

BIBLE

UNIMBƆTI NYƆƆBUNDI GBƆNƆKU

Without Deuterocanonical books

Ntcham Language

Ntcham - All Bible

Old Testament			
Genèse	3	Nahoum	1.548
Exode	99	Habaquq	1.552
Lévitique	181	Sophonie	1.556
Nombres	239	Aggée	1.561
Deutéronome	321	Zacharie	1.564
Josué	390	Malachie	1.581
Juges	439	New Testament	
Ruth	488	Matthieu	1.586
1 Samuel	495	Marc	1.657
2 Samuel	553	Luc	1.701
1 Rois	603	Jean	1.776
2 Rois	663	Actes	1.829
1 Chroniques	721	Romains	1.895
2 Chroniques	781	1 Corinthiens	1.924
Esdras	846	2 Corinthiens	1.953
Néhémie	866	Galates	1.971
Esther (hébreu)	894	Ephésiens	1.981
Job	907	Philippiens	1.991
Psaumes	966	Colossiens	1.998
Proverbes	1.099	1 Thessaloniciens	2.005
Ecclésiaste	1.147	2 Thessaloniciens	2.011
Cantique des Cantiques	1.162	1 Timothée	2.015
Esaïe	1.171	2 Timothée	2.023
Jérémie	1.268	Tite	2.029
Lamentations	1.371	Philémon	2.033
Ezéchiël	1.380	Hébreux	2.035
Daniel (hébreu)	1.472	Jacques	2.057
Osée	1.500	1 Pierre	2.065
Joël	1.515	2 Pierre	2.073
Amos	1.521	1 Jean	2.078
Abdias	1.533	2 Jean	2.086
Jonas	1.535	3 Jean	2.087
Michée	1.539	Jude	2.089
		Apocalypse	2.092

Ntcham - All Bible

Genèse

Genèse 1

DKILKAAMIN (1–11) Duulinya kiltam boti

- ¹Unimbɔti nín kí ki náán kutagbɔɔ nì kitiŋee,
- ²kitiŋ kaa nìn cáá dikíl ní tiba nì tiba kaa nìn bí ki-pu ní dibɔmbɔndi nìn bī inyiŋfi pu. Kitiŋ nìn sá nnyim ŋma ní, ní Unimbɔti Fam nìn dàñ nnyimee pu.
- ³Ní Unimbɔti bí yii: «Ŋwalifi ń nyā!» Ní ŋwalifi nyán.
- ⁴Ní Unimbɔti ká yii ŋwalifi ɣāñ, ní u cúú ŋwalifi nì dibɔmbɔndi ki yākatì tɔbìn.
- ⁵Ní Unimbɔti yííñ ŋwalifi yii ŋwiimpu ní ki yííñ dibɔmbɔndi yii kunyeeu. Ní kunyeeu mó ní kutaa dūu wúntì, ŋwimpeepeekaa dal dee.
- ⁶Ní Unimbɔti bí yii: «Kugbɔɔ kubɔ ń nyā kí dàntì kí yākatì inyiŋfi mili!»
- ⁷Ní an ɣá mín. Mín ní Unimbɔti yāntì kugbɔɔ nnyee nyán ki dàntì ki cúú inyiŋfi in bí taapuee nì in bí yilpuee ki yākatì.
- ⁸Ní Unimbɔti yííñ kugbɔɔ nnyee yii kutagbɔɔ. Ní kunyeeu mó ní kutaa dūu wúntì, ŋwinliliti dal dee.
- ⁹Ní Unimbɔti bí yii: «Nnyim min dō taapuee ń kóon kí kpāfi dijandi diba, dijandi dìn kíñee ń nīn sá ŋkulimmi!» Ní an ɣá mín.
- ¹⁰Ní u yííñ dijandi dìn kūñee yii kitiŋ, ní ki yííñ nnyim min kóon ki kpáfèe yii tiŋku. Ní u ká yii mín ɣāñ.
- ¹¹Unimbɔti bí yii: «Kumɔɔɔ ń nyā kitiŋ pu, kumooou kamaa ń lòon ku-boolii ní isufi mun ń nyā, busubu kamaa ń lòon bu-boolii!» Ní an ɣá mín.
- ¹²Ní kumɔɔɔ nyán kitiŋ pu, ní timool tin làá lòon ibee lòon tì nín sá dimɔcil diŋyee boolii, ní busubu kamaa mun lòon bu nín sá disucil diŋyee boolii. Ní Unimbɔti ká yii mín ɣāñ.
- ¹³Ní kunyeeu mó ní kutaa dūu wúntì, ŋwintataati dal dee.
- ¹⁴Ní Unimbɔti bí yii: «Iwalfi ń nyā kí nīn bí kutagbɔɔ pu kí yākatì ŋwiimpu nì kunyeeu, bí nīn cáa dāantí iyunti, kí nīn cáa kàaŋ iwiin nì abin nì iwiŋkpaan,
- ¹⁵iwalfi gbantee ń nīn bí kutagbɔɔ pu ki ŋmíntí kitiŋ pu.» Ní an ɣá mín.

16 Míh nĩ Unimbɔti ɔ́a iwalfikpaan ili: ɔ́kpaɔ́kpaan di sá ɔ́wliń, kutaa yaa wúntèe, ɔ́ú nĩn bí ki ɔ́míntí. Kiwaai di sá uɔ́mal, kunyeeuee, ú nĩn bí ki ɔ́míntí, ní ki ɔ́a ɔ́malbijaa mun.

17 Nĩ Unimbɔti dū i-kɔ́kɔ́ ki káań kutagbɔ́ɔ́ pu í nĩn ɔ́míntí kitiɔ́ pu,

18 ɔ́ubɔ́ ń nĩn bí ki ɔ́míntí ɔ́wiimpu, ɔ́un kíńee ń nĩn bí ki ɔ́míntí kunyeeu. Unimbɔti ká yii mĩn ɔ́ań.

19 Nĩ kunyeeu mó ní kutaa dūu wúnti, ɔ́winnanaati dal dee.

20 Nĩ Unimbɔti bí yii: «Tiwan tin cáá kufoouee ń kpátí kí gbí nnyim poon dàaa, inoon mun ń nĩn bí kutaa pu ki ɔ́ań.»

21 Nĩ Unimbɔti náań tiwambilindi tin kóò nnyiminee nĩ tin kɔ́kɔ́ cáá kufoou ki kpátii gbí nnyim poonee nĩ ti-buluku ti-buluku. U náań inoon kɔ́kɔ́ nĩ i-buluku i-buluku. Unimbɔti ká yii mĩn ɔ́ań.

22 Nĩ Unimbɔti bíiń ti-boon ki bí-ti yii: «Nĩ bütí kí gbí tiɔ́ku, inoon mun ń bütí kí gbí kitiɔ́!»

23 Nĩ kunyeeu mó ní kutaa dūu wúnti, ɔ́wiɔ́ɔ́mooɔ́mooti dal dee.

24 Nĩ Unimbɔti bí yii: «Tiwan tin fòotēe kɔ́kɔ́ kubuluu kubuluu ń nyā kí nĩn bí kitiɔ́ pu, an dàkà yii tiwaɔ́kuti nĩ tin fù ti-biɔ́ɔ́i puee nĩ ipeel ń nyā!» Nĩ an ɔ́a mĩn.

25 Nĩ Unimbɔti nyánti kumooon peelii kɔ́kɔ́ kubuluu kubuluu nĩ tiwaɔ́kuti kɔ́kɔ́ kubuluu kubuluu nĩ tin kɔ́kɔ́ fù ti-biɔ́ɔ́i puee kubuluu kubuluu. Nĩ Unimbɔti ká yii mĩn ɔ́ań.

Unimbɔti náań unil

26 Nĩ Unimbɔti bí yii: «Tí náań unil kí nántiń ti-ba, ú nĩn náań nĩ ti, kí nĩn cáá mɔ́ɔ́n iɔ́m nĩ inoon pu, kí nĩn cáá mɔ́ɔ́n tiwaɔ́kuti nĩ ipeel kɔ́kɔ́ nĩ tin kɔ́kɔ́ fù ti-biɔ́ɔ́i pu ki bí kitiɔ́ puee pu!»

27 Nĩ Unimbɔti náań unil ki nántiń u-ba, u náań-u ki nántiń ún Unimbɔti u-ba ní. U nĩn náań uninja nĩ unimpu ní.

28 Nĩ Unimbɔti bíiń bi-boon ki bí-bi yii: «Nĩ maał kí bütí, binib ń gbí kitiɔ́. Nĩ nĩn cáá mɔ́ɔ́n kitiɔ́ pu nĩ iɔ́m nĩ inoon nĩ tin kɔ́kɔ́ pée fù ti-biɔ́ɔ́i pu ki bí kitiɔ́ puee pu!»

29 Nĩ Unimbɔti kútí yii: «M dū tin kɔ́kɔ́ lòoń ibi ki yú kitiɔ́ jaɔ́ɔ́i kɔ́kɔ́ puee nĩ isufi in lòoń asubilee ki tĩ-ni, án nĩn sá ni-jinti.

30 Mĩn mbaantiim, m dū timool ki tĩ tiwaɔ́kuti tin bí kitiɔ́ puee kɔ́kɔ́ nĩ inoon kɔ́kɔ́ nĩ tin kɔ́kɔ́ pée fù ti-biɔ́ɔ́i pu, ki bí kitiɔ́ pu ki cáá kufoouee án nĩn sá ti-jinti.» Nĩ an ɔ́a mĩn.

³¹Unimbɔti ká yii tin kɔkɔ u ɲée ɲāñ tikpil. Ní kunyeeu mó ní kutaa dūu wúntì, ɲwinluluuti dal dee.

Genèse 2

¹Míñ ní Unimbɔti náañ kutagbɔɲu nì tin kɔkɔ bí ku-puee, ní ki náañ kitiɲ nì tin kɔkɔ bí ki-puee ki dóò.

²Unimbɔti tún u-tuunɲi ki dóò, ní ɲwinluluútee, u kāl ki ɲūɲfi atuun ɲin kɔkɔ u ɲée pu.

³Míñ puee Unimbɔti bīñ ɲwinluluútee pu ní ki gānti-ɲu ki síñ u-ba, kun puee ɲwiin gbanti ní u kāl ki ɲūɲfi atuun ɲin kɔkɔ u ɲáañee pu.

⁴Kutagbɔɲu nì kitiɲ náantam nín kí puee dee.

Eedeen kpaabun ɔti

Nyunti ɲun ti-Dindaan Unimbɔti nyánti kitiɲ nì kutagbɔɲuee,

⁵kisubiki báà kiba kaa nìn dáá nyáñ kitiɲ pu, ní kumooou báà kubɔ mun kaa nìn dáá nyáñ, kun puee ti-Dindaan Unimbɔti kaa nìn dáá yānti utaa nīñ. Unil mun nìn kpá kí kpò tikpaal kitiɲ pu.

⁶Ama kitiɲ taapu ní nnyim nìn nyēēñ ki sòɲkī an kɔkɔ.

⁷Ti-Dindaan Unimbɔti dū ntam ní ki mán unil, ní ki púfi ɲfam ki ɲá u-manɲataabuɲyin, ní u kpánti unifoo.

⁸Ní ti-Dindaan Unimbɔti náañ isufi kpaabu Eedeen tiŋki poon, bu bí ɲwiñ nyalanɲi pú, ní ki dū unil un u máñee ki kāañ bukpaayee poon.

⁹Ti-Dindaan Unimbɔti yānti isufi in biliɲ ɲāñ ɲkpée nì diɲmɔlee nyáñ ki bí i-ba i-ba, ní busubu bun tìl dimanɲalee nì bun yānti bi béetì tiɲan nì tikpitilee yú bukpaayee kansikin.

¹⁰Ní mbun ɲubɔ nyēēñ Eedeen tiŋkin ki sòɲkī bukpaayee. Bukpaayee poon ní mbunee cúu yākatì abuntaa anaa.

¹¹Dibuntaapeekaal ní bi yī Piison. Dín di mǎnti tú Afiila tiŋki kin poon ní sindaariya bée.

¹²Kitiɲ gbanti sindaariyau sá umonti ní, ní talaalu un bi yī bideeliyoomee nì atanɲkamonti ɲin bi yī soowamee bí niin.

¹³Dibuntaaliliitiilee ní bi yī Giyon. Dín di mǎnti tú Kusa tiŋki kɔkɔ.

¹⁴Bi nìn yī dibuntaatataatiilee yī Tiiga. Dín di pùubīñ Asuur tiŋkin, ɲwiñ nyalanɲi pú. Dibuntaananaatiil ní bi yī Eefiraati.

¹⁵Ní ti-Dindaan Unimbɔti dū unil ki kāañ Eedeen kpaabun ú nīn kù-bu kí nīn kpée-bu.

¹⁶Ní ti-Dindaan Unimbɔti síh̄n unil mara nee yii: «A ḡh̄n kí ḡmó isufi in yú bukpaanee kɔkɔ biliŋ,

¹⁷ama busubu bun bil a yaa ḡmó a làá béé tiŋan nì tikpitilee ní á taa ḡmó. Daliŋkin a yaa ḡmó busubu gbanti bilee, a làá kpú ní.»

¹⁸Ní ti-Dindaan Unimbɔti bí yii: «An kaa ḡāñ unil ḡ n̄n bí u-baba m̄h̄n. M làá náāñ un làá n̄n tútùh̄n-uee kí ḡāñ-u.»

¹⁹Ní u dū ntam ki m̄āñ ipeel nì inoon kɔkɔ ní ki cáāñ-i unil cee kí kpèè u nín làá p̄-i ayin puee, án nín làá ḡá pu ní ipeel kɔkɔ ḡ n̄n cáá ayin ḡin unil pú-iee.

²⁰M̄h̄n ní unil pú tiwaŋkuti kɔkɔ nì inoon nì ipeel kɔkɔ ayin. Ama unil u-ba kaa ká un làá n̄n bí ki kól-u kí n̄n tútùh̄n-uee.

²¹Ní ti-Dindaan Unimbɔti yāntì ḡgeembiim miba dóm̄h̄n ki cúú unil ní u ḡèēñ. Nyunti ḡun u b̄i ḡèēñee ní ti-Dindaan lēē u-takakalkpabil diba ní ki fāt̄i dūu b̄iñ.

²²Ti-Dindaan Unimbɔti dū ditakakalkpabil din u lēē unilinee ki m̄āñ unimpu ní ki cáāñ-u unil cee.

²³Ní unil bí yii: «Kpèè min bí nee, m-kpabiŋ kpabil sèé, m-wunnanti nanti sèé. Un bí nee ní bi làá n̄n ȳi unimpu. Kun puee uninjan ní bi lēēñ-u.»

²⁴An pu ní uninja dāa nyēē u-ba kaa ti bí u-baa nì u-na cee ní u nì u-nimpuu ḡ kó tɔbin, ní kí kpántí ḡwuŋgbambaanti.

²⁵Uninja nì unimpu n̄n pēē bí dicancaŋbeel ní kaa n̄n cáá tɔb pu icoo.

Genèse 3

Adam nì Awa ȳintiñ Unimbɔti

¹Ukoobu di n̄n nyí diŋmatindi ipeel in ti-Dindaan Unimbɔti n̄n náāñee kɔkɔ kansikin. Dalbee ní u dóm̄h̄n ki bí unimpu yii: «Tiŋman ní Unimbɔti lafun l̄i yii ní taa ḡmó bukpa nee poon subiliŋaaa?»

²Ní unimpu k̄í-u yii: «Ti ḡh̄n kí ḡmó isufi in yú bukpa poonee biliŋ.

³Ama busubu bun yú bukpa kansikinee bil ní Unimbɔti bí yii tí taa ḡmó kí taa gbēē-bu, an yaa sá fām ti làá kpú.»

⁴Niinee ní ukoobu bí unimpu yii: «Kaa sá m̄h̄n, naa làá kpú.

⁵Di sá Unimbɔti nyí yii daliŋkin ni yaa ḡmó busubu gbanti bilee, ni-nimbiliŋ làá ḡúbití ní ní n̄n k̄iñ ki nyí tiŋan nì tikpitil kii ún̄n Unimbɔti n̄n nyí puee.»

⁶Unimpu mun ká yii busubuee bil ḡāñ ki mō diŋmɔl, ki cáá nnimbitaataam, ki lafun m̄āñ kí ḡúbití unil nimbiliŋ, ní u k̄iti ki ḡmó. U-cal bí u-cee ní u t̄i u mun ní u ḡmó.

⁷Niinee ní bi-liitil nimbiliŋ cúu ɲúbitì ní bi ká yii bi bí dicancaŋbeel, ní bi tifi busubu bun bi yfi fiigee faati ki ɲál ki dū lōòh.

⁸Kujoou jóotì kubuŋu bii jiti filfilee ní bi gbil ti-Dindaan Unimbɔti pu u bí ki còom bukpaan. Ní bi sàh ki bál-u bukpaayee sufii kansikin.

⁹Ní ti-Dindaan Unimbɔti yfiin uninja yii: «A bí la ní?»

¹⁰Ní u kíf-u yii: «M nín bí bukpaan ki gbil a-puee ní m fāŋkì, kun puee m bí dicancaŋbeel, an pu ní m bál.»

¹¹Ní ti-Dindaan Unimbɔti bí-u yii: «Nma tükü-si yii a bí dicancaŋbeel? Áá a ɲmó busubu bun bil m kpáafi-si yii á taa ɲmóee ní?»

¹²Ní uninja kíf-u yii: «Unimpu un a cáan ki ɲál-mee di kiti disubil gbanti ki tii-mi ní m ɲmó.»

¹³Ní ti-Dindaan Unimbɔti bí unimpu yii: «Ba di yè-ti ní a ɲá mín?» Ní unimpu kíf-u yii: «Ukoobu di kíl-mi ní m ɲmó.»

¹⁴Ní ti-Dindaan Unimbɔti bí ukoobu yii: «An nín ɲá pu ní a ɲá mimmee, m tó-si mbusu tiwaŋkuti nì ipeel kòkò kansikin. A làá nín kìn ki fù a-bindi pu ní. A-jinti di làá nín kìn ki sá ɲkpɔŋkpɔm kí tin sãa a-kúm dal.

¹⁵M làá náan kudòŋu kí bíl sii nì unimpu kansikin, kí bíl a-maaliŋu nì u-maaliŋu kansikin. U-maaliŋu làá dāā tãā kí mātí a-yil, ní sii n dāā jú ùh tagbíndi.»

¹⁶Ní u bí unimpu yii: «A nín ɲá miŋyee, m làá gbéeŋ-si timatìndi gíndi. Nì falaa ní a làá nín màal a-biyaamu. A-cal neeliŋu làá nín pée cáá-si, ama ùh di làá nín cáá sii pu mpon.»

¹⁷Ní ki bí uninja yii: «A nín ɲá pu ki pílifi a-nimpuu nyòkò ní ki ɲmó busubu bun bil man kpáafi-si yii á taa ɲmóee, a-puee m tó kitiŋ mbusu. A làá nín ɲáan falaa ní kí nín ká tijin kí jì. Mín ní án làá nín bí-si áli kí tin sãa a-kúm dal.

¹⁸«Apon nì abɔjanaakun di làá nín nyēē a-kpaabun, a-kpaajinti ní a làá nín jìh.

¹⁹See á tō ditundi kí káal kutuntuŋu a-yigbeel pu ní kí wàatì kí nín ká tijin kí jì. Án làá nín pée bí-si mín ní, áli á dāā fātí gítí ntam mín m lēē ki mán-see poon. Kun puee a sá ɲkpɔŋkpɔm ní ki làá fātí gítí ɲkpɔŋkpɔm.»

²⁰Ní uninja pú u-nimpuu diyindi yii Awa, taapu di sá yii un bí dimaŋfalinee, kun puee ùh di sá binifoobi kòkò na.

²¹Ní ti-Dindaan Unimbɔti dū tigban ki lōòh Adam nì u-nimpuu.

²²U ɲá mín ki dóòyee ní ki bí yii: «Kɔŋkɔnnee, unil kpánti kii ti-kansikin ubo dee, ki kìn ki nyí tiŋan nì tikpiti. Tí taa yànti ú ɲmó dimaŋfal subil kí nín bí jaanjaan kaa kúù.»

²³Niinee ní ti-Dindaan Unimbɔti jìñ-u Eedeen kpaabun ú cù kí nīn kù kitiŋ kin pu bi lēē ki mán-uee.

²⁴U jìñ unil mimmee ní ki cáán keerubimbi ki yóon bukpaayee nyɔkɔpu ɲwìiñ nyalan̄ki pú, bi ɲúb kitàataajiki ki fiintí an ɲmòò làka laka, ki yú diman̄fal subu san̄ɲu pu ki cí-ɲu.

Genèse 4

Kaayeen nì Abeel ɔti

¹Adam bèè u-nimpuu Awa ní u cáá dipool ki màl̄ Kaayeen, ní ki bí yii: «Ti-Dindaan tútún-mi m màl̄ kibininjabiki.»

²Mín boonee ní u gíti cáá dipool ki màl̄ Kaayeen naal Abeel. Abeel wíñee ní ki bíi kpàá tiwan̄kuti, ní u-maan Kaayeen ún̄ kù tikpaal.

³An dāa bāan̄ ɲyunti ɲubɔee ní Kaayeen lēēn̄ u-kpaajinti ki cáán ki ɲá ti-Dindaan saraa.

⁴Ní Abeel mun lēēn̄ apibil ɲin u-piii iba péé ki màl̄ee ní ki dū ɲi-nanti tin cáá ɲkpamee ki ɲá ti-Dindaan saraa. Ní ti-Dindaan fōō Abeel nì u-saraau,

⁵ama ní ki fātì u-boon ki tī Kaayeen nì u-saraau. An puee ní Kaayeen fōō diɲuul tikpil, u-nimbiin cúu bíl̄.

⁶Ní ti-Dindaan bí Kaayeen yii: «Ba ɲá ní a fōō diɲuul, a-nimbiin cúu bíl̄ mimmee?

⁷A yaa bàà ɲá tin ɲāñee, a-yil bàà gáan̄ ní. A yaa kaa ɲá tin ɲāñee, ikpiti kpátì ki dō a-punyɔkɔpu ki nyàab̄-si, ama sii pōɔkiñ-i.»

⁸Niinee ní Kaayeen sòon̄ nì u-naal Abeel. Nyunti ɲun bi bí kusaaunee ní Kaayeen cúu u-naal Abeel ki kū.

⁹Ní ti-Dindaan bālifi Kaayeen yii: «A-naal Abeel bí la?» Ní u kíi-u yii: «Maa nyí. Man di cí m-naalaaa?»

¹⁰Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Ba ní a ɲée! A-naal fatikuu di gbáan̄ ibiil taapu ki dāa bāan̄ man nee.

¹¹Kɔŋkɔnn̄ee a nín kū a-naal kitiŋ nyūn̄ u-fatikuuee, m tó-si mbusu.

¹²A yaa ti kūñee, kitiŋ kaa làá ti lòon̄. A làá nīn kīn ki tú ki yīn̄ an kɔkɔ ní kitiŋ pu.»

¹³Ní Kaayeen bí ti-Dindaan yii: «Óo, m-yìntitam gīndi nyìmiñ-mi maa ɲūn̄ kí tún̄.

¹⁴A yaa jìñ-mi dīn̄ nee kitiŋ pu an sá yii m̄ nīn cá ndandati kí taa nīn pīlīn̄-si, kí nīn tú ki yīñee, ubɔ yaa ká-mee, see ú kpò-mi.»

¹⁵Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Aayee! Un di yaa kũũ Kaayeenyee, bi làá téen udaan min min u ɲée miluli pu ní.» Ní ti-Dindaan ɲá u-pu kudaanɲu kubo yii ubo yaa ká-uee, ú taa kpò-u.

¹⁶Ní Kaayeen búnti ndandati kaa ti pĩl ti-Dindaan, ki tin kóòŋ kitiŋ kin bi yĩ Noodee. A yaa bí Eedeenee, kì bí ɲwìiŋ nyalaŋki pú ní.

Kaayeen naantiibi bɔti

¹⁷Kaayeen cáá unimpu, ní u cáá dipool ki màl Eeŋki. Boonee ní u máŋ adiin ní an dũu kpánti kitiŋ, ní u dũ u-jipɔɔn yindi Eeŋki ki pú-kì.

¹⁸Ní Eeŋki màl Yiraadi, ní Yiraadi màl Meewujayeel, ní Meewujayeel màl Meetukayeel, ní Meetukayeel màl Leemeeki.

¹⁹Ní Leemeeki cáá binimpoobi bili, bi yĩ upeekaa yii Ada, ki yĩ uliliiti yii Siila.

²⁰Ní Ada màl Yabaal, ún di sá bin kɔkɔ kóò tantib poon ki yìiŋ ki kpàá inaayee naanja.

²¹U-naal ní bi nìn yĩ Yubaal. Ún di sá bin bòs tibati ki búŋ awulee naanja.

²²Ní Siila mun màl Tubaal-Kaayeen. Ún di nìn sá ucaa ki cáá tikúti nì tasab ki móò tiwan nì titontɔŋwan kɔkɔ. Naama di nìn sá Tubaal-Kaayeen niisal.

²³Ní Leemeeki bí u-nimpoobi yii: «Ada nì Siila, pĩlifimaan-mi! M-nimpoobi, kpòommaan ni-tafaliŋ kí pĩlifi tin m làá sòoŋee! Bi ɲá-mi tiweendi ní m kũũ unil. Tiweendi tin bi ɲá-mee puee, m kũũ kibiki.

²⁴Bi làá tò Kaayeen pɔntoonyi ɲfunyɔm miluli pu, ní kí tò man Leemeeki pɔntoonyi ɲfunyɔm mita kpá imuŋku inaa pu.»

²⁵Adam nì u-nimpuu gíti kpáfi ní u-nimpuu cáá dipool ki màl kibininjabiki ní ki pú-kì diyindi yii Seeti, ki bí yii: «Unimbɔti gíti tĩ-mi kibininjabiki ki téen Abeel un Kaayeen kũyee yil pu.»

²⁶Ní Seeti mun màl kibininjabiki ní ki pú-kì diyindi yii Eeŋsi. Nyunti gbanti ní binib kí ki kìn ki yĩ Unimbɔti yii ti-Dindaan.

Genèse 5

Adam naantiibi bɔti

¹Adam maaliŋu bɔti sò. Njwiin ɲun Unimbɔti náaŋ unilee, u nìn náaŋ-u ki nántiŋ ún u-ba ní.

²Uninja nì unimpu ní u nìn náaŋ. U nìn bĩiŋ bi-boon ní ki pú-bi diyindi yii unil.

³Adam bàŋ abin dilaataal nì mmuŋku nì saalaa ní ki màl kibininjabiki ki nántiŋ ún u-ba naŋku, ní ki pú-kì diyindi yii Seeti.

⁴Adam nín mǎl Seeti boonee, u gíti ɣá abin alaataa anii ní. U nìn gíti mǎl mbiniɲabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kútì.

⁵Abin ɲin kɔkɔ Adam ɣá ní ki nín kpíyee kpáfi abin alaataa awa nì abin mmun̄ku nì saalaa ní.

⁶Seeti ɣá abin dilaataal nì abin aɲmoo ní ki mǎl Eenɔsi.

⁷Seeti nín mǎl Eenɔsi boonee, u gíti ɣá abin alaataa anii nì abin aluli ní. U nìn gíti mǎl mbiniɲabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kútì.

⁸Abin ɲin kɔkɔ Seeti ɣá ní ki nín kpíyee kpáfi abin alaataa awa nì abin saalaa nì ali ní.

⁹Eenɔsi ɣá abin imun̄ku inaa nì saalaa ní ki mǎl Keenan.

¹⁰Eenɔsi nín mǎl Keenan boonee, u gíti ɣá abin alaataa anii nì abin saalku ní. U nìn gíti mǎl mbiniɲabiyaamu nì nnimpubiyaamu kí kútì.

¹¹Abin ɲin kɔkɔ Eenɔsi ɣá ní ki nín kpíyee kpáfi abin alaataa awa nì abin aɲmoo ní.

¹²Keenan ɣá abin imun̄ku ita nì abin saalaa ní ki mǎl Maalaleeyeel.

¹³Keenan nín mǎl Maalaleeyeel boonee, u gíti ɣá abin alaataa anii nì abin imun̄ku ili ní. U nìn gíti mǎl mbiniɲabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kútì.

¹⁴Abin ɲin kɔkɔ Keenan ɣá ki nín kpíyee kpáfi abin alaataa awa nì abin saalaa ní.

¹⁵Maalaleeyeel ɣá abin imun̄ku ita nì abin aɲmoo ní ki mǎl Jeereedi.

¹⁶Maalaleeyeel nín mǎl Jeereedi boonee, u gíti ɣá abin alaataa anii nì abin mmun̄ku nì saalaa ní. U nìn gíti mǎl mbiniɲabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kútì.

¹⁷Abin ɲin kɔkɔ Maalaleeyeel ɣá ki nín kpíyee kpáfi abin aɲmoo kpá alaataa awa ní.

¹⁸Jeereedi ɣá abin dilaataal nì imun̄ku ita nì abin ali ní ki mǎl Eenɔki.

¹⁹Jeereedi nín mǎl Eenɔki boonee, u gíti ɣá abin alaataa anii ní. U nìn gíti mǎl mbiniɲabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kútì.

²⁰Abin ɲin kɔkɔ Jeereedi ɣá ki nín kpíyee kpáfi abin alaataa awa nì imun̄ku ita nì abin ali ní.

²¹Eenɔki ɣá abin imun̄ku ita nì abin aɲmoo ní ki mǎl Matusaleem.

²²Eenɔki nín mǎl Matusaleemee, u nóó Unimbɔti deedee áli abin alaataa ata. U nìn gíti mǎl mbiniɲabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kútì.

²³Abin ɲin kɔkɔ Eenɔki kǎl kitiɲ puee kpáfi abin alaataa ata nì imun̄ku ita nì abin aɲmoo ní.

- ²⁴Eenɔki nɛn nɔ́o Unimbɔti deede, an puee Unimbɔti yōon-u baa ti ká-u.
- ²⁵Matusaleem ɔ́a abin dilaataal nì imun̄ku inaa nì abin aluli ní ki màl̄ Leemeeki.
- ²⁶Matusaleem nín màl̄ Leemeeki boonee, u gíti ɔ́a abin alaataa aluli nì imun̄ku inaa nì abin ali ní. U nìn gíti màl̄ mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kútì.
- ²⁷Abin ɔ́n kɔ́kɔ Matusaleem ɔ́a ki nín kp̄iyee kp̄afi abin alaataa awa nì imun̄ku ita nì abin awa.
- ²⁸Leemeeki ɔ́a abin dilaataal nì imun̄ku inaa nì abin ali ní ki màl̄ kibininjabiki.
- ²⁹U nìn pú-kì diyindi yii Noowa ní ki bí yii: «Un bí nee di làá cááñ-ti dipɔɔɔɔŋkil ti-Dindaan nín tó kitiŋ mbusu ti kó agìŋkpaan ɔ́n poonee.»
- ³⁰Leemeeki nín màl̄ Noowa boonee, u ɔ́a abin aŋmoo kp̄a alaataa aluu. U nìn gíti màl̄ mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kútì.
- ³¹Abin ɔ́n kɔ́kɔ Leemeeki ɔ́a ki nín kp̄iyee kp̄afi abin alaataa aluli nì abin ata kp̄a imun̄ku inaa ní.
- ³²Noowa nìn cáá abin alaataa aŋmoo ní ki màl̄ Seem nì Kaam nì Jaafeeti.

Genèse 6

Binib b̄t̄i ní ikpiti w̄iñ

- ¹Binib nìn kí ki bí b̄t̄i kitiŋ pu, ní ki màl̄ mbinimpubiyaamu.
- ²Unimbɔti jipɔmbi ká yii binifoobi sapɔmbi ɔ́añee ní bi lēkì bi-kansikin bin fáatiñ-bee ki cáá.
- ³Ní ti-Dindaan bí yii: «Maa làá yànt̄i kufoou kun m ɔ́a unilinee í nìn bí u-ni ki cá jaanjaan. Kun puee u sá tiwun ní ki bí iwɔfin. Waa làá yúnt̄i kí j̄t̄i abin dilaataal nì mmun̄ku pu.»
- ⁴Tinikpaandi nìn bí kitiŋ pu nyunti ɔ́n Unimbɔti jipɔmbi dóm̄iñ ki cáá binifoobi sapɔmbi ki màl̄ mbiyaamuee. M̄iñ boonee bi nìn gb̄nt̄i ki bí. B̄iñ di nìn sá bijanjaliibi bin nìn nyán diyindi cannaakuee.
- ⁵Ti-Dindaan nìn ká yii binib kpitii mòt̄i w̄iñt̄i kitiŋ pu. Baabadalee tibɔkpitil ɔ́ma di nìn gb̄i bi-pɔbiliŋ poon bi dākafi.
- ⁶Ní an w̄iñ ti-Dindaan ki kó-u kunimbaau u nín nááñ unil kitiŋ puee.
- ⁷Ní ti-Dindaan bí yii: «See m kúnt̄i binib bin m nááñee kitiŋ pu. M làá kúnt̄i-bi kí kp̄aàn tiwaŋkuti nì tin kɔ́kɔ fù ti-biŋɔ puee nì inoon kɔ́kɔ, kun puee an w̄iñ-mi m nín nááñ-bee pu.»
- ⁸Ama Noowa baba di nìn fáat̄i ti-Dindaan.

Noowa kp̄áa meela

⁹Noowa nì u-biyaamu bɔti sò. Noowa nìn sá unimɔnti ní ki bí deede u-yuntiṅu nib kansikin. U nìn nóó Unimbɔti mmɔntiim.

¹⁰U nìn mǎl mbininjabiyaamu muta. Bi-yiṅṅi di sá Seem nì Kaam nì Jaafeeti.

¹¹Kitiṅ nìn bíl Unimbɔti nimbiin. Tipɔmbɔti ní binib nìn kíṅ ki dàkà tikɔkɔ poon.

¹²Unimbɔti nìn ká yii ikpiti jíṅ kitiṅ, di sá yii binib nìn dū bi-ba ki líṅ nì tikpiti.

¹³Ní Unimbɔti bí Noowa yii: «M làá kúntí binib kɔkɔ, kun puee bi yānti tipɔmbɔti jíṅ kitiṅ kɔkɔ. M làá céetí-bi kitiṅ pu.

¹⁴Á dū busubu bun bi yí goofeeree dɔi kí kpáá meela, kí piti poon adiin kí bɔnti poon nì boon aṅɔ.

¹⁵Á kpáá-bu mpúun n̄ n̄n cáá meetab dilaataal nì imuṅku ili nì saalaa, ḡwaan n̄ n̄n cáá meetab mmuṅku nì biṅmoo, ḡfɔkɔn n̄ n̄n sá meetab saalku.

¹⁶A yaa ḡée, á kpáá kí bíṅ yilpu, ní kí yānti mbùn dimeetajandi n̄ n̄n bí a n̄n kpáá ki bíṅ puee nì meela guṅḡi kansikin, ní kí gí kipunyɔkɔ dijandi diba pú, ní kí piti meela poon aditɔntɔkɔ ata.

¹⁷Man làá yānti utaa n̄ n̄, ní nnyingbeen n̄ kúnti tin kɔkɔ pée cáá kufoou ki bí kitiṅ puee, tin kɔkɔ bí kitiṅ puee làá céetí.

¹⁸Ama m làá pòon sii dipoondi. A làá dāá kó meelan, sii nì a-nimpuu nì a-jipɔmbi nì a-coopoobi.

¹⁹Á dāá lēē tin kɔkɔ cáá kufoouee, kubuluu kamaa uja nì usal kí kón meelan sii nì bi n̄ ḡmátí.

²⁰Á dāá lēē unoon kamaa buluku uja nì usal, nì kuwanḡuluu kamaa buluku uja nì usal, nì kun kamaa pée fù kitiṅ puee buluku uja nì usal, bi-kɔkɔ n̄ dāá dāān a-cee kí ḡmátí.

²¹Á dāá nyāab tin kɔkɔ pée sá tijinee mun kí kpāafi án dāá n̄n sá sii nì tin kɔkɔ bí a-ceeyee jinti.»

²²Ní Noowa lafun ḡá kii Unimbɔti nín bí yii ú ḡá puee deede.

Genèse 7

Noowa kó meela poon

¹Noowa kpáá meela ki dóyee ní ti-Dindaan bí-u yii: «Á kó meelan, sii nì a-dicaṅku kɔkɔ, kun puee a-yuntiṅu nib nee kansikinee, sii ní m ká yii a bí deede.

²Á kón tiwanḡuti tin kɔkɔ ḡān bí dūú ḡá saraayee tiluli tiluli, ijaa nì isal, ní kí kón tin kaa ḡān bí dūú ḡá saraayee tili tili, uja nì usal.

³Á kón inoon kɔkɔ mun mín, ijaa iluli isal iluli, kí ḡmā kí kpāafi i-boolii kitiṅ pu.

⁴Di sá yii, an kíh̄n̄ iwiin iluli dee, m̄ làá yàntī utaa n̄ n̄ kitiŋ pu, ŋwiimpu n̄ kunyeeu, iwiin imuŋku ili kí céetí tin m̄ náań tì bí kitiŋ puee kɔkɔ.»

⁵Ní Noowa ŋá kii ti-Dindaan nín bí yii ú ŋá miŋyee.

Nnyingbeenkpaan

⁶Noowa n̄n cáá abin alaataa aluu ní utaa n̄n̄ ní nnyingbeen dómiń kitiŋ pu.

⁷Nyunti gbantee Noowa n̄ u-nimpuu n̄ u-jipɔmbi n̄ u-coopoobi kó meelan, nnyingbeen n̄ taa yòoń-bi.

⁸Tiwaŋkuti tin ŋāń bí dūú ŋá saraayee n̄ tin kaa ŋāń bí dūú ŋá saraayee, n̄ inoon n̄ tin kɔkɔ pée fù kitiŋ puee,

⁹kubuluu kamaa uja n̄ usal n̄n̄ dómiń ki kó meela poon Noowa cee kii Unimbɔti nín n̄n̄ pée tũkũ-u puee.

¹⁰Iwiin iluli boonee, ní utaa n̄n̄, ní nnyingbeen dómiń ki bīh̄n̄ kitiŋ pu.

¹¹Noowa biŋŋi alaataa aluu poon, dibindi ŋmaliliitiu iwiin saalku n̄ ili dal ní inyimbulkpaan cúu pīitì, ní nnyim cílín, ní yilpu cúu cōotì ní nnyim sītīh̄.

¹²Utaa n̄n̄ iwiin imuŋku ili, ŋwiimpu n̄ kunyeeu.

¹³An wiŋŋu ní Noowa n̄ u-nimpuu n̄ u-jipɔmbi Seem n̄ Kaam n̄ Jaafeeti n̄ bi-nimpoobi bitee kó meelan.

¹⁴Nwiin gbanti ní upeel kamaa buluku, kuwaŋkuluu kamaa buluku n̄ tin kɔkɔ fù kitiŋ puee kubuluu kubuluu, n̄ unoon kamaa buluku, n̄ tin kɔkɔ cáá ifeen̄ee kubuluu kubuluu mun kó meelan.

¹⁵Tiwan tin kɔkɔ pée cáá kufoouee nóoń tɔb tili tili, ki kó Noowa cee, meela poon.

¹⁶Tin kɔkɔ pée cáá kufoouee, uja n̄ usal n̄n̄ kó meelan kii Unimbɔti nín n̄n̄ pée tũkũ Noowa puee. Ní ti-Dindaan dūu pīh̄n̄ u-pu.

¹⁷Ní utaa n̄n̄ iwiin imuŋku ili. Ní nnyim gbí kitiŋ pu ní meela yíkì ki dēh̄n̄ nnyim pu.

¹⁸Ní nnyim gbí ki bīh̄n̄ kitiŋ kɔkɔ, ní meela kíh̄n̄ ki dēē nnyim pu.

¹⁹Nnyim mōtīi gbí ki jóm̄ ki tin bīh̄n̄ ajoon ŋin fɔkò tikpilee kɔkɔ pu.

²⁰Nnyim gbí ki bīh̄n̄ ajoon pu ki páań kii meetab biluli pu.

²¹Tin kɔkɔ n̄n̄ pée cáá kufoou ki bí kitiŋ puee, an dākà yii inoon n̄ tiwaŋkuti n̄ ipeel n̄ tin kɔkɔ pée kpátì ki gbí kitiŋ puee, ki kpáań binib, kɔkɔ kpīl múb.

²²Tin kɔkɔ n̄n̄ pée bí ki cáá kufoou ki fòotī ki bí kitiŋ puee kpīl.

²³Míh ní ti-Dindaan nín céetì tin kòkò nín péé bí kitiŋ puee, an dàkà yìi binib nì tiwaŋkuti nì tin kòkò péé kpátì ki gbí kitiŋ puee ki kpáaŋ inoon. U nín kúntì an kòkò nyíb, see Noowa nì bin nín bí u-cee meela poonee baba di nín kíh.

Noowa nyáŋ meelan

²⁴Nnyim nín gbí ki dō míh ki tin sãa iwiin dilaataal nì imuŋku ili nì saalaa.

Genèse 8

¹Unimbɔti kaa nín súntì Noowa nì ipeel nì tiwaŋkuti tin kòkò nín bí u-cee meela poonee pu. Di sá u nín yāntì kubuŋu kubò dómiŋ ki jítì kitiŋ pu ní nnyim sīntì.

²Anyimbulnimbil nín ɲééɓ ní utaa gbēēn kaa ti bíi nì.

³Ní nnyim kíí ki bíi fóotí kitiŋ pu fiii fiii, ki tin cáa sãa iwiin dilaataal nì imuŋku ili nì saalaa.

⁴Uŋmaluluúti poon iwiin saalku nì ili dal ní meela sīntì ki tókòh ajoin ɲin bi yí Araratee pu.

⁵Nnyim nín mòtìi sīntì ki cá ki tin cáa sãa uŋmasaalaati. Uŋmasaalaati gbanti wimpeepeekaŋu dalee, ní ajoin gbītiŋ nnyimin.

⁶Iwiin imuŋku ili boonee ní Noowa pīti meela tókòlau un u nín lēēyee.

⁷U nín dū kulaagaau ki líi taapu, ní ku cá ki gítíŋ ki cá ki gítíŋ áli nnyim dāa fóotì ní kitiŋ kūh.

⁸U nín tí dū dibeenanjil ki líi kí kpèè yìi nnyim yaa bātì kitiŋ pu.

⁹Ama dibeenanjil kaa ká tin pu di làa tókòhée ní ki fātìi nín gítì u-cee meela poon, kun puee nnyim nín dáá gbíntì bí kitiŋ kòkò pu. Ní Noowa tāntì u-ŋal ki cúú-dì ki kòh u-cee meela poon.

¹⁰Ní u gítì kāl iwiin iluli boonee ní ki tí nyántì dinanjil ki líi.

¹¹Kujoouee ní dibeenanjil fātìi gítì u-cee ki bàb ɔliifi faasɔŋku. Niinee ní Noowa bée yìi nnyim fóotì ki bātì kitiŋ pu.

¹²Ní u gítì tí kāl iwiin iluli, boonee ní u fātìi tí nyántì dibeenanjil ki líi ní dàa ti gítì u-cee.

¹³Noowa biŋɲi alaataa aluu nì dibindi diba, uŋmapeepeekaa wimpeepeekaŋu dalee, ní u pīti meela yilpu ki kpēēŋ taapuee ní ki ká yìi nnyim fóotì kitiŋ pu.

¹⁴Uŋmaliliiti iwiin mmuŋku nì iluli dalee ní kitiŋ kūh.

¹⁵Niinee ní Unimbɔti bí Noowa yìi:

¹⁶«Nyā meelan, sii nì a-nimpuu nì a-jipɔmbi nì a-coopoobi.

¹⁷Nyāntí tin kɔkɔ pée cáá kufoou ki bí a-ceeyee, an dákà yii inoon nì tiwanḡkuti nì tin kɔkɔ fù kitiḡee mun, tí kpátí kí gbí kitiḡ pu kí màal kí bùtí kí gbí kitiḡ.»

¹⁸Ní Noowa nyáń meela poon u nì u-nimpuu nì u-jipɔmbi nì u-coopoobi.

¹⁹Ní tiwanḡkuti nì ipeel nì tin fù ti-biḡḡi puee nì tin kɔkɔ fù kitiḡ puee, ti-kɔkɔ nì ti-buluku ti-buluku nyáń meela poon.

²⁰Noowa nyáńee, ní ki mán ti-Dindaan nsaraafan, ní ki lēē tiwanḡkuti tin kɔkɔ ḡāń bí dūú ḡá saraayee poon tiba, nì inoon in kɔkɔ ḡāń bí dūú ḡá saraayee poon iba ki dūu wūń ḡḡmi nsaraafanee pu ki ḡá saraa ki tī ti-Dindaan.

²¹U-saraauee sɔnsɔfiḡu kó ti-Dindaan ki mɔɔkiḡ-u ní u lī u-pɔbilin yii: «Kí yòoń dín kí nīn cée, maa làá ti bīl kitiḡ unil pu. Báa nì min doooo unil biyatin ní u-pɔbil sá dikpitilee, maa làá ti dáal tin kɔkɔ cáá kufoouee tafal kii m nín dáal pu nee.

²²Iyunti in kɔkɔ kitiḡ cáá kí nīn bée, tiwan dibɔldi nì tijin dical, tiwool nì kutuntuḡu, dipeel nì kuseeu, ḡwiimpu nì kunyeeu kpá ki gbèē.»

Genèse 9

Unimbɔti pōoń Noowa dipoondi

¹Unimbɔti bīn Noowa nì u-jipɔmbi boon ní ki bí-bi yii: «Ní màal kí bùtí kí gbí kitiḡ.

²Kitiḡ pu wanḡkuti kɔkɔ, nì kitiḡ pu peelii kɔkɔ, nì inoon kɔkɔ, nì tin kɔkɔ fù kitiḡ puee nì ijɔm kɔkɔ làá nīn fàḡkí-ni ní yókó yókɔ. Tiwan gbanti kɔkɔee, m dūu ḡá nī-ḡaan.

³M tī-ni tin kɔkɔ pée bí ki cáá kufoouee án nīn sá-ni tijin, kii m nín nīn tī-ni timool tin kɔkɔ lòoń ibee puee. M dū kɔkɔ ki tī-ni án nīn sá nī-jinti.

⁴Ama ní taa ḡmɔ kuwanḡkuluu kun baa lānti fatiku nyáńee nanti, kun puee kuwanḡkuluu fatikuu di yì ku-manḡfal.

⁵Ní nīn nyí yii m làá dāá bàlifi ni-fatikuu un sá ni-manḡfalee pu. Upeel un kamaa yaa cúú unilee, m làá dāá bàlifi-u unil gbanti fatikuu pu. Mīn ní unil un kamaa yaa kūu u-jutee, m làá dāá bàlifi-u u-juti gbanti manḡfal pu.

⁶Unimbɔti náan unil ki nántiḡ u-ba ní, mīn puee un di yaa kūu unilee, u-nijuti di làá kpò u mun.

⁷Ama nimbee, ní màal kí bùtí kí gbí kitiḡ pu.»

⁸Ní Unimbɔti ḡíti bí Noowa nì u-jipɔmbi yii:

⁹«Mamee, man pōoń-ni dipoondi, nimbi nì nī-naantiibi

¹⁰nì tin kɔkɔ bí nī-cee ki cáá kufoouee, an dákà yii inoon nì tiwanḡkuti nì ipeel nì tin kɔkɔ pée nyáń meelan ki cáá kufoou ki bí kitiḡ puee.

¹¹Dipoondi din m pōon-nee sò. Maa làà ti yànti nnyingbeen n dāá kúnti tiwan tin kɔkɔ cáá kufoouee tiba kitiŋ pu.»

¹²Ní Unimbɔti gíti kúti ki lī yii: «Kudaanɔu kun dákà báà nma dipoondi din dō man nì nimbi nì tin kɔkɔ cáá kufoou ki bí ni-ceeyee, nì inifunaan in dāa bí ki dōonēe kansikinee sèé:

¹³«M dū m-kuntinyindi ki làl atagban pu án nīn sá kudaanɔu yii dipoondi dō man nì kitiŋ kansikin.

¹⁴M yaa láa pée yānti utaa yīn ní dikuntinyindi nyán ki làl atagban puee,

¹⁵m làa dāa téetí dipoondi din dō man nì ni nì tin kɔkɔ cáá kufoouee kansikinee pu. Di sá yii nnyingbeen kaa ti bí kí dāá kúnti tin kɔkɔ cáá kufoouee.

¹⁶Dikuntinyindee yaa nyán ki làl atagban pu m wál-dèe, ní m téetí dipoondi din dō kí nīn cá jaanjaan, man Unimbɔti nì tin kɔkɔ cáá kufoou ki bí kitiŋ puee kansikinee pu.»

¹⁷Ní Unimbɔti bí Noowa yii: «Dikuntinyindi di sá dipoondi din dō man nì tin kɔkɔ cáá kufoou ki bí kitiŋ puee kansikinee daanɔu.»

Noowa nì u-jipɔmbi ɔti

¹⁸Noowa jipɔmbi bin nīn nyán meela poonee di sá Seem nì Kaam nì Jaafeeti. Kaam di māl Kanaan.

¹⁹Noowa jipɔmbi bitee di māl ki gbéè kitiŋ.

²⁰Noowa kí tikpaal dikpòl ní ki cóon fiinyi.

²¹Dalbee ní u nyūn fiinyi subiliŋ daam ki gbí ní ki dō u-tantiu poon dicancanɔbeel.

²²Kaam un sá Kanaan baayee ká u-baa nīn dō dicancanɔbeel puee, ní u nyán ki tükū Seem nì Jaafeeti.

²³Niinee ní Seem nì Jaafeeti kpālín tɔb bili, ki dū dibɔkutikpaandi ki páan bi-gbigbipati pu ki túlifín bi-boon ki cáan ki bīn bi-baa pu. Baa fātì bi-nimbiin kí kpèè bi-baa, ní kaa nīn wál u-cooi.

²⁴Ndaam dāa cētì Noowa pu u fīntèe ní ki bée u-bijoolkaaki nīn nja-u miŋyee.

²⁵Niinee ní u bí yii: «Mbusu n kó Kanaan. Iyumbu yumbuu ní u làa nīn sá ki tī u-mambi!»

²⁶Ní ki gíti bí yii: «Tí nyɔŋkì ti-Dindaan un sá Seem Nimɔtiuee! Kanaan ún n nīn sá Seem yumbuu!

²⁷Unimbɔti n yānti Jaafeeti n bütì kí nīn kóò Seem tantibin, Kanaan ún n nīn sá bi-yumbuu!»

²⁸Nnyingbeen boonee, Noowa gíti ná abin alaataa ata nì imunku ili nì abin saalaa ní.

²⁹Noowa biɲɲi kɔkɔ nìn kpáfi abin alaataa awa nì imunku ili nì abin saalaa, ní u nín kpí.

Genèse 10

Noowa naantiibi bɔti

(Kpèè 1 Kroo 1.5-23)

¹Nnyingbeen boonee, Noowa jipɔmbi Seem nì Kaam nì Jaafeeti màl ki bütì. Bi-maaliɲu biyaamu sò.

²Jaafeeti jipɔmbi di sá Goomeer nì Maagoogi nì Madeeyi nì Yafan nì Tubaal nì Meeseeki nì Tiiraasi.

³Goomeer jipɔmbi yiɲɲi di sá Asikeenaasi nì Riifati nì Toogarma.

⁴Yafan jipɔmbi yiɲɲi di sá Eeliisa nì Taarsiisi nì Kiitiim nì Roodaniim.

⁵Bín maaliɲu gbanti di yál kitiɲ kɔkɔ pu ki kín ki kòò akiti akiti ki nóó nì dinikiti kamaa soonyi nì di-naakooku nì di-tiɲki nì di-timbundi.

⁶Kaam jipɔmbi di sá Kusi nì Miisirayiim nì Puuti nì Kanaan.

⁷Kusi jipɔmbi yiɲɲi di sá Seeba nì Afiila nì Sabita nì Raama nì Sabiteeka. Raama jipɔmbi di sá Keeba nì Deedan.

⁸Kusi jipɔɔn ubɔ di sá Niimroodi, ún di sá ubaatandaan upeekaa kitiɲ pu.

⁹U nìn sá ukpaɲkpil ní ti-Dindaan nimbiin, an pu ní bi ná dilimbil yii: «Ukpaɲkpil ti-Dindaan nimbiin kii Niimroodee.»

¹⁰Ntimu mun poon u péé ki jín dibeelee di sá Siinaar timmu mun bi yí Babeel nì Eereeki nì Akaadi nì Kalneeyee.

¹¹Boonee ní u yíkì Siinaar timmu gbantin ki nín cá Asuur tiɲkin. U bàñ niinee ní ki náań Niinii fi nì Reewoobooti-Iirii nì Kaalaa timmu.

¹²Ní ki dāa náań Reeseen tiɲki kin bí Niinii fi tiɲki nì Kaalaa tiɲkpaɲki kansikinee.

¹³Miisirayiim di màl Luudi yab nì Anam yab nì Leeyaab yab nì Naafutu yab

¹⁴nì Patrusi yab nì Kasluu yab bin maaliɲu poon Fiiliistii yab nyánnée, nì Kafitoor yab.

¹⁵Kanaan màl u-jipɔmpeepeekaau Siidɔn, ní ki dū Eeti ki páań.

¹⁶Kanaan gbanti naantiibi di sá Jeebusi yab nì Amɔɔr yab nì Giirgaasi yab

¹⁷nì Eeti yab nì Arkii yab nì Siini yab

- ¹⁸nì Arfaadi yab nì Seemaar yab nì Amati yab. Boonee ní Kanaan yab naakɔti yāl,
¹⁹ní bi-tiŋki wāaŋ ki yōoŋ Siidon tiŋki ki jíti Geeraar tiŋki ki tin bàñ Gaasaa, ní ki dūu dī Soodoom nì Goomoora nì Adima nì Seebooyiim watil pú ki tin cáa sãa Laasaa.
- ²⁰Kaam biyaamu nín yākatì pu ki nóó nì bi-naakɔti nì bi-sooŋyi, ki bí bi-timmu nì bi-timbuŋŋi poonee dee.
- ²¹Seem un sá Jaafeeti maanee mun māl mbininjabiyaamu. Seem di sá Eebeer nì u-maaliŋu kɔkɔ naanja.
- ²²Seem jipɔmbi yiŋŋi di sá Eelam nì Asuur nì Aripakisaadi nì Luudi nì Aram.
- ²³Aram jipɔmbi di sá Uuti nì Uul nì Geeteer nì Maasi.
- ²⁴Aripakisaadi māl Seera, ní Seera māl Eebeer.
- ²⁵Eebeer māl mbininjabiyaamu muli ní. Bi yī kipeekaai yī Peeleegi, kun puee kíŋ yuntiŋu ní binib cúu yākatì tɔbin kitiŋ pu. Ní ki yī kililiitii yī Yookitan.
- ²⁶Ní Yookitan māl Almoodaadi nì Seeleefi nì Asalimafeeti nì Yeeraki
- ²⁷nì Adooram nì Usaal nì Dikila
- ²⁸nì Oobaal nì Abimayeel nì Seeba
- ²⁹nì Oofiiri nì Afiila nì Yoobaab. Bíŋ kɔkɔ di sá Yookitan jipɔmbi.
- ³⁰Bi nìŋ kóò kitiŋ kin dō kí yōoŋ Meesa kí cáa sãa Seefaar dijool din bí ŋwìiŋ nyalan̄ki púee.
- ³¹Seem biyaamu nín yākatì pu ki nóó nì bi-naakɔti nì bi-sooŋyi, ki bí bi-timmu nì bi-timbuŋŋi poonee dee.
- ³²Tinaakɔti tin kɔkɔ nyánní Noowa maaliŋunee dee, kunaakoou kamaa nì ku-maaliŋu nì ku-timbuŋŋi. Ki dī bíŋ pu ní atimbun kɔkɔ yāl ki gbí kitiŋ kɔkɔ pu nnyingbeen boon.

Genèse 11

Babeel difɔkɔku bɔti

- ¹Dooooyee, kitiŋ kɔkɔ pu nib sooŋyi nìŋ sá ibaanti ní anyɔɔbun nìŋ sá abaanti ní bi sòoŋ.
- ²Ní bi dāa yíkì ki túl ŋwìiŋ nyalan̄ki pú, ki tin bàñ ki ká kitiŋ kin bi yī Siinaaree laaba tēēŋ ní bi gbíntì niin ki kāl.
- ³Niin ní bi bí ní ki lī tɔb yīi: «Ti-yab, ní càmaan tí gíi brikisib kí wúb!» Mìn ní brikisib nìŋ kpánti-bi atan̄kpee, ní aŋɔ kpánti ntancookikaam.

⁴Bi nìn gíti lī yii: «Ní càmaan tí náań kitiŋ, kí mā kudifɔkɔu kubɔ. Tí ɣámaan mín kí nyā diyindi kí taa yāl ti-ba ti-ba kitiŋ kɔkɔ pu.»

⁵Ní ti-Dindaan sīntiń kí kpèè kitiŋ nì kudifɔkɔu kun binib bí ki māāyee.

⁶Ní ki bí yii: «Kpèèmaan! Binib nee sá unibaanti ní ki sòon isoombaanti. Bi nín kí ditundi din nee, tiba kpá kí likiń-bi bí gbèen tin bi bóob yii bi làá ɣée.

⁷An puee tí cù kí ɣmàlim bi-soonyi fikil fikil ń kó, bí taa ti nín gbìl tɔb liŋfii.»

⁸Mín ní ti-Dindaan ɣá ní ki yāań-bi, ní bi yāl ki gbí kitiŋ kɔkɔ pu, ní bi-tiŋki gbanti náantam gbínti.

⁹An pu ní bi pú kitiŋ gbanti diyindi yii Babeel, kun puee niin ní ti-Dindaan kpánti binib soonyi bí taa ti nín gbìl tɔb, ní ki yāań binib bi yāl ki gbí kitiŋ kɔkɔ pu.

Seem naantiibi bɔti

¹⁰Seem naantiibi bɔti sò. Nnyingbeen jíti abin ali boonee, ní Seem māl Aripakisaadi. Nyunti gbantee, u nìn cáá abin dilaataal.

¹¹Aripakisaadi màaltam boonee, Seem gíti ɣá abin alaataa aɣmoo ní. U nìn gíti māl mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kúti.

¹²Aripakisaadi nìn cáá abin mmuŋku nì saalaa nì aɣmoo ní ki māl Seera.

¹³Seera màaltam boonee, Aripakisaadi gíti ɣá abin alaataa anaa nì abin ata ní. U nìn gíti māl mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kúti.

¹⁴Seera nìn cáá abin mmuŋku nì saalaa ní ki māl Eebeer.

¹⁵Eebeer màaltam boonee, Seera gíti ɣá abin alaataa anaa nì abin ata ní. U nìn gíti māl mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kúti.

¹⁶Eebeer nìn cáá abin mmuŋku nì saalaa nì anaa ní ki māl Peeleegi.

¹⁷Peeleegi màaltam boonee, Eebeer gíti ɣá abin alaataa anaa nì abin mmuŋku nì saalaa ní. U nìn gíti māl mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kúti.

¹⁸Peeleegi nìn cáá abin mmuŋku nì saalaa ní ki māl Reewu.

¹⁹Reewu màaltam boonee, Peeleegi gíti ɣá abin alaataa ali nì abin awa ní. U nìn gíti māl mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kúti.

²⁰Reewu nìn cáá abin mmuŋku nì saalaa nì ali ní ki māl Seerugi.

²¹Seerugi màaltam boonee, Reewu gíti ɣá abin alaataa ali nì abin aluli ní. U nìn gíti māl mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kúti.

²²Seerugi nìn cáá abin mmuŋku nì saalaa ní ki māl Naakɔɔr.

²³Naakɔɔr màaltam boonee, Seerugi gíti ɣá abin alaataa ali ní. U nìn gíti māl mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kúti.

- ²⁴Naakɔɔr nɛn cáá abin mmuŋku nì awa ní ki màl̃ Teeraki.
- ²⁵Teeraki màaltam boonee, Naakɔɔr gíti ɔ́a abin dilaataal nì diba kpá mmuŋku ní. U nɛn gíti màl̃ mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu ki kútì.
- ²⁶Teeraki nɛn cáá abin imuŋku ita nì saalaa ní ki màl̃ Abram nì Naakɔɔr nì Aran.
- ²⁷Teeraki biyaamu bɔti sò. Teeraki màl̃ Abram nì Naakɔɔr nì Aran, ní Aran màl̃ Looti.
- ²⁸Aran baa Teeraki dáá ká ní Aran kpí Uur, Kaaldee tiŋki kin poon bi màl̃-uee.
- ²⁹Ní Abram nì Naakɔɔr cáá binimpooɔi. Abram nimpuu ní bi yí Saarayi, ní Naakɔɔr nimpuu sá Aran bisal Miilka. Aran biyaamu di sá Miilka nì Yisika.
- ³⁰Saarayi ún nɛn sá uŋmaŋŋmanti ní, waa nɛn cáá kibiki.
- ³¹Ní Teeraki yòon u-jipɔɔn Abram nì u-naantiiu Looti, Aran jipɔɔn nì u-coopu Saarayi, Abram nimpuu. Bi-kɔkɔ yíki Uur, Kaaldee tiŋkin ki nín cá Kanaan tiŋkin. Bi bàñ Kaaran tiŋkinee ní ki gbínti niin.
- ³²Teeraki ɔ́a abin alaataa ali nì abin aŋmoo ní ki kpí Kaaran tiŋkin.

Genèse 12

ABRAAM (12.1–25.18) Unimbɔti yíiñ Abram ú yíki u-tiŋki pu

- ¹Dalbee ní ti-Dindaan bí Abram yii: «Yíki a-tiŋki pu, a-tincaliiki yab kansikin nì a-baa cindin kí nɛn cá kitiŋ kin poon m làá dàkà-see.
- ²M làá dī a-pu ní kí náaŋ ditimbuŋkpaandi ní kí bliñ a-boon. M làá yòon a-yindi yilpu. A-pu ní m làá dī kí bliñ inibool kɔkɔ pu.
- ³Bin yaa ɔ́a-si tiŋanee, m làá ɔ́a bidambi tiŋan, bin yaa tó-si mbusuee, m làá tō-bi mbusu. A-puee, m làá ɔ́a kitiŋ pu nibuliŋ kɔkɔ tiŋan.»
- ⁴Abram gbíl mimmee ní ki yíkii búnti kii ti-Dindaan nín tükū-u puee, ní Looti nóó-u. Nyunti ŋun Abram nɛn yíki Kaaran tiŋkinee, u nɛn cáá abin aŋmoo kpá imuŋku inaa ní.
- ⁵U nɛn kpáaŋ u-nimpuu Saarayi ki kútì u-nabiki Aran jipɔɔn Looti pu, ki kpáaŋ u-gaajawanti tin u nɛn cááyee kɔkɔ, nì iyumbu in u nɛn dáal̃ Kaaran tiŋkinee. Bi nɛn yíkii kál̃ nsan pu ki còon ki cútì Kanaan tiŋkin.

Abram bí Kanaan tiŋkin

Nyunti ŋun Abram bàñ Kanaan tiŋkinee,

- ⁶ní bi yíiñ kitiŋ gbanti poon ki tin bàñ laaba bi yí niin yii Siikeem, ní ki tin nyáñ Mooree subu pu. Nyunti gbantee, Kanaan yab di nɛn dá láá kóò kitiŋ gbantin.

⁷Ní ti-Dindaan nyánti u-ba ki dākā Abram ki lī yii: «A-niboolii ní m làá dāá dū kitiŋ nee kí tī.» Ní Abram mán nsaraafan niin ki tī ti-Dindaan un nín nyánti u-ba ki dākā-uee.

⁸Mín boonee ní u yíkì niin ki nín cá ajoin ŋin pìlìn Beeteel tiŋki ŋwìín nyalan̄ki púee. U bàñee ní ki gāā u-tantiu Beeteel nì Aayi timmu kansikin, ní Beeteel bí ŋwìín jeetilan̄ki pú ní Aayi bí ŋwìín nyalan̄ki pú. U nín gíti mán ti-Dindaan nsaraafan ŋubɔ niin mun ní ki jáam-u.

⁹Mín boonee ní Abram tí yíkì ki còom̄ ki kàal̄ ntimu ki nìkì ki cá Neegeeb watil pú.

¹⁰Boonee ní ŋkùm dāa nyán̄ kitiŋ kin poon Abram kóòyee, ní u yíkì ki nín sɛnti Eejipiti tiŋkin kí cùú kàl̄ niin, kun puee ŋkùm nín pɔɔ kitiŋ kin poon u nín kóòyee tikpil.

¹¹Bi tóob̄ kí kó Eejipiti tiŋkinee ní u bí u-nimpuu Saarayi yii: «M nyí yii a baasii ŋāñ unimpu.

¹²Eejipiti yab yaa ká-see, bi làá l̄ yii m-nimpuu di sá-si, ní kí cúú-mi, kí kpò-mi ní kí yànti sii n̄ n̄n bí.

¹³An puee m gbāam̄-si, bi yaa tin bālifi-see, á l̄ yii m-niisal di sá-si, án nín làá ŋá pu a-puee, bí ŋúb-mi tiŋan kí taa kpò-mee.»

¹⁴Bi dūu bàñ Eejipitee, niin yab ká yii u-nimpuu ŋāñ tikpil.

¹⁵Faaroo kàl̄ŋkpilib mun nín ká u-nimpuu gbanti ní ki cūti máafi Faaroo unimpuee nyaan̄ku pu, ki yōoh̄-u ki cáa cūnni Faaroo cindi.

¹⁶U-puee, Faaroo fōō Abram tiŋan, ki tī-u ipii n̄ inaa n̄ mmamu n̄ bitɔntɔnliibi bininjab n̄ binimpoobi, n̄ mmansalimu n̄ igutaamu.

¹⁷Ama ní Abram nimpuu Saarayi puee, ti-Dindaan yānti iween̄kpaan iba dómiñ ki jéet̄i Faaroo n̄ u-cindi yab kɔkɔ pu.

¹⁸Niinee ní Faaroo yíín Abram ní ki bālifi-u yii: «Ba ŋá ní a ŋá-mi mimmee? Ba pu ní saa tükū-mi yii unimpu nee sá a-nimpuu?

¹⁹Ba pu ní a bí yii u sá a-niisal ki yānti m dū-u ki kpánti m-nimpuu? Too, a-nimpuu sèé! Fōō a-wanti kí kpááá yíkì.»

²⁰Ní Faaroo pú u-yab kinyɔkɔ yii bí nyánti u n̄ u-nimpuu, ú kpáañ u-wanti tin u cááyee kɔkɔ n̄ u-nimpuu kí n̄n cá.

Genèse 13

¹Niinee ní Abram yíkì Eejipiti tiŋkin ki túl̄ Neegeeb watil pú, ki kpáañ u-nimpuu n̄ tin kɔkɔ u nín pée cááyee, ní Looti nóó-u.

Abram n̄ Looti yākat̄i tɔbin

- ²Abram nìn sá ugaajakpaan ní. U nìn cáá tiwaŋkuti tikpil ki cáá animbil nì sindaariya.
- ³Ní u yíkì Neegeeb ki còom̃ ki kàal̃ ntimu ntimu ki nìkì, ní ki tin bàñ Beeteel, mpaan ñun pu u nìn péé péé ki gāā u-tantiu Beeteel nì Aayi kansikinee.
- ⁴Niin ní u nìn máñ nsaraafan mpeekaam. Niin ní u jáam̃ ti-Dindaan.
- ⁵Looti un nìn dī-uee mun nìn cáá u-ba nì u-piii nì u-ñoobui nì u-naai, ní ki cáá u-ba nì u-tantiu ki kòò.
- ⁶Kitiŋ kin poon bi nìn bée kaa nìn náaŋ bí kpāfi kí n̄n k̄a dicilpu, kun puee bi nìn cáá tiwaŋkuti tikpil.
- ⁷Bi bí niinee ní kujaau kó Abram pikpaaliibi nì Looti yab kansikin. An yuntiŋuee, Kanaan yab nì Peeriisi yab di nìn kòò kitiŋ gbantin.
- ⁸Niinee ní Abram bí Looti yii: «Kujaau kaa máaŋ kí n̄n bí man nì sii kansikin, kaa máaŋ kí n̄n bí man pikpaaliibi nì sii yab kansikin, kun puee ti pēē mmaal ní.
- ⁹Kpèè, kitiŋ di kaa dō a-nimbiin pàaa neeee? Tí yàkatì t̄obin. Á lēē laakin pú a lèe kí n̄n cá. Sii yaa lēē ŋgan púw̄w̄, man n̄ túl̄ ŋgiil pú. Sii yaa tí lēē ŋgiil púw̄w̄, man n̄ túl̄ ŋgan pú.»
- ¹⁰Niinee ní Looti fātì kpēē kitiŋ kin dō Jōdan buŋŋu watil púee ki ká timool nín péé sòm̄n̄ niin pú fíl̄fil ki tin s̄ā Soowaar tiŋkee. An nìn sòm̄n̄ kii ti-Dindaan kpaabuee, ki nìn sòm̄n̄ kii Eejipiti tiŋkee. An yuntiŋuee, ti-Dindaan kaa nìn dá láá kúntì Soodoom nì Goomoora timmu.
- ¹¹Niinee ní Looti lēē kitiŋ kin dō Jōdan buŋŋu watil púee k̄k̄k̄, ní ki búntì ŋw̄iín nyalan̄ki pú. Bi-yàkatitam nín jítì miŋyee dee.
- ¹²Di sá Abram gbíntì Kanaan tiŋkin, ní Looti ún̄ cū̀tì ki kó ntimu mun bí Jōdan tantakalinee, ní ki gāā u-tantib Soodoom tiŋki caŋin.
- ¹³Ama Soodoom tiŋki gbanti nib nìn sá binikpitib ní ki nìn ḡaaŋ tin kaa péé ḡāñ ti-Dindaan ceeyee.
- ¹⁴Looti nì Abram nín yākatì t̄obin Looti búntèe, ní ti-Dindaan bí Abram yii: «Laakin a yú nee, fātì kí kpèè ŋgiil pú nì ŋgan pú, kí kpèè ŋw̄iín nyalan̄ki pú nì ŋw̄iín jeetilan̄ki pú.
- ¹⁵Kitiŋ kin k̄k̄k̄ a wāl̄ nee, m làá dū-kì kí t̄ī sii nì a-niboolii ní, ní n̄n yì kí n̄n péé cáá cá jaanjaan.
- ¹⁶M làá yàntì a-niboolii n̄ b̄t̄i kii dibulee ní. Un yaa láa ḡún ki k̄aaŋ dibulee di d̄ā ḡūñ kí k̄aaŋ a-niboolii.
- ¹⁷Yíkì kí còom̄n̄ kí m̄antí tū kitiŋ nee, kun puee sii ní m làá dū-kì kí t̄ī.»

¹⁸Ní Abram yíkì niin ki cūtì gāā u-tantib Mamiree sufii in bí Eebrōn tiŋki caŋinee ki kóò, ní ki mán ti-Dindaan nsaraafan niin.

Genèse 14

Abram ján ki fī Looti

¹Nyunti gbantee Amiirafeel n̄n sá Siinaar bōtiu, ní Ariyōki sá Eelasaar bōtiu, ní Keedoolawoomeer sá Eelam bōtiu, ní Tiidaal sá Gooyiim bōtiu.

²Bibōtiibi gbanti n̄n kpáfi ki cūtì ján n̄ Beera, Soodoom bōtiu, n̄ Biirisa, Goomoora bōtiu, n̄ Siinaab, Adima bōtiu, n̄ Seemeebeer, Seebooyiim bōtiu, n̄ Beela tiŋki kin bi ḡti yī Soowaaree mun bōtiu.

³Bibōtiibi gbantee n̄ bi-naacimbi n̄n kpáfi Siidiim tantakalin. Ditantakal gbanti di kpántì dín Nyaam mool.

⁴Bi n̄n bí ubōti Keedoolawoomeer taapu ní ki tin s̄ā abin saalaa n̄ ali. Abin saalaa n̄ ata poonee ní bi yíkì kaa kíf bi-ba pu.

⁵Dibindi diba kpá saalku poon ní ubōti Keedoolawoomeer n̄ bibōtiibi bin u n̄ bi p̄ēh̄ kinyōkōee ján ki p̄ōkiñ Reefa yab Asitarooti-Kaanayiim tiŋkin, ki ján ki p̄ōkiñ Suusi yab Aami tiŋkin ní ki ján ki p̄ōkiñ Eem yab Saafee Kiiriyatayiim tiŋkin.

⁶Bi n̄n ján ki p̄ōkiñ Kōr yab bin kóò Seeyiir joon̄gi puee mun, ki j̄ñ-bi ki b̄ān Eel-Paraan, kit̄i kin p̄l̄ñ̄ kuteeuee.

⁷M̄ñ boonee ní bi p̄ól ki búntì Eeni Miisipati, kit̄i kin bi yī k̄ŋk̄ōnee Kadeesee. Niin ní bi ján ki p̄ōkiñ Amaleeki yab bi-tim̄mu k̄k̄o poon, ki kp̄āñ Amōr yab bin kóò Asaasōn-Taamaar tiŋkinee.

⁸Niinee ní Soodoom n̄ Goomoora n̄ Adima n̄ Seebooyiim n̄ Beela (an dākà yī Soowaar) tim̄mu bōtiibi k̄k̄o kpáfi ki bóob̄ dik̄ōndi Siidiim tantakalin,

⁹kí já n̄ Keedoolawoomeer, Eelam bōtiu n̄ Tiidaal, Gooyiim bōtiu n̄ Amiirafeel, Siinaar bōtiu n̄ Ariyōki, Eelasaar bōtiu. An n̄n sá bibōtiibi binaa di n̄n kpáfi kí já n̄ bibōtiibi biŋmoo.

¹⁰Siidiim tantakal gbanti n̄n sá aŋ̄ l̄k̄ōgiŋ̄gi ŋma ní. Kujaau p̄ōkì Soodoom n̄ Goomoora bōtiibi b̄í s̄ánee, ní ki tin j̄étì al̄k̄ōginee poon, ní bin kíñee s̄ān ki d̄āb̄ dijool.

¹¹Bin n̄n ján ki p̄ōkiñ-bee d̄ómiñ ki k̄ōñ Soodoom n̄ Goomoora tim̄mu yab wanti k̄k̄o n̄ bi-jinti k̄k̄o ki kp̄āā búntì.

¹²Bi n̄n cúú Looti, Abram nabiki jip̄ōn ki kp̄āñ u-wanti k̄k̄o ki cáā búntì, kun puee Looti n̄n kóò Soodoom ní.

¹³Kijapaai kiba nìn sàh ki ɲmátì kujaau gbantin ní ki dómiń Abram, ueebruja cee ki tũkũ-u yii binannanliibi cúú Looti ki cáa búntì kuyun̄u. An yuntiŋuee, Abram nìn dáá kóò ki pìlĩn Mamiree, uamɔɔrja sufii ní. Mamiree gbanti nì u-nabiyaamu Eeskool nì Aneer nìn kpáfì nì Abram bi sòon̄ ki ɲá ubaanti.

¹⁴Abram nín gbĩl̄ yii bi cúú u-nabiki ki kpáàa búntì kuyun̄uee, ní u bóntì u-tòntònl̄iibi bin sá bibaatandambi bi màl̄-bi u-cindinee, binib alaataa ata nì saalku nì bita, ní bi kũl̄ ki bĩn̄ bibòtiibee nì bi-janjaliibi boon ki tin bàñ kitiŋ kin bi yĩl̄ yii Daanee.

¹⁵Kunyeuee ní u nì u-naacimbee cúú yākatì akiti akiti ní ki lùkũ ki tú bi-nannanliibi. Kujaau kíl̄, ní Abram nì u-yab ján ki pɔ́ɔkiń-bi ní ki jĩn̄-bi ki tin bàñ Ooba tiŋki kin bí Damaasi tiŋki ɲgan púee.

¹⁶Ní Abram fōon̄ tin kɔ́kɔ bi nìn dómiń ki kóon̄ee, ki fōo ki kpáańn̄i u-nabiki Looti nì u-wanti kɔ́kɔ, nì binimpoobi nì binib bin bi nìn pée cúúyee kɔ́kɔ.

¹⁷Abram nín nìn ján ki pɔ́ɔkiń Keedoolawoomeer nì bibòtiibi bin nìn dómiń ki kútì u-puee ki fātì kũñee ní Soodoom bɔ́tiu túŋkiń-u Saafee tantakalin, an dàkà yii ubòti tantakalin.

¹⁸Meelkiiseedeeki un sá Saleem bɔ́tiuee mun nìn dómiń niin. U nìn sá Yilpu Fóŋŋŋ Nimbɔ́tiu saraaŋaliu ní. Meelkiiseedeeki gbanti nìn cáań kpɔ́nɔ nì ndamam ki tĩ Abram.

¹⁹Meelkiiseedeeki nìn mēē ki bĩn̄ u-pu ki lĩ yii: «Yilpu fóŋŋŋ Nimbɔ́tiu un náań yilpu nì taapuee ń bĩn̄ Abram boon.

²⁰Yilpu fóŋŋŋ Nimbɔ́tiu un dũ a-nannanliibi ki ɲá a-ɲaan a ján ki pɔ́ɔkiń-bee ń ká tinyool!» Niinee ní Abram lēē tiwan tin kɔ́kɔ u nìn ján ki fātì fōon̄ee, nì tin kɔ́kɔ u cááyee saalaa kamaa puee kubɔ kubɔ ki tĩ Meelkiiseedeeki.

²¹Ní Soodoom bɔ́tiu bí Abram yii: «Sii yòon̄ tiwan tin a ján ki fōoyee kɔ́kɔ kí dũ binib kí tĩ man.»

²²Ní Abram kíí-u yii: «M yōon̄ m-ɲal ki pūtì ti-Dindaan, Yilpu Fóŋŋŋ Nimbɔ́tiu un náań yilpu nì taapuee

²³yii maa làá pée gbēē a-wanti báà tiba. Báà gulfa kpaŋkpan gba, maa làá dáb, ki dāa nín nyàab̄ inaataaŋmii. M pūtì yii m kpá kí fōo a-cee tiba nì tiba, á dāá gāa a-bindi kí lĩ yii: <Man di yì-tì ní Abram kpántì ugaaja!>

²⁴Ubo ń taa pée tĩ-mi tiba. Tijin tin m-naacimbi jínee ɲmāntì, ama Aneer nì Eeskool nì Mamiree bin céeń-mee, bĩn̄ ń yòon̄ bi-yati.»

Genèse 15

Unimbɔ́ti būsì ki pōon̄ Abram dipoondi

- ¹Míh jítì boonee, ní ti-Dindaan lēē u-ba ki dākā Abram ki bí-u yii: «Abram, taa fàṅkì tiba, man di wún a-pu. Tiṅan tin m làá ṅá-see làá nīn wīikí tikpil.»
- ²Ní Abram kíf yii: «Ti-Dindaan Unimbōti, ba ní a làá tī-mi ní? Man dee, maa cáá kibiki, ní Eeliyeeseer udamaasja di làá dāá jī m-fakal.»
- ³Ní Abram gítì bí yii: «Man dee, aa tī-mi kibiki, ní uyumbu un bi māl m-cindinee di làá jī m-fakal.»
- ⁴Niinee ní ti-Dindaan bí-u yii: «An kaa sá Eeliyeeseer di làá jī a-fakal, sisi a-ba poon biki di làá jī a-fakal.»
- ⁵Ti-Dindaan lī-u mimmee ní ki nyántì-u mmōṅki, ní ki bí-u yii: «Wáañ kí kpèè yilpu a yaa ṅūn kí kàañ iṅmalbijaa nee.» Ní ki kútì-u yii: «Míh ní a-biyaamu làá dāá nīn wīikí.»
- ⁶Niinee ní Abram fōō ti-Dindaan nín lī puee ki kíf. Míh pu ní ti-Dindaan yíiñ-u deedeedaan.
- ⁷Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Man di sá a-Dindaan un nyántìñ-si Uur, Kaaldee tiṅkin kí dū kitiṅ kin poon a bí nee kí tī-si á nīn kīn ki yèe.»
- ⁸Ní Abram bí yii: «Ti-Dindaan Unimbōti, m làá ṅá mana kí béé yii man di làá nīn lafun yì kitiṅ gbanti?»
- ⁹Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Cúú unasal un cáá abin atee nì uṅsal un cáá abin atee, nì upija un cáá abin atee, nì kinanjilii nì dibeenanjipombil kí cááñ.»
- ¹⁰Ní Abram nyàabiñ an waṅkutee ní ki cúú-tì ki gífi ki nābitì mili mili, ní ki dū aginee ki bíl ki túl tɔb. See kinanjilii nì dibeenanjipombil ní waa gífi ki nābitì mili.
- ¹¹Ní ikaabu kpákatiñ kí jī an nanti ní Abram jīñ-i.
- ¹²Ṇwīiñ cá kí jēetée ní ṅgeem miba dómiñ ki cúú Abram. Niinee ní tifaandi kó-u ní dibombōṅkpaandi diba jéetì u-pu.
- ¹³Ní ti-Dindaan bí Abram yii: «Á nīn nyí tiṅan yii a-naantiibi làá dāá nīn kóò kitincaṅ kiba poon ní. Bi làá dāá dū-bi kí kpántí iyumbu kí sàañ-bi áli abin alaataa anaa.
- ¹⁴Ama m làá dāá dāal ditimbundi din làá dāá cúú a-naantiibi kuyunṅuee tafal, ní boonee bí dāá nyā kitiṅ gbantin nì tigaajakpaandi.
- ¹⁵Siiyee, a làá bà a-naanjab nì nsōṅfi poon ní. A làá púl kí bà titikpiti laṅki nì dipɔɔsōṅkil ní bí nín síb-si.
- ¹⁶A-naantitɔntɔkōṅ dinanaatiil di làá dāá fàtífi gítíñ doo, di sá yii kí dāá sāā nyunti gbanti ní Amɔɔr yab kpitii làá wíiñ kí bà i-nyɔkɔm.»
- ¹⁷Ṇwīiñ jéetì kunyeeu móee ní ṅfan ṅubɔ nì ṅṅminyīim nì ṅṅminaapool dómiñ ki jítì tinan tin Abram gífi ki bílee kansikin.

¹⁸Nwiin gbanti dal ní ti-Dindaan pūtì ki pōh Abram ki bí-u yii: «A-naantiibi ní m làá dū kitiŋ nee kí tī, kí yòh Eejipiti mool kí tin cáá sã Eefiraati mookpaandi.

¹⁹An dàkà yii kitiŋ kin pu Keeni yab nì Keeniisi yab nì Kadimoon yab

²⁰nì Eeti yab nì Peeriisi yab nì Reefa yab

²¹nì Amoor yab nì Kanaan yab nì Giirgaasi yab nì Jeebusi yab kóoyee.»

Genèse 16

Isimaayeel màaltam

¹Abram nimpuu Saarayi kaa nìn màl kibiki. U nìn cáá uyumbusapwɔn ubɔ, u sá Eejipiti tiŋkin bi yî-u yii Agaar.

²⁻³Nyunti ŋun Abram nìn ŋá Kanaan tiŋkin abin saalaayee, ní u-nimpuu Saarayi bí-u yii: «Kpèè, ti-Dindaan kaa pú-mi mmaal. An puee, dū m-yumbusapwɔŋwu nee kí kpántí a-nimpuu, an yaa yî ùn puee m làá ká jipwɔn». Ní Abram fōō u-nimpuu nín lī puee. Saarayi nìn dū u-yumbusapwɔŋwu Agaar un sá Eejipiti tiŋkinee ki tī u-cal.

⁴Ní Abram nì Agaar kpáfi, ní u cáá dipool. Agaar nín ká yii u cáá dipoolé ní waa ti dū u-na Saarayi ki yîin tiba.

⁵Ní Saarayi bí Abram yii: «Sii di yî-tì ní bi sî-mi nee. Man di dū m-yumbusapwɔŋwu ki tī-si, ama u nín ká yii u kpánti upɔdaanee ní man kaa ti sá tiba u-cee. Ti-Dindaan di làá sòh man nì sii bɔti!»

⁶Ní Abram bí-u yii: «A-yumbuu dee, a cáá u-pu mpɔn. Njá-u min di fáati-see.» Niinee ní Saarayi kí ki bí sàantí Agaar ní ùn dāa sán ki wāati-u.

⁷Ní ti-Dindaan tuuŋŋu tin ká-u u kã nnyimbul ŋubɔ caŋin kuteeun. Nnyimbulee nìn pìlìn Suur dandi ní.

⁸Ní ntuunee bí-u yii: «Agaar, Saarayi yumbusapwɔŋwu, a nyánní la ní ki kùn la»? Ní u kíí-ŋu yii: «M sán m-na Saarayi ní».

⁹Ní ti-Dindaan tuuŋŋuee bí-u yii: «Gíti a-na gbanti cee. A yaa bàñee, á sînti a-ba taapu kí tī-u».

¹⁰Ní ki kútì ki lī-u yii: «M làá dāá bûtí a-maaliŋu tikpil, áli gba baa dāa ŋūn kí kàaŋ a-naantiibi.»

¹¹Ní ki gítì tí bí-u yii: «Kpèè, dipool din a cáá nee, a làá dāá màal kibininjabiki ní. Á dāá pō-kì diyindi yii Isimaayeel, kun puee ti-Dindaan ká a-falaau, ki gbîl a-timinsii.

¹²A-biki gbanti làá dāá nīn pō kii kumoooun maŋkee ní. U làá dāá nīn jáà nì báa ŋma, ní báa ŋma mun làá dāá nīn jáà nì u. U làá dāá nīn bí u-baba, kaa làá nīn bí u-nabiyaamu kansikin.»

¹³Ní Agaar yíin ti-Dindaan un sòon nì uee yii: «Ata Eel-Rooyi», taapu di sá yii <A sá Unimbɔti un wǎl-mee.> Di sá u lī u-ban yii: «Unimbɔti un wǎl-mee ní m lafun ká nee.»

¹⁴An pu ní bi yī lɔkɔee yii: «Beer Lakayi Rooyi», taapu di sá yii <Un bí dimaɲfalin ki wǎl-mee lɔkɔu.> Lɔkɔ gbanti dō Kadeesi nì Beereedi timmu kansikin.

¹⁵Boonee ní Agaar mǎl Abram kibininjabiki, ní Abram pú-kì diyindi yii Isimaayeel.

¹⁶Abram nìn cáá abin imun̄ku inaa nì abin aluu ní Agaar nín mǎl-u Isimaayeel.

Genèse 17

Unimbɔti lī Abram u-poondi

¹Nyunti ɲun Abram nìn cáá abin diba kpá dilaataalee, ti-Dindaan nìn nyánti u-ba ki dākā-u ní ki bí-u yii: «Man di sá Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan. Á nīn ɲáań min fáatī-mee kí nīn bí deedee.

²M làá lafun ɲá tin m pōon̄n yii m làá ɲá kí tī-see, kí bütī a-maaliɲu tikpil tikpil.»

³Ní Abram tātī dōon̄ dicincibil, ní Unimbɔti bí-u yii:

⁴«Kpèè, dipoondi din man pōon̄n-see sò. A làá dāá kpánti anibul kupaa u baa ní.

⁵Baa làá nīn gíti yī-si Abram. A-yindi di làá nīn kīn ki sá Abraam, kun puee m dū-si ki kpánti atimbun kupaa u baa.

⁶M làá bütī a-maaliɲu tikpil tikpil. A-maaliɲu gbanti poon ní m làá yánti atimbun nì bibotiibi n̄ nyā.

⁷Dipoondi din m pōon̄n-si nee, dī sá ki tī sii nì a-maaliɲu kɔkɔ ní kí nīn cáá cá jaanjaan, dī kpá kí gbíntí. Di-pu ní m làá nīn sá a-Nimbɔtiu nì a-naantitontokɔɲ Nimbɔtiu.

⁸M làá dū Kanaan tiɲki kin poon a bí kunicaɲu nee kɔkɔ kí tī sii nì a-naantiibi bin làá páanní a-boonee, kí nīn cá jaanjaan. Ní man di làá nīn pée sá bi-Nimbɔtiu.»

⁹Ní Unimbɔti nìkī ki bí Abraam yii: «Siiyee, á nīn ɲúb m-poondi, kí nīn ɲáań min m lèe, sii nì a-naantiibi bin dáá bín boon ki dòon̄ee kɔkɔ.

¹⁰Ni nín máań kí nīn ɲúb dipoondi din m pōon̄n sii nì a-naantiibi bin dáá bín boon ki dòon̄ee puee di sá bin kɔkɔ pée sá bininjab ni-kansikinee n̄ gíí dikpancandi.

¹¹Digiil gbanti di sá dipoondi din m pōon̄n-nee daaɲku man nì ni kansikin.

¹²A-maaliɲu poon kí nīn pée cáá cá a-naantiibee, bi yaa mǎl kibininjabikee, bí gíí-kì dikpancandi iwiin inii dal. Ki kpáań iyumbu nín mǎl bin ni-ciɲɲinee, nì bin ni dáal binicambi ceeyee, báa udaan yaa pée nyánní laakin kaa sá a-maaliɲunee, á gíí-u.

¹³Uyumbu nín màl̃ un a-cindinee, nì un a dū a-nimbiliŋ ki dée, bi máaŋ kí gífi-bi, m-poondi daaŋku gbanti ń nīn bí ni-wunti pu mīn kí nīn cá jaanjaan.

¹⁴Uninja un kaa gífi dikpandee, ní nyāntí-u ni-nibul kansikin, kun puee udaan kpītì m-poondi.»

¹⁵Ní Unimbōti gífi bí Abraam yii: «Á taa ti yíiŋ a-nimpuu yii Saarayi, á nīn kíŋ ki yīi-u yii Saara.

¹⁶M làá bīiŋ u-boon kí yāntī ú màal̃-si kibininjabiki, kí bīiŋ u-boon ú kpánti anibul kupaau na. U-maaliŋu poon ní atimbun tikpil bōtiibi làá nyā.»

¹⁷Niinee ní Abraam tātì dōoŋ dicincibil ki bīi làá ní ki lī u-neen yii: «Unil un cáá abin dilaataalee gífi ŋūn kí màal̃ kibikaaa? Áá Saarayi un ŋá abin imuŋku inaa nì saalaayee di gífi ŋūn kí màal̃ kibiki ní?»

¹⁸Ní Abraam bí Unimbōti yii: «Too, á pō Isimaayeel mmaŋfafōkōn!»

¹⁹Ní Unimbōti bí-u yii: «M gbīl̃, ama an kaa sá Isimaayeel bōti ní m bīi sōoŋ, an sá a-nimpuu Saara di làá màal̃-si kibininjabiki. Á dāá pō-kì diyindi yii Isaaki. Ún nì u-naantiibi bin làá páanní boonee di làá fōo dipoondi dīn m pōoŋ dí nīn bí kí nīn cá jaanjaanee.

²⁰A nín mēē-mi Isimaayeel pu miŋyee, m gbīl̃. M làá bīiŋ u-boon kí yāntī ú màal̃ ki bōtī tikpil tikpil. U làá dāá màal̃ bibōtiibi saalaa nì bili, ní u-maaliŋu ń dāá nīn sá ditimbuŋkpaandi.

²¹Ama an yaa kíŋ m-poondē, dī sá ki tī Isaaki un Saara làá dāá màal̃ jīl naŋkōnampuee ní.»

²²Unimbōti sōoŋ nì Abraam ki dóòyee, ní ki yíkì u-cee ki nín jóm.

²³Daliŋkin Unimbōti sōoŋ nì Abraamee, yaadal gbanti ní u yíiŋ u-jipōon Isimaayeel nì iyumbu nín màl̃ bininjab bin u-cindinee nì bin u dáalee, nì bin pée sá bininjab ki bí u-cindinee kōkō, ní ki gífi-bi akpancan kii Unimbōti nín bí yii u ŋá puee.

²⁴Abraam nīn cáá dibindi diba kpá dilaataal ní ki gífi dikpandē.

²⁵U-jipōon Isimaayeel nīn cáá abin saalaa nì ata ní ki gífi dikpandē.

²⁶Nwimbaanti ní Abraam nì u-jipōon Isimaayeel kpáfi ki gífi dikpandē.

²⁷Nwimbaanti gbanti ní u gífi ki kpáaŋ bin kōkō pée sá bininjab ki bí u-cindinee, iyumbu nín màl̃ biŋyee nì bin u dáal̃ binicambi ceeyee.

Genèse 18

Unimbōti tükū Abraam yii u làá màal̃ kibiki

- ¹Dalba kuwiŋkaŋu puee, Abraam nyáń ki kã u-tantiu kasarkau taapu, Mamiree sukpaanyi caŋin, ní ti-Dindaan nyánti u-ba ki dàkã-u niin.
- ²U dāa yáatì ki kpēē nyɔkɔpuee, bininjab bita di yú kaa dátìh-uee. U ká-bee ní ki yíkì u-tantiu nyɔkɔpu ki sàh ki túŋkì-bi. U bàh bi-ceeyee, ní ki gbāh ki jáam-bi.
- ³Ní ki bí bi-kansikin ubɔ yii: «M-dindaan, m-bɔti yaa fáatì-see, á taa càatì man a-tòntòliu pu mín.
- ⁴Ní yàntì bí cáah nnyim ní fíntí ni-taani ŋkpɔŋkpɔm, ní kí kál busubu taapu yéè kí ñùŋfì.
- ⁵M làa cù kí nyàabìh tijin ní tíkiń ni-fam kí nín ñikì ni-saŋu. Ní nín dín man ni-tòntòliu cee puee, ní yàntì m ná mín kí tī-ni.» Ní bi kí-u yii: «Ná a nín lī puee.»
- ⁶Ní Abraam tóotì ki nín kóò u-tantiu u-nimpuu Saara cee, ní ki bí-u yii: «Malaa! Yáfi nyimmontiim kí búuń kí tō kalaa!»
- ⁷Abraam tükü u-nimpuu mimmee, ní ki sàh ki cūti kó u-nacaŋkpunŋkun, ki cúú dinajapɔmbil din bí màlmalee ki tī u-tòntòliu ní ùh kūū-dì ki ɲófi malaa malaa.
- ⁸Ní Abraam dū waagaasii nì nnaabiim ki kútì tinan tin bi ɲófèe pu ki cáa yóòh-bi, ní ki yú u-ba bi-caŋin busubu taapu mboonni, ní bín kã ki jīh.
- ⁹Niinee ní bi bālifi Abraam yii: «A-nimpuu Saara bí la?» Ní u bí-bi yii: «U bí tanti poon».
- ¹⁰Ní ti-Dindaan bí yii: «Án dāa tūŋkí jiil naŋkɔnampuee, man làa fàtí gítìh doo. Nyunti gbantee, a-nimpuu Saara dāa màl-si kibininjabiki dee.» Saara nín kã tanti nyɔkɔpu bi-boon ki gbìl tin bi sòòh.
- ¹¹Abraam nì u-nimpuu nín púl tikpil, u-nimpuu nín jítì mmaal pu.
- ¹²An puee Saara nín lán u-neen, ní ki lī u-ban yii: «Man nín púl min uninja neeliŋu kaa ti cúti-mi nee! M-cal mun sò ki púl!»
- ¹³Ní ti-Dindaan bí Abraam yii: «Ba pu ní Saara lán ki bí yii an kaa sá tiŋman, ùh púl waa ti ɲūh kí màal kibiki?
- ¹⁴Tiba bí ki pōō nì Unimbɔtaaa? Jiil, nyunti ɲun m yóòh yaa láa bāah, m làa gítìh a-see. Nyunti gbantee a-nimpuu Saara dāa màl-si kibininjabiki dee.»
- ¹⁵Niinee Saara fāŋkì ní ki nēè yii: «Maa lán». Ní u bí-u yii: «A móntí, a lán».
- ¹⁶Bininjabee yíkèe, Abraam bí cēntí-bi ní bi túl Soodoom watil pú.
- ¹⁷Ní ti-Dindaan bí yii: «Maa máah kí bál Abraam tin m là kí ɲéè!
- ¹⁸Di sá Abraam làa dāá nín sá ditimbuŋkpaandi din cáá mpɔnee baa ní. Ùh pu ní m làa dāá dī kí biñ atimbun ɲin kɔkɔ bí kitiŋ puee boon.

¹⁹Kun puee m lēē-u ú dàkà u-biyaamu nì u-dicaŋku, u-kpátam boonee, bí nīn nóó m-saŋŋu kí nīn còom̃ deedee. Bi yaa ɲáań mimmee, m làá ɲá tin kɔkɔ m pōon Abraamee kí tī-bi.»

²⁰Ní ti-Dindaan bí Abraam yii: «Bi nín sòon Soodoom nì Goomoora yab kpitii pu miŋyee wīkí tikpil, bi-kpitii nyāŋkì.

²¹Man m-ba làá sɪntī kí kpèè bi yaa lafun ɲáań tin bi sòon m gbīlee, m bée, an yaa kaa tí sá mimmaaa, m bée.»

²²Niinee ní bininjabee bili yíkì niin ki búntì Soodoom watil pú, ní Abraam gbíntì ki yú ti-Dindaan cee.

²³Ní Abraam sùtì ki pīl ti-Dindaan ní ki bí-u yii: «Mimmee, a làá kúntí binikpitib kí kpáań deedeedambaaa?

²⁴Binib bin yú deedeeyee yaa sá kii imuŋku ili nì saalaa kitiŋ gbanti poon, a làá kúntí-kàaa? Deedeedambi imuŋku ili nì saalaa gbanti puee, aa làá dū bi-kɔkɔ kpitii kí pō-baaa?

²⁵Saa kííkí kí ɲá mīn kpataaa pu, kí kúntí unikpiti kí kpáań deedeedaan. Sii un sá kitiŋ kɔkɔ bɔsoonliuee, aa làá sòon báa ɲma bɔti deedeeee?»

²⁶Ní ti-Dindaan bí yii: «M yaa ká binib imuŋku ili nì saalaa bí deedee Soodoom tiŋki poon, bi-puee maa làá ti kúntí-kì.»

²⁷Ní Abraam bí yii: «Kpèè, man un sá ntampukum ki sá ɲfantamee mun di pée yú ki sòon nì m-Dindaan nee.

²⁸Deedeedambi imuŋku ili nì saalaa poonee biŋmoo yaa fótì, mimmee biŋmoo bin fótèe puee, a làá kúntí kitiŋ gbanti kɔkɔɔ?» Ní ti-Dindaan bí yii: «Aayee, m yaa ká deedeedambi imuŋku ili nì biŋmoo, maa làá kúntí kitiŋ gbanti.»

²⁹Ní Abraam nìkì ki bālifi ti-Dindaan yii: «Kin deedeedambi imuŋku ili di yaa bí fáà?» Ní ti-Dindaan bí yii: «Deedeedambi imuŋku ili yaa bí, maa làá ɲá-kì tiba.»

³⁰Ní Abraam fātì tí bí yii: «M yaa gbíntì nìkì ki sòonee, m-Dindaan, á taa gí diŋuul. Mimmee, deedeedambi yaa bàñ mmuŋku nì saalaa fáà, a làá kúntí kitiŋ gbantaaa?» Ní ti-Dindaan kíí-u yii: «Deedeedambi mmuŋku nì saalaa yaa bí kitiŋ gbanti poon, maa làá ɲá-kì tiba.»

³¹Ní Abraam gíti bí yii: «M làá tí màkań kí sòon nì m-Dindaan. An yaa yí deedeedambi mmuŋku di bí niin.» Ní ti-Dindaan bí yii: «Bi yaa sá binib mmuŋku, maa làá kúntí-kì binib mmuŋkuee pu.»

³²Ní Abraam gíti tí bí yii: «M-Dindaan, taa fōō diŋuul. Min bí nee m yaa sòonee an dóò, maa ti làá sòon tiba. Kin deedeedambi yaa sá binib saalaa ja fáà?» Ní ti-Dindaan kíí-u yii: «Maa làá kúntí-kì binib saalaayee pu.»

³³Ti-Dindaan sòon nì Abraam mìn ki dóòyee ní ki búntì, ní Abraam mun nín fàtì u-dumpu.

Genèse 19

Soodoom yab tunkpitiŋ

¹Ituun ilee dūu bān Soodoom tiŋkin kujoo. Looti nìn nyán ki ká Soodoom tiŋki punyɔkɔpu. U kēe ní ki ká bi dōon, ní u yíkì ki túŋkì-bi. U bān bi-ceeyee ní ki gbāan ki jáam-bi,

²ní ki bí-bi yii: «M-dindambi, m gbāam-ni ní, pàatīmaan man ni-tɔntɔnliu dumpu kí fíntí ni-taaji kí dōon m-cee, ku yaa fu wúntì kutaafaau pòlpolee, ní fu nìkì ni-saŋɣu.» Ní bi yíi yii bi làá dōon mmɔŋki laaba ní.

³Ní u páb-bi tikpil ní bi dāa pāatì ki kó u-dumpu, ní u púl kpɔnɔ un baa ŋa ŋkpɔnɔnyɔkɔee ki ŋá-bi tican ní bi jín.

⁴Bi dáá ká kaa láá kó ki dōon, ní Soodoom tiŋki yab kɔkɔ dómiñ ki mǎntii tú bi-diiku, kí yōon binaacimpɔmbi kí cáá sǎa bitikpilil, bininjab kɔkɔ, ugàntil kpá.

⁵Ní bi yíiñ Looti ki bí-u yii: «Bininjab bin kó a-pu kunyeeu neeyee bí la? Nyāntiñ-bi doo timbi n dōon nì bi.»

⁶Ní Looti nyán ki yúl kipunyɔkɔpu ki gíiñ punuu ki pīiñ, ní ki bí-bi yii:

⁷«M-nabiyaamu, m gbāam-ni, ní taa ŋámaan ikpiti gbanti.

⁸M cáá bisapɔmbi bili, baa nyí uninja. M làá cáan-bi kí tī-ni ní ŋá-bi ni yaa là puee. Ama an yaa sá bininjab neeyee, ní taa ŋá-bi tiba, kun puee bi kó m-pu ní.»

⁹Ní bi kíf Looti yii: «Sútí niin kí wàatī timbi.» Ní ki kútì ki bí yii: «Unil nee sá unicaan ní ki kó timbi ní ki là kí nīn sá ti-bɔsoonliu. Too, ti làá ŋá-si tikpitil kí jītīñ a-nicambi gba!» Niinee ní bi téé Looti mpon kí bàà cúú punuu kí wī kí kó bininjabee pu.

¹⁰Ní bininjabee tānti bi-ŋalii ki cúú Looti ŋal ki dáal-u ki kón bi-cee, ní ki dū punuu ki pīiñ.

¹¹Ní ki dū ijɔfi ki tó bin kɔkɔ nìn dómiñ ki yú kudii nyɔkɔpuee, ki yōon binaacimpɔmbi ki tin cáa sǎa bitikpilil, ní baa ti wāl ní ki nyāaā kipunyɔkɔ ki gī.

¹²Niinee ní bininjabee bālifi Looti yii: «A gíti cáá binib biba doooo? Nyāntí a-coobi nì a-jipɔmbi nì a bisalib nì bin kɔkɔ pée sá a-dicaŋkune kitiŋ nee poon.

¹³Di sá yii ti làá kúntí kitiŋ nee, kun puee ti-Dindaan nín gbīl bi sòon ki-kpitii pu miŋyee wīkí tikpil, ní u túnní-ti yii tí dāá kúntí-kì.»

¹⁴Ní Looti nyán ki tükū u-coobi bin làá dāá cáá u-bisalibee yii: «Yíkīmaan kí nyā kitiŋ nee poon, kun puee ti-Dindaan làá kúntí-kì.» Ama bīn nìn dākafi yii an sá tinaacin ní.

¹⁵Kutaa bí wúntée ní ituun in bí Looti ceeyee bí páǎ-u ki lì yii: «Yìkì kǐ yòon a-nimpuu nì a-bisalib liitil nee kǐ kpááa nyā kǐ taa yàntì ditafadaaldi din làá jēetì kitiŋ nee puee n̄ kpáaŋ-si.»

¹⁶Ama ní Looti bí ki tàantí kaa làá nyā malaa. Ní bininjab bilee cúú u nì u-nimpuu nì u-bisalib bilee ŋalii ki dáál-bi ki nyántì kitiŋ kpaanceetiŋu. Di sá yii ti-Dindaan n̄n là kǐ fī-u ní.

¹⁷Bi dáál-bi ki nyántèe ní bi-kansikin ubo bí Looti yii: «Sān kǐ fī a-ba! A yaa bí sánee, á taa fātì kǐ kpèè a-boon, kǐ taa yūl laaba. A yaa kaa là ŋkúmee, á n̄n pée sán ki cá ajoin watil pú.»

¹⁸Ní Looti bí yii: «Óò m-Dindaan, m gbāaŋ-si!

¹⁹Tiŋman, man a-tɔntɔnliu ká diyimɔɔl a-cee. A n̄n fī-mi ŋkúminee, a dàkā-mi kulaŋŋaŋfitiiu tikpil. Ama m yaa bí yii m làá n̄n sán ki cá ajoin watil púee, maa làá bà ní mbusu nee n̄ dāá jēetì m-pu ní r̄n kpú.

²⁰M gbāaŋ-si, kpèè kitimbilii kiba di bí m-nyɔkɔpu nee, kaa dátì r̄n ŋmā kǐ sān kǐ bà niin. Kitiŋ gbanti kaa náaŋaa! Yàntì r̄n sān kǐ kó ki-ni kǐ ŋmátì.»

²¹Ní u kǐf̄ Looti yii: «M làá gítì pɔ-si diyimɔɔl. A-puee maa làá kúntì kitimbilii kin bɔti a sòon nee.

²²Malaa sān kǐ bál niin, kun puee a yaa kaa láá bàŋ kitiŋ gbantin, maa ŋūn kǐ ŋá tiba.» An pu ní bi pú kitiŋ gbanti diyindi yii Soowaar.

²³Ŋwiiŋ bí nyēēyee ní Looti bàŋ Soowaar timbiliikin.

²⁴Niinee ní ti-Dindaan yāntì farwata nyánní yilpu ki fōo ŋŋmi ki sītì kii utaayee Soodoom n̄ Goomoora timmu pu.

²⁵U n̄n nāaŋ ntimu gbanti n̄ ditantakal din poon mu bée kɔkɔ, ki kūu ki céetì mu-nib n̄ isufi n̄ timool kɔkɔ.

²⁶Ní Looti nimpuu fātì ki kpèè u-boon ní ki kpántì diyataŋkpal ki yūl.

²⁷Ku wúntì kutaafaau pɔlpɔlee, Abraam péé ki cūti laakin u fu yūl ti-Dindaan cee ki sòon n̄ uee.

²⁸U kpèè Soodoom n̄ Goomoora timmu n̄ ditantakal din poon mu bée watil púee, ki ká ŋŋminyim nyēē kitiŋ ki dükù ki jóŋ, a lì kii kipaai nyiimee.

²⁹Nyunti ŋun Unimbɔti n̄n kúntì ntimu mun bí ditantakal poonee, waa n̄n súntì Abraam pu ní ki fī Looti ki nyántì kitiŋ kin poon u n̄n kóòyee ki wāatì ní ki n̄n nāaŋ-kì.

Moowaab n̄ Amɔn yab nyeeŋu

³⁰Looti n̄n fàŋkǐ kǐ n̄n kóò Soowaar tiŋkin, an puee ní u kpáaŋ u-bisalib liitil ki yíkì ki tin kóòŋ ajoin pu itaŋkpalɔkɔn.

³¹Dalbee ní ukpil bí u-naal yii: «Ti-baa púl, ní bininjab mun kpá doo tí mōh-bi kii an nín pée sá báa nma mōh puee.

³²Yànti tí nyùnti ti-baa ndaam, kí dōn u-cee kí màal-u mbiyaamu ú ká inibool.»

³³Kujoou gbantee ní bi nyùnti bi-baa ndaam ní u gbí, ní ukpil dōn u-baa cee kunyeeu gbanti. U-baa kaa nín kpáa bée nyunti nún u kóon ki dōnee nì nyunti nún u yíkèe gba.

³⁴Kutaa wúntèe ní ukpil tükü u-naal yii: «M fu dōn ti-baa cee kunyeeu. Tí gíti nyùnti-u ndaam kunyeeu nee si mun n cùú dōn u-cee, tí nma kí tī ti-baa inibool.»

³⁵Ní bi tí nyùnti bi-baa ndaam kunyeeu gbanti, ní kiwaayee mun cùti ki dōn bi-baa cee, ní bi-baa kaa kpáa bée nyunti nún u kóon ki dōnee nì nyunti nún u yíkèe gba.

³⁶Niinee, Looti bisalib liitilee dūu cáá u-pool.

³⁷Ní ukpil màl kibininjabiki ní ki pú-kì diyindi yii Moowaab. Úh di sá dín pu nee Moowaab yab naanja.

³⁸Ní u-naal mun màl kibininjabiki ní ki pú-kì diyindi yii Been-Amii. Úh di sá dín pu nee Amn yab naanja.

Genèse 20

Abraam nì uboti Abimeeleeki bōti

¹Abraam yíkì niinee ní ki nín cá Neegeeb tinjin, ní ki cùti kál Kadeesi nì Suur kansikin, ní ki dāa yíkì niin ki cùti kóon Geeraar.

²Abraam nín lī binib cee yii u-nimpuu Saara sá u-niisal ní. An pu ní Geeraar bōtiu Abimeeleeki tú bi cúú Saara ki cūnni-u.

³Kunyeeuee ní Unimbōti dōmín Abimeeleeki cee kudamintiiu poon ní ki bí-u yii: «A làá kpú unimpu un a fōō ki làá cáá nee pu, kun puee u cáá cal.»

⁴Abimeeleeki kaa nín dá láá gbēe unimpuee ní ki lī yii: «Ti-Dindaan, a làá kúnti kitimmō nib báa bi yaa kaa nja ikpiti ibaaa?

⁵Abraam u-ba di tükü-mi yii u-niisal dee, ní unimpu u-ba mun lī yii Abraam sá u-niija. An puee tin man nja nee, m nja nì nlandokmōnti ní, maa yīnti.»

⁶U-damintiiku kubaantiiu gbanti poonee ní Unimbōti bí-u yii: «Man m-ba nyí yii an sá nì nlandokmōnti ní a nja mín. Man di cúú-si á taa yīnti-mi, an pu ní maa yānti a gbēe-u.

⁷Kōnkōnee, gíh unimpuee kí tī u-cal, u sá m-bōnaatiliu ní, u làá mēē kí tī-si á taa kpú. Ama a yaa kaa gíh u-nimpuu ki tī-u, á nín nyí yii sii nì a-yab kōkō làá kpú.»

⁸Abimeeleeki fintì kutaafaau pòlpolee ní ki yííh u-tòntònlíibi kòkò ní ki dū an botee ki máafi-bi, ní tifaandi cúú-bi tikpil.

⁹Ní Abimeeleeki yííh Abraam ní ki bālifi-u yii: «Ba ḡá ní a ḡá-ti mimmee? Tilati ní m yíntiñ-si ní a bàà làá dū man nì m-beelin yab kí kón ikpitikpaan poon mín? A ḡá-mi digangam un kaa máaṇ bí ḡá unilee.»

¹⁰Ní ki gíti bí yii: «Ba di yāntì ní a ḡá mín?»

¹¹Ní Abraam kíí-u yii: «M dākafi yii doo nib kaa fàṅkí Unimbɔti, bi yaa ká m-nimpuu, bi ḡūñ ki kpò-mi kí fōō-u.

¹²Ama nì mín kòkòee, u baasii sá m-niisal ní. Di sá man nì u pēē baa ní kaa pēē na, an pu ní m ḡúh ki cáá-u.

¹³Unimbɔti nín yāntì m yíkì m-tiṅkin m-baa cee kí bii yìiñee, m tükū m-nimpuu yii: <Min ní a làá dākà yii a néeñ-mee di sá laakin kamaa ní ti yaa bàñee, á nín yí-mi yii a-niija.>»

¹⁴Niinee ní Abimeeleeki cúú inaa nì ipii nì iḡoobu nì iyumbu bininjab nì binimpoobi ki tī-u, ní ki gíiñ u-nimpuu Saara mun ki tī-u.

¹⁵Ní ki bí-u yii: «Kpèè, m-tiṅki di dō a-nimbiin nee, lēē laakin ní a lēē kí nín kòò.»

¹⁶Ní ki bí Saara yii: «Kpèè, m tī a-niija animbil jítombi kutuku nee kí dākà bin kòkò bí a-ceeyee yii tibɔti tin jítèe, baa ká a-bòkpil.»

¹⁷Niinee ní Abraam mēē Unimbɔti ki tī Abimeeleeki nì u-nimpuu nì u-tòntònlíibi binimpoobi ní Unimbɔti fātì pīti-bi mmaal!

¹⁸Di sá yii tin nín jítì Abraam nimpuu Saara puee yāntì ti-Dindaan pīiñ Abimeeleeki nì u-dicaṅku yab kòkò maaliṅ.

Genèse 21

Isaaki màaltam

¹Nyunti bāaṇ ní ti-Dindaan bīiñ Saara boon ní ki lafun ḡá min u nín pōoñee ki tī-u.

²Nì min kòkò Abraam nín púl tikpilee, Saara cáá dipool ki màl-u kibininjabiki nyunti ḡun Unimbɔti nín pēē yóoñ Abraamee deedee.

³Ní Abraam pú kibiki kin Saara màl-uee diyindi yii Isaaki.

⁴Kibikee ḡá iwiin iniyyee ní Abraam gíí-kì dikpancandi kii Unimbɔti nín nín tükū-u yii ú ḡá puee.

⁵Abraam nín cáá abin dilaataal ní ki nín màl u-biki Isaaki.

⁶Ní Saara bí yii: «Unimbɔti yāntì m lán! Mín ní bin kòkò làá gbīl m-bɔti neeyee mun làá lā.»

⁷Ní ki gítì bí yìi: «Nma di nìn nūh kí lì Abraam cee yìi man Saara dāa bí kí n̄màb̄ kibiki? Ama n̄ mìn kòkòee, m māl̄-u kibininjabiki u-puti poon!»

Bi jìh̄n Agaar n̄ u-biki Isimaayeel

⁸Isaaki cíkitì, ní bi gíí-u dibiil. Nwiin n̄un bi gíí-u dibiilee ní Abraam yāntì bi jín̄ jìṇaakpaan ubo.

⁹Saara kpēēyee, Agaar un sá Eejipiti tɛṇkinee biki kin u māl̄ Abraamee di bí ki lāa Isaakee.

¹⁰Ní Saara bí Abraam yìi: «Jà uyumbu nee n̄ u-biki. Di sá yìi u-biki n̄ man biki Isaaki kaa máaṇ ki kpāfi kí jī a-fakal.»

¹¹An botee nìn wūh̄n Abraam tikpil, kun puee Isimaayeel mun nìn sá u-biki ní.

¹²Ní Unimbɔti bí-u yìi: «A-jipɔɔn Isimaayeel n̄ u-na bɔti n̄ taa wà-si. Gbìl̄ kí tīh̄n Saara, kun puee an sá Isaaki di làa dāa māl̄ a-naantiibi bin làa dāa fōo a-yindee.

¹³Ama, m làa yāntì uyumbu bikee mun n̄ dāa kpántì ditimbuṇkpaandi baa, kun puee u sá a-maalinun ní.»

¹⁴Kutaafaau pòlpɔlee ní Abraam yíkì ki nyàaḅ kpɔnɔb, ní ki dū nnyim ki gbéeh̄ kuloou ki dūu būkuh̄n Agaar, ní ki nyántì u n̄ u-biki. Agaar búntì ki tú ki yìh̄n kuteeu pu Beerseeba jandi pú.

¹⁵Nnyim dāa dóò kuloou poonee ní Agaar cáá u-biki ki b̄l̄ kisubiki kiba taapu mboonni.

¹⁶Ní ki sùtì ki cūti kāl̄ ṇkpaanceeti, kun puee u l̄i u-neen yìi: «Maa là kí ká kibiki nee nín làa kpú puee.» An puee u kāh̄ ndan ní ki sūh̄n ki yíkintí.

¹⁷Niinee Unimbɔti gbìl̄ kibikee bí sūh̄n, ní u-tuun̄ṇu kāl̄h̄n yilpu ki yìh̄n Agaar ki bí-u yìi: «Agaar, ba kpá-si ní? Taa fāṇkì tiba, kun puee laakin a-biki bí nee, ki-siim bāh̄n Unimbɔti.

¹⁸Yíkì kí cùú yòòh̄ kibiki kí n̄n ṇúb-kì tɛṇan, kun puee m làa yāntì kí dāa n̄n sá ditimbuṇkpaandi baa ní.»

¹⁹Ní Unimbɔti yāntì u-nimbiliṇ ṇāatì ní u wál̄ dinyimbɔbil n̄ nnyim, ní ki cūti ki lún̄ ki gbéeh̄ kuloou ní ki cáaṇ ki nyūntì u-biki.

²⁰Unimbɔti yúl̄ kibikee boon ní kì wíh̄n ki gbíntì kupɔɔun ki kóò, ní ki kpántì ukpan ki tòó ipiin.

²¹U nìn kóò kupɔɔu kun nìn bí Paaran tɛṇkinee ní u-na dāa cáá unimpu Eejipiti ki tī-u.

Abraam n̄ Abimeeleeki pūtì ki pōh̄n tɔb

²²Nyunti gbantee ní Abimeeleeki n̄ u-janjakpiliu Piikool dómiṇ̄ Abraam cee ní Abimeeleeki bí-u yìi: «Ti ká yìi tin kòkò a bí ki ṇáaṇee, Unimbɔti bí a-cee.

²³Mín puee pùtì nì Unimbɔti doo nee yii aa làá nyā man nì m-biyaamu nì m-naantiibi boon, ní ki làá ɲá man nì m-tɪŋki kin poon a kóò nee tɪŋan kii ti mun nín ɲá-si tɪŋan puee.»

²⁴Ní Abraam kíí-u yii: «M pùtì yii m làá ɲá mín».

²⁵Ama ní Abraam dū lɔkɔ un u gbìñ ní Abimeeleeki tɔntɔnliibi ɲá mpɔn ki fōōyee ɔti ki bíl u-nimbiin.

²⁶Ní Abimeeleeki bí-u yii: «Maa nyí un di túń an tundee. Si mun a-ba kaa lī tibɔti gbanti m-cee, maa tí gbìl-tì ubɔ cee dalba, see dín.»

²⁷Niinee Abraam cúú ipii nì ɲoobu nì inaa ki tī Abimeeleeki, ní bi-liitil pùtì ki pōòh tɔb.

²⁸Ní Abraam gāntì ipisal iluli ki yóòh.

²⁹Abimeeleeki ká mimmee ní ki bālifi-u yii: «Ba pu ní a gāntì ipisal iluli nee?»

³⁰Ní Abraam kíí-u yii: «M gāntì-i ki síh kí tī-si án nīn sá kudaanɲu yii man di gbìñ lɔkɔ nee.»

³¹An pu ní bi yīl mpaan gbanti yii Beerseeba, kun puee niin ní bi-liitil nīn pùtì.

³²Bi nín pùtì ki pōòh tɔb Beerseeba niinee, ní Abimeeleeki nì u-janɲakpiliu Piikool fātì nín kùh bi-dumpu Fiiliistii yab tɪŋkin.

³³Ní Abraam cóòh busubu bun bi yīl yii tamariisee Beerseeba ní ki jáam ti-Dindaan Unimbɔti un pée bí kí nīn cá jaanjaanee.

³⁴Abraam nīn kāl Fiiliistii yab tɪŋkin ki yúntì tikpil.

Genèse 22

Unimbɔti cóŋkì Abraam

¹Mín boonee, Unimbɔti cóŋkì Abraam. U nīn yíí-u yii: «Abraam!» Ní Abraam kíí yii: «M sèé!»

²Ní Unimbɔti bí-u yii: «Yòòh a-jipɔmbaabil Isaaki un a néeñee kí nīn cá Mooriya tɪŋkin. A yaa bàñ niinee, á dū-u kí ɲá saraawɔkaa. M làá dàkà-si dijool din pu a làá ɲá-mi saraa gbantee.»

³Abraam yíkì kutaafaau pòlpolee ki kpāl u-maŋki ní ki yòòh u-tɔntɔnliibi bili ki kútì u-jipɔɔn Isaaki pu, ní ki látì idɔ in bi làá tin dūú ɲá saraawɔkaayee. Bi bóntì mín ki dóòyee ní ki búntì laakin Unimbɔti bí yii bí cùee.

⁴Bi búntì mín, winta dalee, Abraam kpēē u-nyɔkɔpuee, ní ki wál laakin Unimbɔti bí yii bí cùee pānní ndan.

⁵Ní u bí u-tɔntɔnliibi bilee yii: «Nimbi ń gbíntí doo nì kimaŋ, man nì m-jipɔɔn ń càatì lapu doo kí jáam Unimbɔti kí fātīn.»

⁶Niinee Abraam fōō idɔ in u làá tin dūú kpāā kɛ́ ɲá saraawɔkaayee u-tɔntɔnliibi cee, ki dūu tún u-jipɔɔn Isaaki, ní ki ɲúb u-ba ɲɲmi nì kijiki, ní bi-liitil nóó ki nín cá.

⁷Bi cée ní Isaaki bí u-baa yii: «M-baa!» Ní u-baa kɛ́-u yii: «M-biki, m sèé.» Ní u bí-u yii: «Kpèè, ɲɲmi sòò, idɔ mun sòò! Kin dipibil din ti làá tin dūú ɲá saraawɔkaa gbantee dín bí la?»

⁸Ní u-baa kɛ́-u yii: «M-biki, Unimbɔti u-ba di làá tin tī-ti dipibil din ti làá dūú ɲá saraawɔkaayee.» Ní bi nín nìkì bi-saɲɲu.

⁹Bi bàñ laakin Unimbɔti dākā-bi bí cùee, ní Abraam mán niin nsaraafan, ki kófi idɔ ki páań ní ki bóob u-jipɔɔn Isaaki ki páań idɔee pu.

¹⁰Abraam ɲá mín ki dóòyee ní ki tānti u-ɲal ki yōon kijiki kɛ́ bàà lantì u-jipɔɔn.

¹¹Kpalaayee ní ti-Dindaan tuuɲɲu téenní yilpu ní ki bí yii: «Abraam! Abraam!» Ní u kɛ́ yii: «M sèé».

¹²Ní ntuunee bí-u yii: «Á taa dū kijiki kɛ́ gbēē kibikee ní kaa nín ɲá-kì tiba. Di sá yii kɔɲkɔnnée m bée yii a fàɲkɛ́ Unimbɔti, kaa yî kɛ́ dū a-jipɔmbaabil kɛ́ ɲá saraawɔkaa kɛ́ tī-u.»

¹³Ntuun sòon mín ki dóò, Abraam fātèe, upija di yú u-yiɲyi lòkò kisugbooyee, ní u cūtìi cúuń ki cáań ki kūu ki ɲá saraa ki téen u-jipɔɔn yil pu.

¹⁴Ní ki pú mpaan gbanti diyindi yii: «Ti-Dindaan di tìl.» An pu ní dín pu nee, bi lì yii: «Ti-Dindaan jool yilpu ní u tìl-ti kun lóò-tee.»

¹⁵Ní ti-Dindaan tuuɲɲu tí yínní Abraam yilpu nliliitiim

¹⁶ki bí yii: «Ti-Dindaan nín lī pu ki síñee sèé: <Kii a nín kaa yî ki bàà làá dū a-jipɔmbaabil kɛ́ ɲá saraa kii m nín bí yii á ɲá puee, m pūtì nì m-ba yii

¹⁷m làá biñ a-boon tikpil. M làá bütì a-maaliɲu ɲú nīn wīkí kii iɲmalbijaa nín kpátì kutaa pu puee, kɛ́ nīn wīkí kii tiɲku gbandi bulee. A-naantiibi di làá nīn pée pōon bi-nannanliibi.

¹⁸A-maaliɲu pu ní m làá dāā dī kɛ́ biñ kitɲ pu timbuɲɲi kɔkɔ nib boon, kun puee a pílifi m-nyɔkɔ.>»

¹⁹Mín boonee ní Abraam fātì ki nín gítin u-tɔntɔnliibi cee. U bāań-bee ní bi-kɔkɔ nín fātín Beerseeba tiɲkin. Beerseeba tiɲki gbantin ní Abraam nīn kóò.

²⁰Tín jítì boonee ní bi tükū Abraam yii Miilka mun māl u-naal Naakɔɔr mbininjabiyaamu.

²¹Usi di sá ujipɔɲkpil, ní u-naal Busi dī, ní ki páań Aram baa Keemuyeeel

²²nì Keeseedi nì Asoo nì Piildaasi nì Yidilafi nì Beetuweel.

²³Mbininjabiyaamu munii mun Miilka màl̄ Abraam naal Naakɔɔree dee. Beetuweel bisal di sá Reebeeka.

²⁴Naakɔɔr n̄n ḡiti cáá ubɔnti ubɔ bi ȳi-u ȳii Reewuma, u mun n̄n màl̄-u mbininjabiyaamu. B̄n̄ di sá Teeba n̄ Gaam n̄ Taasi n̄ Maaka.

Genèse 23

Abraam dá kitiŋ ki síb u-nimpuu Saara

¹Saara n̄a abin dilaataal n̄ mmuŋku n̄ abin aluli ní ki n̄n kp̄i.

²U kp̄i Kiiriyati-Ariba, an dàkà ȳii Eebron, Kanaan yab tiŋkin. Ní Abraam dómiŋ ki yálin̄k̄i ki sún u-nimpuu Saara kp̄ool.

³Abraam sún ki dóòyee ní ki ȳik̄i u-nimpuu utaŋkpiil cee ki c̄t̄i ki ká Eeti yab ki bí-bi ȳii:

⁴«M sá unicaan ní ki kóò ni-kansikin doo. Ní p̄maan-mi kuceeu m̄ síb m-nimpuu.»

⁵Ní Eeti yab k̄i-u ȳii:

⁶«P̄lifin̄-ti, ukpil! A sá Unimbɔti niliu ubɔ ní ki kóò ti-kansikin. Lēē ti-taŋkpiifalii poon n̄n p̄ee n̄ān a-ceeyee k̄i síb a-nimpuu. Báa ubɔ ti-kansikin kaa làá ȳi ȳii á taa síb a-niliu u-taŋkpiifaliŋu poon.»

⁷Ní Abraam ȳik̄i ki gbāan̄ Eeti tiŋki yab nimbiin,

⁸ní ki bí-bi ȳii: «Ni yaa lafun k̄i tiŋman ȳii m̄ síb m-nimpuee, ní gbāan̄ Soowaar jipɔɔn Eebron,

⁹ú t̄i-mi u-taŋkpalɔkɔŋu n̄n bí Makipeelee. U-taŋkpalɔkɔŋu gbanti bí u-kpaabukuŋu. Ú d̄u-n̄u k̄i nyāfin̄-mi ni-kɔkɔ nimbiin án kpánti mpaan n̄n m̄ làá n̄n síb m-nib ni-kansikinee. M̄ làá pà-u n̄u-nyampooku n̄n sá puee deede.»

¹⁰Eebron gbanti n̄n k̄a u-nabiyaamu Eeti yab kansikin, ní ki n̄n k̄i Abraam, Eeti yab bin kɔkɔ n̄n dómiŋ ki k̄a bi-tiŋki punyɔkɔpuee nimbiin ȳii:

¹¹«Aayee, ukpil! P̄lifin̄-mi, maa làá nyāfin̄-si kusaau n̄n n̄taŋkpalɔkɔ n̄n bí ku-poonee. M̄ làá d̄u p̄-si ní m-nabiyaamu kɔkɔ nimbiin, á c̄u k̄i síb a-nimpuu.»

¹²Ní Abraam f̄at̄i tí gbāan̄ binib gbanti nimbiin

¹³ní ki bí Eebron, samaa kɔkɔ nimbiin ȳii: «M gbāan̄-si, gb̄l̄ k̄i t̄i-mi. Yànti m̄ d̄a kusaau gbanti k̄i pà-si ku-daaku n̄n sá puee, á f̄ō m̄ n̄m̄ k̄i síb m-nimpuu niin.»

¹⁴Ní Eebron k̄i Abraam ȳii:

¹⁵«Ukpil, kusaau gbanti nimbiŋmiiku jitɔmbi alaataa anaa kaa n̄n k̄i n̄n sá tiba man n̄n si kansikin, cáá a-nimpuu k̄i síb.»

¹⁶Niinee ní Abraam gbíl ki tī nì Eefrōn ní ki ḡmāntì kusaauēe daaku nimbiliṅ jītōmbi alaataa anaa, kii bi nín nìn pée kpántí puee ki tī-u, ki nóó nì u nín nìn lī pu Eeti yab kòkò nimbiinee.

¹⁷An nín dī pu ní Eefrōn saaku kun bí Makipeela, Mamiree nyòkòpuee nì ntaṅkpaloḱo ḡun nìn bí kusaau gbanti poonee nì isufi in kòkò nìn yú ku-poonee

¹⁸dūu kpántì Abraam wantee dee. Eeti yab nì bin kòkò nìn kpáfì kitiṅ gbanti punyòkòpuee nimbiin ní tīn gbanti kòkò nìn jítì.

¹⁹Mín boonee ní Abraam cáá u-nimpuu Saara ki síb ntaṅkpaloḱo gbanti poon, Makipeela saakun Mamiree caṅin, an dàkà yīi Eefrōn, Kanaan yab tiṅkin.

²⁰Ki yōòṅ yaadal wiṅṅu ní Eeti yab dū kusaauēe nì ntaṅkpaloḱo ḡun bí ku-poonee ki nyáfìṅ Abraam ní an kpántì u-wanti, u dūu ḡá kuceeu ki síb u-yab.

Genèse 24

Isaaki nimpucáatam

¹Abraam nìn púl tikpil, ní ti-Dindaan mun nìn bīṅ u-boon ajan kòkò pu.

²Dalbee, Abraam yīṅ u-tòntòṅliu un yúntì u-cee ki sá ukpil ki kpèé u-wanti kòkòee ní ki bí-u yīi: «Dū a-ḡal kí tikiṅ m-tapandi taapu.

³M là á pūtì ti-Dindaan yilpu nì taapu Nimbòti u yīi aa làá cáá Kanaan yab bin kansikin m kòò nee sapòmbi ubò kí tī m-jipòṅ.

⁴Ama a làá cù m-dicaṅku poon ní kí cáá unimpu kí tī m-jipòṅ Isaaki.»

⁵Ní u-tòntòṅliuee kí-u yīi: «An yaa yī, unimpu kaa làá dāá kí kí nóóṅ-mi kí dāāṅ kitiṅ kin poon ti bí nee. Mimmee ṁ dāá ḡiṅ a-jipòṅ a-tiṅki kin poon a yíkìṅeeee?»

⁶Ní Abraam bí-u yīi: «Aayee, á taa pée màkaṅ ḡwindal yīi a làá ḡiṅ m-jipòṅ m-tiṅkin.

⁷Ti-Dindaan yilpu Nimbòti u yōòṅṅ-mi m-tiṅkin nì m-baa cindinee di sòòṅ ki pūtì ki tükü-mi yīi: <M làá dāá dū kitiṅ kin poon a bí nee ní kí tī a-naantiibi.> Unimbòti gbanti di làá tōṅ u-tuuṅṅu ní ḡú céèṅ-si niin ní á ká unimpu kí tī m-jipòṅ.

⁸Ama unimpu yaa yī yī waa làá nóó-si kí dāāṅ dooyee, mimmee a nyáṅ dipùtil din m yāntì a pūtèe bōtin. Nì mín kòkòee, á taa ḡiṅ m-jipòṅ m-tiṅkin.»

⁹Bi sòòṅ mín ki dóòyee ní utòntòṅlee dū u-ḡal ki tikiṅ u-kpiliu Abraam tapandi taapu ní ki pūtì yīi u làá ḡá mín.

¹⁰Boonee ní utòntòṅlee yōòṅ u-kpiliu gutaamui saalaa ní ki lēē u-kpiliu gaajawanti poon tiwammòntiil tikpil, ní ki búntì Aram-Naarayiim, Naakòòr tiṅkin watil pú.

11 U bàñee ní ki cáá igutaamu ki gbāaṅ dinyimbɔbil din bí ki pìlìṅ kitiṅinee caṅin. An nìṅ sá kujooṅ nyunti ṅun binimpoobi dònṅ ki lùṅ nnyimee ní.

12 Ní u mēē yii: «Ti-Dindaan, m-kpiliu Abraam Nimbɔti, m gbāaṅ-si, dàkà m-kpiliu Abraam a-ṅanti kí yàntì m ká kun m nyàabee dín.

13 Kpèè, m yú dinyimbɔbil caṅin ní nee ní bisapɔmbi nyēēṅ kitiṅin ki dònṅ ki lùṅ nnyim.

14 Usapɔɔn un m yaa bí yii: <M gbāaṅ-si, kpòṅ a-baṅki m nyò,> ní u yaa bí-mi yii: <Nyòṁ m lún kí tī a-gutaamui mun n nyòee,> usapɔɔn gbanti n nīn sá un a lēē kí tī a-tòntòṅliu Isaakee. A yaa ṅá mimmee ní m làá bée yii a ṅá m-kpiliu tiṅan.»

15 U dáá bí sòṅ kaa láá ṅmíl ní usapɔɔn un bi yī Reebeekée tún u-baṅki u-gbigbil pu ki bāaṅ. Reebeeka baa di nīn sá Beetuweel, ní u-naanja sá Abraam naal Naakɔɔr, ní u-naan sá Miilka.

16 U nīn ṅāṅ kunyaaṅṅu tikpil ní kaa nīn nyí uninja. U bàñee ní ki kó ki lún nnyim ki gbéeṅ u-baṅki ki fātì nyán kí nīn kùṅ.

17 Ní utòntòṅlee sáṅ ki kintì-u ní ki bí-u yii: «M gbāaṅ-si, pɔ-mi a-nyim fii m nyò.»

18 Ní usapɔɔnee kíí-u yii: «Ukpil, m làá tī-si á nyò.» Niinee ní u túutì u-baṅki malaa ní ki tī-u nnyim u nyùṅ.

19 Usapɔɔnee tī-u u nyùṅ ki dóòyee ní ki bí-u yii: «M làá lún kí cáaṅ a-gutaamui kɔkɔ n nyò kí bál.»

20 U lī mimmee ní ki kpáatì nnyim min ká kibaṅṅinee ki sītì laakin tiwaṅkuti nyùee ní ki tóotì ki cūtì ki gítì lunní. U nīn gítì ki lùṅ mín ní igutaamu kɔkɔ dāa nyùṅ ki bál.

21 Ní utòntòṅlee kīṅ ki yú ki kpèè usapɔɔnee soooo ki dàkafì u-neen yii ti-Dindaan kalin bīṅ u-saṅṅuee pu níí!

22 Igutaamu nyùṅ ki dóòyee ní utòntòṅlee lēē sindaariya bɔmbiki kin bi cáa tūuntí dimaṅfalee, kī nyìṁ kī graambi biluu, ní ki lēē sindaariya bɔmbilīṅ ṅin bi cáa fūuntí iṅalee ali, ṅīṅ kpáfì ki nyìṁ kī graambi kulaafaau ní ki dūu tī usapɔɔnee.

23 Ní ki bí-u yii: «Ṅma bisal di sá-si ní? Ti ṅūṅ kí ká a-baa dumpu mpaan kí dònṅaaa?»

24 Ní usapɔɔnee kíí-u yii: «M-baa di sá Beetuweel, Naakɔɔr nī u-nimpuu Miilka jipɔɔn.»

25 Ní ki gítì bí-u yii: «Timool nī tifaal bí ti-dumpu tikpil á tī a-gutaamui, mpaan mun bí ní dònṅ.»

26 Niinee ní utòntòṅlee gbāaṅ ki jáaṅ ti-Dindaan,

²⁷ ní ki bí yii: «M nyóŋkí ti-Dindaan, m-kpiliu Abraam Nimbótiu un ɲáań-u tiɲan múlmuł kaa gbèentée! Ún di tí kpōotì-mi ki cáań ki kón m-kpiliu nabiyaamu cindin táb.»

²⁸ Niinee ní Reebeeka sán ki nín kùń ki cūti máafi tin jítèe kòkò.

²⁹ U nín cáá niija bi yí-u yii Laaban. Ní Laaban sán ki nín cá utóntonlee cee dinyimbóbil caɲin.

³⁰ Nyunti ɲun Laaban ká kibómbiki kin bi cáa tūuntí dimaɲfalee, nì abómbil ɲin u-niisal fúuńee nì u nín tí gbíl u-niisal nín máafi tin utóntonlee sòoń nì uee, ní u nín cá utóntonlee cee ki tin ká-u dinyimbóbil caɲin, u yú ki kóń u-gutaamui.

³¹ U bàńee ní ki bí-u yii: «Dāań, sii un boon ti-Dindaan bīńee. Man bónti a-diiku nì a-gutaamui dooɲu laɲki. Ba ɲá ní a gíti yú mmɔɲki?»

³² Ní utóntonlee cūti ki kó bi-dumpu, ní Laaban gúti igutaamu waɲguliɲ ní ki tī-i timool nì tifaal, ní ki cáań nnyim ki tī utóntonlee nì bin nóoń-uee bí fínti bi-taɲi.

³³ U dóóyee ní ki cáań tijin ki yóoń-bi, ama ní utóntonlee bí yii: «See ń sòoń tin m cááyee kí wàatī ní kí nín jī tijin.» Ní Laaban bí yii: «Too, án yaa sée, sòoń.»

³⁴ Ní utóntonlee bí yii: «Man sá Abraam tóntonliu ní.

³⁵ Ti-Dindaan bīń m-kpiliu boon tiɲan ki yānti u kpánti unikpaan. U tī-u ipii nì iɲoobu nì inaa nì animbil nì sindaariya, ki tī-u bitóntonliibi bininjab nì binimpoobi, nì igutaamu nì mmamu.

³⁶ M-kpiliu nimpuu Saara màl-u kibininjabiki u-nimpunaatiiti poon, ní u dū u-gaajawanti tin u cááyee kòkò ki tī kibikee.

³⁷ Ní m-kpiliu yānti m pūtì ki pōoń-u. U nín lī yii: <Taa cáá Kanaan yab bin kansikin m kóò nee sapómbi ubo kí tī m-jipóon.

³⁸ Ama, cū m-dumpu, m-cindi poon táb kí cáá usapóon kí tī m-jipóon.>

³⁹ Ní m bālifi-u yii: <Kin unimpu yaa kaa là kí nóoń-mi fáà!>

⁴⁰ Ní u kíf-mi yii: <Ti-Dindaan un m nóóyee làá tōń u-tuunɲu ɲú céeń-si a-saɲɲu ń còom tiɲan, á ɲmā kí ká unimpu m-dumpu, m-cindi poon táb kí tī m-jipóon.>

⁴¹ U gíti bí-mi yii: <A yaa cūti m-dumpu, m-cindi poon ní baa kíf kí tīń-si usapónee, a nyáń dipùtil din m yānti a pūtèe bótin.>

⁴² Di sá m yíkín ki dūu bāań dín nee dinyimbóbil taapu ní ki bí yii: <Ti-Dindaan, m-kpiliu Abraam Nimbótiu, nsan ɲun m bí ki còom nee, á tūtuń-mi!

⁴³ Kpèè, m bāań ki yú dinyimbóbil nee caɲin. Usapóon un yaa bāań kí lún nnyim ní m bí-u yii: "M gbāań-si, pō-mi a-baɲki poon nnyim ń nyòò,"

⁴⁴ ní u yaa kíf-mi yii: "M làá tī-si á nyò kí lún kí tī a-gutaamui mun ń nyòee," yànti an sapóɲwuee ń nín sá unimpu un sii ti-Dindaan lēe kí tī m-kpiliu jipóonee.>

⁴⁵Maa láá dākafi mín m-pɔ́bilin ki dóò, ní Reebeeka páàhni ki túń u-baŋki u-gbigbil pu ki dómiń ki sīnti dinyimbɔ́bilin ki lún nnyim, ní m mēē-u yii: <M gbāam-si, pɔ́-mi nnyim m nyò.>

⁴⁶Ní u túutì u-baŋki u-gbigbil pu malaa ki bí yii: <Nyò, a yaa nyùnee m lún kí cáan a-gutaamui mun n nyò.> U tī-mi m nyùnee ní ki lún ki cáan m-gutaamui mun nyù.

⁴⁷Ní m bālifi-u yii: <Nma bisal di sá-si ní?> Ní u bí yii: <M-baa di sá Beetuweel, Naakɔɔr nì u-nimpuu Miilka jipɔɔn.> Niinee ní m dū kibɔmbiki ki túuń u-manfal, ní ki dū abɔmbil ki fúuń u-ŋalii.

⁴⁸Ní ki gbāan ki jáam ti-Dindaan ní ki nyóŋkì ún m-kpiliu Abraam Nimbɔti, u nín kpɔotì-mi ki tókɔn nsammɔnti pu m dāa bāan ki ká m-kpiliu maaliŋu poon usapɔɔn kí tī u-jipɔɔnee.

⁴⁹Kɔŋkɔneee ni yaa là kí ŋá m-kpiliu tiŋan nì ibaamɔnee, ní kíf <iin> àá <aayee>, ní an yaa sá m túl ŋiil puɔɔɔ, ŋan puɔɔɔ, m bée.»

⁵⁰Ní Laaban nì Beetuweel bí-u yii: «Tibɔti nee poonee, timbi kaa ti pée cáá tiba kí lì, kun puee ti-Dindaan di yānti an ŋá mín.

⁵¹Kpèè Reebeeka di sí a-nimbiin nee. Yòon-u kí cunnì kí tī a-kpiliu jipɔɔn ú cáá-u kii ti-Dindaan nín lī puee.»

⁵²Abraam tɔntɔnliu nín gbìl an bɔtee ní u gbāan ki jáam ti-Dindaan.

⁵³U jáam ti-Dindaan ki dóoyee ní ki nyántiń animbil kúti wanti, nì sindaariya wanti nì tiwampeenkaal ki tī Reebeeka, ní ki tī u-niija nì u-na mun tigaajawan tikpil.

⁵⁴U ŋá mín kɔkɔ ki dóoyee ní u nì u-yab bin céeñní-uee nín jín ki nyùń ní ki kó ki dōon. Bi fintì kutaafaauee ní u bí-bi yii: «M làá mēē-ni nsan kí nīn gítí m-kpiliu cee.»

⁵⁵Ní usapɔɔn niija nì u-na bí-u yii: «Yānti usapɔɔn n gítí kàl ti-cee iwiŋkaankaa kii iwiin saalaa pu. Mín boonee ní á nín kpāan-u kí búntí.»

⁵⁶Ní u kíf-bi yii: «Ti-Dindaan ŋaŋkì m-saŋŋu ki tī-mi, ba ŋá ní ni gítí tàantí-mi? Pōmaan-mi nsan m nīn gítí m-kpiliu cee.»

⁵⁷Ní bi bí yii: «An yaa sée, tí yíiń usapɔɔn u-ba kí bālifi-u kí kpèè!»

⁵⁸Ní bi lafun yíiń-u ki bālifi-u yii: «A làá nóó uninja neeee?» Ni u kíf-bi yii: «Iiin m làá nóó-u.»

⁵⁹Ní bi yānti Laaban niisal Reebeeka nì unimpu un nīn lōō-uee yíkì ki nóó Abraam tɔntɔnliu nì bin céeñní-uee ki búnti.

⁶⁰Bi làá yíkèe ní Reebeeka yab mēē ki bīiń u-pu yii: «Sii ti-niisal, á kpántí nnibiim na. A-naantiibi n dāá nīn pōon bi-nannanliibi!»

⁶¹Bi dóòyee, ní Reebeeka yōòn nsapɔmbiyaamu mun bi tīi-uee, ní bi kāl igutaamu pu ki páàn uninjee boon. Mìn ní Abraam tɔntɔnliu yōòn Reebeeka bi kíí nsaan ki nín kùh.

⁶²Nyunti gbantee, Isaaki nìn nyánní laakin bi yíí Lakayi Rooyi lɔkɔuee ki gítií, di sá u nìn kóò Neegeeb tiŋkin ní.

⁶³Kujoou kubɔee, Isaaki nìn nyáń ki bí tisatin ki còom ki dákafí. U dāa yáatì ki kpēēyee, igutaamu di dōónee.

⁶⁴Reebeeka mun nín yáatì ki ká-uee ní ki yùkū ugutaamu pu ki tīiñ kitiŋ,

⁶⁵ní ki bālifi utɔntɔnlee yii: «Nma di sá uninja un nyánní tisatin ki túŋkiń-ti nan ní?» Ní utɔntɔnlee kíí-u yii: «M-kpiliu dee.» Niinee ní u dū ŋaabiŋkaa ki bīiñ.

⁶⁶Ní utɔntɔnlee máafi Isaaki tin kɔkɔ u ŋee.

⁶⁷Ní Isaaki yōòn Reebeeka ki cáa kón u-na Saara tantiun, ní ki dū-u ki kpántì u-nimpuu ní ki néen-u. An di ŋmēen Isaaki u-na kúm.

Genèse 25

Keetura biyaamu

¹Abraam nìn gíti cáá unimpu ubɔ bi yíí-u yii Keetura.

²U nìn māl-u Siimran nì Yókisan nì Meedan nì Madiyan nì Yisbaaki nì Suuwa.

³Ní Yókisan māl Seeba nì Deedan. Deedan naantitɔntɔkɔŋ di sá Asuur yab nì Leetusi yab nì Leewum yab.

⁴Maadiyan jipɔmbi di sá Eeyifa nì Efeer nì Anɔki nì Abidaa nì Eldaa. Keetura jipɔmbi di sá bín kɔkɔ.

⁵Abraam nìn dū u-gaajawanti kɔkɔ ki tīi Isaaki,

⁶ní ki pú u-nimpoobi bin u nìn gíti cáá boonee biyaamu mun tiwan tiba. Nyunti ŋun Abraam bí kaa láá kpīyee ní u yāntì u-nimpoobee biyaamu yíkì ki búntì ndan, ŋwīiñ nyalaŋki pú, kí nīn dátìh u-jipɔɔn Isaaki.

Abraam kúm

⁷Abraam biŋŋi ŋin u ŋá ki nín kpīyee nìn nyáń abin dilaataal nì abin aŋmoo kpá imunku inaa.

⁸Abraam nìn kpīi titikpitin nì dipɔɔɔŋkilin. U nìn púl ki kāl ki bál ní ki nín kpīi ki cūti ŋāl u-naanjab.

⁹Ní u-jipɔmbi Isaaki nì Isimaayeel síb-u Makipeela taŋkpaloŋŋu ŋun bí ki pīlīh Mamiree tiŋkinee poon. Soowaar jipɔɔn Eefrɔn un nìn sá Eeti yab ubɔee cee

¹⁰ ní Abraam nìn dá kusaau kun poon ntaṅkpaloṅ gbanti nìn bée. Niin ní bi nìn síb Abraam nì u-nimpuu Saara.

¹¹ Abraam kúm boonee, Unimbɔti nìn bīn u-jipɔɔn Isaaki boon. U nìn kóò ki pìlìn Lakayi Rooyi lɔkɔu ní.

¹² Abraam jipɔɔn Isimaayeel biyaamu yinṅi sèé. Isimaayeel di sá Agaar jipɔɔn un u māl ki tī Abraamee. Agaar gbanti nìn sá Saara yumbuu ní ki sá Eejipiti tinṅin.

¹³ Isimaayeel nín māl u-biyaamu mu dī tɔb pu ki dāa kpánti tinaakɔtee sèé. Isimaayeel jipɔṅkpiliu di sá Neebayɔti. Bin páaṅee di sá Keedaar nì Adibeel nì Miibsam nì

¹⁴ Miisima nì Duma nì Masa

¹⁵ nì Adaadi nì Teema nì Yeetuur nì Nafiisi nì Keedima.

¹⁶ Isimaayeel jipɔmbi saalaa nì bilee yinṅi dee. Bín di kpánti Isimaayeel naakɔti saalaa nì tili kpilib, ní kunaakoou kamaa dū ku-kpiliu yindi ki pú ntimbilimu mun poon ku-yab kóòyee nì ipaan in pu bi nìn gāa bi-tantibee.

¹⁷ Isimaayeel ṅa abin dilaataal nì abin ata kpá imuṅku ili ní ki kpî ki cūti ṅāl u-naanjab.

¹⁸ Isimaayeel naantiibi nìn kóò kí yòon Afiila tinṅi kí tin cáá sāa Suur tinṅi ní. Suur nìn bí ki pìlìn Eejipiti tinṅi, ní ki cá Asuur tinṅi watil pú. Niin ní bi nìn kóò. Bi nì bi-nabiyaamu Abraam maaliṅun yab bin kíṅee kaa nìn kpí.

JAAKOB (25.19–36.43) **Eesayuu nì Jaakɔb màaltam ɔti**

¹⁹ Abraam jipɔɔn Isaaki biyaamu mun u màlee ɔti sèé. Abraam māl Isaaki.

²⁰ Isaaki wíin ki bàñ abin imuṅku ilee ní ki cáá Reebeeka. Reebeeka nìn sá Beetuweel, uaranja un nìn kóò Padan-Aram tinṅinee bisal ní u-niija sá Laaban.

²¹ Reebeeka nìn sá uṅmaṅṅmanti ní Isaaki mēē ti-Dindaan u-pu, ní ti-Dindaan sún u-saai, ní u-nimpuu dāa cáá jaasib pool.

²² Mbiyaamuee bí mu-na poonee ní ki kpéetí tɔb, ní mu-na bí yii: «An yaa làa nīn bí mimmee, án làa kúntín-mi mana dee?» Niinee ní u cūti ki bālifi ti-Dindaan kun di yì-tì ní an ṅaān mimmee.

²³ Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Atimbun ali di bí a-poon, anibul ali làa dāa nyānní a-poon. Diba làa dāa nīn pɔɔn di-juti, ukpil di làa dāa nīn bí kiwaai taapu.»

²⁴ Nwiin ṅun u làa màlee dūu bāaṅee ní u māl jaasib.

²⁵ Un u péé péé ki màlee mán ní u-wunti cáá tikuti sūuu kii mpigbanee, ní u pú-u diyindi yii Eesayuu.

²⁶Ní Eesayuu naal mun dāa nyánní ki núbíń u-tagbindi ní bi pú-u diyindi yii Jaakɔb. Isaaki nín cáá abin imun̄ku ita ní ki māl-bi.

²⁷Ní bi dāa dūu wíń ki n̄á binaacimpɔmbi. Eesayuu nín dūu kpánti ukpan ki yáb, ki bí kumoon ki yíń ki kpánkí, ní Jaakɔb ún nín sá un bí sooooyee ki bí mmɔŋki.

²⁸Isaaki nín là Eesayuu bɔti kun puee un nín n̄eń tipeenan tin Eesayuu nín cāabíńee. Ní Reebeeka ún là Jaakɔb bɔti.

²⁹Dalba Jaakɔb bí n̄a tikunee, Eesayuu nyánní kusaau ki bāań, ki gī púb.

³⁰Ní u bí Jaakɔb yii: «An bāń-mi tikpil. M gbāam̄-si, p̄e jōō tikun tin a n̄āań tì mán w̄eēē nee kí p̄-mi m̄ w̄ufi, kun puee an bāń-mi tikpil.» An pu ní bi yí-u yii Eedoom, an taapu sá yii <uman.>

³¹Ní Jaakɔb kíí-u yii: «Dū a-kpiti kí nyāfíń-mi dín̄.»

³²Ní Eesayuu kíí yii: «Nkùm làá kp̄-mi dee. M̄i yaa kūū-mee, m làá gítí dū m-kpiti kí n̄a ba?»

³³Ní Jaakɔb bí-u yii: «Pūtī laakin ti bí nee dín̄ kí w̄aatī.» Ní Eesayuu pūtī ní ki dū tikpiti ki nyāfíń Jaakɔb.

³⁴Niinee ní Jaakɔb tī Eesayuu kp̄nɔ n̄ at̄mman kunti, ní u n̄mó ki w̄ufi tikun, ní ki yíkì buntì. Eesayuu nín n̄a min ki kp̄ē ki s̄ĩkĩn u-kp̄tee dee.

Genèse 26

Isaaki n̄ Abimeeleeki bɔti

¹Abraam yunt̄u nkùm nín nín nyán puee, boonee nkùm miba nín gítí nyán kit̄i pu. Isaaki nín cūtī Geeraar t̄ĩkin ki ká Fiiliistii yab bɔtiu Abimeeleeki.

²Ní ti-Dindaan nyánti u-ba ki dàkā Isaaki ní ki bí-u yii: «Á taa cù Eejipiti. Nín k̄a kit̄i kin m làá dàkà-see poon.

³Á gb̄ntí kit̄inee poon, m làá n̄n bí a-cee ki làá b̄ĩn a-boon, kun puee sii n̄ a-naantiibi ní m làá dū kit̄i gbanti k̄k̄o kí tī. M làá n̄a m̄n kí dàkà yii m nín nín p̄oń min ki tī a-baa Abraamee, maa làá kpántí.

⁴M làá yàntī a-naantiibi n̄ b̄utī kii in̄malbijaa in bí kutaa puee ní kí dū kit̄i nee k̄k̄o kí tī-bi. Sii maaliu pu ní m làá dī kí b̄ĩn duulinya nib k̄k̄o boon,

⁵kun puee Abraam p̄ilifi m-nȳk̄o ki nóó m nín lī puee, n̄ tin m kp̄aafi-uee ní ki n̄úb m-marab n̄ m-koobiliu.»

⁶An pu ní Isaaki gb̄nti ki k̄al Geeraar t̄ĩkin.

⁷Ní niin yab b̄alifi-u un ní Reebeeka s̄e. Ní u kíí-bi yii: «U sá m-niisal ní.» Waa nín là kí l̄i yii Reebeeka sá u-nimp̄u, kun puee u nín f̄an̄kí bí taa kp̄-u u-nimp̄u Reebeeka pu, di sá yii u nín n̄ān unimp̄u tikpil.

⁸Isaaki kāl̃ niin an yúntì. Dalbee Fiiliistii yab botiu Abimeeleeki gbóón tókola ki kpēyee, Isaaki di bí ki gbílíñ u-nimpuu Reebeekee.

⁹Ní u yííñ Isaaki ní ki bí-u yii: «Báà an ñá pu a-nimpuu dee. Ba pu ní a tükū-ti yii u sá a-niisal ní?» Ní Isaaki kíí-u yii: «Kun pu m lī mimmee di sá m fāṅkì yii bí taa kpò-mi u-pu ní.»

¹⁰Ní Abimeeleeki bí-u yii: «Ba pu ní a ñá-ti mín? An kíñ̃ fiii m-nib kansikin ubo ñ bàà dōñ̃ nì a-nimpuu, ní á bàà yàntì tí kó tibotin.»

¹¹Niinee ní Abimeeleeki kpáafi u-samaau kòkò ki lī yii: «Un yaa pée gbēē Isaaki nì u-nimpuee, see bí kpò udaan.»

¹²Dibindi gbantee Isaaki nìn kùñ̃ tijin kitin gbantin ní ki dāa cáñ̃ míñ dilaataal pu, kun puee Unimboti nìn bīñ̃ u-boon.

¹³U nìn kpántì ñṁmam daan ní u-gaajati mōtī kútí ki cá ní u dāa dūu ñá ugaajakpaan.

¹⁴U nìn cáá tipicaṅkpun nì tiṅcaṅkpun nì tinacaṅkpun nì bitontonliibi kupaau.

Isaaki nì Abimeeleeki pōñ̃ tób ipoon

An nìn yāntì Fiiliistii yab kíñ̃ ki ná-u.

¹⁵Ní Fiiliistii yab dū ntam ki gbíṅkì lókòb bin kòkò u-baa Abraam nìn yāntì u-tontonliibi gbīñ̃ nyunti ṁun u dáá bée.

¹⁶Ní Abimeeleeki bí Isaaki yii: «A ká mṁon tikpil ki jíñ̃-ti, míñ puee yīkì ti-cee.»

¹⁷Ní Isaaki yīkì niin ki cūñ̃ kíñ̃ ki kóò Geeraar tantakalin.

¹⁸Ní Isaaki yāntì u-tontonliibi fātī kótì lókòb bin u-baa Abraam nìn dáá bí ki gbīñ̃ kin u-kúm boon Fiiliistii yab gbíṅkè. Ní u fātī pú lókòb gbanti ayin ṁin u-baa nìn pée yīl-bee.

¹⁹Isaaki tontonliibi bí gbì lókò ditantakalee poonee ní ki tin nyáñ nnyimmontiim pu.

²⁰Ní Geeraar yab pikpaaliibi táká Isaaki pikpaaliibi ki lī yii: «Timbi di yì lókò nee nyim», an pu ní Isaaki pú lókò gbanti diyindi yii Eeseeki, taapu di sá yii <Bi kpákàn-mi.>

²¹Ní u-tontonliibi gíti gbīñ̃ lókò ubo ní bi tí dómíñ ki táká-bi, ní Isaaki pú lókò gbanti mun diyindi yii Siitina, taapu di sá yii <Bi jáñ̃ nì mi.>

²²Ní bi yīkì niin ki gíti tí cūñ̃ gbīñ̃ laaba, ní baa ti táká-bi. Ní u pú lókò gbanti úñ diyindi yii Reewoobooti, ki lī yii: «Ti-Dindaan yāntì ti tó ti-ba ní an búti-ti kitin nee poon.»

²³Boonee ní u yīkì niin ki búntì Beerseeba.

²⁴Kunyeeu gbantee ní ti-Dindaan nyánti u-ba ki dàkã-u ní ki bí-u yii: «Man di sá a-baa Abraam Nimbóti. Á taa fàŋkì, m bí a-cee. M làá bìiñ a-boon kí bùtì a-maaliŋu m-tòntòliu Abraam pu.»

²⁵Ní Isaaki mán nsaraafan niin ki jáam ti-Dindaan. Niin mun ní u gāā u-tantiu ní u-tòntòliibi gbìñ lɔkɔ.

²⁶Isaaki bí Beerseeba niinee ní uboti Abimeeleeki nì u-bɔɔ Awusati nì u-janjakpiliu Piikool nyán doooo Geeraar ki cūti u-cee.

²⁷Ní Isaaki bí-bi yii: «Naa là m-boti ní ki jìñ-mi ni-tiŋkin, ni gíti nyàab ba m-cee doo?»

²⁸Ní bi kíf-u yii: «Ti dáan ki ká yii ti-Dindaan bí a-cee. An pu ní ti ká nlandɔkɔ yii an máan ti nì si ń kpāfi kí pùtì kí pòon tɔb, mpèé ń nīn bí ti-kansikin.

²⁹Á pùtì yii aa làá dāá ɲá-ti tikpitil tiba kii ti mun nín kaa nīn ɲá-si tikpitil tiba puee. Ti nīn ɲá-si tiŋan ní ki yānti a yíkì ti-cee nì ɲgbansɔŋfi. Kɔŋkɔnnee ti bée yii sii di sá un boon ti-Dindaan bìiñee.»

³⁰Niinee ní Isaaki bónti jijaal ki fōō-bi kucan, ní bi jín ki nyūñ.

³¹Ku wúnti kutaafaauuee ní bi pùtì ki pōon tɔb. Mīn boonee ní Isaaki nyánti-bi nsanni, ní bi nín kùñ nì dipɔɔsɔŋkil.

³²Nwiin gbanti ní Isaaki tòntòliibi cáan-u lɔkɔ un bi bí gbèe boti ki lī yii: «Ti gbìñ ki cí nnyim pu.»

³³Ní u pú lɔkɔ gbanti diyindi yii Siiba. An pu ní bi gbínti yī kitiŋ gbanti dīn pu nee yii Beerseeba, taapu di sá yii <dipùtil lɔkɔu.>

Eesayuu nimpucáatam

³⁴Eesayuu bàñ abin imun̄ku ilee ní ki cáá Eeti yab sapɔmbi bili, upeepeekaa di sá Beerii bisal Judiiti, ní uliliiti sá Eelon bisal Basmaati.

³⁵Binimpoobi gbanti nīn yānti Isaaki nì u-nimpuu Reebeeka nyɔmmu túŋkì.

Genèse 27

Isaaki mēē ki bìiñ Jaakɔb boon

¹Isaaki nīn púl ní u-nimbiliŋ pēefi waa ti wāl. Dalbee ní u yīñ u-jipɔŋkpiliu Eesayuu ní ki bí-u yii: «M-jipɔɔn bí laa!» Ní u kíf-u yii: «M-baa, m sée.»

²Ní Isaaki bí-u yii: «M púl ní nee, maa nyí m-kúm dal.

³Mīn puee, yòon a-tɔbu nì a-baatandi nì a-kpánwanti kí cù kukpɔŋu kí kpòñ-mi upeel.

⁴A yaa kūu ki bāaŋee, á ɲá tijin tin m pée néeñ ki jīñee kí cáan-mi m jī. M yaa jíñee, m mēē kí bìiñ a-boon kí wàatì kí nín kpú.»

⁵Nyunti ɲun ní Isaaki nɛn bí sòòh nì u-jipɔɔn Eesayuu mimmee, Reebeeka nɛn bí kɪ pɪlɪfɪ. Eesayuu búntì kupeekpɔɔuee,

⁶ní Reebeeka bí Jaakɔb yii: «M gbɪl̃ a-baa bí tùkù a-maan yii:

⁷<Cù kukpɔɔu kɪ cáah tɪpeenán kɪ ɲá tɪjɪn tɪn m pée néeh kɪ jɪñee, m jɪ ní kɪ mèè kɪ bìñ a-boon ti-Dindaan nimbiin kɪ wàatɪ kɪ nɪn kpú.>

⁸An puee, m-jipɔɔn, pɪlɪfɪ m nɪn làa tùkù-si puee kɪ ɲá mín.

⁹Á cù kuɲɔcaɲkpɔɔn kɪ lēh ɲɔpɔɔn ili kɪ cáah-mi m ɲá tɪjɪn tɪn a-baa néeh

¹⁰á cáá tɪ-u ú jɪ, ní kɪ mèè kɪ bìñ a-boon kɪ wàatɪ kɪ nɪn kpú.»

¹¹Ní Jaakɔb kɪfɪ u-na yii: «Kpèè, m-maan Eesayuu ùn cáá tikuti ní man kaa cáá.

¹²An yaa yɪ m-baa làa máah m-wunti kɪ kpèè. U yaa bée yii an sá mamee, m kpántì uɲmatinli dee u-cee. Mimmee m mēē mbusu kɪ tó m-ba pu dee, an kaa ti sá dibiindi.»

¹³Ní u-na bí-u yii: «Sii dee pɪlɪfɪ man nɪn l̃ puee kɪ cùú cáah tɪn m bí yii á cáahēe. Án yaa láa kpántì mbusuaaa, án gítɪ man pu.»

¹⁴Niinee ní Jaakɔb cùtɪ cáah ɲoobuee kɪ tɪ u-na, ní u-na dūu ɲá tɪjɪn tɪn u-baa néeh kɪ jɪñee.

¹⁵Reebeeka ɲá tɪjɪn kɪ dóòyee ní kɪ dū u-jipɔɔkpɪliu Eesayuu bɔkutimɔntɪɲ ɲɪn bí u-cee kudiinee kɪ dūu pēh u-jipɔɔn uwaal Jaakɔb.

¹⁶Ní kɪ dū ɲɔɔgbán kɪ fɪñ u-ɲalii nì u-sil laakin dō fáme.

¹⁷Ní kɪ dū tɪjɪn tɪn u ɲée nì kpɔɔb bɪn u púlee kɪ dūu ɲúbɪñ Jaakɔb ú cáá tɪ u-baa.

¹⁸Jaakɔb bàñee ní kɪ yíñ u-baa yii: «M-baa!» ní u-baa kɪfɪ-u yii: «M sèé. An sá sii m-jipɔɔn ɲma?»

¹⁹Ní Jaakɔb kɪfɪ-u yii: «An sá man a-jipɔɔkpɪliu Eesayuu. Min a bālɪfɪ yii m ɲá kɪ cáah-see ní m ɲá kɪ cáah. M gbāh-si, yíkɪ kàl kɪ jɪ tɪpeenán tɪn m cáahēe jinti kɪ mèè kɪ bìñ m-boon.»

²⁰Ní Isaaki bālɪfɪ u-jipɔɔn yii: «A ɲá mana kɪ ɲún kɪ ká upeel malaa kɪ kūu mín?» Ní u kɪfɪ-u yii: «An sá ti-Dindaan a-Nimboti di yāntɪ m ká upeel malaa kɪ kūu.»

²¹Ní Isaaki bí-u yii: «M-jipɔɔn, sùtɪn kɪ pɪl-mi yèè m máah-si kɪ kpèè yii a lafun sá m-jipɔɔn Eesayuu tɪɲmanaaa?»

²²Ní u sùtɪ kɪ pɪl u-baa ní u-baa mafi mafi-u, ní kɪ bí yii: «Nneen sá Jaakɔb neen, ama ní ɲal sá Eesayuu ɲalii.»

²³Waa nɛn ɲún kɪ bée-u, kun puee u-ɲalii nɛn cáá tikuti kii u-maan Eesayuu yayee, ní u mēē kɪ bīñ u-boon.

²⁴Ní ki bālifi-u yii: «Kée an sá sii m-jipɔɔn Eesayuu naa?» Ní Jaakɔb kíf-u yii: «Iiin.»

²⁵Ní u bí yii: «Too, m-jipɔɔn, cááń-mi upeel un a kũyee jinti ń jĩ kí mēē kí bīĩn a-boon.» Ní Jaakɔb cááń tijin ki yóon-u u jín, ní ki cááń-u ndaam u nyũn.

²⁶U jín ki dóyee ní ki bí Jaakɔb yii: «M-jipɔɔn, sùtĩn kí dāá kpāl-mi.»

²⁷Ní Jaakɔb sùtì ki pīl Isaaki ki kpāl-u, ní Isaaki núuń u-bɔkutil sɔnsɔfiŋu ní ki mēē ki bīĩn u-boon ki lĩ yii: «Tijman, m-jipɔɔn sɔnsɔfiŋu bí kii kusaaun kun pu ti-Dindaan bīĩnee ní.

²⁸<Unimbɔti ń tī a-kpaatanti nsɔŋfi ŋun nyēēń yilpuee, kí yàntĩ a-tijki ń nĩn gàm kí lòon tijan, tikpaajin nĩ ndamam ń gbóotĩ a-cee.

²⁹Anibul tikpil ń nĩn sá a-tɔntɔnliibi, atimbun nib ń nĩn gbàantĩ a-nimbiin. Á nĩn sá a-nabiyaamu bɔtiu, a-naalib ń nĩn gbàantĩ a-nimbiin! Un yaa mēē mbusu ki tó a-puee, án gítĩ udaan pu! Un yaa ńá-si tijanee, udaan mun ń ká tijan!>»

³⁰Isaaki mēē ki bīĩn Jaakɔb boon u nyán kpalaayee, u-maan Eesayuu mun nyánnĩ kukpɔŋu ki bāań dee.

³¹U mun bāańee ní ki ńá tijin ki cáa cūnnĩ u-baa ní ki bí-u yii: «M-baa, yĩkĩ kí jĩ tipeenan jinti tin ní man a-jipɔɔn ńá ki cááń-see. A yaa jínee, á mēē kí bīĩn m-boon.»

³²Ní u-baa bālifi-u yii: «An sá sii ŋma ní?» Ní u kíf yii: «An sá man a-jipɔɔkpiliu Eesayuu.»

³³Niinee ní Isaaki wunti fáá dijinjikil ŋkpitim pu, ní u bí yii: «Kin ŋma di cūti kukpɔŋu ki kũuń upeel ki ńá tijin ki cááń-mi ní? M dáá pée jíń ki dóò ki mēē ki bīĩn u-boon kpala ní sii mun dũu bāań nee. M nĩn mēē ki bīĩn u-boon miŋyee, mĩn ní an làá ńá kí tī-u.»

³⁴Eesayuu nĩn gbīl tin u-baa sòońee ní u fáá mbiil mpɔn nĩ dipɔɔbiildi ní ki bí u-baa yii: «Abàa m-baa, pée mēē kí bīĩn ma mun boon!»

³⁵Ní u bí-u yii: «A-naal dómiń ki kíil-mi ki fōō a-biindi.»

³⁶Ní Eesayuu bí yii: «Bi nĩn yĩ-u yii Jaakɔb <Uŋmatinlee> pu ní u líbiti-mi mĩn mili kɔkɔɔ? U nĩn fōō m-kpiti, ní kɔŋkɔnnēe u tí fōō m-biindi. Mimmee, m-baa, aa kĩn-mi dibiindi dibaaa?»

³⁷Ní u-baa fātĩ kíf-u yii: «Kpèè, ún ní m dũu ńá a-kpiliu, ní ki dũ u-nabiyaamu kɔkɔ ki ńá u-tɔntɔnliibi, ní ki bí yii ú nĩn cáá tikpaajin nĩ ndamam tikpil, kin ba di gítĩ bí m ŋũn kí ńá kí tī-si, m-jipɔɔn!»

³⁸Ní Eesayuu bí u-baa yii: «Mimmee dibiindi nee baba di pée bí a-ceeee, m-baa? Bīĩn ma mun pu, m-baa!» U lĩ mimmee ní ki bí sũn mpɔn.

³⁹Ní u-baa bí yii: «Too, kpèè laakin sii làá nīn kóòyee, tijin làá nīn kpá niin. Kitiŋ kaa làá nīn cáá nsɔŋfi ŋun nyēēn yilpuee.

⁴⁰Sii baatandi pu ní a làá nīn jīn. A làá nīn bí a-naal taapu ní. Ama a yaa láa pɔɔn ki fōō a-bee ní a dāa léetí a-neen kpancikiliu.»

Jaakɔb yíki ki cá u-wee Laaban cee

⁴¹Niinee Eesayuu kíŋ ki ná Jaakɔb dibiindi dīn u fōō bi-baa ceeyee pu, ní ki lì u-neen yii: «M-baa kúm kaa ti dátì. U yaa kpíyee, see m kpò m-naal Jaakɔb.»

⁴²Ní bi dómín ki tükü Reebeeka tin u-jipɔŋkpiliu Eesayuu bí ki lì yii u làá ŋée. Niinee ní u yííŋ u-jipɔɔn uwaal Jaakɔb ní ki bí-u yii: «Kpèè, a-maan Eesayuu là kí kpò-si kí tò ipɔntoon.

⁴³An puee m-biki, á pílifi m nín làá sāŋkì-si puee! Yíkí sān kí nīn cá m-niija Laaban cee, Kaaran tiŋkin.

⁴⁴Á nīn bí niin kí dāá sāa ŋyunti ŋun a-maan ŋuul làá dāá sòŋkèe.

⁴⁵U yaa láa súntì tin a ŋá-u u-ŋuul sòŋkèe, m làá dāá tō bí yííŋ-si á gítíŋ doo. M yaa kaa ŋá mín, m làá dāá lóó ni-liitil nee ŋwimbaanti ní.»

⁴⁶Ní Reebeeka bí Isaaki yii: «M-naŋki nyán nì m-ba Eeti yab nimpubiyaamu nee pu. Jaakɔb mun yaa gítì cáá kitiŋ nee poon unimpu kii bin bí neeyee, man yaa pūtì kpí an sò!»

Genèse 28

¹Ní Isaaki yííŋ Jaakɔb ní ki mēē ki bīn u-boon ní ki yóòŋ-u mara nee yii: «A taa pée cáá Kanaan tiŋkin doo unimpu.»

²Ní ki bí-u yii: «Yíkí kí nīn cá Padan-Aram, a-na baa Beetuweel cee kí kpèè a-wee Laaban sapɔmbi kansikin ubo kí cáá.

³Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan í bīn a-boon á màal kí bùtì, a-maaliŋu í kpántí atimbun kupaau.

⁴Ú dū tiŋan tin u nīn pōòŋ Abraamee kí tī sii nì a-naantiibi, án nín làá ŋá pu á dāá nīn kíŋ ki yì kitiŋ kin poon a kóò neeyee, an dākà yii kitiŋ kin ní Unimbɔti nīn dūu tī Abraamee!»

⁵Ní Isaaki yāntì Jaakɔb nín cá Padan-Aram, Beetuweel uaranja jipɔɔn Laaban cee. Laaban gbanti di sá Jaakɔb nì Eesayuu na Reebeeka niija.

⁶Eesayuu nīn ká yii Isaaki mēē ki bīn Jaakɔb boon ki bí yii ú nīn cá Padan-Aram kí cáá unimpu niin, ní ki tī-u mara yii ú taa cáá unimpu Kanaan yab sapɔmbi kansikin.

⁷U nīn gítì ká yii Jaakɔb nīn gbīl u-baa nì u-na nyɔkɔ ní ki búntì Padan-Aram.

⁸Niinee ní Eesayuu béè yii u-baa kaa là Kanaan sapɔmbi bɔti.

⁹An pu ní u cùtì Abraam jipɔɔn Isimaayeel cee ki cáá ún bisal Maalaati, Neebayɔti niisal ki kùtì u-nimpoobi bin u pée cááyee pu.

Jaakɔb damintiiku

¹⁰Ní Jaakɔb yíkì Beerseeba tiŋkin ki búntì Kaaran tiŋkin.

¹¹U bàñ laabee, kunyeeu mó-u ní u gbíntì niin ki dōoñ, ní ki yōoñ ditanɔkpál diba ki kúl u-yil.

¹²U dōee ní ki dāmintì yii akɔl yú kitiŋ ki tin sã kutagbɔŋu ní Unimbɔti tuunyi tà ki jórn ki kpákatiñ.

¹³U kpēēyee, ti-Dindaan yú ki kól-u ní ki bí-u yii: «Man di sá a-Dindaan a-naanja Abraam Nimbɔtiu nì a-baa Isaaki Nimbɔtiu. Kitiŋ kin pu a dō nee, m làá dāá dū-kì kí tī sī nì a-naantiibi ní.

¹⁴A-naantiibi làá dāá nīn wīkí kii kitiŋ pu bulee ní. Bi dāa kpátí kí nīn cá ŋwīñ nyalanɔki pú nì ŋu-jeetilanɔki pú, kí nīn cá ŋgan pú nì ŋgiil pú. Sii nì a-naantiibi pu ní m làá dāá ŋá kitiŋ kɔkɔ nib tiŋan.

¹⁵Á béé yii m làá nīn bí a-cee, bàà laakin ní a yaa béé, ki làá nīn cí-si, ní kí dāá fàtī gíiñ-si kitiŋ nee poon. M kpá kí fá-si kí tin cáá sã ŋyunti ŋun m làá dāá ŋá tin kɔkɔ m tükū-si nee kí tī-see.»

¹⁶Jaakɔb fíntèe ní ki bí yii: «Tiŋman, ti-Dindaan di bí doo ní man kaa nyí.»

¹⁷U fāŋkì ní ki lī yii: «Mpaan nee kaa cáá tinaacin. Doo di sá Unimbɔti diiku tiŋman, yilpu punyɔkɔki dee.»

¹⁸Kutaafaau pòlpolee ní u yíkì ki dū ditanɔkpál din u kúl u-yilee ki cóoñ ki dū ŋkpam ki sītì di-pu.

¹⁹Ní ki pú niin diyindi yii Beeteel, ama bi nīn dāá yī kitiŋ gbanti Luusi ní.>

²⁰Ní Jaakɔb pūtì ki pōoñ yii: «Unimbɔti, a yaa bí m-cee ki yaa bīñ m-boon m-saŋu ŋun m cá nee poon, ki yaa yāntì m ká ki jín ki ká ki pēēñ,

²¹ki ŋún ki fātì gítìñ m-baa cindi nì ŋgbamponee, sii ti-Dindaan di dāa kíñ ki sá man Nimbɔtiu.

²²Ditanɔkpál din m dūu cóoñ bí nīn téetí nee di dāa sá sii Unimbɔti diiku. Tin kɔkɔ a yaa láa tī-mee, m làá dāá lēē saalaa kamaa pu kubɔ kubɔ kí tī-si.»

Genèse 29

Jaakɔb bàñ u-wee Laaban cee

¹Ní Jaakɔb yíkì ki nìkì u-saŋu ki túl ntimu mun bí ŋwīñ nyalanɔki púee.

²U kpēēyee, lɔkɔ ubɔ dɔ akpaanni tipicaŋkpun tita dɔ ki kól. Niin ní bipikpaaliibi nín lúù nnyim ki nyùntí ipii. Ditaŋkpakpaandi diba nín pī lɔkɔee nyɔkɔpu.

³Mín puee bi nín cīití ipii kɔkɔ yaa kpáfí ki dóòyee ní bí nín bíní ditaŋkpalee lɔkɔ nyɔkɔ ní kí nyùntí i-kɔkɔ. I yaa nyūn ki dóòyee ní bí fàtí bíní ditaŋkpalee kí piīn lɔkɔee nyɔkɔ.

⁴Ní Jaakɔb bālifi bipikpaaliibee yii: «M-nabiyaamu, ni sá la ní?» Ní bi kíf-u yii: «Tí sá Kaaran yab ní.»

⁵Ní u bālifi-bi yii: «Ni nyí Laaban, Naakɔɔr naantiiuaaa?» Ni bi kíf-u yii: «Iin, ti nyí-u.»

⁶Ní u bālifi-bi yii: «U pɔɔ tinjanaaaa?» Ní bi kíf-u yii: «Alaafiya bí-u. Kpèè, u-bisal Raseel di dòón nì ipii nee.»

⁷Ni u bí-bi yii: «Nwìin dáá bí, an kaa láá ñmānti nyunti ñun bi kpáfí ipiiyee. Mín puee ní lúh nnyim kí nyùntí-i, ni yaa nyūnti-iee ní gíh-i kupikpaaun.»

⁸Ní bi kíf-u yii: «Taa ñūh ki ñá mín, asee ipii kɔkɔ yaa bāań ki kpáfí. Niinee ní tí nín cúú ditaŋkpal kí bíní ní kí nyùntí-i.»

⁹Bi yú ki sòòn mín ní Raseel dūu bāań nì u-baa piiii, di sá Raseel nín sá upikpaal ní.

¹⁰Jaakɔb nín ká u-wee Laaban bisal Raseel péetiń u-baa piiiyee, ní u dómiń ki cúú ditaŋkpalee ki bíní ní ki nyūntí-i.

¹¹Ní Jaakɔb kpāl Raseel ní ki bíi sūh nì dipɔɔpindi.

¹²Ní ki bí Raseel yii: «M sá a-baa niisal Reebeeka jipɔɔn ní.» Ní Raseel sán ki cūti ki tükū u-baa.

¹³Laaban nín gbīl yii u-niisal jipɔɔn bāańee, ní u sán ki túŋkí-u. U bāńee, ní ki kpāl-u ki nákań u-ba, ní ki cáá-u ki cūnni mmɔŋki. Ní Jaakɔb máafi-u tin jítèe kɔkɔ.

¹⁴Ní Laaban bí Jaakɔb yii: «Tinman, a baasii sá m-niliu ní kiŋkiŋ.» Jaakɔb nín kāl Laaban cee ki sāa uŋmal ubɔ.

Jaakɔb cáá Leeya nì Raseel

¹⁵Dalbee ní Laaban bí Jaakɔb yii: «A nín sá m-niliuee puee, á nín tūh ditundi mín faalaa ki tìi-maaa? An puee tükù-mi kun a là m dāá pà-see.»

¹⁶Laaban nín cáá bisapɔmbi bili, bi yīl ukpil yii Leeya ní ki yīl uwaal yii Raseel.

¹⁷Leeya kaa nín cáá kunyaanŋu, ama ní Raseel ūh nín bí gbàlgbal ki ñān tikpil.

¹⁸Jaakɔb nín néen Raseel, ní ki bí u-wee yii: «M làá tɔ ditundi kí tī-si abin aluli á dū a-bisal uwaal Raseel kí tī-mi.»

¹⁹Ní Laaban bí-u yii: «An mōh-mi m dū m-bisal kí tī sii ki jítìh m dū-u kí tī uniyanyan. Nín ká m-cee.»

²⁰Ní Jaakob tún ditundi abin aluli Raseel pu ní an kaa kpáàa súṅkì u-cee, kun puee u nìn néeh-u tikpil.

²¹Niinee ní Jaakob bí Laaban yii: «M tún ditundi ki sã m-yuntiṅu, an puee dū m-nimpuu ki tī-mi m cáá.»

²²Ní Laaban kóòh niin yab kòkò ki kpáfi ní bi jín tinimpucan jingaaliu.

²³Kunyeuee ní Laaban yòòh u-biseebiki Leeya ki cáa kón Jaakob cee ní u nì Jaakob kpáfi.

²⁴Ní Laaban dū u-yumbusapɔɔṅwu Siilpa ki tī u-bisal Leeya ú nìn bí u-cee ki tūh ditundi ki tì-u.

²⁵Kutaa wúntèe, Jaakob kpēēyee Leeya dee, ní an ḡá-u bitii. Ní u bālifi u-wee Laaban yii: «Ba ḡá ní a ḡá-mi mimmee? An kaa sá Raseel pu ní m kāl a-cee ki tún ditundi ki tī-saaa? Ba pu ní a kíil-mi ki dū Leeya ki tī-mi?»

²⁶Ní Laaban kíi-u yii: «Timbi cee dooyee, an sá-ti dikoobil ní, uwaal kaa pēentí ukpil kí mōh.

²⁷Mín puee púntí sii nì un bí nee nimpucanti kinyɔṅ nee, kin dāa bínee, m dū Raseel mun kí tī-si, á tí kāl abin aluli kí tō ditundi kí tī-mi.»

²⁸Ní Jaakob lafun ḡá mín. U púntì Leeya nimpucanti kinyɔṅ gbantee, ní Laaban dū u-bisal uwaal Raseel ki kútì-u.

²⁹U nìn dū u-yumbusapɔɔṅwu Biila ki tī Raseel ú nìn bí u-cee ki tūh ditundi ki tì-u.

³⁰Ní Jaakob nì Raseel mun kpáfi. Jaakob nìn néeh Raseel ki jítìh Leeya, ní ki nìn gíti kāl abin aluli ki tún ditundi ki tī Laaban.

Jaakob biyaamu bɔti

³¹Ti-Dindaan nín ká yii Jaakob kaa néeh Leeyayee, ní u pú-u mmaal, ní Raseel ún sá uṅmanṅmanti.

³²Leeya nìn dūu cáá dipool ki māl kibininjabiki, ní ki pú-kì diyindi yii Rubeen. Di sá yii un nìn lī yii: «Ti-Dindaan ká m-falaau, kɔṅkɔnnnee m-cal làa nìn kìn ki néeh-mi.»

³³Ní u gíti cáá dipool ki māl kibininjabiki, ní ki bí yii: «Ti-Dindaan nín ká yii m-cal kaa néeh-mee ní u gíti pú-mi kibininjabiki kiba.» Ní u pú-kì diyindi yii Simeeyɔn, taapu di sá yii: <Ti-Dindaan gbīl.>

³⁴Ní u fātì tí cáá dipool ki māl kibininjabiki, ní ki bí yìi: «Kɔŋkɔnnée m-cal làá dū u-ba kí nákáń-mi, kun puee m māl-u bininjab bita.» An pu ní u pú-kì diyindi yìi Leefii, taapu di sá yìi: <M-cal làá dāá dū u-ba kí nákáń-mi.>

³⁵Ní u fātì tí cáá dipool ki māl kibininjabiki, ní ki bí yìi: «Kɔŋkɔnnée m làá nyɔŋkì ti-Dindaan ní.» An pu ní u pú-kì diyindi yìi Juuda, taapu di sá yìi: <M làá nyɔŋkì m-Dindaan.> Niinee ní u gbēēn mmaal.

Genèse 30

¹Raseel nín ká yìi waa bí māl Jaakɔb mbiyaamuee, ní u kìn ki ɣáán u-maan ipoompoon, ní ki bí Jaakɔb yìi: «Yàntì m māl, an yaa kaa sá mín m làá kpú.»

²Ní Jaakɔb fōō u-pu diŋuul ní ki bí yìi: «Man di sá Unimbɔti un kaa dū mmaal ki ɣá a-poon á nīn mālēēēē?»

³Niinee ní Raseel bí Jaakɔb yìi: «Kpèè, m-yumbusapɔɔŋwu Biila sò. Dū-u kí kpántí a-nimpuu ú māl kí tī-mi, ní u-puee ma mun ń ká kibiki.»

⁴U lī mimmee ní ki dū Biila ki tī Jaakɔb ní ùn lafun dū-u ki kpántì u-nimpuu.

⁵Ní Biila cáá dipool ní ki māl Jaakɔb kibininjabiki.

⁶Ní Raseel bí yìi: «Unimbɔti pílifin-mi, ki pòñ-mi ki tī-mi kibininjabiki.» An pu ní u pú-kì diyindi yìi Daani, taapu di sá yìi: «U pòñ-mi.»

⁷Ní Biila gítì cáá dipool ní ki māl Jaakɔb kibininjabiki kililiitii.

⁸Ní Raseel bí yìi: «M mòñ nì m-maan Unimbɔti nimbiin ki pɔ́kìñ-u.» Ní ki pú-kì diyindi yìi Neefitalii, taapu di sá yìi <M-mool.>

⁹Leeya mun kpēē yìi waa ti bí mālēē, ní u dū u-yumbusapɔɔŋwu Siilpa ki tī Jaakɔb ú dūú kpántí u-nimpuu.

¹⁰Ní Leeya yumbusapɔɔŋwu Siilpa māl Jaakɔb kibininjabiki.

¹¹Ní Leeya bí yìi: «Ba yimɔɔl bulifi ní m nín ká nan dee!» Ní ki pú-kì diyindi yìi Gaadi, taapu di sá yìi <Diyimɔɔl.>

¹²Ní Leeya yumbusapɔɔŋwu Siilpa fātì māl Jaakɔb kibininjabiki kililiitii.

¹³Ní Leeya bí yìi: «Ba mɔŋɔ bulifi poon ní m bí nee! Bisapɔmbi làá dāá yíín-mi yìi mmɔn daan.» Ní ki pú-kì diyindi yìi Aseer, taapu di sá yìi <Mmɔndaan.>

¹⁴Nyunti ŋun bi cēē tijimpinee, Rubeen cūtì dalba kusaau ní ki ká kufaapibiku kun bi yīl yìi mandragɔree biliŋ ní ki kītīn ki cáán ki tī u-na Leeya. Ní Raseel bí Leeya yìi: «M gbāam-si, lēē mandragɔr biliŋ ŋin a-jipɔɔn cáán-see kí tī-maa!»

¹⁵Ní Leeya kíf-u yìi: «A fōō m-calee, an kaa yá ki kó-si ní a gítì là kí fōō m-jipɔɔn mun mandragɔr biliŋ kí kūtāaa?» Ní Raseel bí yìi: «An yaa sée, tí kpántí. Á lēē

mandragɔɔr biliŋ ɲin a-jipɔɔn cááń-see kí tī-mi, uninja ń dōoń a mun cee dín nyeeuku!»

¹⁶Kujoou Jaakɔb nyánní kusaau ki kùnnée ní Leeya túŋkì-u nsanni ní ki bí-u yii: «Man cee ní a làá dōoń dín. Kí ɲmā kí ká-si á dōoń m-ceeyee, m-jipɔɔn mandragɔɔr biliŋ ní m dūu pàń m-yɔnti.» Ní Jaakɔb lafun dōoń u-cee kunyeeu gbanti.

¹⁷Ní Unimbɔti fōo Leeya wimmeem ní u cáá dipool ki māl Jaakɔb kibininjabiki kinmoonmootii.

¹⁸Ní Leeya bí yii: «Unimbɔti pàń-mi m nín dū m-yumbusapɔɔɲwu ki tī m-cal u dūu kpánti u-nimpuee pu.» Ní u pú-kì diyindi yii Isakaar, taapu di sá yii <M-paati.>

¹⁹Ní Leeya fātì tí cáá dipool ki māl Jaakɔb kibininjabiki kiluluutii.

²⁰Niinee ní Leeya bí yii: «Unimbɔti pú-mi dipɔl dimɔntiil. Min bí nee, m-cal làá tī-mi m-nyooti, kun puee m māl-u mbininjabiyaamu muluu dee.» Míń puee ní u pú kibikee diyindi yii Sabulon, taapu di sá yii <Tinyool.>

²¹Boonee ní u māl kibinimpubiki ní ki pú-kì diyindi yii Diina.

²²Unimbɔti kaa nín súnti Raseel pu. U nín fōo u-wimmeem ki pītì u-maaliŋu.

²³Ní Raseel cáá dipool ki māl kibininjabiki ní ki bí yii: «Unimbɔti lē m-pu icoo.»

²⁴Ní u pú-kì diyindi yii Jooseefi ki lī yii: «Ti-Dindaan ń gíti kūtì-mi kibininjabiki kiba!»

Jaakɔb kpánti ugaaja

²⁵Raseel nín māl Jooseefi boonee ní Jaakɔb bí Laaban yii: «Pō-mi nsan ń fātì nín kùn m-tiŋkin.

²⁶Dū m-biyaamu nì m-nimpoobi bin pu m túń-si ditundee kí tī-mi ń nín cá, di sá yii sii a-ba nyí ditundi dín bulifi m túń ki tī-see.»

²⁷Ní Laaban bí-u yii: «M gbāań-si, á taa yìkì mìn. An dàkā-mi yii sii pu ní ti-Dindaan bīń m-boon.

²⁸An puee gí-mi tipaal tin a là ń pà-see, m làá pà-si.»

²⁹Ní Jaakɔb bí-u yii: «Sii a-ba nyí m nín túń ditundi dín ki tī-see nì m nín ɲúb a-waŋkuti tì bŭtì miŋyee.

³⁰Di sá yii kí wàatì ń bàńee, tin a nín cááyee kaa nín náań báa fiii. Ama kí yòoń ɲwiin ɲun m-taal tāa a-dumpuee, a-wanti wíń tikpil ní ti-Dindaan bīń a-boon. Too, kɔŋkɔnnee ɲyunti ɲulɔŋu ní man làá gíti dūú tō ditundi kí ká tin làá ɲmàntì ń kpèè m-dicaŋkuee?»

³¹Ní Laaban bí-u yii: «Ba ní m máań kǐ tī-si ní?» Ní Jaakɔb bí yii: «Taa pée tī-mi tiba. Ama a yaa kǐ kǐ ńǎ min m láa màkà-si neeyee, m láa gíti kpàa a-wańkuti.

³²Dín nee, m láa yìń tipicańkpun nì tińɔcańkpun poon kǐ gǎnti ipii in cáa atan atanee nì in bòńee, ní kǐ gǎnti ińoobu in mun cáa atan atanee, ń di láa nĩn sá man paati.

³³Fool boon a yaa láa dómín kǐ kpē m-paati ní kǐ yaa láa ká ińoobu kansikin in kaa cáa atanee nì ipii kansikin in kaa bòńee, mimmee m yũń dee, maa cáa mbaamɔn.»

³⁴Ní Laaban kǐ-u yii: «An ńǎń, a nĩn lĩ puee, ń ńǎ mĩń.»

³⁵Yaadal yaadal ní Laaban lúti ińɔjaa nì ińɔsal in cáa atan atanee, an dákà yii in kɔkɔ pée cáa mpimee, nì ipibɔn kǐ dũu tī u-jipɔmbi.

³⁶U nĩn yǎnti bi cáa-i kǐ búnti ndandati bi nì Jaakɔb kansikin sá kii iwiin ita sańkindi nyɔkɔm, ní Jaakɔb gbínti bí kpàa Laaban wańkuti tin kĩńee.

³⁷Ní Jaakɔb bátì isufi in bi yĩ peepiliyee nì amandi nì plataanee pambiyaamu nsɔmu, kǐ cùkũ cùkũ-mu kǐ mǎnti tú kǐ dāa kátì taapu, ní kǐ pókɔti ajan ńin u cùkũee, ní ndɔsɔmuee kĩń kǐ cáa mpim mpim.

³⁸Ní u dũ ndɔsɔmu mun u cùkũee kǐ ńǎ tiwan tin poon tiwańkuti nyùee kǐ túl tiwańkuti nimbiin, ní tì yaa dòń kǐ nyùee, tì jóm tɔb.

³⁹Ndɔsɔmu mun u cùkũee cee ní tiwańkutee jóm tɔb ní kǐ màal mbiyaamu cáa atan atan.

⁴⁰Jaakɔb nĩn gǎnti ipisalee ní kǐ yǎnti i kpē Laaban wańkuti tin cáa atan atanee nì tin bòńee. Mĩń ní u ńǎń ní kǐ ká tipicańkpun nì tińɔcańkpun, ní kǐ gǎnti-ti kǐ yóon u-ba kaa dũ tĩn kǐ kpáfì nì Laaban yati.

⁴¹Nyunti ńun ní tiwańkuti tin yáayee yaa láa jòm tɔbee, ní Jaakɔb ń yòon ní ndɔsɔmu mun u cùkũee kǐ ńǎ tiwan tin poon tiwańkuti nyùee kǐ túl ti-nimbiin, ní tì jóm tɔb ndɔsɔmu mun u cùkũee cee.

⁴²Ama tiwańkuti tin sá ńkańkalimuee yaa bāańee, waa yòontí ndɔsɔmuee ti-nimbiin tí jòm tɔb. ńkańkalimu gbantee, Laaban yati dee, ní ùń yati sá tin yáayee.

Jaakɔb sǎń Laaban

⁴³Mĩń ní Jaakɔb ńǎ kǐ kpánti ugaajakpańkpaan kǐ cáa tiwańkuti tikpil, kǐ cáa bitɔntɔnliibi binimpoobi nì bininjab nì igutaamu nì mmamu.

Genèse 31

¹Jaakɔb nĩn gbĩ Laaban jipɔmbi bí kǐ lĩ yii: «Jaakɔb fōo timbi baa wanti kɔkɔ, an wanti pu ní u kpánti ugaaja nee.»

²Jaakɔb nín kpēē Laaban nimbiinee, u dāān ki ká yii u nì u kansikin kaa ti mō kii dooooyee an nín nìn bí puee.

³Ní ti-Dindaan bí Jaakɔb yii: «Nín gítí a-naanjab tiŋkin a-dumpu, man làá nīn bí a-cee.»

⁴Niinee ní Jaakɔb tú bi yíiñ u-nimpoobi Raseel nì Leeya bí dāān u-cee kusaan laakin u-waŋkuti bée.

⁵Bi bàñ Jaakɔb ceeyee ní u bí-bi yii: «M dāān ki ká ni-baa nimbiin yii man nì u kansikin kaa ti mō kii dooooyee. Ama m-baa Nimbotiu bí m-cee.

⁶Nimbi ni-ba nyí m nín dū m-pɔŋɔ kɔkɔ ki túñ ditundi ki tī ni-baa puee.

⁷Ní an yaa bàà sá ú pà-mi puee ní ú cúú kpántí. U kpánti-mi mín ní áli ɲfunyɔm saalaa pu, ama Unimbɔti kaa kífí ú ɲá-mi diganɔam.

⁸U yaa lī yii: <Tiwaŋkuti tin kɔkɔ cáá atanee di sá a-paatee>, tiwaŋkuti kɔkɔ màal tin cáá atanee ní. U yaa tí lī yii: <Tiwaŋkuti tin kɔkɔ cáá iluntoonee di sá a-paatee>, tiwaŋkuti kɔkɔ tí màal tin cáá iluntoonee ní.

⁹Unimbɔti di fōō ni-baa waŋkuti ki tī-mi.

¹⁰Nyunti ɲun tiwaŋkuti bíi jóm tɔbee ní m ká kudamintiiu poon yii ijaa in bíi jóm isalee sá atan atan nì iluntoon iluntoon nì ɲmàti ɲmati.

¹¹Kudamintiiuee poon ní Unimbɔti tuuŋɔ yíiñ-mi yii: <Jaakɔb!> Ní m kífí yii: <M sèé.>

¹²Ní ɲu bí-mi yii: <Yáatí kí kpèè, ɲɔjaa in bí ki jóm isalee kɔkɔ sá atan atan nì iluntoon iluntoon nì ɲmàti ɲmati ní. M ɲá mín kun puee m ká Laaban nín ɲá-si puee.

¹³Man di sá Unimbɔti un nyánti u-ba ki dàkā-si Beeteel, laakin a nìn dū ditanɔpal ki cóon ki sītì di-pu ɲkpam ní ki pūtì ki pōon-mee. Kɔŋkɔnnnee yīkì kí nīn gítí a-tiŋkin, laakin bi màl-see.>»

¹⁴Ní Raseel nì Leeya kífí-u yii: «Timbi gítí cáá tigaajawan àá difakal diba ti-baa dicaŋkun kí fōōoo?

¹⁵U dū-ti ki gíiñ binicambi ní, kun puee u nyáfí-ti ní ki fōō animbil ki jín.

¹⁶An puee ti-baa gaajati tin Unimbɔti fōō u-ceeyee, timbi nì ti-biyaamu di yì. Min kɔkɔ Unimbɔti yaa bí yii á ɲée, ɲá mín.»

¹⁷Niinee ní Jaakɔb yōon u-biyaamu nì u-nimpoobi ki kāān igutaamu pu kí yīkì.

¹⁸U nìn yōon ki kpāān u-waŋkuti nì u-gaajati tin u nìn kāl Padan-Aram ki kée kɔkɔ ki cáa nín gítí u-baa Isaaki cee Kanaan tiŋkin.

¹⁹Laaban nìn búnti kí cā u-piii kuti. Nyunti gbanti ní Raseel yūñ u-baa waanɔ.

²⁰Ní Jaakɔb bál Laaban uaranja ki yíkì kaa kǎàn-u.

²¹U nèn kpáàn u-wanti tin u cááyee kɔkɔ ki cū̀tì dū̀tì Eefiraati mɔɔkpaandi ní ki dū u-ba ki túl Galaadi jool watil pú.

²²Jaakɔb yíkì sǎn iwiin ita boon ní bi dǎa nín tǔkū Laaban.

²³Niinee ní Laaban yṑon u-nabiyaamu ní bi nín jì Jaakɔb boon. Bi cṑm iwiin iluli ní ki tin nín cúú-u Galaadi jool pu.

²⁴Ama kunyeeuee ní Unimbɔti nyántì u-ba ki dǎkǎ Laaban uaranja kudamintiiu poon ní ki bí-u yii: «Á cúú a-ba kí taa lì Jaakɔb tiba nì tiba, kí taa ɲá-u tikpiti bǎa tiba.»

²⁵Nyunti ɲun Laaban dūu bǎn Jaakɔb ceeyee, Jaakɔb gǎa u-tantiu Galaadi jool pu, ní Laaban nì u-nabiyaamu mun gǎa bi-tantib Galaadi jool gbanti pu.

²⁶Ní Laaban bǎlifi Jaakɔb yii: «Ba ɲá ní a ɲá mimmee? Ba pu ní a kíil-mi ki kpáàn m-bisalib ki búntì kii kujaau ní a cū̀tì ki ján ki cúuń-bee?

²⁷Ba pu ní a kíil-mi ki sǎn dibalin mín kaa kǎàn-mi? M bǎa kǎantí-si nì ifaal ní kí yàntì bí gǎa ilan kí bǔ̀ ɲgaɲgamu nì tibati.

²⁸Aa yǎntì m kpǎl m-bisalib nì m-naantiibi ki kǎàn-bi. Min a ɲá nee sá digbaandi ní.

²⁹M bǎa cáá nsan kí ɲá-ni tin kaa ɲǎnee, ama fool kunyeeu ní a-baa Nimbɔtiu fu sòon nì mi ki bí-mi yii: «Á cúú a-ba kí taa lì Jaakɔb tiba nì tiba, kí taa ɲá-u tikpiti bǎa tiba.»

³⁰Kɔɲkɔnnée a-landɔkɔɲu gítì a-baa cindi pu ní a yíkì ki kù̀n, kin ba pu ní a gítì yù man waaɲi?»

³¹Ní Jaakɔb kí Laaban yii: «M fǎɲkì ní ki dǎkafi yii m yaa kǎàn-si, an yaa yí a làá fṑ a-bisalib.

³²Ama un cee ní a yaa ká a-waaɲee, bí kpò-u. Ti-nabiyaamu kɔkɔ di bí nee. Dǎaɲ m-cee kí kpèè a yaa ká a-wanti tiba á yòon.» Jaakɔb kaa nèn nyí yii Raseel di yùń awaa.

³³Ní Laaban nín kóò Jaakɔb tantiun ki kpèè, ní ki kó Leeya yɔun ki kpèè, ní ki kó inimpuyumbu liiti cee ki kpèè kaa ká bǎa tiba. U nyán Leeya ceeyee ní ki nín kóò Raseel tantiun.

³⁴Raseel nèn yṑon awaayee ki dūu bál ugutaamu gakal taapu ní ki kǎl an pu, ní Laaban kó ki kpèè u-tantiu poon kɔkɔ ní kaa ká tiba.

³⁵Ní Raseel bí u-baa yii: «M nín ká-si kaa yíkèè, án taa wà-si, di sá yii m ká m-ba ní.» Ní Laaban kpèè kaa ká awaa.

³⁶Niinee Jaakɔb fōo Laaban pu diŋuul ní ki yíkì nyán u-pu, ní ki bí-u yii: «Tilati ní m yīntiñ-si? Ikpiti ilai ní m ŋá-si ní a jìhñí m-boon nì dibaati mìn?

³⁷A nín kpēē m-wanti kɔkɔee, a ká a-wanti tiba bí poonaaa? A yaa ká, á nyāntiñ-tì man nib nì si mun nib nimbiin bí sòhñ kí tī-ti.

³⁸M kāl a-cee abin mmun̄ku ní. Dalba dalba a-piiu àá a-ŋoobuu ubɔ kaa lātì. Maa tí dáká a-piii poon up̄ja ubɔ nanti mun ki ká.

³⁹Tiba di yaa cúú a-waŋkuluuku kubɔee, maa cāabìñ-si diwaŋkpil, see m nyāab kí tēhñ kun an cúúyee yil. A-waŋkuti tin bi yù ŋwiimpuee nì tin bi yù kunyeeuee, a bàlifi-mi ní m tēhñ-si.

⁴⁰Ŋwiimpuee, ŋwiñ ŋmódò-mi ní kí kpò, ní kunyeeuee, tiwool n kó kí dóó-mi ní ŋgeem n wāŋkì m-nimbiliñ.

⁴¹Abin ŋin m ŋá a-ceeyee kpáfi mmun̄ku dee. M tūn a-bisalib liitil pu ditundi dibindi diba kpá saalku ní ki tī-si, ní ki dū abin aluu ki kpāā a-waŋkuti. Nfunyom saalaa pu ní a mūul-mi ki kpánti m-paati.

⁴²An yaa kaa sá m-baa Isaaki nì m-naanja Abraam Nimbɔti, Unimbɔti un m-baa Isaaki jáam ki fāŋkée pu, a bàà làá yānti m nīn fātī gítì nì iŋaŋkulim ní. Ama Unimbɔti ká m-falaau nì m-tundi din m túñee. An pu ní fool nyeekuee, u fu sòhñ ki kpāafi-si.»

⁴³Ní Laaban kíf Jaakɔb yii: «Binimpoobi nee sá man bisalib ní, ní bi-biyaamu sá man biyaamu. Ipii nee sá man pii ní, tin kɔkɔ a pée wāl nee sá man wanti ní. Dín pu nee, ba ní m làá ŋá kí tī m-bisalib nì bi-biyaamu mun bi màlee?

⁴⁴An ŋmānti man nì si tí sòhñ kí bóob kí pòhñ tɔb, án nīn sá kudaan̄ŋu man nì si kansikin.»

⁴⁵Niinee ní Jaakɔb píi ditaŋkpāl ki cóhñ án nīn sá-bi kudaan̄ŋu.

⁴⁶Ní ki bí u-nabiyaamu yii bí tòò ataŋkpee kí bíl dikpúkul. Bi tōo ki bílee ní bi-kɔkɔ kāl di-pu ki jín tijin.

⁴⁷Ní Laaban pú ditaŋkpakpukulee diyindi u-soonyi poon yii Yeegar-Saaduta, ní Jaakɔb mun yíñ-dì u-soonyi poon yii Galeedi.

⁴⁸Ní Laaban bí yii: «Ditaŋkpakpukul nee di sá dipoondi din dōhñ man nì si kansikinee daan̄ku.» An pu ní bi pú mpaan gbanti diyindi yii Galeedi, taapu di sá yii: <Kudaan̄ŋu taŋkpakpukul>.

⁴⁹Bi gítì pú niin diyindi yii Miisipa, taapu di sá yii: <Unimbɔti n nīn bí ki wāl-ti.> Di sá Laaban nīn bí yii: «Unimbɔti n nīn bí ki wāl man nì si kansikin ti yaa kaa dāa gítì bí ki wāl tɔbee.

⁵⁰A yaa láa cáá binimpoobi ki kútì ní ki ñúb man bisalib ki sàantée, báà ubo yaa kaa dāa bí ki wāl tin a bí ki ñáañeeyaaa, á nīn nyí yīi Unimbōti bí ki wāl tin bí ki jītí man nī sii kansikinee.»

⁵¹Ní Laaban gítì bí Jaakōb yīi: «Kpèè ditanḡpakpukul nee, kí kpèè ditanḡpal din m cóon án nīn sá man nī si kansikin kudaanḡu nee.

⁵²Ditanḡpakpukul nee nī ditanḡpal din có nee di sá-ti kudaanḡu yīi man kaa làá lákatí ditanḡpakpukul nee pu kí pootí a-pu, si mun n taa lákatí ditanḡpakpukul nee nī ditanḡpacoḡkaal nee pu kí pootí man pu kí ḡa tikpiti.

⁵³Abraam nī Naakōr Nimbōtiu un sá bi-baa Nimbōtiuee n dāa sōon man nī sii kansikin bōti.» Ní Jaakōb pūtì Unimbōti un u-baa Isaaki nīn jáam ki fāḡkée.

⁵⁴Boonee ní Jaakōb ḡa saraa ubo dijool pu niin ní ki yīn u-nabiyaamu bi kpáfli jín tijin ní ki gbintì dijool pu niin ki dōon.

Genèse 32

¹Kutaa wúnti an dáá bōñee ní Laaban yíkì ki kpāl u-bisalib nī u-naantiibi ki kāañ-bi, ki mēē ki bīn bi-pu ní ki fātì nín kùñ u-dumpu.

Jaakōb bōnti kí tūḡkì Eesayuu

²Ní Jaakōb mun nín nīkì u-saḡḡu. U cee ní Unimbōti tuḡyi cílín u-pu nsanni.

³U ká-íee ní ki téen yīi: «Unimbōti janjanaapaal sée!» An pu ní u pú niin diyindi yīi Maanayiim, taapu di sá yīi: <Ajanjanaapaa ali>.

⁴Niinee ní Jaakōb lēē binib ki tú u-maan Eesayuu cee Eedoom satin, Seeyiir tiḡki poon.

⁵U nīn kpáafi-bi ki bí yīi: «Ni yaa bàñee ní tükù m-kpiliu Eesayuu yīi: <Mama a-tōntōnliu Jaakōb di túnní bí tükù-si yīi, doooo m nín búnti Laaban ceeyee, niin ní m kāl ki dāa sāa dīn.

⁶M cáá inaa nī mmamu nī ipii nī iḡoobu nī bitōntōnliibi bininjab nī binimpoobi. An pu ní m túnní bí dāa tükù sii m-kpiliu yīi á dākà-mi a-ḡanti kí fōō-mi.>»

⁷Ní binib bin u túee fātì gítin u-cee ní ki tükū-u yīi: «Ti bàñ ki ká a-maan Eesayuu. U mun bí nsanni ki tūḡkiñ-si u nī binib alaataa anaa.»

⁸Niinee ní tifaandi kó Jaakōb ní u-pōbil bíl. Ní u cúú u-nib nī u-piii nī u-ḡoobui nī u-naai nī u-gutaamui ki yākatì akiti ali.

⁹Di sá u dākafi yīi: «Eesayuu yaa bāañ ki kūū dikiḡ dibee, dikiḡ din kíñee n sāñ kí ḡmátí.»

¹⁰Mín boonee ní Jaakōb mēē Unimbōti yīi: «M-naanja Abraam Nimbōtiu, m-baa Isaaki Nimbōtiu, m-Dindaan, sii di bí-mi yīi: <Yíkì kí nīn gítì a-tiḡkin laakin bi māl-see, m làá ḡa-si tiḡan.>

¹¹M pátì kí fōō tiŋan tin a ɣá-mi nee nì tibulcin tin a dàkā man a-tòntònlíu nee, kun puee ɣkpando baba ní m nìn ɣúb kí dūtì Jòdan buɣɣu nee. Ama dín pu nee, m yākatì m-nib nì m-waɣkuti akiti ali ní nee.

¹²Mín puee m gbāaɲ-si, á fī-mi m-maan Eesayuu ɣaan. M fàɣkí ú taa láa kpò man nì m-nimpoobi nì m-biyaamu.

¹³Di sá yii sii di lí-mi dimákal yii: <M làá bìiɲ a-boon kí yàntì a-naantiibi n bütì kii tiɣku gbandi bulee, bí taa ɣmā kí kàaɲ-bi.>»

¹⁴Niin ní Jaakɔb gbíntì ki dōoɲ kunyeeu gbanti. Kutaa wúntèe ní u lēe u-waɣkuti tin u cááyee poon tiba kí pō u-maan Eesayuu.

¹⁵U nìn lēe iɣsal alaataa ali nì iɣjaa mmuɣku, ki lēe ipisal alaataa ali nì ipijaa mmuɣku,

¹⁶ki lēe igutaamu in cáá mbiyaamu ɣáaɲee nì i-biyaamu mmuɣku nì saalaa, ki lēe inasal imuɣku ili nì inajaa saalaa, ki lēe mmansalimu mmuɣku nì mmanjama saalaa.

¹⁷U nìn yākatì tiwaɣkutee akiti akiti ki dūu tī u-tòntònlíibi ní ki bí-bi yii: «Lìntìmaan kí nīn cá kí nīn pá tɔb boon ki dátìɲ tɔb.»

¹⁸Ní u kpáafi un líyee yii: «M-maan Eesayuu yaa tú-si nsanni ní ki yaa bālifi-si yii: <A-kpiliu sá ɣma ní a cá la? ɣma di yì tiwaɣkuti tin lí a-nyɔkɔpu nee?>»,

¹⁹á kíf-u yii: <An sá a-tòntònlíu Jaakɔb di yì. U túnní-mi m cáaɲ kí tī u-kpiliu Eesayuu ní. Ún u-ba páɲ boon ki dōoɲ.>»

²⁰Mín mbaantiim ní u tükü u-tòntònlíu uliliiti nì utataati nì u-tòntònlíibi bin kɔkɔ u lēe tiwaɣkuti ki tī bí lìntì u-nyɔkɔpuee, ní ki bí-bi yii: «Ni yaa tú Eesayuu nsannee, min ní ni làá lèe dee.

²¹Ní ní kütì kí lì yii: <A-tòntònlíu Jaakɔb u-ba páɲ boon ki dōoɲ.>» Di sá u lí u-neen yii: «M làá dū tiwaɣkuti nee kí pō-u kí sòɣkì u-pɔbil, boonee ní kí dāá nín ká-u. An yaa yī u táá sō m-saai kí fōō-mi.»

²²Ní bitòntònlíibi kpáaɲ tiwan tin u lēe kí pō Eesayuuyee ki búntì ní ún u-ba gbíntì dinaapaal pu niin ki dōoɲ.

Jaakɔb nì Unimbɔti mɔɲ

²³Kunyeeu gbanti ní Jaakɔb yōoɲ u-nimpoobi liitil nì inimpuyumbu liitil ki kpáaɲ u-biyaamu saalaa nì kibeɛ ki dūtì Yaabɔki buɣɣu laakin pú kaa nyòòyee.

²⁴U cáá u-yab kɔkɔ ki dūtì mbun ki kpáaɲ tin kɔkɔ u cááyee.

²⁵Jaakɔb cáá-bi ki dūtì mín ki dóò, ki kíɲ u-babee ní unaaciin ubɔ dómiɲ kunyeeu ki cìb-u dimool ní bi mɔɲ áli ntaafaabɔmbɔm.

²⁶Unaaciinee kpēē yii waa làá ḡmā kí líí Jaakɔbee ní u fáá u-nantaṅkpál ní u-kpìṅṅu yōtì, ama ní u nì Jaakɔb gbíntì bí m̀.

²⁷Boonee ní unaaciinee bí Jaakɔb yii: «Kutaa bí wúntí, ḡíṅ-mi kí líí.» Ní Jaakɔb bí-u yii: «A yaa kaa bíṅ m-boon, m kpá kí ḡíṅ-si kí líí.»

²⁸Ní unaaciinee bālífí-u yii: «Bí yí-si yii ba ní?» Ní u kíí-u yii: «Bí yí-mi yii Jaakɔb ní.»

²⁹Ní unaaciinee bí-u yii: «Baa làá ti yíṅ-si Jaakɔb, bí làá nīn kíṅ kí yí-si yii Isirayeel ní. Dì sá yii si nì Unimbɔti m̀n ní si nì binib mun m̀n, ní a p̀k̀k̀n bí-k̀k̀.»

³⁰Ní Jaakɔb bí-u yii: «M gbāān-si, t̀k̀-ṡi a-yindi.» Ní u bí-u yii: «Ba pu ní a là kí b́e m-yindi?» Niin niin ní u bíṅ Jaakɔb boon.

³¹Ní Jaakɔb p̀ ní niin diyindi yii Peeniyeel, taapu dì sá yii: <Unimbɔti nimbiin>, dì sá u l̄i yii: «M ká Unimbɔti ýe kp̀rrr ama ní kaa kp̀.»

³²Kutaa wúntì ḡwíṅ nyáṅ ní Jaakɔb yíkì Peeniyeel. U-kpìṅṅu puee, u nīn dúlífí ní.

³³An pu ní áli nì díṅ, Isirayeel yab kaa ḡm̀ò dinantaṅkpál nanti. Dì sá bí nīn fáá Jaakɔb nantaṅkpál ní u-kpìṅṅu yōtì.

Genèse 33

Jaakɔb nì Eesayuu kansikin m̀k̀

¹Jaakɔb bí yii ú kpèèyee, Eesayuu nì u-nikitil alaataa anaa dì páāṅnì kí d̀òṅee. Niinee ní u cúú mbiyaamu kí yākatì kí t̄i Leeya nì Raseel nì inimpuyumbu liitil.

²U dū inimpuyumbuee liitil nì bí-biyaamu kí l̄ntì nỳk̀p̀, ní kí dū Leeya nì u-biyaamu kí páāṅ, ní kí dū Raseel nì u-jip̀ṅṅ Jooseefi kí l̀ṅk̀.

³Ní ún u-ba l̄ntì nỳk̀p̀. U nīn gbāāṅ ḡfunyom milulì ní kí nīn bāṅ u-maan.

⁴Niinee Eesayuu sáṅ kí t̀ṅk̀-ṡi, kí ḡāāṅ kí c̀b̄-ṡi ní bí-k̀k̀ bí sūṅ.

⁵Eesayuu ká binimpoobi nì mbiyaamuee ní u bālífí Jaakɔb yii: «Binib bilab dì pá a-boon nan ní?» Ní u kíí-u yii: «An sá mbiyaamu mun Unimbɔti ḡá man a-t̀nt̀nliu t̄ṅan kí p̀-ṡee.»

⁶Ní inimpuyumbuee nì bí-biyaamu s̀t̀ kí p̄l̄ Eesayuu ní kí gbāāṅ u-nimbiin.

⁷Ní Leeya nì u-biyaamu mun s̀t̀ kí p̄l̄-ṡi ní kí gbāāṅ u-nimbiin, ní Jooseefi nì u-na Raseel mun s̀t̀ kí p̄l̄-ṡi ní kí mun gbāāṅ u-nimbiin.

⁸Ní Eesayuu bālífí-u yii: «A làá ḡá ba tiwaṅkuti tin m tú nsanni an f̀ b̀t̀i bitee ní?» Ní Jaakɔb kíí-u yii: «M nīn là kí ká disaasol a-ceeyee pu ní m t̄iṅ-si tiwan gbanti.»

⁹Ní Eesayuu kíí-u yíi: «M-nabiki, m cáá tígaaajati tikpil, dū a-wanti kí kpāafi.»

¹⁰Ní Jaakɔb kíí-u yíi: «Aayee, m gbāam-si, a yaa nyí yíi a súh m-saai, á fōō tiwan tin m tī-si nee. Di sá yíi a nín fōō-mi tiŋan m wál a-nimbiinee, an bí kii Unimbɔti nimbiin ní m wálee.

¹¹Mín puee m gbāam-si, fōō tiwan tin m tī-si nee, kun puee Unimbɔti biñ m-boon ní báa tiba kaa lóò-mi.» U páb Eesayuu mimmee ní u dāa fōō.

¹²Ní Eesayuu bí-u yíi: «Tí yíkí kí nín cá, m làá céeñ-si.»

¹³Ní Jaakɔb kíí-u yíi: «M-kpiliu, a nyí yíi mbiyaamu pòfi ní m cáá ipii nì iŋoobu nì inaa in dáá màl mpɔmee. Ti yaa làá kpáan-i kí còom malaa malaa, ɲwimbambaanti ní i-kɔkɔ làá kpú.

¹⁴Mín puee sii lɛntí kí nín cá, man a-tɔntɔnliu nì tiwanɲkuti nì mbiyaamu ń nín còomɲ soooo soooo ki dòon, kí dāá bàñ a-cee Seeyiir tiŋkin.»

¹⁵Ní Eesayuu bí-u yíi: «M làá yàntí binib bin nòon-mee dijandi ń gbíntí a-cee sii nì bi ń táá kí nín dòon.» Ní Jaakɔb kíí-u yíi: «Ba pu ní a làá gítí ɲá mín? M pée ká sii m-kpiliu cee diyimɔɔl di sá.»

¹⁶Ŋwiin gbanti ní Eesayuu fātì kíí nɛn ki nín gítí Seeyiir tiŋkin.

¹⁷Ní Jaakɔb ún buntì Sukooti tiŋkin, ki bàñ ki mán u-diŋɲi ní ki gāa u-waɲkuti tibíñ. An pu ní bi yíi niin yíi Sukooti, taapu di sá yíi <Tibíñ.>

Jaakɔb bàñ Kanaan tiŋkin

¹⁸Jaakɔb nyánní Padan-Aram ki bàñ Siikeem, Kanaan tiŋkin nì ɲgbampɔn ní ki gāa u-tantib kitiŋ caɲin ki kāl.

¹⁹U nín dá ntampaan ɲun pu u gāa u-tantibee Amɔɔr biyaamu cee. Amɔɔr gbanti di nín sá Siikeem baa. U nín dá ntampaan gbanti animbil jítɔmbi dilaataal ní.

²⁰U nín mán nsaraafan niin, ní ki pú ntampaan gbanti diyindi yíi <Eel, Isirayeel Nimbɔtiu>.

Genèse 34

Simeeyɔn nì Leefii tòn bi-niisal Diina pɔntoonyi

¹Dalbee, Jaakɔb bisal Diina un Leeya màlee cùtí kí màntì kitiŋ kin poon bi nín kóoyee sapɔmbi pu.

²Ní Amɔɔr un sá Eefi tiŋki bɔtiuee jipɔɔn Siikeem ká-u ní ki cúú-u mpɔn ki dòon nì u ki bíl-u.

³An ɲá mimmee ní u-naŋki kó Jaakɔb bisal Diina tikpil ki jín mpaan u-pɔbilin. Di sá u nín bíi sòon nì usapɔneee kí gínní u-landɔkɔɲu u-cee.

⁴Ní Siikeem bí u-baa Amɔɔr yíi: «Cúú mɔnnì usapɔɔn nee kí tī-mi, m là kí cáá-u.»

⁵Jaakɔb gbɪl̩ yii Siikeem dōon̩ n̩ u-bisal Diina ki bɪl̩-u, ama waa n̩n l̩i tiba, di sá yii u-jipɔmbi n̩n dǎá bɪn̩ tisatin kunaakpaau ní u n̩n cí yii bɪ b̩n̩.

⁶Siikeem baa Amɔɔr n̩n cūti ki ká Jaakɔb ki sòon̩ n̩ u an b̩ti.

⁷Jaakɔb jipɔmbi n̩n nyánní tisatin ki bāan̩ ki gbɪl̩ tin jítèe ní an wūn̩-bi tikpil ní bi fōō diŋuul tiŋan pu. Di sá yii Siikeem n̩n dōon̩ n̩ Jaakɔb bisalee, an sá disiibikpaandi ní Isirayeel yab cee, ki sá-bi dikoobikpaandi.

⁸Ní Amɔɔr bɪ-bi yii: «Ni-bisal Diina kó m-jipɔɔn Siikeem tikpil, an puee m gbāan̩-ni, ní dū-u kɪ tī-u ú cáá.

⁹Tí kómaan tɔbin, nimbi n̩ n̩n t̩l̩-ti ni-sapɔmbi ti cāab̩, ti mun n̩ n̩n t̩l̩-ni ti-yab ni cāab̩.

¹⁰Ní gbintí kɪ n̩n k̩ ti-cee, ní ti-tiŋki n̩ kpántí ni-yaka ní n̩n kóò, kɪ n̩n tó ni-ba kɪ b̩nt̩ kɪ kpántí bitindambi.»

¹¹Ní Siikeem u-ba mun l̩i Diina baa n̩ u-niijab cee yii: «Ní pée kpèè kɪ pō-mi diyimɔɔl m̩ ŋmā kɪ cáá Diina, báa kun ní ni yaa lèe m làá tī-ni.

¹²Gíímaan-mi kucootiiu n̩ tinimpucaŋwan p̩ndi tikpil m̩ pà. M làá tī-ni tin ni lèe k̩k̩. Tin pée pábee di sá ní dū usapɔɔn kɪ tī-mi m̩ cáá.»

¹³Ní Jaakɔb jipɔmbi kɪ Amɔɔr n̩ u-jipɔɔn Siikeem n̩ iciin poon, kun puee u n̩n dōon̩ n̩ bi-niisal Diina ki bɪl̩-u.

¹⁴Bi kɪ-bi yii: «An kaa ŋáan̩ m̩n̩! Taa ŋūn̩ kɪ dū ti-niisal kɪ tī un kaa gɪ dikpandee ticati, an sá-ti icoo ní.

¹⁵Kɪ w̩at̩ tɪ gbɪl̩ kɪ tī n̩ nee, asee ní y̩ant̩ bin k̩k̩ sá bininjab ni-kansikinee n̩ g̩fɪ akpancan kii timbi n̩n gɪ puee.

¹⁶Mimmee ti ŋūn̩ kɪ tī-ni ti-sapɔmbi ní cáá, ní ti mun n̩ cáá ni-yab, ní tɪ gbintí ni-tiŋkin ní ti-k̩k̩ n̩ kp̩fɪ kɪ ŋá kitimbaantii nib.

¹⁷Ama ni yaa y̩l̩ yii naa làá g̩fèe, ti làá fōō ti-niisal ní kɪ y̩k̩l̩.»

¹⁸Bi n̩n sòon̩ puee fáat̩ Amɔɔr n̩ u-jipɔɔn Siikeem.

¹⁹Unaacimpɔɔnee n̩n n̩n néeŋ Jaakɔb bisal tikpil puee y̩ant̩ u kɪl̩ ki bɪ ŋáan̩ tin bi b̩lifɪ yii ú ŋée malaa. U-baa dicaŋku poonee, ún̩ ní bi n̩n pée tó ki jít̩n̩ báa ŋma.

²⁰Ní Amɔɔr n̩ u-jipɔɔn Siikeem cūti k̩l̩ bi-tiŋki punyok̩ki caŋin ní ki t̩k̩ bi-tiŋki nib yii:

²¹«Binib nee cáá ti-pu nlandokom̩nti. Kitiŋ dō ki wāa ki tī-bi bɪ k̩l̩ kɪ b̩nt̩. Ti ŋūn̩ kɪ cáá bi-bisalib, ní ti mun ŋūn̩ kɪ dū ti-bisalib kɪ pō-bi ticati.

²²Kɪ w̩at̩ bɪ kɪl̩ kɪ n̩n k̩ ti-tiŋki pu ti-k̩k̩ n̩ kpántí kitimbaantii nibee, asee tɪ y̩ant̩ bin k̩k̩ sá bininjab ti-kansikinee n̩ g̩fɪ akpancan kii b̩n̩ n̩n gɪ puee.

²³Ti yaa gbĩl ki tĩ nĩ bi bí nĩn kóò ti-ceeyee, bi-waŋkuti kòkò nĩ bi-gaajati kaa kpánti ti-yati deeee?»

²⁴Bin kòkò nĩn bí niinee fōò tiboti tin Amɔɔr nĩ u-jipɔɔn Siikeem cáánee ki kíf, ní kitiŋ poon bininjab kòkò gífi akpancan.

²⁵Bi gífi mín iwiin ita dal nyunti ŋun bi dáá ká iween puee ní Jaakɔb jipɔmbi bili, Simeeyɔn nĩ Leefii bin sá Diina niijabee yōòh bi-tàataajimmu ki ŋá soooo ki kó kitiŋin ubo kaa bée ní ki kũu bininjab kòkò.

²⁶Bi nĩn kũu ki kpáaŋ Amɔɔr nĩ u-jipɔɔn Siikeem ní ki nyánti bi-niisal Diina Siikeem dumpu ki kpáaŋ-u ki nín kùh.

²⁷Ní Jaakɔb jipɔmbee kó kitiŋin ki fúkúl anikpilee wanti ní ki kóòh bi-wanti kòkò, kun puee bi bíl bi-niisal.

²⁸Bi nĩn cúú bi-piii nĩ bi-ŋoobui nĩ bi-naai nĩ bi-mammu nĩ tin kòkò nĩn péé bí kitiŋ poon nĩ tisatinee.

²⁹Bi nĩn kóòh bi-gaajati kòkò pílpil ki kpáaŋ bi-nimpoobi nĩ bi-biyaamu nĩ tin kòkò nĩn péé bí bi-diŋŋinee.

³⁰Ní Jaakɔb bí Simeeyɔn nĩ Leefii yii: «Ni kón-mi tibotin! Ni náaŋ kudòŋu ki bíl man nĩ kitiŋ nee nib kansikin ní nee, an dàkà yii Kanaan yab nĩ Peeriisi yab. Man nib kaa náaŋ. Bín ŋūh kíf kpāfi kíf dáá jáh-mi ní kíf kúntí m-dicaŋku kòkò.»

³¹Ní bi kíf bi-baa yii: «Mimmee bi cáá nsan kíf bíl ti-niisal kii kilaakpaayeeeee?»

Genèse 35

Jaakɔb yíkì Siikeem tiŋkin ki búnti Beeteel

¹Dalbee ní Unimbɔti bí Jaakɔb yii: «Yíkì doo kíf nĩn jóm Beeteel kíf cùú nĩn kóò niin. Á mā nsaraafan laakin m nĩn nyánti m-ba ki dàkà-si nyunti ŋun a nĩn sán a-maan Eesayuuyee.»

²Ní Jaakɔb bí u-dicaŋku yab nĩ bin kòkò bí u-ceeyee yii: «Nyāntímaan awaa ŋin bí ni-ceeyee, kíf ŋá ni-ba circir kíf kpánti ni-wampeenkaati.

³Tí yíkímaan kíf cù Beeteel. Ti yaa bàñ niinee, m làá mā nsaraafan kíf tĩ Unimbɔti un un fōò m-wimmeem nyunti ŋun m nĩn bí dinimbinaamandi poon ní ki céèh-mi m-saŋkiŋŋi kòkò poonee.»

⁴Niinee ní bi nyánti awaa ŋin bí bi-ceeyee, ki túutì bi-falfatib ki tĩ Jaakɔb ní u cáa gbìh ki síb teereebinti subu bun yú ki pílh Siikeem tiŋkee taapu.

⁵Bi yíkèe ní Unimbɔti yānti dinyoondi kó ntimu mun kòkò mānti ki tú-bee, ní báa ubo kaa mākaŋ kíf já bi-boon.

⁶Ní Jaakɔb nĩ u-nipaaku dūu bàñ Luusi, an dàkà yii Beeteel, Kanaan tiŋkin.

⁷Ní u máń nsaraafan ní ki pú niin diyindi yii Eel-Beeteel, taapu di sá yii: <Beeteel Nimböti>, kun puee niin ní Unimböti nín nyánti u-ba ki dàkà-u nyunti nun u nín sán u-maan Eesayuuyee.

⁸Niin ní Deeboora un nín lōō Reebeekee kpî ní bi síb-u seeni subu bun yú ki pîlîh Beetelee taapu. Ní Jaakob pú busubu gbanti diyindi yii <Nsiim subu.>

⁹Jaakob nín nyán Padan-Aram ki bàñ Beetelee, Unimböti nín gíti nyánti u-ba ki dàkà-u ní ki bîîh u-boon.

¹⁰Ní Unimböti bí-u yii: «Bi yî-si Jaakob ní, ama baa làá nín gíti yî-si mín. Bi làá nín kíh ki yî-si yii Isirayeel ní.» Di sá Unimböti pú-u diyindi yii Isirayeel.

¹¹Ní Unimböti gíti bí-u yii: «Man di sá Unimböti Mpɔŋkɔdaan. M làá bùtî a-maaliŋu tikpil tikpil. Sii maaliŋu poon ní atimbun làá nyā. A-maaliŋu poon ní bibotiibi làá nyā.

¹²Kitiŋ kin m nín tîi Abraam nî Isaakee, m làá dū-kî kî tîi sii nî a-naantiibi bin làá páanní boonee.»

¹³Unimböti sòoñ nî u mín ki dóòyee ní ki yîkî niin ki nín jóm.

¹⁴Ní Jaakob dū ditanŋpal ki cóoñ laakin Unimböti sòoñ nî uee, ní ki dū ndamam nî ŋkpam ki fá di-pu án nín sá kudaanŋu.

¹⁵Ní Jaakob pú mpaan nun pu Unimböti nín sòoñ nî uee yii Beeteel.

Beenjameen màaltam nî u-na Raseel kúm

¹⁶Jaakob nî u-dicanŋku yîkî Beeteel. Bi cá ki toob Eefiraata tiŋkee ní Raseel màl. U-maaliŋu gbanti nín pócî tikpil.

¹⁷Nyunti nun u bí yáliŋkî imatiŋween ki làá màalee ní umatimmaanli bí-u yii: «Pócòh a-ba, kibininjabiki ní a làá gíti màal.»

¹⁸Nyunti nun u bí dátí u-ba kî sìntēe ní u pú kibiki kin u màalee diyindi yii Been-Oonii, taapu di sá yii: <M-falaau biki.> Ama ní ki-baa yîiñ-kî yii Beenjameen, taapu di sá yii: <M-ŋanŋiil pu biki.>

¹⁹Raseel kpîyee ní bi síb-u Eefiraata dandi kpaanceetiŋu. Kitiŋ gbanti ní bi gíti yîi yii Beetileem.

²⁰Ní Jaakob dū ditanŋpal ki cóoñ dikaakul pu án nín sá Raseel kaakul daanŋku. Di bí ki dāa sāā díh.

²¹Isirayeel yîkî niinee ní ki cūti gāa u-tantib Miigidaal-Eedeer tiŋki nyókɔpu.

²²Nyunti nun Isirayeel nín kóò kitiŋ gbantinee ní u-jipócòh Rubeen dōoñ nî u-nimpuwaaki Biila, ní u-baa gbîl. Jaakob jipombi nín sá saalaa nî bili ní.

²³Leeya jipombi di sá Rubeen un sá Jaakob jipɔŋkpiliuee, nî Simeeyɔn nî Leefii nî Juuda nî Isakaar nî Sabulon.

²⁴Ní Raseel jipɔmbi sá Jooseefi nì Beenjameen.

²⁵Raseel yumbusapɔɔŋwu Biila jipɔmbi di sá Daani nì Neefitalii.

²⁶Ní Leeya yumbusapɔɔŋwu Siilpa jipɔmbi sá Gaadi nì Aseer. Jaakɔb jipɔmbi bin u nìn mǎl Padan-Aram tiŋkinee dee.

²⁷Jaakɔb nìn bàñ u-baa Isaaki cee Mamiree, Kiiriyati-Ariba tiŋkin. Niin ní bi gíti yí yii Eebron. Abraam nì Isaaki nìn kǎl kitiŋ gbantin.

²⁸Isaaki biŋŋi ŋin u ŋá ki nín kpíŋyee sá abin dilaataal nì imun̄ku inaa.

²⁹U nìn púl ki kǎl ki bál ní ki nín kpíŋ ki cūtiŋ ŋǎl u-naanjab. Ní u-jipɔmbi Eesayuu nì Jaakɔb síb-u.

Genèse 36

Eesayuu naantiibi yiŋŋi

¹Eesayuu un bi gíti yí Eedoomee naantiibi yiŋŋi sèé.

²Eesayuu cáá Kanaan tiŋkin ní binimpoobi. Ada un nìn sá Eelon, ueetija bisalee nì Ooliibama un nìn sá Ana bisal nì Siibeeyon ueefija naantiuuee.

³U nìn gíti cáá Isimaayeel bisal Basmaati, Neebayɔti niisal.

⁴Ada nìn mǎl-u Eeliifaasi, ní Basmaati mǎl-u Reewuyeel,

⁵ní Ooliibama mǎl-u Yeewusi nì Yalaam nì Kɔɔra. Mbininjabiyaamu mun Eesayuu mǎl Kanaan tiŋkinee dee.

⁶Boonee Eesayuu yōon u-nimpoobi nì u-jipɔmbi nì u-bisalib nì binib bin kɔkɔ pée bí u-dicaŋkune, nì u-waŋkuti kɔkɔ nì tiguaajati tin kɔkɔ u kǎl Kanaan tiŋkin ki kée ki yíkii búnti kitiŋ kiba poon ki wāatì u-naal Jaakɔb.

⁷Di sá yí bi nìn cáá tiguaajati tikpil, ní kitiŋ kin poon bi kóoyee kaa nìn gíti bà-bi, kun puee bi-waŋkuti nìn būti tikpil.

⁸Mín pu ní Eesayuu, un bi gíti yí Eedoomee, cūtiŋ kóon Seeyiir jool pu.

Eesayuu naantiibi

⁹Eedoom yab bin nìn kóo Seeyiir jool puee naanja Eesayuu maaliŋu yab yiŋŋi sò.

¹⁰Eesayuu jipɔmbi yiŋŋi sèé. U-nimpuu Ada jipɔon di sá Eeliifaasi, ní u-nimpuu Basmaati jipɔon sá Reewuyeel.

¹¹Ní Eeliifaasi jipɔmbi sá Teeman nì Oomaar nì Seefoo nì Gatam nì Keenaasi.

¹²Eeliifaasi nìn gíti cáá unimpuliliiti ubo bi yí-u Tiimina. U mun mǎl-u kibininjabiki bi yí-kì Amaleeki. Eesayuu nì u-nimpuu Ada naantiibi dee.

- ¹³Reewuyeel jipɔmbi di sá Naati nì Seera nì Sama nì Miisa. Eesayuu nì u-nimpuu Basmaati naantiibi dee.
- ¹⁴Eesayuu nimpuu Ooliibama un sá Ana bisal nì Siibeeyɔn naantiuee ún màl Yeewusi nì Yalaam nì Kɔɔra.
- ¹⁵Eesayuu maaliɲu poon bin sá adican kpilibee yiɲɲi di sá Teeman nì Oomaar nì Seefoo nì Keenaasi
- ¹⁶nì Kɔɔra nì Gatam nì Amaleeki. Bi nìn kóò Eedoom tiɲkin ní. Eesayuu nì u-nimpuu Ada jipɔɲkpiliu Eeliifaasi jipɔmbi dee.
- ¹⁷Eesayuu jipɔɔn Reewuyeel maaliɲu poon bin sá adican kpilibee yiɲɲi di sá Naati nì Seera nì Sama nì Miisa. Bi nìn kóò Eedoom ní ki sá Eesayuu nì u-nimpuu Basmaati naantiibi.
- ¹⁸Eesayuu nimpuu Ooliibama, Ana bisal jipɔmbi bin sá adican kpilibee yiɲɲi di sá Yeewusi nì Yalaam nì Kɔɔra.
- ¹⁹Eedoom yab dicaɲɲi kpilib dee, ní bi-kɔkɔ sá Eesayuu naantiibi.
- ²⁰Bin nìn péé péé ki kāl Eedoom tiɲkinee di sá uorja Seeyiir naantiibi. Bi-yiɲɲi di sá Lootan nì Soobaal nì Siibeeyɔn nì Ana
- ²¹nì Diison nì Eeseer nì Diisan. Bín di nìn sá Oori yab, Seeyiir jipɔmbi bin nìn kāl Eedoom tiɲkinee dicaɲɲi kpilib.
- ²²Lootan jipɔmbi di sá Oori nì Eemam ní u-niisal sá Tiimina.
- ²³Soobaal jipɔmbi di sá Alfaan nì Manaati nì Eebaal nì Seefoo nì Oonam.
- ²⁴Siibeeyɔn jipɔmbi di sá Aya nì Ana. Ana gbanti di sá un dāa nìn ká dinyimbɔbil diba kuteeun nyunti ɲun u nìn bii kpāá u-baa Siibeeyɔn mammuee.
- ²⁵Ana jipɔɔn di sá Diison ní u-bisal sá Ooliibama.
- ²⁶Diisan jipɔmbi di sá Eemidan nì Eesban nì Yitiran nì Keeran.
- ²⁷Eeseer jipɔmbi di sá Biiliyan nì Saafan nì Yaakan.
- ²⁸Diisan jipɔmbi di sá Usi nì Aran.
- ²⁹Oori yab bin nìn sá adican kpilibee di sá Lootan nì Soobaal nì Siibeeyɔn nì Ana
- ³⁰nì Diison nì Eeseer nì Diisan. Bín di nìn sá Oori yab dicaɲɲi kpilib Seeyiir tiɲkin ki dī nì bi-dicaɲɲi nín sá puee.
- ³¹Bibɔtiibi bin kāl abee Eedoom tiɲkin ki wāatì ní Isirayeel yab nín kí dibeel Isirayeel tiɲkinee sèé.
- ³²Beewɔɔr jipɔɔn Beela kāl dibeel Eedoom tiɲkin. U nìn sá Diinaba tiɲkin ní.
- ³³Beela kpí ní Seera jipɔɔn Joobaab un nìn sá Boosiraa tiɲkinee fōō dibeel.

- ³⁴Joobaab kpî ní Usaam un nîn sá Teeman yab tiŋkinee fōō dibeel.
- ³⁵Usaam kpî ní Beedaadi jipɔɔn Adaadi fōō dibeel. Úh di nîn kũu Madiyan yab Moowaab tiŋkinee. U-tiŋki di sá Afiiti.
- ³⁶Adaadi kpî ní Samla fōō dibeel. U nîn sá Masireeka tiŋkin ní.
- ³⁷Samla kpî ní Saayuul fōō dibeel. U nîn sá Reewoobooti, kitiŋ kin nîn bí Eefiraati mɔɔkpaandi caŋinee ní.
- ³⁸Saayuul kpî ní Akibɔɔr jipɔɔn Baal-Aani fōō dibeel.
- ³⁹Akibɔɔr jipɔɔn Baal-Aani kpî ní Adaar fōō dibeel. U nîn sá Pawu tiŋkin ní. U-nimpuu di nîn sá Matireedi bisal Meetabeel, Meesayaab naantiiu.
- ⁴⁰Eesayuu maaliŋu poon bɔtiibi nì bi-naakɔti nì bi-timmu nì bi-yiŋŋi di sá Tiimina nì Aliwa nì Jeeteeti
- ⁴¹nì Ooliibama nì Eela nì Piinɔn
- ⁴²nì Keenaasi nì Teeman nì Miibsaar
- ⁴³nì Magidiyeel nì Iram. Eedoom tiŋki bɔtiibi nín sá puee dee, ubɔti kamaa nì u-tiŋki kin pu u kòò ki yèe. Eesayuu di sá Eedoom yab naanja.

Genèse 37

JOOSEEFI (37–50) Jooseefi damintiiti

- ¹Jaakɔb nîn kòò Kanaan tiŋkin laakin u-baa nîn kãlee ní.
- ²Jaakɔb jipɔmbi bɔti sèé. Jooseefi nîn cáá abin saalku nì ali ní u nì u-mambi kpàá ipii. Jooseefi nîn tãatí u-baa nimpoobi Biila nì Siilpa jipɔmbi ki cá kupikpaau ní ki nîn cãabín tin bi ŋáań an kaa ŋãnee ki tũkũ bi-baa.
- ³Bi-baa Isirayeel nîn néeń Jooseefi ki jítin u-jipɔmbi bin kínee kɔkɔ, kun puee u nîn mǎl-u u-tikpiti poon ní. U nîn ŋál-u dibɔkutimɔntiil diba.
- ⁴U-mambi nín dáań ki ká yii bi-baa néeń-u ki jítin bín kɔkɔee ní bi kíń ki ná-u kaa ti sòon nì u an m̄.
- ⁵Dalbee Jooseefi dāmintì kudamintiiu kubɔ ní ki dũu máafi u-mambi. Niin ní kinán mōtli nín pókì.
- ⁶U tũkũ-bi yii: «Ní p̄lifimaan kudamintiiu kun m dāmintèe!
- ⁷M dāmintì yii ti bí kusaau ki bōob amɔpin, ní man yal yáatli yúl, ní nimbi mɔpiŋŋi mǎntli tú man mɔpindi ní ki líti di-taapu.»

⁸Niinee ní u-mambi kíf-u yii: «Mimmee a dàkafi yii sii di làá nīn sá ti-botiu deeyaaa, àá sii di làá nīn sá ti-kpiliu ní timbi n nīn bí sii taapu ní?» U-damintiiku gbanti nì u nīn sòon puee yānti bi-nánki mōtì wíh u-pu.

⁹Boonee ní u gíti dāmintì ní ki tí dūu máafi u-mambi yii: «M tí dāmintì kudamintiiu kubɔ. M dāmintì yii ŋwíh nì uŋmal nì iŋmalbijaa saalaa nì ubɔ dòon ki gbàantí m-nimbiin.»

¹⁰Ní u dūu lī u-baa nì u-mambi cee, ní u-baa bí wòon-u yii: «Ba damintiiku kún dee! Mimmee man nì a-na nì a-mambi làá dāa gbàan sii nimbiinaaa?»

¹¹Ní u-mambi mōtì díkí u-pu, ama u-baa ún dū an botee ki ŋá u-taalin.

Jooseefi mambi dū-u ki nyáfi

¹²Dalbee ní Jooseefi mambi búnti Siikeem tiŋkin kí kpàa bi-baa pii.

¹³Ní Isirayeel bí Jooseefi yii: «Kée a-mambi bín Siikeem ki kpàa ipiiyaa! Dāan m tō-si bi-cee.» Ní u kíf u-baa yii: «Too, m sò.»

¹⁴Ní u-baa bí-u yii: «Á cù kí kpèè yii a-mambi pōɔɔ, bi-waŋkuti mun bí mana, kí gíti kí tükù-mi.» Eebrɔn tantakalin ní bi nīn bí ní Jooseefi baa tú-u ní u yíkì búnti Siikeem tiŋkin u-mambi cee.

¹⁵U búntè ní ki bàñ ki tú ki yíh tisin ní uninja ubɔ dāa ká-u ní ki bālifi-u yii: «A nyàab ba?»

¹⁶Ní u kíf-u yii: «M nyàab m-mambi ní. M gbāam-si, a yaa nyí laakin bi bí ki kpàa bi-waŋkutee, á dàkà-mi.»

¹⁷Ní uninjee bí-u yii: «Bi yíkì doo, di sá yaadalee m nīn gbíl bi bí lī yii: <Tí yíkìmaan doo kí nīn cá Dootan.>» Ní Jooseefi nín jì bi-boon Dootan ní ki tin ká-bi niin.

¹⁸Bi nín ká-u u páan nī ndan kaa láa bāan-bee, ní bi sòon ki bónti yii bí kpò-u.

¹⁹Bi nīn tükù ki nātī tɔb yii: «Kpèè tidamintiil daanee di dòonee.

²⁰Tí cúúmaan-u kí kpò kí dūú tō dilɔkɔgindi diba poon ní kí lī yii upeecuncuti ubɔ di cúú-u ki ŋmó. Tí yaa ŋá mimmee, tí kpèè u-damintiitee nīn làá kúntí nì miŋyee.»

²¹Rubeen gbíl mín ki là kí fī-u bi-ŋaane ní ki lī yii: «Tí taa lēē u-manfal.»

²²U nīn bí-bi yii: «Ní taa kpòmaan-u, ní dū-u kí tō dilɔkɔgindi din bí kuteeun nee poon kí taa ŋá-u tiba.» U lī mín ki là yii bi yaa dū-u ki tō dilɔkɔgindinee, boonee ún n dāa ŋá soooo kí nyāntí-u kí cáá-u kí kpinní kí tin tī u-baa.

²³Nyunti ŋun Jooseefi bāan bi-ceeyee ní bi pēetì-u u-bɔkutimōntiil din u pēēyee.

²⁴Bi nīn cúú-u ki dūú tō dilɔkɔgindin. Dilɔkɔgindi gbanti nīn kún ní, nnyim nīn kpá di-poon.

²⁵Bi ɲá mimmee ní ki cū̀tì kǎ̀l ki b́í j́ìn tijin. Bi dāa kpḗyee, Isimaayeel naakookun yab di pán tɔb pu ki nyánní Galaadi tɪŋkinee. Bi-gutaamui n̄n tú ikpafi n̄ talaalub ní bi n̄n cáa cǎn Eejipiti kí nyǎfi.

²⁶Ní Juuda b́í u-nabiyaamu yii: «Ti yaa bál ki kū́ ti-naalee, ba ní ti páatì poon?

²⁷Tí dū-u kí nyǎfin̄ Isimaayeel yab kí taa kpò-u, kun puee u sá ti-nabiki, ní ti sá fatikubaanti.» Ní u-nabiyaamu gbìl ki tī n̄ u.

²⁸Madiyan nyampoobi jítée ní bi nyántin̄ Jooseefi dilɔkɔgindi poon ní ki dū-u ki nyǎfin̄ Isimaayeel yab. Bi n̄n nyǎfi-u animbil jitɔmbi mmun̄ku ní, ní b́in̄ cáá-u ki búntì Eejipiti.

²⁹Nyunti ɲun Rubeen dāa cū̀tì kí nyántí Jooseefi dilɔkɔgindinee, u bàñee u kpá, ní an wùñ-u tikpil ní u dáal̄ tiwan tin u pḗyee ki catì.

³⁰Ní u nín fàtì u-naalib cee ní ki b́í-bi yii: «Jooseefi gítì kpá dilɔkɔgindin! Kin man làa ɲá m-ba la?»

³¹Niinee ní bi kū́ uɲɔja ní ki dū Jooseefi bɔkutìl ki tó fatikun.

³²Bi n̄n dū dibɔkutimɔntiilee ki nākan̄ b́í cáá tī bi-baa kí l̄ yii: «Kpèè kun ti píinee, kpèè tɪŋan yii an sá a-jipɔɔn bɔkutìlaaa, an kaa sá?»

³³Bi-baa fōo ki kpḗ ki bée dibɔkutilee ní ki fáá mbiil yii: «M-biki Jooseefi bɔkutìl dee! Upeecuncuti ubɔ cúú m-biki ki ɲmó, Jooseefi ní an lafun cúú ki tɔntì!»

³⁴Niinee ní Jaakɔb dáal̄ tiwan tin u pḗyee ki catì ki dū kutuku ki gbìñ u-caɲ, ní ki dū iwiin kupaau ki súñ u-biki kpool.

³⁵U-jipɔmbi n̄ u-bisalib kɔkɔ n̄n pɔɔn̄ kí ɲméeñ-u, ama ní waa kí b́í ɲméeñ-u, ní ki l̄ yii: «M làa n̄n pée sūn̄ m-jipɔɔn kpool mín̄ ní kí dāá kpú kí bà-u ditɔŋkpiilin.» Mín̄ ní Jooseefi baa lafun súñ u-pu.

³⁶Nyunti gbantee Madiyan yab b́in̄ dūu bàñ Eejipiti ní ki mun n̄k̄i Jooseefi ki nyǎfin̄ Pootifaar, ujanjakpil un cí Faaroo cindee.

Genèse 38

Juuda n̄ u-coopu Taamaar bɔti

¹Nyunti gbantee, Juuda yíkì u-nabiyaamu cee ki búntì Adulaam tɪŋkin kijapaai kiba cee, bi yí-u yii Yíira.

²Niin ní Juuda ká ukanaanja Suuwa bisal ki cáá ní u n̄ u kpáfì.

³Unimpuee cáá dipool ki mǎl kibininjabiki, ní Juuda pú-kì diyindi yii Eer.

⁴Ní u gítì cáá dipool ki mǎl kibininjabiki ní ki pú-kì diyindi yii Oonan.

⁵Ní u fàtì tí cáá dipool ki mǎl kibininjabiki ní ki pú-kì diyindi yii Seera. Juuda n̄n b́í Keesiib tɪŋkin ní u-nimpuu mǎl kibiki gbanti.

⁶Juuda jipɔŋkpiliu Eer wíiñee ní u cáá unimpuee ki tī-u. Bi yī unimpuee yī Taamaar.

⁷Juuda jipɔŋkpiliu Eer nín sá unikpiti ti-Dindaan nimbiin, an puee ní ti-Dindaan yānti u kpī.

⁸Ní Juuda bí Oonan yī: «Fōō a-maan nimpuu ukpiipu kii mara nín pée sá puee, kí màal kí téen u-yil u-dicaŋku n taa kúntí.»

⁹Ama Oonan nín nyí yī u-maan nimpuu biyaamu mun u làá màalee kaa dāa sá u-biyaamuee, ní nyunti ŋun u yaa bí dò nì unimpuee ní u nyāntí ki féeŋ kitiŋ kaa là kí màal kí téen u-maan yil.

¹⁰An botee kaa nín mókiñ ti-Dindaan, ní u yānti u mun kpī.

¹¹Ní Juuda bí u-coopu Taamaar yī: «Cù a-baabi cee kí nín ká dikpiipool ki cí nyunti ŋun m-jipɔŋ Seera mun làá dāa wíiñee.» Dì sá u nín lī u-neen yī: «Seera mun n taa kpú kii u-mambee.» Ní Taamaar nín kùñ u-baabi.

¹²An dāa bàñ nyunti ŋubɔee ní Juuda nimpuu Suuwa bisal kpī. Juuda kāl dikpool jítèe ní u nì u-bɔɔ Yiira uadulaanja búnti Tiimina tiŋkin, bin bí cē u-piī kutee cee.

¹³Ní bi tükū Taamaar yī: «A-cooja cá Tiimina kí cā u-piī kuti.»

¹⁴Niinee ní u pētì dikpiipool wanti tin u pēyee ní ki dū ŋaabu ki bīñ u-nimbiin ki kpáañ u-wunti, ní ki cūti kāl Eenyayiim tiŋki sampuyakatii, laakin bi dī ki cá Tiimina tiŋkinee. Dì sá u dáañ ki ká yī Seera wíñ ní baa dómiñ ki yōñ-u ki tī-u.

¹⁵Juuda ká Taamaar ká nsampuyakatee ní u dākafi yī an sá kinimpulaakpaai, kun puee u nín bī tiwan u-nimbiin.

¹⁶U ká-u nsanni niinee ní ki sùti ki pīl-u ní ki bí-u yī: «M làá dòñ nì si!» Waa nín bée yī an sá u-coopu. Ní unimpuee bālifi-u yī: «Ba ní a làá tī-mi ní kí nín dòñ nì mi?»

¹⁷Ní Juuda kí-u yī: «M làá lēñ m-ŋɔcaŋkpunŋku poon diŋɔbil diba kí tīñ-si.» Ní unimpuee bí-u yī: «See á tī-mi tiba m yóñ m-cee toolima. A yaa láa tīñ-mi diŋɔbilee, á fōō a-wanti.»

¹⁸Ní Juuda bālifi-u yī: «Ba ní a là m tī-si á yóñ a-cee toolima?» Ní unimpuee bí-u yī: «Tī-mi a-jaliiki kin a cáa nyitēe nì ki-ŋmiiŋu nì ŋkpando ŋun a ŋúbee». Ní Juuda tī-u an wanti gbanti kɔkɔ ní ki dōñ nì u ní dipool kó.

¹⁹Ní unimpuee fātì nín kùñ u-dumpu ní ki lē ŋaabu ŋun u nín dūu bīñee ní ki gíñ dikpiipool wanti ki pēñ.

²⁰Ní Juuda dū diŋɔbil ki tú u-bɔɔ uadulaanja ú cáá tī unimpuee kí fōñ u-wanti tin u dūu yóñ u-cee toolimee. U-bɔɔ bàñee ní kaa ká unimpuee.

²¹Ní u bālifi binib bin bí niinee yii: «Kinimpulaakpaai kin kàal Eeniyayiim tin kin doo, nsaŋ caŋinee bí la?» Ní bi kíí-u yii: «Kinimpulaakpaai kiba pée kpá doo.»

²²Ní Juuda bɔɔ gítì ki tükü-u yii: «Maa ká-u, ní niin yab mun bí-mi yii: <Kinimpulaakpaai kiba pée kpá doo.>»

²³Ní Juuda bí u-bɔɔ yii: «Yànti ú nīn cáa cá. Tí taa dī tiwan gbanti boon icoo n dāá cúú-ti. Kéè man tī-si diŋɔbil á cáá tī-u ní a cūnni kaa ká-ueeee!»

²⁴Ingmal ita boonee ní bi dómiñ ki tükü Juuda yii: «A-coopu Taamaar nǎ tilaakpaal ki cáá dipool.» Ní Juuda bí yii: «Bí nyānti-u kí cáá-u kí wà nǎmi.»

²⁵Nyunti nǎn bi nyānti-u ki cān kí wà nǎmee ní u tú bí tükü u-cooja yii: «Tiwan tin m nǎb nē, uninja un tī-mi dipoolē di yì tiwan gbanti. M gbāam-si, kpèè kijali kin bi cáa nyiti tiwane nì ki-nǎmīn nì nkpanɔ nē, a nyi un yì tiwan gbantēēē?»

²⁶Juuda bēè tiwane ní ki bí yii: «U cáá ibaamɔn ki jitiñ man. An bàà sá m dū-u kí tī m-jipɔn Seera, ní maa nǎ mīn». Ní Juuda kaa ti pée gbēē-u.

²⁷Daliŋkin u làà màalee ní bi bēè yii jaasib pool ní u cáá.

²⁸Nyunti nǎn u bí màalee ní jaasibee kansikin ubɔ nyāntiñ u-nǎl, ní umatimmaanli dū gulfaman ki kúl, ní ki bí yii: «Un bí nē di pée ki nyāñ.»

²⁹Ní kibikee fātì gīn ki-nǎl ki kón, ní ki-nabiki nyānni, ní umatimmaanli bí yii: «A nǎ mɔn ki tūl ki nyānnáa!» Ní bi pú-kì diyindi yii Peereesi, taapu di sá yii: <U tūl ki nyāñ.>

³⁰Boonee ní u-nabiki kin nǎl bi bàà dū gulfaman ki kúlee mun nyānni. Ní bi pú-kì diyindi yii Seera, taapu di sá yii: <Un jìlee.>

Genèse 39

Jooseefi bí Pootifaar cee Eejipiti

¹Isimaayeel yab cáá Jooseefi ki cūnni Eejipitee ní Faaroo janjapiliu Pootifaar, ueejipitija dá-u bi-cee. Pootifaar gbanti di nīn sá bin cí Faaroo cindee kpiliu.

²Ti-Dindaan nīn yú Jooseefi boon ní tin kɔkɔ u nǎanee nīn còm-u tiŋan. U nīn kóò u-kpiliu ueejipitijee dumpu ní.

³Jooseefi kpiliu nīn dáan ki ká yii ti-Dindaan yú u-boon, ki yānti tin kɔkɔ u nǎanee cá nyɔkɔpu.

⁴An puee Jooseefi nīn ká diyimɔl u-kpiliu cee u dū-u ki kpánti ún u-ba tɔntɔnliu, ní ki dū-u ki nǎ ukpil ú nīn kpèé u-cindi poon tuuŋŋi nī tin kɔkɔ u cááyee.

⁵Kí yòon nyunti nǎn Pootifaar dū Jooseefi ki kāan tikpiti ú nīn kpèé u-cindi nī u-wanti kɔkɔee, ní Jooseefi puee, ti-Dindaan bīn ueejipitijee dicaŋku pu, ní ki bīn ki kpāan tin kɔkɔ u nīn cáá u-cindi nī u-satinee pu.

⁶U ká mimmee ní ki dū tikɔkɔ nì tikɔkɔ ki nǎ Jooseefi ɲaan kaa ti pée kpèé báà tiba, asee tijin tin u làá jēe baba pu ní u dākafī.

Jooseefi nì u-kpiliu nimpuu bɔti

Jooseefi nìn yáà unil ní ki nìn ɲāñ unaacimpɔɔn an kaa cáá bí lì.

⁷An dāa bāañ ɲyunti ɲubɔee ní u-kpiliu nimpuu dū u-nimbiliŋ ki mántì u-pu ní ki bí-u yii: «Dāañ kí dōoñ nì mi.»

⁸Ní u yī, ní ki bí u-kpiliu nimpuu yii: «Kpèè, man ní m-kpiliu dū dicindi tundi kɔkɔ ki ɲúbiñ. U cáá m-pu dimákal, an puee waa ti kpèé tiba dicindi poon.

⁹Uɔ kaa jítiñ-mi dicindi nee poon. U pú-mi nsan m ɲá tikɔkɔ, asee sii baba ní maa máañ kí gbēē, kun puee a sá u-nimpuu. An puee maa ɲūñ kí ɲá ikpitikpaan gbanti kí yìntì Unimbɔti.»

¹⁰Baabadal unimpuee pée páb Jooseefi ní yii ú dōoñ nì u, ama ní ún kaa pílifīn-u.

¹¹Dalbee Jooseefi kó kudii poon ki bí tūñ ditundi báà ubɔ nì ubɔ kpá.

¹²Niinee ní unimpuee cúú Jooseefi bɔkutil ní ki bí-u yii: «Dōoñ nì mi!» Ní Jooseefi sàñ ki nyáñ mmɔŋki ki yāntì u-bɔkutil unimpuee ɲaan.

¹³Unimpuee nín ká yii dibɔkutil gbíntì u-ɲaan Jooseefi sàñ ki nyáñee,

¹⁴ní u yííñ dicindin nib, ní ki bí-bi yii: «Dāá kpèèmaan! Bi cáañ-ti ueebruja ú nīn cáá-ti ki gbíilīn ní! U dómīn kí bàà dōoñ nì man dee ní m fáá mbiil.

¹⁵U nín gbīl m fáá mbiilee ní u sàñ ki nín nyēē ki fá u-bɔkutil.»

¹⁶Ní u dū Jooseefi bɔkutilee ki bíl ki kól u-ba u-cal n bāñ.

¹⁷U-cal Pootifaar dāa bāañee ní u gííñ ki téen mín mbaantiim yii: «Ueebruja uyumbu un a cáañ-tee dómīn kí dōoñ nì mi.

¹⁸ɲyunti ɲun m fáá mbiilee ní u sàñ ki fá u-bɔkutil m-cee.»

¹⁹Jooseefi kpiliu nín gbīl u-nimpuu sòoñ ki lī yii: «Kpèè a-yumbuee nín ɲá-mi puee!» ní u fōo diŋuul tikpil.

²⁰Ní u yāntì bi cúú Jooseefi ki cáá tó sarka laakin ubɔti nìn pìintí bin yīntiñ-uee.

Jooseefi bí sarka

Jooseefi kpántì usarkadaan.

²¹Ama ti-Dindaan nìn yú Jooseefi boon sarkan, ki dākā-u u-ɲanti ní ki yāntì u ká diyimɔɔl ujanjakpil un kpèé bisarkadambee cee.

²²Ujanjapilee nìn dū bisarkadambi kɔkɔ ní ki ɲúbiñ Jooseefi. Úñ di nìn kpèé atuun ɲin kɔkɔ bi nìn tūñee.

²³Ujanjakpilee kaa nìn gíti kpèé atuun ɲin u nìn dūu ɲúbìh̄n Jooseefee, kun puee ti-Dindaan nìn yú Jooseefi boon ní ki yàntì u-tuunɲi kòkò còom̄-u tiɲan.

Genèse 40

Faaroo tɔntɔɲkpilib bili damintiiti

¹Mín boonee ní bin pūul̄ Faaroo kpɔnɔbee kpiliu nì bin bàtì ndaam ki tìl̄-uee kpiliu yĩntiɲ bi-dindaan Eejipiti bɔtiu.

²Ní Faaroo fōō u-tɔntɔɲkpilib bilee pu diɲuul, an dākà yii bin pūul̄-u kpɔnɔbee kpiliu nì bin bàtì ndaam ki tìl̄-uee kpiliu.

³Ní u yāntì bi cáá-bi ki pīh̄n sarka ujanjakpil un kpèé u-sarkadambee cee, laakin bi nìn pīh̄n Jooseefee.

⁴Ní ujanjakpilee lēē Jooseefi ú nīn bí bi-cee ki tútúh̄n-bi atuun. Bi nìn yúntì sarka poon ɲwaam.

Jooseefi lēē bisarkadambi bili damintiiti taapu

⁵Bi bí sarkan niin ní kunyeeu kubɔee, un pūul̄ Eejipiti bɔtiu kpɔnɔbee nì un bàtì ndaam ki tìl̄-uee liitil dāmintì, báà ɲma nì u-damintiiku nì ku-taapu.

⁶Kutaa wúntèē Jooseefi dómín bi-cee ní ki ká yii an kaa mōh̄n-bi.

⁷Ní u bālifi-bi yii: «Ba ɲá ní ni ká mín dín an kaa mōh̄n-ni ní?»

⁸Ní bi kíf̄-u yii: «Ti dāmintì ní ubɔ kaa bí kí tükù-ti taapu.» Ní Jooseefi bí-bi yii: «Unimbɔti di kaa tükù tidamintiil taapuwɔwɔ? Mín puee māafimaan-mi ni nín dāmintì puee.»

⁹Ní bin bàtì ndaam ki tìl̄ ubɔtee kpiliu máafi Jooseefi u-damintiiku yii: «M dāmintì yii busubu bun bi yfi fiinyee di yú m-nimbiin,

¹⁰ki cáá apan ata. Ní busubuee púkuṃ ki lòoṃ abil ní abil mántì.

¹¹Ní m ɲúb Faaroo sambinyɔkaaki m-ɲaan, ki kītì fiinyi biliɲee ki ɲmáaṃ ɲi-nyim ki ɲá Faaroo sambinyɔkaakin ní ki dūu tī-u.»

¹²Ní Jooseefi bí-u yii: «A-damintiiku taapu sèé. Asupan atee, taapu sá iwiin ita.

¹³An kín iwiin ita Faaroo làá nyāntí-si sarkan kí gíh̄n a-tundi kí ɲúbíh̄n-si, ní á tī-u tinyɔkaal kii a nín nìn pée kpààa tìl̄-u puee.

¹⁴Ama m gbāaṃ-si, bi yaa fātì fōō-si ní a-pɔbil sōɲkèe, a mun ń téetí kí ɲá-mi tiniti kí sòh̄n m-bɔti kí tükù Faaroo kí nyāntí-mi sarka nee poon.

¹⁵Di sá yii bi cúuṃ-mi mpɔn ní Eebru yab tiɲkin. Doo nee muee, maa ti ɲá tiba ní bi dū-mi ki tó sarka.»

¹⁶Bin pūul uboti kpɔnɔbee kpiliu nín ká yii Jooseefi tükū u-bɔɔ u-damintiiku taapu an ɲāñee, ní u mun bí Jooseefi yii: «Ma mun dāmintì yii bikpɔnɔmɔntiibi tikabiti tita ɲókó tɔb pu ní m tú.

¹⁷Ní kukabiku kun tókó yilpuee poonee, bikpɔnɔmɔntiibi bin kɔkɔ uboti ɲmóðyee ká, ní inoon dòón ki jīn an kpɔnɔbee m-yil pu.»

¹⁸Ní Jooseefi bí-u yii: «Kpèè, a-damintiiku taapu sèé. Tikabiti titee, taapu di sá iwiin ita.

¹⁹An kīn iwiin ita Faaroo làá nyāntí-si sarkan, kí lēē a-yil, kí cáá a-wunti kí lúntí ndɔ pu, ní inoon n dāá jī a-nanti.»

²⁰Iwiin ita dalee, an dūu ɲmāntiñ Faaroo maaliwiingɲu jīɲaaliu, ní u yíiñ u-tɔntɔnliibi kɔkɔ jīɲaal. U yānti bi nyānti bin bàtī ndaam ki tìl-uee kpiliu nì bin pūul-u kpɔnɔbee kpiliu ki cááñ u-tɔntɔnliibi kɔkɔ nimbiin.

²¹Ní Faaroo gíiñ bin bàtī ndaam ki tìl-uee kpiliu tundi ki ɲúbìñ-u, ní ún bàtī ndaam ki tī-u.

²²Ama ní u yānti bi dū bin pūul-u kpɔnɔbee kpiliu ki lúnti ndɔ pu, kii Jooseefi nín nín tükū-bi bi-damintiiti taapu puee.

²³Ama ní bin bàtī ndaam ki tìl Faarooyee kpiliu súnti Jooseefi pu, kaa téetì kí sòòñ u-boti kí tükù uboti.

Genèse 41

Faaroo damintiiti

¹Abin ali boonee ní Faaroo dāmintì kudamintiiu kubɔ, yii u yú dimɔɔl din bi yī Niilee caɲin.

²U yú mimmee ní ki ká inasal iluli, i bí màlmal ki ɲāñ, ki nyánní dimɔɔlee poon ki yú digbándi ki ɲmóò timool.

³Boonee ní nnagɔɲɔɲu ɲkpīimu mululi mun nyánní dimɔɔl gbantin ki páaħní in béeyee boon ki dómiñ ki yú ki kól-i dimɔɔgbandi.

⁴Ní nnagɔɲɔɲu ɲkpīimuee dū inasal in bí màlmal ki ɲāñee ki nátì. Niinee ní Faaroo cúu fīntì.

⁵Boonee ní Faaroo fātì gèēñ ní ki gíti tí dāmintì yii idifin iluli in nyìm ki ɲāñee túuñ dikakabaantiil pu.

⁶U kpēēyee ní ki ká ndifɲkpīimu mululi mun ugbugoon fáá mu fáaħee nyáñ ki kútì idifin in béeyee pu.

⁷Ní ndifɲkpīimu mun fáaħee dū idifin in nyìm ki ɲāñee ki nátì. Niinee ní Faaroo tí cúu fīntì ní ki ká yii an sá kudamintiiu.

⁸Kutaa wúntèe uboti pɔbil bíl, ní u tú bi yíín Eejipiti tiŋki poon bibɔɔbi nì biciŋfitiibi kɔkɔ. Bi bāańee ní uboti kàań u nín dāmintì puee ki tükū-bi, ama bi-kansikin báà ubo kaa ɣún ki lēē taapu ki tükū-u.

⁹Niinee ní bin bàtī ndaam ki tì Faaroooyee kpiliu bí uboti yii: «Ti-baa, diyìntil din m yīntèe, m làá bītī di-pu dīn.

¹⁰Di sá dalbee, a nìn fōō timbi a-tɔntɔnliibi pu diŋuul ki cáá man nì bin pūul-si kpɔnɔbee kpiliu ki tó sarkan ujanjakpil un kpèé a-sarkadambee dumpu.

¹¹Man nì u nìn dāmintì kunyabaantiu poon ní báà ɣma nì u-damintiiku nì ku-taapu.

¹²Ti nì ueebrunaacimpɔɔn ubo nìn bí sarkan niin, u sá ujanjakpil yumbuu. Ún nì ti nìn kàań ti-damintiiti ki tükū ní u lēē báà ɣma damintiiku taapu nín sá puee ki tükū-u.

¹³U nín tükū-ti ti-damintiiti taapu puee, mìn ní an jíti. A fātì gíin ditundi din m nìn pée tūnee ki ɣúbiñ-mi, ní ki yāntì bi lúntì bin pūul a-kpɔnɔbee kpiliu ndo pu.»

Jooseefi lēē Faaroo damintiiti taapu

¹⁴Niinee ní Faaroo tú bi yíín Jooseefi. Ní bi nyántì-u kusarkadiin malaa, ní u kōol ki kpántì u-wampeenkaati ní ki nín cá uboti nimbiin.

¹⁵U bàñ Faaroo ceeyee ní Faaroo bí-u yii: «M dāmintì kudamintiiu kubɔ ní báà ubo kaa ɣún ki tükū-mi ku-taapu. Ama m gbīl yii bi yaa kàań kudamintiiu ki tükū-see, a ɣūñ kí lēē ku-taapu.»

¹⁶Ní Jooseefi kíí Faaroo yii: «An kaa sá man di ɣūñ kí ɣá tiba, Unimbɔti di làá tükū-si a-damintiiku taapu ní án sòŋkì a-pɔbil.»

¹⁷Ní Faaroo bí Jooseefi yii: «M dāmintì yii m yú dimɔɔgbandi ní.

¹⁸M yúee ní ki ká inasal iluli, i bí mǎlmal ki ɣāñ, ki nyánní dimɔɔlin ki dómín ki yú digbándi ki ɣmòò timool.

¹⁹Boonee ní nnagɔŋɔmu ɣkpiimu mululi páaħní. Doooo nee, maa láá pée ká nnakpiimu mìn Eejipiti tiŋki kɔkɔ poon ki ká.

²⁰Nnagɔŋɔmu ɣkpiimuee bāań mimmee ní ki dū inasal in ɣāñ ki bí mǎlmalee ki nātì.

²¹Ní a yaa ká-iee, aa lì yii i nál tiba gba. I nín pée bí pu ɣgɔŋɔmu ɣkpiimu puee, mìn ní i gbíntì bí. Ní m cúu fíntì.

²²Boonee ní m gíti dāmintì yii didikakabaantiil di lòoñ idifin iluli ní i nyìm ki ɣāñ.

²³Ní ndifinɣkpiimu mululi mun ugbuŋkoon fáá mu fáańee mun nyáń ki kúti idifin ipeekaayee pu.

²⁴M yúee ní ndifɛŋkpiimuee dū idifin in nyìm ki nǎñee ki náti. M kàań mìn ki tükū bibɔɔbi, ama bi-kansikin báà ubɔ kaa ɲún ki bée taapu ki tükū-mi!»

²⁵Ní Jooseefi bí Faaroo yii: «Ti-baa, a-damintiitee liitil pée sá kudamintibaantiiu ní. Unimbɔti di là kí dākà ubɔti tin u là kí ɲée.

²⁶Inasal iluli in nǎñee, taapu di sá abin aluli, ní idifin in nǎñee mun taapu sá abin aluli. Niin sá kudamintibaantiiu ní.

²⁷Nnagɔŋgɔmu ɲkpiimu mululi mun páańńi ipeekaayee boonee, taapu di sá abin aluli mun. Ní ndifɛŋkpiimu mululi mun ugbuŋkoon fáá mu fáańnee taapu sá ɲkùm abin aluli.

²⁸Kii m nín bàà tükū ubɔti puee, Unimbɔti di lēē min u là kí ɲée ki dākā-u.

²⁹Tijin làá gbí Eejipiti tiŋki kɔkɔ poon abin aluli.

³⁰Boonee ɲkùm làá nyā abin aluli. Binib dāa súntí gba yii tijin nèn gbí Eejipiti tiŋkin, kun puee ɲkùmee làá dāá nàań Eejipiti tiŋki ní.

³¹ɲkùm gbanti nín dāa pɔɔ puee dāa yànti binib kaa dāa gíti nyí yii digbíl diba nèn kó Eejipiti tiŋkin.

³²Ti-baa, a nín dāmintì kudamintibaantiiu mili kɔkɔ nee dākà yii Unimbɔti làá lafun ɲá min u bónti kí ɲée, án kaa làá ti yúntí.

³³An puee, ti-baa Faaroo, á kpèè kí nyàab unil un cáá dinyil nì iciinee kí dū-u kí kàań tikpiti Eejipiti tiŋki pu.

³⁴Ti-baa, an nǎñ á kàań bikpilib biba Eejipiti timmu poon, binib yaa kùń tikpaajin digbíl biŋɲi alulee poonee, bí cúú yàkatì miŋmoo pu ní bikpilibee n lēē diba pu kí dūú kpāafi cakalaabi poon.

³⁵Á yóoń mara yii Eejipiti tiŋki kamaa poonee, bí kóoń digbíl biŋɲi alulee jinti kɔkɔ kí kpāfi, kí dūú kpāafi ní tikɔkɔ n nín bí a-taapu.

³⁶An jintee n nín yú mìn, ɲkùm biŋɲi alulee yaa láa bāańee, bí dāá dūú fī kitiŋ pu nib ɲkùm n taa láa kpò kí céetí-bi.»

Bi kàań Jooseefi tikpiti

³⁷Tibɔti tin Jooseefi sòońee móɔkiń Faaroo nì u-naacimbi kɔkɔ.

³⁸Ní Faaroo bí-bi yii: «Ti ɲūn ki gíti ká unil ubɔ u cáá Unimbɔti Fam ki bí kii kijapaai neeee?»

³⁹Ní ubɔti bí Jooseefi yii: «Sii ní Unimbɔti dākā tin bí nee kɔkɔ, ɲma di gíti bí ki cáá iciin ki nyí ki jítiń sii!

⁴⁰Sii di kíń ki yì man samaau. A yaa lī puee, mìn ní m-timbundi kɔkɔ nib làá pīlifin-si kí ɲá. Man nín sá ubɔtee baba ní m jítiń-si.»

- ⁴¹Ní Faaroo gíti bí Jooseefi yii: «M dū Eejipiti tiŋki kɔkɔ ki ŋá a-ŋaan.»
- ⁴²U lī mimmee ní ki fúutì u-bɔmbiki ki dūu fúuŋ Jooseefi ŋambiki ki pēēn-u dibɔkutimɔntiil ní ki lēēn-u sindaariya lēēnkaati.
- ⁴³Ní Faaroo yāntì Jooseefi kó u-tɔɔkuliliitiu poon, ní binib lī ki tátí yii: «Ní gbàammaan!» Mìn ní Faaroo nìn kāān Jooseefi ú nìn kpèé Eejipiti tiŋki kɔkɔ.
- ⁴⁴Ní Faaroo bí Jooseefi yii: «Man di sá Faaroo, Eejipiti bɔtikpaanwu. Ama sii yaa kaa pú kinyɔkɔee, báà unil kpá kí ŋá tiba nì tiba Eejipiti tiŋki kɔkɔ poon.»
- ⁴⁵Ní Faaroo páān Jooseefi diyindi yii Safnati-Paneeya, ní ki dū Pootifeera un sá utandaan Ooni tiŋkinee bisal Asinaati ki tī-u u cáá. Boonee, Jooseefi yīn ki māntì Eejipiti tiŋki kɔkɔ poon.
- ⁴⁶Nyunti ŋun bi nìn nyántì Jooseefi sarkan ki cáá-u ki cūnnì Eejipiti bɔtiu Faaroo ceeyee, u nìn cáá abin mmuŋku nì saalaa ní. U nyán Faaroo ceeyee ní ki yīn ki māntì Eejipiti tiŋki kɔkɔ.
- ⁴⁷Digbíl biŋŋi alulee poonee, tijin nìn lòon tikpil.
- ⁴⁸Ní Jooseefi kūlɔŋkì digbíl biŋŋi alulee poon tijin tin kɔkɔ bí Eejipitee nì ti-nyɔkɔm ki yóon Eejipiti timmun. Kitiŋ kamaa poonee, u nìn kóon tijin tin bi cáń tisatinee ki kpáafi.
- ⁴⁹Jooseefi nìn kūlɔŋkì tijin tikpil tikpil ki kpáafi an wīkí kii tiŋku gbandi bul nín dō puee. Baa nìn gíti bí ŋmàntì-tì gba, kun puee an kaa nìn bí ŋkaan.
- ⁵⁰Kí wàatì ŋkùm biŋŋi alulee nì bàñee, Pootifeera un nìn sá utandaan Ooni tiŋkinee bisal Asinaati nìn māl Jooseefi mbininjabiyaamu muli.
- ⁵¹Ní Jooseefi pú kikipilii diyindi yii Manasee, di sá u nìn lī yii: «Unimbɔti yāntì m súntì m-gìndi nì m-baa cindi kɔkɔ pu.»
- ⁵²Ní u pú kililiitii diyindi yii Eefiraayiim, di sá u nìn lī yii: «Unimbɔti pú-mi mmaal kitiŋ kin poon m jín falaayee.»
- ⁵³Abin aluli ŋin poon digbíl kó Eejipiti tiŋkinee yuntiŋu sāā.
- ⁵⁴Ŋkùm biŋŋi aluli ŋin bɔti Jooseefi nìn sòñee kí ki bí dōon. Ŋkùm nìn jéeti ntimu kɔkɔn, ama tijin nìn bí Eejipiti tiŋki kɔkɔ poon.
- ⁵⁵Nyunti ŋun ní Eejipiti yab jinti dāa dōdò ŋkùm nyán kitiŋ puee ní bi kìn ki sūn Faaroo cee ki nyàab tijin. Ní Faaroo bí-bi yii: «Ní cùú ká Jooseefi, u yaa lī puee ní ŋá mín.»
- ⁵⁶Ŋkùm nìn nyán Eejipiti tiŋki kɔkɔ poon. Jooseefi nìn pīitì cakalaabi kɔkɔ ní ki nyáfiñ Eejipiti yab tijin, di sá ŋkùm nìn mōtì bí pɔkí ki cá Eejipiti tiŋki poon.
- ⁵⁷Ntimu kɔkɔ nib nìn dōon Eejipiti ní ki dāa tijin Jooseefi cee, kun puee ŋkùm nìn pōō kitiŋ kɔkɔ pu.

Genèse 42

Jaakob tú u-jipombi bí cù Eejipiti kí dā tijin

¹Nyunti nun Jaakob gbĩl yii tijin bí Eejipitee, ní u bí u-jipombi yii: «Ni kā ki kpèé tɔb mín an dāá kúntín yii ba ní?

²M gbĩl yii tijin bí Eejipiti. Mín puee cùmaan kí dān kí cáán tí jī kí ɲmátí, kí taa kpú ɲkùm.»

³Niinee ní Jooseefi mambi saalaayee yíkli búnti Eejipiti kí cùú dān tijin.

⁴Ama Jaakob kaa nín yānti Jooseefi naal Beenjameen táá u-mambi ki cùtì, di sá u nín fàŋkí yii án taa ɲée tiba ń tin ɲá-u.

⁵Ní Jaakob jipombi nì bijindaliibi biba mun dūu bàñ Eejipiti tiŋkin kí dā tijin, kun puee ɲkùm nín pōō Kanaan tiŋkin.

Jooseefi sòoñ nì u-mambi nì inimbinaakulim

⁶Jooseefi di nín sá gɔmina Eejipiti tiŋki poon. Ún di nín yānti bi nyáfin kitiŋ gbanti kɔkɔ nib tijin. Jooseefi mambi bāañee ní ki gbāañ u-nimbiin.

⁷Jooseefi ká u-mambee ki bée-bi, ama kaa yānti bín bée-u. U nín sòoñ nì bi nì inimbinaakulim ní ki bālifi-bi yii: «Ni nyánní la?» Ní bi kíf-u yii: «Ti nyánní Kanaan tiŋkin ní ki dómiń kí dā tijin.»

⁸Jooseefi nín bée u-mambi ama ní bín kaa nín bée-u.

⁹Niinee ní Jooseefi téetì u nín nín dāmintì u-mambi pu kudamintiiu kunyee ní ki bí-bi yii: «Ni sá bicɔŋkiliibi ní. Ni dómiń kí cōŋkì ti-tiŋki kí dān kí cúú ki-wɔfii laŋki ní.»

¹⁰Ní bi kíf-u yii: «Aayee, ukpil, timbi a-tɔntɔnliibi dómiń kí dā tijin ní.

¹¹Timbi kɔkɔ sá unibaanti biyaamu ní, ki sá bibulcinnib. Timbi a-tɔntɔnliibi kaa sá bicɔŋkiliibi.»

¹²Ní Jooseefi fātì bí-bi yii: «An kaa sá ibaamɔn, ni dómiń kí kpèè ti-tiŋki kí bée ki-wɔfii laŋki ní.»

¹³Ní bi fātì kíf-u yii: «Timbi a-tɔntɔnliibi sá binib saalaa nì bili ní, ubaatibaanti biyaamu, ní ki nyánní Kanaan tiŋkin. Ti-joolkaau bí ti-baa cee dín pu nee, ama ti-nabiki kiba wáŋkì.»

¹⁴Ní Jooseefi bí-bi yii: «M nín pée lī puee, mín dee. Ni lafun sá bicɔŋkiliibi ní.

¹⁵M nín làá ɲá pu kí bée yii ni-bɔti nee sá ibaamɔn áá an kaa sée di sá, nì Faaroo yindi puee, ni yaa kaa cáán ni-naal ujoolkaayee doo, ni kpá kí nyā kitiŋ nee poon.

¹⁶Ní lēē ni-kansikin ubo kí tō ú cùú cááń ni-naal, ní nimbi bin kíńee n nīn bí sarkan. Min ní m làá lafun béé yīi ni-boti nee sá ibaamōnaaa, an kaa sée dee. An yaa kaa sá ibaamōnee, nì Faaroo yindi puee, ni sá bicōŋkiliibi ní.»

¹⁷Ní Jooseefi dū bi-koko ki tó sarkan iwiin ita.

¹⁸Nwintataati dalee ní u bí-bi yīi: «Ní námaan min m làá dàkà-ni nee kí ŋmátí, di sá yīi Unimbōti ní man fàńkí.

¹⁹Ni yaa lafun sá bibulcinnibee, ní yàntī ni-kansikin ubo n gbíntí sarkan doo nee, bin kíńee n yòoń tijin kí cáá kpíń ni-dicaŋŋi yab bí taa kpú ŋkù.

²⁰Boonee ní cááń-mi ni-naal ujoolkaayee ní m ŋmā kí béé yīi ni-boti tin ni sòoń nee sá ibaamōn, ní ní ŋmátí kí taa kpú.» Ní bi kíkí ki ná mīn.

²¹Ní bi kíń ki sòoń nì tōb yīi: «Tĩŋman, ikpiti in ti ná ti-nabikee pu ní ditafadaaldi dīn bí nee líti ti-pu nee. Di sá ti nīn ká kunimbaau kun nīn bí u-pōbil poon ŋyunti ŋun u nīn bí ki gbàam-ti yīi tí pée sō u-saayee, ama ní ti nīn yīi kaa pílifiń-u. Kōŋkōnnēe an nimbaaku kubaantiiu di bāań ti mun nee.»

²²Ní Rubeen bí-bi yīi: «Maa nīn pée tūkū-ni yīi ní taa ná kibiki gbanti tikpitil ní ni yīi kaa pílifiń-maaa? Too u-fatikuu kpuulool di líti ti-pu dīn nee.»

²³Baa nīn nyí yīi Jooseefi gbìl tin bi sòońee, kun puee u yaa nīn sòońee, ubo di nīn nàatī-bi.

²⁴Ní Jooseefi yíkì kākati ki wāatī-bi ki cūtī sún.

Jaakob jipombi giti Kanaan tĩŋkin

Boonee ní u fātīń bi-cee ki giti sòoń nì bi ní ki lēē bi-kansikin Simeeyōn, ki bóob-u ŋŋmīi bi-koko nimbiin.

²⁵Ní Jooseefi pú kinyoko yīi bí lēē tijin kí fúuń u-mambi koko kutukubin an gbí, kí gíń bāa ŋma nimbiliŋ kí ná u-kutukuun, kí tī-bi tijin tin bi làá nīn jīn nsannee. Ní bi ná mīn ki tī-bi.

²⁶Ní bi bóob bi-jinti ki tún bi-mammu ní ki yíkì nín kùn.

²⁷Bi bāń laaba kunyeeu mó bi làá dòońee, bi-kansikin ubo gúti u-kutukuu kí lēē tijin kí tī u-maŋkee, ki ká u-nimbiliŋ u-kutukuu nyoko pu.

²⁸Ní u bí u-nabiyaamu yīi: «Kpèèmaan, bi gíń man nimbiliŋ ki ná m-kutukuun!» Niinee ní bi-koko pōbiliŋ mál, bi-wunti bí jìkì ní bi kíń ki lì tōb yīi: «Ba ní Unimbōti ná-ti mimmee?»

²⁹Bi bāń bi-baa Jaakob cee Kanaan tĩŋkinee ní ki máafi-u tin jítèe koko.

³⁰Bi nīn lī yīi: «Uninja un sá gōmina Eejipiti tĩŋkinee sòoń nì ti nì inimbinaakulim. U bí-ti yīi ti dōmīń kí cōŋkì Eejipiti tĩŋki ní.

³¹Ní ti kíkí-u yīi: <Timbi sá bibulcinnib ní, taa sá bicōŋkiliibi.

³²Ti nìn sá binib saalaa nì bili ní ki pēē baa. Ama ti-nabiki kiba wánkì, ní ti-naal un jóol dibiil puee bí mmɔŋki ti-baa cee Kanaan tinjin.>

³³Niinee ní kitinjee kpiliu fātii bí-ti yii: <Min ní ni làá ɣá ní m bée yii ni sá bibulcinnibee di sá ní yànti ni-nabiki kiba ń gbíntí m-cee doo, ní nimbi bin kínee ń yòoŋ tijin min nyɔkɔm làá bà ní tin kpíiŋ ni-dicaŋjee kí nīn kùh.

³⁴Boonee ní cáaŋ-mi ni-naal un jóol dibiil puee, ní m ɣmā kí bée yii naa sá bicɔŋkiliibi, ama ni sá bibulcinnib. Niinee ní m dāá gíiŋ ni-nabiki kí tī-ni, ní ní tō ni-ba kitin nee poon.>»

³⁵Bi nín bfi kpáatí tijin bi-kutukub poonee, ní bi-kɔkɔ ká bi-nimbiliŋ ká nlɔbiyaamun bi-kutukub poon. Bi nì bi-baa nín ká bi-nimbiliŋ nlɔbiyaamunee ní tifaandi kó-bi.

³⁶Ní bi-baa Jaakɔb bí-bi yii: «Ni làá yànti m nīn ká kí taa ti nīn cáá mbiyaamuɔɔ! Jooseefi kaa ti bí, Simeeyɔn kaa ti bí, ní ni là kí fōō Beenjameen mun m-cee! Tikɔkɔ fātii líti man pu ní nee!»

³⁷Niinee ní Rubeen bí u-baa yii: «Dū-u kí ɣúbíŋ-mi, m làá gíiŋni-u kí tī-si. M yaa kaa gíiŋni-u ki tī-see, a ɣūh kí kpò man bininjabiyaamu liitiŋ.»

³⁸Ní Jaakɔb kíí yii: «M-biki kpá kí nóó-ni kí cù. U-maan kpí an kíh ún baba ní. Ni yaa búnti ní tiba yaa tin ɣá-u nsannee, ni làá yànti man nì m-yikpipinti nee, m kpú nì kunimbaau.»

Genèse 43

Jaakɔb kíí Beenjameen ń nóó u-mambi

¹Nkùm nìn mōti bí pɔkí Kanaan tinjin.

²Bi nín jín tijin tin bi dānní Eejipitee ki dóòyee, ní Jaakɔb bí u-jipɔmbi yii: «Ní gítimaan kí cùú dāŋ-ti tijin.»

³Ní Juuda kíí-u yii: «Uninjee nìn baasii kpáafi-ti ní ki lī yii: <Ni yaa kaa cáaŋ ni-naal, m gíti kpá kí fōō-ni.>

⁴An puee a yaa kíí Beenjameen ń nóó-ti kí cùee, ti làá cùú dāŋ-si tijin.

⁵Ama a yaa yíi yii tí taa kpáaŋ-uee, ti mun kaa làá cù, kun puee uninjee baasii tükū ki cánti-ti ní yii: <Ni yaa kaa cáaŋ ni-naal, m gíti kpá kí fōō-ni.>»

⁶Ní Jaakɔb bí yii: «Nimbi di ɣá-mi mín. Ba pu ní ni bàà tükū-u yii ni gíti cáá naal ubɔ ní?»

⁷Ní bi kíí-u yii: «Uninjee di páb-ti ki bālifi ti nì ti-dicaŋku poon bɔti yii: <Ni-baa báaa? Ni gíti cáá naal ubɔɔɔ?> Tin u bālifèe ní ti kíí-u. Taa ɣūh kí bée yii u làá lī yii tí cáaŋ ti-naalaa!»

⁸Ní Juuda bí-u yii: «M-baa, dū Beenjameen kí kpàań man tí yìkì kí cùú cáań tijin tí jì kí ñmátí. Tí taa nín ká mín, timbi nì sii nì ti-biyaamu kòkò n dāá kpú ñkùm.

⁹Tin kòkò yaa láa bāań u-puee, man fōō ki ńá m-ba, á dāá bàlifi-mi. M yaa kaa gíińńi-u ki ńúbiń-see, m nín pée sá ukpiti a-cee kí nín cá jaanjaan.

¹⁰Ti yaa kaa bàà bíl ńyuntee, nańkònańpu ti bàà gítìmaan mili mili ki cáań tijin.»

¹¹Ní bi-baa kí-bi yii: «Too, an nín sá yii mín ní tí pée ńée, ni nín làá ńá puee sò. Ní nyàabmaan ti-tińki doo wammòntiiti tiba kii talaalub nì ikpafi nì tisiil, nì asubil ńin bi yí piistaasi nì amandee kí cùnni kí pō uninja gbanti.

¹²Ní ńúb animbil mili pu kí fàtí gíiń ńin bi nín dūu ńá ni-kutukubinee kí tī-bi. An yaa yí, an nín ńá-bi inaatuu ní.

¹³Ní yìkìmaan kí kpàań ni-naal kí nín gítí uninjee cee.

¹⁴Unimbòti Mpòńkòdaan n yànti uninjee n tin sō ni-saaí kí yànti Beenjameen nì Simeeyon n nòó-ni kí fàtí. An yaa kíń mamee, m làá nín pée ká kii maa pée màl ki kée ní.»

Jooseefi sòon nì u-mambi nlilitiim

¹⁵Niinee ní bi bónti tiwampòkaal ní ki yōon animbil mili pu, ki kpàań Beenjameen ki nín cá Eejipiti ki tin bàń ki kó ki yúl Jooseefi nimbiin.

¹⁶Nyunti ńun Jooseefi ká Beenjameen nòon-bee ní u bí u-tòntòńkpiliu yii: «Cáa binib nee kí cùnni m-dumpu kí kpò kuwańkuluu kubò kí ńá tijin, di sá yii man nì bi di làá jì ńwiimpu nee.»

¹⁷Ní uninjee cáá-bi ki cùnni Jooseefi dumpu kii Jooseefi nín bí yii ú ńá puee.

¹⁸Nyunti ńun bi bàń ki làá kó Jooseefi dumpuee ní tifaandi kó-bi, ní bi bí lè yii: «Ti nín nín pée pée ki dómiń bi gíiń animbil ńin ki ńá ti-kutukubinee, an pu ní bi cáań-ti doo kí sàań-ti án bà-ti, kí fōō ti-mammu ní kí dū-ti kí ńá iyumbu.»

¹⁹Bi làá kóee, ní ki sùtì ki píl Jooseefi tòntòńkpiliuee kipunyòkòpu ki sòon nì u.

²⁰Bi nín lī yii: «Ti gbāań-si, ukpil! Ti nín pée dómiń doo ki dá tijin.

²¹Ti nín fàtì kùń ki bàń laaba kunyeeu mó ti làá dòon ki gùtì ti-kutukubee, báa ńma nimbiliń nì ńi-nyòkòm ká u-kutukuun. An puee ti fàtì gíińńi animbil gbanti.

²²Ti gítì ńúbiń animbil aba mun kí dā tijin. Di sá taa nyí un di yaa nín dū ti-nimbiliń ki gíiń ki ńá ti-kutukubinee.»

²³Ní utòntòńkpilee kí-bi yii: «Yàntìmaan ni-pòbiliń n nín sòm, ní taa fàńkì tiba. An sá ni-Nimbòtiu, ni-baa Nimbòtiu di dū tigaajati ki ńá ni-kutukubin. Ni-nimbiliń nín kó m-ńaan.» U sòon nì bi mín ki dóoyee ní ki cùtì nyántiń Simeeyon ki tī-bi.

²⁴Ní utontɔŋkpilɛe cáá-bi ki kɔ̀n Jooŋseefi dumpu, ki tĩ-bi nnyim bi fĩnti bi-taaji, ní ki tĩ bi-mammu timool.

²⁵Ní bi bónti tiwampɔkaal tin bi cáań kí pɔ Jooŋseefi ki yóon kí wàatĩ ú nín bàń kuwiŋkuluu, kun puee bi nín gbĩl yii nín ní bi làá jĩ tijin.

²⁶Nyunti ŋun Jooŋseefi bāań mmɔŋkee, ní bi yóonńi bi-wampɔkaati ki cūti u-cee ki gbāań u-nimbiin ní ki dūu tĩ-u.

²⁷Ní Jooŋseefi jáań-bi ki bālifi bi-gbampɔŋu pu, ní ki bí-bi yii: «Ni-baa utikpil un bɔti ni nín sòon m-ceeyee pɔɔ tiŋanaaa? U gbĩnti dāá bí dimańfalinaaa?»

²⁸Ní bi kíf-u yii: «Iiin, a-tontɔnliu ti-baa pée pɔɔ ní. U dāá gbĩnti bí dimańfalin.» Bi lĩ mimmee ní ki fātĩ tí gbāań u-nimbiin.

²⁹Jooŋseefi yāatĩ ki ká Beenjameen, u-naal u nĩ un pēē dinabiilee ní ki bí yii: «Ni-naal ujoalkaa un bɔti ni nín sòon nĩ mee sòɔɔ?» Ní ki gĩti kúti ki lĩ yii: «Unaacimpɔɔn, Unimbɔti n bĩn a-boon.»

³⁰Jooŋseefi nín ká u-naal mimmee, ní an kó-u tikpil ní waa ti ŋũn kí cúú u-ba nnyinnyim nĩ taa nyā, ní u ŋá malaa ki kó u-diikun ki súń.

³¹U súń ki dóò ki fĩnti u-nimbiin ki nyánnée, ní ki cúú u-ba ní ki bí yii bí yóon-bi tijin.

³²Ní bi gānti Jooŋseefi sambil di-ba ní ki gānti u-nabiyaamu bi-ba ní ki gānti Eejipiti yab bin dómin kí jēe mun bi-ba. Di sá yii Eejipiti yab kaa nín ŋũn bi nĩ Eebru yab nĩ kpāfĩ jĩ disambibaantiilin. An nín sá Eejipiti yab cee dikoobil ní.

³³Ní bi kāań Jooŋseefi nabiyaamu u-nimbiin ki túl-u, bi ká ki dī tɔb ki nóó nĩ bi nín kpĩn tɔb puee, ki kí u-jipɔŋkpil ki tin káti un jóol dibiil puee, ní bi ká ki kpée tɔb, ní an ŋá-bi bitii.

³⁴Ní Jooŋseefi yānti bi lēē tijin tin bi ŋá ki tókɔn u-nimbiinee ki yākatĩ-bi. Bi nín yākatĩ bāa ŋma tijin miŋyee, u yānti bi tĩ Beenjameen mĩn miŋmoo pu ní. Ní bi nĩ Jooŋseefi jín ki nyũn ndaam ki bál ní an nyāatĩ-bi.

Genèse 44

Jooŋseefi cɔŋkĩ u-nabiyaamu

¹Mĩn boonee ní Jooŋseefi pú u-tontɔŋkpiliu un kpée u-cindi poon tuuŋŋi kɔkɔee kinyɔkɔ yii: «Lēē tijin kí fúuń binib nee kutukubin min nyɔkɔm bi ŋũn kí túnee, kí gĩn bāa ŋma nimbiliŋ kí páań u-jinti pu, u-kutukuu poon.

²Á dū m-sambinyɔkaaki kin sá animbil kútee kí kúti bi-waakee nimbiliŋ ŋin u bàa cáań kí dā tijinee pu kí ŋá u-kutukuun.» Ní utontɔnlee ŋá kii Jooŋseefi nín tũkũ-u puee.

³Kutaa wúnti kutaafaauee ní Jooŋseefi pú-bi nsan bí nĩn kũn, bi nĩ bi-mammu.

⁴Bi yíkì ki cōom̃ ki jítì kitiŋ pu kaa láá kó ndan ní Jooseefi bí u-tòntòŋkpiliuee yii: «Yíkì jà binibee boon, a yaa tin ká-bee, á bàlifi-bi yii: <Ba pu ní ni dū ikpiti ki pàñ tiŋan?»

⁵Ba pu ní ni yūñ m-kpiliu sambinyɔkaaki kin poon u nyù ní ki cáa màkà ki béetì tin bí ki dòónee? Ni nín ná miŋyee kaa nāñ.>»

⁶Utòntòŋkpilee jìñ ki cúú-bee ní ki dū an botee ki lī bi-cee.

⁷Ní bi kíf-u yii: «Ukpil, ba pu ní a sòon-ti mimmee? Timbi a-tòntòŋliibi kaa péé ŋūñ kí ná mìn jaanjaan.

⁸Kpèè, animbil ŋin nìn kà ti-kutukubin ti kpáàa búntì Kanaan tiŋkinee, taa fātì gíiñ-si an nimbiliŋaaa? Kin mana ní ti gítì ŋūñ kí yò animbil áa sindaariya a-kpiliu dumpu?

⁹Ukpil, ti-kansikin un kutukuun ní bi yaa ká kisambinyɔkaai gbantee, bí kpò udaan, ní timbi bin kínee n kpántí a-yumbui.»

¹⁰Ní utòntòŋkpilee kíf-bi yii: «Toooo! Ni nín lī puee m kíf mìn. Ama un cee ní m yaa lafun ká kisambinyɔkaai gbantee, udaan baba di làá kpántí m-yumbuu ní nimbi bin kínee n nyā tibotin.»

¹¹Dicilpu niinee ní bi-kòkò túutì bi-waŋguliŋ mmamu pu ki síiñ kitiŋ ní báà ŋma cúú u-waŋgul ki gútì.

¹²Ní utòntòŋkpilee kíf ujipòŋkpil cee ki kpèé ki tin cáa sāa ujoollkaa cee, ní ki tin ká kisambinyɔkaayee Beenjameen kutukuun.

¹³Niinee bi-pòbiliŋ bíl, ní bi cúú tiwan tin bi pēēyee ki catì, ní báà ŋma gíiñ u-waŋgul ki tún u-maŋki ní bi-kòkò fātì nín gítì kitiŋin.

Juuda gbāam̃ Beenjameen pu

¹⁴Juuda nì u-nabiyaamu fātì bàñ Jooseefi dumpuee, u dáá bí, ní bi lítì u-nimbiin ki dō kitiŋ.

¹⁵Ní Jooseefi bí-bi yii: «Ba ní ni ŋée! Naa nyí yii unil kii man nee cáá dinimbil kí wāl tin bí jītēeee?»

¹⁶Ní Juuda kíf-u yii: «Ukpil, tilati ní ti gítì cáá kí lī a-cee ní? Ti làá gítì sòon yii ba? Mana ní ti ŋūñ kí dākà ti-baamɔŋyi? Unimbòti di nyántì ti-kpitii ki páan. Kòŋkònnēe ti kpántì a-yumbui dee, timbi nì un cee bi ká kisambinyɔkaayee.»

¹⁷Ní Jooseefi bí yii: «M kpá kí ná mìn! Un cee bi ká kisambinyɔkaayee baba di làá kpántí m-yumbuu, nimbi bin kínee n nīn gítì ni-baa cee nì ŋgbansɔŋfi.»

¹⁸Niinee Juuda sūtì ki pīl Jooseefi ní ki bí-u yii: «M-dindaan, m gbāam̃-si á pō-mi diyimɔl m sòon nì si, á taa fōo m-pu diŋuul, di sá yii sii nì Faaroo ŋmà ní.

¹⁹Ti nín nèn péé péé ki dómiínee, a nèn bālifi-ti yii: <Ni-baa dáá báaa? Ni gíti cáá naal ubɔɔɔ?>

²⁰Ní ti nèn kíf-si yii: <Ti-baa dáá bí ki púl. Ti gíti cáá naal ubɔ, ùn di jóol dibiil pu. Ti-baa màl-u u-tikpiti poon ní. U-maan kpî, u kîn u-baba ní bi-na maaliŋun. An pu ní u-baa néén-u tikpil.>

²¹Ní a bí timbi a-tɔntɔnliibi yii: <Cùú cáammaan-u m-cee doo, m là kí ká-u.>

²²Ní ti kíf sii m-dindaan yii: <Kibikee kaa nūn kí yíkìí fá ki-baa, kì yaa yíkìí fá ki-baa, u làá kpú ní.>

²³Ní a bí timbi a-tɔntɔnliibi yii: <Ni yaa kaa cáan ni-naal gbanti, m gíti kpá kí fōō-ni.>

²⁴Ti nín fātìi gítì ti-baa a-tɔntɔnliu ceeyee ní ti tükū-u a nín lī puee.

²⁵Boonee ní ti-baa bí yii: <Ní gítí kí cùú dān-ti tijin.>

²⁶Ní ti kíf-u yii: <Ti yaa làá cùee, see tí kpáan ti-naal, taa nūn kí cù ti-ŋmaninma. Di sá gɔmina un bí niinee baasii kpáafi-ti ní yii: <Ni yaa kaa cáan ni-naal, m gíti kpá kí fōō-ni.>

²⁷Ní ti-baa bí-ti yii: <Kéè ni nyí yii m-nimpuu Raseel màl-mi mbininjabiyaamu muli ja naa!

²⁸Bi-kansikin ubɔ wánkì, ní m dākafi yii báà an nǎ pu, upeecuncuti ubɔ di cúú-u ki tɔntì, kun puee maa ti ká-u ki dāa sǎa dín.

²⁹Ni nín là kí púntí un kîn nee mun kí cunnì nee, tiba yaa tin nǎ-uee, nì kunimbaau ní m làá kpáan m-yikpipinti nee kí kpú.>

³⁰«Kɔŋkɔnnee mana ní m làá fātíí nīn gítí m-baa a-tɔntɔnliu cee, ní kibiki kin pu waa mō nee n taa nīn nóó-ti?

³¹U yaa tin ká yii kibiki nee kaa nóó-tee, see ú kpú. Niinee timbi a-tɔntɔnliibi di yāntì u nǎl u-fam ki kpáan u-yikpipinti ki kpî kunimbaaun.

³²Kí wàatēe, man a-tɔntɔnliu di dū m-ba ki yóon kibikee yil pu m-baa cee ki yōoní-kì, ní ki bí m-baa yii: <M yaa kaa gínní-kì ki núbìh-see, m nīn péé sá unikpiti a-cee kí nīn cá jaanjaan.>

³³An puee m gbāam-si, á yāntì man a-tɔntɔnliu n fōō kibiki nee yil kí kpántí a-yumbuu ní kì nì ki-mambi n nīn gítí mmɔŋki.

³⁴Di sá maa nūn kí gítí ti-baa cee kibiki nee kaa nóó-mi. Maa tin nūn kí kpèè inimɔɔn in poon m-baa làá nīn bée.»

Genèse 45

Jooseefi yāntì u-nabiyaamu bée-u

¹Niinee Jooseefi kaa n̄n gíti n̄h̄n kí cúú u-ba bin k̄k̄o n̄n b́i u-ceeyee nimbiin. Ní u téen̄ yii: «Nyāntímaan binib k̄k̄o m-cee doo.» An k̄ín u n̄i u-nabiyaamu n̄man̄imee ní u yānti bi b̄ēe yii an sá ún̄ Jooseefi.

²Ní u b́i sūn̄ mp̄on̄ ní Eejipiti yab bin u nyánt̄e gb̄l̄ ní an gb̄t̄i ki b̄ān̄ Faaroo cindi.

³Ní Jooseefi b́i u-nabiyaamu yii: «Man Jooseefi dee! M-baa gb̄nt̄i d̄áá b́i dimaṇfalinaaa?» Ama u-nabiyaamu wunti n̄n kp̄l̄ u-nimbiin ní baa n̄ún̄ ki k̄íí-u.

⁴Ní u b́i-bi yii: «Ní s̄ut̄ín kí p̄l̄-maa!» Ní bi s̄ut̄i ki p̄l̄-u. Ní u b́i-bi yii: «An sá man Jooseefi, ni-nabiki kin ni n̄n dūu nyáfi bi cáá-mi ki cūnn̄i Eejipitee.

⁵Ama k̄oṅk̄onnee, ni-p̄obiliṇ̄ n̄ taa b̄īl̄, án taa w̄a-ni mun yii ni dū-mi ki nyáfi bi cáá-mi doo. An sá Unimb̄oti di dū-mi ki p̄ēe ki l̄int̄ín̄ m̄ d̄áá n̄n̄ b́i doo kí n̄m̄a kí f̄ī-ni ní taa kp̄ú.

⁶Di sá yii n̄k̄um̄ n̄n̄ nyán̄ kitiṇ̄ pu nee, abin ali s̄ēe. Abin aṇmoo n̄in̄ mun d̄oón̄ nee, ub̄o kaa làá kp̄ò tikpaalaaa, kaa làá c̄ā tijin̄ mun.

⁷Unimb̄oti di tún̄n̄i-mi m̄ l̄int̄ín̄ ni-nȳoṅk̄oṅpu, án n̄n̄ làá n̄á pu ní taa kúnt̄i kitiṇ̄ pu, ama ú dū u-p̄oṅk̄paan̄ṅu kí f̄ī-ni ní n̄m̄át̄e.

⁸M̄ín̄ puee an kaa sá nimbi di yānti ní m̄ d̄ómīn̄ doo, Unimb̄oti di cáá-mi. Ún̄ di k̄āān̄-mi m̄ n̄n̄ sá kii Faaroo kpambal ki kp̄òot̄i-u, kí n̄n̄ sá u-dicaṅkun ukpil, ní kí n̄n̄ sá Eejipiti tiṅki k̄oṅ ḡoṅmin̄au.

⁹An puee ní ḡít̄i m-baa cee malaa kí t̄uk̄u-u yii u-jip̄oṅ Jooseefi n̄n̄ tú b́i t̄uk̄u-u puee s̄ēe: «Unimb̄oti dū-mi ki k̄āān̄ Eejipiti tiṅki k̄oṅ kp̄iliu. M̄ín̄ puee d̄āān̄ m-cee malaa, á taa t̄āān̄i.

¹⁰A làá n̄n̄ k̄òd̄ Gooseen̄ tiṅgbaṅkin̄ ní ki p̄l̄īn̄-mi, sii n̄i a-biyaamu n̄i a-naantiibi n̄i a-p̄īi n̄i a-naai n̄i tin̄ k̄oṅ a p̄ēe cááyee.

¹¹M̄ làá n̄n̄ kp̄ēe-si niin̄, sii n̄i a-dicaṅku n̄i a-waṅk̄uti k̄oṅ, án n̄n̄ làá n̄á pu tiba n̄i tiba n̄ taa l̄óó-see, kun puee an ḡít̄i k̄ín̄ abin aṇmoo ní n̄k̄um̄ n̄ j̄it̄i.>»

¹²Ní Jooseefi k̄ut̄i ki l̄i yii: «K̄ēe nimbi ni-ba ká n̄i ni-nimbiliṇ̄, m-naal Beenjameen mun ká n̄i u-nimbiliṇ̄ yii an baasii sá man di b́i s̄oñ̄ n̄i naa!

¹³Ní m̄āafi m-baa tinyool paan̄ṅu n̄un̄ poon m̄ b́i Eejipiti tiṅkin̄ nee n̄i tin̄ k̄oṅ ni k̄ēe, kí n̄á malaa kí cáá-u m-cee doo.»

¹⁴U s̄oñ̄ m̄ín̄ ki d̄ódyee ní ki b̄l̄b̄ u-naal Beenjameen ní bi-silii pá t̄oṅ gb̄igbipati pu ní bi-liit̄il̄ b́i sūn̄.

¹⁵Ní u b̄l̄b̄ u-nabiyaamu mun k̄ínee mun ki s̄ún̄. M̄ín̄ boonee ní u-nabiyaamu n̄n̄ n̄ún̄ ki s̄oñ̄ n̄i u.

Faaroo ȳīn̄ Jaak̄oṅb̄ ú d̄āān̄ Eejipiti

¹⁶Ní an gbītì ki bàñ Faaroo cindin yii Jooseefi nabiyaamu bāań, ní an mósòkìh Faaroo nì u-naacimbi.

¹⁷Ní Faaroo bí Jooseefi yii: «Tùkù a-nabiyaamu yii bí túń bi-mammu tijin kí nīn gítí Kanaan tīnkin.

¹⁸Bi yaa bàñee, bí yòòńńí bi-baa nì bi-dicaŋgi kí cáań m-cee doo, m lēē Eejipiti tīnki dijandi din pée ɲāñee kí tī-bi, ní bí nīn jīh tijimmontiil tin kitiŋ gbanti lōòñee.

¹⁹Yàntī a-nabiyaamu n yòòń tɔɔkub Eejipiti doo kí cùú yòòńńí bi-nimpoobi nì bi-biyaamu nì bi-baa kí cáań doo.

²⁰Bí taa yāliŋkì tin bi làá yīkī fán lapuee pu, kun puee Eejipiti tīngbaŋki kin cáá tikɔkɔ nì tikɔkɔee poon ní bi làá nīn bí.»

²¹Ní Jaakɔb jipɔmbi ɲá kii bi nín sáŋkì-bi puee. Ní Jooseefi tī-bi tɔɔkub kii Faaroo nín bí yii ú ɲá puee, ní ki tī-bi tijin tin bi làá nīn jīh nsannee.

²²U pú u-nabiyaamu kɔkɔ dibɔkutipɔndi diba diba, ní ki tī Beenjameen ún animbil jitɔmbi alaataa ata nì abɔkutipɔɔn aŋmoo.

²³U dū tiwammontiil tin bí Eejipitee tiba ki túh mmanjamu saalaa, ní mmansalimu saalaa mun tú tijin bí cáá tī u-baa ú nīn jīh ki dòón.

²⁴Ní u kpáafi u-nabiyaamu yii: «Ní taa tin já nsanni.» Ní ki pú-bi nsan bí nīn kùh.

²⁵Niinee bi yíkì Eejipiti ki nín cá, ki tin bàñ Kanaan tīnkin bi-baa Jaakɔb cee.

²⁶Bi bàñee ní ki tükü-u yii: «Jooseefi gbíntì dáá bí dimaŋfalin, ún di sá gɔmina Eejipiti tīnkin.» Ama an kaa nín kó Jaakɔb pɔbilin, di sá yii waa nín fōō tin bi lēē ki kíf.

²⁷Bi nín máafi Jaakɔb tibɔti tin kɔkɔ Jooseefi sòòń nì bee, nì u nín ká tɔɔkub bin Jooseefi tīín bí dāań kí yòòń-uee, ní u nín fíntì ɲgeem pu.

²⁸Ní Jaakɔb bí yii: «M-biki Jooseefi gbíntì bí dimaŋfalinaa! An ɲmāntì, maa ti pée là tiba kí kūtì. M làá cùú ká-u ní kí nín kpú.»

Genèse 46

Jaakɔb nì u-dicaŋku nín cá Eejipiti tīnkin

¹Jaakɔb yíkì kāl nsan pu ki kpáań u-dicaŋku nì tin kɔkɔ u cááyee. U bàñ Beerseeba tīnkinnee ní ki ɲá saraabi ki tī u-baa Isaaki Nimbɔtiu.

²Kunyeeu gbantee, ní Unimbɔti sòòń nì u kudamintiiun, ní ki yíín-u yii: «Jaakɔb! Jaakɔb!» Ní u kíf yii: «M sèé.»

³Ní Unimbɔti bí-u yii: «Man di sá Unimbɔti, a-baa Nimbɔtiu. A nín cá Eejipiti nee, á taa fàŋkì, kun puee niin ní m làá yàntì á kpántí ditimbunŋkaandi baa.

⁴Mama m-ba di làá céeñ-si kí cùnnì Eejipiti ní kí fàtī gíhnní-si. A-kúm dalee, a-jipɔɔn Jooseefi di làá cúú-si ní á sntī.»

⁵Niinee ní Jaakɔb yíkì Beerseeba. U-jipɔmbi nìn dū tɔɔkub bin Faaroo nìn tīínee ki yōon u nì bi-nimpoobi nì bi-biyaamu.

⁶Bi nìn kpáañ bi-waŋkuti kɔkɔ nì bi-gaajawanti tin bi ká Kanaan tiŋkinee. Ní Jaakɔb dūu bàñ Eejipiti, u nì u-dicaŋku kɔkɔ.

⁷U nìn kpáañ u-jipɔmbi, nì u-bisalib nì u-naantiibi kɔkɔ ní ki cùnnì Eejipiti.

Jaakɔb dicaŋku yab yiŋŋi

⁸Jaakɔb jipɔmbi nì u-naantiibi bin nìn nóó-u ki cùtì Eejipitee yiŋŋi sèé. Jaakɔb jipɔŋkpiliu di sá Rubeen.

⁹Rubeen jipɔmbi di sá Anɔki nì Palu nì Eetisirɔn nì Kaarmii.

¹⁰Simeeyɔn jipɔmbi di sá Jeemuyeel nì Yamiini nì Oodi nì Jaakin nì Sookaar nì Saayuul, ukanaannimpu jipɔɔn.

¹¹Leefii jipɔmbi di sá Geersɔn nì Keeyaati nì Meerarii.

¹²Juuda jipɔmbi di sá Eer nì Oonan nì Seera nì Peereesi nì Seeraki. Ama Eer nì Oonan bín kpíñ Kanaan tiŋkin. Peereesi jipɔmbi di sá Eetisirɔn nì Amuul.

¹³Isakaar jipɔmbi di sá Toola nì Pufa nì Yoob nì Simroon.

¹⁴Sabulɔn jipɔmbi di sá Seereedi nì Eelɔn nì Jaaleel.

¹⁵Mbininjabiyaamu mun Leeya nìn mǎl Jaakɔb Padan-Aram tiŋkinee dee. Bi-niisal Diina mun nìn kútì. Leeya biyaamu nninjabiyaamu nì nnimpubiyaamu nì u-naantiibi kɔkɔ nìn kpáfi binib mmuŋku nì saalaa nì bita ní.

¹⁶Gaadi jipɔmbi di sá Siifiyɔn nì Aagi nì Suuni nì Eetisibɔn nì Eer nì Aroodi nì Areel.

¹⁷Aseer jipɔmbi di sá Yiimina nì Yiisifa nì Yiisifi nì Beeriya nì bi-niisal Seera. Beeriya nìn mǎl mbininjabiyaamu muli: Eebeer nì Malkiyeel.

¹⁸Siilpa un Laaban nìn dūu tī u-bisal Leeya ú nìn sá ubiloolee bininjabiyaamu mun u nìn mǎl Jaakɔbee dee. Siilpa biyaamu nì u-naantiibi kɔkɔ nìn kpáfi saalku nì ubɔ ní.

¹⁹Jaakɔb nimpuu Raseel jipɔmbi di sá Jooseefi nì Beenjameen.

²⁰Jooseefi nì u-nimpuu Asinaati un sá Ooni tiŋki tandaaŋwu Pootifeera bisalee nìn mǎl mbininjabiyaamu muli ní Eejipiti tiŋkin. Bi-yiŋŋi di sá Manasee nì Eefiraayim.

²¹Beenjameen jipɔmbi di sá Beela nì Beekeer nì Asibeel nì Geera nì Naaman nì Ēeyi nì Roosi nì Mupiiim nì Upiim nì Aaridi.

²²Jaakɔb nì u-nimpuu Raseel jipɔmbi nì bi-naantiibi kɔkɔ nìn kpáfi unil ubɔ kpá saalku ní.

²³Daani jipɔɔn di sá Usiim.

²⁴Neefitalii jipɔmbi di sá Yaatiseel nì Gunii nì Yeetiseer nì Siileem.

²⁵Biila un Laaban nìn dūu tī u-bisal Raseel ú nìn sá ubiloolee bininjabiyaamu mun u nìn māl Jaakɔbee dee. Bi-kɔkɔ nìn kpáfi binib biluli ní.

²⁶Jaakɔb cindi poon nib bin nìn nóó-u ki cūti Eejipitee kɔkɔ nìn sá binib imun̄ku ita nì biluu ní, kaa kpáān u-coopoobi.

²⁷Jooseefi jipɔmbi bili bin u nìn māl Eejipitee nìn kúti, ní Jaakɔb dicaŋku nib kɔkɔ dūu kpáfi binib imun̄ku ita nì saalaa.

Jaakɔb nì u-dicaŋku bàñ ki kāl Eejipiti tiŋkin

²⁸Jaakɔb nìn dū Juuda ki tú ú cūu tükù Jooseefi yii ú dāān kí ká-u Gooseen tiŋkin. Nyunti ŋun Jaakɔb nì u-yab nìn tóob̄ kí kó Gooseen tiŋkinee,

²⁹ní Jooseefi yānti bi kpāl u-taamui in dátí tɔɔkuee ní u búnti Gooseen kí tūŋkì u-baa Jaakɔb. U nín bàñ ki ká u-baayee ní u ŋāān ki cīb-u ní u-yil pá u-baa sil pu ní u sún ki yúnti.

³⁰Ní Jaakɔb bí Jooseefi yii: «M ŋūn kí kpú kɔŋkɔnn̄ee, kun puee m fātì ká-si a gbínti bí dimaŋfalin.»

³¹Ní Jooseefi bí u-nabiyaamu nì u-baa dicaŋku yab yii: «M làá cūu ká Faaroo kí tükù-u yii: <M-nabiyaamu nì m-baa dicaŋkun yab bin nìn bí Kanaan tiŋkinee dómín m-cee.

³²Binib gbanti sá bin kpáā tiwaŋkutee ní. Bi cáān bi-piii nì bi-ŋoobui nì bi-naai nì tin kɔkɔ bi pée cááyee.>

³³Faaroo yaa láa yíín-ni ki bālifi-ni yii ba tundi ní ni tūñee,

³⁴ní dāá kíf-u yii: <Timbi a-tɔntɔnliibi pée sá biwaŋkpaaliibi ní doooo ti-biyatin ki dāa sāā dín, kii ti-baabi mun nín nìn pée sá puee.> Mimmee u làā yānti ní kāl Gooseen tiŋkin, kun puee uwaŋkpaal kamaa sá Eejipiti yab cee mbusu niliu ní.»

Genèse 47

¹Ní Jooseefi cūti ká Faaroo ní ki tükū-u yii: «M-baa nì m-nabiyaamu nyánní Kanaan tiŋkin ki bāān ki kpáānni bi-piii nì bi-ŋoobui nì bi-naai, nì bi-wanti tin kɔkɔ bi pée cááyee. Bi bí Gooseen tiŋgbaŋkin.»

²Ní Jooseefi lēē u-nabiyaamu kansikin binib biŋmoo ki cáá-bi ki dākā Faaroo.

³Ní Faaroo bālifi Jooseefi nabiyaamu yii: «Ba tundi ní ni tūn ní?» Ní bi kíf-u yii: «Timbi a-tòntònlíbi pée sá biwaŋkpaaliibi ní, kii ti-baabi mun nín nèn pée sá puee.»

⁴Ní bi bíf Faaroo yii: «Tí dá láá dómiń kí kàl kitiŋ nee pu ní, di sá yii ŋkùm pōō Kanaan tiŋki poon tikpil, ní timool mun kaa ti bíf timbi a-tòntònlíbi waŋkuti n ńmó. Míń puee ti mēé-si á pō-ti nsan tí kàl Gooseen tiŋgbaŋkin.»

⁵Ní Faaroo bíf Jooseefi yii: «A-baa nì a-nabiyaamu dómiń a-cee.

⁶Eejipiti tiŋki kòkò bíf a-ŋaan ní. Kpèè dijandi din ŋāñee kí lēē kí tī-bi bíf nīn kóò. Bi ŋūn kí nīn kóò Gooseen tiŋgbaŋkin. A yaa ká bi-kansikin biba nyí diwaŋkpàal tundi tiŋanee, á lēē-bi bíf nīn sá bin kpèé man waŋkutee kpilib.»

⁷Ní Jooseefi cáañ u-baa Jaakòb ki dàkà Faaroo ní Jaakòb jáam-u ki mēē ki bīn u-pu.

⁸Ní Faaroo bālifi Jaakòb yii: «A ńá abin aŋa dee?»

⁹Ní Jaakòb kíf-u yii: «M nín pée yíkì tú ki yìiń ki pótí ntimu nee, an ńá abin dilaataal nì mmuŋku nì saalaa dee. Abin gbanti poonee, m ká agìń tikpil, ní ńaa kpààa bàń m-baabi nín nèn yúnti nnicantimu poon puee.»

¹⁰Ní Jaakòb gítì jáam Faaroo ki mēē ki bīn u-pu ní ki nyáń ki nín kùń.

¹¹Bi nyáñee ní Jooseefi ńá kii Faaroo nín bíf ú ńá puee ki nyàab Eejipiti tiŋkin dijandi din ŋāń ki bíf Ramseesi tiŋkinee ki kāañ u-baa nì u-nabiyaamu.

¹²Ní Jooseefi tī u-baa nì u-nabiyaamu nì u-baa dicaŋkun nib kòkò tijin min nyòkòm láà bà bi nì bi-biyaamu n jēe.

Jooseefi nín ńá min ŋkùm yuntĩuee

¹³Ŋkùm nèn píl ki pòkì ní tijin kaa ti bíf laaba binib n jī. Ŋkùm nèn nyāŋkiń Eejipiti nì Kanaan timmu yab ní bi yòl kaa ti nyí tin poon bi bée.

¹⁴Jooseefi nèn kpáfì animbil ŋin kòkò Eejipiti nì Kanaan yab nèn cāablín ki dāā tijinee ki cáa yóon Faaroo dumpu.

¹⁵Nyunti ŋun Eejipiti nì Kanaan timmu yab dū bi-nimbiliŋ kòkò ki dáal tijinee, ní Eejipiti yab cūti Jooseefi cee ki bíf-u yii: «Tī-ti tijin! Ba pu ní tí kpú ŋkùm a-nimbiin mĩn yii ti nín kaa ti cáá animbilee pu?»

¹⁶Ní Jooseefi kíf-bi yii: «Ni yaa kaa ti cáá animbilee, cáammaan-mi ni-waŋkuti m dūu kpántí-ni tijin.»

¹⁷Bi cáañ bi-waŋkuti ki tī Jooseefi ní Jooseefi fōō bi-taamui nì bi-picaŋkpunti nì bi-ŋocaŋkpunti nì bi-nacaŋkpunti nì bi-mammu ní ki dūu kpántí-bi tijin. Dibindi gbantee, bi-waŋkuti ní u fōō ní ki tī-bi tijin.

18 Dibindi gbanti kúntì dipòndi páaṅṅee ní bi tí dómiń ki bí Jooseefi yii: «Ukpil, taa ṅūn kí dūú bál-si. Ti-nimbiliṅ dóò ní ti cááń ti-waṅkuti mun ki tī-si. Tin péé kíń tí cááń-see di sá timbi ti-ba nì ti-kpaatanti.

19 Ba pu ní tí kpú a-nimbiin mìn ti-timmu n gbíntí fám? An puee dā timbi nì ti-timmu kí tī-ti tijin tí jī kí ṅmátí, ní Faaroo n nīn kíń ki yì timbi nì ti-timmu. Tī-ti ijimbool ti-timmu n taa nīn dō fám, tí ṅmā kí ká tin ti làá nīn jīn kí taa kpú kí céetée.»

20 Ní Jooseefi dá Eejipiti yab timmu kòkò ki tī Faaroo, kun puee ṅkùṁ nīn yíkì píl ki pókì Eejipiti yab pu, ní báà ṅma dū u-tiṅki ki nyáfì. An ṅá mimmee ní Eejipiti yab timmu kòkò dūu kpántì Faaroo wanti.

21 Ní Jooseefi yāntì Eejipiti tiṅki kòkò nib dūu kpántì iyumbu.

22 See bitandambi baba timmu ní Jooseefi kaa nīn dá, kun puee Faaroo nīn yóoń mara yii bí taa gbē bitandambi wanti, di sá yii Faaroo di nīn tì-bi tijin. An pu ní bīn kaa nīn nyáfì bi-timmu.

23 Ní Jooseefi bí samaa kòkò yii: «Kṅṅkṅṅnee, m dá-ni ki kpáań ni-timmu ki tī Faaroo, an puee m làá tī-ni iwambool ní bōl ni-sati.

24 Ni yaa láa cánee, ní yàkatì miṅmoo pu ní kí lēe diba pu kí tī Faaroo. Minaa mīn kínee, ní dūú kpíń nì nì ni-biyaamu nì ni-dicaṅṅi yab kòkò, ní kí kíń ibool kí dāá bōl.»

25 Ní bi kíf-u yii: «Ukpil, a fī-ti ní! A dākā-ti tiniti, an puee ti kíf kí nīn sá Faaroo yumbui.»

26 Ní Jooseefi dū an bōtee ki kpántì mara Eejipiti tiṅkin. Mara gbanti bí ki dāa sāa dín. An di sá yii Eejipiti yab yaa cáń tijinee, see bí yàkatì miṅmoo pu ní kí lēe diba pu kí tī Faaroo. Bitandambi baba timmu di kaa kpántì Faaroo wanti.

Jaakòb dākā laakin bi máań kí síb-uee

27 Isirayeel yab nīn kóò Eejipiti tiṅkin, Gooseen tiṅbaṅkin mìn ní ki dūu kpántì bitindambi nīn, ní ki māl ki būtì tikpil.

28 Jaakòb nīn kāl abin saalku nì ali ní Eejipiti tiṅkin. U nīn ṅá abin dilaataal nì imuṅku ili nì abin aluli ní ki nín kpíl.

29 Nyunti ṅun Jaakòb bēe yii u tóób ṅkúmee ní u yíń u-jipṅṅ Jooseefi ní ki bí-u yii: «M gbāań-si, á dākà-mi a-neendi nì a-laṅṅaṅfitiiku kí dū a-ṅal kí tíkíń m-tapandi taapu kí pùtì kí pòoń-mi yii m yaa kpíyee, aa làá síb-mi Eejipiti tiṅkin.

30 M yaa kpíyee, á yòoń-mi Eejipiti tiṅkin doo kí cáá-mi kí síb m-baabi kaakul poon.» Ní Jooseefi kíf-u yii: «M làá ṅá a nín lī puee.»

31 Ní Jaakòb fātì bí-u yii: «Pùtì yii a làá ṅá mìn», ní Jooseefi pùtì. Niinee ní Jaakòb tīntì u-dooṅu pu ki jáań.

Genèse 48

Jaakɔb mēē ki bīñ Jooseefi jipɔmbi pu

¹Mìn boonee ní bi tükū Jooseefi yii: «A-baa bññ.» Ní u yōon u-jipɔmbi liitil, Manasee nì Eefiraayiim, ki búntì.

²Ní bi tükū Jaakɔb yii: «A-jipɔɔn Jooseefi dómiñ kí màntì a-pu.» Ní Jaakɔb pɔɔn u-ba ki nyī ki yíkì kāl u-dooŋu pu.

³U kāllee ní ki bí Jooseefi yii: «Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan nìn nyántì u-ba ki dākā-mi Luusi, Kanaan tiŋkin ní ki bīñ m-boon.

⁴U bí-mi yii: <M làá yàntì á màal kí bùtì. Sii pu ní m làá dī kí náań anibul kupaau. M làá dū kitɪŋ nee kí tī a-naantiibi án nīn sá bi-tiŋki kí nīn cá jaanjaan.>

⁵A-jipɔmbi bili bin a màl Eejipiti tiŋkin ki wāatì ní man nín dómiñ a-ceeyee làa nīn sá man jipɔmbi ní. Eefiraayiim nì Manasee làa nīn sá man jipɔmbi kii Rubeen nì Simeeyɔn nín sá m-jipɔmbi puee ní.

⁶Ama mbiyaamu mun a làá dāa màal bi-boonee, a-yɔmu dāa yá. Bi-mambi Eefiraayiim nì Manasee timmu poon ní bi mun dāa fòl bi-fakal.

⁷M nìn nyánní Padan-Aram ki kunní ki tóobiñ Eefiraata, Kanaan tiŋkin ní a-na Raseel kpī nsanni m-nimbiin ní m síb-u nsan caŋin niin. Eefiraata tiŋki gbanti ní bi gíti yī Beetileem.» -

⁸Jaakɔb nín ká Jooseefi jipɔmbee ní u bālifi yii: «Bilab sò ní?» -

⁹Ní Jooseefi kíf-u yii: «M-jipɔmbi bin Unimbɔti pú-mi Eejipiti tiŋkin dooyee dee.» Ní u-baa bí-u yii: «Cáań-bi m-cee doo m mēē kí bññ bi-pu.»

¹⁰Jaakɔb nìn púl, u-nimbiliŋ kaa nìn gíti wāl tiŋan. Ní Jooseefi sùtì u-jipɔmbi ki kól Jaakɔb, ní u cúú-bi ki nákań u-ba ki kpāl-bi.

¹¹Ní Jaakɔb bí Jooseefi yii: «Maa pée dākafi yii m bí kí gíti ká-si ŋwindal. Ama ní Unimbɔti yāntì m tin ká ki kpáań a-biyaamu gba.»

¹²Niinee Jooseefi cúú u-jipɔmbi ki nyántìñ u-baa taanɪ kansikin, ní ki gbāań u-baa nimbiin.

¹³Boonee ní Jooseefi cúú u-jipɔmbi liitilee, ki ŋúb Eefiraayiim ŋaŋgiil an dākà yii Jaakɔb ŋaŋgan pú, ní ki ŋúb Manasee ŋaŋgan, an dākà yii Jaakɔb ŋaŋgiil pú, ní ki sùtì-bi ki pīl bi-naanja.

¹⁴Ama ní Jaakɔb tāntì u-ŋaŋgiil ki páań Eefiraayiim un sá kiwaai ki yú u-ŋaŋgan púee yil pu, ní ki tāntì u-ŋaŋgan ki páań Manasee un yú u-ŋaŋgiil púee yil pu. U pée nyí ní ki kpántì iŋal mìn, di sá yii Manasee di sá ukpil.

¹⁵Ní u mēē ki bññ Jooseefi pu ki lī yii: «Unimbɔti un m-naanja Abraam nì m-baa Isaaki nóoyee, Unimbɔti un ŋúb-mi doooo bi nín màl-mi ki dāa sāa dīñ neeyee,

¹⁶Unimbɔti tuuŋɔ ɲun nyánti-mi tin kɔkɔ kaa ɲānee poonee, ń bīn mbiyaamu nee boon. Bi-puee m-yindi nì m-naanja Abraam yindi nì m-baa Isaaki yindi ń nīn bí ki cá. Bí màal kí bütí kí gbí kitiŋ kɔkɔ.»

¹⁷Jooseefi nín ká yii u-baa ɲaŋgiil pá Eefiraayiim yil puee, an kaa mɔɔkiñ-u. Ní u mākān kí cúú u-baa ɲal kí páatí Eefiraayiim yil pu kí bàà dūú páań Manasee yil pu.

¹⁸Ní Jooseefi bí u-baa yii: «Aayee m-baa, an kaa sá mín. Unee di sá ukpil, dū a-ɲaŋgiil kí páań ùn yil pu.»

¹⁹Ama ní u-baa yī ní ki bí-u yii: «M nyí, m-jipɔɔn, m nyí. Manasee nibooliŋu mun làá dāá kpántí dinikitikpaandi ní. Ama nì mín kɔkɔee, u-naal làá dāá nīn sá ukpaan ki jítin-u ní u-nibooliŋu làá dāá kpántí atimbun kupaaunib.»

²⁰Yaadal wiŋɔ ní u mēē ki bīn bi-pu ki lī yii: «Nimbi yiŋɔ ní Isirayeel yab làá dāá nīn yī ki mēē ki blintí binib pu yii: <Unimbɔti ń bīn a-boon kii u nín nīn bīn Eefiraayiim nì Manasee boon puee.>» Mín ní Jaakɔb dū Eefiraayiim ki līnti Manasee nyɔkɔpu.

²¹Ní Jaakɔb bí Jooseefi yii: «Kpèè m làá kpú ní nee! Ama Unimbɔti làá nīn bí ni-cee, ki làá fàtí cáá-ni kí gīn nī-naanjab tiŋkin.

²²M làá dū Siikeem tiŋki kí kūtì-si a-jandi ń nīn wīkí ki jítin a-mambi jaŋɔ. Man m-ba di dū m-tàataajiki nì m-tɔbu ki ján ki fōo kitiŋ gbanti Amɔɔr yab ɲaan.»

Genèse 49

Jaakɔb sòon ki bīn u-jipɔmbi saalaa nì bilee pu

¹Jaakɔb yīn u-jipɔmbi ní ki bí-bi yii: «Ní kpāfimaan m-cee m tükù-ni tin làá fu bàñ-ni fool boonee.

²Jaakɔb jipɔmbi, ní dāá kpāfimaan kí pīlifi! Ní dāá pīlifi man ni-baa Isirayeel.

³Sii Rubeen, m-jipɔŋkpiliu, sii di dākā m-ninjati, sii ní m péé ki māl m-fatikuu nín dāá tūmee. A cáá tinyool nì mpon ki jítin a-naalib kɔkɔ.

⁴A pōs kii nnyinjilee, aa làá nīn gíti cáá ujipɔŋkpil nyooti. Di sá yii a dōon nì man a-baa nimpuu ki kón m-dooŋu tijokondi.

⁵«Simeeyon nì Leefii sá kuyuu nì ku-bukul ní, bi kpáfi kinyɔkɔ ki ɲá tipɔmbɔti.

⁶Maa kútì bi-nyɔɔpeenɔ poon, bi-kpāfitam kaa fáatì-mi. Di sá yii bi gí dinguul ki pōfi binib, bi ɲá inimbinaakulim ki gāatì ki kū inajaa.

⁷M ɲá bi-ɲuul fám, kun puee bi dū-dì ki ɲá tipɔmbɔti. M ɲá bi-búm fám, kun puee bi dū-mi ki ɲá inimbinaakulim. M làá yàkatì-bi kí tō Jaakɔb niboolii kansikin. M làá yànti bí yāl kí kó Isirayeel tiŋki kɔkɔn.

⁸«Juuda, a-nabiyaamu làá dāá nyōŋkì-si, a làá dāá pōwkiñ a-nannanliibi sókɔ sókɔ. A-nabiyaamu làá dāá gbàaŋ a-nimbiin.

⁹M-jipwɔn Juuda, a sá digbikintipɔmbil din nyáñ njim ki fātì gítìnee ní. Gbikinti yaa gítìñ ki dōoñee, ŋma di ŋūñ kí ŋá-u mpɔn ú yīkì.

¹⁰Sii Juuda ŋaan ní dibeel làá nīn pée bí, a-dicaŋkun ní mpɔn làá nīn bí, kí nīn cí un baasii yì dibeelee n̄ bàñ. Úñ ní atimbun kɔkɔ làá dāá nīn tó.

¹¹U dāa dù u-man̄ki kí gbīñ fiinyi subu, fiinyi supanjál pu ní u dāa dù u-mambiki kí kúl. Ndamam poon ní u dāa fíntí u-bɔkutíl, fiinyi damam poon ní u dāa fíntí u-bɔkutikpaandi.

¹²U-nimbiliŋ dāa mán̄ kii ndamamee, ní u-nyiyi dāa pīñ kii nnaabiimee.

¹³«Sabulɔn dāa kóò tiŋku gbandi ní. Niin ní meelab dāa yūlifí. U-tiŋki dāa wāā kí tin sāa Siidɔn.

¹⁴«Isakaar sá kimaŋ kin yáàyeé ní, kì dō awaŋgul ali kansikin.

¹⁵U ká yii laakin u dō ki ñūŋfēe ŋāñ, ní kitiŋ mun kítì. U dū u-ba ki tī kí tún awaŋgul, ki sīntiñ u-ba kí tō uyumbu tundi.

¹⁶«Daani làá dāá jī dibeel u-samaau pu kii Isirayeel naakɔti kɔkɔ poon an nín bí puee.

¹⁷Daani sá ukoobu un dō didandi puee, kii ukoowaati un dō nsannee. Ukoobu jún̄tí utaamu tagbíŋŋi, ní utanjakal n̄ lítí tiwantampin.

¹⁸«M-Dindaan, a-fiil pu ní m māká.

¹⁹«Gaadi nannanliibi làá dāá cíliñ u-pu, ama úñ di làá dāá lábití kí jà-bi.

²⁰Aseer tiŋki làá dāá lòòñ tijimmɔntiil, tijin tin kítì bibɔtiibi n̄ jēe.

²¹«Neefitalii sá upeeman un tó u-bee, u māl̄ mbinyanyaammu.

²²«Jooseefi sá busubu bun lòòñ tikpilee ní, bu yú nnyimbul caŋin, ní bu-pandi fōkɔñ ki lībitì digundi.

²³U-nannanliibi táká-u. Bi ká u-pu kàti kati ki tòó-u ipiin,

²⁴ama ní u ŋúb̄ u-tɔbu an píkí, u-ŋal tēñ ki yáb̄. Jaakɔb Nimbɔtiu un sá Mpɔŋkɔdaan ki kpàá Isirayeel, ki sá u-taŋkpanaakookuee di tútún̄-u.

²⁵Man a-baa Nimbɔtiu un tútún̄-see puee, Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan un bī a-boonee puee, á fōō tiŋan tin sá utaa ki nyēēñ yilpuee, kí fōō tiŋan tin sá nnyim ki bí taapuee, kí fōō tiŋan tin sá binib n̄ tiwaŋkuti maabutiŋuee.

²⁶Dibiindi din m fōō m-baabi ceeyee, dibiindee jítiñ din nyēēñ ajoin ŋin pée bí jaanjaanee pu, ki jítiñ cannaaku gbantammu pu. Sii Jooseefi n̄ fōō dibiindi gbanti, dí nīn bí sii un Unimbɔti lēē a-nabiyaamu kansikinee pu.

²⁷Beenjameen sá sinsinƙu un tònƙi tinanee ní. Kutaafaauuee u cúƙi upeel ní kí ƙmó ní kujooúee ú dū tinan tin kíh̄ee kí yàƙatī.

²⁸«Bín gbanti kòkò di kpáfi ki sá Isirayeel naakòti saalaa n̄ tilee. Tibɔjoolkaal tin bi-baa n̄n sòon̄ n̄ bi nyunti ƙun u n̄n bīn̄ bi-puee dee. U n̄n tī bāa ƙma n̄ u-biindi n̄n sá puee.»

Jaakɔb kúm

²⁹Jaakɔb kpáafi u-jipɔmbi yii: «Kɔƙkɔnnee, m làa kpì kí cùú ƙāl m-baabi. M yaa búntèe, ní síb-mi m-baabi kaakul din sá ntaƙpalòkò ki bí ueetija Eefrɔn saakunee.

³⁰Ntaƙpalòkò gbanti bí Makipeela ki pìlìn Mamiree timbiliiki kin bí Kanaan tiƙkinee. M-naanja Abraam di n̄n dá kusaau gbanti Eefrɔn cee án n̄n sá-u kuceeu.

³¹Niin ní bi síb u n̄ u-nimpuu Saara, ní ki síb m-baa Isaaki n̄ u-nimpuu Reebeeka. Niin ní ma mun síb m-nimpuu Leeya.

³²Eeti yab cee ní u n̄n dá kusaauuee n̄ ntaƙpalòkò gbanti.»

³³Jaakɔb n̄n kpáafi u-jipɔmbi mìn̄ ki dóòyee ní ki fātì dōon̄, ki dáal u-ba ki s̄ntì ki n̄n cá u-naanjab cee ditaƙkpiilin.

Genèse 50

Jaakɔb síbitam n̄ u-kpool

¹Jooseefi baa Jaakɔb dáal u-ba ki s̄ntèe ní Jooseefi ƙaān̄ ki cìb̄-u ní ki sún ki yálin̄kì.

²Boonee ní u tükū u-tontɔnliibi bin sá dɔkɔtabee yii bí bóntí u-baa ú taa sū. Dɔkɔtabee n̄n bónti Jaakɔb wunti.

³Bi n̄n dū iwiin imuƙu ili ní ki bónti Jaakɔb ki ƙm̄tì u-wunti ikpafi ú taa sū. Iwiin in nyòkɔm bi n̄n dū kí bónti utaƙkpiil ú taa sūyee dee. Eejipiti yab n̄n dū iwiin imuƙu ita n̄ saalaa ki sún Jaakɔb kpool.

⁴Bi sún Jaakɔb kpool an jítèe ní Jooseefi bí bikpilil bin bí ki pìlìn Faarooyee yii: «M gbāān̄-ni, ní dàkà-mi tiniti kí tükù Faaroo yii:

⁵<Kí wàatī m-baa í kpúee, u n̄n yāntì m pūtì ki pōon̄-u yii u yaa kp̄iyee, m cáá-u kí síb Kanaan tiƙkin, dikaakul din u bónti ki yóon̄ u-bee poon. An puee, pō-mi nsan m̄ cùú síb m-baa kí fātī gítín̄.>»

⁶Faaroo gbīl mimmee ní ki bí Jooseefi yii: «Nín cá kí síb a-baa kii u n̄n yāntì a pūtì ki pōon̄-u puee.»

⁷Niinee ní Jooseefi búnti kí cùú síb u-baa. Faaroo tontɔƙpilil kòkò n̄ u-kpambalin̄ n̄ Eejipiti tindaƙpilil kòkò n̄n céen̄-u.

⁸Jooseefi dicanɔkun yab kɔkɔ nì u-nabiyaamu nì u-baa dicanɔkun yab kɔkɔ nìn cūti. Bi-biyaamu nì bi-waɔkuti baba di nìn pée kɪn Gooseen tiŋkin.

⁹Binib biba mun nìn kā tɔɔkub ní biba mun kā itaamu ki céeɛn Jooseefi, ní bin nìn céeɛn-uee dūu ɔ́a dinikitikpaɔkpaandi.

¹⁰Bi bān Ataadi naapaal din bí Joɔdan buɔgbandi lapu puee, ní ki kāl̄ niin ki sún Jaakɔb kpool tiŋan pu, ki gāa dituweel. Iwiin iluli ní Jooseefi dūu kāl̄ u-baa kpool niin.

¹¹Kanaan yab bin nìn kóò niinee nín ká bi sún Jaakɔb kpool Ataadi naapaal pu miɔyee, ní bi bí yii: «Dikpool nee sá dikpɔkpaandi ní Eejipiti yab cee.» An pu ní bi pú dinaapaal din bí Joɔdan buɔgbandi lapu puee yii Abeel Miisirayiim, taapu di sá yii: <Eejipiti yab kpool>.

¹²Jaakɔb jipɔmbi nìn ɔ́a kii bi-baa nín nìn kpáafi-bi puee.

¹³Bi yōoɔn-u ki cūnni Kanaan tiŋkin ki sɪb dikaakul din sá ntaɔkpaloɔ ki bí Makipeela saakunee. Abraam di nìn dá kusaau gbanti Eefrɔn, ueetija cee Mamiree timbiliiki caɔin ki dūu ɔ́a kuceeu.

¹⁴Jooseefi sɪb u-baa ki dóòyee ní ki fātii nín gítí Eejipiti, u nì u-nabiyaamu nì bin kɔkɔ céeɛn-u u cūti sɪb u-baayee.

Jooseefi dū u-nabiyaamu kpiti ki pú-bi

¹⁵Jooseefi nabiyaamu nín ká yii bi-baa kpɪyee ní bi bí li tɔb cee yii: «Mimmee Jooseefi yaa dū-ti ki ɔ́a u-poon ní ki làa téen-ti ikpiti in kɔkɔ ti nìn ɔ́a-uee fáà!»

¹⁶Ní bi tú bí tükù Jooseefi yii: «Kí wàatí a-baa ń kpúee, dinyɔɔbunjoorkaal din u nìn lée sèé:

¹⁷<Ní tükù Jooseefi yii m gbāam-u, ú dū u-nabiyaamu nín yīntiɛn-u puee nì bi nín ɔ́a-u ikpiti in kɔkɔee kí pɔ-bi.> Mìn puee dū timbi bin nóó Unimbɔti un a-baa nìn nóóyee kpiti kí pɔ-ti.» Bi nín tükù Jooseefi an bɔtee ní u bí sūn.

¹⁸Niinee ní u-nabiyaamu mu-ba dómiɛn ki líti u-taɔɔi taapu ní ki bí-u yii: «Ti sò, dū-ti kí kpántí a-yumbui.»

¹⁹Ní Jooseefi bí-bi yii: «Taa fàɔkɪmaan! M ɔ́uɛn kí fōō Unimbɔti paɔɔɔɔɔɔ?

²⁰Ni bàà nìn dākafi kí ɔ́a-mi tikpiti ní, ama ní Unimbɔti dūu kpánti tiŋan kí ɔ́mā kí fī dinibukpaandi kii an nín bí jītí pu dín ni wāl̄ nee ní.

²¹An puee taa fàɔkɪmaan. M làa nín kpèé ni nì ni-dicanɔɔi tiŋan.» Mìn ní u nìn sòoɔn nì bi dinyɔɔbummɔɔɔɔɔɔ ki sɔɔkì bi-pɔbil.

Jooseefi kúm

²²Jooseefi nì u-baa dicanɔkun yab nìn gbinti ki kóò Eejipiti tiŋkin. Jooseefi nìn ɔ́a abin dilaataal nì saalaa ní ki nín kpí.

²³Jooseefi ká u-jipɔɔn Eefiraayiim biyaamu áli anaantitɔntɔko ata, ní ki ká u-naantiiu Makiir, Manasee jipɔɔn biyaamu mun.

²⁴Bi bí mìn dalbee ní Jooseefi tükū u-nabiyaamu yii: «Man làá kpú ní nee, ama Unimbɔti làá dāá pée tūtuñ-ni. U làá dāá nyāntí-ni kitiŋ nee poon kí cáá-ni kí cùnñi kitiŋ kin u nìn pūtì ki pōonè yii u làá tī Abraam nì Isaaki nì Jaakɔbee.»

²⁵Ní Jooseefi yāntì Isirayeel yab pūtì ki pōonè-u, ní u lī-bi yii: «Unimbɔti làá dāá pée tūtuñ-ni ní. Ní dāá kpáañ m-kpabiŋ kí nyā kitiŋ nee poon.»

²⁶Jooseefi ŋá abin dilaataal nì saalaa ní ki nín kpî. Bi nìn bónti-u ki ŋmītì u-wunti ikpafi ú taa sū, ní ki dū-u ki ŋá daka poon ki síin Eejipiti tiŋkin niin.

Exode

Exode 1

UNIMBŌTI NYÁNTÌ ISIRAYEEL YAB EEJIPITI TIŊKIN (1.1–15.21)

Isirayeel yab kpánti iyumbu Eejipiti tiŋkin

- ¹Isirayeel jipɔmbi bin nɛn nɔ́oń-u ki dɔ́mɪń Eejipiti nɛ bi-dicaŋɛe yiŋɛi sèé:
- ²Rubeen nɛ Simeeyɔn nɛ Leefii nɛ Juuda
- ³nɛ Isakaar nɛ Sabulɔn nɛ Beenjameen
- ⁴nɛ Daani nɛ Neefitalii nɛ Gaadi nɛ Aseer.
- ⁵Jaakɔb nib kɔkɔ nɛn kpáfi binib imuŋku ita nɛ saalaa ní. U-jipɔɔn Jooseefi ún nɛn péé bí Eejipiti.
- ⁶Boonee ní Jooseefi nɛ u-nabiyaamu nɛ u-yuntiŋu nib kɔkɔ dāa kpí.
- ⁷Mín Boonee Isirayeel yab mǎ ki bŭti tikpil ki gbí kitiŋee ní ki ká mɔn tiŋan pu.
- ⁸Ubɔtipɔɔn ubɔ nɛn kǎl dibeel Eejipiti tiŋki pu, kaa péé nyí Jooseefi pu tiba.
- ⁹Ubɔtee nɛn bí u-samaau yii: «Kpèèmaan, Isirayeel yab kpánti dinibul dikpaandi ki cáá mɔn tiŋan pu ki jítiń-ti.
- ¹⁰Tí nyàabmaan nsan kí bàtí bi-wíŋɛu pu, án nín làá ɣá pu ní kujaau yaa láa nyánnée, bí taa cùú kŭti ti-nannanliibi pu bí jáń-ti ní kí sǎn kí nyā ti-tiŋkinee.»
- ¹¹Niinee ní bi lēē bikàlɛkpilib ki tó bi-pu bí tī-bi atuun ɣin pɔɔyee bí nɛn tūń. Bi nɛn yǎnti bi mǎn Piitoom nɛ Ramseesi timmu mun poon bi làá nɛn kpáafi Faaroo jintee.
- ¹²Ama bi yaa bíi sàantí Isirayeel yabee, nyunti gbanti ní bín mɔtī bŭti ki jīn mpaan. An pu ní Eejipiti yab nɛn kíń ki fàŋkí-bi.
- ¹³Niinee Eejipiti yab mɔtī bíi sàantí Isirayeel yab tikpil kii iyumbuee.
- ¹⁴Bi nɛn yǎnti Isirayeel yab wunti túŋkí nɛn atuun ɣin pɔɔyee tɔtam, an dàkà yii bi nɛn búu titan ki mǎa briksib ki tūń asaatuun. Eejipiti yab nɛn cáá atuun ɣin kɔkɔ pɔɔyee ki cáá nyití-bi mɔn.

Faaroo wóɓ Isirayeel yab

- ¹⁵Eebru yab nɛn cáá bimatimmaanliibi bili bi nɛn yī ubɔ yii Siifira nɛ ki yī un kínee Puya. Eejipiti bɔtiu nɛn bí bi-kansikin ubɔ yii:
- ¹⁶«Ni yaa bíi màantí Eebru yab nimpoobi ubɔ ní ki yaa ká yii an sá kibininjabiki ní u bíi màalée, ní fáá-kí kí kpɔ, ama an yaa sá kibinimpubikee, ní yàntí-kí.»
- ¹⁷Ama bimatimmaanliibee nɛn fàŋkí Unimbɔti. An puee baa nɛn pílifin Eejipiti yab bɔtiu ní ki nɛn yànti bi màal mbininjabiyaamu kaa kù-mu.

¹⁸Ní ubɔti yíín bimatimmaanliibee ní ki bí-bi yii: «Ba pu ní ni ɣá mín, ki yànti Eebru nimpoobi màal naa fátí ki kù mbininjabiyaamu ní?»

¹⁹Bimatimmaanliibee nèn kífí Faaroo yii: «Eebru nimpoobi kaa sá kii Eejipiti nimpoobee. Bín màal bi-biyaamu sɔkɔmii kí dóó kí wàatí ní umatimmaanli n nín bà.»

²⁰Unimbɔti nèn bīn bimatimmaanliibi boon, ní Isirayeel yab mɔtī bŭtī ki cáá mpɔn tikpil.

²¹Kii bimatimmaanliibee nín nèn fāŋkì Unimbɔti puee, u nèn bīn bi-boon bi-dicaŋji bŭtī.

²²Niinee Faaroo yóon u-yab kɔkɔ mara yii: «Ni yaa ká Eebru nimpoobi ubɔ màl kibininjabikee, ní fōō-kì kí cáá tō Niil mɔolin. An yaa sá kibinimpubikee, ní taa kpò-kì.»

Exode 2

Mooyiisi màaltam nì u-biyati bɔti

¹Uninja ubɔ nèn sá Leefii naakookun ní ki fātī cáá unimpu Leefii naakookun.

²Unimpuee nèn cáá dipool ní ki màl kibininjabiki. U nèn ká yii kibikee ɣān tikpil ní u dū-kì ki bál áli iŋmal ita.

³Nyunti ɣun waa nèn gítí ɣūn kí yànti kí nīn gbínti ká dibalinee ní u nyàab kíkabiki kin bi dū papiirusi ki lūnee, ki dū aŋɔ ki póon, ki dū kibiki ki tākān poon ní ki cáa nēen dikal taapu dimɔɔgbandi.

⁴Kibikee niisal nèn cŭtī yúní ndan fiii kí kpèè tin làá jītí ki-puee.

⁵Mín boonee Faaroo bisal cŭtī dimɔolin kí fāl. Nyunti gbantee, binimpoobi bin cēen-uee bīi kpākān dimɔl, ní ún ká kíkabikee nēe dikal taapu, ní u tú u-yumbusapɔɔŋwu ú cùú yòoní.

⁶U cúu púkutè kibininjabiki di ká poon ki sūnee. An nèn kó-u falaa ní u bí yii: «Eebru yab biki dee.»

⁷Ní kibikee niisal bālifi Faaroo bisal yii: «M cù Eebru nimpoobi cee kí nyàabín-si umatimpɔon ú lòò-si kibiki gbantaa?»

⁸Ní Faaroo bisal kíf-u yii: «Iin.» Ní kisapɔmbikee cŭtī nyàabín kibikee ki-ba na.

⁹Ní Faaroo bisal bí unimpuee yii: «Yòon kibiki nee kí lòò-kì kí tī-mi, m làá dāá pà-si ditundi gbanti pu.» Ní unimpuee yòon kibikee ki lō.

¹⁰Kibikee dāa wínee ní unimpuee cáan-kì ki tī Faaroo bisal. Ún nèn fōō-kì ki dūu ɣá u-ba biki ní ki pú-kì diyindi yii Mooyiisi. Di sá u bí yii: «Nnyimin ní m nyántín-kì.»

Mooyiisi sán ki búnti Madiyan yab tiŋkin

¹¹Mooyiisi wíñee, dalbee ní u cùtì kí màntì u-nabiyaamu Eebru yab pu. U bàñee ki lafun ká atuun ñin bi tūñee nín pōō ki cáá aglín minyee. U nín ká ueejipitija bí gbáà u-nabiki ueebruja ubo.

¹²U nín fātìi kpēē ajan kòkò pu kaa ká báà ubōee, ní u fáá ki kūū ueejipitijee ní ki kūtì dibul ki dū-u ki sǐb.

¹³Kutaa wúntì u tí gítì bi-ceeyee ki ká Eebru yab ñmaningma bili bíi jáà. Ní u bí un bōti kaa ñāñee yii: «Ba pu ní a gbáà a-juti mín?»

¹⁴Ní ún fātìi kíí-u yii: «Ñma di kāañ-si á nín sòon ti-bōti ní? Áá a là kí kpò ma mun kii a nín fu kūū ueejipitija puee ní?»

¹⁵Mooyiisi nín bée yii an bōtee gbītì an kòkōee ní u fāṅkì. Faaroo gbǐl tin jítèe ní ki bí nyàab kí kpò Mooyiisi. Ní Mooyiisi sàñ ki cūtì kóòñ Madiyan yab tinjin, ki ká ki kól loko ubo.

¹⁶Madiyan tinji tandaanwu nín cáá bisapombi biluli. Bi nín dómiñ kí lún nnyim kí sītì laakin tiwanḡkuti nyūee kí nyūntì bi-baa piiii nì u-ḡoobui.

¹⁷Ama ní bipikpaaliibi dómiñ ki jìñ-bi. Ní Mooyiisi yíkì ki móti bi-pu ní ki lún nnyim ki tī bi-waṅkuti nyūñ.

¹⁸Bi fātìi bàñ mmḡṅki bi-baa Reewuyeel ceeyee ní ún bālifi-bi yii: «Ba ḡá ní ni fātìñ mmḡṅki dín malaa mín?»

¹⁹Ní bi kíí-u yii: «Ueejipitija ubo di fī-ti bipikpaaliibi ḡaan ní ki lún nnyim ki nyūntì ti-waṅkuti.»

²⁰Ní bi-baa bālifi-bi yii: «Uninja gbanti bí la? Ba ḡá ní naa cáañ-u? Cùú yíimmaan-u ú dāañ kí jī tijin.»

²¹Ní Mooyiisi lēē yii u làá nín kíñ ki kóò uninja gbanti cee. Ní uninjee dū u-bisal Seefoora ki pú Mooyiisi cáá.

²²Unimpuee māl-u kibininjabiki, ní u pú-kì diyindi yii Geersom, an taapu di sá yii <Unicaan niin>, di sá u bí yii u sàñ ki kpántì unicaan kinicantiṅ poon.

Unimbōti lēē Mooyiisi ú fī Isirayeel yab

²³An yúntì boonee ní Eejipiti bōtiu dāa kpǐl. Isirayeel yab nín bí ki fátì diniindi bi-yunḡku poon ki gbáà ibiil, ní bi-kunḡkuntii bàñ áli Unimbōti cee.

²⁴Unimbōti nín gbǐl bi-yaliṅkii pu ní ki téetì u nín nín pūtì ki pōon Abraam nì Isaaki nì Jaakob puee.

²⁵Unimbōti nín kpēē Isirayeel yab falaau ní ki súñ bi-saii.

Exode 3

- ¹Mooyiisi nɛn bɛ́ ki kpàá u-coo Jeetroo, Madiyan tiŋki tandaanwu piiii nɛ́ u-ŋoobui. Dalbee u yōon tiwaŋkuti ki jítì kuteeu pu ki tin bàñ Ooreeb, Unimbɔ́ti jool pu.
- ²Niin ní ti-Dindaan tuuŋŋu nyántì ŋu-ba ki dàkā-u ŋŋmin kisugbooi poon. Mooyiisi ká aŋmilimbil nyēē kisugbooyee poon, ama ní kíñ ki-ba kaa b́i wù.
- ³Ní Mooyiisi b́i yii: «M làá sùtí kí píl kí kpèè maamaaci bɔ́ti tin di b́i jítì niin ní ŋŋmi gà kisugbooi poon lìblib ama ní kaa b́i wùee.»
- ⁴Ti-Dindaan nín ká yii u sùtíñ kí kpèèyee ní u yííñ-u kisugbooyee poon yii: «Mooyiisi! Mooyiisi!» Ní Mooyiisi kíí-u yii: «M sèé!»
- ⁵Ní Unimbɔ́ti b́i-u yii: «Taa sùtí kí píl kisugbooi nee. Tákatí a-naatakaŋ, kun puee laakin a yú nee sá circir paanŋu ní.
- ⁶Man di sá a-baa Nimbɔ́tiu, Abraam nɛ́ Isaaki nɛ́ Jaakɔ́b Nimbɔ́tiu.» Niinee Mooyiisi fātì u-nimbiin, kun puee u nɛ́n fāŋkì kí kpèè Unimbɔ́ti.
- ⁷Ní ti-Dindaan b́i yii: «M ká m-nibul din b́i Eejipitee falaa, ki gbíl Eejipiti yab nín sàantí-bi bi gbáà ibiil iŋyee. Tiŋman m nyí falaa un bi b́i jīñee.
- ⁸An puee m sɛ́ntíñ kí fōō-bi Eejipiti yab ŋaan, kí nyāntí-bi kitiŋ nee poon kí cáá-bi kí cùnnì kitiŋ kin ŋāñ ki sá kikpaanŋee poon. Kitiŋ gbanti poonee, nnaabiim nɛ́ tisiil di còòl. Niin ní Kanaan yab nɛ́ Eeti yab nɛ́ Amɔ́ɔr yab nɛ́ Peeriisi yab nɛ́ Eefi yab nɛ́ Jeebusi yab kóò.
- ⁹Isirayeel yab biilii bāań-mi, ní man m-ba ká Eejipiti yab nín b́i ki sàantí-bi puee.
- ¹⁰Kɔŋkɔnnée m làá tō-si Faaroo cee á cù Eejipiti kí nyāntí man nibul Isirayeel yab.»

Unimbɔ́ti nyántì u-yindi ki dàkā Mooyiisi

- ¹¹Ní Mooyiisi b́i Unimbɔ́ti yii: «Man di sá ŋma ní kí cù Faaroo cee kí nyāntí Isirayeel yab Eejipiti tiŋkin?»
- ¹²Ní Unimbɔ́ti b́i yii: «M làá nɛ́n b́i a-cee. Kun làá nɛ́n sá-si kudaanŋu á b́éé yii man di tú-see di sá a yaa láa nyántì Isirayeel yab Eejipiti tiŋkinee, dijool nee pu ní ni làá dāá jāaŋ man Unimbɔ́ti.»
- ¹³Ní Mooyiisi b́i Unimbɔ́ti yii: «Too, m làá cù Isirayeel yab cee kí tükù-bi yii: <Ni-naanjab Nimbɔ́tiu di túnní-mi ni-cee.> Bi làá bàlifi-mi yii: <Bi yíi-u yii ba? M làá kíí-bi yii ba?>»
- ¹⁴Ní Unimbɔ́ti kíí Mooyiisi yii: «M SÁ UN SÉE NÍ». Á tükù Isirayeel yab yii: «M SÁ di túnní-mi ni-cee.»
- ¹⁵Unimbɔ́ti gítì b́i Mooyiisi yii: «TI-DINDAAN ni-naanjab Nimbɔ́tiu, Abraam Nimbɔ́tiu nɛ́ Isaaki Nimbɔ́tiu nɛ́ Jaakɔ́b Nimbɔ́tiu di túnní-mi ni-cee. Man yindi dee kí nɛ́n cáa cá jaanjaan. Diyindi gbanti ní iyunti kamaa nib làá nɛ́n yíi-mi.

¹⁶Kɔŋkɔnnɛ, cù kɪ kpāfi Isirayeel kpilib, kɪ tükù-bi yii ni-Dindaan ni-naanjab Nimbɔti, Abraam Nimbɔti nì Isaaki Nimbɔti nì Jaakɔb Nimbɔti nyánti u-ba ki dākā-si ní ki tükū-si yii: <M ká Eejipiti yab nín bí ki sàantí-ni puee, kɔŋkɔnnɛ m làá fī-ni.

¹⁷M làá nyántí-ni kitiŋ kin poon bi bí ki sàantí-ni nɛ kɪ cáá-ni kɪ cùnni kitiŋ kin poon Kanaan yab nì Eeti yab nì Amɔɔr yab nì Peeriisi yab nì Eefi yab nì Jeebusi yab kóòyee. Kitiŋ gbanti poon ní nnaabiim nì tisiil còòl.>

¹⁸«Isirayeel yab làá gbɪl kɪ tīh-si. Niinee si nì bikpilib n cùú ká Eejipiti yab bɔti ní kɪ tükù-u yii: <Ti-Dindaan Eebru yab Nimbɔti, ti-Nimbɔti lē u-ba ki dākā-ti. Mìn puee pō-ti nsan tí dū iwiin ita kɪ còom kɪ cù kuteeun kɪ nà saraabi kɪ tī-u.>

¹⁹Ama m nyí Eejipiti yab bɔti nín kaa làá kɪ ní cùee, asee m yaa dākā-u mpon.

²⁰An puee m làá tànti m-ŋal ki dū maamaacib nín bí tɔbin u-ba u-ba puee kɪ nà bi-kansikin niin, ní án fáá Eejipiti tiŋki. Mìn boonee ní ú yànti ní nyā kɪ nīn cá.

²¹M làá yànti gba ni-nibul n ká diyimɔɔl Eejipiti yab cee, ní ni yaa làá dāá nyēe, ní taa láa nyā nì iŋaŋkulim.

²²Unimpu kamaa làá dāá bàlifi ueejipitinimpu u nì un kóò ki pīlee nì un kóò u-dumpuee animbil kúti nì sindaariya wanti nì abokuti, kɪ dūú nà ni-jipɔmbi nì ni-bisalib wunti pu. Ni nín làá nà pu kɪ fūkul Eejipiti yabee dee.»

Exode 4

Unimbɔti lē u-pɔŋɔ ki dākā Mooyiisi

¹Ní Mooyiisi kɪ ti-Dindaan yii: «Isirayeel yab kaa làá fōo ki kɪ kaa làá pīlifiñ-mi. Ama bi làá tükù-mi yii: <Ti-Dindaan ubo kaa pēe nyánti u-ba ki dākā-si!>»

²Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Ba ní a núb a-ŋaan ní?» Ní u bí yii: «An sá ŋkpando.»

³Ní ti-Dindaan bí yii: «Dū-ŋu kɪ lúkú kitiŋ.» Ní u dūu lúkú kitiŋ ní an kpánti ukoobu, ní Mooyiisi sàh ki wāati-u.

⁴Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Tànti a-ŋal kɪ cúú u-juul.» U tànti u-ŋal ki cúúyee ní an fātii kpánti ŋkpando u-ŋaan.

⁵Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «A nín làá nà tin kɪ dākā Isirayeel yab yii man bi-naanjab Nimbɔti, Abraam Nimbɔti nì Isaaki Nimbɔti nì Jaakɔb Nimbɔti nyánti u-ba ki dākā-see dee.»

⁶Ní ti-Dindaan gíti bí-u yii: «Dū a-ŋal kɪ páaŋ a-bindi pu.» Ní u dūu páaŋ, ni ki fātii cúu páati, ní dinyaŋbandi pín u-ŋal ní ŋu píl káŋkaŋ.

⁷Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Fātí gíh a-ŋal kɪ páaŋ a-bindi pu.» Ní u fātii gíh ki páaŋ, ní ki fātii cúu páati ní ŋu fātii gíti kii ŋu nín nín pēe bí puee.

⁸Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Isirayeel yab yaa kaa fōō-si ki kíf kaa pílifih-si maamaaci daan̄ku kupeepeekaau puee, bi làá fōō-si ki kíf maamaaci daan̄ku kuliliitiiu nee pu.

⁹Bi yaa kaa fōō-si ki kíf kaa pílifih-si maamaaci daanti tili nee puee, á jōō Niil m̄w̄ol nyim kí kpáatí kí fá kitiŋ, nnyim min a kpáatí ki fá kitiŋee làá kpántí fatiku.»

Unimbɔti lēē Aarɔn ú n̄n sá Mooyiisi taapu yɔu

¹⁰Ní Mooyiisi bí ti-Dindaan yii: «Áù ti-Dindaan, man sá unil un kaa ŋūn̄ isoonee ní. An kaa sá dīn̄ kaa sá fool ɔti, ní doooo a nín pée kí ki bí sòon̄ n̄i man a-tɔntɔnliu nee, tiba kaa kpánti. An p̄w̄ ki tī-mi m̄ ŋmā kí sòon̄ cábcab.»

¹¹Ní ti-Dindaan bí yii: «Ŋma di náan̄ kinyɔkɔ ki tī unil? Ŋma di yantī unil n̄ n̄n sá um̄w̄miin̄ áá utafakpaafu áá uɔɔfu áá un w̄álee. Kaa sá man ni-Dindaanaaa?

¹²Mín̄ puee, nín̄ cá, man làá n̄n̄ bí a-cee kí yábití a-nyɔkɔ kí dàkà-si tin a làá sòon̄ee.»

¹³Ní Mooyiisi fātī bí yii: «Ti-Dindaan, m gbāam̄-si, t̄w̄ ubɔ!»

¹⁴Niinee ti-Dindaan fōō Mooyiisi pu diŋuul ní ki bí-u yii: «A-nabiki Aarɔn uleefiija kaa báaa? M nyí u-pu yii u ŋūn̄ ki sòon̄ cábcab. Ún̄ gba di dōon̄ a-cee nee. U yaa bāan̄ ki ká-see, án̄ làá m̄w̄kiñ-u tikpil.

¹⁵Á sòon̄ n̄i u, kí dàkà-u tibɔti tin u máan̄ kí sòon̄ee. Man làá n̄n̄ bí a-cee, ki làá n̄n̄ bí u mun̄ cee ŋyunti ŋun̄ ni yaa bíi sòon̄ee, ní kí dàkà-ni tin sá ní ŋée.

¹⁶Aarɔn di làá n̄n̄ sòon̄ n̄i samaa sii yil pu. Ún̄ di làá n̄n̄ sá a-nyɔkɔ ní sii n̄ n̄n̄ sá kii unimbɔtee ki tükù tin u máan̄ kí sòon̄ee.

¹⁷Yòon̄ ŋkpandɔ nee kí ŋá a-ŋaan, ŋūn̄ ní a làá n̄n̄ cáa ŋáan̄ maamaaci daanti.»

Mooyiisi fātī nín gítí Eejipiti u-samaau cee

¹⁸Mooyiisi fātī mm̄w̄ŋkee ní ki tükù u-coo Jeetroo yii: «M làá m̄èè-si nsan kí fātī Eejipiti m-nabiyaamu Eebru yab cee kí kp̄èè yii bi dáá gb̄intī bí diman̄falinaaa.» Ní Jeetroo kí-u yii: «Nín̄ cá n̄i ŋgbansɔŋfi!»

¹⁹Ti-Dindaan sòon̄ n̄i Mooyiisi Madiyan tiŋkin̄ yii: «Nín̄ gítí Eejipiti, kun puee bin̄ kɔkɔ n̄n̄ nyàab̄ kí kp̄èè-see kp̄i.»

²⁰Niinee Mooyiisi yōon̄ u-nimpuu n̄i u-jipɔmbi ki k̄aan̄ mm̄amu pu ní bi búnti Eejipiti. U n̄n̄ ŋúb̄ ŋkpandɔ ŋun̄ Unimbɔti n̄n̄ bí yii ú yòon̄ee u-ŋaan.

²¹Ti-Dindaan n̄n̄ tükù Mooyiisi yii: «A yaa gítí Eejipitee, atun̄kpaan̄ ŋin̄ kɔkɔ m̄ tī-si m̄p̄on̄ á ŋée, á ŋá-ŋi Faaroo nimbiin̄. Ama man làá p̄w̄kì u-p̄obil ú taa yantī Isirayeel yab n̄ nyā.

²²Á tükù Faaroo yii ti-Dindaan nín̄ lī puee s̄èé: <Isirayeel yab sá kii m-jipɔŋkpiliuee ní.

²³An puee m tükū-si yii á yàntī m-jipɔɔn ú cù kí ɣá saraabi kí jāaṁ-mi. A yaa yíi kaa yānti u cūtèe, m làá kpò a-jipɔɔkpiliu.>»

²⁴Bi bí nsan pu ki cá ki bàñ laabee kunyeeu mó. Bi gbínti niin ki dōòñ kunicandiin, ní ti-Dindaan dómiñ ki là kí kpò Mooyiisi.

²⁵Ní Siipoora yōòñ kitaṅkpajiki ki gíí u-jipɔɔn kunlam ní ki dūu gbēē Mooyiisi taal, ní ki bí yii: «M-cal sá-si nì fatiku cati ní.»

²⁶Niinee ní ti-Dindaan yānti Mooyiisi kaa kūū-u. Di sá digiil pu ní Siipoora nìn lī yii: «M-cal sá-si nì fatiku cati ní.»

²⁷Ti-Dindaan bí Aarɔn yii: «Níñ cá kuteeun kí tūṅkì Mooyiisi.» Ní Aarɔn yíkìi búnti ní ki tin tú-u Unimbɔti jool taapu ní ki kpāl-u bi jāaṁ.

²⁸Ní Mooyiisi máafi-u ti-Dindaan nín dū tibɔti tin ki ɣúbiñ-uee, nì maamaaci daanti tin u tī-u ú nīn ɣáaṁee.

²⁹Ní bi-liitil nóó ki búnti ki cūtīi kpáfī Isirayeel yab kpilib kɔkɔ.

³⁰Ní Aarɔn máafi samaa kɔkɔ tibɔti tin ti-Dindaan tükū Mooyiisee, ní Mooyiisi ɣá maamaaci daanti bi-nimbiin.

³¹Isirayeel yab nìn fōō ki kífī. Bi nìn bée yii ti-Dindaan ká falaa un poon bi bée ní ki làá fī-bi. Niinee ní bi-kɔkɔ gbāaṁ taapu ki bíi jáaṁ-u.

Exode 5

Mooyiisi nì Aarɔn cūtīi ká Faaroo

¹Mín boonee ní Mooyiisi nì Aarɔn cūtīi Faaroo cee, ní ki bí-u yii: «Ti-Dindaan Isirayeel yab Nimbɔtiu bí yii: <Yàntī m-nibul n cù kuteeu pu kí jī jījaal kí tī-mi tinyool.>»

²Ní Faaroo kífī-bi yii: «Njma di sá ni-Dindaan ní m pīlifi tin u sòòñee kí yàntī Isirayeel yab n nīn cá ní? Maa nyí-u kaa làá yàntī Isirayeel yab n nyā.»

³Ní Mooyiisi nì Aarɔn bí yii: «Eebru yab Nimbɔtiu lēē u-ba ki dàkā-ti. Mín puee pō-ti nsan tí còom̃ iwiin ita kuteeu pu kí cùú ɣá saraabi kí tī ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu. An yaa kaa ɣá mín, u ɣūñ kí yàntī bìlbil kúm n dāá kpò-ti, áá tí kpú kujaaun».

⁴Ní Eejipiti yab bɔtiu bí-bi yii: «Mooyiisi nì Aarɔn, ba pu ní ni bí ki sàal̃ ni-yab bí taa ti tō ditundi ní? Cùú nīn tūmmaan ni-tundi.»

⁵Ní Faaroo nìkī ki lī yii: «Kɔṅkɔñnee binibee bŭtī kitiṅ nee puee ní naa ti là bí tō bi-tuunṅaa!»

Faaroo gíti gbéèñ Isirayeel yab atuun

⁶Yaadal wiinɔu ní Faaroo tī Eejipiti kàlɛŋkpilib nì Isirayeel yab tɔntɔŋkpilib mara nee yii:

⁷«Ní taa ti tī Isirayeel yab timool bí ɲmàlɛ̀m titan kí mā brikisib kii ni nín kpààa ɲáań puee. Bí nín kɛ̀n ki cá bi-ba ki nyàabɛ̀n timool.

⁸Ama ní yànti bí nín māā brikisib bin nyɔ̀kɔ̀m bi pée kpààa māāyee, ní taa bàtī. Bi sá biwutijoodambi ní, an pu ní bi bí ki lì yii: <Ti là kí cùú ɲá saraabi kí tī ti-Nimbɔ̀tiu.>

⁹Bi yaa dū atuun ki lúuń-bee, baa ti kānti mpaan kí dākafi bi-nyimɔ̀mbɔ̀ti pu.»

¹⁰Bikàlɛŋkpilibee nì bitɔntɔŋkpilibee nyán Faaroo ceeyee ní ki cūti ki bí Isirayeel yab yii: «Faaroo bí yii bí taa ti tī-ni timool.

¹¹Nimbi ni-ba ń cù laakin ni làá kánni-tèe kí nyàabɛ̀n, ama taa làá bàtī brikisib bin ni kpààa māāyee nyɔ̀kɔ̀m pu.»

¹²Niinee ní Isirayeel yab yāl ki kó Eejipiti tɛŋki kɔ̀kɔ̀n ki kùl timool tin bi làá dūú ɲmàlɛ̀m kí mā brikisibee.

¹³Ní Eejipiti yab tɔntɔŋkpilibee kā bi-pu ki lì yii: «Ní pée mā bi nín nín cāabɛ̀n-ni timool ni māā brikisib bin nyɔ̀kɔ̀mee deede, ubɔ ń taa fótí!»

¹⁴Faaroo kàlɛŋkpilib nín gbáa ki kpáa Isirayeel yab tɔntɔŋkpilib bin bi lēē bí nín kpèé bi-nabiyaamuee ki lì yii: «Ba pu ní naa ɲún ki mán fool nì dín brikisib bàń kii dooooyee ni nín kpààa māā puee?»

¹⁵Ní Isirayeel yab tɔntɔŋkpilib bin Eejipiti yab lēē bí nín kpèé bi-nabiyaamuee dómín ki bí yáɛŋkí Faaroo cee ki lì yii: «Ti-baa, ba pu ní a bí ki sàantí timbi a-tɔntɔnliibi mimmee?

¹⁶Baa ti tì-ti timool, ama ní ki là yii tí nín gbínti māā brikisib bin nyɔ̀kɔ̀m ti nín kpààa māāyee, ní ki gbáa-ti. A-yab bí ɲáań tin kaa kítèe!»

¹⁷Ní Faaroo kí-bi yii: «Biwutijoodambi, ni sá biwutijoodambi ní! An pu ní ni lì yii: <Ti làá cùú ɲá saraabi kí tī ti-Dindaan.>

¹⁸Kɔ̀ŋkɔ̀nnee, cùú nín tūmmaan ditundi. Baa làá ti tī-ni timool, ama ni làá nín gbínti māā brikisib bin nyɔ̀kɔ̀m ni nín kpààa pée māāyee ní.»

¹⁹Isirayeel yab tɔntɔŋkpilib bin bi nín lēē bí nín kpèé bi-nabiyaamuee ká yii laakin bi bí nee an pɔ̀kɛ̀n-bi, kun puee bi nín bí-bi yii: «Ní taa bàtī brikisib bin ni kpààa māā ɲwiin kamaayee nyɔ̀kɔ̀m pu.»

²⁰Bi nyán Faaroo ceeyee ní ki cūti ká Mooyiisi nì Aarɔn, bín yú ki cí-bi.

²¹Bi nín nyán Mooyiisi nì Aarɔn pu ki bí-bi yii: «Ti-Dindaan di wāl tin ni ɲá nee kí sòon ni-bɔ̀ti! Ni yānti Faaroo nì u-yab kaa ti là bi-nimbiliŋ ń wāl-ti. Ni ɲman dū kitàataajiki ní ki ɲá bi-ɲaan bí fōō kí kpò-ti.»

²²Niinee ní Mooyiisi fātì ti-Dindaan pú ki bí-u yii: «M-Dindaan, ba pu ní a ɣá samaa nee tikpitil mín? Ba pu ní a nín túnní man dee?

²³Doooo m nín cūti Faaroo cee ki sòon a-yil puee, ún bí ki sàantí Isirayeel yab ní, ní sii kaa pée ɣá tiba kí fī a-nibul.»

Exode 6

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Kɔŋkɔnnée a làá ká m nín làá ɣá Faaroo puee. M-ɔŋkpaanɣu ɣun m làá dàkà-uee pu ní u làá yànti m-nibul ń nyā. Mɔŋkpaan gbanti di làá yànti ú jà-ni kí nyānti u-tiŋkin!»

Unimbɔti pōon Mooyiisi kí fī Isirayeel yab

²Unimbɔti gíti bí Mooyiisi yii: «Man di sá NI-DINDAAN.

³M nín nyánti m-ba ki dàkà Abraam nì Isaaki nì Jaakɔb yii man di sá UNIMBɔTI MPɔŋKɔDAAN. Ama maa nín lēē ki dàkà-bi yii bi yī-mi <NI-DINDAAN>.

⁴M nín pōon-bi dipoondi yii m làá dū Kanaan tiŋki kin bi nín kóò ki sá binicambee kí tī-bi.

⁵M gbī Eejipiti yab nín tī Isirayeel yab atuun ɣin pō bi bí ki tūn ki yáŋkée pu, ní maa súnti dipoondi din m nín pōon-bee pu.

⁶An puee, tükù Isirayeel yab yii: <Man di sá ni-Dindaan. M làá nyānti-ni Eejipiti yab tuuŋɣi ɣin pōyee poon ní kí fī-ni kí nyānti ni-yuŋkun. M làá dū m-ɔŋkpaanɣu nì m-tuŋkpaanɣi kí fī-ni kí líí.

⁷M làá dū-ni ki ɣá m-nibul ní kí nín sá ni-Nimbɔtiu ní ní bée yii man ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu di nyánti-ni Eejipiti yab tuuŋɣi ɣin pōyee poon.

⁸M làá cáá-ni kí cūnni kitiŋ kin poon m nín pūti yii m làá tī Abraam nì Isaaki nì Jaakɔbee. Nimbi ní m làá dū kitiŋ gbanti kí tī ní nín kìn ki yì. Man ni-Dindaan di lī mín.>»

⁹Mooyiisi cáá an botee ki lī Isirayeel yab cee, ama kuyuŋu gīŋɣi ɣin poon bi bée kaa yānti bi pílifin-u.

¹⁰Ní ti-Dindaan fātì gíti sòon nì Mooyiisi yii:

¹¹«Cù kí tükù Faaroo, Eejipiti bɔtiu yii ú yànti Isirayeel yab ń nyā u-tiŋkin.»

¹²Ní Mooyiisi kí-u yii: «Isirayeel yab gba kaa pílifin-mi, Faaroo di dāa nín pílifin man un kaa ɣūn kí sòon mmɔntiimin naaa?»

¹³Niinee ní ti-Dindaan tükù Mooyiisi nì Aaron bi nín làá sòon Isirayeel yab nì Faaroo, Eejipiti yab bɔtiu pu ní Isirayeel yab ń nyā Eejipiti tiŋkinee.

Mooyiisi nì Aaron naanjab yiŋɣi

- ¹⁴Isirayeel yab naakoti kpilib yiŋŋi sèé. Jaakɔb jipɔŋkpiliu Rubeen jipɔmbi di sá Anɔki nì Palu nì Eetisirɔn nì Kaarmii. Rubeen naakookun yab naanjab yiŋŋi dee.
- ¹⁵Simeeyɔn jipɔmbi di sá Jeemuyeel nì Jamiini nì Oodi nì Jaakin nì Sookaar nì Saayuul, ukanaannimpu jipɔɔn. Simeeyɔn naakookun yab naanjab yiŋŋi dee.
- ¹⁶Leefii jipɔmbi ki nóó nì bi-naantitɔntɔkɔŋ yiŋŋi di sá Geersɔn nì Keeyaati nì Meerarii. Leefii ŋá abin dilaataal nì mmun̄ku nì saalaa nì aluli ní ki nín kpîl.
- ¹⁷Geersɔn jipɔmbi di sá Liibinii nì Simeeyii. Báà ŋma sá u-maaliŋun yab naanja.
- ¹⁸Keeyaati jipɔmbi di sá Amiiraam nì Yitiseeyaar nì Eebrɔn nì Usiyeel. Keeyaati ŋá abin dilaataal nì mmun̄ku nì saalaa nì ata ní ki nín kpîl.
- ¹⁹Meerarii jipɔmbi di sá Maalii nì Musii. Leefii dicaŋŋi yab nì bi-naantitɔntɔkɔŋ yiŋŋi dee.
- ²⁰Amiiraam cáá u-baa niisal Jookebeedi ní u mǎl̄-u Aarɔn nì Mooyiisi. Amiiraam ŋá abin dilaataal nì mmun̄ku nì saalaa nì aluli ní ki nín kpîl.
- ²¹Yitiseeyaar jipɔmbi yiŋŋi di sá Kooree nì Neefeegi nì Sikirii.
- ²²Usiyeel jipɔmbi yiŋŋi di sá Miisayeel nì Eeliisafan nì Sitirii.
- ²³Aarɔn cáá Eelseeba, Amiinadaab bisal, Naasɔn niisal. U nèn mǎl̄-u Nadaab nì Abiyuu nì Eeleyasaar nì Itamaar.
- ²⁴Kooree jipɔmbi yiŋŋi di sá Asiir nì Eelkana nì Abiyasafi. Kɔree dicaŋku yab naanjab yiŋŋi dee.
- ²⁵Aarɔn jipɔɔn Eeleyasaar cáá Putiyeel bisalib ubɔ, ní u mǎl̄-u Fineeyaasi. Leefii naakookun yab kpilib yiŋŋi dee.
- ²⁶Mooyiisi nì Aarɔn gbanti ní ti-Dindaan bí yii: «Ní nyāntímaan Isirayeel yab Eejipiti tiŋkin, bí nīn nóó tɔb akiti akiti kii bijanjaliibee.»
- ²⁷Mooyiisi nì Aarɔn di nèn tí cūti sòŋ nì Faaroo Eejipiti yab bɔtiu yii ú yànti Isirayeel yab ní nyā u-tiŋkin.

Unimbɔti fātii būsì Mooyiisi u-poondi

- ²⁸Ti-Dindaan nín nèn sòŋ nì Mooyiisi Eejipiti tiŋkinee,
- ²⁹u nèn bí-u yii: «Man di sá ni-Dindaan. Á tükù Faaroo Eejipiti yab bɔtiu tin kɔkɔ m sòŋ nì see.»
- ³⁰Ní Mooyiisi kíf-u yii: «Man kaa ŋūn kí sòŋ mmɔntiim, mana ní Faaroo làá ŋmā kí pīlifiñ-mi?»

Exode 7

¹Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Pīlifi, m làá dū-si kí kpántí kii Unimbotee ní Faaroo cee, ní a-maan Aarɔn n nīn sá a-bɔnaatiliu.

²Sii di làá tükù Aarɔn tin kɔkɔ m sòon nì see ní ùn n dūú nàatī Faaroo, án nín làá ɔ́a pu ú yàntī Isirayeel yab n nyā u-tiŋkinee.

³Nyunti gbantee ní man m yàntī Faaroo pɔbil n pɔɔkì ní m bütī m-daanti nì m-maamaacib Eejipiti tiŋkin.

⁴Ama Faaroo kaa làá pīlifiñ-ni. M làá dākà Eejipiti yab m-pɔŋɔ, kí dāal bi-tafal ɔ́kpitim pu, ní kí nyāntī m-nibul Isirayeel yab Eejipiti tiŋkin bí nīn nóó tɔb akiti akiti kii bijanjaliibee.

⁵M yaa láa dākā-bi m-pɔŋɔ mīn ki nyāntī Isirayeel yab bi-kansikinee, niin ní bi dāa béetī yii man di sá ni-Dindaan.»

⁶Ní Mooyiisi nì Aarɔn ɔ́a kii ti-Dindaan nín tī-bi mara bí ɔ́a puee deede.

⁷Nyunti ɔ́un bi nīn cütī sòon nì Faarooyee, Mooyiisi nīn cáá abin imun̄ku inaa, ní Aarɔn cáá abin imun̄ku inaa nì abin ata.

Faaroo yī kaa pīlifiñ Mooyiisi nì Aarɔn

⁸Ti-Dindaan bí Mooyiisi nì Aarɔn yii:

⁹«Faaroo yaa bālifi-ni yii ní ɔ́a maamaaci ubɔee, á tükù Aarɔn yii ú yòon u-kpandɔŋu kí lúkú kitiŋ Faaroo nimbiin, ɔ́u làá kpántí ukoobu.»

¹⁰Niinee Mooyiisi nì Aarɔn nín cá Faaroo cee, ní ki ɔ́a kii ti-Dindaan nín bí yii bí ɔ́a puee. Aarɔn dū u-kpandɔŋu ki lúkú kitiŋ Faaroo nì u-kpambaliŋ nimbiin, ní ɔ́u kpánti ukoobu.

¹¹Ní Faaroo yīn bibɔɔbi nì bikpaŋkpantiibi bin bí Eejipitee, ní bi mun dū bi-kpaŋkpantiiku ki ɔ́a mīn mbaantiim.

¹²Báa ɔ́ma dū u-kpandɔŋu ki lúkú ní ɔ́u kpánti ukoobu. Ama ní Aarɔn kpandɔŋu dū bīn kpandɔi ki nátì.

¹³Nì mīn kɔkɔee, Faaroo pɔbil gbínti pɔɔ waa gbīl ki tīn Mooyiisi nì Aarɔn kii ti-Dindaan nín pée lī puee.

Nnaabupeepeekaa: nnyim kpánti fatiku

¹⁴Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Faaroo pɔbil pɔɔ, waa là kí yàntī Isirayeel yab n bunti.

¹⁵Fool kutaafaauue, á fu kíntí Faaroo ɔ́yunti ɔ́un ní u cá dimɔɔgbandee. Ní cīti-u Niil mɔɔl caŋin. Á fu nīn ɔ́ub ɔ́kpandɔ ɔ́un a dūu kpánti ukoobuee a-ɔ́aan.

¹⁶Á fu tükū-u yii: <Ti-Dindaan Eebru yab Nimbotiu di túnni-mi m dāá tükū-si yii á yànti u-nibul n cū kuteeun kí jāam-u, ama ní ki dāa sāa dīn nee, aa pīlifiñ-u.

¹⁷M làá dū m-kpandɔ̃ɔ nɛe kɪ fáá Niil nyim ní mí kpántí fatiku. Ti-Dindaan bí yii m̃n ɣá m̃ñ ní á bée yii ùñ di sá ti-Dindaan.

¹⁸Ijɔm in kɔkɔ bí Niil mɔɔlinee làá kpú, ní nnyim ń bīl̃ ní Eejipiti yab kaa làá ti ɣmā kɪ nyò nnyim gbanti.>»

¹⁹Ti-Dindaan gíti bí Mooyiisi yii: «Tùkù Aarɔn yii ú yòoñ u-kpandɔ̃ɔ kɪ tànti Eejipiti yab nyiɣfii ñ bi-buɣyi ñ bi-nyimbɔbiling kɔkɔ pu, án nín làá ɣá pu Eejipiti nyiɣfii kɔkɔ ń kpántí fatiku kɪ kpáãñ bi-booñɣi ñ bi-lɔnti poonee.»

²⁰Mooyiisi ñ Aarɔn ɣá kii ti-Dindaan nín bí yii bí ɣá puee. Aarɔn yòoñ u-kpandɔ̃ɔ kɪ fáá nnyim min dɔ̃ Niil mɔɔlinee Faaroo ñ u-kpambaling nimbiin, ní ibun kɔkɔ nyim kpánti fatiku.

²¹Ní ijɔm in kɔkɔ bí dimɔɔlinee kp̃l̃, ní dimɔɔl nyim núukì. Ní Eejipiti yab kaa ti ɣūñ kɪ nyò-mì. Niinee Eejipiti tiŋki kɔkɔ dūu kpánti fatiku.

²²Ama Eejipiti yab kpaŋkpantiibi mun dū bi-kpaŋkpantiiku kɪ ɣá m̃ñ mbaantiim. Faaroo pɔbil pɔk̃k̃i waa pílifi Mooyiisi ñ Aarɔn, kii ti-Dindaan nín pée lī puee.

²³Faaroo fātii nín gítí u-dumpu kaa fātii tó tin jítèe poon tiba.

²⁴Ní Eejipiti yab kí kɪ bí gbì anyimbɔbil Niil mɔɔl caɣin kɪ nyàab̃ nnyim kɪ nyò, kun puee baa ññ gíti ɣūñ kɪ nyò dimɔɔl nyim.

²⁵Ti-Dindaan ññ yānti Niil mɔɔl kpánti fatiku m̃ñ kɪ tin sāa iwiin iluli.

Nnaabuliliiti: kpaabi

²⁶M̃ñ boonee ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Cùú tùkù Faaroo yii: <Man ni-Dindaan bí yii á yānti m-nibul ń nyā kɪ cùú jāãñ-mi.

²⁷A yaa yīl̃ yii bí taa cùee, m làá yānti kpaabi ń dāá kpátí kɪ gbí a-tiŋki kɔkɔ poon.

²⁸Kpaabi làá gbí Niil mɔɔl poon, ní kɪ nyānñi kɪ dāãñ kɪ kó a-dumpu ñ a-diikun ñ a-dooɣu pu, kɪ kó a-kpambaling dumpui ñ a-tiŋki kɔkɔ nib dumpui, ní kɪ kó bi-faɣyi ñ bi-sambiling poon.

²⁹Kpaabee làá jōm̃ kɪ tókɔ́ñ sii ñ a-tiŋki kɔkɔ nib ñ a-kpambaling kɔkɔ pu.>»

Exode 8

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Tùkù Aarɔn yii ú tànti u-kpandɔ̃ɔ kɪ túl̃ ikpin ñ ibun ñ anyimbɔbil ní kpaabi ń nyā kɪ gbí Eejipiti tiŋki kɔkɔ.»

²Ní Aarɔn t̃ant̃i u-kpandɔ̃ɔ ibun kɔkɔ pu, ní kpaabi nyā́ñ kɪ gbí Eejipiti tiŋki kɔkɔ.

³Ní Eejipiti yab kpaŋkpantiibi mun ɣá bi-kpaŋkpantiiku kɪ nyānti kpaabi kɪ gbéè̃ñ Eejipiti tiŋki poon kii Aarɔn nín ɣá puee.

⁴Faaroo yíí Mooyiisi nì Aarɔn ní ki bí-bi yii: «Mèèmaan ni-Dindaan ú kúntí man nì m-nibul tɪŋkin kpaabi. Boonee m làá yàntí Isirayeel yab ń nyā kí cùú ɣá saraabi kí tī-u.»

⁵Ní Mooyiisi kíf-u yii: «Yóóń-mi ɣyunti ɣun a là ń dāá mèè kí tī si nì a-kpambaliŋ nì a-nibulee, án ńń làá ɣá pu ti-Dindaan ń kúntí kpaabi a-cee nì a-diinɣinee. Án làá pée kíń kpaabi bin kā Niil mɔɔlinee ɣmaniɣma ní.»

⁶Ní Faaroo bí yii: «Á fu mèè fool.» Ní Mooyiisi bí-u yii: «An ɣāñ, m làá fu mèè kí tī-si ní á bée yii ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu nì ubɔ kaa ɣmà.

⁷Kpaabi làá fu wāŋkì kí wàatí sii nì a-diinɣi nì a-kpambaliŋ nì a-nibul, ní án fu kíń kpaabi bin bí Niil mɔɔlinee ɣmaniɣma.»

⁸Mooyiisi nì Aarɔn nyáń Faaroo cee ní Mooyiisi mēē ti-Dindaan ú kúntí kpaabi bin u dūu dáal Faaroo tafalee.

⁹Ti-Dindaan nèn ɣá Mooyiisi ńń nèn mēē-u puee ní kpaabi nèn kpí adiinni nì imɔŋki nì tisatin.

¹⁰Ní bi kóoń ki bíl akpuku akpuku, ní kitiŋ fōō ki núukì.

¹¹Ama ɣyunti ɣun Faaroo ká yii digíńdi bí nyìkití u-puee ní u pɔɔkì u-pɔbil kaa ɣá min Mooyiisi nì Aarɔn lēe, kii ti-Dindaan ńń nèn pée tükū-bi puee.

Nnaabutataati: inaacib

¹²Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Tükù Aarɔn ú dúkutí u-kpandɔŋu kí fáá kitiŋ dikpɔŋkpɔndi ń yíkì kí kpántí inaacib kí gbí Eejipiti tɪŋki kɔkɔ.»

¹³Ní bi ɣá kii ti-Dindaan ńń lī puee. Aarɔn dúkutí u-ɣal ki dū ɣkpandɔ ɣun u ɣúbee ki fáá kitiŋ ní dikpɔŋkpɔndi yíkì ki kpántí inaacib ki bīñ binib nì tiwaŋkuti pu. Eejipiti tɪŋki kɔkɔ poonee, dikpɔŋkpɔndi nèn kpántí inaacib ní.

¹⁴Ní Eejipiti yab kpaŋkpantiibi mun nèn mākañ kí dū bi-kpaŋkpantiiku kí kpántí inaacib, ama ní kaa ɣúń. Inaacib nèn mōtíi dómiń ki bīñ binib nì tiwaŋkuti pu.

¹⁵Bikpaŋkpantiibi bí Faaroo yii: «An sá Unimbɔti pɔŋɣu di bí tūñ ditundi din bí nee.» Ama nì mīñ kɔkɔee, Faaroo nèn pɔɔkì u-pɔbil. Waa nèn pílifiñ Mooyiisi nì Aarɔn, kii ti-Dindaan ńń nèn pée tükū-bi puee.

Nnaabunanaati: ikpiŋki

¹⁶Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Fool kutaafaau pɔlpɔlee, á fu pée kí kíntí Faaroo ɣyunti ɣun u yaa fu nyáń ki cá dimɔɔgbandee kí tükù-u yii: <Ti-Dindaan bí yii á yàntí m-nibul ń búntí kí cùú jāam-mi.

¹⁷A yaa kaa yāntí bi búntèe, m làá yàntí ikpiŋki ń fu nyā sii nì a-kpambaliŋ nì a-tɪŋki nib pu nì a-diinɣin. Ikpiŋki gbanti làá kpátí kí gbí Eejipiti yab diinɣin kí kpáañ kitiŋ laakin bi yúee.

¹⁸Ama yaadalee, m làá gantī Gooseen tiŋki laakin m-nibul kóòyee. Baa làá ká ikpiŋki gbanti báà ubo niin, ní á bée yii man ni-Dindaan bí kitin nee poon.

¹⁹Niinee m làá dāá fī m-yab ní digantil n dōōn man nibul nì sii yal kansikin. Fool ní kudaanŋu gbanti làá fu nā.>»

²⁰Ní ti-Dindaan lafun nā kii u nín lī puee. U yānti ikpiŋki dōmīn ki gbí Faaroo cindin nì u-kpambalin diinŋin, ní Eejipiti tiŋki kòkò dūu kpánti ikpiŋki nma.

²¹Niinee ní Faaroo yīn Mooyiisi nì Aarōn ní ki bí-bi yii: «Cūmaan kí nā saraabi kí tī ni-Nimbōtiu kitin nee poon, ní taa nyā!»

²²Ní Mooyiisi kí-u yii: «Aayee, an kaa nān tí nā mín, kun puee saraabi bin ti làá nā kí tī ti-Dindaan ti-Nimbōtiuee sá mbusukpaan ní Eejipiti yab cee. Bi yaa ká ti bí nāan an saraabee, bi làá yāŋkì-ti atankee kí kpò ní?

²³An puee ti làá nyā kí cōm iwiin ita kuteeu pu ní ti-Dindaan ti-Nimbōtiu n dākà-ti saraabi bin an sá tí nā kí tī-uee.»

²⁴Ní Faaroo bí-bi yii: «M kí kí yānti ní cū kuteeu pu kí nā saraabi kí tī ni-Dindaan ni-Nimbōtiu, ama ní taa nyā kí cū ndan. Ní mēmaan ni-Nimbōtiu kí tī-mi.»

²⁵Mooyiisi kí-u yii: «M yaa pēe nyān a-ceeyee, m làá mē ti-Dindaan ní foolee ú fu kúnti ikpiŋki sii a-ba pu nì a-kpambalin nì a-tiŋki nib pu. Ama sii Faaroo, á taa ti mōnti-ti kí pliñ samaa nsan bí taa cū kí nā saraabi kí tī ti-Dindaan.»

²⁶Mooyiisi nyān Faaroo ceeyee ní ki mē ti-Dindaan.

²⁷Ti-Dindaan nìn nā min Mooyiisi bālifēe, ki kúnti ikpiŋki Faaroo nì u-kpambalin nì u-tiŋki nib cee, báà ukpiŋki kaa ti kīn.

²⁸Ama min bí nee muee, Faaroo fātī tí pòkì u-pòbil kaa yānti Isirayeel nibul búnti.

Exode 9

Nnaabuŋmoonmooti: tiwaŋkuti kúm

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Cū Faaroo cee kí tükù-u yii: <Ti-Dindaan Eebru yab Nimbōtiu bí-si yii á yānti u-nibul n nyā kí cū jām-u.

²A yaa tí yī kaa yānti bi cūti ki gbintī núb-bee,

³ti-Dindaan làá yānti bílbi kúm n jēetī a-waŋkuti tin bí a-satinee pu. Bílbi kúm min pōyee làá jēetī a-taamui nì a-gutaamui nì a-mammu nì a-naai nì a-piī nì a-ŋoobui pu.

⁴Ti-Dindaan làá yānti digantil n dōōn Isirayeel yab waŋkuti nì Eejipiti yab waŋkuti kansikin. Isirayeel yab waŋkuluku báà kubòbò kaa làá kpú.»

⁵Ti-Dindaan yóon nyunti ki bí yii: «Fool ní m làá fu yànti an bɔti n jiti Eejipiti tiŋki pu.»

⁶Kutaa wúntèe ní ti-Dindaan ná min u bí yii u làá ɲée. Eejipiti yab waɲkuti kɔkɔ kpɪ, ama Isirayeel yab waɲkuluku báa kubɔɔ kaa kpɪ.

⁷Faaroo tú binib cùti kpēē ní ki ká yii Isirayeel yab waɲkuluku báa kubɔ kaa kpɪ. Nì mìn kɔkɔee, u pɔkɔ u-pɔbil kaa yānti Isirayeel yab nyān.

Nnaabululuuti: anal

⁸Ti-Dindaan bí Mooyiisi nì Aarɔn yii: «Jáfi maan dibubul poon ɲfantam aɲaɲkul ali kí nīn ɲúb, ni yaa bān Faaroo ceeyee, Mooyiisi n dū yān kutaa pu Faaroo nimbiin.

⁹Án làá kpánti kukpɔɲkpɔɲu ní kí biin Eejipiti tiŋki kɔkɔ pu, ní án yānti anal n tɔ binib nì tiwaɲkuti wunti pu kí kpánti ibuun Eejipiti tiŋki kɔkɔn.»

¹⁰Mooyiisi nì Aarɔn jáfi ɲfantam ki bān ki ká Faaroo, ní Mooyiisi dū ɲfantamee ki yān kutaa pu Faaroo nimbiin, ní an yānti anal tɔ binib nì tiwaɲkuti wunti pu ki kpánti ibuun.

¹¹Ibuun gbanti puee, Eejipiti yab kpaɲkpantiibi kaa ɲún ki yúl Mooyiisi nimbiin, kun puee ibuun nīn pín bi mun wunti pu kii an nīn nīn pín Eejipiti yab kɔkɔ wunti pu puee ní.

¹²Ama ti-Dindaan nīn pɔkɔ Faaroo pɔbil ní waa pílifin Mooyiisi nì Aarɔn, kii ti-Dindaan nīn nīn pée tükü Mooyiisi puee.

Nnaabululuúti: ataanyinkumbil

¹³Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Fool kutaafaau pɔlpɔlee, á fu cù Faaroo cee kí tükü-u yii ti-Dindaan Eebru yab Nimbotiu bí-u yii: <Á yānti m-nibul n nyā kí cù jām-mi.

¹⁴Di sá kɔɲkɔnnèe, m làá dū nnaabu nīn bí pu ɲu-ba ɲu-bee kɔkɔ kí tɔ si nì a-kpambalin nì a-tiŋki nib kɔkɔ pu, ní á bée yii ubɔ kaa bí kitiŋ nee pu kí dū u-ba kí ɲmāntin man.

¹⁵M bàà dūmaan bilbil kúm ki kúnti sii nì a-tiŋki nib dooooyee kí dākà m-pɔɲɲu. Naɲkɔnampu nee, ni bàà kpɪ ki céet kitiŋ pu pílpil.

¹⁶Ama m yānti á nīn bí kí ɲmā kí dākà-si m-pɔɲɲu ní m-yindi n gbiti ilaan kɔkɔ.

¹⁷Nì mìn kɔkɔee, aa pú m-nibul nsan bí nyā.

¹⁸An puee fool naɲkɔnampuee, m làá fu yānti utaaja n nì ataanyinkumbikpaan n líti. Doooo Eejipiti tiŋki nīn kí ki bí ki dāa sāa nyunti nee, an taauee kaa láa nīn ataanyinkumbikpaan líti mìn ki ká.

¹⁹Mín puee yàntī bí kóòhnní a-waṅkuti nì tin kòkò a cáá an bí tisatinee kí cááñ mmòṅki. Kun puee utaaja làá fu nì, ní ataanyĩnkumbikpaan ń fu lífí kí kpò binib nì tiwaṅkuti tin bí tisatin kaa kùnní mmòṅkee.>»

²⁰Faaroo kpambaliṅ bin nìn fāṅkì ti-Dindaanee nìn yāntì bi-tòntònlìibi kpáàn tiwaṅkuti kí kùnní mmòṅki.

²¹Ama ní bin kaa nìn fāṅkì ti-Dindaanee kaa nìn dū tibòtee kí túń ditundi, ní kí yāntì bi-tòntònlìibi nì bi-waṅkuti bí tisatin.

²²Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Yòòñ a-ṅal kí túl kutagbòṅu utaaja ń nì ataanyĩnkumbikpaan ń lífí binib nì tiwaṅkuti nì tikpaajin tin kòkò bí Eejipiti tiṅkinee pu.»

²³Ní Mooyiisi yòòñ u-kpandòṅu kí túl kutaa, ní ti-Dindaan yāntì itaatantati kí, ní utaaja nì, ní ataanyĩnkumbikpaan lífí, ní utaa tó kitiṅ kòkò. Ti-Dindaan nìn yāntì utaaja nì ataanyĩnkumbikpaan lífí Eejipiti tiṅki pu.

²⁴Utaaja nì ataanyĩnkumbikpaan lífí nì itaanyòmòṅmò tikpil. U nìn nì mpon mpon tikpil. Doooo Eejipiti tiṅki nín kí kí bí kí dāa sāa an yuntiṅuee, an taajau juti kaa láá nì mín kí ká.

²⁵Ataanyĩnkumbikpaan nìn lífí Eejipiti tiṅki kòkò, kí kùū kùū binib nì tiwaṅkuti tin bí tisatinee. Nì nìn bíl tikpaajin kòkò kí kófí isufi in yú tisatinee kòkò.

²⁶See Gooseen tiṅki laakin Isirayeel yab kóòyee baba ní utaaja nì ataanyĩnkumbikpaanee kaa gbēē.

²⁷Niinee Faaroo yíí Mooyiisi nì Aarón ní kí bí-bi yii: «Min bí nee, m bēē yii m yīntì. Ni-Dindaan di sá deedeedaan ní man nì m-nibul fōō dibòkpil.

²⁸Mèèmaan ni-Dindaan, utaaja nì ataanyĩnkumbikpaan nì itaatantati ń gbēē. M làá yàntī ní nyā, maa làá ti tàān-ni.»

²⁹Ní Mooyiisi bí-u yii: «M yaa nyán kitiṅ poonee, m làá yòòñ m-ṅalii kí túl ti-Dindaan watil pú kí mèè-u, ataanyĩnkumbikpaan nì itaatantati kòkò làá ṅmíl ní á bēē yii ti-Dindaan di yì kitiṅ kòkò.

³⁰Ama m nyí yii nì mín kòkòee, sii nì a-kpambaliṅ kaa làá tí fāṅkì ti-Dindaan Unimbòti.»

³¹Utaajee nìn nì kí bíl gulfa nì tijimpin tin bi yí òṅjee, kun puee òṅji nìn bí búù, ní gulfa bí púkuń.

³²Ama tijimpin tin bi yí bilee nì seegilee tíń kaa lòòñ malaa, an pu ní utaajee kaa nìn bíl tíń..

³³Mooyiisi yíkì Faaroo cee kí nyán kitiṅinee ní kí yòòñ u-ṅalii kí túl ti-Dindaan watil pú kí mēē, ní utaaja nì ataanyĩnkumbikpaan nì itaatantati gbēē.

³⁴Faaroo ká yìi utaaja nì ataanyinkumbikpaan nì itaatantati gbèèhèe, ní u nìkì ikpiti diɲál ní u nì u-kpambaliɲ fātìi pókòkì bi-pòbiliɲ.

³⁵Faaroo pòbil nìn pókòkì ní u yìi kaa yāntì Isirayeel yab nyáń, kii ti-Dindaan nín nìn dī Mooyiisi pu ki sòon puee.

Exode 10

Nnaabuniniiti: inaakitoon

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Cù Faaroo cee, di sá man di pókòkì u nì u-kpambaliɲ pòbiliɲ kí ɲmā kí yāntí m-maamaacidaanti bi-kansikin bí ká.

²Ní si mun ń ká kí dāá māafi a-biyaamu nì a-naantiibi m nín dátì Eejipiti yab tafal puee nì m nín ɲá maamaacidaanti tin bi-tiɲkinee. Min làá yāntì ní bée yii man di sá ni-Dindaanee dee.»

³Mooyiisi nì Aarɔn cūtìi ká Faaroo ní ki bí-u yii: «Ti-Dindaan Eebru yab Nimbɔtiu nín lī puee sèé: <Kí tin sāa ɲyunti ɲulɔɲu ní a làá gbèèñ a-pɔɔgbifiɲɲu kí sɪntì a-ba taapu kí tī-mi ní? Yāntì m-nibul ń nyā kí cùú jāam-mi.

⁴A yaa yìi kaa yāntì m-nibul nyánee, fool m làá fu tōń inaakitoon a-tiɲki kòkò pu.

⁵I làá dāañ kí kpátí kí bliñ kitiɲ kòkò pu bí taa ti wāl-kì. I làá dāá ɲmó ki céetí tin nìn kíń utaaja kaa bíilee, nì isufi in bí tisatinee.

⁶Inaakitoon làá dāañ kí gbí a-diɲɲin nì a-kpambaliɲ kòkò diɲɲin nì Eejipiti yab kòkò diɲɲin. Doooo a-naanjab ki dāa dūu sāa a-baabi, bi nín kí ki bí kitiɲ pu ki dāa dūu sāa dín nee, baa làá ká an bɔti juti ki ká.» Mooyiisi lī mimmee ní ki nyáń Faaroo cee ki búntì.

⁷Faaroo kpambaliɲ bí-u yii: «Kijapaaí nee làá nín pée cāabíń-ti mbusu ní. An puee yāntì binib nee ń nyā kí cùú jāam bi-Dindaan bi-Nimbɔtiu. Aa ká yii an bíi nàantí ti-tiɲkaaa?»

⁸Ní bi fātìi yíiń Mooyiisi nì Aarɔn Faaroo cee, ní u bí-bi yii: «Níń cámaan! Ní cùú jāam ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu. Ama, bilab nì bilab di cá ní?»

⁹Ní Mooyiisi kíí-u yii: «Tì nì ti-nipɔmbi nì ti-jaɲkpilib nì ti-nimpunaatiibi nì ti-jipɔmbi nì ti-bisalib nì ti-ɲoobui nì ti-piii nì ti-naai kòkò di làá cù. Kun puee an sá ti-Dindaan jiɲaaliu ní ti làá cùú jī kí tī-u tinyool.»

¹⁰Ní Faaroo bí-bi yii: «Baaa! M yaa yāntì ni nì ni-nimpoobi nì ni-biyaamu búntèe, ni-Dindaanee lafun bí ni-cee! Ni cáá ilandòkòkpiti páaa!

¹¹M yìi kpataaa! Bininjab baba ń cùú jāam ni-Dindaan, kun puee kun ni mēē-mee dee.» U lī mimmee ní bi jīń-bi Faaroo cee ki nyāntì.

¹²Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Tāntì a-ɲal Eejipiti tiɲki pu inaakitoon ń dāañ kitiɲ pu kí ɲmó kí céetí kitiɲ pu mooti kòkò, nì tin kòkò kíń utaaja kaa bíilee.»

¹³Mooyiisi tāntì u-ɲal Eejipiti tiŋki pu, ní ti-Dindaan yāntì kubuɲu kubɔ nyánní ɲwìiń nyalan̄ki pú ki jíti kitĩɲee pu ɲwiimpu nì kunyeeu kɔkɔ. Kutaa wúntèe ní kubuɲuee cáań inaakitoon.

¹⁴Ní i dómiń ki gbí kitĩɲ kɔkɔ pu laaba kaa kíń. I nìń dómiń ki wīkí tikpil tikpil, baa láá ká an naakitooɲyee wíɲɲu mĩń dalba, kaa làá gíti ká mĩń mun dalba.

¹⁵I kpátìi bīiń kitĩɲ kɔkɔ pu bòmmm ní baa ti wāl-kì. Ní i ɲmó ki céetì kitĩɲee pu mooti nì isufi in nìń kíń utaaja kaa bílee biliɲ. Kumɔsɔɲu kaa nìń kíń kitĩɲ pu, mĩń ní kufaasɔɲ kaa nìń kíń busubu pu tisatin nì Eejipiti tiŋki kɔkɔ poon.

¹⁶Niin niin ní Faaroo tú bi yíiń Mooyiisi nì Aarɔn ní ki bí-bi yii: «M yīntiń ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu ki yīntiń ni mun.

¹⁷Ní gíti dū m-kpitii kí pɔ-mi min bí nee mun, kí mēē ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu ú tí kàkatì ɲkúm tafadaaldi nee kí wàatī-mi.»

¹⁸Mooyiisi nyáń Faaroo ceeyee ní ki mēē ti-Dindaan.

¹⁹Ti-Dindaan nìń yāntì kubuɲkpaan̄ɲu kubɔ nyánní ɲwìiń jeetilan̄ki pú ki kpāā inaakitoon kɔkɔ ki cáa tó Tikati mɔɔl poon. Eejipiti tiŋki kɔkɔ poonee, baa nìń gíti kāntí unaakitoon báà ubambaanti.

²⁰Ama ti-Dindaan nìń pɔkì Faaroo pɔbil, an yāntì waa nìń pú Isirayeel yab nsan bí nyā.

Nnaabuwawaati: Dibɔmbɔndi

²¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Yòoń a-ɲal yilpu, dibɔmbɔndi ń dāá bīiń Eejipiti tiŋki pu, kí nīn gbìfi unil ń ɲmā kí gbēē-dì nì u-ɲal.»

²²Ní Mooyiisi yòoń u-ɲal yilpu, ní dibɔmbɔɲkpaandi diba dómiń Eejipiti tiŋki kɔkɔ pu áli iwiin ita.

²³Iwiin ita gbanti poonee, Eejipiti yab báà ubɔ kaa nìń ɲún ki wāl u-juti, kaa nìń ɲún ki céefi u-taal ki nyáń. Ama ní laakin Isirayeel yab kóòyee wāl bómbɔɲ.

²⁴Ní Faaroo yíiń Mooyiisi ki bí-u yii: «Níń cámaan! Cùú jāammaan ni-Dindaan. Ni ɲūń kí kpāāń ni-biyaamu. Ama ni-piii nì ni-ɲoobui nì ni-naai ín làá gbíntí doo.»

²⁵Ní Mooyiisi kíi-u yii: «Sii a-ba di làá tī-ti tiwan̄kuti tin ti làá dūú ɲá mpèé saraau nì bisaraawɔkaabi kí tī ti-Nimbɔtiueeee?

²⁶Ti làá kpāāń ti-wan̄kuti, báà kubɔ kaa làá kíń. Di sá yii tiwan̄kuti gbanti kansikin ní ti làá tin lēē tin sá tí dūú ɲá saraabi kí tī ti-Dindaan ti-Nimbɔtiuee. Taa láá nyí tin ní ti làá dūú ɲá saraabee, see ti yaa bàń laakin ti cée.»

²⁷Ama ní ti-Dindaan mōtìi pɔkì Faaroo pɔbil ní waa là kí pɔ Isirayeel yab nsan bí nyā.

²⁸Ní Faaroo bí Mooyiisi yii: «Nyā m-cee doo! Á taa ti dāān m-cee dalba dalba! Dalin̄kin ní a yaa ti dómin̄ ki yúl̄ m-nimbiinee, a làá kpú ní!»

²⁹Ní Mooyiisi kíf-u yii: «A nín lī puee, an ḡān! Maa làá ti dāān kíf yúl̄ a-nimbiin!»

Exode 11

Bi sòon̄ nnaabujoolkaa pu

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «M làá tōn̄ nnaabujoolkaa Faaroo nì Eejipiti yab pu. Mìn̄ boonee ní ú dāá nín yāntī ní nyā. U làá dāá jà-ni ní nyā doo talku.

²Mìn̄ puee á sòon̄ nì Isirayeel yab, bininjab nì binimpoobi, báà ḡma ḡ mēè u-kṛṇkṛnnaato sindaariya nì animbil kúti wanti.»

³Ti-Dindaan nìn yāntī Isirayeel yab ká diyimṛol̄ Eejipiti yab cee. Mìn̄ ní Faaroo kpambalin̄ nì Eejipiti yab kṛkṛ nìn tó Mooyiisi u-ba tin̄an Eejipiti tin̄kin.

⁴Mooyiisi nìn bí Faaroo yii: «Pīlifi, ti-Dindaan nín lī puee sēé: <M làá jītī Eejipiti tin̄ki poon kunyataasiiu búmbum.

⁵Eejipiti tin̄ki biseebiyaamu nninjabiyaamu kṛkṛ làá kpú, kíf kíf sii Faaroo un kā dibeejal pu nee jipṛṇkpiliu kíf tin̄ cáá sāā uyumbunimpu un nà idee jipṛṇkpiliu, nì tiwan̄kuti kṛkṛ bipeepeekaamu.

⁶Ikuṇkuunti làá dāá nìn tūm̄ Eejipiti tin̄ki kṛkṛ poon ní dàii. Doooo nee, baa láá pée gbīl̄ mìn̄ ki ká jaanjaan, ki kpá kíf gíti ká mìn̄ mun jaanjaan.

⁷Ama Isirayeel yab kansikinee, baa làá gbīl̄ kibṛkṛ gbóol̄ unil̄ áá kuwan̄kuluu gba. Niinee ni làá bée yii man ni-Dindaan ḡá digāntil̄ Isirayeel yab nì Eejipiti yab kansikin.>

⁸Niin ní a-kpambalin̄ bin kā nee làá dāān m-cee kíf gbāān m-nimbiin ní kíf bí-mi yii: <Sii nì a-nibul, nín cámaan.> Mìn̄ boonee ní ḡ búntí.» Nì diṇuul̄ ní Mooyiisi nìn nyān̄ Faaroo cee.

⁹Ní ti-Dindaan gíti bi Mooyiisi yii: «Faaroo yaa kaa bí pīliff̄n̄-nee, an sá ḡ ḡmā kíf bütī m-maamaaci tun̄kpaan̄ḡi u-tin̄ki poon ní.»

¹⁰Mooyiisi nì Aarṛn̄ nìn ḡá maamaaci tun̄kpaan̄ḡi kupaau Faaroo nimbiin, ama ní ti-Dindaan pṛṛkì u-pṛbil, ní waa yāntī Isirayeel yab nyān̄ u-tin̄kin ki búnti.

Exode 12

Dilákatil̄ jijaaliu

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi nì Aarṛn̄ Eejipiti tin̄kin yii:

²«Uḡmal un poon ni bí nee ḡ nìn sá-ni uḡmapeepeekaa iḡmal poon. U làá nìn sá-ni dibindi poon ḡmapeepeekaa ní.

³Ní kpāfi Isirayeel samaau kɔkɔ kɛ sòon nì bi yii: <Uɲmal nee poon iwiin saalaayee, kudicaɲu àá kunaakoou kamaa n̄ lēē dipibil àá diɲobil diba.

⁴Kudicaɲu kubo nib yaa kaa náan kɛ ɲmó kɛ dóó kuwaɲkuluuee kɔkɔ yaadalee, bí ká kudicaɲu kun pilin-bee yab bí sòon kɛ gbilin tɔb kɛ béé bi-nib nyɔkɔm kɛ lēē kuwaɲkuluu kun bi làá ɲmā kɛ ɲmó kɛ dóó yaadalee.

⁵Kuwaɲkuluu kun bi làá kpɔee máan kɛ n̄n sá uja ki cáá dibindi diba, ku-laaba n̄ taa n̄n wɔb̄. Án ɲūn kɛ n̄n sá diɲobil àá dipibil.

⁶Ní kpāafi kuwaɲkuluu gbanti áli uɲmal poon ɲwiin ɲubo kpá saalku dal. An joopɔɲkuee, Isirayeel samaau kɔkɔ n̄ kóon kɛ kpāfi ní kudicaɲu kamaa n̄ kpò kuwaɲkuluku.

⁷Kudii kun kamaa poon ní ni kūu kuwaɲkuluu ki ɲmóee, ní dū fatiku kɛ ɲm̄t̄i ido ili in pu punuu nákéee n̄ ndo ɲun làl̄ punuu yilpuee.

⁸Ní ɲɔfi tinan gbanti, ní kunyeeuee, ní ɲmó-ti n̄ kpɔɔ un baa ɲá ɲkpɔɔnyɔkɔee n̄ tifaal tin tūee.

⁹Ní taa ɲmó-ti tikaal, kɛ taa tókɔn-ti mun, ama ní ɲɔfi-ti kɛ kpāan diyil n̄ ayaka n̄ ina.

¹⁰Ní taa ɲmó-ti kɛ kɛn fool. Tin yaa kɛn kutaa wúntèe, ní dūu wà ɲɲmi.

¹¹Ni n̄n làá n̄n bí min kɛ j̄i tijin gbantee sèe: ní gb̄n dambalab ni-cammu án cúu ni-wampeenkaati, kɛ táká ni-naatakan, kɛ n̄n ɲúb̄ ni-kpandɔi ni-ɲaan, ní kɛ j̄i tijin gbanti malaa malaa. Dilákatil j̄iɲaaliu un ni làá j̄i kɛ t̄i man ni-Dindaan tinyoolee dee.

¹²«Kunyeeu gbantee, m làá dāá j̄it̄i Eejipiti tiɲkin kɛ kpò Eejipiti tiɲki biseebiyaamu kɔkɔ, kɛ kɛl̄ binib kɛ dāá sāa tiwaɲkuti. M làá dāá dāal̄ Eejipiti yab waan̄i kɔkɔ tafal. Man di sá ni-Dindaan.

¹³Ama adiin ɲin nimbi kóoyee, fatiku di làá n̄n sá-ni diwundi. M yaa láa ká fatikuee ní m̄ lákatí ni-pu, ní nimbi n̄ ɲmátí ɲkúm tafadaaldi din m̄ dūu tó Eejipiti yab puee.

¹⁴«Ní dāan̄ ɲwiin nee kɛ yóon̄ kɛ n̄n tétí ɲu-pu, ɲú kpántí-ni j̄iɲaal ní n̄n j̄in̄ ki t̄i man ni-Dindaan tinyool. J̄iɲaal gbanti n̄ kpántí-ni mara ní n̄n j̄in̄ m̄in̄ kɛ n̄n pée cáa cá jaanjaan.»

Kpɔɔb bin baa ɲá ɲkpɔɔnyɔkɔee j̄iɲaaliu

¹⁵Ní ɲmó kpɔɔb bin kaa cáá ɲkpɔɔnyɔkɔee iwiin iluli. Kɛ kɛl̄ ɲwimpeepeekaa dalee, bí taa ti ká ɲkpɔɔnyɔkɔ ubo dumpu. Kɛ yòon̄ ɲwimpeepeekaa dal kɛ cáá sāa iwiin ilulee, un yaa ɲmó kpɔɔ un bi ɲá ɲkpɔɔnyɔkɔee, bí nyāntí-u Isirayeel nibul kansikin.

¹⁶Nwimpeepeekaa dalee, ní kóòh kí kpāfi kí jāàm-mi, ní nwinluluúti dal muee, ní tí kóòh kí kpāfi kí jāàm-mi. Ní taa tō ditundi diba nwiin gbanti, see tijin tin ni làá nà báà nma n jēe baba.

¹⁷«Kpɔnɔb bin baa nà nkpɔnɔnyɔkɔee jɪnaaliu sá ní nīn jīn ki tétí nwiin nūn m nīn nyánti m-nibul Eejipiti tɪŋkinee ní. Ní nīn jīn jɪnaal gbanti kí nīn péé cáa cá jaanjaan. Án nīn sá-ni dibɔkpaal dīn kaa kpántée.

¹⁸Kí yòòh nɔmapeekaa poon nwiin nubo kpá saalku dal kujoopɔŋ kí tin cáá sǎa iwiin mmun̄ku nì nubo dal kujoopɔŋuee, ní taa n̄mó kpɔnɔb bin bi nà nkpɔnɔnyɔkɔee.

¹⁹Bí taa ká ubo dumpu nkpɔnɔnyɔkɔ kí cáá sǎa iwiin iluli. An yaa sá unicaan áa Isirayeel yab ubo di yaa n̄mó kpɔnɔ un poon nkpɔnɔnyɔkɔ n̄mǎlee, bí nyánti udaan Isirayeel nibul kansikin.

²⁰Ní taa péé jī tijin tin poon bi nà nkpɔnɔnyɔkɔee báà tiba. Báà laakin ní ni yaa péé bān ki kóòyee, ní taa n̄mó kpɔnɔb bin poon bi nà nkpɔnɔnyɔkɔee.»

Dilákatil jɪnaaliu jinti bǔntitam

²¹Ní Mooyiisi yíin Isirayeel kpilib kɔkɔ ki kpáfi, ní ki bí-bi yii: «Kudican̄u kamaa n̄ cùu nyàab̄ dipibil áa dɪnɔbil kí kpò kí jī Dilákatil jɪnaaliu.

²²Ní lēēmaan tifaapibiti tin bi yī isɔpee bambiliŋ kí nà kibɔŋ kí dūu sēē kuwan̄kuluu kun ni kūu ki lēē fatiku ki nà disambil poonee. Ní dūu n̄m̄tī idɔ ili in pu punuu cǔee nì ndɔ nūn làl̄ punuu yilpuee. Ni yaa nà mimmee, ubo n̄ taa ti nyā kí cáá sǎa kutaafaau.

²³Ti-Dindaan làá jītí kí dáal̄ Eejipiti yab tafal. Ama u yaa ká fatiku mpunyɔmu puee, u làá jītí ní kaa làá yànti n̄kúm tafadaaldi n̄ kó ni-ciŋŋin.

²⁴Án nīn sá dibɔkpaal dīn làá nīn bí ki cá jaanjaanee ki tī ni nì ni-biyaamu.

²⁵Ni yaa láa bān ki kó kitiŋ kin ti-Dindaan pōòh kí tī-neee poonee, ní dǎá nīn n̄aán̄ akoobil gbanti.

²⁶Ni-biyaamu yaa láa bālifi-ni yii akoobil gbanti taapu sá yii bee,

²⁷ní dǎá kí-bi yii: <An sá saraa un ti n̄aán̄ ki tī ti-Dindaan Dilákatil jɪnaaliu yuntiŋuee ní. Nyunti nūn ti-naanjab nīn bí Eejipiti tɪŋkinee, ti-Dindaan nīn kūu Eejipiti yab. Ama u nīn lákati timbi diiŋŋi pu kaa yúl̄, ní ki wún̄ ti-dican̄ŋi pu.>» Niinee ní Isirayeel yab tāt̄i gbān̄ ki jāàm̄ ti-Dindaan.

²⁸Mín̄ boonee ní bi búnti ki cūti nà min ní ti-Dindaan tūkū Mooyiisi nì Aaron̄ yii bí n̄ee.

Nnaabujoolkaa: Eejipiti yab biseebiyaamu nninjabiyaamu kúm

²⁹Kunyataasiuee ní ti-Dindaan kūu Eejipiti tɪŋkin mbiseebiyaamu nninjabiyaamu kɔkɔ, ki kílin̄ Faaroo un kǎ dibeejal puee jipɔŋkpiliu ki tin cáá sǎa

usarkadaan un kā u-sarkadiikunee jipɔŋkpiliu nì tiwaŋkuti kɔkɔ bipeepeekaamu njamu.

³⁰Faaroo nì u-kpambaliŋ nì Eejipiti yab kɔkɔ yíkì kunyeeuee, dituweel fōō ki píl kitiŋ kɔkɔn dàii, kun puee dicindi diba nìn kpá unil kaa kpî di-poon.

³¹Kunyataasiiu gbantee ní Faaroo yííŋ Mooyiisi nì Aarɔn ní ki bí-bi yii: «Yíkì kí nyāmaan m-tiŋkin, ni nì Isirayeel yab kɔkɔ! Cùú jāaŋmaan ni-Dindaan kii ni nín bālifi puee!

³²Yòoŋ kí kpáaŋmaan ni-waŋkuti kɔkɔ kii ni nín bālifi puee kí nīn cámaan. Ní mèèmaan kí bliŋ m-pu.»

³³Eejipiti yab dākafi yii bi làá kpú kí dóó ní, an pu ní bi nìn jì Isirayeel yab bí nyā bi-tiŋkin malaa malaa.

³⁴An puee Isirayeel yab nìn yíkèe, bi nìn tú bukɔɔɔsaa bun kaa jómee ní, ní ki dū kikabiki kin bi cáa nùkù bukɔɔɔsaayee ki póób abɔkutin ki dūu būkuh.

³⁵Isirayeel yab nìn ḡá kii Mooyiisi nín nìn tükü-bi puee. Bi nìn mēē Eejipiti yab sindaariya nì animbil wanti nì tiwampeenkaal.

³⁶Ti-Dindaan nìn yāntì Isirayeel yab ká diyimɔɔl Eejipiti yab cee, di sá bi nìn kíf ki tī Isirayeel yab tin bi mēēyee. Mīn ní Isirayeel yab nìn dī ki fúkúl Eejipiti yab!

³⁷Isirayeel yab nìn yíkì Ramseesi tiŋkin ki búntì Sukooti tiŋkin. Bininjab nìn sá kii kutukub alaataa aluu nyɔkɔm ní ki còom ataa pu. Baa nìn kàaŋ ki kpáaŋ mbiyaamu nì binimpoobi.

³⁸Biniyaŋyambi tikpil mun nìn nóó-bi ki búntì ní bi nìn cáá tipicaŋkpun nì tiŋɔcaŋkpun nì tinacaŋkpun tikpil.

³⁹Bi nìn dū bukɔɔɔsaa bun bi nìn cáaŋ Eejipiti tiŋkinee ki ḡá kalaabi bin kaa cáá ŋkpɔɔnyɔkɔee, di sá yii bi nín nìn jīn-bi Eejipiti tiŋkinee puee, baa nìn ḡún ki kāl ki cíti bukɔɔɔsaayee ḡ jōm. Baa nìn ḡún ki bóntì tijin tin bi làá nīn jīn ki còom nsanee.

⁴⁰Isirayeel yab nìn kāl Eejipiti tiŋkin abin alaataa anaa nì mmuŋku nì saalaa ní.

⁴¹Nwiin ḡun ní an sāā abin alaataa anaa nì mmuŋku nì saalaa gúlgulee ní ti-Dindaan nibul nyáŋ Eejipiti tiŋkin ki nóó tɔb akiti akiti kii bijanjaliibee.

⁴²Ti-Dindaan nìn cíti kunyeeu gbanti kɔkɔ ní ki nyántì Isirayeel yab Eejipiti tiŋkin. An puee, kí nīn cáá cá jaanjaanee, Isirayeel yab máaŋ kí nīn kàal kunyeeu gbanti kí taa gèeŋ, di sá yii ti-Dindaan di yì kunyeeu gbanti.

Dilákatil jiŋaaliu marab

⁴³Ti-Dindaan bí Mooyiisi nì Aarɔn yii: «Kpèè, Dilákatil jiŋaaliu marab sèé: <Unicaan báà ubɔ kaa cáá nsan kí jī jiŋaal gbanti jinti.

⁴⁴<Á gí uyumbu un a dá nì animbilee dikpandandi kí wàatī ní ú nín jī jījaal gbanti jinti.

⁴⁵<Unicaan un kó-see nì upaadaan kaa cáá nsan kí jī jījaalee jinti.

⁴⁶<Ní nīn kā adiinni ní kí ɲmó jījaalee nanti. Ubo ń taa kpáań tinan kí nyā mmɔŋki. <Ní taa wī kuwaŋkuluuee kpabil báa diba.

⁴⁷<Isirayeel samaau kɔkɔ ń jī jījaal gbanti.

⁴⁸<Unicaan un kó-nee yaa là kí jī Dilákatil jījaaliu kí tī ti-Dindaan tinyoolee, ú gí u-dicaŋku yab bininjab kɔkɔ akpancan. Niinee udaan ɲūn kí jī jījaal gbanti kii Isirayeel yab ntindambiyaamuee. <Ama un kaa gí dikpandandee ń taa jī jījaal gbanti.

⁴⁹«<Marab gbantee ń nīn sá ki tī Isirayeel yab, kí nīn sá ki tī binicambi bin kóò ni-tiŋkinee.>»

⁵⁰Isirayeel yab kɔkɔ nīn ɲá kii ti-Dindaan nīn nīn tī Mooyiisi nì Aarɔn mara yii bí ɲá puee.

⁵¹Nwiin gbanti ní ti-Dindaan nyánti Isirayeel yab Eejipiti tiŋkin bi nóó tɔb akiti akiti kii bijanjaliibee.

Exode 13

Dilákatil jījaaliu marab biba mun

¹Ti-Dindaan sòon nì Mooyiisi ki bí-u yii:

²«Á dū Isirayeel yab biseebiyaamu bininjab kɔkɔ kí sú-mi. Di sá yii unimpu kamaa biseebiki kininjabiki nì kuwaŋkuluu kamaa bipeepeekaaki kijaka sá ki tī man ní.»

³Mooyiisi bí Isirayeel nibul yii: «Ní nīn téetímaan ɲwiin nee pu, ti-Dindaan nīn dū u-ɲampɔŋɲu ki nyánti-ni kuyunɲun Eejipiti tiŋkin puee. Yaadalee ní taa ɲmó kpɔnɔb bin poon bi ɲá ɲkpɔnɔnyɔkɔee.

⁴Ni bí nyē Eejipiti tiŋki poon dīn Ifin ɲmaliu un bi yī Abiibee wiɲɲu ɲubɔ dee.

⁵Ti-Dindaan yaa cáá-ni ki kón Kanaan yab nì Eeti yab nì Amɔɔr yab nì Eefi yab nì Jeebusi yab timmune, ní dāá nīn ɲáań akoobil nee dibindi kamaa uɲmal nee poon ki tī ti-Dindaan tinyool. Kitiŋ gbanti ní ti-Dindaan nīn pōon ni-naanjab yii u làá dū tī-nee. Kitiŋ gbanti poon ní nnaabiim nì tisiil còl.

⁶Ní dū iwiin iluli kí ɲmó kpɔnɔb bin kaa cáá ɲkpɔnɔnyɔkɔee. Nwinluluúti dalee, ní jī jījaal kí tī ti-Dindaan tinyool.

⁷Iwiin iluli gbanti poonee, ní taa ɲmó kpɔnɔb bin poon bi ɲá ɲkpɔnɔnyɔkɔee. Ni-tiŋki kɔkɔ poonee, bí taa ká ni-cee kpɔnɔ un poon bi ɲá ɲkpɔnɔnyɔkɔee áá ɲkpɔnɔnyɔkɔ ɲu-ba.

⁸Jiŋaal gbanti poonee, ní dāá māafi ni-biyaamu yii: <Ti ɣaaŋ mìn ti-Dindaan nín nín ɣá mìn ki tī-ti ti nín nín nyáŋ Eejipiti tiŋkin puee ní.»

⁹Jiŋaal gbanti ń dāá nīn sá-ni diteetil, kí dāá nīn sá-ni kudaanɣu ni-ɣalii nì ni-yigbeenji pu, ní kí nīn téetí-ni yii ni máaŋ kí nín sòon ti-Dindaan marau pu, kun puee an sá nì u-ɣampɔɣu ní u nyántì-ni Eejipiti tiŋkin.

¹⁰Dibintil kamaa jiŋaal nee wiinɣu yaa bāaŋee, ní ɣá mìn mara nee bí yii ní ɣee.

¹¹Ti-Dindaan làá cáá-ni kí kón Kanaan tiŋkin kii u nín nín pūtì ki pōon ni nì ni-naanjab yii u làá dū-kì kí tī-ni puee.

¹²Niinee ní dāá dū ni-biseebiyaamu nninjabiyaamu kí sú ti-Dindaan. Ni-waŋkuti bipeepeekaamu njamu mun sá ti-Dindaan wanti ní.

¹³Ní dū upii àá uŋoobu kí kpántí kimaŋ bipeepeekaaki kijaka. Ni yaa kaa kpántèe, ní nyī kí gí ki-sil kí kpú. Ama ni-nibul poon biseebiyaamu nninjabiyaamuee, ní pà mu-pu.

¹⁴Boonee ni-biyaamu yaa láa bí bàlifi-ni yii ba pu ní ni ɣaaŋ mimmee, ní dāá kí-bi yii: <Kun pu ti ɣaaŋ mimmee di sá yii ti-Dindaan nín dū u-ɣampɔɣu ní ki nyántì-ti kuyunɣu poon Eejipiti tiŋkin.

¹⁵Faaroo nín yī kpataaa yii u kpá kí líf-ti tí búntí. Niinee ti-Dindaan yāntì Eejipiti yab biseebiyaamu nninjabiyaamu nì bi-waŋkuti bipeepeekaamu njamu kpī kɔkɔ. An pu ní ti cáá ti-waŋkuti bipeepeekaamu njamu ki ɣaaŋ saraa ki tì ti-Dindaan, ní ki pà ti-biseebiyaamu nninjabiyaamu pu.>

¹⁶Mìn puee tin ti bí ɣaaŋ nee ń nīn sá-ni kudaanɣu ni-ɣalii nì ni-yigbeenji pu, kí nīn téetí-ni yii ti-Dindaan nín dū u-ɣampɔɣu ní ki nyántì-ti Eejipiti tiŋkin.

Unimbɔti lī u-nibul nyɔkɔpu

¹⁷Faaroo nín nín yāntì Isirayeel yab nyáŋ u-tiŋkinee, Unimbɔti kaa nín yāntì bi dī Fiiliistii yab tiŋki saŋɣu, niin mun di kaa bàà dátì. Unimbɔti nín lī u-ban yii: «Binib nee yaa ká kujaau nsanni, bi-pɔbil làá yīkì ní bí bí yii bi làá fàtí gítí Eejipiti tiŋkin.»

¹⁸An pu ní Unimbɔti nín yāntì bi dūu dī kuteeu pú ki pótì ki tin nyáŋ Tikati mɔɔl pu. Isirayeel yab nín nyáŋ Eejipiti tiŋkin ki nóó tɔb akiti akiti kii bijanjaliibee.

¹⁹Mooyiisi nín kpáaŋ Jooseefi kpabiŋ, kun puee Jooseefi nín bí u-nabiyaamu yii: «Unimbɔti làá jòon-ni ní nyā kitij nee poon. Ní pūtì yii ni làá dāá kpáaŋ m-kpabiŋ.»

²⁰Isirayeel yab nín yīkì Sukooti tiŋki ní ki cūtì gāa bi-tantib Eetaam tiŋki, kuteeu kúntilaŋki.

²¹Ti-Dindaan u-ba di n̄n lī bi-nyɔkɔpu. Nwiimpuee, u n̄n b́ ditagbancancaal poon ní ki dàkà-bi nsan, ní kunyeeuee ditagbancancaalee n̄ kpántí ñ̄mi ki ñ̄míntí-bi. An pu ní bi n̄n ñ̄h̄n ki còom̄ ñ̄wiimpu n̄ kunyeeu.

²²Ditagbancancaalee kaa sùtí ḱ wàatī dinibul ñ̄wiimpu ní ditagbancancaal din sá ñ̄mee mun kaa sùtí ḱ wàatī-bi kunyeeu.

Exode 14

Isirayeel yab dūti Tikati mɔɔl

¹Ti-Dindaan b́ Mooyiisi yii:

²«Tùkù Isirayeel yab b́ fàtī gítí Pii-Ayirooti tɛ̄ki cān̄, Miigidool n̄ dimɔɔl kansikin. B́ gāa bi-tantib ḱ kàl̄ niin ḱ n̄n túl Baal-Seefɔn tɛ̄kin, dimɔɔl cān̄.

³Faaroo làa sòon̄ ni-pu yii: <Nākɔnampu Isirayeel yab gáatì ki túl ti-tɛ̄ki laaba pú ki tú ki yìh̄n ní kuteeu dū-bi ki nál̄.>

⁴M làa lùkutì Faaroo ní ú jàn̄ ni-boon. Di sá yii Faaroo n̄ u-janjaliibi di làa yàntī b́ ká man nyooti. Niinee Eejipiti yab làa bée yii man di sá ni-Dindaan.» Ní Isirayeel yab ñ̄a kii ti-Dindaan n̄n lī puee.

⁵Bi n̄n tùkù Faaroo yii Isirayeel yab yíkì. Niinee ní u n̄ u-kpambaliñ landɔkɔñu cúu kpánti bi-pu, ní bi b́ yii: «Ba ní ti ñ̄a nan ní? Ba pu ní án̄ n̄n bàà sá tí n̄n ñ̄b̄ Isirayeel yab b́ n̄n sá ti-yumbuyee, ti yāntì bi nyán̄ ki búnti ní?»

⁶Niinee ní Faaroo kpāl̄ u-janjatɔɔkub taamui, ki yōon̄ u-janjaliibi bi n̄n jì bi-boon.

⁷U n̄n yōon̄ u-tɔɔkub bin sá bimɔmm̄ntiibee alaataa aluu ki kpáan̄ Eejipiti tɔɔkub bin k̄ñee kɔkɔ. Tɔɔku kamaa poonee, bijanjaliibi bita di n̄n b́.

⁸Ti-Dindaan n̄n pɔkì Eejipiti b̄tiu Faaroo pɔbil, ní u yíkì b́ jì Isirayeel yab boon, ama ní b́n̄ n̄n nyán̄ Eejipiti tɛ̄kin n̄ dibatɔl n̄ ifaal.

⁹Eejipiti yab janjaliibi n̄ Faaroo janjatɔɔkub taamui n̄ bijanjaliibi bitanjakaliibi yíkì kùl̄ ki páan̄ Isirayeel yab boon. Bi n̄n cúu-bi dimɔɔl cān̄, Pii-Ayirooti watil pú ki túl Baal-Seefɔn tɛ̄ki, laakin bi n̄n gāa bi-tantib ki kāl̄ee.

¹⁰Nyunti ñ̄n Isirayeel yab dāa bée yii Eejipiti yab b́ j̄n̄ bi-boonee, n̄ bi n̄n dāa ká yii Faaroo n̄ u-naacimbi tóobiñ-bee, bi n̄n fāñkì tikpil ní ki n̄n b́ k̄untí ki ȳñ̄ ti-Dindaan.

¹¹Bi n̄n b́ Mooyiisi yii: «Itākp̄iifal kaa b́ Eejipiti tɛ̄kinaaa? Ba pu ní a cáan̄-ti tí kpú kuteeun doo? Ba pu ní a yāntì ti yík̄n̄ Eejipiti tɛ̄kin ní?

¹²Ti n̄n n̄n dāa b́n̄ Eejipiti tɛ̄kinee, ti n̄n tùkù ki cánti-si yii: <Yānti-ti tí n̄n sá Eejipiti yab yumbui. An sá tí n̄n tūh̄ atuun ki t̄l̄ Eejipiti yab ki j̄tiñ̄ tí kpú kuteeun.>»

¹³Mooyiisi n̄n kíf samaa yii: «Taa fàṅkìmaan! Nín kāmaan soooo! Ni làá ká dín wiṅṅu ti-Dindaan n̄n làá fī-ni puee. Di sá yii Eejipiti yab bin ni wāl dín nee, ni pée gíti kpá kí ká-bi jaanjaan.

¹⁴Nimbi dee, nín kāmaan soooo, ti-Dindaan làá já kí tī-ni.»

Ti-Dindaan cáti nsan dimɔɔl kansikin

¹⁵Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Ba pu ní a kũuntí ki yī-mi? Tùkù Isirayeel yab yii bí yīkì kí n̄n còom̄ ki cá.

¹⁶Sii yòon̄ a-kpandɔṅu kí dūú tàntī dimɔɔl pu kí cúú-dì kí búkutí mili nsan n̄ dòn̄ Isirayeel yab n̄ dùtī ṅkulimmi.

¹⁷Man làá pɔ̀kì Eejipiti yab pɔ̀biliṅ bí kó dimɔɔlin kí jà ni-boon. M làá dàkà Faaroo n̄ u-janjaliibi kòkò n̄ u-janjatɔ̀kub, n̄ u-janjaliibi bitanjakaliibi m-nyooti.

¹⁸M làá dī Faaroo n̄ u-janjatɔ̀kub n̄ u-janjaliibi bitanjakaliibi pu kí dàkà m-nyooti. Niin ní Eejipiti yab làá béé yii man di sá ni-Dindaan.»

¹⁹Unimbɔ̀ti tuuṅṅu ṅun n̄n lī Isirayeel yab nyɔ̀kpuee gíti bi-boon. M̄n mbaantiim ní ditagbancancaal din n̄n lī bi-nyɔ̀kpuee mun gíti bi-boon.

²⁰Di n̄n cū̀tī yúl ki pītī Eejipiti yab kitil n̄ Isirayeel yab kitil kansikin. Eejipiti yab jandi púee, ditagbancancaalee n̄n sá dibombɔ̀ndi, ama ní Isirayeel yab jandi púee, di n̄n ṅm̄ntí kunyeeu. An puee Eejipiti yab n̄ Isirayeel yab kaa n̄n ṅū̀n kí sūtí kí p̄l tɔ̀b kunyeeu gbanti kòkò.

²¹Mooyiisi n̄n tàntī u-ṅal dimɔɔl pu. Ti-Dindaan n̄n yāntī kubuṅu kubɔ̀ nyánní ṅw̄iṅ nyalan̄ki pú ki jítī m̄pɔ̀n kunyamɔ̀ṅu ní ki téé dimɔɔl nyim. Dimɔɔl n̄n cúu búkutí mili ní nsan dōon̄ ki kū̀n.

²²Isirayeel yab n̄n cōom̄ ki jítī dimɔɔl kansikin ṅkulimmi, ní nnyim gāa aguṅkpaan bi-ṅan̄giil pú n̄ bi-ṅan̄gan pú.

²³Eejipiti yab n̄n páan̄ bi-boon. Faaroo taamui n̄ u-janjatɔ̀kub n̄ bitanjakaliibi kòkò n̄n kó dimɔɔlin ki dī-bi.

²⁴Ntaafaabombomee ní ti-Dindaan un bí ditagbancancaal n̄ ṅṅmi poonee kpēē Eejipiti yab kitil pú, ní ki yāntī fikil fikil kó-bi.

²⁵U n̄n yāntī Eejipiti yab tɔ̀kub taan̄i kpāl ki pɔ̀kì ní disan̄kindi ṅá-bi diḡiṅdi. Ní bi bí yii: «Tí sām̄maan Isirayeel yab, kun puee bi-Dindaan kútī bi-pu bi bīi jáa n̄ ti!»

²⁶Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Tàntī a-ṅal dimɔɔl pu nnyim n̄ fàtīf gítīn̄ kí biṅ̄ Eejipiti yab n̄ bi-janjatɔ̀kub n̄ bi-janjaliibi bitanjakaliibi pu.»

²⁷Mooyiisi nìn tāntì u-ɲal dimɔɔl pu. Kutaa tóob diwuntilee ní dimɔɔl fātì gítì di nín nìn pée bí puee. Eejipiti yab bàà bí yii bí sàh ní ki dūu kó nnyimin, ní ti-Dindaan téé bi-kòkò ki múl dimɔɔl kansikin.

²⁸Nnyim nìn fātì gítì ki bīh Faaroo janjatɔɔkub nì u-janjaliibi bitanjakaliibi kòkò pu. Bin kòkò nìn pée kó dimɔɔlin ki bí jì Isirayeel yabee, ubambaanti kaa nìn ɲmátì.

²⁹Ama Isirayeel yab nìn cōm ɲkulimmi dimɔɔl kansikin, ní nnyim gāa aguɲkpaan bi-ɲaɲgiil pú nì bi-ɲaɲgan pú.

³⁰Mín ní ti-Dindaan nìn dī ki nyántì Isirayeel yab Eejipiti yab ɲaan ɲwiin gbanti. Isirayeel yab nìn wāl Eejipiti yab nín kpī ki dō dō dimɔɔgbandee.

³¹Isirayeel yab nín nìn ká mpɔn ɲun ti-Dindaan nìn dākā Eejipiti yabee ní bi fāɲkì-u, ní ki dū bi-mákal ki ɲá u nì u-tɔntɔnliu Mooyiisi pu.

Exode 15

Mooyiisi nì Isirayeel yab gāa dijajil laɲɲu

¹Niinee ní Mooyiisi nì Isirayeel yab gāa nlan nee ki pākā ti-Dindaan yii: «M làá gāa nlan kí pākā ti-Dindaan, kun puee u dākā u nín sá ukpaan puee. U téé itaamu nì bitanjakaliibi ki tó dimɔɔlin.

²Ti-Dindaan di sá man pɔɲɲu, ún ní m làá nīn gā ilan ki nyóɲkí. Ún di fī-mi, ún di sá m-Nimbɔti, m làá nīn nyóɲkí-u. Ún di sá m-baa Nimbɔti, m làá yòon u-yindi yilpu.

³Ti-Dindaan di sá ubaatandaan, u-yindi di sá ti-Dindaan.»

⁴«U dū Faaroo janjatɔɔkub nì u-janjaliibi ki tó dimɔɔlin. U-janjaliibi bimɔmmɔntiibi gbíntì Tikati mɔɔlin.

⁵Nnyim bīh bi-pu, bi sīntì nnyim taapu kii ditanɲkpalee.»

⁶«Ti-Dindaan, a-ɲaɲgiil cáá mpɔɲkpaan, ɲún di nàantí a-nannanliibi.

⁷A lafun sá ukpaaneeee! A lábitì a-nannanliibi ki cìb. A yaa gí diɲuulee, a náan nì ɲɲmí ní, ní ki wù a-nannanliibi kii timoolee.

⁸Kubuɲu kun nyēē a-manɲfataabuɲyinee yāntì nnyim kóon ki kpáfì. Nnyinɲil yáatì ki yúl kii digundee, nnyim min bí taapuee fōo ki pōkì dimɔɔl kansikin.

⁹Binannanliibi nìn lī yii: <Ti làá jà bi-boon kí tin cúú-bi, kí yàkatì ti nín ján ki fōo tin bi-ceeyee, ní kí nīn kíh ki cáá tikpil an lákatí. Ti làá fúutí ti-tàataajimmu ní kí pōkìh-bi.>

¹⁰Ama ní sii ti-Dindaan púfì ní mmɔɔnyim bīh bi-pu. An cáá-bi ki sīntì taapu nnyim poon poon kii tikúbonee.

11 Óo ti-Dindaan, inimbɔti kansikinee, ŋma di bí kii sii? Ŋma di bí kii sii ki bí circir ki jìl yéè? A sá un tūn atunƙpaanee ki máaŋ inyɔŋki, a ŋáaŋ maamaacib!

12 A tānti a-ŋaŋgiil ní kitiŋ dū-bi ki nál.

13 A dū a-neendi ki fōō a-nibul ki lî. A dū a-pɔŋŋu ki kpōotì-bi ki cáa càŋ circir tiŋki kin a cúú ki síiŋ-bee.

14 Anibul gbîl an bɔti ní tifaandi cúú-bi, ní Fiiliistii yab pɔbiling bíl.

15 Ijawaan kó Eedoom tiŋki bɔtiibi, Moowaab janjaliibi fāŋkì yókó yɔkɔ, ní Kanaan yab wunti kpîl.

16 Dinyoondi nì tifaandi cúú-bi! Bi nín ká a-ŋampɔŋŋu ŋun a dūu jòoŋ-tee ní bi ŋmîl fɔŋfɔŋ kii ditaŋkpalee, áli a-nibul dāa jítì ki dóò, ti-Dindaan, dinibul din ní a dée.

17 A càŋ-bi a-jool din sá a-fakalee pu kí dū-bi kí kàaŋ niin. A bónti mpaan kí nīn kóò niin, ti-Dindaan, Circir kɔŋkooŋŋu ŋun sii ti-Dindaan dū a-ŋalii ki máŋee.

18 Ti-Dindaan, sii di sá ubɔti kí nīn pée cáa cá jaanjaan!»

19 Faaroo taamui nì u-janjatɔɔkub nì u-tanjakaliibi nín kó dimɔɔlinee, ti-Dindaan nīn yānti mmɔɔnyim bīiŋ bi-pu. Ama ní Isirayeel yab bīn dūtì dimɔɔl ŋkulimmi.

20 Niinee Aarɔn niisal Miiriyam un sá Unimbɔti bɔnaatiliuee yōoŋ kigaŋŋaŋ, ní binimpoobi kɔkɔ mun dómīn ki kútì u-pu nì bi-gaŋgammu ki bòó ki ŋōō.

21 Binimpoobee yaa bí gà ilanee ní Miiriyam n kíf-bi yii: «Gāāmaan ilan kí nyɔŋkì ti-Dindaan, kun puee u dàkā u nín sá ukpaan puee. U téé itaamu nì bitanjakaliibi ki múl dimɔɔlin.»

ISIRAYEEL YAB SAŊKINDI KUTEEUN (15.22–18.27)

Maara nyim bɔti

22 Mooyiisi yōoŋ Isirayeel yab bi yíkì Tikati mɔɔl ki túl Suur teeku watil. Bi cōom iwiin ita kuteeun kaa ká nnyim kí nyò.

23 Bi nīn bàŋ Maara ki ká nnyim, ama kaa ŋún ki nyùŋ-mì, kun puee mi nīn tū. An pu ní bi kíŋ ki yî niin yii Maara, taapu di sá yii <ntuntun>.

24 Ní samaa kɔkɔ kíŋ ki bíi wòoŋ Mooyiisi ki lì yii: «Ba ní ti làá nyò?»

25 Ní Mooyiisi kúuŋ ki yíiŋ ti-Dindaan ní ún dàkā-u ndɔ ŋubɔ u dūu tó nnyimin ní mi mɔkì. Niin ní ti-Dindaan nīn tī Isirayeel yab marab nì akoobil, niin mun ní u nīn tí cɔŋkì-bi.

26 U nīn bí-bi yii: «Ni yaa pílifí man ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu nín sòoŋ puee mmɔntiim, ki ŋáaŋ tin bí deede m-nimbiinee, ki yaa gbîl m-marab ki ŋúb akoobil kɔkɔee, maa làá yānti iween in m nīn dūu tó Eejipiti yab puee n gbēē-ni. Di sá yii man di sá ni-Dindaan un cāantí-nee.»

²⁷Isirayeel yab dūu bàñ Eeliim tiŋkin. Inyimbul saalaa nì ili nì ibafi imuŋku ita nì saalaa nìn bí niin. Ní bi kǎl ki kǎl inyimbulee.

Exode 16

Maana nì njikpacimamu bɔti

¹Isirayeel yab kɔkɔ yíkì Eeliim tiŋkin ní ki bàñ Siini teeku kun bí Eeliim nì Siinaayi kansikinee. Isirayeel yab nín nyáñ Eejipiti tiŋkin uŋmaliliiti iwiin saalku dalee ní bi bàñ Siini teekun.

²Kuteeun niinee ní Isirayeel yab kɔkɔ bí wòòn Mooyiisi nì Aarɔn.

³Bi nìn bí-bi yii: «Ba pu ní ti-Dindaan kaa yāntì ti kpî nyunti ŋun ti nìn bí Eejipiti ki kǎ ki kǎl anaŋkumboon ki jīn tijin ki díkèe. Ama ní ni yōònní samaa nee kɔkɔ ki cáañ kuteeun ŋkùm n̄ kpò-bi!»

⁴Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «M làá tī-ni tijin tin làá n̄n nyēēn yilpu ki lítí kitiŋ kii utaa nín n̄n puee. Kutaa kamaayee binib làá n̄n fà min làá ŋmàntī-bi ŋwiin ŋubɔ jītamee ní. M là kí cōŋkì-ni kí kpèè yii ni làá n̄n tó m-marabaaa, naa làá n̄n tó-bi.

⁵Iwiin iluu dal, ni yaa láa fāa ki tókòñee, án làá bùtī mili pu kí jītín ni nín kpààa fà pu ŋwiin kamaayee.»

⁶Ní Mooyiisi nì Aarɔn bí Isirayeel yab kɔkɔ yii: «Dín kujooou nee ní ni làá bée yii ti-Dindaan di nyántìñ-ni Eejipiti tiŋkin.

⁷Fool kutaafaauee, ni làá fu ká u-nyooti, kun puee ti-Dindaan gbīl ni nín bí gbùkuñ puee. Ní taa dàkafi yii timbi ní ni wòòn. Timbi di sá bilab ní ni wòòn-ti?»

⁸Mooyiisi gíti bí-bi yii: «Ti-Dindaan làá tī-ni kujooou nee tinan ní ŋmó, ní kutaafaauee ú fu tī-ni tijin ní jī kí díkí, kun puee u gbīl ni-gbukumii pu. Ní taa dàkafi yii timbi pu ní ni gbùkuñ. Timbi kaa pée sá tiba, an sá ti-Dindaan pu ní ni bí gbùkuñ.»

⁹Ní Mooyiisi bí Aarɔn yii: «Tùkù Isirayeel samaau kɔkɔ bí sútiñ kí dāān ti-Dindaan nimbiin, kun puee u gbīl bi-gbukumii pu.»

¹⁰Nyunti ŋun Aarɔn fōò dinyɔɔbundi ki bí sòòn n̄n bee, ní bi fātì bi-nimbiin ki túl kuteeu pú. Dicilpu kpalaayee ní ti-Dindaan nyooti cílín bi-pu ditagbancancaal poon.

¹¹Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

¹²«M gbīl Isirayeel yab gbukumii pu. An puee tùkù-bi yii: <Kujooou nee, ni làá ŋmó tinan kí bál, ní fool kutaafaauee, ní fu jī tijin kí díkí ní kí bée yii man di sá ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu.>»

¹³Kujoouee ní inoon iba, i bí kii njikpacimamuee dómiń ki kpátì gbí Isirayeel yab kaaŋu pu, ní kutaafaauuee dimalindi biń bi-kaaŋu boon ki mǎntì tú.

¹⁴Dimalindee nín fótèe ní mbilimu mbilimu mubɔ dōon ki pīn ki kpátì gbí an kɔkɔ.

¹⁵Isirayeel yab kée kaa nyí kun an sée, ní ki bàlifi tɔb yii: «Ba wanti dee ní?» Ní Mooyiisi kí-bi yii: «Tijin tin ti-Dindaan tī-ni ní jēe dee.

¹⁶Ti-Dindaan nín yóon mara uŋyee sèe: <Ní fāa min unil kamaa ŋūn kí jēe. Báa ŋma n fāa u-cindin niliu kamaa yil pu disambil diba kí sāa u-nib nyɔkɔm.>»

¹⁷Isirayeel yab nín ŋá mín. Biba nín fāa tikpil ki lákati ní biba mun fāa fiini an kaa bān.

¹⁸Ní bi dū disambilee ki ŋmǎnti báa ŋma jinti, ní un fāa tikpilee kaa ká tiba ki páan, ní un fāa fiiyee kaa lóò tiba. Báa ŋma nín pée ká min làa ŋmǎnti ú jēe ní.

Marab bin bi nín síin maana puee

¹⁹Mooyiisi bí-bi yii: «Uɔ n taa kíń tijin kí kpāafi fool kutaafaau pu.»

²⁰Ama biba kaa nín pílifi Mooyiisi nín nín lī puee, ní ki kíń tijin ki kpāafi kutaa wúnti. Ku wúntèe ní an sūu ki ŋá akoosibil. Niinee ní Mooyiisi fōo diŋuul bi-pu.

²¹Kutaafaau sá kamaayee, báa ŋma nín fà min làa ŋmǎnti ú jēe ní. Ŋwīn yaa nín pílee ní un kínee n duntì.

²²Iwiin iluu dalee ní bí fāa bi nín nín kpàaa pée fà puee mili pu, unil kamaa yil puee asambil ali. Ní Isirayeel yab kpilib dómiń ki tükū Mooyiisi an bɔti.

²³Ní Mooyiisi bí-bi yii: «Ti-Dindaan nín yóon mara uŋyee dee. Fool fu sá ŋwiŋŋufikaa ní, ŋwiin ŋun sá ti-Dindaan wiŋŋuee. Ní ŋaān tin ni làa ŋaānee, kí tókɔn tin ni làa tókɔnee. Tin yaa kínee, ní dūu kpāafi kí yóon fool kutaafaau pu.»

²⁴Ní bi bɔnti tijin ki yóon fool pu, kii Mooyiisi nín bí yii bí ŋá puee. Ku wúntèe an kaa sūyaaa, akoosibil mun kaa kó.

²⁵Ní Mooyiisi bí-bi yii: «Jīmaan tijin tin ni fu ŋá foolee dín, kun puee dín di sá ŋwiŋŋufikaa ki tī ti-Dindaan. Ni yaa nyán mmɔŋki dín, naa làa ká báa tiba dō.

²⁶Ni làa nín pée fà tijin mín ní iwiin iluu, see ŋwinluluúti ŋun sá ŋwiŋŋufikaayee dal baba ní naa làa ká tiba ki fāa.»

²⁷Ni mín kɔkɔee, Isirayeel yab kansikin biba nín nyán ŋwinluluúti dal kí bàa tí cùu fāa ní kaa ká.

²⁸Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Ni làa nín pée yíití m-marab nì m-dàkatam yéé kí tin cáa sāa ŋyunti ŋuloŋu ní?

²⁹Ní béé yii m tī-ni ḡwīḡḡḡḡḡḡḡḡ ní dūú kàl kí ḡḡḡḡ ní. An pu ní m tīl-ni iwiin iluu dal iwiin ili jinti, án nín làá ḡá pu winluli dalee, báà ḡma n nīn kā u-dumpu kí taa nyā kí cù laabee.»

³⁰Ní Isirayeel yab kīn ki kàal ḡwinluluúti dal ki ḡḡḡḡ.

³¹Isirayeel yab nīn pú tijin gbanti diyindi yii maana. U nīn bí mbilimu mbilimu ki pīn, ní ki mō kii tisiil kalaauue.

³²Ní Mooyiisi bí yii: «Kpèèmaan ti-Dindaan nín lī puee sèé yii: <Ní lēē tijinee disambil diba kí kpāafi kí dāá nīn cáa dākà ni-naantiibi bi mun n ká ti-Dindaan nín nīn nyántīn-ni Eejipitee tijin tin u nīn cáa kpīntí-ni kuteeunee.>»

³³Ní Mooyiisi bí Aarōn yii: «Fāā tijinee disambil diba kí ḡá diboolin ki cáá yóoñ ti-Dindaan nimbiin, kí kpāafi-ti ni-naantiibi mun n dāá yīkī ká.»

³⁴Kii ti-Dindaan nín nīn bí Mooyiisi n ḡá puee, Aarōn nīn cáá tijinee n dibool ki yóoñ ti-Dindaan Poondi daḡku nimbiin án ḡmā kí nīn bí ki téetí-bi.

³⁵Isirayeel yab nīn jín tijin gbanti mīn ní abin imuḡku ili, áli ki tin kó kitiḡ kin binib kódyee. An dākà yii bi pée jín tijin gbanti mīn ní ki tin bāñ Kanaan tiḡki kpaanyōkō.

³⁶Bi-sambil din bi nīn cáa ḡmāntī tijinee saalaa di sá bi-ḡḡḡḡḡḡḡḡ.

Exode 17

Maasa nī Meeriiba nyim bōti

(Kpèè Dikà 20.2-13)

¹Isirayeel yab kōkō yīkī Siini teekunee ní ki búnti, kii ti-Dindaan u-ba nín nīn bōnti bi-saḡkindi bí cōom puee. Bi bāñ Reefiidiimee ní ki kàl nīn, ama nnyim nīn kpá bí nyò.

²Niinee ní bi bí nyàab Mooyiisi kujaau ki lì-u yii: «Tī-ti nnyim tí nyò!» Ní Mooyiisi bí-bi yii: «Ba pu ní ni nyàab-mi kujaau? Ba pu ní ni cōḡkí ti-Dindaan?»

³Nnyinnyoo nīn gbīl Isirayeel yab ní bi bí wòoñ Mooyiisi yii: «Ba pu ní a yōoñ-ni ti Eejipiti tiḡkin ní? A là nnyinnyoo n kpò ti nī ti-biyaamu nī ti-waḡkuti níi?»

⁴Ní Mooyiisi kúuñ ki yīn ti-Dindaan ki lī yii: «M làá nín ḡá dinibul nee mana dee? An kīn fīi bí yāḡkī-mi ataḡkpee kí kpò.»

⁵Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Lēē Isirayeel yab kpilib biba, kí yòoñ a-kpandḡḡḡḡḡḡḡḡ a nīn dūú fáá dimḡḡlee kí līntī samaa nyōkḡpu ní nīn cá.

⁶Man làá cùú yūl a-nyōkḡpu Ooreeb jool pu ditaḡkpal pu. Á fáá ditaḡkpalee nī nnyim n nyā samaa n nyò.» Ní Mooyiisi ḡá mīn ti-Dindaan tūkū-uee Isirayeel yab kpilib nimbiin.

⁷Ní bi pú niin diyindi yii Maasa nì Meeriiba, an taapu di sá <Icɔŋki> nì <Kujaau>. Di sá yii Isirayeel yab nìn nyàab Mooyiisi kujaau ní ki cɔŋkì ti-Dindaan mun ki lī yii: <Ti-Dindaan kalin bí ti-kansikinaaaa, waa bí ní?>

Isirayeel yab jáń ki pɔ́kìń Amaleeki yab

⁸Amaleeki yab dómiń Reefiidiim kí jáń Isirayeel yab.

⁹Ní Mooyiisi bí Joosuwa yii: «Lútí bininjab kansikin biba si nì bi ń cùú jáń Amaleeki yab. Foolee man làá fu jɔ̀m kí nìn yú kigbantaŋ pu kí nìn ńúń Unimbɔti kpandɔŋu m-ɲaan.»

¹⁰Niinee Joosuwa búntì kí cùú jáń Amaleeki yab kii Mooyiisi nín bí yii ú ńá puee. Ní Mooyiisi nì Aarɔn nì Uur jóm kigbantaŋ yilpu.

¹¹Nyunti ɲun ní Mooyiisi yaa yōon u-ɲal yilpuee, Isirayeel yab pɔ́ɔ ní, ama u-ɲal yaa sɪntèe ní Amaleeki yab ń pɔ́kì.

¹²Mooyiisi ɲalii dāa gīyee ní Aarɔn nì Uur nyàab ditanɲpal ki bíl ní u kāl. Aarɔn nì Uur nìn ńúń u-ɲalii yilpu, ubɔ nìn bí dijandi diba ní un kínee bí dijandi din kínee. Mìn ní Mooyiisi ɲalii nìn bí yilpu áli ɲwìń dāa dūu jéetì.

¹³Joosuwa nìn dū ntàataajimu ki jáń ki pɔ́kìń Amaleeki yab.

¹⁴Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Nɲà tibɔti nee kugbɔŋu poon án nìn bí bí nìn téetí. Tùkù Joosuwa yii m làá kpò kí céetí Amaleeki yab, án nín làá ńá pu báà ubɔ ń taa ti téetí bi-puee.»

¹⁵Niinee Mooyiisi mán nsaraafan niin ki pú-ɲu diyindi yii: <Ti-Dindaan di sá man jajil daaŋku>.

¹⁶Ní ki lī yii: «An nín ńá pu Amaleeki yab yíkì jáń nì ti-Dindaan beejaalee, ti-Dindaan mun làá nìn pée jáà nì bi ní baabadal.»

Exode 18

Mooyiisi coo Jeetroo dómiń u-cee kuteeun

¹Mooyiisi coo Jeetroo, Madiyan tiŋki tandaaŋwu gbìl tin kɔkɔ Unimbɔti ńá ki tī Mooyiisi nì Isirayeel u-nibulee, ki gbìl min ní ti-Dindaan nyántì Isirayeel yab Eejipiti tiŋkinee.

²Ní Mooyiisi coo Jeetroo yōon Mooyiisi nimpuu Siipoora un u nìn yāntì u dómiń ki bí u-ceeyee,

³nì u-jipɔmbi bilee. Bi nìn yī ubɔ yii Geersɔm, an taapu di sá yii <Unicaan niin>, di sá u lī yii: <M sán ki kpántì unicaan kinicantiŋ poon.>

⁴Bi nìn yī un kínee yii Eeliyeeseer, an taapu di sá yii <M-Nimbɔtiu di jòon-mi>, di sá u lī yii: <M-baa Nimbɔtiu di jòon-mi ní ki fī-mi Faaroo ɲaan ki lī.>

⁵Mooyiisi coo Jeetroo nì Mooyiisi nimpuu nì u-jipɔmbi bāań ki ká-u kuteeun, Unimbɔti jool caɲin, laakin u nìn ɲātì ɲkaa ki kēe.

⁶Ní u tú bí tükù Mooyiisi yii: <Man di sá a-coo Jeetroo. M cáań a-nimpuu nì a-jipɔmbi liitil tí dāa mǎntì a-pu.>

⁷Ní Mooyiisi túŋkì u-coo ki gbāań u-nimbiin ki jáań-u, ní ki yíkì kpāl-u. Bi bālifi tɔb laafiyau pu, ní ki nín kòò Mooyiisi tantium.

⁸Ní Mooyiisi máafi u-coo min ní ti-Dindaan ɲá Faaroo nì Eejipiti yab Isirayeel yab puee. U nìn máafi-u agìń ɲin kɔkɔ Isirayeel yab nìn ká nsanee, nì ti-Dindaan nín nyánti-bi agìń gbanti poon minyee.

⁹Ní Jeetroo bí fàal tiŋan tin kɔkɔ ti-Dindaan ɲá ki tī Isirayeel yab, nì u nín nyánti-bi Eejipiti yab yun̄kune pu.

¹⁰Ní Jeetroo bí yii: «Inyɔŋki sá ki tī ti-Dindaan un nyánti-ni Eejipiti yab nì Faaroo ɲanee.

¹¹M bée kɔŋkɔneeyi yii ti-Dindaan di sá ukpaan ki jítiń inimbɔti kɔkɔ, kun puee u nyánti u-nibul Eejipiti yab ɲaan nyunti ɲun bi nìn bí ki ɲáań-bi ntoomee.»

¹²Mooyiisi coo Jeetroo ɲá saraawɔkaa nì mpée saraabi ki tī Unimbɔti. Ní Aarɔn nì Isirayeel yab kpilib kɔkɔ dómiń, ní bi nì Mooyiisi coo kpáfi ki jín tijin Unimbɔti nimbiin.

Mooyiisi kāań bibɔsoonliibi

¹³Kutaa wúntèe Mooyiisi kāl kí sòon binib ɔti, ní samaa dómiń ki yúl kutaafaau áli kujoo Mooyiisi ń ɲmā kí sòon bi-ɔti.

¹⁴U-coo nín ká tin kɔkɔ án sá ú ɲá kí tī samaayee ní u bí Mooyiisi yii: «Ba ní a bí ɲáań dinibul nee ní? Ba pu ní a ká a-baba ní dinibul nee yú ki mǎnti tú-si, kí yòon kutaafaau kí cáá sāa kujoo mĩn?»

¹⁵Ní Mooyiisi kíf u-coo yii: «Binib nee dòon m-cee ń bālifi Unimbɔti ń sòon nì bi tin bée ní.

¹⁶Bi yaa tí cáá tɔb tibɔti tibee, ní bí dāań m-cee ní ń sòon kí ɲāŋkì bi-kansikin, ní kí dàkà-bi Unimbɔti koobiliŋ nì u-marab nín sá puee.»

¹⁷Ní Mooyiisi coo bí-u yii: «Min a ɲáań nee kaa kítì.

¹⁸A bí tì a-ba digìńdi ní ki bí tì dinibul din bí a-cee nee mun digìńdi. Ditundi nee nyim̄ ki jítiń a-pɔŋɲu ní aa ɲūn kí tɔ-dì a-baba!

¹⁹Kɔŋkɔneeyi á pīlifi-mi, m làa tī-si isaŋki ní Unimbɔti ń nīn bí a-cee. An sá yii sii ń fōo samaa yil kí yúl Unimbɔti nimbiin ní ki nīn cān tibɔti ki nātī Unimbɔti a-ba.

²⁰Á dàkà-bi akoobil nì marab, ní kí yàntí bí béé nsan ɲun bi máań kí dēe nì tin bi máań kí ɲée.

²¹Lútí dinibul kansikin biniɲmambi bin fàńkí Unimbɔti ki bí deedee kaa pò gandee, kí dū-bi kí kpántí samaa kpootiliibi. Biba ń nīn sá binib kutuku ubo kpootiliibi, biba ń nīn sá binib dilaataal kpootiliibi, biba ń nīn sá binib imuŋku ili nì saalaa kpootiliibi, biba ń nīn sá binib saalaa kpootiliibi.

²²Bín di làá nīn sòon dinibul ɔti ɲyunti kamaa. Tibɔti tin yaa jítiń-bee, bí cáań-tì a-cee, ní bín ń nīn sòon tibɔti tin kaa pōyee. Ọ́á mīn kí bàtí a-gíndi pu ɲwaam bí tūtuń-si á tūń.

²³A yaa ọ́á mīn ní Unimbɔti yaa tī-si marabee, a làá ɲmā kí ká mpon kí yūf ní samaa ń fātí kpì nì dipɔɔɔŋkil.»

²⁴Mooyiisi nīn pílifi u-coo sańkii ní ki ọ́á min kɔkɔ u lēe.

²⁵Mooyiisi kpēē Isirayeel yab kɔkɔ kansikinee ki lēē biniɲmambi ki kāań bí nīn sá samaa kpootiliibi. Biba nīn sá binib kutuku ubo kpootiliibi, biba sá binib dilaataal kpootiliibi, biba sá binib imuŋku ili nì saalaa kpootiliibi, biba mun sá binib saalaa kpootiliibi.

²⁶Bikpilibee nīn kīn ki bí kutaa sá kamaa ki sòon samaa ɔti. Tin yaa nīn jítiń-bee, ní bí cáań Mooyiisi cee, ama ní ki nīn sòon bi-ba tibɔti tin kaa pōyee.

²⁷Mīn boonee ní Mooyiisi kāań u-coo Jeetroo, ní u fātì nín gítí u-tiŋkin.

Exode 19

UNIMBɔTI PŌŊ ISIRAYEEL YAB DIPOONDI (19–24)

Unimbɔti là kí pòon Isirayeel yab dipoondi

¹Isirayeel yab nín nīn nyáń Eeipiti tiŋkinee, iɲmal ita wimpeepeekaɲu deedee ní bi bàń Siinaayi teekun.

²Bi nīn yíkì Reefiidiim ní ki dūu bàń Siinaayi teekun ki ɲātì ɲkaa nīn ki túf dijool.

³Ní Mooyiisi dàb dijool ki nín cá Unimbɔti cee. Ti-Dindaan nīn bín dijoolee yilpu ki yíń-u ní ki bí-u yii: «Á tükù Jaakɔb naantiibi Isirayeel yab yii:

⁴<Ni ká tin m ọ́á Eeipiti tiŋkee, nì m nín yōon-ni m-feenyi pu kii ukaalunee ki cáań-ni m-ceeyee.

⁵Kɔŋkɔnnēe ni yaa pílifi m-nyɔkɔ, ki ɲúb m-poonjee, inifunaan kɔkɔ kansikinee, nimbi di làá nīn sá man m-ba bindi pu nibul. Di sá yii man di yì kitiŋ kɔkɔ.

⁶Ama nimbee, ni làá nīn sá man beelin saraaŋaliibi, ní kí nīn sá ditimbundi din sá man yal ki tūn m-tundee.> Tibɔti tin a làá cáá nàatí Isirayeel yabee dee.»

⁷Mooyiisi bāańēe ní ki yíń Isirayeel yab kpilib ní ki dū tibɔti tin kɔkɔ ti-Dindaan tükūń-uee ki bíl bi-nimbiin.

⁸Ní dinibul kɔkɔ kíf yii: «Tin kɔkɔ ti-Dindaan lēe, ti làá ɣá mín.» Ní Mooyiisi ɣíin bi nín kíf puee ki tükü ti-Dindaan.

⁹Niinee ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Kpèè, m làá dāān a-cee kíf nīn kān ditagbancancaal din gbifèe poon kíf sòon nì si ní dinibul ń nīn gbìl m nín bí sòon nì see, án nín làá ɣá pu bí nīn cáá a-pu dimákal baabadalee.» Ní Mooyiisi cáá Isirayeel yab nín kíf puee ki tükü ti-Dindaan.

Unimbɔti nì Mooyiisi kpáfi Siinaayi jool pu

¹⁰Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Cù samaa cee kíf tükü-bi yii bí nīn bí circir dín nì fool, kíf fíntí bi-wampeenkaati.

¹¹Bí bóntí bi-ba kíf nīn cí winta dal, di sá yii yaadalee, m làá kpákatiń kíf nīn bí Siinaayi jool pu, dinibul kɔkɔ nimbiin.

¹²Á yóon-bi kikpaanyɔkɔ kíf mǎntí tū dijool, ní kíf tükü-bi yii: «Ubo ń taa dàb dijool, kíf taa gbēē di-kpaanceetiŋu.» Un kamaa yaa gbēē-dee làá kpú.

¹³Baa làá gbēē udaan, ama atankee àá ipiin ní bi làá dūú yāŋkì-u kíf kpò. An yaa sá unilaaa, kuwaŋkuluuaaa, udaan ń taa ŋmátí. Bi yaa láa búń ŋyin baba ní biba dāa ŋūn kíf jōn dijool.»

¹⁴Mooyiisi kpákatiń dijool puee ní ki yānti samaa kɔkɔ bónti ki bí circir, ní ki fínti bi-wampeenkaati.

¹⁵Mín boonee ní u bí samaa yii: «Ní bóntí, iwiin ita nee poonee, ubo ń taa gbēē unimpu.»

¹⁶Winta dal kutaafaauuee ní ditagbancancaal din gbifèe dómiń ki yúl dijool pu, ní utaa bí ki tátí ki ŋmóò dijoolee pu. Bi nīn gbìl ŋyin búń ki pōō kpaŋkpam. Tifaandi nīn kó samaa kɔkɔ dinaapaal pu ní bi-wunti jìkì.

¹⁷Mooyiisi nyánti samaa kɔkɔ dinaapaal pu bí cù Unimbɔti nimbiin, ní bi bàń ki yúl dijool taapu.

¹⁸Siinaayi jool kɔkɔ nīn kpánti ŋminyim ŋma ní, kun puee ti-Dindaan nīn kpákatiń ŋmi poon. Ŋminyimee nīn nyēē ki jórń kii kipaai ŋminyimee, ní dijool kɔkɔ nīn cīŋkì tiŋan tiŋan.

¹⁹Ní ŋyinee mǎtí búń ki pōō kpaŋkpam. Mooyiisi nīn sòon ní Unimbɔti kííkí-u mpon itaatantati poon.

²⁰Mín ní ti-Dindaan nīn kpákatiń Siinaayi jool yilpu kúnti kúnti, ní ki yíín Mooyiisi u jórń u-cee niin.

²¹Ti-Dindaan nīn bí Mooyiisi yii: «Kpákati kíf cù samaa cee kíf tükü-bi yii bí taa ɣá kíkiri yii bi là kíf wāl-mi, án yaa sá fám, bi-kansikin binib tikpil làá kpú.

²²Bisaraaŋaliibi bin làá sútiń kíf pīl-mee gba ń bóntí bi-ba kíf nīn bí circir, án yaa sá fám, m làá kpò-bi.»

²³Ní Mooyiisi bí ti-Dindaan yii: «Samaa kaa ḡḡn kí jḡm Siinaayi jool pu, kun puee a yóòḡ-ti mara yii tí yóòḡ kikpaanyɔkɔ kí mǎntíí tū dijool ní samaa n nīn yún kudandaḡu.»

²⁴Niinee ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Kpákatí, si nì Aarɔn n fàtíí jḡmín. Ama bisaraaḡaliibi nì samaayee n taa ḡá kíríkiri yii bí làá jḡmín man cee, án nín làá ḡá pu bí taa kpúee.»

²⁵Ní Mooyiisi kpákatín samaa cee, ní ki dū an bḡtee ki tükū-bi.

Exode 20

Unimbḡti tī u-nibul marab saalaa

(Kpèè Ditee 5.6-21)

¹Niinee ní Unimbḡti sòòḡ nì Isirayeel yab tibḡti nee yii:

²«Man di sá a-Dindaan a-Nimbḡtiu un nyántín-si kuyunḡun Eejipiti tiḡkinee.

³Á taa jāaḡ unimbḡti ubḡ kí kūtì man pu.

⁴Á taa mḡḡ diwaal diba kí nántín tiba tin bí yilpuee àá tin bí kitḡ pu taapu dooyee àá tin bí nnyimin kitḡ taapuee.

⁵Ní taa gbāaḡ awaa gbanti nimbiin ní kaa nín jāaḡ-ḡi. Di sá yii man di sá a-Dindaan a-Nimbḡtiu, Unimbḡti un cáá ipoompoonee. Ubḡ yaa ná-mee, m dátí udaan tafal ní kí dāá dāá u-biyaamu mun tafal kí cáá sāā anaantitḡntḡkɔ ata kii anaa pu.

⁶Ama bin néeḡ-mi ki ḡúb m-marabee, m ḡāaḡ-bi tiḡan ní kí cáá sāā anaantitḡntḡkɔ kutuku pu.

⁷Á taa nín yī man a-Dindaan a-Nimbḡtiu yindi fám fám, kun puee man a-Dindaan kaa làá dūú pḡ un ḡāaḡ mimmee.

⁸Á nín tḡ ḡwiḡḡḡḡfikaa ḡḡ nín sá circir wiḡḡḡ ki tī-si.

⁹A cáá iwiin iluu kí tḡ ditundi, kí ḡá tin kḡkɔ a cáá kí ḡée.

¹⁰Ama ḡwinluluúti dal sá ḡwiḡḡḡḡfikaa ní, ḡwiin ḡun a dūú sú man a-Dindaan a-Nimbḡtiuee. Á taa tḡ báà ditundi diba ḡwiin gbanti. Sii a-baaa, a-jipḡmbaaa, a-bisalibaaa, a-tḡntḡnliibi bininjab nì binimpoobaaa, a-waḡkutaā, binicambi bin kḡḡ a-pueeyaaa, ubḡ n taa tḡ ditundi.

¹¹Di sá man ni-Dindaan dū iwiin iluu ní ki náaḡ yilpu nì taapu, nì tiḡku nì tin kḡkɔ bí u-poonee, ní ḡwinluluúti dalee m kāl ki ḡḡḡfi. An pu ní ti-Dindaan bīiḡ ḡwiḡḡḡḡfikaa gbanti pu, ní ki dū-ḡu ki sú u-ba.

¹²Á nín tḡ a-baa nì a-na ní kí ḡmā kí kāl kitḡ kin ti-Dindaan Unimbḡti làá tī-see poon kí yúntí.

¹³Á taa kpò unil.

¹⁴Á taa ɲá tilaakpaal.

¹⁵Á taa yò.

¹⁶Á taa lēē inyimɔn seerau kí tún a-juti pu.

¹⁷Á taa nín cáá a-juti diiku pu nnimbítaataam, kí taa nín cáá a-juti nimpuu àá u-tɔntɔnliu uninja àá unimpu àá u-naau àá u-manɲi àá tin pée sá a-juti wantee pu nnimbítaataam.»

¹⁸Isirayeel yab kɔkɔ nɛn gbɪl itaatantati nì ɲyin pu, ki ká itaɲmɔɲmɔ nì dijool din pu nnyiim bīyee, ní ki fāɲkì yókó yɔkɔ ki yún kudandaɲu.

¹⁹Ní bi bí Mooyiisi yii: «Sii ní ń sòon nì ti a-ba tí ɲmā kí gbɪl. Ama Unimbɔti u-ba ń taa ti sòon nì ti, an yaa kaa sá mín ti làá kpú.»

²⁰Ní Mooyiisi bí-bi yii: «Taa fāɲkìmaan! Unimbɔti là kí cōɲkì-ni kí kpèè ní, an pu ní u dómiń ni-cee. U là ní nɛn tó-u ní kí taa ɲá ikpiti.»

²¹Samaa kɔkɔ nɛn yún kudandaɲu, ama ní Mooyiisi sùtì pìl ditagbambɔndi din poon Unimbɔti nɛn kēe.

Mara un bi yóon nsaraafan puee

²²Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «A nín làá tükù Isirayeel yab tibɔti tɲyee sèé: <Kée nimbi ni-ba ká yii doooo yilpu ní m sòon ní nì naa!

²³Ní taa dū animbil kúti nì sindaariya kí mós awaa kí dū-ɲi kí ɲàl-mi. Ní taa mós awaa gbanti kí yóon ni-ba.

²⁴Ní dāá mā-mi titan saraafaɲɲu ɲun pu ni làá dāá nɛn cáá ni-naai nì ni-piini nì ni-ɲoobui kí ɲáań-mi bisaraawɔkaabi nì mpèé saraabee. Laakin kamaa ní m yaa láa lēē m-ba ki dākēe, m làá dāá nɛn bí niin kí biin ni-pu.

²⁵Ama ni yaa làá dū ataɲkpee kí mā nsaraafanee, ní taa dū ataɲkpee ɲin bi kpítèe kí mā, di sá yii ni yaa dū kigaai ki kpítèe, ni kón-ɲi tijɔkɔndi dee.

²⁶Ní taa mā nsaraafan án nín bí yilpu yilpu bi tà ki jóm, án nín làá ɲá pu bí taa ká un còm ki jómee canɲɲabeelee.>»

Exode 21

Iyumbu in sá Eebru yabee pu marab

¹Ní ti-Dindaan gíti kúti ki lī yii: «Marab bin a làá yóon Isirayeel yabee sèé.

²Ni yaa làá dāá dā uyumbu ní u sá ueebrugée, ú dāá dū abin aluu kí tō ditundi kí tī-ni, dibinluluútiilee ní yànti ú nyā kí tō u-ba, kí taa pà bàà tiba.

³U yaa nìn sá ujaakpaati ní ni dá-u ú nīn tūn-ni ditundee, ú fàtī nyā u-baba. U yaa nìn cáá unimpuee, ú nyā kí kpáàn u-nimpuu.

⁴An yaa sá u-kpiliu di cáá unimpu ki tī-u ní unimpuee māl-u mbininjabiyaamu àá nnimpubiyaamuee, u-kpiliu di yì unimpu nì mbiyaamu, uyumbuee n nyā u-baba.

⁵Ama uyumbuee yaa bí yii: <M néén m-kpiliu nì m-nimpuu nì m-biyaamu, maa làá nyā kí nīn tó m-ba,>

⁶niinee ní u-kpiliu n cūnni-u Unimbōti nimbiin. Ú sūtí-u kí pīl kudii punyokoki ní kí dū u-tafal kí nákan punuu àá ndo ŋun pu punuu nákee ní kí dū mpiin kí sāa kí cíl u-tafal, ní ú kpántí u-yumbuu kí nīn cáá cá jaanjaan.

⁷«Ubo yaa dū u-bisal ki nyáfi ú nīn sá uyumbuee, ún kaa làá nyā kí tō u-ba kii bininjab nín bí puee.

⁸Usapōonee bōti yaa kaa fáatì u-kpiliu ú dū-u kí kpántí u-nimpuee, u-yab n pà kí fàtī fōō-u. U-kpiliuee kaa cáá nsan kí dū-u kí nyāfini uniyanyan. U yaa ŋá mimmee, u nyān usapōonee boon.

⁹U yaa dá-u ki tī u-jipōon cááyee, ú ŋá kii mara nín lī yii bí ŋá bisapōmbi puee.

¹⁰Boonee u yaa láa fātī cáá unimpuliliitee, ú taa láa bātī unimpukpiki nín cáá nsan kí fōō tiyee báa tiba pu, an dàkà yii tijin jandi nì tiwampeenkaal jandi nì uninja nì unimpu doonju jandi.

¹¹U yaa yīl kaa bíi ŋáań tiwan tita nee ki tī-uee, unimpuee cáá nsan kí nyā kí tō u-ba kí taa pà báa tiba.»

Ikpiti in unil yaa ŋá u máań ŋkúmee

¹²«Un di yaa fáa ki kūu u-jutee, bí kpò udaan.

¹³U yaa kaa pí-u ki yóon ní an sá yìkí yikil ní udaan dūu dīntiñ-uee, m làa lēē mpaan ŋubo ŋun poon ní u làa sàń kí cūú bálee.

¹⁴Ama un di yaa nyí ní ki ŋá nciin ki kūu u-jutee, báa udaan yaa sàń ki cūti kó m-saraafaŋju, ní nyāntí-u kí kpò-u.

¹⁵«Un di yaa fáa u-baa àá u-nee, bí kpò-u.

¹⁶«Un di yaa yūn unil ki nyáfi àá u bí u-ceeyee, bí kpò-u.

¹⁷«Un di yaa sī u-baa àá u-nee, bí kpò-u.»

Unil yaa fáa u-juti ki tī-u tiweendee bōti

¹⁸«Binib bili di yaa bíi jáa ní ubo fáa u-juti àá u yá-u ditanƿkal ní u fōō tiweendi kaa kpīyee,

¹⁹u yaa láa yíkì ki ñūn kí nyī ñkpando kí nyā mmɔŋki kí còomèe, un fáá-u ní u fōō tiweendee nyán tibotin. Ama an sá ú pà u-juti tundi din u bàà làá tō an gbēēnèe pu, ní kí cáan-u ú pōkì kòkò.

²⁰«Ukpil un di yaa dū ndo ki gbán u-yumbuu uninja àá unimpu ní u kpí u-ñaanee, bí tò-u ipontoon.

²¹Ama ñwiin ñubo àá ili boon ní u yaa kpíyee, bí taa tò-u ipontoon, kun puee u-kpiliu dū u-nimbiliŋ ní ki dá-u.

²²«Bininjab yaa bíi jáà ní ki cūti bíl upodaan ní u māl dikáal tiba kaa ñá-uee, u-cal ñ gíí dipondi ní un ñá mimmee ñ pà kí nóó nì bibosoonliibi nín sòon ki síin puee.

²³Ama an yaa ñá mín ní unimpuee kpíyee, see bí kpò un ñá mimmee kí téen.

²⁴Ubo yaa lē u-juti nimbilee, bí lē u mun yal. Ubo yaa lē u-juti nyindee, bí lē u mun yal. Ubo yaa gūti u-juti ñalee, bí gūti u mun yonju. Ubo yaa gūti u-juti taalee, bí gūti u mun yal.

²⁵Ubo yaa wūn u-juti ñmèe, bí wà u mun ñmi. Ubo yaa gbán ki léeti u-juti wuntèe, bí gbá kí léeti u mun yati. Ubo yaa ñá u-juti tiweendee, bí ñá u mun tiweendi.

²⁶«Ukpil un di yaa fáá u-yumbuu uninja àá unimpu nimbil ní di kpíyee, ú gíin-u kí líí ú tō u-ba. Uyumbuee ñ taa pà bàà tiba dinimbil din kpíyee pu.

²⁷An yaa ti sá u-yumbuu uninja àá unimpu nyindi ní u gbán ki lēyee, ú gíin-u kí líí ú tō u-ba. Uyumbuee ñ taa pà bàà tiba bi nín gbán-u dinyindi din lēyee pu.

²⁸«Unaa di yaa gū ki kū uninja àá unimpuee, bí yāŋkì unaayee atankee kí kpò. Bí taa ñmó unaayee nanti, ama ní kí taa ñá unaa daan tiba.

²⁹An yaa sá yii unaayee pé gūti binib mín, ní bi tükū u-dindaan ki kpáafi-u ní waa kpē-u tiŋan ní u gū ki kū uninja àá unimpuee, bí yāŋkì-u atankee kí kpò, ní kí kpò u-dindaan mun.

³⁰Bi yaa gíí udaan dipondi ú pà kí dā u-manfalee, ú pà kunimbiniuu kun bi gíí-uee kòkò.

³¹An yaa sá kinaacimpombiki àá kisapombiki ní unaa gū ki kūyee, bí nóó mara gbanti ubaanti.

³²Unaa yaa gū uyumbu uninja àá unimpuee, unaayee dindaan ñ pà animbil jitombi mmunju nì saalaa kí tī uyumbuee kpiliu, ní bí yāŋkì unaayee atankee kí kpò.

³³«Ubo yaa gbīn dinyimbibil ní kaa bīn àá u bīti kaa gíin ki bīn ní ubo naau àá u-manji jēti poonee,

³⁴dinyimbobil daan n̄ pà kuwan̄kuluuee nyampooku n̄n sá puee, n̄ k̄ yòon̄ diwan̄kpil.

³⁵«Ubo naau di yaa gūu ki kūu u-juti yōuee, b̄ dū unaa un gūu u-jutee k̄ nyāfi, n̄ bin yì inaayee liitil n̄ yàkat̄ animbil n̄ unaa un kp̄yee nanti.

³⁶Ama unaayee dindaan yaa nyí yii u-naau pée gūt̄ m̄n̄ n̄ kaa kp̄ē-u tiṇanee, ú nyàab̄ unaa k̄ tēen̄ unaa un kp̄yee yil pu k̄ yòon̄ dinakpil.»

Tiwan̄kuti naayubu

³⁷«Ubo yaa yūn̄ unaa àá upii ki kūu àá ki nyáfèe, ú tēen̄ inaa iṇmoo unaa un u yūnee yil pu, n̄ k̄ tēen̄ ipii inaa upii ubo un u yūnee yil pu.

Exode 22

¹«Unaayuu yaa b̄i w̄iil̄ digundi kunyeeu k̄ k̄ kudiin k̄ yò tiwan n̄ bi yaa fáá ki kūu-uee, un kūu-uee kaa ṇá nnikpaakoon.

²An yaa sá ṇwiimpu n̄ u b̄i ṇáan̄ m̄n̄ n̄ bi kūu-uee, un kūu-uee ṇá nnikpaakoon. Unaayuu máan̄ k̄ pà kun u yūnee pu n̄. U yaa kaa cáá báà tibee, b̄ dū-u k̄ nyāfi k̄ pà kun u yūnee pu.

³«Ubo yaa yūn̄ unaa àá kiman̄ àá upii àá uṇoobu n̄ bi yaa ká kuwan̄kuluu gbanti unaayuu ṇaan ku dáá w̄álee, unaayuuyee máan̄ k̄ tēen̄ kuwan̄kuluu kun u yūnee mili pu.»

Asaluub b̄oti

⁴«Ubo yaa yānt̄i u-wan̄kuti k̄ u-juti saakun, àá u-juti fiinyi kpaabun ki ṇm̄óee, ú dāá lēe u-saakun àá u-fiinyi kpaabun subim̄ont̄iṇ k̄ tēen̄.

⁵«Ubo yaa sēe u-kpaabun ṇṇmi n̄ an f̄ō ikun̄kum ki tin k̄ ubo saakun, ki wūn̄ bilee un bi cánee, àá un baa láá cánee àá un kaa láá lòn̄ee, un sēe ṇṇmee n̄ pà tin ṇṇmi wūnee pu.

⁶«Ubo yaa t̄i u-juti animbil àá tiwan tin p̄ō kúdaauee yii ú dūú yóon̄-u, n̄ unaayuu k̄ un f̄ō tiwanee dumpu ki yūn̄ tiwan gbantee, bi yaa cúú unaayuuyee, ú pà tiwan tin u yūnee mili pu.

⁷Bi yaa kaa ká unaayuuyee, un f̄ō u-juti wanti ki yóon̄ u-ceeyee n̄ s̄ut̄i k̄ p̄il̄ Unimb̄oti, k̄ p̄ut̄i yii waa gbēe u-juti wanti.

⁸Tib̄oti tin k̄k̄o pu n̄ ni kpákà n̄ ibaam̄on̄ kaa nyánee, an yaa sá unaa pu àá kiman̄ pu àá upii pu àá tiwampeen̄kaal pu àá tiwan tiba tin wán̄k̄i bi dūu tún̄ ubo puee, binib bili bin b̄i kpákà mimmee n̄ cáan̄ bi-b̄oti Unimb̄oti nimbiin. Un n̄ Unimb̄oti yaa s̄ā diṇambil yii ún̄ di yì dib̄okpilee n̄ pà tin pu bi kpákèe mili pu.

⁹«Ubo yaa dū u-man̄ki àá u-naau àá u-piiu àá u-ŋoobuu àá kuwaŋkuluu kubo ki kpāaŋ u-juti, ní kuwaŋkuluu kpî àá ku fōo tiweendi àá bi yūn̄-ku, ní báa ubo kaa ká kí lēē mmóŋnee,

¹⁰u-juti n̄ pūtī Unimbōti yii waa gbēē u-bōo wanti ní u-bōo n̄ gbīl kí tīn̄-u. Mim mee waa ti pà kuwaŋkuluu gbanti pu.

¹¹Ama u-cee ní bi yaa yūn̄ kuwaŋkuluu gbantee, ú nyàab̄ kuwaŋkuluu kí téen̄ uwandaan.

¹²Upeecuncuti di yaa cúú kuwaŋkuluu gbantee, ú cáan̄ ku-laakin kīnee kí dàkà án n̄n sá seera. Niinee waa ti pà kuwaŋkuluu kun an cúúyee pu.

¹³«Ubo yaa cūtī pīnn̄i u-juti waŋkuluku ní ku ká tiweendi àá ku kpî kuwaŋkuluu daan boonee, un pīnn̄i-kuee máan̄ kí pà uwandaan.

¹⁴An yaa sá uwandaan nimbiin ní mín̄ jítèe, an kaa cáá ú pà tiba. Ama u yaa n̄n fōo-ku ki n̄a gbaaree, ú pà gbaara nimbiliŋ.»

Akoobil ni dinimbōtinool marab biba mun

¹⁵Ubo yaa kíil̄ usapōon un kaa láá cáá bōonee ki dōon̄ n̄i uee, ú pà usapōonee cootiiku pu kí cáá-u.

¹⁶U-baa yaa yīl̄ kpataaa yii waa làá dū u-bisal kí tī-uee, ú pà kii bi n̄n pée pà bisapōmbi bin kaa nyí bininjabee cootiiku puee.

¹⁷Ní kpò unimpu un yaa n̄aán̄ kukpaŋkpantiiu tundee.

¹⁸Ubo yaa dōon̄ n̄i kuwaŋkuluu, bí kpò udaan.

¹⁹Un di yaa n̄a saraabi ki tī awaa ní an kaa sá ti-Dindaanee, bí kpò udaan.

²⁰«Ní taa sàan̄ unican̄ un dómīn̄ ki kó-ni ki bí ni-tiŋkinee, kí taa mùul̄-u. Di sá yii ni mun n̄n kāl̄ kunican̄u Eejipiti tiŋkin mín̄ ní.

²¹Ní taa sàan̄ ukpiipu n̄i ditan̄kpiibil.

²²Ni yaa bíi sàantí-bi ní bi tíminsì an bāan̄-mee, m làá pīlifi bi-timinsii,

²³kí fōo diŋuul̄ ni-pu, ní kí yantī bí kpò-ni kujaaun. Niinee ni-nimpoobi làá kpántí bikpiipoobi ní ni-biyaamu n̄ kpántí atan̄kpiibil.

²⁴«Man nibul kansikin ubo àá usoodaan ubo yaa dómīn̄ ni-cee ki pīnn̄i animbilee, ní taa páan̄-u animbipaŋkaa.

²⁵«A yaa fōo a-juti bokutikpaandi ki yóon̄ a-cee toolimee, á gīn̄ kí tī-u kí wàatī ŋwīn̄ n̄ n̄n jēetí.

²⁶Kun puee kun u pée cáá kí biin̄ u-ba puee kōkō dee. A yaa kaa gīn̄ kí tī-uee, u làá gíti ká ba kí biin̄ kunyeeu? U yaa tíminsì ki yīn̄-mi, m làá pīlifi-u, di sá yii m sá usaasol̄ ní.

²⁷«Ní taa sìl man ni-Nimbɔti, kí taa tɔ ni-bɔti un kpèé ni-nibulee mbusu.

²⁸«Ni máań kí cááń ni-kpaajinti ticɔfikaal nì ni-dapeepeekaam min ni ɲmáamee kí ɲá-mi saraa. «Ní dū ni-biseebiyaamu nninjabiyaamu kí sú-mi.

²⁹«Mín mbaantiim ní ní tí dū ni-naai nì ni-piii nì ni-ɲoobui biseemaliɲ kí sú-mi. Tiwaɲkuti gbanti yaa màlee, ti-biyaamuee ń nīn bí mu-na cee kí cáá sāa iwiin iluli. Winnii dalee ní cááń-mu kí dūú ɲá saraa kí tī-mi.

³⁰«Ni làá nīn sá binib bin bí circiree ní m-cee. An puee ní taa ɲmó upeel un upeecuncuti cúú ki tɔntèe nanti. Ní dū-tì kí tī iboo.

Exode 23

Ibaamɔn ń nīn bí ibɔsoon poon

¹«Ní taa nóó tibɔti boon ni yaa kaa cúú ti-baamɔɲyi. Ní taa yūl unikpiti boon kí lēe inyimɔn seerau kí bīlīn u-pu.

²Ní taa fàɲkì kunipaau wíɲɲu pu kí nóó ku-boon kí ɲá ikpiti. Ibɔsoon laɲki bi yaa yííń-ni ní lēe seeree, ní taa kpèe kunipaau nín pá un boonee wíɲɲu pu kí tókɔtí ibaamɔn saɲɲu pu.

³Ní taa pò usoodaan digàndi yii u nín sá usoodaane pu.

⁴«A-nannanliu naau àá u-maɲki yaa wáɲkì ní a kée, á péetiń kuwaɲkuluuee kí cááń kí tī-u.

⁵A yaa ká a-nannanliu maɲki líti ní diwaɲgul nyíkiń ki-puee, taa jítí. Tūtuń-u ú yòoń-kì kí sííń ki-taɲi pu.

⁶«Ní taa kpò uwɔfi bɔti ibɔsoon poon.

⁷Ní taa cèèń tinyimɔmbɔti poon. Ní taa kpò maanyiiba nì deedeedaan, di sá yii maa càntí dibɔkpil daan kii waa ɲá tibee.

⁸Ní taa yàntí ubɔ ń pɔ-ni tiba kí ɲééń ni-nyɔkɔ, di sá yii tiwampɔkaal gbanti jòb bin wálee nimbiliɲ ní ki kù deedeedambi bɔti.

⁹«Ní taa sàań binicambi bin kó-ni ki kòó ni-tiɲki puee. Nimbi ni-ba nyí unicaan gíńdi, di sá ni kál kunicaɲu Eejipiti tiɲkin ki ká.»

Dibiɲɲufikaal nì ɲwiɲɲufikaa bɔti

¹⁰«Ní kpò ni-kpaajinti ni-kpaatanti pu, kí bōl kí cā áli abin aluu.

¹¹Ama dibinluluútiilee, ní yàntí tikpaatan ń dòoń kí ɲùɲfi. Ni-yab bin sá biwɔfibe ń dāá ká tijin poon kí jī, ipeel ń dāá jī tin yaa kínee. Mín mbaantiim ní ní dāá ɲá ni-fiinyib nì ni-ɔliifi sufii.

12«Ní dū iwiin iluu kí tō ni-tuun̄ṅi, ama ṅwinluluúti dalee, ní taa tō báà ditundi diba. Niinee ni-naai n̄ ni-mammu ṅ ṅun̄ṅi, ní ni-jipombi n̄ ni-tontonliibi mun ṅ ṅun̄ṅi bi-fam ṅ n̄b̄.

13«Ní n̄n nyin̄ ni-ba kí ṅá tin k̄k̄ m bí yii ní ṅée. Ní taa pée tòotī awaa aba. Diwaal diba yindi ṅ taa pée nyā ni-nyok̄on gba.»

Jiṅaalib bin sá mara bí n̄n j̄ṅee

(Dū ṅm̄antī n̄ 34.18-26, Ditee 16.1-17)

14«Dibindi poonee ní j̄ jiṅaalib bita kí t̄i-mi tinyool.

15Ní dāá j̄ jiṅaal un bi ṅm̄òd̄ kp̄on̄b̄ bin poon baa ṅá ṅkp̄on̄nyok̄ee. Iwiin in m yóon̄-ni Abiibi ṅmaliu poonee, ní dāá dū iwiin iluli kí ṅm̄o kp̄on̄b̄ bin kaa cáá ṅkp̄on̄nyok̄ee, kii m n̄n t̄i-ni mara puee. Di sá yii uṅmal gbanti poon ní ni nyān̄ Eejipiti tin̄kin. Ní taa dāān̄ m-nimbiin̄ iṅankulim.

16Ni yaa láa bíi cēē ni-kpaajinti tin ni k̄n̄ tipeepeekaalee, ní dāá j̄ kuceeu jiṅaal̄iu. M̄n̄ boon dibindi yaa láa k̄nt̄i ní ni yaa láa k̄on̄ ni-kpaajinti kusaun̄ ki dóyee, ní dāá j̄ tantib̄ jiṅaal̄iu.

17Dibindi kamaa poonee, ni-ninjab k̄k̄ ṅ dāá dāān̄ ṅfunyom̄ mita man ni-Dindaan̄ Unimb̄oti nimbiin̄.

18«Ní taa dū kp̄on̄b̄ un poon ṅkp̄on̄nyok̄ k̄ee kí k̄nt̄i kuwan̄kuluu kun ni k̄ū ki ṅá-mi saraayee fatikuu pu. Ní taa dū kuwan̄kuluu kun ni dū ṅá-mi saraayee kpam kí yóon̄ áli kutaa ṅ w̄nt̄i.

19Ní cáān̄ ni-Dindaan̄ ni-Nimb̄ot̄iu diikun̄ ni-kpaatanti n̄n l̄on̄ tin̄yee jinc̄fikaati. Ní taa dū uṅoobu biim̄ kí ṅāān̄ u-biki n̄nti.»

Ip̄oon ni tibokpaafikaal

20«Kp̄èè, m làá t̄n̄ m-tuun̄ṅu ṅú l̄nt̄i ni-nyok̄opu kí n̄n cí-ni kí cáá-ni kí c̄nn̄i kit̄iṅ kin m b̄nt̄i ki yóon̄-nee.

21Ní kp̄èè tin̄ṅan̄ kí p̄ilif̄in̄-ṅu, kí taa ȳint̄in̄-ṅu. Waa làá t̄āān̄-ni ni-p̄ogbif̄iṅṅu pu. Di sá yii man yindi ní ṅu ṅúb̄ ki t̄ūn̄ atuun̄.

22Ama ni yaa t̄o-ṅu mm̄ont̄iimin̄, ki ṅāān̄ tin k̄k̄ m bí yii ní ṅée, m làá n̄n sá ni-nannanliibi nannanliu, ní kí n̄n sá ni-pulinc̄nt̄iibi pulinc̄nt̄i.

23«M-tuun̄ṅu yaa láa l̄nt̄i ni-nyok̄opu ki cáá-ni ki k̄on̄ Am̄or̄ yab n̄ Eeti yab n̄ Peeriisi yab n̄ Kanaan̄ yab n̄ Eefi yab n̄ Jeebusi yab timmune, m làá dāá k̄nt̄i-bi.

24Ní taa láa pée gb̄āān̄ bi-waāṅi nimbiin̄ kí j̄āān̄-ṅi. Ní taa láa f̄ō bi-bimbim̄, ama ní dāá gbá kí w̄i bi-waāṅi n̄ bi-tan̄kpeēṅi ṅin̄ bi c̄on̄ ki j̄āānee.

25Man ni-Dindaan̄ ni-Nimb̄ot̄iu baba ní ní dāá n̄n j̄āān̄. Niinee ní ṅ dāá blīn̄ ni-boon kí t̄i-ni tijin̄ n̄ tinyokaal̄, ní kí w̄n̄ ni-pu iween̄ ṅ taa cúú-ni.

²⁶Ni-tiŋki poonee, naa làá dāá ká unimpu cáá dipool an nyán àá unimpunḡmanḡmanti. M làá dāá tī-ni mmanḡfafɔkɔn.

²⁷«M làá dāá dū dinyoondi kí lĩntī ni-nyɔkɔpu, ntimu mun poon ni làá dāá kóee nib kɔkɔ n fàŋkì, ní ni-nannanliibi bin dòn kí jàn-nee n dāá lábití kí sàh-ni.

²⁸M làá dāá dū abaakati kí tō Eefi yab nì Kanaan yab nì Eeti yab pu.

²⁹Nì mín kɔkɔee, maa làá dāá jà bi-kɔkɔ dibimbaantiil poon. An yaa kaa sá mín, kitiŋ làá dāá kpántí kupɔɔ ní kumooun peelii n dāá bùtī kí jà-ni.

³⁰M làá nīn pée jì-bi fiii fiii ní kí cáá sāa nyunti ḡun ni làá dāá bùtī tikpil kí fōo kitiŋee.

³¹M làá yóon ni-tiŋki kpaanyɔkɔ, kí yòon Tikati mɔɔl kí cáá sāa Meediiteeranee tiŋkuu, kí fàtī yòon Siinaayi teeku kí cáá sāa Eefiraata. M làá dū ntimu gbanti kɔkɔ nib kí ḡa ni-ḡaan ní ní jà-bi ni-nimbiin.

³²Ni nì bi nì bi-waanj n taa pée ḡa mpèe ḡubɔ.

³³Bí taa nīn kóò ni-tiŋkin, án nīn làá ḡa pu bí taa yàntī ní yìntīn-mi kí jāam bi-waanjee. Di sá yii ni yaa jāam-ḡee, án làá kpántí kutaliŋḡu kí sàl-ni.»

Exode 24

Unimbɔti pōon Isirayeel yab dipoondi

¹Unimbɔti bí Mooyiisi yii: «Jōmīn m-cee, sii nì Aarɔn nì Nadaab nì Abiyuu nì Isirayeel yab kpilib imunḡu ita nì saalaayee. Ni yaa dòn kí dāá bín ndanee, ní gbàan.

²Ama sii Mooyiisi baba n sùtiŋ kí pīl-mi. Bin kínee n taa sùtiŋ, ní samaa mun n taa nóó-si kí jōmīn.»

³Mooyiisi nīn cáá tibɔti nì marab bin kɔkɔ ti-Dindaan dākā-uee ki máafi samaa. Ní samaa kíí nì kinyɔɔbaantii yii: «Tibɔti tin kɔkɔ ti-Dindaan sòonee, ti làá ḡa mín.»

⁴Mooyiisi nīn ḡmān tibɔti tin ti-Dindaan tükū-uee. Kutaa wúnti kutaafaau pòlpɔlee, ní Mooyiisi mán nsaraafan dijoolee taapu. U nīn dū atanḡpee saalaa nì ali, Isirayeel naakɔti nīn sá puee, ní ki mán.

⁵U nīn dū Isirayeel naacimpɔmbi biba ki tú bi cūtī ḡa bisaraawɔkaabi. Bi nīn kū inajaa mun ki ḡa mpèe saraabi.

⁶Mooyiisi nīn dū tiwanḡutee fatikuu dijandi ki ḡa disambilin, ní ki dū dijandi dīn kínee ki kpáatī pōl nsaraafan pu.

⁷Boonee ní u yōon dipoondi tanḡpapilinti ki kàan mpon ki tī samaa. Ní samaa kɔkɔ bí yii: «Tin kɔkɔ ti-Dindaan lēe, ti làá gbīl kí tīn-u kí ḡa mín.»

⁸Niinee Mooyiisi dū fatiku ki yāaṇ samaa pu ki bí yii: «Kpèèmaan, fatiku nee di sá dipoondi din ti-Dindaan pūti ki pōoṇ-ni ki tī-ni marabee daaṅku.»

⁹Mooyiisi ṇá mín ki dóòyee ní Aarṇ nì Nadaab nì Abiyuu nì Isirayeel yab kpilib binib imunḡu ita nì saalaayee nín jóm dijool yilpu.

¹⁰Bi nèn ká Isirayeel yab Nimbṭiu. U-taṇṇi taapuee, an nèn bí kii dikol din bi dū ataṅkpamonti ṇin bi yī safiir ṇi wāl kílkil ki bòn kii kutagbṇuee ki nákáṇee ní.

¹¹Ti-Dindaan kaa nèn yānti Isirayeel yab kpilibee kpī. U nèn yānti bi kpēe ún Unimbṭi, boonee ní bi jín ki nyūñ.

Mooyiisi bí ti-Dindaan cee dijool pu

¹²Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Jōmín m-cee dijool pu kí dāá yūl niin. M làá dū marab bin m ṇmāṇ ataṅkpee pilinti puee kí tī-si, á cáá dàkà Isirayeel yab.»

¹³Niinee ní Mooyiisi yíkì kutaafaau u nì Joosuwa un u dūu ṇāl u-bee, ní bi nín jóm Unimbṭi jool pu.

¹⁴U tūkū Isirayeel kpilib yii: «Ní cīití-ti doo, timbi ṇ cù kí gítiñ. Aarṇ nì Uur làá nín bí ni-cee. Uḡ yaa cáá tibe, udaan ṇ ká-bi.»

¹⁵Ní Mooyiisi nín jóm, ní ditagbandi dómín ki bīñ dijool pu.

¹⁶Ti-Dindaan nyooti nèn bí Siinaayi jool pu ní ditagbandi nèn bī di-pu mín ki tin cáá sāa iwiin iluu. ṇwinluluúti dalee ní ti-Dindaan yíñ Mooyiisi ditagbandee poon.

¹⁷Ti-Dindaan nyooti tin nèn dómín Isirayeel yab ceeyee nèn bí kii ṇḡmi ṇun pōḡ kpaṅkpamee ní dijoollee yil pu.

¹⁸Mooyiisi nèn kó ditagbandee poon ki nín jóm dijool pu. U nèn gbínti dijool pu niin ki ṇá iwiin imunḡu ili, ṇwiimpu nì kunyeeu.

Exode 25

BI NÍN LÀÁ CÓÓN CIRCIR KṶṶKOONṶU PUEE (25–31) Isirayeel yab saraabi bin bi cááṇee

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²«Tūkū Isirayeel yab yii bí lēe bi-gaajati tin bi cááyee poon kí ṇá-mi saraa. Bin kṶṶ làá tī nì dipṶbil dibee cee ní ní fōḡ.

³Tin m là bí cáán kí ṇá saraayee di sá sindaariya nì animbil kúti nì tasa kúti,

⁴nì bigulifamambi nì gulfab bin bí gūṇḡumee nì bigulifamambi cínciṇ nì iṇaapiin in bí fálfalee nì tiṇḡkuti,

⁵nì ipigban in bi mántèe, nì igban in dàfi tikpilee, nì akasiya doi,

⁶nì ñkpam min bi làá nīn cáa ñáań fitilabinee, nì talaalu kpam min bi làá nīn cáa sītī binib pu kí dū-bi kí sú man ni-Dindaanee, nì talaalub bin bi làá nīn tūtēe,

⁷nì ataŋkpanyaan ñin bi yīl ooniikisee nì ataŋkpanyaan aba mun bí dūú nákań eefoodi nì kilobiki kin pāantī usaraaŋakpil bindi puee.

⁸Isirayeel yab í gāa-mi circir kōŋkooŋu, ní m nīn kóò bi-kansikin.

⁹M làá dākà-si ni nīn làá gāa ñkōŋkoon gbanti í nīn bí puee, nì tin kōkō làá nīn bí ŋu-poonee. Ní dāá ñá m nīn dākā-ni puee deedee.»

Dipoondi dakaau

¹⁰«Ní dāá dū akasiya dōŋu kí kpáá daka. U-púuŋu í nīn cáá meeta ubo nì santimeetab mmuŋku nì biŋmoo, u-waŋu í nīn cáá santimeetab biŋmoo kpá imuŋku inaa ní u-fōkōŋu í nīn cáá santimeetab biŋmoo kpá imuŋku inaa.

¹¹Ní dū sindaariyamōnti kí nyūntī poon nì boon, ní kí dū sindaariya kí kpākań anyōgbán.

¹²Ní dū sindaariya kí mós abōmbil anaa kí báań dakaayee kpiŋi naatil dijandi diba abōmbil ali, diba mun abōmbil ali.

¹³Ní kpítí akasiya kpandōi kí dū sindaariya kí nyūntī-i.

¹⁴Ní dū ikpandōee kí bō abōmbil ñin bá dakaayee kpiŋi an càatī bí ŋmā kí nīn yōontī ki bükuntí.

¹⁵Ikpandōee í nīn pēe fūuń abōmbilee poon bí taa fūutí.

¹⁶Ní dū titaŋkpapilindi tin pu m ŋmāń dipoondi marab ki làá dūú tī-neee kí tàkań dakaayee poon.

¹⁷«Ní dū sindaariya kí mós dakaayee bīl, di-púuŋu í nīn cáá meeta ubo nì santimeetab mmuŋku nì biŋmoo ní di-waŋu í nīn cáá santimeetab biŋmoo kpá imuŋku inaa.

¹⁸Ní dū sindaariya kí mós keerubimbi bili kí tókōń didakaabiilee nyōgbāŋi liitil pu.

¹⁹Ní mós Keerubim ubo kí tókōń didakaabiil nyōgbāndi diba nīn kúntí puee, ní kí mós Keerubim ubo mun kí tókōń didakaabiil nyōgbāndi din kínee nīn kúntí puee. Keerubimbi bin tókó anyōgbán kúntilaŋki puee nì dakaayee bīl í kpāfi kí nīn sá tiwambaantiil.

²⁰Bí kpátí bi-feenyi yilpu kí bīl didakaabiil pu. Bí nīn tókó ki túl tōb bi-nimbiiŋyi tī didakaabiil pu.

²¹Ni yaa dū dipoondi taŋkpapilinti tin pu m ŋmāń dipoondi marab bin m làá tī-see ki ñá dakaayee poonee, ní dū dibīl kí púkuń.

²²Keerubimbi bili bin tókó didakaabiil puee kansikin ní m làá lēē m-ba kí dākà-si, ní kí tī-si marab á dūú nàatī Isirayeel yab.»

Kpɔnɔb bin bi ɣaaŋ ti-Dindaan saraayee teebiliu

²³Ní dū akasiya dɔŋu kí kpáá teebil, u-púuŋŋu ń nīn cáá meeta ubɔ, u-waaŋŋu ń nīn cáá meeta dijandi, ní u-fɔkɔŋŋu ń nīn cáá santimeetab biŋmoo kpá imuŋku inaa.

²⁴Ní dū sindaariyamɔnti kí nyùntī-u, ní kí dū sindaariya kí nyùntī ikpaanceeti kɔkɔ kí tū.

²⁵Ní kí kpítí kidɔpampaŋ, kí nīn wāā kii santimeetab binii kí kpākaŋ anyɔɔgbán, kí dū sindaariya kí nyùntī tū.

²⁶Ní mósó sindaariya bɔmbiliŋ anaa kí dūú bā kí nákaŋ teebilee kpiŋŋi naatil pu, ataa cee.

²⁷Abɔmbilee làá nīn nákaŋ teebilee kpaanceetii, ní bí dū ikpandɔ kí bɔ abɔmbilee poon kí ŋmā kí nīn yòontí.

²⁸Ní dū akasiya dɔŋu kí kpítí ikpandɔ, kí dū sindaariya kí nyùntī-i. Ín ní ni làá nīn cáá yòontí teebilee.

²⁹Ní mósó palantab nì kɔɔpub nì asambil nì itúun bí nīn cáá ɣaaŋ ndaam ki fééŋ ti-Dindaan. Ní dū sindaariyamɔnti kí mósó an wanti gbanti.

³⁰Teebil gbanti pu ní ni làá nīn cáá kpɔnɔb bin ni cáá ɣaaŋ saraayee ki pāantí m-nimbiin baabadal.

Fitilab tókɔŋkaati tin cáá ikpiin ilulee

³¹«Ní gbá sindaariyamɔnti kí dūú mósó fitila tókɔŋkaati. U-taapu nì u-kpinjaatiŋu nì u-kpiinŋi nì u-gbiŋŋi nì u-pumpukum kɔkɔ ń nīn sá mmɔm.

³²Ikpiin iluu ń nyānní ɣkpinjaatee pu, dijandi kamaa ń nīn cáá ikpiin ita ita.

³³Fitilab tókɔŋkaati gbanti kpiinŋi luutil kamaa ń nīn cáá ɣkɔŋkɔŋkumumu muta mun náaŋ nì asubil ŋin bi yí amandee nì agbin nì mpumpukum.

³⁴Ŋkpinjaatee ń nīn cáá ɣkɔŋkɔŋkumumu munaa mun náaŋ nì asubil ŋin bi yí amandee nì agbin nì mpumpukum.

³⁵Fitila tókɔŋkaati kpinjaatiŋu laakin ikpiin iluuyee dɔoŋ ki kpáfí ili ilee ń nīn cáá digbindi diba. Ikpín ili ipeekaa nín kpáfí laakiŋyee digbindi diba, ililiiti nín kpáfí laakiŋyee digbindi diba, itataati nín kpáfí laakiŋyee digbindi diba.

³⁶Agbin nì ikpiinee nì fitilab tókɔŋkaati jaŋŋi ŋin kíŋee ń nīn sá mmɔm. Bí gbá sindaariyamɔnti kí dūú mósó tikɔkɔ.

³⁷Ní mósó fitilab biluli kí dūú tókɔŋ fitilab tókɔŋkaati pu, án nīn wál nnimbiin pú.

³⁸Ní dū sindaariyamonti kí mós tibabiti nì nsambiyaamu mun poon bi ɲáán ɲfantamee.

³⁹Ní dū sindaariyamonti kiiloobi mmun̄ku nì saalaa kí mós fitilab tókɔŋkaati nì ti-wanti kɔkɔ.

⁴⁰Á kpèè tiŋan kí ɲá tin bí nee kɔkɔ tí n̄n bí kii min m dākā-si dijooll nee puee.»

Exode 26

Circir kɔŋkoon̄ɲu

¹«Á dū gulfab bin dàfi ki mán̄ gùŋgumee nì bin mán̄ cínciŋee nì bin mán̄ wèeeeyee kí lù aŋaajan saalaa, kí lù keerubimbi kí nákañ ɲi-pu.

²Aŋaajanee fɔkɔŋɲu ń n̄n sá meetab ubɔ kpá saalku, ɲi-waɔŋɲu ń n̄n sá meetab bili. ɲi-kɔkɔ ń n̄n ɲmà.

³Á dá láá dū aŋaajan aŋmoo kí ɲál kí kpāfi, ní boonee kí dū aŋmoo ɲin kíñee mun kí ɲál kí kpāfi.

⁴Á dū ɲaacadalimu mun mán̄ gùŋgumee kí kpākañ aŋaajan aŋmoo ɲin bi ɲál kí kpāfi mpeekaamee diŋaajandi din lúnkèe nyɔɔgbandi, nì ɲin bi ɲál kí kpāfi nliliitiimee din pééyee nyɔɔgbandi.

⁵A nín ɲál aŋaajan aŋmoo aŋmoo ki kpāfi puee kamaa nyɔɔgbandi ń n̄n cáá ɲaacadalimuee imun̄ku ili nì saalaa, ní ajanliitilee ɲaacadalimu ń n̄n ɲmà.

⁶Á dū sindaariya kí mós titábikaal imun̄ku ili nì saalaa kí cúú ajanliitil kí kpāfi, án nín làá ɲá pu tanti kɔkɔ ń dūú ɲá tiwambaantiilee.

⁷«Boonee á dū tiŋɔkuti kí lù aŋaajan saalaa nì diba kí dūú ɲá tanti liliiti un làá n̄n bìintí circir kɔŋkoon̄ɲu puee.

⁸Diŋaajandi kamaa fɔkɔŋɲu ń n̄n sá meetab saalku, ɲwaan ń n̄n sá meetab bili. ɲi-kɔkɔ fɔkɔŋɲu nì ɲi-waɔŋɲu ń n̄n ɲmà.

⁹Á dū ajan aŋmoo kí ɲál kí kpāfi ubaanti, ní kí dū aluu mun kí ɲál kí kpāfi ubaanti. Á dū diŋaajandi diluluutiilee kí kpáb̄ nnimbiin pú.

¹⁰Á dū ɲaacadalimu imun̄ku ili nì saalaa kí kpākañ aŋaajan aŋmoo ɲin bi ɲál kí kpáfèe diŋaajandi din lúnkèe nyɔɔgbandi, nì aluu ɲin bi ɲál kí kpáfèe din pééyee nyɔɔgbandi.

¹¹Á dū tasa kúti kí mós titábikaal kí dūú nákañ ɲaacadalimu pu kí dūú cúú diŋaajandi din kíñee kí táb̄, ní án dūú ɲá tiwambaantiil.

¹²ɲwaan puee, aŋaajan ɲin a làá dūú kpāfi kí bìiñ circir kɔŋkoon̄ɲu puee, diŋandi diba làá kíñ kí n̄n jòon̄ boon pú fám.

- ¹³Mín ní ñgaabu meeta dijandi làá kíń ñfɔkɔn pu kí nín jòoń ajanliitil pu kí biiń circir kɔŋkooŋɔ kɔkɔ pu.
- ¹⁴Á dāá mántí tipigban kí dūú biiń tanti un bī circir kɔŋkooŋɔ puee, ní kí dū űgban űun dàfèe kí páań.
- ¹⁵«Á dū akasiya dɔŋu kí kpáá idɔjaati kí cóoń án nín űúb circir kɔŋkooŋɔ.
- ¹⁶Idɔjaatee fɔkɔŋu làá nín sá meetab biŋmoo, ní i-waŋɔ ű nín sá santimeetab biŋmoo kpá imuŋku inaa.
- ¹⁷Á cáká idɔ ili in làá càatēe taapui í nín kɔ́l tɔb ili ili. Á űá idɔjaatee kɔkɔ pu mín.
- ¹⁸Á kpáá idɔjaati mmuŋku circir kɔŋkooŋɔ űgiil pú.
- ¹⁹Á dū animbil kúti kí mɔ́ titílkaal imuŋku ili. Tín pu ní a nín kpáá idɔjaati puee làá nín tókó. A nín kpáá idɔjaati puee kamaa làá nín cáá titílkaal tili tin poon ní laakin a cákée làá kóee.
- ²⁰Á gíti kpáá idɔjaati mmuŋku circir kɔŋkooŋɔ űgan pú.
- ²¹Á dū animbil kúti kí mɔ́ titílkaal imuŋku ili, ndɔjaati kamaa titílkaal tili.
- ²²Circir kɔŋkooŋɔ boon pú jandi din bí űwiiń jeetilaŋki púee, á dāá kpáá idɔjaati iluu kí cóoń.
- ²³Á dāá kpáá idɔjaati ili kí cóoń akpin pu poon pú án nín tíkí circir kɔŋkooŋɔ.
- ²⁴Idɔjaati gbanti taapui làá nín dátin tɔb, ama ní kí tin dūú kpāfi yilpu dibɔmbibaantiilin. Mín ní idɔjaati liitilee làá nín sá tiwambaantiil ní kí nín sá titíkiŋkaal.
- ²⁵Mimmee idɔjaatee làá nín sá inii dee, ní i-taapu tílkaati í nín sá saalku nì ubɔ, an dàkà yii ndɔjaati űubɔ titílkaal tili.
- ²⁶«Á dū akasiya dɔŋu kí kpítí ikalim iŋmoo kí cúú idɔjaati in a kpááyee circir kɔŋkooŋɔ jandi diba.
- ²⁷Á kpítí ikalim iŋmoo mun kí cúú dijandi din kíñee, ní kí kpítí iŋmoo mun kí cúú boon űwiiń jeetilaŋki pú.
- ²⁸Ŭkalim űun bí kansikinee làá jítí idɔjaati in bi kpááyee kansikin nì kansikin ní, kí yòoń circir kɔŋkooŋɔ kílilaŋki kí tin cáá kátí.
- ²⁹Á dū sindaariya kí nyùntí idɔjaati in bi kpááyee nì ikalimee pu, ní kí dū sindaariya kí mɔ́ mbɔmbiyaamu mun poon ní bi làá dū ikalimee kí bōee.
- ³⁰Á gāa circir kɔŋkooŋɔ kii m nín dàkā-si min dijooll pu nee deedee.
- ³¹«Á dū gulfaman gùŋgum nì uman wèeee nì uman cínciŋ nì gulfa un bí fálfal kí dàfèe kí lù ñgaasakaŋkaa, kí lù keerubimbi kí nákań ñgaabuee pu.

³²Á dū-ɲu kí sàkañ akasiya dɔjaai inaa in bi dū sindaariya ki nyūntì ní sindaariya babikaati túuñ animbil kúti tinaa tíf taapuee pu.

³³Á dū ɲaasakaŋkaayee kí lúntí tibábikaalee taapu. «Nɲaasakaŋkaayee boon ní a làá dū Dipoondi dakaau kí yóoñ. Nɲùn di làá yàkatì <circir laŋki> nì <circir páaa laŋki.>

³⁴Á dū dibìil kí púkuñ dipoondi dakaau pu <circir páaa laŋki>.

³⁵Á kón teebil kí yóoñ poon ɲaasakaŋkaa nimbiin circir kɔŋkooŋɲu ɲgan pú, ní ɲgiil púee, fitilab tókɔŋkaati ń nīn yú ki túl teebil.

³⁶«Á dū gulfa un bí fálfal ki dàfèe, nì un mán gùŋgumee nì un mán cínciŋee nì un mán wèeeeyee kí lù ɲaasakaŋkaa ɲubɔ mun, usatalul ń nyāantì-ɲu bí dūú sàkañ circir kɔŋkooŋɲu punyɔkɔki pu.

³⁷Á kpítí akasiya dɔjaai iŋmoo, kí dū sindaariya kí nyūntì-i kí dūú cóoñ, ní kí dū titábikaal tin bi dū sindaariya ki móoyee kí bā, ní kí dū tasa kúti kí nyūntì titílkaal tiŋmoo kí tíf idɔjaatee taapu.»

Exode 27

Nsaraafan

¹«Á dū akasiya dɔŋu kí kpáá nsaraafan ɲun cáá ajannaatil ɲmèe. Dijandi diba ń nīn cáá meetab bili nì dijandi, ní ɲu-fɔkɔŋɲu ń nīn sá meeta ubɔ nì dijandi.

²ɲu-jaŋɲi naatil kpiŋɲi puee, á kpítí kí lēē iyin án jōm, i nì nsaraafan ń nīn sá mmɔm, ní á dū tasa kúti kí nyūntì.

³Á dū tasa kúti kí móó tin kɔkɔ bi làá nīn cáá tūn nsaraafan pu tundee. An dàkà yii asambil ɲin poon bi làá nīn fà ɲkpam min bi wūñee fantam ki ɲáaŋee nì peelab nì asambil ɲin poon bi làá nīn ɲáaŋ fatiku ki cáá yàantée, nì ɲjiimu mun cáá anyinee nì nsambiyaamu mun poon bi tūutì talaaluae.

⁴Á dū tasa kúti kí móó kilàaŋɲi ní kí ɲá ki-jaŋɲi naatil pu abɔmbil

⁵kí dūú nákañ nsaraafan taapu kí màntí tū ní án jōmín kí dāá ɲmàntì ɲu-kansikin.

⁶Á dū akasiya dɔŋu kí kpítí ikpandɔ, kí dū tasa kúti kí nyūntì-mu.

⁷Á dū ikpandɔee kí bō abɔmbil ɲin bí nsaraafan jaŋɲi puee poon bí ɲmā kí nīn yòontí-ɲu.

⁸Á dū ndɔ kí kpáá nsaraafan gbanti, ɲu-poon ń nīn dō fám tiba ń taa nín kā. Á kpáá-ɲu kii m nín dàkā-si dijooll nee pu á kpáá puee.

Circir kɔŋkooŋɲu cindi ɲaabui

⁹«Á yàntī circir kɔŋkooŋɔ ń nīn cáá dicindi. Á dū gulfa un dàfèe kí lù satab kí dūú bàkā ŋgiil pú, ŋfɔkɔn ń nīn sá meetab imun̄ku ili nì saalaa.

¹⁰Á dū mbɔmbilòkɔkaamu nì tibakaal tin bi dū animbil kúti kí mósóyee kí cúú satabee kí dūú sàkañ idɔjaa mmun̄ku in bi dū tasa kúti kí mósóyee pu. Idɔjaayee làá nīn cáá titílkaal mmun̄ku tin bi dū tasa kúti kí mósóyee.

¹¹Á ɔ́á mín mbaantiim ŋgan pú jandi mun. Niin mun ń nīn cáá satab meetab imun̄ku ili nì saalaa kí sàkā idɔ mmun̄ku in tílkaati sá tasa kútee, nì in pu animbil kúti bɔmbilòkɔkaamu nì ti-bakaati bée.

¹²Circir kɔŋkooŋɔ ɔ́waaŋ pu ɔ́wliin jeetilaŋki watilee, satab fɔkɔŋɔ ń nīn sá meetab mmun̄ku nì biŋmoo, kí nīn sàkā idɔjaa saalaa in tókó titílkaal saalaa mun puee.

¹³Circir kɔŋkooŋɔ cindi ɔ́waaŋ pu dijadi din bí ɔ́wliin nyalaŋki watilee mun ń nīn cáá meetab mmun̄ku nì biŋmoo.

¹⁴Dijandi diba pú satab fɔkɔŋɔ ń nīn sá meetab biluli nì dijadi, nì idɔjaa ita nì i-taapu tílkaati tita.

¹⁵Dijandi din kíñee pú satab fɔkɔŋɔ ń nīn sá meetab biluli nì dijadi, nì idɔjaa ita nì i-taapu tílkaati tita.

¹⁶Circir kɔŋkooŋɔ mɔŋkiŋu punyɔkɔ ɔ́asakaŋkaaŋu fɔkɔŋɔ ń nīn sá meetab saalaa. Á dū gulfa un dàfi kí mán ɔ́ngumee, nì un mán cínciŋee, nì un mán wèeeeyee kí nyāanti-i. Í nīn sàkā idɔjaa inaa in tókó titílkaal tinaa mun puee.

¹⁷Á dū tibakaal tin bi dū animbil kúti kí mósóyee kí cúú idɔjaa in bi cóon̄ kí mǎnti tú circir kɔŋkooŋɔ cindee kí kpāfi. Á dū animbil kúti kí mósó mbɔmbilòkɔkaamuee, ní kí dū tasa kúti kí mósó idɔjaa tílkaati.

¹⁸Circir kɔŋkooŋɔ cindi púuŋɔ fɔkɔŋɔ ń nīn sá meetab imun̄ku ili nì saalaa, ŋu-waaŋɔ ń nīn sá mmun̄ku nì biŋmoo, ní aŋaajan fɔkɔŋɔ ń nīn cáá meetab bili nì dijadi. Idɔjaa tílkaati ń nīn sá tasa kúti.

¹⁹Á dū tasa kúti kí mósó tin kɔkɔ bi làá nīn cáá tūn̄ circir kɔŋkooŋɔ poon tundee kí kpáaŋ circir kɔŋkooŋɔ kpakpaan̄i nì ŋu-cindi yaŋ.»

Circir kɔŋkooŋɔ fitilab kpam

²⁰«Á tükù Isirayeel yab yii bí cáaŋ-si ɔ́liifi kpam min ɔ́aŋ kí wāl kílkilee á nīn cáá sìtì fitilab poon, án nín làá ɔ́a pu fitilab ń nīn pée fòol̄ ɔ́yunti kamaayee.

²¹Aarɔn nì u-jipɔmbi ń dāá dū fitilab tókɔŋkaati kí yóon̄ circir kɔŋkooŋɔ poon ɔ́aapitika ɔ́un liki baa wāl Dipoondi dakaauue nimbiin. Aarɔn nì u-jipɔmbi ń bónti fitilab gbanti tiŋan án nín làá ɔ́a pu bí nīn pée fòol̄ ɔ́yunti kamaa m-nimbiin kí yòon̄ kujooú kí cáá sǎa kutaafauue. An sá mara ní m yóon̄ Isirayeel yab bí nīn ɔ́aŋ mín kí nīn pée cáá cá jaanjaan.»

Exode 28

Bisaraaṅaliibi wampeenkaati

¹«Á yànti a-nabiki Aarɔn nì u-jipɔmbi, Nadaab nì Abiyuu nì Eeleeysaar nì Itamaar nì dāaṅ a-cee. Á gānti-bi Isirayeel yab kansikin bí nīn tūn man saraaṅatundi.

²Á ṅál a-nabiki Aarɔn circir wampeenkaati án nīn cáá kunyaanṅu ki dàkà usaraaṅakpil nyooti.

³Á sòon nì bitɔntɔnliibi bin kɔkɔ m gbéen iciin famee, kí yànti bí ṅál Aarɔn tiwampeenkaal. Ú dāá nīn pē-ti ní á dū-u kí sú-mi ú nīn bí man saraaṅatundin.

⁴Tiwampeenkaal tin a làá yànti bí ṅál-uee di sá kilɔbiki kin làá nīn pá u-bindi puee nì eefoodi nì dibɔkutifɔkɔl nì poon bɔkutil nì ṅaabu ṅun u làá nīn cáá fiṅ u-yilee nì ṅaabu dambalau. Á yànti bí ṅál tiwan gbanti kí tī Aarɔn nì u-jipɔmbi bí nīn tūn man saraaṅatundi.

⁵Bí dū gulfab bin cáá sindaariya nyimee nì bin mán ḡṅḡumee, nì bin mán cínciṅee nì bin mán wèeeeyee nì bigulifapimbi bin dàfèe, kí lù tiwampeenkaal gbanti.»

Eefoodi

⁶«Bitɔntɔnliibi nì dū gulfab bin cáá sindaariya nyimee nì bin mán ḡṅḡumee nì bin mán cínciṅee nì bin mán wèeeeyee nì bigulifapimbi bin dàfèe kí lù eefoodi.

⁷Bí ṅál ṅaacadimu muli kí bā ajan liitil nyɔɔgbaṅi bí nīn cáá cútí.

⁸Bí ṅál eefoodi nì dambala un u làá nīn cáá cútée nì nīn sá tiwambaantiil. Bí dū gulfab bin cáá sindaariya nyimee nì bin mán ḡṅḡumee nì bin mán cínciṅee nì bin mán wèeeeyee nì bigulifapimbi bin dàfèe kí ṅál dambala mun.

⁹Á dū ataṅkpanyaan ṅin bi yí soowamee ali, kí dū kigaai kí ṅmà Jaakɔb jipɔmbi yiṅṅi ataṅkpeeyee pu.

¹⁰Á ṅmà ditaṅkpapeekaal pu ayin aluu, ní kí ṅmà dililiitiil mun pu ayin aluu, án nīn nóó Jaakɔb jipɔmbi nín kpín kpín tɔb puee.

¹¹Á dū kigaai kí cáká Jaakɔb jipɔmbi yiṅṅi ataṅkpeeyee pu kii bi nín cáká kijalii puee, ní kí móó sindaariya sɔnti kí dūú fúu.

¹²Á dūú bā ṅaacadimu mun bi ṅál ki tábín eefoodee. Ataṅkpeeyee di làá nīn sá kii kudaanṅu ki téetí Jaakɔb jipɔmbi pu. Mimmee bi-yiṅṅi làá nīn náká Aarɔn gbighipati liitil pu man ni-Dindaan nimbiin, ní m nīn pée téetí bi-pu.

¹³Á dū sindaariya kí móó tisonnee liitil,

¹⁴ní kí dū sindaariyamonti kí móó ikusaka ili mpalimu yam kí dūú cúú tison tin poon ataṅkpeeyee fúuṅee.»

Kilɔbiki kin pāantí usaraanɔkpil bindi puee

¹⁵«Á yàntí bitɔntɔnliibi ń dū gulfab bin cáá sindaariya nyimee, nì bin mán gùngumee nì bin mán cíncíjee nì bin mán wèeeeyee nì bigulifapimbi bin dàfèe kí lù kilɔbiki kin pāantí usaraanɔkpil bindi puee kí nákań eefoodi pu.

¹⁶Kilɔbiki gbanti jaŋŋi naatil ń nīn ŋmà ní dijandi kamaa ń nīn cáá santimeetab mmun̄ku nì biŋmoo.

¹⁷Á dū atɔŋkpanyaan kí nákań ikuul inaa ki-pu kí nyāantì-kì. N̄kūupeepeekaa ń nīn sá atɔŋkpanyaan ŋin bi yī oodeemee, nì ŋin bi yī piitidaayee nì ŋin bi yī bareekeetee.

¹⁸N̄kuuliliiti ń nīn sá atɔŋkpanyaan ŋin bi yī noofeekee, nì ŋin bi yī safiiree nì ŋin bi yī yaaliimee.

¹⁹N̄kuutataatee ń nīn sá atɔŋkpanyaan ŋin bi yī leeseemee nì ŋin bi yī seebooyee nì ŋin bi yī alamaayee.

²⁰Á dū atɔŋkpanyaan ŋin bi yī taarsiisee nì ŋin bi yī soowamee, nì ŋin bi yī yaasipee kí nákań ŋkuunanaati pu. Á dū sindaariya kí mós tison tin poon a làá dū atɔŋkpanyaanee kí fúuńee.

²¹Á dū kigaai kí cáká Jaakɔb jipɔmbi saalaa nì bilee yiŋŋi atɔŋkpanyaanee pu kii bi nín cáká kijalii pu puee. Ditaŋkpanyaandi kamaa puee, á ŋmà kunaakoou kubo yindi, di sá tinaakɔti sá saalaa nì tili ní.

²²«Á dū sindaariyamɔnti kí mós ikusaka ili mpalimu yam kí dūú cúú kilɔbikée.

²³Á dū sindaariya kí mós mbɔmbiyaamu muli kí túuń kilɔbikée nyɔɔgbɔŋŋi liitil.

²⁴Á dū sindaariya kusakayee kí bɔ mbɔmbiyaamu muli mun túuń kilɔbikée nyɔɔgbɔŋŋi buŋyin,

²⁵ní kí dū anyɔɔgbán ali ŋin kíñee kí bā sindaariya sɔnti tili tin poon ní atɔŋkpanyaan fúuń eefoodi ŋaacalimmu puee, ní an nīn bí kilɔbikée nyɔɔkpɔ.

²⁶Á dū sindaariya kí gíti mós mbɔmbiyaamu muli kí dūú bā kilɔbikée nyɔɔgbɔŋŋi taapu jandi án nīn nákań eefoodi.

²⁷Á dū sindaariya kí mós mbɔmbiyaamu muli mun kí dūú bā iŋmii in bí eefoodi ŋaacalimmu puee taapu nnimbiin pú, laakin bi ǵál ki tábee caŋin. Mbɔmbiyaamu gbanti làá nīn bí eefoodi dambalau yilpu pu ní.

²⁸Á dū gulfaman gùngum ŋmiiŋu kí bɔ kilɔbiki bɔmbiliŋ nì eefoodi bɔmbiliŋin kí kúl, ní kilɔbikée ń nīn pá eefoodi dambalau pu ki pɔɔ kaa cìŋkì.

²⁹«Nyunti kamaa Aarɔn yaa kó circir kɔŋkooŋŋunee, Jaakɔb jipɔmbi yiŋŋi làá nīn náká kilɔbiki kin pá u-bindi puee. Mim mee man ni-Dindaan làá nīn péé téetí ni-pu.

30 Á dū Uriim nì Tumiim kí ɣá kilɔbiki kin pá usaraaŋakpil bindi puee poon. Mimmee án làá nīn pá u-bindi pu ɣyunti ɣun u yaa làá kónnī m-nimbiinee. Di sá yīi u yaa bí m-nimbiinee, an máaŋ kí nīn pée pá u-bindi pu ní ú ɣmā kí bée min ní m là Isirayeel yab n ɣée.»

Asaraaŋabɔkuti ɣin kínee

31 «Boonee á dū gulfab bin mán ɣùŋgumee kí lù dibɔkutifɔkɔl din pu eefoodi làá nīn pée.

32 Á lēē di-kansikin kinyɔkɔ, u yaa làá pēēnee ú dū u-yil kí bō niin. Á lù kinyɔkɔee nyɔɔgbāŋɣi n nīn gbīfi ki dàfi kí taa ɣmā kí cáti.

33 Á dū gulfab bin mán ɣùŋgumee nì bin mán wēēēyee nì bin mán cínciŋee kí lù asubil ɣin bi yīi greenaadee kí lúntí dibɔkutilee júti taapu kí mǎntí tū, ní kí dū sindaariya waŋkilimmu mun kí lúntí dibɔkutilee júti taapu kí mǎntí tū.

34 Á dū sindaariya waŋkilimmu nì greenaadi subiliŋ ɣin nì lūnee kí lúntí dibɔkutí júti taapu kí nīn sākantí kí mǎntí tū.

35 Aarɔn yaa làá kó circir kɔŋkooŋɣun kí ɣá saraabi kí tī-mee, ú nīn pēē dibɔkutí gbanti ní bí nīn gbīl ɣwaŋkilimu siim pu, ní u yaa làá tí nyēē bí nīn gbīl mu-pu. Mimmee waa làá kpú.

36 «Á dū sindaariyamɔnti kí nyùntí kí nántiŋ mpumpukum, ní kí ɣmà an pu kii bi nín ɣmà kijalii pu puee yīi: <Bi dū-u ki sú ti-Dindaan>.

37 Á dū gulfa un mán ɣùŋgumee kí lù kiŋaacaliŋ kí dūú cúú kí nákaŋ ɣaabu ɣun u cáa fiŋ u-yilee nyɔkɔpu pú.

38 Sindaariya pumpukumee làá nīn pée bí Aarɔn yigbeel pu, án nín làá ɣá pu ú fōō Isirayeel yab nín yīntiŋ circir wanti tin kɔkɔ bi cáaŋ ki ɣá saraayee kpitii kí túnee. Sindaariya pumpukumee làá nīn pée bí u-yigbeel pu ní man ni-Dindaan n nín fōō saraabi gbanti.

39 «Boonee á dū ɣaapiin ɣun bí fálfalee kí ɣál Aarɔn bɔkutifɔkɔl poon yal, ní kí dū ɣaapiin ɣun bí fálfalee kí lù ɣaabu ú nīn cáa fiŋ u-yil ní kí ɣál ɣaabu dambalau kí gbá-u.

40 «Ní ɣál tiwan gbanti tibaantiil, an dàkà yīi dibɔkutifɔkɔl poon yal nì dambala nì ɣaabu ɣun bi cáa fiŋ diyilee kí tī Aarɔn jipɔmbi, án nīn cáá kunyaanɣu kí dàkà usaraaŋal nyooti.

41 «Á dū asaraaŋabɔkuti gbanti kí pēē a-maan Aarɔn nì u-jipɔmbi. Á sìtí bi-yiliŋ ɣkpam kí dū-bi kí sú-mi bí nīn bí m-tundin. Mimmee a dū-bi ki sú-mi bi kpánti m-saraaŋaliibi dee.

42 Á dū ɣaapiin ɣun bí fálfalee kí ɣál-bi ncukutigimu kí bìiŋ bi-cancaŋgbeel pu, kí yòon bi-caŋ kí cáá sāā bi-tapaŋɣi.

⁴³Aarɔn nì u-jipɔmbi yaa làá kó circir kɔŋkooŋɔn àá bi yaa làá sùtí kɔ̀ pɔ̀l nsaraafan kɔ̀ tɔ̀ circir laŋki ditundee, bí dū ncukutigimuee kɔ̀ lɔ̀oñ. Mimmee baa làá ɔ́a ikpiti in làá cááñ-bi ɔ̀kúmee. Án nɔ̀n sá mara un kaa kpántée ki tɔ̀ Aarɔn nì u-naantiibi bin làá dāá pááñ u-boonee.»

Exode 29

Bi dū bisaraaŋaliibi ki sù ti-Dindaan

¹«A nɔ̀n làá dī pu ní kɔ̀ dū Aarɔn nì u-jipɔmbi kɔ̀ sù-mi bí kpántí man saraaŋaliibee sèé. «Á yòoñ dinajapɔmbil nì ipijaa ili in laaba kaa wòbee,

²nì kpɔ̀ɔ un kaa cáá ɔ̀kpɔ̀ɔnyɔ̀kɔ̀ee, nì kalaabi bin bi dū ɔ̀kpam ki ɔ̀māliɔ̀ ki búuñ ɔ̀kpɔ̀ɔnyɔ̀kɔ̀ kpá poonee, nì ɔ̀kpɔ̀ɔwaamu mun pu bi yókwɔ̀ ɔ̀kpam ki púl ɔ̀kpɔ̀ɔnyɔ̀kɔ̀ kpá poonee. Bilee yim ní bí dūú ɔ́a an kɔ̀kɔ̀.

³Á dū kɔ̀kɔ̀ kɔ̀ ɔ́a kukabiku kubɔ̀n kɔ̀ cááñ circir kɔ̀ŋkooŋɔn, kɔ̀ kpááñ dinajapɔmbil nì ipijaa ilee.

⁴«Á cááñ Aarɔn nì u-jipɔmbi circir kɔ̀ŋkooŋɔn punyɔ̀kɔ̀ki nyɔ̀kɔ̀pu kɔ̀ fàl-bi nnyim bí nyā kɔ̀ nɔ̀n bí circir.

⁵Á dū abɔ̀kuti ɔ̀n bi ɔ́al kɔ̀ dūu sù-mee kɔ̀ pèēñ Aarɔn, an dākà yii poon bɔ̀kutil nì dibɔ̀kutifɔ̀kɔ̀l nì eefoodi nì kilɔ̀biki, ní kɔ̀ dū eefoodi dambalau kɔ̀ cúú.

⁶Á dū ɔ̀ŋaabu kɔ̀ fiñ u-yil ní kɔ̀ dū tikpáakaal tin dākà yii bi dū-u kɔ̀ sù-mee kɔ̀ cúú ɔ̀ŋaabuee.

⁷Míñ boonee ní á yòoñ ɔ̀kpam min bi cáa sìtì unil yilpu kɔ̀ dū-u kɔ̀ sù-mee kɔ̀ sìtì u-yil pu.

⁸A yaa ɔ́a míñ ki dóòyee ní á yàntì u-jipɔmbi ɔ̀ sùtiñ kɔ̀ pɔ̀l-si, ní á dū bi-bɔ̀kutin poon yaŋ kɔ̀ pèēñ-bi.

⁹Á dū bi-dambalab kɔ̀ gbìñ-bi, ní kɔ̀ dū bi-fuulimmu kɔ̀ cíkiñ-bi. Míñ boonee á dū Aarɔn nì u-jipɔmbi kɔ̀ kàañ bí nɔ̀n bí m-tundin. Kɔ̀ yòoñ ɔ̀yunti gbantee, bi kpántì m-saraaŋaliibi dee kɔ̀ nɔ̀n cá jaanjaan.

¹⁰«Á cááñ dinajapɔmbilee dikpafindi tantiu nyɔ̀kɔ̀pu, ní Aarɔn nì u-jipɔmbi ɔ̀ dū bi-ɔ̀alii kɔ̀ pááñ di-yil pu.

¹¹Á làntì dinajapɔmbilee man nimbiin niin circir kɔ̀ŋkooŋɔn punyɔ̀kɔ̀ki nyɔ̀kɔ̀pu.

¹²Á lēē fatiku kɔ̀ dū a-ɔ̀ambiki kɔ̀ sēē kɔ̀ jòotì nsaraafan yɔ̀nyi naatil pu. Boonee ní á kpáatí fatiku un kíñee kɔ̀ pòl nsaraafan taapu.

¹³Á yòoñ ɔ̀kpam min kɔ̀kɔ̀ bī ina puee nì mpɔ̀lam nì aceebil liitil nì ɔ̀kpam min bī ɔ̀puee kɔ̀ cáá wà ɔ̀ŋmi nsaraafan pu.

¹⁴An di làá nɔ̀n sá bisaraaŋaliibi kpiti pōtam saraau. Ama á yòoñ dinajapɔmbilee nanti nì di-gbaŋɔn nì di-binti kɔ̀kɔ̀ kɔ̀ cáá wà ɔ̀ŋmi dinaapaal kpaanceetiŋu.

- 15** «Boonee ní á cáan upijapeekaa ní Aarɔn nì u-jipɔmbi n̄ dū bi-ɣalii kí páan di-yil pu.
- 16** Á lantì-dì, ní kí dū fatiku kí yàan nsaraafan kɔkɔ pu kí mǎntíí tū.
- 17** Á càkà di-nanti anan̄kún anan̄kún, kí fíntí di-nai nì di-yakan̄ kí dūú páan anan̄kúnee nì diyil pu.
- 18** Á dū upijamɔnee kí wà ɣɣmi nsaraafan pu. An di sá saraawɔkaa un ni ɣá ki tī-mee, saraa un sɔnsɔfiɣu sɔɣkī man ni-Dindaan pɔbilee.
- 19** «Boonee ní á cáan upìjaliliiti, ní Aarɔn nì u-jipɔmbi n̄ dū bi-ɣalii kí páan upìjee yil pu.
- 20** Á lantì-u kí lēē fatiku kí jōō Aarɔn nì u-jipɔmbi tafalam ɣɣaɣgiil yaɣ pu, nì bi-ɣambijalin̄ ɣɣaɣgiil yaɣ pu nì bi-taɣambijalin̄ ɣɣaɣgiil yaɣ pu, ní kí dū fatiku kí yàan nsaraafan kɔkɔ pu kí mǎntíí tū.
- 21** Á dāá lēē fatiku un bí nsaraafan puee nì ɣkpam min bi cáa sītī binib yilin̄ pu kí dū-bi kí sú-mee, kí yàan Aarɔn nì u-bɔkutin̄ pu, ní kí yàan u-jipɔmbi nì bi-bɔkutin̄ pu. Mim mee a dū Aarɔn nì u-jipɔmbi nì bi-wampeen̄kaati ki sú-mi dee.
- 22** Á dāá lēē upìjee kpam nì dijugbindi nì ɣkpam min bī ina puee, nì mpɔɔlam nì aceebil nì ɣkpam min bī ɣi-puee, nì diɣaɣgiitaal, kun puee an sá upija un bi dūu ɣá saraa kí kàan bisaraaɣaliibi bí n̄n bí m-tundinee ní.
- 23** Á lēē kpɔnɔb bin bi púl kaa ɣá ɣkpɔnɔnyɔkɔ poon an ká kukabikun ki yú m-nimbiinee ubɔ, nì ɣkpɔnɔwaamu mun pu bi yókɔfi ɣkpam ki púl ɣkpɔnɔnyɔkɔ kpá poonee ubɔ, nì kalaabi bin bi dū ɣkpam ki ɣmālim̄ ki búuñee ubɔ.
- 24** Á dū tiwan gbanti kɔkɔ kí ɣúbìn̄ Aarɔn nì u-jipɔmbi ní kí yàntī bí dúkutí yilpu kí fīn̄ fīn̄ man ni-Dindaan nimbiin.
- 25** Boonee, á fātíí fōō bi-ɣaan kí dūú kūtì saraawɔkaa un pá nsaraafan puee kí wà ɣɣmi. An saraau sɔnsɔfiɣu sɔɣkī man ni-Dindaan pɔbil ní.
- 26** Á yòon̄ upìjaliliiti un a dūu ɣá Aarɔn yil pu saraa ki dū-u ki sú-mee bindi kí dúkutí kí fīn̄ fīn̄ man ni-Dindaan nimbiin. Dijandi gbantee, á yòon̄, a-yati dee.
- 27** «Á dū upija un a dūu ɣá saraa ki kàan̄ Aarɔn nì u-jipɔmbi disaraaɣal tundinee bindi din a fīn̄ fīn̄ n̄e nì u-ɣaɣgiitaal din a lēēyee kí sú man ni-Dindaan.
- 28** An sá mara ní m yóon̄ ki tī Isirayeel yab kí n̄n pée cáa cá jaanjaan, yii mpèé saraabi bin bi làá n̄n ɣáan̄ ki tī-mee, bí n̄n lèekī tinan gbanti m̄n̄ ki tī Aarɔn nì u-jipɔmbi.
- 29** «Aarɔn kúm boonee, u-saraaɣabɔkutin̄ làá n̄n sá ki tī u-jipɔmbi ní. Bí dāá pèen̄-ɣi ɣwiin ɣun bi làá sītī bi-yil pu ɣkpam kí dū-bi kí sú-mi bí kí disaraaɣal tundee.

³⁰U-jipɔmbi kansikin un làá fōō u-yil kí kpántí usaraaṅakpil kí kó dikpafindi tantiu kí lēē saraa <circir laṅkee> ń dāá pèēñ asaraaṅabɔkuti gbanti iwiin iluli.

³¹«Á dū upìjaliliiti un bi dūu ṅá saraa ki kaañ usaraaṅakpil ú nīn bí m-tundinee nanti kí tókɔñ mpaan ṅun bi lēē ṅu sá circiree.

³²Ní Aarɔn nì u-jipɔmbi ń ṅmó tinan gbanti nì kpɔnɔb bin ká kukabikunee dikpafindi tantiu punyɔkɔki nyɔkɔpu.

³³Bí ṅmó tin ní bi dūu ṅá saraa bí ká bi-kpitii pōtam kí dū-bi kí sú-mi bí kí disaraaṅal tundee. Unifantanti ń taa jī saraabi jinti gbanti, di sá yii tì sá circir ní.

³⁴Saraa un bi ṅá ki kaañ-bi bisaraaṅaliibee nanti nì kpɔnɔb yaa kíñ ní kutaa wúntèe, bí dūú wà ṅṅmi. Bí taa jī tijin gbanti, di sá yii tì sá circir ní.

³⁵«Á ṅá Aarɔn nì u-jipɔmbi kí nóó nì m nín tī-si mara puee deedee. Á dū iwiin iluli kí ṅá akoobil ṅin sá á ṅá-bi ní bí nín kpántí bisaraaṅakpilibee.

³⁶«Nwiin kamaayee, á dū unaja kí ṅá ikpiti pōtam saraau, ní kí ṅá saraa nsaraafan pu kí ṅá-ṅu circir. Boonee á dū ṅkpam kí sītī ṅu-pu kí dū-ṅu kí sú-mi.

³⁷Á dū iwiin iluli ní kí ṅá akoobil gbanti mun. Mīñ boonee nsaraafan kpántì circir páaa dee ní tin kamaa yaa pée gbēē-ṅuee kpántì circir wanti.»

Dwiin kamaa saraawɔkaabi

³⁸«Saraabi bin a làá bóntí kí páań nsaraafan puee sèé. Nwiin kamaayee, á dū apibil ali ṅin cáá dibindi dibee kí ṅá saraa nsaraafan pu.

³⁹Á dū diba kí ṅá saraa kutaafaau, ní kí dū din kíñee kí ṅá saraa kujoou.

⁴⁰Á dū ṅyim kiiloobi bita kí dū ɔliifi kpam min wāl kílkilee liitiri ubo nì dijandi kí búuń ṅyimee kí dūú kūtì dipibipeepeekaalee pu kí ṅá saraa. Á dū ndamam liitiri ubo nì dijandi mun kí fá saraapeekaayee ṅátam poon.

⁴¹Saraaliliitee, kujoou ní a làá ṅá ún kí tī-mi. Tiwan tin kɔkɔ a kútì ki ṅá saraapeepeekaayee, tīñ tibaantiil ní a làá tí dūú kūtì kí ṅá saraaliliiti mun. An di sá saraawɔkaa un sɔnsɔfiṅu sòṅkī m-pɔbilee.

⁴²Saraawɔkaa gbanti ní ni làá nīn pée ṅaań kí nīn cáa cá jaanjaan circir kɔṅkooṅṅu punyɔkɔki nyɔkɔpu man ni-Dindaan nimbiin. Niin ní man nì ni làá nīn kpáfí ní m nīn sòon nì si.

⁴³«Man nì Isirayeel yab làá kpāfi mpaan gbanti pu, ní m-nyooti ń dāá ṅá mpaan gbanti circir.

⁴⁴M làá dāá ṅá dikpafindi tantiu nì nsaraafan circir, ní kí ṅá Aarɔn nì u-jipɔmbi circir bí nīn bí m-saraaṅatundin.

⁴⁵M làá dāá nīn kóò Isirayeel yab kansikin, ní kí nīn sá bi-Nimbɔtiu.

⁴⁶Bi làá dāá bée yii man bi-Dindaan di sá bi-Nimbotiu un di nyántiń-bi Eejipiti tiŋkin kí nīn kóò bi-kansikinee. «Man di sá bi-Dindaan bi-Nimbotiu.»

Exode 30

Talaalutuukaa saraafanɲu

- ¹«Boonee á dū akasiya dɔŋu kí kpáá nsaraafan ɲun pu bi làá nīn tūtū talaalubee.
- ²Á kpáá-ɲu ɲu-jaŋɲi naatil ń nīn ɲmà, dijandi kamaa ń nīn cáá dimeetajandi ní ɲfɔkɔn ń nīn sá meeta ubɔ. Nsaraafan nì ɲu-yiŋyi ń nīn sá mmɔm.
- ³Á dāá dū sindaariyamɔnti kí nyùntī ɲu-yilpu nì ɲu-boon kí màntí tū nì ɲu-yiŋyi, ní kí dū sindaariya kí kpākaŋ-ɲu kí màntí tū.
- ⁴Á mós sindaariya bɔmbiliŋ ali kí bā bi nín kpákāŋ nsaraafan taapu puee ajan liitil pu, bí nīn cáá ikpandɔ ki bōotí ki yòontí-ɲu.
- ⁵Á dū akasiya dɔŋu kí kpítí ikpandɔee ní kí dū sindaariya kí nyùntī-i.
- ⁶Á dū nsaraafan gbanti kí yóon ɲaasakaŋkaa ɲun likī Dipoondi dakaau nì u-biilee nimbiin, laakin man nì si làá nīn kpáfée.
- ⁷Kutaafaau kamaa Aarɔn yaa kó kí ɲāŋkì fitilabee, ú péé péé kí tūū talaalub nsaraafan gbanti pu kí wàatī.
- ⁸Kujoou kamaa u yaa làá tí tūū fitilabee ú tí ɲá mín. Ní nīn péé tūtū talaalub man ni-Dindaan nimbiin mín kí nīn péé cáá cá jaanjaan.
- ⁹Ní taa tūū talaalu ubɔ fám nsaraafan gbanti pu. Ní taa ɲá saraawɔkaa ɲu-puɔɔ, kí taa ɲá tijimpin saraau ɲu-puɔɔ, kí taa fá ndamam ɲu-pu.
- ¹⁰Dibindi kamaayee, Aarɔn ń dū kuwaŋkuluu kun u dūu ɲá ikpiti pōtam wiŋkpaaɲu saraauee fatikuu kí fá nsaraafan yiŋyi pu kí ɲá-i circir. Kí nīn péé cáá cá jaanjaanee, ní nīn ɲáaŋ ikpiti pōtam saraau ki ɲáaŋ nsaraafan circir diba dibindi kamaa poon. Nsaraafan gbanti máaŋ kí nīn sá circir páaa wanti tin ni dūu sú man ni-Dindaanee ní.»

Circir kɔŋkooŋu lampoou

- ¹¹Ti-Dindaan gíti bí Mooyiisi yii:
- ¹²«A yaa làá dāá kàaŋ Isirayeel yabee, báa ɲma ń dāá pà kunimbijmiiu kubɔ kí dā u-maŋfal, mimmee dikàandi kaa làá dāá cáaŋ-ni mbusu ubɔ.
- ¹³Unil un kamaa bi yaa kàaŋee ń dāá pà bi nín ɲmàntī animbil circir kɔŋkooŋun puee dijandi. An nimbiliŋee dāa sá bí dūú ɲá man ní saraa.
- ¹⁴Bininjab bin kɔkɔ bi yaa láa kàaŋ kí yòon abin mmuŋku kí nīn cée ń dāá pà animbil gbanti kí tī man ni-Dindaan.

¹⁵ Bigaajab n̄ taa tī án páán, bisoodambi mun n̄ taa tī ngim, ubo n̄ taa n̄n cáá dipondi. Báà n̄ma n̄ pà ti-Dindaan saraau pondi kí fī u-manfal.

¹⁶ A yaa láa fōo Isirayeel yab n̄aan animbil gbantee, á n̄n cáá kpée circir kɔŋkooŋu. Án di láa yànti m̄ n̄n téetí Isirayeel yab pu ki b̄intí bi-pu.»

Kusampeeu kun poon bi n̄áán n̄yim kí f̄intée

¹⁷ Boonee ní ti-Dindaan ḡiti tí bí Mooyiisi yii:

¹⁸ «Á dāá dū tasa kúti kí mós kusampeeu kun poon bi láa n̄n n̄áán n̄yim bisaraan̄aliibi f̄intí bi-bee, n̄ kun pu ku tókóee. Á dāá dū-ku kí yóon circir kɔŋkooŋu n̄ nsaraafan kansikin, kí lún n̄yim kí gbéeñ.

¹⁹ N̄yim gbanti ní Aaron n̄ u-jipɔmbi láa dāá n̄n jòotí kí f̄intí bi-n̄alii n̄ bi-taani.

²⁰ Kí wàatí bí kó dikpafindi tantiu poonee, bí f̄intí bi-ba ní kí taa kpú. Nyunti n̄un bi yaa láa s̄utí kí p̄l̄ nsaraafan kí n̄á saraawɔkaa kí tī-mee,

²¹ bí f̄intí bi-n̄alii n̄ bi-taani ní kí taa kpú. An sá mara ní m̄ yóon Aaron n̄ u-maal̄iun yab kí n̄n pée cáá cá jaanjaan.»

Ŋkpam min bi s̄ití unil yil puee

²² Ti-Dindaan tí bí Mooyiisi yii:

²³ «Á nyàab̄ bitalaalum̄ontiibi nee: miiri un bí cúlculee kiiloobi biŋmoo, n̄ siinamoom un s̄ófèe kiiloobi bili n̄ dijandi, n̄ kanneel un s̄ófèe kiiloobi bili n̄ dijandi,

²⁴ n̄ kaasi kiiloobi biŋmoo kí nóó n̄ circir kɔŋkooŋu n̄m̄antitam. Nyàab̄ ɔliifi kpam liitirib biluu.

²⁵ Á dūú n̄m̄alim̄ kí n̄á n̄kpam min s̄ófèe kii utalaalun̄al n̄n n̄áán puee ní bí n̄n cáá s̄ití binib yil̄iŋ pu kí dū-bi kí s̄ú man Unimb̄oti.

²⁶ Á bàtí n̄kpam gbanti kí s̄ití dikpafindi tantiu n̄ dipoondi dakaau pu.

²⁷ Á bàtí kí s̄ití teebil n̄ u-wanti kɔkɔ, n̄ fitila tókɔŋkaati n̄ ti-wanti kɔkɔ, n̄ nsaraafan n̄un pu bi t̄utí talaalubee pu.

²⁸ Á tí bàtí kí s̄ití nsaraafan n̄un pu bi n̄áán bisaraawɔkaabee n̄ tin kɔkɔ bi cáá t̄un̄ n̄u-pu ditundee, n̄ kusampeeu n̄ kun pu ku tókóee pu.

²⁹ Á dū tiwan gbanti kɔkɔ kí s̄ú-mi ní tí kpántí circir páaa wanti, ní tin kamaa yaa pée gbēē-tèe n̄ kpántí circir wanti.

³⁰ Á dāá bàtí n̄kpam gbanti kí s̄ití Aaron n̄ u-jipɔmbi yil pu kí dū-bi kí s̄ú-mi bí n̄n bí m-tundin.

³¹ «Á dāá t̄uk̄u Isirayeel yab yii: <N̄kpam nee di sá min bi láa n̄n cáá s̄ití binib yil̄iŋ pu kí dū-bi kí s̄ú-mee. Man baba tundi ní ni láa n̄n cáá-mi ki n̄áán kí n̄n pée cáá cá jaanjaan.

³²Ubo ń taa dū ɲkpam gbanti kí ɲm̀tĩ u-wunti. Mĩn ní ubo ń taa dū talaalub kí ɲm̀lĩm kí ɲá ɲkpam gbanti juti. Mi sá circir kpam ní, ni mun ń bée yii mi lafun sá circir kpam.

³³Un kamaa di yaa ɲá ɲkpam gbanti juti, ní ki dū-mì ki sītì unifantanti ubo puee, bí nyāntí-u m-nibul kansikin.>»

Bi nín máàn kí bóntí talaalutuukaa puee

³⁴Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Nyàab tin kòkò pée sòfèe, an dākà yii siitakiti nì ooniikisi nì galbanum nì talaalutuukaa umonti, an nì tin béeyee ń nīn ɲm̀à, á dūú kūtì.

³⁵Á dū ɲyaam kí ɲm̀lĩm kí ɲá talaalumonti kii utalaaluɲal nín ɲáań puee, án nīn bí circir.

³⁶Á lēē dijandi diba kí ɲá talaalu un sá ɲyimee kí dūú yóoń circir kɔŋkooŋɲun, dipoondi dakaau nimbiin, laakin man nì si làá nīn kpáfée. Talaalu gbanti ń nīn sá ni-cee circir wanti.

³⁷Ubo ń taa dū tin bi dūu ɲm̀lĩm ki ɲá talaalu nee ki mun ń ɲm̀lĩm mĩn kí ɲá talaalu ubo kí nīn cáa ɲáań tin ún u-ba lèe. Ama án nīn sá circir wanti tin sá ti-Dindaan baba wantee.

³⁸Un di yaa ɲá talaalu gbanti kí nīn tíkì u-sɔnsɔfiŋuee, bí nyāntí udaan m-nibul kansikin.»

Exode 31

Circir kɔŋkooŋɲu tɔntɔnliibi

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²«Kpèè, m lēē Uurii jipɔɔn Beesaleel, Uur un sá Juuda naakookunee naantiiu.

³M dū m-Fam ki ɲá u-ni tikpil ki yāntì ú nīn cáa iciin, ki yáb ditundi poon, kí nīn cáa dinyil ní kí nīn cáa ilandòkò kí ɲm̀ā kí tō atuun nín bí pu aba abee kòkò.

⁴Ú nīn cáa ilandòkò kí ɲm̀ā kí dū sindaariya nì animbil kúti nì tasa kúti kí tō atuun.

⁵Ú ɲm̀ā kí kpítí atɔŋkpanyaan bí nīn cáa nākantí tiwan pu, ní kí kpítí idò. U làá nīn sá unil un ɲūn ki ɲáań tikòkò mmontiiminee ní.

⁶M dū Ayiisamaaki un sá Daani naakookunee jipɔɔn Ooliyaab ki ɲāl-u ú nīn tútún-u. Mĩn mbaantiim ní m tī bitɔntɔnliibi biba mun ɲɲmam bí ɲm̀ā kí ɲá tin kòkò m làá tükù-ni ní ɲée, an dākà yii:

⁷Dikpafindi tantiu nì Dipoondi dakaau nì u-biil nì circir kɔŋkooŋɲu wanti kòkò,

⁸nì teebil nì u-wanti nì fitilab tókɔŋkaati tin sá sindaariyamontee nì ti-wanti kòkò, nì nsaraafan ɲun pu bi tūtū talaaluae,

⁹nì nsaraafan ɲun pu bi ɲáán saraawɔkaayee nì ɲu-tɔntɔɲwanti kɔkɔ, nì kusampeeu nì tin pu ku tókóee,

¹⁰nì bisaraaɲaliibi wampeeɲkaati nì usaraaɲakpil Aarɔn circir wampeeɲkaati nì u-jipɔmbi mun yati tin bi làá nīn pèentí ki ɲáán disaraaɲal tundee,

¹¹nì ɲkpam min bi cáa sītī binib yiliɲ pu kí dū-bi kí sù Unimbɔtee, nì talaalutuukaa un bi tūtītī circir kɔɲkoonɲunee. Bitɔntɔnliibi ń ɲá kii m nīn tī-si mara yii bí ɲá puee ní deedee.»

Dwiɲɲunɲfikaa bɔti

¹²Ti-Dindaan bí Mooyiisi

¹³ń tükù Isirayeel yab yii: «Ní nīn tó ɲwiɲɲunɲfikaa tiɲan. Di sá yii ɲwiɲɲunɲfikaa sá kudaanɲu kubo ní man nì ni kansikin kí nīn pée cáa cá jaanjaan. ɲu dàkà yii man ni-Dindaan di yāntì ni bí circir.

¹⁴An puee ní nīn tó ɲwiɲɲunɲfikaa, ɲú nīn sá circir wiɲɲu ki tī-ni. Un di yaa kpē-ɲu fám ki tún ditundi ɲwiin gbantee, bí kpò-u. Tiɲman un di yaa tún ditundi ɲwiin gbantee, bí nyāntí-u m-nibul kansikin.

¹⁵Ní dū iwiin iluu kí tō atuun, winluli dalee, ní dūú ɲùɲfi. ɲúh sá ɲwiin ɲun ni dūu sù man ni-Dindaanee ní. Un kamaa di yaa tún ditundi ɲwiɲɲunɲfikaa dalee, bí kpò-u.

¹⁶Isirayeel yab ń nīn ɲúb ɲwiin gbanti kí nīn pée cáa cá jaanjaan. Di sá yii an sá tibɔti tin bóob ki yóon án nīn bí ki cá jaanjaanee ní.

¹⁷ɲwiɲɲunɲfikaa làá nīn sá kudaanɲu ní man nì Isirayeel yab kansikin kí nīn pée cáa cá jaanjaan. Di sá yii m dū iwiin iluu ní ki náán yilpu nì taapu, ní ɲwinluluútee, m kāl ki ɲūɲfi.»

¹⁸Unimbɔti sòon nì Mooyiisi mín Siinaayi jool pu ki dóòyee, ní ki dū titaɲkpapilindi tili tin pu u dū u-ɲambiki ki ɲmān dipoondi marab ki nákánee ki tī-u.

Exode 32

ISIRAYEEL YAB KPĪTÌ MPÈÉ ɲUN BÍ BI NÌ UNIMBɔTI KANSIKINEE (32–34) Bi dūnti sindaariya ki mósó dinabil

¹Samaa nín ká yii Mooyiisi yúntiɲ dijool pu kaa bíi bànee ní bi cūtīi kpáfī Aarɔn cee ní ki bí-u yii: «Kpèè doo, mósó-ti unimbɔti ubo ú nīn līi ti-nyɔkɔpu, di sá taa nyí tin di yaa bāán Mooyiisi un di nyántiɲ-ti Eejipiti tiɲkinee.»

²Ní Aarɔn bí-bi yii: «Lēēmaan ni-nimpoobi nì ni-bisalib nì ni-jipɔmbi sindaariyabɔmbiliɲ bi-tafaliɲ pu kí cááɲmaan-mi.»

³Dicilpu niin ní Isirayeel yab gbákal bi-bɔmbiliɲ bi-tafaliɲ pu ki cáán ki tī-u.

⁴Aarɔn fɔɔ tiwan gbantee bi-ɲaane nɛ kɛ dũnti kɛ dũu sɛti tiwan tin bi ɲa kɛ nãntiɛ dinabilee poon, nɛ an nyãnti dinabil. Niinee nɛ samaa tɛɛn yii: «Isirayeel yab, kpɛɛmaan ni-Nimbɔtiu un nyãntiɛ-ni Eejipiti tiɲkinee!»

⁵Aarɔn ka mimmee nɛ kɛ mán nsaraafan dinabilee nimbiin nɛ kɛ bí yii: «Foolee ti làa fu jɛ ti-Dindaan jɛaaliu.»

⁶Kutaa wúnti kutaafaau pɔlpɔlee nɛ samaa ɲa bisaraawɔkaabi nɛ mpɛɛ saraabi. Boonee nɛ bi kãl kɛ jɛn kɛ nyũn. Bi dóɔyee nɛ kɛ dũu gũl agbiil pu.

⁷Niinee ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Sɛnti malaa, di sa a-nibul din a nyãntiɛ Eejipiti tiɲkinee bí ɲaán ikpitikpaan.

⁸Bi pũti kpáaa dũ nsan ɲun m dákã-bee kɛ fá. Bi dũnti tikúti kɛ mósó dinabil, kɛ gbãan di-nimbiin, kɛ ɲa-dì saraabi kɛ lɛ yii: «Isirayeel yab, kpɛɛmaan ni-Nimbɔtiu un nyãntiɛ-ni Eejipiti tiɲkinee!»

⁹Ti-Dindaan gɛti tũkũ Mooyiisi yii: «M ka yii dinibul nee sa din gáatɛ nɛ.

¹⁰Kɔɲkɔneee, yãnti m fɔɔ bi-pu mbiim kɛ kúntí-bi. Boonee m làa dɛ sii pu kɛ náan ditimbunɲkpaandi.»

¹¹Ama nɛ Mooyiisi gbãan ti-Dindaan Unimbɔti ú jɛ kimɔtii nɛ kɛ bí yii: «Ti-Dindaan, ba pu nɛ a fɔɔ dinibul din a nyãntiɛ Eejipiti tiɲkin nɛ a-pɔɲkpaanɲu nɛ a-kpabilee pu mbiim mín?»

¹²A yaa ɲa mimmee Eejipiti yab làa lɛ yii: «Unimbɔti là kɛ cáá-bi kɛ tɔ mbusu poonee pu nɛ u nyãnti-bi ti-tiɲkin. U là kɛ cáá-bi kɛ cũnni ntimu mun bí ajoon puee kɛ sãan-bi kɛ kúntí-bi kitiɲ pu nɛ.» An puee m-Dindaan, sɔɲkɛ a-pɔbil, kɛ gɛn mbusu un a bàà làa dũu tɔ a-nibul puee kɛ yà.

¹³Tɛetɛ Abraam nɛ Isaaki nɛ Jaakɔb pu, a-tɔntɔnliibi bin a nɛn pũti kɛ pɔon-bi yii: «M làa bùti ni-maaliɲun yab bí nɛn wɛikɛ kii iɲmalbijaa in bí kutagbɔɲu puee. M làa dũ kitiɲ kin m pɔon-bee kɛ tɛ-bi bí nɛn kɛn kɛ yɛ kɛ nɛn pɛe cáa cá jaanjaan.»

¹⁴Niinee ti-Dindaan nɛn bàà bónti kɛ dũ mbusu un kɛ tɔ-bee nɛ u yãnti kaa ti ɲa mín.

¹⁵Mooyiisi nɛn yɛkɛn dijoor pu kɛ nɛn kpákatiɛ kɛ ɲúbɛn titãɲkpapilindi tili u-ɲaan ajan liitil pu bi ɲmãn dipoondi marab.

¹⁶Unimbɔti u-ba di nɛn kpɛti titãɲkpapilindi gbanti. Ún u-ba di nɛn tí ɲmãn ti-pu kii kigaai nɛ bi dũu cáká kɛ ɲmãnee.

¹⁷Joosuwa nɛn gbɛl samaa kuɲkuuntii puee nɛ u bí Mooyiisi yii: «Pɛlifɛ, ijanɲakuɲkuunti di tũm ti-naapaal puee.»

¹⁸Nɛ Mooyiisi bí-u yii: «Aayee, doo kaa sa dijajil kuɲkuuntii, kaa tí sa bin bi ján kɛ pɔkɛnee yaliɲkii. Ilan pu nɛ man gbɛl nee.»

¹⁹Bi tooḃ dinaapaalee ní Mooyiisi ká dinabil yú ní samaa bí ki ḡōō ní u fōō diṅuul ḡkpitim pu. U nín dū titanḡkpapilindi tin u ḡúb u-ḡaane ki lúkú, ní ki gbán ki wī-tì diḡool taapu niin.

²⁰Ní u cūṡi yōon dinabil din samaa móyee ki tó ḡḡmin ní an wūñ. U nín nān-dì dúsi dusi, ki dū sītì nnyimin ní ki yāntì Isirayeel yab nyūñ.

²¹Ní Mooyiisi bālifi Aarōn yii: «Ba ní dinibul nee ḡá-si ní a téé-dì ki tó ikpitikpaan in bí nee poon mín?»

²²Ní Aarōn kí Mooyiisi yii: «M-dindaan, taa fōō m-pu diṅuul. Sii a-ba nyí yii dinibul nee kaa pée pōō tin kaa ḡānee diḡál.

²³Bi bí-mi yii: <Móó-ti unimbōti ubo ú lītī ti-nyōkōpu, di sá yii Mooyiisi uninja un di nyántīn-ti Eejipiti tiḡkinee, taa nyí tin di yaa bāañ-uee.>

²⁴Niinee ní m bālifi-bi yii: <ḡma di cáá sindaariya?> Dicilpu niin ní bi túṡi abōmbil bi-tafaliṅ pu ki cáañ ki tī-mi, ní m dū tó ḡḡmin ní dinabil nee nyánní.»

Ditafadaaldi

²⁵Mooyiisi ká yii fikil fikil kó samaa ní Aarōn yāntì bi ḡá bi nín là puee, ki dū bi-ba ki tī binannanliibi n bēl.

²⁶Niinee ní Mooyiisi cūṡi yúl dinaapaal punyōkōki nyōkōpu ní ki téen yii: «Bin kōkō bí ti-Dindaan jandee n dāañ man cee!» Ní Leefii naakookun yab kōkō dómiñ ki yúl u-cee ki mānti tú-u.

²⁷Ní u bí-bi yii: «Kpèèmaan, ti-Dindaan Isirayeel Nimbōtiu nín lī puee sèe yii: <Bāā ḡma n dū u-tàataajiki kí gbīñ, kí yīñ dinaapaal jaḡḡi kōkō poon kí kpò u-nabiki nì u-bōō nì u-kōḡkōnnaato.>»

²⁸Leefii yab nín ḡá kii Mooyiisi nín nín lī puee, di sá yaadal wiḡḡuee, bi nín kūū binib kutukub bita.

²⁹Niinee ní Mooyiisi bí Leefii yab yii: «Dīñ nee ni dū ni-ba ki sú ki túñ ni-Dindaan tundi, kun puee naa yī ki ḡún ki kūū ni-jipōmbi nì ni-nabiyaamu. An puee ti-Dindaan n bliñ ni-pu dīñ.»

Mooyiisi gbāam Unimbōti Isirayeel yab pu

³⁰Kutaa wúntèe ní Mooyiisi bí samaa yii: «Ikpitikpaan ní ni baasii ḡá. Kōḡkōnee m làá fātī jōm diḡool pu ti-Dindaan cee, an yaa yī u làá fōō-mi kí dū ni-kpitii kí pō-ni.»

³¹Niinee Mooyiisi fātī nín gítī ti-Dindaan cee, ní ki bí-u yii: «Àaa ti-Dindaan, a-nibul ḡá ikpitikpaḡkpaan ní, bi dū sindaariya ki móó unimbōti.

³²Ama m gbāam-si, dū bi-kpitii kí pō-bi. An yaa kaa ḡá mimmee, á kpītī man yindi dimaḡfal gbōḡku kun a ḡmānee poon.»

³³Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Un yĩntiñ-mee yindi ní m làá kpìtī m-gbɔŋku poon.

³⁴Too kɔŋkɔnnée, nĩn cá kí yòon dinibul kí cunnì laakin m bí á cáá-bi kí cunnèe. M làá yàntī m-tuunɔu n nĩn lī a-nyɔkɔpu. Ama dalba m làá dāá dāal bi-tafal bi-kpitii gbanti pu.»

³⁵Ti-Dindaan dāal dinibul tafal Aarɔn nĩn nĩn mós-bi dinabil diɔyee pu.

Exode 33

Ti-Dindaan tī Mooyiisi mara bí nīkī nsan

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Yíkì doo, sii nì dinibul din a nyántiñ Eejipiti tiŋkinee, kí nĩn cá kitiŋ kin m pūtī ki pōon Abraam nì Isaaki nì Jaakɔb yii m làá dūú tī bi-maaliŋun yabee.

²M làá tōh m-tuunɔu nū lītī ni-nyɔkɔpu kí jà Kanaan yab nì Amɔɔr yab nì Eeti yab nì Peeriisi yab nì Eefi yab nì Jeebusi yab.

³Ní cùú kó kitiŋ kin poon nnaabiim nì tisiil còolee. Ama man kaa làá nóó-ni kí cù, kun puee ni sá dinibul din pɔbil gbìfèe ní. Án làá yàntī m kpò kí céetí-ni nsanni.»

⁴Samaa nĩn gbīl mbusu bɔti gbantee ní bi kāl kii bi ká dikpoolee, ní báà ubɔ kaa dū tiwannyaandi ki nǎ u-ba pu.

⁵Di sá ti-Dindaan bí Mooyiisi n tükù Isirayeel yab yii: «Ni sá dinibul din pɔbil gbìfèe ní. M yaa bí yii m làá nĩn còom ni-kansikin, án kaa làá gāa dikàakil ní m kpò kí céetí-ni. Mĩn puee lēēmaan tiwannyaandi ni-wunti pu m kpèè min ní m làá nǎ-nee.»

⁶Kí yòon Ooreeb jool caŋin niin ní Isirayeel yab kí kaa ti dū tiwannyaandi ki nǎ bi-wunti pu.

Dikpafindi tantiu

⁷Isirayeel yab yaa nĩn bàñ laakin ki gāa dinaapaalee, Mooyiisi nĩn yòontí tanti ní kí cunnì kí cóon dinaapaal boon ndandati. Bi nĩn yī-u yii <circir kɔŋkooŋɔu>. Un yaa nĩn là kí bàlifi ti-Dindaan cee tibee nĩn nyēē dinaapaalin ní kí cù circir kɔŋkooŋɔun.

⁸Nyunti kamaa Mooyiisi yaa nĩn yíkì cá circir kɔŋkooŋɔunee, samaa nĩn yíkì ní báà nma yú u-tantiu nyɔkɔpu, ní bi-nimbiliŋ có u-pu áli ú tin kó circir kɔŋkooŋɔun.

⁹Nyunti nūn u yaa kóee ní ditagbancancaal n sīntiñ kí dāá yūl circir kɔŋkooŋɔu punyɔkɔki nyɔkɔpu, ní ti-Dindaan n nĩn bí sòon nì Mooyiisi.

¹⁰Isirayeel yab yaa nĩn ká ditagbancancaalee sīntiñ ki yūl circir kɔŋkooŋɔu punyɔkɔki nyɔkɔpuee, ní bi-kɔkɔ n tātī dōon dicincibil bi-tantib nyɔkɔpui.

¹¹Ti-Dindaan nìn sòòn nì Mooyiisi bi-nimbiinyi túl tɔb kii unil nì u-juti nín sòòn nì tɔb puee ní. Boonee ní Mooyiisi ń fàtíí nīn gítí dinaapaal pu, ní Nuuni jipɔɔn Joosuwa un nìn bí ki tútún-uee ń gbíntí circir kɔŋkooŋun.

Ti-Dindaan nì Mooyiisi bíi sòòn

¹²Mooyiisi bí ti-Dindaan yii: «Kpèè, sii di bí-mi yii ń kpòotí dinibul nee, ama ní kaa yāntì m bée un ní a làá tɔ́n ú céeñ-mee. Ama si mun di bí-mi yii: <M nyí-si tiŋan>, ní ki gítí lī yii: <A ká diyimɔɔl m-cee.>

¹³Mín puee m yaa lafun ká diyimɔɔl a-cee, á yàntí ń bée a-landɔkɔi nín sá puee. Mimmee m làá bée-si tiŋan ní kí páatí diyimɔɔl gbanti pu. Á nīn nyí yii ditimbundi nee sá a-nibul ní.»

¹⁴Ní Unimbɔti kíf Mooyiisi yii: «Mama m-ba di làá céeñ-ni ní kí tī-si diŋuŋfil.»

¹⁵Ní Mooyiisi bí-u yii: «Sii a-ba yaa kaa bí ti-cee kí céeñ-ti, á taa lì yii tí yíkì doo kí nīn cá.

¹⁶Ba di làá dàkà yii man nì a-nibul ká diyimɔɔl a-cee? See a yaa céeñ-ti baba di làá gāntì man nì a-nibul nì anibul ŋin kɔkɔ bí kitiŋ puee nib kansikin.»

¹⁷Ní ti-Dindaan kíf Mooyiisi yii: «M làá ńá min a dáá bālifi-mi nee kí tī-si, di sá a ká m-cee diyimɔɔl, ní man di baasii lēē-si.»

¹⁸Ní Mooyiisi bí yii: «M gbàām-si, yàntí ń ká a-nyooti.»

¹⁹Ní Unimbɔti bí-u yii: «M làá yàntí m-ŋanti nín sá puee kɔkɔ ń jītí a-nimbiin á ká, ní kí yííh man nì-Dindaan yindi a-nimbiin. M sūn un saai m là kí sōee saai, ní ki ńáaŋ tiŋan un m là kí ńá tiŋanee.

²⁰Ama aa ŋūh kí wāl-mi nì a-nimbiliŋ yée kpìrrr, di sá unil kaa ŋūh kí wāl-mi ki gbíntì bí dimaŋfalin.»

²¹Ti-Dindaan gítí bí yii: «Kpèè mpaan ŋubɔ bí doo ki pīl-mi. Tókwń ditanŋpakpaandi nee pu kí nīn yú.

²²Nyunti ŋun m-nyooti yaa láa bíi jītée, ń dāá dū-si kí bál ntaŋkpalɔkɔn ní kí dū m-ŋal kí biīh a-nimbiin ní kí jītí.

²³Boonee ní ń dāá cúú m-ŋal kí biītí ní á wāl m-boon, an yaa kíh m-nimbiinee, ubɔ kpá kí ká-ŋu.»

Exode 34

Marab taŋkpaŋilinti tipɔn bɔti

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Kpítí titaŋkpaŋilindi tili kii tipeepeekaalee, ní man ń ŋmà tipilindi gbanti pu anyɔɔbun ŋin nìn ká tipilimpeepeekaal pu a dūu lúkú ki wīyee.

²Á bǒntí kǐ cīití fool ntaafaabombomee. Á fu jǒm Siinaayi jool yilpu kúnti kunti kǐ yǔl̄ niin kǐ cīití-mi.

³Báà ubɔ́ ń taa fu nǒó-si kǐ jǒm. Bí taa ká uniseen dijool gbanti pu laaba. Báà ungoobu àá upii àá unaa ń taa fu ɲmó timool di-caɲin!»

⁴Ní Mooyiisi kpítì titaɲkpapilindi tili kii tipeepeekaalee. Kutaa wúntì ntaafaabombomee ní u nín jóm Siinaayi jool pu, kǐ ɲúb titaɲkpapilindi tilee kii ti-Dindaan nín bí yii ú ɲá puee.

⁵Ti-Dindaan kpákatiɲ dijool pu ditagbancancaalin kǐ dómiɲ kǐ yúl kǐ kól Mooyiisi, ní Mooyiisi yíiɲ u-yindi yii: «Ti-Dindaan».

⁶Ní ti-Dindaan dómiɲ kǐ jítì Mooyiisi nimbiin kǐ yíiɲ ún u-ba yindi yii: «Man di sá ni-Dindaan, Unimbɔti un sá ulaɲɲaɲfiti nǐ tiɲandaan kaa gífí diɲuul malaa, kǐ cáá dineendi tikpil tikpil kǐ bí deedeeyee.

⁷M dàkà binib m-poon nín mō puee kǐ tin cáá sǎa anaantitɔntɔkɔ kutuku pu, kǐ pūn ikpiti nǐ diyɛntil nǐ mpɔɔpɔn, ama maa tàantí unikpiti kii waa ɲá tibe. M dátí bibaatiibi tafal, ní kǐ dáal bi-biyaamu nǐ bi-naantiibi tafal kǐ tin cáá sǎa anaantitɔntɔkɔ ata kii anaa pu.»

⁸Dicilpu niin ní Mooyiisi gbāaɲ kǐ jáaɲ ti-Dindaan,

⁹ní kǐ bí yii: «M yaa lafun ká diyimɔɔl a-cee, ti-Dindaan, m gbāaɲ-si, á nǐn bí ti-kansikin ti-saɲkindi poon. Dinibul nee sá din gáatèe ní, ama á dū ti-yɛntitam nǐ ti-kpitii kǐ pɔ-ti, ní kǐ fōō-ti kǐ ɲá a-nibul.»

Unimbɔti fātii pōoɲ Isirayeel yab dipoondi

¹⁰Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «M làá pùtí kǐ pōoɲ Isirayeel yab dipoondi. A-nibul kɔkɔ nimbiinee, m làá ɲá maamaacib bin juti kaa làá pée jítì kitiɲ pu laaba nǐ ditimbundi diba poonee. Dinibul din mǎntii tú-si nee làá ká maamaacib bin man ni-Dindaan làá dī a-pu kǐ ɲée nín kaa cáá juti puee.

¹¹«Á ɲúb mara un m làá yóoɲ-si dín nee tiɲan. M làá jà Amɔɔr yab nǐ Kanaan yab nǐ Eeti yab nǐ Peeriisi yab nǐ Eefi yab nǐ Jeebusi yab a-nimbiin.

¹²Á nǐn nyíɲ a-ba kǐ taa ɲá mpèe nǐ kitiɲ kin poon a cá kǐ kó nee yab. A yaa ɲá mǐn, án làá nǐn sá kutaliɲɲu ní kǐ tī-si.

¹³Ama ní gbá kǐ wī bi-saraafanyi, kǐ kpítì bi-kumpoonji kǐ gàatì bi-windɔi kǐ lúkú.

¹⁴Ní taa gbāaɲ diwaal báà diba nǐ diba nimbiin, kun puee man ni-Dindaan yindi di sá <Ipoompoon>. M sá Unimbɔti un cáá ipoompoonee ní.

¹⁵Si nǐ kitiɲ kin a làá kóee yab ń taa pōoɲ tɔb kǐ ɲá mpèe. Bi yaa láa bí tòotí bi-waani kǐ ɲáaɲ saraabi kǐ tì-ɲee, bi làá dǎá yíiɲ-ni ní ní jī bi-saraabi jinti.

¹⁶A yaa láa cáá bi-bisalib kǐ tī a-jipɔmbèe, bi-bisalib gbanti làá dǎá nǐn tòotí bi-waani ní kǐ yàntí a-jipɔmbi mun ń nǐn tòotí bi-waani.

¹⁷«Á taa dū tikúti kí dùntī kí mós diwaal.

¹⁸«Á dāá jī jīnaal un bi ηmód kponɔb bin kaa cáá ηkponɔnyɔkɔee. Á ηmós kponɔb bin kaa cáá ηkponɔnyɔkɔee iwiin iluli kii m nín yóon-ni mara puee, Abiibi ηmaliu un poon bi yóon kí nīn jīn-uee. Di sá uηmal gbanti poon ní bi nyántiń-ni Eejipiti tiηkin.

¹⁹«Kibiseebiki kininjabiki kamaayee, man di yì. Mìn ní unaa àá upii àá uηoobu yaa péé péé ki màl kijakee, bí dū-kì kí ηá-mi saraa.

²⁰Á dū kimaη biseemal kijaka kí kpántí dipibil àá diηɔbil. A yaa kaa làá dūú kpántée, á nyī kí gí ki-sil. Ama a-jipombi kansikin un sá kibiseebikee, á pà ki-pu. «Á taa dāān m-nimbiin nì iηaηkulim.

²¹«Á dū iwiin iluu kí tō a-tuunηi, ηwinluluúti dalee, á kàl kí ηùηfi. Báà an yaa sá tikpaal yuntiηu àá tijin dical yuntiηu, á kàl ηwiin gbanti kí ηùηfi.

²²«Á dū bileepeepeekaa un a cánee kí jī nnyɔmu jīnaaliu, ní dibindi yaa bí kúntée, á jī tantib jīnaaliu.

²³«A-ninjab kɔkɔ ń dāá dāān man ni-Dindaan Isirayeel yab Nimbɔtiu nimbiin dibindi kamaa poon mita.

²⁴Di sá m làá dāá jà atimbun kí pō-si mpaan ní kí wāān a-tiηki, ní ηyunti ηun a làá dāá dāān man ni-Dindaan a-Nimbɔtiu nimbiin dibindi kamaa poon mitee, ubo dāa kpá kí màkañ yii u làá jáñ-si kí fōō a-tiηki.

²⁵«A yaa làá dāá lànti kuwaηkuluu kí ηá-mi saraayee, á taa láa dū kponɔb bin poon bi ηá ηkponɔnyɔkɔee kí kūtì saraayee pu. Á taa láa dū saraabi bin a ηá Dilákatil jīnaaliuee nanti kí yóon kutaa ń wúntí.

²⁶Á dāá cáān tijimpeekaal tin a-sati lòōnee circir kəηkooηηun, ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nimbiin. Á taa dū uηoobu biim kí ηāān u-biki nanti.»

²⁷Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Á ηmà tibɔti nee, kun puee tìñ pu ní m tókɔn ki pūtì ki pōon si nì Isirayeel yab dipoondi.»

²⁸Mooyiisi nèn kāl ti-Dindaan cee iwiin imuηku ili, ηwiimpu nì kunyeeu, kaa jín kaa nyūñ. Ti-Dindaan nèn ηmāñ dipoondi marab saalaayee titaηkpapilindi pu.

Mooyiisi fātii gítii dinaapaal pu

²⁹Mooyiisi kpákatìñ Siinaayi jool pu, ki ηúbiiñ titaηkpapilindi tili tin pu bi ηmāñ dipoondi marabee. Waa nèn nyí yii ηyunti ηun u bí ti-Dindaan ceeyee, u-nimbiin cúu kpánti ki kín ki jìliηkì.

³⁰Aarɔn nì Isirayeel yab kɔkɔ kpēē Mooyiisee ki ká yii u-nimbiin cúu kpánti ki kín ki jìliηkì. Ní bi fāηkì kí sútí kí pìl-u.

³¹Ní Mooyiisi yíiñ-bi. Niinee Aarɔn nì samaa kpilib dómiiñ u-cee ní u bíi sòon nì bi.

³²Boonee ní Isirayeel yab kɔkɔ sùtìñ ki pìl̄-u ní u dū marab bin kɔkɔ ti-Dindaan tī-u Siinaayi jool puee ki tükū-bi.

³³Mooyiisi sòon nì bi mìn ki dóòyee ní ki dū ñgaabu ki bīn u-nimbiin.

³⁴Nyunti ñun Mooyiisi yaa nìn là kí kó ti-Dindaan cee kí sòon nì uee, ní ú cúú ñgaabu kí bītī u-nimbiin kí nīn cí nyunti ñun u yaa dóò ki làá nyānnée. U yaa nìn nyānnée ní ú dū marab bin u fōónee kí tükù Isirayeel yab.

³⁵Isirayeel yab nìn kántí yīi Mooyiisi nimbiin nìn kíñ ki jìl̄ñkī. Niinee ní ú gīñ ñgaabu kí bīñ ñu-pu kí nīn cí nyunti ñun u làá fātī kí kí sòon nì ti-Dindanee.

Exode 35

CIRCIR KƆŊKOOŊU CƆONTAM (35–40)

Ɔwīññufikaa bɔti

¹Mooyiisi kpáfi Isirayeel yab kɔkɔ ní ki bí-bi yīi: «Kpèèmaan ti-Dindaan nín yóon mara yīi ní ñá puee sèé:

²<A cáá iwiin iluu kí t̄ ditundi, ama ñwinluluúti dal sá ñwīññufikaa ní, ñwiin ñun a dūu sú man ni-Dindanee. Un kamaa yaa tūñ ditundi ñwiin gbantee, bí kpò-u.

³Laakin kamaa ni yaa kóòyee, ubo ñ taa kpā ñmi ñwīññufikaa dal.>»

Isirayeel yab cááñ bi-saraabi

⁴Mooyiisi bí Isirayeel yab kɔkɔ yīi: «Kpèèmaan ti-Dindaan nín yóon mara yīi ní ñá puee sèé:

⁵<Ní lēèmaan ni-kansikin tīgaaajati tin ni cááyee poon kí ñá ti-Dindaan saraa. Bin làá tīyee ñ tī nì dipɔbil diba. Bí tī sindaariya nì animbil kúti nì tasa kúti,

⁶nì bigulifamambi nì gulfab bin bí gūñgumee nì bigulifamambi cīncīñ nì bigulifapimbi bin bí fālfalee nì tīñkuti,

⁷nì ipigban in bi mántèe nì igban in dàfi tikpilee nì akasiya dɔi,

⁸nì ñkpam min bi làá nīn cáá ñáañ fitilabinee nì talaalu kpam min bi làá nīn cáá sītī binib yilīñ pu kí dū-bi kí sú ti-Dindanee nì talaalub bin bi làá nīn tūtēe,

⁹nì atañkpanyaan ñin bi yīl soowamee nì atañkpanyaan aba mun bí dūú nákañ eefoodi nì kilɔbiki kin pāantí usaraañakpil bindi puee.

¹⁰Bitontonliibi bin yábee kɔkɔ ñ kpāfi kí t̄ ditundi din ti-Dindaan bālifi yīi ní t̄ee.

¹¹Bí kpāfi kí ñá circir kɔŋkooŋu nì ñu-biñkaati nì ñu-tabikaati nì ñu-fukun̄kaati nì ñu-kalimii nì ñu-dɔjaatii nì i-tílkaati,

¹²nì Dipoondi dakaau nì u-kpandɔi nì u-biil nì ñgaasakan̄kaa ñun pītī circir lan̄ki nì circir páaa lan̄ki kansikinee,

¹³nì teebil nì u-kpandɔi nì tin kɔkɔ bi cáa tũn ditundi u-puee nì kpɔnɔb bin bi cáabɪ́n ki pāantí ti-Dindaan nimbiinee,

¹⁴nì fitilab tókɔŋkaati nì ti-wanti kɔkɔ nì fitilab nì bi-kpam,

¹⁵nì talaalutuukaa saraafaŋɔ nì ŋu-kpandɔi nì ŋkpam min bi sɪtɪ unil yil pu kí dū-u kí sú Unimbɔtee nì talaalutuukaa nì ŋɔabu ŋun sàkã circir kɔŋkooŋɔ punyɔkɔkee,

¹⁶nì saraawɔkaa faŋɔ nì ŋu-làaŋki kin sá tasa kútee nì ŋu-kpandɔi nì tin kɔkɔ bi cáa tũn ŋu-pu ditundee nì kusampee nì tikúti tin pu ku tókóee,

¹⁷nì iŋaabu in bi làá dūú mǎntíí gíɓ circir kɔŋkooŋɔ cindee nì i-dɔjaatii nì tikúti tin bi làá dūú tɪ́ idɔjaa taapuee nì sata un bi làá dūú sàkañ dicindi punyɔkɔkee,

¹⁸nì circir kɔŋkooŋɔ kpakpaanɔ nì ŋu-cindi kpakpaanɔ nì ŋu-ŋmiii,

¹⁹nì tiwampeenkaal tin bi làá nīn pèentí ki tũn atuun circir kɔŋkooŋɔnuee nì usaraaŋkpil Aarɔn wampeenkaati nì u-jipɔmbi yati tin bi làá nīn pèentí ki tũn disaraatundee.>»

²⁰Niinee ní Isirayeel yab nyáñ Mooyiisi cee.

²¹Bin nīn cáá tiniti ki làá tī nì dipɔbil dibee nīn cááñ ti-Dindaan bi-wanti bí dūú cóoñ circir kɔŋkooŋɔ, kí tɔ atuun ŋin kɔkɔ sá bí dūú tōee ní kí dūú ŋál circir wampeenkaati.

²²Mín ní bininjab nì binimpoobi bin cáá tinitee yōoñní akimbil nì falfatib nì mbɔmbiyaamu nì abɔmbil nì sindaariya wanti tin sá tiwannɔkɔntikaalee ki dī akoobil nīn sá puee ki dūu ŋá saraa ki tī ti-Dindaan.

²³Bin kɔkɔ nīn cáá bi-dumpui bigulifamambi gùŋgumee nì gulfab bin mǎn wèeeeyee nì bin mǎn cínɔŋee nì bin pīñee nì tiŋɔkuti nì ipigban in bi mǎntèe nì igban in dàfèe, nīn cááñ ki tī.

²⁴Bin kɔkɔ nīn lēe animbil kúti nì tasa kúti ki yóoñ kí dūú ŋá ti-Dindaan saraayee nīn cááñ. Bin kɔkɔ nīn cáá akasiya dɔyee nīn cááñ bí dūú tɔ atuun.

²⁵Binimpoobi bin nīn nyí diwanlulee nīn dū gulfab bin mǎn gùŋgumee nì bin mǎn wèeeeyee nì bin mǎn cínɔŋee nì bin pīñee ki lūñ ki cááñ.

²⁶Binimpoobi bin nyí diwanlulee nīn dū bi-pɔbiliŋ ki tī ki dū tiŋɔkuti ki lūñ tiwan.

²⁷Samaa kpilib nīn cááñ ataŋkpanyaan ŋin bi yí soowamee nì ataŋkpanyaan aba mun bí dūú nákañ eefoodi lɔbiki kin pāantí usaraaŋkpil bindi puee,

²⁸nì talaalub bin sɔfèe nì fitilab kpam nì min bi làá nīn cáa sɪtɪ unil yil pu kí dū-u kí sú Unimbɔtee nì talaalutuukaa.

²⁹Isirayeel yab kɔkɔ, bininjab nì binimpoobi nìn dākā tiniti ki cááñ tin kɔkɔ mááñ bí dūú tō atuunee ki ɣá saraa ki tī ti-Dindaan nì dipɔbil diba.

Bitɔntɔnliibi bin túh circir kɔŋkooŋɣu tundee

³⁰Mooyiisi bí Isirayeel yab yii: «Kpèèmaan ti-Dindaan lē Uurii jipɔɔn Beesaleel, Uur un sá Juuda naakookunee naantiiu.

³¹U tī-u u-Fam tikpil, ú nīn yáb ki cáá iciin kí ɣmā kí tō atuun nín bí a-ba a-ba puee kɔkɔ mmɔntiimin.

³²U cáá nlandɔkɔ kí dū sindaariya nì animbil kúti nì tasa kúti kí dūú tō atuun.

³³U ɣūh kí kpítí atankpee kí nákañ, kí dū ndɔ kí kpítí kí dūú tō atuun ɣí nīn bí a-ba a-ba.

³⁴Ti-Dindaan pú-u ɣɣmam ú dākā bi nín nāantí tiwan kí dūú tō atuun puee kii u nín tí pú Ayiisamaaki un sá Daani naakookunee jipɔɔn Ooliyaab puee.

³⁵U pú-bi dinyil bí ɣmā kí kpítí atankpanyaan kí dūú ɣá tikɔkɔ, kí ɣmā kí lē tiwan kɔkɔ naŋku tiba pu, ní kí ɣmā kí dū gulfa un mán ɣūŋgumee, nì un mán wèeeeyee nì un mán cínciŋee nì un pīñee kí dūú lù áá kí gbá tiwanee. U pú-bi dinyil bí ɣmā kí tō bin kɔkɔ kíñee tuuŋɣi.

Exode 36

¹«Beesaleel nì Ooliyaab nì bininjab bin kɔkɔ ti-Dindaan pú dinyil nì iciinee làá tō circir kɔŋkooŋɣu tuuŋɣi mmɔntiim án kál deedee, kii ti-Dindaan nín tī mara yii bí ɣá puee.»

²Mooyiisi nìn yíñ Beesaleel nì Ooliyaab nì bininjab bin kɔkɔ ti-Dindaan nìn tī dinyil bi dū bi-ba ki tī kí tō ditundi nì dipɔbil dibee.

³Ní Mooyiisi dū tiwan tin kɔkɔ Isirayeel yab nìn cááñ ki ɣá saraa bí dūú tō circir kɔŋkooŋɣu tuuŋɣee ki tī-bi. Kutaafaau kamaayee, binib nìn gbínti cāabíñ tiwan nì dipɔbil diba.

⁴Niinee bitɔntɔnliibi bin Unimbɔti tī iciin bi bí tūh circir kɔŋkooŋɣu tuuŋɣee gbēh bi-tuuŋɣi pu,

⁵ki cūti ká Mooyiisi ki bí-u yii: <Binib bí cāabíñ tiwan an wīkí tikpil ki jítiñ min ti-Dindaan bālifi bí dūú tō ditundee pu kpataaa.>

⁶Ní Mooyiisi tī mara bi dū nāatí binib kɔkɔ dinaapaal poon yii: <Bininjab nì binimpoobi kɔkɔ ń gbēh kí taa ti cááñ tiwan tin bi làá dūú tō circir kɔŋkooŋɣu tuuŋɣee.> Niinee ní báa ɣma gbēh kaa ti bí cāabíñ.

⁷Di sá yii tiwan tin bi nìn cááñ bí dūú tō atuun kɔkɔ nín sá puee nìn wīkí tikpil. An nìn wīkí ki lákatí.

Circir kɔŋkooŋɣu bóntitam

⁸Bitontonliibi bin nìn cáá iciin tikpilee nìn bóntì circir kɔŋkooŋɔ ɲaabui. Bi nìn dū gulfab bin mán gùŋgumee nì bin mán wèeeeyee nì bin mán cínciŋee ki lùñ aɲaajan saalaa, ní ki lùñ keerubimbi ki nákáñ ɲi-pu.

⁹Aɲaajanee fɔkɔŋɔ nìn sá meetab ubɔ kpá saalku ní ɲi-waɲɔ sá meetab bili. ɲi-kɔkɔ nìn ɲmà ní.

¹⁰Bi nìn dū aɲaajan aɲmoo ki ɲál ki kpáfi, ní ki dū aɲmoo ɲin kíñee mun ki ɲál ki kpáfi.

¹¹Bi nìn dū ɲaacadimu mun mán gùŋgumee ki kpákám aɲaajan aɲmoo ɲin bi ɲál ki kpáfi mpeekaamee diɲaajandi din lúnkèe nyɔɔgbandi, nì ɲin bi ɲál ki kpáfi nliliitiimee din pééyee nyɔɔgbandi.

¹²Bi nín ɲál aɲaajan aɲmoo aɲmoo ki kpáfi puee kamaa nyɔɔgbandi nìn cáá ɲaacadimuee imuŋku ili nì saalaa, ní ajanliitilee ɲaacadimmu nìn ɲmà.

¹³Bi nìn dū sindaariya ki mós titábikaal imuŋku ili nì saalaa ki cúú ajanliitil ki kpáfi, ní tanti kɔkɔ dūu ɲá tiwambaantiil.

¹⁴Boonee bi nìn dū tiɲɔkuti ki lùñ aɲaajan saalaa nì diba ki dūu ɲá tantililiiti un làá nìn bìintí circir kɔŋkooŋɔ puee.

¹⁵Diɲaajandi kamaa fɔkɔŋɔ nìn sá meetab saalku, ní ɲwaan sá meetab bili.

¹⁶Bi nìn dū ajan aɲmoo ki ɲál ki kpáfi ubaanti, ní ki dū aluu mun ki ɲál ki kpáfi ubaanti.

¹⁷Bi nìn dū ɲaacadimu imuŋku ili nì saalaa ki kpákám aɲaajan aɲmoo ɲin bi ɲál ki kpáfèe diɲaajandi din lúnkèe nyɔɔgbandi, nì aluu ɲin bi ɲál ki kpáfèe din pééyee nyɔɔgbandi.

¹⁸Bi nìn dū tasa kúti ki mós titábikaal ki dūu nákáñ ɲaacadimu pu ki dūu cúú diɲaajandi din kíñee ki táb, ní an dūu ɲá tiwambaantiil.

¹⁹Boonee ní bi mánti tipigban ki dūu bīñ tanti un bī circir kɔŋkooŋɔ puee, ní ki dū ɲgban ɲun dàfèe ki páañ.

²⁰Ní bi dū akasiya dɔŋɔ ki kpáá idojaati ki cóon án nìn ɲúb circir kɔŋkooŋɔ.

²¹Idojaatee fɔkɔŋɔ nìn sá meetab biɲmoo, ní i-waɲɔ sá santimeetab biɲmoo kpá imuŋku inaa.

²²Bi nìn cáká ido ili in cāatèe taapui ní i kól tɔb ili ili. Bi nìn ɲá idojaatee kɔkɔ pu mín ní.

²³Bi nìn kpáá idojaati mmuŋku circir kɔŋkooŋɔ ɲgiil pú,

²⁴ní ki dū animbil kúti ki mós titílkaal imuŋku ili. Tíñ pu ní bi nín kpáá idojaati puee làá nìn tókó. Bi nín kpáá idojaati puee kamaa nìn cáá titílkaal tili tin poon ní laakin bi cákéé làá kóee.

- ²⁵Bi nìn gíti kpáá idɔjaati mmun̄ku circir kɔŋkooŋɔ ɲan pú.
- ²⁶Bi nìn dū animbil kúti ki mósó titílkaal imun̄ku ili, ndɔjaati kamaa titílkaal tili.
- ²⁷Bi nìn kpáá idɔjaati iluu ki cóon̄ circir kɔŋkooŋɔ boon pú jandi din bí ɲwìín jeetilaŋki púee.
- ²⁸Bi nìn kpáá idɔjaati ili ki cóon̄ akpin pu poon pú án n̄n tíkí circir kɔŋkooŋɔ.
- ²⁹Idɔjaati gbanti taapui nìn dátin̄ tɔb, ama ní ki tin dūu kpáfi yilpu dibɔɔbaantiil dibɔmbipeepeekaalin. M̄n̄ ní idɔjaatiliitilee nìn sá tiwambaantiil ní ki nìn sá titíkin̄kaal.
- ³⁰Mimmee idɔjaatee nìn sá inii dee, ní i-taapu tílkaati nìn sá animbil kúti ní ki nìn sá saalku n̄ ubɔ, an dākà yii ndɔjaati ɲubɔ, titílkaal tili.
- ³¹Bi nìn dū akasiya dɔŋu ki kpítì ikalim iŋmoo ki cúú idɔjaati in bi kpááyee circir kɔŋkooŋɔ jandi diba.
- ³²Bi nìn kpítì ikalim iŋmoo mun ki cúú dijandi din kínee, ní ki kpítì iŋmoo mun ki cúú boon ɲwìín jeetilaŋki pú.
- ³³Ŋkalim ɲun nìn bí kansikinee nìn jítì idɔjaati in bi kpááyee kansikin n̄ kansikin ní, kí yòon̄ circir kɔŋkooŋɔ kílilaŋki kí tin cáá kátí.
- ³⁴Bi nìn dū sindaariya ki nyūntì idɔjaati in bi kpááyee n̄ ikalimee pu, ní ki dū sindaariya ki mósó mbɔmbiyaamu mun poon ní bi dū ikalimee ki bóee.
- ³⁵Bi nìn dū gulfab bin mán̄ gùŋgumee n̄ bi mán̄ wèeee n̄ bi mán̄ cínciŋee n̄ gulfab bin bí fálfal ki dàfèe ki lūñ ɲaasakaŋkaa, ki lūñ keerubimbi ki nákan̄ ɲaabuee pu.
- ³⁶Bi nìn dū-ɲu ki sākān̄ akasiya dɔjaai inaa in bi dū sindaariya ki nyūntì sindaariya babikaati túuñee. Bi nìn dū animbil kúti ki mósó titílkaal tinaa ki dūu tíf taapu.
- ³⁷Bi nìn dū gulfab bin bí fálfal ki dàfèe, n̄ bin mán̄ gùŋgumee n̄ bin mán̄ cínciŋee n̄ bin mán̄ wèeeeyee ki lūñ ɲaasakaŋkaa ɲubɔ mun, usatalul nyáanti-ɲu ní bi dūu sākān̄ circir kɔŋkooŋɔ punyɔkɔki nyɔkɔpu.
- ³⁸Bi nìn kpítì akasiya dɔjaatii iŋmoo, ki dū sindaariya ki nyūntì-i ki dūu cóon̄, ní ki dū titábikaal tin bi dū sindaariya ki mósóyee ki bá, ní ki dū tasa kúti ki mósó titílkaal tiŋmoo ki tíf idɔjaatee taapu. Idɔjaati gbanti pu ní bi nìn dū ɲaasakaŋkaayee ki sākān̄.

Exode 37

Dipoondi dakaau n̄ u-bìil

¹Beesaleel nìn dū akasiya dɔŋu ki kpáá Dipoondi dakaau. U-púuŋu nìn sá meeta ubɔ nì santimeetab mmuŋku nì biŋmoo, ní u-waaŋu sá santimeetab biŋmoo kpá imuŋku inaa ní u-fɔkɔŋu nìn sá santimeetab biŋmoo kpá imuŋku inaa.

²U nìn dū sindaariyamɔnti ki nyūntì poon nì boon, ní ki dū sindaariya ki kpákám anyɔɔgbán.

³U nìn dū sindaariya ki mós abɔmbil anaa ki báaŋ dakaayee kpiŋŋi naatil, dijandi diba abɔmbil ali, diba mun abɔmbil ali.

⁴U nìn kpítì akasiya dɔŋu kpandɔi ki dū sindaariya ki nyūntì-i.

⁵U nìn dū ikpandɔee ki bó abɔmbil ŋin bá dakaayee kpiŋŋi an cāatì bí ŋmā kí nīn yòontí.

⁶Mín boonee ní u dū sindaariyamɔnti ki mós dakaayee bìil. Di-fɔkɔŋu nìn sá meeta ubɔ nì santimeetab mmuŋku nì biŋmoo ní di-waaŋu nìn sá santimeetab biŋmoo kpá imuŋku inaa.

⁷U nìn dū sindaariya un bi gbáŋee ki mós keerubimbi bili ki tókɔŋ didakaabiilee nyɔɔgbanyɔŋi liitil pu.

⁸U nìn mós keerubim ubɔ ki tókɔŋ didakaabiil nyɔɔgbandi diba nín kúntí puee, ní ki mós keerubim ubɔ mun ki tókɔŋ didakaabiil nyɔɔgbandi din kíŋee nín kúntí puee. Keerubimbi nín tókó anyɔɔgbán kúntilaŋki puee nì dakaayee biil nìn kpáfi ki ŋá tiwambaantiil mmɔm.

⁹Bi nìn kpátì bi-feenyi yilpu ki bīŋ didakaabiil pu. Bi nìn tókó ki túl tɔb ní bi-nimbiiŋyi tī didakaabiil pu.

Kpɔɔɔ bin bi dūu ŋá ti-Dindaan saraayee teebiliu kpáatam

¹⁰Boonee ní u dū akasiya dɔŋu ki kpáá teebil. U-púuŋu nìn sá meeta ubɔ, ní u-waaŋu sá meeta dijandi, ní u-fɔkɔŋu sá santimeetab biŋmoo kpá imuŋku inaa.

¹¹U nìn dū sindaariyamɔnti ki nyūntì-u, ní ki dū sindaariya ki nyūntì ikpaanceeti kɔkɔ ki tú.

¹²Ní ki kpítì kidɔpampaŋ, kì wāā kii santimeetab binii ki kpákám anyɔɔgbán, ní ki dū sindaariya ki nyūntì ki māntì tú.

¹³U nìn mós sindaariya bɔmbiliŋ anaa ki dūu báaŋ ki nákáŋ teebilee kpiŋŋi naatil pu, ataa cee.

¹⁴Abɔmbilee nìn náká teebilee kpaanceetii, ní bi dū ikpandɔ ki bó abɔmbilee poon bí ŋmā kí nīn yòontí teebilee.

¹⁵U nìn dū akasiya dɔŋu ki kpítì ikpandɔ, ki dū sindaariya ki nyūntì-i. Ín ní bi làà nīn cáa yòontí teebilee.

¹⁶U n̄n ḿóó palantab n̄n k̄ɔɔpub n̄n asambil n̄n itúun bí n̄n cáa ɣ́áań ndaam ki féen ti-Dindaan. U n̄n dū sindaariyam̄nti ní ki ḿóó an wanti gbanti k̄ɔk̄ɔ.

Fitilab t́ókɔŋkaati ḿóótam

¹⁷Mín boonee ní u dū sindaariyam̄nti ki ḿóó fitila t́ókɔŋkaati. Ti-taapu n̄n ti-kpinjaatiŋu n̄n ti-kpiĩȳi n̄n ti-gbiŋŋi n̄n ti-pumpukum k̄ɔk̄ɔ n̄n sá tiwambaantiil mm̄m ní.

¹⁸Ikpiin iluu n̄n nyánní ɣkpiinjaatee pu. Dijandi kamaa n̄n cáa ikpiin ita ita.

¹⁹Fitila t́ókɔŋkaati gbanti kpiĩȳi luutil kamaa n̄n cáa ɣkɔŋkɔŋkun̄kumu muta mun náań n̄n asubil ɣin bi yí amandee n̄n agbin n̄n mpumpukum.

²⁰ɣkpiinjaatee n̄n cáa ɣkɔŋkɔŋkun̄kumu muna mun náań n̄n asubil ɣin bi yí amandee n̄n agbin n̄n mpumpukum.

²¹Ikpiin iluu in n̄n t́úkú fitilab t́ókɔŋkaati kpinjaatiŋu puee taapu n̄n cáa agbin.

²²Agbin n̄n ikpiinee n̄n fitilab t́ókɔŋkaati jaŋŋi ɣin kínee n̄n sá tiwambaantiil mm̄m ní. U n̄n dū sindaariyam̄nti ní ki ḿóó tik̄ɔk̄ɔ.

²³U n̄n ḿóó fitilab biluli ki t́ókɔn̄ fitilab t́ókɔŋkaati pu, ní ki n̄n dū sindaariyam̄nti ki ḿóó tibabiti n̄n nsambiyaamu mun poon bi ɣ́áań ɣfantamee.

²⁴U n̄n dū sindaariyam̄nti kiiloobi mmuŋku n̄n saalaa ní ki ḿóó fitilab t́ókɔŋkaati n̄n ti-wanti k̄ɔk̄ɔ.

Talaalutuukaa saraafan̄ŋu ḿóótam

²⁵Boonee ní u dū akasiya d̄ɔŋu ki kpáá nsaraafan ɣun pu bi làá n̄n t̀ut̀i talaalubee. U n̄n kpáá-ɣu ɣu-jaŋŋi naatil ɣmà ní. Dijandi kamaa n̄n cáa dimeetajandi ní ɣf̄ɔk̄ɔn̄ yilpu n̄n sá meeta ub̄ɔ. Nsaraafan n̄n ɣu-yiŋȳi n̄n sá tiwambaantiil mm̄m ní.

²⁶U n̄n dū sindaariyam̄nti ki nyũnt̀i ɣu-yilpu n̄n ɣu-boon ki m̄ánt̀i tú n̄n ɣu-yiŋȳi, ní ki dū sindaariya ki kpákám̄-ɣu ki m̄ánt̀i tú.

²⁷U n̄n ḿóó ab̄ɔmbil ali ki bá bi nín kpákám̄ nsaraafan taapu puee ajan liitil pu, bí n̄n cáa ɣi-kpand̄ɔi ki b̄oóťi ki ỳd̄ont̀i-ɣu.

²⁸U n̄n dū akasiya d̄ɔŋu ki kpít̀i ikpand̄ee ní ki dū sindaariya ki nyũnt̀i-i.

²⁹U n̄n ɣá ɣkpam min śóf̄ee kii utalaaluŋal nín ɣ́áań puee bí n̄n cáa s̄it̀i binib yiliŋ pu kí dū-bi kí śú Unimb̄ɔti n̄n talaalutuukaa um̄nti.

Exode 38

Saraaw̄kaa fan̄ŋu n̄n kusampeeu kpáatam

¹Boonee ní u dū akasiya dɔŋu ki kpáá saraawɔkaa faŋɔ ɲun jaŋɲi naatil ɲmèe. Dijandi diba nìn cáá meetab bili nì dijandi, ní ɲu-fɔkɔŋɲu yilpu nìn sá meeta ubo nì dijandi.

²Ʋu-jaŋɲi naatil kpiŋɲi puee, u nìn kpítì ki lēē iyin an jó̀m, i nì nsaraafan sá tiwambaantiil mmɔm, ní u dū tasa kúti ki nyūntì.

³U nìn dū tasa kúti ki mós tin kɔkɔ bi làá nìn cáa tūn nsaraafan pu tundee. An dákà yii asambil ɲin poon bi làá nìn fà ɲkpam min bi wūñee fantam ki ɲáánee nì peelab nì asambil ɲin poon bi làá nìn ɲáán fatiku ki cáa yàantée, nì ɲjiimu mun cáá anyinee nì nsambiyaamu mun poon bi tūtì talaaluee.

⁴U nìn dū tasa kúti ki mós kilàaŋɲi ní ki ɲá ki-jaŋɲi naatil pu abɔmbil, ní ki dūu nákañ nsaraafan taapu ki mǎntì tú ní an jó̀mín ki dāa ɲmǎntì ɲu-kansikin.

⁵U nìn mós abɔmbil anaa ki dūu bá tasa kúti làaŋkee kpiŋɲi naatil pu kí ɲmā kí dū ikpandɔ kí bō poon.

⁶U nìn dū akasiya dɔŋu ki kpítì ikpandɔ, ki dū tasa kúti ki nyūntì-i.

⁷Ní ki dū ikpandɔee ki bó abɔmbil ɲin bí nsaraafan jaŋɲi puee poon bí ɲmā kí nìn yòontí-ɲu. Bi nìn dū idɔ ki kpáá nsaraafan ní ɲu-poon dō fám tiba kpá poon.

⁸U nìn dū tasa kúti ki mós kusampeeu nì kun pu ku tókóee. Bi nìn dū binimpoobi bin nìn tūn ditundi circir kɔŋkooŋɲu punyɔkɔki nyɔkɔpuee gitiŋi ní ki túñ an tuuŋɲi.

Circir kɔŋkooŋɲu cindi bóntitam

⁹Mín Boonee ní u dū gulfa un dàfèe ki lūn satab ki dūu bàkā ɲgan pú, ɲfɔkɔn nìn sá meetab imuŋku ili nì saalaa ní.

¹⁰U nìn dū mbɔmbilɔkɔkaamu nì tibakaal tin bi dū animbil kúti ki mósýee ki cúú satabee ki dūu sàkañ tasa kúti ki mós an bí kii idɔjaatee mmuŋku. Idɔjaatee nìn cáá titílkaal mmuŋku tin bi dū tasa kúti ki mósýee.

¹¹U nìn ɲá mín mbaantiim ɲgiil pú jandi mun. Niin mun nìn cáá satab meetab imuŋku ili nì saalaa ki sàkā idɔ mmuŋku in tílkaati sá tasa kútee, nì in pu animbil kúti bɔmbilɔkɔkaamu nì ti-bakaati bée.

¹²Ʋwiiñ jeetilaŋki watil muee, satab fɔkɔŋɲu nìn sá meetab mmuŋku nì biɲmoo, ki nìn sàkā idɔjaati in tókó titílkaal saalaa mun puee ní. Idɔjaati bɔmbilɔkɔkaamu nì i-bákaati nìn sá animbil kúti ní.

¹³Circir kɔŋkooŋɲu cindi ɲwaan pu dijandi din bí ɲwiiñ nyalaŋki púee mun nìn cáá meetab mmuŋku nì biɲmoo ní.

¹⁴⁻¹⁵Ajan liitil pu satab fɔkɔŋɲu nìn sá meetab biluli nì dijandi, nì idɔjaati ita nì i-taapu tílkaati tita.

¹⁶Gulfab bin dàfèe ní bi nìn dūu lūn satab ki sàkañ ki mǎnti tú circir kɔŋkooŋɔ cindi.

¹⁷Tasa kúti ní bi nìn dūu mós idɔjaati tílkaati, ní ki dū animbil kúti ki mós mbɔmbilɔkɔkaamu nì tibakaal, ní ki mós tikúti ki cíkiñ idɔjaati yilpu. Bi nìn dū animbil kúti bɔmbilɔkɔkaamu ní ki cúú idɔjaati kɔkɔ ki kpáfi.

¹⁸Biwanluliibi nìn dū gulfa un dàfi ki mǎn gùŋgumee, nì un mǎn cínciŋee, nì un mǎn wèeeeyee ní ki lūn circir kɔŋkooŋɔ cindi punyɔkɔki ŋaasakaŋkaaŋu. Nɔ-púuŋɔ nìn sá meetab saalaa ní ŋfɔkɔn sá meetab bili nì dijandi kii dicindi satab nín nìn bí puee.

¹⁹I nìn sàkǎ tasa kúti dɔjaatii inaa in tókó tasa kúti tílkaati tinaa mun puee ní. Tibakaal nìn sá animbil kúti ní bi dū animbil kúti ki nyūnti idɔjaatee yilpu nì mbɔmbilɔkɔkaamuee.

²⁰Circir kɔŋkooŋɔ kpakpaanji nì dicindi naabakaku kpakpaanji kɔkɔ nìn sá tasa kúti ní.

Tiwan tin kɔkɔ bi dūu túñ ditundee

²¹Bi nín nìn dū tiwan tin ki cóon circir kɔŋkooŋɔ ŋun poon bi làá dū Dipoondi marab kí ŋee nín nyán puee sèé. Mooyiisi nìn yānti Leefii yab di túñ ditundi gbanti. Bi-kpiliu di nìn sá usaraaŋakpil Aarɔn jipɔɔn Itamaar.

²²Kuur un sá Juuda naakookunee naantiiu Uur jipɔɔn Beesaleel di nìn túñ atuun ŋin kɔkɔ ti-Dindaan nìn tī Mooyiisi mara yii ú tōee deedee.

²³Ayiisamaaki un sá Daani naakookunee jipɔɔn Ooliyaab di nìn tútuñ-u. U nìn sá ukpiŋkpiiti ní ki nìn ŋūñ ki lèekī tiwan naŋku tiba pu, ki nìn ŋūñ kí dū gulfa un mǎn gùŋgumee nì un mǎn cínciŋee nì un mǎn wèeeeyee nì gulfapiin kí dūú lù sata áá kí dūú gbá tiwan pu.

²⁴Sindaariya un kɔkɔ Isirayeel yab nìn cáañ bí dūú tō circir kɔŋkooŋɔ tuuŋɔ kɔkɔee nìn nyán kiiloobi alaataa anii nì bita kpá imuŋku inaa nì graambi alaataa ata, ki nóó nì circir kɔŋkooŋɔ nimbiliŋ ŋmàntitam.

²⁵Isirayeel yab bin bi nìn kàañee nín nìn cáañ animbil kúti bi ŋmānti an nyán puee sá kiiloobi kutukub bita nì saalku nì bili nì graambi alaataa aluli nì imuŋku ili nì saalaa, ki nóó nì circir kɔŋkooŋɔ nimbiliŋ ŋmàntitam.

²⁶An dàkǎ yii Isirayeel yab bininjab kutukub alaataa aluu nì bita nì bininjab alaataa aŋmoo nì imuŋku ili nì saalaa bin bi nìn kàañ kí yòon abin mmuŋku kí nín cáa cée, unil kamaa yil pu sá graambi biŋmoo dee.

²⁷Bitontonliibi nìn dū animbil kúti kiiloobi kutukub bita ní ki mós circir kɔŋkooŋɔ dɔjaatii tílkaati dilaataal, nì poon ŋaasakaŋkaaŋu dɔjaatii tílkaati. Mimmee titílkaal kamaa nìn fōō kiiloobi mmuŋku nì saalaa dee.

²⁸Ní kiiloobi saalku nì bili nì graambi alaataa aluli nì mmuṅku nì saalaa bin kíñee, bi nìn dūu mósó tibakaal nì tin bi mósó ki cíkiñ idɔjaa yilpuee nì mbɔmbilòkɔkaamu mun bi dūu cúú idɔjaati ki kpáfèe.

²⁹Isirayeel yab nín nìn cáañ tasa kúti tiṅyee kɔkɔ nìn kpáfi kiiloobi kutukub bili nì dilaataal nì mmuṅku nì binaa.

³⁰Bitɔntɔnliibi nìn dūu mósó circir kɔṅkooṅṅu punyɔkɔki dɔjaatii taapu tílkaati nì tasa kúti saraafaṅṅu nì ṅu-tasa kúti làaḡki, nì tiwan tin kɔkɔ bi cáa tūn ṅu-pu ditundee,

³¹nì circir kɔṅkooṅṅu cindi dɔjaatii taapu tílkaati kɔkɔ, nì di-punyɔkɔki dɔjaatii taapu tílkaati nì ṅu-kpakpaanji nì circir kɔṅkooṅṅu nì dicindi naabakaku kpakpaanji.

Exode 39

Bisaraaṅakpilib wampeenkaati

¹Bi nìn dū gulfab bin mán ḡṅḡumee nì bin mán cínciṅee nì bin mán wèeeeyee ki ḡál circir wampeenkaati bí nín cáa tūn circir kɔṅkooṅṅun ditundi. Bi nìn ḡál Aarɔn circir wampeenkaati kii ti-Dindaan nín nìn tī Mooyiisi mara puee.

²Bi nìn dū sindaariya ḡmiii nì gulfab bin mán ḡṅḡumee nì bin mán cínciṅee nì bin mán wèeeeyee nì bigulifapimbi bin dàfèe ki lùñ eefoodi.

³Bi nìn ḡbáñ ki kpátì sindaariya ní ki ḡífi ncalimu ncalimu, ní biwanluliibi cáa ḡmàlɔntí nì gulfab bin mán ḡṅḡum nì bin mán cínciṅee nì bin mán wèeeeyee nì gulfab bin pīñ ki dàfèe ki lùñ.

⁴Bi nìn ḡál ḡṅaacadimu muli ki bá ajan liitil nyɔɔḡbaṅṅi bí nín cáa cúti.

⁵Eefoodi ḡaacadimmu nìn sá tiwambaantiil ní. Bi nìn dū sindaariya ḡmiii nì gulfab bin mán ḡṅḡumee nì bin mán cínciṅee nì bin mán wèeeeyee nì bigulifapimbi bin dàfèe ní ki ḡál ḡṅaacadimu ḡbanti, kii ti-Dindaan nín nìn tī Mooyiisi mara puee.

⁶Bi nìn dū ataṅkpanyaan ḡṅin bi yfi soowamee ali ki fúuñ sindaariya sɔntin, ki dū kigaai ki ḡmàñ Jaakɔb jipɔmbi yiṅṅi ataṅkpeeyee pu, kii bi nín cákà kijalii pu puee.

⁷Bi nìn dū ataṅkpeeyee ki bá ḡṅaacadimu mun bi ḡál ki tábiñ eefoodee. Nfì di nìn sá kii kudaanṅu ki téetí Jaakɔb jipɔmbi pu, kii ti-Dindaan nín nìn tī Mooyiisi mara puee.

Kilobiki ḡáltam

⁸Mín boonee ní u yāntì bitɔntɔnliibi dū sindaariya ḡmiii nì gulfab bin mán ḡṅḡumee nì bin mán cínciṅee nì bin mán wèeeeyee nì bigulifapimbi bin dàfèe ki ḡál kilobiki.

⁹Kilɔbiki gbanti jan̄gi naatil n̄n ɲmà ní dijandi kamaa n̄n cáá santimeetab mmun̄ku n̄ biɲmoo.

¹⁰Bi n̄n dū atan̄kpanyaan ki nákáñ ikuul inaa ki-pu ki nyáantì-kì. N̄kuupeeppeekaa n̄n sá atan̄kpanyaan ɲin bi yî oodeemeeyee, n̄ ɲin bi yî piitidaayee n̄ ɲin bi yî bareekeetee.

¹¹N̄kuuliliiti n̄n sá atan̄kpanyaan ɲin bi yî noofeekee, n̄ ɲin bi yî safiiree n̄ ɲin bi yî yaaliimee.

¹²N̄kuutataatee n̄n sá atan̄kpanyaan ɲin bi yî leeseemee n̄ ɲin bi yî seebooyee n̄ ɲin bi yî alamaayee.

¹³Bi n̄n dū atan̄kpanyaan ɲin bi yî taarsiisee n̄ ɲin bi yî soowamee, n̄ ɲin bi yî yaasipee ki nákáñ ɲkuunanaati pu. Bi n̄n dū sindaariya ki mós tin poon bi làá dū atan̄kpanyaane kí fúúñee.

¹⁴Bi n̄n dū kigaai ki cáká Jaakɔb jipɔmbi saalaa n̄ bilee yiɲɲi atan̄kpanyaane pu, kii bi n̄n cáká kijalii pu puee. Ditan̄kpanyaandi kamaa puee, bi n̄n ɲmàñ kunaakoou kubɔ yindi, di sá tinaakɔti sá saalaa n̄ tili ní.

¹⁵Bi n̄n dū sindaariyam̄nti ki mós ikusaka ili mpalimu yam ki dūu cúú kilɔbikée.

¹⁶Bi n̄n dū sindaariya ki mós mbɔmbiyaamu muli ki túuñ kilɔbikée nyɔɔgban̄gi ali.

¹⁷Bi n̄n dū sindaariya kusakayee ki bó mbɔmbiyaamu muli mun túuñ kilɔbikée nyɔɔgban̄gi bun̄yin.

¹⁸Bi n̄n dū anyɔɔgbán ali ɲin kíñee ki bá sindaariya wanti tili tin poon ní atan̄kpanyaan fúuñ eefoodi ɲaacalim̄mu pu, ní an bí kilɔbiki nyɔkɔpuee.

¹⁹Bi n̄n dū sindaariya ki gíti mós mbɔmbiyaamu muli ki dūu bá kilɔbikée nyɔɔgban̄gi taapu jandi an nákáñ eefoodi.

²⁰Bi n̄n dū sindaariya ki mós mbɔmbiyaamu muli mubɔ mun ki dūu bá ɲmii in bí eefoodi ɲaacalim̄mu puee taapu nnimbiin pú, laakin bi ɲál ki tábee caɲin. Mbɔmbiyaamu gbanti n̄n bí eefoodi dambalau yilpu pu ní.

²¹Bi n̄n dū gulfab bin mán gùɲgumee ɲmiiɲu ki bó kilɔbiki bɔmbiliɲin n̄ eefoodi bɔmbiliɲin ki kúl, ní kilɔbikée pá eefoodi dambalau pu ki pɔɔ kaa cìɲkì, kii ti-Dindaan n̄n n̄n tī Mooyiisi mara puee

Usaraan̄akpil wampeen̄kaati tiba mun ɲáltam

²²Boonee ní bi dū gulfab bin mán gùɲgumee ki lùn dibɔkutifɔkɔl din pu eefoodi làá n̄n pée.

²³Bi n̄n lē di-kansikin kinyɔkɔ, bi yaa làá pèeñee bí dū diyil kí bō niin. Bi n̄n lùn kinyɔkɔee nyɔɔgban̄gi gbìfi ki dàfi kí taa ɲmā kí cáti.

²⁴Bi nìn dū gulfab bin mán gùngumee nì bin mán wèeeeyee nì bin mán cíncínee ki lùñ asubil n̄in bi yfi greenadee ki lúnti dibokutilee júti taapu ki mǎntií tú,

²⁵ní ki dū sindaariya waṅkilimmu mun ki lúnti dibokutilee júti taapu greenadi biliṅee kansikin ki mǎntií tú.

²⁶Bi nìn dū sindaariya waṅkilimmu nì greenadi subiliṅ n̄in bi lùñee ki lúnti disaraanabokutil júti taapu ki sákañ sákañ ki mǎntií tú, kii ti-Dindaan nín nìn tī Mooyiisi mara puee.

²⁷Bi nìn dū iṅaapiin in bí fálfalee ki ṅál Aarɔn nì u-jipɔmbi poon bokutiṅ,

²⁸nì iṅaabu in bi cáa fiñ diyilee, nì bisaraanḷaliibi fuulimmu nì ncukutigimpimu mun ṅaabui dàfèe.

²⁹Ní bi dū gulfapiin un dàfèe nì un mán gùngumee nì un mán wèeeeyee nì un mán cíncínee ki ṅál dambala ki gbáñ-u, kii ti-Dindaan nín nìn tī Mooyiisi mara puee.

³⁰Mín boonee ní bi dū sindaariyamɔnti ki móó ki nántiñ mpumpukum ní ki dū kigaai ki ṅmǎñ ti-pu yii: <Bi dū-u ki sú ti-Dindaan.>

³¹Ní bi dū gulfa un mán gùngumee ki lùñ kiṅaacaliṅ ki cúú sindaariya pumpukumee ki nákañ ṅaabu ṅun bi cáa fiñ diyilee yilpu pu, kii ti-Dindaan nín nìn tī Mooyiisi mara puee.

Bi dóò circir kɔṅkooṅṅu tuuṅṅi kɔkɔ

³²Mín ní Isirayeel yab nìn túñ circir kɔṅkooṅṅu tuuṅṅi ki dóò. Ti-Dindaan nín nìn dàkā Mooyiisi yii bí ṅá puee, mín deedee ní bi nìn ṅá.

³³Isirayeel yab nìn yōoñní tin kɔkɔ bi làá dūú cóoñ circir kɔṅkooṅṅuee ki cáañ Mooyiisi cee: - tanti nì u-wanti kɔkɔ an dàkà yii, titábikaal nì tifukuṅkaal nì ikalim nì idɔjaati nì titílkaal,

³⁴ - nì tipigban tin bi mǎntèe nì igban in bi cáa biintèe nì ṅaasakaṅkaa ṅun piti circir laṅki nì circir páaa laṅki kansikinee,

³⁵ - nì Dipoondi taṅkpapilinti dakaau nì u-kpandɔi nì u-biil,

³⁶ - nì teebil nì tin kɔkɔ bi cáa tūñ ditundi u-puee nì kpɔɔb bin bi cāabìñ ki pāantí ti-Dindaan nimbiinee,

³⁷ - nì sindaariyamɔnti fitilab tókɔṅkaati nì ti-wanti kɔkɔ nì fitilab nì bi-kpam,

³⁸ - nì sindaariya saraafaṅṅu nì ṅkpam min bi siti unil yil pu kí dū-u kí sú Unimbotee nì talaalutuukaa, - nì circir kɔṅkooṅṅu punyɔkɔki ṅaasakaṅkaṅṅu,

³⁹ - nì tasa kúti saraafaṅṅu nì ṅu-làaṅki kin sá tasa kútee nì ṅu-kpandɔi nì ṅu-wanti, - nì kusampeeu nì kun pu ku tókóee,

⁴⁰ - nì iṇaabu in bi làá dūú mǎntíí gíḃ dikpafindi tantiu cindee nì i-dɔjaatii nì i-tílkaati nì dicindi punyɔkɔki ṇaasakaṇkaaṇu, nì ṇu-ṇmiii nì ṇu-kpakpaṇi, - nì tiwan tin kɔkɔ bi làá nīn cáa tūh circir kɔṇkooṇṇu poon tuuṇṇee,

⁴¹ - nì tiwampeeṇkaal tin bi làá nīn pèentí ki tūh atuun circir kɔṇkooṇṇunee nì usaraaṇakpil Aarɔn wampeeṇkaati nì u-jipɔmbi yati tin bi làá nīn pèentí ki tūh disaraatundee.

⁴² Isirayeel yab nīn tūh atuun gbanti kɔkɔ, kii ti-Dindaan nīn nīn tī Mooyiisi mara yii ú ṇá puee ní deedee.

⁴³ Mooyiisi nīn ká yii bi tūh atuun gbanti kɔkɔ kii ti-Dindaan nīn bí bí ṇá pueeyee, ní u mēē ki bīh bi-pu.

Exode 40

Bí cóón tanti kí dū-u kí sú Unimbɔti

¹ Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

² «Uṇmapeepeekaa wimpeekaṇu dalee, á dū tanti un poon dipoondi taṇkpapilinti kēe kí cóón.

³ Á dū daka a un poon Dipoondi marab kēe kí yóón ṇaapɛtikaa boon án nīn lìkí bí taa nīn wál.

⁴ Á cáan teebil un pu bi làá nīn pāantí kpɔnɔb m-nimbiinee kpɔnɔb í nīn pá. Á cáan fitilab tókɔṇkaati ní kí tūu fitilab.

⁵ Á dū sindaariya saraafaṇu ṇun pu bi tūtí talaalubee kí yóón daka a un poon Dipoondi marab kēe nyɔkɔpu, ní kí dū ṇaasakaṇkaa kí sàkaṇ circir kɔṇkooṇṇu punyɔkɔki pu.

⁶ Á dū saraawɔkaa faṇu kí yóón circir kɔṇkooṇṇu punyɔkɔki nyɔkɔpu.

⁷ Á dū kusampeeu kí yóón circir kɔṇkooṇṇu nì nsaraafan kansikin, ní kí lún nnyim kí gbéè.

⁸ Á dū iṇaabu in bi dū gulfab ki lūṇee kí mǎntíí gíḃ circir kɔṇkooṇṇu cindi, ní kí dū ṇaasakaṇkaa kí sàkaṇ kipunyɔkɔpu.

⁹ «Á dū ṇkpam min bi cáa sītī unil yil pu kí dū-u kí sú-mee kí sītī circir kɔṇkooṇṇu nì tin kɔkɔ bí poonee pu. Míh ní a làá ṇá ní kí dū ṇu nì ṇu-wanti kɔkɔ kí sú-mi ní tí kpántí circir.

¹⁰ Á dū ṇkpamee kí sītī nsaraafan nì tin kɔkɔ bi cáa tūh ṇu-pu ditundee, mimmee a dū-ṇu ki sú-mi dee, ní ṇú kpántí circir.

¹¹ Ṇkpamee ní á tí dūú sītī kusampeeu nì kun pu ku tókóee pu ní kú kpántí circir.

¹²Á cááń Aarɔn nì u-jipɔmbi kí yóoń dikpafindi tantiu punyɔkɔki nyɔkɔpu, ní kí yàntì bí fàl kí kpántí circir.

¹³Boonee á dū circir wampeenkaati kí pèeń Aarɔn, ní kí dū ɲkpam kí sītì u-yil pu kí dū-u kí sú-mi ú nīn tūh man tundi.

¹⁴Á yàntì u-jipɔmbi ń sūtíń kí pīl-si, ní á dū poon bɔkutifɔkɔɲ kí pèeń-bi.

¹⁵Á dū ɲkpam kí sītì bi-yiliɲ pu kii a nín ɲá bi-baa puee, kí dū-bi kí sú-mi bí nīn sá bisaraaɲaliibi ki tūh man saraaɲatundi. ɲkpam min a sītì bi-yiliɲ pu ki dū-bi ki sú-mee làá yàntì bí kpántí man saraaɲaliibi kí nīn pée cáa cá jaanjaan.»

Mooyiisi yānti bi dū circir kɔɲkooɲɲu ki cóoń

¹⁶Mooyiisi túń atuun kɔkɔ an kāl deedee kii ti-Dindaan nín tīi-u mara ú ɲá puee.

¹⁷Isirayeel yab nín nyáń kuyunɲ Eejipiti tiɲkinee, an tú dibindi uɲmapeepeekaa wimpeekaaɲu dal ní bi cóoń circir kɔɲkooɲɲu.

¹⁸Mooyiisi nīn dū circir kɔɲkooɲɲu ki cóoń. U nīn dū titílkaal ki tíl ní ki dū tifukuɲkaal ki fúuń ní ki dū ikalim ki cúú ní ki dū idɔjaati ki cóoń.

¹⁹U nīn kpátì tanti ɲaabui ki bīiń, ní ki dū iɲaabiɲkaa ki páań, kii ti-Dindaan nín nīn tīi-u mara puee.

²⁰Mooyiisi nīn dū titiɲkpapilindi tin pu bi ɲmāń marab saalaayee ki tākāń dakaayee poon, ní ki dū daka kpaɲɔi ki bó dakaayee bɔmbiliɲin, ní ki dū u-bīil ki púkuń.

²¹U nīn cáá dakaayee ki kón ki yóoń circir kɔɲkooɲɲun, ní ki dū ɲaasakaɲkaa ki pītì bí taa nīn wāl dakaayee, kii ti-Dindaan nín nīn tīi-u mara puee.

²²U nīn cáá teebil un pu bi pāantí kpɔɲɔb ti-Dindaan nimbiinee ki kón ki yóoń circir kɔɲkooɲɲun ɲgan pú, ɲaapítikaa nyɔkɔpu pú.

²³U nīn dū kpɔɲɔb bin bi pāantí ti-Dindaan nimbiinee ki páań teebilee pu, kii ti-Dindaan nín nīn tīi-u mara puee.

²⁴U nīn cáá fitilab tɔkɔɲkaati ki kón ki yóoń circir kɔɲkooɲɲun, ɲgiil pú teebil nyɔkɔpu.

²⁵U nīn tūu fitilab ti-Dindaan nimbiin, kii ti-Dindaan nín nīn tīi-u mara puee.

²⁶U nīn cáá sindaariya saraafaɲɲu ki kón ki yóoń circir kɔɲkooɲɲun, ɲaapítikaa nyɔkɔpu.

²⁷U nīn tūu talaalub ɲu-pu, kii ti-Dindaan nín nīn tīi-u mara puee.

²⁸U nīn dū ɲaasakaɲkaa ki sākāń circir kɔɲkooɲɲu punyɔkɔpu.

²⁹U nīn dū nsaraafan ki yóoń circir kɔɲkooɲɲu punyɔkɔpu, ní ki ɲá saraawɔkaa nì tijin saraau ɲu-pu, kii ti-Dindaan nín nīn tīi-u mara puee.

³⁰U nèn dū kusampeeu ki yóon circir kɔŋkoonɔɔ nì nsaraafan kansikin, ní ki lún nnyim ki gbéè b́ nín jòotí ki fíntí.

³¹Nnyim gbanti ní Mooyiisi nì Aarɔn nì u-jipɔmbi nèn jòotí ki fíntí bi-ɣalii nì bi-taaji.

³²Nyunti kamaa bi yaa làá kó circir kɔŋkoonɔɔn ḱ sùtí ḱ píl nsaraafanee, see b́ fíntí mín, kii ti-Dindaan nín nèn tī Mooyiisi mara puee.

³³Mooyiisi nèn dū iŋaabu in bi lùñee ki sàkañ ki mǎntì gíḃ circir kɔŋkoonɔɔ cindi nì nsaraafan, ní ki dū ɣaasakaŋkaa ki sàkañ circir kɔŋkoonɔɔ cindi punyɔkɔpu. Mín ní Mooyiisi nèn tún circir kɔŋkoonɔɔ tuuŋɣi kɔkɔ ki dóò.

Unimbɔti nyooti kó ki gbí circir kɔŋkoonɔɔn

³⁴Niinee ní ditagbandi dómiñ ki bīñ circir kɔŋkoonɔɔ pu, ní Unimbɔti nyooti kó ki gbí ɣu-poon.

³⁵Mooyiisi kaa nèn ɣūñ ḱ kó circir kɔŋkoonɔɔn, di sá yii ti-Dindaan nyooti nèn gbí ɣu-poon.

³⁶Kí yòon ɣyunti gbantee, ditagbandee yaa nèn yíkì dāntì circir kɔŋkoonɔɔ yilpuee, ní Isirayeel yab ń yíkì dinaapaal dín pu bi nèn bée ḱ nìkì bi-saŋkindi.

³⁷Ama ditagbandee yaa kaa nèn yíkì dāntèe, bi nèn ká mín ní ki cí daliŋkin di làá yíkì ḱ dāntèe.

³⁸Ti-Dindaan tagbandee nèn bī circir kɔŋkoonɔɔ pu ɣwiimpu, ama ní kunyeeuee an sá ɣɣmi ní Isirayeel yab kɔkɔ wāl. An nèn pée b́ mín ní bi cōm bi-saŋkindi kɔkɔ.

Lévitique

Lévitique 1

SARAABI NÍN BÍ TÖBIN PUEE BÖTI

(Ayil 1–10)

Saraawɔkaa

- ¹Ti-Dindaan yíín Mooyiisi circir kɔŋkooŋŋun ní ki sòòñ nì u ki bí-u yii:
- ²«Sòòñ nì Isirayeel yab kí tükù-bi yii: «Ni-kansikin ubɔ yaa là kí ɲá saraa kí tī ti-Dindanee, udaan ń dū unaa áá upii áá uŋoobu ní kí ɲá saraa gbanti.
- ³«An yaa sá unaa ní udaan cáán kí ɲá saraawɔkaayee, ú nīn sá uja un laaba kaa wòḃee. Ú cáán-u dikpafindi tantiu punyɔkɔki nyɔkɔpu ní ti-Dindaan ń nīn fōō u-saraau.
- ⁴Ú dū u-ɲal kí páán kuwaŋkuluuee yil pu ní ti-Dindaan ń nīn fōō u-saraau ní kí dū u-kpitii kí pō-u.
- ⁵Ú làntì unaayee circir kɔŋkooŋŋu nyɔkɔpu ti-Dindaan nimbiin. Ní Aarɔn jipɔmbi bisaraaŋaliibi ń dū unaayee fatikuu kí yààn kí màntíí tū nsaraafan ɲun bí circir kɔŋkooŋŋu punyɔkɔki caɲinee.
- ⁶Ú lēē unaayee gbaŋŋu, kí càkà u-nanti.
- ⁷Usaraaŋakpil Aarɔn jipɔmbi ń kpāā ɲɲmi nsaraafan pu ní kí dū idɔ kí páán.
- ⁸Bí dū tinan tin bi càkēē nì diyil nì ɲkpam kí páán idɔ in bi dūu páàn ɲɲmi pu nsaraafan puee.
- ⁹Un cáán kuwaŋkuluuee ń dū nnyim kí fíntí ina nì ayaka ní usaraaŋal ubɔ ń dū tinanee kɔkɔ kí wà ɲɲmi nsaraafan pu. An di sá saraawɔkaa, saraa un ní bi dū tinan kɔkɔ kí wà ɲɲmi, u-sɔnsɔfiŋu sòŋkí ti-Dindaan pɔbilee.
- ¹⁰«An yaa sá upii áá uŋoobu ní udaan cáán kí ɲá saraawɔkaayee, kuwaŋkuluuee laaba ń taa nīn wòḃ.
- ¹¹Ú làntì-ku circir kɔŋkooŋŋu nyɔkɔpu ti-Dindaan nimbiin, nsaraafan caɲin, ɲgan pú. Aarɔn jipɔmbi bisaraaŋaliibi ń dū fatiku kí yààn nsaraafan jaŋŋi kɔkɔ pu kí màntíí tū.
- ¹²Ú càkà tinanee ní kí dū diyil nì ɲkpam kí kūtì, ní usaraaŋal ubɔ ń dūu páàn idɔ in bi dūu páàn ɲɲmi pu nsaraafan puee.
- ¹³Un cáán kuwaŋkuluuee ń dū nnyim kí fíntí ina nì ayaka ní usaraaŋal ubɔ ń dū tinanee kɔkɔ kí wà ɲɲmi nsaraafan pu. An di sá saraawɔkaa, saraa un ní bi dū tinan kɔkɔ kí wà ɲɲmi, u-sɔnsɔfiŋu sòŋkí ti-Dindaan pɔbilee.
- ¹⁴«An yaa tí sá unoon ní udaan cáán kí ɲá saraawɔkaa kí tī ti-Dindanee, an nīn sá kinanjilii áá dibeenanjil.

¹⁵Usaraaŋal ubo ń fōō unoonee kí cáá cùnnì nsaraafan caŋin, kí tùkutī diyil kí dūú wà ɲɲmi nsaraafan pu, ní kí dū u-fatikuu kí còòl nsaraafan kpɛɲɛi pu.

¹⁶Ú lēē kunyannyanciliu nì tin kà ku-poonee kí fá nsaraafan caŋin ɲwìí nyalan̄ki pú, laakin bi bīl ɲkpam min bi wùñee fantamee.

¹⁷Ní ú cúú unoonee kí dáál kí cáti mili ifeen kansikin án taa nàbitī, ní kí dūú páań idò in bi dūu páań ɲɲmi pu nsaraafan puee án wà. An di sá saraawɔkaa, saraa un bi dù tinan kɔkɔ kí wà ɲɲmi u-sɔnsɔfiɲu sòɲkī ti-Dindaan pɔbilee.»

Lévitique 2

Tijimpin saraau

¹«Ubo yaa là kí cáań tijimpin saraau kí tī ti-Dindaanee, án nīn sá ɲyim. Ú bàti ɲkpam kí sītī, kí dū talaalutuukaa kí páań,

²ní kí cáań kí tī Aarɔn jipɔmbi bisaraaŋaliibi. Usaraaŋal un làá ɲá saraa gbantee ń yáfi ɲyim diŋan̄kul din sá kudaan̄ɲu ti-Dindaan nimbiin yii ún di yì saraa gbantee kí dū ɲkpam kí búuń ní kí dū talaalutuukaa un bi cáanee kɔkɔ kí kūtī kí dūú wà ɲɲmi nsaraafan pu. An di sá saraa un sɔnsɔfiɲu sòɲkī ti-Dindaan pɔbilee.

³Saraayee jandi din kíñee, Aarɔn nì u-jipɔmbi di yì. Dijandi gbanti sá circir páaa wanti ní, kun puee an sá saraa un bi lēē ki wùñ ɲɲmi kí tī ti-Dindaanee ní.

⁴«An yaa sá tijin tin bi púl dibubulinee ní ubo yaa cáań kí ɲá saraayee, án nīn sá kpɔɔ un bi dū ɲyim kí búuń ɲkpamin kí púl an kaa cáá ɲkpɔɔnyɔkɔe.

⁵An yaa sá tijin tin bi pūul titaŋkpapilindi puee saraauee, ú dū ɲkpam kí búuń ɲyim kí taa ɲá ɲkpɔɔnyɔkɔ.

⁶Ú càkà càkà-u ní kí bàti ɲkpam kí sītī an pu. Tijimpin saraau dee.

⁷An yaa tí sá tijin tin bi tòó kikipasaŋ poonee saraauee, ú dū ɲkpam kí búuń ɲyim kí ɲá tijin gbanti.

⁸Ú cáań saraa un u bónti kí tī ti-Dindaanee kí ɲúbiñ usaraaŋal ní ún ń fōō kí cáá síiń nsaraafan caŋin.

⁹Saraa gbanti poonee, usaraaŋal ń lēē dijandi din sá kudaan̄ɲu ti-Dindaan nimbiin yii ún di yì saraa gbantee kí wà ɲɲmi nsaraafan pu. An di sá saraa un bi dūú wà ɲɲmi u-sɔnsɔfiɲu sòɲkī ti-Dindaan pɔbilee.

¹⁰Dijandi din kíñee, Aarɔn nì u-jipɔmbi di yì. Dijandi gbanti sá circir páaa wanti ní, kun puee an sá saraa un bi lēē ki wùñ ɲɲmi kí tī ti-Dindaanee ní.

¹¹«Tijimpin saraau un kamaa ni làá ɲá kí tī ti-Dindaanee, ɲkpɔɔnyɔkɔ ń taa nīn bí poon. Ubo kaa tí máań kí dū ɲkpɔɔnyɔkɔ áa tisiil kí ɲá saraa kí wà ɲɲmi kí tī ti-Dindaan.

¹²Ama u ɲūn kɪ cáán kɪ ɲá tijincòfikaal saraau kɪ tī ti-Dindaan. Ú taa pée dū-ti kɪ wà ɲɲmi nsaraafan pu kii saraa un sɔnsɔfiɲu sòɲkɪ ti-Dindaan pɔbilee.

¹³«Tijimpin saraau kamaa poon máaɲ kɪ nīn cáá ɲyaam. Ú taa pée yànti ɲyaam min sá ni-Nimbɔtiu poondi daaɲkuee n lóo u-saraabi poon.

¹⁴«Tijincòfikaal ní ubɔ yaa cáán kɪ ɲá saraa kɪ tī ti-Dindaanee, ú púl ifin kɪ yìlifi abil ní kɪ cáán kɪ ɲá saraa.

¹⁵Ú bàtɪ ɲkpam kɪ sɪtɪ an pu ní kɪ dū talaalutuukaa kɪ páaɲ. Tijimpin saraau dee.

¹⁶Usaraaɲal n dū saraayee, an dàkà yii abil ɲin bi yìlifèe dijandi nì ɲkpamee nì talaalutuukaayee kɔkɔ kɪ wà ɲɲmi. An di sá tijimpin saraau un bi dùú wà ɲɲmi kɪ tī ti-Dindaanee.»

Lévitique 3

Mpèé saraau

¹«Ubo yaa lēē u-nacaɲkpunɲkun unaa kɪ ɲá mpèé saraauee, ú nīn sá uja àá usal un laaba kaa wòbēe. Ú cáán-u circir kɔɲkooɲɲu nyɔkɔpu ti-Dindaan nimbiin.

²Ú dū u-ɲal kɪ páaɲ kuwaɲkuluuee yil pu, kɪ lànti-ku circir kɔɲkooɲɲu punyɔkɔki nyɔkɔpu, ní Aarɔn jipɔmbi bisaraaɲaliibi n dū fatiku kɪ yàaɲ nsaraafan jaɲɲi kɔkɔ pu kɪ màntí tū.

³Tin bi làá lēē mpèé saraau gbanti poon kɪ wà ɲɲmi kɪ tī ti-Dindaanee di sá ɲkpam min bī ina puee nì ɲkpam min pá i-puee,

⁴nì aceebil liitil nì ɲkpam min pá ɲi nì ntikakal puee, ní kɪ lēē mpɔɔlam kɔkɔ kɪ nákatí kɪ kpáaɲ aceebil dicilpu.

⁵Ní Aarɔn jipɔmbi n dūú kūtɪ saraawɔkaa un pá idɔ in bi dūu páaɲ ɲɲmi pu nsaraafan puee. An di sá mpèé saraau un bi dùú wà ɲɲmi u-sɔnsɔfiɲu sòɲkɪ ti-Dindaan pɔbilee.

⁶«An yaa sá upii àá uɲoobu ní ubɔ cáán kɪ ɲá saraa kɪ dàkà u nì ti-Dindaan kansikin pèéɲuee, án nīn sá uja àá usal un laaba kaa wòbēe.

⁷An yaa sá dipibil ní udaan cáán kɪ dūú ɲá saraayee, ú cáán-di ti-Dindaan nimbiin.

⁸Ú dū u-ɲal kɪ páaɲ dipibilee yil pu ní kɪ lànti-di circir kɔɲkooɲɲu punyɔkɔki nyɔkɔpu ní Aarɔn jipɔmbi n dū di-fatikuu kɪ yàaɲ nsaraafan jaɲɲi kɔkɔ pu kɪ màntí tū.

⁹Tin bi làá lēē mpèé saraau gbanti poon kɪ wà ɲɲmi kɪ tī ti-Dindaanee di sá ɲkpam: dijugbindi din bi lēēyee kɔkɔ nì ɲkpam min bī ina puee nì ɲkpam min kɔkɔ pá i-puee,

¹⁰ nì aceebil liitil nì ñkpam min pá ñi nì ntikakal puee, ní kí lēē mpɔɔlam kɔkɔ kí nákatí kí kpáàn aceebilee dicilpu.

¹¹ Niinee ní usaraaŋal ń cáá wà ññmi nsaraafan pu. An di sá tijin saraau un bi dùú wà ññmi kí tī ti-Dindaanee.

¹² «An yaa sá uñoobu ní udaan cáán kí dùú ńá saraayee, ú cáán-u ti-Dindaan nimbiin.

¹³ Ú dū u-ŋal kí páán uñoobuee yil pu ní kí lantì-u circir kɔŋkooŋɔ punyɔkɔki nyɔkɔpu ní Aarɔn jipɔmbi ń dū u-fatikuu kí yààn nsaraafan jaŋɔ kɔkɔ pu kí màntí tū.

¹⁴ Tin bi làá lēē saraa gbanti poon kí wà ññmi kí tī ti-Dindaanee di sá ñkpam min bī ina puee nì ñkpam min kɔkɔ pá i-puee,

¹⁵ nì aceebil liitil nì ñkpam min pá ñi nì ntikakal puee ní kí lēē mpɔɔlam kɔkɔ kí nákatí kí kpáàn aceebilee dicilpu.

¹⁶ Niinee ní usaraaŋal ń dūú wà ññmi nsaraafan pu. An di sá tijin saraau un bi dùú wà ññmi u-sɔnsɔfɔŋu sòŋkī ti-Dindaan pɔbilee. «Tin kamaa pée sá ñkpamee, ti-Dindaan di yì.

¹⁷ Án nīn sá dibɔkpaal din làá nīn bí ki cá jaanjaanee ki tī ni nì ni-biyaamu yīi báa laakin kamaa ní ni yaa bàñ ki kóðyee, ní nīn nyí yīi naa máàn kí ñmó kuwaŋkuluu fatikuu nì ku-kpam.»

Lévitique 4

Ikpiti pɔtam saraau a. Usaraaŋakpil saraau

¹ Ti-Dindaan sòon nì Mooyiisi yīi:

² «Tùkù Isirayeel yab yīi: «Ubo yaa kaa nyí ní ki yīnti ki ńá tin ti-Dindaan marab nee kansikin ubo bí yīi bí taa ńée,

³ «an yaa sá usaraaŋakpil di ńá ikpiti ní u-kpitii gbanti yānti samaa kɔkɔ kó ikpitinee, u máàn kí cáán dinabil din laaba kaa wòbee kí ńá ti-Dindaan saraa ní kí nín ká u-kpitii pɔtam.

⁴ Ú cáán dinabilee circir kɔŋkooŋɔ punyɔkɔki nyɔkɔpu ti-Dindaan nimbiin, kí dū u-ŋal kí páán dinabilee yil pu ní kí lantì-dì ti-Dindaan nimbiin niin.

⁵ Usaraaŋakpil ń dū dinabilee fatikuu kí kón circir kɔŋkooŋɔ poon,

⁶ ní ti-Dindaan nimbiin niinee ní ú dū u-ŋambiki kí sēē fatikuee kí dūú yààn ńñaabu ńun bi dūu pītì ki yākatì circir páaa nì circir laŋkee pu ńfunyɔm miluli.

⁷ Usaraaŋakpil ń bàtī fatikuee kí ñmītī nsaraafan ńun pu bi tūtī talaalub ńu bí circir kɔŋkooŋɔn, ti-Dindaan nimbiinee yīnyi pu. Ú dū fatiku un kínee kɔkɔ kí

kpáatí kǐ pǎl saraawɔkaa faɲɲu ɲun bí circir kɔŋkooɲɲu punyɔkɔki nyɔkɔpuee taapu.

⁸Ú lēē tinan tin pée cáá ɲkpam ikpiti pōtam saraau gbanti poonee, an dàkà yii ɲkpam min bī ina puee nì ɲkpam min kɔkɔ pá i-puee,

⁹nì aceebil liitil nì ɲkpam min pá ɲi nì ntikakal puee, ní kǐ lēē mpɔɔlam kɔkɔ kǐ nákatí kǐ kpáañ aceebilee dicilpu,

¹⁰kii bi nín lèekí dijandi din mpèé saraau poonee. Ní usaraaɲakpil ń cáá wà ɲɲmi saraawɔkaa faɲɲu pu.

¹¹Ama dinabilee gbaɲɲu nì di-nanti kɔkɔ nì di-yil nì di-yakaɲ nì di-binti kɔkɔee,

¹²an dàkà yii dinabilee nanti tin pée kíñee kɔkɔee, ú cáá nyāntí dinaapaal kpaanceetiɲu mpaan ɲun pu bi féeñ ɲkpam min bi wùñee fantamee ní kǐ dūú wà ɲɲmi idɔ pu. Difantancundee pu ní bí dūú wà ɲɲmi.»

b. Samaa kɔkɔ saraau

¹³«An yaa sá Isirayeel nikitil kɔkɔ di yaa kaa nyí ní kǐ yīntì kǐ ɲá tin ti-Dindaan marab nee kansikin ubɔ bí yii bí taa ɲée, bi fōō dibɔkpil.

¹⁴Boonee bi yaa láa bée ikpiti in bi ɲée, samaa kɔkɔ ń cáañ dinabil kǐ ɲá ikpiti pōtam saraau. Bí cáañ-dì circir kɔŋkooɲɲu punyɔkɔki nyɔkɔpu,

¹⁵ní bitindaɲkpilib ń dū bi-ɲalii kǐ páañ dinabilee yil pu ní bi-kansikin ubɔ ń làntì-dì ti-Dindaan nimbiin niin.

¹⁶Usaraaɲakpil ń yòoñ dinabilee fatikuu kǐ cáá kón circir kɔŋkooɲɲu poon.

¹⁷Ú dū u-ɲambiki kǐ sēē fatiku kǐ dūú yàañ ɲɲaabu ɲun bi dūu pītì kǐ yākatì circir páaa nì circir laɲkee pu ɲfunyɔm miluli.

¹⁸Ú bàtì fatikuee kǐ ɲmītì nsaraafan ɲun pu bi tūtì talaalub ɲu bí circir kɔŋkooɲɲun, ti-Dindaan nimbiinee yɲyi pu. Ú dū fatiku un kíñee kɔkɔ kǐ kpáatí kǐ pǎl saraawɔkaa faɲɲu ɲun bí circir kɔŋkooɲɲu punyɔkɔki nyɔkɔpuee taapu.

¹⁹Ú lēē dinabilee kpam kɔkɔ kǐ cáá wà nsaraafan pu.

²⁰Kii usaraaɲakpil nín ɲá ún u-ba kpiti pōtam saraau nabil puee, mìn mbaantiim ní u máañ kǐ ɲá dinabil dinee mun. Ní usaraaɲakpil ń ɲá Isirayeel yab pu dikoobil din u máañ kǐ ɲée ní bí ká bi-kpitii pōtam.

²¹Mìn boonee ní ú yòoñ dinabilee nanti tin kíñee kɔkɔ kǐ cáá nyāntí dinaapaal kpaanceetiɲu ní kǐ dū-tì kǐ wà ɲɲmi kii u nín wùñ dinabipeepeekaalee puee. Samaa kɔkɔ kpiti pōtam saraau dee.»

c. Dibɔtibil saraau

²²«An yaa sá dibɔtibil diba di yaa kaa nyí ní kǐ yīntì kǐ ɲá tin ti-Dindaan u-Nimbɔtiu marab nee kansikin ubɔ bí yii bí taa ɲée, udaan fōō dibɔkpil.

²³U yaa láa bée ikpiti in u ɲée, ú cáán uɲɔja un laaba kaa wòḃee kí ɲá saraa.

²⁴Ú dū u-ɲal kí páán uɲɔjee yil pu ní kí làntì-u laakin bi làntì saraawɔkaa wɔɲkuti ti-Dindaan nimbiinee. Ikpiti pōtam saraau dee.

²⁵Usaraaɲal ń dū u-ɲambiki kí sēē uɲɔjee fatikuu kí dūú ɲmītì saraawɔkaa faɲɲu yɲyi pu. Ú dū fatiku un kíñee kɔkɔ kí kpáatí kí pòl saraawɔkaa faɲɲu taapu.

²⁶Ní ú wà ɲkpam kɔkɔ nsaraafan pu kii bi nín ɲáán mpèé saraau kpam puee. Ní usaraaɲal ń ɲá dibɔtibilee pu dikoobil din u máàn kí ɲée ní dí ká di-kpitii pōtam.

d. Unifantanti saraau

²⁷«An yaa sá unifantanti ubɔ di kaa nyí ní ki yīntì ki ɲá tin ti-Dindaan marab nee kansikin ubɔ bí yii bí taa ɲée, udaan fōō dibɔkpil.

²⁸U yaa láa bée ikpiti in u ɲée, ú cáán uɲɔsal un laaba kaa wòḃee kí ɲá saraa u-kpitii gbanti pu.

²⁹Ú dū u-ɲal kí páán uɲɔsal un u cáán kí ɲá ikpiti pōtam saraauee yil pu ní kí làntì-u laakin bi làntì saraawɔkaa wɔɲkutee.

³⁰Usaraaɲal ń dū u-ɲambiki kí sēē uɲɔsalee fatikuu kí dūú ɲmītì saraawɔkaa faɲɲu yɲyi pu. Ú dū fatiku un kíñee kɔkɔ kí kpáatí kí pòl saraawɔkaa faɲɲu taapu.

³¹Ú lēē ɲkpam kɔkɔ kii bi nín lèekī mpèé saraau kpam puee kí cáá wà nsaraafan pu, ní u-sɔnsɔfiɲu ń sòɲkì ti-Dindaan pɔbil. Mìn ní usaraaɲal máàn kí ɲá ní kí fíntì udaan kpitii ní ú nín ká u-kpitii pōtam.

³²«An yaa sá upii ní udaan cáán kí ɲá u-kpitii pōtam saraauee, ú nín sá upisal un laaba kaa wòḃee.

³³Ú dū u-ɲal kí páán upisalee yil pu ní kí làntì-u laakin bi làntì saraawɔkaa wɔɲkutee.

³⁴Usaraaɲal ń dū u-ɲambiki kí sēē upisalee fatikuu ní kí dūú ɲmītì saraawɔkaa faɲɲu yɲyi pu ní kí dū fatiku un kíñee kɔkɔ kí kpáatí kí pòl saraawɔkaa faɲɲu taapu.

³⁵Ú lēē upisalee kpam kɔkɔ kii bi nín lèekī mpèé saraau pibil kpam puee, ní usaraaɲal ń cáá wà ɲɲmi nsaraafan pu nì saraabi bin kɔkɔ sá bí dūú wà ɲɲmi kí tī ti-Dindaanee. Usaraaɲal ń ɲá udaan pu dikoobil din u máàn kí ɲée ní ú ká u-kpitii pōtam.»

Lévitique 5

ee. Tibɔɲmantikaal tiba

¹«Bi yaa bíi sòòn tibɔti ní ubɔ ká tibɔtee nín jíti puee ní bi yíín udaan ú dāá sòòn tin u kée, ní u yaa yíi kaa cūtèe, udaan ɲá ikpiti ki fōō dibɔkpil.

²«Ubo yaa kaa nyí ní ki gbēē tiwan tin kaa bí circiree kansikin kubo, an yaa sá upeel àá kuwan̄kuluu kun kaa bí circiree kubo di yaa kpî àá tin fù ti-pool puee kubo di yaa kpî ní u gbēēyee, u kó tijokondi ní ki fōō dibokpil.

³«Ubo yaa tí gbēē unil jokonti, àá tin kamaa pée kōntí unil tijokondee kaa kpáàa béèyee, bi yaa láa pée tükū-u ní u béèyee, udaan fōō dibokpil.

⁴«Áá ubo yaa bfi sòon ní u-nyokō nmátì-u ní u pūtì kí n̄á tikpitil àá tin̄an ní boonee ki dāa béèyee, udaan fōō dibokpil.

⁵«Ubo yaa n̄á ikpiti nee kansikin ibee, udaan máàn kí b̄it̄i u-kpitii gbanti pu.

⁶Mín boonee, u máàn kí cáan upisal àá uñsal kí n̄á saraa kí t̄i ti-Dindaan kí n̄ān̄kì u-bokpil. Ní usaraan̄al n̄ n̄á udaan pu dikoobil din u máàn kí n̄á ní ú ká u-kpitii pōtamee.»

f. Biwofib saraau

⁷«Ubo n̄aan yaa kaa nyim̄ ú dā upii àá uñoobuee, u n̄ūn kí cáan nnanjilimu muli àá abeenanjil ali kí n̄ān̄kì u-bokpil. Ú dū diba kí n̄á ikpiti pōtam saraau ní kí dū din kíñee kí n̄á saraawokaa.

⁸Ú cáan kí t̄i usaraan̄al ní ún̄ n̄ lēē unoon un sá bí dūú n̄á ikpiti pōtam saraauee, ní kí m̄íkí kí ḡí u-sil kí nákan̄ u-kpan̄kpantaapu, ama ní diyil n̄ taa tükut̄i.

⁹Usaraan̄al n̄ dū fatiku kí còol̄ nsaraafan kpiñ̄i pu ní kí dū un kíñee kí kpáatí kí pōl̄ nsaraafan taapu. Ikpiti pōtam saraau dee.

¹⁰Mín boonee, ú dū unoon un kíñee kí n̄á saraawokaa kii mara nín sá puee. Ní usaraan̄al n̄ n̄á udaan pu dikoobil din u máàn kí n̄é ní ú ká u-kpitii pōtam.

¹¹«U yaa kaa tí cáá nnanjilimu muli àá abeenanjil alee, u n̄ūn kí cáan nyim̄ kiiloobi bita kí n̄á ikpiti pōtam saraau. Ama ú taa dū n̄kpam n̄i talaalutuukaa kí kūt̄i, kun puee an sá ikpiti pōtam saraau ní.

¹²Ú cáan kí t̄i usaraan̄al ní ún̄ n̄ yáfí din̄ankul din sá kudaan̄u ti-Dindaan nimbiin yii ún̄ di yì saraa gbantee, ní kí dūú wà nsaraafan pu kí kpáan̄ saraabi bin bi dūú wà n̄m̄i kí t̄i ti-Dindaanee. Ikpiti pōtam saraau dee.

¹³Ní usaraan̄al n̄ n̄á udaan pu dikoobil din u máàn kí n̄é ní ú ká u-kpitii pōtam. «Usaraan̄al n̄ n̄á saraa nee kii bi nín n̄áan̄ tijimpin saraau puee.»

g. Dibokpil saraau

¹⁴Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

¹⁵«Ubo yaa kaa nyí ní ki dū saraabi bin sá ki t̄i ti-Dindaanee ki n̄á min kaa k̄t̄èe ní ki kó diȳntilinee, udaan máàn kí cáan upija un laaba kaa wōb̄ee. Ú lēē upija gbanti u-pican̄kpuñkun, u-daaku n̄ n̄n̄ nóó n̄i circir k̄ñkooñ̄u nimbilinḡ nm̄antitam kí cáan kí n̄á saraa kí n̄ān̄kì u nín ȳintiñ̄ ti-Dindaan puee.

¹⁶Udaan nín bàà máań kí cááń tin circir kɔŋkooŋɔn ní kaa cááńee, ú téen mín ní kí kùtì bi yaa yākatì tin u cááńee miŋmoo puee diba pu. Ní usaraaŋal ń fōō upìjee kí ńá udaan pu dikoobil din u máań kí ńée ní ú ká u-kpitii pōtam.

¹⁷«Ubo yaa kaa nyí ní ki yīntì ki ńá tin ti-Dindaan marab nee kansikin ubo bí yii bí taa ńée, udaan ńá ikpiti ki fōō dibɔkpil.

¹⁸Udaan máań kí cááń upìja un laaba kaa wòb̄ee kí tī usaraaŋal. Ú lēē upìja gbanti u-picaŋkpun̄kun, u-daaku ń nīn nóó nì kudaau kun bi síiń dibɔkpil saraauee. Usaraaŋal ń ńá udaan pu dikoobil din u máań kí ńée ní ú ká u-kpitii in waa nyí ki ńée pōtam.

¹⁹An sá saraa un ńáŋkí dibɔkpilee ní, di sá yii unilee nīn baasii fōō dibɔkpil ní ti-Dindaan nimbiin.»

²⁰Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²¹«Ubo yaa kaa síl nì ti-Dindaan deedee, ki yaa móntì u-nabiki tiwan tin u dūu kpāań-uee pu àá tiwan tin u pīnnèe àá tin u yūn u-nabikee àá tin u fikēe.

²²Tiwan tiba di yaa tí wáŋkì ní u pīí ní ki bí ki nēē yii waa ká kudɔŋu àá u yaa pūtì fám kí ŋmā kí bliń ikpiti iba puee,

²³u ńá ikpiti ki fōō dibɔkpil. U máań kí téen tin u yūńee àá tin u fikēe àá tin bi kpāań-uee àá tin u pīíyee,

²⁴àá tiwan tin pu ní u pēē pūtì fám yii waa kēe. U máań kí téen tiwan tin u yōońee kɔkɔ ní kí gítì nyàań tiwan gbanti yaa yākatì miŋmoo puee diba pu kí kùtì kí tī uwandaan ŋwiin ŋun u yaa bēē yii u ńá ikpitee.

²⁵Mín boonee ní ú cááń upìja un laaba kaa wòb̄ee kí nóó nì dibɔkpil saraau daaku kí tī usaraaŋal ní ún ń dūú ńá saraa kí tī ti-Dindaan.

²⁶Usaraaŋal ń ńá udaan pu dikoobil din u máań kí ńée ti-Dindaan nimbiin ní ú ká u-kpitii in ní u ńá ki fōō dibɔkpilee pōtam.»

Lévitique 6

Marab bin bi síiń bisaraaŋaliibi ń nīn nóóyee: a. Saraawɔkaa marab

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²«Dū saraawɔkaa marab nee kí tī Aarɔn nì u-jipɔmbi. «Saraawɔkaa marab sò. Saraawɔkaa pēē máań kí nīn pá nsaraafan pu ki wù mín kunyeeu kɔkɔ ní áli kutaa ń wúntí, ŋŋmi kaa máań kí kpú.

³Usaraaŋal ń dū iŋaapiin in bí fálfalee bɔkutikpaandi kí pēēń, kí dū iŋaapiin in bí fálfalee cukutigiŋki mun kí lòoń ní kí wúkutí saraawɔkaa un bi wūń nsaraafan puee kpam fantam kí bíl nsaraafan caŋin.

⁴Mín boonee ú kpántí u-wampeenkaati ní kí nyántí ɣfantamee dinaapaal kpaanceetiŋu kí cáá fá mpaan ɣun pu bi fééń saraa fantamee.

⁵Ŋɣmi kaa péé máań kí kpú nsaraafan pu, ɣu péé máań kí nín fòoĭ ní ɣyunti kamaa. Kutaafaau kamaayee, usaraaŋal ń nyàab̃ ido kí ɣá, kí dū saraawɔkaa nanti kí páań ní kí dū ɣkpam mín bi lēē mpèé saraau nanti poonee kí kūtì kí wà ɣɣmi.

⁶Ŋɣmi péé máań kí nín wù ɣyunti kamaa nsaraafan pu ní, ɣuaa máań kí kpú.»

b. Tijimpin saraau

⁷«Tijimpin saraau marab sò. Aarɔn jipɔmbi bisaraaŋaliibi di máań kí sùtí kí pĭl nsaraafan kí ɣá tijimpin saraau kí tī ti-Dindaan.

⁸Usaraaŋal ubo ń yáfi ɣyim diŋaŋkul, kí dū ɣkpam kí búuń ní kí dū talaalutuukaa un bi cááńee kɔkɔ kí kūtì kí dūú wà ɣɣmi nsaraafan pu án nín sá <kudaanɣu> ti-Dindaan nimbiin yii u-saraau dee. An di sá saraa un sɔnsɔfiŋu sòŋkī ti-Dindaan pɔbilee.

⁹Bi nín yáfi ɣyim ki ɣá saraa mín kíńee, Aarɔn nì u-jipɔmbi ɣūń kí dūú ɣá tijin kí jī, ama bí taa ɣá ɣkpɔɔɔnyɔkɔ tijinee poon. Bí jī-tì mpaan ɣun bí circiree pu, circir kɔŋkooŋu cindin.

¹⁰Baa péé máań kí dū ɣkpɔɔɔnyɔkɔ kí ɣá tijin gbanti. Saraabi bin bi cáa wù ɣɣmi ki tìl-mee, diŋandi din m dūu tī-bee dee. Saraa gbantee sá circir páaa wanti ní, a lì kii ikpiti pɔtam saraau nì dibɔkpil saraau nín bí circir puee.

¹¹Aarɔn maaliŋu poon bin sá bininjabee baba di ɣūń kí jī tijin gbanti, di sá yii saraabi bin bi cāabĭń ki tìl ti-Dindaanee, diŋandi din sá ki tī-bi kí nín péé cáa cá jaanjaanee dee. Unifantanti di yaa gbēē-tèe, udaan nì u-kpuulool dee.»

¹²Ní ti-Dindaan gíti bí Mooyiisi yii:

¹³«Daliŋkin bi yaa dū Aarɔn nì u-jipɔmbi ki sù ti-Dindaanee, saraa un bi máań kí cááńee di sá ɣyim kiiloobi bita. Kutaafaau ee bí dū diŋandi kí ɣá saraa ní kujooúee bí púntí diŋandi din kíńee kí ɣá saraa.

¹⁴Bí dū ɣkpam kí búuń ɣyim kí dūú tɔ kalaa kitanɣkpapiliŋ pu. Mín boonee bí càkà kí cáań kí ɣá saraa kí tī ti-Dindaan ní u-sɔnsɔfiŋu ń sòŋkī ti-Dindaan pɔbil.

¹⁵An nín sá dibɔkpaal din làá nín dɔ ki cá jaanjaanee yii Aarɔn maaliŋunee, un yil pu bi làá sìtī ɣkpam ú kpántí usaraaŋakpilee ń ɣá saraa gbanti kí tī ti-Dindaan. Bí dū saraa gbanti kɔkɔ kí wà ɣɣmi.

¹⁶«Usaraaŋal di yaa cáań tijimpin saraau ki ɣá ki tī ti-Dindaanee, bí dū saraayee kɔkɔ kí wà ɣɣmi, bí taa jī.»

c. Ikpiti pɔtam saraau

¹⁷Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

¹⁸«Sòon nì Aarɔn nì u-jipɔmbi kí tükù-bi bi nín máan kí nīn ɣáan ikpiti pōtam saraau puee. Bi yaa cáan kuwan̄kuluu kí ɣá ikpiti pōtam saraauee, bí lantì-ku laakin bi lantì saraawɔkaa wan̄kuti ti-Dindaan nimbiinee, kun puee an sá circir páaa wanti ní.

¹⁹Usaraaɣal un di ɣá ikpiti pōtam saraauee ń ɣmó saraayee nanti mpaan ɣun bí circiree pu, circir kɔŋkooŋɣu cindin.

²⁰Un di yaa pée gbēē saraa gbanti nantee, udaan nì u-kpuulool dee. Fatiku yaa yāan dibɔkutil din puee, bí fíntí laakin fatiku yāanee circir paan̄ɣu pu.

²¹Bi yaa tókɔn saraa gbanti nanti dikumbool din poonee, bí gbá kí wī-dì. Ama an yaa sá tasa kumbool poon ní bi yaa tókɔn tinan gbantee, bí fíntí-dì tiŋan ní kí dū nnyim kí cántí-dì.

²²Bininjab bin sá bisaraaɣaliibee di ɣūn kí ɣmó tinan gbanti, tì sá circir páaa nanti ní.

²³Ama bi yaa ɣá ikpiti pōtam saraau ní ki dū u-fatikuu ki kón dikpafindi tantiun ki ɣá dikoobil din bi máan kí ɣá kí ká ikpiti pōtamee, bí taa ɣmó saraa gbanti nanti, bí cáá wà ɣɣmi.»

Lévitique 7

d. Dibɔkpil saraau

¹«Dibɔkpil saraau bí circir páaa ní. Bi nín máan kí nīn ɣáan-u puee sée.

²Laakin bi lantì saraawɔkaa wan̄kulukuee, niin ní bi máan kí lantì dibɔkpil saraau wan̄kuluku mun, ní bí dū fatiku kí yāan nsaraafan kɔkɔ pu kí mǎntí tū.

³Tin bi làá lēē kí wà ɣɣmi kí tī ti-Dindanee di sá dijugbindi nì ɣkpam min bī ina puee,

⁴nì aceebil liitil nì ɣkpam min pá ɣi nì ntikakal puee, ní kí lēē mpɔɔlam kɔkɔ kí nákatí kí kpáan aceebil dicilpu.

⁵Niinee ní usaraaɣal ń cáá wà ɣɣmi nsaraafan pu. An di sá saraa un ɣánkí dibɔkpilee, saraa un bi dùú wà ɣɣmi kí tī ti-Dindanee.

⁶Bisaraaɣaliibi kansikinee, bin pée sá bininjabee ɣūn kí ɣmó tinan gbanti, ama bí ɣmó-tì mpaan ɣun bí circiree pu, kun puee tì sá circir páaa nanti ní.

⁷Dibɔkpil saraau nì ikpiti pōtam saraau sá ubaanti ní, bi-ɣátam marau mun sá ubaanti ní. Usaraaɣal un di ɣá saraayee di yì kuwan̄kuluu kun bi dū ɣá saraayee nanti.

ee. Usaraaɣal jandi

⁸«Ubo yaa cáan kuwan̄kuluu ki ɣá saraawɔkaayee, usaraaɣal un ɣá an saraauee di yì kuwan̄kuluuee gbann̄ɣu.

⁹Tijin tin kɔkɔ bi pūul dibubulin àá bi tɔkɔntí kusɔɔhun àá bi tòó kitaŋkpapiliŋ pu kí dūú ná saraa kí tī ti-Dindaanee, usaraaŋal un dū saraa gbanti ki tī ti-Dindaanee di yì.

¹⁰Tijin saraabi bin kɔkɔ kíŋ bi dū ŋkpam ki búuŋ àá baa búuŋ ŋkpamee, Aarɔn jipɔmbi kɔkɔ di yì, bí yàkatī án nīn ŋmà.»

f. Mpèé saraau

¹¹«Mpèé saraau un bi náaŋ ki tì ti-Dindaanee nātam marau sò.

¹²Ubo yaa làá ná mpèé saraau kí jāaŋ ti-Dindaanee, ú dū kpɔnɔb bin bi dū ŋkpam ki búuŋ ki púl ŋkpɔnɔnyɔkɔ kpá poonee, nì ŋkpɔnɔwaamu mun pu bi yókɔfi ŋkpam ki púl ŋkpɔnɔnyɔkɔ kpá poonee, nì kalaabi bin bi dū ŋkpam ki ŋmāliŋ ki búuŋee kí kūtì ijaam saraau waŋkuluku pu.

¹³Mín boonee ní ú gíti dū kpɔnɔb bin bi ná ŋkpɔnɔnyɔkɔ poon ki púlee kí kūtì mpèé saraauee pu.

¹⁴Bí lēē kpɔnɔbee kɔkɔ pu ubo ubo kí ná saraa kí tī ti-Dindaan. Kpɔnɔb gbantee, usaraaŋal un dū ijaam saraau waŋkuluku fatikuu ki yāaŋ nsaraafan jaŋŋi puee di yì.

¹⁵Bí ŋmó mpèé saraau un bi ná ki jāaŋ ti-Dindaanee nanti ŋwiin ŋun bi ná saraa gbantee, tí taa wúntí kutaa.

¹⁶«Ama an yaa sá ipoon saraau àá nlaŋmɔntiim saraau nantee, bi ŋūn kí ŋmó-tì ŋwiin ŋun bi ná saraa gbantee nì ŋwinliliiti dal.

¹⁷Ama tin yaa kíŋ winta dalee, bí wà-tì ŋŋmi.

¹⁸Ubo yaa ŋmó mpèé saraau nanti winta dalee, ti-Dindaan kaa làá fōō un cáaŋ saraa gbantee saraau. Udaan ŋman ná saraa gbanti fám dee, di sá yii tinan gbantee bíi. Un ŋmó tinan gbantee fōō dibɔkpil ní ki làá tún u-yìntitam tafadaaldi.

¹⁹Tinan yaa gbēē tiwan tin kó tijɔkɔndee, bí taa ŋmó-tì, bí dū-tì kí wà ŋŋmi. «Unil un kamaa pée bí circiree ŋūn kí ŋmó saraa nanti.

²⁰Ama ubo yaa bí tijɔkɔndin ní ki ŋmó tinan tin bi dūu ná saraa ki tī ti-Dindaanee, bí nyāntí udaan Isirayeel nibul kansikin.

²¹Mín mbaantiim un di yaa gbēē tin bí tijɔkɔndinee, an dàkà yii tin kɔntí unil tijɔkɔndee àá kuwaŋkuluu kun kòóyee àá tin fù ti-pool pu bi kòóyee, ní ki yaa ŋmó mpèé saraau nantee, bí nyāntí-u Isirayeel nibul kansikin.»

g. Samaa marau

²²Ti-Dindaan bí Mooyiisi

²³ŋ tükù Isirayeel yab yii: «Ní taa ŋmó unaa àá upii àá uŋoobu kpam.

²⁴Ni ɣūn kɛ dū tiwaŋkuti tin kpɛyee àá tin ní an cúúyee kpam kɛ ɣá tiba, ama ní taa ɣmó-mì.

²⁵Ubo yaa ɣmó kuwaŋkuluu kpam min bàà sá bí dūú wà ɣɣmi kɛ tī ti-Dindaanee, bí nyāntí-u Isirayeel nibul kansikin.

²⁶Bàà laakin kamaa ní ni yaa bàñ ki kóòyee, ní taa ɣmó kinɔmbiki àá kuwaŋkuluu kubo fatikuu.

²⁷Un yaa ɣmó fatikuee, bí nyāntí-u Isirayeel nibul kansikin.»

²⁸Ti-Dindaan bí Mooyiisi

²⁹ń tükù Isirayeel yab yii: «Ubo yaa cáán mpèé saraau kɛ tī ti-Dindaanee, ú lēē dijandi dín sá ti-Dindaan yalee.

³⁰Ún u-ba ń cáán dijandi gbanti, an dàkà yii ɣkpam nì dibindi, ní kɛ yòon dibindi gbanti yilpu kɛ fíin fíin ti-Dindaan nimbiin niin.

³¹Niinee usaraaŋal ń fōō ɣkpamee kɛ cáá wà ɣɣmi nsaraafan pu. Ama dibindee, Aarɔn nì u-jipɔmbi di yì.

³²Ní lēē mpèé saraau waŋkuluku diŋaŋgiitaal kɛ tī usaraaŋal.

³³Aarɔn jipɔmbi kansikin un cūnni mpèé saraau waŋkuluku fatikuu nì ku-kpam nsaraafan puee di yì diŋaŋgiitaal gbanti.

³⁴Isirayeel yab saraabi bin bi ɣáán an sá mpèé saraabee poonee, m lēē dibindi dín bi fiintí fiintí m-nimbiinee nì diŋaŋgiitaal kɛ tī usaraaŋakpil Aarɔn nì u-jipɔmbi. Tin Isirayeel yab máàn kɛ nīn tì bisaraaŋaliibi kɛ nīn pée cá cá jaanjaanee dee.»

³⁵Daliŋkin ti-Dindaan nīn kāān Aarɔn nì u-jipɔmbi bí nīn sá bisaraaŋaliibee, dijandi dín bi nīn lēē kɛ tī-bi ti-Dindaan saraabi bin bi nīn cāabín kɛ wù ɣɣmi kɛ tì-uee poonee dee.

³⁶Nwiin gbanti ní ti-Dindaan yóon Isirayeel yab yii bí nīn tì Aarɔn nì u-jipɔmbi saraabi jandi gbanti. Án nīn sá dibɔkpaal kɛ tī Isirayeel yab kɛ nīn cá cá jaanjaan.

³⁷Bi nín máàn kɛ nīn ɣáán saraawɔkaa nì tijimpin saraau nì ikpiti pōtam saraau nì dibɔkpil saraau nì bi yaa làá kàān bisaraaŋaliibee saraau nì mpèé saraau puee dee.

³⁸Ti-Dindaan di nīn dū marab gbanti kɛ tī Mooyiisi Siinaayi jool pu, kuteeun, ɣwiin ɣun u nīn bālifi Isirayeel yab yii bí cáán-u bi-saraabee.

Lévitique 8

BI DŪ BISARAAŋALIIBI KI SÚ UNIMBŌTI
Bi dū Aarɔn nì u-jipɔmbi kɛ sú Unimbɔti

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²«Yíín Aarɔn nì u-jipɔmbi, kí cááń asaraańabɔkuti nì ńkpam nì ikpiti pɔtam nabil nì ipijaa ili nì kpɔnɔb bin baa ńá ńkpɔnɔnyɔkɔee an nín ká kukabikun.

³Mín boonee á yíín samaa kɔkɔ ń kpáfi circir kɔńkoonɔpu punyɔkɔki nyɔkɔpu.»

⁴Ní Mooyiisi ńá ti-Dindaan nín bí yii ú ńá puee ní samaa kɔkɔ kóon ki kpáfi circir kɔńkoonɔpu punyɔkɔki nyɔkɔpu.

⁵Niinee ní Mooyiisi bí samaa yii: «Kpèèmaan ti-Dindaan nín bí yii tí ńá puee sò.»

⁶Ní Mooyiisi cááń Aarɔn nì u-jipɔmbi nyɔkɔpu ki yāntì bi fùl nnyim kí nyā kí nín bí circir.

⁷U nìn dū poon bɔkutil ki pēēn Aarɔn ní ki dū ńaabu dambalau ki gbìñ-u, ní ki dū dibɔkutifɔkɔl mun ki pēēn-u, ní ki dū eefoodi ki léēn-u, ní ki dū dambala un ká eefoodi puee ki cúú u-caɲ.

⁸U nìn dū kilɔbiki kin pāantí usaraańakpil bindi puee ki páań-u ní ki dū Uriim nì Tumiim ki ńá kilɔbikee poon.

⁹U nìn dū ńaabu ki fiñ u-yil ní ki dū sindaariya un bi nyūntì ki nántiń mpumpukumee ki nákań nyɔkɔpu kí dàkà yii bi dū-u ki sú disaraańal tundi, kii ti-Dindaan nín nìn tükü Mooyiisi yii ú ńá puee.

¹⁰Mooyiisi yōon ńkpam ní ki bātì ki yāań circir kɔńkoonɔpu pu nì tin kɔkɔ bí ńu-poonee ní ki dū tiwanee kɔkɔ ki sú ti-Dindaan.

¹¹U nìn dū ńkpamee ki yāań nsaraafan pu ńfunyɔm miluli ní ki bātì ki sītì nsaraafan pu nì tin kɔkɔ bi cáa tūn ńu-pu ditundee nì kusampeeu nì kun pu ku tókóee ki dū an wantee kɔkɔ ki sú ti-Dindaan.

¹²U ńá mín ki dóóyee ní ki bātì ńkpamee ki sītì Aarɔn yil pu ki dū-u ki sú ti-Dindaan.

¹³Mín boonee ní Mooyiisi yāntì Aarɔn jipɔmbi mun sūtì ki pìl-u ní u dū bi-bɔkutiń ki pēēn-bi ní ki dū dambalab ki gbìñ-bi ní ki dū ńaabu ki fiñ bi-yiliń kii ti-Dindaan nín bí yii ú ńá puee.

¹⁴U dóóyee ní ki dātìń dinabil din bi làá dūú ńá ikpiti pɔtam saraauee ki cááń, ní Aarɔn nì u-jipɔmbi dū bi-ńalii ki páań di-yil pu.

¹⁵Ní Mooyiisi lāntì-dì ní ki dū u-ńambiki ki sēē fatiku ki dūu jōō nsaraafan yinɔyi pu ki māntì tú ki ńá-ńu circir. U nìn dū fatiku un kíñee ki kpáatì pòl nsaraafanee taapu. Mín ní u ńá ní ki dū nsaraafan ki sú Unimbɔti, bí nín ńaáń ikpiti pɔtam saraau ńu-pu.

¹⁶Mooyiisi yōon ńkpam min kɔkɔ bī ina puee nì mpɔɔlam nì aceebil liitil nì ńkpam min bī ńi-puee ki cáa wūń ńɔmi nsaraafan pu.

- ¹⁷Ama bi yōon dinabilee gbanɔu nì di-nanti nì di-bintee kɔkɔ ki cáa wùñ ɲɲmi dinaapaal kpaanceetiɲu kii ti-Dindaan nín kpáafi Mooyiisi yii ú ɲá puee.
- ¹⁸Niinee ní Mooyiisi tí dātì upìja un bi làá dūú ɲá saraawɔkaayee ki cáan ní Aarɔn nì u-jipɔmbi dū bi-ɲalii ki páan u-yil pu.
- ¹⁹Ní Mooyiisi lāntì-u ní ki dū fatiku ki yāan nsaraafan kɔkɔ pu ki mǎntì tú.
- ²⁰Mooyiisi càkā upìjee nanti ní ki dū diyil nì ɲkpam ki dūu kútì ki wùñ ɲɲmi.
- ²¹U dū nnyim ki fíntì ina nì ayaka ní ki dū upìjee nanti tin kínee kɔkɔ ki kútì ki dūu wùñ ɲɲmi nsaraafan pu ki ɲá saraawɔkaa, ní saraayee sɔnsɔfiɲu sɔɲkì ti-Dindaan pɔbil kii ti-Dindaan nín nìn kpáafi-u yii ú ɲá puee.
- ²²Mín boonee ní u dātì upìjaliliiti ki cáan bí dūú ɲá saraa, bisaraaɲaliibi n kíl bi-saraaɲatundi, ní Aarɔn nì u-jipɔmbi dū bi-ɲalii ki páan upìjee yil pu.
- ²³Ní Mooyiisi lāntì-u ní ki dū fatiku ki jōō Aarɔn tafalam ɲgiil yal pu nì u-ɲambijal ɲgiil yal pu nì u-taɲambijal ɲgiil yal pu.
- ²⁴Boonee ní Mooyiisi yāntì Aarɔn jipɔmbi sútì ki píl-u ní u dū fatiku ki jōō bi-tafalam ɲgiil yaɲ pu nì bi-ɲambijaliɲ ɲgiil yaɲ pu nì bi-taɲambijaliɲ ɲgiil yaɲ pu ní ki dū fatiku un kínee ki kpáatì pól nsaraafan ki mǎntì tú.
- ²⁵Mooyiisi lēē ɲkpam nì dijugbindi nì ɲkpam min bī ina puee nì mpɔɔlam nì aceebil liitil nì ɲkpam min bī ɲi-puee nì diɲaɲgiitaal.
- ²⁶Kikabiki kiba nìn yú niin bi dū-kì ki sú ti-Dindaan. Kpɔnɔb bin baa ɲá ɲkpɔnɔnyɔkɔee nìn kā poon. U nìn lēē kpɔnɔb bin bi dū ɲkpam ki búuñ ki púl ɲkpɔnɔnyɔkɔ kpá poonee ubɔ, nì ɲkpɔnɔwaamu mun pu bi yókɔfi ɲkpam ki púl ɲkpɔnɔnyɔkɔ kpá poonee ubɔ, nì kalaabi bin bi dū ɲkpam ki ɲmāliɲ ki búuñee ubɔ. U nìn dū kɔkɔ ki páan upìjee kpam nì u-ɲaɲgiitaal pu.
- ²⁷Ní Mooyiisi dūu ɲúbiɲ Aarɔn nì u-jipɔmbi ní bi dúkutì yilpu ki fíiɲ fíiɲ ti-Dindaan nimbiin.
- ²⁸Bi ɲá mín ki dóòyee ní Mooyiisi fātì fōō bi-ɲaan ki dūu páan saraawɔkaa un pá nsaraafan puee ki wùñ ɲɲmi. Mín ní bi nìn ɲá saraabi ní bisaraaɲaliibi kíl bi-tundi, ní saraayee sɔnsɔfiɲu nìn sɔɲkì ti-Dindaan pɔbil.
- ²⁹Mooyiisi nìn yōon upìjee bindi, ki dúkutì yilpu ní ki fíiɲ fíiɲ ti-Dindaan nimbiin. Dijandi gbanti ní bi nìn dūu tī Mooyiisi kii ti-Dindaan nín nìn síiɲ-u mara puee.
- ³⁰Niinee Mooyiisi yōon ɲkpam nì fatiku un nìn bí nsaraafan puee ki dūu yāan Aarɔn nì u-wampeenkaati pu nì u-jipɔmbi mun nì bi-wampeenkaati pu. Mín ní u ɲá ki dū Aarɔn nì u-jipɔmbi nì bi-wampeenkaati kɔkɔ ki sú ti-Dindaan.
- ³¹Niinee ní Mooyiisi bí Aarɔn nì u-jipɔmbi yii: «Tókɔrmaan tinan dikpafindi tantiu punyɔkɔki nyɔkɔpu. Ni yaa tókɔn-tèe, ní ɲmó-tì niin nì kpɔnɔb

bin kā kikabikin bi cáán ki ḡá saraayee kii m nín nín tī-si mara ki lī yii: <Aarṇ nì u-jipṁbi di làá ḡmó-tèe.>

³²Tinan nì kpṁṁb bin ni ḡmó an kíḡee, ní dūú wà ḡḡmi.

³³Naa máaḡ kí yīkì circir kṁḡkooḡḡu punyṁṁkṁki nyṁṁṁpu kí cáá sāā iwiin iluli dal. Naa máaḡ kí nyā áli iwiin iluli in bi síḡḡ kí dūú ḡá saraabi ní kíḡḡ disaraaḡal tundee ḡ kúntí.

³⁴Kii ti nín ḡá pu dín nee, ti-Dindaan u-ba di síḡḡ mara yii tí ḡá mín ní ní ká ni-kpitii pṁtam.

³⁵Ni máaḡ kí nín bí circir kṁḡkooḡḡu punyṁṁkṁki nyṁṁṁpu ḡwiimpu nì kunyeeu kí cáá sāā iwiin iluli. Mimmee ni ḡḡḡ kí tṁ ti-Dindaan tundi kí taa kpú. Ti-Dindaan nín kpáafi-mi yii ḡ ḡá puee dee.»

³⁶Aarṇ nì u-jipṁbi ḡá tin kṁṁ ti-Dindaan dī Mooyiisi pu ki síḡḡ-bi yii bí ḡee deede.

Lévitique 9

Aarṇ nì u-jipṁbi saraapeepeekaabi bṁti

¹ḡwinniniiti dalee ní Mooyiisi yīḡḡ Aarṇ nì u-jipṁbi nì Isirayeel yab kpilib.

²U nín bí Aarṇ yii: «Nyàabḡ dinabil kí dūú ḡá a-kpitii pṁtam saraau nì upḡja kí dūú ḡá a-saraawṁkaau. Tiwaḡkutee liitil laaba ḡ taa nín wṁḡ ní á cááḡ-tì ti-Dindaan nimbiin.

³Mín boonee á tṁkṁ Isirayeel yab bí cááḡ uḡja kí dūú ḡá ikpiti pṁtam saraau nì dinabil dín cáá dibindi dibee nì dipibil dín cáá dibindi dibee ḡi-laaba ḡ taa nín wṁḡ bí dūú ḡá saraawṁkaa.

⁴Bí cááḡ unaja nì upḡja kí ḡá mpèe saraau kí tī ti-Dindaan, ní kí dū ḡyim min bi dū ḡkpaḡ ki búuḡee kí ḡá tijimpin saraau. Kun puee dín nee, ti-Dindaan làá nyāntí u-ba kí dākà-ni.»

⁵Ní bi cááḡ tin kṁṁ Mooyiisi bālifèe circir kṁḡkooḡḡu nyṁṁṁpu, ní samaa kṁṁ sṁtḡḡ ki kíḡḡ ki sí ti-Dindaan nimbiin.

⁶Ní Mooyiisi lī yii: «M làá dākà-ni tin ti-Dindaan kpáafi-ni ní ḡee. Ni yaa lafun ḡá mín, u làá lēe u-nyooti kí dākà-ni.»

⁷Niinee ní Mooyiisi bí Aarṇ yii: «Sṁtí kí pḡḡ nsaraafan kí ḡá a-kpitii pṁtam saraau nì a-saraawṁkaau, kí pṁtí a-kpitii nì samaa kpitii. Mín boonee á ḡá saraabi bin ní samaa cááḡee kí pṁtí bi-kpitii, kii ti-Dindaan nín síḡḡ mara puee.»

⁸Ní Aarṇ sṁtḡḡ ki pḡḡ nsaraafan ní ki lāntḡ ṁḡ u-ba kpitii pṁtam saraau nabil.

⁹Ní u-jipṁbi cááḡ-u fatiku ní u dū u-ḡambiki ki sēe fatikuee ki dūu jṁṁ nsaraafan kpḡḡḡ pu ní ki kpáatḡ un kíḡee ki pṁḡ nsaraafan taapu.

- ¹⁰U dū ŋkpam nì aceebil nì mpɔɔlamee ki wùñ ŋɣmi nsaraafan pu kii ti-Dindaan nín nìn kpáafi Mooyiisi puee.
- ¹¹Ama ní ki yōon tinan nì ŋgbanee ki nyánti dinaapaal kpaanceetiŋu ki wùñ ŋɣmi.
- ¹²Mín boonee ní Aarɔn lānti upija un bi cáan kí ŋá saraawɔkaayee, ní u-jipɔmbi cáan-u fatiku ní u dūu yāan nsaraafan pu ki mǎnti tú.
- ¹³Bi càkā upijee nanti ní ki dū diyil ki kúti ki tī-u ní u dūu wùñ ŋɣmi nsaraafan pu.
- ¹⁴U fínti ina nì ayaka ki dūu páan saraawɔkaa un pá nsaraafan puee ki wùñ ŋɣmi.
- ¹⁵Mín boonee ní Aarɔn cáan samaa kɔkɔ saraabi: u yōon samaa kɔkɔ kpiti pɔtam ŋɔjau ki lānti ki ŋá saraa kii u nín bàà ŋá dinabil puee.
- ¹⁶Bi cáan saraawɔkaa waŋkutee nyɔkɔpu ki ŋá saraa kii bi nín síi mara bí nín ŋáan-u puee.
- ¹⁷Bi yōon tijimpin saraau ki yáfi diŋaŋkul ki dūu wùñ ŋɣmi nsaraafan pu, ki kpáan saraawɔkaa un bi ŋáan kutaafaau kamaayee.
- ¹⁸Boonee ní u lānti unaja nì upija un samaa kɔkɔ cáan kí ŋá mpèe saraauee, ní u-jipɔmbi cáan-u fatiku ní u dūu yāan nsaraafan pu ki mǎnti tú.
- ¹⁹Bi gíti tí cáan-u unajee nì upijee kpam, an dàkà yii ajugbin nì ŋkpam min pá ina puee nì aceebil nì mpɔɔlam,
- ²⁰ní ki dūu páan unajee nì upijee biŋi pu ní Aarɔn dū ŋkpamee ki wùñ ŋɣmi nsaraafan pu.
- ²¹Aarɔn yōon tiwaŋkuti biŋi nì diŋaŋgiitaal yilpu ní ki fíi fíi ti-Dindaan nimbiin kii Mooyiisi nín nìn pée síi-u mara puee.
- ²²Nyunti ŋun Aarɔn ŋá ikpiti pɔtam saraau nì saraawɔkaa nì mpèe saraau ki dóyee ní u yōon u-ŋalii ki túl samaa ki mēe ki bīi bi-pu ní ki kpákatì nsaraafan pu.
- ²³Mooyiisi nì Aarɔn nín kóò dikpafindi tantiun. Bi dāa fātii nyánnée ní ki mēe ki bīi samaa kɔkɔ pu. Niinee ní ti-Dindaan nyánti u-nyooti ki dàkā samaa kɔkɔ.
- ²⁴Ní ŋɣmi ŋubɔ nyánni ti-Dindaan nimbiin ki dómiñ ki wùñ saraawɔkaa nì ŋkpam min pá nsaraafan puee. Samaa kɔkɔ nín ká mimmee ní bi fáá iwiliili nì dipɔɔpindi, ní ki tātì dōon dicincibil.

Lévitique 10

Ti-Dindaan ŋmiŋu wùñ Aarɔn jipɔmbi bili

- ¹Aarɔn jipɔmbi Nadaab nì Abiyuu yōon bi-sambiyaamu mun poon bi tūtì talaalúe ki pātì ŋɣmi ki dū talaalu ki páká. Bi nìn cáan ŋɣmi ŋun an kaa pú nsan

bí cáan ti-Dindaan nimbiinee, kun puee an kaa nín nóó nì ti-Dindaan nín síh-bi puee.

²Niinee ní ti-Dindaan yāntì ηηmi ηubɔ dómín ki wùñ-bi ní bi kpîl dibɔbil pu niin ti-Dindaan nimbiin.

³Ní Mooyiisi bí Aarɔn yii: «An ní ti-Dindaan nín kpáafi-ni ki lī yii: <Bin sútiñ ki pìl-mee ní m là bí dākà m nín bí circir puee, ní ki là bí dākà m-nyooti samaa kɔkɔ nimbiin.>» Ní Aarɔn wunti kpîl.

⁴Niinee Mooyiisi yíñ Aarɔn baawaai Usiyeel jipɔmbi Miisayeel nì Eeliisafan ki bí-bi yii: «Dāammaan kí yòon ni-nabiyaamu circir kɔηkooηηu nyɔkɔpu kí cáá nyāntí dinaapaal kpaanceetiηu.»

⁵Ní bi dómín ki yòon bi nì bi-bɔkutiη ki nyāntì dinaapaal kpaanceetiηu kii Mooyiisi nín bí yii bí ηá puee.

⁶Ní Mooyiisi bí Aarɔn nì u-jipɔmbi Eeleeyasaar nì Itamaar yii: «Ní taa yāntì ni-yikpiti ñ nín bí fikil fikil kí taa catí ni-bɔkutiη mun kí dākà yii ni bí kunimbāaun. Ni yaa ηá mimmee, ni làá kpú ní kí yāntì ti-Dindaan ñ gí samaa kɔkɔ pu diηuul. Ní yāntì ni-nabiyaamu Isirayeel yab kɔkɔ ñ kāl bin ti-Dindaan dū ηηmi ki kūyee kpool.

⁷Nimbee, ní taa nyā Circir kɔηkooηηu punyɔkɔpu, án nín làá ηá pu ní taa kpúee, di sá yii bi bātì ηkpam ki sītì ni-yiliη pu ki dū-ni ki sú ti-Dindaan ní.» Ní Aarɔn nì u-jipɔmbi ηá ki nóó nì Mooyiisi nín bí yii bí ηá puee.

Idafi in pɔɔyee marab

⁸Ti-Dindaan bí Aarɔn yii:

⁹«Sii nì a-jipɔmbi, ni yaa kóò circir kɔηkooηηu poonee, ní taa nyò ndamam áá ndaam mín pɔɔyee miba, án nín làá ηá pu ní taa kpúee. Án nín sá dibɔkpaal ki tī nì nì ni-biyaamu kí nín cá jaanjaan.

¹⁰Mimmee ni làá ηmā kí gāntì tin bí circiree nì tin kaa bée, nì tin bi kòóyee nì tin baa kòóyee.

¹¹Ni làá gíti ηmā kí dākà Isirayeel yab abɔkpaa ηin ti-Dindaan dī Mooyiisi pu ki tī-bee.»

Saraabi nanti marab

¹²Mooyiisi bí Aarɔn nì Eeleeyasaar nì Itamaar, u-jipɔmbi bili bin kínee yii: «Bi nín lēē tijimpin saraau poon dihandi ki wùñ ηηmi ki tī ti-Dindāanee, dihandi din kínee, ní dūú ηá tijin kí jī nsaraafan cañin ηkpɔnɔnyɔkɔ ñ nín kpá poon, di sá yii an sá circir páaa jinti ní.

¹³Mpaan ηun bí circiree pu ní ní jī tijin gbanti, di sá yii saraabi bin bi cāabìñ ki tì ti-Dindāanee, dihandi din sá ki tī sii nì a-jipɔmbee dee. Ti-Dindaan nín síh-mi puee dee.

¹⁴Tiwaŋkuti bindi din bi yōon kutaa ki fiih fiihee nì ditaal din bi lēē ki dūu tī ti-Dindaanee, sii nì a-jipombi nì a-bisalib í kàl laakin bí circiree kí jī an jinti, di sá yii mpèé saraau un Isirayeel yab ḡáánee, dijandi gbanti di sá ki tī sii nì a-jipombi.

¹⁵Bi yaa lēē ditaal nì dibindi din bi làá fiih fiihee, bí lēē ḡkpam min bi làá cáá wà ḡḡmee, ní kí yōon yilpu kí fiih fiih ti-Dindaan nimbiin. Míh boonee sii nì a-jipombi di yì, di sá yii dijandi din sá ki tī-ni kí nīn cá jaanjaanee dee, kii ti-Dindaan nīn tī mara puee.»

¹⁶Boonee Mooyiisi dāa béē yii uḡja un bi dūu ḡá ikpiti pōtam saraauee, bi dūu wūñ ḡḡmi. Niinee ní Mooyiisi ḡí Eeleeysaar nì Itamaar, Aarōn jipombi bin kínee pu diḡuul, ní ki bālifi-bi yii:

¹⁷«Ba pu ní naa ḡmó ikpiti pōtam saraau nanti mpaan ḡun bí circiree pu ní, kun puee tinan gbanti bí circir páaa ní? Ti-Dindaan di dū-ti ki tī-ni yii ní fōō samaa kōkō kpitií kí túñ kí ḡmā kí fíntí bi-kpitií ti-Dindaan nimbiin.

¹⁸Baa dū uḡoobu gbanti fatikuu ki kón circir kōḡkooḡḡu poon, an puee an bàà sá ní ḡmó u-nanti ní, kii m nīn síih-ni mara puee.»

¹⁹Ní Aarōn kí Mooyiisi yii: «Díh di sá ḡwimpeepeekaa ḡun bi ḡá ikpiti pōtam saraau nì saraawōkaayee, ní sii a-ba nyí tin jítì m-puee. Mim mee an kítì ti-Dindaan nimbiin yii m bàà ḡmó ikpiti pōtam saraau nanti díh wiḡḡuaaa?»

²⁰Mooyiisi gbíl an nyōobuḡḡee ní ki tī-u imón.

Lévitique 11

TIWAN TIN BI KÒÓYEE NÌ TIN BAA KÒÓYEE Tiwaŋkuti tin bi kòóyee nì tin baa kòóyee

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi nì Aarōn yii

²bí tükù Isirayeel yab yii: «Tiwaŋkuti tin kōkō cōom kitiḡ puee poonee, tin ni ḡñh kí ḡmóee sò.

³Ni ḡñh kí ḡmó tiwaŋkuti tin tafuḡfukuti látì ní tì kpìkitì ki fàtìi ḡmóòyee.

⁴Ama tiwaŋkuti tin kpìkitì ki fàtìi ḡmóò áá ti-tafuḡfukuti látèe kansikinee, - ni kòó ugutaamu, di sá yii u kpìkitì ki fàtìi ḡmóò, ama ní kaa cáá titafuḡfukul, ni kòó kuwaḡkuluu gbanti.

⁵ - Ni kòó ujaḡbeenapul, di sá yii u kpìkitì ki fàtìi ḡmóò, ama ní kaa cáá titafuḡfukul.

⁶ - Ni kòó kiwuḡ, di sá yii u kpìkitì ki fàtìi ḡmóò, ama ní kaa cáá titafuḡfukul.

⁷ - Ni kòó ugbeeti, di sá yii u-tafuḡfukuti látì, ama waa kpìkitì ki fàtìi ḡmóò.

⁸Ní taa ḡmó tiwaŋkuti gbanti nanti. Ní taa gbēē ti-waḡkpil, tí nīn sá-ni dikoobil.

- ⁹«Tin kɔkɔ kóò nnyiminee, án yaa sá kubɔɔuneeee, dimɔɔlineeee, ibunneeee, ni ŋūn kɪ ŋmó ijɔm in cáá ipɔkɔ nì ifeenee.
- ¹⁰Ama ní taa ŋmó tin kɔkɔ pée bí nnyimin, amɔɔ poon áá ibun poon kaa cáá ipɔkɔ nì ifeenee.
- ¹¹Tí nīn sá-ni dikoobil. Ní taa ŋmó ti-nanti kɪ taa gbēē ti-waŋkpil.
- ¹²Ni kòó tin kɔkɔ pée bí nnyimin kaa cáá ifeenaaa, kaa cáá ipɔkɔee.
- ¹³«Inoon kansikinee, in ni kòó kaa máaŋ kɪ ŋmóee sèé: ukaalun nì ukaabu nì nnyimin kaaluŋwu,
- ¹⁴nì kikaaliŋkpaŋ nì kaajiiku nì u-buluku,
- ¹⁵digaliŋgaal nì di-buluku,
- ¹⁶taataa nì kitulinjakpatibooi nì ŋkpinni kpɔkpɔfiu nì kaasaabi nì bi-buluku,
- ¹⁷ditulinjool nì jɔmbaŋki nì unanjikaabu,
- ¹⁸nì kpɔkpɔfiibi bin sil fɔkɔee nì kpɔkpɔfiibi bin cáá nnyɔlee nì ukpiŋkaabu,
- ¹⁹nì naakpaapiin nì kikpiŋkaabiki nì ki-buluku nì yikpitikooja nì kunanjiŋu.
- ²⁰«Inaaki in kɔkɔ cáá iyakal inaa ki cáá ifeenee, ni kòó.
- ²¹Ama ni ŋūn kɪ ŋmó in cáá iyakal ki yùkufi kitiŋee,
- ²²an dàkà yii inakitoon nì i-buluku, ipɔɔm nì i-buluku, nì imalingoon nì i-buluku.
- ²³Ama kunaakibuluu kun kíŋ ki cáá ifeen nì iyakal inaayee, ni kòó.»

Tin kōntí unil tijókōndee

- ²⁴«Tiwaŋkuti tiba kōntí unil tijókōndi. Un yaa gbēē ti-waŋkpilee kó tijókōndi kɪ cáá sãa kujoou.
- ²⁵Un di yaa tí yōon ti-waŋkpilee kó tijókōndi kɪ cáá sãa kujoou, ú fíntí u-wampeŋkaati.
- ²⁶Ni kòó tiwaŋkuti tin tafuŋfukuti kaa látì ní kaa kpìkitì kɪ fàtìí ŋmóee.
- ²⁷Ni kòó tiwaŋkuti tin kɔkɔ cáá ataa anaa ki còom ti-taaji poonee. Tì yaa kpìl ní ubo gbēē-tèe, udaan mun kó tijókōndi kɪ cáá sãa kujoou.
- ²⁸Un mun yaa túŋ ti-waŋkpilee kó tijókōndi kɪ cáá sãa kujoou. Udaan n fíntí tiwan tin u pēēyee, di sá yii ni kòó tiwaŋkuti gbanti.
- ²⁹«Tiwaŋkuti tin kpátìi gbí kitiŋ puee, tin ni kòó ti-kansikinee sèé: tumbuŋku nì unapul nì dijikpal nì di-buluku,
- ³⁰nì kijipatii nì jilkantoolii nì kaŋkampu nì ulɔ nì kunaatoou.

³¹Béémaan yii ni kòó tiwanḡkuti gbanti. Ubo yaa gbēē ti-waḡkpilee, udaan kó tiḡkḡndi kí cáá sãā kujoou.

³²Tì yaa kpî ní ki lítì tiba puee, an yaa sá ndo sambikaaa, tiwampeenkaalaaa, ḡgbanaaaa, ditḡkḡlaaaa, tin kamaa ní bi pée cáá tūn ditundee, tiwan gbanti kó tiḡkḡndi. Bí dū nnyim ki fíntí-tì ní tí sǐl kí cáá sãā kujoou ní kí nyā tiḡkḡndin.

³³Tiwanḡkuti gbanti kubo yaa kpî ki jéetì ditansambilin àá diboolinee, tin kã poonee kḡkḡ kó tiḡkḡndi, bi máaḡ kí gbá kí wī ditansambil àá dibool gbanti.

³⁴An yaa sá nnyim di kã di-ni ní nnyimee kpáatì ki sītì tijin tin baa kòóyee puee, tijin gbanti mun kó tiḡkḡndi. An yaa tí sá nnyinnyḡkaam àá ndaam poon ní nnyim gbanti yaa kóee, báà mi yaa kã kun poonee, nnyim àá ndaam gbanti mun kó tiḡkḡndi.

³⁵Tiwan tin kamaa ní tiwanḡkutee yaa kpî ki gbēēyee kó tiḡkḡndi. An yaa sá dibubul àá ḡfan puee, see bí gbá kí wī-ḡu, di sá yii ḡu mun kó tiḡkḡndi dee.

³⁶Nì mǐḡ kḡkḡee, kuwaḡkuluu yaa jéetì nnyimbul àá dinyimbḡbil din poon ní nnyim dḡee ki kpīyee, nnyim gbanti kaa kóó tiḡkḡndi. Ama un di yaa gbēē kuwaḡkuluu gbanti wuntee di kóó tiḡkḡndi.

³⁷Diwanḡkil gbanti diḡandi diba yaa lítì ḡwambool puee, ḡwambool gbanti kaa kó tiḡkḡndi.

³⁸Ama bi yaa wōoḡ ḡwambool ní diwanḡkpilee yaa gbēēyee, ḡwambool gbanti kó tiḡkḡndi.

³⁹«Tiwanḡkuti tin ni jīḡee kubo yaa kpî ní ubo gbēē-kuee, udaan kó tiḡkḡndi kí cáá sãā kujoou.

⁴⁰Un di yaa ḡmó tinan gbantee máaḡ kí fíntí u-wampeenkaati, udaan kó tiḡkḡndi kí cáá sãā kujoou. Un mun di yaa yōoḡ diwanḡkpilee máaḡ kí fíntí u-wampeenkaati, udaan kó tiḡkḡndi kí cáá sãā kujoou.

⁴¹«Ni kóó ḡwambilimu mun kpátìi gbí kitḡ pu ki fòotē. Ní taa pée ḡmó-tì.

⁴²Ni kóó tin fù ti-poonḡ puee nì tin còom ataa anaa àá ataa kupaaḡ puee. Ní taa pée ḡmó-tì.

⁴³Ní taa dū tiwanḡkuti gbanti tiba kí kḡḡ ni-ba tiḡkḡndi. Taa pée yàntīmaan tí kḡḡ-ni tiḡkḡndi án nín làá ḡá pu ní ti-puee, ní kpántí biḡkḡndambee.

⁴⁴Di sá yii man di sá ni-Dindaan ni-Nimbḡtiu. Nín bímaan circir, kun puee man bí circir ní. Taa yàntīmaan tiwan tin fòotì ki kpátìi gbí kitḡ pu nee kansikin kubo ḡ kḡḡ-ni tiḡkḡndi.

⁴⁵Man di sá ni-Dindaan un nyántìḡ-ni Eejipiti tiḡkin kí nīn sá ni-Nimbḡtiuee. Mǐḡ puee nín bímaan circir, kun puee man m-ba bí circir ní.»

⁴⁶Marab bin bi nìn síìh tiwaṅkuti nì inoon nì tiwan tin kòkò fòotī ki kóò nnyiminee nì tin kòkò kpátìi gbí kitin puee dee.

⁴⁷Marab gbanti di nìn yàntī bi gàntī tiwaṅkuti tin bi kòóyee nì tin baa kòóyee, nì tiwaṅkuti tin bi máaṅ kí jēe nì tin baa máaṅ kí jēe.

Lévitique 12

Umatimpɔɔn marab

¹Ti-Dindaan sòoñ nì Mooyiisi ki bí-u yii:

²«Tùkù Isirayeel yab yii unimpu yaa cáá dipool ki màl kibininjabikee, mara poonee, u kó tijòkòndi kí cáá sãā iwiin iluli dal kii u nín yaa ká u-ba, u bí tijòkòndin puee.

³Nwinniniiti dalee, bí gí kibikee dikpandandi.

⁴Mín boonee, ú gíti kàl iwiin mmun̄ku nì saalaa nì ita kí nyā fatiku un nyāñ-uee jòkòntin. Waa máaṅ kí gbēē tiwan tin bí circir bi dūu sú ti-Dindaanee, kaa máaṅ kí kó circir kɔṅkooṅṅu cindin kí cáá sãā nyunti ṅun u làá nyā u-matinti jòkòntinee.

⁵«An yaa sá kibinimpubiki ní u màllee, mara poonee, u kó tijòkòndi kí cáá sãā nnyɔmu muli kii u nín yaa ká u-ba, u bí tijòkòndin puee. Mín boonee ní ú gíti kàl iwiin imun̄ku ita nì iluu kí nyā fatiku un nyāñ-uee jòkòntin.

⁶«An yaa sá kibininjabiki áá kibinimpubiki ní u màl ní ki kàl iwiin in mara bālifèe ki tin sãāyee, ú cùú ká usaraaṅal circir kɔṅkooṅṅu punyòkòki nyòkòpu. Ú cááñ dibindi diba pibil kí ṅá saraawòkaa nì dinanjil áá dibeenanjil kí ṅá ikpiti pōtam saraau.

⁷Ní usaraaṅal n̄ fōō tiwaṅkutee kí cáá ṅá saraa ti-Dindaan nimbiin kí fíntí unimpuee kpitii ú nyā fatiku un nyāñ-uee jòkòntin.» Mara un bi nìn síìh unimpu yaa màl kibininjabiki áá kibinimpubikee dee.

⁸«Unimpu ṅaan yaa kaa nyìṁ ú dā dipibilee, u ṅūh kí cááñ ananjil ali áá abeeenanjil ali ní kí dū diba kí ṅá saraawòkaa ní kí dū din kíṅee kí ṅá ikpiti pōtam saraau, ní usaraaṅal n̄ dūú ṅá saraa kí fíntí u-kpitii ní ú nyā fatiku un nyāñ-uee jòkòntin.»

Lévitique 13

Iween in tòó unil wunti puee marab

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi nì Aarɔn yii:

²«Ubo wunti pu laaba yaa díkí áá tikalindi nyāñ u-wunti pu laaba áá u-wunti pu laaba líkiti ki jìl ní ki dāa dūu ṅá mbuun kii dinyaṅgbandee, bí cáá udaan kí dàkà usaraaṅakpil Aarɔn áá u-jipɔmbi kansikin ubo.

³Usaraaŋal n̄ kpèè mbuun ŋun b́i udaan wunti puee. Tikuti tin b́i mbuunee poonee yaa p̄iñ n̄ mbuun yaa ŋmó ki kó tiwunna poonee, mimmee an sá dinyangbandi buuŋŋu. Usaraaŋal n̄n kpèè-u ki ká mimmee n̄ ú sòòn báà ŋma n̄ gb̄l̄ yii udaan kó tijokondi.

⁴Ama u-wunti pu laakin líkitèe yaa p̄iñ n̄ kaa ŋmó ki kó tiwunna poon, n̄ tikuti mun kaa pílee, usaraaŋal n̄ dū-u ḱi p̄iñ kudii ú n̄n b́i niin u-baba iwiin iluli.

⁵Ŋwinluluúti dalee n̄ usaraaŋal n̄ t́i kpèè-u. U yaa ká yii mbuunee kaa kpánti, kaa wāaŋ muee n̄ ú fàtí t́i dū-u ḱi p̄iñ kudii ú n̄n b́i niin u-baba iwiin iluli.

⁶Ŋwinluluúti dalee n̄ usaraaŋal n̄ ǵti t́i p̄iñ-u n̄lilitiim ḱi kpèè-u. Mbuun yaa píil fāaa kaa wāaŋee, usaraaŋal n̄ sòòn báà ŋma n̄ gb̄l̄ yii unilee kaa kó tijokondi, an pée sá tikalindi n̄. Udaan n̄ f́ntí u-wampeenkaati ḱi ŋāŋkì.

⁷Ama usaraaŋal n̄n ká yii waa kó tijokondee n̄ boonee tikalindee yaa lālimèe, ú fàtí ǵtí ḱi dū u-ba ḱi dākà usaraaŋal ú kpèè-u.

⁸Usaraaŋal yaa dáaŋ ki ká yii tikalindi lālim̄ ki gb́i tiwun kóko puee n̄ ú sòòn báà ŋma n̄ gb̄l̄ yii udaan kó tijokondi, an sá dinyangbandi.

⁹«Dinyangbandi weenyi iba yaa tó ubɔee, b́i cáaŋ-u usaraaŋal cee.

¹⁰Usaraaŋal n̄ kpèè-u. An yaa sá disɔŋkpeepindi di b́i udaan wunti pu n̄ disɔŋkpeele poon tikuti b́i ki p̄iñ n̄ mbuun nútínee,

¹¹an sá dinyangbandi buuŋŋu di tó udaan. Usaraaŋal n̄ sòòn báà ŋma n̄ gb̄l̄ yii udaan kó tijokondi. An kaa ti bàlifi ú dū-u ḱi p̄iñ kudii, di sá yii an nyán mpaampiin pu yii u kó tijokondi.

¹²Ama usaraaŋal yaa dáaŋ ki ká yii dinyangbandi weenyuee kpátì gb́i udaan wunti kóko pu ḱi kíl̄ diyil ḱi cáá sāa ataayee,

¹³usaraaŋal n̄ m̀tí kpèè tiŋan. U yaa ká yii an pín u-wunti kóko puee, ú sòòn báà ŋma n̄ gb̄l̄ yii waa kó tijokondi. Di sá an pín u-wunti kóko pu ki p̄iñ, waa kó tijokondi.

¹⁴Ama ŋwiin ŋun u yaa ká udaan wunti léetèe, ŋwiin gbantee u kó tijokondi.

¹⁵Usaraaŋal yaa pée ká udaan wunti léetèe, ú sòòn báà ŋma n̄ gb̄l̄ yii u kó tijokondi. U-wunti n̄n léetèe dākà yii an sá dinyangbandi weenyu.

¹⁶Ama u-wunti laakin léetèe yaa fàtì pílee, ú ǵtí ḱi ká usaraaŋal.

¹⁷Usaraaŋal n̄ ǵti kpèè-u. U mun yaa ká yii u-wunti laakin léetèe pílee, ú sòòn báà ŋma n̄ gb̄l̄ yii ŋweenee kaa sá tijokondi weenyu, n̄ un pu ŋu kēe mun kaa kó tijokondi.

¹⁸«Dinal yaa n̄n tó ubɔ n̄ ki kp̄i,

¹⁹ama ní laakin dinalee nìn tóee, ndulim miba nyán àá niin léetì ki pīn fàaayee, udaan n cáá u-ba kí dākà usaraaṅal.

²⁰Usaraaṅal n kpèè-u. Laakin ṅá ndulim àá an léetèe yaa ṅmó ki kó tiwunnaa poon ní tikuti tin bí ṅu-poonee pīnhee, usaraaṅal n sòon báà ṅma n gbīl yii udaan kó tijòkòndi. Dinyaṅbandi buuṅṅu di nyán dinalee buṅweekun.

²¹Ama usaraaṅal yaa dāan ki ká yii tikuti tin bí mbuunee poon kaa pīn ní mbuunee kaa ṅmó ki kó tiwunnaa poon, ní kaa léetèe, ú dū-u kí pīn kudii u-baba iwiin iluli.

²²Mín boon mbuunee yaa nyātèe, usaraaṅal n sòon báà ṅma n gbīl yii udaan kó tijòkòndi: dinyaṅbandi buuṅṅu dee.

²³Ama mbuunee yaa kaa kpánti kaa wāan muae, mimmee an sá dinalee buṅweeku. Usaraaṅal n lì báà ṅma n gbīl yii udaan kaa kó tijòkòndi.

²⁴«ṅṅmi yaa nìn wūn ubo ní an ṅá ndulim kubuṅweeu poon ki pīn fāaa àá ki mán wèeeeyee,

²⁵usaraaṅal n kpèè-u. Tikuti tin bí ndulim poonee yaa pīn ní mbuun yaa ṅmó ki kó tiwunnaa poonee, an sá dinyaṅbandi di nyán kubuṅweeuee poon. Usaraaṅal n sòon báà ṅma n gbīl yii udaan kó tijòkòndi.

²⁶Ama usaraaṅal yaa ká yii tikupin kaa bí ndulim poon ní kaa ṅmó ki kó tiwunnaa poon, kaa tí pīn fàaayee, usaraaṅal n dū-u kí pīn kudii u-baba iwiin iluli.

²⁷Iwiin iluli dal, usaraaṅal yaa fātii kpēē-u ki ká yii an wāanee, usaraaṅal n sòon báà ṅma n gbīl yii udaan kó tijòkòndi. An sá dinyaṅbandi buuṅṅu.

²⁸Ama ndulimee yaa kaa wāan ki gbintì dibòbaantiil ní kaa pīn fàaayee, an sá ndulim fām ní. Usaraaṅal n sòon báà ṅma n gbīl yii udaan kaa kó tijòkòndi, an sá ṅṅmi buṅweeku.

²⁹«ṅween ṅubo yaa tó uninja àá unimpu ubo yil àá u-nyòkpaalee,

³⁰usaraaṅal n kpèè ṅween gbanti. U yaa ká yii ṅweenee ṅmó ki kó tiwunnaa poon ní tikuti bí ki sá kpalku kaa múkúee, usaraaṅal n sòon báà ṅma n gbīl yii udaan kó tijòkòndi. An sá kideeṅṅi kin sá dinyaṅbandi ki tòó diyil àá dinyaòkpaalee.

³¹Ama usaraaṅal yaa ká yii ṅweenee kaa ṅmó ki kó tiwunnaa poon, ní tikuti tin bōnee kaa bí ki-poonee, ú dū-u kí pīn kudii u-baba iwiin iluli.

³²Iwiin iluli dalee, usaraaṅal n fātí kpèè ṅweenee. U yaa ká yii ṅuaa wāan, ní tikuti tin sá kpalkuee kaa bí ṅu-poon ní kaa ṅmó ki kó tiwunnaa poonee,

³³udaan n kòol u-yil kí góntí laakin ṅween bée. Mín boonee usaraaṅal n fātí dū-u kí pīn kudii u-baba nliliitiim iwiin iluli.

³⁴Iwiin iluli dalee, usaraaŋal n fàtī kpèè nween gbanti. An yaa kaa wāaṇ, kaa n̄mó ki kó tiwunnaŋ poonee, usaraaŋal n sòon báa n̄ma n gbīl yii waa kó tijokɔndi. U pée fíntí u-wampeenkaati ní kí nyā tijokɔndin.

³⁵Ama usaraaŋal n̄n kpēē-u ki dóò ki lī yii u bí circiree, boonee kideen̄nee yaa wāaṇee,

³⁶usaraaŋal n̄ tí fàtī kpèè-u. U yaa ká yii kideen̄nee wāaṇee, an kaa ti bàlifi ú nyàab kí kpèè yii tikuti tin sá kpalkuee báaa an kpá, udaan kó tijokɔndi.

³⁷Ama kideen̄nee yaa kaa wāaṇ ní tikubon yaa nyān ki-nee, mimmee kideen̄nee kpīl dee, un pu kí tóee kaa kó tijokɔndi. Usaraaŋal n̄ lī báa n̄ma n gbīl yii udaan kaa kó tijokɔndi.

³⁸«Uninja àá unimpu ubo wunti yaa lēē ki n̄a aliki aliki ki pīn̄nee,

³⁹usaraaŋal n̄ kpèè-u. Alikee yaa pīn̄ fāaayee, mimmee an sá ncabiyaamu. Udaan kaa kó tijokɔndi.

⁴⁰«Ubo yaa kaa cáá tiyikpiti u-yil puee, mimmee uyiŋatifu dee, waa kó tijokɔndi.

⁴¹U-yigbeel yaa kaa cáá tiyikpiti ní ki jònee, mimmee un yigbeel n̄ātèe dee, waa kó tijokɔndi.

⁴²Ama mbuun yaa tó u-yil kansikin àá u-yigbeel laakin n̄ātèe ki pīn̄ fāaayee, an sá dinyan̄gbandi di kí ki bí tòó-u.

⁴³Usaraaŋal n̄ kpèè-u. U yaa ká yii mbuun n̄un tó u-yil kansikin àá u-yigbeel laakin n̄ātèe pīn̄ fāaa ki náan̄ n̄i dinyan̄gbandee,

⁴⁴mimmee udaan sá unyan̄gbanti ní, ki kó tijokɔndi. Di sá u-yil ní n̄weenee tó.

⁴⁵«Un b̄n̄ dinyan̄gbandee máan̄ kí pēēn̄ tiwan tin catèe, kí taa ti càatī u-yil, kí b̄n̄n̄ u-nyɔɔkuti pu, ní kí n̄n̄ k̄uuntí ki l̄i yii: <M kó tijokɔndeeeee! M kó tijokɔndi!>

⁴⁶Udaan làa n̄n̄ bí tijokɔndin m̄n̄ kí n̄n̄ cí nyunti n̄un dinyan̄gbandi buun̄yi làa dóóyee. U làa n̄n̄ kóò u-baba, dinaapaal kpaanceet̄u.

Dinyan̄gbandi din tòó tiwampeenkaal puee marab

⁴⁷«Tí l̄i yii dinyan̄gbandi daan̄ku nyān̄ ki k̄a tiwampeenkaal tin bi dū ipii kuti àá gulfapiin kánkan̄ ki l̄un̄ee pu,

⁴⁸àá sata pu àá t̄ngiliisi un bi dū gulfapiin kánkan̄ ki l̄un̄ee pu, àá n̄gban àá tin k̄ɔk̄ɔ pée sá n̄gbanee pu.

⁴⁹Kudaan̄nu gbanti yaa sònn̄ ḡuuu àá ku yaa m̄an̄ wèeee ki táká tiwampeenkaal àá n̄gban, àá sata, àá t̄ngiliisi, àá tin k̄ɔk̄ɔ bi dū n̄gban ki l̄un̄ee puee, an sá dinyan̄gbandi. Bí cáá d̄àk̄à usaraaŋal.

⁵⁰Usaraaŋal n̄ kpèè kudaan̄n̄uee ní kí cáá tiwan tin pu ku k̄ee kí s̄iín dibalin iwiin iluli.

⁵¹Iwiin iluli dalee, ú kpèè kudaanɔuee. Ku yaa lālim tiwampeenkaal pu, àá sata pu, àá tingiliisi pu, àá ngban pu, àá tin kɔkɔ pée sá ngbanee puee, an sá dinyanɔbandi. Tiwan gbanti kó tijɔkɔndi.

⁵²Usaraanɔl n̄ dū tiwampeenkaalee, àá satee, àá tingiliisee, àá tin kɔkɔ pée sá ngbanee kí cáá wà n̄mi. Kii an nín sá kudaanɔu kun baa n̄n kí lēe kí fée puee, bí cáá an wantee kí wà n̄mi.

⁵³Ama usaraanɔl yaa kpēē kudaanɔuee ki ká yii kuaa lālim tiwampeenkaalee pu, àá satee pu, àá tingiliisee pu, àá tin kɔkɔ sá ngbanee puee,

⁵⁴ú yànti bí fínti tiwan tin pu kudaanɔuee kēe, ní ú cáá síin dibalin nliliitiim iwiin iluli.

⁵⁵Bi nín fínti mín ki dóòyee ní usaraanɔl n̄ fàtí kpèè. U yaa ká yii kudaanɔuee pée gbínti bí kii ku nín n̄n bí puee, báa ku yaa kaa lālimaaa, tiwanee kó tijɔkɔndi. Bí cáá-ti kí wà n̄mi, di sá yii tiwanee poon àá ti-boon bíi.

⁵⁶Ama bi nín fínti mín boonee ní usaraanɔl yaa kpēē ki ká yii kudaanɔuee gbínti ká kaa lālim tiwampeenkaal pu àá ngban pu, àá sata pu, àá tingiliisi puee, ú gíí kí lēe dijandi gbanti tiwampeenkaal pu, àá ngban pu, àá sata àá tingiliisi pu kí fá.

⁵⁷Ama boonee, kudaanɔuee yaa fàtí nyán ki ká tiwampeenkaalee pu, àá satee pu, àá tingiliisee pu, àá ngban wantee puee, an sá bí wà-ti n̄mi ní, kun puee dinyanɔbandi di bí tòó-ti.

⁵⁸«Ama an yaa sá tiwampeenkaal, àá sata, àá tingiliisi, àá ngban wanti tin bi fínti ní kudaanɔuee wánkèe, bí fàtí fínti-ti nliliitiim ní tí nyā tijɔkɔndin.»

⁵⁹Mara un bi nín síin kí n̄mā kí bée yii tiwampeenkaal, àá sata, àá tingiliisi, àá ngban wanti tin pu kudaanɔu bée kó tijɔkɔndaaa, taa kóee dee.

Lévitique 14

Unyanɔbanti jɔkɔnti fíntitam marab

¹Ti-Dindaan sòon n̄ Mooyiisi ki bí yii:

²«Unyanɔbanti yaa pɔɔkèe, saraabi bin u máan kí n̄á ní kí nyā u-weenyi jɔkɔntinee sò. Bi yaa cáan-u usaraanɔl ceeyee,

³ní ún n̄ nyā dinaapaal kpaanceetiɔu kí kpèè-u. Unyanɔbantee yaa lafun pɔɔkèe,

⁴ní usaraanɔl n̄ yànti bí cáan ubunlee yil pu nnɔmbiyaamu mun n̄ān bí dūú n̄á saraayee muli n̄ mu-nimbiliɔ n̄ busubu bun bi yil yii seediree dɔɔu n̄ gulfaman n̄ kifaapibiki kin bi yil isopee.

⁵Usaraanɔl n̄ yànti bí lant̄i nnɔmbiyaamuee kiba kí dū ki-fatikuu kí n̄á ditansambil din poon nnyimbul nnyim kēe.

⁶Ní ú yòòñ kinɔmbiki kin kíñee nì seedir dɔŋuee nì gulfamanee nì isɔpi faapibikee kí dūú bō kinɔmbiki kin bi lāntèe fatikuun.

⁷Niinee ní ú dū fatikuee kí yààn un bi b́i ɣáań saraa kí f́ntí u-jɔkɔntee pu ɣfunyɔm miluli. Ḿn boonee ní ú sòòñ báà ɣma ń gbíl yíi udaan nyáń tijɔkɔndin ní kí ɣíñ kinɔmbiki kin baa kūūyee kí líi tisati watil pú.

⁸Un bi ɣá saraa ki f́ntí u-jɔkɔntee máań kí f́ntí u-wampeenkaati, kí kòòl u-wunti kɔkɔ pu kuti, kí fàl ní kí nín nyā tijɔkɔndin. Ḿn boonee, u ɣūñ kí ɣítí dinaapaal pu, ama waa nín máań kí kó u-tantiu poon kí cáá sāā iwiin iluli ní.

⁹Iwiin iluli dalee ní ú kòòl u-wunti kɔkɔ pu kuti, an dākà yíi u-yikpiti nì u-nyimpul nì u-ningbuŋkoonyi nì tikuti tin pée bí u-wunti puee, ní kí f́ntí u-wampeenkaati, kí fàl ní kí nín nyā tijɔkɔndin.

¹⁰«Iwiin inii dalee, ú cáań apibil ɣin laaba kaa wòḃee ali nì dibindi diba pisaliu un laaba kaa wòḃee, nì ɣyim min bi dū ɣkpam ki búuñee kiiloobi biwa nì ɣkpam liitiri dijandi.

¹¹Usaraaɣal un b́i ɣáań saraa gbantee ń dū un jɔkɔnti bi b́i f́ntée nì saraabi bin u cáañee kɔkɔ kí síñ circir kɔŋkoonyu punyɔkɔki nyɔkɔpu.

¹²Ú yòòñ apibilee kansikin din bi làá dūú ɣá dibɔkpil saraauee nì ɣkpam liitiri dijandee yilpu kí f́iñ f́iñ ti-Dindaan nimbiin.

¹³U yaa ɣá ḿn ki dóòyee ní ú làntì dipibilee laakin bi làntì ikpiti pōtam saraau nì saraawɔkaa waŋkutee, circir paaŋu laŋki gbanti. Di sá yíi dibɔkpil saraau nì ikpiti pōtam saraau nanti sá ki tī usaraaɣal ní. An sá circir páaa wanti ní.

¹⁴Usaraaɣal ń dū dipibilee fatikuu kí jōō un jɔkɔnti bi b́i f́ntée tafalam ɣgiil yal pu nì u-ɣambijal ɣgiil yal pu nì u-taŋambijal ɣgiil yal pu.

¹⁵Ḿn boonee ní ú bàtī ɣkpam kí ɣá u-ɣantilin ɣgan yal.

¹⁶Ú dū u-ɣaŋgiŋambiki kí sēē ɣkpam min kā u-ɣantil ɣgan yal poonee kí yààn ɣfunyɔm miluli ti-Dindaan nimbiin.

¹⁷Ú tí sēē ɣkpam min kíñ ki kā u-ɣantilinee kí dūú jōō kijapaayee tafalam ɣgiil yal pu nì u-ɣambijal ɣgiil yal pu nì u-taŋambijal ɣgiil yal pu, laakin u bàà dū dibɔkpil saraau fatikuu ki jōōyee táb.

¹⁸Ḿn boonee ní ú dū ɣkpam min kíñ ki kā u-ɣantilinee kí sìtī un saraau bi b́i ɣáañee yil pu ní kí ɣá dikoobil nín bālifi puee ti-Dindaan nimbiin kí f́ntí udaan kpiti.

¹⁹Usaraaɣal ń ɣá ikpiti pōtam saraau ní kí ɣá dikoobil nín sá puee kí f́ntí kijapaayee ú nyā u-jɔkɔntin. U yaa ɣá ḿn ki dóòyee ní kí làntì saraawɔkaa waŋkuluku.

²⁰Ú yòoñ saraawɔkaayee kɔkɔ nì tijimpin saraau kí cáá wà ñɛmɛ nsaraafan pu. Niinee ní ú gítí ɔ́a dikoobil nín sá puee kí fíntí udaan kpitií ú nyā tijɔkɔndin.»

Unyangbanti un kaa cáá ñɛmamee saraabi

²¹«Ama udaan yaa sá usoodaan ní kaa cáá ñɛmam kí ñmā kí ká tin kɔkɔ bi bālífè, ú cááñ dipibil dibaba kí ɔ́a dibɔkpil saraau ní bí ɔ́a dikoobil nín sá puee kí fíntí u-jɔkɔnti. Ú cááñ ñyim min bi dū ñkpam ki búuñee kiiloobi bita kí ɔ́a tijimpin saraau, nì ñkpam liitiri dijandi.

²²Ú cááñ ananjil ali áa abeenanjil ali kí nóó nì tin u ñūñ kí kée. Bí dū diba kí ɔ́a ikpiti pɔtam saraau ní kí dū din kíñee kí ɔ́a saraawɔkaa.

²³Iwiin inii dalee, ú cááñ saraabi gbanti kɔkɔ kí tī usaraañal, circir kɔɔkooñu punyɔkɔki nyɔkɔpu, ti-Dindaan nimbiin, bí dūú ɔ́a saraa kí fíntí u-jɔkɔnti.

²⁴Usaraañal ñ yòoñ dibɔkpil saraau pibil nì ñkpamee yilpu kí fíñ fíñ ti-Dindaan nimbiin.

²⁵U yaa ɔ́a mín ki dóòyee ní ú làntì dipibilee ní kí dū di-fatikuu kí jōo un bi bí fíntí u-jɔkɔntee tafalam ñgiil yal pu nì u-ñambijal ñgiil yal pu nì u-tañambijal ñgiil yal pu.

²⁶Ú bàtì ñkpam kí ɔ́a u-ñantil ñgan yal poon.

²⁷Ú dū u-ñambidakakaai ñgiil yal kí sēē ñkpam min kā u-ñantil ñgan yal poonee kí yàañ ti-Dindaan nimbiin ñfunyɔm miluli.

²⁸Mín boonee ní ú dū ñkpam min kā u-ñantilinee kí jōo un jɔkɔnti u bí fíntée tafalam ñgiil yal pu nì u-ñambijal ñgiil yal pu nì u-tañambijal ñgiil yal pu laakin u bàà dū dibɔkpil saraau fatikuu ki jōoyee táb.

²⁹Ñkpam min kíñ ki kā u-ñantilinee, ú dūú sītì kijapaayee yil pu kí ɔ́a kii mara nín bālifi puee ti-Dindaan nimbiin kí fíntí udaan jɔkɔnti.

³⁰U yaa ɔ́a mín ki dóòyee ní ú lēē ananjilee áa abeenanjilee diba, kí nóó nì tin udaan ñún ki cááñee.

³¹Ú dū-dì kí ɔ́a ikpiti pɔtam saraau ní kí dū din kíñee kí ɔ́a saraawɔkaa, ní kí dū tijimpin saraau kí kūtì. Niinee ní usaraañal ñ ɔ́a dikoobil nín bālifi puee ti-Dindaan nimbiin kí fíntí udaan jɔkɔnti.»

³²Unyangbanti un kaa cáá ñɛmam kí cááñ tin u máañ kí cááñee nín ɔ́a saraabi bin kí nyā u-jɔkɔntinee marab dee.

Dinyangbandi din tòó adiin puee marab

³³Ti-Dindaan sòoñ nì Mooyiisi nì Aarɔn yii:

³⁴«Ni yaa láa kó Kanaan tiñki kin m làà dūú tī-ni ní nīn kíñ ki yèe poon, ní m yaa láa yāntì dinyangbandi daañku nyāñ kitíñ kin poon ni kóoyee diiku kubo puee,

³⁵un yì kudii gbantee n̄ dāá cùú ká usaraaŋal kí tükù-u yii: <An bí-mi kii dinyanŋbandi daan̄ku bí m-diiku puee.>

³⁶Usaraaŋal n̄ yàntī bí kóoŋ tin kɔkɔ péé bí kudii gbanti poonee kí nyāntí ní ú nín cù kí kpèè kudaan̄ŋuee. Mimmee tin kɔkɔ bí ku-nee kaa kóò tijòkɔndi. Mìn boonee ní usaraaŋal n̄ kó kí kpèè kudiiyee.

³⁷U yaa kó ki kpēē kudaan̄ŋuee ní ki ká yii apɔkɔ sòŋ gùŋgum, àá an mán gàaa ki ŋmó ki kó kudii guŋŋi poonee,

³⁸ní ú nyā kí yūl kudiiyee punyòkɔpu kí dū-ku kí pìiñ áli iwiin iluli.

³⁹Iwiin iluli dalee ní usaraaŋal n̄ fātīí gítí kí kpèè kudiiyee. U yaa ká yii kudaan̄ŋuee lālim kudiiyee guŋŋi puee,

⁴⁰ú yàntī bí lēē atan̄kpee ŋin pu ní kudaan̄ŋuee kēe kí cáá fá kitin̄ kpaanceetiŋu, laakin bi féén tin péé kó tijòkɔndee.

⁴¹Ú yàntī bí kótí kudiiyee guŋŋi kɔkɔ poon kí cáá ntam min bi kótèe kí fá kitin̄ kpaanceetiŋu, tijòkɔndi paan̄ŋuee pu.

⁴²Mìn boonee bí nyàab̄ atan̄kpaɔɔn kí téen̄ ŋin bi lēēyee paan̄ŋu ní kí fātīí nyàab̄ ntampɔm kí póon̄ kudiiyee.

⁴³«Bi yaa lēē atan̄kpee kudii pu mìn ki kótì agun ki fātīi póon̄ ní mìn boonee kudaan̄ŋuee fātīi nyánee,

⁴⁴usaraaŋal n̄ fātīí gítí kí kpèè. Kudaan̄ŋuee yaa lālim ki gbí kudii kɔkɔ poonee, an dàkà yii baa ti ŋūn̄ kí nyāntí kudaan̄ŋuee kudii gbanti pu dee. Kudiiyee kó tijòkɔndi.

⁴⁵Bí gbá kí wī kudiiyee, ní kí kóoŋ ku-tan̄kpeen̄i n̄ ku-dɔi n̄ ku-tampóon̄kaam kɔkɔ kí cáá fá kitin̄ kpaanceetiŋu tijòkɔndi paan̄ŋuee pu.

⁴⁶«Nyunti ŋun bi pīiñ kudiiyee, un yaa kó ku-nee kó tijòkɔndi kí cáá sāa kujoou.

⁴⁷Un di yaa dōoŋ kudiiyee poon àá ki jín ku-poon tijinee n̄ fíntí u-wampeen̄kaati.

⁴⁸«Ama nyunti ŋun bi fātīi póon̄ kudiiyee, usaraaŋal yaa gítì ki kpēē ní ki ká yii kudaan̄ŋuee kaa fātīi nyánee, ú sòoŋ báa ŋma n̄ gbīl̄ yii kudiiyee nyán tijòkɔndin, kun puee kudaan̄ŋuee wán̄kì.

⁴⁹«Usaraaŋal yaa làá n̄á saraabi kí nyāntí kudiiyee tijòkɔndinee, ú yòoŋ nnɔmbiyaamu muli n̄ busubu bun bi yīl̄ yii seediree dɔŋu n̄ gulfaman n̄ kifaapibiki kin bi yīl̄ isɔpee.

⁵⁰Ú yàntī bí làntì nnɔmbiyaamuee kiba kí dū ki-fatikuu kí n̄á ditansambil din poon nnyimbul nyim kēe.

⁵¹Míh boonee ní ú yòon kinɔmbiki kin kíhèe nì seedir dɔɔuee nì gulfamanee nì isɔpi faapibikee kí dūú bō kinɔmbiki kin bi lāntèe fatikuu nì nnyimbul nyimee nì, kí yààn kudiiyee pu ɲfunyom miluli.

⁵²Míh ní usaraanjal máàn kí ɲá ní kí dū kinɔmbikee fatikuu nì nnyimbul nyimee nì kinɔmbiki kin kíhèe nì seedir dɔɔuee nì isɔpi faapibikee nì gulfaman cínciɲee kí fíntí kudiiyee kí nyāntí-ku ku-jɔkontin.

⁵³Ú dāá gíh kinɔmbiki kin kíh baa kūūyee kí líí tisati watil pú. Míh boonee ní ú ɲá akoobil nín sá puee kí fíntí kudiiyee kí nyāntí ku-jɔkontin ní kú lafun nyā tijɔkɔndin.»

⁵⁴Marab bin bi síh dinyangbandi nì kideeɲɲi,

⁵⁵nì kudaanɲu kun tòó tiwampeenkaal nì adiin ki náán nì dinyangbandee,

⁵⁶nì ndulim nì tikalindi nì unil wunti laaba yaa líkiti ki máhèe puee dee.

⁵⁷Marab gbanti di nín yānti bi béetí yii unil, áá tiwan kó tijɔkɔndi áá tàa kó. Marab bin bi nín síh dinyangbandi puee dee.

Lévitique 15

Uninja jɔkonti pu marab

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi nì Aarɔn yii

²bí tükù Isirayeel yab yii: «Batiku yaa cúú uninjee, tináti tin nyēē-uee kón-u tijɔkɔndi.

³Tinátee yaa bí nyēēyaaa, tì yaa tikiñaaa, udaan kó tijɔkɔndi.

⁴Ndoo ɲun kamaa pu udaan yaa dōonèe kó tijɔkɔndi, ní tin kamaa pu ní u yaa kālèe mun kó tijɔkɔndi.

⁵Un di yaa pée gbēē u-doonuee máàn kí fíntí u-wampeenkaati, kí fàl, ní ki làá nín bí tijɔkɔndin kí cáá sāā kujoou.

⁶Un di yaa pée kāl kun pu ní ubatikudaan kālèe máàn kí fíntí u-wampeenkaati, kí fàl, ní ki làá nín bí tijɔkɔndin kí cáá sāā kujoou.

⁷Un di yaa gbēē ubatikudaanee máàn kí fíntí u-wampeenkaati, kí fàl, ní ki làá nín bí tijɔkɔndin kí cáá sāā kujoou.

⁸Ubatikudaan yaa tíl ki pòl unil un kaa kó tijɔkɔndee puee, udaan máàn kí fíntí u-wampeenkaati, kí fàl, ní ki làá nín bí tijɔkɔndin kí cáá sāā kujoou.

⁹Dijal din kamaa pu ní ubatikudaan yaa kāl ki cūti nsanee kó tijɔkɔndi.

¹⁰Un di yaa pée gbēē tin kamaa dō ubatikudaan taapuee kó tijɔkɔndi kí cáá sāā kujoou. Un di yaa tí yōon tiwan gbanti ki túhèe máàn kí fíntí u-wampeenkaati, kí fàl, ní ki làá nín bí tijɔkɔndin kí cáá sāā kujoou.

¹¹Unil un kamaa ní ubatikudaan yaa kaa fíntí u-ɲal ki gbēēyee máań kí fíntí u-wampeenkaati, kí fàl, ní ki làá nín bí tìjòkòndin kí cáá sǎa kujoou.

¹²Ditansambil din kamaa ní ubatikudaan yaa gbēēyee, bí gbá kí wī-dì. An yaa sá ndo sambilee, bí dū nnyim tikpil kí fíntí-dì.

¹³«Tináti tin nín nyēē ubatikudaan ki kón-u tìjòkòndee yaa gún u pòókèe, ú gíti kàl iwiin iluli ní kí nín nyā u-jòkòntin. Ú fíntí u-wampeenkaati, kí dū nnyimbul nyim kí fàl ní kí nín nyā tìjòkòndin.

¹⁴Iwiin inii dalee, ú nyàab ananjil ali àa abeenanjil ali kí cáá cunnì ti-Dindaan nimbiin, circir kɔŋkooŋɔ punyòkòki nyòkòpu, kí dūú tī usaraaŋal.

¹⁵Usaraaŋal n dū diba kí ɲá ikpiti pōtam saraau ní kí dū din kínee kí ɲá saraawòkaa. Ú ɲá dikoobil nín bālifi puee ti-Dindaan nimbiin kí fíntí udaan batikuu jòkònti.

¹⁶«Uninja yaa nyéem tìjatee, u máań kí fàl, ní ki làá nín bí tìjòkòndin kí cáá sǎa kujoou.

¹⁷Tìjatee yaa táká tiwampeenkaal tiba àa ɲgban wanti tibee, bí dū nnyim kí fíntí-tì. Tì làá nín bí tìjòkòndin kí cáá sǎa kujoou.

¹⁸«Uninja yaa dōon nì unimpuee, bi-liitil máań kí fàl, ní ki làá nín bí tìjòkòndin kí cáá sǎa kujoou.»

Unimpu jòkònti pu marab

¹⁹«Unimpu yaa bí fùul ɲkpinee, u kó tìjòkòndi kí cáá sǎa iwiin iluli. Un mun di yaa gbēē-uee kó tìjòkòndi kí cáá sǎa kujoou.

²⁰Ndoo ɲun kamaa pu ní unimpuee yaa dōon ɲyunti gbanti kòkòee kó tìjòkòndi, ní tiwan tin kamaa pu ní u yaa pée kǎlee mun kó tìjòkòndi.

²¹Un di yaa pée gbēē u-dooŋuee mun kó tìjòkòndi. Udaan máań kí fíntí u-wampeenkaati, kí fàl, ní ki làá nín bí tìjòkòndin kí cáá sǎa kujoou.

²²Un di yaa pée gbēē kun pu ní unimpu gbanti kǎlee n fíntí u-wampeenkaati, kí fàl, ní ki làá nín bí tìjòkòndin kí cáá sǎa kujoou.

²³Tiba yaa pá ndoo ɲun pu unimpu gbanti dōee, àa dijal din pu u kēe ní ubo dómiń ki gbēē tiwan gbantee, udaan kó tìjòkòndi kí cáá sǎa kujoou.

²⁴Uninja yaa dōon nì u ɲyunti gbanti poon ní u-fatikuu nyán ki gbēē-uee, uninjee mun kó tìjòkòndi kí cáá sǎa iwiin iluli. Uninja gbanti mun yaa dōon ndoo ɲun puee kó tìjòkòndi.

²⁵«Unimpu yaa fùl ɲkpin iwiin kupaaú ní an kaa sá u-kpɲɲu yuntiɲu, àa u-kpɲɲu yaa jíti iwiin in an bàà sá an gúnee, u bí tìjòkòndin ɲyunti gbanti kòkò poon kii u nín pée kpààa kántí u-ba iyunti in máańee puee.

²⁶Ndoo ñun pu ní u yaa pée dōoñee, àá dijál din pu ní u yaa kāl̃ ñyunti gbanti poonee kó tijókòndi kii u nín pée kpààa fùul̃ ñkpin iyunti in máaṇee puee.

²⁷Un di yaa gbēē ndoo àá dijál gbantee máaṇ kí fíntí u-wampeenkaati, kí fàl̃, ní ki làá nīn bí tijókòndin kí cáá sāa kujoou.

²⁸«Ñwiin ñun u-kpiññu gúñee, ú gíti kāl̃ iwiin iluli ní kí nín nyā tijókòndin.

²⁹Iwiin inii dalee, ú nyàab̃ ananjil ali àá abeenanjil ali kí cáaṇ kí tī usaraañal, circir kɔṅkoonñu punyókóki nyókɔpu.

³⁰Usaraañal ñ dū nnɔmbiyaamuee kiba kí ñá ikpiti pōtam saraau, kí dū kin kíñee kí ñá saraawókaa. Míñ boonee usaraañal ñ ñá dikoobil nín bālifi puee unimpuee pu ti-Dindaan nimbiin kí fíntí u nín fùl̃ ñkpin puee jókònti.»

³¹Ti-Dindaan nīn gíti bí Mooyiisi nì Aarɔn yii: «Ní kpāafi Isirayeel yab bí taa sūtí kí pīl̃ m-kɔṅkoonñu ñyunti ñun bi yaa bí tijókòndinee. Di sá yii bi yaa kóñ m-kɔṅkoonñu ñun bí bi-kansikinee tijókòndee, see bí kpú.»

³²Marab bin bi sīñ ubatikudaan àá un di yaa nyéem̃ tijati ki kó tijókòndinee dee.

³³Marab gbanti sá ki tī unimpu un fùl̃ ñkpinee àá uninja àá unimpu un fatiku nyēē-uee àá uninja un di yaa dōoñ nì unimpu un bí tijókòndinee mun.

Lévitique 16

Ikpiti pōtam wiñkpaanñu boti

¹Aarɔn jipɔmbi bili nín nīn sūtí ki pīl̃ ti-Dindaan ki kpīlyee boonee, ti-Dindaan nīn sòoñ nì Mooyiisi.

²U nīn bí-u yii: «Tùkù a-maan Aarɔn yii ú taa nīñ kòò ñyunti ñun ní u yaa lèe circir páaa lan̄ki, ñṇaap̄tikaa boon, laakin dipoondi dakaau nì u-bīl̃ sée. Mimmee ñyunti ñun ditagbandi din poon m bée yaa nyáñ ki dānti dipoondi dakaau bīl̃ puee, waa kúù.

³«Kí wàatī Aarɔn ñ nín kó circir páaa lan̄ki gbantee, u máaṇ kí cáaṇ dinajapɔmbil kí ñá ikpiti pōtam saraau nì up̄ja kí ñá saraawókaa.

⁴Ú dū ñṇaapiin saraañabókutil din fókòee kí pèēñ, kí dū ñṇaapiin cukutigin̄ki kí lòoñ, kí dū ñṇaapiin dambalau kí cúú u-cañ ní kí dū ñṇaapiin kí fīñ u-yil. Tiwan gbanti sá circir wanti ní, an puee u máaṇ kí fàl̃ ní kí nín pèēñ-tì.

⁵Míñ boonee ní Isirayeel yab ñ tī-u in̄jaa ili ú dūú ñá ikpiti pōtam saraau ní kí tī-u up̄ja ubo ú dūú ñá saraawókaa.

⁶«Aarɔn ñ dū dinabil din u làá dūú ñá ún̄ u-ba kpitii pōtam saraauee kí ñá saraa ní kí ñá dikoobil nín bālifi puee kí fíntí u-kpitii nì u-dicañku yai.

⁷U yaa ñá mín̄ ki dóòyee ní ú cáaṇ in̄jaa ilee ti-Dindaan nimbiin circir kɔṅkoonñu punyókóki nyókɔpu.

⁸Ú tō kasi ɲoobuee liitil pu kí béé un làá nīn sá ti-Dindaan yōuee nì un làá nīn sá Asaseel yōuee.

⁹Ní Aarɔn n̄ dū uŋoobu un bi tō kasi ki lēē yii u sá ti-Dindaan yōuee kí ɲá ikpiti pōtam saraau.

¹⁰Ama Asaseel ɲoobuee, ún̄ n̄ nīn wāl̄ ní bí cááŋ-u ti-Dindaan nimbiin kí ɲá dikoobil nín bālifi puee kí fíntí samaa kpitii, ní kí jà-u kí tō kuteeun kí tī Asaseel.

¹¹«Niinee ní Aarɔn n̄ yòon̄ dinabil din u làá dūú ɲá u-kpitii pōtam saraauee, ní kí ɲá dikoobil nín bālifi puee kí fíntí u-kpitii nì u-dicaŋku yai. Ú lànti dinabilee kí ɲá ún̄ u-ba kpitii pōtam saraau.

¹²Ú mófi amɔsiŋkoon ɲin bí nsaraafan pu circir kɔŋkooŋɲonee kí ɲá kisambiki kin poon bi tūtū talaaluae. Ú yáfi talaalu yim aŋaŋkul ali ní kí cáá kɔkɔ kí kón̄ circir páaa laŋki, ɲaapitika boon.

¹³Ti-Dindaan nimbiin niinee ní Aarɔn n̄ dū talaaluae kí páká amɔsiŋkoonee pu ní talaaluae nyiim n̄ yikì kí bīn̄ dipoondi taŋkpapilinti dakaau nì u-biil pu, án̄ nín làá ɲá pu ú taa kpúee.

¹⁴U yaa ɲá mín̄ ki dóyee ní ú dū u-ɲambiki kí sēē dinabilee fatikuu kí dūú yāaŋ Dipoondi dakaau biil pu, ɲwīn̄ nyalan̄ki pú, ɲfunyom miluli, ní kí yāaŋ dakaayee nyɔkɔpu ɲfunyom miluli.

¹⁵Mín̄ boonee ní ú lànti uŋɔja un u làá dūú ɲá samaa kɔkɔ kpitii pōtam saraauee. Ú yòon̄ u-fatikuu kí cáá kón̄ circir páaa laŋki, ɲaapitika boon. Ú dū fatiku gbanti kí ɲá kii u nín bàà péee dū dinabilee fatikuu ki ɲá pu ki dū yāaŋ Dipoondi dakaau biil pu nì dakaayee nyɔkɔpu puee.

¹⁶Aarɔn nín̄ máaŋ kí ɲá pu kí fíntí circir páaa laŋki kí nyāntí Isirayeel yab yintitam nì bi-kpitii nín̄ kón̄ circir páaa laŋki gbanti tijɔkɔndi tin poonee dee. Ú ɲá dikpafindi tantiu un bí bi-cee bi-jɔkɔnti kansikinee mín̄ mbaantiim.

¹⁷Báa unil kaa máaŋ kí nīn̄ bí circir kɔŋkooŋɲu poon kí yòon̄ ɲyunti ɲun Aarɔn kó circir páaa laŋki ki bí ɲáaŋ saraabee kí cáá sāā ɲyunti ɲun u làá dāā fātí nyānnée. U ɲáaŋ saraabi gbanti u-kpitii pu nì u-dicaŋku nì Isirayeel yab kɔkɔ yai pu ní.

¹⁸Mín̄ boonee ní ú nyānní circir kɔŋkooŋɲun kí dāaŋ nsaraafan ɲun bí circir kɔŋkooŋɲu nyɔkɔpuee cee, ní kí ɲá dikoobil nín̄ bālifi puee kí nyāntí-ɲu tijɔkɔndin, ní kí jōō dinabilee fatikuu nì uŋɔjee fatikuu kí dūú ɲmītī nsaraafan yinyi kɔkɔ pu kí mātí tū.

¹⁹U yaa ɲá mín̄ ki dóyee ní ú dū u-ɲambiki kí sēē fatikuee kí yāaŋ nsaraafan pu ɲfunyom miluli, kí fíntí-ɲu kí nyāntí Isirayeel yab jɔkɔntin, kí ɲá-ɲu circir.

²⁰«Aarɔn yaa ɲá saraabi ki nyánti circir páaa lan̄ki nì dikpafindi tantiu jaɲɲi ɲin kíhɛɛ nì nsaraafan kɔkɔ tijɔkɔndin ki dóòyee ní ú dàtì Asaseel ɲɔjauee nì u-nimbiliɲ kí cáá ti-Dindaan nimbiin.

²¹Niinee ní Aarɔn ń dū u-ɲalii liitil kí pááɲ uɲɔjee yil pu ní kí bliitì Isirayeel yab tuɲkpitiɲ nì bi-yìntitam nì bi-kpitii pu kí dūú túɲ uɲɔjee pu, ní kí lēē unil ubɔ ń péetì-u kí tɔ kupɔɔun.

²²Mimmee, uɲɔjee kpááɲ bi-kpitii kɔkɔ ki cáa búnti laakin ubɔ kaa kóòyee dee. «Bi nín péetì uɲɔjee ki tɔ kupɔɔun mín ki dóòyee,

²³ní Aarɔn ń fàtìí kó dikpafindi tantiu ní kí pèetì tiwan tin u bàà pēē ki kó circir páaa lan̄kee kí síín niin.

²⁴Ú yūl mpaan ɲun bí circiree pu kí fàl ní kí fàtìí gíiɲ u-wampeenkaati kí pēē. Mín boonee ní ú nyānní kí ɲá u-saraawɔkaa nì samaa kɔkɔ yɔu, ní kí ɲá dikoobil nín bālifi puee kí fíntí úɲ u-ba kpitii nì samaa kpitii.

²⁵Mín boonee ní ú dū tiwan̄kuti tin bi dūu ɲá ikpiti pōtam saraauee kpam kí wà ɲɲmi nsaraafan pu.

²⁶«Unil un péetì Asaseel ɲɔjau ki tɔ kupɔɔunee mááɲ kí fíntí u-wampeenkaati, kí fàl, ní kí nín kó dinaapaalin.

²⁷Unaja nì uɲɔja in bi dūu ɲá ikpiti pōtam saraau, ki dū i-fatikuu ki kón circir páaa lan̄ki ki fínti tijɔkɔndee, bí cáá i-gban̄yi nì i-nanti nì i-nai kí nyāntí dinaapaal kpaanceetiɲu kí wà ɲɲmi.

²⁸Unil un dū an wantee ki wūɲ ɲɲmee ń fíntí u-wampeenkaati, kí fàl, ní kí nín kó dinaapaalin.

²⁹«Tin bí nee ń nīn sá-ni dibɔkpaal dīn làá nīn bí ki cá jaanjaanee: uɲmaluluúti, iwiin saalaa dalee, an yaa sá kitindambikeeee, unicaan un dómiɲ ki kóò ni-pueeyeeeee, ni-kɔkɔ ń bóób kinyɔkɔ kí taa tɔ ditundi báà diba.

³⁰Di sá yii ɲwiin gbanti ní bi ɲááɲ saraabi kí fíntí-ni kí nyāntí ni-jɔkɔntin ní kpánti circirdambi ti-Dindaan nimbiin.

³¹Ní dū ɲwiin gbanti kí ɲá diɲuɲfil nì dinyɔɔboobil wiɲɲu. Án nīn sá dibɔkpaal dīn làá nīn bí ki cá jaanjaanee.

³²«Usaraaɲal un bi bātì ɲkpam ki sītì u-yil pu ki dū-u ki sú ti-Dindaan u fōō u-baa yil ki kpánti usaraaɲakpilee di dāa ɲááɲ ikpiti pōtam saraau nee. U dāa pèentí ɲɲaapiin saraaɲabɔkutiɲ

³³ní kí ɲá saraabi kí fíntí circir páaa lan̄ki nì dikpafindi tantiu jaɲɲi ɲin kíhɛɛ nì nsaraafan nì bisaraaɲaliibi nì samaa kɔkɔ kí nyāntí tijɔkɔndin.

³⁴«Án nīn sá-ni dibɔkpaal din làá nīn bí ki cá jaanjaanee. Ní nīn ɣáań saraabi dibindi poonee diba ki fíntí Isirayeel yab kpítii kɔkɔ.» Ní Aarɔn ɣá kii ti-Dindaan nín tī Mooyiisi mara puee.

Lévitique 17

ISIRAYEEL YAB MÁAÑ KÍ NĪN BÍ CIRCIR Fatiku pu marab

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²«Tùkù Aarɔn nì u-jipɔmbi nì Isirayeel yab kɔkɔ yii marab bin man ni-Dindaan yóoñee sèé:

³«Isirayeel yab kansikin ubɔ yaa kũũ unaa àá upii àá uɣoobu dinaapaal pu àá dinaapaal kpaanceetiɲu,

⁴ní kaa cáań-u circir kɔŋkooŋɲu punyɔkɔki nyɔkɔpu kí ɣá saraa kí tī u-Dindaanee, bi làá dāá bàlifi udaan fatiku gbanti pɔndi. Kii u nín kũũ tiwan tin cáá kufoou ki nyánti fatiku ki fée puee, bí nyántí-u Isirayeel nibul kansikin.

⁵Mara nee taapu di sá yii Isirayeel yab ń taa ti lànti bi-waŋkuti laaba fám kí ɣá saraa, ama bí cáań tiwaŋkuti gbanti circir kɔŋkooŋɲu punyɔkɔki nyɔkɔpu ti-Dindaan nimbiin kí tī usaraaŋal ní kí dũú ɣá mpèé saraau kí tī ti-Dindaan.

⁶Niinee ní usaraaŋal ń dũ fatikuee kí yàań nsaraafan ɲun bí circir kɔŋkooŋɲu nyɔkɔpuee pu, ní kí dũ saraayee kpam kí wà ɲɲmi nsaraafanee pu, ní u-sɔnsɔfiɲu ń sòŋkì ti-Dindaan pɔbil.

⁷Mimmee Isirayeel yab kaa ti làá ɣá saraabi kí tī awaa ɲin bi mán ki nántiń iɲɔjaayee. Bí taa nyā ti-Dindaan boon kí kón bi-ba tijɔkɔndi. An sá dibɔkpaal din kaa kpántée ní ki tī bi nì bi-biyaamu kí nīn pée cá jaanjaan.

⁸«Á gíti tùkù-bi yii: Isirayeel yab ubɔ àá binicambi bin kóò bi-kansikinee ubɔ yaa là kí ɣá saraawɔkaa àá saraa un ní an yaa pée sée,

⁹ní kaa cáań dikpafindi tantiu punyɔkɔki nyɔkɔpu kí ɣá saraa kí tī ti-Dindaanee, bí nyántí udaan Isirayeel nibul kansikin.»

¹⁰«Isirayeel yab ubɔ àá binicambi bin kóò bi-kansikinee ubɔ yaa ɲmó fatikuee, m làá fàtī m-boon kí tī udaan ní kí nyántí-u Isirayeel nibul kansikin.

¹¹Di sá yii kun kamaa cáá kufoouee maŋfal ká fatikun ní, ní man dũu tī án fíntí ni-kpitii nsaraafan pu. Tiɲman puee fatiku yànti ní ká ni-kpitii pōtam, kun puee u-ni ní dimaŋfal bí.

¹²An pu ní man ni-Dindaan bí nimbi Isirayeel yab yii: <Ni-kansikin ubɔ àá binicambi bin kóò ni-kansikinee ubɔ kaa máań kí ɲmó fatiku.>

¹³«Isirayeel yab kansikin ubo àá binicambi bin kóò bi-kansikinee ubo yaa cūti kukpɔŋu ní ki kũu upeel un baa kòóyee àá kinɔmbiki kin baa kòóyee, ú yànti upeelee àá kinɔmbikee fatikuu n nyā kí fá kitiŋ ní ú dū ntam kí bliñ fatikuee pu.

¹⁴Di sá yii kun pée cáá kufoouee maŋfal kā ku-fatikuu ní. An pu ní m bí nimbi Isirayeel yab yii: <Ní taa ŋmó báà kuwaŋkuluu kubɔ fatikuu, di sá yii ku-fatikuu di sá ku-maŋfal.> Un yaa ŋmó fatikuee, bí nyāntí-u Isirayeel nibul kansikin.

¹⁵«Kitindambiki àá unicaan yaa ŋmó dipeekpil àá upeel un an cúúyee, u máaŋ kí fíntí u-wampeenkaati, kí fàl, ní ki làa nín bí tijokɔndin kí cáá sãa kujoou. Míñ boonee ní ú nín nyā tijokɔndin.

¹⁶Ama udaan yaa kaa fínti u-wampeenkaati, kaa fũl muee, udaan ŋá ikpiti ki fōo dibɔkpil.»

Lévitique 18

Uninja nì unimpu kpāfitam min kòóyee

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²«Tùkù Isirayeel yab yii man di sá ni-Dindaan, ni-Nimbotiu.

³Naa máaŋ kí nín ŋaaŋ kii Eejipiti tiŋki kin poon ni nín kòóyee yab nín nín ŋaaŋ puee, kaa tí máaŋ kí nín ŋaaŋ kii Kanaan tiŋki kin poon m cáŋ-ni nee yab nín ŋaaŋ puee. Naa máaŋ kí fōo bi-bimbim.

⁴Nín tómaan m-koobiliŋ kí nín ŋúb m-bɔkpaanji. Man di sá ni-Dindaan, ni-Nimbotiu.

⁵«Nín ŋúbmaan m-bɔkpaanji nì m-koobiliŋ. Un yaa ŋaaŋ min marab gbanti lēe di ŋmátí. Man di sá ni-Dindaan.

⁶«Ni-kansikin ubo n taa dòoñ nì unimpu u nì un pēe mmaalee. Man di sá ni-Dindaan.

⁷«Aa máaŋ kí dòoñ nì a-na kí kón a-baa icoo. Di sá yii a-na dee ní aa máaŋ kí kón u mun icoo.

⁸«Aa máaŋ kí dòoñ nì a-baa nimpoobi kansikin báà ubo. A yaa ŋá mimmee a kón a-baa icoo dee.

⁹«Aa máaŋ kí dòoñ nì a-niisal, pēe na nì baa, àá pēe na kaa pēe baa, àá pēe baa kaa pēe na, báà bi yaa màl̄-u kudicaŋun àá laaba ní bi màl̄ín-u.

¹⁰«Aa máaŋ kí dòoñ nì a-naantiiu, an dàkà yii a-jipɔɔn bisal àá a-bisal bisal. A yaa ŋá mimmee, a kón a-ba icoo dee.

¹¹«Aa máaŋ kí dòoñ nì a-na yɔnti bisal un a-baa màl̄ee. A-baa nín màl̄-uee puee, a-niisal dee.

- ¹²«Aa máań kǐ dǒń nǐ a-pool, kun puee u nǐ a-baa pēē nǐ.
- ¹³«Aa máań kǐ dǒń nǐ a-na naal àá u-maan, kun puee u nǐ a-na pēē nǐ.
- ¹⁴«Aa máań kǐ kǒń a-baa naal àá u-maan icoo kǐ dǒń nǐ u-nimpuu, kun puee a-na dee.
- ¹⁵«Aa máań kǐ dǒń nǐ a-coopu, a-jipɔɔn nimpuu, kun puee a-jipɔɔn nimpuu dee nǐ aa máań kǐ kǒń-u icoo.
- ¹⁶«Aa máań kǐ kǒń a-maan àá a-naal icoo kǐ dǒń nǐ u-nimpuu.
- ¹⁷«Aa máań kǐ dǒń nǐ unimpu nǐ u-bisal àá u-jipɔɔn bisal àá u-bisal bisal, kun puee an sá u-maaliŋu poon biyaamu nǐ ki sá ajɔkɔntuun.
- ¹⁸«Aa máań kǐ cáá a-nimpuu maan àá u-naal kǐ kǔtǐ u-pu nyunti ŋun nǐ u dáá bí dimańfalinee. A yaa ŋá mimmee, a náań ipoompoon ki bíl bi-kansikin dee.
- ¹⁹«Aa máań kǐ dǒń nǐ unimpu nyunti ŋun nǐ u ká u-ba ki bí tijɔkɔndinee.
- ²⁰«Aa máań kǐ dǒń nǐ a-juti nimpuu, di sá yii án làá kǒń-si tijɔkɔndi.
- ²¹«Aa máań kǐ dū a-biyaamu kansikin kiba kǐ wà ŋɔmi kǐ ŋá saraa kǐ tǐ diwaal Mooleeki kǐ kpèè man ni-Nimbɔtiu yindi fám. Man di sá ni-Dindaan.
- ²²«Aa máań kǐ dǒń nǐ a-ninjajuti kii bi nín dǒ nǐ unimpu puee. An sá ntimbiil nǐ.
- ²³«Aa máań kǐ kǒń a-ba tijɔkɔndi kǐ dǒń nǐ kuwaŋkuluu. Unimpu mun kaa máań kǐ yàntǐ kuwaŋkuluu nǐ jǒm-u. An sá ditiŋwiil nǐ.
- ²⁴«Ní taa yàntǐ atuŋkpiti nee kansikin báà diba nǐ kǒń-ni tijɔkɔndi. Di sá yii atuŋkpiti gbanti di kǒń atimbun ŋin nib m làá jà ni-nyɔkɔpu kǐ fōō bi-timmu kǐ tǐ-ni nee tijɔkɔndi.
- ²⁵Kitiŋ kɔkɔ kǐ tijɔkɔndi nǐ m làá dáál ki-tafal binib bin kóò ki-puee kpiti pu, nǐ kitiŋee nǐ wùliŋkǐ ki-nib kǐ fá.
- ²⁶«Ama nimbi Isirayeel yab àá binicambi bin kóò ni-kansikinee máań kǐ nǐn ŋúb m-bɔkpaani nǐ m-koobiliŋ, kǐ yí kǐ taa ŋá ntimbiil tuuŋi gbanti.
- ²⁷Di sá yii ntimbiil tuuŋi gbanti nǐ binib bin péé péé ki kǎl kitiŋ gbantin nǐ nimbi dāa nín bāańee ŋá nǐ ki yàntǐ kǐ kǐ tijɔkɔndi.
- ²⁸Ní taa ti kǒń-kǐ tijɔkɔndi, án nín làá ŋá pu kǐ taa wùliŋkǐ-ni kǐ fá kii kǐ nín nín wùliŋkǐ bin lǐntiń-ni kǐ fá puee.
- ²⁹Ama un di yaa ŋá ntimbiil tuuŋi nee kansikin dibee, bí nyāntǐ-u Isirayeel nibul kansikin.
- ³⁰«Nín ŋúbmaan tibɔti tin m kpáafi-ni nee kǐ taa ŋá ntimbiil tuuŋi ŋin bi nín ŋáań ki wāatǐ nǐ nimbi nín bāańee, kǐ taa yàntǐ an tuuŋee nǐ kǒń-ni tijɔkɔndi. Man di sá ni-Dindaan, ni-Nimbɔtiu.»

Lévitique 19

Unimbɔti nín là bí nóó-u puee

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi

²ń tùkù Isirayeel yab kɔkɔ yii: «Nín bímaan circir, kun puee man, ni-Dindaan, ni-Nimbɔtiu bí circir ní!

³«Báà ɲma ń nīn tó u-baa nì u-na, kí nīn tó ɲwiɲɲufikaa dal. Man di sá ni-Dindaan, ni-Nimbɔtiu.

⁴«Ní taa tòotī awaa, kí taa dū tikúti kí dùntī kí móó awaa. Man di sá ni-Dindaan, ni-Nimbɔtiu.

⁵«Ni yaa bíi ɲáań mpèé saraau kí tī-mee, nóómaan mara nín sá puee ní ń fōō.

⁶Ní ɲmó saraa gbanti nanti yaadal wiɲɲu nì kutaa yaa wúntèe. Ama tinan gbanti yaa kíń winta dalee, bí cáá wà ɲɲmì.

⁷Uɔ yaa ɲmó saraa gbanti nanti winta dalee, an kó tijɔkɔndi. Maa làà fōō saraa gbanti.

⁸Un di yaa ɲmó tinan gbanti winta dalee, udaan ɲá ikpiti kí fōō dibɔkpil, kun puee u kpèé kun bi dūu sú-mee fám. Bí nyāntí udaan Isirayeel nibul kansikin.

⁹«Ni yaa láa bíi cēē ni-kpaajintee, ní taa láa cā kí tin bà ɲkpaabuku, kí taa fàtī lūlifi ifin in pu ni súntèe.

¹⁰Ní taa fàtī gítí ni-boon kí kītī fiinyi subiliɲ ɲin pu ni jítèe, kí taa tòò ɲin gbátí kí dō kitíjèe. Ní yàntī ɲín bifalaadambi nì binicambi ń lūlifi. Man di sá ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu.

¹¹«Ní taa yè, kí taa mōntì, kí taa mùul ni-juti.

¹²Ní taa pùtī m-yindi kí bliń ni-nyimɔɲyi pu. Ni yaa ɲá mimmee, ni kpèé man ni-Nimbɔtiu yindi fám dee. Man di sá ni-Dindaan.

¹³«Ní taa mùul ni-juti, kí taa yè-u. Ní taa yàntī upaadaan nimbiliɲ ń dōoń ni-cee kutaa ń wúntí naa pàń-u.

¹⁴Ní taa sīl utafakpaafu, kí taa dū tiba kí làkań uɔɔfu saɲɲu pu, ama ní fàɲkì man ni-Nimbɔtiu. Man di sá ni-Dindaan.

¹⁵«Ní taa mùul ubɔ ibɔsoon poon. Ní taa kpò usoodaan bɔti yii u nín sá usoodaane pu, kí taa pò unikpaan u-ɲmam pu, ama ní dū ibaamɔn kí sòoń ni-juti bɔti.

¹⁶Ní taa cáá ni-nabiyaamu disambiil. Ní taa lēē nnyimɔn seerau ni-nabiki pu bí kpò-u. Man di sá ni-Dindaan.

17 «Ní taa nín ná ni-nabiyaamu ni-pòbilin. Ama ní sòon ibaamon kí tükù ni-nabiki kin yaa yíntiñ-nee, án nín làá ná pu u-puee ní taa ná ikpítee.

18 Ní taa tò ipòntoon, kí taa dū ni-nabiyaamu kí ná ni-poon. Ní nín néerímaan ni-jutiibi kii nimbi ni-bee. Man di sá ni-Dindaan.

19 «Nín núbmaan m-bòkpaanji nee. Ní taa dū tiwanjuti tin buluku kaa pēēyee uja nì usal kí kpāfi tí jōm tɔb, kí taa bōl ni-kpaabun iwambool ili in kaa pēēyee, kí taa pēēn sata un bi dū gulfab bin bí bi-ba bi-ba ki lūnee.

20 «Usapɔɔn yaa sá uyumbu ní ki cáá bɔɔn ní baa láá fātì dá-u ki lī àá ki nyánti-u kuyunūn ní uninja ubɔ dōon nì uee, bí gíí udaan dipɔndi ú pà. Ama bí taa kpò-bi, di sá yīi usapɔɔnee dáá gbínti sá uyumbu.

21 Unijee í cáán upíja circir kɔŋkooŋu punyɔkɔki nyɔkɔpu kí ná u-bòkpil saraau m-nimbiin.

22 Usaraaŋal í dū upíjee kí ná dikoobil nín bālifi puee dibòkpil daan pu m-nimbiin, ikpiti in ní u jée pu ní ú ká u-kpitii pōtam.

23 «Ni yaa láa kó Kanaan tiŋkin ní ki yaa cóon isufi in lòon abil ŋin bi ŋmóðyee kɔkɔ nì i-bulukuee, asubil gbanti í nín sá ni-cee kii ŋin kó tijɔkɔndee abin ata, ní taa ŋmó-ŋi.

24 Dibinnanaatiil poonee, ní dū isufee biliŋ kí sú man ni-Dindaan nì ifaal poon.

25 Dibinŋmoonmootiil poonee, ni dāa ŋūñ kí ŋmó isufee biliŋ. Ni yaa ná mimmee, ni-sufii gbanti làá dāá nín lòon ní ki kútí. Man di sá ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu.

26 «Ní taa ŋmó kuwanjuluu kubɔ nanti laakin bi lānti-kùee. Ní taa bālifi dibalifil kí taa bō tibɔɔl mun.

27 Ní taa kòol kí cùkū ni-yil, kí taa kòol ni-nyimpul kpaanceetiŋu ŋmaniŋma.

28 Ní taa cāfi ni-wunti kí dàkà yīi ni ká dikpool, kí taa ŋmà tiba nanjku ni-wunti pu. Man di sá ni-Dindaan.

29 «Ní taa yànti ni-bisalib í kpánti iwaatooti laakpaamu kí fá bi-jilimau. An yaa ná mimmee, kitiŋ nee kɔkɔ nib làá dū bi-ba kí líí nì tilaakpaal ní tijɔkɔndi í kó-kì.

30 Ní nín tó ŋwiŋŋunfikaa, kí nín tó m-circir kɔŋkooŋu. Man di sá ni-Dindaan.

31 «Ní taa cù bibɔɔbi cee, kí taa cù bin sòon nì bitanjkpiibee cee. Ní taa cù bi-cee, kun puee bi làá kón-ni tijɔkɔndi. Man di sá ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu.

32 «Yìkì kí tī utikpil disíndi kí nín tó un yikpiti pīñee. Ni yaa ná mimmee, ni lafun fàŋkí man ni-Nimbɔtiu dee. Man di sá ni-Dindaan.

33 «Unicaan yaa dómín ki kó-nee, ní taa mùul-u.

34 Ní núb unicaan un kó-nee kii kitindambikee, kí nín néerí-u kii nimbi ni-bee. Kun puee ni-mun kāl kunicaŋu Eejipiti tiŋkin. Man di sá ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu.

³⁵«Nín bímaan deedee kí taa nín mùul ibosoon poon nì bi nín ñmàntī tiwan fòkòŋu nì tiwan nyiŋfiŋu nì tiwan púuŋu puee poon.

³⁶Ni-saniyab nì ni-waŋŋmantikaati, an dàkà yìi tiwan tin bi cáa ñmàntī nnyiŋfee nì tin bi cáa ñmàntī nnyimee nì ni-sambiŋmantikaanji kòkò nín sá deedee wanti. Man di sá ni-Dindaan, ni-Nimbótíu un di nyántíŋ-ni Eejipiti tiŋkinee.

³⁷«Nín ñúbmaan m-bòkpaanji kòkò nì m-koobiliŋ kòkò kí ñá ñi nín lī puee. Man di sá ni-Dindaan.»

Lévitique 20

Iwaatooti nì dibɔɔbɔl tafadaaldi

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi

²ñ tükù Isirayeel yab yii: «Isirayeel yab kansikin ubɔ àá binicambi bin kóò Isirayeel tiŋkinee ubɔ di yaa dū u-biki ki ñá saraa ki tī diwaal Mooleekee, bí kpò-u. Samaa ñ yāŋki-u atankee kí kpò.

³Mama m-ba làá fàtī m-boon kí tī udaan ní kí nyāntí-u Isirayeel nibul kansikin u nín dū u-biki ki ñá saraa ki tī diwaal Mooleeki, ki kón m-circir kòŋkooŋu tijòkòndi ki kpē m-circir yindi fámee pu.

⁴Ama samaa yaa ñá kii waa ká udaan nín dū u-biki ki ñá saraa ki tī Mooleekee, ní kaa kūū-uee,

⁵man m-ba di làá fàtī m-boon kí tī udaan nì u-dicaŋku. M làá nyāntí-bi Isirayeel nibul kansikin, kí kpáan bin kòkò pée kútì u-pu ki ñá saraa ki tī diwaal Mooleekee.

⁶«Ubo yaa tí cūtì ubɔ cee ki búñ tibɔl ki yíñ bitaŋkpiibi àá ki bālifi ki kpē tin bí ki dōónee puee, m làá fàtī m-boon kí tī udaan ní kí nyāntí-u Isirayeel nibul kansikin.

⁷«Nyāmaan tijòkòndin kí nín bí circir, man di sá ni-Dindaan, ni-Nimbótíu.

Uninja nì unimpu kpāfitam min kòóyee tafadaaldi

⁸«Nín ñúbmaan m-bòkpaanji, kí ñá ñi nín lī puee. Man di sá ni-Dindaan un gāntì-ni ní nín sá man yabee.

⁹«Un di yaa sī u-baa àá u-nee, bí kpò-u. Udaan nín sī u-baa àá u-nee puee, u-kúm kpuulool ñ gítì u-pu.

¹⁰«Ubo yaa dōon nì u-juti nimpuee, bí kpò udaan nì unimpuee.

¹¹«Ubo yaa dōon nì u-baa nimpuee, udaan kpē u-baa fám dee. Bí kpò udaan nì unimpu gbanti, bi-kúm kpuulool ñ fàtī gítì bi-pu.

- 12«Ubo yaa dōon nì u-jipɔɔn nimpuee, bí kpò udaan nì unimpuee, kun puee tin bi ɲée sá ntimbiil bɔti, ní bi-kúm kpuulool ń fàtí gítí bi-pu.
- 13«Uninja yaa dōon nì u-ninjajuti kii bi nín dò nì unimpu puee, bi-liitil ɲá ntimbiil bɔti, bí kpò bi-liitil ní bi-kúm kpuulool ń fàtí gítí bi-pu.
- 14«Ubo yaa cáá unimpu nì u-nee, an sá tijɔkɔndi ní. Bí wà bi-taati ɲɲmi bí kpú kí nyāntí tijɔkɔndi gbanti ni-kansikin.
- 15«Ubo yaa dōon nì kuwaɲkuluuee, bí kpò udaan kí kpò kuwaɲkuluuee mun.
- 16«Unimpu yaa yānti kuwaɲkuluu jóm-uee, bí kpò-u kí kpò kuwaɲkuluuee. Bí kpò bi-liitil ní bi-kúm kpuulool ń fàtí gítí bi-pu.
- 17«Ubo yaa cáá u-niisal pēē baa kaa pēē na, àá pēē na kaa pēē baa ní ki dōon nì uee, bi ɲá icoo bɔti. Bí dáál bi-tafal bi-nabiyaamu nimbiin. Udaan làá tún u-kpitii gĩndi u nín dōon nì u-niisalee pu.
- 18«Ubo yaa dōon nì unimpu un bí fùul ɲkpinee, bí nyāntí bi-liitil Isirayeel nibul kansikin, kun puee bi kpáfi kinyɔkɔ ki ká tinimpool.
- 19«Aa máań kí dōon nì a-na naal àá u-maan àá a-baa niisal. Ubo yaa dōon nì unimpu u nì un pēē nnyeenee, bi-liitil làá tún bi-kpitii gĩndi.
- 20«Ubo yaa dōon nì u-baawaai nimpuee, u kpēē u-baawaai gbanti fám dee. Bi-liitil làá tún bi-kpitii gĩndi. Bi kpá kí ká mmaal ní kí dāá kpáa kpú.
- 21«Ubo yaa fōō u-maan àá u-naal nimpuu ki cááyee, an sá tijɔkɔndi ní. U nín ɲá mimmee, u kpēē u-naal àá u-maan gbanti fám dee. Bi kpá kí ká mmaal ní kí dāá kpáa kpú.
- 22«Nín ɲúbmaan m-bɔkpaanji nì m-koobiliɲ kɔkɔ kí ɲá ɲi nín lī puee, án nín làá ɲá pu kitiɲ kin poon m cáń-ni nee ń taa dū-ni kí fée.
- 23Ní taa fōō atimbun ɲin poon nib m làá jà ni-nyɔkɔpu nee koobiliɲ kí nín ɲáań mĩn, kun puee bi-tuunji gbanti pu ní maa ti là kí wāl-bi.
- 24M tükū-ni ki sfiń yii: <Nimbi di làá fōō bi-tiɲki, man di dū-kì ki tī-ni. An sá kitiɲ kin poon nnaabiim nì tisiil còolee ní!> Man di sá ni-Dindaan, ni-Nimbɔtiu un di gānti nimbi inibool kɔkɔ kansikinee.
- 25An pu ní ni máań kí bée kí gānti tiwaɲkuti tin ni kòóyee nì tin naa kòóyee, nì nnɔmbiyaamu mun ni kòóyee nì mun naa kòóyee, án nín làá ɲá pu ní taa yānti tiwaɲkuti nì nnɔmbiyaamu nì tin pée kpátì ki gbí kitiɲ pu, m gānti yii ní nín kòóyee ń kón-ni tijɔkɔndee.
- 26«Nín bímaan circir kí nín sá man yab, kun puee man ni-Dindaan bí circir ní, ní m gānti-ni anibul kɔkɔ kansikin ní nín sá man yab.

²⁷«Uninja àá unimpu yaa bí ni-kansikin ki bũu tibɔɔl ki yî bitaŋkpiibi àá ki sòon tin bí ki dòoŋee puee, bí kpò udaan. Bí yāŋkì udaan ataŋkpee kí kpò ní u-kúm kpuulool n gítí u-pu.»

Lévitique 21

Marab bin bi síiŋ bisaraaŋaliibee a. Bisaraaŋaliibi bimbim

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi n tükù bisaraaŋaliibi, Aarɔn jipɔmbi yii: «Unil ubɔ yaa kpî bisaraaŋaliibi naakookunee, usaraaŋal n taa gbēē-u kí kón u-ba tijɔkɔndi.

²Asee an yaa sá u-niliu kinŋin, an dàkà yii u-na àá u-baa àá u-jipɔɔn àá u-bisal àá u-naal àá u-maan

³àá u-niisal un kaa láá mɔŋee, kun puee u-niisal gbanti dáá gbintì bí u-dicaŋkun kaa mɔŋ.

⁴Usaraaŋal sá uyidaan ní u-nibul kansikin, an puee waa máaŋ kí kón u-ba tijɔkɔndi kí fá u-nyooti.

⁵«Bisaraaŋaliibi yaa ká dikpoolee, bí taa kòol kí cùkū bi-yiliŋ àá kí kòol bi-nyimpuliŋ kpaanceetii ŋmaniŋma àá kí cāfi bi-wunti nì njimu.

⁶Bi máaŋ kí dū bi-ba kɔkɔ kí sú man bi-Nimbɔtiu, kí nīn nyí kí taa bīl m-yindi. Di sá yii bīn di tìl man bi-Dindaan bi-Nimbɔtiu saraabi bin bi cáa wù ŋŋmee. An puee ní bi máaŋ kí nīn bí circir.

⁷«Usaraaŋal n taa cáá unimpu un ŋá dilaakpaatundi ki kée, àá unimpu un uninja ubɔ ŋmātiŋ-u ki dōon nì uee, àá unimpu un cal jīŋ-uee, kun puee bi dū usaraaŋal ki sú man u-Nimbɔtiu ní.

⁸Isirayeel yab kɔkɔ máaŋ kí nīn nyí yii bisaraaŋaliibi sá circir nib ní, kun puee bīn di ŋáaŋ saraabi ki tìl man ni-Nimbɔtiu. An puee ubɔ n taa kpèè bisaraaŋaliibi nīn bí circir puee fám. Di sá yii man ni-Dindaan bí circir ní, ní ki gānti-ni ní nīn sá m-yab.

⁹«Usaraaŋal bisal yaa bí ŋáaŋ dilaakpaatundi ki bīl u-bee, u-baa ní u bí bīl. Bí wà u-bisal gbanti ŋŋmi.

¹⁰«Usaraaŋakpil di sá un yil pu bi bātì ŋkpam ki sītì u pèentí asaraaŋabɔkutee. An puee ú taa yàntì u-yikpiti n nīn bí fikil fikil, kí taa catí u-wampeenkaati kí dàkà yii u bí kunimbāaun.

¹¹Ú taa sūtí kí pīl utaŋkpiil. Báà u-na àá u-baa di yaa kpî, ú taa kón u-ba tijɔkɔndi.

¹²Ú taa nyā ti-Dindaan circir kɔŋkooŋŋun kí bīl-ŋu. Di sá yii bi bātì man u-Nimbɔtiu kpam ki sītì u-yil pu ki dū-u ki sú-mi. Man di sá ni-Dindaan.

¹³«U yaa làá cáá unimpuee, ú cáá usapɔɔn un kaa nyí uninja ki kée.

¹⁴Ú taa cáá ukpiipu, kí taa cáá unimpu un cal jìñ-uee àá un ná dilaakpaatundi ki bííl u-bee. Ama ú kpèè u-nibul kansikin usapɔɔn un kaa nyí uninja ki kée kí cáá,
¹⁵án nín làá ná pu ú taa cáán mmaanyeen n̄un bíílee u-maaliṇu poonee. Man di sá ni-Dindaan un gānti-u ú n̄n bí m-tundinee.»

b. Kun ṇūh kí pīñ unil nsan ú taa kpántí usaraaṇalee

¹⁶Ti-Dindaan bí Mooyiisi

¹⁷ń tükù Aarɔn yii: «A-maaliṇu poon kí n̄n cée, nsan kaa pú unil un laaba wòḃee ń sútí kí pīl nsaraafan kí ná saraa kí tī-mi.

¹⁸Tiṇman, un laaba wòḃee kaa máan kí sútí kí pīl nsaraafan, an dákà yii uɔɔfu, àá un tà u-taal puee, àá umaṇfamatifu, àá un taal àá u-ṇal ṇubɔ fòkɔn̄ ṇun kíñee, àá

¹⁹unil un taal àá u-ṇal fātèe,

²⁰àá ugulfu, àá kinikaṇkaliṇṇi, àá un nimbil pée, àá un cáá digbàndi àá tikalindee, àá ufaal.

²¹Usaraaṇakpil Aarɔn maaliṇu poonee, un laaba wòḃee kaa máan kí sútí kí pīl nsaraafan kí ná saraa bí dūú wà ṇṇmi kí tī man ni-Dindaan. U nín wòḃee puee, waa máan kí ná saraabi kí tī man u-Nimbɔtiu.

²²U ṇūh kí jī tijin tin bi cáán ki ná saraa ki tī man u-Nimbɔtiuee, saraabi bin sá circiree n̄ bin sá circir páaayee.

²³Ama u nín wòḃee puee, waa máan kí sútí kí pīl ṇṇaapitika n̄ nsaraafan, án nín làá ná pu ú taa kpèè m-circir kɔṇkooṇṇu n̄ tin bí ṇu-poonee fáme. Di sá yii man di sá ni-Dindaan un gānti bisaraaṇaliibi bí n̄n bí m-tundinee.»

²⁴Ní Mooyiisi kàān tibɔti gbanti ki tükù Aarɔn n̄ u-jipɔmbi n̄ Isirayeel yab kòkò.

Lévitique 22

c. Saraabi jinti jītam koobiliṇ

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²«Tükù Aarɔn n̄ u-jipɔmbi yii, kí taa kpèè m-circir yindi fáme, bí n̄n tó circir saraabi bin Isirayeel yab cāabín ki tī-mee. Man di sá ni-Dindaan.

³Tükù-bi yii: «Ni-maaliṇu poon kí n̄n cée, unil ubɔ yaa bí tijɔkɔndin ní ki sútí ki pīl m-circir saraabi bin Isirayeel yab cāabín ki tī man ni-Dindaanee, bí nyāntí-u m-tundin. Man di sá ni-Dindaan.

⁴Aarɔn maaliṇu poon un di yaa būn dinyangbandi àá batikuee kaa máan kí jī circir saraabi jinti kí cáá sāa ṇwiin ṇun u làá pɔɔkè. Mìn mbaantiim un di yaa gbēe unil un gbēe dinikpil ki kó tijɔkɔndi, àá unil un nyéem̄ tijatee,

⁵Àá unil un di yaa gbēē kuwan̄kuluu kun ni kòóyee ki kó tijòkòndee, àá unil un di yaa gbēē un bí tijòkòndee, bàá tijòkòndi tin ní an yaa sée, udaan kaa máàn kí jī saraabi gbanti jinti.

⁶Un di yaa gbēē unil un bí mimmee kó tijòkòndi kí cáá sãa kujoo. Kí wàatī ú jī m-circir saraabi jintee, asee ú fàl.

⁷N̄wìin̄ yaa jéetèe, u nyán̄ tijòkòndin. Mìn̄ boonee, u n̄ūn̄ kí n̄n̄ kìn̄ ki jīn̄ circir saraabi jinti, kun puee u-jinti dee.

⁸Usaraaṅal kaa máàn kí ṅmó kuwan̄kuluu kun kp̄īyee, àá kun an cúúyee nanti án kón̄-u tijòkòndi. Man di sá ni-Dindaan.

⁹«Bisaraaṅaliibí n̄ n̄n̄ ṅúb̄ tin ní m̄ kpáafi-bee, án nín̄ làá ṅá pu saraabi jinti puee, bí taa yòon̄ ikpiti iba kí túnee. Bi yaa kp̄ē saraabi jinti fáme, asee bí kpú. Man di sá ni-Dindaan un gānti bisaraaṅaliibí bí n̄n̄ bí m-tundinee.

¹⁰«Unil un kaa sá usaraaṅal dicaṅkune kaa máàn kí jī circir saraabi jinti. Unicaan un dómiń̄ ki kó usaraaṅal puee n̄ usaraaṅal paadaaṅwu kaa máàn kí jī circir saraabi gbanti jinti.

¹¹Ama usaraaṅal yumbuu un u dū u-nimbiliṅ ki dée, n̄ un bi māl̄ u-dicaṅkune n̄ūn̄ kí jī tijin̄ tin usaraaṅal jīnee.

¹²Usaraaṅal bisal yaa kaa món̄ bisaraaṅaliibí naakookune, waa cáá nsan kí jī tijin̄ tin ní bi lēe circir saraabi poonee.

¹³Ama usaraaṅal bisal yaa kpánti ukpiipu, àá u n̄ u-cal yākatì t̄bin̄ waa cáá kibiki, ní ki fātì gítì u-baa dicaṅkun ki k̄ kii u nín̄ n̄n̄ p̄e k̄ u-sap̄ontin puee, u n̄ūn̄ kí jī tijin̄ tin u-baa jīnee. Un kaa sá bisaraaṅaliibí naakookune kaa cáá nsan kí jī tijin̄ gbanti.

¹⁴«Ubo yaa kaa nyí ní ki jín̄ circir saraabi jintee, ú nyàab̄ tin u jínee nyòk̄om̄ kí cáan̄ kí téen̄ usaraaṅal, ní kí kūtì bi yaa yākatì tin u jínee miṅmoo puee diba pu.

¹⁵«Bisaraaṅaliibí n̄ taa kp̄ē Isirayeel yab nín̄ lèek̄i dijandi din bi-saraabi poon ki t̄i man bi-Dindanee fám.

¹⁶Bi yaa kaa máàn kí jī tijin̄ gbanti ní ki jín̄-tèe, bi kó tib̄tin̄ ní an bàlifi yii bí ṅāṅk̄i. Man di sá ni-Dindaan un gānti bisaraaṅaliibí bí n̄n̄ bí m-tundinee.»

Tiwan̄kuti tin ní bi máàn kí dūú ṅá saraabee

¹⁷Ti-Dindaan bí Mooyiisi

¹⁸n̄ t̄k̄u Aaron̄ n̄ u-jip̄ombi n̄ Isirayeel yab k̄k̄o yii: «Isirayeel yab ubo àá binicambi bin kóò Isirayeel tiṅkinee ubo yaa là kí ṅá saraaw̄kaa kí t̄i man ni-Dindanee, an yaa sá kí p̄a ipooneeee, an yaa tí sá kí ṅá n̄lamm̄ontim̄ saraaueeee,

¹⁹udaan̄ n̄ cáan̄ unaja àá up̄ija àá uṅ̄ja ní m̄ nín̄ f̄ō u-saraau.

²⁰Ní taa dū kuwaŋkuluu kun laaba wòḃee kí ḡá saraa kí tī-mi, di sá yii maa làá fōō an saraau.

²¹Uḃo yaa là kí ḡá mpèé saraauee, an yaa sá kí pà ipooneeee, an yaa sá nlaammontiim saraaueeee, án nīn sá unaa àá upii àá uḡoobu un laaba kaa wòḃee ní m nīn fōō saraa gbanti.

²²Ní taa dū kuwaŋkuluu kun jòḃee, àá kun an kūū àá kun fōō tiweendee, àá kun cáá ibuun àá digbàndi àá kideeḡḡee kí ḡá saraa kí tī man ni-Dindaan. Ní taa dū tiwaŋkuti tin bí mimmee kí ḡá saraa bí cáá wà ḡḡmi nsaraafan pu kí tī man.

²³Ni ḡūn kí dū unaa àá upii un taal diba fòkòḡ ḡin kíḡee, àá un taal diba kaa fòkò ki bàḡ ḡin kíḡee kí ḡá nlaammontiim saraau kí tī man ni-Dindaan, ama naa ḡūn kí dū-u kí ḡá saraa kí pà ipoon m fōō.

²⁴Ní taa dū kuwaŋkuluu kun kuntancakabiliḡ wī àá ki mātì àá bi ḡí ki lēēyee kí ḡá saraa kí tī man ni-Dindaan. Naa máaḡ kí ḡá mīn gba ni-tiḡkin.

²⁵Ní taa dā unicaan uḃo cee tiwaŋkuti tin bi fāatì mimmee kí ḡá saraa kí tī man ni-Dindaan. Bi nīn fāatì-tì mimmee, ti wòḃ dee. Ni yaa dū-tì ki ḡá saraayee, maa làá fōō-tì.»

²⁶Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²⁷«Bi yaa māl kinabiki àá kipibiki àá kiḡḃikee, kí nīn bí ki-na cee kí cáá sāā iwiin iluli. Kí yòòḡ iwiin inii dal kí nīn cée, bi yaa dū-kì ki ḡá saraa ki wūn ḡḡmi kí tī-mee, m làá fōō.

²⁸Ama ní taa kpò unaaḡkpil àá upiḡkpil àá uḡḡkpil nì u-biki ḡwimbaanti.

²⁹«Ni yaa bí ḡáaḡ ijaam saraauee, nóómaan mara nīn sá puee ní m fōō.

³⁰Ní ḡmó tinan kòkò ḡwiin gbanti kí taa yàntì tiba ḡ kíḡ kí wúntí kutaa. Man di sá ni-Dindaan.

³¹«Nīn ḡúḃmaan m-marab kí ḡá bi nīn lī puee. Man di sá ni-Dindaan.

³²Ní taa kpèè m-circir yindi fām, án nīn làá ḡá pu Isirayeel yab kòkò ḡ béé yii m sá circirdaanee. Man di sá ni-Dindaan un ḡāntì-ni ní nīn sá man yabee.

³³Man di nyántiḡ-ni Eejipiti tiḡkin kí nīn sá ni-Nimbotiu. Man di sá ni-Dindaan.»

Lévitique 23

Isirayeel yab jiḡaalib wiḡyi

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi

²ḡ tükù Isirayeel yab yii: «Ni yaa kóòḡ ki kpáfì kí jāaḡ man ni-Dindaanee, jiḡaakpaambi bin ni làá nīn jīḡee sò.

Dwiḡḡuḡfikaa boti

³«Kinyɔɔ poonee, ni cáá iwiin iluu kí t̃ ni-tundi. Ama ɲwinluluúti dal sá ɲwiɲɲufikaa ní, diɲɲfil wiɲɲu ɲun ni làá kóon kí kpāfi kí jāam-mee. Laakin kamaa ni yaa bàñ ki kóoyee, ní taa t̃ ditundi ɲwiɲɲufikaa dal, ama ní dū-ɲu kí sú-mi.»

⁴Man ni-Dindaan jɲaalib bin ɲyunti yaa bàñ ní kóon kí kpāfi kí j̃ kí jāam-mee sò.

Dilákatil jɲaaliu

⁵Dilákatil jɲaaliu un bi j̃n ki t̃i ti-Dindaan tinyoolee kíff ɲɲapeepeekaa, ɲwiin ɲubɔ kpá saalku dal kujoopɔ ní.

⁶«Iwiin saalku dalee, ní j̃ jɲaal un bi ɲmóò kpɔɔɔ bin kaa cáá ɲkpɔɔɔyɔkɔee kí jāam ti-Dindaan. Ní ɲmó kpɔɔɔ bin kaa cáá ɲkpɔɔɔyɔkɔee iwiin iluli.

⁷Kinyɔɔ gbanti wimpeepeekaɲuee, ní kóon kí kpāfi kí jāam-mi. Yaadalee ní taa t̃ ditundi báa diba.

⁸Iwiin iluli gbanti kɔkɔ poonee, ní ɲá saraabi kí dūú wà ɲɲmi kí t̃i man ni-Dindaan. ɲwinluluúti dalee, ní kóon kí kpāfi kí jāam-mi. Ní taa t̃ ditundi báa diba.»

Dijimbóndi dipeepeekaal jɲaaliu

⁹Ti-Dindaan bí Mooyiisi

¹⁰ń t̃kù Isirayeel yab yii: «Ni yaa láa kó kitiɲ kin m làá t̃i-nee poon, ní ki yaa láa bíi c̃ē ni-kpaajintee, dibóndi din ni làá péé péé kí c̃ē, ní cáan kí t̃i usaraaɲal.

¹¹ɲwiɲɲufikaa yaa j̃t̃i ku wúnt̃e, usaraaɲal ń yòon dibóndee kí cáan ti-Dindaan nimbiin, ní kí yòon-di yilpu kí túl kutaa kí f̃iñ f̃iñ ní ti-Dindaan ń f̃ō.

¹²Daliɲkin ni làá cáan tijinc̃ɔfikaal dibóndi ti-Dindaan nimbiinee, ní cáan dipibil din cáá dibindi diba di-laaba kaa w̃b̃ee kí ɲá saraawɔkaa kí t̃i ti-Dindaan.

¹³Ní dū ɲyim min bi dū ɲkpam ki búuñee kiiloobi biluu kí ɲá saraa. An sá saraa un bi dūú wà ɲɲmi u-sɔnsɔfiɲu s̃ɔɲk̃i m-pɔbilee. Ní d̃á dū ndamam liitiri ubɔ ñi dijandi mun kí fá-mi.

¹⁴Naa máan kí ɲmó tijimpon gbanti kpɔɔɔ àá ti-fiɲyi in bi púlee, àá ti-biliɲ ɲin sá apɔonee kí d̃á s̃ā ɲwiin ɲun ní ni làá cáan saraa kí t̃i man ni-Nimbɔtiuee. Laakin kamaa ni yaa bàñ ki kóoyee, ní ñn ɲúb dibɔkpaal nee kí ñn cáa cá jaanjaan.»

Kudiceeu jɲaaliu

¹⁵«ɲwiɲɲufikaa ɲun ni cáan tijinc̃ɔfikaalee, ku yaa wúnt̃e ní kí k̃ kí k̃aan nnyɔmu mululi.

¹⁶Ní k̃aan iwiin imuɲku ili ñi saalaa kí cáá s̃ā kutaa ń wúnt̃i nnyɔmu mululi wiɲɲufikaɲu, ní ní cáan tijimpon saraau kí t̃i man ni-Dindaan.

¹⁷Laakin kamaa ní ni yaa kóòyee, ní cáán kpɔnɔb bin ni dū nyim kiiloobi biluu nì ɲkpɔnɔnyɔkɔ ki ɲée bili kí fíì n fíì kí tī man ni-Dindaan. An di sá tijincɔfikaal saraau un ni cáán ki tī man ni-Dindaanee.

¹⁸Ní cáán apibil aluli ɲin cáá dibindi diba ɲi-laaba kaa wɔ̃bee, nì unaja nì ipijaa ili kí kūtì kpɔnɔbee pu. Ní dū an waɲkutee kí ɲá saraawɔkaa, kí kpáan tijin saraau nì ndaam min bi cáá kútí saraabi gbanti puee. An di sá saraa un bi dūú wà ɲɲmi u-sɔnsɔfiɲu sòɲkī man ni-Dindaan pɔbilee.

¹⁹Míh boonee ní ní dū uɲɔja mun kí ɲá ikpiti pɔtam saraau, ní kí dū apibil ɲin cáá dibindi dibee ali kí ɲá mpèé saraau.

²⁰Niinee ní usaraaɲal ɲ yòon apibil alee nì tijincɔfikaal kpɔnɔbee yilpu kí fíì n fíì man ni-Dindaan nimbiin. Saraabi gbantee, bi dū-bi ki sú man dee, usaraaɲal di yì.

²¹Yaadal wiɲɲuee, ní kóon samaa kɔkɔ kí kpāfi kí jāan-mi. Ní taa tɔ ditundi báà diba. Laakin kamaa ni yaa bān ki kóòyee, ní nīn ɲúb dibɔkpaal nee kí nīn cáá cá jaanjaan.

²²«Ni yaa láa bí cēē ni-kpaajintee, ní taa cā kí bà ɲkpaabuku, kí taa gítí ni-boon mun kí lūlifi. Dūú tīmaan bifalaadambi nì binicambi. Man di sá ni-Dindaan, ni-Nimbɔtiu.»

Diteetil nì ifaal wiɲɲu

²³Ti-Dindaan gítí bí Mooyiisi

²⁴ɲ tükù Isirayeel yab yii: «Uɲmaluluúti wimpeekaɲu dal sá diɲuɲfikpaandi wiɲɲu ní. ɲwiin gbantee, ní kóon kí kpāfi kí fáá iwiliili kí téetí m-pu.

²⁵Ní taa tɔ ditundi báà diba, ní kí dāá ɲá saraabi kí dūú wà ɲɲmi kí tī man ni-Dindaan.»

Ikpiti pɔtam wiɲkpaanɲu dal

²⁶Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²⁷«Uɲmaluluúti poon iwiin saalaa dal sá ikpiti pɔtam wiɲkpaanɲu ní. Ní dāá kóon kí kpāfi kí bóob kinyɔkɔ kí ɲá saraabi kí dūú wà ɲɲmi kí tī man ni-Dindaan.

²⁸Ní taa láa tɔ ditundi báà diba ɲwiin gbanti, kun puee an sá ikpiti pɔtam wiɲkpaanɲu ɲun bi ɲáan ni-pu akoobil ki fíntí ni-kpitii kɔkɔ man ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu nimbiinee ní.

²⁹Un yaa kaa bóob kinyɔkɔ ɲwiin gbantee, bí nyāntí-u Isirayeel nibul kansikin.

³⁰Un mun di yaa tí tūn ditundi ɲwiin gbantee, mama m-ba di làá kúntí-u Isirayeel nibul kansikin.

³¹Ní taa pée tɔ ditundi ní. Laakin kamaa ni yaa bān ki kóòyee, ní nīn ɲúb dibɔkpaal nee kí nīn cáá cá jaanjaan.

³²An sá diɲuɲfil wiɲɲu kii ni nín ɲáań pu ɲwiɲɲuɲfikaa dalee ní. Ní dāá bóob kinyɔkɔ. Uɲmal gbanti poon iwiin iwa dal kujooú kí cáá sāá ku yaa wúntèe kujooú ní ɲwiɲɲuɲfikaa gbanti sá.»

Tantib jiɲaaliu

³³Ti-Dindaan bí Mooyiisi

³⁴ń tükù Isirayeel yab yii: «Uɲmaluluúti gbanti poon iwiin saalku dalee, ní jī tantib jiɲaaliu kí tī man ni-Dindaan yindi tinyool. Ní dāá jī jiɲaal gbanti iwiin iluli.

³⁵ɲwimpeepeekaa dalee, ní kóoń kí kpāfi kí jāań-mi. Ní taa tō ditundi báà diba.

³⁶Iwiin iluli gbanti kɔkɔ poonee, ní ɲá saraabi kí dùú wà ɲɲmi kí tī man ni-Dindaan. ɲwinniniiti dalee, ní kóoń kí kpāfi kí jāań-mi ní kí ɲá saraa kí dùú wà ɲɲmi kí tī-mi. Yaadal ní jiɲaal gbanti kúntí. Ní taa láa tō ditundi báà diba.

³⁷«Jiɲaalib bin ni máań kí nín jīń ki tī man ni-Dindaan tinyoolee dee. Ni yaa bí jīń jiɲaalib gbantee, ní kóoń kí kpāfi kí jāań man ni-Dindaan, kí nín ɲáań saraawɔkaa nì tijin saraabi nì mpèé saraabi nì ndaam saraabi kii jiɲaal kamaa wiɲɲu koobiliɲ nín sá puee.

³⁸Saraabi gbanti sá kí dūú kūtì bin ni ɲáań ɲwiɲɲuɲfikaa kamaa dalee pu ní, ní kí kūtì dipɔl saraau nì saraabi bin bi ɲáań kí pà ipoon pɔndee nì nlaamɔntiim saraabi bin ni pée ɲáań ki tī man ni-Dindaanee.

³⁹«Ni yaa cáń ni-kpaajinti uɲmaluluúti iwiin saalku dalee, ní jī iwiin iluli jiɲaaliu kí tī man ni-Dindaan yindi tinyool. ɲwimpeepeekaa dal nì ɲwinniniiti dal sá diɲuɲfil wiɲɲi ní.

⁴⁰ɲwimpeepeekaa dalee, ní nyàab̃ asubimɔnti nì tikpakpati nì isufi in cáá tifaal sùuuyee paɲɲi nì ɲkpinni sufii faati, ní kí fàal man ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu nimbiin iwiin iluli.

⁴¹Dibindi kamaayee, ní dū iwiin iluli kí jī jiɲaal nee kí tī man ni-Dindaan tinyool. Ní nín ɲúb dibɔkpaal nee kí nín cáá cá jaanjaan. Uɲmaluluúti poonee, ní jī jiɲaal gbanti.

⁴²Iwiin iluli gbantee, nimbi Isirayeel yab kɔkɔ ń nín kóò tantib poon.

⁴³Mimmee ni-biyaamu kɔkɔ làá béé yii m nín nín nyántiń-ni Eejipiti tiɲkinee, tantib poon ní m nín yānti ni kóò. Man di sá ni-Dindaan, ni-Nimbɔtiu.»

⁴⁴Mín ní Mooyiisi cánti ki tükù Isirayeel yab bi nín máań kí nín jīń ti-Dindaan jiɲaalib ki tī-u tinyool puee.

Lévitique 24

Circir kɔɲkoonɲu fitilab bɔti

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²«Yàntí Isirayeel yab ń cááń-si ɔliifi kpam min ɲāń ki wāl kílķilee á dūú ɲá fitilab poon, án nín làá ɲá pu fitilab ń nīn pée fòol ɲyunti kamaayee.

³Aarɔn ń dū fitilab gbanti kí sīń circir kɔŋkoonɲu poon, ɲɲaapɪtikaa ɲun bī baa wāl Dipoondi dakaauue nimbiin. Ú bóntí-bi tiɲan án nín làá ɲá pu fitilabee ń nīn pée fòol ɲyunti kamaa kí yòon kujoo kí cáá sā kutaafaauee. Ní nīn ɲúb dibɔkpaal nee kí nīn cá cá jaanjaan.

⁴Aarɔn máań kí nīn kpèé fitilab bin tókó fitilab tókɔŋkaati tin bi dū sindaariya ki nyūntèe pu, ní bí nīn fòol ɲyunti kamaa ti-Dindaan nimbiin.»

Kpɔnɔb bin bi dūu ɲá Unimbɔti saraayee

⁵«Á dū ɲyim kí ɲá kpɔnɔb saalaa nì bili, kpɔnɔ kamaa nyiŋfiɲu ń nīn sá kiiloobi biluu.

⁶Á dū-bi kí páań teebil un sí m-nimbiin bi dū sindaariya ki nyūntèe pu. Á páań-bi ipòn ili pu, mpòn kamaa ń nīn cáá kpɔnɔb biluu.

⁷Mpòn kamaa puee, á dū talaalu un sá umɔntee kí páań án nīn sá kudaanɲu man Unimbɔti nimbiin yii saraa gbanti sá ki tī-mi, ní bí dāá dū talaaluee kí wà ɲɲmi kpɔnɔbee yil pu kí tī man ni-Dindaan.»

⁸«Nyiŋɲunɲifikaa kamaa kí yòon kí nīn cá jaanjaanee, ní nīn pāantí kpɔnɔb gbanti man ni-Dindaan nimbiin. Án nīn sá tin Isirayeel yab máań kí nīn ɲáań ki cá jaanjaanee.

⁹Aarɔn nì u-jipɔmbi di yì kpɔnɔb gbanti. Bi yaa làá ɲmó-bee, bí ɲmó-bi mpaan ɲun bí circiree pu. Di sá yii saraabi gbanti sá circir páaa wanti tin bi lēē circir saraabi bin bi dù kí wà ɲɲmi kí tī man ni-Dindaanee poon ní. Bīn di yì-tì kí nīn cá jaanjaan.»

Bin sòon ki bíí Unimbɔtee tafadaaldi

¹⁰Unaacimpɔon ubɔ di nīn bí ní u-na sá uisirayeelnimpu ní u-baa sá ueejipitija, ní u dómiń ki kóò Isirayeel yab kansikin. Dalbee, dinaapaal pu niinee, ní kujaa kó unaacimpɔonee nì Isirayeel tindambiki kiba kansikin.

¹¹Niinee, unaacimpɔon un na sá Isirayeelee kí ki bíí sòon ki bíí Unimbɔti yindi ki síi-u. Ní bi cáań-u Mooyiisi cee. U-na Dibrii bisal Seeloomiiti nīn sá Daani naakookun ní.

¹²Ní bi dū-u ki pīn kudii kí cīití ti-Dindaan u-ba ń sòon u-bɔti.

¹³Niinee ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

¹⁴«Nyāntí kijapaayee dinaapaal kpaanceetiɲu ní bin kɔkɔ gbīl u nín sòon puee ń dū bi-ɲalii kí páań u-yil pu, ní samaa kɔkɔ ń yāŋkì-u atanɲpee kí kpò.

¹⁵Á sòon nì Isirayeel yab kí kpāafi-bi tiboti nee yii: «Un di yaa sòon ki bíl u-Nimbōtiuee, see ú tūn u-kpitii tafadaaldi.

¹⁶Un yaa sòon ki bíl man ni-Dindaan yindee, see bí kpò-u. Samaa kòkò n̄ yāṅkì-u ataṅkpee. Udaan yaa sá unicaanaaa, kitindambikaaa, u nín pée ṅá pu ní ki sòon ki bíl Unimbōti yindee, see ú kpú.

¹⁷«Unil un yaa lēē u-juti maṅfalee, bí lēē u mun yal.

¹⁸U yaa tí kūu ubo waṅkulukuee, ú nyàab̄ kí téen̄-u.

¹⁹«Ubo yaa ṅá u-juti tiweendee, bí ṅá u mun tiweendi.

²⁰Un yaa fáá ki g̃i u-juti kpabilee, bí fáá kí gíí u mun yal, un yaa lēē u-juti nimbilee, bí lēē u mun yal, un yaa lēē u-juti nyindee, bí lēē u mun nyindi. Un yaa pée ṅá u-juti tiweendi tiṅyee, bí ṅá u mun mín̄ deedee.

²¹«Un yaa kūu kuwaṅkuluuee, ú nyàab̄ kubò kí téen̄. Ama un yaa kūu unilee, bí kpò u mun.

²²«Ni nín sòon unicaan bōti puee, mín̄ mbaantiim ní ni máan̄ kí sòon kitindambiki mun bōti, di sá yii man di sá ni-Dindaan ni-Nimbōtiu.»

²³Mín̄ ní Mooyiisi n̄n sòon nì Isirayeel yab. Bi n̄n nyánti un sòon ki bíl Unimbōti yindee dinaapaal kpaanceetiṅu ní ki yāṅkì-u ataṅkpee ki kūu. Ti-Dindaan nín̄ n̄n tūkū Mooyiisi yii bí ṅá puee, mín̄ deedee ní bi n̄n ṅá.

Lévitique 25

Dibindi din tikpaatan máan̄ kí dòon̄ kí ṅùṅfèe

¹Ti-Dindaan sòon nì Mooyiisi Siinaayi jool pu ki bí

²ú tūkū Isirayeel yab yii: «Ni yaa láa kó kitiṅ kin m làá dūú tī̄-nee poonee, dibinluluútiil kamaayee, ní dāá yànti kí taa kpò ni-kpaatanti kí tī̄ man ni-Dindaan tinyool.

³Ní dāá dū abin aluu kí kpò kí bōl̄ ni-sati, kí ṅāṅkì ni-fiinyi sufii paṅṅi ní kí kitī abil.

⁴Ama dibinluluútiilee, ní dāá yànti ni-kpaatanti n̄ dòon̄ kí ṅùṅf̃i. Ní dāá dū dibindi gbanti kí sú man ni-Dindaan. Ní taa láa kpò kí bōl̄ ni-sati, kí taa ṅāṅkì ni-fiinyi sufii paṅṅi.

⁵Ní taa láa cā dibindi din jítèe jinti tin sá aleenee àá kí kitī ni-fiinyi sufii paṅṅi ṅin naa ṅāṅkèe pu abil, kun puee an dāa sá dibindi din tikpaatan máan̄ kí dòon̄ kí ṅùṅfèe ní.

⁶Ama nimbi ni-ba n̄ ni-tòntònl̄ibi bininjab n̄ binimpoobi n̄ ni-paadambi n̄ bin kòò ni-puee dāa ṅūn̄ kí jī tin kitiṅ làa dāá lòon̄ dibindi gbantee.

⁷Mín mbaantiim ní ni-waṅkuti nì ipeel in bí ni-tiṅkinee mun dāa ḡūn kǐ jī tin ni-tiṅki làá dāá lòoṇee.»

Dibatɔl bindi

⁸«Ní kàaṇ abin aluli miluli pu, an dākà yii dibindi diba kpá ili nì saalaa.

⁹Uḡmaluluúti, iwiin saalaa dal, an dākà yii ikpiti pōtam wiṅkpaanḡu dalee, ní búń ḡyin kǐ fáá iwiliili kitiṅ kɔkɔ poon.

¹⁰Ni yaa ḡá mimmee, ni dū dibindi ili nì disaalaatiilee ki sú Unimbɔti dee, ní kǐ bāakì kitiṅ kɔkɔ poon yii báà ḡma n̄ fōō u-ba. Dibindi gbanti ní bi yí yii dibatɔl bindi. Báà ḡma n̄ dāá fàtíí fōō u-kpaatanti tin u n̄n dūu nyáfèe, ní bin n̄n dū bi-ba ki nyáfèe n̄ fàtíí kpì bi-dumpui.

¹¹Abin ili nì disaalaatiil sá dibatɔl bindi ní ki tī-ni. Ní taa kpò kǐ bōl tiba, kǐ taa cā dibindi din jítèe jinti tin sá aleenee àá kǐ kītī ni-fiinyi sufii paṅḡi ḡin naa ḡaṅkèe pu abil.

¹²Di sá yii an sá dibatɔl bindi ní bi dūu sú ti-Dindaan. Ni ḡūn kǐ jī tin kitiṅ làá dāá lòoṇee.

¹³«Dibatɔl bindi gbanti poonee, báà ḡma n̄ fàtíí fōō u-kpaatanti tin u n̄n dūu nyáfèe.

¹⁴Ni yaa bí nyáfíṇ ni-nabiki tikpaatan àá ni bí dāá u-cee tikpaatane, ní taa mùul tɔb.

¹⁵Tikpaatane daaku n̄ nóó nì abin ḡin páaṇ dibatɔl bindi din jítèe puee, ní kǐ kpèe ḡin kín bí kpò tikpaatane pu ní dibatɔl bindi dipɔndi n̄ nín bàṇee.

¹⁶Abin yaa kín ki náaṇee, kudaau mun máaṇ kǐ n̄n pōs ní, ní abin ḡin kíṇee yaa kaa ti náaṇee, kudaau n̄ n̄n pòfi, kun puee abin ḡin kín ní kpò tikpaatane puee ní ni máaṇ kǐ kpèe ní kǐ nyāfiṇ-u.

¹⁷Ni-kansikin ubɔ n̄ taa mùul u-nabiki, ama ní fàṅkì man ni-Nimbɔtiu, kun puee man di sá ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu.

¹⁸Nín ḡúbmaan m-bɔkpaanḡi nì m-koobiliṅ kǐ ḡá ḡi nín lī puee, án di làá yàntī ní kāl kitiṅ nee poon nì ḡgbansɔṅfi.

¹⁹Kitiṅ làá dāá lòoṇ mmɔntiim ní ká kǐ jī kǐ díkí, ní kǐ dāá kāl ki-poon nì ḡgbansɔṅfi.

²⁰«An yaa yí ni ḡūn kǐ bàlifí ni-ba yii: <Ti nín kaa cáá nsan kǐ kpò kǐ bōl ti-sati, kaa tí cáá nsan kǐ cā dibinluluútiil kamaa nee, kin ba ní ti làá n̄n j̄n̄ dee?>

²¹Tiṅman, m làá dāá biṇ̄ ni-boon ní dibinluluutiil n̄ lòoṇ abin ata jinti.

²²Ni dāa bí ki būul dibinniniitiil poon ní ki j̄n̄ tiṅḡkpikil kǐ cáá sāā dibinḡawatiiil poon, ḡyunti ḡun ni làá dāá cā tijimpɔnee.»

Unil cáá nsan kí fàtíí dā u-tiŋki

²³Ní taa nyāfi kitiŋ katanjoolii, di sá yii man di yì kitiŋ. Nimbi kóò man pu kii binikɔkaabi àá binicambee ní.

²⁴An puee kitiŋ kin m làá dūú tīi-nee kɔkɔ poonee, ní dāá pō un dū u-tiŋki ki nyáfèe nsan ú dāá fàtíí dā-kì.

²⁵Disool yaa cúú ni-nabiyaamu kansikin kiba ní kì gíí ki-kpaatanti dijandi ki nyáfèe, udaan nabiki u nì un pēē udaan cáá nsan kí fàtíí dā tikpaatan gbantee n dā-tì.

²⁶Udaan yaa kaa cáá u nì un pēēyee n fàtíí dā kitiŋee, ama ní ún u-ba ká ŋmām kí fàtíí dēe,

²⁷ú cótí u nín nyāfi kitiŋee abin nín nyán puee, kí pà abin ŋin kíñ dibatɔl bindi n nín bàñee nimbiliŋ kí tī un u nìn dū u-tiŋki ki nyáfiñee, ní kí fàtíí fōō u-tiŋki.

²⁸Ama ún u-ba yaa kaa ká ŋmām kí pà kí fàtíí fōō u-tiŋkee, kí gbíntí un di dá-kèe ŋaan kí cáá sāā dibatɔl bindi. Dibatɔl bindi gbanti poonee, ú fàtíí fōō u-tiŋki.

²⁹Kudii yaa bí kitiŋ kin bi mán digundi ki mǎntìi túee poon ní ubɔ dū-ku ki nyáfèe, udaan cáá dibimmɔndi kí fàtíí dā-ku. An kaa máaŋ kí jītí dibindi pu, kí kíí ŋwiin ŋun u dū-ku ki nyáfèe.

³⁰Dibimmɔndi yaa jítí ní un nyāfi kudiiyee kaa ŋún ki fàtíi dá-kuee, un di dá kudiiyee nì u-naantiibi di kíñ ki yì-ku kí nīn cá talku. An kaa ti bàlifi yii ú gíiñ kudiiyee kí tī un cee u nìn dēe dibatɔl bindin.

³¹Ama adiin ŋin bí ntimbilimu mun baa mán digundi ki mǎntìi túee poonee ŋman bí kii tikpaatanee dee. Bi cáá nsan kí fàtíí dā-ŋi, ní dibatɔl bindi poonee, bí fàtíí fōō-ŋi.

³²Leefii yab bín cáá nsan ŋyunti ŋun ní bi yaa lèe kí fàtíí dā bi-diŋŋi ŋin yú bi-timmu poon bi dūu nyáfèe.

³³Báà gba Leefii yab ubɔ di yaa fàtíi dá u-juti uleefiija cee kudii ní dibatɔl bindi yaa bāaŋee, an sá ú nyā ní kí gíiñ kudiiyee kí tī ku-dindaan. Di sá yii Leefii yab diŋŋi sá bi-fakal ní Isirayeel yab kansikin.

³⁴Ama tikpaatan tin mǎntìi tú ntimu mun poon bi kóòyee, baa máaŋ kí dūú nyāfi. Di sá yii an sá bi-wanti ní kí nīn cá talku.

An nín máaŋ bí pìnni usoodaan tiwan puee

³⁵«A-nabiki yaa kpánti usoodaan kaa ti ŋūn kí kpèè u-bee, á tūtuñ-u, kí tī-u ú jī kí ŋmátí. An yaa sá unicaaneeee, unikɔkaayeeee, á ŋá mín kí tī-u.

³⁶Á taa yàntí ú dāá téèh-si kí jītín tin a tī-uee pu, ama á fàŋkì man Unimbɔti, kí yàntí ú nīn bí ki kól-si.

³⁷ Á taa pìnnì a-nabiki animbil kí yàntì ú dāá téèh-si kí páań, kí taa tí pìnnì-u tijin ú dāá téèh-si kí páań.

³⁸ Man di sá ni-Dindaan, ni-Nimbɔtiun di nyántiń-ni Eeipiti tiŋkin ki dū Kanaan tiŋki ki tī-ni, án nín làá ńá pu m nīn sá ni-Nimbɔtiuee.»

Bi ńūh kí fàtī dā un dū u-ba ki nyáfèe

³⁹ «A-nabiki yaa kpánti usoodaan ní ki dū u-ba ki nyáfìh-see, á taa tī-u ditundi din sá uyumbu tundee.

⁴⁰ Nín ńúb-u kii bi nín ńúb upaadaan àá unikɔkaa puee. Ú nīn bí a-cee ki tūh ditundi kí cáá sāa dibatɔl bindi.

⁴¹ Nyunti gbantee, u tɔ u-ba ki kpáań u-biyaamu kí fàtī gítí u-dicaŋkun, u-baabi timmun.

⁴² Di sá yii Isirayeel yab bin m nyántiń Eeipiti tiŋkinee sá man tɔntɔnliibi ní. Baa ti máań kí dū-bi kí nyāfi kii bi nín nyāfi iyumbu puee.

⁴³ Ní fàŋkìmaan man ni-Nimbɔtiun kí taa wóń-bi.

⁴⁴ «Ni yaa là kí nīn cáá iyumbu, bininjab nì binimpoobee, atimbun ńin mānti tú-nee yab cee ní ní dā-i.

⁴⁵ Ni tí ńūh kí dā binicambi bin kóò ni-kansikinee nì bi-dicaŋji poon mbiyaamu mun bi māl ni-tiŋkinee bí kpántí ni-yumbui ní nīn yì.

⁴⁶ Ni-kpátam boonee, bí kpántí ni-biyaamu fakal bí nīn yì. Bimbee, ni ńūh kí yàntì bí nīn sá iyumbu kí nīn cá jaanjaan, ama ni-kansikin ubɔ ń taa wóń u-nabiki kin sá Isirayeel yab kansikinee ubɔ.

⁴⁷ «Unicaan àá binikɔkaabi bin kóò ni-puee ubɔ yaa kpánti ugaaja ní disool cúú ni-nabiki kiba ní udaan dū u-ba ki nyáfìh ugaajee àá u-dicaŋkun yab ubɔee,

⁴⁸ an pú nsan bí fàtī dā-u kí líí. U-nabiki kiba ń fàtī dā-u kí líí.

⁴⁹ U yaa kaa cáá u nì un pēē kiŋkiŋee, u-baawaai àá u-baawaai jipɔɔn àá u nì un pēē mmaalee ubɔ ńūh kí dā-u kí líí. Úh u-ba yaa tí ká ńmām, u ńūh kí dā u-ba kí líí.

⁵⁰ U nì un dá-uee dāa kàal ní kí cótí kí kpèè yii, kí yòon ńwiin ńun u dū u-ba ki nyáfìh-uee kí cáá sāa dibatɔl bindee, abin ńin nyɔkɔm an nyáhee. Mīh boonee ní bí cótí kí kpèè ńin kíh dibatɔl bindi ń nín bàhee, ní ú pà mīh kí nóó nì upaadaan nín fòol pu ńwiinee.

⁵¹ Abin ńin kíhee yaa náahee, ú nyàab un dá-uee nimbiliŋ dijaŋkpaandi kí tī-u.

⁵² Abin ńin kíh dibatɔl bindi ń nín bàhee yaa kaa ti náahee, ú cótí kí kpèè abin gbanti nimbiliŋ kí téeh-u.

⁵³ Ama nyunti nun ní u dáá bí u-kpiliu ceeyee, u nman sá kii upaadaanee ní, kí nín fòol dibindi kamaa u-paati. Ní taa yànti u-kpiliu n nín wób-u ni ká ki kpèé.

⁵⁴ U-nabiki yaa kaa núń ki dá-u ki lî ní ún u-ba kaa núń ki dá u-ba ki lî ní dibatol bindi yaa dūu bāānee, u nì u-dican̄ku kɔkɔ fōō bi-ba.»

Man di sá ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu

⁵⁵ «Tiŋman, Isirayeel yab sá man tontɔnliibi ní. Bi lafun sá man tontɔnliibi, di sá yii man di nyántiń-bi Eejipiti tiŋkin. Man di sá ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu.

Lévitique 26

¹ «Ní taa náan awaa, kí taa mā akumpoo, kí taa cóon ditan̄kpal kí nín tòotī, kí taa kpítí atan̄kpee kí nántiń tiba ni-tiŋkin laaba ki jáan-ŋi. Di sá yii man di sá ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu.

² «Nín núbmaan ɣwiŋɣuŋfikaa nun m tī-neee kí nín tó m-circir kɔŋkooŋɣu tiŋan. Man di sá ni-Dindaan.»

Unimbɔti biindi

³ «Ni yaa núb m-bɔkpaan̄i nì m-marab ki ɣáan bi nín bí yii ní ɣá puee,

⁴ m làá yànti utaa n nì nyunti nun an máanee, kitiŋ n lòon tikpaajin mmɔntiimin ní isufi mun n lòon abil tiŋan.

⁵ Ni làá dāá nín cēē tijimpin ní kí tin cáá sāa fiinyi biliŋ kitiŋtam. Ni làá dāá nín kitiŋ ni-fiinyi biliŋ ní kí tin cáá sāa tijimpin bōltam. Ni làá dāá nín bí digbíl poon ní kí dāá nín bí ni-tiŋkin nì ɣgbansɔŋfi.

⁶ M làá dāá yànti ɣgbansɔŋfi n nín bí ni-tiŋkin. Ni yaa láa dō ki gēehee, naa dāa fànki tiba. M làá dāá ja ipeecuncuti kɔkɔ ni-tiŋkin. Ubo kaa dāa giti dōon kí jáh-ni.

⁷ Ni làá dāá ja kí pōokiń ni-nannanliibi kí dāá ja-bi.

⁸ Ni-kansikin binib biŋmoo dāa jì ni-nannanliibi dilaataal, ní binib dilaataal n dāa ja kutukub saalaa, ní ní dāá ja kí pōokiń ni-nannanliibi.

⁹ M làá dāá ɣá-ni tiŋan ní kí yànti ní bütī kí wiiń tikpil. M làá dāá nín núb m-poondi din m pōon-neee.

¹⁰ Ni làá dāá jī tijiŋkpikil kí núkú, áli gba kí dāá kótí tikpikil gbanti kí pō tipon mpaan.

¹¹ M làá dāá nín kōō ni-kansikin. M kpá kí fātī m-boon kí tī-ni.

¹² M làá dāá nín cōom ni-kansikin. M làá nín sá ni-Nimbɔtiu, ní nimbi n nín sá m-nibul.

¹³Man di sá ni-Dindaan ni-Nimbotiu un nyántiñ-ni Eejipiti tiŋkin, ní taa ti nín sá Eejipiti yab yumbuyee. Man di léetì ni-neen kpancikil, ní ki yāntì ni kín ki còom ni-yil gáań.»

Unimboti tafadaaldi

¹⁴«Ama ni yaa kaa tó-mi, kaa ɲáań kii marab nee kɔkɔ nín bí yii ní ɲá puee,

¹⁵ki yaa dū m-bɔkpaaŋi ki fá, ki fātì ni-boon ki tī m-koobiliŋ, kaa bíi ɲáań m-marab nee kɔkɔ nín bí yii ní ɲá puee, ní ki yaa gbáń ki kpītì m-poondée,

¹⁶m nín làá dāá ɲá ni-puee sèé: «M làá dāá kón-ni dinyoondin, kí yāntī didúntil weeŋyi nì nnaanyeem ń cúú-ni ní kí yāntī iween gbanti ń ɲmó kí bīl ni-nimbiliŋ kí bàtī ni-wiŋyi pu. Ni làá dāá kpò kí bōl ni-sati fám, kun puee ni-nannanliibi di dāa yì ni-kpaajinti gbanti kí jī.

¹⁷M làá dāá fātī m-boon kí tī-ni, ní ni-nannanliibi ń pōɔkiñ-ni. Bin bin ná-nee di làá dāá jī ni-pu dibeel kí nīn kpòotī-ni. Uɔ kaa dāa bíi jì-ni ní ní kí ki bíi sáń.

¹⁸«Mín gbanti kɔkɔ boonee, ni yaa kaa gbínti tó-mee, ní m dāá kūtì ni-kpitii tafadaaldi din poon ni bée miluli pu.

¹⁹M làá dāá nàań kun tì-ni mpon ni yòontí ni-ba yilpuee, kí dāá yāntī kutaa kun dàń ni-pu nee ń pōɔkì kii tikútee. M làá dāá yāntī utaa ń taa ti nì ni-timmu pu ní mú pōɔkì kaŋkaŋ kii tikúbɔnee.

²⁰Ní ní kpò kí kpò kí gī púb, ama ni-timmu kaa làá lòon tikpaajin ní isufi mun kaa làá lòon abil.

²¹«Ni yaa gbínti bíi jáa nì mi kaa là kí nīn tó-mee, m làá dāá mètí kūtì ni-kpitii tafadaaldi miluli pu.

²²M làá dāá dū ipecuncuti kí tō ni-pu í kpò ni-biyaamu, kí kpò kí céetí ni-waŋkuti kɔkɔ, ní kí kpò kí bàtī ni-pu ní kín fiíi. Áli gba ni-saŋyi kaa dāa gíti kánti bin làá nīn còom i-puee.

²³«Nì min kɔkɔ m dáal ni-tafal mimmee, ni yaa kaa kpánti ni-ba ní ki gbínti bíi jáa nì mee,

²⁴ma mun làá dāá ján-ni, ní kí mètí kūtì ni-kpitii tafadaaldi miluli pu.

²⁵M làá dāá cáań kujaau ni-tiŋki pu kí tò ipɔntoon ni nín dū m-poondi ki fée pu. Báa ni yaa láa sàń ki bál ni-timmu poonaaa, m làá dāá yāntī bìlbil kúm ń jēetí ni-pu, ní m dū-ni kí líiñ ni-nannanliibi.

²⁶M làá dāá yāntī tijin ń lóo-ni. Binimpoobi saalaa dāa ɲūn kí púl ni-kpɔnɔb dibububaantiil poon ní bí dāá cáań-ni kpɔnɔb fiíyee ní ɲmó kaa làá díkí.

²⁷«Nì mín kɔkɔee, ni yaa gbínti bíi jáa nì mi kaa là kí nīn tó-mee,

²⁸ma mun làá dāá ján-ni nì m-ɲuul poon. Man m-ba di làá dāá dāal ni-tafal ni-kpitii pu ɲfunyom miluli.

²⁹Ni làá dāá ɲmó ni-jipombi nì ni-bisalib nanti.

³⁰M làá dāá gbá kí kpēelikì ni-waadiiɲɲi ɲin bí ɲgbantamu puee, nì ni-saraafanyì in pu ni tùutì talaalubee, kí kpò-ni kí páań awaa ɲin m kpēelikì ki bílee pu, ní kí dū-ni kí fá.

³¹Ni-timmu làá dāá kpántí adigbuɲkati ɲma ní. Ubo kaa dāa gíti gbōontí ni-saraafanyì laɲki, ní m dāá fàtì m-boon kí tī ni-saraabi.

³²Man m-ba di làá dāá nàań ni-tiɲki ní án dāá ɲá ni-nannanliibi bin làá dāá fōo-kì kí nīn kíń ki kóoyee bitii.

³³M làá dāá cáań kujaaú kí tō ni-pu ní ní yāl kí kó ntincamun. Ubo kaa dāa gíti kóò ni-tiɲkin ní ni-timmu ń dāá kpántí adigbuɲkati ɲma.

³⁴«Ni yaa láa bíń ni-nannanliibi timmu poonee, ni-tiɲki làá dāá dòoń kí ɲuɲfi.

³⁵Nyunti gbanti kɔkɔ poonee ní ni-tiɲki ń dāá dòoń kí ɲuɲfi kí téen ni nín nín dū iwiɲɲuɲfikaa in ki túń ki-pu ditundi ɲyunti ɲun ni nín kóò niinee.

³⁶«Ni-kansikin bin kíń kaa kpî ki bíń bi-nannanliibi tiɲkinee, m làá dāá kón-bi dinyoondi. Bi yaa láa gbîl kufaaú kpaɲkpam lítèe, bi làá dāá fàɲki kí sàń kii ubo di ɲúb kitàataajiki ki jì-bee kí cùú lítí, ama ní ubo mun kaa bíi jì-bi.

³⁷Bi dāa sán ki gbéetí ki lítí tɔb pu kii bi ɲúb ntàataajimu ní ki jì-bee, ama báa ubo kaa pá bi-boon ki jì-bi. Baa dāa ɲūn kí síl bi-nannanliibi nimbiin kí jáń-bi.

³⁸Ntincamun ní ni làá dāá kpú kí céetí, ní bí dāá síb-ni ni-nannanliibi timmu gbanti poon.

³⁹Ni-kansikin bin yaa láa kíń kaa kpî ki bíń bi-nannanliibi timmunee làá dāá kpún niin ní. Bi làá dāá kpú bíń bi-ba nì bi-baabi kpitii pu ní.»

Unimbɔti làá dāá téetí u-poondi pu

⁴⁰«Ama bi làá dāá bée yii bíń nì bi-baabi yīntì ní kí dāá lì yii baa síl nì mi deede, ki jáń nì mi,

⁴¹ní ma mun jáń nì bi ki cáá-bi ki cūnnì bi-nannanliibi tiɲkin. Nyunti gbantee, bi-pɔbiling ɲin pōyee yaa láa sīntì ɲi-ba taapu ki fōo bi-yīntitam tafadaaldee,

⁴²ní m dāá téetí dipoondi din m nín pōoń Jaakɔb nì Isaaki nì Abraamee pu. M làá dāá téetí m nín nín pōoń kí ɲá tin kí tī bi-tiɲkee pu.

⁴³Ama bi làá dāá yīkì bi-tiɲki pu, ní kíń ń dòoń ki-ba pu kí ɲuɲfi. Nyunti gbantee, bíń bíi fòol bi-kpitii paati nì bi nín dū m-koobiling nì m-bɔkpaaji ki fá puee tafadaaldi dee.

⁴⁴Nì mìn kòkɔee, nyunti n̄un bi dāa bí bi-nannanliibi tiŋkinee, maa làá dāa dū-bi kí fá kòkɔ, kaa làá dāa fàtī m-boon kí tī-bi. Maa làá dāa kpò kí céetī-bi, kaa làá dāa kpītī m-poondi. Di sá yii man di sá bi-Dindaan bi-Nimbɔtiu.

⁴⁵M làá dāa téetí dipoondi din m n̄n pōon bi-baabi bin m n̄n nyántiŋ Eejipiti tiŋkin, kí n̄n sá bi-Nimbɔtiu atimbun kòkɔ ń kée pu, kí fī-bi. Man di sá bi-Dindaan.»

⁴⁶Abɔkpaa n̄i akoobil n̄i marab bin ti-Dindaan n̄n yóon án n̄n bí u n̄i Isirayeel yab kansikinee dee. Siinaayi jool pu ní ti-Dindaan n̄n dū-bi ki tī Mooyiisi ú dūú nàatī Isirayeel yab.

Lévitique 27

Ipoo pɔndi paati

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi

²ń tükù Isirayeel yab yii: «Uɔ yaa pōon kí dū unil kí ɲá saraa kí tī ti-Dindaanee, udaan ɲūn kí dū animbil kí téen unilee yil pu.

³Kunimbiŋmiiu kun bi síínee sò. «An yaa sá uninja un cáá abin mmuŋku kí cáá sãa imuŋku itee, án n̄n sá jítɔmbi imuŋku ili n̄i saalaa, kí nóó n̄i circir kɔŋkooŋɲu nimbiliŋ ɲmàntitam.

⁴«An yaa sá unimpuee, án n̄n sá jítɔmbi mmuŋku n̄i saalaa.

⁵«An yaa sá kibiki kin cáá abin aŋmoo kí cáá sãa abin mmuŋkuee, kibininjabiki yil pu sá jítɔmbi mmuŋku, ní kibinimpubiki yil pu sá jítɔmbi saalaa.

⁶«An yaa sá kibiki kin cáá uŋmal kí cáá sãa abin aŋmooyee, kibininjabiki yil pu sá jítɔmbi biŋmoo, ní kibinimpubiki yil pu sá jítɔmbi bita.

⁷«An yaa sá unil un cáá abin imuŋku ita n̄i ipaayee, uninja yil pu sá jítɔmbi saalku, ní unimpu yil pu sá jítɔmbi saalaa.

⁸«Ama un pōon ipoonee yaa kaa cáá ɲɲmam kí pà kunimbiŋmiiu kun bi síínee, bí cááŋ-u usaraaŋal cee ní ún ń kpèè ɲɲmam min u cááyee ní kí nóó mìn kí gíí-u kunimbiŋmiiu.

⁹«An yaa sá kuwaŋkuluu kun ɲān bí dūú ɲá saraa kí tī ti-Dindaanee ní udaan yaa pōonee, kún kpánti ti-Dindaan wanti dee.

¹⁰Nsan kpá bí kpántí-ku. Bí taa dū kun ɲānee kí kpántí kun kaa ɲānee, àa kun kaa ɲānee kí kpántí kun ɲānee. Uɔ yaa dū kuwaŋkuluu kubɔ ki kpánti kun u dūú pōonee, ti-liitil kpánti ti-Dindaan wanti dee.

¹¹«An yaa sá kuwaŋkuluu kun kaa ɲān bí dūú ɲá saraa kí tī ti-Dindaanee ní udaan yaa pōonee, ú cááŋ-kù kí tī usaraaŋal.

¹²Usaraaŋal ń kpèè kuwaŋkuluuee laakin ku ɲāñee nì laakin kuaa ɲāñee ní kí tī ku-nyampooku.

¹³Un cáaŋ kuwaŋkuluuee yaa là kí fàtī dā-kuee, ú pà kunimbiŋmiiu nín sá puee, ní kí kūtì bi yaa yākatì kunimbiŋmiiuee miŋmoo puee diba pu.

¹⁴«Ubo yaa dū u-diiku ki sú ti-Dindaanee, usaraaŋal ń kpèè laakin ku ɲāñee nì laakin kuaa ɲāñee kí tī-u kunyampoou.

¹⁵Udaan yaa tí là kí fàtī dā u-diikuee, ú pà kudiiyee nimbiŋmiiku nín sá puee, ní kí kūtì bi yaa yākatì kunimbiŋmiiuee miŋmoo puee diba pu.

¹⁶«Ubo yaa lēē u-kpaatanti poon bukpaabubɔ ki sú ti-Dindaanee, kunyampoou ń nīn nōó nì bukpaayee nín ɲūn kí lòon puee. Bu yaa lòon ɔɔji biliŋ kiiloobi alaataa atee, udaan ń pà jitɔmbi imuŋku ili nì saalaa.

¹⁷An yaa sá dibatɔl bindi poon ní u dū u-kpaabu gbanti ki sūee, an nimbiŋmiiku ní bi làá nīn ɲúb.

¹⁸Ama dibatɔl bindi boon ní udaan yaa dū u-kpaabuee ki sūee, usaraaŋal ń cótí kí kpèè abin ɲin kīn dibatɔl bindi dipɔndi ń bàñee, ní kí bàtī ku-nyampooku pu kí nōó nì abin gbanti.

¹⁹«Ama un dū u-kpaabu ki sūee yaa là kí fàtī dā-buee, ú pà bukpaayee nimbiŋmiiku nín sá puee, ní kí kūtì bi yaa yākatì kunimbiŋmiiuee miŋmoo puee diba pu, ní kí nín fàtī fōō u-kpaabu.

²⁰«Ama u yaa kaa fātī dā bukpaayee ní ki dū-bu ki nyáfin ubɔee, waa ti cáá nsan kí fàtī dā-bu.

²¹Dibatɔl bindi yaa bāañee, bukpaayee kpánti ti-Dindaan wanti dee, kii bi nín yaa dū bukpaabubɔ ki sú ti-Dindaan puee. Bisaraaŋaliibi di kīn ki yì-bu.

²²«Ubo yaa dū bukpaabun u dá ubɔ cee ní an kaa sá ún u-ba baabi kpaatanti poon kpaabuee ki sú ti-Dindaanee,

²³usaraaŋal ń gí kunimbiŋmiiu kí nōó nì abin ɲin kīn dibatɔl bindi ń bàñee, udaan ń pà ɲwiin gbanti. An nimbiliŋee, bí dūú sú ti-Dindaan.

²⁴Ama dibatɔl bindi yaa bāañee, un cee ní u nīn dā bukpaayee ń fàtī fōō-bu, an dàkà yī un baabi kpaatanti poon ní bukpaayee dōee.

²⁵«Ni yaa làá gí kunimbiŋmiiu kun kamaayee, kú nōó nì bi nín ɲmàntī animbil circir kɔŋkooŋɲu poon puee, an dàkà yī graambi saalaa.»

Saraabi bin kīñee bɔti

²⁶«Ubo kaa cáá nsan kí dū u-waŋkuluku biseemal kí sú ti-Dindaan, kun puee ti-Dindaan di yì unaa áá uŋoobu áá upii biseemal.

²⁷An yaa sá kuwaŋkuluu kun kaa ɲāñ bī dūú ɲá saraa kí tī ti-Dindaanee, ku-dindaan ɲūn kí fàtī dā-ku kí nōó nì kunimbiŋmiiu kun usaraaŋal yóoñee, ní kí

kūtì bi yaa yākatì kunimbiṃmiiuee miṃmoo puee diba pu. Kuwaṅkuluuee dindaan yaa kaa fātì dá-kuee, usaraaṅal n̄ dū-ku kí nyāfiṇ ubo kí nóó n̄ ku-nyampooku.

²⁸«Tin kamaa ní bi dūu sú ti-Dindaanee, baa ti ṇūn kí nyāfi-tì, àá kí fātí dā-tì. An yaa sá unileeee, kuwaṅkuluueeee, tikpaataneeeee, tin kamaa ní bi pée dūu sú ti-Dindaanee kpánti u-wanti dee.

²⁹Báà an yaa sá unil gba, baa ṇūn kí fātí dā-u kí líí, see bí kpò-u.

³⁰«Ti-Dindaan di yì tisaalaatiil tin bi lēē kitṇ nín lòoṇ tikpaajin tiṇyee n̄ isufi nín lòoṇ asubil ṇiṇyee poon, an sá ún̄ ti-Dindaan wanti ní.

³¹Ubo yaa tí là kí dā u-saalaatiiti jandi dibaaa, ú pà kunimbiṃmiiu kun usaraaṅal gííyee kí kūtì bi yaa yākatì kunimbiṃmiiuee miṃmoo puee diba pu.

³²An yaa sá inaa àá ipii àá iṇoobuee, bí dáaṇ tiwaṅkuti saalaa kamaa poonee kubo kí dūú sú ti-Dindaan.

³³Baa máaṇ kí kpèè yii kuwaṅkuluuee ṇāṇaaa, kuaa ṇāṇ, kaa tí máaṇ kí nyàab kubo kí kpánti-ku. Ubo yaa nyàab kuwaṅkuluu kubo ki kpánti kun an sāāyee, ti-liitil kpánti ti-Dindaan wanti dee, baa ti ṇūn kí fātí dā ti-liitilee kansikin báa kubo.»

³⁴Marab bin ti-Dindaan n̄n tī Mooyiisi, Siinaayi jool pu ú dūú nàatī Isirayeel yabee dee.

Nombres

Nombres 1

ISIRAYEEL YAB BÍ SIINAAYI TEEKUN

(1.1–10.10)

Bi kàaṅ Isirayeel yab mpeepeekaam

¹Ti-Dindaan sòoṅ nì Mooyiisi circir kɔŋkooŋɔ poon Siinaayi teekun. An nìn sá Isirayeel yab nìn nìn nyáṅ Eejipiti tiŋkinee binlilitiil uŋmaliliti wimpeekaŋu dal. Ti-Dindaan nìn bí Mooyiisi yii:

²«Ní kàaṅ Isirayeel yab kɔkɔ kí nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee. Ní ŋmà uninja kamaa yindi

³kí yòoṅ bininjab bin cáá abin mmuŋku kí nīn cáá cá, ki bàṅ kí cù kujaau Isirayeel yab kansikinee. Sii nì Aaron, ní kàaṅ-bi kí nóó nì bi-janjakitiŋi nín bí pu a-ba a-bee.

⁴Ní lēē kunaakoou kamaa poonee kudicaŋu kubɔ kpiliu kí ṅǎṅ ni-ba.

⁵Bikpilib bin ni làá dūú ṅǎṅ ni-bee yiŋŋi sò. Rubeen naakookunee, Seedeeyuur jipɔɔn Eelsuur.

⁶Simeeyɔn naakookunee, Suriisadaayi jipɔɔn Seelumiyeel.

⁷Juuda naakookunee, Amiinadaab jipɔɔn Naason.

⁸Isakaar naakookunee, Suwaar jipɔɔn Neetaneeyeel.

⁹Sabulon naakookunee, Eelon jipɔɔn Eeliyaab.

¹⁰Eefiraayiim, Jooseefi jipɔɔn naakookunee, Amiiyuudi jipɔɔn Eeliisama. Manasee, Jooseefi jipɔɔn naakookunee, Peedasuur jipɔɔn Gamaliyeel.

¹¹Beenjameen naakookunee, Giideewoonii jipɔɔn Abidan.

¹²Daani naakookunee, Amiisadaayi jipɔɔn Ayeeseer.

¹³Aseer naakookunee, Ookiran jipɔɔn Pagiyeel.

¹⁴Gaadi naakookunee, Eeliyasaafi jipɔɔn Deewuyeel.

¹⁵Neefitalii naakookunee, Eenan jipɔɔn Akiira.»

¹⁶Binib bin bi nìn lēē bí nīn sá samaa kpilibee dee. Bi nìn sá bi-naakotin bikpilib, ní ki nìn sá bin kpòotī bi-janjakitiŋee.

¹⁷Ní Mooyiisi nì Aaron dū bininjab bin bi nìn lēē gbantee ki ṅǎṅ bi-ba.

¹⁸Bi nìn yíiṅ samaa kɔkɔ ki kpáfi uŋmaliliti wimpeekaŋu dal, ní ki ṅmàṅ Isirayeel yab bin kɔkɔ cáá abin mmuŋku kí nīn cáá cée yiŋŋi, ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee.

¹⁹Mooyiisi nìn kàań Isirayeel yab Siinaayi teekun kii ti-Dindaan nín nìn tī-u mara puee.

²⁰Bi nìn kàań Jaakɔb jipɔŋkpiliu Rubeen naakookun yab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee. Bi nìn ɲmàń bininjab bin kɔkɔ cáá abin mmuŋku kí nín cáá cá, ki bàń kí cù kujaauee yiŋɲi.

²¹Bi nìn nyáń binib kutukub imuŋku ili nì biluu nì binib alaataa aŋmoo.

²²Bi nìn kàań Simeeyɔn naakookun yab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee. Bi nìn ɲmàń bininjab bin kɔkɔ cáá abin mmuŋku kí nín cáá cá, ki bàń kí cù kujaauee yiŋɲi.

²³Bi nìn nyáń binib kutuku ubɔ kpá kutukub imuŋku ita nì binib alaataa ata.

²⁴Bi nìn kàań Gaadi naakookun yab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee. Bi nìn ɲmàń bininjab bin kɔkɔ cáá abin mmuŋku kí nín cáá cá, ki bàń kí cù kujaauee yiŋɲi.

²⁵Bi nìn nyáń binib kutukub imuŋku ili nì biŋmoo nì alaataa aluu nì imuŋku ili nì binib saalaa.

²⁶Bi nìn kàań Juuda naakookun yab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee. Bi nìn ɲmàń bininjab bin kɔkɔ cáá abin mmuŋku kí nín cáá cá, ki bàń kí cù kujaauee yiŋɲi.

²⁷Bi nìn nyáń binib kutukub biluu kpá kutukub imuŋku inaa nì binib alaataa aluu.

²⁸Bi nìn kàań Isakaar naakookun yab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee. Bi nìn ɲmàń bininjab bin kɔkɔ cáá abin mmuŋku kí nín cáá cá, ki bàń kí cù kujaauee yiŋɲi.

²⁹Bi nìn nyáń binib kutukub biluu kpá kutukub imuŋku ita nì binib alaataa anaa.

³⁰Bi nìn kàań Sabulɔn naakookun yab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee. Bi nìn ɲmàń bininjab bin kɔkɔ cáá abin mmuŋku kí nín cáá cá, ki bàń kí cù kujaauee yiŋɲi.

³¹Bi nìn nyáń binib kutukub bita kpá kutukub imuŋku ita nì binib alaataa anaa.

³²Bi nìn kàań Jooseefi jipɔɔn Eefiraayiim naakookun yab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee. Bi nìn ɲmàń bininjab bin kɔkɔ cáá abin mmuŋku kí nín cáá cá, ki bàń kí cù kujaauee yiŋɲi.

³³Bi nìn nyáń binib kutukub imuŋku ili nì alaataa aŋmoo.

³⁴Bi nìn kàań Manasee naakookun yab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee. Bi nìn ɲmàń bininjab bin kɔkɔ cáá abin mmuŋku kí nín cáá cá, ki bàń kí cù kujaauee yiŋɲi.

³⁵Bi nìn nyáń binib kutukub mmuŋku nì saalaa nì bili nì binib alaataa ali.

³⁶Bi nìn kàań Beenjameen naakookun yab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee. Bi nìn ɲmàń bininjab bin kɔkɔ cáá abin mmuŋku kí nín cáa cá, ki bàń kí cù kujaauee yiŋɲi.

³⁷Bi nìn nyáń binib kutukub biɲmoo kpá kutukub imuŋku ili nì binib alaataa anaa.

³⁸Bi nìn kàań Daani naakookun yab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee. Bi nìn ɲmàń bininjab bin kɔkɔ cáá abin mmuŋku kí nín cáa cá, ki bàń kí cù kujaauee yiŋɲi.

³⁹Bi nìn nyáń binib kutukub imuŋku ita nì bili nì binib alaataa aluli.

⁴⁰Bi nìn kàań Aseer naakookun yab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee. Bi nìn ɲmàń bininjab bin kɔkɔ cáá abin mmuŋku kí nín cáa cá, ki bàń kí cù kujaauee yiŋɲi.

⁴¹Bi nìn nyáń binib kutukub imuŋku ili nì ubɔ nì binib alaataa aɲmoo.

⁴²Bi nìn kàań Neefitalii naakookun yab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee. Bi nìn ɲmàń bininjab bin kɔkɔ cáá abin mmuŋku kí nín cáa cá, ki bàń kí cù kujaauee yiŋɲi.

⁴³Bi nìn nyáń binib kutukub imuŋku ili nì saalaa nì bita nì binib alaataa anaa.

⁴⁴Mooyiisi nì Aarɔn nì Isirayeel yab naakɔti kpilib saalaa nì bili bin bi nìn lēēyee nín nìn kàań binib biɲyee nyɔkɔm dee.

⁴⁵Isirayeel yab bininjab bin bi nìn kàań ki nóó nì bi-dicaŋɲi, ki cáá abin mmuŋku kí nín cáa cá, ki bàń kí cù kujaauee

⁴⁶nìn nyáń binib kutukub alaataa aluu nì bita nì alaataa aɲmoo nì imuŋku ili nì binib saalaa.

Bi gānti Leefii naakookun yab ki tī-bi ditundi

⁴⁷Baa nìn kàań Leefii naakookun yab ki kúti Isirayeel naakɔti tin kíñee yab pu.

⁴⁸Di sá yii ti-Dindaan nìn bí Mooyiisi yii:

⁴⁹«A yaa làá kàań Isirayeel yabee, á yànti Leefii naakookun yab kí taa kàań-bi.

⁵⁰Á dū circir kɔŋkooŋɲu tundi nì ɲu-sambiliŋ nì tin kɔkɔ pée sá ɲu-wantee kí ɲúbín-bi. Bín di làá nín tūntí circir kɔŋkooŋɲu nì ɲu-wanti kɔkɔ, ní kí nín tūn ɲu-poon tuuŋɲi kɔkɔ. Bín di làá gāa bi-tantib kí mǎntí tū-ɲu.

⁵¹Ni yaa làá yíkì dinaapaal din puee, bín di làá cóotí circir kɔŋkooŋɲu. Ni yaa tí bàń laakin ki làá kǎlee, bín di làá dū circir kɔŋkooŋɲu kí cóoń. Unifantanti ubɔ di yaa sútii píl circir kɔŋkooŋɲu gbantee, bí kpò udaan.

⁵²Ni yaa bàñ laakin ki làá kàlèe, Isirayeel yab bàà ñma á gāā u-tantiu u-janjakitil paanɲu pu, kí nīn kól di-falaŋkau.

⁵³See Leefii naakookun yab baba di làá gāā bi-tantib kí kól circir kəŋkooŋɲu, ní kí nīn tūn bi-tundi nīn sá puee. Mimme maa làá dāā fōō Isirayeel yab pu diŋuul.»

⁵⁴Ti-Dindaan nīn nīn tī Mooyiisi mara Isirayeel yab á ñá puee, mīn ní bi nīn ñá deede.

Nombres 2

Tinaakɔti paanɲi dinaapaal pu

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi nī Aaron yii:

²«Isirayeel yab bàà ñma máaŋ kí gāā u-tantiu kí kól u-janjakitil falaŋkau nī u-dicaŋku falaŋkau. Bí gāā tantib kí màntí tū circir kəŋkooŋɲu kí nīn dátin-ɲu fiii.

³«Bin làá dāā gāā bi-tantib ɲwīn nyalanɲi púee di sá dijanjakitil din bí Juuda falaŋkau taapuee. Juuda yab janjapiliu di sá Amiinadaab jipɔɔn Naason.

⁴U-janjaliibi wíŋɲu nyɔkɔm sá binib kutukub biluu kpá kutukub imunɲu inaa nī alaataa aluu.

⁵Isakaar naakookun yab di làá nīn bí ki kól-bi. Isakaar yab janjapiliu di sá Suwaar jipɔɔn Neetaneeyeel.

⁶U-janjaliibi wíŋɲu nyɔkɔm sá binib kutukub biluu kpá imunɲu ita nī binib alaataa anaa.

⁷Sabulon naakookun yab di làá nīn dī-bi. Sabulon yab janjapiliu di sá Eelon jipɔɔn Eeliyaab.

⁸U-janjaliibi wíŋɲu nyɔkɔm sá binib kutukub bita kpá kutukub imunɲu ita nī binib alaataa anaa.

⁹Juuda janjakitil kɔkɔ kpáfi binib kutukub dilaataal nī imunɲu inaa nī biluu nī binib alaataa anaa. Isirayeel yab yaa yíkèe, bīn di làá lītī.

¹⁰«Bin làá dāā gāā bi-tantib ɲgiil púee di sá dijanjakitil din bí Rubeen falaŋkau taapuee. Rubeen yab janjapiliu di sá Seedeeyuur jipɔɔn Eelsuur.

¹¹U-janjaliibi wíŋɲu nyɔkɔm sá binib kutukub imunɲu ili nī biluu nī binib alaataa aŋmoo.

¹²Simeeyɔn naakookun yab di làá nīn bí ki kól-bi. Simeeyɔn yab janjapiliu di sá Suriisadaayi jipɔɔn Seelumiyeel.

¹³U-janjaliibi wíŋɲu nyɔkɔm sá binib kutukub ubɔ kpá kutukub imunɲu ita nī binib alaataa ata.

- ¹⁴Gaadi naakookun yab di làá nīn dī-bi. Gaadi yab janjapiliu di sá Duweel jipɔɔn Eelsafi.
- ¹⁵U-janjaliibi wíŋŋu nyɔkɔm sá binib kutukub imun̄ku ili nì binib moo nì alaataa aluu nì imun̄ku ili nì binib saalaa.
- ¹⁶Rubeen janjakitil kɔkɔ kpáfi binib kutukub dilaataal nì imun̄ku ili nì saalaa nì ubɔ nì binib alaataa anaa nì imun̄ku ili nì saalaa. Isirayeel yab yaa yíkèè, bín di làá páán Juuda naakooku boon.
- ¹⁷«Mín boonee Leefii naakookun yab n̄ yòon̄ dikpafindi tantiu ki páán bi-boon, kí nīn bí akiti ali n̄in līntèè nì akiti ali n̄in làá páanní boonee kansikin. Bi n̄in pée dō akiti akiti dinaapaal pu puee, bi yaa yíkèè bí nīn nóó tɔb akiti akiti mín, unil kamaa n̄ nīn nóó u-kitil falaŋkau.
- ¹⁸«Bin làá dāá gāa bi-tantib ŋwīn̄ jeetilaŋki púee di sá dijanjakitil din bí Eefiraayiim falaŋkau taapuee. Eefiraayiim yab janjapiliu di sá Amiiyuudi jipɔɔn Eeliisama.
- ¹⁹U-janjaliibi wíŋŋu nyɔkɔm sá binib kutukub imun̄ku ili nì binib alaataa aŋmoo.
- ²⁰Bin làá dāá gāa bi-tantib kí kól-bee di sá Manasee naakookun yab. Manasee naakookun yab janjapiliu di sá Peedasuur jipɔɔn Gamaliyeel.
- ²¹U-janjaliibi wíŋŋu nyɔkɔm sá binib kutukub mmun̄ku nì saalaa nì bili nì binib alaataa ali.
- ²²Beenjameen naakookun yab di làá nīn dī-bi. Beenjameen naakookun yab janjapiliu di sá Giideewoonii jipɔɔn Abidan.
- ²³U-janjaliibi wíŋŋu nyɔkɔm sá binib kutukub bin̄moo kpá kutukub imun̄ku ili nì binib alaataa anaa.
- ²⁴Eefiraayiim janjakitil kɔkɔ kpáfi binib kutukub dilaataal nì binii nì binib dilaataal. Bín janjakitil di làá nīn sá ditataatiil kí yíkì.
- ²⁵«Bin làá dāá gāa bi-tantib ŋgan púee di sá dijanjakitil din bí Daani falaŋkau taapuee. Daani yab janjapiliu di sá Amiisadaayi jipɔɔn Ayeeseer.
- ²⁶U-janjaliibi wíŋŋu nyɔkɔm sá binib kutukub imun̄ku ita nì bili nì binib alaataa aluli.
- ²⁷Bin làá dāá gāa bi-tantib kí kól-bee di sá Aseer naakookun yab. Aseer naakookun yab janjapiliu di sá Ookiran jipɔɔn Pagiyeel.
- ²⁸U-janjaliibi wíŋŋu nyɔkɔm sá binib kutukub imun̄ku ili nì ubɔ nì binib alaataa aŋmoo.
- ²⁹Neefitalii naakookun yab di làá nīn dī-bi. Bi-janjapiliu di sá Eenan jipɔɔn Ayiira.

³⁰U-janjaliibi wíŋŋu nyɔ̀kɔ̀m sá binib kutukub biluli kpá kutukub imun̄ku ita nì alaataa anaa.

³¹Daani janjakitil kɔ̀kɔ̀ kpáfi binib kutukub dilaataal nì bita kpá imun̄ku ita nì binib alaataa aluu. «Bín di làá lūŋkì boon nì bi-falaŋkau.»

³²Isirayeel yab bin bi nìn kàaŋ ki nóó nì bi-dicaŋŋee dee. Bin kɔ̀kɔ̀ bi nìn kàaŋ ki dū-bi ki kpáfi ajanjakitee nìn nyáŋ binib kutukub alaataa aluu nì kutukub bita nì alaataa aŋmoo nì imun̄ku ili nì binib saalaa.

³³Baa nìn kàaŋ Leefii naakookun yab ki kútì Isirayeel naakɔ̀ti tin kíŋee yab pu, kii ti-Dindaan nín nìn tī Mooyiisi mara puee.

³⁴Ti-Dindaan nín nìn tī Mooyiisi mara puee, mín ní Isirayeel yab nìn ɣá deedee. Bi-kɔ̀kɔ̀ nìn gà bi-tantib ki kól bi-falaŋkab, ní ki nìn yíkí ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal nì adican puee.

Nombres 3

Leefii naakookun yab tuuŋŋi

¹Nyunti ŋun ti-Dindaan nìn sòoŋ nì Mooyiisi Siinaayi jool puee, Aarɔ̀n nì Mooyiisi maaliŋun yab nyɔ̀kɔ̀m nín nìn sá puee sò.

²Aarɔ̀n jipɔ̀mbi yiŋŋi sò. U-jipɔ̀ŋkpiliu di sá Nadaab, ní Abiyuu pá, ní Eeleyasaar pá, ní Itamaar jóol.

³Aarɔ̀n jipɔ̀mbi bin pu bi nìn sītì ŋkpam ki dū-bi ki sú disaraaŋal tundi bi kí ki bíi tūŋee yiŋŋi dee.

⁴Nadaab nì Abiyuu nìn kpí Siinaayi teekun, ti-Dindaan nimbiin, di sá bi nìn mófín ŋŋmi laaba ki kón circir kɔ̀ŋkooŋŋun. Nadaab nì Abiyuu kaa nìn māl mbiyaamu. Eeleyasaar nì Itamaar di nìn kíŋ ki bí bi-baa Aarɔ̀n nimbiin ki tútún-u disaraaŋal tundi.

⁵Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

⁶«Yííŋ Leefii naakookun yab kí dū-bi kí ɣál Aarɔ̀n bí nín bí u-cee ki tūn disaraaŋal tundi.

⁷Bí nín bí u-taapu ki tūn Isirayeel yab kɔ̀kɔ̀ yil pu tundi circir kɔ̀ŋkooŋŋu nyɔ̀kɔ̀pu, nì atuun ŋin kɔ̀kɔ̀ pée sá circir kɔ̀ŋkooŋŋu poon tuuŋŋee.

⁸Bín di làá nín kpèé tin kɔ̀kɔ̀ bi cáa ɣáaŋ saraabi tuuŋŋi an yú circir kɔ̀ŋkooŋŋu poonee, ní kí nín tūn Isirayeel yab yil pu tuuŋŋi circir kɔ̀ŋkooŋŋun.

⁹Á dū Leefii yab kí tī Aarɔ̀n nì u-jipɔ̀mbi bí dū bi-ba kɔ̀kɔ̀ kí sú Isirayeel yab kɔ̀kɔ̀ yil pu.

¹⁰Aarɔ̀n nì u-jipɔ̀mbi baba ní á kàaŋ bí nín tūn disaraaŋal tundi. Un kaa sá usaraaŋalee yaa sūtì píl ki tún ditundi gbantee, bí kpò-u.»

11 Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

12 «Á nīn nyí yii man m-ba di lēē Leefii yab Isirayeel yab kansikin bí fōō Isirayeel yab biseebiyaamu nninjabiyaamu yil. Man di yì Leefii yab.

13 Kibiseebiki kininjabiki kamaayee, man di yì, di sá daliŋkin m nīn kūū Eejipiti tiŋkin biseebiyaamu nninjabiyaamu kəkēe, m nīn dū Isirayeel biseebiyaamu nninjabiyaamu nī bi-waŋkuti biseemal njamu kəkō ki sū m-ba. Man di sá ni-Dindaan.»

Bi kàaŋ Leefii naakookun yab mpeekaam

14 Ti-Dindaan sòōn nī Mooyiisi Siinaayi teekun ki bí-u yii:

15 «Á kàaŋ Leefii naakookun yab kí nōó nī bi-dicaŋŋi nī bi nīn pēē pēē mmaal puee. Á kàaŋ kí yòōn mbininjabiyaamu mun cáá uŋmal ubō kí nīn cée.»

16 Ní Mooyiisi kàaŋ-bi kii ti-Dindaan nīn nīn tī-u mara ú ŋá puee.

17 Leefii jipōmbi di sá Geersōn nī Keeyaati nī Meerarii.

18 Geersōn jipōmbi ki nōó nī bi-dicaŋŋi yiŋŋi di sá Liibinii nī Simeeyii.

19 Keeyaati jipōmbi ki nōó nī bi-dicaŋŋi yiŋŋi di sá Amiiraam nī Yiisaar nī Eebrōn nī Usiyeel.

20 Meerarii jipōmbi ki nōó nī bi-dicaŋŋi yiŋŋi di sá Maalii nī Musii. Leefii naakookun yab dicaŋŋi nīn nīn sá puee dee.

21 Geersōn yab dicaŋŋi yākatì mili pu, Liibinii yab nī Simeeyii yab.

22 Bininjab bin bi kàaŋ kí yòōn bin cáá uŋmal ubō kí nīn cáá cée nyáŋ binib kutukub biluli nī binib alaataa aŋmoo.

23 Geersōn dicaŋŋi yab nīn gā bi-tantib circir kəŋkooŋŋu boon ŋwìín jeetilaŋki pú ní.

24 Geersōn dicaŋŋi kpiliu di sá Layeel jipōon Eliyasaafi.

25 Circir kəŋkooŋŋu poonee, ditundi din Geersōn yab nīn tūhēe di sá bi nīn kpèé tanti poon nī boon nī tibiŋkaal nī ŋgaabu ŋun sākā circir kəŋkooŋŋu punyōkōpuee,

26 nī tanti satau nī dicindi punyōkōki ŋaasakaŋkaaŋu ŋun māntìi tú ŋkəŋkoon nī nsaraafanee nī tanti ŋmiii. Bín di nīn kpèé tiwan gbanti kəkō.

27 Keeyaati yab dicaŋŋi yākatì minaa pu ní, Amiiraam yab nī Yiisaar yab nī Usiyeel yab nī Eebrōn yab. Keeyaati maaliŋu nīn sá puee dee.

28 Bi nīn nīn kàaŋ Keeyaati yab bininjab kəkō kí yòōn bin cáá uŋmal ubō kí nīn cáá cée, bi nīn nyáŋ bininjab kutukub binii nī binib alaataa aluu ní. Bín di nīn kpèé circir laŋki.

- ²⁹Keeyaati dicaŋɲi yab nɛn gá bi-tantib circir kɔŋkooŋɲu ŋgiil pú ní.
- ³⁰Keeyaati dicaŋɲi kpiliu di nɛn sá Usiyeel jipɔɔn Eeliisafan.
- ³¹Keeyaati yab tundi din bi nɛn tĩ-bee di nɛn sá bí nɛn kpèé Dipoondi dakaau nì teebil nì fitilab tókɔŋkaati nì isaraafan nì tin kɔkɔ bi cáa ŋáań saraabi tuuŋɲee nì poon ŋaasakaŋkaanu. Bíń di nɛn kpèé tiwan gbanti kɔkɔ.
- ³²Leefii yab kpikpaanɲwu di nɛn sá Aarɔn usaraanɲakpil jipɔɔn Eeleeyasaar. Úń di nɛn kpèé bin tũn ditundi circir laŋkee.
- ³³Meerarii yab dicaŋɲi nɛn yākatì mili pu ní, Maalii yab nì Musii yab. Meerarii maaliŋu nín nɛn sá puee dee.
- ³⁴Bininjab bin bi nɛn kàań kí yòoń bin cáa uŋmal ubɔ kí nɛn cáa cée nɛn sá binib kutukub biluu nì binib alaataa ali ní.
- ³⁵Meerarii yab kpiliu di nɛn sá Abiyayiil jipɔɔn Tuuriyeel. Bi nɛn gá bi-tantib circir kɔŋkooŋɲu ŋgan pú ní.
- ³⁶Ditundi din bi nɛn tĩ Meerarii yabee di nɛn sá bí nɛn kpèé tanti dɔi nì tikúti nì idɔjaati nì i-taapu tĩlkaati nì tin kɔkɔ bi pée cáa tũn an tuuŋɲee. Bíń di nɛn kpèé tiwan gbanti kɔkɔ.
- ³⁷Bíń di nɛn gíti kpèé idɔjaati in bi cōontí kí mǎntí tũ dicindee, nì i-taapu tĩlkaati nì akpakpaa nì iŋmii.
- ³⁸Mooyiisi nì Aarɔn nì u-jipɔmbi di nɛn gá bi-tantib dikpafindi tantiu nyɔkɔpu ŋwiiń nyalanɲi pú. Bíń di nɛn tũn circir laŋki poon tuuŋɲi Isirayeel yab kɔkɔ yil pu. Ubɔ fám yaa nɛn sútii pĩl-bi ní kaa sá usaraanɲalee, bi nɛn kù-u ní.
- ³⁹Ti-Dindaan nín nɛn yāntì Mooyiisi nì Aarɔn kàań Leefii yab naakookun bininjab kí yòoń bin cáa uŋmal ubɔ kí nɛn cáa cée, bininjab kɔkɔ wíiŋɲu nɛn nyáń kutukub mmuŋku nì bili ní.

Leefii yab fōō mbiseebiyaamu yil

- ⁴⁰Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Á kàań Isirayeel yab biseebiyaamu nninjabiyaamu kí kíł mun cáa uŋmal ubɔ kí nɛn pée cáa cée, kí ŋmà mu-yiŋɲi.
- ⁴¹Boonee á gǎntì Leefii yab bí fōō Isirayeel yab bin kíńee biseebiyaamu nninjabiyaamu yil kí nɛn kíń kí sá man yab. Míń mbaantiim á tí gǎntì Leefii yab waŋkuti tí kpántí man yati Isirayeel yab waŋkuti biseebiyaamu njamu yil pu. Man di sá ni-Dindaan.»
- ⁴²Mooyiisi kàań Isirayeel yab biseebiyaamu nninjabiyaamu kii ti-Dindaan nín nɛn tĩ-u mara yii ú ŋá puee.
- ⁴³Mbiseebiyaamu nninjabiyaamu mun kɔkɔ bi nɛn kàań kí yòoń uŋmal ubɔ kí nɛn cáa cée nyáń binib kutukub mmuŋku nì bili nì alaataa ali nì binib biluli kpá imuŋku inaa.

⁴⁴Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

⁴⁵«Á dū Leefii yab kí kpántí Isirayeel yab biseebiyaamu nninjabiyaamu paan̄ɲu, bín̄ n̄ kpántí man yab. Á tí dū Leefii yab wan̄kuti kí kpántí Isirayeel yab wan̄kuti biseebiyaamu njamu yil pu. Man di sá ni-Dindaan.

⁴⁶Isirayeel yab biseebiyaamu nninjabiyaamu alaataa ali n̄ imūŋku ita n̄ saalaa n̄ binib bita bin páan̄ Leefii yab biseebiyaamu wíŋɲu puee, á yàntí bí pà bi-yil pu.

⁴⁷Á yàntí bí pà unil kamaa yil puee, jitɔmbi biŋmoo kí nóó n̄ circir kɔŋkooŋɲu nimbiliŋ ɲmàntitam.

⁴⁸Ní á dū an nimbiliŋee kí tī Aarɔn n̄ u-jipɔmbi án n̄n sá yii Isirayeel yab pàn̄ binib bin páan̄ Leefii yab biseebiyaamu puee yil pu.»

⁴⁹Ní Mooyiisi fōō Isirayeel yab cee bi-biseebiyaamu mun páan̄ Leefii yab puee nimbiliŋ.

⁵⁰Animbil ɲin u n̄n fōō Isirayeel biseebiyaamu nninjabiyaamu mun páan̄ee puee n̄n kpáfi jitɔmbi kutuku n̄ alaataa ata n̄ imūŋku ita n̄ jitɔmbi biŋmoo ki nóó n̄ circir kɔŋkooŋɲu nimbiliŋ ɲmàntitam.

⁵¹Ní u dū animbilee ki tī Aarɔn n̄ u-jipɔmbi, kii ti-Dindaan n̄n tī-u mara ú ɲá puee.

Nombres 4

Leefii yab nín pēē pēē mmaal puee tuuŋɲi a. Keeyaati yab tundi

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi n̄ Aarɔn yii:

²«Leefii yab kansikinee, ní kàan̄ Keeyaati yab kí nóó n̄ bi-dicaŋɲi n̄ bi nín pēē pēē mmaal puee.

³Ní kí bin cáá abin mmūŋku n̄ saalaa kí cáá sāā imūŋku ili n̄ saalaayee, an dākà yii bin ɲūn̄ kí tō ditundi circir kɔŋkooŋɲunee.

⁴Atuun ɲin Keeyaati jipɔmbi làá n̄n tūn̄ circir kɔŋkooŋɲunee di sá bí n̄n kpèé tin kɔkɔ pée sá circir páaayee.

⁵Ni yaa làá yīkì ni-naapaal puee, Aarɔn n̄ u-jipɔmbi n̄ sàkatī ɲaabu ɲun pīti poon diiŋɲee kí gíiŋ-ɲu kí bìiŋ dipoondi taŋkpapilinti dakaau pu.

⁶Bí dū ɲgban ɲun dàfèe kí bìiŋ, ní kí dū sata un mán̄ gàaayee kí páan̄ an pu. Mìn̄ boonee ní bí dū tikúti kpandɔi kí bō Dipoondi dakaau kpiŋɲi bɔmbiliŋ poon.

⁷Bí dū ɲaaman gūuu kí bìiŋ teebil un pu bi cāabìŋ kpɔnɔb ki pāantí Unimbɔti nimbiinee, kí dū palantab n̄ bikɔŋkɔnnyɔkaabi n̄ asambil n̄ bikɔŋkɔŋkpaambi bin bi cáá féeŋ Unimbɔti ndaamee kí páan̄, ní kí dū kpɔnɔb bin bi pāantí ɲwiin kamaa ti-Dindaan nimbiinee kí páan̄.

⁸Boonee ní bí dū ñgaaman cínciñ kí bìiñ tìh kòkò pu ní kí fàtíí dū ñgbán ñun dàfèe kí páań an pu, ní kí dū tikúti kpandɔi kí bō teebil kpíññin.

⁹Bí dū ñgaaman gàaa kí bìiñ fitilab tókɔŋkaati nì ti-fitilab nì ti-babikaati nì nsambiyaamu mun poon ñfantam kàalee nì kpalbab bin poon ñkpam kàalee pu.

¹⁰Bí dū an wantee kòkò kí bóob kí tàkañ ñgbán ñun dàfèe poon ní kí dūú páań nlún pu.

¹¹Bí dū ñgaaman gùuu kí bìiñ sindaariya saraafanñu pu, ní kí dū ñgbán ñun dàfèe kí páań an pu, ní kí dū tikúti kpandɔi kí bō ñu-kpimbiliñin.

¹²Bí dū tin kòkò bi cáa tūh saraabi tuuññi circir kɔŋkooññunee kí póob ñgaaman ñun mán gùuuyee poon, ní kí dū ñgbán ñun dàfèe kí bìiñ, ní kí dūú páań nlún pu.

¹³Bí fāa ñfantam min bí nsaraafan puee ní kí dū ñgaaman kí bìiñ ñu-pu.

¹⁴Bí dū tin kòkò bi cáa tūh nsaraafan pu tundee kí páań an pu, an dàkà yii kisambiki kin poon ñkpam min bi wūñee fantam kàalee, nì kijiii kin cáa anyinee, nì kun bi cáa mófí ññmee, nì disambil din poon bi ñáań fatiku ki yàantée. Bí dū ñgbán ñun dàfèe kí páań an pu, ní ki dū tikúti kpandɔi kí bō nsaraafan kpimbiliñin.

¹⁵Aarɔn nì u-jipɔmbi yaa bónti tin kòkò sá circiree, ki bìiñ ti-pu ki dóò bi làá yìkì dinaapaal puee, ní Keeyaati jipɔmbi ñ dāá nín yòoñ-tì. Bí taa pée gbēē circir wanti gbanti. Bi yaa gbēē-tì bi làá kpú. Keeyaati jipɔmbi tundi di sá bí nīn tūntí circir wanti tin kòkò bí dikpafindi tantiunee.

¹⁶Aarɔn jipɔɔn Eeleeyasaar tundi di sá ú nīn kpèé ñkpam min bi cáa ñáań fitilabinee, nì talaalub bin bi tūtēē, nì tijimpin saraabi bin bi ñáań kutaa kamaayee, nì ñkpam min bi sītī unil yil pu kí dū-u ki sú Unimbɔtee. Úh di làá nīn kpèé circir kɔŋkooññu nì tin kòkò bí ñu-poonee, an dàkà yii circir laŋki nì tin bi cáa tūh u-poon ditundee.»

¹⁷Ti-Dindaan sòoñ nì Mooyiisi nì Aarɔn yii:

¹⁸«Ní kpèè tiñan Keeyaati naakookun yab ñ nīn bí kí taa kpú kí kúntí Leefii yab kansikin.

¹⁹Ni nín làá ñá pu ní bi yaa sūtī pīl circir wanti bí taa kpúee sèé. Sii Aarɔn nì a-jipɔmbi, ní cáá báa ñma kí dàkà u-tundi din sá ú nīn tūñee nì tiwan tin sá ú túñee.

²⁰Mimmee baa dāa gbōontí kí kpèè circir wanti, báa fiii gba. An yaa sá fám, see bí kpú.»

b. Geerson yab tundi

²¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²²«Á kàań Geerson yab kí nóó nì bi-dicanñi nì bi nín pēē pēē mmaal puee.

²³Á kíí bin cáá abin mmuṅku nì saalaa kí cáá sǎā imuṅku ili nì saalaayee, an dàkà yìi bin ṅūh̄n kí tō ditundi circir kṅkoṅṅunee.

²⁴Atuun ṅin Geersṅn jipṅmbi làá n̄n tūh̄n circir kṅkoṅṅunee di sá

²⁵bí n̄n tūntí circir kṅkoṅṅu ṅaabui nì ṅu-poon diiku ṅaabui nì igban in dàfi bi cáá b̄intí an puee nì ṅṅaabu ṅun lìkī circir kṅkoṅṅu punyṅkṅkee,

²⁶n̄n dicindi punyṅkṅki ṅaabui nì a yaa làá kó dicindi ṅṅaabu ṅun sàkā kipunyṅkṅ kí m̄antí tū tanti nì nsaraafanee, n̄n circir kṅkoṅṅu ṅm̄iii, n̄n tin kṅkṅ bi cáá tūh̄n niin ditundee. B̄in̄ di yì an tuuṅṅi kṅkṅ kí n̄n tūh̄n.

²⁷Geersṅn yab làá n̄n bí Aarṅn n̄n u-jipṅmbi taapu ní. Aarṅn n̄n u-jipṅmbi di làá n̄n dàkà-bi atuun ṅin sá bí n̄n tūh̄nee n̄n tiwan tin sá bí n̄n tūntée.

²⁸Atuun ṅin bi dūu ṅúb̄in̄ Geersṅn jipṅmbi bí n̄n tūh̄n dikpafindi tantiu poonee dee. Usaraaṅakpil Aarṅn jipṅṅn Itamaar di làá n̄n kp̄ée-bi ní bi tūh̄n atuun gbanti.

c. Meerarii yab tundi

²⁹«Á kàān Meerarii yab kí nóó n̄n bi-dicaṅṅi n̄n bi n̄n p̄ē p̄ē mmaal puee.

³⁰Á kíí bin cáá abin mmuṅku nì saalaa kí cáá sǎā imuṅku ili nì saalaayee, an dàkà yìi bin ṅūh̄n kí tō ditundi circir kṅkoṅṅunee.

³¹Atuun ṅin Meerarii jipṅmbi làá n̄n tūh̄n circir kṅkoṅṅunee di sá bí n̄n tūntí tanti punyṅmmu d̄oi n̄n ikalim n̄n id̄ojaati n̄n i-taapu t̄lkaati,

³²n̄n id̄ojaati in bi cōontí kí m̄antí tū dicindee n̄n i-taapu t̄lkaati n̄n akpakpaa n̄n iṅm̄ii n̄n tin kṅkṅ p̄ē sá ditundi gbanti wantee. Ní dāá ṅm̄à báà ṅma n̄n m̄āān kí tūn̄ kuwaṅṅu kuṅyee kí t̄i-u.

³³Atuun ṅin bi dūu ṅúb̄in̄ Meerarii jipṅmbi bí n̄n tūh̄n dikpafindi tantiu poonee dee. Usaraaṅakpil Aarṅn jipṅṅn Itamaar di làá n̄n kp̄ée-bi ní bi tūh̄n atuun gbanti.»

Bi kàān Leefii yab bin b̄ii tūh̄n atuunee

³⁴Mooyiisi n̄n Aarṅn n̄n samaa kpilib kàān Keeyaati yab ki nóó n̄n bi-dicaṅṅi n̄n bi n̄n p̄ē p̄ē mmaal puee.

³⁵Bi n̄n kàān bin cáá abin mmuṅku nì saalaa kí cáá sǎā imuṅku ili nì saalaayee, an dàkà yìi bin ṅūh̄n kí tō ditundi circir kṅkoṅṅunee.

³⁶Bi n̄n nyáñ binib kutukub bili n̄n alaataa aluli n̄n imuṅku ili nì saalaa.

³⁷Binib bin nyṅkṅm̄ bi n̄n kàān Keeyaati dicaṅṅin bi bí ki tūh̄n ditundi circir kṅkoṅṅunee dee. Mooyiisi n̄n Aarṅn n̄n kàān-bi kii ti-Dindaan n̄n n̄n s̄oñ n̄n Mooyiisi puee.

³⁸Bi n̄n kàān Geersṅn yab ki nóó n̄n bi-dicaṅṅi n̄n bi n̄n p̄ē p̄ē mmaal puee.

³⁹Bi n̄n kàān bin cáá abin mmuṅku nì saalaa kí cáá sǎā abin imuṅku ili nì saalaayee, an dàkà yìi bin ṅūh̄n kí tō ditundi circir kṅkoṅṅunee.

⁴⁰Bi nìn nyáń binib kutukub bili nì alaataa aluu nì binib mmuŋku nì saalaa.

⁴¹Binib bin nyɔkɔm bi nìn kàań Geersɔn dicaŋɣin bi bí ki tũh ditundi circir kɔŋkooŋɣunee dee. Mooyiisi nì Aarɔn nìn kàań-bi kii ti-Dindaan nín nìn sòoń nì Mooyiisi puee.

⁴²Bi nìn kàań Meerarii yab ki nóó nì bi-dicaŋɣi nì bi nín pēē pēē mmaal puee.

⁴³Bi nìn kàań bin cáá abin mmuŋku nì saalaa kí cáá sãā abin imuŋku ili nì saalaayee, an dàkà yii bin ŋũh kí tō ditundi circir kɔŋkooŋɣunee.

⁴⁴Bi nìn nyáń binib kutukub bita nì binib alaataa ali.

⁴⁵Binib bin nyɔkɔm bi nìn kàań Meerarii dicaŋɣin bi bí ki tũh ditundi circir kɔŋkooŋɣunee dee. Mooyiisi nì Aarɔn nìn kàań-bi kii ti-Dindaan nín nìn sòoń nì Mooyiisi puee.

⁴⁶Leefii yab bin kɔkɔ Mooyiisi nì Aarɔn nì Isirayeel kpilib nìn kàań

⁴⁷kí yòoń bin cáá abin mmuŋku nì saalaa kí cáá sãā abin imuŋku ili nì saalaa, an dàkà yii bin ŋũh kí tō ditundi circir kɔŋkooŋɣunee

⁴⁸nìn nyáń binib kutukub binii nì alaataa aŋmoo nì binib imuŋku inaa ní.

⁴⁹Kii ti-Dindaan nín nìn bí Mooyiisi ń ńá puee, u nìn tĩ báà ŋma tundi din sá ú tōee, ní ki nìn dàkà biwantunliibi tin sá bí túnee. Bi nìn kàań-bi kii ti-Dindaan nín nìn tĩ Mooyiisi mara puee.

Nombres 5

Bí nyāntí bin kaa bí circiree dinaapaalin

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²«Á tĩ Isirayeel yab mara yii bí nyāntí binyangbantiibi kɔkɔ nì bin kɔkɔ cáá batikuee nì bin di yaa gbēē dinikpilee dinaapaalin.

³Udaan yaa sá uninjeeeee, unimpueeee, ní nyāntí-u ŋkpaanceeti, án nín làá ńá pu ú taa kɔń Isirayeel yab naapaal din poon m kóòyee tijɔkɔndee.»

⁴Ní Isirayeel yab ńá kii ti-Dindaan nín tũkũ Mooyiisi yii bí ńá puee. Bi nìn jĩn an nibee kɔkɔ ki nyānti dinaapaalin.

Ubo yaa yũh u-juti wantee ú téen

⁵Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi

⁶ń tũkũ Isirayeel yab yii: «Uninja kii unimpu ubo di yaa ńá u-juti ikpiti, báà in ní an yaa pée sée, man ni-Dindaan ní u yĩntiń, udaan fōō dibɔkpil.

⁷Udaan ń biiti ikpiti in u ńée pu, kí téen tiwan daan tin u mũulee, ní kí gíti nyàab tiwan gbanti yaa yākatì miŋmoo puee diba pu kí kũtì kí tĩ tiwan daan.

⁸Un bi mūulee yaa kpî kaa cáá kinabiki kin cáá nsan kí fōō u-wantee, bí dū tiwaneer kí tī ti-Dindaan, an dàkà yī usaraaṅal. Dibokpil daan n gíti nyàab upija bí dūú ṅá dibokpil saraau kí fíntí u-kpitii.

⁹Tin kòkò Isirayeel yab yaa lēē bi-saraabi poon ki sú ti-Dindaanee, usaraaṅal un bi cáán ki tīyee di yì.

¹⁰Tin kamaa unil yaa dūu sú ti-Dindaanee, ú cáán kí tī usaraaṅal. Tin kamaa unil yaa dūu tī usaraaṅalee, usaraaṅal di yì.»

Unimpu un nyán u-cal boonee bōti

¹¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi

¹²n tükù Isirayeel yab yī: «Tí lì yī ubo nimpuu ṅá min kaa ṅānee ki nyán u-boon,

¹³ki bíl u-ba ki yānti uninja ubo dōon nì u dibalin ní u-cal kaa nyí ní ubo kaa cúu-uaaa, kaa ká kí lēē mmóon yī an sá tiṅman,

¹⁴ama ní u-cal dàkafi yī u nyán u-boon ní ki díkí u-pu. An ṅūn kí nīn tí sá yī u-cal landokṅu di sá yī u nyán u-boon ní an mun kaa sá mín.

¹⁵An yaa bí mimmee, uninjee n yōon u-nimpuu kí cunnì usaraaṅal cee, nì wji yim kiiloobi bita kí ṅá saraa. Ú taa dū ṅkpam kí sītī nyimee pu kí taa ṅá talaalutuukaa, kun puee an sá ipoompoon saraau, saraa un di nyāntí ikpiti mpaampiin puee ní.

¹⁶Usaraaṅal n yōon unimpuee kí cunnì circir kṅkooṅṅun ú yūl ti-Dindaan nimbiin.

¹⁷Usaraaṅal n jōo circir nyim kisanpeei ní kí jáfí circir kṅkooṅṅu poon tam kí dūú ṅá nnyimee poon.

¹⁸Usaraaṅal n yānti unimpuee n nīn yú ti-Dindaan nimbiin ní ú cúu unimpuee yikpiti kí búti an nīn bí fikil fikil, ní kí dū saraa un nyāntí ikpiti mpaampiin puee, an dàkà yī ipoompoon saraauee kí ṅúbín-u, ní usaraaṅal n nīn ṅúb u-ba nnyim min tū ki cāabín mbusuee.

¹⁹Usaraaṅal n yānti unimpuee n pūtī ní ú bí-u yī: <Uninja ubo fám yaa kaa dōon nì si, a yaa kaa nyán a-cal boon ki kón a-ba tijokṅndee, nnyim min tū ki cāabín mbusu nee n taa ṅá-si tiba.

²⁰Ama a yaa nyán a-cal boon uninja ubo fám dōon nì si, a bíl a-ba ní ki mónti a-calee,

²¹ti-Dindaan n dáal a-tafal, kí yānti á kpánti uṅmaṅṅmanti a-pool n díkí, án nín làá ṅá pu ní a-nibul yab yaa làá pūtēe, bí nīn cáá sii bōti ní ki ṅmànti ki pūtēe.

²²Nnyim min cāabín mbusuee n kó a-poon a-pool n díkí á kpánti uṅmaṅṅmanti.> Ní unimpuee n kíf yī: <Ameeni, án ṅá mín!>

²³«Ní usaraaŋal ń ɲmà mbusu bɔti tin u sòòñ ki pùtèe kugboŋu pu ní kí dūú bō nnyim min tūee poon án fíntí tɪŋmaŋmabitee.

²⁴Ú dū nnyimee kí tī unimpuee ú nyò án kó u-poon kí tūŋkì.

²⁵Usaraaŋal ń fōō ipoompoon saraauee unimpuee ɲaan, kí fīh fīh ti-Dindaan nimbiin ní kí cááñ nsaraafan pu.

²⁶Usaraaŋal ń yáfí saraa yimee diŋaŋkul án nīn sá kudaanɲu ti-Dindaan nimbiin yii ún di yì saraa gbanti, ní kí cáá wà ɲɲmi nsaraafan pu. Mīn boonee ní ú dū nnyimee kí tī unimpuee ú nyò.

²⁷U yaa nyūnti unimpuee mīn ní u yaa lafun nyán u-cal boon ki ɲá tɪɔkɔndee, nnyim min cāablīn mbusuee làá kó u-poon ní kí tūŋkì ní ú díkí kí kpántí uŋmaŋɲmanti. Nyunti gbantee, u-nibul yab yaa làá tí pùtèe, bi làá nīn kíñ ki cáá u-bɔti ní ki ɲmànti ki pùtī.

²⁸Ama unimpuee yaa kaa nyán u-cal boon ní ki sá un kaa ɲá tɪɔkɔndee, tiba kaa làá ɲá-u, u làá nīn gbínti maał u-biyaamu ní.

²⁹«Uninja un yaa dākafi u-nimpuu pu yii u nyán u-boon ki ɲá tɪɔkɔndee poompoŋyi saraau marau dee.

³⁰An yaa tí sá yii uninja di dākafi yii an bí kii u-nimpuu nyán u-boonee, uninjee ń cáá u-nimpuu u-saraaŋal cee ti-Dindaan nimbiin ú ɲá kii mara nee nín pée sá puee deede.

³¹Niinee baa pée cáá tiba kí ɲá uninja, ama an yaa cúú unimpuee, u làá túñ u-kpitii.»

Nombres 6

Un là kí dū u-ba kí sú ti-Dindanee

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi

²ń tükù Isirayeel yab kí síiñ-bi mara nee yii: «Uninja àá unimpu ubo di yaa làá gantī u-ba kí pòòñ kí dū u-ba kí sú man ni-Dindanee,

³udaan ń taa nyò ndamam nì idafi in kòkò pée pōōyee, kí taa nyò ndaam min nyàm bi lēē-mi ndamam poonee, nì ndaam min poon bi tó dinyaalee, nì fiinyi subiliŋ ɲin bi ɲmáamee nyim. Ú taa ɲmó fiinyi subiliŋ asoon àá akulim.

⁴Nyunti ɲun kòkò ní u pōòñ ki dū u-ba ki sú-mee, ú taa ɲmó tin kòkò sá fiinyi subu wantee. Ú taa ɲmó fiinyi subil poon biliŋ, kí taa ɲmó di-pòkòku gba.

⁵Nyunti ɲun kòkò u dū u-ba ki sú-mee, ú taa yànti bolfi ń gbēē u-yil. Ú nīn bí circir kí yànti u-yikpiti ń nīn múkú, kí nīn cí ɲyunti ɲun u yóònee yaa láa bànee.

⁶Nyunti ɲun kòkò u dū u-ba ki sú man ni-Dindanee, waa máań kí gbēē utaŋkpiil.

⁷U-baa àá u-na àá u-nabiki di yaa kpî, waa cáá nsan kí sùtí kí pîl-bi. Di sá yii u-yikpiti tin u túee di dàkà yii u dū u-ba ki sù man u-Nimbōtiu.

⁸«Nyunti nun kəkə u pōon ki dū u-ba ki sù-mee, man ni-Dindaan di kíh ki yì-u.

⁹Ubo yaa líti u-cañin ki kpî dicilpu dicilpuee, u nín dū u-ba ki sù-mi puee bíl dee. Ú kòol u-yil nwiin nun ní u làá nyā tijəkəndin kí fātí kpántí circiree, an dàkà yii winluli dal.

¹⁰Winnii dalee, ú cáan ananjil ali àá abeenanjil ali kí tī usaraañal circir kəŋkoonju punyəkəpu.

¹¹Usaraañal n dū diba kí nà ikpiti pōtam saraau, ní kí dū din kínee kí nà saraawəkaa. Boonee ní usaraañal n nà akoobil nín sá puee kí fíntí-u kí nyāntí utaŋkpiil un gbēē-uee jəkəntin. Yaadal ní ú fātí kí kí pōon kí dū u-ba kí sù mpəm.

¹²Mín ní ú nà ní kí fātí kí kí pōon kí dū u-ba kí sù ti-Dindaan mpəm. Ú dū dibindi diba pibil kí nà saraa un nāŋkí dibəkpilee. Nyunti nun u nà ní ki dāa nín gbēē dinikpilee nà fām dee, kun puee u kó tijəkəndin.

¹³«Un dū u-ba ki sù-mee yuntiñu yaa sāāyee, u nín máan kí nà puee marau sèé. U-yuntiñu yaa sāāyee, bí yāntí ú dāan circir kəŋkoonju punyəkəki nyəkəpu.

¹⁴Ú nīn nūbīn saraa wanti nee kí cáan man ni-Dindaan. Ú dū dipibil din cáa dibindi diba di-laaba kaa wəbēe kí nà saraawəkaa, kí dū upisal un cáa dibindi diba u-laaba kaa wəbēe kí nà ikpiti pōtam saraau, ní kí dū upija un laaba kaa wəbēe kí nà mpèe saraau.

¹⁵Ú cáan kponɔb bin poon baa nà nkpɔnɔnyəkəe kikabiki poon, nī nkpɔnɔwaamu mun bi dū nkpam ki nmalim ki búuñ ki púl nkpɔnɔnyəkə kpá poonee nī kalaabi bin pu bi yókəfi nkpam ki púl nkpɔnɔnyəkə kpá poonee, ní kí cáan tijimpin saraau nī ndaam.

¹⁶Ní usaraañal n fōo tiwanee kí cáan ti-Dindaan nimbiin kí dūú nà ikpiti pōtam saraau nī saraawəkaa.

¹⁷Ú dū upija nī kponɔ un kaa cáa nkpɔnɔnyəkə ki ká kikabikinee kí nà mpèe saraau. Boonee ní usaraañal n nà tijimpin saraau nī ndaam saraau.

¹⁸Nyunti gbantee ní un pōon ki dū u-ba ki sù-mee n kòol u-yikpiti circir kəŋkoonju punyəkəki nyəkəpu, ní kí dū tiyikpitee kí tō mpèe saraau un pá nsaraafan pu ki wùee poon.

¹⁹Nyunti nun u kòol u-yil ki dóòyee, ní usaraañal n lēe upija nanti tin bi tókənee kuboou, nī kponɔb bin ká kikabikin kaa cáa nkpɔnɔnyəkəe ubo, nī kalaabi bin kaa cáa nkpɔnɔnyəkəe ubo, kí dūú tàkañ un dū u-ba ki sù-mee nāan.

²⁰Niinee ní usaraañal u-ba n yōon saraa wantee kí fīn fīn ní kí dūú nà ti-Dindaan saraa. An saraabee sá circir ní, usaraañal di yì upiyyee taal din bi dūú nà saraayee

nì u-bindi din bi lēē ki yóòñee. Bi yaa ḡá mimmee, udaan ḡūñ kí kíí kí nīn kíñ ki nyù ndamam.

²¹«Mara un bi síñ un yaa pōñ kí dū u-ba kí sú man ni-Dindaanee dee. Saraa wanti tin u máañ kí cáañ kí ḡá saraabi kí tī-mee dee. Udaan yaa cáá ḡmām, u ḡūñ kí cáañ saraa wanti tiba kí kūtì. Tin u pée máañ kí ḡée di sá ú tī tin u pōñee, kí ḡá saraabi kí nóó nì mara un bi síñ un pōñ ki dū u-ba ki sú-mee nīn máañ kí ḡá puee.»

Dibiindi nyɔɔɔɔɔɔɔɔ

²²Ti-Dindaan bí Mooyiisi

²³ñ tükù Aarɔn nì u-jipɔmbi yii: «Ni yaa làá bliñ Isirayeel yab puee, ní lì yii:

²⁴<Ti-Dindaan á bliñ a-boon kí wún a-pu!

²⁵Ti-Dindaan á búť a-pu nnimbiin, u-ḡanti á nīn bí a-pu!

²⁶Ti-Dindaan á pō-si nnimbiimmɔnti kí tī-si ḡgbansɔḡfi!>

²⁷Nyunti ḡun ní bisaraaḡaliibi yaa yíñ m-yindi mín kí bliñ Isirayeel yab puee, man m-ba di làá bliñ bi-pu.»

Nombres 7

Tɔɔɔɔɔɔɔɔ bin tinaakɔti kpilib cááñee

¹Mooyiisi nīn nīn cóon circir kḡḡkooḡḡu ki dóòyee, u nīn bātì ḡkpam ki sītì ḡu nì ḡu-wanti kḡkḡ pu ki ḡá-tì circir, ní ki bātì sītì nsaraafan nì tiwan tin bi cáa tūñ ḡu-pu ditundee ki ḡá-tì circir.

²Niinee ní Isirayeel naakɔti kpilib cáañ bi-wampɔkaati ki tī-u. Bíñ di sá tinaakɔti kpilib bin nīn tútuñ bi kàañ binibee.

³Tiwampɔkaal tin bi nīn cáañ ti-Dindaan nimbiinee di sá tɔɔɔɔɔɔɔɔ bin pu bi kpáá ki bīñee biluu nì inaa saalaa nì ili. Bikpilib bili nīn kpáfi ki tī tɔɔku ubɔ ní ukpil kamaa tī unaa unaa. Ní bi cáañ tiwan gbanti kḡkḡ circir kḡḡkooḡḡu nyɔkɔpu.

⁴Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

⁵«Fōō tiwampɔkaal tin bi cááñee bí nīn cáa tūñ circir kḡḡkooḡḡu tuuḡḡi. Á yàkatì-tì kí tī Leefii yab kí táá nì báà ḡma tundi nīn sá puee.»

⁶Ní Mooyiisi fōō tɔɔkub nì inaayee ki dūu yàkatì ki tī Leefii yab.

⁷U nīn dū tɔɔkub bili nì inaa inaa ki tī Geerson jipɔmbi ki táá nì bi-tuuḡḡi nīn sá puee,

⁸ki dū tɔɔkub binaa nì inaa inii ki tī Meerarii jipɔmbi bin tundi usaraaḡakpil Aarɔn jipɔɔn Itamaa nīn kpéeyee. U nīn tī bi mun ki nóó nì bi-tundi nīn sá puee.

⁹Ama waa n̄n t̄i Keeyaati jipɔmbi tiba, kun puee b̄n̄ n̄n kp̄eé circir wanti ní, ní an sá b̄i n̄n b̄ukuntí-ti bi-gbigbipati pu.

Tiwampɔkaal tin bi d̄u p̄nti nsaraafanee

¹⁰N̄wiin n̄n bi làá s̄t̄i nsaraafan pu n̄kpam kí n̄á-n̄u circiree, tinaakɔti kpilib n̄n cáán tiwampɔkaal nsaraafanee nimbiin b̄i d̄u p̄nti-n̄u.

¹¹Ti-Dindaan n̄n b̄i Mooyiisi yii: «Yànti bikpilibee, báà n̄ma n̄ n̄n cáá n̄wiin n̄ubo n̄ubo kí cáán bi-wampɔkaati tin bi làá d̄u p̄nti nsaraafanee.»

¹²Un n̄n péé péé ki cáán u-wampɔkaati n̄wimpeekaa dalee di sá Amiinadaab jipɔɔn Naakɔn, u sá Juuda Naakookun.

¹³Tiwampɔkaal tin u n̄n cáánee di sá animbil kúti sambil, di-nyinfin̄u sá kiiloo ubo n̄ graambi alaataa ata, n̄ tikúti sambiki ki-nyinfin̄u sá graambi alaataa aluli, ki nóó n̄ circir kɔn̄kooɔn̄n̄u n̄màntitam, ní n̄yim min bi búu n̄kpaminee gbí disambilee n̄ kisambikee poon b̄i d̄u n̄á tijimpin saraau.

¹⁴U n̄n ḡiti cáán sindaariya sambiki, ki-nyinfin̄u sá graambi dilaataal, talaalutuukaa gbí poon,

¹⁵n̄i unaja n̄i up̄ija n̄i dipibil din cáá dibindi dibee, b̄i d̄u n̄á saraawɔkaa,

¹⁶n̄i uɔɔja b̄i d̄u n̄á ikpiti p̄tam saraau,

¹⁷n̄i inaa ili n̄i ip̄ijaa n̄moo n̄i iɔɔjaa n̄moo n̄i apibil n̄in cáá dibindi dibee aɔmoo b̄i d̄u n̄á mp̄eé saraau. Tiwampɔkaal tin Amiinadaab jipɔɔn Naakɔn n̄n cáánee dee.

¹⁸N̄winliliiti dalee, un n̄n cáán u-wampɔkaatee di sá Suwaar jipɔɔn Neetaneeyeel, Isakaar naakookun yab kpiliu.

¹⁹Tiwampɔkaal tin u n̄n cáánee di sá tikúti sambil, di-nyinfin̄u sá kiiloo ubo n̄ graambi alaataa ata, n̄ tikúti sambiki ki-nyinfin̄u sá graambi alaataa aluli, ki nóó n̄ circir kɔn̄kooɔn̄n̄u n̄màntitam, ní n̄yim min bi búu n̄kpaminee gbí disambilee n̄ kisambikee poon b̄i d̄u n̄á tijimpin saraau.

²⁰U n̄n ḡiti cáán sindaariya sambiki, ki-nyinfin̄u sá graambi dilaataal, talaalutuukaa gbí poon,

²¹n̄i unaja ubo n̄i up̄ija ubo n̄i dipibil din cáá dibindi dibee, b̄i d̄u n̄á saraawɔkaa,

²²n̄i uɔɔja ubo b̄i d̄u n̄á ikpiti p̄tam saraau,

²³n̄i inaa ili n̄i ip̄ijaa n̄moo n̄i iɔɔjaa n̄moo n̄i apibil n̄in cáá dibindi dibee aɔmoo b̄i d̄u n̄á mp̄eé saraau. Tiwampɔkaal tin Suwaar jipɔɔn Neetaneeyeel n̄n cáánee dee.

²⁴N̄wintataati dalee, un n̄n cáán u-wampɔkaatee di sá Sabulon naakookun yab kpiliu Yeelon jipɔɔn Yeeliyab.

²⁵Tiwampɔkaal tin u nɛn cɛ́ańee di sá tikúti sambil, di-nyinfinu sá kiiloo ubɔ̀ nì graambi alaataa ata nì tikúti sambiki, ki-nyinfinu sá graambi alaataa aluli, ki nóó nì circir kɔ́ŋkooŋŋun ŋmàntitam ní nyim min bi búuń ŋkpaminee gbí disambilee nì kisambikee poon bí dūú ńá tijimpin saraau.

²⁶U nɛn gíti cɛ́ań sindaariya sambiki, ki-nyinfinu sá graambi dilaataal, talaalutuukaa gbí poon,

²⁷nì unaja ubɔ̀ nì upija ubɔ̀, nì dipibil din cɛ́a dibindi dibee, bí dūú ńá saraawɔkaa,

²⁸nì uŋɔja ubɔ̀ bí dūú ńá ikpiti pɔ́tam saraau,

²⁹nì inaa ili nì ipijaa iŋmoo nì iŋɔjaa iŋmoo nì apibil ŋin cɛ́a dibindi dibee aŋmoo bí dūú ńá mpèé saraau. Tiwampɔkaal tin Yeelon jipɔ́ɔn Yeeliyab nɛn cɛ́ańee dee.

³⁰Ŋwinnanaati dalee, un nɛn cɛ́ań u-wampɔkaatee di sá Seedeeyuur jipɔ́ɔn Eelsuur, Rubeen naakookun yab kpiliu.

³¹Tiwampɔkaal tin u nɛn cɛ́ańee di sá tikúti sambil, di-nyinfinu sá kiiloo ubɔ̀ nì graambi alaataa ata, nì tikúti sambiki ki-nyinfinu sá graambi alaataa ata, ki nóó nì circir kɔ́ŋkooŋŋun ŋmàntitam, ní nyim min bi búuń ŋkpaminee gbí disambilee nì kisambikee poon, bí dūú ńá tijimpin saraau,

³²U nɛn gíti cɛ́ań sindaariya sambiki, ki-nyinfinu sá graambi dilaataal, talaalutuukaa gbí poon,

³³nì unaja ubɔ̀ nì upija ubɔ̀ nì dipibil din cɛ́a dibindi dibee, bí dūú ńá saraawɔkaa,

³⁴nì uŋɔja ubɔ̀ bí dūú ńá ikpiti pɔ́tam saraau,

³⁵nì inaa ili nì ipijaa iŋmoo nì apibil ŋin cɛ́a dibindi dibee aŋmoo, bí dūú ńá mpèé saraau. Tiwampɔkaal tin Seedeeyuur jipɔ́ɔn Eelsuur nɛn cɛ́ańee dee.

³⁶Ŋwiŋŋmoonŋmooti dalee, un nɛn cɛ́ań u-wampɔkaatee di sá Suriisadaayi jipɔ́ɔn Seelumiyeel, Simeeyon naakookun yab kpiliu.

³⁷Tiwampɔkaal tin u nɛn cɛ́ańee di sá tikúti sambil, di-nyinfinu sá kiiloo ubɔ̀ nì graambi alaataa ata, nì tikúti sambiki, ki-nyinfinu sá graambi alaataa aluli, ki nóó nì circir kɔ́ŋkooŋŋun ŋmàntitam, ní nyim min bi búuń ŋkpaminee gbí disambilee nì kisambikee poon, bí dūú ńá tijimpin saraau.

³⁸U nɛn gíti cɛ́ań sindaariya sambiki, ki-nyinfinu sá graambi dilaataal, talaalutuukaa gbí poon,

³⁹nì unaja ubɔ̀ nì upija ubɔ̀ nì dipibil din cɛ́a dibindi dibee, bí dūú ńá saraawɔkaa,

⁴⁰nì uŋɔja ubɔ̀ bí dūú ńá ikpiti pɔ́tam saraau,

⁴¹nì inaa ili nì ipijaa iŋmoo nì apibil ŋin cɛ́a dibindi dibee aŋmoo bí dūú ńá mpèé saraau. Tiwampɔkaal tin Suriisadaayi jipɔ́ɔn Seelumiyeel nɛn cɛ́ańee dee.

⁴²Nwinluluuti dalee, un nìn cáán u-wampɔkaatee di sá Deewuyeel jipɔɔn Eeliyasaafi, Gaadi naakookun yab kpiliu.

⁴³Tiwampɔkaal tin u nìn cáánee di sá tikúti sambil, di-nyinfinu sá kiiloo ubɔ nì graambi alaataa ata, nì tikúti sambiki, ki-nyinfinu sá graambi alaataa aluli, ki nóó nì circir kɔŋkooŋun ŋmàntitam, ní nyim min bi búuń ŋkpaminee gbí disambilee nì kisambikee poon bí dūu ŋá tijimpin saraau.

⁴⁴U nìn gíti cáán sindaariya sambiki, ki-nyinfinu sá graambi dilaataal, talaalutuukaa gbí poon,

⁴⁵nì unaja ubɔ nì uplɔja ubɔ nì dipibil din cáá dibindi dibee bí dūu ŋá saraawɔkaa,

⁴⁶nì uŋɔja ubɔ bí dūu ŋá ikpiti pɔtam saraau,

⁴⁷nì inaa ili nì ipijaa iŋmoo nì iŋɔjaa iŋmoo nì apibil ŋin cáá dibindi dibee aŋmoo, bí dūu ŋá mpèé saraau. Tiwampɔkaal tin Deewuyeel jipɔɔn Eeliyasaafi nìn cáánee dee.

⁴⁸Nwinluluúti dalee, un nìn cáán u-wampɔkaatee di sá Amiiyuudi jipɔɔn Eeliisama, Eefiraayiim naakookun yab kpiliu.

⁴⁹Tiwampɔkaal tin u nìn cáánee di sá tikúti sambil di-nyinfinu sá kiiloo ubɔ nì graambi alaataa ata, nì tikúti sambiki, ki-nyinfinu sá graambi alaataa aluli, ki nóó nì circir kɔŋkooŋun ŋmàntitam, ní nyim min bi búuń ŋkpaminee gbí disambilee nì kisambikee poon bí dūu ŋá tijimpin saraau,

⁵⁰nì sindaariya sambiki, ki-nyinfinu sá graambi dilaataal, talaalutuukaa gbí poon,

⁵¹nì unaja ubɔ nì uplɔja ubɔ nì dipibil din cáá dibindi dibee, bí dūu ŋá saraawɔkaa,

⁵²nì uŋɔja ubɔ bí dūu ŋá ikpiti pɔtam saraau,

⁵³nì inaa ili nì ipijaa iŋmoo nì iŋɔjaa iŋmoo nì apibil ŋin cáá dibindi dibee aŋmoo, bí dūu ŋá mpèé saraau. Tiwampɔkaal tin Amiiyuudi jipɔɔn Eeliisama nìn cáánee dee.

⁵⁴Nwinniniiti dalee, un nìn cáán u-wampɔkaatee di sá Peedasuur jipɔɔn Gamaliyeel, Manasee naakookun yab kpiliu.

⁵⁵Tiwampɔkaal tin u nìn cáánee di sá tikúti sambil, di-nyinfinu sá kiiloo ubɔ nì graambi alaataa ata, nì tikúti sambiki, ki-nyinfinu sá graambi alaataa aluli, ki nóó nì circir kɔŋkooŋun ŋmàntitam, ní nyim min bi búuń ŋkpaminee gbí disambilee nì kisambikee poon bí dūu ŋá tijimpin saraau.

⁵⁶U nìn gíti cáán sindaariya sambiki, ki-nyinfinu sá graambi dilaataal, talaalutuukaa gbí poon,

⁵⁷nì unaja ubɔ nì uplɔja ubɔ nì dipibil din cáá dibindi dibee bí dūu ŋá saraawɔkaa,

⁵⁸nì unɔja ubɔ bí dūú ná ikpiti pōtam saraau,

⁵⁹nì inaa ili nì ipijaa iɲmoo nì iɲɔjaa iɲmoo nì apibil ɲin cáá dibindi dibee aɲmoo, bí dūú ná mpèé saraau. Tiwampɔkaal tin Peedasuur jipɔɔn Gamaliyeel nìn cááńee dee.

⁶⁰Nwiɲwawaati dalee, un nìn cááń u-wampɔkaatee di sá Giideewoonii jipɔɔn Abidan, Beenjameen naakookun yab kpiliu.

⁶¹Tiwampɔkaal tin u nìn cááńee di sá tikúti sambil di-nyinɲiɲu sá kiiloo ubɔ nì graambi alaataa ata, nì tikúti sambiki ki-nyinɲiɲu sá graambi alaataa aluli, ki nóó nì circir kɔɲkoonɲun ɲmàntitam, ní ɲyim min bi búuń ɲkpaminee gbí disambilee nì kisambikee poon bí dūú ná tijimpin saraau.

⁶²U nìn gíti cááń sindaariya sambiki, ki-nyinɲiɲu sá graambi dilaataal, talaalutuukaa gbí poon,

⁶³nì unaja ubɔ nì uplɔja ubɔ nì dipibil din cáá dibindi dibee, kí dūú ná saraawɔkaa,

⁶⁴nì unɔja ubɔ bí dūú ná ikpiti pōtam saraau,

⁶⁵nì inaa ili nì ipijaa iɲmoo nì iɲɔjaa iɲmoo nì apibil ɲin cáá dibindi dibee aɲmoo, bí dūú ná mpèé saraau. Tiwampɔkaal tin Giideewoonii jipɔɔn Abidan nìn cááńee dee.

⁶⁶Nwinsaalaati dalee, un nìn cááń u-wampɔkaatee di sá Amiisadaayi jipɔɔn Ayeeseer, Daani naakookun yab kpiliu.

⁶⁷Tiwampɔkaal tin u nìn cááńee di sá tikúti sambil, di-nyinɲiɲu sá kiiloo ubɔ nì graambi alaataa ata, nì tikúti sambiki, ki-nyinɲiɲu sá graambi alaataa aluli, ki nóó nì circir kɔɲkoonɲun ɲmàntitam, ní ɲyim min bi búuń ɲkpaminee gbí disambilee nì kisambikee poon bí dūú ná tijimpin saraau.

⁶⁸U nìn gíti cááń sindaariya sambiki, ki-nyinɲiɲu sá graambi dilaataal, talaalutuukaa gbí poon,

⁶⁹nì unaja ubɔ nì uplɔja ubɔ nì dipibil din cáá dibindi dibee bí dūú ná saraawɔkaa,

⁷⁰nì unɔja ubɔ, bí dūú ná ikpiti pōtam saraau,

⁷¹nì inaa ili nì ipijaa iɲmoo nì iɲɔjaa iɲmoo nì apibil ɲin cáá dibindi dibee aɲmoo, bí dūú ná mpèé saraau. Tiwampɔkaal tin Amiisadaayi jipɔɔn Ayeeseer nìn cááńee dee.

⁷²Iwiin saalaa nì ɲubɔ dalee, un nìn cááń u-wampɔkaatee di sá Yookiran jipɔɔn Pagiyeel, Aseer naakookun yab kpiliu.

⁷³Tiwampɔkaal tin u nìn cááńee di sá tikúti sambil, di-nyinɲiɲu sá kiiloo ubɔ nì graambi alaataa ata, nì tikúti sambiki, ki-nyinɲiɲu sá graambi alaataa aluli, ki nóó nì circir kɔɲkoonɲun ɲmàntitam, ní ɲyim min bi búuń ɲkpaminee gbí disambilee nì kisambikee poon bí dūú ná tijimpin saraau.

⁷⁴U nèn gíti cáán sindaariya sambiki, ki-nyinfinu sá graambi dilaataal, talaalutuukaa gbí poon,

⁷⁵nì unaja ubo nì upìja ubo nì dipibil din cáá dibindi dibee, bí dūú nà saraawɔkaa,

⁷⁶nì uɔɔja ubo bí dūú nà ikpiti pɔtam saraau,

⁷⁷nì inaa ili nì ipijaa inmoo nì inɔjaa inmoo nì apibil nin cáá dibindi dibee anmoo, bí dūú nà mpèè saraau. Tiwampɔkaal tin Yookiran jipɔɔn Pagiyeel nèn cáánee dee.

⁷⁸Iwiin saalaa nì ili dalee, un nèn cáán u-wampɔkaatee di sá Eenan jipɔɔn Ayiira, Neefitalii naakookun yab kpiliu.

⁷⁹Tiwampɔkaal tin u nèn cáánee di sá tikúti sambil, di-nyinfinu sá kiiloo ubo nì graambi alaataa ata, nì tikúti sambiki, ki-nyinfinu sá graambi alaataa aluli, ki nóó nì circir kɔŋkooŋun n̄màntitam, ní nyim min bi búuñ n̄kpaminee gbí disambilee nì kisambikee poon bí dūú nà tijimpin saraau.

⁸⁰U nèn gíti cáán sindaariya sambiki, ki-nyinfinu sá graambi dilaataal, talaalutuukaa gbí poon,

⁸¹nì unaja ubo nì upìja ubo nì dipibil din cáá dibindee bí dūú nà saraawɔkaa,

⁸²nì uɔɔja ubo, bí dūú nà ikpiti pɔtam saraau,

⁸³nì inaa ili nì ipijaa inmoo nì inɔjaa inmoo nì apibil nin cáá dibindi dibee anmoo, bí dūú nà mpèè saraau. Tiwampɔkaal tin Eenan jipɔɔn Ayiira nèn cáánee dee.

⁸⁴Tiwampɔkaal tin Isirayeel yab kpilib nèn cáán bí dūú pònti nsaraafanee kɔkɔ nín nèn kpáfi puee sò. Tikúti sambiliŋ saalaa nì ali, sindaariya sambiyaamu saalaa nì muli.

⁸⁵Disambil kamaa nyinfinu nèn sá kiiloo ubo nì graambi alaataa ata, ní kisambiki kamaa nyinfinu nèn sá graambi alaataa aluli. Tikúti sambiliŋ nì nsambiyaamu kɔkɔ nyinfinu nèn nyán kiilobi mmun̄ku nì binaa ki nóó nì circir kɔŋkooŋun n̄màntitam.

⁸⁶Sindaariya sambiki kamaa nyinfinu nèn sá graambi dilaataal. Nsambiyaamu saalaa nì mulee nyinfinu nèn kpáfi kiiloo ubo nì graambi alaataa ali, ní talaalutuukaa gbí poon.

⁸⁷Bi nèn cáán inajaa saalaa nì ili nì ipijaa saalaa nì ili nì apibil saalaa nì ali nin cáá dibindi dibee bí dūú nà saraawɔkaa. Tin bi nèn cáán bí dūú nà ikpiti pɔtam saraauee nèn sá inɔjaa saalaa nì ili,

⁸⁸inajaa mmun̄ku nì inaa, ipijaa imun̄ku ita nì inɔjaa imun̄ku ita nì apibil nin cáá dibindi dibee imun̄ku ita bí dūú nà mpèè saraau. Tiwampɔkaal tin bi nèn cáán bí dūú pònti nsaraafanee nín nèn nyán puee dee.

⁸⁹Nyunti n̄un ní Mooyiisi kó dikpafindi tantiun kí sòòn n̄i ti-Dindaanee, u n̄n gbĩ ti-Dindaan neen pu. Nneenee n̄n nyánní keerubimbi bin tókó Dipoondi dakaau b̄il puee watil pú ki b̄i sòòn n̄i u.

Nombres 8

Fitilab yóontam bɔti

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi

²ñ tükù Aarɔn yii: «A yaa làá yóón fitilab circir kɔŋkooŋɔnɔnee, á yànti bi-walifiŋu ñ nīn ŋmínti fitilab bilulee tókɔŋkaati nimbiin pú.»

³Ní Aarɔn ɣá kii ti-Dindaan nín tükū Mooyiisi yii ú ɣá puee. U nìn dū fitilabee ki yóòn min ní án làá nīn ɣmíntí fitilab tókɔŋkaati nimbiin púee.

⁴Bi nìn dū sindaariya ní ki mósó fitilab tókɔŋkaati, kí yòon taapu ki cáá sāa ikpiin. Bi nìn mósó fitilab tókɔŋkaati kii ti-Dindaan nín nìn dàkā Mooyiisi yii ú mósó-bi puee ní.

Bi dū Leefii yab ki sù Unimboti

5Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

⁶«Á gantī Leefii yab Isirayeel yab kansikin kí bóntí-bi bí nīn bí circir.

⁷A nín làá ná-bi pu ní bí nīn kīn ki bí circiree sò. Á dū nnyim mīn bi cáa fīntí ki lèekī ikpītee kí yōkōfī bi-pu, kí yàntī bí kòòl bi-wunti pu kuti kōkō ní kí fīntí bi-wampeenkaati. Bi yaa ná mīmmeē, bi kpánti circir dee.

⁸Boonee ní bí cáán unaja nì nyim min bi búuń ñkpaminee, ní sii a-ba ń yòoń unajaliliiti un sá bí dūú ná ikpiti pōtam saraauee.

⁹Á yàntī Leefii yab n sùtīn kí yū́l circir kəŋkoonju nyəkəpu, ní kí yīín Isirayeel samaau kəkə kí kpāfi.

10 Á yàntī Leefii yab n sùtiń kǐ yūl m-nimbiin ní Isirayeel yab n dū bi-ŋalii kǐ páan bi-pu.

11 Ní Aarɔn n̄ dū-bi kí sú-mi kii saraa ní Isirayeel yab ɔ́a kɪ tī-mee, ní b́i n̄n kìn kɪ sá bɪn bi gāntì b́i n̄n tūn man tundee.

12 Leefii yab n̄ dū bi-ŋalii kí páań inajaayee yiliŋ pu ní á dū unaja ubo kí ŋá ikpiti pōtam saraau kí tī-mi, ní kí dū un kínee kí ŋá saraawokaa. Míń boonee ní Aarōn n̄ ŋá dikoobil din u máań kí ŋee Leefii yab pu ní bí ká bi-kpitii pōtam.

13 Mìn boonee ní á yàntī Leefii yab ń yū́l Aarɔn nì u-jipɔmbi nimbiiin, ní á dū-bi kí sú-mi.

¹⁴Mimmee a gāntì Leefii yab Isiraveel yab kansikin dee, bí nīn kīn ki sá man yab.

¹⁵Kí yòon̄ nyunti gbantee ní Leefii yab ɣūn̄ kí kó dikpafindi tantiu poon kí nín tūn̄ bi-tuun̄ɣi. «Mín̄ ní an sá á dī kí ɣá Leefii yab circir ní kí dū-bi kí sú-mi.

¹⁶Di sá yii Isirayeel yab kansikinee, bín̄ ní bi dūu sú-mi kɔkɔ. Ní m̄ fōō-bi Isirayeel yab biseebiyaamu nninjabiyaamu kɔkɔ yil pu.

¹⁷Di sá yii Isirayeel yab biseebiyaamu nninjabiyaamu kɔkɔ ki kpáan̄ bi-waɣkuti biseebiyaamu njamu kɔkɔee, man di yì. Kí yòon̄ daliŋkin m̄ kūū Eejipiti tiŋkin mbiseebiyaamu nninjabiyaamuee ní m̄ dū Isirayeel yab biseebiyaamu ki sú m-ba.

¹⁸M yōon̄ Leefii yab ní ki dūu kpántì Isirayeel yab biseebiyaamu nninjabiyaamu.

¹⁹M lēē-bi Isirayeel yab kansikin ki dū-bi ki tī Aarɔn̄ n̄ u-jipɔmbi. Bi làá n̄n̄ bí dikpafindi tantiu poon ki tūn̄ ditundi ki tī Isirayeel yab bin kíñee, ní kí n̄n̄ ɣáań Isirayeel yab pu akoobil nín sá puee bí ká bi-kpitii pōtam. Mimmee Isirayeel yab kaa ti sūtí kí pīl̄ circir kɔŋkooŋɣu ní kaa nín kpīl̄.»

²⁰Mooyiisi n̄ Aarɔn̄ n̄ Isirayeel yab kɔkɔ n̄n̄ ɣá Leefii yab pu kii ti-Dindaan nín n̄n̄ tī Mooyiisi mara ú ɣá puee deedee.

²¹Leefii yab n̄n̄ ɣá tin kɔkɔ pée sá bí ɣá kí kpántí circiree, ki fíntì bi-wampeen̄kaati. Boonee ní Aarɔn̄ dū-bi ki sú ti-Dindaan, ní ki ɣá akoobil nín sá puee bí kpántí circir.

²²Mín̄ boon ní Leefii yab kí bi-tuun̄ɣi dikpafindi tantiu. Aarɔn̄ n̄ u-jipɔmbi di n̄n̄ kpòotì-bi atuun gbanti poon. Ti-Dindaan nín n̄n̄ tī Mooyiisi mara yii bí ɣá Leefii yab puee, mín̄ deedee ní bi n̄n̄ ɣá.

²³Ti-Dindaan gíti bí Mooyiisi yii:

²⁴«Leefii yab ń n̄n̄ cáá abin mmun̄ku n̄ aɣmoo ní kí nín kí ditundi dikpafindi tantiu.

²⁵Bi yaa tin bàñ abin imun̄ku ili n̄ saalaayee, bí gbèen̄ kí taa ti tō ditundi.

²⁶Bi dāa ɣūn̄ kí tūtuñ bi-nabiyaamu circir kɔŋkooŋɣu poon atuun, ama baa dāa sá bin bi tī atuun aba bí tōee. Án nín sá á bóntí atuun mín̄ kí tī Leefii yabee dee.»

Nombres 9

Dilákatil jijaaliu wiŋɣu bɔti

¹Ti-Dindaan n̄n̄ sòon̄ n̄ Mooyiisi Siinaayi teekun. An n̄n̄ sá bi nín n̄n̄ nyáń Eejipiti tiŋkinee binlilitiil uɣmapeepeekaa poon ní. Ti-Dindaan n̄n̄ bí Mooyiisi yii:

²«An máań Isirayeel yab ń jī Dilákatil jijaaliu ɣwiin ɣun ní bi síin̄ bí n̄n̄ jīn̄ jijaal gbantee.

³Ní jī-u uṣmapeepeekaa nee poon ṣwiin ṣubo kpá saalku dal kujoopɔɔ. Ní jī-u kí nọ́o nì u-marab nì u-koobiliṅ nín sá puee.»

⁴Ní Mooyiisi tükū Isirayeel yab yii bí jī Dilákatil jijaaliu.

⁵Bi nèn jín jijaal gbanti uṣmapeepeekaa ṣwiin ṣubo kpá saalku dal, kujoopɔɔ Siinaayi teekun. Isirayeel yab nèn pée nọ́o min ti-Dindaan tükū Mooyiisi yii bí ṣée ní deede.

⁶Bininjab biba nèn bí niin kaa nèn bí circir kí jī jijaal gbanti yaadal, di sá bi nèn gbēē dinikpil. Bi nèn cūti ká Mooyiisi nì Aarɔn ṣwiin gbanti.

⁷Bi nèn bí Mooyiisi yii: «Ti gbēē dinikpil ki kó tijokɔndi. Ba pu ní timbi kaa cáá nsan kí cáán ti-saraabi ṣyunti ṣun an mááṣee kii Isirayeel yab bin kíṣee nín bí cáabín puee?»

⁸Ní Mooyiisi bí-bi yii: «Cīitímaan m kpèè ti-Dindaan nín làá tī mara un ni-bɔti nee puee.»

⁹Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi

¹⁰n tükū Isirayeel yab yii: «Ni-kansikin ubo áá ni-naantiibi bin bí ki dọ́oṣee biba yaa gbēē dinikpil ki kó tijokɔndi áá bi bínní nsandandatee, bi ṣūn kí jī Dilákatil jijaaliu nee kí tī man ni-Dindaan tinyool.

¹¹Bidambi n dāá jī Dilákatil jijaaliu gbanti uṣmaliliiti poon ṣwiin ṣubo kpá saalku dal kujoopɔɔ. Bí dāá ṣmó saraa pibilee nì kpɔnɔb bin baa ṣá ṣkpɔnɔnyɔkɔee nì tifaal tin tūee.

¹²Bí taa láa kíń tiba nì tiba kí wúntí kutaa, kí taa wī dipibilee kpabiṅ. Bí dāá nọ́o akoobil ṣin m yóoṣ bí nīn dī ki jīn jijaal gbantee deede.

¹³Ama ubo yaa kaa gbēē dinikpil ki kó tijokɔndi ní kaa cūti nsandandati, ama ní ki ṣá mpɔɔgbifin kaa jín jijaal nee u-wiṅṅu dalee, bí nyāntí-u Isirayeel yab kansikin u nín ṣá pu ní kaa cáán u-saraau ṣwiin ṣun bi yóoṣee kí tī-mee. Udaan kpitií làá fàtíí gítí u-pu, kun puee waa cáán-mi saraa ṣwiin ṣun an sá ú cááṣee.

¹⁴Binicambi bin kó-ni ki kíń ki bí ni-tiṅkinee yaa là kí jī Dilákatil jijaaliu kí tī-mi tinyoolee, bí nọ́o marab bin m yóoṣ bí nīn dī ki jīn jijaal gbantee. Mara sá ubaanti ní ki tī bitindambi nì binicambi.»

Ditagbandi bīn circir kɔṅkoṅṣu pu

¹⁵Daliṅkin bi cóoṣ circir kɔṅkoṅṣuee, ditagbandi nèn dómín ki bīn circir kɔṅkoṅṣu, an dàkà yii tanti un poon Dipoondi dakaau bée pu. Ku jóotèe ní dī dānti circir kɔṅkoṅṣu pu kii ṣwalifee áli kutaa dāa wúnti.

¹⁶Mín ní an nèn kíń ki bí baabadal. Ditagbandee nèn bī circir kɔṅkoṅṣu pu, ní kunyeeuee di sá ṣwalifi.

¹⁷Nyunti nun ní ditagbandee yaa yíkì tanti yilpuee ní Isirayeel yab ń yíkì bi-naapaal pu kí nín cá laakin ní ditagbandee làá tin yūlee, ní bí gbíntí niin kí kàl.

¹⁸Ti-Dindaan di nín tìi mara yii Isirayeel yab ń yíkì dinaapaal pu ní bí yíkì, ní kí tí tìi mara yii bí gāā dinaapaal kí kàl ní bí gāā dinaapaal kí kàl. Bi yaa nín kāl laabee, baa nín yíkì, see ditagbandi yaa nín yíkì tanti puee ní bi mun ń yíkì.

¹⁹Ditagbandee yaa nín kāl circir kɔŋkooŋɔ pu ki yúntèe, Isirayeel yab nín tó ti-Dindaan ní ki ká kaa yíkì.

²⁰Ditagbandee yaa nín síl iwiŋkaaŋkaayee, bi mun nín kàal mín ní ki nóó nì ti-Dindaan nín sìn puee, ní kí dāá tí yíkì ki nóó nì ti-Dindaan nín sìn puee.

²¹Iyunti ibee, ditagbandee nín siliŋfí kujoou kí cáá sāā kutaafaaú ní kí yíkì, àá dī nín kàal ŋwiin ŋubɔ, kunyeeu nì ŋwiimpu ní kí yíkì ní Isirayeel yab mun ń yíkì.

²²Ama dī yaa nín kāl circir kɔŋkooŋɔ pu iwiin ili àá uŋmal àá ki yúnti tikpilee, Isirayeel yab kaa nín yíkì bi-naapaal pu, asee ditagbandi ń péé kí yíkì.

²³Ti-Dindaan di nín pūn kinyɔkɔ ní Isirayeel yab ń kàl. Ún di nín tí pūn kinyɔkɔ ní bí nín yíkì. Bi nín ŋúb ti-Dindaan marab kii u nín nín péé tükü Mooyiisi yii nín ŋaán puee ní.

Nombres 10

Animbil kúti kantánŋi ali bɔti

¹Ti-Dindaan tükü Mooyiisi yii:

²«Á dū animbil kúti kí mós akantán ali kí nín cáá búń ki yí Isirayeel samaau ki kpáfí. An yaa tí ŋmānti bí yíkì dinaapaal puee, á búń bí yíkì.

³Bi yaa búń akantán liitil dicilpuee, an sá Isirayeel yab kɔkɔ ní ń kpāfi a-cee circir kɔŋkooŋɔ nyɔkɔpu.

⁴Dikantambaantiil ní bi yaa búnee, mimmee an sá Isirayeel yab naakɔti kpilib ŋmaniŋma di làá kpāfi a-cee.

⁵Bi yaa búń dikantándi ikuŋkuunti ŋmālee, bin bí dinaapaal ŋwìin nyalanŋi púee ń yíkì.

⁶Bi yaa búń nliliitiim nì ikuŋkuuntèe, bin bí dinaapaal ŋgiil púee ń yíkì.

⁷Ama bi yaa làá búń dikpafil kantánde, ikuŋkuunti ń taa nín bí.

⁸«Aarɔn naantiibi bisaraaŋaliibi baba di cáá nsan kí búń dikantándi. Án nín sá mara un ní ni nì ni-naantiibi làá nín ŋúb kí nín cá jaanjaanee.

⁹«Ni yaa làá yíkì ni-tiŋkin kí cùú ján ni-nannanliibi bin táká-nee, ní búń akantán nì ijanjakuŋkuunti. An di làá yànti m téetí ni-pu, ní man ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu ń dāá fī-ni ni-nannanliibi gbanti ŋaan.

¹⁰Ni-jiŋaalib wiŋyi nì uŋmal kamaa wimpeepeekaaju nì jiŋaalib bin kíŋeeyee, ní nīn bñ dikantāndi ŋyunti ŋun ni bñi ŋāaŋ saraawɔkaa nì mpèé saraau ki tìl-mee. Mīn di làá yāntī ní m téetí ni-pu. Man di sá ni-Dindaan ni-Nimbɔti.»

ISIRAYEEL YAB YÍKÌ SIINAAYI KI BÚNTÌ MOOWAAB
(10.11–21.35)

Isirayeel yab yíkì Siinaayi teekun

¹¹Isirayeel yab nín nīn nyáŋ Eejipiti tiŋkin, dibinlilitiil ŋmalilitiu poon, iwiin mmunŋku dalee ní ditagbandi din nīn dàñ tanti un poon Dipoondi dakaau bée yíkì.

¹²Isirayeel yab nīn yíkì Siinaayi teekun ki nìkì bi-saŋkindi. Ní ditagbandee cūti yúl Paaran teekun.

¹³Mpeepeekaam dee Isirayeel yab nīn yíkì dinaapaal pu ki nóó nì ti-Dindaan marau un Mooyiisi nīn dūu tī-bee.

¹⁴Juuda naakooku janjakitil nì bi-falaŋkau di nīn péé ki yíkì ki līnti nsan. Bi-janjkpiliu di nīn sá Amiinadaab jipɔɔn Naakon.

¹⁵Suwaar jipɔɔn Neetaneeyeel di nīn sá Isakaar naakookun yab janjkpiliu.

¹⁶Eelon jipɔɔn Eeliyaab di nīn sá Sabulon naakookun yab janjkpiliu.

¹⁷Bi nīn cúú circir kɔŋkooŋɔ ki cóotì ní Geerson nì Meerarii naantiibi yab yōon ki túñ.

¹⁸Rubeen naakookun yab janjakitil nì bi-falaŋkau di nīn páaŋ bi-boon. Bñ janjkpiliu di nīn sá Seedeeyuur jipɔɔn Eelsuur

¹⁹Suriisadaayi jipɔɔn Seelumiyeel di nīn sá Simeeyon naakookun yab janjkpiliu.

²⁰Deewuyeel jipɔɔn Eeliyasaafi di nīn sá Gaadi naakookun yab janjkpiliu.

²¹Keeyaati naakookun yab Leefii yab bin tūntí circir wantee di nīn páaŋ bñ boon. Leefii yab bin kíŋee nīn līnti ki cūti bñi cōontí circir kɔŋkooŋɔ bi-yab nīn bāñ.

²²Mīn boonee, Eefiraayiim naakookun yab janjakitil nì bi-falaŋkau di nīn páaŋ. Bi-janjkpiliu di nīn sá Amiiyuudi jipɔɔn Eeliisama.

²³Peedasuur jipɔɔn Gamaliyeel di nīn sá Manasee naakookun yab janjkpiliu.

²⁴Giideewoonii jipɔɔn Abidan di nīn sá Beenjameen naakookun yab janjkpiliu.

²⁵Daani naakookun yab janjakitil nì bi-falaŋkau di nīn lúnkì. Bñ di nīn sá bin pá akiti kɔkɔ boon ki cí-bee. Bi-janjkpiliu di nīn sá Amiisadaayi jipɔɔn Ayeeseer.

²⁶Ookiran jipɔɔn Pagiyeel di nīn sá Aseer naakookun yab janjkpiliu.

²⁷Eeyinan jipɔɔn Ayiira di nīn sá Neefitalii naakookun yab janjkpiliu.

²⁸Isirayeel yab nì bi-janjakitiŋi nín nìn máaŋ kí dī tɔb pu kí yīkèe, mín ní bi nìn dī ki yīkì.

Mooyiisi bí nyàab un làá dākà-bi nsanee

²⁹Mooyiisi bí u-coo Reewuyee un sá Madiyan yab tiŋkinee jipɔɔn Oobaab yii: «Ti làá yīkì kí nìn cá kitiŋ kin poon ti-Dindaan pōon yii u làá tī-tee dee. Dāaŋ ti nì si n cù, sii mun n dāá ká tiŋan tin ti-Dindaan làá ɲá-tee poon tiba.»

³⁰Ní Oobaab kíf-u yii: «Aayee, maa làá cù. M làá gítí m-tiŋkin, m-dicaŋku poon.»

³¹Ní Mooyiisi bí-u yii: «M gbāaŋ-si, taa dū-ti kí fá. Di sá yii sii nyí kuteeun jaanŋi ki ŋūn kí dākà-ti laakin ti máaŋ kí nìn kàalee. Nín bí ti-cee ki dākà-ti nsan.

³²A yaa céeŋ-tee, ti-Dindaan yaa làá tin ɲá-ti tiŋan tiŋyee, a mun dāa cáá tiba poon.»

³³Ní bi yīkì ti-Dindaan jool taapu ki cōm iwiin ita. Iwiin ita gbantee, ti-Dindaan dakaau nìn lī bi-nyɔkɔpu ki nyàab mpaan ŋun ɲāŋee bí kāl.

³⁴Bi yaa yīkì dinaapaal pu ŋwiimpuee, ti-Dindaan tagbandi dān bi-pu ní bi cōm.

³⁵Nyunti ŋun bi yaa làá yòon ti-Dindaan dakaauuee ní Mooyiisi n téeŋ yii: «Ti-Dindaan, lītī nyɔkɔpu a-pulincōntiibi n yāl, a-nannanliibi n wāŋkì a-nimbiin!»

³⁶Ní bi yaa làá tí dū u-dakaauuee kí yóoŋee, ní ú tí téeŋ yii: «Ti-Dindaan, fātī gítin kí nìn kóò Isirayeel yab dicaŋgi cutimaanyi kansikin!»

Nombres 11

Ti-Dindaan ŋmiŋu boti

¹Dalbee ní Isirayeel yab tí bí tīminsí ki sūn ki kókol ti-Dindaan. Ti-Dindaan gbīlee ní ki fōo diŋuul, ní ki yānti u-ŋmiŋu dómin ki wūn bi-naapaal kpaanceetii.

²Ní samaa kɔkɔ gbán ibiil ki yīn Mooyiisi ní Mooyiisi gbāaŋ ti-Dindaan ní ŋmeee kpī.

³Bi nìn pú niin diyindi yii Tabeera, taapu di sá yii <ŋmi wūn>, di sá yii niin ní ti-Dindaan nìn wūn bi-naapaal kpaanceetii.

Isirayeel yab bí bàlīf tinan pu

⁴Nneel nìn cúú biniyaŋyambi bin nìn ŋmālīm Isirayeel yab kansikinee, ní Isirayeel yab bi-ba mun nìn kí ki bí sūn ki lì yii: «La ní ti làá nín ká tinan kí ŋmó dee?

⁵Áà! Ti yaa téetì ti nín nìn bí Eejipiti ki ŋmóò ijɔm faalaa pu nì aputaajul nì akambil nì gaabub nì ayoob puee!

⁶Doo nee tiba nì tiba kpá, ní ti bí ki dúntí, kun puee taa ti pé kántí tiba kí jī ki kútì maana pu.»

- ⁷Maana nèn bí mbilimu mbilimu, ki pīh fàaa ní ki dàfi.
- ⁸Isirayeel yab nèn yīh ní ki tòó-u. Bi nèn nà-u kunaau pu, àa ki sàh-u kukuntuun. Bi nèn tōkōntí-u ní kí dūú ḡá kalaa. Maana nèn mō kii kalaa tōkaayee ní.
- ⁹Kunyeuu ḡyunti ḡun dimalindi nèn tòó dinaapaal puee ní maana mun nèn nyēēh yilpu ki líti.
- ¹⁰Dalbee ní Mooyiisi ḡbīl Isirayeel yab bí sūh. Bi nèn kpāfi adican adican ki yú bi-tantib nyōkōpu. Ti-Dindaan nèn fōō bi-pu diḡuul ḡkpitim pu, ní an kaa mōōkiḡ Mooyiisi.
- ¹¹Niinee ní Mooyiisi bí ti-Dindaan yii: «Ba pu ní a yōontí m-pōbil mín? Ba pu ní a yī kaa súh m-saai? Ba pu ní a dū samaa nee ḡhḡdi ki nyīkiḡ m-pu yii ḡ kpōtī-bi ní?
- ¹²Man di kaa cáá dinibul nee pool ki māl-bi, nì mín kōkōee, a bí yii ḡ fōō-bi kí ḡmāb kii ubilool nín ḡmāb kibipōḡ puee, kí cáá-bi kí cūnni kitiḡ kin poon a nèn pūti ki pōōh yii a làa tī bi-naanjabee.
- ¹³La ní m làa ká tinan kí tī samaa nee kōkō? Di sá bi yú ki kól-mi ki sūh ki bàlifi yii ḡ tī-bi tinan.
- ¹⁴Maa ḡhḡh kí túh samaa nee kōkō ḡhḡdi m-baba, di nyīm ki jītiḡ-mi.
- ¹⁵A yaa là kí dākā-mi yii a ḡá-mi tiḡanee, á kpō-mi sōh min ní a bí ḡáaḡ-mi nee. M yaa kpīyee, maa làa ti ká m-falaau nee.»
- ¹⁶Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Á kpāfi Isirayeel yab kpilib imuḡku ita nì saalaa, bin a nyí yii bi sá samaa yidambee, kí cáaḡ-bi m-cee, sii nì bi ḡ dāá yūl circir kōḡkōoḡḡ nyōkōpu.
- ¹⁷Man làa kpākatiḡ mpaan ḡbanti pu kí sōōh nì si, ní kí lēē a-pu ḡfam min m tī-see fīi kí dūú ḡá bi-pu, án nín làa ḡá pu bí ḡmā kí tūtuḡ-si á túh dinibul nee ḡhḡḡi án taa nī ḡíti sá sii baba tundee.
- ¹⁸Á tūkū dinibul nee yii: <ḡámaan ni-ba circir kí cīti fool. Ni làa fu ḡmō tinan kun puee ti-Dindaan ḡbīl ni-siim. Di sá u nyí nneel nín cúú-ni áli ni tin lī yii ni nín nèn bí Eejipiti tiḡkinee, an nèn ḡāh nì nee. An puee u làa fu tī-ni tinan fool.
- ¹⁹An kaa sá ḡwiin ḡubō ní u làa tī-ni tinan, kaa tí sá iwiin ili àa ḡmoo àa saalaa àa iwiin mmuḡku.
- ²⁰Ama ni làa ḡmō tinan áli uḡmamōn. Ni làa ḡmō mín an núutí-ni áli kí dāá nyānni ni-maḡfaliḡin. Kun puee ni kpēē ki sīḡkiḡ ti-Dindaan un bí ni-kansikinee, ki súh u-nimbiin ki bí yii ba pu ní bi nyántiḡ-ni Eejipiti tiḡkin.>»
- ²¹Ní Mooyiisi bí yii: «Dinibul din mānti tú-mi nee sá bininjab kutukub alaataa aluu ní, ní sii bí yii a làa tī-bi tinan bí ḡmō áli uḡmal ubō!

²²Báà ti yaa kũũ ti-piĩ nì ti-ŋoobui nì ti-naai kɔkɔ, an kaa làá bà-bi. Báà tí cùú kà dimɔɔlin jɔmii kɔkɔ, an kaa làá bà-bi!»

²³Ní ti-Dindaan kí-u yii: «A nyí yii man ni-Dindaan ŋal kaa fòkò níi? Án kaa làá yúntí, a làá ká nì a-nimbilin yii tibɔti tin m lĩ nee làá ŋá mín kí tĩ-saaa, an kaa làá ŋá?»

Unimbɔti dũ u-Fam ki ŋá bikpilib imuŋku ita nì saalaa pu

²⁴Ti-Dindaan sòõn nì Mooyiisi mín ki dóòyee, ní u nín gítí samaa cee ki bàñ ki dũ tin ti-Dindaan sòõn nì uee ki máafi-bi, ní ki kpáfi Isirayeel yab kpilib imuŋku ita nì saalaa, ní ki dũ-bi ki yóon ki mǎntì tú tanti.

²⁵Ní ti-Dindaan kpákatiñ ki kǎ ditagbandi poon ki bí sòon nì Mooyiisi, ní ki lēē u-Fam min u tĩ Mooyiisee pu fiĩ ki dũu ŋá bikpilib imuŋku ita nì saalaayee pu. Nfamee nín kó bi-nee ní bi kí ki bí sòon kii Unimbɔti bɔnaatiliibee. Ama baa nìkĩ ditundi gbanti ki cùtì ndan.

²⁶Binib bin bi nìn lēēyee kansikin bili, Eeldaadi nì Meedaadi nìn gbíntì dinaapaal pu kaa cùtì tanti cee. Ní Nfam dómín ki kó bi-ni ní bi kí ki bí sòon kii Unimbɔti bɔnaatiliibee dinaapaal pu niin.

²⁷Ní unaacimpɔɔn ubɔ sǎn ki cùtì tũkũ Mooyiisi yii: «Eeldaadi nì Meedaadi bí dinaapaal pu ki nàatĩ Unimbɔti bɔti!»

²⁸Ní Nuuni jipɔɔn Joosuwa un nìn pée bí ki tũtũn Mooyiisi doooo u-biyatinee tēēn yii: «M-kpiliu Mooyiisi, piĩn-bi nsanaa!»

²⁹Ní Mooyiisi bí-u yii: «A bí ŋáaŋ m-pu ipoompoon níi? Ti-Dindaan yaa bàà kíki kí dũ u-Fam kí ŋá Isirayeel yab kɔkɔ pu, bi-kɔkɔ n̄ bàà kpánti u-bɔnaatiliibi, an bàà ŋāñ!»

³⁰Niinee ní Mooyiisi nì Isirayeel yab kpilibee fātì nín gítí dinaapaal pu.

Inoon in bí kii njikpacimamuee bɔti

³¹Mín boonee ní ti-Dindaan yǎntì kubuŋu kubɔ nyánní tĩŋku watil pú ki kpáaŋnĩ inoon iba, i bí kii njikpacimamuee ki cáaŋ ki biĩn dinaapaal pu bòmmm. Inoonee nín nìn dɔ ki mǎntì tú dinaapaal pu ki tin gbēēn laakiŋyee nìn sá ŋwiin ŋubɔ saŋkindi ní. Ní mu nín nìn kpúkú kitĩŋ puee sá meeta ubɔ nyɔkɔm.

³²Bi nìn fāā inoonee yaadal wiĩŋu nì kunyeeu áli kutaa dũu wúntì. Un kaa nìn fāā tikpilee di sá un nìn ká kiiloobi kutukub bili nì dijandee. Ní bi ŋǎŋki ki dǐntì ki mǎntì tú dinaapaal.

³³Tinan nìn dáá kǎ bi-nyɔmmun baa láá ŋmó ki ná ní ti-Dindaan ŋuul yíkì bi-pu ní u dáal bi-tafal ŋkpitim pu.

³⁴Bi nìn pú niin diyindi yii Kiibirooti-Taafa, an taapu di sá yii: <Nneel kaakuliŋ>, di sá niin ní bi nìn síb binib bin nìn gbí nneel tikpilee.

³⁵Isirayeel yab nèn yíkì Kiibirooti-Taafayee ní ki nín cá Aseerooti tiŋkin. Niin ní bi nèn ɲātì dinaapaal ki kāl̃.

Nombres 12

Miiriyam kpánti unyangbanti

¹Mooyiisi nèn cáá unimpu ubo u sá Kuusi tiŋkin, ní Miiriyam nì Aarɔn nèn bíi kpākantí-u u-nimpucáatam gbanti pu.

²Bi nèn bí ki lì yii: «Mooyiisi baba pu ní ti-Dindaan pée dī ki sòñaaa? Waa dī ti mun pu ki sòñaaa?» Ní ti-Dindaan gbīl̃ tin bi sòñee.

³Di sá Mooyiisi nèn sá unil un sīnti u-ba taapu tikpil ki jítin̄ kitiŋ pu nib kɔkɔee ní.

⁴Kpalaayee ní ti-Dindaan yíin̄ Mooyiisi nì Aarɔn nì Miiriyam ki bí-bi yii: «Ni-taatil̄ n̄ dāañ circir kɔŋkooŋɔ nyɔkɔpu.» Ní bi nyán ki búnti.

⁵Ti-Dindaan nèn sīntin̄ ditagbancancaal poon ki yúl̄ tanti punyɔkɔpu. Ní ki yíin̄ Aarɔn nì Miiriyam, ní bi-liitil̄ nyán ki síl̄.

⁶Ní ti-Dindaan bí-bi yii: «Ní pīlifi tin m cáá kí tükù-ni nee tiŋan. Ni-kansikin m-bɔnaatiliu yaa bée, an sá nì dileedakal nì tidamintiil̄ poon ní man ni-Dindaan lèekī m-ba ki dàkà-u, ní ki sòòn nì u.

⁷Ama m-tɔntɔnliu Mooyiisi ùn̄ cee kaa sá mín̄. Ùn̄ kpée m-nibul mmɔntiim ní ki bí deedee.

⁸M yú u-nimbiin ní ki sòòn nì u, ní ki cántí-u tikɔkɔ ní u wāl̄ man ni-Dindaan nan̄ku. Ba pu ní naa fāŋkì m-tɔntɔnliu Mooyiisi ní ki kpákáñ-u mín̄?»

⁹Ní ti-Dindaan fōō bi-pu diŋuul, ní ki fātì nín jór̄m.

¹⁰Ditagbandee tin lì yii dī yíkí tanti puee, Miiriyam wunti pu dinyangbampindi pín̄ ki pīin̄ kii ntaayimee. Aarɔn fātì kpēēyee dinyangbandi pín̄ Miiriyam pu.

¹¹Ní Aarɔn bí Mooyiisi yii: «M-kpiliu, m gbàām-si, taa pà-ti ti-kpitii in̄ ti-gbaandi yānti ti ɲá-see paati.

¹²Taa yānti Miiriyam n̄ kpánti kii kibiki kin kp̄i ki-na poon ki-wunti dijandi sūū ki wāatì bi nín māl̄-kèe.»

¹³Niinee Mooyiisi mēē ti-Dindaan nì dinimbinaamandi yii: «Unimbɔti, m gbàām-si, cáañ Miiriyam!»

¹⁴Ní ti-Dindaan kí-u yii: «U-baa di yaa bàà tíl̄ ki làb̄ u-nimbiin nee, icoo kaa bàà cúti-u áli iwiin ilulaaa? Mín̄ puee an sá ní nyāntí-u dinaapaalin̄ ú n̄n̄ bí ɲkpaanceeti áli iwiin iluli, ní boonee ú fātí gítin̄ samaa kansikin.»

¹⁵Niinee bi nyānti Miiriyam dinaapaal poon iwiin iluli. Samaa kaa nèn yíkì dinaapaal pu, see u nín dāa fātì gítinee.

²¹Ní bi búntì ki cùtì còṅkì Kanaan tiṅki ki kí Siini teekun áli ki tin bàñ Leeyoob-Amati caṅin.

²²Bi nìn dī ki jóm Neegeeb pú, ki tin bàñ Eebrɔn, laakin Anaaki nibul nì Ayiiman yab nì Seesayi yab nì Talimayi yab nìn kóòyee. - Bi nìn mán Eebrɔn tiṅki abin aluli boon ní bi dāa nín náań Soowan tiṅki Eejipiti tiṅkin. -

²³Ní bi dī kí nìn cá Eeskool tantakalin ní ki gāań fiinyi biliṅ disakal ki dūu lúntì ndo pu ní binib bili bùkū. Bi nìn lēeń greenaadi nì fiigi subiliṅ mun.

²⁴Isirayeel yab nín nìn gāań fiinyi biliṅ disakalee pu ní bi pú niin diyindi yii Eeskool, taapu di sá yii: <Disakal tantakal>.

Bin Mooyiisi túee gítin ki cáań tin bi kée

²⁵Bi nìn dū iwiin imuṅku ili ní ki cōom ki còṅkì Kanaan tiṅki ní ki fātì gítin.

²⁶Bi bāańee ní ki cùtì ká Mooyiisi nì Aarɔn nì Isirayeel samaau kɔkɔ Kaadeesi, Paaran teekun, ní ki máafi-bi tin kɔkɔ bi kée, ní ki dū kitiṅee poon subiliṅ ki dàkā-bi.

²⁷Tin bi nìn dómin ki máafi Mooyiisee sée: «Ti nín bàñ kitiṅ kin poon a tú-tee, tiṅman nnaabiim nì tisiil còol ní. Kpèè abil ṅin kì lònèe.

²⁸Ama binib bin kóò kitiṅ gbantinee cáá mpon tikpil, ní bi mán aguṅkpaan ki mántì tú bi-timmu. Ti ká gba kujawɔkɔ Anaaki naantiibi niin.

²⁹Amaleeki yab kóò Neegeeb, ní Eeti yab nì Jeebusi yab nì Amɔɔr yab kóò dijool pu, ní Kanaan yab kóò dimɔɔl caṅin nì Jɔɔdan buṅgbandi.»

³⁰Ní Kaaleeb céefi samaa un bii kpākantí Mooyiisee n̄ ṅmíl, ní u bí-bi yii: «Tí cùmaan, ti làá já kí fōo kitiṅ gbanti, kun puee ti làá ṅmā kí já kí pōɔkiñ ki-nib!»

³¹Ama bin nì Kaaleeb nìn cùtì ki còṅkì kitiṅee bí yii: «Taa ṅūñ kí cùú já nì binib nee, bi pōɔñ-ti sókɔ sókɔ ní.»

³²Niinee ní bi kí ki bíi sòon ki bííl kitiṅ kin bi cùtì còṅkèe Isirayeel yab nimbiin. Bi nìn lī yii: «Kitiṅ kin ti cùtì cōom ki còṅkèe nátí ki-nib bin kóò ki-puee, ní binib bin ti ká niinee sá tinikpaandi.

³³Ti ká Anaaki naantiibi tijawɔkɔl niin, ní ti yaa kpēē ti-bee, timbi sá kii inaakitoonee ní bi-cee. Mìn ní bi mun wāl-ti yii ti sá.»

Nombres 14

Isirayeel yab yī kaa kó Kanaan tiṅkin

¹Isirayeel yab kɔkɔ nìn gbán ibiil ki sún mín kunyamɔṅu gbanti.

²Samaayee kɔkɔ nìn bí ki wòon Mooyiisi nì Aarɔn ní ki lī-bi yii: «Ti yaa bàà nìn kpīñ Eejipiti tiṅkin áá ti yaa tí kpīñ kuteeun doo, an bàà sό!

³Ba pu ní ti-Dindaan càh-ti kitiŋ nee poon bí tin kpò-ti ní? Bi làá tin kpò-ti ní kí cúú ti-nimpoobi nì ti-biyaamu kuyunú. Ti yaa fātii nín gítí Eejipiti, an kaa sówó?»

⁴Ní bi bí ki lì tɔb yii: «Tí kàam̃maan ukpil ubɔ kí ñn gítí Eejipiti!»

⁵Ní Mooyiisi nì Aarɔn tātii dōon dicincibil Isirayeel yab samaau kɔkɔ nimbiin.

⁶Ní Nuuni jipɔɔn Joosuwa nì Yeefunee jipɔɔn Kaaleeb bin ñn ɣmāl bin cūtii cɔŋki kitiŋee kansikinee, cúú bi-bɔkutii ki cáti,

⁷ní ki bí Isirayeel yab samaau kɔkɔ yii: «Kitiŋ kin ti cūtii yìiñ ki kpēēyee sá kitimmɔmmɔntii ní!

⁸An sá kitiŋ kin poon nnaabiim nì tisiil còolee ní. Ti-Dindaan yaa yú ti-boon, u làá kón-ti ki-poon kí dū-ki kí tī-ti.

⁹Tin pábee di sá ní taa ján ti-Dindaan, kí taa fàŋki kitiŋ gbanti nib. Ti làá já kí pɔɔkiñ-bi sókɔ sɔkɔ. Di sá bi-waani ɣin cí-bee dū-bi ki fá, ama ní timbi Dindaan bí ti-cee. An puee taa fàŋkimaan-bi.»

¹⁰Nyunti ɣun samaa kɔkɔ bíi màkafí kí yāŋki-bi atankpee kí kpòee ní ti-Dindaan nyooti dómiñ circir kɔŋkooŋɣun Isirayeel yab kɔkɔ nimbiin.

Mooyiisi gbāam̃ samaa pu

¹¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Kí tin sāa nyunti ɣulɔŋu ní dinibul nee làá gbèēñ kí taa ti kpèè-mi fám ní? Kí tin sāa nyunti ɣulɔŋu ní bi làá yí kí taa ñn cáá m-pu dimákal, ñ min kɔkɔ m ɣá maamaacikpaambi bin bí nee bi-kansikinee?

¹²M làá yànti bilbil kúm ñ dāá kpò kí céetí bi-kɔkɔ, ní bí lóó bi-fakal ní m dī sii pu kí náan ditimbun̄kpaandi din cáá mpon ki jítin-bee.»

¹³Ní Mooyiisi kí ti-Dindaan yii: «Eejipiti yab nyí yii a dū a-pɔŋɣu ní ki nyántin-bi bi-cee.

¹⁴Ní bi tükū binib bin di kóò kitiŋ nee puee, ní bi mun bi-ba gbīl yii sii ti-Dindaan bí dinibul nee cee, ki nyāntí a-ba ki dàkà-bi, ki sá ditagbandi ki dàñ bi-pu ki còom̃ ki lī bi-nyɔkɔpu ɣwiimpu, ki sá-bi ɣɣmi tagbandi kunyeeu.

¹⁵A yaa kúnti dinibul nee kɔkɔ mín̄ kii unibaantee, atimbun ɣin gbīl bi sòon a-puee làá lì yii:

¹⁶<Ti-Dindaan ñn ñn pūtii ki pōon yii u làá cáá u-nibul kí cunn̄i kitiŋ kin poonee, waa ɣún ki cáá-bi ki bàñ, an pu ní u kūu ki céetì-bi kuteeun.>

¹⁷Mín̄ puee m gbāam̃-si, m-Dindaan, nyāntí a-pɔŋkpaan̄ɣu kí dàkà, kii sii a-ba ñn lī puee yii:

¹⁸<M sá ni-Dindaan un kaa gífí diŋuul malaayee, ní m-ɣanti wīkí tikpil. M pūñ ikpiti kɔkɔ n̄ i-bulifi. Ama maa tàantí unikpiti kaa dáal̄ u-tafal. M dátí unikpiti tafal kí tin kpāan̄ u-naantitontokɔŋ ata àà anaa.>

¹⁹M-Dindaan, kii a-ɲanti nín wīkí puee, dū a-nibul nee kpitii kí pō-bi, kii doooo a nín nyántiñ-bi Eejipiti tiŋkin bi pée ɲáań-si ikpiti a cáa pūn-bi puee.»

²⁰Ní ti-Dindaan bí yii: «Kii a nín gbāań yii m dū bi-kpitii kí pō-bee, m dūu pú-bi.

²¹Ama tiŋman, m nín bí dimańfalin ní m-nyooti gbí kitiŋ kɔkɔ pu nee,

²²bin kɔkɔ ká m-nyooti nì tidaandi tin m ɲá Eejipiti tiŋkin nì kuteeun, ama ní ki cɔŋkì-mi ɲfunyɔm saalaa pu kaa pílifi m-nyɔkɔee,

²³bi-kansikin ubɔ kpá kí kó kitiŋ kin m pōon bi-baabi yii m làá tī-bee. Bin kɔkɔ pée kpēē-mi fámee kpá kí kó ki-poon.

²⁴Ama kii ɲfam min kpòotì m-tɔntɔnliu Kaaleebēe nín nyáń mi-ba u nóó-mi deede puee, m làá yàntì ú kó kitiŋ kin u cūti kpēēyee poon, ní u-naantiibi ń dāá jī-kì.

²⁵Amaleeki yab nì Kanaan yab di dá láá kóò kitiŋ gbantin. Foolee ní fu fàtì ni-boon kí dūú dī kuteeun, Tikati mɔɔl watil.»

Ti-Dindaan dáaí u-nibul tafal

²⁶Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi nì Aarɔn yii:

²⁷«M gbìl Isirayeel yab nín bí ki kókol-mee. Kí tin sāa ɲyunti ɲulɔɲu ní m làá yàntì samaa un kaa bí diŋubil nee m nīn gbùkum m-pu ní?

²⁸Ní tükù-bi yii: <Man ni-Dindaan bí dimańfalin. M pūti ki lī yii, ni nín pée sòon-mi puee, mīn ní m làá téen-ni.

²⁹Kuteeun doo ní ni làá gbíntí kí kpú. Nimbi bin kɔkɔ bi nīn kàań ni cáá abin mmuŋku kí nīn cée làá kpú ní, kun puee ni kókol-mi.

³⁰M pūti yii naa làá kó kitiŋ kin m nīn pōon yii m làá kàań-nee poon. See Yeefunee jipɔɔn Kaaleeb nì Nuuni jipɔɔn Joosuwa baba di làá kó.

³¹Ni-biyaamu mun pu ni lī yii bi làá kpò-ni kí yòonēe, mún ní m làá yàntì mú kó kí béé kitiŋ kin nimbi kpēē ki sīŋkiñee.

³²Nimbee, ni làá gbíntí kuteeun doo ní kí kpú.

³³Ni-biyaamu làá nīn bí kuteeun ní ki kàal ki póotí ikakaa ki kpàá bi-waŋkuti, kí tún ni nín nyáń m-boon puee gíŋɲi áli abin imuŋku ili, kí nīn cí nimbi kɔkɔ ń dāá kpú kí céetí.

³⁴Ni dū iwiin imuŋku ili ní ki kpēē Kanaan tiŋki. Mīn ní ni làá dū abin imuŋku ili kí tún ni-kpitii gíŋɲi, ɲwiin ɲubɔee dibindi diba, ní ní béé yii baa kpēē man fám.>

³⁵Man ni-Dindaan nín pūti ki sòon puee dee. Mīn ní m làá náatí m-samaa un kaa bí diŋubil ki kpáfi kí jáń-mee. Bi-kɔkɔ làá gbíntí kuteeun doo ní kí kpú kí céetí.»

³⁶Mooyiisi nìn tú binib bi cùtì kpēē Kanaan tiŋki. Bi nìn gítìnee ní ki sòon ki bíl-kì ki yāntì samaa bí wòon Mooyiisi.

³⁷An nìbee nìn kpî dicilpu dicilpu. An nìn fáá-bi ki kû ti-Dindaan nimbiin, kun puee bi nìn sòon ki bíl kitiŋee.

³⁸Nuuni jipoon Joosuwa nì Yeefunee jipoon Kaaleeb baba di nìn kìn bin bi nìn tú bi cùtì kpēē kitiŋee kansikin kaa kpî.

Samaa tí yīntì ti-Dindaan

³⁹Mooyiisi cáan tiboti tin ti-Dindaan sòon nì uee ki tükü Isirayeel yab, ní kunimbaakpaanŋu kó-bi.

⁴⁰Ku wúntì kutaafaau pòlpolee ní bi yíkì ki cùtì jóm ajoin pu tiŋki, ní ki bí yii: «Ti lafun ná ikpiti, ama kòŋkònnē ti làá cù kí ján binib gbanti kii ti-Dindaan nín lī puee.»

⁴¹Ní Mooyiisi bí-bi yii: «Ba pu ní ni bí yintì ti-Dindaan marau mín? Ni yaa cùtì naa làá ŋmā.

⁴²Taa cùmaan kun puee ti-Dindaan kaa bí ni-cee. Ní taa cáá ni-ba kí tī ni-nannanliibi í kpò.

⁴³Di sá Amaleeki yab nì Kanaan yab bí ni-nyòkòpu. Ni yaa cùtì bi làá kpò-ni. Ni nín fātì ni-boon ki tī ti-Dindaanee, waa ti bí ni-cee.»

⁴⁴Nì mín kòkòee bi ná nyipon ki nín jóm ajoin pu tiŋkin, ama ti-Dindaan dakaau nì Mooyiisi nìn gbintì dinaapaal pu kaa cùtì.

⁴⁵Ní Amaleeki yab nì Kanaan yab kpákatìh ajoin tiŋki pu, ki ján ki pókìh Isirayeel yab sókò sòkò, ní ki jìh bin kínee ki tin bàh Òrima tiŋki.

Nombres 15

Tijimpin saraabi marab

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi

²Í sòon nì Isirayeel yab kí tükù-bi yii: «Ni yaa láa bàh kitin kin m làá tī-ni ní mā kí nín kóoyee poonee,

³ní dāá ná-mi saraabi. Ní dāá ná-mi saraawòkaa àá mpèe saraabi kí pà ipoon àá an nín sá nłammontiim saraau, àá ni-jijaalib yuntiŋuee. Ní dāá dū unaa àá upii àá uŋoobu kí ná an saraabi, ní u-sònsòfiŋu í sòŋkì m-pòbil.

⁴Un cáan kuwaŋkuluu kí ná saraa kí tī-mee í dū nyim kiiloobi bita, kí dū ŋkpaam liitiri ubò nì dijandi kí búuŋ nyimee kí kùtì kuwaŋkuluuee pu.

⁵Bi yaa làá dū dipibil kí ná saraawòkaa àá mpèe saraauee, bí dū ndamam liitiri ubò nì dijandi kí kùtì kí ná saraa.

⁶An yaa sá upìjee, bí dū nyim kiiloobi biluu, kí dū ñkpam liitirib bili ki dūú búuń nyimee kí kūtì kí ñá saraa.

⁷Ní dū ndamam liitirib bili kí kūtì, ní u-sɔnsɔfiŋu ń sòŋkì m-pòbil.

⁸An yaa tí sá unaja ní bi làá dūú ñá saraawɔkaa áá mpéé saraau kí pà ipoon áá án nīn sá nlammoniim saraau kí tī-mee,

⁹bí dū nyim kiiloobi biwa, kí dū ñkpam liitirib bita kí búuń ní kí dūú kūtì kuwaŋkuluu pu kí ñá saraa.

¹⁰Ní dū ndamam liitirib bita kí kūtì, ní u-sɔnsɔfiŋu ń sòŋkì m-pòbil.

¹¹«Bi yaa làá dū unaja áá upìja áá dipibil áá diŋɔbil kí ñá saraayee, bi nín máań kí nīn ñáań miŋyee dee.

¹²Tiwaŋkuti tin bi dūú ñá saraayee nyɔkɔm yaa sá puee, bí nyàab nyim nì ñkpam nì ndamam kí ñàl kuwaŋkuluu kamaa.

¹³Mín ní Isirayeel yab kɔkɔ máań kí nóó mara un m síiń nee kí ñá saraabi bin nyiim sɔfèe kí tī-mi.

¹⁴Binicambi bin kó ni-puee nì bin naanjab nín kó ni-puee mun yaa là kí ñá saraabi bin nyiim sɔfèe kí tī-mee, bi mun ń dī mara un m síiń-ni nee pu kí ñá saraabi gbanti.

¹⁵Maree làá nīn sá ubaanti ní ki tī nimbi Isirayeel yab nì binicambi. U làá nīn pée sá ubaanti mín ní kí nīn cá jaanjaan man ni-Dindaan nimbiin ki tī nimbi nì binicambi kɔkɔ.

¹⁶Marabaanti nì dibɔkpaal dibaantiil ní án làá nīn sá ki tī nimbi bin sá bitindambee nì binicambi bin kó ni-puee kɔkɔ.»

Bikpɔnɔpeepeekaabi saraau

¹⁷Ti-Dindaan bí Mooyiisi

¹⁸ń tükù Isirayeel yab yii: «Ní yaa láa bàń kitiŋ kin poon m cáń-ni nee,

¹⁹ní ki kíń ki jīń kitiŋ gbanti jintee, ní dāá lēē tijinee poon kí ñá saraa kí tī-mi.

²⁰Ni yaa láa nùkū kpɔnɔ saabuee, ní dāá lēē dipál din ni pée pée ki nùkūee poon ki ñá ñkalaawaamu. Ní dāá lēē kii bi nín yaa gbáń tijimpin ki cāatì bi nín lèekī kí ñá saraa kí tī-mi puee.

²¹Mín ní ni làá nín pée lèekī ñkalaawaamu mun ni làá pée pée kí púlee kí ñá saraa kí tī-mi. An sá mara ní m yóon-ni kí nīn pée cá cá jaanjaan.»

Ikpiti in unil kaa là ní ki ñée saraau

²²Tí lì yii naa bée ní ki yīntì marab bin ní m tī Mooyiisi ú dūú nàatī-ni nee kansikin ubɔ,

²³an dàkà yìi tin kòkò man ni-Dindaan dī Mooyiisi pu ki ñmàñ ki kpáafi ni nì ni-naantitòntòkòŋ ní nīn ñúb kí yòòñ ñwiin ñun ní u ñmàñ-tèe kí nīn péee cáa cá jaanjaanee.

²⁴An yaa sá yìi udaan yīntì mīn ní samaa kaa béèyee, samaayee di làá dū unaja kí ñá saraawòkaa, ní u-sònsòfiñu ñ sòŋkì m-pòbil. Ú ñá tijin nì ndaam saraau mun kii dikoobil nín sá puee, ní kí dū uñoja kí ñá ikpiti pōtam saraau.

²⁵Usaraañal ñ ñá Isirayeel samaau pu dikoobil din u máaŋ kí ñée ní bí ká bi-kpitii pōtam. Di sá yìi baa nyí ní ki yīntì, an pu ní bi cáaŋ saraabi bí dūú wà ñŋmi kí tī ti-Dindaan ní ki cáaŋ saraa ki ñá kí ká ikpiti in baa nyí ki ñée pōtam.

²⁶Isirayeel samaau kòkò nì binicambi bin kóò bi-kansikinee làá ká bi-kpitii pōtam, kun puee bi-kòkò di ñá ikpiti gbanti.

²⁷Unibaanti di yaa kaa nyí ní ki ñá ikpatee, ú dū uñosal un cáá dibindi dibee kí ñá ikpiti pōtam saraau.

²⁸Usaraañal ñ ñá un kaa nyí ki yīntèe pu dikoobil din u máaŋ kí ñée man nimbiin, ní udaan ñ ká u-kpitii pōtam.

²⁹An yaa sá Isirayeel yabaaa, binicambi bin kóò bi-kansikineeyaaa, mara nee làá nīn péee sá ubaanti ní ki tī bin kòkò kaa nyí ní ki yīntèe.

³⁰Ama an yaa sá Isirayeel yabeeee, binicambi bin kóò bi-kansikineeyeeee, ni-kansikin un di yaa gāa u-bindi ní ki ñá ikpatee, u kpēe man ni-Dindaan fám dee. Bí nyāntí-u Isirayeel nibul kansikin.

³¹Udaan nín kpēe man ni-Dindaan nyòòbundi fám ki yīntì m-marabee puee, bí nyāntí-u. Udaan làá tún u-kpitii gīndi.

Un yīntì ñwiññufikaa marauee tafadaaldi

³²Isirayeel yab nín nīn dáá bí kuteeun puee, bi nīn ká uninja ubò bí ki pííkí idò ñwiññufikaa dal.

³³Bin nīn ká-u u bí pííkí idòee cúú-u ki cáaŋ Mooyiisi nì Aarōn nì samaa kòkò cee.

³⁴Bi nīn dá láá dū-u ki kāaŋ ki cí-u tiñan, kun puee baa nīn dá láá nyí un yīntì ñwiññufikaa marauee nín máaŋ ditafadaaldi diñyee.

³⁵Ti-Dindaan nīn bí Mooyiisi yii: «An niliuee máaŋ ñkúm ní. Bí nyāntí-u dinaapaal kpaanceetiñu samaa kòkò ñ yāñkì-u ataŋkpee kí kpò.»

³⁶Samaa kòkò nīn nyāntì-u dinaapaal kpaanceetiñu ki yāñkì-u ataŋkpee ki kūū, kii ti-Dindaan nīn nīn tükū Mooyiisi yii bí ñá puee.

Abòkuti gbeñgbeenyi bōti

³⁷Ti-Dindaan nīn bí Mooyiisi

³⁸ń tükù Isirayeel yab yii: «Kí yòon nimbi nì ni-naantiibi bin bí ki dònée, ni yaa làá ńál abókutee, ní dāá ńá igbeengbeen tibókutijúti pu kí dū gulfaman kí kúfí.

³⁹Ni yaa pēē dibókutil ní ki wāl igbeengbeenee, ni làá nīn téetí ni-Dindaan marab kəkə pu, kí nīn ńáan marabee nīn bí ní ńá puee. Mimmee naa làá yàntī ni-landəkəi nì ni-nimbikpeenju ń téé-ni kí kón iwaatootin.

⁴⁰Án làá yàntī ní téetí m-marab kəkə pu kí nīn tó-bi, ní kí nīn sá man ni-Nimbətiu yab.

⁴¹Man di sá ni-Dindaan ni-Nimbətiu un nyántiń-ni Eejipiti tiŋkin kí nīn sá ni-Nimbətiuee. Man di sá ni-Dindaan ni-Nimbətiu.»

Nombres 16

Kooree nì Daatan nì Abiiram jáń nì Mooyiisi

¹Uleefiija un bi yī Kooree u sá Isaar jipɔɔn ki sá Keeyaati maaliŋunee nīn dáal Rubeen naakookun binib bita ki kútī u-ba pu. Bín di nīn sá Eeliyaab jipɔmbi Datan nì Abiiram nì Peeleeti jipɔɔn Ooni.

²Bi nīn bóob kí jáń Mooyiisi, ní bi ká Isirayeel yab kansikin bin sá abotibil nì binikpaambi bin samaa nīn lēē bi kpáfí ki sòon tibotee binib alaataa ali nì imunku ili nì saalaa ki kútī bi-ba pu.

³Ní bi dómiń ki kpáfí ki mánti tú Mooyiisi nì Aaron, ní ki bí-bi yii: «Ni nīn ńáan puee gíti lákatī tikpil! Isirayeel yab kəkə bí circir ní ti-Dindaan bí ti-kəkə kansikin. Ba pu ní nimbi dákafí yii ní jítin ti-Dindaan nibul kəkə ní?»

⁴Mooyiisi nīn gbīl bi bí wòon-u mimmee ní u tātī dōon dicincibil,

⁵ní ki bí Kooree nì u-yabee yii: «Fool kutaafaauee, ti-Dindaan làá fu yàntī tí bée un sá u-yɔuee, un u dūu sú u-ba ú nīn sútí ki píl-uee. U làá fu yàntī un u lēēyee ń sútí kí píl-u.

⁶Mín puee sii Kooree nì a-naacimbi, foolee ní fu nīn ńúbiń nsambiyaamu mun poon bi tūtī talaaluae.

⁷Ní fu mófí ńŋmi kí ńá poon, kí dū talaalutuukaa kí páan ńŋmi pu kí yóon ti-Dindaan nimbiin. Niin ní ti làá fu bée un ti-Dindaan lēē ú nīn sá u-yɔuee. Nimbi Leefii yabee, m gīn ni-boti!»

⁸Ní Mooyiisi gíti bí Kooree yii: «Nimbi Leefii yabee, pīlifimaan!

⁹Ti-Dindaan Isirayeel Nimbətiu nīn lēē-ni ni-nabiyaamu kansikin ní nīn sútí ki píl-u, kí nīn tūn atuun ni-nabiyaamu yil pu circir kəŋkooŋŋun ti-Dindaan nimbiinee, an kaa yá kí kó-naaa?

¹⁰U yānti sii Kooree nì a-nabiyaamu Leefii yab sútí ki píl-u ní ni gíti bí ki nyàab disaraanjal tundaa!

11 An pu ní sii nì a-naacimbi bóob kí jáh ti-Dindaanaa! Di sá yii, ɲma di sá Aarɔn ní ni kpākantí-u?»

12 Ní Mooyiisi tú bí yíín Eeliyaab jipɔmbi Daatan nì Abiiram, ní bìn kíf yii: «Taa làá dāān!

13 A yōòhñí-ti kitiɲ kin poon nnaabiim nì tisiil còòlee ki cáān-ti kí kpò kuteeun doo, mìn kaa yá ki kó-si, ní a gíti là kí dākà mɔɔn kí nīn sá ti-botiuaa!

14 An kaa sá kitiɲ kin poon nnaabiim nì tisiil còòlee ní a cáh-ti. An kaa sá tisati nì fiinyib ní a tī-ti difakal! A dākafī yii ti sá bijɔfub níi? Ti yī taa làá dāān!»

15 Mooyiisi nín gbīl mimmee ní u fōò diɲuul tikpil ní ki bí ti-Dindaan yii: «Á taa fōò bi-saraau. Man kaa fōò bi-kansikin ubo maŋki kpaŋkpan. Maa tí ɲá bi-kansikin báà ubo ikpiti.»

Kooree nì u-naacimbi tafadaaldi

16 Ní Mooyiisi bí Kooree yii: «Sii nì a-naacimbi ń fu dāān kí yūl ti-Dindaan nimbiin, Aarɔn mun làá fu nīn bí.

17 Sii nì a-naacimbi binib alaataa ali nì imuŋku ili nì saalaayee, báà ɲma ń fu nīn ɲúb u-sambiki kin poon u ɲáān talaalutuukaayee nì talaalu kí cáān ti-Dindaan nimbiin. Sii nì Aarɔn mun ń nīn ɲúb ni-yɔmu.»

18 Ní Kooree nì u-naacimbi lafun ɲúbiñ bi-sambiyaamu mun poon bi ɲáān talaalutuukaayee, ki ɲá ɲɲmi poon, ní ki dū talaalutuukaa ki sītī poon, ní ki cūtī yūl circir kɔŋkooŋɲu punyɔkɔpu, bi nì Mooyiisi nì Aarɔn.

19 Ní Kooree kpáfī Isirayeel samaau bi yú ki túl Mooyiisi nì Aarɔn circir kɔŋkooŋɲu punyɔkɔpu. Ní ti-Dindaan lēē u-nyooti ki dākā samaa kɔkɔ.

20 Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi nì Aarɔn yii:

21 «Ní kàkatī ni-ba kí wàatī binib nee, di sá m làá kúntí-bi dibɔbil pu doo!»

22 Ní Mooyiisi nì Aarɔn tātī dōòh dicincibil ní ki bí kūuntí yii: «Óo Unimbɔti, sii un tī tiwannáaŋkaal kɔkɔ dimaŋfalee, unibaanti kpiti puee, a làá fōò samaa nee kɔkɔ pu diɲuulaaa?»

23 Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

24 «Á tükù samaa un kóò ki pīl Kooree nì Daatan nì Abiiramee yii bí kàkatī kí wàatī-bi.»

25 Ní Mooyiisi yíkì, ní Isirayeel yab kpilib páān u-boon ní bi nín cá Daatan nì Abiiram cee.

26 Ní u bí samaa yii: «Ní kàkatīmaan kí wàatī binikpitib nee tantib, kí taa gbēē bi-wanti báà tiba, án nín làá ɲá pu bi-kpitii puee, ní taa kpúee.»

²⁷Ní bin kóò ki pìl Kooree nì Daatan nì Abiiramee yíkì wāatì-bi. Ní Daatan nì Abiiram nyán ki yú bi-tantib nyɔkɔpu, bi nì bi-nimpoobi nì bi-biyaamu nì bi-naantiibi.

²⁸Ní Mooyiisi bí yii: «Tin làá ɣá nee di làá yàntì ní bée yii ti-Dindaan di túnní-mi n̄n tūn atuun ɣin bí nee kɔkɔ. An kaa sá man m-ba pɔɣɣu pu.

²⁹Binib nee yaa kpìl kii báà ɣma wiɣɣu nín bà ú kpú puee, mimmee ti-Dindaan di kaa túnní-mi.

³⁰Ama ti-Dindaan yaa ɣá maamaaci tundi, kitiɣ dū bi nì tin bi cááyee kɔkɔ ki nál, bi yaa s̄intì ditaɣkpiilin nì bi-nimbiliɣee, m̄n di làá dàkà-ni yii bi bēel ti-Dindaan.»

³¹Mooyiisi tin pée l̄i yii u sòòh̄ ki ɣm̄lifée, laakin bi yúee, kitiɣ cúu látì bi-taɣi taapu,

³²ki wāān ki-nyɔkɔ ní ki dū bi nì bi-dicaɣi ki nál ki kpáān Kooree yab nì tin kɔkɔ bi cááyee.

³³Bi pée wāl̄ ní ki s̄intì ditaɣkpiilin bi nì bi-wanti kɔkɔ, kitiɣ b̄īn̄ bi-pu ní baa ti ká-bi Isirayeel yab kansikin.

³⁴Isirayeel yab bin n̄n yú ki pìl-bee nín gb̄l̄ bi bí ki gbáā ibiilee ní bi sàh̄ ki l̄i yii: «Tí s̄am̄maan kitiɣ ɣ taa kpáān ti mun kí nál!»

³⁵Ní ɣɣmi ɣubɔ nyánní ti-Dindaan cee ki wū̄n̄ bin n̄n bí tūt̄i talaalub ti-Dindaan nimbiinee binib alaataa ali n̄n imuɣku ili n̄n saalaa.

Nombres 17

Kooree nì u-naacimbi nì bi-sambiyaamu b̄oti

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²«Á tükù usaraaɣakpil Eeleeyasaar, Aarɔn jipɔɔn yii ú kó ɣɣmin kí tòò nsambiyaamu mun poon bi ɣá talaalutuukaayee, kí kpáatí amɔsiɣkoon ɣin k̄a poonee kí yāl̄ ndan. Nsambiyaamu gbanti sá circir wanti ní.

³Nì min kɔkɔ bin yì nsambiyaamuee ɣá ikpiti ní ki kp̄iye, bi n̄n cáān-mu man cee ní m ɣá-mu circir. Bí dūnt̄i-mu kí gbá kí kpátí kí wāān bí n̄n cáa b̄int̄i nsaraafan pu. Mu làá n̄n sá kudaɣɣu ki t̄i Isirayeel yab ní.»

⁴Ní usaraaɣakpil Eeleeyasaar yōòh̄ tasa kúti sambiyaamu mun binib bin ɣɣmi wū̄nee n̄n ɣúb̄ee ki dūnt̄i ki gbá̄n̄ ki kpát̄i ki wāān ki dūu b̄īn̄ nsaraafan pu.

⁵Tibiɣkaal gbanti làá n̄n téet̄i Isirayeel yab yii unil un kamaa di yaa kaa sá Aarɔn dicaɣkune kaa cáá nsan kí tūu talaalu ti-Dindaan nimbiin. Un kamaa yaa mākānee, tin n̄n j̄t̄i Kooree nì u-naacimbi puee di làá j̄t̄i udaan pu, kii ti-Dindaan n̄n n̄n d̄i Mooyiisi pu ki l̄i puee.

Samaa tí bíi kpākantí Mooyiisi nì Aarɔn

⁶Kutaa wúntèe ní Isirayeel yab kɔkɔ tí bíi wòòh Mooyiisi nì Aarɔn yii: «Nimbi di yāntì ti-Dindaan nibul kpî».

⁷Niinee Isirayeel yab dómiń ki mǎntì tú Mooyiisi nì Aarɔn. Bi dāa fātì kpēē circir kɔŋkooŋɔ watilee ní ki ká ditagbandi bī ŋu-pu ní ti-Dindaan nyooti kpákatiń.

⁸Ní Mooyiisi nì Aarɔn sùtì pīl circir kɔŋkooŋɔ punyɔkɔpu,

⁹ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

¹⁰«Sútímaan kí wàatì samaa nee, m làá kúntí-bi kɔŋkɔnnèe.» Ní Mooyiisi nì Aarɔn tātì dōòh dicincibil.

¹¹Ní Mooyiisi bí Aarɔn yii: «Yòòh a-talaalusambiki, kí mófí nsaraafan pu ŋɔmi kí dūú ɔ́, kí lēē talaalutuukaa kí sītì, kí nīn cá malaa samaa kansikin kí nīn fiintí fiintí kii bi yaa làá ɔ́ ikpiti pōtam saraau bi nīn ɔ́ań puee. Di sá ti-Dindaan fōō diŋuul ní u-tafadaaldi kí ki bíi kù binib.»

¹²Ní Aarɔn ɔ́ kii Mooyiisi nīn bí yii ú ɔ́ puee. U nīn sáń ki nīn cá samaa kansikin. U bàñee ditafadaaldi lafun kí bi-kansikin, ní u tūū talaalu, ní ki ɔ́ Isirayeel yab pu bi nīn dī min ki ɔ́ań ikpiti pōtam saraabee.

¹³U yúl bin kpīyee nì bin dáá wālee kansikin, ní ditafadaaldi gbēēh.

¹⁴Ditafadaaldee nīn nīn kūū binib biyee nīn nyáń binib kutukub ubɔ kpá saalku nì alaataa aluli. Baa kàań Kooree nì u-naacimbi bin nīn kpīyee ki kútì poon.

¹⁵Nyunti ŋun ní ditafadaaldi gbēēñee ní Aarɔn fātì nīn gítí Mooyiisi cee circir kɔŋkooŋɔ punyɔkɔpu.

Aarɔn kpandɔŋu bɔti

¹⁶Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

¹⁷«Tùkù Isirayeel yab yii kunaakoou kamaa kpiliu ń cáań ɔ́kpandɔ ɔ́ubɔ kí tī-si. Bi làá cáań-si ikpandɔ saalaa nì ili, ní á ɔ́mà kunaakoou kamaa niliu yindi u-kpandɔŋu pu.

¹⁸Á ɔ́mà Aarɔn yindi Leefii yab naakooku kpiliu kpandɔŋu pu, di sá yii kunaakoou kamaa kpiliu máań kí cáań ɔ́kpandɔ ɔ́ubɔ ní.

¹⁹Á cáá ikpandɔee kí bí ti-Dindaan nimbiin dikpafindi tantiun, dipoondi tanɔkpapilinti dakaau nyɔkɔpu laakin ní man nì ni kpáfée.

²⁰Kunaakoou kpiliu un kpandɔŋu yaa túkúee, unil un m lēēyee dee. Mīn ní m làá ɔ́ ní Isirayeel yab ń taa ti nīn kpākantí-ni ki cá, ní igbukum ń gbēēh.»

²¹Ní Mooyiisi dū ti-Dindaan nīn sòòh-u puee ki tùkù Isirayeel yab, ní kunaakoou kamaa kpiliu cáań u-kpandɔŋu. Ikpandɔ kɔkɔ nīn nyáń saalaa nì ili, ní Aarɔn yɔŋu mun nīn bí i-kansikin.

²²Ní Mooyiisi cáá ikpandɔee ki bíl ti-Dindaan nimbiin circir kɔŋkooŋɔn.

²³Kutaa wúnti Mooyiisi kó circir kɔŋkooŋɔneee, Aarɔn un sá Leefii naakookunee kpandɔɔn tókú ki púkum, ní ki lòon abil ɔn bi yí amandee.

²⁴Ní Mooyiisi yóonni ikpandɔee kɔkɔ ti-Dindaan nimbiin ki cáa nyánti ki dàkà Isirayeel yab, ní báa ɔma fátii yóon u-kpandɔɔn.

²⁵Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Gíin Aarɔn kpandɔɔn kí bíl m-dakaau nyɔkɔpu, kí kpāafi-ɔn niin, án nīn sá kudaanɔn kí dàkà Isirayeel yab yii bi-pɔbiling gbifi. An yaa ɔa mimmee bi làá gbèen kí taa ti nīn gbùkum m-pu ní bí ɔmátí kí taa ti kpú.»

²⁶Ní Mooyiisi ɔa kii ti-Dindaan nīn bí ú ɔa puee deedee.

²⁷Ní Isirayeel yab bí Mooyiisi yii: «Min ti yúl nee ti wánkì, ti-kɔkɔ làá kpú ní!

²⁸Di sá yii un kamaa yaa sútì ki píl ti-Dindaan circir kɔŋkooŋɔneee, see ú kpú. Mimmee mín ní ti-kɔkɔ nee làá kpú deeyaaa?»

Nombres 18

Bisaraanaliibi nì Leefii yab tuuŋɔ

¹Ní ti-Dindaan bí Aarɔn yii: «Sii nì a-jipɔmbi nì a-nabiyaamu mun sá Leefii naakookunee, nimbi di làá nīn kpèe circir kɔŋkooŋɔn. Uɔ yaa yīnti tiba ɔu-poonee, nimbi di làá nīn yì dibɔkpil, ama uɔ yaa yīnti saraabi jandi púee, sii nì a-jipɔmbi di dāa yì dibɔkpil.

²Á dū a-nabiyaamu Leefii yab bin sá a-baa naakookun yabee kí ɔal a-ba bí nīn bí a-taapu ki tútún-si atuun, ní si nì a-jipɔmbi ɔ nīn kpèe circir kɔŋkooŋɔn poon tuuŋɔ.

³Bi làá nīn bí a-taapu ní ki kpèe circir kɔŋkooŋɔn. Ama bí taa gbèe circir wanti nì nsaraafan pu wanti tiba, án nīn làá ɔa pu si nì bi ɔ taa kpúee.

⁴Bi làá nīn bí a-cee ní kí nīn tūn circir kɔŋkooŋɔn poon tuuŋɔ kɔkɔ. Un kaa sá Leefii naakookunee ɔ taa cèen ni-kansikin.

⁵Sii nì a-jipɔmbi di làá nīn tūn circir laŋki nì nsaraafan pu tuuŋɔ, mimmee m-ɔuul kaa làá yīkì Isirayeel yab pu.

⁶Man di lēe a-nabiyaamu Leefii yab Isirayeel yab kansikin bí nīn sá man yab. Ní m dū-bi ki tī-ni bí nīn tūn dikpafindi tantu poon tuuŋɔ.

⁷Ama sii Aarɔn nì a-jipɔmbee, nimbi làá nīn tūn disaraanɔl tundi nsaraafan pu nì circir páaa laŋki ɔaapitika boon. Disaraanɔl tundi gbantee, man di pú-ni-dì. Un kaa sá Leefii naakookunee yaa sútii píl-dèe, udaan làá kpú ní.»

Tin sá usaraanɔkpil yatee

⁸Ti-Dindaan bí Aarɔn yii: «Kpèè, m dū saraabi bin Isirayeel yab lèekī tin kɔkɔ pée sá circiree pu ki tìl-mee ki ɔ́a a-ɔ́aan. Sii ní m dūu tī, sii di làá nīn kīn ki yì ki tin kpáan a-naantiibi. An sá mara ní m yóon án nīn pée bí kī nīn cá jaanjaan.

⁹Saraabi bin sá circir bi cáan-mi ki dū dijandi ki wūn ɔ́mme, tin kīn baa wūn ki sá nimbi yatee sée. Tijin saraabi nì ikpiti pōtam saraabi nì dibɔkpil saraabi. Tiwan gbanti kɔkɔ sá circir ní. Ní yòon, sii nì a-jipɔmbi yati dee.

¹⁰Ní jī saraabi gbanti jinti laakin bí circiree. Uninja kamaa ɔ́n kī jī-tì, tiwan gbanti n nīn sá circir a-cee.

¹¹Ní dū ti nee mun kī kūtì. Tiwampɔkaal tin kɔkɔ Isirayeel yab cāabīn-mee, sii di yì. M dūu tī sii nì a-jipɔmbi nì a-bisalib kī nīn pée cáa cá jaanjaan. An sá mara ní m yóon. A-dicanɔku poon bin kɔkɔ bí circiree ɔ́n kī jī an jinti.

¹²M dū tijincɔfikaal tin bi làá cáan-mee, ɔ́kpam nì ndamam nì bilee ki tī-si.

¹³Isirayeel yab kpaajinti ticɔfikaal tin bi làá cáan-mee, a-dicanɔku poon un kamaa bí circiree ɔ́n kī jī an jinti.

¹⁴Tin kamaa ní Isirayeel yab cáan ki sú-mee, sii di yì.

¹⁵Mbiseebiyaamu nninjabiyaamu mun bi cāabīn ki ɔ́a-mi saraayee, an yaa sá binibeeee, tiwanɔkuteeeee, sii di yì. Ama á yantī bí pà mbininjabiyaamu yil pu, kī pà tiwanɔkuti tin kaa ɔ́n bí dūu ɔ́a saraayee mun yil pu.

¹⁶Bí pà kibininjabiki kin cáá uɔ́mal ubɔee yil pu jītɔmbi biɔ́moo, kī nóo nì circir kɔ́kɔonɔ́u nimbiliɔ́ ɔ́màntitam, nnyinfi n nīn sá graambi saalaa.

¹⁷Ama bí taa pà unaa nì upii nì uɔ́oobu biseemaliɔ́ pu. Tīn sá ki tī man ní, bí làntì-tì ní kī dū fatiku kī yàan nsaraafan pu, ní kī dū ti-kpam kī wà ɔ́mì, ní nsɔ́nsɔ́fi n sòɔ́kì m-pɔ́bil.

¹⁸Tinane sii di yì, kii a nín tí yì dibindi nì diɔ́nɔ́giitaal dīn bi dūu ɔ́a-mi mpèe saraauee puee.

¹⁹Circir wanti tin kɔkɔ pu ní Isirayeel yab làá lēē kī ɔ́a-mi saraayee, m dūu tī sii nì a-jipɔmbi nì a-bisalib ní. An sá mpèe ɔ́n m dū ɔ́aam ki ɔ́a ki tī sii nì a-maaliɔ́uee ní, yii sii nì a-biyaamu nì a-naantitɔ́ntɔ́kɔ́ di làá nīn pée yì an wanti kī nīn cá jaanjaan. Mara gbanti kpá kī kpìtī man a-Dindaan nimbiin.»

²⁰Ní ti-Dindaan bí Aarɔn yii: «Maa làá tī-si ditinjandi, kii m nín làá tī Isirayeel yab atinjan puee. Man di sá sii jandi nì a-gaajati Isirayeel yab kansikin.»

Leefii yab jandi dīn sá bí tī-bee

²¹«An yaa kīn Leefii yabee, difakal dīn m làá tī-bee di sá Isirayeel yab nín tì tisaalaatil tin kɔkɔ. Án nīn sá bi-paati bi nín bí ki tūn ditundi dīn circir kɔ́kɔonɔ́unee pu.

²²Isirayeel yab bin kíñee n taa ti sùtí kí píl circir kɔŋkooŋɔ, mimmee baa làá yìntí ní kaa nín kpí.

²³Leefii yab baba di làá nín bí circir kɔŋkooŋɔ ki tūh atuun. Bíh di dāa yì bi-yìntitam tafadaaldi. An sá mara ní m yóon kí nín pée cáa cá jaanjaan. Leefii yab kaa cáa kí fō Isirayeel yab kansikin ditinjandi.

²⁴Ama m làá dū tisaalaatiil tin Isirayeel yab lèekí ki cāabíñ-mee ní kí tī-bi difakal. An pu ní m bí yii baa làá nín cáa ditinjandi kii Isirayeel yab naakɔti tin kíñee nín làá nín cáa puee.»

²⁵Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi

²⁶ñ tükù Leefii yab yii: «Isirayeel yab yaa láa lēēn bi-saalaatiiti ki tī-nee, ni mun n dāā fātí lēē poon tisaalaatiil kí nā man saraa.

²⁷Ni yaa lēē mín ki tīyee, ni mun nā kii ni-jutiibi nín lèekí bi-kpaajinti nì bi-damam tisaalaatiil pu ki tīyee dee.

²⁸Mín mbaantiim ní an sá ní lēē tisaalaatiil tin kɔkɔ pu ni fòol Isirayeel yab ceeyee kí cáān kí tī usaraaŋal Aarɔn án nín sá yii man ní ni nā saraa.

²⁹Tiwampɔkaal tin kɔkɔ bi làá cáān kí tī-nee, ní lēē tin nāñee poon kí cáān kí nā man saraa.»

³⁰Á gíti tükù-bi yii: «Ni yaa lēē tin kɔkɔ sá timontiilee ki tīyee, mimmee ni mun Leefii yab nā kii bin béeyee nín lèekí bi-kpaajinti nì bi-damam pu ki tīyee dee.

³¹Báa laakiyee, ni nì ni-dicaŋɔ nūn ki jī an jikaati, kun puee an sá atuun nín ni tūh dikpafindi tantiunee paati ní.

³²Ni yaa lēē dijammoniil ki tī man ní ki yaa yōon tin kíñee, naa nā ikpiti, kaa kpē ki sīŋkiñ Isirayeel yab circir saraau, an puee án kaa làá cáān-ni nkúm.»

Nombres 19

Nnyim min lèekí tɔkɔndee bóntitam

¹Ti-Dindaan sòon nì Mooyiisi nì Aarɔn

²ki yóon-bi mara yii: «Á tükù Isirayeel yab yii bí cáān-si unasaman gāaa un nān u-laaba kaa wɔb ní baa kpāl-u u tūh ditundi ki kée.

³Bi yaa cáān-uee, á dū tī usaraaŋakpil Eeleyasaar ní ún n cáā-u kí nyāntí dinaapaal kpaanceetiŋu, ní bí lantì-u u-nimbiin niin.

⁴Ní usaraaŋakpil Eeleyasaar n lēē fatiku kí dū u-ŋambiki ki sēē fatikuee kí yāān circir kɔŋkooŋɔ punyɔkɔki pú ŋfunyɔm miluli.

⁵Boonee ní bí dū unaayee kí wà ŋŋmi u-nimbilin, an dākà yii u-gbaŋɔ nì u-nanti nì u-fatikuu nì u-poon nanti.

⁶Ní usaraanjakpil n̄ dū busubu bun bi yī seediree dɔŋu n̄ kifaapibiki kin bi yī isɔpee bambil n̄ gulfaman kí dūú t̄ɔ ŋŋmi ŋun bī wū unaayee poon.

⁷Mín boonee ní usaraanjakpil n̄ fíntí u-wampeenkaati ní kí fàl kí wàatī ní kí nín gítin̄ dinaapaal pu, ama ki làá n̄n bī tijokɔndin kí cáá s̄ā kujoou.

⁸Un di yaa dū unaayee ki wūn̄ ŋŋmee mun n̄ fíntí u-wampeenkaati, kí fàl, ní ki làá n̄n bī tijokɔndin kí cáá s̄ā kujoou.

⁹Uninja un bī circiree n̄ yáfí unaayee fantam kí cáá yóon̄ laakin bī circiree dinaapaal kpaanceetiŋu laaba. Isirayeel yab n̄ dāá dū ŋfantamee kí kpāafi kí dāá dūú ŋá nnyim min bi cáá lèekī binib n̄ tiwan pu tijokɔndee. An sá kii ikpiti pōtam saraauee ní.

¹⁰Un di yaa fāā unaayee fantamee, udaan mun n̄ fíntí u-wampeenkaati, kí fàl, ní ki làá n̄n bī tijokɔndin kí cáá s̄ā kujoou. An sá dibɔkpaal din làá n̄n bī kí n̄n cá jaanjaanee ní ki tī Isirayeel yab n̄ binicambi bin kóò bi-kansikinee.

Unil nín máan̄ kí ŋá min kí nyā tijokɔndinee

¹¹«Un yaa gbēē dinikpilee kó tijokɔndin kí tin s̄ā iwiin iluli.

¹²Bí dū nnyim min lèekī tijokɔndee kí yókɔfi u-pu winta dal n̄ winluli dal ní ú nín nyā tijokɔndin. Ama bi yaa kaa dū nnyimee ki yókɔfi u-pu winta dal u kpá kí nyā tijokɔndin winluli dal.

¹³Un di yaa gbēē dinikpil ní baa dū nnyimee ki yókɔfi udaan puee kón̄ ti-Dindaan tantu tijokɔndi. Bí nyāntí-u Isirayeel yab kansikin, kun puee bi nín kaa dū nnyim min lèekī tijokɔndee ki yókɔfi u-puee, u-jokɔnti pée gbínti bī u-pu ní.

¹⁴«Mara ubɔ mun gítí sá yī ubɔ yaa kpí tanti poonee, bin kɔkɔ kó utaŋkpiilee cee tanti poonee n̄ bin pée bī utaŋkpiilee ceeyee kó tijokɔndin áli iwiin iluli.

¹⁵Tiwan tiba yaa yú ní tiba k̄a poon an kaa púkú ki pōyeeeee, tin k̄a poonee kó tijokɔndi.

¹⁶Ubo di yaa bī kusaau ní ki gbēē dinikpil din ubɔ kūyee áá un wiŋŋu di bàñ ní u kpíyee, áá u gbēē anikpab áá dikaakulee, udaan kó tijokɔndin kí tin cáá s̄ā iwiin iluli.

¹⁷Kí wàatī unil un kó tijokɔndinee n̄ nyā u-jokɔntinee, an sá bī dū unaa un bi dūu ŋá ikpiti pōtam saraauee fantam ki ŋá kusampee poon, ní kí dū nnyim min wāl kílilee ki s̄ití ŋfantamee pu.

¹⁸Ní uninja un bī circiree n̄ lēē kifaapibiki kin bi yī isɔpee kí n̄n s̄etī nnyimee poon ki cáá yāantí tanti n̄ asambil n̄ binib bin kɔkɔ bī niinee pu, n̄ un gbēē anikpab áá unil un bi kūyee, áá un bàñ u-wiŋŋu ki kpíyee, áá un gbēē dikaakulee pu.

¹⁹Un bí circiree di yókɔfi un kó tijókɔndinee pu nnyim winta dal nì winluli dal. Boonee ní ú fíntí u-wampeenkaati, ní kí dū nnyimee kí fàl, kujoou dāa jóotée u nyán tijókɔndin.

²⁰«Unil un di kó tijókɔndin ní baa yókɔfi u-pu nnyim an lēē u-jókɔntee, bí nyántí-u Isirayeel yab kansikin. Di sá yii u kón ti-Dindaan kɔŋkooŋɔu tijókɔndi. Bi nín kaa dū nnyim min lèekí tijókɔndee ki yókɔfi u-puee, u-jókɔnti pée gbíntì bí u-pu ní.

²¹«Án nín sá dibɔkpaal ki tī-bi kí nín cáa cá jaanjaan. Un di yaa kó tijókɔndin ní bi yókɔfi u-pu nnyim u nyán tijókɔndinee n fíntí u-wampeenkaati, ní un yaa gbēē nnyim gbantee kó tijókɔndi kí tin cáá sāa kujoou.

²²Kun ní un bí tijókɔndinee yaa gbēēyee, kudɔŋu mun kó tijókɔndin, ní unil un gbēē un bí tijókɔndinee mun kó tijókɔndin kí tin cáá sāa kujoou.»

Nombres 20

Ditaŋkpal din Mooyiisi fáa nnyim nyánnée bɔti

(Kpèè Disa 17.1-7 mun)

¹Isirayeel yab kɔkɔ nìn bàñ Siini teekun dibindi ŋmapeepeekaau poon ní ki kāl Kadeesi. Niin ní Mooyiisi nì Aarɔn niisal Miiriyam kpɛ, ní bi síb-u.

²Bi bí niinee ní nnyinkum nyán Isirayeel yab pu, ní bi kpáfi ki múkuñ Mooyiisi nì Aarɔn pu.

³Ní bi kí ki bí nyàab Mooyiisi tibɔti ki lì yii: «Ti yaa bàà nìn kpɛ nyunti ŋun ti-Dindaan nìn dáal ti-nabiyaamu tafal bi kpɛyee, an bàà sò!

⁴Ba pu ní ni yòònní timbi ti-Dindaan samaau ki cáañ kuteeu pu doo ti nì ti-waŋkuti n kpú ní?

⁵Ba pu ní ni yòònní-ti Eejipiti tiŋkin ki cáañ-ti ki tó falaa nee poon? Baa ŋūn kí bɔl doo tiba, kaa ŋūn kí cóoñ isufi in bi yî fiinyi nì fiigi nì Greenaadee, ní nnyim kpáa kpá tí nyè.»

⁶Ní Mooyiisi nì Aarɔn nyán samaa kansikin ki búntì circir kɔŋkooŋɔu nyɔkɔpu. Bi bàñee ní ki tātì dōò dicincibil, ní ti-Dindaan nyooti kpákatì bi-cee.

⁷Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

⁸«Yòòñ ŋkpandɔ si nì a-maan Aarɔn, kí kpáfi Isirayeel yab, kí sòòñ nì ditaŋkpal nee bi-nimbiin dí tī-ni nnyim. Ditaŋkpal nee ni ní a làá nyántí nnyim Isirayeel yab nì bi-waŋkuti n nyè.»

⁹Ní Mooyiisi yòòñ ŋkpandɔ ti-Dindaan nimbiin kii u nín lī yii ú ŋá puee.

¹⁰Ní Mooyiisi nì Aarɔn yííń samaa kɔkɔ ki kpáfi ditanɔkpalee cee, ní ki bí-bi yii: «Ní pīlifi, nimbi pɔɔgaatibee. Ti nyūn kí nyāntí nnyim ditanɔkpal nee poon kí tī-naaa?»

¹¹Mooyiisi lī mín ki dóòyee ní ki dúkutì ɔkpando ki fáá ditanɔkpalee mili. Dicilpuee ní nnyim púnní, ní Isirayeel yab nyūn ní bi-waɔkuti mun nyūn.

¹²Ama ní Ti-Dindaan bí Mooyiisi nì Aarɔn yii: «Kii ni nín kaa máká m-pu kaa dàkā m nín bí circir puee Isirayeel yab nimbiinee, maa làá yāntí ní cáá samaa nee kí cūnni kitiŋ kin m làá tī-bee poon.»

¹³Di sá ní bi pú niin diyindi yii Meeriiba nyim, an taapu sá yii <Kujaau> nyim. Di sá niin ní Isirayeel yab nín nyāāb ti-Dindaan tibɔti, ní u dàkā-bi u nín bí circir puee.

Eedoom bɔtiu kaa pú Isirayeel yab nsan bí jītí

¹⁴Bi bí Kadeesi tiŋkin niinee, ní Mooyiisi tú binib Eedoom bɔtiu cee bí tükù-u yii: «Pīlifi tin a-nabiyaamu Isirayeel yab làá sòoñee! A nyí falaa un ti jíñee bɔti kɔkɔ.

¹⁵Ti-naanjab nín yíkì cūti Eejipiti tiŋkin ki kāl niin ki yūnti tikpil. Ní Eejipiti yab sāān ti nì ti-naanjab.

¹⁶Ti kúuñ ki yííń ti-Dindaan ú jòoñ-ti ní u gbīl ti-kunɔkuntii pu, ní ki túnni u-tuunɔu dómiń ki nyānti-ti Eejipiti tiŋkin. Di sá kɔɔkɔñnee ti dūu bāān Kadeesi, a-tiŋki kpaanyɔkɔ.

¹⁷Mín puee, á pō-ti nsan tí jītí a-tiŋki poon. Taa làá jītí ubɔ kpaabun, kaa làá kó ubɔ fiinyi sufii saakun, kaa làá nyò ni-lɔkɔb nyim. Ti làá nīn pée nóó mbɔtisanjaa, ní kaa làá pàatī ŋgiil, kaa làá pàatī ŋgan áli kí tin jītí a-tiŋki pu.»

¹⁸Ní Eedoom bɔtiu kíf-u yii: «Maa làá kíf ní jītí m-tiŋkin. Ni yaa mākañ m làá yānti m-yab í kintí-ni kí jáñ-ni.»

¹⁹Ní Isirayeel yab gbínti có tin bi bàā pée sòoñee pu yii: «Ti làá nīn pée nóó mbɔtisanjaa ní. Ti yaa nyūn a-nyim àá ti-waɔkuti di yaa tí nyūn a-nyim, ti làá pà. Tin baba ti pée mèé-see di sá á yānti tí jītí a-tiŋkin.»

²⁰Ní Eedoom bɔtiu kíf yii: «M bí yii ni kpá kí jītí m-tiŋkin!» Ní Eedoom yab nyān nì dijanjakitikpaandi din pōyee ki túŋkì Isirayeel yab.

²¹Mín ní Eedoom yab kaa yānti Isirayeel yab jītí bi-tiŋki poon, ní bīn dūu dī laaba pú ki búnti.

Aarɔn kúm

²²Isirayeel yab kɔkɔ yíkì Kadeesee ní ki búnti ɔɔr jool pu.

²³ɔɔr jool pu, Eedoom tiŋki kpaanyɔkɔ ní ti-Dindaan sòoñ nì Mooyiisi nì Aarɔn yii:

²⁴«Aarɔn làá kpú kɔŋkɔnnɛe kí cù kí ɲàl̩ u-naanjab. Waa làá kó kitiŋ kin m làá tī Isirayeel yabee poon, kun puee ni yīnti m-marau Meeriiba nyim laŋki.

²⁵An puee sii Mooyiisi, á yòon Aarɔn nì u-jipɔɔn Eeleyasaar kí jōntiɛn Ɔɔr jool yilpu.

²⁶Á pèetī Aarɔn saraaŋabɔkutiŋ kí dūu pèen u-jipɔɔn Eeleyasaar, kun puee Aarɔn làá kpú niin ní kí cù kí ɲàl̩ u-naanjab.»

²⁷Ní Mooyiisi ɲá kii ti-Dindaan nín bí ú ɲá puee. Bín binib bitee yíkì ki nín jóm Ɔɔr jool yilpu Isirayeel samaau kɔkɔ nimbilin.

²⁸Bi bànee ní Mooyiisi pèetī Aarɔn saraaŋabɔkutiŋ ki dūu pèen u-jipɔɔn Eeleyasaar. Dijool yilpu niin ní Aarɔn kpī. Ní Mooyiisi nì Eeleyasaar fātī nín kpákatiŋ.

²⁹Isirayeel samaau kɔkɔ nín bèè yii Aarɔn kpīyee ní bi sún u-kpool iwiin mmun̄ku nì saalaa.

Nombres 21

Isirayeel yab ján ki pɔɔkiɛn Kanaan yab

¹Araadi bɔtiu ukanaanja un nèn kóò Neegeebɛe nín gbīl̩ yii Isirayeel yab dīn Atariim saŋɔ ki dòonɛe, ní bi yíkì túnkì-bi ki ján nì bi, ní ki cúú Isirayeel yab biba kuyuɔ.

²Ní Isirayeel yab pōon ti-Dindaan ipoon yii: «A yaa dū dinibul nee ki ɲá ti-ɲaan, ti làá nān bi-tim̄mu kɔkɔ ní pīlpil.»

³Ti-Dindaan nèn pīlifiɛn Isirayeel yab, ní ki dū Kanaan yab ki ɲá bi-ɲaan. Ní Isirayeel yab kūu ki céetī-bi, ki nān bi-tim̄mu ní ki pú niin diyindi yii Ɔɔrima, taapu di sá <dicéetil>.

Ikoobu in looti pɔɔyee bɔti

⁴Isirayeel yab yíkì Ɔɔr jool puee ní ki dūu dī Tikati mɔɔl watil kí góntí Eedoom tiŋki. Ama bi bí disaŋkindi puee ní samaa wunti yōtì.

⁵Ní bi kí ki bíi sòon ki bíl̩ ti-Dindaan nì Mooyiisi yii: «Ba pu ní ni nyántiŋ-ti Eejipiti tiŋkin ki cáan-ti kuteeun kí kpò ní? Nnyim kpá, tijin kpá, ní ti núutiɛn maana, falaa jinti tin ti jīn nee!»

⁶Niinee ní ti-Dindaan dū ikoobu in looti pɔɔyee ki tó bi-pu, ní i júnti kūu Isirayeel yab tikpil.

⁷Ní samaa un kínee sán ki cūtī ká Mooyiisi ki bí-u yii: «Ti nín sòon ki bíl̩ ti-Dindaan nì siiyee, ti ɲá ikpiti. Mīn puee gbàam̄ ti-Dindaan ú kàkatī ikoobu nee kí wàatī-ti.» Ní Mooyiisi mēē samaa pu.

⁸Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Á dū tasa kúti kí mós kukoonan̄u kí dūú lúntí ndo pu. Un ní ukoobu yaa ti júee, ú wáān kí kpèè kukoonan̄uee kí ñmátí.»

⁹Ní Mooyiisi dū tasa kúti kí mós kukoonan̄u kí dūú lúntí ndo pu. Kí yòoñ nyunti gbantee, un ní ukoobu yaa ti jú ní u wáān kí kpèè kukoonan̄uee kaa ti kúú.

Isirayeel yab nín cōom̄ pu ki tin bàñ Piisga joolee

¹⁰Isirayeel yab yíki Ɔor jool taapuee ní ki tin bàñ ki kāl Oobootei tin̄kin.

¹¹Bi yíki Oobootee ní ki cūti kāl Yee-Abariim kuteeun, Moowaab tin̄kin ñwiñ nyalan̄ki pú.

¹²Bi yíki niinee ní ki cūti kāl Seereedi bun̄gbandi.

¹³Bi yíki Seereedee ní ki cūti kāl Arinon bun̄gbandi. Mbun gbanti nyēēñ Am̄or tin̄kin ní kí dāá jīti kuteeun. Nūñ di sá Moowaab n̄i Am̄or yab kpaanyok̄o.

¹⁴An pu ní an lī ti-Dindaan jaaku gb̄on̄kun yii: «Wayeeb bí Sufa n̄i u-bun̄yin, ní Arinon

¹⁵n̄i u-būmbiyaamu nyim pūub̄ ki kp̄akañ Aari tin̄ki ki tin bàñ Moowaab kpaanyok̄o.»

¹⁶Bi yíki niinee ki nín cá Beeyeer, taapu di sá <lok̄o>. Lok̄o gbanti ní ti-Dindaan n̄in bí Mooyiisi yii: «Kp̄afi Isirayeel yab doo m̄ tī-bi nnyim bí nyò.»

¹⁷Niin ní Isirayeel yab n̄in gāa nlan nee yii: «Nnyim n̄ n̄in tòó ki nyēēñ lok̄on! Nín kp̄aafīmaan abaal!

¹⁸Lok̄o un bib̄otiibi gb̄iñee dee, lok̄o un kitin̄ pu nikpaambi lūkū n̄i bi-kúti n̄i bi-kpand̄yee dee!» Bi yíki kuteeunee ní ki bàñ Matana.

¹⁹Bi yíki Matanayee ní ki cūti kāl Nayaliyeel.

²⁰Bi yíki Nayaliyelee ní ki cūti kāl Bamooti. Bi yíki Bamootee ní ki cūti kāl ditantakal d̄in d̄o ki jīti Moowaab tin̄kin kí cá Piisga jool yilpuee. A yaa tókó niinee, a wāl̄ kuteeu kók̄o.

Isirayeel yab jáñ ki p̄ok̄iñ Siiwon n̄i Ɔogi

²¹Isirayeel yab tú bí mēè Am̄or yab b̄otiu Siiwon yii:

²²«Ti là kí jīti a-tin̄kin. Taa làá jīti ubo kpaabun, kaa làá kó ubo fiinyi sufii saakun, kaa làá nyò ni-lok̄ob nyim. Ti làá n̄in pée nóó mb̄otisan̄jaa ní cáaa kí jīti a-tin̄ki pu.»

²³Ama ub̄oti Siiwon yīl̄ yii Isirayeel yab n̄ taa jīti. Ní u kp̄afi u-janjakitil kók̄o bi nyán̄ ki tūñk̄i Isirayeel yab áli Yaasi, kuteeun kí jáñ n̄i bi.

²⁴Ní Isirayeel yab jáń ki pócókiñ-bi ki kũu-bi ní ki fōō bi-timmu kɔkɔ, kí yòoñ Arinɔn buɲɲu kí cáá sã Yaabɔki buɲɲu, kí yòoñ niin kí nĩn cá áli Amɔn yab tiŋki kpaanyɔkɔ, di sá Amɔn yab nĩn mán digundi bi-kpaanyɔkɔ ní.

²⁵Bi nĩn fōō Amɔr yab timmu kɔkɔ, ki kpáañ Eesbɔn nĩ ntimu mun mǎntii tú-kèe. Bi fōō-muee ní ki kǎl mu-poon.

²⁶Eesbɔn nĩn sá ditiŋyil laakin Amɔr yab bɔtiu nĩn kóòyee. U nĩn jáń nĩ Moowaab bɔtiu ukpiki ní ki fōō u-timmu kɔkɔ áli ki tin cáa bàñ Arinɔn buɲɲu.

²⁷An pu ní bilanƙpaŋgaaliibi lĩ yii: «Dāaŋmaan tí fàtíí mǎ Eesbɔn tiŋki. Tí fàtíí mǎ Siiwɔn tiŋki!

²⁸«Ŋɲmi ɲubɔ nyánní Eesbɔn, ɲɲmi fōoñ Siiwɔn tiŋkin ki wũñ Aari nĩ Moowaab timmu, ki kpáañ bin sá bikpilib ki tókó Arinɔn buɲɲu yilpuee.

²⁹Mbusu kó-si, Moowaab! Nimbi bin jáań diwaal Keemoosee, ni wáŋkì! A-jipɔmbi sán ki yǎl ní Amɔr bɔtiu Siiwɔn cúú a-bisalib kuyunɲu.

³⁰«Ti jàkǎ-bi butɔbu ki yòoñ Eesbɔn ki cáa sã Diibɔn! Ti kũu ki céetì-bi ki yòoñ Noofa ki cáa sã Meedeeba!»

³¹Ní Isirayeel yab jín Amɔr yab tiŋki ki kǎl.

³²Ní Mooyiisi tú binib bí cúú cōŋkì Yaseer tiŋki, ní bi cūti jáń ki fōō ntimu mun mǎntii tú-kèe, ní ki jĩn Amɔr yab bin nĩn kóò mu-nee.

³³Niinee ní Isirayeel yab fǎtìi kpánti bi nín bàà túl ki cá puee ní ki dūu dī Baasan saɲɲu. Ní Baasan bɔtiu ɔɔgi nĩ u-janjakitil kɔkɔ yíkìñ ki túŋkì Isirayeel yab Eedreeyii tiŋki kí jáñ-bi.

³⁴Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Taa fàŋkì-bi. M làá dū bi nĩ bi-janjaliibi nĩ bi-tiŋki kí ɲá a-ɲaan, ní á ɲá-bi kii a nín ɲá Amɔr bɔtiu Siiwɔn un nĩn kóò Eesbɔn tiŋkinee puee.»

³⁵Ní Isirayeel yab jáń ki pócókiñ u nĩ u-jipɔmbi nĩ u-janjakitil kɔkɔ, ki kũu bi-kɔkɔ ubɔ kaa kíñ, ní ki fōō u-tiŋki.

Nombres 22

ISIRAYEEL YAB BÍ MOOWAAB TANTAKALIN (22–36)

Balaaki nĩ ubɔɔ Balaam bɔti

¹Isirayeel yab yíkì niinee ní ki cūti kǎl Moowaab tantakalin, Joɔdan buɲɲbandi lapu pu ki túl Jeeriikoo.

²Siipɔr jipɔɔn Balaaki nín gbìl Isirayeel yab nín ɲá Amɔr yab puee,

³ní dinyoondi kó u nĩ u-samaau Isirayeel yab nín wīkí tikpilee pu. Bi nín ká Isirayeel yabee, tifaandi cúú-bi tikpil.

⁴Ní u bí Madiyan kpilib yii: «Binib nee làá nàfi tin kòkò mǎntì tí-ti nee kii inaa nín ñmòò dinaapaal mooti pu nyíki nyikee ní.» Nyunti gbantee Siipɔɔr jipɔɔn Balaaki di nín sá ubɔti Moowaab tiŋkin.

⁵An puee ní Balaaki dū binib ki tú Beewɔɔr jipɔɔn Balaam cee. U nín kóò u-tiŋkin Peetɔɔr, dimɔɔl din bi yí Eefiraatee caŋin. U nín bí bí cùú tükù-u yii: «Dinibul diba nyánní Eejipiti ki kpátì ki gbí kitiŋ kòkò pu, ní ki kóò ki pìlìn man.

⁶Mín puee m gbàam-si, dāān kí tō-bi mbusu, kun puee bi pōs ki jítiñ-mi. A yaa kífí ki dómiñee, án yaa yí m ñūñ kí já kí pōkìñ-bi ní kí jà-bi m-tiŋki pu. Di sá m nyí yii un pu ní a yaa bīñee kǎntí dibiindi, ní un ní a yaa tó mbusuee, udaan kǎntí mbusu.»

⁷Ní Moowaab nì Madiyan kpilib yíkì yōon tiwampɔkaal tin bi làá tin pō Balaamee ki bàñ ki ká-u, ní ki dū Balaaki nín lī puee ki kàān.

⁸Ní Balaam bí-bi yii: «Ní gbíntí m-cee doo kí dōon, ku yaa fu wúntì ti-Dindaan yaa sōon nì mi puee, m làá fu tükù-ni an nín sá puee.» Niinee ní Moowaab kpilibee gbíntì Balaam cee ki dōon.

⁹Ní Unimbɔti dómiñ Balaam cee ní ki bí yii: «Binib bilab di bí a-cee nan ní?»

¹⁰Ní Balaam kífí Unimbɔti yii: «Siipɔɔr jipɔɔn Balaaki, Moowaab bɔtiu di túnní-bi, bí dāá tükù-mi yii:

¹¹<Dinibul diba nyánní Eejipiti ki kpátì gbí kitiŋ kòkò pu. An puee dāá tūtuñ-mi kí tō-bi mbusu. Án yaa yí m ñūñ kí já kí pōkìñ-bi.>»

¹²Ní Unimbɔti bí-u yii: «Á taa táá-bi kí cù, kí taa tō dinibul gbanti mbusu kun puee m bīñ di-boon.»

¹³Ku wúntì Balaam fíntèe ní ki bí bikpilib bin Balaaki túnnée yii: «Ní nín gítímaan, ti-Dindaan kaa pú-mi nsan m táá-ni kí cù.»

¹⁴Ní Moowaab kpilib bin bi túee fātì gítì ki tükù Balaaki yii: «Balaam yí yii waa làá táá-ti kí dāān.»

¹⁵Ní Balaaki gítì lēē bikpilib bin sá bikpaambi bi-wíŋɔu mun jítiñ bipeepeekaabee ki tú.

¹⁶Ní bi bàñ Balaam cee ki dū tin pu ní Balaaki túnní-bee ki bíl u-nimbiin yii: «Man Balaaki, Siipɔɔr jipɔɔn, m gbàam-si, á taa yí yii aa làá dāān m-cee.

¹⁷M làá tī-si tinyool tikpil, ní tin kòkò a yaa bālifèe, m làá nà mín! Mín puee m gbàam-si, dāān kí tō dinibul nee mbusu.»

¹⁸Ní Balaam kífí bin Balaaki túnnée yii: «Báà Balaaki yaa dū animbil nì sindaariya bin gbí u-beediŋɔinee kòkò ki tī-mi, maa ñūñ kí yìntì m-Dindaan m-Nimbɔtiu marau kí nà tiba fiii gba kí tī-u.

¹⁹Ama ni mun í gbíntímaan kunyeeu nee kí dòn doo, m làá fu bée tin ní ti-Dindaan làá fu tükù-mee.»

²⁰Ní Unimbɔti dómiń Balaam cee kunyeeu ki tükū-u yii: «Kii binib nee nín gítí dáá dómiń ki yíń-see, yíkíí táá-bi ní cù. Ama man yaa tükū-si yii á ńá puee, tín ní á ńá.»

²¹Kutaa wúntèe ní Balaam kpàl u-mansaliiki ki táá bikpilibee ní bi búntì.

Balaam maŋki ɔti

²²Balaam nóó-bi ki búntèe ní Unimbɔti fōō diŋuul. Nyunti ɲun Balaam kà u-mansaliiki pu u nì u-tòntònlìibi bili nóó ki cée, ní ti-Dindaan tuuŋɲu kíntì ki yú nsanni ú taa ɲmā kí jītí.

²³Ní kimansalii ká ntuun yú nsan kansikin ki ɲúb njicál ɲu-ɲaan, ní kì góntì ki kó bukpaan. Ní Balaam bí gbàà-kì kí kíntí nsan.

²⁴Ní ti-Dindaan tuuŋɲu nìkì nyɔkɔpu ki cùtì yúl nsan laakin kaa wāāyee fiinyi sufii kansikin digundi diba bí ɲaŋgan pú ní diba bí ɲaŋgiil pú.

²⁵Kimansalii ká ntuun mimmee ní kì còom ki náká nì digundi. Balaam taal dūuñ digundee, ní u kíí ki bíi gbàà-kì.

²⁶Ní ti-Dindaan tuuŋɲu nìkì nyɔkɔpu laakin nsan móɔb unil kaa ɲūñ kí fàtì ɲgiilaaa, kaa ɲūñ kí fàtì ɲganee.

²⁷Kimaŋ ká-ɲu mimmee ní ki dōon Balaam taapu ní Balaam dàñ ki-pu. Balaam fōō diŋuul tiŋan pu ní ki dū ndo ki gbáñ-kì tikpil.

²⁸Ní ti-Dindaan pú kimansalii ɲmām kí sòon tibɔti, ní kì bí Balaam yii: «M baasii ɲá-si ba ní a gbáñ-mi mita kɔkɔ?»

²⁹Ní Balaam kíí-kì yii: «A kpēē-mi fám ní. M yaa bàà ɲúb kitàataajiki m-ɲaan doo, m bàà làá làntì-si!»

³⁰Ní kimansalii kíí-u yii: «Man di kaa sá a-maŋki kin a kàal baabadaleeee? M ɲá-si mín dalba ki káaa?» Ní Balaam kíí-u yii: «Aayee.»

³¹Niinee ní ti-Dindaan ɲúbitì Balaam nimbiliŋ ní u ká ntuun yú nsan kansikin ki ɲúb njicál ɲu-ɲaan. Dicilpu niinee ní u tātì dōon dicincibil.

³²Ní ntuun bālifi-u yii: «Ba pu ní a gbáñ a-maŋki mita kɔkɔ? M nyán kí pìlì-si nsan á taa ɲmā kí cù laakin a cée ní, kun puee nsan ɲun a cá nee càn-si mbusun ní.

³³Kimaŋ ká-mi ní ki góntì-mi ɲfunyom mita, kì yaa kaa bàà góntì-mi, naŋkɔnampu m bàà kū-si ní kí yàntì kìn.»

³⁴Ní Balaam bí ti-Dindaan tuunṅu yii: «M yīntì, kun puee maa nyí yii an sá sii di kintì ki yú nsanni m-nyɔkɔpu. An puee m-saṅṅu nee bɔti yaa kaa móɔkiñ-see, m kífí kí fàtī m-dumpu.»

³⁵Ní ti-Dindaan tuunṅu bí Balaam yii: «Sii nì binib nee ń nīn cá, ama anyɔɔbun ṅin ní m làá dūú ṅá a-nyɔkɔnee, ṅiñ ní a làá sòòh.» Ní Balaam nì binibee nìkí bi-saṅṅu ki búntì.

Uɔti Balaaki túṅkì Balaam nsanni

³⁶Nyunti ṅun Balaaki gbìl̃ yii Balaam dòoñee ní u nyán ki cùtì ki túṅkì-u áli Moowaab tiṅki kin bí ki pìl̃ñ kikpaanyɔkɔ Arinɔn buṅṅu caṅinee.

³⁷Ní Balaaki bí Balaam yii: «Ba pu ní m nín tú binib mpeepeekaam a-cee bí yíiñ-see, a yíi kaa dómiñ ní? A nyí yii maa ṅūñ kí tī-si tinyool níi?»

³⁸Ní Balaam bí Balaaki yii: «Nì min kɔkɔ m dómiñ nee, maa ṅūñ kí gāā m-bindi kí l̃i tiba, see tibɔti tin Unimbɔti yaa dūú ṅá m-nyɔkɔnee, tīn ní m làá sòòh.»

³⁹Ní Balaam nóó Balaaki ní bi nín cá Kiiriyati-Uɔti.

⁴⁰Ní Balaaki dū inaa nì ipii kí ṅá saraabi, ní ki lēē tinan ki tī Balaam nì bikpilib bin nóoñ-uee, bàà ṅma nì u-yati.

Balaam mēē ki bīñ Isirayeel yab pu mpeepeekaam

⁴¹Kù wúntèe ní Balaaki yòòh Balaam bi nín jóm Bamooti-Baal. Niin ní bi kpēē ki wáliñ Isirayeel yab biba.

Nombres 23

¹Balaam bí Balaaki yii: «Mā-mi laakin ti yú nee isaraafan iluli, kí cáañ-mi doo inajaa iluli nì ipijaa iluli.»

²Ní Balaaki ṅá min Balaam bālifi yii ú ṅée. Ní bi-liitil dū unaja ubɔ nì upìja ubɔ kí ṅá saraawɔkaa nsaraafan kamaa pu.

³Ní Balaam bí Balaaki yii: «Nīñ yú ki kól a-saraabi bin a ṅée, man làá kàkatī ṅkpaanceeti. Án yaa yí ti-Dindaan làá dāāñ m-cee. Tin ní u yaa lēē ki dàkā-mee, m làá tükù-si.» U lī mimmee ní ki nín jóm kigbantaṅ kiba pu.

⁴Ní Unimbɔti dómiñ Balaam cee, ní Balaam bí-u yii: «M mán isaraafan iluli ki ṅá saraawɔkaa nsaraafan kamaa pu, unaja ubɔ nì upìja ubɔ.»

⁵Ní ti-Dindaan dū tibɔti tin u là Balaam ń sòòh̃ee ki ṅá u-nyɔkɔn, ní ki bí-u yii: «Nīñ gítí, a yaa bàñ Balaaki ceeyee á sòòh̃ mīn.»

⁶Ní Balaam nín gítí Balaaki cee. U bàñee Balaaki yú ki kól saraa un u ṅée, u nì Moowaab kpilib.

⁷Ní Balaam bí gà-u alaṅkpaṅkpaka yii: «Balaaki yāntì m nyánní Aram tiṅkin ki dómiń. Moowaab bōtiu yāntì m nyánní ṅwiiń nyalaṅki pú joonṅin ki dómiń. Dāań kí tō Isirayeel yab, Jaakōb naantiibi mbusu!

⁸Mana ní man ṅūn kí tō un ní Unimbōti kaa tó mbusuee mbusu? Unimbōti yaa kaa fōō binib nee pu diṅuul, mana ní man ṅūn kí fōō bi-pu diṅuul?

⁹M tókó ataṅkpee pu ní ki wāl-bi, m tókó agbantān yilpu ní ki kpèé-bi. Bi sá dinibul din kōṅkoonṅu bí ṅu-bee ní, baa ṅmāl atimbun kansikin.

¹⁰Ṇma di ṅūn kí kàań Jaakōb nib? Ṇma di ṅūn kí lì Isirayeel yab wíṅṅu nyókōm? M là kí kpú deedeedambi kúm ní, m-kúntitam ṅ nīn náań nì bi-kúntitam.»

¹¹Niinee Balaaki bí Balaam yii: «A ṅá-mi ba dee? Man yíiń-si yii á dāań kí tō m-nannanliibi mbusu ní sii dómiń ki yú ki mēé ki bīntí bi-puɔɔ!»

¹²Ní Balaam kíí-u yii: «M ṅūn kí sòon tiba án yaa kaa sá tibōti tin ní ti-Dindaan yaa dūu ṅá m-nyókōn ṁ sòonēēēē?»

Balaam mēē ki bīiń Isirayeel yab pu nliliitiim

¹³Ní Balaaki bí Balaam yii: «Dāań tí gítì cùú yūl mpaan ṅubō mun pu, niinee a làá ká Isirayeel yab kōkō. Laakin ti yú nee, aa ṅūn kí wāl bi-kōkō. Ti yaa kpántì mpaanee, a làá wāl bi-kōkō ní kí tō-bi mbusu.»

¹⁴Ní u yōon Balaam ki cáa cūnni doooo laakin bi sīlifi sintilee, Piisga jool caṅin. Niinee ní u tí mán isaraafan iluli, ki dū unaja ubō nì upiṅa ubō ki ṅá saraawōkaa nsaraafan kamaa pu.

¹⁵Ní Balaam bí Balaaki yii: «Nīn yú ki kól a-saraabi bin a ṅée, man làá cù nyókōpu doo kí cīti ti-Dindaan.»

¹⁶Ti-Dindaan dómiń Balaam cee, ní ki tī-u tibōti tin u làá sòonēē, ní ki bí yii: «Nīn gítì Balaaki cee kí sòon mīn.»

¹⁷Ní Balaam fātii nín gítì Balaaki cee. U nīn yú ki kól u-saraawōkaabi u nì Moowaab kpilib. Ní Balaaki bālifi Balaam yii: «Ti-Dindaan lī yii ba?»

¹⁸Ní Balaam gāa-u alaṅkpaṅkpaka nee yii: «Yīkì kí pīlifi Balaaki! Kpōon a-tafal kí pīlifi, Siipɔɔr jipɔɔn!

¹⁹Unimbōti kaa sá unil ki móntí, waa sá nisaal ki kpántí ilandōkō. Waa lì tiba fám kaa ṅá mīn. U yaa pōon puee, see ú ṅá mīn.

²⁰U bí yii m bīiń bi-pu ní, ún di bīiń ní ki bí yii ṁ bīiń, maa ṅūn kí kpántí tiba.

²¹Ti-Dindaan kaa ká ikpiti iba Jaakōb nibul pu, waa ká mōnaafiki Isirayeel yab pu. Ún ti-Dindaan di sá bi-Nimbōtiu, ní ki bí bi-cee. Bīn di kpáafi abótibaal ki tì-u.

²²Unimbōti di nyántiń-bi Eejipiti tiṅkin. U-pōṅṅu sá-bi kii upōɔnaa pōṅṅuee ní.

²³Tikpaŋkpantiil tuuŋŋi kaa ŋūn kɛ́ ɲá Jaakɔ́b tiba. Bibɔ́ɔbi tuuŋŋi kaa ŋūn kɛ́ ɲá Isirayeel tiba. Nyunti ɲubɔ́ bɛ́ ki dɔ́on bi làá dǎá tükù Jaakɔ́b naantiibi, an dàkà yii Isirayeel yab atuun ɲin ní Unimbɔ́ti tún ki tī-bee.

²⁴Kpèè, dinibul nee yíkì ki náká kii gbikintee. See ú cúú upeel un u làá ɲmóee kɛ́ cáti kɛ́ nyè u-fatikuu kɛ́ wàatī ní kɛ́ nín dɔ́on.»

²⁵Niinee ní Balaaki bɛ́ Balaam yii: «A yaa kaa làá tɔ́-bi mbusuee, taa ti mèè kɛ́ biin bi-puɔɔ!»

²⁶Ní Balaam kɛ́-u yii: «M pée tükù-si dooooyee ki yóon yii: <Tibɔ́ti tin ní m-Dindaan yaa dūu ɲá m-nyɔ́kɔ́nee, tɛ́n ní m làá sòon.>»

Balaam mēē ki bīn Isirayeel yab pu ntataatiim

²⁷Ní Balaaki bɛ́ Balaam yii: «Dǎan tí gíti nɛ́kɛ́ mpaan ɲubɔ́ pu. Án yaa yíi mpaan gbanti pu ní Unimbɔ́ti làá kɛ́ á tɔ́ dinibul gbanti mbusu kɛ́ tī-mi.»

²⁸Niinee Balaaki yóon Balaam ki cáa jɔ́nti Peewɔ́ɔr jool din yú ki túlín kuteeuee pu.

²⁹Ní Balaam tí bɛ́ Balaaki yii: «Mǎ-mi isaraafan iluli doo kɛ́ cáan-mi inajaa iluli nì ipijaa iluli.»

³⁰Balaaki ɲá min kɔ́kɔ́ Balaam bǎlifèe, ní ki dū unaja ubɔ́ nì upɛ́ja ubɔ́ ki ɲá saraawɔ́kaa nsaraafan kamaa pu.

Nombres 24

¹Min bɛ́ nee Balaam bèè yii an ɲān ti-Dindaan cee ú biin Isirayeel yab puee, waa ti lɛ́ yii u làá kàkatɛ́ ɲkpaanceeti kɛ́ kpèè ti-Dindaan nín làá tükù-u puee kii u nín kpàaa ɲān puee, u fātì u-nimbiin ki túl kuteeu pú ní.

²Balaam wáan ki kpèeyee ki ká Isirayeel yab naakɔ́ti bi-naapaal pu, ní Unimbɔ́ti Fam kó-u.

³Ní Balaam gǎa-bi alaŋkpākpaka nee yii: «Tin man Beewɔ́ɔr jipɔ́ɔn Balaam sòonee sèé. Kpèè tin man un wǎlee sòonee.

⁴Kpèè man un gbìl Unimbɔ́ti nyɔ́kɔ́ poon bɔ́tee nín lɛ́ puee sèé. Man un di wǎlifí tin Mpɔ́ɲkɔ́daan lèekɛ́ ki dàkà ɲyunti ɲun ní an yóon-mi m-nimbiliŋ ɲúbitèe.

⁵«Jaakɔ́b naantiibi, ni-tantib ɲāneeee! Isirayeel yab, ni-kɔ́ɲkooŋɲu ɲān ní!

⁶A lɛ́ kii ibun di pùubee, kii bukpaa bun dɔ́ mbun caɲinee, kii disaaweendi din ti-Dindaan cóonee, a lɛ́ kii isufi in bi yíi Seedir i yú ki nákan ɲkpinee.

⁷A lɛ́ kii nnyim min gbèè dinyimbɔ́bil, ní ki yàantí u-wambɔ́lkaati an lòonee. Isirayeel yab bɔ́tiu yindi yíkì yilpu ki jíti ubɔ́ti Agaagi, ní bi-beel làá nín pɔ́ɔ ki jíti abee kɔ́kɔ́.

⁸Unimbɔti nyánti-u Eejipiti tiŋkin, ní u-pɔŋɔ sá-bi kii upɔɔnaa pɔŋɔuee, ní bi cáa pòfi atimbun ɲin sá bi-nannanliibee, ki wɪl bi-kpabiŋ, ní bi-piɲyi kɔntí-bi tiweendi.

⁹Bín di tātí dɔ kii gbikintee, ɲma di ɲūn kí páb-bi bí yíkí!» «Un di yaa bīn Isirayeel boonee làá ká dibiindi. Un di yaa tí tɔ-u mbusuee, mbusu làá gítí udaan pu!»

¹⁰Niinee ní Balaaki fō Balaam pu diɲuul ní ki kpáafi u-ɲalii ki bí Balaam yii: «M yíh-si á dāān kí tɔ m-nannanliibi mbusu, ní sii dómín ki mēē ki bīn bi-pu mita kɔkɔ!»

¹¹Too fātí nín kùn a-dumpu malaa! M bàà nín pōon-si yii m làá tī-si tinyool, ama ní ti-Dindaan kaa pú-si nsan.»

Balaam sòon tinyool tin dɔ ki cí Isirayeel yabee

¹²Ní Balaam kíf-u yii: «M nín pée tükū binib bin a nín túnní m-ceeyee yii:

¹³<Bàa Balaaki yaa yōon animbil nì sindaariya bin gbí u-beediɲɲinee kɔkɔ ki tī-mi, maa làá yìntìn m-Dindaan. Di sá tibɔti tin ní m-Dindaan dūu ɲá m-nyɔkɔnee, tìn ní m làá sòon.>

¹⁴Too, kɔŋkɔnnée m làá fātí gítí m-yab cee. Kí wàatí m nín cée, dāān m tükù-si dalba Isirayeel yab nín làá dāá ɲá a-nibul puee.»

¹⁵Ní Balaam gāa-bi alaŋkpaŋkpaka nee yii: «Tin man Beewɔɔr jipɔɔn Balaam sòonee sèé, kpèè tin man un wālee sòonee.

¹⁶Kpèè man un gbìl Unimbɔti nyɔkɔ poon bɔtee nín lī puee sèé, man un di cáá Yilpu Fɔŋŋ Nimbɔtiu nyilee. Man un di wālífí tin Mpɔŋkɔdaan lèekí ki dàkà ɲyunti ɲun ní an yōon-mi m-nimbiliŋ ɲúbitèe.

¹⁷M wālí tiba, tì bí ki dòón, ama an kaa nín sá kɔŋkɔnnée. M dāān ki ká tiba, ama taa làá bàñ dín. Uɲmalbija ubɔ nyán Jaakɔb maaliŋun, ubɔtikpaan ubɔ nyán Isirayeel nibulin. U làá dāá fáá kí wī Moowaab yab nyɔkpaweeɲyi, ní kí fáá kí wī Seeti yab yiliŋ.

¹⁸U làá dāá fō Eedoom tiŋki, u làá dāá fō u-nannanliibi Seeyiir yab tiŋki. Isirayeel yab di yì dijajil.

¹⁹Uɔ làá nyānní Jaakɔb maaliŋun kí nín tókó tikɔkɔ pu. U làá dāá kúntí bin bin nín sán ki nyán ntimun ki ɲmátèe.»

Isirayeel nannanliibi kúntitam

²⁰Balaam ká Amaleeki yabee ní ki sòon ki tɔ bi-pu yii: «Amaleeki, atimbun kɔkɔ poonee, sii di sá mbaa, ama tin dɔ ki cí-see di sá a làá dāá kúntí ní kí nāān.»

²¹Ní u ká Keeni yab ní ki sòon ki tɔ bi-pu yii: «Keeni yab, ni bí kitiŋ kin poon tiba kpá kí ɲá-nee, kii kunɔndii kun pá ditaŋkpál puee.

²²Ama ɲɲmi di làá dāá wà ni-kɔŋkooŋyi, ní Asuur yab ń dāá cúú-ni kí cùnni bi-tiŋkin kuyunɔ.»

²³Ní u gítí lĩ yii: «Unimbɔti yaa làá tɔ u-tundi kí jítée, ɲma di làá kín?

²⁴Meelab túnni bijanjaliibi ki làá nyānni Siitiim tiŋkin kí dāá wóɓ Asuur tiŋki yab, kí dāá wóɓ Eebeer tiŋki yab, ní kín ki-ba mun ń dāá céetí.»

²⁵Balaam lĩ mimmee ní ki fātì nín gítí u-dumpu ní Balaaki mun nín cá u-laŋki.

Nombres 25

Isirayeel yab kó iwaatootin

¹Niinee ní Isirayeel yab dómiń ki bí Siitiim tiŋkin. Ní samaa kí ki bí ɲáań tilaakpaal nì Moowaab yab sapɔmbi.

²Moowaab yab sapɔmbi yaa làá nìn tòotì awaayee, bi nìn yĩ Isirayeel yab ní bí cù bí tòotì. Bi nìn jĩn tiwaatootijin, ní ki gbàantí bi-waaji nimbiin.

³Isirayeel yab nìn kí ki bí tòotì Peewɔɔr waal din bi yĩ yii Baalee. Ní ti-Dindaan fōō bi-pu diŋuul.

⁴Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Á cúú Isirayeel yab kpilib kɔkɔ kí lúntí idɔ pu m-nimbiin bí bíití ɲwliń, kí wàatí ní m-ɲuul ń nín sòŋkì Isirayeel yab pu.»

⁵Ní Mooyiisi bí Isirayeel yab yidambi yii: «Ni-kansikin báà ɲma ń kpò bin di cùtì tōotì Peewɔɔr waal din bi yĩ Baalee.»

⁶Niinee Isirayeel yab ubɔ jítì nì umadiyannimpu ubɔ, Mooyiisi nì u-nabiyaamu Isirayeel yab kɔkɔ nimbiin. Bĩn nìn bí circir kɔŋkooŋɲu nyɔkɔpu ki sũh.

⁷Usaraanɔkpil Aaron naantiiu Fineeyaasi, Eeleyasaar jipɔɔn ká mimmee ní ki yíkì samaa kansikin ki yōoh u-kpaŋki,

⁸ní ki páań uninjee boon ki tin kó u-tantiun ní ki sã uisirayeeljee nì unimpuee pooŋi ki kũ-bi. Ní ditafadaaldi gbēeh Isirayeel yab kansikin.

⁹Binib kutukub mmuŋku nì binaa di nìn kpĩ ditafadaaldi gbanti poon.

¹⁰Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

¹¹«Usaraanɔkpil Aaron naantiiu Fineeyaasi, Eeleyasaar jipɔɔn yāntì m-ɲuul sōŋkì Isirayeel yab pu, kun puee u yāntì m-poompooŋyi in m ɲáań Isirayeel yab puee kó-u, ní m-ɲuul din m bàà fōō kí kúntí Isirayeel yabee dūu gbēeh.

¹²Mĩn puee á tükù-u yii m làá lí-u dipoondi din sá ɲgbansōŋfi poondee.

¹³Dipoondi gbantee sá ki tĩ uń nì u-naantiibi ní. Á dū-bi kí kpántí bisaraanjaliibi kí nĩn pée cá cá jaanjaan. Di sá u dàkā yii u dū u-pɔbil kɔkɔ ki tĩ man u-Nimbɔtiu, an di yì-tì ní u ɲún ki nyántì Isirayeel yab bi-kpitii poon.»

¹⁴Bi n̄n yî uisirayeelja un bi n̄n kũu n̄n umadiyannimpuee yii Simrii, ní ki yî u-baa Saluu. Ún̄ n̄n sá ukpil ubo ní Simeeyon naakookun.

¹⁵Ní ki yî umadiyannimpuee yii Koosbii, ní ki yî u-baa Suur. U-baa gbanti n̄n sá Madiyan naakooku kubo yab b̄tiu ní.

¹⁶Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

¹⁷«Ní jàn Madiyan yab kí kúntí-bi.

¹⁸Kun puee bi sá ni-nannanliibi ní. Di sá bi ná nciin ní ki dī tiboti tin n̄n j̄t̄i Peewɔɔr tiŋkinee n̄ tin n̄n j̄t̄i Koosbii, niin yab bisal puee ki ɣún-ni. Koosbii gbanti n̄n sá bi-b̄tiu ubo bisal ní bi kũu-u Peewɔɔr waal b̄ti tafadaaldi yuntiŋu.»

Bi f̄t̄ii kàaŋ Isirayeel yab nlilitiim

¹⁹Ditafadaaldi gbanti boonee,

Nombres 26

¹ní ti-Dindaan bí Mooyiisi n̄n usaraaŋakpil Aaron jipɔɔn Eeleeyasaar yii:

²«Ní kàaŋ Isirayeel yab kɔkɔ, kí nóó n̄n adican nib kí kí bin cáá abin mmun̄ku kí nín cáá cée, bin kɔkɔ ɣ̄n̄ kí bàl̄ t̄ijanjawanee.»

³Ní Mooyiisi n̄n usaraaŋakpil Eeleeyasaar s̄oŋ n̄n samaa Moowaab tantakal din p̄l̄iŋ Jɔɔdan ki túl̄ Jeeriikoo tiŋkee, ní ki bí-bi yii:

⁴«Tí kàaŋ Isirayeel yab kɔkɔ, kí yòŋ bin cáá abin mmun̄ku kí n̄n cáá cée kii ti-Dindaan nín bí Mooyiisi yii ú ná puee.» Isirayeel yab naakoti tin n̄n nyán Eejipiti tiŋkinee nyɔkɔm s̄.

⁵Jaakɔb jipɔŋkpiliu Rubeen naakooku n̄n u-dicaŋŋi yab nín bí puee s̄é. Eenoki dicaŋŋi yab naanja di sá Eenoki, Palu dicaŋŋi yab naanja di sá Palu.

⁶Eesirɔn dicaŋŋi yab naanja di sá Eesirɔn, Kaarmii dicaŋŋi yab naanja di sá Kaarmii.

⁷Rubeen naakooku dicaŋŋi yab nín sá puee dee. Bi nín kàaŋ-bee bi-wíŋŋu sá binib kutukub imun̄ku ili n̄n bita n̄n alaataa aluli n̄n mmun̄ku n̄n binib saalaa.

⁸Palu jipɔɔn di sá Eeliyaab,

⁹ní Eeliyaab jipɔmbi sá Neemuyeel n̄n Daatan n̄n Abiiram. Daatan n̄n Abiiram gbanti di n̄n sá samaa kansikin bikpilib bin n̄n yík̄i bí kp̄akantí Mooyiisi n̄n Aarɔŋyee. Bi n̄n dū Kooree yab ki kút̄i bi-ba pu bí jàn ti-Dindaan.

¹⁰Kitiŋ n̄n w̄aŋ ki-nyɔkɔ ki dū-bi ki nál̄ ki kp̄aŋ Kooree. N̄wiin gbantee, ɣ̄mi n̄n w̄n̄ binib kulaafaau n̄n imun̄ku ili n̄n saalaa, bi n̄n bi-nimbiliŋ án n̄n sá kudaan̄ŋu ki t̄i samaa.

- ¹¹Ama Kooree jipɔmbi kaa nɛn kpɛl yaadal.
- ¹²Simeeyɔn naakooku nɛ u-dicaŋɛi nɛn sá puee sèé. Neemuyeel dicaŋɛi yab naanja di sá Neemuyeel, Yamiini dicaŋɛi yab naanja di sá Yamiini. Yakiin dicaŋɛi yab naanja di sá Yakiin.
- ¹³Seera dicaŋɛi yab naanja di sá Seera. Kawul dicaŋɛi yab naanja di sá Kawul,
- ¹⁴Simeeyɔn naakooku dicaŋɛi nɛn nɛn sá puee dee. Bi nɛn nɛn kàaŋ-bee, bi-wíŋɛu nɛn nyáŋ binib kutukub mmuŋku nɛ bili nɛ binib kulaafaa.
- ¹⁵Gaadi naakooku nɛ u-dicaŋɛi nɛn sá puee sèé. Seefaniya dicaŋɛi yab naanja di sá Seefaniya, Agii dicaŋɛi yab naanja di sá Agii. Suuni dicaŋɛi yab naanja di sá Suuni.
- ¹⁶Oosinii dicaŋɛi yab naanja di sá Oosinii, Eerii dicaŋɛi yab naanja di sá Eerii.
- ¹⁷Aroodi dicaŋɛi yab naanja di sá Aroodi, Areel dicaŋɛi yab naanja di sá Areel.
- ¹⁸Gaadi naakooku dicaŋɛi nɛn nɛn sá puee dee. Bi nɛn nɛn kàaŋ-bee bi nɛn nyáŋ binib kutukub imuŋku ili nɛ alaataa aŋmoo.
- ¹⁹Juuda naakooku nɛ u-dicaŋɛi nɛn sá puee sèé. Juuda jipɔmbi di sá Eer nɛ Oonan, ama bi-liitil nɛn kpɛl Kanaan tiŋkin.
- ²⁰Juuda naakooku dicaŋɛi nɛn kɛŋee sèé. Seela dicaŋɛi yab naanja di sá Seela, Peereeki dicaŋɛi yab naanja di sá Peereeki ní Seera dicaŋɛi yab naanja sá Seera.
- ²¹Peereeki nɛn cáá jipɔmbi bili. Bi nɛn yɛl ubɔ Eesirɔn. Úŋ di sá Eesirɔn dicaŋɛi yab naanja. Bi nɛn yɛl un kɛŋee Amuul, u mun di sá Amuul dicaŋɛi yab naanja.
- ²²Juuda naakooku dicaŋɛi yab nɛn nɛn sá puee dee. Bi nɛn nɛn kàaŋ-bee, bi nɛn nyáŋ binib kutukub binaa kpá imuŋku inaa nɛ binib alaataa aŋmoo.
- ²³Isakaar naakooku nɛ u-dicaŋɛi nɛn nɛn sá puee sèé. Toola dicaŋɛi yab naanja di sá Toola, ní Pufa dicaŋɛi yab naanja sá Pufa.
- ²⁴Yasuub dicaŋɛi yab naanja di sá Yasuub ní Simroon dicaŋɛi yab naanja sá Simroon.
- ²⁵Isakaar naakooku dicaŋɛi yab nɛn nɛn sá puee dee. Bi nɛn kàaŋ-bee, bi nɛn nyáŋ binib kutukub imuŋku ita nɛ binaa nɛ binib alaataa ata.
- ²⁶Sabulɔn naakooku nɛ u-dicaŋɛi yab nɛn nɛn sá puee sèé. Seereedi dicaŋɛi yab naanja di sá Seereedi. Eelɔn dicaŋɛi yab naanja sá Eelɔn, ní Yaleel dicaŋɛi yab naanja sá Yaleel.
- ²⁷Sabulɔn naakooku dicaŋɛi yab nɛn nɛn sá puee dee. Bi nɛn nɛn kàaŋ-bee, bi nɛn nyáŋ binib kutukub imuŋku ita nɛ binib alaataa aŋmoo.
- ²⁸Jooseefi jipɔmbi Manasee nɛ Eefiraayiim yab nɛn nɛn pēē pēē mmaal puee sò.

- ²⁹Manasee naakooku nì u-dicaŋɲi nín nìn sá puee sò. Makiir dicaŋɲi yab naanja di sá Makiir ní Makiir màl̃ Galaadi. Galaadi dicaŋɲi yab naanja di sá Galaadi.
- ³⁰Galaadi dicaŋɲi nín nìn sá puee sò. Yeeseer dicaŋɲi yab naanja di sá Yeeseer. Eeleeki dicaŋɲi yab naanja di sá Eeleeki.
- ³¹Asiriyeele dicaŋɲi yab naanja di sá Asiriyeele, Siikeem dicaŋɲi yab naanja di sá Siikeem.
- ³²Seemiida dicaŋɲi yab naanja di sá Seemiida ní Efeer dicaŋɲi yab naanja sá Efeer.
- ³³Efeer jipɔɔn Seeloofaadi kaa nìn màl̃ kibininjabiki, mbinimpubiyaamu ŋma ní u nìn màl̃. Bi-yiŋɲi di sá Maala nì Nɔɔwa nì ɔgila nì Miilka nì Tiirsa.
- ³⁴Manasee naakooku dicaŋɲi yab nín nìn sá puee dee. Bi nín nìn kàaŋ-bee, bi nìn nyáŋ binib kutukub imun̄ku ili nì saalaa nì bili nì alaataa aluli.
- ³⁵Eefiraayiim naakooku dicaŋɲi yab nín nìn sá puee sò. Suteela dicaŋɲi yab naanja di sá Suteela. Beekeer dicaŋɲi yab naanja di sá Beekeer, Tayan dicaŋɲi yab naanja di sá Tayan.
- ³⁶Eeran dicaŋɲi yab naanja di sá Eeran, Suteela jipɔɔn.
- ³⁷Eefiraayiim naakooku dicaŋɲi yab nín nìn sá puee dee. Bi nín nìn kàaŋ-bee, bi nìn nyáŋ binib kutukub mmun̄ku nì saalaa nì bili nì binib alaataa aŋmoo. Jooseefi jipɔmbi naakɔti dicaŋɲi yab nín nìn sá puee dee.
- ³⁸Beenjameen naakooku dicaŋɲi yab nín nìn sá puee sò. Beela dicaŋɲi yab naanja di sá Beela. Aseebeel dicaŋɲi yab naanja di sá Aseebeel. Ayiiram dicaŋɲi yab naanja di sá Ayiiram.
- ³⁹Sufam dicaŋɲi yab naanja di sá Sufam. Ufam dicaŋɲi yab naanja di sá Ufam.
- ⁴⁰Beela nìn cáá jipɔmbi bili ní: Ardi nì Naaman. Ardi dicaŋɲi yab naanja di sá Ardi, ní Naaman dicaŋɲi yab naanja sá Naaman.
- ⁴¹Beenjameen naakooku dicaŋɲi yab nín nìn sá puee dee. Bi nín nìn kàaŋ-bee, bi nìn nyáŋ binib kutukub imun̄ku ili nì biŋmoo nì binib alaataa aluu.
- ⁴²Daani naakooku dicaŋku pée sá kubɔ ní. Kún di sá Suyam, ní u-dicaŋku yab naanja sá Suyam.
- ⁴³Daani naakooku dicaŋku yab nín nìn sá puee dee. Bi nín nìn kàaŋ-bee, bi nìn nyáŋ binib kutukub imun̄ku ita nì binaa nì binib alaataa anaa.
- ⁴⁴Aseer naakooku dicaŋɲi nín nìn sá puee sò. Yiimina dicaŋɲi yab naanja di sá Yiimina, Yisfii dicaŋɲi yab naanja di sá Yisfii ní Beeriya dicaŋɲi yab naanja sá Beeriya.

⁴⁵Beeriya n̄n cáá jipɔmbi bili: Eebeer n̄n Malkiyeel. Eebeer dicaŋɣi yab naanja di sá Eebeer, ní Malkiyeel dicaŋɣi yab naanja sá Malkiyeel.

⁴⁶Aseer n̄n māl kibinimpubiki, bi yî-kì Seera.

⁴⁷Aseer naakooku dicaŋɣi yab n̄n n̄n sá puee dee. Bi n̄n n̄n kàaŋ-bee, bi n̄n nyáŋ binib kutukub imun̄ku ili n̄n saalaa n̄n bita n̄n binib alaataa anaa.

⁴⁸Neefitalii naakooku dicaŋɣi n̄n n̄n sá puee sò. Yasiyeel dicaŋɣi yab naanja di sá Yasiyeel ní Gunii dicaŋɣi yab naanja sá Gunii.

⁴⁹Yeeseer dicaŋɣi yab naanja di sá Yeeseer ní Siileem dicaŋɣi yab naanja sá Siileem.

⁵⁰Neefitalii naakooku dicaŋɣi yab n̄n n̄n sá puee dee. Bi n̄n n̄n kàaŋ-bee, bi n̄n nyáŋ binib kutukub imun̄ku ili n̄n biŋmoo n̄n binib alaataa anaa.

⁵¹Bi n̄n kàaŋ Isirayeel yab kɔkɔee, bi n̄n nyáŋ binib kutukub alaataa aluu n̄n kutuku ubɔ, n̄n binib alaataa aluli n̄n mmun̄ku n̄n saalaa.

Ti-Dindaan dàkā bi n̄n máaŋ kí yàkatī ntimu puee

⁵²Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

⁵³«Á yàkatī ntimu kí tī tinaakɔti tin a kàaŋee nib kí táá n̄n bi-wíŋɣu nyɔkɔm.

⁵⁴Á tī kunaakoou kamaa kitiŋ kí táá n̄n ku-nib bin bi kàaŋee wíŋɣu. Kun nib yaa wīkée, á tī-bi kitiŋ n̄n wīkí. Bin kaa náaŋee, á tī-bi án ŋmàntī-bi.

⁵⁵Kitiŋ gbanti yàkatitamee, an sá yii ní tō tinaakɔti saalaa n̄n tilee pu kasi ní kunaakoou kun yab yaa jín laakiŋyee n̄n yòŋ niin.

⁵⁶An tí sá ní tō kasi ní án lēe laakin sá ní tī bin nib wīkée n̄n bin yab kaa náaŋee.»

Bi kàaŋ Leefii yab nliliitiim

⁵⁷Leefii naakooku dicaŋɣi ŋin bi n̄n kàaŋee sò. Geerson dicaŋɣi yab naanja di sá Geerson ní Keeyaati dicaŋɣi yab naanja di sá Keeyaati ní Meemaar dicaŋɣi yab naanja sá Meemaar.

⁵⁸Leefii naakooku yab biba mun sò. Liibinii naakooku yab n̄n Eebron yab n̄n Maalii yab n̄n Musii yab n̄n Kooree yab. Keeyaati di māl Amiiraam,

⁵⁹ní u cáá Yookebeedi, Leefii bisal un bi māl Eejipiti tiŋkinee, ní ún māl Amiiraam mbiyaamu muta: Aaron n̄n Mooyiisi n̄n bi-niisal Miiriyam.

⁶⁰Ní Aaron māl mbininjabiyaamu munaa: Nadaab n̄n Abiyuu n̄n Eeleeyasaar n̄n Itamaar.

⁶¹Ama Nadaab n̄n Abiyuu kpî, kun puee bi n̄n mófín ŋŋmi laaba ki cáaŋ kí ŋá ti-Dindaan nimbiin saraa.

⁶²Bi nín nín kàań mbininjabiyaamu, kí kíl bin cáá uŋmal ubo kí nín cáá cée, bi nín nyáń binib kutukub mmun̄ku nì bita ní. Nyunti ɲun bi nín kàań Isirayeel yabee, baa nín kàań bín, kun puee baa làá tī bín kitiŋ kii bi nín làá tī Isirayeel yab bin kínee ntimu puee.

Dikàandi bōti nín kúnti puee

⁶³Mooyiisi nì usaraaŋakpil Eeleeyasaar nín nín kàań Isirayeel yab Moowaab tantakal din pìlìh Joordan ki túl Jeeriikooyee, bi nín nín nyáń puee dee.

⁶⁴Isirayeel yab gbanti kansikinee, baa nín gíti ká bin ní Mooyiisi nì usaraaŋakpil Aarōn nín kàań Siinaayi teekunee báà ubo.

⁶⁵Di sá ti-Dindaan nín tükū-bi yii bi làá kpú kuteeun. Mìn puee bi-kansikin báà ubo kaa nín gíti kíh, see Yeefunee jipōon Kaaleeb nì Nuuni jipōon Joosuwa di nín kíh.

Nombres 27

Binimpoobi máań kí jī bi-baabi fakal

¹Seeloofaadi un nín sá Jooseefi jipōon Manasee naakookun, bi yī u-baa Eebeer, u-naanjab sá Galaadi nì Makiiree nín cáá bisalib biŋmoo. Bi-yiŋɲi di nín sá Maala nì Nōowa nì Ōgila nì Miilka nì Tiirsa.

²Binimpoobee nín dōmín Mooyiisi nì usaraaŋakpil Eeleeyasaar nì samaa kpilib cee circir kōŋkooŋɲu nyōkōpu,

³ní ki bí-bi yii: «Ti-baa kpīl kuteeun, ama an kaa nín sá yii u nín kúti Kooree nikitił din nín yíki kí jáh ti-Dindaanee bōti poon. U nín pée kpīl ún u-ba kpitii kúm ní, ama waa cáá kibininjabiki.

⁴Mimmee an ɲāń yii u nín kaa cáá kibininjabikee puee, u-yindi n kúnti ti-naakooku maaliŋu yab kansikinaaa? An puee ní tī ti mun difakal kii ni nín tī ti-baa nabiyaamu puee.»

⁵Ní Mooyiisi cáá bi-bōti gbanti ki bíł ti-Dindaan nimbiin,

⁶ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

⁷«Seeloofaadi bisalib cáá ibaamōn! Tī bi mun ditinjandi difakal kii a nín tī bi-baa nabiyaamu puee. Dū bi-baa tinjandi kí tī-bi difakal.

⁸Mín boonee á tükū Isirayeel yab tibōti nee: <Uninja ubo di yaa kpīl kaa cáá kibininjabikee, bí dū u-tinjandi kí tī u-bisal difakal.

⁹U yaa kaa cáá bisalee, bí dūú tī u-nabiyaamu.

¹⁰U yaa kaa cáá nnabiyaamuee, bí dūú tī u-baa nabiyaamu.

¹¹U-baa yaa kaa cáá nnabiyaamuee, bí dū u-fakal kí tī u-dicaŋkun niliu u nì un pēē kubaabinaatoouee n̄ jī u-fakal.> Isirayeel yab máaŋ kí ɣúb mara un m tī sī Mooyiisi nee kii m nín bí yī bí ɣá puee.»

Joosuwa fōō Mooyiisi yil

¹²Ti-Dindaan bí Mooyiisi yī: «Jōm̄ Abariim joonɔbikaal nee pu, kí kpèè kitiŋ kin m làá dū tī Isirayeel yabee.

¹³A yaa kpēē-kì ki dóòyee, a mun làá kpú kí cùú ɣàl̄ a-baabi kii a-maan Aarɔn nín kpī puee ní.

¹⁴Di sá ni yīntiŋ-mi Siini teekun ɣyunti ɣun ní samaa nín bí tákà-mi tibɔtee. Naa dàkà Isirayeel yī m sá circir ɣyunti ɣun m nín bí sòŋ Siini teekun Kadeesi nnyɛŋkum mìn nín cúú-bee ɔti.» Bi dāa pú niin diyindi yī Meeriiba, an dàkà yī kujaau nyim.

¹⁵Ní Mooyiisi bí ti-Dindaan yī:

¹⁶«Ti-Dindaan Unimbɔti, sī un tī tiwannáaŋkaal kɔkɔ kufoouee, lēē unil ubɔ ú lɛnti samaa nee nyɔkɔpu.

¹⁷Udaan n̄ nín sá bi-kpiliu, kí ɣmā kí kpòtī-bi ajan kɔkɔ pu, án nín làá ɣá pu a-nibul n̄ taa nín bí kii kupicaŋkpunɔ kun kaa cáá upikpaalee.»

¹⁸Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yī: «Yòŋ Nuuni jipɔɔn Joosuwa. Ún pu ní m-Fam bí kí dū a-ɣal kí páaŋ u-pu,

¹⁹ní kí cáaŋ-u kí yóŋ usaraaŋakpil Eeleeyasaar nì samaa kɔkɔ nimbiin, ní kí dū a-tundi kí ɣúbíŋ-u bi-kɔkɔ nimbiin.

²⁰Á dū a-pɔŋɣu ɣun a cááyee dijandi kí tī-u, án nín làá ɣá pu Isirayeel yab kɔkɔ n̄ nín tó-uee.

²¹Ún u-ba n̄ dāá dāaŋ usaraaŋakpil Eeleeyasaar cee, ní Eeleeyasaar n̄ dū kun bi yī Uriimee kí bàlifi-mi, ní tin yaa bée n̄ tükù-u. M yaa lī puee mìn ní Joosuwa nì Isirayeel yab máaŋ kí nóó tikɔkɔ n̄ tikɔkɔ poon.»

²²Ní Mooyiisi ɣá kii ti-Dindaan nín bí yī ú ɣá puee, ní ki cáaŋ Joosuwa usaraaŋakpil Eeleeyasaar nì samaa kɔkɔ nimbiin.

²³U nín dū u-ɣal ki páaŋ u-pu ní ki dū tikpiti ki ɣúbíŋ-u kii ti-Dindaan nín nín bí ú ɣá puee.

Nombres 28

Saraabi marab a. Dwiin kamaa saraabi

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi

²Í tī Isirayeel yab mara nee yii: «Ní nīn nyí kí cáán-mi saraabi nyunti nun an sá bí cáán-bee deede, m-saraabi bin sá tijin bí dūú wà nyimi mi-sɔnsɔfɔŋu sòŋkī m-pɔbilee.

³«Á tükù-bi yii saraabi bin bi làá nīn ɣáán kí tì-mee sò. Kutaa kamaayee, bí cáán apibil nyin cáá abin ali, ɣi-laaba kaa wòbee kí ɣá saraawɔkaa kí tī-mi. An di sá saraawɔkaa un bi làá nīn ɣáán kí tì-mi múmul kí taa gbèènee.

⁴Bí dū dipibil diba kí ɣá saraa kutaafaau, ní kí dū din kínee kí ɣá saraa kujoou.

⁵Bí dū nyim kiiloobi bita, kí dū ɔliifi kpam min wál kíkilee liitiri ubo nì dijandi kí búuń nyimee kí dūú kùtì kí ɣá saraa.

⁶An di sá saraawɔkaa un ni làá nīn ɣáán múmul kii un bi nīn ɣá Siinaayi jool puee. An sá saraa un sɔnsɔfɔŋu sòŋkī m-pɔbilee.

⁷Ní dū ndamam liitiri ubo nì dijandi kí kùtì kí ɣá saraapeepeekaa. Circir kɔŋkooŋun, ni-Dindaan nimbiin ní ni làá ɣá saraa gbanti nì ndaam min pɔɔyee.

⁸Saraaliliitee, kujoou ní ni làá ɣá ún kí tī-mi. Tiwan tin kɔkɔ ni kùtì kí ɣá saraapeepeekaayee, tīn tibaantiil ní ni làá tí dūú kùtì kí ɣá saraaliliiti mun. An di sá saraawɔkaa un sɔnsɔfɔŋu sòŋkī m-pɔbilee.

b. Nwinɣɔŋfikaa saraau

⁹«Nwinɣɔŋfikaa dalee, ní dū dibindi diba pibiliŋ ali nyin laaba kaa wòbee kí ɣá saraa. Ní dū nyim kiiloobi biluu, kí dū ɣkpam kí búuń, ní kí dū ndamam kí kùtì kí ɣá saraa gbanti.

¹⁰Nwinɣɔŋfikaa kamaa saraau dee. Ní dūú kùtì saraawɔkaa un ni làá nīn pée ɣáán baabadalee pu.

c. Uɣmal wimpeekaŋu saraau

¹¹«Uɣmal kamaa wimpeekaŋu dalee, ní dū inajaa ili nì upìja ubo nì apibil aluli nyin cáá dibindi dibee kí ɣá-mi saraa. Tiwanɣuti gbantee, tì-laaba ń taa nīn wòb.

¹²Unaja kamaa saraau puee, ní dū nyim kiiloobi biwa kí dū ɣkpam kí búuń, ní upìja kamaa saraau puee, ní dū nyim kiiloobi biluu kí búuń ɣkpamin kí dūú kùtì kí ɣá saraa.

¹³Dipibil kamaa saraau puee, ní dū nyim kiiloobi bita kí dū ɣkpam kí búuń kí dūú kùtì kí ɣá saraa. An di sá saraawɔkaa un sɔnsɔfɔŋu sòŋkī m-pɔbilee.

¹⁴Ní dū ndamam liitirib bita kí kùtì unaja kamaa saraau pu, ní kí dū ndamam liitirib bili kí kùtì upìja kamaa saraau pu, ní kí dū ndamam liitiri ubo nì dijandi kí kùtì dipibil kamaa saraau pu. Saraabi bin ni làá nīn ɣáán uɣmal kamaa wimpeepeekaŋu dal kí tin cáá sã dibindee dee.

¹⁵Ní dāá dū uɔja ubo kí ɣá ikpiti pɔtam saraau kí dūú kùtì saraawɔkaa un ni làá nīn ɣáán baabadal nì ndamamee pu.

d. Dilákatil jiŋaaliu bɔti

¹⁶«Dibimponɔdi ŋmapeepeekaau ŋwiin ŋubo kpá saalku dalee, ní jī man ni-Dindaan jiŋaaliu un bi yfi Dilákatil jiŋaaliuee, an dàkà yii jiŋaal un Isirayeel yab làá nīn jīn ki téetí Unimbɔti nīn nīn nyánti-bi Eejipiti tīŋkin puee.

¹⁷Iwiin saalku dalee ní kí jīŋaal kí nīn ŋmóò kpɔnɔb bin baa ŋá ŋkpɔnɔnyɔkɔee kí tin cáá sãa iwiin iluli.

¹⁸Jiŋaal gbanti wimpeekaau dalee, ní kpāfi kí nyɔŋkìmaan man ni-Dindaan, ubo n taa tɔ ditundi diba ŋwiin gbanti.

¹⁹Ní dāá dū inajaa ili nì upija ubo nì apibil aluli kí dūú ŋá saraawɔkaa kí tī-mi. Tiwaŋkuti gbanti kɔkɔ laaba n taa nīn wɔb.

²⁰Ní dāá dū ŋkpam kí búuŋ ŋyim kiiloobi biwa kí dūú kūtì unaja kamaa saraau pu ní kí dū ŋkpam kí búuŋ ŋyim kiiloobi biluu kí dūú kūtì kí ŋá upija kamaa saraau.

²¹Ní dū ŋkpam kí búuŋ ŋyim kiiloobi bita kí dūú kūtì kí ŋá dipibil kamaa saraau.

²²Ní dū ŋɔja ubo kí ŋá saraawɔkaa ní bí dū saraayee kí ŋá dikoobil din bi máaŋ kí ŋee ní ní ká ni-kpitii pɔtam.

²³Saraabi nee kɔkɔ n dāá dūú kūtì saraawɔkaa un ni ŋaaŋ kutaafaau kamaayee pu.

²⁴Ní nīn ŋaaŋ bisaraawɔkaabi baabadal kí tin sãa iwiin iluli. Saraabi gbanti sɔnsɔfiŋu di sɔŋkī man ni-Dindaan pɔbil. Saraabi gbanti n dūú kūtì bisaraawɔkaabi nì bi-damam pu.

²⁵Ní ŋwinluluúti dalee ní kpāfi kí nyɔŋkì-mi. Yaadalee ubo n taa tɔ ditundi báa diba.

ee. Kudiceeu jiŋaaliu bɔti

²⁶«Tijincɔfikaal jiŋaaliu dal ni yaa cáaŋ tijimpon kí ŋá man ni-Dindaan saraayee, ní kpāfi kí nyɔŋkì-mi, kí taa tɔ ditundi báa diba yaadal wiŋŋu.

²⁷Ní dāá dū anajapɔmbil ali nì upija ubo nì apibil aluli ŋin cáá dibindi dibee kí ŋá-mi saraawɔkaa, ní u-sɔnsɔfiŋu n sɔŋkì m-pɔbil.

²⁸Ní dū ŋkpam kí búuŋ ŋyim kiiloobi biluu kí dūú kūtì unaja kamaa saraau pu,

²⁹ní kí dū ŋkpam kí búuŋ ŋyim kiiloobi bita kí dūú kūtì dipibil kamaa saraau pu.

³⁰Ní dū ŋɔjee kí ŋá saraa, ní bí ŋá akoobil ŋin bi máaŋ kí ŋá ni-puee ní ká ni-kpitii pɔtam.

³¹Saraabi nee kɔkɔ n dāá dūú kūtì saraawɔkaa nì tijin saraabi bin ni ŋaaŋ baabadalee pu. Ní dū tiwaŋkuti tin laaba kaa wɔbee nì ndamam kí nīn cáa ŋaaŋ saraabi.

Nombres 29

f. Ifaal jiŋaaliu bɔti

¹«Uŋmaluluúti wimpeekaaŋu dalee, ní kpāfi kí nyɔ̃ŋkìmaan man ni-Dindaan. Yaadal wiinŋuee ní taa tɔ ditundi báà diba. Án nīn sá-ni ifaal wiinŋu.

²Ní dāá dū unaja ubɔ nì upìja ubɔ nì apibil aluli ŋin cáá dibindi dibee kí ɣá-mi saraawɔkaa un sɔnsɔfiŋu sɔ̃ŋkī m-pɔbilee. Tiwaŋkuti gbanti laaba ń taa nīn wɔ̃b̃.

³Ní dū ŋkpam kí búuń nyim kiiloobi biwa kí dūú kūtì unaja pu kí ɣá saraa, ní kí dū ŋkpam kí búuń nyim kiiloobi biluu kí kūtì upìja pu kí ɣá saraa.

⁴Ní dū ŋkpam kí búuń nyim kiiloobi bita kí dūú kūtì kí ɣá dipibil kamaa saraau,

⁵ní kí dū uŋɔja ubɔ kí ɣá ni-pu ikpiti pɔtam saraau. Bí dāá ɣá ni-pu akoobil ŋin bi máań kí ɣée, ní kí ká ni-kpitii pɔtam.

⁶Saraabi nee kɔkɔ ń dāá dūú kūtì saraawɔkaa un ni ɣáań kutaa kamaayee, nì bin ni ɣáań uŋmal kamaayee, nì nyim nì ndamam min ni cáa kútí ki ɣáań saraabi gbantee. Saraabi bin ni ɣáań ki wù ŋɔmee sɔnsɔfiŋu di sɔ̃ŋkī m-pɔbil.

g. Ikpiti pɔtam wiŋkpaanŋu

⁷«Uŋmaluluúti iwiin saalaa dalee, ní kpāfi kí nyɔ̃ŋkì-mi, kí bóob kinyɔkɔ, kí taa tɔ ditundi báà diba yaadal wiinŋu.

⁸Ní dāá dū unaja nì upìja nì apibil aluli ŋin cáá dibindi diba kaa wɔ̃bee ki ɣá-mi saraawɔkaa un sɔnsɔfiŋu sɔ̃ŋkī m-pɔbilee.

⁹Ní dū ŋkpam kí búuń nyim kiiloobi biwa kí dūú kūtì unaja pu kí ɣá saraa, kí dū ŋkpam kí búuń nyim kiiloobi bita kí dūú kūtì upìja pu kí ɣá saraa.

¹⁰Ní dū ŋkpam kí búuń nyim kiiloobi biluu kí dūú kūtì dipibil kamaa pu kí ɣá saraa.

¹¹Ní dū uŋɔja ubɔ ki ɣá ikpiti pɔtam saraau. Saraabi gbanti kɔkɔee ń dāá dūú kūtì ikpiti pɔtam saraau un ni ɣá ikpiti pɔtam wiŋkpaanŋu dalee nì saraawɔkaa un ni ɣáań kutaa kamaa nì nyim nì ndamamee pu.»

gb. Tantib jiŋaaliu

¹²Uŋmaluluúti poon iwiin saalku dalee ní kpāfi kí nyɔ̃ŋkì man ni-Dindaan, kí taa tɔ ditundi báà diba yaadal wiinŋu. Ní dāá dū iwiin iluli kí nyɔ̃ŋkì man ni-Dindaan.

¹³Ní dāá dū inajaa saalaa nì ita nì ipijaa ili nì apibil diba kpá saalku ŋin cáá dibindi dibee, kí ɣá saraawɔkaa un sɔnsɔfiŋu sɔ̃ŋkī man ni-Dindaan pɔbilee. Tiwaŋkuti gbanti kɔkɔ laaba ń taa nīn wɔ̃b̃.

¹⁴Ní dū ŋkpam kí búuń nyim kiiloobi biwa kí dūú kūtì unaja kamaa pu kí ɣá saraa, ní kí dū ŋkpam kí búuń nyim kiiloobi biluu kí dūú kūtì upìja kamaa pu kí ɣá saraa.

- ¹⁵Ní dū ɲkpam kí búuń ɲyim kiiloobi bita kí kūtì dipibil kamaa pu kí ɲá saraa.
- ¹⁶Ní dū uɲɔja kí ɲá ikpiti pōtam saraau. Saraabi gbanti kɔkɔee ń dāá kūtì saraawɔkaa un ni ɲáań kutaa kamaa nì ɲyim nì ndamamee pu.
- ¹⁷ɲwinliliitee ní dū inajaa saalaa nì ili nì ipijaa ili nì apibil diba kpá saalku ɲin cáá dibindi dibee kí ɲá-mi saraa. Tiwaɲkuti gbanti kɔkɔ laaba ń taa nīn wòb̃.
- ¹⁸Ní dū saraa yim nì ndamam kí kūtì unaja kamaa saraau nì upìja kamaa saraau nì dipibil kamaa saraau pu, kii an nín bālifi bí dū tin ní kí ɲá saraabi gbantee.
- ¹⁹Ní dū uɲɔja ubɔ kí ɲá ikpiti pōtam saraau, ní kí dūú kūtì saraawɔkaa un ni ɲáań kutaa kamaa nì ɲyim saraau nì u-damamee pu.
- ²⁰ɲwintataatee ní dū inaa saalaa nì ubɔ nì ipijaa ili nì apibil diba kpá saalku ɲin cáá dibindi dibee kí dūú ɲá-mi saraa. Tiwaɲkuti gbanti kɔkɔ laaba ń taa nīn wòb̃.
- ²¹Ní dū saraa yim nì an damam kí kūtì unaja kamaa saraau nì upìja kamaa saraau nì dipibil kamaa saraau pu, kii an nín pée bālifi minyee.
- ²²Ní dū uɲɔja kí ɲá ikpiti pōtam saraau kí dūú kūtì saraawɔkaa un ni ɲáań kutaa kamaa nì u-yim nì u-damamee pu.
- ²³ɲwinnanaatee, ní dū inajaa saalaa nì ipijaa ili nì apibil ɲin cáá dibindi dibee diba kpá saalku kí ɲá-mi saraa. Tiwaɲkuti gbanti kɔkɔ laaba ń taa nīn wòb̃.
- ²⁴Ní dū saraa yim nì an damam kí kūtì unaja kamaa nì upìja kamaa nì dipibil kamaa saraau pu, kii an nín pée bālifi bí ɲá minyee.
- ²⁵Ní dū uɲɔja kí ɲá ikpiti pōtam saraau kí dūú kūtì saraawɔkaa un ni ɲáań kutaa kamaa nì ɲyim nì ndamamee pu.
- ²⁶ɲwiɲɲmoonmootee, ní dū inajaa iwa nì ipijaa ili nì apibil ɲin cáá dibindi dibee diba kpá saalku kí ɲá-mi saraa. Tiwaɲkuti gbanti kɔkɔ laaba ń taa nīn wòb̃.
- ²⁷Ní dū saraa yim nì an damam kí kūtì unaja kamaa nì upìja kamaa nì dipibil kamaa saraau pu, kii an nín pée bālifi bí ɲá saraabi gbanti minyee.
- ²⁸Ní dū uɲɔja kí ɲá ikpiti pōtam saraau, kí dūú kūtì saraawɔkaa un ni ɲáań kutaa kamaa nì u-yim nì u-damamee pu.
- ²⁹Winluu dalee, ní dū inaa inii nì ipijaa ili nì apibil ɲin cáá dibindi dibee kí ɲá-mi saraa. Tiwaɲkuti gbanti kɔkɔ laaba ń taa nīn wòb̃.
- ³⁰Ní dū saraa yim nì an damam kí kūtì unaja kamaa nì upìja kamaa nì dipibil kamaa saraau pu, kii an nín pée bālifi bí ɲá saraabi gbanti minyee.
- ³¹Ní dū uɲɔja kí ɲá ikpiti pōtam saraau, kí dūú kūtì saraawɔkaa un bi ɲáań kutaa kamaa nì u-yim nì u-damamee pu.
- ³²ɲwinluluútee, ní dū inajaa iluli nì ipijaa ili nì apibil diba kpá saalku ɲin cáá dibindi dibee kí ɲá-mi saraa. Tiwaɲkuti gbanti kɔkɔ laaba ń taa nīn wòb̃.

³³Ní dū saraa yim nì an damam kí kùtì unaja kamaa nì upìja kamaa nì dipibil kamaa saraau pu, kii an nín pée bàlìfì bí ñá saraabi gbanti minyee.

³⁴Ní dū uñɔja ubɔ kí ñá ikpiti pōtam saraau, kí dūú kùtì saraawɔkaa un ni ñáań kutaa kamaa nì u-yim nì u-damamee pu.

³⁵Ñwinniniitee di dāa sá jìjaal kúntidal. Ní taa tō diba yaadal wiññu.

³⁶Yaadalee ní dāa dū unaja nì upìja nì apibil aluli ñin cáá dibindi dibee kí ñá-mi saraawɔkaa un sɔnsɔfiñu sòñkī m-pɔbilee. Tiwanɔkuti gbanti kɔkɔ laaba ń taa nīn wòb̃.

³⁷Ní dū saraa yim nì an damam kí kùtì kuwanɔkuluu kamaa pu, kí ñá saraa kii an nīn pée bàlìfì yii bí dū tin ní ki ñá saraabi gbantee.

³⁸Ní dū uñɔja ubɔ kí ñá ikpiti pōtam saraau, kí dūú kùtì saraawɔkaa un ni ñáań kutaa kamaa nì nyim nì ndamamee pu.

³⁹Saraabi bin ni máań kí ñá-mi ni-jìjaalib wiñnyi dalee dee, ní kí dūú kùtì nlammoniim saraabi nì ipoon saraabi nì bisaraawɔkaabi nì nyim nì ndamam saraabi nì mpèé saraabi.

Nombres 30

¹Ní Mooyiisi dū tin kɔkɔ ti-Dindaan sòon nì uee ki tükü Isirayeel yab.

Ipoon marab

²Boonee ní Mooyiisi dū ti-Dindaan marab nee ki tükü Isirayeel yab naakɔti kpilib yii:

³«Ni-kansikin ubɔ di yaa pōon ti-Dindaan yii u làá ñá tiba kí tī-u, áá u lēē u-ban ki pūtì yii u làá kòò tibee, udaan ń ñá tin nyáń u-nyɔkɔn yii u làá ñée deede. Ú taa lákatí tin nyáń u-nyɔkɔn u pōon yii u làá ñée pu.

⁴«An yaa sá usapɔɔn di pōon áá u pūtì yii u làá ñá tiba kí tī ti-Dindaan nyunti ñun u dáá bí u-baa ceeyee,

⁵ní boonee u-baa gbĩl yii u pōon áá u pūtì kí ñá tiba kí tī ti-Dindaan ní kaa lī-u tiba an puee, u máań kí ñá u nín pōon puee.

⁶Ama u-baa yaa gbĩl ní ki yĩl yii waa máań kí pōon kí lēē u-ban kí kòò tibee, mimmee u-poonyi in u lēē u-ban ki pōonee ñá fám dee. Ti-Dindaan làá dūú pō-u, kun puee an sá u-baa di yĩl.

⁷«An yaa tí sá yii usapɔɔn kaa dākafì an píkí ní ki pōon áá ki pūtì kí lēē u-ban yii u làá kòò tiba, ní boonee ki món.

⁸U-cal yaa gbĩl ní kaa lī tibee, unimpuee ń nīn gbíntìi ñúb u-poonyi.

⁹Ama daliŋkin ní u-cal yaa gbɪ̃ ní kaa kííyee, ú kpìtì u-poonyi nì u-pùtil, ti-Dindaan làá dūú pō-u.

¹⁰«Ama unimpu un yāntì ticatee àá unimpukpiipu di yaa pōonēe, an pée sá ú nǎ min u pōonēe ní.

¹¹«An yaa sá unimpu un mōnēe di yaa pōon àá u lēē u-ban yii u làá kòò tibee,

¹²u-cal yaa bée ní kaa mótiñ-uee, mimmee u máan kí nīn gbíntìi nǔb min u lēē yii u làá nēe.

¹³Ama ní u-cal yaa gbɪ̃ ní ki yīl yii waa pú-u nsanee, ú kpìtì u-poonyi, ti-Dindaan làá dūú pō-u.

¹⁴An puee unimpu yaa pōon àá u yaa pūti ki bàà là kí nǎ tibee, u-cal di nūn kí yàntì án nǎ mín àá án kpìtì.

¹⁵Ama uninja yaa gbɪ̃ mín ní kutaa dūu wúntì waa lī tibee, mimmee unimpu nūn kí nīn gbíntìi nǔb u-poonyi nì min u lēē yii u làá nēe, kun puee u-cal nín gbɪ̃ n̄wimmōn kaa lī tibee dākā yii an nǎn dee.

¹⁶Ama u yaa gbɪ̃ mín kaa lī tiba yaadal ní an yúntì ní u dāa bí yítí yii waa là u-nimpuu nǎ nǎ mimmee, ún di dāa tūntí u-nimpuu poonyi kpiti.

¹⁷Mara un ti-Dindaan tī Mooyiisi ipoon pu, uninja nì unimpu kansikin, nì ubaati nì u-bisal kansikin, nyunti nūn usapōon dāá bí u-baa cindinee dee.

Nombres 31

Isirayeel yab ján kí pōckin Madiyan yab

¹Ní ti-Dindaan sōon nì Mooyiisi ki bí-u yii:

²«Ikpiti in Madiyan yab nǎ Isirayeel yabee puee, á cūú tò-bi ipōntoon, ní kí nín kpú kí cūú nǎ a-baabi.»

³Ní Mooyiisi bí Isirayeel yab yii: «Ni-kansikin biba nǎ bōntí kí cūú ján Madiyan yab kí tò-bi ipōntoon kii ti-Dindaan nín bí yii tí nǎ puee.

⁴Ní lēē Isirayeel yab naakooku kamaa poonee binib kutuku bí cū kujaau gbanti.»

⁵Ní bi lēē kunaakoou kamaa poon bijanjaliibi kutuku, ní bijanjaliibi kōkō kpáfi kutukub saalaa nì bili ki bóob kí cū kujaau.

⁶Ní Mooyiisi dū Isirayeel yab naakooku kamaa nib kutuku ki tú kujaau. Usaraanakpil Eeleyasaar jipōon Fineeyaasi nīn cēēn-bi ki nǔb circir wanti nì dikantāndi ki būn ki tī-bi kujaau daanti.

⁷Ní bi cūti ján nì Madiyan yab kii ti-Dindaan nín tūkū Mooyiisi yii bí nǎ puee, ní ki pōfi Madiyan ninjab kōkō.

⁸Bi kũu bi-botiibi biɲmoo mun: Eefi nì Reekeem nì Suur nì Yuur nì Reebe, ki kũu ki kpáaɲ Beewɔɔr jipɔɔn Balaam.

⁹Ní Isirayeel yab cúú Madiyan nimpoobi nì bi-biyaamu kuyuɲu, ki cúú bi-waɲkuti kɔkɔ, ní ki kóoɲ bi-gaajawanti kɔkɔ.

¹⁰Bi nì n tũu bi-diiɲɲi nì bi-kaai ɲɲmi.

¹¹Bi nì n yōoɲ bi nín ján ki fōoɲ tiɲyee, an dàkà yii binib nì tiwaɲkuti ki kpáa buntì.

¹²Bi nì n cáá kɔkɔ ki cūnnì Moowaab tantakal din pilīn Jɔɔdan ki túl Jeeriikoo tiɲkee, ki dūu dàkà Mooyiisi nì usaraaɲakpil Eeleeyasaar nì Isirayeel samaau kɔkɔ.

¹³Ní Mooyiisi nì usaraaɲakpil Eeleeyasaar nì Isirayeel yab kpilib nyáɲ dinaapaal boon ki túɲkì-bi.

¹⁴Mooyiisi nín ká mimmee ní u fōo bijanɲakpilib nì adican kpilib nì bikpootiliibi bin kɔkɔ nì n cūti kujaau gbantee pu diɲuul.

¹⁵U bí-bi yii: «Ba pu ní ni yāntì binimpoobi kaa kũu-bi?

¹⁶Nimbi ni-ba nyí yii Peewɔɔr bɔti poonee, Madiyan nimpoobi gbanti ní Balaam nì n sáɲkì bi kíil Isirayeel yab ki tó tilaakpaal poon. An di dāa yāntì ti-Dindaan dáal Isirayeel yab tafal ɲkpitim pu.

¹⁷Ní kpò mbininɲabiyaamu kɔkɔ, kí kpò binimpoobi bin bée bininɲabee kɔkɔ kɔɲkɔnnée.

¹⁸Ama ní taa kpò nsapɔmbiyaamu mun kaa láá bée bininɲabee, ní yāntì bín n nín bí kí tī-ni.

¹⁹Ni-kansikin bin kɔkɔ kũu unil kujaaun áá ki gbēē utaɲkpiilee n nyā kí n nín bí dinaapaal boon iwiin iluli, kí ɲá akoobil winta dal nì winluli dal ní kí fàtī kpánti circir. Mara gbanti sá ki tī nimbi nì bin kɔkɔ ni cúuɲ kuyuɲuee ní.

²⁰Ní ɲá abɔkuti nì igban nì tiɲɔkuti wanti nì idɔ wanti kɔkɔ circir.»

²¹Ní usaraaɲakpil Eeleeyasaar bí bijanɲaliibi bin kɔkɔ cūti kujaauuee yii: «Kpèèmaan mara un ti-Dindaan nì n tī Mooyiisi u ɲmāɲ ki yóoɲ sée:

²²<Tiwan tin kɔkɔ sá sindaariya nì animbil kúti nì tasa nì tikúti nì tikúpinee,

²³tiwan tin kɔkɔ kaa wù ɲɲmee, ní dū ɲɲmi kí fūuɲ-ti ní tí kpánti circir, kí dū nnyim min lèekì ikpitee kí dūú cánti-ti. Ama tin ɲɲmi wùee, ní dū tìn ki ɲá nnyim gbantin kí fínti ní tí kpánti circir wanti.

²⁴Ni yaa fínti ni-bɔkutin iwiin iluli dalee, ni kín ki bí circir dee, mimmee ni ɲūɲ kí fàtī gítí dinaapaal pu.»

Bi nín ján ki fōoɲ tiwan tiɲyee yàkatitam

²⁵Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii:

²⁶«Sii nì Eeleeyasaar nì adican kpilib, ní kààh nì nín jáń ki fōoń binib bin kuyunqee nì tiwanḡkuti kòkò.

²⁷Ní cúú binibee nì tiwanḡkutee kí yàkatī mili pu, kí dū dijandi diba kí tī bijanjaliibi bin cūti kujaauee, ní kí dū dijandi din kíñee kí tī samaa kòkò.

²⁸Binib alaataa aḡmoo kamaa puee, á lēē unil ubò kí pà man bi-Dindaan, ní kí lēē tiwanḡkuti mun alaataa aḡmoo kamaa pu kubò, an dàkà yii inaa nì ipii nì iḡoobu.

²⁹Bi yaa lēē bi-jandi poon tin sá man yatee ki tī-mee, á dūú tī usaraanḡkpil Eeleeyasaar.

³⁰Samaa wanti puee, á lēē binib imuḡku ili nì saalaa kamaa pu unil ubò, ní kí lēē tiwanḡkuti mun imuḡku ili nì saalaa kamaa puee kubò, an dàkà yii inaa nì ipii nì iḡoobu. A yaa fōōyee á dūú tī Leefii yab bin bí man circir kḡḡkooḡḡu poon ki tūh atuunee.»

³¹Ní Mooyiisi nì usaraanḡkpil Eeleeyasaar ḡá kii ti-Dindaan nín bí yii bí ḡá puee.

³²Bi nín nìn cúú tin kujaaunee, tin kíh bi cááñee nyòkòm sò. Ipii nì iḡoobu nìn sá kutukub alaataa aluu nì kutukub biḡmoo kpá imuḡku inaa.

³³Inaa nìn sá kutukub imuḡku ita nì saalaa nì bili.

³⁴Mmamu nìn sá kutukub imuḡku ita nì kutuku ubò.

³⁵Bisapɔmbi bin kaa nyí bininjabee nìn sá kutukub mmuḡku nì saalaa nì bili.

³⁶Dijandi din bi nìn lēē ki tī bin cūti kujaauee nìn sá ipii nì iḡoobu kutukub alaataa ata nì kutukub bita kpá imuḡku ili nì alaataa aḡmoo.

³⁷Bi nìn lēē tiwanḡkuti gbanti poon alaataa aluu nì tiḡmoo kpá imuḡku inaa ki pàñ ti-Dindaan.

³⁸Inaa nìn sá kutukub binaa kpá imuḡku ili, ní bi lēē imuḡku ita nì saalaa nì ili ki pàñ ti-Dindaan.

³⁹Mmamu nìn sá kutukub mmuḡku nì saalaa nì alaataa aḡmoo, ní bi lēē imuḡku ita nì kiba ki pàñ ti-Dindaan.

⁴⁰Binib nìn sá kutukub saalku nì ubò, ní bi lēē binib mmuḡku nì saalaa nì bili ki pàñ ti-Dindaan.

⁴¹Ní Mooyiisi fōō tin bi pàñ ti-Dindaanee ki dūú tī usaraanḡkpil Eeleeyasaar, kii ti-Dindaan nín bí ú ḡá puee.

⁴²Dijandi din Mooyiisi nìn lēē ki tī bijanjaliibee nì din nìn kíh u dūú tī samaayee nìn ḡmà ní.

⁴³Dijandi gbanti n̄n sá ipii n̄n iṇoobu kutukub alaataa ata n̄n kutukub bita kpá imuṇku ili n̄n alaataa aṇmoo.

⁴⁴Inaa n̄n sá kutukub binaa kpá imuṇku ili.

⁴⁵Mmamu n̄n sá kutukub mmuṇku n̄n saalaa n̄n alaataa aṇmoo.

⁴⁶Binib n̄n sá kutukub saalku n̄n ubo.

⁴⁷Mooyiisi n̄n lēē samaa jandi poonee binib imuṇku ili n̄n saalaa kamaa puee unil ubo, ki lēē tiwaṇkuti pu mun mín ki tī Leefii yab bin bí ti-Dindaan circir kōṇkooṇṇun ki tūn̄n atuunee, kii ti-Dindaan n̄n n̄n bí yii ú ṇá puee.

Nlammontiim saraau

⁴⁸Bijanjakpilib bin n̄n kpōotì ajanjakiti kutukub kutukubee n̄n bin n̄n kpōotì ajanjakiti alaataa alaataayee n̄n dómiñ ki ká Mooyiisi,

⁴⁹ní ki bí-u yii: «Ti n̄n kàaṇ ti-janjaliibi bin ti kpōotì kujaaunee, ti ká yii bi-kansikin báà ubo kaa fótì.

⁵⁰An pu ní ti cáaṇ tiwampokaal kí ṇá ti-Dindaan saraa ú fíntí-ti kí nyāntí ti-jokontin. Ti cáaṇ sindaariya wanti, an dàkà yii abombil n̄n mbombiyaamu n̄n falfatib n̄n tiléenkaal tin báà ṇma kánní kujaaunee.»

⁵¹Ní Mooyiisi n̄n usaraanjakpil Eeleeyasaar fōo sindaariya wantee bi-ṇaan.

⁵²Bijanjakpilibee n̄n n̄n cáaṇ sindaariya wanti tin ki ṇá ti-Dindaan saraayee nyiṇfiṇu n̄n sá kiiloobi dilaataal n̄n imuṇku ita n̄n saalaa ní.

⁵³Bijanjaliibi ṇwaamuee kaa n̄n cáaṇ tin bi kánní kujaaunee ki tī, bi n̄n dūu kpáafi bi-ba ní.

⁵⁴Ní Mooyiisi n̄n usaraanjakpil Eeleeyasaar fōo bijanjakpilibee cee sindaariya wanti, ní ki cáa kōn̄ circir kōṇkooṇṇu poon ti-Dindaan nimbiin, án n̄n làá ṇá pu ú taa súntí Isirayeel yab puee.

Nombres 32

Tinaakoti tin kāl Joṇdan buṇṇu ṇwiiñ nyalan̄ki púee

¹Rubeen n̄n Gaadi naakoti yab n̄n cáá tiwaṇkuti tikpil, ní bi n̄n dáaṇ ki ká yii Yaseer tiṇki n̄n Galaadi tiṇki ṇāñ diwaṇkpàal.

²An pu ní bi cūtì ká Mooyiisi n̄n usaraanjakpil Eeleeyasaar n̄n Isirayeel yab kpilib ki bí-bi yii:

³«Atarooti tiṇki n̄n Diibon tiṇki n̄n Yaseer tiṇki n̄n Niimra tiṇki n̄n Eesbon tiṇki n̄n Eelalee tiṇki n̄n Seebaam tiṇki n̄n Neeboo tiṇki n̄n Beeyon tiṇki

⁴n̄n sá ntimu mun ti-Dindaan n̄n ján ki fōo ki tī Isirayeel yabee ní. Ntimuee ṇāñ diwaṇkpàal, ní timbi a-tontonliibi mun cáá tiwaṇkuti.

⁵A yaa bàà kííkí kí dū ntimu gbanti kí tī-ti, timbi n taa dùtī Joordan buṅbandi lapu pu.»

⁶Ní Mooyiisi kíí Gaadi nì Rubeen naakɔti yab yii: «Ba pu ní ni-nabiyaamu n buntí kujaau ní nimbi n gbintí ki kã doo?

⁷Ba pu ní ni bí ki yòtī ni-nabiyaamu Isirayeel yab wunti bí taa cùú fōō kitiṅ kin ti-Dindaan dūu tī-bee?

⁸Mín ní ni-baabi mun nèn tí ḡá ḡyunti ḡun ti nèn bí Kadeesi-Baarneeya m nèn tú-bi bí cùú cōḡkì Kanaan tiṅkee.

⁹Bi nèn jóm áli ki bàñ Eeskool tantakalin ki kpēē kitiṅ, ní boonee bi yòtī Isirayeel yab wunti bí taa kó kitiṅ kin ti-Dindaan tī-bee poon.

¹⁰Ti-Dindaan nèn fōō bi-pu diṅuul ḡwiin gbanti ní ki pūtī ki lī yii:

¹¹<Binib bin nèn nyán Eejipiti tiṅkin kuyunṅu ki nèn cáá abin mmunḡku kí nèn cée, bi kpá kí kó kitiṅ kin m pōon kí tī Abraam nì Isaaki nì Jaakɔbee, kun puee baa yúliṅ-mi deedee.

¹²See Yeefunee jipɔɔn Kaaleeb un sá Keenaasi maaliṅunee nì Nuuni jipɔɔn Joosuwa baba di làá kó kitiṅ gbantin, kun puee bín yúliṅ-mi deedee kaa kpōon laaba.>

¹³An pu ní ti-Dindaan nèn fōō Isirayeel yab pu diṅuul ki yāntī bi tú ki yìlṅ kuteeun abin imunḡku ili, ní bin kɔkɔ nèn yīntiṅ-uee kpīl.

¹⁴Nimbi binikpitib nee làá nóó ni-baabi tabɔbiliṅ kí gbítí ti-Dindaan ḡuul Isirayeel yab puɔɔɔ?

¹⁵Mín puee nimbi di yaa fātī ni-boon ki tī ti-Dindaanee, u làá gítī yāntī Isirayeel yab n yúntí kuteeun, ní nimbi di làá dāá tún samaa gbanti kpuulool.»

¹⁶Bi gbīl mimmee ní ki sūtī pīl Mooyiisi, ní ki bí-u yii: «Ti làá mā doo nee tikpuṅkpun ti-piil nì ti-ḡoobui n nèn kóò, ní kí mā ti-biyaamu adiin.

¹⁷Ti yaa ḡá mimmee, ní tí yòon tijanjawan malaa kí lītī ti-nabiyaamu Isirayeel yab nyɔkɔpu, ní kí cáá-bi kí bànni kitiṅ kin bi tī-bee. Nyunti gbantee timbi biyaamu bí ntimu mun bi mán agun ki túee poon, binib bin kóò kitiṅ nee puee n taa ḡmā kí ḡá-bi tiba.

¹⁸See ti-nabiyaamu Isirayeel yab yaa bàñ báà ḡma fōō u-tinjandee ní timbi n nèn gítīn ti-cee.

¹⁹Ama timbi kaa dāá gítī cáá kí fōō tiba kitiṅ kin a làá dāá tī bín lapu pu buṅbandee poon, di sá timbi gítī dáá fōō ti-fakal doo pú buṅbandi.»

²⁰Ní Mooyiisi bí-bi yii: «Ni nín lī puee, ní ḡámaan mín. Ní bóntí kí cù kujaau, kii ti-Dindaan nín tī mara puee.

²¹Bin kɔkɔ sá bininjab ki bàl̄ tɪjanjawanee n̄ dūt̄i Jɔɔdan buŋɣu, kii ti-Dindaan n̄n tī mara puee. Bí n̄n bí niin kí tin sãa nyunti ɣun ti-Dindaan làá jà u-nannanliibi kɔkɔ,

²²ní kitiŋee nib kɔkɔ n̄ s̄int̄i bi-ba ki tī ti-Dindaanee. Boonee ni ɣūn̄ kí n̄n gít̄i ni-cee. Nyunti gbantee ni nyán̄ ti-Dindaan b̄otin, ki nyán̄ ni-nabiyaamu Isirayeel yab mun b̄otin, ní kitiŋ laakin ni bí nee n̄ kpánt̄i ni-yaka ti-Dindaan nimbiin.

²³Ama ni yaa kaa ɣá mimmee, ni ɣá ti-Dindaan ikpiti, ní ni-kpitii gbanti làá n̄n pée dī-ni.

²⁴An puee ní māmāan ni-biyaamu adiin kí mā ni-piii n̄ ni-ɣoobui tikpuŋkpun. Ama ní ɣá tin ni pōon̄ yii ni làá ɣée mun.»

²⁵Ní Gaadi n̄ Rubeen naakɔti yab bí Mooyiisi yii: «Timbi a-tɔntɔnliibi làá ɣá kii sii ti-dindaan n̄n bí yii tí ɣá puee.

²⁶Ti-nimpoobi n̄ ti-biyaamu n̄ ti-picaŋkpunti n̄ ti-ɣɔcaŋkpunti n̄ ti-naai kɔkɔ làá gb̄int̄i Galaadi tɪŋkin doo ní.

²⁷Ní timbi a-tɔntɔnliibi n̄ yòon̄ ti-janjawanti kí cūú já ki nóó n̄ ti-Dindaan n̄n tī mara puee, kii a n̄n lī puee.»

²⁸Ní Mooyiisi tī mara nee usaraaŋakpil Eeleeyasaar n̄ Nuuni jipɔɔn Joosuwa n̄ Isirayeel yab naakɔti kɔkɔ kpilib bi-pu.

²⁹U n̄n bí-bi yii: «Gaadi n̄ Rubeen naakɔti yab bin kɔkɔ sá bijanjaliibee yaa bāan̄, ní ni-kɔkɔ dūt̄i Jɔɔdan buŋɣu ki cūt̄i ján̄ kii ti-Dindaan n̄n tī mara puee ki fōō kitiŋee, ní dāá dū Galaadi tɪŋki kí tī-bi.

³⁰Ama bi yaa kaa dóm̄in̄ ki kūt̄i ni-pu ni jánee, Kanaan tɪŋkin ní bi làá tin yàkat̄i ni n̄ bi kɔkɔ atinjan.»

³¹Ní Gaadi n̄ Rubeen yab tí k̄í yii: «Ti-Dindaan n̄n pée bí tí ɣá puee, m̄in̄ ní ti làá ɣá.

³²Timbi ti-ba làá yòon̄ tɪjanjawan kí cū Kanaan tɪŋkin kí já kii ti-Dindaan n̄n tī-ti mara puee. Ama timbi tinjandi din bi làá tī-tee di sá Jɔɔdan buŋgbandi doo pú yal ní.»

³³Ní Mooyiisi dū Amɔɔr yab b̄ot̄iu Siiwɔn, n̄ Baasan yab b̄ot̄iu ɔɔgi timmu, n̄ ntimu mun gít̄i bí mu-kpaanceet̄i ki m̄ant̄i tú-muee ki tī Gaadi n̄ Rubeen naakɔtin yab, n̄ Jooseefi jipɔɔn Manasee naakooku dijandi yab.

³⁴Gaadi naakookun yab n̄n fāt̄i m̄án̄ Diibɔn n̄ Atarooti n̄ Arooweer timmu,

³⁵n̄ Atarooti-Soofan n̄ Yaseer n̄ Yoogeebeeya

³⁶n̄ Beeti-Niimra n̄ Beeti-Yaran timmu. Bi n̄n fāt̄i m̄án̄ ntimu gbanti kɔkɔ ní ki m̄án̄ agun ki m̄ant̄i tú-mu, ní ki m̄án̄ bi-piii n̄ bi-ɣoobui tikpuŋkpun.

- ³⁷Ní Rubeen naakookun yab fātì mán Yeeseebɔn nì Eelalee nì Kiiriyatayim
- ³⁸nì Neeboo nì Baal-Meeyɔn nì Siibima timmu. Boonee bi dāa kpántì ntimu gbanti yiŋŋi ki pú-mu ayimpɔɔn.
- ³⁹Ní Manasee jipɔɔn Makiir yab jáń nì Galaadi yab ki fōō bi-tiŋki, ní ki jìñ Amɔɔr yab bin nìn kóò ki-puee.
- ⁴⁰Ní Mooyiisi dū kitiŋ gbanti ki tī-bi bí nìn kín ki kóò.
- ⁴¹Manasee jipɔɔn Yayiir yab nìn cūtì jáń nì Amɔɔr timbilimmu kí fōō-mu, ní ki pú-mu diyindi yii Yayiir timbilimmu.
- ⁴²Ní Noobiya cūtì jáń ki fōō Keenaati tiŋki nì ki-timbilimmu, ní ki dū ún u-ba yindi ki pú kitiŋee yii Noobiya.

Nombres 33

Isirayeel yab nín kàal ki yíkí puee

- ¹Isirayeel yab nín nyán Eejipiti tiŋkin, Mooyiisi nì Aarɔn kpòotī-bi bi nóó tɔb akiti akiti pu ki kàal ki yíkí puee sè.
- ²Bi-saŋkindi poonee, ti-Dindaan yaa nìn dàkā-bi yii bí kàl laakin kí ñuŋfi kí nín nìkēe, Mooyiisi nìn ŋmà niin yindi ní. Bi nín nìn kàl kàl laakiŋyee yiŋŋi sèé.
- ³Isirayeel yab nìn yíkì Ramseesi, Eejipiti tiŋkin dibindi ŋmapeepeekaau iwiin saalku dal ní. Bi nìn jín Dilákatil jiŋaaliu kutaa wúntì ní bi tó bi-ba ki nyán Eejipiti yab ŋaan ki búntì ní bi kà ki kpèé-bi.
- ⁴Nyunti gbantee, Eejipiti yab bín nìn bí sīb bi-biseebiyaamu nninjabiyaamu mun ti-Dindaan nìn kūyee dee. Ti-Dindaan nìn ŋá mín kí dáal bi-waŋi tafal ní.
- ⁵Isirayeel yab yíkì Ramseese, ní ki cūtì kàl Sukooti.
- ⁶Bi yíkì Sukootee, ní ki cūtì kàl Eetaam, kuteeu kpaanyɔkɔ.
- ⁷Bi yíkì Eetaamee ní ki túlifi bi-boon ki dī Pii-Ayirooti, kitiŋ kin nì Baal-Seefɔn túl tɔbee, ní ki cūtì kàl Miigidoon nyɔkɔpu.
- ⁸Bi yíkì Pii-Ayirooti ní ki dūtì dimɔɔl, ki cōom iwiin ita Eetaam teekun ní ki dūu nyán Maara tiŋki pu ní ki kàl niin.
- ⁹Bi yíkì Maaree ní ki dūu bàñ Eeliim tiŋkin. Niin ní bi ká inyimbul saalaa nì ili nì ibafi imuŋku ita nì saalaa, ní ki gbíntì niin ki kàl.
- ¹⁰Bi yíkì Eeliimee ní ki cūtì kàl ki pìlìn Tikati mɔɔl.
- ¹¹Bi yíkì Tikati mɔɔl ceeyee ní ki cūtì kàl Siini teekun.
- ¹²Bi yíkì Siini teekunee ní ki cūtì kàl Doofika tiŋkin.
- ¹³Bi yíkì Doofikee ní ki cūtì kàl Aluusi tiŋkin.

- ¹⁴Bi yíki Aluusee ní ki cùtìi kāl Reefiidiim tiŋkin, laakin Isirayeel yab nìn bàñ nnyim kpá bí nyèe.
- ¹⁵Bi yíki Reefiidiimee ní ki cùtìi kāl Siinaayi teekun.
- ¹⁶Bi yíki Siinaayi teekunee ní ki cùtìi kāl Kiibirooti-Taafa tiŋkin.
- ¹⁷Bi yíki Kiibirooti-Taafee ní ki cùtìi kāl Aseerooti tiŋkin.
- ¹⁸Bi yíki Aseerootee ní ki cùtìi kāl Riitima tiŋkin.
- ¹⁹Bi yíki Riitimee ní ki cùtìi kāl Riimɔn-Peereesi tiŋkin.
- ²⁰Bi yíki Riimɔn-Peereesee ní ki cùtìi kāl Liibina tiŋkin.
- ²¹Bi yíki Liibinayee ní ki cùtìi kāl Riisa tiŋkin.
- ²²Bi yíki Riisayee ní ki cùtìi kāl Keeyeelata tiŋkin.
- ²³Bi yíki Keeyeelatayee ní ki cùtìi kāl Seefeer jool pu.
- ²⁴Bi yíki Seefeer jool puee ní ki cùtìi kāl Arada tiŋkin.
- ²⁵Bi yíki Aradayee ní ki cùtìi kāl Makeelooti tiŋkin.
- ²⁶Bi yíki Makeelootee ní ki cùtìi kāl Tayati tiŋkin.
- ²⁷Bi yíki Tayatee ní ki cùtìi kāl Teera tiŋkin.
- ²⁸Bi yíki Teerayee ní ki cùtìi kāl Miitika tiŋkin.
- ²⁹Bi yíki Miitikayee ní ki cùtìi kāl Yasimoonaa tiŋkin.
- ³⁰Bi yíki Yasimoonayee ní ki cùtìi kāl Mooseerooti tiŋkin.
- ³¹Bi yíki Mooseerootee ní ki cùtìi kāl Beenee-Yaakan tiŋkin.
- ³²Bi yíki Beenee-Yaakanee ní ki cùtìi kāl Yɔɔr-Giidigaadi tiŋkin.
- ³³Bi yíki Yɔɔr-Giidigaadee ní ki cùtìi kāl Yootibata tiŋkin.
- ³⁴Bi yíki Yootibatayee ní ki cùtìi kāl Abiroona tiŋkin.
- ³⁵Bi yíki Abiroonayee ní ki cùtìi kāl Eesiyɔn-Geebeer tiŋkin.
- ³⁶Bi yíki Eesiyɔn-Geebeeree ní ki cùtìi kāl Kadeesi tiŋkin, Siini teekun.
- ³⁷Bi yíki Kadeesee ní ki cùtìi kāl Yɔɔr jool pu, ki pìlìn Eedoom tiŋki kpaanyɔɔ.
- ³⁸Niinee ní usaraanɔkpil Aarɔn jóm Yɔɔr jool pu kii ti-Dindaan nín nìn tükū-u puee, ní ki kpîl niin. Isirayeel yab nín nyán kuyunɔ Eejipiti tiŋkinee, abin imunɔku ili, unɔmanɔmoonmooti wimpeepeekaanɔ dal ní u kpîl.
- ³⁹U nìn cáá abin dilaataal nì mmunɔku nì ata ní ki nín kpîl.

⁴⁰Niinee ní ukanaanja, Araadi yab botiu un nèn kóò Neegeeb, Kanaan tiŋkinee, gbɪl̩ yii Isirayeel yab tóobiń-u.

⁴¹Bi yíkì Yɔɔr jool puee ní ki cūtii kāl Salmoona tiŋkin.

⁴²Bi yíkì Salmoonayee ní ki cūtii kāl Puunɔn tiŋkin.

⁴³Bi yíkì Puunɔnyee ní ki cūtii kāl Oobooti tiŋkin.

⁴⁴Bi yíkì Oobootee ní ki cūtii kāl Yee-Abariim, Moowaab yab tiŋki kpaanyɔkɔ.

⁴⁵Bi yíkì Yee-Abariimee ní ki cūtii kāl Diibɔn-Gaadi tiŋkin.

⁴⁶Bi yíkì Diibɔn-Gaadee ní ki cūtii kāl Almɔn-Diibilatayiim tiŋkin.

⁴⁷Bi yíkì Almɔn-Diibilatayiimee ní ki cūtii kāl Abariim jooŋɔ pu, ki túl Neeboo.

⁴⁸Bi yíkì Abariim jooŋɔ puee ní ki cūtii kāl Moowaab tantakalin, an pìlìh Jɔɔdan buŋɔ ki túl Jeeriikoo tiŋki.

⁴⁹Ní bi kāl Jɔɔdan buŋgbandi ki yòon Beeti-Yeesimooti ki tin cáa sãa Afeel-Siitiim, Moowaab tantakalin.

Ti-Dindaan tĩ mara bí já kí fōō Kanaan tiŋki

⁵⁰Ti-Dindaan sòon nì Mooyiisi, Moowaab tantakal din túl Jeeriikooyee yii

⁵¹ú tükù Isirayeel yab yii: «Ni yaa dūtì Jɔɔdan buŋɔ ki kó Kanaan tiŋkinee,

⁵²ní já binib bin kóò kitiŋ gbanti poonee kɔkɔ kí cunnì ndan kí wàatĩ ni-ba, kí gbá kí kp̩t̩ bi-waani ŋin sá atankpeeyee kɔkɔ, kí gbá kí wìl̩ tikúti tin bi dūu mósó ki nántiń awaayee, ní kí b̩l̩ ipaan in pu bi cá ki jáań awaayee.

⁵³Ní fōō kitiŋ gbanti kí n̩n kíń ki kóò, di sá nimbi ní m dū kitiŋ gbanti ki tĩ ní n̩n kíń ki yì.

⁵⁴Ní dāá t̩ kasi ní an lēē kunaakoou kamaa n̩n máań dijandi diŋyee. Kunaakoou kun nib yaa w̩ikée, ní tĩ-bi kitiŋ n̩n w̩ikí, kun nib yaa kaa náańee, ní tĩ-bi án taa n̩n náań. Ní kunaakoou kamaa n̩n yì dijandi din bi tó kasi ku jínee. Ní yàkatĩmaan kí nóó n̩n ni-baabi naakoti n̩n sá puee.

⁵⁵Ama ni yaa kaa j̩n̩ binib bin kóò kitiŋ gbantinee ki cunnì ndan kí wàatĩ ni-bee, bin ni kíńee di dāa kpántí ikuŋkum ki sàatĩ ni-nimbiliŋ, ní ki dāa sá akuŋkunjal ki sàatĩ ni-takakalii. Bi làá dāá n̩n páb̩-ni kitiŋ kin ni làá cùú kāl nee poon.

⁵⁶Ní man n̩n bàà yòon kí dāal bi-tafal miŋyee, m dāá dūú dāal nimbi tafal.»

Nombres 34

Kanaan tiŋki kpaanyɔmmu

¹Ti-Dindaan bí Mooyiisi

²ń tī Isirayeel yab mara nee yii: «Ni yaa láa kó Kanaan tiŋkinee, kitiŋ kin m yóoń kí tī-ni ní nīn kíń ki yèe kpaanyɔmmu sò.

³Ni-tiŋki kpaanyɔkɔ kífí Siini teekun ŋgiil pú kí tin cáá gbèeń Eedoom tiŋki, ní kí fàtī yòoń ŋwìń nyalan̄ki pú kí cáá sã Nyaam mɔɔl ŋgiil pú.

⁴Ni-kpaanyɔkɔ làá fàtī fíń kí dī ŋgiil pú kí nīn jóm Akraabim gbantaŋki watil, kí dūú dī Siini teeku kí cáá sã Kadeesi Barneeya tiŋki ŋgiil pú, ní kí dūú dī Asaar-Adaar tiŋki watil, kí tin jītí Asimɔn tiŋkin,

⁵ní kí yòoń Asimɔn tiŋki kikpaanyɔkɔ kí fàtī dūú dī Eejipiti kpɛŋɔ kí tin cáá sã Meediiteerane tiŋkuu.

⁶Ŋwìń jeetilaŋki púee, ni-tiŋki kpaanyɔkɔ di sá Meediiteerane tiŋkuu.

⁷Ŋgan púee, ni-tiŋki kpaanyɔkɔ ń kíl Meediiteerane tiŋkuu kí nīn pée nóó mín kí nīn cáá cá áli Ɔɔr jool.

⁸Kí yòoń Ɔɔr jool pú kí dūú dī Yamati ní kikpaanyɔkɔ ń tin sã Seedaad.

⁹Ni-tiŋki kpaanyɔkɔ làá nìkí kí yòoń Siifirɔn tiŋki kí tin cáá sã Yatisaar-Eenan. Ni-tiŋki kpaanyɔkɔ nín sá pu ŋgan púee dee.

¹⁰Ŋwìń nyalan̄ki púee, ni-tiŋki kpaanyɔkɔ ń kíl Yatisaar-Eenan kí tin cáá sã Seefam tiŋki,

¹¹ní kí yòoń Seefam tiŋki kí nīn sìntī Riibila watil, Aayin tiŋki ŋwìń nyalan̄ki pú, ní kí yòoń niin kí nīn sìntī kí tin cáá sã Geeneesareeti mɔɔgbandi ŋwìń nyalan̄ki pú,

¹²ní kí yòoń niin kí nīn sìntī Jɔɔdan buŋɔ kí tin cáá sã Nyaam mɔɔl. Ni-tiŋki nín làá nīn cáá ŋkpaanyɔmu nì ntimu mun mǎntli tú-nee púee dee.»

¹³Ní Mooyiisi dū maree ki nāatī Isirayeel yab yii: «Kitiŋ nee ní ni làá tɔ kasi ní án lēe báa ŋma tinjandi kí tī-u. Ti-Dindaan di lēe ki síń yii u làá dū-kí kí tī tinaakɔti tiwa nì dijan̄dee.

¹⁴Di sá Rubeen naakooku dicaŋɔ yab, nì Gaadi naakooku dicaŋɔ yab, nì Manasee naakooku dijan̄di dicaŋɔ yab fōo bi-tinjan̄ɔ.

¹⁵Tinaakɔti tili nì dijan̄dee yab fōo bi-fakal Jɔɔdan buŋgbandi lapu pu ki túl Jeeriikoo tiŋki ŋwìń nyalan̄ki pú.»

Bikpilib bin làá yàkatī kitiŋee yiŋɔ

¹⁶Ti-Dindaan sòoń nì Mooyiisi ki bí-u yii:

¹⁷«Usaraaŋakpil Eeleeyasaar nì Nuuni jipɔɔn Joosuwa di làá yàkatī kitiŋ kí tī-ni.

¹⁸Ní lēe kunaakoou kamaa poon ukpil ubɔ kí kūtī bi-pu bí yàkatī kitiŋ.

¹⁹Bininjab gbanti yiŋɔ sò. Juuda naakookun niliu di sá Yeefunee jipɔɔn Kaaleeb.

- ²⁰Simeeyɔn naakookun niliu di sá Amiiyuudi jipɔɔn Seemuweel.
- ²¹Beenjameen naakookun niliu di sá Kiisilɔn jipɔɔn Eeliyaadi.
- ²²Daani naakookun niliu di sá Yoogilii jipɔɔn Buukii.
- ²³Jooseefi jipɔɔn Manasee naakookun niliu di sá Eefoodi jipɔɔn Yaniyeel.
- ²⁴Jooseefi jipɔɔn Eefiraayiim naakookun niliu di sá Siifitan jipɔɔn Keemuyeel.
- ²⁵Sabulɔn naakookun niliu di sá Paarnaki jipɔɔn Eeliisafan.
- ²⁶Isakaar naakookun niliu di sá Asaan jipɔɔn Paltiyeel.
- ²⁷Aseer naakookun niliu di sá Seeloomii jipɔɔn Ayiiwuudi.
- ²⁸Neefitalii naakookun niliu di sá Amiiyuudi jipɔɔn Peedayeel.»
- ²⁹Binib bin ti-Dindaan nɛn lēē bí yàkatī Kanaan tin̄ki kí tī Isirayeel yabee dee.

Nombres 35

Leefii naakookun yab timmu

- ¹Ti-Dindaan sòon nì Mooyiisi Moowaab tantakal din pìlìn Jɔɔdan ki túl Jeeriikoo tin̄kee ki bí-u yii:
- ²«Tùkù Isirayeel yab yii bí lēē bi-tinjan̄gi poon ntimu kí tī Leefii yab bí n̄n kóò. Bí dū ntimuee kpaanceetii mun kí tī-bi.
- ³Bí n̄n cáá ntimu ki kóò, ní ntimu gbanti kpaanceetii á n̄n sá ki tī bi-naai nì bi-wanti nì bi-waŋkuti tin kíñee kòkò.
- ⁴Ntimu mun ni làá tī-bee kpaanceetii waan̄gu á n̄n sá meetab alaataa aŋmoo kí màntí tū kitiŋ gundi.
- ⁵Ní ŋmàntí kitiŋ boon ŋwìín nyalaŋki pú meetab kutuku, ŋgiil pú meetab kutuku, ŋgan pú meetab kutuku ní ŋwìín jeetilaŋki pú meetab kutuku, ní kitiŋ á n̄n bí kansikin. Ikpaanceeti nín máaŋ kí n̄n bí pu kí màntí tū kitiŋee dee.
- ⁶Ni yaa láa tī Leefii yab ntimuee, ní dāá lēē ntimu muluu kí kūtì, mú n̄n sá laakin ní ubɔ yaa kaa nyí ki kūū unil, ú sàñ kí kó kí ŋmátée. Ní dāá kūtì-bi ntimu imun̄ku ili nì muli.
- ⁷Ntimu mun ni làá tī-bee kòkò dāa kpáfí ntimu imun̄ku ili nì munii ní, mu nì mu-kpaanceetii.
- ⁸Ni yaa làá lēē Isirayeel tinjan̄gi poon ntimu kí tī Leefii yabee, ní lēē bin timmu wīikée cee tikpil, ní kí lēē bin yɔmu kaa wīikée cee fiii. Kunaakoou kamaa á lēē ku-timmu kí nóó nì ku-tinjandi din ku fōōyee nín sá puee kí tī Leefii yab.»

Kitiŋ kin poon unikpɔl sán kí kóee

⁹Ti-Dindaan sòon nì Mooyiisi

¹⁰ú tükù Isirayeel yab yii: «Ni yaa láa dūtì Joodan bunḡu ki bàñ ki kó Kanaan tiḡkinee,

¹¹ní dāá lēē ntimu mubɔ, ubɔ yaa kaa nyí ki kūū unilee, ú sàh kí kó.

¹²Ntimuee di dāa sá un kūū unilee balilaḡki ní un nabiki bi kūūyee n̄ taa ḡmā kí kpò-u kí tò ipòntoon samaa kaa láá sòon u-bòti.

¹³Ní dāá lēē ntimu muluu mun poon ní binib làá n̄n sán ki kóòyee.

¹⁴Ní dāá lēē ntimu muta Joodan bunḡbandi lapu pu, ní kí lēē ntimu muta Kanaan tiḡkin. Ntimu gbantee n̄ n̄n sá ni-balilaḡki.

¹⁵Ntimu muluuyee làá n̄n sá kibalilaḡ ki tī Isirayeel yab n̄ binicambi bin kóò bi-ceeyee n̄ bisaḡkinliibi bin túutì bi-puee. Bi-kansikinee un kaa nyí ki kūū unilee n̄ sàh kí kó niin.

¹⁶«Ubo yaa dū tikúti wanti ki fáá ki kūū unilee, u sá unikpɔl ní, bí kpò udaan.

¹⁷U yaa dū ditaḡkpɔl din ḡñh kí kpò unilee ki yá u-juti ní u kp̄yee, udaan sá unikpɔl, bí kpò u mun.

¹⁸U yaa tí dū ndɔ ḡun ḡñh kí kpò unilee ki tó u-juti ní u kp̄yee, udaan sá unikpɔl, bí kpò u mun.

¹⁹Unil un bi kūūyee nabiki kin máah kí tò ipòntoonee di máah kí kpò unikpɔlee kí tò ipòntoon. Laakin ní u yaa pée ká-uee, u ḡñh kí kpò-u.

²⁰Án yaa sá n̄ kináḡ ní ubɔ téé u-juti mpon ní u lítì ki kp̄l, áá u díkí-u tiba pu ní ki dū tiba ki fáá-u ní u kp̄yee,

²¹án yaa ti sá n̄ kudòḡu ní u fáá-u ní u kp̄yee, un kūū u-jutee máah ḡkúm, u sá unikpɔl ní. Un u kūūyee nabiki kin máah kí tò ipòntoonee yaa pée ká-u laakiḡyee, ú kpò-u kí tò ipòntoon.

²²«Ama án yaa sá yìkíḷ yikil, waa ná-u, kudòḡu kubɔ mun kpá bi-kansikin ní u téé udaan áá u dū tiba ki yá-u ní an dūu kpántì ḡkúmee,

²³áá ditaḡkpɔl din ḡñh kí kpò unilee ní u tó, ama ní kaa nyí yii ubɔ bí laakin u tó ditaḡkpalee ní an cúú ubɔ ní udaan kp̄l. An yaa kaa sá yii u ná-u áá u là kí ḡá-u tikpitiḷ tibee,

²⁴samaa n̄ kpāfi kí dī mara nee pu kí sòon kí ḡāḡkì un kūū unil kaa nyée n̄ un làá tò ipòntoonee kansikin.

²⁵Samaa n̄ fī un kó tibótinee un làá tò ipòntoonee ḡaan, ní kí ḡiñh-u kitḡ kin poon bin kūū binibee sán ki kóòyee. «Ú n̄n bí niin kí n̄n cí usaraanḡkpil un bi lēē ki dū ḡkpam ki sītì u-puee yaa láa kp̄yee.

- ²⁶Ama unikpɔlee yaa nyán kitiŋ kin bi lēē bí nīn sán ki kóòyee poon,
- ²⁷ní un làá tò ipɔntoonee ká-u laaba, kaa sá kitiŋ kin bi sán ki kóòyee poon ní ki kũũ-uee, waa ŋá ikpiti.
- ²⁸An sá unikpɔlee ń gbíntí kí nīn ká kitiŋ kin poon u sán ki kóee kí nīn cí usaraaŋakpil kúm. Ún kúm boonee, u ŋũn kí gítín u-tiŋkin.
- ²⁹«Tibɔti nee ń nīn sá dibɔkpaal ki tī ni nì ni-biyaamu, laakin kamaa ni yaa bàñ ki làá nīn kóòyee.
- ³⁰«Báà nnikpaakoon yaa pée yānti ki sá ŋuŋyee, ní ká biseeradambi ń nīn wīkí kí wàatī kí nín kpò unikpɔl. Ní taa kpò ubɔ unibaanti seerau pu.
- ³¹Ní taa fōo kunimbiŋmiiu kubɔ un kũũ unil ki máaŋ ŋkúmee cee kí gíiŋ-u kí líí, ní kpò-u.
- ³²Ní taa tí fōo u-cee animbil kí dākà-u nsan ú sán kí cùú kó kitiŋ kin poon binikpɔliibi sán ki kóòyee, áá kí yànti ú gítín kí nīn kóò u-tiŋkin ŋyunti ŋun ní usaraaŋakpil kaa láá kpíyee.
- ³³«Ní taa láa kón kitiŋ kin poon ni làá dāá nīn kóòyee tijɔkɔndi. Di sá yii fatiku di kōntí kitiŋ tijɔkɔndi. Tiba kaa ŋũn kí fíntí un bi kũũyee fatikuu, see un kũũ-uee fatikuu baba di ŋũn kí fíntí.
- ³⁴Ní taa láa kón kitiŋ kin poon ni làá dāá nīn kóòyee tijɔkɔndi, kun puee m kóò ki-poon ní. Di sá yii man di sá ni-Dindaan, ní ki kóò Isirayeel yab kansikin.»

Nombres 36

Bisapɔmbi bin fōo bi-baa tiŋki difakalee camɔndi

- ¹Jooseefi naantiibi nīn dómín ki ká Mooyiisi nì Isirayeel yab tindaŋkpilib nì tinaakɔti kpilib. Bín di nīn sá Manasee naantiuu Galaadi, Makiir jipɔɔn maaliŋun dicaŋŋi kpilib.
- ²Bi nīn bí yii: «Ti-Dindaan di tī sii ti-kpiliu mara yii Isirayeel yab ń tō kasi ní báá ŋma ń jī ditinjandi dín làá nīn sá u-fakalee. Ti-Dindaan di tí tī-si mara yii á dū ti-nabiki Seeloofaadi tinjandi kí tī u-bisalib difakal.
- ³Bi yaa món Isirayeel yab naakooku kubɔ poon niliuee, timbi naakooku tinjandi yíkì ti-cee dee ki cūti kúti kunaakoou kun poon bi mōnee tinjandi pu. Mimmee ditinjandi dín bi tī timbi difakalee bātì dee.
- ⁴Dibatɔl bindi yaa bāaŋee, bín tinjandi làá cùú dūú kūtì kunaakoou kun poon bi mōnee, ní timbi baabi tinjandi ń bàtì ti-naakookun.»
- ⁵Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi ń tükù Isirayeel yab tibɔti nee yii: «Jooseefi naantiibi naakookun yab cáá ibaamɔn.

⁶Mara un man ni-Dindaan tī Seeloofaadi bisalibee sèé. Bi ṇūh kí mōh un ní bi yaa lèe, ama án nīn sá bi-baa naakookun bi nín pēē pēē mmaal puee niliu ubo.

⁷Bi yaa mōh mimmee, kunaakoou kubɔ tinjandi kaa ti yíkí kí cùú kūtì kubɔ pu, ama Isirayeel yab báà ṇma n nīn ṇúb u-baa naakooku tinjandi.

⁸Isirayeel naakoti poon ubisati ubo yaa fōo u-baa tinjandi difakalee, ú fātí mōh u-baa naakookun bi nín pēē pēē mmaal puee niliu ubo. Mimmee Isirayeel yab báà ṇma làá nīn ṇúb u-baa naakooku tinjandi.

⁹Kunaakoou kubɔ tinjandi n taa yíkí pótí kubɔ poon, ama Isirayeel yab báà ṇma n nīn pēē ṇúb u-baa naakooku tinjandi nín sá puee.»

¹⁰Ní Seeloofaadi bisalib ṇá kii ti-Dindaan nín tī Mooyiisi mara yii bí ṇá puee.

¹¹Niinee Maala nī Tiirsa nī ɔgila nī Miilka nī Nɔɔwa mōh bi-baa nabiyaamu jipɔmbi.

¹²Bi nīn mōh Jooseefi jipɔɔn Manasee naakookun yab, ní bi-tinjandi dīn bi fōo difakalee gbínti bi-baa maaliṇun.

¹³Abɔkpaa nī marab bin ti-Dindaan nīn dī Mooyiisi pu ki tī Isirayeel yab Moowaab tantakalin, Jɔɔdan bungbandi ki túl Jeeriikoo tiṇkee dee.

Deutéronome

Deutéronome 1

MOOYIISI SÒOŊ MPEEPEEKAAM UNIMBŌTI MARAB PU (1.1–4.43)

¹Kugboŋu nee di sá tibŋti tin Mooyiisi n̄n sòoŋ n̄ Isirayeel yab kɔkɔ nyunti ŋun baa n̄n dá láá dūti Jɔɔdan buŋɔ, ki n̄n dá láá bí Arabaa teeku puee. Kuteeu gbanti n̄n dō kitiŋ kin bi yī Suufee caŋin, ní ki n̄n bí Paaran tiŋki n̄ Toofeel n̄ Laaban n̄ Aseerooti n̄ Dii-Saab timmu kansikin.

²(Kí nyā Ooreeb jool kí dūú dī Seeyiir jool pú kí cù Kadeesi Barneeya tiŋkinee, an sá iwiin saalaa n̄ ŋubɔ saŋkindi ní.)

³Bi n̄n nyāń Eejipiti tiŋkin boon abin imuŋku ili, iŋmal saalaa n̄ ubo wimpeepeekaŋu dalee, ní Mooyiisi dū tibŋti tin ti-Dindaan n̄n kpáafi-u ú dūú tükù Isirayeel yabee ki nāati-bi.

⁴Mooyiisi n̄n jáń ki pɔɔkiñ Amɔɔr yab bɔtiu Siiwɔn un n̄n kóò Asibɔn tiŋkinee, ki jáń ki pɔɔkiñ Baasan bɔtiu Ɔɔgi un n̄n kóò Asitarooti, Eedreeyii tiŋkinee, boon ní u n̄n dū tibŋti gbanti ki nāati Isirayeel yab.

⁵Bi n̄n dá láá bí Moowaab tiŋkin kaa láá dūti Jɔɔdan buŋɔ ní Mooyiisi kí ki bíi cántí Unimbŋti marab n̄ u-dàkatam taapu ki tükù-bi. U n̄n bí-bi yii:

Unimbŋti pú Isirayeel yab nsan bí yīki

⁶Ti-Dindaan ti-Nimbŋtiu n̄n sòoŋ n̄ ti Ooreeb jool pu. U n̄n lī yii: «Ni kāl dijool nee pu ki yúnti.

⁷Yíkìmaan kí n̄n cá Amɔɔr yab n̄n kóò ajoin tiŋki kinee. Níñ cámaan ntimu mun mānti tú-ŋee poon, Arabaa teekun n̄ ajoin ŋin mun dī-kuee ni. Ní càatìmaan kí cù Seefeelaa paal pu n̄ Neegeeb teekun, n̄ kitiŋ kin dō dimɔɔgbandee, kí bà Kanaan yab n̄ Leebanɔn timmun, kí cáá sã Eefiraati buŋkpaanɔ.

⁸Kpèèmaan, m dū kitiŋ nee ki tī-ni. Níñ cámaan kí fōo kitiŋ kin ní man ni-Dindaan n̄n pōon kí tī ni-naanjab Abraam n̄ Isaaki n̄ Jaakɔb n̄ bi-naantiibi bin làá dāá páanní boonee.»

Mooyiisi kãñ bibɔsoonliibi

⁹Niinee ní Mooyiisi n̄kī ki lī yii: «M n̄n tükū-ni ŋwiin gbanti yii ni sá diwanguł din nyim tikpilee ki tī-mi m̄ ŋmā kí túń m-baba.

¹⁰Ti-Dindaan ni-Nimbŋtiu yānti dín nee, ni būti ki kín ki wīkí kii iŋmalbijaa in bí kutaa puee.

¹¹M mée yii ti-Dindaan ni-naanjab Nimbŋtiu n̄ yānti ní m̄tī b̄tī m̄n ŋfunyɔm kutuku pu, ní kí bliñ ni-boon kii u n̄n n̄n pōon-ni puee.

¹²Ama mana ní m làá ŋmā kí túń ni-ŋiŋɔ n̄ ni-boli kí n̄n sòon ni-bŋti m-baba?

¹³An puee ní lēē kunaakoou kamaa poon binib bin cáá dinyil ki cáá iciin ki gbìl tiboti taapuee, m̄ dū-bi kí kpántí ni-yidambi.»

¹⁴Ní ni kíf-mi yii: «A nín bí yii tí n̄á puee n̄āñ.»

¹⁵Mín ní m dū ni-naakotin yidambi, binib bin cáá dinyil bi nyí bi-puee, ki kpánti ni-kpootiliibi. Biba sá binib kutuku ubo kpootiliibi, biba sá binib dilaataal kpootiliibi, biba sá binib imuŋku ili n̄i saalaa kpootiliibi, biba sá binib saalaa kpootiliibi. M n̄in lēē biba mun bí n̄in kpèé ni-naakoti poon b̄oti.

¹⁶Niinee ní m kpáafi ni-bosoonliibi nyunti gbanti yii: «Ni-nabiyaamu yaa cááñ-ni tiboti ní s̄oñee, ní p̄ilifimaan-bi. Isirayeel yab kansikin ubo n̄i u-nabiki àà unicaan un kòò ni-puee kansikin ní tiboti yaa bí ní bi cááñ-ti ní s̄oñee, ní s̄oñ-ti n̄i ibaam̄on.

¹⁷Taa n̄in cáamaan digàntil ibosoon poon. An yaa sá kibikaaa, unikpaanaaa, ní p̄ilifiñ bi-koko mbaantiim. Taa f̄an̄kimaan báà ubo, kun puee Unimb̄oti di ȳi ibosoon ki làà s̄oñ kí t̄i-ni. Tiboti tin yaa p̄ō ki t̄i-nee, ní cááñ-ti m-cee m̄ kpèè-ti.»

¹⁸Mín ní m n̄in kpáafi-ni, n̄wiin gbanti tin koko ni máañ kí n̄ee.

Isirayeel yab ȳintiñ Unimb̄oti

¹⁹Mín boonee ní ti ȳikì Ooreeb jool taapu ki kí Am̄or yab jool saŋgu kii ti-Dindaan ti-Nimb̄otiu n̄in n̄in t̄i-ti mara puee. Kii ni n̄in nyí puee, ti n̄in dū d̄i kuteeu kun nimbi ni-ba ká ku sá kukpaan̄gu ki nyāŋk̄ee pu ní ki tin nyāñ Kadeesi Barneeya t̄iŋki.

²⁰Niinee ní m t̄ukū-ni yii: «K̄oŋk̄on̄nee, ni b̄āñ Am̄or yab joon̄gi pu dee. Kitiŋ gbanti ní ti-Dindaan ti-Nimb̄otiu dū t̄i-ti.

²¹Kpèèmaan, ti-Dindaan ni-Nimb̄otiu dū kitiŋ nee ki t̄i-ni. Mín puee, cùú f̄ōmaan-kì kí n̄in k̄in ki ȳi kii ti-Dindaan, ni-baabi Nimb̄otiu n̄in n̄in t̄ukū-ni puee. Ní taa p̄ee f̄an̄kimaan, kí taa yānti ni-wunti n̄i ȳōt̄i!»

²²Niinee ní ni-koko s̄ut̄in ki p̄il-mi ki l̄i yii: «Tí t̄ōmaan binib ti-nyok̄opu bí cù kí kpèè kitiŋ gbanti n̄in bí puee. Bi yaa c̄ut̄i ki f̄at̄i ḡit̄in ti-ceeyee, bí t̄uk̄u-ti nsan n̄un ti máañ kí d̄ee n̄i n̄timu mun poon ti c̄ee n̄in bí puee.»

²³Ni l̄i mimmee ní m ká yii mín k̄it̄i ní m lēē ni-kansikin binib saalaa n̄i bili, kunaakoou kamaa poon unil ubo ubo.

²⁴Niinee ní bi kí dijool saŋgu ki tin nyāñ Eeskool tantakal pu, ki kp̄ē kitiŋee n̄in bí puee koko.

²⁵Bi kp̄ē kitiŋee mín ki dóoyee ní ki k̄it̄i kitiŋ gbanti sufii biliŋ ki cááñ ti-cee. Bi n̄in f̄at̄i ḡit̄in ti-ceeyee ní bi l̄i yii: «Kitiŋ kin ti-Dindaan ti-Nimb̄otiu dū t̄i-tee baasii n̄āñ ní!»

26 Nì mín kòkòee, ni yî kaa cùtì ní ki ná mpòogbifin kaa ná ti-Dindaan ni-Nimbòtiunín bí yîi ní ná puee.

27 Ni kí ki bí gbùkuṁ ni-tantib poon ki lì yîi: «Kinán ní ti-Dindaan ná-ti ní ki nyántiṁ-ti Eejipiti tiṁkin kí dū-ti kí ná Amòor yab ṁaan bí kpò kí céetí-ti!

28 Ba pu ní tí cù niin ní? Ti-nabiyaamu mun nyánní niinee mun bíl ti-pòbiling ki lì yîi: <Binib bin kòò kitiṁ gbantinee pòò ní ki sá tinikpaandi ki jítiṁ timbi, ní bi-timmu sá ntiṁkpaamu, ní agun ṁin bi máṁ ki mánti tú-muee fòkò ki tin sàā kutagbòṁu.> Ní bi gíti lì yîi: <Áli gba ti ká Anaaki yab tinikpaandi niin!>»

29 Ama ní m tükū-ni yîi: «Ni-pòbiling ṁ taa bíl. Ní taa pée fàṁkìmaan-bi!

30 Ti-Dindaan ni-Nimbòtiun lī ni-nyòkòpuee di yì dikòndi ki làá já kí tī-ni kii u nín nín ná pu ki tī-ni ṁyunti ṁun ni nín dáá bí Eejipiti tiṁkinee, nimbi ni-ba nimbil ká mín,

31 ní kuteeunee ni gíti ká mín. Kí yòòṁ ṁwiin ṁun ni yíkiṁ Eejipiti tiṁkin ki dāa bāāṁ mpaan ṁun pu ni bí dín neeyee, ti-Dindaan ni-Nimbòtiun di wún ni-pu kii unil nín wún u-biki pu miṁyee.»

32 Nì mín kòkòee, naa dū ni-mákal ki páāṁ ti-Dindaan ni-Nimbòtiun pu.

33 Too, ni-Nimbòtiun gbanti mun di nín lī ni-nyòkòpu, ní ki nín nyàāṁ-ni mpaan ni kàāṁ ki ṁṁṁfī. Úṁ ubaantee di nín tí cáá ṁṁmi ki ṁmíntí-ni nsan ṁun ni dēe kunyeeu, ní ki cáá ditagbandi ki dàkà-ni nsan ṁwiimpu.

34 Ti-Dindaan nín gbīṁ tin ni nín sòòṁee ní ki gí diṁuul ki pūti ki lì yîi:

35 «Binikpitib nee kansikin ubò kpá kí wāl kitimmòntii kin m nín pòòṁ kí tī bi-naanjabee,

36 asee Yeefunee jipòon Kaaleeb baba di làá wāl-kì. Úṁ nì u-biyaamu ní m làá dū kitiṁ kin pu u còòṁee kí tī, kun puee u ná min ní m lèe kòkò.»

37 An ná mimmee ní ti-Dindaan gí ma mun pu diṁuul ni-pu ní ki lì yîi: «Si mun, a kpá kí kó kitiṁee poon.

38 Ama Nuuni jipòon Joosuwa un tútún-see di làá cù niin. Mín puee á tī-u kunyannyaau, kun puee ún di làá cáá Isirayeel yab kí kòṁ kitiṁ gbantin.

39 Ni-biyaamu mun ni cáá yîi mu làá kpántí iyumbu kí tī ni-nannanliibee, ni-biyaamu mun kaa nyí dín pu kí gánti tiṁan nì tikpitilee, múṁ gba di làá cù kitiṁ gbantin. Mún ní m làá dū kitiṁ gbanti kí tī mú nín kíṁ ki yì.

40 Nimbee, fàtīmaan ni-boon kí cùú dī Tikati mòol saṁṁu kí nín gíti kuteeu watil pú.»

41 Niinee ní ni kí-mi yîi: «Ti yíntiṁ ti-Dindaan. Kòṁkòṁnee ti làá cù dikòndi kii ti-Dindaan ti-Nimbòtiunín bí yîi tí ná puee.» Ni lī mimmee ní bàā ṁma yòòṁ u-janjawanti ki bàā dākafi yîi an làá nín sá sòkòṁmii ní ṁmā kí já kí fòò ajoon pu tiṁki.

⁴²Ama ní ti-Dindaan bí-mi yii: «Tùkù-bi bí taa cù ní kaa nín jáń, di sá yii maa làá nín bí bi-kansikin. Bí taa yànti bi-nannanliibi ń já kí pɔ̀ɔ̀kiń-bi.»

⁴³Ní m dū tibotee ki tükū-ni, ama ní naa pílifiń-mi. Ní min kɔ̀kɔ̀ ti-Dindaan kpáafi-nee, naa pée fātì tó-u ní ki ńá dilambil ki nín jóm ajoin tĩkin.

⁴⁴Nyunti ńun Amɔ̀ɔ̀r yab bin kóò ajoin pu niinee ká-nee ní bi nyánní, ki kītì ki bīiń ni-boon kii dinańgbansikpuuloolee, ki jáń ki pɔ̀ɔ̀kiń-ni sɔ̀kɔ̀ sɔ̀kɔ̀ ki kí Seeyiir tĩki ki tin nyáń Ɔrìma tĩki.

⁴⁵Ní fātì bāańee ní ki sún ki yálin̄kì ti-Dindaan nimbiin, ama ti-Dindaan kaa fātì kpē-ńi gba ní kaa nín gbìl tin ni sòńee.

⁴⁶Niinee ní ni kpáá ki kāl Kadeesi tĩkin ki yúntì tikpil.

Deutéronome 2

¹Boonee ní ti fātì ti-boon, ki yōń Tikati mɔ̀ɔ̀l sańu, ki dū dī kuteeun kii ti-Dindaan nín nín tükū-mi puee. Ti nín dū iwiin kupaaú ní ki pée bí ki mánti Seeyiir jool.

Isirayeel yab jiti Eedoom ni Moowaab ni Amɔ̀n yab timmu pu

²Dalbee, ní ti-Dindaan bí-mi yii:

³«Ni cōm̄ ki gón dijool nee an yúntì. Kɔ̀ńkɔ̀ńnee fātì kí túlmaan ńgan pú.»

⁴Ní ti-Dindaan giti tí bí-mi yii m kpáafi-ni yii, ni làá jiti ni-nabiyaamu Eesayuu naantiibi tĩki Seeyiir. Bi yaa ká-nee, bi làá fàńkì, ama nimbee, ní cúumaan ni-ba.

⁵Ní taa táká-bi tiboti ní kaa nín jáń nì bi, kun puee maa làá dū bi-tĩki dijandi fiiyee gba kí tī-ni. Báà laakin ni làá dū ni-taąi kí síínee gba, maa làá tī-ni. Di sá yii Seeyiir joon̄ji tĩkee, Eesayuu naantiibi ní m dū tī.

⁶Ní ni-nimbiliń ní ni làá dā tijin bi-cee kí jī. Ki kpáań nnyim min ni làá nyɔ̀ee, ni làá dā-mi ní kí nín ká kí nyɔ̀.

⁷Kun puee ti-Dindaan ni-Nimbɔ̀tiu bīiń ni-tuun̄ji kɔ̀kɔ̀ pu, ki wún ni-pu nyunti ńun ni cōm̄ ki jiti kuteekpaan̄u nee puee. Abin imun̄ku ili sò, ti-Dindaan ni-Nimbɔ̀tiu nín bí ni-ceeyee, tiba nì tiba kaa lóò-ni.

⁸Ti jiti Seeyiir tĩkin laakin ti-nabiyaamu Eesayuu naantiibi kóòyee, ní ti nóó Arabaa teeku sańu ńun cá Eelaati nì Eesiyon Gabeer timmune, ní ki fātì dū dī Moowaab teeku sańu.

⁹Ní ti-Dindaan bí-mi yii: «Ní taa táká Moowaab yab tiboti ní kaa nín jáń nì bi, di sá yii maa làá tī-ni bi-tĩki dijandi báà fiiyee gba. Kun puee m dū Aari tĩki ki tī Looti naantiibi ní bí nín kín ki yì.»

¹⁰(Doooyee, Eem yab di nín kóò niin. Eem yab gbanti nín sá tinikpaandi, ki nín wīkí ní ki nín sá tinifɔ̀kɔ̀l kii Anaaki yabee.

11 Binib biba n̄n cáá-bi ki t̄l Reefa yab ní kii Anaaki yabee, ama Moowaab yab n̄n ȳl-bi Eem yab ní.

12 Dooooyee Koor yab di n̄n kóò Seeyiir t̄nkin, ama ní Eesayuu naantiibi k̄ū ki céet̄-bi, ní ki f̄ō bi-t̄nki ki k̄n ki kóò niin, kii Isirayeel yab n̄n n̄n ḡa pu ki f̄ō kit̄n kin ti-Dindaan d̄ū t̄l-bi bí n̄n k̄n ki yèe puee.)

13 Ní ti-Dindaan tí bí yii: «K̄n̄k̄n̄nee, ȳk̄mān kí d̄t̄ Seereedi b̄mbiki.» Niinee ní ti ȳk̄ ki d̄t̄ Seereedi b̄mbiki.

14 Kí yòon̄ ḡwiin ḡun ti ȳk̄ Kadeesi Barneeya kí cáá s̄ā ḡwiin ḡun ti d̄t̄ Seereedi b̄mbikee, abin nyán̄ ali kpá imun̄ku ili ní. Nyunti gbantee, bininjab bin n̄n b̄n̄ kí c̄u kujaau k̄k̄ kp̄l kii ti-Dindaan n̄n n̄n p̄t̄ puee.

15 Ti-Dindaan u-ba di n̄n k̄ū ki céet̄-bi m̄b̄ ki nyánt̄ u-nibool̄u kansikin, báa ub̄ kaa n̄n k̄n̄.

16 Nyunti ḡun ní bininjab bin n̄n b̄n̄ kí c̄u kujaau ti-Dindaan nibool̄u kansikinee k̄k̄ kp̄yee,

17 ní ti-Dindaan bí-mi yii:

18 «D̄n̄ nee, ni láá d̄ Aari t̄nki san̄u kí j̄t̄ Moowaab t̄nki pu,

19 ní kí tin nyā Am̄n yab pu. Ní taa táká-bi tib̄t̄ ní kaa n̄n j̄án̄ n̄ bi. Kun puee maa láá t̄l-ni Am̄n yab t̄nki báa dijandi f̄ii gba, di sá yii Looti naantiibi ní m̄ d̄ kit̄n gbanti ki t̄l bí n̄n ȳl.»

20 (Binib biba n̄n d̄akaf̄ yii, dooooyee Reefa yab di n̄n ȳ kit̄n gbanti ki kóò. Am̄n yab n̄n ȳl-bi yii Samsuum yab ní.

21 Binibee n̄n cáá m̄p̄n, ní ki w̄ik̄ tikpil ki sá tinif̄k̄l mun, kii Anaaki yabee. Ama ti-Dindaan n̄n k̄ū ki céet̄-bi ní Am̄n yab f̄ō bi-t̄nki ki k̄n ki kóò.

22 Ti-Dindaan n̄n p̄e tí ḡa m̄n̄ mbaantiim ní ki t̄l Eesayuu naantiibi Eedoom yab bin kóò Seeyiir t̄nkinee. U n̄n k̄ū ki céet̄ Ooni yab ki f̄ō bi-t̄nki ki t̄l-bi, ní b̄n̄ j̄n̄-k̄ ki k̄n ki kóò niin ki d̄ā s̄ā d̄n̄.

23 M̄n̄ mbaantiim ní binib biba nyán̄n̄ Kafitoor t̄nkin ki k̄ū ki céet̄ Aafi yab bin n̄n kóò ntimbilimu mun n̄n bí Gaasaa t̄nkinee, ní ki f̄ō bi-t̄nki ki k̄n ki kóò.)

24 Ní ti-Dindaan l̄i yii: «Ȳk̄mān kí kí nsan kí d̄t̄ Arin̄n b̄mbiki. Kp̄èemān, m̄ d̄ Eesb̄n̄ b̄t̄iu Siiw̄n uam̄̄rja n̄ u-t̄nki ki ḡa ni-ḡaan. Bóóbmān dik̄ndi kí j̄án̄-u kí f̄ō u-t̄nki.

25 Kí yòon̄ d̄n̄ kí n̄n c̄e, m̄ láá yánt̄ anibul ḡn̄ k̄k̄ bí kit̄n puee ḡ f̄an̄k̄-ni. Bi yaa láa p̄e gb̄l̄ ni-puee, dinyoondi d̄ā c̄ut̄-bi ní bi-wunti j̄k̄ ki gb̄ā kp̄akpakpa.»

Isirayeel yab j̄án̄ ki f̄ō ub̄t̄i Siiw̄n t̄nki

²⁶Niinee ní m dū binib ki tú doooo Kideemooti teeku bí cù kí sòòn nì Siiwɔn, Eesbɔn bɔtiu nì ɲgbansɔŋfi poon kí tùkù-u yii:

²⁷«Pɔ-ti nsan tí jītí a-tiŋki pu. Ti làá nīn pée tàkā didandi ní cáaa kí jītí. Taa làá pàatī ɲgan púɔɔ, kaa làá kpòotī kí cù ɲgiil pú.

²⁸Nì ti-nimbiliŋ ní ti làá dā tijin kí jī ní kí dā nnyim mun kí nyò. Kun ti pée là a-ceeyee di sá á pɔ-ti nsan tí còòn kí jītí a-tiŋki pu.

²⁹Kpèè, Eesayuu yab bin kóò Seeyiir tiŋkinee nì Moowaab yab bin mun kóò Aari tiŋkinee pú-ti nsan ti jītí bi-timmu pu. An puee ti pée là yii á yàntī tí jītí a-tiŋki pu kí tin dùtī Jɔɔdan buŋɲu kí kó kitiŋ kin ní ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu làá dūú tī-tee poon ní.»

³⁰Ama Eesbɔn bɔtiu Siiwɔn nīn yī kaa pú-ti nsan tí jītí u-tiŋki pu, di sá yii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nīn pɔ̀kì u-tafal nì u-pɔ̀bil. U nīn ɲá mín kí dū u-tiŋki kí ɲá ni-ɲaan kii dīn pu nee ni nīn lafun yì-kì pu nan ní.

³¹Niinee ní ti-Dindaan bí-mi yii: «Kpèè, kɔ̀ɲkɔ̀nnée m dū Siiwɔn nì u-tiŋki ki ɲá ni-ɲaan. Kí kí jámaan kí fōō u-tiŋki kí nīn kíŋ ki yì.»

³²Niinee ní Siiwɔn nì u-janjakitil kɔ̀kɔ̀ nyánní kí já nì ti Yaasa tiŋkin.

³³Ama ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu nīn dū-u ki ɲá ti-ɲaan ní ti jáŋ ki pɔ̀kìŋ u nì u-jipɔ̀mbi nì u-samaau kɔ̀kɔ̀.

³⁴Niinee ní ti fōō u-timmu kɔ̀kɔ̀ ní ki kūū ki céetì mu-nib kɔ̀kɔ̀. Uninjeeeee, unimpueeee, kibikeeee, báà unil kaa nīn kíŋ.

³⁵Tin timbi ti-ba nīn pée yōoŋee di nīn sá tiwaŋkuti nì tigaajawan tin ti nīn ká ntimu gbanti poonee.

³⁶Kí yòoŋ Arooweer tiŋki kin bí Arinɔn buŋbandee nì kitiŋ kin mun bí Arinɔn tantakalin kí cáá sāā Galaadee, kitiŋ kiba kaa nīn kíŋ taa ɲún ki jáŋ ki fōō-kì, di sá yii ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu nīn dū mu-kɔ̀kɔ̀ ki ɲá ti-ɲaan ní.

³⁷Asee Amɔn yab tiŋki nì ntimu mun nīn bí Yaabɔki buŋbaŋŋee nì ntimu mun bí ajoonnee nì laakin ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu nīn kpáafi-ti yii tí taa gbēēyee baba ní taa nīn fōō.

Deutéronome 3

Isirayeel yab jáŋ ki pɔ̀kìŋ Baasan bɔtiu Ɔɔgi

¹Mín boonee ní ti kí Baasan saŋɲu ki nīn cá. Nyunti ɲun Baasan bɔtiu Ɔɔgi ká-tee ní u nì u-samaau kɔ̀kɔ̀ kintì-ti Eedreeyii tiŋkin kí já nì ti.

²Niinee ní ti-Dindaan bí-mi yii: «Taa fàŋkì-u, kun puee m dū-u ki ɲá a-ɲaan ki kpáaŋ u-samaau kɔ̀kɔ̀ nì u-tiŋki. Kii a nīn ɲá Amɔɔr yab bɔtiu Siiwɔn un nīn kóò Eesbɔn tiŋkin puee, mín ní á ɲá u mun.»

³Ní ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu dū Baasan ɔtiu ɔɔgi mun nì u-samaau kɔkɔ ki ɲá ti-ɲaan ní ti kũũ ki céetì-bi múb, kaa kìn báà ubɔ.

⁴Niinee ní ti fōō u-timmu kɔkɔ. Báà kitiɲ kaa nìn kìn taa fōō u-ɲaan. Ntimu gbanti nìn nyán imuɲku ita, Argoob laguɲku kɔkɔn, Baasan tiɲkin, laakin ɔɔgi jín dibeelee.

⁵Bi nìn mán aguɲfɔkɔ ki mǎntìi tú ntimu gbanti kɔkɔ. Mu nìn cáá mpunyɔmu nì tikpàlkaal. Ama ntimbilimu tikpil mun nìn bí baa nìn mán agun ki tú-mu.

⁶Ti nìn nāaɲ ntimu gbanti kɔkɔ ní ki kũũ ki céetì mu-nib kɔkɔ, bininjab nì binimpoobi nì mbiyaamu, kii ti nín nìn ɲá Eesɔn ɔtiu Siiwɔn puee.

⁷Ama ti nìn yōoɲ tiwaɲkuti nì tiguaajawan tin ti nìn jáń ki fōō ntimu gbanti poonee kɔkɔ.

Bi yākatì Galaadi tiɲki

⁸Ti nìn jáń nì Amɔɔr yab ɔtiibi bilee ní ki fōō bi-timmu. Ntimu gbanti nìn bí Jɔɔdan, ɲwìiɲ nyalan̄ki pú ní, kí yōoɲ Arinɔn buɲɲu kí cáá sǎa Eermɔn jool.

⁹ - Siidɔn yab yí Eermɔn jool yii Siiriyɔn, ní Amɔn yab yí-dì yii Seeniir. -

¹⁰Ti nìn fōō ntimu mun nìn bí kigbantaɲ puee nì Galaadi jool puee kɔkɔ, ki kpáaɲ Baasan tiɲki kɔkɔ ki cáá sǎa Salka nì Eedreeyii, Baasan timmu mun pu ubɔti ɔɔgi nìn kǎl dibeelee.

¹¹Reefa yab maaliɲu poonee, Baasan ɔtiu ɔɔgi di nìn pée sá unibambaanti un nìn kìn ki bí dimaɲfalinee. U nìn cáá tikúti lambaɲki kiba. Kilambaɲ gbanti gbíntìi bí dín pu nee Raaba, Amɔn yab tiɲkin. Kilambaɲ gbanti púuɲɲu nìn sá meetab binaa ní ki-waɲɲu sá meetab bili.

Bi yākatì ntimu mun bi jáń ki fōōyee

¹²Ntimu mun ti nìn jáń ki fōō ɲyunti gbantee dee. M nìn dū dijandi din bí kí yōoɲ Arooweer tiɲki kin bí Arinɔn buɲɲu caɲinee ki kpáaɲ Galaadi jool dijandi nì di-timmu ki tī Rubeen nì Gaadi naakɔti yab.

¹³Galaadi jool dijandi din kínee nì Baasan tiɲki, an dǎkà yii ɔɔgi nín nìn kǎ ntimu mun pu dibeelee kɔkɔee, m nìn dū tī Manasee naakooku yab dijandi diba ní. Bi nìn yí Argoob laguɲku kun bí Baasan tiɲkinee yii Reefa yab tinikpaandi tiɲki.

¹⁴Yayiir un sá Manasee naantiuee di nìn jáń ki fōō Argoob laguɲku gbanti kɔkɔ ki tin cáá sǎa Geesuur nì Maakati timmu, ní ki nìn dū u-yindi ki pú Baasan timmu gbanti. An pu ní bi yí ntimbilimu gbanti yii Yayiir timbilimmu ki dǎa sǎa dín.

¹⁵M nìn dū Galaadi tiɲki ki tī Manasee naantiu Makiir ní.

¹⁶Ama Rubeen nì Gaadi yabee, m nìn dū kitiɲ kin dō kí yōoɲ Galaadi kí tin cáá sǎa Arinɔn buɲɲuee ní ki tī-bi. Bi-tiɲki kpaanyɔkɔ ń nín bí mbun gbanti kansikin, kí cáá sǎa Yaabɔki buɲɲu ɲun sá Amɔn yab timmu kpaanyɔkɔee.

¹⁷Kikpaanyɔkɔ kin bɛ ɲwɛlɛn jeetilaŋki watil pú ki dɛ Jɔɔdan tantakal din bɛ Kiineereeti mɔɔl nɛ Nyaam mɔɔl kansikinee, nɛ ki nɛkɛ ki tin sãã Piisga jool din bɛ ɲwɛlɛn nyalanɛki púee taapu.

¹⁸Niinee nɛ m kpáafi-bi yii: «Ti-Dindaan ni-Nimbɔti di tɛ-ni kitɛn nee kɛ nɛn sá ni-yaka. Ni-kansikin bininjab bin sá bijanjaliibee kɔkɔ n gblɛn bi-gbajab kɛ jɛtɛ kɛ lintɛ ni-nabiyaamu Isirayeel yab nyɔkɔpu kɛ dùtɛ Jɔɔdan buɲɲu kɛ cù kujaa.

¹⁹Ama ni-nimpoobi nɛ ni-biyaamu nɛ ni-waɲkuti n gblɛntɛ ntimu mun m tɛ-nee poon, kun puee m nyɛ nɛ nɛn cáá tiwaɲkuti tikpilee.

²⁰Nɛ tɛtuɛn ni-nabiyaamu kɛ cáá sãã ɲyunti ɲun nɛ ti-Dindaan làá tɛ-bi diɲuɲfil bi mun n fɔɔ kitɛn kin ti-Dindaan ni-Nimbɔti làá tɛ-bi Jɔɔdan buɲɲbandi din bɛ lapu pu kii u nɛn ɲá pu ki tɛ ni muee. Mɛn boonee nɛ ni-kɔkɔ n dǎá gɛtɛ ni-timmu mun nɛ m yákatɛ ki tɛ-nee poon.»

²¹ɲyunti gbanti mbaanti nɛ m kpáafi Joosuwa yii: «Sii a-ba nimbil ká ti-Dindaan ni-Nimbɔti nɛn ɲá bibɔtiibi bili nee puee. Mɛn mbaantiim nɛ u làá ɲá ntimu mun bɛ lapu pu buɲɲbandee bɔtiibi bin a làá tin kée mun.

²²Nɛ taa fàɲkɛ-bi, kun puee ti-Dindaan ni-Nimbɔti di yɛ dikɔndi kɛ já kɛ tɛ-ni.»

Mooyiisi kaa làá kó Kanaan tiɲkin

²³Niinee nɛ m mɛɛ ki gbǎam ti-Dindaan yii:

²⁴«Ti-Dindaan m-Nimbɔti, sii di kɛl ki dàkǎ man a-tɔntɔnliu a nɛn sá ukpaan miɲyee nɛ a-pɔɲɲu, di sá yii unimbɔti ubɔ kaa ti bɛ yilpu àá taapu ki ɲuɛn kɛ ɲá a-maamaaci tuuɲɛ nee juti!

²⁵An puee m pée gbǎam-si nɛ, á yàntɛ m pée dùtɛ Jɔɔdan buɲɲu kɛ tin ká kitimmɔntii kin bɛ niinee nɛ dijoomɔntiil gbanti nɛ Leebanɔn tiɲki.»

²⁶Ama ni-puee, ti-Dindaan gɛl m-pu diɲuul kaa pílifɛn-mi, nɛ ki bɛ-mi yii: «An ɲmɛetɛ, á taa ti pée sòon tibɔti gbanti man cee.

²⁷Jɔm Piisga jool yilpu kɛ kpèè kɛ màntɛ tɛ ɲwɛlɛn jeetilaŋki pú nɛ ɲgan pú nɛ ɲgiil pú nɛ ɲwɛlɛn nyalanɛki pú, kɛ kpɛtɛ a-nimbilin kɛ kpèè tiɲan, ama a kpá kɛ dùtɛ Jɔɔdan buɲɲu nee.

²⁸An puee, á kpáafi Joosuwa, kɛ tɛ-u kunyannyaau ú mòtɛ ká mɔɔn, kun puee uɛn di làá nɛn lɛ samaa nee nyɔkɔpu kɛ cáá-bi kɛ dùtɛ Jɔɔdan nɛ kɛ fɔɔ kitɛn kin a làá kpèè nee kɛ tɛ-bi bɛ nɛn kɛn ki yɛ.»

²⁹Niinee nɛ ti gbɛntɛ ditantakalin ki pílin Beeti-Peewɔɔr tiɲki.

Deutéronome 4

Unimbɔti tɛ u-niboolɛn marab

¹Kɔŋkɔnnɛɛ Isirayeel yab, pɪlifimaan abɔkpaa nɪ akoobil ŋin mama m-ba bɪi cɔa dɔkɔ-ni nee kɪ ŋa ŋi nɪn bɪi yii nɪ ŋa puee. Ni yaa ŋa mimmee, ni lɔa nɪn bɪi dimaŋfalin nɪ kɪ kɔ kɪ fɔo kitiŋ kin nɪ ti-Dindaan, ni-baabi Nimbɔtiu lɔa dɔu tɪi-ni nee.

²Nɪ taa gbɛɛn tiba nɪ tiba tibɔti tin man cɔa kpɔaafi-ni nee pu, kɪ taa tɪ bati tiba mun ti-pu kɪ fa. Nɪ nɪn ŋub ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu marab bin m cɔa bɪi kpɔaafi-ni nee.

³Nimbi ni-ba ni-nimbil kɔ tin ti-Dindaan nɪn ŋa Baal Peewɔɔr tiŋkinee. Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nɪn kɔu ki cɛeti bin kɔkɔ nɪn pɛe jaam diwaal Baal Peewɔɔree ki nyanti ni-kansikin.

⁴Ama nimbi bin nɪn sil nɪ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu deedeeyee, ni-kɔkɔ gbintii bɪi dimaŋfalin din pu.

⁵Kpɛɛmaan, m dɔka-ni abɔkpaa nɪ akoobil kii ti-Dindaan m-Nimbɔtiu nɪn kpɔaafi-mi puee. Ni yaa lɔa ban kitiŋ kin ni lɔa kɔ kɪ fɔo kɪ nɪn kin ki yɛe poonee, nɪ dɔ-ŋi kɪ ŋa ditundi.

⁶Ni yaa ŋub abɔkpaa gbanti tiŋanee, anibul ŋin kinɛe lɔa daa gbil bi soon ni-marab nee pu nɪ bɪi yiin-ni binyiliibi nɪ biciŋfitiibi kɪ li yii: «Tiŋman, ditimbuŋkpaandi nee nib lafun sa binyiliibi nɪ biciŋfitiibeeee!»

⁷Tiŋman, ditimbundi dilal, baɔ di yaa sa dikpaandi min min nɪ di-waanyi pil-di kii ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu nɪn pil-ti ki ŋaan tikɔkɔ ki ti-ti nyunti ŋun nɪ ti yaa kuuŋ ki yiin-u na?

⁸Ditimbuŋkpaandi diba giti bɪi ki caa abɔkpaa nɪ akoobil sa amonti kii marab bin m cɔa ti-ni din naaa?

⁹Ama nɪ cuumaan ni-ba, nɪ nɪn nyin ni-ba tiŋan kɪ taa sunti tin tin ni-nimbil kee. Nɪ yanti tin ni kee nɪ nɪn ka ni-pobilin nɪ nɪn caa-ti ki dɔka ni-biyaamu nɪ ni-naantiibi, ni-maŋfal wiŋyi kɔkɔ poon.

¹⁰Nɪ teti ŋwiin ŋun ni nɪn sil ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nimbiin Ooreeb jool caŋinee. Ti-Dindaan nɪn tukɔ-mi yii: «Koon samaa nee kɔkɔ kɪ kpafi m-cee. M lɔa yanti bɪi gbil m-nyɔɔbuŋŋi an nɪn lɔa ŋa pu bi-wiŋyi in kɔkɔ bi caa kɪ kal kitiŋ nee puee, bɪi bifi kɪ nɪn kin ki faniki-mi nɪ kɪ nɪn caa dɔka bi-biyaamuee.»

¹¹Nyunti gbantee nɪ ni suti ki pil dijool ki yu di-tapu. Dijool nɪn fɔo ŋŋmi nɪ aŋmilimbil nɪn yiki ki jom kutaa nɪ atagbambon nɪ dibombɔŋkpaandi nɪn manti tu-di.

¹²Ti-Dindaan nɪn soon nɪ ni ŋmee poon. Nneen ŋubo nɪn soon nɪ ni gbil nneene pu, ama nɪ kaa wal ubo. Kun kun ni nɪn pɛe gbilee di sa nneen gbanti.

¹³U nɪn canti u-poondi din u poon-nee tapu ki tukɔ-ni, nɪ ki bɪi yii nɪ ŋub marab saalaa bin u siin-nee. U nɪn ŋman marab gbanti titaŋkpaalindi tili pu.

¹⁴Nyunti gbanti mbaanti poon ní ti-Dindaan tī-mi mara yii ń dākà-ni abokpaa nì akoobil ɲin ni làá nīn ɲúb ni yaa bàñ kitiŋ kin ni làá dùtī kí fōō kí nīn kíń ki yì nee poonee.

Ní nīn nyìh ni-ba nì iwaatooti

¹⁵Ní nīn nyìh ni-ba, di sá yii ɲwiin ɲun ti-Dindaan nīn sòoñ nì ni ɲɲmi poon Ooreeb jool puee, naa nīn wál báà kujiliŋu kubɔ.

¹⁶Ní taa kón ni-ba tijokɔndi kí cùú nīn mǎā àà ki kpítí awaa aba kí nántín uninja àà unimpu.

¹⁷Ní taa tí kpítí tiba kí nántín tiwan̄kuti tin bí kitiŋ puee àà inoon,

¹⁸kí taa tí kpítí tiba mun ki nántín tin fù kitiŋee àà ijɔm.

¹⁹Mín mbaantiim ní ní taa wáañ kutaa kí kpèè ɲwìíh nì uɲmal nì iɲmalbijaa, an dākà yii tin kɔkɔ pée bí kutaa puee, kí yàntī tí lábití ni-landokɔɲu ní nīn kíń ki gbàantí ti-tapu ki jáań-tì. Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu dū atuun gbanti ki tī anibul ɲin kɔkɔ kíń ki bí kitiŋ puee ní.

²⁰Ama nimbee, ti-Dindaan yōoñ-ni ki nyántín kipaa ɲmɲu poon Eejipiti tiŋkin ní nīn kíń ki sá nnibool ɲun sá ki tī-uee, kii ni nín sá pu díh ki tī-u nan ní.

²¹Ni-puee, ti-Dindaan gí m-pu diɲuul ní ki pūtī yii m kpá kí dùtī Jɔɔdan buɲɲu kí kó kitimmontii kin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dūú tī-ni án kpántí ni-yakee poon.

²²Di sá yii m làá kpú kitiŋ kin bí nee poon ní, maa làá ɲmā kí dùtī Jɔɔdan buɲɲu. Ama nimbee, ni làá dùtī-dì kí fōō kitiŋee kí nīn kíń ki yì.

²³Mín puee ní nīn nyìh ni-ba kí taa súntí dipoondi din ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu pōoñ-nee. Ní taa tin nín nāantí awaa ki nántín tiba kii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nín bí yii ní taa ɲá puee.

²⁴Kun puee ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu sá ɲɲmi ɲun wù ki céetée ní. U sá Unimbɔti un cáá ipoompoonee ní.

²⁵Ni yaa láa kǎl kitiŋ gbanti poon ki yúntí ní ki yaa láa cáá mbiyaamu nì naantiibee, ní taa láa kpítí awaa kí nántín tiba kí kón ni-ba tijokɔndi. Ní taa láa ɲá ikpiti gbanti ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nimbiin kí gbítí u-ɲuul.

²⁶Ama ni yaa ɲá mimmee, ibaamɔn ní m bí tükù-ni, kutagbɔɲu nì kitiŋ sá m-seeradambi díh yii naa làá pée sūŋkì ní kí kpú kí céetí kitiŋ kin ni làá dùtī Jɔɔdan buɲɲu kí tin kó nee poon. Naa làá kǎl ki-poon kí yúntí báà fiii, di sá yii ni làá kpú ní kí céetí malaa.

²⁷Ti-Dindaan làá dǎá yàntī ní yǎl kí tin nín bí atimbun aban. Ni-wíiŋɲu làá dǎá bàtī ní ní kíń fiii atimbun ɲin poon ti-Dindaan làá dǎá jà-ni kí cunnèe.

²⁸Atimbun gbantinee, ni làá dāá nīn tòotī awaa ŋin ní unil dū u-ŋalii ki mánee, awaa ŋin sá idɔ̀ nì atan̄kpee kaa wǎlaaa, kaa gbɛ́laaa, kaa jīn̄ tijinaaa, kaa tíkì nnumee.

²⁹Ntimu gbanti poonee, ni làá dāá nyàab̄ ti-Dindaan ni-Nimbɔ́tiu. Ni yaa láa nyàab̄-u nì ni-pɔ́biliŋ kɔ́kɔ̀ nì ni-nammu kɔ́kɔ́ee, ni làá dāá ká-u.

³⁰Ni-nimbinaamandi poonee, tin kɔ́kɔ̀ m sòon̄ nee làá dāá bàn̄-ni, ní ní dāá fàtīfí gítīn̄ ti-Dindaan ni-Nimbɔ́tiu cee, ní kí nīn kīn̄ ki tó-u.

³¹Di sá yīi ti-Dindaan ni-Nimbɔ́tiu sá disaasɔ́l Nimbɔ́tiu ní. Waa làá dū-ni kí fá, kaa làá kpò kí céetī-ni, kaa làá tí súntí dipoondi din u pūtī ki pōon̄ ni-baabee mun pu.

Ti-Dindaan baba di sá Unimbɔ́ti

³²Mimmee Isirayeel yab, naa bàlifī kí bée iyuntikpiki pu níi? Bàlifīmaan ŋyunti ŋun baa nīn dá láá mǎl̄-nee pu, ŋwiin ŋun Unimbɔ́ti nīn náan̄ unil kitiŋ puee kí cáá sǎa dín̄ pu. Bàlifīmaan kitiŋ kílilaŋki kí bàlifī ki-kúntilaŋki. Bàlifīmaan kí kpèè yīi atuŋkpaan aba gítī ŋá laaba kii ŋi neeee? Ni pée gbɛ́l̄ tiba tì náan̄ nì tin bí nee dalbaaa?

³³Dinibul diba nib gítī bí laaba ki gbɛ́l̄ unimbɔ́ti ubɔ̀ sòon̄ nì bi ŋŋmi poon baa kp̄l̄ kii nì nín gbɛ́l̄ pu kaa kp̄l̄ neeee?

³⁴Áá unimbɔ́ti ubɔ̀ gítī bí laaba ki mǎkañ̄ ki ŋá maamaacib nì atuŋkpaan nì dikòndi nì mpɔ́ŋkpaan tuuŋŋi nì atuun ŋin kōntí tifaandee dalba kí nyāntí ditimbundi diba di-juti ŋaan kí gǎa u-bindaaa? Too mín̄ ní ti-Dindaan ni-Nimbɔ́tiu ŋá ki nyánti-ni Eejipiti tiŋkin, nimbi ni-ba nimbil ká.

³⁵Ama nimbee, ni cáá diyimɔ́l̄ ki ká an bɔ́ti, án nín làá ŋá pu ní bée yīi ti-Dindaan baba di sá Unimbɔ́ti, ní unimbɔ́ti ubɔ̀ kaa ti bí laaba ki kútī ún̄ puee.

³⁶Doooo yilpu ní u yānti ni gbɛ́l̄ u-neen pu kí dàkà-ni ní nīn tó-u, ní ki yānti ni ká ŋŋmikpaan ŋun poon u sòon̄ nì nee kitiŋ pu.

³⁷Di sá yīi u nīn néen̄ ni-naanjab, ní ki lēē nimbi bin sá bi-naantiibee, ki dū u-pɔ́ŋkpaanŋu ki nyántiñ̄-ni Eejipiti tiŋkin.

³⁸U làá jà anibul ŋin sá akpaan ki pɔ́ɔ̀ ki jítiñ̄-nee, kí cáá-ni kí kón̄ bi-timmu poon, ní kí dū ntimuee kí tī-ni mú kpántí ni-yamu.

³⁹Ní dàkafi tiŋan kí bée dín̄ nee yīi yilpu yilpu fɔ́ŋŋŋ nì kitiŋ taapuee, ti-Dindaan di sá Unimbɔ́ti, Unimbɔ́ti ubɔ̀ kaa ti bí laaba.

⁴⁰Nín̄ ŋúbmaan u-bɔ́kpaan̄i nì u-marab bin m tī-ni dín̄ pu neeyee. Ni yaa ŋúb-bee, án làá búti nì nì ni-biyaamu mun làá dāá páan̄ ni-boonee. Mín̄ ní ni làá kǎl̄ kí yúntí kitiŋ kin ti-Dindaan ni-Nimbɔ́tiu làá dū tī-ni jaanjaanee poon.

⁴¹Niinee ní Mooyiisi lēē ntimu muta Jɔ́dan bungbandi ŋwìin̄ nyalaŋki pú ki síin̄,

⁴²yii ubo yaa kaa nyí ní ki kũu u-nabiki, ní an kaa sá nì kináñee, udaan í sãh kí kó ntimu gbanti kiba poon. Udaan yaa ñún ki sãh ki kó ntimu gbanti kiba poonee, ú ñmátí.

⁴³Ntimuee sò. Bi nìn lēē Beeseer tiŋki kin bí kuteeu gbantaŋki puee ki tī Rubeen yab, ní ki lēē Raamooti tiŋki kin bí Galaadee ki tī Gaadi yab, ní ki lēē Goolan tiŋki kin bí Baasanee ki tī Manasee yab.

MOOYIISI SÒŊŊ NLILIITIIM UNIMBŊTI MARAB PU (4.44–11.32)

⁴⁴Marab bin Mooyiisi nìn dūu tī Isirayeel yabee sò.

⁴⁵Isirayeel yab nín nyáñ Eejipiti tiŋkinee, marab nì abokpaa nì akoobil ñin Mooyiisi nìn dūu tī-bee sèé.

⁴⁶Nyunti gbantee, baa nìn dá láá dūtì Joodan buŋu. Bi nìn dá láá bí Beeti-Peewɔɔr tantakal caŋin ní. Dijandi gbanti nìn bí Siiwɔn, Amɔɔr yab bɔtiu un nìn kóò Eesbɔnee tiŋki pu ní. Ubɔti gbanti ní Mooyiisi nì Isirayeel yab nìn jáñ ki jíñ nyunti ñun bi nyáñ Eejipiti tiŋkinee.

⁴⁷Bi nìn jáñ ki fōō u-tiŋki ki kpáañ Baasan yab bɔtiu ɔɔgi tiŋki. Bibɔtiibee liitil nìn sá Amɔɔr yab bin nìn bí Joodan buŋgbandi, ñwìíñ nyalanŋki púee ní.

⁴⁸Kitiŋ kin Isirayeel yab nìn fōōyee nìn dō kí yòòñ Arooweer tiŋki kin bí Arinɔn buŋgbandee kí cáá sã Siiwɔn jool, an dàkà yii Eermɔn jool.

⁴⁹An nìn kpáañ Arabaa tiŋki kin kɔkɔ bí Joodan jandi ñwìíñ nyalanŋki pú púee, kí cáá sã Arabaa mɔol din dō Piisga jool taapuee.

Deutéronome 5

Unimbɔti tī u-nibul marab saalaa

¹Mooyiisi yííñ Isirayeel yab kɔkɔ ki kpáfi ní ki bí-bi yii: «Pīlifimaan Isirayeel yab, pīlifimaan abokpaa nì akoobil ñin m làá dūú sòòh kí ñá ni-tafalin dín nee, kí bīfi-ñi, kí nīn ñúǎ-ñi, kí nīn ñáañ kii ñi nín bí yii ní ñá puee.

²Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu pūtì ki pōòh-ti dipoondi Ooreeb jool pu.

³An kaa nìn sá ti-baabi ní ti-Dindaan nìn pūtì ki pōòh dipoondi gbanti, ama timbi bin kɔkɔ bí doo dín ki bí dimaŋfalin nee ní u nìn pūtì ki pōòh dipoondi gbanti.

⁴Ni-nimbiin niin, dijool pu ní ti-Dindaan sòòh nì ni ñŋmi poon.

⁵Nyunti gbantee, man nìn sí ni nì ti-Dindaan kansikin ní ki cáá ti-Dindaan nyɔɔbundi ki nàatī-ni, kun puee ni nìn fàŋkí ñŋmi gbanti kaa nìn kí kí dàǎ dijool. Ti-Dindaan nìn lī yii:

⁶«Man di sá a-Dindaan a-Nimbɔtiu un di nyántiñ-si kuyunun Eejipiti tiŋkinee.

⁷«Á taa jāam unimbɔti ubo kí kūtì man pu.

⁸«Á taa móó diwaal diba kí nántín tiba tin bí yilpuee àá tin bí kitiŋ pu taapu dooyee àá tin bí nnyimin kitiŋ taapuee.

⁹Á taa gbàañ awaa gbanti nimbiin ní kaa nín jáaŋ-ŋi, kun puee mama a-Dindaan a-Nimbɔtiuee, m sá Unimbɔti un cáá ipoompoonee ní. Ubo yaa ná-mee, m dátí udaan tafal ní kí dāá dāal u-biyaamu mun tafal kí cáá sāā anaantitɔntɔkɔ ata kii anaa pu.

¹⁰Ama bin néen-mi ki ɲúb m-marabee, m ɲaaŋ-bi tiŋan ní kí cáá sāā anaantitɔntɔkɔ kutuku pu.

¹¹«Á taa nín yî man a-Dindaan a-Nimbɔtiu yindi fám fám, kun puee man a-Dindaan kaa làá dūú pō un ɲaaŋ mimmee.

¹²«Á nīn tó ɲwiŋɲuŋfikaa ɲú nīn sá circir wiŋɲu ki tī-si, kii man a-Dindaan a-Nimbɔtiu nín síiŋ-si á ɲá puee.

¹³A cáá iwiin iluu kí tō ditundi, kí ɲá tin kɔkɔ a cáá kí ɲée.

¹⁴Ama ɲwinluluúti dal sá ɲwiŋɲuŋfikaa ní, ɲwiin ɲun a dūu sú man a-Dindaan a-Nimbɔtiuee. Á taa tō báà ditundi diba ɲwiin gbanti. Sii a-baaa, a-jipɔmbaaa, a-bisalibaaa, a-tɔntɔnliibi bininjab nì binimpoobaaa, a-naayaaa, a-mammuwɔwɔ, a-waŋkutaaa, binicambi bin kóò a-pueeyaaa, ubo á taa tō ditundi. A-tɔntɔnliibi bininjab nì binimpoobi máaŋ kí tō bi-ba kí ɲuŋfi kii siiyee ɲwiin gbanti.

¹⁵Á téetí yii a nīn kāl kuyuŋu Eejipiti tiŋkin ní man a-Dindaan a-Nimbɔtiu dū m-pɔŋkpaanɲu ki nyántiŋ-si kitiŋ gbantin. An pu ní man a-Dindaan a-Nimbɔtiu tī-si mara yii á nīn tó ɲwiŋɲuŋfikaa.

¹⁶«Á nīn tó a-baa nì a-na kii man a-Dindaan a-Nimbɔtiu nín síiŋ-si mara yii á ɲá puee. A yaa ɲá mimmee, a làá kāl kitiŋ pu kí yúntí ní an búti-si kitiŋ kin man a-Dindaan a-Nimbɔtiu làá dūú tī-see poon.

¹⁷«Á taa kpò unil.

¹⁸«Á taa ɲá tilaakpaal.

¹⁹«Á taa yò.

²⁰«Á taa lēē inyimɔn seerau kí túŋ a-juti pu.

²¹«Á taa nín cáá a-juti nimpuu pu nnimbítaataam. Á taa nín cáá a-juti diiku àá u-tiŋki àá u-tɔntɔnliu uninja àá unimpu àá u-naau àá u-maŋki àá tin péé sá a-juti wantee pu nnimbítaataam.»

²²An nīn sá ɲɲmi nì ditagbandi nì dibɔmbɔŋkpaandi poon ní ti-Dindaan nīn sòoŋ nī ni-kɔkɔ mɔɔn dijoor pu ní ki tī-ni marab nee. Waa nīn gíti kúti tiba an pu. Mīŋ boonee ní u ɲmāŋ marabee titaŋkpaapilindi tili pu ní ki dūu tī-mi.

Mooyiisi, Unimbɔti bɔnaatiliu

²³Nyunti nun ni gbɛ̃ nneen sòon dibɔmbɔndi poon dijool mun fɔ̃ nyɛmɛ ní ni-naakɔti kpilib kɔkɔ nì ni-kpootiliibi sùti ki pɛ̃lɛ̃-mi,

²⁴ní ki lɛ̃ yɛ̃i: «Kpɛ̃è, ti-Dindaan ti-Nimbɔti yānti ti ká u-nyooti nì u nín sá ukpaan miɲyee, ní ki yānti ti gbɛ̃ u-neen mun pu nyɛmi poon. Dín ní ti nín ká yɛ̃i Unimbɔti nyūn kí sòon nì unil, ní unil gbantee n̄ taa kpú kí n̄n gbínti bí dimaɲfalin!

²⁵Kɔɲkɔnnɛ, ba pu ní tí dū ti-ba kí tɛ̃ nyɛmikpaan nɛ n̄ wà-ti tí kpú ní? Ti yaa gbínti bí pɛ̃lɛ̃ ti-Dindaan ti-Nimbɔti nín sòon pu nyɛmikpaan nɛ poonee, sɛ tí kpú.

²⁶Di sá yɛ̃i nisaal ulɔu di pée gbɛ̃ dimaɲfal Nimbɔti neen pu, u sòon nyɛmi poon kii timbi nín bí gbɛ̃ pu nɛ ki nyɛmáti?

²⁷Mín puee, sii sùti kí pɛ̃l ti-Dindaan ti-Nimbɔti kí pɛ̃lɛ̃ tin u làá sòonɛ. Mín boonee á gítiɲ kí tükù-ti tin kɔkɔ ti-Dindaan ti-Nimbɔti tükù-sɛ. Timbi làá pɛ̃lɛ̃ tin a làá sòonɛ kí n̄á mín.»

²⁸Ti-Dindaan n̄n gbɛ̃ tibɔti tin ni n̄n sòon m-ceeyɛ ní ki bí-mi yɛ̃i: «M gbɛ̃ tin kɔkɔ binib nɛ tükù-sɛ. Tin kɔkɔ bi lɛ̃, an kítì mín.

²⁹Bi-pɔbiling yaa bàà bónti kí n̄n fàɲkí-mi kí nyúb m-marab kɔkɔ baabadal, án bàà làá n̄n nyān ki tɛ̃ bi nì bi-biyaamu kí n̄n cáá cá jaanjaan!

³⁰Cùú tükù-bi yɛ̃i bàà nyɛma n̄ n̄n gíti u-tantiun.

³¹Ama siiyɛ, gbínti m-cee doo m̄ dū m-marab nì m-bɔkpaanji nì m-koobiling kí tɛ̃-si á cáá dàkà-bi, bi yaa bān kitiɲ kin m làá dūú tɛ̃-bi bí n̄n kín ki yèe poonee, bí n̄n nyúb-bee.»

³²An puee ní n̄n nyān ni-ba kí n̄á kii ti-Dindaan ni-Nimbɔti nín bí yɛ̃i ní n̄á puee, kí taa kpòotì kí cù nyɛil púɔɔ, kí taa kpòotì kí cù nyɛgan pú.

³³Ní n̄n dī nsan nun ti-Dindaan ni-Nimbɔti cáti ki bí ni-nimbiinee, án nín làá n̄á pu ní n̄n bí dimaɲfalin kí jī nnaam kí kāl kitiɲ kin ni làá fɔ̃ kí n̄n kín ki yèe poon kí yúntée.

Deutéronome 6

«Níñ nɛɛn ti-Dindaan a-Nimbɔti»

¹Marab nì abɔkpaa nì akoobil nyɛn ti-Dindaan ni-Nimbɔti tɛ̃-mi m̄ dūú dàkà-ni ni yaa láa dūtì Jɔɔdan buɲɲu ki fɔ̃ kitiɲ ki kín ki yèe, ní n̄n nyúb ki nyān kii bi nín bí yɛ̃i ní n̄á puee dee.

²Án nín làá n̄á pu ní nimbi nì ni-jipɔmbi nì ni-naantiibi n̄ dāá fàɲkì ti-Dindaan ni-Nimbɔti kí n̄n tó u-bɔkpaanji kɔkɔ nì u-marab bin m tɛ̃-ni nɛ iwiin in kɔkɔ ni cáá kí kāl kitiɲ puee. Mín ní ni-maɲfal wiɲyi làá fɔ̃kɔn̄.

³An puee, Isirayeel yab, pīlifimaan marab gbanti kí nīn tó-bi, kí ǵá bi nín bí yii ní ǵá puee. Ni yaa ǵá mimmee, án làá búfí-ni, ní ní búfí tikpil kitiŋ kin poon nnaabiim nì tisiil còŋlee, kii ti-Dindaan ni-baabi Nimbótiu nín pōon-ni puee.

⁴Pīlifimaan Isirayeel yab, ti-Dindaan di sá ti-Nimbótiu, ti-Dindaan sá ubaanti ní.

⁵Á nīn nēē ti-Dindaan a-Nimbótiu nì a-pòbil kòkò nì a-naŋki kòkò nì a-pòŋŋu kòkò.

⁶Á dū marab bin m tī-si dīn nee kí kpāafi a-pòbilin.

⁷Á dū-bi kí cóol a-biyaamu. A yaa kā a-dumpuɔɔɔ, a yaa tàkā nsan pu ki còom ki cáaa, a yaa tí dɔɔɔ, a yaa tí yúɔɔɔ, bí nīn kā a-nyòkɔn.

⁸Á ǵmà-bi kí dūú fīn a-ǵal nì a-yigbeel án nīn sá-si kudaanŋu.

⁹Á ǵmà-bi kí nákañ a-punyɔmmu pu nì a-tiŋki punuubi pu.

Isirayeel ń taa súntí u-Nimbótiu pu

¹⁰Ti-Dindaan ni-Nimbótiu làá dāá cáá-ni kí kón kitiŋ kin ní u nīn pūtí ki pōon ni-naanjab Abraam nì Isaaki nì Jaakɔb yii u làá dūú tī-nee poon. Kitiŋ gbanti cáá ntimu mun sá ǵkpaamu ki ǵān naa mánee.

¹¹Kitiŋ gbanti gíti cáá adiin ǵin poon naa síin tiba ama ní tigaajawan kòkò nì ti-bulifi gbée, lɔkɔb bin naa gbīnee, fiinyi nì ɔliifi sufii in naa cóoŋee kòkò bí niin. Ni làá dāá jī ní kí díkí.

¹²Ama ní nīn nyīn ni-ba kí taa súntí ti-Dindaan un nyántiñ-ni Eejipiti tiŋki kin poon ni nīn sá iyumbuee pu.

¹³Nīn fàŋkímaan ti-Dindaan ni-Nimbótiu. Ún baba ní ni máan kí jāam, ní ún baba yindi mun ní ni máan kí pūtí.

¹⁴Ní taa tòotí awaa ǵin anibul ǵin mǎnti tú-nee tòotē.

¹⁵Kun puee ti-Dindaan ni-Nimbótiu un bí ni-kansikinee sá ipoompoon Nimbótiu ní. Ni yaa ǵá mimmee, see ú gí ni-pu diŋuul kí kpò kí céetí-ni kitiŋ pu.

¹⁶Ní taa cōŋkí ti-Dindaan ni-Nimbótiu kii ni nín nīn cōŋkí-u Maasa puee.

¹⁷Nīn ǵúbmaan ti-Dindaan ni-Nimbótiu marab nì u-bòkpaanji nì u-koobiliŋ ǵin u tī-nee tiŋan.

¹⁸Nimbee, ǵámaan tin kítí ki ǵān ti-Dindaan nimbiinee. Ni yaa ǵá mimmee, ní an búfí-ni ní ní ǵmā kí fōo kitimmontii kin u pōon kí tī ni-naanjabee kí nīn kíñ ki yì.

¹⁹Ni làá jà ni-nannanliibi kii ti-Dindaan nín lī puee.

²⁰Fool boon, ni-biyaamu yaa láa bālifi-ni yii: «Ba pu ní ti-Dindaan ti-Nimbótiu tī-ni abòkpaa nì akoobil nì marab nee dee?»

²¹Ní dāá kíf-bi yii: «Ti nìn sá iyumbu ní Faaroo ñaan Eejipiti tiŋkin, ní ti-Dindaan dū mpɔŋkpaan ki nyántiñ-ti niin.

²²Ti-nimbiin niin ní ti-Dindaan dākā Faaroo nì u-dicaŋku nì u-nib kɔkɔ u-daanti nì u-tuŋkpaanŋi, ní ki kón-bi digiŋkpaandin.

²³Ama ní timbee, u nyántiñ-ti niin ki cáañ-ti doo ki dū kitiŋ kin u nìn pōon kí tī ti-naanjabee ki tī-ti.

²⁴Ti-Dindaan nìn kpáafi-ti yii tí nìn tó u-bɔkpaanŋi kí nìn fàŋkí ún ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu ní án búti-ti tikɔkɔ poon, ní tí nìn bí dimaŋfalin kii an nín bí pu ki tī-ti dín pu nee.

²⁵Tin ti máaŋ kí ñá ní kí nìn kítì ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu nimbiinee di sá tí nìn ñúɓ marab nee kɔkɔ, kí ñá kii bi nín bí yii tí ñá puee.»

Deutéronome 7

Bí nàaŋ Kanaan yab nì bi-waanŋi

¹Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá cáá-ni kí kón kitiŋ kin ní ni làá fōō ki nìn kín ki yèe poon. U làá jà anibul kupaau ni-nyɔkɔpu kí wàatī-ni. Anibul gbanti nyán aluli ní ki sá akpaan ki pōō ki jítiñ-ni. Nín di sá: Eeti yab nì Giirgaasi yab nì Amɔɔr yab nì Kanaan yab nì Peeriisi yab nì Eefi yab nì Jeebusi yab.

²Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dū-bi kí ñá ni-ñaan, ní ní já kí pōɔkiñ-bi. Ama ni yaa jáŋ ki pōɔkiñ-bee, ní kpò kí céetí-bi. Ni nì bi í taa ñá mpèé, ní taa sō bi-saai mun.

³Ní taa nín cāab tɔb. Ní taa dū ni-bisalib kí tī bi-jipɔmbi ticati, kí taa tí yòon bi-bisalib kí tī ni-jipɔmbi ticati.

⁴An yaa kaa sá mín, bi làá yàntī ni-biyaamu í dū ti-Dindaan kí fá kí nìn kín ki tòotī awaa, ní ti-Dindaan í tí gí ni-pu diŋuul ní kí kpò kí céetí-ni malaa.

⁵Ni nín máaŋ kí ñá-bi puee sò. Ní gbá kí wíl bi-saraafanŋi nì atanŋkee ñin bi dūu cóon ki tòotēe, kí gàatī bi-windɔi ní kí wà bi-waakpitikaanŋi ñŋmí.

⁶Di sá yii ni sá dinibul din ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu u-ba yèe ní. Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu di lē-ni ki nyánti anibul ñin kɔkɔ bí kitiŋ puee kansikin ki dū-ni ki ñá u-nibul, u-gaajawammontiiti.

Ti-Dindaan ñúɓ u-poondi ní

⁷Ti-Dindaan yaa dū u-ba ki nákáŋ-ni ki lē-nee, an kaa sá yii ni nín wíikí ki jítiñ anibul ñin kíñee pu ní u lē-ni. Di sá yii ni-wíŋŋu kaa pée dàbiñ anibul ñin kíñee yɔŋu báa fiii.

⁸Ama, ti-Dindaan yaa dū u-pɔŋkpaanŋu ki nyántiñ-ni Eejipiti yab bɔtiu Faaroo ñaan, ní ki dá-ni ki nyánti kuyunee, an sá yii u nēéŋ-ni, ní ki ñúɓ dipoondi din u nìn pōon ni-naanjabee.

⁹Mín puee, ní béé yii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu baba di sá Unimbɔti, ibaamɔndaan. Bin tó u-marabee, u ɲúb u-poondi din u pōon-bee kí cáá sã anaantitɔntɔkɔ kutuku. U néeñ bin néeñ-uee ní.

¹⁰Ama bin ná-uee, u pée pà bi-paati ní dicilpu dicilpu niin, ní kí nàañ-bi. Waa pée tàantí kí pà bin ná-uee bi-paati.

¹¹Mín puee nín tómaan marab nì abɔkpaa nì akoobil ɲin m tī-ni dín nee kí ɲá ɲi nín bí yii ní ɲá puee.

¹²Ni yaa pílifí akoobil gbanti ní ki yaa ɲá ɲi nín bí yii ní ɲá pueeyee, ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu mun làá ɲá-ni tiɲan kí ɲúb dipoondi din u pōon ni-naanjabee deede.

¹³Ni yaa láa kó kitɲ kin u nín pōon ni-naanjab kí tī-nee poonee, u làá dāá nín néeñ-ni kí bìñ ni-boon kí yàntí ní màal kí bùtí, ní kí bìñ ni-kpaajinti kɔkɔ pu, an dākà yii ni-bileeu nì ni-damam nì ni-kpam sufii, ní kí bìñ ni-naai nì ni-piìi nì ni-ɲoobui pu.

¹⁴Ti-Dindaan làá dāá bìñ ni-pu kí jītín anibul ɲin kɔkɔ kíñee. Ni-ninjab áá ni-nimpoobi báà ubɔ dāa kpá kí nín sá uɲmaɲɲmanti, ki kpáañ ni-waɲkuti.

¹⁵Ti-Dindaan làá kàkatí iween kɔkɔ kí wàatí-ni, ní kí kàkatí tiweenkpiil tin nín jéetì Eejipiti tiɲki pu nimbi ni-ba nimbil kée kí wàatí-ni. Naa làá pée ká-i ni-cee, ama u làá cáá-i kí tō bin kɔkɔ ná-nee pu ní.

¹⁶Anibul ɲin kɔkɔ nib ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dūú ɲá ni-ɲaanee, ní kpò kí céetí-bi. Ní taa sō bi-saai kí taa tòotí bi-waɲi mun. Di sá yii an dāa sá kutaliɲɲu ní ki tī-ni.

¹⁷An yaa yī ni làá dākafí yii: «Too anibul nee pōō ki jītín-ti. Kin mana ní ti làá ɲmā kí já nì bi kí fōō bi-tiɲki kí ɲá ti-yaka ní?»

¹⁸Ní taa fàɲkìmaan-bi, ama ní téetí ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nín ɲá Faaroo nì Eejipiti nib kɔkɔ puee.

¹⁹Nimbi ni-ba ká nì ni-nimbiliɲ aɲíɲkpaan ɲin poon u kón-bee. Ni ká atuɲkpaan nì mpɔɲkpaan tuuɲi ɲin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu ɲá ki nyántín-ni kitɲ gbanti poonee. Too, mín mbaantiim ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá ɲá anibul ɲin ni fàɲkí nee kɔkɔ.

²⁰Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dāá dū inaɲgbansii ní kí tō bi-pu, áli gba bin nín ɲmátì ki nyàab kí sàñ kí bál ní taa ká-bee kɔkɔ n kpú múb.

²¹Taa pée fàɲkìmaan-bi báà fiìi pu, di sá yii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu un bí ni-ceeyee sá Unimbɔtikpaan nì Kunimbɔtiwambiiu ní.

²²Fiii fiii ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá n̄n jì anibul gbanti ki t̄i-ni. Naa làá ɲmā kí kpò kí céetí-bi dicilpu dicilpu niin, an yaa kaa sá mín ipeel làá b̄t̄i ní kí n̄n páb-ni.

²³Ama ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dū-bi kí ɲá ni-ɲaan. U làá dū-bi kí t̄o dinyoondi din làá n̄aān-bee poon ní.

²⁴U làá dū bi-b̄tiibi ki ɲá ni-ɲaan ní ní kpò-bi kí kp̄t̄i bi-yiɲi kitiɲ pu. Bi-kansikin báà ubo kaa dāa ɲūn kí s̄i ni-nimbiin. Ni làá dāa kpò kí céetí-bi ní.

²⁵Ní dāa dū bi-waakpitikaan̄i kí wà ɲɲmi. Ní taa yānt̄i animbil kúti n̄i sindaariyab bin bí ɲi-puee ń cúú-ni nnimbítaataam. Ní taa pée yòōn-ɲi, an yaa kaa sá mín, an làá kpánt̄i kutaliɲu kí t̄i-ni. Di sá yii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu ná tiwan gbanti ní.

²⁶Ní taa pée yòōn diwaal din bí mimmee kí kón̄ ni-diɲɲin. Ni yaa ɲá mimmee, see bí kpò kí céetí-ni kii bi n̄n máān kí ɲá awaa gbanti puee. Ni máān kí n̄n ná awaa gbanti kí taa nyàab̄ kí wāl̄-ɲi gba, kun puee ɲi sá ntimb̄iil wanti ní.

Deutéronome 8

Ti-Dindaan dākā Isirayeel yab kuteeun

¹Ni máān kí n̄n ɲúb marab bin m t̄i-ni d̄in nee ní kí ɲá bi n̄n bí yii ní ɲá puee. Ni yaa ɲá mimmee, ni làá n̄n bí dimaɲfalin ní kí b̄t̄i, ní kí kó kí f̄o kitiɲ kin ti-Dindaan n̄n p̄ōn̄ kí t̄i ni-naanjabee.

²Ní téet̄i ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu n̄n yānt̄i ni c̄ōm̄ disaɲkindi din kuteeun abin imuɲku ilee pu. U n̄n yānt̄i ni ká aḡiɲkpaan kí c̄ōk̄i-ni. U n̄n ɲá mín kí kp̄èè yii, ni-p̄b̄iliɲ poonee, ni làá n̄n t̄o u-marabaaa, naa làá n̄n t̄o-bi.

³Aḡiɲ gbanti boonee, u yānt̄i ɲk̄um cúú-ni, ní ki dū maana un nimbi n̄i ni-naanjab kaa n̄n nyée ki kp̄īn̄-ni. U n̄n ɲá mín kí dākà-ni yii an kaa sá tijin dijil ɲmaniɲma di ȳi unil maɲfal, ama anyōobun ɲin k̄ōk̄o nyēē̄n ti-Dindaan nyōk̄onee di ȳi unil maɲfal.

⁴Abin imuɲku ili ɲin ni ɲá kuteeunee, ni-wampeen̄kaati kaa cátaaa, ni-taan̄i mun kaa díkí.

⁵Mín puee, ni máān kí béé tiɲan yii, kii unil n̄n dākà u-biki puee, mín mbaantiim ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu mun dākà-ni.

⁶Nín ɲúbmaan ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu marab, kí n̄n ɲáān u n̄n là puee ní kí n̄n f̄aɲk̄i-u.

⁷Kun puee ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dū-ni kí kón̄ kitimm̄ont̄ii poon ní. Kitiɲ gbanti cáá ibun n̄i inyimbul n̄i nnyim min d̄o kitiɲ taapu ki p̄un̄ ditantakalin n̄i dijōol pu ki p̄ūbee.

⁸Kitiɲ gbanti puee, bilee n̄i ōōji lòōn̄ abil ní tikpil ní fiinyi n̄i fiigi n̄i greenaadi sufii mun lòōn̄ tiɲan, ní ōliifi kpam n̄i tisiil gbí.

⁹Kitiŋ gbanti poonee, dikpaasiil kpá ní tiba nì tiba kaa làá lóó-ni. Kitiŋ gbanti taŋkpeeni cáá tikúti ní ki-jooŋŋi sá tikúman.

¹⁰Ni yaa láa jíń ki díkéé, ní dāá jāaŋ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu, kitimmɔntii kin u tī-neee pu.

¹¹Ama ní nīn nyíń ni-ba kí taa súntí ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu pu kí dū u-marab nì u-bɔkpaanŋi nì u-koobiliŋ ŋin m tī-ni díń nee kí fá.

¹²Ni làá dāá jī kí díkí, ní kí dāá mā adimɔnti kí nīn kóò.

¹³Ni làá dāá nīn cáá inaa nì ipii nì iŋoobu tikpil, kí dāá nīn cáá animbil nì sindaariyab tikpil, ní kí dāá nīn cáá tigaajawan kɔkɔ nì ti-bulifi.

¹⁴Ama ní nīn nyí kí taa kpántí bilambidambi kí súntí ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu un nyántíń-ni Eejipiti tiŋki kin poon nì nīn sá iyumbuee pu.

¹⁵Úń di nīn lī ni-nyɔkɔpu ní ki cáá-ni ki jíti kuteeu kun wāa bàaa ki cáá tifaandi, ki sá ikoobu in cáá tiloolee nì inoom ŋmee pu. Kitiŋkuliŋŋi laakin nnyim kpée, u yānti nnyim nyán ditanŋkpál din pɔɔyee poon ki tī-ni.

¹⁶Kuteeu gbanti poonee u kpíiń-ni, ki tī-ni maana un ni-naanjab kaa nīn pée nyí ki kée. U yānti ni ká aŋlĩ kí cɔŋkĩ-ni, ní boonee kí dāá ŋá-ni tiŋan ní.

¹⁷Naa máań kí lì yii: «An sá nì ti-pɔŋŋu nì ti-pɔɔndi pu ní ti ká tigaajawan nee kɔkɔ.»

¹⁸Ama ní téetí ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu pu. Di sá yii ún di tī-ni mpon ní ni ŋún ki túń ditundi ki ká tigaajati gbanti kɔkɔ. U ŋá mĩń kí dákà yii u nín nīn pɔon ni-naanjab dipoondi diŋyee, u bĩ ŋáań mĩń kii an nín bĩ jĩtí pu díń nan ní.

¹⁹Ama ni yaa pée súnti ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu pu ní ki cūti ki nóó awaa ki gbàantí ŋi-taapu ki jáań-ŋee, ibaamɔn nì ibaamɔn ní m bĩ sòon nì ni díń yii ni làá dāá pée kpú ní kí céetí múb.

²⁰Ni yaa kaa tó ti-Dindaan ni-Nimbɔtiuee, kii ti-Dindaan nín bĩ kù ki céetí anibul ŋin bí ni-nyɔkɔpu nee, mĩń mbaantiim ní u làá kpò kí céetí ni-mun.

Deutéronome 9

Isirayeel yab kaa sòń bin kínee

¹Isirayeel yab, Pílifimaan! Ni làá dùtí Jɔɔdan buŋŋu dee. Ni làá cù kí já nì anibul ŋin sá akpaan ki jítiń-ni ki pɔɔń-neee nib ní kí fōō bi-timmu mun sá ŋkpaamu bi mán agun ki māntii tú an fɔkɔ ki tin tūu kutaayee.

²Ni làá jà Anaaki yab tinikpaandi nì tinifɔkɔl bin kóò niinee. Nimbi ni-ba nyí-bi ní ki gbĩl bi sòon bi-pu yii: «Njma di ŋūn kí sĩ Anaaki yab nimbiin dee?»

³Ama béémaan dín yii ti-Dindaan ni-Nimbötiu u-ba di lī ni-nyoköpu kii nyimi nun wù ki céetí tikóköee. Ún di làá nàan-bi ní kí dū-bi kí ná ni-nyaan ní ní jà-bi kí nyāntí bi-tiŋki pu, ní kí kpò kí céetí-bi malaa kii ti-Dindaan nín nèn pōon-ni puee.

⁴Ama ti-Dindaan ni-Nimbötiu yaa láa jīn-bi ki dū bi-tiŋki ki tī-nee, ní taa láa lì yii: «An sá ti nín bí deedeeyee pu ní ti-Dindaan cáan-ti tí fōo kitiŋ nee kí nín kíh ki yì.» Aayee, an kaa sá ni nín bí deedeeyee pu, ama an sá anibul nee kpiti pu ní ti-Dindaan làá jà-bi kí fōo bi-tiŋki kí tī-ni.

⁵An puee, an kaa baasii sá yii ni bí deede àá ni-baamonyi pu ní ni làá fōo bi-tiŋki kí nín kíh ki yì. Ama an sá anibul gbanti kpiti pu ní ti-Dindaan ni-Nimbötiu làá jà-bi kí fōo bi-tiŋki kí tī-ni. U làá ná kii u nín nèn pōon ni-naanjab Abraam ni Isaaki ni Jaaköbee puee ní.

⁶Mín puee, ní béémaan yii an kaa sá ni nín bí deede fiii gba puee pu ní ti-Dindaan ni-Nimbötiu làá fōo kitimmontii nee kí tī-ni ní nín yì. Ibaamon poonee, ni sá dinibul din pobil tīlifèe ní.

Sindaariya nabil

⁷Ní téetímaan tiboti nee kí taa súntí-ti dalba dalba ni nín kón ti-Dindaan ni-Nimbötiu diŋuul kuteeun puee. Kí yòon nyiŋ nun ní ni nyán Eejipitee kí cáá sãa nyunti nun ni bāan laakin ni bí neeyee, ni péé bí ní ki jáa ni Unimböti kaa gbèntí.

⁸Ooreeb jool puee, ni nèn tí gbìti ti-Dindaan nyul ní ki yānti u gí diŋuul tikpil áli u bàà nèn là kí kpò kí céetí-ni.

⁹M nèn jóm diŋool pu kí fōon titaŋkpapilindi tin pu ti-Dindaan nèn nyān mpée nun u nèn yoon ni nì u kansikinee marab. M nèn ná diŋool pu niin iwiin imuŋku ili nyiimpu ni kunyeeu, kaa jín tibaaa, kaa nyūn tiba mun.

¹⁰Ti-Dindaan nèn dū titaŋkpapilindi tili tin pu u nèn dū ún u-ba nal ki nyānee ki tī-mi. Tipilindi gbanti pu ní marab bin kōkō ti-Dindaan nèn dū tī-ni diŋool pu, nyimi poon, nyunti nun ni nèn koon ki kpáfi diŋool taapuee nèn kā.

¹¹Iwiin imuŋku ili kúntidalee ní ti-Dindaan dū dipoondi taŋkpapilinti tili gbanti ki dū tī-mi.

¹²Mín boonee ní ti-Dindaan bí-mi yii: «Yìkì m-cee doo kí kpákatí malaa, kun puee dinibul din a nyánti Eejipiti tiŋkinee kó tiŋkōndin. Binibee kaa taa kí fàti bi-boon kí tī m-marab bin m tī-bee. Bi dūnti tikúti ki dū mós diwaal.»

¹³Niinee ní ti-Dindaan gíti bí-mi yii: «M nín kpēē dinibul neeyee, m ká yii di-pobil lafun gbifi.

¹⁴Pée yānti-mi m kpò kí céetí-bi bí taa ti péé gbìl bi-pu kitiŋ pu. Ama siiyee, m làá dī sii pu kí náan ditimbundi din cáá mpon ki wīkí ki jitiñ-bee ní.»

¹⁵Niinee ní m kí nsan ki nín kpákatiñ diŋool pu. Nyimi nèn dá láá bí diŋool gbanti pu. M nèn nyúb dipoondi taŋkpapilinti tilee m-nyaan.

¹⁶M kpēēyee ki lafun ká yii ni yīntiñ ti-Dindaan ni-Nimbōtiu. Ni nìn dūntì tikúti ki dūu mós diwaal ki nántiñ dinabil. Naa nìn pée taañ ki fātì ni-boon ki tī ti-Dindaan marab bin u tī-nee.

¹⁷An pu ní m nìn dū titaŋkpapilindi tili tin m nìn ɣúbee ki yá kitiŋ ní ki gbán ki wī-ɣi ni-nimbiin niin.

Mooyiisi gbāam Unimbōti Isirayeel yab pu

¹⁸Mín boonee ní m tātì dōon dicincibil ti-Dindaan nimbiin, ki ɣá iwiin imuŋku ili ɣwiimpu nì kunyeeu, kii mpeepeekaam m nín nìn tí ɣá puee, kaa jín tijinaaa, kaa nyūñ nnyim mun. M ɣá mín di sá ni nìn yīntiñ ti-Dindaan ki ɣá min kaa kítì u-ceeyee ki gbítì u-ɣuul.

¹⁹M nìn fāŋkì diŋuul din ti-Dindaan nìn ɣí ni-puee. U-ɣuulee nìn pōō tikpil áli gba u nìn là kí kpò kí céetí-ni. Ama min bí nee muee, ti-Dindaan nìn tí pílifiñ-mi ki fōō m-wimmeem.

²⁰Ti-Dindaan nìn ɣí Aaron mun pu diŋuul ki nìn là kí kpò-u. Niinee ní m mēē Aaron mun pu.

²¹M nìn yōon ikpiti in ni ɣée tundi, an dākà yii dinabilee, ki tó ɣɣmin, ní ki gbán ki mátì-dì ki nāñ-dì dúsi dusi kii ntamee, ní ki dū ntamee ki sītì mbun ɣun nyēēñ dijoool pu ki pūub ki sītēē poon.

²²Ni nìn tí yāntì ti-Dindaan ɣí diŋuul Tabeera nì Maasa nì Kiibirooti-Taafa timmun mun.

²³Mín mbaantiim ní Kadeesi-Baarneeya, ɣyunti ɣun ti-Dindaan nìn tú-ni ki lī yii: «Cùmaan kí fōō kitiŋ kin ní m dūu tī-nee», ni nìn ɣá ntafapɔn kaa nìn fātì tó ti-Dindaan ni-Nimbōtiu nyɔɔbundi. Naa nìn cáá u-pu dimákal ní kaa nìn dū tin u sòñee ki túñ ditundi.

²⁴Doooo ɣwiin ɣun m bēē-nee, ni pée sá bin jáà nì ti-Dindaanee ní.

²⁵Ti-Dindaan nìn bíkì ki lī yii u làá kpò kí céetí-ni. An di yì-tì ní m nìn tātì dōon dicincibil ti-Dindaan nimbiin ki ɣá iwiin imuŋku ili ɣwiimpu nì kunyeeu.

²⁶M nìn mēē ti-Dindaan yii: «M-Dindaan Unimbōti, taa kpò kí céetí a-nibul nee. Sii di yì-bi ní ki dū a-pɔŋkpaanɣu nì a-ɣal pɔfiŋu ki fī-bi ki nyántiñ Eejipiti tiŋkin.

²⁷Téetí a-tɔntɔnliibi Abraam nì Isaaki nì Jaakɔb pu. Taa kpèè binib nee pɔɔpɔŋu nì bi-toonam nì bi-kpitii pu kí lī yii a làá ɣá-bi tiba.

²⁸Á taa yàntì kitiŋ kin poon a nyántiñ-tee nib á lī yii: <Bi-Dindaan kaa nìn pée ɣūñ kí cáá-bi kí kón kitiŋ kin u nìn pōon kí tī-bee ni,> áá kí gítì lī yii: <Waa nìn pée néēñ-bee pu ní u nyánti-bi Eejipiti tiŋkin kí cáá-bi kí kpò kuteeu pu.>

²⁹Ti-Dindaan, bi sá a-nib ní. Sii di yì-bi ní ki dū a-pɔŋkpaanɣu nì a-ɣal pɔfiŋu ki nyántiñ-bi Eejipiti tiŋkin!»

Deutéronome 10

Ti-Dindaan pūn ikpiti

¹Niinee ní ti-Dindaan bí-mi yii: «Kpítí titaŋkpaɪilindi tili kii tipeepeekaalee. Míh boonee á kpáá ndɔ dakaau. A yaa ɲá mín ki dóòyee, á jōmín m-cee dijoool pu doo.

²M làá ɲmà tipilindi gbanti pu anyɔɔbun ɲin nín kà tipilimpeepeekaal pu a dūu lúkú ki wīyee kí tī-si á dūú ɲá dakaayee poon.»

³Niinee ní m dū busubu bun bi yī akasiyayee dɔɲu ki kpáá dakaá ní ki kpítí titaŋkpaɪilindi tili ní ki ɲúb-ti m-ɲaan, ki cáá jóm dijoool pu.

⁴Kii ti-Dindaan nín nín ɲmān pu mpeepeekaaminee, mín ní u tí fātī ɲmān tipilindee pu marab saalaa bin pu u nín sòon dijoool pu ɲmi poon ɲwiin ɲun ni nín kóon ki kpáfi dijoool taapuee. U ɲmān mín ki dóòyee ní ki dū tipilindee ki tī-mi.

⁵M fōo tipilindee ní ki kpákatiŋ dijoool pu ní ki dū-ti ki ɲá dakaá un m nín kpááyee poon. Niin ní tipilindee gbínti kà kii ti-Dindaan nín nín kpáafi-mi puee.

⁶Mín boonee ní Isirayeel yab yíkì Beenee-Yaakan lɔkɔb cee ki cūti Mooseela. Niin ní Aarɔn kpī ní bi síb-u ní u-jipɔɔn Eeleyasaar fōo u-yil ki kpánti usaraaŋakpil.

⁷Bi nyán niinee, ní ki cūti Guudigoodaa, ní ki nyán Guudigoodaa ki nín cá Yootibata, kitiŋ kin cáá ibun tikpilee.

⁸Nyunti gbanti ní ti-Dindaan lēē Leefii naakookun yab bí nín tūntí ti-Dindaan poondi dakaau, kí nín bí u-nimbiin ki tūn u-tundi ní kí nín biintí binib pu ti-Dindaan yindi pu. Ditundi din bi gbínti tūn ki dāa sāa dínee dee.

⁹An pu ní bi nín làá yàkatī kitiŋ kí tī Isirayeel naakɔtee, baa nín kpáan Leefii naakookun yab. Bíñ jandi di sá diyimɔɔl din bi cáá kí nín tūn ti-Dindaan tundee, kii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nín nín tükū-bi puee.

¹⁰M nín tí gbínti dijoool pu niin ki ɲá iwiin imuŋku ili ɲwiimpu nì kunyeeu kii m nín nín ɲá pu mpeepeekaamee. Min bí nee muee, ti-Dindaan nín tí píli m-wimmeem ní ki yānti kaa nāan-ni.

¹¹Ti-Dindaan nín bí-mi yii: «Yíkīm! Lìnti binib nee nyɔkɔpu bí cūú já kí fōo kitiŋ kin ní m nín pōon bi-naanjab yii m làá tī-bee!»

Nín néeŋ ti-Dindaan kí nín tó-u

¹²Kɔŋkɔneee Isirayeel yab, ba ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu baasii là yii ní ɲá ní? U là yii ní fàŋkì-u, kí nín ɲáan u nín là puee, kí nín néeŋ-u ní kí nín tūn u-tundi nì ni-pɔbil kɔkɔ nì ni-fam kɔkɔ.

¹³U là yii ní nín ɲúb u-marab nì u-bɔkpaanɲi ɲin m bí cáá tì-ni dín nee, án nín làá ɲá pu án nín ɲān ki tī-nee!

- ¹⁴Kpèè ti-Dindaan ni-Nimbɔti di yì yilpu fɔŋŋ ki yì kitɪŋ nì tin kɔkɔ bí ki-puee.
- ¹⁵Ama, ti-Dindaan nìn dū u-ba ki nákan ni-naanjab ŋmanɪŋma ní, bín ní u néeŋ. Kɔŋkɔnnée, nimbi bi-naantiibi ní u lēē anibul kɔkɔ kansikin, kii an nín bí pu dín nee.
- ¹⁶Mín puee ní kpántímaan ni-pɔbiliŋ kí dū ni-ba kɔkɔ kí sú ti-Dindaan, kí gbèēŋ kí taa ti ján-u.
- ¹⁷Di sá yii ún di sá inimbɔti kɔkɔ Nimbɔti, ní ki sá bidindambi kɔkɔ Dindaan. U sá Unimbɔtikpaan, ki sá Mpɔŋkɔdaan ní ki sá Unimbɔti un cáá tifaandee. Waa pò gandi, kaa fòol ubɔ mun cee tiba kí pò-u.
- ¹⁸U mótí atɔŋkpiibil nì bikpiipoobi pu, ní ki néeŋ unicaan un kóò ni-puee ki tìl-u u jìŋ, ki pèentí-u.
- ¹⁹Mín puee ni máaŋ kí nìn néeŋ binicambi bin kóò ni-puee, di sá yii nimbi ni-ba nìn sá binicambi ní Eejipiti tɪŋkin.
- ²⁰Fàŋkìmaan ti-Dindaan ni-Nimbɔti kí nìn jáaŋ-u. Dūmaan ni-ba kɔkɔ kí tī-u. Ún baba yindi pu ní ni máaŋ kí nìn pùtì.
- ²¹Ún ní ni máaŋ kí nyɔŋkì. Ún baba di sá ni-Nimbɔti. Ún di ŋá atɔŋkpaan nì maamaaci tuuŋŋi ki tī-ni. Nimbi ni-ba ká mín.
- ²²Ni-naanjab nín dómiŋ ki kó Eejipitee, bi nìn bí binib imuŋku ita nì saalaa ja ní. Ama kɔŋkɔnnée, ti-Dindaan ni-Nimbɔti yāntì ni bütì kii iŋmalbijaa in bí kutaa puee.

Deutéronome 11

Unimbɔti nín ŋá tin ki tī Isirayeelee

- ¹Nín néemmaan ti-Dindaan ni-Nimbɔti kí nìn ŋaaŋ u nín bí yii ní ŋá puee, kí nìn ŋúb u-bɔkpaanŋi nì u-koobiliŋ nì u-marab baabadal.
- ²Nimbi bin sí dín nee, ní bée yii an kaa sá ni-biyaamu mun kaa nyí kaa ká ti-Dindaan ni-Nimbɔti dàkatam nì u-pɔŋŋu nì u-tuŋkpaanŋee ní m bí sòòŋ.
- ³Mún di kaa nìn ká maamaacib nì atuun ŋin ní u nìn ŋá Eejipiti tɪŋkin ki dākā Eejipiti bɔti Faaroo nì u-tɪŋki nib kɔkɔee.
- ⁴Muaa nìn tí ká ti-Dindaan nín nìn yāntì Tikati mɔɔl nyim gbí ki léēŋ Eejipiti yab janjaliibi nì bi-taamui nì bi-janjatɔrkub pu, ki kū ŋá ki céetì-bi kɔkɔ múb ŋyunti ŋun bi nìn bí jìŋ ni-boonee
- ⁵An kaa nìn tí sá ni-biyaamu di nìn ká tin kɔkɔ u ŋá ki tī-ni kuteeun, ki yāntì ni bāaŋ laakin ni bí nee.
- ⁶Mún di kaa nìn tí ká u nín nìn ŋá Eeliyaab jipɔmbi Datan nì Abiiram bin nìn sá Rubeen naakookunee puee. U nìn yāntì kitɪŋ cúu cōotì laakin bi nìn sée, ní bín nì

bi-dicaŋŋi nì bi-tantib nì bin kɔkɔ nìn yú bi-boonee jéetì poon ní kitiŋ fātì dūu
 ɲééɓ bi-pu Isirayeel yab kɔkɔ nimbiin.

⁷Ni-nimbilaaliyin ní ti-Dindaan túŋ atuŋkpaan gbanti kɔkɔ.

⁸Mín puee nín ɲúbmaan marab bin kɔkɔ m tī-ni dín nee. Ni yaa ɲá mimmee, ni
 làá ɲmā kí ká mpɔn kí kó kitiŋ kin ni bī dūtī Jɔɔdan buŋɲu kí tin fōō kí nīn kín ki
 yì nee poon,

⁹ní kí ɲmā kí kàl kitiŋ kin ti-Dindaan nìn pōon kí tī ni-naanjab nì bi-naantiibee
 poon kí yúntí. Kitiŋ gbanti poonee, tisiil nì nnaabiim còol ní.

Kitiŋ kin ti-Dindaan kpèé tiŋanee

¹⁰Kitiŋ kin ni làá cùú fōō kí nīn kín ki yì nee kaa bí kii Eejipiti tiŋki kin poon ni
 nyánní nee nín bí puee. Niinee, ni yaa nìn kùñ ki búl ni-wambooliyee, ni nìn
 yàantí-i nnyim ní, kii bi nín yàantí tikunfaal kpaabu puee.

¹¹Ama kitiŋ kin ni làá dūtī Jɔɔdan buŋɲu kí tin fōō nee sá ajoin nì atantaka tiŋki
 ní, ní utaa nì ki-pu.

¹²Kì sá kitiŋ kin pu ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu wúnee ní. Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu
 nimbil pée có ki-pu ní baabadal, kí yòon dibindi kíltam kí cáá sã di-kúntitam.

¹³Mín puee ni yaa tó marab bin m tī-ni dín nee, ki néeŋ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu,
 ki nóó-u nì ni-pɔbil kɔkɔ nì ni-naŋki kɔkɔee,

¹⁴U làá yàntí utaa ń nīn nì ɲyunti ɲun ní an máaŋee, ukpaasiitaa nì useetaa kɔkɔ.
 Mimmee ni-bileeu nì ni-fiinyib nì ni-ɔliifib làá nīn lòon tiŋan ní.

¹⁵U làá yàntí ni-naakpaapɔɔku ń nīn cáá timɔsɔn kí tī ni-waŋkuti, ní nimbi ni-ba
 ń jī kí díkí.

¹⁶Ama ní nīn nyíŋ ni-ba an taa ɲmàtiŋ-ni ní fàtī ni-boon kí tī-u, kí cùú nīn gbàantí
 awaa taapu ki jáaŋ-ɲi.

¹⁷Ni yaa ɲá mín, ti-Dindaan làá gí ni-pu diŋuul ní kí dū kutaa kí pliñ ní utaa ń taa
 ti nì. Ni-tiŋki kaa ti làá ɲmā kí lòon tikpaajin. An yaa ɲá mimmee naa làá sūŋkì ní
 kí kpú kí céetí kitimmɔntii kin ti-Dindaan tī-nee poon.

¹⁸Dūmaan marab bin m tī-ni dín nee kí ɲá ni-pɔbilingin nì ni-nammun. Dūmaan-
 bi kí fiñ ni-ɲalii nì ni-yigbeenɲi pu án nín làá ɲá pu ní taa súntí bi-puee.

¹⁹Dūmaan-bi kí dàkà ni-biyaamu. Báa ni yaa bí ni-diikunaaa, ni tàkā nsanni ki
 còom ki cáaa, ni dɔɔɔ, ni yúɔɔɔ, bí nīn kã ni-nyɔkɔn.

²⁰ɲmàmaan-bi kí nákañ ni-diŋɲi punyɔmmu pu nì ni-timmu punuubi pu.

²¹Ni yaa ɲá mimmee, ni nì ni-biyaamu làá kàl kitiŋ kin ti-Dindaan pōon kí tī ni-
 naanjabee pu kí yúntí kii kutaa kun dàñ kitiŋ pu nee nín làá yúntí puee.

²²Tiŋman, ni yaa lafun ɲúb marab bin m tī-ni dín nee kɔkɔ ki néén ti-Dindaan ni-Nimbɔti u ɲáaŋ u nín là puee, ki dū ni-ba ki nákáŋ-uee,

²³ti-Dindaan làá jà anibul nee kɔkɔ kí tī-ni ní ní fōō anibul ɲin sá akpaan ki pōō ki jítin-ni nee timmu kí nīn yì.

²⁴Laakin kamaa ní ni-taal yaa tāāyee làá kpántí ni-wanti ní. Ni-tiŋki làá dāa nīn wāa kí yòon kuteeu kí cáá sāa Leebanɔn, ní kí yòon Eefiraati mɔɔl kí cáá sāa Meediiteerane tiŋkuu ɲwīn jeetilaŋki pú.

²⁵Báa ubɔ kaa dāa ɲūh kí sīl ni-nimbiin kí jáŋ-ni. Laakin kamaa ní ni yaa pée cūtèe, ti-Dindaan ni-Nimbɔti làá yànti niin nib kɔkɔ ń fàŋkì-ni ní bi-wunti ń kpú kii u nín pōon-ni puee.

²⁶Kpèèmaan, m dū dibiindi nì mbusu kí bíl dín ni-nimbiin.

²⁷Ni yaa tó ti-Dindaan ni-Nimbɔti marab bin m tī-ni dín neeyee, dibiindi dee.

²⁸Ama ni yaa kaa tó ti-Dindaan ni-Nimbɔti marab, ní ki yaa fātì ni-boon ki tī tin kɔkɔ m kpáafi-ni dín nee ki cūtì nòó awaa ɲin naa nyée, mbusu dee.

²⁹Ti-Dindaan ni-Nimbɔti yaa láa cáá-ni ki kón kitiŋ kin ni bí bántí kí cù kí fōō nee poonee, ní tókón Geerisiim jool yilpu kí tī dibiindi, ní kí tókón Eebaal jool yilpu kí tō mbusu.

³⁰Kii ni nín nyí puee, ajoin gbanti bí ni yaa dūtì Jɔɔdan buŋɲu ki yōon didandi din dō ɲwīn nyalan ki púee, ní ki bí Kanaan yab bin kóò Arabaa tiŋki poonee, Giilgaal caŋin. An kaa dátin Mooree sukpaanyi.

³¹Ni làá dūtì Jɔɔdan buŋɲu kí cù kí fōō kitiŋ kin ti-Dindaan ni-Nimbɔti tī-neee dee. Ní fōō kitiŋ gbanti kí nīn kín ki kóò ki-ni.

³²Ní pócōmmaan ni-ba kí nīn tó abɔkpaa nì akoobil ɲin kɔkɔ m tī-ni dín nee.

Deutéronome 12

TI-DINDAAN MARAB (12–26)

¹Iwiin in kɔkɔ ni cáá kí kál kitiŋ kin ti-Dindaan ni-baabi Nimbɔti làá tī-ni ní nīn yèe poonee, abɔkpaa nì marab bin ni máaŋ kí nīn ɲúb kí ɲá kii bi nín bí yii ní ɲá puee sò.

Mpaambaanti ɲun pu bi làá nīn jáam Unimbotee

²Ní kpēelikì iwaatootipaan in kɔkɔ bí ajoin nì ɲgbantamu puee nì isuboon taapu laakin anibul ɲin ni làá jà nee tòotì bi-waŋee kí fá, bí taa ti ká ipaan gbanti.

³Ní kpēelikì bi-saraafanyi, kí gbá kí wīl ataŋkpee ɲin bi dūu cóon ki tòotèe, ní kí wà bi-windɔi ɲmi. Gbámaan kí wīl bi-waŋi ɲin bi mánee binib ń taa ti bée yii tiba nīn bí ipaan gbanti pu.

- ⁴Naa máań kǐ jāań ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu kii bǐń nín jáań bi-waąŋi puee.
- ⁵Ama ni-naakɔti kɔkɔ kansikin mpaan ɲun pu ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá lēē bí nín jáań-uee baba ní ni dāa máań kǐ cù kǐ jāań-u.
- ⁶Niin ní ni dāa cāabǐń ni-saraawɔkaabi nì mpèé saraabi nì ni-saalaatiiti nì ni-lammɔntiim wampɔkaati nì ipoon saraabi nì ni-lammɔntiim saraabi nì ni-naai nì ni-piĩ nì ni-ɲoobui biseemaliŋ.
- ⁷Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nimbiin niin ní ni nì ni-dicaŋŋi máań kǐ jī tijin gbanti. Ní dāa nín fàal ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nín bīĩn ni-tuuŋŋi kɔkɔ pu ki yāntì an búti-nee pu.
- ⁸Naa dāa máań kǐ nín ɲaań kii ti nín bǐ ɲaań pu dín, báa ɲma ɲaań min u là nee.
- ⁹Di sá yii taa láa bàń kitiŋ kin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dūú tī-ni ní kàl kǐ ɲùŋfèe ni.
- ¹⁰Ama ni làá dùtì Jɔɔdan buŋɲu kǐ tin kó kitiŋ kin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dūú tī-ni ní nín kǐn ki yèe ni. Ú làá nyāntí-ni ni-nannanliibi bin mǎntì tú-nee kɔkɔ ɲaan, ní kǐ tī-ni diŋuŋfil ní kàl kitiŋee ni nì ɲgbansɔŋfi.
- ¹¹Niin ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá lēē mpaan ɲun pu bi làá nín jáań-uee. Niin ní ni dāa máań kǐ cùnnì tin kɔkɔ m bālifi-nee, ni-saraawɔkaabi nì ni-pèéɲu saraabi nì ni-saalaatiiti nì ni-lammɔntiim wampɔkaati nì tin kɔkɔ ni pōon yii ni làá tī ti-Dindanee.
- ¹²Ti-Dindaan nimbiin niinee ní ní fàal, ni nì ni-jipɔmbi nì ni-bisalib nì ni-tɔntɔnliibi bininjab nì binimpoobi, nì Leefii yab bin bí ni-timmu poonee, kun puee bǐn kaa fōō difakal kii nimbee.
- ¹³Ní nín nyíń ni-ba kǐ taa láa ɲá ni-saraabi laakin kamaa ní ni yaa pée kée.
- ¹⁴Mpaan ɲun ti-Dindaan làá dāa lēē ni-naakɔti kansikin kubo poonee baba pu ní ni dāa máań kǐ nín ɲaań ni-saraabi. Niin baba ní ni máań kǐ nín ɲaań tin kɔkɔ m kpáafi-ni nee.
- ¹⁵Ama kii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nín bīĩn ni-pu puee, ɲyunti ɲun ni yaa lèe, ni ɲūń kǐ kpò kuwaŋkuluu laakin ni kóòyee kǐ ɲmó ku-nanti. Niinee un bí circiree nì un kaa bí circiree kɔkɔ ɲūń kǐ ɲmó tinan gbanti, kii bi nín kù ucaŋkpalim áá ukpiil kǐ ɲmó puee.
- ¹⁶Ama naa máań kǐ ɲmó tiwaŋkuti fatikuu. Ní kpáatí-u kǐ fá kitiŋ kii bi nín kpáatí nnyim kǐ fá puee.
- ¹⁷Naa cáá nsan kǐ kàl ni-timmu poon kǐ dū ni-kpaajinti nì ni-dapɔm nì ni-kpam saalaatiiti kǐ jī, áá ní kpò ni-naai nì ni-piĩ nì ni-ɲoobui biseemaliŋ kǐ ɲmó. Naa tí cáá nsan mun kǐ kàl ni-timmu poon kǐ dū tin kamaa ni pōon yii ni làá tī ti-

Dindaanee àá nlaammontiim saraabi àá ni nín lēē ni-pɔbiliŋ poon kí tī tɪnyee tiba kí jī.

¹⁸Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu baba nimbiin, laakin u làá dāá lēēyee ní ni dāa máań kí jī-tì, nimbi nì ni-jipɔmbi nì ni-bisalib nì ni-tɔntɔnliibi bininjab nì binimpoobi kɔkɔ nì Leefii yab bin kóò ni-timmunee. Ni dāa máań kí nīn bí mmɔŋkpaan poon ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nimbiin, tin u ɲá ki tī-neee pu.

¹⁹Iwiin in kɔkɔ ni cáá kí kàl ni-tiŋki poonee, ní nīn nyíń ni-ba kí taa súntí Leefii yab pu.

²⁰Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu yaa láa wāań ni-tiŋki kii u nín pōoń-ni puee, ní tinan neeliŋu yaa láa cúú-neee, ni dāa pée ɲūń kí ɲmó tinan kii ni nín là puee.

²¹Mpaan ɲun ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu lēē ní nīn jáań-uee yaa dátin-neee, ní dāa lēē ni-naai àá ni-piĩ àá ni-ɲoobui in ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu tī-neee kansikin tin ni lēē kí kpò nimbi ni-ba timmu poon kí pée ɲmó ni nín là puee, kí nóó nì m nín kpáafi-ni puee.

²²Niinee ni pée ɲmóò-tì kii bi nín kù ucaŋkpalim àá ukpiil pu kí ɲmó-uee ní. Un bí circiree nì un kaa bí circiree kɔkɔ ɲūń kí ɲmó tinan gbanti.

²³Ama ní nīn nyí kí taa ɲmó fatiku. Di sá yii fatiku sá dimaŋfal ní. Mĩn puee naa máań kí ɲmó kuwaŋkuluu nanti kí kpáań kun yì ku-maŋfalee.

²⁴Naa máań kí ɲmó fatiku. Ní kpáatí-u kí fá kitiŋ kii bi nín kpáatí nnyim kí fá puee.

²⁵Ní taa pée ɲmó fatiku, án nín làá ɲá pu án nīn ɲāń kí tī ni nì ni-biyaamuee. Di sá yii ɲyunti gbantee, ni bíi ɲāań min kítì ti-Dindaan nimbiinee dee.

²⁶Ama ni-wanti tin ni dūu sú ti-Dindaan nì ni-poonyi saraabee, ní yòoń kí cáá cùnńi mpaan ɲun ti-Dindaan làá dāá lēēyee pu.

²⁷An yaa sá saraawɔkaayee, ní yòoń tinan kɔkɔ nì fatiku kí cáá ɲá saraa ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu saraafaŋu pu. Ama an yaa sá saraabi bin kíñeeyee, ní kpáatí bi-fatikuu kí pòl ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu saraafaŋu pu, ní kí ɲmó tinan.

²⁸Ní pīlifi tiŋan kí nīn ɲúb abɔkpaa ɲin m tī-ni nee, ní án búťi ni nì ni-biyaamu mun làá páanní ni-boonee kí nīn cáá cá jaanjaan. Kun puee ni yaa ɲá mimmee, ni ɲá min kítì ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nimbiinee dee.

Ní nīn nyíń ni-ba nì Kanaan yab waanji

²⁹Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá nāań anibul ɲin kóò kitiŋ kin poon ni cá kí kó nee. Ni làá dāá jà-bi ní kí fōō bi-tiŋki kí nīn kíń ki kóò niin.

³⁰Ti-Dindaan yaa láa nāań-bi mĩn ki dóòyee, ní dāá nīn nyí nì ni-ba kí taa píl ni-ba kutaliŋu kí bàlifi bi-waanji pu, kí lì yii: «Mana ní anibul nee nib nīn tòotí bi-waanji ní? Ti-mun bàà là kí ɲá mĩn mbaantiim deeyaa!»

³¹Ní taa pée jāam ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu kii bín nín tòotī bi-waanyi ki njaan puee. Bín yaa bíi jāam bi-waane, bi njaan atuun nin ti-Dindaan kaa neene nì ti-bulifi ní. Bi nūn gba kí dū bi-jipombi nì bi-bisalib kí wà nḡmi kí nja saraa kí tī bi-waanyi.

Deutéronome 13

¹Ní nín núb marab bin kɔkɔ m tī-ni nee. Ní taa gbéen tiba, kí taa bàtī tiba.

Iwaatooti

²Tí lè yii ubɔ yaa láa yíkì ni-kansikin dalba ní ki bí yii u sá ubɔnaatil àá ubɔɔ ní ki tükü-ni yii kudaanḡu àá maamaacikpaan ubɔ làá nyā.

³U nín lī puee yaa lafun nja mín, ní mín boonee u yaa tükü-ni yii: «Dāamman tì cù kí nóó awaa nin naa nyée kí tòotī-ḡee»,

⁴ní taa pīlifiñ ubɔnaatil àá ubɔɔ gbanti. Di sá yii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu di bíi cɔḡkí-ni kí kpèè yii ni lafun neen-u nì ni-pɔbiliḡ kɔkɔ nì ni-nanḡi kɔkɔɔ, naa neen-u.

⁵Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu baba ní ni máan kí nín nóó, ní kí nín fāḡkí ún baba, kí nín núb u-marab, kí nín tɔ-u, kí nín jāam-u ní kí dū ni-ba kí nákan-u.

⁶Ama ubɔnaatil àá ubɔɔ gbantee, ní kpò-u. Di sá yii ún di sāal-ni ní yintīn ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu un di dá-ni ki nyánti kuyunḡun, Eejipiti tḡkinee. Udaan bàà mākan kí yantī ní fá ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu sanḡu nḡun u kpáafi-ni yii ní nín dēe dee. Mín ní ni máan kí nja kí nyánti ikpiti ni-kansikin.

⁷Dalba a-maan àá a-naal sii nì un pēē dinabiilee, àá a-jipɔɔn àá a-bisal àá a-nimpuu un a neene, àá a-bɔɔmɔnti di yaa dómin a-cee dibalin ní ki tükü-si yii: «Yantī tì cùú tòotī awaa». Awaa gbanti muee, sii a-ba àá a-naanjab kaa pée nyí-ḡi ki ká.

⁸An sá awaa nin anibul nin mānti tú-nee nib tòotēe ní. Anibul gbanti aba bí ndan ní aba mun bí ki pīlīn-ni, ní aba mun bí kitingbeennyɔkɔ kiba kí cáá sāā kin kínee.

⁹Ní taa pée fātī kpèè udaan ní kaa nín pīlifiñ-u. Ní taa sɔ udaan saai, kí taa mōtī u-pu kí fī-u.

¹⁰An pée sá ní kpò-u ní. Un ní u bàà bíi ḡmàtīnee di máan kí pée pée kí yā-u ditankpal, ní bin kínee n nín páan.

¹¹Yāḡkīmaan-u atankpee kí kpò, di sá yii u bàà mākan kí yantī ní fá ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu un nyántīn-ni kuyunḡun Eejipiti tḡkinee ní.

¹²Niinee, Isirayeel yab kɔkɔ làá gbīl tin jítèe ní kí fāḡkí, ní ni-kansikin báà unil kaa dāa gítī njaan ikpiti gbanti juti.

¹³Ni yaa tí gbīl dalba yii ntimu mun ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu tī-ni ní nín kóoyee kiba poon,

¹⁴binib bin kaa pée bí tibanee sāl kitiŋ gbantin nib ki yāntì bi cūtlì tōotì awaa ŋin naa pée nyí ki kée,

¹⁵ní cōŋkì tiŋan kí bàlifi kí kpèè yìi an sá tiŋmanaaa, an kaa sá. Ama ni yaa cōŋkì ki bàlifi ní ki ká yìi tiŋman bi lafun ŋá ntimbiil tuuŋŋi gbanti ni-kansikinee,

¹⁶ní kpò kitiŋ gbanti nib kòkò. Ní kpò kí céetí-bi kí kpáan bi-waŋkuti, ní kí gbá kí yàan kitiŋ gbanti kòkò nì tin kòkò bí ki-nee.

¹⁷Ní dāá kóon ki-gaajawanti kòkò kí bíl kitiŋ kansikin kí sēē ŋŋmi, ní kí wà kitiŋee kòkò. Án dāá sá kii saraawòkaa ní ni ŋá ki tī ti-Dindaan ni-Nimbòtiuee. Kitiŋ gbanti digbuŋkatiŋ làá nīn bí mīn ní ki cá jaanjaan, di sá yìi ubò gíti kpá kí mā niin.

¹⁸Ní taa pée yòon tin sá bí cáá wà ŋŋmee poon tiba, án nín làá ŋá pu ti-Dindaan ni-Nimbòtiu ŋuul n sòŋkèe. U làá sō ni-saai kí ŋá-ni tiŋan ní kí yāntì ní bùtì kii u nín nīn pōon ni-naanjab puee.

¹⁹Ni yaa ŋáan u nín bí yìi ní ŋá puee, ki ŋúb u-marab bin kòkò m tī-ni dīn nee, ní ki yaa ŋáan mīn kítì u-ceeyee, u làá lafun ŋá mīn kí tī-ni.

Deutéronome 14

Unil yaa kpī tin baa máan kí ŋée

¹Ni sá ti-Dindaan ni-Nimbòtiu biyaamu ní. Ni-niliu yaa kpīyee, ní taa cāfi ni-wunti, kí taa kòol tiyikpiti ni-yigbeenji pu.

²Di sá yìi ni sá circir nibul ní ki tī ti-Dindaan ni-Nimbòtiu. Ti-Dindaan ni-Nimbòtiu lēē-ni ki nyántì anibul ŋin kòkò bí kitiŋ puee kansikin ní nīn sá u-gaajawammontiiti ní.

Tijin tin bi kòóyee nì tin baa kòóyee

³Ní taa jī tin kaa bí circiree.

⁴Tiwaŋkuti tin naa kòóyee sò. Unaa nì upii nì uŋoobu

⁵nì ukpiil nì ucaŋkpalim nì ubulum nì kijoŋŋjakai nì upeeman nì kipeewuŋ nì ukonii.

⁶Naa kòó tiwaŋkuti tin tafuŋfukuti látì ní ti yaa ŋmó timool tì kpìkitì ki fàtìi ŋmóoyee.

⁷Ama ni kòó tiwaŋkuti tin tafuŋfukuti látì ama ní kaa kpìkitì ki fàtìi ŋmóoyee, àa tin kpìkitì ki fàtìi ŋmóò ama ní ti-tafuŋfukuti kaa látèe. An puee ni kòó ugutaamu nì kiwuŋ nì ujaŋgbeenapul. Di sá yìi tiwaŋkuti gbanti kpìkitì tin tì ŋmó ki nálee ki fàtìi ŋmóò-tì, ama ti-tafuŋfukuti kaa látì.

⁸Naa jīn ugbeeti mun, di sá yìi u-tafuŋfukuti látì ama waa kpìkitì ki fàtìi ŋmóò. Ní taa ŋmó tiwaŋkuti gbanti nanti. Tì yaa kpī, ní taa gbēē-tì.

- ⁹Tiwaŋkuti tin kɔkɔ bí nnyimineee kansikineee, naa kòó tin cáá ijɔŋfeen nì ipɔkɔee.
- ¹⁰Ama ni kòó tin kɔkɔ kaa pée cáá ijɔŋfeen nì ipɔkɔee. Tíh kaa ɣāñ ní jī.
- ¹¹Naa kòó inoon in bí circiree.
- ¹²Ama in ni kòóyee sò. Ukaabu nì ukaalun nì nnyimin kaaluŋwu
- ¹³nì dikaalingbindi nì kaajiiku nì kikaalingkpaŋ nì ki-buluku,
- ¹⁴agalingaa nì ɣi-buluku,
- ¹⁵taataa nì ditulinjool nì ɣkpinni kpɔkpɔfiiu nì kaasaabi nì bi-buluku,
- ¹⁶unanjikaabu nì kitulinjakpatibooi nì kpɔkpɔfii un sil fòkòee,
- ¹⁷nì kpɔkpɔfii un cáá nnyɔlee nì ukpiŋkaabu nì jɔmbaŋki,
- ¹⁸nì naakpaapiin nì ɣkpinni kaabiyaamu nì mu-buluku nì yikpitikooja nì kunanjiŋu.
- ¹⁹Ni kòó inaaki in cáá ifeeneee, iaa bí circir.
- ²⁰Ama naa kòó in bí circiree.
- ²¹Ni kòó diwaŋkpil. Ni ɣūh kí dūú tī binicambi bin kóò ni-puee bí ɣmó. Ni tí ɣūh kí dūú nyāfiñ-bi. Di sá yii nimbee, ni sá circir nibul ní ki tī ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu. Ní taa dū uŋoobu biim kí ɣāñ u-biki nanti.

Dibintil kamaa saalaatiiti marab

- ²²Ní nīn lèekī ni-kpaajinti pu tisaalaatiil dibindi kamaa.
- ²³Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nimbiin, laakin u làá dāá lēē ní nīn jáam-uee ní ni làá nīn jīh ni-kpaajinti nì ni-dapɔm nì ni-kpam saalaatiiti. Ki kpāāh ni-naai nì ni-piīi nì ni-ŋoobui biseemaliŋ, án nín làá ɣá pu ní bīfi kí nīn fāŋkí ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu kí nīn cáá cá jaanjaanee.
- ²⁴Ama, ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu yaa láa bīh ni-boon ni-kpaajinti lòn tikpil ní ni yaa láa dāāh ki ká yii ti-Dindaan nín lēē mpaan ɣun pu ní nīn jáam-uee dátì, naa làá ɣmā kí tūh ni-saalaatiiti kí cūnni niinee,
- ²⁵ní dāá dū ni-saalaatiitee kí nyāfi ní kí dū animbil ɣin ni kée kí cūnni laakin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu lēē kí nīn bí ní nīn jáam-uee.
- ²⁶Niinee ní ní dāá dū animbilee kí dā kun ní ni yaa pée lèe. Ni dāa ɣūh kí dūú dā unaa áá upii áá uŋoobu áá ndamam áá ndaam min pōyee áá tin ní ni yaa láa pée lèe. Ní ni nì ni-dicaŋɣi kɔkɔ ń jī bòb ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nimbiin kí fàal.
- ²⁷Ama ní nīn nyí kí taa súntí Leefii yab bin kóò ni-timmunee pu, di sá yii bīh kaa fōō difakal kii nimbi nín fōō tikpaatan puee.

²⁸Abin ata kamaayee ní kóòn dibintataatiil kpaajinti saalaatiiti kí bíl ni-timmu poon.

²⁹Niinee Leefii yab bin kaa cáá tikpaatan bi-ba puee nì binicambi bin kóò ni-puee nì atan̄kpiibil nì bi-kpiipoobi bin kóò ni-timmu poonee n̄ dāān kí yòon̄ ní kí ká kí jī kí díkí. Ni yaa ḡá mimmee, ti-Dindaan ni-Nimbōtiu làá bīn̄ ni-tuun̄ḡi kòkò pu.

Deutéronome 15

Abin aluli pōndi pōtam bōti

¹Ubo yaa cáá-si dipōndee, abin aluli boonee, á dūú pō-u.

²Ni nín maañ kí n̄n ḡaañ puee sò. Dibindi din ti-Dindaan sīn̄ yīi báà ḡma n̄ dū u-nabiki nín cáá-u dipōndi dīnyee kí pō-uee yaa bāaḡee, bin kòkò n̄n pīnn̄ bi-jutiibi animbilee n̄ taa páb bidambi yīi bí téen̄-bi, bí dūú pō-bi.

³Ni ḡūn̄ kí bàlifī binicambi bin kóò ni-pu ki cáá-ni dipōndee bí téen̄-ni. Ama an yaa sá ni-nabiyaamu pōḡḡee, ní dūú pō-bi.

⁴Ni mín̄ kòkòee, usoodaan kaa làá n̄n bí ni-kansikin, di sá yīi ti-Dindaan làá bīn̄ ni-boon tikpil kitin̄ kin̄ ní u làá dūú tī-ni difakal ní n̄n kīn̄ ki yèe poon.

⁵Tin bée di sá yīi ní n̄n tó ti-Dindaan ni-Nimbōtiu kí n̄n ḡúb marab bin kòkò m tī-ni dīn̄ nee, kí ḡá bi nín bí yīi ní ḡá puee.

⁶Di sá ti-Dindaan ni-Nimbōtiu làá dāá bīn̄ ni-boon kii u nín pōon̄-ni puee. Atimbun tikpil nib làá dāá dāān̄ ní pīnn̄-bi animbil, ama nimbi dāa kpá kí cù báà diba nib cee bí pīnn̄-ni animbil. Atimbun tikpil làá dāá n̄n bí ni-taapu, ama nimbi dāa kpá kí n̄n bí diba taapu.

⁷Ama an yaa láa ḡá yīi ni-nabiki kiba kpánti usoodaan ntimu mun ti-Dindaan làá tī-nee kiba poonee, ní taa ḡá inimbinaakulim ni-nabiki usoodaan pu kí tī-kì kun kī nyàabee.

⁸Ni maañ kí dākà udaan tiniti kí pīnn̄-u tin kamaa u nyàabee.

⁹Ama ní n̄n nyīn̄ ni-ba kí taa yàntī kulandòkòkpīiu nee n̄ jī ni-pōbilingin mpaan ní l̄i yīi: «Dibinluluútiil din poon ti cáá apōon ki pūḡee tóobiñ,» ní kí dākafi mimmee kí ḡá ni-nabiki usoodaan pu inimbinaakulim kí taa tī-u kun ní u nyàabee. Ni yaa ḡá mimmee, u làá tīminsì kí yīn̄ ti-Dindaan, ní kí sòon̄ kí tō ni-pu, ní an kpánti ikpiti kí tī-ni.

¹⁰Tīmaan-u kun ní u nyàabee n̄ dipōbil diba kí taa nín gbùkuḡ. Nāmaan mín̄, ní ti-Dindaan ni-Nimbōtiu n̄ bīn̄ ni-boon, ní kí bīn̄ ni-tuun̄ḡi kòkò pu.

¹¹Kii bisoodambi nín làá n̄n pée bí ni-tin̄ki pu puee, an pu ní m kpáafi-ni yīi ní n̄n cáá tiniti kí n̄n tūtún̄ ni-nabiyaamu bisoodambi n̄ bifalaadambi.

Ní líi iyumbu í tō i-ba

¹²Ni-nabiyaamu Eebru yab kansikin uninja àá unimpu yaa dū u-ba ki nyáfiñ-ni ni dá-u ní u kpánti ni-yumbuuyee, u làá tō ditundi abin aluu ní kí tī-ni. Dibinluluútiil poonee, ní líí-u ú tō u-ba.

¹³Ni yaa làá tī-u dibatōlee, ní taa yàntī ú búntí inɔŋkulim.

¹⁴Ní dāá lēē ni-piii nì ni-ŋoobui nì ni-kpaajinti nì ni-daam kí pō-u nì tiniti poon. Ní dāá lēē ti-Dindaan ni-Nimbōtiu nín bīñ ni-boon ni ká tiŋyee poon kí tī-u.

¹⁵Ní téetí yii ni nìn sá iyumbu ní Eejipiti tiŋkin ní ti-Dindaan ni-Nimbōtiu dá-ni ki líí. An pu ní m bí tī-ni mara nee dīñ.

¹⁶Ama ubo yumbu yaa bí-u yii: «Maa là kí nyā a-cee», di sá yii u néeñ u-dindaan nì u-dicaŋku ní an mōñ-u ú gbíntí kí nīn bí u-ceeyee,

¹⁷udaan í yòoñ mpiin ní kí dū uyumbuee tafal kí nákañ ni-punyokoki kí sāā kí cíí, ní ú kpántí u-yumbu kí nīn cáá cá jaanjaan. Báà an yaa sá unimpu, ní ɔ́á-u mīñ mbaantiim.

¹⁸Ni yaa làá líí ni-yumbu ú tō u-bee, ni taa yàntī án nīn wù-ni, di sá yii u nín túñ ditundi din ki tī-ni abin aluuyee cáá ipaati ɲfunyom mili pu kí jítiñ an yaa bàà sá upaadaan tundi. Mīñ puee, tīmaan iyumbu dibatōl ní ti-Dindaan ni-Nimbōtiu í bīñ ni-boon nì ni-tuunɲi kōkō pu.

Tiwaŋkuti tin bi péé péé ki mǎlee

¹⁹Ní dū ni-naai nì ni-piii nì ni-ŋoobui biseemaliŋ kí sú ti-Dindaan ni-Nimbōtiu. Ní taa dū ni-naai in sá abiseemalee kí kpāl í kpò tikpaal, kí taa tí cā ni-piii in sá abiseemalee kuti.

²⁰Dibindi sá kamaayee, nimbi nì ni-dicaŋɲi í cù ti-Dindaan ni-Nimbōtiu nimbiin laakin u lēē kí nīn bí ní nīn jáań-uee kí kpò tiwaŋkuti gbanti niin kí ɲmó.

²¹Ama tiwaŋkuti gbanti kansikin kubo yaa wòb, ku-taal diba wù àá ku jòb àá ku péé wòb mbaminee, ní taa dū-ku kí ɔ́á saraa kí tī ti-Dindaan ni-Nimbōtiu.

²²Kpòmaan-ku laakin ni kóòyee kí ɲmó. Ni-kansikin bin bí circiree nì bin kaa bí circiree kōkō ɲūñ kí ɲmó kii bi nín péé ɲmóò upeeman àá ucaŋkpalim puee.

²³Ama naa nín máań kí ɲmó fatiku ní. Ní kpáatí-u kí fá kitiŋ kii nnyimee.

Deutéronome 16

Dilákatil jiŋaaliu

¹Ní nīn nyí kí jī Abiibi ɲmaliu poon, Dilákatil jiŋaaliu kí tī ti-Dindaan ni-Nimbōtiu tinyool. Di sá yii uŋmal gbanti poon nyeeku kubo ní u nìn nyántiñ-ni Eejipiti tiŋkin.

²Ní dāá lēē ni-piii àá ni-ñoobui àá ni-naai poon tiwanḡkuti tiba kí kpò kí ḡá Dilákatil jiḡaaliu saraau kí tī ti-Dindaan ni-Nimbotiu. Ní dāá ḡá saraa gbanti mpaan ḡun pu ti-Dindaan làá dāá lēē kí nīn bí ní nīn cá ki jáam-uee.

³Jiḡaal gbanti poonee, ní taa láa ḡmó kpɔɔ un cáá ḡkpɔɔnyɔkɔee. Ní dāá dū iwiin iluli gbanti kɔkɔ kí ḡmó kpɔɔ un kaa cáá ḡkpɔɔnyɔkɔee. Ni yaa láa bí ḡmóò dinimbinaamandi kpɔɔ gbantee, ní dāá téetí ni nīn nīn jìkī kpàti kpati ki yíkì Eejipiti tiḡkin puee. Ní dāá ḡá mīn kí nīn téetí ḡwiin ḡun ní ni nīn nyán Eejipiti tiḡkinee, iwiin in kɔkɔ ni cáá kí kàl kitiḡ pu dooyee.

⁴Iwiin iluli gbanti kɔkɔee, bí taa láa ká ḡkpɔɔnyɔkɔ báà fiii pu gba ni-cee, kitiḡ kɔkɔ poon. Nwimpeekaa dal jooku, ni yaa láa kū kuwanḡkuluu ki ḡá saraayee, ní taa láa yantī kutaa í wúntí saraa gbanti nanti pu.

⁵Naa dāa máan kí ḡá Dilákatil jiḡaaliu saraau ntimu mun ti-Dindaan ni-Nimbotiu làá tī-nee kansikin kiban kii ni nīn là puee.

⁶Asee mpaan ḡun ti-Dindaan làá dāá lēē kí nīn bí ní nīn jáam-uee baba pu ní ni dāa máan kí ḡá saraa gbanti. Ní dāá ḡá saraayee kujoopɔḡ kii ḡyunti ḡun ni nīn nyán Eejipiti tiḡkinee.

⁷Ní dāá tókɔn tinan gbanti kí ḡmó-ti mpaan ḡun pu ti-Dindaan ni-Nimbotiu làá dāá lēēyee. Kutaa yaa láa wúnti kutaafaauee, ni dāa ḡūn kí fàtí gítí ni-tantibin.

⁸Ní dāá dū iwiin iluu kí ḡmó kpɔɔ bin kaa cáá ḡkpɔɔnyɔkɔee, ní ḡwinluluútee ní kpāfi kí jāam ti-Dindaan ni-Nimbotiu kí púntí jiḡaal. Nwiin gbantee, naa dāa máan kí tō báà diba.

Pantikooti jiḡaaliu

⁹Ni yaa láa kí ki bí cēē ni-kpaajintee, ní dāá kàan nnyɔmu mululi,

¹⁰ní kí jī Pantikooti jiḡaaliu kí jāam ti-Dindaan ni-Nimbotiu. Ní dāá ḡá nlammontiim saraau kí nóó nī ti-Dindaan ni-Nimbotiu nīn bīn ni-pu puee.

¹¹Ní dāá cù ti-Dindaan ni-Nimbotiu nimbiin laakin u làá dāá lēē kí nīn bí ní nīn jáam-uee, nimbi nī ni-jipɔmbi nī ni-bisalib nī ni-tɔntɔnliibi nī Leefii yab bin kóò ni-timmunee nī binicambi bin kóò ni-puee nī atanḡpiibil nī bikpiipoobi bin mun kóò ni-timmunee, ní ni-kɔkɔ í fàal.

¹²Ní téetí yii ni nīn sá iyumbu ní Eejipiti tiḡkin. Ní ḡúb abɔkpaa nee tiḡan kí ḡá ḡi nīn bí yii ní ḡá puee.

Tantib jiḡaaliu

¹³Ni yaa láa gbán ni-kpaajinti ní ki yaa láa ḡmáam ni-damam subiliḡ ki dóòyee, ní dāá jī tantib jiḡaaliu iwiin iluli.

¹⁴Ní dāá jī jiŋaal gbanti nì ifaal poon, nimbi nì ni-jipɔmbi nì ni-bisalib nì ni-tɔntɔnliibi bininjab nì binimpoobi nì Leefii yab nì binicambi bin kóò ni-puee nì ataŋkpiibil nì bikpiipoobi bin kóò ni-timmunee.

¹⁵Ní dāá dū iwiin iluli kí jī jiŋaal kí tī ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu tinyool laakin u làá dāá lēēyee. Di sá yī ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dāá bliñ ni-boon ni-kpaajinti nì lòòn ní kí dāá bliñ ni-tuunŋi kɔkɔ pu. An puee ní dāá nīn bí mmɔŋkpaanni.

¹⁶Nfunyɔm mita dibindi kamaa poonee, ni-kansikin bin sá bininjabee kɔkɔ máaŋ kí dāá cù ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nimbiin laakin ní u làá dāá lēēyee kí jī jiŋaal un bi ŋmòò kpɔnɔ un kaa cáá ŋkpɔnɔnyɔkɔee nì Pantikooti jiŋaaliu nì tantib jiŋaaliu. Ní taa láa cù ti-Dindaan nimbiin iŋaŋkulim.

¹⁷Ama báà ŋma nì dāá kpèè ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nīn bīñ u-boon miŋyee ní kí bóntí saraabi mīn kí cáá cùnñi.

Bibɔsoonliibi marab

¹⁸Ní dāá kàaŋ ntimu mun ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dāá tī-nee kɔkɔ poon bibɔsoonliibi nì bin nyí kitin pu marabee. Bí dāá nīn sòòn binib ɔti nì ibaamɔn.

¹⁹Ní nīn kpèé nsan nīn dō puee ki sòòn tibɔti kí taa nīn cáá digàntil ni-bɔsooŋyi poon. Ní taa yànti ubɔ nì pɔ-ni tiba kí ŋéé ni-nyɔkɔ, di sá yī tiwampɔkaal yànti biciŋfitiibi kpántí bijɔfub ní ki kù deedeedambi ɔti.

²⁰Ní nīn sòòn tibɔti tí nīn tókó ibaamɔn pu, án nīn làá ŋá pu ní nīn bí dimaŋfalin, kí ŋmā kí kó kitin kin ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá tī-ni ní nīn kíñ ki yèe poonee.

Ti-Dindaan ná iwaatooti

²¹Ní taa cóon ŋwindɔ ŋubɔ kí kól nsaraafan ŋun ní ni làá mā kí tī ti-Dindaan ni-Nimbɔtiuee.

²²Ní taa tí cóon diwaataŋkpal niin, di sá yī ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu ná tiwan gbanti.

Deutéronome 17

¹Ní taa dū unaa áá upii un laaba wòbee áá un pu tiba pée bí kaa ŋāñee kí ŋá saraa kí tī ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu, di sá yī an sá ntimbiil ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nimbiin.

²Ntimu mun ti-Dindaan làá dūú tī-ni ní nīn kóò nee kansikin kiba poon, uninja áá unimpu ubɔ yaa bí ŋáaŋ min kaa kítì ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu ceeyee, u kōotì mpèè koobil dee.

³Tí lè yī udaan cūti bí tòotì awaa ki gbàantí ŋi-taapu áá ki gbàantí ŋwiin áá uŋmal áá iŋmalbijaa in bí kutaa puee taapu. Man ni-Dindaan mun kpáafi-ni yī ní taa ŋá mīn jaanjaan.

⁴Ni yaa gbĩl bi máafi-ni tiba mimmee, ní m̀tĩfĩ cōŋkì tiŋan kí kpèè yìi an sá ibaamɔnaaa, an kaa sá. An yaa lafun sá ibaamɔn yìi ubo ná ntimbiil tuuŋŋi gbanti Isirayeel tiŋki puee,

⁵ní nyāntí uninja àá unimpu un ná atuŋkpiti gbantee ni-tiŋki punyɔkɔki ní kí yāŋkì-u atankepeé ú kpú.

⁶Binib bili àá bita yaa lēē ubo pu seera yìi udaan máaŋ ŋkúmee, bí kpò udaan. Unibambaanti seerau kaa ŋūn kí yàntí bí kpò udaan.

⁷Biseeradambi di máaŋ kí péé kí yā udaan atankepeé kí kpò, ní samaa un kɔkɔ kínee n nín páaŋ. Ní ná mín kí nyāntí ikpiti ni-kansikin.

Ibosoon

⁸Bi yaa cáaŋ nnikpaakoon bɔti àá kujaau bɔti àá ubo ná u-juti tiweendi tiba ki bíl ni-nimbiin ni-bɔsoondiikun ní ni ká yìi tibɔtee pɔɔ ní ŋmā kí sòon-tèe, ní cù mpaan ŋun ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dāá lēēyee pu.

⁹Ní ká Leefii yab bin sá bisaraaŋaliibee nì un sá ubosoonli ŋyunti gbantee, ní bín n sòon tibɔtee kí tī-ni.

¹⁰Tibɔtee nín sá pu bi dūu tükū-ni mpaan ŋun ti-Dindaan lēēyee puee, ní ná mín deede. Ní pɔɔŋ kí ná kii bi nín kpáafi-ni ní ná puee deede.

¹¹Bi nín sòon tibɔti gbanti ki sīn puee nì tin bi tükū-ni yìi ní ŋée, ŋámaan mín nyíki nyiki.

¹²Ama ubo yaa ná dilambil ki kpákáŋ usaraaŋakpil un yú ki bíi tūn ti-Dindaan Unimbɔti tundee àá ubosoonli nín lī puee, ní kpò udaan. Ní ná mín kí nyāntí ikpiti gbanti Isirayeel yab kansikin.

¹³Samaa kɔkɔ làá dāá gbĩl, ní kí fāŋkì kí taa ti ná dilambil mín dalba dalba.

Dibeel bɔti

¹⁴Ni yaa láa kó kitin kin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dūú tī-nee poon ní ki ká ŋkakaa ki kāl ní ki yaa láa lī dalba yìi: «Yāntīmaan tí kaaŋ ubɔti ú nīn kpòotī-ti kii anibul ŋin mānti tú-tee nín cáá pueeyee»,

¹⁵ní dāá dū unil un ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu u-ba làá lēēyee kí kaaŋ dibeel. Udaan dāa máaŋ kí nīn sá ni-nabiyaamu Isirayeel nib kansikin ubo ní. Ní taa dū unicaan un kaa sá Isirayeel niliuee kí kaaŋ dibeel.

¹⁶Ama udaan kaa dāa máaŋ kí nīn cáá itaamu tikpil, àá kí tō binib bí cù Eejipiti tiŋkin kí dāŋ-i, di sá yìi ti-Dindaan nīn tükū-ni yìi: «Ní taa péé fātīf gítí nīn».

¹⁷Waa dāa máaŋ kí nīn cáá kunimpupaa, án làá dāá yàntí ú fá Unimbɔti. Waa dāa tí máaŋ kí nīn cáá animbil nì sindaariya tikpil.

¹⁸Bi yaa láa kaaŋ-u dibeelee, ú dāá ŋmā marab bin Leefii yab bin sá bisaraaŋaliibee kpáafèe kí ná kugboŋun kí tī u-ba.

¹⁹Marab gbanti n n̄n bí ki kóŋ-u ú n̄n kàaṇ-bi baabadal kí cáá s̄ā u-kúm dal. Mimmee u làá b̄f̄i kí n̄n f̄aṇkí ti-Dindaan u-Nimb̄ot̄iu, ní kí n̄n ḡúb abokpaa n̄i akoobil ṇin k̄ok̄o k̄a marab gb̄oṇku gbanti poonee.

²⁰U yaa kàaṇ marab gbanti mimmee, án làá yànt̄i ú taa n̄n yòont̄i u-ba yilpu kí d̄àk̄a ȳi u j̄it̄iṇ u-nabiyaamu mun kíṇee, ní kí taa kp̄èè marab biba f̄ám kí taa n̄n t̄o-bi. U yaa ṇá m̄iṇ, u n̄i u-naantiibi làá j̄i dibeel Isirayeel tiṇki pu kí yúnt̄i.

Deutéronome 18

Leefii yab fakal

¹Bi yaa láa b̄i yàkat̄i tikpaatan ki t̄i Isirayeel yabee, bí taa kp̄aṇ Leefii yab bisaraan̄aliibi n̄i bin k̄ok̄o p̄ee s̄a Leefii naakookunee. Saraabi bin bi ṇáaṇ ki t̄i ti-Dindaanee di d̄ā s̄a bi-jinti n̄i bi-fakal.

²Leefii yab kaa cáá tikpaatan bi-nabiyaamu kansikin, di s̄a ȳi diyim̄ool din bi cáá kí n̄n bí ti-Dindaan tundin kii u n̄n p̄oṇ-bi puee di s̄a bi-fakal.

³Samaa yaa cáaṇ unaa àá upii ki ṇá saraayee, bisaraan̄aliibi jandi di s̄a kuboou n̄i nnȳokpaween n̄i dipool.

⁴Ní d̄ā d̄u tijimpeepeekaal tin ni l̄ēyee, an d̄àk̄a ȳi ni-bileeu n̄i ni-damam n̄i ni-kpam ki kp̄aṇ ni-pikuti tin ni p̄ee ki cáṇee kí t̄i-bi.

⁵Di s̄a ȳi ni-naak̄oti k̄ok̄o poonee, Leefii yab ní ti-Dindaan ni-Nimb̄ot̄iu l̄ē ȳi bí n̄n bí u-tundin kí n̄n cáá cá jaanjaan.

⁶Leefii yab ub̄o yaa n̄n k̄oò Isirayeel timmu kiban, ní ki yaa là kí d̄āṇ mpaan ṇun ti-Dindaan l̄ēyee puee,

⁷u cáá nsan kí t̄o ditundi kí t̄i ti-Dindaan u-Nimb̄ot̄iu kii u-nabiyaamu, Leefii yab bin kíṇee n̄n bí niin ki t̄uṇ ti-Dindaan tundi puee.

⁸B̄āà u yaa nȳáf̄i u-baa fakal ki cáá animbil, bi n̄n t̄i u-nabiyaamu mun bí niinee pu bi j̄iṇee, m̄iṇ mbaantiim ní bi m̄āaṇ kí t̄i udaan mun.

Inyim̄on b̄onaatiliibi n̄i ibaam̄on b̄onaatiliibi

⁹Ni yaa láa k̄o kit̄iṇ kin ti-Dindaan ni-Nimb̄ot̄iu làá d̄ū t̄i-nee poonee, ní taa b̄f̄i kí n̄n ṇáaṇ ntimbiil tuuṇṇi ṇin anibul ṇin bí niin d̄iṇ pu nee ṇáaṇee.

¹⁰Bí taa k̄a ni-kansikin ub̄o d̄u u-jip̄oṇ àá u-bisal kí t̄o ṇḡmin kí ṇá saraa, àá ki b̄ū tib̄ool, àá ki màk̄a dim̄àkal, àá ki ṇáaṇ kukpaṇkpantīiu tuuṇṇi, àá ki ṇáaṇ kusoo tuuṇṇi,

¹¹àá ki t̄oò binib inȳok̄ofi, àá ki k̄aal ab̄ōjal, àá ki s̄oṇ tin d̄oṇee, àá ki ȳi bitaṇkpiibi ki s̄oṇ n̄i bi.

¹²Unil un yaa ɲáán atuun gbantee sá utiɲwiil ní ti-Dindaan nimbiin. Ntimbiil tuuɲɲi gbanti pu ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá jà anibul nee kɔkɔ kí fōō bi-tiŋki kí tī-ni.

¹³Ní dū ni-ba kɔkɔ kí sú ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu.

¹⁴Di sá yii anibul ɲin timmu ni làá fōō nee sá binib bin cá biwaadambi nì bibɔɔbi ceeyee ní. Ama nimbee, ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu kaa pú-ni nsan ní ɲá mín.

¹⁵Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dāá lēē ni-nabiyaamu kansikin ubɔ ú nīn sá Unimbɔti bɔnaatiliu kii mamee, ní dāá pīlifiñ-u.

¹⁶Di sá yii tin ni nīn bālifi ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu ɲwiin ɲun ni nīn kóoñ ki kpáfi ki sí Ooreeb jool taapuee dee. Ni nīn lī yii: «Taa ti là kí gbīl ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu neen pu, kaa ti là kí wāl u-ɲmikpaɲɲu nee mun. Di sá yii taa là kí kpú.»

¹⁷Ti-Dindaan nīn tūkū-mi yii: «Tiŋman bi cáá mbaamɔn kí sòoñ mín.

¹⁸M làá lēē bi-nabiyaamu kansikin ubɔnaatil un bí kii siiyee kí tī-bi. M làá dāá dū m-nyɔɔbuɲɲi kí ɲá u-nyɔkɔn ní ú dāá tūkū-bi tin kɔkɔ m kpáafi-uee.

¹⁹Un sá kamaa yaa kaa dāá pīlifiñ m-nyɔɔbuɲɲi ɲin ubɔnaatilee làá dāá sòoñ m-yindi puee, mama m-ba di làá dāá dāal u-tafal.

²⁰Ama m yaa kaa tūkū ubɔnaatil ubɔ tiba yii ú lì ní udaan yaa gāā u-bindi ki yíkìi sòoñ tiba m-yindi pu, àá ki sòoñ tiba awaa aba puee, an sá ní kpò-u ní.»

²¹An yaa yīl ni làá bālifi ni-ba yii: «Kin mana ní ti làá ɲmā kí béé yii tin u sòoñee kaa nyánni ti-Dindaan cee?»

²²Tiŋman, ubɔnaatilee yaa yíkìi sòoñ tiba ti-Dindaan yindi pu ní an kaa ɲá kii u nīn lī pueeyee, ní béé yii tin u sòoñee kaa sá ti-Dindaan nyɔɔbundi. Ubɔnaatil gbanti gāā u-bindi ní ki sòoñ. Ní taa fàŋkì-u.

Deutéronome 19

Ntimu mun poon bi sáñ ki kóòyee

¹Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dāá kpò kí céetí anibul ɲin tiŋki u làá dūú tī-ni nee, ní ní jà-bi kí nyāntí ní kí fōō bi-timmu kí nīn kíñ ki yì, kí jī bi-diɲɲi kí nīn kóò.

²Ní dāá lēē kitiŋ kin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dāá tī-nee poon ntimu muta kí yóoñ.

³Ní dāá cúú kitiŋ kin kɔkɔ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dūú tī-nee gbanti kí yàkatī ajan ata, kí dāá tō adan kí cunnì ntimu mun ni lēēyee poon, án nín làá ɲá pu un yaa láa kūū unilee n ɲmā kí sān kí kó mu-nee.

⁴Un yaa kaa ná u-juti ní kaa nyí ki kūū-uee baba di ɲūñ kí sān kí kó ntimu gbanti kiban kí fī u-ba.

⁵Tí dūú ɲmàntī kii unil ubo nì u-bɔɔ cūti kubambaŋɲun kí gāā ido ní ɲyunti ɲun u dúkutì ceeku kí bàà gāā busubuee, nceekubiim cúu fúkutì ki nyán ki yá u-bɔɔyee ki kūū-u. An niliuee ɲūn kí sàh kí kó ntimu gbanti kiba poon kí fī u-ba.

⁶Nsan ń taa nín dátì, an yaa kaa sá mín, un un bi kūūyee nabiki làá jà unikpɔlee diŋuul poon kí cúú-u kí kpò-u kí téen. U mun kaa bàà máaŋ ɲkúm, di sá yii waa ná-u ní ki kūū-u.

⁷An pu ní m bíi kpáafi-ni yii ní dāá lēē ntimu muta kí cīti ni-ba.

⁸Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu yaa láa wāaŋ ni-tiŋki kii u nín nín pōon ni-naanjab puee, ní ki yaa láa dū kitiŋ kin kɔkɔ u nín pōon-bee ki tī-nee,

⁹ní dāá lēē ntimu muta mubɔ mun kí kūtì. Di sá yii u làá dāá wāaŋ ni-tiŋki mín kí tī-ni. Ama see ní nín ɲúb marab bin kɔkɔ m tī-ni dín nee, kí nín néeŋ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu, kí nín ɲaaŋ baabadal kii u nín bí yii ní nín ɲaaŋ puee. ɲyunti gbanti baba ní u làá ɲá mín kí tī-ni.

¹⁰Ní dāá ɲámaan mín án nín làá ɲá pu kitiŋ kin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dū tī-nee poonee, bí taa kpò unil un kaa bàà máaŋ ɲkúmee fám, ní naa nín tún ubo kúm kpuulool.

¹¹Ama tí lì yii ubo ná u-juti, ní ki pí ki cí-u ní ki yíkì cìb ki cúú-u ki gbán ki kūū-u ní ki sàh ki tin kó ntimu gbanti kiba poon.

¹²Unikpɔlee dumpu tindaŋkpilib ń dāá tɔ binib bí cù kí gínní-u u-tiŋkin ní kí dū-u kí ɲá un u kūūyee nabiki ɲaan, ní ún ń kpò-u kí tò ipɔntoon.

¹³Taa sōmaan unikpɔl gbanti saai. Ní ɲá mín ní kí nyāntí maanyii ba nikpaakoŋɲu kpitii Isirayeel tiŋkin ní án nín ɲān ki tī-ni.

¹⁴Ni yaa láa bàŋ kitiŋ kin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá yàkatī kí tī-nee poon ki kālée, ní taa láa cóotí ni-timmu kpaanyɔmmu taŋkpeenji kí nìkì. Ní yāntī án nín pée bí kii bin péeŋ-ni ki bàŋee nín ɲmānti pu ki cóoŋee.

Biseeradambi tundi

¹⁵Unibambaanti seerau kaa ɲūn kí yāntī bí kpò ubo bɔti yii u kūū unil àá u ɲá ikpiti iba. Asee binib bili àá bita di yaa lēē udaan pu seera ní bi ɲūn kí kpò u-bɔti.

¹⁶Ama ubo yaa yíkì ki bíi tūntí u-juti pu ikpiti ibee,

¹⁷bí cáá binib gbanti liitil kí cūnni ti-Dindaan kɔŋkoŋɲun, báà ɲma ń kàaŋ u-bɔti bisaraaŋaliibi nì bibɔsoonliibi bin bí ditundin ɲyunti gbantee nimbiin.

¹⁸Bibɔsoonliibee ń fíkití tibɔtee tiŋan kí kpèè. Bi yaa dāaŋ ki ká yii useeradaanee sá unyimɔndaan ní ki bíi lèekì u-juti pu nnyimɔn seerauee,

¹⁹ní dáal u-tafal kii u nín bàà là bí dáal u-nabiki tafal puee. Ní ɲá mín kí nyāntí ikpiti ni-kansikin.

²⁰Binib bin kínee yaa gbĩl tin jítèe, bi làá fàṅkì ní kí taa ti ná ikpiti gbanti juti ni-kansikin.

²¹Ní taa sō dibɔkpil daan saai. Un yaa kũu unilee, bí kpò u mun. Un yaa lēē u-juti nimbilee, bí lēē u mun yal. Un yaa lēē u-juti nyindee, bí lēē u mun nyindi. Un yaa gūutì u-juti ṇalee, bí gūutì u mun ṇal. Un yaa gūutì u-juti taalee, bí gūutì u mun taal.

Deutéronome 20

Kujaau marab

¹Ni yaa nyán kí jáṅ ni-nannanliibi ní ki yaa ká yii bi-taamui nì bi-tɔɔkub nì bi-janjakitil wīkí ki jítìṅ ni-yabee, ní taa fàṅkì. Di sá yii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu un nyántiṅ-ni Eejipiti tiṅkinee bí ni-cee.

²Ni yaa láa bóntì kí nīn cée, usaraaṅakpil ṇ nyā kí sīl samaa nimbiin kí sòòṅ nì samaa kɔkɔ.

³Ú dāá sòòṅ nì bi yii: «Isirayeel yab, pīlifimaan. Dīn nee, ni làá nyā kí jáṅ ni-nannanliibi. Ni-wunti ṇ taa yòtì. Ní taa fàṅkì-bi kí taa nyò ṇkpatim bi-nimbiin.

⁴Di sá yii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu di bí ni-cee ní ki làá jáṅ ni-nannanliibi, kí tī-ni dijajil.»

⁵Mīn boonee ní bigbaṅṇmaliibi ṇ sòòṅ nì samaa kɔkɔ ní kí bàlifi yii: «Ubo bí ni-kansikin ki mán kudipɔṅ kaa láá kó-kuɔɔ? Ubo yaa bée, udaan ṇ nīn gítí u-diikun. An yaa kaa sá mīn, u ṇūn kí tin kpún dikòndin ní ubo fám ṇ dāá pòntì u-diiku gbanti.

⁶Ni-kansikin ubo kùṅ fiinyi kpaabu kaa láá kītì bu-biliṇaaa? Ubo yaa bée, ú nīn gítí u-diikun. An yaa kaa sá mīn, u ṇūn kí tin kpún dikòndin ní ubo fám ṇ dāá jī u-fiinyi kpaabu gbanti.

⁷Ubo cáá bɔɔn kaa láá cáá-uaaa? Ubo yaa bée, ú gítí u-diikun. An yaa kaa sá mīn, u ṇūn kí tin kpún dikòndin ní ubo fám ṇ dāá cáá u-bɔɔn gbanti.»

⁸Ní bigbaṅṇmaliibee ṇ gítí bàlifi tin bí nee yii: «Ubo bí ki sá ufaantija u-mul kaa bōotí mmɔɔnaaa? Udaan yaa bée, ú nīn gítí u-diikun, án nín làá ṇá pu ú taa yòtì u-nabiyaamu wuntee.»

⁹Bigbaṅṇmaliibi yaa sòòṅ nì samaayee mīn ki dóòyee ní bí lēē bijanjakpilil bin làá nīn lī samaa nyɔkɔpuee.

¹⁰Ni yaa cūti kí já nì kitiṅ kiba nibee, ní péé péé kí sòòṅ nì bi kí nyàab ṇgbansɔṅfi ṇ nīn bí ni-kansikin.

¹¹Bi yaa gbĩl ki tīn-ni ki yāntì ni kó bi-tiṅkinee, bí kpántí ni-yumbui kí nīn kíṅ ki tūn ditundi ki tìl-ni.

¹²Ama bi yaa yí kaa là ngbansɔŋfi ń nīn bí ni nī bi kansikin, ní ki yíkì bí jàà nī nee, ní mǎntí tū bi-tiŋki kí jàkà-kì.

¹³Ti-Dindaan ni-Nimbɔti yaa dū-bi ki ɣá ni-ɣaane, ní kpò bininjab kɔkɔ.

¹⁴Ama binimpoobi nī mbiyaamu nī tiwaŋkuti nī tin kɔkɔ pée bí kitiŋ gbantinee, ní yòòñ. Ni-jajil wanti dee. Nimbi di yí kí jī tin kɔkɔ ti-Dindaan ni-Nimbɔti fōō ni-nannanliibi ɣaan ki dūu tī-nee.

¹⁵Mín ní ni máàn kí ɣá ntimu mun kɔkɔ dátì-ńi, kaa kútì ntimu mun sá ní fōō kí nīn kín ki yèe.

¹⁶Ama an yaa kín anibul ɣin timmu ti-Dindaan ni-Nimbɔti làá dūu tī-ńi ní nīn kín ki yèe poonee, ní kpò tin kɔkɔ pée cáá kufoouee kí taa kín tiba.

¹⁷An puee ní dǎá kpò kí céetí Eeti yab nī Amɔɔr yab nī Kanaan yab nī Peeriisi yab nī Eefi yab nī Jeebusi yab kii ti-Dindaan ni-Nimbɔti nín kpáafi-ńi puee.

¹⁸An yaa kaa sá mimmee, ni làá fōō bi-waatooti tuuŋɣi ɣin sá ntimbiilee. Ni mun yaa ɣá mimmee, ni yīntì ti-Dindaan ni-Nimbɔti dee.

¹⁹Ni yaa láa bí jàà nī kitiŋ kiba ní ki lùkū gíb-kì, ní ki kpēē yī an sá ní kàl̄ nīn kí yúntí ní kí nín ɣmā kí já kí fōō-kèe, ní taa yòòñ ni-ceekub kí nīn gà isufi in sí niinee ki fééñ, kun puee ni ɣūñ kí ɣmó i-biliŋ. Ní taa pée gāa-i kí fá. Isufi in yú akpaannee kaa sá binib ní nīn bí jàà nī !

²⁰Ama ni ɣūñ kí gàatì isufi in kaa lòòñ abil ɣin bi ɣmóòyee kí dūu ɣá ni-jaaku tuuŋɣi kí nīn cí ɣyunti ɣun ní kitiŋ kin ni cūti kí já kí fōōyee làá kó ni-ɣaane.

Deutéronome 21

Nnikpaakoon bɔti

¹Tí dūu ɣmǎntí yī kitiŋ kin ní ti-Dindaan ni-Nimbɔti làá dūu tī-nee poonee, ni ká dinikpil dō kusaa kubɔn, ní naa nyí un di kūu-uee.

²Ni-tindaŋkpilib nī ni-bɔsoonliibi ń cū kí ɣmǎntí kí yòòñ dinikpilee nín dō laakiŋyee kí cáá cūnni ntimu mun mǎnti tú-dèe,

³kí kpèè kitiŋ kin di pìlìn dinikpil gbantee. Niinee ní kitiŋ gbanti kpilib ń nyàab kinasalii kin kaa láa kùñ tikpaal àa ki dáal̄ tɔɔku ki kée,

⁴ní kí cáá-kì kí cūnni ditinjal din pu baa kùnaaa, kaa búl tiba muae, laakin mbun ɣun kaa fótí jaanjaanee bée. Niinee ní bitindaŋkpilibee ń nyī kí gí kinasaliiyee sil kí tō mbunee ni.

⁵Nyunti gbantee Leefi yab bisaraaŋaliibee ń nyā kí yūl̄ nyɔkɔpu. Di sá yī bín ní ti-Dindaan ni-Nimbɔti lēe bí nīn tūn u-tundi ní kí nīn mēe-u ki bintí binib pu. Bín di máàn kí nīn sòòñ kunikpɔŋkpɔkɔ nī ubɔ yaa fáá u-juti ki tī-u tiweendee bɔti.

⁶Niinee ní kitiŋ kin pìlìh dinikpilee kpilib n fíntí bi-ŋalii kí sítì dinasapɔmbil din sil bi nyī ki gíyee pu,

⁷ní kí lì yii: «An kaa sá timbi di kũu unil nee. Ti-nimbiliŋ kaa ká un kũu-uee mun.

⁸Míh puee ti-Dindaan, dũu pō a-nibul din ní a fīyee, kí taa dũ maanyiiba nee kúm kpuulool kí túh a-nibul Isirayeel yab pu». Niinee ní Unimbɔti n fíntí nnikpaakoon gbanti kpiti.

⁹Nimbee, ni máaŋ kí ŋá min fáatì ti-Dindaanee, ní kí nyā maanyiiba kúm kpuuloolin.

Usapɔɔn un bi cúuŋ dikòndinee camɔndi

¹⁰Ni yaa cūti dikòndi ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu dũ ni-nannanliibi ki ŋá ni-ŋaan ní ni jáŋ ki pɔɔkiŋ-bi ki cúuŋ binib dikòndin,

¹¹ní ni-kansikin ubɔ dáaŋ ki ká yii bin ni cúuŋee kansikin, usapɔɔnnyaan ubɔ bí ki kó-u, ní u bàà là kí cáá-uee,

¹²u ŋũh kí yòoŋ-u kí cáá cunnì u-dumpu. U yaa bàŋee ú yàntì unimpuee n kòol dibaakpandi, kí wéetì u-ŋaŋŋati,

¹³ní kí lēe u-wampeenkaati tin u pēēŋ u-dumpuee kí bíl, ní kí nīn bí uninjee dumpu. Míh Boonee ní ú dũ uŋmamɔn kí sō u-na nì u-baa pu. Unimpuee yaa ŋá míh ki dóðyee, udaan ŋũh kí dòoŋ nì u, ní kí dũ-u kí kpántì u-nimpuu.

¹⁴Ama Boonee, udaan yaa ká yii unimpuee ɔti kaa ti mōh-uee, ú yàntì-u ú búntì laakin u yaa lēe. Waa dāa ŋũh kí dũ-u kí nyāfi, kaa dāa tí ŋũh kí dũ-u kí kpántì u-yumbuu ŋyunti ŋun ní u cáá-u ki dóðyee.

Ujipɔŋkpil fakal ɔti

¹⁵Uninja ubɔ di yaa bí ní ki cáá binimpoobi bili, ní ki nēēŋ ubɔ ki jítiŋ un kíhēe, ní binimpoobee liitil yaa māl mbininjabiyaamu ní an yaa ŋá yii unimpu un waa nēēŋee biki di sá kikipiliyee,

¹⁶an yaa láa bāaŋ ú yàkatì u-gaajawanti kí tī u-biyaamuee, waa máaŋ kí dũ dijandi din sá ujipɔŋkpil jandee kí tī u-nimpuu un u nēēŋee jipɔɔn kí yàntì un waa nēēŋee yɔu un di baasii sá ukpilee.

¹⁷U máaŋ kí béé yii unimpu un waa nēēŋee jipɔɔn di lafun sá u-jipɔŋkpiliu tiŋman pu, ní kí dũ u nín làa yàkatì u-jipɔmbi kɔkɔ u-gaajawanti puee mili pu kí tī-u. Di sá yii kibiki gbanti di sá u-biseebiki kin dàkā u-ninjatee, ní ki máaŋ kí fōō kibipeepeekaai fakal.

Kibiki kin tafal pōyee ɔti

¹⁸Uɔ yaa cáá kibiki ní kì cáá ntafapɔn nì ŋyipɔn, kaa tó ki-baa nì ki-na, ní báa min kɔkɔ bi sòoŋ nì kì tibɔn nì timan ki dáal ki-tafalee kaa fātì tóee,

¹⁹ki-baa nì ki-na ñ cúú-kì kí cáá cùnñi bitindaŋkpilib bin kã bi-tiŋki punyɔkɔpuee cee.

²⁰Bí tükù bitindaŋkpilibee yii: «Ti-jipɔɔn nee cáá nyipɔɔn nì ntafapɔɔn. Waa tó-ti. Kun u pée nyūnee di sá binimpoobi dimɔnnil nì ndaam dinyɔl.»

²¹Niinee ní kitɪŋ gbanti yab bin sá bininjabee ñ yāŋkì-kì ataŋkpee kí kpò. Ni máaŋ kí nyāntí ikpiti ni-kansikin. An yaa ŋá mimmee, Isirayeel yab kɔkɔ làá gbɪl tin jítèe ní kí fāŋkì.

Unil un bi lúnti ndɔ pu u kpīyee bɔti

²²Ubo yaa yīnti ní u-yìntitam gbanti puee ni kūū-u ki dū u-wunti ki lúnti ndɔ puee,

²³ní taa yànti kunyeeu ñ mó dinikpilee ndɔ pu. Ní síb-u ŋwiin ŋun ní ni kūū-uee, di sá yii un kamaa bi yaa lúnti ndɔ puee dátíŋ Unimbɔti busuu kitɪŋ pu ní. Ní nīn nyí kí taa kón kitɪŋ kin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dūú tī-ni ní nīn kíŋ ki yèe tijɔkɔndi.

Deutéronome 22

Á kpèè a-juti wanti tiŋan

¹A-nabiki naau yaa wāŋkì àá u-piiu di wāŋkì ní a kée, á taa fàtī a-boon kí tī. Péetī unaayee àá upiiyee kí cáá tī u-dindaan.

²A-nabikee yaa kòò an dátíŋ-si àá saa pée nyí udaanee, á péetī-u kí cáá gbìŋ a-dumpu kí nīn kpèé-u kí cáá sãa daliŋkin unaayee àá upiiyee dindaan làá dāaŋ kí nyāab u-wantee, ní á gíŋ kí tī-u.

³An yaa tí sá a-nabiki maŋki àá u-bɔkutil àá u-wanti tin kamaa yaa pée wāŋkì ní a kée, a nín máaŋ kí ŋá puee dee. Á taa fàtī a-boon kí tī a-juti wanti.

⁴A yaa tí ká a-nabiki maŋki àá u-naau líti ki dɔ nsan caŋinee, á taa fàtī a-boon kí tī. Tūtuŋ udaan ú yòòŋ kuwaŋkuluuee kí sííŋ ku-taŋji pu.

⁵Unimpu kaa máaŋ kí lòòŋ tininjawan. Míŋ mbaantiim ní uninja mun kaa máaŋ kí lòòŋ tinimpuwan. Bin bin ŋaaŋ mimmee sá bitɪŋwiiliibi ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu cee.

⁶A yaa bfi còom ki cá ní ki tin ká nsan caŋinee, kunɔmbidii pá busubu bubɔ pu àá kù dɔ kitɪŋ ní kinɔmbiki bí ku-poon nì ki-biyaamu àá ki náká ki-jɪŋji puee, á taa cúú kinɔmbikee kí kpáaŋ ki-biyaamu.

⁷Á yòòŋ mbiyaamu kí yànti unaati ñ búntí. A yaa ŋá mimmee, án làá búti-si ní á kàl kitɪŋ pu kí yúntí.

⁸A yaa mán kudipɔŋuee, á bɔb ku-yilpu kí mā digundi kí màntí tū yilpu laakin a bɔbee ubɔ ñ taa láa nyā kudiiyee yilpu kí líti kitɪŋ kí dū u-kpuulool kí lúnti a-pu.

⁹A yaa kùñ bufiinyikpaayee, á taa dū busubu bubo biliñ kí bōl bukpaabaantiibuee poon. An yaa kaa sá mín, fiinyee nì asubil ñin a búl kí kútèe yaa láa lònèe, an kòkò dāa sá kí tī Unimbòti ní.

¹⁰Á taa dū unaa nì kimañ kí kpāfi kí kpāl bí kpò tikpaal.

¹¹Aa máań kí pèeń tiwan tin ní bi dū ipii kuti nì gulfa kí ñmālim kí lùñee.

¹²Á lù a-satabiĩjkaau nyɔɔjuunji naatil pu igbeengbeen.

Unimpu un bi túñ dibɔgabillee

¹³Ubo yaa cáá unimpu ní kí dōon nì u, ní boonee kaa ti là-u,

¹⁴ní kí túñ-u dibɔgabil kí bíl u-yindi kí lī yii: «M nín cáá unimpu nee kí dōon nì uee, maa ká kudaanñu kun dākà yii waa nìn nyí uninjee».

¹⁵Niinee ní usapɔɔnee baa nì u-na í cáań kudaanñu kun dākà yii bi-bisal kaa nìn nyí uninjee kí tī bitindaŋkpilib bin ká kitin punyɔkɔpuee.

¹⁶Ní ubaati í bí bitindaŋkpilibee yii: «M dū m-bisal kí tī uninja nee ticati, ama waa ti là-u,

¹⁷ní kí bí túntí-u dibɔgabil kí lī yii m-bisal bée uninja ní kí nín mōn-u. Ama kpèemaan kun dākà yii m-bisal kaa nìn nyí uninjee.» Niinee ní ubaati í kpátí sata un pu bi nìn dōon kunyapeepeekaauee kí bíl bitindaŋkpilib nimbiin.

¹⁸Ní bitindaŋkpilibee í cúú uninjee kí dáal u-tafal.

¹⁹Mín boonee ní bí gíí-u dipɔndi animbil kúti dilaataal ú pà kí tī usapɔɔnee baa, kun puee u bíl uisirayeelsapɔɔn un kaa nyí uninjee yindi. Kí kúntée usapɔɔnee láa nín gbíntii sá u-nimpuu ní kí cáá sāa u-kúm dal, waa ti cáá nsan kí jà-u.

²⁰Ama uninjee nín lī puee yaa sá ibaamɔn ní baa lafun ká kudaanñu kun dākà yii usapɔɔnee kaa nìn lafun nyí uninjee,

²¹ní bí cáá-u kí cunnì u-baa diiku punyɔkɔpu ní kitin gbanti yab bin sá bininjabee í yāŋkì-u ataŋkpee kí kpò. Di sá yii u ñá icoo bɔti Isirayeel tin kin kí kāl u-baa dicaŋkun kí ñá tilaakpaal. Mín ní ni máań kí ñá ní kí nyāntí ikpiti ni-kansikin.

²²Ubo yaa dōon nì u-juti nimpuu ní ni cúú-uee, ní kpò-u kí kpáań unimpuee mun. Mín ní ni máań kí ñá ní kí nyāntí ikpiti ni-kansikin.

²³Usapɔɔn di yaa tí cáá bɔɔn ní uninja ubo yaa ká-u kitinjin kí dōon nì uee,

²⁴ní nyāntí bi-liitilee kitin punyɔkɔpu kí yāŋkì-bi ataŋkpee kí kpò. Bí kpò usapɔɔnee, kun puee u bí kitinjin kaa kúuń kí yíin binib bí dāa fī-u, ní kí kpò uninjee, kun puee u dōon nì ubo nimpuu. Mín ní ni máań kí ñá ní kí nyāntí ikpiti ni-kansikin.

²⁵Ama an yaa sá kusaaun ní ubo ká usapɔɔn un cáá bɔɔnee kí ñá-u mɔɔn kí dōon nì uee, uninja un ñá mimmee baba ní ni máań kí kpò.

²⁶Ní taa ná usapɔɔn tiba, di sá yii waa ná ikpiti in máàn nkúmee. Tiboti gbantee náàn nì ubo nín cútí u-juti kí kpò-u puee ní.

²⁷Di sá yii uninjee ká usapɔɔn kusaan ní. Báà usapɔɔnee yaa gbáń ibiilaaa, ubo kaa bí nín kí fī-u.

²⁸Ubo yaa tí ká usapɔɔn un kaa cáá boonee ní ki yaa ná mpɔn ki dōon nì u ní bi yaa cúú-bee,

²⁹uninjee máàn kí pà usapɔɔnee baa tikúti nimbiliŋ jítɔmbi imuŋku ili nì saalaa, ní kí cáá usapɔɔnee, di sá yii u bíl-u. Waa ti cáá nsan mun dalba dalba kí jà-u kí cáá sã u-kúm dal.

Deutéronome 23

¹Ubo í taa cáá u-baa nimpoobi kansikin ubo. U yaa ná mimmee, u kpēē u-baa dooŋu fám.

Bin kaa máàn kí nín bí Unimbɔti samaau kansikinee

²Uninja un sá ufaalee àá un ninjati bi yaa gí ki tūkutèe kaa máàn kí kó ti-Dindaan samaau kansikin.

³Unil un sá dikpacantibilee nì u-naantitɔntɔkɔŋ kí tin sã saalaa pu gba kaa máàn kí kó ti-Dindaan samaau kansikin.

⁴Amɔn yab nì Moowaab yab nì bi-naantitɔntɔkɔŋ kí tin sã saalaa pu gba kaa máàn kí kó ti-Dindaan samaau kansikin.

⁵Di sá yii nyunti ŋun ni nèn nyánní Eejipiti tiŋkin ki dōoŋee, baa nèn nyánní ki túŋkì-ni kí tī-ni tijin nì nnyim. Ní mín boonee, bi cūtī yōoŋnī Beewɔɔr jipɔɔn, Balaam un sá Peetɔɔr tiŋki kin bí Aram Naarayiimee, ki tī-u animbil ú tō-ni mbusu.

⁶Ní mín kɔkɔee, ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu kaa nèn pílifin Balaam gbanti. Ama u nèn yānti u nín tòó-ni mbusu unyee kpántí dibiindi ní ki tì-ni, kun puee ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu néen-ni ní.

⁷Dalba dalba ní taa nyàab atimbun ali gbanti nyɔkɔpu cùtam, kí taa pí-bi kubɔɔtiuu.

⁸Ní taa nín kpèé ki sìŋkìŋ Eedoom yab kii bi sá ntimbiil nibee, di sá yii bi sá ni-nabiyaamu ní. Ní taa kpèé kí sìŋkìŋ Eejipiti yab mun, di sá yii ni kāl bi-tiŋkin kunicaŋu.

⁹Bi-naantitɔntɔkɔl ditataatiil ŋūn kí kó ti-Dindaan samaau kansikin.

Dijanjanaapaal pu nyanƙanti

¹⁰Ni yaa yíkì ki cá kí jàn ni-nannanliibi ní ki kóon ki kpáfí laaba ki ŋāti dijanjanaapaalee, ní nín nyín ni-ba kí taa ná tin kamaa kaa ŋānee.

¹¹Ni-kansikin ubo yaa dō ki gèh kunyeeu ní ki nyéem tijati ki kó tijokondinee, udaan n nyā dinaapaalin kí taa kónní ηwiin gbanti.

¹²Ama kujoou yaa bfi jootée, ú nyàab nnyim kí fàl, ní ηwiin yaa jéetée ú fàtí gítiñ bin kínee cee.

¹³Ní lēē dinaapaal kpaanceetiηu laaba kí nīn cáà niin ataa pu.

¹⁴Ujanjal kamaa máaη kí nīn cáá tigbakaal ní u yaa cūti ataa puee, ú gbà mbòó kí sóntí, ní u yaa dóòyee ú kàfi ntam kí bliñ.

¹⁵Di sá yii ti-Dindaan ni-Nimbōtiu dòon ki mànti ni-naapaal pu kí wúñ ni-pu, ní kí nyāntí-ni ni-nannanliibi ηaan kí tī-ni dijajil. An puee ni-naapaal máaη kí nīn bí circir ní, án nīn làá ηá pu ú taa ká ni-kansikin titantan tiba kí fàti u-boon kí tī-nee.

Uyumbu un sánee bōti

¹⁶Uyumbu yaa sáη ki kó-see, á taa fàtí gíiñ-u kí tī u-dindaan.

¹⁷U ηūñ kí kó ni-kansikin, laakin yaa fáati-uee, nì kitiη kin u yaa lēē kí nīn bée poon. Á taa mùul-u.

Alaakpaatuun bōti

¹⁸Isirayeel sapombi nì Isirayeel naacimpombi ubo n taa dū u-ba kí tī alaakpaatuun.

¹⁹Unimpu áá uninja yaa ηá alaakpaatuun ní ki ká animbilee, ú taa cááñ animbil gbanti kí pà ipoon in ní u pōon ti-Dindaan ni-Nimbōtiuee pōndi, kun puee alaakpaanimbil sá ntimbiil wanti ní ti-Dindaan Unimbōti cee.

Kí pīnni animbil bí pà kí pááñ

²⁰Ni yaa pīnni ni-nabiki animbil áá tijin áá tin ní an yaa pée sée, ní taa páb-u ú téen-ni kí pááñ.

²¹Ni ηūñ kí pīnni unicaan kí yānti ú dāá téen-ni kí pááñ, ama ní taa ηá mín ni-nabiki Isirayeel niliu cee. Ni yaa ηá mimmee ti-Dindaan ni-Nimbōtiu làá bliñ ni-tuuηi kōkō pu kitiη kin ni làá kó kí fōō ki nīn kíñ ki yèe poon.

Diwampoondi bōti

²²Ni yaa pōon kí ηá tiba kí tī ti-Dindaan ni-Nimbōtiuee, ní pà ni-pōndi malaa, di sá yii ti-Dindaan ni-Nimbōtiu làá dāá pée bàlifi-ni, ní ní dāá fōō dibōkpil.

²³Ama ni yaa kaa pōon tibee, naa yīnti mun.

²⁴Tin nyáñ ni-nyōkōnee, see ní pōon kí ηá mín, kun puee ni-ba nyōkōn ní an nyáñ ní ni pōon ti-Dindaan ni-Nimbōtiu dipoondi.

Nsan pú unil n kitī asubil kí ηmó

²⁵Ni yaa kó ni-nabiki fiinyi kpaabunee, ni n̄h̄n̄ kɪ kɪtɪ fiinyi biliŋ kɪ n̄mó ni nín là puee, ama ní taa kɪtɪ kɪ n̄á ni-lookun.

²⁶Ni yaa tí kó ni-nabiki bilee kpaabun, ni n̄h̄n̄ kɪ dū ni-n̄alii kɪ lēē ifin kɪ n̄mèem̄ kɪ n̄mó, ama naa máaŋ kɪ dū ugɔti kɪ cā.

Deutéronome 24

Unimpu un bi jĩñee bɔti

¹Ubo yaa cáá unimpu ní ki ká yii unimpuee bɔti kaa ti mōh̄n̄-u kun puee u ká u-pu tibee, ú n̄mà kugbɔŋu kun dākà yii u jĩñ-uee kɪ n̄úbɪh̄n̄-u ní kɪ nín jà-u u-cindi.

²Unimpuee yaa búnti ní ki tin ká uninja ubo ki mōh̄n̄,

³ní uninja liliiti un u mōh̄n̄ gbantee mun yaa bí yii waa ti là-u ní ki mun n̄màñ gbɔŋku kun dākà yii u jĩñ-uee kɪ n̄úbɪh̄n̄-u ní ki mun tí jĩñ-u u-cindi, àá tí l̄i yii u-cal liliiti gbanti kp̄i.

⁴Niinee, u-cal peepeekaa un n̄n̄ jĩñ-uee kaa ti cáá nsan kɪ fāt̄i cáá-u, di sá yii unimpuee kó tijokɔndi. Waa ti n̄h̄n̄ kɪ cáá-u. U yaa fāt̄i cáá-uee, an sá n̄timbiil tundi ní ti-Dindaan nimbiin. Ní taa kón̄ kitin̄ kin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dūú t̄i-ni ní n̄n̄ k̄in̄ ki yēē tijokɔndi.

Uninja un cáá unimpucaanee

⁵Uninja un cáá unimpucaanee kaa máaŋ kɪ cù kujaau. Baa máaŋ kɪ t̄i-u ditundi diba mun ú t̄i. U cáá dibimmɔndi kɪ t̄i u-ba kɪ kāl̄ mmɔŋki kɪ kònt̄i unimpu un u cááyee nimbilin̄.

Toolima bɔti

⁶Ubo yaa cáá-ni dipɔndee, ní taa cùú yòon̄ u-naaku toolima, kɪ taa yòon̄ u-namintidɔŋu gba. Ni yaa n̄á mimmee, an bí kii ni fōō kun u n̄áaŋ ki j̄in̄ ki bí dimaŋfalinee ní toolima.

Unil un bi cúú mpɔnee

⁷Ni yaa ká ubo cúú u-nabiki Isirayeel nib kansikin ubo ki dū-u ki kpánti u-yumbuu àá u dū-u ki nyáfèe, ní kpò udaan. Ní n̄á mín̄ kɪ nyānt̄i ikpiti ni-kansikin.

Dinyangbandi bɔti

⁸An yaa sá dinyangbandi ween̄u jandee, ní kpèè tin̄an kɪ n̄á kii Leefii yab bisaraaŋaliibi nín dākā yii ní n̄á puee deedee. Ni máaŋ kɪ n̄á tin m kpáafi-bi bí dūú dākà-nee.

⁹Ní téet̄i ni nín nyāŋ Eejipiti tin̄kin ki dòon̄ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu n̄á Miiriyam pu nsanee.

Toolima bɔti tiba mun

¹⁰Ni yaa pīnni ni-juti tibe, ní taa bíl kǐ kó u-dumpu kǐ yòon̄ tiba toolima.

¹¹Ní n̄n yú mm̄on̄ki ní ni-p̄onliu u-ba ń cáan̄-ni kun u làá dūú tī-ni toolimee.

¹²Udaan yaa sá usoodaan ní ki yaa dū u-satabiĩṅkaau ki tī-ni toolimee, ní taa yàntī kutaa ń wúntí u-toolimau gbanti pu ni-dumpu.

¹³Ní fàtī gíĩn̄ u-satau kǐ tī-u ní ṅw̄iĩn̄ ń nín jēetí, án nín làá ṅá pu ú ṅmā kǐ ká kǐ b̄iĩn̄ kunyeeuee. Ni yaa ṅá mimmee, u làá mèè kǐ b̄iĩn̄ ni-pu ní án n̄n sá min kítì ti-Dindaan ni-Nimb̄otiu ceeyee.

Bí n̄n tó usoodaan

¹⁴Ní taa mùul̄ upaadaan un sá usoodaan kaa cáá tibe. An yaa sá ni-nabiyaamu Isirayeel yab ub̄o àá binicambi bin kóò ni-tĩṅkinee kansikin ub̄o, ní taa mùul̄ udaan.

¹⁵Ní pà u-paati ní ṅw̄iĩn̄ ń nín jēetí, di sá yii u sá usoodaan, ní animbil gbanti pu ní u māká. An yaa kaa sá mimmee, u làá tĩminsì ti-Dindaan kǐ tō ni-pu ní ní kó ikpitin.

Unil kamaa kpitii pu ní bi làá kpò-u

¹⁶Baa máan̄ kǐ kpò bibaatiibi bi-biyaamu kpitii pu, kaa tí máan̄ kǐ kpò mbiyaamu bi-baabi kpitii pu. Báa ṅma kpitii pu ní u máan̄ kǐ kpú.

Bi nín máan̄ kǐ ṅá bisoodambi puee

¹⁷Ní taa mùul̄ unicaan àá ditaṅkpiibil̄ ib̄sooṅ poon, kǐ taa yòon̄ ukpiipu b̄okutil̄ toolima.

¹⁸Téetímaan̄ yii ni n̄n sá iyumbu ní Eejipiti tĩṅkin ní ti-Dindaan ni-Nimb̄otiu dá-ni ki lí. An pu ní m kpáafí-ni ní ṅúb̄ tib̄oti nee.

¹⁹Ni yaa bí cēē ni-kpaajinti ní ki yaa súntì dibóndi diba pu boonee, ní taa fàtī gítí ni-boon kǐ yòon̄-dì. Ní yàntī-dì, binicambi n̄ ataṅkpiibil̄ n̄ bikpiipoobi yaa bí l̄l̄ifí ki tin kée, bí yòon̄ ní ti-Dindaan ni-Nimb̄otiu ń b̄iĩn̄ ni-tuun̄ṅi k̄oṅ pu.

²⁰Ni yaa k̄tì ɔliifi biliṅee, ní taa fàtī gítí kǐ l̄l̄ifí. Ní yàntī abil̄ ṅin̄ k̄in̄ ki l̄ún̄ busubu puee kǐ tī binicambi n̄ ataṅkpiibil̄ n̄ bikpiipoobi.

²¹Ni yaa tí k̄tì fiinyi biliṅee, ní taa fàtī gítí kǐ l̄l̄ifí. Ní yàntī abil̄ ṅin̄ k̄in̄ ki l̄únee kǐ tī binicambi n̄ ataṅkpiibil̄ n̄ bikpiipoobi.

²²Ní taa súntí yii nimbi ni-ba n̄n sá iyumbu ní Eejipiti tĩṅkin. An pu ní m kpáafí-ni ní ṅúb̄ tib̄oti nee.

Deutéronome 25

Ub̄sooṅli ń sòon̄ tib̄oti ti-pú

¹Binib bili yaa jáàye, bí cù kubɔsoondiin ní bibɔsoonliibi n sòon bi-bɔti kí pò un bɔti nãñee ní kí kpò un bɔti kaa nãñee bɔti.

²An yaa sá bí gbá un jín dibɔkpilee, ubɔsoonli n yànti ú dòon kitin u-nimbiin ní kí yànti bí gbá-u anaalab. U-bɔkpil nín bàlifi bí gbá-u puee, mín ní bi máan kí gbá-u.

³Ama ubɔsoonlee kaa máan kí yànti bí gbá-u kí jiti anaalab imunku ili pu. Kun puee bi yaa gbán-u an jiti mín puee, ni kìn ki bí kpèe ki sɔ̀nkìn ni-nabiki dee.

Unaa

⁴Ní taa bóob unaa un tà ki gbátí adibilee nyɔ̀kɔ.

Ukpiipu un kaa cáá kibikee bɔti

⁵Nnabiyaamu di yaa bí ní ki kòò dicilpu, ní bi-kansikin ubɔ yaa cáá unimpu kaa láá màl kibiki ní ki kpí ki fá u-nimpuee, ukpiipuee kaa máan kí nyā kudicanuee poon kí cùú mōn ubɔ laaba. U-cal nabiki kiba di fòol-u kí cáá ní kí nã kii mara nín bàlifi puee.

⁶U-cal nabikee yaa cáá-uee, kibininjabiki kipeekaai kin u làá màalee di làá téen utaŋkpiilee yil u-yindi n nín bí ki cá jaanjaan Isirayeel tinjin.

⁷Ama uninjee yaa kaa là kí fòo u-nabiki kpiipuee, ukpiipuee n cù kí ká bitindaŋkpilib, kitin punyɔ̀kɔpu ní kí tükù-bi yii: «M-cal nabiki kaa là u-nabiki utaŋkpiil yindi n nín bí ki cá Isirayeel yab kansikin. M-cal nabiki yi kaa là kí nã min u máan kí nã kí tī-mee.»

⁸Niinee ní bitindaŋkpilib n yíin-u tibuul ní kí sòon nì u. U yaa gbínti tókó ki lì yii: «Maa là kí fòo ukpiipuee»,

⁹ní ukpiipuee n còom kí cù u-nimbiin bikpilib nín kã puee, ní kí tákatí u-naatakakal diba ní kí tíl kí pòl u-nimbiin ní kí lì yii: «Bi nín nã unil un kaa là kí màal kí téen u-nabiki yilee puee dee!»

¹⁰Niinee ní Isirayeel tinji poonee bí pō kijapaai gbanti dicaŋku diyindi yii: «Un taalin bi tákatì dinaatakalee dicaŋku.»

Kujaau poon laakin baa máan kí cúúyee

¹¹Bininjab bili yaa bí jáà ní un bi bí gbáàye nimpuu yaa bàà cùti kí fī u-cal un bí gbàà-uee nãan, ní u yaa tãnti u-nal ki cúú un bí gbàà u-calee ninjatee,

¹²ní gāa kí gùutì u-nal. Ní taa sō u-saai bàà fiii pu.

Nnyinfi nì mpúun n̄màntitam bɔti

¹³Ní taa nín cáá ni-lookun tikúti tin bi cáa n̄mànti nnyinfee mili pu, diba n nín nyì, din kínee n taa nín nyì ní nín cáa mùul.

¹⁴Ní taa nín tí cáá ni-dumpu asambinmantikaa mili pu, diba n nín sá dikpaandi, din kínee n nín sá kiwaai.

¹⁵Ni máań tikúti tin ni cáa ńmànti nnyinfee n nín sá deede kúti, ní asambil ńin ni cáa ńmànti tiwanee n nín sá deede sambilin. Mimmee ni làá kàl kitiń kin ti-Dindaan ni-Nimbótiu làá tī-nee poon kí yúntí.

¹⁶Di sá yii bin kɔkɔ ńáań mĩn ki cáa mùulee sá ntimbiil nib ní ti-Dindaan ni-Nimbótiu nimbiin.

Bi nín máań kí ńá Amaleeki yab puee

¹⁷Ní téetímaan Amaleeki yab nín nín ńá-ni pu ńyunti ńun ni nín nyáń Eejipiti tińkin ki dòńee.

¹⁸Nyunti ńun ni nín gĩ kaa ti pée ńũn kí ńá tibe, ní bi cílĩn ni-boon pú ki nāań bin nín pánni boonee. Baa nín fāńkĩ Unimbóti báa fiĩ.

¹⁹Ti-Dindaan ni-Nimbótiu yaa láa nyánti-ni ni-nannanliibi bin mǎnti ki tú-nee ńaan ki tī-ni dińunfil kitiń kin u làá dūu tī-ni ní nín kĩn ki yèe poonee, ní dāá kpò kí céetĩ Amaleeki yab kitiń pu, án nín làá ńá pu báa ubo n taa ti téetĩ bi-puee. Ní taa súntĩ tibóti gbanti!

Deutéronome 26

Tikpaajin tipeekaal nì tisaalaatiil bɔti

¹Ni làá kó kitiń kin ti-Dindaan ni-Nimbótiu làá dūu tī-ni ní nín kĩn ki yèe poon. Ni yaa láa ká ńkakaamonti ki kǎlee,

²báa ńma n dāá lēē tikpaajin tin kɔkɔ u kũn kitiń gbantinee tipeekaal kí ńá kukabikun, kí yòon kí cunnì mpaan ńun pu ti-Dindaan lēē kí nín bí ní nín jáań-uee.

³Ni yaa bànee ní báa ńma n tũkũ usaraańakpil un bí ńyunti gbanti niinee yii: «M lĩ dín ti-Dindaan a-Nimbótiu nimbiin yii m bāań kitiń kin poon u nín pōon ti-naañab yii u làá dūu tī-tee.»

⁴Ní usaraańakpil n fōō kukabikuee u-ńaan kí dūu síĩn ti-Dindaan ni-Nimbótiu saraafańu cańin.

⁵Niinee ní udaan n lĩ ti-Dindaan ni-Nimbótiu nimbiin yii: «M-naanja nín sá uaranja ní ki nín tú ki yĩn, ní ki dāa yíkĩ sĩntĩ Eejipiti tińkin ki kǎl niin kunicańu. Bin nín táa-uee kaa nín náań, ama boonee bi dāa dūu kpántĩ ditimbuńkpaandi. Bi nín cáa mpon ki wĩkĩ mun.

⁶Ama Eejipiti yab nín wóń-ti ki sǎań-ti, ní ki nín yǎntĩ ti túń atuun ńin pōyee.

⁷Niinee ní ti kúuń ki yĩn ti-Dindaan, ti-naañab Nimbótiu ní u gbĩl ti-neen pu, ki ká ti-falaau nì ti-gĩndi nì bi nín wóń-ti puee.

⁸Ti-Dindaan nèn tún atunƿpaan nì mpɔŋkpaan tuunɣi nì atuun ɣin kōntí tifaandee

⁹ki cáañ-ti doo, ní ki dū kitiŋ kin pu ní nnaabiim nì tisiil dō ki còol nee ki tī-ti.

¹⁰Kɔŋkɔnnée, m-Dindaan, m cáañ-si tikpaajin tipeekaal tin m cáñ kitiŋ kin ní a tī-mee pu.» U yaa lī mín ki dóòyee ní ú dū kukabikuee kí síiŋ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nimbiin ní kí gbàañ kí jāam-u.

¹¹Mín boonee, ni nì Leefii yab nì binicambi bin kóò ni-puee n̄ dū tin kɔkɔ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu tī ni nì ni-dicaŋnee kí jī kí fàal.

Dibintataatiil poon tin bi lèekēe

¹²Dibintataatiil poonee, an dàkà yii tisaalaatiil bindi poonee, ni yaa láa lēē ni-kpaajinti kɔkɔ pu tisaalaatiil ki síiŋee, ní dāá dū-ti kí tī Leefii yab nì binicambi bin kóò ni-puee n̄ ataŋkpiibil nì bikpiipoobi, án nín làá ɣá pu laakin ni kóòyee, bí ká kí jī kí díkéé.

¹³Niinee ní ní tükù ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu yii: «Ti nyánti ti-kpaajinti dijandi din bí circiree ti-dumpui ki dū-dì ki tī Leefii yab nì binicambi n̄ ataŋkpiibil n̄ bikpiipoobi kii a nín kpáafi-ti yii tí ɣá puee. Taa fātì ti-boon ki tī a-marab, kaa tí súnti bi-kansikin báà ubɔ mun pu.

¹⁴Taa kāl dikpool ki dū tisaalaatiil jandi ki jín, kaa tí lēē-ti ɣyunti ɣun ní ti bí tijkɔndinee, kaa lēē mun ki ɣá saraa ki tī utaŋkpiil ubɔ. Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu, ti ɣá a nín kpáafi-ti yii tí ɣá puee deedee.

¹⁵Mín puee gbóonní doooo yilpu laakin a kóòyee, kí bìiŋ a-niboolii Isirayeel yab n̄ kitiŋ kin ní a tī-tee pu, kii a nín n̄n pōon ti-naanjab puee. Kitiŋ gbanti puee, nnaabiim n̄ tisiil di còol.»

Isirayeel yab sá ti-Dindaan nibul

¹⁶Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu kpáafi-ni dín yii ní n̄n ɣúb abɔkpaa n̄ akoobil nee. Ní pɔɔmmaan ni-ba kí ɣá kii ɣi nín bí yii ní ɣá puee n̄ ni-pɔbil kɔkɔ n̄ ni-naŋki kɔkɔ.

¹⁷Ni lī dín yii ti-Dindaan sá ni-Nimbɔtiu ní ni làá n̄n ɣáañ u nín là puee, kí n̄n ɣúb u-bɔkpaan̄ n̄ u-marab n̄ u-koobiliŋ ní kí n̄n tó-u.

¹⁸Ní ti-Dindaan mun pōon-ni ki lī dín yii ni sá u-nibul, binib bin u làá n̄n yī u-gaajawammontiitee kii u nín pōon puee. Ní n̄n ɣúb u-marab kɔkɔ.

¹⁹Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá yòon-ni yilpu, kí yànti ní n̄n jítiŋ atimbun ɣin kɔkɔ u náanee, kí tī-ni tinyool, kí yànti ní nyā diyindi kí jītīŋ ɣi-kɔkɔ. Di sá yii u là n̄n sá u-circir nibul kii u nín lī puee ní.

Deutéronome 27

ISIRAYEEL YAB BÍI PAKÀ UNIMBŌTI POONDI (27.1–28.68)

Ataŋkpee ŋin bi cóon Eebaal jool puee

- ¹Isirayeel tindaŋkpilib nìn kùtì Mooyiisi pu ki tī Isirayeel yab mara nee yii: «Nín ǵúbmaan marab bin kɔkɔ m tī-ni dín nee.
- ²Ni yaa láa dūtì Jɔɔdan buŋɔ ki kó kitiŋ kin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiú làá dūú tī-ne nee poonee, ní dāá nyààb ataŋkpakpaan kí cóon ní kí dū kaaluupiin kí pīl-ŋi.
- ³Ni yaa láa pée dūtì mbunee, ní dāá ǵmà marab nee ataŋkpee gbanti pu. Boonee ní ní dāá kó kitiŋ kin ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiú dūú tī-ne nee poon. Kitiŋ kin ní ti-Dindaan ni-naanjab Nimbɔtiú làá dūú tī-ni kii u nín nìn pōon-ni puee poonee, nnaabiim nì tisiil di còl.
- ⁴Ni yaa láa dūtì Jɔɔdan buŋɔ ki dóòyee, ní dāá dū ataŋkpee gbanti kí cóon Eebaal jool pu kii m nín kpáafi-ni dín yii ní ǵá puee, ní kí dāá dū kaaluupiin kí pīl-ŋi.
- ⁵Mín boonee ní dū ataŋkpee ŋin baa dū kukúluu ki kpítèe kí mā ti-Dindaan ni-Nimbɔtiú nsaraafan niin.
- ⁶Ni nín pée yōon ataŋkpee ŋi bí pu amonee, ní dūú mā ti-Dindaan ni-Nimbɔtiú nsaraafan, ní kí ǵá ŋu-pu saraawɔkaa kí tī ti-Dindaan ni-Nimbɔtiú.
- ⁷Ní dāá ǵá mpèe saraau mun, ní kí jī kí fàal ti-Dindaan ni-Nimbɔtiú nimbiin niin.
- ⁸Ataŋkpee ŋin ní ni cóonee puee, ní dāá ǵmà marab nee an nīn wāl tiŋan.»
- ⁹Mín boonee ní Mooyiisi nì Leefii yab bisaraaŋaliibee bí Isirayeel yab kɔkɔ yii: «Isirayeel yab, ǵmīlmaan kí pīlifi. Dín nee ni kpánti ti-Dindaan ni-Nimbɔtiú nibul.
- ¹⁰Nín tómaan ti-Dindaan ni-Nimbɔtiú, kí ǵá kii u-marab nì u-bɔkpaanji ŋin m tī-ni dín nee nín bí yii ní ǵá puee.»
- ¹¹Ŋwiin gbanti mbaanti ní Mooyiisi tī Isirayeel yab mara nee, yii:
- ¹²«Ni yaa láa dūtì Jɔɔdan buŋɔuee, Simeeyɔn nì Leefii nì Juuda nì Isakaar nì Jooseefi nì Beenjameen naakɔti ń dāá sīl Geerisiim jool pu kí mēe kí bliŋ diniwul kɔkɔ pu.
- ¹³Ní Rubeen nì Gaadi nì Aseer nì Sabulɔn nì Daani nì Neefitalii naakɔti ń dāá sīl Eebaal jool pu kí tō mbusu.»

Mbusub saalaa nì bili

- ¹⁴Leefii yab ń téen mpon kí sòon nì Isirayeel yab kɔkɔ yii:
- ¹⁵«Mbusu dō ki cí unil un di kpítì diwaal àá ki dūntì tikúti ki mán diwaal kí nīn jáam-dì dibaline. Ti-Dindaan nimbil kaa là kí wāl an wanti tin ní unil dū u-ŋalii ki mánee.» Ní samaa kɔkɔ ń kíf yii: <Ameeni!>
- ¹⁶«Mbusu dō ki cí unil un di kpēe u-baa nì u-na fáme.» Ní samaa kɔkɔ ń kíf yii: <Ameeni!>

¹⁷«Mbusu dō ki cí un di cúú ditanƿpal din có u nì u-juti kpaanyɔkɔ ki cóotì ki nìkēe.» Ní samaa kɔkɔ ń kíf yii: <Ameeni!>

¹⁸«Mbusu dō ki cí un di kaa dàkà ujɔfu nsammonti u tin wánkèe.» Ní samaa kɔkɔ ń kíf yii: <Ameeni!>

¹⁹<Mbusu dō ki cí un di kaa sòon unicaan nì ditanƿpiibil nì ukpiipu boti nì ibaamɔnee.> Ní samaa kɔkɔ ń kíf yii: <Ameeni!>

²⁰<Mbusu dō ki cí un di dōon nì u-baa nimpoobi kansikin ubɔee, di sá yii u nín ɲá mimmee, u kpēē u-baa dooɲu fám dee.> Ní samaa kɔkɔ ń kíf yii: <Ameeni!>

²¹<Mbusu dō ki cí un di dōon nì kuwanƿkuluee.> Ní samaa kɔkɔ ń kíf yii: <Ameeni!>

²²<Mbusu dō ki cí un di dōon nì u-niisal, pēē baa àá pēē nee.> Ní samaa kɔkɔ ń kíf yii: <Ameeni!>

²³<Mbusu dō ki cí un di dōon nì u-coo, an dàkà yii u-nimpuu nee.> Ní samaa kɔkɔ ń kíf yii: <Ameeni!>

²⁴<Mbusu dō ki cí un di gbán ki kũu u-juti dibalinee.> Ní samaa kɔkɔ ń kíf yii: <Ameeni!>

²⁵<Mbusu dō ki cí un di kíf ki fōō tiba kí kpò maanyiiabee.> Ní samaa kɔkɔ ń kíf yii: <Ameeni!>

²⁶<Mbusu dō ki cí un di kaa tó Unimbɔti marab nee, kaa ɲá bi nín bí yii ú ɲá puee.> Ní samaa kɔkɔ ń kíf yii: <Ameeni!>

Deutéronome 28

Nnaam poondi

¹Ni yaa tó ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu tinman pu ní ki yaa ɲá kii marab bin kɔkɔ m tī-ni dín nee nín bí yii ní ɲá puee, ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá yòon-ni yilpu ní jītín atimbun ɲin kɔkɔ bí kitin puee.

²Ni yaa tó ti-Dindaan ni-Nimbɔtiuee, u nín làá bliñ ni-pu puee sò.

³U làá bliñ ni-pu ntimun nì tisin.

⁴U làá bliñ ni-maalinu pu ní bùtī, kí bliñ ni-kpaajinti pu, ní kí yàntī ni-naai nì ni-piì nì ni-ɲoobui ń bùtī.

⁵U làá bliñ ni-pu kí gbéè ni-kabiti tikpaajin ní ki gbéè ni-yugutilin ɲyim.

⁶U làá bliñ ni-nyātam nì ni-kótam pu.

⁷Ti-Dindaan làá yàntī ní já kí pōkiñ ni-nannanliibi bin làá yīkí kí ján-ne. Bi yaa làa dī nsambaanti pu ki dómiñee, bi dāa dī isan iluli pu ní kí kpì.

⁸Ti-Dindaan làá b̃iĩn ni-pu ni-cakalaabi n̄ gbí tijin ní kí b̃iĩn tin kamaa ní làá n̄ee pu. Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá b̃iĩn ni-pu kitiŋ kin u làá t̃i-neee poon.

⁹Ni yaa n̄úb ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu marab, ki yaa n̄áań u n̄in là puee, u làá dū-ni kí kpántí u-circir nibul kii u n̄in p̃oń-ni puee.

¹⁰Ní kitiŋ pu nibuliŋ k̃k̃k̃ n̄ dāa n̄in k̄n̄ ki ȳi-ni yii ti-Dindaan Unimbɔti yab, ní kí dāá f̃aŋk̄i-ni.

¹¹Ti-Dindaan làá yànt̃i ní n̄in bí digb̃l poon, ní màal kí b̃t̃i, ni-waŋkuti mun n̄ b̃t̃i, ní ni-kpaajinti n̄ lòoń tiŋan kitiŋ kin ti-Dindaan p̃oń ni-naanjab yii u làá dū t̃i-neee poon.

¹²Ti-Dindaan làá plit̃i kutagb̃oŋu, laakin u kp̃aafi nnyim tiŋan puee, kí yànt̃i utaa n̄ n̄i ni-timmu pu nyunti n̄un an máańee, ní kí b̃iĩn ni-tuun̄i k̃k̃k̃ pu. Atimbun tikpil dāa d̃oń ni-cee, ní ní p̃inn̄-bi tin ni cááyee, ama nimbee, naa dāa cá ditimbundi diba cee kí p̃inn̄ tiba.

¹³Ni yaa n̄úb ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu marab bin ní m t̃i-ni d̄in̄ nee ní ki yaa n̄áań kii bi n̄in bí yii ní n̄á puee, ni làá n̄in sá ditimbundi d̄in̄ làá n̄in l̄i nỹk̃k̃puee ní, ni kpá kí l̄uŋk̄i boon. Ni làá n̄in p̄ee ȳíkí yilpu n̄ma ní, ni kpá kí s̄int̃i taapu.

¹⁴Ní taa k̃akat̃i kí cù n̄giil pú, àa n̄gan pú kí w̃aat̃i marab bin m t̃i-ni d̄in̄ nee kí dū ni-ba kí nákań awaa kí n̄in tòot̃i-n̄i.

Nnaabu

¹⁵Ama ni yaa kaa tó ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu, ki yaa kaa n̄úb u-marab n̄i u-b̃kpaan̄i n̄in k̃k̃k̃ m t̃i-ni d̄in̄ nee, mbusu un làá j̄eet̃i ni-puee s̄o.

¹⁶Ti-Dindaan làá t̃o-ni mbusu ntimun n̄i tisatin.

¹⁷U làá t̃o-ni mbusu ni-kabiti n̄ l̄óo tikpaajin ní ni-yugutiliŋ n̄ l̄óo nyim.

¹⁸Ti-Dindaan làá t̃o ni-maaliŋu n̄i ni-kpaatanti n̄i ni-naai n̄i ni-piii n̄i ni-n̄oobui mbusu.

¹⁹U làá t̃o ni-nỹatam n̄i ni-k̄ótam mbusu.

²⁰Ti-Dindaan làá yànt̃i mbusu n̄i fikil fikil n̄i s̃ambu n̄ j̄eet̃i tin kamaa ni làá n̄in n̄áańee pu kí cáá s̃ā nyunti n̄un ní ni làá céet̃i múbuee. Naa làá p̄ee s̃uŋk̄i ní kí n̄aāń, di sá yii ni dū-mi ki fá ki k̄in̄ ki bí n̄áań atuŋkpiti.

²¹Ti-Dindaan làá dū iween kí t̃o ni-pu ní í kp̄o kí céet̃i-ni kitiŋ kin ni làá k̄o nee poon.

²²U làá dū didúntil n̄i nnaanyeeem n̄i anal n̄i diwumpildi kpaŋkpam weenyi kí t̃o ni-pu, ní kí yànt̃i n̄weel n̄ s̃ĩ ní ni kpaajinti n̄ kp̄a, àa t̃i s̃ū. Aḡin̄ gbanti k̃k̃k̃ làá j̄eet̃i ni-pu kí cáá s̃ā nyunti n̄un ní ni làá kpú kí céet̃e.

- ²³Kutaa kun dàñ ni-yil pu nee làá kpántí kii tasee, ní kitin kin dō ni-taani taapu nee mun n pōkì kánkan kii tikútee.
- ²⁴An nín bàà sá ti-Dindaan n yànti utaa n nì ni-tin ki puee, dikpōnkpōndi nì dibul ní u làá yànti an nyēēn yilpu ki sītīn ni-pu kí kpò kí céetī-ni.
- ²⁵Ti-Dindaan làá yànti ni-nannanliibi n já kí pōkīn-ni. Ni làá dī nsambaanti pu kí cù kí já nì bi, ama ní kí dī isan iluli pu kí sān-bi. Tin làá bàñ ni-puee làá cúu kitin pu beeni kōkō tifaandi.
- ²⁶Ni-nikpiliñ làá kpánti tijin ní kí tī inoon in nāan kutaa puee nì tiwanḡkuti tin bí kitin puee, ubo dāa kpá kí jà-tì.
- ²⁷Ti-Dindaan làá dū ibunsoon in u nìn tō Eejipiti yabee nì ncaapa nì digbāndi nì iwālfī kí tō ni-pu. Ni dāa kpá kí ká dicāāndi.
- ²⁸Ti-Dindaan làá dū kuwaatiiu nì ijofi nì diyilabiti kí tō ni-pu.
- ²⁹Ni dāa táfī an kōkō kuwīnkanu pu kii ujofu nín bí dibōmbōndin ki táfī puee ní. Tin kamaa ni yaa bíi nāānee, án kaa làá búti-ni. Bi làá nīn wób-ni baabadal ní kí fūkul-ni. Báa ubo mun dāa kpá kí fī-ni.
- ³⁰Ni làá nīn cáá bōon ki bàà māká kí cáá-u ní ubo fām n cáá-u. Ni yaa mán kudii, naa làá kó-kù. Ni yaa kùn bufiinyikpaa, naa làá ká bu-biliñ kí kiti.
- ³¹Ni-nimbilaaliyin ní bi làá cúu ni-naai kí lànti, ama naa làá ká i-nanti kí dáká. Ni dāa sí ki kpèé ní bí yò ni-mammu, ama baa làá fātī gínni-mu kí tī-ni. Bi dāa dù ni-piii nì ni-ḡoobui kí tī ni-nannanliibi, ama ubo kaa dāa bí kí jòó-ni.
- ³²Ditimbundi diba yab làá cūti ni-jipōmbi nì ni-bisalib kuyunḡ, ní ní kpèè bi-saḡu pú kí gī, ama kaa dāa ḡūn kí ḡá tiba nì tiba.
- ³³Dinibul din naa nyée di dāa yì ni-timmu jinti nì ni-tuntunḡku paatii kōkō kí jī. Nimbee, bi dāa pée sàantī-ni ní, ki jīn ni-pu.
- ³⁴Tiboti tin làá nīn jīti ni kāntée làá yànti ní wáatī.
- ³⁵Ti-Dindaan làá dū ibunsoon in baa dāa ḡūn kí cáānee kí tō ni-tabinḡyiliñ nì ni-tapanḡi ní an nyātī kí gbí ni-wunti kōkō pu kí yòon ni-taani poon kí cáá sāa ni-yiliñ kansikin.
- ³⁶Ti-Dindaan làá cáá ni nì ni-boti un ni kāānee kí cūnni ditimbundi din ní nimbi nì ni-naanjab kaa nīn nyée poon. Niin ní ni dāa kīn ki tòotī awaa ḡin sá atanḡpee nì idbee.
- ³⁷Tin làá jīti ni-puee làá ḡá atimbun ḡin poon ní ti-Dindaan làá cáá-ni kí cūnnè nib bitii, ní bi dāa kīn ki sòon ni-boti ki bèel-ni.
- ³⁸Ni làá kpò tisati kí bōl tikpil tikpil, ama ní kí cā fiii di sá yii inakitoon làá kēefi kōkō.

³⁹Ni làá kpò afiinyikpaan kí cóon fiinyi sufii kí bóntí-i an nín máan puee, ama naa dāa kántí fiinyi gbanti subil báa diba kí kiti ki dāa nín nyàab̃ ɲi-daam kí nyò. Di sá yii akoosibil di dāa dù kòkò kí ɲmó.

⁴⁰Ni làá n̄n cáá ɔliifi sufii ni-tiŋki kòkò poon, ama naa dāa kántí i-kpam kí ɲmìtì, di sá yii ni-ɔliifi sufii yaa láa lòoñee, abil kaa dāa bī ní kí gbátí kòkò.

⁴¹Ni làá màal̃ mbininjabiyaamu n̄ n̄nimpubiyaamu, ama muua làa kàl̃ ni-cee, di sá yii bi dāa cútí-mu kí cunn̄n̄ kuyuŋu ní.

⁴²Inaakitoon dāa kpátí kí bliñ ni-sufii n̄ ni-kpaajinti pu ní kí kēefi kí céetí an kòkò múb.

⁴³Unicaan un kòò ni-puee làa n̄n jítiñ-ni kpataaa, ní ki tókó ni-pu. Ama nimbee, ni dāa mòt̄i s̄nt̄i taapu ní ki cá.

⁴⁴Úñ di dāa cáá kí p̄nn̄-ni, ama nimbee, naa dāa cáá tiba kí p̄nn̄-u. U dāa sá usanliiti ní nimbi sá biboompaanliibi.

⁴⁵Mbusub nee kòkò làa jēetí ni-pu ní kí n̄n dī-ni m̄ñ kí cáá s̄ā ɲyunti ɲun ní ni làa kpú kí céetée. Di sá yii naa tó ti-Dindaan ni-Nimb̄tiu, ní kaa tí ɲúb̄ u-marab̄ n̄ u-bòkpaan̄i ɲin u t̄i-nee mun.

⁴⁶Mbusub gbanti làa n̄n sá kudaan̄u n̄ atulim ní ki t̄i nimbi n̄ ni-naantiibi ki n̄n cá cá jaanjaan.

⁴⁷Ni yaa kaa jáam̄ ti-Dindaan ni-Nimb̄tiu n̄ mm̄on n̄ dip̄ɔp̄ind̄in ɲyunti ɲun ní ni bí digbilinee,

⁴⁸ni làa kpántí ni-nannanliibi bin ti-Dindaan dāa cāab̄ñ kí t̄o ni-puee yumbui ní. ɲkùm n̄ n̄nyinnyoo làa cúú-ni ní ní n̄n k̄ñ ki ḡān̄ kaa ti p̄ee cáá báa tiba. Ti-Dindaan làa dū tikúti kí bóób̄ kí páān̄ ni-gbigbipati pu kii bi n̄n kp̄al̄ inaa in kù tikpaalee puee, kí cáá s̄ā ɲyunti ɲun ní ni làa kpú kí céetí múbuee.

⁴⁹Ti-Dindaan làa cáān̄ ditimbundi din nyánn̄i ndandati kit̄i gbeennyòk̄ee, ditimbundi din soonyi naa gb̄l̄ee kí t̄o ni-pu kii ukaabu n̄n tòó puee.

⁵⁰An dāa sá ditimbundi din nib cáá inimbinaakulimee ní. Baa dāa kp̄ée utikpil nimbiinaaa, kaa dāa s̄ūn̄ binip̄ombi mun saai.

⁵¹Bi dāa yòontí ni-waŋkuti kòkò n̄ ni-kpaajinti kòkò kí j̄i, ní ní dāá kpú ɲkùm. Baa dāa k̄nt̄i-ni dibileebil àà ndamam àà ɲkpam àà ni-naai n̄ ni-ɲoobui biyaamu gba, ní ní dāá kpú kí céetí.

⁵²Bi làa lùkù kí ḡíb̄ ni-tim̄mu kòkò kí jáñ-ni kí cáá s̄ā ɲyunti ɲun ní ni-tim̄mu mun ni m̄ān̄ aguŋfòkò ki tú ki m̄áká mu-pu yii ubò kaa ɲūñ kí kó mu-nee n̄ l̄ít̄i. Bi dāa lùkù kí ḡíb̄ n̄timu mun kòkò bí kit̄i kin ti-Dindaan ni-Nimb̄tiu t̄i-nee poon ní kí jáñ-ni.

⁵³Bi yaa láa lùkū ki gíḃ ni-timmu mín kí já kí fōō-muee, ni làá kó falaakpaṅkpaan poon, áli gba ni-poon biyaamu di làá kpántí ni-jinti. Tiṅman, ni làá ḡmó ni-jipombi nì ni-bisalib bin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu tī-nee nanti.

⁵⁴Unil un dāa mō ki gbìl u-juti falaau ni-kansikinee kaa dāa gíti là ki wāl ùn u-ba maan àá u-naal àá u-nimpuu un u néeṇee àá u-biyaamu mun kíṇ-uee gba.

⁵⁵Di sá yii waa dāa là u nì bi-kansikin ubɔ́ ṇ yàkatī u-biyaamu nanti kí ḡmó, kun puee mbiyaamuee di dāa kíṇ ki sá u-jikaati ḡyunti ḡun ní ni-nannanliibi yaa láa lùkū ki gíḃ ni-timmu kí jáṇ-nee. Ni-nannanliibee làá yàntī ni-nimbiliṅ ṇ mántí tikpil.

⁵⁶Ni-kansikin unimpu un là u-ba tikpil kaa pée là tiba ṇ gbēē-u, kaa màkantí gba kí dū u-taal poon kí taa kitiṅee dāa dàab u-cal un u néeṇee nì ùn u-ba jipombi nì u-bisalib ní.

⁵⁷Di sá yii u dāa là kí ḡmó kibipɔṅ kin u dáá màḡee nì dibɔl dibalin u-baba, kun puee ni-nannanliibi nín lùkū ki gíḃ ni-timmu kɔkɔ pu kí jáṇ-nee làá kón-ni dinimbinaamandin.

⁵⁸Ni yaa kaa ḡúḃ marab bin bi ḡmàṇ kugbɔṅu nee poon, kí nīn ḡáaṇ bi nín bí yii ní ḡá puee, kaa fāṅkì diyindi din cáá tinyool nì mpɔnee, an dàkà yii <Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu>,

⁵⁹ti-Dindaan làá dū maamaaci weenyi nì tiweenkpiil nì iween in pɔɔ kaa pée ḡāṇee kí tɔ nimbi nì ni-naantiibi pu.

⁶⁰U làá cáaṇ Eejipiti weenyi in ni fāṅkí kaa là ni-nimbil ṇ kée kɔkɔ kí tɔ ni-pu ní í cúú-ni.

⁶¹Ti-Dindaan làá dū iween in kɔkɔ baa ḡmàṇ marab gbɔṅku nee poonee gba kí tɔ ni-pu ní ní kpú kí céetí.

⁶²Nimbi bin nīn wīkí kii iḡmalbijaa in bí kutaa puee dāa kīntí ní fiii, di sá yii naa tɔ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu.

⁶³Kii an nín nīn mɔɔkiṇ ti-Dindaan u ḡá-ni tiṅan ki yānti nì būti ki bí mmɔnni puee, mín mbaantiim ní án làá tí fàtí mɔɔkiṇ-u ú nàaṇ-ni kí kúntí-ni. U làá jà-ni kí nyāntí kitiṅ kin ni làá kó kí fōō kí nīn kíṇ ki yì nee poon.

⁶⁴Ti-Dindaan làá yànti ní yāl kí kó atimbun kɔkɔṇ, kí yòoṇ kitiṅ kpaanyɔkɔ kiba kí cáá sāa kin kíṇee. Ni làá tòotī awaa ḡin sá ido nì ataṅkpee nimbi nì ni-naanjab kaa pée nyí ki kée.

⁶⁵Ni dāa kpá kí ká diṅuṇfil atimbun gbanti poon. Naa dāa ḡūṇ kí ká mpaan fiii yéè kí síiṇ ni-taṅi. Niinee ní ti-Dindaan ṇ dāá yànti ní fáá diniindi ní ni-nimbiliṅ ṇ mántí ní ni-wunti ṇ yòtī.

⁶⁶Naa dāa pée gíti nyí tin poon ni bée. Ni dāa bí dinyoondin ní ɲwiimpu ni kunyeeu. Ni dāa pée kínn ki bí yíi ni nín bée ní.

⁶⁷Tibɔti tin kɔkɔ làá nīn jītí ni kántée làá bīl ni-pɔbiling tikpil. Kutaafaauuee ní ní lì yíi: «Ba dal ní ku làá jóotí dee!» ní ku yaa tí jóotèe ní ní lì yíi: «Ba dal ní ku wúntí dee!»

⁶⁸Ti-Dindaan làá yàntí ní kó meelab kí fàtí gítí Eejipiti tɪŋkin, nì min kɔkɔ u nīn lī yíi: «Ni-taal gítí kpá kí tǎa kitɪŋ gbantinee». Ni yaa láa bàñ niinee, ni dāa nyàab kí dū ni-ba kí nyāfiñ ni-nannanliibi kí bàà kpántí bi-yumbui, ama naa dāa kántí udal.»

MOOYIISI BOJOLKAATI (28.69–30.20)

⁶⁹Dipoondi din ti-Dindaan nīn yāntí Mooyiisi tī Isirayeel yab Moowaab tɪŋkin ki kútí din u nīn pōon-bi Ooreeb jool puee ɔti dee.

Deutéronome 29

Tin Unimbɔti ɲá ki tī Isirayeel yabee

¹Mooyiisi nīn kóon Isirayeel yab kɔkɔ ki kpáfi ní ki bí-bi yíi: «Nimbi ni-ba nimbil ká tin ní ti-Dindaan ɲá Faaroo nì u-tɔntɔnliibi nì u-tɪŋki Eejipitee kɔkɔ.

²Nimbi ni-ba nimbil tí ká icɔŋkikpaan in poon u nīn kón-bee nì maamaacikpaambi bin u ɲá ki dākā-bee.

³Ama kí dāá sǎa dín nee, ti-Dindaan kaa tī-ni nlandɔkɔ ní dākafi kí bée, kaa tī-ni animbil ní wāl, kaa tí tī-ni atafal ní gbīl.»

⁴«M nín yāntí ni cōom abin imuŋku ili kuteeu puee, ni-wampeenkaati kaa cátaaa, ni-naatakaŋ ɲin ni táké mun kaa céetì.

⁵An kaa nīn sá kpɔnɔb ní ni ɲmó, kaa ti sá ndamam áá ndaam min pōyee ní ni nyūñ, ama an sá ní ɲmā kí bée yíi man di sá ti-Dindaan ni-Nimbɔti.

⁶Nyunti ɲun ni bāań kitɪŋ kin pu ni bí neeyee, ní Asibɔn ɔti Siiwɔn nì Baasan ɔti ɔgi nyán kí ján-ti, ama ní ti ján ki pɔkɪn-bi.

⁷Ti nīn fōo bi-tɪŋki ní ki dū tī Rubeen naakookun yab nì Gaadi naakookun yab nì Manasee naakookun yab dijandi, án nīn sá bi-kpaatanti.

⁸Nīn ɲúbmaan dipoondi nee koobiling kí ɲá ɲi nín bí yíi ní ɲá puee, ní án búti-ni ni-tuunɲi kɔkɔ poon.»

Unimbɔti poondi ɔti páb

⁹Isirayeel yab, dín nee, ni-kɔkɔ kpáfi ti-Dindaan ni-Nimbɔti nimbiin, ni nì ni-kpootiliibi nì ni-naakɔti kpilib nì ni-tindaŋkpilib nì ni-bɔsoonliibi,

¹⁰ nì ni-biyaamu nì ni-nimpoobi nì binicambi bin kòò ni-pu ki cá-ni idɔ pú àá ki lùù-ni nnyimee.

¹¹ Ni làá kó ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu poondin dee. Dipoondi gbanti ní u bí pùtì ki pòontí-ni dín nee,

¹² kí dákà yìi ni sá u-nibul ní u mun sá ni-Nimbɔtiu kii u nín nìn pòon-ni puee. Mìn ní u nìn pùtì ki pòon ni-naanjab Abraam nì Isaaki nì Jaakɔb mun.

¹³ An kaa sá nimbi baba ní m bí pùtì ki pòontí dipoondi nee,

¹⁴ ama an sá ki kpáaàn bin bí doo dín ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu nimbiinee nì bin mun kaa bí ti-kansikin dín nee ní.

¹⁵ Nimbi ni-ba nyí ti nín kāl Eejipiti tiŋkin tin jítèe, nì tin ti ká atimbun ŋin poon ti jítèe.

¹⁶ Ni nìn ká bi nín nìn ŋáaàn ntimbiil tuuŋŋi puee nì bi-waanyi ŋin bi nìn tòotē. Bi-waanyi gbanti nìn sá idɔ nì ataŋkpee nì animbil nì sindaariya ní.

¹⁷ Bí taa ká ni-kansikin uninja àá unimpu àá kudicaŋu àá tinaakɔti tin bí doo dín nee kɔɔ nib fātì bi-boon ki tī ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu ki cūtì bí tòotì atimbun gbanti waanyi. Ní nín nyíh ni-ba ubɔ ń taa kpántí kii kisubiki kin cáá tiloolee.

¹⁸ Ubɔ ń taa nyā ni-kansikin, ŋyunti ŋun ní u gbīl dipoondi nyɔɔbuŋŋi ŋin bi sòon ki pùtì nee, boonee kí gāa u-bindi kí lì yii: «Bàa m yaa gbíntì ŋáaàn mìn m lèe, m làa nín pée bí ŋgbansɔŋfin». Yaa sá fám, unikpiti làá kpú kí kpáaàn maanyiiba.

¹⁹ Ti-Dindaan kaa dāa kííkí kí dūú pō udaan, see ú dāa yàntì u-ŋuul ń lítí u-pu ní mbusub bin kɔkɔ bi ŋmān ki ŋá kugbɔŋu nee poonee ń jēetí u-pu. Ti-Dindaan làá kpītì udaan yindi kitin pu.

²⁰ Isirayeel naakɔti kɔkɔ poonee, ti-Dindaan làá gāntì udaan u-baba nì u-baba ní kí dū mbusub bin ŋmān ki kā dipoondi marab gbɔŋku nee poonee kí sītì u-pu.

Ti-Dindaan nín sòon puee, u làá ŋá mìn

²¹ Ni-biyaamu mun làá dāa páanní ni-boonee nì binicambi bin làá dāa nyānní ntimu mun dátèe poon làá dāa ká asaluu un gbáñ kitin gbantee nì iween in ti-Dindaan dūu tó ki-puee ní kí lì yii:

²² «Nyaam nì farwata ŋmīŋu wūn kitin gbanti kɔkɔ. Baa ti ŋūn kí bōl tiba ki-pu ní tiba nì tiba mun kaa ti ŋūn kí nyā ki-pu, ki kpáaàn timool gba. Kì kpántì kii Soodoom nì Goomoora nì Adima nì Seebooyiim timmuee ní. Ti-Dindaan nìn fōō mbum tikpil ntimu gbanti pu ní ki nāaàn-mu.»

²³ Niinee ní atimbun ŋin kɔkɔ kínee nib ń dāa bālifi yii: «Ba pu ní ti-Dindaan nín ŋá kitin nee mìn dee? Ba pu ní u fōō mbum mìn tikpil dee?»

²⁴Ní bí dāá kíf-bi yii: «Kun pu tin bí nee bāań-bee di sá yii bi fātī bi-boon ki tī dipoondi din ti-Dindaan, bi-baabi Nimbōtiu nīn pūtī ki pōoń-bi nyunti ŋun ní u nīn nyántīń-bi Eejipiti tiŋkinee.

²⁵Bi cūtī bí tōtī awaa ki gbàantī ŋi-taapu. Awaa gbantee, baa nīn nyí-ŋaaa, ti-Dindaan mun kaa nīn pú nsan bí nīn tōtī-ŋi.

²⁶Mín pu ní ti-Dindaan gíf kitiŋ gbanti nib pu diŋuul ní ki yāntī mbusub bin kōkō bi ŋmāń kugbōŋu nee poonee jéetī bi-pu.

²⁷Ti-Dindaan fōō mbum tikpil bi-pu ki gíf diŋuul ŋkpitim pu ní ki nyántī-bi bi-tiŋkin ki dū-bi ki tó kinicantiŋ kiban kii an nīn bí min dín pu nee.»

²⁸Tin tin bí dibalinee, ti-Dindaan ti-Nimbōtiu di yì, ama tin nyán ki pá mpaampiin puee, timbi nī ti-naantiibi di yì kí nīn cáa cá jaanjaan. Tíń di sá yii tí nīn ŋúb marab nee bōkpaaŋi kōkō.

Deutéronome 30

Ní fātī gítīń ti-Dindaan cee

¹Dibiindi nī mbusub bōti tin m dūu bí ni-nimbiin nee làá dāá ŋá mín. Ti-Dindaan ni-Nimbōtiu yaa láa yāntī ni yāl ki búntī nnicantimune, ní dāá dākafi tibōti gbanti pu tiŋan.

²Nimbi nī ni-biyaamu làá fātī gítīń ti-Dindaan ni-Nimbōtiu cee kí nīn kíń ki tó-u nī ni-pōbil kōkō nī ni-naŋki kōkō, kí nōó nī tin kōkō m dūu kpāafi-ni dín nee.

³Ti-Dindaan ni-Nimbōtiu làá dāá dū ni-gìŋŋi kí kpántī mmōn. U làá dāá sō ni-saai ní kí fātī kóońńi-ni atimbun ŋin kōkō poon ní u nīn yāntī ni yāl ki búntēe kí gíińńi.

⁴Báa ni yaa yāl ki bíńńi kitiŋ gbeennyōkō, ti-Dindaan ni-Nimbōtiu làá dāá cù nīn kí kóońńi ni-kōkō kí kpāfi kí fātī gíińńi-ni.

⁵U làá dāá fātī gíińńi-ni ni-naanjab tiŋkin, ní ní dāá fōō-kí kí nīn kíń ki yì. U làá dāá fātī tī-ni mmōn ní kí yāntī ní bütī kí jītīń ni-naanjab.

⁶Ti-Dindaan ni-Nimbōtiu làá dāá kpántī ni nī ni-naantiibi pōbiliŋ, án nīn làá ŋá pu ní dāá nīn kíń ki nééń-u nī ni-pōbil kōkō nī ni-naŋki kōkō, kí nīn bí dimańfalinee.

⁷Ti-Dindaan ni-Nimbōtiu làá dāá dū mbusub nee kōkō kí tō ni-nannanliibi nī bin ná-ni ki sàantī-nee pu.

⁸Nimbee, ní dāá fātī nīn tó ti-Dindaan kí nīn ŋúb u-marab bin kōkō m tī-ni dín nee.

⁹Niinee ní ti-Dindaan ní dāá yāntī án búti-ni ni-tuuŋŋi kōkō poon tikpil, kí bütī ni-maaliŋu nī ni-waŋkuti ní kí yāntī ni-kpaajinti ní lòoń. Di sá yii án làá dāá fáatīń ti-Dindaan ú ŋá-ni tiŋan kii an nīn nīn fáatīń-u u ŋá ni-naanjab puee.

¹⁰Kí wàatī mín ń nín ńée, asee ní nín tó ti-Dindaan ni-Nimbótíu kí nín ńúb u-marab nì u-bòkpaanji ńin bí ńmàn kí ńá marab gbòŋku nee poonee, ní kí fàtīí gítíí ti-Dindaan cee nì ni-pòbil kòkò nì ni-naŋki kòkò.

Dinyɔɔbundee dɔ ki kóí-si

¹¹Marab bin m cáa bí tì-ni dín nee kaa pɔɔ tikpil ki jítiń ni-pòŋŋu pu, ní kaa ti bíń laakin naa ńūń kí bée.

¹²Baa bíń yilpu ní ní lì yii: «Nma di làá jòm yilpu kí nyàab-bi kí cáan kí tükù-ti, án nín làá ńá pu tí ńmā kí bée kí ńá kii bi nín bí yii tí ńá puee?»

¹³Baa tí bí tiŋku gbandi lapu yal ní ní lì yii: «Nma di làá dùtī tiŋku kí nyàab-bi kí cáan kí tükù-ti, án nín làá ńá pu tí ńmā kí bée kí ńá kii bi nín bí yii tí ńá puee?»

¹⁴Aayee, dinyɔɔbundee dɔ ki kóí-ni. Di ká ni-nyòkɔn ki ká ni-pòbilin, án nín làá ńá pu ní ńmā kí ńá kii di nín bí yii ní ńá puee.

Lēē dimaŋfal saŋŋu

¹⁵Kpèèmaan, dín nee, m dū dimaŋfal nì nnaam, ńkúm nì nnaabu ki bíń ni-nimbiin.

¹⁶Mamee, m kpáafí-ni dín yii ní nín néén ti-Dindaan ni-Nimbótíu, kí nín ńáan u nín là puee, kí nín ńúb u-marab nì u-bòkpaanji nì u-koobiliŋ. Ni yaa ńá mimmee, ni làá nín bí dimaŋfalin ní kí bùtī, ní ti-Dindaan ni-Nimbótíu ń biń ni-boon kitin kin ni làá kó kí tin fòò kí nín kín ki yì nee poon.

¹⁷Ama ni yaa fàtī ni-boon ki tī-u, ní ki yaa kaa pílifin-u ní ki cūtī bí gbàantí awaa taapu ki tòotī-ŋee,

¹⁸m tükù-ni ki gítí bí tükù-ni dín yii ni làá pée kpú kí céetí ní múb. Naa làá kàl kitin kin poon ni làá dùtī Joɔdan buŋŋu kí cùú kó kí nín kín ki yì nee kí yúntí.

¹⁹Kutagbòŋu nì kitin sá-mi biseeradambi dín yii m dū dimaŋfal nì ńkúm, dibiindi nì mbusu ki bíń ni-nimbiin ní lēē. Ama ní lēē dimaŋfal án nín làá ńá pu ni nì ni-naantiibi ń nín bí dimaŋfalinee.

²⁰Nín néémmaan ti-Dindaan ni-Nimbótíu kí nín tó-u, kí dū ni-ba kí nákáń-u. Mín ní ti-Dindaan làá yàntī ní nín bí dimaŋfalin, ní kí yàntī ní kàl kitin kin poon u nín pūtī ki pòon ni-naanjab Abraam nì Isaaki nì Jaakɔb yii u làá tī-bee kí yúntí.

Deutéronome 31

MOOYIISI KĀĀN ISIRAYEEL YAB KI KPĪ

(31–34)

Joosuwa fòò Mooyiisi yil

¹Mooyiisi cūtī ki dū tiboti nee ki tükù Isirayeel yab kòkò.

²U nìn tükū-bi yii: «M cáá dín nee abin dilaataal nì mmun̄ku ní nee. Maa ti ḡh̄n kí n̄n gb̄nti lī ni-nyɔkɔpu ki kp̄otī-ni. Kí kūtī muee, ti-Dindaan tükū-mi yii: <Aa làá dùtī Joɔdan buṅṅu nee!>

³Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu u-ba di làá l̄ntī ni-nyɔkɔpu ní ní dùtī. U làá kp̄ò kí céetī atimbun nee nib ní ní f̄ō bi-tim̄mu kí n̄n k̄ín ki yì. Joosuwa di làá n̄n lī-ni nsan ní ní dùtī kii ti-Dindaan u-ba n̄n lī puee.

⁴Kii ti-Dindaan n̄n ḡá Amɔɔr yab b̄otiibi Siiwɔn n̄n Joɔgi n̄n bi-tim̄mu pu ki k̄ū ki céetī-bee, m̄ín mbaantiim ní u làá ḡá bi mun.

⁵Ti-Dindaan làá dū atimbun gbanti nib kí t̄ī-ni ní ní ḡá-bi kii m n̄n kp̄áafi-ni puee kɔkɔ.

⁶Ní p̄ɔm̄maan ni-ba kí ká dip̄bil. Ní taa f̄aṅk̄imaan-bi kí taa ȳantī ni-p̄biling ḡ b̄īl bi-nimbiin. Di sá yii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá n̄n bí ni-cee. Waa làá ȳantī-ni, kaa làá dū-ni kí fá mun.»

⁷Niinee ní Mooyiisi ȳīn̄ Joosuwa ki tükū-u Isirayeel yab kɔkɔ nimbiin yii: «P̄ɔn̄ a-ba kí ká dip̄bil, di sá yii sii di làá cáá dinibul nee kí k̄ón̄ kitiṅ kin ní ti-Dindaan n̄n p̄ōn̄ kí t̄ī bi-naanjabee poon. Sii di làá ȳakatī kitiṅ gbanti kí t̄ī bi-kɔkɔ an kp̄ántī bi-kpaatanti.

⁸Ti-Dindaan di làá n̄n lī a-nyɔkɔpu ní kí n̄n bí a-cee. Waa làá ȳantī-si, kaa làá dū-si kí fá mun. M̄ín puee á taa f̄aṅk̄i, kí taa ȳantī a-wunti ḡ ȳotī».

Bi máaṅ kí n̄n k̄aṅ marab abin aluli kamaa

⁹Niinee Mooyiisi ḡm̄ān̄ Unimbɔti marab ki dūu t̄ī Leefii yab bisaraaṅaliibi bin t̄untī ti-Dindaan poondi dakaauuee n̄n Isirayeel yab tindaṅkpilib kɔkɔ.

¹⁰U kp̄áafi-bi yii: «Abin aluli kamaa, ḡyunti ḡun ní bi cáá ap̄ɔn̄ dambi ki p̄ūn̄-bee yaa b̄ān̄ ni b̄ī j̄īn̄ tib̄īn̄ j̄iṅaaliuee,

¹¹Isirayeel yab kɔkɔ làá cù ti-Dindaan bi-Nimbɔtiu nimbiin mpaan ḡun pu u làá d̄ā l̄ē kí n̄n bí ní n̄n j̄aam̄-uee. Ní d̄ā k̄aṅ marab nee Isirayeel yab kɔkɔ nimbiin án kó bi-tafalin.

¹²Ní d̄ā k̄oṅ samaa kɔkɔ, an d̄ak̄a yii bininjab n̄n binimpoobi n̄n mbiyaamu n̄n binicambi bin k̄oṅ ni-puee kí kp̄āfi. Bí d̄ā k̄aṅ marab gbanti bí gb̄l̄ kí b̄ifi kí n̄n f̄aṅk̄i ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu, kí ḡúb̄ marabee ní kí ḡá bi n̄n lī puee kɔkɔ.

¹³Niinee, ni-biyaamu mun kaa n̄n dá láá nyí marab gbantee ḡ gb̄l̄, ní kí b̄ifi kí n̄n k̄ín ki f̄aṅk̄i ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu iwiin in kɔkɔ ni cáá kí k̄al̄ kitiṅ kin ní ni làá dùtī Joɔdan buṅṅu kí cùu f̄ō kí n̄n k̄ín ki yì nee poonee.»

Isirayeel kaa làá ȳīl̄ n̄n Unimbɔti deedee

¹⁴Ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Kpèè, a-wiinyi kaa ti náan, a-kúm wiinyu toobí. Mìn puee yíin Joosuwa ni-kɔkɔ ń dāān kí sɪ́ dikpafindi tantiun ń tükù-u tin ní u máan kí ńée.» Ní Mooyiisi nì Joosuwa cū̀tì kó circir kɔ̀nkooŋun ki sɪ́.

¹⁵Bi bí niinee ní ti-Dindaan dómín bi-cee ntagbanloon poon ní ntagbanloonee cū̀tì ki sɪ́ circir kɔ̀nkooŋun punyɔ̀kɔpu.

¹⁶Ní ti-Dindaan bí Mooyiisi yii: «Kpèè, a làá cū̀ú dòoń kí ńǎ́ a-naanjab dee. A-kúm boonee dinibul nee làá cū̀ kí nīn tòotì awaa ńin bin bí kitiŋ kin bi làá kó kí fōo kí nīn kīn ki yì nee tòotē. Bi làá dā́ dū-mi kí fá ní kí kpìtì dipoondi din m pōoń-bee.

¹⁷Nyunti gbantee, m làá dā́ gí bi-pu diŋuul, kí dū-bi kí fá ní kí fàtì m-boon kí tī-bi. Agìń tikpil nì dinimbinaamandi làá dā́ jēetì bi-pu kí nāan-bi ní bi dā́ kīn ki bàlifi bi-ba yii: <Agìń nee yaa bíi bàń-tee, mimmee an kaa sá ti-Nimbɔ́tiu nín kaa ti bí ti-kansikinee di yì-tāaa?>

¹⁸Bi-kpitii in bi bíi ńǎ́ ńyunti ńun bi cū̀tì bíi tòotì awaayee pu ní m làá dā́ mòtì fàtì m-boon kí tī-bi.

¹⁹Kɔ̀nkɔneee, ńmàmaan nlan ńun m làá dākà-ni nee nyɔ̀ɔbuŋɔ́ kí sɪ́. Sii Mooyiisi, á cáá nlanee kí dākà Isirayeel yab ní kí yàntì bí bífi-ńu kí nīn gà-ńu. Di sá yii nlan gbanti di làá dā́ nīn sá m-seeradaaŋwu Isirayeel yab cee.

²⁰M làá cáá-bi kí kón kitiŋ kin ní m pū̀tì ki pōoń kí tī bi-naanjabee, kitiŋ kin pu ní nnaabiim nì tisiil còolee. Bi làá dā́ jī kí díkí kí ńǎ́ ńkpam ní boonee bí dā́ cū̀ kí nīn tòotì awaa. Bi làá dā́ kpèè-mi fám ní kí gbá kí kpìtì m-poondi.

²¹Nyunti ńun agìń nì dinimbinaamandi yaa láa bàń-bee, nlan nee di làá dā́ lē seera kí kpò bi-bɔ́ti. Di sá ki kpáan bi-biyaamu gba kaa làá dā́ súntì nlan nee. Bi làá dā́ nīn pée téetì ní ki gà-ńu. M nyí kun bí binib nee pɔ̀biliŋinee kí wàatì gba ní ń nín cáá-bi kí kón kitiŋ kin m nīn pū̀tì ki pōoń yii m làá tī-bee poon.»

²²Yaadal ní Mooyiisi ńmān nlanee ní ki dū-ńu ki dākā Isirayeel yab.

²³Mìn boonee ní ti-Dindaan kpáafi Nuuni jipɔ̀ɔn Joosuwa ní ki bí-u yii: «Póoń a-ba kí ká dipɔ̀bil, di sá yii sii di làá cáá Isirayeel yab kí kón kitiŋ kin m pū̀tì ki pōoń kí tī-bee poon. Mama m-ba làá nīn bí a-cee.»

²⁴Nyunti ńun Mooyiisi ńmān marab nee kɔ̀kɔ ki ńǎ́ kugbɔ̀ŋun ki dóòyee,

²⁵ní u kpáafi Leefii yab bin tū̀ntì ti-Dindaan poondi daakaauuee yii:

²⁶«Yòommaan marab gbɔ̀ŋku nee kí dū-u kí bíl kí kó́ ti-Dindaan ni-Nimbɔ́tiu poondi dakaau. Niin ní u làá nīn bí kí nīn sá seeradaan ki kù ni-bɔ́ti.

²⁷Di sá yii m nyí ni-pu, m nyí ni-pɔ̀ɔpɔ̀ŋu pu. Ni yaa jáń nì ti-Dindaan ńyunti ńun ní m dá bí dimaŋfalín ki bí ni-cee nee, kin ataa aŋa pu ní, m-kúm boonee, naa dā́ jáa nì u kí jītín mìn?

²⁸Kóommaan ni-naakoti kpilib nì ni-kpootiliibi kòkò bí kpāfi m-cee, m sòon nì bi tiboti nee bí gbìl ní kutagbõnu nì kitin mun n nīn sá m-seeradambee.

²⁹Di sá yii m nyí yii m-kúm boonee ni làá dāá kó ikpitin ní kí dāá fātī ni-boon kí tī tiboti tin m dūu kpāafi-ni nee. Nyunti gbantee, ni-kpitii in ni làá dāá nā ti-Dindaan nimbiinee nì ni-tuŋkpitiŋ nin ni làá dāá nā kí yànti ú gíi diŋuulee puee, digiŋdi làá dāá kó-ni.»

Mooyiisi lanɔu

³⁰Niinee ní Mooyiisi dū nlan nee nyɔɔbunɔi ki sòon mpon an kó Isirayeel nikitil kòkò tafalin.

Deutéronome 32

¹Kutagbõnu, pīlifi m-boti, kitin, pīlifi m-nyɔɔbunɔi.

²M-boti tin m dākèe yàantí kii utaayee, ní m-nyɔɔbundi tòó kii dimalindee, kii utaaja nín nì ki sòŋkī kumɔɔɔnu puee, kii putipuuki nín yàantí kumoou pu puee.

³Di sá m làá nyɔŋkì ti-Dindaan yindi. Tí nyɔŋkìmaan ti-Nimbɔtiu kpaanti.

⁴Ti-Dindaan sá kutan̄kpanaakoou. Inaatuu kpá u-tuun̄ji poon, u-sanyi kòkò tēēn ní. U sá deedeē Nimbɔtiu ní, ikpiti kpá u-ni, ibaamon nì deedeedaan ní u sá.

⁵Nimbi bin nāaŋ ikpiti ki gāatē, ni yīntiŋ ti-Dindaan. Án nīn cáá-ni icoo! Naa ti sá u-biyaamu!

⁶Dinibul din nib sá bigbaambi ki lóò dinyilee, mimmee tipaal tin ni làá dūú pà ti-Dindaanee deeee? Ún̄ di kaa sá ni-baa ki tī-ni diman̄falaaa? Ún̄ di kaa náaŋ-ni ki dū-ni ki kpánti u-nibulaaa?

⁷Téetímaan iyuntikpiki pu, dàkafímaan ni-naanjab yuntii pu. Bálifímaan ni-baabi bí tükù-ni! Ní bálifi ni-tikpilib bí māafi-ni!

⁸Yilpu fɔŋŋ Nimbɔtiu nín nìn tī atimbun kòkò bi-timmuee, nyunti nun u nìn cúú anibul kòkò ki yākatì tɔbinee, u nìn tī ditimbundi kamaa di-kpaanyòkò ki nóó nì Isirayeel yab nyòkò m ní.

⁹Ama ti-Dindaan nibul di sá u-fakal, Jaakɔb naantiibi ní u lēē kí nīn yì.

¹⁰Ti-Dindaan nìn ká u-nibul kuteeun, laakin bi gbìl jiiŋkpaaibi siim nmanin̄ma puee. U nìn wún bi-pu ki dākà-bi, u nìn cí-bi kii u-nimbibuliye.

¹¹U nìn nā kii ukaalun nín nāaŋ pu, kí yòon̄ u-biyaamu kí jōm̄ yilpu kí gíiŋ-mu kí líiŋ pu ní kí kpátin̄ u-feenyi kí nīn sīntīŋ pu ki cí mun yaa gīyee n̄ dāá páaŋ puee ní.

¹²Ti-Dindaan baba di nìn kpōotì u-nibul, unimbɔti ubo kaa nìn bí ki kútì u-pu.

- ¹³U nèn kãàñ-bi ñgbantamu pu, ní ki dū tikpaajin ki kpíñ-bi. U lēē tisiil ntañkpalòkòn ki tī-bi bi ñmó, ní ki nyánti ñkpam ditanjkpayaabulin ki tī-bi bi jín.
- ¹⁴U nèn tī-bi waagaasii nì mpibiim, ki tī-bi apibil nì ñɔjaa nì ipijaa in bí màlmalee, ki tī-bi bileemonti yim bi jín, ní ki tī-bi fiinyi damam bi nyūñ.
- ¹⁵Yeesurun jín ki díkí ki ñá ñkpamee, ní ki kíñ ki bíi tòó igbeen. U gbīfìñ ki ñá ñkpam ki ñá gbàlgalee, ní ki dū Unimbòti un nááñ-uee ki fá, ki kíñ ki kpèé un sá u-taṅkpanaakooku nì u-fiiliuee fám.
- ¹⁶Isirayeel yab nèn ñá ntimbiil tuuñji ki yānti Unimbòti gíí diñuul. Bi nèn dū bi-waatuuñji ki gbítì u-ñuul.
- ¹⁷Bi nèn ñááñ saraabi ki tìi arasiniibi, kaa sá Unimbòti. Bi nèn ñááñ ki tìi awaa ñin baa nèn nyí ki kée, awaapɔɔn ñin bi dáá nyánti bi-baabi kaa nèn nyí ñi-pu gbee.
- ¹⁸«Isirayeel, a súnti a-taṅkpanaakooku pu, a súnti un màl-see pu, kaa ti dū Unimbòti un tī-si dimañfalee ki yííñ tiba.»
- ¹⁹Ti-Dindaan ká mimmee ní ki gíí diñuul, u-jipɔmbi nì u-bisalib yīntiñ-u ní u dū-bi ki fá.
- ²⁰Ní ti-Dindaan lī yii: «M làá fàtī m-boon kí tī-bi, ní kí kpèé án nín làá dāá kúntíñ-bi puee. Kun puee bi sá binib bin gátèe ní, binib bin pu baa ñūñ kí nīn mákée.
- ²¹Bi yānti kun kaa sá Unimbòtee fōō m-paañju ki kón-mi ipoompoon, ní ki dū bi-waaji ñin kaa bí tibanee ki gbítì m-ñuul. Ma mun làá dū dinibul ñin kaa sá m-yalee kí kón-bi ipoompoon, ní kí yānti bí fōō diñuul binib bin kaa cáá iciinee pu.
- ²²Di sá m-ñuul bí fòol līlib kii ññmee. Di wūñ ki tin bàñ ditanjkpiil taapu, di wūñ ki kpáañ kitiñ nì tin kòkò ki lòñee, ki làá póotí kí wà ajoin nyeel.
- ²³M làá tō-bi agíñ tikpil poon, m làá tō-bi m-piinyi.
- ²⁴Ñkùm yaa láa bàñ-bi, ní bílil kúm weenyi nì iweentintikaa in kùee yaa láa cúú-bee, ní m dāá dū ipecuncuti nì ikoobu in cáá tiloolee kí tō bi-pu.
- ²⁵Bi làá dū kitàataajiki kí kpò bi-biyaamu adan pu, ní dipɔbiildi n kó báà ñma adiinni. Tin làá bàñ unaacimpɔonee di làá bàñ usapɔɔn, tin làá bàñ kibipɔñee di làá bàñ utikpil.»
- ²⁶«M dākafi kí bàà nà-bi ní dúsi dusi, ní kí kúntí bi-yindi kitiñ pu kpataaa.
- ²⁷Ama kun m fāñkèe di sá bi-nannanliibi siibiliñ. Bi ñūñ kí taa gbíl taapu ní kí lī yii: <An sá ti-kpabil di tī-ti dijajil, an kaa sá bi-Dindaan di ñá tin bí nee.>
- ²⁸«Isirayeel yab sá ditimbundi ñin landòkòí gátèe ní, baa cáá iciin báà fiii.
- ²⁹Bi yaa bàà cáá dinyil fiii, bi bàà gbíl taapu tiñan, kí dākafi kí béé tin dō ki cí-bee.

³⁰Mana ní unibaanti bàà n̄h̄n kí jà binib kutuku, ní binib bili ja n̄ yàntī binib kutukub saalaa n̄ s̄āh̄, an yaa kaa sá yii man bi-Dindaan un sá bi-taṅkpanaakookuee di dū-bi ki n̄á bi-nannanliibi n̄aan?

³¹«Di sá yii bi-nannanliibi nyí tiṅan yii bi-taṅkpanaakooku kaa bí kii Isirayeel taṅkpanaakookuee.

³²Bi-fiinyi sufii bí kii Soodoom sufiiyee, bi-kpaan̄gi bí kii Goomoora kpaan̄gee. Bi-fiinyi sufii lòon̄ abil n̄in cáá tiloolee, abil n̄in di tū kátí katee.

³³Bi-damam sá kii ikoobu lootee ní, a l̄i kii ukoowaati lootee.

³⁴«Kpèèmaan kun man bi-Dindaan bónti dibalin an d̄s ki cí-bee.

³⁵Man di làá d̄á t̄ ip̄ntoon, man di làá d̄á pà bi-tuun̄gi paati. Bi-nimbinaamandi wiin̄gu t̄obiń, tin bónti ki cí-bee kaa làá t̄aān ní kí bàń-bi.»

³⁶Tiṅman, ti-Dindaan làá d̄á s̄on̄ kí p̄ u-nibul, ní kí d̄á s̄ u-t̄ont̄onliibi saai nyunti n̄un u yaa láa ká yii baa ti cáá mp̄on, ní uyumbu áa un t̄o u-bee kaa ti bée.

³⁷U làá d̄á bàlifi yii: <Bi-waangi n̄in n̄in sá bi-taṅkpanaakooku bi sán ki kóòyee bí la ní?

³⁸Awaa n̄in n̄in n̄m̄ò bi-saraabi kpam, ki nyù ndaam min bi fééń-ṅee bí la? N̄i ȳk̄i kí d̄á f̄i-baa! N̄i nyàab̄ kibalilaṅ kí t̄i-baa!>

³⁹M̄in puee ní béèmaan d̄in̄ yii, man baba di sá Unimb̄ti, ub̄o kaa ti bí ki kút̄i man pu. Man di n̄h̄n kí l̄ē unil maṅfal, man di tí n̄h̄n kí t̄i dimaṅfal. Man di t̄i tiweendi, man di tí c̄aantí, ní ub̄o kaa bí ki n̄h̄n kí f̄i un k̄a man ṅaane.

⁴⁰M ȳon̄ m-ṅal yilpu ki l̄i yii: <M bí dimaṅfalin kí n̄in cá jaanjaan!

⁴¹M yaa l̄on̄ m-t̄aataajiki k̄i j̄ití pámpam ki dū-k̄i ki t̄akań m-ṅaan kí k̄il ib̄soonee, m làá t̄o m-nannanliibi ip̄ntoon, ní kí pà bin k̄ok̄o ná-mee bi-kpitii paati.

⁴²M-piinyi làá d̄á nȳ fatiku kí gbí, ní m-t̄aataajiki n̄ d̄á n̄m̄ bin f̄o tiweendee n̄i bin bi cúú kuyun̄uee nanti, ki kp̄aān̄ binannanliibi kpilib yiliṅ.>

⁴³Atimbun, ní p̄ak̄amaan ti-Dindaan nikitil, di sá yii ti-Dindaan làá t̄o u-t̄ont̄onliibi bin bi k̄ūyee p̄ntoon̄gi, kí d̄aal u-nannanliibi tafal, ní kí f̄intí u-tiṅki n̄i u-nikitil kpitii.

⁴⁴Mooyiisi n̄i Nuuni jip̄on̄ Joosuwa d̄om̄in̄ ki dū nlan nee nȳobun̄gi ki s̄on̄ samaa k̄ok̄o tafalin.

⁴⁵Nyunti n̄un ní Mooyiisi k̄aān̄ tib̄ti gbanti k̄ok̄o ki t̄i Isirayeel yab ki d̄óòyee,

⁴⁶ní u bí-bi yii: «Ní taa dū tib̄ti tin k̄ok̄o m kp̄aafi-ni d̄in̄ nee kí n̄á bugbambu, kí taa dūu gb̄il̄in̄. Ní dū-ti kí d̄ak̄a ni-biyaamu, ní mu mun n̄i n̄m̄ kí n̄in t̄o marab nee nȳobun̄gi k̄ok̄o tiṅan.

⁴⁷Di sá yii marab gbanti sá tibomontiil ní, ní ki sá ni-manfal. Ni yaa tó-bee, bi làá yànti ní kàl kitiŋ kin ni làá dùtì Joodan buŋŋu kí cùú fōō kí nīn kīn ki yì nee poon kí yúntí.»

Unimbɔti sòoñ Mooyiisi kúm bɔti

⁴⁸Nwimbaanti gbantee ní ti-Dindaan tükü Mooyiisi yii:

⁴⁹«Cù Abariim jooŋŋi ŋin bí Moowaab tiŋkin, Jeeriikoo tiŋki nyɔkɔpuee kí jōm Neeboo jool pu kí kpèè Kanaan tiŋki kin m làá dūú tī Isirayeel yab bí nīn kīn ki yèe.

⁵⁰Dijool din a làá jōmee pu ní a làá tin kpú kí cùú ŋàl a-naanjab, kii a-maan Aaron nín kpí Dɔr jool pu ki cùtì ŋàl u-yab puee.

⁵¹Di sá yii nyunti ŋun ni nīn bàñ Meeriiba Kadeesi, Siini teeku puee, ni-liitil kaa nīn ŋá Isirayeel yab nimbiin kii m nīn nīn bí yii ní ŋá pu kí ká nnyimee, kaa nīn tí dàkà Isirayeel yab yii m sá circir.

⁵²Mīn puee ndandati ní a làá sīl ní kí wāl kitiŋ kin m làá dūú tī Isirayeel yabee, ama sii a-ba kpá kí kó ki-ni.»

Deutéronome 33

Mooyiisi mēē ki bīn Isirayeel naakɔti pu

¹Kí wàatì Unimbɔti niliu Mooyiisi n kpúee, u nīn mēē ki bīn Isirayeel yab pu.

²U nīn lī yii: «Ti-Dindaan nyánní Siinaayi jool pu, u nyán ki páaŋnī Seeyiir jool watil pú, ní ki ŋmíntì u-samaau pu doooo Paaran jool pu. U bāaŋ Meeriiba Kadeesi. Niin ní u nīn ŋúbiŋ marab bin jìlee u-ŋaan kí tī-bi.

³Tiŋman ti-Dindaan, a néeŋ Isirayeel naakɔti. Bin kɔkɔ bí circiree bí a-ŋaan. Bi gbāa a-taŋi taapu kí fōō a-nyɔɔbundi.

⁴Marab bin ní Mooyiisi tī-tee, Jaakɔb naantiibi gaajawanti dee.

⁵Nyunti ŋun samaa kpilib nīn kpáfi ki kpáaŋ Isirayeel naakɔti kɔkɔee, ti-Dindaan di nīn sá Yeesurun bɔtiu.»

⁶Ní Mooyiisi kútì ki lī yii: «Rubeen naakooku n nīn bí dimaŋfalin kí taa kpú, u nib bin pátèe mun n nīn bí dimaŋfalin.»

⁷U sòoñ Juuda naakooku pu yii: «Ti-Dindaan, pīlifi Juuda neen, kí cáaŋ-u u-yab cee bí ŋá ubaanti. Ú mōtì u-ba pu nì tininjati. Tūtuŋ-u ú jàn u-nannanliibi.»

⁸U sòoñ Leefii naakooku pu yii: «Ti-Dindaan, a dū a-Tumiimuu nì a-Uriimuu ki tī unil un fáatiŋ-see ní. A nīn cóŋkì-u Maasa, sii nì u nīn kpáká Meeriiba nyim laŋki.

⁹U dàkà a-pu dineendi ki jítiñ u-baa nì u-na pu, ki jítiñ u-nabiyaamu nì u-biyaamu pu. Di sá bi nìn ɲúb a-nyɔɔbundi, ní ki nìn ɲúb a-poondi.

¹⁰Bín di dàkà Jaakɔb yab a-koobiliñ, ki dàkà Isirayeel yab a-marab. Bín di tùutí talaalub ki tìl-si, ki ɲáań saraawɔkaa a-saraafaŋɲu pu.

¹¹Ti-Dindaan, mòtíí kùtì-bi mɔɔn, yàntí bi-ɲaan tuuŋɲi ń fáatiñ-si. Fáá kí tàtí bin yíkí kí jáń-bee cammu, bin ná-bee ń taa ti ɲmā kí yíkí.»

¹²U sòon Beenjameen naakooku pu yii: «Ti-Dindaan bineeŋkaaki, ú nín bí ɲgbansɔŋfin u-Nimbɔtiu cee. di sá ún di wún u-pu baabadal, ní ki kòò u-gbantammu kansikin.»

¹³Mooyiisi sòon Jooseefi naakooku pu yii: «Ti-Dindaan ń bliñ u-tiŋki pu, kí tī-kì dimalindi din nyēēñ yilpuee, nì nnyim min nyēēñ kitiŋ taapuee,

¹⁴kí tī-kì tikpaajin timɔntiil tin ɲwìíñ yàntí an nyēēyee, nì asubimɔnti ɲin lòon uŋmal kamaayee.

¹⁵Tijimmɔntiil ń lòon ki-joonɲi ɲin bí doooo jaanjaanee pu, asubimɔnti ń lòon ki-gbantammu mun bí doooo cannaakuee pu.

¹⁶Tigaajati tin gbí kitiŋ nee puee nì ti-Dindaan un nìn nyánti u-ba kisugbooi poon ki dàkēe biindi ń dāań kí nín bí Jooseefi pu, ún un sá kii ubɔti u-nabiyaamu kansikinee.

¹⁷U sá unaja un sá dibiseemalee, ki cáá tinyool. U-yiŋyi bí kii upɔɔnaa yiŋyee, íñ ní u làá nín cáa gbáa atimbun nib kí cáá sāa kitiŋ kúntilaŋki. Míñ ní Eefiraayiim naantiibi cutimaanyee bí, míñ ní Manasee naantiibi kutukub kutukubee bí.»

¹⁸Mooyiisi sòon Sabulon nì Isakaar naakɔti pu yii: «Sabulon, án nín mōñ-si a-saŋkindi poon. Isakaar, án nín mōñ si mun a-tantib poon!

¹⁹Ni làá dāá yííñ anibul dijool pu, kí dāá ɲá saraabi kii bi nín sííñ mara puee. Di sá yii ni-gaajati làá dāá nyānní dimɔɔl pu, ní tiwammɔntiil tin bálee ń dāá nyānní dibulin.»

²⁰U sòon Gaadi naakooku pu yii: «Nyɔŋkìmaan ti-Dindaan un wàantí Gaadi tiŋkee! Gaadi dō kii gbikintee ní. U yaa cúú kuwaŋkuluuee, u tɔntí-ku ní, kí yòon ataa kí cáá sāa diyil.

²¹U lēe kitimmɔntii ki gāa u-bindi, u dū dijandi din sá ubɔti yalee kí sííñ u-ba. U dómiñ ki kútí samaa kpilib pu ki ɲá kii ti-Dindaan nín là puee, ní ki sòon ti-Dindaan bɔkpaanɲi ɲin u nìn tī Isirayeel yabee pu.»

²²Mooyiisi sòon Daani naakooku pu yii: «Daani sá kii digbikintipɔmbil din wúliñ doooo Baasan tiŋkinee ní.»

²³U sòon Neefitalii naakooku pu yii: «Ti-Dindaan gbéēñ Neefitalii u-ɲanti nì u-biindi. Úñ di làá nín yì kitiŋ kí yòon ɲwìíñ jeetilaŋki kí cáá cùnni ɲgiil pú.»

²⁴U sòoñ Aseer naakooku pu yii: «Jaakɔb biyaamu kansikinee, Aseer ń nīn sá un boon ti-Dindaan bīiñ tikpilee, u-nabiyaamu ń nīn nēeñ u-boti ní u-taanji ń nīn dēē ɔliifi kpamin.

²⁵U-kampiiji ń dāá nīn sá tikúti nì tasa kúti, ú dāá nīn cáá mpɔn kí cáá sāá u-kúm dal!»

²⁶Ní Mooyiisi nīkī ki lī yii: «Yeesurun Nimbɔtiu kaa cáá juti. Úñ di sá ukpaan ki kāñ atagban pu ki jàkàn ki pùntī kutaa kí dāá jòoñ-si.

²⁷Unimbɔti un bí jaanjaanee di sá a-taŋkpanaakooku. U dàkà u-pɔŋɔ taapu doo baabadal. Úñ di jīñ a-nannanliibi a-nyɔkɔpu, ní ki bí-si yii á kpò kí céetí-bi!

²⁸«Isirayeel yab bí ŋgbansɔŋfin, Jaakɔb naantiibi bí dibatɔlin. Bi tàkā bilee nì ndapɔm tiŋkin, kitij kin pu dimalindi nyēeñ yilpu ki tòóyee.

²⁹«A bí mmɔnnēēēē Isirayeel! Nma di bí kii sii dinibul din ní ti-Dindaan fīyee? Ti-Dindaan di sá a-gbampɔɔl, ki sá un tútún-see. U sá kitàataajiki kin tì-si dijajilee. A-nannanliibi làá dāá gbàān a-nimbiiin ní á dāá tāā bi-waapaanyì pùb.»

Deutéronome 34

Mooyiisi kúm

¹Niinee Mooyiisi dūu dī Moowaab tantakal ki dàb Neeboo jool ki tin jóm Piisga jool yilpu. Piisga jool gbanti nīn bí Jeeriikoo tiŋki nyɔkɔpu ní. Niin ní ti-Dindaan nīn dàkā-u kitij kɔkɔ, ki yōoñ Galaadi ki tin cáá sāā Daani tiŋki,

²ki kpáān Neefitalii tiŋki kɔkɔ nì Eefiraayim nì Manasee tiŋki nì Juuda tiŋki kɔkɔ ki tin cáá sāā tiŋku ŋwīñ jeetilaŋki pú,

³nì Neegeeb tiŋki nì Jɔɔdan tantakal ki yōoñ Jeeriikoo ibafi tiŋki, ki tin cáá sāā Soowaar.

⁴Niinee ní ti-Dindaan tükū-u yii: «Kpèè, kitij kin m nīn pōoñ yii m làá tī Abraam nì Isaaki nì Jaakɔbee dee. M nīn tükū-bi yii: <M làá dāá dū-kì kí tī ni-naantiibi ní.> M yānti a wál kitij gbanti nì a-nimbiliŋ, ama aa làá nín kó ki-ni ní.»

⁵Mīñ boonee ní ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi kpīl Moowaab tiŋkin niin kii ti-Dindaan nín nīn lī puee.

⁶Ní ti-Dindaan síb-u Moowaab tiŋkin ditantakalin, Beeti-Peewɔɔr tiŋki nyɔkɔpu. Ama báà ubɔ kaa nyí u-kaakul laŋki ki dāá sāā dīñ.

⁷Mooyiisi nīn cáá abin dilaataal nì mmuŋku ní ki kpīl. U nīn dāá pée gbínti wál tiŋan ní, u-nimbiliŋ kaa pēefi, ní ki nīn gbínti dāá cáá u-pɔŋɔ mun.

⁸Isirayeel yab nīn sún Mooyiisi kpool iwiin mmuŋku nì saalaa ní Moowaab tantakalin. Mīñ boon ní Mooyiisi kpool kúnti.

⁹Ti-Dindaan nèn gbéèñ Nuuni jipɔɔn Joosuwa Nfam min tī-u dinyilee, di sá yii Mooyiisi nèn dū u-ɲalii ki páaɲ u-pu ki mēē. An puee Isirayeel yab nèn pílifin-u ní ki nèn ɲáaɲ kii ti-Dindaan nín nèn kpáafi Mooyiisi yii bí ɲá puee.

¹⁰Baa ti ká Isirayeel tiŋkin Unimbɔti bɔnaatiliu ubɔ bí kii Mooyiisee. Mooyiisi nèn yūlifí ti-Dindaan nimbiin ní bi sòòh nì tɔb.

¹¹Ti-Dindaan nèn tú-u Eejipiti tiŋkin u cūti ɲá maamaacikpaambi Faaroo nì u-kàlɪkpilib nì u-nib kɔkɔ nimbiin.

¹²Mooyiisi nèn dākā mpɔŋkpaan nì maamaaci tuuŋɲi Isirayeel yab kɔkɔ nimbiin.

Josué

Josué 1

Joosuwa fōō ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi yil

¹Ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi kúm boonee, ní ti-Dindaan tükü Nuuni jipɔɔn Joosuwa un nín bí Mooyiisi cee ki tútúñ-uee yii:

²«M-tɔntɔnliu Mooyiisi kpîi dee. Kɔŋkɔnnée, yîkî sii nî samaa nee kɔkɔ ní dùtî Jɔɔdan buŋɔ ɲun bí nee kí kó kitɪŋ kin m làá dūu tî Isirayeel yabee.

³M làá dū laakin kamaa ní ni-taani yaa tāāyee kí tî-ni kii m nín nín tükü Mooyiisi yii m làá ɲá puee.

⁴Ni-tɪŋki di làá nín sá kí yòon kuteeu ɲgiil pú kí cáá sã Leebanɔn jooŋɲi, kí yòon kí nín cá dimɔkpaandi ɲgan pú, an dākà yii Eefiraati mɔɔl, ní kí yòon Eeti yab tɪŋki kɔkɔ ɲwîin nyalanɲi pú kí tin cáá sã Meediiteerane tɪŋkuu ɲwîin jeetilanɲi pú.

⁵A-manɲal wiŋyi kɔkɔ kí tin cáá sã a-kúmee, ubɔ kpá kí já kí pɔɔkiñ-si. M nín nín bí Mooyiisi cee puee, mîñ ní m làá nín bí si mun cee. Maa làá yàntî-si, kaa làá fá-si mun.

⁶Pɔɔn a-ba kí ká dipɔbil, kun puee sii di làá dū kitɪŋ kin m pɔon dinibul nee naanjab yii m làá tî bi-naantiibee kí tî-bi.

⁷Sii dee ká dipɔbil kí taa fànɲi báà tiba, kí nín pée nóó Mara un m-tɔntɔnliu Mooyiisi yoon-see deede, kí taa yintî an marau gbanti báà fi. A yaa ɲá mimmee tin kɔkɔ ní a làá ɲée làá nín còom tɪŋan ní ki tî-si.

⁸Á yàntî kugbɔɲu kun poon bi ɲmān Mara ki ɲée n nín bí ki kól-si. Á nín pée kaañ-ku ɲwiimpu nî kunyeeu, án nín làá ɲá pu á ɲmā kí nín ɲáań tikɔkɔ ki nóó nî tibɔti tin bi ɲmān ku-poonee. A yaa ɲáań mimmee ní a làá ɲmā kí bóntí a-sàmbiyaamu ní án búti-si á ɲmā kí ɲá tin kɔkɔ a là kí ɲée.

⁹Maa kpáafi-si yii á ká dipɔbil kí taa fànɲi báà tibaaa? Taa yàntî tifaandi n cúú-si, kí taa yàntî a-wunti n yòtî, kun puee man a-Dindaan a-Nimbotiu làá nín bí a-cee laakin kamaa ní a làá cùee!»

Joosuwa bónti kí dùtî Jɔɔdan buŋɔ

¹⁰Niinee ní Joosuwa tî Isirayeel yab tindaŋkpilib mara nee yii:

¹¹«Ní yîimmaan dinaapaal kɔkɔ pu kí bāakî tibɔti nee kí tükü samaa kɔkɔ. Ní lì yii: <Ní bóntímaan tijin kí yóon, kun puee kí yòon dîñ kí tin sã iwiin itee, ni làá dùtî Jɔɔdan buŋɔ ɲun dō nee kí cùú já kí fōō kitɪŋ kin ti-Dindaan ni-Nimbotiu tî-ni, kí nín sá ni-yakee.>»

¹²Boonee ní Joosuwa sòon nî Rubeen naakookun yab, nî Gaadi naakookun yab, nî Manasee naakooku dijandi diba yab ki bí-bi yii:

¹³«Ní téetímaan mara un ti-Dindaan tontonliu Mooyiisi nín tī-nee. U nín lī yii: <Ti-Dindaan ni-Nimbōtiu tī-ni diŋŋfil ní kitiŋ kin u tī-ni nee poon.>

¹⁴An puee, yàntímaan ni-nimpoobi nì ni-biyaamu nì ni-waŋkuti ń gbíntí kitiŋ kin Mooyiisi tī-ni Jɔɔdan buŋbandi din bí doo pú nee. Nimbi bibaatandambi kɔkɔ ń bóób dikèndi kí lɛntí ni-nabiyaamu nyɔkɔpu kí cùú tūtuñ-bi

¹⁵bí já kí tin cáá sãa nyunti ŋun ní ni-Nimbōtiu làá dāá tī-bi diŋŋfil kii u nín tī ni mun diŋŋfil puee, ní bi mun ń ŋmā kí fōō kitiŋ kin ti-Dindaan ni-Nimbōtiu tī-bee. Mìn boonee ní ní gítín kí dāá kàl ni-tiŋki kin ti-Dindaan tontonliu Mooyiisi tī-ni Jɔɔdan buŋbandi din bí doo pú nee, an dākà yii dibuŋgbāndi din bí ŋwiiñ nyalan̄ki pú nee.»

¹⁶Ní bi bí Joosuwa yii: «Ti kíf ki làá ńá tin kɔkɔ a yaa bí yii tí ńée. Laakin ní a yaa pée tú-tee, ti làá cù.

¹⁷Kii ti nín nín pée píliñ Mooyiisi tikɔkɔ poon puee, mìn mbaantiim ní ti làá nín tí píliñ sii mun. Ti-Dindaan a-Nimbōtiu ń nín bí a-cee kii u nín nín bí Mooyiisi cee puee.

¹⁸Unil un kamaa yaa ńèē nì a-marab, ki yí kaa píliñ a-nyɔkɔ kí ńá a nín lī puee, bí kpò udaan! Siiyee, pɔɔn a-ba kí ká dipɔbil!»

Josué 2

Joosuwa tú bicɔŋkiliibi bili Jeeriikoo tiŋkin

¹Isirayeel yab dáá bí Siitiim tiŋkin ní Nuuni jipɔɔn Joosuwa lēē binib bili ki tú dibalin ki bí-bi yii: «Ní cùmaan kí yìñ kí cɔŋkì kí bée Jeeriikoo tiŋki kɔkɔ.» Binibee bàñee ní ki kó kinimpulaakpaai kiba dumpu ki dōon. Bi yí kinimpulaakpaai gbanti yii Rakaab.

²Ní binib cūti nyá Jeeriikoo bōtiu kuŋaŋŋaau yii: «Kpèè, Isirayeel yab biba kónnì ti-tiŋki pu doo kunyeeu nee kí yìñ kí cɔŋkì kí bée kitiŋ!»

³Ní Jeeriikoo bōtiu tú bi tükū Rakaab yii: «Nyāntiñ binib bin dómiñ ki kó a-dumpuee kí tī-ti, kun puee bi dómiñ kí cɔŋkì kí bée kitiŋ nee filiŋfeeti kɔkɔ ní.»

⁴Rakaab nín cáá bininjabee liitil ki bál ní ki kíf bin uboti túnnée yii: «Tiŋman, bininjabee lafun dómiñ m-cee, ama maa nyí laakin bi nyánnée.

⁵An nín bōnti bi làá pìñ kitiŋ punyɔkɔkee ní binib gbanti nyáñ, maa nyí laakin bi búntèe. Ní jàmaan bi-boon malaa, ni làá cúú-bi nsanni!»

⁶Ibaamɔnee Rakaab nín cáá bininjabee ki jóntiñ u-diiku yilpu laakin bi bōbee, ki dū-bi ki bál tiŋmiil kpaŋkpaatii in u fükū ki dínti kudii yilpuee taapu.

⁷Ní uboti naacimbee kùl ki páan bininjab bilee boon, ki túl Jɔɔdan buŋgu watil pú laakin kaa nyóò binib còom ki dùtèe. Bi nyáñ ki búntèe ní bi dū kitiŋ punyɔkɔki ki pìñ.

- ⁸Kí wàatī Rakaab nicambi bin u bálee á dònēe, ní u nín jóm bi-cee kudii yilpu.
- ⁹U bàñee ní ki bí-bi yii: «M nyí yii ti-Dindaan dū kitiŋ nee ki ná ni-ŋaan. Ni yānti dinyoondi kó-ti an kaa cáá bí lì. Ni-puee, tifaandi kó kitiŋ nee nib kòkò bi nyūñ ñkpatim.
- ¹⁰Di sá yii ti gbīl ti-Dindaan nín yānti Tikati mɔɔl nyim fòotì ni-nimbiin ni dūti nyunti ŋun ni nín nyán Eejipiti tiŋkinee. Ti gíti gbīl tin ní ni ná Amɔɔr yab bɔtiibi liitil Siiwɔn nì Ɔɔgi bin bí Jɔɔdan buŋŋu lapu puee, nì ni nín nāaŋ bibɔtiibi gbanti liitil nì bi-wanti pílpi puee.
- ¹¹Ti nín gbīl mimmee, tifaandi kó-ti ní ti nyūñ ñkpatim ní báà unil kaa ti cáá dipɔbil kí ŋmā kí yūl ni-nimbiin kí jáñ-ni. Tiŋman pu, ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu di sá Unimbɔti un bí yilpu fɔŋŋee ní ki sá Unimbɔti kitiŋ pu taapu doo mun.
- ¹²Kɔŋkɔnnēe ní pūtī ti-Dindaan yii m nín ná-ni tiniti tin nee, ni mun làá ná m-baa dicaŋkun yab tiniti kí téen, ní kí tī-mi kudaanŋu yii ni làá lafun ná mñ.
- ¹³Ní yānti m-baa nì m-na nì m-niijab nì m-mambi nì m-naalib nì bi-dicaŋŋi nib kòkò á nín bí dimaŋfalin. Ní taa yānti bí kpò-ti».
- ¹⁴Ní bininjabee kí-u yii: «Ti kí kí kpú nimbi yil pu, sii dee taa pée yānti ti-bɔti nee á nyā ti nì si kansikin ubɔ á gbīl-ti! Ti-Dindaan yaa láa yānti kitiŋ nee kó ti-ŋaane, ti làá dāá ná-si tiniti kí dàkà-si ti-baamɔnyi.»
- ¹⁵Niinee Rakaab dū ŋmii ki tó tɔkɔla boon pú ní bininjabee dī ki kpákati taapu, kitiŋ boon. Di sá yii kitiŋ gundi pu ní bi nín mán kudii kun Rakaab kóɔyee ki tókɔñ.
- ¹⁶Bi làá nín nyēēyee ní Rakaab kpáafi-bi yii: «Ní túlmaan dijool watil pú bin bí jì kí cúú-nee á taa ká-ni. Ní gbíntí dijool pu niin kí bál iwiin ita kí nín cí binib gbanti á fàtí gítiñ, boonee ní nín nìkì ni-saŋŋu kí nín cá.»
- ¹⁷Ní bininjab bilee bí-u yii: «Timbi làá ɔúb dipoondi din a yānti ti pūtī ki pòon-see.
- ¹⁸Ama kpèè, ɔwiin ŋun a yaa láa ká ti kónnì kitiŋinee, á dāá dū gulfaman ŋmiiŋu nee kí kúl kí lúntí tɔkɔla un a yānti ti dī ki nyán nee. Nyunti gbantee, á dāá kóon a-baa nì a-na nì a-nabiyaamu nì a-baa dicaŋkun yab kòkò kí kpāfi dicilpu a-dumpu.
- ¹⁹Un kamaa yaa láa pée nyán mmɔŋkee, udaan di dāa yì uñ u-ba kpuulool, an kaa dāa sá timbi bɔti. Ama bi yaa láa pée gbēe unil un kamaa bí a-dumpuee, timbi di dāa yì udaan kpuulool.
- ²⁰Ama a yaa dū ti-bɔti nee ki máafi binibee, taa làá ti ɔúb dipoondi din a yānti ti pūtī ki pòon-see».

²¹Ní Rakaab kíf-bi yii: «Ni nín lī puee, án gá mín!» U lī mimmee ní ki pú-bi nsan bi nín cá, ní u nyàab̄ gulfaman ɲmiiɲu ki dūu kúf̄ ki lúnti tɔkɔla pu.

²²Ní bininjab bilee nín cá dijool pu ki cūti bál̄ niin iwiin ita. Ubɔti naacimbi bin bii j̄i kí cúú-bee nyàab̄-bi didandi pu ki gī kaa ká-bee, ní ki fāt̄i nín gít̄i.

²³Niinee ní bininjabee liitil kpákat̄i dijool, ki dūt̄i Jɔɔdan buɲɲu ki cūti Nuuni jipɔɔn Joosuwa cee ní ki dū bi nín bān̄ tin jít̄ee kɔkɔ ki máafi-u.

²⁴Bi bí Joosuwa yii: «Tinman pu, ti-Dindaan lafun dū kitɲee kɔkɔ ki gá ti-ɲaan ní. Di sá yii timbi puee, tifaandi kó ki-nib kɔkɔ ní bi nyūn̄ ɲkpatim!»

Josué 3

Isirayeel yab dūt̄i Jɔɔdan buɲɲu

¹Kutaa wúnti kutaafaau p̄lp̄lee ní Joosuwa yík̄i Siitiim kaan̄un, u n̄i Isirayeel yab kɔkɔ, ní bi cōm̄ ki tin bān̄ Jɔɔdan buɲɲbandi. Bi bān̄ niinee ní ki gb̄nti ki kāl̄ kí cīit̄i ɲwiin ɲun bi làá dūt̄i mbunee.

²Iwiin ita boonee ní Isirayeel yab tindaɲkpilib yīn̄ ki mānti dinaapaal kɔkɔ poon,

³ki báak̄i ki tük̄u binib yii: «Ni yaa láa pée ká Leefii naantiibi bisaraaɲaliibi yōon̄ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu Poondi dakaau ki b̄kuñee, ní dāá nyā dinaapaalin kí páan̄ bi-boon.

⁴Mimmee ni làá bée nsan ɲun ní ni máan̄ kí nóóyee, kun puee naa láa pée cōm̄ nsan nee pu ki ká. Ama ní yānti mpaan̄ n̄ n̄n dō ni n̄i Dipoon̄di dakaau kansikin kí bà kii ditan̄kpal diba, kí taa nín pīl̄-u tikpil.»

⁵Ní Joosuwa tük̄u samaa yii: «Ní b̄nt̄i maan̄ ni-ba kí n̄n bí circir, kun puee fool ti-Dindaan làá fu gá maamaaci tuuɲɲi ni-kansikin.»

⁶Mín̄ boonee ní Joosuwa bí bisaraaɲaliibi yii: «Yōom̄ maan̄ Dipoon̄di dakaau kí l̄nti samaa nyɔkɔpu!» Ní bi yōon̄ Dipoon̄di dakaau ki l̄nti samaa nyɔkɔpu.

⁷Ní ti-Dindaan tük̄u Joosuwa yii: «Dín̄ wiɲɲu nee ní m làá kíf̄ kí yānti á nyā diyindi Isirayeel yab kɔkɔ nimbiin ní bí bée yii m làá n̄n bí a-cee kii m nín n̄n bí Mooyiisi cee puee.

⁸Tük̄u bisaraaɲaliibi bin tú Dipoon̄di dakaau yee yii bi yaa cōm̄ ki bān̄ Jɔɔdan buɲɲuee, bí kó poon kí yūf̄ nnyimin.»

⁹Niinee ní Joosuwa bí Isirayeel yab yii: «Ní sūt̄i maan̄ doo kí dāá pīl̄ifi tibɔti tin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu cáá ki làá sōon̄ee!»

¹⁰Bi kóon̄n̄i ki kpáf̄ee ní Joosuwa bí-bi yii: «Tin bí nee di làá yānti ní bée yii Unimbɔti un bí dimaɲfalinee bí ni-kansikin ní ki làá lafun jà Kanaan yab n̄i Eeti yab n̄i Eefi yab n̄i Peeriisi yab n̄i Giirgaasi yab n̄i Amɔɔr yab n̄i Jeebusi yab kí wàat̄i-ni.

¹¹Kpèèmaan, duulinya kɔkɔ Dindaan Poondi dakaau làá lɛnti ni-nyɔkɔpu kɛ kɔ Jɔɔdan buɔɔn nɛ nɛe.

¹²Kɔɔkɔnnɛe, nɛ lɛèmaan Isirayeel naakɔti poon binib saalaa nɛ bili, kunaakoou kamaa unil ubɔ ubɔ.

¹³Bisaraaɔaliibi bin bɔkɔ ti-Dindaan, duulinya kɔkɔ Dindaan Poondi dakaauɛɛ dāa pɛɛ lɛ yɛi bi dɔ bi-tafati kɛ gbɛɛ Jɔɔdan nyimee, nnyim min pɔubɛn yilpu puee làá gbɛɛn kaa làá ti pɔubɛ, nɛ kɛ kɔɔn kɛ nā dɛnyɛgundi.»

¹⁴Nɛ Isirayeel yab nyān bi-tantibin kɛ dɔti Jɔɔdan buɔɔ, nɛ bisaraaɔaliibi bɔkɔ Dipoondi dakaau ki lɛ samaa nyɔkɔpu.

¹⁵An nɛn sá nyunti nɔn bi cɛɛ tikpaajinee nɛ. Dibindi poonee, nyunti gbanti nɛ Jɔɔdan buɔɔ gbɛɛ kɛ pān. Bisaraaɔaliibi bin bɔkɔ Dipoondi dakaauɛɛ nɛn bān Jɔɔdan buɔɔbandi ki tin pɛɛ dɔnfi bi-taani kɛ gbɛɛ nnyimee,

¹⁶nnyim min pɔubɛn yilpu puee sɛ kaa ti bɛi pɔubɛn, nɛ ki kɔɔn ki nā dɛnyɛgundi, doooo kitiɔ kin bi yɛi yɛi Adam kɛ pɛlɛn Saartan tiɔkee. Nɛ nnyim min pɔubɛ taapu pu ki sɛnti Arabaa teeku mɔɔl dɛn bi gɛti yɛi yɛi Nyaam mɔɔlee watil puee, mɛn pɔnti pɔubɛ ki bɔnti. Nɛ samaa dɔti Jɔɔdan buɔɔ, Jeeriikoo tiɔki nyɔkɔpu.

¹⁷Bisaraaɔaliibi bin bɔkɔ ti-Dindaan Poondi dakaauɛɛ pɛɛ sɛ Jɔɔdan buɔɔ kansikin nɔkulimmi, nɛ Isirayeel yab kɔkɔ dāa dɔti Jɔɔdan buɔɔ nɔkulimmi ki dɔɔ.

Josué 4

Ataɔkpee saalaa nɛ ali nɛn bi làá nɛn cāa tɛɛtɛɛ

¹Nyunti nɔn samaa kɔkɔ dɔti Jɔɔdan buɔɔ ki dɔɔyɛɛ, nɛ ti-Dindaan bɛ Joosuwa yɛi:

²«Lɛɛ samaa kansikin binib saalaa nɛ bili, kunaakoou kamaa poon unil ubɔ ubɔ,

³kɛ tɔkɔ-bi yɛi: <Nɛ kɔmaan kɛ tɔɔ ataɔkpee saalaa nɛ ali Jɔɔdan buɔɔ kansikin, dibɔbil dɛn bisaraaɔaliibi yɔlee. Nɛ kpān-nɛ kɛ cāa bɛ laakin nɛ làá dɔɔn kunyɛɛ neeyɛ.>»

⁴Niinee nɛ Joosuwa yɛi binib saalaa nɛ bili bin u yānti Isirayeel yab lɛɛ bi-kansikinee, kunaakoou kamaa poon unil ubɔ ubɔɛɛ ki kpāfi,

⁵nɛ ki bɛ-bi yɛi: «Nɛ lɛntimaan ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu Poondi dakaau nyɔkɔpu kɛ kɔ Jɔɔdan buɔɔ kansikin, nɛ bāa nɛma n yɔɔn dɛtaɔkpal diba diba kɛ dɔu bɔkɔn u-gbigbil pu, kɛ nɔɔ nɛ Isirayeel yab naakɔti nyɔkɔm nɛn sá puee.

⁶An taɔkpeeɔɛ di làá nɛn sá-ni kudaanɔ. Fool boon ni-biyaamu yaa láa bālifi-ni yɛi ba nɛ ataɔkpee nɛ sá ki tɛ-neɛ,

⁷nɛ dāa kɛ-bi yɛi: <Bi nɛn nɛn tɔn ti-Dindaan Poondi dakaau ki dɔti Jɔɔdan buɔɔɛɛ, mi-nyim nɛn cūu yākatɛ mili nɛ. Nyunti nɔn bi nɛn bɛi dɔti nɛ Dipoondi

dakaauee, nnyim nín cúu yākatì ní bi jítì. An puee, atankpee nee sá kí nīn téetì Isirayeel yab an bɔti ní kí nīn cáa cá jaanjaan.>»

⁸Ní Isirayeel yab lafun ná kii Joosuwa nín yóon-bi yii bí ná puee. Bi nín lēe atankpee saalaa nì ali Jɔɔdan buɲɲu kansikin, kunaakoou kamaa ditanƙpal diba, kii ti-Dindaan nín nín tükü Joosuwa yii bí ná puee, ní ki cáa cūnnì ki bíl laakin bi nín dōon kunyeeu gbantee.

⁹Joosuwa nín gítì yāntì bi tōō atankpee saalaa nì ali aba mun ki cóon Jɔɔdan buɲɲu kansikin, laakin bisaraaɲaliibi bin nín tú Dipoondi dakaauee nín yúlee. Atankpee gbanti dáá gbíntì bí niin ki dāa sāa dín.

¹⁰Bisaraaɲaliibi bin nín tú Dipoondi dakaauee nín gbíntì yú Jɔɔdan buɲɲu kansikin mín ní tin kɔkɔ ti-Dindaan yāntì Joosuwa tükü Isirayeel yabee ná kii Mooyiisi nín nín kpáafi Joosuwa yii ú ná puee. Boonee ní samaa kɔkɔ ná malaa ki dūtì.

¹¹Binib kɔkɔ nín dāa pée dūtì ki dóoyee ní bisaraaɲaliibi kpáan ti-Dindaan Poondi dakaaui ki dūtì ní ki jítì tí līntì samaa nyɔkɔpu.

¹²Rubeen nì Gaadi naakɔti yab, nì Manasee naakooku yab dijandi diba nín līntì Isirayeel yab kɔkɔ nyɔkɔpu, ki bóob dikɔndi, kii Mooyiisi nín nín kpáafi-bi yii bí ná puee.

¹³Bijanɲaliibi kii binib kutukub imunƙu ili nyɔkɔm di nín dūtì Jɔɔdan buɲɲu, ki ɲúb tijanjawan ki còom ti-Dindaan Poondi dakaaui nimbiin ki cá Jeeriikoo tantakal watil pú kí cùú já kujaau.

¹⁴Nwiin gbantee, ti-Dindaan nín yāntì Joosuwa nyán diyindi tikpil Isirayeel yab nimbiin, ní bi nín kín ki tó-u kii bi nín nín tó Mooyiisi puee u-manfal wiɲɲi kɔkɔ poon.

¹⁵Boonee ti-Dindaan bí Joosuwa yii:

¹⁶«Tükü bisaraaɲaliibi bin tú ti-Dindaan Poondi dakaauee yii bí nyānní Jɔɔdan buɲɲu poon.»

¹⁷Ní Joosuwa bí bisaraaɲaliibee yii: «Ní nyānnímaan Jɔɔdan buɲɲu poon!»

¹⁸Nyunti ɲun bisaraaɲaliibi bin tú ti-Dindaan Poondi dakaauee nyán Jɔɔdan buɲɲunee, bi-tafati tin pée gbèetì kitiɲkuliɲɲee ní Jɔɔdan nyim fātì kíl ki bí pùub kii mi nín pée kpàaa pùub puee, ní ki gbí ki bàñ abunƣbàn liitil.

¹⁹Uɲmapeepeekaa poon iwiin saalaa dal ní Isirayeel yab dūtì Jɔɔdan buɲɲu ní ki cūtì kāl laakin bi yīl yii Giilgaal, an bí Jeeriikoo tiɲki ɲwīn nyalanƣi púee.

²⁰Giilgaal niin ní Joosuwa yāntì bi cóon atankpee ɲin bi kó Jɔɔdan buɲɲun ki tōoyee.

²¹Bi cóon ki dóòyee ní u tükū Isirayeel yab yii: «Fool boon ni-biyaamu yaa láa bālifi nimbi bibaatiibi yii ba taŋkpeenji sèéyee,

²²ní dāá lēē taapu kí tükù-bi yii: <Isirayeel yab nìn dūtì Jòɔdan buŋɔ ɲun dō nee nì atakulim ní.>

²³Di sá yii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu yāntì Jòɔdan buŋɔ nyim fòotì ni-nimbiin ní ni-kòkò dūtì kii ún ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nín nìn yāntì Tikati mɔɔl nyim fòotì timbi nimbiin ki tin sāā ɲyunti ɲun ti-kò dūtèe.

²⁴U ɲá mín anibul ɲin bí kitɪŋ puee kòkò ń bée yii ún ti-Dindaan pɔŋɔ di sá mpɔŋkpaan, ní nimbi ń nīn fàŋkí-u kí nīn cáa cá jaanjaan!»

Josué 5

¹Amɔɔr yab bin kóò Jòɔdan buŋɔ ɲwīn jeetilaŋki púee bɔtiibi, nì Kanaan yab bin kóò ki pīlīn tiŋkuee bɔtiibi nìn gbīl yii ti-Dindaan yāntì Jòɔdan buŋɔ nyim fòotì Isirayeel yab kòkò ɲún ki dūtì. Niinee bi-pɔbiling bīl, ní Isirayeel yab puee, bi nyūn ɲkpatim.

Bi gí Isirayeel yab bininjab kòkò Giilgaal

²ɲyunti gbantee ní ti-Dindaan tükū Joosuwa yii: «Kpítì ntaŋkpajimu kí gí Isirayeel yab bininjab bin dāá sá binipɔmbee akpancan.»

³Ní Joosuwa kpítì ntaŋkpajimu ki gí Isirayeel yab bininjab bin dāá sá binipɔmbee kòkò akpancan. Kí yòon yaadal ní bi kīn ki yīn niin yii Giibeeyaati Araloti.

⁴Kun yì-tì ní Joosuwa dāa gífi Isirayeel binipɔmbee sèé. Isirayeel nibul nín nìn nyánní Eejipiti tiŋkinee, bininjab bin kòkò nìn bàñ kí cù kujaauee nìn kpīl nsanni, kuteeun.

⁵Bin nìn yíkīn Eejipiti tiŋkinee kòkò nìn pée gí ní, ama ní mbininjabiyaamu mun bi dāa màl nsanni kuteeunee, mún kaa gí.

⁶Di sá yii Isirayeel yab nìn gbíntì kuteeun ki bí ki yīn mín ki tin sāā abin imunku ili, ní bi-kansikin bin nìn nyán Eejipiti tiŋkin ki nìn bàñ kí cù kujaauee kòkò dāa kpīl. Kun yì-tì bi nìn kpīl mimmee di sá yii baa nìn pīlifi ti-Dindaan nyòkò, ní ti-Dindaan nìn pūtì yii waa làa yāntì bí ká kitɪŋ kin poon nnaabiim nì tisiil còol u nìn pōon bi-naanjab yii u làa dūú tī-tee.

⁷Bi-jipɔmbi di yíkì ki fōō bi-yil. Bi-jipɔmbi gbanti ní Joosuwa nìn gí akpancan, kun puee baa nìn gíin-bi nsanni.

⁸Bi gí-bi mín ki dóòyee ní samaa kòkò gbíntì dinaapaal pu niin ki kāl áli ibuun dāa kpīl.

⁹Ní ti-Dindaan bí Joosuwa yii: «Dín wiññu nee, m cúú Eejipiti tiŋki cooi in nìn bí ni-puee ki lēē.» An di yì-tì ní bi pú mpaan gbanti diyindi yii Giilgaal, ní bi dáá gbíntì yí-ñu mín ki dāa sāa dín.

Dilákatil jiŋaaliu upeepeekaa un bi jín Kanaanyee

¹⁰Isirayeel yab nìn kāl Giilgaal niin, Jeeriikoo tantakalin ní ki jín Dilákatil jiŋaaliu uñmal poon ñwiin ñubɔ kpá saalku dal kujoou.

¹¹Kutaa wúntèe ní bi kí kitiŋ gbanti jinti dijil. Bi nìn púl kpɔnɔb bin baa ñá ñkpɔnɔnyɔkɔee nì bilee fiŋyi ki ñmó.

¹²Ñwiin ñun bi jín an jintee ní maana gbēēn kaa ti nyēēn kutaa pu ki lítiñ. Dibindi gbanti ní Isirayeel yab kí ki bí jín tijin tin lòon Kanaan tiŋki puee.

Joosuwa nì ti-Dindaan janjakitil kpiliu

¹³Dalba Joosuwa nìn bí Jeeriikoo tiŋki cañin. U dāa pée yáatèe ní ki ká uninja ubɔ yú u-nyɔkɔpu, ki ñúb njicál u-ñaan. Joosuwa cōm ki cūti u-cee ní ki bālifi-u yii: «Sii sá ti-yɔu ubɔ naaa, a sá ti-nannanliu ubɔ ní?»

¹⁴Ní unaaciinee kí Joosuwa yii: «Aayee, maa sá bi-kansikin báa ubɔ! Man di sá ti-Dindaan janjakitil kpiliu. Kɔŋkɔnnèe ní m bāañ!» Niinee ní Joosuwa tātì dōon dicincibil ki jáam-u ní ki bí-u yii: «M-dindaan, ba ní a là yii man a-tɔntɔnliu ñ ñá ní?»

¹⁵Ní ti-Dindaan janjakitil kpiliuee bí Joosuwa yii: «Cúú a-naatakaŋ kí tákatí, kun puee laakin a yú nee sá circir paanñu pu ní.» Ní Joosuwa ñá min ní u tükü-u yii ú ñée.

Josué 6

Isirayeel yab jáñ ki fōō Jeeriikoo tiŋki

¹Isirayeel yab puee, Jeeriikoo yab nìn dū bi-tiŋki punyɔmmu ki pīn ki kpāl. Báa ubɔ kaa nìn ñūñ kí kɔɔ, kaa nìn ñūñ kí nyā mun.

²Ní ti-Dindaan bí Joosuwa yii: «Kpèè, m dū Jeeriikoo tiŋki nì ki-bɔtiu nì ki-baatandambi ki ñá a-ñaan.

³Sii nì a-janjalibi ñ cōm kí mǎntí tū kitiŋ gbanti diba ñwiin, kí nīn ñáañ mín kí tin sāa iwiin iluu.

⁴Bisaraañaliibi biluli ñ nīn ñúb ipijaa yinŋyi ki lī Dipoondi dakaau nyɔkɔpu. Ñwinluluúti dalee, ní dāá cōm kí mǎntí tū kitiŋ ñfunyom miluli ní bisaraañaliibee ñ dāá nīn búñ iyin.

⁵Bi yaa láa búñ upija yinñu ni gbīl an sūnee, samaa kɔkɔ ñ dāá kúuñ mpon mpon. Digundi dīn bi mǎñ ki mǎntí tū kitiŋee làá líti niin. Niinee samaa kɔkɔ ñ sǎñ kí kó kitiŋin, báa ñma ñ nīn pée túl u-nimbiin.»

⁶Ní Nuuni jipɔɔn Joosuwa yíín bisaraaŋaliibi ki bí-bi yii: «Yòommaan Dipoondi dakaau kí bùkuñ ní bisaraaŋaliibi biluli ń nīn ɣúb ipijaa yinyi ki lī ti-Dindaan dakaau nyɔkɔpu.»

⁷Ní u bí samaa yii: «Yíkìmaan kí còom kí mǎntí tū kitɪŋ, bijanjalibi bin lɪnti nsanee ń lɪnti ti-Dindaan dakaau nyɔkɔpu.»

⁸Joosuwa nín tükū samaa yii bí ɣá puee, mín ní bi ɣá. Bisaraaŋaliibi biluli bin nīn ɣúb ipijaa yinyi ti-Dindaan nimbiinee lɪnti ki búh ní ti-Dindaan Poondi dakaau pá bi-boon.

⁹Bijanjalibi bin lɪnti nsanee lī bisaraaŋaliibi bin búh iyinee nyɔkɔpu, ní bijanjalibi bin pǎantí boonee pá Dipoondi dakaau boon. Ní báà ɣma còom ki cá ní iyin búh.

¹⁰Ama ní Joosuwa kpáafi samaa yii: «Ní taa kúuñ, kí taa yǎnti bí gbīl ni-neen pu. Báà dinyɔɔbundi ń taa nyā unil nyɔkɔn kí tin sǎa ɣwiin ɣun m làá tükù-ni yii ní kúuñee, ní ní nín kúuñ.»

¹¹Mín ní Joosuwa yǎnti bi būkuñ ti-Dindaan Poondi dakaau ki còom ki mǎnti tū kitɪŋee diba, ní ki fǎti gítì dinaapaal pu ki dōon.

¹²Ku wúnti, Joosuwa fɪnti kutaafaau pòlpɔlee ní ki yǎnti bisaraaŋaliibi fǎti yōon ti-Dindaan Poondi dakaau ki būkuñ.

¹³Bisaraaŋaliibi biluli bin ɣúb ipijaa yinyee còom ki lɪnti Dipoondi dakaau nyɔkɔpu, ki pée búh iyinee. Bijanjalibi bin lɪnti nsanee lī bíh nyɔkɔpu, ní bin pǎantí boonee pá ti-Dindaan dakaau boon. Ní bi còom ki cá ní iyin búh!

¹⁴Nwinlilittee, bi tí còom ki mǎnti tū kitɪŋ diba ní ki fǎti nín gítì dinaapaal pu. Bi ɣaañ mín ní ki tin sǎa iwiin iluu.

¹⁵Nwinluluúti dalee, bi péé ki yíkì ntaafaabɔmbɔmin ní ki còom ki mǎnti tū kitɪŋ, kii bi nín pée kpàa ɣaañ puee miluli pu. Nwiin gbanti baba ní bi còom ki mǎnti tū kitɪŋ miluli.

¹⁶Bi nín mǎnti nluluútiim ní bisaraaŋaliibi búh iyinee, ní Joosuwa bí samaa yii: «Ní kúummaan, kun puee ti-Dindaan dū kitɪŋ nee ki ɣá ni-ɣaan ní!

¹⁷Ní nàaŋ kitɪŋ gbanti nì tin kɔkɔ pée bí ki-poonee kí dàkà yii tì kpánti ti-Dindaan wanti ubɔ kaa ti máaŋ kí gbēē! Asee Rakaab kinimpulaakpaai baba di làá ɣmátì, ní kí kūtì binib bin kɔkɔ pée bí u-cee kudiinee. Kun puee uñ di nīn bál binib bin ti lēē ki tū bi cūtì ki cɔŋkì ki bēē kitɪŋee.

¹⁸Ama nimbee, ní nīn nyí nì ni-ba kí taa gbēē tin kpánti ti-Dindaan wantee, kí mèè mbusu ki tó Isirayeel yab kɔkɔ pu kí kón-bi tibɔtin!

¹⁹Tin kɔkɔ pée sá animbil nì sindaariya nì tasa wanti nì tikúti wantee, ní dūú sú ti-Dindaan kí dū-tì kí kūtì u-wanti poon!»

²⁰Ní bisaraañaliibi búń iyin ní samaa kɔkɔ kúuñ mpon. Nyunti ɲun samaa gbɪ́ iyin pu ki kúuñ mpɔnee, ní digundi cúu wùtì. Niinee ní Isirayeel yab sán ki nín jóm kitiñin, báà ɲma túl u-nimbiin, ní bi jáń ki fōo kitiñ.

²¹Bi kó mimmee ní ki kūu ki céetì tin kɔkɔ pée bí kitiñee poon ki cáá kufoouee, an dàkà yii bininjab nì binimpoobi, binipɔmbi nì bitikpilib, inaa nì ipii nì mmamu. Bi nìn pée gāatì kɔkɔ nì ntàataajimu ní ki kūu.

Joosuwa fī Rakaab nì u-yab

²²Joosuwa tükū bininjab bili bin u nìn lēē ki tú bi cūtì cɔŋkì ki bée kitiñ nín bí puee yii: «Ní kómaan kinimpulaakpaayee dumpu kí nyántiñ ki nì ki-yab kɔkɔ, kii nì nín nìn pūtì ki pōon-kì puee!»

²³Ní binaacimpɔmbi bin nìn cūtì ki cɔŋkì ki bée kitiñee kó ki nyántiñ Rakaab nì u-baa nì u-na, nì u-niijab nì u-nabiyaamu mun nìn bí u-ceeyee. Bi nyántiñ bi-kɔkɔee ní ki cáañ-bi ki kāañ Isirayeel yab naapaal kpaanceetiñu tiba ń taa gbē-bi.

²⁴Boonee ní bi sēē kitiñee ɲɲmi ki kpáañ tin kɔkɔ bí ki-poonee. Asee animbil kúti nì sindaariya nì tasa wanti nì tikúti wanti ní bi nìn pée gāntì ki dūu kúti ti-Dindaan wanti tin bí u-diikunee pu.

²⁵Ama Joosuwa nìn fī Rakaab kinimpulaakpaai ki kpáañ u-yab kɔkɔ. Rakaab gbíntì ki kāl Isirayeel yab kansikin, ní u-naantiibi dáá gbíntì kóò niin ki dāa sāā dín, kun puee ún di nìn bál binib bin Joosuwa nìn lēē ki tú bi cūtì cɔŋkì ki bée Jeeriikoo tiñkee.

²⁶Nyunti gbanti ní Joosuwa nìn pūtì ki lī yii: «Ti-Dindaan yindi puee, mbusu ń kó unil un kamaa yaa mākañ yii u làá fātí mā Jeeriikoo tiñki neeyee. Udaan jipɔŋkpiliu ní u làá dūú kí kitiñ gbanti dimal, ní kí dū u-jipɔŋjoolkaau kí cóon ki-punuubi!»

²⁷Mín ní ti-Dindaan nìn bí Joosuwa cee ní u-yindi nìn gbīti kitiñ kɔkɔ poon.

Josué 7

Akan yīnti ní ki fōo u-tafadaaldi

¹Isirayeel yab yīntiñ mara un sá yii bí taa gbēē tiwan tin kpánti ti-Dindaan wantee. Di sá yii Kaarmii jipɔon, Sabidii naantiiu nì Seera un sá Juuda naakookunee naantitɔntɔkɔl Akan lēē tiwanee poon tiba. An puee ní ti-Dindaan fōo mbum Isirayeel yab pu.

²Jeeriikoo tiñkin niin ní Joosuwa lēē binib ki tú Aayi tiñki kin bí Beeteel ɲwiin nyalan̄ki pú, ki pìlìn Beeti-Aween tiñkee, bí cù kí cɔŋkì kí bée kitiñ gbanti. Ní binibee cūtì ki cɔŋkì ki bée Aayi tiñki tiñan.

³Bi fātii gítin Joosuwa ceeyee ní ki tükū-u yii: «Bijanjaliibi kɔkɔ ń taa yīkì yii bi cá kí já nì Aayi tiñki kujaau. Bijanjaliibi kutukub bili kii bita ɲūn kí cùú já kí fōo-kì.

Taa yàntì binib ñ gĩ digìndi fám, kun puee binib bin bí kitin gbantinee kaa pée náaà báà fiii!»

⁴An puee ní bi lēē bijanjaliibi kutukub bita nyɔkɔm ki dūu tú bí cùú jáh Aayi tin̄ki, ama ní Aayi yab kpilín-bi ní bi sàh.

⁵Aayi yab n̄n kpilín Isirayeel yab doooo kitin punyɔkɔki nyɔkɔpu, ki jīh-bi ki tin bāh Seebariim ní ki kūū bi-kansikin binib mmun̄ku n̄n saalaa n̄n biluu, nyunti n̄n bi bīi wúntí kigbantañee. Niinee ní Isirayeel yab pɔbiling bīl̄ tikpil, ní bi-wunti kpīl.

⁶Ní Joosuwa n̄n Isirayeel tindaŋkpilib dáal ki cáti bi-wanti tin bi pēēyee, ki cūti dōoh̄ ti-Dindaan Poondi dakaau nyɔkɔpu dicincibil. Bi n̄n dōoh̄ ki tin sāa kujoou, ní ki kàfī ntam ki yàantí bi-yilin̄ pu.

⁷Ní Joosuwa bí yii: «Áà, m-Dindaan Unimbɔti! Ba pu ní a cáá-ti ki dūtīn Joɔdan bun̄u ní? A cáah̄-ti ki ñá Amɔɔr yab ñaan bí kpò kí céetí-ti níi? Ti yaa bàà pūti gbínti Joɔdan bun̄gbandi lapu pu tin̄ki pu, an bàà sóo!

⁸Abàa, m-Dindaan! Kɔŋkɔnn̄ee Isirayeel yab nannanliibi n̄n kpīl-bi bi sàh nee, m làà n̄n l̄i yii ba dee?

⁹Kanaan yab n̄n binib bin kɔkɔ kóò kitin nee puee yaa gbīl̄ tin bí nee, asee bí gbáb kí bīn̄ ti-pu ní kí kpò kí céetí-ti! Mimmee, mana ní a làà ñá ní kí yàntì binib ñ bée yii a-yindi sá dikpaandi?»

¹⁰Niinee ní ti-Dindaan bí Joosuwa yii: «Yìkìṁ! Ba pu ní a dō dicincibil mín?

¹¹Isirayeel yab yīntì! Bi kpītì dipoondi din m pōoh̄-bee, ki lēē tiwan tin baa máah̄ kí gbēēyee poon tiba. Bi yūh̄-ti ki bál̄ bīn̄ bi-ba wanti poon.

¹²An puee Isirayeel yab kaa làà ti ñmā kí sūtí pīl̄ bi-nannanliibi. Bi-nannanliibi làà n̄n pée sán ki jì-bi ní, kun puee mbusu kó-bi dikoobil̄ din bi kōotèe pu. Ni yaa kaa nyántì tiwan tin naa máah̄ kí gbēēyee ni-kansikin, maa làà ti n̄n bí ni-cee!

¹³Yìkì kí bóntí samaa bí n̄n bí circir man n̄n bi ñ fu kpāfi. Á tükù-bi yii bí bóntí bi-ba kí n̄n bí circir kí cītí fool taaku, kun puee man ni-Dindaan Isirayeel Nimɔti n̄n sòoh̄ puee sée: <Isirayeel yab, tiwan tin naa máah̄ kí gbēēyee tiba bí ni-cee! Ni yaa kaa nyántì tiwan gbanti ni-kansikin, naa làà ti ñmā kí sūtí kí pīl̄ ni-nannanliibi.>

¹⁴An puee, fool kutaafaauue, ni-kɔkɔ ñ fu dāah̄ m-cee, kí n̄n sūtín kunaakoou kunaakoou. Kunaakoou kun ti-Dindaan yaa fu sāāyee ñ fu kpāfi kí n̄n sūtín mmaal mmaal. Mmaal n̄n ti-Dindaan yaa fu sāāyee ñ fu kpāfi kí n̄n sūtín kudicaŋu kudicaŋu. Ní kudicaŋu kun ti-Dindaan yaa fu sāāyee nib ñ fu kpāfi kí n̄n sūtín ubo ubo.

15Unil un an yaa fu sãa yii ùn di ɣúb tiwan tin baa máan kí gbēēyee, bí fu wà udaan ɣɣmi kí kpáan tin pée sá u-wantee kɔkɔ. Kun puee udaan kpiti man ni-Dindaan Poondi ki ɣá icoo bɔti Isirayeel tiŋki poon!»

16Joosuwa finti kutaafaau pɔlpɔlee ní ki yānti Isirayeel yab kɔkɔ sùtɪn kunaakoou kunaakoou, ní an sãa Juuda naakooku.

17Ní u yānti Juuda naakookun yab sùtɪn, ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee, ní an sãa Seera maaliŋu. Ní Seera maaliŋu yab sùtɪn kudicaŋu kudicaŋu, ní an sãa Sabidii dicaŋku.

18U yānti Sabidii dicaŋkun nib sùtɪn ubɔ ubɔ, ní an sãa Kaarmii jipɔɔn, Sabidii naantiiu, Seera un sá Juuda naakookunee naantitɔntɔkɔl Akan.

19Ní Joosuwa bí Akan yii: «M-jipɔɔn, tī ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu tinyool, kí nyɔŋkì-u. Māafi-mi tin a ɣée kɔkɔ kí taa bál-mi báà tìba!»

20Niinee ní Akan kíf Joosuwa yii: «Tiŋman, man di lafun yīnti ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu. An nín jiti puee sò.

21M ká tiwan tin ti ján ki fōōyee poon Siinaar tiŋki bɔkutikpaandi diba, di ɣān kunyaanŋu an kaa cáá bí lì, ki ká animbil kúti an nyìn ki bàñ kii kiiloobi bita nyɔkɔm, ní ki ká disindaariyakúndi diba, di nyìn kii kiiloo dijandi nyɔkɔm. Tiwan gbantee kó-mi nnimbítaataam ní m yōon-ti ki cáa bál. Min ti ká nee, ti gbìl ki síb kitiŋ m-tantiu kansikin, animbil kúti tíf taapu.»

22Ní Joosuwa lēē binib ki tú Akan tantiun. Bi bàñ ki lafun kpēēyee tiwan di síb kitiŋ tanti kansikin, animbil kúti tíf taapuee.

23Ní bi kóonni tiwaneer tanti poon ki cáan Joosuwa nì Isirayeel yab kɔkɔ cee, ki dūu bíl ti-Dindaan nimbiin.

24Niinee ní Joosuwa yānti bi cúú Seera naantiiu Akan, ki yōon animbil kútee nì dibɔkutikpaandee nì disindaariyakúndee. Bi nín cúú ki kpáan u-jipɔmbi nì u-bisalib, nì u-naai nì u-mammu nì u-piìi nì tin kɔkɔ pée sá u-wantee, ní u nì Isirayeel yab kɔkɔ cáa-bi ki cūnni Akɔɔr tantakalin.

25Bi bàñ niinee ní Joosuwa bí Akan yii: «Ba pu ní a pàal ɣɣmii ki lēen ti-pu mín? Too, dín wiinŋu nee ní ti-Dindaan làá pée ɣiñ-ɣu kí téen-si!» Ní Isirayeel yab kɔkɔ yáŋkì Akan ataŋkpee ki kūū. Bi nín yáŋkì u-yab mun ataŋkpee ki kūū ní ki wūñ u-wanti kɔkɔ ɣɣmi.

26Boonee ní bi kóon ataŋkpee ki kpúkuñ bi-pu dikpúkukpaandi. Ditaŋkpakpukul gbanti dáá gbintii bí niin dín pu nee. An pu ní bi pú mpaan gbanti diyindi yii Akɔɔr tantakal, ki dāa sãa dín. Mín boonee ní ti-Dindaan ɣuul sɔŋkì.

Josué 8

Isirayeel yab ján kí fōō Aayi tiŋki

- ¹Míh boonee ní ti-Dindaan tükū Joosuwa yii: «Taa fàŋkì, kí taa yàntì a-wunti ñ yòtì! Yìkì kí yòòñ binib bin bàñ kí cù kujaauee kòkò ní cùú jáh Aayi tìŋki! Á nín nyí yii m dū Aayi bōti u nì u-nib kòkò, nì kitiŋ kin poon u kóòyee, nì kitiŋ kin pu u jìh dibeelee kòkò ki ñá a-ŋaan.
- ²Á ñá Aayi tìŋki nì ki-bōti kii a nín ñá Jeeriikoo tìŋki nì ki-bōti puee. Ama ni ñūh kí yòòñ kitiŋ nee kíh wanti tin ni jáh ki fōòyee nì ki-waŋkuti. Á lēē bijanjaliibi biba bí cùú nákañ kitiŋ boon pú.»
- ³Ní Joosuwa bóntì u nì u-yab bí cùú jáh Aayi tìŋki. U dá láá péé ki lēē bibaatandambi kutukub mmuŋku nì saalaa ní bín līntì ki nín cá kunyeeu gbanti.
- ⁴Bi làá búntée ni u bí-bi yii: «Ni káa! Nimbi ñ līntīmaan kí cùú nákañ kitiŋee boon pú, kí taa nín dátīh-kì tikpil, kí bóntí ni-ba kí nín cí.
- ⁵Man nì samaa un kíñee làá sùtí kí pīl kitiŋ. Bi yaa tí nyánní kí jàkà-ti kii bi nín nìn ñá pu mpeekaamee, ti làá ñá kii ti sáñee ní bí páaŋ ti-boon.
- ⁶Ti yaa bí sán ní bi yaa kùl ki páaŋ ti-boonee, ní tí ŋmàtīh-bi kí dáal-bi kí nyāntí kitiŋin. Bi làá dàkafi yii ti tí bí sán-bi, kii bi nín nìn jīh-ti ti sán mpeekaam puee.
- ⁷Niinee ní nimbi ñ nyānní laakin ní ni náka nákéé, kí kó kí já kí fōò kitiŋee. Ti-Dindaan ni-Nimbōti làá dū-kì kí ñá ni-ŋaan.
- ⁸Ni yaa jáh ki fōò kitiŋ gbantee, ní sēē-kì ŋŋmi kí wà, kí nóó nì ti-Dindaan nín tükū-ni yii ní ñá puee. Man nín yóòh-ni yii ní ñá puee, ní ñámaan mín deede!»
- ⁹Ní Joosuwa dū-bi ki tú ní bi nín cá ki cūti nákañ nákañ Beeteel nì Aayi timmu kansikin, kí nín bí Aayi tìŋki ŋwīh jeetilaŋki pú. Kunyeeu gbantee, Joosuwa nì bijanjaliibi bin kíñee di nìn kpáfi ki dōòh dinaapaal pu.
- ¹⁰Kutaa wúntì kutaafaau pòlpolee ní Joosuwa yìkì ki yīh bininjab bin bàñ kí cù kujaauee ki kpáfi kí kpèè bi nín bóntì puee, ní u nì Isirayeel tindaŋkpilib līntì bi-nyòkòpu bí cùú jáh Aayi tìŋki yab.
- ¹¹Míh ní u nì bijanjaliibi bin pá u-boonee nín jóm, ki cōm ki tin bàñ Aayi tìŋki caŋin. Bi bàñee ní ki gāā dijanjanaapaal Aayi tìŋki ŋgan pú, ní ditantakal bí bi nì Aayi tìŋki kansikin.
- ¹²Ní Joosuwa lēē bijanjaliibi kii kutukub biŋmoo nyòkò ki yóòh Beeteel nì Aayi timmu kansikin, ki gítí Aayi tìŋki ŋwīh jeetilaŋki pú.
- ¹³Míh ní bijanjaliibi tikpil nìn gāā dijanjanaapaal Aayi tìŋki ŋgan pú, ní bin kíñee bín náka náka kitiŋ boon, ŋwīh jeetilaŋki pú. Kunyeeu gbantee, Joosuwa nìn fātī gítí ditantakalin.
- ¹⁴Kutaa wúntì Aayi bōti ká mimmee ní u nì u-yab bóntì malaa ki nyáñ kí cùú jáh Isirayeel yab, laakin bi nìn péé tí jáñee, ki gítí Joòdan tantakal watil pú. Ubōti kaa nìn nyí yii bi nìn pí ki cí-u kí jáh-u kitiŋ boon pú.

¹⁵Di sá ní Joosuwa nì Isirayeel yab kòkò yāntì Aayi yab kpilín-bi, ní bi sàh ki túl kuteeu watil pú.

¹⁶Bi nìn sàal Aayi tiŋkin ninjab kòkò bí nyā kí jà Isirayeel yab boon. Bi bí jì-bee ní ki mòtì kòò ndandati ki wàatì kitiŋ.

¹⁷Bàà uninja kaa nìn kìn Aayi nì Beeteel timmun kaa nyán ki jìh Isirayeel yab boon. Nyunti ŋun bi nìn bí ki jì Isirayeel yab mimmee, Aayi tiŋki punyòkòki nìn kìn ki wāā fám dee.

¹⁸Ní ti-Dindaan bí Joosuwa yii: «Tàntì kikpaŋ kin a ɲúbee kí dākà Aayi tiŋki, kun puee m làá dū kitiŋ gbanti ki ɲá a-ɲaan!» Ní Joosuwa tāntì u-ɲal ki fātì kikpaŋ kin u ɲúbee ki túl Aayi tiŋki watil pú.

¹⁹U tin lì yii u tàntì u-ɲalee, bijanjaliibi bin u yóòh kitiŋ boonee kòkò ɲá malaa ki nyánní laakin bi nìn náká náké, ki sàh ki kó kitiŋin, ki jáh ki fōō-kì ní ki sēē-kì ɲɣmi niin niin.

²⁰Aayi yab fātì kpēē bi-boonee ní ki ká yii bi-tiŋki fōō ɲɣmi, nnyiim yíki ki-poon jòooo ki jóm kutaa. Bi-pòbiling bíl bi bākatì kaa ti nyí laakin pú bi làá túlee. Di sá yii Isirayeel yab bin sàh ki lī nyòkòpu ki cá kuteeu watil púee fātì lábitì ki bí jì Aayi yab bin pá bi-boon ki jì-bee.

²¹Joosuwa nì Isirayeel yab nín ká yii bi-yab bin náká náká kitiŋ boon púee kó ki jáh ki fōō kitiŋ, ki ká nnyiim nín bí ki nyēē kitiŋ gbanti poon jòooo ki jóm puee, ní bi fātì lábitì Aayi yab pu ki kí ki bí kù-bi.

²²Ní Isirayeel yab bin kíhee nyánní kitiŋin ki nín túŋkiín-bi, ní ki dū Aayi yab ki ɲá kansikin nì kansikin, ki mǎntì gírb-bi. Di sá ní Isirayeel yab kūū ki céetì Aayi yab kòkò múb, bàà uniseen kaa ɲún ki sàh ki ɲmátì.

²³Aayi botiu baba ní bi pée cúú kaa kūū, ní ki cáah-u Joosuwa cee.

²⁴Isirayeel yab nìn kūū Aayi janjaliibi tisatin, kuteeu poon laakin bi páah bi-boonee ki dóò. Bi nìn dū ntàataajimu ki kūū ki kúntì bi-kòkò kaa nìn kìn bi-kansikin báà ubò. Boonee ní Isirayeel yab fātì nín gitiŋ Aayi tiŋkin ní ki dómiŋ ki púntì kūū Aayi yab bin kìn ki bí kitiŋinee kòkò pílpil.

²⁵Ŋwiin gbantee, bi nìn kūū Aayi tiŋki yab kòkò, bininjab nì binimpoobi. Bi nìn nyán binib kutukub saalaa nì bili ní.

²⁶Joosuwa ɲal nìn pée gbíntì tēē ki ɲúb kikpaŋ ní, ki tin sāa ɲyunti ŋun Isirayeel yab dāa kūū ki céetì Aayi yab kòkòee.

²⁷Ama Isirayeel yab nìn kóòh Aayi yab wanti tin bi nìn jáh ki fōōyee kòkò, ní ki yōòh ki kpáah tiwaŋkuti, ki nóó nì ti-Dindaan nín nìn tükū Joosuwa puee.

²⁸Joosuwa yāntì bi wūh Aayi tiŋki ɲɣmi ní ki digbuŋɲi wūtì ki kìn ki dō dikpúkul kii an nín dáá gbíntì dō pu dín pu nee ní.

²⁹U nìn lúntì Aayi bɔti u ùn busubu bubo pu, ní ki yāntì u lún mín ki tin sãa kujoo. Nwiiín cá kí jéetée ní u yāntì bi cúú dinikpilee ki sãkatín busubu pu ki cáa lúkú kitiŋ punyɔkɔki nyɔkɔpu, ní ki kóon atankpee ki nyĩkìh u-pu ní an ñá ditanpkapukul dikpaandi. Ditanpkapukul gbanti dáá dō niin dín pu nee.

Bi kàaŋ Unimbɔti marau Eebaal jool pu

³⁰Niinee ní Joosuwa mán ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔti, nsaraafan nubo Eebaal jool pu,

³¹ki nóó nì ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi nín nìn yóon Isirayeel yab yii bí ñá puee, kii an nín ñmàn ki kã Mooyiisi marab gbɔŋku poon puee. U nìn dū atankpee ñin bi tōon kaa kpítì-ñi, kaa pée dū kukúluu ki gbēyee ní ki mán nsaraafan gbanti. Bi nìn ñá bisaraawɔkaabi nì mpèé saraabi nsaraafan gbanti pu ki tī ti-Dindaan.

³²Isirayeel yab nimbiin niin ní Joosuwa dū Mooyiisi Marau un u nìn ñmàn ki sīh Isirayeel yabee ki fātì dūu ñmàn atankpee pu.

³³Isirayeel yab nìn yú akiti ali bi-nimbiin túl Dipoondi dakaau un bi nìn dūu yóon bi-kansikinee. Bi-tindankpilil nì bi-gbaŋmaliibi nì bi-bɔsoonliibi nì binicambi bin nìn kóò bi-kansikinee mun nìn yú akiti ali gbanti poon. Dikitil diba nìn yú ki gítí Geerisiim jool pú ní dikitil din kínee yú ki gítí Eebaal jool pú. Ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi nìn yóon yii bisaraaŋaliibi ñ ñá mín ní kí bliñ Isirayeel yab pu.

³⁴Boonee ní Joosuwa kàaŋ tibɔti tin kã Marab gbɔŋkune kɔkɔ, tin sá dibiindi bɔtee nì tin sá mbusu bɔtee. U nìn kàaŋ tikɔkɔ ki nóó nì bi nín ñmàn-ti pu ti kã Marab gbɔŋku poonee ní.

³⁵Báa kubɔluu kubɔ kaa nìn kín tin kɔkɔ Mooyiisi yóonee poon Joosuwa kaa kàaŋ-ti Isirayeel yab kɔkɔ nimbiin, ki kpáaŋ binimpoobi nì mbiyaamu nì binicambi bin kóò bi-kansikinee kɔkɔ nimbiin.

Josué 9

Isirayeel nì Gabawɔn yab ñá mpèé

¹Bibɔtiibi bin kɔkɔ nìn bí Jɔɔdan buŋgbandi ñwiiín jeetilaŋki jandi pú ki kóò ntimu mun bí ajoin pu, Seefeelaa paalee, nì mun bí ki nóó nì Meediiteeraneetɛŋkuu ki tin cáa sãa Leebanɔn tɛŋki kɔkɔee nìn gbìl tin jítì Aayi tɛŋki puee. Niinee ní Eeti yab nì Amɔɔr yab nì Kanaan yab nì Peeriisi yab nì Eefi yab nì Jeebusi yab bɔtiibi

²kpáfi kinyɔkɔ ki yóon yii bí cùú ján Joosuwa nì Isirayeel yab.

³Gabawɔn tɛŋki yab mun nìn gbìl Joosuwa nín ñá Jeeriikoo nì Aayi timmu puee.

⁴Ama bín nìn ñá nciin nubo. Bi nìn lē binib ki tú Joosuwa cee. Binib bin bi nìn túee nìn nyaaŋ bifɔltɔkpikib bin cáti catée, nì tidalɔti tin púl ki kpîl yósi yósi bi fātì ñál ñálee ki bóob ki tún bi-mammu.

⁵Bi nìn dū anaatakakpiṅkpiki ṅin bi nìn kpáá miṅa nì miṅa puee ki táká, ki nyàáb ikpalcati ki pēēn. Kpɔnɔb bin bi ṅúb yii tijikaalee kūn ki pókì kaṅkaṅ ní boon pùl ki wíím.

⁶Bi bóntì mimmee ní ki nín cá Joosuwa cee Giilgaal naapaal pu, ní ki bàñ ki bí u nì Isirayeel yab yii: «Ti nyánní kitiṅ kin dátèè ni ní. Ti là yii ní yàntì ti nì ni í pùtì kí pòon tɔb kí ṅá ubaanti.»

⁷Ní Isirayeel yab kíf Eeti yab gbanti yii: «An yaa yí ni kóò ki pílìn-ti ní, mana ní ti nì ni ṅùh kí pùtì kí pòon tɔb kí ṅá ubaanti?»

⁸Ní bi bí Joosuwa yii: «Timbi sá a-tɔntɔnliibi ní!» Niinee ní Joosuwa bālifi-bi yii: «Ni sá la ní? La ní ni nyánní?»

⁹Ní bi kíf-u yii: «Timbi a-tɔntɔnliibi gbíl ti-Dindaan a-Nimbɔtiu pu ní, di sá ti yíkín kitiṅ kin dátì tikpilee ni ki cōom ki dāa bāañ doo. Tiṅman, ti gbíl bi sòon u-bɔti, ki gbíl tin kɔkɔ u ṅaah Eejipiti tiṅkinee.

¹⁰Ti gbíl tin u ṅá Amɔɔr yab bɔtiibi bili bin nìn kóò Jɔɔdan buṅgbandi ṅwiín nyalan̄ki púee mun, an dákà yii Eesbɔn bɔtiu Siiwɔn nì Baasan bɔtiu Ɔɔgi un nìn kóò Asitarooti tiṅkinee.

¹¹Ti-tindaṅkpilib nì ti-tiṅki nib kɔkɔ nín gbíl tibɔti gbantee ní bi bí-ti yii tí bóntí tijin tin ti làá nīn jīn nsannee kí dāá tūṅkì-ni. Ti yaa bāañ ki ká-nee, tí tükù-ni yii ti sá ni-tɔntɔnliibi ní. Ti là yii ní yàntì ti nì ni í pùtì kí pòon tɔb kí ṅá ubaanti!

¹²Ti-kpɔnɔb bin ti ṅúbiñ nee, ṅwiin ṅun ti nìn dū-bi ki ṅá ti-waṅguliṅi poon ki kālín nsan pu kí nīn dòon ni-cee dooyee, bi nìn dáá pée tūm ní ki pòfi làblab. Kpèèmaan kɔṅkɔnnée bi nín kūn ki wíím ki wúkuḷ puee!

¹³Tidalɔti nee, ti nín nìn kpíliñ-ti ndaamee, ti nìn dáá pée pòon ní kílkil. Ní kpèè kɔṅkɔnnée tì nín cáti cáti puee! Ti-wampeenkaati nì ti-naatakaṅ nee nín kpí kpí pu nee, nsan ṅun ti cōomínee dandatiṅu di yì-ti ní an ṅá mín!»

¹⁴Niinee ní Isirayeel yab kíf ki fōo binibee jinti tin bi lēē ki tī-bee, kaa bālifi ti-Dindaan ki wāatì.

¹⁵Joosuwa nìn kíf ṅgbansɔṅfi í nīn bí bi-kansikin, ní u nì bi pùtì ki pōon tɔb kí ṅá ubaanti ú yàntì bí nīn bí dimaṅfalin. Isirayeel yab tindaṅkpilib nìn pùtì ki pōon-bi yii án làá ṅá mín.

¹⁶Isirayeel yab nì Gabawɔn yab nín pùtì ki poon tɔb kí ṅá ubaantee, iwiin ita boon ní bi gbíl yii bi sá bi-kɔṅkɔnnaatɔb, ki pée kóò ki pílìn-bi niin.

¹⁷Di sá yii Isirayeel yab yíkì niin ki nìkì bi-saṅkindee ní ki dūu bàñ binib gbanti timmun ṅwintataati dal. Bi-timmu gbanti di sá Gabawɔn nì Keefiira nì Beerooti nì Kiiriyati-Yeeyariim.

¹⁸Ama Isirayeel yab kaa n̄n kũ-bi, kun puee bi-tindaŋkpilib n̄n gíti dáá pūtì ti-Dindaan Isirayeel Nimbōtiu ki pōon binib gbanti yii baa làá kpò-bi. Ní Isirayeel yab kòkò pée kìn ki gbùkum ki wòn bi-tindaŋkpilib.

¹⁹Ní bitindaŋkpilib sòon n̄ Isirayeel samaau kòkò yii: «Ti gíti dáá pūtì ti-Dindaan Isirayeel Nimbōtiu ki pōon-bi yii ti làá fī bi-manfal, an puee taa ti ŋūn kí gbē-bi.

²⁰Ti n̄n làá ŋá puee di sá ti làá yànti bí n̄n bí, ní ti-Dindaan ŋuul n̄ taa jēetì ti-pu, dipoondi din ti pūtì ki pōon-bee pu.»

²¹Isirayeel tindaŋkpilib n̄n bí-bi yii bí yànti bí n̄n bí, ama ní kí n̄n là ido ki lúu nnyim ki tì Isirayeel samaau kòkò.

²²Ní Joosuwa yíin-bi ki sòon n̄ bi yii: «Ba ŋá ní ni mónti-ti yii ni nyánni ndandati, kaa nyí yii ni pée kóò ki pìlìn-ti doo nee?

²³Too, ni dáal mbusu ki tó ni-ba pu ní nee! Kí yòon dín kí n̄n cée, ni-kòkò làá n̄n pée sá iyumbu ní kí n̄n cá cá jaanjaan. Nimbi di làá n̄n kìn ki là ido ki lúu nnyim ki cāabīn man Nimbōtiu diikun.»

²⁴Ní bi kíf Joosuwa yii: «Bi máafi timbi a-tòntòliibi miŋa n̄ miŋa pu yii ti-Dindaan a-Nimbōtiu n̄n kpáafi u-tòntòliu Mooyiisi yii ú dū kitiŋ nee kòkò kí tī-ni ní ní kpò kí céetì ki-nib kòkò. Ti gbīl mimmee ní ki fāŋkì tikpil yii ní taa kpò-ti. An pu ní ti ŋá min ti ŋá nee.

²⁵Kòŋkònee ti dū ti-ba ki ŋá a-ŋaan. Min ní sii yaa dākafi yii an kítì ki ŋān á ŋá-tee, ŋá mín!»

²⁶Mín ní Joosuwa fī binib gbanti Isirayeel yab ŋaan ní baa kũ-bi.

²⁷Ŋwiin gbanti ní Joosuwa yānti bi kìn ki là ido ki lúu nnyim ki tì Isirayeel samaau, ní ki cāabīn ti-Dindaan saraafaŋpu pu ki dāa sāa dín pu nee, laakin kamaa ní ti-Dindaan yaa lēe bí n̄n jáarīn-uee.

Josué 10

Isirayeel yab ján ki pòkīn Amōr yab botiibi

¹Jeerusaleem botiu Adoonii-Seedeeki n̄n gbīl yii Joosuwa ján ki fōō Aayi tiŋki, ki nāan-kì kòkò. U n̄n n̄n pée ŋá Jeeriikoo tiŋki n̄ ki-botiu puee, mín mbaantiim ní u n̄n ŋá Aayi tiŋki n̄ ki-botiu. U gbīl mun yii Gabawon yab n̄ Isirayeel yab sòon ki gbīl tɔb ŋgbansɔŋfi n̄ n̄n bí bi-kansikin ní bi kìn ki kóò bi-kansikin.

²U n̄n gbīl mimmee ní tifaandi cúu u n̄ u-yab tikpil, kun puee Gabawon n̄n sá kitiŋkpaan̄gi ní kii ntimu mun cáá bibōtiibee, ki n̄n wīkí ki jitiŋ Aayi tiŋki, ní ki-ninjab kòkò sá bibaatandambi ŋma.

³An puee ní Jeerusaleem bɔ́tiu Adoonii-Seedeeki lēē binib ki tú Eebrɔ́n bɔ́tiu Ookam nì Yaarmuti bɔ́tiu Piiram nì Lakiisi bɔ́tiu Yafiya nì Eeglɔ́n bɔ́tiu Deebiir cee bi cùtì tùkù-bi yìi:

⁴«Ní dāāmmaan kí tùtuñ-mi tí jáñ Gabawɔ́n tɪŋki yab, kun puee bi nì Joosuwa nì Isirayeel yab sòoñ ki gbìlìñ tɔb ki ñá mpèé.»

⁵Di sá ní Amɔ́r yab bɔ́tiibi biɲmoo gbanti, an dàkà yìi Jeerusaleem bɔ́tiu, nì Eebrɔ́n bɔ́tiu, nì Yaarmuti bɔ́tiu, nì Lakiisi bɔ́tiu, nì Eeglɔ́n bɔ́tiu kóoñ ki kpáfi dicilpu, bi nì bi-janjaliibi kɔkɔ, ki cùtì mǎntì ki gífb Gabawɔ́n tɪŋki ki bíi jáà nì ki-nib.

⁶Ní Gabawɔ́n yab lēē binib ki tú Giilgaal naapaal pu, ní bi cùtì tùkù Joosuwa yìi: «Taa dū timbi a-tɔntɔnliibi kí fá! Dāāñ malaa kí jòò-ti! Dāā fī-ti kun puee Amɔ́r yab bɔ́tiibi bin bin kóò ajoin puee kɔkɔ kpáfi kinyɔkɔ ki bíi jáà nì ti!»

⁷Ní Joosuwa yíki Giilgaal ki nín jórñ Gabawɔ́n, u nì Isirayeel yab janjaliibi bin sá bibaatandambee kɔkɔ.

⁸Ní ti-Dindaan bí Joosuwa yìi: «Taa péé fǎŋkì-bi, kun puee m dū-bi ki ñá a-ɲaan ní. Bi-kansikin báà ubɔ kaa làá ñmā kí yū́l a-nimbiin.»

⁹Joosuwa kpáañ u-yab ki cōom kunyamɔ́ɲu ní ki dāa dūu cíl binib gbanti pu baa nyí u-pu.

¹⁰Ní ti-Dindaan yǎntì bi fǎŋkì ní ki kíñ ki sán ajan kɔkɔ pu Isirayeel yab nimbiin. Bi nín jáñ ki pɔ́ɔkìñ-bi sɔ́kɔ sɔ́kɔ Gabawɔ́n caɲin niin ki jìñ-bi ki nóó nsan ɲun jórñ Beeti-Oorɔ́n gbantaŋki puee. Bi nín nǎñ-bi ki tin bàñ Aseeka nì Makeeda timmun.

¹¹Bi nín bí ki sán Isirayeel yab ki bíi wúntí Beeti-Oorɔ́n gbantaŋkee, ní ti-Dindaan yǎntì ataanyɲkumbil akpaan nyánní yilpu ki tǎbitì ki kūū-bi. Bi-kansikin bin ní ataanyɲkumbil tǎbitì ki kūūyee nín wīkí ki jítìñ bin bin Isirayeel yab nín dū ntàataajimu ki kūūyee.

¹²Ŋwiin ɲun ti-Dindaan dū Amɔ́r yab ki ñá Isirayeel ɲaan mimmee ní Joosuwa sòoñ nì ti-Dindaan, Isirayeel yab kɔkɔ nimbiin yìi: «Ŋwiiñ, yū́l kí bíití Gabawɔ́n tɪŋki yilpu! Uɲmal, sii yū́l kí bíití Ayalɔ́n tantakal!»

¹³Ní ɲwiiñ yū́l kaa ti bíi cōom ní uɲmal mun gbíntì u-laŋki kaa ti bíi sùtí, ki tin sǎā ɲyunti ɲun Isirayeel nibul jáñ ki pɔ́ɔkìñ bi-nannanliibee. An bɔ́ti gbanti ɲmǎñ ki kǎ *Deedeedaan gbɔ́ɲku* poon mín. Ŋwiin gbantee, ɲwiiñ nín yū́l kutagbɔ́ɲu kansikin nì kansikin ní kaa nín jìkí yìi ɲu làá jēetí, ki bàñ kii ɲwimmɔ́n.

¹⁴Dalba dalba ti-Dindaan kaa fōo unifoo nyɔkɔ kii yéè ki ká kii ɲwiiñ gbantee, ní ɲwiiñ gbanti boonee, an kaa tí jítì mín ki ká jaanjaan. Tɪŋman, yaadalee, ti-Dindaan di nín jáñ kujaa ki tī Isirayeel yab.

¹⁵Mín boonee ní Joosuwa nì Isirayeel yab kɔkɔ fǎtì nín gítí Giilgaal naapaal pu.

Joosuwa kūū bibɔ́tiibi biɲmoo bin u jáñ ki jíhee

¹⁶Bibɔtiibi biɲmooyee bɪn nɪn sɔn ki cɔtɪ bál kutaŋkpanaakoou kubɔn, Makeeda tiŋkin.

¹⁷Binib biba nɪn ká-bi niin ní ki cɔtɪ tɔkú Joosuwa yii: «Ti ká bibɔtiibi biɲmooyee bál kutaŋkpanaakoou kubɔ poon, Makeeda tiŋkin.»

¹⁸Ní Joosuwa bí yii: «Ní bɪntí ataŋkpakpaan kí pliŋ kutaŋkpanaakoouee nyɔkɔpu, kí lēē binib biba bí nɪn cí.

¹⁹Ama nimbee, ní taa gbɪntí niin. Ní jà ni-nannanliibi boon kí gāā kí kɪntí-bi, kí taa yàntí bí fàtí sɔn kí kó bi-timmun. Di sá yii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu di dū-bi ki ɲá ni-ɲaan!»

²⁰Joosuwa nɪ Isirayeel yab nɪn ɲman kūū ki kúnti bi-kɔkɔ ní. Binikaanakaabi di nɪn ɲún ki sɔn ki kó ntimu mun bi mán agun ki mǎnti túee poon.

²¹Boonee ní Isirayeel yab kɔkɔ nɪn gítí dijanjanaapaal pu nɪ ɲgbansɔŋfi Joosuwa cee, Makeeda tiŋkin. Báà unil kaa nɪn pée gítí wàantí u-nyɔkɔ ní kaa nɪn múlifi tiba Isirayeel yab pu.

²²Niinee ní Joosuwa bí yii: «Ní cúumaan ataŋkpee kí lēē kí wàatí kutaŋkpanaakoouee nyɔkɔ, kí cúuŋ bibɔtiibi biɲmooyee kí cáan-mi doo!»

²³Ní bi lafun pīitiŋ bibɔtiibi biɲmooyee kutaŋkpanaakoouee poon ki cáan Joosuwa cee. An dákà yii Jeerusaleem ɔtiu nɪ Eebrɔn ɔtiu nɪ Yaarmuti ɔtiu nɪ Lakiisi ɔtiu nɪ Eeglɔn ɔtiu.

²⁴Bi nyántiŋ bibɔtiibi biɲmooyee ki cáan Joosuwa ceeyee, ní u yíiŋ Isirayeel yab kɔkɔ ki kpáfi ní ki bí bijanjaliibi kpilib u nɪ bin nóoyee yii: «Ní sútimmaan doo, kí tǎā bibɔtiibi nee silii kí nákan kitiŋ.» Ní bi sútiŋ u-cee ki dū bi-taani ki tǎā bibɔtiibee silii ki nákan kitiŋ.

²⁵Ní Joosuwa tɔkú-bi yii: «Ní taa fàŋkɪmaan, kí taa yànti ni-wunti n yòtí. Ní ká dipɔbil kí taa fàŋkɪ baa tiba, kun puee ti-Dindaan nɪn làá ɲá binannanliibi bin kɔkɔ ni nɪ bi làá jée puee dee.»

²⁶Joosuwa sòon mɪn ki dóoyee ní ki kūū bibɔtiibee ɲmootil, ki yànti bi dū-bi ki lúnti isufi iɲmoo pu ní bi lún niin ki tin sǎā kujoo.

²⁷Ŋwiŋ jéetèe ní Joosuwa pú kinyɔkɔ yii bí kpákatiŋ bibɔtiibee wunti isufee pu kí cáá tǔ kutaŋkpanaakoou kun poon bi nɪn bálee. Bi dóoyee ní ki tǔ ataŋkpakpaŋkpaan ki kpúkuŋ nyɔkɔpu. Ataŋkpee gbanti dáá gbɪnti kpúkú niin dɪn pu nee.

Joosuwa ján ki fōō ntimu mun bí ɲgiil púee

²⁸Ŋwimbaanti gbanti ní Joosuwa ján ki fōō Makeeda tiŋki, ki kūū ki-ɔtiu nɪ ki-nib kɔkɔ, kaa kíŋ báà uniseen. U nɪn ɲá Makeeda ɔtiu kii u nɪn nɪn pée ɲá Jeeriikoo ɔtiu puee ní.

²⁹Joosuwa nì Isirayeel yab yíkì Makeeda tiŋkinee ní ki nìkì ki cùtì bí jàà nì Liibina tiŋki yab.

³⁰Ti-Dindaan nìn dū kitiŋ gbanti mun ki ɲá Isirayeel yab ɲaan ní bi kũu ki mun nib kɔkɔ, kaa kíh bǎà uniseen. Bi nìn ɲá ki mun bɔtiu kii bi nín nìn ɲá Jeeriikoo bɔtiu puee ní.

³¹Joosuwa nì Isirayeel yab yíkì Liibina tiŋkinee ní ki nín cá Lakiisi tiŋki. Bi bàñee ní ki mǎntì gíɓ kitiŋ gbanti ki bí jàà nì ki-nib.

³²Ti-Dindaan nìn dū Lakiisi tiŋki mun ki ɲá Isirayeel yab ɲaan ní bi ján ki fōō-ki ɲwinliliiti dal, ki kũu ki-nib kɔkɔ kii bi nín nìn ɲá Liibina tiŋki puee.

³³Niinee ní Geeseer bɔtiu Ooram yíkìh kí bàà dǎá tíkìh Lakiisi tiŋki yab, ní Joosuwa kũu u nì u-janjalibi kɔkɔ, bǎà uniseen kaa kíh.

³⁴Joosuwa nì Isirayeel yab kɔkɔ yíkì Lakiisi tiŋkinee ní ki cùtì mǎntì gíɓ Eeglɔn tiŋki ki bí jàà nì ki.

³⁵Nwiin gbanti mbaanti ní bi ján ki fōō Eeglɔn tiŋki, ki kũu ki-nib kɔkɔ nì kitàataajiki kaa kíh bǎà uniseen, kii bi nín nìn ɲá Lakiisi tiŋki puee.

³⁶Joosuwa nì Isirayeel yab kɔkɔ yíkì Eeglɔn tiŋkin ní ki nìkì ki cùtì bí jàà nì Eebrɔn tiŋkin yab.

³⁷Bi nìn ján ki fōō Eebrɔn tiŋki ní ki kũu ki-nib kɔkɔ, ki kpáan ki-bɔtiu. Bi nìn ján ki fōō ntimu mun pìlìh-kèe mun ní ki kũu mu-nib kɔkɔ. Kii Joosuwa nín nìn kúntì Eeglɔn tiŋki puee, mìn mbaantiim ní u kúntì Eebrɔn tiŋki nì binib bin pée kóò ki-nee kɔkɔ, bǎà uniseen kaa kíh.

³⁸Mìn boonee ní Joosuwa nì Isirayeel yab kɔkɔ yíkì Eebrɔn tiŋkin ní ki fǎtì lábitìh ki túl Deebiir tiŋki pú ki cùtì bí jàà nì kì.

³⁹Bi nìn ján ki fōō Deebiir tiŋki ki cúú ki-bɔtiu. Bi nìn fōō ntimu mun pìlìh-kèe ki kũu ki-nib kɔkɔ, bǎà uniseen kaa kíh. Kii Joosuwa nín nìn ɲá Eebrɔn tiŋki nì ki-bɔtiu nì Liibina tiŋki nì ki-bɔtiu puee, mìn mbaantiim ní u ɲá Deebiir tiŋki mun.

⁴⁰Mìn ní Joosuwa nìn ján ki fōō kitiŋ gbanti kɔkɔ, an dǎkà yìi ntimu mun bí ajoin puee, nì mun bí Neegeeb teekunee, nì mun bí Seefeelaa paal puee, nì ntimu mun nákan ajoin tikiŋɲee kɔkɔ, ní ki cúú mu-bɔtiibi. Waa nìn yǎntì bǎà uniseen kíh. U nìn kũu binifoobi kɔkɔ kii ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu nín nìn tī mara bí ɲá puee.

⁴¹Joosuwa nìn ján ki pɔkìh bi-kɔkɔ, ki yōh Kadeesi-Baarneeya tiŋki ki tin cáa sǎa Gaasaa tiŋki, ní ki yōh Gooseen tiŋki kɔkɔ ki tin cáa sǎa Gabawɔn tiŋki.

⁴²Joosuwa nìn nyán ki cùtì kujaau dibaba ja ní ki ɲún ki ján ki pɔkìh bibɔtiibi gbanti kɔkɔ ki fōol bi-timmu, kun puee ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu di nìn jàà ki tì Isirayeel yab.

⁴³Mín boonee ní Joosuwa nì Isirayeel yab kɔkɔ fātì nín gítí Giilgaal naapaal pu.

Josué 11

Meerom buɲɲu caɲin kɔndi

¹Asɔɔr bɔtiu Jabiini nín nín gbĩl tin jítèe ní u lēē binib ki tú Maadoon bɔtiu Joobaab, nì Simroon bɔtiu nì Akisaafi bɔtiu cee.

²U nín tú bibɔtiibi bin kóòn ɲgan pú ajoin puee, nì ditantakalin Kiineereeti mɔɔl ɲgiil pú, nì Seefeelaa paal puee, nì Dɔɔr tiŋki kin bí ɲwliń jeetilaŋki púee cee.

³U nín gítí tú Kanaan yab bɔtiibi bin kóòn ɲwliń nyalaŋki pú nì ɲu-jeetilaŋki púee, nì Amɔɔr yab nì Eeti yab nì Peeriisi yab nì Jeebusi yab bin kóò ajoin puee, nì Eefi yab bin kóò Eermɔn jool taapu Miisipa tiŋkinee bɔtiibi cee.

⁴Ní bi-kɔkɔ yíkii kālín nsan pu, bi nì bijanjaliibi kɔkɔ. Bijanjaliibee nín wīkí tikpil tikpil kii tiŋkugbandi bulee, ní itaamu nì janjatɔɔkub bin bi nín kāńee mun wīkí an kaa cáá bí lì.

⁵Bibɔtiibi gbanti nín kóòn ki kpáfèe ní ki cūti gāā dijanjanaapaal Meerom buɲɲu caɲin kí jáń Isirayeel yab.

⁶Ní ti-Dindaan bí Joosuwa yii: «Taa pée fàŋkì-bi, kun puee fool naŋkɔnampuee mama m-ba fu kūū bi-kɔkɔ ki tī Isirayeel yab dee. Á fu gāatì ki gīfì bi-taamui taanji ní kí fu wà bi-janjatɔɔkub ɲɲmi.»

⁷Joosuwa nì Isirayeel yab nín cūti túuń-bi Meerom buɲɲu caɲin ní ki páatìi jéetì bi-pu.

⁸Ti-Dindaan nín dū-bi ki ɲá Isirayeel yab ɲaan ní bín jáń ki pɔɔkiń-bi. Bi nín jìń-bi ki tin bàń Siidɔn-Raaba nì Miisireefɔti-Maayiim timmu ɲwliń jeetilaŋki pú, ní ki jìń-bi ki tin bàń Miisipa tantakalin ɲwliń nyalaŋki pú. Bi nín kūū bi-kɔkɔ, báà uniseen kaa kíń.

⁹Joosuwa nín gāatì ki gīfì bi-taamui taanji ní ki wūń bi-janjatɔɔkub ɲɲmi, ki nóó nì ti-Dindaan nín nín tükū-u yii ú ɲá puee.

Isirayeel yab jáń ki fōō Asɔɔr tiŋki

¹⁰Mín boonee, Joosuwa nín fātì gítì ki cūti jáń ki fōō Asɔɔr tiŋki kin nín sá atimbun gbanti kɔkɔ tiŋyilee, ní ki kūū ki-bɔtiu.

¹¹Bi nín kūū binifoobi bin kóò kitin gbantinee kɔkɔ. Báà uniseen kaa nín kíń, ní ki sēē-kì ɲɲmi.

¹²Joosuwa nín fōol bibɔtiibi gbanti timmu kɔkɔ ki cūti bibɔtiibee bi-ba ki kūū. U nín kūū ki céetì bi-kɔkɔ kii ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi nín nín sòon pu ki síihee.

¹³Ama Isirayeel yab kaa n̄n w̄n̄ n̄timu mun bi mán ki tókón̄ n̄gbantamu puee báà kiba, asee Asɔɔr tɪŋki baba ní Joosuwa n̄n pée w̄n̄ n̄m̄i.

¹⁴Isirayeel yab n̄n yōon̄ tiwan tin bi n̄n ján ki fōō n̄timu gbanti poonee ki kpáan̄ tiwan̄kuti. Ama bi n̄n k̄ū ki céetì n̄timuee nib kɔkɔ. Báà uniseen kaa n̄n k̄n̄.

¹⁵Tin ti-Dindaan n̄n t̄i u-tɔntɔn̄liu Mooyiisi mara ú n̄ée, t̄in ní Mooyiisi mun n̄n d̄ū t̄i Joosuwa. Ní Joosuwa n̄n n̄á tin ti-Dindaan n̄n t̄i Mooyiisi mara ú n̄ée deede, kaa b̄atì báà tiba ki fá.

Isirayeel yab p̄nt̄ii fōō Kanaan tɪŋki kɔkɔ

¹⁶M̄n̄ ní Joosuwa n̄n ján ki fōō kitiŋ gbanti kɔkɔ. U n̄n fōō n̄timu mun bí ajoin puee, n̄ Neegeeb teekun kɔkɔee, n̄ Gooseen timmu kɔkɔ, n̄ n̄timu mun bí Seefeelaa paal puee n̄ mun bí Arabaa teekunee, n̄ mun bí Isirayeel jool n̄ ki-paal puee.

¹⁷U n̄n ḡt̄i fōō k̄i yōon̄ Alaaki jool din bí ki cá Seeyiir tɪŋki watil p̄úee, k̄i tin cáá s̄ā Baal-Gaadi tɪŋki kin bí Leeban̄n tantakalin, Eerm̄n̄ jool taapuee. U n̄n c̄ut̄i n̄timu gbanti b̄ot̄iibi kɔkɔ ki k̄ū.

¹⁸Joosuwa n̄n d̄ū iwiin kupaaú ní ki ján n̄ bib̄ot̄iibi gbanti kɔkɔ.

¹⁹Kitiŋ báà kiba nib n̄ Isirayeel yab kaa n̄n s̄oon̄ ki gb̄il̄n̄ tɔb ki n̄á mp̄ée, asee Eefi yab bin n̄n k̄ó Gabaw̄n̄ tɪŋkinee baba. Isirayeel yab n̄n ján ní ki fōol̄ n̄timu mun k̄inee kɔkɔ.

²⁰Ti-Dindaan di n̄n p̄ók̄i n̄timu gbanti nib p̄obiliŋ ní bi k̄í ki ján n̄ Isirayeel yab, án n̄n làá n̄á pu ní b̄in̄ n̄ kp̄ò k̄i céet̄i-bi k̄i taa s̄ bi-saai kii ti-Dindaan n̄n n̄n t̄i Mooyiisi mara puee.

²¹Nyunti gbantee ní Joosuwa c̄ut̄i ki ján n̄ Anaaki yab bin n̄n k̄ó n̄timu mun bí ajoin puee, an d̄àk̄à ȳi Eebr̄n̄ n̄ Deebiir n̄ Anaab timmu, n̄ n̄timu mun kɔkɔ bí Juuda n̄ Isirayeel jooŋŋi puee. Joosuwa n̄n k̄ū ki céet̄i binib gbanti ní ki n̄ān̄ bi-timmu kɔkɔ.

²²Anaaki yab báà unil kaa n̄n ḡt̄i k̄in̄ Isirayeel yab tɪŋkin, asee Gaasaa n̄ Gaati n̄ Asidoodi timmun ní bikaan̄kaabi biba n̄n k̄in̄ ki bí.

²³Joosuwa n̄n fōō kitiŋee kɔkɔ ki nóó n̄ ti-Dindaan n̄n n̄n t̄i Mooyiisi mara puee, ní ki d̄ū-k̄i ki ȳakat̄i ki t̄i Isirayeel yab bí n̄n k̄in̄ ki ȳi, ki nóó n̄ bi-naak̄ot̄i n̄n s̄á puee. Niinee ní n̄gbans̄ŋfi d̄ómiŋ kitiŋee pu ní kujaau gb̄ēn̄.

Josué 12

Bib̄ot̄iibi bin Isirayeel yab ján ki p̄ók̄iŋee ȳiŋŋi

¹Isirayeel yab n̄n ján ki p̄ók̄iŋ bib̄ot̄iibi bili ki fōō bi-timmu J̄oɔdan buŋŋu n̄w̄iŋ n̄yalan̄ki p̄ú, k̄i yōon̄ Arin̄n̄ buŋŋu k̄i tin cáá s̄ā Eerm̄n̄ jool, ki kpáan̄ ditantakal din bí n̄w̄iŋ n̄yalan̄ki jandi p̄úee kɔkɔ.

²Upeepeekaa di nɛn sá Amɔɔr yab bɔtiu Siiwɔn un nɛn kóò Eesbɔn tiŋkinee. U-beel nɛn kífí kí yòòñ Arooweer tiŋki kin nákáñ Arinɔn buŋɣuee, nɛ ntimu mun kɔkɔ bí ki pìlɛn mbun gbantee, nɛ Galaadi tiŋki dijandi diba, kí tin cáá sǎa Yaabɔki buŋɣu ŋun sá Amɔn yab tiŋki kpaanyɔkɔee.

³Ŋwìiñ nyalanɔki púee, u-tiŋki di sá kí yòòñ ditantakal kí cáá bà Kiineereeti mɔɔl dɛn bí ŋan púee. Kí yòòñ mìn kí cáá bà Ditantakal mɔɔl dɛn bi gíti yí yí Nyaam mɔɔlee jandi dɛn bí ŋwìiñ nyalanɔki púee, Beeti-Yeesimooti tiŋki watil pú, ní kí yòòñ ŋgiil pú kí tin bà Piisga joonɣi nɛn wúntí puee taapu.

⁴Uliliiti di nɛn sá Baasan tiŋki bɔtiu ɔɔgi un nɛn sá Reefa yab bin pée kɛn kitɛn puee ubɔee. U nɛn kóò Asitarooti nɛ Eedreeyii timmun ní.

⁵U-beel nɛn jɛn kí yòòñ Eermɔn jool nɛ Saleeka tiŋki nɛ Baasan tiŋki kɔkɔ kí tin cáá sǎa Geesuur yab nɛ Maaka yab kpaanyɔkɔ nɛ Galaadi tiŋki dijandi diba kí cáá sǎa Eesbɔn bɔtiu Siiwɔn tiŋki kpaanyɔkɔ.

⁶Ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi nɛ Isirayeel yab nɛn ján ki pɔɔkiñ bibɔtiibi gbanti liitil ní Mooyiisi nɛn dū bi-tiŋki kɔkɔ ki tɛ Rubeen nɛ Gaadi naakɔti nɛ Manasee naakookun yab dijandi diba bí nɛn kɛn ki yì.

⁷Joosuwa nɛ Isirayeel yab nɛn ján ki pɔɔkiñ bibɔtiibi bin timmu bí Jɔɔdan buŋɣu ŋwìiñ jeetilanɔki jaanɣi púee. Bi-timmu gbanti nɛn dɔ kí yòòñ Baal-Gaadi tiŋki kin bíñ Leebanɔn tantakalinee, kí dǎa sǎa Alaaki jool dɛn bí ki cá Seeyiir tiŋki watil púee. Ntimu gbanti ní Joosuwa nɛn dūu yākatì ki tɛ Isirayeel yab bí nɛn kɛn ki yì, ki nóó nɛ bi-naakɔti nɛn sá puee.

⁸Mún di sá ntimu mun bí ajoon pu nɛ Seefeelaa paal puee, nɛ Arabaa teekunee, nɛ ajoon tikiŋɣi pu nɛ kuteeunee nɛ Neegeeb teekunee. Ntimu gbantin ní Amɔɔr yab nɛ Kanaan yab nɛ Peeriisi yab nɛ Eefi yab nɛ Jeebusi yab nɛn kóò.

⁹Bibɔtiibi bin bi nɛn ján ki pɔɔkiñ sèé. Jeeriikoo bɔtiu, Aayi tiŋki kin pìlɛn Beeteleele bɔtiu,

¹⁰Jeerusaleem bɔtiu, Eebrɔn bɔtiu,

¹¹Yaarmuti bɔtiu, Lakiisi bɔtiu,

¹²Eeglɔn bɔtiu, Geeseer bɔtiu,

¹³Deebiir bɔtiu, Geedeer bɔtiu,

¹⁴ɔrima bɔtiu, Araadi bɔtiu,

¹⁵Liibina bɔtiu, Adulaam bɔtiu,

¹⁶Makeeda bɔtiu, Beeteel bɔtiu,

¹⁷Tapuuwa bɔtiu, Eefeer bɔtiu,

¹⁸Afeeki bɔtiu, Lasarɔn bɔtiu,

- ¹⁹Maadoon bɔtiu, Asɔɔr bɔtiu,
²⁰Simroon-Meeroon bɔtiu, Akisaafi bɔtiu,
²¹Taanaki bɔtiu, Meegiidoo bɔtiu,
²²Kadeesi bɔtiu, Yɔkineeyam tiŋki kin bɛ Kaarmeel jool puee bɔtiu,
²³Dɔɔr tiŋki kin bɛ Dɔɔr tantakalinee bɔtiu, Gooyiim tiŋki kin bɛ Giilgaalee bɔtiu,
²⁴Tiirsa bɔtiu. Bibɔtiibi gbanti kɔkɔ nɛn kpɛfi binib mmuŋku nɛn saalaa nɛn ubɔ nɛ.

Josué 13

Ntimu mun kiŋ Isirayeel yab ɛ fɔɔyee

- ¹Nyunti ŋun Joosuwa dɔa pɔl tikpilee nɛ ti-Dindaan bɛ-u yii: «A-wiŋyi kaa ti naan, ama nɛ kitiŋ nee jandi din kiŋ nɛ fɔɔyee dɔa gbɛnti wiiki tikpil.
²Kitiŋ jandi din kiŋ nɛ fɔɔyee di sɔ Fiiliistii yab nɛ Geesuur yab timmu kɔkɔ,
³an dɔkɔa yii Kanaan yab tiŋki kin kiŋ nɛ fɔɔyee di sɔ kɛ yɔɔn Siikɔɔr buŋŋu ŋun dɔ ki piliŋ Eejipiti tiŋki ŋwiŋ nyalanɛi pɔ ki sɔ kikpaanyɔkɔee, kɛ cɔa sɔa Eekron tiŋki ŋgan pɔ. Niin nɛ Fiiliistii yab bɔtiibi biŋmooyee nɛn kɔɔ. Bi-timmu di nɛn sɔ Gaasaa nɛ Asidoodi nɛ Asikeelon nɛ Gaati nɛ Eekron, nɛ kɛ kɔti Aafi yab timmu.
⁴Ŋgiil puee an kiŋ nɛ fɔɔ kɛ yɔɔn Kanaan yab tiŋki kɔkɔ, nɛ Siidon yab tiŋki Meeyara, kɛ cɔa sɔa Afeeki yab tiŋki, nɛ kɛ giti yɔɔn min kɛ cɔa sɔa Amɔɔr yab tiŋki kpaanyɔkɔ.
⁵An kiŋ nɛ fɔɔ Geebaal yab tiŋki, nɛ Leebanon tiŋki di jandi din bɛ ŋwiŋ nyalanɛi puee kɔkɔ, kɛ yɔɔn Baal-Gaadi tiŋki kin bɛ Eermɔn jool taapuee kɛ cɔa sɔa Amaati tiŋki kpaanyɔkɔ.
⁶Nɛ pɔnti fɔɔ ajoin pu timmu kɔkɔ, kɛ yɔɔn Leebanon kɛ cɔa sɔa Miisireefɔti-Maayiim. Ntimu gbantinee Siidon yab di kɔɔ. Mama m-ba di laa ja-bi Isirayeel yab nimbiin. Siyee, pee dɔ kitiŋ kɛ yakati kɛ ti Isirayeel yab bɛ nin kiŋ ki yi kii m nin ti-si mara puee.
⁷Kɔŋkɔnnɛe, cuu kitiŋ gbanti kɛ yakati kɛ ti tinaakɔti tiwa tin kiŋ nɛ Manasee naakookun yab di jandi din kiŋ nɛ bɛ nin kiŋ ki yi.»

Jɔɔdan buŋbandi ŋwiŋ nyalanɛi pɔ yakatitam

- ⁸Manasee naakookun yab di jandi diba nɛ Rubeen naakookun yab nɛ Gaadi naakookun yab nɛn fɔɔ bi-tinjandi din Mooyiisi nɛn ti-bee Jɔɔdan buŋŋu ŋwiŋ nyalanɛi pɔ nɛ. Ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi di nɛn yakati kitiŋ gbanti ki ti-bi.
⁹Bi-tinjandi gbanti di sɔ kɛ yɔɔn Aroower tiŋki kin bɛ Arinɔn buŋŋu caŋinee, nɛ kitiŋ kin bɛ Arinɔn tantakalinee kɔkɔ, nɛ Meedeeba tiŋki kin dɔ ki teeŋee kɛ tin sɔa Diibon tiŋki.

¹⁰Bi-tinjandi gbanti n̄n n̄kī kī yòõn Amɔɔr yab bɔtiu Siiwɔn un n̄n kòò Eesbɔn tin̄kin, kī tin cáá s̄ā Amɔn yab tin̄ki kpaanyɔkɔ.

¹¹Bi-tim̄mu di n̄n ḡtī sá kī yòõn Galaadi tin̄ki, n̄n Geesuur yab n̄n Maaka yab tim̄mu, n̄n Eermɔn jool n̄n Baasan tin̄ki kɔkɔ kī tin cáá s̄ā Salka tin̄ki.

¹²Baasan tin̄ki pu ní ubɔti Ɔɔgi, un n̄n sá Reefa yab bin k̄n̄n kitin̄ puee ubɔee n̄n j̄n̄ dibeel. U n̄n kòò Asitarooti n̄n Eedreeyi tim̄mun ní. Mooyiisi n̄n ján̄ ki pɔɔk̄n̄ bibɔtiibi gbanti liitil ní ki f̄ōō bi-tim̄mu.

¹³Ama Isirayeel yab kaa n̄n f̄ōō Geesuur yab n̄n Maaka yab tim̄mu. An pu ní Geesuur n̄n Maaka yab dáá gb̄nt̄i kòò Isirayeel yab kansikin ki dāa s̄ā d̄n̄ pu nee.

¹⁴Leefii naakookun yab baba ní baa n̄n yākat̄i kitin̄ ki kp̄āān̄. B̄n̄ fakal di sá saraabi bin bi ḡāān̄ ki t̄i ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiuee, kii ún̄ u-ba n̄n n̄n p̄ōn̄-bi puee.

¹⁵Mooyiisi n̄n t̄i Rubeen naakookun yab bi-tinjandi ki nóó n̄n bi n̄n n̄n p̄ē mmaal puee ní.

¹⁶Bi-tin̄ki di n̄n sá kī yòõn Arooweer tin̄ki kin p̄l̄n̄ Arinɔn buḡuee, n̄n kitin̄ kin bí ditantakalinee, n̄n kitin̄ kin d̄ō ki t̄ēēn̄ ki ḡt̄i Meedeeba tin̄ki watil p̄uee,

¹⁷n̄n Eesbɔn tin̄ki n̄n ki-timbilim̄mu mun bí kitin̄ kin d̄ō ki t̄ēēnee poonee kɔkɔ. An d̄àk̄à ȳi Diibɔn n̄n Bamooti-Baal n̄n Beeti-Baal-Meeyɔn,

¹⁸n̄n Yakisa n̄n Keedeemooti n̄n Meefaati,

¹⁹n̄n Kiiriyatayiim n̄n Siibima n̄n Seereeti-Asakaar tin̄ki kin tókó kigbantan̄ pu ditantakalinee,

²⁰n̄n Beeti-Peewɔɔr n̄n Piisga jool n̄n w̄nt̄i puee, n̄n Beeti-Yeesimooti,

²¹n̄n n̄tim̄mu mun kɔkɔ bí kitin̄ kin d̄ō ki t̄ēēnee puee, n̄n Amɔɔr yab bɔtiu Siiwɔn un n̄n kòò Eesbɔn tin̄kinee tim̄mu kɔkɔ. Ún̄ ní Mooyiisi n̄n ján̄ ki pɔɔk̄n̄, ki kp̄āān̄ Maadiyan tin̄ki bɔtiibi Eefi n̄n Reekeem n̄n Suur n̄n Kuur n̄n Reeba. B̄n̄ gbanti kɔkɔ n̄n bí ubɔti Siiwɔn taapu ní ki n̄n kòò kitin̄ gbanti pu.

²²Beewɔɔr jipɔɔn Balaam un n̄n sá ubɔɔyee mun n̄n kút̄i binib bin Isirayeel yab n̄n k̄ūyee poon.

²³Jɔɔdan buḡu di n̄n sá Rubeen naakookun yab tin̄ki kpaanyɔkɔ ḡw̄īn̄ jeetilaḡki p̄ú. Rubeen naakookun yab tin̄jandi tim̄mu n̄n di-timbilim̄mu n̄n n̄n sá puee dee, ki nóó n̄n bi n̄n n̄n p̄ē p̄ē mmaal puee.

²⁴Mooyiisi n̄n t̄i Gaadi naakookun yab mun bi-tinjandi ki nóó n̄n bi n̄n n̄n p̄ē p̄ē mmaal puee.

²⁵B̄n̄ tin̄ki di n̄n sá Yaseer tin̄ki n̄n Galaadi tim̄mu kɔkɔ n̄n Amɔn yab tin̄ki dijandi diba, kī cáá s̄ā Arooweer tin̄ki kin p̄l̄n̄ Raaba tin̄kee.

- ²⁶Bi-timmu di nìn gíti sá kí yòòñ Eesbòn tɛŋki kí cáá sǎa Ramati-Miisipee tɛŋki nì Beetooniim tɛŋki, ní kí yòòñ Maanayiim tɛŋki kí cáá sǎa Deebiir tɛŋki kpaanyɔkɔ.
- ²⁷Jɔɔdan buɲɲu tantakalinee, bi-timmu di nìn sá Beeti-Aram nì Beeti-Niimra nì Sukooti nì Safoon. Bín di nìn gíti yì Eesbòn bɔtiu Siiwɔn tɛŋki kɔkɔ, an dàkà yìi kí yòòñ Jɔɔdan buɲɲu ɲwìíń nyalan̄ki pú kitiɲ kin pée dō kansikin kí tin cáá sǎa Kiineereeti mɔɔl kúntilan̄ki ɲgan púee.
- ²⁸Gaadi naakookun yab tinjandi timmu nì di-timbilimmu nín nìn sá puee dee, ki nóó nì bi nín nìn pēē pēē mmaal puee.
- ²⁹Mooyiisi nìn tī Manasee naakookun yab dijandi diba mun bi-tinjandi Jɔɔdan buɲɲu, ɲwìíń nyalan̄ki jaan̄ɲu pú.
- ³⁰Bín tɛŋki di nìn sá Baasan tɛŋki kɔkɔ, kí kí Maanayiim nì Baasan bɔtiu ɔɔgi timmu kɔkɔ nì Yayiir timbilimmu mun kɔkɔ pée bí Baasan tɛŋki puee. Ntimu gbanti kɔkɔ nìn nyán ntimu imuɲku ita ní.
- ³¹Bín di nìn gíti yì Galaadi tɛŋki dijandi diba nì Baasan timmu Asitarooti nì Eedreeyii, laakin ubɔti ɔɔgi nìn kóòyee. Ntimu mun bi nìn tī Manasee jipɔɔn Makiir biyaamu ki nóó nì bi nín nìn pēē pēē mmaal puee dee.
- ³²Atinjan ɲin Mooyiisi nìn yākatì ki tī Isirayeel yab Moowaab tantakalin, Jɔɔdan buɲɲbandi lapu pu yal, Jeeriikoo tɛŋki ɲwìíń nyalan̄ki púee dee.
- ³³Ama Mooyiisi kaa nìn tī Leefii naakooku yab bín ditinjandi. Ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu di nìn sá bín fakal, kii ún u-ba nín nìn pōon-bi puee.

Josué 14

Bi yākatì Kanaan yab tɛŋki

- ¹Atinjan ɲin Isirayeel yab nìn fōō Kanaan tɛŋkinee sèé. Usaraan̄akpil Eeleeysaar nì Nuuni jipɔɔn Joosuwa nì Isirayeel naakɔti poon binib nín pēē pēē mmaal puee kpilib di nìn yākatì atinjan gbanti ki tī-bi.
- ²Kii ti-Dindaan nín nìn tī Mooyiisi mara puee, bi nìn tó kasi ní ki yākatì atinjan gbanti ki tī tinaakɔti tiwa nì dijandi tin kíñee.
- ³Di sá yìi Mooyiisi nìn pée tī tinaakɔti tili nì dijandi tin béeyee tinjan̄ɲi Jɔɔdan buɲɲbandi lapu pu jaan̄ɲu ní. Ama waa nìn tī Leefii yab bín ditinjandi Isirayeel naakɔti yab bin kíñee kansikin.
- ⁴Jooseefi naantiibi nìn kpáfì ki sá tinaakɔti tili ní, Manasee yab nì Eefiraayiim yab. An puee baa nìn yākatì kitiɲ ki kpáan̄ Leefii yab. Ama bi nìn tī-bi ntimu bí nín kóò, nì ntimu gbanti kpaanceetii, bi-waɲkuti nì bi-wanti tin bi gíti cááyee pu.
- ⁵Isirayeel yab nìn nóó ti-Dindaan nín nìn tī Mooyiisi mara puee ní ki yākatì kitiɲ.

⁶Dalbee, Juuda naakookun yab biba dómiń Joosuwa cee Giilgaal tiŋkin ní Yeefunee un sá Keeniisi maaliŋunee jipɔɔn Kaleeb bí Joosuwa yii: «A máań ki tétí tin ti-Dindaan nín sòoń man nì sii pu u-tɔntɔnliu Mooyiisi cee, Kadeesi-Baarneeya tiŋkinee.

⁷M nín cáá abin imuŋku ili ní ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi nín túnní-mi nyunti ŋun ti nín dáá bíń Kadeesi-Baarneeya tiŋkinee m dómiń ki cɔŋkí ki bée kitiŋ nee, ní ki fātí gítí ki máafi-u an nín jítí puee nì m-pɔbil kɔkɔ.

⁸Man nì m-nabiyaamu mun nín cútèe nín bíl samaa pɔbil, ama ní man nín nóó ti-Dindaan m-Nimbɔtiu bɔti nì dipɔbil diba.

⁹Ŋwiin gbantee Mooyiisi nín pūtí ki pòoń-mi yii: <M pūtí yii kitiŋ kin a-taal tǎa nee, kíń ní bi làá dūú tī sii nì a-maaliŋu yab ní nín kíń ki yì kí nín cá jaanjaan, kun puee a ŋá ti-Dindaan m-Nimbɔtiu nín bí yii á ŋá puee deede!>

¹⁰Ti-Dindaan lafun yǎntí m bí dimaŋfalin ki dǎa sǎa dín pu nee, kii u nín nín pòoń-mi puee. Ti-Dindaan nín sòoń nì Mooyiisi an bɔtee, an ŋá abin imuŋku ili nì aŋmoo dee. Nyunti gbanti ní Isirayeel yab nín bí ki còom kuteeunee. Kpèè, kɔŋkɔnnèe m cáá abin imuŋku inaa nì abin aŋmoo dee.

¹¹Dín pu nee m dáá pée gbíntí pɔɔ kii ŋwiin ŋun Mooyiisi nín tī-mi ditundi gbantee ní. Mɔɔn dáá gbíntí bí-mi kɔŋkɔnnèe kii nyunti gbantee, m ŋmǎ kí cù kujaaú áá kí ŋá báà án yaa sá tiŋyee.

¹²An puee, dū dijool pu tiŋki kin ti-Dindaan nín pòoń-mi ŋwiin gbantee kí tī-mi. Nyuntee, m nín tükü-si yii Anaaki yab di kóo nín, ní bi-timmu sá ntiŋkpaamu bi mǎń agun ki mǎntí tú-mu. An yaa yí ti-Dindaan làá tikiń-mi m ŋmǎ kí já kí fòo kitiŋ gbanti bi-cee, kii ún u-ba nín nín sòoń puee.»

¹³Niinee ní Joosuwa bíń Yeefunee jipɔɔn Kaleeb pu, ní ki dū Eebrɔn tiŋki ki tī-u ú nín kíń ki yì.

¹⁴An pu ní Eebrɔn tiŋki gbíntí sá Yeefunee un sá Keeniisi maaliŋunee jipɔɔn Kaleeb tiŋki ki dǎa sǎa dín pu nee. Di sá yii u nín kíí ki nóó ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu nì u-pɔbil kɔkɔ.

¹⁵Njaminee, Eebrɔn yindi di nín sá Kiiriyati-Ariba. Arba gbanti di nín nyán diyindi ki jítíń Anaaki yab bin kíńee kɔkɔ. Míń boonee ní ŋgbansɔŋfi dómiń Kanaan tiŋki pu ní baa ti bíi jáà.

Josué 15

Juuda naakookun yab tinjandi

¹Bi nín tó kasi ki lēe ditinjandi ki tī Juuda yab bi dū yākatí ki nóó nì bi nín pēe pēe mmaal puee. Bi-tinjandi gbanti nín dō kí kíí Siini teeku nín kúntí pu ŋgiil púee kí tin sǎa Eedoom tiŋki kpaanyɔkɔ.

²Ngiil pú púee, bi-kpaanyɔkɔ nɛn kí Nyaam mɔɔl gbeenlanɔki, laakin kitɛn tin kóò dimɔɔlin ní an náán nì dilimbil ki túl Neegeeb teeku púee.

³Ki yóòh niinee ki dūu dī Akrahiim gbantaŋki Siini teeku ngiil pú, ki nín jóh Kadeesi-Baarneeya tɛnki ngiil pú ki tin bàh Eesirɔn tɛnkin. Ki yóòh niin ki nín jóh Adaar tɛnkin ní ki pól ki cūti Karka tɛnki watil pú,

⁴ki jíti Asimɔn tɛnki pu ki tin bàh Eejipiti buɛɛ ní ki tin sã Meediiteerane tɛnkuu. Ngiil púee, Juuda yab tinjandi dɛn bi fōyee kpaanyɔkɔ dee.

⁵Nwìh nyalanɔki púee, bi-tinjandi kpaanyɔkɔ kí Nyaam mɔɔl ki cáa sã Jɔɔdan buɛɛ nín kúntí puee. Ngan púee, kikpaanyɔkɔ kí Nyaam mɔɔl laakin náán nì dilimbilee ki cáa sã Jɔɔdan buɛɛ nín kúntí puee.

⁶Ki yóòh niinee ki nín jóh Beeti-Oogila tɛnki, ki dī Beeti-Arabaa ngan pú ki tin sã laakin bi yí yí Rubeen jipɔɔn Bookan taŋkpalee.

⁷Kikpaanyɔkɔ yóòh niinee ní ki dūu dī Akɔɔr tantakalin ki tin bàh Deebiir tɛnki. Ki pól ngan pú ki nín cá Geeliilɔti tɛnki kin bí Adumiim gbantaŋki nimbiinee watil pú, mbun nín dō puee ngiil pú. Ki nìkì ki nín cá Eeni-Seemeesi buɛɛ pú ní ki tin bàh Eeni-Roogeel.

⁸Niinee ní kikpaanyɔkɔ fātì nín jóh Been-Kiinoom tantakal pú, Jeebusi yab tɛnki kin bi gíti yí yí Jeerusaleem tɛnkee caŋin. Niinee ní ki nín jóh dijool dɛn bí Kiinoom tantakal nimbiin nwìh jeetilaŋki pú, nì Reefayim gbantaŋki kúntilaŋki ngan púee yilpu.

⁹Kikpaanyɔkɔ yíki dijool yilpuee ní ki sɛnti Neefitoowa nyimbuliɛn watil pú ní ki nín nìkì Eefrɔn jool timmu pu, ki pól ki nín cá Baala tɛnki kin bi gíti yí yí Kiiriyati-Yeeyariim tɛnkee watil pú.

¹⁰Kikpaanyɔkɔ yóòh Baala tɛnkee ní ki pól nwìh jeetilaŋki pú ki nín cá Seeyiir jool watil pú, ki kpākañ Yaariim jool dɛn bi gíti yí yí Keesalɔn joolee ngan pú, ki nín sɛnti Beeti-Seemeesi tɛnkin ki cūti pūnti Tiimina tɛnki.

¹¹Ki yóòh niinee ní ki cáa bàh Eekrɔn tɛnki caŋin ngan pú, ní ki pól ki nín cá Siikaroon tɛnki watil pú, ki nín nìkì Baala jool nì Yabineeyeel tɛnki watil pú ní ki tin cáa sã Meediiteerane tɛnkuu.

¹²Nwìh jeetilaŋki púee, Meediiteerane tɛnkuu di nín sá kikpaanyɔkɔ. Ditinjandi dɛn bi tī Juuda naakookun yab bi yākatì ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee kpaanyɔmmu dee.

¹³Yeefunee jipɔɔn Kaleeb mun nín fō kitɛn Juuda yab tinjandi poon ki nóó nì ti-Dindaan nín nèn tükū Joosuwa yí u gá puee. Bi nèn tī-u Kiiriyati-Ariba tɛnki kin nèn sá Anaaki yab tɛnki bi kín ki yí dín pu nee yí Eebrɔn tɛnkee ní. Arba di nèn sá Anaaki baa.

¹⁴Kaleeb nèn jìñ Anaaki jipɔmbi taatil bin nèn bí niinee naantiibi. U-jipɔmbi gbanti yìṅṅi di nèn sá Seesayi nì Akiimaani nì Talimayi.

¹⁵Boonee ní u nìkì ki cùtìi jáń nì Deebiir tiṅki kin bi nèn yî dooooyee yii Kiiriyati-Seefeer tiṅkee yab.

¹⁶Niin ní Kaleeb bí yii: «Un di yaa ḡún ki jáń nì Kiiriyati-Seefeer yab ki fōō bi-tiṅkee, m làá dū m-bisal Akisa kí tī udaan ú cáá.»

¹⁷Ní Kaleeb nabiki Keenaasi jipɔɔn Ootiniyeel ḡún ki jáń ki fōō kitiṅ gbanti. Di sá ní Kaleeb dū u-bisal Akisa ki tī-u u cáá.

¹⁸Akisa bàñ u-cal ceeyee ní ki sāl-u ú bàlifi u-baa ú tī-u tikpaatan. Boonee ní u kpákati u-manḡi pu ní u-baa Kaleeb bālifi-u yii: «A là ba ní?»

¹⁹Ní u kii yii: «M là kí mèè-si tiba ní. Di sá yii a tī-mi ntimu Neegeeb teekun ní, an puee á tī-mi anyimbɔbil mun!» Ní Kaleeb tī-u anyimbɔbil ḡin bí yilpu puee nì ḡin bí taapu puee.

²⁰Ditinjandi din bi nèn tī Juuda naakookun yab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee sò.

²¹Kunaakoou gbanti tinjandi poonee, ntimu mun kúnti ḡiil pú, Eedoom tiṅki kpaanyɔkɔ watil púee di sá Yabiseel nì Eedeer nì Yaguur,

²²nì Kiina nì Diimoona nì Adaada,

²³nì Keedeesi nì Asɔɔr nì Yitinan,

²⁴nì Siifi nì Teeleem nì Beeyalooti,

²⁵nì Asɔɔr-Adaata nì Keeriyooti-Eesirɔn tiṅki kin bi ḡíti yî yii Asɔɔr tiṅkee,

²⁶nì Amaam nì Seema nì Moolada,

²⁷nì Asaar-Gada nì Eesmɔn nì Beeti-Peeleeti,

²⁸nì Asaar-Suwaal nì Beerseeba tiṅki nì ki-timbilimmu kɔkɔ,

²⁹nì Baala nì Iyiim nì Eeseem,

³⁰nì Eeltoolaadi nì Keesiil nì Orima,

³¹nì Siikilaagi nì Madimana nì Sansaana,

³²nì Leebawɔti nì Siiliim nì Ayiin nì Riimɔn. Ntimu gbanti nèn kpáfi mmunḡu nì muwa ní, mu nì mu-timbilimmu.

³³Ntimu mun bí Seefeelaa paal puee di sá Eesitawool nì Sooreeya nì Aseena,

³⁴nì Sanoowa nì Eeni-Ganiim nì Tapuuwa nì Eeniyam,

³⁵nì Yaarmuti nì Adulaam nì Sookoo nì Aseeka,

- ³⁶nì Saarayiim nì Aditayiim nì Geedeera tiŋki nì ki-timbilimmu. Mu nìn kpáfi ntimu kiba kpá saalku ní, mu nì mu-timbilimmu.
- ³⁷Ntimu mun nìn kínee di sá Seenan nì Adaasa nì Miigidaal-Gaadi,
- ³⁸nì Diileeyan nì Miisipee nì Yɔkiteel,
- ³⁹nì Lakiisi ní Bɔsikaati nì Eeglɔn,
- ⁴⁰nì Kaboon nì Lakimaasi nì Kiitiliisi,
- ⁴¹nì Geedeerooti nì Beeti-Daagɔn nì Naama nì Makeeda. Mu nìn kpáfi ntimu saalku nì kiba ní, mu nì mu-timbilimmu.
- ⁴²Ntimu mubɔ mun di sá Liibina nì Eeteer nì Asan,
- ⁴³nì Yiifita nì Asina nì Neesiib,
- ⁴⁴nì Keeyiila nì Akisiib nì Mareesa. Mu mun nìn kpáfi ntimu muwa ní, mu nì mu-timbilimmu.
- ⁴⁵Ntimu mun nìn gíti kútèe di sá Eekrɔn tiŋki nì ki-timbilimmu nì ntimbilimu mun bí ki-taapuee kɔkɔ,
- ⁴⁶nì Eekrɔn tiŋki ŋwiiŋ jeetilaŋki pú nì ntimu mun kɔkɔ pée pìlìŋ Asidoodi tiŋkee nì mu-timbilimmu kɔkɔ,
- ⁴⁷nì Asidoodi tiŋki nì ki-timbilimmu nì ntimbilimu mun bí ki-taapuee kɔkɔ. Kí kùti Gaasaa tiŋki nì ki-timbilimmu nì ntimbilimu mun bí ki-taapuee kɔkɔ ki tin cáa sã Eejipiti buŋŋu nì Meediiteerane tiŋkugbandi.
- ⁴⁸Ntimu mun bí dijool puee di sá Samiir nì Yatiir nì Sookoo,
- ⁴⁹nì Dana nì Kiiriyati-Sana tiŋki kin bi yî yî Deebiir tiŋkee,
- ⁵⁰nì Anaab nì Eesiteemoo nì Aniiim,
- ⁵¹nì Gooseen nì Olooni nì Giiloo. Mu nìn kpáfi ntimu saalaa nì muli ní, mu nì mu-timbilimmu.
- ⁵²Ntimu mun nìn gíti kútèe di sá Araab nì Duuma nì Eeseeyan,
- ⁵³nì Yanuum nì Beeti-Tapuuwa nì Afeeka,
- ⁵⁴nì Umita nì Kiiriyati-Ariba tiŋki kin bi gíti yî yî Eebrɔn tiŋkee, nì Siiyɔɔr. Mu nìn kpáfi ntimu muwa ní, mu nì mu-timbilimmu.
- ⁵⁵Ki kùti Maawɔn nì Kaarmeel nì Siifi nì Yuuta,
- ⁵⁶nì Jisirayeel nì Yɔkideeyam nì Sanoowa,
- ⁵⁷nì Kaayiin nì Giibeeya nì Tiimina. Mu nìn kpáfi ntimu saalaa ní, mu nì mu-timbilimmu.

⁵⁸Ntimu mun nìn gítì kútèe di sá Aluuli nì Beeti-Suur nì Geedɔɔr,

⁵⁹nì Maarati nì Beeti-Anooti nì Eelteekooni. Mu nìn kpáfi ntimu muluu ní, mu nì mu-timbilimmu,

⁶⁰ní ki kútì Kiiriyati-Baal tiŋki kin bi gítì yî yî Kiiriyati-Yeeyariim tiŋkee nì Arabaa tiŋki. Mún nìn sá ntimu muli ní, mu nì mu-timbilimmu.

⁶¹Ntimu mun nìn bí kuteeunee di sá Beeti-Arabaa nì Miidiini nì Seekaka,

⁶²nì Niibisan nì Iir-Ameela nì Eeni-Geedii. Mu nìn kpáfi ntimu muluu ní, mu nì mu-timbilimmu.

⁶³Ama Juuda yab kaa nìn ɣún ki jîñ Jeebusi yab bin nìn kóò Jeerusaleem tiŋkinee ki fōò bi-tiŋki. An pu ní dín pu nee Jeebusi yab dáá gbíntii kóò Jeerusaleem tiŋkin, Juuda naakookun yab kansikin.

Josué 16

Jooseefi naantiibi tinjandi

¹Ditinjandi din bi nìn tî Jooseefi naantiibee kpaanyɔkɔ kíl Jɔɔdan buŋɣu ní, Jeeriikoo tiŋki caɲin, ki gítì mbun ɣun pùnti Jeeriikoo tiŋki ɣwiiñ nyalaŋki pú, ki nóó kuteeu kun dɔ Jeeriikoo tiŋki kí dūú dàb dijool kí tin nyā Beeteel tiŋkinee.

²Ki yíkì Beeteel tiŋkee ní ki nìkì Luusi tiŋkin, ki cāatì ki cūti kpākañ Arkii yab tiŋki kpaanyɔkɔ ní ki tin bàñ Atarooti tiŋkin.

³Niinee ní ki sīnti ɣwiiñ jeetilaŋki pú ki nín cá Yafileeti yab tiŋki kpaanyɔkɔ pú, ki pūnti Beeti-Oorɔn taapu tiŋki nì Geeseer tiŋki ní ki tin gbēē Meediiteeranee tiŋkuu.

⁴Ditinjandi din bi nìn tî Jooseefi jipɔmbi Manasee nì Eefiraayiim naakɔtin yab bi yākatèe dee.

⁵Ditinjandi din bi nìn tî Eefiraayiim naakookun yab bi yākatì ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee sèé. Nwiiñ nyalaŋki púee, kikpaanyɔkɔ yōon Atarooti-Adaar tiŋki ki tin cáa sā Beeti-Oorɔn yilpu tiŋki.

⁶Nwiiñ jeetilaŋki púee, kikpaanyɔkɔ di sá kitin kin dɔ ki tin bàñ Miikimeetati tiŋki ɣgan púee, ki pól ki cūti Taanati-Siiloo tiŋki ɣwiiñ nyalaŋki pú, ki nìkì ki tin bàñ Yanoowa tiŋki ɣwiiñ nyalaŋki pú.

⁷Ki yōon Yanoowa tiŋki ní ki nín cá Atarooti nì Naara timmu watil pú ki tin bàñ Jeeriikoo tiŋki ní ki gbēē Jɔɔdan buŋɣu.

⁸Ki yōon Tapuuwa tiŋki ki dūu túl ɣwiiñ jeetilaŋki pú ki tin bàñ Kana buŋɣu ní ki cáa gbēē Meediiteeranee tiŋkuu. Ditinjandi din bi nìn tî Eefiraayiim naakookun yab bi yākatì ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee dee.

⁹Bi nìn dū ntimu nì mu-timbilimmu mun nìn bí Manasee naakookun yab tinjandinee ki kútì-bi.

¹⁰Baa nìn jìñ Kanaan yab bin nìn kóò Geeseer tiŋkinee. An puee bíñ dáá gbíntì kóò Eefiraayiim yab kansikin ki dāa sāa dín pu nee. Ama ní Eefiraayiim yab nìn dū-bi ki kpántì iyumbu bi kìn ki tūn atuun ñin pōōyee ki tì-bi.

Josué 17

¹Ditinjandi dín bi nìn tó kasi ki lēē ki tī Jooseefi jipɔŋkpiliu Manasee naakookun yabee sò. Bi nìn pée dū Galaadi nì Baasan ki tī Manasee jipɔŋkpiliu Makiir un sá Galaadi baayee, kun puee u nìn sá ubaatandaan.

²Manasee naantiibi bin kíñee mun nìn fōō bi-tinjandi ki yākatì ki nóó nì bi nín nìn pēē pēē mmaal puee. Bíñ di sá Abiyeeseer naantiibi nì Eeleeki naantiibi nì Asiriyeel naantiibi nì Siikeem naantiibi nì Efeer naantiibi nì Seemiida naantiibi. Bin sá Jooseefi jipɔŋ Manasee naantiibi poon bininjabee dee, bi-kɔkɔ nì bi-dicaŋɔ.

³Seeloofaadi nìn sá Efeer jipɔŋ, ní Efeer sá Galaadi jipɔŋ, ní Galaadi sá Makiir jipɔŋ, ní Makiir sá Manasee jipɔŋ. Seeloofaadi kaa nìn māl mbininjabiyaamu, ama nnimpubiyaamu ŋma ní u nìn māl. Mu-yiŋɔ di nìn sá Maala nì Nɔɔwa nì ɔgila nì Miilka nì Tiirsa.

⁴Seeloofaadi bisalib gbanti nìn cūtì ká usaraaŋakpil Eeleeyasaar nì Nuuni jipɔŋ Joosuwa nì Isirayeel yab tindaŋkpilib ní ki bí-bi yii: «Ti-Dindaan nìn tükū Mooyiisi yii ú tī ti mun ditinjandi kii bi nín tī ti-nabiyaamu bininjab puee.» Ní Joosuwa lēē ntimu ki tī-bi kii bi nín tī bi-nabiyaamu bininjab puee, ki nóó nì ti-Dindaan nín nìn sòon ki yóon puee.

⁵An puee Manasee naakookun yab nìn fōō atinjan saalaa ní, kí kūtì Galaadi nì Baasan timmu mun bíñ Jɔɔdan buŋgbandi dín bí ŋwìín nyalaŋki jaanɔu púee.

⁶Di sá yii Manasee naantiibi bin sá mbinimpubiyaamuee nìn fōō bi-tinjandi kii bi-nabiyaamu bininjab nín nìn fōō puee, ama bi nìn dū Galaadi tiŋki ki tī Manasee naantiibi bin kíñee ní.

⁷Manasee tinjandi kpaanyɔkɔ nìn kíí Aseer tiŋki ní ki tin sāa Miikimeetati tiŋki kin bí Siikeem tiŋki ŋwìín nyalaŋki púee ní, ki nìkì ŋgiil pú ki tin sāa binib bin kóò Eeni-Tapuuwa tiŋkee.

⁸Manasee yab di nìn yì Tapuuwa tiŋki, ama Eefiraayiim yab di nìn yì Tapuuwa tiŋki dijandi dín bí Manasee yab tinjandi kpaanyɔkɔee.

⁹Manasee yab tinjandi kpaanyɔkɔ yìkì niinee ní ki nín sàntì Kana buŋɔu ŋgiil pú. Ama ntimu mun nìn bí niinee sá Eefiraayiim yab timmu ní, min kamaa mu nìn bí Manasee yab tinjandinee. Manasee yab tinjandi kpaanyɔkɔ bí mbunee ŋgan pú ní, ki cáa gbēē Meediiteerane tiŋkuu.

¹⁰Eefiraayiim yab di nìn yì ngiil pú ní Manasee yab yì ngan pú ní Meediiteeranee tiŋkuu sá-bi ɣwìiŋ jeetilaŋki kpaanyɔkɔ. Manasee yab tinjandi nìn nákáŋ Aseer yab tinjandi ngan pú ní ki nákáŋ Isakaar yab tinjandi ɣwìiŋ nyalan̄ki pú.

¹¹Isakaar yab nì Aseer yab tinjan̄ŋi poonee, Manasee yab di nìn gítì yì Beeti-Seeyan tiŋki nì ki-timbilimmu, nì Yeebileeyam tiŋki nì ki-timbilimmu, nì binib bin kóò Dɔɔr nì Eeni-Dɔɔr timmúee nì mu-timbilimmu, nì Taanaki nì Meegiidoo yab timmu nì mu-timbilimmu. Kitintataatii di sá Dɔɔr tiŋki.

¹²Ama ní Manasee naantiibi kaa ɣún ki jìŋ ntimu gbanti nib ki nyántì, di sá yìi Kanaan yab di yóòŋ yìi bíŋ kpá ki làá yìkì ntimu gbanti pu.

¹³Isirayeel yab nín dāa pɔ́kìŋ Kanaan yabee ní bi dū-bi ki kāaŋ bi-tapu ní ki yāntì bi kíŋ ki tūŋ-bi atuun kii iyumbúee. Ama baa nìn jìŋ-bi kitin̄ee pu.

¹⁴Jooseefi naantiibi sòoŋ nì Joosuwa ní ki bí-u yìi: «Ba pu ní a tī-ti ditinjandi dibaba ja, timbi bin ti-Dindaan bíiŋ ti-boon ti bütì tiŋan pu ki wīkí tikpil nee?»

¹⁵Ní Joosuwa kí-bi yìi: «Ni yaa wīkí tikpil ní Eefiraayiim joon̄ŋi kaa bàŋ ní kàlee, ní cù Peeriisi yab nì Reefa yab bamban̄kun kí ɣàtì kí kàl.»

¹⁶Ní Jooseefi naantiibi fātì bí-u yìi: «Tiŋman, dijooll tiŋki nee kaa làá lafun bà-ti. Kí kūtèe, Kanaan yab bin kóò kitiŋ kin tēēnee cáá tikúti janjatɔ́rkub ní, ki kpáaŋ Beeti-Seeyan tiŋki nì ki-timbilimmu yab, nì Jisirayeel tantakalin yab kɔkɔ.»

¹⁷Niinee ní Joosuwa bí Jooseefi naantiibi, an dākà yìi Eefiraayiim nì Manasee naakɔtin yab yìi: «Ni lafun wīkí tikpil ní ki cáá mpon̄ tiŋan pu, naa làá fōo ditinjandi dibaba ja.

¹⁸Nimbi di làá nīn yì dijooll pu tiŋki, nì min ní kì sá kubamban̄guee. Ní ɣàtì kí ɣāŋkì ki-kɔkɔ kí nīn kíŋ ki yì. Ni làá ɣmā kí jà Kanaan yab, báa nì bi nín cáá tikúti janjatɔ́rkub ki cáá mpon̄kpaan nee!»

Josué 18

Joosuwa yākatì ntimu ki tī tinaakɔti tin kíŋee

¹Isirayeel yab nìn jáŋ ki fōo kitiŋ kɔkɔ. Niinee ní bi kóoŋ ki kpáfì Siiloo tiŋkin, ní ki dū dikpafindi tantiu ki cóoŋ niin.

²Ama Isirayeel yab kansikinee, an nìn kíŋ tinaakɔti tiluli yab bin baa láá yākatì kitiŋ ki lēē bíŋ tinjan̄ŋi ki tī-bee.

³Niinee ní Joosuwa bí Isirayeel yab yìi: «Ni làá kàl kí cītí kí tin sāa ɣyunti ɣulɔŋu ní kí cùú fōo kitiŋ kin ti-Dindaan, ni-naanjab Nimbotiu dūu tī-nee ní?

⁴Ní lēēmaan kunaakoou kamaa poon binib bita bita. M làá dū-bi kí tō bí cùú yìiŋ kitiŋ kɔkɔ pu, kí ɣmà bi-naakɔti tinjan̄ŋi nín sá púee, ní kí fātì gítìŋ kí tükù-mi.

⁵Bi làá cúú-kì kí yàkatī miluli pu ní. Juuda yab làá gbíntí bi-tinjandi pu ngiil pú, ní Jooseefi yab ní gbíntí bi-yal pu ngan pú.

⁶Ní ñmàmaan atinjan alulee nín bí puee kí cáañ-mi. Man làá tō kasi ti-Dindaan ti-Nimbōtiu nimbiin, kí lēē kunaakoou kamaa tinjandi kí tīi-ku.

⁷Ama Leefii yab bín kaa cáá ditinjandi ki làá fōō nimbi kansikin. Bín fakal di sá bí nín sá ti-Dindaan saraañaliibi. An yaa kín Gaadi yab nì Rubeen yab nì Manasee naakookun yab dijandi dibee, bín gítí dáá fōō bi-fakal Jōōdan buññu lapu jaññu, ñwìíñ nyalan̄ki pú. Ti-Dindaan tōntōnliu Mooyiisi di nín tīi bín bi-fakal gbanti niin.»

⁸Ní binib bin bi lēēyee lafun yíkì ki nín cá. Kí wàatī bí búntí kí cùú ñmà kitiñ nín bí puee ní Joosuwa bí-bi yii: «Nín cámaan kí cùú yìíñ kitiñ kòkò pu. Ní kpèè kì nín bí puee tiñan kí fātī gítíñ kí tükù-mi. M làá tō kasi ti-Dindaan nimbiin Siiloo tiñkin doo, kí yàkatī-kì kí tīi kunaakoou kamaa ku-tinjandi.»

⁹Ní binibee nín cá ki cūti yìíñ kitiñee kòkò pu. Bi nín ñmāñ atinjan alulee nín bí puee nì ñi-timmu. Mìn boonee ní bi fātī nín gítíñ Joosuwa cee Siiloo naapaal pu.

¹⁰Joosuwa nín tó kasi Siiloo naapaalin niin ti-Dindaan nimbiin, ní ki yàkatī kitiñ ki tīi Isirayeel yab. U nín tīi kunaakoou kamaa ku-tinjandi.

Beenjameen naakookun yab tinjandi

¹¹Bi nín nín tó kasee, an nín péé ki lēē Beenjameen naakookun yab tinjandi ní ki tīi-bi. Bi-tinjandi gbanti nín sáká Juuda naakookun yab nì Jooseefi naakookun yab tinjan̄ki kansikin ní.

¹²Ngan púee, bi-kpaanyòkò nín kí Jōōdan buññu ní, ki dūu dī Jeeriikoo tiñki ngan pú, ki kpākañ dijool ñwìíñ jeetilañki pú, ki tin cáa gbēēñ Beeti-Aween teeku.

¹³Kikpaanyòkò nín yíkì niinee ní ki dūu kpākañ Luusi tiñki kin bi gítí yī yī Beeteel tiñkee ngiil pú, ní ki nín sītī Atarooti-Adaar tiñki watil pú ki bàñ dijool din bí Beeti-Oorōn tiñkinee ngiil pú.

¹⁴Niinee ní kikpaanyòkò nín dūu pól ki mātī ñwìíñ jeetilañki pú, dijool din bí Beeti-Oorōn tiñki nyòkòpuee ngiil pú ní ki cáa gbēēñ Kiiriyati-Baal áá Kiiriyati-Yeeyariim tiñki kin sá Juuda yab tiñkee. Ñwìíñ jeetilañki púee, kikpaanyòkò dee.

¹⁵Ngil púee, kikpaanyòkò nín kí doooo Kiiriyati-Yeeyariim nín kúntí puee ní, ki nìkī Nyaam mōol watil pú ki tin cáa gbēēñ Neefitoowa nyimbuliñu.

¹⁶Kikpaanyòkò tí yōōñ niinee ní ki nín sītī dijool kúntilañki laakin bítiñ Been-Inōm tantakalee, Reefa yab tantakal poon ki cá ngiil pú. Ki nín nóó Inoom tantakal gbantee ki dūu dī Jeebusi yab tiñki ngiil pú, ki tin cáa gbēēñ Eeni-Roogeel tiñki.

¹⁷Kikpaanyɔkɔ nɛn yɛkɛ niinee nɛ ki pɔl ɛgan pɔ ki nɛn cɛ Eeni-Seemeesi tɛnki pɔ, ki nɛkɛ Geeliilɔti tɛnki kin bɛ Adumiim gbantaŋki nyɔkɔpuee nɛ ki nɛn sɛntɛ laakin bi yɛn yɛi Rubeen Jipɔɔn Boowan taŋkpalee watil pɔ.

¹⁸Ki nɛn yɔɔn niinee nɛ ki kpɛkaŋ kigbantaŋ kin bɛ Beeti-Arabaa tɛnki nyɔkɔpuee ɛgan pɔ, nɛ ki nɛn nɛkɛ Arabaa tantakalin.

¹⁹Niinee nɛ ki nɛn dɔu dɛ Beeti-Oogila tɛnki ɛgan pɔ ki cɛa gbɛɛn Nyaam mɔɔl nɛn kɛfɛ pu ɛgan pɔuee, an dɛkɛ yɛi Jɔɔdan buŋɔ kɛntilaŋki ɛgiil pɔ. ɛgan pɔ kpaanyɔkɔ nɛn nɛn sɛ puee dee.

²⁰Jɔɔdan buŋɔ di nɛn sɛ kikpaanyɔkɔ ɛwɛiɛ nyalaŋki jaɛɛɛ pɔ. Beenjameen yab tinjandi dɛn bi yɛkatɛ ki tɛi-bee nɛ di-kpaanyɔkɔ nɛn nɛn sɛ puee dee, ki nɔɔ nɛ bi nɛn pɛɛ pɛɛ mmaal puee.

²¹Beenjameen naakookun yab gbanti timmu mun bi nɛn fɔɔ ki nɔɔ nɛ bi nɛn nɛn pɛɛ pɛɛ mmaal puee di nɛn sɛ Jeeriikoo nɛ Beeti-Oogila nɛ Eemeeki-Keesiisi,

²²nɛ Beeti-Arabaa nɛ Seemarayiim nɛ Beeteel,

²³nɛ Awiim nɛ Paara nɛ Oofiraa,

²⁴nɛ Keefaar-Amɔna nɛ Oofinii nɛ Geeba. Mu nɛn kpɛfɛ ntimu saalaa nɛ muli nɛ, mu nɛ mu-timbilimmu.

²⁵Bi-timmu di nɛn gɛti sɛ Gabawɔn nɛ Raama nɛ Beerooti,

²⁶nɛ Miisipee nɛ Keefiira nɛ Moosa,

²⁷nɛ Reekeem nɛ Yiirpeel nɛ Tareeyala,

²⁸nɛ Seera nɛ Eeleefi nɛ Jeebusi ɛɛ Jeerusaleem tɛnki nɛ Giibeeyaati nɛ Kiiriyati. Mu mun nɛn kpɛfɛ ntimu kiba kpɛ saalku nɛ, mun nɛ mu-timbilimmu. Beenjameen yab tinjandi dɛn bi nɛn tɛi-bi bi yɛkatɛ ki nɔɔ nɛ bi nɛn pɛɛ pɛɛ mmaal puee dee.

Josué 19

Simeeyɔn naakookun yab tinjandi

¹Bi nɛn nɛn tɔ kasi nliliitiimee, an nɛn lɛɛ Simeeyɔn naakookun yab tinjandi nɛ ki tɛi-bi ki nɔɔ nɛ bi nɛn nɛn pɛɛ pɛɛ mmaal puee. Bi-tinjandi gbanti nɛn sɛkɛ Juuda naakookun yab timmu kansikin nɛ.

²Simeeyɔn naakookun yab gbanti timmu di nɛn sɛ Beerseeba nɛ Seeba nɛ Moolada,

³nɛ Asaar-Suwaal nɛ Baala nɛ Eeseem,

⁴nɛ Eeltoolaadi nɛ Beetuul nɛ Orima,

⁵nɛ Siikilaagi nɛ Beeti-Markabooti nɛ Asaar-Suusa,

⁶nì Beeti-Leebawɔti nì Seeruyeen. Mu nìn nyáń ntimu saalaa nì muta ní, mu nì mu-timbilimmu.

⁷Bi-timmu di nìn gíti sá Ayiin nì Riimɔn nì Eeteer nì Asaar. Mu nìn kpáfi ntimu munaa ní, mu nì mu-timbilimmu.

⁸Kí yòon ntimbilimu mun mǎntì tú-muee kɔkɔ, kí tin cáá bà Balaati-Beer áa Ramati-Neegeeb tɛkee, Simeeyɔn naakookun yab di nìn yì kɔkɔ, ki nóó nì bi nín nìn pēē pēē mmaal puee.

⁹Juuda naakookun yab tinjandi ní bi nìn gíi ki tī Simeeyɔn naakookun yab. Di sá yii bi nín nìn ɲmǎntì ditinjandi dín ki tī Juuda naakookun yabee nìn wīikí tikpil ki jítìh-bi, an pu ní bi nìn gíi ki bātì ki dūu tī Simeeyɔn naakookun yab.

Sabulɔn naakookun yab tinjandi

¹⁰Bi nín nìn tó kasi ntataatiimee, an nìn lēē Sabulɔn naakookun yab tinjandi ní ki tī-bi ki nóó nì bi nín nìn pēē pēē mmaal puee. Bi-tinjandi kpaanyɔkɔ nìn gbēēh Sariidi tɛki ní.

¹¹Ki yòon niinee ní ki nín jóm ɲwìín jeetilaŋki pú ki tin sǎa Mareeyala tɛki nì Deebaseeti tɛki nì mbun ɲun jítì Yɔkineeyam tɛki nyɔkɔpuee.

¹²Ki yòon Sariidi tɛki ɲwìín nyalaŋki púee ní ki dūu pól ki cūti Kiisiloti-Tabɔɔr tɛki kpaanyɔkɔ, ki dūu dī Dabeerati tɛki ní ki nín jóm Yafiya tɛkin.

¹³Niinee ní ki nìkì ki nín cá ɲwìín nyalaŋki pú, Gaati-Efeer nì Ita-Kasiin timmu watil pú ki tin nyáń Riimɔn tɛki pu, ní ki pól ki nín cá Neeya tɛki watil pú.

¹⁴Kikpaanyɔkɔ mǎntì Neeya tɛki ɲgan pú ní ki tin bàñ Yiifita-Eel tantakalin.

¹⁵Ditinjandi gbanti timmu di nìn sá Kataati nì Naalal nì Simroon nì Yideeyala nì Beetileem. Mu nìn nyáń ntimu saalaa nì muli ní, mu nì mu-timbilimmu.

¹⁶Sabulɔn naakookun yab timmu nì mu-timbilimmu mun bi nìn tī-bi bi yākatì ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee dee.

Isakaar naakookun yab tinjandi

¹⁷Bi nín nìn tó kasi nnanaatiimee, an nìn lēē Isakaar naakookun yab tinjandi ki tī-bi ki nóó nì bi nín nìn pēē pēē mmaal puee.

¹⁸Ntimu mun nìn bí bi-tinjandi poonee di sá Jisirayeel nì Keesulooti nì Suneem,

¹⁹nì Afarayiim nì Siiyoon nì Anaarati,

²⁰nì Rabiiti nì Kiisiyɔn nì Eebeesi,

²¹nì Reemeeti nì Eeni-Ganiim nì Eeni-Ada nì Beeti-Paseesi.

²²Bi-tinjandi gbanti poon ní Tabɔɔr nì Saasiim nì Beeti-Seemeesi timmu mun nìn gíti bí. Bi-kpaanyɔkɔ nìn sá Jɔɔdan buɲɲu ní. Mu nìn nyáń ntimu saalku nì kiba ní, mu nì mu-timbilimmu.

²³Isakaar naakookun yab timmu nì mu-timbilimmu mun bi nìn tī-bi bi yākatì ki nóó nì bi nín nìn pēē pēē mmaal puee dee.

Aseer naakookun yab tinjandi

²⁴Bi nín nìn tó kasi ŋmooŋmootiimee, an nìn lēē Aseer naakookun yab tinjandi ní ki tī-bi ki nóó nì bi nín nìn pēē pēē mmaal puee.

²⁵Ntimu mun nìn bí bi-tinjandi poonee di nìn sá Eelkaati nì Alii nì Beeteen nì Akisaafi,

²⁶nì Alameeleeki nì Amaadi nì Miiseeyaal ki tin cá sã Kaarmeel jool ŋwiiŋ jeetilaŋki pú, nì Siikɔɔr-Liibinati tiŋki.

²⁷Ŋwiiŋ nyalaŋki púee, kikpaanyɔkɔ nìn dūu túl Beeti-Daagɔn tiŋki watil pú ní ki tin sã Sabulɔn naakookun yab tinjandi kpaanyɔkɔ nì Yiifita-Eel tantakal. Niinee ní kì nìkì ŋgan pú ki tin sã Beeteemeeki nì Neeyeel. Kì yíkì niinee ní ki nín cá Kabuul,

²⁸nì Abidɔn nì Reewoob nì Amoon nì Kana ní ki tin sã Siidɔn, kitiŋkpaanŋi.

²⁹Niinee ní kikpaanyɔkɔ fātìi pól ki cūtìi jítì Raama tiŋki ki nín cá Tiir, kitiŋ kin bi mán digundi ki mántìi túee, ní ki nìkì ki nín cá Oosa tiŋki watil pú ki tin sã Meediiteerane tiŋkuu. Kì nìn dūu dī Maaleeb tiŋki nì Akisiib tiŋki,

³⁰nì Uma nì Afeeki nì Reewoob timmu. Mu nìn nyáŋ ntimu mmuŋku nì muli ní, mu nì mu-timbilimmu.

³¹Aseer naakookun yab timmu nì mu-timbilimmu mun bi nìn tī-bi bi yākatì ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee dee.

Neefitalii naakookun yab tinjandi

³²Bi nín nìn tó kasi nluluutiimee, an nìn lēē Neefitalii naakookun yab tinjandi ní ki tī-bi ki nóó nì bi nín nìn pēē pēē mmaal puee.

³³Bi-kpaanyɔkɔ nìn kí Eeleefi tiŋki ní, ki yōon seeni subu bun yú Saananiim tiŋkinee ki nín cá Adamii-Neekeeb nì Yabineeyeel timmu ki bàŋ Lakuum tiŋki, ní ki tin sã Jɔɔdan buŋu.

³⁴Ŋwiiŋ jeetilaŋki púee, kì nìn fātìi dūu dī Asinɔti-Tabɔɔr tiŋki watil pú, ki cāatì ki nín cá Ukooki tiŋki watil pú. Kì nìn gūū Sabulɔn yab kpaanyɔkɔ ŋgan pú, ní ki gūū Aseer yab kpaanyɔkɔ ŋwiiŋ jeetilaŋki pú, Yeewuuda tiŋkin. Ŋwiiŋ nyalaŋki púee, Jɔɔdan buŋu di nìn sá kikpaanyɔkɔ.

³⁵Ntimu mun bi nìn mán agun ki mántìi túee di sá Siidiim nì Seer nì Amaati nì Rakaati nì Kiineereeti,

³⁶nì Adama nì Raama nì Asɔɔr,

³⁷ní Keedeesi nì Eedreeyii nì Eeni-Asɔɔr,

³⁸nì Yirɔn nì Miigidaal-Eel nì Ooreem nì Beeti-Anaati nì Beeti-Seemeesi. Mu nìn nyáń ntimu kiba kpá mmun̄ku ní, mu nì mu-timbilimmu.

³⁹Neefitalii naakookun yab timmu nì mu-timbilimmu mun bi nìn tī-bi bi yākatì ki nóó nì bi nín nìn pēē pēē mmaal puee dee.

Daani naakookun yab tinjandi

⁴⁰Bi nín nìn tó kasi nluluútiimee, an nìn lēē Daani naakookun yab tinjandi ní ki tī-bi ki nóó nì bi nín nìn pēē pēē mmaal puee.

⁴¹Ntimu mun nìn bí bi-tinjandi poonee di nìn sá Sooreeya nì Eesitawool nì Iir-Seemeesi,

⁴²nì Saalabiin nì Ayalɔn nì Yiitila,

⁴³nì Eelɔn nì Tiimina nì Eekrɔn,

⁴⁴nì Eelteekkee nì Giibeetɔn nì Balaati,

⁴⁵nì Yeewuudi nì Beenee-Beeraki nì Gaati-Riimɔn,

⁴⁶nì Yaarkɔn bun̄ɔ nì Raakɔn, ní kí kūtì kitiŋ kin dō Yaafoo tiŋki nyɔkɔpuee kɔkɔ.

⁴⁷Ama Daani naakookun yab nìn fá bi-tinjandi ní ki cūtì jáń nì Leeseem tiŋki yab. Bi nìn jáń ki fōō bi-tiŋki ki kūū bi-kɔkɔ ní ki kāl bi-tiŋki pu. Bi nìn pú kitiŋ gbanti diyindi yii Daani kii bi nín nìn yī bi-naanja puee.

⁴⁸Daani naakookun yab timmu nì mu-timbilimmu mun bi nìn tī-bi bi yākatì ki nóó nì bi nín nìn pēē pēē mmaal puee dee.

⁴⁹Isirayeel yab nín nìn yākatì kitiŋ ki nóó nì kunaakoou kamaa nì ku-kpaanyɔkɔ ki dóòyee, bi nìn lēē bi-tinjan̄ɔ poon ditinjandi diba ki tī Nuuni jipɔɔn Joosuwa.

⁵⁰Kii ti-Dindaan nín nìn lī puee, bi nìn tī-u kitiŋ kin u nìn bālifèe ní. Kitiŋ gbanti di nìn sá Tiiminati-Seera tiŋki kin bí Eefiraayiim jool puee. Joosuwa nìn fātì mán kitiŋ gbanti ní ki nìn kìn ki kóò niin.

⁵¹Usaraaŋakpil Eeleeyasaar nì Nuuni jipɔɔn Joosuwa nì Isirayeel yab naakɔti poon adican kpilib di nìn tó kasi ki yākatì ntimu gbanti. Siiloo tiŋkin, ti-Dindaan nimbiin, circir kɔŋkooŋɔ nyɔkɔpu ní bi nìn tó kasi gbanti. Bi nìn ɣá mín ní ki yākatì Kanaan tiŋki kɔkɔ ki dāa dóò.

Josué 20

Joosuwa lēē ntimu mun poon bi sán ki kóòyee

¹Ti-Dindaan sòon̄ nì Joosuwa ki bí-u yii:

²«Tùkù Isirayeel yab yii bí lēē ntimu mun ubɔ yaa kaa nyí ki kūū unil ú sàń kí kóee. M nìn dī Mooyiisi pu ki sòon̄ nì ntimu gbanti bɔti.

³Unil yaa kaa nyí ki kũu u-juti, ní an kaa sá mun yii u-ba nì u-làtamee, unikpɔlee n sàh kí kó ntimu gbanti kiban kí ñmátí un u kũyee nabiki kin máah kí kpò-u kí tò ipɔntoonee ñaan.

⁴Unikpɔlee n sàh kí cù ntimu gbanti kiba poon, kí sɪl kitiŋ punyɔkɔpu kí dũ tibɔti nín jítì puee kí kàah kí tũkù niin tindaŋkpilib. Bitindaŋkpilibee n fōō unikpɔlee bi-tiŋki gbanti poon, kí nyàab̃ ñkɔŋkoon kí tĩ-u u nì bi n n̄n kóò.

⁵Un bi kũyee nabiki kin máah kí kpò unikpɔlee kí tò ipɔntoonee yaa jìñ u-boonee, bí taa dũ unikpɔlee kí ñá u-ñaan. Di sá yii unikpɔlee kaa là ní ki kũu-u, kaa tí sá mun yii u ná-u.

⁶Unikpɔlee n gbintí kí n̄n bí kitiŋ gbantin kí dāá sāa nyunti ñun ní u làá dāá yūl samaa kɔkɔ nimbiin bí sòh̄n u-botee. Ú n̄n bí niin kí cáá sāa nyunti ñun ní usaraaŋakpil un bi lēe nyunti gbantee yaa láa kp̄yee. M̄n̄ boonee, unikpɔlee ñūh̄ kí fātī gítí u-dumpu, kitiŋ kin poon u sàh ki kátèe.»

⁷Di sá ní bi n̄n lēe Kadeesi tiŋki kin bí Galiilee tiŋkin Neefitalii jool puee, n̄ Siikeem tiŋki kin bí Eefiraayiim jool puee, n̄ Kiiriyati-Ariba tiŋki kin bi gítí yīl yii Eebrɔn tiŋki k̄i bí Juuda jool puee.

⁸Jɔɔdan buŋgbandi lapu pu yal Jeeriikoo tiŋki ñw̄l̄n̄ nyalaŋki p̄uee, bi n̄n lēe Beeseer tiŋki kin bí kuteeunee Rubeen yab tiŋki kin tēeñee poon, ki n̄n lēe Ramooti tiŋki kin bí Galaadi tiŋkinee Gaadi yab timmu poon, ní ki lēe Goolan tiŋki kin bí Baasan tiŋkinee Manasee yab timmu poon.

⁹Ntimu mun bi n̄n lēe ki yóh̄n Isirayeel yab kɔkɔ n̄ binicambi bin kóò bi-kansikinee, un yaa kaa nyí ki kũu u-jutee n sàh kí kóee dee. Mimmee unikpɔlee ñūh̄ kí ñmátí un u kũyee nabiki kin máah kí kpò-u kí tò ipɔntoonee ñaan, kí n̄n cí nyunti ñun ní u làá dāá yūl samaa nimbiin bí sòh̄n u-botee.

Josué 21

Leefii naakookun yab timmu

(Kpèè 1 Kroo 6.39-66)

¹Boonee ní Leefii naakookun yab dicaŋŋi kpilib cūtì ki ká usaraaŋakpil Eeleyasaar n̄ Nuuni jipɔɔn Joosuwa n̄ Isirayeel naakɔti tin kíñee yab dicaŋŋi kpilib

²Siiloo, Kanaan tiŋkin. Bi n̄n bí-bi yii: «Ti-Dindaan n̄n dī Mooyiisi pu ki tũkũ-ni yii ní tĩ-ti ntimu tí n̄n kóò, ní kí tĩ-ti ntimu gbanti kpaanceetii tí n̄n kpàá ti-waŋkuti.»

³Di sá ní Isirayeel yab n̄n lēe bi-timmu mun bi tĩ-bi bí yàkatēe mubɔ, ki kpáah̄ mu-kpaanceetii kɔkɔ ki dũu tĩ Leefii naakookun yab, kii ti-Dindaan nín n̄n tũkũ-bi yii bí ñá puee.

⁴Bi nín nín tó kasee, Leefii naakookun yab bin sá Keeyaati maaliḡunee di nín péé ki fōō bi-timmu. Keeyaati yab gbanti kansikinee, bin nín sá usaraaḡakpil Aarḡon maaliḡunee ní bi nín tó kasi ki lēē ntimu saalaa nì muta ki tī. Ntimu gbantee, bi nín lēē-mu Juuda nì Simeeyḡon nì Beenjameen naakḡti yab timmu poon ní.

⁵Bi nín tó kasi ní ki lēē ntimu saalaa ki tī Keeyaati naantiibi bin kíḡee. Bi nín lēē ntimu gbanti Eefiraayim nì Daani naakḡti nì Manasee naakooku dijandi diba yab timmu poon ní.

⁶Bi nín tí tó kasi ki lēē ntimu saalaa nì muta ki tī Geersḡon naantiibi, Isakaar nì Aseer nì Neefitalii naakḡti nì Manasee naakookun yab dijandi din bí Baasan tiḡkinee yab timmu poon ní.

⁷Bi nín tó kasi ki lēē ntimu saalaa nì muli ki tī Meerarii naantiibi. Bi nín lēē ntimu gbanti Rubeen nì Gaadi nì Sabulḡon naakḡtin yab timmu poon ní.

⁸Isirayeel yab nín tó kasi ní ki lēē ntimu gbanti nì mu-kpaanceetii kḡkḡ ki tī Leefii yab, kii ti-Dindaan nín nín dī Mooyiisi pu ki tī-bi mara puee.

⁹Juuda nì Simeeyḡon naakḡtin yab timmu mun bi nín lēē ki tī Leefii naakookun yabee sò.

¹⁰Aarḡon naantiibi Leefii naakookun yab bin sá Keeyaati maaliḡunee di làá nín yì ntimu gbanti, di sá yii bín ní bi nín péé ki tó kasi ki lēē ntimu ki tī.

¹¹Bi nín tī-bi Kiiriyati-Ariba tiḡki kin bi gíti yí yii Eebrḡon tiḡki kì bí Juuda jool puee, nì ki-kpaanceetii. Arba di nín sá Anaaki baa.

¹²Ama ní ki dū kitiḡ gbanti sati nì ki-timbilimmu ki tī Yeefunee jipḡḡon Kaleeb ú nín kíḡ ki yì.

¹³Usaraaḡakpil Aarḡon naantiibi ní bi nín tī Eebrḡon tiḡki kin sá ntimu mun unil yaa kaa nyí ki kūu u-juti ú sāḡ kí kóee kansikin kibee, nì ki-kpaanceetii, nì Liibina tiḡki nì ki-kpaanceetii,

¹⁴nì Yatiir tiḡki nì ki-kpaanceetii, nì Eesiteemoowa tiḡki nì ki-kpaanceetii,

¹⁵nì Oolḡon tiḡki nì ki-kpaanceetii, nì Deebiir tiḡki nì ki-kpaanceetii,

¹⁶nì Aayin tiḡki nì ki-kpaanceetii, nì Yuuta tiḡki nì ki-kpaanceetii, nì Beeti-Seemeesi tiḡki nì ki-kpaanceetii. Ntimu mun bi nín lēē Juuda nì Simeeyḡon naakḡti liitil yab timmu poonee dee. Mu nín nyáḡ ntimu muwa ní.

¹⁷Beenjameen naakookun yab timmu mun bi nín lēēyee di sá Gabawḡon tiḡki nì ki-kpaanceetii, nì Geeba tiḡki nì ki-kpaanceetii,

¹⁸nì Anatooti tiḡki nì ki-kpaanceetii, nì Almḡon tiḡki nì ki-kpaanceetii. Mún nín nyáḡ ntimu munaa ní.

¹⁹Ntimu mun bi nín tī Aarḡon naantiibi bisaraaḡaliibee nín kpáfi ntimu saalaa nì muta ní, mu nì mu-kpaanceetii.

²⁰Leefii naakookun yab poon Keeyaati naantiibi bin kíñee, bi nèn gíti tó kasi ní ki lēē Eefiraayiim naakookun yab timmu mubo ki tī bíñ.

²¹Bi nèn tī-bi Siikeem tiŋki kin nèn bí Eefiraayiim jool pu, ki sá ntimu mun unil yaa kaa nyí ki kũu u-juti ú sãh kí kóee kansikin kibee nì ki-kpaanceetii, nì Geeseer tiŋki nì ki-kpaanceetii,

²²nì Kiifisayiim tiŋki nì ki-kpaanceetii. Mu nèn nyáñ ntimu muna ní.

²³Daani naakookun yab timmu poonee, bi nèn tī-bi Eelteekē tiŋki nì ki-kpaanceetii, nì Giibeetɔn tiŋki nì ki-kpaanceetii,

²⁴nì Ayalɔn tiŋki nì ki-kpaanceetii, nì Gaati-Riimɔn tiŋki nì ki-kpaanceetii. Mu nèn nyáñ ntimu muna ní.

²⁵Manasee naakookun yab dijandi diba timmu poonee, bi nèn tī-bi Taanaki tiŋki nì ki-kpaanceetii, nì Yibileeyam tiŋki nì ki-kpaanceetii. Mu nèn nyáñ ntimu muli ní.

²⁶Ntimu mun bi nèn lēē ki tī Keeyaati naantiibi bin kíñee nèn kpáfi ntimu saalaa ní, ki kpáañ mu-kpaanceetii.

²⁷Leefii naakookun yab poon bin sá Geerson naantiibee, Manasee naakooku dijandi din kíñee timmu mubo ní bi nèn tī bíñ. Ntimu gbanti di sá Goolan tiŋki kin nèn bí Baasan tiŋkin ki sá ntimu mun unil yaa kaa nyí ki kũu u-juti ú sãh kí kóee kansikin kibee nì ki-kpaanceetii, nì Beesteera tiŋki nì ki-kpaanceetii. Mu nèn nyáñ ntimu muli ní.

²⁸Isakaar naakookun yab timmu poonee, bi nèn tī-bi Kiisiyɔn tiŋki nì ki-kpaanceetii, nì Deebeerati tiŋki nì ki-kpaanceetii,

²⁹nì Yaarmuti tiŋki nì ki-kpaanceetii, nì Eeni-Ganiim tiŋki nì ki-kpaanceetii. Mu nèn nyáñ ntimu muna ní.

³⁰Aseer naakookun yab timmu poonee, bi nèn tī-bi Miiseeyaal tiŋki nì ki-kpaanceetii, nì Abidɔn tiŋki nì ki-kpaanceetii,

³¹nì Eelkaati tiŋki nì ki-kpaanceetii, nì Reewoob tiŋki nì ki-kpaanceetii. Mu nèn nyáñ ntimu muna ní.

³²Neefitalii naakookun yab timmu poonee, bi nèn tī-bi Keedeesi tiŋki kin nèn bí Galiilee tiŋkin ki sá ntimu mun unil yaa kaa nyí ki kũu u-juti ú sãh kí kóee kansikin kibee, nì ki-kpaanceetii, nì Amɔti-Dɔɔr tiŋki nì ki-kpaanceetii, nì Kaartan tiŋki nì ki-kpaanceetii. Mu nèn nyáñ ntimu muta ní.

³³Ntimu mun bi nèn tī Geerson naantiibee dee. Mu nèn kpáfi ntimu saalaa nì muta ní, mu nì mu-kpaanceetii.

³⁴Leefii naakookun yab poon bin nín sá Meerarii naantiibee, Sabulon naakookun yab timmu mubɔ ní bi nín tī bíñ. Ntimu gbanti di sá Yókineeyam tiŋki nì ki-kpaanceetii, nì Kaarta tiŋki nì ki-kpaanceetii,

³⁵nì Diimina tiŋki nì ki-kpaanceetii, nì Naalal tiŋki nì ki-kpaanceetii. Mu nín nyáñ ntimu munaa ní.

³⁶Rubeen naakookun yab timmu poonee, bi nín tī-bi Beeseer tiŋki nì ki-kpaanceetii, nì Yaakisa tiŋki nì ki-kpaanceetii,

³⁷nì Keedeemooti tiŋki nì ki-kpaanceetii, nì Meefaati tiŋki nì ki-kpaanceetii. Mu nín nyáñ ntimu munaa ní.

³⁸Gaadi naakookun yab timmu poonee, bi nín tī-bi Ramooti tiŋki kin nín bí Galaadi tiŋkin ki sá ntimu mun unil yaa kaa nyí ki kũu u-juti ú sãñ kí kóee kansikin kibee nì ki-kpaanceetii, nì Maanayiim tiŋki nì ki-kpaanceetii,

³⁹nì Eesbon tiŋki nì ki-kpaanceetii, nì Yaseer tiŋki nì ki-kpaanceetii. Mu nín nyáñ ntimu munaa ní.

⁴⁰Leefii naakookun yab poon bin nín sá Meerarii naantiibee nín nín fōō ntimu mun kɔkɔee nín kpáfi ntimu saalaa nì muli ní.

⁴¹Leefii naakookun yab timmu mun nín bí Isirayeel yab bin kíñee timmu poonee kɔkɔ nín kpáfi ntimu imuŋku ili nì munii ní, mu nì ki-kpaanceetii.

⁴²Bi nín tī ntimu gbanti kɔkɔ nì mu-kpaanceetii ní.

⁴³Ti-Dindaan nín lafun tī Isirayeel yab kitiŋ kin u nín pūtì ki pōon kí tī bi-naanjabee kɔkɔ. Ní Isirayeel yab fōō kitiŋ gbanti ki kíñ ki yì ní ki kāl ki-poon.

⁴⁴Ti-Dindaan nín yāntì bi ká diŋuŋfil ajan kɔkɔ pu, kii u nín nín pōon bi-naanjab puee. Bi-nannanliibi báà ubɔ kaa nín ŋún ki jáñ ki pókíñ-bi, kun puee ti-Dindaan nín dū bi-nannanliibi kɔkɔ ki ŋá bi-ŋaan.

⁴⁵Ti-Dindaan nín ŋá Isirayeel yab tiŋan tin kɔkɔ u nín pōon yii u làá ŋá kí tī-bee, báà tiba kaa nín gbíntì waa ŋá.

Josué 22

Tinaakɔti tin bí ŋwiiñ nyalaŋki púee

¹Niinee ní Joosuwa yííñ Rubeen naakookun yab nì Gaadi naakookun yab nì Manasee naakookun yab diŋandi din bíñ Joordan buŋgbandi ŋwiiñ nyalaŋki púee ki kpáfi.

²U nín bí-bi yii: «Ni ŋá tin kɔkɔ ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi nín tī-ni mara yii ní ŋee, ki ŋá tin ma mun yóon-ni yii ní ŋee kɔkɔ.

³Naa dū ni-nabiyaamu ki fá abin kupaau ŋin jíti nee ki dāa dūu sãa díñ. Ni nóó ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nín yóon-ni mara puee deedee.

⁴Kɔŋkɔnnɛɛ, ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu tɪ ni-nabiyaamu diŋuŋfil din u nɛn pɔɔh-bee. Ni ŋũn kɪ kpɪ ni-dumpui, kitɪŋ kin ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi nɛn tɪ-ni Jɔɔdan buŋŋu ŋwɪɪn nyalaŋki pɹ jaanŋuee.

⁵Ama nɪ nɪn ŋɹb marab bin ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi tɪ-neɛ tiŋan. Nɪ nɪn nɛɛn ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu, kɪ nɪn cɔɔm u-saŋyi poon, kɪ nɪn tɔ u-marab, kɪ dɹ ni-ba kɪ nɔkɔn-u nɪ kɪ nɪn nɔɔ-u nɪ ni-pɔbil kɔkɔ nɪ ni-naŋki kɔkɔ».

⁶Niinee nɪ Joosuwa mɛɛ ki bɪɪn bi-pu nɪ ki pɹ-bi nsan bi fɔtɪ nɪn kɹn bi-dumpu.

⁷Mooyiisi nɛn tɪ Manaseɛ naakooku diŋandi diba yab ditinŋandi Baasan tiŋkin, nɪ Joosuwa tɪ kunaakoou gbanti jandi din kɪnɛɛ yab ditinŋandi bi-nabiyaamu kansikin, Jɔɔdan buŋgbandi ŋwɪɪn jeetilaŋki pɹ. Joosuwa nɛn pɹ-bi nsan yɪ bɪ nɪn kɹn bi-dumpu nɪ ki mɛɛ ki bɪɪn bi-pu.

⁸U nɛn bɪ-bi yɪi: «Nɪn kɹmmaan ni-dumpui kɪ kpɔɔn tigaajawan nɪ tiwaŋkuti nɪ animbil nɪ sindaariya nɪ tasa kɹti nɪ tikɹmɔntiil nɪ tiwampeenkaal tikpil tikpil. Ni nɪ ni-nabiyaamu nɪ tin yɔkatɪ ni-nannanliibi wanti tin nɪ jɔn ki fɔɔ bi-ceeyee.»

Nsaraafan ŋun bi mɔn Jɔɔdan buŋŋu caŋinee

⁹Rubeen nɪ Gaadi naakɔti nɪ Manaseɛ naakooku diŋandi dibɛɛ yab nɛn nɪn kɹn bi-dumpui. Bi nɛn yɪkɪ Isirayeel yab bin kɪnɛɛ cɛɛ, Siiloo tiŋki kin bɪ Kanaan tiŋki pooneɛ ki nɪn fɔtɪ Galaadi tiŋkin. Mooyiisi di nɛn dɹ kitɪŋ gbanti ki tɪ-bi bɪ nɪn yɪ, ki nɔɔ nɪ ti-Dindaan nɪn nɛn tɪ mara pueɛ.

¹⁰Rubeen nɪ Gaadi naakɔtin yab nɪ Manaseɛ naakooku diŋandi dibɛɛ yab nɛn bɔn kitɪŋ kin dɔ Jɔɔdan buŋŋu caŋin Kanaan tiŋki jaanŋu pɹɛɛ, nɪ ki mɔn nsaraafan ŋkpaan ŋubɔ ki yɔɔn Jɔɔdan buŋŋu caŋin niin.

¹¹Nɪ bi dɔmɪn ki tɹkɹ Isirayeel yab bin kɪnɛɛ yɪi: «Kpɛɛmaan, Rubeen nɪ Gaadi naakɔtin yab, nɪ Manaseɛ naakooku diŋandi dibɛɛ yab mɔn nsaraafan Kanaan tiŋkin, Jɔɔdan buŋŋu caŋin, timbi jandi pɹ».

¹²Isirayeel yab gbɪ mimmeɛ, nɪ samaa kɔkɔ kɔɔn ki kpɔfi Siiloo tiŋkin, ki bɔɔb dikɔndi kɪ cɹ jɔn-bi kujaa.

¹³Isirayeel yab nɛn lɛɛ usaraanɔkpil Eeleeyasaar jipɔn Piinaasi ki tɹ Rubeen nɪ Gaadi naakɔtin yab nɪ Manaseɛ naakooku diŋandi dibɛɛ yab cɛɛ Galaadi tiŋkin.

¹⁴Bi nɛn lɛɛ bikpilil saalaa ki kɹti u-pu. Kunaakoou kamaa ukpil ubɔ, nɪ ukpil kamaa sɔ u-dicaŋku poon uyidaan, ki nɔɔ nɪ Isirayeel yab nɪn nɛn pɛɛ pɛɛ mmaal pueɛ.

¹⁵Bi nɪn cɔ Rubeen nɪ Gaadi naakɔtin yab, nɪ Manaseɛ naakooku diŋandi dibɛɛ yab cɛɛ Galaadi tiŋkin. Bi bɔnɛɛ nɪ ki sɔɔn nɪ bi yɪi:

¹⁶«Ti-Dindaan samaa kɔkɔ nyɔkɔpu nɪ ti sɔɔn nɪ ni nɛɛ. Ba yintikpaandi nɪ ni yɪntɪn Isirayeel Nimbɔtiu mimmeɛ? Ba ŋɔ nɪ ni nyɔn ti-Dindaan boon dɪn ki mɔn ni-ba nsaraafan ki bɪ jɔn nɪ u mɪn?»

¹⁷Mimmee ikpiti in ti nìn ɣá Peewɔɔr tiŋkinee kaa ɣmāntàaa? Dín pu nee taa láa pān ikpiti gbanti pɔndi ki dóò, báà nì min kɔkɔ i-puee, ti-Dindaan dáál u-samaau tafal ɣkpitim puee!

¹⁸Ní dín nee, nimbi bí fàtì ni-boon ki tì ti-Dindaanaaa? Dín nee, ni yaa bí jáh ti-Dindaanee, fool boonee u-ɣuul làá dāá jēetì Isirayeel samaau kɔkɔ pu ní.

¹⁹Ni yaa ká yii kitiŋ kin bi tī-neee kaa bí circiree, ní póotiŋ ti-Dindaan tiŋki pu doo, laakin u-circir kɔŋkooŋɣu bée, kí dāān ti nì ni n nīn bí ki-pu. Ama ní taa jáh ti-Dindaan, kí taa jáh ti mun, kí mā ni-ba nsaraafan ɣubɔ kí kūtì ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu saraafanɣu pu!

²⁰Seera jipɔɔn Akan nín nìn yīntiŋ ti-Dindaan ki yūn tiwan tin kpánti u-wanteee tibee, ti-Dindaan ɣuul kaa nìn jēetì Isirayeel samaau kɔkɔ pu níi? U-baba di kaa nìn kpī u-kpitii pu!»

²¹Niinee ní Rubeen nì Gaadi naakɔtin yab nì Manasee naakooku dijandi dibee yab kí Isirayeel yab nín pēē pēē mmaal puee kpilibee yii:

²²«Ti-Dindaan di sá Unimbɔtikpaan! Tiŋman, ti-Dindaan di sá Unimbɔtikpaan ní ki nyí kun pu ti ɣá mimmee, ní ki là yii Isirayeel yab mun n bēē. An yaa sá yii ti nín ɣá puee, ti bí jáà nì ti-Dindaan āà ti yīntiŋ-uee, ú taa yàntì tí nīn gíti bí!

²³Ti yaa mán nsaraafan yii tí fàtì ti-boon kí tī ti-Dindaan, kí ɣá saraawɔkaa āà tijimpin saraau āà mpēē saraauee, ti-Dindaan u-ba n bālifi-ti!

²⁴Ama an kaa sá mín! Ibaamɔn puee, tibɔti tin ɣūn ki làá jītí fool boonee pu ní ti fāŋkì ki ɣá mín. Di sá yii fool boonee, ni-naantiibi dāa ɣūn kí bālifi ti-yab yii: <Ba di gíti bí ni nì ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu kansikin?

²⁵Ti-Dindaan yóon kikpaanyɔkɔ ti nì nimbi Rubeen nì Gaadi naantiibi kansikin, an di sá Jɔɔdan buŋɣu. An puee báà tiba kaa ti bí ni nì ti-Dindaan kansikin!> Niinee ní ni-naantiibi n dāá yàntì timbi yab n gbēēn kí taa ti nīn jáam ti-Dindaan.

²⁶An pu ní ti sòon ki yóon yii tí mā nsaraafan ɣubɔ kí yóon ti-ba, án taa nīn sá yii ti làá nīn cáa ɣáan saraawɔkaa āà bisaraafantantiibi biba.

²⁷Ama án nīn sá kudaanɣu kun làá nīn dō timbi nì nimbi kansikin, nì timbi nì nimbi naantiibi bin bí ki dòonee kansikin yii ti nìn jáam ti-Dindaan ki ɣáan bisaraawɔkaabi nì bisaraafantantiibi nì mpēē saraabi ki tì-u. Mimmee ni-naantiibi kaa dāa ɣūn kí tükù ti-yab yii tiba kaa bí bi nì ti-Dindaan kansikin.

²⁸Ní ti dākafi yii fool boon bi yaa láa bí sòon timbi nì ti-naantiibi mimmee, ti làá dāá kí yii: <Kpèèmaan, ti-Dindaan saraafanɣu nín bí puee deedee sēē. Ti-naanjab di nìn mán-ɣu. An kaa sá yii bi nìn mán-ɣu kí nīn ɣáan bisaraawɔkaabi āà bisaraafantantiibi ɣu-pu, ama ɣú nīn sá kudaanɣu ki dākà mpēē ɣun bí timbi nì nimbi kansikinee!>

²⁹Timbi kaa pée dākafi ɲwindal yii ti làá ján ti-Dindaan kí fàtī ti-boon kí tī-u dín kí mā nsaraafan kí nín ɲáań bisaraawɔkaabi nì tijimpin saraabi nì saraabi bin kínee. Taa làá ɲá saraabi nsaraafan ɲubo pu fám kí kūtī ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu saraafaɲɲu ɲun yú u-circir kɔɲkooɲɲu nyɔkɔpuee pu!»

³⁰Usaraaɲal Piinaasi nì Isirayeel yab nín pēē pēē mmaal puee kpilib bin nín céeɲ-uee nín píliɲ Rubeen nì Gaadi nì Manasee yab sòoń tibɔti tin ki dāa kátèe, ní bi-pɔbil sɔɲkì.

³¹Ní Usaraaɲakpil Eeleeyasaar jipɔɔn Piinaasi tükü Rubeen nì Gaadi nì Manasee yab yii: «Kɔɲkɔnnèe ti bée yii ti-Dindaan bí ti-kansikin, kun puee ni nín ɲá puee kaa sá yii ni jáń nì u. Mimmee ni fī Isirayeel yab ti-Dindaan ɲaan ki lī dee.»

³²Ní usaraaɲakpil Eeleeyasaar jipɔɔn Piinaasi nì bikpilibee yíkì Rubeen nì Gaadi nì Manasee yab cee Galaadi tiɲkin ki fàtī nín gítīn Kanaan tiɲkin Isirayeel yab cee, ní ki cáań an nín jítīn pu lapuee ki máafi-bi.

³³An bɔtee móɔkīn Isirayeel yab ní bi jáań Unimbɔti, ní kaa ti sòoń yii bi làá cù kí jáń Rubeen nì Gaadi yab kí nàań kitīn kin bi kóɔyee.

³⁴Rubeen nì Gaadi yab nín téen ki lī yii: «Nsaraafan nee sá kudaanɲu ki dàkà yii ti-Dindaan baba di sá Unimbɔti!» Niinee ní bi pú nsaraafanee diyindi yii <Kudaanɲu>.

Josué 23

Joosuwa sòoń u-bɔjoolkaati

¹Ti-Dindaan nín yāntī Isirayeel yab ká diɲuɲfil abin kupaau bi-nannanliibi bin māntī tú-bee cee. Nyunti gbantee Joosuwa nín púl ki kpántī utikpil.

²Joosuwa nín yííń Isirayeel yab kɔkɔ nì bi-tindaɲkpilib nì bi-yidambi nì bi-bɔsoonliibi nì bi-gbaɲɲmaliibi kɔkɔ ki kpáfī. U nín bí-bi yii: «Kɔɲkɔnnèe m púl tikpil.

³Nimbi ni-ba ká, ni-puee, tin kɔkɔ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu ɲá atimbun nee kɔkɔee. Di sá yii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu u-ba di jáń ki tī-ni.

⁴Ní kpèè, m tó kasi ki dū atimbun ɲin timmu m jáń ki fōɔyee ki yākatī ki tī-ni ki nóó nì ni-naakɔti. M tí dū atimbun ɲin timmu taa láá jáń ki fōo kí yòoń Joɔdan buɲɲu ɲwīń nyalan̄ki pú ki tin cáá sā Meediiteerane tiɲkuu ɲwīń jeetilan̄ki púee ki yākatī ki tī-ni.

⁵Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu u-ba di làá jà-bi kí wàatī-ni, kí yāntī bí sāń kí fá bi-timmu, ní ní fōo bi-timmu kí nín kíń ki yì, kii ún ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu u-ba nín nín pōoń-ni puee.

⁶An puee nimbi kámaan dipɔbil tiŋan, kí pɔɔn kí nɛn nóó tin tin kɔkɔ ŋmàñ ki kà Mooyiisi Marab gbɔŋkune. Ní nɛn pée nóó-tì deede, kí taa kpòotì kí cù ŋgiil púɔɔ, kí taa kpòotì kí cù ŋgan pú.

⁷Ní taa dū ni-ba kí ŋmàlì atimbun ŋin kí ká dǎá gbíntì kóò ni-kansikin nee nib poon. Ní taa pée pútí bi-waangi yiŋŋi, kí taa yííŋ ŋi-yiŋŋi kí pùtì, kí taa gbàañ ŋi-nimbiin kí jǎañ-ŋi.

⁸Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu baba ní ni máañ kí dū ni-ba kí nákáñ, kii ni nín pée ŋá pu ki dǎa sǎa dín pu nee.

⁹Ti-Dindaan jìŋ atimbun ŋin sá akpaan ki pɔɔyee nib ni-nimbiin, ní báà unil kaa ŋúŋ ki yúl ni-nimbiin ki dǎa sǎa dín pu nee.

¹⁰Ni-kansikin unibaanti nɛn ŋūñ kí jà binib kutuku ubɔ, kun puee ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu di nɛn jǎa ki tìl-ni, kii u nín nɛn pɔɔh-ni puee.

¹¹An puee ní nɛn nyíŋ ni-ba kí nɛn nééŋ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu.

¹²Ama ni yaa fǎtì ni-boon ki tī-u ní ki yaa dū ni-ba ki nákáñ atimbun ŋin kí ká dǎá bí ni-kansikin nee nib, ki cǎaɓ tɔb ní ki còom ki pótí tɔb puee,

¹³ní nɛn nyí tiŋan yii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu kaa làa ti jà atimbun gbanti kí wàatì-ni. Ŋi làa dǎa kpántí kii kutaliŋŋu àa kpaalaa ní kí tī-ni, ní kí dǎa kpántí mbambaan ŋun bi làa nɛn cǎa gbàa-nee, ní kí kpántí ikuŋkum ki sàatì ni-nimbiliŋ. An dǎa pée kúntée, ni làa dǎa wǎŋkì kitimmontii kin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu dūu tī-ni nee pu ní.

¹⁴Ní kpèè, dín pu nee man cá laakin unifo kamaa cée dee. Nimbi ni-ba ní bée nì ni-pɔbil kɔkɔ nì ni-naŋki kɔkɔ yii tiŋan tin kɔkɔ ní ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nɛn pɔɔh-nee, u ŋá ti-kɔkɔ pái ki tī-ni, báa tiba kaa kíŋ waa ŋá.

¹⁵Ama kii ni nín ká tiŋan tin kɔkɔ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu pɔɔh-nee, mɛn mbaantiim ní mbusu un u làa dūu tɔ ni-puee mun làa bàñ-ni. U làa dǎa kúntí-ni kitimmontii kin ún ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu u-ba dūu tī-ni nee pu.

¹⁶Ni yaa yíntìŋ dipoondi din u pɔɔh-nee, ki yaa cūti ki bí tòotì awaa ki gbàantí ŋi-nimbiin ki jǎaŋ-ŋee, ti-Dindaan ŋuul làa jèetí ni-pu. An kaa làa sūŋkì ní ní kpú kí céetí kitimmontii kin u tī-ni nee poon.»

Josué 24

Isirayeel yab lēē kí nɛn nóó ti-Dindaan

¹Joosuwa kpáfi Isirayeel naakɔti kɔkɔ Siikeem tiŋkin, ní ki yííŋ Isirayeel yab tindaŋkpilib nì bi-yidambi nì bi-bɔsoonliibi nì bi-gbaŋŋmaliibi ní bi-kɔkɔ dómíŋ ki kpáfi ti-Dindaan nimbiin.

²Niinee ní Joosuwa bí Isirayeel yab kɔkɔ yii: «Ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu nín lī puee sèé: <Cannaakuee ni-naanjab Abraam nì Naakɔɔr baa Teera nìn kóòñ Eefiraati mɔɔgbandi lapu jaanɔu pú ní, ní ki nìn tòotī awaa.

³Kitiɔ kin bí Eefiraati mɔɔgbandi lapu jaanɔu gbanti púee ní m nìn yōònní ni-naanja Abraam, ki nìn cáá-u ki yìiñ ki mǎntì Kanaan tiŋki kɔkɔ, ki nìn yǎntì u-maaliɔ bǔtì tiŋan, ní ki nìn tī-u Isaaki.

⁴M nìn tī Isaaki mun Jaakɔb nì Eesayuu. M nìn dū Seeyiir jool ki tī Eesayuu ú nìn yì, ama ní Jaakɔb nì u-jipɔmbi nìn sīntì Eeipiti tiŋkin.

⁵Boonee, m nìn lēē Mooyiisi nì Aarɔn ki tú, ki nìn yǎntì ditafadaaldi bàñ Eeipiti yab tiŋan bi-wunti píí nì bi-ba, ní m dāa nín nyántiñ-ni niin.

⁶M nín nìn nyánti ni-naanjab Eeipiti tiŋkin bi bāañ Tikati mɔɔl caɔinee, Eeipiti yab nìn jìñ bi-boon ki tin bāañ niin, bi nì bi-janjatɔɔkub nì bi-tanjakaliibi.

⁷Ni-naanjab nìn kúuñ ki yíiñ man ni-Dindaan m jòòñ-bi, ní m nìn dū dibɔmbɔndi ki pītì ni nì Eeipiti yab kansikin ní ki nìn yǎntì dimɔɔl nyim fātì gítì ki bīiñ bi-pu. Nimbi ni-ba nìn ká m nín nìn ɔ́ Eeipiti yab puee. Míñ boonee, ni nìn kǎl kuteeun ki yúntì tikpil.

⁸M nìn cáá-ni ki cūnnì Amɔɔr yab bin nìn kóòñ Jɔɔdan buɔgbandi lapu puee tiŋki pu. Binib gbanti nìn jáñ nì ni. M nìn dū-bi ki ɔ́ ni-ɔaan ni ɔ́n ki jáñ ki fōō bi-tiŋki, ní m kúntì bi-kɔkɔ ni-nimbiin.

⁹Siipɔɔr jipɔɔn Balaaki, Moowaab yab ɔɔtiu mun nìn yíki kí jáñ-ni ní ki nìn tú bi yíiñ Beewɔɔr jipɔɔn Balaam ú dāañ kí tō-ni mbusu.

¹⁰Ama maa nìn kíf ki pílifì Balaam. See u nín nìn líbitì ki bīiñ ni-puee, ní m nìn fī-ni ki nyánti Balaaki ɔaan.

¹¹Ni nìn dūtì Jɔɔdan buɔɔu ki bāañ Jeeriikoo tiŋkin ní Jeeriikoo yab nìn jáñ nì ni. Amɔɔr yab nì Peeriisi yab nì Kanaan yab nì Eeti yab nì Giirgaasi yab nì Eefi yab nì Jeebusi yab mun nìn jáñ nì ni. Ama m nìn dū bi-kɔkɔ ki ɔ́ ni-ɔaan.

¹²M nìn dū abaakati ní ki līntì ni-nyɔkɔpu ní ɔ́ sǎn ki jìñ Amɔɔr yab ɔɔtiibi bilee. An kaa nìn sá ni-tàataajimmu nì ni-tɔfii ní ni nìn dūu jìñ-bi.

¹³M nìn tī-ni tikpaatan faalaa, ní naa nìn gī digíñdi báà diba ti-pu. M nìn tī-ni ntimu ni kǎl, ama ní kaa mǎñ-mu. M nìn tī-ni fiinyi nì ɔliifi sufii in naa nìn cóònee, ama ní ki bí ki ɔmóò i-biliɔ.>»

¹⁴Ní Joosuwa kútì yii: «An puee, kɔɔkɔnnée ní fàɔkìmaan ti-Dindaan, kí nìn jáam-u nì ni-pɔbil kɔkɔ nì ibaamɔn poon. Ní dū awaa ɔ́n ni-naanjab nìn tòotī Eefiraati mɔɔgbandi lapu jaanɔu pú nì Eeipiti tiŋkinee kí fá, kí nìn kìn ki jáam ti-Dindaan baba.

¹⁵Ama an yaa kaa fáatì-ni yii ní nìn jáam ti-Dindaanee, ní lēē díñ nee un ni làà nìn jáamee. Ni yaa là awaa ɔ́n ni-naanjab nìn tòotī ɔyunti ɔun bi nìn bín Eefiraati

mɔɔgbandi lapu jaɔŋu púeeyaaa, ni yaa tí là Amɔɔr yab bin tiŋki ni kóò nee waaŋaaa, ní lēē. An yaa kíŋ kii man nì m-dicaŋkuee, timbi làá nīn jáaŋ ti-Dindaan ní!»

16Ní samaa kíí Joosuwa yii: «Unimbɔti ń cáá cùnɔnɔ ndan! Timbi kpá kí fàtī ti-boon kí tī ti-Dindaan kí cùú nīn tòotī awaa aba fám!

17Di sá yii ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu di nīn nyántiŋ ti nì ti-naanjab kuyun Eejipiti tiŋkin, ní ki nīn ɣaaŋ atunƙpaan ti-nimbiin ti kánti. Úh di bīh ti-boon nsan ŋun ti nīn cōmɛe poon nì anibul ŋin kɔkɔ pu ti nīn jíti jíte.

18Ti-Dindaan di nīn jīn Amɔɔr yab nì anibul ŋin nīn kóò kitiŋ nee puee kɔkɔ ki wāatī-ti. An puee ti mun lēē yii ti-Dindaan ní ti làá nīn jáaŋ, kun puee ún di sá ti-Nimbɔtiu.»

19Ní Joosuwa bí samaa yii: «Naa làá ɣmā kí nīn jáaŋ ti-Dindaan, kun puee u sá Unimbɔti un bí circiree ní, ki sá Unimbɔti un cáá ipoompoonee. Waa làá dū ni-yɔntitam nì ni-kpitii kí pɔ-ni.

20Ni yaa fàtī ni-boon ki tī ti-Dindaan ki kíŋ ki bí ki tòotī awaayee, u làá bíkití ni-pu ní kí ɣá-ni tin kaa ɣāñee. Tiŋan tin u ɣá-nee boonee, u làá nàaŋ-ni ní pílpil!»

21Ní samaa kíí Joosuwa yii: «Kpataaa, ti-Dindaan ní ti làá nīn jáaŋ!»

22Niinee ní Joosuwa bí-bi yii: «Nimbi ni-ba sá ni-seeradambi yii ni lēē kí nīn jáaŋ ti-Dindaan!» Ní bi kíí-u yii: «Iiŋ, ti sá ti-seeradambi.»

23Ní Joosuwa bí-bi yii: «An yaa sée, kɔŋkɔneee ní dū awaa ŋin kɔkɔ bí ni-ceeyee kí fá, ní kí dū ni-ba kí nákaŋ ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu nì ni-pɔbil kɔkɔ!»

24Ní samaa kíí Joosuwa yii: «Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu ní timbi làá nīn pée jáaŋ, ní kí nīn tó-u.»

25Nwiŋ gbanti ní Joosuwa yānti u nì samaa pūti ki pōh, ní u sīh Siikeem tiŋkin niŋ abɔkpaa nì akoobil ŋin ní bi máaŋ kí nīn nóóyee.

26Ní Joosuwa dū an bɔtee kɔkɔ ki ɣmāŋ ki ɣá Unimbɔti Marau gbɔŋku poon. U dóóyee ní ki dū ditaŋkpakpaandi diba ki cóh niŋ, busubu bun bi yī yii teereebinti bu yú mpaan ŋun pu bi jáaŋ ti-Dindaanee taapu.

27U cóh ki dóóyee ní ki bí samaa kɔkɔ yii: «Ní kpèèmaan! Ditaŋkpal nee di làá dāá nīn sá-ti seeradaan, kun puee di gbī anyɔɔbun ŋin kɔkɔ ní ti-Dindaan sòh nì tee. Di làá nīn sá ni-seeradaaŋwu án nín làá ɣá pu ní taa fàtī ni-boon ki tī ni-Nimbɔtiuee.»

28Niinee ní Joosuwa pú samaa nsan yii báa ɣma ń nīn kùh, ní báa ɣma nín gítí u-tiŋki pu.

Joosuwa kúm nì u-síbitam

²⁹Tibɔti nee kɔkɔ jɪtì boonee ní Nuuni jipɔɔn Joosuwa, ti-Dindaan tɔntɔnliu kpɪ. U nɪn cáá abin dilaataal nì saalaa ní.

³⁰Bi nɪn síb-u kitɪŋ kin bi nɪn tī-u u kɪn ki yèe poon ní, an dàkà yii Tiiminati-Seera tiŋki kin bí Eefiraayiim jooŋŋi pu, ki gítí Gaasi jool ŋgan púee.

³¹Isirayeel yab nɪn jáaŋ ti-Dindaan ŋyunti ŋun ní Joosuwa nɪn dáá bí dimaŋfalinee nì u-kúm boon bikpilib bin nɪn dáá gbíntì bí dimaŋfalin, ki nɪn ká atuŋkpaan ŋin kɔkɔ ti-Dindaan nɪn ŋáaŋ ki tī Isirayeel yabee.

³²Isirayeel yab nɪn cáá Jooseefi kpabiŋ ŋin bi nɪn kpáaŋní Eejipiti tiŋkinee ki síb Siikeem tiŋkin, ntampaan ŋun Jaakɔb nɪn dá Siikeem baa Amɔɔr naantiibi cee ki pàñ-u animbil jítɔmbi dilaataalee pu. Ntampaan gbanti mun nɪn kútì Jooseefi naantiibi tinjandi poon.

³³Aarɔn jipɔɔn Eeleeyasaar mun dāa kpɪ, ní bi cáá-u ki síb u-jipɔɔn Piinaasi gbantaŋki kin bi nɪn tī-u Eefiraayiim jooŋŋinee pu.

Juges

Juges 1

Isirayeel yab kǎi Kanaan tin̄kin

- ¹Joosuwa kúm boonee ní Isirayeel yab bālifi ti-Dindaan yii: «Ti-kansikin bilab di làá péé kí jǒm kí cùú ján Kanaan yab ní?»
- ²Ní ti-Dindaan kíf yii: «Juuda naakookun yab di làá jǒm. Bín ɲaan ní m dū kitin gbanti ki ɲá.»
- ³Niinee ní Juuda naakookun yab bí bi-nabiyaamu Simeeyɔn naakookun yab yii: «Ní dǎá céemmaan-ti tí jǒm timbi tinjandi pu kí cùú ján Kanaan yab, ní boonee ti mun ń dǎá céen-ni ni-tinjandi pu tí cùú já.» Niinee ní Simeeyɔn naakookun yab kúti Juuda naakookun yab pu ki búnti.
- ⁴Juuda naakookun yab nín jǒm ki ján nì Kanaan yab nì Peeriisi yab ní ti-Dindaan dū-bi ki ɲá Juuda naakookun yab ɲaan. Bi nín kǔū binib kutukub saalaa Beeseeki tin̄kin.
- ⁵Beeseeki tin̄kin niin ní bi ká ubɔti Adoonii-Beeseeki ki ján ki pǔɔkiñ-u. Bi nín ján ki pǔɔkiñ Kanaan yab nì Peeriisi yab.
- ⁶Ubɔti Adoonii-Beeseeki nín sǎn ki kátì ní bi jìn ki cúú-u ki gūutì u-ɲambijaliñ nì u-taɲambijaliñ.
- ⁷Niin ní ubɔti Adoonii-Beeseeki bí yii: «Njaminee man yaa nín kǎ ki jìn tijinee, bibɔtiibi imun̄ku ita nì saalaa bin ɲambijaliñ nì bi-taɲambijaliñ bi gūutèe nín dō m-teebiliu taapu ní ki tòó igbasigbasi in lítée ki ɲmódò. Ikpiti in m nín ɲá binibee, ín ní Unimbɔti cáa bí tēntí-mi nee!» Bi nín cáá-u ki cūnni Jeerusaleem tin̄kin ní u tin kpí niin.
- ⁸Juuda naakookun yab nín ján ki pǔɔkiñ Jeerusaleem yab ki fōō bi-tin̄ki, ki dū ntàataajimu ki kǔū binib kǔkǔ ní ki sēē Jeerusaleem tin̄ki ɲɲmí.
- ⁹Mín boonee ní Juuda naakookun yab nín sǐnti ki cūti ján nì Kanaan yab bin nín kóò ajoin pu timmúe, nì bin nín kóò Neegeeb timmúe nì bin kóò Seefeelaa paal timmúe.
- ¹⁰Mín boonee ní Juuda naakookun yab nìkí ki cūti ján nì Kanaan yab bin nín kóò Eebrɔn tin̄kinee. Dooooyee bi nín yí Eebrɔn tin̄ki yii Kiiriyati-Ariba ní. Niin ní Isirayeel yab ján ki pǔɔkiñ Seesayi nì Ayiiman nì Talimayi naantiibi.
- ¹¹Juuda naakookun yab yíkì niinee ní ki cūti ján nì Deebiir tin̄ki yab. Deebiir tin̄ki gbanti ní bi nín yí dooooyee yii Kiiriyati-Seefeer.
- ¹²Ní Kaleeb bí yii: «Un di yaa ɲún ki ján ki pǔɔkiñ Kiiriyati-Seefeer yab ki fōō kitin gbantee, m làá dū m-bisal Akisa kí tī udaan ú cáá.»

¹³Kaleeb naal Keenaasi jipɔɔn Ootiniyeel di ɲún ki jáń ki fōo kitɪŋ gbanti, ní Kaleeb dū u-bisal Akisa ki tī-u u cáá.

¹⁴Akisa bàñ u-cal Ootiniyeel ceeyee ní ki sāl-u ú bàlifi u-baa Kaleeb ú tī-u tikpaatan. Akisa u-ba kpákati kimaŋ puee ní Kaleeb bālifi-u yii: «A là ba ní?»

¹⁵Ní u kíf u-baa yii: «M là kí mèè-si tiba ní. Di sá yii tikpaatan tin a tī-mee sá kuteeu ní, an puee á tī-mi inyimbul mun!» Ní Kaleeb dū inyimbul in bí yilpu puee nì in bí taapu puee ki tī-u.

¹⁶Mooyiisi coo un nìn sá Keeni maaliŋunee naantiibi yíkì Ibafi tiŋki ki nóó Juuda naakookun yab ní bi-kɔ nín jóm Juuda teeku dijandi dín bí Araadi tiŋki ŋgiil púee. Bi bàñ ní ki kāl dinibul dín nìn kóò niinee yab kansikin.

¹⁷Juuda nì u-maan Simeeyɔn naakɔtin yab nìkì ki cūtì jáń ki pɔɔkiñ Kanaan yab bin nìn kóò Seefaati tiŋkinee. Bi nìn kúntì kitɪŋ gbanti kɔkɔ ní ki pú-kì diyindi yii Orima, taapu di sá yii <adigbun>.

¹⁸Juuda naakookun yab nìkì ki fōo Gaasaa nì Asikeelɔn nì Eekrɔn timmu nì ntimu mun mǎntì tú-muee.

¹⁹Ti-Dindaan nìn bí Juuda naakookun yab cee ki tútúh-bi ní bi ɲún ki jáń ki fōo ntimu mun bí ajoon puee kɔkɔ. Ama baa nìn ɲún ki jìñ binib bin nìn kóò laakin téeñee timmuee, kun puee binib gbanti bíñ nìn cáá janjatɔɔkub bin bi nìn dū tikúti ki mósýee ní.

²⁰Bi nìn dū Eebrɔn tiŋki ki tī Kaleeb ki nóó nì Mooyiisi nín nìn lī puee, ní Kaleeb jáń ki fōo kitɪŋee Anaaki jipɔmbi taatil bin nìn kóò kitɪŋ gbantee ɲaan.

²¹Beenjameen naakookun yab kaa nìn ɲún ki jáń ki fōo Jeerusaleem tiŋki Jeebusi yab ɲaan. An pu ní Jeebusi yab pée gbíntì kóò Jeerusaleem tiŋkin, bi nì Beenjameen naakookun yab, ki dāa sǎa dín.

²²Jooseefi jipɔmbi Eefiraayiim nì Manasee naakɔtin yab mun nìn yíkì ki jóm ki cūtì jáń nì Beeteel tiŋki yab. Ti-Dindaan nìn bí bi-cee ki tútúh-bi.

²³Bi nìn lēe bi-nib biba ki tú bi cūtì cɔŋkì ki kpēe Beeteel tiŋki nín bí puee. Bi nìn dá láá yí Beeteel tiŋki yii Luusi ní.

²⁴Bicɔŋkiliibee nìn tú uninja ubɔ nyánní kitɪŋin ní bi bí-u yii: «Dàkà-ti laakin bi dɪŋfì kí kó kitɪŋinee, ti làá dāá ɲá-si tiŋan kí téen!»

²⁵Uninjee nìn dàkà-bi bi nín làá dī pu kí kó kitɪŋinee, ní bi kó ki dū ntàataajimu ki kūu binib bin nìn kóò kitɪŋ gbantee kɔkɔ. Ama bi nìn yāntì uninjee nì u-nabiyaamu búntì kaa ɲá-bi báa tiba.

²⁶Ní kijapaayee nín cá Eeti yab tiŋkin ki bàñ ki náań kitɪŋ niin ní ki pú-kì diyindi yii Luusi. Diyindi gbanti ní bi pée gbíntì yí an tiŋkee ki dāa sǎa dín.

²⁷Manasee naakookun yab kaa nìn ɲún ki jáń ki fōō Beeti-Seeyan nì Taanaki nì Dɔɔr nì Yibileeyam nì Meegiidoo timmu nì mu-timbilimmu nib ɲaan. An pu ní Kanaan yab nìn pée gbíntì kóò ntimu gbanti.

²⁸Ama boonee, Isirayeel yab nín dāa fōō mpɔnee ní bi dū Kanaan yab ki ɲá bi-taapu, ki yāntì bi kín ki tūn atuun ɲin pōyee ki tì-bi. Nì mín kɔkɔee, Isirayeel yab kaa nìn ɲún ki jáń ki fōō ntimu gbanti Kanaan yab ɲaan.

²⁹Eefiraayiim naakookun yab kaa nìn ɲún ki jáń ki fōō Geeseer tɲiki Kanaan yab ɲaan. An pu ní Kanaan yab nìn pée gbíntì kóò Geeseer tɲiki, Eefiraayiim yab kansikin.

³⁰Sabulon naakookun yab kaa nìn ɲún ki jáń ki fōō Kiitirɔn tɲiki nì Naalɔɔl tɲiki Kanaan yab ɲaan. An pu ní Kanaan yab gbanti nìn pée gbíntì kóò Sabulon yab kansikin. Ama ní Sabulon yab dū-bi ki ɲá bi-taapu, ki yāntì bi tūn atuun ɲin pōyee ki tì-bi.

³¹Aseer naakookun yab kaa nìn ɲún ki jáń ki fōō Akoo nì Siidon nì Alaafi nì Eelba nì Afiiki nì Reewoob timmu Kanaan yab ɲaan.

³²Aseer naakookun yab nìn kóò Kanaan yab bin nìn bí ntimu gbantinee kansikin ní, kun puee baa nìn fōō ntimu gbanti Kanaan yab ɲaan.

³³Neefitalii naakookun yab kaa nìn ɲún ki jáń ki fōō Beeti-Seemeesi nì Beeti-Anaati timmu Kanaan yab ɲaan. Bi nìn kóò Kanaan yab bin nìn bí ntimu gbantinee kansikin ní. Ama ní ki nìn dū Beeti-Seemeesi yab nì Beeti-Anaati yab ki ɲá bi-taapu, ki yāntì bi tūn atuun ɲin pōyee ki tì-bi.

³⁴Amɔɔr yab nìn jɪn Daani naakookun yab ki tó ajoin pu ní, kaa pée pú-bi mpaan bi sɪntɪn mpɔfin.

³⁵Amɔɔr yab gbanti nìn gbíntì ki kóò Aari-Eereesi nì Ayalɔn nì Saalbiim timmu. Ama Eefiraayiim nì Manasee naakɔtin yab dāa fōō mpɔnee ní ki dū-bi ki ɲá bi-taapu, ki yāntì bi kín ki tūn atuun ɲin pōyee ki tì-bi.

³⁶Amɔɔr yab tɲiki kpaanyɔkɔ nìn kífí Akrabiim gbantandi ní, kí yòon laakin bi yí yí Seerayee kí nìn cáa jóm yilpu pú.

Juges 2

Ti-Dindaan wòon u-nibul

¹Ti-Dindaan tuuɲɲu nyán Gĩlgaal tɲikin ki jóm Bookiim tɲikin ki bí Isirayeel yab yíi: «M nyántɪn-ni Eejipiti tɲikin ní ki cáá-ni ki kón kitiɲ kin m nìn pūtì ki pōon yíi m làá tī ni-baabee. M nìn lī yíi: <M kpá kí kpìtì mpèé ɲun m bóob nì nee.

²Ni mun nì binib bin kóò kitiɲ nee ń taa ɲá mpèé. Ní gbá kí kpìtì bi-saraafanyi kɔkɔ.> Ama ní nimbi kaa pílifi m-nyɔkɔ. Ba bɔti ní ni ɲá mimmee!

³Míh pu ní ma mun bí yii: <Maa làá à binib bin kóò kitiŋ nee puee kí wàatī-ni. Binib gbanti làá nīn sá-ni kpaalaa, ní bi-waani á nīn sá-ni kutaliŋu.»

⁴Nyunti ŋun ti-Dindaan tuuŋu sòòh nì Isirayeel yab tiboti neeyee, ní bi-kòkò kí kí bí gá dituweel ki sūh lòlò.

⁵An pu ní bi pú mpaan gbanti diyindi yii Bookiim, taapu di sá yii <Bin sūhnee>, ní bi gá saraabi nīn ki tī ti-Dindaan.

Joosuwa kúm

⁶Niinee ní Joosuwa pú Isirayeel yab kinyòkò bí nīn kùh, ní báà ŋma búnti ditinjandi din bi yākatì ki tī-u difakalee ki cūti kāl.

⁷Isirayeel nibul nīn jáam ti-Dindaan baba ní nyunti ŋun Joosuwa nīn dáá bí dimaŋfalinee. Joosuwa kúm boonee, bi nīn gbínti jáam-u nyunti ŋun bitikpilib bin nīn bí ki ká atuŋkpaan ŋin kòkò ti-Dindaan nīn ŋáan ki tī Isirayeel yabee nīn dáá bí dimaŋfalinee.

⁸Ti-Dindaan tontonliu Joosuwa, Nuuni jipoon nīn cáá abin dilaataal nī abin saalaa ní ki nīn kpī.

⁹Bi nīn síb-u u-tinjandi din bi nīn tī-u difakalee pu, Tiiminati-Eereesi tiŋkin, Eefiraayim jool pu ki gítí Gaasi jool ŋgan pú.

¹⁰Boonee ní Joosuwa yuntiŋu yab gbanti dāa kpī ki dóò. Binipombi nīn yíkì ki téen bi-yil, ama bīn kaa nīn nyí ti-Dindaanaaa, kaa nīn nyí atuŋkpaan ŋin ní u nīn ŋáan ki tī Isirayeel yabee.

Isirayeel yab fāti bi-boon ki tī ti-Dindaan

¹¹Isirayeel yab nīn gá min kaa kítì ti-Dindaan ceeyee, ní ki nīn bí ki tòotì diwaal Baal.

¹²Bi nīn fāti bi-boon ki tī ti-Dindaan, bi-baabi Nimbōtiu un nīn nyántiŋ-bi Eejipiti tiŋkinee, ní ki nóó inimbōti in binib bin kansikin bi nīn kóòyee jáamee.

¹³Bi nīn fāti bi-boon ki tī ti-Dindaan ní ki bí ki tòotì Baal nī Asitaartee.

¹⁴Ti-Dindaan nīn gí Isirayeel yab pu diŋuul. U nīn dū-bi ki líh digangandambi bi jākā-bi ní ki dū-bi ki gá bi-nannanliibi bin mānti tú-bee ŋaan. Baa nīn gíti ŋūh kí yūl bi-nannanliibi nimbiin kí jáh-bi.

¹⁵Nyunti kamaa bi yaa nīn gíti nyán ki cūti kujaauee, ti-Dindaan nīn dàkà u-pōŋu ní ki yānti bi jáa ki pókín-bi, kii ūh ti-Dindaan u-ba nīn nīn pée tükū-bi ki pūti yii u làá gá puee. An gá mimmee ní kunimbaau kó Isirayeel yab tikpil.

¹⁶Niinee ti-Dindaan u-ba lēē bibosoonliibi biba Isirayeel nibul poon ní bīn fiīl samaa kòkò ki líkí digangandambi bin nīn bí ki jākā-bee ŋaan.

¹⁷Ama nī mīh kòkòee, Isirayeel yab kaa nīn píliŋ bi-bosoonliibi gbanti nyòkò gba. Bi nīn bí ki nóó inimbōticaan iba boon, ki gbàantí i-nimbiin ki jáam-i. An kaa nīn

pée súnkì ní bi dū nsan n̄un bi-baabi bin n̄n n̄úb ti-Dindaan marabee n̄n nóóyee ki fá, kaa ti nóó-n̄u.

¹⁸Ti-Dindaan n̄n n̄n lèekī bibɔsoonliibi ki t̄i Isirayeel yabee, ùn ti-Dindaan u-ba n̄n bí ubɔsoonli un kamaa u yaa n̄n lēēyee cee, ní ki n̄n fiī Isirayeel yab bi-nannanliibi n̄aan ubɔsoonlee maŋfal wiŋyi kɔkɔ poon. Di sá yii bi-nannanliibi yaa n̄n bí wób-bi ki sàantí-bi ní bi bí sūn ki yálin̄kée, ti-Dindaan n̄n sūn bi-saa.

¹⁹Ama ubɔsoonlee tin l̄i yii u kúùyee, ní Isirayeel yab n̄ fàtí t̄i gáatí k̄i j̄it̄in bi-baabi n̄n n̄n gáatí puee gba. Bi n̄n n̄ootí inimbɔticaan, ki gbàantí i-nimbiin ki jáám-i. Baa n̄n féē atun̄kpiti n̄in bi n̄n n̄áaŋeeyaaa, kaa n̄n yant̄i mpɔɔgbifin n̄un bi n̄n cááyee mun.

Ti-Dindaan c̄ŋk̄i u-nibul Isirayeel yab

²⁰Niinee ní ti-Dindaan gí diŋuul Isirayeel yab pu ki l̄i yii: «Ditimbundi nee nib kp̄it̄i m-pèēŋu n̄un m̄ n̄n bóob̄ man n̄i bi-baabee, kaa p̄ilifi m-nyɔkɔ.

²¹An puee ma mun kaa làá ti jà atimbun n̄in nib Joosuwa kaa n̄n j̄in̄ ní ki n̄n kp̄iŋyee k̄i wàat̄i-bi.»

²²Ti-Dindaan n̄n là k̄i d̄i atimbun gbanti pu ní k̄i c̄ŋk̄i u-nibul Isirayeel yab k̄i kp̄èè yii bi làá n̄in gb̄int̄i nóó ùn ti-Dindaan san̄ŋu k̄i bi-baabi n̄n n̄n nóó pueeyaaa, baa làá n̄in nóó.

²³An pu ní ti-Dindaan n̄n yant̄i atimbun gbanti nib gb̄int̄i bí Kanaan t̄in̄kin, kaa n̄n j̄in̄-bi malaayaaa, kaa n̄n dū-bi ki n̄á Joosuwa n̄aan mun.

Juges 3

¹Atimbun n̄in nib ti-Dindaan n̄n yant̄i bi gb̄int̄i bí Kanaan t̄in̄kin, ú d̄i bi-pu k̄i c̄ŋk̄i Isirayeel yab bin kaa n̄n k̄a bi-baabi n̄n n̄n ján̄ n̄i Kanaan yab puee sèé.

²U n̄n baasii là yii binipɔmbi bin kaa n̄n pée ján̄ kujaau ki kée n̄ b̄ifi bi n̄n jáa kujaau puee ní.

³An nibee di n̄n sá Fiiliistii yab b̄otiibi biŋmooyee, n̄i Kanaan yab n̄i Siidon yab n̄i Eefi yab bin kɔkɔ n̄n kóò Leeban̄n jool pu, k̄i yòon̄ Baal-Eerm̄n jool k̄i tin cáá s̄ā Leeboo-Amaati t̄in̄kee.

⁴Ti-Dindaan n̄n lēē binib gbanti k̄i d̄i bi-pu k̄i c̄ŋk̄i Isirayeel yab k̄i kp̄èè yii bi làá n̄in nóó marab bin ùn ti-Dindaan n̄n d̄i Mooyiisi pu ki t̄i bi-baabeeyaaa, baa làá n̄in nóó-bi.

⁵M̄in̄ ní Isirayeel yab n̄n k̄o Kanaan yab n̄i Eeti yab n̄i Amɔɔr yab n̄i Peeriisi yab n̄i Eefi yab n̄i Jeebusi yab kansikin.

⁶Bi n̄n cáá binib gbanti bisalib, ki n̄n dū bi-bisalib ki t̄i binibee jipɔmbi ticati, ní ki n̄n bí ki jáám bi-nimb̄otii.

BIBɔSOONLIIBI B̄OTI

Ootiniyeel

⁷Isirayeel yab nèn nà min kaa kítì ti-Dindaan ceeyee, di sà yìi bi nèn dū ti-Dindaan bi-Nimbōtiu saṅṅu ki fá ní ki nèn kíh ki bí ki tòotī Baal nì Aseera.

⁸Ti-Dindaan nèn gíí Isirayeel yab pu diṅuul ní ki dū-bi ki nà Kusan-Riseeyatayim, Aram-Naarayim bōtiu nāan. Isirayeel yab nèn kāl Kusan-Riseeyatayim taapu abin anii ní.

⁹Isirayeel yab nèn kúuñ ki yíín ti-Dindaan, ní ti-Dindaan lēē bi-kansikin Ootiniyeel, Kaleeb naal Keenaasi jipōon ní ùn fī-bi.

¹⁰Ti-Dindaan Fam nèn gbí Ootiniyeel ní u kpántì Isirayeel yab bōsoonliu. U nèn cūti ján nì Kusan-Riseeyatayim, Aram bōtiu ní ti-Dindaan dū Kusan-Riseeyatayim ki nà u-nāan, ní u ján ki pōkìh-u.

¹¹Niinee ní Isirayeel tiṅki sōṅkì ki tin sāā abin imuṅku ili. Míh boonee ní Keenaasi jipōon Ootiniyeel kpí.

Eewuudi

¹²Isirayeel yab nèn fātì kíí ki bíi nāān min kaa kítì ti-Dindaan ceeyee. Bi nín nèn bíi nāān min kaa kítì ti-Dindaan ceeyee puee ní u yāntì Moowaab bōtiu Eeglōn pōkìh-bi.

¹³Ubōti Eeglōn nèn dū Amōn yab nì Amaleeki yab ki kútì u-ba pu ní bi cūti ján ki pōkìh Isirayeel yab, ní ki cúú Jeeriikoo, Ibafi tiṅki ki fōō bi-cee.

¹⁴Isirayeel yab nèn kāl ubōti Eeglōn taapu abin saalku nì ata ní.

¹⁵Isirayeel yab nèn kúuñ ki yíín ti-Dindaan, ní ti-Dindaan nèn lēē bi-kansikin Geera jipōon Eewuudi ú fī-bi. U nèn sà Beenjameen naakookun ní, ki nèn sà ugan. Ùn ní Isirayeel yab nèn lēē ki tú ú cáá lampoo kí cūnni kí tī Moowaab bōtiu Eeglōn.

¹⁶Eewuudi nèn yāntì bi mós-u kitàataajiki kiba, kì jītí ajanliitil pu ní ki-fōkōṅṅu sà kii dimeetajandi nyōkōm. U nèn dū kitàataajikee ki gbìh tiwan tin u pēēyee poon, ní an pá u-nāṅgiitapandi pu.

¹⁷Boonee ní u cáá lampooyee ki cūnni ki tī Eeglōn, Moowaab bōtiu. Eeglōn gbanti nèn baasii gbìfi ní.

¹⁸Eewuudi nín dū lampoo ki tī ubōtee ní u fātì nín gítí ki cūti céēn binib bin nèn tūn lampoo gbantee ki nyántì nsanni.

¹⁹Ama ùn u-ba nín bàñ laakin bi yīi yīi Awaa Paṅṅu, Giilgaal tiṅki caṅinee ní ki fātì nín gítí ki cūti tūkū ubōti Eeglōn yīi: «Ti-baa ubōti, m cáá tibōti tiba kí tūkū-si ubō n taa gbìl!» Ní ubōti bí bin kōkō nèn yú ki kól-uee yīi bí nyā kí wātī-u ní bi nyāñ.

²⁰Ubɔti nɛn kã u-diiku kun nɛn tókó yilpu ki sòm filfil bi bónti ki yóon ún babee poon ní Eewuudi sútii píl-u ki bí-u yii: «Tibɔti tin m cáá kí tükù-see sá Unimbɔti bɔti ní.» Ní ubɔti yíki u-beejal pu ki yáatii yúl.

²¹Niinee ní Eewuudi tánti u-ɲangan ki cúu kitàataajiki kin nɛn pá u-ɲangiitapandi puee ki dáal ki nēeti ní ki dūu sãa ki cóon ubɔti pool pu.

²²Kitàataajiki nɛn múl ubɔti poolin ki kpáan dijigbandi ní ɲkpam nɛn dūu bīn dijigbandi pu, kun puee Eewuudi kaa nɛn dáal kitàataajiki ki fófín ubɔti pool poon.

²³U nɛn làa nyēe ní ki dáal kudii kun tókó yilpuee punyɔmmu ki pīn ki kpāl ubɔti pu ní ki dī boon pú ki nyán.

²⁴Eewuudi nɛn nín nyēe ubɔti tɔntɔnliibi dāa dómiñee ní ki ká yii kudii kun tókó yilpuee punyɔmmu pī ki kpāl. Niinee ní bi lī yii: «An yaa yí u máan ki kó ataa pu u-diiku kun sòmee poon ní.»

²⁵Bi nɛn cítii ki tin gī, waa bí pītii kudii kun tókó yilpuee punyɔmmu. Bi dāa yōon saafii ki cúu kudii ki pītii ki kpēeyee, bi-kpiliu di dō kitiŋ ki kpīyee.

²⁶Nyunti ɲun ní bi nɛn kã ki tàantí mimmee, Eewuudi ún nɛn sán ki kó ndan. U nɛn jíti laakin bi yí yii Awaa Paaɲuee pu, ki nɛn bí ki sán ki cá Seeyira tiŋki watil pú kí ɲmátí.

²⁷U nɛn sán ki bān Eefiraayiim joonɲi puee ní ki búɲ ɲyin ní Isirayeel ninjab kɔkɔ nyánní ki kpáfí. U nɛn līnti bi-nyɔkɔpu ní bi-kɔkɔ páan u-boon ki nín sīnti dijool taapu.

²⁸U nɛn bí-bi yii: «Páammaan m-boon, kun puee ti-Dindaan dū ni-nannanliibi Moowaab yab ki ɲá ni-ɲaan!» Bi nɛn lafun páan u-boon ki sīnti ki cūti gāa ki kīnti Joɔdan buɲɲu laakin ní binib còom ki dùtí Moowaab tiŋki jaanɲu púee, kaa nɛn yānti báa uniseen dūtí.

²⁹Nyunti gbantee, Isirayeel yab nɛn kū Moowaab yab bininjab bin nɛn sá tijawɔkɔl ki sá bibaatandambee kii binib kutukub saalaa nyɔkɔm. Bi-kansikin báa uniseen kaa nɛn sán ki ɲmátí.

³⁰Kí yòon ɲwiin gbanti ní Isirayeel yab nyī Moowaab yab ki gúl bi-taapu, ní Isirayeel tiŋki sōŋki ki tin sãa abin imunɲu inaa.

Samgaar

³¹Eewuudi boonee, Anaati jipɔɔn Samgaar di nɛn páan. U nɛn dū ndo ɲun nyɔkɔpu cáa mpiin bi cáa sātí inaa kiŋkinti i tūn atuunee ki kū Fiiliistii yab binib alaataa aluu ní. Min ní Samgaar nɛn ɲá ki fī Isirayeel yabee dee.

Juges 4

Deeboora nì Baraaki

- ¹Eewuudi kúm boonee Isirayeel yab nìn fātì kíl ki b́í ḡáán min kaa kítì ti-Dindaan ceeyee.
- ²Ti-Dindaan nìn dū-bi ki ḡá ukaanaamboti Jabiini un nìn kāl Asɔɔr tiŋkin ki jín dibeelee ḡaan. U-janjakitil kpiliu di nìn sá Siiseela, ama Siiseela ún nìn kóòḡ Arooseeti-Gooyiim tiŋkin ní.
- ³Isirayeel yab nìn kúuḡ ki yíín ti-Dindaan, kun puee Siiseela nìn cáá tikúti janjatɔɔkub alaataa awa, ní ki nìn múkú Isirayeel yab tikpilku áli abin mmun̄ku kɔkɔ.
- ⁴An yuntin̄uee, Lapiidoti nimpuu Deeboora un nìn sá Unimboti b́onaatiliuee di nìn sá Isirayeel b́soonliu.
- ⁵U nìn kóò Eefiraayiim joon̄ḡi pu ní, Raama n̄ Beeteel timmu kansikin, laakin bi yíi yii Deeboora Babu taapuee, ní binib nìn cá u-cee u ḡánkí bi-boti.
- ⁶U nìn tú bi yíín Abinoowaam jipɔɔn Baraaki, Keedeesi tiŋki kin b́í Neefitalii tinjandinee. U b́aáḡee ní Deeboora b́i-u yii: «Kpèè, ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔti u-ba di tī-si mara nee yii: <Yíkì ḱi cùú lēē bijanjaliibi kii binib kutukub saalaa Neefitalii n̄ Sabulon̄ naakoti poon ní cùú kpāfi Tabɔɔr jool pu.
- ⁷M làá dáál uboti Jabiini janjapiliu Siiseela ḱi cáán a-cee Kiison̄ bun̄ḡu caḡin, ḱi dū-u ḱi ḡá a-ḡaan, u n̄ u-janjatɔɔkub n̄ u-janjaliibi kɔkɔ.>»
- ⁸Ní Baraaki b́i-u yii: «A yaa làá céèḡ-mi tí cù, m làá cù. Ama a yaa kaa làá céèḡ-mee, ma mun kaa làá cù.»
- ⁹Ní Deeboora b́i-u yii: «An yaa sée m làá céèḡ-si tí cù. Ama á n̄n nyí yii kujaau kun a cá ḱi já nee nyooti kaa làá tin̄ n̄n sá a-yati. Di sá yii unimpu ḡaan ní ti-Dindaan làá tin̄ dū Siiseela ḱi ḡá.» Niinee ní Deeboora yíkì ki céèḡ Baraaki ní bi búnti Keedeesi tiŋkin.
- ¹⁰Baraaki nìn yíín Sabulon̄ n̄ Neefitalii naakotin̄ yab ki kpāfi Keedeesi tiŋkin. Binib kutukub saalaa di nìn páán̄ u-boon ki jóm̄. Deeboora mun nìn nóó-u ki jóm̄.
- ¹¹Eebeer un nìn sá Keeni maaliḡunee nìn dáál u-ba ki nyánti Keeni yab, Mooyiisi coo Oobaab naantiibi kansikin. U nìn cūti còon̄ u-tantiu seeni subu bun̄ b́i Sanayiim tiŋki ki pìl̄n̄ Keedeesi tiŋkee taapu.
- ¹²Bi nìn cūti tükü Siiseela yii Abinoowaam jipɔɔn Baraaki n̄n jóm̄ Tabɔɔr jool pu.
- ¹³Niinee ní Siiseela kóon̄ u-janjatɔɔkub bin̄ sá tikútee alaataa awee n̄ binib bin̄ nìn b́i u-cee Arooseeti-Gooyiim tiŋkinee kɔkɔ ki kpāfi, ní bi n̄n cá Kiison̄ bun̄ḡun.
- ¹⁴Ní Deeboora b́i Baraaki yii: «Yíkì ḱi n̄n cá, di sá yii d̄in̄ wiḡḡu ní ti-Dindaan dū Siiseela ki ḡá a-ḡaan. Ti-Dindaan u-ba di lī a-nyɔkɔpu.» Ní bijanjaliibi kutukub saalaayee páán̄ Baraaki boon bi n̄n s̄int̄i Tabɔɔr jool taapu.

¹⁵Ti-Dindaan nèn yāntì fìkil fìkil kó Siiseela nì u-janjatɔ̀rɔ̀kub nì u-janjaliibi kɔ̀kɔ̀ Baraaki nimbiin, ní bi dū ntàataajimu ki kũũ-bi. Ní Siiseela nyáń u-janjatɔ̀rɔ̀kuun ki sáń ataa pu ki kátì.

¹⁶Baraaki nì u-naacimbi nèn kũl ki páań janjatɔ̀rɔ̀kub nì bijanjaliibi boon, ki jìń-bi ki tin bàń Arooseeti-Gooyiim tiŋkin. Bi nèn dū ntàataajimu ki kũũ Siseela janjaliibi kɔ̀kɔ̀ múb, báà uniseen kaa kíń.

¹⁷Nì mimmee Siiseela úń nèn bí sáń ataa pu ki cá Eebeer un sá Keeni maaliŋunee nimpuu Jaayeel tantiu watil pú, di sá yii Asɔ̀ɔ̀r bɔ̀tiu Jabiini nì Keeni naantiu Eebeer dicaŋku kansikin nèn mō.

¹⁸Jaayeel nín wál Siiseela páańnée, ní u nyáń ki túŋkì-u nsanni ki bí-u yii: «Dāá kó doo nee, m-dindaan, dāań kí kó m-dumpu. Taa fàŋkì báà tibal!» Ní Siiseela nín kóo Jaayeel dumpu. U nèn kó ki bál Jaayeel tantiun ní ún dū satakpaan ki bīń u-pu.

¹⁹Ní Siiseela bí-u yii: «Pō-mi nnyim m nyò, nnyinnyoo cáá-mi.» Ní Jaayeel cúú kuloou kun poon u ńáań nnaabiimee ki pīti, ki bātì nnaabiim ki tī Siiseela nyūń ní u gīń satakpaanee ki bīń u-pu.

²⁰Ní Siiseela gíti bí-u yii: «Á nīn yú tanti punyɔ̀kɔ̀pu, ubɔ̀ yaa dómīń ki bālifi-si yii: <Unil ubɔ̀ bí doooo?> á kíf yii: <Aayee!>»

²¹Siiseela nèn gī tikpil ní ki nèn dō ki gèen fòrrr. Niinee ní Eebeer nimpuu Jaayeel dāal ki cóotì tanti kpakpaal diba, ki yōon dikújal ní ki ńá soooo ki kó Siiseela cee. U nèn dū dikpakpaal ki kpēē ki bítiń Siiseela taŋkpanjil ki kpáa ní an kó ki cāatì ki tin cóon kitiŋ. Ní Siiseela kpī dicilpu niin.

²²Nyunti gbantee Baraaki mun nèn bí yīń ki nyàab Siiseela dee! Ní Jaayeel nyáń ki túŋkì-u nsanni ní ki bí-u yii: «Dāań m dākà-si unil un a nyàabee.» Ní Baraaki nóó-u ki kó u-dumpu ki kpēēyee, Siiseela di dō ki kpīyee, dikpakpaal sāa ki bá u-taŋkpanjil.

²³Nwiin gbantee, Unimbɔ̀ti nèn nyī Kanaan bɔ̀tiu Jabiini ki gūl Isirayeel yab taapu.

²⁴Niinee ní Isirayeel yab mōtī múkú Kanaan bɔ̀tiu Jabiini tiŋan pu, ní ki dāa ńún ki kũũ-u.

Juges 5

Deeboora lanɣu

¹Nwiin gbantee, Deeboora nì Abinoowaam jipɔ̀ɔ̀n Baraaki nèn gāa nlan nee yii:

²«Isirayeel tiŋkinee, bijanjaliibi nín bóntì ki cūti kujaau puee, samaa nín lēē nì dipɔ̀bil diba ki cūti kujaau puee, Jāańmaan ti-Dindaan!

³Bibotiibi, pīlifimaan! Biyidambi, kpòommaan ni-tafaliŋ! Man làá gāā ilan kí pàkà ti-Dindaan, m làá nyōŋkì ti-Dindaan Isirayeel Nimbōtiu.

⁴Ti-Dindaan, a nín nìn nyánní Seeyiir tiŋkinee, a nín nìn yíkì Eedoom satin ki dōoŋee, kitiŋ nìn cīŋkì ní kutagbōŋu cúu pīiti, ní nnyim nyēēn atagbanni ki sītīn taapu.

⁵Ajoon nìn wūtì sii Siinaayi jool Dindaanwu nimbiin, ŋi nìn wūtì sii ti-Dindaan Isirayeel Nimbōtiu nimbiin.

⁶Anaati jipōon Samgaar nì Jaayeel yuntiŋuee, binib kaa nìn gíti kàal igutaamu ki còom isanjaa pu, bisaŋkinliibi nìn kìn ki pāantí ipampa ní ki jītí.

⁷Binib nìn sàh ki nyáŋ ntimun ní mu kìn ki dō fám. Binib nìn sàh ki fá Isirayeel timmu ki tin cáa sāā nyunti ŋun sii Deeboora dāa yíkì yilpuee, ki tin sāā nyunti ŋun ní a yíkì kii ubinaati Isirayeel tiŋkinee.

⁸Isirayeel yab nìn lēē inimbōtipōon ki jáam, an di yì-tì ní kujaau bāaŋ ki gūū bi-timmu punyōmmu. Ama an nìn pōō á ká digbampōol áá kikpaŋ kí tī binib kutukub imuŋku inaa Isirayeel tiŋkin.

⁹M-pōbil bí Isirayeel kpilib cee, bin dū bi-ba ki sú samaa kansikinee. Jāammaan ti-Dindaan!

¹⁰Nimbi bin kàal mmansapimu puee, nimbi bin kàal tisatakampati puee, nimbi bin còom adan puee, dàkafimaan.

¹¹Laakin bi cáh tiwaŋkuti ki nyùntì-tèe, biwaŋkpaaliibi bíi máafí ti-Dindaan deedee tuuŋŋi bōti, deedee tuuŋŋi ŋin ní u ŋāaŋ Isirayeel tiŋkinee. Niinee ní ti-Dindaan nibul nyáŋ ki cūtì kpáfi kitiŋ punyōkōpui.

¹²Deeboora, fintīmeeee, fintīmaan! Fintī malaa kí tóoŋ njanjalan. Baraaki, yīkīm! Kpāaŋ bin a cúu kuyuŋuee, Abinoowaam jipōon.

¹³Isirayeel yab bin kìn kaa kpīlyee kpáfi ki kpákatì abōtibil cee. Ti-Dindaan nibul kpáfi nì bibaatandambi ki kpákatì m-cee.

¹⁴Eefiraayiim naakookun yab kansikin ní bin jáŋ ki pōokiŋ Amaleeki yabee nyánní. Beenjameen naakookun yab pāaŋ bi-boon ki kpákatì nì bi-janjalibi. Makiir yab kansikin ní bi lēē bijanjakpilib, ní ki lēē Sabulon naakookun yab kansikin bikpootiliibi.

¹⁵Isakaar kpilib bí Deeboora cee. Isakaar naakookun yab bí Baraaki jandi, ki pāaŋ u-boon ki cūtì ditantakalin. «Ama Rubeen naakookun yab nín pēē pēē mmaal puee bíh ká ki kpákà an kaa kúntí.

¹⁶Ba ŋá ní sii gbíntì awaŋgul ali kansikin ki pīlifí bi nín búh awul ki yī tiwaŋkuti puee? Rubeen naakookun yab nín pēē pēē mmaal puee bíh lafun ká ki kpákà an kaa kúntí.

¹⁷Galaadi tiŋki bí Joodan buŋgbandi ŋwìín nyalan̄ki pú ní. Ba di ŋá ní Daani naakookun yab kóò meelabin ní? Aseer naakookun yab kál̄ tiŋku caŋin, ki kóò ki pìlìn laakin meelab yūlifée.

¹⁸Sabulon naakookun yab nì Neefitalii naakookun yab di sá binib bin kaa fāŋkì ŋkúm, ki jóm̄ dikɔmbool pu ki ján kujaau.

¹⁹Bibotiibi dómiń ki ján kujaau, Kanaan botiibi ján kujaau Taanaki tiŋkin, Meegiidoo nyiŋfii caŋin. Ama baa ká animbil kúti ki yōon̄.

²⁰Imalbijaa kālín yilpu ki ján kujaau, i kālín i-laŋki kutagboŋu pu ki ján nì Siiseela.

²¹Kiison buŋu yōon̄ bi-kɔkɔ ki cáa búntì, cannaaku buŋu, Kiison buŋu dee! M-naŋki, còom̄ nì tininjati!

²²Niinee ní itaamu kíí ditaatandi i-taŋi gbáà kitin̄. i tòó ki tòó kii kpaŋkpakantiku taamuuyee.»

²³Ti-Dindaan tuuŋu bí yii: «Ní tō Meeroosi tiŋki mbusu, ní tō kitin̄ gbanti nib mbusu ŋkpitim pu, kun puee baa nyán ki tútún̄ ti-Dindaan, baa tútún̄ ti-Dindaan nì bibaatandambi.

²⁴Binimpoobi kansikinee, bí nyōŋkì Jaayeel, Eebeer un sá Keeni maaliŋunee nimpuu! Bí nyōŋkì-u binimpoobi bin pée kóò tantibinee kɔkɔwoooo kansikin!

²⁵Siiseela mēē-u nnyim, ama ní ún̄ tī-u nnaabiim. U bātì nnaabiim min kílee ki sītì-u bibotiibi sambinyɔkaakin.

²⁶Jaayeel tāntì u-ŋal ki cúú dikpakpaal, ki tāntì u-ŋaŋgiil ki dúkutì bitontonliibi kújal. U gbán̄ ki mātì Siiseela yil, u sāa u-taŋkpanjil ki cíí.

²⁷Ní Siiseela nyán̄ ki lítì u-taŋi taapu ki dōon̄, u-taŋi taapu ní Siiseela nyán̄ ki lítì. Laakin u nyán̄ ki lítè, niin̄ ní u dōon̄ ki kpî!

²⁸«Siiseela na gbóon̄ tɔkɔla ki kpēē, tɔkɔla boon̄ ní u bí yii: <Ba pu ní u-janjatɔɔkuu kaa bíi bān̄ malaa ní? Ba pu ní u-janjatɔɔkub còom̄n̄ soooo mín̄?>

²⁹Binimpoobi bin bí u-ceeyee kansikin un cáá iciinee kíí-u, ní ún̄ u-ba bí ki lì ki kùbiti yii:

³⁰<An yaa yî bi tin ján̄ ki ká tiwan ki bíi yàkatì: ujanjal kamaa tin ká usapɔɔn ubo kii bili, Siiseela tin ká satab bin nyim bí miba mibee, ujajil tin ká ŋaabu ŋun bi gbán̄ mili puee kí dūú fīn̄ u-sil.>

³¹Ti-Dindaan, yàntì a-nannanliibi kɔkɔ n̄ kpú mín̄ mbaantiim, ama bin sá a-bɔɔbee n̄ nīn̄ bí kii ŋwìín̄ nín̄ nyēēn̄ nì ŋu-pɔŋŋu puee!» Ní Isirayeel tiŋki ká ŋgbansɔŋfi ki tin sāa abin imun̄ku ili.

Juges 6

Madiyan yab wóǎ Isirayeel yab

- ¹Isirayeel yab tí ǵá tin kaa kítì ti-Dindaan ceeyee. An pu ní ti-Dindaan dū-bi ki ǵá Madiyan yab ǵaan abin aluli.
- ²Madiyan yab nìn wóǎ Isirayeel yab tikpil. Madiyan yab puee, Isirayeel yab nìn bóntì itaṅkpaloṅ nì titaṅkpanaakoti nì ipaan in an pōō unil ń còom kí bà sòkómiiyee ajoin pu.
- ³Ama Isirayeel yab yaa nìn búl bi-kpaajintee, Madiyan yab nì Amaleeki yab nì ǵwiiń nyalanṅki pú timmu yab nìn jórń ki jáà nì bi.
- ⁴Bi nìn ǵàtì bi-naapaanṅ Isirayeel yab caṅin, ní ki bíl bi-kpaajinti kí tin cáa sǎa Gaasaa tiṅki caṅin. Baa nìn kīntí Isirayeel yab báa tiba bí ká kí jī kí ǵmátí. Baa nìn kīntí-bi upiiyaaa, unaayaaa, kimaṅ.
- ⁵Di sá yii binibee nìn yíkiń ní kí kpáańń bi-waṅkuti nì bi-tantib ní kí dǎa biĩn Isirayeel yab tiṅki pu bōmmm kii inaakitoonee, kí biĩl tin bí kitiṅee puee kòṅ. Bi nì bi-gutaamui nìn wīkí an kaa cáa ǵkaan.
- ⁶Madiyan yab puee, Isirayeel yab nìn dūu kpántì biwǎfib ní. Niinee ní Isirayeel yab kúuń ki yíĩn ti-Dindaan ú jòoń-bi.
- ⁷Nyunti ǵun Isirayeel yab nìn kúuń ki yíĩn ti-Dindaan ú fī-bi Madiyan yab ǵaane,
- ⁸ní ti-Dindaan dū u-bonaatiliu ubo ki tú bi-cee ún tükū-bi yii: «Ti-Dindaan Isirayeel Nimbotiu nín lī puee sèé: <Man di nyántiń-ni Eejipiti tiṅkin, laakin ni nìn bí kuyuṅunee.
- ⁹Man di fī-ni Eejipiti yab nì bin kòṅ nìn bí ki wóǎ-nee ǵaan, ní ki jĩn-bi ni-nimbiin ki dū bi-tiṅki ki tī-ni.
- ¹⁰M nìn tükū-ni yii man di sá ni-Dindaan ni-Nimbotiu. Ní taa jāań Amooṛ yab bin tiṅkin ni kóòyee nimbotii!» Ama ní naa píliṅ m-nyòṅ!»

Unimboti lēē Geedeeyon ú fī Isirayeel yab

- ¹¹Ti-Dindaan tuuṅṅu nìn dómĩn ki kǎl teereebinti subu bubo taapu, Oofiraa tiṅkin. Joowaasi un sá Abiyeeseer maaliṅunee di nìn yì busubu gbanti. U-jipoon Geedeeyon nìn bí ki gbáa bilee dibobil din poon bi tà fiinyi biliṅ ki lèekĩ ndamamee, Madiyan yab ń taa ká-u.
- ¹²Ti-Dindaan tuuṅṅu nìn lēē ǵu-ba ki dākā-u ní ki bí-u yii: «Ti-Dindaan bí a-cee, ubaatandaan!»
- ¹³Ní Geedeeyon bí-u yii: «M gbāań-si, m-kpiliu. An yaa sá yii ti-Dindaan lafun bí ti-ceeyee, ba pu ní tin bí nee kòṅ bāań-ti? Atuṅkpaan ǵin ti-baabi nìn máafi-ti yii ti-Dindaan nìn ǵaań ki tī-bi u nín nìn nyántiń-bi Eejipiti tiṅkinee bí la sò? Too, kōṅkōnee ti-Dindaan fāti u-boon ki tī-ti, ní ki dū-ti ki ǵá Madiyan yab ǵaan.»

¹⁴Niinee ní ti-Dindaan fātì u-watil pú ní ki bí-u yii: «Nì mpon ñun a cáá nee, cùú já kí fī Isirayeel yab Madiyan yab ñaan! Man di kaa tú-saaa?»

¹⁵Ní Geedeeyon bí-u yii: «M gbāam-si, m-kpiliu, mana ní m làá ñmā kí fī Isirayeel yab? Manasee naakookun ti nín pēē pēē mmaal puee, man maaliñun yab di pāti. Kí kūtèe, man di pée sá kiwanwaai m-baa dicanjun.»

¹⁶Ní ti-Dindaan kí-u yii: «M làá nīn bí a-cee ní á já kí pōkiñ Madiyan yab kōkō dicilpu kii bi sá unibambaantee.»

¹⁷Ní Geedeeyon bí-u yii: «M yaa lafun ká diyimool a-ceeyee, á dākà-mi kudaanñu kubō m bée yii tilafunman sii di bíi sòon nì mi.

¹⁸M gbāam-si, taa búntí. Á cīití-mi doo m cù kí bóntiñ m-saraau kí cáan kí yóon a-nimbiin.» Ní ti-Dindaan kí-u yii: «M làá cīití-si á cùú gitiñ.»

¹⁹Ní Geedeeyon nín kóò u-dumpu ki cūtií cùú diñobil ki kūu ki tókōñ, ki lēē ñyim kiiloobi mmunku nì saalaa ki púl kpōnōb bin kaa cáá ñkpōnōnyōkōee. U nīn bāan tinan ki tākāñ kukabikun, ki kpāatí tikun ki sītì dikumboolin ní ki yōon kōkō ki cáa nyántì teereebinti subu taapu ki yōon ti-Dindaan nimbiin.

²⁰Ní ti-Dindaan tuunñu bí Geedeeyon yii: «Dū tinan nì kpōnōb bin kaa cáá ñkpōnōnyōkōee kí páan ditanjpal nee pu, kí kpāatí tikun kí pōl an pu.» Ní Geedeeyon ñá mīn.

²¹Ní ti-Dindaan tuunñuee tāntì ñkpando ñun ñu ñúbee nyōkōpu ki gbēē tinan nì kpōnōb bin kaa cáá ñkpōnōnyōkōee, ní ññmi nyán ditanjpal din pu an pée ki wūñ tinan nì kpōnōbee kōkō múb. Niinee ní ti-Dindaan tuunñuee wāñkì Geedeeyon nimbiin.

²²Niin ní Geedeeyon bēē yii an sá ti-Dindaan tuunñu, ní u téen yii: «Óo, m-bolii na, m-Dindaan Unimbōti. Ti-Dindaan tuunñu ní m lafun wál nì m-nimbiliñ kpìrrr naa!»

²³Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Ñgbansōñfi n nīn bí a-cee! Taa fāñkì báà tiba, aa làá kpú.»

²⁴Ní Geedeeyon mán nsaraafan ñubō mpaan gbanti pu ki tī ti-Dindaan ní ki pú-ñu diyindi yii <Ti-Dindaan sá ñgbansōñfi>. Nì dīn pu nee, nsaraafan gbanti dáá gbíntì yú Oofiraa, Abiyeeseer tñki kiba poon.

Geedeeyon wī diwaal Baal saraafanñu

²⁵Kunyeuu gbanti ní ti-Dindaan tūkū Geedeeyon yii: «Cúú a-baa najau dimaaliliitiil yau un cáá abin alulee. Mīn boonee, á cùú gbá kí wī a-baa waal Baal saraafanñu, kí gāa ñwindō ñun bi cóon nsaraafanee cañinee.

²⁶Boonee á mā man a-Dindaan a-Nimbōtiu nsaraafan ñun sá mmōntee kigbantāñ nee pu. Á látí ñwindō ñun a gāāyee kí dūú kpāā ññmi nsaraafan ñun a mán-mi mpōminee pu, ní kí dū dimaaliliitiil najauuee kí ñá saraawōkaa kí tī-mi.»

²⁷Geedeeyɔn nɛn lēē u-tɔntɔnliibi kansikin binib saalaa nɛ bi cūti nɛ ti-Dindaan nɛn nɛn tūkū-u yii ú nɛ puee. Ama u nɛn nɛn fàŋkí u-baa dicaŋkun yab nɛ binib bin kɛn kitiŋinee puee, waa nɛn nɛ nɛ min nɛ ti-Dindaan bɛ yii ú nɛ nɛwiimpu, kunyeeu nɛ u nɛ.

²⁸Kutaa wúnti kutaafaau pòlpòl kitiŋin nib yíkèe nɛ ki dáan ki ká yii bi gbán ki wɛ diwaal Baal saraafaŋu, ki gāa nwindo nɛn nɛn cɔ nɛ-caŋinee nɛ ki dū dimaaliliitiil najauue ki nɛ saraawɔkaa nsaraafan nɛn bi mán mpɔminee pu.

²⁹Nɛ bi kɛn ki bɛ ki bálifi tɔb yii: «Nɛma di kalin nɛn nɛ mimmee?» Bi bálifi bálifi, ki nyàab nyàabee nɛ an dāa nyán yii Joowaasi jipɔɔn Geedeeyɔn di nɛ mɛn.

³⁰Nɛ kitiŋin nib bɛ Joowaasi yii: «Nyāntiñ a-jipɔɔn doo tí kpò-u, kun puee u gbán ki wɛ diwaal Baal saraafaŋu nɛ ki gāa nwindo nɛn bi cɔn nɛ-caŋinee.»

³¹Nɛ Joowaasi kɛ bin nɛn yú u-cee niinee kɔkɔ yii: «Nimbi di làa sòon diwaal Baal bɔti kɛ tɛ-daaa? Nimbi di máan kɛ jòon-dàaa? Un kamaa di yaa mɔti diwaal Baal puee máan bɛ kpò-u nɛ kutaa n nɛn wúnti. Diwaal Baal yaa lafun nyí yii di sá unimbotee, bi nɛn gbán ki wɛ di-saraafaŋuee, dí mɔti di-ba pu.»

³²Nwiin gbanti nɛ bi nɛn páan Geedeeyɔn diyimpaanakaal yii <Yeerubaal> ki lɛ yii: «Diwaal Baal n mɔti di-ba pu», kun puee u gbán ki wɛ di-saraafaŋu.

Isirayeel yab bɛ bɔnti kɛ ján Madiyan yab

³³Madiyan yab nɛ Amaleeki yab nɛ nwindi nyalaŋki pú timmu yab sòon ki nɛ kinyɔbaantii, ki kóonni kɛ kpáfi, ki dūti Jɔɔdan buŋu nɛ ki dómiñ ki nɛti dijanjanaapaal Jisirayeel tantakalin ki kál.

³⁴Ti-Dindaan Fam nɛn gbɛ Geedeeyɔn nɛ u bú nɛ nɛn ki yíiñ Abiyeeseer maaliŋun yab nɛ bi-kɔkɔ yíkɛ ki páan u-boon.

³⁵U nɛn lēē binib ki tú bi yíiñ Manasee naakookun yab kɔkɔ nɛ bi mun yíkɛn ki páan u-boon. Boonee nɛ u tú ituun Aseer nɛ Sabulon nɛ Neefitalii naakotin yab cee nɛ bi mun jóm kɛ túŋkɛ-bi nsanni.

³⁶Nɛ Geedeeyɔn bɛ Unimbɔti yii: «An yaa lafun sá man pu nɛ a là kɛ dɛ kɛ fɛ Isirayeel yab kii a nɛn lɛ puee,

³⁷m làa kpátɛ ipii kuti nɛabuŋu ki bɛ mmɔŋki dijanjanaapaal pu. Kutaa yaa wúnti nɛ dimalindi yaa sɔŋkɛ ipii kuti nɛabuŋu ama nɛ kaa sɔŋkɛ dijanjanaapaal laakin kɛneeyee, mimmee m bée yii a lafun là kɛ dɛ man pu kɛ fɛ Isirayeel yab, kii a nɛn lɛ puee dee.»

³⁸Nɛ an nɛ min Geedeeyɔn lēē. Di sá kutaa wúnti u fɛnti kutaafaau ki yòon ipii kuti nɛabuŋuee ki nɛmáanee nɛ nnyim nyán ki gbɛ kisambinyɔkaai kimɔ.

³⁹Nɛ Geedeeyɔn bɛ Unimbɔti yii: «Á taa fò m-pu diŋuul, m láa gíti sòon nɛ si diba. Pɔ-mi nsan m gíti màkañ ipii kuti nɛabuŋu makandee kɛ kpèè. Yánti ipii kuti nɛabuŋu n nɛn kún ama nɛ dimalindi n tɔ kɛ sɔŋkɛ kitiŋ kɔkɔ dijanjanaapaal pu.»

⁴⁰Kunyeeu gbantee Unimbɔti tí ɔ́á Geedeeyɔ́n nín lī puee. U nín yāntì ipii kuti ɔ́aabuɔ́uee kùń ama ní dimalindi tó ki sɔ́ɔ́kì kitiɔ́ kɔ́kɔ́ dijanjanaapaal pu.

Juges 7

Unimbɔti lēē binib alaataa ata ki tī Geedeeyɔ́n

¹Kutaa wúntì kutaafaau pòlpolee ní Geedeeyɔ́n un bi páàn diyindi yii Yeerubaalee yíkì u nì samaa kɔ́kɔ́ ki cùtìi ɔ́àtì dijanjanaapaal Eeni Aroodi buɔ́ɔ́u caɔ́ɔ́n. Madiyan yab bín naapaal nín bínní ɔ́gan pú, Mooree gbantaɔ́ki taapu, ditantakalin.

²Ní ti-Dindaan bí Geedeeyɔ́n yii: «Binib bin bí a-ceeyee wīkí tikpil m dū Madiyan yab kí ɔ́á bi-ɔ́aan, kun puee Isirayeel yab dāa ɔ́uń kí gāa bi-bindi m-nimbiin kí lī yii: <Ti nì ti-pɔ́ɔ́ɔ́u ní ti ján ki fī ti-ba!>

³An puee á bāakì kí tükù diniwul kɔ́kɔ́ yii: <Ni-kansikin un di yaa fàɔ́kí u-wunti gbāàye, udaan ń gbèēn Galaadi jool pu doo kí fàtī nín gítí!>» Ní binib kutukub mmuɔ́ku nì bili bātì samaa poon ki fātìi nín gítí ní an kín binib kutukub saalaa.

⁴Ní ti-Dindaan tükù Geedeeyɔ́n yii: «Binib nee dāá gbíntìi wīkí tikpil! Yāntì bí sīntì mbunni m lútí bin làá nóó-see kí tī-si. Un kamaa ní m yaa bí yii ú nóó-si kí cùee, udaan ń nóó-si. Un ní m yaa tí bí yii ú taa nóó-si kí cùee, udaan ń taa nóó-si.»

⁵Ní Geedeeyɔ́n yāntì binib nín sīntì mbunni ní ti-Dindaan bí-u yii: «Un kamaa làá dū u-limbil kí nyò nnyim kii kibɔ́kɔ́ nín nyù puee, á gāntì udaan kí yóoń dijadi diba, ní kí gāntì un kamaa yaa gbāań u-tabiɔ́yiliɔ́ pu ki nyuń nnyimee kí yóoń dijadi diba mun.»

⁶Binib bin nín dū bi-limbiliɔ́ ki nyuń nnyim kii iboo nín nyù puee nín kpáfí binib alaataa ata, ama binib bin nín kínee kɔ́kɔ́ nín gbāań bi-tabiɔ́yiliɔ́ pu ní ki nyuń nnyim.

⁷Ní ti-Dindaan bí Geedeeyɔ́n yii: «Binib alaataa ata bin dū bi-limbiliɔ́ ki nyuń nnyim nee pu ní m làá dī kí fī-ni ní kí dū Madiyan yab kí ɔ́á a-ɔ́aan. Binib bin kínee bimbee, báa ɔ́ma ń nín kùń u-dumpu.»

⁸Geedeeyɔ́n nín yāntì binib alaataa atee gbíntì u-cee ní ki pú binib bin kínee kinyɔ́kɔ́ bí nín gítí bi-tantibin. Binib alaataa atee nín yóoń bin nín kùnee jinti nì bi-yiɔ́yi. Madiyan yab naapaal nín bí Geedeeyɔ́n yɔ́ɔ́u taapu ní ditantakalin.

Dijajil daaɔ́ku

⁹Kunyeeu gbanti ní ti-Dindaan bí Geedeeyɔ́n yii: «Yíkì kí sīntì Madiyan yab naapaal pu kí ján-bi, di sá yii m dū-bi ki ɔ́á a-ɔ́aan.

¹⁰Ama a yaa fàɔ́kéee, sii nì a-tɔ́ntɔ́nliu Puura ń dá láá nóó kí sīntì dijanjanaapaal watil pú dibalin.

11 A yaa bàñ niinee, a làá gbīl tin binib bí ki sòòñee. Án làá tī-si kunyannyaau ní á ñmā kí sīntī Madiyan yab naapaal pu kí cùú jáñ-bi.» Niinee Geedeeyɔn nì u-tòntònlìu cōm ki tin gūū Madiyan yab naapaal.

12 Madiyan yab nì Amaleeki yab nì ñwīñ nyalan̄ki pú timmu yab kòkò nìn kpátìi gbí ditantakalin ní bōmmm, ki wīkí kii inaakitōonee. Baa nìn ñūñ kí kààn bi-gutaamui gba, kun puee i nìn wīkí ní tikpil tikpil, kii tin̄ku gbandi bul nín wīkí puee.

13 Nyunti ñun Geedeeyɔn bàñee, uninja ubò nìn bí ki máafí u-bòò kudamintiiu kun u dāmintèe. U nìn bíi lì yii: «Kpèè, m dáá pée dāmintì kudamintiiu kubò dee. Kudamintiiu gbanti poonee, m ká cɔji kpɔncɔu ubò bí ki ñààn ki màntī Madiyan yab naapaal yilpu. Kpɔncɔee ñààn ki bàñ tanti ubò ní ki yá-u ki lúkú ní u lábitì ki cìb̄ kitiñ.»

14 Ní u-bòò kíí-u yii: «Án sō kí lā, an máàn ki pée sá uisirayeelja Joowaasi jipɔɔn Geedeeyɔn tàataajiki ní a dāmintì. Unimbɔti dū Madiyan yab nì bi-janjanaapaal kòkò ki ñá u-ñaan dee.»

15 Geedeeyɔn nín gbīl bi máafí kudamintiiuee pu nì bi nín lēē ku-taapu mun puee, ní u gbāàn u-tabinyiliñ pu ki jáàm Unimbɔti. Boonee ní u yíkí ki nín gítí Isirayeel yab naapaal pu ki bàñee ki bí-bi yii: «Ní yīkìmaan, kun puee ti-Dindaan dū Madiyan yab nì bi-naapaal ki ñá ni-ñaan!»

Geedeeyɔn jáñ ki pòòkìñ Madiyan yab

16 Geedeeyɔn nìn cúú binib alaataa atee ki yākatì akiti ata. U nìn dū ñyin ñun bi búñ kujaaunee ñubò nì kibàñkuliññi kiba ki ñúbiñ báà ñma, ní ññminaapool kà kibaññi kamaa poon.

17 U bóntì-bi mín ki dóòyee ní ki bí-bi yii: «Ní nīn pée kpèé-mi, m yaa ñá puee ní ñá mín. M yaa bàñ Madiyan yab janjanaapaal cañin ní ki yaa pée ñá puee, ni mun ñ ñá mín mbaantiim.

18 M làá búñ ñyin, man nì bin làá nīn bí m-ceeyee kòkò. Ni mun ñ búñ iyin mín mbaantiim, kí nīn cōm̄ ki màntīi gòñ dijanjanaapaal ki tátí ki lì yii: <Ti-Dindaan yindi pu nì Geedeeyɔn yindi pu!>»

19 Geedeeyɔn nì u-yab binib dilaataal bin nìn nóó-uee nìn bàñ Madiyan yab naapaal cañin kunyataasiiu búmbum ní. Nyunti gbantee bi nìn kpántì bijanjaliibi bin fōò bikpikib bin nìn dáá kpákatì sintil pu kpalaayee dee. Di sá ní Geedeeyɔn nì u-yab nìn kíí ki bíi búñ iyin, ki fátí ki wīl̄ mbamu mun bi nìn ñúbee.

20 Niinee ní akiti atee kíí ki bíi búñ iyin ki fátí ki wīl̄ mbamu. Bi nìn ñúb ññminaapool ññangan ní ki ñúb iyin ññan̄giil ki búñ, ní ki nìn tátí mpɔn ki lì yii: «Tí jámaan ti-Dindaan yindi pu nì Geedeeyɔn yindi pu!»

²¹Isirayeel yab mǎntìi gón Madiyan yab naapaal mín, báà ŋma gbíntìi yú u-paanghu. Dijanjanaapaal puee, báà ŋma nín kí ki bí sán ki tátí an kòkò pu ki nyàab kí ŋmátí.

²²Nyunti ŋun Isirayeel yab binib alaataa atee bí ki búñ iyinee, ní ti-Dindaan yānti dijanjanaapaal kòkò puee báà ŋma kìn ki fàtì u-tàataajiki ki sàatì u-juti. Ní binib kòkò sán ki kátì ki tin bàñ Beeti-Siita tɛŋki, ki gítí Seereera tɛŋki watil pú, ní ki yōon ki tin cáa gūū Abeel-Meewoola tɛŋki, Tabaati tɛŋki caŋin.

²³Niinee ní bi yííŋ Isirayeel yab bininjab bin sá Neefitalii nì Aseer nì Manasee naakɔtinee, ní bi kùl ki páaŋ Madiyan yab boon.

²⁴Geedeeyɔn nín lēē binib ki tú Eefiraayiim joonɔŋi pu bí cùú bāakì kí tükù bin kòò niinee yii: «Ní sɛntímaan kí tūŋkì Madiyan yab, kí péen-bi kí jī mpaan anyimbɔbil nì inyimbul kòkɔn, kí yòon kí tin cáá sǎa Beeti-Baara tɛŋki nì Joɔdan buŋɔu.» Mìn ní bi yííŋ Eefiraayiim yab bininjab kòkò ki kpáfí ní bi cùtì jín mpaan anyimbɔbil nì inyimbul kòkɔn, ki yōon ki tin cáa sǎa Beeti-Baara tɛŋki nì Joɔdan buŋɔu.

²⁵Bi nín cùú Madiyan kpilib bili. Bi nín yí ubò Ooreeb ní ki yí un kínee Seeyeeb. Bi nín kūū Ooreeb laakin bi yí yii Ooreeb Tanɔkpalee ní ki kūū Seeyeeb laakin bi yí yii Seeyeeb Bɔbil din poon bi tà fiinyi biliŋ ki lèekì ndamamee. Bi kūū bikpilib gbanti liitil mín ki dóòyee ní ki níkì ki jìñ Madiyan yab ki dūtì Joɔdan buŋɔu. Bi nín ŋúbiñ Ooreeb nì Seeyeeb yiliŋ ki nyánní lapu pu buŋgbandi ki cáaŋ ki tī Geedeeyɔn.

Juges 8

Eefiraayiim naakookun yab gíí Geedeeyɔn pu diŋuul

¹Niinee ní Eefiraayiim yab bālifi Geedeeyɔn yii: «Ba bɔti ní a ŋá-ti mimmee? A nín cá kí jáñ Madiyan yabee, ba ŋá ní aa yííŋ-ti?» Bi nín nyáñ u-pu an kaa kítì.

²Ní Geedeeyɔn kíí-bi yii: «Tin man ŋée kòkò téé tin nimbi ŋá neeee? Nimbi Eefiraayiim yab nín ŋá tin nee, báà an yaa kaa péé náaŋ gba, an kaa jítiñ man nì m-nabiyaamu Abiyeeseer yab nín ŋá tin kòkòee kpataaa puɔɔɔ?

³Nimbi ŋaan ní Unimbɔti dū Madiyan yab kpilib Ooreeb nì Seeyeeb ki ŋá. Ba ní man ŋún ki ŋá kí dūú ŋmàntìñ tin nimbi ŋée?» Geedeeyɔn nín sòon an nyɔɔbundee ní bi-ŋuul sɔŋkì u-pu.

Geedeeyɔn bí Joɔdan buŋɔu ŋwííñ nyalaŋki pú

⁴Geedeeyɔn nì u-yab binib alaataa ata bin nín bí u-ceeyee nín bàñ ki dūtì Joɔdan buŋɔu. Bi nín baasii gī ní an kaa cáá bí lì, ama ní ki nín péé gbíntìi nìkì ki cá.

⁵Bi bàñ Sukooti tɛŋkinee ní Geedeeyɔn bí niin yab yii: «M gbāaŋ-ni, ní tīmaan binib bin nóó-mi nee tijin bí jī, kun puee bi gī tikpil. M bíi jì Madiyan yab bɔtiibi Seeba nì Salmuuna boon ní.»

⁶Ama ní Sukooti kpilib kíf-u yii: «Seeba nì Salmuuna gíti dáá kó a-ɲaan ní timbi ń tī a-janjaliibi tijin bí jāaa?»

⁷Ní Geedeeyɔn bí-bi yii: «Too, an ɲāñ. Ní nīn nyí yii ti-Dindaan yaa dū Seeba nì Salmuuna ki ɲá m-ɲaanee, m làá dáá gítiń kí dū ikunɲunfi in nyēē kuteeunee nì abɔjanaakun kí gbá-ni.»

⁸U yíkì ki nín jóm Peenuyeel tiŋkin ki bàñ ki sòoñ niin yab tibɔbaantiilee ní Peenuyeel yab mun kíf-u kii Sukooti yab nín kíf-u puee.

⁹Ní u bí Peenuyeel yab mun yii: «M yaa fātī gítiń nì laafiya, m làá gbá kí wī ni-difɔkɔku kun bí nee!»

¹⁰Nyunti gbantee Seeba nì Salmuuna nīn bí Karkɔɔr tiŋkin bi nì bi-janjakitil, binib kii kutukub saalku nyɔkɔm. ɲwīn nyalanɲi pú janjaliibi bin nīn pée kínee kɔkɔ dee. Di sá yii bi nīn kūū binib kutukub dilaataal nì mmunɲu bin nīn ɲūn ki jāa kujaau nì kitàataajiki tiŋanee.

¹¹Geedeeyɔn nīn nóó nsan ɲun ní bin kóò tantibinee nīn nōotée, an dàkà yii Noobiya nì Yoogibooya timmu mun bí ɲwīn nyalanɲi púee, ní ki cūtī ján ki pɔɔkiń dijanjakitil gbanti ɲyunti ɲun ní baa nīn gíti pée cótí yii tikpitil tiba ɲūn kí bàñ-bee.

¹²Seeba nì Salmuuna nīn sán ki kátī, ama ní Geedeeyɔn kùl ki páan Madiyan bɔtiibi bili gbanti boon áli ki tin cúú-bi. U nīn yāntī dinyoondi kó bi-janjakitil kɔkɔ.

¹³Joowaasi jipɔɔn Geedeeyɔn nīn nīn nyánní kujaau ki fātī gítińee, u nīn dūu dīn Eereesi gbantaŋki pú ní.

¹⁴U bāañ Sukooti tiŋkinee ní ki cúú niin naacimpɔmbiki kiba ki yóoń ní ki bālifi-kì Sukooti yab kpilib nì bi-tindaŋkpilib yiŋɲi ní kinaacimpɔmbikee dūu ɲmān ɲghan pu ki tī-u. Bi nīn sá binib imunɲu ita nì saalaa ní.

¹⁵Ní Geedeeyɔn nín cá Sukooti tiŋki yab cee ki bàñ ki bí-bi yii: «Ni téetí yii ni nīn sī-mi ki lī yii: <Seeba nì Salmuuna gíti dáá kó a-ɲaan ní timbi ń tī a-janjaliibi bin gīyee tijin bí jāaa?> Too, Seeba nì Salmuuna gbanti sò!»

¹⁶Geedeeyɔn lī mimmee ní ki cúú Sukooti yab kpilib, ní ki yóoń ikunɲunfi in nyēē kuteeunee nì abɔjanaakun ki dūu dáal Sukooti yab tafal ní an bàñ-bi tiŋan pu.

¹⁷U nīn gbán ki wī Peenuyeel tiŋki mun difɔkɔku, ní ki pōfi ki-nib.

¹⁸Mín boonee ní u bālifi Seeba nì Salmuuna yii: «Binib bin ni nīn kūū Tabɔɔr jool puee nīn bí mana ní?» Ní bi kíf-u yii: «Bi nīn bí kii sii mun nín pée bí pu nan ní. Bi-kɔkɔ nīn bí kii bɔtiijabee ní.»

¹⁹Ní u bí-bi yii: «M-nabiyaamu pēē na ní ni kūūyee! M pūtī ti-Dindaan un bí dimaŋfalinee yii ní yaa kaa bàà lēē bi-maŋfal, maa bàà làá kpò-ni!»

²⁰Geedeeyɔn lɪ mimmee nɪ ki bɪ u-jipɔŋkpiliu Yeeteer yii: «Yìkì kɪ kpò-bi!» Ama nɪ u-jipɔŋ kaa nɪn fúutì u-tàataajiki kujitooun, kun puee u nɪn dǎá sá kinaacimpɔmbiki nɪ ki nɪn fàŋkí.

²¹Niinee nɪ Seeba nɪ Salmuuna bɪ-u yii: «Sisi a-ba yìkì kɪ kpò-ti, kun puee uninja máaŋ kɪ dǎkà tininjati nɪ!» Nɪ Geedeeyɔn yìkì ki kũ Seeba nɪ Salmuuna nɪ ki cúu tiléenkaal tin bi nɪn léen bi-gutaamuyee ki léetì i-neenji.

Geedeeyɔn maŋfal wiŋyi nɪn kúnti puee

²²Mɪn boonee nɪ Isirayeel yab tũkũ Geedeeyɔn yii: «Nɪn sá ti-kpootiliu, nɪ a-kpátam boonee a-jipɔŋ nɪ dǎá fōō a-yil nɪ a-jipɔŋ jipɔŋ mun nɪ dǎá fōō, kun puee a fɪ-ti ki lɪ Madiyan yab ŋaan.»

²³Nɪ Geedeeyɔn kɪf-bi yii: «Man m-ba kaa làá kpòotì-naaa, m-jipɔŋ mun kaa làá kpòotì-ni. Ti-Dindaan u-ba di làá nɪn kpòotì-ni.»

²⁴Nɪ Geedeeyɔn nɪkɪ ki bɪ-bi yii: «Ama tiba nɪ m là kɪ mèè-ni. M bàà là yii nɪ-kansikin bàà ŋma nɪ lēē tiwan tin nɪ u ká kujaaunee poon kibɔmbiki kiba kɪ tɪ-mi.» Di sá yii bi-nannanliibi bin bi nɪn ján ki pɔ́kɪnhee kɔkɔ nɪn cáá sindaariya bɔmbiyaamu bi-wunti pu nɪ, kii Isimaayeel naakookun yab kɔkɔ nɪn pée cáá puee.

²⁵Geedeeyɔn lɪ mimmee nɪ bi bɪ-u yii: «Iiin, ti kɪf ki làá tɪ-si nɪ dipɔbil diba!» Niinee nɪ bi kpátì dibɔkutipaŋkaal diba ki bɪl kitiŋ nɪ bàà ŋma lēē tiwan tin u ká kujaaunee poon kibɔmbiki kiba kiba ki tó-u dibɔkutilee pu.

²⁶Sindaariya bɔmbiyaamu mun Geedeeyɔn nɪn mēē bi tɪ-uee nyiŋfiŋu nɪn kpáfɪ kii kiiloobi mmuŋku nyɔkɔm, ki kpáaŋ tiléenkaal nɪ falfatib nɪ abɔkutimɔnti ŋin nyim sá mmam Madiyan yab bɔtiibi nɪn pèentée, nɪ kɪ gítɪ kũtì tiléenkaal tin bi nɪn léen bi-gutaamuyee.

²⁷Geedeeyɔn nɪn kpáfɪ an-wantee kɔkɔ nɪ ki dũu mɔ́ diwaal ki cūnni ki yóon Oofiraa u-tiŋkin. Isirayeel yab kɔkɔ nɪn cá niin ki gbàantí ki jáaŋ diwaal gbanti, nɪ di nɪn dũu kpánti kutaliŋu ki tɪ Geedeeyɔn nɪ u-dicaŋkun yab.

²⁸Mɪn nɪ Isirayeel yab nɪn nyɪ Madiyan yab ki gũl bi-tapu nɪ baa nɪn gítɪ ŋún ki yáatɪ bi-yil. Isirayeel tiŋki nɪn sɔŋkɪ ki tin sǎa abin imuŋku ili ŋyunti ŋun Geedeeyɔn nɪn dǎá bɪ dimaŋfalinee.

²⁹Joowaasi jipɔŋ Yeerubaal, an dǎkà yii Geedeeyɔn nɪn kũn u-dumpu ki kɪn ki kóò niin.

³⁰Geedeeyɔn biyaamu nninjabiyaamu mun ùn u-ba nɪn màlɛe nɪn kpáfɪ binib imuŋku ita nɪ saalaa kɔkɔ nɪ, kun puee u nɪn cáá binimpoobi wĩkí.

³¹U nɪn gítɪ cáá ubɔnti ubɔ Siikeem tiŋkin. Unimpuee mun nɪn màl-u kibininjabiki nɪ u pú-kɪ diyindi yii Abimeeleeki.

³²Joowaasi jipɔɔn Geedeeyɔn nɛn kpɛl titikpitin nɛ dipɔɔsɔŋkilin. Bi nɛn sɛb-u u-baa Joowaasi kaakul poon, Oofiraa tiŋki kin nɛn sá Abiyeeseer maaliŋun timmu kibeɛ poon ní.

³³Ama Geedeeyɔn kúm booneɛ ní Isirayeel yab fātii tí kíí ki bíi tòotí Baal. Bi nɛn dū Baal-Beerii ti ŋá bi-nimbɔti.

³⁴Isirayeel yab kaa nɛn gíti tétii ti-Dindaan bi-Nimbɔti un nɛn fii-bi ki líi bi-nannanliibi bin nɛn mǎntii tú-bee ŋaaneɛ pu.

³⁵Baa nɛn ŋá Yeerubaal-Geedeeyɔn dicaŋkun yab mun tiŋan ki téen tiŋan tin kɔkɔ u nɛn ŋá ki tii bíi Isirayeel yabee.

Juges 9

Abimeeleeki kpánti Siikeem tiŋki bɔti

¹Yeerubaal, an dàkà Geedeeyɔn jipɔɔn Abimeeleeki nɛn cūti Siikeem tiŋkin ki ká u-na niijab nɛn u-maaliŋun yab kɔkɔ ki bí-bi yii:

²«Ní tükúmaan Siikeem tindambi kɔkɔ yii: <Ni là Yeerubaal jipɔmbi binib imuŋku ita nɛn saalaayee ní n nɛn kpòotí-naaa, ni là unibaanti ní n nɛn kpòotí-ni? Ní tétímaan yii man nɛn ni sá fatikubaanti ní!>»

³Abimeeleeki na niijab nɛn dū tibɔtee ki líi Siikeem tindambi kɔkɔ cee, ní bíi pǎa Abimeeleeki boon, di sá bi nɛn líi yii: «Ti-nabiki dee.»

⁴Bi nɛn lēē Baal-Beerii diiku poon animbil jipɔmbi imuŋku ita nɛn saalaa ki tii Abimeeleeki ní u dū fōō tinifan nɛn naayee kub ki pǎa u-boon.

⁵Abimeeleeki nɛn cūti u-baa dumpu, Oofiraa tiŋkin ki cúu u-nabiyaamu Yeerubaal jipɔmbi binib imuŋku ita nɛn saalaayee ki kūu ditaŋkpabaantiil pu. Asee Yeerubaal jipɔnjoolkaau Yootam di nɛn kíi, kun puee ún nɛn sǎn ki báí.

⁶Niinee ní Siikeem tindambi kɔkɔ nɛn Beeti-Miiloo yab kɔkɔ kpáfí ní ki cūti kǎa Abimeeleeki dibeel seeni subu bun nɛn yú ditaŋkpal dín bi nɛn cóon Siikeem tiŋkinee caŋin.

Yootam gǎa Siikeem yab dilaŋkpandi

⁷Yootam nín gbíí tin jítèe ní u jóm ki tókɔn Geerisiim jool pu ki téen mɔn ki tükú-bi yii: «Siikeem tindambi, ní pílifímaan-mi ní Unimbɔti n pílifí ni mun.

⁸«Isufi di nɛn yíkí yii i làá kǎa i-bɔti. I nɛn bí ɔlíifi subu yii: <Sii níi sá ti-bɔti!>

⁹Ní ɔlíifi subu kíí isufi in kínee yii: <Mimmee m yǎntí ŋkpam min awaa nɛn binib néeéee kí cúu jī dibeel isufi pu deeyaa!>

¹⁰Ní isufi in kínee bí fiigi subu yii: <Sii dǎa kí nɛn sá ti-bɔti!>

11 Ní fiigi subu kíf in kíñee yii: <Mimmee m yàntī m-subiliŋ ɲin ɲāñ ki mō cóncoŋ nee kí cùú jī dibeel isufi pu deeyaa!>

12 Ní isufi in kíñee bí fiinyi subu yii: <Sii dāāñ kí nīn sá ti-bōtiu!>

13 Ní fiinyi subu kíf in kíñee yii: <Mimmee m yàntī m-damam min awaa nì binib nyù an nyàatī-bee kí cùú jī dibeel isufi pu deeyaa!>

14 Niin ní isufi kòkò bí kikuŋkumbòŋ yii: <Sii dāāñ kí nīn sá ti-bōtiu!>

15 Ní kikuŋkumbòŋ bí isufi yii: <Tiŋman ní ni yaa lafun là kí kàāñ-mi dibeel m nīn sá ni-bōtiuee, ní sàñnímaan kí dāá bál m-boonɲu taapu. Ama an yaa kaa sá mín, ɲɲmi làá nyā man kikuŋkumbòŋ poon kí wà kí kpáāñ Leebanɔn sufii in bi yīl yii seediree!>

16 «Too, kòŋkònnnee nimbi ni-ba ń kpèè yii ni nín kāāñ Abimeeleeki dibeel nee, ni lafun ɲá mín nì dipòbil diba nì tibulcinaaaa? Min ni ɲá Yeerubaal nì u-dicaŋku nee, mín ní ni bàà máāñ kí ɲá-baaa? Tiŋan tin kòkò u ɲá ki tī-nee, min ni làá dūú jāām-uee deeee?

17 M-baa jáñ kujaau nimbi pu ní, ki dū u-manɲal ki tī kaa fāŋkì ɲkúm ní ki fī-ni ki lī Madiyan yab ɲaan.

18 Ama dín nee, ni fātī lābitī m-baa dicaŋku pu, ki cúú u-jipòmbi binib imuŋku ita nì saalaayee ki kūū ditaŋkpabaantiil pu. Mín boonee ní ni dū dibeel ki tī u-yumbunimpuu jipòɔn Abimeeleeki ú nīn kīn ki sá Siikeem tiŋki nì ki-tindambi bōtiu, yii u nín sá ni-nabikee pu.

19 An puee ni yaa lafun nyí yii min ni ɲá Yeerubaal nì u-dicaŋkuee, an sá nì dipòbil diba nì tibulcinee, ní nīn fàalmaan Abimeeleeki pu ní u mun ń nīn fàal nimbi pu!

20 An yaa kaa sá mimmee, ɲɲmi ń nyā Abimeeleeki cee kí wà Siikeem nì Beeti-Miiloo tindambi, ní ɲɲmi ń nyā Siikeem nì Beeti-Miiloo tindambi mun cee kí wà Abimeeleeki!»

21 Yootam nīn sòoñ mín ki dóòyee ní ki sàñ ki cūtī kó Beeyeer tiŋkin. U nīn gbínti nīn, kun puee u nīn fāŋkí u-maan Abimeeleeki.

Siikeem yab bí jáà nì Abimeeleeki

22 Abimeeleeki nīn jín dibeel Isirayeel tiŋki pu abin ata ní.

23 Unimbòti nīn yāntī Sitaan dómiñ ki kó Abimeeleeki nì Siikeem tindambi kansikin, ní Siikeem tindambi kaa nīn gíti tó Abimeeleeki.

24 Di sá yii an nīn bālifi yii Abimeeleeki nì Siikeem tindambi ń tún bi nín nīn kūū Yeerubaal jipòmbi binib imuŋku ita nì saalaayee gíndi. Abimeeleeki làá tún digíndi gbanti, kun puee u nīn kūū u-nabiyaamu, ní Siikeem tindambi mun ń tún-dì, kun puee bi nīn tútún Abimeeleeki u kūū u-nabiyaamu.

²⁵Siikeem tindambi n̄n nyēē Abimeeleeki boon ní ki n̄n lèekī binib bi cá ki nākantí ajoon yilpu ki cí. Unil un kamaa yaa n̄n jītí bi-cañin didandi puee, bi n̄n gá kí kintí udaan ní kí fūkul̄ udaan wanti kòkò. Ní bi cáá an b̄tee ki tūkū Abimeeleeki.

²⁶N̄wiin ñub̄ee, Eebeedi jip̄oon Gaal n̄n dómín Siikeem t̄nkin, u n̄ u-nabiyaamu. Siikeem tindambi n̄n dū bi-mákal ki ñá Gaal pu.

²⁷Siikeem tindambi n̄n nyán ki cūtī tisatin ní ki k̄tī bi-fiinyi sufii biliñ ki t̄ā ki lēē ndamam ní ki b̄ntī agbiil. Bi n̄n kó bi-nimb̄tiu un bi jáamee diikun ní ki j̄n̄ ki nyūn̄ ní ki mēē mbusu ki tó Abimeeleeki pu.

²⁸Eebeedi jip̄oon Gaal n̄n bí ki lì yii: «Abimeeleeki di sá ñma, ní timbi Siikeem yab ñ n̄n bí u-taapu ní? Ún̄ di kaa sá Yeerubaal jip̄oon ní Seebuul sá u-kàl̄ñkpiliuaaa? An puee n̄n bímaan Siikeem baa Am̄or̄ nib taapu. Ba pu ní tí n̄n bí Abimeeleeki taapu?

²⁹Ñma bàà dù binib nee ki ñubiñ-mi, m bàà làá jà Abimeeleeki ní!» Ní ki l̄ Abimeeleeki yii: «Nyàab̄ bijanjaliibi kí k̄tī a-yab pu kí nyānní tí ká t̄b!»

³⁰Seebuul un n̄n sá Siikeem t̄nki ḡminauee n̄n gb̄l̄ tin Eebeedi jip̄oon Gaal bí ki s̄oñee ní ki f̄o mbum.

³¹Ní u lēē binib ki tú dibalin Abimeeleeki cee bi cūtī tūkū-u yii: «Kp̄èè, Eebeedi jip̄oon Gaal dómín Siikeem t̄nkin, u n̄ u-nabiyaamu, ní bi bí ki s̄oñ n̄ Siikeem yab kí b̄il̄ sii n̄ bi kansikin.

³²An puee á ȳk̄i kunyeeu nee kí ȳoñ a-janjaliibi ní d̄āñ kí nákañ tisatin.

³³Kutaa yaa fu w̄ntī ñw̄iñ nyáat̄e, á fu d̄āñ malaa kí jáñ kitiñee. Gaal n̄ binib bin nóó-uee yaa fu nyán kí já n̄ see, á fu ñá-bi min máañee.»

³⁴Abimeeleeki gb̄l̄ mimmee ní ki lafun ȳk̄i kunyeeu gbanti, ki cúú u-janjaliibi ki yākat̄i akiti anaa pu ní bi cūtī nákañ nákañ tisatin ki p̄l̄n̄ Siikeem t̄nki.

³⁵Abimeeleeki n̄n ká yii Eebeedi jip̄oon Gaal nyānní ki yú kitiñ punyòkpuee, ní u n̄ u-yab nȳī ki ȳk̄i laakin bi náka náké.

³⁶Gaal n̄n ká dinikitil gbantee ní u bí Seebuul yii: «Kp̄èè, dinikitil diba di nyānní ajoon yilpu ki s̄nt̄ínee.» Ní Seebuul bí-u yii: «An sá ajoon jiliñku ní a cáá ȳī binib.»

³⁷Ní Gaal f̄atī ḡtī bí yii: «Kp̄èè, dinikitil diba di nyānní dijool̄ din bí kitiñ kansikin n̄ kansikin watil pú ki s̄nt̄ínee, diba mun di d̄ī seeni subu bun sá Bib̄obi subuee sañu ki d̄oñee.»

³⁸Niinee ní Seebuul bí-u yii: «A-nyòkò kin a bàà bí ki lúñee bí la? Sii di kaa bí lì yii: <Ñma di sá Abimeeleeki ní timbi ñ n̄n bí u-taapueeee?> U-janjaliibi bin ní a bí ki ñèñee deeyaa! K̄ñk̄on̄nee nyā sii n̄ u ñ jáa!»

- ³⁹Ní Gaal nyán ki linti Siikeem tindambi nyɔkɔpu ki bɛi jáà nì Abimeeleeki.
- ⁴⁰Ama Abimeeleeki nèn jìñ-u ní u sàh ki kátì. Binib tikpil nèn kpɛi ki dɔ dɔ ki tin sãa kitin punyɔkɔki nyɔkɔpu.
- ⁴¹Mín boonee ní Abimeeleeki cùti ki kíh ki kóò Aruuma tinjin, ní Seebuul jìñ Gaal nì u-nabiyaamu bí taa ti kál Siikeem tinjin.
- ⁴²Kutaa wúntèe ní Abimeeleeki gbɛi yii Siikeem yab bí bóntí kí nyā tisatin.
- ⁴³Ní u cúú u-janjaliibi ki yākatì akiti ata, ní bi cùti nákanh nákanh tisatin. Nyunti nùn Abimeeleeki ká yii Siikeem yab nyánni kitininee ní u nì u-yab yíki ki dūu túuh-bi ní ki jáh ki pɔkɛh-bi.
- ⁴⁴Abimeeleeki nì u-yab bin nèn bí u-ceeyee nèn nà malaa ki cùti yúl kitin punyɔkɔki nyɔkɔpu ki pɛi nsan. Ní u-yab akiti ali nín kínee yíki ki páatì jéeti Siikeem yab bin nèn pée bí tisatinee kɔkɔ pu ní ki pɔfi-bi.
- ⁴⁵Abimeeleeki nèn dū nɔwimmɔn ní ki jáh nì Siikeem tinji ní ki dāa nín fōō-kì. U nèn kūu ki céetì ki-nib kɔkɔ, ki nāh-kì dúsi dusi ní ki dū nɔyaam ki yāh ki-pu.
- ⁴⁶Miigidaal-Siikeem tindambi nín gbɛi mimmee ní bi yíki ki nín cá Eel-Beeriti waadiiku tanɔkpaloɔn.
- ⁴⁷Ní bi cùti tükü Abimeeleeki yii Miigidaal-Siikeem tindambi kɔkɔ kóon ki kpáfi dicilpu tanɔkpaloɔn.
- ⁴⁸Niinee ní Abimeeleeki nín jóh Saalmɔn jool pu, ki kpáah u-janjaliibi kɔkɔ. Abimeeleeki nèn yōon kicɔkɔ ki gāa disupandi diba ki dūu būkuh, ní ki tükü binib bin nōó-uee yii: «Min ní ni ká m nà nee, ni mun nāmaan mín malaa!»
- ⁴⁹Ní bi kɔkɔ gāa disupandi diba diba ki dūu būkuh ki páah Abimeeleeki boon ní bi cáa dūu pɛi tanɔkpaloɔkee nyɔkɔpu, ki dū nɔhmi ki sēe ní an wūh binib bin kɔkɔ bí poonee. Mín ní Miigidaal-Siikeem tinji yab mun kɔkɔ nèn kpɛi ki kúnti. Binib bin nèn kpɛi mimmee nèn sá kii bininjab nì binimpoobi kutuku ubo nyɔkɔm ní.

Abimeeleeki kúm

- ⁵⁰Mín boonee ní Abimeeleeki dūu túl Teebeesi tinji watil pú, ki cùti jáh ki fōō kitin gbanti.
- ⁵¹Kitin gbanti kansikinee, kudifɔkɔ kun bi nèn mán agun ki mánti túee kubɔ nèn yú. Kudifɔkɔ gbanti poon ní kitinee nib bininjab nì binimpoobi nì bitindambi kɔkɔ nèn sàh ki kó ki bál. Bi nèn dū kipunyɔkɔ ki pɛi ki kpál bi-ba pu, ní ki nín jóh kudii yilpu laakin bi bōbee.
- ⁵²Abimeeleeki nèn bāh kudifɔkɔuee cee kí jáh binib bin sàh ki bál ku-poonee, ki sùti ki píl kudii punyɔkɔki kí bāh sēe-kì nɔhmi.

⁵³Niinee ní unimpu ubo dū kunaau ki lúkuń ní an dómiń ki tàb̄ ki wī Abimeeleeki yil.

⁵⁴Ní Abimeeleeki yíń u-tɔntɔnliu unaacimpɔɔn un pá u-boon ki ɲúb-u tɪjanjawanee malaa ní ki bí-u yii: «Fúutí a-tàataajiki kí sãá kí kpò-mi. Maa là bi dāa máafí m-bɔti yii: <Unimpu di nɛn kũ-u!>» Niinee ní u-naacimpɔɔɲwuee dū kitàataajiki ki sãa-u ní u kpí.

⁵⁵Isirayeel yab nín ká yii Abimeeleeki kpíyee ní báà ɲma fātii nín kùń u-dumpu.

⁵⁶Mín ní Unimbɔti nɛn téen Abimeeleeki ikpiti in u nɛn ɲá u-baa, ki nɛn kũ u-nabiyaamu binib imuŋku ita nì saalaayee.

⁵⁷Unimbɔti nɛn téen Siikeem yab mun ikpiti in bi mun nɛn ɲée, ki nɛn yānti mbusu un ní Yeerubaa jipɔɔn Yootam nɛn sòon ki tó Siikeem yab puee nɛn lafun bāań-bi mìn.

Juges 10

Bibɔsoonliibi biba mun: Toola nì Yayiir

¹Abimeeleeki kúm boonee, Puuwa jipɔɔn Toola, Doodoo naantiiu un nɛn sá Isakaar naakookunee di nɛn lɪnti Isirayeel yab nyɔkɔpu ki nɛn fī-bi bi-nannanliibi ɲaan. U nɛn kóò Samiir tiŋki kin bí Eefiraayiim joonɲi puee ní.

²U nɛn kpòotì Isirayeel yab abin mmuŋku nì ata ní ki dāa nín kpí ní bi síb-u Samiir tiŋkin.

³Toola kúm boonee, Yayiir un nɛn sá Galaadi tiŋkinee di nɛn fōō-u. U nɛn kpòotì Isirayeel yab abin mmuŋku nì ali ní.

⁴Yayiir nɛn cáá jipɔmbi mmuŋku nì saalaa, bi-kɔkɔ nɛn kàal mmanjamu mmuŋku nì saalaa ní ki nɛn cáá ntibilimu mmuŋku nì saalaa. Díń pu nee bi-timmu gbanti ní bi dáá gbíntii yí yii Yayiir timbilimmu Galaadi tiŋkinee.

⁵Yayiir nɛn kpí ní bi síb-u Kamon tiŋkin.

Amɔn yab bíi jáà nì Isirayeel yab

⁶Isirayeel yab nɛn fātii kí ki bíi ɲaań tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee. Di sá yii bi nɛn fātii kí ki bíi tòotì Baal nì Asitaartee, ní ki tòotì Aram yab nì Siidon yab nì Moowaab yab nì Amɔn yab nì Fiiliistii yab waanɲi. Bi nɛn dū ti-Dindaan ki fá, kaa nɛn gíti jáań-u.

⁷Ti-Dindaan nɛn gí diŋuul Isirayeel yab pu ní ki nɛn dū-bi ki ɲá Fiiliistii yab nì Amɔn yab ɲaan.

⁸Kí yòon dibindi gbanti kí cáá sãa abin saalku nì atee, an nibee nɛn nāań Isirayeel yab bin nɛn kóò Galaadi tiŋkee, an dàkà yii Amɔɔr yab tiŋki kin nɛn bí Joɔdan buŋɲu lapu pu gbanti jaanɲu púee, ki nɛn sãań-bi tiŋan.

⁹Amɔn yab nɛn dũtɛn Jɔɔdan buŋɔ ki dɔmɛn ki ján nɛ Juuda naakookun yab nɛ Beenjameen naakookun yab nɛ Eefiraayiim naakookun yab. Isirayeel yab nimbaaku kun poon bi nɛn kɛn ki bée nɛn gɛti nyāŋkɛ tikpil.

¹⁰Niinee nɛ Isirayeel yab kúuɛn ki yɛn ti-Dindaan ki lɛ yɛi: «Tɛlafuɛman nɛ ti yɛntɛn-si, kun puee ti dũ sii un sá ti-Nimbotiuee ki fá nɛ ki bí ki tòotɛ Baal.»

¹¹Ti-Dindaan nɛn bí Isirayeel yab yɛi: «Nyunti ŋun nɛ Eejipiti nɛ Amɔɔr nɛ Amɔn nɛ Fiiliistii yab,

¹²nɛ Siidon nɛ Amaleeki nɛ Maawɔn yab nɛn wɔb-ni ni kúuɛn ki yɛn-mee, maa nɛn fɛ-ni bi-ŋaanaaa?

¹³Ama nɛ nimbi dũ man ki fá ki bí jáam inimbóticaan. An puee maa làa ti fɛ-ni.

¹⁴Nɛ cùmaan kɛ nɛn kúuntɛ ki yɛ awaa ŋin ni lée yɛi ni là kɛ nɛn tòotée, ŋɛ fɛ-ni ni nimbaakun!»

¹⁵Nɛ Isirayeel yab fátɛ bí ti-Dindaan yɛi: «Ti-Dindaan, ti yɛntɛ nɛ. Njá-ti min di yaa pée ŋān a-ceeyee, ama ti gbāam-si nɛ, fɛ-ti dɛn wiŋɔ nɛ!»

¹⁶Isirayeel yab nɛn lɛ mimmee nɛ ki dũ awaa ŋin nɛn bí bi-ceeyee ki fá nɛ ki fátɛ bí jáam ti-Dindaan. Niinee falaau un bi nɛn bí ki jɛn nɛn kó ti-Dindaan tikpil.

¹⁷Amɔn yab nɛn yɛn tɔb ki kpáfi nɛ ki ŋatɛ bi-janjaapaal Galaadi tɛkin, nɛ Isirayeel yab kóon ki kpáfi ki ŋatɛ bi-janjaapaal Miisipa tɛkin.

¹⁸Niɛn nɛ Isirayeel yab nɛ Galaadi tindaŋkpilib nɛn bí bàlɛfɛ tɔb yɛi: «Nma di làa nɛn kɛ kɛn kujaau nɛ Amɔn yab dee? Udaan di bàa làa kpántɛ Galaadi tɛki nib kɔkɔ kpiliu!»

Juges 11

Jeefita kpántɛ Galaadi yab kpiliu

¹Jeefita un nɛn sá Galaadi tɛkinee nɛn sá ubaatandaan un cáá dipɔbilee. U-na nɛn sá kinimpulaakpaai nɛ. U-baa nɛ bi nɛn yɛ yɛi Galaadi.

²Galaadi nimpuu un u nɛn cááyee nɛn māl-u mbininjabiyaamu. Unimpu gbanti jipɔmbi dāa cíkitée, nɛ ki jɛn Jeefita bi-baa cindin ki lɛ-u yɛi: «Saa làa ká bàa tiba ti-baa fakal poon, kun puee a sá unimpu ubɔ fám biki nɛ.»

³Jeefita nɛn sán ki wāatɛ u-nabiyaamu ki cùtɛ kóón Toob tɛkin. U nɛn bí niɛn mimmee nɛ ki nyāab naayeeekub biba ki kùtɛ u-ba pu nɛ u nɛ bi nyēē ki cá ki jáa kujaau.

⁴Too, an kaa nɛn súŋkɛ nɛ Amɔn yab bí jáa nɛ Isirayeel yab.

⁵Nyunti ŋun nɛ Amɔn yab nɛn bí ki jáa nɛ Isirayeel yabee nɛ Galaadi tindaŋkpilib nɛn nɛn cá Toob tɛkin kɛ cùu cáan Jeefita.

⁶Bi nìn bàñee ní ki bí Jeefita yii: «Dāań kí nīn sá ti-janjkpiliu tí ńmā kí já kí pōwkiń Amōn yab.»

⁷Ní Jeefita bí Galaadi tindańkpilib yii: «Kée ni nìn ná-mi ní ki jìń-mi m-baa dicańkunaa! Ba gíti ńá ní ni dōoń m-cee kōńkōnee, ńyunti ńun ní dinimbinaamandi bāań-nee?»

⁸Ní Galaadi tindańkpilib kíf Jeefita yii: «Too, kōńkōnee ti yaa dōmín a-ceeyee, ti là yii á kíf kí nóó-ti kí cùú jáń Amōn yab, kí nīn sá timbi Galaadi yab kōkō kpiliu ní.»

⁹Ní Jeefita bí Galaadi tindańkpilib yii: «Ni lafun kíf tińman yii m yaa nóó-ni ki gíti ki cùti jáń nì Amōn yab ní ti-Dindaan yaa dū-bi ki ńá m-ńaan, man di làá nīn sá ni-kōkō kpiliuaaa?»

¹⁰Ní Galaadi tindańkpilib bí Jeefita yii: «Ti-Dindaan sá ti-seeradaańwu, ti làá ńá a nín lī puee.»

¹¹Niinee ní Jeefita kíf ki páań Galaadi tindańkpilib boon bi nín cá, ní samaa tin kāań-u ú nīn sá bi-kpiliu nì bi-janjkpiliu. Ní Jeefita fātìi sòoń anyōobun ńin u nìn pée sòońee kōkō ti-Dindaan nimbiin Miisipa tińkin.

Jeefita tú ituun Amōn yab cee

¹²An ńá mimmee ní Jeefita lēē binib ki tú Amōn yab bōtiu cee bi cùti bālifi-u dinyōobundi u-yil pu yii: «Man nì si yii ba ní a dōmín m-tińki pu ki bfi jáà nì man nì m-yab?»

¹³Ní Amōn yab bōtiu kíf Jeefita tuńyi yii: «Kun pu m ńá mimmee di sá yii, ńyunti ńun Isirayeel yab nìn nyánní Eejipiti tińkin ki jómínee, bi nìn fōō m-tińki kí yōoń Arinōn buńńu kí tin cáá sā Yaabōki buńńu nì Jōōdan buńńu. An puee, kōńkōnee á gíiń m-tińki gbanti kí tī-mi soooo.»

¹⁴Ní Jeefita fātìi lēē binib ki tú Amōn yab bōtiu cee

¹⁵bí tükù-u tin Jeefita sòońee yii: «Isirayeel yab kaa fōō Moowaab yab tińkaaa, kaa tí fōō Amōn yab mun tińki.

¹⁶An nín nìn ńá puee di sá yii, Isirayeel yab nín nìn nyánní Eejipiti tińkin ki jómínee, bi nìn cōom kuteeun mīń ní ki dāa dūu nyáń Tikati mōol pu, ní ki nìkì ki tin dūu bàń Kadeesi tińki.

¹⁷Isirayeel yab nìn kā niin ní ki lēē binib ki tú Eedoom yab bōtiu cee ki lī yii: <Ti mèé-si á pō-ti nsan tí jītí a-tińki poon!> Ama ní Eedoom yab bōtiu kaa nìn pílifiń-bi. Bi nìn tú Moowaab yab bōtiu mun cee ní u mun kaa nìn kíf ki pú-bi nsan. Di sá ní Isirayeel yab nìn gbíntì Kadeesi tińkin.

¹⁸Boonee, bi nìn cōom kuteeun, ki góntì Moowaab tińki ki fātìi nyánní ńwìiń nyalanki pú ní ki dāa dūu nyáń Moowaab tińki pu. Bi nìn kāl Arinōn buńgbandi

lapu pu yal ní, kaa nìn kó Moowaab yab tiŋkin, di sá yii Arinɔn buɲɲu di nìn sá Moowaab tiŋki kpaanyɔkɔ.

¹⁹Isirayeel yab nìn lēē binib ki tú Amɔɔr yab bɔtiu, an dākà yii Eesbɔn tiŋki bɔtiu Siiwɔn cee bi cūti tükū-u yii: <Ti mēē-si yii á pō-ti nɔn tí jīti a-tiŋki poon kí cù laakin ti cēe!>

²⁰Ama ubɔti Siiwɔn kaa nìn cáá Isirayeel yab pu dimákal, di sá ní waa nìn kíf bi jīti u-tiŋkin. U nìn kóon u-janjaliibi ki kpáfi Yakaasi tiŋkin ki kíf kujaau nì Isirayeel yab.

²¹Ní ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu dū ubɔti Siiwɔn nì u-janjaliibi kɔkɔ ki ɲá Isirayeel yab ɲaan ní bi ɲún ki ján ki pɔɔkiɲ-bi. Isirayeel yab nìn fōō Amɔɔr yab tiŋki kin bi nìn kóɔyee kɔkɔ.

²²Bi nìn fōō Amɔɔr yab tiŋki kɔkɔ, kí yòon Arinɔn buɲɲu kí cáá sã Yaabɔki buɲɲu ní kí yòon kuteeu kí cáá sã Jɔɔdan buɲɲu.

²³An puee ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu di nìn yānti timbi u-nibul ɲún ki ján ki fōō Amɔɔr yab tiŋki bi-cee, ní sii là kí cúú kitɲ gbanti kí fōō ti-ceeee?

²⁴Man nyí a ɲúb tin kɔkɔ ní a-waal Keemoosi tī-see naa! Kin ba pu ní timbi ɲ taa nín yì tin ní ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu dūu ɲá ti-ɲaane?

²⁵A dākafi yii a jīti Moowaab bɔtiu Balaaki, Siipɔɔr jipɔɔn níii? A ká u táká Isirayeel yab ki dāa nín lì yii u làá já nì baaa?

²⁶Isirayeel yab nìn kāl Eesbɔn tiŋki nì ki-timbilimmu, ki kāl Arooweer tiŋki nì ki-timbilimmu, ki kāl ntimu mun kɔkɔ pée bí ki nákan Arinɔn buɲɲanɲee abin alaataa ata ní. Ba pu ní naa nìn fāti fōō an timmuee bi-cee ɲyunti gbanti?

²⁷Mbaamɔn pu, man kaa yīntiɲ-si tiba. Ama a nín bí ki jáa nì mi kujaau min nee, á nīn nyí yii sii di yīntiɲ-mi. Ti-Dindaan baba di sá Ubɔsoonli, ún di làá sòon Isirayeel yab nì Amɔn yab bɔti dín nee.>>

²⁸Ama Amɔn yab bɔtiu kaa nìn pílifi tibɔti tin Jeefita nìn yānti bi cáán ki tükū-uee.

Jeefita pōon ti-Dindaan ipoon

²⁹Ti-Dindaan Fam nìn gbí Jeefita. U nìn yíkì ki dī Galaadi nì Manasee timmu pú, ki pól ki dī Miisipa, Galaadi timbiliiki pú, ní ki dī niin ki kó Amɔn yab tiŋkin.

³⁰Jeefita nìn pūti ki pōon ti-Dindaan yii: «A yaa lafun dū Amɔn yab ki ɲá m-ɲaan ki yānti m ján ki pɔɔkiɲ-bee,

³¹unil un di yaa láa péé ki nyán m-cindin ki túŋkì-mi nsanni ɲyunti ɲun ní m yaa láa nyánní Amɔn yab tiŋkin ki fāti bāán nì alaafiye, m làá dāá dū udaan kí ɲá saraawɔkaa kí tī sii ti-Dindaan.»

³²Jeefita n̄n lafun kó Am̄n yab tiŋki pu ki jáń n̄ bi ní ti-Dindaan dū-bi ki ńá u-ŋaan.

³³U n̄n jáń ki fōō ntimu mmuŋku ní, ki yōon̄ Arooweer tiŋki ki tin cáa s̄ā Miiniiti tiŋki kpaanyɔkɔ, ní ki fātii yōon̄ ki tin cáa s̄ā Abeel-Keeramiiim tiŋkin. An n̄n baasii sá dijajikpaandi ní ki tī Isirayeel yab, di sá ní Isirayeel yab n̄n nyī Am̄n yab ki guľ bi-taapu.

Jeefita dū u-bisal ki ńá saraa ki tī ti-Dindaan

³⁴Nyunti ŋun Jeefita n̄n fātii bān̄ Miisipa tiŋkin ki làá kó u-cindinee, ní u-bisal nyánní ki ńúń kigaŋgaŋ ki b̄óó ki ńōon̄ ki tūŋkí-u nsanni. Jeefita bisal gbanti di n̄n pée sá u-bibaabil. Waa n̄n gíti māl kibininjabikaaa, kaa n̄n māl kibinimpubiki ki kútii u-bisal gbanti pu.

³⁵Jeefita n̄n n̄n pée wāl u-bisal tūŋkiń-uee, ní u dáál ki cáti u-wanti tin u n̄n pēēyee ní ki bí yii: «Óò, m-bisal, a kón̄-mi kunimbāaun. Sii di yì nnaabu ŋun dōon̄-mi nee. Di sá yii m gíti dáá pōon̄ ti-Dindaan ipoon ní kaa ti ńūn̄ kí yíí yii maa làá ńá tin ní m pōon̄-uee.»

³⁶Ama ní u-bisal kíí-u yii: «M-baa, a n̄n gíti dáá pōon̄ ti-Dindaan ipoonee, ńá tin ní a pōon̄-u yii a làá ńée. Di sá yii ti-Dindaan di yānti a ńún̄ ki tōn̄ a-nannanliibi Am̄n yab ip̄ntoon.»

³⁷Ní u n̄kī ki lī u-baa yii: «Ama kuwambaantiiu kun m làá mēē-see di sá yii, á p̄-mi nsan m̄ n̄n bí dimaŋfalín kí gíti bà iŋmal ili man n̄ m-b̄ɔbi ń n̄óó kí cù ajoonni kí s̄ m n̄n làá kpú m-sap̄nti poon kaa bēē uninjee pu.»

³⁸Ní Jeefita pú u-bisal nsan ki yānti u búnti ki cūtii ńá iŋmal ili ajoonni u n̄ u-b̄ɔbi, ki súń u n̄n làá kpú u-sap̄nti poon kaa bēē uninjee pu.

³⁹Iŋmal ilee jítēē, ní Jeefita bisal fātii gítiń u-baa cee ní u-baa dū-u ki ńá u n̄n pōon̄ yii u làá ńá puee. Too, u n̄n kaa n̄n bēē uninja ní ki kp̄lyee pu ní an dūu kp̄ánti dikoobil Isirayeel tiŋkin.

⁴⁰Dikoobil gbanti di sá yii dibindi kamaayee, Isirayeel sap̄mbi k̄k̄ ń cù kí kp̄afi kí s̄ ugalaadija Jeefita bisal pu iwiin inaa dibindi poon.

Juges 12

Kujaau kó Jeefita n̄ Eefiraayiiim yab kansikin

¹Eefiraayiiim yab kóon̄ ki kp̄afi ní ki dūtii J̄ɔdan buŋgu ki cūtii Saaf̄n̄ tiŋkin ki bālifi Jeefita yii: «Ba pu ní a kó Am̄n yab tiŋkin a-baba ki cūtii jáń n̄ bi kaa yíiń-ti ti n̄ si ń n̄óó kí cù? Ti làá wà a-dicaŋku ŋŋmi kí kp̄aan̄ sisi a-bal!»

²Ní Jeefita kíí-bi yii: «Man n̄ m-nib n̄n bí kujaau pu an p̄ɔɔ, ti n̄ Am̄n yab. M n̄n n̄n yíiń-nee, naa n̄n d̄ómiń ki fī-mi bi-ŋaan.

³M nín nín ká yíi naa bíi dòn kí fī-mee, maa móti m-manfal pu ní ki kó Amón yab tɛ́kin ki já́n nì bi, ní ti-Dindaan dū-bi ki ɲá m-ɲaan. Too, ba gíti ɲá ní ni yíkin dín nee kí dā́ já nì mi?»

⁴Niinee ní Jeefita kpáfi Galaadi janjaliibi kòkò ní bi já́n nì Eefiraayiim naakookun yab ki pòkì-ni-bi. Kun pu bi nín já́n kujaau gbantee di sá yíi Eefiraayiim yab nín lī-bi yíi: «Nimbi Galaadi yab, ni sá Eefiraayiim naakookun nib ní ki yíki Eefiraayiim yab kansikin ki sánní ki dóminí ki ká Manasee naakookun yab kansikin!»

⁵Galaadi yab nín piín Eefiraayiim naakookun yab isan in bi nín dɛ́fi ki dùti Jòdan buɲuee. Nyunti ɲun ní Eefiraayiim naakookun yab bin nín sáhn ki ɲmátée kansikin ubò yaa nín bāán ki là kí dùtée, ní Galaadi yab ń bàlifi-u yíi: «A sá Eefiraayiim niliu níi?» Udaan yaa kí yíi: «Aayeeyee»,

⁶ní Galaadi yab ń bí-u yíi: «Lì yíi: <Ciibooleeti>.» Ní udaan ń bí yíi: <Siibooleeti>, kun puee Eefiraayiim yab kaa nín ɲùhn kí lè an nín bàà sá bí lè puee. Niinee ní bí cúú udaan kí lànti kí bí laakin ní bi dɛ́fi ki dùti Jòdan buɲuee caɲin niin. An yuntɲuee, bi nín kū Eefiraayiim janjaliibi binib kutukub imɲku ili nì bili ní.

⁷Ugalaadija Jeefita nín kpòoti Isirayeel yab abin aluu ní ki dā́ nín kpí, ní bi síb-u Galaadi timmu kiba poon.

Yibisan nì Eelɔn nì Abidɔn

⁸Jeefita kúm boonee, Yibisan un sá Beetileem tɛ́kinee di nín kpòoti Isirayeel yab.

⁹U nín cáá jipɔmbi mmɲku nì saalaa ní ki nín cáá bisalib mun mmɲku nì saalaa. U nín dū u-bisalib ki tī biniyaɲyambi ticati ní ki nín cáá bisapɔnnyanyambi mmɲku nì saalaa ki tī u-jipɔmbi. U nín kpòoti Isirayeel yab abin aluli ní.

¹⁰Yibisan nín kpí ní bi síb-u Beetileem tɛ́kin.

¹¹Yibisan kúm boonee, Eelɔn un nín sá Sabulɔn naakookunee di nín kpòoti Isirayeel yab. U nín kpòoti Isirayeel yab abin saalaa ní.

¹²Eelɔn nín kpí ní bi síb-u Eelɔn, Sabulɔn tɛ́ki poon.

¹³Eelɔn kúm boonee, Yileel un nín sá Pireeyatɔn tɛ́kinee jipɔn Abidɔn di nín kpòoti Isirayeel yab.

¹⁴Abidɔn nín cáá jipɔmbi imɲku ili nì naantiibi mmɲku nì saalaa ní, ní bi nín kàal mmanjamu imɲku ita nì saalaa. U nín kpòoti Isirayeel yab abin anii ní.

¹⁵Yileel un nín sá Pireeyatɔn tɛ́kinee jipɔn Abidɔn nín kpí ní bi síb-u Pireeyatɔn tɛ́ki kin sá Eefiraayiim naakookun timmu kibe poon, Amaleeki yab jool pu.

Juges 13

Samsɔn màaltam

- ¹Isirayeel yab nɛn fātii kí kɛ bii ɲáán tin kaa kítii ti-Dindaan ceeyee ní ti-Dindaan dū-bi kɛ ɲá Fiiliistii yab ɲaan abin imuŋku ili.
- ²Uninja ubɔ nɛn bí kɛ nɛn sá Sooreeya tiŋkin, Daani naakookun maaliŋu ɲubɔ poon, ní bi nɛn yî-u yii Manoowa. U-nimpuu nɛn sá uŋmaŋɲmanti ní, waa nɛn cáá kibiki.
- ³Ti-Dindaan tuuŋɲu nɛn lēē ɲu-ba kɛ dākā unimpu gbanti kɛ bí-u yii: «M nyí a nín sá uŋmaŋɲmanti kaa cáá kibikee, ama a làá cáá dipool kí màal kibininjabiki.
- ⁴Kí yòon dín kí nɛn cée, á taa ti nyò ndamam àá ndaam min kamaa pōyee, kí taa jī tijin tin kamaa kaa bí circiree,
- ⁵kibininjabiki kin a làá cáá dipool kí màalee pu. Bɔlfi n taa pée gbēē kibikee yil, di sá kí yòon ɲwiin ɲun ní a làá díkí u-poollee, u làá nɛn sá un bi dūu sú Unimbotee ní. Ún di làá kí kɛ fī Isirayeel yab Fiiliistii yab ɲaan.»
- ⁶Ní unimpuee nín kùñ kɛ cūti máafi u-cal yii: «Unimbɔti niliu ubɔ dómiñ m-cee. U náán nì Unimbɔti tuuŋɲu ní a yaa kpēē-uee, an cáá tifaandi. Maa bālifi laakin ní u sée, ní u mun kaa tükū-mi u-yindi.
- ⁷U bí-mi yii: «Á nɛn nyí yii a làá cáá dipool kí màal kibininjabiki. Kí yòon dín kí nɛn cée, á taa ti nyò ndamamaaa, kí taa ti nyò ndaam min pōyee. Á taa jī tijin tin kaa bí circiree mun, kun puee kibininjabiki kin a làá màalee, bi làá dū-kí kí sú Unimbɔti ní kí dāá sā ki-kúm dal.»
- ⁸Niinee ní Manoowa mēē ti-Dindaan kɛ lī yii: «M-Dindaan, m gbāañ-si, yānti Unimbɔti niliu un a túnni ti-ceeyee n fātí gítí kɛ dākà-ti min ti máañ kɛ ɲá kí tī kibikee bi yaa láa màl-kèe.»
- ⁹Unimbɔti nɛn fōō Manoowa wimmeem ní kɛ nɛn yānti u-tuuŋɲuee fātii gítii unimpuee cee. U nɛn kā bukpaan ní, ama u-cal Manoowa kaa nɛn bí u-cee.
- ¹⁰Niin niin ní unimpuee yíkì sán kɛ cūti tükū u-cal yii: «Kpèè, kijapaai kin nɛn dómiñ m-cee yaadalee fātii tí lēē u-ba kɛ dākā-mi!»
- ¹¹Ní Manoowa yíkì kɛ páañ u-nimpuu boon kɛ nín cá kijapaayee cee kɛ bāñ kɛ bālifi-u yii: «Sii di sá kijapaai kin nɛn sòon nì unimpu neeyeeeee?» Ní kijapaayee kí yii: «Iiñ, an sá man!»
- ¹²Ní Manoowa bālifi-u yii: «Kɔŋkɔnnē, a nín lī puee yaa láa ɲá mimmee, akoobil ɲilaŋ ní tí kòò kibikee maŋfal wiŋyi nì ditundi dín kɛ làá tōee pu?»
- ¹³Ní ti-Dindaan tuuŋɲuee kí Manoowa yii: «Tin kɔkɔ ní m kōon a-nimpuee, ú kòò-tì.

¹⁴Ú taa pée dáká tin kamaa ní bi yaa dū fiinyi subil ki ɲée. Ú taa nyò ndamam àá ndaam min pōyee. Ú taa jī tijin tin kamaa kaa bí circiree, ní kí ɲá tin kòkò ní m tükū-u yii ú ɲée.»

¹⁵Niinee ní Manoowa bí ti-Dindaan tuuɲuee yii: «Yànti tí tàañ-si fiii. Ti làá kpò diɲɔbil kí tókón kí cáañ-si.»

¹⁶Ní ti-Dindaan tuuɲuee kíf-u yii: «Bàà a yaa tãañ-maaa, maa làá jī tijin tin a làá ɲá kí tī-mee. Ama a yaa là kí ɲá saraawɔkaa, a ɲūn kí ɲá kí tī ti-Dindaan.» Dì sá yii Manoowa kaa nìn nyí yii u nì ti-Dindaan tuuɲu di nìn bíi sòòn.

¹⁷Ní Manoowa bí ti-Dindaan tuuɲuee yii: «Bi yī-si yii ba? Tükù-ti án nín làá ɲá pu ní tibɔti tin a sòõnee yaa láa ɲée tí dāá nyōɲkì-see.»

¹⁸Ní ti-Dindaan tuuɲuee bí-u yii: «Ba pu ní a baasii là kí béé m-yindi ní? Dì sá maamaaci yindi ní.»

¹⁹Manoowa nìn bónti diɲɔbil nì saraa wanti ki dūu páan ditanɲpal pu ki ɲá saraa ki tī ti-Dindaan un ɲáañ maamaaci tuuɲuee. Manoowa nì u-nimpuu nìn kìn ki yú ki kpée.

²⁰Bi dāa kpēēyee, ti-Dindaan tuuɲuee bí aɲmilimbil ɲin nìn nyēē nsaraafan pu ki jómee poon ki nín jóm yilpu. Manoowa nì u-nimpuu nín ká mimmee ní bi tātī dōòn dicincibil.

²¹Ti-Dindaan tuuɲuee kaa nìn gíti lēē ɲu-ba ki dākā Manoowa nì u-nimpuu. Niin ní Manoowa nìn dūu béé yii kijapaayee nìn lafun sá ti-Dindaan tuuɲu.

²²Ní Manoowa bí u-nimpuu yii: «Ti nín pée ká Unimbɔti nì ti-nimbiliɲ nee, ti làá pée kpú ní.»

²³Ama ní u-nimpuu kíf-u yii: «Ti-Dindaan yaa bàà là kí kpò-tee, waa bàà fòol ti-saraawɔkaau nì ti-saraau. Waa bàà làá dākà-ti tin kòkò ti ká nee, kaa bàà làá tükù-ti tibɔti tin u tükū-ti kōɲkōnnee.»

²⁴Unimpuee nìn māl kibininjabiki ní ki pú-kì diyindi yii Samsɔn. Kibiki gbanti nìn wíñ, ní ti-Dindaan nìn bīñ ki-boon.

²⁵Maanee-Daani tiɲki kin bí Sooreeya nì Eesitawool timmu kansikinee poon ní ti-Dindaan Fam nìn yānti Samsɔn pée pée ki nyánti u-pōɲɲu ki dākā.

Juges 14

Samsɔn cáá Fiiliistii yab sapɔɲwu ubɔ

¹Dalbee Samsɔn sīnti Tiimina tiɲkin ní ki tin dūu ká Fiiliistii yab sapɔmbi kansikin usapɔɲnyaan ubɔ.

²U nín nín fātì jóm u-tiṅkinee ní ki sòon unimpuee bɔti u-baa nì u-na cee ki bí yii: «M nín cūti Tiimina tiṅkinee, m ká usapɔɔn ubɔ Fiiliistii yab sapɔmbi kansikin. Kɔŋkɔnnnee m là yii ní cáá ún ní kí tī-mi.»

³Ní u-baa nì u-na bí-u yii: «Mimmee usapɔɔn kaa bí a-maaliṅu nì a-nibul kɔkɔ sapɔmbi poon á cááaaa? Ba di ḡá ní a là kí cáá Fiiliistii yab bin kaa gíi akpancan nee sapɔmbi ubɔ ní?» Ní Samsɔn bí u-baa yii: «Usapɔɔn gbanti ní m pée là yii á cáá kí tī-mi, kun puee ún di kó-mi!»

⁴Samsɔn baa nì u-na kaa nín nyí yii ti-Dindaan di nín bíi téekí bi-jipɔɔn ú lēē yii u là an nimpuee. Ti-Dindaan nín bíi nyàab̃ nsan ḡun ní u làá dī kí táká Fiiliistii yab tibɔtee ní, kun puee ḡyunti gbantee, u-nibul Isirayeel yab nín bí Fiiliistii yab taapu ní.

⁵Samsɔn nín nín sɔnti Tiimina tiṅkin, u nì u-baa nì u-na. Nyunti ḡun bi bān fiinyi sufii in yú Tiimina tiṅki caṅinee, kpalaayee digbikintipɔmbil diba nyánní kumooun, ki mùuñ ki túṅkí Samsɔn.

⁶Niin ní ti-Dindaan Fam kó Samsɔn ní u cúú digbikintipɔmbilee ḡṅancal, ki dáal ki tɔnti-dì kii bi nín dátí kí tɔnti kiṅɔbiki puee. Ama waa nín tükū u-baa nì u-na tin ní u nín ḡée.

⁷Mín boonee u nín nín sɔnti Tiimina tiṅkin ki cūti sòon nì usapɔɔnee. Usapɔɔnee nín kó-u tikpil.

⁸Iwiṅkaaṅkaa boonee, Samsɔn nín fātì yíki u-dumpu ki nín gítí Tiimina tiṅkin kí cūú cáá unimpuee. U bān laakin u nín kūū gbikinti ki bílee ní ki pāatì kí kpèè digbikintikpilee. U nín ká dinaṅgbansikitil ká gbikintee wunti poon nì tisiil.

⁹Ní Samsɔn lēē tisiil ki ḡá u-ḡaan ki còom̃ ki ḡmód̃ ki cá. U còom̃ ki fātì cúú u-baa nì u-nee, ní ki lēē tisiil ki tī-bi ní bi mun ḡmó, ama waa nín tükū-bi yii digbikintikpil poon ní u lēē tisiil.

Samsɔn pɔɔn Fiiliistii yab mpɔɔn

¹⁰Samsɔn baa nín sɔnti unimpuee dumpu ní Samsɔn cūti bónti dinimpucaal jiṅaaliu niin, kii binaacimpɔmbi nín nín pée ḡáaṅ puee.

¹¹Fiiliistii yab nín nín pée ká-uee, ní bi lēē binaacimpɔmbi mmuṅku nì saalaa bí nín bí u-cee.

¹²Ní Samsɔn bí-bi yii: «M làá pɔɔn-ni mpɔɔn ḡubɔ. Ni yaa ḡún ki bée-ḡu ní ki lēē ḡu-taapu ki tükū-mi iwiin iluli in ti làá dūú jī jiṅaal nee poonee, m làá tī-ni abɔkutifɔkɔ mmuṅku nì saalaa, kí tī-ni abɔkutikpántikaa mun mmuṅku nì saalaa.

¹³Ama ni yaa kaa ḡún ki lēē ḡu-taapu ki tükū-mee, nimbi di làá tī man abɔkutifɔkɔ mmuṅku nì saalaa nì abɔkutikpántikaa mun mmuṅku nì saalaa.» Ní bi bí-u yii: «Pɔɔn a-pɔɔḡḡu gbanti tí pīlifi!»

¹⁴Ní Samsɔn bí-bi yii: «Un ɲmòdè poon ní tiɲmɔkaal nyánní. Un pɔ̄yee poon ní mmɔn nyánní. An sá ba?» Iwiin ita dāa dūu jítì, binaacimpɔmbee kaa ɲún ki lēē mpɔɔnee taapu ki tükū Samsɔn.

¹⁵Ŋwinluluúti dalee ní bi bí Samsɔn nimpuu yii: «Ŋmàtiɲ a-cal ú tükù-ti mpɔɔnee taapu, an yaa sá fám ti làá wà-si ɲɲmi kí kpáaɲ a-baa dicaɲku kɔkɔ. Ni yíiɲ-ti kí fükul-ti níi?»

¹⁶Niinee ní Samsɔn nimpuu bíi sūn lɔlɔ ní ki bí-u yii: «A pée ná-mi ní, aa néeɲ-mi. A pɔɔn m-dumpu yab mpɔɔn, ama ní kaa lēē ɲu-taapu ki tükū-mi.» Ní Samsɔn kíí-u yii: «Maa lēē mpɔɔn gbanti taapu ki tükū m-baa nì m-na gba, ní ki dāa cáa tükū sii?»

¹⁷Samsɔn nimpuu nèn súh mìn ní kinyɔmmɔɲ kin bi dūu jín jiɲaalee kɔkɔ. Ŋwinluluúti dalee, Samsɔn nimpuu nèn páb-u an gítì lákáɲee, ní Samsɔn lēē mpɔɔnee taapu ki tükū-u. Ní unimpu yíkì nín cá ki cūti lēē mpɔɔnee taapu ki tükū u-yab.

¹⁸Ŋwinluluúti gbanti dal kí wàatì ɲwìiɲ n jēetée ní kitiɲee nib bí Samsɔn yii: «Ba gítì mɔ ki jítì tisiil? Ba gítì pɔ̄ ki jítì gbikinti?» Ní Samsɔn kíí-bi yii: «Ni yaa kaa bàà dū m-nasaliu ki kùɲ tikpaal, naa bàà làá ɲmā kí béé man pɔɔɲɲu nee taapu!»

¹⁹Niinee ní ti-Dindaan Fam gbí Samsɔn ní u yíkì ki nín sɛntì Asikeelɔn tiɲkin. U bàɲ ní ki cúú niin yab binib mmuɲku nì saalaa ki kūū, ki fükul bi-wanti kɔkɔ ní ki cáaɲ bi-bɔkutɲ ki tī binib bin nèn ɲún ki lēē u-pɔɔɲɲuee taapu ki tükū-uee. Mìn boonee ní u fātì nín kùɲ u-baa dumpu, ki díkì diɲuul an kaa cáá bí lì.

²⁰Bi nèn dū unimpuee ún ki tī Samsɔn bɔɔ u nì un nèn pée nóó u-nimpucaal jiɲaaliu yuntiɲuee ticati.

Juges 15

Samsɔn sēē Fiiliistii yab sati ɲɲmi

¹Iwiɲkaɲkaa boonee, an nèn ɲmāntì ɲyunti ɲun bi cēē bilee jintee, ní Samsɔn nèn nín gítì kí cūú mǎntì u-nimpuu pu. U nèn ɲúb diɲɔbil diba ní ki bí yii: «M là kí kó m-nimpuu didoonkaaku poon.» Ama u-nimpuu baa nèn yī kaa pú-u nsan u kó.

²U nèn bí Samsɔn yii: «Man dākafì yii aa ti pée là-u ní, an puee man dū-u ki tī a-bɔɔ un nèn pée nóó-si a-nimpucaal jiɲaaliunee ticati. Ama u-naal bí, ki gítì ɲāɲ ki jítì-u gba. A ɲūɲ kí yòoɲ ún kí téen u-maan yil!»

³Ní Samsɔn bí-bi yii: «Min bí nee m yaa ɲá Fiiliistii yab inikpiti, ubɔ kaa làá kōkōl-mi.»

⁴Niinee ní Samsɔn cūti cúú ɲɲkɔmu alaataa ata ní ki bóntì ɲmɲinaapool mun mìn. U ɲée ní ki kpáfì ɲɲkɔmu muli muli, mu-juuɲi túl tɔb. Ní u cúú ajuuyee ki gbìɲ gbìɲ tɔb, ní ki dū ɲmɲinaapool ɲubɔ ki nēen ajuu ali gbìndi kamaa kansikin.

⁵U ná mimmee ní ki dū ɲɲmi ki sēē ɲɲminaapool, ki gíìh ɲɲɔkɔmu ki lî ní mu nín kòò Fiiliistii yab satin. ɲɲmi nìn wùñ bilee un bi nìn cán ki bílee nì un dáá gbíntìi yú baa láá cánee, ki wùñ ki kpáàn fiinyi sufii nì ɔliifi sufii.

⁶Fiiliistii yab bālifi yii: «Nma ná mimmee?» Ní binib kíf-bi yii: «An sá utiiminaja coo Samsɔn di ná mìn, kun puee u-coo gbanti fōō u-nimpuu ní ki dūu tīi u-bɔɔ un nìn nóó-u u-nimpucaal jɲaaliunee ticati.» Ní Fiiliistii yab nín jóm Tiimina tɲɲkin ki cūti wùñ unimpu gbanti ɲɲmi, ki kpáàn u-baa.

⁷Samsɔn tükü-bi yii: «Too, ní bée yii ni nín ná min nee puee, m yaa kaa tòn-ni ipɔntoon maa làá dūú cà.»

⁸U nìn cūti jáñ nì Fiiliistii yab ki pɔɔkɲ-bi. Mìn boon ní u nín sɲnti Eetaam tɲɲkin ki cūti kó ntaɲkpalkɔ ɲubɔn.

Samsɔn dū kimaɲ nyɔɔkpaweeɲɲu ki pɔfi Fiiliistii yab

⁹Fiiliistii yab nìn jóm Juuda tɲɲkin ki ɲāti dijanjanaapaal, ki káàn bi-janjalibi ki tin sãa mpaan ɲun bi yíi Leeyiye.

¹⁰Ní Juuda naakookun yab bālifi-bi yii: «Ba pu ní ni jómìn kíf jáñ-ti ní?» Ní Fiiliistii yab kíf Juuda naakookun yab yii: «Ti jómìn kíf cúú Samsɔn kíf ná-u kii u nín ná-ti puee kíf téèh ní.»

¹¹Niinee ní Juuda naakookun yab bininjab kutukub bita yíki ki nín sɲnti Eetaam tɲɲkin, ntaɲkpalkɔ ɲun poon Samsɔn nìn bée ki bí-u yii: «Saa nyí ti nín bí Fiiliistii yab taapueeee? Ba bɔti ní a ná-ti mimmee?» Ní Samsɔn kíf-bi yii: «Bi nín ná-mi puee, mìn ní ma mun ná-bi ki téèh!»

¹²Ní bi bí-u yii: «Too, timbi sɲntín kíf bóób-si ɲmii kíf cáá-si kíf ɲúbiñ Fiiliistii yab ní!» Ní Samsɔn bí-bi yii: «Ní pùtímaan yii nimbi ni-ba kaa làá kpò-mi.»

¹³Ní bi kíf-u yii: «Aayee, ti pée là kíf bóób-si ɲmii kíf cáá-si ki cunnì kíf tī-bi ní, taa làá kpò-si.» Ní u kíf bi dū ɲmipɔɔn ili ki bóób-u ki cáá-u ki nyánti ntaɲkpalkɔn.

¹⁴Nyunti ɲun u tóób kíf bà mpaan ɲun bi yíi Leeyiye ní Fiiliistii yab tɲɲkì-u nsanni ki kūuntí mpɔn. Ama ti-Dindaan Fam nìn kó-u ní ɲmii in nìn bóób u-ɲaliyee dūu kpánti kii gulfa ní ɲɲmi wùnee, ní ki gbátì u-ɲaliyin ki lítì.

¹⁵Samsɔn kpēēyee kimaɲ kin bi kūu an kaa láá yúntèe nyɔɔkpaweeɲɲu di dōee. Ní u yōon-ɲu ki dūu fátì ki kūu binib kutuku ubɔ.

¹⁶Ní Samsɔn bí yii: «Kimaɲ nyɔɔkpaweeɲɲu ní m dūu pɔfi-bi. M dū kimaɲ nyɔɔkpaweeɲɲu ki kūu binib kutuku ubɔ.»

¹⁷U lî mìn ki ɲmílee, ní ki dū nnyɔɔkpaweenee ki tó ki fá ndan, ní bi yíín laakin ɲu tin lítèe yii Ramati Leeyii, taapu di sá yii <nnyɔɔkpaween gbantaɲki>.

¹⁸Nyunti gbantee nnyinnyoo nìn bàñ-u tikpil, ní u tíminsì ki yíí ti-Dindaan ki lĩ yii: «Sii di yāntì ní man a-tòntònlíu ká dijajikpaandi din bí nee. Mimmee kòṅkònnée nnyinnyoo làá kpò-mi, ń kó bin kaa gífí nee ṇaanaaa?»

¹⁹Unimbòti nìn yāntì ditanṅkpakpaandi din nìn bí Leeyii paanṅu pu ki cáá mbùnee cúu látì, ní nnyim nyánní. Samsón nìn nyùñ u-nimbiliṅ cúu ṇāatì ní u fātì ká mpòn. An pu ní bi nìn pú nnyimbul gbantee diyindi yii Eeni-Kooree, taapu di sá yii <un yíínee nyimbuliṅ>. Nnyimbul gbanti dáá gbíntì bí Leeyii paanṅu pu ki dāa sāa dín.

²⁰Fiiliistii yab yuntiṅu gbantee, Samsón nìn kpòotì Isirayeel yab abin mmunṅu ní.

Juges 16

Samsón fātii tí dàkā u-pòṅṅu

¹Dalbee, Samsón cūti Gaasaa tiṅkin. U bàñ ki ká kinimpulaakpaai kiba ní ki kó ki-cee.

²Gaasaa yab nín nìn gbíl yii Samsón bí bi-tiṅkinee, bi nìn cōom ki mǎntì kitiṅ punyòkòpu ki cóṅkì-u kunyeeu gbanti kòkò. Kunyeeu gbantee, baa nìn ṇá kìrikiri ní ki lĩ bi-neen yii: «Ti làá yāntì kutaa yaa fu wúntèe ní tí fu kpò-u.»

³Ama Samsón ún nìn pée dōon ki bàñ kunyataasiiu ní. U nìn yíkì kunyataasiiu gbanti ní ki cūti cóotì kitiṅ punyòkòki punuubi nì idò in pu punuubi sàkantée liitil, ki dúkutì ki kpáañ idòkpalikaa kòkò ki dūu páañ u-gbigbipati pu ki cáá jòntiṅ dijool din bí Eebrón tiṅki nimbiinee yilpu.

Daliila nyáñ Samsón boon ní bi ṇún ki cúú-u

⁴Mín boonee, Samsón ká unimpu ubò ki néen. U nìn kóòṅ Sooreeki tantakalin ní bi yíi-u yii Daliila.

⁵Fiiliistii yab bōtiibi biṅmooyee nín bée mimmee ní ki cūti ká Daliila ki tükū-u yii: «Ṇmàtiṅ Samsón kí bée an nín dī pu ní u baasii cáá mpòṅkpaan ṇun u cáá nee, nì min ní ti máañ kí ṇá kí pòòkì-u kí ṇmā kí bóób-u iṇmii ú taa ti ṇmā kí ṇá báà tibee. A yaa ṇún ki ṇá mimmee, timbi ṇmootil báà ṇma làá tī-si animbil kúti jìtòmbi kutuku ubò nì dilaataal dilaataal.»

⁶Niinee ní Daliila bí Samsón yii: «M gbàam-si, tükù-mi an nín dī pu ní a cáá mpòṅkpaan ṇun a cáá nee, kí tükù-mi min unil máañ kí ṇá ní kí ṇmā kí bóób-si iṇmii á taa ti ṇmā kí ṇá báà tibee.»

⁷Ní Samsón bí-u yii: «A yaa dū itaṅṇmii in dáá sòṁ baa láá dín-ti-íee iluli ki dūu bóób-mee, m-pòṅṅu làá pèefi ní ń gítí kii unifantantee.»

⁸Ní Fiiliistii yab bōtiibi biṅmooyee tī Daliila itaṅṇmii in dáá sòṁ baa láá dín-ti-íee, ní u cáá cūnni ki bóób Samsón.

⁹Nyunti nun ní Fiiliistii yab kó ki nákan nákan Samsón diikunee, ní Daliila téen yii: «Samsón, Fiiliistii yab dòon kí cúú-seeee!» Ní Samsón dáal ki tifi itanymiiyee kii gulfa yaa píl nyami u nín tifi puee. Ama binib kaa nín bée laakin ní Samsón pɔŋkpaanɔu gbanti nín nyánnée.

¹⁰Niinee ní Daliila bí Samsón yii: «Kpèè a nyúb-mi ki gbílín ki móntí-mi inyimón. Kɔŋkɔnnée baasii tükù-mi min ní unil máan kí ná ní kí nyā kí bóob-si inmyiye.»

¹¹Ní Samsón bí-u yii: «A yaa dū inmyipɔmpɔon in baa láa dūu ná báa tiba nì tibe ki gúl-mi mponee, m-pɔŋɔu làa pèefi ní m gítí kii unifantantee.»

¹²Ní Daliila nyàab inmyipɔmpɔon ki gúl Samsón ní ki téen yii: «Samsón, Fiiliistii yab dòon kí cúú-seeee!» Ní mimmee Fiiliistii yab nín pée náka náka Samsón diikun niin dee. Ama Samsón nín dáal ki tifi inmyipɔmpɔon in nín bóob u-nyaliyee, a lì kii gulfatokaayee.

¹³Ní Daliila bí Samsón yii: «Kí yòon kí dā sāa nee, a pée nyúb-mi ki gbílín ní ki móntí-mi inyimón. Pée tükù-mi min ní unil máan kí ná ní kí nyā kí bóob-see!» Ní Samsón bí-u yii: «A yaa dū bi nín lūn m-yikpiti tífokɔl miluli puee ki lūn ki nákan kun bi cáa lù satabee pu ní ki dū mpiin ki cúúyee, m-pɔŋɔu làa pèefi ní m gítí kii unifantantee.»

¹⁴Ní Daliila nyálin kii nyálin kii Samsón ní u gèen. Samsón gèenee ní Daliila cúu bi nín lūn u-yikpiti tífokɔl miluli puee ki lūn ki nákan kun bi cáa lù satabee pu ní ki dū mpiin ki cúú. U dóoyee ní ki téen yii: «Samsón, Fiiliistii yab dòon kí cúú-seeee!» Ní Samsón fínti ngeem pu ki cúu mpiin nì kun bi cáa lù satabee ki dáal ki cóotì ki kpáan gulfa un bi nín dūu bóob u-yikpítee.

¹⁵Ní Daliila bí Samsón yii: «Mana ní a nyūn kí lì yii a néen-mi, ama ní a-nan kaa ká m-pu? Kpèè, mita kɔkɔ ní a nyúb-mi ki gbílín kaa tükù-mi laakin ní a-pɔŋkpaanɔuee nyánnée.»

¹⁶Baabadalee Daliila nín pée páb Samsón nì tibɔbaantiil gbanti dibalifil kaa gbèentí. Samsón nín nyēē ki nyēē ki tin gī,

¹⁷ní ki dāa lēē tin ká u-pɔbilinee ki tükù Daliila yii: «Bolfi kaa láa gbēē m-yikpiti ki ká, kun puee doooo m-na poon ní bi dū-mi ki sú Unimbɔti. Bi yaa pée kōol m-yikpítee, m-pɔŋɔu làa nyā m-ni ní m-wunti n pèefi, ní m gítí kii unifantantee.»

¹⁸Daliila nín ká yii kɔŋkɔnnée Samsón lafun lēē tin ká u-pɔbilinee ki tükù-uee, ní u tú bí yíin Fiiliistii yab bɔtiibee ki bí-bi yii: «Nín dòomman, kun puee min bí nee u baasii lēē u-pɔbil poon bɔti ní ki tükù-mi.» Niin ní Fiiliistii yab bɔtiibee yíki ki nín jóm Daliila dumpu, ki nyúb animbil nyin bi nín pōon-uee.

¹⁹Daliila nín dū Samsón ki páan u-taanyi pu ki nyálin kii nyálin kii-u ní Samsón gèen, ní u yíin uninja ubo dómin ki cúu Samsón yikpiti tin bi lūn tífokɔl miluli puee ki kōol. Niin ní Samsón wunti kí ki bí yòtí, ní u-pɔŋɔu nyān u-ni kɔkɔ.

²⁰Niinee ní Daliila tééh yii: «Samsón, Fiiliistii yab dòoń kí cúú-seeee!» Ní Samsón cúu fìntì ki dākafi u-neen yii: «Min bí nee m làá tí ɲmátí, kí ɲmā kí fōō m-ba kii m nín kpààa fōol m-ba puee!» Waa nìn bée yii ti-Dindaan kaa nìn gíti bí u-cee.

²¹Fiiliistii yab nìn cúú-u ní ki sǎa ki còtì u-nimbiliŋ liitil. Boonee ní bi cáá-u ki sǐntì Gaasaa tiŋkin ki tin dū ikusaka in bi dū tasa kúti ki móóyee ki pób mili ki dūu gbìñ-u. Bi nìn yǎntì u bí kusarkadiin ki màntì kunaau taŋkpeenji ɲin nà ɲyimee.

²²Ama Samsón yikpiti tin bi nìn cúu kōolee nìn fātì kíl ki bí nyēē.

Samsón tòñ u-pontoonyi ijoolkaa ní ki nín kpīl

²³Dalbee, Fiiliistii yab bōtiibee kpáfí ki ɲá saraakpaan ki tī bi-waal Daagón. Bi nìn bí ki fàal ki lì yii: «Ti-waal dū ti-nannanliu Samsón ki ɲá ti-ɲaan!»

²⁴Fiiliistii yab nín wál bi-waalee, bi bí nyóŋkí-dì ki lì yii: «Ti-waal dū ti-nannanliu Samsón un nìn bí ki bíl ti-tiŋki, ki nìn pōfi ti-yab tikpilee ki ɲá ti-ɲaan!»

²⁵Nyunti ɲun ní an bí nyàatī-bee, ní bi bí yii: «Ní yíímmaan Samsón ú dǎań kí láań-taa!» Ní bi lēē binib ki tú bi cūtì nyántìń Samsón kusarkadiin, ní u dómiń ki láań-bi. Bi lán lán ki dóóyee ní ki cáá-u ki sákań kuwaadii jaantalkub bili kansikin.

²⁶Niin ní Samsón bí unaacimpōon un nìn ɲúb u-ɲal ki dàtī-uee yii: «Cúú m-ɲal kí dākà-mi m ɲmā kí gbēē jaantalkub bin ɲúb kudiiyee. M là kí nyī bi-pu ní.»

²⁷Bininjab nì binimpoobi nìn gbí kudii gbanti ní an kaa cáá bí lì. Fiiliistii yab bōtiibi biŋmooyee nìn bí niin, ní samaa un Samsón nìn láańee nìn dáá bí kudii yilpu, ki nìn bàń kii binib kutukub bita nyokom.

²⁸Niinee Samsón mēē ti-Dindaan yii: «Ti-Dindaan Unimbōti, m mēē-si yii á pée tētí m-pu. M-baa Unimbōti, fātí tī-mi mpōn, báa min bí nee baba, m ɲmā kí tééh Fiiliistii yab bi nín sǎa ki còtì m-nimbiliŋ liitil puee dibaba pu.»

²⁹Samsón mēē mìn ki dóóyee ní ki máań máań jaantalkub bili bin nìn có kansikin ní ki ɲúb kudiiyee pōŋɲuee. U nìn dū u-ɲaŋgiil ki nyī jaantalkubee ubo ní ki dū u-ɲaŋgan ki nyī un kíñee.

³⁰Samsón nyī nyī jaantalkub liitil mimmee ní ki tééh mpōn yii: «Yántì man nì Fiiliistii yab ń kpāfi kí kpú!» Niinee ní u gúkún u-ba ki nyī jaantalkubee nì u-pōŋɲu kòkò, ní kudiiyee lítì ki tābitì ki kū Fiiliistii yab bōtiibee nì samaa un nìn pée kpáfí ki bí niinee kòkò. Binib bin ní Samsón nìn kū u-kúm wiŋɲu gbanti dalee nìn jítiń bin kòkò u nìn kū ɲyunti ɲun u nìn dáá bí dimaŋfalinee.

³¹Samsón nabiyaamu nì u-baa dicaŋkun yab kòkò nìn sǐntìń ki yōoń u-wunti ki cáa nín jóm bi-tiŋkin. Bi nìn síb-u Sooreeya nì Eesitawool timmu kansikin, u-baa Manoowa kaakul poon. Samsón nìn kpōotì Isirayeel yab abin mmun̄ku ní.

Juges 17

Miika nì mpaan ɲun pu u jáarm Unimbotee bɔti

- ¹Uninja ubo di nɛn bí, ki nɛn kóò Eefiraayiim jooŋɲi pu ní bi nɛn yî-u yii Miika.
- ²Dalbee ní u bí u-na yii: «Tikúti nimbiliŋ ɲin bi nɛn yùñ-si jítombi kutuku ubo nì dilaataal, ní a sòòñ ki tó udaan un yùñ-see mbusu mama m-ba gbîlee, an nimbiliŋ gbanti bí man cee. An sá man di nɛn yòòh-ɲi!» Ní u-na bí-u yii: «Ti-Dindaan ñ biñ a-boon, m-jipɔɔn!»
- ³Miika nɛn gíñ tikúti nimbiliŋ jítombi kutuku nì dilaataalee ki tî u-na, ní u-na bí-u yii: «Mama m-ba lēē kí dū animbil gbanti kí sú ti-Dindaan sii m-jipɔɔn pu. M làá dū-ɲi kí tî bí mósó diwaal kí dùnti tikúti kí nyùnti-dì. Kɔŋkɔnnē m gíñ animbil gbanti ki tî-si.»
- ⁴An pu ní Miika nín fātì gíñ animbilee ki tî u-nee, u-na nɛn lēē ɲi-poon jítombi kulaafaau ki dūu tî ucaa u mósó diwaal ki dùnti tikúti ki nyùnti-dì ní bi cáa yóòh Miika dumpu.
- ⁵Too, Miika gbanti nɛn cáá mpaan ɲun pu u jáarm inimbotee u-cindin. U nɛn yānti bi fātì mósó-u diwaal diba, ki kpítì-u awaa ɲin làá nín cí u-cindee mun ní u dūu kúti, ní ki lēē u-jipɔɔn ubo ki kāañ ú nɛn sá u-saraaɲaliu.
- ⁶Nyunti gbantee bibotiibi kaa nɛn dá láá bí Isirayeel tiŋkin. Báà ɲma nɛn ɲáañ min u lēē ní.
- ⁷An yuntiŋuee, unaacimpɔɔn ubo nɛn bí, ki nɛn sá Leefii naakookun ní ki nɛn kālìñ Beetileem, Juuda tiŋkin kunicaŋu.
- ⁸Unaacimpɔɔnē nɛn yíkì Beetileem, Juuda tiŋkinee, ní ki nɛn bí yìñ ki nyàab laaba kí gítì kàl kunicaŋu. U nɛn bí yìñ ki tin kó Eefiraayiim jooŋɲi timmune, ní ki tin nyáñ Miika dicaŋku pu.
- ⁹Ní Miika bālifi-u yii: «La ní a nyánní ní?» Ní u kíí Miika yii: «Man sá Leefii naakookun ní ki nyánní Beetileem, Juuda tiŋkin. M bí yìñ ki nyàab laaba kí kàl kunicaŋu ní.»
- ¹⁰Niinee ní Miika bí-u yii: «Yaa sée gbíntí m-cee doo kí nɛn sá m-baa nì m-saraaɲaliu. M làá nɛn tì-si animbil jítombi saalaa dibindi poon, kí nɛn tì-si tiwampeenkaal nì tijikaal.» Leefii naakookun naacimpɔɔɲwuee nɛn kíí ki gbínti nɛn.
- ¹¹U nɛn kíí ki kāl Miika dicaŋkun ní Miika dū-u ki ɲá kii ùh u-ba jipɔɔn uboee.
- ¹²Miika nɛn dū usaraaɲal tundi ki ɲúbìñ Leefii naakookun naacimpɔɔɲwuee. U nɛn kíñ ki kóò Miika dumpu ní.
- ¹³Niinee ní Miika lī yii: «Min bí nee, m nín ká Leefii naakookun niliu ú nɛn sá m-saraaɲaliu nee, m lafun bée yii ti-Dindaan làá dàkà-mi u-ɲanti dee!»

Juges 18

Daani naakookun yab bí nyàab̃ kitimpɔŋ kí kàl̃

¹Nyunti gbantee bibotiibi kaa n̄n dá láá bí Isirayeel tiŋkin. An yuntiŋuee Daani naakookun yab n̄n bí ki nyàab̃ kitiŋ kin bi làá kàlee dee, kun puee kí cáá s̄ā nyunti gbantee, baa n̄n cáá ditinjandi Isirayeel naakɔti tin kíhee kansikin.

²Daani naakookun yab n̄n lēē bi-maaliŋu poon bibaatandambi biŋmoo ki tú, bí yīkì Sooreeya n̄ Eesitawool timmun kí yīl̄n kí cōŋkì kí bēé kitiŋ tiŋan. Binib biŋmoo gbanti n̄n yīl̄n ki bàñ Eefiraayiim joonŋi timmune, kunyeeu mó ní bi kó Miika dumpu.

³Bi n̄n bí Miika dumpu niin ní ki gbīl̄ unaacimpɔŋ un sá Leefii naakookunee neen, ní ki bēē dinicil d̄in u s̄ē. Bi n̄n cūti u-cee ki bālifi-u yīi: «N̄ma di cáān-si doo nee ní? Ba tundi ní a bí doo ki tūn? Ba di ŋúb-si ní a k̄a doo nee?»

⁴Ní u kíf-bi yīi: «An sá Miika di fōō-mi ditundi. U yānti m sá u-saraaŋaliu ní u p̄a-mi.»

⁵Ní bi fātii bí-u yīi: «Bālifi Unimbɔti kí kp̄ēē yīi nsan ŋun ti bíi cōom̄ nee làá n̄n sá nsamm̄ntaaa, ŋuaa làá n̄n sá.»

⁶Ní usaraaŋalee kíf-bi yīi: «Ní taa p̄ē f̄aŋkìmaan báa tiba! Ti-Dindaan làá cēēn-ni nsan ŋun ni bíi cōom̄ nee poon!»

⁷Ní binib biŋmooyee n̄k̄i bi-saŋŋu, ki cōom̄ ki tin bàñ Layiisi tiŋkin. Bi bàñ kitiŋ gbantinee ní ki ká yīi binib bin n̄n kóò niinee n̄ ubɔ kaa n̄n cáá tɔb̄ kujaau. Bi k̄a n̄ ŋgbansɔŋfi n̄ dipɔɔsɔŋkil kii Siidɔn yab n̄n n̄n bí puee. Ubɔ kaa n̄n bí ki páb-baaa, ditimbundi diba mun nib kaa n̄n bí ki cáá m̄pɔn bi-pu. Layiisi yab n̄n kóò ki dátii Siidɔn yab, ní kaa n̄n bí báa ubɔ taapu.

⁸Niinee ní binib biŋmooyee fātii n̄n gítí bi-dumpu Sooreeya n̄ Eesitawool timmun, ní bi-nabiyaamu tin bālifi-bi yīi: «Ni kán̄n̄ yīi ba?»

⁹Ní bi kíf bi-nabiyaamu yīi: «Yīkìmaan tí cù kí táká Layiisi tiŋki yab! Timbi n̄n cūt̄ē, ti dáān ki ká yīi kitiŋ gbanti ŋāñ tikpilku. Ní taa n̄n k̄amaan ki jòon̄ iŋal, ní yīkì tí cūú já kí fōō kitiŋ gbanti!»

¹⁰Ni yaa bàñ niinee, ni làá ká yīi binib bin kóò kitiŋ gbantee k̄a n̄ ŋgbansɔŋfi ní kaa dàkafi yīi tiba ŋūn kí ŋá-bi. Bi-tiŋkee wāa tiŋan ní tikɔkɔ n̄ tikɔkɔ bí ki-poon. Ti nyí yīi Unimbɔti làá dū kitiŋ gbanti kí tī-ni!»

¹¹Niinee ní Daani naakookun yab binib alaataa aluu bóob̄ dik̄ɔndi ní ki yīkì Sooreeya n̄ Eesitawool timmun ki n̄n cá.

¹²Bi yīkì mimmee ní ki jóm̄ ki cūt̄i ŋāt̄i dijanjanaapaal Kiiriyati-Yeeyariim tiŋki kin sá Juuda naakookun timmu kibee poon. An pu ní bi pú mpaan gbanti diyindi

yii Maanee-Daani ki dāa sāa dín pu nee. Mpaan gbanti bí Kiiriyati-Yeeyariim tiŋkin, ŋwìín jeetilaŋki pú.

¹³Bi yíkì niinee ní ki pūntì Eefiraayiim joonŋi, ki cōom ki bàñ Miika dumpu.

¹⁴Niinee ní binib biŋmoo bin bi nìn lēē bi yìín ki cónkì ki béē Layiisi tiŋkee fōō dinyɔɔbundi ki bí yii: «Ni nyí yii diwaal diba, nì kudicaŋu waanji, nì diwaal din bi móó ki dūntì tikúti ki nyūntèe bí adican nee kubɔ poonaaa? Too, kɔŋkɔnnèe ní dàkafimaan kí kpèè ni nín làá ɲá puee!»

¹⁵Binib biŋmooyee lī mimmee ní ki dūu túl Miika cindi, laakin ní unaacimpɔɔn un sá Leefii naakookunee nìn kóoyee, ki bàñ ki kó ní ki jáam-u ki bālifi u-gbampɔŋpu.

¹⁶Nyunti ŋun binib biŋmooyee nìn bí dicindinee, Daani naakookun yab binib alaataa aluu bin kínee bíñ nìn gbíntì ki yú kipunyɔkɔpu ki ɲúb bi-janjawanti.

¹⁷Ní binib biŋmooyee nín jóm yilpu cindin ki cūti kó kudiin ki yōonni diwaalee, nì kudicaŋu waanji, nì diwaal din bi dūntì tikúti ki nyūntèe. Nyunti gbantee usaraaŋal nìn bí kipunyɔkɔpu, u nì Daani naakookun yab binib alaataa aluu bin kínee, bíñ yú ki ɲúb bi-janjawanti.

¹⁸Bin nìn kó kudiinee nín nìn yōonni diwaalee, nì kudicaŋu waanji, nì diwaal din bi dūntì tikúti ki nyūntèe ki nyántiínee, ní usaraaŋalee bālifi-bi yii: «Ba ní ni ɲaaínee?»

¹⁹Ní bi kíf-u yii: «Nymíl niin! Taa ti pée waañ a-nyɔkɔ kí lì báa tiba! Dāań kí nóó-ti kí nín sá usaraaŋal ki tī-ti. Dàkafi kí kpèè yii á nín sá usaraaŋal ki tī unibaanti dicaŋku nì á nín sá usaraaŋal ki tī Isirayeel naakooku kumɔŋu kɔkɔee, la di ɲāñ?»

²⁰Tibɔti gbanti nìn móokiñ usaraaŋalee tikpil, di sá ní u nìn fōō diwaalee, nì kudicaŋu waanji, nì diwaal din bi dūntì tikúti ki nyūntèe ki nóó-bi bi nín cá.

²¹Míñ ní Daani naakookun yab nìn nìkí bi-saŋŋu, ki nìn dū mbiyaamu nì tiwaŋkuti nì awaŋgul ki līntì bi-nyɔkɔpu.

²²Daani naakookun yab nìn cōom ki kó ndan kaa ti pìlīn Miika dumpu ní Miika nì u-kɔŋkɔnnaatɔb kóon ki kpáfi ki bóob butɔbu ní ki yíkì kùl ki páań bi-boon.

²³Daani naakookun yab nín gbíl Miika nì u-kɔŋkɔnnaatɔb pánni bi-boon ki tátí ki yí-bee ní bi fātì ki bālifi Miika yii: «Ba cáá-si ní? Ba yì-ti ní a kóonni dinikiti nee ki páańni a-boon mimmee?»

²⁴Ní Miika kíf-bi yii: «Ni yōon awaa ŋin m yāntì bi móó-mee, ki yōon ki kpáań m-saraaŋaliu, báa tiba nì tiba kaa ti kíñ-mi ní ni gíti bālifi-mi yii ba di cáá-maaa?»

²⁵Ní Daani naakookun yab fātì kpātì u-pu ki bí-u yii: «A yaa pée nyí nnyiimee, á ɲmíl a-nyɔkɔ laakin a yú nee, kí taa ti sòon kí páb timbi! Yaa sá fám, a làá yàntì

ti-kansikin biba n̄ dū bi-ɲuul kí nyɛnti a-pu, kí kpò kí céetí sii n̄ a-dicaŋku yab kɔkɔ.»

²⁶Daani naakookun yab kpāti Miika pu mimmee ní ki n̄kī bi-saŋɲu. Miika nín ká yii bi cáá mpɔn ki jitiñ-uee, ní u fātì nín kùn u-dumpu.

Daani naakookun yab kāl Layiisi tiŋkin

²⁷Daani naakookun yab n̄n yōon tiwan tin Miika n̄n yānti bi mós-uee. Bi n̄n kpāan usaraaŋal un u n̄n fōō ditundee ki cáá buntì. Bi n̄n cūti táká Laayiisi tiŋki kin nib ká n̄ ɲgbansɔŋfi kaa n̄n fāŋkí yii tiba bí ki làá ɲá-bee. Bi n̄n pōfi-bi ki sēē bi-tiŋki ɲɲmi k̄i wūn kɔkɔ.

²⁸Layiisi tiŋki n̄n bí Beeti-Reewɔfi tantakalin ní, ki n̄n dātiñ Siidon tiŋki ní kaa n̄n bí kitiŋ báa kiba taapu. An puee báa unil kaa n̄n dómiñ ki fī-kì. Daani naakookun yab n̄n fātì mán kitiŋ gbanti ki kāl niin.

²⁹Bi n̄n kpānti kitiŋee diyindi, ki n̄n k̄in ki yī-kì yii Daani, kii bi n̄n n̄n yī bi-naanja, Jaakɔb jipɔon puee. Njaminee, ki-yindi di n̄n dáá láá sá Layiisi.

³⁰Daani naakookun yab n̄n dū Miika waalee ki yōon bi-tiŋki gbantin. Geersom jipɔon Joonatan, Mooyiisi naantiiu di n̄n sá Daani naakookun yab saraaŋaliu. Joonatan boonee, u-naantiibi di n̄n tókɔn ki n̄n sá Daani naakookun yab saraaŋaliibi m̄n ki tin cáá sāa nyunti ɲun ní bi dāa cúú Isirayeel yab ki cūnni kuyuŋuee.

³¹Bi n̄n dū Miika waal din u n̄n yānti bi mós-uee ki s̄in bi-ba bi-tiŋkin. Di n̄n gb̄nti niin ní nyunti ɲun kɔkɔ Unimbɔti diiku n̄n dáá bí Siiloo tiŋkinee.

Juges 19

Beenjameen naakookun yab ɲá digangam Giibeeya

¹Nyunti gbantee bibɔtiibi kaa n̄n dá láá bí Isirayeel tiŋkin. Leefii naakookun niliu ubɔ n̄n kóon Eefiraayiim joonɲi timmu mun b̄nní poon poon p̄uee kiban. U n̄n cáá ubɔnti ubɔ sá Beetileem, Juuda tiŋkin.

²U-bɔon gbanti n̄n nyán u-boon ní ki n̄n yíkì-u ki n̄n kùn u-baa dumpu Beetileem, Juuda tiŋkin. U n̄n kāl niin ki bàñ kii iŋmal inaa nyɔkɔm.

³U-cal n̄n j̄n u-boon ki cūti kí sòŋkì u-pɔbil kí fātí ḡiñn̄i-u u-cee. U n̄n kpāan u-tɔntɔnliu n̄n mmamu muli. U-bɔonee n̄n cáá-u ki kón u-baa dumpu. U-baa n̄n n̄n ká u-cooyee, an n̄n mós̄k̄in-u tikpil ní u fōō-u n̄n dipɔpindi.

⁴U n̄n cúú u-coo ki k̄aān u-dumpu iwiin ita kɔkɔ. Iwiin ita gbantee, u n̄n u-tɔntɔnliu n̄n j̄n, ki nyù ní ki dò niin.

⁵Nwinnanaati dal bi f̄nti kutaafaau pòlpolee, uleefiijee bí b̄ntí bí ȳk̄èe, ní unimpu baa bí-u yii: «Kāl kí j̄i tijin kí tík̄in a-fam kí w̄at̄i ní n̄n b̄nt̄aa!»

⁶Ní u kíf ki kāl ní bi-liitil jín ki nyùñ. Ní unimpu baa bí-u yii: «Gbíntí kí dòoñ doo kunyeeu nee kí gíti ñùñfi fiiyaa!»

⁷Uleefijee nín bàà nìn yíkì kí nīn cée, ní u-coo ká u-pu yii ú gbíntí kí dòoñ, ní u dāa kíf ki lafun gbínti niin ki dōoñ kunyeeu gbanti.

⁸Nwiññmoonmooti dal, u tí yíkì malaa ki bónti kí bàà nīn cée, ní unimpu baa tí bí-u yii: «M gbāaṇ-si, kāl kí jī tijin, kí cīití ñwīñ yaa sōñkèe á nīn cá!» Ní bi-liitil tí kāl ki jín tijin.

⁹Uninjee nì u-bōon nì u-tōntōnliu tí bónti kí yīkèe, ní u-coo tí bí-u yii: «Kpèè ñwīñ jéetì ní nee, kunyeeu bí móotí! An puee ní pūtì gbíntí kí dòoñ á gíti ñùñfi fii. Fool kutaafaauee, ní fu yíkì malaa kí nīn kùñ a-dumpu.»

¹⁰Ama uninjee nìn yī kpatāaa, kaa ti kíf kí dòoñ niin kunyeeu gbanti. U nìn yíkì ki cōom ki tin bàñ Jeebusi tñki kin bi gíti yī yii Jeerusaleem tñkee. U nìn kpāaṇ u-mammu liitil mun u nìn tún awaṅgulee nì u-bōon.

¹¹Nyunti ñun bi bàñ Jeebusi tñki caṅinee, ñwīñ ñman nìn pée jéetì ki dóò, ní utōntōnlee bí u-kpiliu yii: «Ukpil, yàntí tí pàatí kí kó Jeebusi yab tñki nee poon kí dòoñ kunyeeu nee!»

¹²Ní u-kpiliu kíf-u yii: «Taa làá yū́ binicambi tñki kin poon Isirayeel niliu báa ubo kaa bí nee. Ti làá ñikí kí bà Giibeeya tñkin ní.»

¹³U nìn kútì ki lī yii: «Tí pócōmmaan kí ñikí kí bà Giibeeya tñkin áá Raama tñkin. Ti tin ñùñ kí dòoñ ntimu gbanti liitil kiban.»

¹⁴Bi nìn lafun ñikí ki tin bàñ Giibeeya, Beenjameen tñkinee ñwīñ nìn bí jéetí.

¹⁵Bi nìn pāatì Giibeeya tñkin niin kí dòoñ kunyeeu gbanti. Bi nìn kó kitiñin ní ki cūtì kāl kitiñ punyokɔpu, ama báa unil kaa nìn fōō-bi bí kó kí dòoñ u-dumpu.

¹⁶Bi dāa kpēēyee ujaṅkpil ubo di nyánní kusaau ki kùnnée. Ujaṅkpil gbanti nìn sá Eefiraayim jooṅji timmu kiban ní, ama ní ki nìn kóò Giibeeya tñkin, Beenjameen naakookun yab kansikin.

¹⁷Ujaṅkpil yáatì u-yil ki ká usaṅkinlee ká kitiñ punyokɔpuee, ní u bālifi-u yii: «A nyánní la ní ki cá la?»

¹⁸Ní u kíf ujaṅkpilee yii: «Ti nyánní Beetileem, Juuda tñkin ní ki cá Eefiraayim jooṅji timmu mun bínní poon poon púee kiban. Niin ní m sá ní ki cūtì Beetileem, Juuda tñkin ki bàà fātì kùñ dee, ní báa ubo kaa fōō-mi m dōoñ u-dumpu.

¹⁹Ama timool nì tifaal bí tí kpíñ ti-mammu. Kpɔɔ nì ndamam mun bí man nì m-nimpuu nì m-tōntōnliu un bí cēentí-tee á jī. Tiba nì tiba kaa lóò-ti.»

²⁰Ní ujaṅkpilee bí-u yii: «Ngbansōfi á nīn bí a-cee! Man cáá tikɔkɔ ki làá ñmā kí fōō-ni, ama ní taa pée gbíntí kí dòoñ kitiñ punyokɔpu doo.»

²¹Ujaṅkpilee nìn cáá-bi ki kón u-dumpu ki tī bi-mammu timool mu ḡmó. Bìn bi-ba nìn ká nnyim ki fínti bi-taaji ní ki nìn jín ki nyùñ.

²²Nyunti ḡun bi nìn bí ki jīñee ní kitiṅ gbanti nib bin kaa bí tibanee biba dómiñ ki mǎnti tú dicindi, ki gāā kipunyɔkɔ mɔɔn mɔɔn ní ki téen ki bí ujaṅkpilee yii: «Nyāntiñ uninja un kó a-dumpuee doo timbi n dōñ nì u!»

²³Ní kudiidaan nyán ki bí-bi yii: «Aayee, m-nabiyaamu m pée gbāaṁ-ni ní, ní taa ḡá tikpiti gbanti. Uninja nee nín gíti dáá kó man nee, ní taa ḡá-u icoo bɔti gbanti!

²⁴Kpèèmaan, man bisal un kaa nyí uninjee bí ní kí kūtì unicaanee nimpuu. M làá nyānti-bi kí tī-ni ní dōñ nì bi, ní kí ḡá-bi mìn ni yaa lèe. Ama ní taa ḡá uninja nee pu icoo bɔti mìn ni là kí ḡá nee!»

²⁵Ama binibee nìn yī kaa pílifin-u. Niinee ní uleefiijee nyánti u-bɔɔnee mmɔṅki ki tī-bi. Bi nìn dōñ nì u, ki nìn sāaṁ-u mìn ní kutaa dāa dūu wúnti. An nìn bí cá kutaawuntuuee ní bi gíin-u ki lí.

²⁶Kutaa nìn tóob kí wúnti ní unimpuee fātì bāaṁ ujaṅkpil un cee u-cal nìn bée dumpu, ní ki líti dicindi punyɔkɔki nyɔkɔpu. U nìn dōñ niin ní kutaa púnti wúnti.

²⁷Kutaafaau pòlpòl u-cal yíkì ki cūti pīti dicindi punyɔkɔki ki nyán bí bàà nìkì u-saṅuee, u kpēēyee u-bɔɔnee di dōee, u-ḡalii nyī kipunyɔkɔ.

²⁸Ní u bí-u yii: «Yíkì tí nīn cá!» Ní an ḡmí kpíi. Niinee ní u bó ki mòkɔ-u ki dūu páaṁ u-maṅki pu ki cáa nín kùñ.

²⁹U bāñ u-dumpuee ní ki yōñ kitàataajiki ki cúú u-bɔɔnee wunti ki càkā anaṅkún saalaa nì ali, ní ki dūu tú bi cáa yākatì Isirayeel naakɔti saalaa nì tilee dinaṅkúndi diba diba.

³⁰Uleefiijee nìn tükü binib bin u nìn túee yii bi yaa bāñ Isirayeel yab ceeyee bí lì yii: «Doooo Isirayeel yab nín nyánní Eejipiti tiṅkin ki dāa sāa dín nee, ni gíti dáá ká tibɔti nee juti jíti dalbaaa? Ní dàkafīmaan tibɔti gbanti pu, kí kpāfi kí sòon kí kpèè ni nín làá ḡaṅkì-tì puee!» Unil un kamaa yaa nìn ká mimmee ní ú lì yii: «Kí pée yōñ doooo ḡyunti ḡun Isirayeel yab nyánní Eejipiti tiṅkin ki dāa sāa dín nee, tibɔti tin bí nee juti kaa láá pée jíti ḡwindal ti-nimbil ká!»

Juges 20

Bi dáal Beenjameen naakookun yab tafal

¹Isirayeel yab kɔkɔ nìn kóon ki kpāfi dicilpu kii unibaantee ní ti-Dindaan nimbiin Miisipa tiṅkin, kí yōñ Daani tiṅki ḡgan pú ki tin cáa sāa Beerseeba tiṅki ḡgiil pú, ki kpāaṁ Galaadi tiṅki ḡwīñ nyalanḡi kɔkɔ.

²Isirayeel nibul kɔkɔ kpilib nì Isirayeel naakɔti kɔkɔ yab nèn bɪ Unimbɔti nibul kpafil gbantin. Bijanjaliibi bin nèn còom̃ ataa ki ɲūn ki jáà kujaau nì ntàataajimu tiɲanee nèn sá binib kutukub alaataa anaa.

³Beenjameen naakookun yab nèn gbɪl̃ yii Isirayeel naakɔti tin kíñee yab kɔkɔ jóm̃ ki kpáfi Miisipa tiŋkin. Dikpafil gbanti laŋki ní Isirayeel yab nèn bálifi yii: «Māafimaan-ti digan̄gam gbantee nín baasii jítì puee!»

⁴Ní uleefiija un nimpuu bi nèn kũyee fōō dinyɔɔbundi ki bɪ yii: «Man nì m-bɔɔn di nèn pāatì Giibeeya, Beenjameen tiŋkin kí dòon̄ kutaa ń wúntí tí nìk̃i ti-saŋɲu.

⁵Giibeeya yab nèn dómiń kí ɲá-mi digan̄gam. Kunyeeuee bi nèn mǎntìlì tú dicindi din poon m nèn kóee kí bàà kpò-mi, ní ki dōon̄ nì m-bɔɔn áli u tin kp̄l̃.

⁶Ní m yōon̄ m-bɔɔn dinikpilee ki càkā ki dūu yākatì ki tī Isirayeel naakɔti kɔkɔ, kun puee binib gbanti ɲá dijɔkɔntundi nì icoo bɔti Isirayeel tiŋkin.

⁷An puee, Isirayeel yab, ni-kɔkɔ nín kpáfi doo nee, ní sòon̄ kí kpèè ni nín làá ɲá puee.»

⁸Niinee ní Isirayeel yab kɔkɔ yíki kii unibaantee ki bɪ yii: «Ti-kansikin báà ubo kaa làá fàtíí gítí u-tantiun, ubo kpá ki làá fàtíí gítí u-dumpu.

⁹Kɔŋkɔnn̄ee, ti nín làá ɲá Giibeeya tiŋki puee sèé. Ti làá tō kasi ní kí cù kí já nì k̃i.

¹⁰Isirayeel naakooku kamaanee, binib dilaataal poonee ti làá lēē binib saalaa ní, binib kutuku ubo poonee tí lēē binib dilaataal ní binib kutukub saalaa poonee, tí lēē binib kutuku ubo. An nib gbantee di làá túń tijn̄ tin bijanjaliibi làá tin nín j̄ñee, ní bijanjaliibi ń cù kí dáal̄ Giibeeya, Beenjameen tiŋki nib tafal bi nín ɲá icoo bɔti tin Isirayeel tiŋkinee pu!»

¹¹Isirayeel janjaliibi kɔkɔ nèn kífí kí kpāfi kii unibaantee kí cù kí já nì Giibeeya yab.

¹²Ní Isirayeel naakɔti tin kíñee yab lēē binib ki tú Beenjameen naakooku kɔkɔn bɪ bálifi ku-nib yii: «Ba kpitií bulifi ní bi ɲá ni-kansikin mimmee?

¹³Kɔŋkɔnn̄ee, ní nyāntí binib bin kaa bɪ tiban ki bɪ Giibeeya tiŋkinee gbanti kí tī-ti tí kpò-bi ní kí nyāntí ikpiti gbanti Isirayeel tiŋkin!» Ama Beenjameen naakookun yab kaa nèn pílifi bi-nabiyaamu Isirayeel yab bin kíñee nyɔkɔ.

¹⁴Beenjameen naakookun yab gbanti nèn yíkiń bi-tim̄mu kɔkɔn ní ki kóon̄ní ki kpáfi Giibeeya tiŋkin kí já nì Isirayeel yab bin kíñee.

¹⁵Ŋwiin gbantee Beenjameen naakookun yab janjaliibi bin nèn nyánní bi-tim̄mu kɔkɔn ki dómiń bi lēē-bi bɪ já kujaau nèn sá binib kutukub mmuŋku nì biluu ní, ní kí nín kūtì Giibeeya tiŋki yab janjaliibi bimɔmm̄ontiibi alaataa aluli.

¹⁶Dijanjakitil gbanti kɔkɔnee, bin nèn sá bijanjaliibi bimɔmm̄ontiibi ki sá bigámbee nèn nyáń binib alaataa aluli ní. Bín̄ kansikin báà ɲma nèn ɲūn kí dū kujaataafuŋ kí tō ditan̄kpal an lēē unil yikpilku kubɔɔ ja kí taa lántí.

¹⁷Isirayeel yab mun nìn nyánní. Bi nìn lēē bi-kansikin bin làá já kujaauee. Bi yaa kaa kàaṅ ki kpáaṅ Beenjameen naakookun yabee, bín nìn nyán binib kutukub alaataa anaa ní, ní bi-kòkò nìn sá bijanjaliibi bin nìn ṇūṅ ki jáà nì ntàataajimu tiṅan tiṅanee.

¹⁸Isirayeel yab nìn jóm Beeteel tiṅkin ní ki cūṭi bālifi ti-Dindaan yii: «Ti-kansikin kunaakoou kulòkò nib di làá péé kí cùú jáṅ Beenjameen naakookun yab?» Ní ti-Dindaan kíí yii: «An sá Juuda naakookun yab di làá péé kí cù!»

¹⁹Kutaa wúnti kutaafaau pòlpòlee ní Isirayeel yab yíkì ki cūṭi ṇàṭi bi-janjanaapaal Giibeeya tiṅki caṅin.

²⁰Bi nyán kí jáṅ Beenjameen naakookun yabee, ki bōòṅ dikòmbòol pu bi-nimbiin túl Giibeeya tiṅki.

²¹Nwiin gbantee, Beenjameen naakookun yab nìn nyánní Giibeeya tiṅkin ní ki kūū Isirayeel yab binib kutukub mmunṅku nì bili.

²²Ama ní Isirayeel yab nìn tī tɔb kunyannyaau ki fàṭi gítì ki bōòṅ dikòmbòol pu laakin bi nìn péé bōòṅ ṇwimpeekaa dal ki jáṅ kujaauee.

²³Isirayeel yab nìn jóm ki súṅ ti-Dindaan nimbiin áli kujooou dāa jóotì. Bi nìn bālifi ti-Dindaan yii: «Tí fàṭí gítí kí cùú já nì ti-nabiyaamu Beenjameen naakookun yabaaa?» Ní ti-Dindaan kíí yii: «Iiṅ, ní fàṭí gítímaan kí cùú já nì bi!»

²⁴Nwinliliti dalee, Isirayeel yab nìn tí cūṭi ki jáṅ nì Beenjameen naakookun yab.

²⁵Nwinliliti gbantee, Beenjameen naakookun yab nìn tí nyánní Giibeeya tiṅkin ki kūū Isirayeel yab bijanjaliibi bin nìn ṇūṅ ki jáà nì ntàataajimu tiṅan tiṅanee binib kutukub saalku nì bita.

²⁶Niinee ní Isirayeel yab kòkò jóm Beeteel tiṅkin. Bi nìn kāl kitiṅ ti-Dindaan nimbiin niin ki súṅ ní ki bóob kinyòkò áli kujooou dāa jóotì. Bi nìn ṇá bisaraawòkaabi nì mpèé saraabi ti-Dindaan nimbiin.

²⁷Isirayeel yab nìn bālifi ti-Dindaan min bi máaṅ kí ṇée, kun puee nyunti gbantee Unimbòti poondi dakaau nìn bí Beeteel tiṅkin niin ní.

²⁸An yuntiṅuee Piinaasi, Eeliyeeseer jipɔɔn, Aarɔn naantiiu di nìn sá usaraaṅakpil. Isirayeel yab nìn bālifi ti-Dindaan yii: «Tí fàṭí gítí kí jáṅ ti-nabiyaamu Beenjameen naakookun yabaaa, tí taa ti cù ní?» Ní ti-Dindaan kíí yii: «Ní fàṭí gítímaan kí já nì bi, kun puee fool ní m làá fu dū-bi kí ṇá ni-ṇaan!»

²⁹Isirayeel yab nìn lēē bi-janjaliibi biba ki nákaṅ nákaṅ Giibeeya tiṅki ki mānti tú.

³⁰Nwintataati dalee, Isirayeel yab nìn tí cūṭi kí já nì Beenjameen naakookun yab. Bi nìn bōòṅ dikòmbòol pu bi-nimbiin túl Giibeeya tiṅki kii bi nín nìn péé tí ṇá pu mili min jítèe.

³¹Beenjameen naakookun yab n̄n tí nyánní kǐ já n̄ Isirayeel yab ní bín n̄n ɲmātīn-bi bi páān bi-boon ki kó ndan ki yānti bi-tiŋki. Bi n̄n tí kǐl ki b́i kù Isirayeel yab janjaliibi kii bi nín n̄n kpààa ɲáān puee. Bi n̄n kù Isirayeel yab janjaliibi tisatin kii binib mmuŋku n̄ saalaa nyɔ̄kɔm, Beeteel saŋɲu n̄ Giibeeya saŋɲu pu.

³²Beenjameen naakookun yab n̄n bí ki dàkafi bi-neen yii: «Kpèè, ti tí ján ki pɔ́ɔkīn-bi kii ti nín kpààa pée jáa ki pɔ́ɔkīn-bi puee dee!» Ama ní Isirayeel yab bín n̄n sòōn ki s̄īn yii: «Tí sāmmaan kǐ yānti bí páanní ti-boon, tí dáal-bi kǐ cùn̄n̄ ndan an n̄n dátīn kitiŋ!»

³³Isirayeel janjaliibi bin kí̄n̄ee kɔ̄kɔ n̄n bōōn dikɔ̄mbool pu Baal-Tamaar tiŋkin, ní bin bi n̄n yānti bi bál ki mǎntīn̄i tú kitiŋee nyá̄n laakin bi n̄n bál bálee ki túl Geeba tiŋki.

³⁴Isirayeel yab janjaliibi bimɔ̄mmɔ̄ntībi binib kutukub saalaa di n̄n kpáfi Giibeeya tiŋki nyɔ̄kɔpu ki b́i jáa ɲwiin gbanti. Kujaau n̄n yík̄i dūu pɔ́ɔk̄i tikpil, ama Beenjameen naakookun yab kaa n̄n nyí yii nnaabu dōōn-bi.

³⁵Unimbɔti n̄n yānti Isirayeel yab ján ki pɔ́ɔkīn̄ Beenjameen naakookun yab. ɲwiin gbantee Isirayeel yab n̄n kù bi-janjaliibi bin n̄n ɲū̄n ki jáa n̄ ntàataajimu tiŋanee, binib kutukub mmuŋku n̄ biŋmoo n̄ binib dilaataal.

³⁶Niin ní Beenjameen naakookun yab bée yii bi ján ki pɔ́ɔkīn-bi. Isirayeel yab n̄n máká bi-janjaliibi bin n̄n náká ki mǎntīn̄i tú Giibeeya tiŋkee pu. An pu ní bi n̄n s̄ān ki pú Beenjameen naakookun yab mpaan.

³⁷Isirayeel yab bin n̄n náká náké n̄n yík̄i ki s̄ān malaa malaa ki kó Giibeeya tiŋkin ní ki dū ntàataajimu ki kù binib bin n̄n bí ki-poonee kɔ̄kɔ.

³⁸Too, Isirayeel yab bin n̄n nákān̄ ki mǎntīn̄i tú Giibeeya tiŋkee n̄ bin kí̄n̄ee n̄n sòōn ki gbil̄n̄ tɔb yii bi yaa ɲú̄n ki kóee, bi làa yānti ɲɲminȳim̄ n̄ yík̄i kǐ jōm̄ kutaa pu kitiŋ gbanti yilpu, án n̄n s̄ā kudaan̄ɲu bin kí̄n̄ee n̄ bée.

³⁹Isirayeel yab n̄n s̄ān ki kpáān̄ Beenjameen naakookun yab ki nyāntī ndandati bi b́i jáa. Beenjameen naakookun yab n̄n tí kǐl ki b́i kù Isirayeel yab. Bi n̄n kù kii binib mmuŋku n̄ saalaa, ní ki n̄n bí ki dàkafi bi-neen yii: «Tilafuŋman, ti tí ján ki pɔ́ɔkīn-bi kii ti nín n̄n pée tí ján ki pɔ́ɔkīn-bi mpeepeekaam puee ní!»

⁴⁰Ama ɲɲminȳim̄ min bi n̄n yóōn̄ yii án n̄n s̄ā-bi kudaan̄ɲuee n̄n kǐl ki b́i nyēē kitiŋ poon ki jóm̄ kutaa pu. Beenjameen naakookun yab fāt̄ī kpēē bi-boonee, Giibeeya tiŋki fōō ɲɲmi ɲɲminȳim̄ yík̄i ki-poon jòooo ki jóm̄ kutaa.

⁴¹Isirayeel janjaliibi nín ká mimmee ní ki fāt̄ī lábitī Beenjameen naakookun yab pu. Beenjameen naakookun yab nín n̄n ká nnaabu ɲun jéetī bi-puee, bi-pɔ̄biliŋ n̄n b́īl̄ tikpil.

⁴²An puee ní bi nín fātì lábitì ki sàh ki kátì Isirayeel yab nimbiin, ki dūu túl kuteeu watil pú. Ama Isirayeel yab janjaliibi bin nín bí dipaal puee nín kā bi-pu, ní bin nín nyánní kitiḡinee nín túḡkiń-bi ki kùń-bi ki dòn.

⁴³Mín ní Isirayeel yab nín mǎntì tú Beenjameen naakookun yab, ki nín jìń-bi kaa péé pú-bi mpaan, ní ki nín pōfi-bi mín áli ki tin cáa sǎa Giibeeya tiḡki nyɔkɔpu ḡwìń nyalanḡki pú.

⁴⁴Beenjameen naakookun yab janjaliibi binib kutukub saalku nì bita di nín kpfi ḡwiin gbanti, bi-kɔkɔ bibaatandambi ḡma.

⁴⁵Bin nín kíḡee nín fātì lábitì ki sàh ki túl kuteeun laakin bi yfi yii Riimɔn Taḡkpalee watil pú. Isirayeel yab nín gíti kũ bi-kansikin binib kutukub biḡmoo nsanni. Bi nín jìń bin kíḡee ki tin bàñ Giidoom tiḡkin ní ki nín gíti kũ binib kutukub bili ki kútì.

⁴⁶Beenjameen naakookun yab janjaliibi bin Isirayeel yab nín kũ ḡwiin gbantee nín kpáfi bijanjaliibi kutukub mmuḡku nì biḡmoo, bi-kɔkɔ bibaatandambi ḡma.

⁴⁷Beenjameen naakookun yab binib alaataa aluu di nín ḡún ki fātì lábitì ki sàh ki túl kuteeun ki cūtì kó laakin bi yfi yii Riimɔn Taḡkpalee. Bi nín gbíntì ki kǎl niin ki tin sǎa iḡmal inaa.

⁴⁸Isirayeel yab nín fātì gíti ki dū ntàataajimu ki kũ Beenjameen naakookun yab bin kaa nín ḡún ki sàh ki ḡmátèe kɔkɔ, kí yòñ binib bin kòò ntimunee kí cáa sǎa tiwaḡkuti nì bin kɔkɔ bi yaa nín péé kée. Kí kūtèe, bi nín sēetì ntimu mun kɔkɔ poon bi nín péé jítèe ḡḡmi ní.

Juges 21

Bi fātì náan Beenjameen naakooku

¹Isirayeel yab nín nín kpáfi Miisipa tiḡkinee, bi nín pūtì yii: «Ti-kansikin báa ubo n taa dū u-bisal kí tī Beenjameen naakookun yab ubo ticati.»

²Isirayeel nibul nín cūtì Beeteel circir paanḡu ki kǎl kitiḡ ti-Dindaan nimbiin ki súń ki yáḡḡkì tikpil tikpil áli kujoo dǎa dūu jóotì.

³Bi nín bí ki lì yii: «Ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu, ba pu ní díń pu nee Isirayeel naakɔti kansikin kubɔ n kúntí mín?»

⁴Kutaa nín wúntì kutaafaau pòlpolee, Isirayeel yab nín mǎn nsaraafan mpaan gbanti pu ní ki ḡá bisaraawɔkaabi nì mpèé saraabi.

⁵Bi nín bǎlifì yii: «Isirayeel naakɔti kɔkɔ poonee, kunaakoou kulɔkɔ yab di kaa nín dómiń dikpafil din ti kpáfi ti-Dindaan nimbiin Miisipa tiḡkinee?» Kun pu bi nín bǎlifì mimmee di sá yii bi-kɔkɔ nín péé pūtì ki pōñ yii an sá bí kpò unil un kamaa yaa yfi kaa dómiń an kpafil gbantee ní.

⁶Kí kūtì muee, Beenjameen naakookun yab nìn kó bi-nabiyaamu Isirayeel naakòti tin kíñee yab isaa. Bi nìn bí ki lì yii: «Dín pu nee Isirayeel naakòti kansikin kubɔ di b́í wāŋkí nee.

⁷Ti làá ɲá mana ní kí ká binimpoobi kí tī Beenjameen naakookun yab bininjab bin ɲún ki sán ki ɲmátì kaa kp̄yee? Kun puee ti ǵti dáá pūtì ti-Dindaan u-ba nimbiin ki lī yii taa làá dū ti-bisalib kí tī-bi ticati.»

⁸Bi nín bālifi yii Isirayeel naakooku kubɔ yaa bí ku-yab kaa dómiń dikpafil ti-Dindaan nimbiin Miisipa tiŋkinee, bi nìn dáán ki ká yii báà uniseen kaa nìn nyánní Yabeesi, Galaadi tiŋkin ki dómiń dikpafil gbanti.

⁹Bi nín nìn kàañ Isirayeel nibul din nìn kóońńí ki kpáfèe kɔkɔee, bi nìn ká yii binib bin kóò Yabeesi, Galaadi tiŋkinee báà ubɔɔ ja kaa nìn bí.

¹⁰Samaa nìn kpáfi ki lēē bijanjaliibi binib kutukub saalaa nì bili ki tú niin ki b́-bi yii: «Ní cùmaan Yabeesi, Galaadi tiŋkin kí dū ntàataajimu kí kpò ki-nib, kí kpáañ binimpoobi nì mbiyaamu kɔkɔ!

¹¹Ni nín làá tin ɲá puee di sá ní tin kpò kí kúntí bininjab kɔkɔ nì binimpoobi bin kɔkɔ pée nyí uninja ki kée.»

¹²Bi nìn kánní bisapɔmbi bin kaa nyí uninja ki kée binib alaataa anaa Yabeesi, Galaadi tiŋkin ní ki yōońńí-bi ki cááń Siiloo naapaal pu, Kanaan tiŋkin.

¹³Samaa kɔkɔ nìn lēē binib ki tú Beenjameen naakookun yab bin nìn bí laakin bi yí yii Riimɔn Taŋkpalee cee. Bi nìn cūtì tükū-bi yii kujaau kúntì ɲgbansɔŋfi dōoń.

¹⁴Niinee ní Beenjameen naakookun yab nìn fātì gítì ki kāl bi-timmu pu, ní Isirayeel naakòti tin kíñee yab dū Yabeesi, Galaadi tiŋki nimpoobi bin baa nìn kūyee ki tī-bi bi cáá cáá. Ama binimpoobi kaa nìn bàń bi-kɔkɔ ń ká ubɔ ubɔ kí cáá.

¹⁵Unimbɔti nín nìn yāntì Beenjameen naakookun yab paanɲu dōoń fám Isirayeel naakòti kɔkɔ kansikinee, bi-bɔti nìn kó tinaakòti tin kíñee yab isaa tikpil.

¹⁶An puee ní samaa kɔkɔ kpilib kāl ki sòoń ki b́ yii: «Too, Beenjameen naakooku poon binimpoobi nín kúntì kɔkɔ pu nee, ti làá ɲá mana ní kí ká binimpoobi kí tī bininjab bin kíñee dee?

¹⁷An máañ yii Beenjameen naakookun yab bin kíñee ń fātí māl kí bùtí ní bi-naakooku ń taa wāŋkì Isirayeel naakòti kɔkɔ poon.

¹⁸Ni pée nyí yii timbi kaa làá ɲmā kí dū ti-bisalib kí tī-bi bí cáá, kun puee ti nìn pūtì yii un kamaa di yaa pée dū u-bisal ki tī Beenjameen naakookun yab ubɔ ticatee, ti làá tō udaan mbusu ní.»

¹⁹Nyunti gbanti ní bi nèn téetì yìi dibindi kamaayee bi jìh ti-Dindaan jìṅaaliu Siiloo tìṅkin. Kitiṅ gbanti nèn bí Beeteel tìṅki ṅgan pú, nsaṅ ṅun yíkí Beeteel tìṅkin ki cá Siikeem tìṅkinee ṅwìiṅ nyalaṅki pú, ní ki bí Leeboona tìṅki ṅgiil pú.

²⁰Niinee ní bi sáṅkì Beenjameen naakookun yab ki bí-bi yìi: «Ní cù kí nákañ nákañmaan fiinyi sufii boon kí nīn cí!

²¹Ni yaa láa ká Siiloo tìṅki sapɔmbi nóón tɔb ki nyánní kí kpāfi kí gāa ilan kí ṅɔ diṅoolee, ní dāá nyānní ní ni-kansikin báà ṅma ṅ dāá cúú Siiloo sapɔmbi ubo ubo. Báà ṅma ṅ dāá cáá u-yɔu kí nīn kùh u-dumpu Beenjameen naakooku timmun kí dū-u kí kpántí u-nimpuu.

²²Bisapɔmbi baabi àá bi-niijab yaa dómiñ ki nyáfi-ni ti-ceeyee, timbi làá lè-bi yìi: <Ní gbìlmaan kí tī nī Beenjameen naakookun yab, kun puee timbi kaa ṅúñ ki fōō binimpoobi bin nyɔkɔm làá bà bi-kɔkɔ ṅ ká kí cááyee Yabeesi jaaku poon ki tī-bi. Ní nimbi ni-ba nín kaa dū ni-bisalib ki tī-bi bi cááyee, naa yīnti mara.>»

²³Beenjameen naakookun yab nèn lafun ṅá bi nín nèn sáṅkì-bi yìi bí ṅá puee. Bi nèn lēē binimpoobi bin nyɔkɔm làá tin bà bi-kɔkɔ ṅ ká ubo ubo kí cááyee Siiloo sapɔmbi bin nèn nyáñ ki ṅóñ ní bi cúú-bee kansikin ki cáá búnti. Bi nèn nín gítí bi-tinjandi pu ní, ki cūti ki fātìi náaṅ bi-timmu ki kāl.

²⁴Niinee ní Isirayeel yab bin kíṅee yíkí dikpafil laṅki ki nóó nī bi-naakɔti nī bi-dicaṅṅi ní bi-kɔkɔ nín gítí bi-tinjaṅṅin.

²⁵Nyunti gbantee bibotiibi kaa nèn dá láá bí Isirayeel tìṅkin. Báà ṅma nèn ṅaañ min u lèe ní.

Ruth

Ruth 1

Nnaabu n̄un kó Eeliimeeleeki dican̄kuee

¹Nyunti n̄un bibosoonliibi n̄n dáá kpòotī Isirayeel tin̄kee, nkùm miba n̄n nyán kitin̄ pu. Ní unin̄ja ubo n̄n yíkì Beetileem, Juuda tin̄kin ki kpáan̄ u-nimpuu n̄ u-jipombi liitil ki cūti kāl Moowaab tin̄kin.

²Bi n̄n yīl unin̄jee yīi Eeliimeeleeki, ki yīl u-nimpuu yīi Nawoomii ní ki yīl u-jipombe ubo yīi Maalon̄ ní ki yīl un kīñee yīi Kiiliyōn. Bi n̄n sá Eefiraata maaliqun̄ nib ní ki kóò Beetileem, Juuda tin̄kin. Bi n̄n bān̄ Moowaab yab satinee ní ki gbínti n̄in ki kāl.

³Bi bí n̄in ní Eeliimeeleeki kpīl ki fá u-nimpuu Nawoomii n̄ u-jipombi liitil.

⁴Ní u-jipombe cáá bimoowaabisapombi. Bi n̄n yīl ubo yīi Ōripa ní ki yīl un kīñee yīi Ruuti. Bi n̄n kāl Moowaab satin̄ n̄in an bān̄ kii abin̄ saalaa nyokom̄.

⁵Boonee ní Maalon̄ n̄ Kiiliyōn liitil mun̄ dāa kpīl, ní Nawoomii kīn̄ u-baba, u-biyaamu liitil kaa ti báaa, u-cal mun̄ kaa ti bí.

Ruuti nóó Nawoomii bi nín gítí Beetileem tin̄kin

⁶Nawoomii bí Moowaab satin̄ n̄in ní ki gbīl̄ yīi ti-Dindaan̄ dàkā u-nibul kulan̄qan̄fitiiu ki tī-bi tikpaajin̄. Di sá ní Nawoomii bónti kí fātīl̄ yíkì Moowaab tin̄ki, u n̄ u-coopoobi liitil.

⁷An puee ní u yíkì Moowaab tin̄ki laakin̄ u n̄n kóòyee ki kpáan̄ u-coopoobi. Bi n̄n kāl nsan̄ pu kí n̄n gítí Juuda tin̄kin.

⁸Bi nyán̄ nsannee ní Nawoomii bí u-coopoobi liitilee yīi: «M-bisalib, n̄n̄ gítímaan̄! Báa n̄ma n̄ n̄n cá u-na cee. Ti-Dindaan̄ n̄ n̄a-ni tin̄jan̄ kii ni mun̄ n̄n n̄a man̄ n̄ ni-calib bin̄ kaa ti bí ti-cee nee tin̄jan̄ puee.

⁹Ti-Dindaan̄ n̄ yàntī ní fātīl̄ ká ticam̄ntiil̄, ni-kansikin̄ báa n̄ma n̄ ká diqun̄fil kucadiin̄.» Nawoomii lī mimmee ní ki kpāl̄ u-coopoobi liitil ki kāan̄-bi. Ama ní u-coopoobi kíl̄ ki bíi sūn̄ mp̄on̄,

¹⁰ní ki bí-u yīi: «Kpáb! Timbi làá nóó-si ní kí cū a-yab cee.»

¹¹Ní Nawoomii bí-bi yīi: «N̄n̄ gítímaan̄, m-bisalib! Ba pu ní ní n̄n gbínti nóó-mi? M n̄n bí pu nee, m gítí n̄n̄ kí màal̄ mbinin̄jabiyaamu mú cáá-naaa?

¹²N̄n̄ gítímaan̄, m-bisalib, n̄n̄ cámaan̄! Di sá yīi man̄ púl̄ ki jítì dicam̄ndi pu. Laakin̄ m bí nee, maa ti n̄n̄ kí fātīl̄ mōn̄ unin̄ja. Báa m yaa bàa pée dākafi ki lī yīi: <M dáá gbínti cáá dimákal̄ yīi, man̄ n̄ unin̄ja yaa kpáfī kunyeeu nee, m làá màal̄ mbinin̄jabiyaamu>,

¹³ní ki yaa lafun̄ n̄a mín̄, ni làá kí kí kāl̄ kí cīití-mu mú dāá wíñaaa? Ni làá n̄n̄ ká ki cí-mu mín̄ mú wíñ kí dāá cáá-ni, kaa làá nyàab̄ binin̄jab kí mōñaaa? Aayee, m-

bisalib! Man falaau gíti lákatì tikpil nì nimbi yɔu, kun puee ti-Dindaan u-ba di gbáń-mi.»

¹⁴Niinee ní bi fātì tí kí kí b́i sūn mɔn. Ní Ɔripa kpàl u-beel Nawoomii ki k̄aān-u ki nín gítí u-yab cee, ama ní Ruuti ún yî ní ki dū u-ba ki yá ki nákan u-beel.

¹⁵Ní Nawoomii bí-u yii: «Kpèè, a-yɔnti ún nín gítí u-yab nì u-nimbɔtii cee. Sii mun páań u-boon ní n̄n gítí!»

¹⁶Ní Ruuti kíí-u yii: «Taa páb-mi yii m̄ n̄n cá kí dū-si kí fá. Laakin a làá cùee, niin ní ma mun làá cù. Laakin a làá kóee, niin ní ma mun làá kó. A-nibul làá n̄n sá m-nibul, ní a-Nimbɔtiu n̄ n̄n sá m-Nimbɔtiu.

¹⁷Laakin a làá kpúee, niin ní ma mun làá kpú ní bí síb-mi niin. Nkúm baba di làá yàkatì man nì sii kansikin. An yaa kaa ná mín, ti-Dindaan n̄ dáal m-tafal kí gítí dáal m-tafal.»

¹⁸Nawoomii nín ká yii Ruuti dáá pée gbíntì có yii u làá n̄n nóó-u ki cée, ní u ɣmíl kaa ti gātì-u báa tiba.

¹⁹Ní Ruuti nì Nawoomii liitil nóó ki tin kó Beetileem tiŋkin. Bi nín bàñ ki kó Beetileem tiŋkin bi ká-bee ní an ná binib kɔkɔ yèeee, ní binimpoobi kíñ ki bàlifi tɔb yii: «Mimmee Nawoomii lafun sòɔɔ?»

²⁰Ní Nawoomii bí-bi yii: «Ní taa ti yííñ-mi yii Nawoomii! Ní n̄n kíñ ki yî-mi yii Maara, kun puee Unimbɔti Mɔɔŋkɔdaan yāntì m-nyɔkɔ túŋkì!

²¹Di sá yii nì digbíl ní m n̄n búntì, ama ní ti-Dindaan fātì gííñnì-mi nì iŋaŋkulim. Ní taa ti yííñ-mi yii Nawoomii, kun puee ti-Dindaan Mɔɔŋkɔdaan sòon ki kũ m-bɔti ní ki yāntì m kpántì unandaan.»

²²Min ní Nawoomii n̄n yíkíñ Moowaab satin ki fātì bāań u-tiŋki puee dee, u nì u-coopu Ruuti kimoowaabibiki. Bi n̄n bāań Beetileem tiŋkin ɣyunti ɣun bi n̄n bí ki cēe ɔɔji jintee ní.

Ruth 2

Ruuti cūti ki lúlifi tijin Boowaasi saakun

¹Nawoomii n̄n cáá kpeeja ubɔ u n̄n sá unikpaan ní ki cáá tigaaajati tikpilku. U n̄n sá Eeliimeeleeki naakookun ní bi n̄n yî-u yii Boowaasi.

²Dalbee ní Ruuti kimoowaabibikee bí u-beel Nawoomii yii: «M bàà là kí cù tisatin kí kpèè ulaŋŋaŋfiti ubɔ yaa táá sɔ m-saai kí kíí m̄ n̄n pá u-boon kí lúlifi tijin udaan kpaabun.» Ní Nawoomii kíí-u yii: «A ɣūñ kí n̄n cá, m-bisal.»

³Niinee ní Ruuti nín cá ki bàñ ki kó bukpaabubɔ poon ní ki páań bijincaliibi boon ki b́i lúlifi. Unimbɔti bɔtee, Boowaasi un nì Eeliimeeleeki pēē kunaakoouee di yì bukpaabganti.

⁴An kútì fiiyee ní Boowaasi nyánní Beetileem kitiṅin ki bāań, ní ki jáań bijincaliibi yii: «Ti-Dindaan ń nīn bí ni-cee!» Ní bi kíf-u yii: «Ti-Dindaan ń bliń a-boon!»

⁵Ní Boowaasi bālifi u-tòntòntliu un kpèè bijincaliibee yii: «Kin unimpusapoon nee ùn sá ḡma?»

⁶Ní utòntòntli un kpèè bijincaliibee kíf-u yii: «An sá kimoowaabibiki kin nóón Nawoomii ki nyánní Moowaab satinee.

⁷U dómiń ní ki mēē nsan ki lī yii: <M bàà là kí páań bijincaliibi boon kí nīn lúlifi tijiń tin kīntí bi-boonee.> Doooo kutaafaau u nín pée bāań ki yú puee ní u yú nee. Waa ḡman pée kó ki kāl kibiṅ taapu kí ḡṅḡfi gba!»

⁸Niinee ní Boowaasi bí Ruuti yii: «Pīlifi m-bisal! Á taa lì yii a làá gíti cù kusaau kubon kí lūlifi tijiń, kí taa pée sūtí kí cù laaba gba. Á gbíntí m-saakun doo kí dū a-ba kí nákań m-sapombi.

⁹Nīn pée kpèè bijincaliibi nín cēē ki cá puee ní kí nīn pá bisapombi boon ki lūlifi. M kpáafi m-naacimpombi yii bí yàntí á nīn lūlifi, bí taa páb-si! Nnyinnyoo yaa cáá-see, á cù kí jōō nnyim min bitòntòntliibi lún ki sītì aboonnee kí nyè.»

¹⁰Niinee ní Ruuti gbāań Boowaasi nimbiin ki tīntì u-yil taapu taapu ní ki bālifi-u yii: «Mana ní a kíf ki dàkā man un sá kinicambiki nee kulaṅṅaṅfitiiu ki ḡa-mi tiṅan mīn na?»

¹¹Ní Boowaasi kíf-u yii: «Bi pée máafi-mi tiṅan tin kòkò a ḡa ki tī a-beel doooo a-cal nín lántì dimaṅfalee. M gbīl a nín kíf ki fá a-baa nì a-na ki yíkìń kitiṅ kin pu bi màl-see, ki nóón a-beel ki nín dòón u-tiṅki kin ní saa láá pée nyí ki ká ḡwindalee poonee.

¹²Ti-Dindaan di làá pà-si tiṅan tin a ḡée paati! Ti-Dindaan Isirayeel Nimbotiu un a sàńńi ki dómiń ki kó nee ń téen-si tiṅan tin kòkò a ḡa ki tī a-beelee!»

¹³Niinee ní Ruuti fātì bí-u yii: «Ukpil, a ḡa-mi tiṅan tikpilku. Á nīn pée ḡúb-mi mīn, á taa dū-mi kí fá! Di sá yii a sòón nì man a-tòntòntliu an kó-mi, ki tī-mi kunyannyaau, ki sōḡkì m-pòbil. Ama maa kpáaa bàń a-tòntòntliibi binimpoobi kansikin báà ubo gba!»

¹⁴Nyunti ḡmāntì bi làá jī tijinee ní Boowaasi bí Ruuti yii: «Dāań kí kāl tí jī tijiń. Dāá gíf kpòno kí sēē tikun kí ḡmó.» Niinee ní Ruuti cūti kāl ki kól bijincaliibi ní Boowaasi lēē ɔɔji fiṅyi in bi púlee ki tī-u. Ruuti fōō ki ḡmēēn ki ḡmó ki díkí ní an kíń, ní u dūu kpáafi.

¹⁵Ruuti jín tijiń ki dóòyee ní ki yíkì nìkì ki bíi lúlifi. Ní Boowaasi tī u-naacimbi mara ki lī-bi yii: «Ní yàntí ú nīn lūlifi ki kpáań nì nín cēē ɔɔji ki bīl ipòn pu kí dāá nín kóoṅee kansikin, ní taa pée lì-u tiba an bīl u-pòbil.

¹⁶Ní nīn lèekī ifin in ni cēē ki bīl kí dāá nīn kóonēe iba gba ki bīl-u ú nīn yòontí, ní taa wòon-u.»

¹⁷Mín ní Ruuti gbíntì Boowaasi saakun ki lúlifi ní ɲwìin dāa dūu jéetì. U nīn gbán ɔɔji un u lúlifèe kɔkɔ ki cāatì ki ɲmāntì, ní ki ká kii asambil saalku nyɔkɔm.

¹⁸U yōon ki tún ki cáa nīn kùn mmɔŋki ní ki bān ki dūu dākā u-beel Nawoomii, ní ki dū tijin tin u jín ki kíhēe mun ki tī-u.

¹⁹Ní u-beel bālifi-u yii: «La ní a lúlifín mimmee? La ní a cūtì tún ditundi dín ní? Unimbɔti ń bīn udaan un sún a-saayee boon!» Ní Ruuti tūkū u-beel unil un cee u cūtì ki tún ditundi yaadal gbantee ki lī yii: «Uninja un cee m tún ditundi dín neeyee yindi di sá Boowaasi.»

²⁰Niinee ní Nawoomii bí u-coopu yii: «Ti-Dindaan un dākā timbi binifoobi ki kpáan bitaŋkpīibi u-ɲanti kaa gbèentée ń bīn unil gbanti boon!» U lī mimmee ní ki kútì yii: «Uninja gbanti sá ti-niliu ubɔ ní. U sá ti-dicaŋku poon bin bin cáá nsan kí fōō-ti kí ɲúbee kansikin ubɔ ní.»

²¹Ní Ruuti kimoowaabibiki fātì kūbitì ki bí yii: «U gíti lī-mi yii: <Á dū a-ba kí nákan m-tɔntɔnliibi binimpoobi kí taa pée sútí ki wàatī-bi kí tin sāa ɲyunti ɲun bi làá cā m-kpaajinti kɔkɔ kí dóóyee.>»

²²Niinee ní Nawoomii bí u-coopu Ruuti yii: «Tiŋman ní, m-bisal! Pée dū a-ba kí nákan u-tɔntɔnliibi binimpoobi kí taa cù unifantanti ubɔ saakun bi dāa ɲaaŋ-si ntoom.»

²³Ní Ruuti gbíntì Boowaasi tɔntɔnliibi binimpoobi cee ki lúlifi tijin ní bi dāa cáŋ ɔɔji nì bilee ki dóò. U nīn pée gbíntì kóò u-beel Nawoomii cee ní.

Ruth 3

Ruuti cūti Boowaasi naapaal pu

¹Dalbee ní Ruuti beel Nawoomii bí-u yii: «M-bisal, m ká yii m máan kí tūtuŋ-si á ká ɲkakaamonti kucadiin kí kāl a-pɔbil ń nīn sòŋ.

²Kée a téetí Boowaasi un kíf ki yāntì sii nì u-tɔntɔnliibi binimpoobi kpáfi u-saakun ki tún ditundi, ti nì u pēyēyēyaa! Too, kunyēe nee ní uninja gbanti làá cāatì ɔɔji un bi cáŋ-uee u-naapaal pu.

³An puee á fāl kí bóntí a-ba, kí dū a-wampeenkaati timontiil kí pēē, kí yāan a-ba pu talaalu ní kí sintì u-naapaal dīn pu u cēē u-jinti ki bīlee. Ama á taa yāntì ú bée a-pu kí tin sāa ɲyunti ɲun ní u yaa jín ki nyūŋ ki dóóyee.

⁴U yaa dōonēe á dāan tiŋan kí bée laakin u dōee. U yaa gēēnee á ɲá soooo kí cùú wakatí sata kí bītì u-taaji pu ní kí dòon kí kól-u u-taaji taapu niin. Ún u-ba làá tūkù-si a nín làá ɲá puee.»

⁵Ní Ruuti kíf u-beel yii: «M làá ɲá tin tin kɔkɔ a bí yii m ɲée!»

⁶Ní Ruuti nín sɛnti Boowaasi naapaal pu ki bān ki ɲá min min u-beel kpáafi-u yii ú ɲée deedeedee.

⁷Boowaasi jíń ki nyùñ an móɔkiñ-u tiɲanee ní u cùtì dōon tijikaal tin u kóon ki kpúkuñee caɲin. U dōonɛe ní Ruuti ɲá soooo ki cùtì cúú sata ki wákatì ní ki dōon u-taani taapu.

⁸Kunyataasiuee ní an ɲá Boowaasi nyàaa ní u yùkū ki fɛnti. U kpēyee unimpu di dō u-taani taapuee.

⁹Ní u bālifi yii: «An sá sii ɲma?» Ní Ruuti kíí-u yii: «An sá man a-tɔntɔnliu Ruuti. M dómiń kí kó-si ní. Kíí kí fōō-mi kí nīn ɲúb. Di sá yii a sá m-cal nabiyaamu mun cáá nsan kí fōō-mi kí ɲúbee kansikin ubɔ ní.»

¹⁰Niinee ní Boowaasi fātì bí-u yii: «Ti-Dindaan ń bliñ a-boon, m-bisal! Min a bí ɲáań nee dākà dineendi dīn a cáá a-cal dicaɲku puee ki jítiñ min a nīn ɲá mpeepeekaamee. Di sá yii aa dū a-landɔkɔɲu ki tó binaacimpɔmbi bin cáá tigaajatee áá bin kaa cááyee pu.

¹¹An puee, m-bisal, taa fàɲkì báa tiba! Tin kamaa a yaa pée bālifi-mee, m làá ɲá kí tī-si. Ti-tiɲki pu doo nee nib kɔkɔ nyí yii a sá unimpu un cáá difaɲgiil, ki cáá dipɔbilee ní.

¹²Tiɲman ní m lafun sá a-niliu ki bàà cáá nsan kí fōō-si kí ɲúb, ama kinabiki kiba bí u nì a-cal gíti pēe kiɲkiɲ ki jítiñ mama.

¹³Gbintí doo kí dōon kunyeeu nee, fool kutaafaauee m làá fu sòon nì u kí kpèè. U yaa fu kíí kí fōō-saaa, an ɲāñ ú fōō-si. Ama u yaa fu yī yii waa làá fōō-see, nì Unimbɔti un bí dimaɲfalinee yindi pu, man làá fōō-si! An puee, gbintí doo kí dōon kutaa ń púntí wúntí!»

¹⁴Mín ní Ruuti gbintì ki dōon Boowaasi taani taapu niin ní kutaa dāa wúnti. Ama ní u yíkì kutaafaa pòlpɔl, nyunti ɲun an dáá bòn binib kaa ɲūn kí béé-uee. Di sá yii Boowaasi nīn lī u-neen yii: «An kaa máań binib ń béé yii unimpu nee dómiń m-naapaal pu doo nee!»

¹⁵Ní Boowaasi bí Ruuti yii: «Lēē a-bɔkutipaankaal kí cúú kpátí kí bíl yéè!» Ní Ruuti cúú u-bɔkutipaankaal ki lēē ní ki kpátí ki bíl. Ní Boowaasi màkā ɔɔji biliɲ asambiɲmantikaa aluu pu ki sītì-u, ki yōon ki tún-u ní u nín cá kitinɲin.

¹⁶Ruuti fātì bān u-beel ceeyee ní ún bālifi-u yii: «An jíti mana, m-bisal?» Ní Ruuti dū tin tin kɔkɔ uninjee ɲá ki tī-uee ki máafi u-beel.

¹⁷U máafi ki dóoyee ní ki bí yii: «Úñ di tī-mi ɔɔji biliɲ asambiɲmantikaa aluu nee ki bí-mi yii: <Án kaa máań yii á fātì gítí a-beel cee nì iɲaɲkulim.>»

¹⁸Niinee ní Nawoomii bí-u yii: «M-bisal, kàl soooo kí kpèè tibɔti nee nín làá kúntí puee. Uninja gbanti yaa kaa kpē tibɔti nee nín sá puee dīn wiɲɲu nee, u-pɔbil kaa làá sòɲkì!»

Ruth 4

Boowaasi cáab Ruuti

¹An yuntiŋuee Boowaasi nín nín jóm kitiŋ punyɔkɔpu ki cūti kāl niin. Kpalaayee kinabiki kin nì Eeliimeeleeki pēē kiŋkiŋ, Boowaasi sòŋ u-botee di jītée. Ní u yíiŋ-u ki bí yii: «Kinabiki, pàatīn kí dāá kāl yéèyaa!» Ní kijapaayee pāatì ki kāl.

²Ní Boowaasi yíiŋ bitindaŋkpilib kansikin binib saalaa ní ki bí bi mun yii: «Ní kālmaan doo!» Ní bi mun kāl.

³Ní u bí uninja un nì Eeliimeeleeki pēē kiŋkiŋee yii: «Nawoomii nyánní Moowaab satin ki fātì bāaŋ ki bí nyáfì ti-nabiki Eeliimeeleeki kpaatanti.

⁴Ní m bí yii m máaŋ kí yàntì á gbìl ní kí kpááá kpòotì-si yii á kíf kí fōō tikpaatan gbanti bitindaŋkpilib nì binib bin bí doo nee kɔkɔ nimbiin. A yaa kíf ki làá fōō, á fōō. A yaa tí nyí yii aa là kí fōō, á tükù-mi m nín nyí, kun puee sii di sá upeekaa ki cáá nsan kí fōō tikpaatan gbanti, sii boonee man di pá.» Ní kijapaayee kíf Boowaasi yii: «Iiin, m kíf ki làá fōō!»

⁵Ní Boowaasi bí-u yii: «Daliŋkin ní a làá fōō kusaau gbanti Nawoomii ŋaane, á nín nyí yii a fōō ki kpáaŋ kimoowaabibiki Ruuti ukpiipu dee, u-cal un kaa ti bí ti-kansikinee yindi n taa kúntí, ní u-kpaatanti tin sá u-fakalee n gbíntí u-naakookun kí nín cá jaanjaan.»

⁶Niinee ní kijapaayee bí Boowaasi yii: «An yaa sée man kaa làá ŋmā kí fōō. Di sá yii m-kpátam boonee, án dāa ŋūn kí cáaŋ digiŋdi mama m-ba fakal pu. Míŋ puee a ŋūn kí yūl man yil pu kí fōō ti-nabiki wanti tin man bàà cáá nsan ki jítìŋ sii kí fōōyee, man kaa ti làá ŋmā kí fōō-tì!»

⁷Too njaminee, Isirayeel yab ubo yaa làá nín fātìf fōō a-nabiki kiba wanti áá u nì ubo yaa làá nín kpántí tɔb tiwane, kí dàkà yii bi gbìlìŋ tɔbee, bi-kansikin ubo tákatí u-naatakal diba ní kí dūú tī u-juti. Isirayeel tiŋkinee, an di nín sá kudaanŋu yii bi sòŋ ki bóntì tibɔti ki gbìlìŋ tɔb.

⁸An pu ní kijapaayee nín tükū Boowaasi yii u ŋūn kí yūl ún yil pu kí fōō bi-nabiki wantee, u tákatì u-naatakal diba ki dūu tī Boowaasi.

⁹Niinee ní Boowaasi bí bitindaŋkpilib nì samaa kɔkɔ yii: «Ni-kɔkɔ sá biseeradambi díŋ wiŋŋu nee yii m fōō Nawoomii ŋaan Eeliimeeleeki nì u-jipɔmbi Maalɔn nì Kiiliyɔn wanti kɔkɔ kí nín ŋúb.

¹⁰M fōō ki kpáaŋ Ruuti kimoowaabibiki, Maalɔn nimpuu ukpiipu, utaŋkpiil wanti n gbíntí u-naakookun ní u-yindi n taa wāŋkì u-nabiyaamu kansikin, kí taa wāŋkì u-tiŋki punyɔkɔpu mun. Ni sá biseeradambi díŋ wiŋŋu nee yii m lafun ŋá mimmaaa?»

¹¹Ní bitindaŋkpilibee nì samaa un kpáfì kitiŋ punyɔkɔpuee kɔkɔ kíf-u yii: «Iiin, ti sá biseeradambi yii a ŋá míŋ! Ti-Dindaan n yàntì unimpu un a làá fōō ú kó a-

dicaŋkun nee ń nīn sá kii Raseel nī Leeya bin liitil náań Isirayeel nibulee. Ti mēé yīi á kpántí unikpaan Eefiraata tiŋkin ní kí nyā diyinŋkpaandi Beetileem tiŋki kɔkɔn.

¹²Mbiyaamu mun ní ti-Dindaan làá yàntī unimpusapɔɔn gbanti ń màal kí tī-see puee, a-naakooku ń nīn sá kii Peereesi un un Taamaar nīn màl ki tī Juudayee naakooku!»

Ruuti màl kibininjabiki ki tī Nawoomii

¹³Mīn ní Boowaasi fōō Ruuti ukpiipu ní u kpánti u-nimpuu. U nī Ruuti kpáfèe ní ti-Dindaan bīn Ruuti boon u cáá dipool ní ki dūu màl kibininjabiki.

¹⁴Ní Beetileem nimpoobi bí Nawoomii yīi: «Tí nyōŋkìmaan ti-Dindaan! Dīn pu nee waa ŋmīnti-si un làá dāá ŋúb-si fool boonee. U làá dāá nyā diyindi Isirayeel tiŋki kɔkɔn!

¹⁵Ūn di làá yàntī a-bimbim ń kpántí a-maŋfal wiŋyi in poon a bí nee, ní kí dāá nīn kpèé-si a-puti poon fool boon. An sá a-coopu un néeŋ-si tikpil, ki jitiŋ jipombi biluli puee di màl naantiiu gbanti ki tī-si.»

¹⁶Ní Nawoomii yōon kibikee ki péé u-taaji pu ki kí ki bí lòó-kì.

¹⁷Ní u-nimpujutiibi sòon ki nāati tɔb kibikee bɔti ki lī yīi: «Bi màl kibininjabiki ki tī Nawoomii!» Bi nīn pú kibikee diyindi yīi Oobeedi. Ūn di dāa màl Isayi, Daafiidi baa.

Daafiidi naanjab yiŋi

¹⁸Peereesi maaliŋun yab nīn nóó tɔb puee sò. Peereesi màl Eesirɔn

¹⁹ní Eesirɔn màl Raam ní Raam màl Amiinadaab

²⁰ní Amiinadaab màl Naasɔn ní Naasɔn màl Salima

²¹ní Salima màl Boowaasi ní Boowaasi màl Oobeedi

²²ní Oobeedi màl Isayi ní Isayi màl Daafiidi.

1 Samuel

1 Samuel 1

Aana bí circir kɔŋkooŋɔn Siiloo paɔŋɔ pu

¹Uninja ubɔ nɛn bí bi yí-u yii Eelkana. U nɛn kóò Raama Suufi tiŋkin, Eefiraayiim joonɔŋin. U nɛn sá Eefiraayiim naakookun ní. Bi nɛn yí u-baa yii Jeeroowaam ní ki yí u-naanjab yii Suufi nì Toowu nì Eeliwuu.

²U nɛn cáá binimpoobi bili: bi yí ubɔ yii Aana ní ki yí un kíñee yii Peeniina. Peeniina nɛn cáá mbiyaamu, ama Aana ún kaa nɛn cáá.

³Dibindi kamaayee, Eelkana nɛn yíkí Raama kí cù Siiloo kí jāàn ti-Dindaan Unimbɔti Mɔŋkɔdaan, kí ɔ́ saraabi kí tī-u. Eelii nɛn cáá jipɔmbi bili, Oofinii nì Fineeyaasi. Bi nɛn bí niin ki sá ti-Dindaan saraaŋaliibi.

⁴Eelkana yaa nɛn ɔ́ saraayee, u nín nɛn ɔ́aán puee di sá u nɛn lèekí u-nimpuu Peeniina yati kí tī-u, ní kí lēē u-jipɔmbi nì u-bisalib yati kí tī-bi.

⁵Ama u nɛn tì Aana dijandi din ɔ́ań tikpilee, di sá yii u nɛn néen-u tikpil, nì min kamaa ti-Dindaan kaa nɛn pú-u mmaalee.

⁶U-yɔnti Peeniina nɛn pée nyàab-u tibɔti kí kón-u diŋuul, kun puee Unimbɔti kaa nɛn pú-u mmaal.

⁷Abintil kɔkɔee, mìn ní an nɛn bí. Aana yaa nɛn pée cùti ti-Dindaan circir kɔŋkooŋɔne, Peeniina nɛn pée nyàab-u tibɔti ní. Bi tí cùti dibindi dibee ní Aana bíi sùn kaa là tijin.

⁸Ní u-cal bālifi-u yii: «Aana, ba ɔ́-si ní a sùn kaa là tijin ní? Ba yì-tì ní a bí kunimbaaun mìn? Mimmee maa jitiñ jipɔmbi saalaa pu a-ceeee?»

⁹Bi jíń ki nyùn mìn ki dóò Siiloo tiŋkinee, ní Aana yíkí ki cùti bíi mée. Usaraaŋakpil Eelii nɛn ká u-jal pu circir kɔŋkooŋɔn nyɔkɔpu.

¹⁰Aana nɛn bí kunimbaakpaɔŋɔn. U nɛn bíi mée ti-Dindaan ki sùn lòoloo.

¹¹U nɛn pōon ti-Dindaan yii: «Ti-Dindaan Mɔŋkɔdaan, kpèe man a-tɔntɔnliu falaau. Téetí m-pu, taa súntí m-pu. A yaa tī-mi kibininjabikee, m làá dū-kí kí sú sii ti-Dindaan ní. Ki-maŋfal wiinyi kɔkɔ poonee, bɔlfi kpá kí gbēē ki-yikpiti.»

¹²Aana nɛn mē ti-Dindaan ki yúnti tikpil. Eelii nɛn ká ki kpée u-nyɔkɔ nín tábití puee.

¹³Aana kaa nɛn sòon anyɔɔbun nyēē. U-nyunculiŋ di nɛn pée tábití, di sá yii u nɛn mée u-pɔbilin ní. Eelii nɛn dākafi yii u gbí ndaam ní.

¹⁴Eelii nɛn bí-u yii: «Kí cáá sāa nyunti ɔ́uloŋu ní a-daam nee làá cèetī-si ní? Kpáań a-danyɔgbibɔtee kí nyā doo!» -

¹⁵Niinee ní Aana kíí-u yíi: «Aayee m-dindaan, m sá unimpu un pɔbil bíílee ní. Maa nyũn ndaam min pòfèeyaaa, kaa tí nyũn min pɔɔyee mun. M dómiń ki fũti m-gĩndi ki bíl ti-Dindaan nimbiin ní.

¹⁶Taa dũ man a-tɔntɔnliu kí yíín kunimpufanũ. Kunimbaau nì takaasi di gítí lákatì m-pu, an pu ní m mēē ki yúntì mín.»

¹⁷Niinee ní Eelii kíí-u yíi: «Nín cá nì ngbansɔŋfi, Isirayeel Nimbɔtiu ń tī-si tin a mēē-uee.» -

¹⁸Ní Aana kíí-u yíi: «M̄ pée ká diyimɔɔl a-cee di sá.» U lī mimmee ní ki kíí u-saŋɣu. U bànee ní ki jín tijin ní u-nimbiin cúu kpántì.

¹⁹Ku wúntì kutaafaau pòlpɔlee ní Eelkana nì u-dicaŋku pée ki cùtì ki gbāań ti-Dindaan nimbiin ki jáam-u, ní ki nín fàtì bi-dumpu Raama tiŋkin.

Samiyeel màaltam nì u-biyati

Eelkana nì u-nimpuu Aana kpáfi ní ti-Dindaan fōō u-wimmeem.

²⁰Aana cáá dipool ní ki màl kibininjabiki. U nìn pú-kì diyindi yíi Samiyeel, di sá u lī yíi: «M mēē-kì ti-Dindaan cee ní.»

²¹Mín boonee Eelkana nì u-dicaŋku kɔkɔ gítì Siiloo kí cùú ńá dibindi kamaa saraau, nì ipoon in u nìn pōońee saraau.

²²Ama min bí nee, Aana kaa nìn táá u-cal ki cùtì. U nìn tükū-u yíi: «M làá cīití m yaa gíf kibiki dibiilee ní m cáá-kì kí cūnnì Siiloo kí tī ti-Dindaan, ní kí nín kín ki bí niin jaanjaan.»

²³Ní u-cal Eelkana kíí-u yíi: «An ńāń, ńá min a ká yíi an ńāńee. Kāl doo kí cīití nyunti ńun a yaa láa gíf-kì dibiilee. Tin bée di sá ti-Dindaan nín pōoń puee, ú ńá mín.» Ní Aana kāl Raama ki lōō u-biki áli ki dāa gíf-kì dibiil.

²⁴Nyunti ńun Aana gíf kibikee dibiilee, ní u yōoń-kì ki cūnnì Siiloo ti-Dindaan circir Kɔŋkooŋɣun, nì min kamaa kì dāá sá kiwaayee. U nìn kpāań abin ata najau nì nyim kuloou nì ndaam ntúun.

²⁵Eelkana nì Aana nìn dũ unajee ki ńá saraa, ní ki yōoń kibikee ki cūnnì Eelii cee.

²⁶Aana nìn bí Eelii yíi: «Ukpil m gbāań-si, ibaamɔn ní m làá sòoń, man di sá unimpu un nìn dómiń dalba doo ki yú a-caŋin ki mēē ti-Dindaanee.

²⁷Kibiki nee ní m nìn mēē ki nyàabee. Ti-Dindaan tī-mi kun m nìn mēē ki nyàabee.

²⁸Ma mun dũ-kì ki sú ti-Dindaan. Ki-manfal wiĩnyi kɔkɔ poonee, kì làá nín pée sá ti-Dindaan yoo ní.» Ní Eelkana nì u-dicaŋku gbāań ti-Dindaan nimbiin niin ki jáam-u.

1 Samuel 2

Aana gāā nlan ki jáam̃ ti-Dindaan

¹Niinee Aana mēē Unimbōti yii: «Ti-Dindaan puee, m-pōbil píil. Ti-Dindaan puee, m còom̃ m-yil gáań, m nūñ kí lā m-nannanliibi. M bí ki fàal̃ dijajil din ti-Dindaan tī-mee pu.

²Ubo kpá ki bí circir ki bàñ ti-Dindaan. Ti-Nimbōtiu boonee, ubo kaa ti bí. Ti-Nimbōtiu baba di sá kutaŋkpanaakoou.

³Ní taa nín sòoñ ki būsī dibayoondi nyɔɔbuŋɔ. Timɔn nyɔɔbuŋɔ ñ taa nín nyēē ni-nyɔmmun. Di sá yii ti-Dindaan sá Unimbōti un nyí tikɔkɔee ní, úñ di ŋmàntī ki nyí báa ŋma tuuŋɔ nín sá puee.

⁴Bibaatandambi tɔfii kófi, ama ŋwɔsɔfimu ká mɔn.

⁵Bin ññ jīñ ki díkèe bí nyàab̃ atuun kí tɔ kí ká kí jī. Ama bin ŋkùm ññ cááyee ká ki ŋùŋfi. Uŋmaŋŋmanti māl̃ mbiyaamu mululi, ama un ññ māl̃ mbiyaamu tikpilee maaliŋu gúr̃.

⁶Ti-Dindaan di yàntī unil kúù, úñ di tí tìl̃ unil dimaŋfal. U yàntī unil ñ s̃ntī ditaŋkpiilin, ki tí yàntī ú jōm̃ñ.

⁷Ti-Dindaan di kōntí unil disoolin, úñ di tí tìl̃-u tigaajati. Úñ di s̃ntī unil taapu, úñ di tí yòontí-u yilpu.

⁸U yòontí unandaan ntampukumin, ki nyāntí ufalaadaan titampummoolin, kí cáá-bi kí kàań bōtījab kansikin jilma paan̋u pu. Ti-Dindaan di yì kitiŋ kɔkɔ, úñ di dū-kì ki tókɔñ u-jaantalkub pu.

⁹U wúñ bin yú ñi u deedeeyee pu, ama binikpitib làá kpú dibɔmbɔndin. Kun puee an kaa sá unil pɔŋŋu pu ní u jáà ki jīñ.

¹⁰Ti-Dindaan làá yàntī utaa ñ nyānní yilpu kí tɔ kí yàań u-nannanliibi. Ti-Dindaan làá dāá sòoñ kitiŋ kɔkɔ bōti. U làá dāá tī u-bōtiu mɔn, kí dāá yòoñ ubōti un u lēēyee yilpu.»

¹¹Míñ boonee ní Eelkana nín gítí u-dumpu Raama. Ama Samiyeel úñ ññ gbínti Siiloo, usaraaŋakpil Eelii cee, kí ññ tūñ ti-Dindaan tundi.

Eelii jipɔmbi bōti

¹²Eelii jipɔmbi kaa ññ bí tiban, ní kaa ññ nyí ti-Dindaan.

¹³Bisaraaŋaliibi gbanti nín ññ ŋáań puee sèé. Ubo yaa ññ ŋá saraayee, usaraaŋal tɔntɔnliu ññ dòoñ ŋyunti ŋun ní bi càkā tinan ki tókɔne, ki ŋúb̃ kijiĩ kin cáá anyin atee.

¹⁴U ññ dù kijiyyee kí sāa tinan tin ká disambitɔkɔŋkaalin áá dikumboolin áá sirban áá daanseeyee kí lēē tinan tin an yaa pée sāayee kí cáań usaraaŋal. Míñ ní Eelii jipɔmbi ññ ŋáań Isirayeel yab bin kɔkɔ ññ cá Siiloo Circir Kɔŋkooŋŋunee.

¹⁵Tin bi nìn ɣáán an gíti lákatèe di sá baa láá dū tiwaŋkuti kpam ki wùñ ɣɣmi ki tī ti-Dindaan ní usaraaŋal tɔntɔnliu n bān kí b́ yii: «Tī-mi tinan m cāá ɣɔfi kí tī usaraaŋal. Waa làá kíf kí fōō a-cee tinantɔkɔŋkaal, see tikaal baba.»

¹⁶Bi yaa b́-u yii: «Yàntí t́ dū ɣkpam ḱ wà ɣɣmi ḱ tī ti-Dindaan ḱ wàatí á nín lēē tin a yaa lèe», ní utɔntɔnlee n b́ yii: «Kpataaa, an pée sá á tī-mi kɔŋkɔnnee ní, an yaa kaa sá mín, m làá lēē-tì mɔn ní.»

¹⁷Eelii jipɔmbee nìn ɣáán ikpitikpaan ti-Dindaan nimbiin, kun puee baa nìn tó saraabi bin bi nìn ɣáán ki tì ti-Dindaanee.

¹⁸Samiyeel ún nìn pēē gulfa un b́ fálfalee bɔkutipaŋkaaki, ki b́ ti-Dindaan nimbiin ki tūn u-tundi.

Samiyeel dicaŋku bɔti

¹⁹Dibindi kamaayee, Samiyeel na nìn ɣál-u dibɔkutil ní. U nìn cáh-dì ki tì-u ɣyunti ɣun ní u nì u-cal yaa nìn cá Siiloo ḱ ɣá dibindi kamaa saraauee.

²⁰Eelii nìn mēē ki b́intí Eelkana nì u-nimpuu pu. U nìn mēē yii: «Ti-Dindaan n yàntí a-nimpuu nee n gíti màal-si mbiyaamu ḱ téeh kin a dūu sú ti-Dindaanee.» Mín Boonee ní b́ fátí nín kùn bi-dumpu.

²¹Ti-Dindaan nìn b́iñ Aana boon ní u gíti màl mbininjabiyaamu muta nì nnimpubiyaamu muli. An yaa ḱn Samiyelee, u nìn b́ ti-Dindaan tundin ní ki ẃintí.

Eelii wòñ u-jipɔmbi

²²Usaraaŋakpil Eelii nìn púl tikpil. U nìn gbíl u-jipɔmbi nín b́ ki ɣáán Isirayeel yab puee. U nìn gíti gbíl yii bi m̀nnì binimpoobi bin d̀oñ ki tūn Círcir Kɔŋkooŋu punyɔkɔpu atuunee.

²³U nìn b́-bi yii: «M gbíl samaa kɔkɔ sòh ni-pu min kaa ɣāñee, ba pu ní ni ɣáán mín?

²⁴M-biyaamu, fámaan mbimbim gbanti! Tin m gbíl ti-Dindaan nikitil sòh ni-puee kaa ɣāñ báà fiii.

²⁵Unil ubɔ yāntiñ u-jutee, Unimbɔti di pò, ama unil yaa yāntiñ ti-Dindaanee, ɣma di làá pò?» Ama baa pée dū tin bi-baa sòñ nì bee ki t́n ditundi. Di sá yii ti-Dindaan nìn lēē ḱ kpò-bi ní.

²⁶Samiyeel nìn ẃintí ní ki nìn m̀tí fáatiñ ti-Dindaan nì binib.

Eelii nì u-jipɔmbi tafadaaldi

²⁷Unimbɔti b́naatiliu ubɔ d́mín ki ká Eelii ní ki b́-u yii: «Ti-Dindaan nín lī puee sée: <ɣyunti ɣun a-naanjab nìn b́ kuyun Faaroo ɣaan Eejipiti tiŋkinee, m nìn lēē m-ba ki dàkā-bi.

²⁸A-naanja Aaron ní m nín lēē Isirayeel naakɔti kɔkɔ kansikin ú kpántí m-saraaŋakpiliu, kí nín ɣáań saraabi m-saraafaŋɣu pu, kí nín tūtí talaalutuukaa, kí nín lēentí eefoodi m-nimbiin. M nín lēē saraabi bin Isirayeel yab kɔkɔ cāabín ki tìl-mee dijandi ki tī u nì u-naantiibi.

²⁹Ba pu ní ni kpèé tiwaŋkuti saraabi nì saraabi bin kìn m tī mara yii bí nín ɣáań m-kɔŋkooŋɣunee fám mín? Ba pu ní a tī a-jipɔmbi jilma ki jítin man? Di sá yii m-nibul Isirayeel yab nín cāabín-mi tin kɔkɔ ki ɣáań saraayee, ni lēē dijandi din ɣānee ki jín ki gbīfin.

³⁰An pu ní man ni-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu lī yii: <M nín pōon yii a-dicaŋkun yab nì a-baa dicaŋkun yab làá nín pée sá m-saraaŋaliibi ní kí nín cá jaanjaan. Ama kɔŋkonnee, man ni-Dindaan sòon yii an kaa ti sá mín. Di sá yii bin tìl-mi jilmee, m tìl-bi jilma ní, bin kpèé-mi fámee, ma mun kpèé-bi fám ní.

³¹Nwiin ɣubɔ dòon m làá dāá kúntí kun sá sii nì a-baa dicaŋku pɔŋɣuee, ní taa ti ɣmā kí ká ujaŋkpil ni-cindin.

³²Nyunti kamaayee, a làá nín bí kunimbaaun ní. Án làá búti Isirayeel yab tikɔkɔ poon, ama a-dicaŋkun binicikitikaabi kaa làá nín gíti bí.

³³Nì mín kɔkɔee, m làá yàntí a-dicaŋkun yɔu ubɔ ń nín gbíntí bí ki tūn ditundi m-saraafaŋɣu pu. An dāa sá kí yàntí án nín wù-si pòlpòl kí kó kí dóó-si ní. Ama a-dicaŋkun yab bin kɔkɔ kínee làá dāá kpú.

³⁴«Tin làá bàñ a-jipɔmbi Oofinii nì Fineeyaasi puee di làá nín sá-si kudaanɣu, bi-liitil làá kpú ɣwimbaanti ní.

³⁵Boonee, m làá dāá lēē usaraaŋal un bí deedeeyee. U làá dāá ɣá tin m-pɔbil fáatèe nì m nín là puee. Ún di làá dāá ɣá tin fáatì m-pɔbilee. M làá dāá yàntí u-naantiibi ń nín sá bisaraaŋaliibi kí nín cá jaanjaan, ní kí nín bí ki kól ubɔti un m làá dāá lēeyee.

³⁶Un làá dāá kín a-dicaŋkun kí nín bí dimaŋfalinee làá dāá cù kí gbàaŋ usaraaŋal nimbiin ki nyàaɓ animbil jítɔn àá kíkɔpɔkatii. U làá dāá tükù-u yii: <M gbàaŋ-si, pée fōō-mi kí ɣá disaraaŋal tundi diba poon ɣmā kí nín kántí tiba poon fii ki jīn.>»

1 Samuel 3

¹Kinaacimpɔmbiki Samiyeel nín bí Eelii cee ki tūn ti-Dindaan tundi.

Unimbɔti dū Samiyeel ki kpánti u-bɔnaatiliu

Nyunti gbantee, Unimbɔti kaa nín sòon nì binib múmul, ní dileedakal kaa nín gbōō.

²Kunyeeku kubɔee, Eelii nín dō laakin u pée dèee. U-nimbiliŋ nín pēefi ní waa ti wāl tiŋan.

³Samiyeel mun nèn dō ti-Dindaan Diikun, laakin Unimbɔti dakaau yúee. Unimbɔti fitilau kaa nèn dáá kpî.

⁴Ti-Dindaan nèn yíín Samiyeel, ní u kíf yii: «M sèé».

⁵Ní u sàñ ki nín cá Eelii cee ki bí-u yii: «A nín yíín-mee, m sèé.» Ní Eelii bí-u yii: «Maa yíín-si, nín gítí kí cùú dōoñ.» Ní Samiyeel nín gítí ki cùtì dōoñ.

⁶Ní ti-Dindaan fātì yíín Samiyeel nliliitiim. Ní Samiyeel yíkì ki nín gítí Eelii cee, ki bí-u yii: «A nín yíín-mee, m sèé.» Ní Eelii bí-u yii: «Maa yíín-si m-biki, nín gítí kí cùú dōoñ.»

⁷Samiyeel kaa nèn dáá nyí ti-Dindaan, di sá waa nèn dáá pée sòoñ nì u ki ká.

⁸Ní ti-Dindaan gítì yíín Samiyeel ntataatiim ní Samiyeel yíkì ki nín cá Eelii cee ki bí-u yii: «A nín yíín-mee, m sèé!» Niinee Eelii nín bée yii an sá ti-Dindaan di bí yî kibiki.

⁹Ní Eelii bí Samiyeel yii: «Nín gítí kí cùú dōoñ, u yaa ti yíín-see, á lì yii: <Nín sòoñ, ti-Dindaan, man a-tòntònlíu pílifí!>» Ní Samiyeel nín gítí ki cùtì dōoñ laakin u pée dèe.

¹⁰Ti-Dindaan nèn dómín ki lēē u-bítam ki dàkā. Kii u nín bàà pée bí yî-u puee, u nèn tí yíín-u yii: «Samiyeel! Samiyeel!» Ní Samiyeel kíf-u yii: «Nín sòoñ, man a-tòntònlíu pílifí.»

¹¹Niinee ní ti-Dindaan bí Samiyeel yii: «M làá ḡá tiba Isirayeel tḡkin, ní án làá kón un kamaa yaa gbîl-tèe dinyoondi.

¹²Nwiin gbantee, m làá dū mbusub bin kòkò m sòoñ kí tō Eelii nì u-dicaṅku puee kí tō bi-pu, bàà ubòbò kaa làá gbíntí.

¹³M tükü Eelii ki síìh, m sòoñ ki kûu u-dicaṅkun yab bɔti kí nín pée cá, kun puee u nyí u-jipɔmbi nín bí ki kpèé man Unimbɔti fámeé ní u ḡmí kaa dáál bi-tafal.

¹⁴An pu ní m pūtì yii bàà Eelii dicaṅkun yab yaa yāntì ki ḡá tiwaṅkuti saraabi àa saraabi bin kíñee min min, án kpá kí pítí bi-kpitii.»

¹⁵Samiyeel gbíntì dō mín ní kutaa wúntì, ní u yíkì pītì ti-Dindaan diiku punyɔmmu. Samiyeel nèn fàṅkí kí tükü Eelii tin u kée.

¹⁶Ní Eelii yíín Samiyeel ní ki bí-u yii: «Samiyeel, m-jipɔɔn!» Ní u kíf-u yii: «M sèé!»

¹⁷Ní u bālìfì-u yii: «Ti-Dindaan tükü-si yii ba ní? Á taa bál-mi bàà tiba! A yaa bál-mi kubɔbambaantiiu, Unimbɔti ḡ dáál a-tafal ḡkpitim pu.»

¹⁸Niinee ní Samiyeel kàañ tibɔti kòkò ki tükü-u kaa bál-u bàà tiba. Ní Eelii bí yii: «Úñ di sá ti-Dindaan, ú ḡá min u ká yii an ḡāñee.»

¹⁹Samiyeel nèn wíìh. Ti-Dindaan nèn bí u-cee, ní kaa nèn yāntì tin u sòoñee tiba gbíntì fám kaa túh ditundi.

²⁰An yāntì Isirayeel yab kòkò, kí yòòñ Daani tiŋki kí cáá sǎa Beerseeba tiŋkee, báa ŋma bée yii ibaamɔn Samiyeel baasii sá ti-Dindaan bɔnaatiliu.

²¹Ti-Dindaan nɔn gbíntii nìkì ki nyāntí u-ba Siiloo ki dàkà. Di sá yii Siiloo niin ní u nɔn nyāntí u-ba ki dàkà Samiyeel ní ki tìi-u u-nyɔɔbundi,

1 Samuel 4

¹ní u cáa nàatí Isirayeel nibul kòkò.

Fiiliistii yab ján ki fōō Unimbɔti dakaau

Dalbee Isirayeel yab bóob dikòndi kí já nì Fiiliistii yab. Bi nɔn gǎa bi-janjanaapaal Eebeen-Eeseer caɲin, ní Fiiliistii yab gǎa bi-yal Afeeki tiŋkin.

²Fiiliistii yab nɔn tātii gbāaɲ dikòndi pu Isirayeel yab nimbiin, ní dikòndi pí ki pòókì. Fiiliistii yab nɔn ján ki pòókì Isirayeel yab ní ki kũu bi-janjaliibi kutukub binaa dikɔmbool pu.

³Isirayeel yab fātii gítii bi-janjanaapaal puee ní bikpilib bí yii: «Ba pu ní ti-Dindaan yāntì Fiiliistii yab ján ki pòókì-ti dín mín? Tí cùmaan Siiloo kí yòòñní ti-Dindaan dakaau, ú nɔn bí ti-kansikin kí fī-ti ti-nannanliibi ŋaan kí líf.»

⁴Ní bi lēe binib ki tú Siiloo bí cùú yòòñní ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan un kǎ keerubimbi puee Poondi dakaau. Eelii jipɔmbi Oofinii nì Fineeyaasi di nɔn céeɲ Unimbɔti dakaau.

⁵Nyunti ŋun dakaayee bàñ Isirayeel yab janjanaapaal puee, ní bi-kòkò kúuɲ ikuŋkuunti mɔɔn mɔɔn ní kitin cīŋkì.

⁶Fiiliistii yab gbīl ikuŋkuunti puee ní ki téen yii: «Ba kuŋkuuntii di tùm Eebru yab janjanaapaal pu mín ní?» Boonee ní bi bée yii an sá ti-Dindaan dakaau di bāaɲ Isirayeel yab janjanaapaal pu.

⁷Niinee ní bi fāŋkì ki lī yii: «Unimbɔti dómín Eebru yab janjanaapaal pu. Taa láa pée ká mín dalba dalba. Ti kpī ní!

⁸An dóò ti-pu ní. Ŋma di làá fī-ti Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan nee ŋaan kí líf? Ún di kón Eejipiti yab aglín nín bí a-ba a-ba puee kuteeun.

⁹Fiiliistii yab, kámaan kunyannyaau, níñ sámaan bininjab, án nín làá ŋá pu ní taa kpántí Eebru yab yumbui kii bíñ nín sá nimbi yumbui puee. Níñ sámaan bininjab kí já nì bi!»

¹⁰Niinee ní Fiiliistii yab dū kujaau ki sīkī nì Isirayeel yab. Bi nɔn ján ki pòókì-bi, ní bi sǎn ki kó bi-tantibin. Bi nɔn pōfi-bi tikpil. Bi nɔn kũu Isirayeel yab binib kutukub mmuŋku nì saalaa ní.

¹¹Fiiliistii yab nɔn fōō Unimbɔti dakaau. Bi nɔn kũu Eelii jipɔmbi liitil, Oofinii nì Fineeyaasi.

Usaraanjakpil Eelii nì u-coopu kúm

¹²Nwiin gbanti mbaantee, uninja ubo nìn nyánní kujaaun ki sàh ki cūti Siiloo. U nìn sá Beenjameen naakookun ní. U nìn dáal ki cáti u-bokutil, ki dū ntam ki pùkū u-yil kí dàkà yii u bí kunimbāaun.

¹³Eelii nìn nyánti u-jal ki kā ki kpèé nsan pu, kun puee u-pobil kaa nìn sòm Unimbōti dakaau pu. Uninjee nìn bāań ki kó kitiŋin ní ki dū tin jítèe ki máafi. Niinee kitiŋin nib kòkò kíí ki bí gbàà ibiil ki kūuntí.

¹⁴Eelii gbìl ibiilee puee ní ki bālifi kun yè-tì ní binib gbàà ibiil mimmee, ní uninjee dómiń malaa ki tükū-u tin jítèe.

¹⁵Eelii nìn cáá abin ali kpá dilaataal, ní kaa nìn gíti wāl.

¹⁶Ní uninjee bí-u yii: «Man di sá uninja un nyánní kujaaun ki bāańee. Dín dín ní m sàhńí kujaaun ki bāań.» Ní Eelii bālifi-u yii: «M-jipɔɔn, ba di jítì niin ní?»

¹⁷Ní uninjee kíí-u yii: «Isirayeel yab sàh Fiiliistii yab. Bi pōfi ti-nibul yab tikpil. Bi kūū a-jipɔmbi liitil, Oofinii nì Fineeyaasi, ní ki fōō Unimbōti dakaau.»

¹⁸Eelii nín pée gbìl u pútì Unimbōti dakaau yindi puee, ní u nyán u-jal pu ki líti u-boon pú, circir kɔŋkooŋɔɔ punyɔkɔki caŋin, ní u-sil gíí ní u kpíí, kun puee u nìn púl ní ki nyíń mun. U nìn kpōotì Isirayeel yab abin imun̄ku ili ní.

¹⁹U-coopu Fineeyaasi nimpuu nìn cáá dipool ki tóob mmaal. U nín gbìl yii bi fōō Unimbōti dakaau ní u-cooja nì u-cal kpííyee ní u tātìi kāl ki núul ki māl, di sá yii imatiŋween nìn cúú-u dikáal.

²⁰U bíi sɛntēe ní binimpoobi bin nìn bí u-ceeyee bí-u yii: «Taa fàŋkì, di sá yii kibininjabiki ní a māl.» Waa kíí tibaaa, kaa fātìi tó mun.

²¹Mín boonee ní u lī yii: «Unimbōti nyooti yíkì Isirayeel tiŋkin.» An pu ní u pú kibikee diyindi yii Ikaboodi, an dàkà yii <Tinyoolkpa>. Bi nín nìn fōō Unimbōti dakaau nì u-cooja nì u-cal kúm pu ní u nìn dākafi ki pú-kì diyindi gbanti.

²²U nìn lī yii: «Tinyool yíkì Isirayeel tiŋkin, kun puee bi fōō Unimbōti dakaau.»

1 Samuel 5

Unimbōti dakaau bí Fiiliistii yab cee

¹Fiiliistii yab nìn fōō Unimbōti dakaau. Bi nìn yōoń-u Eebeen-Eeseer ki cáa cūnni Asidoodi tiŋkin.

²Bi yōoń-u ki cáa kón bi-waal Daagɔn diikun ki nákáń-dì.

³Kutaa wúntì kutaafaau pòlpòl Asidoodi yab kpēēyee, diwaal Daagɔn líti dicincibil ki dō kitiŋ Unimbōti dakaau nimbiin, ní bi yōoń-dì ki gíiń ki yóoń di-paɔŋɔ.

⁴Kù tí wúntì kutaafaau pòlpòl bi kpēēyee, Daagɔn tí lítì dicincibil ki dō kitiŋ Unimbɔti dakaau nimbiin. Diyil nìn cúu tūkutì ní iŋal liitil kófí ki dō nsan pú. An nìn pée kínn dimuundi ní ki dō.

⁵An pu ní áli ki dāa sāā dín nēe, diwaal Daagɔn tandambi nì bin kòkò cá ki kóò kuwaadiin Asidoodi tiŋkinee taal kaa tà kuwaadii punyòkòpu kí kó.

⁶Ti-Dindaan nìn kón Asidoodi yab agìŋkpaan poon. U nìn kón-bi dinyoondin, ki yāntì ncaapa cúú-bi, ki kpáàn bin nìn kóò ntimu mun mǎntìi tú-bee.

⁷Asidoodi yab nín ká tin bíi jītí bi-puee, ní bi bí yii: «Isirayeel yab Nimbɔtiu dakaau kaa máàn kí yūl ti-cee doo. Isirayeel Nimbɔtiu dākā ti nì ti-waal Daagɔn u-pɔŋɔu.»

⁸Ní bi tú bi yíiñ Fiiliistii yab bɔtiibi bi dómínn ki kpáfí bi-cee, ní bi bālifi-bi yii: «Ti làá ɣá Isirayeel Nimbɔtiu dakaau nēe mana?» Ní bín kíí-bi yii: «Yòommaan-u kí cáá cūnnì Gaati tiŋkin.» Niinee ní bi yòon Isirayeel yab Nimbɔtiu dakaau ki cáá yóon Gaati tiŋkin.

⁹Bi nín cáá Unimbɔti dakaau ki yóon kitiŋ gbantinee, Unimbɔti nìn dáál kitiŋ gbanti nib tafal, ki yāntì dinyoondi kó-bi. U nìn dáál bikpaambi nì ɣwaamu kòkò tafal, ki yāntì ncaapa cúti-bi.

¹⁰Niinee ní bi yòon Unimbɔti dakaau ki cūnnì Eekrɔn tiŋkin. Ama bi nín cáá Unimbɔti dakaau ki bàñ niinee ní Eekrɔn yab kíí ki bíi gbáà ibiil yii: «Bi cáá Isirayeel yab Nimbɔtiu dakaau ti-cee doo kí kpò ti nì ti-nibul!»

¹¹Ní bi mun yíiñ Fiiliistii yab bɔtiibi kòkò ki kpáfí ki bí-bi yii: «Ní fàtíí gíiñ Isirayeel yab Nimbɔtiu dakaau u-tiŋkin, laakin u nìn bée, ú taa kpò ti nì ti-nibul.» Di sá ɣkúm faanti nìn cúú Eekrɔn yab kòkò, kun puee Unimbɔti nìn dākā-bi u-pɔŋɔu.

¹²Bin ɣkúm kaa nìn kūyee, ncaapa nìn cúú-bi, ní bi gbáñ kunimbaau biilii áli an tin bàñ kutagbɔŋu.

1 Samuel 6

Fiiliistii yab gíiñnì Unimbɔti dakaau Isirayeel tiŋkin

¹Ti-Dindaan dakaau nìn ɣá Fiiliistii yab tiŋkin iŋmal iluli ní.

²Fiiliistii yab nìn yíiñ bitandambi nì bibɔɔbi, ní ki bālifi-bi yii: «Ti làá ɣá ti-Dindaan dakaau mana ní? Tùkùmaan-ti min ní an sá tí ɣá ní kí yòon-u kí gíiñ u-tiŋkin laakin u nìn bée.»

³Ní bi kíí-bi yii: «Ni yaa làá gíiñ Unimbɔti dakaau Isirayeel tiŋkinee, ní taa gíiñ-u fám. Ama ní tī tiwan tin bi làá tin dūú ɣá saraa kí ɣāŋkì ni-bòkpilee. Niinee, ni làá ká dicáànndi ní kí bée kun pu u dátí ni-tafal kaa gbèentée.»

⁴Ní bi bālifi-bi yii: «Ba ní an sá tí tī bí dūú ṇāṇkì?» Ní bitandambee nì bibɔɔbee bí-bi yii: «Ní dū sindaariya kí mósó tiwan tiṇmoo kí nántiṇ ncaapa, nì inapul iṇmoo, di sá yii Fiiliistii yab bōtiibi bí biṇmoo ní. Ibaamōnee, ṇweembaanti di cúú nì nì ni-bōtiibi.

⁵An puee ní mósó tiwan kí nántiṇ ncaapa ṇun cúú-nee nì inapul in di kó ki bílì ni-tiṇkee, ní kí tī Isirayeel Nimbōtiu tinyool. An yaa yīl, u làá gbèēn kaa ti làá dáal nì nì ni-waaji nì ni-tiṇki tafal.

⁶Ní taa pōɔkì ni-pōbil kii Eejipiti yab nì Faaroo nín nìn ṇá puee. Ní téetí Unimbōti nín nìn sāaṇ-bi pu ní bi dāa nín yāntì Isirayeel yab nyáñ ki búntèe.

⁷An puee mósómaan tōɔkupɔɔn ubɔ, kí nyàab̄ inasal ili in biyaamu ṇáaṁ baa kpāl-i i tūn ditundi ki kée. Bí dū tōɔku kí nōb̄-i ní kí gíiṇ i-biyaamu laakin bi ṇáaṁ inaa timool i ṇmóðyee.

⁸Ní yòon ti-Dindaan dakaau kí tàkaṇ tōɔkuee poon. Ní dū sindaariya wanti tin nì tī bí dūú ṇāṇkì ni-bōkpilee kí ṇá kidakaabiki kiba poon kí dūú yóon kí kól Unimbōti dakaau, ní kí yāntì inaayee ṇ nīn cá.

⁹Ní nīn yú ki kpée, inasalee yaa túl Isirayeel yab tiṇki saṇṇu ki cá Beeti-Seemeesi watil púee, mimmee ti bée yii bi-Nimbōtiu di yāntì mbusu nee jéetì ti-pu. Ama i yaa dūú túl laaba púee, mimmee ti bée yii an kaa nyánní u-cee, an sá yikíl yikil ní.»

¹⁰Fiiliistii yab ṇá min bi dākā-bee. Bi nyàab̄ inasal ili in mbiyaamu ṇáaṁee ki kpāl-i ní ki dū tōɔku ki nōb̄-i, ní ki gíiṇ i-biyaamu laakin bi ṇáaṁ inaa timool i ṇmóðyee.

¹¹Bi nīn dū ti-Dindaan dakaau nì kidakaabiki kin poon inapul naṇku nì tiwan tin bi dū sindaariya ki mósó ki nántiṇ ncaapee ki tākāṇ tōɔkuee poon.

¹²Ní inasalee kí Beeti-Seemeesi saṇṇu cáaa ki búntì. I pée tàkā nsan gbanti mīn ní, kaa pāatì ṇganaaa, ṇgiil. I nīn pée sūn ní kaa gbèentí. Fiiliistii yab bōtiibi nīn pá i-boon áli i tin kó Beeti-Seemeesi tiṇkin.

¹³Beeti-Seemeesi yab nīn bí ditantakalin ki cēē bilee. Bi yáatì kpēēyee ki ká ti-Dindaan dakaau. Bi nīn ká dakaayee ní an mósókiṇ-bi.

¹⁴Inaayee dūú bàṇ Joosuwa un sá Beeti-Seemeesee saakunee ní ki yúl ditaṇkpakpaandi diba caṇin. Bi nīn látì tōɔkuee dōi ní ki dū inasalee ki ṇá saraawōkaa ki tī ti-Dindaan.

¹⁵Ní Leefii yab dómīn ki tākātì ti-Dindaan dakaau nì kidakaabiki kin poon sindaariya wanti kēe ki dūú tókōn ditaṇkpakpaandee pu. ṇwiin gbanti mbaanti ní Beeti-Seemeesi yab ṇá bisaraawōkaabi nì mpée saraau ki tī ti-Dindaan.

¹⁶Fiiliistii bōtiibi bi-ṇmootil nīn ká mimmee ní bi nīn gítí Eekrōn tiṇkin yaadal wiṇṇu.

¹⁷Fiiliistii yab nín nín tī sindaariya wanti tin bi mósó ki nántiñ ncaapa bí dūú ḡá ti-Dindaan saraa kí ḡāḡkì bi-bòkpilée nyòkòm sò: Asidoodi tiḡki yil pu kubò, Gaasaa tiḡki yil pu kubò, Asikeelòn tiḡki yil pu kubò, Gaati tiḡki yil pu kubò ní Eekròn tiḡki yil pu kubò.

¹⁸Sindaariya napulii in bi mósóyee nín sá ntimu mun Fiiliistii bòtiibi biḡmooyee nín kpòotēe nyòkòm ní, kí yòòñ ntimu mun bi mán agun ki túee kí cáá sāā ntimbilimu mun baa mán agun ki túee. Fiiliistii yab timmu nín dō kí tin cáá sāā Ditaḡkpakpaandi din pu bi nín dū ti-Dindaan dakaau ki tókòñee. Dín pu nee, ditaḡkpakpaandi gbanti dáá gbíntìi bí niin, Joosuwa un sá Beeti-Seemeesee saakun.

¹⁹Ti-Dindaan nín dáál Beeti-Seemeesi yab tafal, kun puee bi nín kpēē ti-Dindaan dakaau poon. Binib kutukub imuḡku ili nì saalaa poonee, u nín kūū binib imuḡku ita nì saalaa. Niinee Beeti-Seemeesi yab kāl dikpool, kun puee ti-Dindaan nín dáál bi-tafal tikpil.

²⁰Ní Beeti-Seemeesi yab bí yii: «Ḥma di ḡūñ kí yūl ti-Dindaan un sá circir Nimbòtiu nee nimbiin? Ḥma cee ní ti làá yòòñ dakaa nee kí cunnì kí yóoñ kí wàatì ti-ba?»

²¹Ní bi tú binib bí cù Kiiriyati-Yeeyariim yab cee kí tükù-bi yii: «Fiiliistii yab ḡiinnì ti-Dindaan dakaau. Dāāmmaan kí yòòñ kí cunnì ni-cee.»

1 Samuel 7

¹Kiiriyati-Yeeyariim yab nín dómiñ ki yòòñ ti-Dindaan dakaau ki cáa cunnì Abinadaab dumpu kigbantaḡ pu. Bi nín lēē u-jipòon Eeleeyasaar ú nín cí ti-Dindaan dakaau.

Samiyeel Isirayeel kpootiliu. Bi jáñ ki pókìñ Fiiliistii yab

²An yúntì ki bàñ kii abin mmuḡku nyòkòm bi nín yòòñ ti-Dindaan dakaau ki cáañ Kiiriyati-Yeeyariim tiḡkinee. Ḥyunti gbanti ní Isirayeel yab kí ki bíi nyàab kí ḡitíñ ti-Dindaan cee.

³Niinee ní Samiyeel bí Isirayeel yab kòkò yii: «An yaa lafun sá nì ni-pòbil kòkò ní nì là kí ḡitíñ ti-Dindaan ceeyee, ní nyāntì awaa Asitaartee nì awaa ḡin pēe kíñee kòkò ni-cee. Ní dū ni-ba kí nákáñ ti-Dindaan nì ni-pòbiliḡ kòkò kí nín jáám ún baba. Ni yaa ḡá mimmee, u làá nyāntì-ni Fiiliistii yab ḡaan.»

⁴Ní Isirayeel yab nyāntì awaa Baal nì Asitaartee bi-kansikin ki fá, ní ki kíñ ki jáám ti-Dindaan baba.

⁵Mín boonee ní Samiyeel bí-bi yii: «Ní kpāfimaan Isirayeel yab kòkò Miisipa m gbàām ti-Dindaan ni-pu.»

⁶Ní bi dómiń ki kpáfi Miisipa, ki lún nnyim ki pòl kitiŋ ti-Dindaan nimbiin. Bi nín bóob kinyɔkɔ yaadal wiŋŋu, ki bīti bi-kpitii pu ki bí yii: «Ti yīntiń ti-Dindaan.» Miisipa niin ní Samiyeel kpánti Isirayeel yab kpootiliu.

⁷Fiiliistii yab gbīl yii Isirayeel yab kpáfi Miisipa. Niinee ní bi-botiibi yíkí kí cùú jáń-bi. Isirayeel yab nín gbīl an botee ní bi fāŋkí Fiiliistii yab.

⁸Bi nín bí Samiyeel yii: «Taa nín ká ki ŋmí! Taa dū-ti kí fá! Kúuń kí yíń ti-Dindaan ti-Nimbōtiu ú fī-ti Fiiliistii yab ŋaan.»

⁹Ní Samiyeel dū kipibiki kin dáá ŋáamee ki ŋá saraawɔkaa ki tī ti-Dindaan, ní ki gbāam-u ú tūtuń Isirayeel yab, ní ti-Dindaan fōo u-wimmeem.

¹⁰Nyunti ŋun Samiyeel bí ki ŋáan saraawɔkaayee, Fiiliistii yab tíbiń kí dāá já nì Isirayeel yab. Nyunti gbantee ní ti-Dindaan yānti utaa téen bi-pu ní bi-pobil bíl, ní Isirayeel yab jáń ki pɔkiń-bi.

¹¹Isirayeel yab nyán Miisipa ki kùl ki bīn Fiiliistii yab boon ki kūu-bi ki tin cáa sāa Beeti-Kaar tiŋki poon.

¹²Ní Samiyeel dū ditaŋkpai diba ki cóon Miisipa nì ditaŋkpai din náan nì Dinyindee kansikin ní ki pú-dì diyindi yii: «Eebeen-Eeseer», an taapu di sá yii: <Dijòonđi taŋkpai>. U bí yii: «Ti-Dindaan jòon-ti ki dāa cáa sāa doooo doo ní.»

¹³Isirayeel yab jajil nín yānti an sīnti Fiiliistii yab taapu, ní baa ti gítin Isirayeel yab timmun. Ti-Dindaan nín dākā Fiiliistii yab u-pɔŋŋu Samiyeel maŋfal wiŋyi kɔkɔ poon.

¹⁴Fiiliistii yab nín jáń ki fōo Isirayeel yab timmu, kí yòon Eekron kí cáa sāa Gaati. Bi nín fātli gíin-mu ki tī-bi ní Isirayeel yab fōo bi-tiŋki Fiiliistii yab ŋaan. Ngbandsɔfi nín dōon Isirayeel yab nì Amɔɔr yab kansikin.

¹⁵Samiyeel nín kpōti Isirayeel yab mín ki tin sāa u-kúm dal.

¹⁶Dibindi kamaayee, u nín cá Beeteel nì Giilgaal nì Miisipa ki sòon Isirayeel yab boti ntimu gbantin.

¹⁷Mín boonee ní ú fātī Raama u-dumpu kí sòon kí ŋāŋkí Isirayeel yab kansikin boti. Raama niin ní u nín tí mán ti-Dindaan nsaraafan.

1 Samuel 8

Isirayeel yab bālifi yii bí kàań-bi uboti

¹Samiyeel púlee ní ki dū u-jipombi ki kāan bí nín kpōti Isirayeel nibul.

²Bi nín yī u-jipɔŋkpiliu yii Jooweel, ní ki yī uliliiti yii Abiia. Bi nín kóó Beerseeba ní ki kpōti samaa.

³Ama bín kaa nín nóó bi-baa tabobiliŋ. Nnimbineel puee, bi nín fòol dinyɔɔŋeebil jim ní kaa sòon tiboti ti-pú.

⁴An pu ní Isirayeel yab kpilib kpáfi ki cūtìi ká Samiyeel Raama tiŋkin.

⁵Bi nìn bí-u yii: «Kpèè, a púl ní nee, ní a-jipombi mun kaa nóó a-tabobiling. Míh puee, kàań-ti uboti ú nín kpòotì-ti kii atimbun kòkò poon an nín bí puee.»

⁶Tibotee kaa nìn móokiń Samiyeel bi nín bālifi yii bi là ubotee, ní u bíi mée ti-Dindaan.

⁷Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Pīlifi dinibul nín bālifi-si tiŋyee kí ńá mīń. Di sá yii an kaa sá sii ní baa ti là, an sá man! Baa ti là yii man ń nín sá bi-botiu.

⁸Kí yòoń daliŋkin m nyántiń-bi Eejipiti tiŋkin ki dāa sāa dín nee, bi pée fātī bi-boon ní ki tìi-mi ní ki nóó awaa. Míh mbaantiim ní bi bíi ńáań si mun nee.

⁹An puee pīlifi tin bi bālifi-see kí ńá mīń. Ama á kpāafi-bi ubotee nín làá dāá jī dibeel bi-pu miŋyee.»

Uboti nín cáá nsan kí ńá tiŋyee

¹⁰Samiyeel cáań tiboti tin ti-Dindaan lēe ki tūkū Isirayeel yab bin nín bālifi-u yii bi là ubotee.

¹¹U bí-bi yii: «Uboti un bi làá kàańee nín dāa cáá nsan kí ńá puee sò. Ni-jipombi kansikin ní u làá dāá lēe bin làá nín ńaál u-janjatòrkubee nì bin làá nín jàkà u-taamuuyee nì bin làá nín sán ki lī u-tòrkuu nyòkòpuee.

¹²U làá dāá dū biba kí ńá bijanjakpilib bin kpòotì bijanjaliibi kutukuee, kí dū biba kí ńá bijanjakpilib bin kpòotì bijanjaliibi imuŋku ili nì saalaayee. U làá dāá cáá biba mun kí bòoń u-saaku bí nín kù ki cēe u-kpaajinti. Biba mun dāa móò tijanjawan nì tòrkub wanti.

¹³U làá dāá dū ni-bisalib kí kpántí bitalaaluŋaliibi nì bijinŋaliibi nì bikpònpuliliibi.

¹⁴U làá dāá fōō ni-sati nì ni-fiinyikpaanŋi nì ni-ɔliifikpaanŋi amonti kí tī u-kàlɪŋkpilib.

¹⁵U làá dāá lēe ni-kpaajinti nì ni-fiinyib pu tisaalaatiil kí dūú tī u-kpambalin nì u-kàlɪŋkpilib.

¹⁶U làá dāá fōō ni-tòntònliliibi bininjab nì binimpoobi. U làá dāá lēe ni-nipombi bin cáá mponee, ki kpáań ni-mammu gba bí nín bí ki tūń u-tundi.

¹⁷U làá dāá lēe ni-piii nì ni-ŋoobui saalaa kamaa puee ubo ubo. Mimmee nimbi ni-ba dāa kpánti u-yumbui dee.

¹⁸Nyunti gbantee, ni làá dāá yālɪŋkì, ama ti-Dindaan kaa làá dāá pīlifiń-ni.»

¹⁹Isirayeel yab yī kaa pīlifiń Samiyeel nyòkò. Bi bí-u yii: «An kaa páb! Uboti ní ti pée là.

²⁰Ti mun là kí nīn bí kii atimbun nīn kíñee nīn bí puee ní. Ti-bōtiu làá nīn sòon ti-bōti, kí nīn lī ti-nyókōpu ki jáà ti-jaaku.»

²¹Samiyeel pílifi tibōti tin kòkò Isirayeel yab sòonēe ní ki fātī kàān mīn ki tūkū ti-Dindaan.

²²Ní ti-Dindaan bí Samiyeel yii: «Pīlifiñ-bi kí kàān-bi ubōti.» Niinee ní Samiyeel bí Isirayeel yab yii: «Báà ŋma n nīn kùn u-dumpu.»

1 Samuel 9

Saayuul nī imansal bōti

¹Nyunti gbantee, Beenjameen tiŋkinee, uninja ubō nīn bí ki sá ubaatandaan bi yīl-u yii Kiisi. Bi nīn yīl u-baa yii Abiyeel ní ki yīl u-naanja yii Seeroor. Bi nīn yīl Seeroor baa yii Beekoorati ní ki yīl u-naanja yii Afiya.

²U nīn cáá jipōon ubō bi yīl-u yii Saayuul. U nīn ŋāñ unaacimpōon an kaa cáá bí lī. Isirayeel tiŋkinee, un nīn ŋāñ ki bàñ-uee kaa bí, ní u nīn fòkōn bi-kòkò.

³Dalbee, Saayuul baa Kiisi mansalii wánkì, ní u bí u-jipōon yii: «Yòon utōntōnli ubō kí páān a-boon ní cùú nyàab imansal.»

⁴Saayuul nī utōntōnlee yīl Eefiraayiim timmu mun bí ajoin puee, nī Salisaa timmun kaa ká-i. Boonee ki nīn cá Saaliim timmun ki yīl kaa ká-i, ní ki yīl Beenjameen timmun kaa ká-i.

⁵Bi bāān Suufi tiŋkinee ní Saayuul bí utōntōnlee yii: «Tí gítí mmōŋki, an yaa sá fām m-baa làá súntí imansal pu kí nīn bí yáliŋkí ti-pu.»

⁶Ní utōntōnlee kíí-u yii: «Unimbōti bōnaatiliu ubō bí kitiŋ nee poon! U sá unil un pu bi nyée ní. Tin u yaa lēe, see á ká mīn deede. Tí cùú ká-u, an yaa yīl, u làá dākà-ti dihandi din sá tí túl kí nīn nyàabee.»

⁷Ní Saayuul kíí-u yii: «Too, tí cù. Kin ba ní ti làá tin pō Unimbōti bōnaatiliu gbanti? Di sá yii ti-kpōnòb dóò kulooun, ní taa ti cáá tiwampōkaal tiba mun kí tin pō-u, tiba nī tiba kaa ti kíñ ti-cee.»

⁸Ní utōntōnlee bí yii: «Man cáá kijitōŋwaai kiba m-cee doo. M làá dū-kí kí tī Unimbōti bōnaatiliu ú dākà-ti nsan ŋun sá tí túlee.»

⁹Njaminee Isirayeel yab yaa nīn cá Unimbōti cee kí bàlifèe, bi nīn lī yii: «Dāāmmaan tí cù un wālee cee ní.» Di sá yii bi nīn yīl bin ti yīl dīn Unimbōti bōnaatiliibi nee yii bin wālee ní.

¹⁰Ní Saayuul bí u-tōntōnliuee yii: «A nīn lī puee ŋāñ, tí nīn cá.» Ní bi páān tōb pu ki búnti kitiŋ kin poon Unimbōti bōnaatiliuee kódyee.

¹¹Bi bí dāb kí kó kitiŋinee ní ki tú bisapōmbi cá ŋkpin, ní bi bālifi-bi yii: «Doo ní uninja un wālee báaa?»

¹²Ní bisapɔmbee kíf-bi yii: «U bāań an kaa yúntì ní ni mun dūu bāań nee. Ama ní ńá malaa, u dómiń kitińin dín. Di sá yii u cáá saraa ubo ki làá ńá kí tī samaa dín nsaraańapaan pu.

¹³Ni yaa pée kó kitińin kpalaayee, ni làá ká-u kí wàatī ú nīn nín jóm nsaraańapaan lańki kí jī tijin. Di sá yii u yaa kaa bāań, samaa kaa máań kí jī, kun puee ún di mée kí bīń saraa jinti pu ní bin bi yíínee ń nín jī. Mīn puee nīn cámaan kɔŋkɔnnnee, ni làá tin yìkiń-u.»

Samiyeel nì Saayuul kpáfi

¹⁴Ní bi nín jóm kitińin. Nyunti ńun bi làá kó kitińinee, Samiyeel mun nyēē bi-nimbiin kí nīn cá nsaraańapaan pu dee.

¹⁵Too, kutaa ń wúntí Saayuul ń bà Samiyeel ceeyee, ti-Dindaan tükü Samiyeel yii:

¹⁶«Fool nyunti nee deedeeyee, m làá fu yàntī Beenjameen naakookun niliu ubo ń dāań a-cee. Á fu sītī u-yil pu ńkpam kí kàań-u m-nibul Isirayeel yab pu dibeel. U làá dāá fī m-nibul Isirayeel yab Fiiliistii yab ńaan. Di sá yii m ká m-nibul falaau ki gbīl di-yalińkii.»

¹⁷Nyunti ńun Samiyeel ká Saayuul páańnee ní ti-Dindaan bí-u yii: «Kpèè uninja un bōti m fu sòoń nì si yii u làá jī m-nibul pu dibeelee sèé.»

¹⁸Saayuul sūtī ki pīl Samiyeel kitiń punyɔkɔki cańin ki bālifi yii: «M gbāań-si, dākà-mi laakin un wālee kóòyee.»

¹⁹Ní Samiyeel kíf-u yii: «An sá man. Lìntī m-nyɔkɔpu tí jóm nsaraańapaan lańki. Ni làá jī man cee ní tijin dín, ní fool kutaafaauee ń fu tükù-si tin kɔkɔ páb-see, ní kí fu pō-si nsan á fātī.

²⁰An yaa kín imansal in wáńkì an ńá dín iwiin itee bōtee, taa ti yālińkì, di sá yii bi fātī ká-i. Nma di yì tigaajawan tin kɔkɔ bí Isirayeel tińkinee ní? An kaa sá sii nì a-baa dicańkuaaa?»

²¹Ní Saayuul bí yii: «Man sá Beenjameen naakookun naa! Isirayeel naakɔti kɔkɔ poonee, kún di sá kiwaai, ní Beenjameen naakookunee, man dicańku di kaa pée bí tiban! Kin ba pu ní a sòoń nì mi mīń?»

²²Samiyeel cáá Saayuul nì utɔntɔnlee ki kón kudii kun poon bi làá jī tijinee. U nín kāań-bi jilma paanyì binib bin u yíínee kansikin. Bi nín sá binib mmunķu nì saalaa nyɔkɔm ní.

²³Ní Samiyeel bí ujińgal yii: «Cáań dinańkúndi din m bàà lēē ki tī-si á yóońee.»

²⁴Ní u cūtī cáań dinantaal nì dipugbindi ki yóoń Saayuul nimbiin, ní Samiyeel bí-u yii: «Dinańkúndi din m lēē ki yóoń-see dee. Sii di yì. Nín ńmòò. Dikpafil nee pu ní bi lēē-dì ki yóoń. Sii nì bin m yíínee ń kpāfi kí ńmó.» Nwiin gbantee Saayuul nì Samiyeel di nín kpāfi ki jín tijin.

²⁵Ní bi yíkìṅ nsaraaṅapaan laṅki ki sīntìṅ kitiṅin. Ní Samiyeel kāl bi nín bòb kudii yilpu puee u nì Saayuul gbáń mmaam.

²⁶Saayuul nì u-tòntòṅliuee fìntì kutaafaau pòlpòl. Kutaa wúntì ki dóòyee ní Samiyeel yíṅ Saayuul kudii yilpu ki bí-u yii: «Yíkì m nyāntí-si nsanni.» Ní bi yíkìṅ táá tób ki nín nyēē.

²⁷Bi nyán kitiṅin ki dóòyee ní Samiyeel bí Saayuul yii: «Yàntì a-tòntòṅliu ṅ lītì nyòkòpu kí nín cá.» Ní u-tòntòṅliuee jítì lītì ní Samiyeel bí Saayuul yii: «Sii yūl doo m tükù-si Unimbòti nín lī puee.»

1 Samuel 10

¹Samiyeel nìn ṅúb kikpalbabiki ṅkpam ká poon, ní u bātì ki sītì Saayuul yil pu ki kpāl-u ní ki bí-u yii: «Ti-Dindaan u-ba di lēē-si á nín sá u-nibul bòti.»

²A yaa yíkì m-cee doo díṅee, a làá tū binaacimpombi bili Raseel kaakul caṅin Seelisaa, Beenjameen yab tiṅkin. Bi làá tükù-si yii: «Bi ká imansal in a bí nyàabee. Kòṅkòṅnee a-baa kaa ti dàkafì ìṅ pu, ama nimbi bòti di kíṅ ki páb-u. U bí bālifi u-ba min ní u làá dī ní kí ká u-jipòṅnee.»

³A yaa nìkì a-saṅṅu ki cá ki tin bàṅ busubu bun bi yí Tabòoree, a làá ká bininjab bita niin, bi jóm Beeteel kí jāam Unimbòti. Ubo ṅúb aṅobil ata, uliliiti ṅúb kpòṅob bita ní utataati bàl kuloou ndaam ká poon.

⁴Bi làá jāam-si ní kí tī-si kpòṅob bili. A làá fōò kpòṅob gbanti.

⁵Mìn boonee, a làá nìkì a-saṅṅu kí tin bà Giibeeya-Eelooyim tiṅkin, laakin Fiiliistii yab yidambi kóòyee. A yaa tóób kí kó kitiṅinee, a làá tū Unimbòti bōnaatiliibi nsanni bi nyānní nsaraaṅapaan pu ki sīntìṅ. Biwambòliibi līṅ bi-nyòkòpu ki bòó tibati nì ṅgaṅgamu ki búṅ awul ki bòó saṅgu. A làá ká-bi bi fìtì ní ki nàatì Unimbòti bòti.

⁶Niinee ti-Dindaan Fam làá kó a-ni ní á fìtì kii án nín fìtì bi mun puee, ní á kpántì unipòṅ.

⁷A yaa láa ká tidaandi nee jítì mimmee, á bée yii Unimbòti bí a-cee tiṅman pu. Niinee tin yaa láa pée bāań á ṅee, ṅá mìn.

⁸Á lītì kí sītì Giilgaal. Boonee ma mun làá dāań kí ká-si niin kí ṅá bisaraawòkaabi nì mpèé saraabi. Á kāl niin iwiin iluli kí cītì-mi. M yaa láa bāaṅee, m làá tükù-si tin sá á ṅee.

⁹Nyunti ṅun Saayuul yíkì Samiyeel ceeyee ní Unimbòti cúú u-pòbil ki kpántì. Tin kòkò Samiyeel sòṅee, ṅwimbaanti gbanti ní an jítì mìn.

¹⁰Nyunti ṅun Saayuul nì u-tòntòṅliuee bāań Giibeeyayee ní bi tú Unimbòti bōnaatiliibi dikitil. Unimbòti Fam nìn dómín ki kó Saayuul ni, ní u fìtì ki kútì dikitilee pu bi bí nàatì Unimbòti bòti.

11 Bin kɔkɔ nɛn pɛɛ nyí Saayuul dooooyee nɛn ká u bí nàatí Unimbɔti bɔti kii Unimbɔti bɔnaatiliibi nɛn nàatí puee, ní bi bí bálifí tɔb yii: «Ba cáá Kiisi jipɔɔn ní? Saayuul mun kpánti Unimbɔti bɔnaatiliu níi?»

12 Ní kitiŋ gbantɛn niliu ubɔ bí yii: «Nma di baasii sá bi-kpiliu ní?» Niin ní dilimbil nee nyánní yii: «Saayuul mun kpánti Unimbɔti bɔnaatiliu níi?»

13 An cɛɛtí Saayuul puee, ní u nɛn jórm nsaraaŋapaan pu.

14 Saayuul wee bálifí u nɛn u-tɔntɔnliu yii: «Ni cùtí la ní?» Ní Saayuul kíí-u yii: «Ti cùtí nyàaḅ imansal ní. Ama taa ká-i ní ki nɛn cá Samiyeel cee.»

15 Ní u-wee bí-u yii: «Māafi-mi tin Samiyeel tükū-nee.»

16 Ní Saayuul bí u-wee yii: «Tin u pɛɛ tükū-tee di sá yii bi fātí ká imansal.» Ama waa tükū-u Samiyeel nɛn sòoñ nɛn u dibeel bɔti tiŋyee.

Bi tó kasi ki lēē Saayuul ubɔti

17 Samiyeel yíiñ Isirayeel yab ki kpáfí Miisipa ti-Dindaan nimbiin.

18 U bí-bi yii: «Ti-Dindaan Isirayeel yab Nimbɔtiu nɛn sòoñ puee sèé: <Man di nyántiñ-ni Eejipiti tiŋkin, ki fōō-ni Eejipiti yab nɛn abee ŋin yab nɛn sàantí-nee ŋaan ki líl.>

19 Ama díñ nee nimbi dū ni-Nimbɔtiu ki fá, ún un fiil-ni ki nyántí nnaabu nɛn animbinaaman kɔkɔ poonee. Ni bí-u yii: «Á tī-ti ubɔti.» Too, dāá yūlmaan ti-Dindaan nimbiin kí nóó nɛn ni-naakɔti nɛn ni-maaliŋu nɛn sá puee.»

20 Samiyeel yāntí Isirayeel naakɔti kɔkɔ sūtíñ. Bi tó kasee ní án lēē Beenjameen naakooku.

21 Ní u cáañ bin sá Beenjameen yabee ki sfiñ ki nóó nɛn bi nɛn pēē pēē mmaal puee, ní án lēē Matirii maaliŋun yab. Mmaal gbanti poonee ní án lēē Kiisi jipɔɔn Saayuul. Ní bi nyàaḅ-u ki gī kaa ká-u.

22 Ní bi gíti bálifí ti-Dindaan yii: «Uninja gbanti dómiñ doooo?» Ní ti-Dindaan bí yii: «U kó ki bálí tiwaŋkpiil kansikin.»

23 Ní bi cùtí ki nōkɔtíñ-u tiwaŋkpiilee kansikin ní u cùtí ki yúl samaa kansikin. U nɛn fɔkɔn bi-kɔkɔ.

24 Ní Samiyeel bí samaa kɔkɔ yii: «Kpèèmaan un ti-Dindaan lēēyee. U-juti kaa bí samaa kansikin.» Niinee báà ŋma bí kpáafí ki tátí yii: «Ubɔti n nɛn cáá mmaŋfafɔkɔn!»

25 Míñ boonee ní Samiyeel kàañ tin sá bí ŋá kí tī ubɔtee samaa nimbiin, ní ki ŋmāñ-ti ki ŋá kugbɔŋun ki cáa yóoñ circir kɔŋkooŋŋun, ní ki pú Isirayeel yab nsan bí kpí bi-dumpui.

²⁶Ní Saayuul mun nín kùh u-dumpu Giibeeya. Unimbɔti nìn gbēē bibaatandambi biba pɔbiling ní bín nóó-u.

²⁷Ama bin kaa bí tibanee mun nìn lī yii: «Mana ní un bí nee ḡhūn kí fī-ti?» Bi nìn kpēē-u fám kaa cáán tiba ki jáam-u. Ama ní an kaa nìn ká Saayuul.

1 Samuel 11

Saayuul ján ki pɔɔkɪn Amɔn yab

¹Amɔn yab bɔtiu Naasi nìn cūti kí jáh Yabeesi tiŋki kin bí Galaadi tiŋkinee. Ní Yabeesi yab kɔkɔ bí ubɔti Naasi yii: «Á pòŋ-ti kí pùtī yii ti nì si ḡa ubaanti ní tí kpántí a-tɔntɔnliibi.»

²Ní ubɔti Naasi kí-bi yii: «Ni yaa là m pòŋ-ni kí pùtī yii man nì ni ḡa ubaantee, see báà ḡma n lúkutí u-ḡaḡiimbil kí kòh Isirayeel nibul kɔkɔ icoo.»

³Ní Yabeesi tindaŋkpilib kí-u yii: «Á pō-ti iwiin iluli. Ti làá tō binib Isirayeel tiŋki kɔkɔ poon kí kpèè. Ubɔ yaa kaa nín bí kí fī-tee, ti làá dū ti-ba kí ḡa a-ḡaan.»

⁴Binibee nín cá Giibeeya, Saayuul tiŋkin ki dū tibɔtee ki máafi niin yab. Kitiŋ gbantin nib nìn sún ki yáliŋkì.

⁵Nyunti gbantee Saayuul mun nyánní kusaau ki pá u-naai boon ki kùnní, ní u bālifi yii: «Ba di yì-tì ní samaa kɔkɔ bí sūn mín?» Ní bi máafi-u tin Yabeesi yab lēe.

⁶Saayuul nín gbīl an bɔtee ní Unimbɔti Fam kó u-ni ní u fōō diŋuul ḡkpitim pu.

⁷Ní u cúú inaa ili ki kūu ki càkā. U nìn dūu tī binib n cáá yìh Isirayeel tiŋki kɔkɔn kí tükù-bi yii: «Un kamaa yaa kaa páan Saayuul nì Samiyeel boon ki cūti kujaauee, bi nín làá ḡa udaan naai puee dee.» Ti-Dindaan nìn yānti dinyoondi kó samaa, ní bi-kɔkɔ kpáfi kii unibaantee.

⁸Saayuul nìn kpáfi u-janjaliibi Beeseeki ki kàān-bi. Isirayeel yab nìn nyán binib kutukub alaataa ata, ní Juuda yab nyán binib kutukub mmun̄ku nì saalaa.

⁹Ní bi tükū bin bi nìn túnnée yii: «Fool kuwiŋkuluuee, ni làá fu ká dijòóndi.» Bi nín cáá an bɔtee ki tükū Yabeesi yabee ní an móɔkɪn-bi.

¹⁰Niinee Yabeesi yab tükū Amɔn yab yii: «Foolee ti làá fu cáán ti-ba kí ḡa ni-ḡaan, ni yaa fu là-ti puee ní ḡa.»

¹¹Kutaa wúntèe ní Saayuul cúú u-janjaliibi ki yākatì akiti ata. Kutaa síti ki cá diwuntilee ní bi kó bi-nannanliibi janjanaapaal pu ki kūu Amɔn yab ki tin sāa kuwiŋkuluu. Bin nìn kíhee nìn sán ki yāl bi-ba bi-ba, baa ti kántí biba nóó bili.

¹²Isirayeel yab bí Samiyeel yii: «Bilab di nìn bí yii baa là Saayuul n nīn sá ti-bɔtiuee? Bí nyāntiñ-bi doo tí kpò-bi.»

¹³Ní Saayuul bí yii: «Baa máań kí kpò ubo ɲwiin kii ɲu nee dal, kun puee ti-Dindaan tī Isirayeel yab dijajil dín.»

¹⁴Boonee ní Samiyeel bí Isirayeel yab yii: «Dāańmaan tí cù Giilgaal kí cùú mòtī sítī Saayuul beel.»

¹⁵Ní samaa kòkò nín cá Giilgaal, ní bi kāań Saayuul dibeel niin ti-Dindaan nimbiin, ní ki ɲá mpée saraabi ki tī ti-Dindaan. Niinee Saayuul nì Isirayeel yab kòkò jín jiɲaakpaan ki fàa.

1 Samuel 12

Samiyeel bɔkpaafikaati tijoolkaal

¹Samiyeel bí Isirayeel yab yii: «Kpèemaan m pílifi ni-nyòkò ki ɲá tin kòkò ni bālifi-mee ki tī-ni. M kāań-ni ubòti.

²Kɔɲkɔnnée ún di làá nín kpòotī-ni. Man púl m-yikpiti píil. M-biyaamu cíkiti ki bí ni-kansikin. Doooo m-naacimpontin ní m kpòotī-ni ki dāa sāa dín.

³An pu ní m yú ni-nimbiin dín. Tin m yaa ɲée, ní lè ti-Dindaan nì ubòti un u lēyee nimbiin. M fōo ubo naau àá u-mańkaaa? M mūul ubo àá m sāań ni-kansikin ubo? Ubo tī-mi tiba ki ɲéeb m-nyòkò m sòon ki bīn u-kpitii pu? M yaa ɲá-ni mín, m làá téen-ni.»

⁴Ní Isirayeel yab kíf-u yii: «Aa mūul-ti, kaa sāań ti-kansikin ubo, kaa fōo ubo mun cee tiba.»

⁵Ní Samiyeel fātī bí-bi yii: «Ti-Dindaan nì un u lēe ú nín sá ni-bòtiuee sá m-seeradambi dín yii naa pée ká m-pu tikpitil tiba.» Ní bi kíf yii: «Tiɲman ní an sá.»

⁶Ní Samiyeel gítī kútī ki lī yii: «Ti-Dindaan un di lēe Mooyiisi nì Aarɔn ki yānti bi nyānti ni-naanjab Eejipiti tiɲkinee sá m-seeradaaɲwu.

⁷Kɔɲkɔnnée ní dāá yūl ti-Dindaan nimbiin. M làá kāań-ni atummonti ɲin kòkò u ɲá ki tī ni nì ni-naanjabee.

⁸Jaakɔb nì u-yab nín nín bań ki kòò Eejipitee, bi nín sāań-bi ní bi gbán ibiil ki yíin ti-Dindaan ú jòon-bi. Ti-Dindaan nín tú Mooyiisi nì Aarɔn bi nyāntiń-bi ki cáań ki kāań kitiɲ kin poon ni bí nee.

⁹Ama ni-naanjab nín sùnti ti-Dindaan bi-Nimbòtiu pu. Niinee ní u dū-bi ki líin Siisira un sá Asɔɔr janjaliibi kpiliuee nì Fiiliistii yab nì Moowaab bòtiu.

¹⁰Niinee ní ni-naanjab tí kúun ki yíin ti-Dindaan ú jòon-bi. Bi nín lī yii: «Ti ɲá ikpiti. Di sá yii ti dū-si ki fá ki cūti bí tòotī awaa ɲin bi yī Baal nì Asitaarteeyee. Ama kɔɲkɔnnée fī-ti ti-nannanliibi ɲaan ní tí nín kín ki jáań-si.»

¹¹Niinee ní ti-Dindaan túnní Geedeeyɔn nì Beedan nì Jeefita nì man Samiyeel kí fī-ni ni-nannanliibi bin mǎntìi tú-nee ɲaan. An yǎntì ni kǎl kitiɲ nee poon nì ɲgbansɔŋfi.

¹²Ama ni nín ká yii Amɔn yab bɔtiu Naasi dòon kí já nì nee, nì min kamaa ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu sá ni-bɔtiuee, ní ni bí-mi yii: <Ti là á kàañ-ti ubɔti!>

¹³Kɔŋkɔnnée kpèèmaan ni-bɔtiu un ni lēēyee sèé. Ni bālifi yii ni là ubɔti ní ti-Dindaan tī-ni ubɔti.

¹⁴Ni yaa fǎŋkí ti-Dindaan, ki nóó-u, ki tó-u, ki yaa kaa yíkii ján nì u-marab, ní ni nì ni-bɔtiu yaa nóó-uee, tikɔkɔ làá còom-ni tiɲan.

¹⁵Ama ni yaa kaa tó ti-Dindaan, ki yaa yíkii bíi jáà nì u-marabee, u làá dáál ni-tafal ɲkpitim pu, kii u nín nín dáál ni-naanjab tafal puee.

¹⁶Kɔŋkɔnnée, ní bóntí ni-ba. Ni làá ká nì ni-nimbiliɲ maamaacikpaan un ti-Dindaan làá ɲée.

¹⁷Kudiceeu yuntiɲu poon ní taa bí naaa? M làá mèè ti-Dindaan ú yàntī utaa í fáá didundi kí nì. Niinee ni làá béé yii ni nín bālifi yii ni là ubɔtee, an sá ikpitikpaan ní ni ɲá ti-Dindaan nimbiin.»

¹⁸Ní Samiyeel mèè ti-Dindaan ní ti-Dindaan yǎntì utaa fáá didundi ki nì. Yaadal wiɲɲu gbantee, samaa kɔkɔ nín fǎŋkí ti-Dindaan nì Samiyeel tikpil.

¹⁹Ní Isirayeel yab kɔkɔ bí Samiyeel yii: «Gbàam ti-Dindaan a-Nimbɔtiu ti-pu tí taa kpú. Di sá yii ti pée ɲá-u ikpiti, ní ti nín gíti bālifi yii ti là ubɔtee mun kpitii dómiń ki kútì.»

²⁰Ní Samiyeel bí-bi yii: «Taa fǎŋkìmaan. Tiɲman ni lafun ɲá ikpitikpaan. Ama min bí nee, ní taa ti fātī ni-boon kí tī ti-Dindaan, ní nóó-u nì ni-pɔbil kɔkɔ.

²¹Ni yaa fātī ni-boon ki tī-uee, ni làá cù kí nín tòotī awaa dee. Too, awaa gbanti mun di kaa bí tiban, kaa tí ɲūn kí fī unilee, kun puee ɲaa bí tiban.

²²Tiɲman ti-Dindaan di là ní ki dū-ni ki ɲá u-nibul. An puee waa làá fá-ni, di sá yii u là kí dākà u nín sá ukpaan puee ní.

²³An yaa kìn man jandee, maa làá yìntì ti-Dindaan kí gbèēn kí taa ti nín mèè ni-pu. M làá nín gbíntii dākà-ni nsammonti, nsan ɲun tèēnee.

²⁴Tin bée di sá ní fǎŋkí ti-Dindaan, kí nín nóó-u ibaaɔn poon nì ni-pɔbil kɔkɔ. Di sá yii ní kpèè maamaacikpaambi bin u ɲá ki tī-nee.

²⁵Ama ni yaa ɲáań tin kaa ɲānee, u làá kúntí ni nì ni-bɔtiu.»

1 Samuel 13

Saayuul nì Fiiliistii yab jaaku nì u-yìntitam

¹Saayuul n̄n cáá kii abin (mmuṅku n̄n saalaa) ní bi k̄aān̄-u dibeel, ní u k̄āl dibeel (abin imuṅku ili n̄n abin ali).

²Saayuul n̄n lēē Isirayeel yab kansikin bijanjaliibi kutukub bita. Kutukub bili n̄n bí u-cee Miikimaasi n̄n n̄timu mun bí Beeteel jooṅṅi puee, ní kutuku ubo un k̄ínee bí u-jip̄oṅ Joonatan cee Giibeeya, Beenjameen tiṅkin. U n̄n yānti Isirayeel yab bin k̄ínee n̄n k̄ūn̄.

³Joonatan n̄n k̄ū Fiiliistii yab k̄omandan̄wu un bí Giibeeyayee ní Fiiliistii yab gbīl̄. Ní Saayuul yānti bi búñ nyin kit̄iṅ k̄oṅk̄oṅ. Di sá yii u n̄n l̄i yii: «See Eebru yab k̄oṅk̄o ṅ b̄éé-t̄i.»

⁴Isirayeel yab k̄oṅk̄o gbīl̄ yii Saayuul k̄ū Fiiliistii yab k̄omandan̄wu, ní Fiiliistii yab kaa ti là bi-nimbil ṅ ká Isirayeel yab. Niinee bijanjaliibi k̄oṅk̄o c̄ūti kp̄afi Saayuul cee Giilgaal.

⁵Ní Fiiliistii yab mun k̄ooṅ ki kp̄afi k̄í já n̄n Isirayeel yab. Bi n̄n cáá janjat̄oṅk̄ub kutukub mmuṅku n̄n saalaa, bitanjakaliibi kutukub biluu, ní bi-janjaliibi w̄iikí tikpil kii tiṅku gbandi bulee. Ní bi c̄ūti ṅāt̄i bi-janjanaapaal Miikimaasi, Beeti-Afeen ṅw̄iṅ nyalan̄ki p̄ú.

⁶Isirayeel yab n̄n ká yii bi w̄ukut̄iṅ bi-pu an p̄oṅk̄ee ní bi s̄ān̄ ki k̄o itan̄kpal̄oṅk̄o n̄n ib̄oṅ ni n̄n n̄tan̄kpafan̄fakamin n̄n adiin ṅin bi gb̄iṅ taapu ki m̄ánee n̄n afaginni n̄n anyimb̄obilin.

⁷Biba n̄n s̄ān̄ ki d̄ūti J̄oṅdan buṅṅu ki c̄ūti b̄āl Gaadi n̄n Galaadi timmun. Nyunti gbantee, Saayuul ún̄ n̄n dáá b̄iṅ Giilgaal ní u-janjaliibi bin n̄n bí u-ceeyee wunti gb̄āā kp̄akpakpa.

⁸Saayuul k̄āl niin iwiin iluli ki cíti Samiyeel. Di sá yii Samiyeel n̄n bí-u yii ú k̄int̄i-u Giilgaal, ama ní kaa c̄ūti nyunti ṅun u s̄iṅnee. Niinee bijanjaliibi s̄ān̄ ki ȳāl ki w̄aati Saayuul.

⁹Ní Saayuul bí yii bí cáān̄-u tiwan̄kuti tin bi làá d̄ū ṅá saraaw̄kaa n̄n mp̄éé saraauee. Ní ún̄ u-ba ṅá saraaw̄kaa.

¹⁰U tin p̄ée l̄i yii u ṅāān̄ saraaw̄kaa ki d̄oot̄ee, Samiyeel mun d̄ū b̄āān̄. Ní u nyān̄ ki túṅk̄i-u ki jáān̄-u.

¹¹Ní Samiyeel b̄ālifi-u yii: «Ba ní a ṅee?» Ní Saayuul k̄í-u yii: «M ká yii bijanjaliibi b̄i s̄ān̄ ki ȳāl, ní nyunti ṅun ti ȳoṅnee, aa b̄i b̄ān̄ ní Fiiliistii yab mun kp̄afi Miikimaasi ki b̄ont̄i.

¹²Niinee m l̄i m-ban yii: <Fiiliistii yab làá d̄āān̄ k̄í túun̄-mi Giilgaal nyunti ṅun maa láá ṅá saraabi ki s̄oṅk̄i ti-Dindaan p̄obilee, an pu ní m f̄ō ditundi gbanti ki ṅá m-ba saraaw̄kaa.>»

¹³Ní Samiyeel bí Saayuul yii: «A ɲá kii unil un yil lábitèe! Aa ɲúb mara un ti-Dindaan a-Nimbɔtiu tī-see. A yaa bàà ɲúb mara gbantee, ti-Dindaan bàà làá yànti a-dicaŋkun niliu ubɔ ń nīn pée ká dibeel Isirayeel tiŋkin kí nīn cá jaanjaan.

¹⁴A nín kaa ɲúb mara un ti-Dindaan tī-see puee, a-beel kaa làá ti yúntí. Ti-Dindaan lēe unil ubɔ un ká u-pɔbil puee ki dūu kāa dibeel ú nīn sá u-nibul ɔtiu.»

¹⁵Samiyeel yíki Giilgaal ki túl u-saŋɲu. Bijanjaliibi bin kínee táá Saayuul ki yíki Giilgaal ki cūti. Saayuul kàaŋ bijanjaliibi bin kíŋ u-ceeyee, bi nīn sá binib alaataa aluu nyɔkɔm.

¹⁶Saayuul nì u-jipɔɔn Joonatan nì bijanjaliibi bin kíŋ u-ceeyee nīn gbínti Giibeeya, Beenjameen tiŋkin. Fiiliistii yab bíŋ nīn ɲāti bi-janjanaapaal Miikimaasi.

¹⁷Dalbee Fiiliistii yab janjaliibi bin bi bífi bí nīn ɲàfēe nyáŋ dijanjanaapaal pu ki cúu yākatì akiti ata. Dikitipeekaalee nīn túl Oofiraa, Suwaal tiŋki watil pú,

¹⁸ní dikitililiitiilee túl Beeti-Oorɔn pú, ní dikititataatiilee túl kitin kpaanyɔkɔ watil pú, laakin a yaa tókó a wāl Isaakpan Tantakal, an bí kuteeu watilee.

¹⁹Nyunti gbantee baa nīn gíti kántí ucaa bàà ubɔ Isirayeel tiŋki kɔkɔn. Di sá yii Fiiliistii yab kaa nīn là Eebru yab ń mós ntàataajimu nì ɲkpamu.

²⁰Isirayeel yab kɔkɔ nīn cá Fiiliistii yab cee ní ki lòontí akoo ɲin inaa cáa kùee nì bi-kooŋi nì bi-cɔkɔmmu nì bi-gaamu.

²¹Bi yaa làa nīn lòon akoo ɲin inaa cáa kùee nì akoo nì ɲgaamu, àá bi yaa làa nīn tā inyanyee, bi nīn fòol bi yaa yākatì jitɔn mitee, mili pu ní.

²²An puee kujaau dalee, Saayuul nì Joonatan janjaliibi kaa nīn cáá ntàataajimu nì ɲkpamu. See Saayuul nì u-jipɔɔn baba di nīn cáá.

²³Fiiliistii yab janjakitil nīn cūti yúl Miikimaasi saŋɲu pu ntaŋkpafanɲakamin.

1 Samuel 14

Joonatan jáŋ ki pɔɔkīn Fiiliistii yab kitil diba

¹Dalbee, Saayuul jipɔɔn Joonatan bí un ɲúb u-janjawantee yii: «Dāaŋ tí cù Fiiliistii yab janjakitil din bí lapu jandi púee cee.» Ama Joonatan kaa nīn tükū u-baa bàà tiba.

²Saayuul nīn ká Giibeeya kpaanyɔkɔ busubu bubɔ taapu Miigirɔn tiŋkin, bijanjaliibi kii alaataa aluu nīn bí u-cee.

³Usaraaŋal ubɔ nīn bí u-cee ki ɲúb eefoodi. Ún di sá Akituub jipɔɔn Abiia, Ikaboodi nabiki. Ikaboodi sá Fineeyaasi jipɔɔn ní ki sá Eelii un nīn sá ti-Dindaan

saraanɔkpiliu Siiloo tiŋkinee naantiiu. Samaa kansikinee báà ubo kaa nɛn nyí yii Joonatan búntì.

⁴Kí wàatì Joonatan n̄ bà Fiiliistii yab janjakitil ceeyee, u nɛn jíti atanɔkpee ali n̄n nyommu cómee kansikin. Bi nɛn yíi diba Booseesi ní ki yíi din kínee Seenee.

⁵Ditanɔkpapeekaalee nɛn bí ŋgan pú ki túl Miikimaasi, ní din kínee bí ŋgiil pú ki túl Giibeeya.

⁶Ní Joonatan bí u-tɔntɔnliu yii: «Dāān tí cù Fiiliistii yab bin kaa gífi akpancanee janjakitil nee cee. An yaa yíi ti-Dindaan làá yúl ti-boon, di sá yii ti yaa wíikáaa, ti yaa kaa wíikáaa, tiba kaa lìkintí ti-Dindaan nsan ú tī-ti dijajil.»

⁷Ní u-tɔntɔnliu kíf-u yii: «Tin yaa pée fáatiñ-see, ŋá mín. Tí n̄n cá, m pá a-boon.»

⁸Ní Joonatan bí yii: «Tí n̄n cá binib gbanti cee kí cáá ti-ba kí dàkà-bi.

⁹Bi yaa bí-ti yii: <Yúlmaan niin, timbi làá dāān ni-ceeyee>, ti làá yúl dibɔɔbaantiil, taa làá jōm bi-cee.

¹⁰Ama bi yaa bí-ti yii: <Jōmīmmaan ti-ceeyee>, ti làá jōm, di sá yii án di làá dàkà yii ti-Dindaan dū-bi ki ŋá ti-ŋaan.»

¹¹Bi-liitil n̄n cá ki dū bi-ba ki dàkā Fiiliistii yab. Ní bín bí yii: «Kpèèmaan, Eebru yab bin n̄n sán ki bál ibòónee di nyēennée.»

¹²Binibee bí Joonatan n̄ u-tɔntɔnliu yii: «Jōmīmmaan ti-cee, ti làá dàkà-ni tiba.» Ní Joonatan bí u-tɔntɔnliu yii: «Á páanní m-boon, ti-Dindaan dū-bi ki ŋá Isirayeel yab ŋaan.»

¹³Ní Joonatan n̄n dàb̄ ki nyiitī u-ŋalii pu ki bàlīm ki cá u-tɔntɔnliu pá u-boon. Joonatan n̄n fátí Fiiliistii yab ki biil̄ ní u-tɔntɔnliu pá u-boon ki púntí-bi.

¹⁴Nwiin gbantee, Joonatan n̄ u-tɔntɔnliu n̄n kūū binib kii mmuŋku ní. Mpaan ŋun pu bi n̄n bí bi kūū-bee kaa n̄n wāā. Dijajil dipeepeekaal dee.

¹⁵Niinee dinyoondi kó Fiiliistii yab janjaliibi bin n̄n gbínti dijanjanaapaal puee n̄ bin n̄n bí tisatinee n̄ samaa kɔkɔ. Bijanjaliibi bin yūlifí sintilee n̄ bin bi bífi bí n̄n ŋáfē mun n̄n kó dinyoondin. Kí kūtēe kitin̄ n̄n cīŋkì. Unimbɔti u-ba di n̄n kón-bi dinyoondi gbantin.

¹⁶Giibeeya, Beenjameen tiŋkinee, Saayuul janjaliibi bin n̄n yú sintilee n̄n bí ki kpèè. Bi n̄n ká Fiiliistii yab n̄n sán ki púntí an kɔkɔ puee.

¹⁷Ní Saayuul bí bin bí u-ceeyee yii: «Yíimmaan ayin tí kpèè ŋma di nyán ti-kansikin ki cūti bi-cee?» Bi yíínee ní ki ká yii Joonatan n̄ u-tɔntɔnliu kpá.

¹⁸Saayuul bí usaraanɔl Ayiiya yii: «Cáān Unimbɔti dakaau doo.» Di sá yaadal wiinɔuee, Unimbɔti dakaau n̄n bí Isirayeel yab janjanaapaalin bi-cee.

¹⁹Nyunti nun Saayuul bí sòòn nì usaraañalee ní kuwoou mòtì bí pókí Fiiliistii yab janjanaapaal pu. Ní Saayuul bí usaraañal yii: «Gbèèñ dibalifil!»

²⁰Ní Saayuul kpáfi u-janjakitil ní bi nín cá dikombool pu. Bi bàñee ki ká Fiiliistii yab bí ki kù tób. An nìn sá fikifikilkpaan di kó-bi.

²¹Eebru yab bin nìn bí Fiiliistii yab cee ki tūn-bi atuunee nìn céeñ-bi kujaau. Bín nìn fātì gítì Isirayeel yab nì Saayuul nì Joonatan jandi pú.

²²Isirayeel yab bin nìn sán ki bál Eefiraayim joonji puee gbíl yii Fiiliistii yab sán. Niinee ní bi mun kùl ki bīn bi-boon ki jáà nì bi.

²³Ti-Dindaan nìn tī Isirayeel yab dijajil nwiin gbanti.

Isirayeel janjaliibi fī Joonatan

Bi nìn ján ki tin jítì áli Beeti-Afeen tin ki pu.

²⁴Yaadal wiinquee, samaa nìn jín falaa, kun puee Saayuul nìn pūtì tó báà nma pu ki lī yii: «Un ní nwiin yaa kaa láá jéetì man tōn m-nannanliibi ipontoon ní udaan jín tijinee, mbusu n lītí udaan pu.» Samaa poonee, báà ubo kaa nìn jín tijin.

²⁵Bi-koko nìn kó kubambañun. Tisiil nìn còl kitiñ.

²⁶Bi nín kó kubambañunee, bi nìn ká tisiil dō ki pùub kitiñ, ama bi-kansikin báà ubo kaa nìn sē ki dáká, kun puee bi nìn fànkí mbusu.

²⁷Ama Joonatan kaa nìn gbíl u-baa nín yāntì samaa pūtèe. U nìn tāntì nkpando nun u nūbee ki sē tisiil ki dáká ní u-nimbiliñ nāatì.

²⁸Ní bijanjaliibi kansikin ubo bí-u yii: «A-baa bàà pūtì ki tó samaa pu yii: <Un yaa jín tijin díñee, mbusu n lītí udaan pu.» An pu ní báà nma gī.

²⁹Joonatan bí yii: «M-baa cáan nnaabu ki tó kitiñ pu. Kpèè m nín sē tisiil ki nmó ki ká mpon puee!

³⁰Samaa koko yaa bàà lē tin ti ján ki fō ti-nannanliibi ceeyee ki jíñee, ti nín bàà láá já kí pōkin Fiiliistii yab puee bàà láá nín sá nkpaamin ní.»

³¹Nwiin gbantee, Isirayeel yab nìn kū Fiiliistii yab kí yōn Miikimaasi kí cáá sā Ayalon. Bi nìn gī pú.

³²Niinee samaa páatì jéetì tiwan tin bi ján ki fōyee pu. Bi nìn cúu ipii nì inaa nì anabil ki lāntì ní ki kāl laakin fatiku dōee ki nmó.

³³Ní bi tūkū Saayuul yii u-samaau yīntiñ ti-Dindaan. Bi nmó tinan laakin bi lānti tiwan kuti fatiku dōee. Ní Saayuul téen yii: «Ni yīntiñ mara! Bintiřmaan ditan kpaakpaandi kí cáan doo.»

³⁴Ní Saayuul bí yii: «Ní yīn samaa kansikin kí tūkū-bi yii: <Bàà nma n cáan u-naau àa u-piiu man cee. Doo ní ni láá kpò tiwan kuti gbanti kí nmó-ti. Mimnee

naa làá ti ɲmó-ti fatiku caɲin kí yìntì ti-Dindaan.» Kujooou gbantee, báà ɲma nìn cááń u-waɲkuluku niin ní ki kũu-kù.

³⁵Mín ní Saayuul máń ti-Dindaan nsaraafan. Nún di sá mpeekaa ɲun u máń ti-Dindanee.

³⁶Ní Saayuul bí yii: «Tí sɪnti kunyeeu nee kí jà Fiiliistii yab boon kí fūkuɭ-bi kí kpò bi-kòkò áli kutaa nì ku-wuntil.» Ní u-yab kí-u yii: «A yaa péé ká min ɲāñee, ɲá mín.» Ní usaraaɲal bí yii: «Tí bàlifi ti-Dindaan kí wàatī.»

³⁷Ní Saayuul bàlifi ti-Dindaan yii: «M sɪnti kí jà Fiiliistii yab boonaaa? A làá dū-bi kí ɲá Isirayeel yab ɲaanaaa?» Ama ɲwiin gbantee Unimbɔti kaa péé kí tiba.

³⁸Niinee ní Saayuul yíń samaa kpilib kòkò u-cee ki bí-bi yii: «Ní nyàabmaan kí kpèè ikpiti in ní ti ɲá díñee!

³⁹M pūti ti-Dindaan un sá Isirayeel yab fiiliu ki bí dimaɲfalinee yii báà an yaa sá gba m-jipɔɔn Joonatan di ɲá ikpiti gbanti, see bí kpò-u.» Samaa kòkò poon báà ubo kaa gāti-u.

⁴⁰Saayuul bí samaa yii: «Nimbi Isirayeel yab kòkò, ní gítímaan dijandi diba, ma mun nì m-jipɔɔn ń yū́l dijandi diba.» Ní samaa kí-u yii: «A yaa péé ká min ɲāñee, ɲá mín.»

⁴¹Saayuul mēē ti-Dindaan yii: «Isirayeel Nimbɔtiu, ba pu ní aa kí-mi dín ní? Ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu, an yaa sá man áa m-jipɔɔn Joonatan di yīntèe, án tǎā Uriim, an yaa tí sá Isirayeel nibul di yīntèe, án tǎā Tumiim.» Ní an tǎā Joonatan nì Saayuul, ní samaa nyáń tibɔtin.

⁴²Ní Saayuul bí yii: «Tōmaan kasi kí kpèè man nì m-jipɔɔn Joonatan un ní an sée, ní an tǎā Joonatan.»

⁴³Niinee ní Saayuul bí-u yii: «Tùkù-mi tin a ɲée.» Ní Joonatan bí-u yii: «M ká tisiil ní ki dū m-kpandɔɲu ki sēē ki dáká. M bónti kí kpú.»

⁴⁴Ní Saayuul téen yii: «Joonatan, a yaa kaa kpî dín, Unimbɔti ń dáal m-tafal ɲkpitim pu!»

⁴⁵Ama ní samaa bí Saayuul yii: «Joonatan yānti Isirayeel yab ká dijajikpaandi. Waa máan kí kpú. Án làá nīn sá ntimbiil bɔti ní. Ti pūti ti-Dindaan yii u-yikpilku báà kubɔ kaa làá lítí kitɲ. Di sá yii Unimbɔti di tútún-u ní u ɲún ki ɲá mín dín.» Samaa nín ɲá pu ki fī Joonatan baa kũu-uee dee.

⁴⁶Niin ní Saayuul gbēen kaa ti jīn Fiiliistii yab boon, ní Fiiliistii yab nín kùn bi-tiɲkin.

Saayuul beel bɔti

⁴⁷Saayuul nín kāl dibeel Isirayeel tiŋki puee, u nìn jáń nì u-nannanliibi bin kóò ki mǎntii tú-uee. Bín di sá Moowaab yab nì Amón yab nì Eedoom yab nì Sooba bōtiibi nì Fiiliistii yab. Laakin pú ní u yaa nìn pée fātèe, u nìn jáà ki jìh ní.

⁴⁸Nwiin ɲubɔee, u dākā tininjati ki jáń ki pókìh Amaleeki yab. U nìn jáń ki fōō Isirayeel yab ki nyánti bin nìn dōon ki fúkuú bi-tiŋkee ɲaan.

⁴⁹Saayuul jipombi di nìn sá Joonatan nì Yisfii nì Malkisuwa. U nìn cáá bisalib mun bili. Meerab di sá ukpil ní Miikaal sá uwaal.

⁵⁰Bi nìn yí u-nimpuu Akiinoowam, Ayiimaasi bisal. U-janjakpiliu di nìn sá Abineer, Saayuul baawaai Neer jipɔɔn.

⁵¹Di sá yii Saayuul baa Kiisi, nì Abineer baa Neer sá Abiyeel jipombi ní.

⁵²Saayuul maŋfal wiŋyi kɔkɔ poonee, u nìn jáń nì Fiiliistii yab nì dinimbinaamandi. An puee u yaa nìn ká ubɔ cáá dikpabil nì dibaataandee, u nìn cúti-u ú kpánti ujanjal ní.

1 Samuel 15

Unimbɔti fá Saayuul

¹Dalbee ní Samiyeel bí Saayuul yii: «Man ní ti-Dindaan nìn tú m kàań-si u-nibul Isirayeel yab pu dibeel. Kɔŋkɔnnɛe á pílifi ti-Dindaan bɔti tin m làá sòon nì si nee.

²Ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu Mpɔŋkɔdaan nín lī puee sèé yii: <Isirayeel yab nín nìn nyánní Eejipiti tiŋkin ki dōońee, Amaleeki yab nìn pīh-bi nsan. An puee m làá dáal bi-tafal.

³Kɔŋkɔnnɛe, cù kí já nì bi kí nàań tin kɔkɔ bi cááyee pílpil, á taa sō bi-saai. Á kpò bininjab nì binimpoobi, mbiyaamu nì nnaŋgbammamu, inaa nì ipii, igutaamu nì mmamu.>»

⁴Ní Saayuul kóon u-janjaliibi ki kpáfi Teelayiim ki kàań-bi. Bijanjaliibi bin nìn còom ataayee nìn nyán kutukub alaataa ali, ní Juuda yab janjaliibi nyán kutukub saalaa.

⁵Saayuul nì u-janjaliibi nìn bàń Amaleeki yab tiŋki caŋin ní ki kó mbunni ki nákań.

⁶Ní Saayuul bí Keeni yab yii: «Nyāmaan Amaleeki yab kansikin kí cù ndan. Maa là yii tin m làá ɲá-bee n kpáań-ni. Di sá yii Isirayeel yab nín nìn nyánní Eejipiti tiŋkinee, ni nìn ɲá-bi tiŋan.» Niinee ní Keeni yab nyán Amaleeki yab kansikin.

⁷Saayuul kū Amaleeki yab kí yòon Awiila kí tin cáa sāa Suur, Eejipiti tiŋkin ɲwìín nyalan̄ki pú.

⁸U nìn kū Amaleeki yab kɔkɔ. See bi-bɔtiu Agaagi ní waa nìn kū.

⁹Saayuul nì u-janjaliibi kaa nìn kũũ Agaagi nì tiwanḡkuti tin ḡāḡee, an dàkà yìi ipii nì inaa nì tiwanḡkuti tin cáá laafiyee nì apibil. U nìn dũ tin ḡāḡee ki kpáafi kaa kũũ-tì. U nìn kũũ tin kaa bí tiban kaa ḡũn kí kèetēe ní.

¹⁰Niinee ti-Dindaan sòon nì Samiyeel yii:

¹¹«An wũn-mi m nín lēē Saayuul ki kãān dibeelee. Di sá u fātì u-boon ki tĩ-mi, kaa dũ m-marab bin m tĩ-uee ki túñ ditundi.» Samiyeel nìn ḡí diḡuul ní ki dũ kunyamḡḡu ki mēē ti-Dindaan.

¹²Kutaafaau pòlpòlee, Samiyeel péé kí cùú ká Saayuul. U bàḡee ní binib tũkũ-u yii: «Saayuul cùtì Kaarmeel ki mán dikumpool. Mín boonee ní u kíí nsan ki nín sìntì Giilgaal.»

¹³Samiyeel bàḡ ki ká Saayuul ní ũn bí-u yii: «Ti-Dindaan ḡ bliḡ a-boon! M ḡá tin kḡkḡ ti-Dindaan tĩ-mi mara yii ḡ ḡēe.»

¹⁴Ní Samiyeel bí yii: «Ipii nì inaa di kaa sũn ki kpáa m-tafaliḡ naaa?»

¹⁵Ní Saayuul kíí-u yii: «An sá bijanjaliibi di cáān tiwanḡkuti gbanti Amaleeki yab cee. Samaa lēē ipii in ḡāḡee nì inaa in bí mǎlmalee ki cáān kí dũú ḡá ti-Dindaan a-Nimbḡtiu saraa. Ama ti kũũ ki céetì tin kíḡee kḡkḡ.»

¹⁶Niinee ní Samiyeel bí Saayuul yii: «An ḡmāntì. M làá tũkũ-si ti-Dindaan nín sòon nì mi kunyeeu nee puee.» Ní Saayuul bí-u yii: «Nín sòon.»

¹⁷Ní Samiyeel bí-u yii: «Nyunti ḡun a nìn dàkafi yii aa bí tibanee, ḡyunti gbanti ní a kpántì Isirayeel naakḡti kḡkḡ yidaaḡwu. Ti-Dindaan u-ba di nìn kãān-si á nín sá Isirayeel yab bḡtiu.

¹⁸Ti-Dindaan di tú-si ki bí-si yii: «Nín cá! Á kpò Amaleeki yab binikpitib gbanti. Á kpò kí céetì-bi báa ubḡ ḡ taa kíí.»

¹⁹Ba pu ní aa píliḡ ti-Dindaan nyḡḡ? Ba pu ní a yòon tin ni jáḡ ki fōōyee, ki ḡá tin kaa kíḡee ti-Dindaan nimbiin mín?»

²⁰Ní Saayuul bí-u yii: «Ti-Dindaan nín bí yii ḡ ḡá puee mín deedee ní m ḡá. M cùtì laakin u tú-mee. M kũũ ki céetì Amaleeki yab kḡkḡ, see bi-bḡtiu Agaagi baba ní m cúú ki cáān doo.

²¹Ama m-janjaliibi di lēē tin ti jáḡ ki fōōyee poon ipimḡnti nì inamḡnti in bàá sá tí kpò kí céetēe ki yóon kí dũú ḡá ti-Dindaan a-Nimbḡtiu saraa Giilgaal.»

²²Ní Samiyeel kíí-u yii: «Ti-Dindaan néēn bisaraawḡkaabi nì saraabi bin kíḡee kii unil ḡ nín tó u-nyḡḡbundaaa? Aayee kpataaa! Unil ḡ nín tó ti-Dindaaneee jíḡḡ saraabi, ní kí sìntì a-ba kí tĩ-uee jíḡḡ upiḡa kpam min bi cáa wũ ḡḡmi ki ḡáān saraayee.

²³Di sá yii a yaa yî kaa tó Unimbotee kpitii jítin dibɔɔbɔl kpitii, ní a yaa jáà nì ti-Dindaanee kpitii jítin iwaatooti kpitii. A nín dū ti-Dindaan bɔti ki fée, u mun dū-si ki fá, aa làá nîn gíti sá ubɔti.»

²⁴Ní Saayuul bí Samiyeel yii: «M ná ikpiti, m yînti ti-Dindaan marab nì a-bɔkpaanɔ. Di sá yii m fāŋkì bijanjaliibi ní ki ná bi nín là puee.

²⁵Kɔŋkɔnnée m gbāaŋ-si dū m-kpitii kí pō-mi, kí céeŋ-mi m cùú jāaŋ ti-Dindaan.»

²⁶Ama ní Samiyeel bí-u yii: «Kpataaa maa làá cù, kun puee a dū ti-Dindaan marab ki fá, ní ti-Dindaan mun dū-si ki fá, aa ti sá Isirayeel yab bɔtiu.»

²⁷Samiyeel lī mīn ki fātì kí nîn cée ní Saayuul cúú u-bɔkutil gbeengbeenyi ní an cúú tīl ki gbínti u-ŋaan.

²⁸Ní Samiyeel bí-u yii: «Mīn ní ti-Dindaan fōō Isirayeel beel a-ŋaan dīn. U dū-dì ki tī un jítin-see.

²⁹Á nîn nyí yii ti-Dindaan un sá Isirayeel yab nyootee kaa móntáaa, kaa kpántí nlandɔkɔ kii unilee.»

³⁰Ní Saayuul tí bí yii: «M ná ikpiti. Ama m gbāaŋ-si, tī-mi disíndi m-nibul kpilib nì Isirayeel yab nimbiin kí céeŋ-mi tí cù m jāaŋ ti-Dindaan a-Nimbɔtiu.»

³¹Ní Samiyeel kí ki céeŋ-u u cūti ki jāaŋ ti-Dindaan.

³²Samiyeel bí yii: «Cáaŋmaan-mi Amaleeki yab bɔtiu Agaagi.» Agaagi bāaŋ ki yúl an móɔkīn-u, ní u lī u-neen yii: «Báà an ná pu, baa ti làá kpò-mi.»

³³Ama ní Samiyeel bí-u yii: «A-tàataajiki yānti bibinaatiibi lóò mbiyaamu, an puee si mun na làá lóó u-biki binimpoobi kansikin.» Ní Samiyeel kūu-u ti-Dindaan nimbiin Giilgaal.

³⁴Mīn boonee ní Samiyeel nín fātī Raama, ní Saayuul mun nín kùn u-dumpu Giibeeya.

³⁵Samiyeel kaa ti ká Saayuul ní ki dāa kpáaa kpī. U nîn sūn Saayuul pu, di sá yii ti-Dindaan nîn yálinɔkì u nín lēe-u ú nîn sá Isirayeel yab bɔtiuee.

1 Samuel 16

Unimbɔti lēe Daafiidi ú nîn sá Isirayeel bɔtiu

¹Ti-Dindaan bí Samiyeel yii: «A làá nîn gbínti sūn Saayuul pu kí tin cáá sāa nyunti ŋulɔŋu ní? Man di dū-u ki fá ní waa ti làá nîn sá Isirayeel yab bɔtiu. Kpíŋ ŋkpam a-yiŋu poon, kí yīkì m tō-si Beetileem Jeese cee. U-jipɔmbi kansikin ní m lēe ubɔti un m lēe.»

²Samiyeel bí yii: «M làá ɲá mana ní kí ɲá mín? Saayuul yaa gbĩl, u làá kpò-mi ní.» Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Cúú dinajapɔmbil kí n̄n cá. A bèe ní kí bí yii: <M dómiń kí ɲá ti-Dindaan saraa ní.>

³A yaa làá dāá ɲá saraa gbantee, á dāá yíń Jeesee ú n̄n bí. M làá dāá dākà-si tin sá á ɲée. Á dāá bàtī ɲkpam kí sītī un man làá dāá dākà-see yil pu.»

⁴Samiyeel ɲá kii ti-Dindaan n̄n lī puee. U bàñ Beetileem tiŋkinee ní bitindaŋkpilib pɔbiliŋ mál. Ní bi yíkì túnkì-u ki bālifi-u yii: «A-dāantam nee mō deeee?»

⁵Ní u kíf-bi yii: «An mō! M dómiń kí ɲá m-Dindaan saraa ní. Ní ɲámaan ni-ba circir kí dāańmaan tí ɲá saraa.» Ní u bí Jeesee n̄n u-jipɔmbi mun yii: «Ní ɲámaan ni-ba circir kí dāań tí ɲámaan saraa gbanti.»

⁶Jeesee n̄n u-jipɔmbi bāańee ní Samiyeel ká Eeliyaab ní ki lī u-neen yii: «Báa an ɲá pu, un bí nee ní ti-Dindaan lēē.»

⁷Ama ní ti-Dindaan bí-u yii: «Taa kpèè u-gbannyaanɲu n̄n u-fɔkɔɲɲu pu, maa lēē-u. Maa kpèè kii binib n̄n kpèè puee. Di sá yii tin unil nimbil wālee ní u kpèè. Ama ti-Dindaan ùn kpèè dipɔbil poon ní.»

⁸Ní Jeesee yíń Abinadaab, ki yāntì u dómiń ki jíti Samiyeel nimbiin, ama ní u bí yii: «Ti-Dindaan kaa lēē un bí nee mun.»

⁹Jeesee yāntì Sama dómiń ki jíti, ní Samiyeel bí yii: «Ti-Dindaan kaa lēē-u.»

¹⁰Jeesee yāntì u-jipɔmbi biluli dómiń ki jíti Samiyeel nimbiin, ní u bí yii: «Ti-Dindaan kaa pée lēē báa ubɔ bi-kansikin.»

¹¹Ní Samiyeel bí Jeesee yii: «A-jipɔmbi kɔkɔ dómińaaa?» Ní u bí yii: «Aayee, bi-kɔkɔ kaa yá, an kíń ujoalkaa, ùn bíi kpàá ipii.» Ní Samiyeel bí Jeesee yii: «Tō bí yíń-u, see ú bàñ ní tí n̄n jī saraa jinti.»

¹²Jeesee tú bi yíń Daafiidi. Kinaacimpɔmbikee n̄n mán ní púlpul ní u-nimbiin ɲāñ an kaa cáá bí lì. Niinee ní ti-Dindaan bí Samiyeel yii: «Ún dee! Yíkì kí bàtī ɲkpam kí sītī u-yil pu ú kpántí ubɔti.»

¹³Samiyeel yōon ɲyin ɲun poon ɲkpam kēe ki bātī ki sītī Daafiidi yil pu u-nabiyaamu kansikin. Ki yōon ɲwiin gbantee, ti-Dindaan Fam kpákatiń Daafiidi pu, ki bí u-cee. M̄n boonee ní Samiyeel fātī n̄n gítí Raama tiŋkin.

¹⁴Ti-Dindaan Fam n̄n yíkì Saayuul cee, ní ti-Dindaan tūnní ɲfaŋkpitim miba, mi dōon ki sàantí-u.

¹⁵Saayuul tontɔnliibi bí-u yii: «Ti ká yii ti-Dindaan tūnní ɲfaŋkpitim miba mi dōon ki sàantí-si.

¹⁶Ti-baa, timbi bí ki tī-si ní. An sá á pō kinyoko ní timbi n cùú nyàab-si un ḡūn ki bōó kubeeuee. Mimmee Unimbōti yaa ti túnní ḡfaṅkpitimee a-puee, ú nīn bíi bōó kubeeu ní an ḡá a-pu fòooo.»

¹⁷Ní Saayuul bí u-tōntōnliibi yii: «An ḡān, nyàabmaan ubeebōōmōnti kí cáān-mi.»

¹⁸Ní u-tōntōnliibi kansikin ubo bí yii: «M nyí ubo, Jeesee un sá Beetileemee jipōon. U ḡūn ki bōó kubeeu tiḡan, ki cáá dibaataandi, ki sōon tibōti nī iciin ki ḡān uninja, ní ti-Dindaan bí u-cee.»

¹⁹Saayuul dū binib ki tú Jeesee cee bí tūkù-u yii: «Yāntī a-jipōon Daafiidi upikpaalee n dāān kí nīn bí m-cee.»

²⁰Jeesee dū kpōnōb nī ndaam ntúun, nī diḡōbil ki tún kimaḡ ní ki bí Daafiidi yii ú cáá tī Saayuul.

²¹Daafiidi bān Saayuul cee ní ki kpánti u-tōntōnliu. Saayuul nīn nēēn-u tikpil. Ún di nīn tūntí u-janjawanti ki pá u-boon.

²²Saayuul tú bí tūkù Jeesee yii: «M nēēn Daafiidi bōti, an puee m là yii ú kpánti m-tōntōnliu.»

²³Kí yōōn ḡyunti gbantee, Unimbōti yaa ti túnní ḡfaṅkpitim Saayuul puee, ní Daafiidi n yōōn u-beeku ki bíi bōó. Niinee ní án ḡá Saayuul pu fòooo ní ú ḡḡfi ní ḡfaṅkpitimee n nyā kí wātī-u.

1 Samuel 17

Daafiidi nī Gooliyaati bōti

¹Fiiliistii yab kpáfi bi-janjaliibi kí cù dikōndi. Bi nīn kōōn ki kpáfi Sookoo, Juuda tiḡki kiban, ní ki ḡā bi-janjanaapaal Efeesi-Damiim, Sookoo nī Aseeka kansikin.

²Ní Saayuul mun nī Isirayeel yab janjaliibi kpáfi ki ḡā bi-janjanaapaal isufi in bi yī Teereebintee tantakalin, ki bōnti dikōndi ki cí Fiiliistii yab.

³Fiiliistii yab nīn tókó dijool diba pu, ní Isirayeel yab mun tókó dijool din kínee pu ní ditantakal dō bi-kansikin.

⁴Unaaciin ubo nīn nyánní Fiiliistii yab janjanaapaalin. Bi nīn yī-u yii Gooliyaati ní u sá Gaati tiḡkin. U-fōkōḡu nīn kí nī fii kí bà meetab bita.

⁵U nīn cíkí tasa kúti fuuliiki, ki pēē digbampool din cáá apoko apoko ki nyīm kii kiiloobi imuḡku ita nyōkōmee.

⁶U nīn dū tasa kúti ki fúu u-taḡi, ki bāl tasa kúti kpaḡki.

⁷U-kpaḡki dōḡu gbīfi kii bisataluliibi dōyee, ní kikpaḡ biim nyīm ki jīti kiiloobi biluli pu. Un tú u-gbampōolee lī u-nyōkōpu.

⁸U nèn nyēē ɲkɔɲjaloŋ pu kí túl Isirayeel yab janjanaapaal kí táti yii: «Ba pu ní ní bóntiɲ dikòndi ní? Man sá ufiiliistiija, ní nimbi sá Saayuul yumbui. Lēēmaan unil ubɔ́ ú nyānní m-cee doo.

⁹U yaa ɲún kí pɔ́ɔkiɲ-mi kí kũu-mee, timbi làá kpántí ni-yumbui. Ama man di yaa pɔ́ɔkiɲ udaan ní kí kũu-uee, nimbi di làá kpántí ti-yumbui.»

¹⁰Ní unaaciinee gíti bí yii: «M nyán kí fáá pólee dín, ní nyāntiɲ unil ubɔ́ man nì u ń já.»

¹¹Saayuul nì u-naacimbi nín gbíl ufiiliistiijee sòŋ puee ní dinyoondi kó-bi bi nyūn ɲkpatim.

¹²Daafiidi baa nèn sá Eefiraata naakookun ní kí bí Beetileem, Juuda tiɲkin. Bi nèn yî-u yii Jeesee, ní u nèn cáá jipɔmbi binii. Saayuul yuntɲuee, u nèn púl ní binib nèn tó-u.

¹³U-jipɔmbi bikpilib bita nèn nóó Saayuul kí cūti kujaau. Bi nèn yî ujipɔɲkpil Eeliyaab, ní kí yî un pá u-puee Abinadaab, ní kí yî utataati Sama.

¹⁴Daafiidi ún nèn sá ujoolkaa, ní u-mambi bitee bí nèn nóó Saayuul kí cūti kujaau.

¹⁵Daafiidi nèn cáá Saayuul cee ní kí nèn fātí gíti Beetileem kí kpèe u-baa pii.

¹⁶Gooliyaati ufiiliistiija nèn pée dòŋ kí yūlif Isirayeel yab janjaliibi nimbiin, taafaau nì joou áli iwiin imuɲku ili.

¹⁷Dalbee ní Jeesee bí Daafiidi yii: «Yòŋ bilee biliɲ ɲin bi kínee nì kpɔɲɔb saalaa nee. Sān malaa kí cūnni kí tī a-mambi dijanjanaapaalin.

¹⁸Á kpān waagaasiibi saalaa nee kí tī un kpèe bijanjaliibi kutuku kitilee kpiliu. Á kpān kpèe yii a-mambi bí laafiyaa, ní kí fōŋ ti-ba bi-cee m bée yii bi lafun pō tiɲan.

¹⁹A làá ká bi nì Saayuul nì Isirayeel yab janjakitil. Bi bí Teereebinti sufii tantakalin kí bí jáà nì Fiiliistii yab.»

²⁰Ku wúnti kutaafaau pòlpolee ní Daafiidi dū u-pii ki kpān ubɔ́, ní kí yōŋ tijinee kii u-baa nín bí yii ú ɲá puee kí búnti. U bān dijanjanaapaal puee bijanjaliibi bí fátí ukaabu kí bōŋ dikɔmbool pu.

²¹Isirayeel yab nì Fiiliistii yab tí nyán kí yúl ɲkɔɲjaloŋ pu kí túl tɔb.

²²Daafiidi bānee ní kí túutí u-waɲgul kí kpān un kā kí cí awaɲgulee ní kí sán kí nín cá kujaau ki cūti jáam u-mambi.

²³Nyunti ɲun u dáá bí sòŋ nì u-mambee ní ufiiliistiija Gooliyaati, ujanjakpil un sá Gaati tiɲkinee tí nyānni u-yab kansikin kí fáá pólee. Daafiidi nèn gbíl tin kɔkɔ u sòŋee.

²⁴Isirayeel yab yaa ká unaaciinee nín bí miɲyee ní bi fàŋkí yókó yoko ki túlifí boon.

²⁵Isirayeel yab nín bí ki sòòn nì tɔb yii: «Kée ni ká unaaciin neeyaa, u là kí táká Isirayeel yabee pu ní u tí nyánní nee. Ama ubo yaa ɲún ki kũu-u, uboti làá tĩ-u tigaajati tikpil. U làá dũ u-bisal kí pō-u ticati, ní kí pō u-dicaŋkun yab diyimɔol bí taa ti pà lampoo Isirayeel tiŋkin.»

²⁶Daafiidi bālifi binib bin yú u-caɲinee yii: «Ba ní bi làá tĩ unil un yaa ɲún ki kũu ufiiliistiija nee ki nyánti Isirayeel yab icoo poon ní? Ní ɲma di baasii sá ufiiliistiija un kaa gí dikpandandi ní ki yú ki sɪ Unimboti un bí dimaŋfalinee janjaliibi mɪn ní?»

²⁷Ní bi tũkũ Daafiidi kun bi pōon kí tĩ un di yaa ɲún ki kũu unaaciin gbantee.

²⁸U-maan Eeliyaab nín gbɪl u bɪi sòòn nì bijanjaliibee, ní u fōo u-pu diɲuul, ní ki bí yii: «A nyàab ba doo? ɲma ní a dũ a-pikitiiki ki kpāan kuteeun niin? M nyí a-lambil nì a-pɔɔgbifiɲu pu! A pée là kí kpèè kujaauee pu ní a dómiń.»

²⁹Ní Daafiidi kíí-u yii: «Ba ní m ɲá? M taa bālifi tibotaaa?»

³⁰Ní u yānti u-maan ki cūti bālifi ujanjal ubo tibobaantiil, ní u mun gíin ki téen unipeekaa nín bàà lĩ puee.

³¹Ama binib gbɪl tin Daafiidi sòonee ní ki cūti dũu máafi uboti Saayuul ní ún yíin-u.

³²Daafiidi bí uboti yii: «Ubo pɔbil ń taa yĩkɪ ufiiliistiija nee pu. Man a-tɔntɔnliu làá cùú já nì u.»

³³Saayuul bí Daafiidi yii: «Saa ɲun kí já nì ufiiliistiija nee. Sii dáá sá kibiki ní, ama doooo ún naacimpɔntin ní u pée sá ujanjal.»

³⁴Ní Daafiidi bí Saayuul yii: «Man a-tɔntɔnliu yaa nín bɪi kpàá m-baa pii ní gbikinti àá digbiŋgbil yaa nín dómiń kí cúú dipibil dibee,

³⁵m nín jì di-boon ní kí fōo dipibil di-nyɔkɔn. Di yaa nín fātɪn kí cúú-mee ní m cúú di-neen ní kí gbá kí kpò-dì.

³⁶Man a-tɔntɔnliu kũu gbikinti ki kũu digbiŋgbil. Mɪn ní m làá tí kpò ufiiliistiija un kaa gí dikpandandi nee, kii ipeel gbanti kansikin uboee, kun puee u sɪ Unimboti un bí dimaŋfalinee.»

³⁷Daafiidi gíti bí yii: «Ti-Dindaan un fōo-mi gbikinti nì digbiŋgbil ɲaɲɲatin ki lĩyee làá tí fōo-mi ufiiliistiija nee ɲaan kí líí.» Niinee ní Saayuul bí Daafiidi yii: «Too nín cá ti-Dindaan ń nín bí a-cee.»

³⁸Ní Saayuul dũ ún u-ba janjawanti ki pēen-u. U nín dũ tasa kúti fuuliiki ki cíkiñ-u ní ki dũ digbampɔol ki pēen-u.

³⁹Daafiidi pēēn mìn ki dóòyee ní ki dū Saayuul tàataajiki ki gbìñ. U nìn mākān kí còòm, ama ní an kaa cá. Di sá yii waa nìn mántiñ tiwan gbanti. Niinee ní u bí Saayuul yii: «Maa ñūn kí dū tiwanee kí còòm, di sá yii an kaa mántiñ-mi.» Niinee ní Daafiidi lēē Saayuul janjawanti ki bíl.

⁴⁰Ní u yōon u-kpandɔŋu ní ki lútì atankee ñin jòñee aŋmoo mbunni ki dūu ñá u-naakpaagbeelkuun. U nìn yōon u-jaataafunku ki ñúb, ní ki nín cá ufiiliistijee cee.

⁴¹Niinee Gooliyaati bí sùtí ki mòtì pìl Daafiidi. Un nìn tú u-janjawantee nìn lī u-nyɔkɔpu.

⁴²Ufiiliistija kpēē ki sīŋkiñ Daafiidi, di sá u nìn ká yii u sá kinaacimpɔmbiki ki mán púlpul ní u-nimbiin ñāñ an kaa cáá bí lì.

⁴³Ní ufiiliistija bí Daafiidi yii: «M sá kibɔkɔ a dòon kí já nì mi ki ñúb ñkpandɔɔ?» Niinee ní u yíñ Daafiidi Fiiliistii yab wañi.

⁴⁴Ní ufiiliistijee bí Daafiidi yii: «Dāñ doo, m làá dū a-wunnanti kí tī inoon nì ipeel í jī.»

⁴⁵Daafiidi bí-u yii: «Sii ñúbiñ kitàataajiki nì kikapñ nì dicɔbil ní kí dāá jáñ man. Ama ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel yab janjaliibi Nimbɔtiu un a sīyee yindi ní m làá dūú jáñ-si.

⁴⁶Dín nee gba, ti-Dindaan làá dū-si kí ñá m-ŋaan. M làá kpò-si kí lēē a-yil. Dín gba ní m làá dū Fiiliistii yab janjaliibi nikpiliñ kí tī inoon nì ipeel í jī. Niin ní kitñ pu nib kɔkɔ làá béé yii Isirayeel yab cáá Unimbɔti.

⁴⁷Ní Isirayeel yab bin kɔkɔ kpáfi ki yú doo nee ñ béé yii an kaa sá kitàataajiki, kaa ti sá kikapñ ní ti-Dindaan cáá fiil. Di sá yii ti-Dindaan di yì dikòndi nee, ní ki dū-ni ki ñá ti-ŋaan.»

⁴⁸Nyunti ñun ufiiliistijee bí sùtí ki pìl Daafiidee ní Daafiidi sàñ malaa ki cūti yúl ki túl u-nimbiin.

⁴⁹Daafiidi dū u-ŋal ki bó u-gbeelikuun ki lēēñ ditanɔpal diba ki ñá u-jaataafunkun ki tó, ní ditanɔpal cūti cúú Gooliyaati yigbeel. Ditanɔpalee nìn kó poon poon ní u líti dicincibil.

⁵⁰Mín ní Daafiidi nìn dū kujaataafun nì ditanɔpal ki jáñ ki pɔɔkiñ ufiiliistija. U nìn yá-u ki lúkú ní ki kūu-u, kitàataajiki kaa kúti poon.

⁵¹Niinee Daafiidi sàñ ki cūti tókɔñ Gooliyaati pu, ní ki cúú u-tàataajiki ki fúuti kujitooun ki púnti-u ní ki lēē u-yil. Fiiliistii yab nín ká yii bi-janɔkpiliu kpīyee ní bi sàñ.

⁵²Ní Isirayeel yab nì Juuda yab fáá ijanjakuŋkuunti ní ki fāā ki bīn Fiiliistii yab boon áli ki tin bān Gaati nì Eekrōn timmun. Fiiliistii yab nikpiliŋ nìn dō Saarayiim dandi pu mín ní áli ki tin sāa Gaati nì Eekrōn timmun.

⁵³Isirayeel yab jīn Fiiliistii yab boon mín ki fātīnee ní ki kó bi-janjanaapaalin ki fúkúl bi-wanti.

⁵⁴Daafiidi nìn yōōn ufiiliistiija yil ki cáa cūnni Jeerusaleem ní ki dū ufiiliistiijee janjawanti ki kón ki yōōn ún u-ba biŋku poon.

Bi cáa Daafiidi ki dākā Saayuul

⁵⁵Nyunti ŋun Saayuul nìn ká Daafiidi cá kí já nì ufiiliistiijee ní u bālifi ujanjapil Abineer yii: «Abineer, ŋma jipōon di sá kinaacimpōmbiki nee ní?» Ní Abineer kíf-u yii: «Ti-baa ubōti, maa nyí.»

⁵⁶Ní ubōti bí-u yii: «Bālifi kí béé un jipōon ní u sée.»

⁵⁷Daafiidi nín kūu ufiiliistiija ki fātī bāānee, ní Abineer yōōn-u ki cūnni Saayuul nimbiin. U nìn ŋúb ufiiliistiija yil u-ŋaan.

⁵⁸Saayuul bālifi-u yii: «Unaacimpōon, ŋma jipōon di sá-si ní?» Ní Daafiidi kíf-u yii: «A-tōntōnliu Jeesee u sá Beetileemee jipōon di sá-mi.»

1 Samuel 18

Joonatan nì Daafiidi bōōtiiku

¹Daafiidi nín sōōn nì Saayuul mín ki dóòyee ní u-bōti kó Joonatan, ní u dū u-ba ki nákáñ-u ní ki néeñ-u kii u nín néeñ u-ba puee.

²Saayuul kaa nìn yānti Daafiidi fātī u-baa dumpu yaadal, ní u fōō-u u bí u-cee.

³Joonatan nìn yānti u nì Daafiidi pōōn ki pūti kí nín sá bibōōtiibi, kun puee u nìn néeñ-u kii ún u-bee ní.

⁴Joonatan nìn pēeti u-bōkutikpaandi ki dūu tī Daafiidi. U nìn tī-u u-bōkutin mun, áli ki dū u-tāataajiki nì u-tōbu nì u-gbajau ki tī-u.

⁵Nyunti kamaa Saayuul yaa nìn tú Daafiidi kujaauee, u nìn jáa ki jīn ní. An pu ní Saayuul nìn dū-u ki ŋá u-janjakpiliu. Samaa kōkō nìn néeñ u-bōti, ki kpāān Saayuul kàlŋkpilib.

Saayuul bí nyàab kí kpò Daafiidi

⁶Daafiidi nín kūu ufiiliistiija Gooliyaati ki fātī kūnnée, binimpoobi nìn nyánni Isirayeel yab timmu kōkōn ki tūŋkí ubōti Saayuul ki gā ilan ki ŋōō ki kūuntí nì dipōpindi ki bōó ŋgangamu nì cancakantib.

⁷Bi nìn gā ilan ki kíkí tōb yii: «Saayuul kūu binib kutuku, ní Daafiidi kūu binib cutimaanyi.»

⁸Saayuuul nín gbĩl mimmee ní u fōō diŋuul ŋkpitim pu, di sá nlanee kaa nín mǒɔkiñ-u. U nín bí yii: «Bi bí yii Daafiidi kũ binib cutimaanyi ní man kũ binib kutuku jaa! Mimmee tin pée kíñ ú fōōyee di sá dibeelaa!»

⁹Kí yòon yaadalee, Saayuuul nín kíñ ki nyí nì u-ba nì Daafiidi ní.

¹⁰Kutaa wúntèe Unimbɔti túnní ŋfaŋkpitim miba, mi dómiñ ki kó u-ni ní u fìtì u-diikun. Daafiidi nín bí bǒs kubeeu kii u nín pée kpààa bǒs puee. Saayuuul nín ŋúb u-kpaŋki u-ŋaan.

¹¹Dicilpuee Saayuuul dū kikpaŋ ki tó Daafiidi ki lī yii: «M làá pée yā Daafiidi kí nákañ digundi ní.» U ŋá mín mba mbee mili, ní Daafiidi lóotì.

¹²Saayuuul nín fāŋkì Daafiidi, kun puee u nín bée yii ti-Dindaan bí Daafiidi cee ní ki dū ún ki fá.

¹³An pu ní Saayuuul kākati-u u-cee ní ki lē-u ú nīn sá bijanjaliibi kutuku kpiliu. Kí yòon ŋyunti gbantee, bi yaa ti cá kujaauee, Daafiidi di nín lī u-janjakitil nyɔkɔpu.

¹⁴Tin kɔkɔ Daafiidi yaa nín ŋáaŋee, an nín búti-u ní, kun puee ti-Dindaan nín bí u-cee.

¹⁵Saayuuul nín ká an búti-u miŋyee ní u fāŋkì-u.

¹⁶Ama nì mín kɔkɔee Isirayeel yab nì Juuda yab nín nēeñ Daafiidi, kun puee ún di nín lītì bi-nyɔkɔpu ní bi jáà ki jīn.

Daafiidi kpánti uboti coo

¹⁷Saayuuul bí Daafiidi yii: «M-biseekpiliu Meerab sò. M làá dū-u kí tī-si á cáá. Ama a máaŋ kí dàkà difaŋgiil m-tundi poon ní kí já ti-Dindaan jaaku.» Di sá u nín lī u-neen yii: «Maa làá kpò Daafiidi m-ba, m làá yàntì Fiiliistii yab ní n kpò-u.»

¹⁸Ní Daafiidi kí Saayuuul yii: «Man di sá ŋma, ní tilati poon ní m-baa dicaŋku nì u-maaliŋu bí Isirayeel yab kansikin, ní man un bí nee n nīn sá uboti coo?»

¹⁹Ama an ŋmānti uboti Saayuuul n dū u-bisal Meerab kí tī Daafiidi ticatee ní u dū-u ki tī Adriyeel umeeyoolaaja.

²⁰Ama Saayuuul bisal Miikaal nín là Daafiidi. Saayuuul nín gbĩl mimmee ní an mǒɔkiñ-u.

²¹Ní Saayuuul lī u-neen yii: «M làá dū-u kí tī Daafiidi n cáá án nín làá ŋá pu ú nīn sá-u kutaliŋu Fiiliistii yab n ŋmā kí kpò-uee.» Niinee ní Saayuuul bí Daafiidi nliliitiim yii: «Dīn nee, a làá kpánti m-coo.»

²²Saayuuul tī u-kàliŋkpilib mara nee bí sòon nì Daafiidi dibalin yii: «Uboti nēeñ a-boti ní timbi u-kàliŋkpilib mun nēeñ-si. An puee kí kí kpánti uboti coo.»

²³Ní Saayuul kàlɛŋkpilibee cáá an bɔtee ki lɛ Daafiidi cee, ní ún bí-bi yii: «Ni dàkafi yii á nɛn sá ubɔti cooyee, an sá gbangbam níi? Man sá usoodaan ní kaa bí tiban.»

²⁴Ubɔti kàlɛŋkpilib gínní Daafiidi nín kíf puee ki tükü ubɔti.

²⁵Ní Saayuul bí yii: «Ni nín làá sòon nì Daafiidi puee sèé: <Ubɔti kaa là á ɲá kucootiiu. Kun u bàlɛfɛ-see di sá á cáan-u Fiiliistii yab kuncooti dilaataal ú tò u-nannanliibi ipɔntoon.» Saayuul nèn dàkafi yii u yaa ɲá mimmee, Daafiidi làá kó Fiiliistii yab ɲaan bí kpò-u.

²⁶Saayuul kàlɛŋkpilib cáan tibɔti tin u lée ki tükü Daafiidi. Daafiidi ká yii án nín sá ú ɲá pu kí kpántí ubɔti cooyee ɲāñ. Kí wàatɛ ɲyunti ɲun ubɔti yóonèe á bàñee,

²⁷ní Daafiidi nì u-naacimbi búntì kujaau ki kũ Fiiliistii yab bininjab alaataa ali. Daafiidi nèn léeñ bi-kuncooti ki cáan bi kàan ubɔti nimbiin ú kpántí ubɔti coo. Mìn ní ubɔti Saayuul dũ u-bisal Miikaal ki tĩ Daafiidi cáá.

²⁸Saayuul ká ki bée yii ti-Dindaan bí Daafiidi cee ní u-bisal Miikaal néeñ-u.

²⁹Niinee Saayuul mɔtɛ fāŋkɛ Daafiidi, ní ki kín ki ná-u an kaa cáá digbèendi.

³⁰Fiiliistii yab bɔtiibi nèn dòon ki jáà nì Isirayeel yab. Kujaau kamaa poonee, Daafiidi nèn jáà ki pɔɔkɛn binannanliibi ki jítiñ Saayuul janjaliibi bin kíñee. An nèn yānti u nyán diyindi tikpil.

1 Samuel 19

Joonatan bí mótí Daafiidi pu

¹Saayuul nèn tükü u-jipɔɔn Joonatan nì u-kàlɛŋkpilib kɔkɔ yii u là bí kpò Daafiidi. Ama Saayuul jipɔɔn Joonatan nì Daafiidi nèn kó tɔbin tiɲan.

²Ní Joonatan tükü Daafiidi yii: «M-baa Saayuul nyàab kí kpò-si. An puee fool kutaafaauuee, á fu nín nyín a-ba. Á fu bál kí taa nyā.

³M làá fu céeñ m-baa tí cù kusaau laakin a làá cùú bálee. M làá fu sòon nì m-baa a-pu. U yaa fu sòon puee, m làá tükü-si.»

⁴Joonatan sòon Daafiidi ɲanti pu u-baa Saayuul cee. U bí-u yii: «Ti-baa ubɔti, á taa ɲá a-tɔntɔnliu Daafiidi ikpiti, kun puee waa pée ɲá-si ikpiti iba. Ama atummɔnti ɲin u túnnée cáan-si ipaati ní.

⁵U nèn dũ u-manfal ki sú ní ki kũ ufiiliistiija. Nwiin gbantee, ti-Dindaan nèn tĩ Isirayeel yab kɔkɔ dijajikpaandi. Sii a-ba nèn ká ki fāal. Kin ba pu ní a làá ɲá ikpiti kí kpò Daafiidi un kaa ɲá tibee fám.»

⁶Niinee Saayuul gbɛl ki tĩn Joonatan ní ki pūtɛ yii: «M pūtɛ ti-Dindaan yii baa làá kpò Daafiidi.»

⁷Niinee Joonatan yíín Daafiidi ní ki tükū-u tin jítèe kòkò. U nín cáán Daafiidi Saayuul cee, ní Daafiidi fātì kíl ki bí tūn u-tundi kii u nín nín pée bí ki tūn pu dooooyee.

Miikaal fī Daafiidi

⁸Fiiliistii yab nì Isirayeel yab jaaku fātì tí kíl. Daafiidi cūti ki ján ki pòkìh-bi sòkò sòkò, ní bi sàh-u.

⁹Dalbee, ti-Dindaan tí túnní ɲfaŋkpitim miba mi dómiń ki kó Saayuul. U nín ká u-dumpu ki ɲúb kikpaɲ. Daafiidi nín ká u-cee ki bòó kubeeu.

¹⁰Saayuul tó u-kpaɲki kí bàà yā Daafiidi kí nákań digundi. Ama Daafiidi nín lóotì ní kikpaɲ cūti yá digundi ki báań. Kunyeeuee ní Daafiidi sàh ki ɲmátì.

¹¹Saayuul dū binib ki tú Daafiidi dumpu bí cōɲkì-u kutaa yaa wúntì kutaafaauee bí kpò-u. U-nimpuu gbĩ ní ki tükū-u yii: «A yaa kaa sàh kunyeeu nee, fool bi làá fu kpò-si!»

¹²Ní u-nimpuu yōh-u ki dī təkɔla pu ki nāatì boon ní u sàh ki ɲmátì.

¹³Miikaal yōh diwaal ki bíl Daafiidi dooɲu pu, ní ki dū ɲɔɔɔɔɔɔɔɔ ki bíl diyil pú, ní ki dū dibɔkutikpaandi ki bīh di-pu múlmul.

¹⁴Bininjab bin Saayuul túnní bí dāá cúú Daafiidee bāańee ní u-nimpuu bí-bi yii: «U būh.»

¹⁵Ní Saayuul fātì gíh-bi ki tú bí cūú ká Daafiidi. U bí-bi yii: «Yòońńímaan-u kí kpáań u-dooɲu m kpò-u!»

¹⁶Binibee fātì bàh Daafiidi dumpu ki kpēēyee diwaal di pá ndoo pu, ɲɔɔɔɔɔɔɔɔ dō diyil púee.

¹⁷Ní Saayuul bí Miikaal yii: «Ba pu ní a kíil-mi ki yāntì m-nannanliu sàh ki ɲmátì.» Ní Miikaal kí-u yii: «Úh di bí-mi yii: <A yaa kaa yāntì m sàh ki ɲmátì, m làá kpò-si.>»

Saayuul nì Daafiidi bí Raama

¹⁸Daafiidi sàh mimmee ní ki búntì Samiyeel cee Raama, ki máafi-u Saayuul nín ɲá-u tiɲyee kòkò. Ní u nì Samiyeel cūti kòò Nayooti.

¹⁹Bi cūti tükū Saayuul yii: «Kpèè Daafiidi cūti bí Nayooti tiɲkin, Raama caɲin.»

²⁰Ní Saayuul tú binib bí cūú cúuń-u. Bi bànee ki ká Unimbɔti bɔnaatiliibi dikiti, bi-kpiliu Samiyeel lī bi-nyɔkɔpu bi fīti ki bí ki nāatī Unimbɔti bɔti. Ní Unimbɔti Fam kó binib bin Saayuul túnnée ni ní bi mun fīti.

²¹Bi dómiń ki tükū Saayuul ní u dū biba mun ki tú, bi mun bànee ki fīti. Ní u dū bitataatiibi ki tú, bi mun tí bànee ní ki fīti.

²²Niinee ní Saayuul yíkìi nín cá u-ba Raama. U bàñ Seeku nyimbobikpaandee ní ki bālifi yii: «Samiyeel nì Daafiidi bí la pú ní?» Ní bi bí-u yii: «Bi bí Nayooti, Raama cañin.»

²³U cá ki bàñ nsannee ní Unimboti Fam kó u mun ní u fiti ní u nìkì u-saṅṅu ki tin bàñ Nayooti, Raama cañin.

²⁴Niin ní u mun pēetì u-bokutiṅ ní ki fiti Samiyeel nimbiin. U nìn líti ki dō dicancaṅgbeel ḡwiin gbanti nì kunyeeu kòkò. An pu ní bi lì yii: «Saayuul mun kpántì Unimboti bōnaatiliu níi?»

1 Samuel 20

Joonatan yú Daafiidi boon

¹Daafiidi yíkìi Nayooti Raama cañin ki sàñ ki cūti ká Joonatan ki bí-u yii: «M baasii ḡá a-baa ba ní? Ba kpitii ní m ḡá-u àá tilati poon ní m yīntiñ-u ní u nyààb kí kpò-mi ní?»

²Ní Joonatan kíí-u yii: «Mbusu ṅ cù ndan, aa làá kpú. M-baa kaa ḡáań tiba kaa tükü-mi. Ba pu ní u bál-mi tiboti nee? An kaa ḡuñ kí ḡá mìn.»

³Ama ní Daafiidi pée có yii: «M pūti yii an sá mìn ní. A-baa nyí man nì sii nín bóótée. An pu ní u máań ki tin lī u-neen yii: <Joonatan ṅ taa bée tiboti nee án nín làá ḡá pu án taa páb-uee.> Ama nì ti-Dindaan un bí nee, nì sii un mun bí nee, m làá tükü-si yii maa ti dátì nì ḡkúm.»

⁴Niinee ní Joonatan bí Daafiidi yii: «Tin a yaa pée lèe, m làá ḡá mìn kí tī-si.»

⁵Daafiidi bí Joonatan yii: «Fool di fu sá uṅmapɔɔn. An bàà sá yii m kàl kí kól uboti ní tí jī tijin. Ama a yaa kíí, m làá cùú bál kusaaun áli kujoou.

⁶A-baa yaa fu dáań ki ká yii m kpá ní u bí bálifi m-puee, á tükü-u yii: <Daafiidi mēē-mi nsan kí sàñ kí cù Beetileem u-dumpu, u nì u-dicaṅkun yab ṅ ḡá dibindi kamaa saraau.>

⁷A-baa yaa fu kíí yii: <Too an ḡāñ.> Mimmee man a-tɔntɔnliu pɔbil làá nīn sòm, ama u yaa fu fōō diṅuulee, á bée yii u baasii là kí kpò-mi ní.

⁸Mìn puee á dàkà-mi dineembaamɔndi, kun puee a pūti ki pōon ti-Dindaan nimbiin yii man nì si làá nīn sá bibɔtiibi. Báà kun ní m yaa pée ḡá ki yīntèe, kpò-mi a-ba. Taa cáá-mi kí tī a-baa.»

⁹Niinee Joonatan fáá mbiil yii: «M kpá kí ḡá mìn jaanjan! M yaa bée yii m-baa baasii nyààb kí kpò-see, m pūti yii m làá tükü-si.»

¹⁰Daafiidi bí Joonatan yii: «A-baa yaa kpāti a-pu mponee, ḡma di làá dāá tükü-mi?»

¹¹Joonatan bí Daafiidi yii: «Dāań tí nyā kí cù kusaaun!» Ní bi-liitil nyán ki búnti.

¹²Joonatan bí yìi: «M pūtì ti-Dindaan Isirayeel yab Nimbōti u yìi fool àá daapudal nanjōnampuee, m bālifi m-baa ki bée nlandōkō ŋun u cáá a-puee dee. U yaa cáá a-pu nlandōkōmōntee, maa làá tōñ ubō n tūkū-si.

¹³Ama m-baa yaa bí nyàab kí kpò-si ní m ŋmí kaa tūkū-see, ti-Dindaan n dāal m-tafal ŋkpitim pu. M làá yàntí á búntí nì ŋgbansōŋfi. Unimbōti n nīn bí a-cee kii u nīn nīn bí m-baa cee puee.

¹⁴M yaa làá nīn bí dimaŋfalin kí nīn cée, á dāá dākà-mi ti-Dindaan laŋŋaŋfitiiku. Bāa m yaa kpīl,

¹⁵á dāá dākà m-dicaŋkun yab kulaŋŋaŋfitiu, ki kpāaŋ ŋyunti ŋun ní ti-Dindaan làá dāá kúntí a-nannanliibi kōkō ubō ubō kitiŋ puee.»

¹⁶Niinee ní Joonatan pūtì ki pōoŋ Daafiidi nì u-dicaŋkun yab ki lī yìi: «Ti-Dindaan n dāá tō Daafiidi nannanliibi ipōntoon.»

¹⁷Joonatan bí Daafiidi yìi ú pūtì kí pōoŋ kubōtīu kun bi cáá tōb puee pu. Di sá yìi Joonatan nīn nēēŋ Daafiidi kii u nīn nēēŋ u-ba puee ní.

¹⁸Ní Joonatan fātì bí yìi: «Fool di fu sá uŋmapōōn jīŋaaliu. Bi làá fu bée yìi a kpá, kun puee a-jal làá fu nīn yú fám.

¹⁹Daapudalee, á dāá cù laakin tibōti nee nīn kíŋ a nīn cūtì ki bálee. Á yūŋ Eeseel taŋkpal caŋin.

²⁰Man làá dāaŋ kí bíití mpaan ŋubō pu kí tō ipiin ita.

²¹Mín boonee, m làá tō m-naacimpōmbiki ú cùú nyàabīn-i. M yaa bí-u yìi: <Ipiin bí a-nyōkōpu fiii, cùú cóotiŋ-iee!>, an dākà yìi an sá á gitiŋ mmōŋki ní tiba kaa làá ŋá-si. Nì ti-Dindaan puee, á taa fāŋkì.

²²Ama m yaa téēŋ ki tūkū m-naacimpōmbikee yìi: <Ipiin bí ndan a-nyōkōpuee!>, mimmee á nīn cá, di sá yìi ti-Dindaan di là á búntí.

²³Ama an yaa kíŋ man nì si nīn pūtì ki pōoŋ tiŋyee, ti-Dindaan di làá tūtūh-ti tí nīn yú deedeē kí nīn cá jaanjaan.»

²⁴Niinee Daafiidi cūtì bāl kusaan. Uŋmapōōn jīŋaaliu dalee, ní ubōti kāl bí jī tijin.

²⁵U nīn kāl u-jal dīn pu u pée kpàaa kàalee. Di nīn yú ki nákaŋ digundi. Joonatan nīn kā ki túl-u, ní Abineer kā ki kól-u. Ama Daafiidi jal nīn yú fám.

²⁶Yaadalee Saayuul kaa nīn lī tiba, di sá u nīn lī u-neen yìi: «An yaa yīl, waa nyí ní ki kó tijōkōndi tiban. Bāa an ŋá pu, u kó tijōkōndin ní.»

²⁷Ama uŋmapōōn jīŋaaliu ŋwinliliti dalee, Daafiidi jal tí dō fám waa bí. Ní Saayuul bālifi u-jipōōn Joonatan yìi: «Ba pu ní Jeesee jipōōn kaa dōmīn fool nì dīn ki jīn tijin ní?»

- ²⁸Ní Joonatan kíf-u yii: «Daafiidi mēē-mi nsan yii u làá cù Beetileem.
- ²⁹U bí-mi yii: <M gbāaṁ-si, pō-mi nsan m̄ cù m-dumpu, di sá yii ti cáá kudicaṁ saraa ubo ki làá ḡá ti-tiṁkin, ní m-maan bí yii an pée sá m̄ dāaṁ ní. An puee, pō-mi diyimɔɔl m̄ cùú ká m-mambi.> An pu ní waa dómiṁ ki kāl uboti cee bí jī tijin.»
- ³⁰Niinee ní Saayuul fōō u-jipɔɔn Joonatan pu diṁuul ní ki téen yii: «Kibɔpimpin kin bí nee! M nyí a nín yú Jeesee jipɔɔn boonee. Si nì a-na cooi dee.
- ³¹Nyunti ḡun Jeesee jipɔɔn bí dimaṁfalinee, a pée kpá kí kpántí uboti ní a-beel kpá kí kāl kí báaṁ. Kɔṁkɔṁnee, yàntí bí cùú cúuṁ-u kí cáaṁ-mi doo, di sá yii u máaṁ bí kpò-u ní.»
- ³²Ní Joonatan kíf u-baa yii: «Ba pu ní u máaṁ kí kpú ní? Ba ní u baasii ḡá ní?»
- ³³Ní Saayuul dúkutì kikpaṁ kí bàà fáá-u. Niinee Joonatan bée yii u-baa baasii lēē kí pée kpò Daafiidi ní.
- ³⁴Joonatan yíkì tijin pu nì diṁuul ki yí kaa ti jín tiba jijaal gbanti winlilitiṁ dal, kun puee u-baa nín nìn sī Daafiidi miṁyee nìn kón-u kunimbaau.
- ³⁵Kutaa wúntèe ní Joonatan nín cá kusaaun laakin u nì Daafiidi nìn sòon ki yóon yii bi làá ká tɔbee. Kinaacimpɔmbiki kiba nìn céeṁ-u.
- ³⁶Joonatan bí kinaacimpɔmbikee yii: «Á sàṁ kí cùú cóotiṁ-mi ipiin in m làá tō nee.» Ní kinaacimpɔmbikee sàṁ ki búntì, ní Joonatan tó mpiin an cāatì ki-pu.
- ³⁷Kinaacimpɔmbikee nín bàṁ laakin mpiinee cóee ní Joonatan téen yii: «Mpiinee kaa có ndan a-nyɔkɔpuɔɔ?»
- ³⁸Nín cá malaa, taa yū! Ní kinaacimpɔmbikee cūti cóotiṁ mpiin ki nín ḡitiṁ u-kpiliu cee.
- ³⁹Kinaacimpɔmbikee kaa nìn nyí tin nìn bí jītée. See Joonatan nì Daafiidi baba di nìn nyí.
- ⁴⁰Joonatan nìn dū u-tɔbu nì ipiin ki tī kinaacimpɔmbikee, ní ki bí-kì yii: «Cáá kpinnì.»
- ⁴¹Kinaacimpɔmbikee nín kùṁee ní Daafiidi nyánní ditaṁkpakpukul boon laakin u nìn bálee. U nìn gbāaṁ Joonatan nimbiin u-yigbeel tū kitiṁ ḡfunyom mita. Boonee ní bi kpāl tɔb ní bi-liitil súṁ tikpil ki yúntì.
- ⁴²Ní Joonatan bí Daafiidi yii: «Nín cá nì ḡgbansɔṁfi. Di sá yii ti-liitil pūtì ki pōon tɔb ti-Dindaan yindi pu. Ti-Dindaan n̄ n̄n sá man nì sii nì ti-maaliṁun yab seeradaaṁwu kí n̄n cá jaanjaan.>»

1 Samuel 21

- ¹Mín boonee ní Daafiidi kíṁ nsan ki nín cá, ní Joonatan mun nín ḡitiṁ mmɔṁki.

Daafiidi bí Noob tiṁki usaraanḡpil Ayiimeeleeki cee

²Daafiidi búntì Noob tin̄kin usaraaṅakpil Ayiimeeleeki cee. Ní ún sán̄nì u-wunti jìkì ki dómín ki t́n̄kì-u, ki bālìfì-u yìi: «Ba ṅá ní a ńoón a-baba ubo kaa céènnì-sì?»

³Ní Daafiidi kíí usaraaṅakpil yìi: «Ubòti tú-mi ní ki t̄i-mi mara ki l̄i yìi: <Ubo n̄ taa béé tibòti tin pu m tú-see.> An puee m dàkā m-naacimbi laakin bi làá kintí-mee.

⁴Too, ba jinti di bí a-cee á t̄i-mi? T̄i-mi kpɔ̀nɔ̀b biṅmoo àá tin a yaa péé kée.»

⁵Ní usaraaṅakpil kíí-u yìi: «Maa cáá kpɔ̀nɔ̀fantanti, see kpɔ̀nɔ̀b bin bi cáán ki ṅá saraayee. M ṅūn kí dū-bi kí t̄i-si a-naacimbi yaa kaa gbēē binimpoobi.»

⁶Ní Daafiidi kíí-u yìi: «Taa gbēē binimpoobi, kii ti nín yaa cá kujaau, taa cáá nsan kí gbēē binimpoobi puee ní. Kí kūtè, m-naacimbi janjawanti bí circir. Baa ti yaa kaa bíi jáà kujaau nee n̄ Unimbòti yindi puɔ̀ɔ̀, tìjanjawan nín péé gítì dáá bí circiree, ku mun kpántì circir dee.»

⁷Niinee usaraaṅakpil dū kpɔ̀nɔ̀b bin bi cáán ki ṅá saraayee ki t̄i-u, kun puee kpɔ̀nɔ̀b biba mun kaa n̄n gítì bí. An n̄n sá kpɔ̀nɔ̀b bin bi n̄n páatì ti-Dindaan nimbiin kí fàtìí dū bipɔ̀mbi bin bi dáá púlee kí páánee ní.

⁸Yaadal wiṅṅuee, Saayuul tontɔ̀nliu ubo n̄n bí usaraaṅakpil Ayiimeeleeki cee kí ṅá saraa. Bi n̄n ȳl̄-u yìi Dooweegi, u sá ueedoomja ní ki n̄n sá Saayuul naakpaakpiliu.

⁹Daafiidi gítì bālìfì usaraaṅakpil yìi: «Aa cáá kikpaṅ àá kitàataajiki kiba a-cee doo kí t̄i-maaa? Ubòti bòti tin pu u tú-mee nín páb puee, maa ti ká mpaan kí yòon̄ m-tàataajiki àá tìjanjawan.»

¹⁰Ní usaraaṅakpil bí-u yìi: «Gooliyaati ufiiliistijja un a n̄n k̄ū Teereebinti tantakalinee jiki di bí. Ti dū dibɔ̀kutil ki fiñ-kì ki dū d̄ntì Eefoodi boon. Tìjanjawan tin baba péé bée dee. A yaa là kí yòon̄aaa, a ṅūn kí yòon̄.» Ní Daafiidi bí yìi: «M là, dūú t̄i-mi, kitàataajiki gbanti kaa cáá juti.»

Daafiidi bí Fiiliistii yab bin bí Gaatee cee

¹¹Yaadal wiṅṅu ní Daafiidi yíkì niin ki sán̄ kaa ti p̄l̄n̄ Saayuul. U n̄n dūu bàñ Gaati yab b̄tiu Akiisi cee.

¹²Ní ubòti Akiisi kàl̄ṅkpilib bí-u yìi: «An kaa sá Daafiidi, Isirayeel tin̄ki b̄tiuaaa? Un bi gá ilan ki ṅōō yìi: Saayuul k̄ū binib kutuku ní Daafiidi k̄ū binib cutimaanyeeee!»

¹³Daafiidi gb̄l̄ mimmee ní ki fāṅkì Gaati yab b̄tiu Akiisi tikpil.

¹⁴Ní Daafiidi gíñ u-ba kii uwaatee, ki sòon̄ fám fam, ní ki yú ki l̄ut̄i mpunyɔ̀mu pu, ki yànt̄i timɔ̀tan kòtifi u-nyimpul pu.

¹⁵Akiisi bí u-kàl̄ṅkpilib yìi: «Ni ká yìi unil nee sá uwaati ní. Kin ba pu ní ni cáán-u m-cee?

¹⁶Maa cáá biwaatiibi doooo? Kin ba pu ní ni cááñ-mi unee ú nīn bí ki ɲááñ u-waaitundi m-nimbiin? U-taal kpá kí tǎā m-dumpu!»

1 Samuel 22

Daafiidi kpánti dinikil diba kpiliu

¹Niinee ní Daafiidi yíkì Gaati tɛŋkin ki cūti bál Adulaam taŋkpanaakookun. U-nabiyaamu nì u-dicaŋkun yab gbɪl mimmee ní bi yíkì dómín ki kɪn ki bí u-cee.

²Binib bin nīn bí agɪn poonee, nì bin nīn jɪn apɔonee, nì bin nyɔmmu túŋkèe kɔkɔ nīn dómín ki bí u-cee. Binib nīn kpáfi kii binib alaataa anaa ki bí u-cee, ní u kpánti bi-kpiliu.

³Mɪn boonee ní Daafiidi yíkì nīn ki nín cá Miisipa, Moowaab yab tɛŋkin, ní ki bí Moowaab bɔtiu yii: «M gbāañ-si, á yànti m-baa nì m-na í dǎā nīn kóò a-cee doo, kí nīn cí nyunti ɲun m làá bée Unimbɔti nín làá ɲá-mi puee.»

⁴Ní u yòòhni u-baa nì u-na ki cááñ ki kǎañ Moowaab bɔtiu cee. Nīn ní bi kǎl kí yòòh nyunti in kɔkɔ Daafiidi nīn bí dibalinee.

⁵Dalbee ní Unimbɔti bɔnaatiliu Gaadi bí Daafiidi yii: «Taa nín kǎ kibalilaŋ nee poon. Yíkì kí nīn cá Juuda tɛŋkin.» Ní Daafiidi yíkì ki nín cá Eereeti bambaŋku poon.

Saayuul yānti bi pɔfi Noob saraaŋaliibi kɔkɔ

⁶Saayuul gbɪl yii bi ká Daafiidi nì u-naacimbi. U nīn kǎ Giibeeya gbantaŋki pu, busubu bun bi yɪ tamariisee taapu ki ɲúb u-kpaŋki u-ɲaan. U-tɔntɔnliibi kɔkɔ nīn yú ki mǎnti tú-u.

⁷Saayuul bí u-tɔntɔnliibee yii: «Nimbi Beenjameen naakookun yab, ní pɪlifimaan-mi. Ni dákafi yii Jeese jipɔɔn làá tɪ ni-kɔkɔ tisati nì fiinyi kpaŋɲaaa? U làá kǎañ ni-kɔkɔ ní nīn sá binib kutukub kpilib nì binib alaataa kpilibaaa?

⁸Ba pu ní ni-kɔkɔ nyán m-boon mɪn. Ni-kansikin báà ubɔ kaa nyá-mi kuŋaŋɲaaui yii m-jipɔɔn nì Jeese jipɔɔn pūti ki pōon tɔb kí nīn sá bibɔɔtiibi. M-bɔti kaa pée ká ni-kansikin báà ubɔ. Ubɔ kaa ɲún ki tükū-mi yii m-jipɔɔn sǎal m-tɔntɔnliu ú píí-mi titalindi, kii an nín bí pu dɪn nee!»

⁹Dooweegi, ueedoomja nīn bí Saayuul tɔntɔnliibi kansikin. U nīn bí-u yii: «Man ká Jeese jipɔɔn. U nīn dómín Noob, Akituub jipɔɔn Ayiimeeleeki cee.

¹⁰Ayiimeeleeki nīn bālifi ti-Dindaan u-yil pu, ki tɪ-u tijin. U nīn dū ufiiliistiija Gooliyaati tàataajiki ki tɪ-u.»

¹¹Niinee ní ubɔti tú bi yɪn Akituub jipɔɔn Ayiimeeleeki nì u-dicaŋkun yab bin sá bisaraaŋaliibi ki bí Noobee kɔkɔ. Ní bi-kɔkɔ dómín ki yúl ubɔti nimbiin.

¹²Ní Saayuul bí Ayiimeeleeki yii: «Akituub jipɔɔn, á pílifi tiŋan». Ní u kíf-u yii: «M-dindaan m pílifi.»

¹³Ní Saayuul bí-u yii: «Ba pu ní sii nì Jeesee jipɔɔn ɲá kinyɔkɔ kí já nì mi ní? A tī-u tijin nì kitàataajiki, ní ki kó ki bālifi Unimbɔti u-yil pu ú já nì mi kí píl-mi titalindi, kii an nín bí pu dín nee.»

¹⁴Ní Ayiimeeleeki kíf ubɔti yii: «A-tɔntɔnliibi kansikin ubɔ bí ki sá deede ki bàñ Daafiidaa? Sii ti-baa ubɔti coo dee, ní ki sá bijanjaliibi bin cí-see kpiliu. Ún nì dibɔticindin nib kɔkɔ tì jilma.

¹⁵M yaa bālifi Unimbɔti u-yil puee, an kaa sá mpeepeekaam. Maa pée ká nlandɔkɔ yii m làá nyā a-boon kí já nì si. An puee, ti-baa ubɔti, taa dū tibɔti nee kí túń man nì m-dicaŋkun niliu ubɔ pu. Di sá man a-tɔntɔnliu kaa pée nyí tiba tibɔti nee poon.»

¹⁶Ní ubɔti bí Ayiimeeleeki yii: «Sii nì a-dicaŋkun nib kɔkɔ làá kpú ní, man di lī mīn.»

¹⁷Ní u bí bijanjaliibi bin yú ki kól-uee yii: «Kpɔmaan ti-Dindaan saraaŋaliibi nee, kun puee bi yú Daafiidi boon. Bi nyí u nín bí sáñee ní baa tükū-mi.» Ama bijanjaliibi yí kaa kūu ti-Dindaan saraaŋaliibi.

¹⁸Ní ubɔti bí Dooweegi yii: «Sii, cùú kpɔ bisaraaŋaliibi nee!» Ní ueedoomja Dooweegi u-ba kūu-bi. Yaadalee, u nìn kūu bisaraaŋaliibi bin pèntí asaraaŋabɔkutee imuŋku inaa nì binib biŋmoo ní.

¹⁹Saayuul nìn yānti bi dū ntàataajimu ki kūu Noob, bisaraaŋaliibi tiŋkin nib kɔkɔ. U nìn yānti bi kūu bininjab nì binimpoobi nì mbiyaamu nì mbipɔmu nì inaa nì mmamu nì ipii.

²⁰Ayiimeeleeki jipɔɔn, Akituub naantiiu ubɔɔ di nìn ɲún ki sán ki ɲmátì. Bi nìn yí-u Abiyataar. U nìn sán ki cūtì bí Daafiidi cee.

²¹Abiyataar di tükū Daafiidi yii Saayuul kūu ti-Dindaan saraaŋaliibi.

²²Ní Daafiidi bí Abiyataar yii: «M nín nìn ká ueedoomja Dooweegi Noob tiŋkin ɲwiin gbantee, m nìn bée yii u làá tükū Saayuul tin kɔkɔ jítè. Mīn puee man di yì a-baa dicaŋkun nib kɔkɔ kúm.

²³An puee nín ká m-cee, á taa fàŋkì tiba. Man nì sii nannanliu sá ubaanti ní. Ama a yaa bí man ceeyee, tiba nì tiba kaa làá ɲá-si.»

1 Samuel 23

Daafiidi bí Keeyiila tiŋkin

¹Bi dómiń ki tükū Daafiidi yii Fiiliistii yab dòn ki tákà Keeyiila yab, ki cá bi-naapaŋ pu ki kōontí tijin.

²Ní Daafiidi bālifi ti-Dindaan yii: «M̃ cù kí já nì Fiiliistii yabaaa?» Ní ti-Dindaan kíí-u yii: «Cù kí já nì bi kí fōō Keeyiila yab bi-ɲaan ki líí.»

³Ní Daafiidi naacimbi bí-u yii: «Ti dá láá k̄ Juuda tiŋkin doo nì tifaandi. Ti yaa cùtì ki jáń nì Fiiliistii yab, an kaa làá púntáaa?»

⁴Daafiidi gíti bālifi ti-Dindaan nlilitiim, ní ti-Dindaan kíí-u yii: «Nín cá Keeyiila. M làá dū Fiiliistii yab kí ɲá a-ɲaan.»

⁵Niinee ní Daafiidi nì u-naacimbi yíkìi nín cá Keeyiila ki jáń nì Fiiliistii yab ki cùtì bi-waŋkuti, ki póc̣ḳiñ-bi sóḳo sóḳo, ní ki fōō Keeyiila yab bi-ɲaan ki líí.

⁶Nyunti ɲun Ayiimeeleeki jip̣c̣c̣n Abiyataar nìn sán ki cùtì Daafiidi cee Keeyiilayee, u nìn kpáàn eefoodi.

⁷Bi tüḳ Saayuul yii Daafiidi kó Keeyiila tiŋkin. Niinee ní u bí yii: «Unimḅoti cúú-u ki ɲá m-ɲaan dee. Di sá yii u nín dóṃiñ ki kó kitiŋ kin cáá mpunỵc̣mu nì tikp̣alkaal nee, u cáá u-ba ki tó kutaliŋɲun dee.»

⁸Ní Saayuul kóon u-janjaliibi ki kpáfi bí cù Keeyiila kí ṃantí tū Daafiidi nì u-naacimbi.

⁹Daafiidi gḅḷ nlanḍḳkpiti ɲun Saayuul bíi b́ntí u-puee, ní u bí usaraaŋal Abiyataar yii ú cáá eefoodi.

¹⁰Ní Daafiidi bí yii: «Ti-Dindaan Isirayeel yab Nimḅotiu, man a-ṭonṭnliu gḅḷ yii Saayuul b́nti kí d̄á kúntí Keeyiila tiŋki man pu.

¹¹Keeyiila tinḍaŋkpilib làá nyāntí-mi kí t̄i-uaaa? Saayuul làá lafun d̄āā kii man a-ṭonṭnliu nín gḅḷ bi l̄i pueeee? M-Dindaan, Isirayeel yab Nimḅotiu, an yaa sá puee, tüḳ man a-ṭonṭnliu.» Ní ti-Dindaan kíí-u yii: «Saayuul làá d̄āā.»

¹²Ní Daafiidi gíti bí yii: «Keeyiila tinḍaŋkpilib làá nyāntí man nì m-naacimbi kí t̄i-uaaa?» Ní ti-Dindaan kíí-u yii: «Iiin, bi làá nyāntí-ni kí t̄i.»

¹³Niinee Daafiidi nì u-naacimbi nyán Keeyiila tiŋki ki búnti laaba. Bi nìn sá kii binib alaataa aluu pu ní. Saayuul nín gḅḷ yii Daafiidi nyán Keeyiila tiŋkinee, ní u kp̄tì u-saŋɲu.

¹⁴Daafiidi bàñ Siifi teekun ki kóò ajoon pu tiṭaŋkpanaaḳtin. Ní Saayuul bí ɲwiimpu nì kunyeeu ki nyàaḅ-u, ama Unimḅoti kaa dū-u ki ɲá u-ɲaan.

¹⁵Daafiidi nín b̄eè yii Saayuul bíi nyàaḅ-u kí l̄ē u-manfalee ní u gb̄nti Siifi teekun, Ooreesa tiŋkin.

¹⁶Saayuul jip̣c̣c̣n Joonatan cùtì Ooreesa Daafiidi cee ki t̄i-u kunyannyaau ú nìn gb̄nti m̄áká Unimḅoti pu.

¹⁷U bí-u yii: «Taa f̣aŋk̄i tiba! M-baa Saayuul kaa làá ɲm̄a kí dū u-ɲal kí m̄aān a-pu. Sii di làá j̄i dibeel Isirayeel tiŋki pu, ní man n̄ n̄n sá a-taapu ỵc̣u. M-baa u-ba nyí m̄iñ tiŋan.»

¹⁸Ní bi-liitil pūtì ki pōon tòb kí nīn sá bibɔɔtiibi ti-Dindaan nimbiin. Ní Daafiidi gbíntì Ooreesa niin ki bí, ní Joonatan fātì nín kùh u-dumpu.

Daafiidi ɲmáti Saayuul ɲaan

¹⁹Siifi yab cūtì Giibeeya ki tükü Saayuul yii: «Daafiidi dómiñ ki bál timbi tiŋkin, Ooreesa taŋkpanaakɔtin, Akiila jool pu kitimpiliŋ kin sá kuteeuee ɲgiil pú.

²⁰Mín puee ti-baa, a yaa pée là ɲyunti ɲuɲyee, á dāān timbi di làá cúú-u kí ɲúbín-si.»

²¹Ní Saayuul kíf-bi yii: «Nimbi bin sún man saayee, ti-Dindaan n bīh ni-boon.

²²Ní cù kí mōtī nyàab kí bée laakin u baasii bée, kí bée un di ká-u dibobil gbantee, di sá bi tükü-mi yii u sá uɲmatinli ní.

²³Ní kpèè kí bée ipaan in pu ní u cá ki bāalee kɔkɔ. Ni yaa cúú ibaamɔnee ní gítin kí tükü-mi, ní man nì ni n táá kí cù. U yaa bí Juuda tiŋkinee, m làá fikití kitinee jaanɲi kɔkɔ poon nyíki nyiki kí tin ká-u.»

²⁴Niinee Siifi yab yíkì Saayuul cee ki līntì ki nín kùh. Daafiidi nì u-naacimbi nìn bí Maawɔn teeku kun bí kitimpiliŋ ɲgiil púee.

²⁵Saayuul yōon u-nib bi nín cá kí nyàab-u. Ní bi tükü Daafiidi, ní u yíkì ki nín cá Maawɔn teekun kigbantaŋ kiba pu. Saayuul gbīl u-pu niinee ní ki nín jì u-boon.

²⁶Saayuul nì u-nib nìn bí dijool dijandi diba pú, ní Daafiidi nì u-naacimbi bí dijandi din kínee pu ki sán. Daafiidi nìn bí ɲáaŋ malaa malaa kí sān Saayuul. Di sá yii an nìn kīn fīi Saayuul nì u-janjaliibi n bāa mātī kí tú-bi kí cúú-bi.

²⁷Niin kpalaayee ntuun ɲubɔ dómiñ ki tükü Saayuul yii: «Dāān malaa malaa, di sá Fiiliistii yab bī jàà nì ti-tiŋki.»

²⁸Dicilpu niin ní Saayuul gbēen Daafiidi bōti pu ki nín cá kí cùú jàn Fiiliistii yab. An pu ní bi pú niin diyindi yii: «Diyakatil taŋkpal.»

1 Samuel 24

Saayuul kó Daafiidi ɲaan ní waa ɲá-u tiba

¹Daafiidi yíkì niin ní ki cūtì ki kīn ki bí Eeni-Geedii gbantaŋki pu.

²Saayuul nín ján nì Fiiliistii yab ki fātì gítinee, ní bi tükü-u yii: «Kɔŋkɔnnée, Daafiidi kīn ki bí Eeni-Geedii teekun.»

³Saayuul lē Isirayeel janjamɔmmɔntiibi binib kutukub bita bí cù njoonɔjamu taŋkpeenɲi laŋki kí nyàab Daafiidi nì u-naacimbi.

⁴Tinaabakal tiba nìn bí nsan caŋin ipii bí poon. Kutaŋkpanaakoou kubɔ nìn bí niin. Bi bān niinee, Saayuul kó ataa pu. Asee Daafiidi nì u-naacimbi nìn kó ki bál poon poon niin.

⁵Niinee Daafiidi naacimbi lókɔfi-u yii: «Nwiin ɲun pu ti-Dindaan nɛn sòon nì si yii: <Nwiin ɲubɔ bí ki dòon, m làá dū a-nannanliu kí ɲá a-ɲaan á ɲá-u a nín là puee sèé.>» Ní Daafiidi ɲá soooo ki cūti gí Saayuul bɔkutijuti.

⁶U ɲá mín ki dóòyee ní u-pɔbil bí mǎfi, kun puee u gí Saayuul bɔkutijuti.

⁷Daafiidi bí u-naacimbi yii: «Ti-Dindaan ń cúú-mi m taa dū m-ɲal kí gbēē m-kpiliu un Unimbɔti lēēyee. Di sá ti-Dindaan u-ba di lēē-u ú nín sá ubɔti.»

⁸An nyɔɔbunɲi ní Daafiidi nɛn dūu tātì u-naacimbi lammi. Waa nɛn pú-bi nsan bí ɲá Saayuul tiba. Ní ubɔti nyán kutanɲkanaakooun ki nìkì u-saɲɲu.

⁹Mín boonee Daafiidi mun nyánní kutanɲkanaakoouee poon ki kúuñ ki yíiñ-u yii: «Ti-baa uboteeee!» Saayuul fātì kpēēyee ní Daafiidi gbān u-nimbiin u-yigbeel tūu kitiɲ.

¹⁰Ní u bí Saayuul yii: «Ba pu ní a pílifí bin dòon ki tükù-si yii man Daafiidi nyàab-si tikpitilee ní?

¹¹Sii a-ba ká nì a-nimbiil dín yii ti-Dindaan bàà dū-si ki ɲá m-ɲaan kutanɲkanaakoou nee poon. Bi bí-mi yii m kpò-si, ama ní m sún a-saai ki bí yii: <Maa làá dū m-ɲal kí gbēē m-kpiliu un Unimbɔti lēēyee, di sá ún ní ti-Dindaan lēē ubɔti.>

¹²Kpèè m-baa, kpèè kun kǎ m-ɲaane, a-bɔkutil juti dee. M nín gí a-bɔkutil juti kaa kūu-si nee, á bée yii maa pée cáá a-pu nlandɔkɔkpiti ɲubɔ, kaa bí jáà nì si, kaa yīntiñ-si tiba mun poon. Ama sii di bí jì-mi ki là kí lēē m-maɲfal.

¹³Ti-Dindaan di làá sòon man nì si kansikin bɔti. Ún di làá tò m-pɔntoonɲi ikpiti in a ɲá-mee pu. Ama man kaa làá dū m-ɲal kí gbēē-si.

¹⁴Kii dooooyee laɲkpandi nín lī puee yii: <Utoɲfiti cee ní ntoom nyēēñ.> Ama maa làá dúkutí m-ɲal ní kaa nín gbēē-si.

¹⁵ɲma ní Isirayeel yab bɔtiu cá kí jáñ ní? ɲma ní a sán ki jì ní? Man sá kii kibɔko kin kpīyee, ní ki sá kii dikambabilee!

¹⁶Ti-Dindaan di sá ubɔsoonli kí sòon man nì si bɔti. U làá kpèè-tì, kí mōtì m-pu, kí pò-mi ní kí fī-mi a-ɲaan.»

¹⁷Daafiidi sòon nì Saayuul mín ki dóòyee, ní Saayuul bí-u yii: «Sii m-jipɔɔn Daafiidi neen ní m gbìl naaa?» U lī mimmee ní ki bí sūn tikpil.

¹⁸Ní Saayuul nìkì ki lī yii: «A sá deedeedaan ki jítin man, di sá yii sii ɲá man tiɲan ní man ɲá-si tikpil.

¹⁹A dàkǎ-mi dín nee tiɲan tin a dàkǎfí m-puee, di sá yii ti-Dindaan bàà dū-mi ki ɲá a-ɲaan ní aa kūu-mi.

²⁰Unil yaa yīkiñ u-pulinɔnti nsanni, u yàntì ú nìkì u-saɲɲu nì ɲgbansɔɲfaaa? Unimbɔti ń pà-si tin a ɲá ki tī-mi dín nee pu.

²¹Kɔŋkɔnnɛɛ m bɛ̀ɛ yii sii di làá dǎá nǎn sá ubɔti, ní Isirayeel beel pɔŋŋu dǎa kǎ a-ŋaan.

²²Kɔŋkɔnnɛɛ, pùtì ti-Dindaan kí pòòŋ-mi yii m-kúm boonee, aa làá dǎá kpò kí céetí m-dicaŋkun nib. Mimmee bi làá dǎá téetí man nì m-dicaŋkun nib pu.»

²³Niinee Daafiidi pùtì ki pòòŋ Saayuul. Mǎn boonee ní u nín gítí u-dumpu, ní Daafiidi nì u-naacimbi mun nín gítí ajoon pu laakin bi nǎn bálee.

1 Samuel 25

Daafiidi nì Abiigayiil bɔti

¹Nyunti gbantee ní Samiyeel kpí. Isirayeel yab kɔkɔ nǎn kpáfí ki sún u-kpool. Bi nǎn síb-u u-dumpu Raama tiŋkin. Mǎn boonee ní Daafiidi yíkí ki nín cá Paaran teekun.

²Uninja ubɔ nǎn bí Maawɔn ní u-sati bíŋ Kaarmeel. U nǎn cáá tigaajati tikpil. U nǎn cáá ipii kutukub bita nì iŋoobu kutuku. U nǎn cùtì Kaarmeel kí cǎ u-piii kuti.

³Bi nǎn yí-u yii Nabaal ní ki yí u-nimpuu yii Abiigayiil. Abiigayiil nǎn cáá iciin tikpil ki ŋǎn unimpu, ama ní u-cal nǎn cáá ntoom ní u-bɔti pɔɔ. U nǎn sá Kaleeb maaliŋun ní.

⁴Daafiidi bí kuteeunee ní ki gbíl yii Nabaal bí cǎ u-piii kuti.

⁵Daafiidi nǎn lǎe u-naacimbi binib saalaa ki tú. U bí-bi yii: «Cùmaan Kaarmeel Nabaal cee, kí tükù-u yii man di túnní-ni ní dǎá jāam-u.

⁶Ní tükù-u yii: <Ti nì dibàl! Án búti si nì a-dicaŋku nì tin kɔkɔ a cááye!

⁷Daafiidi gbíl yii a bí cǎ a-piii kuti. Nyunti ŋun a-pikpaaliibi nǎn bí ti-cee Kaarmeelee, taa nǎn pée ŋá-bi digíndi diba, ní bi-wanti báa kubɔɔ kaa wǎŋkì.

⁸Bàlifi a-tɔntɔnliibi bi làá tükù-si. Daafiidi gbàam-si yii á dàkà-ti kulaŋŋaŋfitiiu dín jiŋaal wiŋŋu nee. Ti pée gbàam-si ní, tī timbi nì a-tɔntɔnliu Daafiidi kun a yaa pée ŋūhɛe.>»

⁹Binib bin Daafiidi túee bàŋ ki dū u nín tükū-bi puee ki lī Nabaal cee, ki kǎn ki yú ki cí.

¹⁰Ní Nabaal bí yii: «Nma di sá Daafiidi ní? Nma di sá Jeese jipɔɔn gbanti ní? Ti-yuntii nee bitɔntɔnliibi tikpil yíkí bi-kpilib cee ki sǎn.

¹¹Ní man m yòòŋ m-jinti nì m-nyim nì m-nanti tin m ŋǎaŋ kí fōo bin m mēe dikpaameelee kí dū tī nimbi bin maa nyí laakin pú ni nyánnéee?»

¹²Daafiidi naacimpɔmbee fātii nín gítí, ki tin dū Nabaal nín sòòŋ puee kɔkɔ ki máafi-u.

¹³Ní Daafiidi bí u-naacimbi yii: «Báà ŋma ń yòòñ u-tàataajiki kí gbìñ!» Ní báà ŋma yòòñ u-tàataajiki kí gbìñ. Ní ùn u-ba mun dū u-yaka kí gbìñ, ní u nì binib kii alaataa anaa nín cá, ní binib alaataa ali gbíntì kí ká kí kpèé bi-wanti.

Abiigayiil sɔŋkɪ Daafiidi pɔbil

¹⁴Ní Nabaal tɔntɔnliu ubɔ cūti tükū Abiigayiil tin jítèe yii: «Kpèè Daafiidi túnní binib doooo kuteeun bí dāá jāam ti-kpiliu ní waa fōō-bi.

¹⁵Ama binib gbanti nín ɣúb-ti tiŋan. Baa nín ɣá-ti tikpitil tiba, ní iyunti in kɔkɔ ti dūu kāl bi-cee tisatinee, ti-waŋkuti báà kubɔ kaa wáŋkì.

¹⁶Iyunti in kɔkɔ ti kpāā ti-piii nì ti-ŋoobui laakin bi nín bée, bi nín sá-ti kii digundee ní kunyeeu nì ɣwiimpu kí cí-ti.

¹⁷Kɔŋkɔnnèe, dàkafi kí kpèè min ní a máaŋ kí ɣée, di sá bi bóntì kí cáaŋ mbusu kí tɔ ti-kpiliu nì u-dicaŋku pu. An yaa kín ùn ti-kpiliuee, u-bimbim kaa ɣāñ, an puee ubɔ kaa ɣūñ kí sòòñ nì u.»

¹⁸Ní Abiigayiil ɣá malaa kí yòòñ kpɔnɔb alaataa ali nì ndaam itúun ili nì ipii in bi kūū kí tókɔñee iŋmoo, nì bilee biliŋ ɣin bi kñee ncamsibiyaamu muŋmoo, nì fiinyi biliŋ ɣin kñee asaka dilaataal, nì fiigi biliŋ kalaau alaataa ali. U nín dū kɔkɔ kí túñ mmamu,

¹⁹ní kí bí u-tɔntɔnliibi yii: «Lìntīmaan, m pāaŋ nì-boon.» Ama waa pée tükū u-cal Nabaal tiba.

²⁰U jóm kí kāl kimaŋ pu kí bí pótí kigbantane, Daafiidi mun nì u-yab sìntīn kí túlín-u, ní bi dāa dūu tú tɔb.

²¹Daafiidi nín bí kí lì u-ban yii: «Mimmee, m pée wún kijapaai nee wanti kuteeun nee pu tiba kaa wáŋkì fám deeyaa! M ɣá-u tiŋan ní u dū tikpitil kí pāñ-mi!

²²Unimbɔti ń tī m-nannanliibi mɔn kí bliñ bi-pu gba, m yaa fu yāntì uninja bambaanti u-dicaŋkun kaa kūū-u fool kutaafaau.»

²³Abiigayiil nín ká Daafiidi pāaŋee, ní u kpákatì kimaŋ pu malaa kí tātì gbāaŋ Daafiidi nimbiin u-yil tūū kitìŋ.

²⁴U nín cúú u-taal ní kí bí-u yii: «M-kpiliu, man di yì dibɔkpil. Ama, pée yāntì man a-yumbuu ń sòòñ nì si á pīlifi.

²⁵M-kpiliu, taa fātī tɔ Nabaal un kaa bí tiban nee. Di sá yii u fōō u-yindi didandi ní. Nabaal taapu di sá yii: <Kinaatuui>, ní inaatuu lafun bí u-ni. Ama man a-yumbuu kaa nín ká binaacimpɔmbi bin a nín túnnée.

²⁶Ama m pūtì ti-Dindaan un bí dimaŋfalin nee nì sii a-ba yii ti-Dindaan di pīñ-si nsan á taa kpò unil, kí tò ipɔntoon a-ba. Bin kɔkɔ sá sii m-kpiliu nannanliibee, nì bin nyàaŋ-si tikpitilee ń dāá kpántì kii Nabaalee!

²⁷M-kpiliu, man a-yumbuu cáah-si tiwampokaal á fōō kí dūú yàkatī binaacimpombi bin nōón-see.

²⁸M gbāam-si, dū man a-yumbuu yìntitam kí pō-u. Di sá yii m cáá dimákal yii ti-Dindaan láá dū dibeel kí tī a-dicaŋkun yab kí nīn cáá cá jaanjaan, kun puee m-dindaan ján ti-Dindaan jaaku. A-manfal wiinyi kōkō poonee, bí taa pée ká tikpitił tiba a-ni.

²⁹Unil ubo yíki ki bíi jì m-kpiliu ki là kí lēē u-manfal. Ama ti-Dindaan a-Nimbōtiu láá wún a-manfal pu kí dū-dì kí kpāafi u-cee. U láá dū a-nannanliibi manfal kí tō kí fá ndandati kii bi nín dù ditaŋkpal kí ná kujaataafuŋ poon kí tō puee ní.

³⁰Nyunti ŋun ti-Dindaan yaa láa ná tiŋan tin u pōon yii u láa ná kí tī-see, u láa dāá dū-si kí kàān dibeel Isirayeel tiŋki pu.

³¹Taa kpò unil fám kí tò a-ba ipōntoon. Mimmee a-pōbil kaa dāa máfi. M-kpiliu, ti-Dindaan yaa láa bīn a-boonee, á dāá téetí man a-yumbuu pu.»

³²Ní Daafiidi kíí Abiigayiil yii: «M jáam ti-Dindaan, Isirayeel yab Nimbōtiu un túnni-si dín á dāá tūŋkīn-mi nsannee.

³³M jáam si mun, a-landōkōmōntiŋu di nyánti-mi nnikpaakoon nì man m-ba nín bàà láá tò ipōntoon iŋyee poon.

³⁴Ibaamōn an sá ti-Dindaan Isirayeel Nimbōtiu di pīn-mi nsan m taa ná-si tikpitił. Ama m pūti ti-Dindaan un bí dimanfalín nee yii a yaa kaa bàà tūŋkīn-mi malaa, báà uninja kaa bàà fu kīntí fool kutaafaau Nabaal dicaŋkun.»

³⁵Ní Daafiidi fōō tiwampokaal tin u cáah-uee ní ki bí-u yii: «Nín kùn nì ŋgbansōfi. Kpèè, m gbīł tin a lēē, ki fōō-ti nì kulaŋŋaŋfitiui.»

Nabaal kpī, Daafiidi cáá Abiigayiil

³⁶Abiigayiil fātīn mmōŋkee, Nabaal bí ki jīn jīŋaal mmōntiimin kii ubōtee, ki bí dipōpindi poon ki gbí pūb. An puee waa pée tūkū-u tiba áli kutaa dāa wúnti.

³⁷Kutaa wúnti ndaam cēetī-uee, ní u máafi-u tin jítē. Niinee ní u-pōbil bíł ní u dūu fāl.

³⁸Iwiin saalaa boonee ní ti-Dindaan fáa-u ní u kpī.

³⁹Daafiidi nín gbīł yii Nabaal kpīyee, ní u fáá mbiil yii: «M jáam ti-Dindaan! Nabaal nín nín kpēē-mi fámee, ti-Dindaan mótī m-pu, ki pīn-mi nsan maa ná ikpiti. U yānti Nabaal toom fātī giti u-pu.» Boonee ní Daafiidi tú binib Abiigayiil cee u yaa kíikí kí kpántí u-nimpuu.

⁴⁰Bin Daafiidi túee nín cá Abiigayiil cee Kaarmeel, ki bān ki bí-u yii: «Daafiidi di túnni-ti a-cee yii u là á kpántí u-nimpuu.»

⁴¹Ní u yíki malaa ki tātī gbāan u-yil tūū kitī, ní ki bí yii: «M bónti kí nīn sá u-yumbuu, kí nīn fíntí m-dindaan tōntōnliibi taanī.»

⁴²Ní u yíkì kpalaá ki kâl kimaŋ pu ki nóó Daafiidi tontɔnliibee. Bitontɔnliibi biŋmoo nɛn táá-u. An nín dī pu u kpántì Daafiidi nimpuee dee.

⁴³Daafiidi nɛn cáá unimpu ubɔ mun bi yîl-u yîi Akiinoowam, u sá Jisirayeel tiŋkin, ki dūu kútì Abiigayiil pu bi ɣá binimpoobi bili.

⁴⁴Saayuul nɛn dū u-bisal Miikaal, Daafiidi nimpuu, ki pú Layiisi jipɔɔn Paltii un sá Galiim tiŋkinee ticati.

1 Samuel 26

Daafiidi tí yîi kaa kûu Saayuul

¹Siifi tiŋki yab cūti Saayuul cee Giibeeya ki tükū-u yîi: «Aa nyí yîi Daafiidi cūti bál Akiila gbantaŋki pu kuteeu caŋinaa?»

²Ní Saayuul yōh Isirayeel janjamɔntiibi kutukub bita ki kíí nɛn ki nín cá Siifi teekun kí nyàab Daafiidi.

³Saayuul nɛn gāa u-janjanaapaal Akiila gbantaŋki pu, didandi caŋin. Daafiidi úh nɛn bí kuteeun. U nɛn gbîl yîi Saayuul dómiń niin ki nyàab kí kpò-u.

⁴Ní Daafiidi tú binib biba cūti kpēē ní ki ká yîi tiŋman Saayuul bāań ki bí niin.

⁵Ní u yíkì nín cá niin ki tin bān Saayuul janjanaapaal pu. U nɛn dáań ki ká laakin Saayuul nɛn u-janjakpiliu Abineer, Neer jipɔɔn dōee. Saayuul nɛn dō dijanjanaapaal kansikin ní bijanjaliibi dō ki mānti tú-u.

⁶Niinee Daafiidi yîiń Ayiimeeleeki uitiija nɛn Abisayi, Joowaab nabiki bin na bi yîi yîi Seeruyee ki bí-bi yîi: «Nma di làá nóó-mi tí cù Saayuul janjanaapaal pu?» Ní Abisayi kíí yîi: «M làá nóó-si tí cù.»

⁷Kunyeuee, Daafiidi nɛn Abisayi ɣá soooo ki bān Saayuul janjaliibi cee. Saayuul nɛn dō dijanjanaapaal kansikin ki gēh. U-kpaŋki nɛn có u-yil caŋin. Abineer nɛn bijanjaliibi nɛn dō ki mānti tú-u ki gēh.

⁸Abisayi bí Daafiidi yîi: «Unimbɔti baasii dū a-nannanliu ki ɣá a-ɣaan dín ní. Yànti m pée dū kikpaŋ kí sāa-u dibaja kí nákań kitiŋ, maa làá sāa mili.»

⁹Ní Daafiidi bí-u yîi: «Á taa kpò-u. Un di yaa dū u-ɣal ki gbēē un ti-Dindaan lēē ú nɛn sá ubotee kaa lóotí ditafadaaldi.

¹⁰M pūtì ti-Dindaan un bí dimaŋfalin nee yîi ti-Dindaan u-ba di làá dāá kpò-u. An dāa ɣūh kí nɛn sá yîi u-wiŋɣu di bān ní u kpîl, áá u cūti kujaau ní bi kūuń-u.

¹¹Ti-Dindaan ń cúú-mi m taa dū m-ɣal kí gbēē ubɔti un u lēēyee maŋfal. Tí pée yòh u-kpaŋki kin có u-yil caŋinee nɛn u-túuŋu ɣun poon nnyim kēe kí nɛn cá.»

¹²Ní Daafiidi yōh kikpaŋ nɛn ntúun ɣun poon nnyim ká ɣu yú u-yil caŋinee ki búnti. Báa ubɔ kaa fínti, kaa ká tin jítèe, kaa bēe tin ɣée mun. Bi-kɔkɔ nɛn dō ki gēh, kun puee ti-Dindaan nɛn yānti ɣgeembiim miba cúú-bi.

¹³Ní Daafiidi nín cá lapu pu jandi ki cùtì tókòn dijool diba pu. U nìn dátìh Saayuul janjanaapaal.

¹⁴Daafiidi nìn téén bijanjaliibi watil pú ki yíín Neer jipɔɔn Abineer yii: «Abineer, á pílifi!» Ní Abineer bí-u yii: «Njma di bí niin ki kũuntí ki kpáàa ubɔti tafal ní?»

¹⁵Ní Daafiidi bí-u yii: «A sá uninja ní, kaa sá mimmaaa? A-juti kaa bí Isirayeel tiŋkin. Kin ba pu ní aa cíti ubɔti un sá a-kpiliuee tiŋan? Ubo dómiń kí kpò ubɔti un sá a-kpiliuee.

¹⁶Min a ɣá nee kaa ɣāñ. Aa cíti a-kpiliu ubɔti un ti-Dindaan lēēyee tiŋan. Nì ti-Dindaan un bí dimaɣfalin nee, a máań ɣkúm. Ubɔti kpaŋki nì u-túuŋu ɣun poon nnyim ká ki yú u-yil caɣinee bí la?»

¹⁷Niinee Saayuul bée Daafiidi neen, ní ki bālifi-u yii: «Sii m-jipɔɔn Daafiidi neen pu ní m gbìl naaa?» Ní Daafiidi kíí-u yii: «Ti-baa ubɔti, an sá man Daafiidi.»

¹⁸Ní Daafiidi kútì ki lī yii: «Ba pu ní m-dindaan jì man a-tòntònlìu mìn? Ba ní m ɣá-si ní? Tikpitil tilati ní m baasii ɣá ní?

¹⁹Kɔŋkɔneee, ti-baa ubɔti, pílifi tin man a-tòntònlìu làá sòòneee. An yaa sá ti-Dindaan di yaa lùkutì-si ní a ká m-pu mimmee, ú yàntì m-saraau ń sòŋkì u-pòbil. Ama an yaa nyánní binib ceeyee, ti-Dindaan ń yàntì mbusu ń jēetí bi-pu. Di sá yii bi jìń-mi dín pu nee m-naanjab tiŋki kin ti-Dindaan tī-tee pu kaa là ń kàl. An bí kii bi bí tükù-mi yii: <Cùú nīn jáań awaayee> ní.

²⁰Ama man kaa làá kpú kinicantiŋin kí nīn dátìh m-Dindaan. Di sá yii sii Isirayeel bɔtiu bí jì man un kaa bí tiban kii dikambabilee. A bí jì-mi kii bi nín jì ujikpal ajoin pu puee ní.»

²¹Niinee ní Saayuul téén yii: «M yīntì! M-jipɔɔn Daafiidi, fàtí gítíń. Maa ti làá ɣá-si tikpitil tiba, kun puee a dàkà dín yii m-maɣfal cáá kunyampoou a-cee. M ɣá ɣwaatiyaamin ní, m kíil m-ba tikpil.»

²²Ní Daafiidi bí yii: «Ti-baa ubɔti, kpèè a-kpaŋki sèé, a-janjaliibi kansikin ubo ń dāań kí fōō.

²³Ti-Dindaan di làá pà báa ɣma deedee tuuŋi nì u-baamɔŋyi paati. Dín nee, ti-Dindaan bàà dū-si ki ɣá m-ɣaan, ama m yīn yii maa làá dū m-ɣal kí gbēē-si, kun puee a sá ubɔti un ti-Dindaan lēēyee ní.

²⁴A-maɣfal yaa cáá kunyampoou m-ceeyee, ma mun maɣfal ń nīn cáá kunyampoou ti-Dindaan cee, ú nyāntí-mi aɣín kòkò poon.»

²⁵Niinee ní Saayuul bí Daafiidi yii: «Unimbɔti ń bliń a-boon m-jipɔɔn Daafiidi. Tiŋman, án làá búti-si ní á tō atuŋkpaan.» Mìn boonee ní Daafiidi búntì u-laŋki, ní Saayuul mun fàtì nín gítí u-dumpu.

1 Samuel 27

Daafiidi cūtii bí Fiiliistii yab cee

¹Boonee ní Daafiidi lí u-neen yii: «Nwiin bí Saayuul làá dāá ḡmā kí lēē m-manfal. Kun m pée ḡñē kí ḡēe di sá ṛ sàñ kí cùú bál Fiiliistii yab tiḡkin. Mimmee, Saayuul làá gbèēñ kí taa ti nín nyààb-mi Isirayeel tiḡki kəkən, ní ṛ ḡmátí u-ḡaan.»

²Niinee ní Daafiidi nì u-naacimbi binib alaataa aluuyee yíkìi búntì Mawooki jipoon Akiisi, Gaati yab botiu cee.

³Bi nèn cūti kāl Akiisi cee Gaati tiŋkin bi nì bi-dicaŋɲi. Daafiidi nimpooobi liitil nèn bí u-cee: Akiinoowam un sá Jisirayeel tiŋkinee, nì Abiigayiil, Nabaal nimpuu un sá Kaarmeel tiŋkinee.

⁴Saayuuul nín gbīl yī Daafiidi sàń ki cūti bál Gaatee ní u gbēen kaa ti bī jì-u.

⁵Dalbee ní Daafiidi bí Akiisi yii: «A yaa kííkí kí bàà p̄-mi diyimɔɔl m̄ n̄n kòò kitimbilii kiban. Kun puee an kaa máaṇ yii man a-tɔntɔnliu n̄ n̄n kòò kitin̄ kin poon sii ubɔti kóòyee.»

⁶Yaadal gbanti ní Akiisi dū Siikilaagi tɪŋki ki tɪ̄-u. An pu ní áli nì dín, Juuda yab bɔtiibi gbíntli yì Siikilaagi tɪŋki.

⁷Daafiidi kâl Fiiliistii yab tin̄kin dibindi diba n̄i in̄mal inaa ní.

⁸Daafiidi bí niinee ní u nì u-naacimbi jóm ki jáń nì Geesuur yab nì Giirsi yab nì Amaleeki yab. Di sá yii bñ di nìn pée kóò kitin gbantin doooooooooyee kí pée yòñ Suur tin ki kí tin cáá sã Eejipiti tin ki.

⁹Bi nì n kũ kitiŋ gbanti nìb kəkə, bininjab nì binimpoobi, ní ki cúuñ inaa nì ipii nì iŋoobu nì mmamu nì igutaamu, ki kóoñní tiwampeenkaal. U fātìlì gítìnee ní ki cū̀tì Akiisi cee.

10 Akiisi yaa nìn bālifi Daafiidi yii: «Bilab ní a cūti ján kujaau dín ní?» Ní Daafiidi n kíf-u yii: «M cūti ján nì Juuda tɪŋki ŋgiil pú yab», àá «Yeerameel yab tɪŋki ŋgiil pú», àá «Keeni yab tɪŋki ŋgiil pú ní.»

11 Daafiidi kaa nìn cùtiń uninja áá unimpu nì u-nimbiliń kí cáán Gaati tińkin. U nìn lī u-neen yii: «Binib láá nīn sòòn ki kókół-mi yii: <Kpèè Daafiidi nín ńáán puee sèè.>» Nyunti ńun kókó Daafiidi dūu kál Fiiliistii yab tińkinee, u nín nín ńáán puee dee.

12 An pu ní Akiisi nìn cáá Daafiidi pu dimákal tikpil. U nìn lī u-ban yii: «Daafiidi dākā kinán Isirayeel yab bin sá u-nibulee pu tikpil. An puee u làá nīn pée bí m-
cee ki tūn m-tundi kí nīn cáa cá jaanjaan.»

1 Samuel 28

¹Nyunti gbantee, Fiiliistii yab kpáfi bi-janjaliibi kí cùú já nì Isirayeel yab. Ní Akiisi bí Daafiidi yii: «Á nīn nyí yii si nì a-naacimbi làà cùú tíkiń-mi kujaau nee poon.»

²Ní Daafiidi bí-u yii: «An ɣāñ, sii a-ba làá ká ditundi din man a-tɔntɔnliu làá tōee.»
Ní Akiisi bí-u yii: «Sii di làá nīn sá man janjaliu un làá nīn cí-mee kí nīn cá jaanjaan.»

Saayuul cūti bún tibɔɔl

³Samiyeel nīn kpī, Isirayeel yab kɔkɔ sún u-kpool ní bi síb-u Raama, u-tiŋkin. Saayuul nīn kúnti dibɔɔɔɔl Isirayeel tiŋki kɔkɔn.

⁴Dalbee Fiiliistii yab kpáfi bi-janjaliibi ki gāā bi-janjanaapaal Suneem tiŋkin. Ní Saayuul mun kpáfi Isirayeel yab janjaliibi, ní ki gāā bi-janjanaapaal Giilboowa.

⁵Saayuul nín ká Fiiliistii yab janjanaapaalee ní dinyoondi kó-u ní u-wunti kí ki bíi gbáà kpàkpakpa.

⁶Ní Saayuul bālifi ti-Dindaan ní waa kíí-u tiba. Waa kíí-u tidamintiil poonaaa, kaa dī Uriim pu àà ubɔnaatil ubɔ pu ki kíí-u.

⁷Ní Saayuul bí u-tɔntɔnliibi yii: «Nyàabmaan-mi unimpu ubɔ un sá ubɔɔyee m̀ cù u-cee kí bō tibɔɔl.» Ní u-tɔntɔnliibi bí-u yii: «Unimpu ubɔ sá ubɔɔ ki bí Eeni-Dɔɔr.»

⁸Saayuul kpánti u-wampeenkaati ní bininjab bili céen-u, ní bi bàñ unimpuee cee kunyeeu. Ní Saayuul bí-u yii: «M làá dàkà-si utaŋkpiil ubɔ, m̀ là á yííñ-u m̀ sòòn nì u.»

⁹Ní unimpuee kíí-u yii: «Kée sii a-ba nyí yii Saayuul kúnti dibɔɔɔɔl tundi kitiŋ nee poonaa! Ba pu ní a pīl-mi ŋkúm taliŋku mīn?»

¹⁰Ní Saayuul bí yii: «M pūtì ti-Dindaan un bí dimaŋfalin nee yii tiba kaa làá ɣá-si tibɔti nee poon.»

¹¹Unimpuee bí-u yii: «Njma ní a là m̀ yííñ kí tī-si ní?» Ní Saayuul bí-u yii: «Yííñ-mi Samiyeel.»

¹²Unimpuee nín ká Samiyelee ní u fáá mbiil, ní ki bí Saayuul yii: «Sii di sá Saayuul, ba pu ní a kíil-mi mīn?»

¹³Ní ubɔti bí-u yii: «Taa fàŋkì, ama tükù-mi un ní a kée?» Ní unimpuee bí-u yii: «M ká ɣfam miba nyánní kitiŋ taapu taapu ki jómīn.»

¹⁴Ní u bālifi yii: «U bí mana?» Ní u bí yii: «An sá ujaŋkpil ubɔ di jómīn ki pē dibɔkutikpaandi.» Niinee Saayuul bée yii an sá Samiyeel ní u tātì gbāaŋ u-yil tūū kitiŋ.

¹⁵Ní Samiyeel bí Saayuul yii: «Ba pu ní a páb-mi ki yííñ-mi?» Ní Saayuul kíí-u yii: «M bí dinimbinaamandi poon ní. Fiiliistii yab dómīn ki bíi jáà nì mi, ní Unimbɔti fātì u-boon ki tī-mi. Waa ti dī ubɔnaatil ubɔ pu àà kudamintiiu kubɔ pu ki sòòn nì mi. An pu ní m̀ yííñ-si á dàkà-mi mīn sá m̀ ɣée.»

¹⁶Ní Samiyeel bí yii: «Ba pu ní a gíti bíi bālifi-mi? Sii a-ba ká yii Unimbɔti fātì u-boon ki tī-si ní ki kpánti a-nannanliu.

¹⁷Ti-Dindaan ná kii u nín nín dī m-pu ki sòon a-pu minyee ní. U fōō a-cee dibeel ki dūu tī ubo, an dākà yii Daafiidi.

¹⁸A yī kaa píli ti-Dindaan bókpaanji kí bàà kpò kí céetí Amaleeki yab. An pu ní ti-Dindaan bí dākà-si mín dín.

¹⁹Ti-Dindaan làá dū si nì a-nibul Isirayeel yab kí ná Fiiliistii yab naan. Fool, sii nì a-jipombi làá fu nīn bí m-cee doo ditanjkiilin, ní ti-Dindaan n fu dū a-janjaliibi kí ná Fiiliistii yab naan.»

²⁰Saayuul nín gbīl an botee, tifaandi nín kó-u ní u líti ki dōon kitiŋ mōrrr. Kun nín gítí púnti-uee di sá waa nín jín tiba ŋwiimpu nì kunyeeu, an puee mpɔn kaa nín gítí bí-u.

²¹Unimpuee sùtì pīl Saayuul ki ká u-pobil nín bíl puee ní u bí-u yii: «Sii a-ba ká man a-yumbuu nín píliŋ-see. Maa móti m-manfal pu, ama m ná min a bí yii m ŋée.

²²Kɔŋkɔneee, si mun píliŋ tin man a-yumbuu là kí sòon nì see. Yànti m cáan-si tijin fiii á jī kí ká mpɔn kí wàatí kí nín kí nsan kí nīn kùh.»

²³Ní u yī yii waa làá jī. Ní u-tɔntɔnliibi nì unimpuee páb-u ní u dāa kí ki jín tijin. Niinee ní u yíkí kitiŋ ki kál kilambaŋ pu.

²⁴Unimpuee nín cáá dinajapombil din bí màlmalee. U nín ná malaa ki kũ-dì. Mín boonee ní u búuŋ nyim ki púl kpɔnɔ un baa ná ŋkpɔnɔnyɔkɔee.

²⁵U nín cáan ki tī Saayuul nì u-tɔntɔnliibi ní bi jín. Bi jín ki dóoyee ní ki fātì kí nsan ki nín gítí kunyeeu gbanti.

1 Samuel 29

Fiiliistii yab bí Daafiidi n taa nóó-bi kí cù kujaau

¹Fiiliistii yab nín kpáfi bi-janjaliibi kòkò Afeeki. Ní Isirayeel yab gāa bi-janjanaapaal ki pīlīn Jisirayeel nyimbuliŋu.

²Fiiliistii yab bōtiibi nín lī bijanjaliibi dilaataal nì bijanjaliibi kutuku kitiŋi nyɔkɔpu ní ki còom ki cá. Ní Daafiidi nì u-naacimbi bin nín céeŋ uboti Akiisee pá boon ki còom ki dī-bi.

³Fiiliistii bōtiibee bālifi yii: «Eebru yab nee nyánní la ní?» Ní Akiisi kí-bi yii: «Naa nyí Daafiidi, Isirayeel yab bōtiu Saayuul tɔntɔnliuaa? Doooo u nín dómiŋ ki bí m-cee nee, an ná dibindi diba áá ali dee, maa pée ká u-pu dibɔkpil diba.»

⁴Fiiliistii yab nín gí dinguul Akiisi pu ki bí-u yii: «Jà uninja nee ú nín gítí laakin a pú-u u kóoyee. Ú taa kùti ti-pu tí cù kujaau. U dāa ŋūn kí lábití kí nīn bí jáa nì ti kujaaun. U nín làá ná pu ní u nì u-kpiliu n mɔkèe di sá ú tī ti-janjaliibi yiliŋ kí tī u-kpiliu.

⁵An kaa sá Daafiidi gbanti pu ní bi nín gà ilan ki ñōō ki lì yii: <Saayuul kũū binib kutuku, ní Daafiidi kũū binib cutimaanyeeeee?>»

⁶Niinee Akiisi yíín Daafiidi ki bí-u yii: «M pūtì ti-Dindaan un bí nee yii a sá unil un pu bi ñūn kí nín mákée ní. Man ká yii an ñāñ á bàà céeñ-ti tí cù kujaau, di sá doooo a nín bāań ki bí m-cee ki dāa sāā dín nee, maa ká a-pu tikpitił tiba. Ama a-boti kaa mōñ Fiiliistii yab bōtiibi bin kíñee.

⁷Mín puee nín gítí nì ngbansɔŋfi, kí taa ñá tin baa lèe.»

⁸Ní Daafiidi bālifi yii: «Mimmee ba ní m ñá? Doooo m nín kpántì a-tɔntɔnliu ki dāa sāā dín nee, tibɔkpitił tilati ní a ká m-pu ní an sá yii maa ñūn kí cùú já nì a-nannanliibi?»

⁹Ní uboti Akiisi kíf Daafiidi yii: «Tiŋman pu, a-boti fáatì man kii Unimboti tuuŋuee ní. Ama an sá Fiiliistii yab bōtiibi di bí yii baa là á cù kujaau.

¹⁰An puee á fu yíkì fool kutaafaau pòlpòl si nì a-naacimbi bin céeñní-see. Ní fu yíkì kutaafaau pòlpòl, ku tin péé lì yii ku wúntée, ni yíkì.»

¹¹Kutaa wúntì kutaafaau Daafiidi nì u-naacimbi yíkì nín gítí Fiiliistii yab tiŋkin. Ní Fiiliistii yab nín cá Jisirayeel tiŋkin.

1 Samuel 30

Amaleeki yab nāań Siikilaagi tiŋki

¹Winta dalee, Daafiidi nì u-naacimbi fātì bāń Siikilaagi tiŋkin. Amaleeki yab nín dómín ki jáń nì Juuda tiŋki ŋgiil pú yab nì Siikilaagi yab. Bi nín nāań Siikilaagi tiŋki ki tūū-kì ŋŋmi.

²Bi cúti binimpoobi nì bin kɔkɔ nín kóò ki-poonee, ama baa nín kũū báà ubɔ. Bi nín yōoń bi-kɔkɔ ki kíł bi-saŋŋu ki búntì.

³Daafiidi nì u-yab bāańee ki ká yii bi-tiŋki wūñ ŋŋmi, ní bi cúú bi-nimpoobi nì bi-jipɔmbi nì bi-bisalib ki kpáàa búntì.

⁴Niinee Daafiidi nì u-naacimbi kíł ki bíi gà dituweel mpɔn, ki súń áli kaa ti gítí cáá mpɔn gba kí sɔ.

⁵Bi nín cúú Daafiidi nimpoobi liitil mun, Akiinoowam un sá Jisirayelee nì Nabaal nimpuu Abiigayiil un sá Kaarmeelee.

⁶Tibɔtee nín kón Daafiidi kunimbaau tikpil, di sá yii u-naacimbi nín bíi sòoń yii bi làá yāŋkì-u ataŋkpee kí kpò. Báà ŋma nyɔkɔ nín túŋkì bi nín bíi dàkafi bi-jipɔmbi nì bi-nimpoobi pu puee. Ama Daafiidi nín fātì ká kunyannyaau ti-Dindaan u-Nimbōtiu pu.

⁷Niinee Daafiidi bí usaraaŋakpil Abiyataar, Ayiimeeleeki jipɔon yii: «M gbāań-si, cáań-mi eefoodi.» Ní Abiyataar yōoń ki cáań-u.

⁸Ní Daafiidi bālifi ti-Dindaan yii: «M yaa jìñ dinikitil nee boon, m làá tin cúú-dàaa?» Ní ti-Dindaan kíí-u yii: «Yìkì jà bi-boon, a làá cúú-bi ní kí fōō a-yab bi-ṣaan.»

⁹Ní Daafiidi yōon u-naacimbi binib alaataa aluu ki nín jì. Bi bàñ Beesoor buṣṣuee ní biba gbíntì niin.

¹⁰Binib kulaafaau nín gī ki gbíntì Beesoor buṣṣbandi kaa ḡún ki dūtì ní Daafiidi nì binib alaataa anaa nìkì ki nín jì bi-boon.

¹¹Bi bí ki jì binibee boonee ní ki ká ueejipitija ubo kusaaun ní bi cááñ-u Daafiidi cee, ní ki tī-u kpɔɔ u ḡmó, ki tī-u nnyim u nyūñ.

¹²Bi nín tī-u fiigi kalaau nì fiinyi biliṣ akulim asaka ali. U jín ki dóòyee ní ki fātì ká mpɔn, di sá waa nín jín tiba kaa nyūñ tiba áli iwiin ita ḡwiimpu nì kunyeeu.

¹³Boonee ní Daafiidi bālifi-u yii: «Nma di yì-si, ní a nyánní la?» Ní u kíí-u yii: «M sá ueejipitija ní, Amaleeki yab ubo yumbuu ní m sá. M-kpiliu dū-mi ki fá dín nee iwiin ita sò, kun puee m búṣkì.

¹⁴Timbi di cūtì ki jáń nì Keereeti yab nì Juuda yab nì Kaaleeb yab bin kóò ḡgiil púee. Timbi di tí tū Siikilaagi tiṣki ḡḡmi.»

¹⁵Ní Daafiidi bí-u yii: «A làá cunnì-mi binib gbanti ceeee?» Ní u bí-u yii: «Pūtì Unimbɔti yii aa làá kpò-mi, áá aa làá ḡiñ-mi kí ḡubiñ m-kpiliu, mimmee m làá cunnì-si dinikitil gbanti cee.»

Daafiidi jáń ki pɔɔkìñ Amaleeki yab

¹⁶Ní kijapaayee cáá Daafiidi ki cunnì. Bi bàñee Amaleeki yab yàl ki gbí kitiṣ kɔkɔn ki cáá tin bi jáń ki kūliṣkìñ Fiiliistii nì Juuda yab timmune ki jīn ki nyù ki jīn jijaal.

¹⁷Ní Daafiidi kíí kutaafaau pòlpɔl ki jàkà-bi butɔbu áli kutaa wúntì ki dāa sāa kujoo. Báa ubo kaa nín ḡmátì, see binaacimpɔmbi alaataa anaa di ḡún ki kāl igutaamu pu ki sán ki ḡmátì.

¹⁸Daafiidi nín fī binib bin kɔkɔ Amaleeki yab nín cúúyee ki kpáañ tiwan tin bi nín yōñee. Cilinjee u nín fī u-nimpoobi liitil.

¹⁹Binib bin kɔkɔ bi nín cúúyee, ḡwaamu nì bikpaambi, bi-jipɔmbi nì bi-bisalib nì tin kɔkɔ bi nín yōñee, báa tiba nì tiba kaa nín fótì. Daafiidi nín fōō kɔkɔ ki ḡiñnì.

²⁰U nín fōon ipii nì iṣoobu nì inaa, ní bin nín péetiñ-íee lì yii: «Kpèèmaan Daafiidi nín jáń ki fōon tiwan tiṣyee.»

²¹Boonee ní Daafiidi fātì ḡtì binib kulaafaau bin nín gī kaa nín ḡún ki nóó-u ki gbíntì Beesoor buṣṣbandee cee. Bi nín nyán ki túṣkì Daafiidi nì u-yab, ní Daafiidi jáam-bi.

²²Nyunti gbantee, Daafiidi janjaliibi kansikin binikpitib nì bin kaa bí tibanee bí yii: «Kii bi nín kaa nóó-ti ti cùtì kujaauee, baa làá ká tin ti fōon kujaaunee báa tiba. Asee bi-nimpoobi nì bi-biyaamu ní ti làá dūú tī-bi ní bí nīn cá.»

²³Ama ní Daafiidi bí yii: «M-nabiyaamu, taa dūmaan tiwan tin ti-Dindaan dūu tī-tee kí ḡá mín. Ún di wún ti-pu, ní ki dū dinikitil din dómiń ki jáń nì tee ki ḡá ti-ḡaan.

²⁴Ubo kaa làá pīlifi tin ni sòonee. Báa ḡma làá pée fōo u-jandi ní. Bin kāl ki cíti awaḡulee nì bin cùtì kujaauee, bi-koko làá yàkatī án nīn ḡmà ní.>»

²⁵Ki yōon yaadal wiḡḡu ní Daafiidi dū tiboti gbanti ki kpánti mara nì dikoobil ki tī Isirayeel yab. An bí mín ki dāa sāa dīn.

²⁶Bi fātī bāań Siikilaagee ní Daafiidi lēe tin bi jáń ki fōonee poon tiba ki cáa tī Juuda yab kpilib u-boobi ní ki bí-bi yii: «Kpèèmaan ni-wampokaati sée, ti fōon-ti ti-Dindaan nannanliibi cee ní.»

²⁷U tú bi cáa tī Beeteel kpilib nì Ramooti yab bin bí Neegeeb tiḡkee nì Yatiir yab,

²⁸nì Arooweer yab nì Sifimooti yab nì Eekiteemoowa yab,

²⁹nì Rakal yab nì Yeerameel yab nì Keeni timmu yab,

³⁰nì Orima yab nì Boor-Akan yab nì Ataaki yab,

³¹nì Eebrōn yab nì ntimu mun poon u nì u-naacimbi nīn cōom ki jítèe yab.

1 Samuel 31

Saayuul kúm

¹Fiiliistii yab nīn jáń nì Isirayeel yab Giilboowa jool pu. Isirayeel yab nīn sán ní Fiiliistii yab kūu-bi tikpil.

²Fiiliistii yab nīn jóm ki kāl Saayuul nì u-jipombi pu kàtì kati. Bi nīn kūu uboti jipombi Joonatan nì Abinadaab nì Malkisuwa.

³Niinee dikòndi kóon ki nyīḡfi Saayuul pu. Bipintoliibi nín dāa ká-uee ní u-pōbil bíl ní u-wunti kíń ki gbāa kpàkpakpa.

⁴Ní Saayuul bí un ḡúb u-janjawantee yii: «Fúutí a-tàataajiki ki sāa kí kpò-mi. Maa là yii Fiiliistii yab bin kaa ḡí akpancan nee ḡ kpò-mi kí nīn cáa bèel-mi.» Ama ní un ḡúb u-janjawantee fāḡkì ní ki yīl. Niinee ní Saayuul yōon ún u-ba tàataajiki ki cóon ki líti ki-pu.

⁵Un ḡúb u-janjawantee ká yii u-kpiliu kpīyee, ní u mun dū u-tàataajiki ki cóon ki líti ki-pu ki kpīl.

⁶An nín dī min ní Saayuul nì u-jipombi taatil nì un ḡúb u-janjawantee kpī ḡwimbaantee dee.

⁷Isirayeel yab bin kóò ditantakal lapu pu gbandee nì bin kóò Joodan bunḡu lapu pu gbantee nín gbĩl yii Saayuul nì u-jipɔmbi taatil kpî ní Isirayeel yab sáñee, ní bi yíkì sáñ ki fá bi-timmu, ní Fiiliistii yab dómiñ ki kāl.

⁸Ku wúntì Fiiliistii yab dómiñ kí fūkul bin bi kūūyee wantee ní ki ká yii Saayuul nì u-jipɔmbi taatil kpî ki dō Giilboowa jool pu.

⁹Bi nìn lēē u-yil, ki pēetì u-janjawanti, ní ki tú ki yìlì Fiiliistii yab timmu kòkɔn nì awaadiinni nì aniwulin ki tükù báà ḡma bi-jajil pu.

¹⁰Boonee ní bi cáá u-janjawanti ki yóon diwaal din bi yî Asitaarteeyee diikun, ní ki dū dinikpilee ki bóob ki nákáñ Beeti-Seeyan gundi.

¹¹Bin kóò Yabeesi Galaadi tiḡkinee gbĩl Fiiliistii yab nín ḡá Saayuul puee.

¹²Ní bininjab bin cáá dibaataandee yíkì ki cōon kunyamḡu ki tin bàñ Beeti-Seeyan gundi ki yōonni anikpil, Saayuul nì u-jipɔmbi. Bi cáá-bi ki bāañ Yabeesee ní ki dū-bi ki wūñ ḡmi.

¹³Boonee ní bi kóon bi-kpabiḡ ki dū síf busubu bun bi yî tamariisee taapu Yabeesi tiḡkin, ní ki bóob kinyɔkɔ iwiin iluli.

2 Samuel

2 Samuel 1

Daafiidi gbĩl Saayuul nì Joonatan kúm pu

¹Saayuul kúm boonee, Daafiidi nìn cūtì ján ki pócìkì Amaleeki yab. U nìn gítìn ki kāl Siikilaagi tìjkin iwiin ili.

²Nwintataati dalee, u bí yìi ú kpèèyee, unaacimpwòn ubo di nyánní Saayuul janjanaapaal pu ki páànnée. U-wampeenkati nìn cáti ní ntam pùkū u-yil. U bāān Daafiidi ceeyee ní ki tātì gbāān u-nimbiin dicincibil u-yil tūū kitìj.

³Daafiidi nìn bālifi-u yii: «A nyánní la?» Ní u kíf-u yii: «M nyánní Isirayeel yab janjanaapaal pu ní ki sánní.»

⁴Daafiidi bí-u yii: «Tùkù-mi tin jítì niinee.» Ní u bí-u yii: «Isirayeel yab sán kujaaun ní bi kūū bi-kansikin binib tikpil. Áli gba bi kūū Saayuul nì u-jipwòn Joonatan.»

⁵Ní Daafiidi bālifi unaacimpwònee yii: «A nà mana ní ki bée yii Saayuul nì u-jipwòn Joonatan kpí?»

⁶Ní unaacimpwònee bí-u yii: «M pée bí Gĩlboowa jool pu yìkĩl yikil ní. M bí yii m kpèèyee, Saayuul di núb u-kpanki ki nyitèe. Janjatwókub nì bitanjakaliibi nìn kà u-pu kàti kati.

⁷U fātèe ki ká-mi, ní ki yíín-mi, ní m kíf-u yii: <Ti-baa, m sèe.>

⁸Ní u bālifi-mi yii: <Sii di sá nma ní?> Ní m kíf-u yii: <M sá uamaleekija ní.>

⁹Niinee ní u bí-mi yii: <M gbàām-si, dāá kpò-mi, di sá yii m-nimbilin bòntì, nì min kamaa m dāá gbíntì fòtèe.>

¹⁰Niinee, m sùtì ki pìl-u ní ki kūū-u, kun puee m nyí yii u yaa lítì, waa làá pée nmatí. Mìn boonee ní m cíkitì u-beefuuliiki ní ki fúutì dibombil din u fúuñee ki cáān doo kí tī-si.»

¹¹Niinee Daafiidi dāā tiwan tin u pēeyee ki cáti, ní u-naacimbi kòkò mun dāā ki cáti bi-yati.

¹²Bi nìn kāl Saayuul nì u-jipwòn Joonatan nì Isirayeel yab bin kòkò sá ti-Dindaan nibul bi kūū kujaaunee kpool. Bi nìn sún ki bóób kinyòkò ki cáa sāā kujoou.

¹³Daafiidi gítì bí unaacimpwòn un cáān tiboti ki tükū-uee yii: «A bí yii a sá la naaa?» Ní u bí-u yii: «Amaleeki yab bin kòò nì-puee ubo jipwòn ní m sá.»

¹⁴Ní Daafiidi bí-u yii: «Ba pu ní aa fānkì ki kūū uboti un ti-Dindaan lēeyee?»

¹⁵Niinee ní Daafiidi yíín u-naacimpwombi ubo ní ki bí-u yii: «Dāá kpò kijapaai nee.» Ní u dómín ki kūū-u.

¹⁶Ní Daafiidi bí-u yii: «A-kpuulool làá báatí a-yil pu ní, di sá sii a-ba nyɔkɔ di sòon ki kũu a-bɔti ki lĩ yii: <Man di kũu ubɔti un Unimbɔti lēēyee.>»

Ɗkpiisilan ŋun Daafiidi gāa Saayuul nì Joonatan puee

¹⁷Daafiidi gāa ŋkpiisilan nee Saayuul nì u-jipɔɔn Joonatan pu.

¹⁸U nìn tī mara yii bí dū-ŋu kí dàkà Juuda yab. An sá Butɔbu kpiisilanŋu ŋun bi ŋmān ki ŋá deedeedambi gbɔŋkune nì.

¹⁹Isirayeel, a-janjamɔntiibi kpī a-gbantammu pu! Ba pu ní a-baatandambi kpī ní?

²⁰Taa gbilitimaan-tì Gaati tiŋkin, taa mūlifimaan-tì Asikeelon danŋi pu. An yaa kaa sá mín, Fiiliistii yab nimpoobi làá nīn fāal, bin kaa gí akpandan nee sapɔmbi làá nīn bí dipɔɔpindin.

²¹Giilboowa joonŋi, dimalindi n̄ taa ti t̄ ni-pu, utaa n̄ taa ti n̄ ni-pu, bí taa ti ká tisati tin lònèe ni-pu. Di sá yii niin ní bi kón bibaatandambi gbampɔɔŋi icoo. An kaa sá ŋkpam ní bi cáa nùkù Saayuul gbampɔɔl.

²²Kí yàntì fatiku n̄ nyā kí pùubee, kí ján binannanliibi bin p̄ɔyee, Joonatan tɔbu kaa nìn gítí bu-boon, mín ní Saayuul mun tàataajiki kaa nìn nyēē kí gítín fám.

²³Saayuul nì Joonatan nìn néen tɔb tiŋan, ki kpáan bi-kúm poon baa yākatì tɔbin. Bi nìn yáb ki jítín ikaabu, ní ki nìn cáá dibaati ki jítín gbikintib.

²⁴Isirayeel sapɔmbi, sōmaan Saayuul pu. Ún di nìn pēentí-ni abɔkutinyaan, ní ki nìn cáá sindaariya wanti ki nyɔkɔntí-ni.

²⁵Bibaatandambi kpīn dikòndin, Joonatan kpī ki d̄ ŋgbantamu pu.

²⁶M-nabiki Joonatan, m wī a-pu, maa m̄ a-pu. A néen-mi ki jítín unimpu nín néen u-cal puee.

²⁷Bibaatandambi kpīn dikòndin, tijanjawan kaa ti bí tiban.

2 Samuel 2

Daafiidi bí Eebron tiŋkin

¹Tín jítèe ní Daafiidi bālifi ti-Dindaan yii: «M ŋūn kí cùú kāl Juuda yab timmu kiba poonaaa?» Ní ti-Dindaan kí-u yii: «A ŋūn kí cù.» Ní Daafiidi gítí bālifi yii: «Kitiŋ kilaka poon ní n̄ cù?» Ní ti-Dindaan kí-u yii: «Eebron tiŋkin.»

²Ní Daafiidi yōon u-nimpoobi liitil, Ayiinoowaam un sá Jisirayeel tiŋkinee, nì Naabaal un kpīyee nimpuu Abiigayiil un sá Kaarmeel tiŋkinee ki nín cá.

³Daafiidi nìn kpáan u-nib bin kɔkɔ nìn bí u-ceeyee nì bi-dicaŋŋi, ní bi cūti kāl Eebron tiŋkin.

⁴Niinee ní Juuda yab dómín Eebrɔn ki bātì ñkpam ki sītì Daafiidi yil pu ki kǎaṅ-u dibeel Juuda yab pu. Bi nìn tükū Daafiidi yii Yaabeesi tiŋki kin bí Galaadi tiŋkinee yab di síb Saayuul.

⁵Ní Daafiidi tú binib bi-cee bí cùú jǎaṁ-bi kí tükù-bi yii: «Ti-Dindaan ń bliṅ ni-boon ni nín dàkā ni-dindaan Saayuul dineenkpaaṁdi din ki píf-u ki síbee pu.

⁶Ti-Dindaan mun ń dàkā-ni u-neeŋkpaaṁdi kí ńá-ni tiŋan. Tin ni ńá nee puee, ma mun làá ńá-ni tiŋan.

⁷Kɔŋkɔnnée ní pɔɔṁmaan ni-ba kí ká dipɔbil. Ni-kpiliu Saayuul kpíl, ama ní bée yii Juuda yab bātì ñkpam ki sītì m-yil pu ń nín sá bi-bɔtiu.»

Isirayeel yab kǎaṅ Isi-Booseeti dibeel

⁸Nyunti gbantee, Neer jipɔɔn Abineer, Saayuul janjapiliu yōon Saayuul jipɔɔn Isi-Booseeti ki cūnnì Maanayiim.

⁹Niin ní u kǎaṅ-u dibeel ú nín kpòotì Galaadi nì Aseer nì Jisirayeel nì Eefiraayiim nì Beenjameen timmu, an dàkā yii Isirayeel naakɔti tin bí ŋan púee kɔkɔ.

¹⁰Saayuul jipɔɔn Isi-Booseeti nìn cáá abin imuŋku ili ní ki kpántì Isirayeel yab bɔtiu, ní ki kǎl dibeel abin ali. Ama Juuda yab bíṅ nìn yú Daafiidi boon.

¹¹Úṅ nìn kǎl Eebrɔn tiŋkin ki jín Juuda naakookun yab pu dibeel abin aluli nì iŋmal iluu.

Juuda yab nì Isirayeel yab jaaku

¹²Neer jipɔɔn Abineer nì Saayuul jipɔɔn Isi-Booseeti nib nyán Maanayiim ki búntì Gabawɔn.

¹³Joowaab un na bi yíl Seeruyee nì Daafiidi nib mun kíí nsan ki nín cá, ní akiti alee cūtlì kpáfl Gabawɔn nyimbɔbil caŋin. Biba nìn bí dinyimbɔbil jandi diba pú ní bin kínee mun bí dijandi din kínee pú.

¹⁴Ní Abineer bí Joowaab yii: «Ti-naacimpɔmbi ń nyā kí mò bili bili ti-nimbiin dooyaa!» Ní Joowaab kíí yii: «Too!».

¹⁵Ní Beenjameen naakookun binaacimpɔmbi saalaa nì bili nyán ki yúl Saayuul jipɔɔn Isi-Booseeti jandi pú, ní saalaa nì bili nyán ki yúl Daafiidi jandi pú.

¹⁶Báà ŋma nìn cúú u-juti yil ní ki dū kitàataajiki ki sǎa u-takakal, ní bi-kɔkɔ tin líti dicilpu. Bi nìn pú mpaan gbanti diyindi yii Ataŋkpee Saaku. Nu bí Gabawɔn tiŋkin ní.

¹⁷Nwiin gbanti mbaantee, kujaau nìn pōō ki píl ki pɔkì. Daafiidi yab nìn ján ki pɔkìṅ Abineer nì Isirayeel yab.

¹⁸Joowaab nì Abisayeel nì Asayeel bin na nìn sá Seeruyee nìn bí. Asayeel nìn tóotí kii ukoniyyee ní.

- ¹⁹Asayeel nìn pá Abineer boon ki jì-u, ki kā u-pu kàtì kati.
- ²⁰Ní Abineer fātì bālifi-u yii: «An sá sii Asayeel níi?» Ní u kíf-u yii: «Iiin, an sá man.»
- ²¹Ní Abineer bí-u yii: «Kpèè ɲgiil pú àá ɲgan pú kí jà kí cúú ujanjal ubɔ́ kí fōō u-wanti.» Ama ní Asayeel kaa kíf kí gbèèñ, ní ki gbíntì kā u-pu.
- ²²Ní Abineer gítì bí-u yii: «Asayeel, páatí m-boon. Ba pu ní a là kí páb-mi m kpò-si ní? M yaa ɲá mín, mana ní m gítì ɲūn kí kpèè a-maan Joowaab nimbiin?»
- ²³Ama ní u yí ki gbíntì dī-u. Niinee ní Abineer dū u-kpaŋki yil ki sãa u-pool ní an tin nyán u-boon, ní u lítì dibɔ́bil pu niin ki kpí. Bin kɔ́kɔ́ yaa nìn bāań laakin Asayeel nìn kpí ki dōee nìn sàatì kí yūl ní.
- ²⁴Niinee Joowaab nì Abisayi nìn kùl ki bīn Abineer boon. ɲwliń tin lì yii ɲu jēetée, bi bān Amma gbantaŋki pu. Mpaan gbanti bí Giiya tiŋki, ɲwliń nyalanŋki pú, Gabawɔn teeku saŋɲu pu.
- ²⁵Beenjameen naakookun yab nìn kóon ki kpáfi ki yúl Abineer boon. Bi nìn dūu kpáfi ki ɲá dikitil ki cūtì yúl kigbantaŋ kiba yilpu.
- ²⁶Ní Abineer kúuń ki bí Joowaab yii: «Ti làá nīn pée jáà yée ki cáaa? Aa nyí yii án làá dāá kúntí nì kunimbaauaaa? Kí tin sãa ɲyunti ɲuloŋu ní a làá tükù a-yab bí gbèèñ kí taa ti jà bi-nabiyaamu ní?»
- ²⁷Ní Joowaab bí yii: «Nì Unimbɔti un bí nee pu, a yaa kaa bàà lī min a lī nee, m-naacimpɔmbi bàà làá nīn jì bi-nabiyaamu mín ní áli kutaa ń wúntí.»
- ²⁸Niinee Joowaab búń ɲyin ní u-janjaliibi gbèèñ kaa ti bí jì Isirayeel yab janjaliibi ní kujaa u gbèèñ.
- ²⁹Abineer nì u-janjaliibi nìn dū kunyamɔŋu ki cōm Jɔɔdan tantakalin. Bi nìn dūtì Jɔɔdan buŋɲu, ki cōm kutaafaau ki tin cáa sãa kuwiŋkuluu ní ki tin bān Maanayim.
- ³⁰Joowaab nín nìn gbèèñ kaa ti bí jì Abineer ki fātì gítìnee, u nìn kóon u-naacimbi ki kpáfi. Daafiidi janjaliibi ubɔ́ kpá mmuŋku di nìn fótì kí kūtì Asayeel pu.
- ³¹Ama Daafiidi yab bín nìn kū Abineer nì Beenjameen naakookun yab alaataa ata nì binib imuŋku ita ní.
- ³²Bi nìn yōon Asayeel ki cáa síb u-baa kaakulin Beetileem. Mín boonee Joowaab nì u-janjaliibi nìn cōm kunyamɔŋu. Bi nìn bāań Eebron tiŋkinee, ɲwiin nyán.

2 Samuel 3

- ¹Saayuul yab nì Daafiidi yab jaaku nìn yúntì tikpil. Daafiidi nìn mótì kántì mpon ki cá, ama ní Saayuul yab bín mótì pèefi ki cá.

Daafiidi jipɔmbi bin u màl Eebrɔn tɪŋkinee

(Kpèè 1 Kroo 3.1-4)

²Daafiidi nín màl mbininjabiyaamu mun Eebrɔn tɪŋkinee sò. U-jipɔŋkpiliu di sá Aminɔn, ní bi yî u-na yii Ayiinoowaam, u sá Jisirayeel tɪŋkin.

³U-jipɔnliliitiu di sá Kiileeyab, ní bi yî u-na yii Abiigayiil, Naabaal un sá Kaarmeel tɪŋkin ki kpîyee nimpuu. U-jipɔntataatiu di sá Abisaloom, ní bi yî u-na yii Maaka, Geesuur bɔtiu Talimayi bisal.

⁴U-jipɔɔn unanaati di sá Adooniyawuu, ní bi yî u-na yii Agiiti, ní u-jipɔɔn uŋmoonmooti sá Seefatiya, ní bi yî u-na yii Abitaal.

⁵U-jipɔɔn ululuuti di sá Yitireeyam, ní bi yî u-na yii Eegila, Daafiidi nimpuu ubo mun. Daafiidi jipɔmbi bin u nèn màl Eebrɔn tɪŋkinee dee.

Kujaaú kó Abineer nì Isi-Booseeti kansikin

⁶Nyunti ŋun Saayuul yab nì Daafiidi yab nèn bí ki jáàye, Abineer ún nèn mɔ̀tîi kãntî mɔ̀ɔn Saayuul yab kansikin.

⁷Saayuul nèn cáá ubɔnti ubo bi yî-u yii Riispa ní ki yî u-baa yii Aaya. Ní Isi-Booseeti bí Abineer yii: «Ba pu ní a dɔ̀oñ nì m-baa bɔɔn ní?»

⁸An bɔtee nèn yãnti Abineer fɔ̀o diŋuul ŋkpitim pu, ní ki bí Isi-Booseeti yii: «M sá kibɔkɔ ki pá Juuda yab boonaaa? Doooo nee, maa péé nyán a-baa cindin yab nì u-nabiyaamu nì u-bɔɔbi boon. M mɔ̀ñ a-pu á taa kó Daafiidi ŋaan, ní dín nee, a bí ki wòoñ-mi unimpu nee puɔɔ!

⁹Unimbɔti í dáál m-tafal ŋkpitim pu, m yaa kaa ŋá min ti-Dindaan pɔ̀oñ yii u làá ŋá kí tîi Daafiidee!

¹⁰Di sá yii ti-Dindaan pùtì yii u làá fɔ̀o Saayuul dicanŋkun yab ŋaan dibeel. U làá wàañ Daafiidi beel Isirayeel nì Juuda timmu pu, kí yòoñ Daani ŋgan pú kí cáá sãã Beerseeba ŋgiil pú.»

¹¹Isi-Booseeti kaa nèn ŋún ki gâtì Abineer báà dinyɔɔbundi, kun puee u nèn fàŋkí-u.

Abineer gítì Daafiidi jandi pú

¹²Ní Abineer tú binib Daafiidi cee bí tükù-u yii: «Ŋma di yì kitiŋ nee ní? Ŋá mpèé nì man, ní m tütuñ-si á kóoñ Isirayeel yab kɔkɔ kí páañ a-boon.»

¹³Ní Daafiidi kíf-u yii: «M làá ŋá mpèé nì si, ama kí wàatì á dāañ kí ká-mee, á péé péé kí dū m-nimpuu Miikaal, Saayuul bisal kí tiiñ-mi.» Niinee a ŋùn kí dāañ kí ká-mi.

¹⁴Ní Daafiidi tú binib Saayuul jipɔɔn Isi-Booseeti cee bí tükù-u yii: «Dū m-nimpuu Miikaal kí tiiñ-mi, di sá yii m dū Fiiliistii yab kuncooti dilaataal ní ki pàñ u-pu kucootiiu.»

- ¹⁵Niinee Isi-Booseeti fōoń-u u-cal uliliiti, Layiisi jipoon Paltiyeel cee.
- ¹⁶Ní u-cal céeń-u ki pá u-boon ki sūn ki tin bān Bawuriim. Niinee Abineer bí-u yii ú nīn gítí u-dumpu ní u nín gítí.
- ¹⁷Abineer kí ki bíi sòoń nì Isirayeel tindaŋkpilib yii: «An yúntì nì nín bíi nyàab yii Daafiidi n nīn sá ni-bɔtiuee.
- ¹⁸Toooo, nyunti bāań ní ńá tiba. Di sá yii ti-Dindaan sòoń Daafiidi pu yii: <M-tɔntɔnliu Daafiidi pu ní m làá dī kí fī Isirayeel m-nibul kí nyāntí Fiiliistii yab nì bi-nannanliibi bin kɔ kíńee ńaan.>»
- ¹⁹Abineer nīn sòoń nì Beenjameen naakookun yab mun. Boonee ní u nín cá Eebron ki tūkū Daafiidi u nì Isirayeel yab nì Beenjameen naakookun yab kɔkɔ nín sòoń ki gbilīn tɔb ki yóoń mīnyee.
- ²⁰Bininjab mmuŋku di nīn céeń Abineer ní bi dūu bān Daafiidi cee Eebron tiŋkin. Daafiidi nīn ńá tican ki fōō-bi.
- ²¹Ní Abineer bí-u yii: «M làá cùú kóoń Isirayeel yab kɔkɔ kí páań sii ti-baa ubɔti boon. Bi làá ńá mpèé nì si, ní á jī dibeel an kɔkɔ pu kii a nín là puee.» U sòoń mīn ki dóòyee ní Daafiidi pú-u nsan ú nīn kùń, ní u nín kùń nì ńgbansɔŋfi.

Joowaab kũ Abineer

- ²²Mīn Boonee Joowaab nì Daafiidi janjaliibi dūu bāań. Bi nīn cūti kujaau ki jáń ki fōoń tigaajawan tikpil. Nyunti gbantee, Abineer kaa nīn gítí bí Daafiidi cee Eebron, di sá yii Daafiidi nīn yāntì u fātì nín kùń nì ńgbansɔŋfi.
- ²³Joowaab nì u-janjaliibi kɔkɔ nín nyánní kujaau ki bāańee, ní bi tūkū-u yii: «Neer jipoon Abineer dómīn ki ká ubɔti ní u yāntì u nín kùń nì ńgbansɔŋfi.»
- ²⁴Ní Joowaab nín cá ubɔti cee ki bí-u yii: «Ba pu ní a ńá mimmee? Abineer dómīn a-cee ní a yāntì u fātì nín kùń nì ńgbansɔŋfaaa?
- ²⁵Kée sii a-ba nyí Neer jipoon Abineer gbantaa! U dómīn ki kíil-si, kí bée a-filiŋfeeti kɔkɔ ní.»
- ²⁶Joowaab nyáń ubɔti ceeyee ní ki tú binib bí jà Abineer boon. Bi nīn jīn ki cúú-u Siira nyimbɔbil caŋin ní ki fātì gíińńi-u Daafiidi kaa nyí.
- ²⁷Abineer fātì gítìń Eebron tiŋkinee, ní Joowaab cáá-u ki kākati ńkpaanceeti kitiŋ punyɔkɔ poon pú kii u là kí lōkɔfi-u tibee. Niin ní u sāa u-pool kitàataajiki ki kũu-u ki tōń u-nabiki Asayeel kúm pɔntoŋyi.
- ²⁸Boonee Daafiidi nín dāa gbīl tin jítèe ní u fáá mbiil yii: «Ti-Dindaan nyí yii man nì m-beel kaa kútì Neer jipoon Abineer kúm bɔti poon.
- ²⁹Abineer kúm kpuulool nì lítí Joowaab nì u-dicaŋku yil pu. U-dicaŋku poonee, bin wunti làá nīn yàkà, àá bin dinyaŋgbandi làá cúúyee, àá bin làá nīn sá

bideembi ki ɲúb ɲkpando ki nyiitēe, àá bin bi làá dū kitàataajiki kí kpòee, àá bin ɲkùm làá cúúyee n̄ taa lóó.»

³⁰Joowaab n̄ u-nabiki Abisayi n̄n s̄ā ki k̄ū Abineer, kun puee u n̄n k̄ū bi-nabiki Asayeel kujaaun Gabawɔn tiŋkin.

³¹Daafiidi n̄n t̄k̄ū Joowaab n̄n bijanjaliibi bin k̄k̄o bí u-ceeyee yii: «Cátímaan tiwan tin ni p̄ēyee, kí dū kutukub kí gb̄ñ kí d̄àkà yii ni bí kunimb̄aun kí s̄ Abineer kpool.» Ub̄oti Daafiidi n̄n còom̄ ki pá utaŋkpiil boon ní.

³²Eebrɔn ní bi síb Abineer. Ub̄oti n̄n s̄ún ki yíkintì Abineer kaakul pu, ní samaa k̄k̄o bíi s̄ūh̄.

³³Ní ub̄oti ḡā Abineer kúm pu ɲkpiisilan nee yii: Abineer, ba pu ní a kp̄i kii ugbaan n̄n k̄úu puee?

³⁴Baa n̄n bóob̄ a-ɲalii, kaa bá a-taɲi abaa. Ama ní bi k̄ū-si kii unil un kó binikp̄liibi ɲaane. Ní samaa k̄k̄o m̄t̄i bíi s̄ūh̄ u-pu.

³⁵Nyunti ɲun ní ɲw̄iín d̄áá b̄ee ní samaa d̄ómiín ki p̄áb Daafiidi yii ú j̄i tijin fiii. Ní Daafiidi p̄t̄i ki l̄i yii: «N̄w̄iín yaa kaa j̄et̄i ní m̄ yaa ɲm̄ó kp̄ɔɔ àá m̄ j̄ín t̄ibee, Unimb̄oti n̄ d̄áál m̄-tafal ɲkp̄itim pu.»

³⁶Samaa k̄k̄o n̄n d̄áán ki ká m̄iín ní an n̄n ɲāñ bi-cee. Tin k̄k̄o ub̄oti n̄n ɲāánee n̄n ɲāñ samaa cee ní.

³⁷Juuda n̄ Isirayeel yab k̄k̄o n̄n b̄è yaadal wiɲɲu yii ub̄oti kaa n̄n nyí Neer jip̄ɔɔn Abineer kúm poon tiba.

³⁸Ní Daafiidi ḡiti bí u-naacimbi yii: «Naa nyí yii dib̄tib̄il, unikpaan di kp̄i d̄iín wiɲɲu Isirayeel tiŋkinaaa?

³⁹Ní min kamaa bi s̄t̄i m̄-yil pu ɲkpam m̄ kp̄ántì ub̄otee, maa ɲūh̄ kí d̄àkà m̄p̄ɔn kii binib bin na bi ȳi yii Seeruya nee n̄n ɲá puee. Ti-Dindaan n̄ t̄éèh̄ ut̄ɔŋf̄iti u-toom paati n̄n s̄á puee.»

2 Samuel 4

Isi-Booseeti kúm

¹Saayuul jip̄ɔɔn Isi-Booseeti n̄n gb̄l̄ yii Abineer kp̄i Eebrɔn tiŋkinee, ní u-p̄obil bíi ní tifaandi kó Isirayeel yab k̄k̄o.

²Saayuul jip̄ɔɔn Isi-Booseeti n̄n cáá bijanjakp̄ilib bili bi kp̄òt̄i ajanjakiti. Bi n̄n ȳi ub̄o yii Baana ní ki ȳi un kínee yii Reekaab. Bi n̄n s̄á Beerooti tiŋkin, ní bi n̄n ȳi bi-baa yii Riim̄ɔn, u s̄á Beenjameen naakookun. - Beerooti n̄n s̄á Beenjameen naakookun yab timmu kiba ní.

³Beerooti yab n̄n s̄n̄ ki cū̀t̄i kó Giitayiim tiŋkin, ní ki gb̄nt̄i niin ki k̄āl̄ ki d̄āa s̄āa d̄iñ.

⁴Di sá Saayuul jip̄w̄n Joonatan n̄n cáá jip̄w̄n ub̄o u-taaji w̄òb̄. U n̄n cáá abin aŋmoo nyunti ŋun binib n̄n nyánní Jisirayeel tiŋkin ki dómiñ ki l̄i yii Saayuul n̄ Joonatan kp̄iyee. Un n̄n lòó-uee n̄n kp̄áān-u kí s̄ān̄. U n̄n b̄í nyàab̄ malaa puee ní kibiki nyáñ ki líti ní ki kp̄ánt̄i udeen. Bi n̄n ȳi-u yii Meefiibooseeti ní.

⁵Riim̄on un sá Beerooti tiŋkinee jip̄w̄mbi Reekaab n̄ Baana n̄n n̄n cá Isi-booseeti dumpu kuwiŋkuluu. Úñ n̄n d̄ō u-diikun ki ñ̄ŋfi.

⁶Bi n̄n tú bilee ki kp̄áān ki kó u-diiku poon ní ki s̄āa u-pool ki k̄ū̄-u. Bi ñá m̄iñ ki dóoyee ní ki nyáñ ki k̄át̄i.

⁷Bi n̄n kó u-dumpu nyunti ŋun ní úñ n̄n d̄ō u-dooŋu pu u-didoon̄kaakun ki ḡeeñee. Bi n̄n k̄ū̄-u ki l̄ē u-yil ki d̄ūu d̄i J̄oodan tantakal saŋŋu ki cōm̄ kunyam̄ŋu.

⁸Bi yōon̄ Isi-Booseeti yil ki cáa t̄i Daafiidi Eebr̄on tiŋkin ní ki b̄i-u yii: «Kp̄èè, Saayuul un n̄n sá a-nannanliu ki n̄n nyàab̄ kí kp̄ò-see jip̄w̄n Isi-Booseeti yil s̄ò. Ti-Dindaan k̄ū̄ Saayuul n̄ u-maaliŋun yab ki t̄ñ a-p̄ontoon̄yi d̄iñ.»

⁹Ní Daafiidi kí Riim̄on un sá Beerooti tiŋkinee jip̄w̄mbi Rakaab n̄ u-nabiki Baana yii: «Ti-Dindaan un nyánt̄i-mi animbinaaman k̄ok̄o poonee b̄i dimaŋfalin!

¹⁰Unil un n̄n dómiñ ki t̄uk̄ū-mi yii Saayuul kp̄iyee n̄n d̄ākafi yii u n̄n cáān-mi dinȳw̄bumm̄w̄ndi ní. Ama m̄ n̄n yānt̄i bi cúú-u ki k̄ū̄-u Siikilaagi tiŋkin ki p̄ān̄ u-nȳw̄bumm̄w̄ndi paati.

¹¹Kin ataa aŋa pu ní maa làá p̄a binikpitib bin s̄āa ki k̄ū̄ maanyiiba un d̄ō u-dooŋu pu u-diikunee. M̄ làá d̄aal̄ ni-tafal n̄nikpaakoon gbanti pu ní kí k̄únt̄i-ni kit̄iŋ pu.»

¹²Niinee ní Daafiidi p̄ú u-naacimp̄w̄mbi kinȳw̄k̄o yii b̄i kp̄ò-bi. Bi n̄n k̄ū̄-bi ní boonee ki ḡūut̄i bi-ŋalii n̄ bi-taaji ki d̄ūu l̄únt̄i Eebr̄on nyimb̄w̄bil caŋin. Bi n̄n yōon̄ Isi-Booseeti yil ki cáa s̄í Abineer kaakulin, Eebr̄on tiŋkin.

2 Samuel 5

Daafiidi kp̄ánt̄i Isirayeel yab k̄ok̄o b̄ot̄iu

(Kp̄èè 1 Kroo 11.1-3)

¹Isirayeel yab naak̄oti k̄ok̄o dómiñ Eebr̄on tiŋkin ki ká Daafiidi ki b̄i-u yii: «Ti baasii p̄ē dinabiil ní.

²Iyunti in j̄it̄è, min Saayuul n̄n sá ti-b̄otiuee, sii di n̄n l̄i Isirayeel yab janjaliibi nȳw̄k̄opu ki cáñ-bi kujaau. Ní ti-Dindaan n̄n p̄ōon̄-si yii: <Sii di làá d̄āa kp̄āa Isirayeel yab man nibul kí n̄n sá bi-b̄ot̄iu.>»

³Isirayeel yab kpilib kɔkɔ nɛn dɔmiɛn Eebrɔn tiŋkin Daafiidi cee. Niin nɛ u nɛ bi ŋa mpɛɛ ti-Dindaan nimbiin, nɛ bi bati ŋkpam ki siti u-yil pu u nɛn sa Isirayeel yab botiu.

⁴Daafiidi nɛn caa abin mmunƙu nɛ saalaa nɛ ki jin dibeel. U nɛn kaɔ dibeel abin imunƙu ili nɛ.

⁵U nɛn kaɔ Eebrɔn tiŋkin ki jin Juuda yab pu dibeel abin aluli nɛ dijandi, nɛ ki kaɔ Jeerusaleem ki jin dibeel Isirayeel yab nɛ Juuda yab kɔkɔ pu abin mmunƙu nɛ saalaa nɛ abin ata.

Daafiidi jaɛ ki fɔɔ Jeerusaleem tiŋki

(Kpɛɛ 1 Kroo 11.4-9, 14.1-2)

⁶Ubɔti Daafiidi nɛ u-yab boob ki ja nɛ Jeebusi yab bin koo Jeerusaleem tiŋkinee. Binib gbanti nɛn bi Daafiidi yii: «Aa laa kɔnni kitiŋ nee poon! Bijofub nɛ bideembi saaleen di laa ja-si ki giɛn.» Bi nɛn la ki li yii Daafiidi kaa laa ŋma ki ko.

⁷Daafiidi jaɛ ki fɔɔ Siyɔn, kitiŋ pɔŋɔ pɔti pu laakin bi man digunƙpaandi ki tuɛɛ. Ki yoon nyunti gbantee nɛ bi kin ki yi niin yii Daafiidi Tiŋki.

⁸Daafiidi nɛn li ŋwiin gbanti yii: «Un yaa la ki ja ki pɔkiɛn Jeebusi yabee, udaan nɛ di kubunƙu kun bi cati kitiŋee pu ki ko ki nya bi-pu. An yaa kin bijofub nɛ bideembee, maa la bi-bɔti.» Niin nɛ dilimbil nee nyaɛn yii: «Bijofub nɛ bideembi kaa koo kunimbɔtidiin.»

⁹Daafiidi cuti kaɔ kitiŋ pɔti pu laakin bi man digunƙpaandi ki tuɛɛ nɛ ki pu niin diyindi yii <Daafiidi Tiŋki>. Boonee, u nɛn fati man ki mantii tu ki yoon Miiloo ki nɛn ca poon pu.

¹⁰Daafiidi nɛn moti kantɛ mɔn ki ca, nɛ ti-Dindaan Unimbɔti Mɔɔŋkɔdaan nɛn bi u-cee.

¹¹Tiir yab botiu Iram nɛn tunni binib Daafiidi cee. Bi nɛn caa-u busubu bun bi yi seediree doi nɛ kapintab nɛ bitaŋkpakpitiliibi bi ma-u dibeecindi.

¹²Niinee, Daafiidi nɛn bee yii ti-Dindaan u-ba di kaan-u Isirayeel tiŋki pu dibeel, nɛ Isirayeel u-nibul puee, u bi yontu u-beel yilpu.

Daafiidi jipɔmbi bin u maɔ Jeerusaleemee

(Kpɛɛ 1 Kroo 3.5-9, 14.3-7)

¹³Daafiidi nin nɛn yiki Eebrɔn ki cuti kin ki bi Jeerusaleemee, u nɛn gi ti caa binimpoobi tikpil ki kuti, binimpukpilib nɛ nnimpuwaamu, nɛ bi nɛn maɔ-u mbininjabiyaamu nɛ nnimpubiyaamu.

¹⁴Nninjabiyaamu mun u maɔ Jeerusaleemee yiŋɛi seɛ: Samuwa nɛ Soobaab nɛ Naatan nɛ Saloomɔn,

¹⁵nɛ Yiibaar nɛ Eelsuwa nɛ Neefeegi nɛ Yaafiya nɛ

¹⁶Eelsama nɛ Eeliyadaa nɛ Eeliifeeleeti.

Daafiidi jáń ki pɔ́ɔkiń Fiiliistii yab

(1 Kroo 14.8-16)

- ¹⁷Fiiliistii yab nín nín gbíl yii bi bātì ɲkpam ki sītì Daafiidi yil pu ki k̄aàh-u dibeelee, ní bi-kòkò nín cá kí nyàab-u kí cúú-u. Daafiidi gbíl an botee ní ki nín sītì kibalilaɲin.
- ¹⁸Fiiliistii yab bàñee ní ki yàl ki gbí Reefayiim tantakalin.
- ¹⁹Ní Daafiidi bālifi ti-Dindaan yii: «M̄ cúú já nì Fiiliistii yabaaa? A làá dū-bi kí ɲá m-ɲaanaaaa?» Ní ti-Dindaan kífi Daafiidi yii: «Cúú já nì bi, m làá dū-bi kí ɲá a-ɲaan.»
- ²⁰Niinee Daafiidi nín cá áli Baal Peerasiim ki jáń ki pɔ́ɔkiń-bi niin. Ní ki bí yii: «Kii nnyim nín cífi nnyimbilkaam gundi dibùndi puee, mìn ní m-Dindaan cáti nsan m-nimbiin m-nannanliibi kansikin!» An pu ní bi pú niin diyindi yii Baal-Peerasiim. Taapu di sá yii: «Un cífi dibùndee Kpiliu.»
- ²¹Fiiliistii yab nín sán ki fá bi-waɲi niin, ní Daafiidi nì u-naacimbi dómiń ki yōòh.
- ²²Fiiliistii yab fātì tí gítìń ki yàl ki gbí Reefayiim kí já nì Daafiidi.
- ²³Ní Daafiidi bālifi ti-Dindaan ní ún kífi-u yii: «Á taa bíti bi-nimbiin pú kí já nì bi! Mànti bi-boon pú, ní kí dāá nyā bi-pu isufi taapu.
- ²⁴A yaa láa gbíl bi-tagbiɲi pu isufee yilpuee, á yáb malaa. Ti-Dindaan di lĩnti a-nyòkɔpu kí já nì Fiiliistii yab janjakitil.»
- ²⁵Ní Daafiidi ɲá kii ti-Dindaan nín bí ú ɲá puee, ní ki jáń ki pɔ́ɔkiń-bi, ki jìń-bi kí yòòh Geeba ki tin cáa s̄ā Geeseer kpaanyòkɔ.

2 Samuel 6

Daafiidi lēē kí cùnñi mpèé dakaau Jeerusaleem

(Kpèè 1 Kroo 13.4-14, 15.25-16.3)

- ¹Daafiidi fātì kpáfi Isirayeel yab janjamontiibi. Bi nín nyán binib kutukub mmuɲku nì saalaa ní.
- ²Daafiidi nì binibee nín nín cá Baala tiɲki kin bí Juuda tiɲkinee kí gíiħnì mpèé Dakaau. Ti-Dindaan Mpɔ́ɔkɔdaan un k̄a keerubimbi puee yindi ní bi nín dū pú Dakaa gbanti.
- ³Bi nín dū Unimbɔti dakaau ki t̄akań t̄ɔɔkupɔɔn poon. Bi nín yōòhni-u Abinadaab dumpu kigbantaɲ pu. Abinadaab jipɔɔn Usa nì Ayiiyoo di nín kpòotì inaa in dàtì t̄ɔɔkupɔɔn gbantee.
- ⁴Bi nín yōòh Unimbɔti dakaau Abinadaab dumpu kigbantaɲ pu mimmee, ní Ayiiyoo lĩ u-nyòkɔpu.

⁵Daafiidi nì Isirayeel yab kòkò nìn bí ki fàal nì dipɔɔpindi ti-Dindaan nimbiin ki bòò tiwambɔɔkaal tin bi dū siipreesi dɔi ki kpítèe kòkò nì ti-bulifi, nì kubeeu nì sangū nì ngangamu nì icaal nì cancakantib.

⁶Bi bàñ Naakon tuulool caɲinee ní inaa gbéetì ní Usa tǎntì u-ɲal ki cúú Unimbɔti dakaau.

⁷Ti-Dindaan nìn fōō Usa pu diɲuul, ní ki fáá-u niin u nín yǐntèe pu. Usa nìn kpî Unimbɔti dakaau caɲin niin.

⁸Niinee Daafiidi fōō diɲuul, kun puee ti-Dindaan nìn dáal Usa tafal. Ní bi pú mpaan gbanti diyindi yii Peereesi-Usa. Bi dáá gbítì yî mpaan gbanti mín ki dāa sǎa dín.

⁹Daafiidi nìn fǎɲkì ti-Dindaan yaadal wiɲɲu, ní ki bí yii: «Maa làá ɲmā kí cùnnì ti-Dindaan dakaau m-dumpu!»

¹⁰Daafiidi kaa nìn gítì là kí yòon ti-Dindaan dakaau kí cùnnì Daafiidi Tiɲkin. U nìn yǎntì bi cáa yóon Oobeedi-Eedoom dumpu. Kijapaai gbanti nìn sá Gaati tiɲkin ní.

¹¹Dakaayee nìn yúl Oobeedi-Eedoom dumpu iɲmal ita, ní ti-Dindaan bīn u nì u-dicaɲku kòkò pu.

Bi cáá ti-Dindaan dakaau ki kón Jeerusaleem

¹²Bi nìn dómiń ki tükü Daafiidi yii: «Unimbɔti dakaau puee, ti-Dindaan bīn Oobeedi-Eedoom pu ki yǎntì u-tuunɲi kòkò bí còom-u tiɲan.» Niinee Daafiidi cūti Oobeedi-Eedoom dumpu ki yōon Unimbɔti dakaau ki cáa cūnnì Daafiidi Tiɲkin ifaal poon.

¹³Nyunti ɲun ní bin tú ti-Dindaan dakaau yaa dǎatì ataa aluuyee ní bí yúl kí dū unaja nì dinabil din bí mǎmalee kí ɲá saraa.

¹⁴Daafiidi nìn baasii bí ɲōō nì u-pɔɲɲu kòkò ní ti-Dindaan nimbiin. U nìn pée pē bisaraaɲaliibi bɔkutil din bí fálfalee ní.

¹⁵Daafiidi nì Isirayeel yab kòkò nìn yōon ti-Dindaan dakaau ki cáa cūnnì Jeerusaleem nì dipɔɔpindi kuɲkuuntii ki bún ɲyin.

¹⁶Nyunti ɲun bi cáá ti-Dindaan dakaau ki kón Daafiidi Tiɲkinee, Saayuul bisal Miikaal gbóon tɔkɔlee ki ká ubɔti Daafiidi nín pée yùkufi ki tiintí pu ki ɲōō ti-Dindaan nimbiinee. U-ɲool gbanti puee, u nìn kpē ki sɲɲkiɲ-u u-pɔbilin.

¹⁷Daafiidi nìn gǎa tanti dakaau gbanti pu. Bi nìn yōon dakaayee ki kón tantee poon ki yōon mpaan ɲun Daafiidi nìn lēe kí sɲɲ-uee. Mín boonee ní Daafiidi ɲá bisaraawɔkaabi nì mpée saraabi ki tī ti-Dindaan.

¹⁸U ɲá saraabi mín ki dóyee ní ki mēe ti-Dindaan Mpɔɲkɔdaan ki bīn samaa pu.

¹⁹Mín boonee ní u yākatì Isirayeel samaau kòkò tijin. Uninja kamaa nì unimpu kamaa nìn fōō kpɔnɔ nì dinaŋkúndi nì fiinyi subiliŋ akulim kalaau. Mín boonee ní báà ŋma fātì nín kùh.

²⁰Daafiidi fātì u-dumpu kí cùú mèè kí bìñ u-dicaŋku yab pu, ní Miikaal nyán ki túŋkì-u ki bí-u yii: «Bi baasii tī sii Isirayeel bɔtiú dín tinyool ní. A lēē a-cancaŋbeel ki dàkā a-kàlɪŋkpilib tɔntɔnliibi binimpoobi kii unil un kaa bí tibanee nín ŋaán puee!»

²¹Ní Daafiidi kí-u yii: «An sá kí tī m-Dindaan tinyool pu ní m ŋón mín. Úh di lēē-mi, kun puee m-bɔti fáatiñ-u ki jítìh a-baa nì a-dicaŋkun yab kòkò, ní ki kàh-mi dibeel Isirayeel u-nibul pu. U-nimbiin ní m làá nīn fàal.

²²M làá gítì sɪntì m-ba taapu kpataaa kí taa nín sá tiba kí jítìh min bí nee. Mín gba di làá yàntì bitɔntɔnliibi bin bɔti a sòh nee n tī-mi tinyool.»

²³Saayuul bisal Miikaal kaa ká mmaal ní ki dāa kpáaa kpī.

2 Samuel 7

Unimbɔti pōh Daafiidi nì u-naantiibi dipoondi

(Kpèè 1 Kroo 17.1-15)

¹Daafiidi kó u-beecindin, ní ti-Dindaan nyántì-u u-nannanliibi bin mǎntìi tú-uee ŋaan, ki tī-u ŋgbansɔfi.

²Dalbee ní u bí Unimbɔti bɔnaatiliu Naatan yii: «Kpèè, man kòò dibeecindi din bi dū idɔmɔnti in bi yī seediree ki kpáyee. Ama ní Unimbɔti dakaau yú tanti un poon bi dū iŋoobu kuti satab ki gāyee.»

³Ní Naatan bí ubɔti yii: «Tin ká a-pɔbilin a là kí ŋée, cùú ŋá mín, di sá yii ti-Dindaan bí a-cee.»

⁴Ama kunyeeu gbantee ní ti-Dindaan sòh nì Naatan yii:

⁵«Cùú tükù m-tɔntɔnliu Daafiidi yii man ni-Dindaan nín lī puee sò. Sii di kaa làá mā-mi Kudii ní m kó.

⁶Kí yòh daliŋkin m nyántì Isirayeel yab Eejipiti tɪŋkin ki dāa sāa dín nee, ubo kaa mán-mi kudii m kó ki ká. M nín sá kii usaŋkinlee ní ki nín kàal ntimu ki nìkì, ní ki nín kòò tantin.

⁷Kí kūtèè, ŋyunti ŋun m dūu céeñ Isirayeel yab bi-saŋkindi poonee, m nín kàh bikpilib tikpil. Bìh di nín kpāa Isirayeel yab m-nibul. Maa láá pée bālifi-bi dalba dalba yii: <Ba pu ní naa dū seedir dɔi ki mán-mi kudii?>

⁸Kɔŋkɔnnee á tükù m-tɔntɔnliu Daafiidi yii: <Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di páatì-si ipii boon kupikpaaun ki dū-si ki kàh dibeel m-nibul Isirayeel yab pu.

⁹Laakin kamaa a cūtèe, m bí a-cee. M kúntì a-nannanliibi kòkò a-nimbiin. M làá yòòñ a-yindi yilpu kii binikpaambi bin kāl kitiṇ puee.

¹⁰M làá tī Isirayeel m-nibul mpaan ḡun pu m làá kàaṇ-bee. Bi làá nīn kóò niin kaa làá fàṅkì tiba. Binikpitib biba kaa làá ti dāaṇ kí wóḃ-bi kii dooooyee,

¹¹ḡyunti ḡun ní m nīn kāaṇ bibòsoonliibi m-nibul Isirayeel puee. M làá fī-si a-nannanliibi kòkò ḡaan kí líf ní á ḡùḡfī. Di sá man ni-Dindaan bí tükù-si yīi m làá náaṇ-si dicindi.

¹²Nyunti ḡun ní sii yuntiṇu yaa láa sāa a cūtī dōoṇ ki ḡāl a-baabee, m làá dāá lēē a-maaliṇun ubò, un sá a-poon naḡuee kí kàaṇ dibeel a-yil pu. M làá dāá yàntī u-beel ṇ nīn bá ki pōō.

¹³Úṇ di làá dāá mā-mi Kudii kí tī m-yindi tinyool, ní ṛ dāá yàntī u-beel ṇ nīn bá ki pōō ki cá jaanjaan.

¹⁴Man làá nīn sá-u ubaati, ní ún ṇ nīn sá-mi ujiponti. U yaa yīntèe, m làá dāal u-tafal kii ubaati nīn dátí u-jipoon tafal puee ní.

¹⁵Ama maa làá cúú m-laṇḡaṇḡitiiku kí fōō u-cee kii m nīn fōō-ku Sayuul cee puee. M nīn dū Sayuul ki fá ní ki dū sii ki kàaṇ u-paṇḡu pu.

¹⁶M làá yàntī a-dicaṅku nī a-beel ṇ nīn bá ki pōō kí nīn cá jaanjaan. Tiba kaa làá ḡmā kí cìṅkì a-beel pōḡḡu ḡwindal.»

¹⁷Ní Naatan cáá tiboti tin Unimboti sòoṇ nī u dileedakal poonee kòkò ki tükū Daafiidi.

Daafiidi wimmeem

(Kpèè 1 Kroo 17.16-27)

¹⁸Niinee ní uboti Daafiidi cūtī ti-Dindaan nimbiin ki mēē-u yīi: «M-Dindaan Unimboti, ba ní m sá, ní m-dicaṅku bí tilatin ní a cáá-mi ki bàṇ laakin m bí nee ní?

¹⁹Nī mīn kòkòee, a wāl yīi tin a ḡá nee pátí a-cee. Di sá a ḡtí pōoṇ man a-tòntòṇliu dicaṅku ipoon iba in bōti dāá dátīnee. M-Dindaan Unimboti, tin a ḡá nee máaṇ unilaaa?

²⁰M-Dindaan Unimboti, a nyí man a-tòntòṇliu tiṇan. Too tilati ní m làá ḡtí lì kí kūtī.

²¹Kii a nīn pōoṇ ki lī yīi a làá ḡá pu a-pòbilinee ní a tún atuṅkpaan nee ki nyántī-ḡi ki dàkā man a-tòntòṇliu.

²²Ti-Dindaan Unimboti, a lafun baasii sá ukpaan ní! Aa cáá juti! Sii boonee, Unimboti ubò ḡtí kpá, kii ti nīn ḡbìl bi sòoṇ puee.

²³Dinibul diba ḡtí bí kitiṇ pu doo ki bí kii Isirayeel nibuleeee? A cūtī dá-dì ki nyántī Eejipiti yab nī bi-waṇḡi ḡaan ki dū-dì ki kpántī a-nibul. A yōoṇ di-yindi

yilpu, ki túń atunƙpaan nì maamaaci tuunƙi ki tī-dì a-tiŋkin. Ditimbundi diba gítí b́i ki náań nì a-timbundi din a dá ki nyánti Eejipiti yab timbundi nì bi-waanyi ɲaaneeee?

²⁴Ti-Dindaan, a dū Isirayeel yab ki kpánti a-nibul kí nīn cá jaanjaan, ní a kpánti bi-Nimbɔ́tiu.

²⁵Kɔŋkɔnnée m-Dindaan Unimbɔ́ti, a nín sòoń yii a làá ɲá pu kí tī man a-tɔ́ntɔ́nliu nì m-dicaŋkuee, ɲá mīn án nīn b́i ki cá jaanjaan, kii a nín pōoń puee.

²⁶B́i yòoń a-yindi yilpu kí nīn pée cá jaanjaan, binib ń l̀i yii: <Ti-Dindaan Unimbɔ́ti Mpɔ́ŋkɔ́daan di sá Isirayeel yab Nimbɔ́tiu!> Ní man a-tɔ́ntɔ́nliu Daafiidi dicaŋku ń nīn bá ki pōō a-nimbiin.

²⁷An puee ti-Dindaan Unimbɔ́ti Mpɔ́ŋkɔ́daan, Isirayeel yab Nimbɔ́tiu, sii a-ba di t̀k̀k̀u man a-tɔ́ntɔ́nliu yii: <M làá náań-si dicindi>. An pu ní man a-tɔ́ntɔ́nliu ká kunyannyaau kí m̀èè-si ɲwimmeem nee.

²⁸Ti-Dindaan Unimbɔ́ti, sii di sá Unimbɔ́ti. A yaa l̀i puee, mīn ní a ɲáań, ní a pōoń man a-tɔ́ntɔ́nliu nnaam!

²⁹Kɔŋkɔnnée, bliń man a-tɔ́ntɔ́nliu naantiibi pu b́i nīn pée b́i a-nimbiin ki cá jaanjaan. Di sá yii sii ti-Dindaan Unimbɔ́ti di pōoń mīn. A-biindi puee, man a-tɔ́ntɔ́nliu dicaŋku làá fōō dibiindi kí nīn cá jaanjaan!»

2 Samuel 8

Daafiidi nín jáń tijáti tiŋyee

(Kpèè 1 Kroo 18.1-13)

¹Mīn boonee Daafiidi jáń ki pɔ́ɔ́kiń Fiiliistii yab, ki nyī-bi ki gũl taapu, ki fōō bi-ɲaan mpɔ́n ɲun bi nīn cáá kitiŋ gbanti puee.

²U nīn jáń ki pɔ́ɔ́kiń Moowaab yab, ní ki yānti bi dōoń kitiŋ ipòn ita pu. U nīn kũu bin nīn dō ipòn ili ipeepeekaa puee ní ki kíń bin dō mpònlunƙikaa puee. Mīn boonee ní Moowaab yab kpánti Daafiidi yumbui ki kíń ki pà lampoo ki t̀i-u.

³Daafiidi nīn tí jáń ki pɔ́ɔ́kiń Reewoob jipɔ́ɔ́n Adadeeseer, Sooba yab bɔ́tiu, ɲyunti ɲun ún nīn b́i b́óntí kí já kí fōō Eefiraata tiŋki kí ɲá u-taapuee.

⁴Daafiidi nīn cúú u-tanjakaliibi kutuku ubɔ́ nì alaataa aluli nì u-janjaliibi bin còom ataa puee kutukub mmunƙu. U nīn lēē itaamu dilaataal in làá nīn dátí u-tɔ́ɔ́kubee, ní ki gāā ki kpātí in kíńee tabilonti.

⁵Siirii yab bin kóò Damaasee nīn d́ómiń ki tíkiń Adadeeseer, Sooba yab bɔ́tiu, ní Daafiidi kũu bi-kansikin binib kutukub mmunƙu nì bili.

⁶Daafiidi nīn kāań kɔ́mandambi Siirii yab bin kóò Damaasi tiŋkinee ní ki dū-bi ki kpánti u-yumbui, ní bi kíń ki pà lampoo ki t̀i-u. Laakin kamaa ní Daafiidi yaa nīn pée c̀t̀èè, ti-Dindaan nīn t̀i-u dijajil ní.

⁷Daafiidi n̄n ján ki fōō sindaariya gbampɔɔŋi ɲin Adadeeseer janjaliibi n̄n ɲúbee, ki cáa cūnni Jeerusaleem.

⁸U n̄n fōō tasa kúti tikpil ubɔti Adadeeseer timmu Beeta n̄ Beerootayi poon.

⁹Amaati yab bɔtiu Tooyi n̄n gbĩl yii Daafiidi ján ki pɔɔkiñ Adadeeseer janjaliibi kɔkɔ.

¹⁰Ní Tooyi dū u-jipɔɔn Yooram ki tú ú cùú jām̄ Daafiidi kí pàkà-u u n̄n ján ki pɔɔkiñ Adadeeseeree. Di sá Tooyi pulincɔnti mbaa di n̄n sá Adadeeseer. Yooram n̄n cáá sindaariya n̄ animbil kúti n̄ tasa kúti wanti ki tī Daafiidi.

¹¹Daafiidi n̄n dū tiwan gbanti mun ki sú ti-Dindaan, kii u n̄n n̄n dū sindaariya n̄ tikúti nimbiliŋ tin u n̄n ján ki fōon atimbun ɲin u n̄n ján ki pɔɔkiñee ki sú puee.

¹²Atimbun gbanti di sá Siirii yab bin kóò Damaasee n̄ Amɔn yab n̄ Fiiliistii yab n̄ Amaleeki yab n̄ tiwan tin u n̄n ján ki fōon Reewoob jipɔɔn Adadeeseer, Sooba yab bɔtiu ceeyee.

¹³Daafiidi yindi n̄n mōt̄i yík̄i yilpu. U n̄n ján ki pɔɔkiñ Siirii yab ki kūu binib kutukub bili kpá mmun̄ku Nyaam tantakalin ní ki fāt̄i gít̄iñ.

¹⁴Daafiidi n̄n kām̄ kɔmandambi bi-tim̄mun, ní ki nyī Eedoom yab ki gūl̄ taapu. M̄n̄ ní ti-Dindaan n̄n tī Daafiidi dijajil ajan ɲin kɔkɔ pu u n̄n cūt̄ee.

Daafiidi kàl̄ŋkpilib yīŋŋi

(Kpèè 1 Kroo 18.14-17)

¹⁵Daafiidi n̄n kāl̄ dibeel Isirayeel tiŋki kɔkɔ pu. U n̄n sòon samaa bɔti n̄ mbaam̄n kaa pò gandi.

¹⁶Joowaab un na bi yī Seeruyee di n̄n sá ujanjakpil ní Ayiiluudi jipɔɔn Joosafaati sá ubɔti kpambal.

¹⁷Ayiituub jipɔɔn Saadooki n̄ Abiyataar jipɔɔn Ayiimeeleeki di n̄n sá bisaraañaliibi ní Seeraya sá ugban̄mal.

¹⁸Yeeyooda jipɔɔn Beenaya di n̄n bí ki kpèé Keereeti n̄ Peeleeti yab. Daafiidi jipɔmbi mun n̄n sá bisaraañaliibi ní.

2 Samuel 9

Daafiidi fōō Meefiibooseeti ki kām̄ u-cee

¹Dalbee ní Daafiidi bālifi yii: «Unil ubɔ kaa kíñ Saayuul dicaŋkun ki bí dimañfalinaaa? Joonatan puee, m̄n bàà ɲá-u tiŋan.»

²Uninja ubɔ n̄n bí Saayuul cindin ki sá u-tɔntɔnliu bi yī-u yii Siiba. Bi n̄n cáañ uninjee ubɔti cee, ní ubɔti bí-u yii: «Sii ní bi yī Siibaaa?» Ní u kí-u yii: «Iin, ti-baa an sá man.»

³Ní ubɔti bí yii: «Unil ubɔ kaa kíh Saayuul dicaŋkun m ná udaan tiŋan kii m nín nín pōon Unimbɔti nimbiin yii m làá ná pueeee?» Ní Siiba kí-u yii: «Joonatan jipɔɔn ubɔ kíh, u-taaji wɔ̃b̃.»

⁴Ní ubɔti bí yii: «U bí la?» Ní Siiba kí-u yii: «U bí Amiyeel jipɔɔn Maakiir cee Loo-Deebaar.»

⁵Ní ubɔti Daafiidi tú unil Loo-Deebaar tiŋkin, Amiyeel jipɔɔn Maakiir cee ú cáá Meefiibooseeti.

⁶Joonatan jipɔɔn Meefiibooseeti, Saayuul naantiiu bāá Daafiidi ceeyee ní ki tātii dōon Daafiidi nimbiin dicincibil. Ní Daafiidi bālifi-u yii: «Sii di sá Meefiibooseetaaa?» Ní u kí-u yii: «Iin ti-baa, an sá man.»

⁷Ní Daafiidi bí-u yii: «Taa fāŋkì. A-baa Joonatan puee, m làá ná-si tiŋan. M làá gíh a-naanja Saayuul timmu kɔkɔ ki tī-si, ní man nì si í nín pē disambibaantiil ki jīh baabadal.»

⁸Ní Meefiibooseeti tātii dōon dicincibil ní ki bí yii: «Ti-baa, ba pu ní a dū man a-tɔntɔnliu un kaa pē bí tiban kii kibɔkɔ kin kpīyee bɔti ki páb a-ba?»

⁹Ubɔti yíh Saayuul tɔntɔnliu Siiba ní ki bí-u yii: «M dū tin kɔkɔ sá Saayuul nì u-dicaŋku wantee ki tī Meefiibooseeti, a-kpiliu naantiiu.

¹⁰Sii nì a-biyaamu nì a-tɔntɔnliibi di làá nín gbāa ki kù ki tì-u. Á nín cāabìh tijn tin u-dicaŋku làá nín jīh, ama man nì u di làá nín pē disambibaantiil ki jīh baabadal.» Siiba nín cáá jipɔmbi saalku nì bitɔntɔnliibi mmuŋku.

¹¹Ní Siiba bí ubɔti yii: «Ti-baa, m làá ná tin kɔkɔ a bí yii m gēe.» Kí yòon nyunti gbantee, Meefiibooseeti nì ubɔti di nín kíh ki pē disambibaantiil ki jīh kii ubɔti jipɔɔnee.

¹²Meefiibooseeti nín cáá kibininjabiki bi yíh-kì Miika. Bin kɔkɔ nín kòò Siiba dumpuee nín tūh ditundi ki tì Meefiibooseeti ní.

¹³Meefiibooseeti taaji liitil nín nín wɔ̃b̃ee puee, u nín kíh ki kòò Jeerusaleem ní, kí ŋmā kí nín cá ubɔti cee ki jīh tijn.

2 Samuel 10

Bi kón Daafiidi kàlɪŋkpilib icoo

(1 Kroo 19.1-5)

¹Míh boonee ní Amɔn yab bɔtiu kpí, ní u-jipɔɔn Anuun fōo u-yil ki kāl dibeel.

²Niinee Daafiidi bí yii: «M làá ná Naasi jipɔɔn Anuun tiŋan kii u-baa nín nín ná-mi tiŋan puee.» Ní Daafiidi lē u-kàlɪŋkpilib ki tú bí cùú jāam-u u-baa kpool. Bikàlɪŋkpilib bin Daafiidi nín túee nín dūu bān Amɔn yab tiŋkin.

³Amɔn yab bɔtibiliŋ bí bi-kpiliu ubɔti Anuun yii: «A dàkafi yii Daafiidi là kí tī a-baa jilmee pu ní u túnní binib bí dāá jāam-si u-kpoolaaa? An kaa sá bí cɔŋkì kitiŋ kí bée ki-filiŋfeetií kí dāá já kí fōō-kì dalba pu ní bi dómiñaaa?»

⁴Niinee ní Anuun yāntì bi cúú Daafiidi kàliŋkpilib, ki kōol bi-nyimpuliŋ dihandi, ki gíí bi-bɔkutiŋ ki ŋāatì bi-kpiliŋ pu, ní ki gíiñ-bi ki líí.

⁵Daafiidi nèn gbīl tin jítèe. Niinee ní u lēe binib bí cùú tūŋkì u-kàliŋkpilibee, di sá yii bi nèn kóŋ-bi icoo tikpil. Ní ubɔti bí bí tükù-bi yii: «Ní kàlmaan Jeeriikoo ni-nyimpuliŋ n tükú, boonee ní nīn nīn kunní.»

Daafiidi jáń nì Amɔn yab nì Siirii yab

(Kpèè 1 Kroo 19.6-19)

⁶Amɔn yab nín bée yii bi kó Daafiidi poon ki lēe baadakamee ní bi nyàaḅ binib ki tú Siirii yab bin kóò Beeti-Reeyoob nì Soobayee cee ki pāñ bijanjaliibi kutukub mmuŋku, ki pāñ ubɔti Maaka janjaliibi kutuku, ní ki pāñ Toob yab janjaliibi kutukub saalaa nì bili.

⁷Daafiidi gbīl mimmee ní ki dū Joowaab nì bijanjaliibi bin kɔkɔ cáá dibaatandee ki tú bí cùú já nì bi.

⁸Amɔn yab nèn nyáń ki yúl mpòn pu kitiŋ punyɔkɔki caŋin ki cí kí já. Ní Siirii yab bin kóò Sooba nì Beeti-Reeyoobee nì Toob yab nì Maaka yab náká náká tisatin.

⁹Joowaab dáań ki ká yii an sá anikiti ali ní u làá jáń, diba bí nyɔkɔpu diba bí boon pú. Niinee ní u lútì Isirayeel janjaliibi kansikin bimɔntiibi ní ki dū-bi ki yóon ki bíti Siirii yab.

¹⁰Ní ki dū bin kíñee ki ŋúbiñ u-nabiki Abisayi, ki bítiñ Amɔn yab.

¹¹Joowaab tükù u-nabiki yii: «Siirii yab yaa bíí pɔɔkíñ-mee, á dāá tíkiñ-mi. M yaa tí ká yii Amɔn yab bíí pɔɔkíñ-see, ma mun làá dāań kí tíkiñ-si.

¹²Dàkà dibaatandi, tí dàkà dibaatandi kí fī ti-nibul nì ti-Nimbɔtiu timmu. Ti-Dindaan n̄ já min u lèe.»

¹³Niinee Joowaab nì u-janjaliibi nín cá kí já nì Siirii yab, ní bín sàñ-bi.

¹⁴Amɔn yab nín ká yii Siirii yab sàñee, ní bi mun sàñ Abisayi, ki kó kitiŋin. Niinee Joowaab gbēēn kaa ti bíí jì Amɔn yab, ní ki nín fàtì Jeerusaleem.

¹⁵Siirii yab nín ká yii Isirayeel yab pɔɔkíñ-bee, ní bi kóon bi-janjaliibi kɔkɔ ki kpáfi.

¹⁶Ubɔti Adadeeseer tú binib Siirii yab bin kóò Eefiraati mɔɔl lapu puee cee, ní bín yíkiñ ki dūu bāań Eelam. Adadeeseer janjapiliu Soobaaki di nèn lī bi-nyɔkɔpu.

¹⁷Ní bi tükù Daafiidi an bɔti, ní u kóon Isirayeel yab janjaliibi kɔkɔ ki kpáfi, ní bi nín cá ki dūtì Joɔdan buŋŋu ki dūu bàñ Eelaam. Siirii yab nèn yúl mpòn pu ki tātì gbāań dikɔmbool pu kí já nì Daafiidi.

¹⁸Ama Isirayeel yab jáń ki pɔ́ɔkiń-bi, ní bi sáh. Daafiidi yab nèn kũu itaamu in dátí janjatɔɔkubee alaataa aluli, ní ki kũu bitanjakaliibi kutukub imuŋku ili. Bi nèn tĩ Siirii yab janjakpiliu Soobaaki tiweendi, ní u kpĩ niin.

¹⁹Bibɔtiibi bin kɔkɔ nèn bí Adadeeseer taapuee nèn ká yii Isirayeel yab jáń ki pɔ́ɔkiń-bi. Niinee ní bi nì Isirayeel yab sòòń ki gbìlìń tɔb ɲgbansɔŋfi ń nèn bí bi-kansikin, ní ki sīnti bi-ba taapu ki tĩ-bi. Kí yòòń ɲyunti gbantee, Siirii yab kín ki fàńkí kí jòò Amɔn yab.

2 Samuel 11

Daafiidi nì Beetiseeba bɔti

¹Dibindi tú, ɲyunti ɲun bibɔtiibi jáà kujaauee, ní ubɔti Daafiidi tú ujanjakpil Joowaab nì u-kàlɲkpilib nì Isirayeel janjaliibi kɔkɔ bí cùú já nì Amɔn yab. Bi nèn pɔfi Amɔn yab, ní ki mǎnti tú bi-tiɲyil Raaba kí já nì kì. Daafiidi ún nèn gbínti ki kǎ Jeerusaleem.

²Kujoou kubɔ Daafiidi dōòń ki ɲũŋfi ki yíkèe, ní ki jóń ki tókòń bi nín bòb u-beecindi yilpu puee ki bí yìiń. U nèn ká unimpu ubɔ yú ki fùul. Unimpuee nèn ɲǎń tikpil.

³Ní Daafiidi tú bí bǎlifi kí bée un ní unimpuee sée, ní bi kíf-u yii: «An sá Eeliyaam bisal Beetiseeba, uyitiija Urii nimpuu.»

⁴Daafiidi nèn tú binib cūti yíiń unimpuee ki cááń-u, ní u dōòń nì u. Unimpuee nèn fùl ɲkpin ki dóò ki ɲá dikoobil nín sá puee kpalaadee. Míń boonee ní u yíkì nín kùń.

⁵Beetiseeba gbínti uɲmal gbanti poon. Ní u tú bi tükũ Daafiidi yii: «M cáá dipool.»

⁶Niinee ubɔti Daafiidi tú bí tükũ Joowaab yii: «Yánti uyitiija Urii ń dǎań kí ká-mi.» Ní Joowaab dũ Urii ki tú Daafiidi cee.

⁷Urii dũ bǎań ubɔti Daafiidi ceeyee, ní u bǎlifi-u Joowaab nì bijanjaliibi pu, nì kujaaunín bí còom puee.

⁸Míń boonee ubɔti bí Urii yii: «Níń cá a-dumpu kí dòòń kí ɲũŋfi.» Urii nèn nyáń ubɔti dumpu ní ubɔti nyǎań tiwampɔkaal ki tú bí cáá tĩ-u.

⁹Ama Urii kaa nèn cūti u-dumpu. U nèn gbínti dibeecindi punyɔkɔpu ki dōòń, u nì ubɔti janjaliibi.

¹⁰Kutaa wúntèe ní Daafiidi gbìl̃ yii Urii kaa fu cūti dōòń u-dumpu. Ní ubɔti yíiń-u ki bǎlifi-u yii: «A nyánní nsan ɲun fòkèe ní. Ba pu ní aa fu cūti a-dumpu?»

¹¹Ní Urii kíf Daafiidi yii: «Dipoondi dakaau yú tantin, ní Isirayeel yab nì Juuda yab kóò tantin. Ujanjakpil Joowaab nì u-janjaliibi dɔ mpaampiin pu dijanjanaapaal pu. Ní man ń nèn cá m-dumpu kí jĩ kí nyò kí dòòń m-nimpuu ceeee? M pūti yii m kpá kí ɲá mĩn jaanjaan.»

¹²Ní ubɔti bí Urii yii: «Too, gítí kàl̃ dín, foolee m̃ fu yàntí á ñn gítí.» Ní Urii gbíntì Jeerusaleem yaadal wiingɔ ñ kutaa kun gítí wúntèe.

¹³Ní Daafiidi yíín-u ú dāān u-dumpu kí jī tijin. Daafiidi ñn yāntì u nyūñ ndaam ki gbí. Ama Urii nyánee ki gbíntì ubɔti janjaliibi cee ki dōoñ, kaa cūti u-dumpu.

¹⁴Ku wúntì kutaafaauee, Daafiidi ñmāñ Joowaab kugbɔɔu ki dūu ñúbín Urii ú cáá tī-u.

¹⁵Tin u ñn ñmāñ kugbɔɔu gbanti poonee sèé: «Laakin dikòndi yaa píí ki pókèe, á dū Urii kí l̃ntì nyɔkɔpu. M̃ñ boonee bí sūtí kí wàatī-u bí kpò-u.»

Daafiidi yāntì bi kūū Batiseeba cal Urii

¹⁶Joowaab di ñn cí kitiñ kin bi ñn m̃āntì tú kí já kí fōoyee. U ñn dū Urii ki sīñ laakin u nyí yii binannanliibi baatandambi bée.

¹⁷Kitiŋee yab ñn nyán ki jáñ ñ Joowaab ñ u-yab. Bi ñn kūū Daafiidi janjaliibi biba. Bi ñn kūū uyitiija Urii mun.

¹⁸Ní Joowaab tú ntuun cūti máafi Daafiidi tin jítì kujaaunee kòkò.

¹⁹U ñn tī ntuunee mara yii: «A yaa máafi-u tin jítì kujaaunee kòkò ki dóò,

²⁰ní ubɔti yaa fōo diŋuul ki bí-si yii: <Ba pu ní ñ sūtì ki pīl̃ kitiñ tikpil ki bíi jáà ní? Naa nyí yii bi ññ kí ññ yú digundi poon pú ki tòó ki lákatí án dāá cúú-naaa?

²¹Ñma di kūū Yeerubaal jipɔɔñ Abimeeleeki Teebeesi tiñkin ní? An kaa sá unimpu ubɔɔɔ? U ñn dū kunaau ki tó an lákatì digundi boon ní ki yá ki kūū-u! Kin ba pu ní nimbi sūtì ki pīl̃ digundi ní?> Ubɔti yaa l̃ mimmee, á kíí-u yii: <A-janjakpiliu Urii, uyitiija mun kpīl̃.>»

²²Ní ntuunee búntì ki bàñ ki dū Joowaab ññ tükūh̃-u pu ú dāá tükù Daafiidee ki máafi-u.

²³U bí Daafiidi yii: «Binannanliibee ññ pókìñ-ti. Bi nyán ki kpìl̃ñ-ti, ama ní ti téé-bi ki cáá gūū bi-tiñki punyɔkòki.

²⁴Niinee ní bipintoliibi yúl̃ digundi poon pú ki tòoñ ki lákatí digundi ní an cúú ti-janjaliibi biba ní bi kpīl̃. A-janjakpiliu Urii, uyitiija mun kpīl̃.»

²⁵Ní Daafiidi bí ntuunee yii: «Á tükù Joowaab yii: <Taa dū tibɔti nee kí páb̃ a-ba. Kujaau poonee, ñkúm kù ní kaa gantì. Pókòñ kí já kí fōo kitiñ gbanti kí kpēelikì-kì.> Á tī-u kunyannyaau m̃ñ.»

²⁶Beetiseeba ññ gbīl̃ yii u-cal Urii kpīñ kujaaunee ní u kāl̃ u-kpool.

²⁷Dikpool jítèe ní Daafiidi yāntì bi cūti cáāñ-u u-dumpu. U ñn dū-u ki kpántì u-nimpuu, ní u māl̃-u kibininjabiki. Ama tin Daafiidi ññ ñjée kaa ññ mókìñ ti-Dindaan.

2 Samuel 12

Naatan wòon Daafiidi u-kpitii pu

¹Unimbɔti nɛn tú u-bɔnaatiliu Naatan Daafiidi cee. U bān ki ká-uee ní ki bí-u yii: «Binib bili nɛn bí kitiŋ kiban, ubɔ nɛn sá ugaaja ní un kíñee sá usoodaan.

²Ugaajee nɛn cáá ipii nì iŋoobu nì inaa tikpil.

³Usoodaane uñ kaa nɛn pée cáá báà tiba, asee kipsisalii kiba ní u nɛn dá. U nɛn kpíintí-kì ní ki nì u-biyaamu wíintí mbaantiim. Tijin tin u nɛn jīñee nì nnyim min u nɛn nyùee ní u tìi-kì. Kipsisaliyee nɛn dò ki kól-u, ní kì bí kii u-bisalee.

⁴Dalbee unicaan ubɔ kó ugaajee. Ama ugaajee kaa là kí cúú u-piii áá u-ŋoobui áá u-naai kansikin ubɔ kí ɣá u-nicaaŋwu tijin. Ama ní ki cúú usoodaan pisaliiki ki kũũ ki ɣá u-nicaaŋwu tijin.»

⁵Ní Daafiidi fōō ugaajee pu diŋuul ŋkpitim pu, ní ki bí Naatan yii: «M pūtì ti-Dindaan un bí nee yii unil un ɣá mimmee máaŋ bí kpò-u.

⁶U nín ɣá pu kaa súñ u-juti saayee, ú pà mpisalimu munaa kí téen kipsisaliyee pu.»

⁷Ní Naatan bí Daafiidi yii: «Unil un ɣá mimmee, sii dee! Kpèè ti-Dindaan Isirayeel yab Nimbɔtiu nín lī puee sèé: <Man di lēē-si á nīn sá Isirayeel yab bɔtiu. Man di fī-si ki nyánti Saayuul ɣaan.

⁸M dū a-kpiliu Saayuul dicaŋku ki tī-si, ki dū u-nimpoobi ki ɣá a-ɣaan. M dū-si ki kāaŋ á jī dibeel Isirayeel yab nì Juuda yab pu. An yaa bàà pátì, m bàà ɣūn kí kūtì-si tin jítin mimmee.

⁹Ba pu ní a kpēē man a-Dindaan fám ki ɣá min kaa fáatin-mee? A kũũ uyitiija Urii. A yānti Amɔn yab kũũ-u, ní sii fōō u-nimpuu ki cáá.

¹⁰An puee kí yòon kɔŋkɔnnee kí nīn cée, nnikpaakoon pée kpá kí lóó a-dicaŋkun, di sá yii a kpēē-mi fám ki fōō uyitiija Urii nimpuu ki cáá.

¹¹Man ni-Dindaan nín lī puee sò. M làá yànti mbusu n jēetí a-pu, ní mbusu gbantee làá nyānní sii a-ba dicaŋkun ní. A-nimbilaaliyin ní m làá fōō a-nimpoobi kí tī a-yab ubɔ ní ú dòon nì bi ɣwiimpu.

¹²Di sá yii sii ɣá dibalin ní, ama man làá nyānti tin a ɣée Isirayeel yab kɔkɔ nimbilaaliyin ɣwiimpu ní.»

¹³Ní Daafiidi bí Naatan yii: «M yīntin ti-Dindaan.» Ní Naatan kí Daafiidi yii: «Ti-Dindaan mun dū a-kpitii ki pú-si. Aa làá kpú.

¹⁴Ama tibɔti nee poonee, a kpēē ti-Dindaan fám. An puee kibininjabiki kin bi māl-si nee làá kpú.»

¹⁵Niinee ní Naatan nín kùñ.

Batiseeba biki kúm

Ti-Dindaan yāntì iween iba dómín ki cúú Urii nimpuu Batiseeba biki kin u màl Daafiidee.

¹⁶Daafiidi nìn mēē Unimbōti kibiki gbanti pu. U nìn bōob kinyɔkɔ, ní u yaa nìn kó u-diikunee, u dō kitiŋ fám ní.

¹⁷U-kàlɪŋkpilib bin bí u-cindinee dómín u-cee ki gbāam-u ú yìkì kitiŋ ní u yí, ní kaa là kí jī tijn bi-cee.

¹⁸An dāa tú kinyɔŋee, kibikee kpî. Daafiidi tontɔnliibi nìn fàŋkí kí tükù-u yii kibiki kpî. Bi nìn bí lè yii: «Nyunti ŋun kibikee dáá bée, ti nìn sòon nì u waa pílifin-ti. Kɔŋkɔnnée ti làá ŋá mana kí tükù-u yii kì kpî. U ŋūn kí ŋá u-ba tin kaa ŋāñee!»

¹⁹Daafiidi gbîl bi nín bí ki mùkufi bi-ŋmaniŋmee, ní u bée yii kibikee kaa ti bí. Ní u bālifi-bi yii: «Kibikee kpî níi?» Ní bi kíf-u yii: «Iin, kì kpî.»

²⁰Niinee Daafiidi yìkì kitiŋ, ki cūti fūl ki yāan u-wunti pu talaalu ní ki kpánti tiwampeenkaal. Mìn boonee ní u nín cá circir kɔŋkooŋŋun ki gbāan ki jáam ti-Dindaan. U fātì bāanee ní ki yāntì bi ŋá-u tijn u jín.

²¹U-tontɔnliibi bālifi-u yii: «Ti-baa, tin a bí ŋaán nee là kí lè yii ba dee? Di sá ŋyunti ŋun kibiki dáá bée, a nìn bōob kinyɔkɔ ní ki sūn. Kɔŋkɔnnée kì nín kpīyee ní a yìkì kāl ki bí jīn tijn.»

²²Ní Daafiidi kíf-bi yii: «Nyunti ŋun kibiki dáá bée, m nìn bōob kinyɔkɔ ki sūn, di sá m nìn dākafi yii an yaa yí ti-Dindaan làá sō m-saai kí cáan-kì.

²³Ama kɔŋkɔnnée kì kpî, ba pu ní m nín gíti bōob kinyɔkɔ? M ŋūn kí gíinní-kì dimaŋfalinaaa? Man di làá dāá cù ki-cee, kìn kaa ti ŋūn kí gíti m-cee.»

Bi màl Saloomɔn

²⁴Daafiidi ŋmēen u-nimpuu Batiseeba. Boonee ní u nì u kpáfi ní u cáá dipool ki màl kibinjabiki ní ki pú-kì diyindi yii Saloomɔn. Ti-Dindaan nìn néeŋ-kì.

²⁵U nìn dī u-bɔnaatiliu Naatan pu ní ki tükù Daafiidi mín. Ní Naatan pú-kì diyindi yii Yeediidiya, an taapu di sá yii: «Un ti-Dindaan néeŋee.»

Daafiidi ján ki fōō Raaba tiŋki

(1 Kroo 20.1-3)

²⁶Nyunti gbantee ujanjakpil Joowaab nìn cūti ján nì Amɔn yab tiŋki Raaba ki fōō laakin uboti kódyee.

²⁷Joowaab nìn tú binib bí tükù Daafiidi yii: «M bí jáa nì Raaba tiŋkin yab, ki fōō bi-tiŋki laakin bi bíl nnyimee.

²⁸An puee kpāfi bijanjaliibi bin kíñee, sii a-ba n dāan kí já kí fōō-kì. Maa là kí já kí fōō-kì m-ba kí fōō diyindi.»

²⁹Ní Daafiidi kpáfi bijanjaliibi bin kíhée ní bi dómiń ki jáń nì Raaba ki fōō-kì.

³⁰Bi nìn cíkitì Amón yab bōti beefuuliiki u-yil pu ki dūu cíkiń Daafiidi. Kibeevuuliyye nyingiñu nìn sá kiiloobi mmuñku nì saalaa nyɔkɔm, ní ataŋkpamonti náká ki-pu. Kí kūtè, Daafiidi nìn jáń ki fōō tiwan tikpil, ní ki kóoń ki kpīnnì.

³¹Daafiidi nìn cúú kitiŋ gbanti nib kuyuñu bi tūń atuun ñin pōyee. Biba nìn sèekì ki kpítí ataŋkpee, ní biba gà isufi, ní biba mun māā brikisib. Mìn ní u nìn ñá Amón yab bin bí ntimu mun kɔkɔ kíhée poon. U ñá mìn ki dóòyee ní u nì u-janjaliibi nín gítí Jeerusaleem.

2 Samuel 13

Aminɔn nì Taamaa bōti

¹Mìn boonee tin jítè sèé. Daafiidi jipɔɔn Abisaloom nìn cáá niisal ubɔ bi yī-u Taamaa. U nìn cáá kunyaanñu tikpil. Usapɔɔnee nìn kó Daafiidi jipɔɔn Aminɔn tikpil.

²Aminɔn niisal Taamaa nín nìn kó-u puee nìn yāntì an dūu ñá-u iween. U-niisalee nín kaa nìn nyí uninjee puee, an nìn pōō ú ñmā kí sūtí kí pīl-u.

³Aminɔn nìn cáá bɔɔ ubɔ bi yī-u Yoonadaab. U nìn sá Daafiidi maan Simeeya jipɔɔn ní. Kijapaayee nìn wálifi tikpil.

⁴U nìn bālifi Aminɔn yii: «Sii sá ubɔti jipɔɔn ní, ba pu ní kutaafaau kamaa a pée ká kunandañu mìn? Tiba yaa bí tükù-maal!» Ní Aminɔn kíí-u yii: «An sá m-naal Abisaloom niisal Taamaa di kó-mi tikpil.»

⁵Niinee ní Yoonadaab bí-u yii: «Dòoñ a-dooñu pu kí ñá kii a būhée. A-baa yaa dómiń kí mǎntì a-puee ní á bí-u yii: <Yāntī m-niisal Taamaa ñ dāañ kí ñá-mi tijin. Ú nīn ká m-nimbiin kí ñáañ tijin m wāl-u. U yaa dóòyee, ùn u-ba ñ cáañ kí tī-mi m jī.>»

⁶Niinee Aminɔn dōoń ki ñá kii u būhée. Ubɔti dómiń kí mǎntì u-puee ní Aminɔn bí-u yii: «Yāntī m-niisal Taamaa ñ dāañ kí kāl m-nimbiin kí tō-mi kalaabi bili pu yée kí tī-mi m ñmó.»

⁷Ní Daafiidi tú ubɔ Taamaa dumpu ú tükù-u yii: «Cù a-niija Aminɔn cee kí ñá-u tijin.»

⁸Ní Taamaa nín cá u-niija Aminɔn cee, ki bàñ ki ká-u u dō ndoo pu. Ní u kāl u-nimbiin niin ki búuñ nyim ki tó-u kalaabi.

⁹U wūutì kalaayee ní ki cáa yóoń u-nimbiin ú ñmó, ní u yī. Ní Aminɔn bí yii: «Nyāntímaan binib kɔkɔ doo». Ní bin kɔkɔ nìn bí u-ceeyee nyáñ.

¹⁰Ní u bí Taamaa yii: «Cáañ-mi kalaabee m-diikun, kí lēē kí tī-mi m ñmó.» Ní Taamaa yōoń kalaabi bin u tóee ki cáa kōń u-niija Aminɔn diikun.

11 Nyunti nun u lēē kalaa ki tīi-u ú n̄móee ní u cúú-u ki bí yii: «M-niisal, yàntī m̄ dōōn n̄i si.»

12 Ní Taamaar fáá mbiil yii: «M-niija, taa bīl-mi. Baa n̄aañ m̄n̄ Isirayeel yab t̄n̄kin. A taa n̄á icoo b̄oti gbanti.

13 A yaa n̄á mimmee, la ní m̄ làá cáá m-cooi gbanti kí bál? A làá kpántí kpayiliku Isirayeel t̄n̄kin. M̄n̄ puee, sòon̄ n̄i ub̄oti, waa làá yíi yii á taa cáá-mi.»

14 Aminon̄ kaa pée là kí p̄lifiñ-u. U cúú-u m̄pon̄ ní ki dōon̄ n̄i u.

15 M̄n̄ boonee, Aminon̄ n̄n̄ k̄n̄ ki ná Taamaar. Kin̄an̄ kin̄ u n̄n̄ k̄n̄ ki cáá u-puee n̄n̄ p̄ō ki j̄itiñ dineendi d̄in̄ u n̄n̄ bí yii u n̄eeñ-uee. Ní Aminon̄ bí-u yii: «Ȳikl̄i nyā doo!»

16 Ní Taamaar kíi-u yii: «A yaa j̄ñ-mee k̄pitii làá nyàn̄kin̄ in̄ a dáá n̄á nee.» Ama ní Aminon̄ kaa ti pée là kí p̄lifiñ-u.

17 Ní u yíiñ u-t̄ont̄onliu ki bí yii: «J̄a usap̄on̄ nee kí nyāntí doo kí dū kudii kí p̄iñ̄ kí kpāl.»

18 Ní ut̄ont̄onlee j̄ñ Taamaar ki nyānti ki dū kudii ki p̄iñ̄ ki kpāl. Taamaar n̄n̄ p̄ē dibokutif̄k̄ol dim̄ontiil diba, di sá yii b̄otiisalib bin̄ kaa n̄n̄ nyí uninjee n̄n̄ n̄n̄ p̄eentí puee dee.

19 Ní Taamaar dū n̄fantam ki p̄ukū u-yil, ki dáal̄ ki cáti dibokutim̄ontiil d̄in̄ u p̄ēyee, ní ki dū u-n̄alii ki tún̄ u-yil pu ki còom̄ ki cá ki gbáa ibiil.

20 Ní u-niija Abisaloom bālifi-u yii: «A-niija Aminon̄ bíi-si níi? Taa ti l̄i tiba, m-niisal, a-niija dee. Taa dūú páb a-ba.» Kí yōon̄ nyunti gbantee, Taamaar n̄n̄ k̄n̄ ki bí u-niija Abisaloom cee icoo poon.

21 Ub̄oti Daafiidi n̄n̄ gb̄l̄ tin̄ j̄t̄ee k̄k̄o ní ki f̄ō d̄iñuul n̄kp̄itim̄ pu. Ama waa n̄n̄ wōon̄ Aminon̄, di sá yii ún̄ di n̄n̄ sá u-jip̄on̄kp̄iliu ní u n̄n̄ n̄eeñ-u tikpil.

22 Ama Abisaloom kaa n̄n̄ ḡiti sōon̄ n̄i Aminon̄. U n̄n̄ k̄n̄ ki ná-u, kun̄ puee u n̄n̄ bíi u-niisal Taamaar.

Abisaloom yānti bi k̄ū Aminon̄ ní ki s̄an̄

23 T̄in̄ j̄iti abin̄ ali boonee, bi bí c̄ē Abisaloom p̄iii kuti Baal-As̄or, Eefiraayim t̄n̄ki cañin. Abisaloom n̄n̄ yíiñ ub̄oti jip̄ombi k̄k̄o bí j̄i bi n̄n̄ bí c̄ē u-p̄iii kutee j̄iñaliu.

24 Abisaloom c̄ut̄i ká u-baa Daafiidi ki bí-u yii: «Ti-baa, bi bí c̄ē man a-t̄ont̄onliu p̄iii kuti. M̄ gbāam̄-si, si n̄i a-k̄al̄n̄kp̄ilib n̄ c̄ēn̄ man a-t̄ont̄onliu tí cúú j̄i j̄iñaal gbanti.»

25 Ní ub̄oti kíi-u yii: «Aayee m-jip̄on̄, ti-k̄k̄o kaa máan̄ kí cù, án̄ làá n̄n̄ sá-si diḡn̄kpaandi ní.» Ní Abisaloom p̄ee gb̄int̄i có yii bí cù, ní ub̄oti yíi, ama ní ki m̄ē ki b̄iñ̄ u-pu.

²⁶Ní Abisaloom bí yii: «Mimmee sii yaa kaa làá cùee, pō nsan m-maan Aminon ná céeñ-ti.» Ní uboti kíf-u yii: «Ba pu ní ú céeñ-si?»

²⁷Ní Abisaloom gbíntìi cò. Uboti dāa gīyee ní ki yāntì Aminon nì u-jipombi bin kínee cūti. Ní Abisaloom bóntìi tijin mbótiyaamin.

²⁸Abisaloom tī u-tóntónliibi mara nee yii: «Ní nīn còŋkí Aminon. U yaa láa nyūñ ndaam ki bál an nyāatì-u ní m yaa láa bí-ni yii: <Kpòmaan Aminonyee!> Ní kpò-u! Ní taa fàŋkì tiba, man di tī-ni mara yii ní kpò-u. Kámaan dipòbil kí dākàmaan tininjati.»

²⁹Ní Abisaloom tóntónliibi kūū Aminon kii u nín bí yii bí ḡá puee. Niinee uboti jipombi bin kínee yíkìi yōon bi-mamboonyi ki sáñ ki kátì.

³⁰Bi dáá bí nsanni ki sáñ ki cá ní Daafiidi gbìl yii: «Abisaloom kūū uboti jipombi kòkò pílpil báà ubò kaa kíñ.»

³¹Niinee uboti cúú tiwan tin u pēēyee ki catì ní ki dōon kitiŋ. Ní u-kàlŋkpilib mun catì bi-wanti tin bi pēēyee ki yú ki góŋ-u.

³²Niinee ní Daafiidi maan Simeeya jipoon Yoonadaab bí yii: «Ti-baa uboti, a taa dākafi yii bi kūū a-jipombi kòkò. Aminon baba ní bi kūū. Doooo nyunti ḡun Aminon bíl u-niisalee ní Abisaloom nèn lī ki yōon yii u làá kpò-u.

³³An puee, á taa dākafi yii bi kūū a-jipombi kòkò, Aminon baba ní bi kūū.

³⁴Abisaloom ún sáñ.» Un nèn sí sintilee kpēē ndanee ki ká dinikitikpaandi diba tàkāñ Ooroonayim dandi ki kpàkañ dijoal ki dōon.

³⁵Ní Yoonadaab bí uboti yii: «Ti-baa, kpèè a-jipombi di dōonée! M nín bàà pée tükū-si puee, mìn ní ti wāl nee.»

³⁶U sōon kaa láá ḡmíl ní uboti jipombi dūu bāaŋ. Bi nèn kíí nsiim, ní uboti nì u-kàlŋkpilib mun bíi sūn lólòlò.

³⁷Abisaloom nín sánee, u nèn cūti kó Amiiyur jipoon Talimayi, Geesuur botiu pu. Nyunti gbanti kòkòee, Daafiidi pée gbíntìi ká u-jipoon kpool.

³⁸Abisaloom un nèn sáñ ki cūti bí Geesuur tiŋkinee nèn ḡá niin abin ata ní.

³⁹Uboti Daafiidi nèn bíi súntí Aminon kúm pu fiii fiii, ní diŋuul din u nèn gí Abisaloom puee mun sōŋkì.

2 Samuel 14

Abisaloom gítiñ Jeerusaleem

¹Joowaab un na bi nèn yí Seeruyee nèn dáaŋ ki ká yii uboti dáá gbíntìi dākafi Abisaloom pu.

²Ní u tú Teekoowa tiŋkin bi nyàablín-u unimpu un cáá iciinee ní ki bí-u yii: «Á ɣá kii a ká dikpoolee, kí nín lōō kpɔsatab kí taa nyāantì a-ba. Á ɣá kii unil un kāl dikpool an yúntèe.

³Mín boonee, á cù kí ká ubɔti kí sòòn nì u tin m làá tükù-si nee.» Niinee ní Joowaab dàkà-u tin u làá tin sòòn nì ubɔtee.

⁴Unimpuee yíkì ki nín cá ubɔti cee. U bàñee ní ki tātì dōòn ubɔti nimbiin dicincibil ní ki bí yii: «Ti-baa, pée fī-mi!» -

⁵Ní ubɔti bālifi-u yii: «Ba ní a là ní?» Ní u kíí-u yii: «Ti-baa, m sá ukpiipu ní. M-cal kpî.

⁶M nín cáá jipɔmbi bili, ní bi ján kusaaun. Báà ubɔ nín kpá niin kí pàtī-bi ní ubɔ fáá ki kũu u-juti.

⁷Niinee ní ti-maaliŋun yab kɔkɔ yíkì kāl m-pu ki bí-mi yii: <Nyāntí unikpɔlee kí ɣúbín-ti tí kpɔ-u kí téen u-nabiki kin u kũyee yil pu. - Ti yaa ɣá mimmee, ti kúntì un làá jī difakalee dee.> - Mimmee bi púntì gbíntì dimɔsiŋkɔndi dín bàà pée kíñ-mee dee. Baa là kí kíñ m-cal mmaabool bí nín téetì u-yindi kitiŋ pu.»

⁸Ní ubɔti bí-u yii: «Nín kùh. M làá yóon mara ubɔ a-pu bí taa ɣá-si tiba.» -

⁹Ní unimpuee fātì bí ubɔti yii: «Ti-baa ubɔti, tin kɔkɔ làá bàn tibɔti nee poonee kpuulool n lītí man nì m-dican̄ku pu. An taa lītí sii nì a-tiŋki pu.»

¹⁰Ní ubɔti bí-u yii: «Ubɔ yaa gíti sòòn an bɔti a-ceeyee, á cáán udaan m-cee. Waa làá ti sòòn-tì a-cee ɣwindal.»

¹¹Ní unimpuee bí yii: «Ti-baa, pée pūtì ti-Dindaan a-Nimbɔtiu, án nín làá ɣá pu un làá kpɔ m-jipɔɔn kí tò ipɔntoonee n taa kpɔ-u kí yàntì m-nimbinaamandi n gíti lákatìh-mee.» - Ní ubɔti bí yii: «M pūtì ti-Dindaan yii a-jipɔɔn yil pu kuyikpiliu kubɔɔ kaa làá lītí kitiŋ.»

¹²Ní unimpuee gíti bí yii: «Ti-baa, a kííkí m gíti sòòn nì si tibaaa?» Ní ubɔti bí-u yii: - «Sòòn.»

¹³Ní unimpuee bí ubɔti yii: «Kin a nyí mín dee, ba pu ní a ɣá Unimbɔti nibul kii bi nín là kí ɣá m-jipɔɔn puee? Kii a nín dáá sòòn pu nee, a kũu a-bɔti, di sá yii aa nyāntìh Abisaloom kitiŋ kin poon u sàh ki kóee ki gíhñí.

¹⁴Ti-kɔkɔ làá dāá pée kpú ɣwindal ní. Ti bí kii nnyim min bi yaa dũu fá, baa ti ɣūh kí fāa-mèe ní. Ama an kaa sá mín ní Unimbɔti bóntì Abisaloom pu. U lēē yii ú taa nín bí ki dátìh-u.

¹⁵Kɔŋkɔnnee, m yaa dómín sii ti-baa ubɔti cee ki sòòn nì si tibɔti neeyee, an sá yii samaa nín sòòn puee di fāa-h-mi. Niinee ní m dākafi yii: <M yaa sòòn nì ubɔti, an yaa yī u làá gbìl kí tīh-mi.>

¹⁶Di sá yii ubɔti làá kíf kí nyāntí-mi un bàà là kí kúntí man nì m-jipɔɔn, Unimbɔti nibul kansikinee ŋaan.

¹⁷Ní man a-tɔntɔnliu lī m-neen yii: <Tin ti-baa ubɔti làá sòònee làá cááń ŋgbansɔŋfi. Di sá yii ti-baa ubɔti sá kii Unimbɔti tuuŋɖee ní, u nyí kí gántí tin ŋānee nì tin kaa ŋānee. Ti-Dindaan a-Nimbɔtiu á nīn bí a-cee.>»

¹⁸Niinee ní ubɔti bí unimpuee yii: «M làá bàlifí-si tibɔti tiba. Á kíf-mi-tì ibaamɔn.» - Ní unimpuee kíf-u yii: «Ti-baa ubɔti, m gbāam-si, sòòn tin a cááyee.»

¹⁹Ní ubɔti bí yii: «Joowaab nyɔkɔ kaa cēē tibɔti nee poonaaa?» - Ní unimpuee kíf-u yii: «Ti-baa ubɔti, ibaamɔn ní m làá sòòn. A nín sòòn puee, a sòòn ki tó kufaaun ní. Tiŋman, a-tɔntɔnliu Joowaab di sáŋkí-mi m sòòn tin kɔkɔ m sòòn nee.

²⁰A-tɔntɔnliu Joowaab ŋá mín kí kpántí tibɔti tin poon ti bí nee ní. Ama sii ti-baa ubɔti cáá iciin kii Unimbɔti tuuŋɖee ní, a nyí tin kɔkɔ pée jītí kitiŋ puee.»

²¹Niinee ní ubɔti ká Joowaab ki bí-u yii: «A nín lī puee m làá ŋá mín. Cùú gíhñní Abisaloom doo.»

²²Ní Joowaab tātì dōòñ ubɔti nimbiin dicincibil ní ki jáam-u ki lī yii: «Ti-baa, kɔŋkɔneee man a-tɔntɔnliu bée yii m cáá diyimɔɔl a-cee, di sá yii a kíf ki fōō m-nyɔkɔ.»

²³Ní Joowaab yíkì kíf nsan ki búntì Geesuur tiŋkin. U nín gíhñní Abisaloom Jeerusaleem.

²⁴Ama ní ubɔti bí yii: «Abisaloom á taa dāāñ m-cee, ú nīn kùñ u-dumpu.» Niinee Abisaloom nín kùñ u-dumpu ubɔti kaa fōō-u.

Daafiidi nì Abisaloom kansikin fātii móɔkì

²⁵Isirayeel tiŋki kɔkɔ poonee, unil ubɔ nín kpá ki ŋāñ ki bàñ Abisaloom. Báà ŋma nín pàkà-u ní. Kí yòòñ u-taaji kí cáá sāā u-yilee, laaba kaa wòb.

²⁶Dibintil kamaayee, u nín cēē u-yikpiti, di sá yii an nín nyìm u-pu. Bi yaa nín cáń u-yikpítee, bi nín ŋmàntí kiiloobi bili nì ipaa ki nóó nì ubɔti nín yóòñ nnyinfi ŋun bí nín ŋmàntēe.

²⁷Abisaloom nín cáá mbininjabiyaamu muta nì kinimpubiki kiba. Bi nín yī-kì yii Taamaar. U nín ŋāñ usapɔɔn an kaa cáá bí lì.

²⁸Abisaloom nín kāl Jeerusaleem abin ali, u-baa kaa kíf u gbóoñ u-cee.

²⁹Mín boonee, Abisaloom tú bí yíín Joowaab ú tō-u u-baa cee, ní Joowaab yī kaa dómín. Ní u fātii tí tú unil nliliitiim Joowaab cee, ní u yī kaa dómín.

³⁰Niinee ní u bí u-tɔntɔnliibi yii: «Kée ni ká ɔɔji saaku kun dō ki pìlìñ-mee yaa! Joowaab saaku dee. Ní cùú tū-kù ŋŋmi.» Ní u-tɔntɔnliibi cūti tū kusaau gbanti ŋŋmi.

³¹Ní Joowaab cūti Abisaloom cee ki bālifi-u yii: «Ba pu ní a-tɔntɔnliibi cūti tūu m-saaku ŋŋmi ní?»

³²Ní Abisaloom kíf-u yii: «M nín tú bi yíí-si ní a yíi kaa dómiń. M bàà nín là kí tō-si ubɔti cee á bālifi-u yii: <Ba pu ní m yíkìń Geesuur tiŋkin ki dómiń doo ní? An bàà só m nín gbíntì bí niinaa! Kɔŋkɔnnée m là kí cùú ká ubɔti, m yaa ŋá ikpiti iba, ú kpò-mi!>»

³³Ní Joowaab nín cá ubɔti cee ki máafi-u Abisaloom nín lī puee. Ní ubɔti yííń Abisaloom. U bàñ u-ceeyee ní ki tātì dōon ubɔti nimbiin dicincibil. Niinee ní ubɔti kpāl-u.

2 Samuel 15

Abisaloom mākān kí fōō dibeel

¹Mín boonee ní Abisaloom nyàāb janjatorɔku nì itaamu, ní bijanjaliibi imuŋku ili nì saalaa sán ki lī u-nyɔkɔpu.

²Abisaloom nín péetí kutaafaau ní kí cùú kàl kitiŋ punyɔkɔ nsan caŋin. Nyunti ŋun kamaa ubɔ yaa nín cáá tiba ki cá ubɔti dumpu ki là ubɔti ń sòon kí ŋāŋkì kí tī-uee ní ú yííń udaan kí bālifi-u yii : «A nyánní kitiŋ kilakan ní?» Ní ún ń kíf-u yii : «Man a-tɔntɔnliu nyánní Isirayeel yab naakooku kubɔ poon ní.»

³Ní Abisaloom ń bí-u yii: «A-bɔti ŋāñ ki túl nsan, ama ubɔ kaa bí ubɔti cee ki làá gbìl kí tīń-si.»

⁴Ní ú kūtì kí lì yii: «Man di yaa bàà sá kitiŋ nee bɔsoonliuee, bin kɔkɔ cáá tibɔti ki là bí sòon kí ŋāŋkì kí tī-bee bàà dōon m-cee ní m sòon kí ŋāŋkì kí tī-bi!»

⁵Uɔ yaa nín bāān ki gbāān kí jāām-uee, ní ú cùú u-ŋal kí yáatí-u kí yóon ní kí kpāl-u.

⁶Mín ní Abisaloom nín ŋāān bin kɔkɔ nín cá ubɔti cee ú sòon kí ŋāŋkì bi-bɔtee. U nín ŋá mín ní ki ŋmātiń Isirayeel yab.

⁷Abin anaa boonee, ní Abisaloom bí ubɔti yii: «Pō-mi nsan m cù Eebrɔn kí pà ipoon in m nín pōon ti-Dindaanee.

⁸Di sá yii ŋyunti ŋun m nín bí Geesuur, Siirii yab tiŋkinee, man a-tɔntɔnliu nín pōon yii: <M-Dindaan, a yaa yāntì m fātì gítì Jeerusaleemee, m làá cù Eebrɔn kí ŋá saraabi kí tī-si.>»

⁹Ní ubɔti bí-u yii: «Nín cá nì ŋgbansɔŋfi.» Ní u yíkìi kíl nsan ki búntì Eebrɔn.

¹⁰U bàñ niinee ní ki tú binib Isirayeel yab timmu kɔkɔ poon bí tükù-bi yii: «Ni yaa láa pée gbìl bi búń ŋyinee, ní dāá lì yii: <Abisaloom kpántì ubɔti Eebrɔn tiŋkin.>»

¹¹Abisaloom n̄n mēē Jeerusaleem binib alaataa ali bi pá u-boon kaa nyí tiba poon. B̄n̄ kaa n̄n pée nyí tin Abisaloom n̄n b̄nti kí n̄ée poon tiba.

¹²Nyunti n̄n Abisaloom b̄i n̄áān saraayee ní u tú b̄i yíīn Ayiitoofeel, u-baa Daafiidi saŋkiliu. U n̄n kóò u-tiŋkin Giiloo. Niinee bin n̄n pá Abisaloom boonee d̄u wíīn ní bi n̄n b̄oób kí n̄a tiŋyee mun ká m̄p̄n.

Daafiidi s̄ān Jeerusaleem

¹³Unil ub̄o n̄n d̄ōm̄īn ki t̄uk̄u Daafiidi yii: «Isirayeel yab ḡiti Abisaloom jandi p̄u.»

¹⁴Ní Daafiidi b̄i u-k̄aliŋkpilib bin n̄n b̄i u-cee Jeerusaleemee yii: «Tí ȳk̄i kí s̄ām̄maan malaa, an yaa s̄a f̄am, Abisaloom kaa làa t̄āān ti-kansikin báa ub̄o. Yábm̄aan, an yaa kaa s̄a m̄īn, u làa cúú-ti malaa, kí kp̄ò binib k̄o k̄o kí cáān nnaabu kí t̄o kitiŋ nee pu.»

¹⁵Ní u-k̄aliŋkpilib k̄i-u yii: «Ti-baa ub̄oti, a yaa pée l̄ē puee, m̄īn ní ti làa n̄a.»

¹⁶Niinee ní ub̄oti c̄ōm̄ ataa pu u n̄i u-dicaŋku k̄o k̄o nyá̄n ki b̄nti. Ub̄oti n̄n d̄u u-nimpoobi n̄waamu saalaa ki k̄āān b̄i n̄n kp̄é dibeecindi.

¹⁷Ub̄oti c̄ōm̄ ataa pu u n̄i samaa k̄o k̄o nyá̄n ki c̄ee ní ki c̄ūti yúl kudilun̄kikaau boon.

¹⁸Ní u-yab c̄ōm̄ ki j̄it̄i. B̄īn̄ di s̄a Keereeti yab k̄o k̄o n̄i Peeleeti yab k̄o k̄o bin cí ub̄otee, n̄i Gaati yab binib alaataa aluu bin n̄n n̄ōōn-u doooo Gaati tiŋkinee. B̄īn̄ gbanti k̄o k̄o n̄n c̄ōm̄ ki j̄it̄i ub̄oti nimbiin.

¹⁹Ub̄oti b̄i Gaati yab janjakpiliu Itaayii yii: «Ba pu ní a n̄ōōn-ti? Ḡit̄i kí c̄uú n̄n b̄i ub̄otip̄ōn cee, di s̄a yii a s̄a unicaan ní, ní bi j̄īn̄-si gba a-tiŋkin.

²⁰A dáa pée b̄ān̄ dee ní m̄ kp̄āān-si tí n̄n tú ki ȳīīnaaa? Maa kp̄āā nyí laakin m̄ c̄ee. M̄īn̄ puee kp̄āān a-nabiyaamu kí ḡit̄i. Ti-Dindaan n̄i d̄àk̄a-si u-poomm̄ōn̄u n̄i u-laŋŋaŋf̄itiiku.»

²¹Ama ní Itaayii k̄i ub̄oti yii: «M̄ p̄ūti ti-Dindaan n̄i sii ub̄oti yii, laakin ti-baa ub̄oti làa n̄n b̄ee, an yaa s̄a kí kp̄úōō, an yaa tí s̄a kí n̄m̄átáaa, niin ní man a-t̄ōt̄ōn̄liu mun làa n̄n b̄i.»

²²Ní Daafiidi k̄i-u yii: «An n̄ān̄, d̄āā l̄īnt̄i nȳōk̄ōpu.» Niinee ní Itaayii n̄i u-janjalibi n̄i bi-dicaŋji j̄it̄i l̄īnt̄i nȳōk̄ōpu.

²³Nyunti n̄n bijanjaliibi n̄n c̄ōm̄ ki j̄it̄i Daafiidi nimbiinee, samaa n̄n ḡa dituweel ní. Ní ub̄oti d̄ūti Seedr̄on b̄ūmbiki n̄i u-yab k̄o k̄o, ní ki d̄u túl kuteeu saŋgu.

²⁴Usaraaŋakpil Saadooki n̄i Leefii yab bin t̄ūnt̄i Mp̄é dakaauuee mun n̄n b̄i bi-kansikin. Leefii yab n̄n t̄ūut̄i dakaayee ki ȳōōn̄ ní Abiyataar k̄i kí b̄i n̄āān saraabi áli binib k̄o k̄o d̄a s̄ān ki nyá̄n kitiŋin ki d̄ō.

²⁵Ubɔti bí Saadooki yii: «Gíiñ Unimbɔti dakaau kitiñin. Ti-Dindaan yaa sún m-saai, u làá fàtíí gíiñní-mi. U làá yàntí m fàtíí ká Unimbɔti dakaau nì u-kɔŋkooŋɔ.

²⁶Ama u yaa tí bí yii maa ti fáatiñ-u, ú ñá-mi min ní u lèe.»

²⁷Ní ubɔti gíti bí usaraaŋakpil Sadooki yii: «Aa káaa? Níñ gíti mmɔŋki nì ŋgbansɔŋfi sii nì a-jipɔɔn Ayiimaasi nì usaraaŋakpil Abiyataar nì u-jipɔɔn Yoonatan.

²⁸Man làá nīn bí kuteeun laakin Joɔdan bunɔŋu kaa nyóò binib còom ki dùtēe ki cí ni-kansikin ubɔ ñ dāañ kí tükù-mi tin bíi jītée.»

²⁹Niinee ní Saadooki nì Abiyataar fàtíi gíiñ Unimbɔti dakaau Jeerusaleem ní ki gbínti niin.

Daafiidi tú Ayiimaasi ú cùú cɔŋkì Abisaloom

³⁰Daafiidi nīn dàb ɔliifi sufii jool pu ki sūn. U nīn dū ŋaabu ki bīiñ u-nimbiin kí dàkà u-nimbaaku, ní ki còom fám kaa táká anaataka. U nì bin nīn nóóyee mun nīn dū iŋaabu ki bīiñ bi-nimbiinyi ki dàb dijool ki sūn.

³¹Bi dómiñ ki tükù Daafiidi yii: «Ayiitoofeel kúti Abisaloom nì u-yab bin fōò dibeelee pu.» Ní Daafiidi mēē yii: «M gbāañ-si m-Dindaan, yàntí Ayiitoofeel saŋkii kɔkɔ ñ taa tō ditundi.»

³²Nyunti ŋun Daafiidi dàb ki bàñ dijool yilpu kúnti kunti laakin bi jáam Unimbɔtee, ní u ká uarkitiija Usayii, u-saŋkiliu còom ki túŋkí-u. Tiwan tin u nīn pēēyee nīn cáti ní u-yil táká ntam.

³³Ní Daafiidi bí-u yii: «A yaa dómiñ m-cee, a làá kpántí-mi digíndi ní.

³⁴Ama níñ gíti kitiñin Abisaloom cee kí tükù-u yii: <Ti-baa ubɔti, m dómiñ kí nīn kíñ ki bí a-cee ní. Doooyee m nīn tūn ditundi ki tìi a-baa ní, ama kɔŋkɔnnēe sii ní m làá tō ditundi kí tī.>» Niinee a ŋūñ kí pīiñ Ayiitoofeel saŋkii kí tūtuñ-mi.

³⁵Bisaraaŋakpil Saadooki nì Abiyataar bí niin kí tūtuñ-si. Tin kɔkɔ yaa bíi jítì dibeeceindinee, á māafi-bi.

³⁶Saadooki jipɔɔn Ayiimaasi nì Abiyataar jipɔɔn Yoonatan bí bi-cee niin. Tin yaa pée bíi jītée, ní tōñ-bi bí dāá tükù-mi.

³⁷Nyunti ŋun Daafiidi saŋkiliu Usayii cá kí kó Jeerusaleem tiŋkinee, Abisaloom mun dòon kí kó dee.

2 Samuel 16

Daafiidi nì Siiba bɔti

¹Daafiidi còom ki jítì dijool yilpu kpalaayee ní ki tú Meefiibooseeti tɔntɔnliu Siiba nsanni u dòon u-cee. U nīn kpāl mmamu muli mu túñ kpɔɔb alaataa ali nì fiinyi subiliŋ akulim asaka dilaataal, nì fiigi subiliŋ dilaataal, nì ndamam kuloou.

²Ubɔti bālifi Siiba yii: «Tin kɔkɔ ní a tú nee, a làá ɲá nì ba?» Ní Siiba kíí-u yii: «Ti-baa ubɔti, mmamu nee sá ki tī a-dicaŋkun yab ń nīn cáa kàa, ní kpɔnɔb nì asubilee sá a-naacimpɔmbi jikaati, ní bin cōm kuteeun ki gīyee ń nīn cáa ndaamee ki sòŋkī bi-neen.»

³Ní ubɔti bālifi-u yii: «Kin a-kpiliu Saayuul naantiiu Meefiibooseeti bí la?» Ní Siiba kíí-u yii: «U bí Jeerusaleem niin. Di sá u lī yii: <Kɔŋkɔnnee, Isirayeel yab làá gīn m-naanja beel kí tī-mi.>»

⁴Ní ubɔti bí yii: «Too, an ɲān. Kí yòon dín kí nīn cée, m fōō Meefiibooseeti fakal kɔkɔ ki tī-si.» Niinee ní Siiba tātī dōon dicincibil ní ki bí yii: «Ti-baa, m jáam-si diyimɔol din a pú-mee pu.»

Simeeyii nì Daafiidi bɔti

⁵Ubɔti Daafiidi bàñ Bawuriim timbiliikinee, uninja ubɔ nīn nyēēn ki-ni bi yī-u Simeeyii, Geera jipɔn. U nì Saayuul nīn pēē mmaal ní u kíí ki bí tōó Daafiidi mbusu.

⁶U nīn bí ki tōó Daafiidi nì u-kàlɛŋkpilib kɔkɔ ataŋkpee, min kamaa samaa nì bijanjaliibi nīn bí u-ɲaŋgiil pú nì u-ɲaŋgan pú bi cōm ki cée.

⁷U nín nīn tōó-u mbusu ki lì puee di sá yii: «Nyā doo, nyā doo, unikpɔl un bí nee, aa pēe bí tiban!

⁸Ti-Dindaan yānti binib bin kɔkɔ a kū Saayuul dicaŋkune fatikuu fātī líti a-pu nīn nee. A fōō Saayuul ɲaan dibeel, an pu ní ti-Dindaan fōō-di a-ɲaan ki dūu tī a-jipɔn Abisaloom. Kɔŋkɔnnee, a kó nnaabun, kun puee a sá unikpɔl ní.»

⁹Abisayi un na bi yī Seeruyee bí ubɔti yii: «Ba pu ní dibɔkpil nee tōó ti-baa ubɔti mbusu mín? Yānti m cūú lēe u-yil.»

¹⁰Ní ubɔti bí yii: «Seeruya jipɔmbi Abisayi nì Joowaab, tīn ká-ni la? Kijapaai nee yaa bí tōó-mi mbusuee, an yaa yī ti-Dindaan di bí yii ú ɲá mín. Nma di ɲūn kí kpákān-u?»

¹¹Ní Daafiidi bí Abisayi nì u-kàlɛŋkpilib kɔkɔ yii: «Un sá m-jipɔn, man m-ba poon naŋuee nyāab kí kpò-mi. Nma nín kàlaasi un sá Beenjameen naakookun nee. Ti-Dindaan di yaa pú-u nsan ú tō-mi mbusuee, yāntīmaan-u.

¹²An yaa yī ti-Dindaan làá kpèè m-falaau kí cūú mbusu un u tōó-mi dín nee kí kpánti dibiindi.»

¹³Daafiidi nì u-yab nīn bí ki cōm ki cá. Simeeyii nīn bí ki kpàkān dijool ki nóó-bi kaa dátīn Daafiidi. U nīn gbínti tōó mbusub, ki tōó ataŋkpee, ní ki kàfī ntam ki yānti.

¹⁴Boonee ubɔti nì u-yab dūu bàñ Jɔɔdan buŋgbandi. Bi nīn gī ní ki kāl niin ki ɲūŋfi.

Abisaloom bān ki kó Jeerusaleem tɛŋkin

¹⁵Abisaloom nì Isirayeel yab dinikitikpaandi bāań ki kó Jeerusaleem. Ayiitoofeel nìn bí u-cee.

¹⁶Nyunti ɲun uarkitiija Usayii un nìn bí Daafiidi cee ki sá u-saŋkiliuee bāań Abisaloom ceeyee ní u téen yii: «Ubɔti ń nīn cáá mmanɣafɔkɔn! Ubɔti ń nīn cáá mmanɣafɔkɔn!»

¹⁷Ní Abisaloom bālifi-u yii: «A nín yú nì a-bɔɔ Daafiidi deedee puee deeee? Ba pu ní aa nóó-u?»

¹⁸Ní Usayii kíf-u yii: «Un ní ti-Dindaan nì Isirayeel nibul kɔkɔ lēē ú nīn sá ubɔtee, ún ń man làá nóó kí nīn bí u-cee.

¹⁹Nlilitimee, ɲma ní m làá tɔ ditundi kí tī, an yaa kaa sá m-bɔɔ jipɔɔn? Kii m nín túń ditundi pu ki tī a-baayee, mīn mbaantiim ní m làá tɔ kí tī si mun.»

Abisaloom nì u-baa Daafiidi nimpoobi bɔti

²⁰Abisaloom bí Ayiitoofeel yii: «Kàlmaan ni-ɲmaniɲma kí kpèèmaan min sá tí ɲée.»

²¹Niinee Ayiitoofeel bí Abisaloom yii: «Cùú dòon nì a-baa nimpoobi bin u kāań bí nīn kpèe dibeecindee. Niinee, Isirayeel yab kɔkɔ làá bée yii a kó a-baa poon ki lēē baadakam, ní bin bí a-jandi púee ń ká kunyannyaau.»

²²Niinee ní bi gāa tanti bi nín bɔb dibeecindi puee yilpu ki tī Abisaloom. Ní Abisaloom dōon nì u-baa nimpoobi mpaampiin pu Isirayeel yab kɔkɔ nimbilin.

²³Nyunti gbantee, Ayiitoofeel yaa nìn pée tī isaŋkee, an nìn bí kii Unimbɔti di sòonee ní. An puee, an yaa sá Daafiidaaa, Abisaloomaaa, Ayiitoofeel yaa nìn pée lī puee, mīn ní bi nìn ɲaáń.

2 Samuel 17

Usayii kpákáń Ayiitoofeel

¹Ayiitoofeel bí Abisaloom yii: «Yàntī m lēē bininjab kutukub saalaa nì bili. M làá jà Daafiidi boon kunyeeu nee.

²M làá cùú túun-u ɲyunti ɲun u gī mpon kaa ti bí-uee, ní m fàań-u ní u-yab bin nóó-uee ń sāń kí wàatī-u. Niinee ubɔti yaa kín u-babee ní m kpò-u.

³M yaa ɲá mimmee ní m gíinní samaa kɔkɔ a-jandi pú. Di sá yii unil un a nyàab kí kpèe yaa kpīyee, binib kɔkɔ làá fàtī gítīn a-jandi pú ní kí nīn bí ɲgbansɔŋfin.»

⁴Abisaloom nì Isirayeel yab kpilib kɔkɔ nìn ká yii nlandɔkɔee sá mmɔnti.

⁵Ní Abisaloom bí yii: «Yíimmaan uarkitiija Usaayii tí pīlifi u mun nín cáá tin ki làá tükù-tee.»

⁶Ní Usaayii nín cá Abisaloom cee, ní Abisaloom bí-u yii: «Kpèè Ayiitoofeel nín lĩ puee sèé. Tí ɲá u nín lĩ pueeyaaa, tí taa ɲá? Sii dàkafi yii ba?»

⁷Ní Usaayii kíf Abisaloom yii: «Min bí nee, Ayiitoofeel saɲkii kaa làá tō ditundi.

⁸Sii a-ba nyí a-baa nì u-naacimbi pu. Bi sá bibaatandambi ní. Bi fōō mbum kii digbiɲgbil dín biki an cúú kupɔɔune nee. A-baa sá ujanjal ní. Waa làá kíf kíf dōōn u-yab cee kunyeeu nee.

⁹Kɔnampu nee, u kó ki bál mbòó ɲubɔn, àá laaba. Kujaau yaa kíf ní bi bíi kù ti-yabee, samaa làá gbìl ní kíf lĩ yii: <Bi ján ki póɔkìñ Abisaloom janjaliibi.>

¹⁰Niinee, bàà ujanjal yaa cáá dipɔbil kii gbikintee, see u-wunti ń yòtì. Kun puee Isirayeel yab kɔkɔ nyí a-baa nín sá ujanjakpaanee, ní u-janjalibi mun sá bibaatandambi.

¹¹Kpèè tin m cáá ki làá sɔɲkì-see. Kpāfi Isirayeel yab kɔkɔ a-cee kíf yòōn Daani tiɲki ɲgan pú kíf cáá sã Beerseeba tiɲki ɲgiil pú. Bi máań kíf nín wīkí kii tiɲku gbandi bulee, ní sii a-ba ń lĩtì nyɔkɔpu ní cù kujaau.

¹²Bàà laakin ní u yaa bée, see tí bà-u ní kíf kpátí kíf bliñ u-pu kii dimalindi nín biĩtì kitiɲ pu puee. Taa làá yàntì uñ Daafiidi nì u-nib ubɔɔ ń ɲmátì.

¹³U yaa sàń ki kó kitiɲ kibanee, Isirayeel yab kɔkɔ làá cááń ɲmii ní tí dáal kitiɲee kíf cáá tō mbunni. Niinee baa dāa gíti kántì kitanɲkpali kitiɲ gbantín.»

¹⁴Abisaloom nì Isirayeel yab kɔkɔ lĩ yii: «Usaayii saɲkii ɲāñ ki jítiñ Ayiitoofeel yai.» Di sá yii ti-Dindaan nín lēē ki yóōn yii Ayiitoofeel saɲkii ń ɲá fám, i mun di bàà ɲāñ. U nín ɲá mín kíf cááń mbusu kíf tō Abisaloom pu ní.

Daafiidi dūti Jɔɔdan buɲɲu

¹⁵Ní Usaayii tükū bisaraanɲakpilib Saadooki nì Abiyataar yii: «Kpèè Ayiitoofeel nín sɔɲkì Abisaloom nì Isirayeel kpilib puee, nì ma mun nín sɔɲkì-bi puee.

¹⁶Kɔɲkɔneee, tōmaan bí tükū Daafiidi malaa yii ú taa dōōn Jɔɔdan tantakalin. U máań kíf dūti Jɔɔdan buɲɲu, an yaa kaa sá mín, Abisaloom làá kpò kíf céetì u nì u-yab.»

¹⁷Joonatan nì Ayiimaasi nín yú Eeni-Roogeel ki cí. Usapɔɔn ubɔ nín cāabìñ tibɔti tin bi làá dūú nàatì ubɔti Daafiidee. Di sá yii bín kaa nín ɲūn kíf kó kitiɲin bí ká-bi.

¹⁸Ama kinaacimpɔmbiki kiba nín ká-bi ní ki cūtì tükū Abisaloom. Ní binib bilee búntì malaa malaa ki bàñ Bawuriim tiɲkin ki kó uninja ubɔ pu. U nín cáá lɔkɔ u-cindi, ní bi kó lɔkɔee poon.

¹⁹Kudiidaan nimpuu nín dū tanti ki bīñ lɔkɔee pu ki dū asubil ki díntì, bí taa bée yii tiba bí niin.

²⁰Ní bin Abisaloom túnnee bāań ki kó unimpuee dumpu ki bālifi-u yii: «Ayiimaasi nì Joonatan bí la?» Ní u kíf-bi yii: «Bi dūtì kibùmbiki ki búntì.» Ní bi cūtì nyàaḃ-bi kaa ká-bi, ní ki fātì nín gítí Jeerusaleem.

²¹Bi búntèe ní Yoonatan nì Ayiimaasi nyán lɔkɔn ki cūtì tükü Daafiidi yii: «Yíkìmaan kí dūtì Jɔɔdan buŋɔ malaa, di sá yii Ayiitoofeel nín tī isankee, bi nín bí yii ní ɣá puee dee.»

²²Dicilpu niinee ní Daafiidi nì u-yab kíí ki bí dūtì Jɔɔdan buŋɔ. Kutaa tin lì yii kù wúntée, bi-kɔkɔ dūtì ki dóò, báa uniseen kaa kíń.

²³Ayiitoofeel nín ká yii baa dū u-saŋkii ki tún ditundee, ní u dū dimaŋgakal ki páań u-maŋki pu ki jóń ki kāl ki nín kùń u-tiŋkin. U bànee ki tī u-dicaŋkun yab marab, ní ki lúntì u-ba ŋɔmii ki kpí. Bi nín síḃ-u u-baa kaakulin.

Daafiidi bí Maanayiim

²⁴Daafiidi nín dūu bàń Maanayiim. Nyunti gbantee, Abisaloom nì Isirayeel yab janjaliibi kɔkɔ nín bí dūtì Jɔɔdan buŋɔ.

²⁵Abisaloom nín lēe Amasaa ki dū-u ki kpántì bijanjaliibi kpiliu ú fōō Joowaab yil. Amasaa gbanti baa nín sá uisirayeelja ní bi yí-u Yeeteer. U nín cáá Naaki bisal Abiigal, Seeruya naal, Joowaab na.

²⁶Abisaloom nì Isirayeel yab nín gāa bi-janjanaapaal Galaadi tiŋkin ní.

²⁷Daafiidi nín bāań Maanayiim tiŋkinee, Naasi jipɔɔn Soobii un nyáńńí Amɔn yab tiŋyil Raabee nín dómiń ki kútì u-pu. Bin nín nóó-uee di sá Amiyeel jipɔɔn Makiir un nyáńńí Loo-Deebaar tiŋkinee nì ugalaadija Baarsilaayi un nyáńńí Roogeeliim tiŋkinee.

²⁸Binibee nín cáań tiwandoonkaal nì ndoo pu satab, asambil nì mbamu nì bilee nì ɔɔji nì ɣyim nì tijimpin tin bi púlee nì atùun nì atùmman

²⁹nì tisiil nì nnaabiim nì inaa nì ipii waagaasiibi ki cáań ki tī Daafiidi nì u-yab bin nín nóó-uee bí jī. Di sá bi nín lī bi-neen yii: «Kɔnampu, digíńdi nì ɣkùm nì nnyinnyoo bàń binib nee kuteeun.»

2 Samuel 18

Bi kũ Abisaloom kujaaun

¹Daafiidi nín kóoń bijanjaliibi bin nín bí u-ceeyee ki kpáfi ki bóntì-bi. U nín lēe biba bí nín sá bijanjaliibi kutukub kpilib, ní biba mun nín sá bijanjaliibi alaataa kpilib.

²U nín cúú ajanjakitee ki yākatì mita pu, ki dū diba ki ɣúbiń Joowaab un na bi yí Seeruyee, ní ki dū diba mun ki ɣúbiń Joowaab nabiki Abisayi, ní ki dū din kínee ki ɣúbiń ugaatija Itaayii. U nín tükü bijanjaliibi yii: «Ma mun làá nóó-ni tí cù kujaaun.»

³Ama ní bijanjaliibi kíf-u yii: «Kpataaa, a kpá kí nóó-ti! Di sá yii bi yaa tãã ki bíiki ti-pu ní ti bíi sánee, an kaa làá n̄n ká ti-nannanliibi. Báà bi yaa kũũ timbi dihandi, an kaa làá n̄n ká-bi. Ama siiyee, a jítīn timbi janjaliibi kutukub saalaa pu. An puee an só sii n̄ gbíntí kitīn n̄ an yaa píl ki pókèe, á jòón-ti.»

⁴Ní uboti bí yii: «M làá ñá m̄n fáatīn-nee.» Ní uboti cūtī yúl̄ kipunyɔkɔ pú ní bijanjaliibi alaataa alaataa kitīn n̄ kutukub kutukub kitīn dòón ki jītí u-nimbiin.

⁵Ní uboti tī Joowaab n̄ Abisayi n̄ Itaayii mara nee yii: «Man puee, ní ñá Abisaloom soooo!» Bijanjaliibi kɔkɔ n̄n gbīl mara un uboti n̄n tī bijanjakpilib Abisaloom puee.

⁶Daafiidi janjaliibi nyán kí já n̄ Abisaloom yab. Eefiraayim bambankun ní bi n̄n kpáfi ki ján kujaau gbanti.

⁷Daafiidi janjaliibi n̄n ján ki pókí̄n Abisaloom yab. Bi n̄n kũũ bi-janjaliibi tikpil, áli binib kutukub mmun̄ku.

⁸Kujaau n̄n yál̄ ki gbí kitīn gbanti jan̄n kɔkɔn. Binib bin n̄n kpīl kubamban̄gunee n̄n jítīn binib bin bi n̄n kũũ n̄ ntàataajimuee.

Joowaab kũũ Abisaloom

⁹Bi pée bíi jáà ki sãã nyunti ñubɔee Abisaloom dũu túūn Daafiidi janjaliibi. U n̄n kã umamboon pu ní umamboon bàà sán kí gúutí asupan taapuee, ní u-yil fákáñ asupan kansikin, ní umamboon gúutí taapu ki búnti. Abisaloom n̄n gbíntī niin ki lún.

¹⁰Daafiidi janjaliibi ubo n̄n ká-u ní ki cūtī tükũ Joowaab yii: «M ká Abisaloom lún busubu bubo pu.»

¹¹Ní Joowaab bí-u yii: «A ká-uaa! Ba pu ní aa kũũ-u niin niin? M bàà làá pō-si animbil jítombi saalaa n̄ dambala.»

¹²Ama ní ujanjalee kíf-u yii: «Báà a yaa bàà tī-mi animbil jítombi kutuku, m pée kpá kí gbēē uboti jipɔɔn. Kun puee ti-kɔkɔ tafalin ní u tī sii n̄ Abisayi n̄ Itaayii mara yii: <Ní ñá soooo n̄ m-jipɔɔn Abisaloom.>

¹³Báà m yaa ñá kii maa nyí ki kũũ-uaaa, tiba kaa bí uboti kaa nyí. U làá dāá bée yii m mótí, ní sii dāa yú kaa làá mōtī m-pu.»

¹⁴Ní Joowaab bí-u yii: «Maa làá kúntí̄n-si kí bīl̄ nyunti!» Ní u yōon̄ ikpaa ita ki búnti. U bàñee Abisaloom lún busubu pu ki dāá wál̄ ní u dũ ikpaayee ki sãã u-pobil.

¹⁵Ní ajanjapombil saalaa ñin n̄n tūntí Joowaab janjawantee māntī tú Abisaloom ní ki púntī-u.

¹⁶Niinee ní Joowaab búñ nyin bí gbēēñ kujaau. Ní Daafiidi janjaliibi gbēēñ kaa ti bíi jì Abisaloom janjaliibi.

¹⁷Bi n̄n yōh̄n Abisaloom ki dūu tó kbookpaan̄u kubon kubamban̄un niin, ní ki tōo atan̄kpee ki nȳkiñ u-pu ní an dūu kpánti ditan̄kpakpukul. Nyunti gbantee, Abisaloom janjaliibi s̄an báā n̄ma n̄n kùh̄ u-dumpu.

¹⁸Nyunti n̄un Abisaloom dáá bée, u n̄n dū ditan̄kpal diba ki cóon̄ uboti tantakalin. U n̄n l̄i yii: «Maa cáá jip̄on̄ bí n̄n téetí m-pu.» An pu ní u dū ún̄ u-ba yindi ki pú ditan̄kpalee. Bi gb̄int̄i ȳi-dì n̄i d̄in̄ yii: «Abisaloom tan̄kpal.»

Daafiidi gb̄i Abisaloom kúm pu

¹⁹Saadoōki jip̄on̄ Ayiimaasi bí Joowaab yii: «Ȳant̄i m̄ s̄an̄ kí cùú tükù uboti yii ti-Dindaan p̄on̄-u ki f̄i-u ki nȳánti binannan̄liibi n̄aan.»

²⁰Ní Joowaab bí-u yii: «Aayee, si di kaa làá n̄n s̄a un làá s̄on̄ d̄inȳōbumm̄on̄di b̄oti d̄iñee. A d̄aa c̄an̄-u dalba d̄inȳōbumm̄on̄di, ama d̄in̄ nee, taa cù, kun puee uboti jip̄on̄ di kp̄i.»

²¹Ní Joowaab bí ueetiyoop̄iija ubo yii: «Sii, n̄n̄ cá kí tükù uboti tin a kée!» Ní u d̄ómiñ ki gb̄ān̄ Joowaab nimbiin ní ki ȳik̄i s̄an̄ ki n̄n cá.

²²Ní Saadoōki jip̄on̄ Ayiimaasi ḡiti tí bí Joowaab yii: «B̄aā tin yaa p̄ee b̄aañ-mee, m̄in̄ dee. M làá j̄a ueetiyoop̄iija nee boon ní.» Ní Joowaab bí-u yii: «M-b̄oo, ba pu ní a là kí j̄a u-boon ní? Tib̄oti tin bí ȳé̄ȳee juti kaa cáá ipaati.»

²³Ní Ayiimaasi kíí Joowaab yii: «An kaa cáá tiba, m làá cù.» Ní Joowaab bí-u yii: «Too, n̄n̄ cá.» Ní u dūu d̄i J̄ōdan tantakalin san̄u ki s̄an̄ ki j̄it̄i ueetiyoop̄iija pu.

²⁴Daafiidi n̄n k̄a mm̄on̄ki pú punȳok̄o ki n̄i poon pú yaka kansikin. Uc̄on̄kil n̄n tókó bi n̄n b̄òb̄ kipunȳok̄o yilpu puee digundi pu ki có̄k̄í. Kpalaayee ní u k̄a ubo p̄āan̄ ní ndan ki s̄ann̄i u-baba.

²⁵Ní uc̄on̄kilee téen̄ ki tükù uboti yii ubo d̄oon̄. Ní uboti bí yii: «U yaa nóon̄ u-babee, mim̄mee u c̄aab̄in̄ d̄inȳōbumm̄on̄di dee.» Nyunti n̄un kijapaayee tóobiñee,

²⁶ní uc̄on̄kilee tí k̄a unin̄ja ubo mun s̄ann̄i ki d̄oon̄ ní u téen̄ ki tükù upunȳōciitil yii: «Kp̄èè, ubo di d̄oon̄ ki s̄ann̄i u-babee.» Ní uboti bí yii: «U mun c̄aab̄in̄ d̄inȳōbumm̄on̄di ní.»

²⁷Uc̄on̄kilee l̄i yii: «Unipeekaa n̄n s̄an̄ puee ȳant̄i m̄ b̄ée yii an s̄a Saadoōki jip̄on̄ Ayiimaasi.» Ní uboti bí yii: «U s̄a unaacimp̄omm̄onti ní. U c̄aab̄in̄ d̄inȳōbumm̄on̄di ní.»

²⁸Ayiimaasi b̄aañee ní ki téen̄ ki bí uboti yii: «Tik̄ok̄o p̄ee c̄ōm̄ ki n̄ān̄ ní.» Ní u gb̄ān̄ uboti nimbiin ní ki bí yii: «Ti-baa, ti j̄ām̄ ti-Dindaan a-Nimb̄otiu un dū bin ȳik̄i j̄aā n̄i see ki n̄ā a-n̄aane.»

²⁹Ní uboti b̄alifi-u yii: «M-naacimp̄ōn̄wu Abisaloom bí mana?» Ní u kíí-u yii: «Nyunti n̄un Joowaab dū man n̄i a-t̄ont̄on̄liu ubo mun ki túnn̄i a-ceeyee, ní m d̄aañ ki k̄a yii binib s̄an̄ libiti libiti, ama maa n̄n b̄ée tin di yaa n̄ee ní.»

³⁰Ní ubɔti bí-u yii: «Sii kàkatī kí yūl ŋkpaanceeti yéè.» Ní u kàkatì ki cūti yūl ŋkpaanceeti.

³¹Dicilpu kpala niin ní ueetiiyoo piija mun dūu bāań ní ki bí ubɔti yii: «Ti-baa, dinyɔɔbummɔɔndi ní m cáań-si, di sá yii ti-Dindaan pòń-si dín ki fī-si ki nyánti a-nannanliibi kɔkɔ ŋaan.»

³²Ní ubɔti bālifi-u yii: «M-naacimpɔɔŋwu Abisaloom bí mana?» Ní ueetiiyoo piija kíf-u yii: «Tin jítì Abisaloom puee, tìn tibaantiil n̄ jítì a-nannanliibi n̄ bin kaa là a-bɔtee pu.»

2 Samuel 19

Daafiidi yálingki u-jipɔɔn kúm pu

¹Ŋkúmee n̄n kó ubɔti tikpil. U n̄n jóm̄ kudii kun tókó digundi yilpuee poon ki súń. Ní u còom̄ ki tátí ki l̄i yii: «M-jipɔɔn Abisaloom! M-jipɔɔn, m-jipɔɔn Abisaloom, m yaa bàà fōō a-yil ki kp̄i, an kaa bàà sóɔɔ? Abisaloom, m-jipɔɔn, m-jipɔɔn!»

²Ní ubɔ cūti tūkū Joowaab yii: «Daafiidi bí ki sūn ki yálingkí Abisaloom pu.»

³Ŋwiin gbantee, dijajil n̄n dūu kpánti kunimbaau ki tī bijanjaliibi kɔkɔ. Di sá bi mun n̄n gb̄l̄ yii ubɔti jipɔɔn kúm n̄n kó-u tikpil.

⁴Bijanjaliibi n̄n n̄ontì ní ki kó kitin̄in. Bi n̄n ŋá kii bijanjaliibi bin cūti kujaau bi jáń ki pɔɔkiñ-bi bi fāt̄i gít̄iñ n̄ icooyee ní.

⁵Ubɔti n̄n dū ŋaabu ki b̄iñ u-nimbiin ní ki tátí mpɔn yii: «M-jipɔɔn Abisaloom! Abisaloom, m-jipɔɔn, m-jipɔɔn!»

⁶Niinee ní Joowaab kó ubɔti cee kudiin ki bí-u yii: «A b̄i kōntí a-janjaliibi bin fī si n̄ a-jipɔmbi n̄ a-bisalib n̄ a-nimpukpil̄ib n̄ a-nimpuwaamu kɔkɔ ki líf dín nee icoo dee.

⁷Di sá yii a néeń bin ná-see, ní ki ná bin néeń-see. A dākā dín yii a-janjakpil̄ib n̄ binib bin kɔkɔ t̄íkí-see kaa sá tiba a-see dee. Dín nee, m bée yii timbi di yaa bàà kp̄i ní Abisaloom bí dimaŋfalin nee, an bàà ŋāñ a-see ní.

⁸An puee cúú a-ba kí nyā kí tī a-janjaliibi kunyannyaau nyɔɔbundi. M pūt̄i ti-Dindaan yii a yaa kaa ŋá mín, aa ti làá ká báà uniseen kunyeeu nee a-see. Doooo a-naacimpɔntin ki dāa s̄ā dín nee, a láá pée ká nnaabu ŋubo kii ŋunee juti.»

⁹Niinee ní ubɔti yík̄i ki cūti kāl̄ kipunyɔkɔpu. Ní bi báak̄i ki tūkū bijanjaliibi kɔkɔ yii ubɔti nyán ki k̄a kipunyɔkɔpu, ní bi dóm̄iñ ki kp̄afi u-see.

Daafiidi b̄i b̄ontí kí gítí Jeerusaleem

Abisaloom janjaliibi n̄n s̄ań báà ŋma nín kùñ u-dumpu.

¹⁰Isirayeel naakoti kɔkɔ poonee, binib nɛn sòòh sòòh yii: «Ubɔti Daafiidi fī-ti ki nyánti ti-nannanliibi ɲaan, cilinjee Fiiliistii yab ɲaan. Abisaloom puee, ní u yíkɛi sàh.

¹¹Abisaloom un ti nɛn lēē ki kàah dibeelee kpɛi kujaaun. Ti gíti kà ki cí ba kí gíhɛn ubɔti Daafiidi ní?»

¹²Ubɔti Daafiidi ún nɛn tú bí tükù bisaraaɲaliibi Saadooki nì Abiyataar yii: «Cùú sòòh nì Juuda yab kpilib yii: <Ubɔti nyí Isirayeel yab landɔkɔɲu. Ní nɛn sá bipeekaabi kí gíhɛn ubɔti u-dumpu.

¹³Nimbi di sá ubɔti nabiyaamu kɛɲkɛ ki sá fatikubaanti. Ní nɛn sá bipeekaabi kí gíhɛn ubɔti u-dumpu.>

¹⁴Ní tükù Amasaa yii: <Sii di kaa sá man nabiki kɛɲkɛaaa? Unimbɔti ń dáal m-tafal kí gíti dáal m-tafal m yaa kaa yánti a kpánti ujanjakpil ki fōō Joowaab yil.»

¹⁵Daafiidi nɛn ɲún ki fātii gíhɛn Juuda yab kɔkɔ landɔkɔɲu u-pu. Bi nɛn ɲá kinyɔɔbaantii kí cùú tükù ubɔti yii: «Gíti ti-cee, sii nì a-yab kɔkɔ.»

¹⁶Niinee ubɔti yíkɛi kí nsan ki nín gíti, ki tin bàh Jɔɔdan buɲbandi.

Daafiidi dū Simeeyii bɔkpil ki pú-u

Juuda yab kɔkɔ cùti Giilgaal kí tūɲkɛi ubɔti kí cáá-u kí dùti Jɔɔdan buɲɲu.

¹⁷Geeraar un sá Beenjameen naakookun ki kóò Bawuriim tiɲkinee jipɔɔn Simeeyii mun nɛn ɲá malaa u nì Juuda yab sɛnti kí cùú tūɲkɛi ubɔti Daafiidi.

¹⁸U nì Beenjameen naakookun yab binib kutuku di nɛn nóó. Siiba un sá Saayuul tɔntɔnliuee nì u-jipɔmbi saalku, nì u-tɔntɔnliibi mmuɲku nɛn kùti bi-pu. Bi nɛn bí ɲáa malaa malaa kí bà Jɔɔdan buɲɲu kí tūɲkɛi ubɔti. Bi máah kí nɛn bí niin

¹⁹kí ká buɲalimbu bun làá yòòh ubɔti nì u-dicaɲku kí dùtē, ní kí ɲá min u lēē. Simeeyii nɛn dómiɛn ki líti ubɔti nimbiin ɲyunti ɲun u nɛn bí bónti kí dùtē.

²⁰U nɛn bí-u yii: «Ti-baa ubɔti, taa dū m-yɛntitam kí ɲá tibɔti! Á taa téetɛi ikpiti in man a-tɔntɔnliu nɛn ɲá-si ɲwiin ɲun a nɛn nyēē Jeerusaleemee pu! Ubɔti, á taa pée díki m-pu.

²¹Ti-baa, man m-ba bēē yii m ɲá-si ikpiti. Ama dín nee, sii a-ba ká yii m sá unipeekaa Jooseefi naakookun ki dómiɛn ki tūɲkɛi-si.»

²²Abisayi un na bi yí Seeruyee fōō dinyɔɔbundi ki lí yii: «Simeeyii tó un ti-Dindaan lēē ki kàah dibeelee mbusu. Tibɔti tin u ɲá nee kaa máah bí kpò-uaaa?»

²³Ama ní Daafiidi bí yii: «Seeruya jipɔmbi, ni nyàab-mi nì tilati ní? Ba pu ní ni ɲáa dín kii man nì ni kpákà tiba puee? Dín wiɲɲu nee, ti máah kí kpò unil Isirayeel tiɲkinaaa? M cáá dimákal dín wiɲɲu nee yii man di sá Isirayeel bɔtiu.»

²⁴Ní ubɔti bí Simeeyii yii: «M pūti yii aa làá kpú.»

Meefiibooseeti nì ubɔti Daafiidi gbilɛn tɔb

²⁵Saayuuul naantiiu Meefiibooseeti mun nèn cū̀tì t́̀njkì ubòti Daafiidi. Kí yòòñ daliŋkin ubòti nyáñ Jeerusaleem ki dāa sāa ŋwiin ŋun u fātì gítìñ nì ŋgbansɔŋfee, Meefiibooseeti kaa fíntì u-taani, kaa kōol u-nyimpul, kaa fíntì u-wampeenkaati mun.

²⁶U nín bàñ ubòti nimbiinee ní ubòti bālifi-u yii: «Ba ŋá ní aa nèn nóó-mi ti yíkì ní?»

²⁷Ní u ḱí ubòti yii: «Ti-baa ubòti, m-tòntònlíu di ḱíil-mi. Di sá m nèn lī m-neen yii: <M nín kaa ŋū̀n ḱí còom̃ee, m làá dū digakal ḱí páaŋ m-mansaliiki pu ḱí kàl ḱí n̄n nóó ubòti.>

²⁸Ama ní m-tòntònlíu cū̀tì a-cee ki kúnfi m-boon. Nì mìn kòkɔee, ti-baa ubòti sá kii Unimbòti tuuŋŋuee ní. Njá min ŋāñ a-ceeyee.

²⁹Di sá yii m-naanja Saayuuul dicaŋkun yab di bàà ká ki cí kun sii ti-baa ubòti ceeyee di sá ŋkúm. Ama nì mìn kòkɔee a fōō-mi m bí bin jīñ a-sambilinee kansikin. M gítì cáá nsan ḱí mèè-si tibaaa? Aayee, maa ti ŋū̀n ḱí mèè-si tiba.»

³⁰Ní ubòti bí-u yii: «A sòòñ tikpil! M lēē yii sii nì Siiba n̄ yàkatì Saayuuul kpaatanti.»

³¹Ní Meefiibooseeti bí yii: «Siiba ŋū̀n ḱí yòòñ tikpaatan kòkò! Tin pábee di sá ubòti nín fātì gítìñ u-dumpu nì ŋgbansɔŋfee.»

Daafiidi pàñ Barsilayii tipaal

³²Barsilayii ugalaadija mun nèn yíkìñ Roogeeliim t́̀nki ki dómín Jòodan buŋbandi. U nèn céèñ ubòti bi dūtì mbun ki dóò ní u kāaŋ-u.

³³Barsilayii nèn sá unil un púl tikpilee. U nèn cáá abin imuŋku inaa. Úñ di nèn ŋúb ubòti Daafiidi ŋyunti ŋun u nèn bí Maanayiim t́̀nkinee, di sá yii u nèn sá ugaaja.

³⁴Ubòti bí-u yii: «Barsilayii, nóó-mi tí cù Jeerusaleem m-cee, m làá kpèè-si.»

³⁵Ní u bí ubòti yii: «M-wiinyi gítì ḱín iŋa ní m̄ nóó sii ubòti tí cù Jeerusaleem?

³⁶M cáá abin imuŋku inaa dee. Maa ti ŋū̀n ḱí gántì tin ŋāñee nì tin kaa ŋāñee. Man a-tòntònlíu limbil t́̀lifí maa ti gbìl tin m jīñee nì tin m nyùee mɔŋŋu, kaa tí gbìl bilangaaliibi bininjab nì binimpoobi neenyi pu. Ba pu ní m̄ cù ḱí tin kpántì digíndi ḱí tī sii ti-baa ubòti?

³⁷Tin m ŋū̀n ḱí ŋee di sá m̄ pée céèñ-si tí dūtì Jòodan buŋŋu. Ba ní m ŋá gba ní sii ubòti làá pà-mi tipaal ní?

³⁸Yàntì man a-tòntònlíu n̄ gítì m-t́̀nkin. Niin ní m làá kpú ḱí n̄n pìlìñ m-baa nì m-na kaakul. Ama kpèè m-jipɔɔn Kimaam sèé. Úñ ŋū̀n ḱí céèñ-si. A ŋū̀n ḱí ŋá min fáatì a-pòbilee ḱí tī-u.»

³⁹Ní ubòti bí-u yii: «An ŋāñ, Kimaam n̄ céèñ-mi. Min a lèe, mìn ní m làá ŋá ḱí tī-u. Tin kòkò a yaa là ní ki mēē-mee, m làá tī-si kudɔŋu.»

⁴⁰Binib kɔkɔ nɛn dūtì Jɔɔdan, ní ubɔti u-ba mun dūtì. Ubɔti nɛn cūtì kpāl Barsilayii, ní ki mēē ki bīiñ u-pu, ní u fātì nín gítì u-dumpu.

⁴¹Ní ubɔti nìkì u-saṅṅu ki nín cá Gīlgaal ní Kimaam nóó-u.

Juuda yab nì Isirayeel yab jaaku

Juuda yab kɔkɔ nì Isirayeel yab dijandi nɛn céeñ ubɔti ki cáá-u ki dūtì mbun.

⁴²Niinee Isirayeel yab dómín ki ká ubɔti ki bālifi-u yii: «Ba pu ní ti-nabiyaamu Juuda yab dómín ki yōoñ si nì a-dicaṅku yab ki cáá dūtì Jɔɔdan buṅṅu, ama ní a-janjaliibi bí a-cee?»

⁴³Ní Juuda yab kɔkɔ kíf-bi yii: «Kun pu ti ṅá mimmee di sá yii timbi nì ubɔti di pēē. Ba pu ní an bɔti kón-ni diṅuul ní? Ba ní ubɔti tī-ti ti jín ní? Ba ní u pú-ti?»

⁴⁴Niinee ní Isirayeel yab kíf Juuda yab yii: «Timbi yì ubɔti saalaa pu ki jítì-ni! Tiṅman, ti yì Daafiidi ki jítì-ni! Ba pu ní ni kpēē-ti fám mín? Timbi di sá bipeekaabi ki sòoñ yii tí fātí gíiñnì ti-bɔtiu!» Ama Juuda yab bín nɛn gítì sòoñ an pōō ki jítì Isirayeel yab.

2 Samuel 20

Seeba yíkì bí jáà nì Daafiidi

¹Unifan ubɔ nɛn bí niin bi yí-u Seeba. U nɛn sá Beenjameen naakookun ní bi yí u-baa Biikirii. Kijapaayee nɛn búñ ṅyin ki lī yii: «Tiba kaa bí ti nì Daafiidi kansikin! Mpēē ṅubɔ kaa bí ti nì Jeesee jipɔɔn nee kansikin! Isirayeel yab, báà ṅma n nín gítì u-dumpu.»

²Niinee Isirayeel yab yíkì dū Daafiidi ki fá ní ki kín ki nóó Seeba. Ama Juuda yab nɛn gbíntì ki bí Daafiidi cee. Bi nɛn céeñnì-u doooo Jɔɔdan áli Jeerusaleem.

³Daafiidi bàñ ki kó u-beecindin Jeerusaleem. U nɛn yíiñ u-nimpuwaamu saalaa mun u nɛn dūu kāañ bí nín kpēē dibeeceindee ki cáá-mu ki kón kudii kubɔn bi cí-bi. U nɛn tì-bi tin kɔkɔ pée máaṅee, ama waa nɛn gítì dō bi-cee. Bi nɛn pī mín ní ki dāa sāa bi-kúm dal. Bi nɛn bí kii bikpiipoobee, ama ní bi-cal kaa kpīl.

Joowaab sāa ki kū Amasaa

⁴Ubɔti bí Amasaa yii: «Á kpāfi Juuda janjaliibi kɔkɔ. M tī-si iwiin ita a nì bi n dāaṅ m-cee doo.»

⁵Amasaa búntì kí ṅá kii ubɔti nín bí yii ú ṅá puee, ama ní ki jítì iwiin in ubɔti yóoñ-uee pu.

⁶Ní ubɔti bí Abisayi yii: «Kɔṅkɔnnē, Biikirii jipɔɔn Seeba láá kón-ti digíndi kí jítì Abisaloom. Yòoñ bijanjaliibi bin cí-mee kí jà Seeba boon, ú taa sān kí kó ntimu mun poon bi mán digundi ki mǎntì túee kí ṅmátí.»

⁷Ní Joowaab janjaliibi nì Keereeti yab nì Peeleeti yab, nì bibaatandambi kòkò nyán ki páan Abisayi boon kí jà Biikirii jipɔɔn Seeba boon.

⁸Bi bàñ ki yú ditanɔkpakpaandi din bí Gabawɔn caɔinee, ní Amasaa bāañ bi-cee. Joowaab nìn yú ki pēē u-janjawanti ki gbīñ gbaja kitàataajiki fúuñ kijitooun ki lúñ. Nyunti n̄un Joowaab bí sùtí pìl-uee ní u-tàataajiki nyán ki lítì.

⁹Ní Joowaab jáam Amasaa yii: «M-nabiki, a pōō tinjanaaa?» Ní u dū u-ɔɔngiil ki cúú Amasaa nyimpul ki kpāl-u.

¹⁰Amasaa kaa nìn gíñ u-landɔkɔɔ kitàataajiki kin nìn kā Joowaab ɔɔnganee pu. Joowaab nìn dū kitàataajikee ki sāā Amasaa pool ní ina nyán ki dō kitiɔ ní u kpí. Waa nìn gíti kúti-u nliliitiim.

Joowaab yāntì bi kū Seeba

Mín boonee ní Joowaab nì u-nabiki Abisayi nìkì ki bí jì Biikirii jipɔɔn Seeba boon.

¹¹Joowaab janjaliu ubɔ nìn kā ki kól utanɔkpíil Amasaa ki lì yii: «Un kamaa bí Joowaab nì Daafiidi jandee í páan Joowaab boon.»

¹²Amasaa nìn dōon ki bintì u-fatikuu poon nsan kansikin. Ujanjalee nìn ká yii binib dōon ki yūlifí niin. Niinee ní u fūñ dinikpilee ki cáa bíl kusaau kubɔn, ní ki dū sata ki bīñ di-pu.

¹³U nín ɔá mimmee ní binib kíñ ki dōon ki jítí kaa ti yūlifí, ki nóó Joowaab ki jì Biikirii jipɔɔn Seeba boon.

¹⁴Joowaab nìn yīñ Isirayeel naakɔti timmu kɔkɔn ki tin bàñ Abeel-Beeti-Maaka. Beerii yab kɔkɔ nìn kpáfi ki nóó-u.

¹⁵Joowaab nì u-janjaliibi nìn māntì tú Abeel-Beeti-Maaka tɔñki kin poon Seeba nìn bée. Bi nìn fāā ntam ki kpúkuñ ki tin sāā digundi, ní bijanjaliibi kí ki bí gbì ki tíkítí digundee nyeel dí lítí.

¹⁶Unimpu ubɔ nìn bí kitiɔ gbanti poon ki cáá iciin ní ki téén yii: «Pīlifimaan, pīlifimaan. Tùkùmaan Joowaab yii ú sùtín kí pīlín-mi m̄ sòon nì u tiba.»

¹⁷Ní Joowaab sùtì pīl-u ní u bālifi-u yii: «Sii di sá Joowaabaaa?» Ní Joowaab kíí-u yii: «Iiin, an sá man.» Ní unimpuee bí-u yii: «Á pīlifi tibɔti tin man a-tɔntɔnliu làá sòon nì see.» Ní Joowaab bí-u yii: «M pīlifí.»

¹⁸Ní u bí yii: «Bi lì dilimbil diba yii: <Bālifi isanɔki Abeel-Beeti-Maaka yab cee, a-bɔti kɔkɔ làá ɔāñkì.>

¹⁹Ti sá ɔgbansɔñfi nib ní ki yú deedee Isirayeel tɔñkin. Ní sii dómiñ kí kúntí kitiɔ kin sá Isirayeel tɔñkpaammu kansikin kibee! Ba pu ní a nyàab kí kúntí tiwan tin ti-Dindaan yèe?»

²⁰Ní Joowaab bí yii: «Kpataaa, maa pée cáá nlandɔkɔ kí nàan àá kí kúntí tiba nì tiba!

²¹Kaa sá kitiŋ ní m là kí kúntí, ama unil ubo ní m nyàab̃. U sá Eefiraayiim jooŋŋi pu timmu kiban, bi yî-u Seeba, Biikirii jipɔɔn. U yíkì ki bíi jáà nì ubɔti Daafiidi. Ní nyāntímaan ún̄ baba kí tī-mi ní m̄ yānti ni-tiŋki.» Ní unimpuee bí yii: «An ḡāñ, ti làá tīl̄ u-yil kí dūú lúkuñ-si digundi boon.»

²²Unimpuee nín gítí u-yab cee ki tī-bi isaŋkimonti. Ní bi tīl̄ Seeba yil ki dūú lúkuñ Joowaab. Ní u búñ ḡyin ní bi yānti kitiŋee, ní báà ḡma nín kùñ u-dumpu. Joowaab ún̄ nín nín gítí Jeerusaleem ubɔti cee.

Daafiidi kàlŋkpilib

²³Joowaab di nín sá Isirayeel yab janjaliibi kɔkɔ kpiliu. Yooyadaa jipɔɔn Beenaya di nín sá Keereeti nì Peeleeti yab kpiliu.

²⁴Adooram di nín kpòotī ayumbutuun ḡin ḡin pōyee, Joosafaati jipɔɔn Ayiiluudi di nín sá ubɔti soobaabuu.

²⁵Seeba di nín sá ugbaḡḡmal. Saadooki nì Abiyataar di nín sá bisaraaḡḡkpilib.

²⁶Daafiidi nín gítí cáá usaraaḡḡal ubo, bi nín yî-u Iira, u sá Yayiir dicaḡḡkun.

2 Samuel 21

Gabawɔn yab nì Sayuul dicaḡḡkun yab bɔti

¹Daafiidi yuntiŋuee, ḡkùm miba nín nyáñ ki sã̄ abin ata. Ní Daafiidi bālifi ti-Dindaan, ní u kíf-u yii: «Saayuul nì u-dicaḡḡkun yab pu ní ḡkùmee nyáñ, kun puee bi nín ḡá ikpiti ki kũũ Gabawɔn yab.»

²Ní ubɔti yíñ Gabawɔn yab ki sòñ nì bi. Gabawɔn yab kaa nín sá Isirayeel yab, ama bi sá Amɔɔr yab bin Isirayeel yab nín kũũ ki kíñee ní. Isirayeel yab nín pūti ki pōñ-bi yii baa làá kpò-bi. Dineendi din Sayuul nín cáá Isirayeel nì Juuda yab puee nín yānti u nyàab̃ kí kpò kí céetí-bi.

³Daafiidi bālifi-bi yii: «Ni là m̄ ḡá ba kí tī-ni ní? M̄ ḡá mana kí ḡāḡkì tikpitil tin Saayuul ḡá-nee, án nín làá ḡá pu ní mèè kí bīñ ti-Dindaan nibul puee ní?»

⁴Ní Gabawɔn yab kíf-u yii: «Ti nì Sayuul nì u-dicaḡḡku kansikin botee, an kaa sá animbil àá sindaariya àá Isirayeel yab ubo kúm di làá ḡāḡkì-tì.» Ní Daafiidi fātì bí-bi yii: «Lìmaan kun ni baasii lèe, m̄ làá ḡá kí tī-ni.»

⁵Niinee ní bi bí ubɔti yii: «Saayuul nín là kí kúntí-ti. U nín bónti kí kpò kí céetí-ti báà ubo n̄ taa kíñ Isirayeel tiŋki kɔkɔn.

⁶Bí cúú u-dicaḡḡku poon binib biluli kí tī-ti ní tí cáá-bi kí còb̄ ti-Dindaan nimbiin, Giibeeya tiŋkin. Niin ní Sayuul un ti-Dindaan nín lēyee nín kòò.» Ní ubɔti kíf-bi yii: «M̄ làá cááñ an nibee kí tī-ni.»

⁷Ama ubɔti nín fī Joonatan jipɔɔn Meefiibooseeti, Sayuul naantiiu. Daafiidi nín pūti ti-Dindaan ki pōñ u nì Joonatan bɔtiiku pu.

⁸Ama u nìn nyàabìñ Arimooni nì Meefiibooseeti, Aya bisal Riispa jipɔmbi bili bin u nìn màl̃ Sayuulee, nì Saayuul bisal Miikaal jipɔmbi biɲmoo bin u nìn màl̃ Barsilayii jipɔɔn Adriyeel un sá Meeyooba tiɲkinee.

⁹U nìn dū-bi ki tī Gabawɔn yab, ní bín cáá-bi ki còb̃ dijool pu ti-Dindaan nimbiin. Binib bilulee nìn kp̃ñ dicilpu. Nwimpeepeekaa ɲun bi bōoñ ki bí cēē ɔɔjee ní bi nìn kūū-bi.

¹⁰Aya bisal Riispa nìn dū kpɔsata un u nìn lōōyee ki dānti ditanɲkpakpaandi pu, ní ki ká niin kí yòoñ ɲyunti ɲun bi kí ki bí cēē ɔɔjee kí cáá sāā ɲyunti ɲun utaa kpákatiñee. Nwiimpuee, u nìn jì inoon ñ taa jī bi-nanti, ní kunyeeuee, u jì ipeel.

¹¹Ní bi cūti tūkū uboti Aya bisal Riispa, Sayuul nimpuwaaki nín ɲá puee.

¹²Niinee Daafiidi yānti bi yōoññ Sayuul nì u-jipɔɔñ Joonatan kpabiɲ Yaabeesi yab cee Galaadi tiɲkin. Di sá yii Fiiliistii yab nín nìn jáñ ki pɔɔkiñ Saayuul Giilboowa tiɲkinee, bi nìn cáá Saayuul nì Joonatan ki lúnti Beeti-Seeyan paanɲu pu, ní Yaabeesi yab cūti sákatín bi-wunti.

¹³Daafiidi nìn yōoññ Saayuul nì Joonatan kpabiɲ niin ki cááñee ki dūu kpáfi nì bin bi nìn còbee yaɲ pu.

¹⁴Ní bi cáá bi-kpabiɲ nì Saayuul nì Joonatan yaɲ ki bí Saayuul baa Kiisi kaakulin, Seera timbiliikin, Beenjameen tiɲkin. Bi ɲá kii uboti nín tī mara bí ɲá puee ki dóōyee ní Unimboti súñ kitiɲ gbanti saai.

Isirayeel nì Fiiliistii yab kɔndi

(Kpèè 1 Kroo 20.4-8)

¹⁵Kujaau kubɔ gíti nyán Fiiliistii yab nì Isirayeel yab kansikin. Daafiidi nì u-janjaliibi nìn sīnti kí já nì Fiiliistii yab. Bi bí dikòndi poonee ní Daafiidi gī.

¹⁶Niinee ní Iseebi-Beenoobi un sá Arafa naakookunee bí pùlifi ki lì yii u làá kpò Daafiidi. U nìn gbìñ kijipɔɲ ki ɲúb kikpaɲ. Kikpaɲee nyɔkɔpu nìn sá tasa kúti ní ki nyòm̃ kii kiiloobi bita nì ipaa.

¹⁷Ama Abisayi un na bi yī Seeruyee dómiñ ki jòoñ uboti ní ki kūū ufiiliistiija. Niinee Daafiidi janjaliibi pūti ki bí Daafiidi yii: «Aa ti làá pée nóó-ti tí cù dikòndi, án nín làá ɲá pu ní Isirayeel walifiɲu ñ taa kpúee.»

¹⁸An yúnti boonee ní dikòndi diba nyán Fiiliistii yab nì Isirayeel yab kansikin Goobi tiɲkin. Niin ní Sibeekayii un sá Usa tiɲkinee kūū Saafi un sá Arafa dicaɲkunee.

¹⁹Dikòndi diba tí pōō Isirayeel yab nì Fiiliistii yab kansikin, Goobi tiɲkin. Min bí nee, Yaarii jipɔɔñ Eelanan un sá Beetileem tiɲkinee kūū Gooliyaati ugaatija. U-kpaɲki dɔɲu nìn gbìfi kii tikúti tin bisataluliibi cōontí ki lù satabee ní.

²⁰Dikòndi diba mun nìn tí nyán Isirayeel yab nì Fiiliistii yab kansikin Gaati tiɲkin. Kujawɔkɔu kubɔ nìn bí ki sá Arafa dicaɲkun. Ku nìn cáá ɲɲambiyaamu muluu

ɲɲal kamaa pu nì ntaɲambiyaamu muluu ditaal kamaa pu, mu-kɔkɔ nìn kpáfi mmuɲku nì munaá.

²¹U nìn kpēē ki sókó Isirayeel yab. Ní Daafiidi maan Sama jipɔɔn Yiinatan kũ-u.

²²Daafiidi nì u-janjalibi nìn kũ Fiiliistii janjalibi binaa gbanti. Bi nìn sá Arafa dicaɲkun, Gaati tiɲkin.

2 Samuel 22

Daafiidi laɲɲu

(Kpèè Ilan 18)

¹Daafiidi dũ anyɔɔbun nee ki gāā nlan ki nyɔɲkì ti-Dindaan ɲyunti ɲun u nyánti-u u-nannanliibi kɔkɔ, cilinjee Saayuul ɲaane.

²U lĩ yii: Ti-Dindaan di sá man taɲkpanaakooku, ún di sá man guɲkpaandi lɔkɔl nì man fiiliu.

³U sá man Nimbɔtiu ní ki sá ntaɲkpalɔkɔ ɲun poon m sán ki kóòyee. Ún di sá man gbampɔɔl ní ki sá man jajil pɔɲɲu, ti-Dindaan di sá man balilaɲki. Ún ní m sán ki kóò ní u fiil-mi tipɔmbɔti dambi ɲaan.

⁴Tí nyɔɲkì ti-Dindaan! M kúuñ ki yíiñ ti-Dindaan ní u yánti m jáñ ki pɔɔkiñ m-nannanliibi.

⁵ɲkúm kusakai nìn fiñ-mi, dinàandi nyingbeeɲɲu nìn yōoñ-mi ki dóò.

⁶Ditaɲkpiilin laaɲku nìn mǎntii tú-mi, ní ɲkúm talinti pí ki dō m-nimbiin.

⁷M kúuñ ki yíiñ ti-Dindaan m-nimbinaamandi poon. M fáá mbiil m-Nimbɔtiu ń jòoñ-mi. U gbíl m-neen pu doooo u-diikun ní m-kuɲkuuntii kó u-tafalin.

⁸Niinee ní kitiɲ fōō dijinjikil ki cīɲkì, ní ajoin nyeel cīɲkì. Di sá yii Unimbɔti gí diɲuul.

⁹ɲɲminyim nìn nyēē u-maɲfataabuɲin, ní aɲmilimbil ɲin nàantée nì amɔsiɲkoon nyēē u-nyɔkɔn.

¹⁰Ní u cúú kutagbɔɲu ki cáti ní ki kpákatìñ, ní ditagbandi din bònèe bí u-taani taapu.

¹¹U kāl tiwannáaɲkaal tin cáá ifeene pu ki ɲàaā, ní ki dũ kubuɲu ki kpánti ifeen ki kíñ ki dàñ.

¹²Dibɔmbɔndi ní u dũu biñ u-ba pu ní atagban ɲin gbifi nnyim gbí ɲi-poonee mǎntii tú-u.

¹³ɲwalifi nìn bí u-nimbiin, ní atagban jītí ki sá ataanyɲkumbil nì amɔsiɲkoon.

¹⁴Ti-Dindaan sòoñní doooo yilpu kii ntaateenteene, Yilpu Fɔɲɲɲ Nimbɔtiu yánti bi gbíl u-nyɔkɔ pu.

- 15** U tó u-piinyi ní u-nannanliibi yāl, ní u dū itaamɔmɔ ki ɲmíntì bi-pu ní bi sán ki kátì.
- 16** Ti-Dindaan tãa ki bíkì u-nannanliibi pu, ní ki fōō bi-pu diɲuul, an pu ní tiɲku poon nyim fōotì, ní kitiɲ nyeel cúu bíitì ki dō.
- 17** Ní ti-Dindaan kāl doooo yilpu ki tāntì u-ɲal ki cúú-mi ki nyántì inyiɲfi taapu.
- 18** U fōō-mi m-nannanliu un pōōyee ɲaan, m-pulinɔntiibi bin pōōn-mee ɲaan.
- 19** M-nimbinaamandi dal ní bi dómiń ki jáń nì mi, ama ti-Dindaan dómiń ki tíkiń-mi.
- 20** U nyántì-mi digíńdin ki tī-mi dibatɔl. U fī-mi, kun puee u néeń-mi.
- 21** Ti-Dindaan di pāń-mi, kun puee m ɲá tin bí deedeeyee. U bíiń m-pu kun puee tikpitił tiba kaa táká m-ɲal.
- 22** M nóó ti-Dindaan saɲɲu nì mbaamɔn, ní kaa fātì m-boon ki tī m-Nimbɔtiu.
- 23** M ɲúb ti-Dindaan marab kɔkɔ, kaa fātì m-kpaɲkpamboon ki tī u-bɔkpaanɲi.
- 24** Waa ká m-pu tiba kí wòon-mi, ní m pócòń m-ba kí taa ɲá ikpiti.
- 25** An pu ní ti-Dindaan pāń-mi, kun puee m ɲá tin bí deedeeyee, ní u nyí mun yii m-ɲalii kaa táká ikpiti.
- 26** Ti-Dindaan, bin nóó-si nì dipɔbil dibee, a sí nì bi dipɔbil diba mun ní. Bin bí deedeeyee, a sí nì bi deede ní.
- 27** A ɲáań bin pɔbiliɲ pīińee tiɲan, ama ní ki dákà bikpitiɲaliibi yii a nyíń-bi.
- 28** Di sá yii a fił dinibul din sīntiń di-ba taapuee, ama ní ki sīntiń bilambidambi taapu.
- 29** Ti-Dindaan, sii di sá m-fitilau, sii di ɲmínti-mi ní m-bɔmbɔndi ń wāɲkì.
- 30** M ɲūń kí já nì dijanjakitił, kun puee a tútún-mi. M ɲūń kí yùkū kí lákatí agun ɲin bi mán ki tú kitiɲee, kun puee man Nimbɔtiu bí m-cee.
- 31** Tin kɔkɔ Unimbɔti ɲáańee ɲāń, ní unil ɲūń kí nīn máká u-nyɔɔbundi pu. U sá digbampɔl ní ki tī bin kɔkɔ sán ki kóò-uee.
- 32** ɲma di sá Unimbɔti, an yaa kaa sá ti-Dindaan? ɲma di sá timbi taɲkpanaakooku, an yaa kaa sá ti-Nimbɔtiu?
- 33** Úń di sá Unimbɔti un tìl-mi mpɔnee, ní ki catí nsammɔnti ki tìl-mi m còom.
- 34** U yànti m-taɲi yáb m sán kii ucaɲkpalimee, ní ki yànti m jōm kí tókɔń ajoin pu tiba ń taa ɲá-mi.
- 35** Waa bífi-mi bi nín jáa puee ɲmaniɲma, ama u yànti m ɲmā kí dáal butɔbu bun bi dū tasa kúti ki pílee.

- ³⁶Ti-Dindaan, a tìl-mi digbampɔɔl din fiil-mee, ní a-ɲaŋgiil tíkí-mi, ní a nín tútúh-mi puee yānti m nyán diyindi.
- ³⁷Sii puee m ɲūh kí dàatī malaa malaa, ní maa tà ki pántí.
- ³⁸M jì m-nannanliibi ní kí cúú-bi, m yaa kaa nāaŋ-bi maa fātī m-boon.
- ³⁹Ní m pòfi pòfi-bi ní baa ti ɲūh kí yìkì, ní ki kìn ki dō m-taaji taapu filfil.
- ⁴⁰A tìl-mi mɔɔn m já kujaau, ní ki dù bin yíkí jáà nì mee ki ɲaaŋ m-taaji taapu.
- ⁴¹A yāntī m-nannanliibi sán kukunsaŋu, ní ki nàantí bin ná-mee.
- ⁴²Bi kūuntí ki nyàab dijòonɔndi, ní ubɔ kpá kí fī-bi. Bi kúuŋ ki yíin ti-Dindaan gba, ama waa kíf-bi.
- ⁴³M ján ki pókíh-bi ki nān-bi dúsi dusi kii ɲkpɔŋkpɔm min kubunɔ yòontée, ki tà-bi ki ɲmàtifí kii nsanni kpatee.
- ⁴⁴A fī-mi ki nyánti anibul ɲin nib nín yíkì ki jáà nì mee ɲaan, ní ki dū-mi ki ɲa atimbun yidaaŋwu. Anibul ɲin maa nín nyée kpánti m-naacimbi ki tūh ditundi ki tìl-mi.
- ⁴⁵M tin pée lè yii m wàatī m-nyɔkɔ kí sòonèe, binaacimbee tātli gbāaŋ m-nimbiin ki kìn ki tó-mi.
- ⁴⁶Bi-wunti kúu, ní bi nyēēŋ bi-balilaŋki tiwun jìkì.
- ⁴⁷Ti-Dindaan bí dimaŋfalin! Tí nyɔŋkìmaan m-taŋkpanaakooku! Tí pàkàmaan Unimbɔti un di sá m-fiiliuee!
- ⁴⁸Unimbɔti tútuŋ-mi m ján ki pókíh m-nannanliibi, ní ki dū atimbun ki ɲa m-taaji taapu.
- ⁴⁹U fī-mi ki nyánti m-nannanliibi ɲaan. Tinman u yānti m ján ki pókíh bin jáà nì mee, ní ki fī-mi ki nyánti tipɔmbɔti dambi ɲaan.
- ⁵⁰An pu ní, m-Dindaan, m làá nyɔŋkì-si atimbun kansikin, ní kí gāā ilan kí pàkà a-yindi.
- ⁵¹Unimbɔti tìl u-bɔtiu ajajil ɲin sá akpaanee. U dàkà ubɔti un ún u-ba lēēyee nì Daafiidi nì u-naantiibi dineenkpaaŋdi kí nīn cáá cá jaanjaan.

2 Samuel 23

Daafiidi ɔjoolkaati

- ¹Daafiidi ɔjoolkaati sò. Jeese jipɔɔn Daafiidi ɔti, un ní Unimbɔti yòon yilpuee ɔti sèé. Jaakɔb Nimbɔtiu lēē-u ú nīn sá ubɔti, Isirayeel yab laŋgaamɔntiu.
- ²Ti-Dindaan Fam dī m-pu ki sòon, u-nyɔɔbundi ká m-nyɔkɔn.

³Isirayeel Nimbɔtiu sòon, Isirayeel tanƙpanaakooku bí-mi yii: «Ubɔti un di ɲúb binib deede, ki cáá Unimbɔti faanƙu ki kpòotī-bee

⁴bí kii ntaafaawiiín nín nyēē pu ki wāl bóiii kutaa kun pu atagban kpée ní. Utaa yaa nín boonee, ɲu-tuntuƙu yànti kumɔɔɲu nyēē.»

⁵Mín ní Unimbɔti ɲá m-dicaƙu, di sá u pōon-mi ipoon kí nín pée cáá cá jaanjaan, ní ki síin marab bin làá nín wún ipoon gbanti puee. U tī-mi dijajil ijaan kɔkɔ pu, ní ki ɲá tin kɔkɔ m lèe ki tī-mi.

⁶Ama bin kɔkɔ kaa bí tibanee bí kii ikuƙum in bi féeñee ní. Baa cúti-i mɔb.

⁷Un yaa là kí gbēē-iee, see udaan í dū kikpaɲ àá ndɔ kí kùl-i kí tūu ɲɲmi dibɔbilin niin.

Daafiidi baatandambi

(Kpèè 1 Kroo 11.10-47)

⁸Daafiidi janjaliibi bin sá bibaatandambee yiɲɲi sèé. Yooseeb-Baseebeeti uakimoonja nín kùti bijanjakpilib bin nín cí ubɔtee pu. Ún di nín kūu binib alaataa anii kujabambaantiiu poon.

⁹Ún boonee Doodoo jipɔɔn Eelasaar di nín pá. U-naanja nín sá Ayooya tinƙin ní. U nín bí bibaatandambi bita bin nín nóó Daafiidi bi cūti ján nì Fiiliistii yab kujaau kubɔ poonee. Bíñ nín kpáfi kí já kujaau ní Isirayeel yab sàñ.

¹⁰Ama Eelasaar nín yúl ki cíti-bi, ki kūu Fiiliistii yab, áli u-ɲal dūu móɔb ki nákañ dijigbandi. Ti-Dindaan nín yānti Isirayeel yab ká dijajikpaandi ɲwiin gbanti. Bijanjaliibi dāa fātii gítin Eelasaar ceeyee, an sá bí fūkul anikpil wanti ní.

¹¹U mun boonee, Agee jipɔɔn Sama di pá. U nín sá Arari tinƙin. Fiiliistii yab nín kóon ki kpáfi Leeyii tinƙin. Lantiiyi kpaabu bubɔ nín bí niin, ní Isirayeel yab fāɲki ki sàñ.

¹²Ama Sama ún nín gbinti bukpaayee kansikin, ki ján ki pɔɔkiñ-bi ki fōō-bu. Mín ní ti-Dindaan nín dī ki tī Isirayeel yab dijajikpaandi.

¹³Kuceeu yuntiquee, bijanjakpilib bin cí ubɔtee bita nín cūti ká Daafiidi Adulaam tanƙpalɔkolin. Di sá yii Fiiliistii janjakitil diba nín cūti gāa bi-janjanaapaal Reefayim tantakalin.

¹⁴Daafiidi nín bí laakin u sàñ ki bálee, ní Fiiliistii yab fōō Beetileem ki kā niin.

¹⁵Ní kpɔkɔsi ubɔ cúú Daafiidi ní u bí yii: «Nɲma di làá cùú cáañ-mi lɔkɔ un bí Beetileem punyɔkɔki caɲinee nyim í nyò dee?»

¹⁶Niinee bijanjaliibi bitee kó Fiiliistii yab janjanaapaalin, ki lúnni nnyim lɔkɔ un dō Beetileem punyɔkɔki caɲinee ki cáañ ki tī Daafiidi. Ama u nín yí kaa nyūñ-mi. U nín dū-mi ki fá ti-Dindaan un máañ-mee ní.

¹⁷Ní u bí yii: «Ti-Dindaan n̄ cúú-mi m̄ taa nyò nnyim nee! Mi sá-mi kii binib bin kaa móti bi-ba pu ki cūti nyàabìr̄-mèe fatikuu ní.» Ní u yî kaa nyūn̄-mì. Bibaatandambi bitee nín n̄n tūn̄ ditun̄kpaandi dinyee dee.

¹⁸Joowaab un na bi yî Seeruyee naal Abisayi n̄n kútì bijanjam̄ntiibi bin n̄n cí ubotee pu. Ún̄ di n̄n dū u-kpaŋki ki kū binib alaataa ata kujaaun. An puee, u n̄n nyán̄ diyindi kii <bibaatandambi bitee kitilee> ní.

¹⁹Áli gba u ká jilma ki jítin̄ bitee ní ki kpánti bi-kpiliu. Ama n̄ m̄n̄ k̄k̄ɔee, waa kó bitee kitil poon.

²⁰Yooyadaa, ukabiseelja jip̄ɔn̄ Beenayawuu n̄n sá ubaatandaan ubo naantiiu ní. Ún̄ di n̄n kū bibaatandambi bili Moowaab tin̄kin. N̄wiin̄ n̄ub̄ n̄taayim b̄í lífí ní u kó dinyimb̄obilin ki kū gbikinti ns̄ns̄om̄ yuntiŋu gbantin. U n̄n tūn̄ atun̄kpaan kujaaun.

²¹Ún̄ di n̄n tí kū ueejipitija ubo. Kijapaayee n̄n yáa unil. U n̄n n̄úb̄ kikpaŋ, ní ún̄ n̄úb̄ ndo ki nín cá u-cee, ki b̄n̄ ki f̄ō u-kpaŋki ki ḡin̄ ki s̄ā ki kū-u.

²²Atun̄kpaan n̄in̄ Yooyadaa jip̄ɔn̄ n̄a kujaaunee dee. An puee u nyán̄ diyindi kii bibaatandambi bitee kitilee.

²³Áli gba u n̄n ká jilma ki jítin̄ bibaatandambi mmun̄ku n̄ saalaayee. Ama n̄ m̄n̄ k̄k̄ɔee, waa kó bitee kitil poon. An puee Daafiidi ȳōn̄-u u k̄in̄ ki cí ún̄ uboti.

²⁴Dikitil mmun̄ku n̄ saalaayee poonee, bin mun̄ n̄n ḡiti b̄ee s̄èé: Joowaab naal Asayeel, n̄ Doodoo un sá Beetileemee jip̄ɔn̄ Eelanan,

²⁵n̄ Sama n̄ Eelka, b̄in̄ liitil sá Aroodi tin̄kin,

²⁶n̄ Eeleesi un sá Peeleeti tin̄kinee n̄ Ikeesi un sá Teekoowa tin̄kinee jip̄ɔn̄ Iira,

²⁷n̄ Abiyeeseer un sá Anatooti tin̄kinee, n̄ Meebunaayi un sá Usa tin̄kinee,

²⁸n̄ Salm̄n̄ un sá Ayooya tin̄kinee, n̄ Marayii, un sá Neetoofa tin̄kinee,

²⁹n̄ Baana un sá Neetoofa tin̄kinee jip̄ɔn̄ Eeleebi, n̄ Riibayi un sá Giibeeya, Beenjameen tin̄kinee jip̄ɔn̄ Itaayii,

³⁰n̄ Beenayawuu un sá Pirat̄n̄ tin̄kinee, n̄ Adaayi un sá Gaasi b̄umbiyaamu tin̄kinee,

³¹n̄ Abiyalb̄n̄ un sá Beeti-Arabaa tin̄kinee, n̄ Asimafeeti un sá Bawuriim tin̄kinee,

³²n̄ Eeliyaab un sá Saalb̄n̄ tin̄kinee, n̄ Yaaseen jip̄ɔmbi ubo un bi yî Joonatanyee,

³³n̄ Sama un sá Arari tin̄kinee, n̄ Saraari un sá Arari tin̄kinee jip̄ɔn̄ Ayiiaam,

³⁴n̄ Akasibaayi jip̄ɔn̄ Eliifeeleeti, u-naanja sá umaakaja, n̄ Ayiitoofeel un sá Giil̄n̄ tin̄kinee jip̄ɔn̄ Eliyam,

- ³⁵nì Eesirayii un sá Kaarmeel tiŋkinee nì Paarayii un sá Araab tiŋkinee,
³⁶nì Naatan un sá Sooba tiŋkinee jipɔɔn Igaal, nì Banii un sá Gaadi naakookunee,
³⁷nì Seeleeki un sá Amɔn tiŋkinee, nì Narayii un sá Beerooti tiŋkinee. Ún di nì nì tūntí Seeruya jipɔɔn Joowaab janjawanti,
³⁸nì Iira nì Gaareeb bin sá Yeeteer tiŋkinee,
³⁹nì Uurii un sá Itii tiŋkinee. Bi-kɔkɔ nì kpáfi binib mmuŋku nì saalaa nì biluli ní.

2 Samuel 24

Daafiidi yānti bi kàaŋ Isirayeel yab

(Kpèè 1 Kroo 21.1-6)

- ¹Ti-Dindaan fātii tí fōō Isirayeel yab pu diŋuul, ní ki lūkutì Daafiidi nì nà tin baa lèe. U bí-u yii: «Cùú kàaŋ Isirayeel nì Juuda nib.»
- ²Ubɔti bí ujanjakpil Joowaab un bí u-ceeyee yii: «Á yìlìn Isirayeel naakɔti kɔkɔn, kí yòon Daani ŋgiil pú kí cáá sãã Beerseeba ŋgan pú kí kàaŋ binib kɔkɔ m bée bi-wíŋŋu nyɔkɔm.»
- ³Ní Joowaab kí-u yii: «Ti-Dindaan a-Nimbɔtiu nì yānti dinibul nì bütī mìn dilaataal pu, sii ti-baa ubɔti nì ká nì a-nimbiliŋ! Kin ba pu ní ti-baa ubɔti nyàab kí kàaŋ binib ní?»
- ⁴Nì mìn kɔkɔee ubɔti nín pée tī Joowaab nì bijanjakpilib mara uŋyee, mìn ní u pée ŋúb. Niinee ní bín kí nsan kí cùú kàaŋ Isirayeel nib.
- ⁵Bi nì dūti Jɔɔdan buŋŋu, ní ki kí ki bí kàaŋ Arooweer tiŋkin yab nì kitiŋ kin bí ditantakalinee yab. Bi cōm ki jíti Gaadi ki nìkī kí nìn cá Yaseer.
- ⁶Bi kó Galaadi tiŋkin ní ki nín cá Itii yab tiŋkin Seedeesi. Bi nìkī ki nín cá Daani-Yaan tiŋkin nì ntimu mun mānti tú-kèe. Mìn boonee ní bi kàaŋ Siidon yab.
- ⁷Ní bi nìkī ki nín cá Tiir tiŋki kin bi mán digundi ki mānti túee poon, nì Eefi nì Kaana yab timmun. Bi yíkì niinee ní ki nín cá Juuda yab tiŋki kin bí Neegeeb bi yī Beerseebee.
- ⁸Bi dū iŋmal iwa nì iwiin mmuŋku ní ki yìlìn Isirayeel nì Juuda tiŋki kɔkɔn ki kàaŋ binib, ní ki fātii gítin Jeerusaleem.
- ⁹Joowaab cá binib bin bi kàaŋee wíŋŋu nyɔkɔm ki tī ubɔti: Isirayeel yab bin nì ntimu mīnti kí cù kuaauee nì nyán kutukub alaataa anii, ní Juuda yab nyán binib kutukub alaataa aŋmoo.

Unimbɔti dáaí Daafiidi tafal u-yìntitam pu

(Kpèè 1 Kroo 21.7-17)

¹⁰Daafiidi nín kàań binib mín ki dóòyee ní u-pòbil bí máfí. Ní u bí ti-Dindaan yii: «M ńá ikpitikpaan. M-Dindaan, dūú pō-mi. M ńá kii m sá uwaatee ní!»

¹¹Kutaa wúntì Daafiidi fíntì kutaafaauee, ti-Dindaan sòoń nì u-bɔnaatiliu Gaadi un sá Daafiidi sańkiliuee yii:

¹²«Cùú ká Daafiidi kí tükù-u yii: <M làá dū ditafadaaldi mita pu kí bíl-si, din a yaa lēēyee, dín ní m làá dūú dáál a-tafal.>»

¹³Ní Gaadi cūti Daafiidi cee ki dū tibotee ki tükū-u, ní ki bí-u yii: «A là ńkùm ń jēetí a-tińki pu abin alulaaa, a-nannanliibi ń sāń kí jà-si ńmal itaaa, bílbi kúm ń jēetí kitiń kɔkɔ pu iwiin ita? Dàkafi kí tükù-mi tin m làá tin tükù un túnní-mee.»

¹⁴Ní Daafiidi bí Gaadi yii: «M bí kunimbaakpaanpu poon ní... Ama an só ń kó ti-Dindaan ńaan ki jítin ń kó unil ńaan, di sá yii ti-Dindaan ún poon mō ní.»

¹⁵Ní ti-Dindaan dū bílbi kúm ki tó Isirayeel yab pu, kí yòoń kutaafaa u gbanti kí cáá sā ńwiin ńun u yóońee. Binib bin kpí dinibul kansikin kí yòoń Daani ńgiil pú kí cáá sā Beerseeba ńgan púee nín sá binib kutukub imunku ita nì saalaa ní.

¹⁶Nyunti ńun ntuun bàà tánti ńu-ńal ki túl Jeerusaleem tińki kí nàań-kèe, ní ti-Dindaan kpánti u-landɔkɔpu ní ki bí ntuun ńun bí kù binibee yii: «An ńmāntèe, gbèēñee.» Nyunti gbantee ti-Dindaan tuunpu nín yú ujeebusja Araafina bileegbanaapaal cańin.

¹⁷Daafiidi nín ká ntuun bí kù binib mimmee ní u bí ti-Dindaan yii: «Man di ńá ikpiti, man di yínti, m-nibul mun ńá ba? An sá man nì m-dicańku tafal ní á dáál.»

Daafiidi mán ti-Dindaan nsaraafan

(Kpèè 1 Kroo 21.18-26)

¹⁸ńwiin gbanti mbaanti ní Gaadi cūti ká Daafiidi ní ki bí-u yii: «Jōm ujeebusja Araafina bileegbanaapaal pu kí mā ti-Dindaan nsaraafan.»

¹⁹Ní Daafiidi nín jóm kii ti-Dindaan nín dī Gaadi pu ki tī mara puee.

²⁰Araafina kpēēyee ki ká Daafiidi nì u-kàlɔkpilib dòoń u-cee. Ní u nyán ki túńki-bi ní ki tātì dōoń dicincibil uboti nimbiin.

²¹Ní ki bālifi yii: «Ba pu ní sii ti-baa uboti dòoń man a-tɔntɔnliu cee ní?» Ní Daafiidi kí-u yii: «M dómín kí dā a-bileegbanaapaal kí mā m-Dindaan nsaraafan ní. Ti yaa ńá mimmee, bílbi kúm min bí kù samaa nee làá gbèēñ.»

²²Ní Araafina bí Daafiidi yii: «Ti-baa uboti ń yòoń tin kɔkɔ fáati-uee kí dūú ńá saraabi. Kpèè inaa sèé á dūú ńá saraawɔkaa. Tɔɔku dɔkpalkaai mun sèé á dūú kpāa ńgmi kí wà saraabi.

²³M dū tikɔkɔ ki tī-si! Ti-Dindaan a-Nimbɔtiu ń fōo a-saraabi.»

²⁴Ama ní uboti bí-u yii: «Aayee, m làá dā a-bileegbanaapaal ní kí pà-si kunimbɔmiiu nín sá puee. Maa là kí dū faalaa wanti kí ńá saraawɔkaa kí tī m-

Dindaan m-Nimbɔti.» Ní Daafiidi pàñ-u animbil jitɔmbi imun̄ku ili nì saalaa dibileegbanaapaal nì inaa pu.

²⁵Niin ní Daafiidi mán ti-Dindaan nsaraafan, ní ki ɣá bisaraawɔkaabi nì mpèé saraabi. Niinee ní ti-Dindaan sún kitiŋee saai, ní bilbil kúm min jéetì Isirayeel tiŋki puee gbēē.

1 Rois

1 Rois 1

Daafiidi jipɔɔn Adooniyawuu mākañ kí fōō dibeel

¹Ubɔti Daafiidi nɛn púl tikpil. Bi nɛn bɛlɛntí-u satab, ama an kaa nɛn tùm u-pu.

²Niinee ní u-tɔntɔnliibi bí-u yii: «Ti làá nyàab̃ kisapɔmbiki kin kaa nyí uninjee kí tī ti-baa ubɔti. Kisapɔmbikee làá nɛn bí ubɔti cee ki tūn ditundi ki tìl-u, ki kpèé-u, ní kí nɛn dò ki kól-u án nɛn tùm u-pu.»

³Bi nɛn nyàab̃ Isirayeel tɛŋki kɔkɔn kisapɔmbiki kin ŋāñee, ní ki tin ká kisuneembiki Abisaaki ní ki cáañ-kì ubɔti cee.

⁴Kisapɔmbikee nɛn ŋāñ kunyaanɲu an kaa cáá bí lì. Kì nɛn bí ubɔti cee ki tūn ditundi ki tìl-u ki kpèé-u. Ama ubɔti kaa nɛn bée-u.

⁵Nyunti gbantee, Daafiidi jipɔɔn Adooniyasi un Agiiti nɛn māl-uee nɛn bí ki sòon mbɔtiyaamin yii: «Man di làá fōō dibeel.» U nɛn nyàab̃ tɔɔku ubɔ nì itaamu, ní bininjab imuŋku ili nì saalaa lī u-nyɔkɔpu.

⁶U nín bée, dalba dalba u-baa kaa wòon-u ki lī yii: «Ba pu ní a ŋáañ mín?» Kí kūtì muee, u nɛn ŋāñ unaacimpɔɔn ní ún di nɛn sá un pá Abisaloom boon u-na maaliŋu poonee.

⁷Adooniyasi nɛn sòon nì ujanjakpil Joowaab, Seeruya jipɔɔn nì usaraanjakpil Abiyataar, ní bín kí ki kútì u-pu.

⁸Ama usaraanjakpil Sadooki nì Yeewooyadaa jipɔɔn Beenayawuu nì Unimbɔti bɔnaatiliu Naatan nì Simeeyii nì Reeyii nì Daafiidi baatandambi kaa nɛn kí ki kútì Adooniyasi pu.

Naatan nì Batiseeba páañ Saloomɔn boon

⁹Dalbee ní Adooniyasi kũ ipii nì inajaa nì anabil ŋin cáá ŋkpamee ki ŋá saraa <Ditaŋkpal din ñatī> ki bí ki píl Eeni-Roogeelee caŋin. U nɛn yííñ ubɔti jipɔmbi u-naalib kɔkɔ nì Juuda nikpaambi bin bí ubɔti tundinee kɔkɔ.

¹⁰Ama waa nɛn yííñ Unimbɔti bɔnaatiliu Naatan nì Beenayawuu nì ubɔti baatandambi nì u-naal Saloomɔn.

¹¹Niinee ní Naatan cūtì ká Saloomɔn na Baatiseeba ki bí-u yii: «Sii kaa gbìl yii Agiiti jipɔɔn Adooniyasi kpántì ubɔti ní ti-baa Daafiidi kaa kpáa nyáa?

¹²Kɔŋkɔnnee, isan̄ki in m cáá kí tī-see sò, fī a-ba kí kpáañ a-jipɔɔn Saloomɔn mun.

¹³Cù kí ká ubɔti Daafiidi kí tükù-u yii: <Ti-baa ubɔti, sii di kaa pūtì ki pōon man a-tɔntɔnliu yii a-kpátam boonee, m-jipɔɔn Saloomɔn di làá kpántì ubɔti kí kál a-beeja puɔɔɔ? Kin an gítì dī mana ní Adooniyasi dāa kpántì ubɔti ní?>

¹⁴Nyunti ɲun ní a dáá bí ubɔti cee ki bíi sòòh nì uee ní man m-ba m kónnì kí nyĩ tin a bíi sòòh ee pu ɲal.»

¹⁵Niinee, Baatiseeba nín kóò ubɔti cee u-diikun. Ubɔti nèn púl tikpil ní kisuneembiki Abiisaagi bí u-cee ki kpèé-u.

¹⁶Baatiseeba nèn tātì gbāh ubɔti nimbiin ní ún bālifi-u yii: «Ba ní a là ní?»

¹⁷Ní Baatiseeba kíf-u yii: «Ti-baa ubɔti, a nèn pūtì ti-Dindaan a-Nimbɔtiu ki pòòh man a-tòntòliu ki lī yii: <M-kpátam boonee, a-jipɔɔn Saloomɔn di làá kpántí ubɔti kí kàl m-beejal pu.>

¹⁸Ama kpèè, Adooniyasi kpántì ubɔti ní sii ti-baa ubɔti kaa kpáàa nyí!

¹⁹U kũ inajaa nì anabil ɲin cáá ɲkpamee nì ipii tikpil ki ɲá saraa, ní ki yíín a-jipɔmbi kòkò ki kpáah usaraaɲakpil Abiyataar nì ujanjakpil Joowaab, ama waa yíín a-jipɔɔn Saloomɔn.

²⁰Kɔɲkɔnnee, ti-baa ubɔti, Isirayeel yab kòkò nimbiliɲ kín ki có a-pu ki cí un ní a làá lēē ú kpántí ubɔti a-kpátam boonee ní nee.

²¹Ti-baa ubɔti, a yaa kaa ɲá mín ní ki kpíl ki cūtì ɲàl a-baabee, bi làá dáá ɲá man nì m-jipɔɔn Saloomɔn kii ti sá binikpitibee ní.»

²²Nyunti ɲun Baatiseeba dáá gbíntì bíi sòòh nì ubɔtee ní Unimbɔti bɔnaatiliu Naatan dũu kónnì.

²³Ní bi tũkũ ubɔti yii Unimbɔti bɔnaatiliu Naatan bāah, ní Naatan nín cá ubɔti cee ki tātì gbāh u-nimbiin u-yigbeel tũu kitiɲ.

²⁴Mín boonee ní u lī yii: «Ti-baa ubɔti, mimmee sii di lēē yii a-kpátam boonee Adooniyasi ń kpántí ubɔti kí kàl a-beejal puɔɔɔ?

²⁵Di sá yii u sīntì dín Eeni-Roogeel, ki kũ inajaa nì anabil ɲin cáá ɲkpamee nì ipii tikpil ki ɲá saraabi. U yíín a-jipɔmbi kòkò, ki yíín bijanjakpilib nì usaraaɲakpil Abiyataar. Bi nì u kpáfi ki bíi jīh ki nyù ní bi lī yii: <Ubɔti Adooniyasi ń ká mmanfafaɔkɔn!>

²⁶Ama waa yíín man a-tòntòliuaaa, kaa yíín usaraaɲakpil Sadookaaa, kaa yíín Yeewooyadaa jipɔɔn Beenayawuuyaaa, kaa yíín a-jipɔɔn Saloomɔn mun.

²⁷Mimmee ti-baa ubɔti, sii di lafun lēē mín ní kaa kpáàa tũkũ timbi a-tòntòliibi tí béé un di làá kpántí ubɔti a-kpátam booneeee?»

Daafiidi lēē Saloomɔn ú fōō u-yil

²⁸Niinee ní ubɔti Daafiidi bí yii: «Yíínmaan-mi Baatiseeba!» U bāah ee ní ki yúl ubɔti nimbiin.

²⁹Niinee ní ubɔti pūtì ki pòòh-u yii: «M pūtì ti-Dindaan un bí dimanfalin, ki nyánti-mi m-nimbinaamandi kòkò poonee yii,

³⁰kii m nín nín pūtì ti-Dindaan Isirayeel Nimbōtiu ki pōon-si yii: <M-kpátam boonee, a-jipwɔn Saloomɔn di làá kpántí ubɔti kí kǎl m-beejal puee,> dín nee gba m làá nǎa mín.»

³¹Niinee Baatiseeba tātì gbān ubɔti nimbiin u-yigbeel tūu kitiŋ ní u lī yii: «Ti-baa ubɔti Daafiidi n nín bí dimaŋfalin kí nín cá jaanjaan!»

³²Mín boonee ní ubɔti Daafiidi bí yii: «Yíimmaan-mi usaraaŋakpil Sadooki nì Unimbɔti bɔnaatiliu Naatan nì Yeewooyadaa jipwɔn Beenayawuu!» Ní bi yíin-bi ní bín bān ki sǐ ubɔti nimbiin.

³³Ní ubɔti bí-bi yii: «Kóommaan m-tɔntɔnliibi kɔkɔ kí kpāfi, ní kí dū m-jipwɔn Saloomɔn kí kǎn mama m-ba mamboonwu pu, kí cáá-u kí sɔnti Giiyɔn nyimbuliŋun.

³⁴Ni yaa bān niinee, usaraaŋakpil Sadooki nì Unimbɔti bɔnaatiliu Naatan nì bàtì ŋkpam kí sɔtì u-yil pu kí kǎn-u ubɔti Isirayeel tiŋki pu. Mín boonee ní búń dikantáńdi ní kí kúuŋ mɔn kí lī yii: <Ubɔti Saloomɔn n nín cáá mmaŋfakɔn!>

³⁵Mín boonee, ní fātì táá-u kí gitiŋ kitiŋin, ní ú dǎá kǎl m-beejal pu. Ún di làá fōo m-yil kí kpántí ubɔti, di sá yii ún ní m kǎn ú kpántí Isirayeel nì Juuda ubɔti.»

³⁶Yeewooyadaa jipwɔn Beenayawuu kí ubɔti yii: «Án nǎa mín! Ti-Dindaan, ti-baa ubɔti Nimbōtiu di sòon mín.

³⁷Kii ti-Dindaan nín nín bí sii ti-baa ubɔti cee puee, ú nín bí Saloomɔn mun cee, ní kí tī Saloomɔn beel tinyool tin jitiŋ sii ti-baa ubɔti Daafiidi yalee.»

Saloomɔn kpánti ubɔti

(Kpèè 1 Kroo 29.21-25)

³⁸Usaraaŋakpil Sadooki nì Unimbɔti bɔnaatiliu Naatan nì Yeewooyadaa jipwɔn Beenayawuu nì Keereeti nì Peeleti yab nín cá Saloomɔn cee, ki yōon-u ki kǎn ubɔti Daafiidi mamboonwu pu, ní ki cáá-u ki cūnni Giiyɔn nyimbuliŋun.

³⁹Usaraaŋakpil Sadooki nín yōon ti-Dindaan circir kɔŋkooŋun nyin, ŋkpam kǎ ŋu-poon, ní ki bātì ŋkpamee ki sɔtì Saloomɔn yil pu ki kǎn-u tibɔtiil. Niinee ní bi búń dikantáńdi ní bin kɔkɔ bí niinee kúuŋ mɔn ki lī yii: «Ubɔti Saloomɔn n nín cáá mmaŋfakɔn!»

⁴⁰Ní samaa kɔkɔ táá-u ki gitiŋ kitiŋin. Binib nín nín bí ki búń ŋwulimu ki fàal puee, an nín bí kii bi-kuŋkuuntii nín yānti kitiŋ bí cìŋkēe ní.

Saloomɔn dū Adooniyasi yintitam ki pú-u

⁴¹Adooniyasi nì bin kɔkɔ u nín yíinee nín jín tijin ki dóo ní ki gbǐl ikuŋkuunti pu. Joowaab ún nín gbǐl dikantáńdi pu gba ní ki bí yii: «Ba pu ní kitiŋin an tùm dàii mín?»

⁴²U bfi sòon mín u-nyɔkɔ kaa láá ɲmíl ní usaraaɲakpil Abiyataar jipɔɔn Yoonatan dūu bāaɲ. Ní Adooniyasi bí-u yii: «Kónní, a sá tinyooldaan ní, báa an ɲá pu, a cáaɲ-ti tibɔmɔntiil ní.»

⁴³Ní Yoonatan kíf Adooniyasi yii: «An kaa sá mín báa fiii! Ti-baa ubɔti Daafiidi dū Saloomɔn ki kāaɲ ubɔti.

⁴⁴Ubɔti yānti usaraaɲakpil Sadooki nì Unimbɔti bɔnaatiliu Naatan nì Yeewooyadaa jipɔɔn Beenayawuu nì Keereeti yab nì Peeleeti yab dū-u ki kāaɲ ũn ubɔti mamboonwu pu.

⁴⁵Usaraaɲakpil Sadooki nì Unimbɔti bɔnaatiliu Naatan bātì ɲkpam ki sītì u-yil pu ki kāaɲ-u ubɔti Giiyɔn nyimbuliɲu caɲin. Mín boonee ní samaa kɔkɔ nín gítí kitiɲin nì dipɔɔpindi ní kitiɲin nib kɔkɔ kó ifaalin. An pu ní ni gbíl kuwoou puee.

⁴⁶Saloomɔn jóm ki kāl dibeejal pu gba.

⁴⁷Áli gba ubɔti kàliɲkpaambi dómín ki pākā ti-baa ubɔti Daafiidi ki lī yii: <Unimbɔti ń yānti Saloomɔn yindi ń nīn nyīm ki jítiɲ a-yaal ní kí tī u-beel tinyool tin jítiɲ a-yatee.> Niinee ní ubɔti gbāaɲ u-lambaɲki pu,

⁴⁸ní ki lī yii: <Tí nyɔɲkì ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu u nín tī-mi dín ubɔ ú kāl m-beejaal puee, nì u nín yānti m-nimbil wāl tin bfi jītí neeyee.>»

⁴⁹Bin kɔkɔ Adooniyasi nīn yíínee nín gbíl mimmee ní bi-pɔbiling bfiil, ní báa ɲma yíkii túl u-laɲki.

⁵⁰Adooniyasi u-ba mun nīn fāɲkì Saloomɔn ní ki sán ki cūti cúú nsaraafan yinyi.

⁵¹Ní bi dómín ki tükü Saloomɔn yii: «Kpèè, Adooniyasi fāɲkì sii ubɔti Saloomɔn ní ki sán ki cūti cúú nsaraafan yinyi ki bí yii: <Ubɔti Saloomɔn yaa kaa pūti ki pōon-mi yii waa làá kpò-mee, m kpá kí yíkì doo.>»

⁵²Ní Saloomɔn kíf yii: «U yaa làá nīn sá ubulcinnil, maa làá ɲá-u tiba, ama u yaa cáá tibɔkpitiil u-ni, u làá kpú.»

⁵³Ubɔti Saloomɔn tú binib bi kpákatìɲ-u nsaraafan pu. U bāaɲee ní ki gbāaɲ ubɔti Saloomɔn nimbiin. Niinee ní Saloomɔn bí-u yii: «Nín kùɲ a-dumpu!»

1 Rois 2

Daafiidi bɔjoolkaati tin u dūu kpáafi Saloomɔnyee

¹Daafiidi nín tóob ɲkúmee ní u kpáafi u-jipɔɔn Saloomɔn tibɔti nee yii:

²«M làá dōon m-ɲaliɲu pu dee, á pɔɔn a-ba kí ká kunyannyaau.

³Nín ɲúb tin ti-Dindaan a-Nimbɔtiu yānti bi ɲmāɲ ki yóonee. Nín pée ɲaaɲ min u lèe, kí nīn ɲúb u-bɔkpaanɲi nì u-marab nì u-koobiling nì u-dàkatam, kii an nín ɲmāɲ ki ká Mooyiisi Marau poon puee. A yaa ɲá mín, án làá bútí-si a-tuunɲi kɔkɔ nì tin kɔkɔ a bónti kí ɲée poon.

⁴Niinee, ti-Dindaan làá ɣá kii u nín nèn pōon-mi ki lī puee yii: <A-naantiibi yaa ɣáań min m lèe, ki yaa nóó-mi ibaamɔn poon nì bi-pɔbiliŋ kɔkɔ nì bi-naŋki kɔkɔee, a-kpátam boonee, a-naantiibi kansikin ubɔ làá nín pée sá ubɔti ní Isirayeel tiŋkin.>

⁵Tiba mun gíti sò. A téetí Seeruya jipɔɔn Joowaab nín nèn ɣá-mi tikpitil tiŋyee kɔkɔɔ! Ún di nèn kũ Neer jipɔɔn Abineer nì Yeeteer jipɔɔn Amasaa, Isirayeel janjakpilib bilee. U nèn kũ-bi ɳgbansɔŋfi yuntiŋu, a lì kii kujaau poonee, ní ki làá tún bi-kúm kpuulool.

⁶Mín puee, dàkà iciin kí taa yàntì ú púl kí nín sɔntì ditanɲkpilil nì ɳgbansɔŋfi.

⁷Ama á dàkà ugiilaadija Baarsilaayi jipɔmbi kulaŋŋaŋfitiiu bí nín bí a nì bin kpáfí ki jì ɲ disambibaantiilee kansikin. Di sá yii bi nèn ɣá-mi tiŋan ɳyunti ɳun ní a-maan Abisaloom nèn jì-mi m bíi sán-uee.

⁸Kí kúntée, á taa sɔntí Geera jipɔɔn Simeeyii un sá Beenjameen naantiu ubɔ ki kóò Bawuriim tiŋkinee pu. Nwiin ɳun m nèn sán ki cá Mayanayiim tiŋkinee, u nèn tó-mi mbusu an kaa cáá bí lì. Ama m nín gítínee, u nèn sɔntì Jɔɔdan buŋgbandi ki túŋkín-mi, ní m nèn pùtì ti-Dindaan ki pōon-u yii maa làá kpò-u.

⁹Ama kɔŋkɔnnee á taa yàntì ú nín bí kii u sá maanyii-bee. Di sá yii a sá uciŋfiti, mín puee a nyí a nín làá ɣá-u puee. Á kpò-u ú kpáan u-yikpipinti kí sɔntì ditanɲkpilil.»

Daafiidi kpî, Saloomɔn fōō u-yil

(Kpèè 1 Kroo 29.26-28)

¹⁰Daafiidi dáal u-ba ki sɔntèe ní bi síb-u Daafiidi Tiŋkin, Jeerusaleem.

¹¹U nèn kāl dibeel Isirayeel tiŋki pu abin imunɲku ili ní. U nèn kāl abin aluli Eebrɔn tiŋkin, ní ki kāl abin mmunɲku nì saalaa nì ata Jeerusaleem.

¹²Niinee ní Saloomɔn kāl u-baa Daafiidi beejal pu, ní u-beel báan inyaan tiŋan.

Saloomɔn yāntì bi kũ Adooniyasi

¹³Dalbee ní Agiiti jipɔɔn Adooniyasi cùtì ká Saloomɔn na Baatiseeba. Baatiseeba ká u dòoŋee ní u bālifi-u yii: «An mō deeee?» Ní ún kíf-u yii: «Iin, an mō!»

¹⁴Ní ki gíti kútì yii: «M cáá tiba kí tükù-si ní.» Ní Baatiseeba bí-u yii: «Sòon tin a cááyee!»

¹⁵Ní u kíl ki bíi sòon yii: «Kii a nín nyí puee, man di bàà baasii yì dibeel, ní Isirayeel yab kɔkɔ nèn kín ki ká ki cí yii man nín kpántí ubɔti. Ama ní dibeel ɳmábitì m-ɳalin ní m-naal fōō, di sá yii ti-Dindaan di làa yii ún ní kpántí ubɔti.

¹⁶Kɔŋkɔnnee, m cáá kuwambambaantiu ní kí mèè-si. M gbàam-si, á taa yíyee.» Ní Baatiseeba bí-u yii: «Nín sòon!»

¹⁷Ní Adooniyasi nìkí ki bí yìi: «M gbààm-si, tùkù ubòti Saloomon ú dū kisuneembiki Abiisaagi kí tī-mi m cáá. Kée waa làá yíyeeee!»

¹⁸Ní Baatiseeba kíí-u yìi: «An nān, m làá cùú sòon nì ubòti an bòti kí tī-si.»

¹⁹Niinee ní Baatiseeba nín cá ubòti Saloomon cee kí sòon nì u tin Adooniyasi cáan ki tükü-uee. Ubòti nín ká-uee ní u yíkì u-beejal pu ki nín tunkí-u ní ki gbāan u-nimbiin. U ná mín ki dóoyee ní ki gítì ki kāl u-beejal pu ní ki nyàab diba mun ki síin u-ṅaṅgiil pú ní u-na mun kāl dín pu.

²⁰Ní Baatiseeba bí-u yìi: «M cáá tiba fii ní ki là kí mèè-si, á taa yíyeeee.» Ní ubòti kíí-u yìi: «M-na, mèè kun ní a yaa lèe, m làá ná kí tī-si.»

²¹Ní Baatiseeba bí yìi: «Mimmee baa ṅun kí dū kisuneembiki Abiisaagi kí tī a-maan Adooniyasi ú cááaaa?»

²²Ní ubòti Saloomon kíí u-na yìi: «Ba pu ní a bàlifi bí dū kisuneembiki Abiisaagi ṅmanjma kí tī Adooniyasi? Bàlifi bí dū dibeel mun kí tī-uaa, kun puee u sá m-maan ní! Bàlifi bí dū-dì kí tī u nì u-naacimbi usaraṅakpil Abiyataar nì ujanjakpil Joowaab, Seeruya jipoon!»

²³Ní ubòti Saloomon pūtì ti-Dindaan ki lī yìi: «Unimbòti n dāal m-tafal kí gítì kūtì m yaa kaa yāntì Adooniyasi dū u-maṅfal ki pān tin u sòonee pōndi!

²⁴Nì ti-Dindaan un bí dimaṅfalin ki yāntì m kāl m-baa Daafiidi beejal pu, ní ki pōon-mi yìi dibeel làá nín sá ki tī man nì m-naantiibee yindi puee, m pūtì yìi dín dín ní Adooniyasi làá kpú.»

²⁵Niinee ní ubòti Saloomon tú Yeewooyadaa jipoon Beenayawuu, ní ún cūtì kū Adooniyasi.

Saloomon jīn Abiyataar Jeerusaleem tīṅkin

²⁶Ní ubòti bí usaraṅakpil Abiyataar yìi: «Nín cá Anatooti tīṅkin, a-kpaatantin, di sá yìi a máan ṅkúm. Ama maa làá kpò-si dín, kun puee a tún ti-Dindaan Unimbòti dakaau m-baa Daafiidi yuntīu, ní a nì m-baa kpáfi ki jín falaa.»

²⁷Saloomon lē Abiyataar ú taa ti nín sá ti-Dindaan saraṅakpiliu. Mimmee u ná kii ti-Dindaan nín nìn sòon tin usaraṅakpil Eelii dicaṅku pu Siilooyee dee.

Saloomon yānti bi kū Joowaab

²⁸Nyunti ṅun ní Joowaab gbī tin jítèe ní u sàh ki cūtì kó ti-Dindaan tantiun ki cùú nsaraafan yīyì. Di sá yìi Joowaab nìn kí ki kútì Adooniyasi pu, ama waa nìn páan Abisaloom boon.

²⁹Ní bi dómiñ ki tükü ubòti Saloomon yìi: «Joowaab sàh ki cūtì kó ti-Dindaan tantiun ki bí nsaraafan caṅin.» Niinee ní Saloomon tú Yeewooyadaa jipoon Beenayawuu ú cùú kpò-u.

³⁰Beenayawuu kó ti-Dindaan tantiu poonee ní ki bí Joowaab yii: «Ubɔti bí yii á nyǎnní niin.» Ama ní Joowaab kíí yii: «Kpáb, doo ní m làá kpú.» Ní Beenayawuu nín gítí ubɔti cee ki dū Joowaab nín kíí-u puee ki tükū-u.

³¹Ní ubɔti bí-u yii: «An yaa sée kpò-u niin, kí síb-u. An yaa ɲá mimmee man nì m-baa dicaŋku nyán maanyibab bili bin Joowaab nìn kūūyee kpuuloolin dee.

³²Tiŋman, Isirayeel janjapiliu, Neer jipɔɔn Abineer nì Juuda janjapiliu, Yeeteer jipɔɔn Amasaa nìn sá deedeedambi ki jítiñ Joowaab. Ama u nìn kūū-bi m-baa kaa kpáaa nyí. Ti-Dindaan ń yàntì u-nikpaakooŋu gbanti kpuulool ń gítí u-pu.

³³Bi-fatikuu ń gítí Joowaab nì u-naantiibi pu kí nìn cá jaanjaan. Ama ti-Dindaan ń yàntì Daafiidi nì u-naantiibi nì u-dicaŋku nì u-beel ń nìn bí mmɔnni kí nìn cá jaanjaan.»

³⁴Niinee ní Yeewooyadaa jipɔɔn Beenayawuu nín gítí Joowaab cee ki kūū-u. Bi nìn síb Joowaab u-dumpu kuteeun ní.

³⁵Ubɔti nìn dū Yeewooyadaa jipɔɔn Beenayawuu ki téen u-yil u kpántì ujanjapil, ní ki yāntì usaraanjapil Sadooki fōō Abiyataar yil.

³⁶Ubɔti nìn yāntì bi yíiñ Simeeyii ní u bí-u yii: «Mā a-diiku Jeerusaleem tiŋkin doo kí nìn kóò. Aa cáá nsan kí nyā kí cù laaba.

³⁷Di sá yii ɲwiin ɲun ní a yaa nyán ní a-taal lákatì Seedrɔn bumbiki puee, á bée yii a làá pée kpú ní, ní a-fatikuu kpuulool ń gítí a-pu.»

³⁸Ní Simeeyii bí ubɔti yii: «Ti-baa ubɔti, a nín lī puee ɲāñ tikpil. A nín bí yii man a-tɔntɔnliu ń ɲá puee, mín ní m làá ɲá.» Simeeyii nìn kāl Jeerusaleem ki yúntì.

³⁹Ama abin ata boonee ní Simeeyii yumbui ili sán ki nín cá Gaati bɔtiu, Maaka jipɔɔn Akiisi cee, ní bi dómiñ ki tükū Simeeyii yii: «A-yumbui bí Gaati tiŋkin.»

⁴⁰Ní Simeeyii yíki ki kpāl u-maŋki ki nín cá Akiisi cee Gaati tiŋkin kí nyàabìn u-yumbui. Simeeyii nìn pée cūti Gaati tiŋkin ki gíiñ u-yumbui ní.

⁴¹Ní bi tükū Saloomɔn yii Simeeyii nyán Jeerusaleem ki cūti Gaati tiŋkin ki fātì gítiñ.

⁴²Niinee ní ubɔti yāntì bi yíiñ Simeeyii ní u bí-u yii: «M nìn yāntì a pūti ti-Dindaan nimbiin yii aa làá nyā kitiŋee ni ní man m-ba kpáafi-si yii: <Nwiin ɲun a yaa nyán kitiŋ nee ni ki cūti laabee, a làá kpó>! Kée a nìn kíí-mi yii tin m sòŋee ɲāñaa!

⁴³Kin ba pu ní aa tó dipoondi din a nìn pōh ti-Dindaan nimbiinee nì mara un m nìn tī-see?»

⁴⁴Ní ubɔti gítí bí Simeeyii yii: «Sii a-ba nyí tiŋan tikpitil tin ní a ɲá m-baa Daafiidee. Too, ti-Dindaan làá yāntì a-toonam ń gítí a-pu.

⁴⁵Ama man ubɔti Saloomɔn, ti-Dindaan làá biñ m-pu, ní kí tī Daafiidi beel mɔn kí nìn cá jaanjaan.»

⁴⁶Niinee ní uboti pú Yeewooyadaa jipɔɔn Beenayawuu kinyɔko ú nyāntí Simeeyii ní ùn nyānti-u ki kũ-u. Min ní Saloomɔn nɔn ɔ́a ki mɔ̀tìi ká mɔ̀n u-beel báaɔ inyaanee dee.

1 Rois 3

Saloomɔn cáá Faaroo bisal ubo

¹Saloomɔn nɔn kpánti Eejipiti bɔtiu Faaroo coo. U nɔn cáá Faaroo bisal ní ki cáaɔn-u ki kãaɔ Daafiidi Tiŋkin ki cáá sãa nyunti ɔun u dãa mán ùn u-ba diiku nì ti-Dindaan diiku nì digundi ki mǎnti tú Jeerusaleem tiŋki ki dóɔyee.

²Ama kí cáá sãa nyunti gbantee, binib nɔn dáá gbínti ɔ́aɔ saraabi ɔgbantamu pu awaa saraafanyi pu ní, di sá yii baa nɔn dá láá mán ti-Dindaan kudii.

³Saloomɔn nɔn néen ti-Dindaan ní ki nɔn ɔ́aɔ min u-baa Daafiidi nɔn kpáafi-uee. Ama ɔgbantamu pu awaa saraafanyi pu ní u mun nɔn kù tiwaŋkuti ki ɔ́aɔ saraabi ní ki tùtì talaalub.

Saloomɔn mēē Unimbɔti ú tī-u iciin

(Kpèè 2 Kroo 1.2-13)

⁴Dalbee uboti nɔn cūti Gabawɔn kí ɔ́a saraabi niin, di sá yii niin ní nsaraafan ɔkpaan nɔn bí. Saloomɔn nɔn kũ tiwaŋkuti kutuku ní ki ɔ́a saraawɔkaa nsaraafan gbanti pu.

⁵U bí Gabawɔn niin kunyeeuee ní ti-Dindaan lēē u-ba ki dākā-u ní ki bí-u yii: «Bàlifi kun ní a là m tī-see.»

⁶Ní Saloomɔn kí yii: «A dākā a-tɔntɔnliu m-baa Daafiidi kulaŋŋaŋfitiiu tikpil, kun puee u nɔn nóó-si nì ibaamɔn nì deede ní u-pɔbil nɔn bí diba nì si. A gíti dākā-u a-laŋŋaŋfitiiku ki tī-u jipɔɔn u kpánti dín pu nee uboti.

⁷Too kɔŋkɔnnē, ti-Dindaan m-Nimbɔtiu, sii di yānti man a-tɔntɔnliu fōō m-baa Daafiidi yil ki kpánti uboti. Ma mun di dá láá sá campɔnti kaa nyí dibeel bɔti tibe.

⁸Man a-tɔntɔnliu bí a-nibul din a lēēyee nib kansikin kí nɔn kpòotī-bi. Dinibul gbanti nib wīkí tikpil áli baa kpáa ɔun kí kãaɔ-bi.

⁹Mín puee tī man a-tɔntɔnliu dinyil m dūú kpòotī a-nibul, kí ɔmā kí bēé kí gánti tin ɔānē nì tin kaa ɔānē. Di sá yii ɔma di ɔun kí gāa u-bindi kí lè yii u ɔun kí kpòotī a-nibul dikpaandi nee?»

¹⁰Tin Saloomɔn nɔn mēē gbantee nɔn fáatiɔn ti-Dindaan.

¹¹Niinee ní Unimbɔti bí-u yii: «Aa mēē yii m tī-si mmaŋfafɔkɔn, áa tigaajati, áa m náaɔ a-nannanliibi. Ama ní ki mēē yii m tī-si dinyil á ɔmā kí dūú kpòotī m-nibul nì ibaamɔn. A nín mēē mimmee puee,

¹²kpèè m làá ɔ́a mín kí tī-si. Dinyil nì iciin in m làá tī-see, ubo kitiŋ nee pu kaa láá pée ká mín ki ká, ní ubo mun kitiŋ nee pu gíti kpá kí ká mín.

¹³M làá tī-si gba tin ní aa mēēyee, m làá tī-si tīgaaajati nì tinyool a-manfal wiinyi kòkò poon. Báà ubòti ubò juti kaa làá nīn sá-si.

¹⁴A yaa ḡáań min m lèe, ki yaa tó m-bòkpaanji nì m-marab kii a-baa Daafiidee, m làá gbéèh a-manfal wiinyi pu.»

¹⁵Saloomon fintèe ní ká yii an sá kudamintiiu. Mīn boonee ní u nín kùn u-dumpu Jeerusaleem ní ki cū̀tì yúl ti-Dindaan Dakaau nimbiin. U nìn ḡá bisaraawòkaabi nì mpèé saraabi, ní ki ḡá jīḡaal ki yíiń u-tòntònlìibi kòkò bi jín.

Saloomon sòòh tibòti nì iciin

¹⁶Dalbee nnimpulaakpaamu muli mubò dómiń ubòti Saloomon cee.

¹⁷Bi-kansikin ubò bí yii: «Ti-baa, m gbàań-si ní. Man nì unimpu nee di kóò kudibaantiun. M màl kibiki kudii gbantinee, u mun nìn bí niin.

¹⁸M màl mīn iwiin ita boonee ní unimpu nee mun dūu màl. Ti nìn bí dicilpu ní kudii gbantin. Báà ubò kaa nìn dómiń ki kútì ti-pu, ti-liitil ḡmanijma di péé bí kudiiyee poon.

¹⁹Kunyeuee ní unimpu nee biki kpî, kun puee u nyîkiń ki-pu.

²⁰Ní u yíkì kunyataasiiu ki yòòh m-biki m-cee ḡyunti ḡun man a-tòntònliu dō ki gèèh. U yòòh m-bikee ní ki dū-kì kí bîl ki kól u-ba, ní ki dū u-yaka kin kpîyee ki bîl ki kól-mi.

²¹M fīntì kutaafaau kí tī m-biki dibiilee, m ká yii kì kpî. Kutaa wúntì ki dóò m kpē-kì tiḡanee ní ki ká yii an kaa sá m-biki.»

²²Unimpuliliitee nìn bí yii: «An kaa sá mbaamon! Man biki di bí dimanḡalin, kin kpîyee, a-yaka dee.» Ama ní unimpupeepēkaayee bí yii: «Aayee! Sii biki di kpî, man yaka di bí dimanḡalin.» Bi nín nìn sí ubòti nimbiin ki sòòh puee dee.

²³Niinee ní ubòti bí yii: «Unee n bí yii: <Kibiki kin bí dimanḡalinee, man biki dee, sii yaka di kpî>, ní un kíhēe n bí yii: <Aayee! Sii biki di kpî, man yaka di bí dimanḡalin!>

²⁴An yaa sée, ní cáańmaan-mi kitàataajiki.» Ní bi cū̀tì cáań-u kitàataajiki.

²⁵Ní ubòti bí yii: «Pūtīmaan kibiki kin bí dimanḡalinee mili, kí dū dijandi kí tī ubò kí dū dijandi din kíhēe kí tī un kíhēe.»

²⁶Ama unimpu un biki bí dimanḡalinee bí ubòti yii: «Ti-baa, m gbàań-si, dū kibiki kin bí dimanḡalinee kí tī unimpu nee, ní taa kpò-kì!» Di sá yii dineendi din unimpuee nìn cáá u-biki puee nìn fòol u-ni lìlìlib kii ḡḡmee ní. Ama ní unimpu un kíhēe bí yii: «Ní taa dū-kì kí tī ti-kansikin báà ubò. Ní pūtī-kì mili!»

²⁷Niinee ní ubòti bí yii: «Ní taa kpò kibikee. Dūmaan-kì kí tī unimpupeepēkaayee, di sá yii ùh di sá kibikee na!»

²⁸Isirayeel yab kɔkɔ nɛn gbɪl ubɔti nɛn sɔɔn tibɔti gbanti puee, nɛ bi kɪn ki tɔ-u tikpil. Bi nɛn ká yii Unimbɔti ciɛnyi bí u-ni ú nɛn cáa sɔɔn tibɔti.

1 Rois 4

Saloomɔn mɔ̃tɪi bónti u-beel

¹Saloomɔn di nɛn sá Isirayeel tiŋki kɔkɔ pu ubɔti.

²Bin nɛn sá u-kàlɛŋkpilib ki bí u-tundinee yiŋŋi sò. Sadooki jipɔɔn Asariyawuu di nɛn sá usaraaŋakpil.

³Siisa jipɔmbi Eeliwooreefi nɛn Awiiya di nɛn sá bigbaŋŋmaliibi, nɛ Ayiiluudi jipɔɔn Jeewoosafaati sá un ŋúb ubɔti jaliiki kin u cáa nyiitɪ tiwan kí dákà yii ún di yì-tèe.

⁴Yeewooyadaa jipɔɔn Beenayawuu di nɛn sá ujanjakpil, nɛ Sadooki nɛn Abiyataar nɛn sá bisaraaŋaliibi.

⁵Naatan jipɔɔn Asariyawuu di nɛn sá kɔmandambi kpiliu, nɛ Naatan jipɔɔn Sabuudi sá usaraaŋal nɛn ubɔti saŋkiliu.

⁶Ayiisaar di nɛn sá ubɔti cindi tɔntɔnliibi kpiliu, nɛ Abidaa jipɔɔn Adooniiram sá bin kpèe diwɔbil tundee.

⁷Ubɔti nɛn gíti cáa kɔmandambi saalaa nɛn bili bin u káaŋ Isirayeel tiŋki kɔkɔ puee. Bɪn di nɛn nyàab tɪjin ki tìl ubɔti nɛn u-dicaŋkun yab. Bi-kansikin báa ŋma nɛn cáa uŋmal ubɔ dibindi poon kí nyàab tɪjin kí tɪl ubɔti nɛn u-dicaŋku.

⁸Kɔmandambi gbanti yiŋŋi sò. Uur jipɔɔn di nɛn kpèe Eefiraayiim jooŋŋi,

⁹nɛ Deekeeri jipɔɔn kpèe Makaasi nɛn Saalbiim nɛn Beeti-Seemeesi nɛn Eeloon-Beeti-Anaani,

¹⁰nɛ Eeseedi jipɔɔn kpèe Arubooti tiŋki. Ún di nɛn kpèe ki kpáaŋ Sookoo nɛn Eefeer timmu kɔkɔ,

¹¹nɛ Abinadaab jipɔɔn kpèe Dɔɔr tiŋki kɔkɔ. Ún di nɛn cáa Saloomɔn bisal Tafaati,

¹²nɛ Ayiiluudi jipɔɔn Baana kpèe Taanaki nɛn Meegiidoo nɛn Beeti-Seeyan timmu kɔkɔ - Beeti-Seeyan tiŋki nɛn bí ki pɪl Saartan nɛn Jisirayeel ŋgan pú kí yòɔn Abeel-Meewoola kí cáa sáa Yookimoowaam tiŋki.

¹³Geebeer jipɔɔn di nɛn kpèe Ramooti tiŋki kin bí Galaadee nɛn Manasee jipɔɔn Yayiir timbilimmu mun bí Galaadi tiŋkpaanŋkinee nɛn Argoob tiŋki kin bí Baasan tiŋkpaanŋkinee. Kitiŋkpaanŋi gbanti nɛn cáa ntimu imuŋku ita bi mán agun ki tú-mu. Mu nɛn cáa punuubi bin bi cáa tasa kúti kpàlkaati ki kpàlee,

¹⁴nɛ Idoo jipɔɔn Ayiinadaab kpèe Mayanayiim tiŋkpaanŋki,

¹⁵ní Ayiimaasi kpèé Neefitalii tiŋkpaan̄ki. U mun n̄n tí cáá Saloomon bisal ubo ní, bi yîi-u Basmaati.

¹⁶Usayii jipoon Baana di n̄n kpèé Aseer n̄n Beeyalooti timmu,

¹⁷ní Paruuya jipoon Yeewoosafaati kpèé Isakaar tiŋkpaan̄ki,

¹⁸ní Eela jipoon Simeeyii kpèé Beenjameen tiŋkpaan̄ki,

¹⁹ní Urii jipoon Geebeer kpèé Galaadi tiŋki n̄n Amoor yab botiu Siiwon n̄n Baasan botiu Dogi timmu. Komandan ubo mun n̄n gíti bí Juuda tiŋkin.

²⁰Juuda yab n̄n Isirayeel yab n̄n wīikí kii tiŋku gbandi bulee ní. Bi n̄n jīn̄ ki nyū ní ki bí dipoonpindin.

1 Rois 5

¹Saloomon di n̄n kpòotī abee ŋin kòkò n̄n bí kí yòon̄ Eefiraati mool n̄n Fiiliistii yab tiŋki kí cáá sãa Eejipiti tiŋki kpaanyokòee. Bín gbanti kòkò n̄n bí Saloomon taapu ní ki pà lampoo ki tìl-u u-manfal wiŋyi kòkò poon.

²Saloomon n̄n u-naacimbi jinti ŋwiin n̄n nyán̄ ŋyim min bi yīlifèe tɔonib biwa n̄n ŋyim min bi nan̄ an gīyee tɔonib saalku n̄n bita,

³n̄n inaa in bi tìl tijin i bí malmal ki cáá ŋkpamee saalaa, n̄n inaa in bi kpàá kunaakpaapɔɔunee mmun̄ku, n̄n ipii dilaatal, ní kí nín kūtì ikpiil in yīnyi cáá apantampalee n̄n ipeeman in yīnyi cáá mpamuee n̄n ican̄kpalim n̄n inoon.

⁴Saloomon di n̄n kpòotī ntimu mun n̄n bí Eefiraati mool ŋwīn̄ nyalan̄ki púee kòkò, kí yòon̄ Tiifisaa kí cáá sãa Gaasaa tiŋki. An di n̄n yāntì Eefiraati mool ŋwīn̄ nyalan̄ki pú botiibi kòkò n̄n bí u-taapu. Ngbanɔŋfi n̄n bí u n̄n ntimu mun kòkò māntìlì tú-uee yab kansikin.

⁵Saloomon manfal wiŋyi kòkò poonee, Juuda yab n̄n Isirayeel yab n̄n kã ngbanɔŋfin ní, kí yòon̄ Daani ŋgan pú kí cáá sãa Beerseeba ŋgiil pú. Báa ŋma n̄n cáá u-fiinyi sufii n̄n u-fiigi sufii ní ki n̄n bí ngbanɔŋfin.

⁶Saloomon n̄n gíti cáá itaamu kutukub saalaa n̄n bili n̄n tinaabakal tin poon itaamu in dátí tɔɔkubee bée. Tinaabakal gbanti poonee, inaa kutukub imun̄ku ili n̄n ŋūn̄ kí kó.

⁷Komandambi saalaa n̄n bili bin uboti n̄n lēēyee n̄n cāabīn̄ tijin ki tìl uboti Saloomon n̄n bin kòkò jīn̄ u-dumpuee. Komandan kamaa n̄n cáá dibindi poonee un̄mal un̄ ní u cāabīn̄ tijinee ní. Baa n̄n yāntì tiba n̄n tiba n̄n lóó-u.

⁸Bi n̄n gíti cāabīn̄ ɔɔji n̄n timool ki tìl itaamu in dátí tɔɔkubee n̄n itaamu in kíñee laakin uboti kóòyee, ki nóó n̄n báa ŋma nín fōō mara kí ŋá puee.

Saloomon cáá iciin ki jitiñ binib kòkò

⁹Unimbɔti nɛn tɪ Saloomɔn iciin nɛ dinyil tikpil tikpil, nɛ tibɔti tin taapu u nɛn gbɪlee nɛn wɪkɪ kii tɪŋku gbandi bulee.

¹⁰Saloomɔn nɛn cáá iciin ki jɪtɪn ɲwɪn nyalan̄ki pú nɛ Eejipiti cɪŋfɪtiibi kɔkɔ.

¹¹U nɛn cáá iciin ki jɪtɪn báa ɲma. U nɛn cáá iciin ki jɪtɪn ueesirayitija Eetan, ki nɛn jɪtɪn Eeman nɛ Mawool jipɔmbi Kaalkool nɛ Daarda. An puee u nɛn nyán diyindi atimbun ɲin kɔkɔ mǎntɪi túee nib cee.

¹²U nɛn náan̄ alankpan kutukub bita nɛ ilan kutuku ubɔ nɛ ilan ɲmoo.

¹³U nɛn sòon̄ isufi pu. U sòon̄ Leebanɔn subu bun bi yɪ seediree pu, ki sòon̄ kifaapibiki kin bi yɪ isɔpi kɪ nyēē digundi puee pu. U nɛn tɪ sòon̄ ipeel nɛ tiwan̄kuti nɛ inoon nɛ tiwan̄kuti tin fù ti-pool puee nɛ ijɔm pu.

¹⁴Binib nɛn nyēēn̄ atimbun kɔkɔn̄ ki dɔon̄ ki pɪlɪf Saloomɔn nɛn sòon̄ tibɔti nɛ iciin puee. Kitɪŋ pu bɔtiibi kɔkɔ di nɛn tūnní-bi bi dɔon̄ ki pɪlɪf u nɛn sòon̄ tibɔti nɛ iciin puee.

Saloomɔn bɪi bɔntɪ kɪ mǎ kunimbɔtidii

(Kpèè 2 Kroo 2.2-15)

¹⁵Tiir tɪŋki bɔtiu Yiiram nɛn gbɪl̄ yɪi Saloomɔn fōo u-baa yil ki kpántɪ ubɔtee nɛ u lēē binib ki tú Saloomɔn cee, di sá yɪi Yiiram nɛn pée sá Daafiidi bɔɔ nɛ.

¹⁶Saloomɔn mun nɛn tú bí tükù Yiiram yɪi:

¹⁷«Kée a nyɪ yɪi m-baa Daafiidi kaa nɛn ɲún ki mǎn̄ kudii ki tɪ ti-Dindaan u-Nimbɔtiu, kun puee u-nannanliibi bin nɛn mǎntɪi túee nɛn dɔon̄ an kɔkɔ pu ki jáa nɛ u. Ama ti-Dindaan nɛn ján̄ ki pɔɔkiɛn̄ u-nannanliibi kɔkɔ ki tɪ-u.

¹⁸Kɔŋkɔnnee ti-Dindaan m-Nimbɔtiu tɪ-mi diŋuŋfil ijaan kɔkɔ pu. Maa ti cáá unannanlaaa, kaa tɪ fǎŋkɪ mun yɪi nnaabu ɲubɔ bí ki dɔon̄.

¹⁹Mɪn̄ puee m cáá nlandɔkɔ kɪ mǎ kudii kɪ tɪ ti-Dindaan m-Nimbɔtiu. Di sá yɪi ti-Dindaan nɛn tükù m-baa Daafiidi yɪi: <A-jipɔɔn un m làá dǎá lēē ú fōo a-yil kɪ kpántɪ ubɔtee di làá dǎá mǎ-mi kudii kun poon binib làá dǎá nɛn dɔon̄ ki jáaŋ-mee.>

²⁰An puee á tɔ binib bí cù Leebanɔn kɪ gǎaŋ-mi seedir dɔi. M-tɔntɔnliibi làá kūtɪ a-yab pu. A yaa gɪf-mi kunimbɪŋmiiu kun m̄ pà a-tɔntɔnliibi puee, m làá pà. Di sá yɪi sii a-ba nyɪ yɪi ubɔ kaa bí ti-kansikin kɪ nyɪ didɔgaal kii Siidɔn yabee.»

²¹Yiiram nɛn gbɪl̄ tin Saloomɔn sòon̄ee nɛ an mɔɔkiɛn̄-u tikpil nɛ u lɪ yɪi: «Tɪ nyɔŋkɪ dɪn̄ ti-Dindaan, di sá yɪi u tɪ Daafiidi jipɔɔn un cáá iciinee ú jɪ Isirayeel nibul dikpaandi nee pu dibeel!»

²²Mɪn̄ boonee nɛ Yiiram tú bí tükù Saloomɔn yɪi: «M fōo dinyɔɔbundi dɪn a tūnní bí tükù-mee. M làá tɪ-si seedir nɛ siipreesi dɔi kii a nɛn là puee.

²³M-tɔntɔnliibi làá yòòñ-i doooo Leebanɔn joon pu kí cááñ ditiŋkugbandi, ní m yàntí bí bóób-i kí dūú tɔ tiŋkun kí cunnì laakin a lèe. I yaa bāań niinee ní bí búti ní a-tɔntɔnliibi n dāá yòòñ. Kun m là á ɲá kí tī-mee di sá á tī-mi tijin m dūú kpíiñ m-dicaŋku yab.»

²⁴Míh ní Yiiram tī Saloomɔn seedir nì siipreesi dɔi kii u nín là puee.

²⁵Saloomɔn ún nèn tī Yiiram bilee tɔɔnib kutukub biluu nì ɔliifi kpamɔntiim liitirib kutukub binii ú dūú kpíiñ u-dicaŋku yab. Dibindi kamaayee, kun ní Saloomɔn nèn tī Yiiramee dee.

²⁶Ti-Dindaan nèn tī Saloomɔn iciin kii u nín nèn pòon-u puee. Nɔgbansɔŋfi nèn bí Saloomɔn nì Yiiram kansikin. Bi-liitil nèn pòon tɔb ipoon ki ɲá mpèé.

Saloomɔn bónti atuun

(Kpèè 2 Kroo 1.18, 2.1,16-17)

²⁷Saloomɔn nèn lèe Isirayeel yab kansikin binib kutukub mmuŋku nì saalaa bí nín tūh diwóbil tundi.

²⁸U nèn cúú-bi ki yākatì akiti ata ní dikiitil kamaa cáá binib kutukub saalaa. Dikiitil kamaa nèn tūh ditundi uŋmamɔn ní Leebanɔn joonɲi pu, ní kí gítiñ mmɔŋki kí ɲá iŋmal ili. Adooniiram di nèn sá diwóbil tundi kpiliu.

²⁹Saloomɔn nèn gíti cáá binib kutukub imuŋku ita nì saalaa bi tūntí ataŋkpee nì binib imuŋku inaa bi bí dijoon pu ki kpítí ataŋkpee,

³⁰kí kūtì bikpilil kutukub bita nì alaataa ata bin kɔmandambi nèn lèe bí nín kpèé bitɔntɔnliibi gbanti tuuŋŋee.

³¹Ubɔti nèn tī mara bí yìkitì ataŋkpakpaan kí kpítí-ŋi bí dūú bíl kunimbɔtidii nyeel.

³²Niinee ní Saloomɔn tɔntɔnliibi nì Yiiram tɔntɔnliibi nì Geebaal yab kpítí ataŋkpee ki bónti ido bí dūú mā kunimbɔtidii.

1 Rois 6

Kunimbɔtidii mātām

(Kpèè 2 Kroo 3.1-14)

¹Isirayeel yab nín nyáñ Eejipiti tiŋkin kuyunun abin alaataa anaa nì imuŋku inaa boonee, nì Saloomɔn nín jín Isirayeel tiŋki pu dibeel dibinnanaatiil poonee ní u kí ki bíi māā kunimbɔtidii. An nèn sá Siifi ŋmalii, an dākà yii dibindi poon ŋmaliliitiu poon ní.

²Kudii kun ní ubɔti Saloomɔn nèn mán ki tī ti-Dindaanee nèn fòkò mpúun pu meetab mmuŋku nì saalaa, ní ku-waŋŋu nèn sá meetab saalaa, ní ku-fòkɔŋŋu sá meetab saalku.

³Kunimbɔtidii dikpaan̄ku nyɔkɔpuee, kudii kubo n̄n bí bi tà kí kó, ku-waan̄ɔ n̄n sá meetab saalaa kii kunimbɔtidii ku-ba waan̄ɔuee, ní ku-púun̄ɔ sá meetab biɲmoo.

⁴U n̄n lēē tɔkɔlab kunimbɔtidii guɲɲi pu. Tɔkɔlabee n̄n cáá tifukun̄kaal n̄ nlaamu.

⁵U n̄n mán̄ adiin ata ki tókɔn̄ tɔb pu ki nákáñ kudikpaan̄ɔ gundi boon yal pu n̄ kudii kun bí poon púee ki kútì.

⁶Aditɔntɔkɔ gbanti kun bí taapuee waan̄ɔ n̄n sá meetab bili n̄ dijandi, ní kun bí kansikinee waan̄ɔ sá meetab bita, ní kun tókó yilpuee waan̄ɔ sá meetab bita n̄ dijandi. Di sá yii kunimbɔtidii boon pú gundi gbifiɲɲu kaa n̄n sá mbaanti ki tin kátì yilpu. An puee bi n̄n n̄n bɔb̄ aditɔntɔkɔ yilpu puee kaa n̄n kó kunimbɔtidii guɲɲi poon.

⁷Bi n̄n lēē laaba ní ki kpítíi ɲán̄kí atan̄kpee. Atan̄kpee ɲin bi n̄n kpítíi ɲán̄kée ní bi n̄n dūu mán̄ kunimbɔtidii. An puee bi n̄n n̄n bíi māāyee, baa n̄n gbìl aama puɔɔɔ, kicɔkɔ puɔɔɔ, tikúti tɔntɔɲwanti tiba pu.

⁸Adiin ɲin bi n̄n mán̄ ki tókɔn̄ tɔb puee, kansikin yɔkɔee punyɔkɔki n̄n bí kunimbɔtidii ɲgiil pú ní. Akɔl pu ní bi n̄n òɲfi kí kó ku-poon n̄ yilpu diiku poon.

⁹Saloomɔn n̄n n̄n mán̄ Unimbɔti diiku ki dóòyee, u n̄n dū seedir dɔi ní ki bɔb̄ yilpu.

¹⁰Aditɔntɔkɔ ɲin u n̄n mán̄ ki tú kunimbɔtidii kɔkɔee, kudii kamaa fɔkɔɲɲu n̄n sá meetab bili n̄ dijandi, ní bi dū seedir dɔjalin̄ ki páan̄ yilpu ní an dāa tókɔn̄ kunimbɔtidii gundi pu.

¹¹Ní ti-Dindaan bí Saloomɔn yii:

¹²«A bíi māā kudii nee kí tī-mi ní nee. Ama a yaa nóó m-bɔkpaan̄i, ki ɲúb m-koobilin̄ ɲin m tī-see, ní ki yaa ɲáañ m-marab n̄n bí yii á ɲá puee, m làá ɲá m n̄n n̄n pōon̄ a-baa Daafiidi a-pu puee kí tī-si.

¹³M làá dāañ kí n̄n kóò Isirayeel yab kansikin kudii nee poon. M kpá kí dū m-nibul Isirayeel yab kí fá jaanjaan.»

Bi n̄n nyɔkɔnti kunimbɔtidii poon puee

¹⁴Saloomɔn n̄n n̄n mán̄ kunimbɔtidii ki dóòyee,

¹⁵u n̄n látì seedir dɔpampaɲɲi ki nákáñ ku-poon ki yōon̄ ku-taapu ki cáá sāa yilpu, ní ki dū siipreesi dɔi in bi látèe ki bíl ku-taapu.

¹⁶Bi n̄n tí dū seedir dɔi in bi látì apampane ki nákáñ poon diiku guɲɲi ki yōon̄ taapu ki cáá sāa yilpu. Kudii gbanti fɔkɔɲɲu n̄n sá meetab saalaa ní. Bi n̄n bónti-ku ki dū-ku ki ɲá kunimbɔtidii pòti pu, circir páaa lan̄ki.

¹⁷Kudikpaan̄ɔ kun n̄n bí Circir páaa laŋki nyɔkɔpuee púuŋɔ n̄n sá meetab mmun̄ku ní.

¹⁸Bi n̄n lēē koolookinti subiliŋ n̄ nsupumpukum min mātèe ki nákañ seedir dɔpampaŋɔ n̄n bi n̄n dūu nákañ kunimbɔtidii guŋɔi puee. Seedir dɔi ní bi n̄n dūu b̄iñ tikɔkɔ pu, an puee baa n̄n wāl báa ditan̄kpal.

¹⁹Bi n̄n bónti kudikpaan̄ɔ poon circir diiku kubɔ ní ki dū ti-Dindaan poondi dakaau ki síñ.

²⁰Kudii gbanti púuŋɔ n̄n sá meetab saalaa, ní ku-waan̄ɔ sá meetab saalaa, ní ku-fɔkɔŋɔ sá meetab saalaa. Sindaariyam̄nti ní bi n̄n dūu nyūnti-kù. Kudiiyee poonee, nsaraafan n̄n bí ní bi dū seedir dɔi ki nákañ-ɔ ki m̄ntií tú.

²¹Bi n̄n dū sindaariyam̄nti ki nyūnti kunimbɔtidii poon kɔkɔ. Bi n̄n dū sindaariya ki m̄óó ikusaka yam ki dūu s̄akañ circir diiku gbanti punyɔkɔki nyɔkɔpu, ní ki f̄at̄i dū sindaariya ki nyūnti.

²²Bi n̄n dū sindaariyam̄nti ní ki nyūnti kunimbɔtidii kɔkɔ, ki kp̄aañ nsaraafan ɔun n̄n yú circir páaa laŋki punyɔkɔki caŋinee.

²³Bi n̄n dū ɔliifi dɔŋɔ ki kp̄it̄i keerubimbi bili ki síñ Circir páaa laŋki diikun, keerubim kamaa fɔkɔŋɔ n̄n sá meetab biŋmoo ní.

²⁴Keerubimpeekaa feen̄ɔ ɔubɔ n̄n sá meetab bili n̄n dijandi ní ɔun kíñee mun meetab bili n̄n dijandi. Mim̄mee ifeen liitil waan̄ɔ n̄n sá meetab biŋmoo ní.

²⁵Keerubim liliitee mun waan̄ɔ n̄n sá meetab biŋmoo kii upeekaayee, bi n̄n ɔm̄a ní.

²⁶Keerubimpeekaayee fɔkɔŋɔ n̄n sá meetab biŋmoo, m̄iñ mbaantiim ní uliliitee mun fɔkɔŋɔ n̄n sá.

²⁷Bi n̄n dū keerubimbi gbanti ki síñ Circir páaa laŋki poon ní. Bi n̄n kp̄at̄i bi-feen̄yi, upeekaayee feen̄ɔ ɔubɔ n̄n t̄ut̄i digundi ní uliliitee feen̄ɔ ɔubɔ t̄ut̄i digundi din kíñee, ní bi-feen̄yi in kíñee t̄ut̄i tɔb.

²⁸Bi n̄n dū sindaariya ní ki nyūnti keerubimbi liitil.

²⁹Bi n̄n kp̄it̄i keerubimbi n̄n ibafi n̄n nsupumpukum min mātèe ki nákañ kunimbɔtidii guŋɔi poon n̄n boon ki m̄ntií tú.

³⁰Bi n̄n dū sindaariya ní ki ɔāl̄ adiin liitil poon.

³¹Bi n̄n dū ɔliifi dɔŋɔ ki kp̄áá kipunyɔkɔ kin cáá punuubi bilee ki p̄iñ Circir páaa laŋki diiku. Bi yaa n̄n ȳakat̄i punuu waan̄ɔ miŋmoo puee, punuu yilpu dɔŋɔ n̄n idɔ ili in pu punuu c̄ee n̄n f̄oŋ̄l̄ diba pu ní.

³²Bi n̄n kp̄it̄i punuubi bilee pu keerubimbi n̄n ibafi n̄n nsupumpukum min mātèe, ní ki dū sindaariya ki nyūnti. Bi n̄n dū sindaariya ki nyūnti keerubimbi n̄n ibafee mun.

³³Bi nìn kpáá punuu ubo mun ki pīn̄ kunimbɔtidii dikpaan̄ku. Ama niinee, bi yaa nìn yākatì punuu gbanti waan̄ɔ minaa puee, diba pu sá punuu yilpu dɔɔ n̄ idɔ ili in pu punuu ćee ní.

³⁴U nìn gítì dū siipreesi dɔɔ ki kpáá punuubi bili, ní ki kpítì abɔmbil ali ki nyɔkɔntì punuubi liitilee.

³⁵Bi nìn gítì kpítì punuubee pu keerubimbi n̄ ibafi n̄ nsupumpukum min mātèe ki nyɔkɔntì, ní ki dū sindaariya ki nyūntì laakin bi kpítèe.

³⁶Mín boonee ní u mán̄ poon cindi. Bi nín nìn mán̄ dicindi gundi puee sò. Bi nìn mán̄ atan̄kpee ikuul ita n̄ seedir dɔi ŋkuul ŋubo.

³⁷Saloomɔn nín kāl̄ dibeelee, dibinnanaatiil ŋmaliliitiu poon, an dākà yii uŋmal un bi yī Siifee poon ní bi bīl̄ ti-Dindaan diiku nyeel.

³⁸Saloomɔn nín kāl̄ dibeelee abin saalaa n̄ diba ŋmaniniitiu poon, an dākà yii uŋmal un bi yī yii Buulee poon ní bi dódò kunimbɔtidii tuuŋɔ kɔkɔ pái. Saloomɔn nìn dū abin aluli ní ki mán̄-ku.

1 Rois 7

Ubɔti naakooku mātam

¹Saloomɔn nìn mán̄ ūn̄ u-ba diiku. U nìn dū abin saalaa n̄ ata ní ki mán̄-ku ki dódò.

²U nìn mán̄ kudii kun bi yī yii <Leebanɔn Bambaŋkuee>. Kudii gbanti púuŋɔ nìn sá meetab imuŋku ili n̄ saalaa, ní ku-waan̄ɔ sá meetab mmuŋku n̄ biŋmoo, ní ku-fɔkɔŋɔ sá meetab saalku. Bi nìn dū seedir dɔi ki ŋá jaantalkub ki cóon̄ ikuul inaa pu, ní ki dū seedir dɔi ki paaŋ jaantalkubee pu.

³Bi nìn látì seedir dɔi apampan ki bɔb̄ idɔlalikaa in pá jaantalkub puee pu. Idɔlalikaa gbanti nìn bí imuŋku ili n̄ iŋmoo ní, di sá yii ikuul nìn sá ita ní ŋkuul kamaa pu cáá idɔlalikaa saalku.

⁴Bi nìn lēē kudiiyee pu tɔkɔlab bin cáá tifukuŋkaalee ikuul ita ní tɔkɔlabee túl tɔb.

⁵Mpunyɔmu kɔkɔ n̄ idɔ in pu punuubi ćee nìn cáá ajan anaa, ki túl tɔb ní ki bí ikuul ita pu.

⁶U nìn gítì mán̄ kudii kubɔ bi yī-ku yii <Jaantalkub Diiku>. Ku-púuŋɔ nìn sá meetab mmuŋku n̄ saalaa, ní ku-waan̄ɔ sá meetab saalku. Ku nìn sá kii kunaakooou yamee, ní ki cáá jaantalkub n̄ idɔ in bi dū kpákám̄ kipunyɔkɔpuee. Kudii gbanti nìn bí kun bi yī <Leebanɔn Bambaŋkuee> nimbiin ní.

⁷U nìn mán̄ <Dibeejal diiku>, bi gítì yī-ku yii <Ibɔsoon Diiku>, di sá yii niin ní Saloomɔn nìn sòon̄ tibɔti. U nìn dū seedir dɔpampaŋɔ ki nákaŋ kudiiyee guŋɔ pu kí yòon̄ taapu kí cáá sã yilpu.

⁸Kudii kun poon Saloomɔn nɛn kóɔyee nɛn bí dicindi diba mun poon ní. Ku nɛn bí <Kubɔsoondii> boon pú ní, ama bi nɛn mán-ɲi puee sá mbaantiim ní. Saloomɔn nɛn gíti mán kudii kubɔ kii ún u-ba yɔkɔee ki tī u-nimpuu, Faaroo bisal.

⁹Bi nɛn dū ataŋkpee ɲin pɔɔ kudaauuee ní ki mán adiin gbanti kɔkɔ. Bi nɛn ɲmànti ataŋkpee gbanti ní kí gùutī, ní kí dū kijiseekikaaí kí sèekī boon pú nì poon pú. Ataŋkpee gbanti ní bi nɛn dūu mán adiin ki yōon ɲi-nyeel ki tin látì-ɲi, ki kpáaɛn diciŋkpaandi guɲɲi.

¹⁰Ataŋkpamonti ɲin sá akpaan ɲi-fɔkɔŋɲu sá meetab binaa kii biɲmooyee ní bi nɛn dūu bíl adiin nyeel.

¹¹Ataŋkpakpaan gbanti pu ní bi nɛn cáá ataŋkpee ɲin bi ɲmānti ki kpítèe nì seedir dɔyee ki pāantí ki mǎā.

¹²Bi nɛn mán digundi ní ki mǎnti tú diciŋkpaandi. Bi nɛn dū ataŋkpee ɲin bi kpítèe ní ki mán ikuul ita ní ki nɛn dū seedir dɔjalin ki pǎaɛn. Mǐn ní bi nɛn tí mán kunimbɔtidii cindi nì kudii kun bi tà kí nɛn kó kunimbɔtidiinee.

Ditundi din bi nɛn tī Yiiramee

(Kpèè 2 Kroo 2.12-13)

¹³Ubɔti Saloomɔn nɛn tú bi yíiɛn utiirja Yiiram.

¹⁴U-na nɛn sá Neefitalii naakookun ní ki sá ukpiipu ní u-baa sá utiirja. U nɛn tūn tasa tundi ní. U nɛn yáb, ki cáá iciin, ki nyí tasa tundi tiɲan. U nɛn kí ki dómíɛn ubɔti Saloomɔn cee ki tún u-tuunɲi ɲin di sá tasa kúti tuunɲee kɔkɔ.

Tasa jaantalkub

(Kpèè 2 Kroo 3.15-17)

¹⁵U nɛn dū tasa ki mós jaantalkub bili. Bi-fɔkɔŋɲu nɛn sá meetab biwa ní kí mǎntí tūee sá meetab biluu.

¹⁶U nɛn dūnti tasa ki mós akɔl ali yam ki pǎaɛn jaantalkubee pu. Akɔlee fɔkɔŋɲu nɛn sá meetab bili nì dijandi.

¹⁷U nɛn gíti ɲá tinyɔkɔntikaal tilaandi nì ikusaka yam ki lúnti akɔl ɲin pá jaantalkubee pu. Dikɔl kamaa nɛn cáá tinyɔkɔntikaal gbanti tiluli tiluli ní.

¹⁸U nɛn tí lēē greenaadi subiliɲ ki nyɔkɔnti. U nɛn ɲá ikuul ili ní ki dūu lúnti tilaandi tin bī akɔl puee pu.

¹⁹U nɛn gíti mós tin bí kii akɔlee tiba mun ki pǎaɛn jaantalkubee pu. Tì nɛn bí kii nsupumpukumee ní ti-fɔkɔŋɲu sá meetab bili.

²⁰Akɔlee yilpuee, bi nɛn lēē laaba ki ɲá an gbifi. Laakin nɛn gbifi gbantee nɛn bí kilàaɲɲi nì greenaadi biliɲ alaataa ali ɲin bi nɛn dūu pǎaɛn mpòn pu ki mǎnti tú dikɔl kamaa puee yilpu ní.

²¹Bi nɛn dū jaantalkubee liitil ki cóon kudii kun bi tà kí kó kunimbɔtidiinee nyɔkɔpu ní. Bi nɛn yī un bi cóon ɲgan púee yii Yakiin, taapu di sá yii <Unimbɔti

tìl mpon>, ní ki yí un bi cóon ngiil púee yii Boowaasi, taapu di sá yii <Unimbótin ní m-pɔŋɔ bí>.

²²Bi nín ná jaantalkubee yilpu kii nsupumpukumee ní. Mìn ní Yiiram nín mós jaantalkubee ki dóò.

Bi dū tasa ki mós kusɔŋkpaɔŋɔ

(Kpèè 2 Kroo 4.2-5)

²³Yiiram nín dū tasa ki mós kusɔŋkpaɔŋɔ. Ku-waɔŋɔ nín sá meetab biɔmoo, ní ku-fɔkɔŋɔ sá meetab bili nì dijandi, ní kí mǎntí tū-kùee sá meetab saalku.

²⁴Bi nín dū tasa kúti ki mós koolookinti subiliŋ ki mǎntí tū kusɔŋuee nyɔɔgbandi. Meeta kamaa fɔkɔŋuee, asubilee mmuŋku di nín bí, ní bi ná ikuul ili. Nyunti ɔun bi dūntí tasa ki mós kusɔŋuee ní bi dūntí ki ná asubil gbanti mun.

²⁵Bi nín dūntí tasa ní ki dū mós inajaa saalaa nì ili: ita nín kpèe ɔgan pú ní ita kpèe ɔwìin jeetilaŋki pú ní ita kpèe ngiil pú ní ita mun kpèe ɔwìin nyalaŋki pú, ní bi dū kusɔŋuee ki tókɔn i-pu.

²⁶Kusɔŋuee gbifiŋɔ nín sá santimeetab binii. Bi nín náŋkì ku-nyɔɔgbandi kii kɔŋkɔnnɔkaa nyɔɔgbaniŋee, ní an gíti bí kii nsupumpukumee. Nnyim liitirib kutukub imuŋku inaa di nín kàal poon.

Tasa tɔɔkub

²⁷Yiiram nín gíti dū tasa ki mós tɔɔkub saalaa. Tɔɔku kamaa waɔŋɔ nín sá meetab bili ní ku-púuŋɔ sá meetab bili, ní ku-fɔkɔŋɔ sá meeta ubɔ nì dijandi.

²⁸Bi nín nín mós-bi puee sèe: bi nín gbán tasa kúti an ná apampan ki dū fúuŋ tifuuŋkaal poon.

²⁹Bi nín lēe tasa kúti apampanee pu gbikintib nì inajaa nì keerubimbi. Bi nín dū tasa kútee ki mós tinyɔkɔntikaal tin bí kii ikusaka yamee ki lúnti gbikintib nì inajaayee taapu.

³⁰Bi nín dū tasa ki mós tɔɔkubee taani anaa ní ki mós tasa kujaliŋ ki dū ataayee ki báan. Akpinnaatilee puee, bi nín dū akújalee ki báan tiba pu tì náan nì ataa. Tin náan nì ataa gbantee, bi nín dūntí tasa kúti ní ki mós-tì nyunti ɔun bi nín dūntí ki mós tifuuŋkaalee. Ama an kaa nín jítiŋ tinyɔkɔntikaal tin bí kii ikusaka yamee pu.

³¹Bi nín lēe kipunyɔkɔ dikuŋkundi tɔɔku kamaa yilpu, kii santimeetab imuŋku ili nì saalaa. Kipunyɔkɔ gbanti di nín tíkí kusɔŋuee. Ki-waɔŋɔ nín sá santimeetab biɔmoo kpá imuŋku inaa ní. Ki-jandi dín nín lībiti tifuuŋkaal puee jannaatiliŋ nín ɔmà ní, dàa nín bí dikuŋkundi. Bi nín kpítì tiwan ki nyɔkɔnti tasa kúti tin bi gbán an ná apampanee.

³²Tifuun̄kaalee nyɔɔgbandi pu ní ataa anaayee n̄n bá ní akújal n̄n pu ataayee bée p̄nti tɔ́rɔku taapu. Kí m̄ntí tū ditaalee n̄n sá santimeetab biɲmoo kpá imun̄ku inaa ní.

³³Bi n̄n m̄ó ataa gbanti kii janjatɔ́rɔkub taanee ní. Bi n̄n d̄nti tasa kúti ní ki d̄u m̄ó ataa gbanti n̄ di-wanti kɔ́kɔ.

³⁴Tiwan tinaa tin náán n̄ ataa ki bí tɔ́rɔkub kpiɲɲee n̄ tifuun̄kaalee n̄n d̄u n̄a tiwambaantiil ní.

³⁵Tɔ́rɔku kamaa yilpuee, bi n̄n lēē kipunyɔ́kɔ dikun̄kundi n̄waan sá santimeetab mmun̄ku n̄ biɲmoo. Bi n̄n lēē aɲaɲkul an pu n̄n tasa kúti tin bi gbán apampanee ní an n̄a ubaanti n̄ tɔ́rɔku jaɲɲi n̄n kɔ́kɔ kíñee.

³⁶Yiiram n̄n gíti m̄ó ajan n̄n kaa n̄n cáá aɲaɲkulee n̄n tasa kúti apampanee pu keerubimbi n̄ gbikintib n̄ tikpakpati. U n̄n gíti m̄ó ikusaka iba mun ki nyɔ́kɔnti.

³⁷Mín ní bi n̄n m̄ó tɔ́rɔkub saalaayee kɔ́kɔ: tiwambaantiil ní bi n̄n d̄u m̄ó bi-kɔ́kɔ, ní bi-fɔ́kɔɲu n̄mà ki náán.

³⁸Yiiram n̄n gíti d̄u tasa kúti ki m̄ó tison saalaa ki tɔ́kɔn tɔ́rɔkub saalaayee pu. Kusɔɲu kamaa fɔ́kɔɲu n̄n sá meetab bili ní. Nnyim liitirib kutuku ubɔ n̄n alaataa aluu di n̄n kàal kusɔɲu kamaa poon.

³⁹U n̄n d̄u tɔ́rɔkubee biɲmoo n̄n bi-sɔnti ki síin kunimbɔ́tidii n̄giil pú ní ki d̄u biɲmoo bin kíñee n̄n bi-sɔnti ki síin n̄gan pú. U n̄n d̄u kusɔɲkpaɲɲu dikun̄kundee ki síin kunimbɔ́tidii n̄giil pú, n̄fan̄fakam min bí n̄giil pú n̄n n̄wliin̄ n̄yalaɲki púee.

Tiwan tin kɔ́kɔ bi n̄n m̄óyee nyɔ́kɔm

(Kpèè 2 Kroo 4.7–5.1)

⁴⁰Yiiram n̄n gíti m̄ó nsampeemu n̄n peelab n̄n asambil n̄n poon bi n̄aán fatiku ki cáa yàantée. U n̄n tún ti-Dindaan Diiku tuun̄ɲi n̄n ubɔti Saloomɔn n̄n tī-u ú t̄ee ki dóò:

⁴¹Jaantalkub bili, akɔl akun̄kun n̄n bi làá d̄u páán jaantalkubee yilpuee, tilaandi tili tin bi làá d̄u biin̄ akɔl n̄n pá jaantalkubee puee,

⁴²n̄n greenaadi subiliɲ alaataa anaa n̄n bi làá d̄u lúnti tilaandee puee, an dàkà yii kulaɲɲu kamaa puee bi n̄n lúnti greenaadi subiliɲ gbanti ikuul ili pu ní ki biin̄ jaantalkub kɔ́liɲee pu,

⁴³n̄n tɔ́rɔkub saalaa, n̄n tison saalaa tin tɔ́kɔ tɔ́rɔkub gbanti puee,

⁴⁴n̄n kusɔɲkpaɲɲu dikun̄kundee, n̄n inajaa saalaa n̄n ili in tú kusɔɲu gbantee,

⁴⁵n̄n asambil n̄n peelab n̄n asambil n̄n poon bi n̄aán fatiku ki cáa yàantée. Tasa kúmɔntiiti ní Yiiram n̄n d̄u m̄ó tiwan gbanti kɔ́kɔ ki tī ubɔti Saloomɔn ú d̄u síin ti-Dindaan Diikun.

⁴⁶Jɔɔdan tantakalin, Sukooti nì Saartan kansikin ní ubɔti yāntì bi dūntì tasa kúti kuyɔkɔu paamun ki mósó tiwan gbanti kɔkɔ.

⁴⁷Mín boonee ní Saloomɔn yāntì bi dū tiwan gbanti kɔkɔ ki síh ti-Dindaan Diikun. Ama tiwane nín nín wīkí puee, baa nín gíti nūn gba kí n̄māntī kí bée tasa kúti tin bi nín dūu n̄a an wantee nyin̄fiŋu.

⁴⁸Saloomɔn nín gíti yāntì bi dū sindaariya ki n̄a ti-Dindaan Diiku wanti tin an b̄alifēe: bi nín dū sindaariya ki mósó nsaraafan n̄un pu bi tūtū talaalubee, ki dū sindaariya ki mósó teebil un pu bi p̄āntī kpɔnɔb kí dūú sú ti-Dindaanee,

⁴⁹ní ki dū sindaariya ki mósó fitilab tókɔŋkaati saalaa ki síh circir páaa laŋki nyɔkɔpu, tiŋmoo nín bī n̄giil pú ní tiŋmoo mun bī n̄gan pú, ní ki dū sindaariya ki mósó nsupumpukum n̄i fitilab n̄i tibabiti,

⁵⁰ní ki dū sindaariya ki mósó nsampeemu n̄i b̄alfitāntab n̄i asambil n̄in poon bi n̄aán fatiku ki cáa yāntēe n̄i asambil n̄i nfantansamu, ní ki dū sindaariya ki mósó circir páaa laŋki n̄i kudikpaan̄ŋu punuubi nín sākā tin puee.

⁵¹Mín ní ubɔti Saloomɔn nín tún kunimbɔtidii tuuŋŋi kɔkɔ ki dóò. Mín boonee ní u yāntì bi cáa tiwan tin kɔkɔ u-baa Daafiidi nín dūú sú ti-Dindaanee, an dākà yīi animbil n̄i sindaariya n̄i tiwan tikpil. Bi nín dūú síh ti-Dindaan Diiku nimbikpaafidiikun.

1 Rois 8

Bi dū ti-Dindaan Poondi Dakaau ki síh kunimbɔtidiin

(Kpèè 2 Kroo 5.2–6.2)

¹Mín boonee ní ubɔti Saloomɔn yīn̄ Isirayeel tindaŋkpilib n̄i tinaakɔti kpilib kɔkɔ n̄i Isirayeel dicaŋŋi kpilib u-cee bī yòon̄ ti-Dindaan Poondi Dakaau Daafiidi Tiŋkin, an dākà yīi Siiyɔn jool pu, kí cáa cunn̄i kunimbɔtidiin.

²Niinee ní Isirayeel yab kɔkɔ kóon̄ ki kpáfí ubɔti Saloomɔn cee bī jī tibin̄ jijaaliu Eetaniim n̄maliu, an dākà yīi uŋmaluluúti poon.

³Nyunti n̄un ní Isirayeel kpilib kɔkɔ bāanee ní bisaraan̄aliibi yòon̄ Dipoondi Dakaau ki tūn̄.

⁴Bisaraan̄aliibi n̄i Leefii yab nín yòon̄ ti-Dindaan Poondi Dakaau n̄i circir kɔŋkooŋŋu n̄i tiwan tin kɔkɔ nín bī n̄u-poonee ki tūn̄.

⁵Isirayeel samaau kɔkɔ nín kóon̄ ki kpáfí ubɔti Saloomɔn cee ní bi kū Dipoondi Dakaau nimbiin̄ ipii n̄i inaa ki n̄a saraabi an kaa cáa n̄kaan.

⁶Mín boonee ní bisaraan̄aliibi nín dū Dipoondi Dakaau ki kón̄ Circir Páaa laŋki diikun ki síh u-paan̄ŋu pu, keerubimbi feenyi taapu.

⁷Di sá yīi keerubimbi nín kpátí bi-feenyi mpaan̄ n̄un bi nín b́ntì kí síh Dipoondi Dakaau yilpu, ní ki nín bī Dipoondi Dakaau n̄i idɔ in bi cáa tūntí-uee pu.

⁸Dakaa dɔi gbanti nɛn fɔkò tiŋan, an puee a yaa nɛn bí Cɛrcir laŋkee, a nɛn wāl i-nyɔkɔ ní, ama a yaa nɛn bí mmɔŋkee, an kaa nɛn wāl. Idɔee dáá gbɛnti bí ki dāa sāa dín.

⁹Tiba kaa nɛn bí Dipoondi Dakaaun poon an yaa kaa sá atɔŋkpee pilinti tili tin Mooyiisi nɛn dūu ɣée. Ti-Dindaan nɛn nɛn nyánti Isirayeel yab Eejipiti tiŋkin u nɛn bi ɣá mpèé Ooreeb jool puee ní Mooyiisi dū atɔŋkpee pilinti gbanti ki ɣá dakaayee poon.

¹⁰Nyunti ŋun ní bisaraaŋaliibi nyánni Cɛrcir laŋkee ní ditagbandi diba dómín ki bīn ti-Dindaan Diiku pu.

¹¹Ditagbandee puee, bisaraaŋaliibi kaa nɛn gíti ŋūn kɛ sɛl poon kɛ tɔ bi-tundi, di sá yii ti-Dindaan nyooti nɛn gbí u-diiku poon.

¹²Niinee ní Saloomɔn bí yii: «Ti-Dindaan, a nɛn lēē yii a làá nɛn kóò ditagbambɔndin ní.

¹³Ama m máń-si kudinyaanŋu nee, kudii kun poon ní a làá nɛn kóò talkuee!»

Saloomɔn mēē ki dū kudii ki sú Unimbɔti

(2 Kroo 6.3-11)

¹⁴Isirayeel yab kɔkɔ nɛn sí ní ubɔti fātì u-nimbiin ki túl-bi ní ki mēē ki bīn bi-pu.

¹⁵U nɛn bí yii: «Tí jāamman ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu! Ún u-ba ɣá kii u nɛn nɛn pōn m-baa Daafiidi puee. U nɛn bí-u yii:

¹⁶<Man di nyánti m-nibul Isirayeel Eejipiti tiŋkin. Kɛ yòon ŋwiin gbantee, maa lēē Isirayeel timmu kɔkɔ kansikin kiba kin poon ní bi làá mā-mi kudii m nɛn lèkɛ m-ba ki dàkèe. Ama m lēē sii Daafiidi á nɛn sá m-nibul Isirayeel bɔtiu.>

¹⁷M-baa Daafiidi nɛn cáá nlandɔkɔ kɛ mā kudii kɛ dū-ku kɛ sú ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu.

¹⁸Ama ti-Dindaan nɛn bí-u yii: <A nɛn ká nlandɔkɔ yii a làá mā kudii kɛ tī-mee, an ŋān tikpil.

¹⁹Tin bée di sá yii an kaa sá sii di làá mā kudii gbanti, ama sii a-ba jipɔon un a mālèe di làá mā kudii gbanti kɛ tī-mi.>

²⁰Kɔŋkɔnnèe, ti-Dindaan nɛn nɛn pōn puee u ɣá mín. Di sá yii m fōō m-baa Daafiidi yil ki jín Isirayeel tiŋki pu dibeel, kii ti-Dindaan nɛn nɛn lī puee, ní m máń kudii nee ki dū-ku ki sú ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu.

²¹M kpáaa bɔnti mpaan ki tī Dipoondi Dakaaun un poon ti-Dindaan Poondi nyɔɔbuŋji kēe. Dipoondi gbantee, u nɛn nɛn nyánti ti-naanjab Eejipiti tiŋkinee ní u nɛn pōn.»

Saloomɔn wimmeem

(Kpèè 2 Kroo 6.12)

²²Mín boonee ní Saloomon yíkìi síl ti-Dindaan saraafan̄u nì Isirayeel yab bin kɔkɔ nìn kóon̄ ki kpáfèe nimbiin, ní ki yōon̄ u-ɲalii ki túl kutaa

²³ní ki bí yii: «Ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔti, Unimbɔti ubɔ kaa bí yilpu àá kitɪ̄ pu ki bí kii siiyee. A ɲúb a-poondi ki dàkà a-tɔntɔnliibi bin sí nì si nì dipɔbil dibee kulan̄ɲan̄fitiiu.

²⁴A nín nìn pōon̄ a-tɔntɔnliu m-baa Daafiidi yii a làá ɲá pu kí tī-uee, a ɲá mín. Mbaamon̄ tin a nìn pōon̄-uee, sii a-ba ɲá mín ki tī-u dín.

²⁵Kɔɲkɔn̄nee, ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔti, ɲá a nín nìn pōon̄ a-tɔntɔnliu m-baa Daafiidi yii a làá ɲá pu kí tī-uee. A nìn bí-u yii: <A-naantiibi yaa nóó-mi ibaamon̄ poon̄ kii sii a-ba nín nóó-mi puee, ibaamon̄ ní m tükù-si, a-kpátam boonee, a-naantiibi kansikin ubɔ làá n̄n pée sá ubɔti ní Isirayeel tɪ̄kin.>

²⁶Mín puee Isirayeel Nimbɔti, m gbàam̄-si ní, ɲá kɔɲkɔn̄nee a nín nìn pōon̄ a-tɔntɔnliu m-baa Daafiidi yii a làá ɲá puee kí tī-u!

²⁷«Mimmee Unimbɔti ɲūn̄ kí kó kitɪ̄ puɔɔɔ? Áli gba kutagbɔɲu nín wāa pu nee kaa bān̄-si á kó, ki dāa nín kàan̄ kudii kun m mán̄ nee!

²⁸Nì mín̄ kɔkɔee, m-Dindaan m-Nimbɔti, pīlifi man a-tɔntɔnliu wimmeem nì m-gbaam̄i! Pīlifi m-kun̄kuuntii nì m-wimmeem min̄ man a-tɔntɔnliu bí mēé-si dín̄ neeyee!

²⁹A-nimbikpeeɲu ń n̄n pée cɔ kudii nee pu ɲwiimpu nì kunyeeu, ɲú n̄n pée cɔ mpaan̄ ɲun̄ pu a nìn sòon̄ yii: <M-yindi làá n̄n bí niin> nee pu. Pīlifi ɲwimmeem min̄ m bí doo ki mēé-si nee.>

³⁰Pīlifi man a-tɔntɔnliu nì Isirayeel, a-nibul wimmeem min̄ ti bí doo ki mēé-si nee. Pīlifiñ-ti doooo yilpu laakin a kóoyee. Pīlifiñ-ti kí dū ti-kpitii kí pō-ti.

³¹Ubɔ yaa yīntiñ u-juti, bi ɲūn̄ kí l̄i yii ú pùt̄i yii u yaa ká mbusu ń l̄it̄i u-pu. Udaan yaa lafun dóm̄iñ kudii nee poon̄ a-saraafan̄u nyɔkɔpu ki pūt̄èe,

³²á pīlifi doooo yilpu kí kpèè tibɔti gbanti kí sòon̄ a-tɔntɔnliibi bɔti. Á kpò dibɔkpil daan bɔti kí dáal̄ u-tafal, ní kí pò un bɔti ɲāñee báa ɲma ń bée yii u sá maanyiba.

³³«Isirayeel yab a-nibul yaa yīntiñ-si ní bi-nannanliibi ján̄ ki pɔɔkiñ-bi, ní bi fāt̄i gít̄iñ a-cee, ki nyóɲk̄i-si, ki mēé-si ní ki gbāam̄-si kudii nee poonee,

³⁴sii ti-Dindaan, á pīlifi a-nibul Isirayeel yab doooo yilpu, kí dū bi-kpitii kí pō-bi, ní kí fāt̄i gíiññ-bi kitɪ̄ kin a nìn dūu tī bi-naanjabee pu.

³⁵«A-nibul yaa yīntiñ-si ní a dū kutaa ki pīiñ utaa kaa ti bí n̄i, ní bi fāt̄i bi-ba ki túl̄ mpaan̄ nee pú ki mēé ki nyóɲk̄i a-yindi, ní ki fāt̄i bi-boon̄ ki tī bi-kpitii a nín dáal̄ bi-tafal pueeyee,

³⁶sii ti-Dindaan, á pīlifiñ a-təntənlīibi Isirayeel yab doooo yilpu. Á dū bi-kpitii kí pō-bi, kí dākà-bi nsammənti ŋun bi máań kí nóóyee, ní kí yàntī utaa ń nì a-tiŋki nee pu, kitiŋ kin ní a dūu tī a-nibul án nīn sá bi-fakalee.

³⁷«Ŋkùm áá bīlbi kúm yaa jéetì kitiŋ nee pu, áá tikpaajin kaa láá bīn ní ki kūn áá ki sūū, áá inaakitoon nì inaaki di ŋmó ki bīl tikpaajin, áá bi-nannanliibi di mǎntì tú bi-timmu kí já nì bi, áá an yaa pée sá tibumbun áá igbaŋween iŋyee,

³⁸Isirayeel yab kansikin ubo áá a-nibul Isirayeel yab kəkə di yaa bée tin bāań-bee, ki yōon bi-ŋalii ki túl Kudii nee watil pú ki mēē-si áá ki gbāam-see,

³⁹sii ti-Dindaan, á pīlifiñ-bi doooo yilpu laakin a kóońńée. Á dū bi-kpitii kí pō-bi, ní kí ŋá kí tī báa ŋma kii an nín máań puee. Di sá yii a nyí báa ŋma pobil poon boti.

⁴⁰Ŋá mīn án nín láa ŋá pu ní Isirayeel yab ń fəŋkì-si iwiin in kəkə bi cáá kí kàl kitiŋ kin a tī bi-naanjabee puee.

⁴¹«Unicaan un kaa sá a-nibul Isirayeel yab kansikin uboee yaa nyánní kitindandatii ki dómín a-yindi pu,

⁴²di sá yii u gbīl bi sōon a-yiŋkpaandi nì a-pəŋkpaanŋu pu. U yaa dómín mīn ki yōon u-ŋalii ki túl kudii nee ki mēēyee,

⁴³sii ti-Dindaan, á pīlifiñ-u doooo yilpu laakin a kóońńée, kí ŋá u nín bālifi-si puee kí tī-u. A yaa ŋá mīn, kitiŋ pu nib kəkə láa bée a-yindi, kí fəŋkì-si kii Isirayeel yab nín fəŋkì-si puee. Bi láa bée yii a lafun bí kudii kun m mǎń nee nì.

⁴⁴«A yaa tī a-nibul Isirayeel yab mara yii bí cù kí já nì bi-nannanliibi, ní bi fātì bi-ba ki túl kitiŋ kin a lēe nee nì kudii kun m mǎń-si nee watil pú ki mēēyee,

⁴⁵á pīlifi bi-wimmeem nì bi-gbaamii doooo yilpu, ní kí tī-bi dijajil.

⁴⁶«An ŋūn kí ŋá yii Isirayeel yab yīntiñ-si, di sá yii unil ubo kpá kaa yīntī. Bi yaa ŋá mīn ní a gí bi-pu diŋuul ki yāntì binannanliibi jáń ki pócíñ-bi ki cúú-bi ki cūnni bi-tiŋki kin dátèe áá kin kaa dátèe ni kuyunŋu,

⁴⁷ní bi yaa kí ki bí dākafī, ki kpánti bi-bimbim, ki gbāam-si kitiŋ gbanti poon ki lī yii: <Ti ŋá ikpiti, ti yīnti, ti jín dibəkpi>.

⁴⁸Bi-nannanliibi tiŋki gbanti poonee, bi yaa fātì gítín a-cee nì bi-pobil kəkə nì bi-naŋki kəkə, ní ki fātì bi-ba ki túl kitiŋ kin a tī bi-naanjab nì kitiŋ kin ní a lēe nee nì kudii kun ní m mǎń-si nee ki mēē-see,

⁴⁹sii ti-Dindaan, á pīlifiñ-bi doooo yilpu laakin a kóońńée. Pīlifi bi-wimmeem nì bi-gbaamii kí jòon-bi.

⁵⁰Dū a-nibul kpitii kí pō-bi. Dū bi nín jáa nì si puee kí pō-bi, ní kí yàntī bin ŋúb-bi kuyunŋee ń sō bi-saai kí dākà-bi kulaŋŋaŋfitiiu.

⁵¹Di sá yii bi sá a-nibul ní. Sii di yì-bi ní ki nyántiñ-bi Eejipiti yab paaki ŋmiŋun.

⁵²«Núbití a-nimbiliŋ, ti-Dindaan Unimbɔti. Pīlifi man a-tɔntɔnliu gbaamii nì a-nibul Isirayeel gbaamii. Pīlifiñ-ti nyunti ŋun kamaa ní ti yaa pée kúuñ ki yíiñ-see.

⁵³Di sá yii sii di lúti-ti kitin pu nibuliŋ kɔkɔ kansikin tí nín sá difakal ki tī-si, kii a nín nín dī a-tɔntɔnliu Mooyiisi pu ki sòon pu nyunti ŋun a nín nyánti ti-naanjab Eejipiti tinŋinee.»

Saloomɔn mēē Unimbɔti n̄ bīiñ samaa pu

⁵⁴Saloomɔn nín gbāaŋ u-tabinyiliŋ pu ti-Dindaan saraafaŋŋu nyɔkɔpu, ki yōon u-ŋalii yilpu, ní ki mēē ki gbāaŋ ti-Dindaan. U nín mēē mīn ki dóyee ní ki yíki

⁵⁵ki síl ki mēē mpɔn ki bīiñ Isirayeel samaau pu ki lī yii:

⁵⁶«Tí nyɔŋkìmaan ti-Dindaan un di tī u-nibul Isirayeel ŋgbansɔŋfi kii u nín nín pōon puee. Di sá yii u nín nín dī u-tɔntɔnliu Mooyiisi pu ki pōon-ti ipoon inŋyee, báa iba kaa gbínti waa ŋá.

⁵⁷Tin m mēē ti-Dindaan Unimbɔtee di sá ú nín bí ti-cee kii u nín nín bí ti-naanjab cee puee. Ú taa dū-ti kí fá, kí taa fàtī u-boon kí tī-ti.

⁵⁸Ú gíiñní ti-pɔbiliŋ u-cee! Niinee ti làá ŋmā kí nín bí kii u nín là tí nín bí puee, ní tí nín ŋúb u-marab nì u-bɔkpaanji nì u-koobiliŋ ŋin u nín dūu tī ti-naanjabee.

⁵⁹Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu n̄ nín téetí m-gbaamii in m dūu bí u-nimbiin nee pu ŋwiimpu nì kunyeeu. Ú pò man u-tɔntɔnliu nì u-nibul Isirayeel yab.

⁶⁰An yaa ŋá mimmee, kitin pu nib kɔkɔ làá bée yii ti-Dindaan baba di sá Unimbɔti, ubɔ kaa ti bí.

⁶¹Nín símaan nì ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu deedee, kí nín ŋúb u-bɔkpaanji kí nín tó u-marab, kii ni nín bí ŋaaŋ pu dīn nee.»

Saraabi bin bi ŋá ki tī ti-Dindaanee

(Kpèè 2 Kroo 7.4-10)

⁶²Ubɔti saloomɔn nì Isirayeel yab kɔkɔ kpáfi ki ŋá saraabi ki tī ti-Dindaan.

⁶³Saloomɔn nín kūū inaa kutukub mmunŋku nì bili, ní ki kūū ipii nì iŋoobu kutukub dilaataal nì mmunŋku ki ŋá mpèé saraau. Bi nín ŋá pu ki dū kunimbɔtidii ki sú ti-Dindaanee dee.

⁶⁴Nwiin gbanti mbaanti ní ubɔti dū dicindi din bí kunimbɔtidii nyɔkɔpuee ki sú ti-Dindaan. Di sá yii tasa kúti saraafaŋŋu ŋun nín bí kunimbɔtidii punyɔkɔki caŋinee kaa nín náaŋ bí ŋmā kí wà saraabi kɔkɔ. An puee kunimbɔtidii cindin ní u nín dū saraawɔkaa nì tijin saraabi nì mpèé saraabi kpam ki wūñ ki ŋá saraa.

⁶⁵Nyunti gbanti mbaanti ní Saloomɔn nì Isirayeel yab kɔkɔ kpáfi ki jín tibìñ jijaaliu. An nín sá dinikitikpaandi ní, binib nín nyánní doooo Leeboo-Amaati kitin yilpu pú ki cáá sã Eejipiti bunŋu kitin taapu pú. Bi nín jín jijaal gbanti iwiin

iluli ní ti-Dindaan nimbiin, ní ki gíti kútì iwiin iluli, an kpáfíi ná ɣwiin ɣubo kpá saalku.

⁶⁶Kinyɔnliliitii iwiin inii dalee ní Saloomɔn yāntì Isirayeel yab nín gítí bi-dumpui. Samaa nín jáam ubɔti ní ki nín kóò bi-tantibin nì mmɔn nì dipɔɔpindi, kun puee ti-Dindaan nín dàkā u-tɔntɔnliu Daafiidi nì u-nibul Isirayeel kulanɣanɣitiuu.

1 Rois 9

Ti-Dindaan lēē u-ba ki dàkā Saloomɔn nliliitiimin

(2 Kroo 7.11-22)

¹Saloomɔn nín mán ti-Dindaan Diiku nì ùn u-ba naakooku nì tin u nín pée là kí mēe ki dóò.

²Mín boonee ní ti-Dindaan nyántì u-ba nliliitiim ki dàkā-u kii u nín nín nyántì u-ba ki dàkā-u Gabawɔn puee.

³Ti-Dindaan nín bí-u yii: «M gbíl a-wimmeem nì a-gbaamii in a dūu bíl m-nimbiinee. M ná kudii kun a mánee circir, ní m kífí bí nín jáam m-yindi ku-poon kí nín cá jaanjaan. M-nimbikpeenɔ láá nín pée có ku-pu, ní m láá nín wún ku-pu baabadal.

⁴Ama siiyee, nín nóó-mi nì dipɔbil diba nì ibaamɔn poon kii a-baa Daafiidee. Nín náam tin m kpáafi-see, ní kí nín ɣúb m-bɔkpaanɔ nì m-koobiliɔ.

⁵A yaa ná mín, m láá tī a-bɔtiiti Isirayeel nibul pu mɔn kí nín cá jaanjaan. M nín nín pōon a-baa Daafiidi puee dee. M nín bí-u yii: <A-kpátam boonee, a-naantiibi kansikin ubo láá nín pée sá ubɔti ní Isirayeel tiɔkin.>

⁶Ama sii nì a-jipɔmbi yaa kaa ɣúb m-marab nì m-koobiliɔ ɣin m tī-nee, ní ki yaa fàtì ni-boon ki tī-mi ki cūti nóó awaa ki gbàantí ɣi-taapuee,

⁷m láá já Isirayeel yab kitiɔ kin m tī-bee pu. M láá fàtì m-boon kí tī kudii kun m dūu sú m-ba nee. Anibul kɔkɔ láá nín kìn ki bèl Isirayeel yab ní ki lāa-bi.

⁸Kudii nee láá dāá kpántí adigbun ní. Un kamaa yaa láa jītí kudii nee caɔinee láá dāá bàkatí ní kí bàlifi yii: <Ba yì-tì ní ti-Dindaan nín ná kitiɔ nee nì kudii nee mín?>

⁹Niinee ní bí dāá kífí-bi yii: <Kun yì-tèe di sá yii Isirayeel yab dū ti-Dindaan bi-Nimbɔtiu un di nyántín-bi Eejipiti tiɔkinee ki fá. Bi dū bi-ba ki tī awaa ki gbàantí ɣi-taapu ki jáam-ɣi. An pu ní ti-Dindaan yāntì nnaabu nee bāam-bi.>»

Saloomɔn nín tún atuun ɣiɔyee

(Kpèè 2 Kroo 8.1-18)

¹⁰Abin mmunɔku ní Saloomɔn nín dūu mán adiin liitil, an dàkà yii ti-Dindaan Diiku nì kubɔtinaakoou.

11 Tiir bɔtiu Yiiram di nɛn tɪ Saloomɔn seedir dɔi nɛ siipreesi dɔi nɛ sindaariya kii u nɛn nɛn lɔ puee. An puee ubɔti Saloomɔn nɛn tɪ-u Galiilee tiŋkpaanŋkin ntimu mmuŋku.

12 Niinee nɛ Yiiram nyɛnnɛ Tiir tiŋkin ki dɔmin kɛ kpɛɛ ntimu mun Saloomɔn tɪ-uee, ama ntimuee bɔti kaa nɛn fɛatɪ-u.

13 Niinee nɛ u bɛ yii: «M-nabiki, ba timmu nɛ a nɛn tɪ-mi nan dee!» An pu nɛ nɛn dɪn, bi yɪ ntimu gbanti yii Kabuul timmu.

14 Nɛ mɪn kɔkɔee Yiiram nɛn gɪti tɪ Saloomɔn sindaariya tɔnnib bita nɛ dijandi.

15 Diwɔbil tundi nɛ Saloomɔn nɛn dɔu mɛn ti-Dindaan Diiku nɛ uɛn u-ba diiku nɛ kudii kun bi yɪ Miilooyee nɛ digundi din bi mɛn ki tɔ Jeerusaleem tiŋkee nɛ Asɔɔr nɛ Meegiidoo nɛ Geeseer timmu.

16 Eejipiti bɔtiu Faaroo nɛn cɔti jɛn ki fɔɔ Geeseer tiŋki. U nɛn kɔu Kanaan yab bin nɛn kɔɔ niinee kɔkɔ nɛ ki tɔu adiin ŋɛmi, nɛ ki dɔ kitiŋee ki paɛn u-bisal un mɔn Saloomɔnyee cootiiku.

17 An pu nɛ an nɛn bɛlifɪ yii Saloomɔn nɛ fɛtɪ mɛ Geeseer tiŋki gbanti. Saloomɔn nɛn gɪti mɛn Beeti-Oorɔn-Taapu,

18 nɛ Balaati timmu nɛ Tamaar tiŋki kin bɛ kuteeunee,

19 nɛ ntimu mun kɔkɔ poon nɛ bi nɛn bɛil u-jintee, nɛ ntimu mun poon nɛ u-janjatɔɔkub nɛn sɪlifɛe, nɛ mun poon nɛ u-taamui nɛn bɛe. Saloomɔn nɛn gɪti mɛn kun nɛ u nɛn lɛe Jeerusaleem tiŋkin nɛ Leebanɔn jool pu nɛ ntimu mun kɔkɔ nɛn pɛe bɛ u-taapuee.

20 Amɔɔr yab nɛ Eeti yab nɛ Peeriisi yab nɛ Eefi yab nɛ Jeebusi yab biba nɛn kɪn ki bɛ Isirayeel tiŋkin, bɪn gbanti kaa nɛn sɛ Isirayeel yab.

21 Bi nɛn gbɪntɪ bɛ kun puee Isirayeel yab kaa nɛn ŋun ki kɔu ki cɛetɪ-bi. Saloomɔn nɛn dɔ bi-naantiibi ki ŋɛ diwɔbil tundin ki dɛa sɛa dɪn.

22 Ama Saloomɔn kaa nɛn dɔ Isirayeel yab ki ŋɛ diwɔbil tundi gbantin. Bɪn di nɛn sɛ u-janjaliibi nɛ u-janjakpilib nɛ u-janjakpootiliibi nɛ bin ŋaɛl janjatɔɔkubee nɛ bitanjakaliibi.

23 Kɔmandambi nɛn lɛe bikɛliŋkpilib alaataa aŋmoo nɛ imuŋku ili nɛ saalaa bɛ nɛn kpɛɛ bin bɛ ki tɔn Saloomɔn tuuŋee.

24 Faaroo bisal nɛn jɔm Daafiidi Tiŋkin ki kɔ kudii kun Saloomɔn nɛn mɛn ki tɪ-uee, boonee nɛ u nɛn mɛn Miiloo diiku.

25 Saloomɔn nɛn ŋaɛn bisaraawɔkaabi nɛ mpɛe saraabi nsaraafan ŋun u nɛn mɛn ti-Dindanee dibindi poonee mita pu nɛ. U nɛn gɪti tɔutɪ talaalub nsaraafan pu ki tɪ ti-Dindaan. Mɪn nɛ u nɛn ŋaɛn ki dɛkɛ kun pu kunimbɔtidii bɛe.

²⁶Ubɔti Saloomɔn nɛn kpáá meelab Eesiyyɔn-Geebeer tiŋkin Eelaati tiŋki caɲin. Eelaati tiŋki gbanti bí Tikati Mɔɔl gbandi, Eedoom tiŋkin ní.

²⁷Yiiram nɛn dū u-tɔntɔnliibi bimeelaŋaaliliibi bin nyí tiŋku bɔti tiŋanee ki tú bí tūtuŋ Saloomɔn tɔntɔnliibi.

²⁸Bimeelaŋaaliliibi gbanti nɛn cūti Oofiiri tiŋkin ki nyàaḅ sindaariya tɔnnib saalaa nì bili ki cáa cūnnì ki tī ubɔti Saloomɔn.

1 Rois 10

Sabaa nimpubɔtiu mānti Saloomɔn pu

(Kpèè 2 Kroo 9.1-12)

¹Sabaa nimpubɔtiu nɛn gbɪl ti-Dindaan nín yānti Saloomɔn nyáñ diyindi puee, ní u dómín kí mànti u-pu, kí pɔɔn-u ipɔɔn kí màkañ-u kí kpèè.

²U nɛn bāaŋ Jeerusaleem nì dinikitikpaandi nì igutaamu i tú talaalub nì sindaariya tikpil nì ataŋkpamɔnti. U bāaŋ Saloomɔn ceeyee ní ki bālifi-u tibɔti tin kɔkɔ pée ká u-pɔbilinee.

³Saloomɔn nɛn pée kíí-u tin kɔkɔ u nɛn bālifi-uee ní. Tiba kaa nɛn bí ki pɔɔ ki tī ubɔti waa ŋún ki kíí.

⁴Sabaa tiŋki nimpubɔtiu nín ká Saloomɔn ciŋyi nì kudii kun u máñee

⁵nì tijin tin tókó u-teebilu puee nì u-tɔntɔnliibi kɔŋkoonyi nì u-tɔntɔnliibi bin tìl-u tijin u jīn nì nnyim u nyùee wampeenkaati nì saraabi bin u nɛn ŋaañ kunimbɔtidiinee ní an ŋá-u bitii waa ti nyí tin poon u bée.

⁶Niinee ní u bí ubɔti yii: «Tin m gbɪl m-tiŋkin a-tuunɲi pu nì a-ciŋyi puee lafun sá mbaamɔn ní.

⁷Ama maa nɛn fōo ki kíí, see m nín dómín m-ba ki ká nì m-nimbilee. Tin bi máafi-mee kaa bàñ tin m ká nee dijandi gba. A-ciŋyi nì a-gaajati jítiñ tin m gbɪlee pu kpataaa.

⁸A-nib nì a-tɔntɔnliibi bin bí a-nimbiin baabadal ki pílifí a-ciŋyi nyɔɔbuŋɲee bí mmɔnnneeee!

⁹Tí nyɔŋkɪ ti-Dindaan a-Nimbɔtiu un di lēē-si á kàl Isirayeel tiŋki pu dibeelee! Kun puee u néeñ Isirayeel kí nīn cá jaanjaan, an pu ní u dū-si ki kaañ dibeel á yànti tin bí deedeeyee nì ibaamɔn nī nīn bí.»

¹⁰Mín boonee ní Sabaa tiŋki nimpubɔtiu tī ubɔti Saloomɔn sindaariya tɔnnib bita nì dijandi nì talaalub tikpil nì ataŋkpamɔnti. Sabaa nimpubɔtiu nín nɛn tī ubɔti Saloomɔn talaalub puee, baa ti pée ká an talaalub bulifi kó Isirayeel tiŋkin dalba dalba.

11Yiiram meelab bin nìn túnńí sindaariya Oofiiri tiŋkin ki cááńee nìn cááń santaal dɔi tikpil tikpil nì atanƙpamonti mun.

12Ubɔti nìn dū ido gbanti ki ńá jaantalkub ki tíkiń ti-Dindaan Diiku nì kubɔtinaakoou, ní ki nìn lēē ki kpítì tibati ki tī u-laŋgaaliibi. Santaal dɔi kaa ti pée kó Isirayeel tiŋkin mìn ki dāa sāā dín.

13Ubɔti Saloomɔn mun nìn tī Sabaa nimpubɔtiu tin kɔkɔ u nìn là ki bālifèe, ní kí nín kūtì tin ún ubɔti nìn pú-u mbɔtiyaaminee. Mìn boonee ní u nì u-tɔntɔnliibi nín gítì bi-tiŋkin.

Ubɔti Saloomɔn gaajati

(Kpèè 2 Kroo 1.14-17, 9.13-28)

14Dibimbaantiil poonee, sindaariya un bi cááń ki tī ubɔti Saloomɔnyee nìn nyán tɔnnib mmuŋku ní,

15ní kí nín kūtì bibantiliibi nì binyampoobi nín nìn cāabín sindaariya un ki pà patantibee, nì ńwíń jeetilaŋki pú bɔtiibi nì Isirayeel tiŋgbammu nín lèekí pu ki cāabín ki pà lampoobee.

16Ubɔti Saloomɔn nìn yāntì bi dū sindaariya ki mós agbampɔɔ alaataa ali. Bi nìn dū sindaariya kiiloobi biluu ní ki mós digbampɔɔl kamaa.

17U nìn gítì dū sindaariya ki mós agbampɔɔ ńwaamu alaataa ata. Bi nìn dū sindaariya kiiloou ubɔ nì dijandi ní ki mós digbampɔɔl kamaa. Ubɔti nìn dū agbampɔɔyee ki sīń kudii kun bi yí yí <Leebanɔn Pɔɔkuee> poon ní.

18Ubɔti nìn gítì kpítì dibeejal dikpaandi diba ní ki dū sindaariyamonti ki nyūntì ní ki dū kunti nyiŋŋi ki nákáń nákáń.

19Dibeejalee nìn cáá akɔl aluu, ní di-yilpu pú bí dikunƙundi, ní ki cáá laakin bi pāantí iŋalee. Bi nìn kpítì gbikintib bili ki sīń laakin bi pāantí iŋalee.

20Gbikintib nìn bí saalaa nì bili ní ki bí akɔl aluuyee nín kúntí puee. Baa nìn pée kpítì dibeejal diba mìn dibeel diba poon ki ká.

21Ubɔti Saloomɔn kɔŋkɔnnnyɔkaabi kɔkɔ nìn sá sindaariya ńma ní, ní asambil ńin bí <Leebanɔn Pɔɔku> diikunee nìn sá sindaariyamonti ńma. Baa nìn dù animbil kúti kí ńá tiba, di sá yí Saloomɔn yuntiŋuee, animbil kúti kaa nìn cáá kunyampoou.

22Di sá yí ubɔti nìn cáá meelab Taarsiisi tiŋkin bin tūntí binyampoobee bi cá ki gítíń bi nì Yiiram meelab. Abin ata poon diba puee, meelab gbanti nìn cāabín sindaariya nì animbil kúti nì kunti nyiŋŋi nì ilantan nì ikooŋaan.

23Ubɔti Saloomɔn nìn jítiń kitiŋ pu bɔtiibi kɔkɔ tigaajati poon nì iciin poon.

24Kitiŋ pu nib kɔkɔ nìn nyàab kí ká Saloomɔn kí ńmā kí pīlifi iciin in Unimbɔti nìn tī-uee.

²⁵Bi yaa n̄n d̄oñee, báà ñma n̄n c̄abìñ animbil kúti wanti n̄n sindaariya wanti n̄n tiwampeenkaal n̄n tijanjawan n̄n talaalub n̄n itaamu n̄n imamboon ki p̄ñ-u. Dibindi kamaayee, binib n̄n p̄e ñáañ m̄ñ ní.

²⁶Saloom̄n n̄n kóon̄ janjat̄r̄okub n̄n itaamu ki kp̄afi. U n̄n cáá janjat̄r̄okub kutuku ub̄o n̄n alaataa anaa, ní ki cáá itaamu kutukub saalaa n̄n bili. Tijanjawan gbanti tiba n̄n bí n̄timu mun poon ní ajanjanaapaa n̄n b̄ee, ní tiba mun bí u-cee Jeerusaleem.

²⁷Ub̄oti n̄n ȳant̄i animbil gb̄i Jeerusaleem kii atanj̄kpeeyee ní, ní seedir d̄oi w̄iki kii Seefeelaa t̄in̄kin sufii in bi ȳi siikoom̄oree.

²⁸Saloom̄n taamui n̄n nȳeēñ Eejipiti n̄n Siisilii timmun ní. Niin ní ub̄oti nyampoobi n̄n d̄aāñ-i.

²⁹Bi yaa n̄n cáañ janjat̄r̄oku Eejipiti t̄in̄kinee, u-nyampooku n̄n sá animbil kúti j̄it̄ombi alaataa aluu ní, ní utaamu nyampooku sá animbil kúti j̄it̄ombi dilaataal n̄n im̄uñku ili n̄n saalaa. Binyampoobi gbanti n̄n c̄abìñ janjat̄r̄okub n̄n itaamu gbanti ki nyáññ Eeti yab n̄n Siirii yab b̄otiibi k̄ok̄o mun.

1 Rois 11

Saloom̄n f̄ati u-boon ki t̄i Unimb̄oti

(Kp̄è 2 Kroo 11.18–12.1)

¹Ub̄oti Saloom̄n n̄n cáá binicannimpoobi tikpil. U n̄n cáá Faaroo bisal boonee, u n̄n ḡiti cáá Moowaab yab n̄n Am̄on yab n̄n Eedoom yab n̄n Siid̄on yab n̄n Eeti yab nimpoobi ki kúti.

²Ti-Dindaan n̄n kp̄aafi Isirayeel yab atimbun gbanti nib pu ki l̄i ȳi: «Ní taa t̄i-bi ni-bisalib ticati kí taa ȳoñ bi mun bisalib kí cáá, an yaa kaa sá m̄ñ bi làá ȳant̄i ní n̄n k̄in̄ ki tòot̄i bi-waañi.» Ama b̄in̄ ní Saloom̄n n̄n n̄eēñ ki d̄u u-ba ki yá ki nákáñ-bi.

³Saloom̄n n̄n cáá binimpoobi alaataa aluli ní ki cáá bib̄ont̄iibi alaataa ata. U-nimpoobi gbanti n̄n ȳant̄i u-p̄obil ḡat̄i.

⁴Di sá ȳi nyunti ñun Saloom̄n p̄úlee ní u-nimpoobee ȳant̄i u c̄ut̄i bí tòot̄i awaa. Waa n̄n ḡiti sí n̄n ti-Dindaan u-Nimb̄ot̄iu deedee kii u-baa Daafiidee.

⁵Saloom̄n n̄n k̄in̄ ki tòot̄i Siid̄on yab waal Asitaartee, n̄n Am̄on yab timbiiliwaal Miilk̄om.

⁶Saloom̄n n̄n ñá tin kaa n̄n k̄it̄i ti-Dindaan nimbiinee, di sá ȳi waa n̄n nóó ti-Dindaan n̄n dip̄obil diba kii u-baa Daafiidee.

⁷Áli gba Saloom̄n m̄án kuwaadii dijool din bí ki b̄itiñ Jeerusaleemee ki t̄i Moowaab yab timbiiliwaal Keemoosi n̄n Am̄on yab timbiiliwaal Mooleeki.

⁸U nìn pée nà mìn ní ki tī u-nicannimpoobi kɔkɔ. Bi nìn tūtī talaalub ki kù tiwanḡkuti ki nàan saraabi ki tī bi-waanḡi.

⁹Ti-Dindaan nìn gí Saloomɔn pu diḡuul, kun puee u nìn fātī u-boon ki tī ún Isirayeel Nimbotiu un nìn nyántī u-ba ki dàkā-u mili pu kɔkɔee.

¹⁰U nìn kpáafi-u ú taa nóó awaayee, ama Saloomɔn kaa nìn nà kii Unimboti nín nìn kpáafi-u puee.

¹¹Niinee ní ti-Dindaan bí Saloomɔn yii: «A nín nà pu ní ki nà mìn kaa ḡúb m-poondi nì m-marab bin m tī-see, m làá fōō dibeel a-ḡaan, ní kí dū-dì kí tī a-tòntòntliibi kansikin ubo.

¹²Ama a-baa Daafiidi puee, maa làá nà m nín bí yii m làá nà puee a-manḡfal wiḡḡyi poon. M làá dāā fōō dibeel a-jipɔɔn ḡaan ní.

¹³Ama maa làá fōō dibeel kɔkɔ, Daafiidi m-tòntòntliu pu nì Jeerusaleem tiḡki kin m lēēyee puee, m làá kíḡ kunaakoou kubɔ kí tī a-jipɔɔn.»

Saloomɔn pulincòntliibi

¹⁴Ti-Dindaan nìn yāntī ueedoomja Adaadi, u sá Eedoom yab beecindin ubɔee yíki ki bí jáà nì Saloomɔn.

¹⁵Daafiidi yuntiḡuee, u nìn cūtī jáḡ nì Eedoom yab. U-janjakpiliu Joowaab nìn cūtī kí síb Isirayeel yab bin bi nìn kūū kujaaunee ní ki kpáaa kūū Eedoom ninjab nì bi-bininjabiyaamu kɔkɔ.

¹⁶Di sá yii Joowaab nì Isirayeel yab bin nìn táá-uee nìn kāl Eedoom tiḡkin iḡmal iluu ní áli ki dāa kūū ki céetī bi-ninjab nì bi-bininjabiyaamu kɔkɔ.

¹⁷Ama Adaadi un nìn dáá sá kinaacimpɔmbikee nì u-baa tòntòntliibi biba nìn ḡún ki sàḡ ki cūtī kāl Eejipiti tiḡkin.

¹⁸U nìn yíki Madiyan tiḡkin ní ki dū dī Paraan teekun. Niinee ní u kpáan Paraan yab biba ní bi nín cá ki tin bàḡ Eejipiti botiu Faaroo cee. Faaroo nìn tī Adaadi kudii nì tikpaatan ní ki pōon-u kí nín kpīntī-u.

¹⁹Adaadi boti nìn fáatiḡ Faaroo ní ún dū u-nimpuu Tapaneesi naal ki tī-u u cáá.

²⁰Tapaneesi naal māl Adaadi kibininjabiki ní ki pú-kì diyindi yii Geenubaati. Tapaneesi nìn yāntī kì bí dibeecindi uboti biyaamu kansikin ní u kpēē-kì.

²¹Adaadi bí Eejipiti mimmee ní ki gbīl yii Daafiidi kpī, ní ujanjakpil Joowaab mun kpī. Niinee ní u bí Faaroo yii: «Yāntī m nín gítí m-tiḡkin.»

²²Ní Faaroo bālifi-u yii: «Ba di lóò-si m-cee doo ní a nyàab kí nín gítí a-tiḡkin?» Ní u kíí yii: «Tiba kaa lóò-mi, sii dee yāntī m nín cá.»

²³Unimboti nìn gítí yāntī Eeliyadaa jipɔɔn Reeson jáḡ nì Saloomɔn. Reeson gbanti nìn sàḡ u-kpiliu Adadeeseer, Sooba botiu ní.

²⁴U nìn kóon bininjab biba ki kpáfi u-cee ní ki kpánti bi-kpiliu. Daafiidi nín nìn kũu ki céeti Adadeeseer janjaliibi puee ní bín sàh ki cùti kâl Damaasi tiŋkin, ní ki dāa dūu kpánti Damaasi bōtiu.

²⁵Saloomon manfal wiŋyi kɔkɔ poonee, Reeson nìn pée sá Isirayeel nannanliu ní, ní kí nín kùti inikpiti in Adaadi nìn ɣá Isirayeel yabee. U nìn jín dibeel Aram tiŋkin ní u-nimbil kaa nìn pée là kí wāl Isirayeel yab.

Jeerooboowaam yíkì jáh nì Saloomon

(2 Kroo 9.29-31)

²⁶Neebaati jipoon Jeerooboowaam nìn sá Eefiraayim naakookun ní ki kóò Seereeda. U-na nìn sá ukpiipu ní bi yí-u yii Seeruya. U nìn sá Saloomon tontonliu ní ki yíkì bfi jáà nì uboti.

²⁷Kun pu u nìn yíkì ki bfi jáà nì ubotee sò. Saloomon nìn bfi mǎa Miiloo diiku ní ki yānti bi ɣéeb mbùn ɣun nìn bí u-baa Daafiidi Tiŋki gundi puee.

²⁸Jeerooboowaam gbanti nìn dáá sá kinaacimpombiki ki cáá difangiil ki ɣūn ditundi tiŋan. Saloomon nìn ká yii u tūn ditundi tiŋan ní u lē-u ú nìn kpèe Eefiraayim nì Manasee naakoti tontonliibi.

²⁹Dalbee Jeerooboowaam nyán Jeerusaleem kí nìn cée ní Unimboti bōnaatiliu Ayiia, usiilooja kintu-u nsanni. Bi-liitil di nìn pée bí tisatin ní Ayiia pēe dibokutikpaandi dipondi.

³⁰Ayiia cúu dibokutikpaandi dipondi din u nìn pēeyee ní ki cati saalaa nì mili pu.

³¹Niinee ní u bí Jeerooboowaam yii: «Yòon m nín cati dibokutilee puee ajan saalaa, di sá yii ti-Dindaan Isirayeel Nimbōtiu nín sòon puee sèe: <Kpèe m làa fōo Saloomon ɣaan dibeel ní kí dū tinaakoti saalaa kí tī-si.

³²M-tontonliu Daafiidi nì Jeerusaleem tiŋki kin m lē Isirayeel naakoti kɔkɔ kansikinee puee, m làa pée kín-u kunaakobambaantiiu ní.

³³M làa ɣá mín kun puee Isirayeel yab dū-mi ki fá, ní ki cùti bí jáa Siidon yab waal Asitaartee nì Moowaab yab waal Keemoosi nì Amon yab waal Miilkom. Baa nóo m-saŋɣu kí nìn ɣaa tin kiti m-nimbiinee, kaa tí ɣúb m-bokpaanji nì m-koobiliŋ kii u-baa Daafiidee.

³⁴Nì mín kɔkɔee maa làa fōo dibeel Saloomon ɣaan, di sá yii m-tontonliu Daafiidi un m lē ní u nìn ɣúb m-marab nì m-bokpaanee puee, m dū-u ki kaañ ú nìn sá uboti u-manfal wiŋyi kɔkɔ poon ní.

³⁵Ama m làa fōo dibeel u-jipoon ɣaan ní kí dū tinaakoti saalaa kí tī-si.

³⁶M làa kín u-jipoon kunaakoou kubɔ. Mimmee m-tontonliu Daafiidi làa nìn pée cáa naantiiu ubɔ ká dibeel pu Jeerusaleem tiŋkin. Di sá yii kitiŋ kin ní m lē kí nìn lèekí m-ba ki dàkèe dee.

³⁷Siiyee, m làá tī-si dibeel kii a nín là puee. A làá jī Isirayeel tiŋki pu dibeel.

³⁸A yaa pílifi tin ní m làá tükù-see, ki yaa nóó m-saŋŋu, ki yaa ɲáań tin kítèe m-nimbiin, ki ɲúb m-bɔkpaanɲi nì m-marab kii m-tɔntɔnliu Daafiidi nín nìn ɲúb puee, m làá nín bí a-cee, ní kí yàntī a-kpátam boonee, a-naantiibi ń nìn pée ká dibeel kii Daafiidi yab nín bí puee. M làá dū Isirayeel tiŋki kí ɲá a-ɲaan.

³⁹M làá dáál Daafiidi naantiibi tafal, ama maa làá dáál bi-tafal kí nín cá jaanjaan.>»

⁴⁰Saloomɔn bée mimmee ní ki nyàáb kí kpò Jeerooboowaam. Ún bée mimmee ní ki sàń ki nín cá Eejipiti ki tin kó Eejipiti bɔtiu Siisaaki pu, ki dāa sāa ɲyunti ɲun ní Saloomɔn kpíyee.

Saloomɔn kúm

⁴¹Bi ɲmāń Saloomɔn maam, tin kɔkɔ u ɲée nì u-ciɲyi bɔti kɔkɔ ki ɲá Saloomɔn Tuuŋɲi Gbɔŋku poon.

⁴²Saloomɔn nìn kāl Jeerusaleem ki jín Isirayeel tiŋki kɔkɔ pu dibeel abin imɔŋku ili ní.

⁴³Saloomɔn kpí ki cūtī ɲāl u-naanjab ní bi síb-u u-baa Daafiidi Tiŋkin. U-jipɔɔn Rooboowaam di fōō u-yil ki kpánti ubɔti.

1 Rois 12

Siikeem koŋyi

(Kpèè 2 Kroo 10.1-15)

¹Rooboowaam nìn cūtī Siikeem, di sá yii niin ní Isirayeel yab kɔkɔ nìn kóon ki kpáfi kí kàań-u dibeel.

²Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam nìn dáá gbíntī bín Eejipiti tiŋkin, laakin u nìn sàń ubɔti Saloomɔn ki cūtī kálee. U nín gbíl Siikeem koŋyi gbanti puee ní u gbíntī Eejipiti niin.

³Ama ní bi tú binib bi cūtī yíń-u. U bāańee ní u nì Isirayeel beel samaau kɔkɔ bí Rooboowaam yii:

⁴«A-baa nìn tún-ti ditúndi din nyìmee. Siiyee, ti là yii á bàtī-ti ditumpɔɔl din a-baa nìn yāntī ti túnee nì diwaŋgul din u nìn dūu nyíkin ti-puee. A yaa ɲá mín ti kíf kí nín sá a-tɔntɔnliibi.»

⁵Ní u kíf-bi yii: «Nín cámaan, iwiin ita dalee ní fàtí gítín.» U lī mimmee ní samaa nín cá.

⁶Niinee ní Rooboowaam bālifi bitindaŋkpilib bin nìn bí u-baa Saloomɔn tundin ɲyunti ɲun u nìn dáá bí dimaŋfalinee yii: «Ni sáŋkí-mi ń kíf binib nee yii ba?»

⁷Ní bikpilibee bí-u yii: «Dín nee, a yaa kíf kíf nín sá binib nee tontontliu ní ki kíf-bi kinyoɔmɔyee, bi làá nín sá a-tontontliibi kíf nín cá jaanjaan.»

⁸Ama ní Rooboowaam kaa dū bikpilibee saŋkii ki túń ditundi, ní ki yííń binipɔmbi u nì bin jín tinaacimpɔn dicilpu bi bí u-tundinee.

⁹U nín bí bín yii: «Nimbi fáà, ni sáŋkí-mi yii ba? M kíf binib bin bí bálifi-mi m bàtì diwaŋgul din m-baa nín dūu túń-bee nyiŋfiŋu pu yii ba?»

¹⁰Ní binipɔmbi u nì bin kpáfii jín tinaacimpɔnee kíf-u yii: «Kpèè a nín làá kíf binib bin dómiń ki bí-si yii: <A-baa nín túń-ti diwaŋgul din nyìmee, siiyee bàtì di-nyiŋfiŋu pu kíf tī-ti> puee sò: <M-ŋambikpakpalii gbìfìn m-baa ŋal.

¹¹M-baa yaa nín túń-ni diwaŋgul din nyìmee, man làá gítì kūtì diwaŋgul gbanti nyiŋfiŋu pu. M-baa nín dū anaalab ní ki dáal ni-tafal, mamee, m làá dū anaalab ŋin cáá agatee ní kíf dáal ni-tafal.>»

¹²Nwintataati dalee Jeerooboowaam nì samaa dómiń ki ká Rooboowaam kii ún u-ba nín nín lī puee yii: «Fàtī gítimmaan ŋwintataati dal kíf ká-mee.»

¹³Bikpilib nín nín sáŋkì u-bòti puee, waa dūu túń ditundi, ní ki sòon nì samaa an p̄̄̄.

¹⁴Binipɔmbee nín nín sáŋkì-u puee, mìn ní u dūu sòon nì binibee. U bí-bi yii: «M-baa yaa nín túń-ni diwaŋgul din nyìmee, man làá gítì kūtì diwaŋgul gbanti nyiŋfiŋu pu. M-baa nín dū anaalab ní ki dáal ni-tafal, mamee, m làá dū anaalab ŋin cáá agatee ní kíf dáal ni-tafal.»

¹⁵Ubòti kaa nín pílifin binibee, kun puee ti-Dindaan di nín bóntì mìn kíf ŋmā kíf ŋá kii u nín nín dī u-bonaatiliu usiilooja Ayiia pu ki pōon Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam puee ní.

Isirayeel beel cúu yākatì

(Kpèè 2 Kroo 10.16–11.4)

¹⁶Isirayeel yab nín ká yii ubòti kaa bí pílifin-bee ní bi bí-u yii: «Ti nì Daafiidi cáá tilati? Ti nì Jeesee jipɔɔn kaa cáá mpèè ŋubo! Isirayeel yab, tí nín gítimaan ti-tantibin! Kɔŋkɔnnnee sii Daafiidi, nín jín a-dicaŋku pu dibeel!» Bi lī mimmee ní báà ŋma nín gítì u-tantiun.

¹⁷Ama Isirayeel yab bin nín kòò Juuda tiŋkinee baba pu ní Rooboowaam nín nìkì ki jín dibeel.

¹⁸Nì mìn kɔkɔee ubòti Rooboowaam nín dū Adooram un kpèé diwóbil tuuŋŋee ki tú Isirayeel yab cee, ama ní bín yáŋkì-u ataŋkpee ki kũũ. Niinee ní ubòti Rooboowaam ŋá malaa ki jóm u-tɔrɔkuu poon ki sán ki nín cá Jeerusaleem.

¹⁹Kí yòon ŋwiin gbanti ní Isirayeel yab bin kòò ŋgan pú beelinee kíf ki jáà nì Daafiidi dicaŋku bōtiibi. Kujaau gbanti bí ki dāa sāa dín.

²⁰Nyunti nun Isirayeel yab bin kɔkɔ kóò ngan pú beelinee gbɪ̃l yii Jeerooboowaam fātii gítínee, ní bi kóon samaa kɔkɔ ki kpáfi ní ki tú ki yíín-u ní ki dū-u ki kǎan bi-pu ubɔti. Juuda naakooku baba yab di nín pée síl nì Daafiidi dicaŋku deede.

²¹Nyunti nun Rooboowaam bàñ Jeerusaleemee ní u kóon Juuda nì Beenjameen naakɔti janjaliibi bimɔmmɔntiibi kutukub imun̄ku ili nì saalaa ki kpáfi kí cùú já nì Isirayeel yab, án nín làá ná pu ún Saloomon jipɔon n fātí fōō dibeelee.

²²Ama ní Unimbɔti bí u-bɔnaatiliu Seemaya yii:

²³«Tùkù Juuda bɔtiu Rooboowaam, Saloomon jipɔon nì Juuda nì Beenjameen naakɔtin yab nì samaa un kɔkɔ pée kínee yii,

²⁴ti-Dindaan nín sòon puee sèé: <Naa máan kí cùú já nì ni-nabiyaamu Isirayeel yab. Báà n̄ma n nín gítí u-dumpu, di sá yii man di yānti tin bí jītí nee bāan.>» Niinee ní bi gbɪ̃l ki tī nì ti-Dindaan nyɔɔbundi ní ki nín gítí bi-dumpui.

²⁵Jeerooboowaam nín mán digundi ki tú Siikeem tɪŋki kin bí Eefiraayiim joon̄gi puee, ki kín ki kóò niin. Boonee ní u dāa yíkì niin ki cūti mán digundi ki tú Peenuyeel tɪŋki.

Jeerooboowaam kpitii

²⁶Jeerooboowaam nín lī u-neen yii: «An nín bí jītí pu nee, Daafiidi dicaŋku dāa n̄n kí fātí fōō dibeel.

²⁷Di sá yii binib nee yaa gbintii cáà Jeerusaleem ki náan saraabi ti-Dindaan Diikunee, bi-pɔbiliŋ làá fātí gítí bi-kpiliu Juuda bɔtiu Rooboowaam cee. Bi làá dāa kpɔ-mi ní kí fātí gítí Juuda bɔtiu Rooboowaam cee.»

²⁸Niinee ní ubɔti Jeerooboowaam ká nlandɔkɔ ní ki yānti bi dū sindaariya ki mós-u anabil ali, ní u bí samaa yii: «Ni jóm̄ Jeerusaleem tɪŋkin ki gī Isirayeel yab, kpèemaan ni-Nimbɔtiu un nyántiín-ni Eejipiti tɪŋkinee.»

²⁹U ná mimmee ní ki dū dinabil diba ki síin Beeteel tɪŋkin ní ki dū din kínee ki síin Daani tɪŋkin.

³⁰U nín ná pu ki yānti samaa ná ikpatee dee. Di sá yii binib tikpil nín pá dinabililiitiil boon ki tin bàñ Daani tɪŋkin.

³¹Jeerooboowaam nín gítí yānti bi mán awaadiin ngbantamu pu, ní ki nín lēe bin kaa sá Leefii yabee bí nín sá bisaraaŋaliibi.

³²Dibindi poon n̄maniniitiu iwiin saalku dalee ní Jeerooboowaam yānti bi jín jɪŋaal kii un bi jín Juuda tɪŋkinee, ní ún u-ba ná saraabi nsaraafan pu. U nín ná mín mbaantiim Beeteel ki ná saraabi ki tī anabil n̄in u nín mósýee. U nín kǎan bisaraaŋaliibi ngbantamu mun bí Beeteel u bónti mu-pu bí nín náan saraabee.

³³Dibindi poon nmaniniitiu, iwiin saalku dalee ní u yíín samaa kòkò bí jī jijaal Beeteel. Nwiin gbantee, ùn di gāa u-bindi ki lēē-ɲu. Jijaal gbanti yuntɲuee, ùn u-ba di nín pée ɲá saraa nsaraafan ɲun u nín yānti bi mánee pu.

1 Rois 13

¹Nyunti ɲun Jeerooboowaam dá láá sí nsaraafan caɲin ki ɲáán saraayee ní Unimbɔti yānti u-bɔnaatiliu ubɔ nyánní Juuda tiɲkin ki dómiń.

²U bāanee ní ki sòon ti-Dindaan nyɔɔbundi nee ki tó nsaraafan pu yii: «Nsaraafan! Nsaraafan! Pīlifi tin ti-Dindaan bí sòonee! Bi làá dāá māl kibininjabiki kiba Daafiidi dicaɲkun. Bi làá dāá pō-kì diyindi yii Joosiyaasi. U làá dāá kpò ɲgbantamu pu saraaɲaliibi bin tūtū a-pu talaalutuukaabee kí ɲá saraa a-pu. Bi làá dāá dū anikpab kí páan a-pu kí wà ɲɲmi.»

³Nwiin gbanti mbaantee ní Unimbɔti bɔnaatiliuee gíti lī yii: «Kudaanɲu kun ti-Dindaan tīyee sò. Nsaraafan làá wī, ní ɲkpam min pá ɲu-puee í liti kitiɲ.»

⁴Nyunti ɲun ubɔti gbīl tin Unimbɔti bɔnaatiliuee sòon ki tó Beeteel saraafanɲuee puee, ní u tānti u-ɲal nsaraafan pu ki bí yii: «Cúúmaan-u!» Ama ní u-ɲal ɲun u tāntèe dūu fáká, waa ti ɲún ki gúkún-ɲu.

⁵Dibòol pu niin niin ní nsaraafan wī ní ɲkpam min pá ɲu-puee liti kitiɲ kii Unimbɔti nín bàà yānti u-bɔnaatiliu sòon puee.

⁶Niinee ní ubɔti bí Unimbɔti bɔnaatiliuee yii: «M gbàam-si, mē ti-Dindaan a-Nimbɔtiu ú dū m-kpitii kí pō-mi kí cáan m-ɲal kí tī-mi.» Unimbɔti bɔnaatiliuee nín mē ti-Dindaan ní ubɔti ɲal fātii ɲáɲkì ki gíti kii ɲu nín nín bí puee.

⁷Niinee ní ubɔti bí Unimbɔti bɔnaatiliuee yii: «Dāan tí cù man dumpu á jī tijin, m kpàa pō-si tiba.»

⁸Ama ní Unimbɔti bɔnaatiliuee bí ubɔti yii: «Bàa a yaa yākatì a-gaajawanti mili ki dū dijandi ki tī-mi, maa làá kó a-dumpuɔɔ, kaa làá jī tijinaaa, kaa làá nyò nnyim mpaan nee pu.

⁹Di sá yii ti-Dindaan nín tükū-mi puee dee yii: «A taa jī tibaaa, kí taa nyò tibaaa, kí taa fātí dī nsan ɲun pu a dī ki cūtèe kí gítiń.»

¹⁰U lī mimmee ní ki dī nsan ɲubɔ ki nín gíti. Waa nín gíti dī nsan ɲun ní u dī ki dómiń Beetelee.

Unimbɔti bɔnaatiliu yīntiń Unimbɔti

¹¹Unimbɔti bɔnaatiliu ubɔ nín kòò Beeteel tiɲkin ki púl. U-jipɔmbi nín dómiń ki máafi-u tin kòkò ní Unimbɔti bɔnaatiliuee ɲá ɲwiin gbanti Beeteel tiɲkin nì tin u tükū ubotee.

¹²Niinee bi-baa bālifi-bi yii: «Nsan ɲulɔɲu ní u dī ki nín gíti?» Ní u-jipɔmbi dākā-u nsan ɲun Unimbɔti bɔnaatiliu un nyánní Juuda tiɲkin ki dómińee dēe.

¹³Ní u bí u-jipɔmbi yii: «Kpàlmaan m-manɔki kí tī-mi.» Ní u-jipɔmbee kpàl kimaŋ ki tī-u ní u mál ki kál ki-pu.

¹⁴Niinee ní u nín jì Unimbɔti bɔnaatiliuee boon ní ki tin ká-u u ká teereebinti subu bubɔ taapu, ní u bālifi-u yii: «Sii di sá Unimbɔti bɔnaatiliu un nyánní Juuda tiŋkineeee?» Ní u kífí yii: «An sá man.»

¹⁵Ní Unimbɔti bɔnaatiliu un kóò Beetelee bí-u yii: «Dāāñ tí cù man dumpu á ká tiba kí jī.»

¹⁶Ní u kífí-u yii: «Maa nūn kí táá-si kí gítáaa, kaa tí máaŋ kí jī tijinaaa, kí nyò tiba doo.

¹⁷Di sá yii ti-Dindaan bí-mi yii: «A taa jī tibaaa, kí taa nyò tibaaa, kí taa fàtí dī nsan nūn pu a dī ki cūtèe kí gítí.»

¹⁸Ama ní Unimbɔti bɔnaatiliu utikpilee bí-u yii: «Ma mun sá Unimbɔti bɔnaatiliu kii siiyee ní. Ntuun nūbɔ di dómiŋ ki dū ti-Dindaan nyɔɔbundi nee ki tükū-mi yii m fàtí gínní-si á jī tijin kí nyò nnyim.» Ama Unimbɔti bɔnaatiliu utikpilee nín bí móntí-u ní.

¹⁹Niinee Unimbɔti bɔnaatiliu un nyánní Juuda tiŋkinee táá-u ki nín gítí ki jín tijin ki nyūn nnyim.

Unimbɔti dáál u-bɔnaatiliuee tafal

²⁰Nyunti nūn bi-liitil ká ki jīnee ní ti-Dindaan sòŋ nì u-bɔnaatiliu un fàtí gínní un béeyee.

²¹Niinee ní ūn dū nāatì Unimbɔti bɔnaatiliu un nyánní Juuda tiŋkinee. U nín bí-u yii: «A yīntiŋ ti-Dindaan. Aa tó ti-Dindaan a-Nimbɔtiu marau un u tī-see.

²²A gítí Beeteel ki jín tijin ki nyūn nnyim. Ama ti-Dindaan mun nín bí-si yii a taa nǎ mīn. A nín nǎ mimmee puee, a làá kpú ní baa làá síb-si a-naanjab kaakulin.»

²³Bi jín ki nyūn ki dóyee ní Unimbɔti bɔnaatiliu utikpilee kpàl u-manɔki ki tī Unimbɔti bɔnaatiliu un u fàtí gínnée

²⁴ní u nín cá. U cée ní gbikinti ubɔ kintì-u nsanni ki kū-u. U nín dō nsanni ní kimaŋ nì gbikintee yú ki kól-u.

²⁵Bisanjitiliibi nín ká dinikpilee dō nsanni gbikinti yú ki kól, ní bi dómiŋ ki dū tibotee ki máafi kitiŋin, laakin Unimbɔti bɔnaatiliu utikpilee nín kóoyee.

²⁶Unimbɔti bɔnaatiliu un nín cūtì ki gínní-uee nín gbī tin jítèe ní u bí yii: «Unimbɔti bɔnaatiliu un nyánní Juuda tiŋkinee dee, ūn di yīntiŋ ti-Dindaan maraau. Ti-Dindaan dū-u ki tī gbikinti ní u cúú-u ki kū, kii ti-Dindaan nín nín tükū-u puee.»

²⁷U lī mimmee ní ki bí u-jipɔmbi yii: «Kpàlmaan-mi kimaŋ!» Nyunti nūn bi kpàl kimaŋ ki dóyee,

²⁸ ní u nín cá ki bàñ ki ká dinikpilee dō nsanni, kimaŋ nì gbikinti yú ki kól. Gbikintee kaa nìn ŋmó dinikpileeyaaa, kaa ŋá kimaŋ mun tiba.

²⁹ Niinee ní Unimbɔti bɔnaatiliu utikpilee yōon dinikpilee ki dūu paañ kimaŋ pu ki gíinní Beeteel. U nìn sún u-kpool, ní ki síb-u.

³⁰ U nìn dū-u ki ŋá ún u-ba kaakulin, ní ki gāā nlan yii: «Áù, m-nabiki kpî!» ki sún u-kpool.

³¹ U síb-u mín ki dóyee ní ki bí u-jipɔmbi yii: «M yaa láa kpîyee, ní dāá síb-mi dikaakul din poon ní m síb Unimbɔti bɔnaatiliu neeyee. Ní dāá dū m-kpabiŋ kí bíl kí kól u-kpabiŋ.

³² Di sá yii ti-Dindaan bɔti tin u dī u-pu ki sòon ki tó Beeteel saraafaŋpu pu nì awaadiin ŋin bí ŋgbantamu pu Samaarii timmune laá lafun ŋá mín.»

³³ Nì mín kɔkɔee, Jeerooboowaam kaa nìn fá u-bimbikpitim. U nìn gbíntii nìkì ki lèekì binib samaa kansikin ki kàantí-bi bisaraaŋaliibi ŋgbantamu pu. Uɔ yaa nìn lèe, u nìn bàtì ŋkpam kí sītì udaan yil pu ní kí kàaŋ-u ú nìn sá usaraaŋal ŋgbantamu pu waadiiŋŋin.

³⁴ An bimbim nìn yāntì Jeerooboowaam dicaŋku kɔkɔ nib kó ikpitin, an pu ní Unimbɔti nāaŋ kudicaŋu gbanti ki céetì-kù kitiŋ pu.

1 Rois 14

Jeerooboowaam jipɔon kúm bɔti

¹ Nyunti gbanti mbaanti poonee, Jeerooboowaam jipɔon Abiia nìn dōon iween pu.

² Niinee ní Jeerooboowaam bí u-nimpuu yii: «Yíkìm, kpántí a-ba binib í taa bée yii a sá man Jeerooboowaam nimpuu, kí nìn cá Siiloo tiŋkin. Niin ní Unimbɔti bɔnaatiliu Abiia kóò. Ún di nìn tükü-mi yii m laá dāá jī Isirayeel tiŋki pu dibeel.

³ Á kpáaŋ kpɔnɔb saalaa nì tisiil dibool kí cùú ká-u. U laá tükü-si kun laá bàñ kibiki nee puee.»

⁴ Ní Jeerooboowaam nimpuu lafun ŋá mín. U nìn yíkì ki nín cá Abiia dumpu. Too, tiputi puee, Abiia kaa nìn gíti wál.

⁵ Ama ti-Dindaan nìn bí Abiia yii: «Jeerooboowaam nimpuu laá dāaŋ a-cee. U laá kpántí u-ba kí dāá bàlifi-si u-jipɔon un bñnee pu.» Ní Unimbɔti tükü-u tin u máaŋ kí sòonee.

⁶ Nyunti ŋun Abiia gbíl u-taŋi pu u bāaŋ kipunyɔkɔpuee ní u bí yii: «Jeerooboowaam nimpuu, kónnì! Ba pu ní a kpántì a-ba bí taa bée-si? Tin m cáá kí tükü-see gba kaa sá tibɔmɔntiil.

⁷Nín gítí kí tükù Jeerooboowaam yii ti-Dindaan Isirayeel Nimbötiü bÍ-u yii: <Man di lēē-si samaa kansikin ki dū-si ki kāān m-nibul Isirayeel pu uböti.

⁸M fōō Daafiidi dicaŋkun dibeel ki dūu tī-si, ama aa dī m-tōntōnliu Daafiidi un nín ḡúb m-marab, ki nóó-mi nì u-pōbil kōkō, ki ḡāān tin kítì m-nimbiinee tabōbiliŋ.

⁹A gítì ḡá ikpiti ki jítìñ bin līntìñ-see kōkō. A mós awaa ki gbítì m-ḡuul ní ki fātì a-boon ki tī-mi.

¹⁰An puee m làá cáān nnaabu kí tō a-dicaŋku pu. M làá kpò kí céetí a-dicaŋkun iyumbu nì bin tó bi-ba ki sá bininjab ki bÍ Isirayeel tiŋkinee. M làá nāān a-naantiibi kii bi nín ḡàtì timool puee ní.

¹¹A-dicaŋkun unil un yaa kpí kitiŋinee, iboo di làá ḡmós-u. Un di yaa tí kpí tisatinee, kaajiikub di làá jī u-nanti.> Ti-Dindaan nín sōōn puee dee.»

¹²Ní Unimböti bōnaatiliu nìkī ki lī yii: «Ama sii Jeerooboowaam nimpuu, á yíkì ki nīn kùñ. A tin pée lī yii a làá kó kitiŋinee, a-bikee làá kpú.

¹³Isirayeel yab kōkō làá kāl ki-kpool ní kí síb-kì, di sá yii Jeerooboowaam dicaŋkune, un baba bi làá pée ḡmā kí síbee dee. Jeerooboowaam dicaŋkune, un baba bōti fáatìñ ti-Dindaan Isirayeel Nimbötiuee dee.

¹⁴Ti-Dindaan làá kāān ubōtipōōn ubō Isirayeel tiŋki pu. Úñ di làá kpò kí céetí Jeerooboowaam dicaŋkun yab kōkō. Dín gba ní an sá. M bÍ yii an sá kōŋkōnee bōti ní!

¹⁵Ti-Dindaan làá dáāl Isirayeel yab tafal. Bi-wunti làá dāā nīn jìkì kii tikati tin sí nnyiminee nín jìkì puee ní. U làá dāā fùkù Isirayeel yab kí nyāntí kitimmōntii kin u nín dūu tī bi-naanjabee poon ní kí cáā-bi kí yāl Babiloon mōōl Eefiraati gbandi lapu pu yal, kun puee bi kpítì idōcōbikaa ki gbítì ti-Dindaan ḡuul.

¹⁶Jeerooboowaam nín ḡá ikpiti ki yāntì Isirayeel yab mun ḡá ikpiti puee, u làá dū-bi kí fá.»

¹⁷Niinee ní Jeerooboowaam nimpuu yíkì ki nín kùñ ki tin bāñ Tiirsa tiŋkin. U nín pée dū u-taal ki tāā u-cindee ní u-bikee sīntì.

¹⁸Isirayeel yab kōkō nín síb-kì ní ki súñ ki-kpool kii ti-Dindaan nín dī u-bōnaatiliu Abiyya pu ki lī pu ki síñee.

¹⁹Jeerooboowaam tuuḡḡi ḡin kíñee, u nín jáñ tijátì nì u nín jín dibeel puee bōti kōkō ḡmāñ ki kā *Isirayeel bōtiibi tuuḡḡi gbōnti* poon.

²⁰Abin ḡin Jeerooboowaam dūu kāl Isirayeel tiŋki pu dibeelee nyāñ abin mmuḡku nì ali. U kpí ki cūtì ḡāl u-baabee ní u-jipōōn Nadaab fōō u-yil ki kpántì ubōti.

Juuda bōtiü Rooboowaam beel bōti

(Kpèè 2 Kroo 12.1-16)

²¹Saloomɔn jipɔɔn Rooboowaam di nɛn kǎ Juuda tiŋki pu dibeel. U nɛn cáá abin imuŋku ili nì dibindi diba ní ki nín kpántì ubɔti. U nɛn jín Jeerusaleem, kitiŋ kin ti-Dindaan nɛn lēē Isirayeel naakɔti kɔkɔ kansikin bí nín jáám-uee pu dibeel abin saalku nì ali ní. U-na nɛn sá uamɔnnimpu ní bi yî-u yii Naama.

²²Juuda yab nɛn ɣá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee. Bi nɛn ɣá ikpiti ki gbítì u-ɣuul ki jítiɛ bi-naanjab nín nɛn ɣá puee.

²³Bi mun nɛn mǎn awaadiin ɣgbantamu pu, ki cóon atɔŋkpee nì idɔ in pu bi còb ticɔbikaalee ɣgbantamu pu nì isuboon kɔkɔ taapu.

²⁴Bininjab nì binimpoobi nɛn bí niin gba ki ɣáán alaakpaatuun ki jáám awaa. Atimbun ɣin ti-Dindaan nɛn jîn ki fōō bi-timmu ki tī Isirayeel yabee nín nɛn ɣáán ntimbiil tuuŋɣi ɣin kɔkɔee, mín deede ní bi mun nɛn ɣáán.

²⁵Rooboowaam nín kǎl dibeel dibiŋŋmooŋmootiil poonee ní Eejipiti bɔtiu Siisaaki dómiń ki jáń nì Jeerusaleem tiŋki.

²⁶U nɛn yōon tigaajawan tin bí ti-Dindaan Diikunee nì tin bí dibeecindinee. U nɛn pée yōon kɔkɔ ní. U nɛn yōon ki kpáan agbampɔɔ ɣin Saloomɔn nɛn dū sindaariya ki mósýee kɔkɔ.

²⁷Niinee ní ubɔti Rooboowaam dū tasa kúti ki mós agbampɔɔ ki téen ɣin bi yōonɛe pu, ní ki dū-ɣi ki ɣá bijanjaliibi bin cí ubɔti naakooku punyɔmmuee kpiliu ɣaan ú nín kpée.

²⁸Ubɔti yaa nɛn pée yíkì ki kóò kunimbɔtidiinee, bijanjaliibi nɛn yòontí agbampɔɔ gbanti ní ki lī ní kí fàtī gíińń-ɣi.

²⁹Atuun ɣin kɔkɔ Rooboowaam nɛn túnee ɣmǎn ki kǎ *Juuda bɔtiibi tuuŋɣi gbɔŋkun*.

³⁰Kujaau nɛn pée bí Rooboowaam nì Jeerooboowaam kansikin ní kaa gbèentí.

³¹Rooboowaam kpî ki cūti ɣǎl u-baabi ní bi síb-u u-baabi kaakulin Daafiidi Tiŋkin. U-na nɛn sá uamɔnnimpu ní bi yî-u yii Naama. Rooboowaam jipɔɔn Abiyaam di fōō u-yil ki kpántì ubɔti.

1 Rois 15

Juuda bɔtiu Abiyaam bɔti

(Kpèè 2 Kroo 13.1-3,22-23)

¹Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam nín kǎl Isirayeel tiŋki pu dibeel abin saalku nì ata poonee ní Abiyaam kpántì Juuda tiŋki bɔtiu.

²U nɛn jín dibeel Jeerusaleem abin ata ní. U-na nɛn sá Abisaloom bisal ní bi yî-u yii Maaka.

³U n̄n p̄ee ḡá ikpitibaanti in u-baa n̄n ḡee ní. U-p̄obil kaa n̄n bí diba n̄i ti-Dindaan u-Nimb̄otiu kii u-naanja Daafiidee.

⁴Daafiidi puee, ti-Dindaan u-Nimb̄otiu n̄n t̄i-u jip̄oon un làá n̄n sá ub̄oti u-kp̄atam boonee. Mimmee dibeel kaa nyēē u-dican̄kun ní Jeerusaleem ḡ n̄n gb̄int̄i bí ki sá ub̄oti t̄iḡki.

⁵Di sá yii Daafiidi n̄n ḡá tin fáatiḡ ti-Dindaanee, ní u-man̄fal wiḡyi k̄k̄o poonee, waa n̄n f̄ati u-boon ki t̄i tin u n̄n kp̄aafi-uee, see ueetija Urii b̄otee baba.

⁶Rooboowaam man̄fal wiḡyi k̄k̄o poonee, kujaau n̄n p̄ee bí u n̄i Jeerooboowaam kansikin ní.

⁷Abiyaam tuuḡḡi ḡin k̄k̄o u túnee ḡm̄ān ki k̄a *Juuda b̄otiibi tuuḡḡi gb̄ontin*. Kujaau n̄n p̄ee tí bí u n̄i Jeerooboowaam kansikin ní.

⁸Abiyaam kp̄i ki c̄ut̄i ḡāl u-baabee ní bi síb̄-u Daafiidi T̄iḡkin. U-jip̄oon Asaa di f̄ō u-yil ki kp̄ant̄i ub̄oti.

Juuda b̄otiu Asaa b̄oti

(Kp̄èè 2 Kroo 14.1-2, 15.16-19, 16.1-6, 11-14)

⁹Jeerooboowaam n̄n k̄āl Isirayeel t̄iḡki pu dibeel abin mmuḡku poonee, ní Asaa kp̄ant̄i Juuda b̄otiu.

¹⁰U n̄n j̄in dibeel abin imuḡku ili n̄i diba ní Jeerusaleem t̄iḡkin. U-na di sá Abisaloom bisal Maaka.

¹¹Asaa n̄n ḡá tin fáatiḡ ti-Dindaanee, kii u-naanja Daafiidee.

¹²U n̄n j̄in bininjab n̄i binimpoobi bin n̄n bí awaadiinni ki ḡaaḡ alaakpaatuunee, ní ki k̄unt̄i awaa ḡin u-naanjab n̄n m̄óyyee.

¹³U n̄n l̄ē u-na Maaka tinimpub̄otiilin, kun puee u n̄n kp̄it̄i diwaal ki n̄antiḡ ntimbiil waal Aseera. Asaa n̄n ḡā diwaalee ki l̄úkú ní ki cáá-d̄i ki c̄un̄ni Seedr̄on buḡgbandi ki t̄ū ḡḡmi.

¹⁴Ama waa n̄n k̄unt̄i laakin bi tòot̄i awaa ḡgbantamu puee. N̄i m̄in k̄k̄oee, Asaa man̄fal wiḡyi k̄k̄o poonee, u-p̄obil n̄n bí diba n̄i ti-Dindaan ní.

¹⁵U n̄n cáān ti-Dindaan Diikun tin k̄k̄o ní ún̄ u-ba n̄i u-baa n̄n d̄ū s̄ú Unimb̄otee, an d̄ak̄a yii animbil n̄i sindaariya n̄i asambil.

¹⁶Kujaau n̄n p̄ee bí Asaa n̄i Isirayeel b̄otiu Bayeesa kansikin ní.

¹⁷Isirayeel b̄otiu Bayeesa d̄ómiḡ dalba kí já n̄i Juuda t̄iḡki, ní ki m̄án digundi ki tú Raama timbiliiki kí p̄iḡn̄ Juuda b̄otiu Asaa nsan.

¹⁸Niinee ní Asaa k̄ot̄i animbil n̄i sindaariya un k̄k̄o n̄n bí kunimb̄otidii nimbikpaafidiikun n̄i ub̄oti nimbikpaafidiikunee ki t̄i u-t̄ont̄onliibi bí cáá c̄un̄ni Damaasi kí t̄i Siirii b̄otiu Been-Adaadi, Tabirim̄on jip̄oon n̄i Eesiyoḡ naant̄iu. U n̄n bí bí t̄ùk̄u-u yii:

¹⁹«Yànti mpèé n nín bí man nì sii kansikin kii an nín nín bí man baa nì sii baa kansikin puee. Kpèè animbil nì sindaariya ní m dūu tú bí cááń kí tī-si nee. Míh puee cùú kpìtì mpèé ñun bí si nì Isirayeel bōtiu Bayeesa kansikinee ú taa ti dāāń kí já nì mi.»

²⁰Been-Adaadi nín gbīl kí tī nì ubōti Asaa ní ki dū u-janjakpilib kí tú bí cùú já nì Isirayeel timmu. Bi nín jáń kí fōō Iyōn nì Daani nì Abeel-Beeti-Maaka timmu nì Kiineereeti tĩki kōkō nì Neefitalii timmu kōkō.

²¹Bayeesa nín gbīl tibōti gbantee ní u gbēēn kaa ti bíi mǎā Raama timbiliiki gundi ní ki nín gítí kí cūti kǎl Tiirsa.

²²Niinee ní ubōti Asaa yíń Juuda yab kōkō kaa gānti báà ubō. U nín yānti bi cááń atańkpee nì idō in Bayeesa nín cáa bíi mǎā Raama gundee. Ubōti Asaa nín yānti bi dū atańkpee nì idō gbanti kí mǎń digundi kí tú Beenjameen tĩki Geeba nì Miisipa timmu.

²³Atuun ñin kōkō ní Asaa nín túnee nì u-póòntam nì ntimu mun u mǎń agun kí túee kōkō ñmǎń kí kǎ *Juuda bōtiibi gbōńkun*. Ama u-puti poonee, u nín búńki ní u-taąi dūu fǎl.

²⁴U kpí kí cūti ñǎl u-baabee ní bi síb-u kí kól u-baabi, u-naanja Daafiidi Tĩkin. U-jipōon Joosafaati di fōō u-yil kí kpánti ubōti.

Isirayeel bōtiu Nadaab bōti

²⁵Juuda bōtiu Asaa nín kǎl dibeel, dibinlilitiil poonee, ní Jeerooboowaam jipōon Nadaab kpánti Isirayeel bōtiu. U nín jín dibeel Isirayeel tĩki pu abin ali ní.

²⁶U nín ńá tin kaa fáatiń ti-Dindaanee. U nín dī u-baa sańgu ní ki nóó u-baa nín nín yānti Isirayeel yab kó ikpiti puee tabōbiliń.

²⁷Niinee ní Ayiia jipōon Bayeesa un sá Isakaar naakookunee bōnti kí já nì u. Nyunti ñun Nadaab nì Isirayeel janjaliibi cūti kí já nì Fiiliistii yab tĩki Giibeetōn kí mǎnti tú-kèe ní Bayeesa kūu-u.

²⁸Juuda bōtiu Asaa nín kpánti ubōti dibintataatiil poonee ní Bayeesa kūu Nadaab ní ki fōō u-yil kí kpánti ubōti.

²⁹U nín pée kpánti ubōtee ní u kūu Jeerooboowaam dicańkun yab kōkō kaa kíń báà unibaanti. U nín kūu kí céti bi-kōkō kí nóó nì ti-Dindaan nín nín dī u-bōnaatiliu usiilooja Ayiia pu kí sòōń puee ní.

³⁰An nín jítì mǎń kun puee Jeerooboowaam nín ńá ikpiti ní ki yānti Isirayeel nibul mun ńá ikpiti, kí gbíti ti-Dindaan Isirayeel Nimbōtiu ñuul.

³¹Nadaab tuuńgi ñin u túnee kōkō ñmǎń kí kǎ *Isirayeel bōtiibi tuuńgi gbōńkun*.

³²Asaa mańfal wiĩnyi kōkō poonee, kujaau nín pée bí u nì Bayeesa kansikin ní.

Isirayeel bōtiu Bayeesa bōti

³³Asaa nín kpántì Juuda bɔtiu dibintataatiil poonee ní Ayiia jipɔɔn Bayeesa kpántì ubɔti. U nín kóò Tiirsa ní ki jín dibeel abin mmun̄ku nì anaa.

³⁴U nín ɣá tin kaa fáatiñ ti-Dindaanee. U nín dī Jeerooboowaam san̄ɣu ní ki nóó u nín nín yāntì Isirayeel yab kó ikpiti puee tabɔbiliŋ.

1 Rois 16

¹Ti-Dindaan nín sòon̄ nì Ananii jipɔɔn Jeewuu, u-bɔnaatiliu ú tükù Bayeesa yii:

²«Aa nín bí tiban, ama ní m lēē-si ki dū-si ki kāa m-nibul Isirayeel pu ubɔti. Dín pu nee, a nóó Jeerooboowaam tabɔbiliŋ, ki yāntì Isirayeel yab ɣá ikpiti ki gbíti m-ɣuul.

³An puee m làá kúntí sii nì a-dicaŋku, m làá ɣá-ni kii m nín ɣá Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam dicaŋku puee ní.

⁴A-dicaŋkun unil un yaa kpîl kitiŋinee, iboo di làá ɣmó-u, ní un yaa kpîl tisatinee, inoon n̄ jī u-nanti.»

⁵Bayeesa tuuŋɣi ɣin kɔkɔ u túnee nì u-póɔntam ɣmān̄ ki kā *Isirayeel bɔtiibi tuuŋɣi gbɔŋkun*.

⁶U kpîl ki cūti ɣāl u-baabee ní bi síb-u Tiirsa tiŋkin. U-jipɔɔn Eela di fōō u-yil ki kpántì ubɔti.

⁷Ti-Dindaan nín dī u-bɔnaatiliu Ananii jipɔɔn Jeewuu pu ní ki sòon̄ nì Bayeesa nì u-dicaŋku pu. Di sá yii mpeepeekaamee u nín yīntiñ ti-Dindaan. U nín gbíti ti-Dindaan ɣuul kun puee u nín ɣá ikpiti kii ubɔti Jeerooboowaam nín nín ɣá puee ní. Nlilitiimee, u nín kūū ki céetì Jeerooboowaam dicaŋkun yab kɔkɔ.

Isirayeel bɔtiu Eela bɔti

⁸Juuda bɔtiu Asaa nín kāl dibeel abin mmun̄ku nì aluu poonee ní Bayeesa jipɔɔn Eela kpántì Isirayeel bɔtiu. U nín kóò Tiirsa ní ki jín dibeel abin ali.

⁹Ama u-janjakpiliu Simrii, ujanjakpil un kpée janjatorɔkubee bónti ki ján nì u. Ubɔti nín bí Tiirsa tiŋkin un kpée kubɔtinaakoouee dumpu ki nyù ndaam ki gbée.

¹⁰Niin ní Simrii kó ki kūū-u. Tín jíti ɣyunti ɣun ní Juuda bɔtiu Asaa jín dibeel abin mmun̄ku nì aluli poonee ní. Simrii nín fōō Eela yil ki kpántì ubɔti.

¹¹U kpántì ubɔti ki kāl dibɔtijal puee ní ki kūū Bayeesa dicaŋkun yab kɔkɔ, waa nín kíñ-u uninjaa, kaa kíñ-u kinabikaaa, kaa kíñ-u bɔɔ mun.

¹²Simrii nín kūū ki céetì Bayeesa dicaŋkun yab kɔkɔ ki nóó nì ti-Dindaan nín nín dī u-bɔnaatiliu Jeewuu pu ki sòon̄ puee ní.

¹³An nín jíti mín kun puee Bayeesa nì u-jipɔɔn nín ɣá ikpiti ní ki yāntì Isirayeel yab mun ɣá ikpiti, ki dū bi-waŋi ki gbíti ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu ɣuul.

¹⁴Eela tuuŋɔ ɲin kíɲee, nì tin u ɲée kɔkɔ ɲmàñ ki kã *Isirayeel bɔtiibi tuuŋɔ gbɔɲkun*.

Isirayeel bɔtiu Simrii bɔti

¹⁵Juuda bɔtiu Asaa nín jín dibeel abin mmuɲku nì aluli poonee, ní Simrii kpántì Isirayeel bɔtiu. U nìn kóò Tiirsa ní ki jín dibeel iwiin iluli. Isirayeel janjaliibi nìn cùtì ɲyunti gbanti kí já nì Fiiliistii yab tiɲki Giibeetɔn.

¹⁶Bijanjaliibi bin nìn bín kujaauee nín gbl̃ yii Simrii bóntì ki jáñ nì ubɔti ki kpáàa kũu-uee, ní bi ɲá kinyɔɔbaantii dijanjanaapaal pu niin ki lēē ujanjakpil Oomirii ú kpántì Isirayeel bɔtiu.

¹⁷Niinee Oomirii nì u-janjakitil yíkɲ̃n Giibeetɔn ki dómiñ ki mǎntì tú Tiirsa tiɲki.

¹⁸Simrii nín ká yii bi ɲman fōō kitɲ̃ ki dóòyee ní u nín kóò ubɔti dibiki kiban. U nìn gāa ɲɲmi ki tũu ní an wũñ ki kũu-u.

¹⁹An nìn jítì míñ kun puee Simrii nìn ɲá tin kaa fáatiñ ti-Dindaanee. U nìn ɲá ikpiti, ki nóó Jeerooboowaam tabɔbiliɲ ki yǎntì Isirayeel yab kó ikpitin.

²⁰Simrii tuuŋɔ ɲin kíɲee nì u nín bóntì pu ki kũu ubɔtee ɲmàñ ki kã *Isirayeel bɔtiibi tuuŋɔ gbɔɲkun*.

²¹Simrii kúm boonee ní Isirayeel yab cúu yākatì mili: dijandi diba nìn là Giinaati jipɔɔn ń ñn sá ubɔti ní dijandi din kíɲee lēē Oomirii.

²²An dāa kúntèe, bin nìn dī Oomiriiyee di jáñ ki pɔɔkiñ bin nìn pá Giinaati jipɔɔn Tiibinii boonee. Tiibinii kp̃ɲyee ní Oomirii kpántì ubɔti.

Isirayeel bɔtiu Oomirii bɔti

²³Juuda bɔtiu Asaa nín jín dibeel abin mmuɲku nì saalaa nì diba poonee, ní Oomirii kpántì Isirayeel bɔtiu. U nìn jín dibeel abin saalaa nì ali ní. U nìn dǎá kóò Tiirsa tiɲkin ní ki jín dibeel abin aluu.

²⁴Míñ boonee ní u cùtìi ká Seemeer ní ki dá u-cee Samaarii gbantaɲki animbil kúti jitɔmbi kutukub biluu. U nìn mǎñ digundi ki tú kigbantaɲee ní ki pú kitɲ̃ kin u nááñee diyindi yii Samaarii ki nóó nì uwandaan yindi Seemeer.

²⁵Oomirii nìn ɲá tin kaa fáatiñ ti-Dindaanee. U nìn gíti ɲá tin jítiñ bibɔtiibi bin l̃intiñ-uee.

²⁶U nìn pée dī Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam un nìn yǎntì Isirayeel yab ɲá ikpiti ki dū iwaatooti ki gbítì ti-Dindaan ɲuulee tabɔbiliɲ ní.

²⁷Oomirii tuuŋɔ ɲin kíñ u túñee nì u-pɔɔntam kɔkɔ ɲmàñ ki kã *Isirayeel bɔtiibi tuuŋɔ gbɔɲkun*.

²⁸U kp̃ɲ̃ ki cùtìi ɲǎ̃ u-baabee ní bi síb̃-u Samaarii tiɲkin. U-jipɔɔn Akaab di fōō u-yil ki kpántì ubɔti.

Isirayeel bɔtiu Akaab bɔti

²⁹Juuda bɔtiu Asaa nín jín dibeel abin ali kpá imuŋku ili poonee ní Oomirii jipɔɔn Akaab kpántì Isirayeel bɔtiu.

³⁰Ama Oomirii jipɔɔn Akaab nèn ɣá tin kaa fáatiɛn ti-Dindaanee ki jítiɛn bibɔtiibi bin kɔkɔ lɛntiɛn-uee.

³¹U nín nèn nóó Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam kpitii tabɔbiliŋee kaa bàñ-uee, ní u gíti cùtì cáá Siidon yab bɔtiu Eetibaal bisal Jeesebeel. U nèn cùtì bí gbàantí diwaal Baal nimbiin ki jáám-dì.

³²Kudii kun u nèn mán Samaarii tiŋkinee poonee, u nèn mán nsaraafan ki tī diwaal.

³³Akaab nèn kpítì ndɔ ɣun pu bi còbò ticɔbikaalee ki cóon. U nèn gíti ɣá tin jítiɛn mimmee ki gbítì ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu ɣuul ki jítiɛn Isirayeel bɔtiibi bin kɔkɔ nèn lɛntiɛn-uee.

³⁴U-beel yuntiŋu ní ubeeteelja Yiil mán digundi ki tú Jeeriikoo tiŋki. Ama kii ti-Dindaan nín nèn dī Nuuni jipɔɔn Joosuwa pu ki sòon puee, mìn ní an nèn jíti. Nyunti ɣun bi bí gbì kí bíl kitiŋee nyeelee ní u-jipɔŋkpiliu Abiiram kpí, ní nyunti ɣun bi bí cōontí kitiŋee punuubee ní u-jipɔŋjoolkaau Seeguub mun kpí.

1 Rois 17

Eelii nāati yii ɣweel làá nyā

¹Unimbɔti bɔnaatiliu ubɔ nèn bí bi yī-u yii Eelii. U nèn sá Tiisbee timbiliikin, Galaadi tiŋkin. U nèn bí ubɔti yii: «Isirayeel Nimbɔtiu, ti-Dindaan un bí dimaŋfalin m sá u-tɔntɔnliu nee yindi puee, dimalindi áá utaa gíti kpá kí jōō kitiŋ pu abin ɣin làá páanní nee poon, see m yaa láa bí yii dimalindi áá utaa n nì.»

Eelii bí Keeriiti bumbiki gbandi

²Niinee ní ti-Dindaan bí Eelii yii:

³«Yīkì doo, nīn cá ɣwīn nyalan̄ki pú kí bál Keeriiti bumbiki kin bí Jɔɔdan ɣwīn nyalan̄ki púee caŋin.

⁴Mimmee a ɣūn kí nīn kántí nnyim mbunee poon ki nyù. M làá tī agaliŋgaa mara bí nīn cāabīn-si tijin niin.»

⁵Niinee ní Eelii nín cá ki ɣá kii ti-Dindaan nín bí yii ú ɣá puee. U nèn cùtì ki kīn ki kòò Keeriiti bumbiki caŋin, Jɔɔdan buŋɣu ɣwīn nyalan̄ki pú.

⁶Agaliŋgaa nèn cāabīn-u tijin nì tinan kutaafaau nì kujoou, ní u nyù kibumbikee nyim.

Eelii cùtì ki kīn ki bí Sareepita ukpiipu ubɔ cee

⁷Ama an dāa bàñ nyunti ɣubɔee, kibumbikee nyim fòotì, kun puee utaa kaa nèn gíti nīn kitiŋee pu.

⁸Niinee ti-Dindaan bí Eelii yii:

⁹«Yìkìṁ, nín cá Sareepita tɪŋki kin bí Siidɔn tɪŋbaŋkinee kí nīn kíh̄n ki kóò niin. Di sá yii m tī unimpukpiipu ubɔ niin mara ú kpíh̄n-si.»

¹⁰Ní Eelii kíí nsan ki nín cá Sareepita. U bàñ kí kó kitɪŋee ní ki ká unimpukpiipu ubɔ bíí pííkí idɔ. U nín yííh̄n-u ki bí-u yii: «M gbàam̄-si ní, cùú jōon̄ diboolin nnyim fiii kí pō-mi m̄ nyè.»

¹¹Nyunti ŋun unimpuee nín cá kí jōo nnyim kí cáañ-uee ní u fātì yííh̄n-u ki bí-u yii: «M gbàam̄-si, á kpààa cáañ-mi tijin mun.»

¹²Ní unimpuee kíí-u yii: «Nì ti-Dindaan a-Nimbɔtiu un bí dimaŋfalin nee puee, m pūtì-si yii maa ḡá tijin tiba ki sīh̄n. Kun pée kíh̄n-mee di sá ŋyim diŋaŋkul an ká kulɔŋŋun nì ŋkpam fiii mun ká kibaŋŋin. M nín dómín ki tōo idɔ nee, m làá kó ní kí dū tin pée kíh̄ee kí ḡá tijin man nì m-jipɔɔn tí jī kí nīn kíh̄n ki ká ki cí ŋkúm.»

¹³Ní Eelii bí-u yii: «Taa fàŋkì! Nín cá kí ḡá kii a nín lī puee. Ama dū tin a cááyee kí ḡá tijin fiii kí cáañ man kí wàatī. Boonee á ḡá kí tī sii nì a-jipɔɔn mun.

¹⁴Di sá yii ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu nín sòon̄ puee sèé: <Nyim kpá kí lóo kulɔŋŋuee poon, ní ŋkpam mun kpá kí fótí kibaŋŋee ni kí cáá sāa ŋwiin ŋun ní ti-Dindaan làa yàntī utaa ḡ n̄ èe.»

¹⁵Ní unimpuee nín kóò ki ḡá kii Eelii nín bí yii ú ḡá puee. An ḡá mimmee ní ún̄ nì Eelii nì u-jipɔɔn ká ki jín̄ iwiin kupaau.

¹⁶Nyim kaa nín dóo kulɔŋŋun ní ŋkpam mun kaa fótí kibaŋŋin, kii ti-Dindaan nín nín dī Eelii pu ki sòon̄ puee.

Eelii fíkiti unimpukpiipuee jipɔɔn

¹⁷Mín̄ boon an kaa yúntì ní unimpukpiipu un fōo Unimbɔti bɔnaatiliu Eelii u-dumpuee jipɔɔn búŋkì. U-weeŋyee nín pókì áli u dāa lántì dimaŋfal.

¹⁸Ní unimpuee bí Eelii yii: «Unimbɔti niliu, ba pu ní a ḡá-mi mín̄? A dómín̄ kí téetì Unimbɔti ikpiti in ní m ḡee kí kpò m-jipɔɔn níí?»

¹⁹Ní Eelii kíí-u yii: «Cáañ-mi a-jipɔɔn!» U fōo unaacimpɔɔneee unimpuee ŋaan ní ki cáá-u ki kón̄ kudii kun poon u dèe aditɔntɔkɔ yilpu, ní ki dū-u ki bíí u-lambaŋki pu.

²⁰Mín̄ Boonee ní u mēē Unimbɔti mpɔn ki lī yii: «Ti-Dindaan m-Nimbɔtiu, mimmee a là kí kón̄ unimpukpiipu un pu m kóò nee dinimbinaamandin ki kūū u-jipɔɔnaaa?»

²¹Eelii lī mimmee ní ki dōon̄ kibikee pu ŋfunyɔm mita, ní ki mēē ti-Dindaan yii: «Ti-Dindaan m-Nimbɔtiu, gíh̄n kibiki nee fooku kí ḡá ki-ni.»

²²Ti-Dindaan nín fōo Eelii wimmeem ní ki gíh̄n kibikee fooku ki tī-kì, ní kì kíí ki bíí fòotì.

²³Eelii yōon kibikee ki nyán u-diikun ki kpákatì, ní ki dū-kì ki tī ki-na ki lī yii: «Kpèè, a-jipɔɔn bí dimaɲfalin.»

²⁴Ní unimpuee bí Eelii yii: «Tiɲman, m bée kɔŋkɔnnée yii a lafun sá Unimbɔti niliu, ní tin ti-Dindaan di a-pu ki sòonée mun sá mbaamɔn.»

1 Rois 18

Eelii nì diwaal Baal bɔnaatiliibi

¹Nyunti ɲubɔ boon, ɲkùm biɲɲi ditataatiil poonee ní ti-Dindaan bí Eelii yii: «Nín cá kí dū a-ba kí dàkà ubɔti Akaab, di sá yii m làá yàntì utaa n nì kitiɲ pu.»

²Ní Eelii nín cá kí dū u-ba kí dàkà Akaab. Samaarii tiɲkinee, ɲkùm nín pɔɔ ɲkpitim pu.

³Akaab nín yíin Oobadiya, bin kpèè dibeecindee kpiliu. - Oobadiya nín fàɲkí ti-Dindaan tikpil.

⁴Mín puee ɲyunti ɲun Jeesebeel nín yāntì bi kūu ti-Dindaan bɔnaatiliibee, Oobadiya nín fī bi-kansikin dilaataal ní. U nín kpáfi-bi akiti ali pu ní dikitiil kamaa cáá binib imuɲku ili nì saalaa ní ki nín dū-bi ki bál itaɲkpaloɲo ili poon. U nín tū-bi tijin bi jīn nì nnyim bi nyū. -

⁵Niinee ní Akaab bí Oobadiya yii: «Yàntì tí cù kí kpèè inyimbul nì ibun kɔkɔn ti yaa kānti timool kí cáán kí tī itaamu nì imamboon í taa kpú. An yaa kaa sá mín, ti làá dāá kpò ti-waɲkuti.»

⁶Niinee ní bi sòon ki bónti báa ɲma nín làá túl laakiɲyee. Akaab nín túl laaba pú ní Oobadiya mun dūu túl laaba pú.

⁷Oobadiya tàkā u-saɲɲu ki cée, u bí yii ú kpèèyee, Eelii dee. Oobadiya bée-uee ní ki tātì dōon u-nimbiin dicincibil ní ki bí yii: «Sii ní an lafun sáa, m-dindaan Eelii?»

⁸Ní Eelii kíf-u yii: «Man dee! Cùú tükù a-kpiliu Akaab yii: <Eelii dōon!>»

⁹Ní Oobadiya bí yii: «Tikpitiil tilati ní m ɲá ní a là kí dū man a-tɔntɔnliu kí ɲá Akaab ɲaan ú kpò-mi ní?

¹⁰M pūtì ti-Dindaan a-Nimbɔtiu un bí dimaɲfalin nee yii ditimbundi àá dibeel diba kaa kín m-kpiliu Akaab kaa tú binib bí nyàab-si. Ditimbundi àá dibeel diba nib yaa bí yii baa ká-see, see ubɔti n gíti yàntì bí pūtì yii baa lafun ká-si.

¹¹Ní kɔŋkɔnnée, sii bī lī yii m cùú tükù m-kpiliu yii: <Eelii dōonaa!>

¹²Ama m yíki a-cee doo kí cùú tükù Akaab yii a dōonée ní ti-Dindaan Fam n yòon-si kí cáá búnti laaba, ní u nín dómiin doo kaa ká-see, ní ú kpò-mi. Man a-tɔntɔnliu mun, doooo m-naacimpɔntin ní m fàɲkí ti-Dindaan.

¹³M-dindaan, baa kalin máafi-si tin m ḡá nyunti ḡun ní Jeesebeel kūū ti-Dindaan bōnaatiliibeeeee. M n̄n dū ti-Dindaan bōnaatiliibi dilaataal ní ki bál. M n̄n yākatì-bi akiti ali pu ní dikiti kamaa cáá binib imun̄ku ili n̄ saalaa ní m dū-bi ki bál itaḡkpalok̄o ili poon, ki t̄l-bi tijin n̄ nnyim.

¹⁴Ní kōḡkōnnee sii ḡ t̄kù man yii: <Cùú t̄kù a-kpiliu yii Eelii dōoḡaa!> U làá kpò-mi ní!»

¹⁵Ama ní Eelii bí-u yii: «M p̄t̄i ti-Dindaan Mpōḡkōdaan un tundin m bí nee yii d̄n̄ nee gba, m làá cù kí s̄l̄ Akaab nimbiin.»

Eelii dū u-ba ki dākā Akaab

¹⁶Niinee ní Oobadiya n̄n cá Akaab cee ki dūu máafi-u, ní Akaab n̄n cá kí t̄ḡḡki Eelii.

¹⁷Nyunti ḡun Akaab ká Eeliyee ní u bí-u yii: «Sii un cááḡ ḡḡn̄ ki tó Isirayeel yab puee, sii deeee?»

¹⁸Ní Eelii kíí-u yii: «An kaa sá man di cááḡ diḡn̄di ki tó Isirayeel yab pu, ama an sá sii n̄ a-baa dican̄kun yab, kun puee ni f̄t̄i ni-boon ki t̄i ti-Dindaan marab ki c̄t̄i nóó diwaal Baal.

¹⁹Ama kōḡkōnnee, t̄ binib bí ȳiḡ Isirayeel yab k̄k̄o n̄ diwaal Baal bōnaatiliibi alaataa anaa n̄ imun̄ku ili n̄ saalaayee, n̄ diwaal Aseera bōnaatiliibi alaataa anaa bin boon Jeesebeel p̄e, bí kōoḡ kí kpāfi Kaarmeel jool pu.»

²⁰Niinee ní Akaab tú bi ȳiḡ Isirayeel yab k̄k̄o n̄ bibōnaatiliibee, ní bi kōoḡ ki kpāfi Kaarmeel jool pu.

²¹Eelii n̄n s̄t̄i ki p̄l̄ samaa k̄k̄o ní ki bí-bi yii: «Kí cáá s̄ā nyunti ḡulōḡu ní ni làá l̄ē kí nóó nland̄k̄obaanti ní? Ti-Dindaan di yaa sá Unimb̄ti, n̄n̄ nóómaan-u. Diwaal Baal di yaa t̄i sá Unimb̄tee, ní nóó-d̄i!» Ama samaa kansikinee, báà ubo kaa n̄n wāaḡ kinȳk̄o ní kaa n̄n kíí t̄ba.

²²Niinee ní Eelii bí samaa yii: «Man baba di kíḡ ki sá ti-Dindaan bōnaatiliu, ní diwaal Baal bōnaatiliibi sá binib alaataa anaa n̄ imun̄ku ili n̄ saalaa.

²³Ní t̄i-ti inajaa ili: diwaal Baal bōnaatiliibi ḡ l̄ē ubo, kí cākà kí dūú p̄aḡ id̄o pu kí ḡá saraa, ama bí taa kpāḡ ḡḡmi. Ma mun làá yōoḡ unaja un kíḡee kí bónt̄i kí p̄aḡ id̄o pu, ma mun kaa làá kpāḡ ḡḡmi.

²⁴Boonee bí m̄ē bi-waal ní ma mun ḡ m̄ē ti-Dindaan. Un Nimb̄tiu yaa kíí ki yānt̄i ḡḡmi f̄ō saraayee di lafun sá Unimb̄ti.» Ní samaa k̄k̄o kíí yii: «Ti kíí m̄n̄.»

²⁵Niinee ní Eelii bí diwaal Baal bōnaatiliibi yii: «L̄ēmaan unaja ubo kí bónt̄i-u, di sá yii nimbi di w̄ik̄i. Ní m̄ē ni-waal, ama ní taa kpāḡ ḡḡmi.»

²⁶Ní bi l̄ē inajaa in bi cááḡee ubo ki bónt̄i saraa, ní ki kúuḡ ki ȳiḡ Baal ki yōoḡ kutaafaau ki cáá s̄ā kuwiḡkuluu ki l̄i yii: «Baal, kíí-ti!» Ama baa n̄n gb̄l̄ nneen

ḡubɔ puɔɔɔ, ubɔ mun kaa nɛn kɛɛn-bi. Bi nɛn ḡɔɔ ki mɛnti nsaraafan ḡun bi nɛn mɛne.

²⁷Kuwiḡkuluuee nɛ Eelii kɛ ki bɛi bɛɛl-bi ki li yii: «Nɛn kɛuntɛmaan mpon! U sɛ unimbɔti nɛ! An yaa yɛ u bɛi dɛkafi tiba pu ɛɛ waa bɛ, ɛɛ u cɛti nsan. An yaa yɛ u dɔ ki gɛɛn nɛ an sɛ nɛ finti-u.»

²⁸Niinee nɛ bi bɛi kɛuntɛ mpon, kii bi-koobiling poon nɛn sɛ puee. Bi nɛn cɛɛ njimu nɛ ḡkpamu ki gɛfi bi-ba ɛli fatiku dɛɛ kɛn ki pɛub bi-wunti pu.

²⁹Kuwiḡkuluu gbɛn ki jɛtɛ nɛ an fiti-bi yam nɛ bi kɛn ki tɛti mpon ɛli kuwiḡkuluu saraau yuntiḡu dɛɛ sɛɛ, ama baa nɛn gbɛl nneen ḡubɔ puɔɔɔ, ubɔ kaa nɛn kɛɛn-baa, baa nɛn kɛ bɛɛ kudaḡḡu mun.

³⁰Niinee nɛ Eelii bɛ samaa kɔkɔ yii: «Nɛ sɛtin kɛ pɛlmaan-mi!» Nɛ samaa kɔkɔ sɛti ki pɛl-u. Nɛ u ḡḡḡki ti-Dindaan saraafḡḡu ḡun nɛn litɛ.

³¹U yɔɔn atḡḡḡpɛe saalaa nɛ ali ki nɔɔ nɛ Jaakɔb jipɔmbi naakɔti saalaa nɛ tilee, Jaakɔb gbanti nɛ ti-Dindaan nɛn bɛ yii: «Bi lɛɛ nɛn kɛn ki yɛ-si yii Isirayeel nɛ.»

³²Atḡḡḡpɛe gbanti nɛ Eelii nɛn fɛti dɛu mɛn nsaraafan ki dɛ-ḡu ki sɛ ti-Dindaan. U nɛn gbɛn dibɔbil din poon nnyim liitirib mmuḡku nɛ saalaa ḡḡn kɛ kɔee ki tɛ nsaraafan.

³³U ḡɛ mɛn ki dɔɔyee nɛ ki bɔnti idɔ ki pɛɛn nsaraafanee pu, nɛ ki cɛkɛ unajee ki bɔnti pɛɛn idɛee pu.

³⁴Niinee nɛ u bɛ bin nɛn bɛ niinee yii: «Lɛrɛmaan nnyim kɛ gbɛɛn aboo anaa kɛ sɛti saraa nɛ idɔ nee pu.» Nɛ bi ḡɛ mɛn. Nɛ u gɛti bɛ yii: «Gɛti ḡɛmaan mɛn nlilitiim.» Nɛ bi gɛti ḡɛ mɛn. Nɛ u gɛti tɛ bɛ yii: «Gɛti tɛ ḡɛmaan mɛn ntataatiim.» Nɛ bi gɛti tɛ ḡɛ mɛn ntataatiim.

³⁵Nnyim nɛn kɛn ki pɛub nsaraafan pu nɛ ɛli dibɔbil din bi gbɛne gba gbɛ.

³⁶Nyunti ḡun bi ḡɛɛn kuwiḡkuluu saraauee bɛne nɛ Unimbɔti bɔnaatiliu Eelii sɛti pɛl nsaraafan nɛ ki bɛ yii: «Ti-Dindaan Abraam nɛ Isaaki nɛ Jaakɔb Nimbɔtiu, yɛnti bɛ bɛe din yii sii di sɛ Isirayeel Nimbɔtiu nɛ man sɛ a-tɔntɔnliu, nɛ sii di bɛ yii m ḡɛ tin kɔkɔ m ḡɛ nee.

³⁷Kɛ-mi, ti-Dindaan, kɛ-mi kɛ yɛnti samaa nee nɛ bɛe yii sii ti-Dindaan di sɛ Unimbɔti, nɛ a lɛ kɛ fɛti gɛnɛn-bi a-cee.»

³⁸Nɛ ti-Dindaan yɛnti ḡḡmi nyɛnni yilpu ki wɛn saraayee nɛ idɛee nɛ atḡḡḡpeeyee nɛ ḡkpɔḡkpɔm, nɛ ki yɛnti nnyim min kɛ dibɔbilinee fɔoti.

³⁹Samaa nɛn kɛ mimmee nɛ bi-kɔkɔ tɛti dɔɔn kitiḡ dicincibil ki bɛ yii: «Ti-Dindaan di lafun sɛ Unimbɔti! Ti-Dindaan di lafun sɛ Unimbɔti!»

⁴⁰Nɛ Eelii bɛ-bi yii: «Nɛ cɛɛmaan diwaal Baal bɔnaatiliibee! Nɛ taa yɛnti bɛɛ ubɔ nɛ ḡmɛti!» Nɛ bi cɛɛ-bi, nɛ Eelii cɛɛ-bi ki sɛnti Kiison buḡḡbandi ki lɛnti bi-kɔkɔ niin.

Utaa fātii nīn

- ⁴¹Boonee ní Eelii bí Akaab yii: «Jōm kí jī kí nyò, di sá yii m gbīl ditaadundi pu.»
- ⁴²Ní Akaab nín jóm kí jī kí nyò, ní Eelii ún nín jóm Kaarmeel jool yilpu, ki tātì gbāaṅ ki dū u-yil ki fákáṅ u-tabinyiliṅ kansikin.
- ⁴³Niinee ní u bí u-tòntòntòliu yii: «Jōm kí kpèè tṅku watil pú.» Ní utòntòntòlee jóm ki kpèè ní ki fātì gítìṅ ki bí yii: «Tiba kpá.» Nḡfunyòm miluli pu ní Eelii bí-u yii: «Gítì kí kpèè.»
- ⁴⁴Nḡfunyòm miluli puee ní utòntòntòlee bí yii: «Kpèè, kitagbambilii kiba nyánní tṅku watil pú ki jómíṅ. Kaa gbìfì ki bàṅ unil ṅaṅfaau gba.» Ní Eelii bí-u yii: «Jōm kí tükù Akaab yii: <Kpāl a-taamuu kí kpákátí utaa ṅ taa cúú-si nsanni.>»
- ⁴⁵An kaa pée súṅkì ní utaa yííṅ ki bōntì kpínkpínkpim ní kubunṅu bíi jítì, ní utaakpaan ubò dómíṅ ki nīn. Nyunti gbantee Akaab ká u-tòròkuun ki gítì Jisirayeel tṅkin.
- ⁴⁶Ti-Dindaan nīn tī Eelii mpòn ní ún gbīṅ u-dambalau ki sáṅ ki līntì Akaab tòròkuu nyòkòpu ki tin kó Jisirayeel tṅkin.

1 Rois 19

Eelii wunti yōtì

- ¹Akaab máafi u-nimpuu Jeesebeel tin kòkò ní Eelii ṅée nì u nín kūū diwaal Baal bōnaatiliibi kòkò puee.
- ²Niinee ní Jeesebeel tú bí cùú tükù Eelii yii: «Fool naṅkòṅnampu, m yaa kaa fu ṅá-si kii a nín ṅá bibōnaatiliibi nee puee, awaa ṅ dáal m-tafal kí gítì kūtì!»
- ³Eelii gbīl mimmee ní ki yíkì kátì kí fī u-ba. U bàṅ Beerseeba, Juuda yab tṅkinee ní ki dū u-tòntòntòliu ki kāaṅ niin.
- ⁴Ama ní ún u-ba dū ṅwimmòn ki cōm kuteeun, ní ki cūtì kāl kisugbooi kiba taapu ki mèe yii ṅkúm ṅ dāá dū-u. U nīn bí yii: «Ti-Dindaan, kṅkṅṅnee an gítì lákatì! Lē m-manfal, di sá yii maa jítiṅ m-naanjab.»
- ⁵U lī mimmee ní ki tātì dōṅ kisugbooyee taapu ki dūu gèēṅ. Kpalaayee ntuun ṅubò gbēē-u ní ki bí-u yii: «Yíkìṁ kí jī tijin.»
- ⁶U kpèè u-yil púee, kantaalku nì dinyimbool di sée. U jín ki nyūṅ ki dóòyee ní ki fātì dōṅ.
- ⁷Ama ní ti-Dindaan tuuṅṅuee fātì gítìṅ nliliitiim ki gbēē-u ní ki bí-u yii: «Yíkì kí jī tijin, di sá yii a-saṅṅu dá láá fòkò.»
- ⁸Eelii yíkèe ní ki jín ki nyūṅ ní ki ká mpòn ki cōm iwiin imuṅku ili ṅwiimpu nì kunyeeu ki tin nyán Unimbòti jool Ooreeb pu.

Unimbòti fātì tī Eelii kunyannyaau

⁹Eelii bàñ Ooreebée ní ki kó ki dōòn ntaṅkpalko ɲubon kunyeeu. Niinee ní ti-Dindaan bālifi-u yii: «Eelii, ba ní a tūn doo?»

¹⁰Ní Eelii kíf yii: «Ti-Dindaan, ipon kɔko Nimbɔtiu, m cáá a-pu difaṅgiil, ní an páb-mi Isirayeel yab nín fātì bi-boon ki tī a-poondee. Bi gbán ki wī a-saraafanyì, ki kūu a-bɔnaatiliibi. M pée kíh m-baba ní, ní bi bí nyàab kí lēē ma mun maṅfal.»

¹¹Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Nyānní kí sīl dijool pu m-nimbiin yéèyaa, m làá jītí.» Kpalaayee kubuṅkpaṅṅu kubɔ dómiń ki jītì, kubuṅuee nèn pōō ki yàntì ajoin fátí iween ki wīl atankpee. Ama ti-Dindaan kaa nèn bí kubuṅuee poon. Kubuṅu jītì ki dóòyee ní kitiṅ cīṅkì. Ama ti-Dindaan kaa nèn bí kitiṅ nín cīṅkì puee poon.

¹²Kitiṅ cīṅkì mín ki dóòyee ní ɲɲmi dómiń, ama ti-Dindaan kaa nèn bí ɲɲmee poon. ɲɲmi boonee ní u gbīl nneen ɲubɔ pu ɲu bí dīmm.

¹³Nyunti ɲun Eelii gbīl nneenee puee ní u dū u-bɔkutikpaandi ki bīh u-nimbiin, ní ki nyán ki sí ntaṅkpalkoee nyɔkɔpu. Niinee ní nneen ɲubɔ gítì sòon nì u yii: «Eelii, ba ní a ɲáań doo ní?»

¹⁴Ní u kíf yii: «Ti-Dindaan, ipon kɔko Nimbɔtiu, m cáá a-pu difaṅgiil, ní an páb-mi Isirayeel yab nín fātì bi-boon ki tī a-poondee. Bi gbán ki wī a-saraafanyì, ki kūu a-bɔnaatiliibi. Man baba di pée kíh, ní bi bí nyàab kí lēē ma mun maṅfal.»

¹⁵Niinee ní ti-Dindaan bí-u yii: «Nín gítí, yòon Damaasi teeku saṅṅu. A yaa bàñee, á bàtì ɲkpam kí sītì Asayeel yil pu kí kàań-u Siirii bɔtiu.

¹⁶A yaa dóòyee, á bàtì ɲkpam kí sītì Nimisii jipɔon Jeewuu yil pu kí kàań-u Isirayeel bɔtiu, ní kí bàtì ɲkpam kí sītì Safaati jipɔon Eeliisee un sá Afeel-Meewoola tiṅkinee yil pu ú fōō a-paṅṅu kí kpántí m-bɔnaatiliu.

¹⁷Unil un yaa ɲún ki sán ki ɲmátì ní Asayeel kaa kūu-uee, Jeewuu làá kpò-u, ní un yaa ɲún ki ɲmátì Jeewuu kaa kūu-uee, Eeliisee làá kpò-u.

¹⁸Ama m làá kíh Isirayeel tiṅkin binib kutukub biluli, an dàkà yìi bin kɔko tabiṅyiliṅ kaa gbāań diwaal Baal nimbiin kaa móotì-dèe.»

Eelii lēē Eeliisee ú fōō u-yil

¹⁹Niinee Eelii kíf nsan ki nín cá. U cée ní ki ká Safaati jipɔon Eeliisee ɲúb inaa in bi kpāl i kù tikpaalee mmuṅku nì inaa ki bí kù tikpaal. Eelii jītì u-ceeyee ní ki tó u-bɔkutikpaandi ki paań Eeliisee pu.

²⁰Niinee Eeliisee yāntì u-naayee ki nín cá Eelii cee ki bí-u yii: «Yāntì m cùú kpāl m-baa nì m-na kí kàań-bi ní kí dāań kí nīn nóó-si.» Ní Eelii bí-u yii: «Nín gítí a-tundi pu, m lī-si tibaaa?»

²¹Eeliisee nín gítí u-saakun. U bàñee ní ki cúú inaa ili ki ɲá saraa. Ido in bi nèn dūu kpāl-iee ní u nèn dūu kpāa ɲɲmi ki tókɔn tinan ki tī u-yab. U ɲá mín ki dóòyee ní ki yíkìi paań Eelii boon ní ki kpántì u-tɔntɔnliu.

1 Rois 20

Siirii bɔtiu janjaliibi mǎntii tú Samaarii kí já nì kì

¹Siirii bɔtiu Been-Adaadi kóon u-janjaliibi kɔkɔ ki kpáfi. Bibɔtiibi mmun̄ku nì saalaa nì bili di nìn kùtì u-pu u nì bi ɲá mpèé. U nìn cáán itaamu nì janjatɔrɔkub ki dómiń u nì u-janjakitil mǎntii tú Samaarii tiŋki kí já nì kì.

²U nìn tú binib bí tükù Isirayeel bɔtiu Akaab yii:

³«Man ubɔti Been-Adaadi nín sòon̄ puee sèé: <Man di yì a-nimbiliŋ nì a-sindaariyau. A-nimpoobi nì a-jipɔmbi bin ɲāñee, man di tí yì bi mun.>»

⁴Ní Isirayeel bɔtiu kí-u yii: «Ti-baa ubɔti, a nín lī puee mǐn̄ dee. Man nì tin kɔkɔ m cááyee, sii di yì.»

⁵Ama ní ituunee fātii gítin̄ nliliitiim ki bí-u yii: «Man Been-Adaadi di bí sòon̄. M tú bí tükù-si yii: <Á dū a-nimbiliŋ nì a-sindaariyau nì a-nimpoobi nì a-jipɔmbi kí tīin̄-mi.>

⁶Di sá yii fool naŋkɔnampuee, m làá fu tō m-kàlimbi bí fūkul̄ a-naakookun nì a-kàliŋkpilib diiŋŋin. Kun bi yaa fu ká an cáá a-cee kunyampoou aa mō ti-puee, bi làá fu yòon̄.»

⁷Niinee ní Isirayeel bɔtiu yíin̄ bitindaŋkpilib ki bí-bi yii: «Ní kpèèmaan, kijapaai nee baasii bí tákà-mi tibɔti ní. U nín túnní yii m̄ dū m-nimpoobi nì m-biyaamu nì m-nimbiliŋ nì m-sindaariyau kí tī-uee, maa yīl.»

⁸Niinee ní bitindaŋkpilibee nì samaa kɔkɔ bí-u yii: «Á taa pīlifiñ-uaaa, kí taa kíí u nín bālifi-si tiŋyee.»

⁹Ní u bí Been-Adaadi tuuŋyee yii: «Ní tükù ti-baa ubɔti yii: <Tin a bàà bí yii man a-tɔntɔnliu ń ɲá kí tī-si mpeepeekaamee, m làá ɲá mǐn̄ kí tī-si, ama tin a bālifi kɔŋkɔneeyee, maa làá ɲmā kí ɲá mǐn̄.>» Ituunee nìn búnti ki cūti tükū Been-Adaadi Isirayeel bɔtiu nín kíí puee.

¹⁰Niinee ní Been-Adaadi fātii dū u-tɔntɔnliibee kí tú ntataatiim bí tükù-u yii: «Awaa ń dáal̄ m-tafal kí gítii kūtii m yaa kaa yānti Samaarii tiŋki kpánti ntam min kaa làá gbí bin kɔkɔ cēentí-mi nee ɲaantiliŋinee!»

¹¹Ní Isirayeel bɔtiu kíí yii: «Ní tükù Been-Adaadi yii: <Un cá kujaauee kaa máań kí n̄n̄ pūlifi kii u nyánní kujaauee.>»

¹²Been-Adaadi nì bibɔtiibi bin kínee nìn bí tantibin ki nyù idafi ní bi dómiń ki tükū-u tibɔti gbanti. U nín gbīl̄ mimmee ní u bí u-janjakpilib yii: «Dikòndi ń kíí!» Ní bi bónti kí kíí dikòndi.

Ubɔti Akaab jáń ki jín

¹³Niinee ní Unimbɔti bɔnaatiliu ubɔ dómiń ki ká Isirayeel bɔtiu Akaab ní ki bí-u yii: «Ti-Dindaan bí yii: <Kée a ká bijanjaliibi cutimaanyi nee yaa! M làá dū-bi kí ńá a-ńaan dín ní á bée yii man di sá ni-Dindaan.>»

¹⁴Ní Akaab bí yii: «Kí dūú dī ńma pu ní a làá dū-bi kí ńá m-ńaan ní?» Ní ubɔnaatilee kíí-u yii: «Kpèè ti-Dindaan nín sòon puee sèé: <Ntingbamu kpilib janjaliibi bin sá binipɔmbee pu ní m làá dūú dī.>» Ní Akaab gíti bālifi yii: «Nma di làá kíí dikòndi ní?» Ní u kíí yii: «An sá sii.»

¹⁵Niinee ní Akaab kóon ntingbamu janjapɔmbee ki kpáfi. Bi nín bí binib alaataa ali nì mmun̄ku nì binib bili. Bín boonee ní u kóon Isirayeel kɔkɔ janjaliibi ki kpáfi, bín nín sá binib kutukub biluli.

¹⁶Kuwiŋkuluu, ńyunti ńun ní Been-Adaadi nì bibɔtiibi mmun̄ku nì saalaa nì bili bin u nì bi ńá mpèéyee bí bi-tantibin ki nyù ki gbéèyee ní Akaab nì u-yab nyán kí já nì bi.

¹⁷Ntingbamu janjapɔmbee di nín péé péé ki nyán. Been-Adaadi nín tú binib bí kpèè kun bí jītée ní bín dómiń ki tükū-u yii: «Binib nyánní Samaarii ki dòn.»

¹⁸Ní Been-Adaadi bí yii: «Bi yaa dòn nì ńgbansɔŋfee, ní cúú-bi kí taa kpò-bi, bi yaa tí dòn nì kujaauaa, ní tí cúú-bi kí taa kpò-bi!»

¹⁹Ama bijanjapɔmbee nín nyán kitiŋin dijanjakitil pá bi-boon.

²⁰Báà ńma nín kūu u nì un bí jáàyee. Siirii yab nín sán ní Isirayeel yab jìñ-bi. Siirii bɔtiu Been-Adaadi nín ńún ki kāl utaamu pu kí sán ki ńmáti ki kpáan bitanjakaliibi biba.

²¹Isirayeel bɔtiu nín jáń ki pɔɔkiń Siirii yab kpataaa. U nín kūu ki céetì itaamu ki nāan janjatɔɔkub.

²²Niinee ní Unimbɔti bɔnaatiliu dómiń ki ká Isirayeel bɔtiu ní ki bí-u yii: «Ká kunyannyaau, ama á dàkafi tiŋan kí kpèè a nín máan kí ńá puee, di sá yii jil nan̄kɔnampuee, Siirii bɔtiu làá dāá fàtíí gítiń kí já nì si.»

Akaab fātii jáń ki jín

²³Siirii bɔtiu naacimbi bí-u yii: «Isirayeel Nimbɔtiu sá ajoin pu Nimbɔtiu ní, an pu ní bi jáń ki pɔɔkiń-ti. Ama yàntí tí já nì bi laakin kitiŋ tēēnee, niinee ti làá péé pɔɔkiń-bi ní.

²⁴An nín máan tí ńá puee sò. Kpákatí bibɔtiibi kɔkɔ kí dū kɔmandambi kí tēēn bi-yil pu

²⁵ní kí fàtíí fōō bijanjaliibi bin wīkí ki jítin bin sán-see, ní kí nyàab itaamu nì tɔɔkub ń nín wīkí kii mpeepeekaamee. A yaa ńá mín ki dóyee, timbi làá cùú já nì Isirayeel yab laakin kitiŋ tēēnee, báà an ńá pu ti làá pɔɔkiń-bi.» Been-Adaadi nín pílifin-bi ní ki ńá kii bi nín bí yii ú ńá puee.

²⁶Dibindi páañee ní Been-Adaadi kóon Siirii janjaliibi ki kpáfi, ní ki cáá-bi ki cūnni Afeeki tiŋkin bí já nì Isirayeel yab.

²⁷Ní Akaab mun kóon Isirayeel janjaliibi ki kpáfi ní ki tī-bi bi-janjawanti, ní bi nín cá kí já nì Siirii yab. Bi nìn cúu yākatì akiti ali ní ki gāa ajanjanaapaa ki túl Siirii yab. Isirayeel yab nìn bí kii tiŋcaŋkpun tin kaa náañee ní, ama ní Siirii yab nìn yāl ki gbí an kɔkɔ pu.

²⁸Unimbɔti bɔnaatiliuee nìn tí dómiñ ki sòon nì Isirayeel bɔtiu. U nìn bí-u yii: «Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: <Siirii yab nín bí yii man ni-Dindaan, m sá ajoin pu Nimbɔtiu kaa sá laakin kitiŋ tèēnee Nimbɔtiuee puee, m làá dū bi-janjakitikpaandi nee kí ɲá a-ɲaan, ní ní bée yii man di sá ni-Dindaan.>»

²⁹Bi nìn gāa bi-janjanaapaani ki túl tɔb áli iwiin iluli. Nwinluluútee ní dikòndi kí. Isirayeel yab nìn ján ki pɔɔkiñ Siirii yab ní ki kūu ɲwimbambaanti bi-janjaliibi bin còom kitiŋ ki jáayee kutukub dilaataa.

³⁰Bin nìn kínee nìn sá kii binib kutukub mmun̄ku nì biluli ní ki sàñ ki nín kóò Afeeki tiŋkin, ama ní digundi tàb ki kūu-bi.

Akaab yānti Siirii bɔtiu kaa kūu-u

Been-Adaadi mun nìn sàñ ki kó kitiŋee poon ní ki nìn kóò ki pótí adiin ki bāal.

³¹U-tɔntɔnliibi nìn bí-u yii: «Pīlifi doo, ti gbīl yii Isirayeel bɔtiibi cáá kulaŋŋaŋfitiui tikpil. Mìn puee yānti tí dū kutukub kí pēē, kí dū iŋmii kí kúl kí léē ti-silii, ní kí nyā kí tūŋkì Isirayeel bɔtiu. An yaa yī u làá yānti-si kí taa kpɔ-si.»

³²Niinee ní bi nyāab kutukub ki pēē, ní ki dū iŋmii ki kúl ki léē bi-silii ní ki nín cá Isirayeel bɔtiu cee. Bi bānee ní ki bí-u yii: «A-tɔntɔnliu Been-Adaadi gbàam̄-si yii á fī u-manfal.» Ní Akaab bí yii: «U dáá gbínti bí dimanfalinaaa? U sá m-nabiki naa!»

³³Bin Been-Adaadi nìn túnnée nìn ká yii an sá kudaan̄u kun ɲānee ní bi kpáaa fātii lī malaa yii: «Tiŋman, Been-Adaadi lafun sá a-nabiki!» Ní Akaab bí yii: «Cùú cáar̄maan-u.» Niinee ní Been-Adaadi nyánni laakin u bálee ní ki nín dòon Akaab cee, ún dū-u ki kāa u-tɔrɔkuu pu.

³⁴Been-Adaadi bí-u yii: «M làá fātī gíñ ntimu mun m-baa nìn ján ki fōo a-baa ɲaane kí tī-si. A ɲūn kí nín kíñ ki nyáfí a-wanti Damaasi tiŋkin kii m-baa nín nìn ɲūn kí nyāfi ti-wanti Samaarii tiŋkin puee.» Ní Akaab kí-u yii: «See tí pòon tɔb kí ɲá mpèé ní m nín yānti á nín cá.» Niinee ní bi pòon tɔb ki ɲá mpèé ní Akaab yānti u búnti.

Akaab nín ɲá puee kaa móɔkiñ ti-Dindaan

³⁵Ti-Dindaan nìn sòon nì u-bɔnaatiliibi kitil poon ubɔ ní ún bí u-juti yii: «M gbàam̄-si, fáa-mi!» Ama ní u-jutee yī kaa fáa-u.

³⁶Niinee ní un bàà bí yíi ú fáá-uee bí-u yíi: «A nín ɣá pu kaa pílifin ti-Dindaan nyɔkɔee, a yaa pée nyán dooyee, gbikinti di làá kpò-si.» Nyunti nun kijapaayee lafun nyánnée ní gbikinti kintì-u ki kũ-u.

³⁷Unimbɔti bɔnaatiliuee ti ká unil ubɔ mun ní ki bí-u yíi: «M gbàam-si fáá-mi!» Ní ún fáá-u ki ɣá-u tiweendi.

³⁸Niinee ní Unimbɔti bɔnaatiliuee cùtì kāl nsan caɣin ki cí ubɔti. U nín dũ ɣaabu ki fin u-nimbiin bí taa ɣmā kí bée-u.

³⁹Nyunti nun ubɔti bíi jítée ní u téén yíi: «Ti-baa ubɔti, man a-tɔntɔnliu bí dikòndin ki bíi jáàyeé ní ujanjal ubɔ cáán-mi unil ubɔ ní ki bí-mi yíi: <Nín kpèé-mi unil nee yaa! U yaa sán ki ɣmátì, sii ní bi làá dũu téén u-yil pu, àá a làá pà animbil jítɔmbi kutukub bita>.

⁴⁰Ama m nín là doo ki là dooyee, maa ti ká mpaan kí kpèè-u ní u sán ki ɣmátì!» Ní Isirayeel bɔtiu kí-u yíi: «Too sii a-ba di sòon ki kũ a-bɔti.»

⁴¹Niinee ní ubɔnaatilee cúú ɣaabu nun u dũu fin u-nimbiinee ki lē malaa, ní Isirayeel bɔtiu bée yíi an sá Unimbɔti bɔnaatiliibi kansikin ubɔ.

⁴²Unimbɔti bɔnaatiliuee bí-u yíi: «Ti-Dindaan nín bí puee sèé: <A nín yāntì unil un m kũ u-bɔti yíi bí kpò-uee ɣmátè, sii ní bi làá kpò kí téén u-yil pu, ní kí kpò a-nibul kí téén u-nibul yil pu.>»

⁴³Ní Isirayeel bɔtiu nín gítí u-dumpu Samaarii nì kunimbaau nì diɣuul.

1 Rois 21

Ubɔti Akaab yānti bi kũ Nabooti

¹Tibɔti nee boonee tin jítée sò. Ujiseeraayeelja Nabooti nín cáá bufiinyikpaa bubɔ, bu nín dɔ ki pílìn Samaarii bɔtiu Akaab dumpu.

²Dalbee ní Akaab cùtì ká Nabooti ní ki bí-u yíi: «Dũ a-fiinyikpaabu kí tī-mi ɣ dũu ɣá tikunfaal kpaabu, di sá yíi bu dɔ ki pílìn m-dumpu, ní ɣ tī-si bufiinyikpaa bun ɣān ki jítìn bu neeyee. A yaa tí là ɣ pà-si bu-daaku nimbilin nín sá pueeyaaa, m làá pà.»

³Ama ní Nabooti kí-u yíi: «Maa cáá nsan ti-Dindaan nimbiin kí dũ bufiinyikpaa bun m fōō difakal m-naanjab ceeyee kí tī-si.»

⁴Ní Akaab nín kùn nì kunimbaau nì diɣuul, kun puee ujiseeraayeelja Nabooti bí-u yíi: «Maa làá dũ m-naanjab fakal kí tī-si.» U dōon u-lambaŋki pu, ní ki fātì u-nimbiin ki túl digundi kaa là tijin kí jī.

⁵U-nimpuu Jeesebeel dómin ki ká-uee ní ki bālifi-u yíi: «Ba pu ní a-nimbiin wíim mín aa là tijin kí jī na?»

⁶Ní ubɔti kíf-u yii: «Kun bée di sá yii m cùtì ká ujiseeraayeelja Nabooti ki bí-u yii: <Dū a-fiinyikpaabu kí nyāfiñ-mi, a yaa tí làa, m̃ dū m-fiinyi kpaabu bubɔ kí kpántí-si.> Ní u kíf-mi yii: <Maa làá tī-si m-fiinyikpaabu.>»

⁷Niinee ní Jeesebeel bí-u yii: «Sii di kaa sá Isirayeel bɔtiuaa? Yíkīm! Jī tijin kí n̄n fàal. Man di làá dū ujiseeraayeelja Nabooti kpaabu kí tī-si.»

⁸Niinee ní u ɲmāñ kugbɔɲu ubɔti Akaab yindi pu, ní ki dū ubɔti jaliiki ki nyī, ní ki tú bí cunn̄n tigbɔn gbanti kí tī kitiɲ kin poon Nabooti kóɔyee tindaɲkpilib n̄n ki-kpambaliɲ.

⁹Tigbɔn gbanti poonee, tin u ɲmāñee sò: «Ní bóob̄ kinyɔkɔ kí kóon̄ samaa kɔkɔ kí kpāfi kí yānti Nabooti n̄ kpòot̄i dinyɔɔboobil gbanti.

¹⁰Ní nyàab̄maan bininjab bili bin kaa bí tibanee kí kàañ u-nimbiin, ní b̄n̄ n̄ lēē nnyimɔn seerau kí túñ u-pu. Bí l̄i yii: <A sòon̄ ki bíl̄ Unimbɔti n̄n ubɔti.> M̄n̄ boonee, ní nyānti-u kitiɲ kpaanceetiɲu, kí yāɲk̄i-u ataɲkpee ú kpú.»

¹¹Nabooti n̄n kóò kitiɲ kin poonee kpilib n̄n ki-kpambaliɲ ɲá kii Jeesebeel n̄n ɲmāñ kugbɔɲu poon ki bí yii bí ɲá puee.

¹²Bi bóob̄ kinyɔkɔ ní ki kóon̄ samaa kɔkɔ ki kpāfi ní ki yānti Nabooti kpòot̄i.

¹³Bininjab bili bin kaa bí tibanee dóm̄n̄ ki kāl Nabooti nimbiin ní ki kíf ki bí sòon̄ nnyimɔn seerau ki tūnti Nabooti pu, samaa kɔkɔ nimbiin ki l̄i yii: «Nabooti sòon̄ ki bíl̄ Unimbɔti n̄n ubɔti.» Niinee ní bi nyānti-u kitiɲ kpaanceetiɲu ki yāɲk̄i-u ataɲkpee ki kū.

¹⁴Ní bi tú bí cùú tükù Jeesebeel yii: «Bi yāɲk̄i Nabooti ataɲkpee ki kū-u.»

¹⁵Jeesebeel n̄n gb̄l̄ yii bi yāɲk̄i Nabooti ataɲkpee ki kū-uee ní u bí Akaab yii: «Cùú fōo ujiseeraayeelja Nabooti fiinyikpaabu bun u n̄n yīl̄ yii waa làá dūú nyāfiñ-see kí n̄n k̄in̄ ki yì, di sá yii Nabooti kaa ti bí, u kp̄l̄.»

¹⁶Akaab n̄n gb̄l̄ yii Nabooti kp̄l̄yee, ní u n̄n s̄nt̄i u-kpaabun, kí fōo-bu kí n̄n k̄in̄ ki yì.

Unimbɔti sòon̄ ki kū Akaab n̄n Jeesebeel bɔti

¹⁷Niinee ní ti-Dindaan bí ubɔnaatil Eelii utiiseebeeja yii:

¹⁸«Yík̄i kí cù Isirayeel bɔtiu Akaab un kóò Samaarii tiɲkinee cee. U bí Nabooti fiinyi kpaabun. U cùt̄i kí fōo bukpaayee kí n̄n k̄in̄ ki yì.

¹⁹Á tükù-u yii: <Ti-Dindaan n̄n sòon̄ puee sò. A kū unil ki dóyee ki dóm̄n̄ kí fōo u-wantaa!> Á ḡti kūt̄i-u yii: <Ti-Dindaan n̄n ḡti sòon̄ puee sò. Laakin ní iboo l̄nt̄i Nabooti fatikuee, niin ní i làá l̄nt̄i si mun yɔu.>»

²⁰Ní Eelii dū tibotee ki tükù Akaab ní Akaab bí-u yii: «M-nannanliu, a tí nyàab̄-mi ki ká-maa!» Ní Eelii kíf-u yii: «M tí nyàab̄ ki ká-si, kun puee an pée m̄n̄-si á n̄n ɲáañ tin kaa fáatiñ ti-Dindaanee dee.

²¹Kpèè ti-Dindaan nín lī puee sèé: <M làá yàntì dinimbinaamandi n kó-si. M làá kúntí a-dicaṅkun yab. M làá kpò kí céetí a-dicaṅkun bininjab kòkò, uyumbuee, un tó u-beeee, báà ubò kaa làá kíń.

²²M làá ḡá a-dicaṅku kii m nín nín ḡá Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam nì Ayiia jipɔɔn Bayeesa dicaṅḡi puee ní. Di sá yii a gbítì m-ḡuul ki yàntì Isirayeel yab kó ikpitin.>

²³Ti-Dindaan nín sòon̄ Jeesebeel bɔti ki lī yii: <Iboo di làá ḡmó Jeesebeel nanti Jisirayeel gundi taapu.

²⁴A-dicaṅkun un yaa kpîl kitiṅinee, iboo di làá ḡmó udaan nanti. Un di yaa kpîl tisatinee, inoon di làá jī u-nanti.>»

²⁵Ubo kaa ti pée bí ki dū u-ba ki líin̄ atuun ḡin kaa fáatiṅ ti-Dindaanee diṅál kii Akaabee. U-nimpuu Jeesebeel di nín téekí-u ní u ḡáán mín̄.

²⁶U nín túṅ ntimbiil tuuṅḡi ki jáam̄ awaa kii Amɔɔr yab bin ti-Dindaan nín jìṅ ki fōo bi-tiṅki ki tī Isirayeel yabee nín nín ḡá puee.

Akaab sīntì u-ba taapu

²⁷Akaab nín gbìl̄ tibɔti gbantee ní u cúú tiwan tin u pēēyee ki cáti, ní ki dū kutuku ki pēēn̄ ní ki bóob̄ kinyɔkɔ. U nín pēentí kutuku mín̄ ní ki dō, ní ki còom̄ soooo soooo.

²⁸Niinee ní ti-Dindaan bí Eelii utiiseebeeja yii:

²⁹«Kée a ká Akaab nín sīntì u-ba m-nimbiin pueeyaa! U nín sīntì u-ba m-nimbiin puee, maa làá ti cáán̄ dinimbinaamandi kí tō u-dicaṅku pu u-manḡal wiṅḡi poon, asee u-jipɔɔn yaa láa kāl̄ dibeelee ní m làá cáán̄.»

1 Rois 22

Akaab là kí fātī fōo Ramooti tiṅki

(Kpèè 2 Kroo 18.1-3)

¹Abin ali ḡin paaṅee, ḡgbansɔḡfi nín dōon̄ Siirii tiṅki nì Isirayeel yab kansikin.

²Ama dibintataatiil poonee ní Juuda bɔtiu Joosafaati dómín̄ kí màntì Isirayeel bɔtiu Akaab pu.

³Akaab nín tükū u-kàlṅkpilib yii: «Kée ni nyí yii timbi di yì Ramooti tiṅki kin bí Galaadi tiṅkpaan̄kinee yaa! Kin ba pu ní ti gítì ḡugufi kaa làá cùú fōo-kì Siirii bɔtiu ḡaan?»

⁴Ní u bālifi Joosafaati yii: «A làá céeṅ-mi m̄ cùú já kí fōo Ramooti tiṅki kin bí Galaadi tiṅkpaan̄kineeee?» Ní Joosafaati kíí Isirayeel bɔtiu yii: «Man nì si sá unibaanti ní. A-nibul sá m-nibul ní a-taamui sá man taamui.»

Nnyimɔn bɔnaatiliibi sòon̄ dijajil pu

⁵Ama ní Joosafaati gíti kúti ki lī yii: «Tí bàlifi ti-Dindaan kí wàatī.»

⁶Niinee ní Isirayeel bōtiu kóon u-bōnaatiliibi ki kpáfi. Bi nín sá binib alaataa anaa nyɔkɔm ní ubōti bālifi-bi yii: «M̄ cùú já kí fōō Ramooti tɪŋki kin bí Galaadi tɪŋkpaan̄kineeyaaa, m̄ taa cù?» Ní bín kíf-u yii: «Nín cá! Ti-Dindaan dū-kì ki ɲá a-ɲaan.»

⁷Ama ní Joosafaati gíti bālifi yii: «Mimmee báà ti-Dindaan bōnaatiliu ubo gíti kpá doo tí ɲmā kí cù u-cee kí bàlifi kí bée ti-Dindaan nín sòon̄ pueeee?»

⁸Ní Isirayeel bōtiu kíf Joosafaati yii: «Ubo gíti bí un pu ti ɲūn kí bàlifi kí bée ti-Dindaan nín sòon̄ puee, ama maa là u-bōti, di sá yii tin kaa ɲāñee ɲma ní u nàatī-mi, waa nàatī-mi tin ɲāñee dalba dalba. Ún di sá Yiimila jipɔɔn̄ Miika.» Ní Joosafaati bí yii: «Taa sòon̄ mín!»

⁹Niinee ní Isirayeel bōtiu yíin̄ u-kàlin̄jau ubo ní ki bí-u yii: «Cùú cáan̄ Yiimila jipɔɔn̄ Miika doo malaa!»

¹⁰Isirayeel bōtiu nì Juuda bōtiu Joosafaati nín kã báà ɲma u-beejal pu Samaarii tɪŋki punyɔkɔki caɲin̄ ki pēē bi-beebɔkutɪŋ. Bibōnaatiliibi kɔkɔ nín bí ki nàatī tiboti bi-nimbiin̄.

¹¹Keenaana jipɔɔn̄ Siideekiyawuu nín dū tikúti ki mós ɲyin. U nín bí yii: «Ti-Dindaan nín sòon̄ puee sèé: <Nì ɲyin nee ní a làá dūú já nì Siirii yab kí céetī-bi múb.>»

¹²Bibōnaatiliibi bin kɔkɔ nín kíñee nín pée sòon̄ tibɔbaantiil ní ki lī yii: «A ɲūn kí cùú já kí fōō Ramooti tɪŋki kin bí Galaadi tɪŋkpaan̄kinee. A làá já kí pōɔkì-n̄-kì, ti-Dindaan làá dū-kì kí ɲá a-ɲaan.»

Miika nāati yii Akaab kaa làá já kí jī

(Kpèè 2 Kroo 18.12-27)

¹³Un bi tú ú cùú yíin̄ Miikayee bàñee ní ki bí-u yii: «Kpèè, Unimbōti bōnaatiliibi kɔkɔ ɲá kinyɔɔbaantii ki sòon̄ ki nàatī uboti tɪŋanee ɲma ní. Si mun yaa bàñee, á sòon̄ kí nàatī uboti tin ɲāñee ɲma kii bin béeyee.»

¹⁴Ama ní Miika kíf-u yii: «Nì ti-Dindaan un bí diman̄falin nee puee, tin ti-Dindaan yaa tī-mi m̄ nàatē, tìn ní m̄ làá sòon̄.»

¹⁵U bāan̄ uboti ceeyee ní uboti bālifi-u yii: «Miika, tí cùú já kí fōō Ramooti tɪŋki kin bí Galaadi tɪŋkpaan̄kineeyaaa, tí taa cù?» Ní Miika kíf-u yii: «Nín cá! A làá já kí fōō-kì! Ti-Dindaan dū-kì ki ɲá a-ɲaan.»

¹⁶Ama ní uboti gíti bí-u yii: «N̄funyɔm m̄ɲa ní m̄ máan̄ kí yantī á pùtī kí tükù-mi ibaam̄n̄ ti-Dindaan yindi pu ní a nín tükù-mi ní?»

¹⁷Niinee ní Miika bí yii: «M̄ ká Isirayeel nibul yāl̄ ki gbí ajoon pu kii ipii in kaa cáá upikpaalee. Ní ti-Dindaan bí yii: <Baa ti cáá ukpil. Báà ɲma n̄ n̄n̄ gítí u-dumpu nì ɲgbansɔŋfi.>»

¹⁸Ní Isirayeel bɔti u bɪ Joosafaati yii: «M bàà tükū-si yii bee! Waa pée nàatī tin ṇāñee kí tī-mi see tikpitil!»

¹⁹Ama ní Miika gíti bí-u yii: «Too! Pīlifi tin ti-Dindaan sòñee. M ká ti-Dindaan ká u-beeja pu ní yilpu janjaliibi yú ki kól-u, biba yú u-ṇaṅgiil pú ní bin kíñee yú u-ṇaṅgan pú.

²⁰Ní ti-Dindaan bí yii: <Nma ní m làá nín ká ú cùú ṇmàtiñ Akaab kí yàntī ú cùú já nì Ramooti tiṅki kin bí Galaadi tiṅkpaanṅkinee bí kpò-u ní? Niinee ní ubɔ n bí yii tina, ní un kíñee n bí yii tina.

²¹An ṇá mimmee ní ṇfam miba dómín ki sǐ ti-Dindaan nimbiin ní ki bí yii: <Man di làá cù kí ṇmàtiñ-u.> Ní ti-Dindaan bālifi-u yii: <A làá ṇá mana ní?>

²²Ní u kíi yii: <M làá cù kí kó bibɔnaatiliibi kɔkɔ ní kí yàntī bí sòñ tinyimɔmbɔti kí tükù ubɔti.> Ní ti-Dindaan bí-u yii: <A làá cùú ṇmàtiñ-u ní m nyí yii a làá ṇmā. Nín cá kí ṇá mín.>

²³Ti-Dindaan yaa lafun dū nnyimɔn fam ki ṇá a-bɔnaatiliibi kɔkɔ nyɔmmunee, á bée yii u là dinimbinaamandi n jēetí a-pu ní.»

²⁴Niinee ní Keenaana jipɔɔn Siideekiyawuu sùti ki pǐl Miika ní ki fáá-u ntampa ki lī yii: «La pú ní ti-Dindaan fam nyán m-ni ki cùti bí sòñ nì si ní?»

²⁵Ní Miika kíi yii: «Tiṅman, ṇwiin ṇun ní a yaa láa sán ki póotí adiin ki bāalee, a làá dāá gbǐl taapu.»

²⁶Niinee ní Isirayeel bɔti u tī mara yii: «Ní cúúmaan Miika kí cùnñi-u kí tī Amɔn tiṅki kɔmandanṅwu nì ubɔti jipɔɔn Yoowasi,

²⁷ní kí tükù-bi yii: <Man ubɔti di bí yii, ní dū kijapaai nee kí tō sarka, kí tī-u tijin ṇwaam pu nì nnyim kí nín cí ṇyunti ṇun m làá fātī gítin nì ṇgbansɔṅfee.>»

²⁸Ní Miika bí-u yii: «A yaa fātī gítin nì laafiye, mimmee ti-Dindaan kaa dī m-pu ki sòñ dee.» Ní u gíti kúti yii: «Nimbi samaa kɔkɔ, pīlifimaan!»

Ubɔti Akaab kpīñ kujaaun

(Kpèè 2 Kroo 18.28-34)

²⁹Isirayeel bɔti u nì Juuda bɔti u Joosafaati nín cá kí já nì Ramooti tiṅki kin bí Galaadi tiṅkpaanṅkinee.

³⁰Ní Isirayeel bɔti u bí Joosafaati yii: «M làá kpántí m-wampeenṅkaati bí taa bée-mi ní kí cùú já kujaa, ama siiyee, dū a-beebɔkutil kí pèēñ.» Ní Isirayeel bɔti u lafun kpánti u-wampeenṅkaati bí taa bée-u ní ki cùti bí jáà.

³¹Siirii bɔti u mun nín tī u-janjaliibi mmunṅku nì saalaa nì bili bin sá bin kpèé janjatorṅkub kpilibee mara yii: «Ní taa já nì bijanjaliibi ṇwaamuɔɔ, kí taa já nì bijanjakpilib, ama ní pée já nì Isirayeel bɔti u baba.»

³²An pu ní bin kpèè janjatɔ̀ɔ̀kub kpilibee nín ká Joosafaatee, bi bí yii: «Bàà an ɔ̀á pu, Isirayeel ɔ̀tiuu dee», ní bi fàtì bi-ba ki túl-u ki bíi jáà nì u, ní Joosafaati kíí ki bíi kũuntí.

³³Niinee ní bijanjakpilibee nín bèè yii an kaa sá Isirayeel ɔ̀tiuu ní bi yāntì-u kaa tí bíi jì-u.

³⁴Ama Siirii yab janjaliu ubɔ̀ pée tó mpiin yìkíl yikil ní an cū̀tì yá Isirayeel ɔ̀tiuu laakin u-gbampɔ̀ɔ̀l janliitiliɔ̀ tū̀ tɔ̀bee. Ní ubɔ̀tì bí un ɔ̀aál u-tɔ̀ɔ̀kuuee yii: «Fàtí gítí a-boon tí nyā dikɔ̀mbool pu, di sá yii m fṑo tiweendi.»

³⁵Ama ɔ̀wiin gbantee, kujaau nín nín pɔ̀ɔ̀kì puee, bi nín yāntì ubɔ̀tì yú u-tɔ̀ɔ̀kuu poon ubɔ̀ ɔ̀úb-u ki túl Siirii yab, ní kujoouee, u kpí. Fatiku un nín nyā́n-uee nín dṑon tɔ̀ɔ̀ku poon ki pùub.

³⁶Nwìín jéetèe ní bi téen dijanjanaapaal pu yii: «Bàà ɔ̀ma ń gítí u-dumpu u-tiɔ̀kin,

³⁷di sá yii ubɔ̀tì kpí!» Bi nín cáán-u Samaarii ki síb-u niin.

³⁸Bi bíi fíntí Akaab tɔ̀ɔ̀kuu Samaarii nyimbɔ̀bilinee ní iboo dómiń ki líntì u-fatikuu ní nnimpulaakpaamu mun fùl dinyimbɔ̀bilee poon, kii ti-Dindaan nín nín pée sòon puee.

³⁹Akaab tuuɔ̀ɔ̀ ɔ̀in kínee, tin kɔ̀kɔ̀ u ɔ̀ee nì u nín dū kunti nyiɔ̀ɔ̀ ki mán kudii puee nì ntimu mun u mánee kɔ̀kɔ̀ ɔ̀mān ki ká *Isirayeel ɔ̀tiibi tuuɔ̀ɔ̀ gbɔ̀ɔ̀kun.*

⁴⁰Akaab kpí ki cū̀tì ɔ̀āl u-baabi. U-jipɔ̀ɔ̀n Akasiyasi di fṑo u-yil ki kpántì ubɔ̀tì.

Juuda ɔ̀tiuu Joosafaati ɔ̀ti

(Kpèè 2 Kroo 20.31–21.1)

⁴¹Akaab nín jín dibeel Isirayeel tiɔ̀ki pu abin anaa poonee ní Asaa jipɔ̀ɔ̀n Joosafaati kpántì Juuda tiɔ̀ki ɔ̀tiuu.

⁴²U nín cáá abin aɔ̀moo kpá imuɔ̀ku ili ní ki kpántì ubɔ̀tì, ní ki kāl Jeerusaleem abin mmuɔ̀ku nì aɔ̀moo ki jín dibeel. Bi nín yí u-na Asuuba, Siilii bisal.

⁴³U nín nóó u-baa Asaa tabɔ̀biliɔ̀ ní deedee, ní ki nín ɔ̀á tin fáatiń ti-Dindaanee.

⁴⁴Ama waa nín gbán ki kpíti isaraafan in nín bí ɔ̀gbantamu puee. Binib nín gbíntì cáà niin ki ɔ̀aán saraabi ki tū̀tì talaalub.

⁴⁵Joosafaati nì Isirayeel ɔ̀tiuu nín ɔ̀á mpèé ní ɔ̀gbansɔ̀ɔ̀fi nín bí bi-kansikin.

⁴⁶Joosafaati tuuɔ̀ɔ̀ nì u-pɔ̀ɔ̀ntam nì u nín jáń tijáti puee kɔ̀kɔ̀ ɔ̀mān ki ká *Juuda yab ɔ̀tiibi tuuɔ̀ɔ̀ gbɔ̀ɔ̀kun.*

⁴⁷U nín kúntì bininjab bin nín ɔ̀aán tilaakpaal tuuɔ̀ɔ̀ kunimbɔ̀tidiin ki nín kíń ki bí u-baa Asaa yuntiɔ̀uee kɔ̀kɔ̀.

⁴⁸Nyunti gbantee, ubɔ̀tì kaa nín dáá bí Eedoom tiɔ̀kin, ama kɔ̀mandan ní ubɔ̀tì nín lēē u kpèé kití.

⁴⁹Joosafaati n̄n yāntì bi kpáá meelakpaambi Eesiyyɔn-Geebeer tiŋkin bí bàà n̄n cáà Oofiiri tiŋkin ki nyàabìŋ sindaariya. Ama meelabee kaa cūti ndan, di sá yii bi n̄n bíl Eesiyyɔn-Geebeer tiŋkin.

⁵⁰Niinee ní Akaab jipɔɔn Akasiyasi bí Joosafaati yii: «Yāntī m-tɔntɔnliibi n̄ n̄n bí a-yab cee meelanaa!» Ama Joosafaati kaa n̄n kíf m̄n.

⁵¹Joosafaati kp̄i ki cūti ñāl u-baabi ní bi síb-u Daafiidi Tiŋkin, ní u-jipɔɔn Jooram fōō u-yil ki kpánti uboti.

Akasiyasi, Isirayeel botiu

⁵²Juuda botiu Joosafaati n̄n kāl dibeel abin saalku n̄ ali poonee, ní Akaab jipɔɔn Akasiyasi kāl Samaarii tiŋkin ki jín Isirayeel tiŋki pu dibeel.

⁵³U n̄n ñá tin kaa fáatiñ ti-Dindaanee. U n̄n nóó u-baa n̄ u-na n̄ Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam bin n̄n yānti Isirayeel yab kó ikpitinee tabobiliñ ní.

⁵⁴U n̄n gbāa diwaal Baal nimbiin ki jáam-dì. U n̄n gb̄ti ti-Dindaan Isirayeel Nimbotiu ñuul, kii u-baa n̄n n̄n pée ñá puee ní deedee.

2 Rois

2 Rois 1

Unimbɔti sòon ki kũ Akasiyasi bimbikpitim

¹Ubɔti Akaab kúm boonee, Moowaab yab nèn yíkì kaa kífí bi-ba pu ki tĩ Isirayeel yab.

²Dalbee ubɔti Akasiyasi nyán u-diiku kun bí aditontokɔ yilpuee ki lítì ní an kũ-u tikpil. Niinee ní u lēē binib ki tú ki bí-bi yii: «Cùú bàlifímaan Eekrɔn yab waal Baal-Seebuul kí kpèè yii m làá pōɔkàaa, maa làá pōɔkì!»

³Ama ní ti-Dindaan tuuŋŋu dómín ki sòon nì utiiseebeeja Eelii yii: «Kíntí Samaarii bɔtiu nín tú binib biŋyee kí bàlifí-bi yii: <Mimmee Unimbɔti kaa bí Isirayeel beelin naaa? Kin ba pu ní ni cá Eekrɔn yab waal Baal-Seebuul cee kí bàlifí?»

⁴Kpèè ti-Dindaan nín sòon Isirayeel bɔtiu pu miŋyee sèé: <Aa ti làá kpákati kilambaŋ kin pu a dō nee, di sá yii a làá kpú ní!>» Ní Eelii cùtì ki ɣá kii ti-Dindaan nín bí yii ú ɣá puee.

⁵Dicilpu niinee ní ituunee nín gítí ubɔti cee, ní únè bàlifí-i yii: «Ba pu ní ni fātì gítín?»

⁶Ní bi kífí-u yii: «Kijapaa kiba kíntì-ti nsanni ní ki bí-ti yii: <Nín gítímaan ubɔti un di túnní-nee cee kí tükù-u yii: Ti-Dindaan nín sòon puee sò. Mimmee Unimbɔti kaa bí Isirayeel beelin naaa? Kin ba pu ní ni cá Eekrɔn yab waal Baal-Seebuul cee kí bàlifí? A nín ɣá mimmee puee, aa ti làá kpákati kilambaŋ kin pu a dō nee, a làá kpú ní!>»

⁷Ní ubɔti bàlifí-bi yii: «Kijapaa kin kíntì-ni nsanni ki sòon nì nee bí mana ní?»

⁸Ní bi kífí-u yii: «U pēē ugutaamu kuti wanti ní ki gbìñ ɣgban dambalau u-caŋ.» Niinee ubɔti téén yii: «Utiiseebeeja Eelii dee!»

Akasiyasi tú binib bí cúú Eelii

⁹Ubɔti dũ ujanjakpil un kpòotì bijanjaliibi imuŋku ili nì saalaayee nì u-janjaliibi ki tú bí cúú Eelii. Eelii nèn jóm ki kã dijool diba yilpu ní bín nín jóm u-cee. Bi bàñ u-ceeyee ní ujanjapilee bí-u yii: «Unimbɔti bɔnaatiliu, ubɔti tĩ mara yii á kpákatiñ!»

¹⁰Ama ní Eelii kífí-u yii: «M yaa lafun sá Unimbɔti bɔnaatiliu, ɣɣmi n nyānní yilpu kí dāá wà kí céetí sii nì a-janjaliibi imuŋku ili nì saalaa nee!» Dicilpu niin ní ɣɣmi nyānní yilpu ki wũn ujanjapilee nì u-janjaliibi imuŋku ili nì saalaayee.

¹¹Ní ubɔti tí dũ ujanjakpil ubɔ mun, u mun kpòotì bijanjaliibi imuŋku ili nì saalaa nì u-janjaliibi ki tú Eelii cee. Bi bàñee ní ujanjapilee bí Eelii yii: «Unimbɔti bɔnaatiliu, ubɔti bí yii á ɣá malaa kí kpákatiñ!»

¹²Ama ní Eelii kíf-u yii: «M yaa lafun sá Unimbɔti bɔnaatiliu, ŋŋmi n nyānní yilpu kí dāá wà kí céetí sii nì a-janjaliibi imun̄ku ili nì saalaa nee!» Dicilpu niin ní Unimbɔti yāntì ŋŋmi nyānní yilpu ki wūñ ujanjapilee nì u-janjaliibi imun̄ku ili nì saalaayee.

¹³Ní ubɔti gíti tí dū ujanjapil utataati ubɔ mun, u mun kpòtì bijanjaliibi imun̄ku ili nì saalaa nì u-janjaliibi ki tú. Bi nín jóm ki bàñ Eelii ceeyee ní ujanjapilee tātì gbāaṇ Eelii nimbiin ní ki gbāaṇ-u ki lī yii: «Unimbɔti bɔnaatiliu, taa lēe man nì m-janjaliibi imun̄ku ili nì saalaa nee maṇfal!»

¹⁴M nyí ŋŋmi nín nyānní yilpu ki wūñ ki céetì bijanjapilib bili bin péé péé ki dómiñ dooyee nì bi-janjaliibee. Ama m gbāaṇ-si ní, taa lēe m-maṇfal!»

¹⁵Niinee ní ti-Dindaan tuun̄ŋu ṇubɔ bí Eelii yii: «Taa fàṅkì, yíkì kí táá-u ní kpákátí.» Niinee ní Eelii yíkì u nì ujanjapilee kpákátì dijoolee pu ki nín cá ubɔti cee

¹⁶ki bí-u yii: «Kpèè ti-Dindaan nín sòon̄ puee sèé: <A nín ṇá pu ki tú binib bí cùú bàlifi Eekrɔn yab waal Baal-Seebuul, a lì kii Unimbɔti kaa bí Isirayeel beelin bí bàlifèe puee, aa làá kpákátì kilambaṇ kin pu a dō nee, a làá péé kpú ní!>»

¹⁷Akasiyasi nìn lafun kpî ki nóó nì Unimbɔti nín dī Eelii pu ki sòon̄ tin̄yee. Waa nìn cáá jipɔɔn, mìn puee u-naal Jooram di nìn fōo u-yil ki kpántì ubɔti, Juuda bɔtiu Joosafaati jipɔɔn Jooram nín jín dibeelee binlilitiil poon.

¹⁸Akasiyasi tuun̄ŋi ṇin kíñ u túñee kɔkɔ ṇmāñ ki kã *Isirayeel yab bɔtiibi tuun̄ŋi gbɔṇkun.*

2 Rois 2

Unimbɔti yōon̄ Eelii. Eeliisee fōo u-yil

¹Ti-Dindaan nín nìn làá yōon̄ Eelii ki cáá jōm̄ yilpu kunaakpaabuṇṇunee, tin nìn jítèe sò. Eelii nì Eeliisee nìn yíkì Giilgaal ki còom̄ dicilpu ki cá.

²Bi còom̄ ki cée ní Eelii bí Eeliisee yii: «M gbāaṇ-si, gbíntí doo, di sá yii ti-Dindaan tú-mi Beeteel.» Ama ní Eeliisee kíf-u yii: «Nì ti-Dindaan un bí dimaṇfalin nee nì sii a-ba maṇfal puee, m pūti yii m kpá kí yāntì-si!» Ní bi táá dicilpu ki nín cá Beeteel.

³Unimbɔti bɔnaatiliibi kitil din bí Beetelee nyānní ki bālifi Eeliisee yii: «A nyí yii ti-Dindaan làá yōon̄ a-kpiliu dín kí cáá jōm̄ yilpuɔɔɔ?» Ní u kíf-bi yii: «Ma mun nyí, ama ní taa ti sòon̄ nì man an bɔti!»

⁴Ní Eelii fātì bí Eeliisee yii: «Eeliisee, m gbāaṇ-si, gbíntí doo, di sá yii ti-Dindaan tú-mi Jeeriikoo.» Ama ní Eeliisee kíf-u yii: «Nì ti-Dindaan un bí dimaṇfalin nee nì sii a-ba maṇfal puee, m pūti yii m kpá kí yāntì-si!» Ní bi táá dicilpu ki nín cá Jeeriikoo.

⁵Unimbɔti bɔnaatiliibi kitil din bɛ Jeeriikooyee sùtì ki pɛl Eeliisee ní ki bālifi-u yii: «A nyí yii ti-Dindaan làá yòòñ a-kpiliu dín kí cáá jǝm̃ yilpuɔɔ?» Ní u kíí-bi yii: «Ma mun nyí, ama ní taa ti sòòñ nì man an bɔti!»

⁶Eelii tí bɛ Eeliisee yii: «Eeliisee, m gbàam̃-si, gbíntí doo, di sá yii ti-Dindaan tú-mi Jɔɔdan.» Ama ní Eeliisee kíí-u yii: «Nì ti-Dindaan un bɛ dimaɲfalin nee nì sii a-ba maɲfal puee, m pùtì yii m kpá kí yàntì-si!» Ní bi-liitil táá dicilpu ki nín cá Jɔɔdan.

⁷Eelii nì Eeliisee nèn bàñ ki sí Jɔɔdan bungbandi. Unimbɔti bɔnaatiliibi imuɲku ili nì saalaa nèn táá-bi kudandaɲu.

⁸Niinee Eelii cúú u-bɔkutikpaandi ki pēetì, ní ki kúntì ki dūu fáá mbunee nyim, ní nnyim cúú yākatì mili ní nsan dōòñ ní bi-liitil cōom̃ ki dūtì.

⁹Bi dūtì ki dóòyee ní Eelii bɛ Eeliisee yii: «Bālifi-mi kun a là m̃ ná kí tī-see kí wàatì m̃ yíkì a-cee kí ñn jórí!» Ní Eeliisee kíí yii: «M là kí fōō ɲfam min a cááyee mili pu ní!»

¹⁰Ní Eelii bɛ yii: «Tin a bālifèe pōō á ká. Ama a yaa bɛ ki ká-mi ɲyunti ɲun ní ti-Dindaan làá yòòñ-mi a-cee kí cáá jǝm̃ee, a làá ká kun a bālifèe. Ama a yaa kaa ká-mi, mimmee aa làá ká dee.»

¹¹ɲyunti ɲun bi pée bɛ cōom̃ ki cá ki gbàà faawiiyee, ní tɔɔkub bin sá ɲɲmee nì itaamu in sá ɲɲmee dóm̃ín ki cúú-bi ki yākatì. Dicilpu niinee ní an yōòñ Eelii ki dūu dī kunaakpaabuɲɲun ki cáá jǝm̃ yilpu.

¹²Eeliisee nín ká mimmee ní u kíí ki bɛ kūuntí yii: «M-baa! M-baa! A nèn jítiñ Isirayeel janjatɔɔkub nì u-tanjakaliibi kɔkɔ!» ɲyunti ɲun waa ti wāl Eeliyee ní u cúú u-wampeɲkaati ki dáal ki catì mili pu.

¹³Mín boonee ní u yōòñ dibɔkutikpaandi din Eelii nèn cúú páatì u-gbigbipati pu ki lúkúee ki nín gítiñ Jɔɔdan bungbandi ki sí.

¹⁴U yōòñ dibɔkutikpaandee ní ki dūu fáá mbunee nyim ki lī yii: «Ti-Dindaan Eelii Nimbɔtiuee bɛ la ní?» U fáá nnyim mimmee ní mi cúú yākatì mili ní nsan dōòñ ní u jíti.

¹⁵Unimbɔti bɔnaatiliibi kitil din bɛ Jeeriikoo ki nèn yúní kudandaɲu ki túl-bee nín ká Eeliisee ɲá kuɲyee, ní bi bɛ yii: «ɲfam min nèn bɛ Eelii puee kíñ ki bɛ Eeliisee mun pu.» Bi lī mimmee ní ki dóm̃ín ki túɲkì-u ní ki tātì gbāa u-nimbiin bi-yigbeenj tūū kitiñ

¹⁶ní ki bɛ-u yii: «Ti cáá doo binib imuɲku ili nì saalaa bi sá bibaatandambi. Yàntì bɛ cúú nyàab̃ a-kpiliu. An yaa yí ti-Dindaan Fam nín yōòñ-uee, mi cáá-u ki tó ki fá dijool diba pu àá ditantakal diban.» Ama ní Eeliisee bɛ-bi yii: «Taa tōmaan báa ubɔ.»

¹⁷Ama bi nìn pée gbíntìi có ki páb Eeliisee ní ún dāa gī kí bí-bi yii: «An yaa sée, tōmaan-bi!» Bi nìn dū binib imun̄ku ili nì saalaayee ki tú ní bìn dū iwimm̄on ita ki nyàab̄ Eelii kaa ká-u.

¹⁸Nyunti nun bi gítínee, Eeliisee nìn dáá bí Jeeriikoo ní ún bí-bi yii: «Kée m nìn pée tükū-ni yii ní taa cùeeeee!»

Eeliisee n̄áŋkì Jeeriikoo nyimbuliŋu nyim

¹⁹Ní Jeeriikoo yab bí Eeliisee yii: «Ti-dindaan, kii sii a-ba nín wāl̄ puee, ti-tiŋki bàà mō ŋkaa, ama nnyim kaa n̄ān ní kitiŋ mun kaa lòon̄ tikpaajin.»

²⁰Ní Eeliisee bí yii: «Dūmaan n̄yaam kí n̄á disambip̄ondin kí cááŋ-mi!» Ní bi cááŋ-u.

²¹Ní Eeliisee nín cá dinyimbunimbilin ní ki dū n̄yaamee ki n̄á nnyimin ki lī yii: «Ti-Dindaan nín sòon̄ puee sèé: <M yānti nnyim nee n̄áŋkì, màa ti làá yānti binib n̄ kpúw̄w̄, kaa ti làá bīl̄ ntiŋkpam mun.>»

²²Tiŋman nnyimee nìn n̄áŋkì, ní ki gbíntìi n̄ān ki dāa sāā dín̄ kii Eeliisee nín nìn sòon̄ puee.

Eeliisee dáá mbiyaamu mun bēel̄-uee tafal

²³Eeliisee nyán̄ Jeeriikooyee ní ki nín cá Beeteel. Nsannee ní mbiyaamu nyánni kitiŋin ki bíi bēel̄-u ki lī yii: «Nín cá-mi, uyiŋatifu! Nín cá-mi, uyiŋatifu!»

²⁴Ní u fātì ki kpēē-mu ní ki tó-mu m̄busu nì ti-Dindaan yindi pu. Niinee agbiŋgbil ali nyánni kup̄w̄un ní ki cúú mbiyaamuee kansikin imun̄ku ili nì muli ki tōnti.

²⁵Mín̄ boonee ní Eeliisee nín cá Kaarmeel jool pu. U nyánni niinee ní ki nín gítin̄ Samaarii tiŋkin.

2 Rois 3

Isirayeel b̄tiu Jooram b̄ti

¹Juuda b̄tiu Joosafaati nín kāl̄ dibeel abin saalku nì ata poonee ní Akaab jip̄w̄on Jooram kpánti Isirayeel b̄tiu. U nìn kóò Samaarii tiŋkin ní ki jín̄ dibeel abin saalaa nì ali.

²U nìn n̄á tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee, ama waa nìn bàñ u-baa nì u-na, di sá yii u nìn kpēelikì diwaal Baal tan̄kpeen̄i n̄in u-baa nìn cóon̄ bi tòotēe.

³Ama u nìn dū u-ba ki yá ki nákan̄ ikpiti in Neebaati jip̄w̄on Jeerooboowaam nìn n̄á ki yānti Isirayeel yab kó ikpitinee. Waa nìn fātì u-boon ki tī-i.

Isirayeel yab cūti ki ján̄ nì Moowaab yab

⁴Moowaab b̄tiu Meesaa nìn kpáá tiwan̄kuti ní. Dibintil kamaayee, u nìn pà Isirayeel b̄tiu lampoo apibil kutukub dilaataal nì ipii in cáá tikuti tin bi cáá lù satabee kutukub dilaataal.

⁵Ama nyunti nun uboti Akaab kpŷyee ní Moowaab botiu Meesaa yíkì kaa kíf u-ba pu un fōō Akaab yil ki kpántì Isirayeel botiuee cee.

⁶Niinee ní Jooram yíkì Samaarii tin̄kin ki kàān Isirayeel janjaliibi kòkò.

⁷Mín boonee ní u tú binib bí tükù Juuda botiu Joosafaati yii: «Moowaab yab botiu kaa kíf u-ba pu ki bí jáà nì mi. Mimmee a kíf kí dāá kūtì m-pu tí já nì u-tin̄kaaa?» Ní Juuda botiu kíf-u yii: «M kíf kí cù, di sá yii man nì si sá unibaanti ní, ní man nib sá a-nib ní man taamui sá a-yai.»

⁸Ama ní Joosafaati gítì kútì ki lī yii: «Nsan n̄lɔ̄ɔ pu ní ti làá dī kí cù ní?» Ní Jooram kīn̄-u yii: «Ti làá dī Eedoom teeku pu ní kí cù.»

⁹Isirayeel botiu nì Juuda botiu nì Eedoom botiu kíf nsan ki nín cá. Bi cōom̄ iwiin ilulee, bijanjaliibi nì tiwan̄kuti tin bí bi-ceeyee kaa ti cáá nnyim kí nyò.

¹⁰Niinee Isirayeel botiu téen̄ yii: «Ti kpŷi ní! Ti-Dindaan di cáān timbi bibotiibi bita nee doo kí dū-ti kí n̄á Moowaab yab n̄aan!»

¹¹Ama ní Joosafaati bālifi yii: «Ti-Dindaan bōnaatiliu ubo kaa bí doo tí dī u-pu kí bālifi ti-Dindaanaaa?» Ní Isirayeel botiu janjaliu ubo bí yii: «Safaati jip̄cōn Eeliisee bí doo, ùn di n̄n tūtùn̄ Unimb̄oti bōnaatiliu Eelii.»

¹²Ní Joosafaati bí yii: «An yaa sée u làá n̄mā kí tükù-ti tin ti-Dindaan cáá kí tükù-tee.» Dicilpu niinee ní Isirayeel botiu nì Juuda botiu nì Eedoom botiu nín cá Eeliisee cee.

¹³Bi bàñee ní Eeliisee bí Isirayeel botiu yii: «Ba di bí man nì sii kansikin ní? Nín cá a-baa nì a-na bōnaatiliibi cee kí bālifi-bi.» Ní uboti kíf-u yii: «Aayee! Ti-Dindaan di cáān timbi bibotiibi bita nee doo kí dū-ti kí n̄á Moowaab yab n̄aan.»

¹⁴Ní Eeliisee bí yii: «Nì ti-Dindaan Mp̄n̄kòdaan un bí diman̄falin m n̄óó-u nee puee, m p̄tì yii an yaa kaa bàà sá Juuda botiu Joosafaati pu, maa bàà làá pée f̄atī k̄p̄èè-si gba ní kaa nín p̄lifiñ-si.

¹⁵Too k̄n̄k̄n̄nee, cáām̄maan-mi ubeeb̄c̄ol.» Nyunti nun ní ubeeb̄c̄olee bí b̄òyee ní ti-Dindaan p̄n̄n̄u kpákati Eeliisee pu,

¹⁶ní u bí yii: «Ti-Dindaan nín s̄oñ̄ puee s̄ò yii: <Ní gbàmaan kibùmbiki kin nyim f̄ootì nee poon ab̄obil án n̄n n̄aan.

¹⁷Di sá yii man ni-Dindaan, man di lī yii naa làá wāl̄ kubun̄u, kaa làá wāl̄ utaa mun, ama nnyim làá gbí kibùmbiki nee, ní ni nì ni-janjaliibi nì ni-wan̄kuti n̄ ká kí nyò.>»

¹⁸Ní Eeliisee n̄ik̄i ki lī yii: «Tín̄ kaa sá tiba ti-Dindaan cee. U làá dū Moowaab yab mun kí n̄á ni-n̄aan.

¹⁹Ni làá nàaŋ bi-timmu mun bi mán agun ki túee nì mun sá ñkpaamuee. Ní gàati isufi in lòon abilee kòkò, kí gbĩŋkì bi-nyimbòbiling kòkò ní kí tòò atankee kí gbéèh bi-kpaanŋi ñin bi kùñee kòkòŋ kí bīl-ŋi.»

²⁰Kutaa wúntì nyunti ñun bi ñaañ kutaafaau saraauee, bi kpēēyee nnyim di pùuò bi nyánní Eedoom tinŋin ki bīn kitiŋ puee.

²¹Nyunti ñun Moowaab yab gbīl yii bibòtiibee dōon kí já nì bee ní bi yíin bin kòkò ñūn kí gbīn gbajabee ní ki cáá-bi ki síin bi-tinŋi kpaanyòkò.

²²Kutaa wúntì kutaafaau Moowaab yab fíntèe, ñwīn nyán nnyim pu. Bi nín ká nnyim gbanti ndanee, mi mán kii fatikuee

²³ní bi téen yii: «Fatiku dee! Báa an ñá pu, bibòtiibee nì bi-janjalibi di gbán ki kūu tɔb. Kòŋkònnèe, Moowaab yab, yīkìmaan tí cùu fūkul-bi!»

²⁴Ama nyunti ñun bi sùtì ki pīl Isirayeel yab janjanaapaalee ní bīn nyán ki kpilīn-bi. Niinee Moowaab yab dū itaaci ní Isirayeel yab kùl ki bīn bi-boon áli ki tin kó bi-tinŋin ki kūu-bi.

²⁵Bi nín kpéelikì ntimuee ní báa ñma tó tisati tin bi kùñee poon ditankpal ní atankee dūu gbí tisatee. Bi nín gbīŋkì anyimbòbil kòkò ní ki gāati isufi in lòon abilee kòkò ki fá. An dāa kúntèe, digundi ñin bi mán ki tú Kiiri-Eereesee baba ní baa gbēē, ama bijanjalibi bin tòò tijaataafunee nín mānti tú-kì kí já nì kì.

²⁶Moowaab bōti nín ká yii kujaau nyīŋfi u-puee ní u yōon bijanjalibi alaataa aluli, bi-kòkò ñú bī-tàataajimmu, ki dū bi-ba ki wúlin Eedoom bōti watil pú kí bàa ká nsan kí jītí, ama ní kaa ñú.

²⁷Niinee ní u cúu u-jipòŋkpiliu un bàa làa fōo u-yil kí kpánti ubotee ki kūu ki ñá saraawòkaa digundi pu. An ñá mimmee ní Isirayeel yab fāŋkì tikpil ní ki yíkì ñin ki nín gítì bi-tinŋin.

2 Rois 4

Eeliisee jòò unimpukpiipu ubo

¹Unimbòti bōnaatiliibi kitil kansikin ubo nimpuu dómīn ki ká Eeliisee ki bí-u yii: «Ukpil, sii a-ba nyí yii a-tòntòliu m-cal nín fāŋkì ti-Dindaan. Kòŋkònnèe u kpī ní ti-pòliu dómīn yii u làa yòon m-jipòmbi liitil kí ñá u-yumbui kí téen dipòndi ñin ti cáá-uee.»

²Ní Eeliisee bí-u yii: «Ba ní a là m ñá kí tī-si ní? Tùkù-mi kun ní a cáa an bí a-dumpuee?» Ní u kíf yii: «Man a-tòntòliu kaa pée cáa tiba m-dumpu, an yaa kaa sá ñkpaam min m cáa ñmītēe fiiyee.»

³Ní Eeliisee bí-u yii: «Nín cá a-kòŋkònnatɔb cee kí càa tilon tin poon tiba kpée, á càa an nīn náaŋ.

⁴A yaa ḡá mín ki dóóyee sii nì a-jipɔmbi ní kó kudiin kí dūú pìñ, ní kí bàtì ḡkpam kí ḡá tilɔnee poon. Kulɔḡḡu kun yaa ḡbée, á dū-ku kí síñ ku-ba.»

⁵Niinee unimpuee yíkì ki nín kùñ. U bàñ mmɔḡkee ní ki dū dikampiil ki pīñ u nì u-jipɔmbi pu. U-jipɔmbee nìn cáá tilɔnee ki nàatī-u ní ùñ bàtì ḡkpam ki sītì ki ḡbēentí.

⁶U bī ḡáán mín an bàñ ḡyunti ḡubɔee ní u bī u-jipɔmbi kansikin ubɔ yii: «Dū kulɔḡḡu kubɔ mun kí nàatīñ-mi!» Ní ùñ kíf-u yii: «Tilɔn kaa ti bī.» Niinee ḡkpamee ḡún kaa tí bī còl.

⁷Ní unimpuee cūtì máafi Unimbɔti bɔnaatiliu tin jítèe ní ùñ bī-u yii: «Nín cá kí dū ḡkpamee kí nyāfi kí lēē kí pà a-pɔndi. A-nimbil ḡin yaa kíñee, á dūú kpīñ sii nì a-jipɔmbi.»

Eeliisee bí Suneem timbiliikin

⁸Dalba muee, Eeliisee yíkì ki cūtì Suneem. Upíja ubɔ nìn bī niin ki páb-u yii ú dāān u-dumpu kí jī tijin. Kí yòñ ḡwiin ḡbantee, Eeliisee yaa ti pée jītí kitimbili ḡbantinee, u nìn pàatī u-cee ní ki jīñ tijin.

⁹An bée ní unimpuee dāa tükū u-cal yii: «M dāān ki bée yii kijapaai kin pée dòñ ti-cee doo nee sá Unimbɔti circir niliú ní.

¹⁰Mín puee yàntī tí mā kidibiki kí tókɔñ bi nín bòb kudii puee yilpu, ní kí nyāab kilambaḡ nì teebil nì dijal nì fitila kí síñ ki-poon. U yaa ti dómín ti-ceeyee, ú dòñ niin.»

¹¹Dalbee Eeliisee tí dómín binibee cee ní ki nín kòò kidibikee ni kí dòñ.

¹²Niinee ní u bī u-tɔntɔnliu Geeyaasii yii: «Yíñ-mi usuneennimpu nee yaa!» U yíñ-uee ní ùñ dómín ki síl u-nimbiin.

¹³Ní Eeliisee bí u-tɔntɔnliu yii: «Tükù-u yii: <A tī a-ba digìndi ki ḡá tin bī nee kɔkɔ ki tī-ti. Ba ní ti ḡñ kíf ḡá kí tī-si ní? A là tí sòñ a-pu ubɔti nì ujanjapil ceeee?» Ní unimpuee kíf yii: «Aayee! Man nì m-yab pée bī nì ḡḡbansɔḡfi ní.»

¹⁴Ní Eeliisee bí Geeyaasii yii: «Ba ní ti ḡñ kíf ḡá kí tī-u ní?» Ní Geeyaasii kíf yii: «Toooo! Waa cáá kibiki ní u-cal mun púl.»

¹⁵Ní Eeliisee bí yii: «Fàtí yíñ-u.» U yíñ unimpuee ní u dómín ki síl kipunyɔkɔpu.

¹⁶Ní Eeliisee bí-u yii: «Jiil naḡkɔnampuee, a làá dāá nīn ḡúb kibiki.» Ní unimpuee téen yii: «Aayee, m-dindaan, Unimbɔti niliú, taa mōntì man a-tɔntɔnliu.»

¹⁷Ama unimpuee dūu cáá dipool ní dibindi tú deedeeyee, u dūu màl kibininjabiki, kii Eeliisee nín nìn tükū-u puee.

Eeliisee fikitì un fōō-u kunicaḡee jipɔɔn

¹⁸Kibikee nìn cíkitì. Dalbee, u-baa bí bijincaliibi cee ki tūñ ditundi ní kibikee nín cá u-cee.

- ¹⁹Dicilpuee ní u kíí ki bíi kūuntí ki lì yíi: «M-baa! M-yil! M-yil!» Ní ubaati bí u-tòntòntòliu ubo yíi: «Yòoñ-kì kí lìb kí cáá tī ki-na!»
- ²⁰Ní utòntòntòlee yòoñ kibikee ki lìb kí cáá tī ki-na. Unimpuee yòoñ u-biki ki làl, ama kuwĩngkuluu nyòkòmee ní kì sīntì.
- ²¹Niinee ní unimpuee yòoñ kibikee ki jòm Unimbòti tòntòntòliu Eeliisee diikun ní ki dū-kì ki bíl u-lambaŋki pu. U ɣá mimmee ní ki nyáń ki dū kudii ki pīn.
- ²²Mín boonee ní u yíín u-cal ní ki bí-u yíi: «Cáań-mi utòntòntòli ubo nì kimansalii kiba. M làá sàń kí cù Unimbòti bɔnaatiliu cee kí gítiń.»
- ²³Ní u-cal bālifi-u yíi: «Ba ɣá ní a là kí cùú ká-u dín? Dín kaa sá uɣmapɔɔn kaa tí sá ɣwĩɣɣũfikaa mun.» Ní u kíí u-cal yíi: «Taa fàŋkì, tiba kpá!»
- ²⁴U lī mimmee ní ki kpāl kimansaliiyee ní ki bí u-tòntòntòliuee yíi: «Tí nīn cá, nīn dàtī kimansalii kí taa sīl nsanni, see m yaa bí-si yíi á sīl baba.»
- ²⁵U yíkèe ní ki nīn cá Eeliisee cee Kaarmeel jool pu. Nyunti ɣun Eeliisee ká-u ndanee ní u bí u-tòntòntòliu Geeyaasii yíi: «Kpèè usuneennimpuee!
- ²⁶Sān kí tũŋkì-u kí bālifi-u yíi: «A pōō mana? A-cal ní? A-biki pōō tiɣanaaa?» Geeyaasii bālifi-u mimmee ní u kíí-u yíi: «Tikòkò pée còom tiɣan ní!»
- ²⁷Ama ɣyunti ɣun u bàñ Eeliisee cee dijool puee ní u tātī gbāań u-nimbiin ki cúú u-taal. Geeyaasii bàà sùtì ki pīl-u kí téé-u, ama ní Eeliisee bí-u yíi: «Yàntī-u, di sá yíi u bí kunimbaaun ní maa nyí kun yì-tèe. Unimbòti kaa lē-tì ki dākā-mi.»
- ²⁸Ní unimpuee bí yíi: «Man nīn bālifi sii m-dindaan yíi á tī-mi kibikaaa? Maa nīn tūkū-si yíi: «Á taa tī-mi dimákakulindaaa?»»
- ²⁹Ní Eeliisee bí Geeyaasii yíi: «Bóntí a-ba kí yòoñ m-kpandɔɣu kí tàb kí nīn cá! A yaa tú ubo nsanni, á taa jāań-u. A yaa bànee, á dū m-kpandɔɣu kí páań kibikee nimbiin.»
- ³⁰Ama ní kibikee na bí Eeliisee yíi: «Nì ti-Dindaan un bí dimańfalin nee nì sii a-ba mańfal puee, m pūtì yíi m kpá kí yàntī-si!» Niinee ní Eeliisee yíkì ki páań u-boon.
- ³¹Geeyaasii nīn péeń-bi ki bàñ. U dū ɣkpandɔee ki páań kibikee nimbiin, ama waa nīn gbīl kibikee neen puɔɔ, kaa ká yíi kì cĩŋkì ki-ba mun. Niinee ní Geeyaasii fātī nīn gítí Eeliisee cee ki bí-u yíi: «Kibikee kaa fīntì.»
- ³²Eeliisee dūu bàñ dicindee, kibikee di kpīl ki dō u-lambaŋki puee.
- ³³Eeliisee kó kudiinee ní ki dūu pīn ní ki kíí ki bíi mēé ti-Dindaan.
- ³⁴U mēé ki dóòyee ní ki dōoń kibikee pu ní ki dū u-nyòkò ki tūū ki-nyòkò, ní ki dū u-nimbiliŋ ki tūū ki-nimbiliŋ ní ki dū u-ɣalii ki páań ki-ɣalii pu. U dō kibikee pu mimmee ní ki-wunti píl.

³⁵Eeliisee yíkì kibikee pu ní ki b́í còom̃ ki pùntí kudiin, ní ki fātì gítìh̃ ki dōoñ ki-pu. Niinee kibikee cíñ ñfunyom̃ miluli pu ní ki cúú ki-nimbiliñ ki ñúbitì.

³⁶Eeliisee yííh̃ Geeyaasii ní ki b́í-u yii: «Yííh̃-mi usuneennimpuee yaa!» Geeyaasii cútì yííh̃-u u bāañee ní Eeliisee b́í-u yii: «Yòoñ a-jipom̃!»

³⁷Ní unimpuee gbāañ Eeliisee taañi taapu u-yigbeel tūū kitiñ. U ñá míñ ki dóòyee ní ki yíkì yōoñ u-biki ki nín nyēē.

Tikun tin tū kaa b́í dijilee b́oti

³⁸Tíñ jítì boonee ní Eeliisee níñ gítìh̃ Giilgaal. Ñkum̃ níñ b́í kitinee pu. Unimb́oti b́onaatiliibi kitil̃ níñ kóoñ ki kpáfí u-cee ní u b́í u-tontonliu yii: «Dū daanseekpaan ḱí tókóñ ḱí ñaāñ-ti tikun.»

³⁹Niinee ní bib́onaatiliibee kansikin ubo níñ cá kusaaun ḱí nyàabíñ tikunfaal. U bāñee ki ká kumooon fiinyi subu lòoñ abil ní u kítì ki gbéèh̃ u-wampeenkaatin. U fātì bāañee ní ki càkà ki ñá daanseeyee poon, di sá yii baa níñ nyí kun ní an sée.

⁴⁰Bi tókóñ an b́ínee ní bi lēē ki ñá binib bin b́í niinee. Ama nyunti ñun ní bi dákée ní bi ḱí ki b́í gbáà ibiil ki l̃ yii: «Unimb́oti b́onaatiliu, ñkúm b́í daansee poon!» Baa níñ ñúñ ki jíñ tijinee.

⁴¹Niinee ní Eeliisee b́í yii: «Cáam̃maan nyim!» Bi cáañee ní u dūu ñá daanseeyee poon ní ki b́í yii: «Lēē ḱí ñá binib b́í j̃!» Tijiñ tiñ níñ ká daanseeyee poonee níñ ñáñkì bi ḱíñ ki ñūh̃ ḱí j̃-tì.

Eeliisee kpíh̃ binib dilaataal

⁴²Uninja ubo níñ nyánní Baal-Saliisa ki cáañ u-jincòfikaati kpom̃ob ki t̃i Unimb́oti b́onaatiliu. U níñ dū w̃ji ñ bileepom̃ yim ní ki ñá kpom̃ob mmuñku ñ tijimpin tiñ u dáá cáñee kutuku ubo. Ní Eeliisee b́í u-tontonliu yii: «Dū tijinee ḱí yàkatì ḱí t̃i binib b́í j̃!»

⁴³Ama ní u-tontonliu ḱí-u yii: «Mana ní m̃ ñūh̃ ḱí dū tijinee ḱí yàkatì ḱí t̃i binib dilaataal?» Ní Eeliisee b́í-u yii: «Sii dee, dūú yàkatì ḱí t̃i-bi b́í j̃, di sá yii ti-Dindaan níñ sòoñ puee sò: <Bàa ñma làá j̃ ḱí díkí an ḱíñ gba.>»

⁴⁴Niinee ní utontonlee dū kpom̃obee ki yàkatì ki t̃i binibee. Bi níñ ñmó an ḱíñ kii ti-Dindaan níñ níñ sòoñ puee.

2 Rois 5

Eeliisee cáañ Naama unyangbanti

¹Siirii tiñki b́otiu janjakpiliu ní bi yí Naama. U-kpiliu níñ pàkà-u ki dàkà-u kulaññañfitiiu. Di sá yii u-pu ní ti-Dindaan níñ d̃i ki t̃i Aram yab dijajil. Ama ubaatandaan ñ ujanjakpaan gbantee níñ sá unyangbanti.

²Siirii yab janjaliibi biba nèn nyáń ki kó Isirayeel tiŋkin ki fúkúł bi-wanti ní ki kpáàa cúuń kisapɔmbiki kiba uyumbu. Kì nèn bí Naama nimpuu cee ní ki tũh-u ditundi.

³Dalbee ní kì bí ki-kpiliu yii: «Áà, m-kpiliu cal yaa bàà ɲũh kí cù kí ká Unimbɔti bɔnaatiliu un bí Samaarii tiŋkinee! Úh bàà làá cáah-u u-nyanɣbandi nee.»

⁴Niinee ní Naama cùtì u-kpiliu ubɔti cee ki dū tin kisirayeelsapɔmbikee tükū-uee ki máafi-u.

⁵Ní ubɔti bí yii: «Bóntí a-ba kí nín cá, m làá tī-si kugbɔɲu á cáá tī Isirayeel bɔtiu.» Niinee Naama yōh animbil kiiloobi alaataa ata nì sindaariya kiiloobi imuŋku ita nì jĩaal bɔkutiŋ saalaa ki kíł nsan ki nín cá.

⁶U bànee ní ki dū kugbɔɲuee ki tī Isirayeel bɔtiu. Kugbɔɲuee poonee, bi nèn ɲmāh yii: «Man di túnní m-janɣkpiliu Naama un ɲúb kugbɔɲu nee yii á cáah-u u-nyanɣbandi.»

⁷Ubɔti nín pée kàān kugbɔɲu ki dóòyee ní ki cúú tiwan tin u pēēyee ki cáti ní ki bí yii: «M sá Unimbɔtaaa? M cáá mɔɔn kí kpò unil áá kí yànti unil ń nín bí dimaŋfalinaaa? Kin ba pu ní Siirii bɔtiu dū ubɔ ki túnní m-cee m cáah-u dinyanɣbandi? Ni káa, u bí tákà-mi tibɔti ní!»

⁸Unimbɔti bɔnaatiliu Eeliisee nín gbĩl yii Isirayeel bɔtiu dáal tiwan tin u pēēyee ki cátee, ní u tú bí tükū-u yii: «Ba pu ní a dáal ki cáti tiwan tin a pēēyee? Yànti Naama ń dāān m-cee, u làá bée yii Unimbɔti bɔnaatiliu ubɔ bí Isirayeel tiŋkin.»

⁹Niinee Naama jóm ki kāl u-tɔɔkuu un u-taamui dátée poon, ki nín cá ki cùtì sīl Eeliisee diiku nyɔkɔpu.

¹⁰Eeliisee nèn tú ubɔ ú tükū-u yii: «Cù Jɔɔdan buɲɲun kí múł ɲfunyɔm miluli pu. A yaa ɲá mín, a làá pɔɔkì ní a-wunti ń ɲāŋkì.»

¹¹Naama gbĩl mimmee ní ki gí diɲuul ki nín cá ki lī yii: «Man bàà dàkafi yii u làá nyānní kí sīl m-nimbiin kí mēē ti-Dindaan u-Nimbɔtiu, ní kí dū u-ɲal kí càab m-wunti laakin dinyanɣbandi tóee ní kí cáah-mi.

¹²Damaasi buɲyi Albana nì Paarpaar kaa jítiñ ibun in kɔkɔ bí Isirayeel tiŋkineeee? Maa bàà ɲũh kí múł ɲh poon m-wunti ń ɲāŋkàaa?» U lī mimmee ní ki fātì kí nín kùh nì diɲuul.

¹³Ama ní u-tɔntɔnliibi sùtì ki pīl-u ní ki bí-u yii: «Ukpil! Unimbɔti bɔnaatiliu nee yaa bàà bí-si yii á ɲá tiba tin pōyee, aa bàà làá ɲáaa? Kin ɲma nín kàlaasì u nín bí-si yii: <Cùú dū a-ba kí múł nnyimin a-wunti ń ɲāŋkì na!>»

¹⁴Niinee Naama nín sɔnti Jɔɔdan buɲɲun ki múł nnyimin ɲfunyɔm miluli pu kii Eeliisee nín bí yii ú ɲá puee, ní u-wunti ɲāŋkì kii kibiki wunti nín bí puee.

¹⁵Dicilpu niinee ní u nì u-naacimbi nín gítí Unimbòti bɔnaatiliu cee. U bàñee ní ki kó ki síl u-nimbiin ní ki bí-u yii: «Kɔŋkɔnnée ní m nín bée yii Unimbòti ubɔ kaa ti bí kitiŋ pu laaba an yaa kaa sá Isirayeel tiŋkin. M gbàam-si, fōō tiwampɔkaal tin man a-tɔntɔnliu cááñ-si nee.»

¹⁶Ama ní Eeliisee kífí yii: «Nì ti-Dindaan un bí dimaŋfalin m sá u-tɔntɔnliu nee yindi puee, m pūtì yii m kpá kí fōō tiba.» Naama pée páb-u yii ú fōō, ama ní Eeliisee yí.

¹⁷Naama bí yii: «Kii a nín yí kaa fōō m-wampɔkaatee, pɔ-mi nsan m yáff a-tiŋki pu tam kí túŋ imamboon ili. Di sá yii man a-tɔntɔnliu kaa ti làá ɲá saraawɔkaa àa saraa ubɔ fám kí tī awaa, see ti-Dindaan baba.

¹⁸Ama m mée yii ti-Dindaan n dū tin bí nee kí pɔ-mi. Di sá yii m-kpiliu Siirii bɔtiu yaa kó u-waal Riimɔn diikun ki gbāaŋ kí jāaŋ-dì ní ma mun gbāaŋee, an sá yii m-ɲaliŋu pu ní u nyitī. M yaa gbāa diwaal Riimɔn diikun mimmee, ti-Dindaan n dū pɔ man a-tɔntɔnliu an pu.»

¹⁹Ní Eeliisee kífí-u yii: «Nín cá nì ɲgbansɔŋfi.» Ní Naama nín cá.

Geeyaasii yɛntitam

Naama búntì kaa láá kó ndan

²⁰ní Eeliisee tɔntɔnliu Geeyaasii lī u-neen yii: «M-kpiliu ɲá u-ba kaa fōō tin usiirijja Naama cááñ kí pɔ-uee tiba. Nì ti-Dindaan un bí dimaŋfalin nee yindi puee, m làá sàŋ kí páaŋ u-boon kí fōoŋ tiba u-cee!»

²¹Ní Geeyaasii kùl ki biin Naama boon. Naama nín ká-u u sán ki dòoŋ u-ceeyee ní u kpákatì u-tɔrɔkuu pu malaa ki túŋkì-u ní ki bālifi-u yii: «Ba ɲá?»

²²Ní Geeyaasii kífí-u yii: «Tiba kaa ɲá. M-kpiliu di túnní-mi m tükù-si yii: <A nín pée búntì kpalaayee ní Unimbòti bɔnaatiliibi kitil poon binib bili nyánní Eefiraayiim joonŋi pu ki bāaŋ m-cee. An puee m gbàam-si, tī-mi animbil kúti kiiloobi mmunŋu nì saalaa nì jijaal bɔkutìŋ ali.>»

²³Ní Naama bí-u yii: «Yòoŋ animbil kúti kiiloobi imunŋu ita.» U pée páb-u mín ní ki dū animbil kúti kiiloobi imunŋu ita nì tiwampeenŋkaal tili ki ɲá kutukub bili poon ki kúl ki dūu túŋ u-tɔntɔnliibi bili bí túŋ kí cáá céeŋ Geeyaasii.

²⁴Bi bàñ Oofeelee ní Geeyaasii fōō kutukubee ki dūu bíl u-cee ní ki bí Naama tɔntɔnliibee yii bí nín gítí, ní bíŋ nín cá.

²⁵Mín boonee ní Geeyaasii nín kóò u-kpiliu Eeliisee cee ní ún bālifi-u yii: «Geeyaasii, a nyánní la ní?» Ní u kífí yii: «Man a-tɔntɔnliu kaa pée cūti laabaa!»

²⁶Ama ní Eeliisee bí-u yii: «A nyí yii maa bí a-cee ɲfamin ɲyunti ɲun uninja ubɔ kpákatì malaa u-tɔrɔkuu pu ki túŋkìŋ-see niin? Mim mee ɲyunti ɲun an sá á fōō animbil kúti nì tiwampeenŋkaal nì ɔliifi nì fiinyi nì ipii nì iŋoobu nì inaa nì bitɔntɔnliibi bininjab nì binimpooabee deeee?

²⁷Too Naama nyanbandi làá gítí sii nì a-naantiibi pu ní kí nīn cá jaanjaan!» Geeyaasii nyán Eeliisee ceeyee, dinyanbandi pín u-wunti pu ki pīn kii ntaayimee.

2 Rois 6

Kicoko kin wánki bi fātii kée boti

¹Dalbee Unimboti bōnaatiliibi kitil bí bi-kpiliu Eeliisee yii: «Kudii kun poon ti nì si kpáfí nee kaa wāa ki bàñ-ti.

²An puee á pō-ti nsan tí cù Jōdan bunbandi kí gāań idō kí cáań kí mā ti-kpafidiiku.» Ní Eeliisee kíí-bi yii: «Níñ cámaan!»

³Ní bibōnaatiliibee kansikin ubo bí yii: «Ti gbāām-si ní ukpil, péé kíí kí céen timbi a-tontonliibaa!» Ní Eeliisee kíí yii: «Too, m làá cù.»

⁴U lī mimmee ní ki yíkì ki táá-bi. Bi bàñ Jōdan bunbandee ní ki gāa isufi.

⁵Nyunti ŋun bi bíi gā isufee ní bi-kansikin ubo cōkōbiim cúu báatì ki tó nnyimin, ní u fáá mbiil yii: «M-bōlii na! M-dindaan, m mēēń-kì ní!»

⁶Ní Eeliisee bālifi-u yii: «La pú ní ncōkōbiimee tó ní?» Ní kijapaayee dākā-u laakin pú ní mi tóee. Niinee Eeliisee gāa didogindi ki dūu tó nnyimin laakin ncōkōbiimee tóee. Dicilpu niin ní ncōkōbiimee yíkì dēēn nnyim pu.

⁷Ní Eeliisee bí-u yii: «Dēetīń-mì!» Ní kijapaayee dēetīń-mì.

Eeliisee cúú Siirii janjaliibi

⁸Siirii botiu nīn bí ki jáa nì Isirayeel yab. U nì u-janjakpilil yaa nīn kpáfí ki lī yii: «M-janjaliibi làá cúú gāa dijanjannaapaal dooyee»,

⁹ní Eeliisee n tō bí cúú tükù Isirayeel botiu yii: «Á nīn nyí kí taa dī mpaan nee pu, di sá yii Siirii yab janjaliibi bí niin»,

¹⁰ní Isirayeel botiu n lēe bijanjaliibi kí tō bí cù kí nīn cōŋkí niin. An nīn ŋá mín ŋfunyom kupaa. U nīn péé tükù uboti tin bée ní ùn bōntí u-ba.

¹¹An ŋá mimmee ní Siirii botiu kaa ti nyí tin poon u bée, ní u yíń u-janjakpilil ní ki bí-bi yii: «Ni-kansikin ubo bí Isirayeel botiu jandi pú. Ní tükùmaan-mi un ní an sée.»

¹²Ní u-janjakpilil kansikin ubo bí yii: «Ti-baa uboti, ubo kaa bí ki nyēē a-boon! Ama an sá Unimboti bōnaatiliu Eeliisee un bí Isirayeel tiŋkinee di ŋāań mín. Báa tin ní a yaa sōōń a-didoonkaaku poonee, u ŋūn kí bēé-tì kí dūú tükù Isirayeel botiu.»

¹³Niinee Siirii botiu bí yii: «Ní cúú nyāab kí bēēmaan laakin u bée m ŋma kí tō binib bí cúú cúuń-u!» Ní bi tükū-u yii Eeliisee bí Dootan.

¹⁴Niinee uboti dū dijanjakitikpaandi nì itaamu nì janjatɔɔkub ki tú kunyeeuee bi cùtì mǎntì tú kitiŋ kin poon Eeliisee kóòyee.

¹⁵Kutaa wúntì kutaafaau pòlpolee Eeliisee tǎntǎnliu péé ki yíkì ki nyáń kitiŋinee ki ká dijanjakitikpaandi nì itaamu nì janjatɔɔkub mǎntì tú kitiŋ. Ní u bí Eeliisee yii: «Ukpil, ti kpî ní! Ti làá nín ɣá mana dee?»

¹⁶Ní Eeliisee kíí-u yii: «Taa péé fàŋkì! Bin bí ti-ceeyee wīkīn bin bí bīn ceeyee.»

¹⁷Eeliisee lī mimmee ní ki mēē yii: «Ti-Dindaan, ɣúbití u-nimbiliŋ ú wǎl!» Ti-Dindaan cúú utǎntǎnlee nimbiliŋ ki ɣúbitèe ní u wǎl itaamu nì janjatɔɔkub bin sá ŋɔmee gbí dijool pu ki mǎntì tú Eeliisee.

¹⁸Siirii janjaliibee nín bī còom ki cá Eeliisee cee ní ún mēē ti-Dindaan yii: «Yǎntì bijanjalibi nee kɔkɔ ń kpántí bijɔfub!» Ní ti-Dindaan lafun yǎntì bi kpántì bijɔfub kii Eeliisee nín mēē puee.

¹⁹Niinee Eeliisee bí-bi yii: «Ni yǐntì nsan, kitiŋ kin poon ni cée kaa sò. Páammaan m-boon ń cáá-ni kí cunnì unil un ni nyàabee cee.» Ama Eeliisee yòon-bee ní ki cáá-bi ki cunnì Samaarii tiŋkin.

²⁰Nyunti ŋun bi bàñ Samaariyee ní Eeliisee mēē yii: «Ti-Dindaan ɣúbití binib nee nimbiliŋ bí wǎl!» Ti-Dindaan ɣúbitì bi-nimbiliŋee ní bi ká yii bi bí Samaarii tiŋki poon táb.

²¹Isirayeel bɔtiu nín ká-bee ní u bālifi Eeliisee yii: «M-baa, ń kpò-baaa?»

²²Ní Eeliisee kíí-u yii: «Taa kpò-bi! Mimmee a yaa cùtì kujaau ní ki cúuń binib bi kpántì a-yumbuuyee, a kù-bi níí? Tī-bi tijin bí jī kí tī-bi nnyim bí nyò ní kí yǎntì bí nín gítí bi-kpiliu cee.»

²³Niinee Isirayeel bɔtiu ɣá-bi tican ní bi jín ki nyùñ. Bi jín ki nyùñ mín ki dóòyee ní u yǎntì bi nín gítí bi-kpiliu cee. Kí yòon yaadal wiŋŋuee, Siirii yab bin dòon ki fúkuł binib Isirayeel tiŋkinee kaa ti péé dómiń.

Dkùm nyáń Samaarii tiŋkin

²⁴Nyunti ɣubo boonee Siirii bɔtiu Been-Adaadi kóon u-janjakitiŋ kɔkɔ ki kpáfí ní ki cùtì mǎntì tú Samaarii tiŋki kí já nì kì.

²⁵An ɣá mimmee ní ɣkùm dū nyáń Samaarii tiŋkin. Bin nín mǎntì tú kitiŋee nín cí-kì tiŋan, an puee bi nín kín ki dāā kimaŋ yil animbil kúti jitɔmbi imuŋku inaa ní ki dāā atùun disambijandi animbil kúti jitɔmbi biŋmoo.

²⁶Dalbee Isirayeel bɔtiu tókó digundi din bi mán ki mǎntì tú kitiŋee pu ki jītí ní unimpu ubo téen ki yíín-u ní ki bí yii: «Ti-baa uboti, dāá fī-mi!»

²⁷Ama ní uboti kíí-u yii: «Ti-Dindaan yaa kaa fī-si, man làá ɣá mana ní kí fī-si! Tijin kaa ti báaa, ndamam mun kaa ti bí.»

²⁸Ubɔti gíti nìkī ki bí-u yii: «Ba ní a là ní?» Ní unimpuee kíf-u yii: «A ká unimpu nee yaa! Yaadalee u dómín ki ká-mi ní ki bí-mi yii: <Yànti tí ɲmó a-biki díh, foolee tí fu ɲmó man yaka.>

²⁹Niinee ní ti cúú m-biki ki kũũ ki tókòh ní ti ɲmó. Kutaa wúntèe ní m bí-u yii: «Cáań a-biki tí ɲmó», ama ní ún yòòh u-biki kí cáa bál.»

³⁰Ubɔti nín gbĩ unimpuee nín sòòh puee ní u cúú u-wanti tin u pēēyee ki dáal ki cáti. Ubɔti còom digundi pu ki jítée ní binib ká yii u dũ kutuku ki ɲá poon bɔkutɪl ki pēh.

³¹Ní ubɔti bí yii: «Díh nee, m yaa kaa lēē Safaati jipɔɔn Eeliisee yil, Unimbɔti ń dáal m-tafal kí gíti kũti!»

Eeliisee sòòh yii ɲkùm làá kúntí

³²Eeliisee nín ká u-dumpu ní bitindaɲkpilib ká ki kól-u. Ubɔti nín dũ ubɔ ki tú u-cee. Ama udaan kaa láa bāań u-cee ní Eeliisee bí bikpilibee yii: «Ni káa! Unikpɔl nee túnni ubɔ ú dáa lēē m-yil. Udaan yaa láa bāańee, ní dũ kudii kí kpāl kí taa pɔ- u nsan. Pílifimaan, m gbĩ u-kpiliu pu u pánni u-boon ki dòòh.»

³³Eeliisee nín dáa bí sòòh u-nyɔkɔ kaa láa ɲmíl ní ubɔti tuuɲuee dũu bāań u-cee ki bí-u yii: «Ti-Dindaan di yānti digíndi nee bāań-ti! Ba ní m gíti ɲūh kí nín ká ki cí ú ɲá kí tī-mi?»

2 Rois 7

¹Eeliisee kíf yii: «Ní pílifimaan ti-Dindaan nyɔɔbundi. Ti-Dindaan sòòh yii: <Fool naɲkɔnampuee, bi làa fu dā ɲyim kiiloobi saalaa nì bili áá ɔɔji yim kiiloobi mmuɲku nì binaa animbil kúti jiton ubɔ ní Samaarii nyɔɲkin.>»

²Niinee ní ubɔti kpambal un nín cēentí-u laakin kamaa ní u yaa nín cée bí yii: «Bàa ti-Dindaan yaa cúú kutagbɔɲu tɔkɔlab ki pītì, tin a sòòh nee ɲūh kí bàh mimmaaa?» Ní Eeliisee bí yii: «Too! A-nimbil làa ká tin m sòòh nee, ama a kpá kí dáká tijin gbanti.»

Siirii yab sáń ki fá bi-janjaapaal

³Binyangbantiibi binaa biba nín bí kitin kpaanceetiɲu kaa dátih kipunyɔkɔ. Ní bi bí tɔb yii: «Ba pu ní tí nín ká doo ki cí ɲkúm?»

⁴Ti yaa bí yii ti làa kó kitin, ti làa kpú kun puee tijin kaa ti bí niin. Ti yaa tí ká dooyaaa, ti làa kpú. Mimmee taa pùtì cá Siirii yab janjanaapaal puɔɔɔ? Bi yaa kaa kũũ-ti ki yānti ti bí dimaɲfalinaaa, ti-yimɔɔl dee. Bi yaa ti kũũ-taaa, tí kpú.»

⁵Kujoou jóotèe ní bi yíki ki nín cá Siirii yab janjanaapaal pu. Bi bàh Siirii yab janjanaapaal puee, bàa ubɔ kpá niin.

⁶Tin jítì Siirii yab janjanaapaal puee di sá yii ti-Dindaan nín yānti bi gbĩ janjatɔɔkub nì itaamu nì dijanjakitikpaandi wooku pu. Niinee ní Siirii yab lī tɔb

cee yii: «Isirayeel botiu tī Eeti yab nì Eejipiti yab botiibi animbil ní bi cáán bi-janjaliibi kí tō ti-pu.»

⁷Kunyeue gbantee ní bi yíkì sàh ki fá bi-tantib nì bi-taamui nì bi-mammu nì bi-naapaal nín pée bí puee kòkò, di sá yii bi nìn sán kí fī bi-ba ní.

⁸Binyangbantiibee yīn dinaapaal pu mín ki dóòyee ní bi jítì kó tanti ubo poon ní ki jín ki nyūn. Bi ḡá mín ki dóòyee ní ki kóon animbil nì sindaariya nì tiwampeenkaal tin bí niinee ki cáa cūnni ki bál laaba. Bi gítínee ní ki kó tanti ubo mun poon ki tí kóon tin kòkò bí u-poonee ki cáa cūnni ki bál.

Bijanjaliibi bin mǎntii tú kitiṇee yíkì ḡkùṁ mun kúnti

⁹Niinee ní bi kí ki bí lì tōb cee yii: «Kun ti bí ḡáanee kaa kítì. Dín wiṇṇu sá tibomontiil wiṇṇu ní. Ti yaa kaa lī tiba ní ki cītì kutaa wúntèe, taa làá lóo ditafadaaldi. Tí nīn cámaan. Tí kómaan kitiṇin kí dū tiboti nee kí māafi uboti cindin yab.»

¹⁰Bi lī mimmee ní ki nín gítin kitiṇin ní ki yīn bin cí kitiṇ punyòkòkee ki dū tibotee ki māafi-bi. Bi bí-bi yii: «Ti cūti Siirii yab janjanaapaal pu kaa ká báa uniseen, kaa ḡbīl báa unil neen pu. Kun ti pée kée di sá itaamu nì mmamu ḡbīn ní tantib sí fám.»

¹¹Niinee bipunyòciitiliibee yīn ubo ú dū tibotee kí māafi uboti cindin yab.

¹²Uboti yíkì kunyeuee ní ki bí u-kàṇkpilib yii: «M làá tükù-ni kun ní Siirii yab bí bóntí ti-puee. Bi nyí ḡkùṁ nín cáá-tee, an pu ní bi yíkì bi-janjanapaal pu ki cūti bál tisatin ki lī tōb cee yii: <Bin bí kitiṇee làá nyānni ní tí cúú-bi binifoobi ní kí kó bi-tiṇkin.>»

¹³Uboti kàṇkpilibee kansikin ubo fōo dinyòbundi ki lī yii: «Tí yòon itaamu in kīn kitiṇee poon inṁoo, di sá yii báa i yaa pée báaa, i làá pée kpú kii kitiṇ nee nib kòkòee ní. Ti yaa lē-i mimmee ní tí dū binikaanḡaabi kí tō bí cúú kpèè tin di bí jītí niinee.»

¹⁴Niinee ní bi yōon tōrkub bili ki dūu kpāl bi-taamui ní uboti lēe bijanjaliibi ki dū-bi ki tú bí cúú nyàab Siirii yab janjaliibi nín bí laakiṇyee kí kpáaa kpèè tin di bí jítée.

¹⁵Bi páan bi-boon ki tin bàṇ Jòdan buṇṇu. Bi nín cée bi ká tiwampeenkaal nì tiwan tin Siirii yab dūu fá fá kí ḡmā kí sàh malaa malaayee. Ituunee gítínee ní ki dū tin bi kée ki dūu māafi uboti.

¹⁶Niinee Samaarii yab nyán ki cūti fúkúl Siirii yab janjanaapaal. Kii ti-Dindaan nín nìn lī puee, bi nìn dá ḡyim kiiloobi saalaa nì bili áá cōji yim kiiloobi mmunḡu nì binaa animbil jiton ubo ní.

¹⁷Uboti nìn dū kitiṇ punyòkòki ki ḡá u-janjakpiliu un nìn cēentí-u laakin kamaa u yaa nìn cée ḡaan yii ú nīn kpèè. Ama binib nìn tàṇ tàṇ-u ki nákaṇ kipunyòkò ní

u kpɛ̃ kii Unimbɔti bɔnaatiliu Eeliisee nɛn nɛn lɛ̃ puee. Ubɔti nɛn nɛn dɔmiɛ̃ u-ceeyee, tin nɛ̃ u nɛn lɛ̃e dee.

¹⁸Tiɲman, Eeliisee nɛn sɔɔ̃ nɛ̃ ubɔti ki bɛ̃-u yii: «Fool naɲkɔnampu, bi lɛ̃a fu dɛ̃ nyim kiiloobi saalaa nɛ̃ bili ɛ̃a ɔɔ̃i yim kiiloobi mmun̄ku nɛ̃ binaa animbil kúti jítɔn ubɔ ní Samaarii nyɔɲkin.»

¹⁹Ubɔti janjapiliuee nɛn kí Eeliisee yii: «Báa ti-Dindaan yaa cúú kutagbɔɲu tɔkɔlab ki pɛ̃iti, tin a sɔɔ̃ nee ɲūn kí bɛ̃n mimmaaa?» Ní Eeliisee nɛn kí yii: «Too! A-nimbil lɛ̃a ká tin m sɔɔ̃ nee, ama a kpá kí dáká tijin gbanti.»

²⁰Eeliisee nɛn nɛn lɛ̃ puee, mɛ̃n deede de di jíti: binib nɛn tɛ̃n tɛ̃n ubɔti janjapiliuee ki nákan̄ kipunyɔkɔpu ní u kpɛ̃.

2 Rois 8

Usuneennimpuee bɔti nɛn kúnti puee

¹Dalbee ní Eeliisee sɔɔ̃ nɛ̃ unimpu un biki u nɛn fikitèe ki bɛ̃-u yii: «Yíkì doo, sii nɛ̃ a-dicaɲku kí nɛ̃n cá laakin ni yaa ɲūnee kí kàl̄. Di sá yii ti-Dindaan bɔnti kí cáaɲ ɲkùm Isirayeel tiɲki pu. Án kaa ti lɛ̃a yúnti ɲkùmee lɛ̃a kí ní kí ɲá abin aluli.»

²Ní Unimpuee yíkì ki ɲá kii Unimbɔti bɔnaatiliu nɛn bɛ̃-u yii ú ɲá puee. U nɛ̃ u-dicaɲku kɔkɔ nɛn yíkì ní ki cútii kàl̄ Fiiliistii yab tiɲkin ki ɲá abin aluli.

³Abin aluli boonee ní unimpuee nyánní Fiiliistii yab tiɲkin ki fátii gítín. U báańee ní ki cútii ká ubɔti ní ki mēē-u yii ú fōō u-diiku nɛ̃ u-kpaatanti kí tī-u.

⁴Nyunti gbantee, ubɔti nɛ̃ Eeliisee tɔntɔnliu Geeyaasii di nɛn bí sɔɔ̃. Ubɔti nɛn bɛ̃-u yii: «Māafi-mi atun̄kpaan ɲin kɔkɔ ní Eeliisee ɲáańee!»

⁵Geeyaasii nɛn bí máafi ubɔti Eeliisee nɛn fikitèe utan̄kpiil ubɔ puee, kpalaayee unimpu un biki Eeliisee nɛn fikitèe dū kóni ubɔti cee kí gbàam̄-u ú fōō u-diiku nɛ̃ u-kpaatanti kí tī-u. Niinee Geeyaasii téen̄ yii: «Ti-baa ubɔti, kpèè unimpu un jipɔɔn Eeliisee nɛn fikitèe nɛ̃ u-jipɔɔnee sò!»

⁶Ubɔti nɛn bálifi unimpuee ní ún̄ dū tibɔtee ki máafi-u. Niinee ní ubɔti dū unimpuee bɔti ki ɲá u-janjapiliu ubɔ ɲaan ki lɛ̃ yii: «M là yii bí fátii gíin̄ u-wanti kɔkɔ kí tī-u, ní kí pà-u bi nɛn tún̄ ditundi u-kpaatanti pu ki ká ipaati ɲyee kɔkɔ kí yòon̄ daliɲkin u yíkèe kí dāa sāa dín̄ nee.»

Eeliisee nɛ̃ Asayeel bɔti

⁷Dalbee Eeliisee yíkì ki nɛn cá Damaasi tiɲkin. Nyunti gbantee Siirii bɔtiu Been-Adaadi būn̄. Ní bi tükū-u yii: «Unimbɔti bɔnaatiliu dɔmiɛ̃ doo.»

⁸Ní ubɔti bí Asayeel yii: «Nyàab̄ tiwampɔkaal kí cáá pō Unimbɔti bɔnaatiliu Eeliisee kí kpàaa gbàam̄-u ú bálifi ti-Dindaan kí kpèè yii m lɛ̃a ká dicáańdaaa, maa lɛ̃a ká.»

⁹Ní Asayeel yíkì ki nín cá ki cùtìi ká Eeliisee. U nèn yōòn tiwammontiil tin bí Damaasi tiṅkinee ki tún igutaamu imuṅku ili kí cáá pō Eeliisee. U bàñ ki síl Eeliisee nimbiinee ní ki bí-u yii: «A-tòntònlìu Siirii bōtiu Been-Adaadi di túnní-mi a-cee m̀ bàlìfì-si yii u làá pōkàaa, waa làá pōkì.»

¹⁰Ní Eeliisee kíí-u yii: «Cùú tükù-u yii u làá pōkì. Ama tiṅman puee ti-Dindaan lēē ki dākā-mi yii u bàà làá kpú ní.»

¹¹Kpalaayee Unimbōti bōnaatiliu Eeliisee kíí ki bíi kpèé Asayeel címmm áli icoo dāa kpāa cúú-u, ní Eeliisee kíí ki bíi sūn.

¹²Ní Asayeel bālìfì-u yii: «M-kpiliu, ba pu ní a bíi sūn ní?» Ní Eeliisee kíí yii: «M sūn kun puee m̀ nyí inikpiti in a làá dāá ṅá Isirayeel yabee. A làá dāá tūū bi-timmu mun bi mán agun ki túee ṅṅmi, kí dāá làntì bi-naacimpōmbiyaamu, ní kí dāá tāā tāā kí mátì bi-biyaamu ní kí dāá pùtì bi-nimpoobi bin sá bipōdambee.»

¹³Ní Asayeel bí yii: «Mana ní man a-tòntònlìu un bí kii kibōgbāṅfii nee làá dāá ṅmā kí ṅá mìn?» Ní Eeliisee kíí-u yii: «Ti-Dindaan lēē ki dākā-mi yii a làá dāá kpántì Siirii bōtiu.»

¹⁴Asayeel yíkì Eeliisee ceeyee ní ki nín gítì u-kpiliu cee. U bàñee ní u-kpiliu bālìfì-u yii: «Eeliisee tükūn-si yii ba?» Ní u kíí yii: «U bí-mi yii a làá ṅmátì.»

¹⁵Ama kutaa wúntèe ní Asayeel yōòn ṅṅaabu ki dūu ṅá nnyimin ní ki dūu bīiṅ ubōti nimbiin waa ti ṅṅn kí fōotì. Ubōti kpíyee ní Asayeel fōō u-yil ki kpántì ubōti.

Juuda bōti Jooram bōti

(2 Kroo 21.2-20)

¹⁶Akaab jipōon Jooram nín kāl Isirayeel beelin tibōtiil dibinṅmoonṅmootiil poonee, ní Joosafaati jipōon Jooram kpántì Juuda beelin ubōti.

¹⁷U nèn cáá abin mmuṅku nì saalaa nì ali ní ki kpántì ubōti, ní ki kāl dibeel pu Jeerusaleem abin anii.

¹⁸U nèn pée nóó Isirayeel bōtiibi tabōbiliṅ ní, a lì kii Akaab dicaṅkun yab nín nèn bí puee, di sá yii u nèn cáá Akaab bisal ubō ní. U nèn ṅá tin kaa nèn kítì ti-Dindaan nimbiinee.

¹⁹Ama ti-Dindaan tòntònlìu Daafiidi puee, waa nèn là kí nàān Juuda tiṅki, kun puee u nèn pōòn Daafiidi yii u-jipōmbi làá nīn pée kā dibeel pu Jeerusaleem ní kí nīn cá jaanjaan.

²⁰Jooram beel yuntiṅu ní Eedoom yab yíkì kaa kíí bi-ba pu kí nīn gbíntì bí Juuda yab taapu ní ki kāān bi-ba nì bi-bōtiu.

²¹Jooram nèn yíkì ki nín cá Sayiir tiṅkin ki kpāān u-janjatōrōkub kōkō. Kunyeeuee ní u nì u-janjatōrōkub kpootiliibi ján ki pōōkì Eedoom yab bin nèn mántì tú-bee. Ama Juuda janjaliibi nèn sàñ ki nín kòò bi-tantibin.

²²Kí yòoñ yaadal wiinḡu ní Eedoom yab fōō bi-ba kaa ti bí Juuda yab taapu. Nyunti gbanti mbaanti ní Liibiba yab mun kaa kíf bi-ba pu.

²³Jooram tuuḡḡi ḡin kíḡee nì tin kòkò u ḡée ḡmàñ ki kǎ *Juuda bōtiibi tuuḡḡi gbōḡkun*.

²⁴Jooram kpíi ki cūḡi ḡǎi u-baabi ní bi síb-u Daafiidi Tiḡkin. U-jipōōn Akasiyasi di fōō u-yil ki kpánti ubōti.

Juuda bōtiu Akasiyasi bōti

(Kpèè 2 Kroo 22.1-6)

²⁵Akaab jipōōn Jooram nín kǎi Isirayeel tibōtiil abin saalaa nì ali poonee ní Juuda bōtiu Jooram jipōōn Akasiyasi kpánti Juuda beelin ubōti.

²⁶Akasiyasi nìn cáá abin mmuḡku nì ali ní ki kpánti ubōti. U nìn kǎi Jeerusaleem dibindi diba ní ki jín dibeel. U-na di nìn sá Isirayeel bōtiu Oomirii bisal ní bi yíi-u yii Atalii.

²⁷U nìn nóó Akaab dicaḡkun yab tabōbiliḡ ní ki nìn ḡá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee kii Akaab dicaḡkun yabee, di sá yii u nìn sá Akaab dicaḡkun yab coo ní.

²⁸U nì Akaab jipōōn Jooram nìn cūḡi ki ján nì Siirii bōtiu Asayeel Ramooti tiḡki kin bí Galaadi tiḡkpaḡkinee ni. Ama kujaaunee ní Siirii yab tī Jooram tiweendi.

²⁹Ní Jooram nín ḡtí Jisirayeel kí cáàn tiweendi tin u fōō Siirii yab cee Raama tiḡkin ḡyunti ḡun u nìn bíi jáà nì Siirii bōtiu Asayeelee. U bí Jisirayeel niinee ní Juuda bōti Akasiyasi, Jooram jipōōn cūḡi kí mǎnti u-pu.

2 Rois 9

Jeewuu kpánti Isirayeel bōtiu

¹Dalbee ní Unimbōti bōnaatiliu Eeliisee yíiñ bibōnaatiliibi kitil kansikin unaacimpōōn ubō ní ki bí-u yii: «Bóntí a-ba kí yòoñ circir kpam kpalba kí nìn cá Ramooti tiḡkin Galaadi tiḡkpaḡkin.

²A yaa bàñ niinee, á pōōn a-ba kí kǎ Joosafaati jipōōn Jeewuu, Nimisii naantiu. Á yíiñ-u ní kàkatī ni-ba kí wàatī u-nabiyaamu kí kó kudii kubōn.

³Kudiin niinee ní á yòoñ ḡkpam kpalbee kí bàtī kí sìtī u-yil pu kí tükù-u yii: <Ti-Dindaan nín sòoñ puee sò. Nì ḡkpam min m bātī ki sītī a-yil pu nee, m kǎaḡ-si Isirayeel beelin ubōti dee!> A yaa ḡá mín ki dóòyee, ní á plītī kudii kí sǎñní kí taa ti tǎaḡ.»

⁴Eeliisee lī mín ki dóòyee ní kinaacimpōmbikee nín cá Ramooti tiḡkin Galaadi tiḡkpaḡkin.

⁵Nyunti nun u bàñee, Isirayeel janjakpilib bí ñáań dikpafil. Ní unaacimpɔɔnee bí yii: «Ukpil, m cáá tiba ki làá tükù-si!» Ní Jeewuu bí yii: «Ti-kansikin ñma ní a là kí sòòń nì ní?» Ní kinaacimpɔmbikee kí yii: «Ukpil, sii ní an sá!»

⁶Niinee Jeewuu yíki ki nín kòò dicindin, ní kinaacimpɔmbikee bàti ñkpam ki sītì u-yil pu ki lī yii: «Ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòòń puee sèé: <Nì ñkpam min m bàti ki sītì a-yil pu nee, m dū-si ki kāań man ni-Dindaan nibul Isirayeel pu ubɔti.

⁷Sii di làá kpò a-kpiliu Akaab naantiibi. A yaa ñá mimmee, a tòn m-tòntònlīibi bibɔnaatiliibi nì bin kòkò Jeesebeel kūyee pòtoonyi dee.

⁸Akaab dicañkun yab kòkò máań kí kpú ní. M làá nàań u-dicañkun bin kòkò bí ki sá bininjabee Isirayeel tiñkin. Maa làá kíń uyumbuɔɔ, kaa làá kíń un tó u-bee mun.

⁹M làá ñá u-dicañku kii m nín ñá Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam dicañku nì Ayiia jipɔɔn Bayeesa puee ní.

¹⁰An yaa kíń Jeesebeel úñwuee, baa làá síb-u, di sá yii iboo di làá ñmó-u tisatin.>» U lī mimmee ní ki pītì kudii ki sàń ki kátì.

¹¹Jeewuu nyánnée ní ki nín gítì ubɔti janjakpilib bin kíñee cee ní bíń bālifi-u yii: «An mō deeee? Uwaati gbanti nyàań ba ní a-cee ní?» Ní u kí-bi yii: «Nimbi ni-ba, nì pée nyí bibɔnaatiliibi nee nì tin bi sòòñee.»

¹²Ní bin kíñee bí-u yii: «A mótí, māafi-ti tin jítèe!» Ní u kí-bi yii: «Too, u bí-mi yii: <Ti-Dindaan nín sòòń puee sò. Nì ñkpam min m bàti ki sītì a-yil pu nee, m kāań-si ubɔti Isirayeel beelin dee.>»

¹³Bijanjakpilibee gbíl mimmee ní báa ñma ñá malaa ki kpátì u-wanti tin u pēyee ki bíl dikɔl pu ki dū Jeewuu ki kāań. Bi nín búń nyin ní bi-kòkò kí ki kíń ki tátí yii: «Ubɔti Jeewuu nì ká mmanɣafɔkɔn!»

Jeewuu bóntì kí kpò Isirayeel bɔtiu Jooram

¹⁴Joosafaati jipɔɔn Jeewuu, Nimsii naantiu bóntì kí kpò Jooram. Nyunti gbantee úń nì Isirayeel yab kòkò bí Ramooti tiñki kin bí Galaadi tiñkpaankinee ki jáa nì Siirii bɔtiu Asayeel ú taa fōò-kì.

¹⁵Ama bi nín bí jáayee ubɔti Jooram nín fōò tiweendi. An pu ní u nín fātì gítìń Jisirayeel kí cáań u-ba. Jeewuu nín tükù bijanjakpilibee yii: «Nimbi di sá bin bí m-jandi púee, an puee ubɔ nì taa nyā kitñ nee poon kí cù Jisirayeel kí dū tin jítì dooyee kí māafi.»

¹⁶Niinee Jeewuu jóm u-janjatɔɔkuu pu ki nín cá Jisirayeel. Jooram nín dō u-dooñu pu ní Juuda bɔtiu Akasiyasi cūtì kí mǎntì u-pu.

¹⁷Un nín sí sintil Jisirayeel tiñkinee nín ká Jeewuu nì dijanjakitil din nín táá-uee dòoñee ní u bí ubɔti yii: «M wāl dijanjakitil diba dòoń.» Ní ubɔti Jooram bí yii:

«Nyàab utanjakal ubo kí tō ú cùú tūŋkì-bi kí bàlifi-bi yii bi dòn nì ngbansɔŋfaaa?»

¹⁸Ní utanjakalee nín cá kí tūŋkì-bi. U bàñ-bee ní ki bí yii: «Ubɔti bí yii m̀ bàlifi-ni yii an m̄ deeee?» Ní Jeewuu kí yii: «Ngbansɔŋfi bɔti ká-si la? Páañ m-boon!» Ní un sí sintilee bí yii: «Ntuunee bàñ bi-cee, ama ñuaa ti gítìñ.»

¹⁹Ní ubɔti gítì lēē utanjakal uliliiti ki tú ní u mun bàñ bi-cee ki bí yii: «Ubɔti bí yii m̀ bàlifi-ni yii an m̄ deeee?» Ní Jeewuu kí yii: «Ngbansɔŋfi bɔti ká-si la? Páañ m-boon!»

²⁰Ní un sí sintilee bí yii: «Ntuun nliliitee bàñ bi-cee, ama ñuaa ti gítìñ. Bi nín jàkǎñ puee m̀ bēē un ní an sēē. An sá Nimisii naantiu Jeewuu, di sá yii u jàkǎñ kii uwaatee ní.»

²¹Ní ubɔti Jooram yāntì bi kpāl u-taamuu ní u jóm ki kāl, ní Juuda bɔtiu Akasiyasi mun jóm ki kāl u-taamuu pu ní bi-liitil nín tūŋkí Jeewuu, ní ki tin dūu tú-u ujiseeraayeelja Nabooti kpaatantin.

Isirayeel bɔtiu Jooram kúm

²²Nyunti ñun ní Jooram nyán Jeewuu puee ní u bālifi-u yii: «An m̄ deeee, Jeewuu?» Ní Jeewuu kí-u yii: «Mana ní a ñūñ kí bàlifi-mi mín? Sii a-ba nyí yii a-na Jeesebeel gbíntì tòotì awaa ki ñáañ kukpaŋkpantiiu tuuŋŋi.»

²³Niinee Jooram fātì lābitì u-ba ki bí sán, ní ki bí Akasiyasi yii: «Á nīn nyí nì a-ba Akasiyasi, bi nyán ti-boon ní!»

²⁴Niinee Jeewuu lēē mpiin ki páañ u-tɔbu pu ki dáal ní an cūtì cúú Jooram gbigbipati kansikin ki kó ki pūutì diŋuul ní ki tin nyán ki lítì. Úñ u-ba nīn nyán u-tɔrɔkuu poon ki lítì.

²⁵Ní Jeewuu bí un bí u-cee ki tūtúñ-u bi yí-u yii Bidikaaree yii: «Nyāntí-u tɔrɔkun kí dū-u kí tō ujiseeraayeelja Nabooti kpaatantin. A yaa téetí nyunti ñun ní man nì sii nīn ká tɔrɔkun dicilpu ki cēentí u-baa Akaabee, ti-Dindaan nīn sòñ tibɔti tiba ki tó u-pu.

²⁶Ti-Dindaan nīn bí-u yii: <Fool a nín fu kūū Nabooti nì u-jipɔmbee, man a-Dindaan, m fu ká kɔkɔ. Bukpaa bun poon a fu kūū-bee, bukpa gbandi bubaantiiu poon ní m lāá dáal a-tafal, man ni-Dindaan di sòñ mín!> An puee nyāntí Jooram kí dū-u kí tō bukpaayee poon, kii ti-Dindaan nīn nīn sòñ puee.»

Juuda bɔtiu Akasiyasi kúm

(Kpèè 2 Kroo 22.7-9)

²⁷Juuda bɔtiu Akasiyasi nín ká mimmee, ní u cúú Beeti-Gan saŋŋu ki sán ki cá, ama ní Jeewuu kùl ki páañ u-boon. Jeewuu nīn tī u-naacimbi mara yii bí kpò u mun! Nyunti ñun u ká u-tɔrɔkuun ki bí dàb Guur gbantaŋki kin kaa dátì nì Ibileeyamee ní bi yá u mun mpiin. Ama u nīn pócòñ ki sán ki bàñ Meegiidoo tīŋkin ní ki kpî niin.

²⁸U-tɔntɔnliibi nɛn dū-u kɪ ɲá u-tɔrɔkuun ní kɪ cáá-u kɪ cūnnì Jeerusaleem, ní kɪ tin síb-u u-baabi kaakulin, Daafiidi Tiŋkin.

²⁹Akaab jipɔɔn Jooram nɛn jín dibeel abin saalaa nì diba poonee ní Akasiyasi kpánti ubɔti Juuda tiŋkin.

Jeesabeel kúm

³⁰Jeewuu nɛn kíh̄ fiii kɪ kó Jisirayeel tiŋkin ní Jeesabeel gbɪl̄ tin jítèe kɔkɔ. Ní u nyàáb culoo kɪ bɔntì ní kɪ nyáantì u-ba ní kɪ cūtì kɪh̄ kɪ ɲòò tɔkɔla pu.

³¹Nyunti ɲun Jeewuu lákatì kitiŋ punyɔkɔki kɪ kóee ní Jeesabeel téen̄ yii: «Simrii, sii un kū a-kpiliuee, an mō deeee?»

³²Jeewuu wáan̄ kɪ kpē tɔkɔla watil púee ní kɪ bí yii: «Nyima bí m-jandi púee?» Niinee ubɔti cindin bifaabi bili kii bita ɲɔntiŋ tɔkɔlabin.

³³Ní u bí-bi yii: «Téem̄maan-u kɪ lúkuŋ kitiŋ!» Ní bín̄ téen̄-u kɪ lúkú kitiŋ. U lítèe ní u-fatikuu yáan̄ kitiŋ gundi nì itaamu pu, ní Jeewuu dū u-tɔrɔkuu kɪ tãā-u kɪ jítì.

³⁴Mín̄ boonee ní Jeewuu nɛn cá dibeecindin kɪ jín̄ kɪ nyūñ, ní kɪ bí u-naacimbi yii: «Ní bɔntímaan unimpusoo pu nee kɪ síb-u, di sá yii u sá ubɔti bisal ní.»

³⁵Niinee bi nyán̄ kɪ síb-u, ama kun bi péee kée di sá kuyikpabiku nì ataa nì ɲal.

³⁶Ní bi fātì gítìh̄ kɪ tükū Jeewuu ní ún̄ bí yii: «Ti-Dindaan nɛn nɛn dī u-bɔnaatiliu Eelii, utiiseebéeja pu kɪ sòon̄ tiŋyee dee yii: <Iboo làá dāá ɲmó Jeesabeel wunti Jisirayeel satin,

³⁷ní u-wunti ń yāl̄ tisatin kii tinaabin tin bi bīl̄ kitiŋ tì yàntì tiwan lònèee, áli gba baa dāa gítì ɲūñ kɪ l̄ yii: Jeesabeel sèè!>»

2 Rois 10

Jeewuu kū Akaab dican̄kun yab kɔkɔ

¹Akaab nɛn cáá naantiibi imun̄ku ita nì saalaa kóò Samaarii tiŋkin. Jeewuu nɛn ɲmāñ kugbɔɲu kɪ tú bí cáá tī Samaarii tindan̄kpilib nì Jisirayeel janjakpilib nì bin nɛn kpèe Akaab naantiibee kɪ tükù-bi yii:

²«Nimbi di kpèe ubɔti biyaamu, kɪ cáá tɔrɔkub nì itaamu nì tijanjawan, ní kɪ kóò kitiŋ kin poon bi mán̄ digundi kɪ mántì túee. Nyunti ɲun ni yaa fōo kugbɔɲu neeyee,

³ní kpèe ubɔti jipɔmbi kansikin kɪ lēe un kítì kɪ máan̄ kɪ nɛn sá ubotee kɪ dū-u kɪ kàan̄ tibɔtiil̄ ú fōo u-baa yil. Ni yaa ɲá mín̄ kɪ dóòyee, ní bɔntí ni-ba kɪ já kɪ mōtì ni-kpiliu dican̄ku pu.»

⁴Bi gbɪl̄ mimmee ní kɪ fāŋkì tikpil kɪ kíh̄ kɪ l̄ tɔb cee yii: «Bibɔtiibi bili kaa ɲún̄ kɪ síl̄ u-nimbiin, kin mana ní timbi nee làá ɲmā kɪ já nì u?»

⁵Niinee ukpil un kpèé uboti cindee nì ujanjakpil un kpèé kitiŋ gbantee nì bitindaŋkpilib nì bin kpèé mbiyaamuee tú bí cúú tükù Jeewuu yii: «Timbi sá a-tòntònlìibi ní. Kun a yaa pée bí yii tí ɣée, ti làá ɣá. Taa làá lēē báà ubo kí kàaŋ tibotiil. Mìn puee ɣá min di ɣaŋ a-ceeyee.»

⁶Ní Jeewuu fātì ɣmān kugboŋu kuliliitiiu ki tükù-bi yii: «Ni yaa bí m-jandi pú ní ki yaa làá pīlifi m-nyokɔee, ní lēēmaan ni-kpiliu Akaab jipɔmbi nì u-naantiibi kɔkɔ yiliŋ kí fu cáaŋ-mi fool naŋkɔnampu Jisirayeel tiŋkin.» Uboti jipɔmbi nì u-naantiibi imun̄ku ita nì saalaa gbantee nìn kã Samaarii nikpaambi cee ní bi kpèé-bi.

⁷Bikpilibee nín fōō kugboŋuee ní bi cúú uboti jipɔmbi nì u-naantiibi imun̄ku ita nì saalaayee kɔkɔ ki lāntì, ní ki dū bi-yiliŋ ki ɣá tikabitin ki tú bi cáa tī Jeewuu Jisirayeel tiŋkin.

⁸Ubo nìn dómiŋ ki tükù Jeewuu yii: «Bi cáaŋ uboti jipɔmbi nì u-naantiibi yiliŋ.» Ní Jeewuu bí yii: «Dūmaan-ɣi kí bíl akpuku ali kitiŋ punyokɔki caŋin áli fool kutaafaau!»

⁹Kutaa wúntèe ní Jeewuu nyáŋ ki sīl samaa nimbiin ki lī yii: «Nimbee, ni sá deedeedambi! Man di bónti kí kpò m-kpiliu uboti ní ki lafun kūū-u mun. Ama ɣma di kūū bin bí nee kɔkɔ?

¹⁰Ní béēmaan yii tin kɔkɔ ní ti-Dindaan nìn sòoŋ ki tó Akaab dicaŋku puee, báà dinyɔɔbundi kpá kí gbíntí fám! Ti-Dindaan nín dī u-bɔnaatiliu Eelii pu ki sòoŋ tin kɔkɔee, u ɣá mīn.»

¹¹Niinee Jeewuu kūū bin kɔkɔ nìn kíŋ Akaab dicaŋkun ki bí dimaŋfalin ki kóò Jisirayeelee kɔkɔ. U nìn kūū ki kpáaŋ bikpilib bin kɔkɔ nìn pá u-boonee nì u-bɔɔbi nì u-tandambi. Waa nìn yānti bi-kansikin ubo ɣmátì.

Jeewuu kūū Juuda bɔtibiliŋ

(Kpèè 2 Kroo 22.8)

¹²Boonee Jeewuu kíŋ nsan ki nín cá Samaarii. U bàŋ laakin bi yīl yii Beeti-Eekeedi-Bipikpaabee,

¹³ní ki tú Juuda bɔtiu Akasiyasi nabiyaamu. Ní u bālifi-bi yii: «Ni sá bilab ní?» Ní bi kíŋ yii: «Ti sá Akasiyasi nabiyaamu ní. Ti dómiŋ kí jāaŋ uboti nimpuu Jeesebeel biyaamu nì bin kíŋ ki bí uboti dicaŋkune nì.»

¹⁴Ní Jeewuu tééŋ yii: «Ní cúúmaan-bi nì bi-nimbiliŋ!» Ní u-naacimbi cúú-bi nì bi-nimbiliŋ ki lāntì ní ki dū-bi ki tó Beeti-Eekeedi lɔkɔun. Binib gbanti nìn sá binib imun̄ku ili nì bili ní. Bi-kansikin báà ubo kaa nìn ɣmátì.

Jeewuu tú Yoonadaab nsanni

¹⁵U nyáŋ niin kí nīn cée ní ki dūu tú Reekaab jipɔɔn Yoonadaab, u mun nìn còom̄ ki túŋkí-u. Jeewuu jáaŋ-uee ní ki bí-u yii: «A sí m-boon kii ma mun nín sí a-boon pueeee?» Ní Yoonadaab kíŋ yii: «Iiin!» Ní Jeewuu gíti bí-u yii: «An yaa sée, tī-mi

kuboou!» Ní Yoonadaab tī-u kuboou. Niinee ní Jeewuu cúú u-ɲal ki cáá-u ki kón u-cee tɔɔkun,

¹⁶ ní ki bí-u yii: «Dāāñ tí cù á kpèè man nín cáá ti-Dindaan pu difaŋgiil puee!» U lī mimmee ní ki yōōn-u u-tɔɔkuu pu ki cáá-u ki búntì.

¹⁷ Bi bàñ Samaarii tiŋkinee ní Jeewuu kūū Akaab dicɔŋkun yab bin kɔkɔ nín kíñ ki bí kitiŋin niinee. U nín nāāñ bi-kɔkɔ ki nóó nì ti-Dindaan nín nín dī ubɔnaatil Eelii pu ki sòōñ puee.

Jeewuu nāāñ diwaal Baal tɔtɔnliibi kɔkɔ

¹⁸ Míñ boonee ní Jeewuu kóōñ samaa kɔkɔ ki kpáfi ní ki bí-bi yii: «Ubɔti Akaab tōotì diwaal Baal, man làá gíti tōotì-dì kí jītìñ-u.

¹⁹ An puee ní yííñ Baal bɔnaatiliibi kɔkɔ nì bin kɔkɔ tōotì-dèe nì di-tandambi kɔkɔ bí kpáfi m-cee. Ubɔ ń taa kíñ, di sá yii m làá ɲá saraakpaŋkpaan ní kí tī diwaal Baal. Un yaa kaa dómiñee, bi làá kpò-u ní.» Jeewuu nín bí ɲmàtìñ-bi kí ɲmā kí kpò kí céetì bin nín tōotì diwaal Baalee ní.

²⁰ An pu ní u nín bí yii bí kóōñ kí kpáfi kí jāām diwaal Baal. Bi nín ɲmāñ tigbɔn

²¹ ki yākatì ki tī Isirayeel beel kɔkɔn. Bin kɔkɔ nín pée tōotì diwaal Baalee nín dómiñ ní. Ubɔ kaa nín kíñ kaa dómiñ. Bi nín kó diwaal Baal diikun ní an gbí.

²² Ní Jeewuu bí un kpèè diwaal wampeenkaatee yii: «Nyāntí tiwampeenkaal kí yàkatì tī bin kɔkɔ pée tōotì Baalee!» Ní ùñ nyántì tiwampeenkaal ki tī-bi.

²³ Jeewuu nì Reekaab jipɔɔn Yoonadaab nín kó diwaal Baal diikun ní ki bí bin tōotì Baalee yii: «Ní kpèèmaan ni-kansikin tiŋan kí kpèè yii bin jáām ti-Dindaanee yaa bí doo, di sá yii ti pée là bin tōotì Baalee ɲmanijma ní.»

²⁴ Jeewuu nì Yoonadaab nín nín kóò kí ɲá mpèè saraabi nì bisaraawɔkaabi. Kaa nyí kii Jeewuu ɲá mimmee ki nyāāñ bijanjaliibi imun̄ku inaa ki síiñ mmɔŋki ki bí-bi yii: «M dū binib nee kɔkɔ ki ɲá ni-ɲaan, ama ubɔ yaa yāntì bi-kansikin ubɔ ɲmátèe, udaan làá dū ùñ u-ba maŋfal ní kí téen un ɲmátèe yal pu.»

²⁵ Nyunti ɲun Jeewuu ɲá saraabi ki dóòyee ní u bí bijanjaliibi nì bi-kpililb yii: «Ní kó kí kpò binib nee! Ní taa yāntì ubɔɔ ń ɲmátì.» Ní bi kó ki dū ntàataajimu ki kūū bi-kɔkɔ. Bi kūū-bi ki dóòyee ní ki nyántì-bi ki tó ki fá kitiŋ kpaanceetiŋu. Bi ɲá mìn ki dóòyee ní ki nín gítiñ diwaal Baal diikun,

²⁶ ní ki nyántìñ ditaŋkpal dín nín có diwaal Baal diikun bi tōotèe ki tūū ɲɲmi.

²⁷ Bi nín wūñ Baal taŋkpal mìn ki dóòyee ní bi gbáñ ki wī di-diiku ki dūu ɲá kupɔɔndii. Ku bí ki dāa sāā dín.

Jeewuu kpánti Isirayeel bɔtiu

²⁸ Jeewuu nín ɲá pu ní ki kúntì diwaal Baal Isirayeel beelinee dee.

²⁹Nì mín kòkòee, waa nìn kàkatì u-ba ki wāatì ikpiti in ní Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam nìn yāntì Isirayeel yab ɲá ki cū̀tì b́í jáań sindaariya nabiliɲ ɲin bi nìn mósó an b́í Beeteel nì Daanee.

³⁰Niinee ti-Dindaan b́í Jeewuu yii: «A ɲá an ɲāñ, a ɲá tin fáatiñ-mee. A ɲá Akaab dicaɲkun yab kii m nín là puee. An puee a-naantiibi làá kàl Isirayeel tiɲki pu tibotiil kí cáá sãā anaantitontòkò anaa pu.»

³¹Ama nì mín kòkòee, Jeewuu kaa nìn ɲúb ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔ́tiu marab nì u-pòbil kòkò, waa nìn kàkatì u-ba ki wāatì ikpiti in Jeerooboowaam nìn yāntì Isirayeel yab ɲée.

³²Nyunti gbantee, ti-Dindaan nìn kí ḱí b́í bàtì Isirayeel tiɲki pu. U nìn yāntì Siirii ɔ́tiu Asayeel jáń ki pòkìñ Isirayeel yab bi-tiɲki kòkò poon.

³³Siirii yab nìn jáń ki fōō kitɲ kin b́í Jɔɔdan ɲwìíñ nyalaɲki púee nì Arooweer tiɲki kin b́í Arinɔn buɲɲu ɲgan púee, an dàkà yii Galaadi nì Baasan timmu. Ntimu gbanti poon ní Rubeen nì Gaadi nì Manasee naakòti yab nìn kòò.

³⁴Jeewuu tuuɲɲi ɲin kíñee nì tin kòkò u ɲée nì u-póɔ̀ntam kòkò ɲmāñ ki kà *Isirayeel ɔ́tiibi tuuɲɲi gbɔɲkun.*

³⁵Jeewuu kpî ki cū̀tì ɲàl u-baabi ní bi síb-u Samaarii tiɲkin. U-jipɔɔn Joowakaasi di fōō u-yil ki kpántì ubòti.

³⁶Jeewuu nìn jín dibeel Isirayeel tiɲki pu abin mmuɲku nì anii ní. Samaarii tiɲkin ní u nìn kòò.

2 Rois 11

Atalii fōō dibeel Jeerusaleem

(Kpèè 2 Kroo 22.10-12)

¹Akasiyasi na Atalii nín ká yii u-jipɔɔn kpîyee ní u lēē yii u làá kpò kí céetí ubòti naantiibi kòkò.

²Ama ubòti Jooram bisal Yooseeba, Akasiyasi niisal nìn ɲún ki yōon Akasiyasi jipɔɔn Joowaasi u-mambi kansikin baa ɲún ki kũū-u ní ki cáá kibikee nì ki-bilooliu ki bál kunimbɔ́tidii didooɲkaaku kubɔn. Atalii kaa nìn bée, an puee baa nìn kũū kibiki gbanti.

³Kibikee nì ki-bilooliu nìn bál ti-Dindaan diikun niin áli abin aluu. Nyunti gbanti kòkòee, Atalii di nìn kà dibeel pu.

Bi kpántì ubòti

(Kpèè 2 Kroo 23.1-21)

⁴Dibinluluútiil poonee, ní Yooyadaa tú bi cū̀tì yííñ Karii yab janjakpilib nì bijanjaliibi bin cī́tí dibeecindi nì ti-Dindaan diikuee. Bi bāańee ní u cáá-bi ki

cūnni ti-Dindaan Diikun ní u nì bi ɲá kinyɔkɔbaantii. U nèn yānti bi pūti ní u dū uboti jipɔɔnee ki dākā-bi.

⁵Boonee ní u tī-bi mara nee yii: «Ni nín làá ɲá puee sò. Nwiɲɲuɲfikaa nee, ni-kitil diba làá tō ditundi. Dikitipeekaal làá cīti dibeecindi kii di nín kpàà ɲaañ puee,

⁶ní dicitililiitiil ń nīn cí Suur punyɔkɔki ní ditataatiil ń nīn cí kipunyɔkɔ kin bí biciitiliibi boonee. Akiti ata gbanti làá nīn cīti dibeecindi ní ki fòol tɔb.

⁷Akiti ali ɲin kaa làá nīn bí ditundin ɲwiɲɲuɲfikaa dalee ń dāá dāān ti-Dindaan Diikun kí nīn cí uboti.

⁸Ní dāá mǎntí tū uboti báà ɲma ń nīn ɲúb u-janjawanti u-ɲaan. Un yaa là kí ɲá mpɔn kí kónée, ní kpò-u. Laakin kamaa uboti yaa cée, ní nīn bí u-cee.»

⁹Bijanjakpilibee nèn ɲá kii usaraaɲakpil Yooyadaa nín bí yii bí ɲá puee. Báà ɲma nèn yōon u-janjaliibi, bin tundi nèn kífí ɲwiɲɲuɲfikaa dalee nì bin tundi nèn kúntí ɲwiin gbanti dalee, ní bi nín cá usaraaɲakpil Yooyadaa cee.

¹⁰Usaraaɲakpil nèn dū uboti Daafiidi kpaɲki nì u-gbampɔɔɲi ɲin nèn bí ti-Dindaan Diikunee ki tī bijanjakpilib.

¹¹Bijanjaliibee nèn mǎnti tū uboti ti-Dindaan Diiku nì nsaraafan nimbiin kí yōon ɲgiil pú ki cáa sǎa ɲgan pú. Bi nèn ɲúb tijanjawan ní ki lūti ɲí uboti.

¹²Niinee Yooyadaa nyánti Joowaasi, ki dū kibeeɲuulii ki cíkiñ-u ní ki dū dipoondi taɲkpapilinti ki ɲúbiñ-u. Boonee ní u bǎti ɲkpam ki sīti u-yil pu ki kǎa- u tibotiil ní samaa kɔkɔ kpáafi abaal ki kíñ ki táti yii: «Uboti ń nīn cáa mmaɲfafɔkɔn!»

¹³Atalii nín gbǎ samaa nì bijanjaliibi wooku puee ní u nín cá ti-Dindaan Diiku watil pú diniwulee cee.

¹⁴U kpēyee, ubotipɔɔn di tókó ti-Dindaan Diiku kɔl pu kii bi nín kpààa ɲaañ puee, bijanjakpilib nì bikantámbunliibi sí ki kóí-u. Samaa kɔkɔ nèn bí mmɔnni ní bikantámbunliibi búñ akantán. Niinee Atalii cúú tiwan tin u pēyee ki dáal ki cáti ní ki téen yii: «Bi nyán m-boon ní! Bi nyán m-boon ní!»

¹⁵Ní usaraaɲakpil Yooyadaa tī bijanjakpilib bin nèn kpèé bijanjaliibi bin bí ti-Dindaan diikunee mara yii: «Nyántímaan-u doo! Un di yaa páa u-boonee, bí kpò-u!» Di sá yii usaraaɲakpil nèn lī yii: «Bí taa kpò-u ti-Dindaan Diikun doo.»

¹⁶Bi nèn dáal-u ki cūnni kubotinaakoou watil pú, ní ɲyunti ɲun bi bǎn Itaamu punyɔkɔkee ní bi kūu-u niin.

¹⁷Yooyadaa nèn ɲá mpèé ti-Dindaan nì uboti nì samaa kansikin bí nīn kíñ ki sá ti-Dindaan nibul. U nèn yānti uboti nì samaa mun ɲá mpèé.

¹⁸Niinee ní samaa kɔkɔ nín cá diwaal Baal diikun ki gbán ki wī-ku. Bi nín gbán ki wī Baal saraafanyi nì atanjkee nín nín bí niin bi tòotē. Bi nín kū Baal tandaawu Matan ki bíl isaraafan cañin. Boonee ní usaraanjapil Yooyadaa lē binib bí nín cí ti-Dindaan Diiku.

¹⁹Yooyadaa nín kóon bijanjakpilib nì Karii yab nì bijanjaliibi bin nín sá biciitiliibee nì samaa kɔkɔ ní bi yōon uboti ti-Dindaan Diikun, ki dū dī biciitiliibi sanju ki céen-u ki cáa cūnni uboti dumpu. Joowaasi nín kāl dibeejal pu,

²⁰ní samaa kɔkɔ kí ki bíi fàal. Bi nín kū Atalii dibeeceindin Boonee ní kitiñ kó ngbansɔñfin. Atalii úñwuee, bi nín dū kitàataajiki ní ki kū-u dibeeceindin.

2 Rois 12

Juuda botiu Joowaasi boti

(Kpèè 2 Kroo 24.1-3)

¹Joowaasi nín cáá abin aluli ní ki kpánti uboti.

²Isirayeel botiu Jeewuu nín jín dibeel dibinluluútiil poonee ní Joowaasi kpánti uboti. Jeerusaleem ní u nín kòò ní ki jín dibeel abin imun̄ku ili. U-na nín sá Beerseeba ní bi yī-u yīi Sibiya.

³Joowaasi manfal wiñyi kɔkɔ poonee, u nín ná tin kítì ti-Dindaan nimbiinee ní, kun puee usaraanjapil Yooyadaa nín dākā-u tiñan.

⁴Nì mìn kɔkɔee, isaraafan in nín bí ngbantamu puee nín gbínti bí. Samaa nín gbínti náan saraabi ki tūtì talaalub ngbantamu gbanti pu.

Joowaasi fātii nāñkì ti-Dindaan Diiku

(Kpèè 2 Kroo 24.4-14)

⁵Dalbee ní Joowaasi bí bisaraanjaliibi yīi: «Animbil nín bi cāabìn ti-Dindaan Diikun bí dū tō ku-tundee nì nín bi cáa pà patantibee nì nín binib pée cāabìn nì dipɔbil dibee,

⁶nimbi ni-ba n fō an nimbiliñee bin ni nyée cee kí dū nāñkì ti-Dindaan Diiku laakin bíllee.»

⁷Ama Joowaasi nín jín dibeel abin mmun̄ku nì ata poonee, bisaraanjaliibi kaa nín dáá nāñkì ti-Dindaan Diiku.

⁸Ní uboti Joowaasi yīn usaraanjapil Yooyadaa nì bisaraanjaliibi bin kíñee ki bālifi-bi yīi: «Ba pu ní naa nāñkì ti-Dindaan Diiku laakin bíl bíllee? Kí yòon dín kí nín cée, naa ti làá fō animbil binib bin ni nyée cee, di sá yīi ni máan kí dū tī bí dū nāñkì ti-Dindaan Diiku ní.»

⁹Niinee bisaraanjaliibi kí yīi baa ti làá fō samaa cee animbil, kí taa ti kpèè ti-Dindaan Diiku nāñkitam boti.

¹⁰Usaraaṇakpil Yooyadaa n̄n nyàab̄ daka ubo ní ki s̄ā ki c̄l̄ yilpu ki dūu s̄īn̄ nsaraafan caṇin, a yaa kóò ti-Dindaan Diikunee, ṇṇaṇgiil pú. Bisaraaṇaliibi bin n̄n c̄īt̄i kipunyok̄ee n̄n cáá animbil ṇin k̄ok̄o ní binib n̄n c̄āb̄īn̄ ti-Dindaan Diikunee ki ṇáaṇ poon ní.

¹¹Bi yaa n̄n ká yii animbil bí dakaayee poon ki náaṇee, ní uboti gbaṇṇmaliu n̄ usaraaṇakpil ṇ̄ d̄āaṇ k̄i yòoṇ animbil gbanti k̄i k̄āaṇ.

¹²Bi yaa n̄n k̄āaṇ animbil gbanti ki dóòyee ní bí dūú t̄ī bin n̄n t̄ūṇ atuunee n̄ bin n̄n kp̄éé ti-Dindaan Diiku tuuṇṇee. B̄iṇ yaa f̄ōyee ní bí l̄ē k̄i p̄a bit̄ont̄onliibi bin n̄n bí ki ṇáṇk̄ee n̄ kapintab bin n̄n bí ti-Dindaan Diikun ki t̄ūṇ ditundee,

¹³n̄i bidimaliibi n̄i bin n̄n kp̄ít̄i ataṇkpeeyee. Bi n̄n t̄ī l̄ēk̄i animbilee poon k̄i d̄a id̄o n̄i ataṇkpee ṇin bi kp̄ít̄ee k̄i ṇm̄a k̄i dūú ṇāṇk̄i ti-Dindaan Diiku. Ti-Dindaan Diiku ṇāṇkitam n̄n n̄n p̄ee b̄alif̄i kuṇyee, animbilee poon ní bi n̄n l̄ēk̄i k̄i ṇá t̄iṇ k̄ok̄o.

¹⁴Ama baa n̄n l̄ē animbil ṇin bi n̄n c̄āb̄īn̄ ti-Dindaan Diikunee k̄i ṇá tikúti sambiliṇ, àá nsamu mun bi cáa gb̄int̄i fitilabee, àá asambil ṇin poon bi n̄n ṇáaṇ fatiku ki cáa ȳaant̄i nsaraafan puee, àá akant̄an, àá sindaariya àá animbil wanti tiba ki s̄īn̄ ti-Dindaan Diiku poon.

¹⁵Bi n̄n dū animbil gbanti k̄ok̄o ki t̄ī atuun kp̄ilib ní b̄iṇ dūu ṇāṇk̄i ti-Dindaan Diiku.

¹⁶Binib bin bi n̄n cáá animbil gbanti ki t̄ī bí n̄n cáa p̄a bit̄ont̄onliibee, baa n̄n b̄alif̄i-bi yii bí gbá ak̄ont̄aa bí kp̄èé bi n̄n j̄iṇ animbil gbanti puee, di sá yii bi n̄n sá bibulcinnib ní.

¹⁷Baa n̄n cáá dibokpil saraabi n̄i ikpiti p̄ot̄am saraabi nimbiliṇ ki ṇāṇk̄i ti-Dindaan Diiku. Bisaraaṇaliibi di n̄n ȳi an nimbiliṇ.

Joowaasi kúm

(2 Kroo 24.23-27)

¹⁸Nyunti gbantee Siirii botiu Asayeel dómiṇ ki jáṇ n̄i Gaati t̄iṇki. U jáṇ ki f̄ō-k̄ee ní u l̄ē yii u làá já n̄i Jeerusaleem mun.

¹⁹Niinee Juuda botiu Joowaasi ȳoṇ tiwan tin k̄ok̄o ní Juuda botiibi, u-naanjab Joosafaati n̄i Jooram n̄i Akasiyasi n̄i tin úṇ u-ba n̄n dūu sú ti-Dindaanee. Bi n̄n kp̄āaṇ sindaariya un n̄n bí ti-Dindaan Diikun laakin bi kp̄áaf̄i animbilee ki cáa c̄ūnn̄i ki pú uboti Asayeel ní úṇ gb̄ēēn̄ kaa ti dómiṇ ki jáṇ n̄i Jeerusaleem t̄iṇki yab.

²⁰Joowaasi tuuṇṇi ṇin k̄iṇee n̄i tin k̄ok̄o u ṇée ṇm̄aṇ ki k̄a *Juuda botiibi tuuṇṇi gb̄oṇkun*.

²¹U-janjakpilib n̄n bónt̄i k̄i kp̄ò-u. Dalba Joowaasi s̄int̄i Siila t̄iṇki watil p̄úee ní bi k̄int̄i-u ki k̄ū-u.

²²U-janjakpilib bin nèn kũu-u gbantee di nèn sá Simeeyaati jipɔɔn Yoosabaadi nì Soomeer jipɔɔn Yeewoosabaadi. Bi nèn síb-u ki ɣǎ̃ u-naanjab Daafiidi Tin̄kin, ní u-jipɔɔn Amasiya fō̃ u-yil ki kpántì ubɔti.

2 Rois 13

Joowakaasi, Isirayeel bɔtiu

¹Akasiyasi jipɔɔn Joowaasi nín kpántì Juuda bɔtiu abin mmun̄ku nì ata poonee ní Jeewuu jipɔɔn Joowakaasi kpántì Isirayeel bɔtiu. U nèn kóò Samaarii tin̄kin ní ki jín dibeel abin saalku nì ali.

²U nèn ɣá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee. U nèn dũ u-ba ki yá ki nákañ ikpiti in Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam nèn ɣá ki yāntì Isirayeel yab kó ikpitinee. Waa nèn fātì u-boon ki tī-i.

³Ti-Dindaan nèn gí Isirayeel pu diɲuul ní ki nèn dũ-bi ki ɣá Siirii bɔtiu Asayeel nì u-jipɔɔn Been-Adaadi ɲaan. U nèn gí bi-pu diɲuul mín an yúntì.

⁴Ama Joowakaasi nèn gbāam̄ ti-Dindaan ú sòɲkì u-ɲuul Isirayeel yab pu ní u pílifin̄-bi, di sá yii u nèn ká Siirii yab nín nèn wó̃b Isirayeel yab puee.

⁵Ti-Dindaan nèn tī Isirayeel yab ufiil ubɔ ní ún̄ dómin̄ ki fī-bi ki nyántì Siirii yab ɲaan. Kí yòon̄ ɲyunti gbantee ní Isirayeel yab fātì ká ɲgbansɔ̄fi.

⁶Nì mín̄ kɔkɔee, baa nèn kākati bi-ba ki wāati Jeerooboowaam nì u-dicaŋku yab kpiti in bi nèn ɣá ki yāntì Isirayeel yab kó ikpitinee. Áli gba diwaal Aseera waadɔ̄ɲu nèn gbíntì có Samaarii tin̄kin.

⁷Joowakaasi janjakitil poonee, an nèn pée kín bitanjakaliibi binib imun̄ku ili nì saalaa nì janjatɔ̄ɔkub saalaa nì bijanjaliibi kutukub saalaa ja ní. Di sá yii Siirii bɔtiu nèn kũu bin kɔkɔ kínee. U nèn ɣá-bi kii ɲkpɔ̄ɲkpɔ̄m min̄ unil tée ní.

⁸Joowakaasi tuuɲɲi ɲin kínee nì tin kɔkɔ u ɲée nì u-póɔ̄ntam kɔkɔ ɲmāñ ki ká *Isirayeel bɔtiibi tuuɲɲi gbɔ̄ɲkun*.

⁹U kp̄fi ki cūtì ɲǎ̃ u-baabi ní bi síb-u Samaarii tin̄kin. U-jipɔɔn Joowaasi di nèn fō̃ u-yil ki kpántì ubɔti.

Joowaasi, Isirayeel bɔtiu

¹⁰Juuda bɔtiu Joowaasi nín kpántì ubɔti abin ata kpá imun̄ku ili poonee ní Joowakaasi jipɔɔn Joowaasi kpántì Isirayeel bɔtiu. U nèn kóò Samaarii tin̄kin ní ki jín dibeel abin saalku nì diba.

¹¹U nèn ɣá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee. U nèn dũ u-ba ki yá ki nákañ ikpiti in Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam nèn ɣá ki yāntì Isirayeel yab kó ikpitinee. Waa nèn fātì u-boon ki tī-i.

¹²Joowaasi tuuŋŋi ŋin kíñee nì tin kòkò u ŋée nì u-póòntam nì u nín jáń kujaau nì Juuda bɔtiu Amasiya puee ŋmàñ ki kà *Isirayeel bɔtiibi tuuŋŋi gbɔŋkun*.

¹³Joowaasi kpîi ki cùtìi ñàl u-baabi ní bi síb-u Isirayeel bɔtiibi kaakulin Samaarii tiŋkin. Jeerooboowaam nín nìn fōō u-yil ki kpánti ubɔti.

Eeliisee nāati yii Isirayeel yab làá já kí pɔ̀ɔkiñ Siirii yab

¹⁴Eeliisee nìn búŋkì ki làá kpú ní Isirayeel bɔtiu cùtìi kí mǎntì u-pu. U bàñee ní ki tìntì u-pu ki bíi sùn ki lì yii: «M-baa! M-baa! A jítiñ Isirayeel janjatɔ̀ɔkub nì u-tanjakaliibi!»

¹⁵Ní Eeliisee bí-u yii: «Yòòñ butɔ̀bu nì ipiin!» Ní Joowaasi yòòñ butɔ̀bu nì ipiin.

¹⁶Ní Eeliisee bí-u yii: «Dáál butɔ̀bu!», ní u dáál. Ní Eeliisee dū u-ŋal ki ñá ubɔti ŋalin

¹⁷ní ki bí yii: «Pìitì tɔ̀kɔla un bí ŋwìiñ nyalaŋki púee!» Ní Joowaasi pìitì. Ní Eeliisee bí-u yii: «Dáál butɔ̀bu kí tɔ̀ mpiin!», ní u tɔ̀. Ní Eeliisee bí yii: «Ti-Dindaan jajil piŋŋu dee, dijaŋil ñin a làá jì Siirii yab puee dee. A làá já kí pɔ̀ɔkiñ Siirii yab Afeeki tiŋkin kí nàaŋ-bi.»

¹⁸Ní Eeliisee bí Joowaasi yii: «Yòòñ a-piŋyi!» Ní ubɔti yòòñ. Ní Eeliisee bí-u yii: «Dáál kí yā kitiŋ!» Ní ubɔti dáál ki yā kitiŋ ŋfunyɔ̀m mita ní ki síl.

¹⁹Ní Unimbɔti bɔnaatiliu Eeliisee gíi u-pu ñiŋuul ki bí yii: «A yaa bàà dáál ki yā kitiŋ ŋfunyɔ̀m miŋmoo áà miluu puee, a bàà làá já kí pɔ̀ɔkiñ Siirii yab kí nàaŋ-bi kòkò múb. Too, kɔ̀ŋkɔ̀nnee, mita ja ní a làá já kí pɔ̀ɔkiñ Siirii yab.»

²⁰Eeliisee kpîiyee ní bi síb-u. Dibindi kamaayee, Moowaab yab nìn dòoñ Isirayeel tiŋkin ki fúkuł-bi.

²¹Dalbee Isirayeel yab biba cùtìi kí síb unil ní ki ká akiti gbanti tí dòoñ. Bi nìn dū utaŋkpiilee ki bíl Eeliisee kaakulin malaa ki sǎn ki nín kùnní. Utaŋkpiilee gbēē Eeliisee kpabiŋee ní ki fikitì ki yáatìi yúl.

Isirayeel yab jáń ki pɔ̀ɔkiñ Siirii yab

²²Siirii bɔtiu Asayeel nìn sǎaŋ Isirayeel yab iwiin in kòkò Joowakaasi dūu kǎl tibɔtiil Isirayeel beelinee.

²³Ama ti-Dindaan nìn sún Isirayeel yab saai ki dàkǎ-bi u-laŋŋaŋfitiiku ki dū bi-kpitii ki pú-bi. Dipoonði ñin u nìn pōoñ Abraam nì Isaaki nì Jaakɔ̀bee pu ní u nìn ñá mǐn ki tī-bi. An puee waa nìn nàaŋ-bi. Waa nìn dá láá dū-bi ki fá.

²⁴Siirii bɔtiu Asayeel kpîiyee ní u-jipɔ̀ɔn Been-Adaadi fōō u-yil ki kpánti ubɔti.

²⁵Joowakaasi jipɔ̀ɔn Joowaasi nìn fātìi fōō ntimu mun Asayeel nìn jáń ki fōō u-baa Joowakaasi ceeyee u-jipɔ̀ɔn Been-Adaadi ŋaan. Joowaasi nìn jáń ki pɔ̀ɔkiñ Been-Adaadi ŋfunyɔ̀m mita pu ní ki fātìi fōō Isirayeel timmu gbanti kòkò.

2 Rois 14

Amasiyaawuu, Juuda bōtiu

(2 Kroo 25.1-4,11-12,17-28, 26.1-2)

- ¹Joowakaasi jipɔɔn Joowaasi nín kāl Isirayeel beelin pu tibōtiil abin alee, ní Joowaasi jipɔɔn Amasiyaawuu kpántì Juuda tiŋki bōtiu.
- ²U nìn cáá abin mmun̄ku nì aŋmoo ní ki kpántì ubōti ní ki jín dibeel abin mmun̄ku nì awa Jeerusaleem tiŋkin. U-na nìn sá Jeerusaleem ní bi yî-u yîi Yoowadan.
- ³Amasiyaawuu nìn ɣá tin fáatiñ ti-Dindaanee, ama waa nìn nín bàñ u-naanja Daafiidi ní. U nìn péé ɣá kii u-baa Joowaasee ní.
- ⁴Nì mín kɔkɔee waa nìn kúntì isaraafan in nìn bí ɣgbantamu puee. Samaa nìn gbíntì cáà niin ki ɣáań saraabi ki tùtù talaalub.
- ⁵Nyunti ɣun Amasiyaawuu beel kāl tiŋan ki báań inyaanee ní u kũu u-janjakpilib bin nìn kũu u-baa ubōti Joosiyaasee.
- ⁶Ama waa nìn kũu binikpɔliibi gbanti biyaamu, ki nóó nì án nín ɣmàñ Mooyiisi Marau gbɔŋkun puee. Ti-Dindaan nìn sòoñ mara gbɔŋku gbanti poon yîi: «Baa máań kí kpò bibaatiibi, bi-biyaamu kpiti pu, kaa tí máań kí kpò mbiyaamu, mu-baabi kpiti pu. Un ɣá ikpítee, ún ní bí kpò».
- ⁷Ún di jáń ki pɔɔkiñ Eedoom yab janjaliibi binib kutukub saalaa Nyaam tantakalin. Kujaau gbanti poon ní u jáń ki fōō Seera tiŋki ki pú-kì diyindi yîi Yookiteel. Bi gbíntì yîi kitiŋ gbanti mín ki dāa sāa dín.
- ⁸Niinee ní Amasiyaawuu lēē ituun ki tú Isirayeel bōtiu Joowaasi, Joowakaasi jipɔɔn nì Jeewuu naantiiu cee bí tükù-u yîi: «Dāań, man nì si tí já!»
- ⁹Ní Isirayeel bōtiu Joowaasi tú bí cùú tükù Juuda bōtiu Amasiyaawuu yîi: «Bukun̄kumbu subiki kiba di nìn bí Leeban̄n jool pu. Dalbee ní kì cùtì ká Seedir subu ní ki bí-bu yîi: <Dū a-bisal kí tī m-jipɔɔn ú cáá!> Ama upeel ubo nyánní Leeban̄n joolee pu ní ki tāa ki mātì bukun̄kumbuee.
- ¹⁰Tiŋman a jáń ki pɔɔkiñ Eedoom yabee ní an yòontí-si. Nín ká a-dumpu soooo kí nín fàal a-jajil gbanti pu. Ba pu ní a là kí kí kujaau kun poon ní bi làá já kí pɔɔkiñ sii nì Juuda janjaliibee?»
- ¹¹Ama Amasiyaawuu kaa nìn pílifiñ-u. Niinee Isirayeel bōtiu Joowaasi yíkiñ kujaau pu ki báań ki dūu siki nì Juuda bōtiu Amasiyaawuu Beeti-Seemeesi tiŋkin, Juuda tiŋkpaan̄ki kiban.
- ¹²Isirayeel yab nìn jáń ki pɔɔkiñ Juuda yab ní bín sàń ki nín kùñ.
- ¹³Isirayeel bōtiu nìn cùú Juuda bōtiu Amasiyaawuu, Joosiyaasi jipɔɔn, Akasiyasi naantiiu kuyun̄u Beeti-Seemeesi tiŋkin, ní ki dómiń Jeerusaleem ki gbáń ki wī

digundi an wāā kii meetab alaataa ali kí yòon Eefiraayiim punyɔkɔki kí cáá sāā Nfanfakam punyɔkɔki.

¹⁴U nèn yòon sindaariya nì animbil nì tiwan tin kɔkɔ nèn bí ti-Dindaan Diikun nì tigaajawan tin kɔkɔ nèn bí dibeecindinee. U nèn cúú binib biba mun ki kpáàa búnti Samaarii tin̄kin.

¹⁵Joowaasi tuuŋɔi n̄in kínee nì tin kɔkɔ u n̄ee nì u-póɔntam nì u nì Juuda bɔtiu nín jáń kujaau kunyee kɔkɔ n̄mān ki ká *Isirayeel bɔtiibi tuuŋɔi gbɔŋkun*.

¹⁶Joowaasi kp̄i ki cūti n̄al̄ u-baabi ní bi síb-u Samaarii tin̄kin Isirayeel bɔtiibi kaakulin. U-jipɔɔn Jeerooboowaam di nèn fōō u-yil ki kpánti uboti.

¹⁷Isirayeel bɔtiu Joowaasi, Joowakaasi jipɔɔn nín kp̄i boonee, Juuda bɔtiu Amasiyaawuu, Joowaasi jipɔɔn gíti n̄a abin saalku ní ki nín kp̄i.

¹⁸Amasiyaawuu tuuŋɔi n̄in kínee n̄mān ki ká *Juuda bɔtiibi tuuŋɔi gbɔŋkun*.

¹⁹Bi nèn bónti kí kpò-u Jeerusaleem ní u sán ki búnti Lakiisi. Ní bi tú binib j̄n̄ u-boon ki tin k̄uun̄-u niin.

²⁰Boonee ní bi dū-u ki n̄a tɔɔku un itaamu kupaau dátée poon ki gíiñn̄i Jeerusaleem, ní bi dū-u ki síb u-baabi kaakulin Daafiidi Tin̄kin.

²¹U-jipɔɔn Asariyasi nèn cáá abin saalku nì diba ní Juuda yab kɔkɔ dū-u ki k̄aān dibeel u-baa yil pu.

²²U-baa Amasiyaawuu kp̄i ki cūti n̄al̄ u-naanjab boonee, ní u fāt̄i fōō Eelaati tin̄ki ki t̄i Juuda yab ní ki fāt̄i mán̄-kì.

Jeerooboowaam liliiti, Isirayeel bɔtiu

²³Juuda bɔtiu Amasiyaawuu, Joowaasi jipɔɔn nín jín dibeel abin saalku poonee, ní Isirayeel bɔtiu Joowaasi jipɔɔn Jeerooboowaam kpánti Isirayeel bɔtiu. U nèn kóò Samaarii ní ki jín dibeel abin imun̄ku ili nì diba.

²⁴U nèn n̄a tin kaa k̄iti ti-Dindaan nimbiinee. U nèn dū u-ba ki yá ki nákáñ ikpiti in Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam nèn n̄a ki yānti Isirayeel yab kó ikpitinee.

²⁵Úñ di jáń ki fāt̄i fōō Isirayeel timmu kí yòon Leeboo-Amaati kí cáá sāā Arabaa tin̄kuu, ki nóó nì ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín nèn dī u-bɔnaatiliu Yoona, Amiitaayi jipɔɔn, ugaati-Eebeerja pu ki sòon̄ tin̄yee.

²⁶Di sá yii ti-Dindaan nèn lafun ká inimɔɔn in poon ní Isirayeel yab nèn bée. Bi nèn bíi j̄n̄ falaa tikpil. Uyumbuɔɔɔ, un tó u-beeyaaa, báà ubɔ nì ubɔ kaa nèn bí kí n̄mā kí jòon̄-bi.

²⁷Ama ti-Dindaan kaa nèn lēē yii u làá p̄t̄i Isirayeel nibul kitin̄ pu. An pu ní u nèn dī Joowaasi jipɔɔn Jeerooboowaam pu ki f̄i-bi.

²⁸Jeerooboowaam tuuŋɔŋi ɲin kíñee nì tin kɔkɔ u ɲée nì u-pɔɔntam nì u nín jáń tijáti puee nì u nín fātì fōō Juuda timmu Damaasi nì Amaati ki tī Isirayeel puee kɔkɔ ɲmàñ ki kã *Isirayeel bɔtiibi tuuŋɔŋi gbɔŋkun*.

²⁹Jeerooboowaam kpîl ki cūtì ɲǎl u-naanjab ní bi síb-u Samaarii tiŋkin, Isirayeel bɔtiibi kaakulin. U-jipɔɔn Sakari di nín fōō u-yil ki kpántì ubɔti.

2 Rois 15

Asariyasi, Juuda bɔtiu

(2 Kroo 26.3-4,21-23)

¹Isirayeel bɔtiu Jeerooboowaam nín jín dibeel abin mmuŋku nì aluli poonee ní Amasiyaawuu jipɔɔn Asariyasi kpántì Juuda bɔtiu.

²U nín cáá abin saalku nì diba ní ki kpántì ubɔti. U nín kóò Jeerusaleem ní ki jín dibeel abin imuŋku ili nì saalaa nì ali. U-na nín sá Jeerusaleem ní bi yî-u yîi Yeekooliya.

³U nín ɲá tin fáatiñ ti-Dindaanee, kii u-baa Amasiyaawuu nín nín ɲá puee ní deede.

⁴Ama waa nín kúntì isaraafan in nín bí ɲgbantamu puee. Samaa nín gbíntì cáà niin ki ɲáań saraabi ki tūtì talaalub.

⁵Ti-Dindaan nín yāntì ubɔti búŋkì. U nín kpántì unyangbanti áli u-kúm dal. An puee u nín kóò kudii kubɔn laaba ní u-jipɔɔn Yootam un nín sá bin kpèé dibeecindi kpiliuee kpòotì kitin.

⁶Jooram tuuŋɔŋi ɲin kíñee nì tin kɔkɔ u ɲée ɲmàñ ki kã *Juuda bɔtiibi tuuŋɔŋi gbɔŋkun*.

⁷Asariyasi kpîl ki cūtì ɲǎl u-baabi ní bi síb-u Daafiidi Tiŋkin. U-jipɔɔn Yootam di fōō u-yil ki kpántì ubɔti.

Sakari, Isirayeel bɔtiu

⁸Juuda bɔtiu Asariyasi nín jín dibeel abin ali kpá imuŋku ili poonee ní Jeerooboowaam jipɔɔn Sakari kpántì Isirayeel bɔtiu. U nín kóò Samaarii ní ki jín dibeel iŋmal iluu.

⁹U nín ɲá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee kii u-naanjab nín nín ɲá puee. Waa nín kākati u-ba ki wāatì ikpiti in Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam nín ɲá ki yāntì Isirayeel yab kó ikpitinee.

¹⁰Yabeesi jipɔɔn Saluum nín bóntì u-pu ní ki kūu-u samaa nimbiin. U kpîlyee ní uñ fōō u-yil ki kpántì ubɔti.

¹¹Sakari tuuŋɔŋi ɲin kíñee ɲmàñ ki kã *Isirayeel bɔtiibi tuuŋɔŋi gbɔŋkun*.

¹²Ti-Dindaan nín nèn tükū Jeewuu puee dee yii: «A-jipɔmbi kí cáá sǎa anaantitɔntɔkɔ anaa pu di làá kǎl Isirayeel beel pu.» Mìn ní an lafun jítì.

Saluum, Isirayeel bɔtiu

¹³Juuda bɔtiu Oosiyasi nín jín dibeel abin dibindi kpá imuŋku ili poonee ní Yabeesi jipɔɔn Saluum kpántì Isirayeel bɔtiu. U nèn kòò Samaarii ní ki jín dibeel uŋmal ubɔ ja.

¹⁴Gaadi jipɔɔn Meenayeem nèn nyánní Tiirsa ki dómín Samaarii ní ki kǔū Saluum ní ki fōō u-yil ki kpántì ubɔti.

¹⁵Saluum tuuŋŋi ŋin kíñee nì u nín bóntì pu ki kǔū Sakaree ŋmǎñ ki kǎ *Isirayeel bɔtiibi tuuŋŋi gbɔŋkun.*

¹⁶Niinee ní Meenayeem cǔtìi jáñ nì Tapuuwa tiŋki ki kǔū ki céetì ki-nib kɔkɔ, ní ki bìlìṃ kí yòon kitiŋ kin dō Tiirsee ki tin sǎa Tapuuwa. Kun pu u nèn kǔū-bee di sá yii baa nèn pǐtì-u kitiŋee punyɔkɔki ú kó. U nèn pǔtì bipɔdambi kɔkɔ.

Meenayeem, Isirayeel bɔtiu

¹⁷Juuda bɔtiu Asariyasi nín jín dibeel dibindi diba kpá imuŋku ili poonee ní Gaadi jipɔɔn Meenayeem kpántì Isirayeel bɔtiu. U nèn kòò Samaarii ní ki jín dibeel abin saalaa.

¹⁸U nèn ŋá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee. U-manfal wiŋyi kɔkɔ poonee, waa nèn kǎkatì ki wǎatì Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam kpiti in u nèn ŋá ki yǎntì Isirayeel yab kó ikpitinee.

¹⁹Asuur bɔtiu Puul nèn kó Isirayeel tiŋkin kí já nì Meenayeem, ama ní u ŋá malaa ki nyàaḅ animbil tɔonib mmuŋku nì saalaa ki tǐi-u ú tǔtuṃ-u ú ká mɔn kí mǔtǐi kǎaṃ u-beel.

²⁰Kí ŋmǎ kí pà an nimbiliŋee, Meenayeem nèn síñ yii Isirayeel tiŋki poon gaajab kɔkɔ n pà lampoo. Unil kamaa nèn máaṃ kí tǐi animbil jitɔmbi imuŋku ili nì saalaa ní. Asuur bɔtiu fōō an nimbiliŋee ní ki fǎtì nín gítì u-tiŋkin.

²¹Meenayeem tuuŋŋi ŋin kíñee nì tin kɔkɔ u ŋée ŋmǎñ ki kǎ *Isirayeel bɔtiibi tuuŋŋi gbɔŋkun.*

²²Meenayeem kpǐl ki cǔtìi ŋǎl u-baabi ní u-jipɔɔn Peekaya fōō u-yil ki kpántì ubɔti.

Peekaya, Isirayeel bɔtiu

²³Juuda bɔtiu Asariyasi nín jín dibeel abin imuŋku ili nì saalaa poonee ní Meenayeem jipɔɔn Peekaya kpántì Isirayeel bɔtiu. U nèn kòò Samaarii ní ki jín dibeel abin ali.

²⁴U n̄n ḡá tin kaa kíti ti-Dindaan nimbiinee. Waa n̄n kākatì u-ba ki wāatì Neebaati jip̄ɔɔn Jeerooboowaam kp̄itii in u n̄n ḡá ki yāntì Isirayeel yab kó ikpitinee.

²⁵Reemaliyawuu jip̄ɔɔn Peekaa un sá un n̄n ḡúb ub̄oti janjawanti kujaau poonee n̄n b́ntì ki k̄ū ub̄oti Peekaya n̄ Argoob n̄ Ariyee Samaarii t̄nkin, ub̄oti diiku kub̄on. Galaadi yab janjaliibi imuḡku ili n̄ saalaa n̄n bí u-cee. U k̄ū Peekaya ki dóò mimmee ní ki f̄ō u-yil ki kpántì ub̄oti.

²⁶Peekaya tuuḡḡi ḡin kíḡee n̄ tin k̄ɔk̄ɔ u ḡée ḡmān ki k̄ā *Isirayeel b̄otiibi tuuḡḡi gb̄ɔḡkun*.

Peekaa, Isirayeel b̄otiu

²⁷Juuda b̄otiu Asariyasi n̄n j́n dibeel abin imuḡku ili n̄ saalaa n̄ ali poonee ní Reemaliyawuu jip̄ɔɔn Peekaa kpántì Isirayeel b̄otiu. U n̄n k̄óò Samaarii ní ki j́n dibeel abin mmuḡku.

²⁸U n̄n ḡá tin kaa kíti ti-Dindaan nimbiinee. Waa n̄n kākatì u-ba ki wāatì Neebaati jip̄ɔɔn Jeerooboowaam kp̄itii in u n̄n ḡá ki yāntì Isirayeel yab kó ikpitinee.

²⁹Isirayeel b̄otiu Peekaa beel yunt̄ḡee ní Asuur b̄otiu Tiigilaati-Piilneeseer d́m̄n ki j́n ki f̄ō Yoon n̄ Abeel-Beeti-Maaka n̄ Yanoowa n̄ Keedeesi n̄ As̄ɔɔr n̄ Galaadi n̄ Galiilee timmu ki kp̄aan Neefitalii yab timmu k̄ɔk̄ɔ. U n̄n k̄óon̄ n̄timu gb̄anti nib k̄ɔk̄ɔ ki cáa c̄unn̄ Asuur t̄nkin.

³⁰Eela jip̄ɔɔn Oosee n̄n b́ntì Reemaliyawuu jip̄ɔɔn Peekaa pu ní ki k̄ū-u ní ki f̄ō u-yil ki kpántì ub̄oti. Oosiyasi jip̄ɔɔn Yootam n̄n j́n dibeel Juuda t̄nkin abin mmuḡku poonee ní t̄n̄ j̄t̄i.

³¹Peekaa tuuḡḡi ḡin kíḡee n̄ tin k̄ɔk̄ɔ u ḡée ḡmān ki k̄ā *Isirayeel b̄otiibi tuuḡḡi gb̄ɔḡkun*.

Yootam, Juuda b̄otiu

(2 Kroo 27.1-3,7-9)

³²Reemaliyawuu jip̄ɔɔn Peekaa n̄n j́n dibeel Isirayeel t̄nkin abin ali poonee ní Oosiyasi jip̄ɔɔn Yootam kpántì Juuda b̄otiu.

³³U n̄n cáá abin mmuḡku n̄ aḡmoo ní ki kpántì ub̄oti ní ki n̄n k̄óò Jeerusaleem ki j́n dibeel abin saalku n̄ diba. Bi n̄n ȳi u-na ȳi Yeerusaa, Sadooki bisal.

³⁴U n̄n ḡá tin fáat̄n̄ ti-Dindaanee. U n̄n p̄ee ḡá kii u-baa Oosiyasi n̄n n̄n ḡá p̄ee ní deede.

³⁵Ama waa n̄n k̄unt̄i isaraafan in n̄n bí ḡgbantamu p̄ee. Samaa n̄n gb́nt̄i cáá niin ki ḡaañ saraabi ki t̄ut̄i talaalub. Úñ di n̄n m̄án ti-Dindaan Diiku punȳk̄oki kin bí Yilpu p̄ee.

³⁶Yootam tuuŋɣi ɲin kíñee nì tin kòkò u ɲée ɲmàn ki kà *Juuda bɔtiibi tuuŋɣi gbɔŋkun*.

³⁷Yootam beel yuntiŋuee, ti-Dindaan nèn yāntì Siirii bɔtiu Reesiin nì Reemaliyawuu jipɔɔn Peekaa dòoŋ ki jáà nì Juuda yab.

³⁸Yootam kpî ki cūti ɲǎ u-baabi ní bi síb-u u-baabi kaakulin, u-naanja Daafiidi Tiŋkin. U-jipɔɔn Akaasi di nèn fōo u-yil ki kpántì ubɔti.

2 Rois 16

Akaasi, Juuda bɔtiu

(2 Kroo 28.1-27)

¹Reemaliyawuu jipɔɔn Peekaa nín jín dibeel Isirayeel tiŋkin abin saalku nì ali poonee ní Yootam jipɔɔn Akaasi kpántì Juuda bɔtiu.

²Akaasi nèn cáá abin mmuŋku ní ki kpántì ubɔti. U nèn kóò Jeerusaleem ní ki jín dibeel abin saalku nì diba. Waa nèn ɲá tin fáatì ti-Dindaan u-Nimbɔtiuee kii u-naanja Daafiidi nín nèn ɲá puee.

³Ama u nèn dī Isirayeel yab bɔtiibi saŋɣu ní, áli gba u nèn dū u-jipɔɔn ubɔ ki tōtì. Ntimbiil tuuŋɣi gbanti ní atimbun ɲin nib ti-Dindaan nèn jìŋ ki fōo bi-tiŋki ki dūu tī Isirayeel yabee nèn ɲáá.

⁴U nèn ɲá saraabi ki tūutì talaalub awaa saraafanɣi nì ɲgbantamu pu nì isufi in cáá tifaalee taapu.

⁵Niinee Siirii bɔtiu Reesiin nì Reemaliyawuu jipɔɔn Peekaa, Isirayeel bɔtiu dómiŋ kí já nì Akaasi ní ki mǎntì tú Jeerusaleem tiŋki, ama baa nèn ɲún ki jáŋ ki pòokiŋ-u.

⁶Nyunti gbanti ní Siirii bɔtiu Reesiin fōo Eelaati tiŋki Juuda yab ɲaan ki gín ki tī Eedoom yab ní bín fātì gítín ki kìn ki kóò niin áli ki dāa sāa dín.

⁷Akaasi nèn tú binib bí cù Asuur bɔtiu Tiigilaati-Piilneeseer cee kí tükù-u yii: «M sá a-tɔntɔnliu nì a-jipɔɔn ní. Siirii nì Isirayeel bɔtiibi dómiŋ kí já nì mi, dāaŋ kí fī-mi kí nyántí bi-ɲaan!»

⁸Ní Akaasi yōoŋ animbil nì sindaariya un nèn bí ti-Dindaan Diikunee nì tigaajawan tin bí dibeecindinee ki tú bí cáá pō Asuur bɔtiu.

⁹Asuur bɔtiu nèn pílifin-u ní ki cūti u-ba ki jáŋ nì Damaasi yab ní ki fōo bi-tiŋki. U nèn kóoŋ binib bin kòkò nèn bí kitíŋee poonee ki cáa cūnni Kiiri tiŋkin ní ki kūu ubɔti Reesiin.

¹⁰Ubɔti Akaasi nèn yíkì cūti Damaasi tiŋkin kí ká Asuur bɔtiu Tiigilaati-Piilneeseer. U bàñee ní ki ká nsaraafan ɲubɔ niin, ní u lēē nsaraafanee nín bí puee kòkò ki tú bi cáa cūnni ki tī usaraaŋal Uriya ú mā mín deedeedee.

¹¹Uriya nìn mán nsaraafanee ki nóó nì uboti Akaasi nín bí yii ú mā-ɲu puee. U nìn mán-ɲu ki dóò ki wāatì ní uboti nín nyánní Damaasi ki fātì gítì.

¹²Nyunti ɲun uboti nyánní Damaasi ki fātì gítì ki ká nsaraafanee ní u sūtì pìl-ɲu,

¹³ní ún u-ba ɲá nsaraafanee pu saraawɔkaa nì tijin saraau, ní ki fá ɲu-pu ndaam. U nìn gítì ɲá mpèé saraau nsaraafanee pu ní ki dū saraayee fatikuu ki yāàn ɲu-pu.

¹⁴U nìn yāntì bi nìkī tasa kúti saraafaɲɲu ɲun bi nìn mán ki dūu sú ti-Dindaanee. Nsaraafan gbanti ɲún nìn bí ti-Dindaan Diiku punyɔkɔki nyɔkɔpu, an dàkà yii nsaraafan mpɔɔn ɲun uboti yāntì bi mánée nì ti-Dindaan Diiku kansikin, ama ní u nìkī-ɲu ki cáa cūnnì uboti saraafaɲɲuee boon, ɲgiil pú.

¹⁵Boonee ní uboti Akaasi tī usaraaɲakpil Uriya mara nee yii: «Kí yòon dín kí nìn cée, nsaraafan ɲkpaan nee pu ní a làá nìn kín ki ɲáań saraawɔkaa un a ɲáań kutaafaau kamaayee nì tijimpin saraau un a ɲáań kujoo kamaayee, nì uboti saraawɔkaabi nì tijimpin saraabi, nì samaa kɔkɔ nín ɲáań tijimpin saraabi biɲyee nì ndaam min bi féénee. Saraabi gbanti kɔkɔ fatikubee, á kpáatí kí pòl nsaraafanee pu. An yaa kín tasa kúti saraafaɲɲu ɲún botee, m làá dàkafi kí kpèè m nín làá ɲá-ɲu puee.»

¹⁶Usaraaɲakpil Uriya nìn ɲá uboti nín tī-u mara ú ɲá puee kɔkɔ.

¹⁷Uboti nìn gí ki lē adɔpampan ɲin bi nìn dūu kpáá tasa kúti tɔɔkub bin nìn sí ti-Dindaan Diikunee, ní ki cúú kusɔɲkpaanɲu kun nìn tókó tɔɔkubee puee nì kusɔɲkpaanɲu dikunundi kun nìn tókó inajaa saalaa nì ili puee ki tókòtì tókòtì ki dūu sīn kitiɲ atankpee pu.

¹⁸Kí fáatì Asuur bɔtiuee, uboti nìn kpìti ɲwiɲɲunfikaa dikpaanɲu kun bi nìn mán ti-Dindaan Diikunee, nì nsan ɲun uboti nìn dɪŋfì kí kó kunimbɔtidiinee.

¹⁹Akaasi tuuɲi ɲin kíhee nì tin kɔkɔ u ɲée ɲmān ki ká *Juuda bɔtiibi tuuɲi gbɔɲkun*.

²⁰Akaasi kpî ki cūtì ɲāl u-baabi ní bi síb-u Daafiidi Tinɲin. U-jipɔɔn Eeseekiyaasi di fōō u-yil ki kpántì uboti.

2 Rois 17

Oosee, Isirayeel bɔtilunɲikaau

¹Juuda bɔtiu Akaasi nín jín dibeel abin saalaa nì ali poonee ní Eela jipɔɔn Oosee kpántì Isirayeel bɔtiu. U nìn kóò Samaarii tinɲin ní ki jín dibeel abin awa.

²U nìn ɲá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee, ama waa nín bàñ Isirayeel bɔtiibi bin nìn lĩntì-uee ní.

³Asuur bɔti Salmanasaar nɛn dɔmɛn ki jɛn nɛ Oosee, nɛ ɛn kɛ ki sɛntɛ u-ba ki tɛ-
u ki nɛn bɛ u-taapu ki nɛn pɛ lampoo ki tɛ-u.

⁴Ama an dɛa kɛntɛ, nɛ Oosee yɛkɛ kaa kɛ u-ba pu. U nɛn tɛ binib Eejipiti bɔti
Soo cee nɛ ki yɛ yɛ waa ti lɛa pɛ lampoo ki tɛ Asuur bɔti. Ubɔti Salmanasaar dɛa
bɛ mimmee nɛ ki cɛ Oosee ki pɛn kudii.

⁵U nɛ mɛn ki dɔyee nɛ ki cɛ u-janjaliibi Samaarii tɛkin ki mɛntɛ tɛ-kɛ. Ki yɛn
abin ata,

⁶an dɛa yɛ Oosee nɛn jɛn dibeel abin awa poonee, nɛ Asuur bɔti jɛn ki fɔ
Samaarii tɛki nɛ ki cɛ Isirayeel yab kɛ cɛ cɛnɛn kuyɛ Asuur tɛkin. U nɛn dɛ-
bi ki kɛ Alaa tɛkpaɛkin nɛ Abɔr tɛkpaɛki kin poon nɛ Goosan buɛ
pɛbɛ, nɛ Meedii timmun.

Kun pu nɛ Isirayeel tɛki kpɛntɛ adigbuɛkati nɛ

⁷Kun pu nɛ agɛn nɛ nɛ bɛ Isirayeel yabɛ di sɛ yɛ bi nɛn yɛntɛ ti-Dindaan bi-
Nimbɔti un nɛn fɛ-bi ki nyɛntɛ Eejipiti bɔti Faaroo nɛn ki nyɛntɛ-bi Eejipiti
tɛkinee. Di sɛ yɛ bi nɛn kɛ ki tɔtɔ awaa,

⁸nɛ ki nɛn nɔ atimbun nɛn nib ti-Dindaan nɛn jɛn ki fɔ bi-tɛki ki dɛ tɛ Isirayeel
yabɛ koobilɛ, nɛ akoobil nɛn nɛ Isirayeel bɔtibɛ nɛn cɛ ki kɛn kitɛinee.

⁹Isirayeel yab nɛn nɛ ti-Dindaan bi-Nimbɔti tin nɛ baa mɛn kɛ nɛ. Bi nɛn mɛn
awaa saraafɛ bi-timmu kɛn nɛ sintil difɛkɛn nɛ bi-timmu mun bi mɛn agun
ki tɛ poon.

¹⁰Bi nɛn cɛn awaa tɛkpeɛn nɛ iwaadɛ ngbantamu kɛ pu nɛ busubu bun
kamaa pɛ cɛ tifaapɛn taapu.

¹¹Bi nɛn nɛ saraabi awaa saraafɛ gbanti kɛ pu kɛ atimbun nɛn nib ti-
Dindaan nɛn jɛn nɛ ki cɛ bɛn ki kɛn nɛn nɛ nɛn pɛ. Bi nɛn nɛ atɛkpiti
nɛn gɛti lɛkatɛ ki gbɛti ti-Dindaan nɛn.

¹²Bi nɛn tɔtɔ awaa, min kamaa ti-Dindaan nɛn bɛ-bi yɛ bɛ taa nɛ mimmee.

¹³Ti-Dindaan nɛn dɛ u-bɛnaatiliibi kɛ pu nɛ bin wɛ kɛ pu ki kpɛfi Isirayeel
yab nɛ Juuda yab. U nɛn bɛ-bi yɛ: «Fɛmaan ni-sɛkpiti kɛ nɛn nɛn m-marab
nɛ m-bɛkpaɛn nɛn kɛ marab gbɛkun m nɛn dɛ tɛ ni-naanjabɛ. M nɛn dɛ dɛ
m-tɛntɛnliibi bibɛnaatiliibi pu ki yɛntɛ ni bɛ marab gbanti.»

¹⁴Ama Isirayeel yab kaa nɛn pɛlɛ tin bi nɛn sɛn nɛ bee. Bi nɛn pɛkɛ bi-pɛbilɛ kɛ
bi-naanjab nɛn nɛn nɛ pu kaa fɔ ti-Dindaan bi-Nimbɔti ki kɛ pɛ nɛ.

¹⁵Unimbɔti nɛn tɛ-bi marab, ki nɛn pɛn bi-naanjab dipɛndi nɛ ki nɛn tɛ-bi
isɛki, ama bi nɛn dɛ tɛn gbanti kɛ ki fɛ. Bi nɛn dɛ bi-ba ki yɛ ki nɛn awaa nɛn
kaa bɛ tibane, nɛ bɛ bi-ba mun kpɛntɛ binib bin kaa ti bɛ tibane, nɛ ki fɔ
atimbun nɛn mɛntɛ tɛ-bee bimbim, min kamaa ti-Dindaan nɛn kpɛfi-bi yɛ bɛ taa
nɛ mimmee.

¹⁶Bi nìn dū ti-Dindaan bi-Nimbɔtiu marab kɔkɔ ki fá. Bi nìn dū sindaariya ki mɔ́ɔ anabil ali kí nīn jáám. Bi nìn nyàáb ɲwindɔ ki cóon ki tī diwaal Aseera. Bi nìn gbāan ki jáam ɲmalbi in bí kutaa puee ki tōotì diwaal Baal.

¹⁷Bi nìn dū bi-jipɔmbi nì bi-bisalib ki tōotì awaa ki wūn ɲɲmi, ki nìn búh tibɔɔl ní ki bālifi tin bí ki dōon fool boonee pu. Bi nìn dū bi-ba ki líh atunɲpiti, ki ɲá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee ki gbítì u-ɲuul.

¹⁸An pu ní ti-Dindaan nìn gíí Isirayeel yab pu diɲuul ɲkpitim pu ní kaa nìn gítì là u-nimbi n wāl-bi. Juuda naakooku yab baba di nìn pée kīn ki bí.

¹⁹Ama Juuda yab mun kaa nìn ɲúb ti-Dindaan bi-Nimbɔtiu marab. Bi nìn fō Isirayeel yab bimbim ní.

²⁰An pu ní ti-Dindaan nìn dū Isirayeel yab kɔkɔ ki fá ní ki sīntiñ-bi taapu. U nìn dū-bi ki ɲá anibul ɲin fúkul binib wantee ɲaan. Kí kúntée, u dāa yāntì bi cúú-bi ki cūnni kuyunú ní.

²¹Ti-Dindaan nín nìn cúú Isirayeel tiŋki ki nyántì Daafiidi beelinee, Isirayeel yab nìn dū Neebaati jipɔn Jeerooboowaam ní ki kāan ubɔti. Jeerooboowaam nìn yāntì Isirayeel yab fātì bi-boon ki tī ti-Dindaan ní ki nìn cáá-bi ki kón ikpitikpaan poon.

²²Kí yòon ɲyunti gbanti kí nīn cée, Isirayeel yab nìn gbíntì nìkì ki ɲáan ikpiti in kɔkɔ ní Jeerooboowaam nìn ɲée ní, baa nìn dū-i ki fá.

²³An di yāntì ti-Dindaan kaa nìn gítì là kí wāl-bi ní ki cáá-bi ki cūnni kuyunú Asuur tiŋkin. Niin ní bi gbíntì bí ki dāa sāa díñ. Ti-Dindaan nín dī pu ki ɲá kii u nín nìn dī u-tɔntɔnliibi bibɔnaatiliibi pu ki sòon ki síñee dee.

Samaarii yab nyeeɲu

²⁴Asuur ɔtiu nìn cáan Babiloon yab nì Kuuta yab nì Afa yab nì Amaati yab nì Seefarfayim yab ki kāan Samaarii timmun bi fō Isirayeel yab paanɲu. Bín nìn fō Samaarii tiŋkpaanɲki ní ki kīn kòò ki-timmun.

²⁵Bi nín bāan Samaarii tiŋkin ɲkilkaaminee, baa nìn jáám ti-Dindaan. An puee ti-Dindaan nìn dū gbikintib ki tó bi-pu ní bín kū bi-kansikin binib tikpil.

²⁶Niinee ní bi cūti ká Asuur ɔtiu ní ki bí-u yii: «Binib bin ní a cáan ki kāan Samaarii timmune kaa nyí bi nín máan kí ɲá pu ní kí jāam kitiŋ gbanti nimbɔtiuee. An puee unimbɔti gbanti dū gbikintib ki tó bi-pu ní bín bí kù-bi, di sá yii baa nyí bi nín máan kí ɲá pu ní kí jāam kitiŋ gbanti nimbɔtiuee.»

²⁷Niinee Asuur ɔtiu tī mara nee yii: «Ní gíhñ bí saraaɲaliibi bin ni cúú ki cūnni kuyunúee kansikin ubɔ Samaarii tiŋkin. Ú cù kí nīn kīn ki kòò niin kí ɲmā kí dàkà-bi bi nín máan kí ɲá pu ní kí nīn jáám kitiŋ gbanti nimbɔtiuee.»

²⁸Mín ní an ɲá ní bisaraaɲaliibi bin bi nín cúú Samaarii tiŋkin ki cūnnì kuyunuee kansikin ubo gítin ki kìn ki kòò Beeteel. U nín dàkà-bi bi nín máań kí nín ɲaań pu kí nín jáań ti-Dindaanee.

²⁹Nì mìn kòkòee, binicambi bin bi nín cáań ki kãańee kòkò nín kpítì bi-waaji ɲin bi jáańee ní. Bi nín dū bi-waaji gbanti ki sìn ɲwaadibiyaamu mun Isirayeel yab bin nín kòò Samaariyee nín mán ɲgbantamu puee ní. Kitiŋ kin kamaa poon ní binibee nín kóòyee, bi nín pée ɲá mìn ní.

³⁰Bin nín nyánní Babiloonee nín kpítì diwaal Suukooti-Beenooti, ní bin nyánní Kuutee kpítì diwaal Neergaal, ní bin nyánní Amaatee kpítì diwaal Asima,

³¹ní Afa yab kpítì awaa Niibaasi nì Taartaki. Seefarfayim yab bín nín gbíntì nìkì ki cáá bi-biyaamu ki tòotì bi-waaji Adirameeleeki nì Anameeleeki.

³²Bi nín ɲaań mimmee ní ki jáań ti-Dindaan mun. Bi nín lēē bi-kansikin binib biba bí nín sá bisaraaɲaliibi bi-waadibiyaamu poon kí nín ɲaań saraabi ki tì-bi.

³³Bi nín jáań ti-Dindaan, ní ki nín tòotì bín bi-ba waaji mun, ki nóó nì ntimu mun poon bi nyánnée nín ɲaań puee.

³⁴Álì nì dín, bi gbíntì ɲúb bi-koobiliŋ gbanti ní. Baa fàńkí ti-Dindaan. Baa ɲúb bín bi-ba marab nì bi-koobiliŋaaa, kaa ti ɲúb ti-Dindaan marab bin u nín tī Jaakɔb naantiibee mun. Jaakɔb gbanti ní ti-Dindaan nín gíti páań diyindi yii Isirayeel.

³⁵Ti-Dindaan nín pōon Jaakɔb naantiibi dipoondi ní ki nín tī-bi mara nee yii: «Ní taa jāań awaa, kí taa gbàań ɲi-nimbiin, kí taa tòotì-ɲi ní kaa nín ɲá saraabi ki tī-ɲi.

³⁶Man ni-Dindaan un di dū mpɔŋkpaan ki nyántin-ni Eejipiti tiŋkinee baba ní ni máań kí jāań. Man baba nimbiin ní ni máań kí gbàań, ní man baba nì m-baba ní ni máań kí ɲá saraabi kí tī.

³⁷Ní nín ɲúb marab nì akoobil nì abɔkpaa ɲin m yāntì bi ɲmāń ki sìn-nee, ní kí pɔɔń kí nín ɲaań kii ɲi nín bí yii ní ɲá puee baabadal. Ní taa pée jāań báa diwaal.

³⁸Ní taa súntí dipoondi din m pōon-nee, ní m gíti bí būsì ki tükù-ni yii ní taa jāań báa diwaal.

³⁹Man ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu baba ní ni máań kí jāań, di sá yii man baba di ɲūń kí fī-ni kí nyántí ni-nannanliibi kòkò ɲaan.»

⁴⁰Ama binib gbanti kaa nín pílifì. Bi nín gbíntì ɲúb bi-yaajakoobiliŋ ní.

⁴¹Mín puee bi nín jáań ti-Dindaan ní ki nín gbíntì tòotì bi-waaji. Bín boonee bi-biyaamu nì bi-naantiibi nìkì ki ɲá mìn mbaantiim ki dāa sāa dín.

2 Rois 18

Eeseekiyaasi, Juuda ɔtiu

(2 Kroo 29.1-2)

¹Eela jipɔɔn Oosee nín jín dibeel Isirayeel tiŋkin dibintataatiil poonee ní Akaasi jipɔɔn Eeseekiyaasi kpánti Juuda botiu.

²U nín cáá abin mmun̄ku nì aŋmoo ní ki kpánti ubɔti ní ki kāl Jeerusaleem ki jín dibeel abin mmun̄ku nì awa. Bi nín yfi u-na Abii, Seekariya bisal.

³U nín ná tin fáati ti-Dindaanee kii u-naanja Daafiidi nín nín ná puee ní deedee.

⁴U nín kúnti ngbantamu pu saraabi, ki gbán ki wī atankpee nín bi kpíti ki dūu ná awaayee, ki gāati nwindɔ nún bi nín dūu cóon ki tī diwaal Aseerayee. U nín tí gbán ki wī kukoonan̄u kun Mooyiisi nín dū tasa kúti ki mósóyee, di sá yii kí cáá sāa nyunti gbantee, Isirayeel yab nín tūtū talaalub ki tī kukoonan̄u gbanti ní. Bi nín yfi-ku yii Neeyuusitan.

⁵Eeseekiyaasi nín dū u-mákal ki páan ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔti pu. Juuda bɔtiibi bin nín lintiñ-uee nì bin dāa páan̄n̄i u-boonee, bi-kansikin báa ubɔ kaa bāñ-u.

⁶U nín dū u-ba ki yá ki nákan̄ ti-Dindaan, kaa fāti u-boon ki tī-u. U nín núb marab bin kɔkɔ ní ti-Dindaan nín tī Mooyiisee.

⁷An puee ti-Dindaan nín bí u-cee, ní tin kɔkɔ u nín náanee búti-u. Waa nín kíf u-ba pu Asuur bɔti u-cee ní kaa nín gíti bí u-tapu.

⁸U nín ján ki pɔkɔñ Fiiliistii yab ki jñ-bi ki cáa sāa Gaasaa tiŋki. U nín ján ki fōo ntimu mun bi mán agun ki túee nì ntimu mun péee cáá sintil difɔŋfɔkɔŋi nmanin̄mee.

Bi fātii sòon̄ bi nín fōo Samaarii tiŋki puee

⁹Eeseekiyaasi nín jín dibeel dibinnanaatiil poonee nì Eela jipɔɔn Oosee nín jín Isirayeel tiŋki pu dibeel abin aluli poonee, ní Asuur bɔti Salmanasaar dómiñ kí já nì Samaarii tiŋki ní ki mǎntii tú-kì.

¹⁰Abin ata boon, an dākà yii Eeseekiyaasi beel binluluutiil poon nì Oosee beel biŋwawatiil poon ní Asuur yab ján ki fōo Samaarii tiŋki.

¹¹Asuur bɔti nín cúú Isirayeel yab kí cáa cūnn̄i kuyun̄u Asuur tiŋkin. U nín dū-bi ki kāan̄ Alaa tiŋkpaan̄kin nì Abɔɔr tiŋkpaan̄ki kin poon ní Goosan buŋu pùuò ki jītée, nì Meedii timmun.

¹²Kun pu ní tñ gbanti kɔkɔ bāan̄-bee di sá yii baa nín píli ti-Dindaan bi-Nimbɔti nyɔkɔ, ní kaa nín síl nì u-poondi deedee. Marab bin ní ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi nín dū tī-bee, baa nín tó-bi ní kaa nín ná bi nín bí yii bí ná puee.

Seenakeeriibi dómiñ kí já nì Juuda yab

(Kpèè Yees 36.1, kpèè 2 Kroo 32.1 mun)

¹³Eeseekiyaasi nín jín dibeel dibindi diba kpá saalku poonee ní Asuur botiu Seenakeeriibi dómiń ki jáń nì Juuda yab timmu mun bi mán agun ki túee ki fōo mu-kòkò.

¹⁴Niinee ní Juuda botiu tú bí cùú tükù Asuur botiu Lakiisi tiŋkin yii: «M yĩntì! Taa ti já nì mi. A yaa gí-mi dipɔndi dinyee, m kíf kí pà.» Asuur botiu nìn gí Juuda botiu Eeseekiyaasi dipɔndi animbil kúti kiiloobi kutukub biwa nì sindaariya kiiloobi alaataa awa.

¹⁵Ní Eeseekiyaasi yōòh animbil ŋin kòkò bí ti-Dindaan Diikunee nì ŋin kòkò bí uboti nimbikpaafidiikunee ki tī Asuur botiu.

¹⁶U nìn lēē gba sindaariya un u nìn dūu nyūntì ti-Dindaan Diiku punyɔmmu dɔi ilalikaa nì icoŋkaayee kòkò ki dūu tī Asuur botiu.

Asuur yab mǎntii tú Jeerusaleem kí já nì kí

(Kpèè Yees 36.2-22, 2 Kroo 32.9-16)

¹⁷Asuur botiu nìn bí Lakiisi tiŋkin ní ki dū u-janjakpiliu nì un sá bijanjaliibi kòkò yidaaŋwuee nì un bi yaa cūti kujaau u ŋúb uboti janjawantee ki tú uboti Eeseekiyaasi cee, bi nì dijanjakitikpaandi diba nóó. Bi bàñ Jeerusaleem tiŋkinee ní ki jóm ki síl kunyĩfuŋu kun bi cáti nnyim dì ki kóò dinyimbɔbil din bí yilpu púee. Dinyimbɔbil gbanti nìn dō didandi din cá biwaŋfintiliibi kpaabunee watil pú ní.

¹⁸Bi síl niinee ní ki téen yii bi là kí sòòh nì uboti. Bin kpèé uboti cindee kpiliu Eeliyaakiim, Yiilkiyaawuu nì uboti gbaŋŋmaliu Seebina nì Asafi jipɔɔn Yoowa un kpáafi uboti gbɔntee di nìn nyán ki túŋkì-bi nsanni.

¹⁹Ní un nìn ŋúb Asuur botiu janjawanti kujaaunee bí-bi yii: «Ní tükù Eeseekiyaasi yii: Ubɔtikpaan, Asuur botiu nín sòòh puee sèé: <Ba pu ní a mǎká ní?

²⁰A dàkafi yii anyɔɔbun fám ŋūh kí fōo kujaau bóntitam nì dibaataandi paanŋu kí já kujaauaaa? Nma pu ní a baasii mǎká ní ki yíkì kaa kíf a-ba pu m-cee na?

²¹Eejipiti pu ní a mǎkáaa? Saa nyí yii Eejipiti sá kii kukaluu kun gfiyee ní un yaa dū u-ŋal ki nyī ku-puee, an gí-uaaa? Too, mìn ní Eejipiti botiu Faaroo sá ki tī un kamaa yaa dū u-mákal ki páan u-puee!

²²An yaa yī a làá lè yii: <Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu pu ní timbi mǎká!> Kin an kaa sá sii Eeseekiyaasi ubaantee di kúnti ŋgbantamu pu saraabi nì mu-saraafanyi ní ki bí Juuda nì Jeerusaleem yab yii nsaraafan ŋun bí Jeerusaleemee baba nimbiin ní bí nìn gbàantí ki jáań ti-Dindanaaaa?

²³A yaa là sii nì m-kpiliu Asuur botiu n kǎká kí kpèè. A yaa ŋún ki ká bitanjakaliibi, m làá tī-si itaamu kutukub bili mun!

²⁴Á kpáaa ŋūh kí já kí pɔɔkiñ m-kpiliu tɔntɔnliibi kansikin kiwaai gba! Kin ba pu ní a nín mǎká Eejipiti pu ú tī-si janjatɔɔkub nì itaamu na!

25 A dàkafì yìi ti-Dindaan kaa là ní m dómín kí jáh kitiŋ nee kí nàaŋ-kàaa? Ti-Dindaan u-ba di bí-mi yìi: <Cùú já nì kitiŋ nee kí nàaŋ-kì!>»

26 Niinee Yiilkiyaawuu jipɔɔn Eeliyaakiim nì Seebina nì Yoowa bí Asuur janjapiliuee yìi: «Ti gbāam-si ní, sòòh nì timbi a-tɔntɔnliibi Aram yab soonyi poon, di sá yìi ti gbìl-i. Taa ti sòòh nì ti eebru soonyi poon, di sá yìi binib tókó digundi pu ki pílifí.»

27 Ama ní Asuur janjapiliuee kí-bi yìi: «A dàkafì yìi sii nì a-bɔtiu baba cee ní m-kpiliu túnní-mi m cáah tibɔti nee kí sòòhàaa? Tibɔti gbanti sá ki tī binib bin kɔkɔ bí digundi pu nee mun ní. An kaa làá ti yúntí, bi làá ɲmó bi-binti ní kí nyò bi-nyeem kii nì muee.»

28 Míh boonee ní Asuur yab janjapiliuee yíkii síl, ní ki téen mɔɔn eebru soonyi poon yìi: «Ní pílifímaan tibɔti tin ubɔtikpaan, Asuur bɔtiu cáá kí sòòhèe!

29 Ubɔti nín lī puee sèé: <Ní taa yàntī Eeseekiyaasi n̄ kīl-ni, di sá yìi waa làá ɲmā kí fī-ni!

30 Ní taa yàntī Eeseekiyaasi n̄ kīl-ni ní dū ni-mákal kí páah ti-Dindaan pu, u bí ki lì yìi báà an ɲá pu, ti-Dindaan làá fī-ni. Kitiŋ nee kpá kí kó Asuur bɔtiu ɲaan!>

31 Ní taa pílifí Eeseekiyaasi, ama ní pílifí tin Asuur bɔtiu bí ki sòòhèe, yìi: <Píímaan-mi kubɔɔtiuu, ní sàh kí kómaan-mi! Ni yaa ɲá míh, báà ɲma làá ɲmó u-fiinyi subu nì u-fiigi subu biliŋ ní ki nyò u-lɔkɔu poon nyim,

32 kí n̄n cí ɲyunti ɲun ní m làá dāah kí yòòh-ni kí cùnnì kitiŋ kin bí kii ni-yaka nee poonee. Kitiŋ gbanti poonee, bilee nì ndamam nì tikpaajin nì fiinyi biliŋ nì ɔliifi biliŋ nì ɲkpam nì tisiil bí ní. Mimmee ni làá n̄n bí dimaɲfalin kaa làá kpú.> Míh puee ní taa pílifímaan Eeseekiyaasi, di sá yìi nnyimɔn ní u bí ki mɔntí-ni ki lì yìi: <Ti-Dindaan làá fī-ti!>

33 Atimbun ɲin kíhèe waɲi ɲún ki fī ɲi-timmu ki nyánti Asuur bɔtiu ɲaanaaa?

34 Amaati nì Aripaadi yab waɲi bí la? Seefarfayim nì Eena nì Afa yab waɲi bí la? Awaa gbanti ɲún ki fī Samaarii tiŋkaaa?

35 Ntimu gbanti kɔkɔ waɲi dilal di ɲún ki fī di-tiŋki ki nyánti m-ɲaan? Kin án làá dī mana ní ti-Dindaan n̄ p̄līh-mi nsan m̄ taa fōō Jeerusaleem?>»

36 Bin kɔkɔ n̄n bí niinee, báà ubɔ kaa n̄n wāah kinyɔkɔ ní kaa n̄n gāti-u, di sá yìi ubɔti n̄n kpáafi-bi yìi: «Ní taa pée kí-u tibal!»

37 Míh boonee ní Yiilkiyaawuu jipɔɔn Eeliyaakiim nì ugbaɲɲmal Seebina nì Asafi jipɔɔn Yoowa un kpáafi ubɔti gbɔntee n̄n gítí ubɔti Eeseekiyaasi cee. Bi n̄n dáal ki cáti tiwan tin bi pēēyee, ní ki dū tibɔti tin ujanjapilee sòòhèe ki máafi-u.

2 Rois 19

Eeseekiyaasi cūti dibalifil Yeesaya cee

(Kpèè Yees 37.1-7)

¹Ubɔti Eeseekiyaasi nín gbɛ́l tin bi máafi-uee ní u cúú tiwan tin u pēēyee ki dáal ki cáti, ní ki dū kutuku ki pēēn ní ki nín cá ti-Dindaan Diikun.

²U nín dū bin kpèé ubɔti cindee kpiliu Eeliyaakiim nì ugbaŋŋmal Seebina nì bisaraaŋaliibi bin yúntèe ki tú Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya, Amɔtisi jipɔɔn cee. Bi-kɔkɔ nín pēē kutukub ní ki cūti.

³U nín bí-bi bí tükù-u yii: «Eeseekiyaasi nín bí tí tükù-si puee sò. Dín wiŋŋu nee sá-ti kunimbaau nì ditafadaaldi nì icoo wiŋŋu ní! A lè kii kibiki di bín ki-na poon ki ŋmānti bí bàà màal-kì, ama ní unaati kaa ti cáá ŋfam kí núul kibiki n nyānnée!

⁴An yaa yí ti-Dindaan a-Nimbɔtiu tin máaŋ ki gbɛ́l tibɔti tin Asuur bɔtiu janjapiliu sòŋee kí dáal u-tafal. U-kpiliu túnní-u u dómiŋ ki sī Unimbɔti un bí dimaŋfalinee. An puee, sii Yeesaya, mèè ti-Dindaan kí tī a-nibul yab bin kíŋee.»

⁵Niinee ní ubɔti Eeseekiyaasi tɔntɔnliibi bin u túee nín cá Yeesaya cee.

⁶Bi bàŋee ní Yeesaya tükù-bi yii: «Ní gítí kí tükù ni-kpiliu yii ti-Dindaan nín lī puee sèé: <Taa fāŋkì anyɔɔbun ŋin a gbɛ́l Asuur bɔtiu janjapiliu sòŋee, u nín sòŋ ki bíl-mi puee.

⁷Bi làá cáaŋ tibɔti tiba kí tükù ubɔti ní m yàntī ú nín gítí u-tiŋkin. U-tiŋkin niin ní m làá yàntī bí dū kitàataajiki kí kpò-u.»

Asuur bɔtiu Seenakeeriibi tí bíkì Jeerusaleem pu

(Yees 37.8-13, 2 Kroo 32.17)

⁸Ujanjapilee nín gbɛ́l yii u-kpiliu Asuur bɔtiu yíkì Lakiisi tiŋki ki cūti bí jàà nì Liibina tiŋkee, ní u mun nín cá niin ki cūti ká-u.

⁹Asuur bɔtiu nín gbɛ́l yii Eejipiti bɔtiu Tiiraka un sá Kuusi tiŋkinee dòŋ kí já nì u. Niinee ní u tí tú binib Eeseekiyaasi cee ki bí yii:

¹⁰«Ní cùú tükù Juuda bɔtiu Eeseekiyaasi yii: <A-Nimbɔtiu un pu ní a dū a-mákal ki páaŋee n taa kīl-si kí lè yii Jeerusaleem tiŋki kaa làá kó Asuur bɔtiu ŋaan.

¹¹Sisi a-ba gbɛ́l Asuur bɔtiibi nín ŋaaŋ ntimu mun kíŋee kɔkɔ pu ki nāaŋ-muee, ní sii dākafī yii a làá ŋmátáa!

¹²Goosan nì Karan nì Reeseefi timbuŋŋi nì Eedeen yab bin nín kóò Teelasaar tiŋkin ní m-naanjab nín nāaŋ bi-kɔkɔee, bi-waŋŋi nín ŋún ki fī-baaa?

¹³Amaati bɔtiu nì Aripaadi bɔtiu nì Layiir nì Seefariim nì Eena nì Iwa bɔtiibi bí la dín pu na?»

Ubɔti Eeseekiyaasi wimmeem

¹⁴Eeseekiyaasi nín fōò kugbɔŋu kun Asuur bɔtiu túnní bí cáaŋ kí tī-uee ki kàaŋ. U kàaŋ ki dóòyee ní ki nín jóm ti-Dindaan Diikun, ní ki kpátì kugbɔŋuee ki bí ti-Dindaan nimbiin.

15 U ɲá mìn ki dóòyee ní ki mēē ɲwimmeem nee yii: «Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu un beejaɓ tókó keerubimbi puee. Sii baba di sá kitɪŋ kɔkɔ pu beejɪ Nimbɔtiu. Sii di náań kutagbɔŋu nì kitɪŋ.

16 Ti-Dindaan, kpòòń a-tafal kí pīlifi! Ti-Dindaan, ɲúbití a-nimbiliŋ kí kpèè! Pīlifi asiibil ɲin kɔkɔ ní Seenakeeriibi tuuŋyi sī sii Unimbɔti un bí dimaŋfalinee!

17 Ti-Dindaan, an lafun sá tiŋman ní yii Asuur bɔtiibi kūū ki céetì atimbun ɲin kínee nib ki náań bi-timmu.

18 Bi nìn dū atimbun gbanti waanɪ ki tó ɲɲmin ki kúnti-ɲi, di sá yii bi-waanɪ gbanti kaa nìn sá Unimbɔti, idɔ nì ataŋkpee ní binib nìn dūu mósó-ɲi.

19 Ama sii ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu, fī-ti kí nyāntí Seenakeeriibi ɲaan ní kitɪŋ pu beejɪ kɔkɔ ń bée yii sii, ti-Dindaan baba di sá Unimbɔti.»

Yeesaya dū ti-Dindaan nín kí ubɔti puee ki nāatì-u

(Kpèè Yees 37.21-35)

20 Niinee ní Amɔtisi jipɔɔn Yeesaya tú bi cūtì tükū Eeseekiyaasi yii: «A nín mēē Seenakeeriibi pu puee, ti-Dindaan nín kííń a-wimmeem puee sò.

21 Tibɔti tin ní ti-Dindaan sòòń Seenakeeriibi puee sò. Siiyɔn tiŋki bíi kpèé-si fám, kì bíi bèèl-si. Jeerusaleem tiŋki kinyannyaanɲi bí ki lāā-si ki gbákafí diyil.

22 ɲma ní a sī ní? ɲma ní a sòòń ki bíil ní? ɲma pu ní a tééń ní? ɲma ní a yáatì ki kpèē nì dilambil ní? An sá man Isirayeel Circir Nimbɔtiu.

23 A dī a-tuuŋyi pu ki sī man ni-Dindaan. A lī yii: <Man Seenakeeriibi, m cáá janjatɔɔkub náań, an pu ní m ɲún ki jóm ki tin bàń ajoin yilpu, m jóm ki tin bàń Leebanɔn jool yilpu. M gāatì ki-seedir sufii in pée fɔkòee, ki gāatì ki-siipreesi sufii in pée ɲāñee. M jóm ki bàń ki-jooŋɲi ɲin fɔkòee yilpu, ki kó ki-bambaŋku kun múkúee poon.

24 M gbīń lɔkɔb ntincamun ki nyūń bi-nyim niin. M dū m-taanɪ ki tāā Eejipiti tiŋki, ní ki-buŋyi kɔkɔ fóotì.>

25 «Mimmee Seenakeeriibi, saa nyí yii an sá man di bóntì tin bíi jītí nee kɔkɔ ki yóòń doooooooyeeee? Saa nyí yii an yúntì tikpil m nín bóntì-tèeee? Kɔŋkɔnnée ní m yāntì tin m bóntèe bíi jītí. Man di lēē-si á nà ntimu mun bi mán agun ki māntìi túee kɔkɔ dúsi dusi.

26 Binib bin kóò ntimu gbantinee ɲalii jòòń fám ní, dinyoondi kó-bi ní icoo cúú-bi. Bi bí kii timool tin bí tisatinee, kii kumɔɔɔŋu kun dáá pòfèe, kii timool tin nyēē kudii yilpuee, áá tin nyēē tisatin kaa láá bíñee.

27 «A yaa kāaa, a yaa yúɔɔɔ, a yaa nyēēyaaa, a yaa kóòyaaa, a yaa tí gíí m-pu diŋuulaaa, m nyí.

²⁸Tiŋman, a lafun gíí m-pu diŋuul, ní tibɔfan tin a sòòñ-mee kó m-tafalin. An pu ní m làá dū dibɔmbil kí túuñ a-manfal, kí dū tikúti kí kpàl a-nyɔkɔ kí ŋmā kí kpòotī-si. Nsan ŋun a dī ki dómín dooyee, nsan gbanti ní a làá fàtīf dī kí kpì.

²⁹«Eeseekiyaasi, kudaanŋu kun m tī-see sò. Dun bindi nee, ni làá jī dibindi din jítèe jinti tin sá aleenee, ní jiilee ní dāá tí jī mín. Ama dibintataatiil poonee, ni làá dāá kpò kí bɔl kí cā ni-kpaajinti, ní kí dāá kpò afiinyikpaan kí dāá kītī abil kí ŋmó.

³⁰Juuda beel nib bin làá dāá ŋmátée làá dāá nìn bí kii disupɔmbilee ní. Bi làá dāá tɔ inyaampɔɔn kitiŋ poon ní kí dāá lòòn abil yilpu.

³¹Di sá yii binib biba làá dāá kín Jeerusaleem tiŋkin, bin ŋmátì kaa kpíyee làá dāá yìkì kí yūl Siyyɔn jool pu.» Ní Yeesaya kútì ki lī yii: «Ti-Dindaan Mɔɔŋkɔdaan neeŋkpaandi puee, u làá dāá ŋá mín.

³²Ti-Dindaan nín lī Asuur bɔtiu pu puee sèé: <Waa làá kó kitiŋ nee poon. Waa làá tɔ mpimbambaanti doo. Waa làá dū digbampɔɔl kí likiñ u-ba kí jáñ-kì, kaa làá tí bíl atanƙpuku ki-guŋŋi pu kí jáñ-kì.

³³Nsan ŋun u dī ki dómínee, nsan gbanti ní u làá fàtīf dī kí gítí. U-taal kpá kí tǎa kitiŋ nee poon. Man ni-Dindaan di lī mín.

³⁴M làá wún Jeerusaleem tiŋki pu kí fī-kì. Mama m-ba nì m-tɔntɔnliu Daafiidi pu ní m làá ŋá mín.>»

Asuur yab nín kùh, ní bi kùu Seenakeeriibi

(Kpèè Yees 37.36-38, 2 Kroo 32.21-22)

³⁵Kunyeeu gbantee ní ti-Dindaan tuuŋŋu dómín Asuur yab janjanaapaal pu ki kùu binib kutukub dilaatal nì imuŋku inaa nì kutukub biŋmoo. Kutaa wúntì bin kaa kpíyee fíntèe, ki ká anikpil dō an kɔkɔ filfilil.

³⁶Niinee ní Asuur bɔtiu Seenakeeriibi yìkì dinaapaalee pu ki nín gítí Niiniifi tiŋkin ki cūti gbíntì niin.

³⁷Dalba u gbāa u-waal Niisrooki diikun ki jáam-dèe, ní u-jipɔmbi Adirameeleeki nì Sareeseer dū kitàataajiki ki gāa ki kùu-u ní ki sán ki nín cá Ararati tiŋkin. U-jipɔɔn Asaradɔn di fōo u-yil ki kpántì uboti.

2 Rois 20

Eeseekiyaasi búŋkì ki ká dicáaṇdi

(Kpèè Yees 38.1-8, kpèè 2 Kroo 32.24 mun)

¹Nyunti gbantee Eeseekiyaasi nìn búŋkì ki làá kpú. Ní Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya, Amɔtisi jipɔɔn cūti mǎntì u-pu ní ki bí-u yii: «Ti-Dindaan bí yii á bóntí a-dicanƙu, di sá yii a làá kpú ní, saa làá ŋmátí.»

²Niinee ní Eeseekiyaasi fàtì u-nimbiin ki túl digundi ní ki mēē ti-Dindaan yii:

³«M-Dindaan, m gbāam-si ní. Téetí yii m nóó-si nì ibaamɔn nì dipɔbil diba ní ki nǎ tin fáatiɛn-see.» U mēē mimmee ní ki sún tikpil.

⁴Yeesaya kaa nɛn dá láá nyán diciŋkpaandin ní ti-Dindaan sòon nì u ki bí-u yii:

⁵«Gítí kí tükù m-nibooliŋu kpootiliu Eeseekiyaasi yii: <Ti-Dindaan, a-naanja Daafiidi Nimbɔtiu nín sòon puee sò. M gbíl a-wimmeem ki ká a-nyinnyim. Béé yii m làá cáan-si. Nì iwiin ita dal, a làá ɲmā kí fātī kíl kí nīn cáà ti-Dindaan Diikun.

⁶Áli gba m làá fòkɔn a-manfal wiŋyi abin saalku kí kūtì. M làá fī sii nì kitiŋ nee kí nyāntí Asuur ɔtiu ɲaan. M-yindi pu nì m-tɔntɔnliu Daafiidi puee, m làá wún kitiŋ nee pu.>»

⁷Ní Yeesaya tī mara nee yii: «Nàmaan fiigi biliŋ kí cáan!» Ní bi nān ki cáan ki nákan ubɔti wunti laakin wùee pu ní u pókì.

⁸Niinee Eeseekiyaasi bí Yeesaya yii: «Ba daanƙu ní m làá dūú béé yii m làá ká dicáandi ní iwiin ita dalee, m làá ɲmā kí fātī kíl kí nīn cáà ti-Dindaan Diikun?»

⁹Ní Yeesaya kíf-u yii: «Ti-Dindaan làá tī-si kudaanƙu kí dàkà-si yii u nín pōon puee u làá ɲá mín. Ti-Dindaan làá yānti mboon ɲun lítì Akaasi kōliŋ puee ń fātī sūtí kí jōm akɔl saalaa pu. A là mboon ń cù nyɔkɔpu puɔɔ, boon pú ní?»

¹⁰Ní Eeseekiyaasi kíf yii: «An sá sɔkɔmii ki tī mboon ɲú cù nyɔkɔpu ki jítin ɲú sūtí boon.»

¹¹Niinee Unimbɔti ɔnaatiliu Yeesaya mēē ti-Dindaan ní ún yānti mboon sūtí ki jōm Akaasi kōliŋ pu, akɔl saalaa ɲin pu ɲu bàà lítèe pu.

Babiloon ɔtiu Meeroodaki-Baladan tú binib Eeseekiyaasi cee

(Kpèè Yees 39)

¹²Nyunti gbantee, Babiloon ɔtiu Baladan jipɔɔn Meeroodaki-Baladan nɛn gbíl yii Eeseekiyaasi búŋkì. Niinee ní u ɲmān kugbɔŋu ki nyāab tiwampɔkaal ki tú bí cáá cùnɛn kí tī-u.

¹³Bin bi túee nín bànee, ní an mɔɔkɛn Eeseekiyaasi ní u yōon-bi ki kón kudii kun poon ní u nɛn kpáafí u-gaajawanti nì animbil nì sindaariya nì talaalub nì ikpafi in sófèe ki dàkà-bi. U nɛn dàkà-bi laakin u nɛn kpáafí u-janjawanti mun nì tjanjawan kɔkɔee. Tiba kaa nɛn kɛn Eeseekiyaasi cindin nì u-beelin waa dūu dàkà-bi.

¹⁴Tin boonee ní Unimbɔti ɔnaatiliu Yeesaya dómiń ki ká ubɔti Eeseekiyaasi ní ki bālifi-u yii: «Binib nee tükū-si yii ba, ní la ní bi nyánní?» Ní Eeseekiyaasi kíf yii: «Bi nyánní ndan ní. Doooo Babiloon tiŋkin ní bi nyánní.»

¹⁵Ní Yeesaya gíti nìkí ki bālifi-u yii: «Ba ní bi ká a-beecindin?» Ní Eeseekiyaasi kíf yii: «Bi pée ká tin kɔkɔ pée bí m-beecindinee ní. Tiba kaa kɛn m-nimbikpaafidiikun maa dūu dàkà-bi.»

¹⁶Niinee ní Yeesaya bí Eeseekiyaasi yii: «Pílifi tibɔti tin ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan sòonee:

¹⁷<Nwiin ɣubo bí ki dònó, tin kɔkɔ bí a-dumpu nee nì tin kɔkɔ a-baabi kpáafi ki síínee, bi làá dǎá kóon kɔkɔ kí cunnì Babiloon tiŋkin. Tiba kaa làá dǎá kíń doo, ti-Dindaan di sòon mín.

¹⁸Bi làá dǎá cúú a-jipɔmbi tikpil bin sisi a-ba màlee, kí cunnì Babiloon bɔtiu cee kí dū-bi kí ɣá bifaabi bí nīn tūn atuun ki tìi-u.>»

¹⁹Ní Eeseekiyaasi kí Yeesaya yii: «Tibomontiil ní ti-Dindaan tükū-si a cáan ki nāatì-mi nee.» Di sá yii u nīn lī u-neen yii: «Ti làá nīn bí ɣgbansɔŋfi nì dibatɔlin m-maŋfal wiŋyi kɔkɔ poon.»

²⁰Eeseekiyaasi tuuŋɣi ɣin kínee nì u-pɔɔntam kɔkɔ nì tin kɔkɔ u ɣee nì u nín gbìñ dinyimbɔbil nì u nín cáti nnyinsan pu ki dáal nnyim ki kón kitiŋin puee ɣmān ki kǎ *Juuda bɔtiibi tuuŋɣi gbɔŋkun.*

²¹Eeseekiyaasi kpí ki cūti ɣǎl u-naanjab ní u-jipɔɔn Manasee fōō u-yil ki kpánti uboti.

2 Rois 21

Manasee, Juuda bɔtiu

(Kpèè 2 Kroo 33.1-10,18-20)

¹Manasee nīn cáá abin saalaa nì ali ní ki kpánti uboti. U nīn kóò Jeerusaleem ní ki jín dibeel abin aŋmoo kpá imuŋku ita. Bi nīn yí u-na yii Eefisiba.

²U nīn ɣá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee. U nīn dū u-ba ki líñ ntimbiil tuuŋɣi ɣin atimbun ɣin nib ti-Dindaan nīn jīn ki cáan Isirayeel yab ki kǎanee.

³U nīn fātì mǎn isaraafan in nīn bí ɣgbantamu pu u-baa Eeseekiyaasi nīn kúntèe. U nīn mǎn diwaal Baal nsaraafan, ní ki nyàab ɣwindɔ ki cóon kii Isirayeel bɔtiu Akaab nīn nīn ɣá puee, ní ki nīn gbàantí ki jáam iŋmalbi.

⁴U nīn mǎn isaraafan iba mun ti-Dindaan Diikun, min kɔkɔ ti-Dindaan nīn lī yii: «Jeerusaleem niin ní m làá nīn lèekī m-ba ki dàkèe.»

⁵U nīn gítì mǎn isaraafan ti-Dindaan Diiku ciŋɣi liitilin ki tī iŋmalbi in bí kutaa puee.

⁶U nīn dū u-jipɔɔn ki wūñ ɣɣmi ki ɣá saraa. U nīn būu tibɔɔl ki ɣáań kukpaŋkpantiiu tuuŋɣi ní ki bàlifi bitaŋkpiibi kí béé tin bí ki dònóee. U nīn ɣá tin kaa pée kítì ti-Dindaan nimbiinee ki gbítì u-ɣuul.

⁷U nīn mǎn Aseera waal ki síñ ti-Dindaan Diikun. Ama ti-Dindaan nīn tükū Daafiidi nì u-jipɔɔn Saloomɔn yii: «Kudii nee poon nì Jeerusaleem tiŋki kin m lē Isirayeel naakɔti kɔkɔ kansikinee poon ní m làá nīn pée lèekī m-ba ki dàkà.

⁸M-nibooliŋu yaa tó m-bɔkpaanɣi kɔkɔ nì m-marab bin kɔkɔ m-tɔntɔnliu Mooyiisi tī-bee, m kpá kí yànti bí nīn tú ki yìñ kí wàatì kitiŋ kin ní m tī bi-naanjabee.»

⁹Ama Juuda yab kaa nìn pílifí ti-Dindaan nyɔ́kɔ. Ubɔti Manasee nìn yāntì bi gáatì ki ná tin kaa kítèe ki jítiɛn atimbun ɲin nib ti-Dindaan nìn kũũ ki céetì ki cáán Isirayeel yab ki kãañee.

¹⁰Niinee ti-Dindaan dī u-tɔntɔnliibi bibɔnaatiliibi pu ki lī yii:

¹¹«Juuda bɔtiu Manasee ná ntimbiil tuuɲɲi nee kɔkɔ. U ná tin kaa kítèe ki jítiɛn Amɔɔr yab nín nìn ná puee. U dī u-waani pu ki yāntì Juuda yab ná ikpiti.

¹²An puee man ni-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòoñ puee sèé: <M làá cáán nnaabukpaan ɲubɔ kí tɔ Juuda yab nì Jeerusaleem pu. Án làá dǎá ná un yaa láa gbǐl nnaabu gbanti puee bitii.

¹³M làá nǎañ Jeerusaleem kii m nín nǎañ Samaarii tiŋki nì Akaab dican̄ku puee ní. M làá ɲàtì bin kóò Jeerusaleemee kí fá kii bi nín cákal disambil pu kí lábití-dì kí cíkiínee ní.

¹⁴M làá dǎá fàtì m-boon kí tī m-nibooliɲu nib bin làá dǎá kí kín kí nín bí diman̄falinee. M làá dǎá dū-bi kí ná bi-nannanliibi ɲaan ní bíñ í fūkuɔ-bi kí yòoñ tin kɔkɔ bi cááyee.

¹⁵Kun pu m làá ná mimmee di sá yii m-nibooliɲu pée ɲáañ tin kaa kítèe ní m-nimbiin. Kí yòoñ ɲwiin ɲun ní m nyántiɲ bi-naanjab Eejipiti tiŋkin ki dǎa sǎa dín neeyee, bi pée bí ní ki gbítí m-ɲuul.>»

¹⁶Manasee nìn kũũ maanyiibab tikpil ki yāntì Jeerusaleem tiŋki kɔkɔ gbí fatiku, kí dūú kūtì ikpiti in u ná ki yāntì Juuda yab ná tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee.

¹⁷Manasee tuuɲɲi ɲin kínee nì tin kɔkɔ u ɲée nì ikpiti in ní u ɲée kɔkɔ ɲmǎñ ki kǎ *Juuda bɔtiibi tuuɲɲi gbɔɲkun*.

¹⁸Manasee kpí ki cūtì ɲǎl u-baabi ní bi síb-u bukpaabun bí u-cindinee. Bi nìn gítì yí bukpaayee Usa kpaabu ní. U-jipɔɔn Amɔn di fōo u-yil ki kpántì ubɔti.

Amɔn, Juuda bɔtiu

(2 Kroo 33.21-25)

¹⁹Amɔn nìn cáá abin mmuɲku nì ali ní ki kpántì ubɔti. U nìn kóò Jeerusaleem ní ki jíñ dibeel abin ali. Bi nìn yí u-na Meesuleemeeti. U-na nìn sá Yootiba tiŋkin ní ki sá Aruusi bisal.

²⁰U nìn ná tin kaa nìn kítì ti-Dindaan nimbiinee kii u-baa Manasee nín nìn ná puee.

²¹U nìn pée dī u-baa tabɔbiliɲ ní deedee. U nìn jáam awaa ɲin u-baa nìn jáamee ki gbàantí ɲi-nimbiin.

²²U nìn dū ti-Dindaan, u-naanjab Nimbɔtiu ki fá, kaa nìn pée dī u-saɲɲu báà fiii.

²³U-janjakpilib nìn bóntì u-pu ní ki kũũ-u u-diikun.

²⁴Ama Juuda yab n̄n k̄ū bin k̄k̄ n̄n b̄nt̄i ub̄ti Am̄n puee ní ki d̄u u-jip̄w̄n Joosiyaasi ki k̄ān̄ dibeel u-yil pu.

²⁵Am̄n tuuŋŋi ŋin k̄ínee n̄ tin k̄k̄ u ŋée ŋm̄ān ki k̄ā *Juuda b̄tiibi tuuŋŋi gb̄ŋkun*.

²⁶Bi n̄n s̄í-b̄-u u-kaakulin, Usa kpaabun. U-jip̄w̄n Joosiyaasi di n̄n f̄ō u-yil ki kp̄nt̄i ub̄ti.

2 Rois 22

Joosiyaasi, Juuda b̄tiu

(2 Kroo 34.1-2)

¹Joosiyaasi n̄n cáá abin anii ní ki kp̄nt̄i ub̄ti. U n̄n k̄ód Jeerusaleem ní ki j̄ín dibeel abin mm̄ŋku n̄ saalaa n̄ diba. Bi n̄n ȳí u-na ȳi Yeediida. U-na n̄n s̄á Bootikaati t̄ŋkin ní ki s̄á Adaaya bisal.

²U n̄n ŋá tin fáatīn ti-Dindaanee. U n̄n nóó u-naanja Daafiidi tab̄biling ní deedeedee, waa n̄n kp̄ēt̄i ki c̄ūti ŋgan p̄úw̄w̄, ŋgiil p̄ú.

Usaraaŋakpil k̄a Marab Gb̄ŋku

(2 Kroo 34.8-18)

³Ub̄ti Joosiyaasi n̄n j̄ín dibeel abin saalku n̄n ata poonee ní u tú u-gbaŋŋmalu Safan, Asaliya jip̄w̄n, Meesulam naant̄iu ti-Dindaan Diikun ní ki b̄í-u ȳi:

⁴«C̄úú k̄a usaraaŋakpil Ilikiya k̄í t̄úk̄u ȳi ú k̄ān̄ animbil ŋin k̄k̄ ní bi cáān ti-Dindaan Diikunee n̄ ŋin ní bipunȳw̄ciit̄iliibi f̄ōyee.

⁵B̄í d̄u animbilee k̄í t̄ī bin kp̄ē ti-Dindaan Diiku ŋāŋkitam tuuŋŋee kp̄ilib, ní b̄ín n̄ l̄ē k̄í p̄a bit̄nt̄n̄liibi bin b̄í ki t̄ūn ti-Dindaan Diiku ŋāŋkitam tuuŋŋee.

⁶B̄í l̄ē k̄í p̄a kapintab n̄ bidimaliibi n̄ bit̄nt̄n̄liibi bin k̄ínee, ní k̄í l̄ē k̄í d̄a id̄o n̄ at̄ŋkpee ŋin bi kp̄īt̄ē k̄í d̄ū ŋāŋk̄i ti-Dindaan Diiku.

⁷B̄í taa b̄alifi-bi ȳi b̄í gb̄a animbil ŋin bi d̄ū t̄ī-bee k̄nt̄aau, di s̄á ȳi bi s̄á bibulcinnib ní.»

⁸Ub̄ti gbaŋŋmalu Safan cáān ub̄ti nȳw̄bundee ki b̄í usaraaŋakpil Ilikiyawuu nimbiin ní ūn̄ b̄í-u ȳi: «M k̄a Marab gb̄ŋku ti-Dindaan Diikun!» Ilikiyawuu d̄u ti-Dindaan gb̄ŋkuee ki t̄ī Safanee ní ūn̄ k̄ān̄.

⁹U k̄ān̄ mimmee ní ki c̄ūti k̄a ub̄ti ki b̄í-u ȳi: «A-t̄nt̄n̄liibi bisaraaŋaliibi ȳōñ animbil ŋin k̄a d̄akaa p̄oon ki s̄í ti-Dindaan Diikunee ki d̄ū t̄ī bin kp̄ē ti-Dindaan Diiku ŋāŋkitam tuuŋŋee kp̄ilib.»

¹⁰Ní ub̄ti gbaŋŋmalu Safan ḡíti k̄úti ki l̄i ȳi: «Usaraaŋakpil Ilikiyawuu d̄u kugb̄ŋu nee ki t̄ī-mi.» Ní Safan k̄ān̄ kugb̄ŋuee ki t̄ī ub̄ti.

Joosiyaasi ȳánt̄i bi b̄alifi Unimb̄ti b̄onaatiliu Uulida

(Kp̄ē 2 Kroo 34.19-28)

¹¹Bi nín kàaŋ tin kà Marab gbɔŋkun ubɔti gbɛlee ní u-pɔbil bíl ní u cúú tiwan tin u pēeyee ki dǎal ki cáti.

¹²Mín boonee ní u yíin usaraaŋakpil Ilikiyawuu nì Safan jipɔɔn Ayiikaam nì Mikaya jipɔɔn Akibɔɔr nì ugbaŋŋmal Safan nì u-kàlɛŋkpiliu Asaya ní ki tī-bi mara yii:

¹³«Ní cùú bàlifi ti-Dindaan man nì Juuda yab kɔkɔ yil pu. Ní bàlifi-u tin di ŋmǎn ki kà kugbɔŋu nee poonee pu. Di sá yii ti-Dindaan gí ti-pu diŋuul ŋkpitim pu. U gí ti-pu diŋuul kun puee ti-naanjab kaa tó tin ŋmǎn ki kà kugbɔŋu nee pooneeyaaa, kaa ŋá kii tibɔtee nín bí yii bí ŋá puee.»

¹⁴Niinee usaraaŋakpil Ilikiyawuu nì Ayiikaam nì Akibɔɔr nì Safan nì Asaya nín cá Unimbɔti bɔnaatiliu Uulida cee. U-cal di nín sá Saluum, Tiikifa jipɔɔn, Araasi naantiiu. U nín kóò Jeerusaleem tincaliiki kipɔŋ poon ní. Ún di nín kpèé bisaraaŋaliibi wampeeŋkaati ti-Dindaan Diikun. Usaraaŋakpil nì u-naacimbi dū tin bée ki máafi-uee,

¹⁵ní u bí-bi yii: «Ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòon puee sò. Ní cùú tükù un túnní-ni m-ceeyee yii:

¹⁶<M làá cáaŋ nnaabu kí tō Jeerusaleem tiŋki nì bin kɔkɔ kóò ki-nee pu, kii an nín ŋmǎn ki kà kugbɔŋu kun Juuda bɔtiu kàaŋee poon puee, ti-Dindaan di lī mín.

¹⁷Jeerusaleem yab dū-mi ki fá ní ki tūutì talaalub ki tī awaa ŋin sá bín bi-ba ŋalii pu tuuŋŋee ki gbìti m-ŋuul. An pu ní m gí kitiŋ nee pu diŋuul ŋkpitim pu, ní m-ŋuulee kpá kí sòŋkì!>

¹⁸Ama ní tükù Juuda bɔtiu un di túnní-ni ní dǎaŋ kí bàlifi ti-Dindaanee yii: <Ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòon puee sò. A gbɛl tibɔti tin kà kugbɔŋu nee poonee, ní

¹⁹tibɔtee gbēē-si. A nín gbɛl tin m sòon yii án làá bàŋ Jeerusaleem nì ki-nib puee, a sīntiŋ a-ba taapu. Tilafuŋman, kitiŋ nee làá kpántí kii kuteeuee, ní kí kpántí kii kitiŋ kin bi tó mbusuee. A nín gbɛl mimmee ní a dǎal ki cáti tiwan tin a pēeyee ní ki súŋ m-nimbiin. An puee ma mun gbɛl a-wimmeem. Man ni-Dindaan di lī mín.

²⁰Mín puee m làá yàntí á kpú kí cùú ŋǎl a-baabi nì ŋgbansɔŋfi ní bí síb-si a-kaakulin. Sii kaa làá ká nnaabu ŋun m làá cáaŋ kí tō Jeerusaleem tiŋki puee.>»

Joosiyaasi fātii pōon ti-Dindaan dipoondi

(Kpèè 2 Kroo 34.29-32)

Ubɔti tuuŋŋee gíti ki dū Unimbɔti nín kíf puee ki tükū-u.

2 Rois 23

¹Ubɔti nín tú bi yíin Juuda nì Jeerusaleem tindaŋkpilib ní bi kóon ki kpáfi u-cee.

²Boonee ní u nín jóm ti-Dindaan Diikun ki kpáàn Juuda yab kòkò nì Jeerusaleem yab kòkò, an dàkà yìi bisaraañaliibi nì Unimbòti bɔnaatiliibi nì samaa kòkò kí yòòñ ɲwaamu kí tin cáá sǎa bikpaambi, ubɔ kaa nìn kín. Niinee ní ubòti kǎań-bi tin kòkò bi ɲmǎń an kǎ dipoondi gbɔŋku kun bi ká ti-Dindaan Diikunee.

³Ubòti nìn yú ti-Dindaan Diiku kasarkau nyɔkɔpu ní ki pòon kí nìn sí nì ti-Dindaan deede, kí nìn ɲúb u-marab nì u-dàkatam nì u-bɔkpaanɲi nì u-pɔbil kòkò nì u-naŋki kòkò. U nìn gíti pòon kí nìn tó tin kòkò ɲmǎń ki kǎ dipoondi taŋkpapilintinee. Samaa kòkò mun nìn kífí kí ɲá kii ubòti nìn nìn pòon puee.

Joosiyaasi fātii bónti dinimbòtinool

(2 Kroo 34.3-5)

⁴Mín boonee ní ubòti tī usaraañakpil Ilikiyawuu nì bisaraañaliibi bin bí ki tútún-uee nì bin cí ti-Dindaan Diiku punyɔkɔkee mara yìi bí nyǎntí tiwan tin kòkò bi nìn mǎń ki cáa jáam diwaal Baal nì diwaal Aseera nì ɲmalbi in bí kutaa puee mmɔŋki. Ní bi nyǎntí tiwane Jeerusaleem tiŋki kpaanceetiŋu, Seedrɔn tantakalin ki wùń ɲɲmi, ní ki yòon ɲfantam ki cùnni Beeteel.

⁵Joosiyaasi nìn jìń awaa saraañaliibi bin Juuda bɔtiibi nìn kǎań bí nìn ɲáań saraabi ɲgbantamu pu nì Juuda timmun nì Jeerusaleem kpaanceetiiyee. U nìn jìń bin mun nìn tùutí talaalub ki tìl diwaal Baal nì ɲwìl nì uɲmal nì ɲmalbi nì tin kòkò pée ɲmíntí kutaa puee.

⁶U nìn cóotí diwaal Aseera windɔŋu ɲun nìn bí ti-Dindaan Diikunee ki cáa cùnni Seedrɔn tantakalin, Jeerusaleem tiŋki kpaanceetiŋu. Bi nìn wùń-ɲu ɲɲmi niin ní ki dū ɲu-fantam ki yǎań samaa ceekun.

⁷U nìn gbáń ki wī binib bin nìn bí ti-Dindaan Diikun ki ɲáań alaakpaatuunee diiŋɲi. Adiin gbantin ní binimpoobi nìn kǎal ki lù tiwampeenkaal tin bi pèentí ki jáam diwaal Aseerayee.

⁸Mín boonee ní u yǎntí bisaraañaliibi bin kòkò bí Juuda tiŋkinee dómíń. U nìn bíl ipaan in bí ɲgbantamu pu bisaraañaliibi nìn tùutí talaalub ki tìl awaayee ki yòon Geeba tiŋki ki cáa sǎa Beerseeba. U nìn yǎntí bi gbáń ki wī isaraafan in bi nìn mǎń ki síl Jeerusaleem tiŋki punyɔmmu caɲinee, cilinee nsaraafan ɲun nìn bí Joosuwa un nìn sá gɔminee punyɔkɔpuee. Nsaraafanee nìn bí a yaa dī kipunyɔkɔee ki kòd kitiŋinee ɲgan pú ní.

⁹Baa nìn pú ɲgbantamu pu saraañaliibi gbanti nsan bí ɲá saraabi ti-Dindaan saraafanɲu ɲun bí Jeerusaleemee pu. Ama bi nìn ɲùń kí ɲmó kpɔnɔb bin baa ɲá ɲkpɔnɔnyɔkɔee kii bisaraañaliibi bin kínee nìn ɲmòd puee.

¹⁰Ubòti nìn bíl Toofeeti naapaal din nìn bí Inoom tantakaline, án nín làá ɲá pu ubɔ ń taa ti dū u-jipɔɔn áá u-bisal kí wà ɲɲmi kí ɲá saraa kí tī diwaal Mooleeki mpaan gbanti puee.

¹¹U nìn kúntí itaamu in ní Juuda bɔtiibi nìn dūu sú bi cáa jáam ɲwìlnee. Itaamu gbanti nìn bí ti-Dindaan Diiku punyɔkɔki caɲin ní, kaa dátíń ufaal Neetan-

Meeleeki diiku, ní ki bí adiin n̄in bi mán ki kútì ti-Dindaan Diiku puee. Bi n̄in wùñ n̄wìiñ tɔ̀ɔ̀kub mun.

¹²U n̄in tí gbán ki wī isaraafan in Juuda b̄otiibi n̄in mán ki síiñ Akaasi diiñji yilpuee. U n̄in wī isaraafan in Manasee n̄in mán ki síiñ ti-Dindaan Diiku ciñji aliitil poonee. U n̄in gbán ki wī-i m̄iñ ki dóòyee ní ki yōòñ ki cáa fá Seedr̄on tantakalin.

¹³U n̄in b̄iil̄ n̄gbantamu pu saraafan̄ji in ub̄oti Saloom̄on n̄in mán Ɔliifi jool n̄giil pú, Jeerusaleem cañinee. Bi n̄in mán isaraafan gbanti ki tī Siid̄on yab timbiiliwaal Asitaartee n̄i Moowaab yab timbiiliwaal Keemooki n̄i Am̄on yab timbiiliwaal Mooleeki ní.

¹⁴Joosiyaasi n̄in yānti bi gbán ki wī awaa tan̄kpeen̄ji n̄in bi n̄in dūu cóoñee, ki yānti bi gāati iwind̄o in bi n̄in cóoñee ní ki yānti bi dū anikpab ki b̄iil̄ laakin atan̄kpeeyee n̄i iwaad̄ee n̄in cóee.

Joosiyaasi m̄t̄i b̄ont̄i dinimb̄otinool Isirayeel tin̄kin

(Kpèè 2 Kroo 34.6-7)

¹⁵Joosiyaasi n̄in gbán ki wī Beeteel saraafan̄ju n̄i mpaan n̄un pu bi n̄in jáam̄ awaayee. Neebaati jip̄on̄ Jeerooboowaam un n̄in yānti Isirayeel n̄a ikp̄itee di n̄in mán-n̄u. U n̄in tūu mpaanee pu n̄n̄mi, ki gbán ki wī nsaraafan ní ki dū n̄wind̄o n̄un n̄in bí niinee ki tūu n̄n̄mi n̄u wùñ dúsi dusi ki kp̄ant̄i n̄fantam.

¹⁶M̄iñ boonee, Joosiyaasi f̄at̄ee ki ká akaakul di bí niin dijool puee. Niinee ní u tú binib bi c̄t̄iil̄ yōòñ akaakulee poon akpab ní u dū-n̄i ki páan̄ nsaraafan pu ki wùñ n̄n̄mi ki b̄iil̄-n̄u ki nóó n̄i ti-Dindaan b̄onaatiliu n̄in n̄in sòon̄ pu ki síiñee.

¹⁷Ní Joosiyaasi ḡiti b̄alifi yii: «Dikumpool dilal ní m wāl̄ nee ní?» Ní kitiñ gbantin nib k̄í-u yii: «An sá Unimb̄oti b̄onaatiliu un nyánn̄i Juudayee kaakul, ún̄ di n̄in sòon̄ tin a dá láá n̄a nsaraafan nee puee ki síiñ.»

¹⁸Niinee Joosiyaasi tī mara ki l̄i yii: «Ní yānti dikaakul gbanti! Ubo n̄ taa gbēē ub̄onaatil gbanti kpabiñ!» An n̄in d̄i pu bi yānti u-kpabiñee dee, ki kp̄aan̄ ub̄onaatil un n̄in nyánn̄i Samaarii tin̄kin ki dómiñee.

¹⁹Isirayeel b̄otiibi n̄in mán n̄waadibiyaamu Samaarii timmu k̄ok̄on̄ ki yānti ti-Dindaan n̄in ḡí diñuul. Joosiyaasi n̄in gbán ki wī n̄waadibiyaamu gbanti k̄ok̄o kii u n̄in n̄in n̄a pu Beeteel tin̄kinee.

²⁰U n̄in dū n̄gbantamu pu waan̄ji tandambi ki páan̄ isaraafan pu ki k̄ūu ní ki dū anikpab ki páan̄ n̄i-pu ki tūu n̄n̄mi. U n̄a m̄iñ ki dóòyee ní ki n̄in ḡitiñ Jeerusaleem.

Juuda yab jín Dilákatil jin̄aaliu

(Kpèè 2 Kroo 35.1,18-19)

²¹Ub̄oti Joosiyaasi n̄in tī samaa k̄ok̄o mara nee yii: «Jīmaan Dilákatil jin̄aaliu k̄i tī ti-Dindaan ni-Nimb̄otiu tinyool kii an n̄in n̄m̄añ pu ki k̄a dipoondi gb̄on̄ku nee poon puee.»

²²Kí yòon nyunti nun bibosoonliibi nín dáá kpòotí Isirayeel tinkee nì Isirayeel yab nì Juuda yab bōtiibi yuntinquee, baa ti jín Dilákatil jinjaaliu kii un bi jín nee.

²³Joosiyaasi nín jín dibeel abin saalku nì ata poonee ní bi jín Dilákatil jinjaaliu gbanti Jeerusaleem ki tī ti-Dindaan tinyool.

Joosiyaasi manfal wiinyi nín kúnti puee

(Kpèè 2 Kroo 35.20-27, 36.1)

²⁴Joosiyaasi nín ná kii an nín nman pu ki ká kugbonu kun ní usaraanakpil Ilikiyawuu nín ká ti-Dindaan Diikunee. U nín kúnti bin káal aboajal puee, ki kúnti awaakpitikaa nì amakaa nì ntimbiil tuunji nin kóko bi nín pé náanee Juuda nì Jeerusaleem timmun.

²⁵Bibōtiibi bin kóko nín jín dibeel ki wāatì ní Joosiyaasi nín bāanee, ubo kaa bān-u. U nín dū u-ba kóko ki tī ti-Dindaan ki nóó-u nì u-pobil kóko nì u-naŋki kóko nì u-pōŋu kóko kii Mooyiisi marau nín bí yii bí ná puee. Ún boonee, uboti ubo kaa ti nyán ki bān-u.

²⁶Nì mín kókee, ti-Dindaan nuukpaandi din u nín gí Juuda puee kaa nín sōŋkì, di sá yii Manasee nín yīntiñ-u ki gbìtì u-nuul ŋkpitim pu.

²⁷An pu ní ti-Dindaan nín lī yii: «M làá jà Juuda yab kí taa ti wāl-bi kii m nín ná Isirayeel yab puee. M làá dū Jeerusaleem tinke kin ní m lēyee nì Kudii kun ní m nín pōon yii m làá nín bí ku-ni kí nín lèekì m-ba ki dàkèe kí fá.»

²⁸Joosiyaasi tuunji nin kinee nì tin kóko u nēe nman ki ká *Juuda bōtiibi tuunji gbōŋkun*.

²⁹Joosiyaasi nín nín dáá bēe ní Eejipiti bōtiu Neekoo nín cá Eefiraati mōol canin kí já nì Asuur bōtiu. Uboti Joosiyaasi nín kintì-u nsanni kí já nì u, ama ní Faaroo kūu-u Meegiidoo tinke.

³⁰U kpī mimmee ní u-janjaliibi dū-u ki ná tōrōku ubon ki yōonñi-u Meegiidoo ki cáan Jeerusaleem. Bi nín dū-u ki síb u-kaakulin. Mín boonee ní Juuda yab yōon u-jipōon Joowakaasi ki kāan tibōtiil ú fōo u-baa yil.

Joowakaasi, Juuda bōtiu

(2 Kroo 36.2-4)

³¹Joowakaasi nín cáá abin mmunku nì ata ní ki kpánti uboti. U nín kóo Jeerusaleem ní ki jín dibeel inmal ita. U-na nín sá Liibina tinke, Irimeeya bisal ní bi yī-u yii Amutaal.

³²U nín ná tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee kii u-naanjabee.

³³Faaroo Neekoo nín cúú-u ki bóob-u ikusaka ní ki cáá-u ki cūnni Riibila tinke kin bí Amati tinkepaankinee ú taa ti nín sá uboti Jeerusaleem. Neekoo nín síñ Juuda yab yii bí pà lampoo animbil kúti kiiloobi kutukub bita nì sindaariya kiiloobi mmunku nì saalaa.

³⁴Mín boonee ní u lēē Joosiyaasi jipɔɔn Eeliyaakiim ki kǎaṇ ubɔti ú fōō u-baa yil ní ki kpánti u-yindi bi kǐn ki yīl-u yii Yooyakiim. U nɛn yōon Joowakaasi ún ki cūnni Eejipiti tiŋkin ki tó sarka, niin ní u gbínti ki dǎa kpáaa kpɛl.

³⁵Yooyakiim nɛn tī Faaroo Neekoo animbil nì sindaariya un u nɛn bālifèe. Kí ḡmā kí pà an nimbiliŋee, u nɛn kpèé báà ḡma ḡmam ní kí gíí udaan kunimbiḡmiiu kun an sá ú pèe.

Yooyakiim, Juuda bɔtiu

(2 Kroo 36.5-8)

³⁶Yooyakiim nɛn cáá abin mmun̄ku nì aḡmoo ní ki kpánti ubɔti. U nɛn kóò Jeerusaleem ní ki jín dibeel abin saalaa nì diba. U-na nɛn sá Ruuma tiŋkin ní ki sá Peedayá bisal ní bi yīl-u yii Seebuda.

³⁷Yooyakiim nɛn ḡá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee kii u-naanjabee ní.

2 Rois 24

¹Nyunti ḡun Yooyakiim sá ubɔtee, ní Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar dómín kí já nì Juuda yab. Yooyakiim nɛn kǐn ki bí Neebukadineesaar taapu ki cáá sǎa abin ata, ama ní boonee, ki dǎa yíkì kaa kíí u-ba pu.

²Niinee ní ti-Dindaan dū Babiloon nì Siirii nì Moowaab nì Amɔn fukuliliibi ki tó u-pu. Bi nɛn nǎaṇ Juuda tiŋki ki nóó nì ti-Dindaan nín nɛn dī u-tɔntɔnliibi bibɔnaatiliibi pu ki sòon pu ki síiṇee.

³Ti-Dindaan u-ba di nɛn cáaṇ nnaabu gbanti ki tó Juuda yab pu, kun puee u nɛn là kí jà-bi kí wàatī u-ba. Tiŋman ubɔti Manasee nɛn baasii ḡá ikpiti ní.

⁴U nɛn kūū maanyibab tikpil ki yǎnti fatiku gbí Jeerusaleem tiŋki, an puee ti-Dindaan kaa nɛn kíí kí dūú pō.

⁵Yooyakiim tuuḡḡi ḡin kíṇee nì tin kɔkɔ u ḡee ḡmǎn ki kǎ *Juuda bɔtiibi tuuḡḡi gbɔḡkun*.

⁶Yooyakiim nɛn kpɛl ki cūti ḡǎl u-baabi ní u-jipɔɔn Yooyakiin fōō u-yil ki kpánti ubɔti.

⁷Eejipiti bɔtiu kaa nɛn gíti nyēē u-tiŋkin kí cù kujaau, di sá yii Babiloon bɔtiu nɛn ján ki fōō ntimu mun kɔkɔ nɛn bí u-taapuee, kí yōon Eejipiti bumbiki kí cáá sǎa Eefiraati mɔɔl.

Yooyakiin, Juuda bɔtiu. Bin bi péé péé ki cúú kuyun̄uee

(2 Kroo 36.9-10)

⁸Yooyakiin nɛn cáá abin saalku nì ata ní ki kpánti ubɔti. U nɛn kóò Jeerusaleem ní ki jín dibeel iḡmal ita. Bi nɛn yīl u-na yii Neeyuseeta. U-na gbanti nɛn sá Eelnatan bisal ní ki nyánni Jeerusaleem.

⁹U nín ɣá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee kii u-baa nín nín pée ɣá puee ní deedeedee.

¹⁰Nyunti gbantee, Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar janjaliibi nín dómín kí já nì Jeerusaleem yab ní ki mǎntìi tú-kì.

¹¹Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar u-ba nín dómín kí já nì kitɪŋ kin ní u-janjaliibi nín mǎntìi túee.

¹²Niinee Juuda bɔtiu Yooyakiin nì u-na nì u-kpambaliŋ nì u-janjakpilib nì u-kàlɪŋkpilib nyán ki túŋkì Babiloon bɔtiu. Neebukadineesaar nín jín dibeel abin anii poonee ní u cúú-bi ki tó sarka.

¹³Kii ti-Dindaan nín nín pée sòon pu ki síhnee, Neebukadineesaar nín kóon tigaajawan tin kɔkɔ nín bí ti-Dindaan Diikunee nì tin kɔkɔ bí dibeecindinee. U nín gbán ki wī sindaariya wanti tin kɔkɔ ní Isirayeel bɔtiu Saloomon nín mós ki síh ti-Dindaan Diikunee.

¹⁴U nín cúú Jeerusaleem yab kɔkɔ ki cáa cūnni kuyun̄u. U nín cúú bikpootiliibi kɔkɔ nì bijanjakpilib kɔkɔ, an dákà yìi binib kutukub saalaa. U nín cúú ki kpáan̄ ɪŋal pu tɔntɔnliibi nì bicaabi kɔkɔ. Bin nín pée kíŋ kitɪŋinee di nín sá biwɔfib.

¹⁵U nín cúú Yooyakiin nì u-na nì u-nimpoobi nì u-janjakpilib nì abɔtibil ki yōon̄-bi Jeerusaleem ki cūnni Babiloon kuyun̄u.

¹⁶Babiloon bɔtiu nín gítì cúú bigaajab kɔkɔ binib kutukub biluli nì ɪŋal pu tɔntɔnliibi nì bicaabi binib kutuku ki cūnni Babiloon tɪŋkin kuyun̄u. Binib gbanti kɔkɔ nín sá bibaatandambi ní.

¹⁷U nín dū Yooyakiin baawaai Mataniya ki kǎan̄ ubɔti u fōō u-yil, ní ki kpántì u-yindi. Bi nín kíŋ ki yī-u yìi Seedeesiya ní.

Seedeesiya, Juuda bɔtiu

(Kpèè Yeer 39.1-3, 2 Kroo 36.11-12)

¹⁸Seedeesiya nín cáá abin mmun̄ku nì diba ní ki kpántì ubɔti ní ki kǎl̄ Jeerusaleem ki jín dibeel abin saalaa nì diba. Bi yī u-na yìi Amutaal, uliibinaja Irimeeya bisal.

¹⁹U nín ɣá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee, kii Yooyakiin nín nín ɣá puee ní deedeedee.

²⁰Ti-Dindaan nín nín gí díŋuul dínyee puee di nín yì-tì ní nnaabu gbanti jéeti Jeerusaleem nì Juuda yab pu, áli gba u dǎa fǎti u-boon ki tī-bi.

Neebukadineesaar janjaliibi mǎntìi tú Jeerusaleem kí já nì kì

(Kpèè Yeer 39.1-7, 52.3-11)

Seedeesiya nín yíkì kaa kíf u-ba pu Babiloon bɔtiu cee.

2 Rois 25

¹Seedeesiyaasi nín jín dibeel abin awa nmasaalaatiu poon iwiin saalaa dalee, ní Babiloon bōtiu Neebukadineesaar nì u-janjaliibi kòkò dómiń kí já nì Jeerusaleem tiŋki. Bi nìn n̄ātì bi-janjanaapaal kitiŋ boon ní ki gbìñ atanjkpuku ki bíl ki m̄antìi tú-kì.

²Bi nìn m̄antìi tú kitiŋee ki dāa s̄ā Seedeesiyaasi nín jín dibeelee, abin saalaa nì diba poon.

³N̄kùm nìn nyāŋkì kitiŋin ní binib kaa nìn gíti cáá tiba kí jī. Uŋmananaati iwiin iwa dalee,

⁴Babiloon yab lùkū dibundi digundi din nìn m̄antìi tú Jeerusaleem tiŋkee. Kunyeeuee, min kamaa Babiloon janjaliibi m̄antìi tú-kèe, Juuda janjaliibi dū dī kipunyòkò kin bi d̄iŋfì ki cá ubōti kuŋfaati kpaabun, kì bí agunlòkò ali kansikinee ki s̄àn. Ubōti Seedeesiyaasi nìn kíl nsan n̄un cá Jòdan tantakalinee ki nín cá.

⁵Ama Babiloon janjaliibi nìn kùl ki b̄iñ ubōti boon ní ki j̄iñ ki tin cúú-u Jeeriikoo tantakalin. Niinee ní u-janjaliibi kòkò s̄àn ki yāl ki dū-u ki fá.

⁶Babiloon yab nìn cúú ubōti ní ki cáá-u ki cūnnì Babiloon bōtiu cee, Riibila tiŋkin. Niin ní bi sòon u-bōti.

⁷Bi nìn lāntì Seedeesiyaasi jipombi u-nimbilin. M̄iñ boonee ní Neebukadineesaar yāntì bi s̄ā ki cōtì Seedeesiyaasi nimbiliŋ aliitil, ní ki yāntì bi dū tasa kusakai ki bóob-u tiŋan ki cáá-u ki cūnnì Babiloon tiŋkin.

Bi jáń ki fōō Jeerusaleem. Bi cúú binib nliliitiim ki cūnnì kuyun̄u

(Kpèè Yeer 39.8-10, 52.12-30, 2 Kroo 36.17-21)

⁸Babiloon bōtiu Neebukadineesaar nín jín dibeel dibindi diba kpá mmun̄ku, uŋmaŋmoonmooti winluluútiŋu poonee, ní Neebusaradan kó Jeerusaleem tiŋkin. U nìn sá Babiloon bōtiu janjapiliu ubò ní ki nìn sá bijanjaliibi bin cí ubōtee kpiliu.

⁹U nìn gāā ŋŋmi ki tū ti-Dindaan Diiku nì ubōti diiku nì Jeerusaleem tiŋki diiŋŋi, cilinjee bikàliŋkpaambi diiŋŋi kòkò.

¹⁰Babiloon yab janjaliibi bin nìn céeñnì ujanjapilee nìn gbán ki w̄i digundi din bi nìn m̄án ki tú Jeerusaleem tiŋkee.

¹¹Neebusaradan nìn cúú bin kòkò nìn k̄iñ ki gb̄int̄i bí Jeerusaleem tiŋkinee, an dākà ȳi bin nìn s̄àn ki kó Babiloon yabee nì bin kòkò nìn pée k̄iñ ki bí niinee.

¹²Ama u nìn yāntì biwōfib kansikin biba b̄iñ n̄ n̄n bí ki kù fiinyib nì tikpaajin tisatin.

¹³Babiloon yab nìn gbán ki w̄i ti-Dindaan Diiku jaantalkub bin bi nìn dū tasa kúti ki m̄óyee. Bi nìn gbán ki w̄i t̄orokub nì kusōŋkpaan̄u kun bi nìn dū tasa kúti ki m̄ó an bí ti-Dindaan Diiku cindinee. Bi nìn yōon kusōŋu gbanti ki cáa cūnnì Babiloon tiŋkin.

¹⁴Bi nìn gíti yōon ñfantam kumbɔbiyaamu nì peelab nì njimu nì kɔŋkɔnnɔkaabi nì tiwan tin kɔkɔ bi nìn pée dū tasa kúti ki mós bi cáa tūn ditundi ti-Dindaan Diikunee.

¹⁵Bijanjalibi bin cītí ubotee kpiliu nìn gíti yōon kisambiki kin poon ní bi nìn tūtū talaalubee nì kisambiki kin poon bi ɣáań fatiku ki cáa yàantée. Tiwan gbanti kɔkɔee, sindaariya áá animbil kúti ní bi nìn dūu mós-tì.

¹⁶Tasa kúti tin ní Saloomɔn nìn yāntì bi dūu mós jaantalkub liitil nì kusɔŋkpaanɣu nì tɔɔkub ki sīn ti-Dindaan Diikunee nyiŋfiɣu kaa nìn cáá bí dūu ɣmàntì.

¹⁷Jaantalkub kamaa fɔkɔŋɣu yilpu nìn sá meetab biwa ní. Bi nìn dū tasa kúti ki mós dikɔl yam, di-fɔkɔŋɣu sá meeta ubɔ nì dijandi ki tókɔn jaantalku kamaa yilpu. Bi nìn dū tasa ki lē tilaandi yam nì greenaadi biliɣ ki nyɔkɔntì ki māntì tú-bi. Jaantalkub liitilee nì bi-laanti nìn sá tiwambaantiil ní.

¹⁸Ujanjapilee nìn cúú usaraanɔkpil Seeraya nì u-tapu yɔu Seefaniya nì bisaraanɔliibi bin nìn cītí ti-Dindaan Diiku punyɔkɔkee taatil kuyunɣu.

¹⁹U nìn gíti cúú ukàlinjakpaan un nìn kpée bijanjaliibi botee nì ubɔti saŋkiliibi biɣmoo bin nìn bí kitiɣinee. U nìn gíti cúú ujanjapil un nìn fòol bijanjaliibi ki gíti sá ugbaɣɣmalee nì Juuda yab binib imunɣu ita kitiɣin niin.

²⁰Bijanjalibi bin cí ubotee kpiliu Neebusaradan nìn yōon bisarkadambi gbanti kɔkɔ ki cáa cūnnì Babiloon bɔtiu cee, Riibila tiŋkin.

²¹Ní Babiloon bɔtiu kū bi-kɔkɔ Riibila tiŋkin, Amaati tiŋkpaanɣin. An nín dī pu ní bi cúú Juuda yab kuyunɣu ki jīn-bi bi-tiŋki puee dee.

Geedaliyasi, Juuda tiŋki gɔminau

(Kpée Yeer 40.7–41.18)

²²Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar nìn yāntì binib biba gbíntì Juuda tiŋkin. U nìn lē Ayiikaam jipɔɔn, Cafan naantiiu Geedaliyasi ki kāań gɔmina ú nīn kpòotì-bi.

²³Nyunti ɣun ní Juuda yab janjapilib nì bi-janjaliibi bin kaa nìn dū bi-ba ki tī Babiloon yab kí kpántì bi-yumbuuyee nín gbīl yī Babiloon bɔtiu dū Geedaliyasi ki kāań gɔminee ní bi cūtì ká-u Miisipa. Bijanjapilib bin nìn cūtée di sá Neetaniya jipɔɔn Isimaayeel nì Kareeya jipɔɔn Yoowanan nì Taneewumeeti jipɔɔn Seeraya nì Neetoofa nì Yasaniyawuu nì Maaka.

²⁴Geedaliyasi nìn tükü bi-kɔkɔ yī: «Ní taa fàŋkì Babiloon yab. Nimbi dee, ní kálmaan kitiɣ nee poon kí sīntì ni-ba kí tī Babiloon bɔtiu ní an kɔkɔ n còon tiŋan kí tī-ni.»

²⁵Ama dibindi poon ɣmaluluútiu poonee, Neetaniya jipɔɔn, Eeliisama naantiiu Isimaayeel un gíti sá Juuda bɔtiu dicaŋkun ubɔee nì binib saalaa táá ki cūtì

Miisipa. Bi bàñee ní ki kũ Geedaliyasi nì Juuda yab nì Babiloon yab bin nìn bí u-ceeyee.

²⁶Niinee kí yòon kibiki kí cáá sã ukpaan nì bijanjakpilibee kɔkɔ kí nsan ki nín cá Eejipiti, di sá yii bi nìn fāŋkì Babiloon yab.

Babiloon bɔtiu nyánti ubɔti Yooyakiin kusaarkadiin

(Kpèè Yeer 52.31-34)

²⁷Bi nín cúú Juuda bɔtiu Yooyakiin ki cūnnì kuyun̄u abin ata kpá imun̄ku ilee ní Eefiil Meerodaki kpánti Babiloon bɔtiu. Dibindi din u kpánti ubɔtee in̄mal saalaa nì ili poon iwiin mmun̄ku nì in̄moo dalee ní u nyánti Juuda bɔtiu Yooyakiin sarkan ki tī-u dibatɔl.

²⁸U nìn sòon̄ nì u kubɔɔtiin poon ní ki nìn kãan̄-u mpaan n̄un jítiin bibɔtiibi bin kɔkɔ nìn bí u-cee Babiloon tiŋkinee yai.

²⁹U nìn yānti Yooyakiin kaa ti pèentí disarkabɔkutil. Yooyakiin nì Babiloon bɔtiu di nìn kí n̄ ki jīn̄ disambibaantiilin baabadal.

³⁰Kí yòon̄ n̄wiin gbanti kí tin sã Yooyakiin kúm dalee, Babiloon bɔtiu di nìn tìl-u tin u máan̄ kí nìn cáá ki bí diman̄falinee.

1 Chroniques

1 Chroniques 1

Kí yòon Adam kí cáá sã Eesayuu naantiibi

- ¹Adam di màl Seeti, ní Seeti màl Eenosi,
- ²ní Eenosi màl Keenan, ní Keenan màl Maalaleeyeel, ní Maalaleeyeel màl Jaredi,
- ³ní Jaredi màl Eenoki, ní Eenoki màl Matusaleem, ní Matusaleem màl Lameeki,
- ⁴ní Lameeki màl Noowa, ní Noowa màl Seem nì Kaam nì Jafeeti.
- ⁵Jafeeti jipombi di sá Goomeer nì Maagoogi nì Madayi nì Yafan nì Tubaal nì Meeseeki nì Tiiraasi.
- ⁶Goomeer jipombi di sá Asikeenaasi nì Diifaati nì Toogarma.
- ⁷Yafan jipombi di sá Eeliisa nì Taarsiisi nì Kiitiim nì Roodaniim.
- ⁸Kaam jipombi di sá Kuusi nì Miisirayiim nì Puuti nì Kanaan.
- ⁹Kuusi jipombi di sá Seeba nì Afiila nì Sabita nì Rama nì Sabiteeka. Rama jipombi di sá Keeba nì Deedan.
- ¹⁰Kuusi di màl Neemiroodi un sá ubaatandaan upeekaa kitin puee.
- ¹¹Miisirayiim di màl Luudi yab nì Anam yab nì Leeyaab yab nì Nafituu yab,
- ¹²nì Patroosi yab nì Kasluu yab bin maalinu poon Fiiliistii yab nyánnée, nì Kafitoor yab.
- ¹³Kanaan màl u-jiponkpiliu Siidon, ní ki dū Eeti ki páan.
- ¹⁴Kanaan naantiibi di sá Jeebusi yab nì Amoor yab nì Giirgaasi yab,
- ¹⁵nì Ifii yab nì Arkii yab nì Siinii yab,
- ¹⁶nì Arfaadi yab nì Seemaar yab nì Amati yab.
- ¹⁷Seem jipombi di sá Eelam nì Asuur nì Aripakisaadi nì Luudi nì Aram nì Usi nì Kuul nì Geeteer nì Meeseeki.
- ¹⁸Aripakisaadi màl Seera, ní Seera màl Eebeer.
- ¹⁹Eebeer màl mbininjabiyaamu muli ní. Bi yí ujiponkpil yii Peeleegi, taapu di sá yii <diyakatil>, kun puee ún yuntiñu ní binib nìn cúu yākatì tōbin kitin pu. U-naal ní bi nìn yí Yōkitan.
- ²⁰Yōkitan di màl Almoodaadi nì Seeleefi nì Asarimafeeti nì Yeeraki,
- ²¹nì Adooram nì Usaal nì Diikila,
- ²²nì Eebaal nì Abimayeel nì Seeba,

- ²³nì Oofiiri nì Afiila nì Yoobaab. Yòkitan jipɔmbi di sá bín gbanti kòkò.
- ²⁴Seem màl̃ Aripakisaadi, ní Aripakisaadi màl̃ Seera,
- ²⁵ní Seera màl̃ Eebeer, ní Eebeer màl̃ Peeleegi, ní Peeleegi màl̃ Reewu,
- ²⁶ní Reewu màl̃ Seerugi, ní Seerugi màl̃ Naakɔɔr ní Naakɔɔr màl̃ Teera,
- ²⁷ní Teera màl̃ Abram. Abram ní bi gíti yîl̃ Abraam.
- ²⁸Abraam jipɔmbi di sá Isaaki nì Isimaayeel.
- ²⁹Bi-niboolii yin̄gi sò. Isimaayeel jipɔŋkpiliu di sá Neebayɔti. Bin páaŋee di sá Keedeer nì Adibeel nì Miibsam,
- ³⁰nì Miisima nì Duma nì Maasa nì Adaadi nì Teema,
- ³¹nì Yeetuur nì Nafiisi nì Keedima. Isimaayeel jipɔmbi dee.
- ³²Keetura, Abraam nimpuwaaki di màl̃ Siimran nì Yòkisan nì Meedan nì Madiyan nì Yiisbaaki nì Suuwa. Yòkisan jipɔmbi di sá Seeba nì Deedan.
- ³³Madiyan jipɔmbi di sá Eefa nì Eefeer nì Anòki nì Abiida nì Eeldaa. Keetura naantiibi di sá bín gbanti kòkò.
- ³⁴Abraam di màl̃ Isaaki. Isaaki jipɔmbi di sá Eesayuu nì Jaakɔb.
- ³⁵Eesayuu jipɔmbi di sá Eeliifaasi nì Reewuyeel nì Yeewusi nì Yalaam nì Koora.
- ³⁶Eeliifaasi jipɔmbi di sá Teeman nì Oomaar nì Seefii nì Gaatam nì Keenaasi nì Tiimina nì Amaleeki.
- ³⁷Reewuyeel jipɔmbi di sá Nakati nì Seera nì Sama nì Miisa.
- ³⁸Seeyiir jipɔmbi di sá Lootan nì Soobaal nì Siibeeyɔn. Siibeeyɔn di nìn sá Ana baa nì Diisɔn nì Eeseer nì Diisan naanja.
- ³⁹Lootan jipɔmbi di sá Oori nì ɔmam. Lootan niisal di sá Tiimina.
- ⁴⁰Soobaal jipɔmbi di sá Aliyan nì Manakaati nì Eebaal nì Seefii nì Oonam. Siibeeyɔn jipɔmbi di sá Aya nì Ana.
- ⁴¹Ana jipɔɔn di sá Diisɔn. Diisɔn jipɔmbi di sá Amiiran nì Eesban nì Yiitiran nì Keeran.
- ⁴²Eeseer jipɔmbi di sá Biiliyan nì Saafan nì Yaakan. Diisɔn jipɔmbi di gíti sá Usi nì Aran.

Eedoom yab bɔtiibi nì bi-yidambi yin̄gi

(Kpèè Diny 36.31-43)

- ⁴³Bibɔtiibi bin nìn kál̃ abee Eedoom tin̄ki pu ki wāatì ní Isirayeel yab nín kíí ki kàantí bibɔtiibee yin̄gi sò. Upeepeekaa di sá Beewɔɔr jipɔɔn Beela un sá Diinaba tin̄kinee.

- ⁴⁴Beela kpî ní Seera jipɔɔn Joobaab un sá Boosiraa tiŋkinee fōō dibeel.
- ⁴⁵Joobaab kpî ní Usaam un sá Teeman yab tiŋkinee fōō dibeel.
- ⁴⁶Usaam kpî ní Beedaadi jipɔɔn Adaadi fōō dibeel. Ún di nín jáń ki pɔ́kín Madiyan yab Moowaab satinee. U-tiŋki yindi di sá Afiiti.
- ⁴⁷Adaadi kpî ní Samla un sá Masireeka tiŋkinee fōō dibeel.
- ⁴⁸Samla kpî ní Sawuul un sá Reewoobooti, kitin kin bí Eefiraati mɔ́kpaandi caŋinee fōō dibeel.
- ⁴⁹Sawuul kpî ní Akibɔɔr jipɔɔn Baal-Anan fōō dibeel.
- ⁵⁰Baal-Anan kpî ní Adaadi fōō dibeel. U-tiŋki yindi di sá Payii. U-nimpuu di sá Meetabeel un sá Matireedi bisal nì Meesayaab naantiuee.
- ⁵¹Adaadi nín kpîyee, bibɔ́tiibi bin kāl kāl Eedoom tiŋki pu dibeelee di sá Tiimina nì Aliya nì Yeeteeti,
- ⁵²nì Ooliibama nì Eela nì Piinɔn,
- ⁵³nì Keenaasi nì Teeman nì Miibsaar,
- ⁵⁴nì Magidiyeel nì Iram. Eedoom yab bɔ́tiibi dee, ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee.

1 Chronicles 2

Juuda naantiibi

- ¹Jaakɔb ní bi gíti yíi yii Isirayeel. U-jipɔmbi di sá Rubeen nì Simeeyɔn nì Leefii nì Juuda nì Isakaar nì Sabulon,
- ²nì Daani nì Jooseefi nì Beenjameen nì Neefitalii nì Gaadi nì Aseer.
- ³Juuda jipɔmbi di sá Eer nì Oonan nì Seera. U-nimpuu, Suuwa bisal un sá Kanaan tiŋkinee di māl u-jipɔmbi gbanti taatil. Ama ní u-jipɔŋkpiliu Eer nín nǎ tin kaa fáatiñ ti-Dindaanee ní ún yāntì u kpî.
- ⁴Boonee ní Juuda coopu Taamaar dāa gíti māl-u Peereesi nì Seera. U-jipɔmbi kɔkɔ nín nyán biŋmoo dee.
- ⁵Peereesi jipɔmbi di sá Eesirɔn nì Amuul.
- ⁶Seera jipɔmbi di sá Simrii nì Eetan nì Eeman nì Kaalkool nì Daara. Bi mun nyán binib biŋmoo dee.
- ⁷Kaarmii jipɔɔn di sá Akaar. Ún di nín cáah nnaabu ki tó Isirayeel yab pu. Di sá yii u nín yōon tiwan tin bi jáń ki fōō kujaaun bi dūu sú Unimbɔtee.
- ⁸Eetan jipɔɔn di sá Asariya.

- ⁹Eesirɔn jipɔmbi di sá Yeerameeyeel nì Raam nì Kaleeb un bi gíti yíi yii Keelubaayee.
- ¹⁰Raam di màl Amiinadaab ní Amiinadaab màl Naasɔn un sá Juuda yab kpiliuee.
- ¹¹Naasɔn di màl Salima ní Salima màl Boowaasi.
- ¹²Boowaasi di màl Oobeedi ní Oobeedi màl Jeesee.
- ¹³Isayi jipɔŋkpiliu di sá Eeliyaab, uliliiti di sá Amiinadaab, utataati di sá Simeeya,
- ¹⁴unanaati di sá Neetaneeyeel, uŋmoonmooti di sá Radayi,
- ¹⁵ululuuti di sá Ooseem ní Daafiidi sá ululuúti.
- ¹⁶Bi-niisalib di sá Seeruya nì Abiigayiil. Seeruya jipɔmbi di sá Abisayi nì Joowaab nì Asayeel. Bi nyán bita dee.
- ¹⁷Abiigayiil di màl Amaasa. Amaasa baa di sá Yeeteer un sá Isimaayeel maaliŋunee.
- ¹⁸Eesirɔn jipɔɔn Kaleeb nimpoobi Asuuba nì Jeeriyɔɔti màl-u mbininjabiyaamu muta. Bín di sá Jeeseer nì Soobaab nì Ardɔn.
- ¹⁹Asuuba kúm boonee ní Kaleeb cáá Eefiraati ní ún màl-u Uur.
- ²⁰Uur màl Urii ní Urii màl Beesaleel.
- ²¹Eesirɔn nín bàñ abin imuŋku itee ní u cáá Galaadi baa Makiir bisal ní ki màl Seeguub.
- ²²Seeguub di màl Yayiir un nìn ɲúb ntimu mmuŋku nì muta Galaadi tiŋkinee.
- ²³Ama Geesuur nì Aram bɔtiibi nìn jáñ ki fōō Yayiir timbilimmu nì Keenaati tiŋki nì ntimbilimu mun bí mu-taapuee. Ntimu gbanti nìn nyán ntimu imuŋku ita ní. Galaadi baa Makiir naantiibi di nìn kóò ntimu gbanti kɔkɔn.
- ²⁴Eesirɔn kúm boonee, Kaleeb nìn kpáfi nì u-baa Eesirɔn nimpuu Abiia, Eefiraata tiŋkin ní ki màl Aseekuur un nááñ Teekoowa tiŋkee.
- ²⁵Eesirɔn jipɔŋkpiliu Jeerameeyeel jipɔmpeekaau di sá Raam. Bin kíñee di sá Buuna nì Ooreen nì Ooseem nì Akiya.
- ²⁶Jeerameeyeel gíti cáá unimpu ubɔ bi yíi-u yii Atara. Ún di sá Oonam na.
- ²⁷Jeerameeyeel jipɔmpeekaau Raam jipɔmbi di sá Maasi nì Yamiini nì Eekeer.
- ²⁸Oonam jipɔmbi di sá Samayii nì Yaada, ní Samayii jipɔmbi sá Nadaab nì Abiisuur.
- ²⁹Abiisuur nimpuu Abiyayiil màl-u Akiban nì Mooliidi.
- ³⁰Nadaab jipɔmbi di sá Seeleedi nì Apayiim. Ní Seeleedi kpîi kaa màl.

- ³¹Apayiiim jipɔɔn di sá Yiseeyi. Yiseeyi jipɔɔn di sá Seesan. Seesan jipɔɔn di sá Alayi.
- ³²Samayii naal Yaada jipɔmbi di sá Yeeteer nì Joonatan. Yeeteer kaa màl ní ki kpí.
- ³³Joonatan jipɔmbi di sá Peeleeti nì Saasa. Yeerameel naantiibi dee.
- ³⁴Seesan kaa cáá mbininjabiyaamu, u màl nnimpubiyaamu ŋma ní. Ama Seesan cáá uyumbunaacimpɔɔn ubɔ u sá Eejipiti tɛŋkin ní bi yî-u yii Yaara.
- ³⁵Ní Seesan lēē u-bisalib ubɔ ki tī u-yumbuu gbanti u cáá, ní ki màl Atayii.
- ³⁶Atayii di màl Naatan ní Naatan màl Sabaadi.
- ³⁷Sabaadi màl Eefilaal ní Eefilaal màl Oobeedi.
- ³⁸Oobeedi màl Jeewuu ní Jeewuu màl Asariya.
- ³⁹Asariya màl Eeleesi ní Eeleesi màl Eelaasa.
- ⁴⁰Eelaasa màl Siismayi ní Siismayi màl Saluum.
- ⁴¹Saluum màl Jeekamiya ní Jeekamiya màl Eeliisama.
- ⁴²Jeerameeyeel naal Kaleeb naantiibi di sá u-jipɔŋkpiliu Meesa, Siifi baa biyaamu nì Mareesa, Eebrɔn baa naantiibi.
- ⁴³Eebrɔn jipɔmbi di sá Koora nì Tapuuwa nì Reekeem nì Seema.
- ⁴⁴Seema di màl Rakam ní Rakam màl Jɔɔrkeeyam. Reekeem di màl Samayii.
- ⁴⁵Samayii màl Mawɔn ní Mawɔn màl Beeti-Suur.
- ⁴⁶Kaleeb gíti cáá unimpu ubɔ bi yî-u yii Eefa. Eefa di màl Aran nì Moosa nì Gaseesi. Aran mun màl kibininjabiki ní ki pú-kì diyindi yii Gaseesi.
- ⁴⁷Yaadayi jipɔmbi di sá Reegeem nì Jootam nì Geesan nì Peeleeti nì Eefa nì Saafi.
- ⁴⁸Kaleeb gíti cáá unimpu ubɔ bi yî-u yii Maaka. Maaka di màl Seebeer nì Tiirana.
- ⁴⁹Boonee ní Maaka dāa gíti màl Madimana baa Saafi, ní ki kútì Makibeenā nì Giibeeya baa Seefa. Kaleeb cáá bisal ubɔ, bi yî-u yii Akisa.
- ⁵⁰Kaleeb dicaŋkun yab bin kínee sèé: U-nimpuu Eefiraata jipɔŋkpiliu Uur jipɔmbi nìn cáá mbininjabiyaamu muta. Mún di sá Soobaal un náán Kiiriyati-Yeeyariim tɛŋkee,
- ⁵¹nì Salima un náán Beetileem tɛŋkee, nì Areefi un náán Beeti-Geedeer tɛŋkee.
- ⁵²Soobaal un náán Kiiriyati-Yeeyariim tɛŋkee naantiibi di sá binib bin kóò Aroowee tɛŋkinee nì bin kóò Meenuwɔti tɛŋkinee dijandi,

⁵³nì Kiiriyati-Yeeyariim yab nín pēē pēē mmaal puee, an dākà yìi Yitirii yab nì Puuti yab nì Suuma yab nì Miisiraa yab. Binib gbanti kansikin biba di sá Soora tɛŋki yab nì Eesitawool tɛŋki yab.

⁵⁴Salima naantiibi di sá Beetileem tɛŋki yab nì Neetoofa tɛŋki yab nì Atarooti-Beeti-Joowaab tɛŋki yab nì Manaati tɛŋki yab dijandi nì Kooraa yab,

⁵⁵nì bigbannyiliibi bin kòò Jabeesi tɛŋkin ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee, an dākà yìi Tiirati yab nì Simeeya yab nì Suuka yab. Bín di sá Keen yab bin nyánní Amaati maaliŋun, ki sá Reekaab yab naanjee.

1 Chronicles 3

Daafiidi naantiibi

¹Daafiidi jipɔmbi bin u māl Eebrɔn tɛŋkinee kansikinee, upeepeekaa di sá u-nimpuu Akiinoowam un sá Jisirayeel tɛŋkinee jipɔɔn Aminɔn. Uliliiti di sá u-nimpuu Abiigayiil un sá Kaarmeel tɛŋkinee jipɔɔn Daniyeel.

²Utataati di sá u-nimpuu Maaka un sá Geesuur bɔtiu Talimayi bisalee jipɔɔn Abisaloom. Unanaati di sá u-nimpuu Agiiti jipɔɔn Adooniyasi.

³Uŋmoonmooti di sá u-nimpuu Abitaal jipɔɔn Seefatiya. Ululuuti di sá u-nimpuu Eegila jipɔɔn Itireeyaam.

⁴Daafiidi māl u-jipɔmbi luutil gbanti Eebrɔn tɛŋkin ní, nyunti ŋun u nín kāl kitiŋ gbantin abin aluli nì iŋmal iluu ki jín dibeelee. Boon ní u nìkī ki cūti kāl Jeerusaleem tɛŋkin abin mmuŋku nì saalaa nì abin ata ki jín dibeel.

⁵Jeerusaleem tɛŋkin niin ní u-nimpuu Batiseeba, Amiyeel bisal māl-u mbininjabiyaamu munaa. Mún di sá Simeeya nì Soobaab nì Naatan nì Saloomɔn.

⁶Boonee ní u gíti māl Ibaar nì Eeliisuwa nì Eel-Peeleeti,

⁷nì Nooga nì Neefeegi nì Jaafiya,

⁸nì Eeliisama nì Eliyadaa nì Eliifeeleeti. Bi nyán binib biwa dee.

⁹Daafiidi jipɔmbi di sá bi-kɔkɔ, ní kí nín kūti bin ní u-nimpuwaamu mun māl māl-uee. Bi-niisal di sá Taamaar.

¹⁰Saloomɔn naantiibi di sá u-jipɔɔn Rooboowaam jipɔmbi Abiia nì Asaa nì Joosafaati,

¹¹nì Jooram nì Akasiyasi nì Joowaasi,

¹²nì Amasiyaawuu nì Asariyasi nì Yootam,

¹³nì Akaasi nì Eeseekiyaasi nì Manasee,

¹⁴nì Amɔn nì Joosiyaasi.

¹⁵Joosiyaasi jipɔŋkpiliu di sá Yoowanan, u-jipɔnliliitiu di sá Yooyakiim, utataati di sá Seedeekiyasi, ní unanaati sá Saluum.

¹⁶Yooyakiim jipɔɔn di sá Jeekooniya ní u-naantiu sá Seedeekiyasi.

¹⁷Jeekooniya un bi nín cúú ki cūnnì kuyunuee jipɔɔn di sá Saltiyeel,

¹⁸ní u-naantiibi sá Malkiiraam nì Peedaya nì Seenasaar nì Jeekamiya nì Oosama nì Neebadiya.

¹⁹Peedaya jipɔmbi di sá Sooroobabeel nì Simeeyii. Sooroobabeel jipɔmbi di sá Meesulam nì Ananiya, ní bi-niisal sá Seeloomiiti.

²⁰U-jipɔmbi di gíti sá Asuuba nì Ookeel nì Beereekiya nì Asadiya nì Jusaab-Eesedi. Bín nyán binib biŋmoo dee.

²¹Ananiya jipɔɔn di sá Peelatiya ní u-naantiibi sá Jeesaya nì Arinan nì Oobadiya nì Seekaniya.

²²Seekaniya jipɔmbi di sá Seemaya nì Atuusi nì Igaal nì Bariya nì Neeyariya nì Safaati. Bi nyán binib biluu dee.

²³Neeyariya jipɔmbi di sá Eeliyooweenayi nì Isikiya nì Asiirikam. Bi nyán binib bita dee.

²⁴Eeliyooweenayi jipɔmbi di sá Ɔdafiya nì Eeliyasiib nì Peelaya nì Akuub nì Yoowanan nì Deelaya nì Ananii. Bi nyán binib biluli dee.

1 Chroniques 4

Juuda naantiibi bin kíñee

¹Juuda naantiibi di gíti sá Peereesi nì Eesirɔn nì Kaarmii nì Uur nì Soobaal.

²Soobaal jipɔɔn Raaya di mǎl Yakaati, ní Yakaati mǎl Akumayi nì Lakaadi. Bín di sá Soora tiŋki yab naanjab ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee.

³Jisirayeel nì Isima nì Idibasi di náán Eetaam tiŋki. Bi-niisal di sá Asileelpoonii.

⁴Eefiraata jipɔŋkpiliu Uur di náán Beetileem tiŋki. Ún nín mǎl mbiniŋjabiyaamu: Peenuyeel un náán Geeduur tiŋkee nì Eeseer un náán Usa tiŋkee.

⁵Aseewuur di náán Teekoowa tiŋki. U nín cáá binimpoobi bili ní. Bi yí ubɔ Eela ní ki yí un kíñ Naara.

⁶Naara nín mǎl-u Awusam nì Eefeer nì Teeminii nì Akastarii. Naara jipɔmbi dee.

⁷Eela jipɔmbi di sá Seereeti nì Soowaar nì Eetinan.

⁸Kɔɔsi di mǎl Anuub nì Soobeeba ní ki sá Aruum jipɔɔn Areeyeel maaliŋun yab naanja.

⁹Jabeesi nɛn cáá tinyool ki jítɛn u-mambi nɛ u-naalib bin kíhɛe kɔkɔ. Di sá yii u-na nín mǎl-uee, u pú-u diyindi yii Jabeesi ki lɛ yii: «An píl-mi ní m nín mǎl-u.»

¹⁰Dalbee ní Jabeesi mēē Isirayeel Nimbɔti u ki lɛ yii: «A yaa lafun yú m-boon, á yànti m-tinjandi n wàan kí kùti. Wún m-pu, ní kí jà nnaabu nɛ dinimbinaamandi kí wàatɛ-mi.» Unimbɔti nɛn kí ki nǎ tin Jabeesi mēē-uee ki tɛ-u.

¹¹Suuwa naal Keeluub di mǎl Meekiir ní Meekiir mǎl Eesiton.

¹²Ní Eesiton mǎl Beeti-Raafa nɛ Paseeya nɛ Teekiina un náan Iir-Naasi tinkee. Bi-naantiibi nɛn kǎl Reeka tin kin ní.

¹³Keenaasi jipɔmbi di sá Ootiniyeel nɛ Seeraya. Ootiniyeel jipɔmbi di sá Ataati nɛ Meeyɔnootayi.

¹⁴Meeyɔnootayi di mǎl Oofiraa. Seeraya di mǎl Joowaab un sá binib bin tɛn nǎl pu tundi ki kóò Inal pu tɔntɔnliibi tantakalinee naanja.

¹⁵Yeefunee jipɔn Kaleeb jipɔmbi di sá Iruu nɛ Eela nɛ Naam. Eela jipɔn di sá Keenaasi.

¹⁶Yaleeleel jipɔmbi di sá Siifi nɛ Siifa nɛ Tiiriya nɛ Asareeyeel.

¹⁷⁻¹⁸Eesiraasi jipɔmbi di sá Yeeteer nɛ Meereedi nɛ Efeer nɛ Yalɔn. Meereedi nɛn cáá Eejipiti bɔti bisal Biitiya. Biitiya nɛn mǎl-u Miiriyam nɛ Samayii nɛ Iseeba un náan Eesiteemoowa tinkee. Meereedi nɛn gíti cáá unimpu ubɔ, u sá kijuudabiki. Ún di mǎl-u Yeereedi un náan Geedɔɔr tinkee, nɛ Eebeer un náan Sookoo tinkee, nɛ Yeekutiyeel un náan Sanoowa tinkee.

¹⁹Oodiya nɛn cáá Naam niisal ubɔ. U-niboolii di sá Garimii maaliɔn yab bin kóò Keeyiila tin kinee nɛ Maaka maaliɔn yab bin kóò Eesteemoowa tin kinee.

²⁰Siimɔn jipɔmbi di sá Aminɔn nɛ Riina nɛ Been-Anaani nɛ Tiilɔn. Iseyii jipɔmbi di sá Sooweeti nɛ Been-Sooweeti.

²¹Juuda jipɔn Seera niboolii di sá Eer un náan Leeka tinkee, nɛ Laada un náan Mareesa tinkee, nɛ bin lù agbanjoo satab ki kóò Beeti-Asbeeya tin kinee maaliɔn yab,

²²nɛ Yookiim nɛ binib bin kóò Kooseeba tin kinee nɛ Joowaasi nɛ Saraafi timmu. Binib gbanti nɛn cáá Moowaab sapɔmbi ní ki nín dómiń ki kǎl Beetileem tin kin.

²³Bi-naantiibi nɛn sá biyɔmaatiibi ní. Bi nɛn kóon Neetayiim nɛ Geedeera timmun ní ki tɛn ditundi ki tɛ ubɔti.

Simeeyɔn naantiibi

²⁴Simeeyɔn jipɔmbi di sá Neemuyeel nɛ Yamiini nɛ Yariib nɛ Seera nɛ Saayuul.

²⁵Saayuul maaliɔn yab di sá Saluum nɛ Miibsam nɛ Miisima.

- ²⁶Miisima maaliŋun yab di sá Miiseema jipɔɔn Amuyeel nì Amuyeel jipɔɔn Sakuur nì Sakuur jipɔɔn Simeeyii.
- ²⁷Simeeyii màl mbininjabiyaamu saalku nì kiba nì nnimpubiyaamu muluu ní, ama ní u-nabiyaamu kaa màl mbininjabiyaamu tikpil. An pu ní Simeeyɔn naakookun yab kaa wíiñ ki bàñ Juuda naakookun yab.
- ²⁸Ntimu mun bi nìn kóòyee di sá Beerseeba nì Moolada nì Asaar-Suwaal,
- ²⁹nì Biila nì Eeseem nì Toolaadi,
- ³⁰nì Beetuweel nì Jrima nì Siikilaagi,
- ³¹nì Beeti-Markabooti nì Asaar-Susiim nì Beeti-Biirii nì Saarayiim. Ntimu gbantín ní bi nìn kóò áli Daafiidi dāa kpánti ubɔti.
- ³²Bi nìn gíti kóò Eetaam nì Ayiim nì Riimɔn nì Tookeen nì Asaan timbilimmun. Mu nìn nyán ntimbilimu muɲmoo ní,
- ³³ki kpáañ ntimbilimu mun mǎntli tú-muee, ki tin cáa sǎa Balaati tiŋki. Ntimu gbantín ní bi nìn kóò. Bi nìn ɲmǎñ bi-dicaŋɲi kpilib yiŋɲi ki ɲá dikàandi gbɔŋkun.
- ³⁴Simeeyɔn naakookun yab nín pēē pēē mmaal puee tindaŋkpilib di sá Meesoobaab nì Jamileeki nì Amasiya jipɔɔn Joosa,
- ³⁵nì Jooweel nì Joosiiba jipɔɔn Jeewuu un sá Seeraya naantiuu nì Asiyeel naantitɔntɔkɔlee,
- ³⁶nì Eeliyooweenayi nì Jakooba nì Jeesoowaya nì Asaya nì Adiyeel nì Jeesimiyeel nì Beenaya,
- ³⁷nì Siifeeyii jipɔɔn Siisa. U-naanjab di sá Alɔn nì Yeedaya nì Simrii nì Seemaya.
- ³⁸Bin yiŋɲi bi dǎá yíiñ nee nìn sá bi-maaliŋu poon kpilib, ní bi-dicaŋɲi nib nìn bǔti tiŋan tiŋan pu.
- ³⁹An pu ní bi nìn kpátli gbí an kɔkɔ áli ki tin dūu gūū Geedɔɔr tiŋki, ditantakal ɲwíiñ nyalaŋki pú, ki nyàab̃ kupikpaapɔɔu kí kpàà bi-piíi.
- ⁴⁰Niin ní bi ká kupikpaapɔɔu kumɔntiiu timool bí ki sòm fífil. Kitiŋ gbanti nìn wǎa ní ɲgbansɔŋfi bí ki-pu. Cannaakuee, Kaam naantiibi di nìn kóò niin.
- ⁴¹Ama ɲyunti ɲun Eeseekiyaasi nìn sá Juuda bɔtiuee ní bikpilib bin yiŋɲi ti dǎá yíiñ nee dūu bǎañ kitiŋ gbantín. Bi nìn nǎañ tantib nì ikɔŋkoon laakin Kaam yab nìn kóòyee. Bi nìn kūū ki céetì bi-nib kɔkɔ ní báà ubɔ kaa ti kíñ ki dāa sǎa díñ. Niinee ní bín fōō bi-tiŋki ki kíñ ki kóò, kun puee kupikpaapɔɔu nìn bí niin bí kpàà bi-piíi.
- ⁴²Simeeyɔn naakookun yab binib alaataa aɲmoo nìn yíki ki nín jórñ Seeyiir jool pu. Isii jipɔmbi Peelatiya nì Neeyariya nì Reefaya nì Usiyeel di nìn sá bi-yidambi.

⁴³Bi bàñee ní ki púntìi kùu ki céetì Amaleeki yab bin nìn sàh ki ñmátì ki cùtìi kà niinee, ní ki fōō mpaan ki kāl. Bi-naantiibi dǎá gbíntìi bí niin ki dǎa sǎa dín.

1 Chroniques 5

Rubeen naantiibi

¹Jaakɔb biseebiki Rubeen jipɔmbi sèé. Rubeen di sá Jaakɔb jipɔŋkpiliu. Ama u nìn dōoñ nì u-baa nimpoobi kansikin ubɔ. Míñ boonee ní bi cúú tijipɔŋkpiti ki fōō u-cee ki dūu tīi Jooseefi jipɔmbi. Jooseefi mun nìn sá Isirayeel jipɔmbi kansikin ubo ní. Kí yòoñ nyunti gbantee, baa nìn gítì dū Rubeen ki yííñ ujipɔŋkpil.

²Juuda di nìn sá u-mambi nì u-naalib kansikin un pɔɔ, ní u-dicaŋkun yab ubo dǎa kpántì Isirayeel bɔtiuee. Ama Jooseefi ní bi dū tikpiti ki tīi.

³Jaakɔb jipɔŋkpiliu Rubeen jipɔmbi di sá Anɔki nì Palu nì Eesirɔn nì Kaarmii.

⁴Jooweel naantiibi di sá Seemaya nì Jooweel nì Gɔɔgi nì Simeeyii,

⁵nì Miika nì Raaya nì Baal,

⁶nì Baal jipɔɔn Beera. Beera nìn sá Rubeen naakookun yab kpiliu ubo ní Asuur bɔtiu Tiigilaati-Piilneeseer nìn cúú ki cūnni kuyuŋu.

⁷Beera nabiyaamu ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal pu nì adican pu bi ñmàñ bi-yiŋŋi ki bílee, upeekaa di sá Jeeyeel, ní ki páaŋ Seekariyawuu,

⁸ní ki páaŋ Asaasi jipɔɔn Beela. Beela sá Seema naantiiu nì Jooweel naantitɔntɔkɔl ní. Rubeen yab nìn kóò kitiŋ kin dɔ kí yòoñ Arooweer tiŋki ŋgiil pú kí cáá sǎa Neeboo jool nì Baal-Meeyɔn tiŋki ŋgan púee ní.

⁹Ñwííñ nyalanŋi púee, bi nìn kóò kitiŋ kin dɔ ki tin cáá sǎa kuteeu kun yākatì bi nì Eefiraati mɔlee nín kífí púee ní, kun puee bi-waŋkuti nìn bǔtì Galaadi tiŋki pu tikpilku.

¹⁰Ubɔti Saayuul yuntiŋuee, bi nìn jáñ ki pɔɔkiñ Agaar maaliŋun yab ní ki fōō mpaan ki kāl Galaadi tiŋki kin dɔ ŋgan púee kɔkɔ.

Gaadi naantiibi

¹¹Gaadi naakookun yab nìn kóò Rubeen yab tiŋki ŋgan pú ní, Baasan tiŋki kí tin cáá sǎa Salka tiŋki.

¹²Baasan tiŋkin niinee, bi-kpiliu upeepeekaa di nìn sá Jooweel, uliliiti di sá Safan, ní ki páaŋ Jaanayi nì Safaati.

¹³Ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee, bi-nabiyaamu mun kíñee kpilib di sá Miikayeel nì Meesulam nì Seeba nì Jooraayi nì Jakan nì Siiya nì Eebeer. Bi nìn nyáñ binib biluli ní.

¹⁴Uree jipɔɔn Abiikayiil niboolii di sá bikpilib gbanti. Abiikayiil naanjab di sá Jarooa nì Galaadi nì Miikayeel nì Jeesimaayi nì Jaadoo nì Buusi.

¹⁵Abidiyeel jipɔɔn nì Guuni naantiiu Akii di nìn sá Gaadi naakookun yab gbanti kɔkɔ kpiliu.

¹⁶Gaadi dicaŋkun yab nìn kóò Galaadi nì Baasan tiŋkpaammun ní. Bi nìn gíti kóò ntimu mun bí mu-taapuee nì Saarɔn naakpaapɔɔkun kí tin cáá sãa mu-kpaanyɔmmu.

¹⁷Bi nìn kàaŋ binib gbanti kɔkɔ ki ŋmàŋ bi-yiŋŋi ki ŋá dikàandi gbɔŋkun ŋyunti ŋun Jootam nìn sá Juuda bɔtiu ní Jeerooboowaam sá Isirayeel bɔtiuee ní.

¹⁸Rubeen nì Gaadi naakɔtin yab nì Manasee naakooku dijandi diba yab sá bibaatandambi kutukub imun̄ku ili nì binaa nì binib alaataa aluli nì imun̄ku ita. Bi nìn cíkiti ki ŋūh̄ kí já kujaau, kí ŋúb digbampɔɔl nì kitàataajiki kí tɔ butɔbu.

¹⁹Bi nìn ján nì Agrii yab nì Jeetuur nì Nafiisi nì Noodaab dicaŋŋi yab.

²⁰Kujaau gbanti poonee, bi nìn dū bi-mákal ki páaŋ Unimbɔti pu ní ki mēē-u yii ú tūtuŋ-bi. Unimbɔti nìn fōō bi-wimmeem ní ki tūtuŋ-bi. Mìn ní bi nìn ján ki pɔɔkiŋ Agrii yab nì bin nìn pá bi-boonee.

²¹Bi nìn cúú Agrii yab cee igutaamu kutukub imun̄ku ili nì saalaa nì ipii nì iŋoobu kutukub alaataa ali nì imun̄ku ili nì saalaa nì mmamu kutukub bili. Bi nìn cúú binib kutukub dilaataal mun kuyuŋu

²²ní ki kūū binannanliibi tikpil. Di sá yii Unimbɔti di nìn lī bi-nyɔkɔpu ní bi ján kujaau gbanti. Niinee ní bi gbínti Agrii yab tiŋki gbantin ki kāl ki dāa sãa ŋyunti ŋun bi dāa cúú Isirayeel yab ki cūnni kuyuŋuee.

Manasee naantiibi bin kóòŋ Jɔɔdan buŋŋu ŋwiiŋ nyalaŋki púee

²³Manasee naakooku dijandi diba yab nìn dómín ki kāl kitiŋ kin dɔ́ kí yòoŋ Baasan tiŋki ŋgiil pú kí cáá sãa Baal-Eermɔn tiŋki nì Seeniiir nì Eermɔn jool ŋgan púee ní.

²⁴Bi nín pēē pēē mmaal puee, bi-kpilib yiŋŋi di sá Efeer nì Iseeyii nì Eeliyeel nì Asiriyeel nì Irimeeya nì Oodafiya nì Yaadiyeel. Bín gbanti kɔkɔ nìn sá bibaatandambi nì bin nyán diyindee ní.

²⁵Ama Rubeen nì Gaadi naakɔtin yab nì Manasee naakooku dijandi din bí Jɔɔdan buŋŋu ŋwiiŋ nyalaŋki púee yab nìn fāti bi-boon ki tī bi-naanjab Nimbɔti ní ki nìn bí ki tòotī atimbun ŋin nib Unimbɔti nìn jīn ki nyánti ki wāatī-bi kitiŋee waan̄i.

²⁶Niinee ní Isirayeel Nimbɔti sāl Asuur bɔtiibi Puul nì Tiigilaati-Piilneeseer ní bín dómín ki cúú-bi ki cūnni Alaa nì Abɔɔr nì Ara timmun nì Goosan mɔɔl caŋin timmun kuyuŋu. Bi dāá gbínti bí niin ki dāa sãa dín.

Leefii naantiibi

- ²⁷Leefii jipɔmbi di sá Geersɔn nì Keeyaati nì Meerarii.
- ²⁸Keeyaati jipɔmbi di sá Amiiraam nì Isaar nì Eebrɔn nì Usiyeel.
- ²⁹Amiiraam jipɔmbi di sá Aarɔn nì Mooyiisi ní u-bisal sá Miiriyam. Aarɔn jipɔmbi di sá Nadaab nì Abiyuu nì Eeleyasaar nì Itamaar.
- ³⁰Eeleyasaar di màl Piinaasi, ní Piinaasi màl Abiisuwa,
- ³¹ní Abiisuwa màl Bukii, ní Bukii màl Usi,
- ³²ní Usi màl Seeraya, ní Seeraya màl Meerayooti,
- ³³ní Meerayooti màl Amariya, ní Amariya màl Ayiituub,
- ³⁴ní Ayiituub màl Saadooki, ní Sadooki màl Ayiimaasi,
- ³⁵ní Ayiimaasi màl Asariya, ní Asariya màl Yoowanan,
- ³⁶ní Yoowanan màl Asariya. Asariya gbanti di dāa kpánti usaraanɔkpil kunimbɔtidii kun Saloomɔn nìn mán Jeerusaleem tiŋkinee poon.
- ³⁷Asariya di màl Amariya, ní Amariya màl Ayiituub,
- ³⁸ní Ayiituub màl Saadooki, ní Saadooki màl Saluum,
- ³⁹ní Saluum màl Ilikiya, ní Ilikiya màl Asariya,
- ⁴⁰ní Asariya màl Seeraya, ní Seeraya màl Joosadaaki.
- ⁴¹Neebukadineesaar nìn cúú Joosadaaki ki cūnnì kuyunɔ nyunti nɔn ní ti-Dindaan nìn yānti bi cúú Juuda yab nì Jeerusaleem yab ki cūnnì kuyunɔ.

1 Chroniques 6

Leefii naantiibi bin kínee

- ¹Leefii jipɔmbi di sá Geersɔm nì Keeyaati nì Meerarii.
- ²Geersɔm jipɔmbi di sá Liibinii nì Simeeyii.
- ³Keeyaati jipɔmbi di sá Amiiraam nì Isaar nì Eebrɔn nì Usiyeel.
- ⁴Meerarii jipɔmbi di sá Maalii nì Musii. Leefii naakookun yab naanjab yiŋɔ dee, ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee.
- ⁵Geersɔm niboolii di sá u-jipɔɔn Liibinii nì u-naantiibi Jaati nì Siimina,
- ⁶nì Joowa nì Idoo nì Seera nì Jootiraayi.
- ⁷Keeyaati niboolii di sá u-jipɔɔn Amiinadaab nì u-naantiibi Koora nì Asiir,
- ⁸nì Eelkana nì Eebiyasaafi nì Asiir,
- ⁹nì Taati nì Uriyeel nì Usiya nì Saawuul.

- ¹⁰Eelkana jipɔmbi biba mun di sá Amasaayi nì Ayiimooti,
¹¹nì Eelkana. Eelkana naantiibi di sá Soofaayi nì Naati,
¹²nì Eeliyaab nì Jeeroowaam nì Eelkana.
¹³Samiyeel jipɔŋkpiliu di sá Jooweel, ní u-jipɔnliliitiu sá Abiia.
¹⁴Meerarii niboolii di sá u-jipɔɔn Maalii nì u-naantiibi Liibinii nì Simeeyii nì Usa,
¹⁵nì Siima nì Agiia nì Asaaya.
¹⁶Daafiidi nìn lēē Leefii naantiibi biba bí nìn bí dilɔŋgaal tundin ti-Dindaan Diikun, nyunti nùn bi nìn cáan Dipoondi Dakaau ki kón ki síin niinee.
¹⁷Kí wàatī Saloomɔn ń mā Unimbɔti diiku Jeerusaleem tiŋkinee, binib gbanti di nìn pée yūlifí circir kɔŋkooŋɔ nyɔkɔpu ki gà ilan, ki nóó nì marab bin bi nìn síin-bee.
¹⁸Binib bin bi nìn lēē bí nìn bí dilɔŋgaal tundi gbantinee nì bi-jipɔmbi yiŋŋi sò. Keeyaati maaliŋu poonee, ulɔŋgaakpil di sá Jooweel jipɔɔn Eeman. U-naanjab di sá Samiyeel,
¹⁹nì Eelkana nì Jeeroowaam nì Eeliyeel nì Toowa,
²⁰nì Suufi nì Eelkana nì Maati nì Amasaayi,
²¹nì Eelkana nì Jooweel nì Asariya nì Seefaniya,
²²nì Taati nì Asiir nì Abiyasafi nì Koora,
²³nì Isaar nì Keeyaati nì Leefii nì Jaakɔb.
²⁴Eeman nabiki kin yūlifí u-ŋaŋgiil pú bi gà ilanee di sá Beereekiya jipɔɔn Asaafi. Ún naanjab di sá Simeeya,
²⁵nì Miikayeel nì Baseeya nì Maalkiya,
²⁶nì Eetini nì Seera nì Adaaya,
²⁷nì Eetan nì Siima nì Simeeyii,
²⁸nì Yaati nì Geersɔm nì Leefii.
²⁹Bi-nabiyaamu Meerarii maaliŋun yab di yūlifí bi-ŋaŋgan pú ki gà ilan. Bi-lɔŋgaakpiliu di sá Kiisi jipɔɔn Eetan. Eetan naanjab di sá Abidii nì Maluuki,
³⁰nì Asabiya nì Amasiya nì Ilikiya,
³¹nì Amisii nì Bani nì Seemeer,
³²nì Maalii nì Musii nì Meerarii nì Leefii.
³³Bi-nabiyaamu Leefii naakookun yab bin kínee di tūn atuun nín kɔkɔ sá bí tɔ circir kɔŋkooŋɔn, Unimbɔti diikunee.

³⁴Aarɔn nì u-dicaŋkun yab tundi di nìn sá bí nìn ɣáań saraabi saraawɔkaa faŋɣu pu, ki tùutì talaalutuukaa talaalu saraafaŋɣu pu. Bìn di nìn kpèé tin kɔkɔ bi nìn dūu sú Unimbɔtee. Bi nìn tí ɣáań ikpiti pɔtam koobiliŋ nín sá puee Isirayeel yab yil pu ki nóó nì Unimbɔti tɔntɔnliu Mooyiisi nín yóoń yii bí nìn ɣáań puee.

³⁵Aarɔn dicaŋkun yab di sá u-jipɔɔn Eeleeyasaar nì u-naantiibi Piinaasi nì Abiisuwa,

³⁶nì Bukii nì Usii nì Seeraya,

³⁷nì Meerayooti nì Amaariya nì Ayiituub,

³⁸nì Saadooki nì Ayiimaasi.

Ntimu mun bi nìn tī Leefii yabee

³⁹Ntimu mun bi nìn tī Aarɔn naantiibi bin sá Keeyaati maaliŋun bí nìn kóòyee sèé. Bi nín nìn tó kasi kí yàkatì ntimuee, Keeyaati maaliŋun yab gbanti yiŋɣi di nìn péé péé ki nyáń.

⁴⁰Bi nìn tī-bi Juuda tiŋki Eebrɔn nì kupikpaapɔɔu kun nìn mǎntìi tú-kèe kɔkɔ.

⁴¹Ama ní ki dū Eebrɔn sati nì ntimbilimu mun bí ki-taapuee ki tī Jeefunee jipɔɔn Kaleeb.

⁴²Ntimu mun bi nìn tī Aarɔn naantiibi án nìn sá-bi ntimu mun unil yaa kaa nyí ki kūu u-juti ú sǎń kí kóee di sá Eebrɔn tiŋki nì Liibina tiŋki nì ki-sati, nì Jatiir tiŋki, nì Eesiteemoowa tiŋki nì ki-sati,

⁴³nì Ileesi tiŋki nì ki-sati, nì Deebiir tiŋki nì ki-sati,

⁴⁴nì Asaan tiŋki nì ki-sati, nì Beeti-Seemeesi tiŋki nì ki-sati.

⁴⁵Bi nìn lēē Beenjameen naakookun yab tinjandi pu ntimu ki kútì-bi. Ntimu gbanti di sá Geeba tiŋki nì ki-sati, nì Aleemeeti tiŋki nì ki-sati, nì Anatooti tiŋki nì ki-sati. Bi nín pēē pēē mmaal puee, ntimu mun bi nìn tī-bee nìn nyáń saalaa nì muta ní.

⁴⁶Bi nìn gíti tó kasi ní Keeyaati maaliŋun yab bin kíñee fōō ntimu saalaa Eefiraayim nì Daani naakɔti nì Manasee naakooku dijandi din bí ɣwíiń jeetilaŋki púee yab timmu poon.

⁴⁷Bi nìn lēē Isakaar nì Aseer nì Neefitalii naakɔtin nì Manasee naakookun yab dijandi din nìn kóò Baasan tiŋkinee poon ntimu saalaa nì muta ki tī Geersɔm naantiibi.

⁴⁸Bi gíti tó kasi ní ki lēē Rubeen nì Gaadi nì Sabulɔn naakɔti yab tinjaŋɣi poon ntimu saalaa nì muli ki tī Meerarii naantiibi.

⁴⁹Isirayeel yab nìn dū ntimu gbanti ki kpáań mu-sati kɔkɔ ki tī Leefii yab.

⁵⁰Bi n̄n tó kasi ní ki lēē Juuda n̄n Simeeyɔn n̄n Beenjameen naakot̄in yab timmu mun b̄oti ti sòoñee ki t̄i Leefii yab.

⁵¹Eefiraayiim naakookun yab tinjandi poon ní bi n̄n lēē ntimu ki t̄i Keeyaati maaliɔun yab bin kíñee.

⁵²Ntimu mun poon unil yaa kaa nyí ní k̄ū u-juti u ɔ̄n̄ kí s̄n̄ kí kóee, mun bi n̄n t̄i-bee di sá Siikeem tiŋki kin bí Eefiraayiim jool puee n̄ ki-sati, n̄ Geeseer tiŋki n̄ ki-sati,

⁵³n̄ Yɔkineeyam tiŋki n̄ ki-sati, n̄ Beeti-Oorɔn tiŋki n̄ ki-sati,

⁵⁴n̄ Ayalɔn tiŋki n̄ ki-sati, n̄ Gaati-Riimɔn tiŋki n̄ ki-sati.

⁵⁵Manasee naakooku diŋandi din bí ɔ̄w̄iɔ̄n̄ jeetilaŋki p̄uee tinjandi poonee, bi n̄n t̄i-bi Aneer tiŋki n̄ ki-sati, n̄ Biileeyam tiŋki n̄ ki-sati.

⁵⁶Manasee naakooku diŋandi din bí Jɔɔdan buɔɔ ɔ̄w̄iɔ̄n̄ nyalaŋki p̄uee tinjandi poonee, bi n̄n t̄i Geersɔm maaliɔun yab Goolan tiŋki kin bí Baasan tiŋkinee n̄ ki-sati, n̄ Asitarooti tiŋki n̄ ki-sati.

⁵⁷Isakaar naakookun yab tinjandi poonee, bi n̄n t̄i-bi Keedeesi tiŋki n̄ ki-sati, n̄ Dabeerati tiŋki n̄ ki-sati,

⁵⁸n̄ Ramooti tiŋki n̄ ki-sati, n̄ Aneem tiŋki n̄ ki-sati.

⁵⁹Aseer naakookun yab tinjandi poonee, bi n̄n t̄i-bi Masaal tiŋki n̄ ki-sati, n̄ Abidɔn tiŋki n̄ ki-sati,

⁶⁰n̄ Ukooki tiŋki n̄ ki-sati, n̄ Reewoob tiŋki n̄ ki-sati.

⁶¹Neefitalii naakookun yab tinjandi poonee, bi t̄i-bi Keedeesi tiŋki kin bí Galiilee tiŋkinee n̄ ki-sati, n̄ Amɔn tiŋki n̄ ki-sati, n̄ Kiiriyatayiim tiŋki n̄ ki-sati.

⁶²Sabulɔn naakookun yab tinjandi poonee, bi n̄n t̄i Meerarii maaliɔun yab bin kíñee Riimoonoo tiŋki n̄ ki-sati, n̄ Tabɔɔr tiŋki n̄ ki-sati.

⁶³Jɔɔdan buɔɔ ɔ̄w̄iɔ̄n̄ nyalaŋki p̄ú, Jeeriikoo tiŋki caɔ̄inee, bi n̄n t̄i-bi Rubeen naakooku yab tinjandi poon Beeseer tiŋki kin bí kuteeunee n̄ ki-sati, n̄ Yaasa tiŋki n̄ ki-sati,

⁶⁴n̄ Keedeemooti tiŋki n̄ ki-sati, n̄ Meefaati tiŋki n̄ ki-sati.

⁶⁵Gaadi naakookun yab tinjandi poonee, bi n̄n t̄i-bi Ramooti tiŋki kin bí Galaadi tiŋkinee n̄ ki-sati, n̄ Maanayiim tiŋki n̄ ki-sati,

⁶⁶n̄ Eesbɔn tiŋki n̄ ki-sati, n̄ Jaseer tiŋki n̄ ki-sati.

1 Chroniques 7

Isakaar naakookun yab

- ¹Isakaar n̄n cáá jipɔmbi binaa ní. Bín di sá Toola n̄n Puuwa n̄n Jasuub n̄n Simroon.
- ²Toola jipɔmbi di sá Usii n̄n Reefaya n̄n Jeeriyeel n̄n Yaamayi n̄n Yibisam n̄n Seemiyeel. Bín di sá Toola maaliɲun dicaŋɲi kpilib, ní ki n̄n sá bibaatandambi bi-dicaŋɲi poon. Ubɔti Daafiidi yuntiɲuee, Toola maaliɲun yab gbanti n̄n sá binib kutukub mmun̄ku n̄n bili n̄n binib alaataa aluu ní.
- ³Usii jipɔɔn di sá Isiraya ní Isiraya jipɔmbi sá Miikayeel n̄n Oobadiya n̄n Jooweel n̄n Isiya. Bi-ɲmootil n̄n sá adican kpilib ní.
- ⁴Bi-dicaŋkun yab n̄n cáá binimpoobi n̄n jipɔmbi tikpil. An puee, an n̄n sá bí tī binib kutukub mmun̄ku n̄n saalaa n̄n biluu bin bàñ kí cù kujaauee.
- ⁵Bi n̄n kàañ Isakaar naakookun yab bin sá bibaatandambee, bi n̄n nyáñ binib kutukub imun̄ku inaa n̄n biluli ní.

Beenjameen n̄n Neefitalii naakɔtin yab

- ⁶Beenjameen n̄n cáá jipɔmbi bita ní. Bín di sá Beela n̄n Beekeer n̄n Yeediyeel.
- ⁷Beela naantiibi di sá Eesbɔn n̄n Usii n̄n Usiyeel n̄n Yeereemooti n̄n Irii. Bibaatandambi gbanti kɔkɔ n̄n sá bi-dicaŋɲi kpilib ní. Bi n̄n kàañ-bee, bi-kɔkɔ n̄n nyáñ binib kutukub mmun̄ku n̄n bili n̄n binib mmun̄ku n̄n saalaa n̄n binaa ní.
- ⁸Beekeer naantiibi di sá Seemiira n̄n Joowaasi n̄n Eeliyeeseer n̄n Eeliyooweenayi n̄n Oomirii n̄n Jeereemooti n̄n Abiia n̄n Anatooti n̄n Aleemeeti. Beekeer dicaŋkun yab di sá bín gbanti kɔkɔ.
- ⁹Bi sá bibaatandambi ní ki sá bi-dicaŋɲi kpilib mun. Bi n̄n kàañ bi-nibee, bi n̄n nyáñ binib kutukub mmun̄ku n̄n binib alaataa ali ní.
- ¹⁰Yeediyeel jipɔɔn di sá Biilan ní Biilan jipɔmbi sá Jeewusi n̄n Beenjameen n̄n Eewuudi n̄n Keenaana n̄n Seetan n̄n Taarsiisi n̄n Ayiisakaar.
- ¹¹Yeediyeel maaliɲun yab gbanti kɔkɔ sá bibaatandambi ní ki sá bi-dicaŋɲi kpilib mun. Bi-dicaŋɲi nib bin n̄n bàñ kí cù kujaauee n̄n sá binib kutukub saalku n̄n bili n̄n binib alaataa ali ní.
- ¹²Iir jipɔmbi di sá Supiim n̄n Upiim, ní Ayeer jipɔɔn sá Usiim.
- ¹³Neefitalii jipɔmbi di sá Yaasiyeel n̄n Gunii n̄n Saluum. Bi-na di sá Biila.

Manasee naantiibi bin bí Jɔɔdan buɲɲu ɲwiín jeetilaŋki púee

- ¹⁴Manasee jipɔmbi di sá Asiriyeel n̄n Makiir bin u-nimpuwaaki kin sá Aram tiŋkinee n̄n māl-uee. Makiir di māl Galaadi.
- ¹⁵Makiir n̄n cáá unimpu ki tī Upiim n̄n Supiim. Makiir n̄n cáá niisal ubɔ bi yī-u Maaka. U n̄n gíti cáá jipɔnliliiti bi yī-u Seeloofaadi, ama ún̄n n̄n pée māl mbinimpubiyaamu ɲma ní.

¹⁶Makiir nimpuu Maaka n̄n mǎ̄ kibininjabiki ní ki pú-kì diyindi yii Peereesi. U n̄n gíti mǎ̄ kibininjabiki ní ki pú k̄n̄ diyindi yii Seereesi. Seereesi di mǎ̄ Ulam n̄ Reekeem,

¹⁷ní Ulam mǎ̄ Beedan. Makiir jip̄c̄c̄n Manasee naantiiu Galaadi maaliñun yab dee.

¹⁸Galaadi niisal Amoleekeeti di mǎ̄ Isoodi n̄ Abiyeeseer n̄ Maala.

¹⁹Seemiida jip̄c̄c̄mbi di sá Ayan n̄ Seekeem n̄ Liikii n̄ Aniiyam.

Eefiraayiim naakookun yab

²⁰Eefiraayiim naakookun yab di sá u-jip̄c̄c̄n Suteela n̄ u-naantiibi Beereedi n̄ Taati n̄ Eelaada n̄ Taati,

²¹n̄ Sabaadi n̄ Suteela n̄ Eeseer n̄ Eelaadi. Eefiraayiim jip̄c̄c̄mbi Eeseer n̄ Eelaadi n̄n cūti k̄i gb̄nt̄i Gaati yab wañk̄uti ní b̄n̄ k̄uún-bi.

²²Bi-baa Eefiraayiim sún bi-kpool ki yúnt̄i tikpil, ní u-nabiyaamu dóm̄in̄ ki s̄ñk̄i u-p̄bil.

²³Boonee ní Eefiraayiim n̄ u-nimpuu f̄t̄i k̄p̄áfi ní u-nimpuu mǎ̄ kibininjabiki ní u pú-kì diyindi yii Beeriya, di sá yii «nnaabu n̄n j̄et̄i u-dicañku pu.»

²⁴U-bisal Seera di náań Beeti-Oor̄c̄n yilpu tiñki n̄ taapu tiñki, ní ki náań Useen-Seera tiñki mun.

²⁵U-naantiibi di gíti sá Reefa n̄ Reeseefi n̄ Teela n̄ Tayan,

²⁶n̄ Laadan n̄ Amiiwuudi n̄ Eeliisama,

²⁷n̄ Nuuni n̄ Joosuwa.

²⁸Ditinjandi din Eefiraayiim yab f̄ō k̄i n̄n k̄óyee di sá Beeteel tiñki n̄ ntimbilimu mun m̄nt̄i tú-k̄e, n̄ Naaran tiñki kin b̄i ñw̄iñ nyalan̄ki p̄úee, n̄ Geeseer tiñki kin b̄i ñw̄iñ jeetilañki p̄úee n̄ ntimbilimu mun m̄nt̄i tú-k̄e, n̄ Siikeem n̄ Aya timmu n̄ ntimbilimu mun m̄nt̄i tú-muee.

²⁹Manasee naakookun yab di ȳi Beeti-Seeyan n̄ Taanaki n̄ Meegiidoo n̄ D̄c̄c̄r timmu, ki ȳi ki k̄p̄ań ntimbilimu mun m̄nt̄i tú-muee k̄c̄k̄c̄. Ntimu gbanti ní Jaak̄c̄b jip̄c̄c̄n Jooseefi naantiibi n̄n k̄ó̄.

Aseer naakookun yab

³⁰Aseer jip̄c̄c̄mbi di sá Imina n̄ Isifa n̄ Isifii Beeriya, bi-niisal di sá Seera.

³¹Beeriya jip̄c̄c̄mbi di sá Eebeer n̄ Malkiyeel. Malkiyeel di sá Biirisayiiti baa.

³²Eebeer di mǎ̄ Jafileeti n̄ Soomeer n̄ Ootam n̄ bi-niisal Suuwa.

³³Jafileeti jip̄c̄c̄mbi di sá Pasaki n̄ Biimaal n̄ Asifaati.

³⁴Seemeer jip̄c̄c̄mbi di sá Ayii n̄ Rooga n̄ Uba n̄ Aram.

- ³⁵U-nabiki Eeleem jipɔmbi di sá Soofa nì Irima nì Seeleesii nì Amaal.
³⁶Soofa jipɔmbi di sá Suuwa nì Arineefeer nì Suwaal nì Beerii nì Imira,
³⁷nì Beeseer nì Oodi nì Sama nì Siileesa nì Itiran nì Beera.
³⁸Jeeteer jipɔmbi di sá Jeefunee nì Piispa nì Eera.
³⁹Ula jipɔmbi di sá Ara nì Aniiyeel nì Riisiya.
⁴⁰Aseer naantiibi di sá binib nee kɔkɔ. Bi nìn sá adican kpilib nì bibaatandambi bin nyáń diyindee. Bi nín kàań bi-nib kɔkɔee, bin nìn bǎń kǐ cù kujaauee nìn sá binib kutukub mmun̄ku nì biluu ní.

1 Chroniques 8

Beenjameen naakookun yab bin kínee

- ¹Beenjameen màl̄ u-jipɔŋkpiliu Beela ní ki páań uliliiti Asibeel nì utataati Aara,
²nì unanaati Noora nì uŋmoon̄mooti Raafa.
³Beela jipɔmbi di sá Adaar nì Geera nì Abiiwuudi,
⁴nì Abiisuwa nì Naaman nì Ayooya,
⁵nì Geera nì Seefufan nì Uraam.
⁶Eewuudi jipɔmbi di sá binib bin nìn kǎl̄ Geeba tiŋkin ní bi dǎa cáá-bi ki cūnni Manaati tiŋkinee dicaŋŋi kpilib.
⁷Bín di sá Naaman nì Aaya nì Geera. Geera di nìn cáá-bi ki cūnni niin. U-jipɔmbi di sá Usa nì Ayiiwuudi.
⁸Sarayiim nìn jǐń u-nimpoobi liitil Usiim nì Baara. Mǐń boonee, Moowaab tiŋkinee,
⁹u nìn fǎtli cáá unimpu ubɔ bi yǐn-u yii Oodeesi. U nìn màl̄-u Yoobaab nì Siibiya nì Meesa nì Malkaam,
¹⁰nì Jeewusi nì Sakiya nì Miirima. U-jipɔmbi kɔkɔ dǎa kpánti adican kpilib ní.
¹¹U-nimpuu Usiim di màl̄-u Abiituudi nì Eelpaal.
¹²Eelpaal jipɔmbi di sá Eebeer nì Miisaam nì Seemeedi. Seemeedi di mǎń Oonoo nì Loodi timmu nì ntimbilimu mun mǎnti tú-muee.
¹³Beeriya nì Seema bin sá bin kóò Ayalɔnee dicaŋŋi kpilib di nìn jǐń Gaati yab.
¹⁴Ayiiyoo nì Sasaaki nì Yeereemooti,
¹⁵nì Seebadiya nì Araadi nì Eedeer,
¹⁶nì Miikayeel nì Isipa nì Joowa di sá Beeriya jipɔmbi.

- ¹⁷Seebadiya nì Meesulam nì Isikii nì Eebeer,
¹⁸nì Isimeerayi nì Isiliya nì Joobaab di sá Eelpaal jipɔmbi.
¹⁹Jakiim nì Sikirii nì Sabidii,
²⁰nì Eeliyeenayi nì Siileetayi nì Eeliyeel,
²¹nì Adaaya nì Beeraya nì Siimrati di sá Simeeyii jipɔmbi.
²²Isipan nì Eebeer nì Eeliyeel,
²³nì Abidon nì Sikirii nì Anan,
²⁴nì Ananiya nì Eelam nì Antootiia,
²⁵nì Ifideeya nì Peeniyeel di sá Sasaaki jipɔmbi.
²⁶Samseerayi nì Seeyariya nì Ataliya,
²⁷nì Jaareesiya nì Eeliya nì Sikirii di sá Jeeroowaam jipɔmbi.
²⁸Bin bí nee di sá adican kpilib, ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee. Bi nìn kóò Jeerusaleem tiŋkin ní.
²⁹Unil un nìn náán Gabawɔn tiŋkee nìn kóò kitiŋ gbantin ní. U-nimpuu ní bi yíi yii Maaka.
³⁰U-jipɔŋkpiliu di sá Abidon ní u-jipɔmbi bin kínee sá Suur nì Kiisi nì Baal nì Nadaab,
³¹nì Geedɔɔr nì Aayoo nì Seekeer,
³²nì Siima baa Miikilooti. Binib nee nì bi-yab mun nìn kóò Jeerusaleem tiŋkin ní, bi nì bi-nabiyaamu mubɔ mun.

Sayuuul naantiibi

(Kpèè 9.39-44)

- ³³Neer di mǎl Kiisi, ní Kiisi mǎl Saayuuul, ní Saayuuul mǎl Joonatan nì Malkisuwa nì Abinadaab nì Eesbaal.
³⁴Joonatan jipɔɔn di sá Meeriibaal. Meeriibaal di mǎl Miika.
³⁵Miika jipɔmbi di sá Piiton nì Meeleeki nì Tareeya nì Ayaasi.
³⁶Ayaasi di mǎl Yooyadaa, ní Yooyadaa mǎl Aleemeeti nì Asimafeeti nì Simrii, ní Simrii mǎl Moosa,
³⁷ní Moosa mǎl Bineeya, ní Bineeya mǎl Raafa, ní Raafa mǎl Eelaasa, ní Eelaasa mǎl Aseel.
³⁸Aseel jipɔmbi sá biluu ní. Bi-yiŋŋi di sá Asiirikam nì Bookiru nì Isimaayeel nì Seeyara nì Oobadiya nì Anan.

³⁹Aseel nabiki Eeseeki jipɔŋkpiliu di sá Ulam, u-jipɔŋlilitiu di sá Jeewusi ní utataati sá Eelifeeleeti.

⁴⁰Ulam jipɔmbi sá bibaatandambi ní ki sá bipintɔliibi. U nɛn cáá jipɔmbi nì naantiibi tikpil. Bi nɛn nyáń binib dilaataal nì binib imuŋku ili nì saalaa. Beenjameen naakookun yab di sá binib bin bí nee kɔkɔ.

1 Chroniques 9

¹Bi kàań Isirayeel yab kɔkɔ nyɔkɔm ní ki ŋmàń ki ńá Isirayeel Bɔtiibi gbɔŋku poon ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee.

Binib bin kóò Jeerusaleem tiŋkinee

Juuda yab fātì bi-boon ki tī Unimbɔti ní Unimbɔti yāntì bi cáá-bi ki cūnnì kuyunɔ Babiloon tiŋkin.

²Bi nín dāa gítìń kuyunɔ púee, bi-kansikin bin nɛn péé péé ki fātì kāl bi-timmu pu bi-tinjanɔ poonee di sá Isirayeel yab nì bisaraaŋaliibi nì Leefii yab nì kunimbɔtidiin tɔntɔnliibi.

³Juuda yab nì Beenjameen yab nì Eefiraayiim yab nì Manasee yab di nɛn gítìń ki kāl Jeerusaleem tiŋkin.

⁴Juuda naakookunee, Amiiwuudi jipɔɔn Utayii nɛn bí. Amiiwuudi nɛn sá Oomirii jipɔɔn nì Oomirii naantiiu nì Bani naantitɔntɔkɔl ní ki nɛn sá Peereesi maaliŋun.

⁵Seera maaliŋunee, Asaaya nì u-jipɔmbi nɛn bí. Asaaya nɛn sá u-dicaŋkun ujipɔŋkpil.

⁶Seera maaliŋunee, Jeewuyeel nɛn bí. Juuda yab bin nɛn gítìń ki kāl Jeerusaleem tiŋkinee nɛn sá binib saalaa kpá alaataa aluli ní.

⁷Beenjameen naakookunee, Meesulam jipɔɔn Salu nɛn bí. U nɛn sá Oodafiya naantiiu nì Aseenuwa naantitɔntɔkɔl.

⁸Jeeroowaam jipɔɔn Ibineeya nì Usi jipɔɔn Eela nɛn bí. Eela naanja di sá Miikirii. Seefatiya jipɔɔn Meesulam mun nɛn bí. U-naanjab di sá Reewuyeel nì Ibineeya.

⁹Bin bí nee kɔkɔ nɛn sá adican kpilib ní. Beenjameen yab bin nɛn gítìń ki kāl Jeerusaleem tiŋkinee nɛn sá binib alaataa awa nì binib binaa kpá imuŋku ita ní.

¹⁰Bisaraaŋaliibi kansikinee, Yeedaye nì Yooyariib nì Jaakin nì

¹¹Asariya nɛn bí. U-naanjab di nɛn sá Ilikiya, Meesulam jipɔɔn nì Meesulam, Saadooki jipɔɔn nì Saadooki, Meerayooti jipɔɔn nì Meerayooti, Ayiituub jipɔɔn nì Ayiituub u-ba un nɛn sá bin kpèé kunimbɔtidiyee kpiliuee.

¹²Adaaya mun nɛn bí. U-naanjab di sá Yeeroowaam nì Pasuur nì Maalkiya. Masayi mun nɛn bí. U-naanjab di sá Adiyeel nì Jaseera nì Meesulam nì Meesileemiiti nì Imeer.

- ¹³Bisaraanjaliibi yaa kútèe, adican kpilib gbanti n̄n nyán binib kutuku ubo n̄ alaataa aluli n̄ binib imun̄ku ita ní. Bi-kòkò n̄n sá bibaatandambi ní ki n̄n tūn̄ kunimbòtidiin ditundi.
- ¹⁴Leefii yab kansikinee, Seemaya n̄n bí. U-naanjab di sá Asuub n̄n Asiirikam n̄n Asabiya n̄n Meerarii.
- ¹⁵Bakibakaar n̄n Eereesi n̄n Galaal n̄n Mataniya mun bí. Bi-naanjab di sá Sikirii n̄n Asaafi.
- ¹⁶Oobadiya mun n̄n bí. U-naanjab di sá Seemaya n̄n Galaal n̄n Yeedutun. Beereekiya mun n̄n bí. U-naanja di sá Asaa n̄n Eelkana un n̄n kòò Neetoofa yab timbiliiki kibanee.
- ¹⁷Bipunyòcciitiliibi kansikinee, Saluum un sá ukpilee n̄n u-nabiyaamu Akuub n̄n Talm̄n n̄n Ayiiman n̄n bí.
- ¹⁸Bi-naantiibi dáá gb̄nt̄i cí kipunyòkò kin bí ñw̄iñ n̄yalaŋki pú, bi ȳñ-k̄l̄ ȳi ubòti punyòkòkee. Bi-naanjab di n̄n sá Leefii yab naapaal punyòcciitiliibi.
- ¹⁹Saluum n̄n sá Kooree jip̄oñ n̄n Abiyasafi naant̄iu n̄n Kooree naantitòntòkòl ní. U n̄n Kooree dicaŋkun yab bin kíñee di n̄n cí circir k̄ŋkooŋŋu punyòkòki. Bi-naanjab di n̄n cí ti-Dindaan nibul naapaal.
- ²⁰Njaminee, Eelasaar jip̄oñ Piinaasi di n̄n sá bi-kpiliu, kun puee ti-Dindaan n̄n bí u-cee.
- ²¹Meeseeleemiyawuu jip̄oñ Seekariya mun n̄n sá dikpafindi tant̄iu ciitiliu ubo ní.
- ²²Binib bin bi n̄n l̄ē bí n̄n sá bipunyòcciitiliibee n̄n sá binib alaataa ali n̄n saalaa n̄n bili ní. Bi n̄n k̄aāñ-bi ki ñm̄añ bi-ȳiŋŋi ki ñá n̄timu mun poon bi nyánn̄ee gb̄ont̄in ní. Ubòti Daafiidi n̄n Unimbòti b̄onaatiliu Samiyeel di n̄n dū ditundi gbanti ki ñúb̄iñ-bi bí n̄n tūn̄ kí n̄n cáa cá jaanjaan.
- ²³Ní bi n̄n bi-naantiibi gb̄nt̄i bí ki kp̄èe ti-Dindaan Diiku, ki cí ki-punyòmmu.
- ²⁴Bipunyòcciitiliibi n̄n bí ki cí mpunyòmu naatil, an dàkà ȳi ñgan pú n̄n ñgiil pú n̄n ñw̄iñ n̄yalaŋki pú n̄n ñw̄iñ jeetilaŋki pú.
- ²⁵Bi-nabiyaamu mun n̄n kòò n̄timbilimune n̄n dòoñ m̄l̄mul ki c̄it̄i kinyoŋ kiba kiba.
- ²⁶Bipunyòcciitiliibi bikpilib naatil n̄n p̄e bí niin ní. B̄iñ di sá Leefii yab bin cí Unimbòti diiku dibiyaamu n̄n ku-gaajawantee.
- ²⁷Bi n̄n m̄ant̄í tū kunimbòtidii áli kutaa í d̄áá w̄unt̄í, kun puee bi-tundi di n̄n sá bí n̄n cí-ku ní kí n̄n p̄it̄i ku-punyòmmu kutaafaau kamaa.

²⁸Bipunyɔɔciitiliibi biba tundi di nɛn sá bí nɛn kpèé tiwan tin bi cáa ɣáán saraabee. Bi yaa nɛn nyánti-tèe, bi nɛn kààn-tì ní ní bi yaa làá kón-tèe, bí fàtí kààn-tì.

²⁹Bi-kansikin biba mun tundi di nɛn sá bí nɛn kpèé asambil ɣin kíñee, nì circir wanti kɔkɔ, nì ɣyim nì ndamam nì ɣkpam nì talaalutuukaa nì talaaluyaankaa.

³⁰Ama ní bisaraaɣaliibi di nɛn bóntí tiwan tin bi ɣmàlintí ki cáa ɣáán talaalubee.

³¹Leefii yab kansikinee, Saluum un sá Kooree maaliɣunee jipɔɣkpiliu Matatiya tundi di nɛn sá ú nɛn pūul ɣkpɔɔbiyaamu mun bi cáa ɣáán saraabee.

³²Leefii yab bin sá Keeyaati maaliɣunee biba tundi di nɛn sá bí nɛn pūul kpɔɔb bin bi cáa ɣáán Unimbɔti saraa ɣwiɣɣɣfikaa kamaayee.

³³Leefii yab dicaɣɣi kpilib bin nɛn sá bilangaaliibee bín nɛn bí bín bi-ba diiɣɣin ní. Baa nɛn ɣíti cáá ditundi diba ki kútì, kun puee bín nɛn pée bí ditundin ɣwiimpu nì kunyeeu ní.

³⁴Leefii yab kpilib dee, ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee. Bi nɛn kóó Jeerusaleem tiɣkin ní.

Saayuul dicaɣku yab

(Kpèè 1 Kroo 8.29-38)

³⁵Yeeyeel un náán Gabawɔn tiɣkee kóó Gabawɔn tiɣki gbantin ní, u nì u-nimpuu Maaka,

³⁶nì u-jipɔɣkpiliu Abidɔn nì u-jipɔmbi bin kíñee, an dàkà yii Suur nì Kiisi nì Baal nì Neer nì Nadaab,

³⁷nì Geedɔɔr nì Ayiiyoo nì Seekariya nì Miikilooti.

³⁸Miikilooti di māl Simeeyam. Ama bín nɛn kóó Jeerusaleem tiɣkin ní, bi nì bi-nabiyaamu.

³⁹Neer di māl Kiisi, ní Kiisi māl Saayuul, ní Saayuul māl Joonatan nì Malkisuwa nì Abinadaab nì Eesbaal.

⁴⁰Joonatan jipɔɔn di sá Meeriibaal, ní Meeriibaal māl Miika.

⁴¹Miika jipɔmbi di sá Piitɔn nì Meeleeki nì Tareeya.

⁴²Ayaasi di māl Yaara, ní Yaara māl Aleemeeti nì Asimafeeti nì Simrii, ní Simrii māl Moosa,

⁴³ní Moosa māl Biineeya, ní Biineeya māl Reefaya, ní Reefaya māl Eelaasa, ní Eelaasa māl Aseel.

⁴⁴Aseel māl mbininjabiyaamu muluu ní. Bi-yiɣɣi di sá Asiirikam nì Bookiru nì Isimaayeel nì Seeyariya nì Oobadiya nì Anan. Aseel jipɔmbi dee.

1 Chroniques 10

ISIRAYEEL BŌTIU DAAFIIDI BŌTI (10–29)

Uḃoti Saayuul kúm

(Kpèè 1 Sami 31.1-13)

¹Dalba Fiiliistii yab jáń kujaau nì Isirayeel yab Giilboowa jool pu. Isirayeel yab nìn sàń ní Fiiliistii yab kũḃ binib tikpil.

²Fiiliistii yab nìn jóm̃ ki kāl Saayuul nì u-jipombi pu kàti kati. Bi nìn kũḃ Joonatan nì Abinadaab nì Meelkiisuwa.

³Niinee dikòndi kóòń ki nyĩŋfi Saayuul pu. Bipintòliibi nín dāa ká-uee ní u-pòbil bíl ní u-wunti kíń ki gbāa kpàkpakpa.

⁴Ní Saayuul bí un ɲúb u-janjawantee yii: «Fúutí a-tàataajiki ki sāa kí kpò-mi. Maa là yii Fiiliistii yab bin kaa gí akpancan nee ń kpò-mi kí nìn cáa bèel-mi.» Ama ní un ɲúb u-janjawantee fāŋkì ní ki yî. Niinee ní Saayuul yōòń ún u-ba tàataajiki ki cóòń ki líti ki-pu.

⁵Un ɲúb u-janjawantee nín ká yii u-kpiliu kpîyee, ní u mun dũ u-tàataajiki ki cóòń ki líti ki-pu ki kpî.

⁶An nín dī min ní Saayuul nì u-jipombi taatil kpîyee dee. Mimmee uboti dican̄ku kúnti mun dee.

⁷Isirayeel yab bin kóò ditantakalinee ká yii Isirayeel yab sàń ní Saayuul nì u-jipombi taatil kpî. Niinee ní bi yíkì sàń ki fá bi-timmu, ní Fiiliistii yab dómín ki kāl.

⁸Ku wúnti Fiiliistii yab dómín kí fūkul bin bi kũyee wantee ní ki ká yii Saayuul nì u-jipombi taatil kpî ki dō Giilboowa jool pu.

⁹Bi nìn lēe u-yil, ki pēetì u-janjawanti, ní ki tú ki yìń Fiiliistii yab timmu kòkòń nì awaadiinni nì aniwulin ki sòòń nì báa ŋma bi-jajil pu.

¹⁰Boonee ní bi cáa u-janjawanti ki yóòń bi-waadiiku kubòń. Bi nìn dũ u-yil ki lúnti bi-waal Daagòń diikun.

¹¹Bin kóò Yabeesi Galaadi tiŋkinee gbîl Fiiliistii yab nín ɲá Saayuul puee.

¹²Bininjab bin cáa dibaataandee yíkì ki cūti yōòńní Saayuul nì u-jipombi. Bi nín cáa-bi ki bāań Yabeesee ní bi dũ bi-kpabiŋ ki síb teereebinti subu bubo taapu Yabeesi tiŋkin, ki bóob̄ kinyok̄o iwiin iluli.

¹³Kun pu Saayuul nìn kpîyee di sá yii waa nìn yúl nì ti-Dindaan deede. Waa nìn tó u-marab. Áli gba u cūti un kàal dibòjal pu ki yî bitaŋkpîibee cee dibalifil,

¹⁴kaa mēe ti-Dindaan ú kpòotì-u. An pu ní Unimboti yānti Saayuul kpî ní u dũ dibeel ki tī Isayi jipòòń Daafiidi.

1 Chroniques 11

Daafiidi kpánti Isirayeel kɔkɔ bɔtiu

(Kpèè 2 Sami 5.1-3)

¹Isirayeel yab nibul kɔkɔ nɛn kóon ki kpáfi Daafiidi cee Eebrɔn tiŋkin ní ki bí-u yii: «Ti baasii pēē dinabiil ní.

²Iyunti in jítèe, min Saayuul nɛn sá ti-bɔtiuee, sii di nɛn lī Isirayeel yab janjaliibi nyɔkɔpu ki cān-bi kujaau. Ní ti-Dindaan nɛn pōon-si yii: <Sii di làá dāá kpàà Isirayeel yab man nibul kí nɛn sá bi-bɔtiu>»

³Isirayeel yab kpilib kɔkɔ nɛn dómiñ Eebrɔn tiŋkin Daafiidi cee. Niin ní u nì bi ñá mpèè ti-Dindaan nimbiin, ní bi bātì ñkpam ki sītì u-yil pu ú nɛn sá Isirayeel yab bɔtiu kí nóó nì ti-Dindaan nɛn nɛn dī Samiyeel pu ki sòon tiŋyee.

Daafiidi ján ki fōō Jeerusaleem tiŋki

(Kpèè 2 Sami 5.6-10)

⁴Daafiidi nì Isirayeel yab kɔkɔ nɛn cūtì kí já nì Jeerusaleem tiŋki. Bi nɛn gíti yíi kitiŋ gbanti yii Jeebusi tiŋki, di sá yii Jeebusi yab di nɛn kóò niin.

⁵Jeebusi yab nɛn bí Daafiidi yii: «Ni kpá kí kónnì ti-tiŋkin!» Ama ní Daafiidi ján ki fōō Siiyɔn tiŋki laakin bi nɛn mán digundi ki túee. Kí yòon ñyunti gbanti ní bi kíñ ki yíi niin yii Daafiidi Tiŋki.

⁶Daafiidi nɛn lī yii: «Unil un làá péé kí já nì Jeebusi yabee di làá nɛn sá bijanjaliibi kɔkɔ kpiliu.» Seeruya jipɔɔn Joowaab di nɛn līnti nsan ki cūtì ján nì Jeebusi yab, ní ki kpánti bijanjaliibi kɔkɔ kpiliu.

⁷Daafiidi nɛn cūtì kāl kitiŋ pòti pu laakin bi mán digunƙpaandi ki túee ní ki pú niin diyindi yii <Daafiidi Tiŋki>.

⁸Boonee, u nɛn fātì mán ki mántì tú Miiloo tiŋki ki wāan-kì, ní Joowaab mán kitiŋ laakin kíñee kɔkɔ.

⁹Daafiidi nɛn mòtì kántì mɔɔn ki cá, ní ti-Dindaan Unimbɔti Mɔɔnkɔdaan nɛn bí u-cee.

Daafiidi janjaliibi

(Kpèè 2 Sami 23.8-39)

¹⁰Daafiidi janjakpilib bin nɛn tíkí-uee sèé. Bín nì Isirayeel yab kɔkɔ di nɛn kāan-u dibeel kii ti-Dindaan nɛn nɛn sòon u-nibul pu puee.

¹¹Daafiidi janjakpilib gbanti yiŋŋi sèé: Uakimoonja *Iseebaal* di nɛn sá bin cí ubɔtee kpiliu. Dalba ún di dū u-kpaŋki ki ján ki kūū bijanjaliibi alaataa ata kɔkɔ dikɔmbaantiil poon.

¹²Ún boonee, Doodoo un nɛn sá Ayooya tiŋkinee jipɔɔn *Eelasaar* di nɛn pá. U nɛn kútì <bibaatandambi Bitee kitil> poon.

¹³Ún di nìn bí Daafiidi cee Paasi-Damiim tiŋkin, nyunti n̄un Fiiliistii yab nìn kpáfi kí já nì Isirayeel yab kujaauee. Isirayeel yab nìn sáñ. Ɔɔji kpaabu bubo nìn dō niin.

¹⁴Eelasaar nì u-naacimbi nìn síl bukpaayee kansikin ní ki jáñ ki fōō-bu ki póc̄kiñ Fiiliistii yab. Mìn ní ti-Dindaan nìn tī Isirayeel yab dijajikpaandi.

¹⁵Dalba Fiiliistii yab n̄atì bi-janjanaapaal Rafayii yab tantakalin. Niinee bijanjaliibi bim̄ntiibi Mmuŋku nì Saalaa bin cīití ubotee kitil poon bita dōmīn ki ká Daafiidi Adulaam taŋkpalokolin.

¹⁶Daafiidi nìn bál kutan̄kpanaakoouee poon, ní Fiiliistii yab gōminau nìn bí Beetileem tiŋkin.

¹⁷Ní kpók̄osi ubo cúú Daafiidi ní u bí yii: «N̄ma di làá cùú cááñ-mi loko un bí Beetileem punyók̄oki caŋinee nyim r̄n nyò dee?»

¹⁸Niinee bijanjaliibi bitee kó Fiiliistii yab janjanaapaalin, ki lunní nnyim loko un dō Beetileem punyók̄oki caŋinee ki cááñ ki tī Daafiidi. Ama u nìn yī kaa nyūñ-mì. U nìn dū-mi ki fá ti-Dindaan ní.

¹⁹Ní u bí yii: «Ti-Dindaan n̄ cúú-mi r̄n taa nyò nnyim nee! Mì sá-mi kii binib bin kaa mótì bi-ba pu ki cūtì nyàabīñ-mèe fatikuu ní.» Ní u yī kaa nyūñ-mì. Bibaatandambi bitee nín nìn túñ ditun̄kpaandi diŋyee dee.

²⁰Joowaab naal *Abisayi* di nìn sá <Bibaatandambi Bitee kitil> kpiliu. Dalba ún di dū u-kpaŋki ki jáñ nì binannanliibi alaataa ata, ki kūū-bi ní ki nyáñ diyindi Bibaatandambi Bitee kitil poon.

²¹U nìn nyáñ diyindi mili pu ki jítìñ bibaatandambi bili bin kíñee. Ún di nìn kpántì bi-kpiliu gba. Waa cáá juti bīñ Bitee kitil poon.

²²Yooyadaa jip̄ɔɔn *Beenaya* un sá Kabiseeyeel tiŋkinee nìn sá ubaatandaan un dākā tininjati n̄funyom kupaauee. Ún di nìn kūū Moowaab tiŋkin janjakpaambi bili. Dalba mun ntaayim nìn lítì ki bī kitiŋ pu ní u kó mbòó n̄ubo poon ki kūū gbikinti.

²³U nìn tí kūū ueejipitija ubo u fōkò ki bàñ kii meetab bili nì dijandi nyokom. Kikpaŋ kin unaaciinee nìn n̄úbee nìn gbīfi kii ndofoko n̄un bi cáa lù satabee ní. Beenaya nìn n̄úb ditambondi ní ki kpīl unaaciinee, ki cúú u-kpaŋki ki fōō u-ŋaan ní ki gíñ ki kūū-u.

²⁴Beenaya nín nìn n̄á puee dee. Mìn ní u nyáñ diyindi kii bibaatandambi bitee.

²⁵Dikitil mmuŋku nì saalaayee kansikinee, ún di nìn nyáñ diyindi ki jítìñ bin kíñee, ama waa nín kútì <Bibaatandambi Bitee kitil> poon ní. Daafiidi nìn dū-u ki n̄á bijanjaliibi bin cí-uee kpiliu ní.

²⁶Bibaatandambi bin kíñee di nìn sá Joowaab naal *Asayeel*, nì Doodoo un sá Beetileem tiŋkinee jip̄ɔɔn *Eelanan*,

- ²⁷nì *Samooti* un sá Arɔɔr tɪŋkinee, nì *Eeleesi* un sá Peelɔn tɪŋkinee,
- ²⁸nì *Ikeesi* un sá Teekoowa tɪŋkinee jipɔɔn *Ira*, nì *Abiyeeseer* un sá Anatooti tɪŋkinee,
- ²⁹nì *Siibkayi* un sá Usa tɪŋkinee, nì *Ilayi* un sá Ayooya tɪŋkinee,
- ³⁰nì *Maraayi* un sá Neetoofa tɪŋkinee, nì Baana un sá Neetoofa tɪŋkinee jipɔɔn *Eeleedi*,
- ³¹nì *Riibayi* un sá Giibeeya tɪŋkin Beenjameen naakookunee jipɔɔn *Itaayii*, nì *Beenaya* un sá Piiratɔn tɪŋkinee,
- ³²nì *Urayi* un nyánní Gaasi bunyi caŋinee, nì *Abiyeel* un sá Beeti-Arabaa tɪŋkinee,
- ³³nì *Asimafeeti* un sá Bawuriim tɪŋkinee, nì *Eeliyaba* un sá Saalbɔn tɪŋkinee,
- ³⁴nì *Beenee Aseem* un sá Giison tɪŋkinee, nì Saagee un sá Araar tɪŋkinee jipɔɔn *Joonatan*,
- ³⁵nì Saakaar un sá Araar tɪŋkinee jipɔɔn *Akiyaam*, nì Uur jipɔɔn *Eeliifaal*,
- ³⁶nì *Eefeer* un sá Meekeera tɪŋkinee, nì *Ayiiya* un sá Peelɔn tɪŋkinee,
- ³⁷nì *Eesiroo* un sá Kaarmeel tɪŋkinee, nì *Eesbayi* jipɔɔn Naarayi,
- ³⁸nì Naatan naal *Jooweel*, nì Agrii jipɔɔn *Miibaar*,
- ³⁹nì *Seeleeki* un sá Amɔn tɪŋkinee, nì Seeruya jipɔɔn *Nakirayi* un sá Beerooti tɪŋkin ki nì n ɲùb Joowaab janjawantee,
- ⁴⁰nì *Ira* un sá Yiitirii maaliŋunee, nì *Gareeb* un mun sá Yiitirii maaliŋunee,
- ⁴¹nì *Urii* un sá Eeti maaliŋunee, nì Alayi jipɔɔn *Sabaadi*,
- ⁴²nì Siisa jipɔɔn *Adina* un sá Rubeen naakookun kpilib ubɔee, u nì bijanjaliibi mmun̄ku nì saalaa,
- ⁴³nì Maaka jipɔɔn *Anan*, nì *Joosafaati* un sá Miiteen tɪŋkinee,
- ⁴⁴nì *Usiya* un sá Asitarooti tɪŋkinee, nì Ootam jipɔmbi *Saama* nì *Yeeyeel* bin sá Arooweer tɪŋkinee,
- ⁴⁵nì Simrii jipɔɔn *Yeedyayeel* nì u-nabiki *Joowa* un sá Tiisi tɪŋkinee,
- ⁴⁶nì *Eeliyeel* un sá Maafa tɪŋkinee, nì Eelnaam jipɔmbi *Jeeriibayi* nì *Joosafiya*, nì Yiitima un sá Moowaab tɪŋkinee,
- ⁴⁷nì *Eeliyeel* nì *Oobeedi* nì *Jaasiyeel* bin sá Sooba tɪŋkinee.

1 Chroniques 12

Daafiidi bɔɔbi bipeepeekaabi bɔti

¹Nyunti nun Daafiidi nɛn sáɛ Kiisi jipɔɔn Saayuul ki cūti báɛ Siikilaagi tiŋkinee, binib biba nɛn cūti u-cee niin. Binib gbanti nɛn sá bibaatandambi ní, ki nɛn bónti kí já kujaau.

²Bi nɛn núb itɔfi nɛn tijaataafun, ki nɛn nūn kí tɔ atɔŋkpee nɛn ipiin nŋanŋiil nɛn nŋanŋan kɔkɔ. Beenjameen naakookun, an dákà yii Saayuul u-ba naakookunee, bin nɛn bée di sá:

³Seemaa un sá Giibeeya tiŋkinee jipɔɔn Ayeeseer, bi-kpiliu, nɛn u-naal Joowaasi nɛn Asimafeeti jipɔɔn Jeesiyeel nɛn Peeleeti, nɛn Beeraka nɛn Jeewuu bin sá Anatooti tiŋkinee,

⁴nɛn Isimeeya un sá Gabawɔn tiŋkin ki nɛn sá bijanjaliibi bin nɛn bí dikitiil mmunŋu nɛn saalaa poonee kpilib ubɔee,

⁵nɛn Yiirmeeya, nɛn Jaasiyeel, nɛn Yoowanan nɛn Joosabaadi un sá Geedeera tiŋkinee,

⁶nɛn Eelusayi, nɛn Yeereemooti, nɛn Beeyaliya, nɛn Seemariyawuu, nɛn Seefatiyawuu un sá Arufi tiŋkinee,

⁷nɛn Eelkana nɛn Isiya nɛn Asareeyeel nɛn Jooweeseer nɛn Yasoobaam bin sá Kooree maaliŋunee,

⁸nɛn Jeeroowaam un sá Geedɔɔr tiŋkinee jipɔɔn Jooweela nɛn Seebadiya.

⁹Gaadi naakookun yab biba mun nɛn yíkí ki cūti kúti Daafiidi pu u-balilaŋki kuteeun. Binib gbanti nɛn sá bijanjaliibi bin cáá dipɔbilee ní, ki nɛn nyí kujaau bóti tiŋan pu. Kujaane bi nɛn núb digbampɔɔl nɛn kikpaŋ ní ki jáà. Bi nɛn pɔɔ kii gbikintibee ní ki nɛn yáb kii mpeewumu mun kóò ajoon puee.

¹⁰Ukpil di nɛn sá Eeseer, ní uliliiti sá Oobadiya, ní utataati sá Eeliyaab.

¹¹Unanaati di nɛn sá Miisimana, ní unmoonmooti sá Irimeeya,

¹²ní ululuuti sá Atayii, ní ululuúti sá Eeliyeel.

¹³Uniniiti di nɛn sá Yoowanan, ní uwawati sá Eelsabaadi,

¹⁴ní usaalaati sá Irimeeya ní saalaa nɛn upeekaa sá Makibanaayi.

¹⁵Gaadi yab gbanti nɛn sá bijanjakpilib nma ní. Bi-kansikin un kaa nɛn pɔɔyee pɔŋu nɛn sá kii bijanjaliibi dilaataalee ní, ní upɔɔl pɔŋu nɛn sá kii bijanjaliibi kutukuee.

¹⁶Nwiin nubɔee, bín di nɛn dūti Jɔɔdan buŋu dibindi poon unmapeekaa, nyunti nun ní nnyim gbée kí páán dibuŋgbándi an kɔkɔ puee. Bi nɛn cūti jìn binib bin nɛn kóò atantakan nwiin nyalanŋi pú nɛn nwiin jeetilaŋki púee.

¹⁷Beenjameen yab nɛn Juuda yab biba mun nɛn cūti Daafiidi cee u-balilaŋki.

¹⁸Daafiidi nɛn nyán ki túŋkí-bi nsanni ní ki bí-bi yii: «Ni yaa dómiín nɛn nŋbansɔŋfi kí dāá tūtuñ-mee, m làá fōō-ni nɛn dipɔbil diba. Ama ni yaa dómiín kí kīl-mi ní kí

tūtuñ m-nannanliibi nyunti ñun ní maa ñá tikpitił tibe, ti-baabi Nimbōti u ñ nñ sá seeradaan kí sòon ti-bōti gbanti.»

¹⁹Unimbōti Fam nñn gbí Amasaayi un nñn sá bibaatandambi bin nñn bí Mmuñku nñ Saalaa kitil poonee kpiliu ní u bí yii: «Ti bí ki tī-si, ti bí a-jandi pú, Isayi jipōon Daafiidi. Ngbansōñfi ñ nñn bí a-cee, kí nñn bí bin di tíkí-see mun cee. Di sá yii a-Nimbōti u di tūtūñ-si!» Niinee ní Daafiidi fōō-bi ní ki dū-bi ki ñá u-janjakitil kpilib.

²⁰Kí kúntée, Manasee naakookun yab nñn cūti kúti Daafiidi pu. An sá nyunti ñun ní u nñn céeñ Fiiliistii yab bí cù kí já nñ ubōti Saayuułee. Ama tiñman puee, Daafiidi nñ u-naacimbi kaa nñn tūtūñ Fiiliistii yab bi jáñ kujaa u gbanti, di sá yii Fiiliistii yab kpilib nñn jññ-bi. Bi nñn lī tōb cee yii: «Daafiidi làá fātí gítí u-kpiliu ukpiki Saayuuł cee ní kí cáá-ti kí líñ-u!»

²¹Nyunti ñun Daafiidi nñn fātí gítí Siikilaagi tiñkinee ní Manasee yab biba nñn cūti kúti u-pu. Bi-yiññi di sá Adina nñ Joosabaadi nñ Yeediyeel nñ Miikayeel nñ Joosabaadi nñ Eeliwuu nñ Siileetayi. Bi nñn sá Manasee janjaliibi kutuku kutuku kitiñ kpilib ní.

²²Bi-kōkō nñn sá bibaatandambi bin cáá dipōbilee, ki nñn tūtūñ Daafiidi janjaliibi tikpil ní ki kpánti u-janjakpilib.

²³Nwiin kamaayee, binib nñn pée dōon ní ki kúti Daafiidi pu kí nñn tūtūñ-u, ní u-janjaliibi kitil dūu ñá dikpaandi kii Unimbōti janjakitilee.

Bijanjaliibi bin cūti Daafiidi cee Eebrōn tiñkinee

²⁴Binib bin nñn bónti kí já kujaauee nñn dómín ki kúti Daafiidi pu Eebrōn tiñkin. Kii ti-Dindaan nñn nñn tī mara puee, bi nñn dómín kí dū dibeel pōññu ñun Saayuuł nñn cááyee kí tī-u ní. Bin nñn dómínee nyōkōm sée.

²⁵Juuda naakookunee, bijanjaliibi nñn sá binib kutukub biluu nñ binib alaataa anii, ki ñúǎ agbampō nñ ñkpamu.

²⁶Simeeyōn naakookunee, bijanjaliibi nñn sá binib kutukub biluli nñ dilaataal, ki sá bibaatandambi.

²⁷Leefii naakookunee, bijanjaliibi nñn sá binib kutukub binaa nñ binib alaataa aluu ní,

²⁸ní kí kúti Aarōn maaliñun yab kpiliu Yooyadaa, u nñ bijanjaliibi kutukub bita nñ alaataa aluli.

²⁹Unaacimpōon Sadooki un nñn sá ubaatandaanee mun nñn bí, u nñ u-dicañkun yab bijanjakpilib mmuñku nñ bili.

³⁰Beenjameen naakooku kun poon Saayuuł u-ba nyánnée janjaliibi nñn sá kutukub bita ní. Bi-kansikin tikpil nñn dá láá bí Saayuuł dicañku tundin ní.

³¹Eefiraayiiim naakookun yab janjaliibi nèn sá binib kutukub mmun̄ku nì alaataa anii ní. Bi-kòkò nèn sá bibaatandambi ní ki nèn nyáń diyindi bi-dicaṇṇin.

³²Manasee naakooku dijandi din bí Joòdan buṇṇu ṇwìín jeetilaṇki púee janjaliibi nèn sá binib kutukub saalku nì bita ní. Bi nèn baasii lēē bín yii bí cù kí kàaṇ Daafiidi dibeel ní.

³³Isakaar naakookunee, bijanjakpilib nèn sá binib alaataa ali, bi nì bijanjaliibi bin nèn bí bi-taapuyee. Binib gbanti kòkò nèn nyí ṇyunti ṇun ní Isirayeel yab máaṇ kí já kujaauee nì min ní bi máaṇ kí ṇée.

³⁴Sabulon naakookunee, bijanjaliibi nèn sá binib kutukub imun̄ku ili nì saalaa ní. Bi nèn bífi ki cíkiti bi nín jáà kujaa puue tiṇan, ki bónti kí dū tijaṇjawan kòkò nì ti-bulifi kí já kujaa. Bi nèn jáà nì dipòbil diba ní.

³⁵Neefitalii naakookunee, bijanjakpilib nèn sá binib kutuku, ní bijanjaliibi bin bi nèn kpòotē nèn sá binib kutukub bita kpá imun̄ku ili ki ṇúb agbampɔɔ nì ṇkpamu.

³⁶Daani naakookunee, bijanjaliibi nèn sá binib kutukub mmun̄ku nì binii nì binib alaataa aluu ní, ki bónti kí já kujaa.

³⁷Aseer naakookunee, bijanjaliibi nèn sá binib kutukub imun̄ku ili ní. Bi-kòkò bífi ki cíkiti kujaa ní ki bónti kí já kujaa.

³⁸Rubeen nì Gaadi naakòti yab nì Manasee naakooku dijandi diba yab bin kóòṇ Joòdan buṇṇu ṇwìín nyalan̄ki púee janjaliibi nèn kpáfi binib kutukub dilaataal nì mmun̄ku ní, ki ṇúb tijaṇjawan kòkò.

³⁹Bijanjaliibi bin bónti kí já kujaauee kòkò nèn dómiń Eebrɔn tiṇkin. Bi nèn dómiń nì dipòbil diba ki kàaṇ Daafiidi dibeel Isirayeel tiṇki kòkò pu. Isirayeel yab bin kòkò nèn kíṇee nèn kífi kí dū-u kí kàaṇ dibeel.

⁴⁰Bi kāl Daafiidi cee iwiin ita ní, ki jīn ki nyù tin bi-nabiyaamu Eebrɔn yab nèn bónti ki yóòṇ-bee.

⁴¹Binib bin nèn kóò ntimu mun māntií tú-bee, ki kpáaṇ bin kóòṇ Isakaar nì Sabulon nì Neefitalii yab timmune mun nèn cáaṇ tijikaal mmamu nì igutaamu nì imamoon nì inaa pu. Bi nèn túnní ṇyim nì fiigi nì fiinyi subiliṇ ṇin bi díntèe, nì ndamam nì ṇkpam. Bi nèn cáaṇ inaa nì ipii. Di sá yii an nèn sá jiṇaal ní Isirayeel tiṇki kòkɔn.

1 Chroniques 13

Daafiidi cáaṇ Unimbɔti Dakaau Jeerusaleem

(Kpèè 2 Sami 6.1-11)

¹Daafiidi nèn kpáfi bijanjakpilib bin kpòotī bijanjaliibi dilaataalee nì bin kpòotī kutukuee nì bitindaṇkpilib kòkò ní bi kāl ki sòòṇ ki kpòotī tɔb.

²Boonee ní Daafiidi bí Isirayeel yab kɔkɔ yii: «An yaa kítì ni-cee ní ki yaa lafun sá ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu lamme, tí lēē binib kí tō ti-nabiyaamu mun kɔkɔ dáá gbíntìi kǎn Isirayeel timmu kɔkɔnee. Cilinjee tí cù kí ká bisaraaŋaliibi nì Leefii yab bin kòò bi-timmunee bí dǎān kí kūtì ti-pu.

³Bi yaa dómiínee ní tí cù kí yòoñní ti-Nimbɔtiu Dakaau kí gíiñní, kun puee nyunti n̄un Saayuuł n̄in kǎ dibeelee, ti-tafal kaa n̄in fātìi tó Daka gbandi.»

⁴Binib bin kpáfì niinee kɔkɔ kífì yii bí ɣá Daafiidi n̄in lī puee, kun puee báà n̄ma n̄in ká yii an n̄in sá nlandɔkɔm̄onti.

⁵Niinee ní Daafiidi kpáfì Isirayeel yab kɔkɔ, kí kífì bin kóòñ Eejipiti tinnyɔkɔki n̄giil púee kí cáá sǎā bin kóòñ Leeboo-Amaati tiŋki n̄gan púee, bí cù kí yòoñní Unimbɔti Dakaau Kiiriyati-Yeeyariim tiŋkin.

⁶Ní Daafiidi n̄ Isirayeel yab kɔkɔ n̄in jóm Baala, an dàkà yii Kiiriyati-Yeeyariim tiŋki kin bí Juuda naakookunee, kí cùú yòoñní Unimbɔti Dakaau. Ti-Dindaan un kǎ keerubimbi kansikinee yindi ní bi dūu pú Daka gbandi.

⁷U n̄in yú Abinadaab dumpu ní. Bi n̄in dū-u ki tǎkǎn tɔɔkupɔɔn poon ní. Usa n̄i Ayiiyoo di n̄in kpòotì inaa in dàtì tɔɔkupɔɔn gbantee.

⁸Daafiidi n̄ Isirayeel yab kɔkɔ n̄in bí ki fàal̄ n̄i dipɔɔpindi Unimbɔti nimbiin ki gǎ ilan ní ki bòó tibati n̄i saŋgub n̄i n̄gaŋgamu, ki cákǎfì cancakantib, ki búñ akantán.

⁹Bi bàñ Kiidon tuulool caŋinee ní inaa gbéetì ní Usa tǎntì u-ŋal kí cúú Unimbɔti dakaau.

¹⁰Niin ní ti-Dindaan gífì Usa pu diŋuul. U n̄in fáá ki kūū-u, kun puee u n̄in gbēē daka. Usa n̄in kp̄l̄ Unimbɔti dakaau caŋin niin.

¹¹Niinee Daafiidi fōō diŋuul, kun puee ti-Dindaan n̄in fáá ki kūū Usa. Bi n̄in pú mpaan gbanti diyindi yii Peereesi-Usa. Bi dáá gbíntìi yí mpaan gbanti mín̄ ki dǎa sǎā dín̄.

¹²Daafiidi n̄in fǎŋkì ti-Dindaan yaadal wiin̄u, ní ki bí yii: «Maa làá n̄mǎ kí cunn̄i ti-Dindaan dakaau m-dumpu!»

¹³Daafiidi kaa n̄in gítì là kí yòoñ ti-Dindaan dakaau kí cunn̄i Daafiidi Tiŋkin. U n̄in yǎntì bi cáa yóoñ Oobeedi-Eedoom dumpu. Kijapaai gbanti n̄in sá Gaati tiŋkin ní.

¹⁴Dakaayee n̄in yúl̄ Oobeedi-Eedoom dumpu in̄mal ita, ní ti-Dindaan bīñ u n̄i tin kɔkɔ u cááyee pu.

1 Chronicles 14

Daafiidi tuuŋɣi Jeerusaleem tiŋkin

(Kpèè 3.5-9, 2 Sami 5.11-16)

¹Tiir yab bɔtiu Iram nɛn túnɛnɛ binib Daafiidi cee. Bi nɛn cááñ-u busubu bun bi yí seediree dɔi nɛ kapintab nɛ bitaŋkpakpitiliibi bí mā-u dibeecindi.

²Niinee Daafiidi nɛn bée yí ti-Dindaan u-ba di káañ-u Isirayeel tiŋki pu dibeel, ní Isirayeel u-nibul puee, u bí yòontí u-beel yilpu.

³Daafiidi gíti cáá binimpoobi biba Jeerusaleem tiŋkin. Binimpoobi gbanti màl̄-u mbininjabiyaamu nɛ nnimpubiyaamu ki kútì.

⁴Mbininjabiyaamu mun u màl̄ Jeerusaleem tiŋkinee di sá Samuwa nɛ Soobaab nɛ Naatan nɛ Saloomɔn,

⁵nɛ Yiibaar nɛ Eeliisuwa nɛ Eel-Peeleeti,

⁶nɛ Nooga nɛ Neefeegi nɛ Yaafiya,

⁷nɛ Eeliisama nɛ Beelyadaa nɛ Eeliifeeleeti.

Daafiidi ján ki pɔɔkiñ Fiiliistii yab

(Kpèè 2 Sami 5.17-25)

⁸Fiiliistii yab nɛn nɛn gbìl̄ yí bi bātì ŋkpam ki sītì Daafiidi yil pu ki káañ-u dibeelee, ní bi-kɔkɔ nɛn cá kí nyàab̄-u kí cúú-u. Daafiidi gbìl̄ an bɔtee ní ki nyán ki túŋkì-bi nsanni.

⁹Fiiliistii yab bàñee ní ki yàl̄ ki gbí Reefayiim tantakalin.

¹⁰Ní Daafiidi bālifi ti-Dindaan yí: «M̄ cúú já nɛ Fiiliistii yabaaa? A làá dū-bi kí ŋá m-ŋaanaaaa?» Ní ti-Dindaan kífi Daafiidi yí: «Cúú já nɛ bi, m làá dū-bi kí ŋá a-ŋaan.»

¹¹Niinee Fiiliistii yab nɛn cá áli Baal Peerasiim ní Daafiidi ján ki pɔɔkiñ-bi niin. U nɛn bí yí: «Kii nnyim nɛn cífi nnyimbilkaam gundi dibundi puee, mɛn ní m-Dindaan catì nsan m-nimbiin m-nannanliibi kansikin!» An pu ní bi pú niin diyindi yí Baal-Peerasiim. Taapu di sá yí: «Un cífi dibundee Kpiliu.»

¹²Fiiliistii yab nɛn sán ki fá bi-waangi niin, ní Daafiidi yāntì bi wūñ-ŋi ŋŋmi.

¹³Fiiliistii yab fātì tí gítin̄ ki yàl̄ ki gbí Reefayiim tantakal kí já nɛ Daafiidi.

¹⁴Ní Daafiidi bālifi ti-Dindaan ní ún kífi-u yí: «Á taa bíti bi-nimbiin pú kí já nɛ bi! Mànti bi-boon pú, ní kí dāá nyā bi-pu isufi taapu.

¹⁵A yaa láa gbìl̄ bi-tagbiŋŋi pu isufee yilpuee, á yáb malaa. Ti-Dindaan di lɛnti a-nyɔkɔpu kí já nɛ Fiiliistii yab janjakitil.»

¹⁶Ní Daafiidi ŋá kii ti-Dindaan nɛn bí ú ŋá puee, ní ki ján ki pɔɔkiñ-bi, ki jìñ-bi kí yòon Gabawɔn kí tin cáá sāa Geeseer kpaanyɔkɔ.

¹⁷Niinee ní Daafiidi yindi dūu gbītì ntimu kɔkɔ poon ní báa ŋma kìn ki sòon u-bɔti, ní ti-Dindaan yāntì atimbun kɔkɔ nib fāŋkì-u.

1 Chroniques 15

Daafiidi bónti kí gíiñ Unimbɔti dakaau Jeerusaleem

- ¹Daafiidi mán u-ba adiin laakin bi yíi yii Daafiidi Tiŋkee, ní ki bónti mpaan ɲubo ki cóon tanti bí cáan Unimbɔti dakaau kí síiñ poon.
- ²U dóyee ní ki bí yii: «Leefii yab baba di cáá nsan kí túñ Unimbɔti dakaau. Di sá yii bín ní ti-Dindaan lēē yii bí nīn tūntí daka gbandi, kí nīn kpèé-u kí nīn cáa cá jaanjaan.»
- ³Niinee ní Daafiidi yíiñ Isirayeel yab kɔkɔ ki kpáfi Jeerusaleem tiŋkin bí yòoñní Unimbɔti dakaau kí cunnì laakin u bónti kí yóoñ-uee.
- ⁴U kpáfi Aarɔn naantiibi bisaraanɔliibi nì Leefii yab mun.
- ⁵Keeyaati maaliɲunee, Uriyeel di nīn sá ukpil u nì u-nabiyaamu binib dilaataal nì mmuŋku.
- ⁶Meerarii maaliɲunee, Asaaya di sá ukpil, u nì u-nabiyaamu binib alaataa ali nì binib mmuŋku.
- ⁷Geersɔm maaliɲunee, Jooweel di sá ukpil u nì u-nabiyaamu binib dilaataal nì binib mmuŋku nì saalaa.
- ⁸Eeliisafan maaliɲunee, Seemaya di sá ukpil, u nì u-nabiyaamu binib alaataa ali.
- ⁹Eebrɔn maaliɲunee, Eeliyeel di sá ukpil u nì u-nabiyaamu binib imuŋku inaa.
- ¹⁰Usiyeel maaliɲunee, Amiinadaab di sá ukpil, u nì u-nabiyaamu binib dilaataal nì binib saalaa nì bili.
- ¹¹Daafiidi yíiñ bisaraanɔkpiilib Sadooki nì Abiyataar, nì Leefii yab Uriyeel nì Asaaya nì Jooweel nì Seemaya nì Eeliyeel nì Amiinadaab u-cee.
- ¹²Bi kpáfèe ní u bí-bi yii: «Nimbi di sá Leefii yab kpilib ki nóó nì nīn pēē pēē mmaal puee. Nì nì nì-nabiyaamu ń bóntí nì-ba kí nīn bí circir, ní kí cùú yòoñní ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu dakaau kí cáan laakin ní m bónti kí yóoñ-uee.
- ¹³Mpeekaamee, ni nín kaa nīn bí puee di nīn yānti ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu nīn fōō mbum ti-pu. Di sá yii taa nīn kpēē dakaayee kii an nín máan puee.»
- ¹⁴Ní bisaraanɔliibi nì Leefii yab bónti ki ɲá bi-ba circir kí cùú yòoñní ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu dakaau.
- ¹⁵Niinee Leefii yab dū idɔ ki bó Unimbɔti dakaau buɲyin ki yōon ki būkuñ ki nóó nì ti-Dindaan nín nīn tūkū Mooyiisi bí ɲá puee.
- ¹⁶Daafiidi nīn tūkū Leefii yab kpilib yii bí lēē bi-dicaŋɲi yab poon bilangaaliibi bí nīn gà ilan ki bòó tibati nì sangub nì cancakantib, kí nīn fàal nì dipɔɔpindi.

¹⁷Leefii yab n̄n lēē Jooweel jipɔɔn Eeman, n̄n u-nabiki Asaafi, Beereekiya jipɔɔn. Meerarii maaliɲunee, bi n̄n lēē Kusayawuu jipɔɔn Eetan.

¹⁸Bin bi n̄n lēē ki kútì bi-pu bi bí bi-taapuee di sá Seekariyawuu n̄n Beeni n̄n Yaasiyeel n̄n Seemiiramooti n̄n Yeeyiyeel n̄n Unii n̄n Eeliyaab n̄n Beenayawuu n̄n Maseeyawuu n̄n Mataatiyawuu n̄n Eeliifileewuu n̄n Miikineeyawuu n̄n bipunyɔɔciitiliibi Oobeedi-Eedoom n̄n Yeeyiyeel.

¹⁹Bilaŋgaakpilib Eeman n̄n Asaafi n̄n Eetan di n̄n bòó tasa kúti cancakantib bin siim pɔ́yee.

²⁰Seekariya n̄n Asiyeel n̄n Seemiiramooti n̄n Yeeyeel n̄n Unii n̄n Eeliyaab n̄n Maseeyawuu n̄n Beenayawuu di n̄n bòó tibati tin siim sá kineewaai siimee.

²¹Mataatiyawuu n̄n Eeliifileewuu n̄n Miikineeyawuu n̄n Oobeedi-Eedoom n̄n Yeeyiyeel n̄n Asaasiyawuu di n̄n bòó saŋgub bin sá nneen ɲun nyìmee siim bi cáa kífí ilanee.

²²Keenaniyawuu un sá Leefii yab kpiliuee ní bi n̄n dū dakaa túntam tundi ki ɲúbiñ, kun puee u n̄n baasii nyí ditundi gbanti tiɲan ní.

²³Beereekiya n̄n Eelkana di n̄n sá Unimbɔti dakaau punyɔɔciitiliibi,

²⁴bi n̄n Oobeedi-Eedoom n̄n Jeeya. Bisaraanɲaliibi Seebaniya n̄n Joosafaati n̄n Neetaneeyeel n̄n Amasaayi n̄n Seekariyawuu n̄n Beenayawuu n̄n Eeliyeeseer di n̄n búñ akantán ki lī Unimbɔti dakaau nyɔɔpu.

Bi cáań ti-Dindaan dakaau Jeerusaleem

(Kpèè 2 Sami 6.12-19)

²⁵Daafiidi n̄n Isirayeel tindaŋkpilib n̄n bijanɲakpilib n̄n nín cá kí yòòñní ti-Dindaan dakaau Oobeedi-Eedoom dumpu. Bi-kɔkɔ n̄n bí mmɔŋkpaan poon.

²⁶Unimbɔti n̄n wún Leefii yab bin n̄n tú Dakaayee pu. Niinee ní bi kūū inajaa iluli n̄n ipijaa iluli ki ɲá Unimbɔti saraa.

²⁷Daafiidi n̄n pēē iɲaabu in bí fálfalee bɔkutifɔkɔl. Leefii yab bin kɔkɔ n̄n tú dakaayee n̄n bilaŋgaaliibi n̄n Keenaniyawuu un n̄n sá bin tú dakaayee kpiliuee n̄n pēē tiwambaantiil kii ubɔtee ní. Daafiidi n̄n gíti dū bisaraanɲaliibi satab bin bi dū ɲaabu ɲun bí fálfal ki ɲálee ki páań.

²⁸Isirayeel yab kɔkɔ n̄n cáá ti-Dindaan Poondi dakaau ki cūnni Jeerusaleem tiŋkin ki gbáà iwiliili, ki búñ iyin n̄n akantán, ki cákafí cancakantib ní ki bòó tibati n̄n saŋgub an tùm dàii.

²⁹Nyunti ɲun ní bi cáá ti-Dindaan Poondi dakaau ki bàñ <Daafiidi Tiŋkinee>, Saayuul bisal Miikaal gbóoń tɔkɔla ki kpēē ní ki ká Ubɔti Daafiidi bí ki ɲōō n̄n dipɔɔpindi. Niinee ní u kpēē ki sīŋkiñ-u u-pɔbilin.

1 Chronicles 16

¹Daafiidi n̄n gāā tanti bí dū Unimbɔti dakaau kí sííh̄ poon. Bi n̄n cáá dakaayee ki sííh̄ tantee kansikin. M̄n̄ boonee ní Daafiidi ḡá bisaraawɔkaabi n̄n mpèé saraabi ki t̄i Unimbɔti.

²U ḡá saraabi gbanti ki dóòyee ní ki mēē ki b̄iñ̄ samaa pu ti-Dindaan yindi pu.

³Boonee ní u yākat̄i tijin ki t̄i Isirayeel yab kɔkɔ. Uninjaaa, unimpuɔɔɔ, báá ḡma n̄n f̄ōō kpɔnɔ ubɔ n̄n daati subiliḡ kalaau n̄n fiinyi subikuliḡ kalaau.

Leefii yab gāā ilan ki pākā ti-Dindaan

(Kpèè Ilan 105.1-15, 96, 106.1,47-48)

⁴Daafiidi n̄n dū Leefii yab bin bí ditundin ḡyunti gbantee biba ki sííh̄ ti-Dindaan Dakaau nyɔkɔpu bí gāā ilan kí pākā ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu, kí j̄ām̄-u ní kí nyɔḡk̄i u-yindi.

⁵Asaafi di n̄n kpòot̄i-bi ní Seekariyawuu t̄út̄uñ̄-u. Yeeyiyeel n̄n Seemiiramooti n̄n Yeekiyeel n̄n Maatitiyawuu n̄n Eeliyaab n̄n Beenayawuu n̄n Oobeedi-Eedoom n̄n Yeeyiyeel b̄òò tibati n̄n saḡub ní Asaafi cákafí cancakantib.

⁶Bisaraaḡaliibi Beenayawuu n̄n Yasiyeel di n̄n yú Unimbɔti Dakaau nyɔkɔpu ki búñ̄ akantán̄ kaa gbèentí.

⁷ḡwiin gbanti sá mpeekaa ḡun Daafiidi t̄i Asaafi n̄n u-nabiyaamu ditundi bí n̄n ḡá ilan ki nyɔḡk̄i ti-Dindaanee.

⁸Nlan ḡun bi n̄n gāāyee sèé: Ní nyɔḡk̄i maan ti-Dindaan kí yòòñ̄ u-yindi yilpu, ní yant̄i maan anibul kɔkɔ ḡ gb̄l̄ atunḡpaan ḡin u ḡáañee pu.

⁹Ní gāā maan ilan kí pākā-u, ní b̄òò maan tibɔɔkaal kí nyɔḡk̄i-u. Ní māafimaan atunḡpaan ḡin kɔkɔ u t̄úñee.

¹⁰Ní n̄n f̄aāl maan u-circir yindi pu, níñ̄ bí maan mm̄onni, nimbi bin nyàab̄ ti-Dindaanee.

¹¹Nyàab̄ maan ti-Dindaan n̄n u-pɔḡḡu, pée nyàab̄ maan kí wāl̄ u-nimbiin.

¹²Ní téet̄i maan maamaacib bin kɔkɔ u ḡée, n̄n atulim n̄n ibɔsoon in nyáñ̄ u-nyɔkɔnee pu.

¹³Nimbi u-tɔntɔnliibi Isirayeel naantiibi, nimbi Jaakɔb naantiibi, nimbi bin u lút̄è, téet̄i maan.

¹⁴Úñ̄ di sá ti-Dindaan Unimbɔti, ún̄ di sá duulinya kɔkɔ bɔsoonliu.

¹⁵Ní taa pée súnt̄i u-poondi pu dalba dalba, tibɔti tin u sòòñ̄ ki t̄i anaantitɔntɔkɔ kutuku puee.

¹⁶Dipoondi gbanti ní u p̄oñ̄ Abraam, d̄iñ̄ dibaantiil ní u p̄t̄i ki p̄oñ̄ Isaaki.

¹⁷Dipoondi gbanti ní u d̄ūu kpánt̄i mara ki t̄i Jaakɔb, talku poondi din u p̄oñ̄ Isirayeel,

- ¹⁸ki lī yii: «M làá dū Kanaan tiŋki kí tī-si, án nīn sá si nì a-naantiibi fakal».
- ¹⁹Ti-naanjab kaa nīn náaŋ báà fiii, bi nīn pée sá binicambi bikaan̄kaabi yéè ní kitin̄ nee pu.
- ²⁰Bi nīn kàal̄ atimbunni ní ki kpántí, ní kí kàl̄ dibeel diban kí póotí din kíh̄.
- ²¹Ama Unimb̄oti kaa kí b́áà uniĺ n̄ sàaŋ-bi. Bi-puee, Unimb̄oti dáal̄ bib̄otiibi tafal ki lī yii:
- ²²«Ní taa gbēē bin m lútèe, kí taa n̄á m-b̄onaatiliibi tikpitil tiba.»
- ²³Duulinya k̄k̄o nib, gāāmaan ilan kí pàkà ti-Dindaan. N̄wiin kamaayee, ní nīn báakí ki l̄i yii ùn̄ di sá Ufiil.
- ²⁴Māafimaan atimbun k̄k̄o nib u-nyooti, kí māafimaan duulinya k̄k̄on u-maamaaci tuuŋŋi.
- ²⁵Di sá yii ti-Dindaan di sá ukpaan ní ki máaŋ inȳoŋki. U sá kuwambiiu ní ki jítiŋ awaa k̄k̄o.
- ²⁶Anibul n̄in kíh̄ee waan̄i kaa b́i tiban, ama ní ti-Dindaan di náaŋ yilpu.
- ²⁷U-nimbiin ní tikpaandi n̄i dibeel b́i, mp̄on n̄i mm̄on gb́i u-k̄oŋkooŋŋun.
- ²⁸Ntimu k̄k̄o nibuliŋ, dāá tīmaan ti-Dindaan tinyool, ní bāak̄imaan u-nyooti n̄i u-p̄oŋŋu.
- ²⁹Dāá nȳoŋk̄imaan u-yiŋkpaandi. Cáaŋmaan ni-saraabi u-nimbiin. B̄oŋmaan taapu ti-Dindaan nimbiin, n̄yunti n̄un u yaa lēē u-ba ki dākēe.
- ³⁰Duulinyan k̄k̄o nib, ni-wunti n̄ nīn gb́áa kp̄akpakpa u-nimbiin! Tiŋman kitin̄ bá ki p̄ōō, ní k̄i kp̄á kí l̄abití kí c̄i.
- ³¹Kutagb̄oŋu, n̄iŋ f̄aal̄, kitin̄, n̄iŋ b́i dip̄oŋp̄indin! L̄imaan atimbun k̄k̄o nib cee yii: «Ti-Dindaan di sá ub̄oti!»
- ³²Tiŋku n̄ nīn w̄oŋ ki kp̄aaŋ tin k̄k̄o b́i u-poonee! Tisati n̄ nīn f̄aal̄ ki kp̄aaŋ tin k̄k̄o b́i ti-poonee!
- ³³Kubambaŋŋun sufii n̄ nīn gb́áa iwiliili ti-Dindaan nimbiin, di sá yii u d̄oŋ kí s̄oŋ duulinya b̄oti.
- ³⁴Tí nȳoŋk̄i ti-Dindaan, di sá yii u n̄ān̄, ní u-neen̄kpaandi b́i ki cá jaanjaan!
- ³⁵Ní l̄imaan yii: «Unimb̄oti ti-Fiiliu, f̄i-ti, k̄oŋ-ti kí kp̄afi, ní kí f̄i-ti kí nȳantí atimbun n̄in kíh̄ee n̄aan. A-yindi sá circir yindi ní. Niinee ti làá n̄m̄a kí t̄uk̄u-si yii si n̄i ditundi, ní án nīn m̄ōŋ-ti tí nȳoŋk̄i-si.»
- ³⁶Ní j̄aaŋmaan ti-Dindaan Isirayeel Nimb̄otiu, kí nīn cá abin abin. Ní samaa k̄k̄o kí yii «Ameeni! Nȳoŋk̄imaan ti-Dindaan!»

³⁷Boonee ní Daafiidi tī Asaafi nì u-nabiyaamu mara yii bí gbíntí ti-Dindaan Poondi Dakaau cee. Niin ní bi làá nīn bí ki tūn bi-tundi baabadal kí nóó nì n̄wiin kamaa koobil nín sá puee.

³⁸Daafiidi nīn lēē Oobeedi-Eedoom nì u-nabiyaamu binib imun̄ku ita nì binii bí nīn cí ti-Dindaan dakaau, kí kūtì Yeeditun jip̄oon Oobeedi-Eedoom nì Koosa.

³⁹Daafiidi nīn dū ti-Dindaan circir k̄n̄kooŋu ŋun bí Gabaw̄n tiŋkinee tundi ki ŋúbiñ usaraan̄kpil Sadooki nì u-nabiyaamu.

⁴⁰Niin ní bi làá nīn ŋáań kutaafaau nì kujoou bisaraaw̄kaabi. Bīn di làá nīn ŋáań tin k̄k̄o ŋm̄ań ki k̄a marab bin ti-Dindaan nīn dūu tī Isirayeelee gb̄n̄ku poon.

⁴¹Binib bin nīn kūtì bi-puee di sá Eeman nì Yeeditun nì bin bi nīn pée lēē bí nīn gà ilan ki nȳŋkí ti-Dindaanee. Di sá yii u-ŋanti bí ní ki cá jaanjaan.

⁴²Eeman nì Yeeditun di nīn kp̄é akantán nì cancakantib nì tiwan tin k̄k̄o bi nīn cáa b̄ó ki gà ilanee. Yeeditun dicaŋkun yab di nīn cí kipunȳk̄o.

⁴³Mīn boonee ní báa ŋma nín k̄n̄, ní Daafiidi mun nín gítí kí cùú m̄ntì u-dicaŋku yab pu.

1 Chroniques 17

Unimb̄ti p̄oñ Daafiidi nì u-dicaŋku dipoondi

(Kp̄è 2 Sami 7.1-17)

¹Ub̄ti Daafiidi k̄a u-beecindin. Dalbee ní u bí Unimb̄ti b̄naatiliu Naatan yii: «Kp̄è, man k̄ò kudii kun ní bi dū seedir d̄i ki m̄ańee, ama ní ti-Dindaan Poondi dakaau yú tanti un bi dū satab ki ŋée poon.»

²Ní Naatan kí Daafiidi yii: «Pée ŋa tin k̄a a-p̄obilin a là kí ŋée, di sá yii Unimb̄ti bí a-cee.»

³Ama kunyeeu gbantee ní ti-Dindaan s̄oñ nì Naatan ki bí-u yii:

⁴«Cùú t̄k̄u m-t̄nt̄nliu Daafiidi yii man ni-Dindaan di lī yii: <Sii di kaa làá m̄a-mi kudii m̄ nīn k̄ò.>

⁵Doooo ŋwiin ŋun ní m nȳánt̄n Isirayeel nibul Eejipiti tiŋkin ki d̄a s̄a dínee, maa láa k̄ kudii poon ki k̄a. Ama tantib poon ní m pée k̄ò ki yīn̄ ki kp̄ántí ikaa.

⁶Kí k̄t̄è, abin ŋin k̄k̄o m c̄eñ Isirayeel nibulee, m lēē bib̄soonliibi tikpil bí nīn kp̄ōt̄ m-nib. Ama maa láa b̄alifi bi-kansikin báa ub̄o yii: <Ba pu ní aa dū seedir d̄i ki m̄ań-mi kudii?>»

⁷An puee á t̄k̄u m-t̄nt̄nliu Daafiidi yii: «Mama ni-Dindaan duulinya k̄k̄o Nimb̄tiu di lī yii: <Man di ȳoñn̄-si kupikpaap̄oon, ki páat̄n̄-si ipii boon á kp̄ántí m-nibul Isirayeel yab b̄tiu.>

⁸M nìn bí a-cee laakin kamaa ní a yaa nìn cée. M kũũ ki céetì a-nannanliibi kòkò a-nimbiin. M làá yàntì á nyā diyindi kii kitiŋ pu bɔtikpaambee.

⁹M làá tī m-nibul Isirayeel yab laakin ní bi làá nīn kóò kí taa ti nīn fàŋkí báà tibe. Binikpitib kaa ti làá dāān kí sàān-bi kii bi nīn nīn ɲáān pu njamin,

¹⁰ɲyunti ɲun m nīn lēekì bibɔsoonliibi bi nīn ɲúb-bee. M làá yàntì á pɔɔkiñ a-nannanliibi kòkò, ní ki kpáàa bí tükù-si yii man a-Dindaan làá náān-si dicindi.

¹¹Di sá yii ɲyunti ɲun a-manfal wiŋyi yaa láa dóò a cūti ɲāl a-baabee, m làá dāā lēē sisi a-ba jipɔɔn ubɔ ní ú fōō a-yil kí jī dibeel. M làá dāā yàntì u-beel n báān kí nīn pɔɔ.

¹²Úñ di làá dāā mā-mi Kudii ní m dāā yàntì u-beel n báān kí nīn pɔɔ ki cá jaanjaan.

¹³M làá dāā nīn sá ubaati ki tī-u ní ún n dāā nīn sá man jipɔɔn. M kpá kí dāā fàti m-boon kí tī-u kii m nīn ɲá ubɔti un līnti a-nyɔkɔpuee puee.

¹⁴M làá yàntì ú nīn pée sá m-nibul nī m-beel kpootiliu ní kí nīn cá jaanjaan, ní kí yàntì u-beel n báān inyaan kí nīn cá talku.>»

¹⁵Ní Naatan cáá tin kòkò ní Unimbɔti tükũ-u dileedakal gbanti poonee ki nāati Daafiidi.

Daafiidi wimmeem

(Kpèè 2 Sami 7.18-29)

¹⁶Niinee ní ubɔti Daafiidi kó ki kāl ti-Dindaan nimbiin ní ki bí yii: «Ti-Dindaan Unimbɔti, ɲma ní m sá ní m-dicaŋku bí tilatin ní a cáá-mi ki bàñ laakin m bí nee?

¹⁷Ama sii m-Nimbɔtiu ceeyee, tīn kòkò kaa sá tiba, ní a gíti pōon m-dicaŋku yab dipoondi fool boon pu. Ti-Dindaan Unimbɔti, a dū-mi ki yíiñ unikpaan un nyán diyindee dee.

¹⁸Ba ní man Daafiidi gíti ɲūñ kí lì kí kūtì tinyool tin a tī-mi nee pu? A nyí man a-tɔntɔnliu ki cí.

¹⁹Ti-Dindaan, a nīn néén man a-tɔntɔnliu nī an nīn fáatiñ-see pu ní a tún atɔŋkpaan nee kòkò, kí dàkà a nīn sá ukpaan puee.

²⁰Ti-Dindaan, ubɔ kaa ti bí laaba kii siiyee! Unimbɔti ubɔ mun kaa ti bí ki bàñ-si, ki nóó nī tin ti-tafaliŋ gbīlee.

²¹Dinibul diba pée gíti bí kitiŋ pu doo ki náān nī Isirayeel nibulaaa? A cūti ki fī-dì ki nyántì Eejipiti yab ɲaan ní ki dū-dì ki ɲá a-nibul. A tún atɔŋkpaan nī titumbilindi ki tī-bi ki nyán diyindi. A jīñ anibul a-nibul din a fī ki nyántiñ Eejipiti tiŋkinee nimbiin.

²²Ti-Dindaan, a dū Isirayeel yab ki kpántì a-nibul kí nīn cá jaanjaan ní ki kpántì di-Nimbɔtiu.

²³Kɔŋkɔnnɛe ti-Dindaan, yànti a nín lī yii a làá ɣá pu kí tī man nì m-dicaŋkuee ń ɣá mín. Nín ɣúb a nín pōon puee kí nín cá jaanjaan.

²⁴Tiŋman yànti án ɣá mín! Niinee a làá nyā diyindi kí nín cá jaanjaan, ní binib ń lī yii: <Duulinya kɔkɔ Dindaan di sá Isirayeel Nimbɔtiu, Unimbɔti un bí ki tī Isirayeelee.> Yànti dibeel ń gbínti m-dicaŋkun kí nín cá jaanjaan.

²⁵Di sá yii, m-Nimbɔtiu, sii di yānti m bée a-landɔkɔŋu ɣun sá yii a làá tī-mi naantiibi bin làá dāá jī dibeel m-kpátam boonee. An pu ní man a-tɔntɔnliu ká dipɔbil ki gbāa a-nimbiin ki mée-si nee.

²⁶Kɔŋkɔnnɛe ti-Dindaan, sii un di sá Unimbɔtee, sii di pōon yii a làá ɣá-mi tiŋaŋkpaandi gbanti!

²⁷A lēe kí bliñ m-dicaŋku pu án nín làá ɣá pu m-naantiibi ń nín pée sá bibɔtiibi a-nimbiin kí nín cá jaanjaanee. An nín sá yii sii ti-Dindaan di bliñ bi-puee, bi làá pée ká dibiindi ní kí nín cá jaanjaan!»

1 Chroniques 18

Daafiidi nín jáń ki pɔɔkiñ atimbun ɣiŋyee

(Kpèè 2 Sami 8.1-14)

¹Mín boonee Daafiidi jáń ki pɔɔkiñ Fiiliistii yab ki dū-bi ki ɣá u-taapu. U nín fōo Gaati tiŋki nì ntimbilimu mun bí ki-taapuee.

²U nín jáń ki pɔɔkiñ Moowaab yab mun ní bi kpánti u-yumbui ki kíñ ki pà lampoo ki tì-u.

³U nín jáń ki pɔɔkiñ Adadeeseer. Siirii tiŋki Sooba kin bí Amaati watil púee ɔtiu dee. Nyunti gbantee, Adadeeseer nín bí mò kí wàañ u-beel kí tin cáá sã Eefiraati mool ní.

⁴Daafiidi nín fōo u-cee janjatɔɔkub kutuku ní ki cúú u-janjaliibi bitanjakaliibi binib kutukub biluli nì u-janjaliibi bin còom̃ kitigee binib kutukub mmuŋku. Daafiidi nín lēe itaamu dilaataal ki síñ ún u-ba ní ki gāa ki kpātì in kíñee tabilɔnti.

⁵Aram yab bin sá Damaasi tiŋkinee nín dómiñ kí tūtuñ Adadeeseer, Sooba ɔtiu. Daafiidi nín jáń ki pɔɔkiñ bi mun, ki kūu Aram yab gbanti kansikin binib kutukub mmuŋku nì bili.

⁶Daafiidi nín kãañ gominab Damaasi tiŋki pu. Aram yab nín kíñ ki bí Daafiidi taapu ní ki pà lampoo ki tì-u. Laakin kamaa Daafiidi yaa nín cūtèe, ti-Dindaan nín tì-u dijajil ní.

⁷Daafiidi nín kóon Adadeeseer janjaliibi gbampɔɔŋi ɣin sá sindaariyee ki cáa cūnni Jeerusaleem tiŋkin.

⁸U nín yōon tasa kúti mun tikpil tikpil Tiibaati nì Kuuni timmu mun nín bí Adadeeseer beelinee. An kúti ní Saloomɔn dāa dūu mós kusɔŋkpaanɣu

dikuŋkundi ki sɛ̀n̄ kunimbɔ̀tidiin n̄ ki-jaantalkub, n̄ ki m̄óó ku-sambiliŋ ɲin k̄k̄o bi n̄n dū tasa kúti ki m̄óóyee.

⁹Amaati ɔ̀tiu Toowu gb̄l̄ yii Daafiidi ján ki p̄ókiñ Sooba ɔ̀tiu Adadeeseer janjaliibi k̄k̄o.

¹⁰U n̄n dū u-jip̄oɔn Adooram ki tú yii ú cùú jáam̄ ubɔ̀ti Daafiidi. Adooram n̄n jáam̄ ubɔ̀ti ki p̄àk̄a-u, kun puee u n̄n ján ki p̄ókiñ Adadeeseer. Di sá yii Toowu n̄ Adadeeseer n̄n jáa n̄. Adooram n̄n kp̄àa tú sindaariya n̄ animbil kúti n̄ tasa kúti wanti ki cáaŋ ki pú Daafiidi.

¹¹Ubɔ̀ti Daafiidi n̄n dū an wanti gbanti k̄k̄o ki sú ti-Dindaan, kii u n̄n n̄n dū animbil n̄ sindaariya un u n̄n f̄oón Eedoom yab n̄ Moowaab yab n̄ Am̄on yab n̄ Fiiliistii yab n̄ Amaleeki yab cee ki sú puee.

¹²Seeruya jip̄oɔn Abiisayi n̄n ján ki p̄ókiñ Eedoom yab Nyaam tantakalin. U n̄n k̄ū bi-kansikin binib kutukub saalku n̄ bita.

¹³Daafiidi n̄n k̄aān ḡominab Eedoom tiŋki pu n̄ ki dū ki-nib ki ɲá u-taapu. Laakin kamaa Daafiidi yaa n̄n c̄t̄èè, ti-Dindaan n̄n t̄i-u dijajil n̄.

Daafiidi k̄alimbi yin̄ɲi

(Kp̄èè 2 Sami 8.15-18)

¹⁴Daafiidi n̄n j̄ín dibeel Isirayeel tiŋki k̄k̄o pu n̄. U n̄n cáá ibaam̄on n̄ ki s̄oñ u-nibul k̄k̄o ɔ̀ti kaa p̄ò gandi.

¹⁵Seeruya jip̄oɔn Joowaab di n̄n sá bijanjaliibi kp̄iliu ukpaan. Ayiiluudi jip̄oɔn Yoosafaati di n̄n sá ubɔ̀ti taapu ȳu.

¹⁶Ayiituub jip̄oɔn Sadooki n̄ Abiyataar jip̄oɔn Abimeeleeki di n̄n sá bisaraanjaliibi. Safeesa di n̄n sá ugbaŋɲmal.

¹⁷Yooyadaa jip̄oɔn Beenayawuu di n̄n kp̄èè Keereeti yab n̄ Peeleeti yab bin c̄i ub̄tee. Ubɔ̀ti Daafiidi u-ba jip̄ombi di sá u-k̄aliŋkpilib bin n̄n p̄èe bí ki k̄ól-uee.

1 Chroniques 19

Bi kp̄èè Daafiidi k̄aliŋkpilib fám

(Kp̄èè 2 Sami 10.1-5)

¹Nyunti ɲub̄ boonee n̄ Am̄on yab ɔ̀tiu Naasi kp̄i n̄ u-jip̄oɔn f̄ō u-yil ki k̄āl dibeel.

²Niinee Daafiidi bí yii: «M làá ɲá Naasi jip̄oɔn Anuun tiŋan kii u-baa n̄n n̄n ɲá man tiŋan puee.» Daafiidi n̄n l̄ē binib ki tú bí cù kí s̄òŋk̄i Anuun p̄obil u-baa n̄n kp̄iŋyee pu. N̄ Daafiidi t̄ont̄onliibi bin u l̄ē ki túee dūu bàñ Am̄on yab tiŋkin.

³Ama n̄ Am̄on yab yidambi bí Anuun yii: «A d̄àk̄af̄i yii Daafiidi n̄n là kí t̄ī a-baa tinyool kí s̄òŋk̄i a-p̄obil puee n̄ u túnn̄i binib a-ceeee? Waa túnn̄i u-nib bí d̄āaŋ kí ȳiñ kí c̄òŋk̄i kí b̄éé kitiŋ filiŋfeeti n̄ií?»

⁴Niinee ní Anuun yāntì bi cúú Daafiidi kàlìṅkpilib ki kōol bi-nyimpuliṅ, ki cáti bi-bokutiṅ ki ṅmāntiṅ bi-kpiliṅ ní ki jìṅ-bi.

⁵Ní bi cūti máafi Daafiidi binibee bōti. U nì lēē binib ki tú bi cūti túṅkì-bi nsanni kun puee bi nì kòṅ-bi icoo tikpil. Ubōti nì tú bi tūkū-bi yii: «Ní gbíntí Jeeriikoo tiṅkin ni-nyimpuliṅ ṅ fàtí nyā. Míṅ boonee ní nín gítíṅ doo nee.»

Daafiidi jáṅ nì Amōn yab nì Siirii yab

(Kpèè 2 Sami 6–19)

⁶Anuun nì Amōn yab ká yii Daafiidi kaa làá dū tin bí ṅée kí pō-bi. Niinee ní bi nyāāb animbil kúti tōnib mmuṅku nì saalaa ki tú bi cūnni ki tī Aram yab bin kóò amō ali kansikinee nì bin kóò Maaka nì Sooba timmune janjaliibi, bí dāá já kujaau kí tī-bi kí kpāān bi-janjatōrkub nì bi-tanjakaliibi.

⁷Bi nì ṅún ki ká janjatōrkub kutukub mmuṅku nì saalaa nì bili, ní ki tī Maaka bōtiu nì u-janjaliibi animbil. Bíṅ nì dómín ki ṅāti bi-janjanaapaal Meedeeba tiṅki caṅin. Amōn yab mun nì nyānni bi-timmun ki dómín ki kpáfi kí já kujaau.

⁸Daafiidi nín gbīl mimmee, ní u dū ujanjakpil Joowaab nì bijanjaliibi bin sá bibaatandambee ki tú.

⁹Amōn yab nì cūti ki yúl mpon pu bi-tiṅyil punyōkōki nyōkōpu kí já kujaau. Ama bibōtiibi bin nì dómín kí tūtuṅ-bee bíṅ nì yúl tisatin laaba.

¹⁰Joowaab ká yii kujaau làá nī bí u-nyōkōpu nì u-boon pú. Di sá ní u lēē Isirayeel janjaliibi bimōntiibi ki yānti bi yúl mpon pu ki bítiṅ Aram yab.

¹¹U nì dū u-janjaliibi bin kíṅee ki ṅúbīn u-naal Abisayi ní ki yānti bi yúl mpon pu ki bítiṅ Amōn yab.

¹²Joowaab tūkū u-nabiki yii: «Siirii yab yaa bí pōkín-mee, á dāá tíkín-mi. M yaa tí ká yii Amōn yab bí pōkín-see, ma mun làá dāān kí tíkín-si.

¹³Dàkà dibaatandi, tí dākà dibaatandi kí fī ti-nibul nì ti-Nimbōtiu timmu. Ti-Dindaan ṅ ṅá min u lēe.»

¹⁴Niinee Joowaab nì u-janjaliibi nín cá kí já nì Siirii yab, ní bíṅ sàṅ-bi.

¹⁵Amōn yab nín ká yii Siirii yab sàṅee, ní bi mun sàṅ Abisayi, ki kó kitiṅin. Niinee ní Joowaab nín gítí Jeerusaleem tiṅkin.

¹⁶Siirii yab nín ká yii Isirayeel yab pōkín-bee, ní bi tú binib bí cúú yíṅ Siirii yab janjaliibi bin kóò Eefiraati mōl lapu púee. Adadeeseer janjakpiliu Soobaaki di nì lī bi-nyōkōpu.

¹⁷Ní bi tūkū Daafiidi an bōti, ní u kōōn Isirayeel yab janjaliibi kōkō ki kpáfi, ní bi nín cá ki dūti Jōōdan buṅṅu ki cūti yúl ṅkōnjaloōn pu. Siirii yab nì yúl mpon pu ki tātí gbāān dikōndi pu kí já nì Daafiidi.

¹⁸Ama Isirayeel yab n̄n ján ki pɔ́ɔkiñ-bi, ní bi sáñ. Daafiidi yab n̄n kũ itaamu in dátí janjatɔ́ɔkubee kutukub biluli, ní ki kũ bijanjaliibi bin còom ataa puee binib kutukub imun̄ku ili. Bi n̄n kũ Siirii yab janjapiliu Soobaaki.

¹⁹Bibɔ́tiibi bin kɔ́kɔ n̄n bí Adadeeseer taapuee n̄n ká yii Isirayeel yab ján ki pɔ́ɔkiñ-bi. Niinee ní bi n̄n Daafiidi sòon̄ ki gbìlìn tɔb ngbansɔ́ŋfi n̄ n̄n bí bi-kansikin. Bi n̄n kìn ki bí u-taapu ní. Kí yòon̄ nyunti gbantee, Siirii yab kìn ki fàŋkí kí jòò Am̄on yab.

1 Chroniques 20

Joowaab ján ki fōō Raaba tiŋki

(Kpèè 2 Sami 11.1, 12.26-31)

¹Dibindi tú an bàñ nyunti n̄n bibɔ́tiibi nyēē ki cáà kujaauee, ní Joowaab l̄nti Isirayeel janjaliibi nyɔ́kɔpu ki cūti nāañ Am̄on yab tiŋki kɔ́kɔ. U n̄n bí b́ntí kí já n̄n bi-tiŋyil Raaba kí fōō-kì. Ama Daafiidi ún̄ n̄n gb́nti Jeerusaleem tiŋkin. Joowaab n̄n ján ki fōō Raaba tiŋki ki nāañ-kì.

²Mín boonee ní Daafiidi cíkiti sindaariya beefuuliiki kin n̄n cíkí Am̄on yab waal Miilkɔm yil puee. U n̄n dáañ ki ká yii ki-nyin̄ŋu n̄n jítiñ kiiloobi mmun̄ku n̄n saalaa pu. Ditan̄kpam̄ontiil diba n̄n náká ki-pu, ní bi cúú ki nákatì ki dūu nákáñ Daafiidi beefuuliiki pu. Daafiidi n̄n gíti yòon̄ tigaajawan tikpil kitiŋ gbantin.

³Daafiidi n̄n cúú kitiŋee nib ki cūnn̄ ki tó atuun n̄n pōyee poon: bi n̄n sèeki idɔ, ki kpítí atan̄kpee ní ki gàatí isufi. Mín ní Daafiidi n̄a Am̄on yab timmu mun kínee kɔ́kɔ poon. Boonee ní u fàti nín gíti Jeerusaleem tiŋkin, u n̄n u-janjaliibi kɔ́kɔ.

Isirayeel yab n̄n Fiiliistii yab jaaku

(Kpèè 2 Sami 10.6-19)

⁴Mín boonee kujaaub kubo nyán Isirayeel yab n̄n Fiiliistii yab kansikin Geeseer tiŋkin. An jaaku poon ní Siibkayi un sá Usa tiŋkinee kũ Siipayi un sá Reefa naantiiu ubɔee. Bi n̄n dū Fiiliistii yab ki n̄a bi-taapu.

⁵Kujaaub kubo mun n̄n gíti nyán Isirayeel yab n̄n Fiiliistii yab kansikin ní Yayiir jipɔɔn kũ Gooliyaati un sá Gaati tiŋkinee naal Laamii. Laamii kpan̄ki kin u n̄n n̄úbee dɔŋu n̄n gbìfi kii nsataludɔee ní.

⁶Kujaaub kubo mun dāa gíti nyán Gaati tiŋkin. Ku-poonee unaaciin ubɔ n̄n bí ki cáá n̄nambiyaamu muluu kuŋaŋfaau kamaa pu n̄n n̄tan̄ambiyaamu muluu kutafaau kamaa mun pu. U-n̄ambiyaamu n̄n u-tan̄ambiyaamu kɔ́kɔ n̄n nyán mmun̄ku n̄n munaa dee. U mun n̄n sá Afaa maaliŋun ní.

⁷U n̄n sī Isirayeel yab. Niinee Sama jipɔɔn Joonatan, Daafiidi wee kũ-u.

⁸Daafiidi n̄n u-janjaliibi di n̄n kũ Fiiliistii yab janjaliibi gbanti. Bi n̄n sá Gaati tiŋkin Afaa dicaŋkun ní.

1 Chroniques 21

Daafiidi yānti bi kàaṅ Isirayeel yab

(Kpèè 2 Sami 24.1-9)

¹Nwiin ḡubɔee, Sitaan yíkì kí já nì Isirayeel yab ní ki lūkutì Daafiidi ú kàaṅ Isirayeel yab kɔkɔ.

²Daafiidi nìn bí Joowaab nì u-janjakpilib bin kíṅee yii: «Ní cùú kàammaan Isirayeel yab kɔkɔ, kí yòon Beerseeba tiṅki ḡgiil pú kí cáá sãa Daani tiṅki ḡgan pú. Ni yaa kàaṅ ki dóòyee, ní gítin kí dāá tükù-mi m bée bi-wiṅḡu nyɔkɔm.»

³Ní Joowaab kíí-u yii: «Ti-baa ubɔti, m mée yii ti-Dindaan n̄ yānti u-nibul Isirayeel yab n̄ bütì ḡfunyɔm dilaataal pu. Bi-kɔkɔ bí dīn pu nee sii ti-baa ubɔti taapu ní. Kin ba pu ní a baasii nyàab̄ kí kàaṅ Isirayeel yab kí yānti bí yīnti mīn?»

⁴Nì mīn kɔkɔee ubɔti marau nìn pōō ki jitiṅ Joowaab nín nìn dàkafi puee, ní ún̄ dāa ḡi ki ḡá mīn. Joowaab nìn cùú n̄san ki yīn̄ Isirayeel tiṅki kɔkɔn ní ki fātī gítin Jeerusaleem tiṅkin.

⁵Joowaab bāaṅee ní ki tükù Daafiidi u nín kàaṅ binib bi-nyɔkɔm nyān̄ puee. U bí yii Isirayeel naakookun yab bin bān̄ kí cù kujaauuee sá binib miiliyɔn ubɔ n̄ binib kutukub dilaataal, ní Juuda naakookun yab bin bān̄ kí cù kujaauuee sá binib kutukub alaataa anaa n̄ imuṅku ita n̄ saalaa.

⁶Joowaab kaa nìn kàaṅ Leefii naakookun yab n̄ Beenjameen naakookun yab ki kütì bin kíṅee pu. Di sá yii ubɔti marauee kaa nìn kālīn̄-u báà fiii.

Unimbɔti dāal̄ Daafiidi tafal

(Kpèè 2 Sami 24.10-17)

⁷Tibɔti gbanti kaa nìn mōɔkīn̄ Unimbɔti, ní u dāal̄ Isirayeel yab tafal.

⁸Ní Daafiidi bí Unimbɔti yii: «Ikpitikpaan ní m ḡá nee. Ama kɔṅkɔnnee m mée-si yii á dū m-yīntitam gbanti kí pō-mi, kun puee m lafun ḡá kii m sá uwaatee ní.»

⁹Niinee ní ti-Dindaan sòon̄ n̄ ubɔnaatil Gaadi un di kpòotì Daafiidee ní ki bí-u yii:

¹⁰«Cùú tükù Daafiidi yii man ni-Dindaan nín lī puee sée: <Man ni-Dindaan, m dū tiwan tita ní ki bīl̄ u-nimbiin ú lēē tin u là m̄ dūú dāal̄ u-tafalee.>»

¹¹Ní Gaadi cütì Daafiidi cee ki bí-u yii: «Ti-Dindaan nín lī puee sée. Ba ní a là m̄ dūú dāal̄ a-tafal ní?

¹²Nkùm n̄ nyā a-tiṅki pu abin ataaa, binannanliibi n̄ já kí pōɔkīn̄-si iḡmal itaaa, bīl̄bil kúm n̄ jēetì kitiṅ nee pu ní ntuun n̄ dū ti-Dindaan tàataajiki kí pōfi binib Isirayeel tiṅki kɔkɔn iwiin ita? Kɔṅkɔnnee, dàkafi tiṅan kí tükù-mi tin m làá tin kíí un túnní-mee.»

¹³Ní Daafiidi bí Gaadi yii: «M bí kunimbaakpaan̄ṅu poon ní. Ama an só m kó ti-Dindaan ɲaan ki jítìn̄ m kó unil ɲaan, di sá yii ti-Dindaan ún̄ poon mō ní.»

¹⁴Di sá ní ti-Dindaan dū bìlbil kúm ki tó Isirayeel yab pu ní an kũũ binib kutukub imun̄ku ita nì saalaa.

¹⁵Unimbɔti n̄n tú ntuun ɲú cùú nàān Jeerusaleem tin̄ki. Ama ti-Dindaan n̄n ká ntuunee bí ki nà binib puee, ní an gíti kó-u falaa nnaabu gbanti pu. Di sá ní u bí ntuunee yii: «An ɲmāntèe, gbèēñee!» Nyunti gbantee ti-Dindaan tuun̄ṅu n̄n yú ujeebusja Araafina bileegbanaapaal cañin.

¹⁶Daafiidi wáan̄ ki kpēēyee ní ki ká ntuunee yú yilpu n̄n taapu kansikin ki fófí kitàataajiki ki túl̄ Jeerusaleem tin̄ki. Niinee ní Daafiidi n̄n bitindaṅkpilib tātìi gbāan̄ bi-yigbeen̄i tūū kitiṅ ki pēē kutukub.

¹⁷Ní Daafiidi bí Unimbɔti yii: «Man di kaa bí yii bí kàan̄ binibaaa? Man di ɲá ikpiti, man di yīntì, m-nibul mun ɲá ba? An sá man n̄n m-dicaṅku tafal ní á dáál? Ti-Dindaan m-Nimbɔti, an sá man n̄n m-dicaṅku yab tafal ní á dáál. Taa dū iween nee kí tō a-nibul pu.»

Daafiidi mán ti-Dindaan nsaraafan

(Kpèè 2 Sami 24.18-25)

¹⁸Ti-Dindaan tuun̄ṅu bí Gaadi ń tükù Daafiidi yii: «Jōm̄ ujeebusja Araafina bileegbanaapaal pu kí mā ti-Dindaan nsaraafan.»

¹⁹Ní Daafiidi n̄n jóm̄ kii ti-Dindaan n̄n dī Gaadi pu ki tī mara puee.

²⁰Nyunti gbantee Ɔrinan n̄n bí u-naapaal pu ki gbáà bilee. U fātèe ní ki ká ntuun, ní u-jipɔmbi binaa bin n̄n bí u-cee niinee sàñ ki bál̄.

²¹Ní Daafiidi cōom̄ ki n̄n cá Ɔrinan cee. Ɔrinan kpēēyee Daafiidi dee ní u nyán̄ ki tūṅkì-u ní ki tātìi gbāan̄ u-yigbeel tūū kitiṅ uboti nimbiin.

²²Ní Daafiidi bí Ɔrinan yii: «Dū a-naapaal nee kí tī-mi. M là kí mā ti-Dindaan nsaraafan ɲu-pu. Mim mee nnaabu ɲun jéetì dinibul pu nee làá gbèēñ. Dū-ɲu kí tī-mi m̄ pà-si ɲu-daaku n̄n sá puee.»

²³Ní Ɔrinan kíf̄ Daafiidi yii: «Ti-baa uboti, yòōñ tin kòkò fáatì-see kí dūú ɲá saraabi. Kpèè inaa sèé á dūú ɲá saraawòkaa. Tòròku dòkpalkaai mun sèé á dūú kpāā ɲm̄i kí wà saraabi, bilee mun sèé á dūú ɲá tijimpin saraau. M dū kòkò ki tī-si.»

²⁴Ama ní uboti Daafiidi bí Ɔrinan yii: «Aayee, m làá dā a-bileegbanaapaal ní kí pà-si kunimbijm̄iiu n̄n sá puee. Maa là kí dū tin sá a-wantee n̄n faalaa wanti kí ɲá saraawòkaa kí tī m-Dindaan m-Nimbɔti.»

²⁵Di sá ní Daafiidi pān̄-u animbil jitombi alaataa aluu dibileegbanaapaal pu.

²⁶Daafiidi mán ti-Dindaan nsaraafan niin ní ki ná bisaraawɔkaabi nì mpèè saraabi. U nìn mēē ti-Dindaan ní ún kíf-u ki yāntì ɲɲmi nyánní yilpu ki wūn bisaraawɔkaabi bin pá ɲfan puee.

²⁷Niinee ní ti-Dindaan tükū ntuunee yii ɲú gíñ kitàataajiki kí fúuñ kujitooun.

²⁸Daafiidi nìn ká yii ti-Dindaan kíf ki fōō u-wimmeem Ɔrinan un sá Jeebusi tiɲkinee bileegbanaapaal pu. Kí yòon ɲyunti gbantee ní u kìn ki cáà niin múmul ki ɲáań saraabi.

²⁹Ʋyunti gbantee, circir kɔŋkooŋɲu ɲun Mooyiisi nìn ɲá kuteeunee nì bisaraawɔkaabi faɲɲu nìn bíń nsaraaɲapaan laŋki Gabawɔn tiɲkin ní.

³⁰Ama Daafiidi kaa nìn gíti ɲūn kí cù niin kí bàlifi Unimbɔti, kun puee u nìn fāɲkí ti-Dindaan tuuɲɲu jikee tikpil.

1 Chroniques 22

¹An di yì-tì ní Daafiidi nìn lī yii: «Doo di sá ti-Dindaan Unimbɔti diiku, ní doo di làá nìn kìn ki sá Isirayeel yab saraawɔkaabi faɲɲu.»

Daafiidi bónti kunimbɔtidii mātām

²Daafiidi nìn yāntì bi kóon binicambi bin kóò Isirayeel tiɲkinee ki kpáfi ní u lēē bi-kansikin bin làá kpítí ataŋkpee bí dūú mā Unimbɔti diikuee.

³U nìn bónti tikúti tikpil ki yóon bí dūú mósó ipiŋkpaakaa kí kpáá punuubi, nì ipiin in pu punuubi làá nìn sàkēe. U nìn bónti tasa kúti tin wīkí unil kaa ɲūn kí ɲmàntēe ki síiñ.

⁴U nìn bónti seedir dɔi an kaa cáá ɲkaan ki kpúkuñ, di sá yii Tiir nì Siidɔn yab nìn cááń-u seedir dɔi tikpil tikpil.

⁵Daafiidi nìn lī u-ban yii: «M-jipɔɔn Saloomɔn dáá pòon, kaa láá nyí tiba. Ama kudii kun u làá mā ti-Dindaanee máań kí nìn sá kukpaanɲu kí nìn cáá kunyaanɲu binib ń gbīl ku-pu ntimu kɔkɔ poon. An puee m làá bónti ku-mātām kí yóon-u.» Di sá ní Daafiidi lafun bónti tiwan tikpil ki síiñ ki wāatì ní ki nín kpīl.

Daafiidi tī Saloomɔn mara yii ú mā kunimbɔtidii

⁶Daafiidi yíiń u-jipɔɔn Saloomɔn ní ki tī-u mara yii ú mā ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu kudii.

⁷Daafiidi tükū Saloomɔn yii: «M-jipɔɔn, mama m-ba nìn lēē m-pɔbilin yii m làá mā ti-Dindaan m-Nimbɔtiu kudii.

⁸Ama ní ti-Dindaan tükū-mi yii: «A jáń tijakpaandi tikpil ki kūū binib tikpil. Fatiku un kɔkɔ nyáń ki fá kitin man nimbiinee puee, an kaa sá sii di làá mā kudii kun poon binib làá nìn dòon ki jáań-mee.

⁹Kpèè, a làá màal kibininjabiki kiba, kì làá nīn sá ngbansɔŋfi niliu ní. M làá yànti ngbansɔŋfi n nīn bí u nì binannanliibi bin mǎnti tú-uee kansikin. U-yindi di làá nīn sá Saloomɔn, taapu di sá yīi <Ngbansɔŋfi daan>. U-beel yuntiŋuee, m làá dāa yànti ngbansɔŋfi nì dibatɔl n nīn bí Isirayeel tiŋki pu.

¹⁰Ūn di làá dāa mā-mi kunimbɔtidii. U làá dāa nīn sá-mi ujipɔnti ní m dāa nīn sá-u ubaati. M làá yànti u-beel n báaŋ inyaan Isirayeel tiŋki pu kí nīn cá jaanjaan.>»

¹¹«Mīn puee kɔŋkɔnnee, m-jipɔɔn, ti-Dindaan a-Nimbɔtiu n nīn bí a-cee á ŋmā kí mā-u kudii, kii u nīn nīn pōon a-pu puee.

¹²U yaa láa dū Isirayeel tiŋki pɔŋŋu ki ŋúbiŋ-see, ú dāa tī-si iciin nì dinyil á ŋmā kí nīn tó ūn ti-Dindaan a-Nimbɔtiu marau.

¹³A yaa tó abɔkpaa nì marab bin u dī Mooyiisi pu ki tī Isirayeel yabee, ki cáá-bi ki tūn ditundee, án làá búti-si tikɔkɔ poon. Póɔn a-ba, kí ká dipɔbil, a-wunti n taa yòti, ní kí taa fàŋkì báa tiba.

¹⁴Kpèè, báa nì m-sool poonee, m pɔɔn m-ba ki bónti sindaariya un nyiŋfiŋu jiti tɔɔnib kutukub bita puee, nì animbil kúti tin nyiŋfiŋu jiti tɔɔnib kutukub mmunŋu nì saalaa puee. M bónti tasa kúti nì tikúmɔntiil tin baa ŋūn kí ŋmàntēe mun ki yóon, ki bónti idɔ nì atanŋpee mun. A dāa ŋūn kí nyàab kí kūtì.

¹⁵Bitɔntɔnliibi tikpil bí ki làá tɔ-si atuun. Bitanŋkpakpitiliibi bí, bidɔkpitiliibi bí, kapintab bí, ní atuun ŋin kínee kɔkɔ tɔntɔnliibi bí ki nyí bi-tuunŋi tiŋan pu.

¹⁶Sindaariya nì animbil kúti nì tasa kúti nì tikúmɔntiil bí tikpil tikpil, baa ŋūn kí ŋmànti kí béé ti-nyɔkɔm gba. An puee yīkì kí kí ditundi ní ti-Dindaan n nīn bí a-cee!»

¹⁷Mīn boonee ní Daafiidi tī Isirayeel bɔtibiliŋ kɔkɔ mara yīi bí tūtuŋ u-jipɔɔn Saloomɔn.

¹⁸U bí-bi yīi: «Kèè ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu bí ni-ceeyaa! U tī-ni diŋuŋfil ajan kɔkɔ pu. U dū binib bin nīn kóò kitiŋ nee puee ki ŋá m-ŋaan. Dīn pu nee bi kíŋ ki bí ti-Dindaan nì u-nibul taapu ní.

¹⁹An puee ní nyàabmaan ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nì ni-pɔbil kɔkɔ nì ni-naŋki kɔkɔ. Ní yīkì kí kí ti-Dindaan Unimbɔti circir kɔŋkooŋŋu mātām. Niinee, ni dāa ŋūn kí yòon ti-Dindaan Poondi dakaau nì tiwan tin bi dūu sú Unimbɔtee kí yóon kudii kun nì làá mā ti-Dindaan yindi puee poon.»

1 Chroniques 23

Daafiidi yākatì Leefii yab akiti akiti

¹Daafiidi nīn púl tikpil tikpil. U nīn dū u-jipɔɔn Saloomɔn ki kǎaŋ dibeel Isirayeel tiŋki pu.

²Míh boonee ní u tú bi yíí Isirayeel b̄tibiliŋ k̄k̄o ki kpáfi u-cee, ki kpáañ bisaraan̄aliibi n̄i Leefii yab.

³Niin ní u yānti bi k̄aāñ Leefii yab binicikitikaabi bin cáá kí yòōñ abin mmuŋku n̄i saalaa kí n̄n jómee. Bi n̄n nyáñ binib kutukub bili kpá imuŋku ili.

⁴Daafiidi n̄n lēē bi-kansikin binib kutukub mmuŋku n̄i binaa bí n̄n kpèé ti-Dindaan Diiku m̄tam tuuŋŋi, binib kutukub biluu bí n̄n sá bigbaŋŋmaliibi n̄i bib̄soonliibi,

⁵binib kutukub binaa bí n̄n sá bipunȳc̄ciitiliibi. U n̄n lēē binib kutukub binaa bí n̄n ḡa ilan ki nyóŋkí ti-Dindaan, kí n̄n b̄b̄s̄ tib̄c̄kaal tin ún Daafiidi u-ba m̄s̄ó bí n̄n cáa nyóŋkí ti-Dindaanee.

⁶U n̄n yākat̄i Leefii yab akiti akiti ki nóó n̄i bi n̄n pēē pēē mmaal pu Leefii jip̄ombi Geers̄on n̄i Keeyaati n̄i Meerarii dicaŋŋinee.

⁷Geers̄on jip̄ombi Laadan n̄i Simeeyii dicaŋŋi di n̄n náañ Geers̄on kitil.

⁸Laadan n̄n m̄l̄ mbininjabiyaamu muta ní, ujip̄oŋkpil di sá Yeeyiyeel ní bin kíñee sá Seetam n̄i Jooweel.

⁹Simeeyii mun n̄n m̄l̄ mbininjabiyaamu muta ní. Mún̄ di sá Seeloomiiti n̄i Asiyeel n̄i Aran ní ki sá Laadan yab dicaŋŋi kpilib.

¹⁰Simeeyii n̄n ḡíti m̄l̄ mbininjabiyaamu munaa mub̄o mun. Mún̄ di sá Yakaati n̄i Siisa n̄i Yeewusi n̄i Beeriya.

¹¹Yakaati di sá ujip̄oŋkpil ní Siisa pá. Yeewusi n̄i Beeriya b̄ñ̄ kaa m̄l̄ mbininjabiyaamu tikpil. Di sá ní bi dū bi-nib ki kpáfi ki t̄i-bi kudicambaant̄īu tundi.

¹²Keeyaati n̄n m̄l̄ mbininjabiyaamu munaa. Mún̄ di sá Amiiraam n̄i Isaar n̄i Eebr̄on n̄i Usiyeel.

¹³Amiiraam jip̄ombi di sá Aar̄on n̄i Mooyiisi. Bi n̄n ḡānt̄i Aar̄on ki yóōñ ú dū u-ba kí sú kí n̄n tūñ circir páaa laŋki tuuŋŋi kí n̄n cá jaanjaan. U n̄i u-naantiibi tundi di sá bí n̄n ḡaāñ talaalutuukaa saraabi ki t̄i ti-Dindaan, kí n̄n tūñ Unimb̄oti tundi ní kí n̄n t̄i binib dibiindi ti-Dindaan yindi pu.

¹⁴Mooyiisi ún̄ n̄n sá Unimb̄oti niliu ní. Bi n̄n k̄aāñ u-jip̄ombi ki kút̄i Leefii naakookun yab poon ní.

¹⁵Mooyiisi jip̄ombi di sá Geers̄om n̄i Eeliyeeseer.

¹⁶Geers̄om jip̄oŋkpiliu di sá Seebuyeel.

¹⁷Eeliyeeseer m̄l̄ kibininjabiki kibaba ja ní. Waa n̄n ḡíti m̄l̄ ki kút̄i u-pu. Ama Reekabiya ún̄ n̄n m̄l̄ binib tikpil tikpil.

¹⁸Isaar jip̄oŋkpiliu di sá Seeloomiiti.

¹⁹Eebrɔn jipɔŋkpiliu di sá Yeeriya, uliliiti di sá Amaariya, utataati di sá Yasiyeel ní unanaati sá Yeekamam.

²⁰Usiyeel jipɔŋkpiliu di sá Miika ní uliliiti sá Isiya.

²¹Meerarii jipɔmbi di sá Maalii nì Musii. Maalii jipɔmbi di sá Eelasaar nì Kiisi.

²²Eelasaar kaa màl kibininjabiki ní ki kpî. U màl mbinimpubiyaamu ŋma ní, ní bi-niijab Kiisi jipɔmbi fātii cáá-bi bi kpánti bi-nimpoobi.

²³Musii nèn màl mbininjabiyaamu muta ní. Mún di sá Maalii nì Eedeer nì Yeereemooti.

²⁴Binib nee kɔkɔ nèn sá Leefii naakookun ní. Báà ŋma nèn sá u-dicaŋkun ukpil ní. Bi nèn kàaŋ-bi ubɔ ubɔ ní ki ŋmàŋ bi-yiŋŋi ki ŋá tigbɔn poon. Un yaa nèn bàŋ abin mmuŋkuee, u nèn tūn ditundi ti-Dindaan diikun ní.

²⁵Di sá yii Daafiidi nèn bí yii: «Ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu tī u-nibul diŋuŋfil. Ún u-ba kíŋ ki kóò Jeerusaleem tiŋkin ní kí nīn cá jaanjaan.

²⁶Mimmee an kaa ti cáá yii Leefii yab làá gíti tún circir kɔŋkooŋŋu nì tiwan tin kɔkɔ bi cáá tūn ŋu-poon ditundee.»

²⁷An pu ní ki nóó nì Daafiidi bɔjoolkaatee, Leefii yɔu un yaa nèn bàŋ abin mmuŋkuee, bi nèn ŋmà udaan yindi ní kí ŋá kugbɔŋun.

²⁸Bi máaŋ kí nīn tó Aarɔn naantiibi marab ní ki nīn tūn ditundi ti-Dindaan diikun. Bín di kpée kunimbɔtidii ciŋŋi nì ku-dibiyaamu, ní ki ŋaaŋ tiwan tin bi dūu sú Unimbɔtee circir, ní ki bí kunimbɔtidiin ki tūn ditundi.

²⁹Bín di làá nīn pūul kpɔnɔb bin bi pāantí teebil pu Unimbɔti nimbiinee, kí nīn bóntí ŋyim min bi cáá ŋaaŋ tijimpin saraabee, kí nīn pūul ŋkpɔnɔbiyaamu mun poon baa ŋaaŋ ŋkpɔnɔnyɔkɔee nì kalaabi bin bi pūul ataŋkpee puee, nì kalaabi bin kíŋee. Bín di tí kpée tiwan tin bi cáá ŋmàntí tiwan nyifiŋŋu nì ti-púuŋŋuee.

³⁰Leefii yab máaŋ kí nīn bí kunimbɔtidiin taafaau nì joou ki gà ilan ki pàkà ti-Dindaan ki nyóŋkí-u.

³¹Bi máaŋ kí nīn bí ŋyunti ŋun kamaa binib yaa dómiŋ kí ŋá bisaraawɔkaabee, nì ŋwiŋŋuŋfikaa kamaa, nì uŋmal kamaa wimpeepeekaŋu dal, nì jɪŋaalib wiŋŋi kɔkɔ. Bi máaŋ kí tɔ ditundi gbanti ti-Dindaan nimbiin kí nīn cáá cá jaanjaan, kí nīn wīkí kii mara nín bālifi puee.

³²Mín ní bi làá nīn tūn Unimbɔti Tantiu nì dikpafindi tantiu tuuŋŋi. Bi làá nīn tútún bi-nabiyaamu Aarɔn naantiibi bi tūn ditundi kunimbɔtidii poon.

1 Chronicles 24

Bisaraaŋaliibi kitiŋi

¹Bi n̄n yākatì Aar̄on naantiibi akiti akiti. Aar̄on jip̄ombi di sá Nadaab n̄n Abiyuu n̄n Eeleeyasaar n̄n Itamaar.

²Nadaab n̄n Abiyuu n̄n p̄eēn bi-baa ki kp̄î kaa n̄n māl̄ mbininjabiyaamu. Eeleeyasaar n̄n Itamaar baba di n̄n kp̄ántì bisaraaṅaliibi.

³Eeleeyasaar naantiiu Sadooki n̄n Itamaar naantiiu Ayiimeeleeki n̄n t̄útún Daafiidi u yākatì bisaraaṅaliibi k̄ok̄o akiti akiti, ki nóó n̄n ditundi din bi t̄ūñee.

⁴Bi n̄n dāań ki ká yii Eeleeyasaar naantiibi bininjab n̄n w̄iikí ki j̄t̄iñ Itamaar naantiibi yab. An pu ní bi cúú Eeleeyasaar yab ki yākatì akiti saalku n̄n diba, ní ki yākatì Itamaar yab akiti anii. Dikitil kamaa n̄n cáá kudicaṅu kp̄iliu ubo.

⁵Bi n̄n tó kasi ní ki yākatì yākatì akiti gbanti. Di sá yii an yaa sá Eeleeyasaar naantiibi poonaaa, Itamaar naantiibi poonaaa, «circir k̄ṅkoṅṅu t̄ont̄onliibi» n̄n «Unimb̄oti t̄ont̄onliibi» n̄n bí ní.

⁶Neetaneeyeel jip̄oon Seemaya, un sá ugbaṅṅmal Leefii naakookunee ṅmāñ bi-yiṅṅi ub̄oti n̄n ab̄otibil n̄n usaraaṅakpil Sadooki n̄n Abiyataar jip̄oon Ayiimeeleeki, n̄n bisaraaṅaliibi n̄n Leefii yab dicaṅṅi kp̄ilib k̄ok̄o nimbiin. Bi yaa n̄n tó kasi mili pu ki l̄ē Eeleeyasaar maaliṅun bikpilib bilee, ní bí t̄o kasi diba pu kí l̄ē Itamaar maaliṅun kudicaṅu kp̄iliu ubo.

⁷Bi n̄n tó kasee, unipeekaa un an n̄n t̄āyee di sá Yooyariib, ní uliliiti sá Yeedaye,

⁸ní utataati sá Ariim, ní unanaati sá Seewooriim,

⁹ní uṅmoonmooti sá Maalkiya, ní ululuuti sá Miiniyaamiini,

¹⁰ní ululuúti sá Akoosi, ní uniniiti sá Abiia,

¹¹ní uwawati sá Yeesuwa, ní usaalaati sá Seekaniyawuu,

¹²ní saalaa n̄n upeekaa sá Eeliyasiib, ní saalaa n̄n uliliiti sá Yakiim,

¹³ní saalaa n̄n utataati sá Kuupa, ní saalaa n̄n unanaati sá Yeeseebaab,

¹⁴ní saalaa n̄n uṅmoonmooti sá Biiliga, ní saalaa n̄n ululuuti sá Imeer,

¹⁵saalaa n̄n ululuúti sá Eesiir, ní saalaa n̄n uniniiti sá Apiiseesi,

¹⁶ní saalaa n̄n uwawati sá Peetaya, ní un pá saalaa n̄n uwawati sá Yeesikeel,

¹⁷ní mmuṅku n̄n upeekaa sá Yaakiin, ní mmuṅku n̄n uliliiti sá Gamuul,

¹⁸ní mmuṅku n̄n utataati sá Deelaya ní mmuṅku n̄n unanaati sá Maasiya.

¹⁹Akiti gbanti n̄n nóó bi n̄n pá pá t̄ob pu puee ní ki t̄ūñ ditundi ti-Dindaan Diikun. Bi n̄n t̄ūñ ditundi niin ki nóó n̄n bi-naanja Aar̄on n̄n n̄n t̄i marab biṅyee ní. Úñ n̄n f̄ō marab gbanti ti-Dindaan Isirayeel Nimbotiu cee ní.

Leefii yab bin kíñee yiṅṅi

- ²⁰Leefii kpilib bin kíñee yiññi sèé. Un nèn sá Amiiraam naantiibi poon ukpilee di sá Suubayeel, ní un sá Suubayeel naantiibi poon ukpilee di sá Yeediya.
- ²¹Un nèn sá Reekabiya naantiibi poon ukpilee di sá Isiya un sá u-dicañkun ujipɔŋkpilee.
- ²²Isaar naantiibi poonee, Seeloomiiti di nèn sá ukpil, ní Seeloomiiti naantiibi poonee, Yakaati sá ukpil.
- ²³Eebrɔn jipɔmbi sèé. Upeekaa di sá Yeeriya ní uliliiti sá Amaariya, ní utataati sá Yasiyeel ní unanaati sá Yeekamam.
- ²⁴Usiyeel jipɔɔn di sá Miika. Miika naantiibi poonee, Samiir di nèn sá ukpil.
- ²⁵Miika naal Isiya naantiibi poonee, Seekariyawuu di nèn sá ukpil.
- ²⁶Meerarii jipɔmbi di sá Maalii nì Musii nì Yaasiyawuu.
- ²⁷Meerarii naantiibi bin u-jipɔɔn Yaasiyawuu màlee di sá Sooyam nì Sakuur nì Ibirii.
- ²⁸Maalii jipɔmbi ubo di sá Eeleeysaar. Úñ kaa nèn màl kibininjabiki.
- ²⁹Uliliiti di sá Kiisi. Úñ nèn màl kibininjabiki bi yî-kì Yeerameel.
- ³⁰Musii jipɔmbi di sá Maalii nì Eedeer nì Yeereemooti. Bininjab gbanti kɔkɔ nèn sá Leefii naakookun ní. Báà ŋma nèn sá u-dicañkun ukpil ní.
- ³¹Kii bi-nabiyaamu Aarɔn naantiibi nín ŋá puee, bi nèn tó kasi ní ki lēē bi nín làá nīn tūn ditundi ki pá pá tɔb pu puee. Ubɔti Daafiidi nì Sadooiki nì Ayiimeeleeki, nì bisaraaŋaliibi nì Leefii yab dicaññi kpilib nimbiin ní bi nèn ŋá mín gbanti kɔkɔ. Mimmee bi ŋá ujipɔŋkpil dicañku mbaantiim kii bi nín ŋá kiwaai mun dicañku puee dee.

1 Chroniques 25

Bilaŋgaaliibi kitiŋi

- ¹Akiti ŋin tūn ditundi ti-Dindaan Diikunee kpilib nèn tútūn Daafiidi bi gānti Asaafi nì Eeman nì Yeedutun naantiibi bí nīn kpèé dilaŋgaal tundi. Bi nèn bòb tibati nì saŋgub, ki cákafí cancakantib ní ki gà ilan ki nàatī binib Unimbɔti bɔti. Binib bin tūn ditundi gbantee yiññi sèé.
- ²Asaafi jipɔmbi di sá Sakuur nì Jooseefi nì Neetaniya nì Asaareela. Bi-baa un nèn gà ilan ki nàatī Unimbɔti bɔtee di nèn kpòotī-bi kii ubɔti nín tī mara puee.
- ³Yeedutun jipɔmbi di sá Geedaliyawuu nì Seerii nì Yeesaya nì Simeeyii nì Aseebiyawuu nì Mataatiyawuu. Bi-baa un nèn cáá kubeeu ki gà ilan ki nyóŋkí ki pàkà ti-Dindaanee di nèn kpòotī bi-luutil.

⁴Eeman jipɔmbi di sá Buukiyawuu nì Mataatyawuu nì Usiyeel nì Seebuyeel nì Yeereemooti nì Ananiya nì Ananii nì Eeliyata nì Giidalitii nì Roomamitii-Eeseer nì Yoosbeekasaa nì Malootii nì Ootiir nì Maasiyooti.

⁵Bin bí nee kɔkɔ sá Eeman un wāl ki nàatī ubɔti Unimbɔti bɔtee jipɔmbi ní. U nìn nāatī Daafiidi tin Unimbɔti sòoñ kí m̀tīí k̀tī-u mpɔnee. Unimbɔti nìn pú Eeman mbininjabiyaamu kiba kpá saalku nì nnimpubiyaamu muta ní.

⁶Binib gbanti kɔkɔ nìn bí bi-baa taapu ní ki tūn ditundi ti-Dindaan diikun. Bi nìn cákafí cancakantib, ní ki b̀òs saŋgub nì tibati. Bi nìn bí ubɔti tundin ní Asaafi nì Yeedutun nì Eeman kp̀òtī-bi.

⁷Bilaŋgaaliibi gbanti nì bi-kitiŋi yab bin bi nìn bífi bí nīn gà ilan ki nyóŋkí ti-Dindaanee nìn nyáń binib alaataa ali nì imuŋku inaa nì binib binii ní. Bi nìn bífi dilaŋgaal tundi tiŋan.

⁸Bi nìn tó kasi ní ki lēē bi nín làá nīn tūn ditundi ki f̀òl tɔb puee. Digàntil kaa nìn bí kiwaayaaa, ukpil kansikin, àá un bífi ki nyí dilaŋgaal tiŋanee nì un dáá bíí bífée kansikin.

⁹Bi nín tó kasee, ukpipeepeekaa un an tāāyee di sá Asafi jipɔɔn Jooseefi. Unililiiti di sá Geedaliyawuu, u nì u-jipɔmbi nì u-nabiyaamu binib saalaa nì bili.

¹⁰Utataati di sá Sakuur, u nì u-jipɔmbi nì u-nabiyaamu binib saalaa nì bili.

¹¹Unanaati di sá Yiseerii, u nì u-jipɔmbi nì u-nabiyaamu binib saalaa nì bili.

¹²Uŋmoonmooti di sá Neetaniyawuu, u nì u-jipɔmbi nì u-nabiyaamu binib saalaa nì bili.

¹³Ululuuti di sá Bukiyawuu, u nì u-jipɔmbi nì u-nabiyaamu binib saalaa nì bili.

¹⁴Ululuúti di sá Yeesareela, u nì u-jipɔmbi nì u-nabiyaamu binib saalaa nì bili.

¹⁵Uniniiti di sá Yeesaya, u nì u-jipɔmbi nì u-nabiyaamu binib saalaa nì bili.

¹⁶Uwawati di sá Mataniyawuu, u nì u-jipɔmbi nì u-nabiyaamu binib saalaa nì bili.

¹⁷Usaalaati di sá Simeeyii, u nì u-jipɔmbi nì u-nabiyaamu binib saalaa nì bili.

¹⁸Saalaa nì upeekaa di sá Asareeyeel, u nì u-jipɔmbi nì u-nabiyaamu binib saalaa nì bili.

¹⁹Saalaa nì uliliiti di sá Asafiya, u nì u-jipɔmbi nì u-nabiyaamu binib saalaa nì bili.

²⁰Saalaa nì utataati di sá Subayeel, u nì u-jipɔmbi nì u-nabiyaamu binib saalaa nì bili.

²¹Saalaa nì unanaati di sá Maatitiyawuu, u nì u-jipɔmbi nì u-nabiyaamu binib saalaa nì bili.

²²Saala n̄ uŋmoonmooti di sá Yeereemooti, u n̄ u-jipɔmbi n̄ u-nabiyaamu binib saala n̄ bili.

²³Saala n̄ ululuuti di sá Ananiyawuu, u n̄ u-jipɔmbi n̄ u-nabiyaamu binib saala n̄ bili.

²⁴Saala n̄ ululuúti di sá Yoosbeekasaa, u n̄ u-jipɔmbi n̄ u-nabiyaamu binib saala n̄ bili.

²⁵Saala uniniiti di sá Ananii, u n̄ u-jipɔmbi n̄ u-nabiyaamu binib saala n̄ bili.

²⁶Saala n̄ uwawati di sá Malootii, u n̄ u-jipɔmbi n̄ u-nabiyaamu binib saala n̄ bili.

²⁷Un pá saala n̄ uwawati puee di sá Eeliyata, u n̄ u-jipɔmbi n̄ u-nabiyaamu binib saala n̄ bili.

²⁸Mmun̄ku n̄ upeekaa di sá Ootiir, u n̄ u-jipɔmbi n̄ u-nabiyaamu binib saala n̄ bili.

²⁹Mmun̄ku n̄ uliliiti di sá Giidalitii, u n̄ u-jipɔmbi n̄ u-nabiyaamu binib saala n̄ bili.

³⁰Mmun̄ku n̄ utataati di sá Maasiyooti, u n̄ u-jipɔmbi n̄ u-nabiyaamu binib saala n̄ bili.

³¹Mmun̄ku n̄ unanaati di sá Roomamitii-Eeseer, u n̄ u-jipɔmbi n̄ u-nabiyaamu binib saala n̄ bili.

1 Chroniques 26

Bipunyɔɔciitiliibi kitin̄i

¹Bi n̄n̄ yākatì bipunyɔɔciitiliibi mun̄ akiti akiti ní. Kooree jipɔɔn Meeseleemiyawuu, Asaafi naantiiu un̄ sá Kooree maaliɔunee

²n̄n̄ māl̄ mbininjabiyaamu. U n̄n̄ māl̄-mu mu pá pá tɔb pu puee yiŋŋi sèé: Seekariyawuu n̄ Yeediyeel n̄ Seebadiyawuu n̄ Yatiniyeel,

³Eelam n̄ Yeewoowanan Eeliyooweenayi.

⁴Oobeedi-Eedoom n̄n̄ māl̄ mbininjabiyaamu mun̄i ní. Mu n̄n̄ pá pá tɔb pu puee sèé: Seemaya n̄ Yoosabaadi n̄ Yoowa n̄ Sakaar n̄ Neetaneeyeel,

⁵n̄ Amiyeel n̄ Isakaar n̄ Peewuleetaayi. Tiŋman, ti-Dindaan n̄n̄ lafun bīiñ Oobeedi-Eedoom boon.

⁶U-jipɔŋkpiliu Seemaya n̄n̄ māl̄ mbininjabiyaamu. Bi n̄n̄ cáá mɔɔn̄ bi-baa dican̄kun, di sá yii bi-kɔkɔ n̄n̄ sá bibaatandambi ní.

⁷Seemaya jipɔmbi di sá ɔtinii n̄ Reefayeel n̄ Oobeedi n̄ Eelsabaadi, ní kí kūtì bi-nabiyaamu Eliiwuu n̄ Seemakiya. Bīñ liitil n̄n̄ sá bibaatandambi ní.

⁸Oobeedi-Eedoom jipɔmbi nee nì bín bi-ba jipɔmbi nì bi-nabiyaamu kɔkɔ nìn sá bibaatandambi, ní ki cáá difaŋgiil bi-tundi poon. Bi-kɔkɔ nìn nyán binib imun̄ku ita nì binib bili ní.

⁹Meeseleemiyawuu nìn cáá jipɔmbi nì nnabiyaamu, bi nìn nyán bibaatandambi saalku nì bita ní.

¹⁰Koosa un sá Meerarii maaliŋunee nìn cáá jipɔmbi binaa ní. Simrii di nìn jín tikpiti kudican̄u poon. Waa nìn sá ujipɔŋkpil, ama ní u-baa dū tikpiti ki tī-u.

¹¹Koosa jipɔnliliitiu di sá Ilikiyawuu, ní utataati sá Teebaaliyawuu ní unanaati sá Seekariyawuu. Koosa jipɔmbi nì u-nabiyaamu kɔkɔ nìn nyán binib saalaa nì bita ní.

¹²Bipunyɔɔciitiliibi kitiŋi nee kpilib nì bi-yab nìn tūn bi-tundi dicilpu ti-Dindaan Diikun ní.

¹³Binipɔmbaaa, binicikitikaabaaa, bi nìn tó kasi ní ki yākatì mpunyɔmu mun bi làá nìn cīitē ki nōó nì bi-dican̄gi.

¹⁴Bi nín tó kasee, an nyán yii Seeleemiyawuu di làá nìn cīití kipunyɔkɔ kin bí ŋwīn̄ nyalan̄ki púee. Bi gíti tóee ní an nyán yii u-jipɔɔn Seekariyawuu un sá usaŋkimɔntee di làá nìn cīití kipunyɔkɔ kin bí ŋgan púee.

¹⁵Oobeedi-Eedoom di làá nìn cīití kipunyɔkɔ kin bí ŋgiil púee, ní u-jipɔmbi n̄ nìn cīití adiin ŋin poon bi yōontí tijikaalee.

¹⁶Supiim nì Koosa di làá nìn cīití kipunyɔkɔ kin bí ŋwīn̄ jeetilan̄ki púee nì Saleekeeti punyɔkɔki kin bí yilpu dandi púee. Bi nín làá nìn cīití ki fòol̄ tɔb puee sèé.

¹⁷Ŋwiinee, Leefii yab binib biluu di làá nìn cīití ŋwīn̄ nyalan̄ki pú punyɔkɔki, ní binib binaa n̄ nìn cīití ŋgan pú yaka, ní binib binaa n̄ nìn cīití ŋgiil pú punyɔkɔki, ní akiti ali n̄ nìn cīití adiin ŋin poon bi yōontí tijikaalee, dikitiil kamaa cáá binib bili bili.

¹⁸Kudii kun bí ŋwīn̄ jeetilan̄ki púee, binib binaa làá nìn yú didandi pu ki cí ní bili n̄ nìn bí kudiin.

¹⁹Bipunyɔɔciitiliibi kitiŋi ŋin bi nìn lē Kooree nì Meerarii maalii poonee dee.

Bi dū atuun aba ki ŋúbiñ Leefii yab biba

²⁰Leefii yab biba mun nìn sá bin kpèé kunimbɔtidii gaajawanti nì tiwan tin bi cáan̄ ki ŋá Unimbɔti saraayee.

²¹Laadan naantiibi bin sá Geerson maaliŋunee nì bi-dican̄gi kpilib di sá Yeeyeelii,

²²n̄ Yeeyeelii jipɔmbi nì Seetam nì u-naal Jooweel. Bín di nìn kpèé ti-Dindaan Diiku gaajawanti.

- ²³Amiiraam nì Isaar nì Eebrɔn nì Usiyeel maaliɲunee,
- ²⁴Mooyiisi jipɔɔn, Geersɔm naantiu Seebuyeel di sá ukpikpaan un kpèé tigaajawan kɔkɔee.
- ²⁵U-nabiyaamu kansikinee, Geersɔm maan Eeliyeeseer naantiibi nɛn bí. Bíɛn di sá Eeliyeeseer jipɔɔn Reekabiya nì Yeesaya nì Yooram nì Sikirii nì Seeloomiiti.
- ²⁶Seeloomiiti gbanti nì u-nabiyaamu di nɛn kpèé tigaajawan tin kɔkɔ ubɔti Daafiidi nì adican kpilib nì bijanjakpilib bin kpòotì bijanjaliibi kutuku kutukuee nì bin kpòotì bijanjaliibi dilaataal dilaataalee nì bijanjakpilib bin kínee nɛn dūu sú Unimbɔtee.
- ²⁷Binib gbanti nɛn lēē tiwan tin bi ján kujaau ki fōōyee tiba ki dūu sú Unimbɔti bí nɛn cáa ɲáŋkí ti-Dindaan Diiku.
- ²⁸Seeloomiiti nì u-nabiyaamu ní bi nɛn dū tiwan tin kɔkɔ Unimbɔti bɔnaatiliu Samiyeel, nì Kiisi jipɔɔn Saayuul, nì Neer jipɔɔn Abineer, nì Joowaab un na bi yí Seeruyee nɛn dūu sú Unimbɔtee ki ɲúbíɛn bí nɛn kpèé.
- ²⁹Keenaniyawuu nì u-jipɔmbi bin sá Isaar maaliɲunee di nɛn kpèé Isirayeel tiŋki kɔkɔn tin kaa sá tinimbɔtibɔtee bɔti. Bíɛn di nɛn kpèé akàlintuun bɔti, ní ki sá bibɔsoonliibi mun.
- ³⁰Eebrɔn maaliɲunee, Asabiya nì u-nabiyaamu bibaatandambi binib kutuku ubɔ nì alaataa aluli di nɛn kpèé Isirayeel tiŋki dijandi din bí Jɔɔdan buɲɲu ɲwìiɛn jeetilaŋki púee. Bíɛn di nɛn kpèé dinimbɔtinool nì akàlintuun bɔti.
- ³¹Yeeriya di nɛn sá Eebrɔn maaliɲun yab kpiliu. Daafiidi nɛn kāl dibeel abin imuŋku ili poonee, ní u yāntì bi nyàaɓ mmaal gbanti nib nì bi-dicaŋɲi nyeenɲu, ní ki ká yí bi-kansikin biba bí Yeeseer, Galaadi tiŋkin, ki sá bibaatandambi.
- ³²Ubɔti Daafiidi nɛn gíti lēē bibaatandambi bin sá mmaal gbantin ki sá adican kpilibee binib kutukub bili nì alaataa aluli ki kútì Yeeriya pu. Bíɛn di làá nɛn kpèé dinimbɔtinool nì akàlintuun bɔti ntimu mun poon ní Rubeen nì Gaadi naakɔti, nì Manasee naakooku dijandi diba yab kóòyee.

1 Chroniques 27

Bijanjaliibi kitiŋi

- ¹Isirayeel yab bin bí ubɔti tundinee sò. Adican kpilib nì bijanjakpilib bin kpòotì binib kutuku kutukuee nì bin kpòotì binib dilaataal dilaataalee nì bikàliŋkpilib. Bíɛn di nɛn kpèé ajanjakiti ɲin nɛn bí ditundinee, di sá yí dijanjakitil kamaa nɛn cáá dibindi poonee uɲmal ubɔ ní kí tō ditundi. Dijanjakitil kamaa poonee, binib kutukub mmuŋku nì binaa di nɛn bí.

²Dijanjakitipeekaa din nèn yì ditundi uṅmapeepeekaa poonee kpiliu di sá Sabidiyeel jipɔɔn Yasoobaam. U-janjakitil poonee, binib kutukub mmunḡku nì binaa di nèn bí.

³U nèn sá Peereesi maaliḡun ní ki nèn kpèè ajanjakiti kpilib bin cáá kí t̃ ditundi uṅmapeepeekaa poonee.

⁴Dikitil din nèn yì kí t̃ ditundi uṅmaliliiti poonee kpiliu di sá uakooliija Doodayii. Miikilooti di nèn kpòotì dijanjakitil gbanti ní di nèn cáá binib kutuku mmunḡku nì binaa.

⁵Dijanjakitil ditataatiil din nèn yì kí t̃ ditundi uṅmatataati poonee kpiliu di nèn sá usaraaṅakpil Yooyadaa jipɔɔn Beenayawuu. U-janjakitil nèn cáá binib kutukub mmunḡku nì binaa ní.

⁶Beenayawuu gbanti nèn kútì Bibaatandambi Mmunḡku nì Saalaa kitil pu ní ki nèn sá di-kpiliu. U-janjakitil poonee u-jipɔɔn Amiisafaadi nèn bí.

⁷Dijanjakitil dinanaatiil din nèn yì kí t̃ ditundi uṅmananaati poonee kpilib di nèn sá Joowaab naal Asayeel nì u-jipɔɔn Seefadiya. Bi-janjakitil nèn cáá binib kutukub mmunḡku nì binaa ní.

⁸Dijanjakitil diṅmoonḡmootiil din nèn yì kí t̃ ditundi uṅmaṅmoonḡmooti poonee kpiliu di nèn sá uiseerayiitiija Sameekuuti. U-janjakitil nèn cáá binib kutukub mmunḡku nì binaa ní.

⁹Dijanjakitil diluluutiil din nèn yì kí t̃ ditundi uṅmaluluuti poonee kpiliu di sá uteekooyiija Yiira, Ikeesi jipɔɔn. U-janjakitil nèn cáá binib kutukub mmunḡku nì binaa ní.

¹⁰Dijanjakitil diluluútiil din nèn yì kí t̃ ditundi uṅmaluluúti poonee kpiliu di sá upeeloniiija Eeleesi, Eefiraayiim naantiibi kansikin ubɔ. U-janjakitil nèn cáá binib kutukub mmunḡku nì binaa ní.

¹¹Dijanjakitil dininiitiil din nèn yì kí t̃ ditundi uṅmaniniiti poonee kpiliu di sá ukusatiija Sibeekayii, Saarkii maaliḡun ubɔ. U-janjakitil nèn cáá binib kutukub mmunḡku nì binaa ní.

¹²Dijanjakitil diwawaatiil din nèn yì kí t̃ ditundi uṅmawawati poonee kpiliu di nèn sá uanatootiija Afiyeeseer, Beenjameen naakookun yɔu ubɔ. U-janjakitil nèn cáá binib kutukub mmunḡku nì binaa ní.

¹³Dijanjakitil disaalaatiil din nèn yì kí t̃ ditundi uṅmasaalaati poonee kpiliu di sá uneetoofatiija Maarayii, Saarkii maaliḡun ubɔ. U-janjakitil nèn cáá binib kutukub mmunḡku nì binaa ní.

¹⁴Dijanjakitil saalaa nì dipeepeekaa din nèn yì kí t̃ ditundi uṅmal saalaa nì upeepeekaa poonee kpiliu di sá upiiratooniiija Beenaya, Eefiraayiim naakookun yɔu ubɔ. U-janjakitil nèn cáá binib kutukub mmunḡku nì binaa ní.

¹⁵Dijanjakitil saalaa nì dililiitiil din nìn yì kí tō ditundi uṅmal saalaa nì uliliiti poonee kpiliu di nìn sá uneetoofatijia Eeldayii, Ootiniyeel maaliṅun ubɔ. U-janjakitil nìn cáá binib kutukub mmuṅku nì binaa ní.

Isirayeel yab naakɔti kpilib yinṅi

¹⁶Isirayeel yab naakɔti kpilib yinṅi sò. Rubeen naakookunee, Sikirii jipɔɔn Eeliyeeseer di sá ukpil. Simeeyɔn naakookunee, Maaka jipɔɔn Seefatyawuu di sá ukpil.

¹⁷Leefii naakookunee, Keemuyeel jipɔɔn Asabiya di sá ukpil. Aarɔn dicanṅkunee, Sadooki di sá ukpil.

¹⁸Juuda naakookunee, Eeliiwuu un sá Daafiidi maanee di sá ukpil. Isakaar naakookunee, Miikayeel jipɔɔn Oomirii di sá ukpil.

¹⁹Sabulɔn naakookunee, Oobadiya jipɔɔn Isimaya di sá ukpil. Neefitalii naakookunee, Asiriyeel jipɔɔn Yeereemooti di sá ukpil.

²⁰Eefiraayiim naakookunee, Asasiyawuu jipɔɔn Ooseeya di sá ukpil. Manasee naakooku diṅandi din bí Jɔɔdan buṅṅu ṅwìíṅ jeetilaṅki púee, Peedaya jipɔɔn Jooweel di sá ukpil.

²¹Manasee naakooku diṅandi din kóòṅ Galaadi tiṅkinee, Seekariyawuu jipɔɔn Idoo di sá ukpil. Beenjameen naakookunee, Abineer jipɔɔn Yasiyeel di sá ukpil.

²²Daani naakookunee, Yeeroowaam jipɔɔn Asareeyeel di sá ukpil. Isirayeel naakɔti kpilib dee.

²³Daafiidi kaa nìn yāntì bi kàaṅ binipɔmbi bin cáá abin mmuṅku kí nìn cáá sìntēe. Di sá yii ti-Dindaan nìn lī yii u làá yāntì Isirayeel yab nì bütì kii iṅmalbijaa in bí kutaa puee ní.

²⁴Seeruya jipɔɔn Joowaab nìn kíí ki bíi kàaṅ Isirayeel yab, ama waa nìn púntì. Unimbɔti nìn gíí Isirayeel yab pu diṅuul dikàandi gbanti pu. An pu ní Isirayeel nibul kɔkɔ nyɔkɔm kaa ṅmàṅ ki kà Daafiidi Tuuṅṅi gbɔṅkun.

Binib bin kpèé ubɔti gaajawantee

²⁵Adiyeel jipɔɔn Asimafeeti di nìn sá un kpèé ubɔti gaajawantee. Oosiyasi jipɔɔn Yoowanan di nìn kpèé tikpaajin tin bi kpáafi ntinṅkpaamun nì ntimbilimun nì laakin sintil difɔkɔṅi bée.

²⁶Keeluub jipɔɔn Eesirii di nìn sá bikpaabi kpiliu Isirayeel tiṅki kɔkɔn.

²⁷Simeeyii un sá Raama tiṅkinee di nìn kpèé fiinyi sufii kpaanṅi kɔkɔ. Sabidii un sá Seefam tiṅkinee di nìn kpèé ndamam min nyánní akpaan gbantin bi cāabìṅ ki kpáafée.

²⁸Baal-Anan un sá Beeti-Geedeer tiŋkinee di n̄n kpèé ɔliifi sufii n̄ siikoomɔɔr sufii kpaan̄ɲi n̄n bí Seefeelaayee. Yoowasi di n̄n kpèé ŋkpam min bi cāabìñ ki kpáafée.

²⁹Siitirayi un sá Saarɔn tiŋkinee di n̄n kpèé tinacaŋkpun tin bi kpàá Saarɔn naakpaapɔɔkune. Adilayi jipɔɔn Safaati di n̄n kpèé tinacaŋkpun tin bi kpàá ditantakaline.

³⁰Ɔbiil un sá Isimaayeel maaliŋunee di n̄n kpèé igutaamu. Yeediya un sá Meerɔnɔti tiŋkinee di n̄n kpèé mmansalimu.

³¹Yasiisi un sá Agaar maaliŋunee di n̄n kpèé ipii n̄n iŋoobu. Binib bin n̄n kpèé ubɔti Daafiidi gaajawantee dee.

Binib bin pìlìñ ubɔti Daafiidee

³²Daafiidi wee Joonatan n̄n sá unyil ki ŋá sukul. Ún̄ di n̄n sá ubɔti saŋkiliu. Yeeyeel un baa n̄n sá Akimoonii tiŋkee di n̄n kpèé ubɔti jipɔmbi.

³³Ubɔti saŋkiliu ubɔ mun di sá Ayiitoofeel. Usayii un sá Arkii maaliŋunee di n̄n sá ubɔti bɔɔ un u cáá u-poon bɔti ki tükùee.

³⁴Ayiitoofeel kúm boonee, Beenayawuu jipɔɔn Yooyadaa n̄n Abiyataar di n̄n fōō u-yil. Joowaab di n̄n sá ubɔti janjakitil kpiliu.

1 Chronicles 28

Daafiidi lēē Saloomɔn ú fōō u-yil kí mā kunimbɔtidii

¹Daafiidi n̄n yíñ Isirayeel yab kpilib kɔkɔ ki kpáfi Jeerusaleem tiŋkin. U n̄n yíñ tinaakɔti kpilib n̄n ajanjakiti kpilib bin bí u-tundinee, n̄n bijanjakpilib bin sá bijanjaliibi kutuku kutuku n̄n dilaataal dilaataal kpilibee. U n̄n gíti kpáfi bikàlimbi bin kpèé ubɔti n̄n u-jipɔmbi gaajawanti n̄n bi-waŋkutee, n̄n bifaabi n̄n bibaatandambi n̄n binikpaambi kɔkɔ.

²Ubɔti Daafiidi n̄n yíkì ní ki bí-bi yii: «M-nibul yab, m-nabiyaamu, pìlifìmaan-mi! M n̄n ká nlandɔkɔ yii m làá mā kudii kun poon ní ti-Dindaan poondi dakaau làá n̄n yúee, laakin ti-Nimbɔtiu taan̄i làá n̄n yūlifée. An puee m bɔnti kí mā kudii gbanti.

³Ama ní Unimbɔti bí-mi yii: <Sii di kaa làá mā-mi kudii kun poon binib làá n̄n dōon̄ ki jáam̄-mee. Di sá yii a ján tijáti tikpil ki yānti binib tikpil fatikuu nyán̄.>

⁴N̄n mìn̄ kɔkɔee man ní ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu lēē m-baa dicaŋku kɔkɔ poon. U lēē man n̄n m-jipɔmbi n̄n m-naantiibi tí jī dibeel Isirayeel tiŋki pu kí n̄n cá jaanjaan. Doooyee m-naanja Juuda ní u n̄n lēē ú n̄n sá uyidaan. Mìn̄ boonee, Juuda naakookunee ní u lēē m-baa dicaŋku. An dāa kúntèe, man ní u lēē m-baa jipɔmbi kansikin m̄n n̄n sá Isirayeel tiŋki kɔkɔ pu ubɔti.

⁵Mbininjabiyaamu kupaaun mun ti-Dindaan tī-mee kansikinee, Saloomon ní u lēē yii ú kàl ùn ti-Dindaan beel Isirayeel pu tibotiil.

⁶Ti-Dindaan tükū-mi yii: <A-jipoon Saloomon di làá mā m-Diiku nì ku-cinji. Tinman ùn ní m lēē. U làá nīn sá-mi ujiponti ní man nīn sá-u ubaati.

⁷U yaa gbintii niki ki tó m-marab nì m-bokpaanji kii dīn neeyee, m làá yantī u-beel n baañ inyaan kí nīn cá cá jaanjaan.>

⁸Konkonnee m-nabiyaamu, ti-Dindaan nibul Isirayeel kóko nimbiinee, nì ti-Nimbōtiu un gbil tin ti bīi sòonee nimbiinee, ní lēē kí bīfi ti-Dindaan ti-Nimbōtiu marab kóko kí nīn tó-bi. Ni yaa nā mimmee, ni làá nīn pée gbintii yì kitimmontii kin pu ni ká nee, ní kí dāá dū-kì kí tī ni-naantiibi án nīn sá bi-tindawanti kí nīn cá jaanjaan.

⁹Sii m-jipoon Saloomon, nyàab kí béé man a-baa Nimbōtiu un m jáamee tīan, kí nīn jáam-u nì dipobil diba nì a-nañki kóko. Di sá yii ti-Dindaan kpée ki wāl tin bī binib pobilin poon poon kábuee ní ki nyí bi nín dākafi puee kóko. A yaa nyàab-u, u làá yantī á ká-u. Ama a yaa dū-u ki fá, u mun làá dū-si kí fá ní kí nīn cá jaanjaan.

¹⁰Konkonnee sii a-ba wāl, sii ní ti-Dindaan lēē yii á mā-u kudii kun làá nīn sá u-circir konkoonjuee. An puee, ká dipobil kí kí ditundi gbanti!»

Daafiidi tükū Saloomon kunimbōtidii nín làá nīn bí puee

¹¹Daafiidi nīn tī u-jipoon Saloomon kugbonu kun poon bi lēē kunimbōtidii dikpaanji nì ku-dibiyaamu, nì adiin nīn poon bi kpáafi tiwane nì aditontoko nì poon pú diinji nì circir dakaau diiku.

¹²Daafiidi giti tī Saloomon kugbonu kun poon ní bi lēē tin kóko u dākafi kí mā kí kūtée, an dākà yii kunimbōtidii cinji nì adiin nīn māntii tú-nee, nì adiin nīn poon bi làá nīn kpáafi kunimbōtidii gaajawanti nì tiwan tin bi dūu sú Unimbotee.

¹³U nīn dū bisaraañaliibi nì Leefii yab kitiñi yinji gbōnku ki tī-u, ki kpáañ bi nín máañ kí nīn tūn atuun nīn ti-Dindaan Diikunee. U nīn giti dū kugbonu kun poon bi nīn tiwan tin kóko bi làá nīn cá tūn kunimbōtidii tuunjee ki jée ki tī-u.

¹⁴U nīn dākā-u sindaariya nyinfinu nūn bi làá dūú mós sindaariya wanti kamaayee, ní ki dākā-u animbil kúti nyinfinu nūn bi làá dūú mós animbil kúti wanti kamaayee, ki nóó nì atuun nīn bi làá nīn cá tiwan gbanti ki tūnee.

¹⁵U nīn dākā-u sindaariya fitilab nì bi-tokonkaati nyinfinu, ki dākā-u animbil kúti fitilab nì bi-tokonkaati nyinfinu ki nóó nì atuun nīn bi làá nīn cá fitilab tokonkaati kamaa ki tūnee.

¹⁶U nīn dākā-u sindaariya teebilib bin pu bi làá nīn pāantí kpōnōb bin bi dūu nā Unimbōti saraayee nyinfinu, ki dākā-u animbil kúti teebilib nyinfinu,

¹⁷nì njiimu mun bi cáa sàatī ki bàantí tinanee nyinfinu. U nìn dākā-u fatiku sambiyaamu nì sindaariyamonti sambiyaamu nyinfinu, nì sindaariya sambiyaamu nì animbil kúti sambiyaamu nyinfinu.

¹⁸U nìn dākā-u sindaariyamonti saraafanɔu ɔun pu bi làá nīn tūtī talaalubee nyinfinu. Mīn boonee ní Daafiidi dākā-u min bi máań kí mósó circir janjatɔɔkuuee, nì keerubimbi bin bi dū sindaariya kí mósó bi kpátì bi-feenɔi kí bīiń ti-Dindaan Poondi Dakaau puee nyinfinu.

¹⁹Niinee ní Daafiidi bí yīi: «Tin bí nee kɔkɔ ɔmāń kí kā kugbɔɔu kun ti-Dindaan tī-mee poon. Kugbɔɔu gbanti poon ní bi nín máań kí tō kunimbɔtidii tuuɔɔi kɔkɔ puee ɔmāń kí kā.»

²⁰U lī mimmee ní kí kúti yīi: «M-jipɔɔn, pɔɔń a-ba kí ká dipɔbil. Kíf atuun gbanti kí taa fàńkì báa tiba, ní a-wunti ń taa yòtī mun! Tiɔman, ti-Dindaan m-Nimbɔtiu làa nīn bí a-cee. Waa làa dū-si kí fá, ní kí kpá kí fàtī u-boon kí tī-si kí cáá sāa ɔyunti ɔun a làa tō ń Unimbɔti diiku mātam tuuɔɔi kí dóóyee.

²¹Kpèè, bisaraanɔaliibi nì Leefii yab yākatì akiti akiti kí cí kí tō kunimbɔtidii tuuɔɔi. Kí kūtèè, binib bin cáá nłammontiimee nì bin cáá kí tō atuun kɔkɔ nì ɔi-bulifee, nì Isirayeel kpilib nì samaa kɔkɔ bí a-cee kí ɔá a nín là puee.»

1 Chroniques 29

Binib tī tiwan bí dūú mā kunimbɔtidii

¹Ubɔti Daafiidi bí samaa un kpáfī u-ceeyee kɔkɔ yīi: «M-jipɔɔn Saloomɔn un ní ti-Dindaan lēēyee dáá sá kibiki kaa cáá dinyil báa tiba poon. Ama ditundi dīn dō kí cí-uee kaa sá gbangbam yal. Di sá yīi an kaa sá dibeecindi ní u làa mā kí tī unifoo, ama an sá ti-Dindaan Unimbɔti diiku ní u làa mā.

²M dū m-pɔɔɔu kɔkɔ kí bɔntì tiwan tin ní bi làa dūú mā m-Nimbɔtiu Diikuee kí sīiń. M nyāab sindaariya nì animbil kúti nì tasa kúti nì tikúmontiil nì idɔ bí dūú mósó tiwan tin kɔkɔ an máańee. M bɔntì atańkpee ɔin bi yīi kɔɔrnaliinee nì atańkpee aba mun bí dūú nyòkɔntì kunimbɔtidii, atańkpabɔn bí ní ɔin nyim nyáń mi-ba mi-bee mun bí, an dākà yīi atańkpamonti kɔkɔ nì ɔi-bulifi nì atańkpee ɔin bi kpítī kí cáa māā adiinee.

³Kí kūtèè, m nín néen m-Nimbɔtiu Diikuee pu ní m dū mama m-ba sindaariyau nì m-nimbiliɔ kí tī. M dūu kúti tin kɔkɔ m bɔntì kí sīiń bí dūú mā Circir Diiku gbantee pu.

⁴M tī sindaariyamonti un nyáńńi Oofiiri tińkinee tɔɔnib dilaataal, nì animbil kúti tɔɔnib alaataa ali nì imuńku ili bí dūú duntī kí nákań kunimbɔtidii guńɔi pu.

⁵Kɔɔkɔńnee ni-kansikin ɔma di kíf nì dipɔbil diba kí tī ti-Dindaan sindaariya nì animbil kúti? Mimmee bitɔntɔnliibi làa dāá dūú mósó tiwan tin kɔkɔ máań bí dū sindaariya nì animbil kúti kí mósóyee.»

⁶Niinee ní adican kpilib, nì Isirayeel naakoti kpilib, nì bijanjakpilib bin kpòotì bijanjaliibi kutuku kutukuee, nì bin kpòotì bijanjaliibi dilaataal dilaataalee nì anikiti n̄n tūn uboti tuuŋŋee kpilib kɔkɔ kíf ki tī tiwan nì dipɔbil diba.

⁷Tin bi n̄n tī bí dūú mā ti-Dindaan Diikuee di sá sindaariya tɔɔnib dilaataal nì imuŋku ita nì saalaa, nì sindaariya jitɔmbi kutukub saalaa, nì animbil kúti tɔɔnib alaataa ata, nì tasa kúti an jítì kii tɔɔnib alaataa aluu pu nì tikúmɔntiil an jítì tɔɔnib kutukub bita pu.

⁸Binib bin kɔkɔ n̄n cáá atan̄kpamɔntee n̄n dū-ŋi ki tī Yeeyeel un sá Geerson maaliŋunee ú dūú ŋá Unimbɔti diiku gaajawanti poon.

⁹Binib gbanti n̄n dū bi-gaajawanti ki tī ti-Dindaan nì dipɔbil diba ní ki n̄n bí mmɔnni. An n̄n mɔɔkiñ uboti Daafiidi mun tikpil.

Daafiidi wimmeem

¹⁰Niinee ní Daafiidi jáaŋ ti-Dindaan samaa kɔkɔ nimbiin ki lī yii: «Bí nyɔŋkì sii ti-Dindaan, ti-naanja Jaakɔb Nimbɔtiu kíf n̄n cáá cá jaanjaan.

¹¹Sii ti-Dindaan di sá ukpaan ki yì mɔɔn nì tinyool nì jilma nì dibeel! Tiŋman, sii ti-Dindaan di yì tin kɔkɔ bí yilpu nì taapuee. Sii di sá uboti, sii un tókó tin kɔkɔ cáá kufoouee puee.

¹²Sii cee ní tigaajati nì tinyool nyēēñ. Sii di cáá mɔɔn tiwan kɔkɔ pu. Sii di cáá dikpabil nì mɔɔn. Sii di cáá mɔɔn kíf yòoñ unil yilpu ú báaŋ inyaan.

¹³An pu ní ti jáaŋ sii ti-Nimbɔtiu, ní ki nyɔŋkí a-yinnyaandi.

¹⁴Maa sá tibiaa, m-nibul yab mun kaa sá tiba. An kaa sá timbi ti-ba di cáá mɔɔn kíf tī-si tiwan tin ti bí tī-si nee. Sii di tī-ti an wanti kɔkɔ. Tin a tī-tee ní timbi fàtī gīntí ki tī-si nee.

¹⁵Timbi sá binicambi nì binikɔkaabi ní a-nimbiin, kii ti-naanjab kɔkɔ n̄n n̄n bí puee. Ti-manfal wiŋyi kitiŋ nee pu sá kii mboon n̄n jítí puee ní, dimákal kpá.

¹⁶Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu, ti kóoŋ tiwan tikpil ki kpúkuñ kíf dūú mā kudii kíf tī a-circir yindi tinyool. Too, tikɔkɔ nyánní a-cee ní ki sá a-wanti.

¹⁷M-Nimbɔtiu, m nyí yii a kóò unil pɔbilin kíf nyɔkɔfi kíf kpèè, ní ki néēñ tin bí deedeeyee. Mamee nì dipɔbil diba ní m dū m-gaajawanti ki ŋá-si nlaammɔntiim saraau. Ní m gítì ká díñ mun nì dipɔpindi yii a-nibul din kóoŋ ki kpáfi doo nee mun ŋá mín mbaantiim.

¹⁸Ti-Dindaan, ti-naanjab Abraam nì Isaaki nì Jaakɔb Nimbɔtiu, yàntī a-nibul n̄n cáá dipɔmɔntiil gbanti, ní bi-landɔkɔŋu kɔkɔ n̄n pée bí sii baba pu kíf n̄n cáá cá jaanjaan.

¹⁹Tī m-jipɔɔn Saloomɔn tibulcin pɔbil ú n̄n nóó a-marab nì a-dàkatam nì a-bɔkpaan̄i, kíf n̄n tó-ŋi. Ú mā a-Circir Diiku kun pu m bóntì tikɔkɔ ki yóoñee.»

²⁰Boonee ní Daafiidi bí samaa yii: «Ní jāaṁmaan ti-Dindaan ni-Nimbɔti!» Ní samaa kɔkɔ jāaṁ ti-Dindaan, bi-naanjab Nimbɔti. Bi nɛn tātii gbāaṁ bi-yigbeenji tūu kitɛ Unimbɔti nɛ ubɔti nimbiin.

Bi nín kǎaṁ Saloomɔn dibeel puee nì Daafiidi kúm bɔti

²¹Ku wúntèe ní Isirayeel yab ṅá ti-Dindaan mpèé saraabi nì bisaraawɔkaabi. Bi nɛn kūu inajaa kutuku, ipijaa kutuku nì apibil kutuku, ní ki kútì ndamam min nyɔkɔm an sá bí kūtèe ki dūu ṅá saraabi. Mpèé saraabi bin bi nɛn ṅée nɛn wīkí kí kpíiṁ Isirayeel yab bin kɔkɔ nɛn bí niinee.

²²Nwiin gbantee, Isirayeel yab nɛn jín ki nyūn ti-Dindaan nimbiin nì dipɔɔpindi nì ifaal. Nwiin gbanti ní bi kǎaṁ Daafiidi jipɔɔn Saloomɔn ubɔti nliliitiim. Bi nɛn bātì ṅkpam ki sītì u-yil pu ki kǎaṁ-u tibɔtiil ú nɛn bí ti-Dindaan tundin. Bi nɛn bātì ṅkpam ki sītì Saadooki mun yil pu ú kpántì usaraaṅakpil.

²³Saloomɔn nɛn kǎl ti-Dindaan beejal pu ki fōō u-baa Daafiidi yil ki kpántì ubɔti. An nɛn búti-u tikpil ní Isirayeel yab kɔkɔ nɛn tó-u tiṅan pu.

²⁴Bijanjakpilib kɔkɔ nì bibaatandambi kɔkɔ, ki kpáaṁ Daafiidi jipɔmbi bin kíṅee kɔkɔ nɛn sɪntì bi-ba taapu ki tī Saloomɔn ki tó-u.

²⁵Ti-Dindaan nɛn yāntì Saloomɔn yindi yíkì yilpu tikpil Isirayeel yab kɔkɔ nimbiin. U nɛn yāntì Saloomɔn ká jilma tiṅan tiṅan pu, ní u-nyooti nɛn jítiṁ Isirayeel bibɔtiibi bin kɔkɔ lɪntiṁ-uee.

²⁶Isayi jipɔɔn Daafiidi nɛn jín dibeel Isirayeel kɔkɔ pu ní.

²⁷U nɛn jín dibeel Isirayeel tiṅki kɔkɔ pu abin imun̄ku ili ní. U nɛn kǎl dibeel Eebrɔn tiṅkin abin aluli ní ki kǎl dibeel Jeerusaleem tiṅkin abin mmun̄ku nì saalaa nì ata.

²⁸U nɛn púl tiṅan ní ki nín kpí. U nɛn cáá tiguaajati tikpil, ki nɛn nyáṁ diyindi mun. U nín kpíyee, u-jipɔɔn Saloomɔn di fōō u-yil ki kpántì ubɔti.

²⁹Ubɔti Daafiidi tuuṅji, kí yòoṁ ṅi nín kí puee kí tin sǎa ṅi nín kúntì puee ṅmǎṁ ki kǎ *Unimbɔti bɔnaatiliu Samiyeel tuuṅji gbɔṅkun*, nì *Unimbɔti bɔnaatiliu Naatan tuuṅji gbɔṅkun* nì *Unimbɔti bɔnaatiliu Gaadi tuuṅji gbɔṅkun*.

³⁰Tigbɔn gbantin ní bi ṅmǎṁ tin jíti Daafiidi pu nyunti ṅun u sá ubɔtee nì u nín dàkǎ dibaatandi puee nì agíṁ ṅin u kée nì tin jíti Isirayeel tiṅki puee nì tin jíti abee ṅin kíṅee puee.

2 Chroniques

2 Chroniques 1

ISIRAYEEL BŌTIU SALOOMŌN BŌTI (1–9)

¹Daafiidi jipwɔn Saloomɔn nɛn cūú u-beel pɔŋɔ ki báàh inyaan. Ti-Dindaan u-Nimbɔti nɛn bí u-cee ní ki nɛn yānti u kpánti ubɔtikpaŋkpaan.

Saloomɔn mēē Unimbɔti yii ú tī-u iciin ú dūú kǎl dibeel
(Kpèè 1 Bib 3.4-15)

²Saloomɔn nɛn sòòh nì Isirayeel yab kɔkɔ, cilinjee bijanjakpilib bin nɛn sá bijanjaliibi kutuku kutuku kpilibee nì bin nɛn sá dilaataal dilaataal kpilibee, nì bibɔsoonliibi nì Isirayeel tindaŋkpilib kɔkɔ, an dākà yii adican kpilib.

³Saloomɔn nì binib bin nɛn kóòh ki kpáfi u-cee gbantee nɛn táá ki cūti Circir paŋɔ nɔn bí Gabawɔn tiŋkinee. Di sá yii niin ní Unimbɔti kpafindi tantiu un ti-Dindaan tɔntɔnliu Mooyiisi nɛn ɔá kuteeunee nɛn bí.

⁴Daafiidi nɛn yòòh Unimbɔti Dakaau Kiiriyati-Yeeyariim tiŋkin ki cáa cūnni Jeerusaleem tiŋkin. U nɛn dū-u ki síih mpaan nɔn u nɛn bóntèe pu, tanti poon.

⁵Ama ti-Dindaan circir kɔŋkoŋɔ nyɔkɔpu, Gabawɔn tiŋkin niin ní tasa saraafaŋɔ nɔn Uurii jipwɔn, Uur naantiiu Beesaleel nɛn mánee bí. Niin ní Saloomɔn nì samaa nɛn cūti ki bālifi ti-Dindaan.

⁶Saloomɔn nɛn jóm tasa saraafaŋɔ nɔn nɛn bí ti-Dindaan nimbiin, dikpafindi tantiu nyɔkɔpuee ki ɔá bisaraawɔkaabi. U nɛn kūu tiwaŋkuti kutuku ní ki dū ti-kɔkɔ ki wūh ɔŋmi.

⁷Kunyeeu gbantee ní Unimbɔti lēē u-ba ki dākā Saloomɔn ní ki bí-u yii: «Bālifi kun ní a là m tī-see!»

⁸Ní Saloomɔn kíf Unimbɔti yii: «Ti-Dindaan, a dākā m-baa Daafiidi kulaŋŋaŋfitiiu tikpil, ki yānti kɔŋkɔnnee m kpánti ubɔti ki fōō u-yil.

⁹Ti-Dindaan Unimbɔti, a nín nɛn pōòh m-baa Daafiidi puee, yānti án ɔá mín. Di sá yii sii di dū-mi ki kāh binib bin wīkí kii kitin pu tam nee pu ubɔti.

¹⁰Tī-mi iciin nì dinyil m dūú kpòotí a-nibul. An yaa sá fám, ɔma di ɔūh kí kpòotí a-nibul dikpaandi nee?»

¹¹Ní Unimbɔti kíf Saloomɔn yii: «Aa bālifi tigaajati áá tigaajawan áá tinyool áá a-nannanliibi kúm, ní kaa bālifi mun yii m tī-si mmaŋfafɔkɔn. Ama a bālifi kí nɛn cáá iciin nì dinyil kí ɔmā kí dūú kpòotí m-nibul din pu m kāh-si dibeelee. A nín bālifi mimmee puee,

¹²m làá tī-si iciin nì dinyil. M làá tī-si tigaajati nì tigaajawan nì tinyool kí kùtì. A làá nīn cáá tīn gbanti kòkò kí jītīn bibotiibi bin līntīn-see nì bin làá dāá páanní a-boonee.»

¹³Niinee Saloomon yíkì Circir Paan̄u n̄un bí Gabawon t̄in̄kin, laakin ti-Dindaan kpafindi tantiu n̄in bée. U n̄in fātī gītī Jeerusaleem t̄in̄kin ní ki kāl̄ Isirayeel t̄in̄ki pu dibeel.

Saloomon gaajati

(Kpèè 1 Bib 10.26-28, 2 Kroo 9.25-28)

¹⁴Saloomon n̄in kóon̄ janjat̄okub n̄i itaamu ki kpáfì. U n̄in cáá janjat̄okub kutuku ubo n̄i alaataa anaa, n̄i itaamu kutukub saalaa n̄i bili. Tijanjawan gbanti tiba n̄in bí n̄timu mun poon ní ajanjanaapaa bée, ní tin kíñee bí u-cee Jeerusaleem.

¹⁵Ub̄oti n̄in yānti animbil n̄i sindaariya gbí Jeerusaleem t̄in̄kin kii atan̄kpeeyee, ní seedir d̄oi wīkí kii Seefeelaa t̄in̄ki sufii in bi yī siikoom̄oree.

¹⁶Saloomon taamui n̄in nyēē Eejipiti n̄i Siisilii timmun ní. Niin ní ub̄oti nyampoobi n̄in dāān-i.

¹⁷Bi yaa n̄in cáān̄ kujaau t̄okuu Eejipiti t̄in̄kinee, u-nyampooku n̄in sá animbil kúti jit̄ombi alaataa aluu ní, ní utaamu nyampooku sá animbil kúti jit̄ombi dilaataal n̄i imun̄ku ili n̄i saalaa. Binyampoobi gbanti n̄in cāabīn̄ janjat̄okub n̄i itaamu gbanti ki nyáfīn̄ Eeti yab n̄i Siirii yab b̄otiibi mun.

Saloomon b̄ont̄i kí mā ti-Dindaan Diiku

(Kpèè 1 Bib 5.15-32, 7.13-14)

¹⁸Saloomon n̄in lēē yii u làá mā Kudii kí dūú sú ti-Dindaan, ní kí mā ún̄ u-ba kub̄otinaakoou.

2 Chroniques 2

¹U n̄in fōō binib kutukub imun̄ku ita n̄i saalaa bí n̄in tūntí tiwan n̄i binib kutukub imun̄ku inaa bí n̄in bí dijool pu ki kpítí atan̄kpee, ní ki fōō binib kutukub bita n̄i alaataa aluu bí n̄in kpèé bit̄ont̄onliibi.

²Saloomon n̄in tú binib Tiir yab b̄otiu Yiiram cee bí t̄uk̄u-u yii: «A n̄in t̄út̄un̄ m-baa Daafiidi ki t̄iīn̄-u seedir d̄oi u dūu mán̄ kudii kun poon u làá n̄in kóòyee. M bàà là yii á n̄a mín̄ mbaantiim kí t̄i-mi.

³Kpèè, m làá mā kudii kí t̄i ti-Dindaan m-Nimb̄otiu tinyool. Isirayeel yab làá dū kudiyyee kí sú-u. Bi làá n̄in t̄ut̄i talaalub ki t̄i-u, ní kí n̄in pāantí kp̄on̄b bin bi dūu sú-uee baabadal. Bi làá n̄in n̄aān̄ bisaraaw̄kaabi kutaafaau n̄i kujoou, ki kp̄aān̄ iwiñ̄un̄fikaa dal n̄i un̄mal kamaa wimpeekaān̄u n̄i j̄iñ̄aalib wiñ̄yi in ti j̄iñ̄ ki j̄aān̄ ti-Dindaan ti-Nimb̄otiuee saraabi. Unimb̄oti n̄in n̄in sīn̄ Isirayeel yab yii bí n̄in n̄aān̄ mín̄ ki cá jaanjaan.

⁴Kudii kun m làá mēe máań kǐ nǐn sá kudikpaanɲu, di sá yii ti-Nimbɔtiu di sá ukpaan ki jǐtiń inimbɔti kɔkɔ.

⁵Ama ɲma di ɲũń kǐ mā-u kudii? Di sá yii yilpu nǐ yilpu fɔɲɲɲ kaa wāā ú ɲmā kǐ kó. Ní ɲma ní m sá kǐ ɲmā kǐ mā-u kudii? Kun m pée là kǐ ɲée di sá m mā mpaan ɲun pu bi làá nǐn ɲáań-u saraabee.

⁶Mĩn puee, á tǐĩn-mi unil un ɲũń kǐ tō sindaariya nǐ animbil nǐ tasa nǐ tikúti tundi tiɲanee. Udaan máań kǐ nǐn nyí bi nín bóntí satab bí nǐn cáá nnyim min máńee nǐ nnyim min máń cǐnciɲee nǐ nnyim min máń gũngumee, ní kǐ nǐn gǐti nyí tikpiɲkpiil bɔti. Udaan làá kǔti man m-ba tɔntɔnliibi bin m-baa Daafiidi nǐn lēē bi bí Jeerusaleem tiɲkin nǐ Juuda timmune pu kǐ tō ditundi.

⁷Á tǐĩn-mi seedir nǐ siipreesi nǐ santaal dɔi in bí Leebanɔn joonɲi puee, di sá yii m nyí a-tɔntɔnliibi di ɲũń ki gá Leebanɔn sufii tiɲanee. M-tɔntɔnliibi làá dāá kǔti bi-pu.

⁸Bi làá bóntí-mi idɔ an nǐn náań, di sá yii Unimbɔti diiku kun m làá mēe làá nǐn sá kukpaanɲu ní kǐ nǐn ɲāń.

⁹M làá tǐ a-tɔntɔnliibi bin làá gāā isufee bilee yim tɔɔnib kutukub biluu nǐ ɔɔji yim tɔɔnib kutukub biluu nǐ ndamam liitirib kutukub alaataa anii nǐ ɲkpam liitirib kutukub alaataa anii.»

¹⁰Tiir bɔtiu Yiiram ɲmāń kugbɔɲu ki kǐfí Saloomɔn yii: «Ti-Dindaan néeń u-nibul. An pu ní u dū-si ki kāań di-pu ubɔti.»

¹¹Ní Yiiram gǐti kǔti ki lǐ yii: «Tí jāań ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu un di náań kutagbɔɲu nǐ kitɲee. Tiɲman u tǐ ubɔti Daafiidi kibininjabiki kin cáá iciin nǐ dinyil nǐ nlandɔkɔee. U làá mā kudii kǐ tǐ ti-Dindaan ní kǐ mā ũń u-ba diiku.

¹²Too, m làá dū Uram-Abii kǐ tǐĩn-si. U sá utɔntɔnli un nyí ditundi tiɲan ki yábee.

¹³U-na sá Daani naakookun ní u-baa sá utiirja. U nyí sindaariya nǐ animbil nǐ tasa nǐ tikúti nǐ ataɲkpee nǐ idɔ tundi tiɲan. U gǐti ɲũń kǐ bóntí satab bí nǐn cáá nnyim min máńee nǐ nnyim min máń cǐnciɲee nǐ nnyim min máń gũngumee nǐ satab bin bí fálfalee. U gǐti tǐ ɲũń kǐ kpítí tikpiɲkpiil kǐ lēē kunaɲu ataɲkpee pu. Ditundi dín a yaa pée dūu ɲúbĩń-uee, u làá bóntí kǐ tǐ-si ní. U nǐ sii a-ba tɔntɔnliibi nǐ a-baa ubɔti Daafiidi tɔntɔnliibi di làá kpāfi kǐ tō ditundi.

¹⁴Bilee nǐ ɔɔji nǐ ɲkpam nǐ ndamam min bɔti a nǐn sòońee, dūú tǐĩn man a-tɔntɔnliu kɔɲkɔńnee.

¹⁵Ti làá cùú gāań isufi Leebanɔn kii a nín pée là puee, ní kǐ bóob kǐ dūú tɔń tiɲkun kǐ cáań-si Jafaa tiɲkin. Niinee ní á dāá yòoń-i kǐ cùnni Jeerusaleem.»

¹⁶Saloomɔn nǐn kàań binicambi bin kɔkɔ nǐn bí Isirayeel tiɲki puee, kii u-baa Daafiidi nín nǐn kàań-bi pu ɲyunti ɲun u nǐn sá ubɔtee. Bi nǐn nyáń binib kutukub dilaataal nǐ imuɲku ili nǐ saalaa nǐ bita nǐ binib alaataa aluu.

¹⁷U n̄n lēē bi-kansikin binib kutukub imuṅku ita n̄n saalaa b́i n̄n t̄ntí tiwan, ní ki lēē binib kutukub imuṅku inaa b́i n̄n kpítí atan̄kpee dijool pu, ní ki lēē binib kutukub bita n̄n alaataa aluu b́i n̄n kp̄éé bit̄ont̄onliibi gbanti ditundi n̄ còom̄.

2 Chroniques 3

Kunimb̄otidii mātam

(Kp̄èè 1 Bib 6.1-38)

¹Saloom̄on n̄n kíí ki b́i māā ti-Dindaan Diiku Jeerusaleem tiṅkin, Mooriya jool pu. Niin ní ti-Dindaan n̄n lēē u-ba ki dàkā u-baa Daafiidi. Daafiidi n̄n n̄n b́ontí mpaan gbanti ujeebusja Ōrinan naapaal pu.

²U n̄n jín dibeel dibinnanaatiil ṅmaliliitiu poonee ní u kíí ki b́i māā-ku.

³Ti-Dindaan Diiku kun Saloom̄on n̄n mánee nyeel n̄n f̄k̄ò mpúun pu meetab mmuṅku n̄n saalaa ní ku-waṅṅu sá meetab saalaa.

⁴Kunimb̄otidii nȳk̄opuee, kudii kub̄o n̄n b́i bi tà kí kó, ku-waṅṅu n̄n sá meetab saalaa kii kunimb̄otidii ku-ba waṅṅuee, ní ku-púuṅṅu sá meetab biṅmoo. U n̄n dū sindaariyam̄onti ní ki nákáñ ku-poon.

⁵U n̄n dū siipreesi d̄oi in bi látì apampan ki dū sindaariya ki nyūnt̄èe ki nákáñ kudikpaṅṅuee poon. Bi n̄n lēē ibafi n̄n ikusaka ki nákáñ ad̄opampanee pu.

⁶Bi n̄n gítì dū atan̄kpam̄onti ní ki nȳk̄ont̄i kudii gbanti. Sindaariya un bi n̄n dūu t̄ún ku-pu ditundee n̄n nyánní Paarwayiim tiṅkin ní.

⁷Bi n̄n dū sindaariya ki nyūnt̄i kudiiyee d̄oi in bi dūu kpáá ki b̄òb̄ yilpuee n̄n ku-punȳmmu n̄n ku-guṅṅi n̄n ku-punuubi, ní ki kpítì keerubimbi ki nákáñ agun pu.

⁸U n̄n mán kudii kun bi yíl circir páaa lan̄kee, ku-waṅṅu n̄n kunimb̄otidii waṅṅu n̄n sá mbaantiim ní: meetab saalaa, ní ku-f̄k̄oṅṅu sá meetab saalaa. Bi n̄n dū sindaariyam̄onti t̄oonib mmuṅku ní ki nyūnt̄i ki b̄iñ ku-poon.

⁹Bi n̄n dū sindaariya ki m̄óó ipiin ní i-nȳiṅfiṅṅu n̄n sá graambi alaataa aṅmoo. Ki kpáañ adiin ṅin n̄n t̄ókó yilpuee, bi n̄n dū sindaariya ní ki nyūnt̄i ki b̄iñ ṅi-guṅṅi pu.

¹⁰Bi n̄n dūnt̄i tikúti ki dūu m̄óó keerubimbi bili. Bi n̄n dū sindaariya ki nyūnt̄i-bi, ní ki dū-bi ki s̄iñ circir páaa diikun.

¹¹Keerubimbee feeṅṅi f̄k̄oṅṅu n̄n sá meetab saalaa. Keerubim peekaa feeṅṅu ṅub̄o f̄k̄oṅṅu n̄n sá meetab bili n̄n dijandi ní ki n̄n t̄ū digundi, ní ṅfeen ṅun kíñee sá meetab bili n̄n dijandi, ní ki n̄n t̄ū Keerubim un kíñee feeṅṅu ṅub̄o.

¹²Keerubim liliitee feeṅṅu ṅub̄o f̄k̄oṅṅu n̄n sá meetab bili n̄n dijandi ní ki n̄n t̄ū kunimb̄otidii gundi ní ṅun kíñee mun n̄n sá meetab bili n̄n dijandi ní ki n̄n t̄ū keerubim upeekaayee feeṅṅu ṅub̄o.

¹³Keerubimbee feenɣi nɛn kpátì ní ki nɛn wāā ki bàñ meetab saalaa. Bi nɛn yú ní bi-nimbiɛnɣi túl poon pú.

¹⁴Bi nɛn dū ŋaabu ŋun dàfèe nì ŋaaman gùngum nì ŋaaman cínciŋ nì ŋaaman wèeee ki lùñ ŋaasakaŋkaa. Bi nɛn lùñ keerubimbi ki nákañ ŋu-pu.

Tasa kúti jaantalkub nì nsaraafan bɔti

(Kpèè 1 Bib 7.15-22)

¹⁵Bitɔntɔnliibi nɛn dū tasa kúti ki mós jaantalkub bili ki síñ kunimbɔtidii nyɔkɔpu, bi-fɔkɔŋɣu nɛn sá meetab saalku nì bili. Bi nɛn mós akɔl ali yam ki páañ jaantalkubee pu. Akɔlee fɔkɔŋɣu nɛn sá meetab bili nì dijandi ní.

¹⁶Bi nɛn gíti ŋá tinyɔkɔntikaal ikusaka yam ki dūu sákañ jaantalkubee yilpu. Bi nɛn gíti mós greenaadi biliŋ ki sákañ ikusakee pu.

¹⁷Bi nɛn dū jaantalkubee ki cóon kunimbɔtidii nyɔkɔpu, ubɔ bí ŋgan pú ní un kíñee bí ŋgiil pú. Bi nɛn yí un bí ŋgiil púee yíi Yakiin, taapu sá yíi: <Unimbɔti di tìl mɔɔn>, ní ki yí un bí ŋgan púee yíi Boowaasi, taapu sá yíi: <Unimbɔtin ní mɔɔn bí>.

2 Chroniques 4

¹Bi nɛn dū tasa ki mós nsaraafan ŋubɔ, ŋu-púuŋɣu sá meetab saalaa, ŋu-waŋŋu sá meetab saalaa ní ŋu-fɔkɔŋɣu sá meetab biŋmoo.

Bi dū tasa ki mós kusɔŋkpaŋŋu nì asambil

(Kpèè 1 Bib 7.23-26)

²Bi nɛn dū tasa ki mós kusɔŋkpaŋŋu dikuŋkundi. Kí yòon dinyɔɔgbandi diba kí cáá sáa din kíñee, mpúun nɛn sá meetab biŋmoo, ku-fɔkɔŋɣu nɛn sá meetab bili nì dijandi, ní kí mǎntí tū-kùee sá meetab saalku.

³Bi nɛn lēē inajaa yam ki mǎnti tú kusɔŋuee nyɔɔgbani, dimeetajandi kamaa puee, inajaa saalaa di nɛn bí ikuul ili pu. Nyunti ŋun bi nɛn dūnti tasa ki mós kusɔŋuee ní bi dūnti ki mós inajaa gbanti mun.

⁴Bi nɛn dūnti tasa ní ki dūu mós inajaa saalaa nì ili: ita nɛn kpèé ŋgan pú ní ita kpèé ŋwíñ jeetilaŋki pú ní ita kpèé ŋgiil pú ní ita mun kpèé ŋwíñ nyalaŋki pú, ní bi dū kusɔŋuee ki tókɔn i-pu.

⁵Kusɔŋuee gbifiŋɣu nɛn sá kii santimeetab binii waŋŋuee ní, ní bi nɛn ŋáŋkí ku-nyɔɔgbani kii kɔŋkɔnnyɔkaa nyɔɔgbani, ní an gíti bí kii lii supumpukumee. Nnyim liitirib kutukub dilaataal nì mmuŋku di nɛn kàal poon.

⁶Bi nɛn gíti mós nsampeemu saalaa ní ki dū muŋmoo ki síñ kusɔŋuee gaŋɣu pú ní ki dū muŋmoo mun kíñee ki síñ ŋgiil pú. Nnyim min nɛn ká nsampeemu gbanti poonee ní bi nɛn cáa fíntí ki ŋáañ tiwan circir. Nsampeemu gbantin ní bi nɛn

fíntí saraawɔkaa nanti, ama kusɔŋkpaanɔ poon nyim ní bisaraanɔaliibi nɛn cǎa fíntí bi-ba.

Tiwan tin bi nɛn dū sindaariya ki mǎóyee

(Kpèè 1 Bib 7.40-51)

⁷Uram nɛn dū sindaariya ki mǎó fitilab tókɔŋkaati saalaa ki nóó nì bi nín síìh mara bí mǎó-bi puee. U nɛn dū-bi ki síìh kunimbɔtidiin, biɔmoo bí ŋaŋgiil pú ní biɔmoo bí ŋaŋgan pú.

⁸U nɛn kpáá teebilib saalaa ki dūu síìh kunimbɔtidiin, biɔmoo ŋaŋgiil pú ní biɔmoo mun ŋaŋgan pú. U nɛn dū sindaariya ki mǎó nsambiyaamu dilaataal ki ŋáań mu-poon fatiku kí nɛn cǎa yàantí.

⁹U nɛn ɔá kicinɔwaa ki tī bisaraanɔaliibi ní ki ɔá dicinɔkpaandi. Dicinɔkpaandi gbanti nɛn cǎa mpunyɔmu ní u dū tasa ki nyūnti-mu.

¹⁰U nɛn dū kusɔŋkpaanɔ dikunɔkundee ki síìh kunimbɔtidii ŋaŋgiil pú, ki nákań ŋgan pú nì ŋwìiń nyalanɔki fańfakam.

¹¹Uram nɛn ɔá asambil nì peelab nì nsambiyaamu mun poon bi ŋáań tiwan ki cǎa yàantée. U nɛn túń ditundi din ubɔti Saloomɔn nɛn tī-u ú tō kunimbɔtidiinee ki dóò, an dàkà yii:

¹²jaantalkub bili, nì akɔl akunɔkun ŋin bi làá dūú páań jaantalkubee yilpuee, nì tilaandi tili tin bi làá dūú biìh akɔl ŋin pá jaantalkubee puee,

¹³nì greenaadi subiliń alaataa anaa ŋin bi làá dūú lúntí tilaandee puee, an dàkà yii kulaanɔ kamaa puee, bi nɛn lúnti greenaadi subiliń gbanti ikuul ili pu ní ki biìh jaantalkub kɔlińee pu,

¹⁴nì tɔɔkub nì tison tin tókó tɔɔkub gbanti puee,

¹⁵nì kusɔŋkpaanɔ dikunɔkundee, nì inajaa saalaa nì ili in tú kusɔn gbantee,

¹⁶nì asambil nì peelab nì njiimu mun cǎa anyin bi cǎa sàatī tinanee nì tiwan tin pée kíh bi cǎa tūh ditundee. Tasa kúmɔntiiti ní Uram nɛn dūu mǎó tiwan gbanti kɔkɔ ki tī ubɔti Saloomɔn ú dūú síìh ti-Dindaan Diikun.

¹⁷Jɔɔdan tantakalin, Sukooti nì Saartan timbilimmu kansikin ní ubɔti nɛn yānti bi dūnti tasa, kuyɔkɔu paamun ki mǎó tiwan gbanti kɔkɔ.

¹⁸Tiwan tin Saloomɔn nɛn ɔée nɛn wīkí tikpil, an puee baa nɛn ɔíti nyàab kí bée tasa kúti tin bi dūu ɔá an tuunɔi gbanti kɔkɔee nyińfińu.

¹⁹Saloomɔn nɛn ɔíti yānti bi dū sindaariya ki ɔá ti-Dindaan Diiku wanti tin an bàlifée. Bi nɛn dū sindaariya ki mǎó nsaraafan ŋun pu bi tūtī talaalubee, ki dū sindaariya ki mǎó teebil un pu bi pāantí kpɔnɔb kí dūú sú Unimbɔtee,

²⁰ní ki dū sindaariya ki mǎó fitilab tókɔŋkaati nì bi-fitilab ki síìh Circir páaa lanɔki nyɔkɔpuee bí nɛn tūtī-bi ki nóó nì bi nín síìh puee,

²¹ní ki dū sindaariya ki mósó nsupumpukum nì fitilab nì tibabiti,

²²ní ki dū sindaariya ki mósó bolfitantab nì asambil ñin poon bi ñaañ fatiku ki yàantée nì kɔŋkɔnnyɔkaabi nì nfantansamu. Bi nìn dū sindaariya ní ki mósó kunimbɔtidii punyɔmmu nì mpunyɔmu mun bi dì kí kó Circir páaa laŋkee nì kunimbɔtidii dikpaan̄ku.

2 Chroniques 5

¹Mín ní ubɔti Saloomɔn nìn tún kunimbɔtidii tuuŋɔi kɔkɔ ki dóò. Mín boonee ní u yāntì bi cáañ tiwan tin kɔkɔ u-baa Daafiidi nìn dūu sú ti-Dindaanee, an dākà yii animbil nì sindaariya nì tiwan tikpil, ní bi dūu síiñ ti-Dindaan Diiku nimbikpaafidiikun.

Bi dū Dipoondi Dakaau ki síiñ kunimbɔtidiin

(Kpèè 1 Bib 8.1-13)

²Mín boonee ní ubɔti Saloomɔn yíiñ Isirayeel tindaŋkpilib nì tinaakɔti kpilib kɔkɔ nì Isirayeel dicaŋɔi kpilib u-cee bí yòon̄ ti-Dindaan Poondi Dakaau Daafiidi Tiŋkin, an dākà yii Siiyɔn jool pu, kí cáá cùnni kunimbɔtidiin.

³Niinee ní Isirayeel yab kɔkɔ kóon̄ ki kpáfi ubɔti Saloomɔn cee kí jī uŋmaluluúti jīŋaaliu.

⁴Nyunti ñun ní Isirayeel kpilib kɔkɔ bāañee ní Leefii yab yōon̄ Dipoondi Dakaau ki túñ.

⁵Bisaraaŋaliibi Leefii yabee nìn yōon̄ ti-Dindaan Poondi Dakaau nì circir kɔŋkooŋɔu nì tiwan tin kɔkɔ bí ku-poonee ki túñ.

⁶Ubɔti Saloomɔn nì Isirayeel samaau kɔkɔ kóon̄ ki kpáfi u-cee ti-Dindaan Poondi Dakaau nimbiin ní bi kūū ipii nì inaa ki ñá saraabi an kaa cáá ŋkaan.

⁷Mín boonee ní bisaraaŋaliibi nín dū Dipoondi Dakaau ki kón̄ Circir Páaa laŋki diikun ki síiñ u-paŋɔu, keerubimbi feen̄yi taapu.

⁸Di sá yii keerubimbi nìn kpáti bi-feen̄yi mpaan ñun bi nìn bónti kí síiñ Dipoondi Dakaau yilpu, ní ki bīiñ Dipoondi Dakaau nì idɔ in bi cáá tūntí-uee pu.

⁹Dakaa dɔi gbanti nìn fɔkò tiŋan, an puee a yaa nìn bí Circir laŋkee, a nìn wāl̄ i-nyɔkɔ ní, ama a yaa nìn bí mmɔŋkee, an kaa nìn wāl̄. Idɔee dáá gbínti bí ki dāa sāa dín.

¹⁰Tiba kaa nìn bí Dipoondi Dakaau poon an yaa kaa sá ataŋkpee pilinti tili tin Mooyiisi nìn dūu ñée. Ti-Dindaan nín nìn nyánti Isirayeel yab Eejipiti tiŋkin u nì bi ñá mpèeyee ní Mooyiisi dū ataŋkpee pilinti gbanti ki ñá poon Ooreeb jool pu.

¹¹Bisaraaŋaliibi nìn nyán̄ Circir laŋki. Bisaraaŋaliibi bin kɔkɔ nìn bí niinee nìn ñá bi-ba circir, kaa nóó nì bi-kitiŋi.

¹²Leefii yab bin n̄n sá biwambɔɔliibi ki bí Asafi n̄n Eeman n̄n Yeeditun kitiŋinee n̄n bi-jipɔmbi n̄n bi-nabiyaamu n̄n pēē iŋaabu in bí fálfalee bɔkutiŋ. Bi n̄n yú nsaraafan ŋwiiŋ nyalan̄ki pú ki ŋúb cancakantib n̄n sangub n̄n tibati. Bisaraaŋaliibi binib dilaataal n̄n mmuŋku n̄n yú ki kól-bi ki búñ akantán.

¹³Bikantámbunliibee n̄n biwambɔɔliibee n̄n bí bòó dicilpu ki nyóŋkí ki pàkà ti-Dindaan. Nyunti ŋun bi bí búñ akantán ki bòó cancakantib n̄n tiwambɔɔkaal tin kínee ki gà ilan ki nyóŋkí ti-Dindaan yii: «Di sá yii u ŋāñ, ní u-neendi bí kí n̄n cá talkuee», ní ditagbandi diba dómiñ ki gbí ti-Dindaan Diikun.

¹⁴Ditagbandee puee, bisaraaŋaliibi kaa n̄n gíti ŋūñ kí sīl poon kí tō bi-tundi, di sá yii ti-Dindaan nyooti n̄n gbí u-diiku poon.

2 Chroniques 6

¹Niinee ní Saloomɔn téen̄n yii: «Ti-Dindaan, a n̄n lēē yii a làá n̄n kóò ditagbambɔndin.

²Ama man mán-si kudinyaan̄ŋu nee, kudii kun poon ní a làá n̄n kóò talkuee!»

Saloomɔn sòoñ ki dū kunimbɔtidii ki sú Unimbɔti

(Kpèè 1 Bib 8.14-21)

³Isirayeel yab kɔkɔ n̄n sí ní ubɔti fātì u-nimbiin ki túl-bi ní ki mēē ki bīiñ bi-pu.

⁴U n̄n bí yii: «Tí jāammaan ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu! Úñ u-ba ŋá kii u nín n̄n pōoñ m-baa Daafiidi puee. U n̄n bí-u yii:

⁵<Man di nyántì m-nibul Isirayeel Eejipiti tiŋkin. Kí yòoñ ŋwiin gbantee, maa lēē Isirayeel timmu kɔkɔ kansikin kitiŋ kiba kin poon ní bi làá mā-mi kudii m̄n n̄n lèekī m-ba ki dàkèe. Maa tí lēē unil ubɔ un nyán̄n u-bee ú n̄n sá m-nibul Isirayeel kpootiliu.

⁶Ama m lēē Jeerusaleem kí n̄n lèekī m-ba ki dàkà. M lēē sii Daafiidi mun á n̄n sá m-nibul Isirayeel bɔtiu.>

⁷M-baa Daafiidi n̄n cáá nlandɔkɔ kí mā kudii kí dū-ku kí sú ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu.

⁸Ama ti-Dindaan n̄n bí-u yii: <A nín ká nlandɔkɔ yii a làá mā-mi kudiiyee, an ŋāñ tikpil.

⁹Tin bée di sá yii an kaa sá sii di làá mā kudii gbanti, ama sii a-ba jipɔɔn un a màlee di làá mā-mi kudii gbanti.>

¹⁰Kɔŋkɔnnee, ti-Dindaan nín n̄n pōoñ puee u ŋá mín̄. Di sá yii m fōō m-baa Daafiidi yil ki jín̄ Isirayeel tiŋki pu dibeel, kii ti-Dindaan nín n̄n lī puee. M mán̄ kudii nee ki dū-ku ki sú ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu.

11 M kpáàa bǎntì Dipoondi Dakaau un poon ti-Dindaan poondi nyɔɔbuŋɔ kē mpaan. Dipoondi gbantee, u nín nín nyántì ti-naanjab Eejipiti tiŋkinee ní u nín pōon.»

Saloomɔn wimmeem

(Kpèè 1 Bib 8.22-53)

12 Mìn boonee ní Saloomɔn yíkìi síl ti-Dindaan saraafaŋɔ nì Isirayeel yab bin kɔkɔ nín kóon ki kpáfèe nimbiin. U nín yōon u-ŋalii ki túl kutaa kí mèè.

13 Di sá yii Saloomɔn nín yāntì bi dū tasa kúti ki mán dikɔl ki síh̄n dicindi kansikin. Dikɔl gbanti waŋɔ nín sá meetab bili nì dijandi ní di-púuŋɔ sá meetab bili nì dijandi ní di-fɔkɔŋɔ sá meeta ubɔ nì dijandi. Saloomɔn nín jóm̄ ki tókɔn̄ dikɔl pu ní ki tātì gbān̄ Isirayeel samaau kɔkɔ nimbiin. U nín yōon̄ ŋal ki túl kutaa

14 ki bí yii: «Ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔti, unimbɔti ubɔ kaa bí yilpu àá kitiŋ pu ki bí kii siiyee. A ŋúb̄ a-poondi ki dàkà a-tɔntɔnliibi bin sí nì si nì dipɔbil dibee kulaŋŋaŋfitiiu.

15 A nín nín pōon̄ a-tɔntɔnliu m-baa Daafiidi yii a làá ŋá pu kí tī-uee, a ŋá mìn. Mbaamɔn tin a nín pōon̄-uee, sii a-ba ŋá mìn ki tī-u dín.

16 Kɔŋkɔneee, ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔti, ŋá a nín nín pōon̄ a-tɔntɔnliu m-baa Daafiidi yii a làá ŋá pu kí tī-uee. A nín bí-u yii: <A-naantiibi yaa nóó-mi ibaamɔn poon kii sii a-ba nín nóó-mi puee, ibaamɔn ní m tükù-si, a-kpátam boonee, a-naantiibi kansikin ubɔ làá nín pée sá ubɔti ní Isirayeel tiŋkin.»

17 Mìn puee ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔti, m gbāam̄-si ní, ŋá kɔŋkɔneee a nín nín pōon̄ a-tɔntɔnliu m-baa Daafiidi yii a làá ŋá pu gbantee kí tī-u!

18 «Mimmee Unimbɔti ŋūn̄ kí kó kitiŋ pu u nì binibaaa? Áli gba kutagbɔŋɔ nín wāā pu nee kaa bān̄-si á kó, ki dāa nín kàan̄ kudii kun m mán̄ nee.

19 Nì mìn̄ kɔkɔee, m-Dindaan m-Nimbɔti, pīlifi man a-tɔntɔnliu wimmeem nì m-gbaamii! Pīlifi m-kun̄kuuntii nì m-wimmeem min man a-tɔntɔnliu bí mèé-si dín̄ neeyee!

20 A-nimbikpeenú n̄ nín pée cɔ kudii nee pu ŋwiimpu nì kunyeeu. Nū nín pée cɔ mpaan ŋun pu a nín sòon̄ yii: <M-yindi làá nín bí niin> nee pu. Pīlifi ŋwimmeem min m bí doo ki mèé-si nee.

21 Pīlifi man a-tɔntɔnliu nì Isirayeel, a-nibul wimmeem min ti bí doo ki mèé-si nee. Pīlifiñ-ti doooo yilpu laakin a kóðyee. Pīlifiñ-ti kí dū ti-kpitii kí pō-ti.

22 «Ubo yaa yīntiñ u-juti, bi ŋūn̄ kí l̄i yii ú pūt̄i yii u yaa ká mbusu n̄ lít̄i u-pu. Udaan yaa lafun dóm̄in̄ kudii nee poon, a-saraafaŋɔ nyɔkɔpu ki pūt̄ee,

23 á pīlifi doooo yilpu kí kpèè tibɔti gbanti kí sòon̄ a-tɔntɔnliibi bɔti. Á kpò dibɔkpil daan bɔti kí dáal̄ u-tafal, ní kí pò un bɔti ŋāñee báa ŋma n̄ bée yii u sá maanyiba.

- ²⁴«Isirayeel yab a-nibul yaa yīntiñ-si ní bi-nannanliibi jáń ki póc̣kiñ-bi, ní bi fātì gítìń a-cee, ki nyóḳkì-si, ki mēē-si ní ki gbāam-si kudii nee poonee,
- ²⁵sii ti-Dindaan, á pīlifi a-nibul Isirayeel yab doooo yilpu, kí dū bi-kpitii kí pō-bi, ní kí fātī gíññí-bi kitiŋ kin a nín dūu tī bi-naanjabee poon.
- ²⁶«A-nibul yaa yīntiñ-si ní a dū kutaa ki pīiñ utaa kaa ti bíi nì, ní bi fātì bi-ba ki túl mpaan nee pú, ki mēē ki nyóḳkì a-yindi, ní ki fātì bi-boon ki tī bi-kpitii a nín dáal bi-tafal pueeyee,
- ²⁷sii ti-Dindaan, á pīlifiñ a-təntəñliibi Isirayeel yab doooo yilpu. Á dū bi-kpitii kí pō-bi, kí dàkà-bi nsammənti ŋun bi máań kí nóóyee, ní kí yàntī utaa n nì a-tiŋki nee pu, kitiŋ kin ní a dūu tī a-nibul án nīn sá bi-fakalee.
- ²⁸«Ŋkùm áá bīlbi kúm yaa jéeti kitiŋ nee pu, áá tikpaajin kaa láá bīń ní ki kūr áá ki sūū, áá inaakitoon nì inaaki di ŋmó ki bīl tikpaajin, áá bi-nannanliibi di mānti tú bi-timmu kí já nì bi, áá an yaa pée sá tibumbun áá igbaŋween iŋyee,
- ²⁹Isirayeel yab kansikin ubo áá a-nibul Isirayeel yab kəkə di yaa bée tin bāań-bee, ki yōñ bi-ŋalii ki túl Kudii nee watil pú ki mēē-si áá ki gbāam-see,
- ³⁰sii ti-Dindaan, á pīlifiñ-bi doooo yilpu laakin a kóoñnée kí dū bi-kpitii kí pō-bi, ní kí ŋá kí tī báa ŋma kii an nín máań puee, di sá yii a nyí báa ŋma pobil poon boti.
- ³¹Ŋá mīn án nín làa ŋá pu ní Isirayeel yab n fəŋkì-si iwiin in kəkə bi cáá kí kàl kitiŋ kin a tī bi-naanjabee puee.
- ³²«Unicaan un kaa sá a-nibul Isirayeel yab kansikin uboee yaa nyánni kitindandatiin ki dómiń a-yindi pu, di sá yii u gbīl bi sòñ a-yiŋkpaandi nì a-pəŋkpaanŋu pu, ní ki dómiń mīn ki mēē-si kudii nee poonee,
- ³³sii ti-Dindaan, á pīlifiñ-u doooo yilpu laakin a kóoñnée. Á ŋá u nín bālifi-si puee kí tī-u. A yaa ŋá mīn, kitiŋ pu nib kəkə làa bée a-yindi, kí fəŋkì-si kii Isirayeel yab nín fəŋkì-si puee, ní bí bée yii a lafun bí kudii kun m mán nee ni.
- ³⁴«A yaa tī a-nibul Isirayeel yab mara yii bí cù kí já nì bi-nannanliibi, ní bi fātì bi-ba ki túl kitiŋ kin a lēē nee nì kudii kun m mán-si nee watil pú ki mēēyee,
- ³⁵á pīlifiñ bi-wimmeem nì bi-gbaamii doooo yilpu, ní kí tī-bi dijaal.
- ³⁶«An ŋūn kí ŋá yii Isirayeel yab yīntiñ-si, di sá yii unil ubo kpá kaa yəntī. Bi yaa ŋá mīn ní a gíi bi-pu diŋuul ki yānti bi-nannanliibi jáń ki póc̣kiñ-bi ki cúú-bi ki cūnni bi-tiŋki kin dátèe áá kin kaa dátèe ni kuyunŋu,
- ³⁷ní bi yaa kíi ki bíi dàkafi, ki kpánti bi-bimbim, ki gbāam-si kitiŋ gbanti poon ki lī yii: <Ti ŋá ikpiti, ti yīnti, ti jín dibəkpil>,

³⁸ní bi-nannanliibi tiŋki gbanti poonee, bi fātì gítìh a-cee nì bi-pòbil kòkò nì bi-naŋki kòkò, ní ki fātì bi-ba ki túl kitiŋ kin a tī bi-naanjab nì kitiŋ kin ní a lēē nee nì kudii kun ní m mán ki tī-si nee ki mēē-see,

³⁹sii ti-Dindaan, á pīlifiñ-bi doooo yilpu laakin a kóoñné. Pīlifi bi-wimmeem nì bi-gbaamii kí jòò-bi, kí dū bi nín yīntiñ-si puee kí pō-bi.

⁴⁰«Núbití a-nimbiliŋ, m-Nimbótiu. Pīlifi m-wimmeem min m bí mēē-si mpaan nee puee.

⁴¹Kòŋkòneee, ti-Dindaan Unimbóti, yīkīm, dāaŋ kí nīn bí a-ŋuŋfil paaŋŋu pu, sii nì a-dakaau un poon a-pòŋŋu bée. Ti-Dindaan Unimbóti, yàntī a-saraaŋaliibi n dū difiil kí pēēñ kii tiwampeenkaalee! Yàntī bin yú nì si deedeeyee n nīn fāal a-ŋanti pu.

⁴²Ti-Dindaan Unimbóti, taa dū ubóti un sii a-ba lēēyee kí fá. Téetí tiŋan tin kòkò a ŋá ki tī a-tòntòliu Daafiidee pu!»

2 Chroniques 7

Saraabi bin bi ŋá ki tī ti-Dindaanee

(Kpèè 1 Bib 8.62-66)

¹Saloomon mēē mín ki dóòyee ní ŋŋmi nyánní yilpu ki dómiñ ki wūñ bisaraawòkaabi nì mpèé saraabee. Ti-Dindaan nyooti nèn gbí kunimbótidi.

²Bisaraaŋaliibi kaa nèn gíti ŋūñ kí kó kunimbótidiin, di sá yii ti-Dindaan nyooti nèn gbí-kù.

³Isirayeel yab bin kòkò nèn bí niinee nèn ká ŋŋmi nyánní yilpu ki kpákatiñ ní ti-Dindaan nyooti jìlìŋkí kunimbótidiin. Niinee ní bi tātì gbāaŋ bi-nimbiiŋyi tūū kitiŋ ki jáaŋ-u ki nyóŋkí-u ki lì yii: «U ŋāñ ní u-neendi bí kí nīn cá jaanjaan.»

⁴Ubóti saloomon nì Isirayeel yab kòkò kpáfi ki ŋá ti-Dindaan saraabi.

⁵Saloomon nèn kūū inaa kutukub mmuŋku nì bili, ní ki kūū ipii nì iŋoobu kutukub dilaataal nì mmuŋku ki ŋá mpèé saraau. Bi nín ŋá pu ki dū kunimbótidi ki sú ti-Dindaanee dee.

⁶Bisaraaŋaliibi nèn yú bi-tundi laŋki. Leefii yab nèn ŋúb tiwamboòkaal tin ubóti Daafiidi nèn yānti bi kpíti ki tī-bee ki nyóŋkí ti-Dindaan ki lì yii: «Di sá yii u-neendi bí ní ki cá jaanjaan.» Daafiidi di nèn ŋmāñ nlan gbanti ki tī-bi. Bisaraaŋaliibi nèn yú ki túl-bi ki búñ akantán ní Isirayeel yab kòkò yíkìi yúl.

⁷Niinee Saloomon dū dicindi din bí kunimbótidi nyòkòpuee ki sú ti-Dindaan. Di sá yii niin ní u nèn ŋá saraawòkaa nì tijimpin saraabi nì mpèé saraabi kpam, kun puee tasa saraafaŋŋu ŋun nèn bí kunimbótidi punyòkòki caŋinee kaa nèn náaŋ bí ŋmā kí wà an pu saraawòkaa nì tijimpin saraabi nì mpèé saraabi kpam.

⁸Nyunti gbanti ní Saloomɔn nì Isirayeel yab kɔkɔ kpáfii jín tibìn jìjaaliu. An nèn sá dinikitikpaandi ní. Binib nèn nyánní doooo Leeboo-Amaati, kitiŋ ŋgan pú ki cáa sã Eejipiti buŋŋu kitiŋ ŋgiil pú. Bi nèn jín jìjaal gbanti iwiin iluli ní.

⁹Iwiin inii dalee ní bi kóon ki kpáfi ki jáam ti-Dindaan. Mimmee bi nèn dū iwiin iluli ní ki jín kunimbɔtidii jìjaaliu ní ki dū iwiin iluli ki jín tibìn jìjaaliu.

¹⁰Mín boonee, uŋmaluluúti iwiin mmun̄ku nì ita dalee ní Saloomɔn yānti Isirayeel yab nín kùh bi-dumpu. Bi nèn nín kùh nì mmɔn nì dipɔɔpindi, kun puee ti-Dindaan nèn dàkā u-tɔntɔnliu Daafiidi nì Saloomɔn nì u-nibul Isirayeel yab kulan̄ŋan̄fitiiu.

Ti-Dindaan fātii lēē u-ba ki dàkā Saloomɔn nliliitiim

(Kpèè 1 Bib 9.1-9, 2 Kroo 1.7-12)

¹¹Saloomɔn nèn mán ti-Dindaan Diiku nì ún u-ba naakooku nì tin u nèn pée là ki mēē ki dóò.

¹²Mín boonee ní ti-Dindaan nyánti u-ba ki dàkā-u kunyeeu ní ki bí-u yii: «M gbĩ a-wimmeem ní ki lēē kudii nee kú n̄n sá mpaan ŋun pu bi làá n̄n ŋáań saraabi ki t̄i-mee.

¹³An ŋūh kí bàń yii m dū kutagbɔŋu ki p̄iñ ní utaa kaa ti bíi n̄. An tí ŋūh kí bàń mun yii m t̄i inaakitoon mara í dāań kí ŋmó kitiŋ nee kpaajinti, àá m cáań bilbil kúm ki tó m-nibul pu.

¹⁴M-nibul din pu bi yĩ m-yindee nib yaa s̄int̄i bi-ba taapu, ki mēē, ki nyàab̄-mi ní ki dū bi-saŋkp̄itii ki fée, man làá p̄ilifiñ-bi doooo yilpu, kí dū bi-kp̄itii kí p̄ɔ-bi, ní kí fāt̄i t̄i bi-tiŋki ki-gaajati.

¹⁵M-nimbiliŋ làá n̄n kp̄it̄i ní m-tafaliŋ í n̄n p̄í ki cí kí p̄ilifi ŋwimmeem min kamaa bi làá pée mēē kudii nee poonee.

¹⁶Too, m lēē kudii nee ki dū-ku ki sú m-ba kí n̄n lèek̄i m-ba ki dàkà ku-poon kí n̄n cáa cá jaanjaan. M-nimbikpeenu làá n̄n có ku-pu, ní m-pɔbil í n̄n k̄a ku-pu baabadal.

¹⁷Ama siiyee, n̄n nóó-mi kii a-baa Daafiidee. N̄n ŋáań tin kɔkɔ m kpáafi-see, ní kí n̄n ŋúb m-bɔkpaan̄i n̄ m-koobiliŋ.

¹⁸A yaa ŋá mín, m làá t̄i a-beel mpon̄ kii m nín n̄n p̄oon a-baa Daafiidi puee. M nèn bí-u yii: <A-kpátam boonee, a-naantiibi kansikin ubo làá n̄n pée sá uboti ní Isirayeel tiŋkin.>

¹⁹Ama sii n̄ a-nibul yaa fāt̄i ni-boon ki t̄i-mi, ní kaa ŋúb m-marab n̄ m-koobiliŋ ŋin m t̄i-nee, ní ki cūt̄i nóó awaa ki gbàant̄i ŋi-taapuee,

²⁰m làá jà-ni kitiŋ kin pu m t̄i-nee. M làá fāt̄i m-boon kí t̄i kudii kun m dūu sú m-ba nee. Anibul kɔkɔ làá dāá n̄n ŋúb Isirayeel ki lāa ki bèē.

²¹Kudii nee sá dín pu nee kukpaanɲu. Ama binib bin làá dāá jītí kudii nee caɲinee làá dāá bàkatī ní kí bàlifi yii: <Ba yì-tì ní ti-Dindaan nín ɲá kitiɲ nee nì kudii nee mìn?>

²²Ní bí dāá kíf-bi yii: <Kun yì-tèe di sá yii Isirayeel yab dū ti-Dindaan bi-baabi Nimbɔtiu un di nyántiín-bi Eejipiti tiɲkinee ki fá. Bi dū bi-ba ki yá ki nákan awaa ki gbāan ɲi-taapu ki jáan-ɲi. An pu ní ti-Dindaan yānti nnaabu nee jéeti bi-pu.>»

2 Chroniques 8

Atuun ɲin Saloomɔn gíti túnee aba

(Kpèè 1 Bib 9.10-28)

¹Abin mmunɲu ní Saloomɔn nín dūu mán ti-Dindaan Diiku nì ún u-ba diiku.

²U nín fātii mán ntimu mun Tiir ɔtiu Yiiram nín tī-uee. U nín cáan Isirayeel yab ki kāan ntimuee nì.

³Mìn boonee ní Saloomɔn cūti ján ki fōō Amati-Sooba tiɲki.

⁴U nín fātii mán Tadimɔɔr tiɲki kuteeun nì ntimu mun nín bí Amati tiɲkpaanɲin bi kpáafi u-jintee.

⁵U nín fātii mán Beeti-Oorɔn tiɲki kin bí yilpu púee nì Beeti-Oorɔn tiɲki kin bí taapu púee. U nín mán agun ki tú ntimu gbanti ní mu cáá punuubi nì tikpàlkaal.

⁶U nín gíti ɲá Balaati tiɲki nì ntimu mun poon u nín kpáafi u-jinti nì u-janjatɔɔkub nì u-taamuuyee mìn ní. Saloomɔn nín pée mán tin ní u nín lèe ní Jeerusaleem tiɲkin nì Leebanɔn jooll pu nì ntimu mun kɔkɔ nín bí u-taapuee.

⁷Eeti yab nì Amɔɔr yab nì Peeriisi yab nì Eefi yab nì Jeebusi yab biba nín kín Isirayeel tiɲkin, bín gbanti kaa nín sá Isirayeel tindambiyaamu.

⁸Bi nín gbíntii bí kun puee Isirayeel yab kaa nín ɲún ki kūu ki céeti-bi. Saloomɔn nín dū bi-naantiibi ki ɲá diwɔbil tundin ki dāa sāa dín.

⁹Ama Saloomɔn kaa nín dū Isirayeel yab ki ɲá diwɔbil tundi gbantin. Bín di nín sá u-janjaliibi nì bijanjakpilib nì bin ɲaal janjatɔɔkubee nì bitanjakaliibi.

¹⁰Komandambi nín lēē bikàliɲkpilib alaataa ali nì imunɲu ili nì saalaa bí nín kpèé bin bí ki tūn Saloomɔn tuunɲee.

¹¹Saloomɔn nín yānti u-nimpuu Faaroo bisal nyán Daafiidi Tiɲkin ki cūti kó kudii kun u nín mán ki tī-uee nì. Di sá u nín lī yii: «M-nimpuu kaa máan kí nín kóò Isirayeel ɔtiu Daafiidi cindin. Di sá yii adiin ɲin poon bi dū ti-Dindaan Dakaau ki yóoñee sá circir diiɲɲi ní.»

¹²Saloomɔn nín ɲaán ti-Dindaan bisaraawɔkaabi nsaraafan ɲun u nín mán ki tī-u ɲu bí kunimbɔtidii nyɔkɔpuee ní.

¹³Kii Mooyiisi nín nín síhè mara bí nín gáań gwiin kamaa puee, u nín gáań gwiingunfikaa saraabi, ki gáań unmal kamaa wimpeekaangu saraabi nì bijigaakpaambi bita bin bi nín jìhèe saraabi. Jigaalib gbanti di sá jigaal un bi jìhè ki gmoò kpɔnɔb bin kaa cáá gkpɔnɔnyɔkɔee nì Pantikooti jigaaliu nì Tibìh jigaaliu.

¹⁴Kii u-baa Daafiidi nín nín lēē pu ki síhèe, Saloomɔn nín tī bisaraagaliibi nì Leefii yab bi-tuunji nín sá pu kunimbɔtidiinee, ki nóó nì bi-kitiŋi. Leefii yab biba tundi di nín sá bí nín nyɔŋkí ti-Dindaan baabadal, àá kí tūtuñ bisaraagaliibi bi-tuunji poon. U nín yānti bipunyɔɔciitiliibi kitinji ŋin nín cí kunimbɔtidii punyɔmmuee mun kí bi-tundi. Unimbɔti niliu Daafiidi nín nín síhè mara bí gá puee dee.

¹⁵Daafiidi nín nín síhè mara un bisaraagaliibi nì Leefii yab tuunji pu, nì kunimbɔtidii nimbiliŋ pu puee, mín deede nì bi nín gá.

¹⁶Mín nì Saloomɔn nín tūh u-tuunji kɔkɔ ki dóò, kí yòon gwiin ŋun u bí kunimbɔtidii nyeelee ki cáa sã bi nín mán-ku ki dóòyee. Saloomɔn nín mán kunimbɔtidii ki dóò.

¹⁷Niinee Saloomɔn nín cá Eesiiyɔn-Geebeer nì Eelaati timmun. Eelaati tiŋki gbanti nín bí Tikati Mool gbandi, Eedoom tiŋkin nì.

¹⁸Yiiram nín dū u-tɔntɔnliibi bimeelaŋaaliliibi bin nyí tiŋku bɔti tiŋanee ki tú bí tūtuñ Saloomɔn tɔntɔnliibi. Bimeelaŋaaliliibi gbanti nì Saloomɔn yab nín cūti Oofiiri tiŋkin ki nyaãb sindaariya tɔnnib saalaa nì bili ki cáa cūnni ki tī ubɔti Saloomɔn.

2 Chroniques 9

Sabaa nimpubɔtiu mānti Saloomɔn pu

(1 Bib 10.1-13)

¹Sabaa nimpubɔtiu nín gbīl Saloomɔn nín nyáń diyindi puee. U nín dómiń Jeerusaleem kí pɔɔh-u ipɔɔn kí mākān-u kí kpèè. U nì dinikitikpaandi di nín dómiń ki kpáań igutaamu in tú talaalub nì sindaariya tikpil nì ataŋkpamɔntee. U bāań Saloomɔn ceeyee nì ki bālifi-u tibɔti tin kɔkɔ nín pée kā u-pɔbilinee.

²Saloomɔn nín pée kíí-u tin kɔkɔ u nín bālifi-uee nì. Tiba kaa nín bí ki pōɔ ki tī-u waa ŋún ki kíí.

³Sabaa tiŋki nimpubɔtiu nín ká Saloomɔn ciŋyi nì kudii kun u mánee

⁴nì tiŋin tin tókó u-teebilu puee nì u-tɔntɔnliibi kɔŋkoonyi nì u-tɔntɔnliibi bin tìi-u tiŋin u jìhè nì nnyim u nyèee wampeenkaati nì saraabi bin u nín gáań kunimbɔtidiinee nì an gá-u bitii waa ti nyí tin poon u bée.

⁵Niinee nì u bí ubɔti yii: «Tin m gbīl m-tiŋkin a-tuunji pu nì a-ciŋyi puee lafun sá mbaamɔn nì.

⁶Ama maa n̄n fōō ki kíf, see m n̄n dómín m-ba ki ká n̄ m-nimbilee. Tin bi máafi-mee kaa b̄n̄ tin m ká nee dijandi gba. A-cīnȳi j̄t̄n̄ tin m gb̄lee pu kpataaa.

⁷A-nib n̄ a-t̄nt̄n̄liibi bin b̄i a-nimbiin baabadal ki p̄liff̄ a-cīnȳi nȳɔɔbūnȳee b̄i mm̄nn̄neeee!

⁸Tí nȳɔ̄ŋk̄i ti-Dindaan a-Nimb̄ot̄iu un di lēē-si á k̄āl̄ Isirayeel tīŋki pu dibeelee! Kun puee u n̄eēn̄ Isirayeel k̄i n̄n̄ cáa cá jaanjaan ní, an pu ní u dū-si ki k̄ān̄ dibeele á ȳant̄i tin b̄i deedeeyee n̄ ibaam̄n̄ n̄ n̄n̄ b̄i.»

⁹M̄n̄ boonee ní Sabaa tīŋki nimpub̄ot̄iu t̄i ub̄oti Saloom̄n̄ sindaariya t̄nn̄ib bita n̄ dijandi n̄ talaalub tikpil n̄ atāŋkpam̄nti. Sabaa nimpub̄ot̄iu n̄n̄ n̄n̄ t̄i ub̄oti Saloom̄n̄ talaalub puee, baa ti p̄ee ká an talaalub bulifi kó Isirayeel tīŋkin ki ká.

¹⁰Kí k̄ūt̄i muee, Yiiram t̄nt̄n̄liibi n̄ Saloom̄n̄ yab n̄n̄ cáan̄ sindaariya Oofiiri tīŋkin n̄ santaal d̄oi tikpil tikpil n̄ atāŋkpam̄nti.

¹¹Ub̄oti n̄n̄ dū id̄o gbanti ki ŋá jaantalkub ki t̄īk̄īn̄ ti-Dindaan Diiku n̄ kub̄ot̄inaakoou, ní ki n̄n̄ lēē ki kp̄t̄ī tibati ki t̄ī u-l̄angaaliibi. Baa n̄n̄ p̄ee ká m̄n̄ Juuda tīŋkin dalba dalba.

¹²Ub̄oti Saloom̄n̄ mun n̄n̄ t̄i Sabaa nimpub̄ot̄iu tin k̄ōk̄o u n̄n̄ là ki b̄alif̄ee. Tin u n̄n̄ t̄i-uee n̄n̄ j̄t̄n̄ tin unimpub̄ot̄i n̄n̄ cáanee pu kpataaa. M̄n̄ boonee ní u n̄ u-t̄nt̄n̄liibi n̄n̄ ḡt̄i bi-tīŋkin.

Ub̄oti Saloom̄n̄ gaajati

¹³Dibimbaantiil poonee, sindaariya un bi n̄n̄ cáan̄ ki t̄i ub̄oti Saloom̄nȳee n̄n̄ nȳan̄ t̄nn̄ib mm̄ŋku ní,

¹⁴ní k̄i n̄n̄ k̄ūt̄i bibantiliibi n̄ binyampoobi n̄n̄ n̄n̄ c̄āb̄īn̄ sindaariya un ki p̄a patantibee. Arabii b̄otiibi k̄ōk̄o n̄ Isirayeel tīŋkpaammu ḡominab n̄n̄ c̄āb̄īn̄ sindaariya n̄ animbil ki t̄i Saloom̄n̄.

¹⁵Ub̄oti Saloom̄n̄ n̄n̄ ȳant̄i bi dū sindaariya ki m̄óó agbamp̄ɔɔ akpaan alaataa ali. Bi n̄n̄ dū sindaariya kiiloo bi biluu ní ki m̄óó digbamp̄ɔɔl kamaa.

¹⁶U n̄n̄ ḡt̄i dū sindaariya ki m̄óó agbamp̄ɔɔ ŋwaamu alaataa ata. Bi n̄n̄ dū sindaariya kiiloo ub̄o n̄ dijandi ní ki m̄óó digbamp̄ɔɔl kamaa. Ub̄oti n̄n̄ dū agbamp̄ɔɔȳee ki s̄īn̄ kudii kun bi ȳī ȳī <Leeban̄n̄ P̄ɔɔkuee> poon ní.

¹⁷Ub̄oti n̄n̄ ḡt̄i kp̄t̄i dibeejal dikpaandi diba ní ki dū sindaariyam̄nti ki nȳūnt̄i ní ki dū kunti nyīŋi ki nákan̄ nákan̄.

¹⁸Dibeejalee n̄n̄ cáá ak̄ol ŋin pu bi tà ki j̄ó̄m̄-d̄ee aluu, ní ki cáá laakin ataa t̄k̄ont̄ee an s̄a sindaariya. Bi n̄n̄ kp̄t̄i gbikintib bili ki s̄īn̄ laakin bi p̄āant̄i ījalee.

¹⁹Gbikintib n̄n̄ b̄i saalaa n̄ bili ní ki b̄i ak̄ol aluuyee n̄n̄ k̄únt̄i puee. Baa n̄n̄ p̄ee kp̄t̄i dibeejal diba m̄n̄ dibeele diba poon ki ká.

²⁰Ubɔti Saloomɔn kɔŋkɔnnɔkaabi kɔkɔ nɛn sá sindaariya ŋma ní, ní asambil ŋin bí <Leebanɔn Pɔɔku> diikunee nɛn sá sindaariyamɔnti ŋma. Baa nɛn dù animbil kúti kí ŋá tiba, di sá yii Saloomɔn yuntiŋuee, animbil kúti kaa nɛn cáá kunyampoou.

²¹Di sá yii ubɔti nɛn cáá meelab Taarsiisi tiŋkin. Yiiram meelaŋaaliliibi di nɛn ŋàal-bi. Abin ata poon diba puee, meelab gbanti nɛn cāabɪn sindaariya nɛn animbil kúti nɛn kunti nyiŋŋi nɛn ilantan nɛn ikooŋaan.

²²Ubɔti Saloomɔn nɛn jítiɛn kitiŋ pu bɔtiibi kɔkɔ tigaajati poon nɛn iciin poon.

²³Kitiŋ pu bɔtiibi kɔkɔ nɛn nyàab kí ká Saloomɔn kí ŋmā kí pílifi iciin in Unimbɔti nɛn tīi-uee.

²⁴Bi yaa nɛn dɔoŋee, báa ŋma nɛn cāabɪn animbil kúti wanti nɛn sindaariya wanti nɛn tiwampeenkaal nɛn tijanjawan nɛn talaalub nɛn itaamu nɛn imamboon ki pūn-u. Dibindi kamaayee, binib nɛn pée ŋáań mɪn ní.

²⁵Saloomɔn nɛn cáá itaamu nɛn janjatɔɔkub naabakati kutukub binaa, ní ki cáá itaamu kutukub saalaa nɛn bili. Tijanjawan gbanti tiba nɛn bí ntimu mun poon ní ajanjanaapaa bée, ní tiba mun bí u-cee Jeerusaleem.

²⁶Bibɔtiibi bin nɛn bí kí yòoŋ Eefiraati mɔɔl kí cáá sāa Fiiliistii yab tiŋki nɛn Eeipiti tiŋki kpaanyɔkɔee kɔkɔ nɛn bí Saloomɔn taapu ní.

²⁷Ubɔti nɛn yānti animbil gbí Jeerusaleem kii atanjkeeyee ní, ní seedir dɔi wīkí kii Seefeelaa tiŋki sufii in bi yī siikoomɔoree.

²⁸Saloomɔn taamui nɛn nyēēŋ Eeipiti nɛn ntimu mun kɔkɔ kíŋee poon ní.

Saloomɔn kúm

(1 Bib 11.41-43)

²⁹Saloomɔn tuuŋŋi ŋin kíŋee, kí yòoŋ tin u pée ki ŋée nɛn tin u ŋá ki lúnkèe, ŋmāń ki ká *Unimbɔti* bɔnaatiliu *Naatan gbɔŋkun* nɛn *Ayiiya, ubɔnaatil un nyánní Siiloo tiŋkinee gbɔŋkun* nɛn *Unimbɔti bɔnaatiliu Idoo leedakal gbɔŋkun*. Kugbɔŋu gbanti sòoŋ Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam mun pu.

³⁰Saloomɔn nɛn kāl Jeerusaleem ki jín Isirayeel tiŋki kɔkɔ pu dibeel abin imunŋu ili ní.

³¹Saloomɔn kpí ki cūti ki ŋāl u-naanjab ní bi síb-u u-baa Daafiidi Tiŋkin. U-jipɔɔn Rooboowaam di fōō u-yil ki kpánti ubɔti.

2 Chroniques 10

JUUDA YAB BɔTIIBI MAAM

(10–36)

Siikeem kpafil

(Kpèè 1 Bib 12.1-15)

- ¹Rooboowaam nìn cūti Siikeem, di sá yii niin ní Isirayeel yab kɔkɔ nìn kóon ki kpáfi kí kàañ-u dibeel.
- ²Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam nìn dáá gbínti bí Eejipiti tɛ́kin, laakin u nìn sáñ ubɔti Saloomɔn ki cūti kálee. U nín gbíl Siikeem koonyi gbanti puee ní u yíki Eejipiti tɛ́kin ki dómiñ.
- ³Bi nìn tú binib bi cūti yííñ-u. U bāánee ní u nì Isirayeel beel samaau kɔkɔ cūti Rooboowaam cee ki bí-u yii:
- ⁴«A-baa nìn tún-ti ditúndi din nyímee. Siiyee, ti là yii á bàtī-ti ditumpɔɔl din a-baa nìn yānti ti túnee nì diwaŋgul din u nìn dūu nyíkiñ ti-puee. A yaa ná mìn ti kíkí kí nín sá a-tɔntɔnliibi.»
- ⁵Ní u kíf-bi yii: «Nín cámaan, iwiin ita dalee ní fàtī gítíñ.» U lī mimmee ní samaa nín cá.
- ⁶Niinee ní ubɔti Rooboowaam bālifi bitindaŋkpilib bin nìn bí u-baa Saloomɔn tundin nyunti hun u nìn dáá bí dimaŋfalinee yii: «Ni sáŋkí-mi m kíf binib nee yii ba?»
- ⁷Ní bikpilibee bí-u yii: «A yaa dàkā binib nee kulaŋŋaŋfitiiu ki ná bi nín là puee ní ki yaa kíf-bi kinyɔɔmɔyee, bi làá nín sá a-tɔntɔnliibi kí nín cá jaanjaan.»
- ⁸Ama ní Rooboowaam kaa dū bikpilibee saŋkii ki tún ditundi, ní ki yííñ binipɔmbi u nì bin jín tinaacimpɔn dicilpu bi bí u-tundinee.
- ⁹U nìn bí bín yii: «Nimbi fáà, ni sáŋkí-mi yii ba? M kíf binib bin bí bālifi-mi m bàtī diwaŋgul din m-baa nìn dūu tún-bee nyiŋfiŋu pu yii ba?»
- ¹⁰Ní binipɔmbi u nì bin kpáfii jín tinaacimpɔnee kíf-u yii: «Kpèè a nín làá kíf binib bin dómiñ ki bí-si yii: <A-baa nìn tún-ti diwaŋgul din nyímee, siiyee bàtī di-nyiŋfiŋu pu kí tī-ti> puee sò: <M-ŋambikpakpalii gbìfì m-baa ŋal.
- ¹¹M-baa yaa nìn tún-ni diwaŋgul din nyímee, man làá gíti kūtì diwaŋgul gbanti nyiŋfiŋu pu. M-baa nìn dū anaalab ní ki dáal ni-tafal, mamee, m làá dū anaalab ŋin cáá agatee ní kí dáal ni-tafal.>»
- ¹²Nwintataati dalee ní Jeerooboowaam nì samaa kɔkɔ dómiñ ki ká Rooboowaam kii ún u-ba nín nìn lī puee yii: «Fàtī gítímañ ŋwintataati dal kí ká-mi.»
- ¹³Bikpilib nín nìn sáŋkì u-bɔti puee, waa dūu tún ditundi, ní ki sòon nì samaa an pɔɔ.
- ¹⁴Binipɔmbee nín sáŋkì-u puee, mìn ní u dūu sòon nì binibee. U nìn bí-bi yii: «M-baa yaa nìn tún-ni diwaŋgul din nyímee, man làá gíti kūtì diwaŋgul gbanti nyiŋfiŋu pu. M-baa nìn dū anaalab ní ki dáal ni-tafal, mamee, m làá dū anaalab ŋin cáá agatee ní kí dáal ni-tafal.»

¹⁵Ubɔti kaa nɛn pílifɛn binibee, kun puee ti-Dindaan nɛn nɛn bóntì mɛn kɛ ɛmā kɛ ɛ́á kii u nɛn nɛn dī u-bɔnaatiliu usiilooja Ayiia pu ki pɔɔn Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam puee ní.

Isirayeel beel cúu yākati

(Kpèè 1 Bib 12.16-25)

¹⁶Isirayeel beelin yab nɛn ká yii ubɔti kaa bɛi pílifɛn-bee ní bi bí-u yii: «Ti nɛ Daafiidi cáá tilati? Ti nɛ Jeesee jipɔɔn kaa cáá mpèé ɛubɔɔ! Isirayeel yab, tí nɛn gítímaan ti-tantibin! Kɔ́kɔ́nnee sii Daafiidi, nɛn jɛn a-dicaŋku pu dibeel!» Bi lɛ mimmee ní báà ɛma nɛn gítí u-tantiun.

¹⁷Ama Isirayeel yab bin nɛn kóò Juuda tiŋkinee baba pu ní Rooboowaam nɛn nɛkɛ ki jín dibeel.

¹⁸Nɛ mɛn kɔ́kɔ́e, ubɔti Rooboowaam nɛn dū Adooram un kpèé diwɔ́bil tuuɛɛe ki tú Isirayeel yab cee, ama ní bɛn yáŋkɛ-u ataŋkpee ki kũũ. Niinee ní ubɔti Rooboowaam ɛ́á malaa ki jɔ́m u-tɔ́ɔkuu poon ki sán ki nɛn cá Jeerusaleem.

¹⁹Kí yòòŋ ɛwiin gbanti ní Isirayeel yab bin kóò ɛgan pú beelinee kí kɛ jàà nɛ Daafiidi dicaŋku bɔtiibi. Kujaau gbanti bí ki dāa sāa dín.

2 Chroniques 11

¹Nyunti ɛun Rooboowaam bān Jeerusaleemee ní u kóò Juuda nɛ Beenjameen naakɔtin janjaliibi bibaamɔmbi kutukub dilaataal nɛ imuŋku inaa ki kpáfi kɛ cùú já nɛ Isirayeel yab, án nɛn làá ɛ́á pu ún Rooboowaam ɛ́ fátí fōo dibeelee.

²Ama ní ti-Dindaan bí u-bɔnaatiliu Seemaya yii:

³«Tùkù Juuda bɔtiu Rooboowaam, Saloomɔn jipɔɔn nɛ Juuda nɛ Beenjameen naakɔti yab nɛ samaa un kɔ́kɔ́ pée kínee yii:

⁴Ti-Dindaan nɛn sòòŋ puee sèé: <Naa máan kɛ cùú já nɛ ni-nabiyaamu Isirayeel yab. Báà ɛma ɛ́ nɛn gítí u-dumpu, di sá yii man di yāntì tin bí jítí nee bāań.>» Niinee ní bi gbɛl ki tɛ nɛ ti-Dindaan nyɔɔbundi ní ki yāntì kaa ti cùtì ján nɛ Jeerooboowaam.

Rooboowaam mán agun ki tú ntimu kupaau

⁵Rooboowaam nɛn kóò Jeerusaleem tiŋkin ní ki mán agun ki tú Juuda timmu. Ntimu gbanti di sá:

⁶Beetileem nɛ Eetaam nɛ Teekoowa

⁷nɛ Beeti-Suur nɛ Sookoo nɛ Adulaam

⁸nɛ Gaati nɛ Mareeka nɛ Siifi

⁹nɛ Adoorayiim nɛ Lakiisi nɛ Aseeka

¹⁰nì Soora nì Ayalɔn nì Eebrɔn. Ntimu mun bi nìn mán agun ki tú gbantee nìn bí Juuda yab nì Beenjameen yab timmu poon ní.

¹¹An nìn sá agun nìn pōō tiɲanee ní Rooboowaam nìn mán ki tú-mu. U nìn nyàaḅ gɔminab ki kãaḅ mu-pu, ní bi nìn kpáafi tijin nì ɔliifi kpam nì ndamam niin.

¹²Agbampɔɔ nì ɲkpamu nìn bí ntimu gbanti kɔkɔ poon. Mìn ní u nìn ɲá ní ki ɲún ki jín Juuda nì Beenjameen timmu pu dibeel.

Bisaraaɲaliibi nì Leefii yab páaḅ Rooboowaam boon

¹³Bisaraaɲaliibi nì Leefii yab nìn nyán Isirayeel timmu kɔkɔn ki dómiḅ ki páaḅ Rooboowaam boon.

¹⁴Leefii yab nìn yíkli fá bi-timmu nì bi-kpaatanti ki nín cá Juuda beelin nì Jeerusaleem. Di sá yii Jeerooboowaam nì u-jipɔmbi kaa nìn pú-bi nsan bí nìn gbínti sá ti-Dindaan saraaɲaliibi.

¹⁵Jeerooboowaam nìn lēē ún u-ba saraaɲaliibi, ní bín bí ɲgbantamu pu ki ɲáaḅ saraabi ki tìl ɲɔjaa nì anabil nìn u nìn mán ki síḅee.

¹⁶Isirayeel beel naakɔti kɔkɔnee, binib bin nìn nyàaḅ ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu nì bi-pɔbil kɔkɔee nìn táá Leefii yab ki dómiḅ Jeerusaleem tiɲkin. Bi nìn là kí nìn ɲáaḅ saraabi ki tìl ti-Dindaan, bi-naanjab Nimbɔtiu.

¹⁷Bín nìn gíti kúti Juuda beel mɔɔn ní ki nìn tútún Saloomɔn jipɔɔn Rooboowaam abin ata. Di sá yii abin ata gbanti poonee, u nìn nóó Daafiidi nì Saloomɔn tabɔbiliɲ.

Rooboowaam dicɔŋku

¹⁸Rooboowaam nìn cáá Maalaati. U-baa di nìn sá Daafiidi jipɔɔn Yeereemooti ní u-na sá Eeliyaab bisal Abiyayiil, Jeese naantiu.

¹⁹U nìn mál-u mbininjabiyaamu muta: Yeewusi nì Seemariya nì Sayam.

²⁰Boonee ní Rooboowaam cáá Abisaloom bisal Maaka. U nìn mál-u mbininjabiyaamu munaa: Abiia nì Atayii nì Siisa nì Seeloomiiti.

²¹Rooboowaam nìn néé Abisaloom bisal Maaka ki jítiḅ u-nimpoobi nì u-bɔntiibi bin kɔkɔ kíḅee. Di sá yii u nìn cáá binimpoobi saalku nì bita ní ki cáá bibɔntiibi imunɲku ita, ní ki mál mbininjabiyaamu mmunɲku nì munii nì nnimpubiyaamu imunɲku ita.

²²Rooboowaam nìn dū Maaka jipɔɔn Abiia ní ki kãaḅ u-mambi nì u-naalib kɔkɔ pu ukpil, di sá u nìn là yii ún ń dāá kpánti ubɔti ní.

²³U nìn ɲá iciin ní ki yānti u-jipɔmbi bin kíḅee kɔkɔ yāl ki tin bín Juuda nì Beenjameen timmu mun bi nìn mán agun ki túee poon. U nìn tī-bi tijin tikpil ní ki nyàaḅ binimpoobi kupaa u ki tī-bi.

2 Chroniques 12

Eejipiti bɔti Siisaaki dómiń ki jáń nì Juuda yab

(Kpèè 1 Bib 14.25-28)

¹Nyunti ñun Rooboowaam cúú u-beel pɔŋŋu ki báań inyaanee ní u fàtì u-boon ki tī ti-Dindaan marau, ní u-samaau kɔkɔ mun ɔ́á mĩn mbaantiim.

²Rooboowaam nín kāl dibeel dibijŋmoŋmootiil poonee ní Eejipiti bɔti Siisaaki dómiń ki jáń nì Jeerusaleem, di sá yii baa nìn gíti yú nì ti-Dindaan deede.

³Siisaaki nìn cáá janjatɔɔkub kutuku ubɔ nì alaataa ali nì bitanjakaliibi kutukub imun̄ku ita. Bijanjaliibi bin nìn nyánní Eejipiti tɪŋkin ki táá-u ki dómińee kaa nìn cáá ŋkaan: Liibii yab nìn bí, ní Sukii yab bí ní Eetiyoopii yab bí.

⁴U nìn jáń ki fōō Juuda timmu mun bi mán agun ki túee, ní ki nìkì ki dāa bāań áli Jeerusaleem.

⁵Siisaaki nìn tóobiń ní Rooboowaam nì Juuda kpilib kóoń ki kpáfi Jeerusaleem. Unimbɔti bɔnaatiliu Seemaya nìn cūti ká-bi ní ki bí-bi yii: «Ti-Dindaan nín sòoń puee sò: <Ni dū man ni-Dindaan ki fá! Too, ma mun dū-ni ki ɔ́á Siisaaki ŋaan.>»

⁶Isirayeel kpilibee nì ubɔti nìn lafun bée yii bi yĩntì ní ki bí yii: «Ti-Dindaan cáá mbaamɔn.»

⁷Ti-Dindaan nín ká bi sĩntì bi-ba taapuee, ní u tũkũ Seemaya yii: «Bi nín bée bi-yĩntitamee puee, maa làá kpò kí céetí-bi. Ama an kaa ti làá yũntí, m làá fĩ-bi, di sá yii maa làá dī Siisaaki pu ní kí yàntì m-ŋuul ń jēetí Jeerusaleem pu.

⁸Nì mĩn kɔkɔee, m làá yàntì bí kpántí u-tɔntɔnliibi. Niinee bi làá bée yii bi yaa sá man tɔntɔnliibi di sɔɔ, bi yaa sá ntimu mubɔ bɔtiibi tɔntɔnliibi di sɔ.»

⁹Eejipiti bɔti Siisaaki nìn jáń nì Jeerusaleem yab. U nìn yōoń tigaajawan tin bí ti-Dindaan Diikun nì kubɔtinaakoounee. U nìn pée yōoń kɔkɔ ní, ki kpáań agbampɔɔ ŋin Saloomɔn nìn dū sindaariya ki mósýee kɔkɔ.

¹⁰Niinee ní ubɔti Rooboowaam dū tasa kúti ki mós agbampɔɔ ki téen ŋin bi yōońee yil pu, ní ki dū-ŋi ki ɔ́á bijanjaliibi bin cí ubɔti naakooku punyɔmmuee kpiliu ŋaan ú nĩn kpèé.

¹¹Ubɔti yaa nìn pée yíkì ki kóò kunimbɔtidiinee, bijanjaliibi nìn yòontí agbampɔɔ gbanti ní ki lĩ, ní kí fàtí gíińń-ŋi biciitiliibi diikun.

¹²Rooboowaam nín nìn sĩntì u-ba taapu puee, ti-Dindaan nìn páatì u-ŋuul u-pu kaa nāań-u kɔkɔ. Kí kũtì muee, tiwammontiil nìn dáá bí Juuda tɪŋkin.

Rooboowaam maŋfal wiĩnyi kúntitam

(1 Bib 14.21-24,29-31)

¹³Ubɔti Rooboowaam nìn kāl Jeerusaleem ki ká mɔn ki jín dibeel. U nìn cáá abin imun̄ku ili nì dibindi diba ní ki kpántì ubɔti. U nìn jín Jeerusaleem, kitiŋ kin ti-

Dindaan n̄n lēē Isirayeel naakoti kɔkɔ kansikin b́ n̄n jáam̄-uee pu dibeel abin saalku n̄ ali. U-na n̄n sá uamɔnnimpu ní bi yí-u yii Naama.

¹⁴U n̄n ná tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee, di sá yii waa n̄n dū u-pɔbil kɔkɔ ki nyàab̄ ti-Dindaan.

¹⁵Rooboowaam tuuŋɔi n̄n kíñee, kí yòon̄ tin u péé ki n̄ee n̄ tin u ná ki lúnkèe, n̄mān̄ ki k̄a Unimbɔti bɔnaatiliu *Seemaya gbɔŋkun n̄ Idoo un wālee gbɔŋkun*. Kujaau n̄n péé b́ Rooboowaam n̄ Jeerooboowaam kansikin ní kaa gbèentí.

¹⁶Rooboowaam kp̄i ki cūti n̄al̄ u-baabi ní bi síb̄-u Daafiidi Tiŋkin. U-jipɔɔn Abiia di n̄n fōō u-yil ki kpánti uboti.

2 Chroniques 13

Juuda bɔtiu Abiia bɔti

(Kpèè 1 Bib 15.1-8)

¹Jeerooboowaam n̄n k̄al̄ Isirayeel beel pu dibeel abin saalku n̄ ata poonee ní Abiia kpánti Juuda tiŋki bɔtiu.

²U n̄n jín dibeel Jeerusaleem abin ata ní. U-na n̄n sá ugiibeeyaja Uriyeel bisal ní bi yí-u yii Miikaya. Abiia n̄ Jeerooboowaam n̄n péé jáa ní kaa gbèentí.

³Abiia n̄n cūti kí já n̄ Jeerooboowaam. U n̄n yòon̄ bijanjaliibi bibaatandambi kutukub alaataa anaa, ní Jeerooboowaam mun yòon̄ bijanjaliibi bibaatandambi kutukub alaataa anii.

⁴Abiia n̄n jóm̄ Seemarayiim jool din b́ Eefiraayiim joon̄ɔi puee ní ki b́ yii: «Jeerooboowaam n̄ Isirayeel yab kɔkɔ, ní p̄lifimaan.

⁵Naa nyí yii ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu dū Isirayeel beel ki t̄i Daafiidi n̄ u-naantiibi ní ki n̄n cáa cá jaanjaanaaa? An sá dipoondi din b́ kaa kp̄t̄ee ní.

⁶Ama Neebaati jipɔɔn Jeerooboowaam un n̄n sá Daafiidi jipɔɔn Saloomɔn tɔntɔnliuee yíkì ki ján̄ n̄ u-kpiliu.

⁷Naayeeekub n̄ binib bin kaa b́ tibanee yíkì p̄aah̄ u-boon ki ján̄ ki p̄ɔk̄iñ Saloomɔn jipɔɔn Rooboowaam. Rooboowaam mun n̄n dáá sá kinaacimpɔmbiki, kaa n̄n dáá nyí tiba ní kaa n̄n n̄ún̄ ki síl̄ bi-nimbiin.

⁸Too kɔŋkɔnn̄ee, ni b́i l̄i yii ni làá já n̄ dibeel din ti-Dindaan dūu ná Daafiidi naantiibi n̄anee. Tiŋman ni w̄ikí ní ki cáá sindaariya nabil din Jeerooboowaam m̄ó ki t̄i-ni dí n̄n sá ni-nimbɔtiuee.

⁹Ni j̄n̄ ti-Dindaan saraaŋaliibi, Aarɔn naantiibi n̄ Leefii yab ni-kansikin. Ni lēē nimbi ni-ba bisaraaŋaliibi kii anibul n̄n kíñee yab n̄n n̄áa puee. Ubo yaa cáaŋ unaja n̄ inɔjaa ilulee, udaan kp̄áa kpánti inimbɔti in kaa kp̄áa sá Unimbɔtee saraaŋaliu dee.

¹⁰Ama timbee, ti-Dindaan di sá timbi Nimbɔti, ní taa dū-u ki fá. Bisaraaŋaliibi bin tūn ti-Dindaan tundee sá Aarɔn naantiibi ní, ní Leefii yab mun bí ki tūn bi-tundi.

¹¹Kutaafaau nì kujoou kamaayee, bi ŋaán bisaraawɔkaabi ní ki tūtī talaalub ki tī ti-Dindaan. Bi pāantí kpɔnɔb bin bi dūu ŋá Unimbɔti saraayee circir teebiliu pu, ní ki tūtī fitilab bin tókó sindaariya tókɔŋkaati puee kujoou kamaa. Di sá yii timbee, ti ŋúb ti-Dindaan ti-Nimbɔti nín bí yii tí ŋá puee ní. Ama nimbee, ni dū-u ki fá.

¹²Kɔŋkɔnnée, Unimbɔti u-ba di lī timbi nyɔkɔpu. U-saraaŋaliibi mun bí ki bónti kí búń bi-yiŋyi ti kí nì ni kujaau. Mìn puee Isirayeel yab, ní taa já nì ti-Dindaan, ni-naanjab Nimbɔti! Naa làá ŋmā kí já kí pɔɔkiñ-u.»

¹³Nyunti gbantee, Jeerooboowaam nèn lēē u-janjalibi biba bi cūtī bál Juuda yab janjalibi boon pú kí túuñ-bi. An ŋá mimmee ní Isirayeel janjalibi biba bí Juuda yab nyɔkɔpu ní bin bálee mun bí bi-boon pú.

¹⁴Juuda yab fātée ní ki ká yii bi cáá kí jáń bijanjalibi bin bí bi-nyɔkɔpuee nì bin bí bi-boon púee. Niinee ní bi kúuñ ki yíín ti-Dindaan, ní bisaraaŋaliibi búń iyin.

¹⁵Juuda yab nèn fáá ijanjakun̄kuunti. Nyunti ŋun bi bíi kūuntí mimmee ní Unimbɔti yānti Abiia nì Juuda yab jáń ki pɔɔkiñ Jeerooboowaam nì Isirayeel yab kɔkɔ.

¹⁶Isirayeel yab nèn sàń Juuda yab nimbiin ní Unimbɔti dū-bi ki ŋá Juuda yab ŋaan.

¹⁷Abiia nì u-janjalibi nèn jáń ki pɔɔkiñ Isirayeel janjalibi sókɔ sókɔ. Bi nèn kūū bi-janjalibi bibaatandambi kutukub alaataa aŋmoo.

¹⁸Nwiin gbantee, bi nèn nāñ Isirayeel yab dúsi dusi, ama Juuda yab bín nèn ká dijajil, di sá yii bi nèn dū bi-mákal ki páań ti-Dindaan, bi-naanjab Nimbɔti pu.

¹⁹Abiia nèn kùl̄ ki páań Jeerooboowaam boon. U nèn jáń ki fōō u-cee Beeteel nì Yeesana Eefrɔn timmu nì ntimbilimu mun pīl̄-muee.

²⁰Nyunti ŋun Abiia sá ubɔtee, Jeerooboowaam kaa nèn gíti ká mpɔn. An dāa kúntèe ní ti-Dindaan fáá-u ní u kpīl̄.

²¹Ama Abiia ún nèn mōtī ká mpɔn. U nèn cáá binimpoobi ubɔ kpá saalku ní ki cáá jipombi mmun̄ku nì bili nì bisalib saalku nì ubɔ.

²²Abiia tuuŋŋi ŋin u túnee, tin kɔkɔ u ŋée nì tin u lēē ŋmāñ ki kā *Unimbɔti* bɔnaatiliu *Idoo gbɔŋkun*.

²³Abiia kpīl̄ ki cūtī ŋāl̄ u-baabee ní bi síf̄-u Daafiidi Tin̄kin. U-jipɔɔn Asaa di fōō u-yil ki kpánti ubɔti.

Asaa beel bɔti

(Kpèè 1 Bib 15.9-11)

Asaa nín kǎl dibeel puee, ɲgbansɔŋfi nín dómiń Juuda tiŋki pu ki cáa sǎa abin saalaa.

2 Chroniques 14

¹Asaa nín ɲá tin fáatiń ti-Dindaan u-Nimbɔtiuee.

²U nín kúnti awaa saraafanɲi iwaatootipaan pu. U nín wiíl atanɲpawaa ɲin bi nín cóoń ki tòotée ki gǎati iwindɔ ki fá.

³U nín kpáafi Juuda yab yii bí nyàab ti-Dindaan, bi-baabi Nimbɔtiu, kí nín tó u-bɔkpaanɲi nì u-marab.

⁴U nín kúnti iwaatootipaan nì isaraafan in pu bi nín tùutí talaalubee Juuda timmu kɔkɔn. An puee, u-beel yuntɲuee, Juuda beel nín bí ɲgbansɔŋfin ní.

⁵U nín mǎń agun ki tú Juuda timmu, di sá yii ɲgbansɔŋfi nín bí. Abin gbanti poonee, ubɔ kaa nín dómiń ki jáń nì u, di sá yii ti-Dindaan di nín tī-u diɲuŋfil.

⁶U nín bí Juuda yab yii: «Yàntímaan tí mā agun kí tū ntimu nee. Tí mā sintil difɔkɔŋi, kí kpáá punuubi bí nín cáá tikpàlkaal, ɲyunti ɲun ní kitiɲ nee dáá sá ti-yakee. Di sá yii ti yúl ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu deede, ní ti-deedeu puee, u tī-ti diɲuŋfil ijaan kɔkɔ pu.» Bi nín ɲún ki mǎń agun ki tú ntimu gbanti.

⁷Juuda naakookunee, Asaa nín cáá bijanjaliibi kutukub alaataa ata, bi ɲúb agbampɔ akpaan nì ɲkpamu. U nín cáá Beenjameen naakookun bijanjaliibi kutukub alaataa ali nì imunɲu inaa, bi ɲúb agbampɔ ɲwaamu ki ɲūn ki tòó itɔfi. Bín gbanti kɔkɔ nín sá bibaatandambi ní.

⁸Ueetiyoopii Seera nín cáan bijanjaliibi miiliyɔn ubɔ nì janjatɔɔkub alaataa ata kí já nì bi. U nín ɲún ki bǎan áli Mareesa tiŋkin.

⁹Asaa nín nyán kí jáń-u. U nì u-janjaliibi kɔkɔ nín tātì gbǎan kí kí dikòndi Seefata tantakalin, Mareesa caɲin.

¹⁰Asaa nín kúuń ki yíń ti-Dindaan u-Nimbɔtiu. U nín lī yii: «Ti-Dindaan, sii baba di ɲūn kí tūtuń uwɔfi ki tí ɲūn kí tūtuń upɔɔl mun. Dǎá tūtuń-ti, ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu. Di sá yii sii pu ní ti mǎká. A-yindi pu ní ti dòoń kí já nì dijanjakitikpaandi nee. Ti-Dindaan, sii di sá ti-Nimbɔtiu. Taa yànti unil ń já kí pɔɔkiń-si.»

¹¹Ti-Dindaan nín yǎnti Asaa nì Juuda yab jáń ki pɔɔkiń Eetiyoopii yab. Bi nín sǎn

¹²ní Asaa nì u-janjaliibi jǎn-bi áli Geeraar tiŋki. Bi nín kūu Eetiyoopii yab tikpil áli ki dǎa kūu ki céetì-bi múb, ubɔ kaa kíń. Di sá yii ti-Dindaan nì u-janjaliibi di nín nǎn-bi. Juuda yab nín kóoń bi-gaajawanti tikpil.

¹³Bi n̄n ján ki fōō ntimu mun kɔkɔ n̄n bí ki p̄l̄n̄ Geeraar tiŋkee. Di sá yii ti-Dindaan n̄n yānti dinyoondi kó-bi. Juuda yab n̄n fúkúl̄ ntimu gbanti kɔkɔ yab wanti, kun puee tiguaawan tikpil n̄n bí niin bí fúkúl̄.

¹⁴Bi n̄n gāat̄i bipikpaaliibi naabakati ní ki n̄n kóon̄ bi-piii n̄ bi-gutaamui tikpil. Bi ḡá mín̄ ki dóòyee ní ki n̄n gítí Jeerusaleem.

2 Chroniques 15

Asaa fāt̄i ḡáḡk̄i dinimb̄tinool

(Kpèè 1 Bib 15.12-15)

¹Unimb̄ti Fam n̄n kpákati Oodeedi jip̄oon̄ Asariyawuu pu.

²U n̄n cūt̄i túḡk̄i Asaa ní ki bí-u yii: «Asaa n̄ Juuda n̄ Beenjameen yab kɔkɔ, ní p̄lifimaan-mi! Ni yaa bí ti-Dindaan ceeyee, u mun bí ni-cee ní. Ni yaa nyàab̄-uee, u làá yānti ní ká-u, ama ni yaa dū-u ki fée, see u mun ḡ dū-ni kí fá.

³Isirayeel yab n̄n dū iyunti tikpil ki kāl̄ ibaam̄on̄ Nimb̄tiu kpá bi-ceeyaaa, usaraaḡal ubo kpá kí dàkà-baaa, ní mara ubo mun n̄n kpá.

⁴Ama bi-nimbinaamandi poonee, bi fāt̄i gít̄in̄ ti-Dindaan Isirayeel Nimb̄tiu cee, ki nyàab̄-u, ní ún̄ yānti bi ká-u.

⁵Nyunti gbantee, unil kaa n̄n ḡūn̄ kí nyā kí fāt̄i kónn̄i n̄ ḡgbans̄ḡfi, di sá yii kitiḡ kamaa pu nib n̄n bí dinyoondin ní.

⁶Ditimbundi diba n̄n jáà n̄ di-juti, ní kitiḡ kiba jáà n̄ ki-juti, di sá yii Unimb̄ti di n̄n cáan̄ animbinaaman gbanti kɔkɔ n̄ ḡi-bulifi ki tó bi-pu.

⁷Ama nimbee, ní n̄n ḡúb̄ an píkí, ni-wunti ḡ taa yòt̄i. Di sá yii ni-tundi dāa cáa tipaal.»

⁸Nyunti ḡun̄ Unimb̄ti b̄naatiliu Asariyawuu, Oodeedi jip̄oon̄ dū tib̄ti gbanti ki nāat̄i Asaayee, ní u ká kunyannyaau. U n̄n kúnti awaa ḡin̄ kɔkɔ n̄n bí Juuda n̄ Beenjameen timmune. U n̄n kúnti ḡin̄ mun n̄n bí ntimu mun u n̄n ján ki fōō Eefiraayiim jooḡḡi puee. U n̄n ḡáḡk̄i ti-Dindaan saraafaḡḡu ḡun̄ n̄n bí kunimb̄tidii nyɔkɔpuee.

⁹U n̄n kóon̄ Juuda yab n̄ Beenjameen yab kɔkɔ n̄ Isirayeel yab bin n̄n nyānn̄i Eefiraayiim n̄ Manasee n̄ Simeeyon̄ naak̄tin̄ ki dómiḡee ki kpáfi. Di sá yii Isirayeel yab tikpil n̄n dómiḡ ki páan̄ u-boon̄ nyunti ḡun̄ ní bi ká yii ti-Dindaan u-Nimb̄tiu bí u-ceeyee.

¹⁰Asaa n̄n jín̄ dibeel abin saalku ḡmatataatiu poonee, ní bi kóon̄ ki kpáfi Jeerusaleem.

¹¹Yaadal wiḡḡuee, bi n̄n lēē tiwaḡk̄uti tin̄ bi n̄n fúkúl̄ bi-nannanliibi ceeyee poon̄ inaa alaataa aluli n̄ ipii kutukub biluli ki ḡá ti-Dindaan saraa.

¹²Bi nèn pōon kɛ nyàab ti-Dindaan, bi-naanjab Nimbɔtiu nì bi-pɔbiling kɔkɔ nì bi-nammu kɔkɔ.

¹³Bi nèn pōon yii kibikeeee, unikpaaneeee, uninjeeeee, unimpueeee, un kamaa yaa kaa nyàab ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiuee, bí kpɔ-u.

¹⁴Ní bi téen mpon ki fáá iwiliili, ní ki búń akantán nì iyin ki pūtì ki pōon ti-Dindaan.

¹⁵Juuda yab kɔkɔ nèn bí mmɔnni, kun puee bi nèn pūtì ki pōon nì bi-pɔbiling kɔkɔ ní. Bi nèn lēē bi-ban kɛ nyàab ti-Dindaan, ní ti-Dindaan mun nèn yāntì bi ká-u. Ti-Dindaan nèn tī-bi ngbansɔŋfi ijaan kɔkɔ pu.

¹⁶Ubɔti Asaa nèn lēē u-naan Maaka tinimpubɔtiilin, kun puee u nèn kpítì diwaal ki nántiñ ntimbiil waal Aseera. Asaa nèn gāā diwaalee ki lúkú, ní ki cākā cākā-dì ki dūu tó ngmin Seedron tantakalin.

¹⁷Ama ngbantamu pu waatootipaanyì kaa nèn kúntì Isirayeel tiŋkin. Nì mín kɔkɔee, Asaa pɔbil nèn bí diba nì ti-Dindaan ní u-manfal wiŋyi kɔkɔ poon.

¹⁸U nèn cáan animbil nì sindaariya nì tiwan tin kɔkɔ u-baa nì ún u-ba nèn dūu sú Unimbɔtee ki síñ kunimbɔtidiin.

¹⁹Asaa nín jín dibeel ki cáá sāā abin aŋmoo kpá imun̄ku ili poonee, baa ti gbĩl kujaa pu.

2 Chroniques 16

Asaa nì Isirayeel yab bí kujaaun

¹Asaa nín jín dibeel abin anaa kpá imun̄ku ili poonee ní Isirayeel bɔtiu Bayeesa dómín kɛ já nì Juuda tiŋki. U bāānee ní ki mán digundi ki tú Raama timbiliiki kɛ pìñ Juuda bɔtiu Asaa nsan.

²Niinee ní Asaa lēē animbil nì sindaariya un nèn bí kunimbɔtidii nimbikpaafidiikun nì ubɔti nimbikpaafidiikunee ki tī u-tɔntɔnliibi bí cáá cunnì Damaasi kɛ tī Siirii bɔtiu Been-Adaadi, kɛ tükù-u yii:

³«Yāntì mpèé n nèn bí man nì sii kansikin kii an nín nèn bí man baa nì sii baa kansikin puee. Kpèè animbil nì sindaariya ní m tú bí cáan kɛ tī-si nee. Mín puee cùú kpítì mpèé ŋun bí si nì Isirayeel bɔtiu Bayeesa kansikinee ú taa ti dāan kɛ já nì mi.»

⁴Been-Adaadi nèn gbĩl ki tī nì ubɔti Asaa ní ki dū u-janjakpilib ki tú bi cūtì ján nì Isirayeel timmu. Bi nèn ján ki fōō lyɔn nì Daani nì Abeel-Mayiim-Maaka timmu nì Neefitalii naakookun timmu mun kɔkɔ poon bi nèn sīntí tijinee.

⁵Bayeesa nín gbĩl tibɔti gbantee ní u gbēēn kaa ti bí māā Raama timbiliiki gundi.

⁶Niinee ní ubɔti Asaa yōon Juuda yab kɔkɔ ní bi cūti koon atankpee nì ido in Bayeesa nìn cáa bíi mǎa Raama gundee ki cáan. Ubɔti Asaa nìn dūu mán digundi ki tú Geeba nì Miisipa timmu.

Asaa pīn Unimbɔti bɔnaatiliu Ananii kudii

⁷Nyunti gbantee ní Unimbɔti bɔnaatiliu Ananii dómiñ ki ká Juuda bɔtiu Asaa ní ki bí-u yii: «An nín bàà sá á nyàab dijòndi ti-Dindaan a-Nimbɔtiu ceeyee, a cūti nyàab dijòndi Siirii bɔtiu cee. A nín ɣá mimmee puee, Siirii bɔtiu janjaliibi ɣmátii nyán a-ɣaan.

⁸Eetiiyoo pii yab nì Liibii yab janjaliibi nì bi-tɔɔkub nì bi-tanjakaliibi nìn wīkí nì tikpil tikpil. Ama nì mìn kɔkɔee, a nín nìn dū a-mákal ki páan ti-Dindaan puee, u nìn dū-bi ki ɣá a-ɣaan.

⁹Di sá yii ti-Dindaan nimbiliŋ làan kitiŋ kɔkɔ pu kí tíkiñ bin néen-u nì bi-pɔbiliŋ kɔkɔee ní. Min bí neeyee, a ɣá kii ugbaanee, ní kí yòon kɔŋkɔnnée kí nìn cée, kujaa poon ní a làa nìn kíñ ki bí.»

¹⁰Asaa nìn gíí Unimbɔti bɔnaatiliu pu diŋuul ní ki cúú-u ki pīn kudii. Di sá yii tin Ananii nìn sòonee nìn yānti u gíí diŋuul ɣkpitim pu. Nyunti gbanti ní Asaa kí ki kíñ ki wóɓ samaa kansikin binib biba.

Asaa beel nín kúnti puee

(Kpèè 1 Bib 15.23-24)

¹¹Atuun ɣin kɔkɔ Asaa túnee kí yòon apeekaa kí cáa sǎa aluŋkikaayee ɣmǎn ki kǎ *Juuda bɔtiibi nì Isirayeel bɔtiibi tuuŋɣi gbɔntin*.

¹²Asaa nín jín dibeel dibindi diba kpá imuŋku ili poonee ní u búŋkí ní u-taangi dūu fǎl. Ama u-weeŋyi gbanti poonee, waa nìn nyàab ti-Dindaan jòndi, see binyɔɔdambi.

¹³U nín jín dibeel abin imuŋku ili nì awee, ní u kpí ki cūti ɣǎl u-baabi.

¹⁴Bi nìn síb-u dikaakul din ún u-ba yānti bi gbīn Daafiidi Tiŋkinee poon ní. Bi nìn bónti talaalub ki páan kilambaŋ kin pu bi dū-u ki bílee, ní ki nyàab ikpafi in sǒfèe ki ɣmítii u-wunti an taa sūū. Bi nìn tūū talaalub tikpil ki tī-u tinyool.

2 Chroniques 17

Joosafaati kpánti ubɔti

¹Asaa jipɔɔn Joosafaati fōō u-yil ki kpánti ubɔti. U nìn bónti u-janjaliibi kí ɣmǎ kí ján Isirayeel beel.

²U nìn dū bijanjaliibi ki síñ Juuda timmu mun bi nìn mán agun ki túee kɔkɔ poon, ní ki nìn kǎan ɣomina Juuda nì Eefiraayiim timmu mun u-baa nìn jáñ ki fōoyee.

³Ti-Dindaan nìn bí Joosafaati cee. Di sá yii u-naanja Daafiidi nín nìn dī nsan ɣun mpeepeekaamee ní u nìn nóó. Waa nìn jáam diwaal Baal.

⁴Ama u nìn nyàab̄ ti-Dindaan, u-baa Nimbɔti, ní ki nìn tɔ́ u-marab. U nìn fātì u-boon ki tī Isirayeel beel yab ɣaañtam.

⁵Ti-Dindaan nìn tī Joosafaati beel mpɔn ní Juuda yab kɔkɔ nìn cāabɪn tiwan ki pūn-u. U nìn dūu kpánti ugaajakpaan ki ká tinyool tikpil.

⁶U nìn dū u-pɔbil kɔkɔ ki tī ki nóó ti-Dindaan, ní ki nìn kúnti iwaatootipaan in pu bi nìn tòotì awaayee nì diwaal Aseera ɣgbantamu puee nì iwindɔ Juuda tɪŋkin.

⁷U nìn jín dibeel dibintataatiil poonee ní u lēē u-kàlɪŋkpaambi biba ki tú Juuda timmun bí cùú dàkà niin yab. Bin u nìn lēē ki túee di sá Been-Ayiil nì Oobadiya nì Seekariyawuu nì Neetaneeyeel nì Miikayawuu.

⁸U nìn yānti Leefii yab biba céeñ-bi. Bín di sá Seemayawuu nì Neetaniyawuu nì Seebadiyawuu nì Asayeel nì Seemiiramooti nì Yoonatan nì Adooniyasi nì Toobiyawuu nì Toob-Adooniya. Bisaraaŋaliibi bili biba mun nìn kúti bi-pu, bín di sá Eeliisama nì Yooram.

⁹Bi nìn yōon ti-Dindaan Marau gbɔŋku ní ki yīn Juuda timmu kɔkɔn ki dàkà mu-nib ti-Dindaan marau.

Joosafaati pɔŋɣu

¹⁰Abee ɣin nìn bí ki mǎnti tú Juuda tɪŋkee nìn fǎŋkì ti-Dindaan, ní báà ubɔ kaa nìn kííkí kí ján Joosafaati.

¹¹Fiiliistii yab gba nìn cāabɪn tiwampɔkaal nì animbil nì patantib ki tì Joosafaati. Bilaalibub mun nìn cāabɪn tiwɔŋkuti ki pūn-u. Bi nìn cáañ ipijaa kutukub biluli nì alaataa aluli nì iŋɔjaa kutukub biluli.

¹²Joosafaati nìn mǔtī kǎntí mpɔn ní ki cá. U nìn mǎn agun ki mǎnti tú ntimu mubɔ, ní ki nìn mǎn mubɔ mun poon adiin bí nìn kpáafi tijin.

¹³U nìn kpáafi tijin tikpil tikpil Juuda timmun. U nìn dū bijanjaliibi bin sá bibaatandambee ki kǎañ Jeerusaleem tɪŋkin ní.

¹⁴U nìn yākatì bijanjaliibi gbanti akiti akiti ki nóó nì bi-dicaŋɣi. Juuda naakookunee, bin nìn kpòotì bijanjaliibi kutukub kutukubee sò. Ujanjakpil Adina nìn kpòotì bijanjaliibi bin sá bibaatandambee kutukub alaataa ata,

¹⁵ní un dī-uee di sá ujanjakpil Yoowanan. Ún nìn kpòotì bijanjaliibi kutukub alaataa ali nì imuŋku inaa.

¹⁶Utataati di sá Sikirii jipɔon Amaseeyaawuu. Ún nìn dū u-ba ki tī kí tɔ́ ti-Dindaan tundi. U nìn kpòotì bijanjaliibi kutukub alaataa ali ní.

¹⁷Beenjameen naakookunee, ubaatandaan ubɔ nìn bí bi yī-u Eeliyadaa. Ún di nìn kpòotì bijanjaliibi bin jáà nì abaatan nì agbampɔɔyee binib kutukub alaataa ali.

¹⁸Un nìn dī-uee di sá Yoosabaadi. Ún nìn kpòotì bijanjaliibi bin bónti kí cù dikòndee binib kutukub dilaataal nì imuŋku ili ní.

¹⁹Bijanjaliibi bin nìn bí uboti tundin Jeerusaleemee dee. Bijanjaliibi bin uboti nìn dūu kāaṇ Juuda timmu mun bi mán agun ki túee poon kaa kúti.

2 Chroniques 18

Joosafaati nì Isirayeel bōtiu Akaab ṇá mpèé

(Kpèè 1 Bib 22.1-4)

¹Joosafaati nìn ká tīgaaṇjati nì tinyool tikpil. U nìn yānti u-dicaṇkun niliu ubo cáá Isirayeel bōtiu Akaab dicaṇkun biki kiba.

²Abin aba boonee ní Joosafaati cūti mǎnti Akaab pu Samaarii tiṇkin. Akaab nìn kūu ipii nì inaa kupaau ki fōō u nì bin céeṇṇi-uee kucaṇu. U nìn páb-u yii ú kūti u-pu bí cūú já nì Ramooti tiṇki kin bí Galaadee.

³Isirayeel bōtiu Akaab nìn bí Juuda bōtiu Joosafaati yii: «A làá céeṇ-mi m cūú já kí fōō Ramooti tiṇki kin bí Galaadi tiṇkpaanṇkineeee?» Ní Joosafaati kí Isirayeel bōtiu yii: «Man nì si sá unibaanti ní. A-nibul sá m-nibul ní. Ti làá kūti a-pu tí cù kujaa.»

Tipɔjikaal bōnaatiliibi nāati dijajil

(Kpèè 1 Bib 22.5-12)

⁴Ama ní Joosafaati gíti kúti ki lī yii: «Tí bàlifi ti-Dindaan kí wàatī.»

⁵Niinee ní Isirayeel bōtiu kóon u-bōnaatiliibi ki kpáfi. Bi nìn bí binib alaataa anaa nyɔkɔm ní uboti bàlifi-bi yii: «Tí cūú já kí fōō Ramooti tiṇki kin bí Galaadi tiṇkpaanṇkeeyaaa, tí taa cù?» Ní bín kí-u yii: «Nín cá! Ti-Dindaan dū-kì ki ṇá a-ṇaan.»

⁶Ama ní Joosafaati gíti bàlifi yii: «Mimmee báà ti-Dindaan bōnaatiliu ubo gíti kpá doo tí ṇmā kí cù u-cee kí bàlifi kí béé ti-Dindaan nín sòon pueeee?»

⁷Ní Isirayeel bōtiu kí Joosafaati yii: «Ubo gíti bí un pu ti ṇūn kí bàlifi kí béé ti-Dindaan nín sòon puee, ama maa là u-boti, di sá yii tin kaa ṇāṇee ṇma ní u nàatī-mi, waa nàatī-mi tin ṇāṇee dalba dalba. Ún di sá Yiimila jipɔon Miisee.» Ní Joosafaati bí yii: «Taa sòon mín!»

⁸Niinee ní Isirayeel bōtiu yíin u-kàlinṇau ubo ní ki bí-u yii: «Cūú cáan Yiimila jipɔon Miika doo malaa!»

⁹Isirayeel bōtiu nì Juuda bōtiu Joosafaati nìn kā báà ṇma u-beeṇal pu Samaarii tiṇki punyɔkɔki caṇin ki pēē bi-beebɔkutij. Bibōnaatiliibi kɔkɔ nìn bí ki nàatī tiboti bi-nimbiin.

¹⁰Keenaana jipɔon Siideekiyawuu nìn dū tikúti ki móó ṇyin. U nìn bí yii: «Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: <Nì ṇyin nee ní a làá dūú jáṇ Siirii yab kí céetī-bi múb.>»

11 Bibɔnaatiliibi bin kɔkɔ nɛn kɛnɛ nɛn pɛɛ sɔɔn tibɔbaantiil nɛ ki lɛ yii: «A ŋɔn kɛ cùú já kɛ fɔɔ Ramooti tɛŋki kin bɛ Galaadi tɛŋkpaanɛkɛnɛ. A làá já kɛ pɔɔkiɛn-kɛ, ti-Dindaan làá dū-kɛ kɛ ná a-ŋaan.»

Miika nāatɛ yii Akaab kaa làá já kɛ jɛ

(Kpɛɛ 1 Bib 22.13-28)

12 Un bi tú ú cùú yíín Miikayee bàñee nɛ ki bɛ-u yii: «Kpɛɛ, Unimbɔti bɔnaatiliibi kɔkɔ ná kinyɔɔbaantii ki sɔɔn ki nàatɛ ubɔti tɛŋan ŋma nɛ. Si mun yaa bàñee, á sɔɔn kɛ nàatɛ ubɔti tin ŋāñee ŋma kii bin béeyee.»

13 Ama nɛ Miika kɛf-u yii: «Nɛ ti-Dindaan un bɛ dimaŋfalin nee puee, tin ti-Dindaan yaa tɛ-mi m nàatɛ, tɛn nɛ m làá nàatɛ.»

14 U bāān ubɔti ceeyee nɛ ubɔti bālɛfɛ-u yii: «Miika, tɛ cùú já kɛ fɔɔ Ramooti tɛŋki kin bɛ Galaadi tɛŋkpaanɛkɛneyaaa, tɛ taa cù?» Nɛ Miika kɛf-u yii: «Nɛn cá! A làá já kɛ fɔɔ-kɛ! Ti-Dindaan dū kitiŋ gbanti ki ná a-ŋaan.»

15 Ama nɛ ubɔti gɛti bɛ-u yii: «Nɛfunyɔm miŋa nɛ m máān kɛ yàntɛ á pùtɛ kɛ tükù-mi ibaamɔn ti-Dindaan yindi pu nɛ á nɛn tükù-mi nɛ?»

16 Niinee nɛ Miika bɛ yii: «M ká Isirayeel nibul yāl ki gbɛ ajoin pu kii ipii in kaa cáá ukpaalee Nɛ ti-Dindaan bɛ yii: <Baa ti cáá ukpil. Báā ŋma n nɛn gɛtɛ u-dumpu nɛ ŋgbansɔŋfi.>»

17 Nɛ Isirayeel bɔtiu bɛ Joosafaati yii: «M bàā tükù-si yii bee! Waa pɛɛ nàatɛ tin ŋāñee kɛ tɛ-mi, see tikpitil!»

18 Ama nɛ Miika gɛti bɛ-u yii: «Too! Pɛlɛfɛ tin ti-Dindaan sɔɔnɛ. M ká ti-Dindaan ká u-beejal pu nɛ yilpu janjaliibi yú ki kɔf-u, biba yú u-ŋaŋgiil pú nɛ bin kɛnɛ yú u-ŋaŋgan pú.

19 Nɛ ti-Dindaan bɛ yii: <Nɛma nɛ m làá nɛn ká ú cùú ŋmàtɛn Akaab kɛ yàntɛ ú cùú já nɛ Ramooti tɛŋki kin bɛ Galaadi tɛŋkpaanɛkɛnɛ bɛ kpɔ-u nɛ?> Niinee nɛ ubɔ nɛ bɛ yii tina, nɛ un kɛnɛ nɛ bɛ yii tina.

20 An ná mimmee nɛ ŋfam miba dɔmɛn ki sɛl ti-Dindaan nimbiin nɛ ki bɛ yii: <Man di làá cù kɛ ŋmàtɛn-u.> Nɛ ti-Dindaan bālɛfɛ-mi yii: <A làá ná mana nɛ?>

21 Nɛ mɛ kɛfɛ yii: <M làá cù kɛ kɔ bibɔnaatiliibi kɔkɔn nɛ kɛ yàntɛ bɛ sɔɔn tinyimɔmbɔti kɛ tükù ubɔti.> Nɛ ti-Dindaan bɛ-mi yii: <A làá cùú ŋmàtɛn-u nɛ m nyɛ yii a làá ŋmā. Nɛn cá kɛ ná mɛn.>

22 Ti-Dindaan yaa lafun dū nnyimɔn fam ki ná a-bɔnaatiliibi kɔkɔ nyɔmmunee, á béé yii u là dinimbinaamandi nɛ jɛetɛ a-pu nɛ.»

23 Niinee nɛ Keenaana jipɔɔn Siideekiyawuu sùtɛ ki pɛl Miika nɛ ki fáá-u ntampa ki lɛ yii: «La pú nɛ ti-Dindaan Fam nyán m-ni ki cùtɛ bɛ sɔɔn nɛ si?»

24 Nɛ Miika kɛfɛ yii: «Tɛŋman, ŋwiin ŋun nɛ a yaa láa sán ki pɔótɛ adiin ki bāālee, a làá dāá gbɛl taapu.»

²⁵Niinee ní Isirayeel bɔtiu tī mara yii: «Ní cúumaan Miika kí cùnnì kí tī Amɔn tɪŋki kɔmandanɔwu nì ubɔti jipɔɔn Yoowasi,

²⁶ní kí tùkù-bi yii: <Man ubɔti di bí yii, ní dū kijapaaí nee kí tɔ sarka. Ní tī-u tɪjɪn ŋwaam pu nì nnyim kí nīn cí ŋyunti ŋun m làá fàtī gítin nì ŋgbansɔŋfee.>»

²⁷Ní Miika bí-u yii: «A yaa fàtī gítin nì laafiye, mimmee ti-Dindaan kaa dī m-pu ki sòon dee.» Ní u gítì kútì yii: «Nimbi samaa kɔkɔ, pīlifimaan!»

Bi kũ ubɔti Akaab dikɔndin

(Kpèè 1 Bib 22.29-40)

²⁸Isirayeel bɔtiu Akaab nì Juuda bɔtiu Joosafaati nín cá kí já nì Ramooti tɪŋki kin bí Galaadi tɪŋkpaanɔkinee.

²⁹Ní Isirayeel bɔtiu bí Joosafaati yii: «M làá kpánti m-wampeenkaati bí taa bée-mi ní kí cùú já kujaau. Ama siiyee, dū a-beebɔkutìl kí pèen.» Ní Isirayeel bɔtiu lafun kpánti u-wampeenkaati bí taa bée-u ní ki cùtì bí jáà.

³⁰Siirii mun bɔtiu nīn tī u-janjaliibi mmunɔku nì saalaa nì bili bin sá bin kpèè janjatɔɔkub kpilibee mara yii: «Ní taa já nì bijanjaliibi ŋwaamuɔɔɔ, kí taa já nì bijanjakpilib, ama ní pée já nì Isirayeel bɔtiu baba.»

³¹An pu ní bin kpèè janjatɔɔkub kpilibee nín ká Joosafaatee, bi bí yii: «Bàà an ŋá pu, Isirayeel bɔtiu dee», ní bi fàtì bi-ba ki túl-u ki bíi jáà nì u, ní Joosafaati kí ki bíi kũuntì.

³²Niinee ní bijanjakpilibee nín bée yii an kaa sá Isirayeel bɔtiu ní bi yānti-u kaa tí bíi jì-u.

³³Ama Siirii yab janjaliu ubɔ pée tɔ mpiin yìkíl yikil ní an cùtì yá Isirayeel bɔtiu laakin u-gbampɔɔl janliitilɪŋ tū tɔbee. Ní ubɔti bí un ŋàal u-tɔɔkuuee yii: «Fàtī gítì a-boon tí nyā dikɔmbool pu, di sá m ká tiweendi.»

³⁴Ama ŋwiin gbantee, kujaau nín nīn pɔɔkì puee, bi nīn yānti ubɔti yú u-tɔɔkuu poon ki túl Siirii yab áli kujoou, ní u kpīl.

2 Chroniques 19

Joosafaati kãan bibɔsoonliibi Juuda tɪŋkin

¹Juuda bɔtiu Joosafaati nīn fàtī gítì Jeerusaleem nì ŋgbampɔn.

²Unimbɔti bɔnaatiliu Yeewuu, Ananii jipɔɔn nīn tɪŋkì-u nsanni ní ki bí-u yii: «Ba pu ní a cùtì tútùn unikpiti? Mim mee sii nēen bin ná ti-Dindaaneeee? Kun ní a ŋée puee, ti-Dindaan gí a-pu diŋuul.

³Ní mín kɔkɔee a tūn atummɔnti. A wūn diwaal Aseera windɔi Juuda tɪŋki kɔkɔn ní ki nyàab ti-Dindaan nì dipɔbil diba.»

⁴Joosafaati nèn kóò Jeerusaleem ní. Ama u nèn yìh Juuda tɛŋki kɔkɔ pu kí yòòñ Beerseeba kí tin cáá sã Eefiraayiim joonɛɛ pu. U nèn sòòh nì binib bí fàtíí gítíí ti-Dindaan, bi-baabi Nimbɔtiu cee.

⁵Juuda timmu mun bi nèn mán agun ki túee kɔkɔ poonee, u nèn kãh bibɔsoonliibi.

⁶U nèn bí-bi yii: «Ní tōmaan ni-tundi tɛŋan. Di sá yii an kaa sá nniyaamin ní ni làá dūú sòòh tibɔti, ama nì ti-Dindaan yindi pu ní ni làá dūú sòòh. Ni yaa láa bíi sòòh tibɔtee, ún u-ba làá dāá nīn bí ni-cee.

⁷Mín puee, ní yàntí ti-Dindaan faaŋku ń nīn bí ni-ni. Ní nīn ɲúb tin m tükū-ni nee kí ɲámaan mín. Di sá yii ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu kaa gèetín bin kaa sòòh tibɔti nì ibaamɔnee, áá bin pò gandee, áá bin fòol dinyɔɔɲeebil jim kí sòòh kí pò ubɔee.»

⁸Ki kpáan Jeerusaleem tɛŋkinee, Joosafaati nèn lēē Leefii yab nì bisaraaŋaliibi nì Isirayeel dicaŋɛɛ kpilib biba ki kãh bí nīn sòòh tibɔti ti-Dindaan yindi pu, ní kí nīn ɲáŋkí Jeerusaleem yab bɔti.

⁹U nèn tī-bi mara nee yii: «Ni máan kí tō ni-tundi nì ti-Dindaan faaŋku poon nì deedee poon nì dipɔbil diba.

¹⁰Tí dūú ɲmàntí yii ni-nabiyaamu nyánní ntimu mun poon ní bi kóòyee ki cáah-ni tibɔti ní sòòh. An ɲūh kí nīn sá nnikpaakoon bɔti, áá mara bɔti, áá abɔkpaa bɔti, áá akoobil bɔti tiba. Too an yaa pée sá tɛɲyee, ní dàkà-bi tin bi máan kí ɲee. Mimmee baa làá yìntìh ti-Dindaan ní waa nín gí ni-pu áá ni-nabiyaamu pu diŋuul. Ni yaa ɲá mín, naa làá fōo dibɔkpil.

¹¹Usaraaŋakpil Amariyawuu di làá nīn kpèé dinimbɔtinool bɔti ki tìl-ni. Juuda beel kàlinjakpiliu Seebadiyawuu, Isimaayeel jipɔɔn di làá nīn kpèé dibeel pu bɔti. Leefii yab làá nīn bí ni-cee ki tútùh-ni ni kpèé kitiŋ pu bɔti. Ní kámaan dipɔbil kí tō ni-tundi! Ti-Dindaan ń nīn bí bin ɲáan tɛŋanee cee.»

2 Chroniques 20

Amɔn yab dómiń kí já nì Juuda yab

¹Mín boonee ní Moowaab yab nì Amɔn yab, kí dūú kūtì Meewun yab dómiń kí já nì Joosafaati.

²Ní bi dómiń ki tükū Joosafaati yii: «Dijanjakitikpaandi diba dòón kí jáh-si. Di nyánní Nyaam Mɔɔgbandi lapu yal pú, an dàkà yii Eedoom tɛŋkin. Dì bāan Asaɔn-Tamaar, an dàkà yii Eeni-Geedii.»

³Joosafaati nèn fāŋkì, ní ki nèn lēē yii u làá mēē ti-Dindaan. U nèn tī mara yii Juuda beel kɔkɔn bí bóob kinyɔkɔ.

⁴Juuda yab nèn nyánní Juuda timmu kɔkɔn ki kóòh ki kpáfi Jeerusaleem kí mēē ti-Dindaan.

⁵Joosafaati nèn yíkìi yúl Juuda yab nì Jeerusaleem yab kansikin, ti-Dindaan Diikun ki túl Dicimpondi.

⁶U nèn bí yii: «Ti-Dindaan, ti-baabi Nimbótiu, sii di bí yilpu ní ki jīn atimbun kòkò pu dibeel. Sii di cáá mpòn nì dikpabil ní ubò kaa nūn kí sīl a-nimbiin kí ján-si.

⁷Sii ti-Nimbótiu di nèn jīn kitiŋ nee pu nib nyunti nūn Isirayeel yab, a-nibul nèn dòónee. A dū kitiŋ nee ki tī a-bòò Abraam naantiibi kí nīn cá jaanjaan.

⁸Bi nèn kāl kitiŋee poon ní ki mán-si n̄kòŋkoon ki lī yii:

⁹<Nnaabu n̄bò yaa jéetì ti-pu, an nūn kí nīn sá yii kujaau, àá ditafadaaldi diba àá bīlbi kúm àá n̄kum, ti làá dāān kí yúl n̄kòŋkoon nee nyòkòpu, an dākà yii a-nimbiin, di sá yii nīn ní a lèekī a-ba ki dākà. Ti làá kúuñ kí yīn-si ti-nimbinaamandi poon. Niinee, a làá pīlifiñ-ti ní kí fī-ti.>

¹⁰Too, kòŋkòneee, Amòn yab nì Moowaab yab nì Eedoom yab dómīn kí já nì ti. Ti-naanjab nīn nèn nyánni Eejipiti tiŋkin ki dòónee, aa nèn pú-bi nsan bí dī bi-tiŋki pu. An puee ti-baabi nèn dū dī nsan n̄bò fám ní ki yānti-bi kaa kūu ki céetì-bi.

¹¹Ama kpèè binib gbanti nīn bīi pà-ti tipaal tiŋyee! Bi dómīn kí jà-ti kitiŋ kin a dū tī-tee pu.

¹²Ti-Nimbótiu, mimmee aa làá dáál bi-tafalaaa? Di sá yii binib bin dòón kí já nì ti nee wīkī tikpil ní taa cáá mpòn kí n̄mā kí sīl bi-nimbiin. Taa nyí ti nīn làá n̄á puee, ama ti-nimbikpeen̄u có a-pu ní.»

¹³Juuda yab kòkò, ki kpāān bi-nimpoobi nì bi-biyaamu nèn yú ti-Dindaan nimbiin.

Ti-Dindaan tī Juuda yab dijajil

¹⁴Ti-Dindaan Fam nèn kpákatiñ uleefiija ubò pu samaa kansikin. Bi nèn yī-u Yasiyeel ní u nèn sá Asafi maaliŋun. U-baa di nèn sá Seekariyawuu ní u-naanja sá Beenaya ní u-naanja Beenaya baa sá Yeeyiyeel, Mataniya jipòon.

¹⁵Yasiyeel nèn bí yii: «Nimbi Juuda yab, Jeerusaleem yab nì sii ubòti Joosafaati, ní pīlifimaan! Ti-Dindaan nīn bīi sòon nì ni puee sèé: <Ni-pòbiling n̄ taa bīl, kí taa fàŋkì dijanjakitikpaandi nee, di sá yii kujaau nee kaa sá ni-jaaku, ama an sá man ni-Nimbótiu jaaku ní.

¹⁶Foolee, ní fu cùú já nì bi. Bi bīi dàb Nsupumpukum gbantaŋki. Ni làá fu ká-bi ditantakal nīn kúntí puee, Yeeruweel teeku nyòkòpu.

¹⁷An kaa fu bàlifí ní já nì bi. Nimbi dee, ní fu nyā kí yúl kí kpèè dijajil din ti-Dindaan làá fu tī-nee. Juuda nì Jeerusaleem yab, ni-pòbiling n̄ taa bīl, ní taa fàŋkì! Foolee, ní fu nyā kí tūŋkì-bi, man ni-Dindaan làá fu nīn bí ni-cee.>»

¹⁸Niinee Joosafaati tātì gbāān u-yigbeel tūu kitiŋ. Juuda yab nì Jeerusaleem yab kòkò mun nèn tātì gbāān kitiŋ ti-Dindaan nimbiin ki bīi jáām-u.

¹⁹Mín boonee ní Leefii yab bin sá Keeyaati nì Kooree maaliṇunee yíkì yúl. Bi nìn gāa ilan mpon ki nyóṅkì ti-Dindaan, Isirayeel Nimbótiu.

²⁰Kutaa wúntì kutaafaau pòlpólee ní bi-kòkò kíí nšan ki nín cá Teekoowa teekun. Kí wàatì bí yíkèe ní Joosafaati bí-bi yii: «Juuda nì Jeerusaleem yab, ní pīlifimaan. Ní nīn māká ti-Dindaan ni-Nimbótiu pu, ní ubo kaa làá já kí pōōkiñ-ni! Ní nīn māká u-bōnaatiliibi pu ní kí ká dijajil!»

²¹Mín boonee ní u nì samaa sòōñ ki bóntì ní ki lēē bilanḡaaliibi ki dū circir bōkutij ki pēēñ-bi ní bīñ lī dijanjakitil nyōkōpu ki gā ilan ki nyóṅkì ti-Dindaan u nín sá circir ki sá ukpaan puee ki lì yii: «Nyōṅkìmaan ti-Dindaan, di sá yii u-neendi bí ní ki cá jaanjaan.»

²²Nyunti ṇun bi kíí ki bīi gā inyōṅki lanḡee ní ti-Dindaan yāntì fikil fikil dómīñ ki kó Amōn yab nì Moowaab yab nì Seeyiir jool yab bin nìn dómīñ kí já nì Juuda yabee kansikin. Bi nìn kíí ki bīi jāà nì tōb.

²³Amōn yab nì Moowaab yab nìn bīi jāà nì Seeyiir jool yab ní ki kūū ki céetì-bi múb. Mín boonee ní bi nyāñ tōb pu ki kūū ki céetì tōb.

²⁴Nyunti ṇun Juuda yab jóm laakin bi ṇūñ kí tókón kí wāl kuteeu puee ki kpēē dijanjakitikaandi watil pūee, anikpil ṇmaniṇma di dō kitiṇ filfilee. Uniseen kaa nìn kíñ.

²⁵Niinee Joosafaati nì u-samaau cūti ki fúkúl anikpilee wanti ní ki ká tiwanḡkuti tikpil nì tīgaaḡawan tikpil nì tiwampeenḡkaal nì tiwan tin cáá kunyampoouee tikpil. Tiwan nìn wīikí tikpil áli gba baa nìn gíti ṇūñ kí túñ. Bi nìn dū iwiin ita ní ki kóōñ tiwanḡfukulkaal gbanti, di sá yii tì nìn wīikí tikpilku.

²⁶Nwinnanaati dalee ní bi kóōñ ki kpáfí Beeraka tantakalin kí jāām ti-Dindaan. An pu ní bi pú ditantakal gbanti diyindi yii Beeraka, taapu sá yii «si nì ditundi».

²⁷Niinee ní Joosafaati līntì Juuda yab nì Jeerusaleem yab nyōkōpu ní bi nín gíti Jeerusaleem nì mmōn pōon, di sá yii ti-Dindaan nìn fī-bi ki nyāntì bi-nannanliibi ṇaan ki tī-bi dipōpindi.

²⁸Bi nìn bōó tibati, ki búñ awul nì akantán ní ki dūu kó Jeerusaleem tiṅkin ki tin nyāñ ti-Dindaan Diiku pu.

²⁹Atimbun ṇin kòkò kíñee beeni nìn gbīl ti-Dindaan Unimbóti nín jáñ nì Isirayeel nannanliibi puee, bi nìn fāṅkì tikpil.

³⁰Joosafaati beel nìn bí ṇgbansōṇfin, di sá yii u-Nimbótiu nìn tī-u diṇuṇfil ijaan kòkò pu.

Joosafaati beel nín kúntì puee

(Kpèè 1 Bib 22.41-51)

³¹Joosafaati n̄n cáá abin aṇmoo kpá imun̄ku ili ní ki kpánti Juuda b̄tiu, ní ki kāl Jeerusaleem abin mmun̄ku n̄n aṇmoo ki jín dibeel. Bi n̄n yí u-na Asuuba, Siili bisal.

³²U n̄n nóó u-baa Asaa tab̄biling ní deedee, ní ki n̄n ḡá tin fáatiñ ti-Dindaanee.

³³Ama waa n̄n ḡbán ki kp̄iti isaraafan in n̄n bí ḡgbantamu puee, ní samaa kaa n̄n nóó bi-baabi Nimb̄tiu n̄n dip̄bil diba.

³⁴Joosafaati tuun̄ḡi ḡin kíñee kí yòon̄ ḡi n̄n kí puee kí cáá s̄ā ḡi n̄n kúnti puee ḡm̄ñ ki k̄a *Ananii jip̄on Yeewuu ḡb̄ntin*. Bi n̄n dū tigb̄on ḡbanti ki s̄akañ Isirayeel b̄tiibi ḡb̄ḡkun.

³⁵Kí k̄t̄èe, Juuda b̄tiu Joosafaati n̄n ḡá mp̄é n̄ Isirayeel b̄tiu Akasiyasi. Ub̄ti ḡbanti bimbim kaa n̄n ḡñ.

³⁶U n̄n u n̄n kp̄afi ki kp̄áa meelab bin làá n̄n cáà Taarsiisee. Eesiḡon-Geebeer tiḡkin ní bi n̄n kp̄áa meelab ḡbanti.

³⁷Ama Unimb̄ti b̄naatiliu Eeliyeeseer, Doodafa jip̄on un s̄a Mareesa tiḡkinee n̄n f̄ō tib̄ti ki n̄aati Joosafaati yii: «A n̄n ḡá pu ní a n̄n Akasiyasi ḡá mp̄éyee, ti-Dindaan bíl̄ ditundi d̄in ní a túñee.» Tiḡman m̄ñ ní an lafun j̄iti, meelabee n̄n bíl̄ kaa ḡún ki c̄uti Taarsiisi.

2 Chroniques 21

¹Joosafaati kp̄fi ki c̄uti ḡál u-baabee ní bi síb-u ki kól-bi, Daafiidi Tiḡkin. U-jip̄on Jooram di f̄ō u-yil ki kpánti ub̄ti.

Jooram beel

(Kp̄è 2 Bib 8.16-24)

²Joosafaati jip̄on Jooram n̄n cáá naalib p̄ē baa. Bíñ di s̄a Asariya n̄ Yeeyiyeel n̄ Seekariyawuu n̄ Asariyawuu n̄ Miikayeel n̄ Seefatiyawuu.

³Bi-baa Joosafaati n̄n p̄úb-bi animbil n̄ sindaariya n̄ tiwan tin cáá kunyampoouee tikpil. U n̄n ḡiti t̄i-bi Juuda timmu mun bi m̄án agun ki túee bí n̄n kp̄ot̄i. Ama Jooram ní u n̄n l̄ē ú f̄ō u-yil kí kpánti ub̄ti, di s̄a yii ún̄ di n̄n s̄a ujip̄ḡkpil.

⁴Jooram n̄n f̄ō u-baa beel ki kpánti ub̄ti ní ki báañ inyaan. M̄ñ boonee ní u cúú u-naalib k̄k̄o ki l̄anti, ki kp̄aañ Isirayeel b̄tibiling aba.

⁵Jooram n̄n cáá abin mmun̄ku n̄ saalaa n̄ ali ní ki kpánti ub̄ti, ní ki kāl dibeel pu Jeerusaleem abin anii.

⁶U n̄n p̄é nóó Isirayeel b̄tiibi tab̄biling ní, a lì kii Akaab dicaḡkun yab n̄n n̄n bí puee, di s̄a u n̄n cáá Akaab bisal ub̄o ní. U n̄n ḡá tin kaa n̄n kíti ti-Dindaan nimbiinee.

⁷Ama ti-Dindaan tɔntɔnliu Daafiidi puee, waa nɛn là kí nààñ Juuda tiŋki, kun puee u nɛn pòòñ Daafiidi yii u-jipɔmbi làá nɛn pée ká dibeel pu Jeerusaleem ní kí nɛn cá jaanjaan.

⁸Jooram beel yuntiŋu ní Eedoom yab yíkì kaa kíf bi-ba pu kí nɛn gbíntii bí Juuda yab taapu ní ki káàn bi-ba nì bi-bɔtiu.

⁹Jooram nɛn yíkì ki nɛn cá Seeyiir tiŋkin ki kpáàn u-janjatɔɔkub kɔkɔ. Ama kunyeeuee ní u nì u-janjatɔɔkub kpootiliibi jáñ ki pɔɔkiñ Eedoom yab bin nɛn mǎntii tú-bee.

¹⁰Kí yòòñ yaadal wiinŋu gbanti ní Eedoom yab fòò bi-ba kaa ti bí Juuda yab taapu. Nyunti gbanti mbaanti ní Liibina yab mun kaa kíf bi-ba pu.

¹¹Jooram u-ba nɛn mǎñ iwaatootipaan Juuda joonŋi pu, ní ki yǎnti Jeerusaleem yab nì Juuda yab kó tijɔkɔndin ki dū Unimbɔti ki fá.

¹²Dalbee ní Unimbɔti bɔnaatiliu ŋmǎñ-u kugbɔŋu ki bí-u yii: «Ti-Dindaan, a-naanja Daafiidi Nimbɔti nɛn sòòñ puee sò. Aa dī a-baa Joosafaati tabɔbiliŋ kaa ti dī a-naanja Asaa, Juuda bɔtiu tabɔbiliŋ.

¹³Ama a dī Isirayeel yab bɔtiibi saŋŋu ki yǎnti Jeerusaleem yab nì Juuda yab bí tòotì awaa kii Akaab dicaŋkun yab nɛn ŋáàn puee. Áli gba a kūū a-naalib bin nɛn sòñ-see.

¹⁴An pu ní ti-Dindaan làá cáàn atulim ki tɔ a-nibul nì a-jipɔmbi nì a-nimpoobi nì a-gaajawanti kɔkɔ pu.

¹⁵Sii a-bee, tiweenkpiil di làá cúú-si, iween in làá ŋmó kí bà a-nai ní kí nɛn púntí-si baabadal áli a-nai í dǎá nyā mpaampiin puee.»

¹⁶Niinee ti-Dindaan yǎnti Fiiliistii yab nì Bilaalibub bin kóò ki pìlìñ Kuusi yabee dómín kí já nì Jooram.

¹⁷Bi nɛn jáñ ki pɔɔkiñ Juuda yab ní ki kó kitiŋin ki kóòñ tigaajawan tin kɔkɔ nɛn bí ubɔti dicaŋkune. Bi nɛn kpáàn u-jipɔmbi nì u-nimpoobi. U-jipɔŋwaaliu Akasiya baba ní bi nɛn kíñ-u.

¹⁸Mín boonee ní ti-Dindaan yǎnti ina weenyi in baa ŋūñ kí cáàñee dómín ki cúú-u.

¹⁹An pée bí mín ki cá abin ali boonee, iweenee píí-u ní u-nai nyáñ, ní u dǎa kpî nsansaŋkúm. U-naacimbi kaa nɛn kpāā ŋŋmi ki súñ u-kpool kii bi nɛn nì ŋá pu ki tī u-naanjab tinyoolee.

²⁰Jooram nɛn cáá abin mmuŋku nì saalaa nì ali ní ki kpánti ubɔti ní ki kǎl Jeerusaleem tiŋkin ki jín dibeel abin anii. U nɛn kpîyee, ubɔ nì ubɔ kaa yálinŋi u-pu. Bi nɛn síb-u Daafiidi Tiŋkin, ama baa nɛn síb-u bibɔtiibi kaakuliŋin.

2 Chronicles 22

Juuda bɔtiu Akasiyasi bɔti

(Kpèè 2 Bib 8.25-29, 9.27-29)

¹Jeerusaleem yab nèn yānti ubɔti Jooram jipɔɔn Akasiyasi un sá uwaalee di fōō u-baa yil ki kpánti ubɔti. Di sá yii Bilaalibub bin nèn dómín ki jáń nì Juuda yabee nèn kũũ u-mambi kɔkɔ. Mìn ní Jooram jipɔɔn Akasiyasi dũu kpánti Juuda bɔtiu.

²Akasiyasi nèn cáá abin imuŋku ili nì ali ní ki kpánti ubɔti, ní ki kāl Jeerusaleem ki jín dibeel dibindi diba. Bi nèn yīl u-na yii Atalii, Oomirii bisal.

³Ún mun nèn nóó Akaab dicaŋkun yab tabɔbiling ní, di sá yii u-na di nèn sáŋkí-u ú nīn ŋáań tin kaa ŋāñee.

⁴U nèn ŋá tin kaa fáatiñ ti-Dindaanee kii Akaab dicaŋkun yabee, di sá yii u-baa kúm boonee, bín di kpánti u-saŋkiliibi ní bi-sansaŋkii gbanti nāań-u.

⁵Bín di sáŋkí-u ní u nì Isirayeel bɔtiu Jooram, Akaab jipɔɔn cūti jáń nì Aram bɔtiu Asayeel, Ramooti tiŋki kin bí Galaadi tiŋkpaankee. Ama bi bíi jááyee ní Aram yab tī Jooram tiweendi.

⁶Ní Jooram nín gítí Isirayeel kí cáań tiweendi tin u fōō Siirii yab cee Raama tiŋkin ŋyunti ŋun u nèn bíi jáa nì Siirii bɔtiu Asayeelee. U bí Isirayeel niinee ní Juuda bɔti Akasiyasi, Jooram jipɔɔn cūti kí mǎnti u-pu.

⁷Akasiyasi nín nèn cūti mǎnti Jooram pu puee ní ti-Dindaan dī an pu ki nāań-u. Di sá u bàñee ní u nì Jooram nyán kí já nì Nimisii jipɔɔn Jeewuu. Tin waa nyée di sá yii ti-Dindaan di nèn yānti Jeewuu kpánti ubɔti kí nāań Akaab dicaŋku.

⁸Ŋyunti ŋun ní Jeewuu bíi dátí Akaab dicaŋku yab tafalee ní ki ká Juuda bɔtibiling nì Akasiyasi nabiyaamu mun bí ubɔti tundinee ní u kũũ ki céetì-bi.

⁹Mìn boonee ní u yānti bi nyàaḅ Akasiyasi. Bi nèn ká-u u cūti bál Samaarii tiŋkin, ní bi cúú-u ki cáań Jeewuu cee ní ún kũũ-u. Bi nèn síb-u, di sá yii bi nèn lī yii: «Joosafaati un nèn nyàaḅ ti-Dindaan nì u-pɔbil kɔkɔee jipɔɔn dee.» Uɔ kaa nèn gítí kín Akasiyasi dicaŋkun kí ŋmā kí kpánti ubɔti.

Atalii fōō dibeel mpon

(Kpèè 2 Bib 11.1-3)

¹⁰Akasiyasi na Atalii nín ká yii u-jipɔɔn kpīlyee ní u lēē yii u làà kpò kí céetí ubɔti naantiibi kɔkɔ.

¹¹Ama ubɔti Jooram bisal Yooseeba nèn ŋún ki yōon Akasiyasi jipɔɔn Joowaasi u-mambi kansikin baa ŋún ki kũũ-u. U nèn cáá kibikee nì ki-bilooliu ki bál kunimbɔtidii didoonkaaku kubɔn. Mìn ní ubɔti Jooram bisal Yooseeba un nèn sá usaraaŋakpil Yooyadaa nimpuu, ki gítí sá Akasiyasi niisalee nèn ŋún ki fī kibikee Atalii ŋaan waa kũũ-kì.

¹²Joowaasi n̄n báǎ ti-Dindaan Diikun niin áli abin aluu, nyunti gbanti kòkòee, Atalii di n̄n k̄a dibeel pu.

2 Chroniques 23

Joowaasi kpánti uboti

(Kpèè 2 Bib 11.4-20)

¹Dibinluluútiil poonee, ní Yooyadaa dākā tininjati. U n̄n bijanjakpilib bin kpòotī bijanjaliibi dilaataal dilaataalee n̄n ḡa kunyɔɔbaantii. Bín di sá Yeeroowaam jipɔɔn Asariyawuu n̄n Yoowanan jipɔɔn Isimaayeel n̄n Oobeedi jipɔɔn Asariyawuu n̄n Adaaya jipɔɔn Maaseeyawuu n̄n Sikirii jipɔɔn Eeliisafaati.

²Bi n̄n yìl̄n Juuda timmu kòkɔn ki kóon̄ Leefii yab n̄n Isirayeel dicaṇṇi kpilib ki kpáfí. M̄n̄ boonee ní bi n̄n bi táaṇ ki gítí Jeerusaleem.

³Samaa kòkɔ n̄n kóon̄ ki kpáfí ti-Dindaan Diikun ní bi n̄n uboti ḡa mpèé. Yooyadaa n̄n bí-bi yii: «Uboti jipɔɔn sèé. U máaṇ kí j̄i dibeel kí nóó n̄n ti-Dindaan n̄n n̄n p̄on̄ Daafiidi naantiibi puee.

⁴Ni n̄n làá ḡa puee sò. Bisaraaṇjaliibi n̄n Leefii yab yaa dómín kí t̄ ditundi ḡwiṇḡuṇḡfikaayee, bí ḡa akiti ata ní diba ṇ n̄n cí kunimb̄tidii punyòkòki.

⁵Dikitililiitiil làá n̄n cí dibeecindi ní ditataatiil ṇ n̄n cí Dinyeel punyòkòki. Samaa un kòkɔ kíṇee làá n̄n bí ti-Dindaan Diiku cindin.

⁶Ubo kaa cáá nsan kí kó ti-Dindaan Diikun, see bisaraaṇjaliibi n̄n Leefii yab baba. Bín ḡuṇ̄ kí kó, di sá yii bi dū-bi ki sú ti-Dindaan ní. Samaa un kòkɔ kíṇee máaṇ kí n̄n ḡúb ti-Dindaan n̄n síṇ̄ puee kí n̄n yú mm̄ṇki.

⁷Leefii yab làá m̄ntí tū uboti báà ḡma ṇ n̄n ḡúb u-janjawanti u-ḡaan. Un yaa là kí ḡa m̄pon kí kónée, bí kpò-u. Laakin kamaa uboti yaa cée, bí n̄n bí u-cee.»

⁸Leefii yab n̄n Juuda yab n̄n ḡa kii usaraaṇjakpil Yooyadaa n̄n n̄n t̄i-bi mara puee. Ukpil kamaa n̄n ȳon̄ u-nib, bin tundi n̄n kífí ḡwiṇḡuṇḡfikaa dalee n̄n bin tundi n̄n kúntí ḡwiin gbanti dalee, di sá yii Yooyadaa kaa n̄n t̄i báà dikitil diṇḡfil.

⁹U n̄n t̄i bijanjakpilib bin kpèé bijanjaliibi dilaataal dilaataalee ḡkpamu n̄n uboti Daafiidi gbampɔɔṇi ḡin bí a-ba a-ba ki n̄n bí kunimb̄tidiinee.

¹⁰U n̄n yānti bijanjaliibee kòkɔ m̄nti tū uboti ki ḡúb bi-janjawanti, ki kí ti-Dindaan Diiku ḡgiil pú ki cáa s̄ā ḡgan pú, nsaraafan n̄n kunimb̄tidii caṇin.

¹¹Niinee Yooyadaa n̄n u-jipɔmbi nyánti Joowaasi. Bi n̄n dū kibeeфуulii ki cíkiṇ̄-u ní ki dū dipoondi taṇkpapilinti ki ḡubiṇ̄-u. Boonee ní bi b̄ti ḡkpam ki s̄iti u-yil pu ki k̄aṇ̄-u tibotiil ní ki tééṇ m̄pon yii: «Uboti ṇ n̄n cáá mmaṇḡafòkɔn!»

¹²Atalii n̄n gb̄l̄ samaa wooku puee ní u n̄n cá ti-Dindaan Diiku watil pú, diniwul cee.

¹³U kpēēyee, ubɔti di tókó ti-Dindaan Diiku nyɔkɔpu kɔl puee. Bijanjakpilib nì bikantámbunliibi nèn yú ki kóʼ-u. Samaa kɔkɔ nèn bí mmɔnni ní bikantámbunliibi búñ akantán, ní bi bɔ́ɔ tiwan ní bilangaaliibi gà ilan. Niinee Atalii cúú tiwan tin u pēēyee ki dáal ki cáti ní ki téen yii: «Bi nyán m-boon ní! Bi nyán m-boon ní!»

¹⁴Yooyadaa nèn nyánti bijanjakpilib bin kpée bijanjaliibi dilaataal dilaataalee ki bí-bi yii: «Nyántímaan-u doo! Un di yaa páan u-boonee, bí kpò-u!» Di sá yii usaraɔɔkpil nèn lī yii bí taa kpò-u ti-Dindaan Diikun doo.

¹⁵Bi nèn cúú Atalii ní ki dáal-u ki cūnni kubɔtinaakoou watil pú, ní nyunti nyun bi bàñ Itaamu punyɔkɔkee ní bi kūu-u niin.

¹⁶Yooyadaa nì samaa nì ubɔti nèn ɔ́a mpée ki pōon kí nèn kìn ki sá ti-Dindaan nibul.

¹⁷Niinee ní samaa kɔkɔ nín cá diwaal Baal diikun ki gbán ki wī-ku. Bi nèn gbán ki wī Baal saraafanyi nì atɔkpée nyin nèn bí niin bi tòotēe. Bi nèn kūu Baal tandaɔwu Matan ki bíl isaraafan nyɔkɔpu.

¹⁸Yooyadaa nèn dū ti-Dindaan Diiku ki ɔ́bìñ bisaraɔɔaliibi bin sá Leefii yabee bí nèn cí. Daafiidi nèn kpáfi-bi akiti akiti bí nèn ɔ́aán bisaraawɔkaabi ti-Dindaan Diikun, kii an nín ɔ́māñ ki ká Mooyiisi marau poon puee. U nèn gíti kpáafi-bi yii bí nèn tūñ ditundi gbanti ki gà ilan nì mmɔn.

¹⁹Yooyadaa nèn dū bipunyɔɔciitiliibi ki síñ bí nèn cí ti-Dindaan Diiku, án nín làa ɔ́a pu unil un yaa bí tijɔkɔndinee ɔ́ taa kó ku-nee.

²⁰Yooyadaa nèn kóon bijanjakpilib nì akpambal nì bikàlɔkpilib nì samaa kɔkɔ ní bi yōon ubɔti ti-Dindaan Diikun, ki dū-u ki dī mpunyɔɔjaati ki cáá-u ki kón dibeeendi. Bi nèn dū-u ki kāan dibeejal pu,

²¹ní samaa kɔkɔ kí ki bí fàal. Bi nín kūu Atalii mín boonee ní kitiŋ kó ɔ́gbansɔŋfin.

2 Chroniques 24

Joowaasi fātii ɔ́ɔŋkì ti-Dindaan Diiku

(Kpèè 2 Bib 12.1-17)

¹Joowaasi nèn cáá abin aluli ní ki kpánti ubɔti. Jeerusaleem ní u nèn kóò ní ki jín dibeel abin imunku ili. U-na nèn sá Beerseeba ní bi yí-u yii Sibiya.

²Yooyadaa maɔfal wiinyi kɔkɔ poonee, Joowaasi nèn ɔ́a tin kítì ti-Dindaan nimbiinee ní.

³Yooyadaa nèn cáá binimpoobi bili ki tī Joowaasi ní bín māl-u mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu.

⁴Mín boonee ní Joowaasi lēe u-pɔbilin yii u làa ɔ́ɔŋkì ti-Dindaan Diiku.

⁵U nèn kóon bisaraanaliibi nì Leefii yab ki kpáfi ní ki bí-bi yii: «Nín cámaan Juuda timmun kí fōō Isirayeel yab kòkò cee animbil kí nìn cáa nǎnkí dibindi kamaa ni-Nimbōtiu Diiku. Ní yáb kí tō ditundi gbanti.» Ama Leefii yab kaa nèn yáb ditundi gbanti pu.

⁶Ní ubōti yíin usaraanakpil Yooyadaa ní ki bí-u yii: «Ba pu ní aa páb Leefii yab bí fōō Juuda yab nì Jeerusaleem yab cee lampoo un ti-Dindaan tontōnliu Mooyiisi nì Isirayeel samaau nèn gíí bí nìn cáa nǎnkí Circir Tantiuee ní?

⁷Di sá yii Atalii, unikpatee nì u-jipombi yāntì kunimbōtidii bíil, áli gba bi yōon circir wanti tin bí kunimbōtidiinee ki dūu nǎ diwaal Baal tundi.»

⁸Ubōti nèn yāntì bi kpáá daka ubō ki síin a yaa làá kó ti-Dindaan Diikunee cañin.

⁹Mín boonee ní u yāntì bi báakì Juuda nì Jeerusaleem timmun yii: «Ti-Dindaan tontōnliu Mooyiisi nèn yōon kuteeun yii Isirayeel yab n nìn pà lampoo ubō. Báa nma máan kí cáan lampoo gbantee kí tī ti-Dindaan.»

¹⁰An nèn móokiñ abōtibil kòkò nì samaa kòkò ní bi cáan tin bi máan kí cáanee ki nǎ dakaayee poon áli an tin gbí.

¹¹Bi yaa nèn cáan dakaayee Leefii yab cee bí yūl ubōti yil pu kí kpèèyee, bi nèn kántí animbil ká poon ki wīkí. Niinee ní bí yíin ubōti gbanɲmaliu nì un kpèè usaraanakpil wantee, ní bín n yōon dakaayee kí kpáatí kí gíin kí síin u-paanɲu. Mín ní bi nèn pée nǎan baabadal ní ki ká animbil tikpil tikpil.

¹²Ubōti nì Yooyadaa nèn dū animbilee ki tī bin kpèé ti-Dindaan Diiku nǎnkitam tundee. Bi nèn cáá animbilee ki pà bitaɲkpakpitiliibi nì kapintab nì bin tūn tikúti nì tasa kúti tundi kí mōtí tī ti-Dindaan Diiku mpōnee.

¹³Bitontōnliibee nèn dūu gūl ditundi pu, ní ditundi nèn bíí cá malaa malaa. Bi nèn fātì nǎnkì Unimbōti diiku ní ku fātì ká mpōn.

¹⁴Nyunti nūn bi nǎnkì ti-Dindaan Diiku ki dóyee ní bitontōnliibi kpilibee cáan animbil n n kīnee ki tī ubōti nì Yooyadaa. Bi nèn dū animbil gbanti ki nǎ ti-Dindaan Diiku wanti tiba mun. Bi nèn dūu nǎ tiwan tin bi cáa tūn ti-Dindaan Diikun ditundee nì tin bi cáa nǎan saraawōkaayee nì asambil nì sindaariya nì animbil kúti wanti. Yooyadaa maɲfal wiɲyi kòkò poonee, bi nèn pée nǎan bisaraawōkaabi ní ti-Dindaan Diikun.

Joowaasi kaa ti yú nì Unimbōti deedee

¹⁵Yooyadaa nèn púl. U nèn cáá abin dilaataal nì mmunku nì saalaa ní ki nín kpíl.

¹⁶Bi nèn síb-u bibōtiibi kaakuliñ diban, Daafiidi Tiñkin. Di sá yii u nèn nǎ tin nǎnee ki tī Isirayeel yab nì Unimbōti nì u-diiku.

¹⁷Yooyadaa kúm boonee ní Juuda bōtibiliñ dómiñ ki tātì gbāan ubōti Joowaasi nimbiin ki tī-u tinyool. Ubōti nèn pílifin-bi.

¹⁸Isirayeel yab nìn dū ti-Dindaan, bi-baabi Nimbōtiu Diiku ki fá ní ki cū̀tì bí j́áám iwíndɔ́ ki tòotì awaa. An puee ti-Dindaan ŋuul nìn j́éetì Juuda yab nì Jeerusaleem yab pu.

¹⁹Mín boonee ti-Dindaan nìn tú u-bónaatiibi bi-cee bí s̄āṅkì-bi kí fàtìí gíìnní-bi nsammonti pu, ama baa nìn pílifìh-bi.

²⁰Niinee ní Unimbōti Fam kpákatiñ usaraaṅakpil Seekariya, Yooyadaa jipɔɔn pu, ní ùñ nyáñ samaa pu ki bí-bi yii: «Unimbōti nín sòòñ puee sèé: <Ba pu ní ni bíi yìntì ni-Dindaan marab? An kaa làá b́útí-ni! Kii ni nín dū Unimbōti ki fée puee, u mun dū-ni ki fá!>»

²¹Samaa nìn sòòñ ki bóntì u-pu ní ubōti pú-bi kinyɔ́kɔ́ ní bi yáṅkì-u atañkpee ki kūu ti-Dindaan Diiku cindin.

²²Ubōti Joowaasi nìn súntì Sakari baa Yooyadaa nín nìn dàkā-u kulanṅaṅfitiui kuṅyee pu ní ki yāntì bi kūu-u. Nyunti ṅun Sakari làá kpúee ní u bí: «Ti-Dindaan ñ kpèè tin a ṅá nee kí tò ipɔntoon!»

Joowaasi beel kúntitam

(Kpèè 2 Bib 12.18-22)

²³Dibindi dāa fātìi túee ní Aram yab janjaliibi dómiñ ki j́án nì Joowaasi. Bi nìn j́án ki fōo Juuda timmu nì Jeerusaleem tiṅki. Bi nìn sákati abótibilee kɔ́kɔ́ samaa kansikin ki kūu, ní ki dū tiwan tin bi fúkúlee kɔ́kɔ́ ki tú bi cáa cūnni ki tī bi-bōtiu Damaasi tiṅkin.

²⁴Aram janjaliibi bin nìn dómiñee kaa nìn pée náañ, ama ti-Dindaan nìn dū Juuda yab janjakitil dikpaandee ki ṅá bi-ṅaan, di sá yii bi nìn dū ti-Dindaan, bi-baabi Nimbōtiu ki fá. Bi nìn ṅá mín kí dáál Joowaasi tafal ní.

²⁵Bi nìn tī-u tiweendi ní ki yāntì-u mín u dō ki jīh falaa. U nín nìn kūu Yooyadaa jipɔɔn puee yāntì u-janjakpilib bili bóntì u-pu ki kūu-u u-lambaṅki pu ki tòñ ipɔntoon. U kpî mimmee ní bi síb-u Daafiidi Tiṅkin, ama baa nìn síb-u bibōtiibi kaakuliṅin.

²⁶Bin nìn bóntì u-pu ki kūu-uee sò. Uamɔnnimpu Simeeyaati jipɔɔn Sabaadi nì umoowaabinimpu Simriiti jipɔɔn Yoosabaadi.

²⁷Joowaasi jipɔmbi nì bi nín fōo Unimbōti cee tibōti tin ki nāatì-uee nì u nín ṅáṅkì ti-Dindaan Diiku puee kɔ́kɔ́ ṅmāñ ki ká *bibōtiibi gbɔṅkun*. U-jipɔɔn Amasiyaawuu di fōo u-yil ki kpántì ubōti.

2 Chroniques 25

Amasiyaawuu bōtiiti bōti

(Kpèè 2 Bib 14.1-7)

¹Amasiyaawuu nìn cáá abin mmun̄ku nì an̄moo ní ki kpántì uboti ní ki jín dibeel abin mmun̄ku nì awa Jeerusaleem tin̄kin. U-na nìn sá Jeerusaleem ní bi yî-u yîi Yoowadan.

²U nìn n̄a tin fáatìn ti-Dindaanee, ama an kaa nìn sá nì dipobil diba.

³Nyunti n̄un Amasiyaawuu beel kāl̄ tin̄an ki báān inyaanee ní u kũu u-janjakpilib bin nìn kũu u-baa ubotee.

⁴Ama waa nìn kũu bi-biyaamu, ki nóó nì an nín n̄māñ Mooyiisi gbɔ̄n̄kun puee. Ti-Dindaan nìn tī mara kugbɔ̄n̄u gbanti poon yîi: «Baa máān kí kpò bibaatiibi, bi-biyaamu kpitii pu, kaa tí máān kí kpò mbiyaamu, mu-baabi kpitii pu. Un n̄a ikpitee, ún̄ ní bí kpò.»

⁵Amasiyaawuu nìn kóon̄ Juuda naakookun yab nì Beenjameen naakookun yab ki kpáfi ní ki lēē bin làá n̄n sá bijanjaliibi kutuku kutuku kpilibee nì bin làá n̄n sá dilaataal dilaataal kpilibee ki nóó nì bi-dicān̄i nín sá puee. Bi nín nìn kàān bininjab bin cáá abin mmun̄ku kí n̄n cée, bi nìn ká binib kutukub alaataa ata. Binib gbanti kɔ̄kɔ nìn bàñ kí cù kujaau, ní ki nìn n̄un̄ kí n̄úb̄ n̄kpamu nì agbampɔ̄o kí já.

⁶Mín̄ boonee ní u gíti dū animbil kúti tɔ̄onib bita ki mēē Isirayeel beel poon bibaatandambi kutukub dilaataal.

⁷Ama Unimbɔ̄ti bɔ̄naatiliu ubo nìn dómín̄ ki tükū-u yîi: «Ti-baa uboti, taa yànti Isirayeel janjaliibi n̄ táá-si kí cù kujaau, di sá yîi ti-Dindaan kaa bí Isirayeel yab bin bi gíti yîi yîi Eefiraayiim yab nee cee.

⁸Báa bi yaa céēn̄-si, a làá pɔ̄on̄ kí já nì a-pɔ̄n̄u kɔ̄kɔ, ama Unimbɔ̄ti làá yànti a-nannanliibi n̄ já kí pɔ̄on̄-si. Tin̄man puee Unimbɔ̄ti baba di tìl̄ unil dijajil àá kí yànti bí já kí pɔ̄on̄-si.»

⁹Ní Amasiyaawuu bālifi Unimbɔ̄ti niliuee yîi: «Kin animbil kúti tɔ̄onib bita bin m dūu tī Isirayeel janjaliibee làá kúntí nì yîi ba?» Ní Unimbɔ̄ti bɔ̄naatiliuee kí-u yîi: «Ti-Dindaan làá tī-si tin̄ jítin̄ mimmee kpataaa pu!»

¹⁰Niinee Amasiyaawuu yànti bijanjaliibi bin nyánni Eefiraayiim beelinee nín gíti bi-tin̄kin. Bi nìn nín gíti, ama bi nìn gí Juuda beelin yab pu dīnuul n̄kpitim pu.

¹¹Amasiyaawuu nìn ká kunyannyaau ní ki yōon̄ u-janjaliibi ki cūnni Nyaam tantakalin. Niin ní bi jáñ ki kũu Seeyiir yab binib kutukub saalaa.

¹²Juuda yab nìn gíti cúú bijanjaliibi kutukub saalaa, ní ki cáá-bi ki jóm̄ ditankpakpaandi diba yilpu, ní ki téēn̄-bi niin ní bi nyáñ ki líti kitīn̄ ki yāān̄.

¹³Isirayeel janjaliibi bin ní Amasiyaawuu nìn jīn̄ kaa yànti bi táá-u ki cūti kujaau nìn nyáñ Juuda timmu mun bí kí yōon̄ Samaarii kí cáá sāa Beeti-Oorɔ̄nyee yab pu. Bi nìn kũu binib kutukub bita ki yōon̄ tigaajawan tikpil.

Isirayeel bɔ̄tiu Joowaasi jáñ ki pɔ̄on̄ Amasiyaawuu

(Kpèè 2 Bib 14.8-14)

¹⁴Amasiyaawuu nín jáń ki pɔ́ɔkiń Eedoom yab ki fàtī gítīnee ní ki yōòńí Eedoom yab waan̄i ki dūu ná ún u-ba waan̄i. U n̄n gbāan̄ ɲi-taapu ki jáam̄-ɲi ní ki tūutì talaalub ki tī-ɲi.

¹⁵Niinee ní ti-Dindaan gíí u-pu diɲuul ní ki dū u-bɔ́naatiliu ubɔ́ ki tú u-cee. Ubɔ́naatilee n̄n bālifi-u yii: «Ba pu ní a bí ki jáam̄ awaa ɲin kaa ɲún ki fī ɲi-nib a-ɲaanee?»

¹⁶U dáá bí sòon̄ u-nyɔ́kɔ́ kaa láá ɲmíl ní ubɔ́ti kíí-u yii: «Ti lēē-si á n̄n sá ubɔ́ti san̄kiliuaaa? A yaa kaa là bí gbá-see, á ɲmíl niin.» Ní Unimbɔ́ti bɔ́naatiliuee ɲmíl, ama ní ki lī yii: «M nyí yii Unimbɔ́ti lēē kí nàań-si, kun puee a ná tin bí nee kaa pílifi m-san̄kii.»

¹⁷Mín boonee ní Amasiyaawuu fōo u-san̄kiliibi cee tin u máan̄ kí ɲée ní ki tú binib bí cùú tükù Isirayeel bɔ́tiu Joowaasi un gítí sá Joowakaasi jipɔ́ɔn n̄ Jeewuu naantiiuee yii: «Dāań, man n̄ si tí já!»

¹⁸Ní Isirayeel bɔ́tiu Joowaasi tú bí cùú tükù Juuda bɔ́tiu Amasiyaawuu yii: «Bukun̄kumbu subiki kiba di n̄n bí Leeban̄ɔ́n jool pu. Dalbee ní k̄i cūtī ká seedir subu ní ki bí-bu yii: <Dū a-bisal kí tī m-jipɔ́ɔn ú cáá!> Ama upeel ubɔ́ nyánní Leeban̄ɔ́n joolee puee ní ki tāa ki mátì bukun̄kumbuee.

¹⁹Tiɲman a jáń ki pɔ́ɔkiń Eedoom yabee ní an yòontí-si. Nín k̄a a-dumpu soooo kí n̄n fàal̄ a-jajil gbanti pu. Ba pu ní a là kí kíí kujaau kun poon ní bi làá já kí pɔ́ɔkiń sii n̄ Juuda jan̄jaliibee?»

²⁰Ama Amasiyaawuu kaa n̄n pílifi-n̄-u. Di sá yii Unimbɔ́ti nín n̄n lēē mín kí nàań Amasiyaawuu n̄n u-janjakitil, kun puee bi n̄n jáam̄ Eedoom yab waan̄i.

²¹Niinee Isirayeel bɔ́tiu Joowaasi yíkín̄ kujaau pu ki bāań ki dūu s̄ik̄i n̄ Juuda bɔ́tiu Amasiyaawuu Beeti-Seemeesi tiɲkin, Juuda tiɲki kiban.

²²Isirayeel yab n̄n jáń ki pɔ́ɔkiń Juuda yab, ní bín sán̄ ki nín kùn̄.

²³Isirayeel bɔ́tiu n̄n cúú Juuda bɔ́tiu, Joosiyaasi jipɔ́ɔn, Yoowakasi naantiiu Amasiyaawuu kuyun̄u Beeti-Seemeesi tiɲkin. U n̄n gíin̄-u Jeerusaleem tiɲkin. U n̄n gbán̄ ki wī digundi an wāa kii meetab alaataa ali kí yòon̄ Eefiraayiim punyɔ́kɔ́ki kí cáá s̄ā N̄fan̄fakam punyɔ́kɔ́ki.

²⁴U n̄n yōon̄ sindaariya n̄n animbil n̄n tiwan tin kɔ́kɔ́ n̄n bí ti-Dindaan Diikun Oobeedi-Eedoom kpèéyee, n̄n tiguaawan tin kɔ́kɔ́ n̄n bí dibeeindinee. U n̄n cúú binib biba mun ki kpáaá búntì Samaarii tiɲkin.

Amasiyaawuu beel nín kúntì puee

(Kpèè 2 Bib 14.15-20)

²⁵Isirayeel bɔ́tiu Joowaasi, Joowakaasi jipɔ́ɔn nín kp̄i boonee, Juuda bɔ́tiu Amasiyaawuu, Joowaasi jipɔ́ɔn gítí ná abin saalku ní ki nín kp̄i.

²⁶Amasiyaawuu tuuŋŋi ŋin kíñee, apeekaa kí cáá sãa aluŋkikaa, ŋmãñ ki kã *Juuda bɔtiibi nì Isirayeel bɔtiibi tuuŋŋi gbɔŋkun*.

²⁷Kí yòoñ ŋyunti ŋun ní Amasiyaawuu fãtì u-boon ki tĩ ti-Dindaanee, ní bi bóntì u-pu kí kpò-u Jeerusaleem ní u sãñ ki nín cá Lakiisi. Bi nìn tú binib jĩn u-boon ki tin kũuñ-u niin.

²⁸Boonee ní bi dũ-u ki ñá tɔɔku un itaamu dátée ki gíiñnì Jeerusaleem, ní bi dũ-u ki síb u-baabi kaakulin, Daafiidi Tiŋkin.

2 Chroniques 26

Oosiyasi beel bɔti

(Kpèè 2 Bib 14.21-22, 15.1-3)

¹Amasiyaawuu jipɔɔn Oosiyasi nìn cáá abin saalku nì diba ní Juuda yab kɔkɔ dũ-u ki kãañ dibeel u-baa yil pu.

²U-baa nín kpĩ ki cùtì ñàl u-naanjabee, ùn di fãtì fōō Eelaati tiŋki ki tĩ Juuda yab ní ki fãtì mán-kì.

³Oosiyasi nìn cáá abin saalku nì diba ní ki kpántì ubɔti. U nìn kãl Jeerusaleem ki jín dibeel abin imuŋku ili nì saalaa nì ali. U-na nìn sá Jeerusaleem ní bi yĩ-u yii Yeekooliya.

⁴U nìn ñá tin fáatiñ ti-Dindaanee, kii u-baa Amasiyaawuu nín nìn ñá puee ní deede.

Oosiyasi yúl Unimbɔti deede, ní ki dāa yĩntiñ-u

⁵Ŋyunti ŋun Seekariyawuu un nìn dàkà-u ú nín fàŋkí Unimbɔtee bí dimaŋfalinee, Oosiyasi nìn nyàab Unimbɔti ní ki yú nì u deede. Ŋyunti gbanti kɔkɔee, Unimbɔti nìn yãntì tikɔkɔ búti-u.

⁶Oosiyasi nìn cùtì jáñ nì Fiiliistii yab. U nìn gbáñ ki wĩ agun ŋin bi nìn mán ki tú Gaati nì Yabinee nì Asidoodi timmuee. Mìn boonee ní u fãtì mán agun ki tú ntimu mun bí Asidoodi kpaanceetiiyee nì Fiiliistii yab tiŋki laakin kíñee.

⁷Unimbɔti nìn tútúñ-u u jáñ ki póokìñ Fiiliistii yab nì Bilaalibub bin kóò Guur-Baalee nì Meewun yab.

⁸Meewun yab nìn pà lampoo ki tìl Oosiyasi. Oosiyasi nìn ká mpon ní u-yindi gbĩti ki tin bàñ áli Eejipiti tiŋkin.

⁹Oosiyasi nìn mán Jeerusaleem sintil difɔkɔŋi Nfaŋfakam punyɔkɔki yilpu nì Ditantakal punyɔkɔki yilpu nì digundi faŋfakam yilpu.

¹⁰U nìn gíti mán adifɔkɔ kuteeu pu ní ki gbìñ anyimbɔbil kupaau, di sá yii u nìn cáá tiwaŋkuti tikpil Seefeelaa nì kitimpiliŋ pu. U nìn cáá bikpaabi bí ajoon pu nì Kaarmeel ki kù u-satin nì u-fiinyi kpaanŋin, di sá yii u nìn néeñ tikpaal bɔti.

¹¹Oosiyasi nèn cáá bijanjaliibi bin nèn n̄h̄n kí cù kujaau kí jée. Ub̄oti janjakpilib kansikin un bi yí Ananiyawuuyee di nèn kp̄ē bigban̄maliibi Yeeyiyeel n̄ Maaseeyawuu ní bi k̄aān-bi ki yākatì-bi akiti akiti.

¹²Adican kpilib bin nèn kp̄ē bibaatandambi gbantee nèn nyán binib kutukub bili n̄ alaataa aluu ní.

¹³Bijanjaliibi bin bi nèn kp̄ōtē nèn nyán binib kutukub alaataa ata n̄ biluli n̄ binib alaataa aṇmoo. Bi nèn cáá dip̄obil ní ki nèn sá bin b̄ntì kí já n̄ ub̄oti nannanliibi kí m̄tì u-puee.

¹⁴Bi yaa nèn cá kujaau kamaayee, ub̄oti nèn t̄i-bi agbamp̄ō n̄ ṅkpamu n̄ njanjafuulimu n̄ ajanjabokuti n̄ itofi n̄ tijaataafun tan̄kpeeni.

¹⁵Bicin̄fitiibi nèn náan̄ maasiimbi biba Jeerusaleem ní ub̄oti dū-bi ki p̄aan̄ sintil dif̄k̄ōṅi n̄ agun fan̄fakam pu. Maasiimbee nèn n̄h̄n kí t̄ō ipiin n̄ atan̄kpakpaan. Binib tikpil nèn t̄út̄un̄ Oosiyasi tikpil. An puee u nèn ká mp̄on ki nyán diyindi ní an gb̄tì ki b̄an̄ ilaan k̄ō.

¹⁶Ama nyunti ṅun ní Oosiyasi ká mp̄on mimmee ní dilambil j̄t̄i kó ki n̄aan̄-u. Waa nèn ḡt̄i yú n̄ ti-Dindaan u-Nimb̄tiu deede. Dalbee ní u j̄t̄i kó ti-Dindaan Diikun kí t̄ū talaalutuukaa talaalu saraafan̄pu.

¹⁷Usaraan̄kpil Asariyawuu n̄ bisaraan̄jaliibi imun̄ku inaa bin cáá dip̄obilee nèn d̄i u-boon ki kó.

¹⁸Bi nèn p̄īn̄ ub̄oti Oosiyasi nsan ní ki b̄i-u yii: «An kaa pú nsan, sii Oosiyasi n̄ t̄ū talaalu kí t̄i ti-Dindaan. Aar̄on naantiibi bisaraan̄jaliibi bin bi dū s̄u ti-Dindaanee tundi dee. Nyā circir k̄ōṅkooṅpu nee poon, di sá yii a ȳnt̄i. Á b̄é yii ti-Dindaan Unimb̄ti nimbiinee, saraa nee kaa làá t̄i-si tinyool.»

¹⁹Oosiyasi nèn ṅúb u-ṇaan kisambiki kin poon bi t̄ut̄i talaaluae. U nèn ḡi bisaraan̄jaliibi pu diṅuul, dicilpu niinee dinyan̄gbandi t̄ō u-yigbeel kunimb̄tidiin niin, nsaraafan̄ caṅin, bi-saraan̄jaliibi nimbiin.

²⁰Usaraan̄kpil Asariyawuu n̄ bisaraan̄jaliibi bin k̄ō k̄īnee kp̄ē-uee, dinyan̄gbandi di t̄ō u-yigbeele. Bi nèn ṇá malaa ki nyánt̄i-u. Ú̄n u-ba mun nèn p̄é ṇá malaa kí nyā, di sá yii u ká yii ti-Dindaan di nèn dáal̄ u-tafal.

Oosiyasi beel nín kúnt̄i puee

(Kp̄ē 2 Bib 15.5-7)

²¹Ub̄oti Oosiyasi nèn kp̄ánt̄i unyan̄gbanti áli u-kúm dal. U-nyan̄gbandi gbanti puee, u nèn k̄ō kudii kub̄on laaba ní u-jip̄ōn Yootam un nèn sá bin kp̄ē dibeeendi kp̄iliuee kp̄ōt̄i kit̄i.

²²Unimb̄ti b̄onaatiliu Yeesaya, Am̄otisi jip̄ōn nèn ṇm̄ān u-tuun̄ṅi ṅin k̄īnee kí ȳoñ tipeekaal kí cáá s̄ā tilun̄kikaal.

²³Oosiyasi kpɛ̃ ki cū̀tìi ɲàǎ u-baabi ní bi síb-u ki kól u-naanjab bibɔ̀tiibi ceekun. Ama u nín nín sá unyangbantee puee, baa nín síb-u u-dicaŋku kaakulin. U-jipɔ̀ɔn Yootam di nín fōō u-yil ki kpánti ubɔ̀ti.

2 Chroniques 27

Yootam beel bɔ̀ti

(Kpèè 2 Bib 15.32-38)

¹Yootam nín cáá abin mmuŋku nì aŋmoo ní ki kpánti ubɔ̀ti, ní ki kǎl Jeerusaleem ki jín dibeel abin saalku nì diba. Bi nín yí u-na yii Yeerusaa, Sadooki bisal.

²U nín ɲá tin fáatiñ ti-Dindaanee. U nín pée ɲá kii u-baa Oosiyasi nín nín ɲá puee ní deede. Ama ún kaa nín kó kunimbɔ̀tidiin kii u-baayee. Samaa ún nín pée gbínti nìkì ki ɲáań ikpiti.

³Ún di nín mǎń kunimbɔ̀tidii punyɔ̀kɔ̀ki kin bí Yilpu púee, ní ki ɲáŋkì digundi din bi nín mǎń ki tú Jeerusaleem tiŋkee Oofeel gbantaŋki pu.

⁴U nín mǎń ntimu Juuda joonɲi pu, ní ki mǎń agun ɲin boon bijanjaliibi bǎalee nì sintil difɔ̀kɔ̀ɲi laakin isufi bí tikpilee.

⁵Yootam nín jáń nì Amɔn yab bɔ̀tiu ní ki pɔ̀ɔkiñ-u. Dibindi gbantee, Amɔn yab nín pǎñ-u lampoo animbil kúti tɔ̀ɔnib bita nì bilee tɔ̀ɔnib kutukub bita nì ɔ̀ɔji tɔ̀ɔnib kutukub bita. Dibinlilitiil nì dibintataatiilee, bi nín gíti pǎñ-u lampoo mín mbaantiimin ní.

⁶Yootam nín ká mɔn gbanti, kun puee u nín yúl nì ti-Dindaan u-Nimbɔ̀tiu deede.

⁷Yootam tuuŋɲi ɲin kíñee nì tijáti tin kɔ̀kɔ̀ u jáñee nì tin kɔ̀kɔ̀ u ɲáañee ɲmǎń ki kǎ *Isirayeel yab nì Juuda yab bɔ̀tiibi tuuŋɲi gbɔ̀ɲkun.*

⁸Yootam nín cáá abin mmuŋku nì aŋmoo ní ki kpánti ubɔ̀ti ní ki kǎl Jeerusaleem ki jín dibeel abin saalku nì diba.

⁹Yootam kpɛ̃ ki cū̀tìi ɲàǎ u-baabi ní bi síb-u Daafiidi Tiŋkin. U-jipɔ̀ɔn Akaasi di fōō u-yil ki kpánti ubɔ̀ti.

2 Chroniques 28

Akaasi beel kíltam

(Kpèè 2 Bib 16.1-6)

¹Akaasi nín cáá abin mmuŋku ní ki kpánti ubɔ̀ti, ní ki kǎl Jeerusaleem ki jín dibeel abin saalku nì diba. Waa nín ɲá tin fáatiñ ti-Dindaanee, kii u-naanja Daafiidi nín nín ɲá puee.

²Ama u nín dī Isirayeel bɔ̀tiibi saŋɲu ní, áli gba u nín dūnti tikúti ki mǔ́ awaa kí nín cáa jáań diwaal Baal.

³Ún u-ba nìn tūū talaalub ki ḡá saraa Been-Inoom tantakalin, ní ki dū u-jipombi ki wūñ ḡḡmi ki ḡá saraa. U nìn pée ḡá ntimbiil tuuḡḡ ḡin atimbun ḡin ti-Dindaan nìn ḡiñ ki fōō ḡi-timmu ki tī Isirayeel yabee nìn ḡáánee ní deedee.

⁴U nìn ḡáañ saraabi, ki tūutì talaalub ḡwaadibiyaamu poon nì ḡgbantamu pu nì bususombu kamaa taapu.

⁵Niinee ti-Dindaan u-Nimbōtiu dū-u ki ḡá Aram yab bōtiu ḡaan. Ún nìn ḡán ki pōōkiñ-u, ní ki cúú u-nib tikpil ki cáa cūnnì Damaasi kuyugu. Unimbōti nìn ḡíti dū-u ki ḡá Isirayeel bōtiu Peekaa ḡaan ní ún ḡán ki pōōkiñ-u sōkō sōkō.

⁶Reemaliyawuu jipōon Peekaa nìn kūū Juuda yab janjaliibi bin sá bibaatandambee kutukub dilaataal nì imuḡku ili ḡwimbambaanti. Tíñ nìn bāañ-bi, kun puee bi nìn dū ti-Dindaan bi-naanjab Nimbōtiu ki fá.

⁷Ueefiraayiinja Sikirii, ubaatandaan nìn kūū ubōti jipōon Maaseeyawuu. U nìn ḡíti kūū bin kpée dibeecindi kpiliu bi yī-u Asiirikamee, nì ubōti taapu yōu Eelkana.

⁸Isirayeel yab nìn cúú bi-nabiyaamu Juuda yab binimpoobi nì mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu kutukub alaataa ali. Bi nìn fúkúl bi-wanti tikpil ki cáa cūnnì Samaarii tiḡkin.

⁹Ti-Dindaan bōnaatiliu ubō nìn kóò niin bi yī-u Oodeedi. Nyunti ḡun Isirayeel janjaliibi nìn fātì bāañ Samaarii tiḡkinee ní u bí-bi yii: «Ti-Dindaan, ni-baabi Nimbōtiu fōō Juuda yab pu diḡuul ní ki dū-bi ki ḡá ni-ḡaan. Ama ní nimbi dū diḡuul ki kūū-bi áli an tin bàñ yilpu.

¹⁰Ní ki ḡíti là kí dū Juuda nì Jeerusaleem yab kí ḡá ni-yumbui. Mimmee naa nyí yii nimbi ni-ba yīntiñ ti-Dindaan ni-Nimbōtiuaaa?

¹¹Ní pīlifiñ-mi! Ní fātí ḡíñ ni-nabiyaamu mun ni cúú kuyugu nee kí líí, di sá yii nimbi pu ní ti-Dindaan ḡí diḡuul kōḡkōnee.»

¹²Niinee Eefiraayiim tindāḡkpilib biba yíkì nyán bin cūti kujaauee pu. Bíñ di sá Yoowanan jipōon Asariyawuu nì Meesileemooti jipōon Beereekiya nì Saluum jipōon Yeeyisikiya nì Adilayi jipōon Amasaa.

¹³Bi nìn bí-bi yii: «Ní taa cáañ bisarkadambi nee doo! An yaa kaa sá mín, ni làá yāntí tí ḡá ikpitikpaan ti-Dindaan nimbiin. Ni là kí ḡíti kūtì ti-kpitii nì ti-yīntitam pu níí? Di sá yii ti-kpitii náañ ti-Dindaan nimbiin ní u-ḡuul dàñ Isirayeel yab pu.»

¹⁴Niinee bijanjaliibee yāntì bisarkadambee nì tiwan tin bi nìn fúkúl ki yōōnee samaa kōkō nì bi-kpilib nimbiin.

¹⁵Mín boonee ní bi lēē binib biba ní bíñ tī bisarkadambee kunyannyaau ki sōḡki bi-pōbiliḡ. Bi nìn lēē tiwan tin bi fúkúlee poon tiwampeeḡkaal ki pēēñ bin nìn ḡáanee. Bi nìn tī-bi tiwampeeḡkaal nì anaataka nì tijin nì tinyōkaal nì ḡkḡam min bi cáa cāantí ibuunee. Bi nìn dū bin pōfi kaa nìn ḡíti ḡūñ kí cōōmee ki kāāñ

mmamu pu ní ki fātìlì gíìh-bi bi-nabiyaamu cee, Jeeriikoo, ibafi tiŋkin. Mìn boonee ní bi fātìlì nín gítí Samarii.

Akaasi mēē Asuur yab bí dāá tūtuñ-u

(Kpèè 2 Bib 16.7-20)

- ¹⁶Nyunti gbantee Akaasi tú binib bí cùú mēē Asuur bōtiú ú dāá tūtuñ-u.
- ¹⁷Di sá yii Eedoom yab nìn tí dómín ki jáń nì Juuda yab ki cúú bisarkadambi tikpil.
- ¹⁸Fiiliistii yab mun nìn dómín ki jākā Juuda tiŋkpaammu Seefeelaa nì Neegeeb. Bi nìn fōō Beeti-Seemeesi nì Ayalon nì Geedeerooti timmu nì Sookoo tiŋki nì ki-timbilimmu, nì Tiimina tiŋki nì ki-timbilimmu, nì Giimsoo tiŋki nì ki-timbilimmu ki kíh ki ká niin.
- ¹⁹Tiŋman, ubōti Akaasi puee, ti-Dindaan nìn sīntiñ Juuda beel taapu. Di sá yii Akaasi nìn yānti Juuda yab ḡá ikpiti kaa yúl nì ti-Dindaan deede.
- ²⁰Asuur bōtiú Teegilaati-Falasaar bāañ, ní an nín bàà sá ú tūtuñ Akaasee, ní u bíi jáà nì u.
- ²¹Akaasi nìn yōon tīgaaawan tin nìn bí kunimbōtidiinee dijandi nì tin nìn bí dibeecindin nì u-kpambaliŋ ciŋŋinee ki tī Asuur bōtiú, ama tīn gbanti kōkō kaa nìn kēetì-u.
- ²²Agín gbanti kōkō poonee, ubōti Akaasi kaa nìn gbíntì yú nì ti-Dindaan deede.
- ²³U nìn ḡá saraabi ki tī Damaasi waanŋi ḡin nìn jáń ki pōkñ-uee. Di sá yii u nìn lī yii: «Asuur yab waanŋi nín tūtúñ Asuur bōtiibi puee, m làá ḡá saraa kí tī-ḡi ḡi tūtuñ ma mun.» Ama awaa gbanti di nìn mōtì nāañ u nì Isirayeel yab kōkō.
- ²⁴Niinee Akaasi kōon tiwan tin kōkō bí ti-Dindaan Diikunee ki gbán ki wī. U nìn dū ti-Dindaan Diiku gbanti ki kpāl ní ki mán isaraafan asaŋkaŋkpil kōkō pu Jeerusaleem tiŋkin.
- ²⁵Juuda tiŋki kamaa poonee, u nìn mán awaadiin ní bi tūtū talaalub ki tì awaa. Mìn ní u nìn ḡá ní ki gbíti ti-Dindaan u-baabi Nimbōtiú ḡuul.
- ²⁶Akaasi tuuŋŋi ḡin kōkō kíñee, tin u ḡee kí yōon tipeepeekaal kí cáá sāā tiluŋkikaal kōkō ḡmāñ ki ká Juuda nì Isirayeel yab bōtiibi gbōŋkun.
- ²⁷Akaasi kpī ki cūtì ḡāl u-baabi ní bi síb-u Jeerusaleem tiŋkin, ama baa nìn dū-u ki bí Isirayeel bōtiibi kaakuliŋin. U-jipōon Eseekiyaasi di fōō u-yil ki kpánti ubōti.

2 Chroniques 29

Eseekiyaasi, Juuda bōtiú

(Kpèè 2 Bib 18.1-4)

¹Eeseekiyaasi nèn cáá abin mmun̄ku nì aṇmoo ní ki kpántì ubòti. U nèn kāl Jeerusaleem ní ki jín dibeel abin mmun̄ku nì awa. U-na nèn sá Seekariyawuu bisal ní bi yīl-u yii Abii.

²U nèn ḡá tin fáatiṇ ti-Dindaanee kii u-naanja Daafiidi nín nèn ḡá puee ní deedee.

³U nín jín dibeel dibimpeepeekaal ḡmapeekaauee ní u pīiti kunimbòtidii punuubi ki ḡḡkì-bi.

⁴U nèn yīiṇ bisaraaḡaliibi nì Leefii yab ní bi kóoṇ ki kpáfi kunimbòtidii cindin ḡwīiṇ nyalḡki pú,

⁵ní u bí-bi yii: «Leefii yab, ní pīlifímaan! Ḥámaan ni-ba circir kí ḡámaan ti-Dindaan, ni-baabi Nimbòtiu Diiku circir. Nyāntímaan tin kòkò pée sá tijòkòndi wantee circir kḡkooḡḡun.

⁶Ti-baabi nèn yīntiṇ ti-Dindaan ti-Nimbòtiu ní ki ḡá tin kaa kítì u-nimbiinee. Bi nèn fāti bi-kpaḡkpamboon ki tī ti-Dindaan Kḡkooḡḡu ní ki fāti bi-boon ki tī-u.

⁷Bi nèn dū ti-Dindaan Diiku punuubi ki pīiṇ ní ki yāntì fitilab ḡbinti. Bi nèn ḡbēē kaa ti bí tūutì talaalutuukaabi, ní kaa nèn ḡtì ḡáaṇ bisaraawòkaabi ki tì Isirayeel Nimbòtiu.

⁸An di yāntì ti-Dindaan fōō Juuda nì Jeerusaleem timmu pu diḡuul. Kun u yāntì bi kpántèe fàantí binib ní bi kīṇ ki cáa bèē kii nimbi ni-ba nín wāl an bí pu dīṇ nan ní.

⁹An pu ní ti-baabi kpīl kujaaun, ní bi cúú ti-jipòmbi nì ti-bisalib nì ti-nimpoobi kuyun̄u.

¹⁰Kḡkòṇnee m là kí ḡá mpèé nì ti-Dindaan, Isirayeel Nimbòtiu, án nín làá ḡá pu u-ḡuul í sútí kí wàatī-tee.

¹¹Nimbee, m-jipòmbi, ní taa dū tibòti nee kí ḡá bugbambu. Di sá yii nimbi ní ti-Dindaan lēē ní nīn yú u-nimbiin ki tūṇ u-tundi ki tūutì talaalu ki tì-u.»

¹²Leefii yab bin nèn bí niinee sò. Keeyaati maaliḡunee, bin nèn bée di sá Amasaayi jipòṇ Mayaati nì Asariyawuu jipòṇ Jooweel. Meerarii maaliḡunee, bin nèn bée di sá Abidii jipòṇ Kiisi nì Yeeyaleeleel jipòṇ Asariyawuu. Geersòṇ maaliḡunee, bin nèn bée di sá Simina jipòṇ Yoowa nì Yoowa jipòṇ Eedeen.

¹³Eelsafan maaliḡunee, Simrii nì Yeeyiyeel di nèn bí. Asafi maaliḡunee, Seekariyawuu nì Mataniyawuu di nèn bí.

¹⁴Eeman maaliḡunee, Yeeyiyeel nì Simeeyii di nèn bí ní Yeedutun maaliḡunee, Seemaya nì Usiyeel nèn bí.

¹⁵Bi nèn kóoṇ bi-nabiyaamu ki kpáfi, ki ḡá bi-ba circir ní ki dómiṇ ki ḡá ti-Dindaan Diiku circir ki nóó nì ubòti nín tī mara uḡyee nì ti-Dindaan nyòṇbundi nín bí yii bí ḡá puee.

¹⁶Bisaraañaliibi nèn kó ti-Dindaan Diiku poon kí nǎ-kù circir. Bi nèn nyánti tin kòkò nèn péé bí circir kɔŋkooŋŋun ki sá tijòkɔndi wantee dicindin. Leefii yab nèn nyánti tiwan gbanti kòkò ki cáa fá Seedrɔn tantakalin.

¹⁷Uŋmapeekaa wimpeepeekaaŋu dal ní bi kí kɔnimbɔtidii nǎŋkitam kí nǎ-ku circir. Iwiin inii dalee bi nèn nǎŋkì ki bàñ kunaakoou kun bí kɔnimbɔtidii dikpaan̄ku nyòkɔpuee. Bi nèn gíti dū iwiin inii ní ki túñ ditundi ki nǎŋkì ti-Dindaan Diiku kòkò. Uŋmapeekaa, iwiin saalku nì nubo dal ní bi dóò atuun kòkò.

¹⁸Niinee ní Leefii yab nín cá uboti Eeseekiyaasi cee ki bí-u yii: «Ti nǎ ti-Dindaan Diiku kòkò circir ki dóò, ki kpáañ saraawòkaa faŋŋu nì teebil un pu bi pǎantí kpɔnɔb bin bi cáa nǎañ ti-Dindaan saraabee, nì tin kòkò bi cáa tūn u-pu ditundee.

¹⁹Nyunti ŋun Akaasi nèn sá uboti ki fǎti u-boon ki tī ti-Dindaan ki nyánti tiwan tiŋyee, ti fǎti gíhñ-ti ki nǎ-ti circir. Tiwan gbanti bí nsaraafan nyòkɔpu.»

Eeseekiyaasi yǎnti bi fǎti kí ki bíi nǎañ saraabi

²⁰Kutaa wúnti kutaafaau pòlpòlee ní uboti Eeseekiyaasi kóon kitiŋin bɔtibiliŋ ki kpáfí ní u nì bi nín jóm kɔnimbɔtidiin.

²¹U nèn yǎnti bi cáañ inajaa iluli nì ipijaa iluli nì apibil aluli nì iŋɔjaa iluli bí dū nǎ uboti cindin yab nì circir kɔŋkooŋŋu nì Juuda yab pu ikpiti pòtam saraau. Uboti nèn tī bisaraañaliibi Aarɔn naantiibee mara yii bí dū tiwan̄kutee kí nǎ saraabi ti-Dindaan saraafaŋŋu pu.

²²Bi nèn lǎnti inajaayee ní bisaraañaliibi dū fatiku ki yǎañ nsaraafan pu. Míñ boonee ní bi lǎnti ipijaa ní ki dū i-fatikuu ki yǎañ nsaraafan pu, ní ki dǎa lǎnti apibil ní ki dū ŋi-fatikuu ki yǎañ nsaraafan pu.

²³Míñ boonee ní bi cáañ ikpiti pòtam nɔjaayee uboti nì samaa nimbiin. Bíñ nèn dū bi-ŋalii ki páañ i-pu.

²⁴Bisaraañaliibi nèn lǎnti-i ní ki dū fatiku ki yǎañ nsaraafan pu, Isirayeel yab kòkò n ká bi-kpitii pòtam. Di sá yii uboti nèn tī mara bí nǎ saraawòkaa nì ikpiti pòtam saraau kí tī Isirayeel yab kòkò.

²⁵Uboti nèn dū Leefii yab ki síñ kɔnimbɔtidiin ní bi nǔb cancakantib nì tibati nì sangub ki nóó nì Daafiidi nì uboti bɔnaatiliibi Gaadi nì Natan nín nèn yóon̄ puee. Di sá yii ti-Dindaan nèn dī u-bɔnaatiliibi gbanti pu ní ki tī mara nee.

²⁶Leefii yab nèn cūti yúl bi-paan̄ŋu pu ki nǔb tiwambòkaal tin Daafiidi nèn kpítèe. Bisaraañaliibi mun nèn cūti yúl ki nǔb bi-kantǎŋi.

²⁷Eeseekiyaasi nèn pú kinyòkò yii bí tū saraawòkaa nsaraafan pu. Nyunti ŋun bi kí ki bíi tūtī saraawòkaayee ní bilan̄gaaliibi kí ki bíi gà ilan ki nyóŋkí ti-Dindaan. Bi nèn búñ akantán nì tibòkaal tin Isirayeel bɔtiu Daafiidi nèn kpítèe.

²⁸Samaa kòkò nèn tǎti gbǎañ ki bíi jáañ Unimbɔti ní bilan̄gaaliibi gà ilan ní bikantám̄bunliibi búñ mín áli bi dǎa nǎ saraawòkaa ki dóò.

²⁹Nyunti nun bi ná saraabi ki dóòyee ní uboti nì bin kòkò nìn bí u-cee niinee tātì gbāān bi-yigbeenji tūū kitin̄ ki jáām Unimbōti.

³⁰Mín boonee ní uboti Eeseekiyaasi nì abotibilee bí Leefii yab yii bí dū Daafiidi nì Unimbōti bōnaatiliu Asafi lanyi in bi nìn náānee kí nyōṅkì ti-Dindaan. Leefii yab nìn gāā ilan ki nyōṅkì ti-Dindaan nì dipɔɔpindi. Mín boonee ní bi mun tātì gbāān ki jáām Unimbōti.

³¹Niinee ní Eeseekiyaasi yōon̄ dinyɔɔbundi ki bí yii: «Kɔṅkɔnn̄ee nimbi bin ṅúbín saraabi kí tī ti-Dindanee, ní cáāmmaan ni-saraabi nì ni-wampɔkaati tí dūū ná saraabi kunimbōtidiin kí nyōṅkì ti-Dindaan.» Niinee ní samaa cáān tiwan̄kuti ní bi dūū ná saraabi ki nyōṅkì ti-Dindaan. Bin nìn gíti cáā tinitee nìn cáān tiwan̄kuti bi dūū ná bisaraawɔkaabi.

³²Bi nín nìn cáān tiwan̄kuti tin bi dūū ná bisaraawɔkaabee nìn nyān inaa imun̄ku ita nì saalaa, ipijaa dilaataal nì apibil alaataa ali.

³³Tiwan̄kuti tin bi nìn dūū ná saraabi bin kíñee nìn nyān inaa alaataa aluu, ipii nì in̄oobu kutukub bita.

³⁴Bisaraañaliibi kaa nìn náān kí ṅmā kí lēē tiwan̄kuti tin bi nìn dūū ná bisaraawɔkaabee gbanȳi, an puee bi-nabiyaamu Leefii yab nìn tútuñ-bi ní bi tún̄ ditundi gbanti ki dāa dóò. Nyunti gbanti muee, bisaraañaliibi bin kíñee mun ná bi-ba circir ki dóò, di sá yii Leefii yab nìn gíti yáb ki ná bi-ba circir ki jítiñ bisaraañaliibi.

³⁵Kí kūtì muee, bisaraawɔkaabi nìn wīkí ní an nìn gíti bàlifī yii bí wà mpèé saraabi kpam ní kí fá ndaam min bi nìn cāabín̄ nì bisaraawɔkaabi wan̄kutee. Mín ní bi nìn ná ní ki fātì kí ki bíi ṅáān saraabi kunimbōtidiin.

³⁶An nìn móokiñ̄ Eeseekiyaasi nì samaa kòkò Unimbōti nín nìn tútuñ-bi bi ṅún ki ná kun̄yee, di sá yii atuun nìn pée cōom̄ ní malaa malaa.

2 Chroniques 30

Eeseekiyaasi yānti Isirayeel yab kòkò jín Dilákatil jín̄aaliu

¹Eeseekiyaasi nìn tú binib Isirayeel yab nì Juuda yab kòkò cee, ní ki ṅmān̄ tigbɔn̄ ki tī Eefiraayim̄ nì Manasee naantiibi yii bí dāān̄ Jeerusaleem kunimbōtidiin bí jī Dilákatil jín̄aaliu kí jāām̄ ti-Dindaan, Isirayeel Nimbōtiu.

²Ubōti nì u-kpambaliṅ̄ nì samaa kòkò nìn kíí yii bí jī Dilákatil jín̄aaliu gbanti un̄maliliiti poon ní.

³Di sá yii nyunti nun ní an bàā sá bí jī jín̄aal gbantee, baa nìn ṅún ki jín̄-u, kun puee bisaraañaliibi bin nìn ná bi-ba circiree kaa nìn náān̄. Kí kūtì muee, samaa mun kaa nìn ṅún ki kpáfi Jeerusaleem.

⁴Bi nín nìn bóntì kí ná puee nìn kítì ubōti nì samaa kòkò cee.

⁵Bi nìn tú binib Isirayeel yab kɔkɔ cee, kí yòon Beerseeba kí cáá sãa Daani, bí yíin-bi bí dāaŋ Jeerusaleem kí jī Dilákatil jījaaliu kí jāaŋ ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu. Binib tikpil kaa nìn gíti jín jījaal gbanti kii an nín ŋmān ki síin bí nín jīn-u puee.

⁶Binib bin bi nìn túee nìn yōon tīgbon tin ní ubɔti nì u-kpambalin ŋmānee ki yíin Isirayeel nì Juuda timmu kɔkɔn, ki báakì ki nóó nì ubɔti nín síin mara ŋyee yii: «Isirayeel yab, nimbi bin ŋmátì ki nyán Asuur bɔtiu ŋaane, ní fàtí gítinmaan ti-Dindaan, Abraam nì Isaaki nì Isirayeel Nimbɔtiu cee, ní u mun í fàtí gítin ni-cee.

⁷Ní taa nín bí kii ni-baabi nì ni-nabiyaamuee. Bí n kaa nìn yúl nì ti-Dindaan, bi-naanjab Nimbɔtiu deede. Ti-Dindaan nìn dū-bi ki líin dināandi, kii ni nín wāl pu nan ní.

⁸Ní taa ŋá mpɔɔgbifin kii ni-naanjabee. Ama ní sɛnti ni-ba taapu kí tī ti-Dindaan. Dāaŋmaan u-saraafaŋ ŋun ní u ŋá circir kí nín cáa cá jaanjaanee poon, ní kí jāaŋ ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu, án nín làá ŋá pu u-ŋuul í sòŋkì ni-puee.

⁹Ni yaa fàtì gítin ti-Dindaan ceeyee, bin cúú ni-nabiyaamu kuyunuee làá dākà-bi tiniti ní kí yànti bí fàtí gítin kitiŋ nee poon. Di sá yii ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu cáa tiniti ní ki sūn isaa. Ni yaa lafun fàtì gítin u-cee, waa làá fàtì u-boon kí tī-ni.»

¹⁰Bin bi túee nìn yíin Eefiraayiim nì Manasee timmu kɔkɔn kiba kiba ní ki cūti nyán Sabulon tiŋkin, ama ní binib nìn lāa-bi ki bèel-bi.

¹¹Nì mín kɔkɔee, Aseer nì Manasee nì Sabulon naakɔtin binib biba nìn sɛnti bi-ba taapu ki kíf ki dómin Jeerusaleem.

¹²Juuda tiŋkinee, Unimbɔti nìn yānti binib kɔkɔ ŋá kii unibaantee, ki kíf ki ŋá kii ubɔti nì u-kpambalin nín bí yii bí ŋá puee, ki nóó nì ti-Dindaan nín síin puee.

Eseekiyaasi jín Dilákatil jījaaliu

¹³Dinikitikpaandi di nìn kpáfi Jeerusaleem dibindi ŋmaliliitiu poon kí jī jījaal un poon ní bi ŋmóò kpɔnɔb bin kaa cáa ŋkpɔnɔnyɔkɔee. Binib bin nìn kpáfèe nìn baasii náan ní.

¹⁴Bi nìn gbán ki wíl isaraafan in nìn bí Jeerusaleem tiŋkinee. Bi nìn kpíkiti isaraafan in pu bi nìn tūtì talaalutuukaayee, ní ki kóon ki cáa fá Seedron tantakalin.

¹⁵Uŋmaliliiti ŋwiin ŋubɔ kpá saalku dal ní bi lānti tiwaŋkuti ki jín Dilákatil jījaaliu. Icoo nìn cúú bisaraaŋaliibi nì Leefii yab ní bi ŋá bi-ba circir ní ki cáaŋ bisaraawɔkaabi kunimbɔtidiin.

¹⁶Bi nìn cūti fōo bi-paanyi kunimbɔtidiin ki nóó nì Unimbɔti niliu Mooyiisi nín nìn síin mara bí nín ŋaaŋ puee. Leefii yab nìn cáa fatiku ki nàatì bisaraaŋaliibi ní bín cáa yàantì nsaraafan pu.

¹⁷Samaa kansikinee, binib tikpil kaa nèn ná bi-ba circir. Mìn puee baa nèn nūn kí ná saraa kí tī ti-Dindaan. An puee Leefii yab nèn fōō bin kōkō kaa nèn bí circir gbantee wan̄kuti ki lānti ki tī-bi.

¹⁸Binib tikpil, cilinjee Eefiraayim nì Manasee nì Isakaar nì Sabulon naakotin yab tikpil kaa nèn ná bi-ba circir. Ama nì mìn kōkō an n̄mān yii baa bàà máan kí jī Dilákatil jijaaliu jintee, bi nèn jín-tì. An pu ní Eeseekiyaasi nèn mēē ki tī-bi yii: «Ti-Dindaan, sii un poon mōee,

¹⁹dū bin kōkō bī pōontí ki nyàab̄ sii ti-Dindaan Unimbōti, bi-baabi Nimbōtiu nee kpitii kí pō-bi, bàà bi yaa kaa bí circir ki nōó nì mara nín sīn̄ puee.»

²⁰Ti-Dindaan nèn fōō Eeseekiyaasi wimmeem ní ki wún u-nibul pu.

²¹Isirayeel yab bin nèn bí Jeerusaleemee nèn dū iwiin iluli ki jín jijaal un poon bi n̄mōò kpōnōb bin kaa cáá n̄kpōnōnyōkōee nì dipōpīnkpaandi. Baabadalee Leefii yab nì bisaraañaliibi nèn gà ilan ki bōó tibōōkaal ki nyóŋkí ti-Dindaan.

²²Eeseekiyaasi nèn sōon̄ ki tī Leefii yab kunyannyaau, ní bīn̄ mun dū n̄lammōntiim ki tūn̄ ti-Dindaan tundi nì dipōbil diba. Iwiin iluli gbanti kōkō poonee, bi nèn jín Dilákatil jijaaliu jinti, ki ná mpèé saraabi ní ki nyóŋkì ti-Dindaan, bi-baabi Nimbōtiu.

²³Samaa kōkō nèn ká yii bí gíti dū iwiin iluli kí jī jijaal gbanti, ní bi gíti dū iwiin iluli ki jín jijaal gbanti nì dipōpindi.

²⁴Di sá yii Juuda bōtiu Eeseekiyaasi nèn tī samaa inajaa kutuku, ipii nì iñoobu kutukub biluli, ní akpambal mun tī inajaa kutuku nì ipii nì iñoobu kutukub saalaa. Bisaraañaliibi kupaau nèn ná bi-ba circir.

²⁵Juuda yab kōkō nèn bí dipōpindin, ki kpāan̄ bisaraañaliibi nì Leefii yab nì bin nèn nyānní Isirayeel beelinee, nì bin nèn dōmīn̄ ki kīn̄ kōò Juuda beelinee.

²⁶Dipōpīnkpaandi di nèn bí Jeerusaleem, di sá yii kí yōon̄ Isirayeel bōtiu Daafiidi jipōon Saloomon yuntiŋuee, baa ti pée jín jijaal gbanti mìn̄ Jeerusaleem tiŋkin.

²⁷Bisaraañaliibi nì Leefii yab nèn yíkìi yúl ní ki mēē ki bīn̄ samaa pu. Unimbōti nèn fōō bi-wimmeem, di sá yii m̄ nèn bān̄ yilpu, u-circir kōŋkooŋu laŋki.

2 Chroniques 31

Eeseekiyaasi fātii bōnti ditundi kunimbōtidiin

¹Bi jín jijaal ki dōyee ní Isirayeel yab bin kōkō nèn bí niinee yīn̄ Juuda timmun ki gbán̄ ki wī atankpee n̄in bi nèn cōon̄ awaayee. Bi nèn gāat̄i iwindō, ki wīl̄ n̄waadibiyaamu nì isaraafan. Bi nèn ná mìn̄ Juuda nì Beenjameen timmun, ki kpāan̄ Eefiraayim nì Manasee timmun. Bi ná mìn̄ ki dōyee ní bàà n̄ma nín gíti u-tiŋkin, laakin u kōyee.

²Eeseekiyaasi n̄n yākatì bisaraaṅaliibi n̄n Leefii yab akiti akiti, ní ki tī bāà ṅma u-tundi dikitiḽ din poon ní u bée. Biba n̄n ṅaañ bisaraawōkaabi n̄n mpèé saraabi, ní biba mun bí kunimbōtidiin ki gā ilan ki nyōṅkí ti-Dindaan.

³Ubōti gaajawanti poon ní u n̄n lèekī ki tì bi cáa ṅaañ kutaafaau n̄n kujoou saraawōkaabi n̄n iwiṅṅuṅfikaa saraawōkaabi, n̄n saraabi bin bi ṅaañ uṅmal kamaa wimpeekaṅu dalee, n̄n saraabi bin bi ṅaañ jiṅaalib yuntiṅuee, ki nóó n̄n an nín ṅmān pu ki kā ti-Dindaan marau gbōṅkune.

⁴Ubōti n̄n bí bin kóò Jeerusaleem tiṅkinee yii bí n̄n tì bisaraaṅaliibi n̄n Leefii yab kun bi máaṅ kí tī-bee, án nín làá ṅá pu bí ṅmā kí dū bi-ba kōkō kí sú ti-Dindaan marabee.

⁵Daliṅkin ní bi nyánti mara gbantee, Isirayeel yab n̄n cāabìṅ bilee n̄n ndamam n̄n ṅkpam n̄n tisiil n̄n tikpaajin tin kíṅee jincōfikaati. Bi n̄n gíti cāabìṅ tin kōkō bi cááyee saalaatiiti tikpil.

⁶Isirayeel beelin yab n̄n Juuda beelin yab bin n̄n kóò Juuda timmune mun n̄n cāabìṅ bi-naai n̄n bi-piii n̄n bi-ṅoobui saalaatiiti, ki kpáaṅ tiwan tin ní bi n̄n dūu sú ti-Dindaanee saalaatiiti. Bi n̄n kóon tiwan gbanti kōkō ki kpúkuṅ akpuku akpuku.

⁷Bi nín kíḽ uṅmatataati poon ki bīl akpuku akpukuee, uṅmaluluúti poon ní bi dāa bíḽ ki dóò.

⁸Eeseekiyaasi n̄n u-kpambaliṅ dómiṅ ki kpē akpukuee ní ki jáaṅ ti-Dindaan n̄n u-nibul Isirayeel.

⁹Eeseekiyaasi n̄n bālifi bisaraaṅaliibi n̄n Leefii yab akpuku ṅin bi cáanee pu,

¹⁰ní usaraaṅakpil Asariyawuu un sá Sadooiki maaliṅunee kí-u yii: «Daliṅkin binib kíḽ ki bí cāabìṅ tin bi lē bi-kpaajinti poonee, ti ká ki jín ki díkí an kíṅ, di sá yii ti-Dindaan bīṅ u-nibul pu. Akpuku ṅin kíṅ nee, tijin tin kíṅee dee.»

¹¹Ní ubōti pú kinyōkō yii bí ṅāṅkì adiin ṅin poon bi kpáafí tijin ṅi bí kunimbōtidii caṅinee, ní bi lafun ṅāṅkì-ṅi.

¹²Binib n̄n yúl Unimbōti deede ki cāabìṅ tin bi lē bi-kpaajinti poonee n̄n bi-saalaatiiti n̄n tiwan tin bi n̄n dūu sú ti-Dindaanee. Uleefiija Koonaniyawuu di n̄n kpèe tin bi n̄n cāabìṅee ní u-nabiki Simeeyii sá u-taapu yōu.

¹³Ubōti Eeseekiyaasi n̄n usaraaṅakpil Asariyawuu un n̄n gíti sá un kpèe kunimbōtidiiyee n̄n lē bin làá n̄n bí Koonaniyawuu n̄n Simeeyii taapu ki cīti tiwan gbantee. Bíṅ di n̄n sá Yeeyiyeel n̄n Asariyawuu n̄n Nayati n̄n Asayeel n̄n Yeereemooti n̄n Yoosabaadi n̄n Eliyeel n̄n Isimakiyawuu n̄n Mayaati n̄n Beenaya.

¹⁴Uleefiija Kooree, Imina jipōon di n̄n cīti ṅwìṅ nyalanṅi pú punyōkōki. Úṅ ní bi n̄n lē ú n̄n fòol n̄nammōntiim saraabi bin bi n̄n cāabìṅ ki tì Unimbōtee, ní ki

nìn yàkatī tin bi lèekī tikpaajin pu ki tì ti-Dindaanee nì tiwan tin bi nìn cāabìn kí sú-uee.

¹⁵Bin nìn bí u-taapu Leefii yab timmune di sá Eedeēn nì Miiniyaamiini nì Yeesuwa nì Seemayawuu nì Amariyawuu nì Seekaniyawuu. Bìn di nìn yàkatī tijin ki tì bi-nabiyaamu Leefii yab, ki nóó nì bi-kitiņi nín sá puee, kaa gāntī kibikaaa, unikpaan.

¹⁶Kí kūtī muee, kaa sá bininjab bin yiņņi bi nìn ŋmān bi cáá abin ata kí nìn cée ŋmaniņma ní bi nìn yàkatī tijin ki tì, ama bi nìn tì bin nìn dòon kunimbōtidiin baabadal ki tūn ditundi ki nóó nì bi-kitiņi nín sá puee mun.

¹⁷Bi nìn kàān bisaraaņaliibi ki nóó nì bi-maaliņu ní, ní ki kàān Leefii yab kí yòon bin cáá abin mmuņku kí nìn cée ki nóó nì bi-tundi nì bi-kitiņi nín sá puee.

¹⁸Bi nìn kàān-bi ki kpāān bi-nimpoobi nì bi-jipōmbi nì bi-bisalib nì bin māntī tú-bee ní, di sá yii bi nìn pée bōntī bi-ba ŋyunti kamaa kí nìn bí circir ní.

¹⁹Bisaraaņaliibi bin sá Aarōn naantiibi ki kóo tisati tin māntī tú bi-timmune, bi nìn lēē binib kitiņ kamaa poon bí nìn yàkatī tijin ki tì bininjab kōkō nì Leefii yab bin nìn ŋmān bi-yiņņee.

²⁰Eeseekiyaasi nìn ŋá mín ní Juuda tiņki kōkō pu. Tin u nìn ŋá gbantee nìn ŋān ki bí deedeē ki kītī ti-Dindaan u-Nimbōtiu cee.

²¹U nìn túń atuun tikpil kí ŋmā kí ŋāņkì kunimbōtidii ní kí nìn tó ti-Dindaan marab nì u-bōkpaāņi. U nìn ŋá mín ki nyāāb ti-Dindaan nì u-pōbil kōkō ní an nìn búti-u tikōkō poon.

2 Chroniques 32

Seenakeeriibi dómiń kí jáń Juuda tiņki

(Kpèè 2 Bib 18.13, Yees 36.1)

¹Deedeē tuuņņi nee kōkō boonee ní Asuur bōtiu Seenakeeriibi dómiń ki kó Juuda beelin. U nìn māntī tú ntimu mun bi mán agun ki túee, di sá yii u nìn là kí já kí fōō-mu.

²Eeseekiyaasi nìn ká yii Seenakeeriibi dómiń kí já nì Jeerusaleem yab.

³Niinee ní u sòon nì u-kpambaliņ nì u-janjakpilib yii u là kí ŋéeb nnyimbul ŋun bí kitiņ guņņi boonee, ní bìn gblī ki tīiń-u ní ki tútúń-u.

⁴Ní samaa nyán ki náān ní ki dū inyimbul kōkō nì kibùmbiki kin pùuǎ kitiņ gundi boonee ki ŋéeb ki lī yii: «Asuur yab í taa dāān doo kí ká nnyim tikpil.»

⁵Eeseekiyaasi nìn ká dipōbil ki fātī bí māā digundi din bi nìn mán ki tú kitiņee laakin bátī bátī ki lítèe. U nìn mán ndibiyaamu mun poon bi kàal sintilee ki tókōń digundi pu. U nìn gíti mán digundi diba dipeekaalee boon, ní ki ŋāņkì kudii kun bi yī Miiloo, ku bí Daafiidi Tiņkinee. U nìn gíti mós ŋkpamu nì agbampō tikpil.

⁶U nìn lēē bijanjakpilib bin làá nìn kpòotī samaayee. U nìn kóon bi-kòkò ki kpáfi u-cee kitin̄ punyòkòki can̄in ní ki tī-bi kunyannyaau yii:

⁷«Ní pòon̄ ni-ba kí ká kunyannyaau! Ní taa fàn̄kì tìba. Ní taa fàn̄kì Asuur bōti u nì dijanjakitikpaandi din táá-u nee. Di sá yii mpōn bí ti-cee ki jítin̄ u-cee.

⁸Binib pōn̄u di bí u-cee, ama timbi Dindaan, ti-Nimbōti u nì di làá jòon̄-ti kí já kí tī-tee di bí ti-cee.» Juuda bōti Eeseekiyaasi nyòobun̄gi gbanti nìn tī samaa kòkò kunyannyaau.

Seenakeeriibi nín sòon̄ nì Jeerusaleem yab tin̄yee

(Kpèè 2 Bib 18.17-37, Yees 36.2-22)

⁹Mín boonee ní Asuur bōti Seenakeeriibi nì u-janjakitil kòkò cūtì māntì ki tú Lakiisi tin̄ki kí já nì kì. Niin ní u tú u-janjakpilib biba ubōti Eeseekiyaasi cee Jeerusaleem nì Juuda yab bin kòd Jeerusaleemee ki bí-bi yii:

¹⁰«Asuur bōti Seenakeeriibi nín sòon̄ puee sèé: <Ba pu ní ni māká ní ki gbintì ká Jeerusaleem tin̄ki kin bi māntì tú kí jàn̄-kì nee ní?

¹¹Eeseekiyaasi bíi tükù-ni yii ti-Dindaan, ni-Nimbōti làá fī-ni kí nyāntí man Asuur bōti ŋaan. Ama u bíi mōntí-ni kí yāntì ŋkùm nì nnyinnyoo n̄ kpò-ni ní.

¹²An kaa sá Eeseekiyaasi gbanti di kùntì iwaatootipaan nì isaraafan ní ki bí Juuda nì Jeerusaleem yab yii bí nìn gbàantí nsaraafan mbambaanti taapu kí nìn ŋáan̄ saraabi nsaraafan gbanti baba puwòwò?

¹³Naa nyí m-naanjab nì man m-ba nín ŋá duulinya nibulin̄ kòkò pueeee? Atimbun gbanti diba waal ŋún ki fī di-tin̄ki ki nyāntì m-ŋaanaaa?

¹⁴Atimbun ŋin m-baabi nìn nāaṇee, dilal waal ŋún ki fī-dì ki nyāntì m-ŋaan? Kin an làá dī mana ní ni-Nimbōti n̄ ŋmā kí fī-ni kí nyāntí m-ŋaan?

¹⁵Ní taa yāntì Eeseekiyaasi n̄ mōntì-ni kí ŋmàtin̄-ni! Ní taa fōō Eeseekiyaasi kí kíf, di sá yii ditimbundi diba áa dibeel diba waal kaa ŋún ki fī di-nib ki nyāntì m-ŋaan áa m-baabi ŋaan. Kin ataa aṇa pu ní nimbi dàkafí yii ni-Nimbōti làá ŋmā kí fī-ni kí nyāntí m-ŋaan?>»

¹⁶Seenakeeriibi tontōnliibi nìn gíti nìkì ki sòon̄ ti-Dindaan Unimbōti nì u-tontōnliu Eeseekiyaasi tibōfan.

Seenakeeriibi sī ti-Dindaan

¹⁷Asuur bōti nìn ŋmān tigbōn mun ki sī ti-Dindaan, Isirayeel Nimbōti. U nìn sòon̄ tigbōn gbantin̄ yii: «Kii duulinya timbun̄gi ŋin kíṇee waan̄i nín kaa ŋún ki fī ŋi-nib ki nyāntì m-ŋaan puee, mín ní Eeseekiyaasi mun Nimbōti kaa làá ŋmā kí fī u-nibul kí nyāntí m-ŋaan.»

¹⁸Seenakeeriibi tontōnliibi nìn tátí mpōn eebru soonyi poon kí ŋmā kí fāan̄ binib bin nìn bí digundi puee kí yòtì bi-wunti, án nín làá ŋá pu bí ŋmā kí fōō kitin̄ee.

¹⁹Bi nìn pée sòòn Jeerusaleem yab Nimbɔti pu kii bi nín sòòn anibul ɲin kínee waanɲi ɲin unil dū u-ɲal ki kpítèe puee ní.

Asuur yab sàh ní Seenakeeriibi mun kpíi

(Kpèè 2 Bib 19.15,35-37, Yees 37.15,36-38)

²⁰Niinee ubɔti Eeseekiyaasi nì Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya, Amɔtisi jipɔɔn dū tibɔtee ki ɲá ɲwimmeemin ní ki kúuñ ki yíiñ Unimbɔti.

²¹Ti-Dindaan nìn túnñi u-tuunɲu ɲubɔ Asuur yab janjanaapaal pu ní ɲu dómiñ ki kūū Asuur yab janjaliibi bibaatandambi kɔkɔ nì bijanjakpilib nì bikpilib kɔkɔ. Icoo nìn cúú Asuur bɔti ní u nín gítí u-tiŋkin. Dalba u kó u-waadiikunee, ní ún u-ba jipɔmbi dū ntàataajimu ki kūū-u.

²²Míh ní ti-Dindaan ɲá ní ki fī Eeseekiyaasi nì Jeerusaleem yab ki nyánti Asuur bɔti Seenakeeriibi ɲaan nì bi-nannanliibi kɔkɔ ɲaan. U nìn wún bi-pu ijaan kɔkɔ pu.

²³Binib tikpil nìn cáañ saraabi Jeerusaleem ki tī ti-Dindaan ní ki cáañ tiwampɔkaal ki pú Juuda bɔti Eeseekiyaasi. Kí yòon ɲyunti gbanti kí nìn cée ní atimbun kɔkɔ nib kíh ki tó-u.

Eeseekiyaasi beel nín kúnti puee

(Kpèè 2 Bib 20.1-21, Yees 38.1-8, 39)

²⁴ɲyunti gbantee, Eeseekiyaasi nìn búŋkí ki làá kpú. U nìn mēē ti-Dindaan ní ún tī-u kudaanɲu yii u làá ká dicáañdi.

²⁵Ama u nìn kó dilambilin kaa bée tiŋan tin ní Unimbɔti ɲá ki tī-uee. An puee ti-Dindaan ɲuul nìn jéetì u nì Jeerusaleem nì Juuda yab pu.

²⁶Min kamaa Eeseekiyaasi nìn kó dilambilinee, u nìn sīnti u-ba taapu, u nì Jeerusaleem yab. An puee ti-Dindaan ɲuul kaa nìn jéetì bi-pu ɲyunti ɲun Eeseekiyaasi dáá bí dimañfalinee.

²⁷Eeseekiyaasi nìn ká tigaajati tikpil tikpil nì tinyool mun. U nìn kpáafi animbil nì sindaariya nì atanɲpamɔnti nì talaalub nì agbampɔɔ nì tigaajawan kɔkɔ nì ti-bulifi.

²⁸U nìn máh adiin ki kpáafi tijimpin nì ndamam nì ɲkpam. U nìn gítí ɲá tinaabakal ki tī u-naai nì u-píii.

²⁹U nìn máh ntimu ní ki nìn cáá tipicanɲpun nì tiŋɔcanɲpun nì tinacanɲpun tikpil, di sá yii Unimbɔti nìn tī-u tigaajati tikpil.

³⁰Eeseekiyaasi di nìn ɲéeb Giiyɔn nyimbulnimbil din nìn bí digundi boonee ní ki cati nnyinsan ki dáal nnyim ki kón Daafiidi Tiŋkin, ɲwiñ jeetilaŋki pú. An nìn pée búti Eeseekiyaasi u-tuunɲi kɔkɔ poon ní.

³¹Ama nyunti nun ní Babiloon kpootiliibi nín tú binib bí dāān kí bàlifi kí m̀tĩ bée maamaaci tuun̄gi n̄in jĩtì u-tiŋki puee, Unimbɔti n̄in kākati u-ba ki yānti-u kí n̄mā kí cōŋkì-u kí kpèè kun di bí u-pɔbilinee.

³²Eseekiyaasi tuun̄gi n̄in kɔkɔ kíñee n̄i u n̄in yúl Unimbɔti deedee puee kɔkɔ n̄mān̄ ki kā Unimbɔti *bɔnaatiliu Yeesaya, Amɔtisi jipɔɔn leedakal gbɔŋkun* n̄i *Juuda yab* n̄i *Isirayeel yab bɔtiibi gbɔŋkun*.

³³Eseekiyaasi kp̄fi ki cūti n̄al̄ u-baabi ní bi síb-u Daafiidi naantiibi kaakuliŋin yilpu pú. Juuda yab kɔkɔ n̄i Jeerusaleem yab n̄in súh u-kpool ki tī-u tinyool. U-jipɔɔn Manasee di n̄in fōō u-yil ki kpánti ubɔti.

2 Chroniques 33

Manasee, Juuda bɔtiu

(Kpèè 2 Bib 21.1-18)

¹Manasee n̄in cáá abin saalaa n̄i ali ní ki kpánti ubɔti ní ki kāl Jeerusaleem ki jín dibeel abin aŋmoo kpá imun̄ku ita.

²U n̄in n̄á tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee. U n̄in n̄á ntimbiil tuun̄gi n̄in ní atimbun n̄in ti-Dindaan n̄in j̄in̄ ki fōō bi-tiŋki ki tī Isirayeel yabee n̄in n̄ááñee ní.

³U n̄in fātìi n̄áŋkì iwaatootipaan in u-baa n̄in gbán ki bíilee, ní ki mán isaraafan bí n̄in n̄ááñ i-pu saraabi ki t̄i diwaal Baal. U n̄in cóon̄ iwindɔ ní ki gbān̄ ki jáam̄ in̄malbi in kɔkɔ bí kutaa puee.

⁴U n̄in mán isaraafan iba mun ti-Dindaan Diikun, min kɔkɔ ti-Dindaan n̄in l̄i yii: «Jeerusaleem niin ní m làá n̄in lèek̄i m-ba ki dākèe.»

⁵U n̄in ḡti mán isaraafan ti-Dindaan Diiku ciŋgi aliitilin bí n̄in n̄ááñ saraabi ki t̄i in̄malbi in bí kutaa puee.

⁶U n̄in dū u-jipɔmbi ki w̄n̄ n̄gmi ki n̄á saraabi Been Inoom tantakalin. U n̄in bū tibɔɔl ki n̄ááñ kukpaŋkpantiu tuun̄gi ní ki bàlifi bitaŋkpiibi kí bée tin bí ki dòoñee. U n̄in n̄á tin kaa pée kítì ti-Dindaan nimbiinee ki gb̄tì u-n̄uul.

⁷U n̄in mán diwaal ki síin̄ ti-Dindaan Diikun. Ama ti-Dindaan n̄in t̄ukū Daafiidi n̄i u-jipɔɔn Saloom̄n̄ yii: «Kudii nee poon n̄i Jeerusaleem tiŋki kin m lē Isirayeel naakɔti kɔkɔ kansikinee poon ní m làá n̄in pée lèek̄i m-ba ki dākà.

⁸M-nibooliŋu yaa tó m-bɔkpaan̄gi kɔkɔ n̄i m-marab bin kɔkɔ m-tɔntɔnliu Mooyiisi tī-bee, m kpá kí yānti bí n̄in tú ki ȳin̄ kí wāt̄i kitiŋ kin ní m tī bi-naanjabee».

⁹Ama Manasee n̄in yānti Juuda yab n̄i Jeerusaleem yab gáat̄i, áli gba bi ḡti n̄á ikpiti ki j̄itiñ atimbun n̄in ti-Dindaan n̄in kúnti ki fōō bi-tiŋki ki tī Isirayeel yabee.

¹⁰Ti-Dindaan n̄in sòon̄ n̄i Manasee n̄i u-nibul, ama baa n̄in fāt̄i tó.

¹¹Niinee ní ti-Dindaan cáán Asuur bɔtiu janjakpilib ki tó bi-pu. Bi nèn cúú Manasee ní ki dū abɔmbil ki kpāl u-nyɔɔkpaweenyi, ní ki dū tasa kusakai ki bóob-u mili pu ní ki cáá-u ki cūnni Babiloon tiŋkin.

¹²U nèn nyàab ti-Dindaan u-Nimbɔtiu u-nimbinaamandi poon ní ki sīntiñ u-ba u-baabi Nimbɔtiu nimbiin.

¹³U nèn mēē-u ní an gbēē Unimbɔti ní u pílifi u-wimmeem ní ki yānti u fātii gíti Jeerusaleem u-beelin. Niinee ní Manasee nín bēē yii ti-Dindaan di sá Unimbɔti.

¹⁴Mín boonee, ní u mán Daafiidi Tiŋki boonee diguŋfɔkɔl diba. Digundi gbanti nèn dī Giyyon nyimbuliŋu ŋwìñ nyalanŋki pú ní ki kpākañ Seedron tantakal ki cáa sāā Ijom punyɔkɔki, ní ki fātii pól ki mānti Oofeel gbantaŋki ki tú. U nèn kāñ bijanjakpilib Juuda timmu mun kɔkɔ bi nèn mán agun ki túee poon.

¹⁵U nèn nyánti awaa ŋin u nèn cáán ki sīñ kunimbɔtidiinee nì kunaŋu kun u nèn mán ki sīñ niinee. U nèn gbán ki wī isaraafan in u nèn mán ti-Dindaan gbantaŋki pu nì Jeerusaleemee kɔkɔ, ní ki nyánti fá kitiŋ kpaanceetiŋu.

¹⁶U nèn fātii mán ti-Dindaan saraafaŋu ní ki ŋá mpèé saraabi nì ijaam saraabi ŋu-pu. U nèn tī Juuda yab mara yii bí nín jáam ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu.

¹⁷Nì mín kɔkɔee, binib nèn gbínti ŋáañ saraabi iwaatootipaan pu, ama bi nèn ŋáañ ki tì ti-Dindaan bi-Nimbɔtiu ní.

¹⁸Manasee tuuŋŋi ŋin kíñee, u nín mēē u-Nimbɔtiu nì anyɔɔbun ŋin ní Unimbɔti bɔnaatiliibi fōō ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu cee ki dūu nāatì-uee kɔkɔ ŋmāñ ki ká *Isirayeel bɔtiibi tuuŋŋi gbɔŋkun*.

¹⁹U nín nèn mēē Unimbɔti pu nì ún nín kíf-u puee, u-kpitii nì u nín kaa yúl Unimbɔti deedee puee, ipaan in pu u nèn mán iwaatootipaane nì u nín nèn cóoñ iwindo puee nì u nín nèn sīntiñ u-ba taapu puee kɔkɔ ŋmāñ ki ká *Oosayii maam gbɔŋkun*.

²⁰Manasee kpí ki cūti ŋāl u-baabee ní bi síb-u u-cindin. U-jipɔɔn Amɔn nín nèn fōō u-yil ki kpánti ubɔti.

Amɔn, Juuda bɔtiu

(Kpèè 2 Bib 21.19-26)

²¹Amɔn nèn cáá abin mmuŋku nì ali ní ki kpánti ubɔti. U nèn kāl Jeerusaleem ní ki jín dibeel abin ali.

²²U nèn ŋá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee kii u-baa Manasee nín nèn ŋá puee. U nèn ŋá saraabi ki tī awaa ŋin ní u-baa nèn máñee ki jáam-ŋi.

²³Ama ún kaa nèn sīntiñ u-ba taapu ti-Dindaan nimbiin kii u-baa Manasee nín nèn sīntiñ u-ba taapu puee. Ún nèn gíti ŋá ikpiti ki jítì u-baa gba.

²⁴U-tɔntɔnliibi nèn bónti u-pu ní ki kūu-u u-naakookun.

²⁵Ama Juuda yab n̄n k̄ū bin k̄k̄o n̄n k̄ū Am̄nyee ní ki dū u-jip̄ōn Joosiyaasi ki k̄ān̄ ub̄oti u-yil pu.

2 Chroniques 34

Joosiyaasi, Juuda b̄otiu

(Kp̄èè 2 Bib 22.1-2, 23.4-20)

¹Joosiyaasi n̄n cáá abin anii ní ki kp̄ant̄i ub̄oti. U n̄n k̄óò Jeerusaleem ní ki jín dibeel abin mmun̄ku n̄i saalaa n̄i diba.

²U n̄n ḡá tin k̄it̄i ti-Dindaan nimbiinee. U n̄n nóó u-naanja Daafiidi tab̄obilin̄ ní deede, waa kp̄ēt̄i ki cūti ḡgan p̄úw̄w̄, ḡgiil p̄ú.

³U n̄n jín dibeel abin anii poon ki dáá sá unaacimp̄ōnee, ní u kíí ki b̄í nyàab̄ u-naanja Daafiidi Nimb̄otiu. U n̄n jín dibeel abin saalaa n̄i ali poonee, ní u kíí ki b̄í k̄unt̄i iwaatootipaan n̄i iwind̄o n̄i awaa ḡin bi kp̄t̄èè n̄i ḡin bi d̄unt̄i tik̄úti ki m̄óyyee Juuda tin̄kin n̄i Jeerusaleem.

⁴U-nimbiin ní bi ḡb̄án ki w̄i diwaal Baal saraaf̄anyi n̄i talaalutuukaa saraaf̄anyi in n̄n tók̄ó i-puee. Bi n̄n ḡāt̄i iwind̄o ki fá ní ki n̄ān̄ awaa ḡin bi kp̄t̄èè n̄i ḡin bi d̄unt̄èè dúsi dusi ki dū yāān̄ bin n̄n ḡá saraabi ki t̄i-bee kaakulin̄ pu.

⁵U n̄n dū awaa gbanti saraḡaliibi kp̄abin̄ ki tūū bi-saraaf̄anyi pu ḡḡmi. M̄in̄ ní u n̄n ḡá ki f̄int̄i Juuda n̄i Jeerusaleem ki nyánt̄i tij̄k̄ondin.

⁶U n̄n ḡá m̄in̄ mbaantiim Manasee n̄i Eefiraayiim n̄i Simeeȳon ki kp̄ān̄ Neefitalii timmun n̄i n̄timu mun m̄ānt̄i t̄ú-muee.

⁷U n̄n ḡb̄án ki w̄i isaraafan, ki ḡāt̄i iwind̄o ki fá ní ki n̄ān̄ awaa dúsi dusi ní ki kp̄éelik̄i talaalutuukaa saraaf̄anyi Isirayeel beel k̄k̄on. U ḡá m̄in̄ ki dóòyyee ní ki n̄n ḡt̄i Jeerusaleem tin̄kin.

Usaraḡakpil ká Marab gb̄on̄ku

(Kp̄èè 2 Bib 22.3-10)

⁸Joosiyaasi n̄n jín dibeel abin saalku n̄i ata poon ki f̄int̄i Isirayeel tin̄ki n̄i kunimb̄otidii ki nyánt̄i tij̄k̄ondin ki dóòyyee, ní u t̄ú Asaliya jip̄ōn Safan n̄i Jeerusaleem Ḡminau Maaseeyawuu n̄i Joowakaasi jip̄ōn Yoowa, ub̄oti gb̄aḡḡmaliu b̄i cūú ḡāḡk̄i ti-Dindaan, u-Nimb̄otiu Diiku.

⁹Binibee n̄n n̄n cá usaraḡakpil Yilkiya cee. Bi n̄n dū animbil ḡin bi cáān̄ kunimb̄otidiinee ki t̄i-u. Leefii yab bin n̄n cí kipunȳk̄ōe di n̄n f̄ōō animbil gbanti Manasee yab n̄i Eefiraayiim yab n̄i Isirayeel yab bin k̄k̄o kíñee n̄i Juuda yab n̄i Beenjameen yab bin n̄n k̄óò Jeerusaleemee cee.

¹⁰Bi n̄n dū animbilee ki ḡúb̄in̄ bin bi n̄n l̄ē b̄i n̄n kp̄èè ditundi ti-Dindaan Diikunee, ní b̄in̄ cá p̄a bin b̄i niin ki ḡāḡk̄i ti-Dindaan Diikunee.

¹¹Bi nìn tī kapintab nì bidimaliibi animbil bí dūú dā atankpee n̄n bi kpítèe nì ido in bi làà dūú kpáá kudiiyee, kí fàtí mā adiin n̄n Juuda bōtiibi nìn yānti an bílèe.

¹²Binibee nìn tún ditundee deedee. Leefii yab Yayati nì Oobadiya bin sá Meerarii maaliñunee nì Seekariya nì Meesulam bin sá Keeyaati maaliñunee di nìn kpèé-bi. Leefii yab bin nìn n̄n tibɔɔkaal tiñanee biba

¹³nìn kpèé bin tūntí tiwanee nì bitontonliibi kɔkɔ, báà udaan tundi yaa nìn sá diñyee. Leefii yab kansikinee, biba mun nìn sá bigban̄gmaliibi ní biba sá bikàl̄npilib ní bin kíh sá bipunyɔɔciitiliibi.

¹⁴Nyunti n̄n bi nìn bí nyāntí animbil n̄n bi nìn cáán ti-Dindaan Diikunee ní usaraan̄kpil Yiilkiyaawuu ká ti-Dindaan marau un u nìn dūu tī Mooyiisee gbɔ̄nku.

¹⁵Yiilkiyaawuu nìn bí ugban̄gmali Safan yii: «M ká Marab gbɔ̄nku ti-Dindaan Diikun.» U lī mimmee ní ki dū kugbɔ̄ñuee ki tī-u.

¹⁶Safan nìn cáán kugbɔ̄ñuee ki tī ubɔti ní ki kpáàa tükū-u ditundi nín bí còom̄ puee. U nìn bí-u yii: «Tin kɔkɔ a bí timbi a-tontonliibi n̄ n̄ee, ti bí n̄áán.

¹⁷Bisaraan̄jaliibi yōon̄ animbil n̄n bí ti-Dindaan Diikunee ki dūu tī bin bí kpèé ditundee nì bitontonliibi.»

¹⁸Niinee ní ubɔti gban̄gmaliu Safan kútì ki tükū ubɔti yii: «Usaraan̄kpil Yiilkiyaawuu dū kugbɔ̄ñu kubɔ ki tī-mi.» Safan nìn kàán kugbɔ̄ñuee ubɔti nimbiin.

Joosiyaasi yānti bi cūti Ulda cee dibalifil

(Kpèè 2 Bib 22.11-20a)

¹⁹Ubɔti nín gbīl tin ká Marab gbɔ̄ñkuee poonee ní u cúú tiwan tin u pēēyee ki dáál ki catì.

²⁰Ní u tī Yiilkiyaawuu nì Safan jipɔɔn Ayiikaam nì Miika jipɔɔn Abidon nì ugban̄gmali Safan nì u-kàl̄npiliu Asaya mara nee yii:

²¹«Ní cùú bàlifi ti-Dindaan kí tī man nì Isirayeel yab bin kíñee nì Juuda yab. Ní bàlifi-u tin n̄mān ki ká kugbɔ̄ñu nee poonee pu. Di sá yii ti-naanjab kaa pílifi u-nyɔkɔ. Baa n̄á tin n̄mān ki ká kugbɔ̄ñu nee poonee. An pu ní ti-Dindaan gí ti-pu diñuul n̄kpitim pu.»

²²Niinee Yiilkiyaawuu nì bin ubɔti lēēyee nín cá Unimbɔti bɔnaatiliu Ulda cee. U-cal di nìn sá Saluum, Tiikifa jipɔɔn, Araasi naantiiu. U nìn kóò Jeerusaleem Tincaliiki Kipɔ̄n̄ poon ní. Ún̄ di nìn cí bisaraan̄jaliibi wampeen̄kaati ti-Dindaan Diikun. Bi nìn dū tin bée ki máafi-u

²³ní u bí-bi yii: «Ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu nín sòon̄ puee sò. Ní cùú tükù un di túnní-ni m-ceeyee yii:

²⁴<M làá cáán nnaabu kí t̃ Jeerusaleem tiŋki nì bin kòkò kòò ki-nee pu, kí nóó nì mbusub bin ñmāñ ki k̃a kugbɔŋu kun ni k̃aāñ Juuda bɔtiu nimbiinee.

²⁵Jeerusaleem yab dū-mi ki fá ní ki tūutì talaalub ki t̃i awaa ñin b̃in bi-ba dū bi-ñalii ki ñée ki gb̃iti m-ñuul. An pu ní m gíi kitiŋ nee pu diŋuul ñkpitim pu, ní m-ñuulee kpá kí s̃òŋkì!>

²⁶Ama ní t̃ukù Juuda bɔtiu un di túnní-ni ní d̃āāñ kí bàlifi ti-Dindaanee yii ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín s̃òñ puee s̃ée: <A gb̃il̃ tibɔti tin k̃a kugbɔŋu nee poonee,

²⁷ní tibɔtee gb̃ēē-si. A nín gb̃il̃ tin m s̃òñ yii an làá bàñ Jeerusaleem nì ki-nib puee, a s̃intiñ a-ba m-nimbiin, ní ki dáal̃ ki cáti tiwan tin a p̃ēyee ní ki súñ m-nimbiin. An puee ma mun gb̃il̃ a-wimmeem. Man ni-Dindaan di s̃òñ m̃in.

²⁸M̃in puee m làá yànti á kpú kí cùú ñāl̃ a-baabi nì ñgbansɔŋfi ní bí s̃ífb̃-si a-kaakulin. Sii kaa làá k̃a nnaabu ñun m làá cáán kí t̃ Jeerusaleem nì ki-nib puee.>>

Joosiyaasi f̃at̃i p̃òñ ti-Dindaan dipoondi

(Kp̃èè 2 Bib 22.20b–23.3)

Ubɔti tuuŋyee ñin g̃iti ki dū Unimbɔti nín kíi puee ki t̃ukū-u.

²⁹Niinee ní ubɔti tú bi yíiñ Juuda nì Jeerusaleem tindaŋkpilib ní bi k̃òñ ki kpáfi u-cee.

³⁰M̃in boonee ní u nì Juuda yab nì bin kòò Jeerusaleemee nì bisaraañaliibi nì Leefii yab nì samaa kòkò, kí ỹòñ bikpaambi kí cáá s̃ā mbiyaamu nín j̃óm kunimbɔtidiin. Niinee ní ubɔti k̃aāñ-bi tin kòkò bi ñmāñ an k̃a dipoondi gbɔŋku kun bi k̃a ti-Dindaan Diikunee.

³¹Ubɔti ñin yú u-paang̃u ní ki p̃òñ kí ñin yú nì ti-Dindaan deedee, kí ñin ñúb u-marab nì u-d̃akatam nì u-b̃okpaang̃i nì u-p̃obil kòkò nì u-naŋki kòkò. U ñin g̃iti p̃òñ kí ñin tó tin kòkò ñmāñ ki k̃a dipoondi taŋkpapilintinee.

³²Ubɔti ñin ỹanti bin kòkò ñin bí Jeerusaleem nì Beenjameen timmune p̃òñ m̃in mbaantiim. Kí ỹòñ ñyunti gbantee, bin ñin kòò Jeerusaleemee ñin ñá ki nóó nì dipoondi ñin bi ñin p̃òñ bi-baabi Nimbɔtiuee.

³³Joosiyaasi ñin k̃unt̃i ntimbiil̃ tuuŋŋi ñin kòkò ní bi ñin ñáañ Isirayeel tiŋkinee, ní ki páb̃ bin kòkò ñin bí Isirayeelee bí ñin j̃aam̃ ti-Dindaan, bi-Nimbɔtiu. An puee, u-maŋfal wiŋyi kòkò poonee, Isirayeel yab kaa ñin f̃at̃i bi-boon ki t̃i ti-Dindaan, bi-baabi Nimbɔtiu.

2 Chroniques 35

Joosiyaasi ỹanti bi j̃iñ Dilákatil j̃iŋaaliu

(Kp̃èè 2 Bib 23.21-23)

- ¹Joosiyaasi nèn jín Dilákatil jijaaliu Jeerusaleem ki tī ti-Dindaan tinyool. Uḡmapeekaa, ḡwiin ḡubo kpá saalku dalee, ní bi kūū Dilákatil jijaaliu waḡkuti.
- ²U nèn dū bisaraaḡaliibi tundi nín sá puee ki ḡúbiñ-bi ní ki tī-bi kunyannyaau bí tō ti-Dindaan Diikun tundi.
- ³U nèn bí Leefii yab bin nèn dū biba ki sú ti-Dindaan ki dàkà Isirayeel yab kòkòee yii: «Ní dū ti-Dindaan Dakaau kí sííñ kunimbòtidii kun ní Isirayeel botiu Saloomon, Daafiidi jipoon máñee poon. An kaa ti bàlifi ní nín ḡbintii yòontí ki bùkuntí. Kòḡkòñnee, ní tō ti-Dindaan ni-Nimbòtiu nì u-nibul Isirayeel tundi.
- ⁴Ní bòntímaan ni-ba kí nóó nì ni-maalii nì ni-tuunḡi nín sá puee, kii an nín ḡmàñ pu ki kà Isirayeel botiu Daafiidi nì u-jipoon Saloomon ḡbòntin puee.
- ⁵Níñ bímaan circir paanḡu pu kí nóó nì ni-dicaḡḡi nín sá puee, ní kí tō ditundi kí tī ni-nabiyaamu Isirayeel yab kí nóó nì bi-maalii nín sá puee.
- ⁶Kpòmaan Dilákatil jijaaliu waḡkuti, ḡámaan ni-ba circir ní kí tūtuñ ni-nabiyaamu Isirayeel yab bí ḡá ti-Dindaan nín dī Mooyiisi pu ki sòon pu ki sííñee.»
- ⁷Ubòti Joosiyaasi nèn lēē ún u-ba waḡkuti poon apibil nì aḡobil kutukub mmunḡu nì saalaa nì inajaa kutukub bita ki tī binib bin kòkò nèn bí niinee bí dūú ḡá Dilákatil jijaaliu saraabi.
- ⁸U-kàlḡkpilib mun nèn tī samaa nì bisaraaḡaliibi nì Leefii yab tiwaḡkuti nì nlammon̄tiim. Ilikiya nì Seekariyawuu nì Yeeyiyeel nín nèn kpéé kunimbòtidii. Bíñ nèn tī bisaraaḡaliibi apibil kutukub bili nì alaataa aluu nì inajaa alaataa ata bí dūú ḡá Dilákatil jijaaliu saraabi.
- ⁹Leefii yab kpilib Koonaniyawuu nì u-naalib Seemayawuu nì Neetaneeyeel nì Asabiya nì Yeeyiyeel nì Yoosabaadi nèn tī Leefii yab apibil kutukub biḡmoo nì inajaa alaataa aḡmoo bí dūú ḡá Dilákatil jijaaliu saraabi.
- ¹⁰Bi nín nèn bònti jijaal ḡbanti puee sò. Bisaraaḡaliibi nèn yú bi-paanḡu ní Leefii yab mun yúl akiti akiti ki nóó nì ubòti nín nèn sííñ-bi puee.
- ¹¹Bi nèn lantī Dilákatil jijaaliu waḡkuti ní bisaraaḡaliibi t̄kintí fatiku ki cáa yàantí nsaraafan pu ní Leefii yab lèekī ḡban.
- ¹²Bi nèn ḡánti tiwaḡkuti tin bi làá dūú ḡá ti-Dindaan saraawòkaayee, cilinjee inajaayee. Bi nèn yākatì ki tī samaa ki nóó nì bi-maalii kii an nín ḡmàñ pu ki kà Mooyiisi ḡbòḡkun puee.
- ¹³Bi nèn púl Dilákatil jijaaliu pibiliḡ kii dikoobil nín sá puee, ní ki dū saraabi bin kíñee nanti ki tókòñ daanseebin nì ḡkumbòbiyaamun nì sirbabin. Bi nèn ḡáaḡ malaa ki cáa yākatì ki tī samaa kòkò.
- ¹⁴Leefii yab nèn ḡá mín ki dóòyee ní ki bònti bíñ bi-ba nì bisaraaḡaliibi yati, di sá yii bisaraaḡaliibi, Aaron naantiibee kaa nèn cáá mpaan. Bi nèn bí ki ḡáaḡ

bisaraawɔkaabi ki cáá ɲkpam ki wù ɲɲmi áli kunyeeu dāa mó. An pu ní Leefii yab nín bóntì bín bi-ba nì bisaraaɲaliibi jinti.

¹⁵Asafi naantiibi bilangaaliibi nín yú bi-paɲɲu ki nóó nì Daafiidi nì Asafi nì Eeman nì Yeeditun, ubɔti saɲkiliu nín nín síh̄n puee. Bipunyɔɔciitiliibi mun nín yú ki cí kipunyɔɔ kamaa. Báà ɲma nín péé bí u-tundin ní, di sá yii bi-nabiyaamu Leefii yab nín bóntì bi mun jinti ki tī-bi.

¹⁶Kii ubɔti Joosiyaasi nín nín tī mara puee, bi nín bóntì atuun kɔkɔ ɲwiin gbanti kí jāam̄ ti-Dindaan, kí jī Dilákatil jīɲaaliu ní kí ɲmā kí ɲá bisaraawɔkaabi ti-Dindaan saraafaɲɲu pu.

¹⁷Mín ní Isirayeel yab bin nín bí niinee nín jín Dilákatil jīɲaaliu ɲyunti gbanti, ní ki dū iwiin iluli ki jín jīɲaal un bi ɲmòò kpɔɔ un kaa cáá ɲkpɔɔɲyɔkɔee.

¹⁸Baa nín gíti jín Dilákatil jīɲaaliu ubɔ mìn Isirayeel tɲkin kí yòon̄ doooo Unimbɔti bɔnaatiliu Samiyeel yuntiɲu. Isirayeel bɔtiu ubɔ mun kaa nín jín Dilákatil jīɲaaliu ubɔ kii un ní Joosiyaasi nì bisaraaɲaliibi nì Leefii yab nì Juuda yab nì Isirayeel yab bin kɔkɔ nín bí niinee nì Jeerusaleem yab jīnee.

¹⁹Joosiyaasi nín jín dibeel abin ali kpá mmun̄ku poonee ní bi jín Dilákatil jīɲaaliu gbanti.

Joosiyaasi maɲfal wiɲyi nín kúntì puee

(Kpèè 2 Bib 23.28-30)

²⁰Tin bí nee kɔkɔ boonee, ɲyunti ɲun ní Joosiyaasi ɲáɲkì kunimbɔtidii ki dóòyee ní Eejipiti bɔtiu Neekoo nín cá Kaarkeemiisi, Eefiraati mɔɔl caɲin kí já kujaau. Joosiyaasi nín túnkì-u kí bàà pīn̄-u nsan.

²¹Ama ní Neekoo tú binib bí tükù-u yii: «Juuda bɔtiu, tilati di bí man nì sii kansikin? An kaa sá sii ní m dōon̄ kí já kujaau dín, ama m-nannanliu ubɔ mun ní m dōon̄ kí ján̄. Unimbɔti bí-mi yii m̄ yáb. Unimbɔti bí m-cee. An puee á taa ján̄ Unimbɔti, yaa sá fám, u làá kpò-si.»

²²Ama Joosiyaasi kaa nín kpántì u-landɔkɔɲu. Di sá yii waa nín pílifin̄ Neekoo bɔti tin nín nyánni Unimbɔti u-ba ceeyee. U nín cúú u-beebɔkutil ki pēetì bí taa béé-u ní ki cūti bí jàa kujaau Meegiidoo tantakalin.

²³Bi bí jàa mimmee ní bin tòó ipiinee tó ipiin ki yá-u ní u bí u-tɔntɔnliibi yii: «Yòom̄maan-mi kí cūnni, di sá yii m fōō tiweendi.»

²⁴Ní u-tɔntɔnliibi kpákatì-u janjatɔrɔku poon ní ki yōon̄-u ki ɲá u-tɔrɔkuliliitiu poon ki cáá-u ki cūnni Jeerusaleem. Niin ní u kpī ní bi síb̄-u u-baabi kaakuliɲin. Bin kɔkɔ nín kòò Jeerusaleemee nì Juuda yab nín sún̄ u-kpool.

²⁵Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii nín gā Joosiyaasi ɲkpīisilan. Kí yòon̄ ɲyunti gbanti kí cáá sāā dín̄, bilangaaliibi bininjab nì binimpoobi gā ikpīisilan ki téetì Joosiyaasi kúm pu. An nín dūu kpántì dikoo bil ní Isirayeel tɲkin. Bi ɲmān̄ ilan gbanti nyɔɔbuɲɲi ki ɲá lyaliɲki gbɔɲkun.

²⁶Joosiyaasi tuuŋɔi ɲin kíh̄ee, u-deedee tuuŋɔi ɲin u túń ki nóó nì tin ɲm̄añ ki k̄a ti-Dindaan marab gb̄ɔŋkune, e,

²⁷nì ub̄ɔti nín kíí pu ki d̄ā kúnti puee k̄ɔk̄ɔ ɲm̄añ ki k̄a *Isirayeel nì Juuda b̄ɔtiibi gb̄ɔŋkun.*

2 Chroniques 36

Joowakaasi nì Yooyakiim nì Yooyakiin, Juuda b̄ɔtiibi

(Kpèè 2 Bib 23.30–24.17)

¹Juuda yab nìn yōòh̄ Joosiyaasi jip̄ɔɔn Joowakaasi ki k̄āh̄ ub̄ɔti Jeerusaleem, u-baa yil pu.

²Joowakaasi nìn cáá abin mmuŋku nì ata ní ki kpánti ub̄ɔti ní ki k̄āl Jeerusaleem ki jín dibeel ɲmal ita.

³Eejipiti b̄ɔtiu nìn kpákati-u dibeel Jeerusaleem, ní ki gíí Juuda yab lampoo animbil kúti kiiloobi kutukub bita nì sindaariya kiiloobi mmuŋku nì saalaa.

⁴Mín boonee ní Eejipiti b̄ɔtiu yōòh̄ u-naal Eeliyaakiim ki k̄āh̄ Juuda nì Jeerusaleem pu ub̄ɔti, ní ki kpánti-u diyindi yii Yooyakiim. U nìn yōòh̄ Yooyakiim maan Joowakaasi ki cūnni Eejipiti.

⁵Yooyakiim nìn cáá abin mmuŋku nì aŋmoo ní ki kpánti ub̄ɔti, ní ki k̄āl Jeerusaleem ki jín dibeel abin saalaa nì diba. U nìn ɲá tin kaa kítì ti-Dindaan, u-Nimb̄ɔtiu nimbiinee.

⁶Babiloon b̄ɔtiu Neebukadineesaar nìn dómín ki jáń nì u. U nìn dū tasa kusakai ki bóób-u tiŋan ki cáá cūnni Babiloon.

⁷Neebukadineesaar nìn gíti yōòh̄ kunimb̄ɔtidii poon tiwan tikpil ki cáá cūnni ki síiñ uñ u-ba beecindin Babiloon.

⁸Yooyakiim tuuŋɔi ɲin kíh̄ee nì ntimbiil tuuŋɔi ɲin u ɲée nì tin b̄āh̄-uee k̄ɔk̄ɔ ɲm̄añ ki k̄a *Isirayeel nì Juuda yab b̄ɔtiibi tuuŋɔi gb̄ɔŋkun.*

⁹Yooyakiin nìn cáá abin anii ní ki kpánti ub̄ɔti ní ki k̄āl Jeerusaleem ki jín dibeel ɲmal ita nì iwiin saalaa. U nìn ɲá tin kaa kítì ti-Dindaan nimbiinee.

¹⁰Dibindi cá kí kúntée ní Neebukadineesaar tú u-janjaliibi bí cùú cúuñ Yooyakiin, kí kp̄āh̄ tiwamm̄ontiil tin bí kunimb̄ɔtidiinee Babiloon tiŋkin. U nìn dū u-nabiki Seedeesiyaasi ki k̄āh̄ ub̄ɔti Juuda nì Jeerusaleem.

Seedeesiyaasi, Juuda b̄ɔtiu

(Kpèè 2 Bib 24.18–25.21, Yeer 39.1-10, 52.1-27)

¹¹Seedeesiyaasi nìn cáá abin mmuŋku nì diba ní ki kpánti ub̄ɔti ní ki k̄āl Jeerusaleem ki jín dibeel abin saalaa nì diba.

12U nèn ɣá tin kaa kítì ti-Dindaan, u-Nimbòtiu nimbiinee. Waa nèn sīntiɛn u-ba Unimbòti bɔnaatiliu Yeereemii un nèn bfi nàatī-u ti-Dindaan bɔtee nimbiin.

13Ubòti Neebukadineesaar nèn yānti u pūtì ti-Dindaan Unimbòti yindi pu, ama nì mìn kɔkɔee, waa nèn kíf u-ba pu ní ki yíkì bfi jàà nì u. U nèn ɣá ntafapɔn ní ki pɔɔkì u-pɔbil, ní ki yfi kaa kpánti u-ba ki fātì gítì ti-Dindaan, Isirayeel Nimbòtiu cee.

14Abòtibil nì bisaraaɣaliibi nì samaa kɔkɔ kaa nèn yúl nì Unimbòti deedee. Bi nèn ɣá ntimbiil tuuɣi ɣin ní atimbun ɣin mǎnti tú-bee ɣáaɛee ki kɔn kunimbòtidii kun bfi Jeerusaleem ti-Dindaan dūu sú u-bee tijɔkɔndi.

15Ti-Dindaan, bi-baabi Nimbòtiu nèn túnfì binib ɣfunyɔm kupaau bfi kpāafi-bi, di sá yii u-nibooliɣu nì u-saraafaɣu nèn gbí-u inimɔɔn.

16Ama Isirayeel yab nèn bēel Unimbòti tuuɣi gbanti, ki kpēē u-nyɔɔbundi fám ní ki lán u-bɔnaatiliibi. Niinee ní ti-Dindaan ɣuul jéetì u-nibul pu nnyɔkɔ giti kpá.

17Ti-Dindaan nèn cáaɛ Babiloon yab bɔtiu ki tó bi-pu. Ún nèn dū kitàataajiki ki kūu bi-naacimpɔmbi áli gba circir kɔɣkooɣun. Waa nèn sún unaacimpɔɔnaaa, usapɔɔnaaa, utikpilaaa, unicikitikaa saai. Unimbòti nèn dū tikɔkɔ ki ɣá u-ɣaan.

18U nèn yōon tiwan tin sá tikpaandi nì ɣwaamu ki nèn bfi kunimbòtidiinee kɔkɔ ki cáa cūnni Babiloon tiɣkin. U nèn yōon ki kpāaɛ tigaajawan tin bfi kunimbòtidiinee nì tin bfi dibeecindinee nì u-kàliɣkpilib yati.

19Bi nèn gāa ɣɣmi ki tūu kunimbòtidii ní ki gbán ki wī digundi dìn bi nèn mán ki tú Jeerusaleem tiɣkee. Bi nèn gāa ɣɣmi ki tūu adimɔnti kɔkɔ ní ki gbán ki bfi tiwan tin cáa kunyampoouee kɔkɔ.

20Babiloon bɔtiu nèn yōon bin nèn kín kaa kpfiyee ki cūnni Babiloon ní bi kpánti ún nì u-jipɔmbi yumbui ki cáa sāa ɣyunti ɣun ní Peeriisi yab fōo dibelee.

21Ti-Dindaan nèn nèn dī u-bɔnaatiliu Yeereemii pu ki sòon tiɣyee ɣá mìn dee yii: «Kitiɣ làá dòon kí ɣuɣfi. Nyunti ɣun ní binib kaa ti kòò ki-puee, kì làá ɣuɣfi kí cáa sāa abin imuɣku ita nì saalaa.»

Siirusi pú kinyɔkɔ bfi fātī mā kunimbòtidii

22Peeriisi bɔtiu Siirusi nèn jín dibeel dibimpeepeekaal poonee, ní ti-Dindaan lēe kí ɣá kii u nèn nèn dī u-bɔnaatiliu Yeereemii pu ki sòon pu ki sfiɛee. Ti-Dindaan nèn gbēē Siirusi pɔbil ní ki yānti u báakì u-beel kɔkɔ poon, ki ɣmān mun ki sfiɛn yii:

23«Peeriisi bɔtiu Siirusi nèn sòon puee sò. Ti-Dindaan, yilpu Nimbòtiu dū abee ɣin kɔkɔ bfi kitiɣ puee ki ɣá m-ɣaan ní ki lē-mi yii m mā-u kudii Jeerusaleem, Juuda tiɣkin. Ni-kansikin un sá u-nibul yɔuee, ti-Dindaan u-Nimbòtiu n nèn bfi udaan cee ú jōm Jeerusaleem!»

Esdras

Esdras 1

Siirusi pú kinyɔkɔ bí fātī mā kunimbɔtidii

¹Peeriisi yab ɔtiu Siirusi beel bimpeepeekaal poonee, ti-Dindaan nɛn là kí ɔ́a min u nɛn dī u-bɔnaatiliu Yeereemii pu ki sòoñee. U nɛn tī ubɔti Siirusi nlandɔkɔ ú bāaki u-beel kɔkɔ poon, kí ɔ́mà kugbɔɔu mun ki síí yii:

²«Man Peeriisi ɔtiu nɛn sòoñ tɛyee sèé: <Ti-Dindaan yilpu Nimbɔtiu dū kitiɔ pu kɔkɔ beeni ki ɔ́a m-ɔ́aan, ní ki bí-mi yii m mā-u kunimbɔtidii Jeerusaleem, Juuda tɛkin.

³Ni-kansikin un kamaa sá u-nibul yɔuee, ti-Dindaan u-Nimbɔtiu ɛ nɛn bí udaan cee ú jɔ́m Jeerusaleem, Juuda tɛkin kí fātī mā ti-Dindaan Isirayeel yab Nimbɔtiu kunimbɔtidii. Ún di sá Unimbɔti un bí Jeerusaleemee.

⁴Laakin kamaa ní u-nibul din kínee yaa bée, niin yab ɛ tī-bi animbil kúti nì sindaariya nì tigaajawan nì tiwaɔkúti nì nlaamɔntiim saraabi bí dūú tɔ kunimbɔtidii kun bí Jeerusaleemee tundi.»

⁵Niinee ní Juuda yab nì Beenjameen yab dicaɔɔi kpilib nì bisaraaɔaliibi Leefii yab, an dàkà yii bin kɔkɔ Unimbɔti nɛn tī nlandɔkɔee yíki ki nɛn jóm Jeerusaleem kí fātī mā kunimbɔtidii kun bí niinee.

⁶Bi-kɔɔkɔnaatɔb nɛn cáan animbil kúti nì sindaariya wanti nì tigaajawan nì tiwaɔkúti nì tiwan tin pɔɔ kudaauuee kí tūtuɔ-bi, ní kí nɛn kúti tiwan tin bi nɛn tī-bi nì dipɔbil dibee.

⁷Ubɔti Siirusi nɛn kóon tiwan tin kɔkɔ ubɔti Neebukadineesaar nɛn yóon kunimbɔtidiin Jeerusaleem ki cáan ki yóon u-waadiiɔɔinee ki kpáfí.

⁸Peeriisi yab ɔtiu Siirusi nɛn yānti Miitireedati un kpèé animbil ɔtee dū an wantee ki ɔ́biñ Seesbasaar, Juuda yab kpiliu.

⁹Bi nɛn kàan tiwan gbantee, ti-nyɔkɔm sò. Sindaariya sambiliɔ nɛn sá mmuɔku nì saalaa, animbil kúti sambiliɔ nɛn sá kutuku ubɔ, njimu nɛn sá kiba kpá mmuɔku nì saalaa,

¹⁰sindaariya sampeemu nɛn sá mmuɔku nì saalaa, animbil kúti sampeemu nɛn sá alaataa anaa nì saalaa, ní tiwan tin kínee kɔkɔ nɛn sá kutuku ubɔ.

¹¹Sindaariya nì animbil kúti wantee kɔkɔ nɛn nyán kutukub biɔmoo nì alaataa anaa ní. Nyunti ɔun bi nɛn nyán kuyuu Babiloon ki fātī gítí Jeerusaleemee ní Seesbasaar kpáan an wanti gbanti kɔkɔ.

Esdras 2

Bin nyánni kuyuu ki fātī gítínee nyɔkɔm

- ¹Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar nɛn cúú Juuda yab ki cūnni Babiloon tiŋkin kuyunɔ. Bin nɛn gítɛn Jeerusaleem nɛn Juuda timmu mun kínee poonee nɛn wíikí. Báà ŋma nɛn fātɛi kāl u-tiŋkin.
- ²Bin di nɛn lɛɛn bi-nyɔkɔpuee di sá Sooroobabeel nɛn Joosuwa nɛn Neeyeemiya nɛn Seeraya nɛn Reelaya nɛn Mɔordookayi nɛn Biilisan nɛn Miisipaar nɛn Biigifayi nɛn Reewum nɛn Baana. Isirayeel yab bininjab nyɔkɔm sò.
- ³Pareeyoosi maaliŋun yab nɛn sá binib kutukub bili nɛn dilaataal nɛn binib binii kpá imunɔku inaa.
- ⁴Seefatiya maaliŋun yab nɛn sá binib alaataa ata nɛn binib binii kpá imunɔku inaa.
- ⁵Araa maaliŋun yab nɛn sá binib alaataa aluli nɛn binib biŋmoo kpá imunɔku inaa.
- ⁶Paati-Moowaab maaliŋun yab, an dákà yii Joosuwa nɛn Joowaab yab nɛn sá binib kutukub bili nɛn alaataa anii nɛn binib saalaa nɛn bili.
- ⁷Eelaam maaliŋun yab nɛn sá binib kutuku ubɔ nɛn alaataa ali nɛn binib biluu kpá imunɔku ita.
- ⁸Saatuu maaliŋun yab nɛn sá binib alaataa awa nɛn imunɔku ili nɛn binib biŋmoo.
- ⁹Sakayi maaliŋun yab nɛn sá binib alaataa aluli nɛn imunɔku ita.
- ¹⁰Banii maaliŋun yab nɛn sá binib alaataa aluu nɛn imunɔku ili nɛn binib bili.
- ¹¹Beebaayi maaliŋun yab nɛn sá binib alaataa aluu nɛn binib mmunɔku nɛn bita.
- ¹²Asigaadi maaliŋun yab nɛn sá binib kutuku ubɔ nɛn alaataa ali nɛn binib mmunɔku nɛn bili.
- ¹³Adooniikam maaliŋun yab nɛn sá binib alaataa aluu nɛn imunɔku ita nɛn binib biluu.
- ¹⁴Biigifayi maaliŋun yab nɛn sá binib kutukub bili nɛn binib binaa kpá imunɔku ita.
- ¹⁵Adiini maaliŋun yab nɛn sá binib alaataa anaa nɛn imunɔku ili nɛn unil ubɔ kpá saalku.
- ¹⁶Ateer maaliŋun yab, an dákà yii Eeskiya yab nɛn sá binib bili kpá dilaataal.
- ¹⁷Beesayi maaliŋun yab nɛn sá binib alaataa ata nɛn binib mmunɔku nɛn bita.
- ¹⁸Yoora maaliŋun yab nɛn sá binib dilaataal nɛn saalaa nɛn bili.
- ¹⁹Asuum maaliŋun yab nɛn sá binib alaataa ali nɛn binib mmunɔku nɛn bita.
- ²⁰Giibaar maaliŋun yab nɛn sá binib biŋmoo kpá dilaataal.
- ²¹Beetileem tiŋkin yab nɛn sá binib dilaataal nɛn binib mmunɔku nɛn bita.
- ²²Neetoofa tiŋkin yab nɛn sá binib binaa kpá imunɔku ita.

- ²³Anatooti tiŋkin yab nɛn sá binib dilaataal nɛ binib mmuŋku nɛ binii.
- ²⁴Asimafeeti tiŋkin yab nɛn sá binib imuŋku ili nɛ bili.
- ²⁵Kiiriyati-Yeeyariim nɛ Keefiira nɛ Beerooti timmun yab nɛn sá binib alaataa aluli nɛ binib imuŋku ili nɛ bita.
- ²⁶Raama nɛ Geeba timmun yab nɛn sá binib alaataa aluu nɛ binib mmuŋku nɛ unil.
- ²⁷Miikimaasi tiŋkin yab nɛn sá binib dilaataal nɛ binib mmuŋku nɛ bili.
- ²⁸Beeteel nɛ Aayi timmun yab nɛn sá binib alaataa ali nɛ binib mmuŋku nɛ bita.
- ²⁹Neeboo tiŋkin yab nɛn sá binib imuŋku ili nɛ saalaa nɛ bili.
- ³⁰Magibiisi tiŋkin yab nɛn sá binib dilaataal nɛ binib binaa kpá imuŋku ita.
- ³¹Eelaam ubɔ mun maaliŋun yab nɛn sá binib kutuku ubɔ nɛ alaataa ali nɛ binib biluu kpá imuŋku ita.
- ³²Ariim maaliŋun yab nɛn sá binib alaataa ata nɛ binib mmuŋku.
- ³³Loodi nɛ Adiidi nɛ Oona timmun yab nɛn sá binib alaataa aluli nɛ binib mmuŋku nɛ biŋmoo.
- ³⁴Jeeriikoo tiŋkin yab nɛn sá binib alaataa ata nɛ binib imuŋku ili nɛ biŋmoo.
- ³⁵Seenaa tiŋkin yab nɛn sá binib kutukub bita nɛ alaataa aluu nɛ binib mmuŋku nɛ saalaa.
- ³⁶Bisaraaŋaliibi kitilinee, Yeedaya maaliŋun yab, an dákà yii Joosuwa maaliŋun yab nɛn sá binib alaataa awa nɛ binib biluli kpá imuŋku inaa.
- ³⁷Imeer maaliŋun yab nɛn sá binib kutuku ubɔ nɛ binib binii kpá imuŋku ita.
- ³⁸Pasuur maaliŋun yab nɛn sá binib kutuku ubɔ nɛ alaataa ali nɛ binib imuŋku ili nɛ biluli.
- ³⁹Ariim maaliŋun yab nɛn sá binib kutuku ubɔ nɛ binib saalku nɛ bili.
- ⁴⁰Leefii yab kitilinee, Joosuwa nɛ Kadimiyeel, an dákà yii Oodafiya maaliŋun yab nɛn sá binib imuŋku ita nɛ unil ubɔ kpá saalku.
- ⁴¹Bilaŋgaaliibi kitilinee, Asaafi maaliŋun yab nɛn sá binib dilaataal nɛ binib mmuŋku nɛ binii.
- ⁴²Bipunyɔɔciitiliibi kitilinee, Saalum nɛ Ateer nɛ Talmɔn nɛ Akuub nɛ Atiita nɛ Soobayi maaliŋun yab nɛn sá binib dilaataal nɛ unil ubɔ kpá imuŋku ili.
- ⁴³Kunimbɔtidii poon tɔntɔnliibi nɛn nɛn pēē pēē mmaal puee di sá Siiya nɛ Asufa nɛ Tabayooti nɛ
- ⁴⁴Keeroosi nɛ Siyaaka nɛ Padɔn,

- ⁴⁵nì Leebana nì Agaaba nì Akuub,
⁴⁶nì Agaab nì Samlayi nì Aani,
⁴⁷nì Giideel nì Gayaar nì Reeyaya,
⁴⁸nì Reesiin nì Neekooda nì Gaasaam,
⁴⁹nì Usa nì Paseeya nì Beesayi,
⁵⁰nì Asina nì Meewuniim nì Neefusiim,
⁵¹Bakibuuki nì Nasufa nì Aruuri,
⁵²nì Basluuti nì Meeyida nì Arisa,
⁵³nì Barkoosi nì Siseela nì Taama,
⁵⁴nì Neesiya nì Atiifa yab.
⁵⁵Saloomɔn tɔntɔnliibi nín nìn pēē pēē mmaal puee di sá Sootayi nì Soofeereeti
nì Peeruda,
⁵⁶nì Yala nì Darkɔn nì Giideel,
⁵⁷nì Seefatiya nì Atil nì Pookeereeti-Aseebayiim nì Amii maaliɔn yab.
⁵⁸Kunimbɔtidii poon tɔntɔnliibi nì Saloomɔn tɔntɔnliibi maaliɔn yab nìn kpáfi
binib binii kpá alaataa anaa.
⁵⁹Binib bin nìn nyánní Teel-Meela nì Teel-Arisa nì Keerub-Adaani nì Imeer
timmunee kaa nìn ɲún ki bée yii bi-naanjab maaliɔn yab nì bi-nyeenɲu nìn
baasii sá Isirayeel.
⁶⁰Bín di nìn sá Deelaya nì Toobiya nì Neekooda maaliɔn yab. Bi nìn sá binib
alaataa aluu nì binii kpá imɔŋku ita ní.
⁶¹Bisaraanɲaliibi kansikinee, Yoobaya nì Akoosi nì Barsilayii maaliɔn yab mun
nìn bí. Barsilayii gbanti di nìn cáá ugalaadija Barsilayii bisal ubɔ. An pu ní bi nìn
dū diyindi gbanti ki pú-u.
⁶²Binibee nìn nyàaḅ bi-naanjab yiɲɲi gbɔnti kaa ká. An puee bi nìn dū-bi ki yíín
bijokɔnnib ní ki nyántì-bi disaraanɲal tundin.
⁶³Ní bi-gɔminau bí-bi yii bí taa ti jī tijin tin bi dūu ɲá saraa tì bí circir páaayee kí
nìn cí usaraanɲakpil ubɔ ń dāá dū Uriim nì Tumiim kí bàlifì dibalifil.
⁶⁴Isirayeel yab bin kɔkɔ nìn nyánní kuyunɲu ki bāaḅee nìn sá binib kutukub
imɔŋku ili nì bili nì binib alaataa ata nì imɔŋku ita ní.
⁶⁵Bi-tɔntɔnliibi bininjab nì binimpoobi kaa nìn kútì. Bín nìn sá binib kutukub
biluli nì alaataa ata nì binib bita kpá imɔŋku ili. Biwambɔɔliibi nì bilanɲaaliibi
bininjab nì binimpoobi nìn sá binib alaataa alì.

⁶⁶Bi nín cáá itaamu alaataa aluli nì itaamu inaa kpá imun̄ku ili, ki cáá imam̄boon alaataa ali nì imun̄ku ili nì in̄moo.

⁶⁷Bi nín cáá igutaamu alaataa anaa nì in̄moo kpá imun̄ku ili, ní ki cáá mmamu kutukub biluu nì alaataa aluli nì mmun̄ku.

⁶⁸Bi nín fāt̄i bāān Jeerusaleem laakin ti-Dindaan diiku nín bée, ní adican kpilib biba ḡá n̄lamm̄ntiim saraabi, bí fāt̄i mā kunimb̄tidii laakin ku nín pée yú ḡkpikimee.

⁶⁹Kí nóó nì bi-p̄ḡḡ nyɔ̄kɔ̄mee, bi nín tī asindaariyakún kutukub imun̄ku ita nì diba, nì animbil kúti kiiloobi kutukub bili nì dijandi nì bisaraaḡaliibi b̄kutin̄ dilaataal.

⁷⁰Niinee bisaraaḡaliibi nì Leefii yab nì samaa kansikin biba, nì bilan̄gaaliibi nì bipun̄yɔ̄ciitiliibi nì kunimb̄tidiin t̄ont̄onliibi cūti kāl bi-timmun. Isirayeel yab bin kíñee mun nín cūti kāl bi-naanjab timmun.

Esdras 3

Joosuwa nì Sooroobabeel fāt̄i b̄nti dinimb̄tinool

¹Dibindi poon ḡmaluluúti bāāñee, Isirayeel yab bin k̄k̄ nín ḡt̄in̄ ki kāl bi-timmunee nín k̄oñ ki cūti kp̄fi kii unibaantee Jeerusaleem tin̄kin.

²Niinee ní usaraaḡakpil Joosuwa, Yoosadaaki jip̄ḡn nì u-nabiyaamu bisaraaḡaliibi nì Saltiyeel jip̄ḡn Sooroobabeel nì u-dicaḡkun yab ȳk̄i kí ki bí māā Isirayeel yab Nimb̄tiu saraafaḡḡu kí ḡá bisaraaw̄kaabi kii Unimb̄ti niliu Mooyiisi nín ȳoñ mara yii bí nín ḡāān puee.

³Nì min k̄k̄ bi nín f̄an̄k̄i binib bin nín bí niinee, bi nín fāt̄i m̄ān nsaraafan ḡu-paḡkpikiḡu pu, ní ki kíñ ki ḡāān kutaafaa nì kujoo saraabi ki t̄i ti-Dindaan.

⁴M̄ñ boonee ní bi j̄in̄ tantib j̄iḡaaliu kii bi nín s̄iñ mara bí n̄n j̄iñ-u puee, ní ki ḡāān kutaa kamaa saraabi bin nyɔ̄k̄m bi m̄ān kí ḡée.

⁵Boonee ní bi kí ki bí ḡāān baabadal saraabi nì saraabi bin bi ḡāān uḡmap̄ḡn kamaayee, nì bin bi ḡāān ti-Dindaan j̄iḡalib yuntiḡuee nì saraabi bin k̄k̄ binib nín c̄āb̄in̄ ki t̄i ti-Dindaanee.

⁶Uḡmaluluúti wimpeekaḡḡu dalee ní bi kí ki bí ḡāān bisaraaw̄kaabi ki t̄i ti-Dindaan, nì min k̄k̄ baa nín dáá b̄l̄ ti-Dindaan diiku kun bi làá m̄ee nyeelee.

⁷M̄ñ boonee ní bi t̄i bin kp̄t̄i ataḡkpeeyee nì kapintab animbil, ní ki t̄i Siid̄on yab nì Tiir yab tijin nì ndaam nì ḡkpam bí bóob̄ seedir d̄i kí d̄ū t̄ōn tin̄kun doooo Leeban̄on tin̄kin án d̄ā nyā Jafaa tin̄kin. Peeriisi yab b̄tiu Siirusi di p̄u-bi kinyɔ̄k̄ ní bi ḡūñ ki ḡá m̄ñ.

⁸Bi nín fāt̄i bāān Jeerusaleem laakin kunimb̄tidii nín bée, dibinlilitiil ḡmalilitiit poon ní Samiyeel jip̄ḡn Sooroobabeel, nì Yoosadaaki jip̄ḡn Joosuwa, nì bi-

nabiyaamu mun kíñee, an dàkà yìi bisaraaṅaliibi nì Leefii yab nì bin kòkò nìn nyánní kuyunú ki kùnnée, kí ki bíi bóntí Leefii yab bin nìn cáá abin mmunú ki nìn cáá cée bí kpòotí kunimbòtidii māmam tuunji.

⁹Joosuwa nì u-jipombi nì u-nabiyaamu, nì Kadimiyeel nì u-jipombi nì u-nabiyaamu Juuda naakookun yab di nìn kpáfi dicilpu kí kpòotí bin kòkò làá nìn bí kunimbòtidii māmam tuunji poonee. Eeniyaadaadi maaliṅun yab nì bi-jipombi nì bi-nabiyaamu Leefii yab nìn kùtì bi-pu.

¹⁰Nyunti ṅun bidimaliibi nìn kí ki bíi bíi kunimbòtidii nyeelee, bisaraaṅaliibi nìn yú ki pēē bi-saraaṅabòkutij ki ṅúb akantán, ní Leefii yab bin sá Asaafi maaliṅunee ṅúb cancakantib, ki nyóṅkí ti-Dindaan kii Isirayeel yab bóti Daafiidi nìn nìn yòon mara pu bi ṅmān ki síñee.

¹¹Bi nìn gà ilan ki tìi tòb ki nyóṅkí ti-Dindaan yii: «Tijman, u ṅāñ ní u-neendi bí Isirayeel yab pu kí nìn cá jaanjaan.» Ní samaa kòkò kùuntí mpon ki nyóṅkí ti-Dindaan, kun puee bi nìn kí kunimbòtidii nyeel ki bíi mām.

¹²Bisaraaṅaliibi tikpil nì Leefii yab nì adican kpilib kansikin bin nìn púl ki ká dooooyee Nimbòtidiiku nìn nìn bí puee, nìn bíi sūn mpon bi nìn ká bi bíi bíi kupon nyeelee. Ama ní tikpil mun nìn bíi kùuntí mpon nì dipòpindi.

¹³An ṅá mimmee binib kaa nìn gíti ṅūn kí gantí bin nìn bí ki kùuntí nì dipòpindee nì bin nìn bí ki sūn mponnee, kun puee bi nìn kùuntí mpon mpon ní an gbìl ndan.

Esdras 4

Juuda yab nannanliibi kaa kí bí mām kunimbòtidii

¹Juuda nì Beenjameen yab nannanliibi nìn gbìl yii bin nyánní kuyunú ki gítiñee bíi mām bi-Dindaan Isirayeel yab Nimbòti diiku.

²Niinee ní bi sùti ki píl Soorobabeel nì adican kpilib ki bí-bi yii: «Ti làá kùtì ni-pu ní mām kunimbòtidii nee, di sá yii ti mun pée nóó Unimbòtibaantee ní. Kí yòon daliṅkin Asuur bóti Asaradon yòonni-ti ki cáan dooyee, ti pée ṅāan saraabi ní ki tìi Unimbòti.»

³Ama ní Soorobabeel nì Joosuwa nì Isirayeel dicaṅji kpilib bin kíñee kí-bi yii: «An kaa kítì yii ní kùtì ti-pu tí mām ti-Nimbòti kudii. An sá timbi baba ní n mām ti-Dindaan Isirayeel yab Nimbòti kudii, kii Peeriisi yab bóti Siirusi nìn tī-ti mara yii tí ṅá puee.»

⁴Niinee ní binib bin kóò kitij gbantinee yòti Juuda yab wunti ki kón-bi tifaandi bí gbèñ kí taa ti mām kunimbòtidii.

⁵Kí yòon nyunti ṅun Peeriisi yab bóti Siirusi ká dibeel ki tin cá sām nyunti ṅun Daariyusi dāa kāl dibeelee, bi nìn pée tìi kitij gbanti kàliṅkpilib animbil yii bíi n pìi Juuda yab nsan atuun n gbèñ ní.

Bi ñmàñ tigban ki mónti Juuda yab nyɔkɔpu

⁶Ubɔti Asuweerusi nín kāl dibeel pu kpalaayee, ní Juuda yab nannanliibi ñmàñ kugbɔɔpu ki tún Juuda nì Jeerusaleem yab pu dibɔgaandi.

⁷Peeriisi yab bɔtiu Aritaseerseesi yuntiɔuee ní Biseelam nì Miitireedati nì Taabeel nì u-jutiibi mun ñmàñ kugbɔɔpu ki tī ubɔti. Bi nìn ñmàñ kugbɔɔpu gbanti poon Aram yab ñmaɲmabiti nì bi-sooɲyìn ní.

⁸Kitiɲ gbanti gɔminau Reewum nì u-gbaɲɲmalu Simsayi mun nìn ñmàñ ubɔti kugbɔɔpu ki sòñ Jeerusaleem pu yii:

⁹«An sá gɔmina Reewum nì ugbaɲɲmal Simsayi nì bi-tɔntɔɲjutiibi bin bí Diini nì Afarsataki nì Tarpeel nì Afarasi nì Eereeki nì Babiloon nì Suusi nì Deeya nì Eelaam timmun,

¹⁰ki kpáañ anibul ɲin Asinapaar un nyáñ diyindee nìn cáañ ki káañ Samaarii tiɲkinee, nì ntimu mun kíñ ki bí Eefiraati mɔɔl ɲwliín jeetilaɲki púee di ñmàñ kugbɔɔpu nee.»

¹¹Tibɔti tin bi nìn ñmàñ kugbɔɔpu gbanti poonee sèé: «Ubɔti Daariyusi, an sá timbi a-tɔntɔɲliibi bin kóò ntimu mun bí Eefiraati mɔɔl ɲwliín jeetilaɲki púee di ñmàñ-si kugbɔɔpu nee.

¹²«Ti-baa ubɔti, ti là á béé yii Juuda yab bin nyánní a-cee ki fātii bāañ timbi cee Jeerusaleem dooyee kí ki fātii bíi mǎā kitiɲ kin kaa ɲāñ ní ki-nib sá pɔɔgaatibee. Bi ɲáɲkì digundi din mǎntii tú-kèe nyeel ki bíi mǎā ki tɔkɔntí.

¹³Mín puee ti-baa ubɔti, ti là á béé yii bi yaa fātii mǎñ kitiɲ nee ki yōon ki-gundee, baa làá gíti pà lampoobi nì patantib nì animbil ɲin bisanɲkinliibi pèe, an di làá dǎá cáañ sii ubɔti agiñ.

¹⁴An puee timbi bin ká diyimɔɔl a-cee ki sá a-tɔntɔɲliibee kaa ɲūñ kí nīn kǎ ki kpèé bí nīn kpèé sii ubɔti fám mín. An pu ní ti bíi tükù-si tibɔti nee

¹⁵á yànti bí nyàab bibɔtikpikib gbanti poon. Sii a-ba làá ká yii kitiɲ gbanti nib pée sá pɔɔgaatib ní, ki kōntí bibɔtiibi nì ntimu yidambi agiñ. Laakin kamaa ní bi yaa béé, bi pée cāabìñ agiñ ɲma ní. An pu gba ní bi dǎa nǎañ kitiɲ gbanti.

¹⁶Mín pu ní ti là sii ti-baa ubɔti nì béé yii bi yaa fātii mǎñ kitiɲ nee nì ki-gundee, sii di kaa ti làá nīn yì Eefiraati mɔɔl ɲwliín jeetilaɲki timmu gbanti.»

Ubɔti Aritaseerseesi kí kugbɔɔpu kun bi ñmàñ-uee

¹⁷Ubɔti nìn ñmàñ kugbɔɔpu ki kí-bi yii: «Gɔmina Reewum nì ugbaɲɲmal Simsayi nì bi-tɔntɔɲjutiibi bin bí Samaarii nì ntimu mun kíñ ki bí Eefiraati mɔɔl ɲwliín jeetilaɲki púee, «m jáam-ni.

¹⁸«M fōō kugbɔɔpu kun ni ñmàñní-mee, bi kǎañ-ku m-nimbiin ní ki nāatì.

¹⁹M yānti bi nyàab̄ tibɔkpikil gbɔnti poon ní ki lafun ká yii doooo cannaakuee, Jeerusaleem yab n̄n pée jáà n̄n bibɔtiibi ní, kaa n̄n kííkí bi-ba pu, ní ki n̄n gáatí binib.

²⁰Njaminee, Jeerusaleem tiŋki n̄n cáá bibɔtikpaambi bin n̄n cáá mpɔnee. Bín di n̄n kpèé Eefiraati mɔɔl ɲwìín jeetilaŋki pú timmu kɔkɔ, ní ki n̄n fòol̄ ntimu gbanti nib lampoobi n̄n patantib n̄n animbil ɲin bisaŋkinliibi n̄n pée.

²¹An puee ní yóoŋ mara yii binib gbanti ń gbèèñ bi-tuunɲi, kí tükù-bi yii bí taa fàtíí mā tiba kí n̄n cí ɲyunti ɲun ní man làá dāá pō kinyɔkɔee.

²²Ní kpèèmaan tiŋan kí taa ɲá bugbambu tibɔti nee poon, án n̄n làá ɲá pu án taa làa kpántí tibɔkpaandi kí dāá cááñ bibɔtiibi agìínee.»

²³Nyunti ɲun ní bi fōō ubɔti Aritaseerseesi gbɔŋkuee ki kàaŋ-ku Reewum n̄n ugbaŋɲmal Simsayi n̄n bi-tɔntɔnɲutiibi bin kíínee nimbiinee, dicilpu niin ní bi n̄n cá Jeerusaleem, ki tin dākā Juuda yab mpɔn bí gbèèñ atuun.

Bi fātii kíí kunimbɔtidii mātām

²⁴Niin ní bi gbèèñ Unimbɔti diiku mātām tuunɲi Jeerusaleem tiŋkin, ki tin cáa sāa Peeriisi yab ɔtiu Daariyusi n̄n kāl̄ dibeelee binlilitiil poon.

Esdras 5

¹Nyunti gbantee ní Unimbɔti ɔnaatiliibi Agaayi n̄n Idoo jipɔɔn Sakari sòoŋ n̄n Juuda yab bin bí Jeerusaleemee n̄n bin bí Juuda tiŋki kɔkɔnee, Isirayeel Nimɔtiu un n̄n bí bi-nee yindi pu.

²Niinee Sooroobabeel jipɔɔn Saltiyeel n̄n Joosuwa jipɔɔn Yoosadaaki yíki ki kíí ki bíí māā Unimbɔti diiku Jeerusaleem. Unimbɔti ɔnaatiliibi n̄n kútì bi-pu ki tútúñ-bi.

³Nyunti gbantee ní Tateenaayi un n̄n sá gɔmina Eefiraati mɔɔl ɲwìín jeetilaŋki timmune n̄n Seetaar-Boosinayi n̄n bi-tɔntɔnɲutiibi dómín bi-cee ki bālifi-bi yii: «N̄ma di pú-ni kinyɔkɔ yii ní fàtíí mā kunimbɔtidii nee n̄n ku-guɲɲi ní?

⁴Ní tī-ti binib bin bíí māā kunimbɔtidii neeyee yɲɲi.»

⁵Ama Unimbɔti n̄n wún Juuda yab kpilib pu. Baa n̄n ɲún ki pīñ-bi nsan bí taa ti mā, kí n̄n cí tibɔti gbanti ń bà ubɔti Daariyusi, ní ún ń kíín ní bí n̄n bée bi n̄n làá ɲá puee.

Bi kúnfi Juuda yab boon ubɔti cee

⁶Gɔmina Tateenaayi n̄n Seetaar-Boosinayi n̄n u-tɔntɔnɲutiibi n̄n bikàlɲkpilib bin sá Eefiraati ɲwìín jeetilaŋki pú timmu kpilibee n̄n ɲmāñ kugbɔɲu ki tī ubɔti Daariyusi.

⁷Bi n̄n ɲmāñ yii: «Ubɔti Daariyusi, Unimbɔti ń yàntí á n̄n bí ɲgbansɔŋfin.

⁸«Ti là ti-baa uboti n bée yii ti cūti Juuda tiŋkin áli ki bàñ Unimbɔtikpaan diiku laŋki. Bi fātii kíí ki bíi mǎa kunimbɔtidii. Ataŋkpakpaan ní bi kpítì ní ki cáá idɔjaa ki kútí ki mǎa agun. Bi baasii bíi tūñ ditundi mmɔntiimin, ní an bíi cá malaa malaa mun.

⁹Ní ti bālifi bi-kpilib yii: <Nɔma di pú-ni kinyɔkɔ yii ní fātíí mǎ kunimbɔtidii nee nì ku-guŋŋi ní?>

¹⁰Boonee ní ti fōō bi-yiŋŋi ki ŋmǎñ kí dūú tīñ-si á bée bikpilib bin di bíi kpòotì atuunee.

¹¹Kpèè binib gbanti nín kíí-ti tiboti tiŋyee sèé: «<Timbi sá Unimbɔti un náañ yilpu nì taapuee tɔntɔnliibi ní ki fātii bíi mǎa kunimbɔtidii kun Isirayeel bɔtikpaanwu ubɔ nìn mǎñ ki dóò dooooyee.

¹²Ama ti-naanjab nìn kón Unimbɔti un náañ yilpuee diŋuul ní u dū-bi ki lííñ Babiloon tiŋki bɔtiu Neebukadineesaar, ní ún dómiñ ki gbán ki wī kunimbɔtidii ní ki cúú-bi ki cūnni kuyuŋu Babiloon tiŋkin.

¹³Nì mǐñ kɔkɔee, Siirusi nín kǎl dibeel Babiloon tiŋkinee, u-bimpeepeekaal poon ní u pú-ti kinyɔkɔ yii tí fātíí mǎ kunimbɔtidii.

¹⁴Ubɔti Neebukadineesaar nìn yōñ sindaariya nì animbil kúti sambiliŋ ŋin nìn yú kunimbɔtidiin Jeerusaleemee ki cáa cūnni ki yōñ Babiloon yab waadiikun. Ama ní ubɔti Siirusi nìn yōñ tiwan gbanti Babiloon yab waadiikun ki dūu tī Seesbasaar un u nìn kǎañ ú nìn sá gɔmina Juuda tiŋkinee.

¹⁵U nìn bí-u yii ú yōñ tiwan gbanti kí cáa cūnni kunimbɔtidiin Jeerusaleem. Bí fātíí mǎ kunimbɔtidii ku-paanŋu ŋkpiki pu ní kí dū tiwan gbanti kí yōñ poon.>

¹⁶Di sá ní Seesbasaar gbanti dómiñ Jeerusaleem doo ki bíl Unimbɔti diiku nyeel. Kí yōñ ŋyunti gbanti kí dǎá sǎa dín ti pée bí ku-pu dimal ní an kaa láá dóò.

¹⁷Kɔŋkɔnnée ti-baa ubɔti, a yaa là, a ŋūñ kí yànti bí nyàab Babiloon niin, bibɔtiibi gbɔnti poon kí kpèè yii ubɔti Siirusi yaa nìn lafun pú kinyɔkɔ bí fātíí mǎ kunimbɔtidii Jeerusaleem. Boonee sii ti-baa ubɔti n yànti tí gbíl a nín síñ-ti puee.»

Esdras 6

Ubɔti Daariyusi nín kíí puee

¹Niinee ní ubɔti Daariyusi tī mara yii bí nyàab Babiloon yab gbɔnti tin bí adiin ŋin poon bi kpáafi bi-gaajawantee poon kí kpèè.

²Ama Eekibataani, kitiŋ kin bi mǎñ digundi ki mǎntií tú kì bí Meedi tiŋkpaanŋki poonee ní bi tin ká kugbɔŋu kubɔ. Bi nìn ŋmǎñ ku-poon yii: «Tiboti tin bi ŋmǎñ ki yōñ fool boon puee.

³«Ubɔti Siirusi nín nín kāl dibeel dibimpeepeekaalee, u nín pú kinyɔkɔ yii bí fātíí mā kunimbɔtidii Jeerusaleem, án nín sá laakin bi làá nín ɣáán saraabee. Bí fātíí ɣíìh-ku kí mā kí tókɔn kukpikuu nyeel pu. Ku-fɔkɔŋɣu n nín sá meetab mmunɣu nì saalaa, ku-waɔŋɣu mun n nín sá meetab mmunɣu nì saalaa.

⁴Bí kpítí atɔŋkpakpaan kí dūú mā ikuul ita ní kí dū idɔ kí páán ɣkuul ɣubɔ. Dibeel nimbiliŋ poon ní bi làá lēē kí dūú tɔ atuun gbanti kɔkɔ.

⁵Kí kūtèe, bí ɣíìh sindaariya wanti nì animbil kúti wanti tin Neebukadineesaar nín yòòh kunimbɔtidiin Jeerusaleem ki cáa cūnnì Babiloonee. Bí cáá-tì kí yóòh kunimbɔtidiin Jeerusaleem, tikɔkɔ n nín yú ti-laŋki.»

⁶Mín puee, sii Tateenaayi, Eefiraati ɣwíìh jeetilaŋki pú timmu ɣɔminau nì Seetaar-Boosinayi nì nì-tɔntɔnjutiibi nì bikàlɔŋkpilib bin bí Eefiraati ɣwíìh jeetilaŋki pú timmune: «Ní taa ti bɔ nì-nyɔkɔ kunimbɔtidii gbanti mātām bɔti poon.

⁷Yàntímaan Juuda yab n tɔ bi-ba kí mā kunimbɔtidii. Juuda yab ɣɔminau nì bi-kpilib n fātíí ɣíìh kunimbɔtidii gbanti kí mā kí tókɔn ku-nyeel ɣkpiki pu.

⁸M tī-ni mara ní tūtuñ Juuda yab kpilib bí fātíí mā kunimbɔtidii. Ní dū lampoo nimbiliŋ ɣin binib bin bí Eefiraati mɔɔl ɣwíìh jeetilaŋki púee pà ki tìi ubɔtee kí dūú tī-bi bí nín cáa pà bitɔntɔnliibi, ditundi n taa gbèē.

⁹Ní tī-bi tin kɔkɔ pée máaŋee, an dākà yii anajapɔmbil nì ipijaa nì apibil bí nín cáa ɣáán bisaraawɔkaabi ki tìi Unimbɔti un náán yilpu nì taapuee, ní kí tī bilee nì ɣyaam nì ndamam nì ɣkpam kí nóó nì bisaraaŋaliibi bin bí Jeerusaleemee nín síìh puee bí nín cáa ɣáán baabadal saraau an taa lóó ɣwindal.

¹⁰Mimmee bi làá ɣmā kí nín ɣáán saraabi bin sɔnsɔfiŋu sòŋkī Unimbɔti un náán yilpuee pɔbil, ní kí mèè kí tī ubɔti nì u-jipɔmbi n nín bí dimaŋfalin.

¹¹Un kamaa di yaa yīntì mara gbantee, bí lēē u-diiku dɔjaatiŋu kí cóón kí dū-u kí lúntí ɣu-pu, ní u-cindi n kpántí ditampundi.

¹²Bibɔtiibi nì atimbun ɣin kɔkɔ yaa yīntì mara un m yóòh nee, ki tāntì bi-ɣal kí wīi kunimbɔtidii kun bi bíi māā Jeerusaleem nee, Unimbɔti un bí niin bi yī u-yindee n lábití bi-beeŋi kí cìb. Man ubɔti Daariyusi di yóòh mara nee, bí ɣá m nín lī puee deede.

¹³Niinee Tateenaayi, Eefiraati ɣwíìh jeetilaŋki pú timmu ɣɔminau nì Seetaar-Boosinayi nì bi-tɔntɔnjutiibi ɣá kii ubɔti nín tīìh mara yii bí ɣá puee deede.

Bi jín kunimbɔtidii kun bi fātíí máŋee jīŋaaliu

¹⁴Juuda yab kpilib nín nìkī kunimbɔtidii mātām an cōòh tīŋan, kii Unimbɔti bɔnaatiliibi Agaayi nì Idoo jipɔɔn Sakari nín nín sòòh puee. Bi nín mán kunimbɔtidii ki dód kii Isirayeel Nimbɔtiu nì Peeriisi yab bɔtiibi Siirusi nì Daariyusi nì Aritaseerseeesi nín nín yóòh mara yii bí ɣá puee.

¹⁵Ubɔti Daariyusi beel dibinluluutiil, uŋmal un bi yɪl Adaaree wiɪŋyi ita dal ní bi mán kunimbɔtidii ki dóò.

¹⁶Isirayeel yab nì bisaraanɔaliibi nì Leefii yab nì bin kɔkɔ nèn nyánní kuyunuee nèn jín kunimbɔtidii gbanti jɪŋaaliu ki dū-ku ki sú Unimbɔti nì dipɔɔpindi.

¹⁷Bi nèn dū inajaa dilaataal nì ipijaa alaataa ali nì apibil alaataa anaa ní ki ɣá saraa kunimbɔtidii jɪŋaaliu gbanti poon. Bi nèn dū iŋɔjaa saalaa nì ili ki ɣá ikpiti pɔtam saraau Isirayeel yab kɔkɔ pu ki nóó nì Isirayeel naakɔti saalaa nì tilee nyɔkɔm.

¹⁸Bi nèn káan bisaraanɔaliibi ki nóó nì bi-tuunɣi nín sá puee, ní ki yákatì Leefii yab akiti akiti ki nóó nì bi-tuunɣi nín sá puee bí nèn tūn Unimbɔti tundi Jeerusaleem, kii an nín ɣmàn pu Mooyiisi marab gbɔŋkune.

Juuda yab jín Dilákatil jɪŋaaliu

¹⁹Bin nèn nyánní kuyunɔ ki báaŋee nèn jín Dilákatil jɪŋaaliu uŋmapeepeekaa poon ɣwiin ɣubɔ kpá saalku dal ní.

²⁰Bisaraanɔaliibi nì Leefii yab nín nèn kpáfi dicilpu ki ɣá akoobil ɣin bi ɣáaŋ kí nyá tijɔkɔndinee, bi-kɔkɔ nèn bí circir dee. An pu ní bi nèn lāntì Dilákatil jɪŋaaliu pibiliŋ ki tī bin kɔkɔ nèn nyánní kuyunuee, nì bi-nabiyaamu bisaraanɔaliibi nì bín bi-ba mun.

²¹Isirayeel yab bin nèn nyánní kuyunuee nì bin kɔkɔ nèn bí kitiŋin niin ní ki dū bin kaa nyí Unimbɔtee jɔkɔntuunɣi ki fée nèn kpáfi ki jín Dilákatil jɪŋaaliu. Binib gbantee nèn bí ki nyàab ti-Dindaan Isirayeel yab Nimbɔtiu.

²²Mín boonee ní bi jín jɪŋaal un bi ɣmòò kpɔnɔb bin kaa cáá ɣkpɔnɔnyɔkɔee iwiin iluli nì dipɔɔpindi. Di sá yii ti-Dindaan nèn yāntì dipɔɔpindi gbí-bi u nín kpántì Asuur yab bɔtiu pɔbil ki yāntì bi ká diyimɔɔl u-ceeyee pu. An nèn tī-bi kunyannyaau bi ɣún ki tún Isirayeel Nimbɔtiu diiku mātam tuunɣi.

Esdra 7

Usaraanɔakpil Eesiraasi bɔti

¹Mín jítì boon, Peeriisi yab bɔtiu Aritaseerseesi beel yuntinuee, uninja ubɔ nèn bí bi yɪl-u Eesiraasi. U-baa di nèn sá Seeraya ní u-naanjab nèn sá Asariya nì Ilikiya nì

²Saaluun nì Sadooki nì Ayiituub nì

³Amariya nì Asariya nì Meerayooti nì

⁴Seeraya nì Usii nì Bukii nì

⁵Abiisuwa nì Piinaasi nì usaraanɔakpil Aarɔn jipɔɔn Eeleeyasaar.

⁶Eesiraasi gbanti n̄n nyánní Babiloon ní. U n̄n sá unil un nyí Mooyiisi marab bin ti-Dindaan Unimb̄oti n̄n tī u-nibul Isirayeel yabee tijan. Ti-Dindaan Unimb̄oti n̄n yú u-boon, an puee tin u yaa n̄n b̄alifi ub̄otee, u n̄n t̄i-u ní.

⁷Ub̄oti Aritaseerseesi beel dibinluluútiil poon ní Isirayeel yab kansikin bisaraaṅaliibi n̄n Leefii yab n̄n biwamb̄oḷiibi n̄n bipunȳoḷiitiibi n̄n bin bí kunimb̄otidiin ki t̄ut̄un̄ atuunee biba n̄n yíkì ki nín gítí Jeerusaleem.

⁸Bi n̄n Eesiraasi di n̄n nóó ki d̄omiń Jeerusaleem ub̄oti beel dibinluluútiil uṅmaṅmoon̄mooti poon.

⁹U n̄n bóntì ki yíkìń Babiloon uṅmapeepeekaa wimpeekaaṅu dal, ní ki d̄aa d̄uu b̄aań Jeerusaleem uṅmaṅmoon̄mooti wimpeekaaṅu dal, kun puee u-Nimb̄otiu n̄n yú u-boon.

¹⁰Di sá yii Eesiraasi n̄n d̄u u-p̄obil k̄ok̄o ki tī ti-Dindaan marau b̄ifitam. U n̄n ṅaań marabee nín l̄i yii bí ṅá puee, ní ki n̄n cáá mara gbanti b̄okpaan̄i n̄n u-koobiliṅ ki d̄ak̄a Isirayeel yab.

Atuun ṅin ub̄oti Aritaseerseesi tī Eesiraasee

¹¹Kugb̄oṅu kun ub̄oti Aritaseerseesi n̄n ṅm̄ań ki tī Eesiraasi un sá usaraaṅal ki sá un nyí ti-Dindaan marab n̄n u-koobiliṅ tijan pu ki cáa d̄ak̄a Isirayeel yabee s̄éé:

¹²«Man Aritaseerseesi, bib̄otiibi k̄ok̄o b̄otiu di ṅm̄ań kugb̄oṅu nee ki tī sii usaraaṅal Eesiraasi un nyí Unimb̄oti un bí yilpuee marabee.

¹³«M yóoń mara yii m-beel jaan̄ṅi k̄ok̄onee, bisaraaṅaliibi n̄n Leefii yab n̄n Isirayeel yab bin kíṅee k̄ok̄o kansikin bin yaa là kí c̄u Jeerusaleemee ṅ nóó-si kí c̄u.

¹⁴Man ub̄oti n̄n m-saṅkiliibi bilulee di tú-si á c̄u Jeerusaleem n̄n Juuda timmu mun kíṅee poon kí c̄oṅk̄i kí kp̄èè yii binib nóó a-Nimb̄otiu marab bin k̄a a-ṅaane mana.

¹⁵Sii ní man n̄n m-saṅkiliibi tú á cáá animbil n̄n sindaariya un ti ṅá saraa kí tī Isirayeel yab Nimb̄otiuee kí c̄unn̄i Jeerusaleem laakin Unimb̄oti k̄oṅkooṅu b̄ee.

¹⁶Á kp̄aań animbil n̄n sindaariya n̄n tin k̄ok̄o Babiloon timmu k̄ok̄o yab tó ki tī-see, n̄n Unimb̄oti nibul n̄n bisaraaṅaliibi nín ṅá n̄lamm̄ontiim saraabi bin kí t̄ut̄un̄ bi-Nimb̄otiu diiku kun bí Jeerusaleemee tuuṅṅee.

¹⁷Á tin d̄u animbil ṅin bi tó ki tī-see kí d̄a inajaa n̄n ipijaa n̄n apibil n̄n tin k̄ok̄o bi cáa ṅaań saraayee n̄n ndaam min bi làá f̄ee, kí d̄úu ṅá saraabi ni-Nimb̄otiu diiku saraafaṅṅu pu Jeerusaleem.

¹⁸Sii n̄n a-nabiyaamu ṅ kp̄èè kí d̄u animbil n̄n Sindaariya un kíṅee kí ṅá min ṅań ni-ceeyee kí nóó ni-Nimb̄otiu nín là puee.

¹⁹Tiwan tin bi tī-si bí nīn cáa tūn kunimbōtidii poon tuuŋŋee, á cáá-tì kí yóoń Jeerusaleem Nimbōtiu nimbiin.

²⁰Á dāá lēē lampoo nimbiliŋ ŋin ntimu pà ki tì ubōtee kí pà atuun ŋin kìn ki sá á púntí kí tō a-Nimbōtiu Diikunee.

²¹«Man ubōti Aritaseerseesi, m yóoń mara ntimu mun bí Eefiraati ŋwīń jeetilaŋki púee nimbiŋubiliibi yii usaraaŋal Eesiraasi un dākà Unimbōti un bí yilpuee marabee yaa bālifi tiŋyee, bí ŋá mín kí tī-u deedee.

²²Bí tī-u animbil kúti kii kiiloobi kutukub bita nì bilee kiiloobi kutukub mmunŋu nì saalaa nì ndamam liitirib kutukub binaa, nì ŋkpam liitirib kutukub binaa nì ŋyaam u yaa là puee.

²³Tin kōkō Unimbōti un náań yilpuee bālifèe, ŋámaan mín deedee, án nín làá ŋá pu ú taa fōō diŋuul m-beel nì m-jipōmbi puee.

²⁴Ti gíti là ní béé yii mara kaa pú yii bisaraaŋaliibi nì Leefii yab nì bilaŋgaaliibi nì bipunyoociitiliibi nì bitōntōnliibi nì bin tūn kunimbōtidii poon atuunee n̄ pà lampoo nì patantib nì animbil ŋin bisaŋkinliibi pèe.

²⁵«An yaa kìn sii Eesiraasee, á dū iciin in Unimbōti marau un kā a-ŋaane deèkèe kí kàań bibōsoonliibi bí dū ibaamōn kí sōoń ntimu mun bí Eefiraati ŋwīń jeetilaŋki púee nib bin kōkō nyí a-Nimbōtiu marabee bōti, ní kí dākà bin kaa nyí marabee bí béé-bi.

²⁶Un sá kamaa kaa tó a-Nimbōtiu marau kaa tó ubōti marauee, bí dāal udaan tafal. An yaa sá bí kpò-uee, bí kpò-u. An yaa sá bí jà-u kí nyāntí kitiŋ puee, bí jà-u. An yaa sá bí gí-u dipōndee, bí gí-u, an yaa tí sá bí pìlīn-u sarkee, bí pìlīn-u.»

Eesiraasi jáań Unimbōti

²⁷«Ti jáań ti-Dindaan ti-naanjab Nimbōtiu un gbēe ubōti pōbil ki yānti u tī ti-Dindaan Diiku kun bí Jeerusaleemee tinyoolee.

²⁸Ubōti nì u-saŋkinliibi nì u-kàlīŋkpilib nimbiin ní ti-Dindaan dākā-mi u-ŋanti yii u bí m-cee. Di sá yii ti-Dindaan m-Nimbōtiu ŋal nìn pá m-pu ní m ŋúń ki kpáfí Isirayeel yab kpilib biba ní man nì bi yíkiń Babiloon.»

Esdras 8

Binib bin nì Eesiraasi nìn nyánní kuyunŋee

¹Ubōti Aritaseerseesi beel yuntiŋu bin nìn nóoń-mi ti yíkiń Babiloonee dicaŋŋi kpilib nì bi nín pēē pēē mmaal puee sèé.

²Geersōm sá Fineeyaasi maaliŋun yab kpiliu ní Daniyeel sá Itamaar maaliŋun yab kpiliu, ní Atuusi sá Daafiidi maaliŋun yab kpiliu,

³ní Seekaniya jipɔmbi kansikin ubɔ, ní Seekariya sá Pareeyoosi maaliɲun yab kpiliu. U-nib nɛn nyáń bininjab dilaataal nì imun̄ku ili nì saalaa,

⁴ní Seeraya jipɔɔn Eeliyooweenayi sá Pati-Moowaab maaliɲun kpiliu. U-nib nɛn nyáń bininjab alaataa ali,

⁵ní Yasiyeel jipɔɔn Seekaniya sá Saatuu maaliɲun yab kpiliu. U-nib nɛn nyáń bininjab alaataa ata,

⁶ní Joonatan jipɔɔn Eebeedi sá Adiini maaliɲun yab kpiliu. U-nib nɛn nyáń bininjab imun̄ku ili nì saalaa,

⁷ní Ataliya jipɔɔn Yeesaya sá Eelaam maaliɲun yab kpiliu. U-nib nɛn nyáń bininjab imun̄ku ita nì saalaa,

⁸ní Miikayeel jipɔɔn Seebadiya sá Seefatiya maaliɲun yab kpiliu. U-nib nɛn nyáń bininjab imun̄ku inaa,

⁹ní Yeeyiyeel jipɔɔn Oobadiya sá Joowaab maaliɲun yab kpiliu. U-nib nɛn nyáń bininjab alaataa ali nì binib bili kpá mmun̄ku,

¹⁰ní Yoosfiya jipɔɔn Seeloomiiti sá Banii maaliɲun yab kpiliu. U-nib nɛn nyáń bininjab dilaataal nì imun̄ku ita,

¹¹ní Beebaayi jipɔɔn Seekariya sá Beebaayi maaliɲun yab kpiliu. U-nib nɛn nyáń bininjab mmun̄ku nì binii.

¹²Akatan jipɔɔn Yoowanan sá Asigaadi maaliɲun yab kpiliu. U-nib nɛn nyáń bininjab dilaataal nì saalaa.

¹³Eeliifeeleeti nì Yeeyiyeel nì Seemaya sá Adooniikam maaliɲun yab ɲwaamu. Bi-nib nɛn nyáń bininjab imun̄ku ita,

¹⁴ní Utayii nì Sakuur sá Biigifayi maaliɲun yab kpilib. Bi-nib nɛn nyáń bininjab imun̄ku ita nì saalaa.

Eesiraasi yíkii ki nín cá Jeerusaleem

¹⁵Niinee ní m yíín binib gbanti ki kpáfi mbun ɲun pùuɓ ki cá Aafa watil púee. Ti nɛn kál̄ niin iwiin ita. M nɛn dáań ki ká yii bisaraan̄aliibi dikiitil gbanti poon, Leefii yab báà ubɔ nɛn kpá.

¹⁶Niinee ní m yíín adican kpilib Eeliyeeseer nì Ariyeel nì Seemaya nì Eelnatan nì Yariib nì Eelnatan nì Naatan nì Seekariya nì Meesulam nì Yooyariib nì Eelnatan bimaradakaliibi bilee.

¹⁷M nɛn tú-bi Kasfiya timbiliiki ɓɓtiu Idoo cee, ní ki tükū-bi bi nín làá tin sòon tin Idoo nì u-nabiyaamu bin bí Kasfiya tiŋkin ki sá kunimbɓtidii poon tɔntɔnliibee pu bí tīín-ti bitɔntɔnliibi bí n̄n bí ti-Nimbɓtiu diiku poon ki tūn̄ atuunee.

¹⁸Kii ti-Nimbɔti u ɲal nɛn nɛn wún ti-pu puee, bi nɛn cááŋ-ti uninja ubɔ bi yí-u Seereebiya. U nɛn cáá dinyil ní ki nɛn sá Malii maaliɲun, Jaakɔb jipɔɔn Leefii naakookun, u nɛn u-nabiyaamu nɛn u-jipɔmbi saalku nɛn bita.

¹⁹Bi nɛn gíti cááŋ Meerarii maaliɲun yab Asabiya nɛn u-nabiki Yeesaya nɛn bi-jipɔmbi. Bi nɛn kpáfi binib mmuɲku.

²⁰Bitɔntɔnliibi bin Daafiidi nɛn u-kàliɲkpilib nɛn lēē bí nɛn tútún Leefii yab atuun kunimbɔtidiinee kansikinee, bi nɛn cááŋ binib alaataa ali nɛn mmuɲku. Bi nɛn yííŋ bi-kɔkɔ yiɲɲi ní ki lēē-bi.

²¹Aafa buɲɲu caɲin niin ní m lēē yii tí bóob kinyɔkɔ kɛ sɛnti ti-ba taapu ti-Nimbɔti nimbiin kɛ mēē-u ú pɔ-ti diyimɔɔl tí còom disaɲkimmɔntiil ti nɛn ti-biyaamu nɛn tin kɔkɔ ti cááyee.

²²An nɛn cáá-mi icoo m bálifi ubɔti yii ú tɛ-ti bijanjaliibi nɛn bitanjakaliibi bí céeh-ti ti-nannanliibi n taa tin páb-ti nsanni. Di sá yii ti nɛn tükü-u yii: «Ti-Nimbɔti u ɲal wún bin kɔkɔ yú nɛn u deedeeyee pu, ama ní u fòol diɲuul tikpil bin dū-u ki fée pu.»

²³An pu ní ti bóob kinyɔkɔ ki mēē ti-Nimbɔti ú yúl ti-boon, ní u fòo ti-wimmeem.

²⁴Mín boonee ní m lēē bisaraaɲaliibi saalaa nɛn bili, ní ki dū Seereebiya nɛn Asabiya nɛn bi-nabiyaamu saalaa mun ki kúti bi-pu.

²⁵M nɛn ɲmánti animbil kúti nɛn sindaariya nɛn tigaajawan tin ubɔti nɛn u-saɲkiliibi nɛn u-kàliɲkpilib nɛn Isirayeel yab bin kɔkɔ bí Babiloon niinee nɛn tó bí cááŋ kɛ tɔ Unimbɔti diiku tuuɲɲee ki tɛ-bi.

²⁶M nɛn ɲmánti animbil kúti tɔɔnib mmuɲku, animbil kúti wanti tɔɔnib bita, nɛn sindaariya tɔɔnib bita,

²⁷nɛn sindaariya sampati mmuɲku, ti-nyampooku sá sindaariya jitɔmbi kutuku, nɛn tasa sampeemu mun jíl ki ɲāñ ki pɔɔ kudaau kii sindaariyee muli ki tɛ-bi.

²⁸M nɛn bí-bi yii: «Ni sá binib bin dū bi-ba ki sú ti-Dindaanee ní. Tiwan nee mun sá tin bi dūu sūee ní. Animbil nɛn sindaariya nee sá nlaamɔntiim saraau ní bi ɲá ki tɛ ni-baabi Nimbɔti.

²⁹Ní kpèè tiwan gbanti mmɔntiim, kɛ ɲúb-ti tiɲan kɛ cáá-ti kɛ bànni Jeerusaleem bisaraaɲaliibi nɛn Leefii yab nɛn Isirayeel dicaɲɲi kpilib nimbiin kunimbɔtidii dibiyaamun.»

³⁰Niinee ní bisaraaɲaliibi nɛn Leefii yabee yòon sindaariya nɛn animbil kúti nɛn tigaajawan tin bi ɲmánti ki tɛ-bee ki cáá cūnni Jeerusaleem ki yóon ti-Nimbɔti diikun.

Eesiraasi nɛn u-yab bàñ Jeerusaleem

³¹Ti nèn yíki unmapeepeekaa poon iwiin saalaa nì ili dal Aafa bunḡu caḡin ki nín cá Jeerusaleem. Ti-Nimbṓtiu nèn bīiñ ti-saḡkindi gbanti pu, binannanliibi kaa táká-taaa, biyipṓṓdambi mun kaa kintì-ti nsanni ki fúkúl-ti.

³²Ti nèn bàñ Jeerusaleemee ní ki dū iwiin ita ki kāl ki ḡḡfi.

³³Nwinnanaatee ní ti ḡmāntì animbil kúti nì sindaariya nì tigaajawanee ti-Nimbṓtiu diikun ki dū tī usaraaḡal Uriya jipṓṓn Meereemooti. U nì Piinaasi jipṓṓn Eeleeyasaar nì Leefii yab Joosuwa jipṓṓn Yoosabaadi nì Binuyii jipṓṓn Noowadiya di nèn bí.

³⁴Bi nèn kàañ tiwan gbanti kṓkṓ ní ki ḡmāntì-tì ní ki ḡmāñ ti-nyinḡḡu nín nyáñ puee ki ḡá kugbṓḡun niin niin.

³⁵Bin nèn nyánní kuyunḡu ki fātì ḡtìñee nèn ḡá bisaraawṓkaabi samaa kṓkṓ yil pu ki tī Isirayeel yab Nimbṓtiu. Bi nèn dū inajaa saalaa nì ili nì ipijaa inaa kpá dilaataal nì apibil ata kpá imunḡu inaa ní ki ḡá saraawṓkaa gbanti, ní ki dū inṓjaa saalaa nì ili ki ḡá ikpiti pṓtam saraau. Bi nèn dū tiwanḡuti gbanti kṓkṓ ki wūñ ḡḡmi ki tī ti-Dindaan.

³⁶Mín boonee ní bi dū kugbṓḡu kun ubṓtikpaan ḡmāññee ki tī ubṓti kàliḡkpilib nì ḡṓminab bin bí Eefiraati mṓṓl ḡwīñ jeetilaḡki pú timmune, ní bi-kṓkṓ tútún Isirayeel yab bi mán Unimbṓti diiku.

Esdras 9

Juuda yab cáá binicannimpoobi

¹Tín jítì boonee ní Isirayeel kpilib biba dómiñ ki tükū-mi yii: «Isirayeel nibul nì bisaraaḡaliibi nì Leefii yab kaa ḡāntì bi-ba nì kitiḡ nee pu nibuliḡ ḡñ kīñee. Bi mun bí ki ḡáañ ntimbiil tuunḡi kii Kanaan yab nì Eeti yab nì Peeriisi yab nì Jeebusi yab nì Amṓn yab nì Moowaab yab nì Eejipiti yab nì Amṓṓr yab nín ḡáañ puee ní.

²Bīñ bi-ba cáá niin tiḡkin binimpoobi, ní ki cáá ki tī bi-jipṓmbi mun ní dinibul din bí circiree dū ḡmāliḡ niin tiḡki nibin. Adican kpilib nì abṓtibil di péé péé ki kṓ tijṓkṓndi gbantin.»

³M nín ḡbīl an bṓtee ní m dáál ki cáti tiwan tin m pēēyee, ní ki dáál ki fükū m-yikpiti nì m-nyimpul, ní ki kīñ ki kā nì kunimbaau.

⁴Bin kṓkṓ nèn tó Isirayeel Nimbṓtiu bṓtee nín ḡbīl atuḡkpiti ḡñ bin nyánní kuyunḡee ḡée, ní bi kṓoñní ki dómiñ ki kpáfi m-cee. Ama mamee, m nèn péé kā nì kunimbaau mín ní áli kujooou saraau yuntiḡu.

Eesiraasi mēē ki tī Juuda yab bin yīntèe

⁵Kujoou saraau yuntiŋu ní m nyáń m-nimbaaku poon. M nín gbíntì pēē m-wanti tin m nín dáál ki cátee, ní ki gbāān m-tabinyiliŋ pu, ní ki yōōn m-ŋalii ki túl ti-Dindaan m-Nimbōtiu watil pú.

⁶M nín mēē-u yii: «M-Nimbōtiu, icoo cúú-mi ní m bākati, maa ŋūn kí wāān kí kpèè sii m-Nimbōtiu watil pú gba. Di sá ti-kpitii wíiń ki lákatì ti-yil pu ní ti-yìntitam kpúkú ki tin sā kutagbōŋu.

⁷Kí yōōn ti-naanjab yuntiŋu kí dāá sāá dín nee, ti yīntiń-si ŋkpitim pu. Ti-kpitii puee a dū timbi nì ti-bōtiibi nì ti-saraaŋaliibi ki líiń kitiŋ pu bōtiibi nì kujaa, ki yāntì bi cúú-ti kuyunŋu ki fúkúł-ti ki kōń-ti icoo, kii an nín bí-ti dín pu nan ní.

⁸Ama kōŋkōnnee, ti-Dindaan ti-Nimbōtiu, a dàkā-ti kulaŋŋaŋfitiiu ki yāntì ti-kansikin biba dáá gbíntì bí dimaŋfalin ki gítiń ki kāl a-circir tiŋkin. Ti-Nimbōtiu, a ŋá mĩn ki yāntì ti-nimbiliŋ ŋāatì ní ti ká dimaŋfapōndi ti-yunŋu poon.

⁹Di sá yii ti nín sá iyumbu ní, ama ti-yunŋu gbanti poonee, sii ti-Nimbōtiu kaa nín dū-ti ki fá. A yāntì Peeriisi yab bōtiibi dàkā-ti kulaŋŋaŋfitiiu. A tī-ti dimaŋfal ti ŋún ki fātì mán sii ti-Nimbōtiu diiku, ní ki ŋaŋkì ku-digbuŋŋi ní ki ŋún ki mán agun ki tú Jeerusaleem nì Juuda timmu mun kínee.

¹⁰«Kōŋkōnnee ti-Nimbōtiu, tilati ní ti cáá kí lì tin bāān nee pu? Di sá yii ti fātì ti-boon ki tī a-marab

¹¹bin ní a nín dī a-tōntōnliibi bibōnaatiliibi pu ki tī-tee. A nín kpāafi-ti ki lī yii: <Kitiŋ kin ni làá cùú fōō kí nīn kóò nee kó tijōkōndi binib bin kóò ki-nee jōkōntuunŋi pu. Di sá yii kí yōōn laakin kitiŋ nee kífée kí cáá kúntí ki-gbeennyōkōee, an sá ntimbiil tuunŋi ŋin bi tūhee ŋma ní bi dūu gbéeń-kì.

¹²An puee ní taa dū ni-bisalib kí tī bi-jipōmbi ticati, kí taa cáá bi-bisalib kí tī ni-jipōmbi. Ni yaa là kí nīn cáá mpōn kí jī kitiŋ gbanti naam, ni-biyaamu mun n dāá yīkì kí tókōń kí nīn pée jīn ki cá jaanjaanee, ní taa dī isaŋkpiti in pu bín bí an búti-bee pu, kí taa nyàāb bi-gbansōŋfiŋu juti ŋwindal.>

¹³Tin kōkō pée bāān-ti nee nyānní ti-tuŋkpitiŋ nì ikpitikpaan in ti ŋee pu ní. Óò ti-Nimbōtiu, nì mĩn kōkōee, aa dáál ti-tafal ki bāń ti-kpitii nín sá puee nyōkōm, ní ki yāntì ti-nibul poon biba kíń kaa kpĩ.

¹⁴Tinee boonee, ti bàā gíti cáá nsan kí tí kíl kí nīn yìntiń a-marab ti nì anibul ŋin ŋāān ntimbiil tuunŋee n ŋá ubaanti, ti cāāb tōbaaa? Aa fòol ti-pu diŋuul áli kí kúntí-ti ubo n taa kíń, àá ubo n taa ŋmátáaa?

¹⁵Ti-Dindaan Isirayeel Nimbōtiu, a sá deedeedaan ní. Dín pu nee a yāntì ti-kansikin biba kíń kaa kpĩ. Kpèè timbi di yú a-nimbiin ti nì ti-kpitii nee, ama ubo kpá ki bí tin poon timbi bí nee kí ŋmā kí yūł a-nimbiin.»

Esdras 10

Juuda yab jĩń binicannimpoobi bin bi cááyee

¹Nyunti ŋun Eesiraasi gbāā ki sūn kunimbɔtidii nyɔkɔpu ki mée Unimbɔti bi-kpitii pɔtam puee, Isirayeel yab dinikitikpaandi, bininjab nì binimpoobi nì mbiyaamu dómín ki mǎntì tú-u ní ki bíi sūn tikpil.

²Niinee ní Yeeyiyeel jipɔɔn Seekaniya un sá Eelaam maaliŋunee bí Eesiraasi yii: «Taa yúliñ ti-Nimbɔtiu deedee ki cáá binicannimpoobi bin sá kitiŋ nee poon nimpubiyaamuee. Ama nì mín kɔkɔee, dimákal diba gbíntii dáá bí ki tī Isirayeel yab.

³Tí lēēmaan ti-pɔbiliŋ poon kɔŋkɔnnée kí ŋá mpèé nì ti-Nimbɔtiu yii ti làá ja binicannimpoobi gbanti kɔkɔ ki kpáa bi-biyaamu, kii sii ti-kpiliu nì bin kɔkɔ fàŋkí ti-Nimbɔtiu marabee nín sáŋkí-ti puee. Ti làá ŋá kí nóó nì mara.

⁴Yíkìm, kun puee sii di làá ŋāŋkì tibɔti nee. Timbi yú a-boon, ká kunyannyaau kí ŋá min máaŋee kí taa gùgufl.»

⁵Niinee Eesiraasi yíkì ní ki yāntì bisaraaŋaliibi nì Leefii yab nì Isirayeel yab kɔkɔ pūtì yii bi làá ŋá kii Seekaniya nín sòon puee, ní bi-kɔkɔ pūtì.

⁶Ní Eesiraasi nyán kunimbɔtidii cindin ki cūti kó Eeliyasiib jipɔɔn Yoowanan diikun ki dōon, ama waa nèn jín báa tiba kaa nèn nyūn mun. Di sá yii bin nèn nyánní kuyunuee nín nèn ŋá ikpitikpaan iŋyee nèn sá-u kii dikpoolee ní u ká.

⁷Bi nèn báakí Jeerusaleem nì Juuda timmu mun kíŋee poon yii bin kɔkɔ nèn nyánní kuyunuee nì kpāfi Jeerusaleem.

⁸Adican kpilib nì abɔtibil nèn sòon ki yóon yii nì iwiin ita poonee, un yaa kaa dómínee, bí fōo u-wanti tin kɔkɔ u cááyee, ní kí ja ún u-ba kí nyāntí bin nyánní kuyunuee kansikin.

⁹Niinee ní Juuda yab nì Beenjameen yab bininjab kɔkɔ kóon ki kpāfi Jeerusaleem tiŋkin iwiin ita gbanti poon. An nèn sá uŋmawawati poon iwiin mmunŋu dal ní. Binib kɔkɔ nèn kpāfi kunimbɔtidii mɔŋkiŋu tiwun jìkì tin poon bi bée pu. Kí kūtèe utaa nín bíi nì.

¹⁰Usaraaŋal Eesiraasi nèn yáatì yúl ní ki bí-bi yii: «Ni nín cáá binicannimpoobee, naa yúliñ Unimbɔti deedee, ní ki yāntì Isirayeel yab bɔkpil gíti nyāŋkì.

¹¹Kɔŋkɔnnée, ní tīmaan ti-Dindaan ni-baabi Nimbɔtiu tinyool, kí ŋámaan min u lèe. Ni nì kitiŋ nee pu yab nì yàkatì tɔbin ní ní ja binicannimpoobi bin nì cááyee.»

¹²Bin kɔkɔ nèn kpāfi niinee nèn kíí mpon yii: «A cáá mbaamɔn! Án pée sá tí ŋá kii a nín lī pu nee ní.

¹³Ama ti wīkí ní an sá kuseeun mun. Taa ŋūn kí nīn yú mpaampiin pu mín. Kí wàatì muee taa ŋūn kí dū ŋwiin ŋubɔ áá ili gba kí ŋāŋkì tibɔti nee, kun puee ti-kansikin tikpil bí ki ŋá ikpiti tibɔti nee poon.

¹⁴Míh puee ti-kpilib n gbíntí doo samaa kɔkɔ yil pu. Bí yóón bin kɔkɔ cáá binicannimpoobee iyunti ní báà nma n nín dòn nnyunti n n bi yóòn-uee, u n u-tɔŋki kpilib n ki-bɔsoonliibi, ní bí kpèè tibɔti gbanti kí tin sã nnyunti n n ní Unimbɔti nnuul làá sòŋkì timbi puee.»

¹⁵Asayeel jipɔn Joonatan n Tiisfa jipɔn Yasiya baba di kaa n n kíf ki tókɔn nlandɔkɔ n n bi cáánee pu. Meesulam n uleefiija Sabeetayi mun n n yú bi-boon.

¹⁶Ama Isirayeel yab bin n n nyánní kuyunuee n n fōō an bɔtee ki làá nǎ mín. Usaraanǎ Eesiraasi n n sã kudicaŋu kamaa poonee bininjab kansikin ubɔ diŋambil, ki lē-u ú n n sá kudicaŋu kpiliu. An nibe n n kpáfi uŋmaliliiti wimpeekaŋu dal ki kíf kí kpèè tibɔti gbanti.

¹⁷Bi dāa nǎŋkì bininjab bin kɔkɔ cáá binicannimpoobee bɔti ki dóò dibindi poon uŋmapeepeekaa wimpeeppeekaa dal ní.

Bininjab bin n n nǎ ikpítee yinŋi

¹⁸Bisaraanǎliibi kansikin bin n n cáá binicannimpoobee yinŋi sò. Yoosadaaki jipɔn Joosuwa maaliŋun yab n n bi-nabiyaamu kansikinee, Maseeyawuu n Eeliyeeseer n Yaariiba n Geedaliya.

¹⁹Bi n n pūti yii bi làá jà bi-nimpoobi ní kí dū upiija ki nǎ dibɔkpil saraau.

²⁰Imeer maaliŋun yab kansikinee, Ananii n Seebadiya.

²¹Ariim maaliŋun yab kansikinee, Maseeyawuu n Eliya n Seemaya n Yeeyiyeel n Usiyasi.

²²Pasuur maaliŋun yab kansikinee, Eliyooweenayi n Maseeyawuu n Isimaayeel n Neetaneeyeel n Yoosabaadi n Eeleeeyasa.

²³Bi-kansikinee bin sá Leefii naakookun yabee di sá Yoosabaadi n Simeeyii n Keedaya, (bi gíti yí-u yii Keeliita) n Peetayia n Yeewuda n Eeliyeeseer.

²⁴Biwambɔɔliibi kansikinee, Eliyasiib. Bipunyɔɔciitiliibi kansikinee, Saalum n Teeleem n Uurii.

²⁵Isirayeel yab bin kínee kansikinee, Pareeyoosi maaliŋun yab di sá Ramiya n Yiisiya n Maalkiya n Miiniyaamiini n Eeleeeyasaar n Maalkiya n Beenaya.

²⁶Eelaam maaliŋun yab di sá Mataniya n Seekariya n Yeeyiyeel n Abidii n Yeereemooti n Eliya.

²⁷Satu maaliŋun yab di sá Eliyooweenayi n Eliyasiib n Mataniya n Yeereemooti n Sabaadi n Asiisa.

²⁸Beebaayi maaliŋun yab di sá Yoowanan n Ananiya n Sabaayi n Atilayi.

²⁹Banii maaliŋun yab di sá Meesulam n Maluuki n Adaaya n Akuub n Seeyal n Yeereemooti.

³⁰Paati-Moowaab maaliŋun yab di sá Adina nì Keelaal nì Beenaya nì Maseeyawuu nì Mataniya nì Beesaleel nì Binuyii nì Manasee.

³¹Ariim maaliŋun yab di sá Eeliyeeseer nì Yisiya nì Maalkiya nì Seemaya nì Simeeyɔn,

³²nì Beenjameen nì Maluuki nì Seemariya.

³³Asuum maaliŋun yab di sá Mateenayi nì Mataata nì Sabaadi nì Eeliifeeleeti nì Yeereemayi nì Manasee nì Simeeyii.

³⁴Banii maaliŋun yab di sá Maadayi nì Amiiraam nì Uyeel

³⁵nì Beenaya nì Beediya nì Keeluyii

³⁶nì Faniya nì Meereemooti nì Eeliyasiib

³⁷nì Mataniya nì Mateenayi nì Yaasayi

³⁸nì Banii nì Binuyii nì Simeeyii

³⁹nì Seeleemiya nì Naatan nì Adaaya

⁴⁰nì Makinaadibayi nì Saasayi nì Saarayi

⁴¹nì Asareeyeel nì Seeleemiyawuu nì Seemariya

⁴²nì Saalum nì Amariya nì Jooseefi.

⁴³Neeboo maaliŋun yab di sá Yiyeel nì Matitiya nì Sabaadi nì Seebina nì Yadidayi nì Jooweel nì Beenaya.

⁴⁴Bininjab gbanti kɔkɔ di nìn cáá binicannimpoobi, ní bi-kansikin tikpil nìn màl mbiyaamu.

Néhémie

Néhémie 1

¹Tiboti tin Akaliya jipɔɔn Neeyeemiya máafèe.

Bi máafi Neeyeemiya tin bíi jīti Jeerusaleemee

Uboti Aritaseerseesi nín kāl dibeel abin mmuŋku, Kiisileewu ηmaliu poonee, m nín bí Suusi ditiŋyil,

²ní Ananii m-nabiyaamu kansikin ubo, u nì Juuda yab dikiŋil diba dómiñ m-cee. M nín bālifi-bi Juuda yab bin nyáñ kuyunŋu ki kùñee nì Jeerusaleem pu.

³Ní bi kíf-mi yii: «Bin ηmáti kaa kpīl kuyunŋun ní ki kóò Juuda timmune bífalaakpaan nì icoo poon ní. Jeerusaleem gundi báti báti ki líti, abun dōon dōon ní punuubi wūñ ηŋmi.»

Neeyeemiya mēē ki tīi Juuda yab

⁴M nín nín gbīl an botee, m nín kāl ní ki bíi sūñ. M nín kāl kunimbāaun iwiin kupaau, ki bóob kinyokɔ, ki gbāñ yilpu Nimbōtiu nimbiin ki mēē.

⁵M nín mēē yii: «Too, m-Dindaan yilpu Nimbōtiu, Unimbōti un sá ukpaan ki sá kuwambiiuee, sii di kaa súntí jaanjaan a nín pōon bin néeñ-si ki ηúb a-marabee pu ní ki ηáañ-bi tiŋan.

⁶Kpòon a-tafal kí pīlifi, kí ηúbití a-nimbiliŋ kí wāl man a-tòntòntliu nín bí ki mēē-si iyunti nee poon ηwiimpu nì kunyeeu a-tòntòntliibi Isirayeel yab pu puee. M bí ki biiti ikpiti in ní timbi Isirayeel yab ηá-see. Ti yīntiñ-si, tiŋman man nì m-naanjab yīntiñ-si.

⁷Tiŋman ti baasii yīntiñ-si ní, kun puee taa ηúb marab nì abokpaa nì akoobil ŋin a nín tīi a-tòntòntliu Mooyiisi u dūu tīi-tee.

⁸Téetí anyɔɔbun ŋin a nín dī a-tòntòntliu Mooyiisi pu ki sòñee. A nín bí yii: <Ni yaa kaa yúliñ-mi deede, m làá dāá jà-ni ní yāl kí kó atimbun aban.

⁹Ama ni yaa láa fātìl gítìñ m-cee, ki ηúb m-marab, ki ηáañ bi nín bí ní ηá puee, báa ni yaa láa bín kitiŋ gbeennyokɔ, m làá dāá kóonni-ni kí kpāfi kí yànti ní dāañ laakin m làá lēē bí nīn jāam-mee.>

¹⁰Ti-Dindaan, bi sá a-tòntòntliibi ní ki sá a-nibul din a dū a-pɔŋkpaanŋu nì a-kpabil ki dée.

¹¹M-Dindaan, m gbāam-si, kpòon a-tafal kí pīlifi man a-tòntòntliu nì a-tòntòntliibi bin an mōñ bí nīn fāŋkí-see wimmeem. Yànti án kàlìñ man a-tòntòntliu tiŋan dīñ uboti í fōō-mi nì tiniti.» Nyunti gbantee, m nín sá un tìi uboti ndaamee ní.

Néhémie 2

Uboti pú Neeyeemiya nsan ú cù Jeerusaleem

¹Dalba Niisan ɲmaliu poon, ubɔti Aritaseerseesi nín kāl dibeel abin mmun̄ku poonee, ndaam n̄n yú u-nimbiin ní m yōon̄ ki tī-u. Doooo nee, maa láá péé yúl u-nimbiin n̄n kunimbaau m̄n̄ ki ká.

²Ubɔti n̄n bālifi-mi yii: «Ba pu ní a-nimbiin bóob̄ m̄n̄? A b̄n̄ níii? Kunimbaau di cáá-saaa?» Niinee ní tifaandi tiba cúú-mi tikpil.

³Ní m bí ubɔti yii: «Ubɔti ń n̄n cáá mman̄fafaɔkɔn baabadal! Mana ní m-nimbiin kaa láá n̄n bóob̄, ɲyunti ɲun ní kitiɲ kin poon bi síb̄ m-naanjabee kpánti adigbun ní ɲɲmi w̄n̄ ki-punuubee?»

⁴Ní ubɔti bālifi-mi yii: «Ba ní a là m̄ ɲá kí tī-si?» Ní m mēē yilpu Nimbɔtiu,

⁵ní ki bí ubɔti yii: «Ti-baa ubɔti, an yaa ɲān̄ a-cee ní man a-tɔntɔnliu bɔti yaa fáatiñ-si, á tɔ-mi Juuda tiɲkin laakin bi síb̄ m-naanjabee, m̄ cúú fātī mā-kì.»

⁶Unimpubɔti n̄n ká ki kól̄ ubɔti ní u bālifi-mi yii: «A-saɲɲu gbanti làá fōō iwiin iɲa? Ní ɲyunti ɲulɔɲu ní a làá fātī gítin̄?» An n̄n kítì ubɔti cee ú yānti m̄ cù, ní m yóon̄-u ɲyunti ɲun m làá gítinee.

⁷Ní m gítì bí ubɔti yii: «A yaa bàà kííkí kí tī-mi kugbɔɲu m̄ cáá tī ntimu mun bí Eefiraati ɲw̄iñ jeetilaɲki púee gɔminab, bí pɔ-mi nsan m̄ jítì bi-timmun kí cù Juuda tiɲkin.

⁸Á bàà gítì tī-mi kugbɔɲu kubɔ mun m̄ cáá tī sii ubɔti saakpeeliu Asaafi ú tī-mi idɔ m̄ cáá kpáá sintil difɔkɔku kun yú ki p̄l̄ kunimbɔtidiiyee punyɔmmu n̄n kitiɲ gundi n̄n kudii kun m làá n̄n kóòyee.» Ubɔti n̄n tī-mi kugbɔɲu gbanti, kun puee Unimbɔti n̄n yú m-boon.

⁹M n̄n cùtì ntimu mun bí Eefiraati m̄ɔl ɲw̄iñ jeetilaɲki púee gɔminab cee, ní ki dū tigbɔn tin ubɔti n̄n tī-mee ki tī-bi. Ubɔti n̄n yānti bijanjakpilil n̄n bitanjakaliibi céeh̄-mi.

¹⁰Sambalati un sá Oorɔn tiɲkinee n̄n uamɔnja Toobiya, u-taapu yɔu n̄n gb̄l̄ yii m bāańee, an kaa móɔkiñ-bi yii ubɔ dómiñ ki nyàab̄ Isirayeel yab ɲanti.

Neeyeemiya ȳiñ ki kpēē Jeerusaleem gun̄ji

¹¹M bàñ Jeerusaleemee, m kāl̄ iwiin ita ní.

¹²Kunyeuee, man n̄n bininjab biba n̄n yíkì, ama maa n̄n péé tükū báà ubɔ tin Unimbɔti n̄n dūu ɲá m-pɔbilin m̄ ɲá kí tī Jeerusaleemee. Maa n̄n cáá kuwaɲkuluu kubɔ ki kútì kimaɲ kin m n̄n kēe pu.

¹³M n̄n dūu dī Ditantakal punyɔkɔki ki nyáñ ki cùtì Draagɔn nyimbuliɲu n̄n titampuntan punyɔkɔki. M n̄n kpēē Jeerusaleem gundi ki tin kátì ní ki ká yii ajan bátì bátì ki lítì, ní punuubi w̄n̄ ɲɲmi.

¹⁴Ní m n̄k̄i ki n̄n cá Nnyimbul punyɔkɔki watil, ki jítì ubɔti bɔɔku caɲin, ní nsan n̄n gítì kpá kimaɲ kin m kēe ń dī.

¹⁵Kunyeeu gbanti ní m fātì tí dī ki nín jóm Seedrɔn bumbiki watil pú ki pée bí ki kpée Jeerusaleem tɪŋki gundi, ní ki fātì gítì m-boon ki dī Ditantakal punyɔkɔki ki kó.

¹⁶Kitiŋ pu bɔsoonliibi kaa nèn nyí laakin m cūtèe, kaa nyí tin mun m ɲée. Kí cáá sǎa ɲyunti gbantee, maa nèn tükū Juuda yab nì bisaraaŋaliibi nì akpambal nì bibɔsoonliibi nì bin kɔkɔ nèn bí ki kpée atuunee kun pu ní m dómiínee.

¹⁷Niinee ní m bí-bi yii: «Nimbi ni-ba ká nnaabu ɲun poon ti kóee. Jeerusaleem tɪŋki kpántì adigbun ní ki-punuubi wùñ ɲɲmi. Yíkìmaan tí fātíí mā Jeerusaleem tɪŋki guŋɲi kí nyā icoo ni.»

¹⁸Ní m máafi-bi m-Nimbɔtiu nín bī m-pu puee, nì ubɔti nín sòoñ nì mi puee. Niinee ní bi téen yii: «Tí yíkì kí mǎmaan.» Ní bi yíkì nì kunyannyaau ki kííl ditummɔntiil gbanti.

¹⁹Sambalati un sá Oorɔn tɪŋkinee nì u-taapu yɔu Toobiya uamɔnja, nì ulaalibuja Geeseem nín gbīl an bɔtee, ní bi kíí ki bīi bèel-ti, ní ki kpée-ti fám ki lè yii: «Ba ní ni bīi ɲáań nan ní? Ni là kí já nì ubɔti deeyaaa?»

²⁰Ní m kíí-bi yii: «Yilpu Nimbɔtiu u-ba di làá tī-ti ɲɲmam. Timbi u-tɔntɔnliibi làá yíkì kí fātíí mā ti-tɪŋki. Ama nimbee, naa cáá nsan kí fōō Jeerusaleem tɪŋki wanti tiba. Naa tí cáá ki-pu mɔn ɲubɔ, ní ubɔ kpá kí dǎá téetí ni-pu dalba!»

Néhémie 3

Juuda yab fātì bīi mǎa Jeerusaleem tɪŋki gundi

¹Usaraaŋakpil Eeliyaasiib nì u-nabiyaamu bisaraaŋaliibi nèn yíkì ki kíí ditundi. Bín di nèn mǎń Apibil punyɔkɔki. Bi nèn dū-kì ki sú Unimbɔti ní ki cóon ki-punuubi. Bi nèn dū digundi ki sú Unimbɔti ní ki ɲǎŋkì-dì ki cáá sǎa bijanjalibi Dilaatal difɔkɔku, ní ki yōon niin ki cáá sǎa Ananeeyeel difɔkɔku.

²Jeeriikoo yab nèn bí bi-cee ki tūn ditundi, nì Imirii jipɔɔn Sakuur.

³Aseena yab di nèn mǎń Ijɔm punyɔkɔki. Bín di nèn kpáá punuubi dɔcooŋkaai ní ki sǎkań punuubi ní ki nákań ipiin nì tikpálkaal.

⁴Bin nèn bí bi-caŋin ki tūn ditundee di sá Uriya jipɔɔn Meereemooti, Akoosi naantiiu nì Beereekiya jipɔɔn Meekulaam, Meeseesaabeel naantiiu nì Tiisaadooki jipɔɔn Baana.

⁵Bin nèn dī bi muee di sá Teekoowa yab. Ama bi-kpilil nèn yīl yii baa là kí nīn bí bi-tɔntɔŋkpilil taapu kí tō ditundi.

⁶Paseeya jipɔɔn Yooyadaa nì Beesoodiya jipɔɔn Meekulaam di nèn ɲǎŋkì Yeesana punyɔkɔki. Bín di nèn kpáá punuubi dɔcooŋkaai ní ki sǎkań punuubi ní ki nákań ipiin nì tikpálkaal.

⁷Bin n̄n bí bi-caɲin ki tũn ditundee di sá ugabaawɔɲja Meelatiya n̄ umeeroonootija Yaadɔn n̄ Gabawɔn yab n̄ Miisipa yab bin n̄n bí Eefiraati ɲwĩĩn jeetilaŋki pú timmu gɔminau cee ki sòon tibɔtee.

⁸Bin n̄n bí bi mun caɲin ki tũn ditundee di sá Araya jipɔɔn Usiyeel un sá goosimiitee, ní ún caɲinee, utalaaluɲal Ananiya n̄n bí. Bi n̄n tũn ditundi Jeerusaleem ki cáa sãa laakin ní digundi wãāyee ní ki gbēēn.

⁹Bĩn caɲinee, Uur jipɔɔn Reefaya, Jeerusaleem jandi diba bɔtiu di n̄n bí ki tũn ditundi.

¹⁰U mun caɲinee, Arumaafi jipɔɔn Yeedaya di n̄n bí ki tũn ditundi dijandi din túl u-mɔŋkiɲu watilee. U mun caɲinee, Asabineeya jipɔɔn Atuusi di n̄n bí ki tũn ditundi.

¹¹Ariim jipɔɔn Maalkiya n̄ Paati-Moowaab jipɔɔn Akuub di n̄n ɲáŋkì digundi janlilitiil, n̄ Mpaamu difɔkɔku.

¹²Bĩn caɲinee, Alooweesi jipɔɔn Saalum un sá Jeerusaleem tiŋki jandi din kíñee bɔtiu di n̄n bí ki tũn ditundi, u n̄ u-bisalib.

¹³Anuun n̄ Saamoowa yab di n̄n ɲáŋkì Ditantakal punyɔkɔki. Bĩn di n̄n kpáá punuubi dɔcooŋkaai ní ki sãkañ punuubi ní ki nákañ ipiin n̄ tikpálkaal. Bĩn di tí mán digundi mpúun cáa meetab alaataa aɲmoo ki tin cáa sãa Titampuntan punyɔkɔki.

¹⁴Reekaab jipɔɔn Maalkiya, Beeti-Akeereem tiŋki bɔtiu di n̄n ɲáŋkì Titampuntan punyɔkɔki. U n̄n fātì mán-kì ki kpáá punuubi dɔcooŋkaai ní ki sãkañ punuubi ní ki nákañ ipiin n̄ tikpálkaal.

¹⁵Kool-Ooseeya jipɔɔn Saalum, Miisipa tiŋki bɔtiu di n̄n ɲáŋkì Nnyimbul punyɔkɔki. U n̄n fātì mán-kì ki pín ní ki sãkañ punuubi ní ki nákañ ipiin n̄ tikpálkaal. Ún di n̄n tí fātì mán Siiloowee nyimbɔbil gundi, kí yòon ubɔti kpaabu kí cáa sãa nsan ɲun jóm Daafiidi Tiŋkinee.

¹⁶Ún boonee, Asibuki jipɔɔn Neeyeemiya, Beeti-Suur tiŋki bɔtiu di n̄n bí ki tũn ditundi kí yòon dijandi din dɔ ki cáa gũ Daafiidi ceekuee, ki n̄kì ki tin sãa nnyimbilkaam n̄ ubɔti janjaliibi dumpu.

¹⁷Ún boonee, Leefii yab di n̄n pá ki tũn ditundi. Bani jipɔɔn Reewum n̄n bí, ní Keeyiila tiŋki dijandi bɔtiu Asabiya n̄n bí u-caɲin ki tũn ditundi u-tinjandi pu.

¹⁸Ún boonee, bi-nabiyaamu Eenadaadi jipɔɔn Bafayi, Keeyiila tiŋki jandi din kíñee bɔtiu,

¹⁹n̄ Yeesuwa jipɔɔn Eeseer, Miisipa bɔtiu di n̄n pá. Eeseer di n̄n ɲáŋkì dijanlilitiil din n̄n túl laakin bi yòontí tijaɲawan digundi lókóee.

²⁰Sabaayi jipɔɔn Baruuki di nɛn bɛ u-caɛin ki tũn ditundi nɛ difaŋgiil ki yõõn dijandi din bɛ digunlɔkɔl laŋki kɛ cɔ́á sɔ́a usaraaŋakpil Eeliyasiib diiku nyɔkɔpuee.

²¹Ún boonee, Uurii jipɔɔn Meereemooti, Akoosi naantiiu di nɛn yõõn dijandi din bɛ usaraaŋakpil Eeliyasiib diiku nyɔkɔpuee ki ŋáŋkɛ ki cɔ́a tin kátì.

²²Ní ún boonee, bisaraaŋaliibi bin mǎntì tú Jeerusaleemee di nɛn bɛ ki tũn ditundi.

²³Bín boonee, Beenjameen nɛ Asuub di nɛn bɛ ki ŋáŋkɛ dijandi din túl bi-diingee. Bín boonee, Maseeyawuu jipɔɔn Asariya, Ananiya naantiiu di nɛn bɛ ki ŋáŋkɛ laakin pilìn u-diikuee.

²⁴Ún boonee, Eenadaadi jipɔɔn Binuyii di nɛn bɛ ki ŋáŋkɛ dijandi din bɛ kɛ yõõn Asariya dumpu kɛ cɔ́á sɔ́a digunlɔkɔlee.

²⁵Paalali jipɔɔn Usaayii di ŋáŋkɛ digunɔkpindi nyɔkɔpu nɛ kudifɔkɔu kun libitì ubɔti diingee puee ki tin sɔ́a bisarkadambi mɔŋkiŋu. Ún boonee, Paaneeyoosi jipɔɔn,

²⁶nɛ bin bɛ ki tútún kunimbɔtidii poon tuuŋŋi ki kóò Oofeel tingbaŋkinee tún ditundi ki tin sɔ́a kudifɔkɔu kun bɛ Nnyim punyɔkɔki kin bɛ ŋwìín nyalaŋki púee.

²⁷Bín boonee ní Teekoowa yab yõõn digundi din túl kudifɔkɔuee ki tún ditundi ki cɔ́a sɔ́a Oofeel gundi.

²⁸Bisaraaŋaliibi di nɛn yõõn kɛ kɛ Itaamu punyɔkɔki yilpu pú, ní báà ŋma tún ditundi ki cɔ́a sɔ́a u-diiku nyɔkɔpu.

²⁹Boonee, Saadooki jipɔɔn Imeer di nɛn bɛ ki ŋáŋkɛ digundi laakin túl u-diikuee. Ún boonee, Seekaniya jipɔɔn Seemaya un nɛn cɛ ŋwìín nyalaŋki pú punyɔkɔkee di nɛn bɛ ki tũn ditundi.

³⁰Ún boonee Seeleemiya jipɔɔn Ananiya, nɛ Salafi jipɔɔnluluutiu Anuun di nɛn bɛ ki ŋáŋkɛ dijanlilitiil. Ún boonee, Beereekiya jipɔɔn Meesulam di nɛn bɛ ki ŋáŋkɛ dijandi din túl u-diikuee.

³¹Ún boonee, goosimiiti Maalkiya di nɛn bɛ ki tũn ditundi kɛ cɔ́a sɔ́a kunimbɔtidiin tɔntɔnliibi nɛ bibantiliibi diingee ŋin túl Miifkaadi watilee, ní ki yõõn niin ki tin cɔ́a sɔ́a sintil diiku kun tókó digunlɔkɔl puee.

³²Goosimiitib nɛ bibantiliibi di nɛn bɛ ki ŋáŋkɛ sintil diiku kun tókó digunlɔkɔl puee nɛ Apibil punyɔkɔki kansikin.

Binannanliibi kaa kɛ bɛ mǎ digundi

³³Sambalati nín gbìl yii timbi Juuda yab fátì bɛ mǎa digundee ní u fōō mbum ki gí diŋuul tikpil. U nɛn bɛ bèèl-ti

³⁴ ní ki lì u-yab nì Samaarii yab nimbiin yii: «Ba ní Juuda yab bin kaa bí tiban nee bíi ɣáań ní? Bi làá ɣmā kí tō ditundi dín bi kíí nee kí cáa kátí kí ɣá saraabi kí tī Unimbɔtaaa? Bi làá ɣmā kí dū ataŋkpee ɣin wūn ki dō dikpúkul ki kpánti ntaam nee kí dūú mā digundi kí dōó ɣwimbaantaaa?»

³⁵ Uamɔnja Toobiya nín bí ki kól-u ní ki lī yii: «Bí mǎa! Kɣɔkɔ yaa pée dàb bi-gundi dín bi cáá ataŋkpee ki mǎa nee, dī làá lítí ní!»

³⁶ «Àu ti-Nimbɔtiu, pīlifi bi nín bí ki kpée ki sɣkɣn-ti puee. Yànti bi-siibiliŋ ɣin bi bí ki sɣ-ti nee ń fātí lítí bi-pu. Yànti bi-nannanliibi ń dǎá fūkul-bi, kí cúú-bi kí cunnì kitiŋ kiba poon kuyunŋu!

³⁷ Á taa dū bi-kpitii kí pō-bi, kí taa pítí bi-yɛntitam a-nimbiin, kun puee bi sī timbi bin bin fātì bí mǎa digundee.»

³⁸ Nì mìn kɔkɔee, ti fātì mǎn digundi ki yākatì ɣmǎnti di-púunŋu kansikin nì kansikin, di sá yii samaa nín dū bi-pobil kɔkɔ ki tī.

Néhémie 4

¹ Nyunti ɣun Sambalati nì Toobiya nì bilaalibub nì Amɔn yab nì Asidoodi yab gbìl yii Jeerusaleem gundi mǎtam bí cá nyɔkɔpu, ní bi fātì bí mǎa ki ɣēēb digundi jaŋɣi ɣin lítèe, ní bi fōō mbum tiŋan pu.

² Bi nín kpáfi ki bóob kí dǎá já nì Jeerusaleem yab kí cáań fikil fikil.

³ Niinee ní ti mēē ti-Nimbɔtiu, ní bi-puee, ti lēē binib ki yóon sintil bí nín cí-ti ɣwiimpu nì kunyeeu.

⁴ Ama ní Juuda yab bí gbùkuŋ yii: «Ndigbuntam kpúkú tikpil, ní bin bí fēē gī an dǎá gbínti dō. Taa làá ɣmā kí fātí mā digundi nee.»

⁵ Ní ti-nannanliibi bí ki lì yii: «Bi làá nín pée kǎ kaa nyí, kaa wǎl ní tí dǎá túuñ-bi kí nà-bi ní kí yànti digundi mǎtam ń gbēēñ.»

Neeyeemiya tī bitɔntɔnliibi tijaŋawan

⁶ Juuda yab bin nín kòò bi-kansikinee dómín ki tükü-ti ɣfunyɔm saalaa pu yii: «Laakin kamaa ní ni yaa pée fātèe, bi kǎ ti-pu ní.»

⁷ Niinee ní m dū binib ki yóon digundi boon laakin tàkēe. M nín yóon-bi ki nóó nì bi nín pēē pēē mmaal puee ní bi ɣúb ntàataajimu nì ɣkpamu nì itɔfi.

⁸ M yóon-bi mìn ki dóoyee ní ki bí abɔtibil nì bibɔsoonliibi nì samaa un kíñee yii: «Taa fàŋkímaan ni-nannanliibi! Téetímaan ni-Dindaan un sá ukpaan ki sá kuwambiiuee pu, kí já ni-nabiyaamu nì ni-jipɔmbi nì ni-bisalib nì ni-nimpoobi nì ni-diiŋɣi pu.»

⁹Ti-nannanliibi nín gbĩl̃ yii ti bée tin bi b́ntèe nì Unimb́ti nín bíl̃ tin bi bàà bóob́ kí ñee puee, ní ti-kòkò fátì gítì digundi cee, ní bàà ñma nìkì ditundi din u bàà bí tũnee.

¹⁰Ama kí yòoñ ñwiin gbantee, m-tòntònl̃iibi bininjab dijandi di ñn bí ki tũn ditundi ní dijandi din kínee ñúb̃ ñkpamu nì agbampɔɔ nì itɔfi ní ki pēē ajanjabɔkuti. Bikipilib ñn yú Juuda yab kòkò boon.

¹¹Bin ñn bí mǎā digundee ñ bin ñn tũntí awangulee ñn cáá ñgal ñubɔ ní ki tũn ditundi, ní ñun kínee ñúb̃ tijanjan.

¹²Bimaliibi ñn gbĩñ bi-tàataajimmu bi-cammu ní ki mǎā, ní uninja un búh̃ ñyinee yú m-tikindi.

¹³Ní m bí abɔtibil̃ ñ bibɔsoonliibi ñ samaa un kínee kòkò yii: «Digundi tundi din kínee dáá náañ ki wīkí, ní ajancuku ñin pu ti bí ki tũn ditundee dátiñ tɔb.

¹⁴Míñ puee laakin kamaa ni yaa bí ní ki gbĩl̃ bi búh̃ ñyinee, ní dáá kpāfi m-cee. Ti-Nimb́tiu làá já kí tī-ti!»

¹⁵Ti ñn tũn ditundi kí kí kutaafaau kí dáá sǎa kunyeeu ñmalbijaa nyātam, ní ti-kansikin dijandi ñúb̃ ñkpamu.

¹⁶Nyunti gbanti mbaanti ní m tũkũ samaa yii: «Kunyeuee, utòntòñkpil kamaa ñ u-tòntònl̃iibi ñ cù Jeerusaleem kí cīití sintil, kutaa yaa wúntèe, bí dáá tɔ ditundi.

¹⁷Man m-ba ñ m-nabiyaamu ñ m-tòntònl̃iibi ñ m-janjaliibi bin cí-mee, ti-kansikin báà ubɔ kaa ñn pèetì u-wanti, see ti yaa làá fàl̃ baba.»

Néhémie 5

Neeyeemiya kúnti inaamuul Isirayeel yab kansikin

¹Nyunti ñubɔ poonee ní samaa poon bininjab biba ñ bi-nimpoobi dómiñ ki bí yáliñkí tikpil bi-nabiyaamu Juuda yab bimbim pu.

²Biba ñn bí ki l̃i yii: «Timbi ñ ti-jipɔmbi ñ ti-bisalib wīkí tikpil. Ti là tijiñ kí j̃i kí ñmátí.»

³Bin kínee ñn l̃i yii: «Timbi dù ti-sati ñ ti-fiinyi sufii ñ ti-diññi ní kí yóoñ toolima ñkùm yuntiñu ní kí nín ká kí j̃i.»

⁴Ní biba mun ñn l̃i yii: «Kí ñmā kí pà lampoo kí tī gɔminee, see tí p̃nñ animbil kí dũ ti-sati ñ ti-fiinyi sufii kí yóoñ toolima.

⁵Ti ñ bi bàà sá binibaantiibi, ní bi-jipɔmbi ñ ti-jipɔmbi sá bibaantiibi. Ama ñ míñ kòkòee, see timbi ñ dũ ti-jipɔmbi ñ ti-bisalib kí tī bí kpántí iyumbu. Ti-bisalib biba gba pée kpántì iyumbu ki dóò. Taa ñūñ kí ñá mbamin. Ti-sati ñ ti-fiinyi sufii kpántì bin ti jíñ apɔɔnee wanti ní.»

⁶Nyunti nyun m gbĩl bi nín bfi yálingkí puee nì tin bi sòonèe ní an kón-mi diquul tikpil.

⁷Niinee ní m ká yii an máaà ò wòon abotibil nì bibosoonliibi. M nèn bí-bi yii: «Ni bfi wób ni-nabiyaamu dee yaa!» Niinee ní m yíin dikpafikpaandi kí kpèè tiboti gbanti.

⁸M nèn bí-bi yii: «Timbi ti-ba nì ti-ɲmam ní ti fātī dūu dá ti-nabiyaamu Juuda yab bin bi nèn dūu nyáfīn binicambee. Ama ní nimbi fātī cáá ni-nabiyaamu ki nyáfī, ní timbi ti-ba di fātī bfi dāā-bi!» Ní bi ɲmí fɔɲfɔɲ, kaa pée ká dinyɔɔbundi ki gāti.

⁹M nèn nìkī ki lī yii: «Ni nín ɲá puee kaa ɲāñ! Ni máaà kí fàɲkì ti-Nimbɔtiu ní ti-nannanliibi ń taa ká nsan kí sīl-ti.

¹⁰Man nì m-nabiyaamu nì m-tɔntɔnliibi, ti mun pīnni binib animbil nì tijin. An puee ti-kɔkɔ ń dū ti-pɔnliibi pɔɔɲɲi kí pɔ-bi.

¹¹Ní gíin bi-sati nì bi-fiinyi sufii nì bi-ɔliifi sufii nì bi-diɲɲi kí tī-bi dīn. Ní dū tin kɔkɔ ni nèn pīnni-bi bí dāá pà kí páánee, an yaa sá animbilaaa, tijinaaa, ɲkpamaaa, ní dūú yàntī kí taa ti fōō ipaati.»

¹²Ní bi bí yii: «Ti làá gíin tin kɔkɔ ti fōōyee kí tī, kaa làá bàlifi tiba pu, kii a nín lī puee.» Ní m yíin bisaraaɲaliibi ní ki yànti bin kɔkɔ bi cáá apɔɔnee pūtī kí ɲá bi nín lī yii bi làá ɲá puee.

¹³Ní m gbáfi m-bɔkutil lɔbiki ki bí-bi yii: «Mín ní Unimbɔti làá gbāfi un di kaa ɲá min tiboti nee bí yii bí ɲée kí fá ndandati kí wàatī u-dicaɲku nì u-gaajati, ú taa nín gíti cáá báà tiba.» Ní samaa kɔkɔ kíf yii: «Ameenī, án ɲá mín.» Samaa kɔkɔ nèn nyɔɲkì ti-Dindaan, ní ki ɲá min bi lī yii bi làá ɲée.

¹⁴Kí yòon nyunti nyun bi lēē-mi ɲ nín sá Juuda tiɲkin gɔmina, uboti Aritaseerseesi beel yuntiɲu abin mmuɲku kí cáá sāā abin mmuɲku nì saalaa nì alee, an dàkà yii abin saalaa nì alee, man nì m-yab kaa lēē gɔmina lampoou nimbiliɲ, kii án nín bàà sá tí lēē puee.

¹⁵Gɔminab bin nèn kāl ní man nín bāánee nèn sàantí samaa tikpil. Bi nèn fòol-bi tijin nì ndaam ní kí kūtī animbil jītɔmbi imuɲku ili. Bi-tɔntɔnliibi mun nèn wób samaa. Ama man nín fàɲkì Unimbɔtee puee, maa ɲá mín.

¹⁶Kí kūtèe, man m-ba tún digundi nee mātam tundi. Maa dá kusaau kubɔ, ní man tɔntɔnliibi kɔkɔ nèn kpáfi niin ki bí tūn ditundi.

¹⁷Juuda yab nì abotibil ɲin nèn jīn m-dumpuee nèn sá binib dilaataal nì imuɲku ili nì saalaa ní. Maa kpáaà binicambi bin nyēē atimbun ɲin mātī tū-ti ki dòon ki kòò m-puee.

¹⁸Nwiin kamaayee, m nèn kù unaa ubɔ nì ipii in yáàyee iluu nì ikɔl ní. Man m-ba nimbiliɲ ní m nèn cáá dāā, ní iwiin saalaa kamaayee, m nèn yàntī bi cāabīn-mi ndaam tikpil tikpil. Nì mín kɔkɔee, maa nèn bàlifi yii bí tī tin sá bí tī-mi yii m nín

sá gōminee pu, di sá yii atuun ŋin samaa n̄n b̄í tūh̄ee n̄n sá kii diwangulee ní ki nyìh̄ bi-pu.

¹⁹«M-Nimbɔti, t̄et̄í tin kɔkɔ m ŋá ki t̄ī samaa neeyee pu, kí ŋá-mi tiniti.»

Néhémie 6

Neeyeemiya nannanliibi nyàab kí ŋá-u tikpiti

¹Sambalati n̄ Toobiya n̄ Geeseem ulaalibuja n̄ ti-nannanliibi bin kíh̄ee n̄n gb̄l̄ yii m f̄at̄i mán digundi dib̄undi diba kaa ti b̄í. Nyunti gbantee, punuubi di n̄n kíh̄ maa láá dūu cóoñ.

²Sambalati n̄ Geeseem n̄n túnní binib b̄í t̄ukù-mi yii m̄ dāān t̄í kpāfi Keefiriim tiŋkin Oonoo tantakalin. Bi n̄n cáá nlandɔkɔ kí ŋá-mi tikpiti.

³M n̄n tú binib b̄í cùú t̄ukù-bi yii: «Atuun ŋin m b̄í tūn dooyee w̄ikí tikpil, an p̄ō m̄ ŋmā kí dāān ni-cee. M yaa ȳk̄i ki n̄n d̄oñ ni-cee, ditundi làá gb̄eñ.»

⁴Bi túnní bi ȳí-mi m̄n̄ ŋfunyɔm minaa pu, ní m k̄í-bi tibɔbaantiil.

⁵Sambalati n̄n ḡiti túnní u-t̄ont̄onliu ubɔ ŋmooŋmootiim, u ŋúbiñ kugbɔŋu ncal an kaa fúuñ tiba poon.

⁶Bi n̄n ŋmāñ kugbɔŋu gbanti poon yii: «Atimbun kɔkɔ poonee, bi s̄oñ ní Geeseem mun l̄i yii sii n̄ a-nabiyaamu Juuda yab cáá nlandɔkɔ kí nyā ni-ba. An pu ní a f̄at̄i b̄í m̄ā digundi. Bi l̄i gba yii a là kí kpánti bi-bɔtiu ní.

⁷Bi b̄í yii a l̄ē Unimbɔti b̄onaatiliibi Jeerusaleem b̄í b̄āk̄i yii a kpánti Juuda tiŋkin ubɔti. Tibɔti gbanti làá bà Peeriisi yab b̄otiu cee, an puee dāān man cee t̄í kpāfi kí s̄oñ.»

⁸Ní m tú b̄í t̄ukù-u yii: «Tin kɔkɔ a s̄oñ nee, mbaamɔn ŋubɔ kpá poon, sii a-ba di náāñ-t̄i.»

⁹Binib gbanti kɔkɔ n̄n nyàab kí f̄aān-ti ní. Bi n̄n d̄akafi yii ti-wunti làá ȳt̄i t̄í gb̄eñ ditundi ní. «Kɔŋkɔnn̄ee m-Dindaan, t̄ī-mi m̄p̄on!»

¹⁰Dalbee man n̄n c̄ut̄i ki ká Deelaya jip̄ɔn Seemaya, Meetabeel naantiiu, kun puee waa n̄n ŋūn kí nyā. Ní u b̄í-mi yii: «T̄í kó kunimbɔtidiin, poon poon diikun kí kpāfi. T̄í p̄iñ mpunyɔmu kí kpāl, di sá bi là kí kp̄ɔ-si. Kunyeeu ní a-nannanliibi làá dāān kí kp̄ɔ-si.»

¹¹Ní m k̄í-u yii: «Kii man nee di sánaaa? Áá unil ulɔu di b̄í kii man nee ní kí kó kunimbɔtidiin kí taa kpú? Maa làá cù.»

¹²M n̄n b̄ēe yii an kaa sá Unimbɔti di n̄n t̄ī-u dinyɔɔbundi ú dūú n̄at̄i-mi, ama an sá Sambalati n̄ Toobiya di n̄n t̄ī-u animbil ú s̄oñ n̄n m̄i m̄n̄.

¹³Ba pu ní bi n̄n t̄ī-u animbil? An n̄n sá ú s̄oñ m̄n̄ m̄ f̄aŋk̄i kí nóó u-saŋkii kí ŋá ikpiti. Niinee bi bà ká nsan kí b̄iil m-yindi kí k̄oñ-mi icoo dee.

¹⁴«M-Nimbɔti, taa súntí tin Toobiya nì Sambalati nì Noowadiya, unimpu un nàatí a-botee, nì a-bɔnaatiliibi bin kínee nín ɲá tin ki nyàab kí fàañ-mee pu.»

¹⁵Bi nín dū iwiin imun̄ku ili nì saalaa nì ili ní ki mán ki dóò digundi, un̄mal un bi yfi Eeluulee wiinyi mmun̄ku nì in̄moo dal.

¹⁶Ti-nannanliibi kɔkɔ nín gbĩ mimmee, tifaandi nín kó atimbun ɲin nín mǎnti tú-tee kɔkɔ ní bĩn bi-ba nín ká yii bi sǎnti taapu. Niinee bi bée yii an sá ti-Nimbɔti di tútún-ti ní ti tún ditundi gbanti ki dóò.

¹⁷Nyunti gbanti kɔkɔ mun poonee, Juuda yab bɔtibiliɲ nín ɲmà Toobiya tigban ní ún kíikí-bi.

¹⁸Di sá u nì Juuda yab tikpil nín pǔti ki pōon tɔb, kun puee u nín sá Araa jipɔɔn Seekaniya coo, ní ún u-ba jipɔɔn Yeewoowanan nín cáá Beereekiya jipɔɔn Meesulam bisal.

¹⁹Bi nín sòon ki pàkà-u m-nimbiin, ní ki càn ma mun bɔti ki máafi-u. Toobiya nín ɲmà-mi tigban kí fàañ-mi.

Néhémie 7

Bi nín làá nín cí Jeerusaleem tiŋki puee

¹Bi nín fātii mán digundi ki dóòyee, ní m cóon punuubi ní ki kǎañ bipunyɔɔciitiliibi nì bi-laŋgaaliibi nì Leefii yab bi-tundin.

²M nín kǎañ m-nabiki Ananii ukàlɲkpil un làá nín kpée Jeerusaleem tiŋkee, ní ki nín kǎañ Ananiya un làá nín kpée sintil difɔkɔkuee. U nín sá unil un pu bi cáá dimákalee, ki nín fàŋkí Unimbɔti ki jitiñ binib tikpil.

³M nín yóon-bi mara yii: «Kutaa yaa kaa wúnti ɲwiiñ nyánnée, ní taa piti digundi punyɔmmu. Kujoooue, ní pitiñ kí kpāl mpunyɔmu kí wàatí ní bipunyɔɔciitiliibi nín buntí. Bin kóò Jeerusaleemee làá nín yūlifí sintil, biba nín yú ipaan in pu bi yóon-bee, ní bin kínee nín cí bi-diɲɲi nyɔkɔpu.»

Juuda yab bin fātii gitiínee

⁴Jeerusaleem nín sá kitɲkpaan̄ɲi ki dō ki cá ajan liitil pú, ní ki-nib kaa nín náañ. Baa nín dá láá fātii mán adiin aba.

⁵Unimbɔti nín dū nlandɔkɔ nee ki ɲá m-pɔbilin m kpāfi abɔtibil nì bibɔsoonliibi nì samaa un kínee kí kǎañ-bi. M nín ká kugbɔɲu kun poon bi nín ɲmǎn bin nín nyánní kuyun̄u ki gitiñ mpeepeekaaminee yiɲɲee, ní ki nín ká an ɲmǎn ku-poon yii:

⁶«Juuda yab bin Babiloon bɔti Neebukadineesaar nín cúú kuyun̄u ki cūnni Babiloonee, bin nín gitiñ Jeerusaleem nì Juuda timmu mun kínee poon báa ɲma fātii kǎl u-tiŋkinee sée.

⁷Bin di n̄n l̄iń bi-nyɔkɔpuee di sá Sooroobabeel n̄n Yeesuwa n̄n Neeyeemiya n̄n Asariya n̄n Ramiya n̄n Naaman n̄n M̄ɔrdookayi n̄n Biilisan n̄n Miisipeereeti n̄n Biigifayi n̄n Neewum n̄n Baana.» Isirayeel yab bininjab nyɔkɔm sò.

⁸Pareeyoosi maaliɲun yab n̄n sá binib kutukub bili n̄n dilaataal n̄n binib binii kpá imuɲku inaa.

⁹Seefatiya maaliɲun yab n̄n sá binib alaataa ata n̄n binib binii kpá imuɲku inaa.

¹⁰Araa maaliɲun yab n̄n sá binib alaataa aluu n̄n binib binii kpá imuɲku ita.

¹¹Paati-Moowaab maaliɲun yab, an dākà yii Joosuwa n̄n Joowaab nib n̄n sá binib kutukub bili n̄n alaataa anii n̄n binib saalku n̄n bita.

¹²Eelaam maaliɲun yab n̄n sá binib kutuku ubɔ n̄n alaataa ali n̄n binib biluu kpá imuɲku ita.

¹³Saatuu maaliɲun yab n̄n sá binib alaataa anii n̄n imuɲku ili n̄n binib biɲmoo.

¹⁴Sakayi maaliɲun yab n̄n sá binib alaataa aluli n̄n binib imuɲku ita.

¹⁵Banii maaliɲun yab n̄n sá binib alaataa aluu n̄n binib imuɲku ili n̄n binii.

¹⁶Beebaayi maaliɲun yab n̄n sá binib alaataa aluu n̄n binib mmuɲku n̄n binii.

¹⁷Asigaadi maaliɲun yab n̄n sá binib kutukub bili n̄n alaataa ata n̄n binib mmuɲku n̄n bili.

¹⁸Adooniikam maaliɲun yab n̄n sá binib alaataa aluu n̄n binib imuɲku ita n̄n biluli.

¹⁹Biigifayi maaliɲun yab n̄n sá binib kutukub bili n̄n binib imuɲku ita n̄n biluli.

²⁰Adiini maaliɲun yab n̄n sá binib alaataa aluu n̄n binib biɲmoo kpá imuɲku ita.

²¹Ateer maaliɲun yab, an dākà yii Eeskiya yab n̄n sá binib bili kpá dilaataal.

²²Asuum maaliɲun yab n̄n sá binib alaataa ata n̄n binib mmuɲku n̄n binii.

²³Beesayi maaliɲun yab n̄n sá binib alaataa ata n̄n binib mmuɲku n̄n binaa.

²⁴Ariifi maaliɲun yab n̄n sá binib dilaataal n̄n binib saalaa n̄n bili.

²⁵Gabawɔn tiɲkin yab n̄n sá binib biɲmoo kpá dilaataal.

²⁶Beetileem n̄n Neetoofa timmun yab n̄n sá binib dilaataal n̄n imuɲku inaa n̄n binib binii.

²⁷Anatooti tiɲkin yab n̄n sá binib dilaataal n̄n binib mmuɲku n̄n binii.

²⁸Beeti-Asmafeeti tiɲkin yab n̄n sá binib imuɲku ili n̄n binib bili.

²⁹Kiiriyati-Yeeyariim n̄n Keefiira n̄n Beerooti timmun yab n̄n sá binib alaataa aluli n̄n imuɲku ili n̄n binib bita.

- ³⁰Raama nì Geeba timmun yab nìn sá binib alaataa aluu nì binib mmun̄ku nì ubo.
- ³¹Miikimaasi tin̄kin yab nìn sá binib dilaataal nì binib mmun̄ku nì bili.
- ³²Beeteel nì Aayi timmun yab nìn sá binib dilaataal nì binib mmun̄ku nì bita.
- ³³Neeboo tin̄kin yab nìn sá binib binii kpá imun̄ku ita.
- ³⁴Eelaam ubo mun maalin̄un yab nìn sá binib kutuku ubo nì alaataa ali nì binaa kpá imun̄ku ita.
- ³⁵Ariim maalin̄un yab nìn sá binib alaataa ata nì binib mmun̄ku.
- ³⁶Jeeriikoo tin̄kin yab nìn sá binib alaataa ata nì imun̄ku ili nì binib bin̄moo.
- ³⁷Loodi nì Adiidi nì Oonoo timmun yab nìn sá binib alaataa aluli nì binib mmun̄ku nì ubo.
- ³⁸Seenaa tin̄kin yab nìn sá binib kutukub bita nì alaataa awa nì binib mmun̄ku nì saalaa.
- ³⁹Bisaraañaliibi kitilinee, Yeedayaa maalin̄un yab, an dākà yii Yeesuwa maalin̄un yab nìn sá binib alaataa awa nì binib biluli kpá imun̄ku inaa.
- ⁴⁰Imeer maalin̄un yab nìn sá binib kutuku ubo nì binib binii kpá imun̄ku ita.
- ⁴¹Pasuur maalin̄un yab nìn sá binib kutuku ubo nì alaataa ali nì imun̄ku ili nì binib biluli.
- ⁴²Ariim maalin̄un yab nìn sá binib kutuku ubo nì binib saalku nì bili.
- ⁴³Leefii yab kitilinee, Yeesuwa maalin̄un yab, an dākà yii Oodeewa jipoon Kadimiyeel yab nìn sá binib imun̄ku ita nì unil ubo kpá saalku.
- ⁴⁴Bilangaaliibi kitilinee, Asaafi maalin̄un yab nìn sá binib dilaataal nì imun̄ku ili nì binib binii.
- ⁴⁵Bipunyocciitiliibi kitilinee, Saalum nì Ateer nì Talm̄on nì Akuub nì Atiita nì Soobayi maalin̄un yab nìn sá binib dilaataal nì binib bili kpá imun̄ku ili.
- ⁴⁶kunimb̄otidii poon t̄ont̄onliibi nín nìn pēē pēē mmaal puee di sá Siya nì Asufa nì Tabayooti nì
- ⁴⁷Keeroosi nì Siiya nì Pad̄on,
- ⁴⁸nì Leebana nì Agaaba nì Salmayii,
- ⁴⁹nì Anaani nì Giideel nì Gayaar
- ⁵⁰nì Reeyaya nì Reesiin nì Neekooda
- ⁵¹nì Gaasaam nì Usa nì Paseeya
- ⁵²nì Beesayi nì Meewuniim nì Neefiiseesiim

- ⁵³nì Bakibuuki nì Akufa nì Aruuri,
⁵⁴nì Basliiti nì Meeyida nì Arisa,
⁵⁵nì Barkoosi nì Siseela nì Taama,
⁵⁶nì Neesiya nì Atiifa yab.
- ⁵⁷Saloomɔn tɔntɔnliibi nín nìn pēē pēē mmaal puee di sá Sootayi nì Soofeereeti nì Peeriida,
⁵⁸nì Yaala nì Darkɔn nì Giideel,
⁵⁹nì Seefatiya nì Atil nì Pookeereeti-Aseebayiim nì Amɔn maaliɔn yab.
- ⁶⁰Kunimbɔtidii poon tɔntɔnliibi nì Saloomɔn tɔntɔnliibi maaliɔn yab nìn kpáfi binib binii kpá alaataa anaa.
- ⁶¹Binib bin bí nee di nìn nyánní Teel-Meela nì Teel-Arisa nì Keerub-Adɔn nì Imeer timmun kaa nìn ɲún ki bée yii bi-naanjab maaliɔn yab nì bi-nyeeɲu nìn baasii sá Isirayeel.
- ⁶²Bín di nìn sá Deelaya nì Toobiya nì Neekooda maaliɔn yab. Bi nìn sá binib alaataa aluu nì imun̄ku ili nì binib bili.
- ⁶³Bisaraaɲaliibi kansikinee, Yoobaya nì Akoosi nì Barsilayii maaliɔn yab mun nìn bí. Barsilayii gbanti di nìn cáá ugalaadija Barsilayii bisal ubɔ. An pu ní bi nìn dū diyindi gbanti ki pú-u.
- ⁶⁴Binibee nìn nyàab bi-naanjab yiɲɲi gbɔntin kaa ká. An puee bi nìn dū-bi ki yíín bijɔkɔnnib ní ki nyánti-bi disaraaɲal tundin.
- ⁶⁵Ní bi-gɔminau bí-bi yii bí taa ti jī tijin tin bi dūu ɲá saraa tì bí circir páaayee kí nìn cí usaraaɲakpil ubɔ ń dāá dū Uriim nì Tumiim kí bàlifi dibalifilee.
- ⁶⁶Isirayeel yab bin kɔkɔ nìn nyánní kuyuɲu ki bāańee nìn sá binib kutukub imun̄ku ili nì bili nì binib alaataa ata nì imun̄ku ita ní.
- ⁶⁷Bi-tɔntɔnliibi bininjab nì binimpoobi kaa nìn kútì. Bín nìn sá binib kutukub biluli nì alaataa ata nì binib bita kpá imun̄ku ili. Biwambɔɔliibi nì bilan̄gaaliibi bininjab nì binimpoobi nìn sá binib alaataa ali nì imun̄ku ili nì binib biɲmoo.
- ⁶⁸Bi nìn cáá igutaamu alaataa anaa nì iɲmoo kpá imun̄ku ili nì mmamu kutukub biluu nì alaataa aluli nì mmun̄ku.
- ⁶⁹Adican kpilib nìn tī tiwampɔkaal bí dūú t̄ kunimbɔtidii tuuɲɲi. Gɔmina nìn tī asindaariyakún kutuku ubɔ nì asambil ɲin poon bi ɲáań fatiku ki yàantée imun̄ku ili nì saalaa, nì bisaraaɲaliibi bɔkutiɲ alaataa aɲmoo nì mmun̄ku nì saalaa.

⁷⁰Adican kpilib nín tī tiwampɔkaal tin bí dūú tō kunimbɔtidii tuuŋɛee kɔkɔ nyán asindaariyakún kutukub mmun̄ku nì animbil kúti kiiloobi kutuku ubɔ nì dilaataal.

⁷¹Isirayeel yab bin kínee mun tī asindaariyakún kutukub mmun̄ku nì animbil kúti kiiloobi kutuku ubɔ nì bisaraaŋaliibi bɔkutin̄ imun̄ku ita nì aluli.

⁷²«Mín boonee ní bisaraaŋaliibi nì Leefii yab nì bipunyɔɔciitiliibi nì bilangaaliibi nì kunimbɔtidii poon tɔntɔnliibi nì Isirayeel yab bin kínee kɔkɔ fātii kāl bi-timmun.»

Eesiraasi kàaŋ Unimbɔti Marab samaa nimbiin

Dibindi poon ŋmaluluútiu bāaŋee, Isirayeel yab kɔkɔ nìn kāl bi-timmun.

Néhémie 8

¹Samaa kɔkɔ nìn kóoŋ ki kpáfi ki ɲá kii unibaantee Jeerusaleem, Inyiŋfi punyɔkɔki nnimbiin pú. Bi nìn bí Eesiraasi un nyí Unimbɔti marab tiŋanee yii ú cáaŋ kugbɔŋu kun Mooyiisi Marab bin ti-Dindaan nìn tī Isirayeel yabee kēe.

²Usaraaŋal Eesiraasi nìn cáaŋ kugbɔŋuee samaa kɔkɔ nimbiin. Bininjab nì binimpoobi nì mbiyaamu mun nìn ŋūŋ kí gbɪ̄l tibɔti taapuee nìn kpáfi ki bí niin. An nìn sá ŋmaluluúti wimpeepeekaŋu dal ní.

³Eesiraasi nìn yúl Inyiŋfi punyɔkɔki nimbiin pú ki kàaŋ kugbɔŋu doooo kutaafaau ki cáa sãa kuwiŋkuluu bininjab nì binimpoobi nì bin kɔkɔ nìn pée ŋūŋ kí gbɪ̄l tibɔti taapuee nimbiin. Báa ŋma nìn pée yú soooo ní ki pílifí bi nín bí kàaŋ Marab gbɔŋku puee.

⁴Bi nìn dū idɔ ní ki ɲá dikɔl dikpafil gbanti pu, ní Eesiraasi un nyí Unimbɔti marab tiŋanee tókó di-pu. Bin nìn yú ki kól-u ŋŋaŋgiil púee di sá Matatiya nì Seema nì Anaaya nì Uriya nì Ilikiya nì Maseeyawuu. Bin nìn yú u-ŋaŋgan púee di sá Peedayá nì Miikayeel nì Maalkiya nì Asuum nì Aseebadana nì Seekariya nì Meesulam.

⁵Eesiraasi nìn kpátì kugbɔŋu samaa kɔkɔ nimbilin, kun puee ún nìn tókó yilpu. Nyunti ŋun ní u kpátì kugbɔŋuee, samaa kɔkɔ nìn yíkìi yúl.

⁶Ní Eesiraasi jáaŋ ti-Dindaan Unimbɔti un sá ukpaanee, ní samaa kɔkɔ kíí yii: «Ameeni! Ameeni!» ki yōoŋ bi-ŋalii yilpu. Bi nìn gbāaŋ ti-Dindaan nimbiin ki jáaŋ-u.

⁷Niinee ní Leefii yab Yeesuwa nì Banii nì Seereebiya nì Yaamiini nì Akuub nì Sabeetayi nì Oodiya nì Maseeyawuu nì Keeliita nì Asariya nì Yoosabaadi nì Anan nì Peelaya kíí ki bíi bóbití marab taapu ki dàkà, ní samaa gbíntii yú bi-paanyi pu.

⁸Bi nìn kàaŋ Unimbɔti marau gbɔŋku ki lèekí ajan kɔkɔ taapu ki cántí, án nín làá ɲá pu báa ŋma ní gbɪ̄l tin bi kàaŋee taapuee.

⁹Bi nín kàań Unimbɔti marau gbɔŋku samaa gbĩlee, ní bi bíi sũh. Niinee, Neeyeemiya un sá gɔminee nì Eesiraasi un nyí Unimbɔti marab tiŋanee nì Leefii yab bin nín bí ki lèekĩ taapu ki dàkèe bí yii: «Dín wiingɔ nee sá ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu wiingɔ ní. Ní taa nín sũh kí nín bí kunimbaaun.»

¹⁰Eesiraasi nín gíti bí-bi yii: «Nín kùmmaan kí cùú ɔ́ ɔ́ tiŋmɔntiil kí jĩ, kí nyɔmaan ndamɔntiim. Ní pɔmaan bin kaa ɔ́n ki ɔ́ tiŋinee bí jĩ, kun puee dín wiingɔ nee sá ti-Dindaan wiingɔ ní. Ní taa nín bí kunimbaaun, kun puee dipɔpindi din ti-Dindaan tiyee di sá ti-pɔŋɔ!»

¹¹Ní Leefii yab bí ki ɔ́mèentí samaa ki lì yii: «Ní ɔ́mĩlmaan! Dín wiingɔ sá ti-Dindaan wiingɔ ní. Ní taa nín bímaan kunimbaaun!»

¹²Niinee ní samaa kɔkɔ nín nín kùh ki cùtì jín ki nyùh. Bi nín tĩ biwɔfɔb mun jín ní ki ɔ́ tiŋaakpaan, kun puee bi nín gbĩ tibɔti tin bi sòh nì bee taapu.

Tibín jiŋaaliu

¹³Kutaa wúntèe, Isirayeel dicaŋɔ kpilib nì bisaraaŋaliibi nì Leefii yab kóh ki kpáfi Eesiraasi un nyí Unimbɔti marab tiŋanee cee kí mòtĩ bífi marabee taapu mmɔntiim.

¹⁴Bi nín ká marab bin Unimbɔti yánti Mooyiisi nín ɔ́màh ki tĩ-bee poon yii, tibín jiŋaaliu un bi jín uŋmaluluúti poonee, Isirayeel yab máah kí nín kòh tibín poon ní, jiŋaal gbanti wiingɔ kɔkɔ poon.

¹⁵An puee bi nín báaki Jeerusaleem timmu kɔkɔ poon yii: «Nyāmaan kí jòh ajoin pu kí bátimaan ɔ́liifi un bi kùnee nì un nyán kumooonee faati nì miirti faati nì tikpakpati nì isufi in cáá tifaapɔnee kí cáah tí gā tibín kii an nín ɔ́màh puee.»

¹⁶Niinee ní samaa nyán ki cùtì cáah nsupamu nì tifaal ki gā tibín bi-diingɔ nyɔkɔpu nì bi-mɔŋkii, nì kunimbɔtidii mɔŋkiŋu nì Inyifi punyɔkɔki paaŋɔ pu, nì Eefiraayiim punyɔkɔki paaŋɔ pu.

¹⁷Bin kɔkɔ nín kóh ki kpáfi niinee, an dàkà yii bin kɔkɔ nín nyánni kuyungu ki fātiŋee nín gā tibín ki kó ki bí niin. Doooo Nuuni jipɔn Joosuwa yuntiŋu ní Isirayeel yab kaa nín gíti jín jiŋaal gbanti. An puee bi nín jín jiŋaal gbanti ɔ́kpaamin nì ifaal ní.

¹⁸Kí yòh jiŋaal wimpeekaŋu kí cáá sā ɔ́winjoolkaa dalee, Eesiraasi nín pée kàah marab gbɔŋku ní baabadal. Bi jín jiŋaal gbanti iwiin iluli, ní winni dalee bi ɔ́ dikpafikpaandi, kii an nín ɔ́màh mara poon puee.

Néhémie 9

Isirayeel yab mēē bi-kpitii pɔtam pu

¹Uŋmabaanti gbanti poon iwiin mmuŋku nì inaa dal ní Isirayeel yab dū kutukub ki pēh, ki dū ntaam ki pùkū bi-yiliŋ ní ki kpáfi ki bóob kinyɔkɔ.

²Bin nèn sá Isirayeel yabee nèn gāntì bi-ba nì bin kaa sée ní ki yúl ki bīiti bi-kpitii nì bi-naanjab yèntitam pu.

³Bi nèn yíkì yúl. Báà ŋma yú u-paangpu pu mimmee, ní bi kàaŋ ti-Dindaan bi-Nimbɔti marau gbɔŋku áli tikúti tita. Bi nèn dū tikúti tita mun ki gbāaŋ ti-Dindaan bi-Nimbɔti nimbiin ki bīiti bi-kpitii pu.

⁴Leefii yab kɔl puee, Yeesuwa nì Banii nì Kaadimiyeel nì Seebaniya nì Bunii nì Seereebiya nì Banii nì Keenanii nèn yíkì ki mēē ti-Dindaan bi-Nimbɔti mpon.

⁵Leefii yab Yeesuwa nì Kaadimiyeel nì Banii nì Asabineeya nì Seereebiya nì Oodiya nì Seebaniya nì Peetaya nèn téē mpon yii: «Yíkìmaan! Nyɔŋkìmaan ti-Dindaan ni-Nimbɔti, nyɔŋkìmaan-u nyunti kamaa!»

Neeyeemiya mēē samaa nimbiin

«Ti-Dindaan, báà ŋma ní nyɔŋkì a-yindi din cáá tinyoolee! A sá ukpaan ki jítì in ijaam nì inyɔŋki in ŋhèn kí nyā unil nyɔkɔnee.

⁶Sii baba di sá ti-Dindaan! Sii di náaŋ yilpu, yilpu fɔŋŋŋ nì inmalbijaa kɔkɔ. Sii di náaŋ tiŋkub nì tin kɔkɔ bí bi-poonee. Sii di tī tin kɔkɔ péé bée kufoou, ní inmalbijaa gbàantí a-nimbiin.

⁷Sii ti-Dindaan Unimbɔti di lēē Abram. Sii di nyántìŋ-u Uur, Kaaldee yab tiŋkin ní ki pú-u diyindi yii Abraam.

⁸A ká yii u yú nì si deedee nì dipɔbil diba, ní a pūtì ki pōon-u yii a làá dū Kanaan yab nì Eeti yab nì Amɔɔr yab nì Peeriisi yab nì Jeebusi yab nì Giirgaasi yab timmu kí tī u-naantiibi. A lafun ŋá mín, kun puee a sá deedeedaan.

⁹«A nèn ká falaa un poon ní ti-naanjab nèn bí Eejipiti tiŋkinee, ki nèn gbīl bi nín nèn yúl Tikati mɔɔl gbandi ki kúuŋ ki yíŋ-si á dāá jòon-bee.

¹⁰A nèn ŋá maamaaci daanti nì atuŋkpaan ki dākā Faaroo nì u-kàliŋkpilib nì u-tiŋki kɔkɔ nib, kun puee a nèn nyí bi nín nèn sàaŋ ti-naanjab dilambil poon puee. Mín pu ní a nèn nyáŋ diyinŋkpaandi, di bí ki dāa sāā dín.

¹¹A nèn búkutì tiŋku nyim mili ti-naanjab nimbiin ní bi dūtì ŋkulimmi. A nèn téé bin nèn jìŋ-bee ki tó nnyimin, ní bi múl taapu taapu kii ditanŋkpalee.

¹²A nèn yāntì ditagbancancaal kpòotì a-nibul ŋwiimpu, ní kunyeeuee ditagbancancaalee kpántí ŋŋmi ki ŋmíntí nsan ŋun pu bi nèn còomēe.

¹³A nèn kpákatiŋ Siinaayi jool pu ki sòonŋí-bi doooo yilpu. A nèn tī-bi abɔkpaa ŋin tèēnee, a-dàkatam min sá ibaamɔnee nì akoobil nì marab bin sá bimɔntiibee.

¹⁴A nèn dī a-tɔntɔnliu Mooyiisi pu ki yāntì bi bée ŋwiŋŋuŋfikaa ŋun bi dūu sú-see. A nèn dākā-bi marab nì akoobil nì a-dàkatam.

¹⁵A nèn yāntì tijin nyánní yilpu bi jín ki díkí, ki nèn yāntì nnyim nyán ditanḡkpakpaandin bi nyūñ nnyinnyoo kpí. A nèn bí-bi yii bí nín cá kí fōō kitiḡ kin a pūti ki pōon yii a làá tī-bee.

¹⁶«Ama bín ti-naanjab nèn yōon bi-ba yilpu. Bi nèn póc̣kì bi-póbiliḡ ní kaa nèn tó a-marab.

¹⁷Bi nèn yí kaa pílifin-si. Bi nèn súntì maamaaci tunḡkpaanḡi ḡin a nèn ḡá ki tī-bee pu. Bi nèn póc̣kì bi-póbiliḡ ní ki nèn ká nlandoḳo kí fātí gítí Eejipiti tiḡkin, laakin bi nèn bí kuyunúnee. Ama sii sá Unimbóti un pūn ikpítee ní. A-poon mō ní a sá ulanḡḡanḡiti. Aa fōol diḡuul malaa, ní a-ḡanti wīikí tikpilku. Aa nèn dū-bi ki fá,

¹⁸ki kpáan ḡba ḡyunti ḡun bi nèn dūntì tikúti ki dū mósó dinabil ki bí yii: <Kpèè a-Nimbótiu un nyántin-si Eejipiti tiḡkinee sèéyee,> bi nèn ḡá-si ikpitikpaan.

¹⁹Ama sii poon nín mōee puee, aa nèn dū-bi ki fá kuteeun. Ditagbancancaal din nèn dàkà-bi nsan ḡwiimpuee kaa nèn kākati ki wāati-bi, ní ditagbancancaal din nèn kpántí ḡḡmi kunyeeu ki ḡmíntí nsan ḡun bi nèn cōmēe mun nèn ḡbintì bí ki ḡmíntí-bi.

²⁰A nèn tī-bi a-fammōntiim bí nín nyí ki gānti. Aa nèn ḡmīnti-bi maana bí dūu kpíin bi-ba, kaa nèn tí ḡmīnti-bi nnyim bí dūu kpō nnyinnyoo.

²¹Abin imunḡku ili ḡin bi nèn ḡá kuteeunee, baa tiba kaa nèn lóò-bi. Bi-wampeenḡkaati kaa nèn cátaaa, bi-taanḡi mun kaa nèn díkí.

²²«A nèn dū abee nì anibul ki ḡá bi-ḡaan. A nèn yāntì bi ján ki póc̣kiḡ ntimu mun nì bi nèn cáá ḡkpaanyomuee, an dàkà yii Eesbon bōtiu Siiwōn tiḡki nì Baasan bōtiu Ōḡi tiḡki.

²³A nèn yāntì bi-naantiibi būti kii inḡmalbijaa in bí kutaa puee ní ki cáá-bi ki kón kitiḡ kin poon a nèn bí bi-naanjab yii bí cūu fōō án kpántí bi-tiḡkee.

²⁴Bi-naantiibi ḡbanti nèn cūti ki fōō-kì kì kpánti bi-tiḡki. A nèn yāntì Kanaan yab nèn sīnti bi-ba taapu ki tī-bi ní ki nèn dū-bi ki ḡá bi-ḡaan, bi nì bi-bōtiibi nì bi-samaau. Ti-naanjab nèn ḡá-bi bi nín là puee.

²⁵Bi nèn fōō ntimu mun bi nèn mán agun ki mānti túee nì tikpaatan tin cáá ntiḡkpamee. Bi nèn fōō adiin ḡin poon tigaajati ḡbée, nì lókōb bin baa ḡbīnee, nì fiinyi nì c̣liifi sufii nì isufi in lòon asubinḡmōkaayee tikpil. A-ḡanti puee, bi nèn jín ki bál bi nín là puee, bi nèn jín ki díkí, ki nól ní ki nèn kīn ki bí nnaam poon.

²⁶«Ama nì mín kōkōee, bi nèn yíkì kaa kíf bi-ba pu, ki nèn ján nì si ní ki fātì bi-boon ki tī a-marab. Bi nèn kūu a-bōnaatiliibi bin nèn bí ki sánḡkí-bi yii bí gítin a-ceeyee. Bi nèn ḡá-si ikpitikpaan.

²⁷An puee a nèn dū-bi ki líin bi-nannanliibi bi ján ki póc̣kiḡ-bi. Bi-nimbinaamandi poonee, bi nèn fáá mbiil yii á jōon-bi, ní a kāl doooo yilpu ki ḡbī. A-neeḡkpaandi puee, a nèn tīin-bi binib bin nèn nyānti-bi bi-nannanliibi ḡaane.

²⁸Ama bi yaa nìn fī-bi mín bi-wunti sōṅkèè, ní bí fàtī kíl ki bí ḡáán-si ikpiti, ní á fàtī tí dū-bi ki líh bi-nannanliibi. Niinee ní bí tí fáá mbiil yii á jòón-bi ní á kàl yilpu kí gbīl. A-neeṅkpaandi puee, a nìn fī-bi mín ki lí ḡfunyom tikpil.

²⁹A nìn kpáafi-bi bí ḡtín kí nóó a-marab, ama bi nìn ḡá dilambil kaa tó a-marab. Bi nìn yīntiṅ abokpaa ḡin unil máaṅ kí nóó kí ḡmátée. Bi nìn pókì bi-pòbiling ki kpáá bi-tafaling kaa nìn péè là kí gbīl tiba.

³⁰«A nìn dū abin kupaau ki jín kimotii bi-pu. A nìn tī a-bōnaatiliibi a-Fam bi kpáafi-bi, ama baa nìn pílif. An puee a nìn dū-bi ki líh ntincamu nib.

³¹Nì mín kòkò, a-neeṅkpaandi puee, aa nìn yānti bi nāaṅ-bi kòkò, kaa nìn dū-bi ki fá, kun puee a sá Unimbōti un poon mō ki cáá kulaṅṅaṅfitiuee ní.

³²«Kōṅkōnee ti-Nimbōti, Unimbōti un sá ukpaan, ki cáá mpōn, ki sá kuwambiuee, sii un di ḡúb ipoon in a pūtì ki pōōn-tee nì deedeeyee, taa lì yii kí yòōn Asuur yab bōtiibi yuntiṅ ki cáá sā ti-yuntiṅ nee, falaa un ti nì ti-bōtiibi nì ti-kpootiliibi nì ti-saraaṅaliibi nì ti-bōnaatiliibi nì ti-naanjab nì a-nibul kòkò jíṅee kaa ká-si.

³³Tin kòkò bāaṅ-ti nee, a ḡá-ti deede nì mbaamōn ní, ama ní timbi ḡá tin kaa kítèè.

³⁴Ti-bōtiibi nì ti-kpootiliibi nì ti-saraaṅaliibi nì ti-naanjab kaa nìn dū a-dàkatam ki túṅ ditundi, kaa nìn fātì tó a-marab nì a-bōti tin a nìn dū kpáafi-bee.

³⁵Bín bin nìn kā bi-beelin, ki cáá tiwammōntiil tin kòkò a nìn tī-bee, nì kitiṅ kin wāā ki cáá ntiṅkpam a nìn cáá-bi ki kón poonee, baa nìn nóó-si, kaa nìn fātì bi-boon ki tī bi-tuṅkpitiṅ.

³⁶Dín pu nee, ti kpánti iyumbu! Ti kpánti iyumbu kitiṅ kin a nìn dū tī ti-naanjab bí jī tiwammōntiil tin kòkò kì lòōṅee poon.

³⁷Ti-kpitii puee, bin a kāaṅ bí nīn sá ti-bōtiibee di yì tijimmōntiil tin kitiṅ gbanti lòōṅ tikpilee. Bín di yì timbi ti-ba nì ti-waṅkuti ki ḡáaṅ min bi lèè. Ti bí kunimbaakpaanṅu poon ní!»

Néhémie 10

Samaa lēē kí nóó marab nì dipòbil diba

¹Tin bāaṅ-ti nee puee, ti lēē nì dipòbil diba kí nóó marab. Ti làá ḡmà kí ḡá kugbōṅu poon ní ti-kpootiliibi nì Leefii yab nì ti-saraaṅaliibi í nyī ḡṅal.

²Binib bin nìn nyī ḡṅalee yīṅṅi sèé. - Akaliya jipōōn Neeyeemiya un sá ḡōminee nì Sideekiya,

³nì Seeraya nì Asariya nì Yiirmeeya,

⁴nì Pasuur nì Amariya nì Maalkiya,

- ⁵nì Atuusi nì Seebaniya nì Maluuki
⁶nì Ariim nì Meereemooti nì Oobadiya,
⁷nì Daniyeel nì Giineeton nì Baruuki,
⁸nì Meesulam nì Abiia nì Miiniyaamiini,
⁹nì Maasiya nì Biiligayi nì Seemaya. Bín kòkò nìn sá bisaraaṅaliibi ní.
¹⁰Leefii yab yinṅi sèé. Asaniya jipɔɔn Yeesuwa nì Biinuyii un sá Eenadaadi maaliṅunee nì Kadimiyeel
¹¹nì bi-nabiyaamu Seebaniya nì Oodiya nì Keeliita nì Peelaya nì Anan,
¹²nì Miika nì Reewoob nì Asabiya,
¹³nì Sakuur nì Seereebiya nì Seebaniya,
¹⁴nì Oodiya nì Bani nì Beeniinuu.
¹⁵Adican kpilib bin nìn nyī ṅhalee sèé. Pareeyoosi nì Paati-Moowaab nì Eelaam nì Saatuu nì Bani,
¹⁶nì Buunii nì Asigaadi nì Beebaayi,
¹⁷nì Adooniya nì Biigifayi nì Adiini,
¹⁸nì Ateer nì Isikiya nì Asuur,
¹⁹nì Oodiya nì Asuum nì Beesayi,
²⁰nì Ariifi nì Anatooti nì Neebaayi,
²¹nì Magipiyaasi nì Meesulam nì Eesiir,
²²nì Meeseesaabeel nì Saadooki nì Yaduwa,
²³nì Peelatiya nì Anan nì Anaaya,
²⁴nì Ooseeya nì Ananiya nì Asuub,
²⁵nì Alooweesi nì Piileeya nì Soobeeki,
²⁶nì Reewum nì Asaabina nì Maseeyawuu
²⁷nì Ayiia nì Anan nì Aanan
²⁸nì Maluuki nì Ariim nì Baana.
²⁹Isirayeel yab bin nìn kínee nì bisaraaṅaliibi nì Leefii yab nì bipunyɔɔciitiliibi nì bilaṅgaaliibi nì kunimbɔtidii poon tɔntɔnliibi, nì bin kòkò nìn gāntì bi-ba nì ntimu mun kínee nib ki nóó Unimbɔti marabee, ki kpáaṅ bi-nimpoobi nì bi-jipɔmbi nì bi-bisalib nì bin kòkò nìn ṅūn kí gbīl tibɔti taapuee nìn kútì bi-pu.

30 Bi-kɔkɔ nɛn kɛ́ ki tɔ́kɔ̀n bi-nabiyaamu mun pu bi máká tikpilee nɛn sòon tɛnyee pu. Bi nɛn lēē nì dipɔ̀bil diba, ki pū̀tì ki pōon yìi bi làá nɛn nóó marab bin Unimbɔ̀ti nɛn tī u-tɔ̀ntɔ̀nliu Mooyiisee, án nɛn làá ɲá pu tí ɲmā kɛ́ ɲá kii ti-Dindaan ti-Nimbɔ̀tiu marab kɔkɔ̀ nì u-bɔ̀kpaanɛ nì u-koobiliɲ nɛn bí yìi tí ɲá puee.

31 An puee taa ti làá dū ti-bisalib kɛ́ tī kitiɲ nee nib ticati, mɛ̀n ní kaa làá tí yòon bi-bisalib kɛ́ tī ti-jipɔ̀mbi ticati.

32 Kitiɲ nee nib yaa cáán bi-nyampuwanti áá tijin tin an yaa pée sée ki nyáfi ɲwiɲɲuɲfikaa dal nì ti-jɛ́aalib wiɲyi dalee, taa làá dā. Abin aluli kamaayee, ti làá yànti ti-kpaatanti ń dōon kɛ́ ɲùɲfi, ní kɛ́ dū apɔ̀on ɲin binib cáá-tee kɛ́ pō-bi.

33 Ti gí ti-ba dipɔ̀ndi kɛ́ nɛn tì dibindi kamaa animbil graambi binaa bí nɛn cáa tūn ti-Nimbɔ̀tiu diiku poon tuuɲi.

34 AnimBILEE ní bi làá nɛn cáa dā kɔ̀nɔ̀b bin bi pāantí ti-Dindaan nimbiinee, nì tijimpin saraabi bin bi ɲáán kutaa kamaayee, nì saraawɔ́kaa un bi ɲáán kutaa kamaayee, nì saraabi bin bi ɲáán ɲwiɲɲuɲfikaa dal nì uɲmapɔ̀on nì jɛ́aalib bin kínee wiɲyee, nì tin kɔkɔ̀ bi dūu sú ti-Dindaanee, nì Isirayeel yab kpitii pōtam saraabi, nì tin kɔkɔ̀ pée sá bí nɛn cáa kpèé ti-Nimbɔ̀tiu diiku ɲāɲkitamee.

35 Timbi bisaraaɲaliibi nì Leefii yab nì samaa un kínee, ti tó kasi kɛ́ kpèè ɲyunti ɲun ní kudicaɲu kamaa máan kɛ́ cáán ido ti-Nimbɔ̀tiu diikunee. Di sá yìi dibindi kamaa, ɲyunti ɲun bi síínee yaa bàñee, ti làá cáán ido in an bàlifèe bí nɛn cáa kpà ti-Dindaan ti-Nimbɔ̀tiu saraafaɲu pu ɲɲmi, kii an nɛn ɲmān marab gbɔ̀ɲkun poon puee.

36 Mɛ̀n ní ti làá nɛn tí cāabɛ̀n ti-tɛ́ki jincɔ̀fikaati nì busubu kamaa nɛn lòon abil ɲɛnyee apeekaa dibintil kamaa ti-Dindaan diikun.

37 Ti làá gíti cáán ti-biseebiyaamu nninjabiyaamu nì ti-waɲkuti biseemaliɲ, kii an nɛn ɲmān marab gbɔ̀ɲkun poon puee. Ti làá cáá ti-naa nì ti-piii nì ti-ɲoobui biseemaliɲ kɛ́ cūnni ti-Nimbɔ̀tiu diikun kɛ́ tī bisaraaɲaliibi bin bí niin ki tūn ti-Dindaan tundee.

38 Kɛ́ kūtèe, ti làá cáán bukpɔ̀nɔ̀saa bun ti pée pée ki nùkūee nì dijandi dɛn ti lèekì ti-saraabi poon ki tì Unimbɔ̀tee nì ti-sufii kɔkɔ̀ subiliɲ apeepeekaa nì ti-dapɔ̀m nì ti-kpam ti-Nimbɔ̀tiu Diiku dibiyaamu mun poon bi sīntí tijinee kɛ́ tī bisaraaɲaliibi. Ti lēē ti-kpaajinti poon tisaalaatiil kɛ́ tī Leefii yab. Bɛ̀n bi-ba làá dāan ntimu mun kɔkɔ̀ poon ti bí ki tūn ditundee kɛ́ fōo tisaalaatiil gbanti.

39 Leefii yab yaa cá kɛ́ fōon tisaalaatiilee, usaraaɲal un sá Aarɔ̀n maaliɲu poonee ń céeɛ̀n-bi. Leefii yab làá lēē tisaalaatiil gbanti saalaatiiti kɛ́ tī ti-Nimbɔ̀tiu diiku bí cáán kɛ́ sííɲ kunimbɔ̀tidii dibiyaamu mun poon bi yōontí tijinee.

40 Di sá yìi ndibiyaamu gbanti poon ní Isirayeel yab nì Leefii yab làá nɛn cāabɛ̀n bilee nì ndapɔ̀m nì ɲkpam saraabi ki yōontí. Niin ní circir kɔ̀ɲkoonɲu wanti nì

bisaraanjaliibi bin bí ditundinee nì bipunyɔɔciitiliibi nì bilangaaliibi bí. Ti yaa ɲá mimmee, taa féén ti-Nimbɔtiu diiku.

Néhémie 11

Juuda yab bin fātii gítin ki kāl Jeerusaleem tinjinee

¹Samaa kpilib nìn kóò Jeerusaleem ní. Bi nìn tó kasi samaa un kínee pu kí lēē binib saalaa kamaa poonee, unil ubɔ́ ú cùú nìn kóò Jeerusaleem, circir tinjin, ní binib biwa bin kínee ń gbintí kí nìn kóò ntimu mun kínee poon.

²Samaa nìn mēē ki bīn bin kɔkɔ́ nìn lēē bi-pɔ́bilin yii bi làá cù kí nìn kóò Jeerusaleemee pu.

³Isirayeel yab nì bisaraanjaliibi nì Leefii yab nì kunimbɔtidiin tɔntɔnliibi nì Saloomɔn tɔntɔnliibi naantiibi di nìn kóò Juuda tinjin. Báà ɲma nìn kóò u-tinjin laakin u nìn yēē ní. Juuda timmu mun kínee kpilib bin nìn dómiń ki kóò Jeerusaleemee yinɲi sò.

⁴Juuda yab nì Beenjameen yab biba mun nìn dómiń ki kóò Jeerusaleem. Juuda yab kansikinee, Peereesi maaliɲun yab di sá Usiyaa jipɔɔn Ataaya, u-naanjab sá Seekariya nì Amariya nì Seefatiya nì Maalaleeyeel.

⁵Maseeyawuu mun nìn bí, u-naanjab sá Kool-Ooseeya nì Asaaya nì Adaaya nì Yooyariib nì Seekariya nì Asiloonii.

⁶Peereesi maaliɲun yab bisaraanjaliibi bin nìn dómiń ki kóò Jeerusaleemee nìn nyán binib alaataa anaa nì imunɲu ita nì binib binii.

⁷Beenjameen yab kansikin ubɔ́ di sá Meesulam jipɔɔn Saluu. U-naanjab di sá Yooweedi nì Peedaya nì Koolaya nì Maseeyawuu nì Itiyeel nì Yeesaya.

⁸Bin kínee di sá Gabayi nì Salayi. Bi-kɔkɔ́ nìn nyán binib alaataa awa nì binib mmunɲu nì binii.

⁹Sikirii jipɔɔn Jooweel di nìn sá bi-kpiliu, ní Aseenuwa jipɔɔn Juuda sá kitiɲee kpiliu taapu yɔu.

¹⁰Bisaraanjaliibi kansikinee, bin nìn bée di sá Yooyariib jipɔɔn Peedaya, nì Yakiin

¹¹nì Ilikiya jipɔɔn Seeraya. Seeraya gbanti naanjab di sá Meesulam nì Sadooki nì Meerayooti nì bin kpèé kunimbɔtidiiyee kpiliu Ayiituub,

¹²nì bi-nabiyaamu binib alaataa anii nì mmunɲu nì bili bin di bí kunimbɔtidiin ki tūn atuunee. Yeeroowaam jipɔɔn Adaaya mun nìn bí. U-naanjab di sá Peelaliya nì Amisii nì Seekariya nì Pasuur nì Maalkiya,

¹³nì u-nabiyaamu bin sá adican kpilibee binib alaataa ali nì imunɲu ili nì binib bili. Asaareeyeel jipɔɔn Amasaayi mun nìn bí. U-naanjab di sá Asayi nì Meesileemooti nì Imeer,

¹⁴nì bi-nabiyaamu bibaatandambi binib dilaataal nì binib mmun̄ku nì binii. Ageedooliim jip̄oon Sabidiyeel di n̄n sá bi-kpiliu.

¹⁵Leefii yab kansikinee, bin n̄n bée ubo di sá Asuub jip̄oon Seemaya. U-naanjab di sá Asiirikam nì Asabiya nì Bunii

¹⁶nì Sabeetayi nì Yoosabaadi bin n̄n sá Leefii yab kpilib kansikin biba ní ki n̄n kpèé kunimb̄otidii boon tuun̄gee mun n̄n bí.

¹⁷Miika jip̄oon Mataniya mun n̄n bí. U-naanjab di sá Sabidii nì Asaafi un di n̄n t̄oontí inȳŋki lan̄yi ŋwimmeem yuntīŋee, nì u-nabiki Bakibukiya un n̄n sá u-taapu ȳoŋee nì Samuwa jip̄oon Abidaa. Ún̄ naanjab di sá Galaal nì Yeedutun.

¹⁸Leefii yab bin n̄n kóò Circir tiŋkinee n̄n sá binib alaataa ali nì imun̄ku inaa nì binib binaa.

¹⁹Bipunȳoociitiliibi kansikinee, bi n̄n bée di sá Akuub nì Talm̄on nì bi-dican̄ŋin yab. Bi n̄n sá binib dilaataal nì binib binii kpá imun̄ku inaa.

²⁰Isirayeel yab bin kíñee nì bisaraan̄aliibi nì Leefii yab n̄n c̄t̄i kāl bi-tinjan̄ŋin Juuda timmu mun kíñee poon.

²¹Kunimb̄otidii poon t̄ont̄onliibi n̄n kóò Oofeel, Jeerusaleem tiŋgb̄an̄kin ní. Siiya nì Giiseepa di n̄n sá bi-kpilib.

²²Un n̄n sá Leefii yab kpiliu Jeerusaleemee di sá Bani jip̄oon Uusi. U-naanjab di sá Asabiya nì Mataniya nì Miika. U n̄n sá kunimb̄otidiin lan̄gaaliibi ubo ní Asaafi maaliŋun.

²³Ub̄oti n̄n ȳoñ bilan̄gaaliibi gbanti mara ní ki n̄n b̄ont̄i bi n̄n làá n̄n t̄un̄ dilan̄gaal tundi pu ŋwiin kamaa puee ki t̄i-bi.

²⁴Meeseesaabeel jip̄oon Peetaya un sá Juuda jip̄oon, Seera maaliŋunee di n̄n bí Peeriisi yab b̄otiu cee ki kpèé Isirayeel yab k̄o k̄o b̄oti.

Juuda yab bin kaa n̄n kóò Jeerusaleem tiŋkinee

²⁵Ntimbilimu mun bí tisatinee jaan̄ŋu p̄uee, Juuda yab biba n̄n kóò Kiiriyati-Ariba nì ki-timbilimmun nì Diib̄on nì ki-timbilimmun nì Yeekabiseel nì ki-timbilimmun,

²⁶nì Yeesuwa nì Moolada nì Beeti-Peeleeti,

²⁷nì Asaar-Suwaal nì Beerseeba nì ki-timbilimmun,

²⁸nì Siikilaagi nì Meekoona nì ki-timbilimmun,

²⁹nì Eeni-Riim̄on nì Soora nì Yaarmuti,

³⁰nì Sanoowa nì Adulaam nì ki-timbilimmu nì Lakiisi nì ki-timbilimmun nì Aseeka nì ki-timbilimmun. Bi n̄n kāl kí ȳoñ Beerseeba kí cáá s̄ā Inoom tantakalin.

³¹Beenjameen naakookun yab n̄n kāl kí yòon Geeba kí n̄n cá doooo Miikimaasi n̄n Aya n̄n Beeteel n̄n ki-timbilimmun,

³²n̄n Anatooti n̄n Noob n̄n Ananiya

³³n̄n Asɔɔr n̄n Raama n̄n Giitayiim,

³⁴n̄n Adiidi n̄n Seebooyiim n̄n Neebalati,

³⁵n̄n Loodi n̄n Oonoo n̄n Iɲal pu tɔntɔnliibi tantakal.

³⁶Leefii yab kansikinee, biba n̄n yíkí Juuda yab timmun ki cūtì kóò Beenjameen yab cee.

Néhémie 12

Bisaraaŋaliibi n̄n Leefii yab yin̄ɲi

¹Bisaraaŋaliibi n̄n Leefii yab bin n̄n nóon Saltiyeel jipɔɔn Sooroobabeel n̄n Yeesuwa ki nyánní kuyun̄u ki fātìnee di sá Seeraya n̄n Yiirmeeya n̄n Eesiraasi,

²n̄n Amariya n̄n Maluuki n̄n Atusi,

³n̄n Seekaniya n̄n Reewum n̄n Meereemooti,

⁴n̄n Idoo n̄n Giineetɔyi n̄n Abiia,

⁵n̄n Miiniyaamiini n̄n Maadiya n̄n Biiliga,

⁶n̄n Seemaya n̄n Yooyariib n̄n Yeeday,

⁷n̄n Saluu n̄n Amooki n̄n Ilikiya n̄n Yeeday. Yeesuwa yuntiŋuee, b̄n̄ n̄n bi-nabiyaamu di n̄n sá bisaraaŋaliibi kpilib.

⁸Leefii yab kansikinee, bin n̄n bée di sá Yeesuwa n̄n Binuyii n̄n Kadimiyeel n̄n Seereebiya n̄n Yeewuda n̄n Mataniya. Mataniya n̄n u-nabiyaamu di n̄n kpòtì inyɔŋki lan̄yi.

⁹Bakibukiya n̄n Unii, bi-nabiyaamu di n̄n yú ki túl-bi ki kíikí ilan.

¹⁰Yeesuwa di māl Yooyakiim, ní Yooyakiim māl Eeliyasiib, ní Eeliyasiib māl Yooyadaa,

¹¹ní Yooyadaa māl Joonatan, ní Joonatan māl Yadauwa.

¹²Nyunti ŋun Yooyakiim sá usaraaŋakpilee, bin n̄n sá bisaraaŋaliibi dicaŋkpilibee sò. Seeraya dicaŋkune, Meeraya di n̄n sá ukpil. Yiirmeeya dicaŋkune, Ananiya di n̄n sá ukpil.

¹³Eesiraasi dicaŋkune, Meesulam di n̄n sá ukpil. Amariya dicaŋkune, Yoowanan di n̄n sá ukpil.

¹⁴Meeliiku dicanḡkune, Joonatan di n̄n sá ukpil. Seebaniya dicanḡkune, Jooseefi di n̄n sá ukpil.

¹⁵Ariim dicanḡkune, Adina di n̄n sá ukpil. Meerayooti dicanḡkune, Eelkayi di n̄n sá ukpil.

¹⁶Idoo dicanḡkune, Sakari di n̄n sá ukpil. Giineetɔn dicanḡkune, Meesulam di n̄n sá ukpil.

¹⁷Abiia dicanḡkune, Sikirii di n̄n sá ukpil. Miiniyaamiini dicanḡkune. Moowadiya dicanḡkune, Piiltayi di n̄n sá ukpil.

¹⁸Biiliga dicanḡkune, Samuwa. Seemaya dicanḡkune, Joonatan di n̄n sá ukpil.

¹⁹Yooyariib dicanḡkune, Mateenayi di n̄n sá ukpil. Yeeday dicanḡkune, Uusi di n̄n sá ukpil.

²⁰Salayi dicanḡkune, Kalayi di n̄n sá ukpil. Amooki dicanḡkune, Eebeer di n̄n sá ukpil.

²¹Ilikiya dicanḡkune, Asabiya di n̄n sá ukpil. Ní Yeeday dicanḡkune, Neetaneeyeel di n̄n sá ukpil.

²²Eeliyasiib n̄ Yooyadaa n̄ Yoowanan n̄ Yaduwa yuntiḡu ní bi n̄n ḡmāñ Leefii yab dicanḡi kpilib n̄ bisaraaḡaliibi yiḡḡi ki tin cáa s̄ā Peeriisi yab b̄tiu Daariyusi yuntiḡu.

²³Bi n̄n ḡmāñ Leefii yab dicanḡi kpilib yiḡḡi ki ḡá kugbɔḡu kun poon bi ḡmā tin j̄tí ḡwiin kamaayee ki tin s̄ā Eeliyasiib naantiiu Yoowanan yuntiḡu.

²⁴Leefii yab kpilib di n̄n sá Asabiya n̄ Seereebiya n̄ Kadimiyeel jipɔɔn Yeekuwa. Bi-nabiyaamu n̄n yú ki túl-bi, ní ki ḡá ilan ki f̄oól tɔb ki nyóḡkí ti-Dindaan ki p̄kà-u, kii Unimb̄ti niliu Daafiidi n̄n n̄n s̄iñ mara bí n̄n ḡáaḡ puee.

²⁵Bipunyɔɔciitiliibi Mataniya n̄ Bakibukiya n̄ Oobadiya n̄ Meesulam n̄ Talmɔn n̄ Akuub di n̄n cí adiin ḡn̄ n̄n yú ki nákaḡ kunimb̄tidii punyɔkɔki bi yōontí tijin poonee.

²⁶Bín di n̄n tūn kunimb̄tidii poon ditundi Yeekuwa jipɔɔn Yooyakiim un n̄n sá Yoosadaaki naantiiu n̄ Ḡmina Neeyeemiya n̄ Eesiraasi un sá usaraaḡal n̄ umaradakalee yuntiḡu.

Bi jín Jeerusaleem gundi j̄ḡaaliu

²⁷Jeerusaleem gundi j̄ḡaaliu puee, bi n̄n yíñ Leefii yab bin n̄n kóò ijaan k̄kɔ puee bí d̄āñ Jeerusaleem bí j̄ digundi j̄ḡaaliu n̄ dipɔɔpindi. Bi n̄n ḡá inyɔḡki laḡyi, ki cákaḡi cancakantib ní ki b̄ó saḡub n̄ tibati.

²⁸Bilaḡaaliibi n̄n nyánní ntimbilimu mun n̄n m̄nt̄i tú Jeerusaleemee n̄ Neetoofa timbilimu ki d̄ómiñ ki kp̄fi

²⁹nì Beeti-Giilgaal, nì Geeba nì Asimafeeti timbilimmun yab. Di sá yii bilangaaliibi nìn náán ntimbilimu ki mǎntii tú Jeerusaleem tiŋki ní ki kóò.

³⁰Bisaraaŋaliibi nì Leefii yab nìn ɣá akoobil nín sá puee ki ɣá bín bi-ba nì samaa kɔkɔ nì mpunyɔmu nì digundi circir.

³¹M nìn yānti Juuda yab kpilib jóm digundi pu. M nìn náán alaŋgakitikpaan ali. Dikitipeekaalee nìn búnti ɣaŋgiil pú ki tókó digundi pu ki còom ki cá Titampuntan punyɔkɔki watil pú.

³²Bin nìn pá bilangaaliibi gbanti boonee di sá Oosaya nì Juuda yab kpilib dijandi,

³³an dàkà yii Asariya nì Eesiraasi nì Meesulam,

³⁴nì Yeewuda nì Beenjameen nì Seemaya nì Yiirmeeya.

³⁵Bín boon ní bisaraaŋaliibi bin ɣúb akantánee pá. Bín di sá Joonatan jipɔɔn Seekariya. U-naanjab di sá Seemaya nì Mataniya nì Miikaya nì Sakuur nì Asaafi.

³⁶U-nabiyaamu Seemaya nì Asareeyeel nì Miilalayi nì Giilalayi nì Maayi nì Neetaneeyeel nì Yeewuda nì Ananii nìn pá bi-boon ki ɣúb tiwambɔkkaal tin Unimbɔti niliu Daafiidi nìn kpítèe. Umaradakal Eesiraasi di nìn lī bi-nyɔkɔpu.

³⁷Bi bàñ Nnyimbul punyɔkɔkee, laakin dàb ki jóm Daafiidi Tiŋkee bí bi-nimbiin. Bi nìn dàb akɔl ki jóm ki tókɔn digundi pu, ní Daafiidi diiŋɣi bí taapu. Bi nìn còom ki tin bàñ Inyiŋfi punyɔkɔki ɣwiiŋ nyalaŋki pú.

³⁸Dilaŋgakitil dililiitiil nìn dī ɣaŋgan pú. Man nì samaa kpilib bin kíñee nìn pá bi-boon ki tókɔn digundi pu. Ti nìn còom ki jítì Mpaamu difɔkɔku pu, ní ki tin bàñ laakin pú digundi wāāyee.

³⁹Ti nìn nīkī ki nín cá Eefiraayiim punyɔkɔki yilpu pu nì Yeesana punyɔkɔki nì Ijom punyɔkɔki, nì Ananeeyeel difɔkɔku nì Dilaataal difɔkɔku ki tin cá sā Apibil punyɔkɔki ní ki tin gbēēn Sintil punyɔkɔki.

⁴⁰Alaŋgakiti alee nìn kó ki yúl kunimbɔtidiin. Man nì samaa kpilib dijandi din nìn nóó-mee mun nìn kó ki yúl.

⁴¹Bisaraaŋaliibi Eeliyaakiim nì Maseeyawuu nì Miiniyaamiini nì Miika nì Eeliyooweenayi nì Seekariya nì Ananiya nìn bí ki búñ akantán.

⁴²Bin mun nìn bée di sá Maseeyawuu nì Seemaya nì Eeleyasaar nì Uusi nì Yoowanan nì Maalkiya nì Eelaam nì Eeseer. Isiraya di nìn kpòotī bilangaaliibi ní bi gà ilan.

⁴³Yaadalee, bi nìn ɣá saraabi tikpil ní ki nìn bí dipɔɔpindi poon, kun puee Unimbɔti nìn tī-bi dipɔɔpiŋkpaandi. Binimpoobi nì mbiyaamu mun nìn bí fàal, ní binib nìn bín ndan ki gbīl dipɔɔpindi faalii pu Jeerusaleem tiŋkin.

Tin sá bisaraaŋaliibi nì Leefii yab yatee

⁴⁴Nyunti gbanti ní bi n̄n lēē binib biba bí n̄n cí adiin ŋin poon bi yōontí saraabi n̄ tisaalaatiil n̄ tijincòfikaalee. An nibee di làá n̄n fòolín n̄timu mun bí ikpaanceetee yab cee mara n̄n yóon̄ yii bí n̄n tìl bisaraaŋaliibi n̄ Leefii yab dijandi diŋyee. Ditundi din bisaraaŋaliibi n̄ Leefii yab n̄n bí ki tūh̄ee n̄n móòkiñ Juuda yab.

⁴⁵Bi n̄n bí ki tūh̄ bi-Nimbōtiu tundi ní ki n̄n ŋáaŋ circir tin kòkò sá bí ŋá circiree. Bilangaaliibi n̄ bipunyɔɔciitiliibi mun n̄n bí ki tūh̄ bi-tuun̄ŋi deedee, kii Daafiidi n̄ u-jipɔɔn Saloomɔn n̄n n̄n yóon̄ mara yii bí n̄n ŋáaŋ puee.

⁴⁶Di sá yii doooo uboti Daafiidi n̄n Asaafi yuntiŋuee, bilangaaliibi kpilib n̄n kpòotì bilangaaliibi ní bi gá inyɔŋki n̄ ipampaka laŋyi ki tìl Unimbōti tinyool.

⁴⁷Sooroobabeel n̄n Neeyeemiya yuntiŋuee, Isirayeel yab kòkò n̄n tìl bilangaaliibi n̄ bipunyɔɔciitiliibi dijandi din n̄n pée sá bí n̄n tìl-bi baabadalee ní. Bi n̄n dùŋfì dijandi din sá circiree ní kí tī Leefii yab, ní Leefii yab mun n̄ dū tin bi dūu sú ti-Dindaanee kí tī Aaron maaliŋun yab.

Néhémie 13

Neeyeemiya fātii bónti tikòkò

¹Nyunti gbantee, bi n̄n bí ki kàaŋ Mooyiisi gbɔŋkun Isirayeel yab nimbiin, ní ki ká an ŋmāñ yii Amɔn yab n̄ Moowaab yab kaa máaŋ kí cèeñ Unimbōti nibul poon.

²Di sá yii baa n̄n túŋkì Isirayeel yab ki tī-bi tijin n̄n nnyim. Kí kūtèe, Moowaab yab n̄n tī Balaam animbil ú tō Isirayeel yab mbusu, ama ní ti-Nimbōtiu n̄n dū mbusuee ki kpánti dibiindi.

³Isirayeel yab n̄n gbīl bi kàaŋ mara gbantee, ní bi nyánti binicambi kòkò Isirayeel nibul kansikin.

⁴Kí wàatī bí n̄n lēē nlandòkò neeyee, usaraaŋal Eeliyasiib ní bi n̄n lēē ú n̄n kpèé ndibiyaamu mun nákaŋ ti-Nimbōtiu diiku bi yōontí saraabi wantee. U n̄ Toobiya n̄n n̄n pēē kunabitiuee puee,

⁵U n̄n tī-u kudii kun poon wāa tiŋan bi n̄n cāabīn saraabi n̄ talaalutuukaa n̄ asambil n̄ bilee n̄ ndapɔm n̄ ŋkpam saalaatiiti ki yōontée. An dàkà yii tin kòkò mara n̄n lī yii bí n̄n cāabīn ki tìl Leefii yab n̄ bilangaaliibi n̄ bipunyɔɔciitiliibee, ki kpáaŋ tin bi n̄n lèekī ki tìl bisaraaŋaliibee.

⁶Nyunti ŋun tiboti nee jítèe, maa n̄n bí Jeerusaleem, di sá m n̄n fātii gítì Babiloon bōtiu Aritaseerseesi cee u n̄n jín dibeel abin mmuŋku n̄ saalaa n̄ ali poonee. Boonee ní m mēē uboti nsan,

⁷ní ki gítín Jeerusaleem. Niin ní m ká ikpiti in Eeliyasiib ŋá ki dū kudii kun bí kunimbōtidii cindinee ki tī Toobiya kóòyee.

⁸M nìn fōō diŋuul tikpil ní ki kó kudiin ki kóon Toobiya wanti kɔkɔ ki tó ki fá kudii boon.

⁹M nìn yāntì bi fíntì kudii gbanti ki ɲá-ku circir, ní m fātì dū kunimbɔtidiin sambiliŋ nì saraabi nì talaalutuukaa ki sìn ti-laŋki.

¹⁰M nìn gbìl mun yìi baa nìn tì dijandi din sá bí nìn tì Leefii yabee, an puee Leefii yab nì bilangaaliibi bin nìn bí kunimbɔtidiin ki tūn atuunee nìn dū bi-tuunŋi ki fá ki gítì ki bí kù tikpaal.

¹¹M nìn wòon bibɔsoonliibi ki bí-bi yìi: «Ba pu ní ni dū Unimbɔti diiku ki fá mín?» Niinee ní m fātì kpáfi Leefii yab nì bilangaaliibi ní ki dū bi-tuunŋi ki gíin ki ɲúbiñ-bi.

¹²Mín boonee Juuda yab kɔkɔ nìn cáan bilee nì ndapɔm nì ɲkpam saalaatiiti ki dūu yoon kudii kun poon bi nìn yōontí saraabi jintee.

¹³M nìn lēe usaraaŋal Seeleemiya nì umaradaka Saadooki nì uleefiija Peedaya, ní ki dū Saakuur jipɔɔn, Mataniya naantiiu Anan ki ɲál-bi bí nìn kpée tijin tin bi cāabín ki yōontée bɔti. Di sá yìi báa ɲma nìn máká binib gbanti pu ní. Bíñ ní bi nìn lēe bí nìn yàkatí bi-nabiyaamu tijin.

¹⁴«Óò m-Nimbɔtiu, taa suntu tin kɔkɔ m ɲee pu! Taa suntu m nín tún kunimbɔtidii tuunŋi nì deedee ki bonti dinimbɔtinool puee pu.»

¹⁵Nyunti gbanti mbaanti ní m nìn ká Juuda yab tiŋkinee, binib nìn bí ki tà ki fɔbití asubil ndaam còol ɲwiŋɲuŋfikaa dal. Biba mun nìn bí tūntí bi-mammu bilee nì ndamam nì fiinyi subiliŋ nì fiigi subiliŋ nì awaŋgul aba mun ki cáa cáñ Jeerusaleem ɲwiŋɲuŋfikaa dal. M nìn wòon-bi ɲwiin ɲun bi nìn bí nyáfí bi-wantee.

¹⁶Tiir yab bin nìn kòò Jeerusaleemee nìn cāabín iɲm nì tinyampuwan ki nyáfín Juuda yab Jeerusaleem tiŋkin ɲwiŋɲuŋfikaa dal.

¹⁷M nìn wòon Juuda yab bɔtibiliŋ ki bí-bi yìi: «Ba kpiti bulifi ní ni ɲá mín, ki kpē ɲwiŋɲuŋfikaa ɲun bí circiree fám mimmee?

¹⁸Mín ní ti-naanjab nìn ɲá. An pu ní Unimbɔti nìn yāntì mbusub nín bí puee nì bi-nyɔkɔm dómiñ ki jéetì ti nì ti-tiŋki pu. Ni nín bí ki kpē ɲwiŋɲuŋfikaa ɲun fám nee, ni bí kùtì Unimbɔti ɲuul Isirayeel yab pu dee!»

¹⁹M nìn pú kinyɔkɔ yìi bí pìin Jeerusaleem punyɔmmu kujooou kun ɲwiŋɲuŋfikaa kífée, kí taa pìití kí nìn cí ɲwiŋɲuŋfikaa ɲ jītí. Ní m lēe m-tɔntɔnliibi biba bí ciití mpunyɔmu báa ubɔ ɲ taa túnní tinyampuwan kí kónnì ɲwiŋɲuŋfikaa dal.

²⁰An puee binyampoobi nì biwannafiliibi bin nyáfí tiwan nín bí ti-ba ti-ba puee nìn gbíntì Jeerusaleem guŋŋi boon ki dōon diba kii mili pu.

Esther

Esther 1

Ubɔti Asuweerusi ɲá tican

¹Nyunti ɲun Asuweerusi nɛn sá ubɔtee ní tibɔti nee jíti. Asuweerusi gbanti nɛn jíń dibeel ntimu dilaataal nɛ mmun̄ku nɛ mululi pu ní, kí yòon̄ Indiya tin̄ki kí tin cáá sã̄ Kusa tin̄ki.

²Nyunti gbanti ní ubɔti Asuweerusi kãl u-beejal pu Suusi ditiɲyil.

³U-beel bintataatiil poonee ní u ɲá tican ki yíín u-kàlɲkpilib nɛ u-tɔntɔnliibi nɛ Peeriisi nɛ Meedi yab janjakpilib nɛ ntimu yidambi nɛ mu-kàlɲkpilib.

⁴Ní u nyánti u-gaajawanti nɛ tiwannyaandi tin dàkà u-beel nyootee ki dàkã-bi ɲwiin ɲubɔ ɲubɔ dilaataal nɛ imun̄ku inaa.

⁵Iwiin gbanti boonee ní ubɔti ɲá binib bin kɔkɔ bí Suusi ditiɲyilinee tican ubɔti mɔɲkiɲu, kí yòon̄ binikpaambi kí tin cáá sã̄ ɲwaamu bi jíń áli iwiin iluli.

⁶Bi nɛn dū gulfa ki lūn̄ bisatapimbi nɛ bimambi gàaa, ní ki dū gulfaman ki lūn̄ iɲmii ki dūu bó tikúti bɔmbiyaamun, ki dū satabee ki sãkãñ jaantalkub bin bi dū kaaluubi ki nákáñee pu. Ní ki dū kaaluubi nɛ tin jìlee nɛ bikaaluubɔmbi ki ɲál̄ kitin̄, ní ki dū sindaariya lambammu nɛ tikúti lambammu ki yóon̄ an pu.

⁷Sindaariya kɔɲkɔnnyɔkaabi poon ní bi nɛn tìl binib ndaam, ní kɔɲkɔnnyɔkaabee nɛn bí tɔbin. Mbɔtidaamee nɛn pùub̄ ní. Nɛ tiniti ní bi nɛn bàtì ndaamee ki tìl binib.

⁸Ubɔti nɛn pú nsan yii báà ɲma ń nyò ndaam u nín là puee, di sá yii u nɛn síin̄ u-tɔntɔnliibi mara yii bí ɲá min un sá kamaa lèe kí tī udaan.

⁹Unimpubɔti Fastii mun nɛn bónti tican dibɔticindi poon ki yíín binimpoobi.

Ubɔti jíń unimpubɔti Fastii

¹⁰Bi bí jijaal poon mín̄ iwiin iluli dalee, ndaam nyāatì ubɔti. Niinee ní u yíín Meewuman nɛ Biisita nɛ Arboona nɛ Biigita nɛ Abagita nɛ Seetaar nɛ Karkasi, u-tɔntɔnliibi biluli bin sá bifaabi ki bí u-cindinee.

¹¹Ní u bí-bi yii bí cùú yíín unimpubɔti Fastii ú dāañ kí n̄n cíkiñ u-beefuuliiki. U nɛn là kí dū u-nyaan̄ku kí dàkà abɔtibil nɛ bikàlɲkpilib bin u nɛn yíín ticanee, di sá unimpubɔtee nɛn ɲāñ kunyaan̄ɲu tikpil.

¹²Bifaabi cūti tükū unimpubɔti Fastii ubɔti nín lī puee, ama ní u yíi kaa cūti. Niinee ubɔti fōō diɲuul ɲkpitim pu.

¹³Ní u bālifi u-kpootiliibi tibɔti gbanti pu, kun puee tin yaa nɛn pée sá dibeel pu bɔtee, biciɲfitiibi bin nyí marab nɛ min máañ bí ɲée di kpèé-tì.

¹⁴Bikpootiliibi biluli bin nɛn bí ki nákáñ ubɔtee di nɛn sá Kaarseena nɛ Keetaar nɛ Adimata nɛ Taarsiisi nɛ Meereesi nɛ Maarseena nɛ Meemukan. Binib biluli gbanti

di n̄n sá Peeriisi n̄ Meedi kàlɛ̃kpilib bin pu uboti n̄n mákée, b̄n̄ di n̄n k̄a ipaɛ̃kpaan uboti g̃minau poon.

¹⁵Ní uboti bí-bi yii: «Man ubotikpaan, m tú m-faabi unimpuboti Fastii cee ki t̄i-bi dinyɔɔbundi yii bí yíín-u, ní u yíi kaa d̄ómiń. Mara poonee ditafadaaldi dilal ní u máań ní?»

¹⁶Ní Meemukan f̄ō dinyɔɔbundi uboti kàlɛ̃kpilib nimbiin ki bí yii: «An kaa sá uboti baba ní unimpuboti Fastii kp̄ē fám, ama an sá ki kpáań bikàlɛ̃kpilib n̄ anibul ɛ̃n k̄k̄o bí uboti Asuweerusi t̄iɛ̃ki jaɛ̃ɛ̃ k̄k̄onee ní.

¹⁷Di sá yii binimpoobi làá gb̄l̄ tiboti tin unimpuboti ɛ̃á nee, ní ki mun d̄aa k̄ín ki kp̄ē bi-calib fám, ní k̄í d̄ūú kp̄ál̄ yii: <Ubotikpaan n̄n tú bí yíín unimpuboti Fastiye, u n̄n yíi ní kaa c̄ūti.>

¹⁸Dín gba Peeriisi n̄ Meedi kàlɛ̃kpilib nimpoobi làá gb̄l̄ unimpuboti n̄n ɛ̃á t̄iɛ̃ye. M̄ín mbaantiim ní bi mun làá kp̄ē timbi a-kàlɛ̃kpilib bin sá bi-calibee fám, kun làá d̄aa yànti bininjab n̄ f̄ō aɛ̃uuyee dee.

¹⁹A yaa bàà k̄íikée, ti-baa uboti, á bàà s̄íín mara yii Fastii n̄ taa ti gb̄óonní a-cee, ní k̄í f̄at̄í l̄ē unimpuboti un j̄it̄i-uee. Mara gbantee, bí ɛ̃m̄a-u Peeriisi n̄ Meedi yab marabin ubo n̄ taa ɛ̃m̄a k̄í kp̄it̄i-u.

²⁰Nyunti ɛ̃un mara un sii uboti ȳóonee yaa bàñ a-beekpaandi jaɛ̃ɛ̃ k̄k̄onee, binimpoobi k̄k̄o, bikpaambi n̄ ɛ̃waamu d̄aa k̄ín ki tó bi-calib ní.»

²¹Nland̄k̄ee n̄n m̄ó̄k̄iń uboti n̄ u-kàlɛ̃kpilib, ní uboti ɛ̃á kii Meemukan n̄n kp̄ōt̄i-u puee.

²²U n̄n ɛ̃m̄ań t̄igb̄on ki t̄i u-beel tinjaɛ̃ɛ̃ k̄k̄o, kitiɛ̃ kamaa n̄ ki-ɛ̃maɛ̃mabit̄i n̄ ki-sooɛ̃yi poon. Bi n̄n ɛ̃m̄ań yii uninja kamaa n̄ n̄n sá uyidaan u-dicaɛ̃kun, k̄í páb bí n̄n s̄oń u-nibul sooɛ̃yi.

Esther 2

Eesiteer kpánti unimpuboti

¹M̄ín j̄it̄i boon, uboti Asuweerusi ɛ̃uul s̄ōɛ̃k̄ee, ní u t̄ēt̄i Fastii n̄n n̄n ɛ̃á-u m̄iɛ̃ye, n̄ u mun n̄n n̄n s̄íín-u laakiɛ̃ye.

²Niinee ní bin sá uboti kpambaliɛ̃e bí-u yii: «An máań t̄i nyàab̄ bisap̄ombi bin ɛ̃ān kunyaanɛ̃u tikpil kaa nyí uninjee k̄í t̄i uboti.

³An puee uboti n̄ l̄ē u-t̄iɛ̃ki jaɛ̃ɛ̃ k̄k̄on bik̄alimbi bí nyàab̄ bisap̄ombi bin ɛ̃ān kunyaanɛ̃u tikpil kaa nyí uninjee. Bí cáań-bi Suusi ditiɛ̃yil, k̄í k̄ón-bi binimpoobi diiɛ̃ɛ̃. Bí d̄ū-bi k̄í ɛ̃úbiń Eegee, uboti faaliu un cí u-nimpoobee, ní úń n̄ t̄i-bi ikpafi in ɛ̃áɛ̃k̄i tiwunee bí n̄n ɛ̃m̄it̄i.

⁴Ní usap̄oon un yaa fáat̄i ubotee n̄ kp̄ánti unimpuboti k̄í f̄ō Fastii yil.» Tiboti gbantee n̄n m̄ó̄k̄iń uboti ní u yànti bi ɛ̃á m̄ín.

⁵Ujuudaja ubo nín b́ Suusi tɛ́ki kin sá ditɛ́yilee poon, b́ yí-u Maardoosee. U sá Beenjameen naakookun. U-naanjab di sá Yaayíir nì Simeeyii nì Kiisi.

⁶Kijapaayee nín kùtì binib bin Babiloon b́tiu Neebukadineesaar nín cúuń kuyun̄u Jeerusaleem tɛ́kin ki kpáan̄ Juuda yab b́tiu Yookooniyayee poon.

⁷Maardoosee nín fōō u-baawaai bisal u ká u-cee, bi yí-u Adaasa áá Eesiteer. U-na nì u-baa nín kpí, ní Maardoosee fōō-u ki ńúǎ kii u-bisalee. Usapwonee nín ńāń tikpil.

⁸Bi nín dū uboti nín lī puee nì u-marau ki báakì ntimu poon yii uboti nyàab bisapwmbée, ní bi kóon̄n̄ bisapwmbi tikpil ki cáan̄ ki kpáfi Suusi tɛ́ki kin sá ditɛ́yilee poon, ní Eegee kpèé-bi. Bi cáan̄ Eesiteer mun uboti cindi, ki dū-u ki ńúbiń Eegee un cí uboti nimpoobee.

⁹Eesiteer nín kó kijapaayee, ki ká diyimwól u-cee, ní u nyàab̄ ikpafi in u làá nín ńm̄tì u-wunti ń nín ńāńee nì tin u làá nín jīńee malaa ki tī-u. U nín lēē bisapwmbi bin b́ uboti cindinee biluli ki tī-u b́ nín b́ u-cee ki tútún̄-u, ní ki kpēē uboti diińgi kudimwntiiu ki cáá-bi ki kón̄ niin.

¹⁰Eesiteer kaa nín nyántì u-ba ki dākā yii u sá dinibul dinee áá u-nyeeńgu sá doo, kun puee Maardoosee nín kpáafi-u yii ú taa pée tükù ubo u-nyeeńgu.

¹¹Baabadalee, Maardoosee pée cá binimpoobi diińgi mɔ́kińgu ní ki kpèé yii Eesiteer b́ mana áá bi ńúǎ-u mana.

¹²Nyunti ńun ní usapwón yaa dū ikpafi ki ńm̄tì u-wunti ińmal saalaa nì ili ki dóò kii an nín bālifi unimpu ń dū nyunti ńun kí b́ntí u-bee, ní ú nín cù uboti Asuweerusi cee. Di sá bi nín dū ńkpam min bi yí miiree ní kí nùkù bi-wunti ińmal iluu, ní kí dū ińmal iluu mun kí ńm̄tì binimpoobi kpafii in ńāńkí tiwunee.

¹³Usapwón un yuntińgu yaa bāan̄ ú cù uboti ceeyee, bi tì-u tin kɔ́kɔ u yaa là kí ńúǎ kí cù uboti cindinee ní.

¹⁴U nín cá kujooú ní kutaa yaa wúntì kutaafaauee ní ú fātī gítin̄ kí kó binimpoobi bililiitiibi diikun, ní ufaal Saakigaasi un cí uboti b́mbée cí-bi. Baa ti gítí uboti cee, see un di yaa kó-u ní u yíin̄ u-yindi yii ú dāāńee baba di gítí.

¹⁵Abisayiil bisal Eesiteer, Maardoosee baawaai bisal un u nín fōō ki dūu kpántì u-bisalee, mun yuntińgu bāan̄ ú cù uboti cee. Waa nín bālifi yii u là kí nín ńúǎ tiba, see tin Eegee ufaal un cí uboti nimpoobee sáńkì-u yii ú yòōńee. Eesiteer nín kántí diyimwól un kamaa yaa nín pée ká-uee cee.

¹⁶Uboti Asuweerusi nín jín dibeel dibinluluútiil uńmasaalaati poon, uńmal un bi yí Teebeete, ní bi cáá Eesiteer ki cūnn̄ uboti dumpu.

¹⁷Uboti nan̄ki nín kó Eesiteer tikpil ki jítin̄ binimpoobi bin kíńee kɔ́kɔ. U nín ká uboti cee diyimwól nì kulan̄ńan̄fitiiu ki jítin̄ bisapwmbi bin kíńee kɔ́kɔ. Uboti nín dū kibeeфуulii ki cíkin̄-u, ní ki dū-u ki kpántì unimpuboti Fastii paan̄gu.

¹⁸Ní ubɔti ɲá tican Eesiteer pu, ní ki yííh u-tɔntɔŋkpilib nì u-kàlɪŋkpilib, ní ki pú u-tiŋki jaanɲi kɔkɔ lampoo, ní ki ɲá binib tiniti mbɔtiyaamin.

¹⁹Bi nèn gíti nyàaḅ bisapɔmbi nliliitiim ki kpáfi ubɔti dumpu. Nyunti gbantee, Maardoosee bí ubɔti cindi ki sá ukàlinja.

²⁰Eesiteer kaa nèn yāntì bi bée u-nyeeɲɲu nì dinibul din u sée, kii Maardoosee nín nèn kpáafi-u puee. Eesiteer pée gbíntì ɲúb tin Maardoosee nèn dàkā-uee kii u nín nèn pée bí u-cee ki ɲúb-tì puee ní.

Maardoosee cúú binib bin là kí kpò ubɔtee

²¹Nyunti ɲun Maardoosee bí ubɔti cindin ki tūh u-kàlintundee, ní bifaabi bili Bigitan nì Teereesi bin nèn cí ubɔti punyɔkɔkee fōō ubɔti pu diɲuul ki nyàaḅ kí kpò-u.

²²Ama ní Maardoosee gbìl an bɔti, ní ki dūu tükū unimpubɔti Eesiteer, ní ún dū an bɔtee ki nāatì ubɔti.

²³Bi cóŋkì ki kpēēyee, tibɔtee lafun sá mbaamɔn, ní bi cúú bi-liitil ki lúntì idɔ pu bi kpí. Ní bi dū an bɔtee ki ɲmān ki ɲá kugbɔɲu kun poon bi ɲmà tibɔti ki cáa kpáafée ubɔti nimbiin.

Esther 3

Amaani nì Maardoosee jaaku bɔti

¹Mín boonee ní ubɔti Asuweerusi kāaḅ Amedata jipɔɔn Amaani u-tɔntɔŋkpilib kɔkɔ pu tikpiti. Amaani gbanti nèn sá Agaagi naakookun ní.

²Ubɔti nèn yóon bikàlimbi bin bí u-cindin ki tūh atuunee mara yii Amaani yaa jítée, báa ɲma í gbàaḅ u-nimbiin kí tī-u jilma. Ama Maardoosee nèn yí kaa gbàantí, kaa tàtī dòontí dicincibil Amaani nimbiin.

³Ní bikàlimbi bin kɔ kíh ubɔti cindinee bālifi Maardoosee yii: «Ba pu ní sii kaa tó ubɔti marau un u yóonhee ní?»

⁴Bi pée dāantí tibɔbaantiil gbanti ní ki tükū Maardoosee ní waa fātì tó. Ní u bí-bi yii ún sá ujuudaja ní. An pu ní bi dūu tükū Amaani kí kpèè u yaa làá nīn gbínti ki ɲaaḅ mín.

⁵Amaani nín lafun dáaḅ ki ká yii Maardoosee kaa gbàantí u-nimbiin kaa tí tàtī dòontí dicincibil ki tī-u jilmee, ní u fōō diɲuul u-pu.

⁶U nín bée yii Maardoosee sá ujuudajee, ní u ká nlandɔkɔ yii Maardoosee baba maɲfal ní waa làá lēē, ama u làá kúntí Maardoosee nì u-yab Juuda yab bin kɔkɔ bí ubɔti Asuweerusi tiŋki kɔkɔnee ní.

⁷Ubɔti Asuweerusi nín jín dibeel abin saalaa nì ali, uɲmapeepeekaa un bi yí Niisanɲee poon ní bi tó Puur, an dàkà yii bi tó kasi Amaani nimbiin ɲwiin kamaa

pu nì uŋmal kamaa pu kí kpèè ŋwiin àá uŋmal un di máaàh ú kpò kí céetí Juuda yabee. Ní an dūu líti uŋmal saalaa nì uliliiti pu, uŋmal gbanti ní bi yíi Adaar.

Amaani bí bǎntí kí kpò kí céetí Juuda yab

⁸Ní Amaani bí ubǎti yíi: «Dinibul diba bí ki yǎl ki kó a-tinjaŋŋi kǎkǎn, ki nyǎn di-ba nì anibul ŋin kínee. Di-marab nyǎn bi-ba nì anibul kǎkǎ marab, ní bín kaa tó ubǎti marab. Aa cáá ipaati iba bi-pu kí yǎntí bí nín bí ŋgbansǎŋfin.

⁹Ti-baa ubǎti, an yaa bàà ŋǎn a-ceeyee, á bàà ŋmà kugbǎŋu kí pǎ kinyǎkǎ bí kpò kí céetí-bi. Man làá ŋmǎntí animbil kúti kutukub saalaa kí tī a-kàlimbi bin bí a-cindin ki tūn atuunee bí dūú ŋá ubǎti nimbiliŋ dakaau poon.»

¹⁰Niinee ní ubǎti fúutí u-bǎmbiki kin cáá u-daŋkuee u-ŋaan ki dūu tī Juuda yab pulincǎnti Amaani un sá Ameetata jipǎn ki sá Agaagi naakookunee.

¹¹Ní ubǎti kíí-u yíi: «M gíh a-nimbiliŋ ki kpáan dinibulee ki tī-si á ŋá-bi min a lèe.»

¹²Ní bi yíi ubǎti gbaŋŋmaliibi uŋmapeepeekaa iwiin saalaa nì ita dal. Ní Amaani yǎntí bi ŋmǎn tigbǎn ki tī atinjan kǎkǎ bǎtibiliŋ nì ŋi-gǎminab nì dinibul kamaa bǎtiu. Bi nín ŋmǎn kugbǎŋu ki tī dinibul kamaa di-sooŋyin nì di-ŋmaŋmabiti ní. Ubǎti Asuweerusi yindi pu ní bi ŋmǎn, ki dū u-bǎmbiki kin cáá u-daŋkuee ki nyí tigbǎnee pu.

¹³Ní ubǎti tuuŋyi yǎon tigbǎnee ki yǎkatí ubǎti tinjaŋŋi kǎkǎn. Bi nín ŋmǎn tigbǎnee poon yíi: «Bi pú kinyǎkǎ yíi uŋmal saalaa nì uliliiti poon, Adaar ŋmaliu iwiin saalaa nì ita dalee, bí kpò kí céetí Juuda yab kǎkǎ, binipǎmbi nì bitikpilil nì binimpoobi nì mbiyaamu. An sá ŋwimbaanti ní bí kpò kí céetí-bi kí yǎon bi-wanti.

¹⁴Kugbǎŋu kun bi ŋmǎn ki tī kití jaŋŋi kǎkǎe sá mara ní bi yǎon, ní ki tǔkù anibul kǎkǎ n bǎntí ŋi-ba kí cǎití ŋwiin gbanti.»

¹⁵Ní ubǎti bí yíi u-tuuŋyi n yǎon tigbǎnee kí cáá yǎkatí malaa malaa, ní bi cáa yǎkatí, ní maree dūu gbíti Suusi ditíŋyil poon. Nyunti gbantee Amaani nì ubǎti cǔtí kǎl ki bí nyù ndaam, ní Suusi tiŋki kǎkǎ kó dinimbinaamandin.

Esther 4

Maardoossee bǎlfi Eesiteer ú jǎon-bi

¹Maardoossee nín gbí tin kǎkǎ jítèe, ní u dáal ki cáti tiwan tin u pēyee, ki dū kutukub ki pēn, ki dū ŋfantam ki pǔkū u-ba, ní ki nyǎn kitíŋin ki gbáa ibiil mǎn ki yáliní.

²U bǎn ubǎti mǎŋkíŋuee ní ki yúl, kun puee ubǎ kaa cáá nsan kí nín pē kutuku kí kó ubǎti cindi.

³Míh ní kitiŋ jaanŋi laakin kamaa ní mara un uboti yóoñee yaa bàñee, an sá dikpool ní Juuda yab cee. Bi nín bōob nnyomu, ní binib tikpil sūh ki yálinŋí, ní ki pēē kutukub ki dō ŋfantamin ki bintí.

⁴Eesiteer tontonliibi bisapombi nì u-faabi cūti tūkū-u tin bi kée, ní u-pobil bíl tikpil. Ní u nyàab abokuti ki tī-bi bí cáá tī-u, ú pēetī kutukub bin u pēeyee kí dū abokuti ŋin u tī-uee kí pēē, ama ní Maardoosee yfi.

⁵Niinee Eesiteer yíin Ataaki, ufaal un uboti nín tī-u ú nín bí ki tūtúh-uee ki tú ú cūú bālif Maardoosee kí bée kun di yì-tì ní u bí ŋaah mimmee.

⁶Ní Ataaki nín cá ki bàñ ki ká-u u yú mmōŋkijaa, uboti naakooku nyokōpu.

⁷Ní Maardoosee máafi-u tin kōkō jítèe, nì animbil ŋin nyokōm Amaani pōon uboti yii bi yaa kū ki céetī Juuda yab u làá cáá ŋá uboti nimbiliŋ dakaane.

⁸Ní u dū kugbōŋu kun bi ŋmān Suusi an gbītī an kōkō yii bí kpò kí céetī Juuda yabee ki tī-u ú cáá dākà Eesiteer, ú bée tin poon bi bée, kí ká uboti kí gbāam-u ú sō u-nibul Juuda yab saai.

⁹Ní Ataaki cáá tiboti tin Maardoosee sōñee ki tūkū Eesiteer.

¹⁰Ní Eesiteer bí Ataaki yii ú cūú tūkū Maardoosee yii:

¹¹«Uboti tontonliibi kōkō nì anibul ŋin kōkō bí uboti tinjanŋi poonee nyí yii uboti yaa kaa yíin sii ubo ní a jítī kó u-cindinee, see bí kpò-si, an sá mara ní. Ama sii un ní uboti yaa tānti u-botikpandōŋu ŋun sá sindaariyee ki túlee, sii di ŋmátí. Man ŋá iwiin mmuŋku nì saalaa dee uboti kaa yíin-mi m cūti u-cee.»

¹²Ní Ataaki cáá Eesiteer nín lī puee ki tūkū Maardoosee.

¹³Ní Maardoosee kí Eesiteer yii: «Á taa dākafi yii a nín bí dibecindinee puee, sii baba di làá ŋmátí Juuda yab kōkō kansikin.

¹⁴A yaa kaa ŋá tiba aglī yuntii in poon ti bí nee, Unimbōti làá jòò Juuda yab kí fī-bi, ama ní sii nì a-baa dicaŋkun yab kōkō n kpú. Ŋma tin ká an yaa kaa sá tin bí nee pu ní a kpánti unimpubōti?»

¹⁵Ní Eesiteer kí Maardoosee yii:

¹⁶«Á cū kí kpāfi Juuda yab bin kōkō bí Suusi tiŋkinee, bí bóob kinyōkō kí mèè Unimbōti kí tī-mi. Ní taa jī kí taa nyò iwiin ita ŋwiimpu nì kunyeeu. Ma mun nì m-tontonliibi binimpoobi làá bóob kinyōkō mín mbaantiim. Boonee ní m cūú ká uboti nì min kōkō mara yú yii ubo kaa cée, ní an yaa sá ŋkúmaaa, m kpú.»

¹⁷Ní Maardoosee cūti ká u-yab ní ki ŋá kii Eesiteer nín bālif yii bí ŋá puee.

Esther 5

Eesiteer cūti uboti cee

¹Bi bóob kinyokó mìn winta dalee, ní Eesiteer dū unimpuboti bokutiŋ ki pēen ki nín cá uboti cee. U bàñee ní ki kó ki yú uboti beecindin ki bítiñ kunaakoou. Uboti kā u-naakookun u-beeja pu ní u-nimbiin túl mmɔŋki punyokoki.

²U nín ká unimpuboti Eesiteer yú dibeecindinee, ní u pú-u diyimɔɔl ki tānti u-botikpandɔŋu ŋun sá sindaariyee, ní Eesiteer sùtiñ ki gbēē nyokɔpu.

³Ní uboti bālifi-u yii: «Unimpuboti Eesiteer, ba ɣá? Ba ní a là ní? Báà an yaa sá m-beel dijandi ní a là, m làá tī-si.»

⁴Ní Eesiteer kíf-u yii: «An yaa bàà fáati ti-baa uboti u nì Amaani n bàà dāān m-cee dín kí jī tican tin m bónti kí ɣá kí tī-uee.»

⁵Ní uboti tú unil dicilpu niin ú tükù Amaani yii ú bónti malaa malaa kí dāān bí cùú jī tican tin Eesiteer bónti ki yíin-bee. Ní Amaani dómiñ ki céeñ uboti bí cùú jī tican tin Eesiteer bónti ki yíin-bee.

⁶Bi jín tijin ki dóòyee ní uboti bālifi Eesiteer yii: «Ba ní a là ní? Báà an yaa sá m-beel dijandi ní a yaa là, m làá tī-si.»

⁷Ní Eesiteer kíf-u yii: «Tin páb-mi m là kí mēè-see sèé.

⁸Ti-baa uboti, m yaa ká diyimɔɔl a-cee, ní an yaa fáati-si yii á ɣá tin páb-mi m là kí mēè-si á tī-mee, sii nì Amaani n fu gítiñ fool kí dāá jī tican tin m làá fu tí bónti kí tī-nee. Niin ní m làá fu tükù ti-baa uboti tin m là ú ɣá kí tī-mee.»

Amaani bónti ndo kí lúntí Maardoosee

⁹Yaadalee Amaani nìn nyáñ unimpuboti dumpu an móckiñ-u u-pobil píil. Niinee ní u ká Maardoosee uboti naakooku nyokɔpu, ama ní ún kaa cīŋkì u-ba báà fiíi ní kaa nín tī-u disíndi. Niinee Amaani fōō Maardoosee pu diŋuul ŋkpitim pu.

¹⁰Ní u cúú u-ba kaa lī tiba ní ki nín kùñ. U bàñee ní ki yíin u-bɔɔbi nì u-nimpuu Seereesi.

¹¹Niinee ní Amaani bí dākà u-ba ki sòòñ nì bi u nín cáá tīgaaŋti tikpil nì jipɔmbi kupaau puee nì jilma un uboti tī-u ki dū-u ki kāāñ mpaan ŋun pu u jítin u-kàlɪŋkpilib kɔkɔee.

¹²Amaani nìn gíti bí yii: «Unimpuboti Eesiteer nín ɣá tican ki yíin ubotee, man baba ní u yíin m céeñ uboti, ní ti cūti dín ki jín. U gíti tí yíin-ti fool man nì uboti tí fu cù u-cee kí jī.

¹³Ama tin bí nee kaa pée tìl-mi mmɔn ŋubɔ, ŋyunti ŋun ní Maardoosee ujuudaja gbínti kā u-paangɔ dibeecindi nyokɔpu m wāl-uee.»

¹⁴Niinee ní u-nimpuu Seereesi nì u-bɔɔbi kɔkɔ bí-u yii: «Nyàab ndo ŋun fòkò kii meetab mmun̄ku nì biŋmooyee. Fool kutaafaauuee, á fu mēè uboti yii bí dū ŋmii kí kúl Maardoosee neen kí cáá-u kí lúntí ndo pu ní sii nì uboti n nín cá jingaal nì dipɔɔɔŋkil.» An nyɔɔbundee móckiñ Amaani, ní u yānti bi bónti ndo ki yóòñ.

Esther 6

Ubɔti tī Maardoosee tinyool

¹Kunyeeku gbantee, ngeem nɛn sàh ubɔti nimbiliŋ pu, ní u yāntì bi cáah kugboŋu kun poon bi ŋmāñ tibɔti tin nɛn jítì bibɔtiibi pu dooooyee ki kàah u-nimbiin.

²Bi kàañee ki ká laakin ubɔti Asuweerusi faabi bili, Bagitan nì Teereesi bin nɛn cí ubɔti punyɔkɔkee nɛn nyàab kí kpò ubɔtee, nì Maardoosee nín nɛn bītì bi-pu puee.

³Ní ubɔti bí yii: «Maardoosee nín nɛn ŋá mimmee, ba nyooti nì ba paati ní bi nɛn tī-u?» Ní ubɔti kpambaliŋ bí yii: «Baa nɛn tī-u tiba.»

⁴Ni ubɔti bí yii: «Njma di bí dicindi?» Nyunti gbantee Amaani kóon ubɔti cindi kí bàà tükù-u yii u bóntì ndo ki cáah kí dūú lúntí Maardoosee dee.

⁵Ní ubɔti kpambaliŋ kíf-u yii: «Amaani di bí dicindi.» Ní ubɔti bí yii: «Tükùmaan-u yii ú kóon.»

⁶Ní Amaani kó, ní ubɔti bālifi-u yii: «Ubɔti yaa là kí tī unil ubo jilmee, u ŋáah-u mana ní?» Amaani nɛn dākafi yii: «Njma di gíti bí ubɔti là kí tī-u jilma an yaa kaa sá man?»

⁷Ní Amaani kíf ubɔti yii: «Ti-baa ubɔti, a yaa là kí tī unil ubo jilmee,

⁸an sá bí cáah dibeebɔkutìl dín ubɔti pēēnee, nì ubɔti taamuu un pu u kālee, ní kí dū ubɔti beefuuliiki kí cíkiñ-u.

⁹Ní bí lēē bikàliŋkpilib kansikin ubo, kí dū dibeebɔkutìlee nì utaamu kí dūú ŋúbiñ udaan n dūú pēēn unil un ubɔti là kí tī jilmee ní kí dū-u kí kàah utaamuee pu. Ní ú cáah-u kí nīn yīñ kitiŋin, ní binib n nīn lī u-nyɔkɔpu ki tátí yii: <Kpèèmaan, bi nín ŋáah unil un ubɔti là kí tī jilmee puee sèé!>»

¹⁰Ní ubɔti bí Amaani yii: «Too, malaa cùú yòon dibeebɔkutìl nì utaamu kí ŋá kii a nín pēē sòon pu nee kí tī Maardoosee ujuudaja un ká dibeeindi punyɔkɔpuee. A nín pēē lī puee, á ŋá mín deedee kí taa bàtì tiba.»

¹¹Ní Amaani cūtìl nyàab dibeebɔkutìl nì utaamu, ní ki dū dibeebɔkutìlee ki pēēn Maardoosee, ní ki dū-u ki kàah utaamu pu, ní ki cáah-u ki yīñ kitiŋin, ní ki lī u-nyɔkɔpu ki tátí yii: «Kpèèmaan, bi nín ŋáah unil un ubɔti là kí tī jilmee puee sèé!»

¹²Bi ŋá mín ki dóoyee, ní Maardoosee fātì dibeeindi punyɔkɔpu, ní Amaani nín kùh malaa u-dumpu nì icoo, u-yil tī.

¹³Amaani bàñee ní ki máafi u-nimpuu Seereesi nì u-bɔɔbi tin jítèe kɔkɔ. Niinee ní u-bɔɔbi bin kpòotì-uee nì u-nimpuu Seereesi bí-u yii: «Maardoosee un nimbiin a kí kí bí gbàantí nee sá ujuudaja ní. An puee a pēē gíti kpá kí ŋmā-u, sii làa mòtí nīn sìntì taapu ní ki cá.»

¹⁴Bi bí ki sòonèe ní ubɔti faabi dómiń ki yōon Amaani malaa, bi búntì tican tin Eesiteer bóntì ki yíń-bee lan̄ki.

Esther 7

Amaani kúm

¹Ubɔti nì Amaani búntì unimpubɔti Eesiteer cee kí jī tican.

²Ŋwinliliti dal bi jín ki nyūn ki dóòyee ní ubɔti bālifi unimpubɔti Eesiteer yii: «Ba ní a là ní? Báà an yaa sá m-beel dijandi ní a yaa bālifi-mi, m làá tī-si.»

³Ní unimpubɔti bí yii: «Too ti-baa ubɔti, m yaa ká diyimɔɔl a-cee ní an yaa fáatì-see, á dā man nì m-nibul maɲfal kí líí. Tin páb-mi m là kí mēè-see dee, ti-baa ubɔti.

⁴Di sá yii bi dū man nì m-nibul ki nyáfi bí kpò kí céetì-ti. An yaa bàà sá yii bi dū-ti ki nyáfi tí bàà kpántí iyumbu, maa bàà lì tiba a-cee, kun puee tìn kaa bàñ tiboti m cáan kí páb ubɔti.»

⁵Niinee ní ubɔti bālifi unimpubɔti Eesiteer yii: «Ŋma di sá-u ní ki cáá nlandoko gbanti? Udaan bí la?»

⁶Ní Eesiteer kíí-u yii: «Un páb-ti ki sá ti-nannanliuee di sá Amaani unikpiti nee!» Niinee ní dinyoondi kó Amaani ubɔti nì unimpubɔti nimbiin.

⁷Ní ubɔti fōo diɲuul ní ki yíki ki yāntì tijin ki nyán ki yú mmɔŋki. Ní Amaani gbíntì Eesiteer cee ki bíi gbàam-u kí fī u-maɲfal, kun puee u nìn ká yii ubɔti nín yíki miɲyee, an sá ŋkúm di dō ki cí-u.

⁸Ní u lítì kilambaɲ kin pu Eesiteer nìn kēe taapu ki bíi gbàam-u. Ubɔti nyánní mmɔŋki ki fātì kóónee ki ká Amaani kudii kun poon bi bàà bí jīn ticanee, u dō dicincibil laakin Eesiteer kēe, ní ubɔti téen mpon yii: «Kijapaaí nee là kí dòon nì Eesiteer mpon man nimbiin m-diikunaaa?» Ubɔti tin pée lì mín kaa láá ŋmílee bi dómiń ki cúú Amaani ki dū tiwan ki bīn u-nimbiin.

⁹Ní Arboona, ubɔti faabi kansikin ubo lí ubɔti cee yii: «Ti-baa bɔti, Amaani u-ba bóntì ndo ɲubo kí dū Maardoosee un móti ubɔti puee kí lúntí, ndo gbanti dīn u-mɔŋkiɲu. Ŋu-fɔkɔŋu sá meetab mmun̄ku nì biɲmoo.» Ní ubɔti bí yii: «Bí dū Amaani kí lúntí ndo gbanti pu.»

¹⁰Ní bi dū Amaani ki lúntì ndo ɲun u nìn bóntì ki yóon bí dū Maardoosee kí lúntée. Niinee ní ubɔti ɲuul sōŋkì.

Esther 8

¹Ŋwiin gbanti dal ní ubɔti Asuweerusi dū Juuda yab nannanliu Amaani gaajawanti kɔkɔ ki tī unimpubɔti Eesiteer. Mìn boonee ní Eesiteer cáá Maardoosee ki dàkā ubɔti ki tükū-u yii ún di sá u-baa.

²Ní ubɔti fúutì u-bɔmbiki kin cáá u-daɔŋku u nɛn fōō Amaani ceeyee ki dūu tī Maardoosee. Ní unimpubɔti Eesiteer dū Maardoosee ki kǎaŋ tigaajawan tin kɔkɔ Amaani nɛn cááyee pu.

Ubɔti nyánti mara kí mōtì Juuda yab pu

³Ní Eesiteer lítì ubɔti nimbiin nì nnyinnyim ki fātìi sòòñ nì u ki gbāam-u yìi ú kpìtì mbusu un Amaani un sá Agaagi naakookunee nɛn nyàab kí kón-bee, nì u nín lē nsàmbiyaamu mun kí céetì Juuda yabee.

⁴Ní ubɔti tāntì u-kpandɔŋu ŋun sá sindaariyee ki túl Eesiteer. Niinee ní Eesiteer yíkì kitiŋ ki yúl ubɔti nimbiin

⁵ní ki bí-u yìi: «Ti-baa ubɔti, m yaa ká diyimɔɔl a-cee, ní an yaa ŋāñ a-cee m-bɔti fáatì-see, á ŋmà kí kpìtì mara un Amedata jipɔɔn Amaani un sá Agaagi naakookunee ŋmāñ yìi bí kpò kí céetì Juuda yab bin kɔkɔ kóò a-tinjanŋi kɔkɔnee.

⁶Mana ní m ŋūñ kí nīn kǎ ki kpèé inimɔɔn in bīi jīn m-nibulee? Mana ní m ŋūñ kí nīn kǎ ki wǎl bi bīi kù ki céetì m-nabiyaamu?»

⁷Ní ubɔti kí unimpubɔti nì Maardoosee, ujuudaja yìi: «Kpèè, m dū Amaani gaajati kɔkɔ ki tī Eesiteer ní ki yāntì bi lúntì-u ndɔ pu, kun puee u bàà là bí kpò Juuda yab.

⁸Di sá kugbɔŋu kun bi ŋmāñ ubɔti yindi pu, ki dū ubɔti jaliiki ki nyīyee, nsan kpá ubɔ ñ kpìtì tibɔti tin bi ŋmāñee. Mīn puee, ni mun ŋmāmaan min làá tūtuñ Juuda yab bí mōtì bi-ba puee ubɔti yindi pu, kí dū ubɔti jaliiki kí nyī.»

⁹Dicilpu niin ní bi yííñ ubɔti gbaŋŋmaliibi. Uŋmatataati un bi yíi yìi Sifanee iwiin mmunŋku nì ita dal ní bi nɛn yííñ-bi. Ní Maardoosee tükü-bi bi nín làá ŋmà tibɔti tiŋyee. Bi nɛn ŋmāñ tigbɔn ki tī Juuda yab nì abɔtibil nì gɔminab nì bikàlɛŋkpilib bin bí ubɔti tinjanŋi dilaataal nì mmunŋku nì aluli poonee, kí yòòñ Indiya tiŋki kí tin cáá sǎa Kusa tiŋki. Bi nɛn ŋmāñ ki tī kitiŋ kamaa nì ki-ŋmaŋmabiti nì ki-sooŋyi poon ní ki ŋmāñ ki tī Juuda yab mun nì bi-ŋmaŋmabiti nì bi-sooŋyi poon.

¹⁰Bi ŋmāñ tigbɔnee ubɔti Asuweerusi yindi pu, ní ki dū u-bɔmbiki kin cáá u-daɔŋkuee ki nyī ní ki dūu tī bitanjakaliibi, bí yòòñ ubɔti taamui in sá itammɔntee kí cáá tigbɔnee kí yàkatì.

¹¹Tin bi ŋmāñ tigbɔn gbanti poonee sèé: «Ubɔti pú kinyɔkɔ yìi Juuda yab bin bí u-tinjanŋi kɔkɔnee ñ kpāfi kitiŋ kin poon bi bée kí mōtì bi-ba pu. Bí kpò kí céetì dinibul din kamaa làá bóób dikòndi kí jáñ-bee, kí kpò kí kpáaŋ bi-nimpoobi nì bi-biyaamu, kí kóòñ bi-gaajawanti kɔkɔ.»

¹²Mara gbantee sá ŋwimbaanti ní an tō ditundi ubɔti Asuweerusi tinjanŋi kɔkɔn. An dǎa sá uŋmal saalaa nì uliliiti poon, Adaar ŋmaliu iwiin saalaa nì ita dal.

¹³Tin bi ɲmāñ kugboŋuee poonee kpántì mara ní bi dūu tī atinjan kɔkɔ nibuliŋ, án nín làá ɲá pu ní Juuda yab ń bóntí ɲwiin gbanti yaa láa bāánee, bí tò bi-nannanliibi ipɔntoonee.

¹⁴Ubɔti nín pú kinyɔkɔ yii bí cáá tigboŋee kí yàkatēe ní bitanjakaliibi yōon ubɔti taamui in sá itammɔntee ki búntì malaa malaa ki cáa yākatì. Ní maree gbītì Suusi ditiŋyil kɔkɔn.

¹⁵Niinee Maardoosee nyánní ubɔti dumpu ki pēē dibeebɔkutil din ɲmāl mmam gàaa nì mpimee, ki dū iŋaaman in bí fálfalee bɔkutifɔkɔl ki páaŋ ní ki cíkí sindaariya beefuuliiki kikpaanɲi. Suusi yab nín kūuntí nì dipɔɔpindi ki fàal.

¹⁶An nín sá dipɔɔpindi nì ifaal nì dinyandi ní Juuda yab cee.

¹⁷Atinjan nì ntimu mun kɔkɔ poon ní ubɔti marauee nín bàñee, an nín sá dipɔɔpindi nì ifaal nì jɲaál ní Juuda yab cee. Ní dinyoondi kó anibul ɲin kɔ kíñee, ní an yāntì binib tikpil kpántì Juuda yab.

Esther 9

Juuda yab tòñ bi-nannanliibi ipɔntoon

¹Uɲmal saalaa nì uliliiti poon, Adaar ɲmaliu iwiin saalaa nì ita dal, ɲwiin ɲun bi nín yōon yii bí kpò kí céetí Juuda yabee dūu bāaŋ. Juuda yab nannanliibi dākafi yii bín di làá pɔɔkiñ-bi ɲwiin gbanti, ama ní an cúu lábitì ní Juuda yab pɔɔkiñ bin kpēē ki sɲŋkiñ-bee.

²Juuda yab nín kpáfí ntimu mun poon bi bēe ubɔti Asuweerusi tinjaŋɲi kɔkɔn ki cíti bin kɔkɔ làá táká-bee. Ama báa ubɔ kaa nín ɲún ki yúl bi-nimbiin, kun puee dinyoondi nín cúu bi-nannanliibi kɔkɔ.

³Atinjan kɔkɔ kàlɲŋkpilib nì abɔtibil nì gɔminab nì ubɔti tɔntɔŋkpilib kɔkɔee nín yú Juuda yab boon ní, kun puee bi nín fàŋkí Maardoosee ní yókó yɔkɔ.

⁴Di sá Maardoosee nín ká ɲkakaakpaan pu ní ubɔti beecindin, ní ki nín nyáŋ diyindi kitiŋ jaanɲi kɔkɔn. Maardoosee yindi nín mètí yíkí yilpu ní ki cá.

⁵Juuda yab nín dū ntàataajimu ki kūu ki nāaŋ bi-nannanliibi kɔkɔ. Bín bin nín kpēē ki sɲŋkíñ Juuda yabee, Juuda yab ɲá-bi bi nín là puee.

⁶Juuda yab nín kūu Suusi ditiŋyil poon bininjab alaataa aɲmoo.

⁷Bi nín kūu ki kpáaŋ Parsandata nì Daalifon nì Asipata

⁸nì Poorata nì Adaliya nì Ardata

⁹nì Parmasta nì Arisayi nì Ardayi nì Wayisata.

¹⁰Ameedata jipɔɔn Amaani, Juuda yab pulincɔnti jipɔmbi saalaa gbantee, bi nín kūu bi-kɔkɔ, ama baa nín gbēē bin bi kūuyee wanti báa kubɔ.

11 Nwimbaanti gbanti ní bi tükū uboti bininjab bin nyokom bi kūu Suusi ditiŋyilinee.

12 Ní uboti bí unimpuboti Eesiteer yii: «Suusi ditiŋyil ní Juuda yab kūu bininjab alaataa aŋmoo ki kpáaŋ Amaani jipombi saalaayee, mimmee m-tinjanŋi ŋin kínee poonee, bi ná mana? A yaa gíti là tiba m ná kí tī-si, bàlifi-mi m làá tī-si kudonju. Ba ní a là ní?»

13 Ní Eesiteer kíi yii: «Ti-baa uboti, a yaa bàà kíikée, á pō kinyokō fool marauee n nīkī dīn Juuda yab bin bí Susee n nīkī kujaa, ní kí dū Amaani jipombi saalaayee kí lúntí ndo pu.»

14 Ní uboti pú kinyokō yii bí ná mín, ní bi báakì maree Suusi tiŋkin. Ní bi dū Amaani jipombi saalaa bin bi kūūyee ki lúnti ndo pu.

15 Ní Juuda yab bin bí Suusee kpáfi Adaar ŋmaliu ŋwiin ŋubo kpá saalku dal Suusi tiŋkin, ní ki kūu bininjab alaataa ata. Ama baa nīn gbēe bin bi kūūyee wanti báa kubo.

16 Juuda yab bin nīn bí uboti tinjanŋi ŋin kínee poonee mun nīn kpáfi ki móti bi-ba pu ní ki kūu bi-nannanliibi kutukub biŋmoo kpá imuŋku inaa, ki ŋūŋfi bi-pu, ama baa nīn gbēe bin bi kūūyee wanti báa kubo.

17 Uŋmal gbanti ŋwiin ŋubo kpá saalku dal ní bi gbēeŋ kaa ti bíi kù binib, ní bi dū ŋwiin gbanti ki kpánti jijaal nī dipɔɔpindi wiŋŋu.

18 Ama Juuda yab bin nīn bí Suusi ki nīn kpáfi iwiin saalaa nī ita, nī ŋubo kpá saalku dal ki tōn bi-nannanliibi pu ipontoonee nīn kāl iwiin saalku dal ní ki ŋūŋfi. Bīn nīn dū ŋwiin gbanti ní ki kpánti jijaal nī dipɔɔpindi wiŋŋu.

19 An pu ní Juuda yab bin nīn kóò ntiŋgbamu poonee nīn dū Adaar ŋmaliu ŋwiin ŋubo kpá saalku dal ki kpánti jijaal nī dipɔɔpindi wiŋŋu, ki náaŋ tijin ki pūn tob.

Bi yóon kí nīn kíŋ ki jīn Puuriim jijaaliu

20 Maardoosee nīn ŋmān tin kōkō jítèe ki bíl. U nīn ŋmān tigbōn ki tī Juuda yab bin kōkō bí uboti Asuweerusi tinjanŋi ŋin pīlee nī ŋin dátèe kōkōn.

21 U nīn tükū-bi yii dibintil kamaa, Adaar ŋmaliu ŋwiin ŋubo kpá saalku nī iwiin saalku dalee, bí nīn jīn jijaal gbanti.

22 Di sá yii iwiin gbanti poon ní Juuda yab fōo bi-ba ki ŋūŋfi bi-nannanliibi pu. Adaar ŋmaliu poon ní mpōn nīn cúu lábiti ní kunimbaau kpánti dipɔɔpindi ní dikpool kpánti jijaal. Iwiin gbantin ní Juuda yab náaŋ tijin ki tì tob ní ki pūn biwɔfib tiwan.

23 Ní Juuda yab fōo Maardoosee nyokō, ní ki dū jijaal un bi jínee ki kpánti diyaajakoobil kí nīn kíŋ ki náaŋ mín.

²⁴Di sá Ameetata un sá Agaagi naakookunee jipɔɔn Amaani, Juuda yab nannanliu nɛn bóob yii bí kúntí Juuda yab. U nɛn tó *Puur*, an dàkà yii u tó kasi kí béé ɲwiin ɲun máaɛn bí kpò kí kúntí-bee.

²⁵Ama Eesiteer nɛn cūti ki ká ubɔti tibɔti gbanti pu, ní ubɔti yānti bi ɲmān kugbɔɲu yii ntoom tafadaaldi din Amaani bónti Juuda yab puee n fàtí lítí u-pu, ní bi dū u nì u-jipɔmbi ki lúnti idɔ pu.

²⁶An pu ní bi nɛn pú jɛɲaal gbanti wiɲyi yii *Puuriim*, kí dàkà yii bi nɛn tó *Puur* ní ki lēe iwiin gbanti. Maardoosee nɛn nɛn ɲmān tibɔti tin kugbɔɲu poonee nì Juuda yab bi-ba nɛn nɛn ká tiɲyee nì tin nɛn jítí bi-puee,

²⁷ní bi dūu kpánti bi-yaajakooobil. Bíɛn nì bi-naantitɔntɔkɔɲ nì bin kɔkɔ làá dāá páanní bi-boonee làá nɛn jɛn jɛɲaal gbanti dibintil kamaa iwiin ili gbanti poon, kii bi nɛn ɲmān ki yóon yii bí nɛn jɛn-u puee.

²⁸Mín ní kudicanu kamaa nì atinjan kɔkɔ nì kitiɲ kamaa nib làá nɛn téetí iwiin gbanti pu ki jɛn jɛɲaal kí nɛn cáa cá. An puee Juuda yab n taa gbèen *Puuriim* jɛɲaaliu nee jítam, kí taa súntí u-pu kí nɛn pée cáa cá jaanjaan.

²⁹Unimpubɔti Eesiteer, Abiikayiil bisal nì ujuudaja Maardoosee ɲmān kugbɔnliliitiiu kí tɛi kugbɔɲu kun bi nɛn ɲmān *Puuriim* puee mɔɔn.

³⁰Bi nɛn ɲmān kugbɔɲuee ní ki dūu yākatì ubɔti Asuweerusi tinjaɲɲi dilaataal nì mmuɲku nì alulee poon. Bi nɛn mēe ɲgbansɔɲfi nì dipɔɔpindi ki tɛi Juuda yab kugbɔɲuee poon,

³¹ní ki kpáafi-bi bí nɛn jɛn *Puuriim* jɛɲaaliu iwiin gbanti. Án nɛn sá-bi dinyɔɔboobil nì itiminsi wiɲyi, kii Maardoosee ujuudaja nì unimpubɔti Eesiteer nɛn yóon yii bí bi-ba nì bi-naantitɔntɔkɔɲ n nɛn ɲáaɛn puee.

³²Ní bi dū Eesiteer nɛn yóon mara un *Puuriim* puee bɔti ki ɲmān ki ɲá kugbɔɲun.

Esther 10

Maardoosee nyandi diluɲkikaal

¹Ubɔti Asuweerusi nɛn wóɓ u-tinjaɲɲi kɔkɔ nib, ki kpáaɛn bin kòò ntimu mun tiɲku mānti tūee bi pà lampoo.

²Dibaatandi din u cááyee nì atuɲkpaan ɲin u ɲáaɛne nì u nɛn yóon Maardoosee yilpu u-beelin puee, bi ɲmān an bɔti kɔkɔ Meedi nì Peeriisi yab bɔtiibi gbɔɲkun.

³Tiɲman, Maardoosee ujuudaja nɛn sá unikpaan ní. Ubɔtikpaan Asuweerusi yaa nɛn lɛntèe, Maardoosee di nɛn pá. U-yab Juuda yab nɛn néeɛn-u ní ki nɛn tó-u. U nɛn pée mò ki nyàaɓ bi-ɲanti ɲma ní, ní ki nɛn móti u-nibul kɔkɔ pu.

Job

Job 1

Unimbɔti yānti Sitaan cɔŋkì Yoob

¹Uninja ubɔ nɛn bɛ Uusi tinŋkin bi yɛn-u Yoob. Baa nɛn kǎntɛ u-pu tikpitil tiba nɛ u-pɔbil nɛn bɛ diba nɛ Unimbɔti. U nɛn fàŋkɛ Unimbɔti nɛ ki nɛn fàtɛ u-boon ki tɛ ikpiti.

²U nɛn cáá mbininjabiyaamu mululi nɛ nnimpubiyaamu muta.

³U nɛn cáá ipii kutukub biluli, igutaamu kutukub bita, inajaa kutuku nɛ mmansalimu alaataa aŋmoo nɛ bitɔntɔnliibi tikpil. Nwɛiɛn nyalaŋki púee, ubɔ kaa nɛn cáá tigaajati ki bàñ Yoob.

⁴Yoob jipɔmbi kansikin ubɔ nɛn ɲáán tijin u-dumpu nɛ u nɛ bin kɔkɔ kíñee ɲ kpāfi kí jɛ. Bi nɛn ɲáán mín nɛ ki kpántɛ nɛ ki nɛn yɛ bi-niisalib bitee, nɛ bɛ kpāfi kí jɛ kí nyè.

⁵Bi yaa nɛn jín jín mín ki dóòyee nɛ Yoob ɲ yíiɛn-bi nɛ kí ɲá-bi circir. U nɛn yíki kutaafaau pòlpòl nɛ kí ɲá saraawɔkaa u-biyaamu kɔkɔ yil pu, di sá yii u nɛn lì yii: «An yaa yíi m-jipɔmbi ɲá ikpiti ki tɔ Unimbɔti mbusu bi-pɔbiliŋin.» Mín nɛ Yoob nɛn pée ɲáán ɲyunti kamaa.

⁶Dalba, Unimbɔti tuuŋyi dómiɛn ti-Dindaan kpafil. Sitaan, ukunfil mun nɛn bɛ bi-kansikin.

⁷Ti-Dindaan nɛn bālifi Sitaan yii: «La nɛ a nyánní nɛ?» Nɛ Sitaan kí ti-Dindaan yii: «M cūti yíi yíi ki mǎnti kitiŋ pu nɛ.»

⁸Niinee nɛ ti-Dindaan bɛ Sitaan yii: «A ká m-tɔntɔnliu Yoobaa! Waa cáá juti kitiŋ pu. Baa kǎntɛ u-pu tikpitil tiba nɛ u-pɔbil bɛ diba nɛ mi. U fàŋkɛ man Unimbɔti nɛ ki fàtɛ u-boon ki tɛ ikpiti.»

⁹Ama nɛ ukunfil kí-u yii: «A nyí yii an sá fám nɛ Yoob fàŋkɛ-saaa?

¹⁰Sii di kaa dū a-wundi ki bàkā u nɛ u-dicaŋku nɛ u-gaajati kɔkɔ pu kii digundeeeee? A bīiɛn u-tuuŋyi kɔkɔ pu nɛ ki yānti u-waŋkuti būti ki gbí kitiŋ kɔkɔ.

¹¹Ama a yaa là, á tǎntɛ a-ɲal kí fōō tin kɔkɔ u cááyee kí kpèè u yaa kaa sòon ki bíi-si!»

¹²Niinee nɛ ti-Dindaan bɛ ukunfil yii: «Too, tin kɔkɔ u cááyee bɛ a-ɲaan. Ama á nɛn nyíɛn a-ba kí taa gbēē ún u-ba.» Niinee nɛ ukunfil nyáɛn ti-Dindaan nimbiin ki nín cá.

¹³Dalba Yoob bisalib nɛ u-jipɔmbi kpāfi bi-maan ukpil cee ki bíi jɛn ki nyè,

¹⁴nɛ ntuun dūu bāán Yoob cee ki bí-u yii: «Inaa bàà bíi kù tikpaal nɛ mmansalimu bɛ ki kól-i ki ɲmòò timool,

¹⁵ ní Seeba yab péetì-i ní ki kũu a-tòntòntliibi. Man baba di péé ñmátì ní ki dómín kí tükù-si.»

¹⁶ Yoob tòntòntliuee nìn dǎá bí sòòn u-nyòkò kaa láá ñmíl ní ubò mun dũu bǎań ki bí-u yii: «Unimbòti ñmĩñu ñubò nyǎnní yilpu ki wũñ ipii nì a-tòntòntliibi kòkò. Man baba di péé ñmátì ní ki dómín kí tükù-si.»

¹⁷ U nìn dǎá bí sòòn kaa láá ñmíl ní ubò mun tí bǎań ki bí yii: «Kaaldee yab ñá akiti ata ki dómín ki jéetì a-gutaamui pu ki péetì-i ní ki dũ ntàataajimu ki kũu a-tòntòntliibi kòkò. Man baba di péé ñmátì ní m dómín kí tükù-si.»

¹⁸ U nìn dǎá bí sòòn kaa láá ñmíl ní ubò mun tí bǎań ki bí yii: «A-bisalib nì a-jiɔmbi bàà bí bi-maan ukpil cee ki bí jĩn ki nyù

¹⁹ ní kubuɔkpaɔɔu kubò nyǎnní kuteeu pú ki yá kudii jannaatiliɔ. Kudiiyee líti ki tǎb binipɔmbee ki kũu-bi. Man baba di péé ñmátì ní m dómín kí tükù-si.»

²⁰ Niinee Yoob nyĩ yíkì ki cúú u-bòkutikpaandi ki dǎal ki cáti ní ki kòol u-yil diyibaakpandi ní ki tǎti gbǎań u-yigbeel tũu kitiɔ

²¹ ki lí yii: «M nyǎń m-na poon dicancaɔbeel ní, dicancaɔbeel ní m làá tí fǎtĩ gítí. Ti-Dindaan di tĩ, ti-Dindaan di cúú ki fòò. Ti-Dindaan yindi ń ká tinyool!»

²² Agĩn gbanti kòkò poonee, Yoob kaa nìn ñá ikpiti. Waa nìn sòon ki bíil Unimbòti.

Job 2

Sitaan gíti cóɔkì Yoob nlilitiim

¹ Dalba muee, Unimbòti tuuɔyi tí dómín ti-Dindaan kpafil. Sitaan, ukunfil mun nìn tí bí bi-kansikin kí dũ u-ba kí dǎkà.

² Ti-Dindaan nìn bǎlifi-u yii: «La ní a nyǎnní ní?» Ní Sitaan kíí ti-Dindaan yii: «M cùti yilĩ yilĩ ki mǎnti kitiɔ pu ní.»

³ Niinee ní ti-Dindaan bí Sitaan yii: «A ká m-tòntòntliu Yoobaa! Waa cáá juti kitiɔ pu. Baa kǎntí u-pu tikpitil tiba ní u-pòbil bí diba nì mi. U fàɔkí man Unimbòti ní ki fǎtĩ u-boon ki tì ikpiti. U gbínti yú nì mi nì dipòbil diba, mìn kamaa a yǎnti m nǎań-u fǎmee.»

⁴ Ama ní Sitaan kíí ti-Dindaan yii: «Iween iba kaa wù ki bàń an yaa kǎ sii a-ba puee! Unil kíikí kí dũ tin kòkò u cááyee kí tĩ kí ñmǎ kí fĩ u-ba.

⁵ Mĩn puee dũ igbaɔween kí tò u-pu kí kpèè u yaa kaa sòon ki bíil-si!»

⁶ Niinee ní ti-Dindaan bí ukunfilee yii: «Too, u bí a-ɔaan, ama á taa nín gbèè u-maɔfal ní.»

⁷ Sitaan nyǎń ti-Dindaan nimbiinee ní ki nín cá, ní ki cùti dũ ibunsoon ki tó Yoob pu kí kíí u-taɔɔi taapu kí cáá sǎa u-yil kansikin.

⁸Niinee ní Yoob tātì kāl̃ ɲfantamin ní ki nyàab̃ abɔkati ki kótí u-ba.

⁹Ní u-nimpuu bí-u yii: «A gbíntìi dáá máká Unimbɔti puɔɔɔ? Pùtì sòòñ kí bīl̃ Unimbɔti kí kpú!»

¹⁰Ama ní Yoob kíf-u yii: «A sòòñ kii unimpu un yil kaa bí kudiinee. Ti fòol̃ nnaam min Unimbɔti tìl-tee, kin ba pu ní tí yíí kí taa fòò nnaabu ɲun u tī-ti nee?» Tin bí nee kɔkɔ poonee, Yoob kaa ñn wāãn u-nyɔkɔ ki sòòñ ki yīntĩn Unimbɔti.

Yoob bɔɔbi bita dómĩn ki mānti u-pu

¹¹Yoob bɔɔbi bita gbīl̃ agīn ɲin jéetì u-puee ní báà ɲma yíkīn u-tĩnkin ki ɲá kinyɔɔbaantii kí cùú sō kí tūtũn Yoob kí ɲmées̃n-u. Bīn di sá uteemanja Eeliifaasi ñi usuwaja Biilidaadi ñi unaamaja Soofaar.

¹²Bi ñn wálīn-u ndanee, baa ti béè-u. Niinee ní bi kíí ki bíi sūn m̃pɔn. Bi ñn cúú tiwan tin bi pēēyee ki cáti ní ki ñn dū ɲfantam ki pūkū bi-yilĩɲ kí dàkà bi-nimbaaku.

¹³Bi ɲá m̃ñ ki dóòyee ní ki dómĩn ki kāl̃ kitiñ ki kól̃ Yoob ki ɲá iwiin iluli ɲwiimpu ñi kunyeeu. Báà ubɔ kaa ñn wāãn kinyɔkɔ ki sòòñ ñi u, di sá yii bi ñn ká yii u bíi jīn falaa tikpil.

Job 3

YOOB NÌ U-BɔɔBI BITEE NÍN SÒOÑ NÌ TɔB PUEE (3–31)

Yoob bíi yáliñkí ñi u-ba

¹M̃ñ boonee ní Yoob dāa wāãn kinyɔkɔ ki tó ɲwiin ɲun bi māl̃-uee mbusu.

²U ñn ñn sòòñ puee sò.

³M bàà là yii Unimbɔti ń kúntí ɲwiin ɲun ní bi māl̃-mee, kí kúntí kunyeeu kun ní m-na cáá m-poolee.

⁴ɲwiin gbanti ń kpántí dibɔmbɔndi wiiñɲu! ɲu-bɔti ń taa ti ñn ká Yilpu Fóɲɲɲ Nimbɔtiu! ɲwalifi ɲubɔ ń taa ti ɲmíntí-ɲu!

⁵Dibɔmbɔndi ñi ɲkúm booñɲu ń ñn bàlifí ɲu-pu, atagban ń ñn pée bī ɲu-pu, uɲmal ń cúú ɲwīñ ɲwiin gbanti.

⁶Kunyeeu kun ní m-na díkí m-poolee ń ñn bòñ kí jītīñ tinyati kɔkɔ, bí taa ti kàãn-ɲu kí kūtì dibindi poon wiiñyi pu, ní bí taa ti kàãn-ɲu kí kūtì iɲmal wiiñyi pu!

⁷Unimpu ubɔ ń taa ti cáá dipool kunyeeu kun ní m-na ñn cáá m-poolee, bí taa ti gbīl̃ ifaal kuñkuuntii pu kunyeeu gbanti!

⁸Bin tòó iwiin mbusu, ki nyí bi ñn fintí kupeebilĩɲu Draagɔn puee ń tó kunyeeu gbanti mbusu.

⁹Ku-taafaanmalbijaai n kpántí dibombondi! Kú cīití kutaa wúntitam kí gī kí taa wāl ntaafaawīn!

¹⁰Di sá yii kuaa nǎ tiba ki pīn m-na maaliŋu ki yānti u māl-mi m dāa kó nnaabu ŋun poon m kó nee.

*

¹¹Ba pu ní maa kpī m-na poon ní? Ba pu ní bi nín māl-mi kpalaayee, maa kpī ní?

¹²Ba pu ní m ká ataa ali ŋin lāl-mee ní? Ba pu ní m ká abii ali ki nǎam ní?

¹³Konampu nee m bàà bí ŋgbansɔŋfin dikaakulin. M bàà dɔ ki gèen ki ŋunfī

¹⁴nì bibotiibi nì kitiŋ pu yidambi bin nín fātī mán tibotinaakoti tin nín lítèe,

¹⁵nì abotibil ŋin cáá sindaariya ní animbil gbí bi-diŋŋinee.

¹⁶Áá ba pu ní baa dū-mi ki bál kitiŋin kii kibiki kin bi lēē ki fée, a lè kii kibiki kin bi māl kaa yōonee.

¹⁷Dikaakulinee, binikpitib kàal soooo, ní binib bin tún ditundi ki gīyee kántí diŋunfil.

¹⁸Bisarkadambi kántí dibatɔl, baa ti gbìl bijanjaliibi bin cí-bee nyɔkɔ pu.

¹⁹Nwaamu nì bikpaambi kɔkɔ bí niin ní, uyumbu kpiliu kaa ti cáá u-pu mpon.

*

²⁰Ba pu ní Unimboti yánti bin jīn falaayee gbintì bí dimaŋfalin ní? Ba pu ní bin poon kaam còtèe gbintì fòotì ní?

²¹Bi ká ki cí ŋkúm, ama ŋkúm kaa dòon, bi fíkití an kɔkɔ pu ki nyàab-mi kii tigaajawammontiilee.

²²Bi yaa bàà ká dikaakul diba poon kí dòon, bi bàà làá nín bí dipɔɔpindin ki fàal ní!

²³Ba pu ní Unimboti tìl unil un kaa nyí laakin u cée dimaŋfal ní? An niliu ní Unimboti dù kunaabakau kí bàkà u-pu!

²⁴Diniindi di kpánti m-jinti, ní m dùn kii nnyim nín pùub puee.

²⁵Kun fàantí-mee di bàñ-mi, kun m fànkée ní m kántí.

²⁶Maa cáá ŋgbansɔŋfi, kaa cáá dibatɔl, kaa cáá diŋunfil, ama iyaliŋki di mánti tú-mi.

Job 4

Eeliifaasi nín sòon puee: Unil un Unimboti dátí u-tafalee bí mmɔnneeee!

¹Niinee ní uteemanja Eeliifaasi fōo dinyɔɔbundi ní ki bí yii:

- ²An nín píí-si puee, taa bàà là kí sòon. Ama taa n̄h̄n kí n̄n n̄mí mín ki cá.
- ³A n̄n dākā binib tikpil ki n̄n tútuñ biwɔfib bi ká m̄p̄n.
- ⁴A-nyɔɔbuŋɔ n̄n t̄ikintí bin cá kí lítée. A n̄n t̄i bin ḡiye m̄p̄n.
- ⁵Kɔŋkɔnn̄ee, sii ní aḡiñ bāañ a-wunti ȳɔt̄ee. An bāañ-si dee, ní tifaandi cúú-si!
- ⁶A nín f̄aŋkí Unimbɔti puee kaa sá a-mákalaáa? Bi nín kaa k̄antí tikpitil tiba a-puee kaa t̄i-si dimákalaáa?
- ⁷T̄éetí tin bí nee, Unimbɔti p̄ee n̄ān maanyiba dalba a káaa, àá u n̄ān ubulcinnil ní a ká ní?
- ⁸M dáañ ki ká tin bí nee yii: Unil yaa k̄uñ tikpitil ki búl̄ aḡiñee, u dāa c̄ēē tikpitil n̄i aḡiñ mun ní.
- ⁹Unimbɔti yaa f̄oot̄ee, bi k̄uñ ní, u-n̄uul fooku di w̄u-bi kii n̄h̄mee.
- ¹⁰U ȳant̄i gbikinti kaa ti mùuñ ní upeecuncuti kaa ti s̄uñ ní agbikintip̄mbil nyiŋɔ kófí.
- ¹¹Ugbikintija k̄uñ, kun puee waa ká tiba kí cúú kí n̄mó, ugbikintinaati biyaamu s̄ān ki ȳāl̄.

*

- ¹²M f̄ōō tibɔti tiba dibalin, bi lókɔfi tibɔti tiba m-tafalin,
- ¹³nyunti n̄un binib d̄amintí kunyeeu bi-landɔkɔi kóò fikil fikil poonee, nyunti n̄un binib d̄ō ki ḡēn̄ f̄ortit̄ee.
- ¹⁴M n̄n f̄aŋkí ní tiwool kó-mi ní m-wunti bí j̄ik̄i.
- ¹⁵Kubuŋu kubɔ n̄n bí f̄atí m-nimbiin ní m-wunti s̄ān ȳarr̄r̄.
- ¹⁶Uɔ n̄n yú niin maa b̄éè-u tiŋan, kujiliŋu kubɔ n̄n bí m-nimbiin. An n̄n dáá n̄mí, ní boonee m dāa gb̄l̄ m-neen n̄ubɔ pu yii:
- ¹⁷«Nisaal n̄h̄n kí n̄n bí deede Unimbɔti nimbiinaaa? Unil n̄h̄n kí n̄n bí circir un n̄āañ-uee nimbiinaaa?
- ¹⁸Unimbɔti kaa m̄áká u-tuun̄yi pu, u k̄antí ùn u-ba t̄ont̄onliibi pu tikpitil ki sòon.
- ¹⁹Kin ataa aŋa pu ní u làá n̄n m̄áká nisaalib pu? Di sá yii kuyɔkɔu ní bi d̄ūu m̄ān-bi ní bi-wunti sá ntam. Baa p̄ee p̄ōō dimat̄il kii kugbulun̄gbuŋɔuee ní!
- ²⁰Unil n̄h̄n kí n̄n bí dimaŋfalin kutaafaau, ama ku dāa j̄oot̄ee, u kp̄ant̄i un kaa ti b̄ee kí n̄n cá jaanjaan, ní ubɔ kaa kp̄áaa d̄ūu ȳiñ tiba.
- ²¹N̄h̄mii n̄un n̄úb bi-maŋfalee cúu t̄i, ní bí kp̄ú kaa kp̄áaa ká iciin.»

Job 5

¹Fáá mbiil kí kpèè ubo yaa kíf-si. U-tuun̄yi ɲulɔɲu ní a ɲūn̄ kí sòon̄ nì ní?

²Ugbaan ɲuul di kù-u, kinaatuui poompoon̄yi di yàntī u kùù.

³Tiɲman, m lafun ká an búti ugbaan, ama maa tãan̄ ní ki tó u-kɔɲkooɲu mbusu yii:

⁴«U-biyaamu ń taa ká dijòon̄di! Bí sòon̄ kí kpò mu-bòti kubɔsoondiin, ubo ń n̄n̄ kpá kí mōtī mu-pu!

⁵Kun udaan cánee, bin ɲkùm cááyee ń dūú jī! Bí yòon̄ kí kpáaa búntí, min kamaa bi dū ikuɲkum ki bàkēe! Bin nnyinnyoo cááyee ń gbáb kí bliñ u-gaajati pu.»

⁶Di sá yii nnaabu kaa nyēēn̄ kitin̄, mìn̄ ní falaa mun kaa ti cótiñ kitin̄.

⁷Ama bi màl̄ unil digiñdi pu ní, a l̄i kii iɲmiyatiyaal n̄n̄ yíkí ki ɲaàn̄ puee.

*

⁸Man di yaa bàà sá siiyee, m bàà làá nyàab̄ Unimbòti ní, ún̄ ɲaan̄ ní m bàà làá dū m-bòti kí ɲá.

⁹U tūn̄ atuɲkpaan ɲin̄ nyòò unil kaa ɲūn̄ kí gbīl̄ ɲi-taapuee ní. U-maamaaci tuuɲɲi kaa cáá ɲkaan.

¹⁰Ún̄ di yàntī utaa n̄i kitin̄ pu, ki yàntī nnyim nyēēn̄ yilpu ki sòɲkī tisati.

¹¹Ún̄ di yòontí bin dō kitin̄ ki filiñee yilpu, ní ki yàntī bin kã dikpoolee kãntí mmɔn.

¹²Ún̄ di bíil̄ milimilidambi n̄n̄ bónti kí ɲá tiɲyee. Waa yàntī an búti-bi.

¹³Ún̄ di ḡiintí biciɲfitiibi ciɲyi ki fàtī cáa cúti-bi, ní ki bíil̄ milimilidambi n̄n̄ bónti puee.

¹⁴Bi gbéetí dibɔmbɔndi ɲwiimpu, ní ki táfí kuwiɲkaɲu pu kii kunyeeuee.

¹⁵Ama Unimbòti fiil̄ unandaan ki nyāntí bi-nyɔmmun, u fiil̄ ufalaadaan ki nyāntí ubaatandaan ɲaan.

¹⁶Uwɔfi kíñ ki cáá dimákal, ama Unimbòti pīn̄ binikpitib nyɔmmu.

¹⁷Kpèè, unil un tafal Unimbòti dátée bí mmɔnnēēēē! Mìn̄ puee Yoob, taa kpèè Unimbòti Mpɔɲkɔdaan tafadaaldi fám.

*

¹⁸Unimbòti di tìl̄ unil tiweendi, ún̄ di tí nyiitī u-buuɲu, ún̄ di kù unil ní kí tí cáan̄-u mun.

¹⁹U làá nyāntí-si agiñ poon ɲfunyɔm miluu pu, ní nluluútiimee, tikpitil tiba kaa làá ɲá-si.

²⁰Nkùm yuntiṣuee, u làá fī-si kí nyāntí ṣkúm ṣaan, ní kí fī-si kí nyāntí kitàataajiki ṣaan kujaau yuntiṣu.

²¹Unimbɔti làá wún a-pu bikunṣiliibi n̄ taa ṣá-si tiba, nnaabu yuntiṣuee, aa làá fànṣi tiba.

²²Nnaabu n̄ nkùm yuntiṣuee, a làá n̄n bí ní ki lāā, ní kaa làá fànṣi ipeel mun.

²³Atanṣpee kaa làá páb-si a-saakun, ní ipeel n̄ kpántí a-bɔɔbi.

²⁴Ngbanṣonfi làá n̄n bí a-dicanṣun. A làá dāá kpèè a-wanṣuti ní kí ká yii kubo kaa wánṣi.

²⁵A làá dāá ká yii a-maaliṣu b̄t̄i. A-naantiibi làá dāá n̄n bí kii timool n̄n nyēē kitin pu puee ní.

²⁶A làá dāá púl kí bà a-wiṣyi ní kí n̄n kpú, kii kudiceeu yuntiṣu bi n̄n cēē idi kí páan kukaatuṣu pu puee.

²⁷Kpèè, ti n̄n nyāab̄ ki dāá ká kunṣee dee, ní an lafun sá ibaam̄n. P̄lifi tinan kí dūú kpāafi kí t̄i a-ba.

Job 6

Yoob nín kíí puee: U bíí yáṣṣi u-bɔɔbi pu

¹Niinee ní Yoob fōō dinyɔɔbundi ki kíí yii:

²M̄mm, unil yaa bàà ṣūn̄ kí ṣm̄nt̄i m-ḡndi, unil yaa bàà ṣūn̄ kí dū m-nimbinaamandi kí ṣá saniya pu kí ṣm̄nt̄i!

³Ama m-nimbinaamandi nȳn̄n̄ ki j̄t̄in̄ tinṣu bul. An pu ní m bíí sòon̄ fám fám.

⁴Tinman, Unimbɔti Mp̄ṣkɔdaan dū u-piṣyi ki yá-mi, ní m k̄n̄ ki bíí nyū i-looti. Unimbɔti nyoondi bíí jàà n̄n mi.

⁵Kumooun maṣki sūn̄ ṣyunti ṣun ní tim̄ṣon dō ki-nimbiin kí ṣm̄ṣee? Àá unaa ḡt̄i sūn̄ ṣyunti ṣun ní bi t̄i-u timool ú ṣm̄ṣee?

⁶A ṣūn̄ kí j̄i tijin kaa ṣá ṣyaam an n̄n m̄ṣṣ? Àá mm̄n̄ ṣulṣu ní dijindi laakin p̄iṣee cáá?

⁷M ȳi kí gbēē tijin tin bí mimmee. M-falaau sá tijin tin di núut̄i-mee ní.

*

⁸M bàà là yii ubo n̄ ṣá tin m mēēyee kí t̄i-mi, Unimbɔti n̄ t̄i-mi kun m lèe.

⁹Unimbɔti yaa bàà kíí kí nà-mi dúsi dusi, u yaa bàà kíí kí tant̄i u-ṣal kí púnt̄i-mi.

¹⁰M bàà làá yùkū n̄n dipɔɔpindi diḡndi din poon m bí an kaa kúnt̄i nee, ní kí bàà ká diṣmeendi. Maa bàà làá nyā Unimbɔti circirdaan nyɔɔbuṣi boon.

¹¹Ama maa ti cáá mpon kí n̄n gbíntì ká ki cótí. M làá n̄n bí dimanfalin kí t̄o dilal? Maa cáá foolboon ubo dee.

¹²M-pɔŋɔ kaa sá ditanƿpal pɔŋɔ, ní m-wunti mun kaa tí p̄o kii tasa kútee.

¹³Maa tí cáá mpon ɔubɔ m-ni kí ɔmā kí fī m-ba, ní ubo mun kaa ti bí laaba kí tikiń-mi.

*

¹⁴Unil un wunti ȳt̄ee cáá nsan u-juti ń s̄o u-saai, yaa sá fám, u dù Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan faaŋku kí fá ní.

¹⁵M-nabiyaamu fātì bi-boon ki tī-mi kii mbun ɔun f̄oot̄ee, a l̄i kii mb̄mbiyaamu mun poon k̄únee.

¹⁶Anyintanƿpee n̄i ntaayim yaa d̄unt̄ee ní dinyiŋbagbal ń gbí ibun gbanti.

¹⁷Ama ní dipeel puee, ní í f̄oot̄í, kutuntuŋu yuntiŋuee ní í kpā dicilpu dicilpu.

¹⁸Kpaŋgulib kaa ti p̄at̄i ibun gbanti cee, bi d̄ūú b̄o kuteeun ní kí tin wāŋk̄i.

¹⁹Kpaŋgulib bin nyánní Teema tiŋkinee nimbiliŋ n̄n c̄o i-pu ní, bisanƿkinliibi bin nyánní Seeba tiŋkinee n̄n māká i-pu ní.

²⁰Ama an w̄n̄-bi bi n̄n d̄u bi-mākal ki p̄aān kib̄umbikee puee: bi b̄ānee, kun pu bi n̄n māk̄ee ɔá fám.

²¹Ni sá kii ibun gbantee ní ki tī man ni-b̄o! Ni n̄n ká m-naabuŋuee ní an cúú-ni tifaandi.

²²M bālifi-ni yii ní tī-mi tibaaa, àá ní l̄ē ni-gaajawanti poon tiba kí p̄o-maaa?

²³M bālifi-ni yii ní fī-mi kí nyāntí m-nannanliu, àá up̄ool ubo ɔaanaaa?

²⁴Dàkàmaan-mi, m làá ɔm̄l̄, d̄akàmaan-mi tin poon m ȳint̄ee.

²⁵Tibulcin nyɔɔbuŋɔ kaa t̄i unil tiweendi. Ama ní t̄uk̄u-mi kun pu ni w̄oñ-mee.

²⁶Ni là kí w̄oñ m-nyɔɔbuŋɔ fám níi? Ama an sá anyɔɔbun fám ní, unil un kaa ti cáá dimákalee n̄n s̄oñ ki t̄o kutaa puee.

²⁷Ni yaa ká kí t̄o ditanƿpiibil pu kasi, kí d̄u nimbi ni-ba b̄o kí nyāfi, ni là!

²⁸Too, m gb̄aām-ni, kp̄èemaan-mi, kí t̄uk̄u-mi m yaa bí m̄ont̄i-ni.

²⁹Ní f̄at̄í gítímaan ni-boon, n̄n s̄amaan deedeedambi. F̄at̄í gítímaan! Ní béemaan yii maa ɔá tikpitil tiba.

³⁰Mili mili boti nyē m-nyɔkɔnaaa? Ni d̄akafi yii m-limbil kaa gb̄l̄ falaa níi?

Job 7

Yoob bíi yálinƿki Unimbɔti pu

- ¹Unil bítam kitiŋ nee pu bí kii sooja tundee ní, a lì kii upaadaan maŋfal wiĩnyee.
- ²Kii uyumbu nín fèefi ki nyàab̃ mboon puee, kii upaadaan nín cí kí fōō u-paati puee,
- ³mín ní an bí-mi. Iŋmal iŋmal sò m-maŋfal kaa ti bí tiban. M-paatii di sá iyalĩki nyati.
- ⁴M tin pée lì yii m dòontée, m kíí ki bíi bàlifí m-ba yii: «Nyunti ɲulɔŋu ní kutaa làá wúntí dee?» Kunyeeu nee fòkò, ní m dō ki lábití m-ba áli kutaa ń dāá wúntí.
- ⁵Ijilĩkpaam nì ipòkò gbí m-wunti kòkò pu, m-wuŋgbaŋɲu lōtì lōtì ki kíń ki nyēē nnyim.
- ⁶M-maŋfal wiĩnyi bíi sáh malaa malaa ki jítiń usatalul gulfajantiliikee. M-maŋfal wiĩnyi bíi kúntí dee, dimákal kaa ti bí.

*

- ⁷Unimbɔti, téetí yii m-maŋfal sá kufoou ní, m-nimbibul pée gítí kpá kí ká nnaam.
- ⁸Sii un di nín kpèé-mee, aa ti làá wāl-mi. A làá dāá nyàab̃-mi, ama m dāa gítí kpá.
- ⁹Kii ditagbandi nín búntí pu kí wāŋkèe, mín ní unil un nín sùntí ditaŋkpiilinee kaa ti gítíń.
- ¹⁰Udaan yaa búntèe, waa ti gítíń u-dumpu, ní laakin u nín kóòyee, bi kpáaa pée súntì u-pu kpala.
- ¹¹An pu ní maa ti làá ɲmā kí nīn ɲmí. M làá sòon m-nimbinaamandi nee poon, m làá yālĩkì, kun puee m-nyòkò túŋkì.
- ¹²M sá tiŋku àá kupeebiliŋɲu kun bí nnyimineeee? Kin ba pu ní a cí-mi mín?
- ¹³M yaa lī yii m làá dòon m-lambaŋki pu kí ɲùŋfi, aayee, m làá dòon m-doonɲu pu m-pòbil ń sòŋkèe,
- ¹⁴ní a cáá tidamintiil ki fàantí-mi. Kun kun a lèekī ki dākà-mee kōntí-mi dinyoondi.
- ¹⁵A yaa bàà nyī m-sil ki kūū-mi gba, m bàà là! M yaan kpī gba, an sòn m nín bí ki sá akpab ɲma nee.
- ¹⁶M gīiń m-ba, maa làá nīn bí ki cá jaanjaan. Maa ti bí tiban, yàntí-mi soooo.

*

- ¹⁷Ba ní unil sá ní a dākafí u-pu ní? Ba pu ní aa pée mō u-pu mín?
- ¹⁸A-nimbikpeenɲu pée có u-pu ní kutaafaau kamaa, ní ki cóŋkí-u nyunti kamaa.
- ¹⁹Nyunti ɲulɔŋu ní a làá gbèen̄ kí taa ti kpèè-mi ní? A làá pée yàntí kubuɲu ń fáá m-pu dalbaaa?

²⁰Báà m yaa yĩntì, ba ní an ɣáań-si ní, sii un cóŋkí inifunaanee? Ba pu ní a màkanti-mi kii ukpan nín màkà upeel puee ní? M kalin kpánti diwaŋgul ki tĩ-si níi?

²¹Ba pu ní aa là kí dū m-yĩntitam kí pō-mi, kí fàtī a-boon kí tĩ m-kpitii ní? Man di cá kí dòn ntaminee, a làá dāá nyàab-mi, ama m dāa gíti kpá.

Job 8

Biilidaadi nín sòon tɔnyee

¹Niinee ní usuwaja Biilidaadi fōo dinyɔɔbundi ki bí yii:

²A làá nín pée sòon yéè kí cáá sāa nyunti ɣuloŋu ní? Anyɔɔbun ɣin nyēē a-nyɔkɔnee bí kii kubuŋkpaanɣuee ní.

³Unimbɔti pò gandaaa? Unimbɔti Mpoŋkɔdaan kaa sòon tibɔti ti-púɔɔ?

⁴A-jipɔmbi máań ki tin ɣá ikpiti, an pu ní u dáal bi-tafal bi-kpitii pu.

⁵Ama sii, a yaa nyàab Unimbɔti, ki yaa gbāam Unimbɔti Mpoŋkɔdaan,

⁶a yaa kaa ɣá tiba ní a-pɔbil bí dibee, u làá wún a-pu ní kí fàtī tĩ-si mpaan ɣun máań-see.

⁷A nín nín bí min njaminee kaa làá nín téé a nín làá dāá nín sá kun foolee.

*

⁸Bàlifi bin lĩntiń-tee, ní kí dàkafi bi-naanjab nín nín kánti kánti tɔnyee pu.

⁹Bi māl-ti nee, taa yúnti ní kaa nyí tiba mun. Ti-manfal wiĩnyi kitiŋ nee pu jĩti malaa kii mboonee ní.

¹⁰Ama bín làá dàkà-si ní kí sòon nì si. Bi làá lēē tin bi kāl ki kée poon iciin nyɔɔbundi nee kí tũkũ-si yii:

¹¹«Dikal ɣũń kí nyā laaba an yaa kaa sá kupuunaaa? Kukaluu ɣũń kí nyā laakin nnyim kpéeee?

¹²Nnyim yaa kpée, ku péetĩn timool tin kínee kí kpā, nyunti ɣun ku dáá púkuń baa láá gāa-kuee!»

*

¹³Bin súnti Unimbɔti puee nín kúntiń puee dee. Binikpitib mákal nín kúnti puee dee.

¹⁴Kun pu bi mákée cúu tĩl, di sá yii bi-mákal gbanti bí kii tinanɣbantalindee ní.

¹⁵Bi yaa bàà dĩnti bi-diiku puee, ku cĩŋkĩ ní màkà maka, báa bí nyā kí báań ku-pu, see kú líti.

¹⁶Bi bí kii busubu bun cáá ḡkpiim tikpil ki wīntí ḡwliín puee ní, bu tòó bu-paḡḡi bukpaa bun poon bu ćóee.

¹⁷Bu tòó bu-nyaḡḡi ataḡkpee kansikin, ní ki nyàab̃ nsan ki kóò ataḡkpee poon.

¹⁸Ama bi yaa kp̃ikitì-bu mpaan ḡun pu bu n̄n yúee, mpaan gbanti làá l̄i yii màa pée ká-bu jaanjaan.

¹⁹Bin sún̄tí Unimb̃oti puee naam n̄n kún̄tí laakiḡyee dee! Biba di làá nyā ḱí fōō bu-paḡḡu.

²⁰Unil un baa k̄ántí u-pu tibee, Unimb̃oti kaa féeñ-u, ní kaa tútúñ un ḡáań ikp̄itee.

²¹U làá yàntí á f̄at̄í ká tilaal, ní ḱí yàntí á n̄n bí dip̄̄p̄indin ki f̄aal.

²²Icoo làá cúú a-nannanliibi, binikpitib làá w̄aḡkì.

Job 9

Yoob ḱí yii Unimb̃oti nyí tik̄̄k̄̄

¹Niinee ní Yoob ḱí yii:

²Tiḡman, m nyí yii an lafun sá m̄ñ. Di sá yii mana ní unil ḡñ̄n ḱí n̄n bí deedee Unimb̃oti nimbiin?

³Unil n̄i Unimb̃oti yaa làá kpáká, Unimb̃oti kaa làá ḱí anȳ̄̄bun kutuku poonee dibaba gba.

⁴U-ciḡḡi nyóò ní u-p̄̄ḡḡu sá ḡkpaan, ḡma di ḡñ̄n ḱí yū̄l u-nimbiin kaa ká ditafadaaldi?

⁵Úñ di kp̃ikitì ajoin dicilpu dicilpu ní ki lábití-ḡi ki c̄b̄ u-ḡuul poon.

⁶U yàntí kitiḡ nyeel c̄ḡk̄i, u yàntí ki-jaantalkub kp̄int̄i.

⁷Úñ di t̄i ḡwliín mara ní ḡú taa nyā, ní ḱí dū iḡmalbijaa ḱí p̄iñ kudii í taa ḡm̄ntí.

⁸Úñ baba di kp̄at̄i kutagb̄ḡu, ní ki dū u-taḡḡi ki tók̄̄n tiḡkub nyingbanti pu ki c̄om̄.

⁹Úñ di náań iḡmalbi kitiḡi n̄n bí pu aba abee: dikitil din bí ḡgan púee n̄i din bí ti-yil kansikinee n̄i din bí ḡgiil púee.

¹⁰U tūñ atun̄kpaan ḡin ub̄̄ kaa ḡñ̄n ḱí gb̄l̄ ḡi-taapuee, ní ki ḡáań maamaaci tuuḡḡi ḡin kaa cáá ḡkaanee.

¹¹Kp̄èè u ḡñ̄n ḱí j̄it̄i m-caḡin m̄ taa wāl-u, ní u yaa tí búnti ndanaaa, maa làá kp̄àa bée.

¹²U yaa fik̄i tiba, ḡma di ḡñ̄n ḱí yàntí ú f̄at̄í ḡiñ̄n̄-ti? ḡma di ḡñ̄n ḱí bàlifi-u yii: «Ba ní a ḡáańee?»

¹³Unimbɔti yaa gíí diŋuulee, waa gítí u-boon. Tipeebilindi tin bí tiŋkuneɛ dònɔ́ ki gbàantí u-taanyi taapu, an dàkà yìi Raab nì u-naacimbi.

*

¹⁴Kin mana ní man un bí nee, m làá ŋmā kí kíf-u? La ní m làá ká anyɔɔbun kí dūú kíf-u?

¹⁵Bàà m yaa cáá ibaamɔn, maa làá ŋmā kí kíf-u. Kun m péɛ ŋūn kí ɲée di sá m mɛɛ m-bɔsoonliu ú sɔ m-saai!

¹⁶Bàà m yaa yíín-u ní u kíf-mi, maa māká yìi u làá pīlifìn m-nyɔkɔ.

¹⁷U yāntì u-buŋkpaan̄ku fáá-mi ki lúkú, u bíi tìi-mi tiweendi fám.

¹⁸Waa yàntì m fòotì bàà fiii, ama ní ki yāntì m-nyɔkɔ túŋkì.

¹⁹Mimmee man nì Unimbɔti ń mɔɔɔ? Bàà an yaa sá dimool, u pɔɔn-mi sɔkɔ sɔkɔ! M cùnɔnì-u ibɔsoonaaa? Bàà an yaa sá ibɔsoonaaa, ŋma di làá yíín-u tibuul ní?

²⁰Bàà m-bɔti yaa ŋāñāaaa, tin m làá sòonɛe làá fàtíí kpò m-bɔti. Bàà m yaa kaa ɲá tibiaa, m-nyɔɔbuŋɲi làá tīi-mi dibɔkpil.

²¹Maa kalin ɲá tibiaa? Maa ti kpáàa nyí gba. M gīn nì m-ba ní.

²²Man ceeyee, a ɲá tibiaa, aa ɲá tibiaa, an sá ubaanti ní. An pu ní m lè yii: Unimbɔti yàntì maanyiba nì dibɔkpil daan kù.

²³Nnaabukpaan ɲubɔ yaa jéetì kitiŋ pu ki kūū binibee, Unimbɔti bí ní ki lāā maanyibab bi-nimbinaamandi poon!

²⁴Unimbɔti yaa dū duulinya ki līn binikpitibee, ní ú bīn bibɔsoonliibi nimbiin! An yaa kaa sá ún di ɲáań mīn, ŋma di gítí ŋūn kí ɲá mīn?

*

²⁵M-manfal wiŋyi sán malaa malaa ki jítiñ utaatanli, i sán kaa kpáàa ká nnaam ki dáká.

²⁶M-manfal wiŋyi sán malaa malaa kii meelabee, a lè kii ukaabu nín tòó pu yilpu kí cúú u-jintee.

²⁷M yaa bàà bí yii m làá súntí m-yaliŋkii pu, kí búti m-nimbiin kí lēe,

²⁸ní falaa un poon m bée fàantí-mi. Di sá yii m nyí sii Unimbɔti nín kaa làá sòon kí pò-mee.

²⁹Kii a nín sòon ki kūū m-botee, ba pu ní m gítí tīi m-ba digiñdi fám?

³⁰Bàà m yaa dū fɔfɔ ki fùl ki dū njeem ki fínti m-ɲalii,

³¹a làá fàtíí gīn-mi kí tɔ tikpatin, ní m-wampeenkaati gba kaa dāa gítí là-mi.

³²Di sá yii Unimbɔti kaa sá unil kii mamee m̃ ɲmā kí kíf-u, àá m̃ ɲmā man nì u ń cù ibɔsoon.

³³Upàtil ubɔ mun kpá kí ɲmā kí dū u-ɲal kí páań ti-liitil pu kí pàtī-ti.

³⁴Udaan bàà fòol mbambaan ɲun Unimbɔti cáa gbàa-mi nee, ní kí yàntī ú taa ti fàań-mi.

³⁵M bàà làá ɲmā kí sòon nì u kí taa fàɲkì. Ama mìn ní an kaa sá, maa ti yì m-ba.

Job 10

Unimbɔti náań-mi kí nàań-mi ní

¹M gī nì m-ba, an puee maa làá ɲmā kí cúú m-ba kí taa yāliɲkì. M-poon kaam cóti ní m làá sòon kí tùkù-u.

²M làá tùkù Unimbɔti yii: taa kpò m-bɔti, tùkù-mi kun ní m ɲá ní a wòon-mee.

³An mōn-si á nīn sàantí-mi, kí fātī a-boon kí tī a-wannaan̄kaati, ama ní kí yàntī án búti binikpitibaaa?

⁴Nisaal nimbiliɲ ní a cáaa? Unil nín kpèé ki wāl tiwan puee, mìn ní si mun kpèé ki wāl-tàaa?

⁵A-man̄fal wiɲyi kaa náań kii unilee níi? A-biɲɲi jītí malaa malaa kii unil yaɲee níi?

⁶Ba pu ní a nyàab̄ kí béé m-yìntitam ní? Ba pu ní a fikití ki nyàab̄ kí ká m-kpitii ní?

⁷Sii a-ba pée nyí yii maa ɲá tiba ní kaa tí ɲūn kí ɲmátí kí nyā a-ɲaan.

⁸Sii a-ba ɲalii ní a dūu mán-mi ki náań-mi. Ín di māntīi tú-mi, ní a là kí nàań-mi!

⁹Téetí yii sii di mán-mi kii bi nín māā ditansambil puee, ama ní a là kí nà-mi dúsi dusi m̃ kpántí ntam.

¹⁰Sii di náań-mi ki tākān m-na poon kii bi nín bàtī nnaabiim kí ɲá disambilin m̃ kīl puee.

¹¹A dū anancal nì ɲwun̄gbān ki bīiń-mi, ní ki ɲá-mi akpab nì igiin ki túkuń tɔb pu.

¹²Mìn boonee ní a ɲá-mi tiɲan ki tī-mi diman̄fal, ní ki wún m-pu tiɲan.

*

¹³A dū abɔɔn bɔti tiba ki bál a-pɔbilin. M nyí kun ní a dàkafēe:

¹⁴A là kí ká-mi m bīi ɲáań ikpiti ní, ní kaa là kí dū m-yìntitam kí pō-mi.

¹⁵M yaa lafun ɲá ikpitee, mbusu dō ki cí-mi! Báa m yaa kaa ɲá tibaaa, maa máań kí yáatí m-yil. Icoo nì falaa yānti m gbí kii m nyūn ndaamee.

¹⁶M yaa gántì m-yilee, a jì-mi kii gbikintee ní, a ɲáán maamaacib kí gbéèṅ m-weeɲi pu.

¹⁷A jáà nì mi kaa gbèentí, diɲuul din a gíí m-puee m̀tíí gbèentí, ní a-janjaliibi d̀oń akiti akiti kí jáṅ-mi.

¹⁸Ba pu ní a nyántìṅ-mi m-na poon ní? Bi yaa bàà m̀l-mi kaa ỳoṅṅee, ubo kaa bàà kántí-mi.

¹⁹M bàà pée nyēē m-na poonee, m bàà cá dikaakulin ní dicilpu, m bàà bí kii unil un kaa pée kāl kitiɲ pu ki kée ní.

²⁰M-wiɲyi kaa ti kíṅ ki náàṅ. Gbèēṅ kí taa ti jáṅ-mi, kí yàntí-mi soooo ṁ pée ká dipɔɔpindi fii iwiin in kíṅ-mi ṁ dūú kāl nee poon,

²¹kí wàatí ṁ búntí dibɔmbɔndi nì ɲkúm booku tiɲki kin poon bi cá kaa gítíínee.

²²Niinee, dibɔmbɔɲkpaandi nì fikil fikil di bí, ní ɲwalifi bí niin kii dibɔmbɔndee.

Job 11

Soofaar nín sòòṅ puee: Fàtíí gítíí Unimbɔti cee

¹Niinee ní unaamaja Soofaar f̀o dinyɔɔbundi ní ki bí Yoob yii:

²Unil un sòòṅ tikpil kii a nín sòòṅ pu nee kaa kántí ubo ṁ kíí-uaaa? A yaa nyí isoonee di d̀kà yii a cáá ibaamɔnaaa?

³A nín cáá kinyɔkɔee di làá yàntí binib ṁ kpántí bimuumbaaa? A làá bèel binib ubo ṁ taa wòṅṅ-saaa?

⁴A lī gba yii: «Tin m sòòṅṅee sá ibaamɔn, Unimbɔti kaa làá ká m-pu tiba kí sòòṅ.»

⁵M bàà pée là yii Unimbɔti ṁ wàāṅ kinyɔkɔ kí sòòṅ kí kíí-si u-ba!

⁶U bàà làá lēē dinyil bɔɔɲɲi kí d̀kà-si. Abɔɔn gbanti jítiṅ unil ciɲyi ṁ ɲmā kí gbìl taapu. A bàà làá gbìl niin yii Unimbɔti súnti a-kpitii dijandi pu.

*

⁷ɲma ɲūṅ kí béé kí cíl Unimbɔti? ɲma di ɲūṅ kí béé Unimbɔti Mɔɲkɔdaan nín sá ukpaan puee gbennɔkɔ?

⁸Unimbɔti ciɲyi nyòò kii yilpu nín dátìṅ kitiɲ puee ní, ba ní a ɲūṅ kí ɲá? I nyòò ki jítiṅ ditaɲkpiilin. Tilati ní a ɲūṅ kí béé?

⁹I wāā ki jítiṅ kitiɲ, ki wāā ki jítiṅ tiɲku.

¹⁰Unimbɔti yaa cúú dibɔkpil daan ki pīiṅ kudii, ní ki yaa yíiṅ udaan ibeeyiinee, ɲma di ɲūṅ kí pīiṅ nsan?

¹¹Di sá yii Unimbɔti nyí binib bin kaa bí tibanee. An kaa bàlifí ú kpèè címmm ní kí nín ká laakin ikpiti béé.

¹²Ama ugbaan kaa n̄n̄n kí kpántí ucin̄fiti dalba dalba, a l̄i kii kumoooun maŋki di kaa n̄n̄n kí kpántí kim̄ɔŋkimaŋ puee ní.

*

¹³Yoob, dū a-pɔbil kí tī Unimbɔti, ní kí yòon̄ a-ɲalii kí túl̄-u kí m̄èè-u.

¹⁴Ikpiti yaa táká a-ɲaliyee, á pítí-i kí fá, kí taa yant̄i tin kaa bí deedeeyee n̄ ká mpaan a-dumpu.

¹⁵Niinee a làá gántí a-yil kí nyā icon, tiba kpá kí c̄ɲk̄i-si, ní aa làá f̄aŋk̄i tiba mun.

¹⁶Di sá yii a làá súntí a-nimbinaamandi pu, a làá dāá súntí kii nnyim min p̄uub̄ ki búnt̄èe ní.

¹⁷A-maŋfal wiinyi làá wāl̄ bóiii kí j̄it̄in̄ kuwiŋkaŋu pu, ní dibomb̄ondi n̄ kpántí kii kutaafaauue.

¹⁸A làá dāá n̄n̄ cáá dimákal ní kaa làá f̄aŋk̄i tiba. Báà icoo boonee, a làá dāá ḡèè n̄ ɲgbans̄ɲfi.

¹⁹A yaa láa bíi ɲ̄n̄f̄ee, ubo kaa làá dāá p̄ikīl̄-si. Binib tikpil gba làá dāá nyàab̄ kí pàkà-si.

²⁰Ama binikpitib làá dāá nyàab̄ dijòon̄di áli bi-nimbiliŋ n̄ lóol̄. Baa làá dāá ká kibalilaŋ. Bi-mákal k̄ok̄o di dāá sá ɲkúm.

Job 12

Yoob nín kíí puee: Kun Unimbɔti l̄èe ní u ɲáaŋ

¹Niinee ní Yoob kíí yii:

²Tiŋman, ni lafun nyí tik̄ok̄o! Ni n̄i iciin di làá kpāfi kí kpú.

³Ama ma mun cáá dinyil kii nimbee ní, naa j̄it̄in̄-mi. Tin ni s̄on̄ee, báà ɲma p̄ee nyí-ti ní.

⁴M k̄uuntí ki ȳi Unimbɔti ki māká yii u làá kíí-mi, ama ní m-b̄ɔɔbi ɲúb-mi ki bèel̄. Man un māká Unimbɔti pu, baa k̄ant̄i m-pu tibee, bi ɲúb-mi ki bèel̄.

⁵Binib bin bí mm̄on̄nee d̄akafi yii: «Tí kp̄èè bin bí aḡin̄nee fám.» Bi s̄on̄ n̄i bin cá kí l̄t̄ee tib̄baantiil.

⁶Tiba kaa páb̄ digan̄gam dambi bi-dumpui, bin tákà Unimb̄tee bí ɲgbans̄ɲfin ní. Bi-p̄ɔŋɲu di sá bi-nimb̄tiu.

*

⁷Bàlifi tiwaŋkuti, t̄i làá d̄akà-si, bàlifi inoon in ɲaañee, i làá t̄uk̄u-si.

⁸S̄on̄ n̄i kitiŋ, k̄i làá d̄akà-si, tiŋkun j̄omii làá m̄aafi-si tib̄ti tikpil.

⁹Tiwaŋkuti nee kɔkɔ kansikinee, kulɔkɔ di kaa nyí yii ti-Dindaan di ɲá tin bí nee kɔkɔ?

¹⁰Tin kɔkɔ cáá kufoouee maɲfal nì unil kamaa fooku kã u-ɲaan ní.

¹¹Bi lì yii: «Ditafal tundi di sá dí nīn píliffi tibɔti, a lì kii dilimbil mun nīn dákaffi tijin kí bée ti-mɔɲɲu puee.

¹²Binicikitikaabi cee ní a kǎntí iciin, ní utikpil di cáá dinyil.»

¹³Ama Unimbɔti di yì iciin nì mɔɲ, ùn di tí yì isaŋki nì dinyil.

*

¹⁴Kun Unimbɔti yaa gbáń ki wīyee, ubɔ kaa ɲūn kí fàtíí mā, un u yaa cúú ki tó sarkee, ubɔ kaa ɲūn kí nyāntí-u.

¹⁵U yaa cúú utaayee, ɲweel nyán dee. U yaa tí cúú utaa ki pīitèe, kitiɲ mun bíil dee.

¹⁶Unimbɔti cáá mɔɲ nì iciin. Ùn di yì un kííl u-ba nì un kííl bin kíñee.

¹⁷U yàntí kitiɲ pu yidambi còom atakulim, u kōntí bibɔsoonliibi inaatuu.

¹⁸U fòol bibɔtiibi cee bi-pɔɲɲu ní kí dū disarkabɔkutil kí pèeñ-bi.

¹⁹U yàntí bisaraaɲaliibi còom atakulim, ní ki lábití abee dambi ki cìb.

²⁰U pìintí bin nyí isoonee nyɔmmu, ní ki fòol bitikpilib cee bi-nyil.

²¹U kōntí duulinya nikpaambi icoo, ní ki gbákaál bipɔndambi bi-pɔɲɲu.

²²U nyāntí abɔɔn ɲin bí dibɔmbɔɲkpaandi poonee ki pāantí mpaampiin pu, ní ki bìití tin bí ɲkúm booɲɲunee.

²³U yàntí atimbun ɲáań akpaan, ní boonee kí fàtíí nàań-ɲi. U yàntí ɲí wíiń ní ú cúú ɲi-nib kí cunnì kuyunju.

²⁴U yàntí kitiɲ pu kpootiliibi yiliɲ lábití, ní ki yàntí bi tú ki yìiń kuteeu kun poon nsan kpée.

²⁵Bi táfí dibɔmbɔndin laakin ɲwalifi kpée, ní ki còom ki kpìntí kii bi gbí ndaamee.

Job 13

M làá mɔ̀tì m-ba pu Unimbɔti nimbiin

¹Tiɲman, m-nimbígɔɲu ká tìń gbanti kɔkɔ, m-tafal gbìl ní ki gbìl taapu.

²Tin kɔkɔ ni nyée, ma mun nyí-tì, naa jítiń-mi!

³Ama Unimbɔti Mpɔɲkɔdaan ní m là kí sòon nì, ùn cee ní m làá mɔ̀tì m-ba pu.

⁴Nimbee, ni cáá inyimɔn ki bìintí ibaamɔn pu, ni-kɔkɔ sá inyimɔn nyɔkɔdambi ní.

- ⁵Ni yaa bàà ɣū̀n kɪ́ nɪ́n ɣmí! Bi bàà yí-ni biciɣfitiibi ní.
- ⁶Pīlifímaan tin m cáá kɪ́ sòò̀n kɪ́ mṑtì m-ba puee, kpòommaan ni-tafaliɣ kɪ́ pīlifi m-yaliɣkii.
- ⁷Ni dākafī yii Unimbōti ní ni mṓntáaa? Ni làá dū inyimɔn ní kɪ́ mṑtì u-puɔɔɔ?
- ⁸Ni là kɪ́ lì yii ni bí Unimbōti jandi pú deeyaa! Ni ɣū̀n kɪ́ mṑtì Unimbōti puɔɔɔ?
- ⁹Unimbōti yaa cɔ́ɣkì-ni, ni làá nyāaa? Àá ni là kɪ́ mṓntì-u kii bi nín mṓntí unil puee ní?
- ¹⁰Ni yaa lēē kɪ́ taa nɪ́n bí deedee dibalinee, see ú dāá pée wòò̀n-ni.
- ¹¹U nín sá ukpaan puee kaa fàantí-naaa? U nín cáá tifaandi puee kaa làá fàtī lítí ni-puɔɔɔ?
- ¹²Ni-dàkatam kaa cáá kunyampoou kii ɣfantamee ní, anyɔɔbun ɣin ni cáá mótí ni-ba puee pòfi kii kuyɔkɔuee ní.
- ¹³Ŋmīlmaan kɪ́ yàntī m sòò̀n, ní tin làá bà́n m-puee n bà́n!
- ¹⁴M bóntì ki cí tin kɔ́kɔ làá bà́n m-puee, báà an yaa sá ɣkúm.
- ¹⁵Báà Unimbōti yaa là ú kpò-mi, maa ti pée cáá dimákal diba dee. Ama m làá mṑtì m-saɣkindi pu u-nimbiin.
- ¹⁶M yaa ɣún ki ɣá mimmee, m làá ká difiil, di sá yii unikpiti ubɔ kaa ɣū̀n kɪ́ yū́l Unimbōti nimbiin.
- ¹⁷Pīlifímaan tiɣan tin m cáá kɪ́ sòò̀nee, yàntīmaan tin m làá cántí taapu nee n kó ni-tafaliɣin.
- ¹⁸M bí bóntí kɪ́ yíín ibeeyiin, ní m nyí tiɣan pu yii man ní bi làá pò.
- ¹⁹Ŋma bí ki làá kɔ́kɔ̀l-mi? M-bōti yaa tí kpīyaaa, m kí kɪ́ ɣmí kɪ́ kpú.
- *
- ²⁰M-Nimbōtiu, kàkatī tiwan tili kɪ́ wàatī-mi, niinee maa ti làá dū m-ba kɪ́ bál-si.
- ²¹Nyikitī a-ɣal ɣun nyìkī m-pu nee, gbèēn kɪ́ taa ti kò̀n-mi dinyoondi.
- ²²Mín boonee, a yaa yíín-mi m làá kí-si, áa m làá sòò̀n ní á kí-mi.
- ²³M ɣá-si ikpiti ki yīntín-si ɣfunyɔm miɣa pu ní? Yàntī m bée m-kpitii nì m-yìntitam.
- ²⁴Ba pu ní a fàtī a-boon ki tì-mi ní? Ba pu ní a ɣáań-mi kii m sá a-nannanliuee ní?
- ²⁵Ba ní a fàantí ní? Kufaa kun kubuɣu yòontée? Ba ní a jì ní? Kumɔkuliɣuaaa?

²⁶A sòoñ m-bɔti min pɔ̃yee ki ɲmàñ ki ɲá kugbɔɲun, a b́i pà-mi m-naacimpɔntin kpítii paati.

²⁷A bá-mi abaa, ní a-nimbikpeenɔ pée có tin kɔkɔ m ɲáánee pu, áli gba a f́ikití ki kpèé m-tabɔbiling kɔkɔ!

²⁸M-wunti b́i sù kii ndɔ nín sù puee, a l̀i kii akoosibil nín ɲmòò tiwampeenkaal puee.

Job 14

Unil maɲfal wiinyi kaa f̀òkò ní ki gb́i isaa

¹Unimpu saaleen di màl unil. U-maɲfal wiinyi kaa pée f̀òkò ní ki cáá ag̀ín.

²Unil b́i kii nsupumpukumee ní, u ẃiintí ní kí yóí. U b́i kii mboon nín b́i puee ní, kaa ýuntí.

³Mimmee Unimbɔti, an niliu gbanti ní a kpèéee? Man ní a càh ibɔsoonaaa?

⁴Ŋma di ɲùh kí lēē circir wanti tin kaa b́i circiree poon? Báà ubɔ kpá!

⁵Di sá yii sii di kàañ unil maɲfal wiinyi ki tī-u, sii di síh ɲmal in nyɔkɔm u máañ kí ɲée, sii di síh u-maɲfal gbeennyɔkɔ kin waa ɲùh kí j́ítée.

⁶Páatí a-nimbikpeenɔ u-pu kí yàntí-u soooo, ú ɲmā kí kúntí u-maɲfal wiinyi ɲgbansɔɲfin, kii upaadaan nín kúntí u-tundi ɲwiin puee.

*

⁷Busubu búh cáá dimákal: bi yaa gāa-bu, bu ɲùh kí fàtí t́úkú, bu làá nín pée cótí ní kaa gbèentí.

⁸Báà bu-nyaanyi yaa púl kitiɲin ní bu-yil yaa ɲá kii di kpíl kitiɲinee,

⁹bu yaa gbíl nnyim puee, see bú fàtí f́ikití ní kí t̃ɔ mpamu kii kisubikee.

¹⁰Ama unil ún yaa kpíyee, waa ti cáá mpɔn. Unil fooku yaa nyán u-nee, u ǵiti b́i tilatin?

¹¹Dimɔɔl ɲùh kí f́ootí, ibun ń kpā,

¹²ama unil un d̃ooh u-ɲaliɲu puee kaa ti ýíkí. Kí cáá s̃ā ɲyunti ɲun kutagbɔɲu dáá b́i nee, waa làá f́intí, u pée kpá kí ýikí u-geemin.

*

¹³A yaa bàà dū-mi ki bál ditanɲpiilin, kí bàkā m-pu niin kí cáá s̃ā ɲyunti ɲun ní a-ɲuul làá s̀ɔɲkèe, ní kí síh-mi iwiin in nyɔkɔm m làá ɲá niin ní á nín téetí m-puee.

¹⁴Ama unil un kpíyee ǵiti ɲùh kí ǵitiɲ dimaɲfalinaaa? M bàà làá j́i kimɔtii m-tumpɔɔl nee yuntiɲu poon, kí nín cí ɲyunti ɲun ní ubɔ làá d̃ā f̃ō-mee.

¹⁵Niinee a yaa yííh-mee ní m kíf-si, a bàà làá nyàab kí ká man a-wannaan̄kaati.

¹⁶Aa bàà làá gíti dū m-yìntitam kí yííh tiba. Too, kɔ̀kɔ̀nnee, sii di bí ki kààh m nín dàatī m-taan̄i puee.

¹⁷A bàà làá dū m-yìntitam kí bál kilɔ̀bikin, ní kí bliñ m-kpitii pu kii bi nín n̄al̄ kudii puee.

*

¹⁸Ama dijool cìnkī ní kí yààh, ní ditan̄kpal n̄ nìkī mpaan n̄un pu di nìn bée.

¹⁹Nnyim n̄ūh kí líntí kí dóó atan̄kpee. Utaa n̄i kí n̄mó kí càkatī kitiñ. Mìn mbaantiim ní a n̄àntí unil mákal.

²⁰A dù-u kí yā kitiñ ní ú búntí kaa ti gítiñ. A bíí u-nimbiin ní kí jà-u.

²¹Bi yaa bí tìi u-jipɔ̀mbi jilmaaa, ún kaa ti pée nyí tiba, bi yaa tí s̄intì-bi taapuɔ̀ɔ̀, waa tí nyí.

²²Waa ti nyí tiba ki kúti u-wun̄gbanyu nín bí jīh falaa un̄yee pu, u-naabuñu baba pu ní u n̄ūh kí yāliñkì.

Job 15

Eeliifaasi nín sòon̄ puee: Unikpiti kpá kí n̄mátí

¹Niinee ní Eeliifaasi fōō dinyɔ̀ɔ̀bundi ki lī yii:

²Ucin̄fiti un bí kii siiyee kaa kíkí tibɔ̀ti kí tō kutaa, waa sòon̄ tibɔ̀ti an kaa cáá taapu.

³A cáá anyɔ̀ɔ̀bun n̄in kaa cáá dikílee ki mótí a-ba pu, a pée sòon̄ yii an nín sá á sòon̄ee ní.

⁴Áli gba a bí bíí dinimbɔ̀tinool, a bí n̄àntí n̄wimmeem Unimbɔ̀ti nimbiin dee.

⁵A bí sòon̄ mìn kun puee a sá unikpiti, ní ki sòon̄ kii mili mili dambee.

⁶A-nyɔ̀kɔ̀ poon nyɔ̀ɔ̀buñi di bí kù a-bɔ̀ti, an kaa sá man. Tin kɔ̀kɔ̀ a sòon̄ee fātìi bí kókɔ̀l-si.

*

⁷A dàkafī yii sii di sá unipeepeekaa un bi māl̄ kitiñ pueeee? Mimmee bi māl̄-si ki wāatì ní ki nín náan̄ n̄gbantamuɔ̀ɔ̀?

⁸A nyí Unimbɔ̀ti nín nìn bóntì tin dibalin kí n̄éeee? Sii baba di cáá iciinaaa?

⁹Ba ní sii baasii nyí ní timbi kaa nyí ní? Ba ní sii gbìl̄ taapu ní timbi kaa gbìl̄ ní?

¹⁰Kpèè utikpil un yúntèe bí ti-kansikin, unil un kpín̄ a-baayee!

11 A dàkafī yii aa nyàab̃ Unimbɔti ŋmeendi din u dī ti-nyɔɔbummɔɔŋɔ pu ki tìi-si nee níi?

*

12 Ba pu ní an yòontí-si mín? Ba pu ní a dàab̃-ti mín?

13 Ba pu ní a díkí Unimbɔti pu mín? Ba pu ní a yāntì anyɔɔbun nee juti nyán a-nyɔkɔn?

14 Unil sá ba ní ki gà u-bindi yii u bí circir? Ninsaal sá ŋma ní ki dàkafī yii u bí deede?

15 Unimbɔti yaa kaa máká ún̄ u-ba tuun̄yi pu, ní kutagbɔŋu yaa kaa bí circir u-ceeyee,

16 kin ataa aŋa pu ní unil un cáá titantan kaa bí tiban, unil un ŋáań ikpiti kii bi nín nyù nnyim pu nee pu ní u làá n̄n máká?

*

17 P̄lifi, m làá dàkà-si tiba, m làá m̄afi-si tin m kée.

18 M làá m̄afi-si biciŋfitiibi dàkal, didàkal din ní bi fōō bi-naanjab ceeyee.

19 Unimbɔti n̄n dū kitiŋ ki t̄i b̄n̄ baba ní, báa unicaan kaa n̄n kó bi-pu.

20 «Unikpiti j̄n̄ falaa ní u-manfal wiin̄yi kɔkɔ poon, ní uwóbil manfal wiin̄yi kaa náań.

21 Ineen in fàantée lókɔfí u-tafaliŋin. Ngbanɔŋfi yuntiŋu ní digangam dambi líti u-pu.

22 Waa ti cáá dimákal yii u làá ŋmā kí ŋmátí kí nyā dibɔmbɔndin. Di sá yii binib cí kí dū kitàataajiki kí kpò-u.

23 Kaasaabi di làá j̄i-u. U nyí tiŋan yii dibɔmbɔndi wiin̄ŋu kaa ti dátin̄-u.

24 Dibɔmbɔndi wiin̄ŋu ŋun dōoń gbantee kōntí-u dinyoondi, dinimbinaamandi n̄ ilandɔkɔ làá j̄etí u-pu, kii ubɔti janjakitil nín bónti kí kí díkòndi puee ní.»

25 Di sá yii u tānti u-ŋal kí fáá Unimbɔti, u yíkí kí jáń Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan.

*

26 U sán ki cá u-yil t̄i kí jáń Unimbɔti, digbampɔɔl din gb̄fèe wún u-pu.

27 U gb̄fiń ŋkpam dūu b̄iń u-nimbiin ní u-wunti bí gbàlgbal.

28 Ntimu mun bi kpéelikèe poon ní u kóò, adiin ŋin poon baa ti kóòyee poon, di sá yii ŋi n̄n bí líti ní.

29 Unil gbantee kaa ŋūn kí kpántí ugaaja dalba dalba, ní u-gaajati kaa làá yúntí. U kpá kí j̄i dinyandi kitiŋ pu.

³⁰Waa làá ñmā kí ñmátí kí nyā dibɔmbɔndin. U làá nīn bí kii busubu bun ñmī wùñee ní, ní Unimbɔti fooku ń yòoñ-u kí tō kí fá ndan.

*

³¹Dimuuldi pu ní u māká. Ama dimuuldi kaa sá nsammonti, di sá yii dimuuldi ní bi làá gíñi kí pà-u.

³²Mín làá bàñ-u kí wàatī ní u-manfal wiinyi ń nín kúntí, ní u dāa gíti kpá kí tókú tifaapon.

³³U làá nīn bí kii bufiinyisubu biliñ yaa kaa láá bīn an nín gbátí puee ní, àá kii ɔliifi supumpukum nín gbátí puee.

³⁴Unikpiti dicañkun yab làá kpántí biñmanñmantiibi ní. Ñmī di làá wà u nín fíkí binib wanti ki mán kudii kunyee.

³⁵Unil un yaa cáá ikpiti poolee màal nnaabu ní. Kun ní u bónti u-pɔbilinee làá ñmàtì ùn u-ba ní.

Job 16

Yoob nín kíf puee: M cáá useeradaan ubɔ yilpu

¹Niinee ní Yoob kíf yii:

²Tin a sòoñee, m gbīl mín ñfunyɔm dilaatal pu. Ni sá biñmeenliibi bin kaa pée bí tibanee ní.

³Ni bí-mi yii: «Tin a sòoñ an kaa cáá taapu nee làá kúntí badal dee?» àá: «Ñma di páb-si á kíf mín ní?»

⁴Ni yaa bàà bí mpaan ñun pu m bí nee, m bàà làá sòoñ kii ni nín bí sòoñ pu nan ní. M bàà làá bóntí anyɔɔbun ñin kítèe kí sòoñ ni-pu, ní kí nīn gbákafí diyil ki bèel-ni.

⁵M bàà làá sòoñ kí tī-ni kunyannyaau, ní kí sòoñ kí taa gbèēn áli ni-weenyi ń dāa kúntí.

*

⁶Ama m yaa bí sòoñee, m-weenyi kaa sòñkī, m yaa tí ñmílaaa, an kaa tí sòñkī.

⁷Ibaamɔn poonee, Unimbɔti yānti m gī, u kúnti bin kɔkɔ nīn mānti tú-mee.

⁸M-wunti nín dáal pu ñmīiyee sá m-seeradaañwu, m nín dúnti puee kókó-l-mi ní ki kù m-boti.

⁹Unimbɔti tōnti-mi u-ñuul poon, u kùl ki kāl m-pu u-nyinñi gà kàkaka. U sá m-nannanliu ní ki kpèé-mi címmm.

¹⁰Binib wàatī bi-nyɔmmu bàaa m-pu, bi fátí-mi itampa ki sī-mi, bi kpáfí kinyɔkɔ kí jáh-mi.

- ¹¹Unimbɔti dū-mi ki líh campɔntib bin kaa bí tibanee, u dū-mi ki ɲá binikpitib ɲaan.
- ¹²M nɛn bí ɲgbansɔɲfin ní Unimbɔti dómiń ki cīɲkì-mi. U tó ki kíí m-sil ki dū-mi ki lúkú kitin, ní ki màkà-mi kii ukpanee.
- ¹³U-piinyi ɲààh an kɔkɔ pu firrr firrr. U yá-mi an kó ki sãa m-ceebiliɲ an kaa cúú-u isaa, u yāntì m-kaami cóti ki dō ki pùùb kitin.
- ¹⁴U wúliń m-pu kii ujanjalee, u yá-mi ki tī-mi tiweendi.
- ¹⁵Kpɔsata ɲma ní m kíh ki pèentí, ní m dū m-nimbiin ki múl ntamin.
- ¹⁶M súń áli m-nimbiliɲ mántì cíncin, ní m-ningbunti dūu nyīɲfi maa ti kpáaa wāl tiɲan.
- ¹⁷Ama ma mun kaa ɲá tipɔmbɔti jaanjaan. M pée mée Unimbɔti nì dipɔbil diba ní.
- ¹⁸Kitin, taa bliń m-fatikuu pu, yāntì bí nīn pée gbìl m-kun̄kuuntii pu.
- ¹⁹Di sá yii m cáá kɔɲkɔnnée seeradaan ubɔ yilpu, tiɲman, m cáá ubɔ yilpu niin u móti m-pu.
- ²⁰M-bɔɔbi bíi bèel-mi, ama Unimbɔti ní m sūh ki kpèé.
- ²¹M-seeradaaɲwu ń nīn sá un làá pàtì man nì Unimbɔtee, kii unil nín móti u-juti pu puee.
- ²²M-manfal wiinyi kaa ti kíh ki náah, m tākāh nsan ɲun pu unil yaa nóó waa ti gítiínee.

Job 17

Maa ti cáá dimákal

- ¹Maa ti cáá ɲfam, ní m-manfal wiinyi kaa ti náah. Ntaɲkpiifal di kíh ki dō ki cí-mi.
- ²Bibeliliibi mǎntìi tú-mi, bi nín jáà nì mi puee yāntì maa ti ɲūh kí gèèh.
- ³Unimbɔti, pà m-pɔndi kí fī-mi kí líí, di sá yii ɲma di gíti bí ki làá ɲá mín kí tī-mi?
- ⁴Ibaamɔn puee, a pīh m-bɔɔbi ciinyi pu, taa yāntì bí jī m-pu dinyandi.
- ⁵Bi náah nì un yíh u-bɔɔbi bí jī tijin, ní u-biyaamu dō ɲkùmee ní.
- *
- ⁶M kpántì nlan ní binib cáá gà ki lāā. M sá unil un nimbiin bi tíí ki làbitēe ní.
- ⁷Kunimbaau yāntì maa ti wāl tiɲan, m-ɲalii nì m-taani kpántì kii kujiliɲuee ní.
- ⁸Bibulcinnib yaa ká-mee, bi bàkatì ní. Maanyiibab fòol bikpitib pu mbum ní.

⁹Bi lì yii: «Deedeedaan n̄ n̄n p̄ontí, bin ɲalii bí circiree n̄ m̄tí ká m̄pon!»

¹⁰Nimbi m-bɔɔbee, dāam̄maan, ni-kɔkɔ n̄ gítí! Ama maa ká ucin̄fiti báà ubo ni-kansikin!

*

¹¹M-manfal wiin̄yi dóò, tin m b̄ontèe kɔkɔ n̄ m-mákal kɔkɔ tó nnyimin.

¹²M-bɔɔbi bí lì yii kunyeeu làá f̄ō ɲwiimpu paan̄ɲu, ní kutaa tóob kí wúntí. Kaa nyí yii kunyeeu di bíi móotí.

¹³M gítí máká ba pu? An yaa kaa sá ɲkɔɲkoon pu ditan̄kpiilin, an yaa kaa sá m̄ bíl m-kampeeku dibɔmbɔndin!

¹⁴M tükū m-kaakul yii: «Sii di sá m-baa», ní ki tükū dikɔtuul yii: «Sii di sá m-na n̄ m-niisal!»

¹⁵M-mákal gítí bí la? Ubo ká m-naam lan̄kaaa?

¹⁶M-mákal n̄ m-naam n̄ táá-mi tí n̄n s̄intí ditan̄kpiilin, ti-liitil líti ntamin.

Job 18

Biilidaadi n̄n s̄oñ puee: Nnaabu di d̄5 ki cí unikpiti

¹Usuwaja Biilidaadi f̄ō dinyɔɔbundi ní ki l̄i yii:

²«Kí cáá s̄ā ɲyunti ɲulɔɲu ní a làá ɲm̄l ní? Dàkafi kí wàatí ní tí n̄n s̄oñ n̄ si.

³Ba pu ní a cáá-ti ki ȳl tiwan̄kuti ní? Mimmee a dàkafi yii ti sá bigbaambi deeyaa!

⁴«Din̄uul din a gíyee di bíi t̄i-si tiweendi. Mimmee a dàkafi yii sii puee, kitiɲ n̄ kpántí kuteeu, àá ditan̄kpal n̄ kpántí di-paan̄ɲu ní?

*

⁵Ukpiti walifiɲu di kúù, ní u-fan̄ɲu poon ɲmiɲu n̄ gbèēn kaa ti f̄oŋ.

⁶U-diiku poon walifiɲu làá kpántí dibɔmbɔndi, ní fitila un sàkā u-yil púee n̄ kpú.

⁷«Doooyee u n̄n c̄om̄ ní k̄ibkib, kɔɲkɔnn̄ee u k̄in̄ ki c̄om̄ ní yóooo, ní tin u b̄ontí kí ɲée làá yàntí ú lítí.

⁸U c̄om̄ ki c̄ut̄i kó kulaan̄ɲun, kulaan̄ɲu s̄òk̄ s̄òk̄ u-taɲi.

⁹Kutaliɲɲu làá s̄āl u-tagbindi, bi p̄l u-saɲɲu pu ɲm̄ii án s̄āl-u.

¹⁰«ɲm̄ii ɲun làá s̄āl-uee b̄āl kitiɲin, kutaliɲɲu d̄5 nsanni ki cí-u.

¹¹Ijaan kɔkɔ puee, dinyoondi j̄i ki b̄i u-boon ki tà ki k̄ibití-u.

*

¹²Úñ un n̄n p̄oyee, ɲkùm cúú-u kɔɲkɔnn̄ee, falaa d̄5 ki k̄ól-u.

¹³Falaa gbanti bíi ɲmóò u-wuɲgbaɲɲu, ní ɲkúm làá ɲmó kí bíìl u-taani nì u-ɲalii kɔkɔ.

¹⁴«Bi làá dāá nyāntí-u u-kɔɲkooɲɲu kansikin laakin u bí ɲgbansɔɲfinee, kí dàtī-u kí cunnì ditanɲpiil bɔtiu cee.

¹⁵Ubo ɲūn kí kó u-diikun, di sá yii waa ti yì-ku, ní kí dū farwata kí yààn tin kɔkɔ u cááyee pu.

¹⁶U làá nīn bí kii busubu bun kpīlyee ní, bu-nyaanyi kūn taapu ní bu-faati fáám yilpu.

*

¹⁷Binib làá súntí u-pu kitiɲee pu, baa ti pútí u-yindi laaba.

¹⁸Bi làá nyāntí-u ɲwalifin kí cáá tō dibɔmbɔndin, ní kí jà-u kitiɲ pu laakin binib kóòyee.

¹⁹U-nibul kansikinee, waa cáá kibiki kaa cáá naantiiu, ubo kaa bí u-dicaɲkun ki ɲmátì.

²⁰Tin làá bàñ-uee làá kón ɲwiín jeetilaɲki pú yab tiwool, án làá kón ɲwiín nyalaɲki pú yab tifaandi.

²¹Kun di bàñ unikpiti nì u-dicaɲku puee dee. Doo di nīn sá mpaan ɲun pu baa nīn nyí Unimbɔtee.»

Job 19

Yoob kí Biilidaadi: Unimbɔti kaa dū-mi ki fá

¹Yoob fōò dinyɔɔbundi ní ki bí yii:

²«Ni làá nīn sàantí-mi yéè kí cáá sāa ɲyunti ɲulɔɲu ní? Kí cáá sāa ɲyunti ɲulɔɲu ní ni làá dū ni-nyɔɔbuɲɲi kí nàañ-mi ní?

³ɲfunyɔm saalaa sò ni nīn bí ki sīl-mee. Ni nīn bí ki sàantí-mi pu nee kaa cáá-ni icoooo?

⁴«Bàa an yaa sá ibaamɔn yii m yīntì, man nì m-bɔti deeyaa!

⁵Bàa ni yaa dàkafi yii ni jítiñ-mi, ní m-falaau dàkà yii m sá unikpitaana,

⁶ní béémaan yii Unimbɔti di yì m-bɔti ní ki yāntì m jéetì u-laɲkun.

*

⁷Bàa m yaa bíi gbàa ibiil yii bí fī-maaa, ubo kaa làá kí-mi, m yaa fáa ibiil yii bí jòon-maaa, ubo kaa làá dāañ kí pò-mi.

⁸Unimbɔti bàkā m-saɲɲu pu m taa ɲmā kí jītí, u dū dibɔmbɔndi ki tó m-saɲɲu pu.

⁹U gbákal m-nyooti kɔkɔ, u fōò tin nīn sá kii kibeeфуulii ki cíkí m-yil puee.

¹⁰«U pée nāaṇ-mi ijaan kɔkɔ pu ní m làá kpú nín nee, u cúú m-mákal ki lēē kii bi nín fùkù busubu puee.

¹¹U-ɲuul fòol m-pu ní liblib, m kpánti u-nannanliu ní.

¹²U-janjakitil kpáfi dicilpu ki dòon ki náaṇ, bi nyàaṇ nsan ki bāaṇ-mi ki mānti tú m-diiku kí jáṇ-mi.

*

¹³Unimbɔti kākati m-nabiyaamu ki wāati-mi. Bin nín nyí-mee kíṇ ki sáṇ-mi ní.

¹⁴M-nabiyaamu kinjin wánkì, m-bɔɔbi súnti m-pu.

¹⁵M kpánti kii unicaanee ní ki tī bin nín kó m-puee nì m-tɔntɔnliibi, bi ɲaaṇ-mi kii unil un baa nyée ní.

¹⁶M yaa yíin m-tɔntɔnliu, waa kíikí, báa m yaa gbāaṇ-u.

¹⁷«M-fooku nín núu puee, m kíṇ ki cáá m-nimpuu titantan, m-nabiyaamu mun m nì bi pēē nee núuti-mi.

¹⁸Ki kpāaṇ gba campɔntib kpèé-mi fám. M yaa kíí ki bíi sòoṇee, ní bi bèel-mi.

¹⁹M-bɔɔbi bimɔntiibi nimbil kaa ti là kí wāl-mi, ní bin m nín néeṇee fāti bi-boon ki tī-mi.

²⁰M-gbaṇɲu di pée kíṇ ki bī m-kpabin pu, m ɲman pée kpī ní.

*

²¹Nimbi m-bɔɔbi, sōmaan m-saai, sōmaan m-saai, di sá yii Unimbɔti ɲal di fáa-mi!

²²Ba pu ní ni mun bíi sàantí-mi kii Unimbɔtee ní? Naa sāaṇ-mi ki gīii?

²³«M bàà là yii bí ɲmà m-nyɔɔbuɲi nee kí síiṇ, bí ɲmà-ɲi kí ɲá kugbɔɲun.

²⁴M bàà là yii bí dū kigaai kí cáká m-nyɔɔbuɲi nee kí nákaṇ ditanɲpal pu, ɲi nín bí ki cá jaanjaan!

*

²⁵Mamee, m nyí m-mɔtiliu nín bí dimaɲfalinee, ún di làá sòon kí pò-mi kitiɲ nee pu.

²⁶Bi yaa láa bíil m-wuɲgbaɲɲu nee ki dóoyee, mama m-ba làá dāá wāl Unimbɔti.

²⁷Mama m-ba làá dāá wāl-u nì m-nimbibuliɲ. Mama m-ba di làá dāá wāl-u kaa sá ubɔ. Nyunti gbanti ń bàṇ malaa, di sá yii an júkufi-mi ní.

²⁸«Ni yaa bālifi ni-ba yii: <Mana ní ti làá ɲmā kí sàaṇ-u ní kí ká nnaakpal kí yíiṇ-u tibuu!>

²⁹Ní fàṅkìmaan kitàataajiki ni-ba pu, di sá yii ní nín ká m-pu puee máaṅ ṅkúm ní. Ní béémaan yii ibósoon bí.»

Job 20

Soofaar nín kí puee: Ukpiti naabuṅu

¹Unaamaja Soofaar fōō dinyɔɔbundi ní ki bí Yoob yii:

²M-landɔkɔi bíi téekí-mi m kíí-si, di sá yii an bíi lùkutí m-ni.

³Tin a sòòṅee sá disiibil ní ki tī-mi, ama m-nyil bíi lókɔfí-mi tin m làá dūú kíí-see.

⁴Mimmee aa nyí yii doooo cannaaku, ṅyunti ṅun ní Unimbɔti náaṅ unil ki kaaṅ kitiṅ nee puee,

⁵binikpitib nyandi kaa cá ndan, ní bi-pɔɔpindi mun kaa súṅkáaa?

*

⁶Báà udaan yaa fòkò ki tūū kutaa, báà u-yil yaa tūtū atagban,

⁷u làá dāá kúntí kii ún u-ba bintee ní. Bi nín nyí-uee làá dāá bàlifí yii: «U bí la?»

⁸U làá dāá wāṅkì kii kudamintiiuee ní, baa làá dāá gíti ká-u. U làá dāá wāṅkì kii kunyeeu leedakalee ní.

⁹Bi nín kpààa kántí kijapaai gbanti, ama baa ti làá ká-u. Laakin u nín kóòyee, baa ti làá ká-u niin.

¹⁰U-biyaamu làá gíin tin u nín fikí biwɔfib ceeyee kí tī-bi, ún u-ba di làá gíin u-gaajati kí tī.

¹¹U nín cáá mpɔn kii unaacimpɔɔneee ní, ama u nì u-pɔṅṅu gbanti di làá kpāfi kí dōō ntamin.

*

¹²Ikpiti mō u-nyɔkɔn ní cónɔṅ, u cáá u-limbil ní ki bìintí i-pu.

¹³U móotí-i ní kaa gbèentí, u pée kpùkū-i ní an mōn-u.

¹⁴Ama tijin tin u jíínee làá sūu u-poon ní kí kpántí ukoobu looti niin.

¹⁵Tigaajati tin u nín dūu nálee, u làá wùlɔṅkì-tì, Unimbɔti làá yàntí ú nyāntí tin nín ká u-poonee.

¹⁶Tin u nín móotée nín sá ukoobu looti ní, u làá kpú kii ukoowaati di jú-uee.

*

¹⁷Waa ti làá ká mbùmbiyaamu mun poon ṅkpam pùùbee, ibun in poon tisiil ní nnaabiim kpam pùùbee.

¹⁸Kun u bīn ki kée, u làá dūú tī kaa làá ká kí dáká. U nín bānti kí ká ipaati inye, waa làá ká kí jī.

¹⁹Di sá yī u wóǎ biwǎfib kaa tútuñ-bi. An nín bàà sá u mā u-diikuee ní u fīkī binib diiñi.

²⁰U-pǎbil nín kaa sòǎ tin u cááyee pu puee, waa làá ñmā kí kpāafi u-gaajati.

²¹U sá upoofu ní ubǎ kaa ñūñ kí ñmátí kí nyā u-ñaan, an pu ní u-naam mun kaa làá yúntí.

*

²²U làá nīn bí digbilin ní dinimbinaamandi n jēetí u-pu, bifalaadambi kǎkǎ ñalii làá nyī-u kí múl.

²³Nyunti ñun u bīi gbēentí u-poolee, ní Unimbǎti n kpáatí u-ñuul kí sītī u-pu. An làá dāá nī u-pu kii utaayee, an di dāa sá u-jinti.

²⁴Bāà u yaa sǎn ki ñmátí tikúti kpañki kaa cúú-uaaa, tasa kúti piññu làá cúú-u.

²⁵U làá dáal kí fǒfí mpiin kí nyāntí u-wuntin, ní kí nyāntí mpiin ñun nyǎkǎ cóǎmee u-pǎolin. Ama dinyoondi làá nīn dī-u.

*

²⁶Dibǎmbǎkpaandi di dǎ ki cí-u dibalin, ññmi ñun ubǎ kaa tūyee làá wà kí céetí-u, ní kí wà tin kīn u-diikunee nyíki nyiki.

²⁷Yilpu làá bītī atunkpiti ñin u túñee kǎkǎ pu, ní kitin n lēē u-pu seera kí jáñ-u.

²⁸Nnyingbeen làá yòǎn u-gaajawanti ñwiin ñun Unimbǎti ñuul làá dāá pōoyee.

²⁹Kun dǎ ki cí ukpatee dee, Unimbǎti nín bǎnti tin ki cíti-uee dee.

Job 21

Yoob nín kí Soofaar puee: Ba pu ní an búti binikpitib ní?

¹Niinee ní Yoob kí yī:

²Ní pīlifimaan tin m làá sòǎnee tiñan, mīn ní ni làá ñmā kí ñmēēn-mi.

³Ní pǎmaan-mi diyimǎl m sòǎn. M yaa sòǎn ki dóoyee, ni ñūñ kí bèel-mi.

⁴Mimmee unil pu ní m bīi yálinkáaa? Aayee! Kin ba pu ní m taa ñmèè kí gī?

⁵Kpèemaan-mi tiñan, án làá bàkatīn-ni ní, ni làá dū ni-ñalii kí bīñ ni-nyǎmmu pu ní kí taa ti sòǎn.

⁶Mama m-ba yaa bīi dàkafī tin bāañ-mi nee puee, an cúti-mi kufaanñu ní ki ñáañ-mi nyàaa.

*

⁷Ba pu ní binikpitib gbíntì bí dimanfalin ní? Ba pu ní bín yaa púlee, bi gbíntì p̄ō ní?

⁸Bi bí dimanfalin ní kí ká bi-biyaamu n wíìh kí ká mp̄on, bi bí gba kí ká bi-naantiibi.

⁹Bi-dumpuyee, bi bí ngbans̄fin ní kaa nyí kufaaṅṅu. Unimb̄ti bambaaṅṅu kaa fátí-bi jaanjaan.

¹⁰Bi-najaa yaa jóm̄ isalee, i cāab̄ apoo ní, i māl̄ i-biyaamu kaa lāt̄i jaanjaan.

¹¹Bi-biyaamu sán̄ ki gbíí kii kupicaṅkp̄uṅuee, ní bi-naantiibi t̄s̄ bi-ba ki ṅōō.

¹²Bi b̄ōō agaṅṅan n̄i tibati ní ki gā ilan. Bi búh̄ kiwulii ní ki gbíí.

¹³Nnaam poon ní bi bí ní kí kp̄ú n̄i ngbans̄fi.

*

¹⁴Ama bi n̄n̄ t̄k̄k̄ Unimb̄ti yii: «Yànt̄i-ti soooo, taa là kí bée a n̄n̄ là tí n̄n̄ bí puee.

¹⁵N̄ma di sá Unimb̄ti Mp̄ṅk̄daan ní tí n̄n̄ sá u-yumbui ní? Ti yaa bí m̄e-uee, ba ní ti làá páatí ní?»

¹⁶Binikpitib gbanti dākaf̄i yii bi-p̄ṅṅu pu ní an búti-bi, ama maa là kí n̄n̄ bí kii bi n̄n̄ bí puee.

¹⁷Ni k̄ant̄i binikpitib k̄ú̄ ṅk̄unt̄ukumaaa? Ni p̄e ká nnaabu j̄et̄i bi-pu, àá Unimb̄ti dāal̄ bi-tafal u-ṅuul poon ki káaa?

¹⁸Baa bí kii kumoou kun kubuṅu ȳont̄ee, kaa tí bí kii kukp̄ṅkp̄ṅu kun kunaakpaabuṅu ȳont̄ee!

*

¹⁹Ni l̄i yii Unimb̄ti b̄nt̄i binikpitib gbanti tafadaaldi ki cíti bi-biyaamu ní. Ama u yaa bàà dāal̄ b̄n̄ bi-ba tafal, an bàà cík̄ín̄-bi!

²⁰An m̄aaṅ̄ yii binikpitib bi-ba n̄ ká bi-naabuṅu ní kí dāká Unimb̄ti Mp̄ṅk̄daan ṅuul kí kp̄e.

²¹Di sá yii unil manfal wiṅyi yaa k̄unt̄ee, u-biyaamu b̄ti kaa ti ká-u.

²²N̄ma di ṅūh̄ kí dākà Unimb̄ti tin u m̄aaṅ̄ kí ṅee? Unimb̄ti u-ba kaa s̄oñ̄ ituun b̄taaa?

*

²³Biba bí nnaam poon ní kí kp̄ú, bi bí ngbans̄fin ní tiba kaa páb̄-bi.

²⁴Bi j̄ín̄ tijimm̄nt̄iil ki bí m̄alm̄, ní bi-kpabiṅ coom dāá s̄òh̄.

²⁵Ama biba muee, bi-manfal poon wiinyi pée sá ntuntun ɲma ní. Baa pée ká nnaam ki dáká dalba dalba.

²⁶Ama bi-kɔkɔ kpî ní bi síb-bi, ní akoosibil kpátì bīn bi-kɔkɔ pu.

²⁷M nyí tin ni dákafē tiŋan nì ni nín cáá m-pu ilandɔkɔkpiti iŋyee.

²⁸Di sá yii ni lì yii: «Biwɔbiliibi diiku bí la? Bitɔŋfitiibi kɔŋkooŋɲu bí la?

*

²⁹Naa bàlìfì bin còom nsanee níi? Naa là kí fōō tin bi sòoñee kí kíf níi?»

³⁰Nnaabu wiinyuee, tiba kaa ɲaañ unikpiti, Unimbɔti ɲuul pée yàntì-u ní soooo.

³¹Ubo kaa bí kí kōkōl-u, ubo kpá kí pà-u u-tuunɲi paati.

³²U yaa kpîyee, bi cáh-u kuceeun ní, ní binib cí u-kaakul.

³³Ntam min bi làá dūú bīn u-puee kaa nyim u-pu, ní samaa kɔkɔ pá u-dakaau boon. Bin lī u-nyɔkɔpuee kaa bí ɲkaan!

*

³⁴Mana ní ni dákafì yii ni làá ɲmā kí dū anyɔɔbun ɲin kaa cáá taapu nee kí ɲmēen-mi ní? Ni nín kííkí-mi puee sá tinyimɔmbɔti ɲma ní.

Job 22

Eeliifaasi nín kí puee: Yoob lafun fōō dibɔkpil

¹Niinee uteemanja Eeliifaasi kí Yoob yii:

²«Unil mun ɲūn kí kèetì Unimbɔtaaa? Báà unil yaa cáá iciin, an sá kí kèetì ún u-ba ní.

³A nín bí deedeeyee làá yàntì Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan n páatí ba? Bi nín kaa kántí a-pu tikpiti tibee làá kūtì-u ba?

⁴«A dákafì yii a nín fàŋkí unimbɔti puee ní u bí wòoñ-si, àá ki bí sòoñ a-bɔtaaa?

⁵An kaa sá yii a-yìntitam nín wīkí tikpilee pu, àá a-kpitii nín kaa cáá ɲkaanee puɔɔɔ?

*

⁶Kpèè, a nín fōō a-juti cee toolima an kaa cáá taapu, a nín fōō u-wampeenkaati ní u kíñ ki còom ki gaañ.

⁷Aa nín tī un nnyinnyoo cááyee nnyim u nyūn, kaa tí tī un ɲkum nín cááyee tijin u jín.

⁸Ama a nín yāntì bipɔɔbi jín kitiŋ ní ki yāntì binigaakaabi kāl ki-pu.

⁹A jīn bikpiipoobi iŋaŋkulim, ní ki nāañ ditanɲkpiibil pɔŋɲu.

¹⁰«An pu ní titalindi mǎntìi tú-si an kòkò pu, ní dinyoondi jéetì a-pu dicilpu dicilpu.

¹¹Kunyeeu mó ki bīh̄n a-pu ní aa ti wǎl̄ tiba, ní nnyĩnkpaam gbí ki léeh̄n a-pu.

*

¹²Unimbɔti kaa bí yilpu atagbannaanaa? Kpèè kutagbɔŋu kun pu iŋmalbijaa kēe nín bí yilpu puee!»

¹³Niinee ní a lī yii: «Tilati ní Unimbɔti ŋūh̄n kí béé? Atagban bī u-pu, waa làá ŋmā kí sòh̄n ti-bɔti.

¹⁴Atagban sá kii ŋaabiĩŋkaa ŋun gbl̄fèe ní. Unimbɔti yaa còom̄ kí mǎntīí tū kutagbɔŋuee, waa wǎl̄ báà tiba.»

¹⁵«A làá nīn gbíntìi còom̄ isan̄kpiki puɔɔ, isan in ní binikpitib nīn còom̄ee pu ní?

¹⁶Bi-wiĩŋyi kaa bà ní bí kpú, a l̄i kii nnyĩngbeen nín yòontí kudii puee ní.»

*

¹⁷Bi nīn tükù Unimbɔti yii: «Yàntī-ti soooo! Ba ní Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan ŋūh̄n kí ŋá-ti ní.»

¹⁸Ūh̄n mun di nīn gbéeh̄n bi-diĩŋŋi tiwamm̄ntiil. Maa ŋūh̄n kí gbīl̄ binikpitib bimbim taapu.

*

¹⁹Deeedambi làá ká bi-naabuŋu ní kí nīn fàal̄, maanyiibab làá nīn bèel̄-bi ki l̄i yii:

²⁰«An nāh̄n ti-nannanliibi, ŋŋmi wūh̄n bi-gaajati.»

*

²¹Si n̄i Unimbɔti n̄ m̄ɔk̄i ní kpántí bibɔɔtiibi, a yaa ŋá mín̄, án làá fātīí bútí-si.

²²U nín dàkà-si puee, fōō mín̄ ní kí dū u-nyɔɔbuŋŋi kí ŋá a-pɔbilin.

²³«A yaa fātīi gítīh̄n Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan cee, u làá fōō-si kí fātīí gīh̄n-si kí kàaŋ mpaan ŋun pu a nīn bí dooooyee. Nyāntí tin kamaa kaa bí deedeeyee a-kɔŋkooŋŋun.

²⁴Dū a-sindaariyau kí lúkú kitīŋ, àá á dū-u kí bīl̄ mbun tan̄kpeen̄i kansikin.

²⁵Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan làá kpántí a-sindaariyau n̄i a-nimbiliŋ dikpúkul.

*

²⁶An yaa ŋá mimmee, a làá ká a-mɔŋŋu Unimbɔti Mpɔŋkɔdaanni, ní kí kpèè Unimbɔti nimbiin n̄i dimákal.

²⁷A yaa mēē-u, u làá pīlifih̄n-si, ní á dāá ŋá kii a nín pōh̄n yii a làá ŋá puee.

²⁸Án làá búti-si tin kamaa a yaa lēē kí ɲée poon, ní ɲwalifi ń nīn ɲmíntí a-saɲɲu pu.

²⁹«Di sá yii Unimbɔti nàantí bilambidambi tuuɲɲi, ama u fiĩl unil un di sīntì u-ba taapuee ní.

³⁰Kii Unimbɔti nín fiĩl maanyiibab puee, mín ní u làá fiĩ-si a nín ɲá tin kítèe pu.»

Job 23

Yoob nín kíí puee: Unimbɔti kaa là man nì u ń sòòn

¹Niinee ní Yoob kíí yii:

²M gbíntì bíi jáà nì Unimbɔti ki yálinḱí dín, m-yalinḱii dáá gbíntì pṵṵ.

³M yaa bàà ɲūn kí béé laakin Unimbɔti béé, m bàà làá tin gbàtì u-beeja nimbiin ní!

⁴M bàà làá dū m-bɔti kí bíí u-nimbiin, ní kí sòòn kí cántí m-bɔti nee taapu kòkò kí tükù-u.

⁵M bàà làá béé u nín làá kíí-mi puee, ní kí gbĩl tin u cáá kí tükù-mee taapu.

⁶Unimbɔti kalin làá dū u-pɔɲɲu kòkò kí ján-mi níí? Aayee! Ún làá pīlifiñ-mi.

⁷Ubulcinnil ɲūn kí sòòn nì u u-bɔti niin, ní Unimbɔti un sá m-bɔsoonliuee ń pè-mi kí nīn cáa cá talku.

*

⁸Ama m yaa nín cá ɲwīn nyalanḱi púwɔw, Unimbɔti kaa bí niin. M yaa tí nín cá ɲwīn jeetilanḱi púwɔw, maa kántí-u.

⁹U kalin bíi tūn ditundi ɲgan pú níí? Aayee, maa wāl-u. U kalin bál ɲgiil pú níí? Maa wāl tiba.

¹⁰Ama u nyí nsan ɲun poon m còomēe, u yaa cóɲkì-mi, m làá nyā dándan kii sindaariyee ní.

¹¹M-taaji pée tàkā u-tabɔbilingin ní, m pée ɲúb u-saɲɲu ní kaa kpēēn ki cūtì laaba.

¹²Maa fātì m-boon ki tī u-marab, m kpáafi u-bɔkpaaji kòkò m-pɔbilin.

¹³Ama ún di lèekī tin u làá ɲée. ɲma di ɲūn kí yàntì ú kpántí nlandòkò? Kun mōñ-uee ní u ɲáań.

¹⁴Tin u bóntì kí tī-mee ní u làá ɲá, ní u bóntì tiwan tikpil kí tī-mi.

¹⁵An pu ní m bí dinyoondi poon u-nimbiin. M yaa bí dàkafi tin bí nee kòkò puee, an cútí-mi tifaandi ní.

¹⁶Unimbɔti bíl m-pɔbil, Unimbɔti Mpɔɲkɔdaan fāań-mi.

¹⁷Min kamaa dibɔmbɔndi bée, min kamaa kunyeeu mó m-puee, maa ɲmíl.

Job 24

Ba pu ní Unimbɔti ɲmí ki kpèé unikpiti ní?

¹Ba pu ní Unimbɔti Mpɔɲkɔdaan kaa síiɲ ɲwiin ɲubɔ kí sòon binib ɔti ní, ɲwiin ɲun ní deedeedambi làá kée ní?

²Binib bí ki cóotí bi-kpaanyɔmmu taɲkpeenji ki nìkì, ní ki ɲúb ipii in bi yùñee ki kpàá.

³Bi fòol ditanɲkpiibil maɲki ní ki yòontí ukpiipu naau toolima.

⁴Bi kàkatí binandambi ki wàatí nсан, ní ki páb bifalaadambi bi sán ki bāal.

⁵Bifalaadambi bí kii kumooun mammu mun di cá kuteeun kí nyàab mu-jintee ní. Nсан ɲun baba pu bi ɲūn kí ká tijin kí tī bi-biyaamuee dee.

*

⁶Biba saakun ní bi cá ki cē timool ní ki lúlifí utɔɲfiti fiinyi kpaabun.

⁷Ama baa cáá sata kí bliɲ kunyeeu, tiwool yaa bée, baa cáá satabiɲkaa.

⁸Utaa un nyánní dijool pu ki sòmee di gbáa-bi. Bi nākantí ataɲkpee pu, di sá yii baa cáá ɲkɔɲkoon.

⁹Binikpitib bàbití ditanɲkpiibil di-na biil pu. Bi yòontí usoodaan bipɔɲki toolima kí pà dipɔndi.

¹⁰Baa cáá tiwan kí pèen ní bi yàntí bi còom ki gaaɲ, bi yàntí bi tūntí bilee abɔn abɔn, kaa jín tiba.

¹¹Bi yàntí bi ɲmāam ɔliifi biliɲ ki nyāntí ɲkpam, ki yàntí bi ɲmāam fiinyi biliɲ ki nyāntí ndaam, ama ní nnyinnyoo làá kpò-bi.

*

¹²Binib bí ki yáɲkí kitiɲin, bin fōo tiweendee bí gbáa ibiil ki yí Unimbɔti n jòon-bi, ama atuɲkpiti gbanti kaa sòon Unimbɔti tiba!

¹³Bin tūn atuɲkpiti gbantee kaa là ɲwalifi ɔti. Baa nyí ɲwalifi sanyí, kaa tí dì ɲu-sàmbiyaamu.

¹⁴Unikpɔl yíkí ntaafaabɔmbɔm ní ki kù usoodaan nì unandaan, ní kunyeeu yaa mōee ní ú kpántí unaayuu.

¹⁵Uninja un nyēē u-nimpuu boonee cí kunyeeu yaa bí móotée ní ú lì yii: «Ubo kaa làá wāl-mi». U lī mimmee ní kí nyàab tiba kí bliɲ u-nimbiin.

¹⁶Kunyeeu ní unaayuu cífi adiin, ama kutaa yaa wúntèe ní ú dūú piɲ u-ba pu u-diikun. ɲwalifi sá tiwancan ní ki tī-u.

¹⁷Bín gbanti kókóee, kutaafaau sá kii nkúm bómbondee ní, di sá bi mánti nì kunyeeu tumbilinti ní.

*

¹⁸Ni lì yii: «Binikpitib bí kii tiwan tin dēē nnyim pu mì cáa féeéee ní. Unimbóti tó bi-kpaatanti mbusu, baa ti cá bi-fiinyi kpaanjin ki tūn ditundi.

¹⁹Kii n̄wìiń nín gbáà ntaayim pu mí dùnti kí wāńkì puee, mìn ní binikpitib wāńkí kí cù ditan̄piilin.

²⁰Unimpu un màl-bee kaa ti téetí bi-pu, bi kpántí diina jinti ní kí tī akoosibil, baa ti pée sòon bi-pu. Bi nān ikpiti dúsi dusi kii ndóee ní.

²¹Binib gbantee n̄n s̄aān unimpun̄man̄manti un kaa n̄n n̄ún ki màlee, ní kaa dàkā bikpiipoobi kulan̄nan̄fitiiu.

²²Ama Unimbóti cáá m̄p̄on kí nyāntí bip̄ondambi. U yaa yíkì bi-puee, baa ti làá n̄n māká kí n̄n bí diman̄falin.

²³Unimbóti pée yānti bí n̄n bí n̄gbans̄n̄fin ní, ama ní u-nimbikpeen̄u pée có bi-sańkindi pu.

²⁴Binib gbanti pée yíkí nyunti n̄ub̄o fiii ní, ama boonee an dóò bi-pu dee. Bi làá t̄int̄i bi-yil kii nsupumpukum min bí kúȳee ní, bi làá cā-bi kii bi n̄n cēē idifin puee ní.»

²⁵M yaa m̄ont̄i, ub̄o n̄ dākà-mi yii m m̄ont̄i, udaan n̄ dākà yii tin m s̄oñee kaa sá mìn.

Job 25

Biilidaadi nín sòon̄ t̄inyee: Unil sá ba Unimbóti nimbiin

¹Niinee ní usuwaja Biilidaadi bí Yoob yii:

²Unimbóti sá M̄p̄on̄k̄odaan ní ki cáá tifaandi, ún di yānti n̄gbans̄n̄fi bí áli yilpu.

³N̄ma di n̄ūn kí k̄aān ajan̄jakiti n̄in u cááyee? N̄ma pu ní u-walifīnu kaa n̄m̄int̄i ní?

⁴Mana ní unil n̄ūn kí n̄n bí deede Unimbóti nimbiin? Mana ní nisaal n̄ūn kí n̄n bí circir?

⁵Un̄mal nín n̄m̄int̄i puee kaa wāl Unimbóti nimbiin, ní in̄malbijaa kaa bí circir u-nimbiin.

⁶Kin ti làá sòon̄ unil un bí kii ujil̄n̄kpaam nee pu yii ba, nisaal un sá kii kin̄an̄gbam̄an̄ nee!

Job 26

Yoob nín k̄í Biilidaadi puee

¹Niinee ní Yoob kíf yii:

²A nyí bi nín tútúh un kaa ti cáá mpɔnee pueeyeeee! A nyí bi nín jòón uwɔfi puee páaa!

³A nyí bi nín tìl un lóò iciinee isaŋki pueeyeeee! A nyí bi nín dàkà dinyil puee an kaa cáá bí lì!

⁴Njma ní a sòòh anyɔɔbun nee ní? Njma cee ní a ká tin a sòòh nee ní?

Unimbɔti cáá duulinya kɔkɔ pu mpɔn

⁵Ditaŋkpiilin Inyiŋfi taapu nì bin kóò niinee, bin kpílyee fam bí jìkì.

⁶Ditaŋkpiilin dɔ mpaampiin pu ní Unimbɔti nimbiin, tiba kaa ŋūh kí likiñ-u ú taa wāl tin bí niinee.

⁷Unimbɔti di kpátì kutagbɔŋu ki dāntì ŋgan pú tiba kaa ŋúb ní ki dū kitiŋ ki dāntì laakin tiba kaa bí ki tíkée.

⁸U dū ntaanyim ki póób atagbanni, ní nnyimee nyiŋfiŋu kaa yàntì atagbanee í pōō.

⁹U kpátì atagban ki biintì u-beeja pu.

¹⁰U lūti kulagunɔ ki tú inyiŋfi, laakin ní ŋwalifi kúntì dibɔmbɔndee.

¹¹Unimbɔti yaa tāā ki bíikèe, kutagbɔŋu jaantalkub fàŋkí ní ki cìŋkì.

¹²Unimbɔti dū u-pɔŋŋu ní ki jáń ki fōō tiŋku, ní ki dū u-nyil ki jáń ki pɔɔkiñ kupeebiliŋu kun bí nnyimin bi yí Raabee.

¹³U-fooku ŋātì kutagbɔŋu, u dū u-ŋal ki sāā ki pūntì kukoowambiiu kun kóò nnyiminee.

¹⁴Tin kɔkɔ m sòòh ní nee sá u-tuunɔ ki kijaŋ kiba ní, tin u ŋá ti nyée sá kii bi nín lókɔfí unil tafal poon puee ní, ŋma di ŋūh kí bée kí cíl Unimbɔti nín baasii sá ukpaan miŋyee?

Job 27

Yoob bí mótí u-ba pu

¹Yoob nìkì ki sòòh yii:

²Nì Unimbɔti un bí dimaŋfalin kaa là kí pò-mi nee yindi puee, nì Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan un còtì m-poon kaam nee yindi puee,

³m pūtì yii m nín dáá cáá kufoou m-ni, Unimbɔti fooku nyēē m-maŋfataabuŋyin nee,

⁴m-nyɔkɔ kpá kí sòòh tibɔkpiti, m-limbil kpá kí sòòh tinyimɔmbɔti!

⁵M kpá kí tī-ni ibaamɔn. M kpá kí lì yìi m fōō dibɔkpil kí cáá sãã ñkúm dal.

⁶M gbíntìi ñúb yìi m bí deede, ní m kpá kí kóntí m-nyɔkɔ, m-landɔkɔjaatɔŋu kaa làá kɔkɔl-mi dalba dalba.

*

⁷Unimbɔti ñ dáál m-nannanliibi tafal kii binikpitibee. Ú dáál bin jáà nì mee tafal kii digangam dambee!

⁸Unikpiti gíti máká ba pu nyunti ñun ní Unimbɔti lēē u-manfalee?

⁹Dinimbinaamandi yaa jēetì u-puee, Unimbɔti gíti pílifí u-biiliyaaa?

¹⁰U kántí u-mɔŋɔ Unimbɔti Mpɔŋkɔdaannaaa? U nìn mēē Unimbɔti nyunti kamaaa?

¹¹M làá dàkà-ni Unimbɔti pɔŋkpaanɔŋu, maa làá bál-ni Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan landɔkɔi.

¹²Ni-kɔkɔ dáán ki ká mín ni-ba. Kin ba pu ní tin ni sòñee kaa cáá taapu mín?

Kun Unimbɔti bóntì ki cíitì unikpatee

¹³Kpèèmaan kun Unimbɔti bóntì ki cíitì unikpatee, kun ní Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan bóntì ki cíitì bipɔndambee:

¹⁴Báà u-jipɔmbi yaa bütì, dikòndin ní bi làá kpò-bi, ní u-naantiibi ñ dāá lóó tijin.

¹⁵Bìlbi kúm di làá dāá kpò bin kìn kaa kpíyee, bi-kpiipoobi kaa làá dāá ñmā kí kàl bi-kpool kí sō.

¹⁶Báà unikpiti yaa kōontí animbil ki kpūkuntí kii ñkpɔŋkpɔmee, áá ki kpūkuntí tiwampeenkaal kii kuyɔkɔuee,

¹⁷Ú nìn gbíntìi ñikì ki kpūkuntí! Deedeedaan ubɔ di làá dāá pēñ-tì, ubulcinnil di làá dāá jī u-nimbiliŋ.

*

¹⁸Kudii kun unikpiti māāyee náán nì kii tinangbantalindee ní, a lì kii kibiy kin un cí bukpaayee gāāyee.

¹⁹U kòò kí dòñ ki sá ugaaja, ama ní an sá u-luŋkikaam, u dāá yíkí kí ñúbití u-nimbiliŋee, báà tiba kaa ti bí.

²⁰Dinyoondi làá jēetí u-pu kii nnyingbeen nín lēentí unil pu waa nyí puee ní. Kunaakpaabuŋu làá yòñ-u kunyeeu.

²¹Ñwiín nyalaŋki pú buŋku làá yòñ-u kí cáá tō kí fá ndandati, ku làá yòñ-u mɔɔn u-kɔŋkooŋun.

²²Ku làá nìn fátí-u kaa làá sō u-saai, see ú dāá póɔn kí sāñ-ku kí ñmátí.

²³Bi làá dāá kpāafi iṇal kí bèel-u, laakin u kóòyee, bi làá dāá nīn búh ifoon ki lāa-u.

Job 28

Iciin nyánní la ní?

¹Tiṇman, an cáá laakin bi gbì kí ká animbilee, ní ki cáá laakin bi gbì sindaariya ki fíntí-uee.

²Bi gbì kitiṇ ní kí nyāntí tikúti, ní kí dùntí ditaṇkpal kí nyāntí tasa.

³Binib yòontí ṇwalifi ní kí kó kitiṇ taapu. Bi gbì ní kí kó kitiṇ taapu taapu ki nyàab ataṇkpee dibombòndin.

⁴Laakin binib kaa kóòyee, bi gbìṇ ifal kii tumbunṅku faliiyee, laakin unil taal kaa pée tāa ki kée, binib lún ṇmii pu ki fíntí.

⁵Kitiṇ yilpu lòoṇ tikpaajin, ama ní kitiṇ taapuee, a lè kii ṇṇmi lábiti tikòkò ki cìbee.

⁶Kitiṇ taṇkpeenṇin ní ataṇkpamònti ṇin bi yī safiiree bí, ṇi poon ní bi kāntí sindaariya kpòṇkpòm.

⁷Ikaabu kaa nyí kitiṇ taapu saṇyi gbanti, ikaalun nimbil kaa wál-i.

⁸Ipeecuncuti taal kaa tāa isan gbanti pu ki ká, mīn ní gbikinti mun kaa nóó-i ki ká.

⁹Ama unil gbì ditaṇkpal din pōōyee, u gbì ajoon kí tin bà ṇi-taapu.

¹⁰U gbán ki wī ditaṇkpal ki gbìṇ ifal, tin kòkò sá tigaajawanee, u-nimbil wál tikòkò.

¹¹Bi gbíṇkí ibun nyimbulnimbiliṇ ní kí nyāntí tin nīn bí dibalinee kí páaṇ mpaampiin pu.

*

¹²Ama la ní bi ṇūh kí ká iciin? La ní dinyil bí ní?

¹³Iciin kaa bí binifoobi tiṇkin, an puee binib kaa nyí i-nyampooku.

¹⁴Tiṇkukpaan bí yīi: «Iaa bí doo», ní dimòol mun bí yīi: «Iaa bí m-cee.»

¹⁵Baa ṇūh kí dū disindaariyakúndi kí kpántí-i, baa tí ṇūh kí ṇmànti animbil kí dūú dā-i.

¹⁶Sindaariyamònti kaa cá i-cee, mīn mbaantiim ní ataṇkpamònti mun kaa cá i-cee.

¹⁷I cáá kunyampoou ki jítiṇ digitil nī sindaariya, baa ṇūh kí dū sindaariyamònti disambil kí dā-i.

⁹Abɔtibil yaa nɛn bɛi sòoñee, bi ɛmɛlɛfɛ nɛ kɛ dũ bi-ɲalii kɛ biɛn bi-nyɔmmu pu.

¹⁰Bikpilib nɛn ɛmɛlɛfɛ nɛ bi-nyɔmmu ɲ kpú.

*

¹¹Un yaa nɛn gbɛl m sòoñee pàkà-mi nɛ. Un yaa nɛn ká-mee nɛn lèekɛ m-pu seera nɛ.

¹²Usoodaan yaa nɛn fáá mbiilee, m nɛn jòó-u nɛ, nɛ ki nɛn jòó ditanɲkpɛibil din kaa nɛn cáá ubɔ ɲ tũtuñ-uee.

¹³Un nɛn kúyee nɛn mée ki biɛntɛ m-pu nɛ. M nɛn tɛl bikpiipoobi dipɔɔpindi.

¹⁴M nɛn dũ tin bɛ deedeeyee ki pèen kii dibɔkutilee nɛ. M-bɔkutikpaandi di nɛn sá ɲ sòon tibɔti nɛ ibaamɔn.

¹⁵M nɛn sá animbil nɛ ki tɛl uɲɔfu, nɛ ki sá ataa ki tɛl ufaliŋfaan.

¹⁶M nɛn sá ubaati nɛ ki tɛl unandaan, nɛ ki nɛn mótɛ unicaan pu ibɔsoon poon.

¹⁷M nɛn gbáa ki wɛl bikpitiŋaliibi nyɔɔkpaweeɲyɛ, nɛ kɛ fòo un u cúú ki làá tɔntée kɛ nyāntɛ u-nyɛɲɲin.

*

¹⁸M nɛn lɛ yɛi: «M làá kàl kitiŋ pu kɛ yúntɛ, nɛ kɛ kpú man m-ba diikun.

¹⁹M bɛ kii busubu bun nyaɲyɛ dēē nnyiminee nɛ, kunyeeu malindi sòɲkɛ m-supampɔmbiliŋ.

²⁰M làá fātɛ ká m-nyooti mpɔmin, nɛ m-tɔbu ɲ fātɛ pòntɛ m-ni.»

*

²¹Binib nɛn cɛitɛ-mi nɛ ki pɛlɛfɛ tin m sòoñee, bi nɛn ɛmɛlɛfɛ nɛ díkɛ diki kɛ pɛlɛfɛ m-saŋkii.

²²M yaa nɛn sòon ki dóoyee, ubɔ kaa nɛn kpākantɛ, m-nyɔɔbuɲɲi nɛn mɔ bi-cee kii ntaanyim nɛn jòotɛ puee nɛ.

²³Binib nɛn cɛitɛ-mi kii bi nɛn cɛitɛ utaa puee nɛ, a lɛ kii bi nɛn cɛitɛ umɔfiintaa puee.

²⁴M yaa bɛ lāa-bi méemeeyee, an nɛn ɲáaŋ-bi bitii nɛ, di sá bi nɛn nyàaɔ kɛ ká m-nimbiin kulaŋŋaŋfitiiu daaŋku.

²⁵Man di nɛn sá bi-kpootiliu nɛ ki dàkà-bi nsan, m nɛn bɛ bi-kansikin kii ubɔti un u-jaŋjaliibi māntɛ túee nɛ, m nɛn ɛmēentɛ-bi kii bi nɛn ɛmēentɛ bin ká dikpoolee puee nɛ.

Job 30

Dín falaau

¹Ama dín nee, man ní binib bèeĭ, binib bin man kpínee, binib bin baabi kaa nín sàafi kí nín bí m-booi kansikinee.

²Ba ní an nib gbanti nín nūn kí nǎ kí tī-mi, di sá yīi baa nín gítí cáá mpɔn nubo?

³Nkùm nì falaa nín yāntì binib gbanti kaa nín gítí cáá mpɔn, ní ki nín nyàab̃ tiba kí jī kitimpilɛn kin wāa tiba kaa bí ki-pu nan ní.

⁴Bi nín lòoĭ nsugboomu faati, ní ki nín n̄módò isunyaan.

⁵Bàa n̄ma nín dū-bi ki fá, ní bi nín jì-bi ki tátí kii digangam dambee,

⁶Bi kɔŋkoonyi di nín sá ibun in fótèe poon n̄ ifal in dō kitiŋee n̄ itaŋkpaloŋ.

⁷Bi nín dō timool pu ki nyī tɔb pu, bi nín gbìl bi sūn nsugboomun kii ipeelee.

⁸Binib bin kaa bí tiban ubo kaa nyí bi-yiŋŋee, bi dū ido ki jìñ-bi ki nyántì kitiŋ pu.

*

⁹Ama kɔŋkɔnnee, man ní bi kìn ki cáa gà ilan, man di kpántì mmaam wanti ní bi cáa gbàa faawii.

¹⁰Bi núutì-mi ní ki sán-mi, bi tíl ki làbitì-mi an kaa páb-bi.

¹¹Kun puee Unimbɔti gbán ki kpātì m-tɔŋmiiŋu ki nāaŋ-mi, bi yaa wál-mee, bi n̄aáŋ bi nín là puee ní.

¹²Dinikitil nee bíi jáa n̄ mi m-n̄angiil pú, bi gāa-mi kinaakpaatakai ki nyàab̃ m̄ lítí. Bi bíi jáa n̄ mi ki là m̄ wāŋkì.

¹³Bi gāa ki kintì-mi ki pée nyàab̃ kí nāaŋ-mi, bi-kansikin ubo kaa nyàab̃ ditutundi.

¹⁴Bi sāa ki cīl digundi dín cí-mee ki bíl ki kó m-pu, bi dī adigbuŋkati pu ki dōoŋ m-cee.

*

¹⁵Dinyoondi kùl ki kāl m-pu, ki n̄ātì m-nyooti kii kubuŋuee. M-jajil mákal wánkì kii ditagbandee.

¹⁶Kɔŋkɔnnee falaa di māntì tú-mi, diŋuŋfil kaa ti pée bí-mi báa fiii.

¹⁷M-kpabiŋ kɔkɔ wù ní kunyeeu, an kaa pūn-mi nsan m̄ gèèŋ gba.

¹⁸Unimbɔti cúú m-wampeeŋkaati mpɔn ki dáal ki síkí m-sil.

¹⁹U téé-mi ki tó tikpatin, m kpántì kii n̄tam n̄ n̄fantamee ní.

*

²⁰M-Nimbɔtiu, m bíi kūuntí ki yī-si, ama ní aa bíi kííkí-mi. M yú a-nimbiin, ama ní aa fātì tó gba yīi unil sí.

²¹A kpántì tuutuutuu ní ki tī-mi, a cáá a-pɔŋŋu kɔkɔ ki sàantí-mi.

²²A yāntì kubuṅu yōoñ-mi ki cáa tó ki fá, ní ki yāntì kubuṅkpaanṅu cáá-mi ki yāṅkí an kòkò pu.

²³M pée nyí a nín cáá-mi ki cáñ ṅkúminee, laakin ní binifoobi kòkò cée.

²⁴Ama an yaa bíi nàantí unil, waa tàntí u-ṅal kí nyàab̃ dijòońdaaa? Dinimbinaamandi poonee, unil kaa gbàà ibiil bí fī-uaaa?

²⁵Maa súñ bin nìn bí dinimbinaamandi poonee puwòw? Bifalaadambi bɔti nìn kóò-mi inimwɔn ní!

²⁶M nìn kā ki cí nnaam, ama nnaabu ní m dāa ká. M nìn kā ki cí ṅwalifi ní dibɔmbɔndi dómiñ.

*

²⁷M-pɔbil bíil ki bíi gbàà mpɔn, falaa wiinyi ṅmaninṅma poon ní m bí.

²⁸M bɔntì, ama an kaa sá ṅwiiñ di gbáñ-mi ní m bɔntì! M sīlīfí samaa kansikin ní ki gbàà ibiil bí jòoń-mi.

²⁹M-biilii yāntì m kpántì sinsinṅkub bɔw, ní ki kpántì itulinjaa naalib.

³⁰M-wuṅgbaṅu bɔntì ki kíñ ki nákatí lífí. Nnaanyeem yāntì m-wunti píf kpaṅkpam.

³¹M-beeku kíñ ki gà ikpiisilan ṅma ní, ní m-wuliiki búñ ki cēentí bin gà ilan ki sūñee.

Job 31

M-yil gáań Unimbɔti nimbiin

¹Man nì m-nimbiliṅ ṅá mpèè ṅubɔ yii ṅí taa kpèè usapwɔn nì kɔdeei.

²Ba paati ní m cí kí fōō Unimbɔti cee? Ba ní Unimbɔti Mpɔṅkɔdaan bɔntì ki cíti unil doooo yilpu ní?

³Ni lè yii: «Nnaabu dɔ ki cí unikpiti, dinàandi dɔ ki cí ukpitiṅal.»

⁴Too, Unimbɔti kaa kalin wāl m-saṅkindi níii? U kàaṅ m nín dúkutí m-taaji puee kòkò!

*

⁵M dī inyimɔn saṅṅuaaa, m-taaji yáb ki cūti mūul m-jutaaa?

⁶Unimbɔti ń sòoñ m-bɔti nì ibaamɔn! Waa làa ká tiba m-pu.

⁷M-taaji yaa nyáń nsammɔnti poon, m-nimbiliṅ yaa kpēē tiba ki yāntì an cúú-mi nnimbítaataam, m-ṅalii yaa ti ṅá atuṅkpiti aba ki kón-mi tijòkɔndinee,

⁸Unimbɔti ń yàntì m yaa kùñ ki búlee, ubɔ ń dāá cā kí jī, àá ú fùkù tikpaajin tin m cóoñee!

*

⁹M-bɔɔ nimpuu yaa kó-mi ní m cū̀tì nákañ m-bɔɔ punyɔkɔpu ki cí̀tì-uee,

¹⁰man m-ba nimpuu ń kpántí uninja ubɔ tɔ̀ntɔ̀nliu, ní uninja un yaa péé lèè ń dòòñ nì u!

¹¹M yaa ɲá mimmee, m ɲá ticoobɔti dee, ikpiti in di máań ditafadaaldee.

¹²M-yìntitam ń bàà kpántí kii ɲɲmee kí wà kí nàań-mi, ní kí wà tin kɔ̀kɔ m cááyee.

*

¹³M-tɔ̀ntɔ̀nliu uninja àá unimpu yaa dómiń m-cee ki yálin̄kì ní maa pílifin̄-u ki ɲá tin u nyàabee,

¹⁴Unimbɔti yaa làá dāá sòòñ m-botee, m làá dāá ɲá mana? U yaa láa dómiń ki cɔ̀ɲkì-mi, m làá dāá kí-u yii ba?

¹⁵Unimbɔti un máń-mi ki tākāñ m-na poonee di kaa náań bi muɔɔɔ? Úñ di náań ti-kɔ̀kɔ ki tākāñ ti-nab poonyin.

*

¹⁶Maa yí dalba dalba kí tī unandaan kun u nyàabee, kaa ti yāntì ukpiipu kāl ki cí̀tì fám.

¹⁷Tijin tin m cááyee, maa jín-tì m-baba, man nì atan̄kpiibil di dū yākatì ki jín.

¹⁸M kpántì kii ditan̄kpiibil baayee ní doooo m-biyatin, ní ki péé mótí ukpiipu pu kaa gbèentí.

¹⁹M yaa nìn ká usoodaan kaa cáá tiwampeen̄kaal, àá unandaan kaa cáá sata kí bìñee,

²⁰see ń nìn nyàab̄ sata un bi dū m-piii kuti ki lùñee kí tī udaan ú bìñ. M yaa nìn ɲá mimmee, u nìn jáań-mi ní.

²¹M yaa dúkutì m-ɲal ki ɲá ditan̄kpiibil tiba, mìn kamaa m nyí yii bibɔsoonliibi kɔ̀kɔ pá m-boonee,

²²m-gbigbipeeu ń bátí kí lítí kí wàatī m-peeku, ní m-ɲal ń tükutī ɲɲalkpanco nyɔ̀kɔm!

²³Di sá yii m nìn fàn̄kí Unimbɔti tafadaaldi, maa nìn ɲūñ kí yū́l u-nimbiin.

*

²⁴M dū m-mákal ki páań sindaariya puɔɔɔ? Àá m lī dalba yii: «sindaariya, sii di sá m-wundaaa?»

²⁵An kaa sá m-gaajakpaanti di nìn tìl-mi mmɔn, àá tin m nìn bìñ ki nyàab̄ ki kée.

²⁶M nín ká ɲwìín bí ɲmíntí ní uɲmal bí còom̄ ki cée,

²⁷an kaa ɲmātiñ-mi dibalin, ɲ dū-bi kí kpántí inimbɔti kí nīn jáam.

²⁸M yaa bàà nīn ɲá mimmee, m bàà nīn ɲá ikpiti dee ní m-bɔsoonliu bàà máań kí dáaí m-tafal. Di sá yii m bàà nyáń Unimbɔti Mɔɲkɔdaan boon dee.

²⁹Asaluu gbáń m-nannanliu m fàaíaaa, àá nnaabu ɲun jéetì u-puee tī-mi mmɔn?

³⁰Maa nīn ɲūn kí yàntì ikpiti ń nyā m-nyɔkɔn kí mèè mbusu kí tɔ u-pu yii ú kpú.

³¹Binicambi bin nīn kó m-puee kaa nīn lì yii: «Njma di dómiń Yoob dumpu kaa ɲmó tinan kí díkí?»

³²Maa nīn yàntì unicaan ń dòoń mmɔɲki kutaa ń wúntí u-pu, di sá yii m nīn pée fòol binicambi m-dumpu ní.

*

³³M dū m-kpitii kí báí kii binib tikpil nín ɲáań pueeee? M dū m-kpitii kí báí m-naaa?

³⁴Maa nīn fāɲkì tin bin kínee làá sòoń m-puee. Bi nīn ɲūn kí bèel-mi, ama tíń kaa nīn ká-mi, àá kaa nīn tí pīiń m-nyɔkɔ àá kí plīiń-mi nsan ɲ taa nyā.

*

³⁵Ubo kaa pée bí kí pīlifiń-mi deeyaa! M-bɔjoolkaati sò. An kíń Unimbɔti Mɔɲkɔdaan nín kíf-mi! An yaa kíń m-nannanliibi nín ɲmāń tin kí kɔkɔl-mee,

³⁶m làá dūú bùkuń m-gbigbipati pu, m làá dūú ɲá kii kibeeфуuuiyee ní kí cíkíi.

³⁷M làá tükù Unimbɔti tin kɔkɔ m ɲée, m làá dāá còoń kii dibɔtibilee ní kí yūí u-nimbiin.

*

³⁸M-kpaatanti bí yálińkí m-puɔɔɔ? M yāntì ipɔn in m catèe súnaaa?

³⁹Maa fikì ubo kpaajinti, kaa tí yāntì ti-dindambi kpî ɲkùm.

⁴⁰M yaa ɲá mimmee, an nín bàà sá bilee ń nyēe, ikuɲkum ń nyā, an nín bàà sá ɔɔji ń nyēe, ukeenja ń nyā.

*

Yoob nyɔɔbunjoolkaanji dee.

Job 32

TIN EELIWUU SÒOÑEE (32–37)

¹Yoob nīn gbíntìi có yii u sá deedeedaan, an puee Eeliifaasi nì Biilidaadi nì Soofaar nīn gbēeń kaa ti bíi kíikí-u.

²Ama Eeliwuu ún nìn gíí diŋuul. Eeliwuu gbanti nìn sá Buusi naakookun, Ram dicaŋkun yɔu un bi yí Barakeelee jipɔɔn ní. Kun pu u nìn gíí diŋuulee di sá yí Yoob nìn b́í pò u-ba Unimbɔti nimbiin.

³U nìn gíí Yoob bɔɔbi bitee mun pu diŋuul, kun puee baa nìn bée bi nín máań ḱí ḱí Yoob puee ki yāntì Unimbɔti fōō dibɔkpil.

⁴Eeliwuu nìn cúú u-ba ḱí taa sòon nì Yoob, di sá yí bin kɔkɔ ḱínee nìn kpín-u.

⁵Ama Eeliwuu nín ká yí bininjab bitee kaa ti cáá tiba ḱí ḱíyee, ní u fōō mbum.

Eeliwuu b́í lì kun pu ní an sá ú sòonee

⁶Ubuusija Barakeel jipɔɔn Eeliwuu sòon yí: M dáá pòon ní nimbi cíkitì. An pu ní m fāŋkì kaa bàà là ḱí dū tin ma mun nyée ḱí b́í ni-nimbiin.

⁷M lī m-ban yí: «Binicikitikaabi di máań ḱí sòon, bin yúntèe di máań ḱí dàkà iciin!»

⁸Ibaamɔn poonee, Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan Fam di tìl unil dinyil.

⁹An kaa sá a yaa púlee ŋmanɔma ní a kpántí ucinfiti, an kaa sá titikpiti ŋmanɔma di yāntì unil ń bée tin b́í deedeeyee.

¹⁰An pu ní m b́í gbàam-ni yí ní pílifiń-mi: ma mun là ḱí sòon tin m nyée.

*

¹¹M pílifi soooo ḱí bàà gbíl tin ni cáá ḱí sòonee, ni nín b́í nyàab anyɔɔbun ḱí sòonee, m kpōon m-tafal ní ki pílifi.

¹²M baasii pílifi ní soooo, ama ni-kansikin báà ubɔ kaa ŋún ki ḱí Yoob, tin u sòonee, ubɔ kaa ŋún ki ḱí ki lí-u.

¹³Ní taa lì yí: «Ti ká iciin: Unimbɔti baba di ŋūn ḱí sòon ḱí lí-u.»

¹⁴An kaa sá man ní Yoob b́í sòon nì, ama maa làá ḱí-u kii nimbi nín ḱí-u puee.

*

¹⁵Yoob, anyɔɔbun lóò a-bɔɔbi bita nee, baa ti cáá tiba ḱí sòon nì si.

¹⁶M kál ki cíitì. Bi nín kaa ti cáá tiba ḱí sòon ki ŋmílee puee, maa làá nín yú ḱí taa sòon nì si.

¹⁷Ma mun yuntiŋu bāań m sòon dee! m làá dū tin ma mun nyée ḱí b́í a-nimbiin.

¹⁸M cáá tibɔti tikpil ki làá sòon, ŋfam min b́í m-nee téekí-mi m sòon.

¹⁹An nùun m-poon sàbsab kii ndaamee, a lì kii ndaam lɔti tin làá pōōyee.

²⁰M làá sòon ní ḱí tō m-ba, m làá wāań m-nyɔkɔ ḱí ḱí.

²¹Maa làá sòon ḱí pò gandi, kaa tí làá pàkà ubɔ fám.

²²Maa nyí bi nín pàkà unil pu fámeé, m yaa bàà ḡáán mín, m-náanliu bàà yōh-mi dooooyee.

Job 33

Unimbɔti kpáafí unil ní

¹Ama sii Yoob, pīlifi tin m cáá kí sòhèe, kpòon a-tafal kí pīlifi m-nyɔɔbuŋɔ.

²Kpèè, m làá wàaŋ m-nyɔɔ, ní anyɔɔbun bónti kí nyā.

³M làá sòhè nì si nì dipɔbil diba ní. M-nyunculiŋ làá tábití kí sòhè ibaamɔn ní.

⁴Unimbɔti Fam di náaŋ-mi, Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan fooku di yānti m bí dimaŋfalin.

⁵A yaa ḡūh, a ḡūh kí kíf-mi, bónti a-ba kí kpákáŋ-mi!

⁶Unimbɔti nimbiinee, man nì si ḡmà ní, kuyɔkɔu ní bi dūu máŋ ma mun.

⁷An puee aa máaŋ kí fàŋkì-mi, àá kí dàkafi yii m làá wób-si.

*

⁸M dáá gbínti gbìl a-nyɔɔ pu, ḡyunti ḡun a bí ki sòhè ki bùsī yii:

⁹«M bí circir, maa ḡá ikpiti. M bí deede kaa yīnti.

¹⁰Ama Unimbɔti gbínti kánti dibɔkpil m-pu, u dū-mi ki kúti u-nannanliibi pu.

¹¹U bá m-taŋi akpambaa, u-nimbil pée có tin kɔkɔ m ḡáaŋee pu ní.»

¹²Ama Yoob, yānti ḡn tükù-si yii a yīnti dijandi gbanti pu, di sá yii Unimbɔti jitiŋ unil kpataaa.

¹³Ba pu ní a yīiŋ-u tibuul? Úh kaa cáá kí tükù ubɔ tin u ḡáaŋee.

*

¹⁴Unimbɔti di isan tikpil pu ki sòhè, ama unil kaa dūu yīiŋ tiba.

¹⁵U sòhè kí dūú dī kudamintiiu nì dileedakal poon, ḡyunti ḡun ní kugeembiiu jéeti unil pu u dō u-dooŋu pu ki gèènee.

¹⁶U lèekī ki dàkà-bi ki kpáafí-bi kaa gbèenti,

¹⁷bí bàà fàti bi-boon kí tī bi-tuŋkpitiŋ, kí taa jéeti dilambilin.

¹⁸Mín ní u ḡáaŋ ki fiil bi-nammu ki nyānti ḡkúmin, u fiil-bi ki nyānti nsan ḡun cáh unil ḡkúminee.

*

¹⁹Ama Unimbɔti dù iween kí dáal unil tafal kí bíl-u u-dooŋu pu: niinee ní nnaanyeem ḡ yānti u-wunti jiki kaa gbèenti,

²⁰ ní tijin kaa ti mō u-nyɔkɔn, ki kpáaɛn tijin tin u néeɛɛ, u-nimbil kaa ti là kí wāl-tì.

²¹ U dúntí ní baa ti wāl u-wunnanti, ní ú kpántí akpab ɲma.

²² U-taal kíɛn ki làkā ntaɲkpiifal pu ní, ɲkúm tuuɲyi di kíɛn ki yì u-manfal.

²³ Ama Unimbɔti tuuɲyi kutukub kutukub bin bí ki tútúɛn binibee ɲubɔɔ ɲūn kí dākà-u tin kítèe.

²⁴ Ntuunee làá sō u-saai ní kí gbàaɛn Unimbɔti yii: «Taa yàntí ú dōoɛn u-ɲaliɲu pu, m ká nsan ɲun pu m làá dī kí fī-u kí lííyee.»

*

²⁵ Niinee ní ubunlee ń fàtī ɲá gbàlgbal kii kibikee, ní kí fàtī gítí u-naacimponti yuntɲu.

²⁶ U yaa mēē Unimbɔtee, u pīlifiɛn-u, u jáaɛn Unimbɔti nì dipɔɔpindi, di sá yii u fī-u ki nyánti ɲkúm ɲaan.

²⁷ U gà ilan samaa nimbiin ki lì yii: «M nèn ɲá ikpiti, m nèn yīnti mara, ama Unimbɔti kaa dáal m-tafal kii an nín bàà máaɛn puee.

²⁸ U fī m-naɲki ki nyánti ɲkúm ɲaan, m làá nīn bí kí fàtī ká ɲwalifi.»

*

²⁹ Unimbɔti ɲaaɛn tin bí nee kɔkɔ, ɲfunyɔm mili, mita ki tìl unil,

³⁰ kí ɲmā kí fī udaan manfal kí nyānti ditaɲkpiilin, ní kí yànti binifoobi walifiɲu ń ɲmínti u-pu.

³¹ Yoob, a máaɛn kí pīlifiɛn-mi tiɲan, á ɲmīl fɔɲfɔɲ kí yànti m sòoɛn.

³² A yaa cáá tiba kí sòoɛaaa, á sòoɛn, di sá yii án làá nīn sá-mi mmɔɲkpaan m tī-si mmóɔn.

³³ A yaa kaa ti cáá tiba kí sòoɛaaa, á pīlifiɛn-mi, á ɲmīl m dākà-si iciin.

Job 34

Eeliwuu bí kókó Yoob

¹ Niinee ní Eeliwuu nìkī ki lī yii:

² Nimbi bin sá biciɲfitiibee, pīlifimaan tin m cáá kí sòoɛee, nimbi binyiliibee, pīlifimaan-mi.

³ Ditaɲal tundi di sá dí nīn pīlifi tibɔti, a lì kii dilimbil mun nín dákaɲi tijin kí bée ti-mɔɲɲu puee.

⁴ Mīn puee tí nyàaɛn kí bée tin bí deedeeyee, dicilpuee, tí nyàaɛn kí bée tin ɲāɛee!

*

⁵Yoob bí ki lì yii: «M sá deedeedaan, ama Unimbɔti kaa là kí pò-mi.

⁶Min kamaa m sá deedeedaanee, m kpántì kii unyimɔndaanee. U yá-mi mpiin ki tī-mi tiweendi, min kamaa maa nǎ ikpítee.»

⁷Ni gítì ká ubɔ u bí kii Yoobeeee? U sǐ Unimbɔti sɔkɔmii kii bi nín nyù nnyim puee ní!

⁸U nì bikpitiŋaliibi di tāatí, u nì binikpitib di cáá mpèé.

⁹Di sá u lī yii: «Ba ní an kútí unil ú nyàab kí nīn fáatiñ Unimbɔti ní?»

*

¹⁰Nimbi bin gbìl tibɔti taapuee, pīlifimaan-mi! Unimbɔti kaa nūñ kí nǎ tikpitil dalba dalba, Yilpu fɔŋŋŋ Nimɔtiu kaa nūñ kí nǎ tin kaa bí deedeeyee!

¹¹Ama u pà binib bi-tuunŋi paati ní, báà ŋma bimbim nín máañ kunyee ní u fòol.

¹²Ibaamɔn poonee, Unimbɔti kaa nǎañ tikpitil, Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan kaa pò gandi!

¹³Uɔ di dū kitiŋ ki kpāañ Unimbɔtaaa? Ama ún baba di cáá duulinya kɔkɔ pu mɔn.

¹⁴Unimbɔti yaa bàà dàkafi ún baba pu, ní ki fàtī fòol u-fooku kun tìl dimaŋfalee,

¹⁵binifoobi kɔkɔ bàà pée kúù dicilpu ní, ní binib n fàtī kpántí ntam.

*

¹⁶Yoob, a nín cáá dinyilee, pīlifi tin bí nee, kpòon a-tafal kí pīlifi tin m làá sòonee.

¹⁷Unimbɔti yaa bàà ná tin bí deedeeyee, u bàà nūñ kí jī dibeelaaa? A là kí kpò un baba bí deede ki cáá mɔne bɔtaaa?

¹⁸Ún baba di nūñ kí tükù ubɔti yii: «Aa bí tiban!» ní kí tükù abɔtibil yii: «Ni sá binikpitib.»

¹⁹Ún baba di sá un kaa yūlifí bibɔtiibi boonee, waa sòon kí pò ugaaja kí kpò usoodaan bɔti, di sá yii ún di náañ bi-kɔkɔ.

²⁰Ni dāa kǎ kunyataasiiu tantaasee, bi kpīl. Samaa yíkí kaa kíikí bi-ba pu ní bí cúú bikpootiliibi kí kpò. Bi pée cúú upɔndaan ní kí kpò sɔkɔmii.

²¹Unimbɔti nimbil có unil bimbim pu ní ki kpèé u-saŋkindi kɔkɔ.

²²Dibɔmbɔndi diba kaa bí ki bòn kí ŋmā kí pīñ-u nsan ú taa wāl bikpitiŋaliibi.

*

²³An kaa bàlifí Unimbɔti n yíñ ubɔ tibuul ní udaan n nín cù ú sòon u-bɔti.

²⁴An kaa bàlifì ú nyàab̀ kí béé ní kí nín nàaṇ abotibil, kí dū biba kí kàaṇ bi-paangu pu.

²⁵Di sá yii u nyí bi-tuunḡi kɔkɔ, u kpákatí-bi kunyabaantiiu ní kí nàb̀ dúsi dusi.

²⁶U fátí-bi kí bíl binib nimbiin, kii digangam dambee.

²⁷Binib gbanti nín fātì bi-boon ki tī-u, baa nín dū u-dàkatam ki yíin tiba.

²⁸Bi yāntì bisoodambi biilii bāaṇ-u, bi yāntì Unimbɔti gbīl binandambi biilii pu!

*

²⁹Báa Unimbɔti yaa lēē kí nín ḡmí, ḡma làá kpò u-bɔti? U yaa dū u-ba ki bál, ḡma làá wāl-u? Ama ún di kpèé atimbun nì binib,

³⁰ki pìntí unikpiti nsan ú taa jī binib pu dibeel, unil un di móntí binibee.

³¹Tí dūú ḡmàntī yii ubɔ bí Unimbɔti yii: «M ḡá ikpiti, ama m pōon yii maa ti làá ḡá ikpiti.

³²Dàkà-mi ikpiti in ní maa ḡún ki wálee. M yaa yīntì, maa ti làá ḡá mín.»

³³Sii ceeyee, Unimbɔti làá dáal u-tafalaaa? M nyí an nín kaa ká-see. An sá sii di lēē, an kaa sá man, mín puee tükù-mi tin a nyée.

*

³⁴Binib bin cáá dinyilee nì biciḡfitiibi bin pílifin-mee làá lì yii:

³⁵«Yoob bíi sòon, ama waa nyí tin u sòonee, u-nyɔɔbuḡi dàkà yii waa nyí tiba.

³⁶U sòon kii unikpitee, see bí gíti nyòkɔfi u-bɔti nee tiḡan.

³⁷U ḡá ikpiti ní ki gíti yíkì kaa kíf u-ba pu, ki bíi jáa nì Unimbɔti kaa gbèentí. U yāntì ti kó digugufil poon.»

Job 35

Yoob kaa cáá tibomontiil tiba kí sòon

¹Eeliwuu nìkì ki lī yii:

²Yoob, mimmee a dàkafi yii an kítì á lì yii: «Unimbɔti, m bí deedeeee?»

³Di sá a bàlifì-u yii: «M-kpitii kaa ká-si, m nín kaa bíi ḡaaṇ ikpitee, m páatì ba?»

⁴Man m-ba di làá kíf-si, ní kí kíf kí kpáaṇ a-bɔɔbi mun!

⁵Wáaṇ kí kpèè kutaa, kpèè atagban nín bí a-yilpu puee!

⁶A yaa bíi ḡaaṇ ikpitee, an ḡaaṇ Unimbɔti tibaaa? A yaa ján nì u ki kūbitì ki ján nì u, an ḡaaṇ-u ba? Báa tiba!

⁷A yaa ti bí deedee, ba ní an kútí-u? Ba paatii ní u kántí poon?

⁸A-nijutiibi di làá jī a-kpitii pu falaa, a yaa tí b́í ḡáán tiḡanaaaa, binib ní án làá kèetī.

*

⁹Binib bin bi wóǎ an tin nyāḡkèe b́í ki yáḡḡkí, bi yáḡḡkí ki nyàab̀ ubó ḡ dā́á fī-bi ḱí nyāntí upool ḡaan.

¹⁰Ama bi-kansikin ubó kaa bàlifī yii: «Unimboti un náán-mee b́í la? Ún un yàntī binib gà ilan kunyataasiiu,

¹¹ki dī ipeel pu ki dàkà-ti, nì inoon pu ki yàntī ti kāntí dinyilee?»

¹²Binib gbàà ibiil an kòkò pu ki nyàab̀ b́í fī-bi ḱí nyāntí binikpitib bin yòontí bi-ba yilpuee ḡaan, ama Unimboti kaa ḱí-bi.

¹³Bi gbàà ibiil fám, ama Unimboti kaa pílifiǹ-bi, Unimboti Mpḡḡkodaan kaa fātī tó gba.

*

¹⁴An yaa sá mimmee, Yoob, kin mana ní Unimboti làá pílifiǹ-si ḡyunti ḡun ní a lì yii: «Maa wǎl-u, u nyí man b́oti, m làá nīn pée ká ní ki cí-u.»

¹⁵Tiḡman Unimboti kaa b́í dàkà u-ḡuul, an b́í kii u-tafal kpá binib nín yíkì ki jáá nì u pu puee ní.

¹⁶Di sá yii tin Yoob sòḡḡee sá kii kubuḡuee ní, u sòḡḡ tikpil ama ní kaa nyí tin u sòḡḡee.

Job 36

Unimboti nín dàkà binib puee

¹Eeliwuu nìkī ki lī yii:

²Yoob, jī m-pu kimotii fiii m̀ dàkà-si. M gíti cáá ḱí sòḡḡ Unimboti yil pu.

³M-nyil nyánní ndandati ní, m làá pò Unimboti m-náanliu.

⁴Tin m cáá ḱí tükù-see sá ibaamḡn páaa ní, uciḡfiti páaa di b́í kóǎ-si nee.

⁵Unimboti sá mpḡndaan ní, waa kpèe ubó fám, u sá mpḡḡkpaandaan ní, u yaa lēē ḱí ḡá tiḡyee mīn ní u ḡáán.

⁶Waa yàntī binikpitib ḡ nīn b́í dimaḡfalin ki cá, ama u pò binandambi.

⁷Waa fātī u-boon ḱí tī deedeedambi.

*

U kàantí bibotiibi dibeel ní ki tìl-bi tinyool ki cáa cá jaanjaan. Ama b́ín dūú kpántí bilambidambi ní.

- ⁸Báà bi yaa kpántì bisarkadambi bi bóob-bi ikusakaaa, bi bí jīn falaayaaa,
- ⁹Unimbɔti di bí dākà-bi atun̄kpiti n̄in bi n̄ee, bi n̄in n̄á ikpiti in dilambil poonee.
- ¹⁰U p̄it̄i bi-tafalin̄ bí gb̄l̄ tin u bí wòon-bee taapu, ní ki bàlif̄i-bi bí f̄at̄i bi-boon kí t̄i ikpiti.
- ¹¹Bi yaa p̄ilifi ki s̄int̄i bi-ba taapu ki t̄i Unimbɔtee, bi làá kúnt̄i bi-man̄fal wiinyi dipɔɔpindin ní kí kúnt̄i bi-bīn̄ji mm̄onni.
- ¹²Ama bi yaa kaa p̄ilif̄ee, bi làá tàkañ nsan n̄un càn unil ditan̄kpiilinee, ní kí kpú, di sá yii baa béè.
- ¹³Bin kaa f̄ō Unimbɔti ki kí bi-p̄obilin̄inee gb̄nt̄i bi-n̄uul poon ní, Unimbɔti yaa bóob-bi ikusakee, baa ȳi-u ú jòon-bi.
- ¹⁴Bi dáá p̄on̄ ní kí kpú, bi-man̄fal wiinyi kúnt̄i kii nlaakpaamuee ní.
- ¹⁵Unimbɔti dù disool ní kí f̄i usoodaan, u n̄at̄i bi-tafalin̄ dinimbinaamandi poon ní.
- ¹⁶Dinimbinaamandin ní Unimbɔti nyánt̄iñ-si ní ki n̄in yānt̄i a n̄in bí digbilin. Tijimm̄ont̄iil di n̄in tókó a-teebiliu pu.
- ¹⁷Ama Unimbɔti k̄ū a-b̄oti kii binikpitibee, ní aa n̄ūn kí kpánt̄i tiba ib̄osoon in poon a bée.
- ¹⁸Taa yānt̄i tigaajati n̄ k̄iil-si! Taa dàkafi yii a n̄ūn kí dū tiwamp̄okaal kí dā Unimbɔti.
- ¹⁹A-gaajati n̄i a-sindaariyau kaa n̄ūn kí t̄o ditundi, m̄in mbaantiim ní a-p̄on̄tam kaa n̄ūn kí t̄utuñ-si.
- ²⁰Taa n̄in k̄a ki c̄ot̄i yii kunyeeu kun bi làá kp̄ikit̄i atimbun kí f̄ee n̄ m̄o.
- ²¹Á n̄in nȳin a-ba kí taa f̄at̄i a-ba kí túl̄ ikpiti, di sá yii an pu ní a bí nnaabu nee poon.

Unimbɔti n̄aañ min u l̄ee ní

- ²²Tin̄man, Unimbɔti sá ukpaan ní ki cáá mp̄on. Udakal ul̄ou di n̄ūn kí dākà kí j̄it̄iñ-u?
- ²³N̄ma di n̄ún ki t̄uk̄u-u tin u m̄aan kí n̄ee? N̄ma di n̄ún ki t̄uk̄u-u dalba yii: «A n̄á tin kaa k̄it̄ee»?
- ²⁴Binib p̄ee gà ilan ní ki nȳon̄k̄i-u. Si mun téet̄i kí nȳon̄k̄i-u u-tuun̄ji pu.
- ²⁵Báà n̄ma n̄ūn kí w̄al̄ tin Unimbɔti n̄ee, bi k̄ant̄i-t̄i ndan ní.
- ²⁶Di sá yii Unimbɔti sá ukpaan ní taa n̄ūn kí gb̄l̄ taapu, taa n̄ūn kí k̄aan̄ u-bīn̄ji.
- ²⁷U dát̄i nnyim ki c̄aab̄iñ u-cee, ní kí d̄ūú kpánt̄i ntaanyim.

²⁸Nnyim gbanti ní atagban cáa yàantí ní mì jòotí kitiŋ nib pu.

²⁹Ŋma di ɲūn kí gbɪl atagban nín còom̄ puee taapu? Kí gbɪl ditaadundi nín fátí pu kutagbɔŋunee taapu?

³⁰Ún di yàntí utaa ɲmóò ki ɲmíntí ki pùntí kutagbɔŋu, ama ní ki cáá dibɔmbɔndi ki bìintí tiŋku taapu.

³¹Atagban gbanti ní u cáa sòon binib bɔti ní ki tìl-bi tijin tikpil.

³²U dū ntaanɲmɔŋmɔ ki báɪ u-ɲaan ní ki tìl-ɲi mara ɲí yā laakin u dàkà-ɲee.

³³Ditaadundi di dàkà yii utaa làá nì kubuŋkpaanɲu dòon, ki kpáan tiwanɲuti

Job 37

¹M yaa gbɪl mimmee ní m-pɔbil ń bɪl ní ki kín ki máfí.

²Pɪlifimaan ditaadundi din sá Unimbɔti neelee, pɪlifimaan didundi din nyēē u-nyɔkɔnee.

³U yàntí utaa ɲmóò ki pùntí kutagbɔŋu, kí yòon kitiŋ nyɔkɔ kiba kí cáá sāa kin kínee.

⁴Mín boonee, bi gbɪl nneen ɲubɔ pu, di sá yii Unimbɔti fáá dibintiŋkpaandi. Nyunti gbantee ní Unimbɔti yàntí utaa ɲmó ní bi gbɪl u-neen pu.

⁵Unimbɔti yaa sòonee, an bí kii ditaadundee ní ní an cáá maamaaci á gbɪl. U tūn atuŋkpaan ɲin ní taa ɲūn kí gbɪl taapuee.

*

⁶Unimbɔti tìl ntaayim mara mí lítí kitiŋ pu, ní kí yàntí utaakpaan ń nì cùuu.

⁷U yàntí unil tuuŋɲi kɔkɔ ń gbèen, án nín làá ɲá pu unil un u náanee ń bée u-tuuŋɲee.

⁸Ki kpáan tiwanɲuti sán ki bāal ní ki kín ki dō ti-naabakatin.

⁹Kubuŋkpaanɲu nyēen ɲgiil pú ní tiwool ń nyānní ɲgan pú.

¹⁰Unimbɔti yaa fōotèe, nnyim kíl ní, ní mi-yilpu ń pɔkì kanɲan kii tikútee.

*

¹¹Unimbɔti dù nsɔnsɔm kí ɲá atagbanni, ní kí dū utaa nín ɲmóò puee kí gbéen-ɲi ní kí tō-ɲi ijaan kɔkɔ pu.

¹²Mín ní u yàntí ɲi tú ki yìin an kɔkɔ pu, kí ɲá kí nóó nì u nín là puee tin kɔkɔ u kpáafi-ɲi ɲí tō kitiŋ nee puee.

¹³An yaa sá kí dáal unil tafalaaa, an yaa sá kí dàkà u-nitaaa, ɲín ní Unimbɔti tūn.

*

¹⁴Yoob, kpòon a-tafal kí pílifi tìh gbanti kòkò tiŋan. Gbèen kí kpèè Unimbɔti maamaacib!

¹⁵A nyí Unimbɔti nín tìl atagban marab bin ki yàntì utaa ñmòò làka lakeeee?

¹⁶A nyí an nín ñá pu kutagbɔɔu dàñ yilpueeee? Un nyí ki cílee di gbìl an maamaaciu taapu.

¹⁷Nyunti ñun ñgiil pú buŋku jítí an tùm kpaŋkpamee, tiwan tin a pēēyee fòol ní kí píl a-pu siii.

¹⁸Sii di nín tútúh Unimbɔti ní u kpátì kutagbɔɔu, ki yāntì ku pókì kaŋkaŋ kii digitil din bi dūntì tikúti ki nyūntèeee?

*

¹⁹Yàntì tí béé tin ti máaŋ kí tükù Unimbotee. Ti bí dibɔmbɔndin kaa cáá tiba kí lì.

²⁰M yaa bí sòonee, m máaŋ kí bàañ-uaaa? Bi làá tükù-u yii ubɔ sòonaaa?

²¹Dicilpuee, taa ti wāl tiŋan: atagban dūu bīhñ ñwliñ pu. Niinee ní kubuŋu ñ yìkì ní kí ñàtì kutagbɔɔu.

²²Ngan púee, ñwalifi ñubɔ nyánní ki jìl kii sindaariyee, ñwalifi ñun kaa cáá jutee māntì tú Unimbɔti.

²³U sá Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan ní, taa ñūh kí sútí kí píl-u. Mpɔn poonee, u sá ukpaan ní deedee poonee, u tí sá ukpaan. Waa wób un di bí deedee tiŋman puee.

²⁴An pu ní binib máaŋ kí fàŋkì-u, ama waa dū bin yìl bi-ba biciŋfitiibee ki yíiñ tiba.

Job 38

TI-DINDAAN SÒON (38.1–42.6)

¹Ti-Dindaan yíiñ Yoob kubuŋkpaanŋu poon ní ki bālifi-u yii:

²Ŋma ní a sá ní ki sòon kii ugbaanee, ki bíl tin m bóntì kí ñee ní?

³Gbìñ a-gbajau kí yūl kii uninjee! M làá bālifi-si tibɔti ní á kí-mi.

Unimbɔti bālifi Yoob tiwannáaŋkaal pu

⁴La ní a nín bí ñyunti ñun ní m bíl kitiŋ nyeeleeee? A yaa nyí ibaamɔnee, á tükù-mi.

⁵A nyí un di lēē kitiŋ nín máaŋ kí nīn wāā pueeee? A nyí un di tó ñgmii ki ñmāntì-kèeee?

⁶A nyí jaantalkub bin tíkí kitiŋee nín tókó kun pueeee? Ŋma di mán ki tá kitiŋ nyeel

⁷ŋyunti ŋun kutaafaau ŋmalbijaai gà ilan ki kintī tɔb, ní Unimboti tuunyi fàaʔee?

⁸Ŋyunti ŋun tiŋku nyim pún ki nyánní kitiŋinee, ŋma di nín dū punuubi ki pīiñ mi-pu ní?

⁹An sá man di dū atagban ki pēēñ-u, m dū dipòndi din nyìmee ki fiñ-u.

¹⁰U nín wúliñ pu ki dòoñee, man di cúú-u ní ki síiñ-u laakin u làá gbèeñee ní ki dū punuubi ki pīiñ u-pu.

¹¹M tükü-u yii: «Á dāañ doo, á taa bà lapu, a-nyingbanti bilambidambee làá gbèeñ doo ní!»

*

¹²A-manfal wiin yi poonee, a pée ŋún ki tī kutaa mara dibaba ja yii kú wúntáaa? A ŋún ki kāañ ntaafaabɔmbɔm ŋu-paangɔ,

¹³ŋú cúú kitiŋ nyɔɔgbangɔ kí cìŋkì binikpitib bin bí ki-puee í lítáaa?

¹⁴Ntaafaabɔmbɔmee, kitiŋ mántí ní wèeee, a lì kii kuyɔkɔu kun pu bi dū kijalii ki nyīyee, ní an ŋá kii kitiŋ pu wanti pēē tiwampeengkaalee.

¹⁵Ama binikpitib kaa ti cáá bi-walifiŋu, ŋgal ŋun bi bàà dúkutì kí fááyee cúu kófi.

*

¹⁶A gíti láá cūti dimɔɔl nyimbulnimbil laŋkaaa? A cōom dimɔɔl taapu ki yìiñaaa?

¹⁷Bi dàkā-si ŋkúm punyɔmmu a káaa? A ká mpunyɔmu mun pìitì unil í kó ŋkúm boonguneeee?

¹⁸A nyí kitiŋ waangɔ nín sá pueeee? A yaa nyí tìn gbanti kɔkɔee, á tükù-maa!

¹⁹A nyí ŋwalifi nín kóò laakiyeeeee? La ní dibɔmbɔndi kóò ní?

²⁰A ŋūñ kí céēñ-bi kí cūnnì bi-dumpuyaaa? A nyí nsan ŋun cāñ bi-kɔŋkooŋyi laŋkeeee?

²¹A máañ kí nīn nyí tiŋan, di sá yii bi nín māl-si ŋyunti gbanti ní a-manfal pu wiin yi náañ tikpilku.

*

²²A ŋún ki cūti laakin bi kpáafi ntaayimeeee? A gíti dáá ká ataanyinkumbil cakalaauaaa?

²³M bónti-bi ki cíti dinimbinaamandi yuntiŋu ní, dikòndi nì kujaa yuntiŋu ní m bónti-bi.

²⁴A nyí laakin ŋwalifi nyáneeee? Nwiiñ jeetilaŋki pú buŋku nyēēñ la ní kí dāañ kitiŋ pu ní?

²⁵ Nɲma di cáti nsan ki bíl utaa ní? Nɲma di cáti didandi ki tī ditaadundi tagbandi ní?

²⁶ Nɲma di yàntī utaa nì kitiŋ kin pu binib kaa kóò, kuteeu kun pu ní báà ubo kpée?

²⁷ Nɲma di yàntī utaa ń nì kitiŋkuliŋŋi ń cótí nnyim, timool ń nyā kí wíiń ní?

²⁸ Utaa cáá baaa? Nɲma di māl dimalindi ní?

²⁹ Dinyintaŋkpal na sá nɲma ní? Nnyim min nyán yilpu ki kīlee, nɲma di māl-mì?

³⁰ Niinee ní nnyim ń dūú pōkì kii ditaŋkpalee, ní dimōol yilpu ń dūú jìlifi kí pōkì.

*

³¹ Kpèè iŋmalbi acuku. A nūh kí bóob dicukul diba dicilpuwō, dicukul diba ní a nūh kí búti ní?

³² A nūh kí yàntī iŋmalbijaa ń nyā nyunti nɲun an máańee, àá kí kpòotī iŋmalbi in nyēē kutaa nɲan pu púee?

³³ A nyí marab bin di kpòotī kutaayeeee? Sii di kpòotī-bi kitiŋ puwō?

³⁴ A nūh kí tī atagban mara utaa ń nì nnyim ń gbí kí léeeń a-puwō?

³⁵ Utaa yaa nɲmóee, sii di tūhńí-uaaa? U tūkù-si yii: «M sèéee»?

³⁶ Nɲma di tī kinōmbiki kin bi yī yii Ibiisee iciin ní? Nɲma di tī ukooja dinyil ní?

³⁷ Nɲma di nūh kí kàań atagban ní kí kpòon-ŋi nnyim min kā ŋi-poonee ń kpáatí kí fá ní?

³⁸ Nyunti gbantee, kukpōŋkpōŋu ń dūú jìl kí pōkì ní tikpati ń dūú dàb tōb.

Unimbōti di sá tiwaŋkuti kpiliu

³⁹ Sii di cútí ipeel ki tìl ugbikintinaataaaa? Sii di tìl agbikintipōmbil tijin ŋi jīh

⁴⁰ nyunti nɲun ŋi gbāā itaŋkpalōkōn àá ŋi náká kimōgbaayin kí cúú tibeeee?

⁴¹ Sii di bóntí tijin ki tìl digalingaal nyunti nɲun di-biyaamu bíi gbáà ibiil ki yī Unimbōti ki yīh an kōkō pu ŋkù m lāá kpò-mueee?

Job 39

*

¹ A nyí dibindi poon nyunti nɲun kijoŋŋjakai màaleee? A gíti dáá ká icaŋkpalim nín màal pueee?

² I yaa cáá apooyee, an nǵań iŋmal iŋa ní í nín màal ní? A nyí nyunti nɲun i màaleee?

³ I gbàantí ní ki màal i-biyaamu, ní imatiŋween ń kúntí.

⁴Mbiyaamu pée tó mu-ba ní kí wíìnn kí ká mpòn, ní mín boonee mú yíkì mu-na cee kaa ti gítínn.

*

⁵Nma di yāntì kumooun maṅki tó ki-ba ní? Nma di léetì-kì ṅṁmii ki yāntì ki búntì ní?

⁶M yāntì kì kóò kuteeu pu. Laakin kì kóòyee sá kitiṅ kin cáá ṅyaamee ní.

⁷Kínn bèel kitiṅin wooku ní kaa gbìl dalba ukpil ubo táti ki-pu.

⁸Ajoon pu di sá ki-naakpaapɔɔku ní kì yììnn niin ki nyàab tin kamaa sòṁee kí ṅmó.

*

⁹Upɔɔnaa kíikí kí nīn sá a-tɔntɔnliuaaa? U kíikí kí dòoñ a-naabakakun kunyeeuaaa?

¹⁰A ṅūh kí kpāl-u ú kpò tikpaalaaa? U kíikí kí páaṅ a-boon ditantakalin kí dáal akoooo?

¹¹U nīn cáá mpòn tikpil puee pu ní a làá nīn máká u-pu kí yàntì ú tō a-tundaaa?

¹²A ṅūh kí nīn máká u-pu ú fàtī gítínn kí cáaṅ a-jincakaati kí páaṅ kukaatuṅu puɔɔɔ?

*

¹³Taataa feenyi yaa gbáà tɔbee, an tìi nsiim min mōee ní, ama waa ṅūh kí ṅàaṅ kí bà naakpaapiin.

¹⁴U tòó u-jinṅi kí bíl kitiṅ ní kí dūú ṅá ntamin an kákatí.

¹⁵U súntí yii kuwaṅkuluu kubɔ ṅūh kí còom ṅi-pu, yii upeel ubo ṅūh kí tāā-ṅi ṅí wīl.

¹⁶U ṅáaṅ u-biyaamu ntoom kii waa yì-muee, an kaa ká-u yii u gī mu-pu fám.

¹⁷Kun di yì-tèe di sá yii maa tī-u iciin, maa yākatì dinyil ki kpáaṅ-u.

¹⁸Ama u yaa yíkì síl kí sāṅee, utaamu nì utanjakal sá u-cee agbiil ní.

*

¹⁹Sii di tìi utaamu mpɔnaaa? Sii di dū kugaṅṅu ki páaṅ u-sil puɔɔɔ?

²⁰Sii di yàntì u yùkufi kii unaakeeee? U yaa fōotèe, an cáá tifaandi ní.

²¹U cáá u-taangi ki fátí kitiṅ, ní kí dū u-ba kí bíl dikòndin nì mpòn.

²²Waa dū kufaanṅu ki yíiṅ tiba, ní kaa fàṅkí tiba, kitàataajiki kaa yàntì ú gítí u-boon.

²³Dibaaatandi yaa njaan kuwoou u-pu u gbilee, kikpan nì kitàataajiki yaa nmóò làka lakee,

²⁴an kaa ti njaan-u malaa, u cutíí cóotí ní. Bi yaa búń dikantánde, waa ti nūn kí cúú u-ba.

²⁵Bi yaa búń dikantánde ní ú fòotí. Ndan ní u gbìl kujaau nuṅu nì bijanjakpilib kuṅkuuntii nì kujaau biilii pu.

*

²⁶Sii di tükù ukaabu ú yíkí kí njaan kí kpátí u-feenyi kí túl ngiil púwów?

²⁷Sii di tìi ukaalun mara ú yíkí njaan áá ú nja u-diiku kí páan dijool yilpuwów?

²⁸U kóò atanṅpee kansikin, ní ki gèèñ ditanṅpal din cóm ubo kaa nūn kí bèe pu.

²⁹Yilpu niin ní u cóṅkí ki kpèè kuwanṅkuluu kun u làá cúúyee, u-nimbiliṅ nūn kí wāl-ku ndan.

³⁰U-biyaamu nyù fatiku ní. Laakin diwanṅpil yaa bée, niin ní u bí.

Job 40

An sá Yoob nín kíí

¹Ti-Dindaan yíin Yoob ní ki bālifi-u yii:

²Sii un di jáà nì Unimbòti Mpɔṅkɔdaanee, a làá gíti kpákáñ-uaaa? Sii un di tìi Unimbòti isanṅkee, a làá nmā kí kíí-uaaa?

³Niinee ní Yoob kíí ti-Dindaan yii:

⁴Maa péé bí tiban. Tilati ní m cáá kí kíí-si ní? M dū m-ṅal ki bīñ m-nyɔkɔ pu.

⁵M bàà sòon, ama maa ti làá sòon. M sòon tikpil, kɔṅkɔnnée maa ti làá sòon.

Yoob kalin njaan nì Unimbòti níí?

⁶Ti-Dindaan kíí Yoob kubunṅkpaanṅun yii:

⁷Bóntí a-ba! Nín sá uninja! M làá bālifi-si tibòti ní á kíí-mi.

⁸A là kí lì yii maa sá deedeedaan deeyaa! A là kí kpò m-bòti kí pò a-baaa?

⁹A cáá mpon kii mama Unimboteeee? A-nyɔkɔ cá ndan kii ditaadundeeeee?

¹⁰An yaa sá mimmee, dū tinyool nì tikpaandi kí nyòkòntì a-ba, dū kunyaanṅu nì jilma kí pèèñ!

¹¹Yàntí a-ṅuul n pōò, kpèè bilambidambi dibaba kí sàntìñ-bi taapu.

¹²Pée kpèè-bi dibaba ja kí nyī bi-kòkò kí gu! Nà bikpitib dibool pu niin dúsi dusi.

¹³Dū-bi kí síb ntamin dicilpu, dū-bi kí pìñ ṅkúm sarka diikun.

¹⁴Niinee ma mun làá gāā ilan kí nyōŋkì-si, di sá yii a bàà pɔ́wòn ki jáń ki jín!

Unaapuyiin bɔ́ti

¹⁵Kpèè unaapuyiin, kupeebiliŋɔ. Man di náán-u kii m nín náán si mun puee. U ŋmóò timool kii unaayee ní.

¹⁶Ama kpèè u-caŋ pu pɔ́ŋɔ, kpèè mpɔ́n ŋun bí u-pool pu nambiliŋ puee!

¹⁷U-juul pɔ́ɔ kii Seedir dɔ́ŋuee, u-tapaŋɔi cáá igiin in dàfèe.

¹⁸U-kpabiŋ pɔ́ɔ kii tasa kútee, u-takakal kpabiŋ náán nì tikúti piŋyi ní.

¹⁹Tin kɔ́kɔ m náánee poonee, ùn di lī. Man u-náanliu baba di ŋūn kí pɔ́kìn-u.

²⁰Ajoon di tìl-u timool u ŋmóò, ní ipeel mǎntii tú-u ki gbíí.

²¹Ama isufi taapu ní u dò, kupuun, tikati kansikin ní u bāal.

²²Isufi cáá i-boonɔ ki biintí u-pu, peepiliyee sufii in bí mbun caŋinee mǎntii tú-u.

²³Báà nnyinjil yaa pɔ́ɔyaaa, an kaa ká-u, báà gba nnyim yaa jóm ki tin bàñ u-nyɔ́kɔnaaa, an kaa sòon nì u tiba.

²⁴Nyunti ŋun u yaa wǎlee, ŋma di ŋūn kí cúú-u? Ŋma di ŋūn kí sāl-u kí sǎa kí cíí u-manfal?

Leefiyatan kupeebiliŋɔ

²⁵A ŋūn kí dū njɔ́mpiin kí cúú Leefiyatan kupeebiliŋɔuaaa? A ŋūn kí dū ŋɔ́mii kí bóob Leefiyatan nyɔ́kɔ kí tábaaa?

²⁶A ŋūn kí dū kukaluu kí bɔ́ u-manfalinaaa? A ŋūn kí dū mpiin kí sǎa kí cíí unyɔ́kpaweenaaa?

²⁷A dàkafí yii u làá gbàam-si kí yúntáaa? U làá sòon nì si anyɔ́bummɔ́naaa?

²⁸U nì si làá ŋá mpèé ú kpántí a-yumbuu talkuɔɔ?

²⁹A làá gbīlìn-u kii unooneeee? Àá a làá cúú-u kí gbìñ a-binimpubiyaamu í nīn cáa gbíí?

*

³⁰Bijɔ́ncuuliibi làá kpāfi kinyɔ́kɔ kí dū-u kí nyāfāaa? Binyafiliibi làá càkà-u kí nyāfāaa?

³¹A ŋūn kí dū mpiin kí sǎa kí cíí u-gbaŋɔ, àá kí dū kikpaŋ kí sǎa kí pùutí u-yilaaa?

³²Dū a-ŋal kí páán u-pu: a yaa téetì dimool din ni làá mǎee puee, a pée gíti kpá kí ŋá mín jaanjaan!

Job 41

¹Kpèè, u-nimbiinee unil mákal ḡáán fám ní, unil yaa péé wál-uee, u-wunti kúù ní.

²Ubo kaa wáatì kí táká-u tiboti. Too, ḡma di sá-u kí jáh-mi?

³ḡma di pīnni-mi tiba ní an sá m téen udaan? Tin kɔkɔ bí kitin puee, man di yì!

*

⁴M làá sòon kɔkɔnnee Leefiyatan taan pu, ní kí sòon u-pɔŋkpaanḡu nì u-nyaanḡu pu.

⁵ḡma di ḡūn kí cúú u-wampeenḡaati kí cáti nyɔkɔpu pú? ḡma di ḡūn kí sãa kí pùutì u-gbampɔɔl?

⁶ḡma di ḡún ki cúú u-nyɔkɔ ki tábiti? Unil yaa péé wál u-nyinḡee, dinyoondi cítí-u ní.

⁷Agbampɔɔ ikuul kupaau di bī u-boon ki síkí ki cúú tɔb tinan.

⁸Iɔkɔ pīl tɔb ní ki síkí síkí áli gba kubunḡu kaa ḡūn kí jītí i-kansikin.

⁹Mɔkɔ kamaa dàb ḡun dī-ḡuee ní i cúú tɔb an píkí, tiba kaa ḡūn kí yàkatì-i.

*

¹⁰Leefiyatan yaa cíḡnee, ḡwalifi nyēē ní, ní u-nimbiin jìl kii ntaafaawìḡnee.

¹¹Aḡmilimbil nyēē u-nyɔkɔn ní ki ḡmód an kɔkɔ pu làka laka.

¹²Nnyiim nyēē u-manḡataabunḡyin, a lè kii daansee un tókó ḡḡmi puee, àá ikuḡkum in fōō ḡḡmi ki dùkùee.

¹³U yaa fōotèe, akoon fòol ḡḡmi ní aḡmilimbil nyēē u-nyɔkɔn.

¹⁴Mɔɔn ḡubɔ bí u-sil pu, u-nimbiinee, see tifaandi n cúú-si.

*

¹⁵Áli gba u-wunti pu laakin bí màlmalee pōō ki jítiḡ tikúti pu gba.

¹⁶U-pɔbil pōō ní kanḡan kii ditanḡpalee, di pōō ní kanḡan kii kunaauuee.

¹⁷U yaa yíkii sílee, inimboti fāḡkí, ní i-wunti n kpú ní í sān.

¹⁸Báà kpaca yaa ḡāa-uaaa, an kaa kóò, mín mbaantiim ní kikpaḡ nì kitàataajiki nì ipiin kaa ḡáán-u tiba.

¹⁹Ún ceeyee, kukúluu bí kii timɔkulindee ní, ní tasa kúti bí kii ndɔ ḡun bùkùee.

²⁰Mpiin kaa ḡūn kí yàntì ú sān, ní kujaataafun tanḡpal bí kii timɔkulindee.

²¹Ditambɔndi sá u-cee kii ḡkpaḡkpaanee ní, kikpaḡ wooku mō ún cee tilaal ní.

*

²²Ataŋkpee ɲin nyɔkɔ cɔmɛɛ di bī u-pool pu, u yaa cōmɛn ki jítì tikpati puee, a lɛ kii dikool ní bi dūu kùñee.

²³U yaa kó nnyimineɛ, mi nùuñ kii bi tókɔn-mì ɲɲmi puee ní, dimɔɔl kpántì kii kikumbɔbiki kin bi cáa tókɔntí ɲkpameɛ ní.

²⁴U yaa jítèe, u yàntì ɲwalifi sàmbiki u-boon, a lɛ kii tiyikpipin ní bi bóob an dēɛ nnyim min nyóoyee yilpuee.

²⁵Waa cáá juti kitiŋ pu, m náaŋ-u ú taa nín pée fàŋkí tiba ní.

²⁶U kpèe ki sɛŋkɛn u-nannanliibi bin sá bikpaambee, ún di sá ipecuncuti kɔkɔ bɔtiu.

Job 42

Yoob bée yii waa bí tiban

¹Niinee ní Yoob kíf ti-Dindaan yii:

²M nyí yii a ɲuñ kí ɲá tikɔkɔ, a ɲuñ kí ɲá tin kɔkɔ a lèe.

³A lɛ yii: m sòon kii ugbaanee ki bíl tin a bóntì kí ɲée. Tiŋman, m sòon tiboti tin jítin-mee, maa nín gbìl tì-taapu kaa nyí-tì mun!

⁴A nín bí yii: «Pɛlifi, m làá sòon, m làá bàlifi-si tiboti ní á kíf-mi.»

⁵Tin bi nín sòon a-pu m gbìlee baba ní m nín pée nyí, ama kɔŋkɔnnɛɛ, m wál-si nì m-nimbil.

⁶An pu ní m kóntì m-nyɔkɔ tin m sòonɛɛ pu, m làá kál ntamin nì ɲfantamin kí dàkà yii m bée m-yìntitam.

UNIMBŌTI FĀTÌ DŪ TIN U NÌN FŌŌ YOŌB CEEYEE KI TĪ-U

⁷Ti-Dindaan nín sòon nì Yoob mín ki dóoyee ní u bí uteemanja Eeliifaasi yii: «M gíf a-pu diŋuul ki kpáaŋ a-bɔɔbi liitil. Di sá yii naa sòon m-pu ibaamɔn kii m-tɔntɔnliu Yoob nín sòon puee.

⁸Kɔŋkɔnnɛɛ, ní nyàab inajaa iluli nì ipijaa iluli kí cùú ká m-tɔntɔnliu Yoob. Ni yaa bàñee, ní dū tiwaŋkuti gbanti kí ɲá saraawɔkaa nimbi ni-ba yil pu. Nyunti gbantee, Yoob làá nín bí ki mée ki tì-ni. M làá fō u-wimmeem nì kulaŋŋaŋfitiiu ní kí taa kpèe ni-gbaandi pu kí kón-ni icoo, min kamaa ní naa sòon m-pu ibaamɔn kii ún nín sòon puee.»

⁹Uteemanja Eeliifaasi nì usuwaja Biilidaadi nì unaamaja Soofaar cūtlì ɲá kii ti-Dindaan nín bí yii bí ɲá puee. Ti-Dindaan nín fō Yoob wimmeem.

¹⁰Nyunti ɲun Yoob nín bí mée ki tì u-bɔɔbee ní ti-Dindaan fātì gíin tin kɔkɔ u nín fō u-ceeyee ki tī-u. Yoob gaajawanti tin u nín cááyee, ti-Dindaan nín fātì tī-u mín mili pu ní.

¹¹Niinee Yoob naalib nì u-niisalib nì bin kɔkɔ nìn péé nyí-u njaminee dómiń ki māntì u-pu. Bi nì u nìn kpáfì ki jín tijin u-dumpu, ní bi dàkǎ-u dineendi ki ɲméeɲ-u agiń ɲin kɔkɔ ti-Dindaan nìn cááń ki tó u-puee pu. Míń boonee ní báà ɲma pú-u animbil kúti dikúndi diba nì sindaariya bɔmbiki kiba.

¹²Ti-Dindaan nìn bīiń Yoob maɲfal wiĩɲyi iluɲkikaa pu ki jítiń u nín nìn bí puee. Míń ní Yoob nìn ká ipii kutukub ubɔ kpá saalku nì igutaamu kutukub biluu nì inajaa in bi kpàl i kù tikpaalee kutukub bili nì mmansalimu kutuku.

¹³U nìn gíti ká mbininjabiyaamu mululi nì nnimpubiyaamu muta.

¹⁴U nìn pú kibinimpubiki kipeekaayee diyindi yii Yeemiima ní ki pú kililiitii yii Keesiia ní ki pú kitataatii yii Keereem-Apuuki.

¹⁵Kitiɲ kɔkɔ puee, baa nìn kǎntí unimpu ubɔ ɲǎń ki bàń Yoob sapɔmbi. Bi-baa nìn tī bi mun difakal kii u nín nìn tī bi-niijab puee ní.

¹⁶Míń boonee, Yoob gíti kǎl kitiɲ pu abin dilaataal nì imuɲku ili ní. U nìn kǎl ki ká u-biyaamu nì u-naantiibi áli anaantitɔntɔkɔ minaa pu.

¹⁷Yoob nìn púl ki kǎl ki bál ní ki nín kpî.

Psaumes

Psaumes 1

KUGBOMPEEPPEEKAAU

(Ilan 1–41)

Nsan n̄un càn unil nnaaminee

- ¹Unil un kaa fòol binikpitib saṅkii, kaa d̄iṅfi bikpitiṅaliibi tabɔbiling, kaa tí kpáfi ki kàal n̄i bibeeliliibee bí mm̄onneeee!
- ²Ama kun t̄il an niliu mm̄onnee di sá ú n̄in tó ti-Dindaan marab, kí n̄in kàaṅ-bi ki dàkafi bi-pu n̄wiimpu n̄i kunyeeu.
- ³Udaan bí kii busubu bun yú mbun caṅin, ki lòon̄ nyunti n̄un an maaṅ bú lòon̄ee ní. Bu-faati pée sòṁ n̄ma ní. Tin kamaa udaan n̄aaṅee búti-u ní.
- ⁴Ama an kaa búti binikpitib m̄in báà fiii. Bíṅ bí kii tifeel tin kubuṅu yòontí ki féénee ní.
- ⁵Unimb̄oti làá d̄á sòon̄ kí kp̄ò binikpitib b̄oti, bikpitiṅaliibi kaa d̄á cáá mpaan Unimb̄oti nib bin sá deedeedambee kansikin.
- ⁶Di sá yii ti-Dindaan nyí deedeedambi s̄ambiyaamu, ama nsan n̄un binikpitib d̄ee càn n̄kúmin ní.

Psaumes 2

Ub̄oti un Unimb̄oti l̄ēyee p̄n̄n̄u

- ¹Ba n̄á ní atimbun kpilib bí b̄ontí kí já n̄i Unimb̄oti n̄i ub̄oti un u l̄ēyee m̄in? Bi n̄in bí b̄ontí puee sá fám ní.
- ²Kitiṅ pu b̄otiibi bí b̄oob̄ dik̄on̄di, biyidambi bí sòon̄ kí kp̄afi kinyɔkɔ kí já n̄i Unimb̄oti n̄i ub̄oti un u l̄ēyee.
- ³Bi bí ki lì yii: «Yànt̄imaan tí t̄ifi ikusaka in bi d̄uu bóob̄-tee, kí l̄ē bi-baṅi kí fá!»
- ⁴Ama ti-Dindaan un k̄a yilpu u-beejal puee bí ki l̄ā-bi, ti-Dindaan bí ki bèel̄-bi.
- ⁵Niinee ní u sòon̄ n̄i bi u-n̄uul poon, ní ki f̄o bi-pu mbum ní bi-wunti bí jìkì.
- ⁶Unimb̄oti l̄i yii: «Siiȳon m-circir jool pu ní m k̄aṅ ub̄oti un m l̄ēyee.»
- ⁷M làá l̄i tin ti-Dindaan sòon̄ee, u t̄uk̄u-mi yii: «Sii ub̄oti, a sá m-jip̄on̄ ní. D̄in̄ nee man di m̄al̄-si.
- ⁸A yaa b̄alifi-mi, m làá d̄u atimbun n̄in k̄okɔ bí kitiṅ puee kí t̄i-si á n̄in k̄in̄ ki yì, ní kitiṅ k̄ok̄woooo n̄ kp̄antí a-yaka.
- ⁹M̄p̄on̄ n̄un a làá n̄in cáa kp̄oot̄i-bee d̄á p̄ō kii tikútee ní, ní á d̄á n̄a-bi dúsi dusi kii diboolee.»

¹⁰Kɔŋkɔnnɛe bibɔtiibi, nĩn sámaan binib bin cáá iciinee! Kitiŋ pu kpootiliibi, ní yàntĩmaan bí sãŋkì-ni.

¹¹Ní jãaŋmaan ti-Dindaan nì kufaaŋŋu poon, nĩn fàalmaan nì dijinjikil.

¹²Ní gbàaŋmaan u-nimbiin, an yaa kaa sá mĩn u làá gíi diŋuul, ní kí nàaŋ-ni dicilpu niin! Ama bin kɔkɔ sàh ki kó-uee bí mmɔnnneeee!

Psaumes 3

M-Dindaan, binannanliibi múkú m-pu

¹*Daafiidi di ɲmàñ nlan nee ɲyunti ɲun u nìn sàh u-jipɔɔn un bi yĩ Abisaloomee.*

²M-Dindaan, m-nannanliibi múkú m-pu tikpil! Bin yíkìi jáà nì mee wĩkèeee!

³Tikpil sòh m-pu yii: «Unimbɔti kaa làá fĩ-u!»

⁴Ama sii m-Dindaanee, sii di sá m-gbampɔɔl ki wún m-pu. Sii di tĩ-mi tinyool ní m yaa còomɛe m-yil gáaŋ.

⁵M kúuñ ki yíiñ ti-Dindaan ú jòh-mi, ní u kíiñ-mi doooo u-circir jool pu.

⁶M kó ki dòh ki gèh áli ki dāa fĩtì, di sá yii ti-Dindaan di wún m-pu.

⁷Maa fãŋkí binib kutukub kutukub bin mǎntii tú-mi kí já nì mee.

⁸Yíkìm m-Dindaan! Fĩ-mi, m-Nimbɔtiu! Sii di yãŋkí m-nannanliibi itampa, ní ki gbáa ki fúkuł binikpitib nyiŋŋi.

⁹Ti-Dindaan, sii cee ní difiil nyèh, biñ a-nibul pu.

Psaumes 4

Unimbɔti, pĩlifi m-wimmeem

¹*Daafiidi di ɲmàñ nlan nee ki tĩ bilãgaaliibi kpiliu. Bi bɔs tibati ní ki gà-ɲu.*

²M yaa kúuñ ki yíiñ-see, á fòh m-wimmeem, Unimbɔti, sii di sòh ki pò-mi! Nyunti ɲun dinimbinaamandi jéetì m-puee, sii di nyánti-mi. Sò m-saai kí fòh m-wimmeem.

³Oo, nimbi binib nee, ni làá nĩn sòh ki bíi-mi yèè kí tin cáá sãa nyunti ɲulɔŋu ní? Nimbi bin néh ki kókɔł-mi fám ki sòh tinyimɔmbɔtee?

⁴Ama ní béemaan yii ti-Dindaan lèe bin bí deedeeyee bí nĩn sá u-yab. M yaa kúuñ ki yíiñ ti-Dindaanee, u pĩlifih-mi.

⁵Ni yaa gíi diŋuulee, ní taa ɲá ikpiti. Ni yaa dō ni-dooŋu pu kunyeeuee, ní dàkafi kí ɲmĩl díkí diki.

⁶Ní ɲá saraabi min an máahe, ní kí nĩn máká ti-Dindaan pu.

⁷Binib bí ki bàlifí bi-ba yii: «Nma di ñūn kí yàntí tí ká nnaam dee? Ti-Dindaan, dàkà-ti a-laṅṅañfitiiku.»

⁸A gbéeñ m-pòbil mmòn, mmòn gbanti jítiñ bi nín yaa cáń bi-kpaajinti ki nyūñ bi-dafii bi bí mmòn ṅun poonee.

⁹Ngbanṣoṅfi poon ní m dòontí ní kí pùtíí kpáàa gèèñ, di sá yii sii m-Dindaan baba pu ní maa fàṅkí tiba.

Psaumes 5

Ti-Dindaan, wún m-pu

¹*Daafiidi di ṁmāñ nlan nee ki tī bilanḡaaliibi kpiliu. Bi gā-ṅu ki búñ awul ní.*

²M-Dindaan, pīlifi tin m bíi sòòñ nì see, kpèè m-yaliṅkii.

³M-Nimbòti un sá m-bòtiuee, m yaa kūuntí ki yī-see, á pīlifiñ-mi. M-Dindaan, sii ní m mée.

⁴Ti-Dindaan, kutaafaauee, a gbìl m-neen pu. M kítí m-ba á ṁmā kí fōō-mi, ní m kíñ ki ká ki cí.

⁵Di sá yii a sá Unimbòti un ná ikpíteee ní, ukpitiṅal kaa kòò a-pu.

⁶Bilambidambi kaa ṅūñ kí sùtí kí pīl-si, a ná bin kòkò ṅáañ diganḡam tuuṅṅee ní.

⁷Ti-Dindaan, a nàantí binyimòndambi, ní kaa gèetīñ binikpòliibi nì biṅmatinliibi.

⁸Ama a-neendi din a cáá m-puee wīkí tikpil, an pu ní m ṅūñ kí kó a-diikun. M ṅūñ kí gbàañ nì dibasintil poon a-circir kṅkoṅṅu nyòkòpu kí jāañ-si.

⁹Ti-Dindaan, a-deedeuee puee, nīñ kpòotí-mi, kun puee m cáá binannanliibi tikpil. Tàntí a-saṅṅu kí bíl m-nimbiin.

¹⁰Ibaamòn kaa nyēē m-nannanliibi nyòmmun báà fiii, tin pée ká bi-pòbiliṅ poon bi dàkafēe di sá bí bīl bi-jutiibi. Tibòti tin bí bi-neenee cāñ binib dikaakulin, ní bi-nyunculiṅ nín tábití ki sòòñ tiṅyee sá diṅmatindi.

¹¹Unimbòti, sòòñ kí kpò bi-bòti kí dáal bi-tafal! Yàntí bīñ bi-ba nín bónti puee á nàañ-bi! Jà-bi kí nyāntí a-nimbiin bi-kpitii pu, kun puee bi jáà nì si.

¹²Ama bin kòkò sàñ ki kó-see làá nīn fàal, bi làá nīn pée gā ilan nì dipòpindi ní. A làá nīn cí bin nééñ-see ní bí nīn bí mmònni a-pu.

¹³Di sá yii sii ti-Dindaan di biintí deedeedambi pu, ní u-ṅanti māntii tú-bi kii digbampòlee.

Psaumes 6

Ti-Dindaan, taa sòòñ kí kpò m-bòti

¹*Daafiidi di ηmān nlan nee ki tī bilangaaliibi kpiliu. Bi gà-ηu ki b̀̀́ tibati tin cáá ηmii iniyyee ní.*

²Ti-Dindaan, a gíí m-pu diŋuul, ama á taa sòòn kí kpò m-bòti, a fòò m-pu mbum, ama á taa dáál m-tafal.

³M-Dindaan, sò m-saai, di sá yii maa ti cáá mpɔn. Cáaη-mi m-Dindaan, di sá yii m ỳ̀.

⁴M-wunti k̀̀k̀ b́́i j̀̀k̀. Mimmee m-Dindaan, kí cáá s̄ā nyunti ηulɔŋu ní?

⁵Gítíí kí fī-mi kí líí, m-Dindaan. A-neeŋkpaandi puee, fī-mi.

⁶Di sá yii ditan̄kpiilinee, ubɔ kaa ti t́́et́́ sii Unimbòti pu. N̄ma di ηū̀n kí nyō̄ŋk̀i-si niin? Báà ubɔ!

⁷M yálin̄k̀i ki tin kpáàa ḡī. M-siim yànt́́ kunyeeu kamaa m-dooŋu s̀̀, m-nyinnyim s̀̀ŋk̀i m-yikuŋkul.

⁸Maa ti wáí tin̄an, m-nannanliibi nín yānt́́ m sún puee ηmó ki b́́il m-nimbilin̄.

⁹Sútímaan kí wàat́́-mi, nimbi bikpitiŋaliibee k̀̀k̀, di sá yii ti-Dindaan gb̀̀l m-siim.

¹⁰Ti-Dindaan pílifí m-gbaamii, ti-Dindaan fòò m-wimmeem.

¹¹Icoo làá cúú m-nannanliibi k̀̀k̀ ní tifaandi ́́ gb́́ bi-p̀̀biling. Kii dinimbil nín kábití puee, ḿ́n ní bi làá s̄ān kí wàat́́-mi ǹ̀ icoo!

Psaumes 7

Ti-Dindaan, sòòn kí p̀̀-*mi*

¹*Daafiidi di gā̄ kunimbaau lan̄ηu nee. Kuusi un sá Beenjameen naakookunee pu ní u n̄n gā̄-ηu ki tī ti-Dindaan.*

²Ti-Dindaan m-Nimbòtiu, sii ní m s̄ān ki kó, jòon̄-mi kí fī-mi kí nyānt́́ bin j̀̀-*mee* ηaan.

³An yaa kaa sá mimmee, kii gbikinti nín cút́́ kuwan̄kuluu puee, ḿ́n ní bi làá cúú-mi kí cáá búnt́́ kí t̀̀nt́́ laakin ubɔ kaa ti ηū̀n kí fī-mee.

⁴Ti-Dindaan m-Nimbòtiu, m yaa ηá tin kaa ηā̄nee, m yaa ηá ubɔ ikpiti,

⁵m yaa nyá̄n m-bɔɔ boon, àà m yaa fúkúl un di ná-mi an kaa cáá taapuee,

⁶á yànt́́ m-nannanliu ́́ jà kí cúú-mi, kí t̄ā-mi kí kpò, ní kí t̄ā-mi kí ηmàlin̄k̀i ntamin.

⁷Ti-Dindaan, ỳ̀k̀i ǹ̀ a-ηuul poon! M-nannanliibi díkí gb́́, ỳ̀k̀i já ǹ̀ bi, sii un là b́́ sòòn tibòti ǹ̀ ibaam̄nee, t̀̀tùn-mi.

⁸Kóon̄ binib k̀̀k̀ kí kpāfi bí m̄ant́́ t̄u-si, k̄ā̄ a-beejal pu yilpu kí j̄i bi-pu dibeel.

⁹Ti-Dindaan, sii di sòòn dinibul kamaa bɔti, sòòn m-bɔti kí pò-mi, kun puee m sí deede ní kaa ɲá tikpitil tiba mun.

¹⁰Sii un di sá deede Nimbɔtiuee, sii un di nyí unil landɔkɔɲu nì kun kã u-pɔbilinee, kúntí bikpitiɲaliibi tuɲkpitiɲ kí yàntí án b́tí deedeedaan.

¹¹Unimbɔti di sá m-gbampɔɔl, ún di fiil bin pɔbil bí diba nì uee.

¹²Unimbɔti sá un sòòn binib bɔti nì ibaamɔnee, ní ki ɲūn kí dákà u-ɲuul baabadal.

¹³Binikpitib yaa kaa kpántì bi-bee, Unimbɔti làá lòon u-tàataajiki, ní kí píl u-tɔbu kí cīití-bi.

¹⁴U bóntì u-janjawanti tin kùee, ní ki dū u-piɲyi in fòol ɲɲmi lìbilibee ki páan.

¹⁵Unikpiti nāantí isan in pu u làá dī kí ɲá ikpítee, ní kí cáá u nín làá ɲá pu kí ɲá digangamee pool, ní kí dāá māl inyimɔn.

¹⁶U gbìñ mbòó ki bàà píl kí sāl bin kínee ní an dūu sāl ún u-ba.

¹⁷Ún u-ba tuɲkpitiɲ fātì gítì u-pu, tipɔmbɔti tin u bàà bóntì ki cíitì bibee fātì lítì u-pu.

¹⁸M làá jāam ti-Dindaan kun puee u sá deedeedaan, m làá gāā ilan kí nyɔɲkì ti-Dindaan, Yilpu Fɔɲɲ Nimbɔtiu.

Psaumes 8

Unimbɔti nyooti nì unil kpaanti

¹*Daafiidi di ɲmān nlan nee ki tī bilanɲgaaliibi kpiliu. Bi gà-ɲu ki bɔ́s Gaati yab beeku ní.*

²Ti-Dindaan, ti-Dindaan, bi wāl a nín sá ukpaan miɲyee duulinya kɔkɔ poon. A-yindi cáá tinyool kitiɲ kɔkɔ pu.

³A cáá campɔntib nì mbipɔmu nyɔɲkii ní ki cáa jáà nì a-nannanliibi. Bi-nyɔɲkii gbanti bí kii digundee ní a cáa pìntí bin jáà nì see nyɔmmu.

⁴M yaa kpēē kutagbɔɲu kun sii a-ba náanee, uɲmal nì iɲmalbijaa in a dūu kaañ i-paɲyi puee,

⁵m bàlifì m-ba yii ba ní unil sá ní a dákafì u-pu mín? Nisaaleen sá ba ní aa mɔ u-pu mín?

⁶A náan-u ki yāntì sii baba di jítiñ-u fiii, ní ki dū tinyool nì jilma ki cíkiñ-u kii kibee fuuliyee.

⁷A dū-u ki kaañ tin kɔkɔ a náanee pu dibeel, a dū tikɔkɔ ki ɲá u-taɲi taapu,

⁸tiwaɲkuti, inaa nì ipii nì iɲoobu, ki kpáan gba ipeel,

⁹nì inoon nì iɲɔm nì tin kɔkɔ pée bí nnyiminee.

¹⁰Ti-Dindaan, ti-Dindaan, duulinya kɔkɔnee, bi wāl a nín sá ukpaan minyee ní!

Psaumes 9

M làá nyɔ̃ŋkì m-Dindaan nì m-pɔbil kɔkɔ

¹*Daafiidi di ɲmàñ nlan nee ki tī bilanngaaliibi kpiliu.*

²M làá nyɔ̃ŋkì sii m-Dindaan nì m-pɔbil kɔkɔ, m làá sòòñ a-maamaaci tuuŋɲi ɲin a ɲée kɔkɔ pu.

³Kun ní a ɲée puee, m làá nīn gà ifaal nì dipɔɔpindi lanɲi. Yilpu fɔŋŋŋ Nimbɔtiu, m làá gāā ilan kí nyɔ̃ŋkì-si.

⁴M-nannanliibi fātì bi-boon, bi gbéetì ki lítì ki kpî a-nimbiin.

⁵Di sá yii a sòòñ m-bɔti ki pòñ-mi. A kāl a-beejaal pu ki sòòñ tibɔti nì ibaamɔn.

⁶A sòòñ ki kūū atimbun ɲin kaa nyí-see bɔti, ní ki nāaṇ binikpitib. A kúntì-bi múb kí nīn cá jaanjaan.

⁷Taa ti wāl ti-nannanliibi, kun puee baa ti pée bí ní. A nāaṇ bi-timmu ní bi súntì bi-pu kpataaa.

⁸Ama ti-Dindaan ún kā u-beejaal pu ní jaanjaan, u bóntì u-beejaal kí sòòñ duulinya bɔti.

⁹Ún di kpòotì duulinya nì ibaamɔn, ní ki sòòñ binib bɔti deedee.

¹⁰Ti-Dindaan sá kibalilaŋ ní ki tī un bi wóbee, ní ki sá kutaŋkpanaakoou dinimbinaamandi yuntiŋu poon.

¹¹Bin nyí-si mbaamɔminee n nīn māká a-pu! Di sá yii sii ti-Dindaan kaa fātì a-boon kí tī bin nyàab-see!

¹²Gāāmaan ilan kí nyɔ̃ŋkì ti-Dindaan un sá ubɔti Siiyɔn tiŋkinee. Sòommaan u-tunnyaanɲi pu kí tükù atimbun kɔkɔ nib.

¹³Unimbɔti dátí binikpɔliibi tafal, ní kaa súntí bin bi kūūyee pu. Waa súntí bifalaadambi biilii pu.

¹⁴M-Dindaan, sō m-saai! Kpèè m-nannanliibi nín bí ki sàantí-mi puee! Fī-mi kí nyāntí ditaŋkpiilin,

¹⁵án nín làá ɲá pu m sī Jeerusaleem nib nimbiin kí tükù-bi tin ní a ɲá ki tī-mi ní m bí ki nyóŋkí-see. M làá nīn fàal kun puee a fī-mi.

¹⁶Binib bin kaa nyí-see gbīñ mbòó ki bíl bi-nannanliibi ní bīñ bi-ba jéetì ɲu-poon, kutaliŋgu kun bi pílee sāl bīñ bi-ba.

¹⁷Ti-Dindaan dākā un ní u sée ki sòòñ binib bɔti nì ibaamɔn. U dù unikpiti taliŋku ní kí fātí gíñ kí sāl-u.

¹⁸Bikpitiŋaliibee kɔkɔ nì bin kɔkɔ súntí Unimbɔti pu kaa jáám-uee làá sàntí ditanŋpiilin.

¹⁹Ama Unimbɔti kpá kí súntí ufalaadaan pu, unandaan mun mákal kpá kí jēetí nnyimin jaanjaan.

²⁰Ti-Dindaan, yìkìṁ! Taa yàntí nisaaleen n pɔɔkìh-si. Caañ binib bin kaa nyí-see a-nimbiin kí sòòn bi-bɔti.

²¹Ti-Dindaan, yàntí dinyoondi n kó-bi, yàntí bí béé yii bi sá nisaaleen ní ki kúù.

Psaumes 10

Un bi wóbee wimmeem

¹Ti-Dindaan, ba pu ní a dátìh-ti mín? Ba pu ní dinimbinaamandi yuntijunee a bāal ní?

²Bikpitiŋaliibi cáá dilambil ní ki wób unandaan. Yàntí bi-talinti tin bi pílee n fàtí sàtì-bi.

³Ukpitiŋal bí ki gà u-bindi u-landɔkɔkpiti pu. Unil un jīh u-jutiibi puee tòó ti-Dindaan mbusu ki bèel-u.

⁴Ukpitiŋal nín yòontí u-ba yilpu puee, waa dū Unimbɔti ki yíh tiba. U nín dàkafi puee di sá yii: «Unimbɔti kaa cáá mpɔn ɲubɔ.»

⁵Tin kɔkɔ u yaa pée ɲáanee búti-u ní. Unimbɔti bɔsoonyi kaa lì-u tiba. U-nannanliibi kaa bí tiban u-cee.

⁶U dàkafi u-pɔbilin ki lì yii: «Tiba kaa làá ɲá-mi, dinimbinaamandi diba kpá kí kó-mi.»

⁷U-nyɔkɔ poon gbí mbusu nì nnyimɔn nì tipɔmbɔti ɲma ní, u yáb kí sòòn atunŋpiti nì mbusu bɔti.

⁸U nākantí ntijwaamu caŋin ki kù maanyiiba dibalin. U-nimbiliŋ pée có uwɔfi pu ní.

⁹U náká u-balilaŋki ki cí kii gbikintee. U náká niin ki nyàab unandaan kí cúú. U yaa cúú unandaanee ní ú dū-u kí ɲá u-laanŋkun.

¹⁰U-pɔŋɲu yaa nyāŋkì unandaanee puee, ní ún n lítí,

¹¹ní ú lì u-ban yii: «Unimbɔti tafal kaa bí tin m ɲá nee pu, u bīh u-nimbiin, waa pée wāl tiba nì tiba.»

¹²Ti-Dindaan, yìkìṁ, Unimbɔti, yàntí falaa n bà bikpitiŋaliibi gbanti. Taa súntí binandambi pu.

¹³Ba pu ní ukpitiŋal bèel sii Unimbɔti ki lì u-pɔbilin yii: «Aa làá yíh-mi ibeeyiin» ní?

¹⁴A wāl tin kɔkɔ bii jītée, ki nyí binib bin bí digìndi nì falaa poonee ní ki bóntì kí tò bi-pòntoonyi. Un kaa cáá ubɔ́ n̄ tūtuñ-uee dù u-ba ní kí ɣá a-ɣaan. Sii di sá ditan̄kpiibil jòónliu.

¹⁵Nàaṇ unikpiti pɔŋɣu, kí dǎál u-tafal u-kpitii pu, ní ú wāŋkì a-nimbiin!

¹⁶Ti-Dindaan sá ubɔ́ti ní jaanjaan, bin kaa jáaṁ-uee làá wāŋkì u-tiŋki pu.

¹⁷Ti-Dindaan, a píliŋ unandaan wimmeem ní ki tì-u kunyannyaau. A kpòontí a-tafal

¹⁸ki píliŋ ditan̄kpiibil nì un bi sàantée biilii ki pò-bi, án nín làá ɣá pu nisaaleen n̄ taa ti nín sá tuutuutuu ki tī u-nijutee.

Psaumes 11

Ti-Dindaan pu ní m mǎká

¹Daafiidi di ɣmǎn nlan nee ki tī bilan̄gaaliibi kpiliu. Ti-Dindaan ní m sǎn ki kó, kin mana ní ni gíti ɣūn kí lì-mi yii: «Sǎn malaa malaa kii kinɔmbiki nín ɣaṇ puee kí nín cá ajoonni»?

² - Kpèè unikpiti pí butɔbu ki dū mpiin ki páaṇ kí dǎál kí yā unil un bí deedeeyee dibɔmbɔndin.

³Tiwan kɔkɔ nyeel yaa bíílee, deedeedaan gíti cáá tilati kí ɣá?

⁴ - Ti-Dindaan bí u-circir diikun, ti-Dindaan kā u-beejal pu yilpu. U-nimbiliŋ làaṇ binib kɔkɔ pu ní ki nyí tin bi ɣáaṇee kɔkɔ.

⁵Ti-Dindaan di sòon deedeedaan nì unikpiti bɔti, u ná un néen tipɔmbɔtee tikpil.

⁶U làá dū amɔsiŋkoon nì farwata ɣmiŋu kí sìtī unikpiti pu kii utaa nín nì puee ní. U làá dū ɣweel bun̄ku kun kōō tikɔkɔee ní kí dǎál bi-tafal.

⁷Ti-Dindaan sá deedeedaan ní ki néen deedee tuuŋɣi, binib bin bí deedeeyee làá nín bí u-nimbiin.

Psaumes 12

Unimbɔti, tūtuñ a-nibul

¹Daafiidi di ɣmǎn nlan nee ki tī bilan̄gaaliibi kpiliu. Bi gǎ-ɣu ki bòó tibati tin cáá iŋmii iniiyee ní.

²Ti-Dindaan, jòón-ti! Di sá yii deedeedambi kaa ti bí, baa ti ɣūn ki ká bin pu bi ɣūn kí nín mǎké.

³Bi bí ki mǎntí tɔb, bi cáá biibii nì nyɔmǎlmal ki ɣmàtín tɔb.

⁴Ti-Dindaan n̄ plīn nnyɔmu mun sòon biibiiyee nì alimbil ɣin sòon tilambibɔti

⁵ki lì yii: «Nì ti-limbiliŋ nee, kun ti yaa lèe, see tí ká, ti nín cáá nnyɔmu nee, ubɔ kaa ti ŋùh kí tükù-ti kun ti máaŋ kí ɲée.»

⁶Ama ní ti-Dindaan bí yii: «Bi bí ki sàantí unandaan, ní ufalaadaan tíminsí. An puee m làá dāaŋ kí fī bin baa dū ki yīn binibee.»

⁷Ti-Dindaan poonyi sá in pu ti ŋùh kí nīn mákée ní, di sá yii i sá ibaamɔn kii tikúti tin bi tó kipaayin ɲfunyɔm miluli tì nyáŋ kaa ti cáá tijɔkɔndee ní.

⁸Ti-Dindaan, ɲúb unandaan, ní kí cīití-ti binikpitib nee cee.

⁹Di sá binikpitib bí an kɔkɔ pu, ikpiti ní binib kíh ki cáa ɲm̀tī kii ɲkpamee.

Psaumes 13

Unimbɔti, á taa súntí m-pu

¹Daafiidi di ɲm̀aŋ nlan nee ki tī bilanɲaaliibi kpiliu.

²Ti-Dindaan, a làá súntí m-pu kí cáá sāa ɲyunti ɲulɔŋu ní? Kí nīn pée cáa cá jaanjaanaaaa? A làá fātī a-kpaŋkpamboon kí tī-mi kí cáá sāa ɲyunti ɲulɔŋu ní?

³M làá nīn bí dipɔɔbiildin, kunimbaau n nīn gbí m-pɔbilin kutaa kamaa yée kí cáá sāa ɲyunti ɲulɔŋu ní? Bin ná-mee làá nīn jáa ki pɔkín-mi yée kí cáá sāa ɲyunti ɲulɔŋu?

⁴Ti-Dindaan, m-Nimbɔtiu, kpèè kí fōō m-wimmeem. Tī-mi mɔn, an yaa kaa sá mín m làá gèè kí taa ti fintī.

⁵Taa yàntī bin ná-mee n lì yii: «Ti ɲún-u.» Taa yàntī m líti bin ná-mee n ɲm̀a kí nīn fāal.

⁶M làá nīn máká a-neendi din kaa sátée pu. M-pɔbil làá nīn bí mmɔnni a-fiil pu. M làá gāa ilan kí nyɔŋkì sii m-Dindaan tiŋan tin a ɲá ki tī-mee pu.

Psaumes 14

Atuŋkpiti ɲin binib ɲáaŋee

(Kpèè Ilan 53)

¹Daafiidi di ɲm̀aŋ nlan nee ki tī bilanɲaaliibi kpiliu. Ugbaan di lì u-ban yii: «Unimbɔti ubɔ kaa bí!» Baa pée nyí tiba ní ki ɲáaŋ ntimbiil tuuŋɲi, ubɔ kaa pée bí ki ɲáaŋ tin kítèe.

²Doooo yilpu ní Unimbɔti gbóon ki kpèe binib kí kpèè ubɔ yaa bí ki cáá iciin ki nyàab Unimbɔti.

³Bi-kɔkɔ wánkì, ugàntil kpá ki ɲáaŋ tin kítèe, baa ubɔ kaa bí ki ɲáaŋ tin ɲānee, baa uniseen, an kpá.

⁴«Bikpitiŋaliibi nee kɔkɔ kaa kalin nyí níí? Bi mùul̃ m-nibul ki jīñ, ní kaa péé jáám-mi jaanjaan.»

⁵Unimbɔti làá kón-bi dinyoondin, di sá yii u bí u-nib bin yú nì u deedeeyee cee.

⁶«Ni gbáà ki kpiti unandaan mákal, ama ti-Dindaan wún u-pu.»

⁷Nma làá nyānní doooo Siyyɔn kí fī Isirayeel ní? Unimbɔti yaa láa fātii gíinní u-nib bin bi n̄n cúú kuyunuee, Jaakɔb naantiibi làá dāá n̄n fàal̃, Isirayeel yab làá dāá n̄n bí mm̄nni.

Psaumes 15

Kun Unimbɔti bàlifí tí ɲée

¹Daafiidi di ɲmān̄ nlan nee. Ti-Dindaan, ɲma di ɲūn̄ kí kàl̄ a-circir kɔŋkooŋun? Nma di ɲūn̄ kí n̄n kóò Siyyɔn, a-circir jool pu?

²Ní ti-Dindaan kí yii: «Asee unil un còom̄ disaŋkimm̄ntiil, ki ɲáań tin ɲān̄, ki sòon̄ u-pɔbil poon baam̄ɲyi,

³kaa kúnfí u-jutiibi boon, kaa ɲáań u-bɔɔ tikpitiil, ní kaa s̄i u-nabikee.

⁴Waa dū bin kaa fáatiñ Unimbɔtee ki yíiń tiba, ama u t̄i bin tó ti-Dindaanee jilma. U yaa p̄on̄ kí ɲá tibe, waa kpántí, báà dipoondi gbanti yaa làá kón-u digíndin.

⁵U yaa p̄inn̄ ubɔ animbilee, waa k̄a ki cí udaan ń dāá t̄eeñ-u kí páań. Waa fòol̄ tiwampɔkaal kí sòon̄ kí kp̄ò maanyiiba boti. «Binib bin bí mimmee kpá kí líti.»

Psaumes 16

Fookii n̄i dimákal

¹Daafiidi di ɲmān̄ nlan nee. Wún m-pu Unimbɔti, di sá yii sii ní m s̄an̄ ki kó.

²M bíi t̄uk̄u m-Dindaan yii: «Sii di sá man Dindaan.» Tiwamm̄ntiil tin kɔkɔ m cááyee nyānní a-cee ní.

³Deeedeambi bin bí Isirayeel tiŋkinee, b̄iñ di sá bikpaambi tiŋman, ní bi-boti m̄on̄-mi tikpil.

⁴Ama bin b̄iñ ki nyàab̄ awaa j̄oón̄dee, bi nyàab̄ aḡiñ ní ki kútí bi-ba pu. Man kaa làá dū fatiku kí fá awaa gbanti, m kpá kí pútí ɲi-yiŋɲi gba.

⁵Ti-Dindaan, sii di sá m-fakal, sii di t̄i-mi tin kɔkɔ l̄ò-mee, m-foolboon̄wu k̄a a-ɲaan ní.

⁶A n̄n ɲm̄ant̄i pu ki t̄i-mee fáat̄i-mi, tiŋman dijandi din a t̄i-mee ɲān̄ tikpil.

⁷M nyóŋkí ti-Dindaan un di s̄aŋkí-mee, kunyeeuee, m-land̄kɔjaatiŋu kpáafí-mi.

⁸M-nimbikpeenɔ pée có ti-Dindaan pu ní, kun puee u bí m-ɲaŋgiiliɲu pú ní tiba kaa ɲùh kɛ cɛŋkɛ-mi.

⁹An pu ní m-pɔbil pɛ̀hè ní m fàal, m bí ɲgbansɔŋfin.

¹⁰Di sá yii aa làá dū-mi kɛ fá ɲkúm ń yòòh-maaa, kaa làá tí yànti man, a-deedee tɔntɔnliu ń kó ditɛŋkpilin.

¹¹Sii di dàkà-mi dimaŋfal sàmbiki, m yaa bí a-nimbiinee, m-pɔbil sòh ní. A yaa bí ki kól-mee, m cáá mmɔn ɲun kaa kúntée ní.

Psaumes 17

Pɛ̀lifih-mi, m-Dindaan, m bí mée-si á pò-mi ní

¹Daafiidi wimmeem. Pɛ̀lifih-mi, m-Dindaan, m bí mée-si á pò-mi ní. Kpòòh a-tafal kɛ pɛ̀lifi m-wimmeem min nyánni dipɔɔmɔntiilinee.

²Sòòh m-bɔti kɛ pò-mi, a nyí ibaamɔn laŋki.

³A kpée m-pɔbil poon, ki dómiñ m-cee kunyeeu ki cóŋkɛ-mi, kaa ká tikpitil tiba m-ni. M lée m-pɔbilin yii maa làá dū m-nyɔkɔ kɛ sòòh kɛ ɲá ikpiti,

⁴kii bin kíhèe nín ɲáań puee. M tó a-marab kaa dī bin ɲáań tipɔmbɔtee saŋɲu.

⁵M pée tàkā nsan ɲun a catée poon ní, m-taal kaa ɲāti ki nyáń ɲu-poon.

⁶Unimbɔti, sii ní m kũuntí ki yî, di sá yii a làá kɛ-mi, kpòòh a-tafal kɛ pɛ̀lifi tin m làá sòòhèe.

⁷Dàkà a-nib dineeŋkpaandi din a cáá bi-puee, sii un fiĩ bin kɔkɔwoooo sáń bi-nannanliibi ki kòò-see.

⁸Ŋúb-mi kii sii a-ba nimbibulee, dū-mi kɛ bál a-feenyi taapu

⁹binikpitib bin là kɛ nàań-mee nì m-nannanliibi bin mǎnti tú-mi ki là kɛ kpò-mee ń taa ká-mi.

¹⁰Bi cáá nnimbinaakulim kaa sũh isaa, ní ki cáá bi-nyɔmmu ki sòòh tilambibɔti.

¹¹Bi tà ki kíbití-mi, bi kpáaa mǎnti tú-mi. Bi pée cóŋkɛ-mi ki nyàab ɲyuntimɔnti kɛ kũl-mi kɛ yā kitiŋ ní.

¹²Bi bí kii digbikintipɔmbil din bónti ki cí kɛ cúu upeel kɛ tɔntée ní, a lì kii upeecuncuti un náká ki cée.

¹³Yíkìm, m-Dindaan! Já kɛ pɔkìh bin ná-mee. Dū a-janajiki kɛ fi-mi kɛ nyánti binikpitib ɲaan.

¹⁴Ti-Dindaan, dū a-ɲal pɔŋɲu kɛ jà-bi kɛ nyánti binib kansikin. Jà-bi kɛ nyánti binib kansikin nì duulinyan. Dū ditafadaaldi din a bónti ki síhè-bee kɛ nyùnti-bi, bi-biyaamu mun ń nyò kɛ díkí kɛ kín kɛ tī mu mun biyaamu.

¹⁵Ama man jandi púee, m làá nīn bí a-nimbiin kun puee maa cáá dibɔkpil diba m-ni. M yaa láa fīntèe, m-pɔbil làá sòŋkì kun puee m bí laakin a bée.

Psaumes 18

Daafiidi jajil lanɣu

(Kpèè 2 Sami 22.1-51)

¹Nlan nee sá ki tī bilanɣaaliibi kpiliu ní. Ti-Dindaan tɔntɔnliu Daafiidi di dū nlan nee nyɔɔbuŋɣi ki gāa ki nyóŋkì ti-Dindaan nyunti ŋun ní ti-Dindaan nyánti-u u-nannanliibi kɔkɔ nì ubɔti Saayuul ŋaane.

²U bí yii: M-Dindaan, m néeŋ-si, sii di tì-mi mpɔn.

³Ti-Dindaan di sá man tanɣpanaakooku, ún di sá man gunɣpaandi lɔkɔl nì man fiiliu. U sá man Nimbɔtiu ní ki sá ntaɣkpalɔkɔ ŋun poon m sán ki kóoyee. Ún di sá man gbampɔɔl ní ki sá man jajil pɔŋɣu, ti-Dindaan di sá man balilaŋki.

⁴Tí nyóŋkì ti-Dindaan! M kúuñ ki yíiñ ti-Dindaan ní u yānti m ján ki pɔɔkiñ m-nannanliibi.

⁵Ŋkúm kusakai nīn fīñ-mi, dinàandi nyingbeeŋɣu nīn yōon-mi ki dóò,

⁶ditanɣpiilin laanɣu nīn mānti tú-mi, ní ŋkúm talinti píł ki dɔ m-nimbiin.

⁷M kúuñ ki yíiñ ti-Dindaan m-nimbinaamandi poon. M fáa mbiil m-Nimbɔtiu n̄ jòon-mi. U gbīl m-neen pu doooo u-diikun ní m-kunɣuuntii kó u-tafalin.

⁸Niinee ní kitiŋ fōo dijinjikil ki cīŋkì, ní ajoon nyeel cīŋkì, kun puee Unimbɔti gí diŋuul.

⁹Ŋhminyiim nīn nyēē u-manɣataabuŋyin, ní aŋmilimbil ŋin nàantée nì amɔsiŋkoon nyēē u-nyɔkɔn.

¹⁰Ní u cúu kutagbɔŋu ki cáti ní ki kpákatìñ, ní ditagbandi din bònèe bí u-taani taapu.

¹¹U jóm ki kāl keerubimbi pu ki ñaañ, ní ki dū kubuŋu ki kpánti ifeen ki kíñ ki dàñ.

¹²Dibɔmbɔndi ní u dūu bīiñ u-ba pu, ní atagban ŋin gbifi nnyim gbí ŋi-poonee mānti tú-u.

¹³Ŋwalifi nīn bí u-nimbiin, ní atagban jītí ki sá ataanyinɣkumbil nì amɔsiŋkoon.

¹⁴Ti-Dindaan sòonñí doooo yilpu kii ntaateenteenee, Yilpu Fóŋŋŋ Nimbɔtiu yānti bi gbīl u-nyɔkɔ pu.

¹⁵U tó u-piingyi ní u-nannanliibi yāl, ní u utaa ŋmó ki ŋmínti bi-pu ní bi sán ki kátì.

¹⁶Ti-Dindaan tāa ki bíkì u-nannanliibi pu, ní ki fōo bi-pu diŋuul, an pu ní tiŋku poon nyim fótì, ní kitiŋ nyeel cúu bīiti ki dɔ.

- ¹⁷Ní ti-Dindaan kāl doooo yilpu ki tāntì u-ɲal ki cúú-mi ki nyántì inyinfi taapu.
- ¹⁸U fōō-mi m-nannanliu un pōōyee ɲaan, m-pulincontibi bin pōōn-mee ɲaan.
- ¹⁹M-nimbinaamandi dal ní bi dómiń ki jáń nì mi, ama ti-Dindaan dómiń ki tíkiń-mi.
- ²⁰U nyántì-mi digíńdin ki tī-mi dibatɔl. U fī-mi, kun puee u néeń-mi.
- ²¹Ti-Dindaan di pāń-mi, kun puee m ɲá tin bí deedeeyee. U bīń m-pu kun puee tikpitił tiba kaa táká m-ɲal.
- ²²M nóó ti-Dindaan saɲɲu nì mbaamɔn, ní kaa fātì mboon ki tī m-Nimbɔtiu.
- ²³M ɲúb ti-Dindaan marab kɔkɔ, kaa fātì m-kpaɲkpamboon ki tī u-bɔkpaanɲi.
- ²⁴Waa ká m-pu tiba kí wòon-mi, ní m pócɔn m-ba kí taa ɲá ikpiti.
- ²⁵An pu ní ti-Dindaan pāń-mi, kun puee m ɲá tin bí deedeeyee, ní u nyí mun yii m-ɲalii kaa táká ikpiti.
- ²⁶Ti-Dindaan, bin nóó-si nì dipɔbil dibee, a sí nì bi nì dipɔbil diba mun ní. Bin bí deedeeyee, a sí nì bi nì deede ní.
- ²⁷A ɲáań bin pɔbiliɲ pīńhee tiɲan, ama ní ki dàkà bikpitiɲaliibi yii a nyíń-bi.
- ²⁸Di sá yii a fił dinibul din sīntiń di-ba taapuee, ama ní ki sīntiń bilambidambi taapu.
- ²⁹Ti-Dindaan, sii di ɲmíntí m-saɲɲu kii ɲwalifee, sii di ɲmíntí-mi ní m-bɔmbɔndi ń wāɲkì.
- ³⁰M ɲūń kí já nì dijanjakitił, kun puee a tútuń-mi. M ɲūń kí yùkū kí lákatí agun ɲin bi mán ki tú kitínee, kun puee man Nimbɔtiu bí m-cee.
- ³¹Tin kɔkɔ Unimbɔti ɲáańee ɲāń, ní unil ɲūń kí nīn máká u-nyɔɔbundi pu. U sá digbampɔɔl ní ki tī bin kɔkɔ sán ki kóò-uee.
- ³²Di sá yii ɲma di sá Unimbɔti, an yaa kaa sá ti-Dindaan? ɲma di sá timbi taɲkpanaakooku, an yaa kaa sá ti-Nimbɔtiu?
- ³³Úń di sá Unimbɔti un tìl-mi mpɔnee, ní ki cáti nsammɔnti ki tìl-mi m còom.
- ³⁴U yànti m-taɲɲi yáb m sán kii ucaɲkpali mee, ní ki yànti m jòm kí tókɔń ajoin pu tiba á taa ɲá-mi.
- ³⁵Waa bífi-mi bi nín jáa puee ɲmaniɲma, ama u yànti m ɲmā kí dáal butɔbu bun bi dū tasa kúti ki pílee.
- ³⁶Ti-Dindaan, a tìl-mi digbampɔɔl din fił-mee, ní a-ɲaɲgiil tíkí-mi, ní a nín tútúń-mi puee yānti m nyán diyindi.
- ³⁷Sii puee m ɲūń kí dàatī malaa malaa, ní maa tà ki pántí.

- ³⁸M jì m-nannanliibi ní kí cúú-bi, m yaa kaa nāaṅ-bi maa fàtī m-boon.
- ³⁹Ní m pòfi pòfi-bi ní baa ti ṅūn kí yìkì, ní ki kíh ki dō m-taaji taapu filfil.
- ⁴⁰A tìl-mi mpon m já kuaau, ní ki dù bin yìkì jáa nì mee ki ṅaaṅ m-taaji taapu.
- ⁴¹A yàntī m-nannanliibi sáṅ kukunsaṅu, ní ki nàantí bin ná-mee.
- ⁴²Bi kũuntí ki nyàaḅ dijóoṅdi, ní ubo kpá kí fī-bi. Bi kúuṅ ki yíín ti-Dindaan gba, ama waa kíí-bi.
- ⁴³M jáṅ ki pòkìṅ-bi ki nān-bi dúsi dusi kii ṅkpòṅkpòm min kubunṅu yòontée, ki ṅàtī-bi ki fééṅ kii nsanni kpatee.
- ⁴⁴A fī-mi ki nyánti anibul ṅin nib nìṅ yìkì kí jáa nì mee ṅaan, ní ki dū-mi ki ṅá atimbun yidaaṅwu. Anibul ṅin maa nìṅ nyée kpánti m-naacimbi ki tūṅ ditundi ki tìl-mi.
- ⁴⁵M tin péé lè yìi m wàatī m-nyoko kí sòoṅee, binaacimbee tātì gbāaṅ m-nimbiin ki kíh ki tó-mi.
- ⁴⁶Bi-wunti kúù, ní bi nyēēṅ bi-balilaṅki poon tiwun jìkì.
- ⁴⁷Ti-Dindaan bí dimaṅfalin! Tí nyōṅkìmaan m-taṅkpanaakooku! Tí pàkàmaan Unimboti un di sá m-fiiliuee!
- ⁴⁸Unimboti tútuṅ-mi m jáṅ ki pòkìṅ m-nannanliibi, ní ki dū atimbun ki ṅá m-taaji taapu.
- ⁴⁹U fī-mi ki nyánti m-nannanliibi ṅaan. Tinman u yānti m jáṅ ki pòkìṅ bin jáa nì mee, ní ki fī-mi ki nyánti tipomboti dambi ṅaan.
- ⁵⁰An pu ní, m-Dindaan, m làá nyōṅkì-si atimbun kansikin, ní kí gāa ilan kí pàkà a-yindi.
- ⁵¹Unimboti tìl u-boti ajajil ṅin sá akpaanee. U dàkà uboti un ún u-ba lēēyee nì Daafiidi nì u-naantiibi dineeṅkpaandi kí nīn cáa cá jaanjaan.

Psaumes 19

Unimboti nyooti nì u-marab

- ¹Daafiidi di ṅmān nlan nee ki tī bilangaaliibi kpiliu.
- ²Yilpu sòoṅ-ti Unimboti nyooti pu, ní kutagboṅu lèekì tin u ṅée ki dàkà-ti.
- ³ṅwiin kamaa sòoṅ Unimboti nyooti pu ki nàatī ṅwiin ṅun dī-ṅuee, ní kunyeeu kamaa mun bùsī kaa gbèentí ki tükù kunyeeu kun dī-kuee.
- ⁴An kaa sá isoon poon, kaa tí sá nì anyoobun mun, ditafal mun kaa tí gbìl bi-nyoko pu.

⁵Ama tin bi lèe bàñ kitiŋ kòkò, ní tibòti tin bi sòòhèe mun bàñ kitiŋbeennyòkò. Unimbòti gāa tanti yilpu ki tī ŋwiiñ ŋú nīn kóò.

⁶Ŋwiiñ nyēē kii unimpucan cal nīn nyēēñ u-diikun kutaafaau puee ní, a lì kii an nīn mōh un sán kpaŋkpakantiku taatandee ú sàh puee.

⁷Ŋu yíki kutagbòŋu gbeennyòkò kiba ní kí yìh kí tin dòòñ kin kíhèe, tiba kaa ŋùh kí sàh kí nyā ŋu-tuntuŋkun.

*

⁸Ti-Dindaan marab ŋāñ ní, bi tì-ti dimaŋfapòndi. Ti ŋùh kí nīn māká tin ti-Dindaan sòòñ ki síhèe pu, tìh di tì ugbaan iciin.

⁹Ti-Dindaan bókpaanji tèēñ ní, ŋi tìl unil pòbil mmòn. Ti-Dindaan marab wāl ní bóiii, bi tìl unil dinimbiŋubitiil ní.

¹⁰An ŋāñ binib n nīn jáaŋ ti-Dindaan, bi làá nīn jáaŋ-u ní kí nīn cá jaanjaan. Ti-Dindaan marab sá ibaamòn ní, marab gbanti kòkò sá deedee marab ní.

¹¹Ti-Dindaan marab cáá kunyampoou ki jítìh sindaariya, ki jítìh gba sindaariyamònti tikpil, ki mō ki jítìh tisiil, ki mō ki jítìh gba kisikampiŋ siiti tin bi dáá ŋmáamee.

¹²Kí kùtèe, bìn di dàkà man a-tòntòliu. M yaa ŋúb-bee, m fòol tiwammòntiil ní.

¹³Ŋma di ŋùh kí béé yii u yìntì? M-Dindaan, dū m-kpitii in pu maa nyée kí pō-mi.

¹⁴Kàkati ikpiti in m nyí ki ŋée kí wàatì-mi, taa yàntì í jì m-pu dibeel. Niinee maa làá yìntìh-si kí fòò dibòkpil.

¹⁵Yàntì m-nyòobuŋŋi nì m-landòkòí n nīn fáatih-si. M-Dindaan, sii di sá m-taŋkpanaakooku nì m-filiu.

Psaumes 20

Dijajil wimmeem

¹Daafiidi di ŋmāñ nlan nee ki tī bilaŋgaaliibi kpiliu.

²Ti-Dindaan n fòò a-wimmeem dinimbinaamandi yuntiŋu poon. Jaakòb Nimbòtiu u-ba n wún a-pu.

³Ú nyānní u-circir kòŋkooŋŋun kí dāá tūtuñ-si, ú nyānní Siiyòn jool pu kí dāá jòòñ-si.

⁴Ú fòò a-saraabi kòkò, a-saraawòkaabi mun n fáatih-u.

⁵Ú tī-si kun fáati a-pòbilee, ní kí yàntì tin a bóntì kí ŋée n búti-si.

⁶Ú yàntì tí fàal a-jajil pu, ní tí fáá sámbru kí nyòŋkì ti-Nimbòtiu, ti-Dindaan n tī-si tin kòkò a yaa bālifèe.

⁷Kɔŋkɔnnɛɛ, m bɛɛ yii ti-Dindaan tì ubɔti un ní ún u-ba lēēyee dijajil. Doooo u-circir beel poon ní u fòol u-wimmeem, ní ki cáá u-pɔŋkpaanɔu ki tì-u ajajikpaan.

⁸Biba máká bi-janjatɔɔkub pu, ní biba mun máká bi-taamui pu, ama timbee, ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu yindi pu ní ti máká.

⁹Bín wunti làá kpú ní bí lítí, ama timbee, ti làá nín yú dicancaal ní ki pɔɔ.

¹⁰Ti-Dindaan, tī ubɔti dijajil, ti yaa kúuñ ki yííñ-uee, ú kíf-ti.

Psaumes 21

Tí jãam ti-Dindaan dijajil din u tī-tee pu

¹Daafiidi di ɲmāñ nlan nee ki tī bilanɔaaliibi kpiliu.

²Ti-Dindaan, ubɔti bí dipɔɔpindin a-pɔŋɔ pu. U bí ki fàal dijajil din ní a tī-uee pu.

³A tī-u kun fáatì-uee, aa fātì a-boon ki tī tin u bālifi-see.

⁴Di sá a fōō-u ní ki bīñ u-pu, a dū sindaariya beefuuliiki ki cíkiñ-u.

⁵U mēē-si yii á tī-u dimaŋfal ní a tī-u, a tī-u dimaŋfal din kaa cáá dikúntilee.

⁶Binib nyóŋkí-u kun puee a tútuñ-u, a tī-u tinyool nì diyindi.

⁷A-biindi bí u-pu kí nín cá jaanjaan, ní a nín bí u-cee puee tì-u mmɔn.

⁸Di sá yii ubɔti máká ti-Dindaan pu ní, ní Yilpu Fóŋŋ Nimbɔtiu neeŋkpaandi ɲúb-u waa cìŋkí.

⁹Ubɔti, a làá cúú a-nannanliibi kɔkɔ, a kpá kí lántí bin ná-see.

¹⁰A yaa pée páaɲnée, a làá nàaɲ-bi kii kipaai ɲmɲuee ní. Ti-Dindaan làá dū-bi kí nál u-ɲuul poon, ní ɲɲmi ń wà-bi múb.

¹¹A làá céetí bi-naantiibi kitɲ pu, ní kí kúntí bi-niboolii binib kansikin.

¹²Báà bi yaa dākafi kí ɲá-si tikpitil, ní ki yaa bóntì kí já nì saaa, baa làá ɲmā kí ɲá-si tiba.

¹³A làá tō-bi a-piɲyi, ní kí yàntí bí sāñ.

¹⁴Ti-Dindaan, dàkà a-pɔŋkpaanɔu. Ti làá gā ilan kí nyɔŋkí-si a-pɔŋɔ pu.

Psaumes 22

Deedeedaan falaau nì u-mákal

¹Daafiidi di ɲmāñ nlan nee ki tī bilanɔaaliibi kpiliu.

²M-Nimbɔtiu, m-Nimbɔtiu, ba ɲá ní a dū-mi ki fá? M gbán ibiil ki tin gī, ama difiil dáá gbíntì dátìñ-mi.

- ³M-Nimbɔti, m kúuñ ki yííñ-si ɲwiimpu, ama ní aa kíf-mi. M yííñ-si kunyeeu mun, ama ní kaa ká diɲuɲfil.
- ⁴Too, sii mun di sá circirdaane, a kã a-beeja pu ní Isirayeel nyóɲkí-si.
- ⁵Sii pu ní ti-baabi nín máká, bi nín máká a-pu ní a fiil-bi.
- ⁶Bi nín kúuntí ki yíí-si ní a fiil-bi, bi nín dù bi-mákal kí páań a-pu ní icoo kaa jĩn-bi.
- ⁷Ama mamee, m kpánti kii ujiliɲkpaamee ní, maa ti sá nil. Binib sɪf-mi ní báà ɲma kpèé-mi fám.
- ⁸Un yaa péé ká-mee bèel-mi ní, bi dòtí bi-nyunculiɲ ní ki gbákafí bi-yiliɲ ki lì yii:
- ⁹«Kée u bí yii u máká ti-Dindaan pu naa! Too, ti-Dindaan ń fií-u tí kpèè. Ti-Dindaan yaa néen-uee, ú jòoń-u tí kpèè!»
- ¹⁰Sii di nyántiń-mi m-na poon, ní ki lōō-mi m-na taanɪ pu.
- ¹¹Bi nín péé māl-mee, sii ɲaan ní m bí. Kí wàatí bí māl-mi muee, sii di nín péé sá m-Nimbɔti.
- ¹²Nín bí ki kól-mi, di sá dinimbinaamandi kaa dátĩn-mi, ní ubo mun kpá kí jòoń-mi.
- ¹³M-nannanliibi tikpil mǎnti gón-mi kii inajaayee, Baasan tiɲki najakpaanɲi mǎnti tú-mi.
- ¹⁴Bi wāań bi-nyɔmmu bàaa m-pu, a lì kii gbikintib di cúú tinan ki làá tontēe.
- ¹⁵M kpánti kii nnyimee ní ki pùub, m-taanɪ kpî maa ti ɲuñ kí sɪl, m-pɔbil dũnti m-poon kii nsikampimuee.
- ¹⁶M-neen kũn kii dikàlee, ní m-limbil dũu nákań m-neen. A dũ-mi ki sɪiń nnyɲkúm saɲɲu pu.
- ¹⁷M-nannanliibi bin bí kii ibooyee mǎnti gón-mi, diganɲam dambi dikitimɔndi mǎnti tú-mi, bi sãa ki cɪl m-ɲalii nì m-taanɪ.
- ¹⁸M dúnti ki kíń akpab ɲma, ní m-nannanliibi kpèé-mi cii.
- ¹⁹Bi dũ m-wampeenkaati ki yákatí, ní ki tó m-bɔkutifɔkɔl pu kasi.
- ²⁰Ama sii m-Dindaan, á taa nín dátĩn-mi, sii un tì-mi mpɔnee, dāań malaa kí jòoń-mi.
- ²¹Taa yànti m-nannanliibi ń dũ bi-tàataajimmu kí kpò-mi. Fií-mi kí nyāntí iboo nee ɲaan.
- ²²Fií-mi kí nyāntí gbikinti nyɔmmun, kí nyāntí-mi upɔnaa yɲyɲin. A fōo m-wimmeem.

- ²³M làá sòon a-yindi pu kí tükù m-nabiyaamu, m làá nyōhki-si samaa kansikin.
- ²⁴Nimbi bin tó ti-Dindaan ki jáam-uee, ní nyōhki-u! Nimbi Jaakob naantiibi kɔkɔ, ní tī-u tinyool! Nimbi Isirayeel yab kɔkɔ, ní fāhki-u.
- ²⁵Di sá yii waa dū unandaan ki fá u-nandan̄ku poon, kaa tí fātī u-kpan̄kpamboon ki tī-u, ama unandaan yaa kúuñ ki yīñ-uee, u pílifñ-u ní.
- ²⁶Samaa kɔkɔ kansikinee, m làá nyōhki-si kun ní a hée pu. Bin tó-si ki jáam-see nimbiin ní m làá h́a saraabi bin m n̄n pōon yii m làá h́a kí tī-see.
- ²⁷Unandaan làá jī ní kí díkí, bin nyàab̄ ti-Dindaanee làá nyōhki-u. Unimbɔti n̄ tī-ni mman̄fafɔkɔn.
- ²⁸Atimbun n̄n kɔkɔ bí kit̄n̄ puee làá téetí ti-Dindaan pu ní kí fātí gítin̄ u-cee, ní anibul kɔkɔwoooo nib n̄ dāa gbàañ u-nimbiin kí jāam̄-u.
- ²⁹Di sá yii ti-Dindaan di yì dibeel, ní ki jīn̄ atimbun kɔkɔ pu dibeel.
- ³⁰Kit̄n̄ pu gaajab làá jī kí díkí ní kí gbàañ u-nimbiin. Bin taan̄i jòon̄ hfal puee kɔkɔ làá gbàañ u-nimbiin, ki kpàañ un mun kaa ti làá hmátée.
- ³¹Bi-naantiibi làá dāa jāam̄-u, bi làá dāa sòon̄ ti-Dindaan pu kí tükù bin dáá bín ki dòon̄ee.
- ³²Bi làá dāa māafi bin baa láa màlee tin ti-Dindaan h́a ki fī u-nibee.

Psaumes 23

Ti-Dindaan di kpàá-mi

¹*Daafiidi di hmàn nlan nee.*

Ti-Dindaan di kpàá-mi, an pu ní báa tiba kaa lóotí-mi.

²U yantí m d̄ kumɔɔɔɔ pu, ní ki cáñ-mi mbun h̄un poon nnyim sòm fífilee.

³U p̄ontí m-p̄ɔh̄u, u kp̄otí-mi ki tàkantí nsan h̄un tēēee poon, u-yindi pu ní u h́aání mín̄.

⁴Báa m yaa còom̄ h̄kúm tantakal poonaaa, maa fāhki tiba, kun puee, sii ti-Dindaan bí m-cee. Nd̄o h̄un a cáa kpàá-mee di kp̄otí-mi, ní a-kpand̄u tíkí-mi.

⁵M-nannanliibi nimbiin ní a h́aání-mi tican. A yàantí m-yil pu talaalu kí h́a-mi aatúu, ní kí gbéè m-yunyɔkaaku án gbí púm.

⁶M nyí yii a-h̄anti n̄ a-neendi làá n̄n pée bí m-cee ní m-man̄fal wiñyi kɔkɔ poon, ní m̄ n̄n kóò sii, ti-Dindaan diikun kí n̄n cá jaanjaan.

Psaumes 24

Unimbɔti sá ubɔtikpaan

¹Daafiidi di ɲmān nlan nee. Ti-Dindaan di yì kitiŋ nì tin kɔkɔ bí ki-puee, ún di tí yì duulinya nì binib bin bí u-nee.

²Di sá yii ún di náan kitiŋ ki tókɔn tɪnkub pu, ní ki ɲúb-kì gbɪŋgbim inyiŋfi pu.

³ - ɲma di cáá nsan kí jōm ti-Dindaan jool pu ní? ɲma di cáá nsan kí kó u-circir diikun?

⁴ - See un kaa cáá u-ɲalii ki tūn atuŋkpiti, kaa dàkafi ilandɔkɔkpiti u-pɔbilin, kaa dù u-ba kí líí nì awaa, ní kaa pùtí kí mōntì u-jutee.

⁵Ti-Dindaan làá bliñ udaan boon. Unimbɔti u-fiiliu di làá lēē u-móɔŋɲu.

⁶Binib bin nyàab ti-Dindaan ki nóó Jaakɔb Nimbɔtiuee nín bí puee dee.

⁷Mpunyɔmu, pìití kí wàammaan! Cannaaku punuubi, pìití kí wàammaan tinyool bɔtiu ń kónní!

⁸ - ɲma di sá tinyool bɔtiu ní? An sá ti-Dindaan upɔɔl nì ubaatandaan, ti-Dindaan ujanjakpil.

⁹Mpunyɔmu, pìití kí wàammaan! Cannaaku punuubi, pìití kí wàammaan tinyool bɔtiu ń kónní!

¹⁰ - ɲma di sá tinyool bɔtiu ní? - Bijanjaliibi Dindaan, ún di sá tinyool bɔtiu.

Psaumes 25

Oo m-Nimbɔtiu, sii pu ní m máká

¹Daafiidi di ɲmān nlan nee. M-Dindaan, m fātì m-ba ki túl-si.

²M-Nimbɔtiu, sii pu ní m máká, taa yàntí icoo ń cúú-mi, kí taa yàntí m-nannanliibi ń já kí pōkiñ-mi.

³Á taa pée yàntí icoo ń cúú bin dū bi-mákal ki páan a-puee. Ama icoo ń jī bin jáà nì see, bí gbíntí nì ɲaŋkulim.

⁴M-Dindaan, yàntí m bée a-saŋɲu, dàkà-mi min a là m nīn bée.

⁵Kpòotí-mi a-baamɔŋyi poon kí dàkà-mi. Di sá yii sii di sá Unimbɔti un fiil-mee, sii pu ní m máká baabadal.

⁶Ti-Dindaan, téetí yii doooo cannaaku ní a sá Unimbɔti un poon mō ki cáá dineeŋkpaandee.

⁷Taa ti téetí m-yìntitam nì m-kpitii in m ɲá m-naacimpɔntinee pu. A-neeŋkpaandi nì a-ɲanti puee, á téetí m-pu, m-Dindaan.

⁸Ti-Dindaan ɲān ní ki bí deedee, an pu ní u dàkà ukpitiŋal nsan ɲun u máan kí dēe.

- ⁹U kpòotī bin sīntiñ bi-ba taapuee bí nīn ḡáań tin bí deedeeyee, ní ki dākà-bi u-saṅḡu.
- ¹⁰Tin kòkò ti-Dindaan ḡáańee sá dineendi nì ibaamɔn ḡma ní ki tī bin ḡúb u-poondi ki tó u-marabee.
- ¹¹Ti-Dindaan, a-yindi puee, dū m-kpitii kí pō-mi, di sá yii i wīkí tikpil.
- ¹²Unil yaa bí ní ki fàḡkí ti-Dindanee, ti-Dindaan dākà-u nsan ḡun u máań kí nóóyee ní.
- ¹³An niliuee làá nīn bí mmɔnni, ní u-nibooliṅu ṅ dāá fōō kitiṅ kí nīn kíń ki yì.
- ¹⁴Bin fàḡkí ti-Dindanee sá u-bɔɔbi ní, ní u yàntī bi béetí u-poondi.
- ¹⁵M-nimbikpeeṅu pée có ti-Dindaan pu ní, di sá yii ún di nyāntí m-taṅṅi kulaṅḡu kun nīn sāl-mee poon.
- ¹⁶Fàtī a-nimbiin kí túl-mi kí sō m-saai, m-Dindaan, kun puee m bí m-baba ki gbí falaa.
- ¹⁷Kunimbaau gbí m-pɔbilin, nyāntí-mi m-ḡìḡḡi poon.
- ¹⁸Kpèè m-falaau nì m-nimbinaamandi, ní kí dū m-kpitii kòkò kí pō-mi.
- ¹⁹Kpèè m-nannanliibi nín wīkí puee, bi ná-mi ní an kaa cáá bí lì.
- ²⁰Nín wún m-pu kí fī-mi. Taa yàntī icoo ṅ jī-mi, di sá yii sii ní m sàń ki kó.
- ²¹Tibulcin nì tin bí deedeeyee ṅ fī-mi, kun puee m māká a-pu ní.
- ²²Unimbɔti, dā a-nib Isirayeel yab kí líí! Fī-bi kí nyāntí bi-ḡìḡḡi kòkò poon.

Psaumes 26

Maanyiibadaan bíi kūuntí ki yī Unimbɔti

- ¹Daafiidi di ḡmāń nlan nee. M-Dindaan, sòon kí pò-mi, di sá yii m ḡáań tin bí deedeeyee, ní m māká sii m-Dindaan pu kaa ḡùḡfī.
- ²Cōḡkì-mi, m-Dindaan, cōḡkì-mi. Cōḡkì m-landɔkɔi nì m-pɔbil.
- ³Di sá yii maa pée súntí a-neeṅkpaandi din a cáá m-puee pu, a-baamɔṅyi di kpòotī-mi.
- ⁴Man nì binyimɔndambi kaa kpáfí ki kàal, man nì mpoonnyoon dambi kaa cáá nnyɔpee.
- ⁵Maa là kí wāl digangam dambi kitil, ní kaa kàal binikpitib cee.
- ⁶M-Dindaan, m fíntí m-ḡalii kí dākà yii m sá maanyiiba, ki còom ki màntī nsaraafan,
- ⁷ki gà ilan ki jáam-si, ní ki sòon atuṅkpaan ḡin kòkò a ḡée pu.

- ⁸M-Dindaan, m néeñ kí nīn bí a-diikun, laakin a lèekī a-nyooti ki dākèe.
- ⁹Á taa nàaŋ-mi kii a nín làá nàaŋ binikpitib puee, kí taa kpò-mi kii a nín làá kpò binikpòliibi puee.
- ¹⁰Bi bóntì kí tō atun̄kpiti, ní tiwan tin bi làá dūú ɲééḅ binib nyɔmmuee gbí bi-ɲaan.
- ¹¹Ama mamee, baa kǎntí tikpitil tiba m-pu. Sō m-saai ní kí fī-mi.
- ¹²M còom̄ nsan ɲun cáá dimákalee pu. Laakin samaa yaa kpáfèe, niin ní m làá nyɔ̄ɲkì ti-Dindaan.

Psaumes 27

M yaa bí ti-Dindaan ceeyee, maa fàŋkí tiba

- ¹Daafiidi di ɲmǎñ nlan nee. Ti-Dindaan di sá m-walifiɲu nì m-fiiliu, kin ɲma ní m làá gíti fàŋkí? Ti-Dindaan di wún m-pu, kin ɲma di ɲūñ kí fàaŋ-mi?
- ²Binikpitib yaa lúuñ-mi kí cúú-mi kí tòntēe, bīñ m-nannanliibi nì bin kaa là kí wāl-mi gbantee di làá gbéetí ní kí lítí.
- ³Dijanjakitil yaa mǎntìi tú-mi, m-pɔbil kpá kí bīl. Báa m-nannanliibi yaa bīi jáa nì mi, m làá nīn gbíntìi mǎká ti-Dindaan pu.
- ⁴Kuwambambaantiiu ní m mēē ti-Dindaan, ní kuwambambaantiiu gbanti ní m pée là: ɱ nīn kòò ti-Dindaan diikun m-man̄fal wiɲyi kɔkɔ poon, kí ɲmā kí nīn pée kpée ti-Dindaan nyaan̄ku, ní kí nyàab̄ kí béé-u u-kɔŋkooɲɲun.
- ⁵Dinimbinaamandi wiɲɲuee, u làá dū-mi kí bál u-balilaŋkin. U làá dū-mi kí bál u-tantiu poon poon, ní kí dū-mi kí tókɔñ ditaŋkpafɔkɔl pu yilpu yilpu.
- ⁶Niin ní m làá nīn kpée m-nannanliibi bin mǎntìi tú-mee m-yil gáaŋ. M làá fáa ɲwiliili kí ɲá saraabi u-tantiun, ní kí gāa ilan in mōee kí nyɔ̄ɲkì ti-Dindaan.
- ⁷Ti-Dindaan, m yaa kūuntí ki yī-see, á sō m-saai kí kī-mi.
- ⁸M dākafi a nín lī puee yii: «Nyàab̄maan-mi!» Too m-Dindaan, m nyàab̄-si.
- ⁹Taa fàtī a-boon kí tī-mi! Taa gbāfi man a-tòntɔnliu nì diɲuul. Sii di sá m-jòonliu, taa yàntī-mi, taa dū-mi kí fá, Unimbɔti, m-fiiliu.
- ¹⁰Báa m-baa nì m-na yaa dū-mi ki fá, sii m-Dindaan làá fōō-mi.
- ¹¹M-Dindaan, dākà-mi a-saɲɲu. M-nannanliibi puee, kpòotī-mi kí tàkaŋ nsammɔnti pu.
- ¹²Taa dū-mi kí líiñ m-nannanliibi, di sá yii nnyimɔn seeradambi yíkìi jáa nì mi ki sòon̄ nì tininjati.
- ¹³M cáá dimákal yii m làá nīn bí kí ká ti-Dindaan ɲanti binifoobi tiŋkin.

14 - Nín máká ti-Dindaan pu. Póɔn a-ba kí ká dipɔbil. Nín máká ti-Dindaan pu.

Psaumes 28

Unil un wál ɲkúmee wimmeem

¹Daafiidi di ɲmàñ nlan nee. Sii m-Dindaan ní m kũuntí ki yî. M-taɲkpanaakooku, taa kpáá a-tafaliɲ! Di sá yîi a yaa ɲmí kaa kíí-mee, m làá nîn nááñ nî un sìnti ditaɲkpiilinee dee.

²Á pílifi m-gbaamii ɲyunti ɲun m yaa bí kũuntí ki yî-si, ki yòontí m-ɲalii yilpu ki túl circir kɔɲkooɲu watil púee.

³Taa nàañ-mi kii a nín làá nàañ binikpitib, àá bikpitiɲaliibi puee. Bi sòon nî bi-jutiibi kinyɔɔmɔɔi, ama ní ikpiti gbí bi-pɔbiliɲ poon.

⁴Dáál bi-tafal kí nóó nî tin bi ɲée, kí nóó nî bi-tuɲkpitiɲ. Dáál bi-tafal bi-tuɲɲi pu, pà-bi tipaal tin máañ-bee.

⁵Di sá yîi baa fātii tó ti-Dindaan tuɲɲi, atuun ɲin u dũ u-ɲalii ki túnee. An puee ti-Dindaan ń nàañ-bi kí taa ti yànti bí yîkì.

⁶Bí nyɔɲkì ti-Dindaan, di sá yîi u pílifi m-gbaamii.

⁷Ti-Dindaan di sá m-balilaɲki nî m-gbampɔɔl. M dũ m-mákal ki páañ u-pu, ní u tútuñ-mi ní m bí dipɔɔpindin. M làá gāā ilan kí nyɔɲkì-u.

⁸Ti-Dindaan di sá u-nibul pɔɲɲu, ún di wún ubɔti un u lēyee pu ní ki fiĩ-u.

⁹Ti-Dindaan, fiĩ a-nib kí bliĩ a-nibooliɲu boon. Nín sá un kpáá-bee kí nîn kpèé-bi baabadal.

Psaumes 29

Ti-Dindaan sòon ditaadundin

¹Daafiidi di ɲmàñ nlan nee. Nimbi ituun, ní nyɔɲkìmaan ti-Dindaan, sòommaan u-nyooti nî u-pɔɲɲu pu.

²Nyɔɲkìmaan ti-Dindaan kí tī u-yindi tinyool. Ní bòommaan ti-Dindaan nimbiin ɲyunti ɲun u yaa lēē u nín bí circir puee ki dākēe.

³Bi gbìl ti-Dindaan neen pu inyifi pu. Unimbɔti tinyooltaan sòon kii ditaadundee ní, ti-Dindaan cáá inyifikpaan pu mpon.

⁴Ti-Dindaan yaa sòonee, u dākà u-pɔɲɲu ní, ti-Dindaan yaa sòonee, u dākà u-kpaanti ní.

⁵Ti-Dindaan yaa sòonee, seedir sufii kófi ní, ti-Dindaan kófi Leebanɔn seedir sufii.

⁶U yàntī Leebanɔn jool yùkufī kii dinajapɔmbilee, ní Eermɔn jool yùkufī kii kupɔɔun najapɔmbilee.

⁷Ti-Dindaan sòòh ní aɲmilimbil nyēē.

⁸Ti-Dindaan yaa sòòhē, kuteeu cìŋkī ní, ti-Dindaan yàntī Kadeesi teeku cìŋkī.

⁹Ti-Dindaan yaa sòòhē, seeni sufii cìŋkī ní, ní kubambaŋŋun sufii faati gbátí. Bàà ŋma lì ti-Dindaan diikun yii: «Bí nyɔŋkì Unimbɔti.»

¹⁰Nnyingbeen yuntiŋuee, ti-Dindaan nìn pée kà dibeel ní, ti-Dindaan sá ubɔti ní kí nìn cá jaanjaan.

¹¹Ti-Dindaan làá tī u-nibul mɔn, u làá bìiñ u-nibul pu bí nìn bí ŋgbansɔŋfin.

Psaumes 30

Ti-Dindaan, a tī-mi dimaŋfal

¹Daafiidi di ŋmāñ nlan nee. Bi gāā-ŋu ki dū kunimbɔtidii ki sú Unimbɔti ní.

²M-Dindaan, m làá nyɔŋkì-si, di sá yii a fī-mi, ní kaa yānti m-nannanliibi ɲúb-mi ki bèel ki làā.

³Ti-Dindaan m-Nimbɔtiu, m fáá mbiil á jòoñ-mi ní a cáañ-mi.

⁴M-Dindaan, a nyántiñ m-naŋki ditaŋkpiilin. M bàà sɔnti dikaakulin, ama ní a fātī tī-mi dimaŋfal.

⁵Nimbi bin kɔkɔ sá ti-Dindaan nibee, ní gāāmaan ilan kí nyɔŋkì-u. Ní jāammaan-u kí lì yii u sá circirdaan.

⁶Ti-Dindaan ŋuul kaa súŋkí unil pu, ama u-ŋanti tìn pée bí u-pu ní kí tin sāā u-kúm dal. Kujoouee, an sá nsiim, ama kutaafaauee ní an sá mmɔn.

⁷Nyunti ŋun m nìn bí tiba kaa páb-mee, m nìn lì yii: «Tiba pée kpá kí ɲá-mi.»

⁸A-ŋanti puee, m-Dindaan, a nìn wún m-pu kii dijookpaandee. Ama a dāa fātī a-boon ki tī-mee, ní dinyoondi kó-mi.

⁹Ti-Dindaan, sii ní m kúuñ ki yíiñ, m gbāam sii m-Dindaan ní.

¹⁰M yaa kpíyaaa, m yaa nín sɔnti ditaŋkpiilinaaa, ba ní a làá páatí? Bin kpí ki kpánti ntamee gíti ɲūñ kí nyɔŋkì-saaa? Bi gíti ɲūñ kí sòòh a-deedeeu puɔɔ?

¹¹Pīlifi m-Dindaan, sō m-saai, jòoñ-mi, m-Dindaan!»

¹²A yānti m-kpisilaŋyi kpánti ifaal ɲool. A lēē kutukub bin m pēēyee, ki dū dijiŋaabokutil ki pēh-mi.

¹³An pu ní m làá nìn gà ilan ki nyóŋkí-si kí taa gbèēñ. M-Dindaan m-Nimbɔtiu, m làá nìn pée jáam-si ní baabadal.

Psaumes 31

M-Dindaan, sii ní m sàh ki kó

- ¹Daafiidi di ɲmàñ nlan nee ki tī bilanngaaliibi kpiliu.
- ²M-Dindaan, sii ní m sàh ki kó, taa yàntī icoo ń jī-mi dalba dalba! A nín sá deedeedaan puee, fī-mi.
- ³Kpòon a-tafal m-watil pú! Dāá fī-mi malaa. Nín sá m-taŋkpanaakooku, kibalilaŋ kin fīl-mee.
- ⁴Sii di sá m-taŋkpanaakooku nì m-balilaŋki. A-yindi puee, nín dākà-mi nsan kí nīn kpòotī-mi.
- ⁵Nyāntī-mi kulaanɲu kun bi píl-mee poon, di sá yīi sii di sá m-balilaŋki.
- ⁶M dū m-ba ki ɲá a-ɲaan ní, fī-mi ti-Dindaan, ibaamɔn Nimbɔtiu.
- ⁷M ná bin tòotī awaa ɲin kaa bí tibanee. Mamee, ti-Dindaan pu ní m māká.
- ⁸M làá nīn fàal ní kí nīn bí mmɔnni a-ɲanti pu, di sá yīi a ká m-falaau ní ki bée dinimbinaamandi din poon m bée.
- ⁹Aa dū-mi ki ɲá unannanli ɲaan. A yòon-mi ki síh m-taŋi pu ní ki yānti m tó m-ba.
- ¹⁰Sō m-saai, ti-Dindaan, di sá yīi m bí dinimbinaamandin. Kunimbaau ɲmó ki bíl m-nimbiliŋ nì m-naŋki nì m-wunti kɔkɔ.
- ¹¹M-manfal wiŋyi làá kúntí kunimbaau poon ní, abin ɲin kíh-mee làá kúntí diniindi digbál poon ní. M-kpitii puee, maa ti cáá mpɔn, an ɲmó ki bíl m-kpabiŋ.
- ¹²M-nannanliibi sí-mi, ní m-kɔŋkɔnaatɔb kintī. Bin nyí-mee fàŋkí-mi. Bi yaa wál-mi m páanée bi sán-mi ní.
- ¹³Bi súntí m-pu kii unil un kpílyee ní, m kpánti kii tiwan tin bi dūu fée ní.
- ¹⁴M gbìl tibɔkpitił tin binib sòon m-puee, dinyoondi mǎnti tú-mi an kɔkɔ pu. Bi kpáfí kinyɔkɔ m-pu, bi bónti kí lē m-manfal.
- ¹⁵Ama mamee, m māká sii ti-Dindaan pu ní. M lī yīi: «Sii di sá m-Nimbɔtiu.»
- ¹⁶M-manfal wiŋyi kɔkɔ bí a-ɲaan. Fī-mi m-nannanliibi nì bin kā m-puee ɲaan.
- ¹⁷Dākà man a-tòntɔnliu a-laŋɲaŋfitiiku. A-neenkaandi puee, fī-mi.
- ¹⁸Ti-Dindaan, m yaa bí kūuntí ki yī-see, á taa yàntī icoo ń jī-mi! Ama á yàntī icoo ń cúú binikpitib, bí nīn ɲmí fɔŋfɔŋ díkí diki ki sɔnti ditaŋkpiilin.
- ¹⁹Yànti binyimɔndambi gbanti ń kpánti bimɔɔmiimbi, bín bilambidambi bin yòontí bi-ba yilpu, ki sòon ki bíl deedeedaanee.

²⁰Tiŋan tin a bóntì ki síh̄n bin fàŋkí-see wīkéeeee! A ŋáaŋ bin sáŋ ki kóò-see tiŋan gbanti binib kɔkɔ nimbiin ní.

²¹A cáá-bi ki bāal laakin ní sii a-ba bée bí n̄n dātìŋ tin binib bíi bóntí bi-puee. A cáá-bi ki bāal a-balilaŋki bí n̄n dātìŋ binib siibiliŋ.

²²Tí nyōŋkìmaan ti-Dindaan! Di sá yii u dākā-mi u-neen̄kpaandi ŋyunti ŋun ní m-nannanliibi n̄n m̄ntìi tú-mi kii bijanjaliibi n̄n m̄ntī kí tū kitiŋ kí já n̄i k̄i puee.

²³M-pobil n̄n bíīl ní m lī yii: «A fātì a-boon ki tī-mi dee!» Ama a gbīl m-gbaamii pu ŋyunti ŋun m fáá mbiil ki yíiŋ-see.

²⁴Níŋ néer̄maan ti-Dindaan, nimbi bin sá u-yabee. Ti-Dindaan móti bin fōō-u ki kíyee pu, ama ní ki dátí ulambidaan tafal min máaŋee.

²⁵Ní póc̄mmaan ni-ba kí ká dipobil, nimbi bin kɔkɔ māká ti-Dindaan puee.

Psaumes 32

Unil un ká u-kpitii pōtamee bí mm̄nn̄neeee!

¹Daafiidi di ŋm̄aŋ nlan nee. Unil un Unimb̄oti dū u-ȳntitam ki pú-u, ní ki p̄tì u-kpitiiyee bí mm̄nn̄neeee!

²Unil un Unimb̄oti kaa ti l̄i yii u ŋá ikpiti, ní udaan kaa cáá mili mili p̄bilee bí mm̄nn̄neeee!

³M n̄n n̄n ŋm̄í kaa b̄it̄i m-kpitii puee, m n̄n sūn̄ ní baabadal ní an ŋm̄ó ki bíīl m-kpabiŋ.

⁴Di sá yii ŋwiimpu n̄i kunyeeuee, a-ŋal n̄n nyī m-pu ki dátí m-tafal, ní m kūn̄ kii dipeel pu wiŋŋu n̄n gbāa busubu pu bu-kpiimi í f̄otí puee.

⁵Niinee ní m b̄it̄i m-kpitii pu ki t̄ukū-si, maa bál-si m-ȳntitam. M lī m-ban yii: «M làá b̄it̄i m-kpitii pu kí t̄ukū m-Dindaan», ní a cúú m-kpitii nyiŋfiŋu ki nȳkiti m-pu.

⁶An pu ní deedeedaan kamaa máaŋ kí m̄è-si agl̄n̄ yuntiŋu poon. Báa dinimbinaamandi yaa yík̄i u-pu kii nnyingbeenee, an kaa làá ŋá-u tiba.

⁷Sii di sá m-balilaŋki, sii di móti m-pu agl̄n̄ yuntiŋu poon. A yānti binib bin m̄nt̄i tú-mee gā ifaal laŋyi a n̄n f̄i-mee pu.

⁸M làá tī-si dinyil ní kí dākà-si nsan ŋun a máaŋ kí d̄ee. M làá s̄aŋk̄i-si, ní m-nimbiliŋ í n̄n bá a-pu.

⁹Taa níŋ sá ugbaan kii utaamu àá umamboonee. Tiwaŋkuti gbantee, tikúti n̄i ŋŋm̄ii ní bi dūú kpāl ti-nyōmmu kí ŋm̄ā kí kp̄ot̄i-t̄i.

¹⁰Unikpiti làá j̄i falaa tikpil, ama ti-Dindaan ŋanti m̄nt̄i tú un māká u-puee ní.

¹¹Nimbi deeedeambee, an nīn mōh-ni, ní nīn fàal ti-Dindaan pu. Nimbi bin pobil bí diba nì Unimbotee, ní fáá ḡwiliili kí nīn fàal.

Psaumes 33

Tí nyōḡkì Unimbōti un náah-tee

¹Deeedambi, nīn fàalmaan ti-Dindaan pu. An máah bin pobil bí diba nì Unimbotee n nyōḡkì-u.

²Bòòmaan kubeeu kí jāah ti-Dindaan, bòòmaan iḡmii saalaa beeku kí nyōḡkì-u.

³Gāāmaan nlampōon kí nyōḡkì-u, bòòmaan tibōokaal mmōntiimin kí fáá ḡwiliili.

⁴Di sá yii ti-Dindaan bōti tēē ní, bi ḡūh kí nīn māká u-tuḡḡi kōkō pu.

⁵U nēē tin sá deede nì mbaamōnee. Ti-Dindaan ḡanti gbí kitḡ kōkō.

⁶Ti-Dindaan nyōōbundi ní u dūu náah kutagbōḡu, ní ki sōōh ní tin kōkō bí ku-puee nyāh.

⁷U kōōh amōō nyim ki kpāfi dibōōbaantiil, ní ki cúú tḡḡu nyḡḡkpaammi ki kpāafi.

⁸Kitḡ kōkō nib n fāḡkì ti-Dindaan, duulinya nib kōkō n nīn tō-u.

⁹Ūh di sōōh ní an ḡá u nīn lī puee, ūh di tī mara ní tiwan kōkō nyāh.

¹⁰Ti-Dindaan yānti tin atimbun nib bàà bōnti kí ḡēe ḡá fām. U kpīti tin bi bàà dākafi kí ḡēe.

¹¹Tin ti-Dindaan bōnti kí ḡēe bí ní kí nīn cá jaanjaan, ní tin u dākafi kí ḡēe bí kí nīn cá abin abin.

¹²Ditimbundi din Nimbōtiu sá ti-Dindaanee bí mmōnnēēēē! Dinibul din u lēē dí nīn sá u-gaajawantee bí mmōnni!

¹³Ti-Dindaan bīn doooo yilpu ní ki kpēē ki wāl binib kōkō.

¹⁴U kāh u-beejal pu ní u-nimbil làah bin kōkō bí kitḡ puee pu.

¹⁵Ūh di náah bi-kōkō pobil, u nyí tin bi ḡāānee kōkō.

¹⁶An kaa sá ubōti janjaliibi nīn pōōyee pu ní u kānti dijajil, kaa tí sá ubaatandaan kpabil pu ní u jāā ki pōōkīh u-nannanliu.

¹⁷Kujaau taamui kaa tī dijajil, i-pōḡkpaanḡu kaa fiī.

¹⁸Ama ti-Dindaan nimbil bá bin fāḡkì-uee, nì bin māká u-neenḡkpaandee pu.

¹⁹U fiī-bi ḡkūm ḡaan ní ki kpīnti-bi ḡkūm yuntḡu.

²⁰Timbee, ti māká ti-Dindaan pu ní. Ūh di tūtūh-ti ní ki sá-ti digbampōol.

²¹Ūh di yī-ti ní ti cáā dipōōpindi, ní ti māká u-circir yindi pu.

²²Ti-Dindaan, yàntī a-neeŋkpaandi n nīn bí ti-pu kii timbi nīn māká a-pu puee.

Psaumes 34

Ti-Dindaan puee maa ti fàŋkí tiba

¹Nyunti ŋun Daafiidi ŋá kii u sá ugbaan uboti Abimeeleeki nimbiin ún jīn-u ki nyánti u búntèe ní u ŋmān nlan nee.

²M làá nyōŋkí ti-Dindaan ŋyunti kamaa, u-nyōŋkii làá nīn pée kā m-nyōkōn ní.

³Ti-Dindaan pu ní m làá nīn fàal. Bin sīntiñ bi-ba taapuee n pīlifi kí nīn fàal.

⁴Kūtimaan m-pu tí lī yīi u sá ukpaan. Càmaan dicilpuee tí yòoñ u-yindi yilpu.

⁵M mēē ti-Dindaan ní u kíf-mi, u fī-mi ki nyánti tin m fàŋkée kōkō poon.

⁶Bin kpèē u-watil púee bí dipōpindin, icoo pée gíti kpá kí jī-bi.

⁷Unandaan fáá mbiil ní ti-Dindaan gbīl, ní ki fī-u ki nyánti u-gìŋŋi kōkō poon.

⁸Ti-Dindaan tuuŋyi mānti tú bin fàŋkí-uee, ní ki fīl-bi.

⁹Ní dáań kí kpèē ti-Dindaan nīn ŋān puee. Un sán ki kó-uee bí mmōnnēēēē!

¹⁰Ní fàŋkímaan ti-Dindaan, nimbi bin sá u-yabee, di sá yīi tiba kaa lóotí bin fàŋkí-uee.

¹¹Tijin ŋūn kí lóo digbikintipōmbil ŋkūm n cúú-dì, ama tiba kaa lóotí bin nyàab ti-Dindaanee.

¹²M-biyaamu, dāaŋmaan kí pīlifi-mi, m làá dākà-ni ní nīn fàŋkí ti-Dindaan.

¹³A là kí nīn bí dimaŋfalinaaa? A là mmaŋfafōkōn kí nīn bí mmōnnāaa?

¹⁴Cúú a-limbil kí taa sòoñ tibōkpitil, kí ŋúb a-nyōkō kí taa mōnti.

¹⁵Fàtī a-boon kí tī ikpiti, kí ŋá tinan, nyàab ŋgbansōŋfi kí nīn ŋúb an píkí.

¹⁶Ti-Dindaan nimbil làań deedeedambi pu, ní u-tafal gbākā ki pīlifi bi-biilii.

¹⁷Ama ti-Dindaan kaa gèetīn bikpitiŋaliibi, u làá kpiti bi-yiŋŋi kitiŋ pu.

¹⁸Deedeedambi yaa gbán ibiil ki yīn ti-Dindaanee, u gbīl ní ki nyāntí-bi bi-gìŋŋi kōkō poon.

¹⁹Ti-Dindaan bí ki pīlīn bin pōbiling bíllee, ní ki fīl bin kaa ti cáá dimákalee.

²⁰Deedeedaan kóo agín tikpil poon, ama ti-Dindaan di nyāntí-u ŋi-kōkō poon.

²¹Ti-Dindaan wún u-kpabiŋ kōkō pu, báa dibaba kaa wī.

²²Unikpiti kpiti di làá kpò-u, Unimbōti làá dáal bin ná deedeedambee tafal.

²³Ti-Dindaan fīl u-tōntōnliibi, dibōkpil diba kaa ti dō ki cí bin sán ki kó-uee.

Psaumes 35

Maanyiibadaan un bi càh ibosoonee gbaamii

- ¹Daafiidi di ñmàn nlan nee. Ti-Dindaan, nín ná bin ná-mee, kí já nì bin jáà nì mee.
- ²Yòoñ agbampɔɔ kiwaai nì dikpaandi, kí dāāñ kí jòoñ-mi.
- ³Yòoñ kikpañ nì kicɔkɔ kí kintí bin bíi jì-mee. Tùkù-mi yii: «Man di làá fī-si».
- ⁴Bin nyàab kí kpò-mee, yànti icoo n̄ cúú-bi bí fá bi-jilimau! Bin dàkafi m-pu tikpitilee, yànti bí tūlifi bi-boon nì icoo.
- ⁵Yànti ti-Dindaan tuuñu yaa bī bi-boon ki jì-bee, bí n̄n bí kii tifeel tin kubuñu yòontí ki féénee.
- ⁶Ti-Dindaan tuuñu yaa bīi jì-bee, bi-sañu n̄ kpánti dibombɔndi nì dijonjɔndi.
- ⁷Maa ñá tiba ní bi gbìñ mbòó ki dū kulaañu ki píí yilpu, maa ñá tiba ní bi gbìñ mbòó m-pu.
- ⁸Yànti nnaabukpaan ñubɔ n̄ jēetí bi-pu dicilpu dicilpu! Yànti kulaañu kun bi pílee n̄ fàtí sàl-bi, ní nnaabukpaanee n̄ nàāñ-bi.
- ⁹Niinee m làá dāā fàal ti-Dindaan pu, án làá dāā n̄n mōh-mi, kun puee u fī-mi.
- ¹⁰M làá l̄ n̄ m-pɔbil kɔkɔ yii: «Ti-Dindaan, ñma di bí kii sisee? Sii un fiil uwɔfi un pɔɔh-uee ñaan, ní ki fiil unandaan n̄ ufalaadaan un mùul-uee ñaane.»
- ¹¹Nnyimɔn seeradambi yíkii kāl m-pu ki bàlifi-mi tibɔti tin pu maa kpáàa nyée.
- ¹²M yaa ñá-bi tiñanee, tikpitil ní bi dù kí téen-mi, bi-kɔkɔ dū-mi ki fá.
- ¹³Bi n̄n n̄n būñee, m n̄n dū kutuku ní ki pēen kí dàkà m-nimbaaku. M n̄n bōob kinyɔkɔ ní ki mēé kaa gbèentí,
- ¹⁴a l̄ kii m-bɔɔ àa m-nabiki yaa būn m n̄n ñáāñ puee. M n̄n còom ní ki tī ní ki sūh kii m-na di kpíyee.
- ¹⁵Ama nyunti ñun m lítèe, b̄n m̄nti tú-mi ní ki fàal. Bi m̄nti tú-mi kí já nì mi. Binicambi bin maa nyée kúñfí m-boon kaa gbèentí.
- ¹⁶Bi bèel-mi ní kaa gbèentí, ní ki gbliti bi-nyinñi m-pu.
- ¹⁷Ti-Dindaan, a làá n̄n k̄a ki kpèe kí cáá s̄ā nyunti ñulɔñu ní? Fī-mi kí nyānti dinimbinaamandi nee poon, kí nyānti agbikintipɔmbil nee ñaan.
- ¹⁸M làá j̄ām-si samaa kansikin, diniwul kansikinee, m làá nyɔñkì-si.
- ¹⁹Taa yànti bin ná-mi fáme n̄ n̄n fàal m-pu. Taa yànti bin kaa là kí wāl-mee n̄ n̄n kábiti tob ki lāā.

²⁰Di sá yii baa sòòn nì unil ngbansɔŋfi poon, ama bi kúnfí binib bin bí ngbansɔŋfin kitiŋ nee puee boon ní.

²¹Bi wāaŋ bi-nyɔmmu bàaa m-pu ki lī yii: «Ti-nimbil baasii ká-u ní!»

²²Ama sii ti-Dindaan ká tin jítèe, taa nín ká ki ɲmí. Ti-Dindaan, taa nín dátìh-mi.

²³Yìkì kí sòòn kí pò-mi, m-Nimbɔti, yìkì kí mōtì m-pu, m-Dindaan.

²⁴A-deedeeu puee, pò-mi ti-Dindaan, m-Nimbɔti, taa yàntì bí nín fàal m-pu.

²⁵Taa yàntì bí lè bi-pɔbìlin yii: «Toooo! ti nín là puee sèé,» kí taa yàntì bí lè yii: «Ti dū-u ki nál.»

²⁶Yàntì icoo ń cúú bin kɔkɔ fàal m-nimbinaamandi poonee! Yàntì icoo ń kó bin dákafì yii bi jítiŋ-mee bí fá bi-jilimau.

²⁷Ama yàntì bin là kí ká yii bi pòh-mee ń nín bí mmɔn nì dipɔɔpindin. Yàntì bí nín lè ki bùsì yii: «Ti-Dindaan sá ukpaan. An mōh-u ú ɲá u-tɔntɔnliu tiŋan.»

²⁸M làa nín sòòn a-deedeeu pu, ní kí nín nyɔŋkí-si baabadal.

Psaumes 36

Sii cee ní dimaŋfal nyánní

¹Ti-Dindaan tɔntɔnliu Daafiidi di ɲmān nlan nee ki tī bilangaaliibi kpiliu.

²M téetí ukpitiŋal nyɔɔbuŋkpitiŋ pu, ún ceeyee, á nín fàŋkí Unimbɔtee kaa cáá taapu.

³Di sá yii u cān u-ba ɲkpaamin, an puee waa ɲūh kí ká ikpiti iba u-ni kí nín ná-i.

⁴Ikpiti nì inyimɔn nyɔɔbuŋɲi ɲma di nyēē u-nyɔkɔn, waa ti nyí tin bi yí tiŋan diŋálee.

⁵U yaa dō u-dooŋu puee, tibɔkpitiŋ ɲma ní u dákafì. U tàkā nsanƙpiti pu, waa yíití ikpiti.

⁶Ti-Dindaan, a-neeŋkpaandi tin bàñ kutagbɔŋu, a-baamɔŋyi tin tūū atagban.

⁷A-deedeeu fɔkò ki jíti ajoofɔkɔ pu, ní a nín sòòn binib ɔti nì ibaamɔn puee nyóó kii nnyimbuŋkpaanee. Ti-Dindaan, a fiil binib nì tiwanƙuti.

⁸Unimbɔti, a-neeŋkpaandi cáá kunyampooueeee! Binib sán ki kóò a-feenƣi boonƣu taapu.

⁹A gbēentí-bi a-diikun gaajawanti, ní ki yàntì bi nyù a-ɲanti tin pùub kii mbunee.

¹⁰Sii di tī tiwan tin kɔkɔ bée dimaŋfal, a-walƣun ní ti kántí ɲwalifi.

¹¹Nín gbíntii nìkì ki nēēn bin nyí-see, ní kí nín ɲáaŋ bin pɔbìliŋ bí diba nì see tiŋan.

¹²Taa yàntī ulambidaan í kónnī m-pu, kí taa yàntī unikpiti í jà-mi í sǎn.

¹³Kpèè, bin ɣáán ikpitée líti. Bíh di dō kaa ti ɣūh kí yīkèè.

Psaumes 37

Níh mǎká ti-Dindaan pu

¹Daafiidi di ɣmǎn nlan nee. Taa gí binikpitib pu diɣuul, taa níh cáá bikpitiɣaliibi pu nnimbítaataam.

²Di sá yii an kaa làá sūŋkí bi làá yól kii timoolee, bi làá kpā kii timɔsɔn nín kōō puee.

³Níh mǎká ti-Dindaan pu kí nín ɣáán tiɣan, mimmee a làá kǎl kitiɣ nee pu nì ɣgbansɔŋfi.

⁴An nín mōh-si ti-Dindaan pu, ní ú tī-si kun a-pɔbil fáatèe.

⁵Dū a-bɔti kɔkɔ kí ɣá ti-Dindaan ɣaan, níh mǎká u-pu, u làá ɣá kí tī-si.

⁶U làá yàntī a-deedeeu í nyā kí páán kii ɣwiinee, ní binib í ká a-baamɔɣyi kuwiŋkaɣu pu.

⁷Ŋmíl fɔŋfɔŋ ti-Dindaan nimbiin kí nín mǎká u-pu. Taa gí unil un an bútèe nì un mùulee pu diɣuul.

⁸Yàntī diɣuul, fá mbum. Taa gí diɣuul, án làá yàntī á ɣá ikpiti.

⁹Di sá yii Unimbɔti làá kpò kí céetí bikpitiɣaliibi, ama bin mǎká ti-Dindaan puee di làá fōō kitiɣ kin u pōh-bee kí nín kíh ki yì.

¹⁰An kíh fiii unikpiti kaa ti làá nín bí. A làá dǎá nyàab laakin u nín bée, ama kaa làá ti ká-u.

¹¹Ama bin sīntiɣ bi-ba taapuee làá dǎá fōō kitiɣ kí nín kíh ki yì, ní kí nín bí ɣgbansɔŋfin mmɔm.

¹²Unikpiti dǎkafi deedeedaan pu tibɔkpitil ní ki gbìtī u-pu anyin.

¹³Ama ní ti-Dindaan lāa-u, di sá yii ɣwiin ɣun u làá dáal u-tafalee tóobiń.

¹⁴Binikpitib dáal ki fɔfi ntàataajimu ki píí bi-tɔfii kí kpò unandaan nì ufalaadaan, kí lànti bin ɣáán tin bí deedeeyee.

¹⁵Ama bíh bi-ba jimmu di làá fātí sǎa bi-pɔbiliɣ, ní bi-tɔfii í kōfi.

¹⁶Fiii un deedeedaan cááyee sòn tigaajati tin binikpitib tikpil cááyee.

¹⁷Di sá yii binikpitib pɔŋɣu làá nǎán, ama ti-Dindaan di tíkí deedeedambi.

¹⁸Ti-Dindaan di nyí bin sí nì u deedeeyee wiɣyi, ní kitiɣ kin bi fōō difakalee làá nín bí ki cá talku.

- ¹⁹Dinimbinaamandi yuntiñuee, icoo kaa làá jī-bi, ñkùm mun yuntiñuee, bi làá ká kí jī kí díkí.
- ²⁰Tiñman, binikpitib làá kpú kí céetí, ti-Dindaan nannanliibi làá nīn bí kii kumooun supumpukumee ní. Bi làá wāñkì, bi làá wāñkì kii nnyiimee.
- ²¹Unikpiti pìntí ní kaa tēentí, ama deedeedaan ún poon mō ní u tìl.
- ²²Bin boon ti-Dindaan bīñee di dāa yì kitiñ, ama u làá dāá kúntí bin u tó mbusuee.
- ²³Unil un bimbim fáatì ti-Dindaanee, u yàntì udaan còom ní kaa fàñkí tiba.
- ²⁴Báa udaan yaa gbéetì, waa làá lítí, di sá yii ti-Dindaan ñúb u-ñal.
- ²⁵M nīn sá unaacimpwōn ní kōñkōñnee ki púl, ama maa láá pée ká ti-Dindaan dū deedeedaan ki fá, áá udaan biyaamu bí ki mēé tijin ki jīñ.
- ²⁶Baabadalee, ún sūn binib saai ní ki pìntí, ní u-biyaamu sá dibiindi.
- ²⁷Fàtì a-boon kí tī ikpiti kí ñá tiñan, ní kí kàl kitiñ nee pu kí nīn cá jaanjaan.
- ²⁸Di sá yii ti-Dindaan néen bí nīn sòon binib bōti nì ibaamōn, ní kaa féeñ bin sí nì u deedeeyee. U cí-bi ní baabadal, ama u làá kúntí binikpitib nibooliñu.
- ²⁹Deedeedambi làá dāá fōo kitiñ kí nīn yì, ní kí kàl ki-pu kí nīn cá jaanjaan.
- ³⁰Deedeedaan nyōkōn ní iciin nyōwbuñji nyēē, ní u-limbil sòon binib bōti nì ibaamōn.
- ³¹Unimbōti marab kā u-pōbilin, u kpá kí tāā kí pántí.
- ³²Binikpitib cōñkí deedeedaan, ní ki nyàab kí kpò-u.
- ³³Ama ti-Dindaan kaa làá dū-u kí ñá bi-ñaan. Bi yaa tí bīi sòon u-bōtaaa, waa làá yàntì bí kpò u-bōti.
- ³⁴Nīn māká ti-Dindaan pu kí nīn nóó u-saññu. U làá yòon-si yilpu á fōo kitiñ nee kí nīn kīn ki yì, ní kí ká u nīn làá kúntí unikpiti puee.
- ³⁵M ká unikpiti ubō cáá u-pōññu ki fàantí binib, u nīn wíñ kii busukpaambuee ní.
- ³⁶Ama m jítì niinee, waa ti bí. M nyàab-u, ama maa ti ká-u.
- ³⁷Dáañ ubulcindaan, kpèè deedeedaan. An niliuee kúntí ñgbansōñfin ní.
- ³⁸Ama Unimbōti làá kúntí pōogaatib dicilpu, ní kí kpò kí céetí binikpitib naantiibi.
- ³⁹Deedeedambi fiil nyēē ti-Dindaan cee ní. Dinimbinaamandi yuntiñuee, ún ní bi sán ki kóò.
- ⁴⁰Ti-Dindaan di tútún-bi ní ki jòon-bi. U nyāntí-bi binikpitib ñaan ní ki fiil-bi, kun puee bi sán ki kó-u.

Psaumes 38

Ubunli un di béè u-yìntitamee wimmeem

- ¹Daafiidi di ñmàn nlan nee kí nīn téetí Unimbōti pu.
- ²Ti-Dindaan, taa wòòh-mi nì diñuul, taa dū mbum kí dáal m-tafal.
- ³A dū a-piinyi ki yá-mi, ní ki dū a-ñal ki fáá-mi ki lúkú.
- ⁴A-ñuul puee m-wunti kaa ti pōō, m-kpitii puee m-kpabiñ kaa ti pōō.
- ⁵Di sá yii m-kpitii kpúkú ki jítì m-yil pu, i nyìh m-pu kii diwangul din nyìhnee ní.
- ⁶M-gbaandi puee, m-buunyi sūu ki núu.
- ⁷M-weenyi nyī-mi ki bōòh taapu taapu, baabadalee m còom kunimbāaun ní.
- ⁸Di sá yii m-wunti píl kpañkpam, ní m-wunti kaa ti pōō báà fiii.
- ⁹Maa ti cáá mpōn ní an nùkū-mi púsi pusi. M-pōbil kó kunimbāaun ní m yáñkí.
- ¹⁰M-Dindaan, kun m lèe dō a-nimbiin, a nyí m-yaliñkii.
- ¹¹M-pōbil máfi, mpōn kaa ti bí-mi, m-nimbiliñ gba kaa ti wāl tiñan.
- ¹²M-bōobi nì man nì bin nōotée kíh ki sán-mi m-buunyi pu. M-dicañkun yab gba kaa ti là kí sútí kí píl-mi.
- ¹³Bin là kí kpò-mee pīl-mi titalindi. Bin nyàab-mi tikpitilee sòòh ki mòtī púntí-mi, ní ki cáá m-pu disambiil baabadal.
- ¹⁴Ama mamee, m kpánti kii utafakpaafuee ní, maa gbìl tiba. M kpánti kii umuunee ní, maa gàtì tiba.
- ¹⁵Tiñman m kpánti kii unil un kaa gbìlee ní, unil un kaa cáá kinyoko kí gàtì tibe.
- ¹⁶Ama sii pu ní m máká, ti-Dindaan, sii ti-Dindaan m-Nimbōtiu di làá kí.
- ¹⁷Di sá m mēē yii: «M yaa gbéetì lítèe, á taa yàntì bí nīn fàal kí jī m-pu dinyandi».
- ¹⁸Too man di làá lítée, ní m-wàlifii dáá gbíntì bí m-ni.
- ¹⁹M bīti m-yìntitam pu, m-kpitii fàantí-mi.
- ²⁰M-nannanliibi cáá laafiya ki cáá mpōn, bin ná-mi an kaa cáá taapuee wīkí tikpil.
- ²¹Bi cáá ikpiti ki pà tiñan tin m ñáañ-bee, kun puee bi wòòh-mi yii m pá tiñan boon.
- ²²Ti-Dindaan, taa dū-mi kí fá, m-Nimbōtiu, taa nīn dátìh-mi.
- ²³Ñá malaa kí dāá jòon-mi, ti-Dindaan, m-filiu.

Psaumes 39

Unil manfal wiinyi kaa náan

- ¹Daafiidi di nman nlan nee ki tī bilanngaaliibi kpiliu Jeedutun.
- ²M nīn lī yīi: «M làá nīn nyīn m-ba m-bimbim poon kí taa sòon tiba kí nà ikpiti. M làá táb m-nyokò kí taa lì tiba nyunti nūn ní binikpitib bí ki kól-mee.»
- ³M táb m-nyokò ní ki nīmí, m yīi kaa pée sòon tiba. Ama ní m-wàlifii mòtīi kútí,
- ⁴ní m-pòbil píí kpankpam m-poon. An gíti lákatì ki kínn ki sèetī-mi kii nymee ní m dāa wāan m-nyokò ki sòon.
- ⁵Ti-Dindaan, yāntī m bée m-manfal wiinyi nīn làá kúntí puee, yāntī m bée iwiin in kínn-mi m dūú kāl kitiŋ nee puee, kí yāntī m bée m-manfal wiinyi nīn kaa pée náan puee.
- ⁶Kpèè, iwiin in a tī-mi m dūú kāl kitiŋ puee bí kii diŋaantil waanŋuee ní. M-manfal wiinyi kaa pée sá a-cee tiba. Tiŋman, unifo kamaa bí kii kubuŋuee ní.
- ⁷Tiŋman, unil cá ní ki gítiŋ kii kujiliŋuee! U nīn pée bīn ki nyāab tin kòkòee sá kubuŋu ní. U nyāab tīgaaŋati ki kpūkuntí, ama waa nyí un làá dāa jī-tèe.
- ⁸Mimmee, m-Dindaan, ba ní m nīn gíti ká ki cí? M māká sii pu ní.
- ⁹Fī-mi kí nyāntí m-kpitii kòkònn, taa yāntī bigbaambi n lā-mi.
- ¹⁰M táb m-nyokò, maa ti làá wāan-kì, di sá yīi sii di yānti m bí falaa nee poon.
- ¹¹Gbèen kí taa ti fáa-mi, a-ŋanŋkuliŋ làa yānti m kpú dee.
- ¹²A wòon unil ní ki dátí u-tafal u-kpitii pu. Kii dikoosibil nīn nymòò disubil puee, mīn ní a bíí tin udaan néeŋee. Tiŋman, unil sá ba, an yaa kaa sá kubuŋu.
- ¹³Ti-Dindaan, pīlifi m-wimmeem nī m-biilii, kpòon a-tafal kí pīlifi m-siim. Di sá yīi m sá unikòkaa ní a-cee, m sá unicaan ní kii m-naanjab kòkò nīn nīn sá puee.
- ¹⁴Yānti m nūŋfi fīi kí ká tilaal kí wātī ní m búntí kí kpántí un kpá nee.

Psaumes 40

Tí nyōŋki Unimbōti

(B. 14-18. kpèè 70.2-6)

- ¹Daafiidi di nman nlan nee ki tī bilanngaaliibi kpiliu.
- ²M dū m-mákal kòkò ki páan ti-Dindaan pu, ní u tīntiŋ ki pīlifi m-biilii.
- ³U dáal-mi ki nyánti nkúm boonŋun, u dáal-mi ki nyánti tikpati tin nyóòyee poon. U yáati-mi ki tókònn ditanŋkal pu, m yaa còom̄ee maa ti fāŋkí.

⁴U dū nlampɔɔn ki ɲá m-nyɔkɔn m̄ gāā kí nyɔŋkì ún ti-Nimbɔti. Binib tikpil làá ká ní kí fàŋkì, ní kí n̄n kìn ki máká ti-Dindaan pu.

⁵Unil un máká ti-Dindaan pu, kaa fàtī bilambidambi binyimɔndambee puee bí mmɔnnēēēē!

⁶Ti-Dindaan m-Nimbɔti, a-maamaaci tuuŋŋi ɲin a ɲá ki tī-mee wīikēēēē! Aa cáá juti. A bónti tiwan tikpil kí tī-ti. Maa làá ɲmā kí sòòh tin kɔkɔ a ɲée, kun puee tì wīikí tikpil.

⁷An kaa sá kuwaŋkuluu saraau àá tijimpin saraau ní a là, kaa tí sá saraawɔkaa àá ikpiti pɔtam saraau ní a bàlifī. Ama a tī-mi atafal m̄ pīlifīn-si.

⁸An pu ní m bí yii: «M sèé, m dòòh a-cee. Kugbɔŋu poonee bi ɲmān tin m máaŋ kí ɲée.»

⁹M-Nimbɔti, an mɔh-mi m̄ ɲá min fáatiŋ-see, m kpáafī a-marab m-pɔbilin.

¹⁰Samaa kpafikpaandi poonee, m sòòh a-deedeeu pu. Kpèè maa ɲūn kí ɲmèè kí taa sòòh, ti-Dindaan, sii a-ba nyí mín.

¹¹Maa dū a-deedeeu ki bál m-pɔbilin, m sòòh a-baamɔŋyi n̄ a-fiil pu. Maa dū a-neeŋkpaandi n̄ a-baamɔŋyi ki bál samaa kpafikpaandi poon.

¹²M-Dindaan, á taa kàkatī a-poommɔŋŋu kí wàatī-mi, yàntī a-neeŋkpaandi n̄ a-baamɔŋyi n̄ n̄n pée wúh m-pu.

*

¹³Agìh tikpil lúuŋ-mi ajan kɔkɔ pu, m-kpitii māntii gífb-mi ní maa ti wāl. I wīikí kí jítiŋ m-yikpiti, ní m-wunti yòtì.

¹⁴Ti-Dindaan, m gbàam-si, fī-mi! Ti-Dindaan, dāá jòòh-mi malaa.

¹⁵Bin nyàab̄ kí lēē m-manfalee, kón bi-kɔkɔ icoo dicilpu! Bin m yaa bí agìh poon an mɔh-bee, yàntī bí sàh kí fá bi-nyooti!

¹⁶Nàaŋ bin bèel-mi ki lāāyee, bi-cooi n̄ n̄n dī-bi!

¹⁷Ama yàntī bin kɔkɔ nyàab̄-see n̄ n̄n bí mmɔnni ki fàal. Yàntī bin néeŋ sii, ufiilee n̄ n̄n pée lì yii: «Ti-Dindaan sá ukpaaneēēē!»

¹⁸Mamee, m sá ufalaadaan n̄ unandaan ní. Ti-Dindaan, taa súntí m-pu. Sii di sá m-jòòhliu n̄ m-fiiliu, m-Nimbɔti, taa tàaŋ.

Psaumes 41

Ubunli ubo wimmeem

¹Daafiidi di ɲmān nlan nee ki tī bilanŋaaliibi kpiliu.

²Unil un dākafi ufalaadaan puee bí mmɔnnēēēē! Digih̄ndi wiinḡu dalee, ti-Dindaan làá fī-u.

³Ti-Dindaan làá wún u-pu ní kí tī-u dimaŋfal. U làá yàntí ú nīn bí mmɔnni kitiŋ pu. Waa làá dū-u kí ɲá u-nannanliibi ɲaan.

⁴U yaa dō mbunlidoo pu, ti-Dindaan làá tíkiŋ-u. U làá cúú mbunlidooyee kí kpánti ɲgbampɔn dooŋu.

⁵Mamee, m lī yii: «Ti-Dindaan, sō m-saai kí cáah̄-mi, di sá yii m yīntiŋ-si.»

⁶M-nannanliibi sòh̄ m-pu tibɔkpitiŋ ki lī yii: «Ba dal ní u làá kpú bí súntí u-pu ní?»

⁷Bi-kansikin ubɔ yaa dómiŋ kí mànti m-puee, u dākafi m-pu tibɔkpitiŋ ɲma ní. U kpáafi tibɔkpitiŋ u-pɔbilin, ní u yaa nyáŋ mmɔŋkee, u cáa sòh̄.

⁸Bin kɔkɔ ná-mee cáá m-bɔti ki lókɔfi ki tükù tɔb, bi dākafi m-pu tin kaa pée ɲāŋee ɲma ní.

⁹Bi lī yii: «An sá kuweeŋkpīu kubɔ di cúú-u. Laakin u dō nee, waa ti làá ɲmā kí yīkì.»

¹⁰Áli gba m-bɔmɔnti un pu m máká u jīh̄ m-jintee fātī bíi jáà nī mi.

¹¹Ama sii m-Dindaan, sō m-saai kí fātī tī-mi ɲgbampɔn, m̄ tò m-nannanliibi ipɔntoon.

¹²Kun m dūu bée yii m fáatiŋ-see di sá m-nannanliibi kaa jīh̄ m-pu dinyandi.

¹³A tútuŋ-mi ki cáah̄-mi, ní ki yānti m bí a-nimbiin kí nīn cá jaanjaan.

*

¹⁴Tí nyōŋkì ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu! Tí nyōŋkì-u kɔŋkɔnnēe kí nīn cá jaanjaan! Ameeni, án lafun ɲá mīh̄!

Psaumes 42

KUGBɔNLILITIIU

(Ilán 42–72)

M-mákal bí Unimbɔtin ní

¹Koora dicaŋkun yab di ɲmāŋ nlan nee ki tī bilangaaliibi kpiliu.

²Kii upeeman di tíkì ki fèefi ki nyàab̄ mbun nyim puee, mīh̄ ní ma mun tíkì ki fèefi ki nyàab̄-si, Unimbɔti.

³Kii nnyinnyoo nín cútí unil u nyàab̄ nnyim puee, mīh̄ ní m nyàab̄ sii dimaŋfal Nimbɔtiu. Ba dal ní m làá ɲmā kí kó kunimbɔtidiin, kí yūl̄ Unimbɔti nimbiin ní?

⁴M-nyinnyim di kpánti m-jinti ɲwiimpu nī kunyeeu, di sá yii bi bàlifī-mi kaa gbèentí yii: «A-Nimbɔtiuee baasii bí la ní?»

⁵Niinee ní án kó m-pɔbɪlin ní m tɛtɛ dooooyee pu, nyunti n̄un samaa yaa n̄n bí jiŋaal poon, m lī bi-nyɔkɔpu tí tin kó kunimbɔtidiin, ki gá ilan ki nyóŋkí Unimbɔti n̄i ifaalee.

⁶«Ba pu ní m bí kunimbāaun m̄n? Ba pu ní m yáŋkí n̄i m-ba m̄n?» M làá n̄n máká Unimbɔti pu. Tiŋman m làá n̄n bí ki nyóŋkí-u, ún̄ di sá m-filiu n̄i m-Nimbɔtiu.

⁷M-Nimbɔtiu, m-pɔbil bíl, an pu ní m tɛtɛ a-pu doooo dimɔɔl Jɔɔdan tiŋkin n̄i Eermɔn n̄i Miiseeyaar jooŋŋi yilpu.

⁸A yànti inyifi s̄iti ki gá kuwoou, ní tinyiŋban tiba cāab̄n̄ ti-juti. T̄i n̄n l̄ití ki p̄uub̄ puee, t̄i d̄oón̄ ki b̄intí m-pu.

⁹Nwiimpuee, ti-Dindaan dākà-mi u-neeŋkpaandi, ní kunyeeuee, m gá ilan ki nyóŋkí-u, ki mèé Unimbɔti un t̄i-mi dimaŋfalee.

¹⁰M t̄ukū Unimbɔti un sá m-taŋkpanaakookuee yii: «Ba pu ní a s̄unt̄i m-pu? Ba pu ní m̄ n̄n bí kunimbāaun m-nannanliibi wóɓ-mi?»

¹¹M-nannanliibi ŋá-mi tiweendi ki tin b̄an̄ m-kpabiŋ. Bi s̄i-mi ní ki b̄alif̄i-mi baabadal yii: «A-Nimbɔtiuee bí la?»

¹²«Ba pu ní m bí kunimbāaun m̄n, ba pu ní m yáŋkí n̄i m-ba m̄n?» M làá n̄n máká Unimbɔti pu. Tiŋman m làá n̄n bí ki nyóŋkí-u, ún̄ di sá m-filiu n̄i m-Nimbɔtiu.

Psaumes 43

¹Unimbɔti, s̄oòn m-bɔti kí p̄ò-mi, m̄t̄i m-pu binib bin kaa nyí-si nee cee. F̄i-mi kí nyāntí binyimɔndambi n̄i binikp̄oliibi nee ŋaan.

²Unimbɔti, sii ní m s̄an̄ ki kó. Ba pu ní a dū-mi ki fá? Ba pu ní m̄ n̄n bí kunimbāaun m-nannanliibi wóɓ-mi?

³Yànti m̄ wāl a-walfiŋu n̄i a-baam̄ŋyi, í kp̄oòt̄i-mi kí c̄unn̄i a-circir jool pu, kí cáá-mi kí b̄ann̄i a-circir k̄ŋkooŋŋun.

⁴Niinee ní m̄ s̄utí kí p̄l̄ sii Unimbɔti saraafaŋŋu, sii Unimbɔti un yànti m bí dip̄ɔpiŋkpaandinee. M làá b̄òò kubeeu kí nyōŋk̄i-si, Unimbɔti, m-Nimbɔtiu.

⁵«Ba pu ní m bí kunimbāaun m̄n, ba pu ní m yáŋkí n̄i m-ba m̄n?» M làá n̄n máká Unimbɔti pu. Tiŋman m làá n̄n bí ki nyóŋkí-u, ún̄ di sá m-filiu n̄i m-Nimbɔtiu.

Psaumes 44

Ti-Dindaan, taa dū-ti kí fá talku

¹Koora dicaŋkun yab di ŋm̄an̄ nlan nee ki t̄i bilangaaliibi kpiliu.

²Unimbɔti, ti-tafal gbɪl ní ti-baabi mun máafi-ti atɔŋkpaan ŋin ní a nɪn ɣá bi-yuntuŋu, iyunti in jítèe poonee.

³A nɪn dū a-pɔŋkpaanŋu ki jìŋ atimbun ní ki dū ti-baabi ki kaaŋ. A nɪn dáal anibul tafal ní ki yānti an búi ti-baabi.

⁴An kaa sá bi-janjawanti ní bi nɪn dūu jáŋ ki fōō kitɪŋ, kaa tí sá bi-pɔŋŋu pu ní bi nɪn ká dijajil. Ama an nɪn sá a-pɔŋŋu nì a-kpabil pu, nì a-bítam bi-cee, di sá yii bi-bɔti nɪn mōh-si.

⁵Sii di sá m-Bɔtiu nì m-Nimbɔtiu, tī mara ní a-nibul n ká dijajil.

⁶Sii pu ní ti jáà ki pɔkɪŋ ti-nannanliibi, a-yindi pu ní ti tà ki mátí bin dōon ki jáà nì tee.

⁷Maa máká m-tɔbu pu, an kaa tí sá m-tàataajiki di tì-mi dijajil.

⁸Sii di fiil-ti ti-nannanliibi ŋaan, ní ki kōntí bin ná-tee icoo.

⁹Ti làá nɪn gà ilan ki nyóŋkí sii Unimbɔti baabadal, ní kí nɪn jáam-si kí taa gbèeŋ.

¹⁰Kɔŋkɔneee, a dū-ti ki fá ki kóh-ti icoo. Aa ti lɪnti ti-janjakitɪŋ nyɔkɔpu.

¹¹A yānti taa ŋúŋ ki síl ti-nannanliibi nimbiin, ní bi dómín ki fúkúl-ti pílpil.

¹²A dū-ti ki tī kii ipii in bi cāŋ kí kpɔee, a yānti ti yāl ki tin kóoh nɪcantimun.

¹³A dū a-nib ki nyáfi tilèel, kaa kpáaa nyàab kí ká ipaati poon.

¹⁴A yānti ti-kɔŋkɔnaatɔb sí-ti, ní bin mānti tú-tee bèel-ti ki lāa.

¹⁵A yānti atimbun ŋin kíheee cáá ti-bɔti ki gà ilan, ní bi bèel-ti ki gbákafí bi-yiliŋ.

¹⁶Baabadalee, m-naabuŋu di dō m-nimbiin m wāl, ní maa ti ŋūh kí yáatí m-yil icoo pu.

¹⁷M gbɪl bi bèel-ti ki sí-ti. M wāl unannanli nín bí ki tò ipɔntoon puee.

¹⁸Tin bí nee kɔkɔ bāaŋ-ti, ama taa súnti a-pu, kaa tí fātí ti-boon ki tī a-poondi.

¹⁹Taa fātí ti-kpaŋkpamboon ki tī-saaa, kaa yīntiŋ a-marab mun.

²⁰Ama a jìŋ-ti ki tó laakin jiiŋkpaabi kóoyee, ki dū dibɔmbɔŋkpaandi ki bīiŋ ti-pu.

²¹Ti yaa nɪn súnti ti-Nimbɔtiu pu ní ki mēe awaa abee,

²²sii Unimbɔti kaa bàà béetí-tāaa, sii un di nyí ti-pɔbiliŋ bɔɔŋŋee?

²³Sii ti-Dindaan pu ní ti tūŋkí ŋkúm baabadal, ní bi ŋáaŋ-ti kii ipii in bi cāŋ kí kpɔee.

²⁴Ti-Dindaan, finti! Ba pu ní a dō ki gèeŋ ní? Yikim, taa dū-ti kí fá kí nɪn cá jaanjaan!

²⁵Ba pu ní a dū a-nimbiin ki bál-ti ki súntì ti-falaau nì bi nín wóǎ-ti puee mín?

²⁶Di sá yii ti dō ntamin ki filiṁ, ki cǐb kitiṁ.

²⁷Yíkìṁ, dāá jòoń-ti! A-neenṁkpaandi puee, dāá fī-ti kǐ líí.

Psaumes 45

Ubɔti nimpucanti lanṁu

¹Koora dicanṁkun yab di ṁmān nlan nee ki tī bilanṁgaaliibi kpiliu. Bi bòó kubeeu ní ki gā-ṁu. Dineendi lanṁu.

²Anyɔɔbunnyaan di gbí m-pɔbilin. M làá gā nlamṁnti kǐ tī ubɔti tinyool. M-nyɔkɔ ń nín yáb kǐ gā nlan kii ugbanṁmal un yábee ṁmamɔṁṁuee.

³Sii di ṁān ki jítiṁ binib kɔkɔ, a nyí isoon. An pu ní Unimbɔti bīiṁ a-boon kǐ nín cá jaanjaan.

⁴Ubaatandaan, yòoń a-gbajau kǐ gbīn. An di sá a-nyooti nì a-kpaanti daanṁku.

⁵Jàkà nì kunyaanṁu kǐ mōti ibaamɔn nì dibasintil nì deedee pu. A-ṁanṁgiil ń dàkà a-tuunṁṁi ṁin sá maamaaci tuunṁṁee.

⁶A-piṁṁyi còm tiṁan, - i sàatǐ ki kóò sii ubɔti nannanliibi pɔbiliṁ poon. Atimbun nib làá lítǐ a-taanṁi taapu.

⁷Unimbɔti, a-beel bí ní ki cá jaanjaan. A jīn a-beel nì deedee ní.

⁸A néen tin bí deedeeyee ní ki ná tin kaa ṁānee, an pu ní Unimbɔti, a-Nimbɔtiu lēē-si, ki sītǐ a-pu dipɔɔpindi kpam a jítiṁ a-jutiibi kɔkɔ.

⁹A-wampeenṁkaati kɔkɔ sǒfǐ miiri nì disaaweendi nì kasiya talaalub ní, ní a-bɔtinaakooku kun bi dū kunti nyiṁṁi ki nákáń nákánee poonee, bi bòó tibati ki gā ilan in tì-si dipɔɔpindee.

¹⁰Ubɔti sapɔmbi bí ki ṁúb a-wanleenṁkaati, ní ubɔti nimpuu yú a-ṁanṁgiil pú ki lá sindaariyamɔnti wanléenṁkaati.

¹¹Pīlǐfǐ m-bisal, kpèè kǐ kpòoń a-tafal kǐ pīlǐfǐ. Súntǐ a-nibooliṁu nì a-baa dicanṁku yab pu.

¹²Yàntǐ a-nyaanṁku ń fáatǐn ubɔti! Ún di kíń ki sá a-dindaan, gbàań u-nimbiin.

¹³Tiir yab bin sá bigaajakpaambee làá dāá pō-si tiwan á nín kíń ki là-bi.

¹⁴Ubɔti bɔɔn di kóòń nì tinyookpaandee, sindaariya ní bi dūu nyūntǐ u-bɔkutǐl.

¹⁵Dibɔkutǐl din u pēēyee cáá inyṁṁfǐ kutuku pu, ní bi cáń-u ubɔti cee. Bisapɔmbi bin pá u-boon ki tútúń-uee mun kónnǐ a-cee.

¹⁶Nì mmɔn nì ifaal ní bi kōntǐ-bi ubɔti naakooku poon.

¹⁷Ubɔti, a-jipɔmbi làá dāá fōō a-naanjab yil kí kàl̃ dibeel, a làá dāá yànti bí kpánti kitiŋ kɔkɔ pu abɔtibil.

¹⁸M làá yànti bí nīn téetí a-yindi pu abin abin. Niinee báà ŋma làá nīn nyóŋkí-si kí taa gbèē.

Psaumes 46

Ti-Dindaan bí ti-cee

¹Koora dican̄kun yab langaakpiliu lan̄ɲu, bi gā-ɲu nì kineejaaka ní.

²Unimbɔti di sá timbi balilaŋki nì ti-pɔŋɲu, dinimbinaamandi yuntiŋuee, u pée bí ní kí jòoŋ-ti.

³An pu ní taa fàŋkí tiba, báà kitiŋ yaa bí cìŋkāaa, ajoin yaa bí kpikití ki lítí tiŋkunaana,

⁴tiŋku nyingbanti yaa yāŋkí tɔb ki ŋáaŋ kuwoou ajoin cìŋkí.

⁵Mbun ɲubɔ bí ki cāabìŋ dipɔɔpindi Unimbɔti tiŋkin, laakin sá Yilpu Fóŋɲɲ Nimbɔtiu circir kɔŋkoon̄ɲu páaayee.

⁶Unimbɔti bí kitiŋ gbantin, tiba kpá kí ŋá-kì, kutaa tin pée lì yii ku wúntée, Unimbɔti bí kí jòoŋ-kì.

⁷Atimbun kó fikil fikil poon, abee cīŋkì, Unimbɔti téēŋ ní kitiŋ dūnti.

⁸Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan bí ti-cee, Jaakɔb Nimbɔtiu di sá timbi balilaŋki.

⁹Dāá kpèèmaan tin ti-Dindaan ŋée, maamaaci tuuŋɲi ŋin ní u ŋá kitiŋ puee.

¹⁰U yànti tijáti gbèentí duulinya kɔkɔn, u kófí itɔfi, ki nyìití ki gífí ŋkpamu, ní ki tùutí agbampɔɔ ŋɲmi.

¹¹Ti-Dindaan téēŋ yii: «Gbèēmmaan kujaauee! Béémaan yii man di sá Unimbɔti! Man di jīn̄ atimbun pu dibeel, man di jīn̄ kitiŋ kɔkɔ pu dibeel.»

¹²Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan bí ti-cee, Jaakɔb Nimbɔtiu di sá timbi balilaŋki.

Psaumes 47

Kpāafimaan abaal kí tī ti-Dindaan Ubɔtikpaan

¹Koora dican̄kun yab di gāā nlan nee.

²Anibul kɔkɔ nib, kpāafimaan abaal, fáámaan ɲwiliili kí nyɔŋkì Unimbɔti nì ifaal.

³Di sá yii ti-Dindaan, Yilpu Fóŋɲɲ Nimbɔtiu sá kuwambiiu ní. U sá ubɔtikpaan ní kitiŋ kɔkɔ pu.

⁴U sīnti anibul ki ŋá ti-taapu, u dū atimbun ki ŋá ti-taaji taapu.

⁵U lēē ti-fakal ki tī-ti, kun tìl Jaakɔb un u néeñee mmɔnee.

⁶Bi nìn bí ki fátí iwiliili ní Unimbɔti nín jóm Siiyɔn jool pu, bi bí ki búh iyin ní ti-Dindaan nín jóm.

⁷Gāāmaan ilan kí nyɔ̄hki Unimbɔti, nyɔ̄hkiimaan-u! Gāāmaan ilan kí nyɔ̄hki ti-bɔtiu, nyɔ̄hkiimaan-u!

⁸Di sá yii Unimbɔti di sá kitiŋ kɔkɔ bɔtiu. Gāāmaan ilan in mōee kí nyɔ̄hki-u.

⁹Unimbɔti di jīh atimbun pu dibeel, Unimbɔti kā u-circir beejal pu.

¹⁰Anibul bɔtibiliŋ kpáfi nì Abraam Nimbɔtiu nibul. Di sá yii Unimbɔti di cáá bibɔtiibi bin wún kitiŋ puee pu mpɔn. Úh di tókó tikɔkɔ pu.

Psaumes 48

Uɔtikpaan tiŋki

¹Nlan. Koora dicaŋkun yab laŋɔ.

²Ti-Dindaan sá ukpaan ní ki máah bí nyɔ̄hki-u úh ti-Nimbɔtiu tiŋkin, u-circir jool pu.

³Dì ŋāh ki fòkò ní ki tìl kitiŋ kɔkɔ mmɔn. Ngan pú kúnti kuntee, Siiyɔn jool dee, ubɔtikpaan tiŋki.

⁴Siiyɔn guŋɔ poonee, bi nyí Unimbɔti nín sá bi-balilaŋkee.

⁵Kpèè, bibɔtiibi nìn kóoh ki kpáfi, bi còom dicilpu ki cá kí já nì Siiyɔn tiŋki.

⁶Ama nyunti ŋun bi ká ti-Dindaanee, ní an ŋá-bi bitii. Bi fāhki ní ki sán ki kátì.

⁷Dibɔbil pu niin ní bi-wunti kpí, a lè kii unimpu un kā imatiŋween puee.

⁸A lè kii ŋwìh nyalan̄ki pú buŋku nín wìl Taarsiisi meelab puee.

⁹Tin ti gbìl bi sòñee lafun sá tin ti ká ti-Dindaan Mpɔhkoadaan tiŋkinee, an dàkà yii ti-Nimbɔtiu tiŋkin. Unimbɔti di ŋúb-kì kí nín cá jaanjaan.

¹⁰Unimbɔti, ti téetí a-neeŋkpaandi pu a-diiku poon.

¹¹Unimbɔti, kii a-yindi nín gbìtì ki tin sàh kitiŋ gbeennyɔkɔ puee, mìn ní a-nyɔhki mun gbìtì. Deedee gbí a-ŋaŋgiilin.

¹²Siiyɔn jool bí fàal, Juuda timmu bí mmɔnni a-bɔsooŋyi pu.

¹³Còommaan kí màntí tū Siiyɔn jool, kàammaan u-gunlɔkɔŋi.

¹⁴Kpèèmaan digundi din bi mán ki tú-dèe, kàammaan di-bɔtinaakɔti kí dāá dūu māafi bin baa láá màlee

¹⁵yii Unimbɔti gbanti di sá ti-Nimbɔtiu kí nín cá jaanjaan. Úh di làá nín kpòotì-ti nyunti kamaa.

Psaumes 49

Unil yaa kpîl, waa kpāantí tiba

- ¹Koora dican̄kun yab di gāā nlan nee ki tī bilan̄gaaliibi kpiliu.
- ²Anibul kɔkɔ́ n̄ pīlifi tin bí nee, duulinya kɔkɔ́ nib n̄ kpòon bi-tafalin̄ kí pīlifi,
- ³binifantantiibi n̄ binikpaambi, bigaajab n̄ bisoodambi kɔkɔ́:
- ⁴m làá sòon̄ iciin nyɔɔbuɔɔɔ, tin k̄a m-pɔbilin m dākafēe cáá taapu.
- ⁵M kpòon̄ m-tafal ki pīlifi dilan̄kpandi, m làá bòn̄ m-beeku kí lēē m-pɔɔɔɔɔ taapu kí dākà.
- ⁶Ba pu ní m̄ n̄n fàn̄kí iwin̄kpiti dal, nyunti nun m-nannanliibi m̄ant̄i tú-mee?
- ⁷Bi māká bi-gaajati pu, ní ki yòontí bi-ba yilpu bi-gaajati n̄n wīkí puee pu.
- ⁸Ama báà unil mun kaa n̄n̄ kí dā Unimbɔti cee u-juti man̄fal, àà kí pà ùn̄ u-ba man̄fal pu.
- ⁹Báà unil yaa tī pu kí dā u-man̄falee, dī làá dāá pēe kúntí ní kí n̄n cá jaanjaan.
- ¹⁰Unil n̄n̄ kí n̄n bí jaanjaan kí taa kpú dalba dalbaaa?
- ¹¹Ti ká ki gítí káa! Bicin̄fitiibi kúù, ní bigbaambi n̄ biwaatiibi mun kúù, ní kí búntí kí yàntí bi-gaajati ní biba n̄ dāá yòon̄.
- ¹²Min kamaa bi dū bi-yin̄ɔi ki pú bi-tampaanyee, dikaakul di làá n̄n sá bi-dumpui kí n̄n cá jaanjaan, ní bí n̄n kòò niin̄ kí n̄n cá abin̄ abin̄.
- ¹³Unil nyooti kaa làá n̄mā kí yàntí ú taa kpú, u làá pēe kpú kii kuwan̄kuluuēe ní.
- ¹⁴Kpèè bin māká bi-ba puee kúntitam dee, n̄ bin pá bi-boon ki néen̄ bi n̄n sòon̄ puee.
- ¹⁵Bi téekí-bi ki càn̄ ditan̄kpiilin kii ipiiyee, n̄kúm di làá n̄n kpàá-bi. - Kutaafaauēe, deedeedambi làá n̄n t̄a-bi, - ní bi-nyaan̄ku n̄ wān̄kí ditan̄kpiilin, ní bí n̄n k̄in̄ ki dátin̄ bi-dumpui.
- ¹⁶Ama Unimbɔti làá dā m-nan̄ki kí nyāntí ditan̄kpiilin, tin̄man, u làá fī-mi.
- ¹⁷Ubo yaa kpánti ugaajee, án̄ taa kó-si nnimb̄itaataam, báà u-gaajati gbanti yaa mòt̄i wīntí ki cá.
- ¹⁸Di sá yii u yaa kpîl, waa làá kpāan̄ báà tiba ní u-nyooti kaa làá táá-u kí kó dikaakulin.
- ¹⁹Nyunti nun u n̄n dāá bí diman̄falinee, u n̄n pākà u-ba ki lì yii: «Bi nyón̄kí-si, di sá yii an̄ búti-si tikɔkɔ́ poon!»
- ²⁰U làá cùú n̄al̄ u-naan̄jab ditan̄kpiilin, b̄in̄ bin gítí kpá kí ká n̄walifi dalba dalbee.

²¹Unil nì u-nyooti kòkòee, u yaa kaa gbìl taapuee, u làá kpú kii kuwan̄kuluuee ní.

Psaumes 50

Unimbɔti páaǎní kí sòon̄ kitiŋ kòkò bɔti

¹Asaafi di ɲmǎn̄ nlan̄ nee. Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan, ti-Dindaan sòon̄, u yíin̄ kitiŋ kòkò tibuul, kí yòon̄ ɲwìin̄ nyalan̄ki pú kí cáá sǎa ɲu-jeetilan̄ki.

²Doooo Siiyɔn̄, kitin̄nyaan̄ɲi poon̄ ní Unimbɔti páaǎní ɲwalifi mǎnti tú-u.

³Ti-Nimbɔtiū ń dǎaǎn̄ kí taa nín̄ ɲmí! ɲɲmi ɲun̄ fòol̄ bílbilee lī u-nyɔkɔpu, ní kubun̄kpaan̄ɲu mǎnti tú-u.

⁴Unimbɔti yíin̄ kutagbɔɲu kun̄ dǎn̄ yilpu nee, nì kitiŋ bí dǎá kpèè u nín̄ làá sòon̄ u-niboolii bɔti puee.

⁵U bí yii: «Kóom̄maan̄ bin̄ yú nì mi deedeeyee kí kpāfi, bin̄ ɲá saraa ki pūti ki pōon̄ dipoondi nì mee!»

⁶Kutagbɔɲu sòon̄ Unimbɔti deedeeyee pu, di sá yii Unimbɔti u-ba di sòon̄ binib bɔti!

⁷M-nibul pīlifi, m làá sòon̄, Isirayeel, m làá sòon̄ kí kpò a-bɔti, man di sá Unimbɔti, a-Nimbɔtiu.

⁸M làá wòon̄-si, ama an̄ kaa nín̄ sá a-saraabi pu, di sá yii a pée ɲǎaǎn̄-mi bisaraawòkaabi ní baabadal.

⁹Maa làá lēē unaja a-dumpuɔɔ, kaa làá tí lēē ɲɔja a-naabakakun.

¹⁰Di sá yii man di yì kupɔɔun̄ peelii nì ajoin̄ kutukub kutukub pu peelii.

¹¹M nyí inoon̄ in̄ kòkò bí ajoin̄ puee, man di tí yì kumooun̄ peelii kòkò.

¹²ɲkum̄ yaa bàà cáá-mee, an̄ kaa sá sii ní m làá tükù, di sá yii duulinya nì tin̄ kòkò bí u-poonee, man di yì.

¹³M ɲmóò inajaa nantaa, ɲɔja fatikuu ní m nyù ní?

¹⁴Ijaam̄ ń nín̄ sá saraa un̄ a làá ɲá kí tī man Unimbɔtee, ní kí ɲá a nín̄ pōon̄ yii a làá ɲá puee kí tī man Yilpu Fóŋŋ Nimbɔtiu.

¹⁵Niinee a yaa kó dinimbinaamandin̄ ní ki yíin̄-mee, m làá fī-si ní á nyɔŋkì-mi.

¹⁶Ama Unimbɔti bí tükù unikpiti yii: «Ba pu ní a sòon̄ ki bùsī m-marab? Ba pu ní a sòon̄ m-poondi pu?

¹⁷Sii ná m-dàkatam̄ ní ki féén̄ m-marab.

¹⁸A yaa ká unaayuuyee ní u-bɔti mōn̄-si, sii nì bilaakpaadambi di kpáfí ki kàal̄.

¹⁹A yānti a-nyɔkò sòon̄ tibɔkpitil, ní a-limbil sòon̄ tinyimɔmbɔti.

²⁰A yaa kàlee, a-juti bɔti ŋma ní a sòòh, ní ki cāab a-nabiki kin̄kin̄ disambiil.

²¹Kpèè kun ní a ŋáań ki là m nīn ŋmée. A dākafī yīi m bí kii siiyee níi? M làá wòòh-si ní kí biitī a-tuŋkpitiŋ kɔkɔ pu kí bíl a-nimbiin.»

²²Nimbi bin súntí man Unimbɔti puee, ní gbĩlmaan tibɔti gbanti taapu! An yaa kaa sá mín, m làá tòntī-ni, ní ubɔ dāa kpá kí fī-ni.

²³Un cáá ijaam ki ŋáań-mi saraayee, ún di tì-mi tinyool. Udaan dī nsan ŋun poon m làá yàntī ú ká man Unimbɔti fiilee dee.

Psaumes 51

M-Nimbɔtiu, dū m-kpitii kí pɔ-mi

¹Daafiidi di ŋmān nlan nee ki tī bilan̄gaaliibi kpiliu.

²Daafiidi dōòh nì Urii nimpuu Batiseeba ní Unimbɔti bɔnaatiliu Naatan cūti u-
cee ki sòòh nì u. Nyunti gbanti ní u gāa nlan nee.

³Unimbɔti, a-neeŋkpaandi puee, á sɔ m-saai. Sii un poon mɔ tikpilee, pítí m-
yìntitam.

⁴Fíntí-mi kí nyāntí m-kpitiin m nyā dāndan, ní kí pítí m-yìntitam kí ŋá-mi circir.

⁵Di sá yīi m nyí m nín yīntiñ-see, m-kpitii dɔ m-nimbiin ní baabadal.

⁶Sii baba nì a-baba ní m yīntiñ, di sá yīi m ŋá tin kaa ŋān a-ceeyee. Mín puee báa
a yaa sòòh m-bɔtaaa, a cáá nsan, a yaa sòòh ki kūū m-bɔtaaa, a cáá mbaamɔn.

⁷Tiŋman, ikpitin ní bi māl-mi, m-na nín cáá m-poolee, m sá unikpiti ní.

⁸Tiŋman, min kamaa a dū ibaamɔn ki bál dibɔmbɔndinee, tibɔbalkaal gbanti
poon ní a dākà-mi iciin.

⁹Dū kifaapibiki kin bi yī isɔpee kí yāań m-kpitii pu m nīn bí circir, fāl-mi, ní m
nīn kīn ki pīn kánkan.

¹⁰Yàntī m gbĩl mmɔn nì dipɔɔpindi m-ni, ní akpab ŋin a nān dúsi dusee n yīkì kí
nīn ŋōō.

¹¹Fàtī a-boon kí tī m-kpitii, pítí m-yìntitam kɔkɔ.

¹²Unimbɔti, náań dipɔbil din bí circiree kí tī-mi, dū ŋfam min pòòhée kí ŋá m-ni.

¹³Taa dū-mi kí fá, kí taa fàtī fōō a-circir Fam m-cee.

¹⁴Fàtī tī-mi mmɔn ŋun bí a-fiil poonee, ní nlam̄m̄ntiim fam n nīn tíkí-mi.

¹⁵M làá dākà bikpitiŋaliibi a-saŋŋu, ní ikpitidambi n fàtī gítiń a-cee.

¹⁶M-Nimbɔtiu, Unimbɔti m-fiiliu, fī-mi nnikpaakoon bɔkpilin ní m gāa ilan mɔn
kí sòòh a-deedeeu pu.

- ¹⁷Ti-Dindaan, tábití m-nyunculiŋ ní m̄ dū m-nyɔkɔ́ kɪ gāā ilan kɪ nyɔ̄ŋkì-si.
- ¹⁸Di sá yii a yaa là saraabi, m bàà ɲáań kɪ tī-si. Bisaraawɔkaabi gba kaa fáatiɲ-si.
- ¹⁹Saraa un di fáatiɲ Unimbɔtee di sá dipɔbil din sīntiɲ di-ba taapuee. Unimbɔti, aa fàtī a-boon kɪ tī dipɔbil din sīntiɲ di-ba kɔkɔee.
- ²⁰Án nīn mōn-si á ɲá Siiyɔn tiŋki tiŋan, fàtī mā digundi kɪ tū Jeerusaleem.
- ²¹Niinee a làá fōō deedee saraabi, n̄ bisaraawɔkaabi kɔkɔ. Nyunti gbantee ti làá dū inajaa kɪ ɲá saraa nsaraafan pu.

Psaumes 52

Taa níñ máká a-gaajati pu

- ¹Daafiidi di ɲmān nlan nee kɪ tī bilan̄gaaliibi kpiliu.
- ²Ueedoomja Dooweegi n̄n cūti tūkū Sayuul yii: «Daafiidi cūti Ayiimeeleeki cee.»
- ³Ubaatandaan, ba pu ní a yòontí a-ba a-kpitii pu mín? Unimbɔti ɲanti bí ní baabadal.
- ⁴A-limbil sòon kɪ bóntí min a làá ɲá ikpatee, di jītí kii bɔlfi un bi lōoñee, ní kɪ yáb kɪ sòon tinyimɔmbɔti.
- ⁵A néeñ tikpitil kɪ jítiɲ tiŋan, ní kɪ néeñ nnyimɔn kɪ jítiɲ mbaamɔn.
- ⁶A néeñ kɪ sòon kɪ bīl unil, a-limbil ɲmàtīn binib ɲma ní.
- ⁷Unimbɔti u-ba di làá nàań-si múb, u làá dáal-si kɪ nyāntí a-diikun, ní kɪ lēe-si binifoobi tiŋki pu.
- ⁸Deeededambi làá dāá ká ní kɪ fāŋkì, ní kɪ dāá nīn lāā kɪ lì yii:
- ⁹«Kpèè ubaatandaan un kaa n̄n sán kɪ kó Unimbɔti, ama ní kɪ n̄n máká u-gaajati pu, kɪ dàkafī yii u pōyee sèé!»
- ¹⁰Ama mamee, m bí kii ɔliifi subu bun túkúee ní Unimbɔti diikun. Unimbɔti neeŋkpaandi pu ní m máká kɪ nīn cá jaanjaan.
- ¹¹M làá nīn pée nyóŋkí-si ní kɪ taa gbèēñ kun ní a ɲee pu. M làá nīn máká a-yindi pu bin yú n̄ si deedeeyee nimbiin, di sá yii an ɲāñ mín. M làá nyóŋkì-si deeededambi nimbiin.

Psaumes 53

Uɔ bí kɪ nyàab Unimbɔtaaa?

(Kpèè Ilan 14)

- ¹Daafiidi di ɲmān nlan nee kɪ tī bilan̄gaaliibi kpiliu.

²Bigbaambi lì bi-ban yii: «Unimbɔti kpá!» Bi gáatì ní ki ɲáán ntimbiil tuuŋɲi, bi-kansikin ubɔ kaa pée ɲáán tin kítèe.

³Doooo yilpu ní Unimbɔti gbóon ki kpēē binib, kí kpēē ubɔ yaa bí ki cáá iciin ki nyàab Unimbɔti.

⁴Bi-kɔkɔ wáŋkì, ugàntil kpá ki ɲáán tin kítèe, báà ubɔ kaa bí ki ɲáán tin ɲāñee, báà uniseen, an kpá ní.

⁵«Bikpitiŋaliibi nee kalin sá bigbaambi níi? Bi mùul m-nibul ki jīn, ní kaa pée jáám-mi dalba dalba.»

⁶Niinee ní bi fāŋkì bi-wunti bí jìkì, bīn bin kaa nīn fāŋkì ki kée, di sá yii Unimbɔti làà yàan u-nibul nannanliibi kpabiŋ. Bi làà kó icon, di sá yii Unimbɔti dū-bi ki fá.

⁷Ŋma làà nyānní doooo Siyɔn kí fī Isirayeel ní? Unimbɔti yaa láa fātii gíinní u-nib bin bi nīn cúú kuyuŋuee, Jaakɔb naantiibi làà dāá nīn fàal, Isirayeel yab làa dāá nīn bí mmɔnni.

Psaumes 54

Unimbɔti, fī-mi kí nyāntí m-nannanliibi ɲaan

¹Daafiidi di ɲmān nlan nee ki tī bilangaaliibi kpiliu. Bi bòó tibati ní ki gà-ɲu.

²Siifi yab nīn cūtii tükü Sayuul yii Daafiidi cūtii bál bi-cee.»

³Unimbɔti, a-yindi puee, fī-mi. Dū a-pɔŋɲu kí sòon m-bɔti kí pò-mi.

⁴Unimbɔti, pīlifi m-wimmeem, kpòon a-tafal kí pīlifi tibɔti tin nyēēn m-nyɔkɔnee.

⁵Binicambi bí jáà nī mi ní bin néēn tipɔmbɔtee bí nyàab kí kpò-mi. An nibee kaa dū Unimbɔti ki yíin tiba.

⁶Kpèè, Unimbɔti di sá m-jòonliu, ti-Dindaan di sá un tíkí-mee.

⁷Yànti bin cóŋkí-mee kpitii í gítí bi-pu! A-baamɔŋyi puee, nàañ-bi.

⁸Ti-Dindaan, m làá ɲá saraabi kí tī-si nī dipɔbil diba. M làá nyɔŋkì a-yindi, di sá yii a ɲāñ.

⁹A fī-mi ki nyánti dinimbinaamandi kamaa poon, ní m-nimbil ká m-nannanliibi lítitam.

Psaumes 55

Unil un u-bɔɔ nyán u-boonee wimmeem

¹Daafiidi di ɲmān nlan nee ki tī bilangaaliibi kpiliu. Bi bòó tibati ní ki gà-ɲu.

²Unimbɔti, pīlifi m-wimmeem, m yaa bí gbàam-see, á taa fātí a-boon kí tī-mi.

- ³Pīlifī-mi kí kíf-mi. Maa ti nyí tin poon m bée ní m bí ki yáliní
- ⁴m-nannanliibi nín sòòn puee, nì bitɔŋfitiibi nín wóḅ-mi puee. Di sá yii bi cáá aglín ki tòò m-pu, ní ki jáà nì mi nì diŋuul.
- ⁵M-pɔbil máfí ní ŋkúm nyoondi cúú-mi.
- ⁶Kufaaŋɔ cúú-mi m bíi jìkì, ní m-wunti dūu kpí.
- ⁷Niinee ní m lī m-ban yii: «M kántí la dibeenanjil feɛnyí! M bàà làá ñaàn kí cùú nīn bín laaba.
- ⁸Tiŋman, m bàà làá cù ndandati, kí tin nīn kóò kuteeun.
- ⁹M bàà làá ña malaa kí ká kibalilaŋ, kí nīn dátì ñ kubuŋkpaanɔ nee.»
- ¹⁰Ti-Dindaan, kón-bi fíkil fíkil poon, kí yàntí bi-limbiliŋ í nyiŋfí. Di sá yii m ká tipɔmbɔti nì kunikpɔŋkpɔkɔu kitiŋ nee poon.
- ¹¹Bi tókó digundi yilpu ki còom ki màntí ŋwiimpu nì kunyeeu. Kitiŋ ki-ba poonee, an sá diganɔam nì dinimbinaamandi ní,
- ¹²nnikpaakoon bí ki-poon. Ki-sampaambi kaa lóotí tipɔmbɔti nì dikiildi.
- ¹³An yaa bàà sá m-nannanliu di bíi sí-mi, m bàà ŋūn kí ŋmèè. An yaa sá m-pulincɔnti di kpèé ki sìŋkīn-mi, m bàà búntí kí wàatí-u.
- ¹⁴Ama an sá sii, m-nabiki, m-bɔɔmɔnti, unil un man nì u tāatée!
- ¹⁵Ti nīn sòòn ní an mɔ ní ki nīn còom dicilpu mín kunimbɔtidiin.
- ¹⁶Yàntí m-nannanliibi í kpú ŋkúntuntukum! Bí nīn wál nì bi-nimbiliŋ ní kí sìntí ditanɔpiilin, di sá yii ntoom bí bi-dumpui ki bí bi-pɔbiliŋin.
- ¹⁷Mamee, Unimbɔti ní m yíl, ní ún ti-Dindaan di làá fī-mi.
- ¹⁸Kutaafaau nì ŋwiimpu nì kujoou, m yáliní ki fátí diniindi. Ama u gbíl m-neen pu,
- ¹⁹ki fī-mi ki wún m-pu nyunti ŋun bi nīn bíi jáà nì mee, di sá yii m-nannanliibi nīn wīkí m-pu.
- ²⁰Unimbɔti í pīlifīn-mi kí sìntīn-bi taapu, ún un sá ubɔti kí nīn cá jaanjaanee! Baa làá kpántí bi-ba, baa fànki Unimbɔti.
- ²¹M-bɔɔmɔnti gbanti jáà nì u-bɔɔbi ní, waa tó dipoondi din u pōoñee.
- ²²U-nyɔkɔ mɔ kii tisiilee ní, ama ní u-poon tū kátí kati. U-nyɔɔbuŋɔ mēēn kii dikpajundee ní, ama ki jītí kii kitàataajikee.
- ²³Túutí a-wanɔul kí dūú tún ti-Dindaan, u làá tíkiín-si, u kpá kí yàntí tiba í cìŋkì deedeedaan.

²⁴Ama sii Unimbɔti, a làá yàntī binib gbanti n̄ s̄ntī ditan̄kpiilin. Nnikpaakoon dambi n̄ binyim̄ondambi nee kaa làá bà bi-wiinyi dijandi gba. Ama mamee, sii pu ní m máká.

Psaumes 56

M máká Unimbɔti pu ní kaa fàṅkí tiba

¹Fiiliistii yab nín cúú Daafiidi Gaati tin̄kinee, boon ní u ḡmāñ nlan nee ki tī bilan̄gaaliibi kpiliu. Bi gà-ḡu kii dibeenan̄jil nín sūñn̄i ndan puee ní.

²Unimbɔti, s̄o m-saai, di sá yii bi k̄a m-pu, ḡwiin kamaa, bi jáà n̄i mi ki wóḃ-mi.

³M-nannan̄liibi k̄a m-pu baabadal. Bin bí ki jáà n̄i mee wīikí tikpil.

⁴Ama ḡyunti ḡun kufaan̄ḡu yaa cúú-mee, m dù m-mákal kí páañ sii pu ní.

⁵M nyóṅkí Unimbɔti u-nyɔɔbundi pu, m máká u-pu ní kaa fàṅkí tiba. Ba ní nisaaleen ḡñ̄n̄ kí ḡá-mi?

⁶ḡwiin kamaayee, bi cútí m-nyɔɔbuṅḡi ki kpántí, bi péee d̄akafī m-pu tikpitiḡ ḡma ní.

⁷Bi b̄aal̄ ki cóṅkí-mi ní ki kp̄éé tin k̄ɔk̄ɔ m ḡáaṅee ki péee nyàab̄ kí l̄ē m-man̄fal.

⁸Atun̄kpiti nee puee, bi làá ḡmátáaa? Unimbɔti, a-ḡuul n̄ fáá binib nee kí lúkú!

⁹A k̄aāñ ḡfunyom̄ min m s̄aṅee. Tíkiñ m-nyin̄nyim kí ḡá a-lookun. Aa k̄aāñ-mi ki ḡá a-gb̄ɔṅkunaaa?

¹⁰ḡwiin ḡun m làá d̄áá yíñ-see, m-nannan̄liibi làá d̄áá f̄atī gítí bi-boon. Tin m nyée di sá yii Unimbɔti bí m-jandi pú.

¹¹M nyóṅkí Unimbɔti tin u s̄oñee pu, m nyóṅkí ti-Dindaan u-nyɔɔbundi pu.

¹²M máká Unimbɔti pu ní kaa fàṅkí tiba. Ba ní unil ḡñ̄n̄ kí ḡá-mi?

¹³Unimbɔti, m nín p̄oñ-si puee, m làá ḡá mín. M làá ḡá ijaam saraau kí tī-si.

¹⁴Di sá yii a fī-mi ki nyánti ḡkúmin, kaa yānti m líti. Mín puee, m làá n̄in c̄om̄ Unimbɔti nimbiin ḡwalifi ḡun ḡmíntí binifoobee poon.

Psaumes 57

Yilpu f̄ɔṅṅṅ Nimbɔtiu ní m yīi

(B. 8-12. kp̄éé 108.2-6)

¹Daafiidi nín s̄aṅ ki kó n̄tan̄kpal̄ɔk̄ɔn ki ḡmátí Sayuul ḡaane n̄i u ḡā nlan nee ki tī bilan̄gaaliibi kpiliu.

²S̄o m-saai, Unimbɔti s̄o m-saai, di sá yii sii ní m s̄aṅ ki kó. A-feenyi boon̄ḡu taapu ní m s̄aṅ ki kó kí n̄in cí dinimbinaamandi nee n̄ jītí.

- ³Yilpu fónḡḡ Nimbɔti un ní m yí, Unimbɔti un làá ḡá tikɔkɔ kɪ tī-mee.
- ⁴U làá tīh-mi difiil doooo yilpu, u làá yànti icoo n cúú un ká m-puee. Unimbɔti làá dàkà-mi u-neenḡpaandi nì u-deedeeu.
- ⁵M dō binib bin bí kii gbikintib bin ḡmóò binibee kansikin ní. Bi-nyinḡi cóm kii ḡkpamu nì ipiinee ní, ní bi-limbiliḡ jítí kii bɔlfee.
- ⁶Unimbɔti, a sá ukpaan ki jítin kutagbɔḡu, yànti a-nyooti n gbí kitiḡ kɔkɔ!
- ⁷Bi dū kulaanḡu ki píí m-saḡḡu pu, maa ti cáá dimákal. Bi gbìḡ mbòó ki píí-mi, ama bíḡ bi-ba di jéetì ḡu-poon.
- ⁸M cáá dimákal, Unimbɔti, m lafun baasii cáá dimákal ní, m làá gāā nlan kɪ nyōḡkì-si.
- ⁹M-naḡki, finti, inḡmii saalaa beeku saḡḡu, fintiḡmaanee, m làá péeḡ kutaa kɪ finti.
- ¹⁰Ti-Dindaan, m làá nyōḡkì-si anibul kansikin, m làá gāā ilan kɪ pàkà-si atimbun kansikin.
- ¹¹Di sá yii a-neenḡpaandi tūtì kutagbɔḡu, ní a-deedeeu sàatì atagban.
- ¹²Unimbɔti, a sá ukpaan ki jítin kutagbɔḡu, yànti a-nyooti n gbí kitiḡ kɔkɔ!

Psaumes 58

Unimbɔti di sá un sòon binib bɔtee

- ¹Daafiidi di ḡmān nlan nee ki tī bilanḡaaliibi kpiliu. Bi gā-ḡu nì nneen ḡun sá «Taa yànti bí bīlee...» ní.
- ²Tiḡman, ni yaa sòonēe, ibaamɔn ḡmí ní. Nnibiyaamu, ni sòon binib bɔti deedeēēē?
- ³Aayee! Ni pée nyí ní ki ḡaān ikpiti, nimbi ni-ba di ḡaān tipɔmbɔti kitiḡ pu.
- ⁴Binikpitib pée sá bikpitib doooo bi-na poon ní, bi tin pée lì yii bi màal-bee, bi kíí bi bíí mótí.
- ⁵Bi cáá tilool kii ukoobuee ní. Bi bí kii ukoowaati un kpáá u-tafaliḡ,
- ⁶kaa pííí ikoobu lanḡaaliu lanḡu, àa ukpaḡkpanti un bīn tiḡanee.
- ⁷Unimbɔti, gbá kɪ wūkuì bi-nyinḡi bi-nyɔmmun, ti-Dindaan, gbá kɪ fúkutí agbikintipɔmbil gbanti nyinḡi.
- ⁸Yànti bí wāḡkì kii nnyim min dō ki pùubee! Yànti bi-piḡyi in bi tòóyee n kpánti ipincal.
- ⁹Bí nīn bí kii yaaweel un còom kɪ kōō kɪ cée! Bí taa wāl ḡwīn kii kibiki kin bi màl kaa yōonēe!

¹⁰Kí wàatī bi-bojanaakuṅṅi n wíiṅ kí ǵá akpaanee, kunaakpaabuṅṅu kubɔ n dāá yòoñ-ṅi, báà ṅi yaa dá láá sòmāaa, ṅi yaa kūnáaa, an kaa páb.

¹¹Deedeedaan yaa láa ká Unimbɔti bíí dátí binikpitib tafalee, án làá dāá mōɔkiñ-u ní ú dāá fíntí u-taani bi-fatikuu poon.

¹²Binib làá dāá lì yii: «Deedeedaan lafun cáá tipaal. Tinman, Unimbɔti ubɔ lafun bí kitiṅ nee pu ki sòoñ binib bɔti.»

Psaumes 59

M-Nimbɔtiu, fī-mi kí nyāntí m-nannanliibi ṅaan

¹Daafiidi di ṅmāñ nlan nee ki tī bilangaaliibi kpiliu. Bi gā-ṅu nì nneen ṅun sá «Taa yāntí bí bīlee...» ní. Saayuul nì tú binib bí cù Daafiidi dumpu kí kpèè yii u yaa bée, bí kpò-u.

²Unimbɔti, fī-mi kí nyāntí m-nannanliibi ṅaan, wún m-pu bin jáà nì mee n taa ṅmā kí ǵá-mi tiba.

³Fī-mi kí nyāntí binikpitib nee ṅaan, fī-mi binikpɔliibi nee ṅaan.

⁴Kpèè! Bi cí kí lēē m-manfal, bin pōyee bíí jáà nì mi. Ma mun kaa ǵá ikpiti ibaaa, kaa tí yīnti mun, ti-Dindaan!

⁵Maa ǵá tikpitil tiba, ama bi sán kí cùú bóntí kí cīití-mi. Fintí! Dāañ m-cee kí kpèè.

⁶Sii ti-Dindaan, Unimbɔti Mpɔṅkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiuee, fintí kí dáál atimbun nee kɔkɔ tafal. Taa sō bin nyēē bi-bɔɔbi boonyi nee saai.

⁷Bi fātī gítiñ kujoou kamaa ki mùuñ kii ibooyee, ní ki còom ki mànti kitiṅ.

⁸Ntoonam di gbí bi-nyɔmmun, ní bi-nyɔɔbuṅṅi bí kii kitàataajikee. Bi dākafī bi-ni yii: «Nma di làá gbī?»

⁹Ama sii ti-Dindaan, a bí ní ki lāā-bi, a bèē atimbun nee kɔkɔ nib.

¹⁰Sii ní m kpèé, man pɔṅṅu. Unimbɔti di sá man tan̄kpanaakooku.

¹¹Man Nimbɔtiu néeñ-mi ní ki làá dāá fī-mi. Man Nimbɔtiu làá yāntí n jī m-nannanliibi pu dinyandi.

¹²Taa nāāñ-bi kɔṅkɔneee, an yaa kaa sá mín, m-nibul làá súntí a-jajil pu. Dū a-pɔṅṅu kí gbāfi-bi kí fá ní kí sīnti-bi taapu, ti-Dindaan, ti-gbampɔl.

¹³Bi yaa pée kí isoonee, ikpiti ṅma di nyēē bi-nyɔmmun, yāntí bi-lambil n kpánti kii kutaliṅṅuee kí sāl-bi, kun puee bi tòó mbusu ki móntí inyimɔn!

¹⁴Nāāñ-bi a-ṅuul poon, kpò kí céetí-bi múb ubɔ n taa ti kíñ. Yāntí bí bée yii Unimbɔti di sá Jaakɔb bɔtiu kí cáá sāā kitiṅ kúntilaṅki.

¹⁵Bi fātī gítiñ kujoou kamaa ki mùuñ kii ibooyee, ní ki còom ki mànti kitiṅ.

¹⁶Bi còom̃ ki nyàab̃ kun ní bi làá jēe, ní bi yaa kaa jín ki díkéé, ní bí kíí ki bíi gbóól.

¹⁷Ama mamee, m làá ñn gà ilan ki pàkà a-pɔŋɔ, m làá ñn gà ilan kutaafaau ki lì yii: «A ñāñ,» di sá yii sii di sá m-taŋkpanaakooku, dinimbinaamandi yuntiŋuee, sii Unimbɔti ní m sán ki kóò.

¹⁸Sii un sá m-pɔŋɔuee, m làá ñn nyóŋkí-si. Man taŋkpanaakooku di sá Unimbɔti, Unimbɔti gbanti di néeñ-mi.

Psaumes 60

Unimbɔti, pīlifi a-nibul kuŋkuuntii

(B. 7-14. kpèè 108.7-14)

¹Daafiidi di ñmāñ nlan nee ki tī bilangaaliibi kpiliu bí ñn cáa dàkà. Bi bòò kubeeu ní ki gà-ŋu.

²Daafiidi cūti ján ñn Aram yab bin kóò Meesooopootamii ñn Sooba timmune. Bi nín kūnnée, Joowaab fātii gítì ki kū Eedoom yab binib kutukub saalaa ñn bili Nyaam tantakalin. Niinee ní Daafiidi lī yii:

³Unimbɔti, a dū-ti ki fá, ki yānti ti yāl. Min kamaa a gí ti-pu diŋuulee, fātí tī-ti mpon.

⁴A yānti kitiŋ cīŋkì ki fáá iwèèñ, fātí ñééb ki-wèèŋyi, di sá yii kaa ti yú ki pō.

⁵A yānti a-nibul jín falaa tikpil, a yānti ti nyūñ ndaam min pōyee.

⁶A tī bin fāŋkí-see kudaanŋu bí sāñ ipiin ñn taa cúú-bi.

⁷Dū a-pɔŋkpaanŋu kí fī-ti kí fōo ti-wimmeem, án nín làá ñá pu a-nib bin a néeñee ñn ká difiilee.

⁸Unimbɔti sòoñ u-circir diiku poon. M ján ki jín! M làá yàkatī Siikeem tiŋki, ní kí ñmāntī Sukooti tantakal.

⁹Man di yì Galaadi, man di tí yì Manasee mun. Eefiraayiim di sá man janjafuuliiki, ní Juuda sá m-beel pɔŋɔ.

¹⁰Moowaab sá kusampeeu kun poon m fūulee ní. M tákatì m-naatakal ki lúku Eedoom tiŋki pu, m fátí dijajil kuŋkuuntii Fiiliistii tiŋki pu.

¹¹Ñma di làá cūnni-mi kitiŋ kin bi mán digundi ki túee poon ní? Ñma di làá cūnni-mi Eedoom tiŋkin,

¹²an kaa sá sii Unimbɔti un di dū-ti ki fá, kaa ti cēentí ti-janjakitiŋeeeee?

¹³Dāá tūtuñ-ti tí já ñn unannanli, di sá yii unil tūtuntam sá fám ní.

¹⁴Unimbɔti yaa bí ti-ceeyee, ti làá já kí jī, ùñ di làá tāā kí mātí ti-nannanliibi.

Psaumes 61

M bàà là kí nīn kóò ti-Dindaan diikun baabadal

- ¹Daafiidi di ɲmān nlan nee ki tī bilan̄gaaliibi kpiliu. Bi bòó kubeeu ní ki gà-ɲu.
- ²Unimbɔti, pīlifi m-biilii, kpòon a-tafal kí pīlifi m-wimmeem.
- ³Dooooo kitiɲ gbeennyɔkɔ, ɲyunti ɲun m-pɔbil bíílee, m kúuñ ki yíín-si á jòón-mi. Cáá-mi kí cunnì ditan̄kpal dīn fòkò maa ɲūn kí bà nee cee.
- ⁴Di sá yii sii ní m sán ki kóò, a sá digunlɔkɔl dīn pōyee ní m-nannanliibi nimbiin.
- ⁵M bàà là kí nīn kóò a-circir kɔŋkooŋɲun baabadal, ní kí ká kibalilaŋ a-feen̄yi taapu.
- ⁶Unimbɔti, sii di gbīl m-poonyi, ní ki tī bin fàŋkí a-yindee kun bi lèe.
- ⁷Kūti ubɔti mman̄fafɔkɔn, yàntī ú kál kitiɲ pu doo kí yúntí tikpil tikpil!
- ⁸Ú nīn pée ká dibeel pu ki cá jaanjaan a-nimbiin. Yàntī a-neeŋkpaandi nì a-baamɔnyi n nīn wún u-pu.
- ⁹Niinee m làá nīn gà ilan baabadal ki nyóŋkí-si, ní kí nīn ɲúb m-poonyi baabadal.

Psaumes 62

M yaa pīlīn Unimbɔtee, m-pɔbil sòñ ní

- ¹Daafiidi di ɲmān nlan nee ki tī bilan̄gaaliibi kpiliu.
- ²Unimbɔti cee ní m kántí dipɔɔsɔŋkil. U-cee ní m-fiil nyēē.
- ³Ún di sá m-tan̄kpanaakooku nì m-fiil. U sá m-balilaŋki, tiba kpá kí cìŋkì-mi.
- ⁴Kí cáá sāā ɲyunti ɲulɔɲu ní ni làá kpāfi kí lùkù unibaanti kí líí-u kii digundi dīn wāntèe, àá kunaabakau kun bíi lítée ní?
- ⁵Tinyool paan̄ɲu ɲun pu u bée pu ní ni bí ki mò kí kpákatí-u. Kun pée mōñ-nee di sá inyimɔn. Ni mée kinyɔkɔn fám ní ki bīntí, ama ni-pɔbiliŋ poonee, ni tòó mbusu.
- ⁶Unimbɔti cee ní m kántí dipɔɔsɔŋkil, u-cee ní m-mákal nyēē.
- ⁷Ún di sá m-tan̄kpanaakooku nì m-fiil. U sá m-balilaŋki, tiba kpá kí cìŋkì-mi.
- ⁸Unimbɔti di fiil-mi ki tìi-mi tinyool. Ún di sá m-tan̄kpanaakooku nì laakin m sán ki kóòyee.
- ⁹Nimbi m-nibul, níñ mákámaan u-pu ɲyunti kamaa! Dūmaan tin páb-nee kí bíl u-nimbiin. Unimbɔti ní ti sán ki kóò.
- ¹⁰Unil sá kii kubuŋuee ní, bikpaambeeee, ɲwaamueeee, ubɔ kaa bí tiban. Dū bi-kɔkɔ kí páaŋ saniya pu kí ɲmàntī, bi-nyin̄fɲu kaa làá bà kufoou nyin̄fɲu gba.

¹¹Taa nín mákámaan tipɔmbɔti pu, kí taa nín máká tiwan tin ni fikēe pu. Báà ni-gaajati yaa bíi wīintáaa, ní taa nín máká ti-pu.

¹²Unimbɔti sòoñ tibɔti tiba, u sòoñ tibɔlilitiil tiba mun m gbìl, yii: «Unimbɔti di yì mpɔn.»

¹³Sii ti-Dindaan di cáá dineenkpaañdi, ní ki pà báà ŋma u-tuunŋi paati.

Psaumes 63

A-ŋanti jítiñ dimaŋfal

¹Nyunti ŋun Daafiidi nín bí Juuda teekunee ní u ŋmàñ nlan nee.

²Unimbɔti, sii di sá m-Nimbɔtiu! M baasii nyàab-si ní. Kii nnyinnyoo nín cúti unil u nyàab nnyim puee, mín ní m nyàab-si. M fèefi ki nyàab-si, kii kitiŋ kin kūñ búkú buku, nnyim kpá ki-puee ní.

³M nyàab-si a-kɔŋkooŋŋun, ki pée nyàab kí wāl a-pɔŋŋu nì a-nyooti.

⁴Di sá yii a-ŋanti jítiñ dimaŋfal, an puee m làá nyɔŋkì-si.

⁵M làá nín jáam-si m-maŋfal wiŋyi kɔkɔ poon, ní kí nín yòontí m-ŋalii yilpu ki mèé-si.

⁶M làá jì tijimmontiil kí díkí, ní kí gāa ilan nì dipɔɔpindi kí nyɔŋkì-si.

⁷M yaa dɔ m-dooŋu puee, m téetí a-pu, ní ki mèé-si kunyamɔŋu kɔkɔ.

⁸Di sá yii sii di jòoñ-mi, ní m gāa ilan nì dipɔɔpindi a-feenŋi boonŋu taapu.

⁹M dū m-ba kɔkɔ ki nákañ-si, ní a-ŋaŋgiil tíkí-mi.

¹⁰Án nàaŋ bin nyàab kí lēē m-maŋfalee! Bí sɔntí taapu ditaŋkpiilin!

¹¹Yàntí bí kpò-bi kujaau poon, bí kpántí sinsinŋub jinti!

¹²Ubɔti á nín fàal Unimbɔti pu! Bin yí Unimbɔti yindi ki pùtēē á nyɔŋkì-u, di sá yii u làá pìiñ binyimɔndambi nyɔmmu.

Psaumes 64

Unimbɔti làá dáal bin sòoñ ki bíí binibee tafal

¹Daafiidi di ŋmàñ nlan nee ki tī bilanŋaaliibi kpiliu.

²Unimbɔti, pīlifi m-yaliŋkii. Fī-mi kí nyāntí unannanli un m fàŋkēe ŋaan.

³Fī-mi kí nyāntí binikpitib nín bíi bóntí m-pu puee, nì bikpitiŋaliibi nín bíi kpáfi m-pu miŋyee poon.

⁴Bi-limbiliŋ jítí kii bɔlfee, ní bi-nyɔɔbuŋŋi cáá tilool kii ilɔpiinee.

⁵Bi bāal kí tɔ deedeedaan mpiin. Bi tòó-u dicilpu niin, kaa fàŋkí tiba.

⁶Bi tì tɔb kunyannyaau bi-tuŋkpitiŋ poon, ki sòòh titalindi tin bi làá píí dibalineee pu yii: «Nma di làá wāl?»

⁷Bi bóntí atun̄kpiti ŋin bi làá ɲée. Bi lì yii: «Ti bóntì ti-tundi nee tiŋan: ubɔ kaa ŋūh kí béé kun kã unil pɔbilinee!»

⁸Ama Unimbɔti làá tɔ-bi u-piɲyi. Dicilpu niinee, bi fōō tiweendi.

⁹Bín bi-ba nyɔɔbuŋɲi di fātì gītì bi-pu. Bin kɔkɔ làá dāá ká-bee dāa gātì bi-yiliŋ ní.

¹⁰Báà ŋma làá dāá fāŋkì. Binib làá dāá māafi tin Unimbɔti ɲée, ní kí dāá gbìl tin u ɲée taapu.

¹¹Deedeedambi n̄ n̄n fàal̄ ti-Dindaan pu, bí sāh kí kó-u, ní bin kɔkɔ pɔbil bí diba n̄ Unimbɔtee n̄ nyɔŋkì-u.

Psaumes 65

Unimbɔti, a máah̄ inyɔŋki

¹Daafiidi di ŋmāh̄ nlan nee ki tī bilan̄gaaliibi kpiliu. Nlan.

²Unimbɔti un bí Siiyɔn tiŋkinee, an máah̄ tí nyɔŋkì-si, ní kí ɲá min ti pōoh̄-see.

³Di sá yii a fòol̄ binib wimmeem. Unil kamaa dōoh̄ a-cee.

⁴M-kpitii nyìmiñ-mi, ama a cáá ti-kpitii kɔkɔ ki pūh̄-ti.

⁵Unil un a lēē ki yíiñ ú dāāh̄ a-ceeyee bí mmɔnnēēē! Udaan làá n̄n kóò a-kɔŋkooŋɲun. Ti làá dāá fōō tiwammōntiil tin bí a-diikunee, circir wanti tin bí a-kɔŋkooŋɲunee.

⁶Unimbɔti ti-fiiliu, a sá deedeedaan, a cáá maamaaci tuuŋɲi ki fòol̄ ti-wimmeem. Kitiŋ kɔkɔ pu nib n̄ tiŋkub bin bíñ ndandatee māká sii pu ní.

⁷N̄i a-pɔŋɲu ní a dūu báah̄ ajoin ní ŋi bá ki pɔɔ, kun puee a dū mɔɔn ki gbìh̄ a-caŋ kii gbajee.

⁸A pèefi tiŋkub wooku, ki pèefi bi-nyingbanti fuuku, n̄ inibool kuŋkuuntii.

⁹A-maamaaci tuŋkpaan̄ɲi ŋin a ɲée puee, duulinya nib kɔkɔ fāŋkì. A yànti ŋwìiñ nyalan̄ki pú n̄ ŋwìiñ jeetilan̄ki pú timmu kūuntí n̄ dipɔɔpindi.

¹⁰A kpèé kitiŋ, ki sòŋkì-kì ntaanyim, ki gbéeh̄-kì tigaajati. Unimbɔti, nnyim gbí a-buŋɲu, a yànti kitiŋ lòoh̄ tikpaajin tiŋan, min ní a bóntí-kèe dee.

¹¹A yànti ki-pɔŋyi, ki kpátí ki-tannaapikiŋ, ki yànti utaa n̄ ki sòŋkì-kì, ní ki tì iwambool mɔɔn í nyā.

¹²A yànti dibindi kúntí tiŋan laakin kamaa a yaa jítèe, digbíl pùuò ní.

¹³Kuteeu pu naakpaapɔɔku mun cáá tiguaajati tibaantiil ní, ní mmɔn mǎntìi tú ngbantamu.

¹⁴Tiwaŋkuti kpátìi gbí kunaakpaapɔɔun, ní tikpaajin bī atantaka pu, tikɔkɔ kūuntí nì mmɔn ki gà ilan.

Psaumes 66

Tí nyɔŋkì Unimbɔti ufiil

¹Bilaŋgaaliibi kpiliu laŋɔ. Nlan. Kitiŋ pu kɔkɔ nib, fáamaan ɔwiliili kí nyɔŋkì Unimbɔti.

²Gāamaan ilan kí nyɔŋkì u-yindi, dūmaan inyɔŋkì laŋyi kí tī-u tinyool.

³Ní lì Unimbɔti yii: «A-tuunɔi sá maamaaceeee!» A-pɔŋɔ nín sá ɔkpaan puee, a-nannanliibi pàkà-si.

⁴Kitiŋ pu nib kɔkɔ gbàantí a-nimbiin ki jáaŋ-si. Bi gà ilan ki nyɔŋkì-si, bi gà ilan ki nyɔŋkì a-yindi.

⁵Dāá kpèèmaan tin Unimbɔti ɔé, u-tuunɔi kɔntí binib dinyoondi.

⁶U yānti tiŋku fɔoti ki kpánti kitiŋkuliŋɔ, binib dūti dimɔɔl ɔkulimmi. An puee tí fàal tin u ɔá nee pu.

⁷Nì dibaalandi ní u jīn dibeel ki cá talku. U kpèé ki wāl atimbun kɔkɔ. Bin jáà nì uee n taa nín yòontí bi-ba yilpu!

⁸Anibul kɔkɔ, jāaŋmaan ti-Nimbɔtiu, nyɔŋkìmaan-u mpɔn mpɔn.

⁹Ún di yānti ti bí dimaŋfalin ní kaa yānti ti-taŋi ɔātì.

¹⁰Unimbɔti, a cɔŋkì-ti ki kpèé. A cɔŋkì-ti ki kpèé kii bi nín ɔáaŋ sindaariya ɔɔmin kí cɔŋkì-u kí kpèè puee ní, mín ní a cɔŋkì-ti.

¹¹A cáá-ti ki kɔn kulaaŋɔun, a dū awaŋgul ɔin nyīmee ki tún-ti.

¹²A yānti bitanjakaliibi dū itaamu ki tāā ti-yiliŋ pu ki jítì. Ti kó ɔɔmi nì nnyimin, ama a nyānti-ti ki kɔn digbíl poon.

¹³M làá cáaŋ bisaraawɔkaabi a-diikun, m làá ɔá tin m pōon yii m làá ɔá kí tī-see.

¹⁴M làá cáaŋ tin nín nyān m-nyɔkɔn ɔyunti ɔun m nín bí dinimbinaamandinee kí tī-si.

¹⁵M làá dū tiwaŋkuti tin cáá ɔkpamee kí ɔá saraawɔkaa kí tī-si. M làá dū ipijaa kí ɔá saraa kí wà ɔɔmi, m làá dū inajaa nì iŋɔjaa kí ɔá saraa.

¹⁶Nimbi bin kɔkɔ fàŋkì Unimbɔtee, dāá pīlifimaan, m làá māafi-ni tin ní u ɔá ki tī-mee.

¹⁷M fáa mbiil ki yīiŋ-u, ní ki kíŋ ki bí nyɔŋkì-u.

¹⁸M yaa bàà cáá ilandɔkɔkpiti m-nee, ti-Dindaan kaa bàà pílifìh-mi.

¹⁹Ama Unimbɔti pílifìh-mi, u kpɔ̀oh u-tafal ki pílifi m-wimmeem.

²⁰Tí jààn Unimbɔti, kun puee waa fàtì u-boon ki tī m-wimmeem, ní kaa ɣmīntì-mi u-ɣaŋkpaanti.

Psaumes 67

Anibul kɔkɔ ń nyɔ̃ɣkì-si

¹Bilaŋgaaliibi kpiliu laŋɣu. Bi bɔ́ɔ tibati ní ki gà-ɣu. Nlan.

²Unimbɔti, sɔ ti-saai kí bìiñ ti-pu. Bútí ti-pu nnimbiin,

³án nín làá ɣá pu binib ń béé kitiŋ pu min a lèe, ní atimbun kɔkɔ ń béé yii a sá ufiil.

⁴Unimbɔti, anibul ń nyɔ̃ɣkì-si, anibul kɔkɔ ń kpāfi kí nyɔ̃ɣkì-si!

⁵Atimbun kɔkɔ ń gāā ilan nì dipɔɔpindi, di sá yii a sòoh binib ɔti nì mbaamɔn ní, ní ki kpòotì atimbun ɣin kɔkɔ bí kitiŋ puee.

⁶Unimbɔti, anibul ń nyɔ̃ɣkì-si, anibul kɔkɔ ń kpāfi kí nyɔ̃ɣkì-si!

⁷Kitiŋ lòoh tikpaajin, Unimbɔti, ti-Nimbɔtiu ń bìiñ ti-pu!

⁸Unimbɔti ń bìiñ ti-pu, ní kitiŋ kɔkɔ pu nib ń fàŋkì-u!

Psaumes 68

Unimbɔti ujajil laŋɣu

¹Daafiidi di ɣmāñ nlan nee ki tī bilaŋgaaliibi kpiliu. Nlan.

²Unimbɔti ń yīkì u-nannanliibi ń yāl, bin ná-uee ń sāh u-nimbiin.

³Kii ɣɣminyim nín wāŋkì puee, yàntì bí wāŋkì mīh, kii kisikampiŋ nín dùntì ɣɣmīn puee, mīh ní an nàantì binikpitib Unimbɔti nimbiin.

⁴Ama ní deedeedambi bí mmɔnni, bi fàal Unimbɔti nimbiin, ní ki bí dipɔɔpindin!

⁵Gāāmaan ilan kí tī Unimbɔti, gāāmaan ilan kí nyɔ̃ɣkì u-yindi, cátímaan nsan kí tī un kā u-janjatɔrɔkuu pu ki páahní atagbannee. U-yindi di sá ti-Dindaan, nīñ fàalmaan u-nimbiin!

⁶Unimbɔti un di kóò u-circir kɔŋkoohɣunee sá atɔŋkpiibil baa nì un móti bikpiipoobi puee ní.

⁷Unimbɔti di tī un kaa cáá ubɔee kudicaŋu, ní ki tī bisarkadambi mmɔn nì dibatɔl. Ama bin jáà nì Unimbotee kóò kitiŋkuliŋɣi pu ní.

⁸Unimbɔti, nyunti ɲun a nɛn nyáń ki lĩntì a-nibul nyɔkɔpuee, nyunti ɲun a nɛn dū a-ba ki bíl kuteeu puee,

⁹kitiɲ nɛn cĩɲkì ní kutagbɔɲu cōotì Unimbɔti un sá Siinaayi jool Nimbɔtiuee nimbiin, Unimbɔti un sá Isirayeel Nimbɔtiuee nimbiin.

¹⁰Unimbɔti, a nɛn yāntì utaa nɛn tiɲan pu, a-nibul nɛn gĩ ní a fātì tĩ-dì mpon.

¹¹A-tiɲki pu ní a-nib kāl, a-ɲanti poonee, Unimbɔti, a bóntì mpaan gbanti ki tĩ bifalaadambi.

¹²Ti-Dindaan tĩ mara, ní binimpoobi bin sòòh tibɔmɔntiilee dūu ɲa dikitikpaandi.

¹³Bibɔtiibi nì bi-janjakitiɲi sàh sàh, ní binimpoobi bin kíh mmɔɲkee yākatì tin bi sàh ki fée.

¹⁴Ni dáá gbíntì dō kunaabakaunaaa? Animbil kúti náká náká dibeenanjil feɲyi pu, ní sindaariyasoon náká náká di-kuti pu.

¹⁵Nyunti ɲun Unimbɔti Mpɔɲkɔdaan nɛn bí jì ki yāntì bibɔtiibee, ntaayim nɛn bí lítí Saalmɔn jool pu.

¹⁶Baasan jool sá Unimbɔti jool ní, Baasan jool sá dijool din cáá yilpu kúnti kúnti wīkée.

¹⁷Kin ba pu ní sii, dijool din cáá yilpu kúnti kúnti wīkée ɲáań dijool din Unimbɔti lēe kí nɛn kòò di-puee ipoompoon? Tiɲman, Unimbɔti làa nɛn kòò niin ní talku.

¹⁸Unimbɔti cáá janjatɔrkub kutukub kutukub cutimaanyi. Ti-Dindaan bí bi-kansikin, Siinaayi jool din bí circir laɲkee pu.

¹⁹Ti-Dindaan Unimbɔti, a jóh yilpu niin kí nɛn kòò. A cúú binib bi kíh ki sá bisarkadambi. Binib cáań-si tiwampɔkaal, ki kpáań bin kaa tó-see.

²⁰Tí jāań ti-Dindaan ɲwiin kamaa! U sá Unimbɔti ti-fiiliu un tūntí ti-gìɲɲi ki tìl-tee ní.

²¹Ti-Nimbɔtiu sá Unimbɔti un fiilee ní. Úh ti-Dindaan Unimbɔti di cáá mpon kí fĩ-ti kí nyāntí ɲkúmin.

²²Ama Unimbɔti làa wīl u-nannanliibi yiliɲ, nì bin tú tiyikpifɔkɔl ki sá binikpɔliibee yaɲ.

²³Ti-Dindaan bí yii: «M làa yòòńńi-bi Baasan jool pu kí gíińńi, m làa nyāntí-bi dimɔɔl taapu kí gíińńi,

²⁴án nín làa ɲa pu á còom fatiku poon, ní a-booi ń ɲmó a-nannanliibi nantee.»

²⁵Unimbɔti, ti ká binib nín còom ki pàkà-si puee. M-Nimbɔtiu, m-bɔtiu bi còom ki kòò a-kɔɲkooɲun.

²⁶Bilaŋgaaliibi lī, ní biwambɔɔliibi lūŋkì, ní bisapɔmbi bí kansikin ki cákafí cancakantib.

²⁷Ní jāmmaan Unimbɔti ni-koŋyi poon, nimbi bin nyeeŋu sá Isirayeelee, ní jām ti-Dindaan.

²⁸Upeepeekaa di sá Beenjameen, ujipɔnjoolkaa naakooku, ní Juuda bɔtibiliŋ ŋin pēē abɔkuti ŋin bi gbáŋee ń páań, ní Sabulɔn nì Neefitalii bɔtibiliŋ ń lūŋkì.

²⁹Unimbɔti, dàkà a-pɔŋɔ, Unimbɔti, dàkà a-baatandi, sii un di túń atunɔkpaan ki tī-tee.

³⁰A-diiku kun bí Jeerusaleemee puee, bibɔtiibi làá dāá cáań-si bi-wampɔkaati.

³¹Kpàtī tikatin wanɔkuluku pu, inajaa nacaŋkpunɔku pu, kí kpáań anibul ŋin bí kii anabil nee pu. Bi gbàantí ki tì-si animbil kúti. Gbá kí yàań anibul ŋin néen kujaau nee.

³²Bikàliŋkpaambi nyánní Eejipiti ki dómiń, Eetiiyoo pii yab tãnti bi-ŋalii ki túl Unimbɔti watil pú.

³³Kitiŋ pu beeŋi, gāāmaan ilan kí nyɔŋkì Unimbɔti, nyɔŋkìmaan ti-Dindaan

³⁴un jàkãń doooo cannaaku tagbɔŋku yilpuee. Pìlifimaan, u tátiń mpɔmpɔn.

³⁵Sòommaan Unimbɔti pɔŋɔ pu. U jīn Isirayeel pu dibeel, ní u-pɔŋɔ bí atagbanni.

³⁶Unimbɔti, a cáá tifaandi a-circir kɔŋkoŋɔn. An sá Isirayeel Nimbɔtiu di tì u-nibul dikpabil nì mpɔn. Tí nyɔŋkì Unimbɔti!

Psaumes 69

Unimbɔti, m néen a-diiku

¹Daafiidi di ŋmãń nlan nee ki tī bilaŋgaaliibi kpiliu. Bi bòó tibati ní ki gà-ŋu.

²Unimbɔti, fī-mi, nnyim jóń ki sã m-neen.

³M nín sɔnti tikpatin taapu taapu, ní m-taaji kaa gbèetī kitiŋ. M bí nnyim min nyóoyee poon, ní nnyinɔil bí yòontí-mi.

⁴M gbáń ibiil ki tin gī, m-neen séeb. M nín kã ki kpèé a-saŋɔ pú puee yãnti m-nimbiliŋ gī.

⁵Bin pée ná-mi fáme wīkí ki jítiń m-yil pu yikpiti. M-nannanliibi tũntí-mi abɔgabil, ní bi lafun cáá mpɔn kí nàań-mi. Tin maa yũnee ní bí bí yī m nyàab kí téen.

⁶Unimbɔti, a nyí m-gbaandi pu, ní m-yìntitam kaa liki a-cee.

⁷Ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan, taa yànti man puee, icoo n' cúú bin máká a-puee. Isirayeel Nimbɔtiu, taa yànti man puee, bí sɛ̀ bin nyàab-see.

⁸Di sá yii sii pu ní bi sɛ̀-mi, ní m-yil tɛ̀ kaa yáatí.

⁹M kpánti m-nabiyaamu cee unicaan, ní man nì bin pēē dinabiilee kaa ti nyí-mi.

¹⁰Dineendi din m cáá a-diiku puee fòol m-pɔ̀bilin liblib kii ŋmeee. Asiibil ŋin bi sɛ̀-see fàtɛ̀ gítiń man pu ní.

¹¹M súń ki bóob kinyɔkɔ, ama ní binib sɛ̀-mi.

¹²M dū kutuku ki pēēń kí dákà m-nimbaaku, ní m-bɔti kpánti nlan bi gà.

¹³Kpacantib puɔɔɔ, man bɔti ní bi sòon, áli gba bidanyɔgbiliibi gà-mi ilan.

¹⁴Ama mamee, sii ti-Dindaan ní m bí mēē, ŋyunti nee ní a máań kí pɛ̀lifiń-mi. Unimbɔti, a-ŋanti wíki tikpil, kí-mi, di sá yii sii di sá difiil tiŋman pu.

¹⁵Nyánti-mi tikpati nee poon m' taa múl. Nyánti-mi bin ná-mee ŋaan, nì mbúun nee poon.

¹⁶Taa yànti nnyinjil nee n' yòon-maaa, mbúun nee n' dū-mi kí nálaaa, dikaakul nee mun n' dūú biń m-pu.

¹⁷Ti-Dindaan kí-mi, di sá yii a-neeŋkpaandi ŋāń. A-poommɔŋpu puee, fàtɛ̀ a-ba kí túl-mi.

¹⁸Taa fàtɛ̀ a-boon kí tɛ̀ man a-tɔntɔnliu. M bí dinimbinaamandin, kí-mi malaa.

¹⁹Sútí kí pɛ̀l-mi kí fɛ̀-mi. M-nannanliibi puee, fɛ̀-mi.

²⁰A nyí bi nín sɛ̀-mee, a nyí m-cooi nì bi nín sòon ki bíl-mi puee, a nyí m-nannanliibi kɔkɔ.

²¹Asiibil bíl m-pɔ̀bil ní m dūu kpánti ubunli. M bàà cí ubɔ n' sɔ m-saai, ama báà ubɔ kaa dómiń. M bàà nyàab ubɔ n' ŋmēē-mi kaa ká.

²²Bi dū ndabiim ki ŋá m-jinti poon, ní nnyinnyoo yaa cáá-mee, bi tì-mi ndaam min gāmee.

²³Bi-jiŋaalib jinti n' kpánti-bi kutaliŋpu, ní kí kpánti bin bi yíínee kpaalaa!

²⁴Bi-nimbiliŋ n' jòb kí taa ti nín wál. Bí nín pée bōō baabadal.

²⁵Kpáatí a-bum kí sɛ̀ bi-pu, kí yànti a-ŋuul n' jà kí cúú-bi.

²⁶Bi-kɔŋkooŋyi n' kpánti adigbun ubɔ n' taa ti kó bi-diŋŋin,

²⁷kun puee bi sāań un tafal a dáálee, ní ki sòon bin a tɛ̀ tiweendee falaau pu.

²⁸Gíiń bi-kpitii kɔkɔ kí tún-bi, taa pée dūú pɔ-bi.

²⁹Pítí bi-yiŋŋi binifoobi gbɔŋkun, taa kàań-bi kí kūtì deedeedambi pu.

- ³⁰Ama mamee m sá unandaan ki bí jīn falaa, a-jòon̄di làá wún m-pu, Unimboti.
- ³¹M làá gāa nlan kí nyōŋkì-si, ní kí jāam̄-si kí lì yii a sá ukpaan.
- ³²Tín fáatiñ sii, ti-Dindaan ki jítin̄ unaa, ki jítin̄ unaja n̄ iyin n̄ titafun̄fukul.
- ³³Bin sīntin̄ bi-ba taapuee làá ká mín ní kí n̄n fàal̄. «Nimbi bin nyàab̄ Unimbotee, nimbi di yì mman̄fafok̄on!
- ³⁴Di sá yii ti-Dindaan pílifin̄ bifalaadambi, waa féen̄ u-yab, nyunti ñun bi yaa bí sarkanee.
- ³⁵Kutagbon̄u n̄ kitiñ, nyōŋkìmaan-u, ki kpāan̄ tin̄kub n̄ tin kōkō bí bi-poonee.
- ³⁶Di sá Unimboti làá fī Siiyōn̄ jool, ní kí fātīf̄ mā Juuda timmu. U-nib làá dāá fōō-mu kí n̄n kīn̄ ki kóò.
- ³⁷U-tōntōnliibi biyaamu làá dāá fōō-mu difakal, ní bin kōkō néen̄ ti-Dindanee n̄ dāá n̄n kóò niin̄.»

Psaumes 70

Dāá jòon̄-mi malaa, ti-Dindaan

(Kpèè llan 40.14-18)

- ¹Daafiidi di ñmān̄ nlan nee ki tī bilan̄gaaliibi kpiliu kí téetf̄ Unimboti pu.
- ²Unimboti, fī-mi, dāá jòon̄-mi malaa!
- ³Bin nyàab̄ kí lēē m-man̄falee, kón̄-bi icoo! Bin nyàab̄-mi tikpitilee, bí gítí bi-boon kí fá bi-nyooti!
- ⁴Bin bin bèel̄-mi ki lāāyee, yantī bí gítí bi-boon n̄ icoo!
- ⁵Ama yantī bin kōkō nyàab̄-see n̄ n̄n bí mmōnni ki fàal̄. Yantī bin néen̄ sii ufiilee n̄ n̄n péé lì yii: «Unimboti sá ukpaaneeee!»
- ⁶Mamee, m sá ufalaadaan n̄ unandaan ní. Dāan̄ m-cee malaa, Unimboti! Sii di sá m-jòon̄liu n̄ m-fiiliu. M-Dindaan, taa tàan̄!

Psaumes 71

Ti-Dindaan, taa fá-mi

- ¹Ti-Dindaan, sii ní m sán̄ ki kó, taa yantī icoo n̄ cúú-mi dalba dalba.
- ²Fī-mi kí wún m-pu a-deedeeu poon. Kpòon̄ a-tafal m-watil pú, ní kí fī-mi.
- ³Nín sá kutan̄kpanaakoou kun m làá n̄n sán̄ ki kóò nyunti kamaayee. A lēē yii a làá fī-mi. Tin̄man, a sá m-tan̄kpanaakooku n̄ m-balilan̄ki!
- ⁴M-Nimbōtiu, fī-mi binikpitib̄ ñaan, nyāntí-mi binikpōliibi n̄ bin dàkà tipōmbotee ñaan.

- ⁵Ti-Dindaan Unimbɔti, sii pu ní m máká, doooo m-naacimpɔntin ní m máká a-pu.
- ⁶Daliŋkin bi màl̄-mee, sii pu ní m báká, sii di nyántl̄h-mi m-na poon. Sii ní m làá n̄n pée nyóŋkí.
- ⁷M n̄n sá ŋabika ki t̄i binib tikpil, ama sii ní m sán ki kó.
- ⁸A-nyɔŋkii di pée gbí m-nyɔkɔn, ní m sòòh a-nyooti pu iwiin kɔkɔ.
- ⁹M-puti poon nee, taa fá-mi, m-pɔŋɔ n̄n bāt̄i nee, taa fāt̄i a-boon kí t̄i-mi.
- ¹⁰M-nannanliibi sòòh m-pu, bin cóŋkí-mee kpáfi kinyɔkɔ m-pu.
- ¹¹Bi lì yii: «Unimbɔti dū-u ki fá, jàmaan kí cúú-u, ubɔ kpá ki làá f̄i-u!»
- ¹²Unimbɔti, taa n̄n dát̄i-mi, m-Nimbɔtiu, dāá jòòh-mi malaa.
- ¹³Bin kókó-l̄-mee, yànt̄i icoo ń cúú-bi án nàañ-bi! Bin nyàab-mi tikpitilee, yànt̄i icoo ń cúú-bi bí fá bi-nyooti!
- ¹⁴Mamee, m làá n̄n pée máká a-pu ní, m làá n̄n pée gà ilan ní ki nyóŋkí-si.
- ¹⁵M-nyɔkɔ làá n̄n sòòh a-deedeeu n̄ a-fiil pu baabadal, di sá yii maa ŋūh kí kàaŋ a-ŋanti gbanti.
- ¹⁶Ti-Dindaan Unimbɔti, m làá sòòh a-tuŋkpaan̄ɔ pu, m làá téet̄i yii sii baba di sá deedeedaan.
- ¹⁷Unimbɔti, doooo m-naacimpɔntin ní a dàk̄a-mi, ní m sòòh a-maamaaci tuuŋɔ pu ki dāa s̄a d̄i.
- ¹⁸Kɔŋkɔnnee m n̄n púl m-yikpiti píil̄ nee, Unimbɔti, taa fá-mi. Niinee m làá ŋmā kí sòòh a-tuŋkpaan̄ɔ pu kí t̄ukù binipɔmbi, ní kí sòòh a-pɔŋɔ pu kí t̄ukù bin làá páanní bi-boonee.
- ¹⁹Unimbɔti, binib sòòh a-deedeeu pu kit̄i kɔkɔ pu. Sii un di ŋá atuŋkpaanee, ŋma bí kii siiyee?
- ²⁰A yānt̄i m kánt̄i dinimbinaamandi n̄ agl̄h, ama a làá fāt̄i t̄i-mi dimaŋfal. A làá dáal̄-mi kí nyānt̄i taapu ditaŋkpiilin.
- ²¹A làá tí fāt̄i ŋm̄eeh-mi, ní kí gíiŋ m-nyooti kí t̄i-mi.
- ²²Man làá b̄òò kubeeu kí nyōŋk̄i-si, m-Nimbɔtiu, m làá nyōŋk̄i-si a-deedeeu pu. M làá b̄òò kubeeu kí pàk̄a-si, Isirayeel deedee Nimbɔtiu!
- ²³M-nyunculiŋ làá tábit̄i m̄ gāa ilan kí nyōŋk̄i-si, m làá n̄n tát̄i m̄pɔn ki fàal̄, di sá yii a f̄i-mi.
- ²⁴Baabadalee, m-limbil làá n̄n sòòh a-deedeeu pu, di sá yii icoo cúú bin nyàab-mi tikpitilee bi-yiliŋ t̄i.

Psaumes 72

Unimbɔti ń biiñ ubɔti boon

- ¹Saloomɔn di ɲmàñ nlan nee. Unimbɔti, yànti ubɔti ń nín sòòh binib bɔti kii siiyee, kí tii ubɔti jipɔɔn a-deedeeu.
- ²Ú nín kpòotí a-nibul nì deedee ní kí nín sòòh biwɔfib bɔti nì ibaamɔn.
- ³Deedee puee, ajoon nì ɲgbantamu ń cááñ a-nibul ɲgbansɔŋfi.
- ⁴Ubɔti ń sòòh kí pò dinibul wɔfib, ú nín sá bifalaadambi fiiliu ní kí nà bin wóɓ-bee!
- ⁵Ŋwìiñ nì uɲmal yaa làá nín péé bí ki ɲmíntée, binib làá nín péé fàŋkí-si ní kí nín cá jaanjaan!
- ⁶Ú kpákatiñ kii utaa nín nì kusaaun puee, kii utaa nín nì tikpil ki sòŋkí kitiŋ puee!
- ⁷Án búti deedeedaan u-manfal wiŋyi poon ní digbíl ń nín bí kí cáá sáa daliŋkin uɲmal kaa ti làá nín bée.
- ⁸Ú jì dibeel kí yòòh tiŋku ubɔ kí cáá sáa un kíñee, ní kí yòòh Eefiraati mɔɔl kí cáá sáa kitiŋ gbeenɲyɔkɔ!
- ⁹Bin kóò kuteeunee làá dāá gbàañ u-nimbiin, ní u-nannanliibi ń dāá ɲmó nta.
- ¹⁰Taarsiisi tiŋki nì ntimu mun nnyim mǎntii túee bɔtiibi làá dāá cááñ-u tiwampɔkaal, Sabaa nì Seeba timmu bɔtiibi làá dāá pà lampoo kí tii-u.
- ¹¹Bibɔtiibi kɔkɔ làá dāá gbàañ u-nimbiin, atimbun kɔkɔ làá dāá nín bí u-taapu.
- ¹²Di sá yii u làá dāá fii uwɔfi un gbáà ibiilee, ní kí dāá fii unandaan un kaa cáá ubɔ ń tũtuñ-uee.
- ¹³U làá dāá sɔ uwɔfi nì ufalaadaan saai, u làá dāá fii bifalaadambi manfal.
- ¹⁴U làá dāá fii-bi kí nyǎntí diwóbil nì tipɔmbɔtin, di sá bi-manfal cáá kunyampoou u-nimbiin.
- ¹⁵Ubɔti ń ká mmanfɔfɔkɔn! Bi làá dāá tii-u Sabaa tiŋki sindaariyau. Bi làá dāá nín mèé ki tii-u ɲyunti kamaa, ní kí nín mèé baabadal yii Unimbɔti ń biiñ u-boon!
- ¹⁶Kitiŋ ń lòòh tiŋan, tikpaajin ń biiñ ajoon pu kí nín cáá abil kii Leebanɔn jool puee, ní binib ń gbí kitiŋin kii kusaaun mɔsɔŋkuee.
- ¹⁷Ubɔti yindi ń nín bí ki cá jaanjaan, u-yindi ń nín bí kii ɲwìiñ nín bí pu jaanjaanee! Binib ń nín cáá u-yindi ki mèé ki biintí tɔb pu, ní atimbun kɔkɔ nib ń lì yii u bí mmɔnni.
- ¹⁸Tí nyɔŋkí ti-Dindaan Unimbɔti, Isirayeel Nimbɔtiu, ùh baba di ɲááñ maamaacib.

¹⁹Tí nyɔ̃ŋkì u-yindi din cáá tinyoolee kí nín cá jaanjaan! U-nyooti n gbí kitiŋ kɔkɔ pu! Án nǎ míh, án lafun nǎ míh.

²⁰Jeesee jipɔɔn Daafiidi wimmeem nín kúntí laakiŋyee sò.

Psaumes 73

KUGBONTATAATIIU

(Ilan 73–89)

Ba pu ní an búti unikpiti ní?

¹Asaafi di nǎmān nlan nee. Tiŋman, Unimbɔti nǎn ki tī Isirayeel, u nǎn ki tī bin pɔbil bí diba nì uee.

²Ama fiii di pée kpá m bàà tǎa kí lántí, pɔɔnaajuba, m nǎti ki líti ki dóò.

³Di sá yii m nín ká an búti bilambidambi puee, ní m kíh ki cáá binikpitib gbanti pu nnimbítaataam.

⁴Tiba kaa pée páb-bi áli bi-kúm dal, ní bi bí gbàlgbal ki cáá laafiya.

⁵Bín kaa jín falaa kii bin kínee nín jín puee, agíŋkpaan nín jēetí binib puee kaa gbēetī-bi.

⁶An pu ní dibayoondi kpánti-bi tiwanléenkaal, ní tipɔmbɔti kpánti tiwampeenkaal bi cáa pèentí.

⁷Bi-nimbiin sá nkpam nma ní, tin bi dàkafi bi-pɔbilinee gíti lákatí.

⁸Bi bèel binib ní ki sòon tibɔkpitil nma. Bi yòontí bi-ba yilpu ní ki bóntí ki wób bin kínee.

⁹Bi wàantí bi-nyɔmmu kí já nì Unimbɔti, ní bi-limbiliŋ sòon tikɔkɔ kitiŋ pu.

¹⁰An pu ní Unimbɔti nib fǎti bi-ba ki túl bi-watil pú, ní ki fòol bi-nyɔɔbuŋŋi ki nyù kii nnyimee.

¹¹Bi lì yii: «Mana ní Unimbɔti làa bée? Yilpu fɔŋŋ Nimbɔtiu pée nyí tin bíi jítéee?»

¹²Kpèèmaan binikpitib gbanti, tiba kaa pée páb-bi ní an búti-bi ki kúti.

¹³Mimmee m pée nǎ m-pɔbil circir ki fínti m-nalíi kí dàkà yii m sá maanyiiba fám deeyaa!

¹⁴Falaa bà-mi baabadal, ní m bí ditafadaaldin kutaafaau kamaa.

¹⁵Bàa m yaa bàà bí yii: «M làa sòon kii bín nín sòon pueeyaaa,» m nyán a-nibul boon dee.

¹⁶Ní m dākafi kí gbíl taapu, ama ní m ká yii an pɔɔ m-cee.

¹⁷See m nín kó kunimbɔtidiinee ní m gbíl tin dɔ ki cí binikpitibee taapu.

- ¹⁸Tiŋman, a làá dū-bi kí tókɔ́n dijɔ́njɔ́ndi pu, ní kí yàntí bí lítí kí nàań.
- ¹⁹Ba ní an nāań-bi dicilpu dicilpu mimmee! An dóò bi-pu dee, dinyoondi nāań-bi!
- ²⁰Ti-Dindaan, a yaa yíkèe, bi làá wāŋkì kii unil nín dāmintí pu kí fintí kí súntée ní.
- ²¹Nyuntee, m-pɔ́bil nín bí ntuntunni ní m-poon kaam nín cóti.
- ²²M nín sá ugbaan ní kaa gbìl báà tiba taapu, m nín bí kii kuwaŋkuluuee ní a-cee.
- ²³Nì mìn kɔ́kɔ́ee, m pée bí a-cee ní. A cúú m-ŋaŋgiil,
- ²⁴ki dàkā-mi nsan ŋun m máań ki nóóyee, ní boonee á dāá fōō-mi nì tinyool.
- ²⁵Ŋma ní m làá nīn cáá yilpu beelin? M nín bí a-cee nee, ba ní m gítí là kitiŋ pu?
- ²⁶M-wunti nì m-pɔ́bil ŋūń kí bóń, ama Unimbɔ́ti di sá m-taŋkpal din pōōyee, ní ki sá m-fakal kí nīn cáa cá jaanjaan.
- ²⁷Di sá yii bin kɔ́kɔ́ fātì bi-boon ki tī-see làá kpú kí céetí, a làá nàań bin kaa yú nì si deedeeyee.
- ²⁸Ama kun tì-mi mmɔ́nee di sá m nīn bí ki pìlīn Unimbɔ́ti. Ti-Dindaan Unimbɔ́ti, m sàń ki kó-si ní kí ŋmā kí sòon a-tuunŋi pu.

Psaumes 74

Unimbɔ́ti, fī Isirayeel a-nibul

- ¹Asaafi di ŋmāń nlan nee. Unimbɔ́ti, ba pu ní a dū-ti ki fá talku? Ba pu ní a-ŋuul dàń a-picaŋkpunŋu kun a kpàáyee pu mìn?
- ²Taa súntí a-nibul din a dá doooo ŋkilkaaminee, kunaakoou kun ní a fī ku sá a-yɔ́kuee, Siiyɔ́n jool din a nín dūu ŋá a-kɔ́ŋkooŋɔ́uee pu.
- ³Còomīń kí dāá kpèè adigbuŋkati ŋin dō doooo jaanjaan nee, unannanli gbáń ki bíl tikɔ́kɔ́ Circir kɔ́ŋkooŋɔ́un.
- ⁴A-nannanliibi fáá dijajil wiliilii a-circir kɔ́ŋkooŋɔ́un. Bi dū bi-jajil ŋaabiki ki sàkań niin.
- ⁵Bi náań nì bidɔ́gaaliibi bin bí kubambaŋɔ́un ki gà isufi nì ncɔ́kɔ́muee.
- ⁶Tiwan tin bi dū idɔ́ ki kpítèe, bi dū ncɔ́kɔ́mu nì akújal ki gbáń ki wīl kɔ́kɔ́.
- ⁷Bi sēe a-circir kɔ́ŋkooŋɔ́u ŋŋmi. Bi gbáń ki wī a-diiku, ki kón-ku tijɔ́kɔ́ndi.
- ⁸Bi lī bi-pɔ́bilin yii: «Tí nàańmaan-bi dicilpu.» Bi wūń ipaan in kɔ́kɔ́ bí kitiŋ nee poon bi kpáfí ki jáań sii Unimbɔ́tee.

⁹Taa ti wāl a-bítam daanti, bibónaatiiliibi gíti kpá, ní ti-kansikin ubo mun kaa nyí daliŋkin ní tíh gbanti kɔkɔ làá kúntée.

¹⁰Unimbɔti, kí cáá sãa nyunti ɲulɔɲu ní a-nannanliibi làá nīn bí ki lāā-si ní? Mimmee bi làá nīn pée bí ki kpèé a-yindi fám mín ki cáaa?

¹¹Ba pu ní a kóoñ a-ɲal, a-ɲaŋgiil? Tàntī-ɲu kí kpò kí céetí-bi!

¹²Ama sii Unimbɔti un sá m-bɔtiu doooo ɲkilkaaminee, a fī-ti ɲfunyɔm kupaaui kitiŋ pu.

¹³A dū a-pɔɲɲu ki yākatì tiŋku nyim mili, ki fáá ki mātì tipeebilindi tin bí nnyiminee yiliŋ.

¹⁴A gbáń ki wī kupeebiliŋɲu Leefiyatan yil ní ki dū ku-wunti ki tī kuteeun peeli ɲmó.

¹⁵Sii di catì nsan ki tī inyimbul nì mbùmbiyaamu, sii di yāntì ibuŋkpaan in nyim kaa fótée fótì.

¹⁶Sii di yì ɲwiimpu, ní ki yì kunyeeu mun, sii di kāaṇ uɲmal nì ɲwīiñ i-paanyì pu.

¹⁷Sii di yóoñ kitiŋ kpaanyɔmmu kɔkɔ, sii di tí náaṇ dipeel nì kuseeu.

¹⁸Ti-Dindaan, téetì yii unannanli bí lāā-si, dinibul din nib sá bigbaambi nee bí kpèé a-yindi fám.

¹⁹Taa dū a-nanjil naŋki kí líiñ upeecuncuti, taa súntí a-nandambi pu talku.

²⁰Téetì a-poondi pu, di sá yii tipɔmbɔti gbí kitiŋ nee saŋkaŋkpiliŋ laakin dibɔmbɔndi bée.

²¹Taa ti yàntì icoo í cúú un bi wóbee, ama yàntì ufalaadaan nì unandaan í nyɔŋki a-yindi!

²²Yìkìm Unimbɔti, mōtì a-ba pu. Á taa súntí tiniyool nee nín sī-si baabadal puee.

²³Á taa súntí a-nannanliibi kuŋkuuntii pu, á taa súntí bin jáà nì see tantatii in kaa kúntée pu.

Psaumes 75

Unimbɔti di sá ubɔsoonli

¹Asaafi di ɲmāñ nlan nee ki tī bilanɲaaliibi kpiliu.

²Ti nyóŋkí-si, Unimbɔti, ti nyóŋkí-si, ti báakí ki lì a nín sá ukpaan puee, binib sòoñ a-maamaaci tuuŋɲi pu.

³Unimbɔti bí yii: «Nyunti ɲun m síiñee yaa láa bàñee, m làá dāá sòoñ binib ɔti nì ibaamɔn.

⁴Kitiŋ yaa cīŋkì ki kpāaṇ tin kɔkɔ kóò ki-puee, man di ɲúb ki-jaantalkub an píkí.»

⁵M tükù bilambidambi yii: «Taa ti nín lámintímaan!» ní ki tükù binikpitib yii: «Ní taa nín còom ni-yiliṅ gáań.

⁶Ní taa nín còom ni-yiliṅ gáań yilpu yilpu, ní taa nín sòon ki yòontí ni-ba yilpu.

⁷Aayee, an kaa sá ḡwìiń nyalanḡki pú àá ḡwìiń jeetilanḡki pú àá kuteeun ní tikpaandi nyēēń.

⁸Di sá yii Unimbɔti di sòon binib ɔti, ki sɪntī ubɔ taapu ní ki yòontí un kínee yilpu.»

⁹Ti-Dindaan ḡúb u-ḡaan binikpitib ɔsooḡyi yuku, ndaam min bi tó dinyaalee ká ku-poon. U bāti-mì ki tī kitiṅ pu nikpitib kɔkɔ bí nyò, bi làá nyò-mì kí kpáań tidakpati kɔkɔ.

¹⁰Mamee, m làá sòon kí taa gbēēń, m làá nīn gà ilan ki nyóḡkí Jaakɔb Nimbɔtiu.

¹¹Unimbɔti bí yii: «M làá yàntī binikpitib yiliṅ ḡ nīn tī, ama ní deedeedaan yil ḡ nīn gáań.»

Psaumes 76

Unimbɔti yānti kujaau gbēēń Siiyɔn jool pu

¹Asaafi di ḡmāń nlan nee ki tī bilanḡaaliibi kpiliu. Bi bòó tibati ní ki gà-ḡu. Nlan.

²Unimbɔti yānti binib bēē-u Juuda tiḡkin. U-yindi sá dikpaandi Isirayeel tiḡkin.

³Saleem tiḡkin ní u-tantiu bí, u-kəḡkooḡḡu bí Siiyɔn jool pu ní.

⁴Niin ní u kófi ipiin in fòol ḡḡmee nì agbampɔɔ nì ntàataajimu, ní ki yānti kujaau gbēēń.

⁵A jìl ki ḡāń tikpil, ajoon ḡin a jáń ki fōōyee pu.

⁶Bi fúkúl bijanjaliibi bin cáá dipɔbilee wanti pílpil, bi gēēń kaa ti fɪnti, bibaatandambi gbanti kɔkɔ ḡalii kpí.

⁷Jaakɔb Nimbɔtiu, a nín tāā ki bíikèe, bitanjakaliibi nì itaamu wunti kpí ní.

⁸Sii di sá kuwambiiu. A yaa ḡí diḡuulee, ḡma di ḡūń kí yūl a-nimbiin?

⁹Doooo yilpu ní a yānti bi gbìl a nín sòon binib ɔti puee. Kitiṅ pu nib fàḡkí ní kí ḡmíl díkí diki,

¹⁰ḡyunti ḡun ní sii Unimbɔti yaa yíkì ki bíi sòon binib ɔti, kí fī bin sá binandambi kitiṅ puee.

¹¹Ibaamɔnee, binib ḡuul sá inyɔḡki lanḡi ní ki tī-si, ní a dù bin gbínti diḡuul gbantinee ki gbìl a-caḡ kii dambalee.

¹²Pòommaan ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu ipoon, ní kɛ́ ɣá kii ni nín pōon puee. Nimbi bin kɔ́kɔ mǎnti tú-uee, ní cáammaan ni-wampɔkaati kɛ́ tī Unimbɔti un cáá tifaandee.

¹³U sinti abɔtibil ɲin cáá dilambilee taapu, ní ki yǎnti kitiŋ pu bɔtiibi fǎŋkí-u yókó yókó.

Psaumes 77

Aɣiŋ poonee, m téetɛ́ a-tuŋkpaanɲi pu

¹Asaafi di ɲmǎn nlan nee ki tī bilanɣaaliibi kpiliu Yeedutun.

²Unimbɔti ní m kũuntɛ́ mɔɔn ki yɛ́, Unimbɔti ní m yɛ́ ní u làá pɛ́lifiɛ́-mi.

³M yaa bí dinimbinaamandi poonee, ti-Dindaan ní m nyàab. Kunyeeuee, m yòontɛ́ m-ɲalii ki túl u-watil pú kaa gɛ́, ní kaa kíikí bí ɲméeɛ́-mi.

⁴M yaa téetɛ́ Unimbɔti puee ní m yáɲkí, m yaa bí dákafée ní m-fam tifi.

⁵Ti-Dindaan, aa kíikí m ɲúb ní kaa nín gèeɛ́, inaatuu kó-mi ní maa ti nyí tin m làá sòònee.

⁶M dákafi iyunti in jítèe pu, abin ɲin jítèe boon boonee pu.

⁷M téetɛ́ m-laŋɲu pu kunyeeu, m dákafi m-pɔbilin ní ki bàlifɛ́ m-ba yii:

⁸«Ti-Dindaan làá dū-ti kɛ́ fá talku níii? Waa ti làá pée dákà-ti u-laŋɲaŋfitiikuɔɔ?»

⁹U-neenɲkaandi din u cááyee wǎŋkɛ́ jaanjaan níii? Waa ti làá sòòɛ́ kɛ́ nín cá jaanjaan níii?

¹⁰Unimbɔti kalin súntɛ́ kɛ́ sɔ́ ti-saai níii? Diŋuul kalin fōō u-poommɔŋɲu paanɲu níii?»

¹¹Ní m bí ki lì yii: «Tin wù-mee di sá yii Yilpu fɔŋɲɲ Nimbɔtiu kaa ti tútúɛ́-ti nì u-ɲaŋgiil.»

¹²Ti-Dindaan, m téetɛ́ a-tuŋɲi pu. Tiŋman, m téetɛ́ a-maamaaci tuŋɲi ɲin a nèn ɲáaɛ́e pu.

¹³M dákafi tin ní a ɲée kɔ́kɔ pu, m dákafi a-tuŋkpaanɲi pu.

¹⁴Unimbɔti, a-tuŋɲi bí circir ní, unimbɔti ulɔu di sá ukpaan kii sii Unimbɔti?

¹⁵A sá Unimbɔti un ɲáaɛ́ maamaacibee ní, a dákā anibul ɲin kíɛ́e a-pɔŋɲu.

¹⁶A dū a-ɲal pɔŋɲu ki dá a-nibul ki lí, Jaakɔ́b nì Jooseefi naantiibi.

¹⁷Unimbɔti, inyiŋfi wál-si, inyiŋfi wál-si ní ki fǎŋkɛ́, ní tiŋku taapu taapu mun cɛ́kɛ́.

¹⁸Atagban yāntì ɲi-nyim còol, kutagboŋu yāntì bi gbɪl ku-neen pu, ní a-piɲyi ɲàaŋ an kɔkɔ pu.

¹⁹A-taadundi nɛn gà kuwoou ki màntì, utaa nɛn ɲmòò ki ɲmíntí duulinya, ní kitɪŋ fāŋkì ki cīŋkì.

²⁰Tɪŋkun ní a cáti a-saŋŋu, ní ki cōom ki jíti nnyim min nyóòyee poon, ní ubɔ kaa ká a-tabɔbiliŋ.

²¹A nɛn dī Mooyiisi nì Aarɔn pu ki kpōotì a-nibul kupicaŋkpuŋuee.

Psaumes 78

Isirayeel yab ń taa súntí tin jíti bi-puee pu

¹Asaafi di ɲmān nlan nee. M-nibul, pīlifi m-dàkatam tiŋan, kpòon a-tafal kí pīlifi tin m cáá kí tükù-see.

²M làá dū tibɔŋmantikaal kí sòon, m làá sòon tin jíti ki bí dibalinee pu.

³Kun ti gbɪl ki nyée, kun ti-baabi nɛn máafi-tee,

⁴taa làá dūú bál ti-biyaamu, ama ti làá māafi bin làá páaŋ ti-boonee kun pu bi máaŋ kí nyōŋkì ti-Dindaanee. Ti làá māafi-bi u-pɔŋŋu nì u-maamaaci tuuŋŋi ɲin u ɲée.

⁵U tī Jaakɔb naantiibi abɔkpaa, u yóon marab Isirayeel tiŋkin. U nɛn tī ti-baabi mara yii bí dū tibɔti gbanti kí dàkà bi-biyaamu.

⁶An yaa ɲá mimmee, bin làá páanní boonee, mbiyaamu mun bi làá dāá màalee làá dāá yīkì kí bée-tì kí dūú nàatì bīn bi-ba biyaamu.

⁷Mimmee bi làá dū bi-mákal kí páaŋ Unimbɔti pu, kí taa súntí u-tuŋkpaanŋi pu ní kí nɛn tó u-marab.

⁸Niinee baa làá nɛn bí kii bi-naanjab bin pɔbiliŋ nɛn pō bi-yiliŋ gáatèe. Bi-pɔbiliŋ kaa nɛn bí diba nì Unimbɔti ní baa nɛn pée máká u-pu.

⁹Eefiraayiim yab nɛn bāl abaatan ki tòó ipiin, nì mīn kɔkɔee bi sáŋ ki kátì kujaaun.

¹⁰Di sá yii baa nɛn ɲúb Unimbɔti poondi, bi nɛn yī kaa tó u-marab.

¹¹Bi nɛn súntì u-tuŋkpaanŋi nì u-maamaaci tuuŋŋi ɲin u nɛn ɲá ki dàkā-bee pu.

¹²Bi-naanjab nimbiin ní u nɛn ɲá maamaacib Eejipiti tiŋkin, Soowan satin.

¹³U nɛn cáti nsan tiŋkun bi cōom ki jíti, u nɛn yāntì nnyim gāa digundi.

¹⁴U nɛn dū ditagbandi ki kpōotì-bi ɲwiimpu, ní ki dū ɲɲmi walifiŋu ki kpōotì-bi kunyeeu.

¹⁵U nɛn búkutì ataŋkpee kuteeun nnyim nyáŋ ki pùuḃ tikpil tikpil ní bi nyūn.

- ¹⁶U yāntì kibùmbiki nyán ditan̄kpalin ní nnyim pùuḃ kii ibun̄kpaanee.
- ¹⁷Ama bi n̄n pée gbíntì yìntìh̄-u, ní ki jáà n̄ Yilpu Fón̄h̄h̄ Nimb̄ti kuteeun.
- ¹⁸Bi n̄n lēē bi-p̄obilin kí cōh̄kì Unimb̄ti kí kpèè ní ki bālifi-u ú tī-bi tijin tin fáatìh̄-bee.
- ¹⁹Bi n̄n nyán Unimb̄ti pu ki lī yii: «Unimb̄ti lafun ḡh̄h̄ kí tī-ti tijin kuteeu nee poon tí jāaa?
- ²⁰Tiḡman u fáá ditan̄kpal nnyim nyán ki pùuḃ tikpil tikpil. Ama u ḡh̄h̄ kí tī u-nibul tijin bí jī, kí tī-bi tinan bí ḡmóɔɔ?»
- ²¹Ti-Dindaan nín gbìl anyɔɔbun gbantee ní u gíi diḡuul. U n̄n gíi Jaakɔb naantiibi pu diḡuul, u n̄n fōō Isirayeel yab gbanti pu mbum.
- ²²Di sá yii baa n̄n fōō Unimb̄ti ki kíi, baa n̄n máká u-pu yii u làá ḡmā kí fī-bi.
- ²³U n̄n tī kutagbɔḡu kun dàñ nee mara, ní ki cúú yilpu punuubi ki pīitì.
- ²⁴U n̄n yāntì maana nyánní yilpu ki lítì kii utaa nín n̄ puee bi jíh̄, u n̄n tī-bi yilpu jinti.
- ²⁵Báà ḡma n̄n jíi Unimb̄ti tuuḡyi jinti, u n̄n tīh̄-bi tijin bi jíi ki díkí.
- ²⁶U n̄n yāntì ḡwìh̄h̄ nyalan̄ki pú buḡku jíti yilpu, u n̄n dū u-pɔḡḡu ki cáá ḡgiil pú buḡku.
- ²⁷U n̄n yāntì tinan nyánní yilpu ki lítì kii utaa nín n̄ puee, ki wīkí tikpil kii ntamee. Inoon n̄n lítì ki wīkí tikpil kii tiḡku gbandi bulee.
- ²⁸U n̄n yāntì i lítì bi-naapaal kansikin, ki māntì tú bi-kɔḡkooḡyi.
- ²⁹Bi n̄n jíi ki díkí tiḡan, di sá yii ti-Dindaan n̄n tī-bi kun bi lèe.
- ³⁰Baa n̄n dá láá jíi ki bál, tijin n̄n dáá gbí bi-nyɔkɔn,
- ³¹ní Unimb̄ti ḡuul jéetì bi-pu. U n̄n kūū bi-kansikin bin cáá dikpabee, ní ki lúkufi Isirayeel nipɔmbi.
- ³²Nì mìn̄ kɔkɔee, bi n̄n gbíntì yìntìh̄-u. Baa n̄n máká u-maamaaci tuuḡyi pu.
- ³³Niinee ní u kúntì bi-man̄fal wiḡyi kii kubuḡuee, ki yāntì bi-biḡyi kúntì dinyoondin.
- ³⁴Unimb̄ti yaa n̄n bíi kù-bee ní bi kíh̄ ki nyàab̄-u. Bi n̄n kpántí bi-ba ní ki nyàab̄ u-jòoñdi.
- ³⁵Bi n̄n téetí yii Unimb̄ti di sá bi-tan̄kpanaakooku, yii Yilpu Fón̄h̄h̄ Nimb̄ti di sá bi-fiiliu.
- ³⁶Ama bi n̄n cáá bi-nyɔmmu ki ḡmàtìh̄-u, bi n̄n cáá bi-limbiliḡ ki móntí-u.
- ³⁷Bi-p̄obil kaa n̄n bí diba n̄n u, baa n̄n fōō u-poondi ki kíi.

³⁸Ama Unimbɔti ún poon nɛn pée mō ní, u nɛn cáá bi-kpitii ki pūn-bi, kaa nɛn nàantí-bi. Iyunti tikpilee, u nɛn cútí u-ba u-ɲuul poon, kaa nɛn fòol mbum tikpil.

³⁹Waa nɛn súntí yii bi sá binib nì nniwunghan, bi sá kubunju kun cá kaa ti gítínee.

⁴⁰Miɲa pu ní baa nɛn ján nì u kuteeun, kaa nɛn táká-u laakin binib kaa kóòyee!

⁴¹Bi nɛn pée cóŋkí Unimbɔti ní, ki nɛn kōntí Isirayeel Nimbɔtiu Circirdaan kunimbaau.

⁴²Baa nɛn téetí tin u nɛn ɲá ki tī-bi ɲwiin ɲun u nɛn fī-bi ki nyántì unannanli ɲaane.

⁴³U nɛn ɲá maamaaci tuuɲɲi Eejipiti tiŋkin, u nɛn ɲá maamaaci tuuɲɲi Soowan tiŋkin.

⁴⁴U nɛn yāntì bi-bunyi nyim kpántì fatiku, baa nɛn gítì ɲūn kí nyò bi-bùmbiyaamu nyim.

⁴⁵U nɛn dū isii in júntée ki tó bi-pu i nyūn bi-fatikuu, ki dū kpaabi ki tó bi-pu bi bíl tikɔkɔ.

⁴⁶U nɛn dū bi-kpaajinti ki líl nì inaakitoon, ki dū bi nín tún ditundi ki ká tiɲyee ki líl nì inaaki.

⁴⁷U nɛn yāntì ataanyinkumbil lítì ki bíl bi-fiinyi sati, ní ki yāntì utaaja nɛn ki bíl Siikoomɔɔr sufii.

⁴⁸U nɛn yāntì ataanyinkumbil kūu bi-naai nì bi-piii, ki yāntì utaa tó ki kūu bi-waŋkuti.

⁴⁹Kí kúntée ní Unimbɔti dū u-ɲuukpaandi nì u-bum nì dinimbinaamandi ki tó bi-pu kii nnaabu tuuɲyee.

⁵⁰U nɛn gítì cúú u-ba u-ɲuul poon, kaa nɛn fī-bi ki nyántì ɲkúm ɲaan, ama u nɛn dū-bi ki líl nì bílbil kúm ní.

⁵¹U nɛn kūu Eejipiti yab jipɔŋkpilib kɔkɔ, u nɛn kūu Kaam naantiibi biseebiyaamu bi-tantibin.

⁵²Boonee, u nɛn nyántì u-nibul kii kupicaŋkpuɲuee, u nɛn pée-ti-bi ki cūnni kuteeun kii apibilee.

⁵³U nɛn kpōotì-bi ɲgbansɔŋfin ní baa nɛn fāŋkì, ɲyunti ɲun nnyim nɛn gbí ki léen bi-nannanliibi puee.

⁵⁴Mín boonee ní u cáá-bi ki kón u-circir tiŋkin, dijool din u dū ún u-ba pɔŋɲu ki fōoyee.

⁵⁵U nɛn jìñ atimbun ɲin nib kóò niinee ki wāatì-bi, ki nɛn dū kitɲ ki yākatì-bi an kpántì bi-fakal. U nɛn fōo Kanaan yab tiŋki ní ki dū Isirayeel naakɔti ki kāa.

- ⁵⁶Ama bi nìn cónkì Yilpu Fónḡḡ Nimbɔti, ki nìn jáń nì u, ní kaa tó u-bɔkpaɔɔ.
- ⁵⁷Bi nìn fātì bi-boon ki tī-u ki nyán u-boon kii bi-naanjab nín nìn ḡá puee. Kii butɔbu bun ḡi ki gbàkēe, baa ḡūn kí nìn cáá bi-pu dimákal.
- ⁵⁸Bi nìn mán iwaatootipaan ḡgbantamu pu ki gbíti ti-Dindaan ḡuul. Bi nìn dū bi-waɔɔ ḡin bi kpítèe ki kón-u ipoompoon.
- ⁵⁹Unimbɔti nìn ká mìn ní ki ḡí diḡuul, u nìn dū Isirayeel ki fá kɔkɔ.
- ⁶⁰U nìn dū u-kɔḡkooḡḡ ḡun bí Siiloo tiḡkinee, tanti un bi nìn ḡā-u ú nìn kóò binib kansikinee ki fá.
- ⁶¹U nìn dū u-pɔḡḡ ki lí nì kuyḡḡ, ki dū u-nyaaḡku ki ḡá binannanliibi ḡaan.
- ⁶²U nìn yántì bi dū kitàataajiki ki kūu u-nibul, u nìn ḡí binib bin sá u-yabee pu diḡuul.
- ⁶³ḡḡmi wūn bi-naacimpɔmbi, baa ti ḡà bisapɔmbi ilan.
- ⁶⁴Bi nìn dū ntàataajimu ki kūu bi-saraaḡaliibi ní bi-kpiipoobi kaa ḡā ikpiisilan ki sún.
- ⁶⁵Niinee ti-Dindaan cúu fíntì kii unil un ḡēēe, a lì kii ubaatandaan un nyūn ndaam ní an nyāatì-uee.
- ⁶⁶U fáá u-nannanliibi bi-boon pú, ní ki kón-bi icoo kí nìn cáá cá jaanjaan.
- ⁶⁷U nìn dū Jooseefi dicaḡku ki fá, kaa nìn lēē Eefiraayiim naakooku,
- ⁶⁸ama Juuda naakooku ní u lēē, Siyɔn jool din u néeēe.
- ⁶⁹U mán u-Circir kɔḡkooḡḡ niin kii yilpuee, u mán-ḡu ḡú nìn bí ki cá jaanjaan kii kitḡee.
- ⁷⁰U nìn lēē u-tɔntɔnliu Daafiidi, kunaabakaun ní u nìn lēē-u.
- ⁷¹Ipii boon ní u páatín-u ki cáán ki dū-u ki kpántì un kpàá u-nibul Jaakɔb naantiibee, dinibul din di sá u-yalee.
- ⁷²Daafiidi nìn kpāā-bi nì dipɔbil diba, ki nìn dū dinyil ki kpōotì-bi.

Psaumes 79

Unimbɔti, fī a-nibul Isirayeel yab

- ¹Asaafi di ḡmān nlan nee. Unimbɔti, binicambi dómiń ki gbáb ki bīn a-tiḡki pu, bi kón a-circir diiku tijɔkɔndi, bi yántì Jeerusaleem kpántì adigbuḡkati ḡma.
- ²Bi dū a-tɔntɔnliibi bin bi kūyee wunti ki tī inoon in ḡaān kutaa puee í jī, bin sí nì si deedeeyee di kpántì ipeel jinti.

³Bi kpáatì bin bi kũūyee fatikuu ki fá kii nnyimee, ki mǎntì tú Jeerusaleem tiŋki, ní baa ti kpáàa cáá ubó n sǐb-bi.

⁴A yǎntì ti-kɔŋkɔnaatɔb sǐ-ti, ní bin mǎntì tú-tee bèeĭ-ti ki lǎa.

⁵Ti-Dindaan, kí cáá sǎa nyunti ɲulɔɲu ní diɲuul din a gí jaanjaan nee làá gbèeñ, a-bum min fòol lǐlib kii ɲɲmi nee làá gbèeñ ní?

⁶Kpáatí a-bum kí sǐtì atimbun ɲin kaa nyí-see pu, abee ɲin poon baa jáam-see pu.

⁷Di sá yii, ɲi tǔntì Jaakɔb naantiibi, ki bíĭl bi-tiŋki.

⁸Taa téetí ti-baabi kpitii pu kí dáal ti-tafal, á yǎntì a-saasɔl n lǐntì ti-nyɔkɔpu malaa, di sá yii ti-wunti kɔkɔ kpĭ.

⁹Unimbɔti ti-fiiliu, a-yindi nyooti puee, dǎa jòon-ti. Fĭ-ti kí dū ti-kpitii kí pɔ-ti a-yindi pu.

¹⁰Ba pu ní a làá yǎntì atimbun n lǐ yii: «Bi-Nimbɔtiuee bí la ní?» Yǎntì atimbun n bée a nín làá tò a-tǔntɔnliibi kúm pɔntoɲyi puee ti-nimbil n ká!

¹¹Yǎntì bisarkadambi timinsii n bàñ-si. Dū a-ɲal pɔɲɲu kí fĭ binib bin an sá yii bi lēe kí kpðee.

¹²Ti-Dindaan, téen anibul ɲin mǎntì tú-tee, asiibil ɲin ní bi sĭ-see ɲfunyɔm miluli pu.

¹³Ama timbi bin sá a-nibulee, kupicaŋkpuɲu kun ní a kpàáyee, ti làá nĭn pée gà ilan ní ki nyɔŋkí-si, kí nĭn jáam-si abin abin.

Psaumes 80

Sii un kpàa Isirayeel yabee, pĭlifi!

¹Asaafi di ɲmǎn nlan nee ki tĭ bilangaaliibi kpiliu. Bi bòó kubeeu ní ki gà-ɲu.

²Sii un kpàa Isirayeel yabee, pĭlifi. Sii un kpòotĭ Jooseefi naantiibi kii kupicaŋkpuɲuee, sii un bí keerubimbi kansikinee, lēe a-ba kí dàkà.

³Eefiraayiim nì Beenjameen nì Manasee naakɔti nimbiinee, nyàatĭ a-pɔɲɲu kí dǎaŋ kí fĭ-ti.

⁴Unimbɔti, fàtĭ gíhñ-ti, búti ti-pu nnimbiin ní tí ká difiil.

⁵Ti-Dindaan, Unimbɔti Mpɔɲkɔdaan, kí cáá sǎa nyunti ɲulɔɲu ní a-nibul wimmeem làá nĭn kǔntĭ-si diɲuul ní?

⁶Nnyinnyim di kpántì bi-jinti, a ɲmǎntì nnyinnyim tikpil ki tĭ-bi bi nyūñ.

⁷A yǎntì ti-puee, bin mǎntì tú-tee bí jáa, ní ti-nannanliibi bí ki lǎa-ti.

⁸Unimbɔti Mpɔɲkɔdaan, fàtĭ gíhñ-ti, búti ti-pu nnimbiin ní tí ká difiil.

- ⁹A cóotìh fiinyi subu Eejipiti tiŋkin, ní ki jìh atimbun ki dū-bu ki cóon.
- ¹⁰A ñātì ki tāntì kitiŋ ki tī-bu, ní bu báah inyaan ki kpátì ki gbí kitiŋ nee kɔkɔ.
- ¹¹Bu-boonŋu bī ajoin pu, ní bu-paŋŋi bī seedir sukpaŋkpaŋyi pu.
- ¹²Bu tó bu-paŋŋi ki tin bàh Meediiteerane tiŋkuu, ní bu-pambiyaamu tin bàh Eefiraati mool.
- ¹³Ba pu ní a yāntì digundi din māntì tú-buee bátì bátì ki lítì, ní bisanjitiliibi kɔkɔ kiti bu-biliŋ?
- ¹⁴Kubambaŋŋun gbeetiu ñàfi-bu, ní ipeel ñmódò-bu.
- ¹⁵Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan, fàtíí gítíí! Gbóón doooo yilpu kí kpèè tin bí jítée. Dǎá fī bufiinyisubú gbanti,
- ¹⁶busubu bun ní sii a-ba cóonèe, - a-jipɔɔn un ní a tī mpɔnèe.
- ¹⁷Bi sēē-bu ŋŋmi ki gāa-bu ki lúkú. Tāā kí bīkì ní bí kpú kí céetí.
- ¹⁸Dū a-ŋal kí páaŋ unil un bí a-ŋaŋgiil púee pu, kinibiki kin ní a tī mpɔnèe pu.
- ¹⁹Niinee taa ti làá sútí kí wàatī-si. Yàntī tí nīn bí dimaŋfalin ní kí nīn nyóŋkí-si.
- ²⁰Ti-Dindaan, Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan, fàtíí gíhññ-ti. Bútí ti-pu nnimbiin ní tí ká difiil.

Psaumes 81

M-nibul kaa pílifi m-nyɔkɔ

- ¹Asaafi di ñmān nlan nee ki tī bilangaaliibi kpiliu. Bi gā-ŋu nì Gaati yab beeku ní.
- ²Fáámaan iwiliili kí tī Unimbɔti un sá ti-pɔŋŋuee, kúummaan nì dipɔɔpindi kí nyóŋkì Jaakɔb Nimbɔtiu.
- ³Tóommaan nlan, bòðmaan ŋgaŋgamu, bòðmaan kubeeu nì saŋgu án nīn mō.
- ⁴Búmmaan ŋyin uŋmapɔɔn jīŋaaliu wiŋŋu, nì uŋmal yaa jómee jīŋaaliu wiŋŋu.
- ⁵Di sá yīi dibɔkpaal ní an sá ki tī Isirayeel yab, Jaakɔb Nimbɔtiu nīn yóon bí nīn ñáaŋ puee dee.
- ⁶U yóon Jooseefi naantiibi mara, ŋyunti ŋun u nyáŋ kí já nì Eejipiti tiŋkee. - M gbīl nneen ŋun maa nyée sòon nì mi yīi:
- ⁷M túutì-si ditúndi din a túee, m fōō-si diwaŋgul din nyìh ki kǎ a-ŋaane.
- ⁸Ŋyunti ŋun a nīn bí dinimbinaamandinee, a nīn kúuñ ki yííh-mi ní m fī-si. Ditaadundi poon ní m nīn kíí-si. M nīn cóŋkì-si Meeriiba nyim caŋin.
- ⁹M-nibul, pílifiñ-mi, m làá kpāafi-si. Isirayeel, a yaa bàà làá pílifiñ-mi!

¹⁰Aa máań kǐ nǐn cáá unimbóticaan ubo a-cee! Á máań kǐ gbàań unimbóticaan ubo taapu kǐ jāań-u!

¹¹Di sá yii man di sá a-Dindaan a-Nimbótiu un di nyántiń-si Eejipiti tińkinee. Wàań a-nyoko bàaa ní m gbéeh-kì.

¹²Ama m-nibul kaa nǐn pílifi m-nyoko, Isirayeel kaa nǐn là m-boti.

¹³Niinee ní m dū-bi ki líiń bi-pɔɔgbifiŋɔu bí nǐn ɣáań bi nín là puee.

¹⁴M-nibul yaa bàà nǐn pílifiń-mi, Isirayeel yab yaa bàà nǐn nóó m-saŋɔu,

¹⁵án kaa bàà làá sūŋkì ní m sìntī bi-nannanliibi taapu, ní kǐ bàà já nǐ bi-pulincɔntiibi.

¹⁶Man ni-Dindaan nannanliibi bàà làá gbàań m-nimbiin kǐ nǐn kíń ki tó-mi, ní an nǐn kíń ki bí-bi mǐń ki cá jaanjaan.

¹⁷M làá dū tijimmɔntiil kǐ kpíiń Isirayeel yab, ní kǐ tī-bi ditaŋkpalin siiti bí ɣmó kǐ díkí.

Psaumes 82

Unimbóti sòoń binib bóti nǐ ibaamɔn

¹Asaafi di ɣmàń nlan nee. Unimbóti yáatī yúl yilpu kpafilin, inimbóti kansikin, ki sòoń binib bóti yii:

²«Kǐ cáá sǎa ɣyunti ɣulɔɣu ní ni làá nǐn pò gandi, kǐ nǐn tì dibɔkpil dambi ibaamɔn ní?

³Sòommaan uwɔfi nǐ ditaŋkpiibil bóti deede, kǐ sòoń unandaan nǐ ufalaadaan bóti nǐ ibaamɔn.

⁴Fīmaan uwɔfi nǐ usoodaan, fīmaan-bi kǐ nyāntí binikpitib ɣaan.

⁵«Baa nyí kaa gbìl tiboti taapu mun. Bi còom dibombɔndin ní. An di yì-tì ní kitiŋ nyeel cīŋkì.

⁶Man nǐn lī yii ni sá inimbóti ní, yii ni-koko sá Yilpu Fóŋŋŋ Nimbótiu jipɔmbi ní.

⁷Ama ni làá kpú kii binifantantiibee ní, ni làá kúntí kii abotibilee ní.»

⁸Yìkìm, Unimbóti! Sòoń duulinya bóti, di sá yii sii di yì atimbun koko.

Psaumes 83

Binannanliibi mǎntī tú Unimbóti nibul

¹Asaafi di ɣmàń nlan nee.

²Unimbóti, taa pée ɣuńfi bàà fiii, taa nín kǎ ki ɣmí kaa bíi ɣáań tiba.

- ³Kpèè a-nannanliibi cáá bi-ba ki yāṅkí an kòkò pu, bin ná-see bí gántí ayil.
- ⁴Bi bí bóntí kí ṅá a-nibul tikpiti, bi kpáfi kinyòkò kí ṅá bin pu aa mōee tikpiti.
- ⁵Bi bí lì yii: «Dāāmmaan tí kúntí bi-timbundi, bí taa ti téetí dalba dalba Isirayeel pu!»
- ⁶Bi sòoñ ki ṅá kinyòbaantii, bi ṅá mpèé kí já nì si.
- ⁷An sá Eedoom yab nì Isimaayeel yab, Moowaab yab nì Agaar naantiibi,
- ⁸Geebaal yab nì Amōn yab nì Amaleeki yab, Fiiliistii yab ní kí kūtì bin kóò Tiir tiṅkinee.
- ⁹Ki kpáañ Asuur yab kūtì bi-pu, kí tūtuñ Looti yab.
- ¹⁰Ṽá-bi kii a nín nèn ṅá Madiyan yab puee, kii a nín nèn ṅá Siseela nì Jabiini Kiison buṅṅun puee.
- ¹¹A nèn nāañ-bi Eeni-Dōr, ní bi wūtì ki tī kitiṅ ntiṅkam.
- ¹²Ṽá bi-bōtibiliṅ kii a nín nèn ṅá Ooreeb nì Seeb puee, ní kí ṅá bi-kpilib kii a nín nèn ṅá Seeba nì Saalmuuna puee.
- ¹³Binib gbanti di nèn lī yii: «Tí fōōmaan Unimbōti nakpaapòku.»
- ¹⁴M-Nimbōtiu, yàntī bí kpántí nta min kunaakpaabuṅṅu yòontée, àá tifeel tin kubuṅu yòontí ki féeñee.
- ¹⁵Kii ṅṅmi nín wù kupòu puee, kii aṅmilimbil nín fòoḽ ajoin pu puee,
- ¹⁶dū a-buṅku kí já-bi, dū a-buṅkpaṅku kí fàañ-bi.
- ¹⁷Ti-Dindaan, yàntī icoo n̄ cúú-bi, án nín làá ṅá pu ní bí nyàab-see!
- ¹⁸Yàntī icoo n̄ dinyoondi n̄ n̄n táá-bi ki cá talku, bí fá bi-jilimau kí kpú!
- ¹⁹Yàntī bí béé yii sii ní bi yī ti-Dindaan, sii un baba sá Yilpu Fóṅṅṅ Nimbōtiu kitiṅ kòkò puee!

Psaumes 84

Bin cá kí jāān Unimbōtee laṅṅu

- ¹Koora yab di ṅmāñ nlan nee ki tī bilangaaliibi kpiliu. Bi gā-ṅu n̄ Gaati yab beeku ní.
- ²Ti-Dindaan Mpòṅkòdaan, a néeñ a-kòṅkooṅyeeee!
- ³M-naṅki bí fèefi ki nyàab kí n̄n bí a-cindin. M làá gāā ilan n̄ m-pòbil kòkò kí tī dimaṅfal Nimbōtiu.

⁴Ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan, m-bɔtiu nì m-Nimbɔtiu, a-saraafanyì caŋinee, seer kǎntí laakin u làá kóee, ní kikoosiyaakpaai kǎntí ki-diiku kí kpàà ki-biyaamu.

⁵Bin kóò a-diikun ki nyóŋkí-si kaa gbèentée bí mmɔnnneeee!

⁶Bin kǎntí bi-pɔŋɔ a-cee, ki lēē bi-pɔbilin kí cù Jeerusaleem kí jāam-see bí mmɔnni!

⁷Bi yaa còom ki jītí Baka sufii tantakalinee, bi yàntí an kpántí inyimbul ŋma ní, ní ukpaasiitaa n gbéeñ-dì anyimbɔbil.

⁸Bi yaa còom ki cée ní bi mɔtī kǎntí mpɔn, ní kí tin nyā Unimbɔti nimbiin Siiyɔn jool pu.

⁹Ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan, pīlifi m-wimmeem. Jaakɔb Nimbɔtiu, kpòon a-tafal kí pīlifi-mi.

¹⁰Unimbɔti, kpèè un di sá ti-gbampɔlee, búti un a lēēyee pu nnimbiin.

¹¹M nīn bí a-diikun ŋwiin ŋubɔ sòñ m nīn bí laaba fám iwiin kutuku. M lēē kí nīn bí m-Nimbɔtiu diiku punyɔkɔpu, mīn sòñ m nīn kóò binikpitib dumpui.

¹²Di sá yii ti-Dindaan Unimbɔti di sá Nwīn nì Digbampɔl. Ti-Dindaan dàkà kulanŋanfitiiu ní ki tì tinyool. Bin maŋfal pu baa kǎntí tikpitil tibee, waa ŋmìnti-bi nnaam.

¹³Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, unil un máká a-puee bí mmɔnnneeee!

Psaumes 85

Ti-Dindaan sòon ngbansɔfi pu

¹Koora dicɔŋkun yab di ŋmān nlan nee ki tī bilanŋaaliibi kpiliu.

²Ti-Dindaan, a dàkà a-tiŋki a-neendi, a fātī gīñnī Jaakɔb naantiibi bin nīn bí kuyunuee.

³A píti a-nibul yìntitam, a dū di-kpitii kɔkɔ ki pú-dì.

⁴A nīn nīn gí ti-pu diŋuul diŋyee kúnti, a páati ti-pu mbum min a nīn fōo ti-puee.

⁵Unimbɔti ti-Fiiliu, fātī gīñnī-ti, kúnti diŋuul din a gí ti-puee.

⁶A làá gí ti-pu diŋuul kí nīn cá jaanjaanaaaa? A-bum kaa bí ki làá gbéeñ dalba dalbaaaa?

⁷Kée a làá fātī tī timbi a-nibul dimaŋfal, kí yànti tí fātī nīn fàal a-pueeee?

⁸Ti-Dindaan, yànti tí ká a-neenŋkpaandi, ní kí tī-ti a-fiil.

⁹M làá pīlifi tin ti-Dindaan Unimbɔti sòonee, di sá u bí yii u làá tī u-nibul, nī bin sí nī u deedeeyee ngbansɔfi, ama bí taa ti fātī gíti digbaandin.

- ¹⁰Tiŋman u-fiil kaa ti dátìh bin fàŋkí-uee, ní tinyool làá nīn bí ti-tiŋkin.
- ¹¹Tiŋan nī ibaamōn làá kpāfi, ní deedeē nī ngbansɔŋfi á kpāl tɔb.
- ¹²Ibaamōn làá nyānní kitiŋin kii iwamboolee ní deedeē á nyānní yilpu kí kpákatiń.
- ¹³Ti-Dindaan di lafun tìl tin ŋāñee, ní ti-tiŋki lòon tikpaajin.
- ¹⁴Deedeē lī ti-Dindaan nyɔkɔpu, ní ki ñatī nsan ŋun pu u còomēe.

Psaumes 86

M-nimbinaamandi poonee, m kūuntí ki yī-si

- ¹Daafiidi wimmeem. Ti-Dindaan, kpòon a-tafal kí pīlifiń-mi, fōō m-wimmeem, di sá yī m sá unandaan nī ufalaadaan ní.
- ²Wún m-pu di sá yī m sá deedeedaan, sii m-Nimbɔtiu, fī man a-tɔntɔnliu un di máká a-puee.
- ³Ti-Dindaan, sō m-saai, di sá yī sii ní m kūuntí ki yī baabadal.
- ⁴Ti-Dindaan, sii ní m fātī m-ba ki túl, m gbàam-si ní, fātī tī man a-tɔntɔnliu mmōn.
- ⁵Di sá yī sii ti-Dindaan ŋāñ ní ki pūn ikpiti, a-neendi wīkí ki tī bin yī-see.
- ⁶Ti-Dindaan, kpòon a-tafal kí pīlifi m-wimmeem! Pīlifi m-gbaamii.
- ⁷M-nimbinaamandi poonee, m kūuntí ki yī-si, kun puee a fòol m-wimmeem.
- ⁸Ti-Dindaan, inimbɔti kansikinee, ubɔ kaa bí kii siiyee, ubɔ kaa ŋún ki ŋá tin a ŋá nee.
- ⁹Atimbun ŋin kɔkɔ a náañee làá dāañ kí gbàañ sii ti-Dindaan nimbiin, ní kí nyɔŋkí a-yindi.
- ¹⁰Di sá yī a sá ukpaan ní ki ŋáañ maamaaci tuuŋŋi, sii baba di sá Unimbɔti!
- ¹¹Ti-Dindaan, dàkà-mi a-saŋŋu, ní m còom a-baamɔŋŋu poon. Yàntī m nīn fàŋkí-si nī m-pɔbil kɔkɔ.
- ¹²Ti-Dindaan m-Nimbɔtiu, m làá nīn nyɔŋkí-si nī m-pɔbil kɔkɔ, ní kí nīn pée tìl-si tinyool baabadal.
- ¹³Di sá yī a-neendi wīkí m-pu, a fī m-naŋki ki nyántìń ditanŋkpīilin.
- ¹⁴Unimbɔti, bilambidambi jáà nī mi, bin néeń tipɔmbɔtee dikiil nyàab kí kpò-mi, baa pée dū-si ki yīń tība.
- ¹⁵Ama sii ti-Dindaanee, a sá Unimbɔti un poon mō ki cáá kulaŋŋaŋfitiuee ní, aa gífí diŋuul malaa, ní a-neendi wīkí tikpīlku ní a sá deedeedaan.

¹⁶Fàtī a-ba kí túf-mi kí sō m-saai, tī man a-tòntònlíu a-pòŋŋu, fī man un sá a-tòntònlíu jipòonee.

¹⁷Tī-mi a-ŋanti daaŋku bin ná-mee í ká ní icoo í cúú-bi. Di sá yii sii ti-Dindaan di jòoŋ-mi ki ŋmēentí-mi.

Psaumes 87

Anibul kòkò nyeeŋu di sá Siiyɔn tiŋki

¹Koora dicaŋkun yab di ŋmān nlan nee. Nlan. Ti-Dindaan mán Siiyɔn tiŋki ki tókòh circir joŋŋi pu.

²U néen-kì ki jítiè Isirayeel timmu mun kínee kòkò.

³Unimbɔti tiŋki, tinyool bɔti ŋma ní u sòoh a-pu.

⁴M yaa làá kàaŋ anibul ŋin nyí-mee, kpèè Eejipiti nì Babiloon yab, Fiiliistii nì Tiir nì Eetiyoopii nib kúti poon. Niin ní bi māl-bi.

⁵Ama bi làá dāá sòoh Siiyɔn pu yii: «Bi māl unil kamaa niin ní, Yilpu fòŋŋ Nimbɔtiu di tī-kì mpon.»

⁶Ti-Dindaan làá dāá kàaŋ anibul kòkò, kí ŋmà yii: «Bi māl ŋmòŋŋmòkò Siiyɔn tiŋkin.»

⁷Bilaŋgaaliibi nì biŋɔliibi lì yii: «M-nyeeŋu kòkò bí a-ni ní.»

Psaumes 88

Maa ti dátìh ŋkúm

¹Koora dicaŋkun yab di ŋmān nlan nee ki tī bilaŋgaaliibi kpiliu. Eeman un sá Seera naantiuee di dākā nlan gbanti.

²Ti-Dindaan Unimbɔti m-Fiiliu, m kūuntí ki yí-si ŋwiimpu nì kunyeeu.

³Yànti m-wimmeem í bàh-si, kpòoh a-tafal kí pīlifi m-gbaamii.

⁴Di sá yii agìh ŋma poon ní m bí, ní maa ti dátìh ŋkúm.

⁵Bi kàaŋ-mi ki kúti bin bí dikaakulinee pu ní, m bí kii unil un wuntin mpon dóòyee.

⁶M-paŋŋu kíh ki bí bitaŋkpiibi kansikin ní, m kpánti kii bin bi kūū bi dō dikaakulinee ní, aa ti téetí bín pu, di sá yii aa ti ŋaah tiba kí tī-bi.

⁷A dū-mi ki bí dikaakulin taapu taapu, laakin dibòmbòŋkpaandi bée.

⁸A-ŋuul nyìh m-pu, a dū a-nyingbanti kòkò ki léeh m-pu.

⁹A jìh bin m nyée ki wāati-mi, m kíh ki cáá-bi titantan ní. M kpánti usarkadaan ní, maa ti ŋūh kí nyā.

¹⁰Falaa ɲmó ki bíl m-nimbiliɲ. Baabadalee, m kūuntí ki yî-si ní, m-Dindaan, m yòontí m-ɲalii yilpu ki túl a-watil pu.

¹¹Bitan̄kpiibi ní a làá ɲá maamaacib kí tīi? Bin dō bi-ɲalii puee làá yīkì kí nyōɲkì-saaa?

¹²Dikaakulin ní unil ɲūh kí sòon a-neeɲkpaandi puɔɔ, ditan̄kpiilin ní u ɲūh kí sòon a-deedeeu pu ní?

¹³Ŋma nyí a-maamaacib pu dibɔmbɔndi gbanti poon? Ŋma nyí a-deedee tuuɲɲi pu binib bin pu bi súntèe tin̄kin?

¹⁴Ama mamee, sii ti-Dindaan ní m gbàà ibiil ki yî, kutaafaauee, m-wimmeem bàh a-nimbiin.

¹⁵Ti-Dindaan, ba pu ní a dū-mi ki fá, kaa ti là kí wāl-mi ní?

¹⁶Doooo m-biyatin ní m gbí falaa kaa dátin̄ ɲkúm, a kón-mi dinyoondin ní maa ti nyí tin poon m bée.

¹⁷A-ɲuul din fòol liblibee jíti m-pu, a-nyoondi nāaɲ-mi kɔkɔ.

¹⁸Dì mǎntií tú-mi baabadal kii nnyimee, di mǎntií tú-mi an kɔkɔ pu.

¹⁹A yānti m-bɔɔbi nì m-jutiibi dū-mi ki fá. Dibɔmbɔndi baba di kìn ki nyí-mi.

Psaumes 89

Ti-Dindaan, tin kɔkɔ a nìn pōon Daafiidee bí la?

¹Eetan un sá Seera naantiuee di dàkā nlan nee.

²Ti-Dindaan, a-ɲanti puee, m làá nīn gà ilan ki nyóɲkí-si baabadal, m làá sòon kí yànti binib í bée a-baamɔɲyi kí nīn cá jaanjaan.

³Di sá m lī yii: «A-ɲanti bí ní baabadal, a dū a-baamɔɲyi ki ɲá yilpu ní.»

⁴A lī yii: «M pūtì ki pōon un m lēēyee dipoondi, m pūtì ki tükū m-tontonliu Daafiidi yii:

⁵A-naantiibi kansikin ubɔ làá nīn pée sá uboti ní, m làá tī a-beel mpon dí nīn bí ki cá jaanjaan.»

⁶Yilpu tuuɲyi nyóɲkí a-maamaaci tuuɲɲi, nì a-baamɔɲyi circirdambi kpafiɲin.

⁷Ti-Dindaan, ɲma sá a-juti yilpu? Si nì ɲma náaɲ inimbɔti kansikin?

⁸Unimbɔti, circirdambi kpafil poonee, bi fàɲkí-si ní yókó yɔkɔ. A sá kuwambiiu ki jítiɲ bin kɔkɔ mǎntií tú-see.

⁹Ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔɲkɔdaan, ɲma di cáá mpon kii siiyee? A-baamɔɲyi mǎntií tú-si.

- ¹⁰Sii di cáá tɪŋku un cáá dilambilee pu mpɔn, u-nyingbanti yaa yíkèè, sii di yàntí tí dòn sòoo.
- ¹¹Sii di nàñ Raab kupeebiliŋɔ kun a kũyee, nì a-kpabil ní a dũu gbáñ ki yāa a-nannanliibi.
- ¹²Sii di yì yilpu, sii di yì kitiŋ mun, sii di tí náa duulinya nì tin kɔkɔ bí u-puee.
- ¹³Sii di náaŋ ŋan pú nì ŋgiil pú, Tabɔɔr nì Eermɔn joŋŋi gà ilan ki nyóŋkí a-yindi.
- ¹⁴Sii di yì ŋgal ŋun cáá mpɔnee, ŋŋaŋgiil ŋun a yōon yilpu kí dákà a-kpabilee.
- ¹⁵A-beejaal tókó deede nì tin tēēee pu ní, ní dineendi nì ibaamɔn lī a-nyɔkɔpu.
- ¹⁶Ti-Dindaan, binib bin nyí bi nín nyóŋkí-si puee bí mmɔnnēēēē! Bi còom a-nimbiin walifiŋun ní.
- ¹⁷A-yindi puee, bi fàal ní baabadal, a-deedeēu puee, bi-yindi yíkí yilpu.
- ¹⁸Sii di sá ti-pɔŋkpaanŋu, a-ŋanti pu ní ti còom ti-yil gáaŋ.
- ¹⁹Tiŋman ti-Dindaan di yì ti-gbampɔl, Isirayeel circir Nimbɔtiu di yì ti-bɔtiu.
- ²⁰A sòon dalba dileedakal diban ki tükü bin sí nì si deedeeyee yii: «M tútún ubaatandaan ubɔ, m yōon m-nibul kansikin unaacimpɔon ubɔ yilpu.
- ²¹M ká Daafiidi m-tɔntɔnliu, m bātì m-circir kpam ki sītì u-yil pu.
- ²²M-ŋal làá nīn ŋúb-u gbīŋgbim, m-ŋal làá tī-u mpɔn.
- ²³Unannanli ubɔ kpá kí túuŋ-u, unikpiti ubɔ mun kpá kí já kí pɔɔkiŋ-u.
- ²⁴M làá nà u-nannanliibi dúsi dusi u-nimbiin, m làá kpɔ bin kɔkɔ ná-uee.
- ²⁵M-baamɔŋu nì m-neeŋkpaandi làá nīn bí u-cee, m-yindi puee, u làá nīn còom u-yil gáaŋ.
- ²⁶M làá dũ tɪŋku kí ŋá u-ŋaan, u làá nīn cáá ibun pu mpɔn.
- ²⁷U làá dāá yííŋ-mi yii: <M-baa, sii di sá m-Nimbɔtiu nì kutaŋkpanaakoou kun fiī-mee!>
- ²⁸M làá yàntí ú kpántí m-jipɔŋkpiliu, kí nīn sá ukpaan ki jítiŋ kitiŋ pu bɔtiibi kɔkɔ.
- ²⁹M làá dákà-u m-neeŋkpaandi kí nīn cá jaanjaan, ní ki kpá kí kpìtì dipoondi din m pōon-uee.
- ³⁰U-naantiibi kansikin ubɔ làá nīn pée sá ubɔti ní, ní u-beel í yúntí kii kutagbɔŋu nín làá yúntí puee.
- ³¹«Báa u-naantiibi yaa dũ m-marab ki fá kaa nóó m-saŋŋu,
- ³²bi yaa yīntiŋ m-bɔkpaanŋi ní kaa ŋúb m-koobiliŋee,

³³m làá dū ndo kí gbá-bi bi-yìntitam pu ní kí dū dinaalabil kí dáál bi-tafal bi-kpitii pu.

³⁴Ama maa làá ñmìnti-bi m-neenjkpaandi, kaa tí làá fàtì m-boon kí tī m-poondi.

³⁵Maa làá kpèè m-poondi fám, kaa tí làá kpántí tin nyáń m-nyokonee.

³⁶M pūtì m-circir yindi dibaba ja yii maa làá mōntì Daafiidi nnyimōn.

³⁷U-naantiibi làá nīn bí ki cá jaanjaan, ní u-beel í nīn pée bí m-nimbiin baabadal kii ñwiiñee.

³⁸U-beel làá nīn bí ki pōō ki cá jaanjaan kii uñmal un bí atagban poon ki sá deedee seeradaañwuee.»

³⁹Ama a fàtì a-boon ki tī ubōti un a lēēyee ki dū-u ki fá, ní ki gíí u-pu diñuul.

⁴⁰A nyáń dipoondi din a nīn pōōn a-tōntōnliuee boon, ní ki dū u-beefuuliiki ki lúkú kitin ki kón-kì tijokōndi.

⁴¹A yāntì digundi din māntì tú u-tiñkee bátì bátì ki lítì, u-tiñki kin bi mán digundi ki túee kpántì adigbuñkati.

⁴²Bisanjitiliibi fúkú-u pílpil, ní u-kōñkōnnaatōb bèel-u.

⁴³A tī u-nannanliibi mpōn, a yāntì u-pulincontii bi bí ki fàal.

⁴⁴A fàtì u-tàataajiki ki túl-u kaa tútún-u kujaaun.

⁴⁵A yāntì u fá u-nyooti, ní ki téé u-beejaal ki lúkú.

⁴⁶A bātì u-naacimpōnti wiñyi pu, ki kón-u icoo.

⁴⁷Ti-Dindaan, kí cáá sāā ñyunti ñulōñu ní a làá dū a-ba kí bál-ti ní? Kí nīn cáá cá jaanjaanaaa? Kí cáá sāā ñyunti ñulōñu ní a-ñuul din fòol liblib kii ññmi nee làá gbèēñ ní?

⁴⁸Téetí m-pu, unil mañfal wiñyi kaa náañ! A náañ nisaal kí kúntin fám ní.

⁴⁹Unil ulou di bí kaa làá kpú dalba dalba, ki làá ñmā kí fī u-mañfal kí taa kó ditanñpiilin?

⁵⁰Ti-Dindaan, dineenjkpaandi din a nīn dākā doooo cannaaku, din a nīn pūtì ki pōōn Daafiidee bí la?

⁵¹Ti-Dindaan, téetí a-tōntōnliibi siibilin pu, asiibil ñin ní anibul tikpil sī-mee.

⁵²Ti-Dindaan, a-nannanliibi bí ki síl-mi, man ubōti un a lēēyee yaa jītée bi tīl timōtan ní.

⁵³Tí nyōñkìmaan ti-Dindaan kí nīn cá jaanjaan! Án ñá mín, án lafun ñá mín!

Psaumes 90

KUGBONNANAATIIU
(Ilan 90–106)
Unimbɔti bí kɪ nɪn cá jaanjaan

- ¹Unimbɔti niliu Mooyiisi wimmeem. Ti-Dindaan, sii di sá ti-balilaŋki doooo abin abin.
- ²Kí wàatɪ ajoin n̄ n̄n bée, kí wàatɪ á náaŋ kitiŋ n̄ duulinyee, sii di n̄n sá Unimbɔti ní ki làá n̄n péé sá Unimbɔti.
- ³A yàntɪ unil fàtɪ gítɪ ntamin, di sá a lɪ yii: «Nisaal, fàtɪ gítɪ laakin a nyánnée.»
- ⁴Sii ceeyee, abin kutuku sá kii ŋwiin ŋubɔee ní, a lɪ kii fool un jíti nee, àá ŋyunti ŋun bijanjaliibi dūú sɪl̄ sintil kunyeeuee ní.
- ⁵A kúntɪ unil maŋfal wiŋyi. I bí kii ŋgeemee ní, ní kutaafaauee í wāŋkɪ kii kumooeuee.
- ⁶Kutaafaauee kumoou mātɪ ní kɪ wíiŋ, kujooueuee ní kú fáam kɪ kpā.
- ⁷Tiŋman, a-ŋuul púntɪ-ti, a-bum fàantɪ-ti.
- ⁸A dū ti-yɪntitam ki bíl̄ a-nimbiin, a-walfiŋu ŋmíntɪ ti-kpitii in ti ŋáaŋ dibalineee pu.
- ⁹A-ŋuul pu ní ti-maŋfal wiŋyi kúntɪ, ti-maŋfal wiŋyi kúntɪ malaa kii diniindee ní.
- ¹⁰Unil yaa tin yúntèe di sá u bàŋ abin imuŋku ita n̄ saalaayee. Un pōyee di bà abin imuŋku inaa. Ama kun ti kāntɪ ŋi-poonee di sá agl̄n n̄ falaa. Ti-maŋfal wiŋyi jítɪ malaa ní tí búntɪ.
- ¹¹Ŋma di ŋūn kɪ bée a-ŋuul pɔŋŋu? A-bum sá ŋkpaami kii an n̄n máaŋ bí fāŋkɪ-si puee ní.
- ¹²Yàntɪ tí bée yii ti-maŋfal wiŋyi kaa náaŋ, án n̄n làá ŋá pu tí ká iciin ti-pɔbil poonee.
- ¹³Ti-Dindaan fàtɪ gítɪn, kɪ cáá sāa ŋyunti ŋulɔŋu ní a-ŋuul làá n̄n gbíntɪ bí ti-pu ní? Sō timbi a-tɔntɔnliibi saai.
- ¹⁴Dàkà-ti a-neendi kutaafaaau, ní tí n̄n gà ilan ki fàal̄ ti-maŋfal wiŋyi kɔkɔ poon.
- ¹⁵Yàntɪ tí fàal̄ iwiin in nyɔkɔm a s̄intiŋ-ti taapuee, abin ŋin nyɔkɔm ti ká nnaabuee.
- ¹⁶Yàntɪ timbi a-tɔntɔnliibi n̄ ká a-tuŋkpaanŋi, ní ti-biyaamu n̄ ká a n̄n sá ukpaan puee.
- ¹⁷Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu, yàntɪ a-saasɔl n̄ n̄n bí ti-pu, yàntɪ án búti-ti ti-tuunŋi kɔkɔ poon, tiŋman, yàntɪ án búti-ti.

Psaumes 91

Yilpu fónḡḡ Nimbɔtiu di sá kibalilaḡ

- ¹Unil un sàḡ ki kó Yilpu Fónḡḡ Nimbɔtiuee, Mpɔḡkɔdaan boonḡu taapu ní udaan ḡḡḡfī.
- ²M tükù ti-Dindaan yii: «Sii di sá m-balilaḡki nì m-taḡkpanaakooku, ki sá m-Nimbɔtiu un pu ní m mákée!»
- ³ - Ti-Dindaan di làá fī-si kí nyāntí ukpan taliḡkun nì bìlbil kúm ḡaan.
- ⁴U làá dū u-kuti kí bīḡḡ a-pu, ní á sàḡ kí kó u-feenḡyi taapu. U-baamḡyi sá digbampɔɔl nì tijanjawan ní.
- ⁵Aa làá fàḡkì dinyoondi din bí kunyeeueeyaaa, kaa làá fàḡkì ipiin in ḡàaḡ ḡwiimpueeyaaa,
- ⁶kaa làá fàḡkì bìlbil kúm min yīḡḡ dibɔmbɔndineeyaaa, kaa làá fàḡkì kuweeḡkpīiu kun bìlīm kuwiḡkaḡu puee mun.
- ⁷Báa binib kutuku yaa líti ki kpī a-caḡin, ní binib kutukub saalaa yaa líti a-ḡaḡḡiil pú, tiba kpá ki làá ḡá-si.
- ⁸Nì a-nimbibulii ní a làá ká Unimbɔti nín làá pà binikpitib tipaal tiḡyee.
- ⁹ - Tiḡman, sii ti-Dindaan ní m sàḡ ki kó. A yaa yānti Yilpu Fónḡḡ Nimbɔtiu kpánti a-balilaḡkee,
- ¹⁰tikpitil tiba kaa làá bàḡ-si, nnaabu ḡubɔ kaa làá sùtí kí pīlīḡ-si.
- ¹¹Di sá yii ti-Dindaan làá tī u-tuunḡyi mara í nīn cí-si laakin kamaa a làá cùee.
- ¹²I làá nīn tíkí-si i-ḡaḡyīn, án nín làá ḡá pu a-taal í taa gbéetí ditaḡkpalee.
- ¹³A làá tāa gbikinti nì ukoowaati pu kí còom, ki làá yáká digbikintipɔmbil nì ukoobu ditaal.
- ¹⁴Ti-Dindaan bí yii: «U nín dū u-ba ki nákáḡ-mee puee, m làá fī-u. U nín nyí-mee puee, m làá wún u-pu.
- ¹⁵U yaa kúuḡ ki yīḡḡ-mee, m làá kíḡ-u. Man m-ba làá nīn bí u-cee dinimbinaamandi poon, m làá fī-u ní kí tīḡ-u tinyool.
- ¹⁶M làá tīḡ-u mmaḡfafɔkɔn, ní kí dàkà-u yii man di sá u-fiiliu.»

Psaumes 92

Ti-Dindaan, an ḡāḡ tí nyōḡkì-si

- ¹Inyɔḡki laḡḡu ḡun bi gá ḡwiḡḡḡḡfikaa dalee.

²Ti-Dindaan, an n̄ān yii tí nyōŋkì-si, kí gāā ilan kí tī sii Yilpu Fóŋŋŋ Nimbotiu yindi tinyool!

³An n̄ān yii kutaafaauuee tí sòòh a-neen̄kpaandi pu, ní kunyeeuee, tí sòòh a-baamōŋyi pu,

⁴kí bòò in̄mii saalaa beeku n̄i saŋgu kí nyōŋkì-si.

⁵Ti-Dindaan, a-tuun̄ŋi t̄l-mi mm̄on, atuun n̄in a n̄ee puee, m làá gāā ilan kí fàal̄.

⁶Ti-Dindaan, a-tuun̄ŋi sá akpaaneeee, a-land̄k̄oi nyóò tikpil!

⁷Un kaa dàkaf̄ee kaa nyí mín̄, ugbaan kaa n̄ūh̄ kí gb̄l̄ taapu.

⁸Binikpitib nyēē ki bí fàlfal kii timoolee, an búti bikpitiŋaliibi, ama an kaa làá sūŋkì, bi làá kpú kí céetí.

⁹Ama sii ti-Dindaan di tókó tikók̄o pu kí n̄in cáa cá jaanjaan.

¹⁰Kpèè a-nannanliibi, ti-Dindaan, kpèè a-nannanliibi kók̄o làá kpú kí céetí, bikpitiŋaliibi kók̄o làá yàl̄.

¹¹A tī-mi up̄on̄naa pōŋŋu, a b̄ati ŋkpam min sóf̄ee ki s̄it̄i m-pu.

¹²M-nimbil ká m-nannanliibi lítitam, m-tafal gb̄l̄ bin jáà n̄i mee biilii pu.

¹³Deedeedaan w̄intí kii bubabuee ní, u f̄ik̄ontí kii Leeban̄on subu bun bi yī seediree.

¹⁴U bí kii busubu bun bi cóon̄ kunimb̄otidiinee ní, bu pòk̄ot̄i ti-Nimbotiu cindin.

¹⁵Báà bu yaa púl̄aaa, bu gb̄int̄i lòon̄ ní, bu cáá ŋkpiim ní ki sòh̄.

¹⁶Bu sòon̄ ti-Dindaan deedeu pu yii: «U sá m-taŋkpanaakooku ní! Baa k̄antí tin kaa bí deedeeyee u-ni!»

Psaumes 93

Ti-Dindaan sá uboti

¹Ti-Dindaan sá uboti. U dū tikpaandi ki p̄eēh̄ kii dib̄okutilee, ní ki dū m̄on̄ ki gb̄l̄h̄ kii dambalee. An pu ní duulinya bá ki p̄ōō, kaa c̄iŋk̄i.

²Doooo cannaaku ní a-beel bí ki bá ki p̄ōō, doooo jaanjaan ní a bí.

³Ti-Dindaan, am̄ōō bíi yíkí yilpu, am̄ōō yānt̄i bi gb̄l̄ ŋi-nyók̄o pu, am̄ōō bíi gā kuwoou.

⁴A p̄ōō ki j̄it̄i n̄nyin̄kpaam wooku n̄i t̄iŋku n̄ȳiŋgbanti tin n̄ānee pu, sii ti-Dindaan un bí yilpuee di n̄ān̄.

⁵A-b̄okpaan̄i baasii sá ibaam̄on̄ ní, ti-Dindaan, a-diiku m̄aāh̄ kí n̄in sá circir diiku, kí n̄in cáa cá jaanjaan.

Psaumes 94

Unimbɔti tò tin kaa bí deedeeyee ipɔntoon

¹Ti-Dindaan, sii Unimbɔti un tò ipɔntoonee, lēē a-ba kí dākà, sii Unimbɔti un tò ipɔntoonee.

²Yìkìṁ, kitiŋ pu nib bɔsoonliu, kí pà bilambidambi bi-tuunŋi paati.

³Kí cáá sǎā nyunti ŋulɔŋu ní binikpitib làá nīn bí ki fàal ní? Kí cáá sǎā nyunti ŋulɔŋu ní, ti-Dindaan?

⁴Bi yòontí bi-ba yilpu ki sòòn tilambibɔti, bikpitiŋaliibi nee kɔkɔ dākà bi-ba.

⁵Ti-Dindaan, bi wóḅ a-nibul, bi sàantí bin sá a-yabee.

⁶Bi kù ukpiipu nì unicaan, ki kù atanŋkpiibil.

⁷Ní ki bí ki lì yii: «Ti-Dindaan kaa wǎl, Jaakɔb Nimbɔtiu kaa fātìi tó.»

⁸Nimbi bigbaambi nee, ní cúúmaan ni-ba, nimbi bin kaa dākafí nee, ba dal ní ni làá gbìl taapu ní?

⁹Un di ɣá unil tafalee kaa gbìlaaa? Ún un náán unil nimbilee kaa wǎlaaa?

¹⁰Ún un dátí atimbun tafalee di kaa ɣùh kí dáal unil tafalaaa? Ti-Dindaan un tìi unil dinyilee,

¹¹u nyí unil landɔkɔi kɔkɔ! U nyí i nín kaa bí tibanee.

¹²Ti-Dindaan, unil un tafal a dátí, ki cáá a-marab ki dākà-uee bí mmɔnnneeee!

¹³Dinimbinaamandi yuntiŋuee, a yàntí u bí ŋgbansɔŋfin, ki cí bí gbà mbòó kí cīití binikpitib.

¹⁴Di sá yii ti-Dindaan kaa dù u-nibul kí fá, waa fātí u-boon kí tī bin sá u-yabee.

¹⁵Bi làá dǎá fātí sòòn binib ɔti nì ibaamɔn, ní bin kɔkɔ pɔbil bí dibee ń dǎá kí mīn.

¹⁶Nma di làá sòòn m-ɔti bikpitib nee cee kí tī-mi? Nma di làá mōtì m-pu bikpitiŋaliibi nee cee?

¹⁷Ti-Dindaan yaa kaa bàà jòón-mi, an bàà kíh fiii m-naŋki ń kó diŋmiŋmiŋmidikil tiŋkin.

¹⁸M yaa bí yii: «M-taŋi bí yòtē», ní sii ti-Dindaan neeŋkpaandi ń tíkiń-mi.

¹⁹Ilandɔkɔ yaa bàà wíh m-ni ki nyīŋfi m-puee, ní á ŋmēēh-mi kí tī-mi dipɔɔɔŋkil.

²⁰Sii nì bibɔsoonliibi binikpitib nee ɣá mpèéee? Bín bin nāantí falaa kaa dū mara ki yíh tibe.

- ²¹Bi kpáfí kinyɔkɔ ki lèekī deedeedaan maɲfal, ki sòòh maanyiba bɔti ki kù-u.
- ²²Ama ti-Dindaan di nèn kpántì m-balilaŋki. M-Nimbɔtiu di nèn sá kutaŋkpanaakoou kun m sáñ ki kóee.
- ²³U yāntì bi-kpitii gítì bi-pu, u dū bi-kpitii ki nāaŋ-bi. Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu di nāaŋ-bi.

Psaumes 95

Dāaṁmaan tí cùú nyōŋkì ti-Dindaan

- ¹Dāaṁmaan tí cùú nyōŋkì ti-Dindaan, tí fáamaan iwiliili kí dàntì kutaŋkpanaakoou kun fiil-tee.
- ²Tí cùmaan u-nimbiin kí jāaŋ-u, tí gāamaan ilan nì dipɔɔpindi kí nyōŋkì-u.
- ³Di sá yii ti-Dindaan di sá Unimbɔtikpaan, ún di sá ubɔtikpaan un tókó inimbɔti kɔkɔ puee.
- ⁴Kitiŋ taapu taapu kā u-ŋaan ní, ún di tí yì ajoin yilpu kúnti kunti.
- ⁵Ún di tí yì tiŋku, di sá yii ún di náaŋ-u, ní ki yì kitiŋ kin ní u dū u-ŋal ki máhee.
- ⁶Dāaṁmaan, tí bòoṁmaan kí gbāaŋ kí jāaŋ-u, tí gbāaṁmaan ti-tabinyiliŋ pu ti-Dindaan un náaŋ-tee nimbiin.
- ⁷Di sá yii ún di sá ti-Nimbɔtiu, ní timbi sá dinibul din u kpàáyee, kupicaŋkpuŋu kun u kpòotēe. Dín nee, ni yaa gbil tin u sòonee,
- ⁸ní taa ŋá mpɔɔgbifin kii ni nín nèn ŋá pu Meeriibayee, a lì kii tin nèn jítì Maasa, kuteeunee.
- ⁹Ni-naanjab nèn kpákáŋ-mi ki nèn cóŋkì-mi niin, min kamaa bin nèn ká tin m ŋee.
- ¹⁰Abin imuŋku ilee, binib gbanti nèn yāntì m-naŋki nyáŋ nì bi, ní m nèn bí yii: «An sá dinibul din yiliŋ gáatèe ní, baa nyí kun m lèe.»
- ¹¹Niinee, m-ŋuul poonee ní m pūtì ki lī yii: «Bi kpá kí kó m-ŋuŋfil laŋki!»

Psaumes 96

Gāamaan nlampɔɔn kí pàkà ti-Dindaan

(Kpèè 1 Kroo 16.23-33)

- ¹Gāamaan nlampɔɔn kí pàkà ti-Dindaan, duulinya kɔkɔ nib, gāamaan ilan kí pàkà ti-Dindaan.
- ²Gāamaan ilan kí pàkà ti-Dindaan, ní nyōŋkìmaan u-yindi. Ní nèn sòòh u-fiil pu ŋwiin kamaa.
- ³Ní māafimaan u-nyooti atimbun poon, kí māafi maamaacib bin u ŋáaŋee anibul kɔkɔ poon.

⁴Di sá ti-Dindaan sá ukpaan ní ki máaṇ inyɔŋki, ún di sá kuwambiiu ki jítiṇ inimbɔti kɔkɔ.

⁵Anibul ɲin kíñee nimbɔtii kɔkɔ sá fám ní, ama ti-Dindaan di náaṇ yilpu.

⁶Tinyool nì jilma bí u-nimbiin, mpɔn nì kunyaanɲu gbí u-kɔŋkoonɲun.

⁷Kitiŋ pu nibuliŋ, tīmaan ti-Dindaan u-nyooti kí sòon u-pɔŋɲu pu.

⁸Tīmaan ti-Dindaan u-yindi nyooti, ní cáammaan ni-saraabi, ní kómaan u-cindin.

⁹Bòommaan taapu ti-Dindaan nimbiin, ɲyunti ɲun ní u yaa lēē u nín bí circir puee ki dàkēe. Nín jìkìmaan nì tifaandi u-nimbiin, kitiŋ pu nib kɔkɔ.

¹⁰Tùkùmaan atimbun nib kɔkɔ yii: «Ti-Dindaan jīn dibeel, duulinya bá ki pɔɔ, kaa cìŋkī. U sòon anibul ɔti nì ibaamɔn ní.»

¹¹Yilpu ń nīn fàal, kitiŋ ń nīn bí dipɔɔpindin, tiŋku ń nīn gà kuwoou, ki kpáaṇ tin kɔkɔ bí u-poonee!

¹²Tisati ń nīn fàal ki kpáaṇ tin kɔkɔ bí ti-poonee! Isufi in yú kubambanɲunee ń nīn kūuntí nì dipɔɔpindi

¹³ti-Dindaan nimbiin. Di sá yii u dòon, u dòon kí dāá sòon kitiŋ pu nib ɔti. U làá dū deede kí sòon duulinya ɔti, kí dū u-baamɔŋyi kí sòon anibul ɔti.

Psaumes 97

Ti-Dindaan sá ubɔti, kitiŋ pu nib kɔkɔ ń nīn fàal

¹Ti-Dindaan sá ubɔti, kitiŋ pu nib kɔkɔ ń nīn fàal, bin kóò ntimu mun kɔkɔ nnyim mǎntii túee poonee ń nīn bí mmɔnni!

²Ditagbandi nì dibɔmbɔndi mǎntii tú-u. U-beejal tókó deede nì tin tēēee pu ní.

³Ŋɲmi lī u-nyɔkɔpu, ní ki wù u-nannanliibi bin mǎntii tú-uee.

⁴U yànti itaanɲmɔmɔ ɲmínti duulinya pu, kitiŋ kǎnti-i ní ki jìkì nì tifaandi.

⁵Ajoon dùnti kii nsikampimuee kitiŋ kɔkɔ Dindaan nimbiin.

⁶Yilpu sòon u-deedeu pu, ní anibul kɔkɔ kǎnti u-nyooti.

⁷Icoo ń cúú bin kɔkɔ tòotí awaayee, bin nyóŋkí awaa ɲin kaa bí tibanee! Inimbɔti kɔkɔ, gbàammaan ti-Dindaan nimbiin.

⁸Siiyɔn yab gbīl ní an mókíñ-bi. Ti-Dindaan, a-bɔsoonɲi puee, Juuda timmu bíi fàal.

⁹Di sá yii sii ti-Dindaan, Yilpu fɔŋɲɲ Nimbɔtiu un kpòotí kitiŋ kɔkɔee, sii di tókó inimbɔti kɔkɔ pu.

¹⁰Nimbi bin néeñ ti-Dindaanee, níñ námaan ikpiti. Ti-Dindaan wún u-deeedeambi manfal pu, u fiil-bi ki nyántí binikpitib ɲaan.

¹¹Ŋwalifi ɲmíntí deeedeambi, ní bin pɔbil bí diba nì Unimbotee fàal.

¹²Deeedeambi, ti-Dindaan puee, níñ fàalmaan, ní kí nīn nyóŋkí u-circir yindi.

Psaumes 98

Tí nyóŋkí ti-Dindaan un dòónee

¹Inyóŋki laɲɲu. Gāāmaan nlampɔɔn kí pàkà ti-Dindaan, di sá yii u ɲáań maamaacib. U-ɲaɲgiil, u-ɲal ɲun bí circiree yāntì u jáń ki jín.

²Ti-Dindaan dākā yii u sá u-fiil, u lēē u nín bí deede puee ki dākā atimbun kɔkɔ.

³U téetì u-neenkpaaandi nì u-deedeu un u cáá Isirayeel yab puee pu. Kí cáá sāa kitiɲ gbeennyɔkɔee, bi ká ti-Nimbɔtiu fiil.

⁴Kitiɲ pu nib kɔkɔ, fáāmaan iwiliili kí dāntì ti-Dindaan, gāāmaan ilan mɔɔn nì dipɔɔpindi kí nyóŋkí-u.

⁵Bòòmaan kubeeu kí nyóŋkí ti-Dindaan, bòòmaan kubeeu kí gāā ilan kí kìntì.

⁶Ní búrmaan akantán nì iyin kí nyóŋkí-u, ní fáāmaan iwiliili kí dāntì ti-Dindaan, ubɔti.

⁷Tiɲku ń nīn gà kuwoou, ki kpáań tin kɔkɔ bí u-poonee! Kitiɲ nì tin kɔkɔ bí ki-puee mun ń gāā kuwoou.

⁸Ibun ń kpāafi abaal, ajoin ń kpāfi dicilpuee kí gāā ilan nì dipɔɔpindi

⁹ti-Dindaan nimbiin. Di sá yii u dòón kí sòòn kitiɲ pu nib bɔti. U làá sòòn duulinya bɔti nì ibaamɔn, ní kí sòòn anibul bɔti deede.

Psaumes 99

Ti-Dindaan sá ubɔti, ún baba di sá Unimbɔtibaamɔn

¹Ti-Dindaan di sá ubɔti, anibul ń nīn jìkì nì tifaandi! U kā u-beejal din tókó keerubimbi puee, kitiɲ ń cìɲkì!

²Ti-Dindaan sá ukpaan Siiyɔn tiɲkin, - ní ki tókó anibul kɔkɔ pu.

³Bí nyóŋkí a-yiɲkpaaandi din cáá tifaandee! - Dì sá circir yindi ní!

⁴Kun tì ubɔti mɔɔnee di sá ú nīn néeñ ibaamɔn. Sii di yóòn marab bin tèēnee. Sii di ɲá tin bí deede nì tin tèēnee Isirayeel tiɲkin.

⁵Ní nyóŋkímaan ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu, ní gbàańmaan u-beejal taapu! - U sá circirdaan ní.

⁶Mooyiisi nì Aarɔn bin nìn sá u-saraaŋaliibi kansikin bibee, nì Samiyeel un nìn sá bin yîi u-yindee kansikin ubɔee, nìn yîi ti-Dindaan ní u nìn kííkí-bi.

⁷Unimbɔti nìn sòòh nì bi ditagbancancaal poon. Bi nìn ɲúb u-bɔkpaanji, nì marab bin u nìn tī-bee.

⁸Ti-Dindaan Unimbɔti, sii a-ba di nìn kííkí-bi. A nìn sá Unimbɔti un jīh bi-pu kimɔtiyee, ama a nìn dátí bi-tafal bi-yìntitam pu.

⁹Nyɔŋkìmaan ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu. Gbàammaan kí túl u-circir jool. - Di sá yii ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu sá circirdaan ní.

Psaumes 100

Ti sá u-nibul

¹Ijaam saraau laŋɲu. Kitiŋ kɔkɔ nib, ní fáamaan iwiliili kí dànti ti-Dindaan.

²Jāammaan-u nì ifaal, dāammaan u-nimbiin nì dipɔɔpindi.

³Béémaan yii ti-Dindaan di sá Unimbɔti, ún di náañ-ti ní ki yì-ti. Ti sá u-nibul nì kupicaŋkpuŋu kun u kpàáyee.

⁴Ní dīmaan u-diiku punyɔmmu kí kó kí nīn jáam-u, ní kó u-cindin kí nīn nyɔŋkí-u. Ní nyɔŋkìmaan-u, ní pàkàmaan u-yindi.

⁵Di sá yii ti-Dindaan ɲāñ, u-neeŋkpaandi bí kí nīn cá jaanjaan, ní u-baamɔŋyi bí kí nīn cá abin abin.

Psaumes 101

Ubɔti pōòh Unimbɔti nimbiin kí nīn tó u-marab

¹Daafiidi di ɲmāñ nlan nee. M làá gāā ilan a-neeŋkpaandi nì a-deedeeu pu. Sii ti-Dindaan ní m làá gāā ilan kí nyɔŋkì.

²M làá nóó deededambi saŋɲu. Nyunti ɲulɔŋu ní a làá dāāñ m-cee ní? - M làá nīn bí nì dipɔbil diba m-dicaŋkun.

³Maa là tiwan tin kaa bí tibanee. M ná bin fātì bi-boon ki tī Unimbɔtee tuuŋji, atuun gbanti kpá kí dáb-mi.

⁴Biibiidambi làá nīn dátìh-mi, maa là kí béé ukpitiŋal gba.

⁵Bin cāab bi-jutiibi disambiil dibaline, m làá nàāñ-bi. Bilambidambi nì bin yòontí bi-ba yilpuee, maa gèetìh-bi.

⁶M-nimbikpeenu làá nīn có kitiŋ nee baamɔndambi pu, ní bí nīn kàal ki kól-mi. Un còom deededambi saŋkindee di làá nīn bí m-tundin.

⁷Un mùul u-jutee kaa làá nīn cáá mpaan m-dicaŋkun. M-nimbil kaa là kí wāl un sòòh tinyimɔmbotee.

⁸Kutaafaau kamaayee, m làá nīn nàantí binikpitib bin kòkò bí kitin̄ nee puee, kí kúntí bikpitiŋaliibi kòkò ti-Dindaan tin̄kin.

Psaumes 102

Dinimbinaamandi nì dimákal

¹Ufalaadaan un kaa ti cáá mpɔn ní ki tíminsí ti-Dindaan nimbiinee wimmeem.

²Ti-Dindaan, pīlifi m-wimmeem, yàntī m-biilii n̄ bàñ-si.

³Á taa fàtī a-boon kí tī-mi dinimbinaamandi wiin̄ɔu dal. Kpòon̄ a-tafal kí pīlifin̄-mi. Dalin̄kin m yaa yīn̄-see, á kíf-mi malaa.

⁴M-man̄fal wiin̄yi bí jītí kii nnyiimee, m-kpabin̄ bí wù kii am̄sin̄koonee.

⁵M-pɔbil bí kōō kii kumoou kun bi gāāyee, m súntí kí jī m-jinti gba.

⁶Aniim n̄in m fátée puee, m dúntì kìn̄ akpab n̄ma ní.

⁷Man n̄i kuteeun tulin̄jool di kìn̄ ki náañ, m bí kii kitulin̄jakpatibooi kin̄ bí adigbuŋkatinee ní.

⁸Ngeem kaa ti bí-mi, m kpántì kii unoon un tókó kudii yilpu u-babee ní.

⁹M-nannanliibi sī-mi ní baabadal, bi bèel̄-mi ní ki cáá m-yindi ki tòó binib mbusu.

¹⁰Nfantam di kpántì m-jinti, nyinnyim ní m cáa n̄màlintí m-nyòkaatin.

¹¹A-n̄uul n̄i a-bum poonee, a dúkutì-mi ki tó ki fá ndandati.

¹²M-man̄fal wiin̄yi bí jītí ki cá kii mboonee, ní m bí kōō kii kumoouee.

¹³Ama sii ti-Dindaanee, a làá nīn k̄a dibeel ní kí nīn cá jaanjaan, ní bi làá nīn téetí a-pu abin̄ abin̄.

¹⁴A làá yīkì kí dākà Siiyɔn a-n̄anti, di sá yīi nyunti bàñ á sō ki-saai, tin̄man, nyunti lafun bàñ.

¹⁵Timbi a-tontɔnliibi néen̄ ki-tan̄kpeen̄i, ki-tam gba cúfí-ti isaa.

¹⁶Atimbun làá f̄an̄kì sii ti-Dindaan yindi, ní kitin̄ pu b̄otiibi kòkò n̄ f̄an̄kì a-nyooti.

¹⁷Di sá yīi ti-Dindaan làá f̄atīf̄ mā Siiyɔn tin̄ki, u làá dāá lēē u-ba kí dākà u-nyooti poon.

¹⁸U làá dāá pīlifin̄ bin bi fúkúlee, ní kaa làá dāá gbāfi bi-wimmeem.

¹⁹Bí n̄mà tin̄ bí nee kí sīn̄ bin làá dāá páanní boonee, ní dinibul din̄ bi f̄atīf̄ náanee n̄ dāá nyōŋkì ti-Dindaan.

²⁰U gbóonní doooo yilpu u-circir k̄ɔŋkooŋɔun ki kpēē, ti-Dindaan gbóonní doooo yilpu ki kpēē kitin̄

- ²¹ Kí pīlifi bisarkadambi timinsii, ní kí gbìntī bin an sá yìi bi lēē kí kpòee kí líí.
- ²² Niinee bi làá dāá sòòh ti-Dindaan yindi pu Siyyon tìjkin, ní kí dāá sòòh u-nyɔŋkii pu Jeerusaleem tìjkin,
- ²³ ɲyunti ɲun anibul nì abee yaa láa kpáfí kí jāam ti-Dindaanee.
- ²⁴ M dáá bí nsanni ki cá ní u bātì m-pɔŋɲu pu. U bātì m-manfal wiɲyi pu.
- ²⁵ An pu ní m téen mɔɔn yii: «M-Nimbɔtiu, sii un bí kí nīn cá jaanjaanee, taa yòòh-mi m-manfal wiɲyi kansikin.»
- ²⁶ Doooyee ní a náan kitiŋ, a dū a-ɲalii ní ki náan yilpu.
- ²⁷ Tìh gbanti kòkò làá wāŋkì, ama sii làá nīn pée bí ní. Kitiŋ nì yilpu làá sáti kii tiwampeenkaalee, a làá kpántí-bi kii bi nín kpántí dibɔkutil puee ní, ní bí pō mpaan.
- ²⁸ Ama siiyee, aa kpántí, ní a-manfal wiɲyi kaa kúntí mun.
- ²⁹ Timbi a-tòntònlìibi biyaamu làá nīn cáá ɲkɔŋkoon, ní mu-naantiibi n nīn bí a-nimbiin.

Psaumes 103

M làá jāam ti-Dindaan

- ¹ Daafiidi di ɲmān nlan nee. M làá jāam ti-Dindaan nì m-naŋki kòkò, m làá jāam u-circir yindi nì m-pɔbil kòkò.
- ² M làá jāam ti-Dindaan nì m-naŋki kòkò, kaa làá súntí u-ɲanti báa tiba pu.
- ³ Úh di cáá m-yìntitam kòkò ki pūh-mi, ní ki cāantí m-weenyi kòkò.
- ⁴ U nyāntí-mi ɲkúm bookun, ní ki cáá dineenkaandi nì disaasɔl ki cīkintí-mi kii kibeeɲuuliyee.
- ⁵ U tìl-mi tiwammontiil m-puti poon, u yànti m fàti kpántí unipɔɔn kii ukaalunee.
- ⁶ Ti-Dindaan tūh deedee tuuŋɲi, u sòòh bin kòkò bi sàantée bɔti nì ibaamɔn.
- ⁷ U nīn yānti Mooyiisi bée u-sàmbiyaamu, ní Isirayeel yab bée u-tuŋkpaanɲi.
- ⁸ Ti-Dindaan poon mō ní ki cáá kulaŋŋaŋfitiiu, waa gífi diŋuul malaa ní u-neendi wīkí tikpilku.
- ⁹ Waa sòòh unil bɔti kaa gbèentí, kaa tí díkì ubɔ pu an kaa kúntí.
- ¹⁰ Waa dátí ti-tafal kii ti-kpitii nín bàà máan puee, waa tí pà ti-yìntitam paati nín bàà máan puee.
- ¹¹ Kii kitiŋ nì kutagbɔɲu nín dátì nì tɔb puee, mīh ní dineenkaandi dīn u cáá bin fàŋkí-uee puee wīkí.

¹²Kii ɲwìiɲ nyalan̄ki nín dātì nì ɲu-jeetilan̄ki puee, mìn ní u kàkatì ti-kpitii ki wàatì-ti.

¹³Kii ubaati poon nín mō u-biyaamu pu puee, mìn ní ti-Dindaan mun poon mō bin fàŋkí-uee pu.

¹⁴Di sá yii ún nyí kun u dūu mán-tee, waa súntí yii ntam ní ti sá.

¹⁵Unilee, u-manfal wiɲyi bí kii kumoooue ní, kii tisatin supumpukumee, mìn ní u púkuń.

¹⁶Di sá yii kubuɲu yaa fáá nsupumpukumee, m̀ wánkí ní, aa ti béetí laakin m̀ ǹn bée.

¹⁷Ama ti-Dindaan neen̄kpaandi bí bin fàŋkí-uee pu ní ki cá talku. U-deedeeu làá n̄n bí bi-naantiibi pu,

¹⁸ɲyunti ɲun bi yaa ɲúb u -poondi ní ki dàkafí kí ɲá u-bòkpaan̄i nín bí yii bí ɲá puee.

¹⁹Ti-Dindaan dū u-beejal ki yóon̄ yilpu, ní ki j̄n̄ dibeel tin kòkò pée bée pu.

²⁰Jāam̄maan ti-Dindaan, nimbi u-tuun̄yi in di cáá m̄p̄on ki ɲáań u-nyɔɔbundi nín l̄i puee, ki tó-u ɲyunti ɲun ni yaa gb̄l̄ u-nyɔkɔpuee.

²¹Jāam̄maan ti-Dindaan, nimbi u-jan̄jakitiɲ kòkò, nimbi u-tòntònl̄iibi bin ɲáań u nín là puee.

²²Ní jāam̄maan ti-Dindaan nimbi u-wannaan̄kaati, laakin kamaa ní ni yaa bí u-beelinee. M làá jāam̄ ti-Dindaan n̄i m-naŋki kòkò.

Psaumes 104

Unimbɔti unáanli, m jáam̄-si

¹M làá jāam̄ ti-Dindaan n̄i m-naŋki kòkò! Ti-Dindaan m-Nimbɔtiu, a sá ukpaan tikpilku! Tinyool n̄i jilma ní a pēē,

²ní ki dū ɲwalifi ki b̄iɲ a-ba pu kii dibòkutikpaandee. A kpàtì kutagbɔɲu kii tantee.

³A mán a-kɔŋkooɲu inyɲfi in bí yilpuee pu. Atagban di sá-si jan̄jatɔrɔku, a còom̄ kubuɲu feen̄yi pu ní.

⁴Kubuɲu di sá a-tuun̄yi, ní aɲmilimbil sá a-tòntònl̄iibi.

⁵A dū kitiɲ ki tókɔn̄ ki-nyeel pu, k̀ kpá kí c̄ɲkì ɲwindal.

⁶A dū tiɲku ki b̄iɲ ki-pu kii dibòkutilee, inyɲfi n̄n b̄i ajoin pu.

⁷Ama ní a kpàtì i-pu ní i sán̄ ki kàtì. A téen̄ i-pu kii ditaadundee ní i sán̄

⁸ki dàb̄ ajoin, ki s̄intì atantakan ki nín cá laakin a bóntì ki s̄iɲ-iee.

⁹A sfiñ-i kikpaanyɔkɔ kin iaa máań kɪ pùub̃ kɪ jītée, án nín làá ɲá pu i taa ti dāań kɪ bliń kitiɲ puee.

¹⁰A cǎn nnyim min nyēē anyimbulnimbilinee ibunni, m̀ pùub̃ ajoin kansikin,

¹¹ní ipeel kɔkɔ d̀oń kɪ nyù. Niin ní kumoooun mammu nyù.

¹²Inoon kóò kɪ kól-m̀, ní kɪ gà ilan tifaalin.

¹³A yànti utaa nyēēń yilpu kɪ ǹ ajoin pu, a yànti nnyim bà kitiɲ.

¹⁴Sii di yànti timool nyēē ní tiwaɲkuti kǎnti kɪ jĩn, ní kɪ yànti tin unil kùee nyēē. Kitiɲ di t̀ unil u-jikaati.

¹⁵Kĩn di t̀ unil ndaam min u nyù an mōń-uee, kɪ t̀-ɹ ɲkpam min u ɲm̀ti u-nimbiin ɲāńee, ní kɪ t̀-ɹ tijin tin u jĩn kɪ kǎnti m̀pɔnee.

¹⁶Ti-Dindaan sufii kǎnti ntaanyim min máańee, Leebanɔn sufii in u cóoń bi yĩ seediree.

¹⁷Inoon pǎantí i-diti i-pu, ní naakpaapiimbi kóò siipreesi sufii pu.

¹⁸Njoonɔjamu kóò ajoin ɲin f̀k̀dee pu, ní itaɲkpaloɔ sá ɲkɔɲkoon kɪ tĩ ijangbeenapul.

¹⁹A náań uɲmal tí nĩn cáa béetí iyunti, ǹ ɲwĩń ɲu nyí kukúluu kun ɲu máań kɪ jēetée.

²⁰A yaa cáań dibɔmbɔndee ní kunyeeu ń mó, ní kubambaɲɲun peelii kɔkɔ ń kɪ kɪ b́i còom̃.

²¹Agbikintipɔmbil mùuń kɪ nyàaɔ upeel kɪ ɲm̀, ní kɪ bàlifí sii Unimbɔti á tĩ-ɲi ɲi-jinti.

²²ɲwĩń yaa nyáńee ní ɲi jĩtí kɔ kɪ d̀oń ɲi-diɲɲin,

²³ní unil ń nyā kɪ búntí u-tundi, kɪ gbàfi kɪ cáa sǎa kujoou.

²⁴Ti-Dindaan, a-tuunɲi wĩkēeee! A dũ iciin ní kɪ ɲá atuun gbanti kɔkɔ, a-wannaanɲkaati di gbí kitiɲ kɔkɔ.

²⁵Kpèe tiɲku di d̃ pǎaa kɪ cée, tiwaɲkuti tikpaandi ǹ ɲwaamu gbí poon an kaa cáa ɲkaan.

²⁶Meelab tókó u-pu kɪ cá kɪ gĩtĩ, ní kupeebiliɲɲu Leefiyatan kun a náańee bí u-poon kɪ gbíí.

²⁷Tiwaɲkuti gbanti kɔkɔ mǎká a-pu á tĩ-ti tijin nyunti ɲun a máańee tí jĩ.

²⁸A yaa tĩ-tèe ní tí yòoń kɪ jĩ, a yaa tǎnti a-ɲalee ní tí ká kɪ jĩ kɪ díkí.

²⁹Ama a yaa fāti a-boon kɪ tĩ-tèe, ní tifaandi ń cúú-ti. A yaa cúú ti-fooku kɪ lēēyee ní tí kpú kɪ fàtí gítí ntamin.

- ³⁰A yaa tī-tì a-fookuee, a náán-tì dee, ní kí fàtíí pòntí tikòkò kitiŋ pu.
- ³¹Ti-Dindaan nyooti í nīn bí ki cá jaanjaan! An nīn mōh ti-Dindaan u-tuunŋi pu!
- ³²U yaa kpēē kitiŋee, kì cìŋkī ní, u yaa gbēē ajoonee, ŋi dùkù ní.
- ³³M-manfal wiŋyi kòkò poonee, m làá gāā ilan kí pàkà ti-Dindaan, iwiin in kíh-mi nee, m làá dūú gāā ilan kí nyōŋkì m-Nimbōtiu ní.
- ³⁴M-yaliŋkii í nīn fáatiŋ-u. Mamee, ti-Dindaan pu ní m làá nīn fàal.
- ³⁵Bikpitiŋaliibi í kúntí kitiŋ pu, binikpitib í taa ti ní nīn bí! Tiŋman, m làá jāam sii ti-Dindaan! Aleeluya, nyōŋkìmaan ti-Dindaan!

Psaumes 105

Unimbōti deede tuunŋi bōti

(B. 1-15. kpèè 1 Kroo 16.8-22)

- ¹Ní nyōŋkìmaan ti-Dindaan kí yòon u-yindi yilpu, ní yàntìmaan anibul kòkò í bée u-tuŋkpaanŋi.
- ²Ní gāāmaan ilan kí pàkà-u, kí gāā ilan kí nyōŋkì-u, ní dàkafìmaan u-maamaaci tuunŋi kòkò pu.
- ³Nimbi bin nyàab ti-Dindaanee, án nīn mōh-ni u-circir yindi pu, ní nīn bí dipòpindin.
- ⁴Ní nyàabmaan ti-Dindaan nì u-pōŋŋu, nyàabmaan kí nīn bí u-nimbiin.
- ⁵Ní téetìmaan maamaaci tuunŋi ŋin u ŋāaŋee nì u-tuŋkpaanŋi pu, nì ibosoon in kòkò ní u sòŋee.
- ⁶Nimbi u-tòntòliu Abraam naantiibi, nimbi Jaakòb naantiibi bin u lēēyee, téetìmaan.
- ⁷Úh di sá ti-Dindaan ti-Nimbōtiu, úh di sòon kitiŋ pu nib kòkò bōti.
- ⁸Waa pée súntí u-poondi pu dalba dalba, tibōti tin u yóon án nīn sá mara ki tī anaantitòtòkò kutuku puee.
- ⁹Dipoondi gbanti ní u nīn pōon Abraam, dín ní u nīn pūtì ki pōon Isaaki mun,
- ¹⁰dín ní u nīn dūu síh Jaakòb dibòkpaal, talku poondi gbanti ní u nīn pōon Isirayeel,
- ¹¹ki lī-u yii: «M làá tī-si Kanaan tiŋki, án nīn sá sii nì a-naantiibi wanti.»
- ¹²Baa nīn náan báa fiii, bi nīn pée sá binikaanŋkaabi ní ki kāl niin kunicaŋu.
- ¹³Bi nīn kàal atimbun ní ki kpántí, ki kàal dibeel diba poon ní ki yíkí ki nìkì dín kíh poon.

- ¹⁴Ama Unimbɔti kaa kíf báà unil ń sààñ-bi, bi-pu ní u dáál bibɔtiibi tafal ki lĩ yii:
- ¹⁵«Ní taa gbēē bin m lēēyee, ní taa pée ɣá m-bɔnaatiliibi tikpitił tiba.»
- ¹⁶U nèn cááñ ɣkùm kitiŋee pu, tiŋin kaa nèn ɣíti bí binib ń jĩ.
- ¹⁷U nèn dū unil ubɔ ki tú bi-nyɔkɔpu, Jooseefi un bi nèn nyáfi u kpánti uyumbuee.
- ¹⁸Bi nèn bá u-taɔŋi akpambaa, bi nèn dū ikusaka ki tó u-neen,
- ¹⁹ki cáá sãa nyunti ɣun ní tin u nèn sòoñee dāa jíti mĩn deedeedeeyee. Ti-Dindaan nyɔɔbundi nèn cóŋkì-u ki pòñ-u.
- ²⁰Ubɔti nèn pú kinyɔkɔ bí báatí-u u-kpambaaŋi, anibul kpiliu nèn yānti bi lĩ-u.
- ²¹U nèn dū-u ki kāaŋ u-dicaŋku pu ukpil, ní ki nèn yānti u kpòotĩ tin kɔkɔ u cááyee,
- ²²kí ɣmā kí dàkà u-bɔtibiliŋ u nín là puee, ní kí ɣmā kí tĩ bitindaŋkpilib iciin.
- ²³Mĩn boonee, Isirayeel nèn cūti Eejipiti tiŋkin, Jaakɔb nèn kpánti unicaan Kaam tiŋkin.
- ²⁴Ti-Dindaan nèn pú u-nibul mmaal ní ki tĩ-bi mɔɔn ki jítiñ bi-nannanliibi.
- ²⁵U nèn cúú Eejipiti yab pɔbiliŋ ki kpánti, bi nèn kíñ ki ná u-nibul ní ki nèn ɣmātiñ u-tòntòntliibi.
- ²⁶Niinee ní u dū u-tòntòntliu Mooyiisi nì Aarɔn un u nèn lēēyee ki tú.
- ²⁷Unimbɔti nèn yānti bi ɣaañ maamaaci daanti Eejipiti tiŋkin, bi nèn ɣaañ maamaaci tuuŋŋi Kaam tiŋkin.
- ²⁸Unimbɔti nèn cááñ dibɔmbɔndi ní an dūu mɔ, ama báà ubɔ kaa nèn kpákáñ u-nyɔɔbundi.
- ²⁹U nèn yānti nnyim kpánti fatiku ní ki yānti iŋm in bí mi-poonee kpĩ.
- ³⁰Kpaabi nèn gbí Eejipiti tiŋkin ki kpáaŋ bi-bɔtiu diiŋŋin.
- ³¹Unimbɔti nèn sòoñ ní ikpiŋki dómĩn ní inaacib gbí kitiŋ kɔkɔ pu.
- ³²An nín bàà sá utaa ń nēe, u nèn yānti ataanyĩkumbil di líti, ní utaa tó ní bi-tiŋki fōō ɣŋmĩ,
- ³³ki bíl bi-fiinyi nì bi-fiigi sufii, ní ki kófi bi-tiŋki pu sufii.
- ³⁴Unimbɔti nèn tí sòoñ ní inaakicaan, nì inaakitoon in baa ɣūñ kí kàaŋee dómĩn.
- ³⁵I nèn ɣmɔ bi-tiŋki pu mooti kɔkɔ, i nèn ɣmɔ kitiŋ nín lòoñ tikpaajin tiŋyee.
- ³⁶U nèn kūū Eejipiti yab biseebiyaamu nninjabiyaamu kɔkɔ, mun bi pée ki māl nyunti ɣun bi-fatikuu dáá tūñee.
- ³⁷U nèn nyánti u-nibul bi tú animbil nì sindaariya. Bi-naakɔti kansikinee, ubɔ kaa nèn gbínti boon.

- ³⁸Bi nín nyánee, an nín móɔkiñ Eejipiti yab, di sá yii dinyoondi nín kó-bi.
- ³⁹U nín kpātì ditagbandi ki bīiñ bi-pu, ní ki dū ŋɛmi ki ŋmíntì-bi kunyeeu.
- ⁴⁰Bi nín mēē ní u yāntì njikpacimamu dómíñ, u nín dū yilpu jinti ki kpíiñ-bi.
- ⁴¹U nín yāntì ditaŋkpal poon nnyim nyáñ, ki pùuḃ ki jíti kuteeu pu kii mbunee.
- ⁴²Di sá yii waa nín súntì u-circir poondi din u nín pōoñ u-tɔntɔnliu Abraamee pu.
- ⁴³U nín nyántì u-nibul nì ifaal, bin bin u nín lēēyee iwiliili poon.
- ⁴⁴U nín fōō atimbun aba timmu ki tī-bi, ní bín jín anibul aba tuuŋɛi paati,
- ⁴⁵án nín làá ɣá pu bí nīn ɣúb u-bɔkpaɛɛi kí nīn tó u-marabee. Aleeluya, nyɔŋkìmaan ti-Dindaan!

Psaumes 106

Isirayeel yab bíi biití bi-kpitii pu

(B. 1.47-48. kpèè 1 Kroo 16.34-36)

- ¹Aleeluya, nyɔŋkìmaan ti-Dindaan! Tí nyɔŋkì ti-Dindaan, di sá yii u ɣāñ, ní u-neenɣkpaandi bí ki cá jaanjaan.
- ²Ŋma di ɣūñ kí sòoñ ti-Dindaan tuŋkpaɛɛi pu? Ŋma di làá yàntì bí gbīl u-nyɔŋkii pu?
- ³Bin ɣúb Unimbɔti marab, ki ɣaañ ɣyunti kamaa tin bí deedeeyee bí mmɔnnēēē!
- ⁴Ti-Dindaan, a yaa bí dākà a-nibul a-ɣantee, á téetí m-pu! Jòoñ-mi a-fiil pu.
- ⁵Yàntì m ká bin a lútèe naam, kí yàntì m fàal nì a-nibul ní kí nīn bí dipɔɔpindin nì bin sá a-yabee.
- ⁶Ti ɣá ikpiti kii ti-baabee, ti ɣá tin kaa kítèe ki fōō dibɔkpil.
- ⁷Ŋyunti ɣun ti-baabi nín bí Eejipiti tiŋkinee, baa nín gbīl ti-Dindaan maamaaci tuuŋɛi taapu. Bi nín súntì u-neenɣkpaandi din u dākā-bi ɣfunyɔm tikpilee pu, bi nín jáñ nì u dimɔɔl caɣin, Tikati mɔɔl caɣin.
- ⁸Ama úñ u-ba yindi puee, u nín fī-bi, ki lēē u-pɔŋɣu ki dākā.
- ⁹U nín kpātì Tikati mɔɔl pu ní dín fótì. U nín yāntì bi cōom dimɔɔl poon kii bi nín cōom kuteeun puee.
- ¹⁰U nín fī-bi ki nyántì bin kaa nín là bi-botee ɣaan, u nín dá-bi bi-nannanliibi ɣaan ki líl.
- ¹¹Nnyim nín fātì gbí ki lēē bi-nannanliibi pu, bi-kansikin báà ubo kaa nín kíñ.
- ¹²Niinee ní bi fōō Unimbɔti nyɔɔbundi ki kíí, ní ki gāā ilan ki nyɔŋkì-u.

- ¹³Ama an kaa nìn pée súnkì ní bi sùntì tin u ɲée pu, baa nìn cíti ú ɲá tin u nìn bóntì kí ɲée.
- ¹⁴Bi nìn ɲá nnimbítaataam kuteeun. Laakin ubɔ kaa nìn bée, bi nìn cóɲkì Unimbɔti.
- ¹⁵U nìn tī-bi tin bi nìn bālifèe, ama ní ki dū didúntil weenɲu ki tó bi-pu.
- ¹⁶Bi nìn ɲá Mooyiisi pu ipoompoon dinaapaal pu ki kpáaṇ Aarɔn un ní bi nìn dūu sú ti-Dindaanee.
- ¹⁷Kitiɲ nìn cúu látì ní ki dū Daatan ki náí, kì nìn bīiṇ Abiiram kitil pu.
- ¹⁸Ŋɲmi nìn wūṇ dikitil gbanti kɔkɔ, aɲmilimbil nìn wūṇ binikpitib gbanti.
- ¹⁹Bi nìn móó dinabil Ooreeb jool taapu, bi nìn dū tikúti ki móó diwaal ki gbāaṇ ki jáaṇ-dì.
- ²⁰Bi nìn dū unaa un ɲmóò timoolee naɲku ki kpántì Unimbɔti un sá bi-nyootee.
- ²¹Bi nìn sùntì Unimbɔti bi-fiiliu un di nìn túh atuɲkpaan Eejipiti tiɲkinee pu.
- ²²Bi nìn sùntì maamaaci tuuɲɲi ɲin u nìn ɲá Kaam tiɲkinee, titumbilindi tin u nìn ɲá Tikati mɔɔl caɲinee.
- ²³Unimbɔti nìn lēē yii u làá kúntí-bi, ama Mooyiisi, unil un u nìn lēēyee nìn yúl u-nimbiin ki pīiṇ-u nsan ú taa kpò-bi u-ɲuul poon.
- ²⁴Míṇ boonee, bi nìn kpēē kitimmɔntii nee fám, di sá yii baa nìn fōō Unimbɔti poondi ki kíf.
- ²⁵Bi nìn bí bi-tantibin ki gbùkuṁ, baa nìn tó ti-Dindaan nyɔkɔ.
- ²⁶Niinee ní u yōoṇ u-ɲal yilpu ki pūti kí kpò-bi kuteeun,
- ²⁷kí jà bi-naantiibi bí yāl atimbun kɔkɔn, ní kí yàntī bí kpú nnicantimun.
- ²⁸Bi bàṇ Peewɔɔree ní ki kíl ki bíi tòotī diwaal Baal, ní ki ɲmó tiwaɲkuti tin bi dūu tōotì bitaɲkpiibee nanti.
- ²⁹Bi nìn ɲá míṇ ki gbítì Unimbɔti ɲuul ní nnaabu jéetì bi-pu.
- ³⁰Ama Piinaasi nìn yíkìi yúl ki ɲáɲkì tibɔti, ní nnaabuee gbēēṇ.
- ³¹An pu ní ti-Dindaan yíiṇ-u deedeedaan kí nīn pée cáa cá abin abin.
- ³²Bi nìn tí gbítì ti-Dindaan ɲuul Meeriiba nyimbuliɲu caɲin, ki kóṇ Mooyiisi digíṇdin.
- ³³Bi nìn kó Mooyiisi poon ki lēē baadakam, ní ún sòoṇ kaa dākafì.
- ³⁴Ti-Dindaan nín nìn bí-bi yii bí kpò kí céetí atimbun ɲiɲyee, baa nìn ɲá míṇ.

³⁵Ama bi nì binib bin kaa nyí Unimbotee nìn ɣá mpèé ní bi bífi bi-koobiliŋ ki kíh ki ɣáań míh.

³⁶Bi nìn tōotì bi-waangi ní ɣín kpántì-bi kutaliŋu.

³⁷Bi nìn kūū bi-jipɔmbi nì bi-bisalib ki ɣá saraabi ki tī arasiniibi.

³⁸Bi kūū maanyiibab, ki kūū bi-jipɔmbi nì bi-bisalib ki ɣá saraa ki tī Kanaan yab waaŋi. Bi kūū binib míh ki kón kitiŋ tijokɔndi.

³⁹Bi-tuunŋi gbanti kón-bi tijokɔndin, bi-bimbim yāntì bi kpántì kii kinimpulaakpaayee.

⁴⁰Niinee ti-Dindaan fōō u-nibul pu diŋuul, u nìn kíh ki ná bin sá u-yabee.

⁴¹U nìn dū-bi ki líh nì atimbun aba, u nìn dū-bi ki ɣá bi-nannanliibi taapu.

⁴²Bi-nannanliibi nìn sāań-bi ní ki nyī-bi ki múl bi-taapu.

⁴³Iyunti tikpilee, ti-Dindaan nìn fī-bi, ama bíh nìn gbíntì jáà nì u, ní ki nìn mōtī múl bi-kpitii poon.

⁴⁴Ti-Dindaan nìn ká dinimbinaamandi din poon bi bée ɣyunti ɣun ní u gbīl bi-biilii puee.

⁴⁵U nìn téetì dipoondi din u nìn pōoń-bee pu. U-neeŋkpaandi puee, u nìn kpántì u-landɔkoŋu.

⁴⁶U nìn yāntì bin kɔkɔ cúú-bi ki cūnnì kuyunuee súń bi-saai.

⁴⁷Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu, fī-ti! Nyāntí-ti atimbuncaan ɣaan kí kóoń-ti kí kpāfi. Niinee ní tí jāań a-circir yindi, ní kí nīn nyóŋkí-si dipɔpindin.

⁴⁸Tí jāań ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu kí nīn cáa cá jaanjaan. Ní samaa kɔkɔ ń kí yii: «Ameen! Tiŋman, an lafun ɣá míh! Aleeluya, Nyóŋkímaan ti-Dindaan!»

Psaumes 107

KUGBɔŋŋMOOŋMOOTIU

(Ilan 107–150)

Tí jāań Unimbɔti ufiil

¹Tí Nyóŋkímaan ti-Dindaan, di sá yii u ɣāń, ní u-neeŋkpaandi bí kí nīn cá jaanjaan.

²Bin kɔkɔ ti-Dindaan dá ki líyee ń lì míh. Bin ní ti-Dindaan dá ki nyántì unannanli ɣaane,

³bin u kóońní ntimu kɔkɔn, ɣwīń nyalanŋi pú nì ɣwīń jeetilanŋi pú, ɣgan pú nì ɣgiil pú ki kpáfèe ń lì míh.

⁴Biba nìn tú ki yìh kuteeun, ki còom ki cá kitiŋkuliŋŋin, kaa nìn ká nsan ŋun cá kitiŋ kin poon binib kóòyee.

⁵Ŋkùm nì nnyinnyoo nìn cúú-bi, ní bi-wunti yōtì.

⁶Bi-gìŋŋi poonee, bi nìn fáá mbiil ti-Dindaan watil pú, ní ún nìn fī-bi ki nyánti bi-nimbinaamandi poon.

⁷U nìn dū-bi ki tākān nsan ŋun tēēnee poon ki cūnni-bi kitiŋ kin poon binib kóòyee.

⁸Bí nyōŋkì ti-Dindaan u-neenŋkpaandi nì u-maamaaci tuuŋŋi ŋin u ŋáaŋ ki tì binibee pu!

⁹Di sá yìi un ní nnyinnyoo nìn cááyee, u tī-u u nyūñ, ní ki tī un ŋkùm nìn cááyee u jín ki díkí.

¹⁰Biba nìn kā dibombōndin nì ŋkúm jiliŋku boonŋun, bi nìn bí falaa sarkaun ní bi bóob-bi ikusaka.

¹¹Di sá yìi bi nìn ján nì Unimbōti marab, bi nìn kpē Yilpu Fōŋŋ Nimbōtiu bōkpaanŋi fám.

¹²U nìn dū falaa ki sīnti-bi taapu, bi nìn gbéetì ki làá lífí ní báà ubo kaa nìn tútuñ-bi.

¹³Bi-gìŋŋi poonee, bi nìn fáá mbiil ti-Dindaan watil pú, ní ún nìn fī-bi ki nyánti bi-nimbinaamandi poon.

¹⁴U nìn dáál-bi ki nyánti dibombōndi nì ŋkúm jiliŋku boonŋuee poon ní ki nìn tīfì bi-kusakai.

¹⁵Bí nyōŋkì ti-Dindaan u-neenŋkpaandi, nì u-maamaaci tuuŋŋi ŋin u ŋáaŋ ki tì binibee pu!

¹⁶Di sá yìi u wīl tasa kúti punuubi ní ki nákatì tikpàlkaal tin sá tikútee.

¹⁷Biba nìn kpánti bigbaambi ki jín falaa bi-saŋkpiti pu, bi-kpiti puee, bi nìn jín falaa tikpil.

¹⁸Tijin kōkō nìn núuti-bi, baa nìn gítì dātìh ŋkúm.

¹⁹Bi-gìŋŋi poonee, bi nìn fáá mbiil ti-Dindaan watil pú, ní ún nìn fī-bi ki nyánti bi-nimbinaamandi poon.

²⁰U nìn dū u-nyōbundi ki cáah-bi ní ki fī-bi ki nyánti ŋkúm ŋaan.

²¹Bí nyōŋkì ti-Dindaan u-neenŋkpaandi, nì u-maamaaci tuuŋŋi ŋin u ŋáaŋ ki tì binibee pu!

²²Bí ŋá saraabi kí jāam Unimbōti, bí fáá iwiliili kí dānti-u u-tuuŋŋi pu.

²³Biba nìn kó meelab ki tókó tiŋku pu, bi nìn bí tiŋku pu ki bànti.

- ²⁴Bín gbantee nín ká ti-Dindaan tuuŋɔ nì maamaacib bin u ɔ́áá tɪŋku puee.
- ²⁵U sòò nì kubuŋkpaanɔ ń kí kɪ yòontí tɪnyɪŋban.
- ²⁶Tɪnyɪŋbanee nín yòontí bi-meelab kɪ tòó yilpu, nì kɪ fàtī dū-bi kɪ múl nnyimin. An nín bii ɔ́áá mimmee nì bi nyūñ ɔkpatim.
- ²⁷Bi-nimbiliŋ nín bii bòntī nì bi kpìntī kii udanyɔgbilee. Baa nín gítɪ nyí tin bi làá ɔ́é.
- ²⁸Bi-gìŋɔ poonee, bi nín fáá mbiil ti-Dindaan watil pú, nì ún nín fī-bi kɪ nyánti bi-nimbinaamandi poon.
- ²⁹U nín yānti kubuŋkpaanɔuee ɔmíl, nì tɪnyɪŋban mun dōò sòò.
- ³⁰An ɔmíl mimmee nì an móɔkì-bi, nì ti-Dindaan kpōotì-bi kɪ cūnni meelayulilaŋkɪ, laakin bi nín là kɪ cùee.
- ³¹Bí nyōŋkì ti-Dindaan u-neenɔkpaandi, nì u-maamaaci tuuŋɔ ɔin u ɔ́áá kɪ tì binibee pu!
- ³²Bí yòò u-yindi yilpu samaa kansikin, kɪ nyōŋkì-u bitindaŋkpilib kpafil poon.
- ³³Ún di yānti mbun ń fòotí kɪ kpánti kuteeu, nì anyimbulnimbil ń gún kɪ kpā,
- ³⁴kɪ yānti kitiŋ kin cáá ntɪŋkpamee ń kpánti kitiŋ kin kpīyee, binib bin kòò kɪ-puee tuŋkpitiŋ pu.
- ³⁵U tí ɔūñ kɪ yānti kuteeu ń kpánti kubɔɔ, nì kɪ yānti kitiŋkuliŋɔ ń kpánti anyimbulnimbil.
- ³⁶U cāabì bin ɔkù m cááyee kɪ kàāñ niin, bí náāñ kitiŋ kɪ nīn kīn kɪ kòò kɪ-pu.
- ³⁷Bi kù akpaan kɪ bōl, nì kɪ cóoñ fiinyi sufii nì kɪ dāá kitiŋ abil.
- ³⁸Ti-Dindaan bīnti bi-boon nì bi bütī, waa bàtī bi-waŋkuti wíŋɔ pu.
- ³⁹Ama biba wíŋɔ nín bātī, nì bi nín dū diwóbil nì nnaabu nì kunimbaau kɪ nyī-bi kɪ sīnti taapu.
- ⁴⁰Ti-Dindaan yānti bi kīn kɪ kpée abotibil fám. U yānti ɔi tú kɪ yīn kuteeu kun pu nsan kpée.
- ⁴¹Ama u nyānti ufalaadaan u-falaaun, nì kɪ yānti bi-dicaŋɔ bütī kii tiwaŋkutee.
- ⁴²Bin pɔbiliŋ bí dibee yaa ká mimmee, bi fàal nì, ama binikpitib kɔkɔ pìnti bi-nyōmmu!
- ⁴³Ŋma sá uciŋfiti nì? Udaan ń kpāafi tiboti nee, nì kɪ bée ti-Dindaan neenɔkpaandi! Udaan ń bée yī ti-Dindaan ɔāñ.

Psaumes 108

M làá péeñ kutaa kɪ fintī

(B. 2-6. kpèè 57.8-12, B. 7-14. kpèè 60.7-14)

- ¹Nlan. Daafiidi di ñmàñ nlan nee.
- ²M cáá dimákal, m-Nimbóti, m làá gāā nlan kí nyōŋkì-si nì m-naŋki kòkò.
- ³Iŋmii saalaa beeku nì saŋgu, fintīmaanee, m làá péen kutaa kí fintī.
- ⁴Ti-Dindaan, m làá nyōŋkì-si anibul kansikin, m làá gāā ilan kí pàkà-si atimbun kansikin.
- ⁵Di sá yii a-neeŋkpaandi wīikí ki jítin kutagbōŋu, ní a-baamōŋyi wīikí ki tin sāa atagban.
- ⁶Unimbóti, a sá ukpaan ki jítin kutagbōŋu, yàntī a-nyooti n gbí kitin kòkò!
- ⁷Dū a-pōŋkpaanŋu kí fī-ti kí fōō ti-wimmeem, án nín làá ñá pu a-nib bin a néeŋee n ká difiilee.
- ⁸Unimbóti sòon u-circir diiku poon. M jáñ ki jín! M làá yàkatī Siikeem tinŋi, ní kí ñmàntī Sukooti tantakal.
- ⁹Man di yì Galaadi, man di tí yì Manasee mun. Eefiraayiim di sá man janjafuuliiki, ní Juuda sá m-beel pōŋŋu.
- ¹⁰Moowaab sá kusampeeu kun poon m fūulee ní. M tákatī m-naatakal ki lúku Eedoom tinŋi pu, m fátí dijajil kuŋkuuntī Fiiliistī tinŋi pu.
- ¹¹Ŋma di làá cūnni-mi kitin kin bi mán digundi ki túee poon ní? Ŋma di làá cūnni-mi Eedoom tinŋin,
- ¹²an yaa kaa sá sii Unimbóti un di dū-ti ki fá, kaa ti cēentí ti-janjakitinŋee?
- ¹³Dāá tūtuñ-ti tí já nì unannanli, di sá yii unil tūtuntam sá fám ní.
- ¹⁴Unimbóti yaa bí ti-ceeyee, ti làá já kí jī, ùn di làá tāā kí mátí ti-nannanliibi.

Psaumes 109

Unil un bi bí kókólee bí yī Unimbóti n jòon-u

- ¹Daafiidi di ñmàñ nlan nee ki tī bilanŋaaliibi kpiliu. Unimbóti un m nyōŋkée, taa nín ñmí mín,
- ²di sá yii binikpitib nì binyimōndambi kókóŋ-mi, bi sòon ki bíŋ-mi.
- ³Bi nín ná-mi ki sòon tinŋee mātī tū-mi an kòkò pu, maa ñá-bi tiba ní bi jáà nì mi.
- ⁴M yaa bí dākà-bi m-neendee ní bín bí ki kókóŋ-mi, ama ní m mée ki tì-bi.
- ⁵M yaa ñá-bi tinŋanee, tikpitil ní bi dùú tēen-mi, ní m yaa tí dākā-bi dineendee, bí dū kinán kí tēen-mi.

- ⁶Bi sòon m-pu yii: «Tí lēē unil ubo ú jáh-u, ukokoli ubo n yū́l u-ṇaṇgiil pú.
- ⁷Bi yaa sòon u-botee, ú jī dibokpil, ní u-wimmeem n kpántí-u ikpiti.
- ⁸U-manfal wiinyi n bàtī, ubo n fōō u-tundi.
- ⁹U-jipombi n kpántí atanṇpiibil ní u-nimpuu n kpántí ukpiipu!
- ¹⁰U-jipombi n kpántí naayeeekub kí nīn mēē ki jīh, bí nīn nyēē bi-digbuṇkatiṇ poon ki mēē ki jīh!
- ¹¹Un u jín dipondee n dāá kóon u-wanti kókó, ní binicambi n dāá fūkul u nín tún ditundi ki ká tiṇyee.
- ¹²Ubo n taa dākà-u kulanṇaṇfitiiu, ubo n taa sō u-tanṇpiibiliṇ saai!
- ¹³U-naantiibi n kúntí bí taa ti gbīl bi-yiṇṇi pu abin ṇin dōoṇee poon!
- ¹⁴Bí téetí ti-Dindaan u-baabi kpitii pu, tiba n taa pítí u-na kpitii!
- ¹⁵Ti-Dindaan n nīn pēē téetí bi-kpitii pu ní kí yàntī bí taa ti téetí bi-pu kitiṇ pu!
- ¹⁶Di sá yii kijapaa nee kaa pēē dākafi kí ṇá tiṇan, ama ní ki sāaṇ ki tin kūū ufalaadaan nī unandaan un wunti yōtēē.
- ¹⁷U nīn nēē ki tòó binib mbusu, mbusu n gítí u-pu. Waa nīn pēē nēē dibiindi bōti, dibiindi n sān kí wàatī-u.
- ¹⁸U nīn dū mbusu ki pēē kii dibokutikpaandee, dí kó u-poon kii nnyimee ní kí kó u-kpabiṇ kii ṇkpamee.
- ¹⁹Dí nīn bī u-pu kii tiwampeenṇkaalee, kí nīn pēē gbīh u-caṇ kii dambalee!»
- ²⁰Ti-Dindaan nīn làá pà bin kókól-mi ki sòon ki bíl-mee puee dee!
- ²¹Ama sii ti-Dindaan m-Nimbōtiu, a-yindi puee, ṇá-mi tiṇan, a-neeṇkpaandi ṇanti puee, fī-mi.
- ²²Di sá yii ufalaadaan nī unandaan ní m sá, m-poon kaam cōti.
- ²³M bí cá dee kii mboon nīn wāṇkí puee, bi bí jì-mi kii unaakitoonee.
- ²⁴M bóob kinyokó áli m-tabiṇyiliṇ kíh ki jìkì, ní m dúntì ki kíh akpab ṇma.
- ²⁵Bi bèel-mi, ní bi yaa ká-mee, bi gbákafí bi-yiliṇ.
- ²⁶Ti-Dindaan m-Nimbōtiu, jòon-mi, a-neeṇkpaandi puee, fī-mi.
- ²⁷Yàntī bí béé yii sii di ṇá, sii ti-Dindaan di ṇá mín ki tī-mi.
- ²⁸Bi tòó mbusu, ama ní sii bìntí. Bi yaa bí jáà nī mi, icoo làá cúú-bi, ní man a-tontonliu n nīn fàal.
- ²⁹Yàntī icoo n cúú bin kókól-mee, bí dū bi-cooi kí bìiṇ bi-ba pu kii dibokutikpaandee!

³⁰M làá gāā ilan mpɔn kí jāam ti-Dindaan, m làá nyɔ̄ŋkì-u kunipaau kansikin.

³¹Di sá yii u yú ufalaadaan ŋaŋgiiliŋu pú kí fī-u kí nyāntí bin bíi kù u-botee ŋaan.

Psaumes 110

Ubɔti nì usaraanɔkpil

¹Daafiidi di ŋmān nlan nee. Ti-Dindaan nín sòon pu ki tükū m-Dindaanee sèé: «Dāá kāl m-ŋaŋgiil pú kí nīn cí ŋyunti ŋun m làá dū a-nannanliibi kí bíl a-taŋi taapu á tāāyee.»

²Doooo Siyɔn jool pu ní ti-Dindaan wāan a-beel pɔŋŋu! Jī a-nannanliibi bin mānti tú-see pu dibeel.

³Anibul dōon nì tininjati ŋwiin ŋun a kóon a-janjakitil ki kpáfèe. Unimbɔti jool puee, a-nipɔmbi dōon a-cee, kii dimalindi nín tòó pu ntaafaabɔmbɔmin puee ní.

⁴Ti-Dindaan di pūtì ki pōon, u kpá kí kóntí u-nyɔkɔ yii: «A sá usaraanɔkpil ní kí nīn cá talku, kii Meelkiiseedeeki nín nīn sá puee.»

⁵Ti-Dindaan bí a-ŋaŋgiil pú. U-ŋuul wiŋŋu dalee, u làá nà bibɔtiibi ní.

⁶U làá sòon atimbun bɔti, ní anikpil í nīn dō an kɔkɔ filfil, u làá nà bikpootiliibi kitiŋ kɔkɔ pu.

⁷Ubɔti làá nyò mbunni nyim nsanni, mín boonee ní kí gántí u-yil.

Psaumes 111

Kí téetí ti-Dindaan maamaaci tuuŋŋi pu

¹Aleeluya, nyɔ̄ŋkìmaan ti-Dindaan! M làá nyɔ̄ŋkì ti-Dindaan nì m-pɔbil kɔkɔ deedeedambi kpafil kansikin.

²Ti-Dindaan tuuŋŋi sá akpaan, bin kɔkɔ néen-ŋee dàkafī ŋi-pu ní.

³U-tuuŋŋi sá tinyool nì jilma ní. U-deedeeu bí ní ki cá jaanjaan.

⁴U là yii tí nīn téetí u-maamaaci tuuŋŋi pu. Ti-Dindaan sá ulaŋŋaŋfiti ní u-poon m̄.

⁵U tì bin fàŋkí-uee tijin bi jīn, waa súntí u-poondi pu jaanjaan.

⁶U dàkā u-nibul u-tuuŋŋi pɔŋŋu ŋyunti ŋun ní u fōō atimbun aba timmu ki tī-bee.

⁷Tin u ŋáanee sá ibaamɔn nì deedee ní. Unil ŋūn kí nīn māká u-bɔkpaanji pu.

⁸Ŋaa kpántí dalba dalba. Ibaamɔn nì deedee ní u dūu náan-ŋi.

⁹U fī u-nibul ki lī ní ki pūtì ki pōon-bi talku poondi. U-yindi bí circir ki cáá tifaandi.

¹⁰Á fàṅkì ti-Dindaanee di sá iciin kílilaṅki. Bin fàṅkí-u mimmee wálifi ní. Ti-Dindaan nyɔṅkii bí ní ki cá jaanjaan.

Psaumes 112

Deededambi naam!

¹Aleeluya, nyɔṅkìmaan ti-Dindaan! Unil un fàṅkí ti-Dindaan ní ki néeṅ u-marab tikpilee bí mmɔnnēēē!

²U-naantiibi làá nīn sá bin cáá mpon kitin puee ní. Ti-Dindaan blintí bin pɔbiling bí dibee maalingu pu ní.

³Tigaajawan nì tigaajati bí u-dumpu, ní u yú nì ti-Dindaan deede kí nīn cá jaanjaan.

⁴Dibɔmbɔndi poonee, ḡwalifi nyēē ní ki ḡmíntí bin pɔbil bí dibee. Ti-Dindaan sá ulaṅṅaṅfiti ní u-poon mō ní u sá deedeedaan.

⁵An ḡāñ unil ḡ sō isaa kí nīn pìntí, kí nīn tūn u-tuunḡi ki nóó nì marab!

⁶Tiba kaa pée ḡūn kí cìṅkì deedeedaan, u-kpátam boonee, binib làá nīn pée téetí u-pu ní.

⁷Waa fàṅkí kubɔbiu, u máká ti-Dindaan pu ní u-pɔbil sòm.

⁸U-mákal bá ki pɔɔ ní waa fàṅkí tiba, ní ki cí ká u-nannanliibi lítitam.

⁹U pūn bifalaadambi tiwan nì tiniti, ní u-deedeu bí ki cá jaanjaan. U-pɔḡḡu yíkí yilpu nì tinyool.

¹⁰Unikpiti yaa ká-uee ní ú ḡí diṅuul, u ḡmóò u-nyinḡi ní u-wunti ḡ yòtí. Unikpiti nín dàkafi puee dāa kúntí fám ní.

Psaumes 113

Laakin dimákal kpée, ti-Dindaan nāantí dimákal

¹Aleeluya, nyɔṅkìmaan ti-Dindaan! Nimbi bin sá ti-Dindaan tɔntɔnliibee, nyɔṅkìmaan-u, nyɔṅkìmaan ti-Dindaan yindi.

²Tí jāaṁmaan ti-Dindaan kɔṅkɔnnē kí nīn cáá cá jaanjaan!

³Kí yòoñ ḡwìiñ nyalaṅki pú kí cáá sāa ḡwìiñ jeetilaṅki púee, bí nyɔṅkì ti-Dindaan yindi!

⁴Ti-Dindaan di tókó atimbun kɔkɔ pu, ní u-nyooti jítì kutagbɔṅu pu.

⁵ḡma di bí kii ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu? U bí doooo yilpu ki kā u-beejal pu,

⁶ní ki kpèē kutagbɔṅu nì kitin.

⁷U yòontí unandaan ntamin kí síiñ, u nyāntí ufalaadaan titampummool poon,

⁸kí dū-u kí kàań abotibil kansikin, u-nibul botibiliń kansikin.

⁹U tìl unimpunmańmanti kucadii, ní ú kpántí un bí mmōnee. Aleeluya, nyōńkìmaan ti-Dindaan!

Psaumes 114

Isirayeel yab nín nyáń Eejipiti tińkin puee

¹Nyunti ńun Isirayeel yab nín nyáń Eejipiti tińkinee, ńyunti ńun ní Jaakōb naantiibi nín nyáń binib bin sòoń isoon in bí ibee kansikinee,

²Juuda tińki di nín kpántì ti-Dindaan kōńkoōńu, ní Isirayeel tińki kpántì u-beel.

³Tińku wál-bi ní ki sáń, Jōdan buńu nín túlifi ki gítì ńu-boon.

⁴Ajoon nín yūkufi kii ipijaayee, ní ńgbantamu yūkufi kii ińjaayee.

⁵Tińku, ba pu ní a sáń ní? Jōdan buńu, ba pu ní a túlifi ki gítì a-boon?

⁶Ajoon, ba pu ní ni yūkufi kii ipijaayee, ní ńgbantamu mun yūkufi kii ińjaayee?

⁷Kitiń, cìńkì ti-Dindaan nimbiin, Jaakōb Nimbōtiu nimbiin.

⁸Úń di yāntì ditanƙpal kpántì mbun ki yāntì ditanƙpal dín pōōyee kpántì dinyimbunimbil.

Psaumes 115

Unimbōti baba di máań inyōńki

¹An kaa sá kí tī timbi, ti-Dindaan, an kaa sá kí tī timbi, ama a-yindi ní á tī tinyool a-neeńkpaandi nì a-baamōńyi pu.

²Ba pu ní atimbun lì yii: «Bi-Nimbōtiuee bí la ní?»

³Ti-Nimbōtiu bí yilpu ní, u yaa là puee, mìn ní u ńáań.

⁴Animbil kúti nì sindaariya ní bi dūu mós bi-wańi, unil di dū u-ńalii ki mós-ńi.

⁵Ñi cáá kinyōkō ní kaa sòoń, ńi cáá animbil ní kaa wál.

⁶Ñi cáá atafal ní kaa gbìl, ńi cáá dimańfal ní kaa gbìl nsōnsōfi áá nnunnu.

⁷Ñi cáá ińal ní kaa ńūń kí gbēē tiwan, ńi cáá ataa ní kaa ńūń kí còom. ńaa ńūń kí nyāntí tiboti ńi-neeńyin.

⁸Bin mós-ńee ń nīn bí kii ńi nín bí puee, ki kpáań bin kōkō māká ńi-puee.

⁹ - Nimbi Isirayeel yab, nīń mākámaan ti-Dindaan pu. - Úń di sá bi-jòońliu nì bi-gbampool.

¹⁰ - Aaron naantiibi, nīń mākámaan ti-Dindaan pu. - Úń di sá bi-jòońliu nì bi-gbampool.

11 - Nimbi bin fàŋkí ti-Dindaanee, nīn mākámaan ti-Dindaan pu. - Ún di sá bi-jòonliu nì bi-gbampɔɔl.

12 - Ti-Dindaan téetí ti-pu, u làá bliñ ti-pu. - U làá bliñ Isirayeel yab boon, - u làá bliñ Aarɔn naantiibi boon.

13 U làá bliñ bin fàŋkí ti-Dindaanee boon, mbiyaamu nì bikpaambi kɔkɔ.

14 - Ti-Dindaan n̄ yàntī ní bùtī, ni n̄ ni-biyaamu!

15 Ti-Dindaan n̄ bliñ ni-boon, ún un di náan̄ yilpu n̄ taapuee!

16 Ti-Dindaan di yì yilpu, ama ní ki dū kitɪŋ ki tī binib.

17 An kaa sá bitaŋkpiibi di nyóŋkí ti-Dindaan, kaa tí sá bin kɔkɔ s̄ntī diŋmiŋŋmidikil tiŋkinee.

18 Ama timbee, ti làá jāam̄ ti-Dindaan, kí yòon̄ kɔŋkɔnn̄ee kí n̄n cáa cá jaanjaan! Aleeluya, nyōŋkìmaan ti-Dindaan!

Psaumes 116

Unil un ŋmáti ŋkúm ŋaanee wimmeem

1 M néeñ ti-Dindaan, di sá yii u pílifi m-gbaamii.

2 U kpōon̄ u-tafal ki túl m-watil pú. M-manfal wiŋyi kɔkɔ poonee, m làá n̄n kūuntí ki yī-u.

3 Ŋkúm kusakai n̄n fīn-mi, ditaŋkpiilin laaŋku n̄n sāl-mi. M n̄n bí dinimbinaamandi n̄ kunimb̄aaun.

4 Niinee ní m kúuñ ki yíiñ ti-Dindaan yindi yii: «M-Dindaan, m gbàam̄-si, fī-mi!»

5 Ti-Dindaan sá usaasɔl ní ki bí deedee, ti-Nimbɔtiu poon m̄.

6 Ti-Dindaan wún̄ ŋwɔsɔfimu pu, m n̄n pēefi tikpil ní ti-Dindaan fī-mi.

7 M làá fātī ká m-ŋuŋfil, di sá yii ti-Dindaan ŋá-mi tiŋan.

8 Tiŋman, a fī-mi ki nyánti ŋkúm ŋaan, a pítì m-nyinnyim, kaa yānti m líti.

9 M làá n̄n còom̄ sii ti-Dindaan nimbiin, binifoobi tiŋki nee poon.

*

10 M n̄n gbínti cáá fookii min kamaa m n̄n bí ki lì yii: «M gbí isaa tikpilee!»

11 M-pɔbil n̄n bíl̄ ní m n̄n lì yii: «Binib kɔkɔ sá binyimɔndambi!»

12 Mana ní m làá ŋmā kí téen̄ ti-Dindaan tiŋan tin kɔkɔ u ŋá-mee?

13 M làá yòon̄ difiil kɔŋkɔnn̄yɔkaau yilpu ní kí yíiñ ti-Dindaan yindi.

14 M làá pà ti-Dindaan m-poon̄yi pɔndi u-nibul kɔkɔ nimbiin.

- ¹⁵Bin yú nì ti-Dindaan deedeeyee kúm cáá kunyampoou u-nimbiin.
- ¹⁶Áù ti-Dindaan, m sá a-tòntònlíu ní, m lafun sá a-tòntònlíu, a-tòntònlíu unimpu jipwɔn! A cúú m-kusakai ki búti.
- ¹⁷M làá ɣá ijaam saraau kí tī-si, ní kí yíín sii ti-Dindaan yindi.
- ¹⁸M làá pà ti-Dindaan m-pooŋyi pɔndi u-nibul kɔkɔ nimbiin,
- ¹⁹u-diiku cindin, sii Jeerusaleem tiŋki kansikin. Aleeluya, nyɔŋkìmaan ti-Dindaan!

Psaumes 117

Atimbun kɔkɔ, nyɔŋkìmaan ti-Dindaan

- ¹Atimbun kɔkɔ, nyɔŋkìmaan ti-Dindaan! Anibul kɔkɔ, pàkàmaan-u!
- ²Di sá yii u-neeŋkpaandi din u cáá ti-puee pɔɔ. Ti-Dindaan baamɔŋyi bí ní ki cá jaanjaan. Aleeluya, nyɔŋkìmaan ti-Dindaan!

Psaumes 118

M làá nīn bí dimaŋfalin kí māafi tin ti-Dindaan ɣée

- ¹Nyɔŋkìmaan ti-Dindaan, di sá yii u ɣāñ, ní u-neeŋkpaandi bí kí nīn cá jaanjaan.
- ²Isirayeel yab n lè yii: «U-neeŋkpaandi bí kí nīn cá jaanjaan!»
- ³Aarɔn naantiibi n lè yii: «U-neeŋkpaandi bí kí nīn cá jaanjaan!»
- ⁴Bin bin fàŋkí ti-Dindanee n lè yii: «U-neeŋkpaandi bí kí nīn cá jaanjaan!»
- ⁵M-nimbinaamandi poonee, m kúuñ ki yíín ti-Dindaan, ti-Dindaan kíí-mi ní ki yānti m tó m-ba.
- ⁶Ti-Dindaan bí m-cee, an puee maa fàŋkí tiba, ba ní unil làá ɣmā kí ɣá-mi?
- ⁷Ti-Dindaan bí m-cee ní ki tútúñ-mi, m-nimbil làá ká bin ná-mee lítitam.
- ⁸An ɣāñ á sān kí kó ti-Dindaan ki jítiñ á nīn māká unil pu!
- ⁹An ɣāñ á sān kí kó ti-Dindaan ki jítiñ á nīn māká kitiŋ pu nikpaambi pu!
- ¹⁰Atimbun kɔkɔ nib nīn mǎntií tú-mi, ama ti-Dindaan yindi puee, m nāaŋ-bi.
- ¹¹Ni nīn mǎntií tú-mi an kɔkɔ pu, ama ti-Dindaan yindi puee, m nāaŋ-bi.
- ¹²Ni nīn mǎntií tú-mi kii inaŋgbansiiyee. Bi kpî malaa kii ikuŋkum ɣmiŋuee, ti-Dindaan yindi puee, m nāaŋ-bi.
- ¹³Bi téé-mi mɔɔn m bāà lítí, ama ní ti-Dindaan jòoŋ-mi.
- ¹⁴Ti-Dindaan di sá m-pɔŋɣu nì m-nyɔŋkii laŋɣu, ún di fī-mi.

¹⁵Ifaal nì dijajil laŋgu nyēēn deedeedambi tantib poon yii: «Ti-Dindaan ŋaŋgiil tūh atunƙpaan!

¹⁶Ti-Dindaan yōoñ u-ŋaŋgiil yilpu, ti-Dindaan ŋaŋgiil tūh atunƙpaan.»

¹⁷Maa làá kpú, m làá nīn bí dimaŋfalin kí māafi tin ti-Dindaan ŋée.

¹⁸Tiŋman ti-Dindaan dáal m-tafal, ama waa dū-mi ki ŋá ŋkúm ŋaan.

¹⁹Piitīmaan-mi deede punyɔmmu, m̄ dī kí kó kí nyɔŋkì ti-Dindaan.

²⁰Ti-Dindaan punyɔkɔki sèé: deedeedambi n̄ dī kí kó!

²¹M làá nyɔŋkì-si, di sá yii a kíí-mi, ní ki fī-mi.

²²Ditaŋkpal din bidimaliibi nīn dūu fée di kpánti ditaŋkpal din ŋúb kudii pɔŋŋuee.

²³An nyánní ti-Dindaan cee ní, an gbí mmaam ti-cee!

²⁴Ŋwiin ŋun ti-Dindaan ŋée sò. Ŋu-puee, tí nīn fàal kí nīn bí dipɔɔpindin.

²⁵Àu ti-Dindaan, fī-ti! Àu ti-Dindaan, tī-ti dijajil!

²⁶ - Ti-Dindaan n̄ bliñ un dōoñ u-yindi puee boon. Doooo ti-Dindaan diikun ní ti mèé ki bìntí ni-pu.

²⁷ - Ti-Dindaan di sá Unimbɔti ní ki ŋmíntí-ti! - Nín ŋúbmaan asupan ki nóó tɔb kí tin bà nsaraafan yĩnyi.

²⁸Sii di sá m-Nimbɔtiu, ní m làá nyɔŋkì-si. M-Nimbɔtiu, m làá yòoñ a-yindi yilpu.

²⁹Nyɔŋkìmaan ti-Dindaan, di sá yii u ŋāñ ní u-neendi bí kí nīn cá jaanjaan.

Psaumes 119

Unimbɔti marab nyɔŋkii

¹Unil un baa kántí tikpitił tiba u-saŋkindi poon, ní u ŋáaŋ ti-Dindaan marab nín bí yii ú ŋá puee bí mmɔnnēēēē!

²Bin ŋúb u-bɔkpaanyi ní ki nyàab-u nì bi-pɔbiliŋ kɔkɔee bí mmɔnnēēēē!

³An nibee kaa ŋáaŋ tikpitił, bi nóó u-saŋgu ní.

⁴Sii ti-Dindaan di tī-ti a-bɔkpaanyi ní ki làa yii tí nīn ŋúb-ŋi tiŋan.

⁵Yànti m̄ nīn cáá mbimbimɔntiim kí nīn tó a-koobiliŋ.

⁶Niinee, m-nimbikpeenu yaa bá a-marab kɔkɔ puee, icoo kaa làá cúú-mi.

⁷M làá nyɔŋkì-si nì dipɔbil diba kí nīn bífí tin a sòoñ ki síiñ tì bí deedeeyee.

⁸M làá nīn ŋúb a-koobiliŋ, taa dū-mi kí fá kɔkɔ.

*

⁹Mana ní unaacimpɔɔn ɣùh kí nín cáá mbimbim min bí circiree? - See ú nín ɣúb a-nyɔɔbundi.

¹⁰M nyàab̄-si nì m-pɔbil kɔkɔ, taa yàntī m kàkatī kí wàatī a-marab.

¹¹M kpáafi a-nyɔɔbundi m-pɔbilin án nín làá ɣá pu m taa yàntīh̄-see.

¹²Ti-Dindaan, si nì ditundi, a nín dākā-mi a-koobiliŋee pu.

¹³M-nyɔkɔ làá māafi tin ní a sòon̄ ki síih̄ee.

¹⁴M yaa nóó a-bɔkpaan̄ee, an mōh̄-mi kii m ká tigaajakpaandee.

¹⁵M làá dākafi a-bɔkpaan̄i pu ní m-nimbikpeenú n̄ nín bá a-saŋyi pu.

¹⁶An mōh̄-mi a-koobiliŋ pu, maa súntí a-nyɔɔbundi pu.

*

¹⁷ɣá man a-tɔntɔnliu tiŋan m̄ nín bí dimaŋfalin, ní kí nín ɣúb a-nyɔɔbundi.

¹⁸ɣúbití m-nimbiliŋ ní m̄ ɣmā kí wāl̄ maamaacib bin bí a-marab poonee.

¹⁹Unicaan ní m sá kitin̄ nee pu, taa dū a-marab kí bál̄-mi.

²⁰M-naŋki fèefi ki nyàab̄ tin a sòon̄ ki síih̄ee nyunti kamaa.

²¹A kpātī bilambidambi bin bi tó mbusu, bi fātī bi-boon ki tìl̄ a-marabee pu.

²²Kàkatī icoo nì kpeefam kí wàatī-mi, di sá yii m ɣúb a-bɔkpaan̄i.

²³Báa abotibil yaa kpáfi ki bíi sòon̄ ki bóntí m-pu tibɔkpitiłaaa, man a-tɔntɔnliu làá nín pée dākafi a-koobiliŋ pu ní.

²⁴An mōh̄-mi a-bɔkpaan̄i pu, ɣh̄n̄ di sá m-saŋkiliibi.

*

²⁵M dō kitin̄ ntamin, fātī tī-mi dimaŋfal kí nóó nì a-nyɔɔbundi.

²⁶M tükū-si m-bimbim nín bí puee ní a kíf̄-mi, dākà-mi a-koobiliŋ.

²⁷Yàntī m̄ gbīl̄ a-bɔkpaan̄i taapu, ní m̄ dākafi a-maamaaci tuuŋyi pu.

²⁸Kunimbaau yānti nnyinnyim nyáñ-mi, fātī tī-mi mpon̄ kí nóó nì a-nyɔɔbundi.

²⁹Kàkatī nnyimɔn saŋɣu kí wàatī-mi, ní a-laŋŋaŋfitiiku poonee, á yàntī m̄ bée a-marab.

³⁰M lēē ibaamɔn saŋɣu, m tó tin a sòon̄ ki síih̄ee.

³¹M dū m-ba ki nákan̄ a-bɔkpaan̄i, ti-Dindaan, taa yàntī icoo n̄ jī-mi.

³²M bìn̄ ki nyàab̄ kí nóó a-marab saŋɣu, di sá yii a yānti m tó m-ba.

*

33Ti-Dindaan, dàkà-mi a-koobiliŋ saŋɔ, m làá nīn nóó-ɔ kɪ tɪn cáá kátí.

34Tī-mi dinyil m dūú ɔ́b a-marab, m làá nīn tó-bi nì m-pɔbil kɔkɔ.

35Kpòotī-mi kɪ tàkañ a-marab saŋɔ pu, di sá yii bi-poon ní m kántí m-mɔɔɔ.

36Kpòon m-pɔbil kɪ gíñ a-bɔkpaanɔ watil pú kɪ taa yàntí dí kpòon kɪ gítí dulum gaajati pú.

37Cúú m-nimbikpeenɔ kɪ páatí tɪn kaa bí tibanee pu, kɪ yàntí m nīn bí a-saŋɔ poon.

38A nín pòon kɪ ɔ́ kɪ tī bin fàŋkí-see puee, ɔ́ mín kɪ tī man a-tɔntɔnliu.

39Kàkatí m-cooi in fàantí-mi nee kɪ wàatí-mi, di sá yii tɪn a sòon kɪ síñee di ɔ́ñ.

40Tɪŋman, m lafun néeñ a-bɔkpaanɔ, a-deedeeu puee, fàtí tī-mi dimaŋfal.

*

41Ti-Dindaan, dàkà-mi a-neeŋkpaandi, fī-mi kɪ nóó nì a nín lī puee.

42Niinee m làá ká dinyɔɔbundi kɪ kɪ bin sí-mee, di sá yii a-nyɔɔbundi pu ní m máká.

43Yàntí ibaamɔn nyɔɔbuŋɔ n nīn pée nyēē m-nyɔkɔn nyunti kamaa, di sá yii tɪn a sòon kɪ síñee pu ní m máká.

44M làá nīn pée ɔ́b a-marau ní kɪ nīn pée cáa cá jaanjaan.

45M làá nīn còom kɪ tó m-ba, di sá yii a-bɔkpaanɔ ní m nyàab.

46M làá sòon a-bɔkpaanɔ pu bibotiibi nimbiin ní an kaa làá nīn cáá-mi icoo.

47A-marab tì mmɔn, di sá yii m néeñ-bi ní.

48M yòontí m-ɔalii kɪ túl a-marab watil pú, di sá yii m néeñ-bi. M làá dàkafi a-bɔkpaanɔ pu.

*

49Téetí dinyɔɔbundi dɪn a lī man a-tɔntɔnliu puee, di-pu ní m máká.

50Báa m yaa bí falaa poonaaa, m kántí diŋmeendi, di sá yii tɪn a sòonee di tì-mi dimaŋfal.

51Bilambidambi bēel-mi tikpil, ama maa fātí m-boon kɪ tī a-marab.

52Ti-Dindaan, m téetí tɪn a nīn sòon kɪ síñ dooooyee pu, an di tì-mi diŋmeendi.

53M yaa ká binikpitib nín féeñ a-marab puee, m fòol mbum ɔ́kpitim pu ní.

54Kitiŋ kin pu m ká kunicaŋ nee, a-bɔkpaanɔ di kpántí m-laŋyi.

55Ti-Dindaan, m téetí a-yindi pu kunyeeu, ní kɪ ɔ́b a-marab.

⁵⁶Tin di sá m-yatee di sá m nīn ɲúb a-bɔkpaanyi.

*

⁵⁷Ti-Dindaan, m lī yīi dijandi din m lēēyee di sá m nīn ɲúb a-nyɔɔbundi.

⁵⁸M nyàaɓ kí nīn fáatīn-si nī m-pɔbil kɔkɔ, sɔ m-saai kí nóó nī tin a sòoñee.

⁵⁹M dākafi m-saŋkindi pu, m là kí fātī nīn tó a-bɔkpaanyi.

⁶⁰M làa ɲá malaa, maa làa tàaŋ kí ɲúb a-marab.

⁶¹Binikpitib ɲmiii māntīi tú-mi, ama maa súntí a-marab pu.

⁶²M yíkí kunyataasiiu ní kí nyɔŋkì-si, di sá yīi tin a sòoñ ki síiñee bí deede.

⁶³M-bɔɔbi di sá bin kɔkɔ fàŋkí-si ní ki ɲúb a-bɔkpaanee.

⁶⁴Ti-Dindaan, a-neeŋkpaandi gbí kitīŋ kɔkɔ pu, dākà-mi a-koobiliŋ.

*

⁶⁵Ti-Dindaan, a ɲá man a-tɔntɔnliu tiŋan ki nóó nī a-nyɔɔbundi.

⁶⁶Dākà-mi nlandɔkɔmɔnti nī dinyil, di sá yīi m māká a-marab pu.

⁶⁷Kí wàatī á sīntīn-mi taapuee, m nīn gáatī ní, ama kɔŋkɔñnee, m kīn ki ɲúb tin a sòoñee ní.

⁶⁸A ɲān ní ki ɲāaŋ tin ɲāñee, dākà-mi a-koobiliŋ.

⁶⁹Bilambidambi sòoñ tinyimɔmbɔti ki bíil-mi, ama mamee, m ɲúb a-bɔkpaanyi nī m-pɔbil kɔkɔ ní.

⁷⁰Bi-pɔbiliŋ tīlifi, ama mamee, a-marab di tīl-mi mmɔn.

⁷¹A nín sīntīn-mi taapuee ɲá-mi tiŋan, di sá yīi an tútuñ-mi m bífi a-koobiliŋ.

*

⁷²Marab bin nyáŋ a-nyɔkɔñee ɲān m-cee ki jítiñ sindaariya nī animbil kúti kutukub cutimaanyi.

⁷³A dū a-ɲalii ní ki mán-mi ní ki tī-mi mɔn, tī-mi dinyil m dūú bífi a-marab.

⁷⁴Bin fàŋkí-see yaa ká-mee, bi fàal ní, di sá yīi a-nyɔɔbundi pu ní m māká.

⁷⁵Ti-Dindaan, m nyí tin a sòoñ ki síiñee nín sá deedeeyee, ní a cáá ibaamɔn a nín sīntīn-mi taapuee.

⁷⁶A-neeŋkpaandee í dāaŋ kɔŋkɔñnee kí ɲmées-mi, kii a nín sòoñ man a-tɔntɔnliu puee.

⁷⁷Dākà-mi a-poommɔŋɲu m nīn bí dimaŋfalin, di sá yīi a-marab di tīl-mi mmɔn.

⁷⁸Icoo n̄ cúú bilambidambi bin kókóŋ-mi fámeé! Mamee, m làá n̄n dākafī a-bɔkpaan̄i pu.

⁷⁹Bin fāŋkí-see n̄ dāān m-cee kí bée a-bɔkpaan̄i.

⁸⁰M làá n̄n ŋúb a-koobiliŋ n̄ m-pɔbil kɔkɔ, án n̄n làá ŋá pu icoo n̄ taa cúú-mee.

*

⁸¹M kāl ki cītì a-fiil ki tin kpáàa gī, m ká ki māká a-nyɔɔbundi pu.

⁸²M kpēē tin a sòŋee saŋŋu pú m-nimbiliŋ tin kpáàa lóól, ní m bàlifi yii: «Nyunti ŋulɔŋu ní a làá ŋméèñ-mi ní?»

⁸³M sá kii kuloou kun ŋŋminyim ŋófi ku bōntèe ní, ama maa súnti a-koobiliŋ pu.

⁸⁴Iwiin iŋa di kíñ man a-tɔntɔnliu m̄ n̄n bí dimaŋfalin ní? Nyunti ŋulɔŋu ní a làá sòŋ bin sàantí-mee bɔti ní?

⁸⁵Bin yòontí bi-ba yilpu kaa fātìi tó a-marabee gbìñ mbòò ki píl kí sāl-mi.

⁸⁶A-marab kɔkɔ sá ibaamɔn marab ní, maa ŋá tiba ní bi bíi sàantí-mi, dāā jòŋ-mi.

⁸⁷Bi n̄n ŋman kūū-mi ki dóò ní, ama maa dū a-bɔkpaan̄i ki fá.

⁸⁸A-neeŋkpaandi puee, tī-mi dimaŋfal ní m̄ n̄n ŋúb a-bɔkpaan̄i.

*

⁸⁹Ti-Dindaan, a-nyɔɔbundi bí ní ki cá jaanjaan, di bá yilpu ki pōō kiŋkiŋ.

⁹⁰A-deedeeu bí kí n̄n cá abin abin. A báān kitin̄ ní k̄i bá ki pōō.

⁹¹Tikɔkɔ bí ti-laŋki ki dāa sāā dín ki nóó n̄ tin a sòŋ ki síiñee, di sá yii tin kɔkɔ bí duulinyanee sá a-tɔntɔnliibi ní.

⁹²A-marab yaa kaa bàà sá kun tì-mi mmɔnnee, kɔnampu falaa bàà kūū-mi.

⁹³M kpá kí súntí a-bɔkpaan̄i pu jaanjaan, di sá yii a dī ŋi-pu ní ki tī-mi dimaŋfal.

⁹⁴Sii di yì-mi, fī-mi, di sá yii a-bɔkpaan̄i bɔti di páb-mi.

⁹⁵Binikpitib cí kí lēē m-maŋfal, ama m dākafī a-bɔkpaan̄i pu.

⁹⁶M dáān ki ká yii ki kpáān tin ŋāñee cáá kigbeenɔkɔ, ama a-marab bí ní ki cá talku.

*

⁹⁷M néeñ a-marabeeeee! M dākafī bi-pu ŋwiin kamaa.

⁹⁸A-marab yānti m cáá iciin ki jítiñ m-nannanliibi, di sá yii m dū-bi ki gāā m-bindi kí n̄n cá jaanjaan.

⁹⁹M nyiñ m-dākaliibi kɔkɔ, di sá yii m dākafī a-bɔkpaan̄i pu.

100 M nyíh̄n bitikpilib, di sá yii m kpáafí a-bɔkpaaŋi.

101 M yíh̄n kí nɔ́o isaŋkpiti kí ŋmā kí nīn ŋúb a-nyɔɔbundi.

102 Maa fātì m-boon ki tī a nín sòòŋ pu ki sīh̄nee, di sá yii sii di dàkà-mi.

103 Tin a sòòŋee mō m-nyɔkɔn cɔncɔŋ ki jítìh̄n tisiil.

104 A-bɔkpaaŋi puee, m cáá dinyil, an pu ní m ná tinyimɔmbɔti kɔkɔ.

*

105 A-nyɔɔbundi sá fitila ní ki ŋmíntí laakin m còom̄ee, ŋwalifi ki ŋmíntí m-saŋŋu.

106 M pūtì ki pòòh̄n kí ŋúb tin a sòòŋ ki sīh̄n tì bí deedeeyee, ní ki lafun làá ŋá mīh̄n.

107 M jín falaa tikpilku, ti-Dindaan, tī-mi dimaŋfal kí nɔ́o nì a-nyɔɔbundi.

108 Ti-Dindaan, nlaammɔntiim saraau un nyēē m-nyɔkɔnee í fáatìh̄n-si, kí dàkà-mi tin a sòòŋ ki sīh̄nee.

109 M bí dinimbinaamandin ní baabadal, ama maa súntì a-marau pu.

110 Min kamaa binikpitib píl-mi kutaliŋŋuee, maa kākati ki wāati a-bɔkpaaŋi.

111 A-bɔkpaaŋi di sá m-fakal kí nīn cáa cá jaanjaan, ŋíh̄n di tì m-pɔbil mmɔn.

112 M lēē m-pɔbilin kí ŋá a-koobiliŋ nín bí yii m ŋá puee, m-paatii dee kí nīn cáa cá jaanjaan.

*

113 M ná milimidambi, ama ní ki néeŋ a-marau.

114 Sii di sá m-balilaŋki nì m-gbampɔɔl. M māká a-nyɔɔbundi pu.

115 Binikpitibee, sútímaan kí wātī-mi, ní m nīn ŋúb m-Nimbɔtiu marab.

116 Nín tíkí-mi kii a nín sòòŋ puee ní m nīn bí dimaŋfalin, taa kón-mi icoo m-mákal poon.

117 Tíkiŋ-mi ní m ká difiil, m-nimbikpeeŋu làá nīn péé cɔ a-koobiliŋ pu ní.

118 A dū bin kɔkɔ kākati ki wāati a-koobiliŋee ki fá, di sá yii bi-ŋáaŋtam sá nnyimɔn ní.

119 A fééŋ kitin pu nikpitib kɔkɔ kii timool tin bi fééŋ ditampundi puee ní, an pu ní m néeŋ a-bɔkpaaŋi.

120 M-wunti kɔkɔ jìkì nì kufaaŋŋu a-nimbiin, ní a nín sòòŋ pu ki sīh̄nee fàantí-mi.

*

121 M tó tin a sòòŋ ki sīh̄nee ki ŋá tin bí deedeeyee, taa dū-mi kí ŋá bin sàantí-mee ŋaan.

122 Líf man a-tòntòntliu dimákal yii m làá ká nnaam, yii bilambidambi kaa ti làá sàaṇ-mi!

123 M kpēē a-jòoṇdi nì difiil din a pōoṇee saṇṇu pú m-nimbiliṇ tin kpáàa gī.

124 Dàkà man a-tòntòntliu a-neeṇkpaandi, bīfi-mi a-koobiliṇ.

125 M sá a-tòntòntliu ní, tī-mi dinyil m bée a-bòkpaan̄i.

126 Ti-Dindaan, ṇyunti bàṇ á tō a-tundi: bi yīntiṇ a-marau.

127 An pu ní m néeṇ a-marab ki jítiṇ sindaariya, ki jítiṇ sindaariyamòm̄m̄nti pu.

128 M ká yii a-bòkpaan̄i kòkò bí deedee ní, m ná tinyimòm̄bòti kòkò.

*

129 A-bòkpaan̄i sá maamaaci bòkpaan̄i, an pu ní m pōòntí ki dī-ṇi.

130 Unil yaa ká a-nyòobundee, di tìl-u ṇwalifi ní, di tìl sòkòm̄ii nib dinyil.

131 M-nyòkò wāā bàaa m fátí diniindi, di sá yii m baasii néeṇ a-marab ní.

132 Fàtīṇ a-ba kí túl-mi kí sō m-saai, kii a nín sòoṇ ki síiṇ kí ṇá bin néeṇ-see puee.

133 Dū a-nyòobundi kí tī-mi dimákal, taa yàntī tikpitil tiba ṇ nyàṇkiṇ-mi.

134 Fōō-mi bin sàantí-mee ṇaan kí líí, ní m nīn ṇúb a-bòkpaan̄i.

135 Bútí man a-tòntòntliu pu nnimbiin, ní kí bīfi-mi a-koobiliṇ.

136 M-nyinnyim pùub̄ kii mbunee, di sá yii baa ṇúb a-marab.

*

137 Ti-Dindaan, a sá deedeedaan ní, ní tin a sòoṇ ki síiṇee tēē.

138 A-bòkpaan̄i ṇin a tīyee sá deedee ní bi ṇūṇ kí nīn māká ṇi-pu.

139 M-bum fòol̄ m-ni lìblib kii ṇṇmee, kun puee m-nannanliibi súntí a-nyòobundi pu.

140 Bi còṇkì ki bée tin a sòoṇee baamṇyi, ní man a-tòntòntliu néeṇ-tì.

141 Maa bí tiban ní bi kpèé-mi fám, ama maa súnti a-bòkpaan̄i pu.

142 A-deedeeu sá deedee un bí ki cá jaanjaanee, ní a-marab sá ibaam̄on marab.

143 Dinimbinaamandi nì kunimbaau cúú-mi, ama a-marab di tìl-mi m̄m̄on.

144 A-bòkpaan̄i bí deedee ní ki cá jaanjaan, tī-mi dinyil m nīn bí dimaṇfalin.

*

145 M kúuṇ ki yíiṇ-si nì m-pòbil kòkò, kí-mi, ti-Dindaan, m làá nīn ṇúb a-koobiliṇ.

146 M kúuṇ ki yíiṇ-si, dāá fī-mi ní m nīn ṇúb a-bòkpaan̄i.

- 147 M yíkì ntaafaabɔmbɔm ki kúuñ ki yíiñ-si, m máká a-nyɔɔbundi pu.
- 148 Kunyamɔŋu kɔkɔee, maa pée dáb, ki bí ki dàkafɪ tin a sòoñee pu.
- 149 Pìlifìh-mi a-neeŋkpaandi poon, ti-Dindaan, tī-mi dimaŋfal kí nóó nì tin a sòoñ ki síiñee.
- 150 Bin sán ki pá ikpiti boonee sùtì ki pìlīh-mi, bi sán ki wāatì a-marab.
- 151 Ama sii ti-Dindaan pìlīh-mi, ní a-marab kɔkɔ sá ibaamɔn.
- 152 Dooooyee ní m nyí yii a tī a-bɔkpaanɔ ɲí nīn bí ki cá jaanjaan.

*

- 153 Kpèè m-falaau kí fī-mi, di sá yii maa sùntì a-marab pu.
- 154 Mɔtì m-pu ní kí dā-mi kí líí, tī-mi dimaŋfal kii a nín sòoñ puee.
- 155 Difil dátìh binikpitib, di sá yii baa nyàab a-koobiliŋ.
- 156 Ti-Dindaan, a-poon mō tikpilku. Tī-mi dimaŋfal kí nóó nì tin a sòoñ ki síiñee.
- 157 Bin sàantí-mee nì m-nannanliibi wīkí tikpil, ama maa fātì m-boon ki tī a-bɔkpaanɔ.
- 158 M ká bin nyēē binib boonee ní m-naŋki nyáñ nì bi, di sá yii baa ɲúb a nín sòoñ puee.
- 159 Ti-Dindaan, kpèè m nín néeñ a-bɔkpaanɔ puee. Tī-mi dimaŋfal kí nóó nì a-neeŋkpaandi.
- 160 A-nyɔɔbundi nyeel di sá ibaamɔn, ní tin a sòoñ ki síiñee bí deede kí nīn cá jaanjaan.

*

- 161 Abɔtibil sāaŋ-mi an kaa cáá taapu, ama kun m-pɔbil fàŋkée di sá a-nyɔɔbundi.
- 162 M fàal tin a sòoñee pu, a lì kii tiguaajakpaandi tiba ní m kée.
- 163 M ná nnyimɔn, an cáá-mi titantan, ama a-marab ní m néeñ.
- 164 M nyóŋkí-si ɲfunyɔm mita ní ɲwiin tin a sòoñ ki síiñee nín sá deedeeyee pu.
- 165 Bin néeñ a-marabee bí dipɔɔsɔŋkilin ní, tiba kaa ɲūh kí yàntī bí gbéetí kí lítí.
- 166 Ti-Dindaan, m máká a-fiil pu, ní ki tó a-marab.
- 167 M ɲúb a-bɔkpaanɔ, m baasii néeñ-ɲi ní.
- 168 M ɲúb a-bɔkpaanɔ nì a-bɔkpaafikaati, di sá yii a nyí tin kɔkɔ m ɲáánee.

*

- 169 Ti-Dindaan, yàntī m-kunŋkuuntii ń bàñ-si, tī-mi dinyil kí nóó nì a-nyɔɔbundi.

- ¹⁷⁰Yàntī m-gbaamii n bān-si, fī-mi kí nótò nì a nín sòon puee.
- ¹⁷¹M-nyunculiŋ n tábití kí nyōŋkì-si, di sá yii a dàkà-mi a-koobiliŋ.
- ¹⁷²M-nyokò làá dū tin a sòonee kí gāā ilan, di sá yii a-marab kòkò bí deedee ní.
- ¹⁷³Tàntī a-ŋal kí jòon-mi, di sá yii a-bòkpaanji ní m lēē.
- ¹⁷⁴Ti-Dindaan, kun m baasii lèe di sá á fī-mi, ní tin tìl-mi mmōnee di sá a-marau.
- ¹⁷⁵Tī-mi dimanfal m ŋmā kí nyōŋkì-si, ní kí yàntī tin a sòon ki sīhēe n tūtuñ-mi.
- ¹⁷⁶M tú ki yīh kii dipibil din wāŋkèe. Nyàab man a-tòntòliu, di sá yii maa sùnti a-marab pu.

Psaumes 120

Unil un bi bī kókólee wimmeem

- ¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāaŋ Unimbotee ní bi gā-ŋu.*
M-nimbinaamandi poonee, m kúuñ ki yīñ ti-Dindaan ní u kíf-mi.
- ²«Ti-Dindaan, fī-mi kí nyāntí binyimōndambi nì bikiililiibi ŋaan.»
- ³Nimbi bikiililiibee, ditafadaaldi dilal bulifi ní Unimboti làá tī-ni ní?
- ⁴ - U làá dū kujaau piŋyi, nì Amōsiŋkoon ŋin fòol līlibee ní kí dáal ni-tafal.
- ⁵Mbusu dō ki cí-mi m nín kó Meeseeki tiŋkinee, nì m nín kāl Keedaar yab kansikinee.
- ⁶M kāl binib bin ná ŋgbansōŋfee kansikin ki yúnti tikpil.
- ⁷M yaa bí sòon nì bi nì ŋgbansōŋfee, ní bīn là kujaau.

Psaumes 121

Ōma làá ŋmā kí jòon-mi dee?

- ¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāaŋ Unimbotee ní bi gā-ŋu.*
M wāaŋ ki kpēē ajoon watil pú: la ní m-jòon-di làá nyānni ní?
- ² - M-jòon-di nyānni ti-Dindaan un náaŋ yilpu nì taapuee cee ní.
- ³Waa làá yànti a-taal n ñatī, un cí-see kaa gēē ki yīntī!
- ⁴Kpèè, un cí Isirayeelee kaa dábaaa, kaa gēē mun.
- ⁵Ti-Dindaan di sá un cí-see, ti-Dindaan wún a-pu. U bí a-tikindi.
- ⁶Ŋwiimpucō, ŋwiñ kaa làá gbá-si, kunyeeuaaa, ŋmal kaa làá ŋá-si tiba.
- ⁷Ti-Dindaan làá nyānti-si tibòkpil kamaa poon, u làá nīn cí a-naŋki.

⁸Ti-Dindaan làá nīn cí-si a-cùtam nì a-gítintam kí yòon kònkònnèe kí nīn cáa cá jaanjaan!

Psaumes 122

Mèèmaan Jeerusaleem n̄ ká ngbansɔŋfi

¹*Daafiidi di ɲmān nlan nee. Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāam̄ Unimbɔtee ní bi gà-ɲu.*
An mɔ́kɪn̄-mi ɲyunti ɲun bi bí-mi yii: «Tí cùmaan ti-Dindaan diikunee.»

²Jeerusaleem, ti bāań ki yú a-punyɔmmu nyɔkɔpu!

³Jeerusaleem tiŋki, bi mán-si tiŋan, a-jaŋɲi kɔkɔ kpáfi ki ɲá ubaanti ki ɲān.

⁴Niin ní Isirayeel naakɔti, ti-Dindaan naakɔti dɔon̄ ki nyɔ́ŋkí ti-Dindaan, kii an nín sá dibɔkpaal pu Isirayeel tiŋkinee.

⁵Di sá yii niin ní ibɔsoon beejaɲi, Daafiidi dicaŋku beejaɲi bí.

⁶Mèèmaan yii Jeerusaleem n̄ ká ngbansɔŋfi: Jeerusaleem, bin néeń-see n̄ nīn bí dipɔɔɔŋkilin!

⁷Ngbansɔŋfi n̄ nīn bí a-guŋɲi poon, dipɔɔɔŋkil n̄ nīn bí ubɔti dicaŋku poon!

⁸M-nabiyaamu n̄ m-bɔɔbi puee, m mée yii: «Ngbansɔŋfi n̄ nīn bí a-cee!»

⁹Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu diiku puee, m mée yii án búti-si.

Psaumes 123

Bin bi kpēē ki sīŋkiñee mákal

¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāam̄ Unimbɔtee ní bi gà-ɲu.*

M wáań ki kpēē sii un ká a-beejaɲ pu yilpuee watil pú.

²Kii iyumbu nimbikpeeɲu nín có bi-kpiliu ɲal pu puee, kii utɔntɔnli unimpu nimbikpeeɲu nín có u-kpiliu pu puee, mín ní ti-mun nimbikpeeɲu có ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu pu, ki cí ú sɔ ti-saai.

³Sɔ isaa, ti-Dindaan, sɔ isaa! di sá yii bi gíti kpēē-ti fám an jíti mara pu.

⁴Bilambidambi sī-ti an gíti lákatì, bin yòontí bi-ba yilpuee kpēē-ti fám an nyāŋkì.

Psaumes 124

Ti-Dindaan u-ba di sá ti-jòonliu

¹*Daafiidi di ɲmān nlan nee. Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāam̄ Unimbɔtee ní bi gà-ɲu.*

Ti-Dindaan yaa kaa bàà nīn bí ti-ceeyee... - Isirayeel n̄ bùsì kí lì yii:

²«Ti-Dindaan yaa kaa bàà nīn bí ti-ceeyee» - binib nín nīn yíkì ki bíi jáà nì tee,

³bi-ɲuul nín nīn fòol̄ ti-pu liblib kii ɲɲmee, bi bàà nīn dū-ti ki nál̄ nì ti-nimbiliɲ.

⁴Nnyim bàà nìn yōon-ti, mbunni nyim bàà nìn bīn ti-pu.

⁵Mbuṅkpaan nyim bàà nìn bīn ti-pu ti múl.

⁶Ti jáań ti-Dindaan u nín kaa yānti ti-nannanliibi tōnti-tee!

⁷Ti sán ki nyán kii unoon nín sán kí nyā ukpan laaṅkun puee ní, kulaaṅṅu cúu tīl ní ti sán ki ṁmáti.

⁸Ti-Dindaan u-ba di sá ti-jòonliu, ún di náań yilpu nì taapu.

Psaumes 125

Bin máká ti-Dindaan puee

¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāań Unimbotee ní bi gà nlan nee.*

Bin máká ti-Dindaan puee bí kii Siiyɔn joolee ní, dàa cìṅkī, di bí ní ki cá talku.

²Kii ajoon nín mǎnti tú Jeerusaleem tiṅki puee, mìn ní ti-Dindaan mǎnti tú u-nibul, kí yòon kɔṅkɔnnee kí nín cáa cá jaanjaan.

³Ubɔti un sá unikpatee kaa làá ṁmā kí kpòotī deedeedambi tiṅki, an yaa sá fám, bi mun làá dāá kí kí nín bí ṁaáń tikpiti.

⁴Ti-Dindaan, bin ṁaáń tiṅanee, bin pobil bí diba nì see, dàkà-bi a-laṅṅañfitiiku.

⁵Ama bin dī isaṅkpatee, ti-Dindaan, ṁatī-bi kí fá, kí kpáań bikpitiṅaliibi! M mèé yii ṁgbansɔṅfi n nín bí Isirayeel pu!

Psaumes 126

Nsiim kpánti tilaal

¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāań Unimbotee ní bi gà nlan nee.*

Ti-Dindaan nín nìn fātī gíhńi ti-sarkadambi Siiyɔn tiṅkinee, an nìn bí-ti kii kudamintiiuee ní.

²Ti nìn pée bí ní ki lāa ní ki gà dipɔɔpindi laṅyi. Atimbun ṁin kínee nìn bí ki lì yii: «Ti-Dindaan túń atuṅkpaan ki tī-bi.»

³Tiṅman, ti-Dindaan nìn lafun túń atuṅkpaan ki tī-ti, ní ti nìn bí dipɔɔpindin.

⁴Ti-Dindaan, fātī gíhńi ti-sarkadambi, kii a nín yànti nnyim fātī gbée Neegeeb teekun bumbiyaamu puee.

⁵Un yaa būl nsiim poonee dāa cēe dipɔɔpindi poon ní.

⁶Un yaa tú iwambool ki cá kí bōl ki sūnee làá fātī gíńi ki tú tijin tin u cánee nì dipɔɔpindi ní.

Psaumes 127

Ti-Dindaan di tii tikoko

¹*Saloomɔn di ɲmàñ nlan nee. Bi yaa cá Jeerusaleem kí jām̃ Unimbɔtee ní bi gà-ɲu.*

Ti-Dindaan yaa kaa mán kudiiyee, bidimaliibi bí pɔɔntí fám ní. Ti-Dindaan yaa kaa cí kitiŋee, bin cí-kèe cí fám ní.

²An sá fám ní ni yíkí kutaafaau pòlpɔl kí dāá dòoñ kunyataasiiu, ki tūh ditundi ki gí ki pée nyàab̃ kun ni làá jē. Ti-Dindaan tì bin u nēēnee min jítì mimmee, ɲyunti ɲun ní bíh̃ dō ki gēēnee.

³Mbiyaamu sá tigaajati tin ti-Dindaan tìyee ní, ní mmaal sá dibiindi.

⁴Mbininjabiyaamu mun uninja màal̃ u-naacimpɔntinee sá kii ipiin in ká ujanjal ɲaane ní.

⁵Un gbéēh̃ u-baatandi ipiinee bí mmōneeee! U ñ u-nannanliibi yaa bí sòoñ tibɔti kubɔtinaakoounee, icoo kaa làá cúú-u.

Psaumes 128

Deedeedambi naam

¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jām̃ Unimbɔtee ní bi gà nlan nee.*

Bin kɔkɔ fàŋkí ti-Dindaan, ki nóó u-saŋɲuee bí mmōneeee!

²A nín tūh̃ ditundi ki ká kuŋyee ní a làá jī. A làá ñn bí mmōnni, ní án búti-si!

³A-dumpuee, a-nimpuu làá ñn bí kii bufiinyisubu bun lòoñ tikpilee, ní a-jipɔmbi ñn bí kii ɔliifi supɔmbiliŋee ki mǎntìi tú a-teebiliu.

⁴Ti-Dindaan nín làá bliñ un fàŋkí-uee pu puee dee.

⁵Ti-Dindaan ñ bliñ a-boon doooo Siiyɔn jool pu, ní á ká án nín làá búti Jeerusaleem pu a-maŋfal wiŋyi kɔkɔ poonee,

⁶ní kí ká a-biyaamu biyaamu. Isirayeel ñn bí ɲgbansɔŋfin!

Psaumes 129

Bi ɲá-mi tikpitil, ama...

¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jām̃ Unimbɔtee ní bi gà nlan nee.*

Bi jáh̃ ñ mi ɲfunyɔm kupaa doooo m-naacimpɔntin... - Isirayeel ñ l̃i yii:

²«Bi jáh̃ ñ mi ɲfunyɔm kupaa doooo m-naacimpɔntin» -, ama baa ɲún ki ɲá-mi tiba.

³M-boon kpánti kii kitiŋee bikpaabi kùñ tikpaal, bi cáti ɲu-pu adan ɲin fòkòee.

⁴Ama ti-Dindaan sá deedeedaan, u tifi binikpitib kusakai.

⁵Bin kɔkɔ ná Siiyɔn tiŋkee, icoo ñ cúú-bi bí gítí bi-boon!

⁶Bí nīn bí kii timool tin nyán kudii yilpuee. Taa láá wíhè ní kǐ kpā.

⁷Kumooou gbanti kaa gbèè un cēē-kùee ṇantil, kaa bàñ un kōontée ṇ páaṇ u-ṇalii pu.

⁸Bisanjitiliibi kaa lì yii: «Ti-Dindaan ṇ bīhè ni-boon!» Ti mēé yii ti-Dindaan ṇ bīhè ni-boon u-yindi pu.

Psaumes 130

Dinimbinaamandi poon

¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kǐ jāaṇ Unimbotee ní bi gā nlan nee.*

Dinimbinaamandi poonee, m kūuntí ki yī-si, ti-Dindaan.

²Ti-Dindaan, pīlifiñ-mi, kpòòñ a-tafal kǐ pīlifi m-gbaamii.

³Ti-Dindaan, a yaa bàà ṇmà ti-yìntitam ki yōontée, ti-Dindaan, ṇma bàà ṇmátí?

⁴Ama sii di pūñ ikpiti, an pu ní bi máaṇ kǐ fāṇkì-si.

⁵M cótí ti-Dindaan pu, m cótí nì m-naṇki kǎkǎ, ní ki mǎká u-nyɔɔbundi pu.

⁶M-naṇki fēefi ki nyàab ti-Dindaan ki jítìṇ sooja un cí sintilee nín là kutaa ṇ wúntí puee, ki jítìṇ sooja un cí sintilee nín là kutaa ṇ wúntí puee.

⁷Isirayeel yab, nín mǎkàmaan ti-Dindaan pu, di sá yii ti-Dindaan cee ní dineenkpaaṇdi bí, u cáá isan tikpil in pu u làá dī kǐ fī-see.

⁸Úh di làá fī Isirayeel yab kǐ nyāntí bi-kpitii poon.

Psaumes 131

Ti-Dindaan, maa yòontí m-ba yilpu

¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kǐ jāaṇ Unimbotee ní bi gā nlan nee. Daafiidi di ṇmāñ-ṇu.*

Ti-Dindaan, maa yòontí m-ba yilpu, maa cáá nnimbifókṇ. Maa nyàab tikpaandi, kaa tí nyàab tin jítìṇ-mee.

²Ama m ṇmíl díkí diki ní ki kāl soooo kii kibiki kin kǎ ki-na taanji puee. M-pɔbil sòm kii kibiki gbantee ní.

³Isirayeel yab, nín mǎkàmaan ti-Dindaan pu, kǐ yòòñ kɔṇkɔnnēe kǐ nīn cáá cá jaanjaan.

Psaumes 132

Siiyɔn, ti-Dindaan kɔṇkoonṇu

¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kǐ jāaṇ Unimbotee ní bi gā nlan nee.*

Ti-Dindaan, téetí Daafiidi, nì u-gìṇṇi kǎkǎ pu.

- ²Daafiidi di nìn pōò ti-Dindaan, Jaakɔb Nimbɔtikpaawu yii:
- ³«M kpá kí kó m-diikun, m kpá kí dòn m-doonu pu,
- ⁴m kpá kí yànti ngeem n cúú-mi, m kpá kí púkuń,
- ⁵kin tin sãa nyunti nun m làá ká mpaan kí tĩ ti-Dindaan, kí ká nkɔnkoon ki tĩ Jaakɔb Nimbɔtikpaawuee!»
- ⁶Ti nìn gbĩl Dipoondi Dakaau pu Eefiraata tĩkin, ti nìn ká-u Yaari satin.
- ⁷Tí kómaan ti-Dindaan kɔnkoonun, tí gbàań u-beejal taapu!
- ⁸Yíkĩm, ti-Dindaan, dāań a-nunfil paawu pu, sii nì Daka un poon ní a-pɔwun bée!
- ⁹A-saraawaliibi n dū ibaamɔn kí pèeń kii tiwampeenkaalee, bin yú nì si deedeeyee n nĩ fàa!
- ¹⁰A-tɔntɔnliu Daafiidi puee, taa fātĩ a-boon kí tĩ ubɔti un ní a lēeyee.
- ¹¹Ti-Dindaan nìn pōò Daafiidi dipoondi nee. Ibaamɔn pu u kpá kí nyā dipoondi gbanti boon: «A-naantiibi kansikin ubɔ ní m làá dā lēe kí kàań a-beejal pu.
- ¹²A-jipɔmbi yaa núb m-poondi nì abɔkpaa nin m tĩ-bee, bi mun jipɔmbi làá dā kà a-beejal pu kí nĩ cá jaanjaan.»
- ¹³Di sá ti-Dindaan lafun lēe Siiyɔn jool, ki là dí nĩ sá u-kɔnkoonun.
- ¹⁴U nìn lĩ yii: «M-nunfil paawu sèe kí nĩ cá cá jaanjaan. Doo ní m là kí nĩ kóò.
- ¹⁵M làá biĩn Siiyɔn tĩki boon kí tĩ-kì tin kɔkɔ kì nyàabēe, m làá tĩ bisoodambi bin kóò ki-nee tĩjin bí jĩ kí bál.
- ¹⁶M làá dū difiil kí pèeń ki-saraawaliibi, ní deedeedambi bin kóò ki-nee n nĩ fàa.
- ¹⁷M làá lēe Daafiidi naantiiu ubɔ Siiyɔn tĩkin niin ú nĩ cáá mpɔnkpaan. Udaan làá nĩ bí kii fitila un kaa kúu jaanjaanee ní.
- ¹⁸M làá dā dū icoo kí pèeń u-nannanliibi, ama ní ún beefuuliiki n nĩ jìl u-yil pu.»

Psaumes 133

An nān nnabiyaamu n nĩ bí dicilpu

- ¹Bi yaa cá Jeerusalem kí jāań Unimbotee ní bi gā nlan nee. Daafiidi di gāa-nu.
- Kpèe, an nĩ nān ki mō binib n nĩ bí dicilpu kunabitiiu poon puee!
- ²An bí kii nkɔm min sɔfi bi bātĩ ki sītĩ Aaron yil pu, mi pùuɔ ki sɔntĩn u-nyimpul pu, ki pùuɔ ki sɔntĩn u-wampeenkaati nyɔɔgbawu pu puee ní.

³An bí kii Eermɔn jool malindi nín pùuḅ ki sɛntìh̄n Siyyɔn jooŋŋi pu puee ní. Di sá yii niin ní ti-Dindaan lēē kí tī dibiindi nì dimaŋfal kí nīn cáa cá jaanjaan.

Psaumes 134

Nyɔ̄ŋkìmaan ti-Dindaan, nimbi u-tɔ̄ntɔ̄nliibi kɔkɔ

¹*Bi yaa cá Jeerusaleem kí jāam̄ Unimbɔtee ní bi gā nlan nee.*

Ti-yab, jāam̄maan ti-Dindaan, nimbi bin kɔkɔ sá ti-Dindaan tɔ̄ntɔ̄nliibee, nimbi bin bí ti-Dindaan diikun kunyeeuee.

²Yòom̄maan ni-ŋalii kí túl̄ Circir kɔ̄ŋkooŋŋu ní kí jāam̄ ti-Dindaan.

³Ti-Dindaan n̄ biin̄ ni-boon doooo Siyyɔn jool pu, ún un náan̄ yilpu nì taapuee!

Psaumes 135

M nyí yii ti-Dindaan sá ukpaan

¹Aleeluya, nyɔ̄ŋkìmaan ti-Dindaan! Nyɔ̄ŋkìmaan ti-Dindaan yindi, nimbi ti-Dindaan tɔ̄ntɔ̄nliibi, nyɔ̄ŋkìmaan-u,

²nimbi bin bí ti-Dindaan diikun, ki bí ti-Nimbɔtiu diiku cindinee.

³Nyɔ̄ŋkìmaan ti-Dindaan, di sá yii u ŋān̄, gāāmaan ilan kí nyɔ̄ŋkì u-yindi, di sá yii di mō.

⁴Ti-Dindaan lēē Jaakɔb ú nīn sá u-yɔu, u lēē Isirayeel ú nīn sá u-gaajawammɔntiiti.

⁵Tiŋman, man nyí yii ti-Dindaan sá ukpaan, timbi Dindaan jítiñ inimbɔti kɔkɔ.

⁶Ti-Dindaan ŋāan̄ tin kɔkɔ u yaa lèe yilpu nì taapu, tiŋkubin nì inyiŋfi taapu taapu.

⁷U yànti atagban n̄ nyānni kitiŋ gbeennyɔkɔ kí dāan̄, u yànti utaa n̄ ŋmó kí nì, u nyānti kubuŋu laakin u kpáafi-kuee.

⁸Ún di kũ Eejipiti yab biseebiyaamu nninjabiyaamu kí yòon̄ binib kí cáá sāa tiwaŋkuti.

⁹Sii Eejipiti tiŋki poonee, u nīn ŋá tidaandi nì maamaacib ki dáal̄ Faaroo nì u-tɔ̄ntɔ̄nliibi kɔkɔ tafal.

¹⁰Ún di nāan̄ atimbun kupaau, ki kũ bibɔtiibi bin cáá mpɔnee:

¹¹bín di sá Amɔɔr yab ɔtiu Siwɔn, nì Baasan tiŋki ɔtiu ɔɔgi, nì Kanaan yab ɔtiibi kɔkɔ.

¹²Mín boonee ní u dũ bi-timmu ki tī difakal, u dũ tī u-nibul Isirayeel yab bí nīn yì.

¹³Ti-Dindaan, a-yindi làá nīn pée bí ní ki cá jaanjaan. Bi làá nīn pée téetí a-pu ní abin abin.

¹⁴Di sá yii ti-Dindaan sòòh ki pò u-nibul, u sūh u-tòntònlíbi saai.

¹⁵Animbil kúti nì sindaariya ní bi dūu mósó atimbun ñin kíñee waaji, binib di dū bi-ñalii ki mósó-ñi.

¹⁶Ñi cáá kinyókò, ní kaa sòòh. Ñi cáá animbil, ní kaa wāl.

¹⁷Ñi cáá atafal, ní kaa gbìl. Báà kufoou kaa bí ñi-nyòmmun!

¹⁸Bin mósó-ñee í nīn bí kii ñi nín bí puee, ki kpáàn bin kókò máká ñi-puee.

¹⁹Isirayeel yab, jāammaan ti-Dindaan. Aarōn naantiibi, jāammaan ti-Dindaan.

²⁰Leefii yab, jāammaan ti-Dindaan. Nimbi bin fàṅkí ti-Dindaanee, jāammaan ti-Dindaan.

²¹Jāammaan ti-Dindaan un kóò Jeerusaleem Siiyōn jool puee. Aleeluya, nyōṅkìmaan ti-Dindaan!

Psaumes 136

Isirayeel Fiiliu, si nì ditundi

¹Nyōṅkìmaan ti-Dindaan, di sá yii u ṅāñ, u-neeṅkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

²Nyōṅkìmaan inimbōti kókò Nimbōtiu, di sá yii u-neeṅkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

³Nyōṅkìmaan bidindambi kókò Dindaan, di sá yii u-neeṅkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

⁴Úh baba di ṅá bimaamaacikpaambi, di sá yii u-neeṅkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

⁵U dū u-ciinyi ní ki náán yilpu, di sá yii u-neeṅkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

⁶U kpátì kitiṅ ki páàn inyiṅfi pu, di sá yii u-neeṅkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

⁷U ṅá iwalfi ikpaan: di sá yii u-neeṅkpaandi bí ní ki cá jaanjaan,

⁸ṅwìíñ ṅú nīn bí ṅwiimpu ki ṅmíntí, di sá yii u-neeṅkpaandi bí ní ki cá jaanjaan,

⁹uṅmal nì iṅmalbijaa í nīn bí kunyeeu ki ṅmíntí, di sá yii u-neeṅkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

¹⁰U kūū Eejipiti yab biseebiyaamu nninjabiyaamu, di sá yii u-neeṅkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

¹¹U nīn nyántì Isirayeel yab kitiṅ gbantin, di sá yii u-neeṅkpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

¹²Nì atun̄kpaan nì mpɔ̄ŋkpaan tuun̄ŋi ní u nìn dūu ŋá mìn̄, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

¹³U nìn cúú Tikati mɔ̄ɔl ki yākatì mili, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan,

¹⁴ki yāntì Isirayeel yab cōom̄ ki jítì, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

¹⁵Ama u nìn yāntì Faaroo nì u-janjaliibi gbíntì niin, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

¹⁶U nìn kpōotì u-nibul bi jítì kuteeu pu, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

¹⁷U nìn nāān bibotikpaambi, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan,

¹⁸u nìn kūū bibotiibi bin cáá mponee, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

¹⁹Bín̄ di sá Amɔ̄ɔr yab botiu Siiwɔ̄n, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan,

²⁰nì Baasan botiu Ɔɔgi, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

²¹U nìn dū bi-timmu ki tī difakal, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan,

²²ki tī u-tɔ̄ntɔ̄nliibi Isirayeel yab bí n̄n yì, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

²³U nìn téetì ti-pu ŋyunti ŋun bi nìn s̄intīn̄-ti taapuee, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan,

²⁴ní ki nyántì-ti ti-nannanliibi ŋaan, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

²⁵U tì tiwan tin kɔ̄kɔ cáá kufoouee tijin tì jīn̄, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan.

²⁶Tí nyōŋkì yilpu Nimbōtiu, di sá yii u-neen̄kpaandi bí ní ki cá jaanjaan!

Psaumes 137

Ti k̄a Babiloon mɔ̄ŋi gban̄ŋi

¹Ti nìn k̄a niin Babiloon mɔ̄ŋi gban̄ŋi, ki sūn̄ ki téetì Siiyɔ̄n pu.

²Ti nìn dū ti-bati ki s̄akān̄ isufi in nìn bí niinee pu.

³Niin ní bin nìn cúú-ti kuyun̄uee nìn bālifi-ti yii tí gāā ilan. Bin nìn s̄aantí-tee nìn bālifi-ti yii tí gāā dipɔ̄ɔpindi lan̄yi. Bi nìn lī yii: «Gāāmaan-ti Siiyɔ̄n lan̄yi iba!»

⁴ - Ama mana ní ti làá ŋmā kí gāā ti-Dindaan lan̄ŋu kitincan̄ poon?

⁵Jeerusaleem, dalin̄kin m yaa s̄untì a-puee, m-ŋan̄giil í fáká!

⁶M yaa kaa bí d̄akafì a-pu, Jeerusaleem yaa kaa kpántì m-pɔ̄ɔpindi kɔ̄kɔee, m-limbil í nákān̄ m-lammi!

⁷Ti-Dindaan, taa súntí Eedoom yab nín ɲá pu ɲwiin ɲun bi jáń ki fōō Jeerusaleemee. Bi nín bí ki lì yii: «Ní kpēelikì kitiɲ nee, ní kpēelikì-kì kí kpáañ ki-nyeel!»

⁸Babiloon yab, nnaabu dō ki cí-ni, bin làá téeh-si tikpitil tin a ɲá-tee bí mmɔnnneeee!

⁹Bin làá cúú a-bipɔmmu kí páañ ditanɲpal pu kí nèe bí mmɔnni!

Psaumes 138

M làá nyɔ̃ɲkì-si nì m-pɔbil kɔkɔ

¹*Daafiidi di ɲmàñ nlan nee.*

Ti-Dindaan, m làá nyɔ̃ɲkì-si nì m-pɔbil kɔkɔ. M làá gāā ilan kí pàkà-si inimbɔti nimbiin.

²M làá gbàañ a-circir diikun, a-neenɲkpaandi nì a-deedeeu puee, m làá pàkà-si, di sá yii a ɲá a nín pōoñ puee ki jítiñ min ti bàà dàkafēe.

³ɲwiin ɲun m yíiñ-see, a kíf-mi, a tī-mi kunyannyaau nì mɔn.

⁴Ti-Dindaan, kitiɲ pu bɔtiibi kɔkɔ ń nyɔ̃ɲkì-si, ɲyunti ɲun bi yaa gbīl a-nyɔkɔ poon nyɔɔbuɲɲee!

⁵Bí gāā ilan kí pàkà ti-Dindaan tuuɲɲi yii: «Ti-Dindaan nyooti wīkēeee!

⁶Min kamaa ti-Dindaan bín yilpu yilpuee, u wāl un sīntiñ u-ba taapuee, u bí ndandati ní ki nyí un yòontí u-ba yilpuee.»

⁷M yaa bí dinimbinaamandinaaa, a tī-mi dimaɲfal. A tàntī a-ɲal ki jáà nì m-nannanliibi, ní ki cáá a-ɲaɲgiil ki fiil-mi.

⁸Ti-Dindaan làá ɲá tikɔkɔ kí tī-mi. Ti-Dindaan, a-neenɲkpaandi bí ní ki cá jaanjaan. Taa fá bin a dū a-ɲal ki nááñee.

Psaumes 139

Ti-Dindaan, a nyí m-bɔti kɔkɔ

¹*Daafiidi di ɲmàñ nlan nee ki tī bilanɲaaliibi kpiliu.*

Ti-Dindaan, a cóɲkì-mi ki béè-mi.

²M yaa kāaa, m yaa yíkàaa, a nyí, a bí ndandati ní ki nyí m-landɔkɔi.

³M yaa còomāaaa, m yaa dō ki gèènaaaa, a nyí, a nyí tin kɔkɔ m ɲááñee.

⁴Maa láá wāañ kinyɔkɔ ki lī tiba ní a nyí tin kɔkɔ m là kí lèe.

⁵A bí m-boon ki bí m-nyɔkɔpu, a dū a-ɲal ki páañ m-pu.

⁶A nín nyí-mi pu tikpilee cáá-mi maamaaci, an jíti m-landokɔŋu pu m̄ ɲmā kí gbɪ́l taapu.

⁷La ní m ɲū̀n kí cù kí n̄n dātìh a-Fam ní? La ní m ɲū̀n kí s̄h kí cù ní aa bí niin ní?

⁸M yaa nín jóm̄ yilpuɔɔ, a bí niin, m yaa tí dō ditan̄kpiilinaaa, a bí niin.

⁹M yaa tókú ifeen ki ɲàān ki búnti ditiŋkugbandi lapu pu yal kí n̄n kóòyaaa,

¹⁰a-ɲal bí niin mun kí kpòotí-mi, a-ɲaŋgiil bí niin kí tíkiń-mi.

¹¹M yaa bí yii: «Dibombɔndi n̄ dāá biĩn m-pu, ɲwalifi ɲun m̄ant̄i tú-mee n̄ kpánti kunyeeuaaa!»

¹²sii ceeyee, dibombɔndi kaa sá dibombɔndi, ní kunyeeu wāl̄ kii ɲw̄iĩnee. Dibombɔndi n̄ ɲwalifi sá sii cee tiwambaantiil ní.

¹³Sii di náān m-landokɔjaatiŋu, sii di m̄ań-mi ki t̄akān m-na poon.

¹⁴M jáām-si, kun puee a náān-mi ní m-wunti sá maamaaci ní ki ɲā̄n tikpil. A-tuun̄ɲi sá maamaaci tuun̄ɲi, m nyí m̄iń tiŋan.

¹⁵Nyunti ɲun a n̄n bí n̄antí-mi dibalin, ní ki n̄n bí m̄ā-mi ki t̄akantí m-na poonee, m-wunti laaba kaa n̄n bí dibalin a-cee.

¹⁶Nyunti ɲun m n̄n dāá sá nnaantee, a n̄n wāl̄-mi. Kí w̄at̄i iwiin in a t̄i-mi m̄ dūú k̄al̄ kit̄iŋ puee n̄ kílee, a n̄n ɲm̄ān i-nyɔkɔm ki ɲá a-gbɔŋkun ki s̄iĩh.

¹⁷Unimbɔti, a-landokɔi p̄ɔ̄ m̄ ɲmā kí gbɪ́l taapu, i w̄ikí ní an kaa cáá ɲkaan.

¹⁸M yaa bí yii m̄ k̄āān-iee, i làá n̄n w̄ikí ki jítīn dibul pu. M yaa f̄int̄ee, m gb̄int̄i bí a-cee.

¹⁹Unimbɔti, an sá á kúntí binikpitib ní kí jà binikp̄liibi kí w̄at̄i-mi.

²⁰Bi cáá a-yindi ki ɲm̄at̄īn binib ní, bi ȳi a-yindi ki cáá ɲāān ikpiti.

²¹Ti-Dindaan, mana ní m̄ taa n̄īn ná bin ná-see, maa là kí ká bin jáā n̄ī see.

²²M baasii ná-bi ní, bi kpánti man m-ba nannanliibi ní.

²³Unimbɔti, kp̄ee m-pɔbil poon kí béé-mi, c̄ɔŋk̄i-mi ní kí béé m-landokɔi.

²⁴Kp̄ee m yaa t̄akā ns̄aŋkpiti poon, ní kí kpòotí-mi kí t̄akān a-saŋpu pu.

Psaumes 140

Ti-Dindaan, f̄i-mi kí nyāntí bin d̄ak̄a tipɔmbɔtee ɲaan

¹*Daafiidi di ɲm̄ān nlan nee ki t̄i bilan̄gaaliibi kpiliu.*

²Ti-Dindaan, f̄i-mi kí nyāntí binikpitib ɲaan, wún m-pu bin d̄ak̄a tipɔmbɔtee cee.

³Bi p̄ee d̄ak̄af̄i kí ɲá tikpiti ɲma ní, baabadalee, bi jāantí binib ní.

- ⁴Bi-limbiliŋ jītí kii ukoobuee, ukoowaati looti kā bi-nyɔkɔn.
- ⁵Ti-Dindaan, taa yàntī m kó binikpitib ɲaan. Bin dākà tipɔmbɔti, ki nyàab̀ m lítée ceeyee, wúń m-pu.
- ⁶Bilambidambi píl-mi kutaliŋɲu. Bi dū iŋmii nì kulaaŋɲu ki píl-mi nsan caŋin, bi píl-mi kpalaabi.
- ⁷Ama m bí ti-Dindaan yii: «A sá m-Nimbɔtiu! Ti-Dindaan, kpòon a-tafal kí pīlifi m-gbaamii.
- ⁸Ti-Dindaan Unimbɔti, sii un di sá mpɔn ɲun fiĩ-mee, dikòndi wiŋɲuee, a biintí m-yil pu.
- ⁹Ti-Dindaan, taa yàntī binikpitib nee n ká kun bi nyàabee, taa yàntī bí ɲmā kí ɲá tin bi bóntèe, an yaa kaa sá mimmee, bi làá nīn yòontí bi-ba yilpu.
- ¹⁰Yàntī bi nín sòon kí ɲá-mi tikpitil tiŋyee n fàtí gítí bín bi-ba yil pu!»
- ¹¹Yàntī amɔsiŋkoon n sītī bi-pu, Unimbɔti n yàntī bí jēetí ɲɲmin, bí jēetí kuboou kun nyòò, baa ti làá ɲmā kí nyēe poon!
- ¹²Bin cāab̀ bi-jutiibi disambiilee kaa máan kí kāl kitiŋ nee poon. Nnaabu n nīn pée kā unil un dākà tipɔmbɔtee pu!
- ¹³M nyí yii ti-Dindaan làá sòon unandaan bɔti kí tī-u, u làá sòon kí pò ufalaadaan.
- ¹⁴Tiŋman, deedeedambi làá nyōŋkì a-yindi, binib bin pɔbil bí dibee làá nīn bí a-nimbiin.

Psaumes 141

Ti-Dindaan, ɲúb m-nyɔkɔ

¹*Daafiidi di ɲmān nlan nee.*

Ti-Dindaan, m kúun ki yíín-si, dāá jòon-mi malaa, m yaa yī-see, á kpòon a-tafal kí pīlifi-mi.

²Yàntī m-wimmeem n nīn sá kii talaalu tūukaayee a-nimbiin, ní m-ɲalii in m yōon yilpuee n nīn sá kii kujooou saraauee.

³Ti-Dindaan, ɲúb m-nyɔkɔ, nīn cí m-nyunculiŋ punyɔkɔ.

⁴Taa yàntī tibɔkpitil n nyānní m-pɔbil poon, kí taa yàntī m kūtī bikpitiŋaliibi pu kí ɲá atuŋkpiti. Maa làá dáká bi-jĩŋaalib jinti.

⁵Dineendi poonee, deedeedaan ɲūn kí fáá-mi, kí dáal m-tafal, ama m yī binikpitib n dākà-mi dineendi. Min kamaa bi bí ɲáan ikpitee, m làá nīn gbínti mée.

⁶Bi yaa láa dū bi-kpilil ki lúkú ditaŋkpal puee, m-nannanliibi làá dāá bée yii tin m nīn sòonee sá mbaamɔn.

⁷Kii kitɪŋ nín fátí ɲwèèŋ puee, mín ní ditanɲkpiil làá wààŋ kinyɔkɔ kí dū bi-kpabɪŋ ɲin yàlee kí nál.

⁸Ti-Dindaan Unimbɔti, m-nimbikpeenɲu cɔ a-pu ní, sii ní m sàŋ ki kó. Taa yànti m lánti dimaŋfal.

⁹Nyāntí-mi kutaliŋɲu kun ní bi píŋ-mee nì bikpitiŋaliibi laanti poon.

¹⁰Bikpitiŋaliibi talinti làá fàtí sàŋ-bi, ama man làá yùkū kí lákatí.

Psaumes 142

Ti-Dindaan baba di sá un bi sàantée balilaŋki

¹*Daafiidi di ɲmàŋ nlan nee. U nín nìn bí ntaŋkpabɔkɔnee ní u nìn mēē mín.*

²M fátí mbiil mɔɔŋ ki yí ti-Dindaan, m fátí mbiil mɔɔŋ ki gbàaŋ ti-Dindaan.

³M dū m-yaliŋkii ki bíŋ u-nimbiin, m dū m-nimbinaamandi ki bíŋ u-nimbiin.

⁴M-wunti yaa yōtèe, sii nyí laakin m cée. Nsan ɲun poon m tàkēe, bi píŋ-mi kutaliŋɲu.

⁵Kpèè m-ɲaŋgiil pú, a làá ká yii, báà ubɔ kaa nyí-mi. Maa cáá laakin m làá sàŋ kí bálee, m-bɔti kaa ká báà ubɔ.

⁶Ti-Dindaan, m fáá mbiil ki yíiŋ-si ki lī yii: «Sii di sá m-balilaŋki, kun m pée cáá binifoobi tiŋki nee puee.»

⁷Pīlifi m-biilii, di sá yii m gbí falaa! Fī-mi kí nyāntí bin sàantí-mee ɲaan, di sá yii bi pōō ki jítiŋ-mi.

⁸Nyāntí-mi m-sarkaun m ɲmā kí nyōŋkí-si. A yaa ɲá-mi tiŋan, deedeedambi làá mǎntí tū-mi.

Psaumes 143

Ti-Dindaan, taa sòòŋ m-bɔti

¹*Daafiidi di ɲmàŋ nlan nee.*

Ti-Dindaan, pīlifi m-wimmeem, kpòòŋ a-tafal kí pīlifi m-gbaamii. A nín ɲāŋ ki sá deedeedaan puee, kí-mi.

²Taa sòòŋ man a-tɔntɔnliu bɔti, di sá yii unifoo ubɔ kaa bí ki sá deedeedaan a-nimbiin.

³M-nannanliu sàaŋ-mi, u dū-mi ki lúkú kitɪŋ ki tàŋ tàŋ. U yānti m kó dibɔmbɔndin kii bin kpī dooooyee.

⁴M-wunti yōtì, maa ti cáá mɔɔŋ.

⁵M téetí iyunti in jíteè pu, m dàkafi tin kɔkɔ a ɲée pu, m dàkafi a-tuunɲi pu.

⁶M yōon m-ɲal ki túl-si, m fèefi ki nyàab-si kii kitiɲ nín fèefi ki nyàab utaa puee.

⁷Ti-Dindaan, kíf-mi malaa, maa ti cáá ɲfam. Taa fàtī a-boon kí tī-mi, an yaa kaa sá mimmee, an dóò m-pu.

⁸Yàntī m gbīl a-neeɲkpaandi pu kutaafaau, di sá yii sii pu ní m máká. Dàkà-mi nsan ɲun m máan kí nóóyee, di sá yii sii watil pú ní m fàtī m-ba ki túl.

⁹Ti-Dindaan, fī-mi kí nyāntí m-nannanliibi ɲaan, sii ní m sán ki kó.

¹⁰Bīfī-mi m ɲmā kí ɲá tin fáatiɲ-see, di sá yii sii di sá m-Nimbɔti. A-Fam ɲān ní, mí kpòotī-mi kí dī kitiɲ kin kaa cáá diganlakalee pu.

¹¹Ti-Dindaan, a-yindi puee, tī-mi dimaɲfal. A-deedeeu puee, nyāntí-mi dinimbinaamandin.

¹²A-neeɲkpaandi poonee, a làá kúntí m-nannanliibi, kí kpò bin jáà nì mee kòkò, di sá yii m sá a-tòntòliu ní.

Psaumes 144

Uɔti wimmeem

¹*Daafiidi di ɲmān nlan nee.*

M jáam ti-Dindaan, m-taɲkpanaakooku! U dàkà-mi bi nín jáà kujaau puee, u bóntí-mi ki cīntí dikòndi wiiɲɲu.

²U sá m-mákal nì m-taɲkpanaakooku, ki sá m-balilaɲki nì m-fiiliu, ki sá m-gbampɔɔl, ùn ní m sán ki kóò. Ún di dū m-nibooliɲu ki ɲá m-taapu.

³Ti-Dindaan, unil sá ba ní u-ɔti páb-si mín, nisaal sá ba ní a dàkafi u-pu mín?

⁴Unil náan nì kubuɲu ní, ní u-wiiɲyi bí kii mboon nín jītí puee.

⁵Ti-Dindaan, kpáb kutagbɔɲu kí kpákatiɲ. Gbēē ajoin ɲí nīn bíi dùkù.

⁶Yàntī utaa ɲ ɲmó kí já a-nannanliibi kí yàan, tōh a-piɲyi kí já-bi bí sāh.

⁷Tàntī a-ɲal doooo yilpu kí fī-mi. Fī-mi kí nyāntí nnyɲkpaam nee ni, nì binicambi ɲaan.

⁸Bín bin nyɔmmu sòon tinyimɔmbɔti ní bi yaa yōon bi-ɲaɲgiil ki pūtī bi móntée.

⁹Unimbɔti, m làá gāā nlampɔɔn kí nyōɲkì-si, m làá bòò iɲmii saalaa beeku kí tī-si tinyool.

¹⁰Sii di tì bibɔtiibi dijajil, sii di fī a-tòntòliu Daafiidi kitàataajiki kin kùee cee ki lī.

¹¹Fī-mi kí nyāntí binicambi bin nyɔmmu sòon tinyimɔmbɔti, ní bi yaa yōon bi-ɲaɲgiil ki pūtī bi móntée ɲaan.

¹²Yàntī bi-pɔntinee, ti-jipɔmbi ń nīn bí kii isufi in wíiń tiɔanee, ní ti-bisalib ń nīn bí kii jaantalkub bin bi kpítì ki dūu nyáantì kubɔtinaakooúee!

¹³Yàntī ti-cakalaabi ń gbí, kí nīn cáá tijin kɔkɔ nì ti-bulifi! Yàntī ti-piii nì ti-ɲoobui ń bùtī ɲfunyɔm kutuku pu, ɲfunyɔm kutukub saalaa pu ti-naakpaapɔɔkun!

¹⁴Ti-naai ń nīn bí málmal! Ti-tiŋki guŋɲi ń taa bátí kí lítáaa, bí taa cúú-ti kuyunuaaa, kí taa gbíl binib gbáà ibiil ti-mɔŋkijaa pu!

¹⁵Dinibul din cáá tin bí nee kɔkɔee bí mmɔnnēēēē! Dinibul din Nimbotiu sá ti-Dindaanee bí mmɔnni!

Psaumes 145

A-beel sá jaanjaan beel ní

¹*Daafiidi di ɲmàń inyɔŋki laɲɲu nee.*

M-Nimbotiu, m-bɔtiu, m làá yòòń a-yindi yilpu, m làá jāań-si kí nīn cáa cá jaanjaan.

²M làá nīn jāań-si baabadal ní kí nīn nyɔŋkí a-yindi kí taa gbèē.

³Ti-Dindaan sá ukpaan ní ki máań inyɔŋki, baa ɲūń kí dū u nín sá ukpaan puee kí ɲmàntīń tibia.

⁴ɲyunti ɲubɔ poon nib làá sòòń a-tuunɲi pu kí nàatī ɲun làá dāá páańee yab, bi làá māafi a-tuŋkpaanɲi ɲin a túńee!

⁵M làá sòòń kí gítì sòòń a-nyooti nín ɲāń puee pu, m làá sòòń kí bùsì a-maamaaci tuunɲi pu.

⁶Bi làá sòòń a-pɔŋkpaanɲu pu! Mamee, m làá māafi a-tuŋkpaanɲi pu.

⁷Bí téetí a-ɲaŋkpaanti pu, bí nīn gà ilan ki fàal a nín sá deedeedaanee pu.

⁸Ti-Dindaan poon mō ní ki cáá kulaɲɲaŋfitiiu, waa gífí diŋuul malaa ní u-neendi wīkí tikpilku.

⁹Ti-Dindaan ɲāń ki tī bāà ɲma, u-poon mō u-wannaanɲaati kɔkɔ pu.

¹⁰Ti-Dindaan, a-wannaanɲaati kɔkɔ ń nyɔŋkì-si, bin yú nì si deedeeyee ń jāań-si!

¹¹Bí lì yii a-beel cáá tinyool, bí sòòń a-pɔŋɲu pu!

¹²Mimmee bi làá yàntī binib ń bée a-tuŋkpaanɲi, nì a-beel nyooti nín jìl puee.

¹³A-beel sá jaanjaan beel ní, a-pɔŋɲu bí ní ki cá abin abin. Ti-Dindaan yaa pōòń kí ɲá puee, mīń ní u ɲāań, u dàkà u-neendi u-tuunɲi kɔkɔ poon.

¹⁴Ti-Dindaan di tīkintí bin kɔkɔ cá kí lítée, ún di yáatí bin bōōyee.

¹⁵Bi-kɔkɔ nimbikpeenɲu có a-pu nì dimákal, ní a tìl-bi tijin ɲyunti ɲun an máańee.

¹⁶Sii di tàntī a-ṇal ní ki tìl tin kòkò cáá kufoouee tijin tí jī kí díkí.

¹⁷Ti-Dindaan sá deedeedaan tin u ṇááṇee kòkò poon, u dàkà u-neendi u-tuunṇi kòkò poon.

¹⁸Ti-Dindaan pìlìṇ bin kòkò yīl-uee, bin yīl-u nì mbaamṇee.

¹⁹Bin fàṇkí-uee yaa là kuṇyee, u ṇááṇ ki tìl-bi ní, u pílifí bi-biilii ní ki fiíl-bi.

²⁰Ti-Dindaan wúnṇ bin kòkò nééṇ-uee pu, ama u làá kpò kí céetí binikpitib kòkò.

²¹M làá gāā ilan kí nyōṇkì ti-Dindaan, tin kòkò cáá kufoouee ṇ jāam u-circir yindi kí nīn pée cá jaanjaan.

Psaumes 146

Ti-Dindaan di wún biwɔfɪb pu

¹Aleeluya, nyōṇkìmaan ti-Dindaan! M làá nyōṇkì ti-Dindaan nì m-naṇki kòkò!

²M làá nīn nyōṇkì ti-Dindaan m-manfal wiṇyi kòkò poon, ṇyunti ṇun ní m bí dimanfalinee, m làá nīn nyōṇkì m-Nimbɔtiu ní.

³Ní taa nīn māká abɔtibìl, àá unil un kaa cáá mpɔn kí fīyee pu.

⁴Bi yaa kpīl ki fātìl gítì ntaminee, tin bi nīn bóntì kí ṇée mun kúntì dee.

⁵Un jòoṇliu sá Jaakɔb Nimbɔtiu ní udaan māká ti-Dindaan u-Nimbɔtiu puee bí mmɔnnēēēē!

⁶Ti-Dindaan di nááṇ yilpu nì taapu, nì tiṇku nì tin kòkò bí u-poonee. Úṇ di ṇúb ibaamɔn kí nīn cá jaanjaan.

⁷U sòoṇ ki ṇáṇkí bin bi sàantée bɔti, u tìl bin ṇkùm cááyee tijin. Ti-Dindaan tìl bisarkadambi dibatɔl,

⁸ti-Dindaan ṇúbítì bijɔfub nimbiliṇ, ti-Dindaan yáatí bin bōōyee, ti-Dindaan nééṇ deedeedambi.

⁹Ti-Dindaan wúnṇ binikòkaabi pu, u tīkintí ditaṇkpiibil nì ukpiipu, ama u yàntì binikpitib nīn bóntì tiṇyee ṇááṇ fám.

¹⁰Ti-Dindaan sá ubɔti ní kí nīn cá jaanjaan. Siyɔn, u sá a-Nimbɔtiu ní kí nīn cá abin abin. Aleeluya, nyōṇkìmaan ti-Dindaan!

Psaumes 147

Ti-Dindaan sá ukpaan ní ki cáá mpɔṇkpaan

¹Aleeluya, nyōṇkìmaan ti-Dindaan! An ṇāṇ tí gāā ilan kí nyōṇkì ti-Nimbɔtiu, an mō ní ki máaṇ tí nyōṇkì-u!

²Ti-Dindaan un fātì mán Jeerusaleem tiŋkee làá kóòn Isirayeel yab bin bi cúú kuyunuee kí kpāfi.

³Ún di cāantí bin pɔbiling bíílee, ní ki fíntí bi-buunyi.

⁴U kàaŋ iŋmalbijaa, ki pūh i-kɔkɔ ayin.

⁵Ti-Dindaan sá ukpaan ní ki cáá mpɔŋkpaan, u-nyil kaa cáá kigbeennyɔkɔ.

⁶Ti-Dindaan tīkintí bin sīntiŋ bi-ba taapuee, ama u sīntiŋ binikpitib taapu taapu.

⁷Ní gāāmaan ilan kí jāaŋ ti-Dindaan, bòòmaan kubeeu kí pàkà ti-Nimbɔtiu.

⁸Ún di dù atagban kí bìiŋ yilpu, ní kí yàntí utaa n nì kitin pu. U yàntí timool nyēē ajoon pu.

⁹U tì tiwan̄kuti nì digalingaal biyaamu mun sūh ki nyàab̄ tijinee tijin.

¹⁰An kaa sá utaamu pɔŋɔ di tìl-u mmɔn, kaa tí sá utaatanli pɔòntam di mōh-u,

¹¹ama ti-Dindaan nyàab̄ bin fàŋkí-u ní ki máká u-neeŋkpaandi puee ní.

*

¹²Jeerusaleem, nyɔŋkì ti-Dindaan, Siiyɔn, pàkà a-Nimbɔtiu.

¹³Di sá yii u mōtì tī a-punuubi kpàlkaati mpɔn. U bīiŋ a-nib bin kòò a-nee pu.

¹⁴Ún di tìl a-tiŋki ŋgbansɔŋfi, ní ki tìl-si bileemɔnti á jī kí díkí.

¹⁵U tin pée lì yii u tūh u-marab kitin puee, u-nyɔɔbundi kpàà sàh malaa malaa ki ŋá mīh.

¹⁶U yàntí ntaayim lítí ní ki pīiŋ kàŋkaŋ kii gulfee. U yàntí nnyim kīl ki kíh ki dō kii ŋfantamee.

¹⁷U yàntí nnyim kīl ki kpántí kii atan̄kpeeyee ní u cáa tòón. An nín sòh̄ puee, ubo kpá ki làá ŋmátí.

¹⁸Ama u yaa tī maree, ní an kɔkɔ n̄ dùntí, u yàntí kubuŋu n̄ fáá ní an kpántí nnyim ki pùub̄.

¹⁹U lē u-nyɔɔbundi ki dàkà Jaakɔb, u-bɔkpaan̄i nì tin u sòh̄ ki síiŋee ki dàkà Isirayeel.

²⁰Waa pée ŋá mīh ki tī ditimbundi diba, ditimbundi diba kaa bí ki nyí tin u sòh̄ ki síiŋee. Aleeluya, nyɔŋkìmaan ti-Dindaan!

Psaumes 148

Nyɔŋkìmaan ti-Dindaan yilpu nì taapu

¹Aleeluya, nyɔŋkìmaan ti-Dindaan! Nyɔŋkìmaan ti-Dindaan doooo yilpu, nyɔŋkìmaan-u yilpu yilpu.

- ²Nimbi u-tuunyi kɔkɔ, nyɔ̃ɲkɪmaan-u, nimbi u-janjakitil kɔkɔ, nyɔ̃ɲkɪmaan-u.
- ³Ŋwɪiɲ nì uɲmal, nyɔ̃ɲkɪmaan-u, nimbi iɲmalbijaa in jìlee, nyɔ̃ɲkɪmaan-u.
- ⁴Nimbi yilpu yilpu fɔ̃ɲɲɲ, nyɔ̃ɲkɪmaan-u, nimbi inyiɲfi in bí yilpu yilpuee, nyɔ̃ɲkɪmaan-u.
- ⁵Bi-kɔkɔ ń nyɔ̃ɲkɪ ti-Dindaan yindi, di sá yii u nìn tī mara ní tiwan gbanti kɔkɔ náań.
- ⁶U dū-tì ki kǎaɲ ti-paɲyi kí nīn cáa cá jaanjaan, u sīiɲ-tì mara un kaa bí kí kpántée.
- ⁷Nyɔ̃ɲkɪmaan ti-Dindaan, doooo taapu, tiɲkub nì tiɲku poon peebilinti,
- ⁸nì ɲɲmi nì ditaanyɲkumbil nì dipɔ̃ńdi nì kubuɲu nì kubuɲkpaɲɲu kun bí u-nyɔ̃ɲbundi taapuee.
- ⁹Nyɔ̃ɲkɪmaan-u, ajoon nì ɲgbantamu, nì isufi in lòn abilee nì seedir dɔi kɔkɔ,
- ¹⁰nì ipeel nì tiwanɲkuti kɔkɔ, nì inoon nì tin fù ti-pool puee.
- ¹¹Nyɔ̃ɲkɪmaan-u, kitiɲ pu bɔ̃tiibi, nì anibul kɔkɔ, nì abɔ̃tibil nì kitiɲ pu kpootiliibi kɔkɔ,
- ¹²nì binaacimpɔ̃mbi nì bisapɔ̃mbi mun, nì bitikpilib nì mbiyaamu.
- ¹³Bí nyɔ̃ɲkɪ ti-Dindaan yindi, di sá yii ún baba yindi di sá diyɲkpaandi, u-nyooti tókó kitiɲ nì yilpu pu.
- ¹⁴U yāntì u-nibul yil kíɲ ki gáań. An sá dinyandi ní ki tī bin kɔkɔ néeń-uee, Isirayeel yab, dinibul din pilīń-uee. Aleeluya, nyɔ̃ɲkɪmaan ti-Dindaan!

Psaumes 149

Bin néeń Unimbɔtee jilmau

- ¹Aleeluya, nyɔ̃ɲkɪmaan ti-Dindaan! Gāāmaan nlampɔ̃ɲn kí pàkà ti-Dindaan. Nyɔ̃ɲkɪmaan ti-Dindaan bin néeń-uee kpafil poon!
- ²Isirayeel yab, nīń fàalmaan ni-náanliu pu, Siiyɔ̃n yab, an nīn mōń-ni ni-bɔ̃tiu pu.
- ³Bí nyɔ̃ɲkɪ ti-Dindaan nì diɲool, bí bòò kigaɲgaɲ nì kubeeu kí nyɔ̃ɲkɪ-u.
- ⁴Di sá yii ti-Dindaan nibul di tì-u dipɔ̃pindi, u tì bin sīntiɲ bi-ba taapuee jilma ki fiĩ-bi.
- ⁵Bin néeń Unimbɔtee ń nīn fàal kí nīn tì-u tinyool! Báà bi yaa dō bi-dooɲu puɔɔɔ, bí nīn gà ilan nì dipɔ̃pindi!
- ⁶Bí gāā ilan mɔ̃ɲn kí yòoń Unimbɔti yilpu, kí nīn ɲúɓ bi-ɲaan kitàataajiki kin jīti ajan liitilee

⁷kí tò atimbun ipɔntoon, ní kí dǎá anibul tafal.

⁸Bí bóó bi-bɔtiibi ikusaka ní kí bǎ bi-kàlɪkpilib akpambaa.

⁹Bí dǎá atimbun gbanti tafal kii an nín ɲmǎñ puee. An sá jilma ní ki tī bin kɔkɔ nééñ Unimbɔtee. Aleeluya, nyɔ̃ɲkìmaan ti-Dindaan!

Psaumes 150

Nyɔ̃ɲkìmaan ti-Dindaan

¹Aleeluya, nyɔ̃ɲkìmaan ti-Dindaan! Nyɔ̃ɲkìmaan Unimbɔti u-Circir kɔ̃koɔɲɲun, nyɔ̃ɲkìmaan-u u-pɔɲɲu ɲun bí kutagbɔɲunee pu!

²Nyɔ̃ɲkìmaan-u u-tuɲkpaaɲɲi pu, nyɔ̃ɲkìmaan-u u nín sá ukpaɲkpaaanee pu!

³Nyɔ̃ɲkìmaan-u nì dikantáandi, nyɔ̃ɲkìmaan-u nì ɲmii saalaa beeku nì saɲgu.

⁴Nyɔ̃ɲkìmaan-u nì kigaɲgaɲ nì diɲool, nyɔ̃ɲkìmaan-u nì tibati nì awul.

⁵Nyɔ̃ɲkìmaan-u nì cancakantib ɲwaamu, nyɔ̃ɲkìmaan-u nì cancakantib bikpaambi.

⁶Tin kɔkɔ péé cáá kufoouee ń nyɔ̃ɲkì ti-Dindaan! Aleeluya, nyɔ̃ɲkìmaan ti-Dindaan!

Proverbs

Proverbs 1

¹Daafiidi jipɔɔn Saloomɔn un sá Isirayeel bɔtiuee laŋkpaŋɲi.

Kun pu ní bi ɲmàñ kugbɔŋu neeyee

²Alaŋkpan nee yàntī unil ń bée iciin kí dākà-u ú nīn nyí tiboti tin cáá taapuee.

³Ŋi yàntī unil ń ká didàkamɔntiil, kí nīn bí deedee, kí nīn cáá tibulcin ní kí nīn nók ibaamɔn saŋɲu.

⁴Ŋi yàntī sɔkɔmii nib ń nīn wálifi, ki tìl binipɔmbi dinyil nì nlandɔkɔ.

⁵Uciŋfiti pílifi-ŋi ní ki mòtī cíkítí iciin, ní ɲi kpòotī unyil ki tàkantí nsammɔnti pu

⁶ú ɲmā kí bée alaŋkpan nì ipɔɔn nì biciŋfitiibi bɔti tin bí dibalin bi lèekī ki dākèe.

⁷Á fàŋkì ti-Dindaan di sá iciin kílilaŋki. See bigbaambi tafal di kaa fātī tó didàkal nì biciŋfitiibi saŋkii.

Á nīn nyí nì a-ba nì binaacimpɔmbi bin dī isaŋkpítee

⁸M-jipɔɔn, pílifi a-baa dākál, taa kpèè a-na dākatam fám.

⁹Án di dāa sá kifuunyaŋɲi ki cíkí a-yil, nì tiléŋkaal tin a lá a-neenee.

¹⁰M-jipɔɔn, bikpitiŋaliibi yaa là kí kíil-see, á taa kíf.

¹¹Bi yaa lī yii: «Dāań kí nók-ti tí cùú nákań nsanni, binib yaa jítée tí kpò-bi. Tí cùú píl kpaalaa kí cúú maanyiba un kaa ɲá-ti tibee.

¹²Tí yàntī bí sɔntī ditaŋkpiilin nì bi-nimbiliŋ, bí kó dikaakulin nì bi-laafiyau.

¹³Ti làá ká tiwan tin pōs kudaauee nì ti-bulifi. Ti làá gbéè ti-dumpui nì tiwan tin ti fúkúlee.

¹⁴Sii mun wanti làá nīn bí poon, kun puee ti làá dū ti-kɔkɔ yati kí kpāfi dicilpu ní!»

¹⁵M-jipɔɔn, taa nók an nib gbanti, sii nì bi ń taa pèèñ nsan.

¹⁶Di sá yii bi sán ki cá kí ɲá ikpiti ní, bi yáb nnikpaakoon pu.

¹⁷An sá fám ní bí píl kutaliŋɲu unoon nimbilin.

¹⁸Ama bín pīl bi-ba ní kutaliŋɲu, bín bi-ba maŋfal ní bi pīl kpaalaabi.

¹⁹Mín ní an sá ki tī un kamaa yù bunaayubuee. Bu làá dāá lēē bin ni bu bée maŋfal.

Iciin yī binib ki kpáafí-bi

²⁰Iciin bí kūuntí mɔn adan pu, i bí ki sòon mɔn mpaampiin pu.

²¹Iciin kūuntí ki yíi binib sampaambi pu, i sòòn ki báakí tin i cáá kí lèe ntimu punyɔmmu nyɔkɔpu.

²²Iciin téen ki lī yii: «Nimbi nnaatumu làá nīn néen inaatu kí tin sãa nyunti ɲulɔɲu dee? Nimbi bibeelilibee, ni làá nīn bèl-mi kí tin sãa nyunti ɲulɔɲu ní? Nimbi bigbaambi làá nīn ná dinyil kí tin sãa la?

²³Pilifimaan tin m cáá kí wòòn-nee. M làá yànti m-fam n kpákatí ni-pu ní kí yànti ní bée m-boti.

²⁴Ama m yíi-ni ní naa pílifí, m tãnti m-ɲal ni-watil pú ní ni-kansikin báa ubo kaa fãtì tó.

²⁵Ni fá m-saɲkii kɔkɔ, kaa kífín wòòn-ni.

²⁶Dinimbinaamandi yaa láa jéetì ni-puee, ma mun làá dāá lā-ni. Ni yaa láa kó dinyoondinee, m làá dāá bèl-ni.

²⁷Di sá yii ɲwindalee dinyoondi làá dāá jéetí ni-pu kii umɔfiintaayee. Dinimbinaamandi làá dāá jéetí ni-pu kii kunaakpaabuɲuee, ní kunimbaau ni nnaabu n dāá kó-ni an kaa cáá bí lì.

²⁸Niinee ni làá dāá yíin-mi, ama maa làá dāá kífí-ni, ni làá dāá nyàab-mi, ama naa làá dāá ká-mi.

²⁹Kun puee ni ná dinyil, ní kaa lēē kí nīn fàɲkí ti-Dindaan.

³⁰Naa fōo m-saɲkii, kaa fãtì tó tin ní m kpāafi-nee.

³¹Mimmee kun ní ni-bimbikpitim búlee, kún ní ni làá cā, atuɲkpiti ɲin ni bónti ki làá ɲée di làá kpíin-ni.

³²Di sá yii nnaatumu nín kaa bífí iciin puee di làá kpò-mu, ní tiba nì tiba nín kaa ká bigbaambi puee di làá nàañ-bi.

³³Ama un kamaa di yaa pílifi-mee làá nīn bí ɲgbansɔɲfin, ní kaa làá fàɲkí nnaabu.»

Proverbs 2

Iciin fiil unil tikpitilin

¹M-biki, fōo tin ní m dàkà-see, kpāafi m-marab a-ni.

²Kpòon a-tafal kí pílifi iciin, kpòon a-pɔbil kí gíin dinyil watil pú.

³Mèè dinyil dí tūtuɲ-si, yíin tiboti taapu digbilindi dí jòon-si.

⁴Nyàab an wanti kii animbilee, nyàab-ti kii tigaajawan tin bí dibalinee.

⁵Niinee a làá gbil unil n nīn fàɲkí ti-Dindaanee taapu, ní á ɲmā kí nīn nyí Unimboti.

- ⁶Di sá yii ti-Dindaan di tìl iciin, u-cee ní dinyil nì tibɔti taapu digbilindi nyēē.
- ⁷Ún di tútún deedeedambi, ní ki wún bibulcinnib pu kii digbampɔlee.
- ⁸U tiki bin nóo deede saɲuee, ki cí bin yú nì u deedeeyee.
- ⁹A yaa pílifiñ-mee, a làá béé yii á nīn bí deede, kí nīn cáá tibulcin ní kí nīn nóo ibaamɔn saɲuee di sá nnaam sàmbiki.
- ¹⁰Niinee ní iciin n kó a-pɔbilin, ní dinyil n yànti a-naɲki n nīn bí mmɔnni.
- ¹¹Nlandɔkɔmɔnti làá nīn wún a-pu, ní dinyil n nīn cí-si.
- ¹²Tiwan gbanti làá tūtuñ-si á taa ɲá tin kaa ɲāñee. Tì làá fī-si binib bin sòon tinyimɔmbotee ɲaan.
- ¹³Tì làá fī-si binib bin féēn ibaamɔn saɲu ki kíñ ki nóo dibɔmbɔndi sàmbiyaamuee ɲaan.
- ¹⁴An mōñ-bi bí nīn ɲáa tin kaa ɲāñee, bi tūn atuɲkpiti ki fàal.
- ¹⁵Bi-sàmbiyaamu gól, ní bi-saɲyi kaa tèē.
- ¹⁶Mimmee a làá nyā ubo nimpuu ɲaan, uninjamɔnnil un cáá nyɔɔmálmalee.
- ¹⁷U yānti u-taafaabɔɔn, ní ki súnti dipoondi din u pōon u-Nimbɔtiu nimbiinee pu.
- ¹⁸U-bimbim cān-u ɲkúmin, ní u-ɲáaɲtam cān-u ditaɲkpiilin.
- ¹⁹Ubo kaa cūti u-cee ki fātì gítì, ki kintì dimaɲfal saɲu.
- ²⁰An puee fōo binimɔntiibi bimbim, dī deedeedambi tabɔbiliɲ.
- ²¹Di sá yii deedeedambi di làá nīn kóò kitɲ pu, bibulcinnib di làá gbíntí ki-pu.
- ²²Binikpitib bíñ làá nyā kitɲ pu, bi làá jà bin kaa bí deedeeyee kí nyāntí kitɲ pu.

Proverbs 3

Kí nīn cáá iciin ki tó Unimbɔti

- ¹M-biki, taa súntí tin m dàkā-see, kpāafi m-marab a-pɔbilin.
- ²M-saɲkii puee, a làá ká mmaɲfafɔkɔn ní kí jī nnaam a-maɲfal wiɲyi poon.
- ³Nīñ pée ɲáa tin, kí nīn nóo ibaamɔn saɲu. Dū tiwan gbanti kí léēn a-neen, dū-tì kí ɲmà a-pɔbilin.
- ⁴Niinee Unimbɔti nì binib làá nīn néēn-si, ní kí nīn pàkà-si.
- ⁵Nīñ māká ti-Dindaan pu nì a-pɔbil kɔkɔ, kí taa nīñ māká a-nyil pu.
- ⁶Dū tin kɔkɔ a làá ɲée kí ɲá u-ɲaan, ní ú kpòotì-si a-sàmbiyaamu kɔkɔ poon.
- ⁷Taa dàkafi yii a sá ucinfiti, ama á nīn fàɲkí ti-Dindaan ní kí fàtì a-boon kí tī ikpiti.

⁸Án làá cáah a-gbanweenyi ní kí tī-si mpon.

⁹Dū a-gaajawanti nì a-kpaajinti ticofikaal kí tī ti-Dindaan tinyool.

¹⁰Niinee tikpaajin làá gbí a-cakalaabi ní ndaam á gbí a-lonti kí pùtifi.

¹¹M-biki, ti-Dindaan yaa bíí dáfí a-tafalee, á taa dūú kpèè fám, u yaa bíí wòh-see, an taa wà-si.

¹²Di sá yii ti-Dindaan wòh un u néeñee kii ubaati nín wòh u-jipoon un u lèe puee ní.

¹³Unil un ká iciinee, unil un cáá dinyilee bí mmónneeee!

¹⁴Di sá yii á nín cáá iciinee jítiñ á nín cáá animbil. Ipaati in i tìlyee jítiñ sindaariya pu.

¹⁵Iciin pōō kudaau ki jítiñ abeedimbil, tin unil bìn ki nyàabee tiba kaa bàñ iciin.

¹⁶I tìl unil mmanfafaakon, ki tìl tigaaajati nì tinyool.

¹⁷I-sanyì mō, ní i-sàmbiyaamu poon cáá ngbansofi.

¹⁸Iciin sá kii busubu bun tìl dimanfalee ní ki tī unil un núb-íee, un cáá-íee bí mmónneeee.

¹⁹Ti-Dindaan dū iciin ní ki náán kitiñ, ní ki dū dinyil ki náán yilpu.

²⁰Nì u-nyil pu ní nnyim min bí kitiñ taapuee tónnì ki yāh, ní atagban yànti utaa nì.

Ti-Dindaan wún ucinfiti pu

²¹M-biki, dū a-ba kí nákáñ dinyil nì nlandokomonti, taa pée fātī a-boon kí tī tiwan tili gbanti jaanjaan.

²²Tì làá yànti á ká dimanfamontiil nì tiñan.

²³A làá còom a-sanyu poon nì ngbansofi, ní a-taal kaa làá gbéetí tiba.

²⁴A yaa làá dòñee, aa làá fàṅkì tiba, a làá gèh ngemmantiim a-doonu pu.

²⁵Aa làá fàṅkì atulim abaaa, binikpitib kaa làá dāāñ kí táká-si.

²⁶Di sá yii ti-Dindaan di làá nín wún a-pu tiba á taa ṅá-si, ní kí nín bī a-boon kutaliṅu kubo á taa sāl-si.

Á nín néeñ a-juti

²⁷A yaa cáá ṅmamee, á taa yí yii saa làá tūtuñ unil un nyàab ditutundee.

²⁸A yaa ṅhñ kí tī a-juti kun u mēē-see, á taa tūkù-u yii: «Nín cá kí fu gítiñ fool m fu tī-si.»

²⁹Sii nì a-bōō yaa kóò ní u māká a-puee, á taa nyàab nsàmbiyaamu kí ṅá-u tikpiti.

³⁰Á taa táká unil tiboti fám ní já, udaan kaa ḡá-si tiba.

³¹Taa nīn cáá bin ḡáaṇ tipɔmbɔtee pu nnimbítaataam, kí taa nóó bi-tabɔbiliṇ.

³²Di sá yii ti-Dindaan ná ikpitidambi, ama ní ki nééṇ bin bí deedeeyee.

³³Ti-Dindaan tòó binikpitib dumpui mbusu, ama ní ki biintí deedeedambi kɔṇkoonyi pu.

³⁴U bèeḽ bin bèeḽ-uee, ama ní ki ḡáaṇ bin sìntīṇ bi-ba taapuee tiṇan.

³⁵Kun dō ki cí biciṇfitiibee di sá tinyool, ama bigbaambee, icoo di dō ki cí-bi.

Proverbs 4

A yaa ká iciinee, á nīn ḡúb-i

¹M-biyaamu, pīlifimaan ubaati dàkatam. Ní pīlifi tiṇan ní kí kpántí binyiliibi.

²Di sá yii dinyil din sá dimɔntiilee ní m bíi tì-ni, ní taa dū tin m bíi dākà-ni nee kí fá.

³Ma mun nīn sá m-baa jipɔmmɔntiu ní, ní m-na nīn nééṇ-mi tikpil kii dijipɔmbaabilee.

⁴M-baa nīn dākà-mi ki lì yii: «Cúú m-nyɔɔbuṇṇi kí ḡá a-pɔbilin, kí nīn nóó m-bɔkpaanṇi tiṇan, mimmee a làá kàḽ kitiṇ pu kí yúntí.

⁵Ká iciin nì dinyil, kí taa súntí m-nyɔɔbuṇṇi puɔɔɔ, kí taa fàtī a-boon kí tī-ṇi mun.

⁶Taa dū iciin kí fá, i làá nīn cí-si, nīn nééṇ-i, i làá nīn wún a-pu.

⁷Iciin kí lilaṇki di sá á pɔɔṇ kí bīfi kí béé-i, dū tin kɔkɔ a cááyee kí sú kí ḡmā kí ká dinyil.

⁸Dū iciin kí nákaṇ a-ba kpátí kpati, i làá yòoṇ a-yindi yilpu. Bīb iciin, i làá tī-si tinyool.

⁹I làá nīn sá kii ḡḡaamɔntee ki yíl a-yil, ní kí nīn sá kii kibeeфуulii kimɔmmɔntiyyee ki cíkí a-yil pu.»

Taa nīn cáá binikpitib bimbim

¹⁰M-biki, pīlifin-mi, fōo m-nyɔɔbuṇṇi ní kí kàḽ kitiṇ pu kí yúntí.

¹¹M bíi dākà-si iciin saṇṇu, m kpòotī-si á nīn còom deede sàmbiyaamu pu ní.

¹²Mimmee a yaa bíi còomēe, tiba kaa làá lìkiṇ-si, a yaa tí bíi sáṇaaa, aa làá gbéetí.

¹³Nīn ḡúb tin bi dākā-see, taa dū-ti kí fá. Nīn ḡúb-ti, kun puee tīn di sá a-maṇfal.

¹⁴Taa fōo binikpitib bimbim, kí taa nóó bikpitiṇaliibi saṇṇu.

¹⁵Yàntī-ṇu, taa nóó-ṇu. Góntí-ṇu ní kí cùú dī laaba.

¹⁶Di sá yii an nibee yaa kaa ḡá tin kaa ḡāñee, baa ḡūñ kí gèèñ, bi yaa kaa yāntì ubo líti, ḡgeem kaa cúti-bi.

¹⁷Di sá yii bi ḡáañ ikpiti ní ki kántí ki jīñ, tipomboti ní bi ḡáañ ki kántí ki nyù.

¹⁸Nsan ḡun deedeedambi nóóyee sá kii ntaafaabombom walifḡuee ní, ḡu pée nyàatì ní ki pókí ki cá áli kutaa ḡ dāá wúntí kòkò.

¹⁹Ama binikpitib bīñ saḡḡu sá dibombondi ní. Baa wāl tin dō nsanni bi làá cùú gbéetée.

Níñ cáá mbimbimontiim

²⁰M-biki, pīlifi m-nyɔɔbuḡḡi tiḡan, kpòòñ a-tafal kí pīlifi m-saḡkii.

²¹A-nimbiliḡ ḡ nīn pée có i-pu, dū-i kí ḡá a-pobil poon poon.

²²I sá dimaḡfal ní ki tī bin ká-iee, ní ki sá ḡgbampɔn ki tī bi-wunti kòkò.

²³Kpèè a-pobil tiḡan, di sá yii dīñ di sá a-maḡfal nyeeḡu.

²⁴Cúú a-nyòkò kí taa pée sòòñ tinyimomboti, kí taa pée sòòñ kí bīl a-juti.

²⁵Á nīn pée kpèè a-nimbiin, yāntì a-nimbikpeeḡu ḡ nīn pée bá nyòkɔpu.

²⁶Á kpèè nsan ḡun a làá dēe tiḡan, a-sàmbiyaamu ḡ nīn sá mun tèēñee.

²⁷Taa kpèetì kí cù ḡgiil puɔɔ, kí taa kpèetì kí cù ḡgan pú. Sāñ kí wàatì tin kaa ḡāñee.

Proverbs 5

Níñ nyí nì a-ba nì unimpu un nyēē u-cal boonee

¹M-biki, pīlifi iciin in m dākà-see tiḡan, kpòòñ a-tafal kí pīlifi isaḡki in m-nyil tīlyee.

²Mimmee a làá kpāafi nlandòkòmonti ní kí nīn sòòñ nì dinyil.

³Di sá yii ubo nimpuu nyòkò mō kii tisiilee ní ki mēèñ kii ḡkpamee.

⁴Ama án dāa kúntée u-nyòkò túḡkí ní kátí kati kii kisutuntuḡee, ní ki jītí pámpam kii kitàataajiki kin jītí ajan liitil púee.

⁵An nimpuee bimbim cāñ ḡkúmin ní, ditaḡkpiilin ní u còom ki cá.

⁶Waa nóó nsan ḡun cāñ-u dimaḡfalinee, u yīntì nsan ní kaa kpáàa nyí.

⁷An puee pīlifiñ-mi, m-biki. Taa dū m-saḡkii kí fá.

⁸Taa cù an nimpuee cee, kí taa pée sútí kí pīl u-diiku punyòkɔpu gba.

⁹Án yaa kaa sá mīñ, u làá bīl a-jilmau, ní kí yāntì uninja un kaa sūñ isaayee ḡ nàañ-si.

¹⁰Ní binicambi ń dāá jī a-gaajawanti, ní a-tundi paati ń dāá kó binifantantiibi ɲaan.

¹¹Nyunti ɲun a tóob ɲkúm a-wunti dóò ki pēefèe, ní a kíń ki yálinḡkí.

¹²Niinee ní a dāa lì yii: «An ɲá mana ní maa pílifí tibɔti tin bi kpáafi-mee? An ɲá mana ní maa kíí bí wòon-mi ní?

¹³Ba pu ní maa pílifí m-dàkaliibi nyɔkɔ, kaa fātì tó bin nìn bíi dākà-mee bɔti?

¹⁴An bàà pée kíń fiíi dee m bàà kó dinimbinaamandi din kaa cáá jutee poon samaa kɔkɔ kansikin!»

Níń néen a-taafaanimpuu

¹⁵A-nimpuu sá kii a-nyimbɔbil nyim nì min nyēen a-lɔkɔunee ní. Níń nyù nnyim gbanti!

¹⁶Taa yàntī a-nyimbuliḡu ń pùuḡ kí nyā mmɔḡki àá a-bùmbiyaamu ń pùuḡ kí nyā didandi pu.

¹⁷A-nimpuu ń nīn sá sii baba wanti, á taa yàntī sii nì binicambi ń kpāfi kí nīn yì-u.

¹⁸Yàntī a-nyimbuliḡu, a-taafaanimpuu pɔbil ń nīn sòḡ, yàntī u-bɔti ń nīn mōḡ-si.

¹⁹A-nimpuu cáá dineendi kii upeemane, ki ɲān kii ucaḡkpalimee. U-biḡḡ ń nīn pée tì-si mmɔn. Nyunti kamaayee u-neendi ń nīn pée gbèè-si kii ndaamee.

²⁰M-biki, ba pu ní a-nimbil mán ubɔ nimpuu pu ní ki ɲúb unimpu un aa nyée biḡḡ ki ɲmálinḡkí ní?

²¹Di sá yii ti-Dindaan nyí unil kamaa bimbim, ní ki wāl tin kɔkɔ u ɲáaḡee.

²²Ikpiti kōntí ukpitiḡal sarka, u-kpitii sātī-u kii kutaliḡḡuee ní.

²³U làá kpú u nín kaa ɲūn kí ɲúb u-ba puee. U-gbaandi nín wīkí puee di làá yàntī ú wāḡkì.

Proverbs 6

Á taa yūí ubɔ boon ú jī dipɔndi

¹M-biki, tí lì yii a fáá ubɔ ɲaan ki pōon kí pà a-juti pɔndi,

²ní tin nyán a-nyɔkɔnee dūu bóob-si ki sāl-si kii kutaliḡḡuee.

³M-biki, kii a nín kó a-juti ɲaane, ɲá tin bí nee kí nyā u-bɔtin. Cù u-cee kí lítí u-nimbiin kí gbàam-u.

⁴A yaa kaa ɲún ki ɲá mín, á taa pée púkuń ní kaa nín gèen.

⁵Fōō a-ba kí líí kii ucaṅkpalim nín ṇmátí ukpan ṇaan puee, àá kii unoon nín ṇmátí kí nyā kutaliṇṇun puee.

Taa níñ sá uwutijoodaan

⁶Uwutijoodaan, cùú kpèè unaanyanti. Cùú kpèè u-bimbim kí kpántí uciṇṇfítí.

⁷Unaanyanti kaa cáá un kpèé-u ní u tūh ditundee, kaa cáá un ṇmà ditundi din u túh ṇwiinee, kaa cáá ukpil un fōō-u ditundee.

⁸Nì mín kòkòee, dipeel puee u kōontí tijin ní kí yóón, u kpáafí tijikaal ṇyunti ṇun bi cēē tikpaajinee ní.

⁹Uwutijoodaan, kí cáá sāā ṇyunti ṇulṇu ní a làá nīn pée dō ki gèèh ní? Nyunti ṇulṇu ní a làá fintí ṇgeem pu ní?

¹⁰A là kí gèèh fiii, a là kí dáb fiii, a là kí dòōh fiii kí kpāl iṇal.

¹¹A dō mimmee ní disool n cīlīn a-pu kii unaayuuyee, ní falaa n cúú-si kii bin fúkuḷ binibee.

Kun dō ki cí unyimōdaanee

¹²Unikpiti sá un kaa bí tibanee, u yīh ní ki mōntí inyimōn.

¹³U wàb u-nimbil ki cáá u-taaji nì u-ṇambiyaamu ki dākà tidaandi kí ṇmā kí mōntí u-nyimōṇyi.

¹⁴Ikpiti diṇál di kā u-pōbilin. U pée dākafí tin kaa ṇāñee ṇma pu ní, ki jāantí binib.

¹⁵An pu ní nnaabu làá jēetí u-pu dicilpu dicilpu. Dibōbilin niin ní án làá nāān-u nnyòkò kpá!

Tin ti-Dindaan kaa lèe

¹⁶Tiwan tiluu ní ti-Dindaan pée ná, ní kululuútiuu ní u-nimbil kaa là kí ká:

¹⁷Unil un dākà u-bee, unil un mōntí inyimōnee, unil un kù maanyiiibabee,

¹⁸unil un bōntí kí ṇá atuṅkpítee, unil un yáb kí ṇá tin kaa ṇāñee,

¹⁹Unil un lèekī nnyimōn seerauee. Kuwanluluútiuu di sá unil un jāantí nnabiyaamuee.

Á nīn nyīh a-ba nì tilaakpaal

²⁰M-biki, nīn ṇúb tin a-baa kpáafi-see, taa fātí a-boon kí tī tin a-na dākā-see.

²¹Tí nīn pée kā a-pōbilin, yàntí tí nīn sá tiléṇkaal á dūú léeh a-neen.

²²Tì làá nīn kpòotí-si a-saṅkindi poon, ki làá nīn cí-si a-geem poon ní a yaa fīntèe í sāṅkì-si.

²³Di sá yī tibòkpaafikaal sá kii fitilee ní, ní didàkal sá kii ṇwalifee, ní iwoon sá kii dimaṇfal saṇṇuee.

²⁴An wantee làá wún a-pu kí nyāntí-si unimpu un saŋkindi kaa ŋānee, nì ubo nimpuu nyɔɔmálmaluu ŋaan.

²⁵Taa nín là an nimpuee u-nyaan̄ku pu, taa yàntī u-nimbikpeen̄u n̄ dáal-si kí kón̄ u-taliŋkun.

²⁶Di sá yii a yaa mōnni kinimpulaakpaayee, kalaa nimbiliŋ ní a làá dūú pà, ama a yaa mōnni ubo nimpuee, a-manfal kɔkɔ ní a dūú pà.

²⁷Ŋma dù ŋŋmi kí ŋá u-bɔkutlookun an kaa fōō?

²⁸Ŋma còom̄ amɔsiŋkoon pu u-taal kaa wùn?

²⁹Mín ní an sá ki tī un di yaa mōnni u-juti nimpuee. Un di yaa gbēē-uee, see ú fōo ditafadaaldi.

³⁰Baa wòon̄ unaayuu un yùn̄ kí jī kí kpò ŋkùm u-poonee.

³¹Ama ní bi yaa cúú-uee, see ú téen̄ tin u yùnee miluli pu, see ú kóon̄ tin kɔkɔ u cáá u-dumpuee kí dūú pà dipɔndi.

³²Uninja un di yaa ŋá tilaakpaal nì ubo nimpuee kaa cáá diyil. Un di ŋáań mimmee bííl u-ba ní.

³³U làá fōo tiweendi, bí kpèè-u fám ní u-cooi kpá kí kúntí jaanjaan.

³⁴Di sá yii ipoompoon làá yàntī unimpuee cal n̄ fōo mbum ní ŋwiin ŋun u làá dāá tò ipɔntoonee, disaasɔl dāa kpá.

³⁵Tiba kaa bí bí tī-u án sòŋkì u-pɔbil. Báa a yaa tī-u tiwampɔkaal tikpil, waa làá fōo.

Proverbs 7

Kinimpulaakpaai kííl unaacimpɔɔn

¹M-biki, taa súntí m-nyɔɔbuŋŋi pu, kpāafi m-marab tiŋan.

²A yaa là kí n̄n bí diman̄falinee, á n̄n ŋúb m-marab nì tin m dākā-see kii a n̄n ŋúb a-nimbibul puee.

³Taa yàntī an wantee n̄ ŋmátí a-ŋaan, dū-tì kí ŋá a-pɔbilin.

⁴Yàntī iciin n̄ n̄n sá a-niisal, kí yàntī dinyil n̄ n̄n sá a-bɔɔmɔnti.

⁵Tì làá fī-si ubo nimpuu ŋaan, uninjamɔnnil un cáá nyɔɔmálmalee ŋaan.

⁶Dalba m n̄n yú m-tɔkɔlau caŋin ní ki kpèé mmɔŋki.

⁷M n̄n ká binaacimpɔmbi bin kaa nyí tibee, ní bi-kansikinee m dāań ki ká ubo, ùn̄ kaa pée cáá nlandɔkɔ báa fiíi.

⁸U nìn bí còom didandi pu laakin uninjamɔnnil ubɔ kóòyee, ní u pāatì unimpuee dumpu saɲɲu.

⁹An nìn sá kujooú ní, ɲyunti ɲun ní kunyeeu bí móotí an bí bɔntēe.

¹⁰Niinee ní unimpuee nyánní ki túŋkì-u nsan, ki pēē kii kinimpulaakpaayee ki cáá biibii pɔbil.

¹¹U gbí kufuu kaa cáá icoo, ní u-mul kaa cōontí u-dumpu.

¹²An yaa sá adan pueeee, an yaa sá laakin binib kpáfí ki wīkēeyeeeee, u pēe nyààb un làá mōnni-uee ní.

¹³U tú unaacimpɔɔnee nsanee ní ki kpāl-u ní ki sòon nì dilambil yii:

¹⁴«M nìn pōon Unimbɔti yii m làá ɲá ijaam saraau kí tī-u, ní m ɲá saraa gbanti dín nee.

¹⁵An pu ní m bàà nyán kí nyààb-si ní ki dūu ká-si nee.

¹⁶M dū satakpaambi nì Eejipiti tiŋkin satamontiibi ki páaɲ m-dooɲu pu.

¹⁷M yāaɲ-ɲu nì miiri nì disaaweendi nì siinamoom talaalub.

¹⁸Dāaɲ tí cùú dòon kí jī mmɔn áli kutaa nì ku-wuntil.

¹⁹Di sá yii m-cal kaa bí mmɔŋki, u búntì nsandandati ɲubɔ.

²⁰U gbéeɲ u-nimbifɔŋki animbil ní ki yōon ki nín cá, waa làá fātí gítí malaa.»

²¹U kíil unaacimpɔɔnee mìn ní ún dāa kíí, u yōon nyɔɔmálmal ní ki ɲúh-u.

²²Ní u kùl ki páaɲ u-boon dicilpu niin kii unaa ní bi dàtí ki cáɲ kí kpòee, a lè kii uwaati ní bi bóob ki cáɲ kí tō ditafadaaldinee,

²³áli mpiin ń dāá sāa kí kó u-pɔɔl. Kii kinɔmbiki nín ɲàaɲ malaa malaa pu kí cáá ki-ba kí tō kulaaɲɲun puee, waa nyí yii u-manɲal ní u làá dūú pà tin u bí ɲáaɲee pu.

²⁴Kɔŋkɔnnēe, m-biyaamu, pīlifimaan-mi ní kí kpòon ni-tafal tiŋan kí pīlifi anyɔɔbun ɲin nyēē m-nyɔkɔnee.

²⁵Ní taa yàntí an nimpuu juti ń ɲmàtiɲ-ni. Ní taa nóó u-sàmbiyaamu kí wāŋkì.

²⁶U tī binib tikpil tiweendi ní ki kū-bi, u kū ki kpáaɲ bipɔɔbi gba.

²⁷U-dumpu di sá nsan ɲun cá bitaŋkpiibi kɔŋkoonɲunee, ɲu sìntí ditaŋkpiilin ní cáaa.

Proverbs 8

Iciin fātí tí bí yī binib

¹Iciin bí ki tátí ki yī, dinyil bí ki kūuntí ki yī. Naa gbàlaaa?

- ²Ngbantamu mun bí didandi caṇinee, isampuyakati ní iciin yú.
- ³Kitiṇ punyɔkɔ caṇin, laakin binib dɪŋfi ki kóòyee, iciin yú ki tátí mpon yii:
- ⁴«Nimbi binib ní m yí. Nimbi binifoobi ní m lì.
- ⁵Nimbi bin kaa nyí tibee, ní bīfi kí nīn cáá nlandɔkɔmɔnti. Nimbi bin sá bigbaambee, bīfimaan kí nīn cáá dinyil.
- ⁶Ní pīlifimaan, tibɔti tin pábee ní m làá sòòh, deedee bɔti di làá nyānní m-nyɔkɔn.
- ⁷Kun puee m-nyɔkɔ sòòh ibaamɔn ní, m-nyɔkɔ n sòòh tibɔkpitlee, m kòó.
- ⁸Deedee bɔti ŋma ní man pée sòòh, maa sòòh tinyimɔmbɔti àá biibii bɔti.
- ⁹Ti sá ibaamɔn bɔti uciṇfiti cee, ní ki sá deedee bɔti unyil cee.
- ¹⁰Ní fōò tin man dákèe kí yànti animbil kúti, kí fōò dinyil kí yànti sindaariyamɔnti.
- ¹¹Man Iciin pōō kudaau ki jitiñ abeedimbil kpataaa. Tin ni biñ ki nyàabee, tiba kaa bàñ-mi.»

Iciin lēē i-ba ki dākā

- ¹²«Man di sá Iciin, m baasii wálifi ní. M ḡaañ tikɔkɔ nì nlandɔkɔ ní.
- ¹³Kí fāṇki ti-Dindaanee, a ná ikpiti dee. Man ná dibadakal nì dilambil nì atunḡpiti nì inyimɔn.
- ¹⁴Man tundi di sá m nīn sáṇkí binib kí nīn kpáafí-bi. Man di baasii sá dinyil. Man di yì mpon.
- ¹⁵Man pu ní bibɔtiibi jīñ dibeel, ní biyidambi yōontí bimarabaamɔmbi.
- ¹⁶Man pu ní bibɔtiibi ḡúb bi-timmu, bi nì abɔtibil nì bibɔsoonliibi kɔkɔ.
- ¹⁷Man néeñ bin néeñ-mee ní. Bin yaa nyàab-mee kāntí-mi ní.
- ¹⁸Man di tìl tigaajati nì tinyool, nì tigaajawan tin yúntée nì dibútil.
- ¹⁹Tiwan tin m pūñee ḡāñ ki jitiñ sindaariyamɔmmɔnti, tin m tìlyee jitiñ animbil kúti timɔntiil.
- ²⁰M còom deedee saṇḡu pu ní, ibaamɔn sàmbiyaamu pu ní m còom.
- ²¹M tìl bin néeñ-mee tigaajati, ki gbēentí bi-dumpui tigaajawammɔntiil.
- ²²Ti-Dindaan péé péé ki náań-mi ki wāatì ní ki nín náań tin kɔkɔ kíñee.
- ²³M nīn pée bí doooo jaanjaan, ki wāatì ní duulinya nín kí kí nīn bí.
- ²⁴Bi nín māl-mee, tiṇkub kaa nīn bí, inyimbul in jàkà nnyimee kaa nīn bí.

²⁵Kí wàatī ajoin í nyā kí nīn bée, kí wàatī ngbantamu í nīn bée, man nīn pée bí ní.

²⁶Ti-Dindaan kaa nīn dá láá náán kitiŋ nī ipaan. Waa nīn dá láá náán duulinya tampeepeekaam.

²⁷M nīn bí nyunti ŋun u nīn dū kutagboŋu kí báaŋee, nyunti ŋun u nīn lūtì nloon kí mǎntìi tú tiŋkuee.

²⁸M nīn bí nyunti ŋun u nīn kpátì atagban kí bīiŋ kutaa puee, nī nyunti ŋun tiŋku nyimbulii nīn tòón nī mpoŋee.

²⁹U nīn yóon tiŋku kikpaanyɔkɔ kin nnyim kaa máaŋ kí gbí kí lákatée. U nīn bíl dīnyeel dīn pu kitiŋ làá nīn tókóee.

³⁰Nyunti gbantee, m nīn bí u-cee kii utammakpilee. Kutaa kamaayee m-boti nīn mōŋ-u, ní nyunti kamaa m nīn fàal u-nimbiin.

³¹M nīn fàal kitiŋ kin u náaŋee pu, ní an nīn mōŋ-mi í nīn bí binib kansikin.»

Unil un pílifí Iciin botee bí mmɔnnneeee!

³²«Kɔŋkɔnnnee, m-biyaamu, pílifimaan-mi, bin fōō m-saŋkiiyee bí mmɔnnneeee!

³³Ní pílifimaan tiboti tin m dàkà-nee kí kpántí biciŋfitiibi, ní taa dū-tì kí fá.

³⁴Unil un pílifí m-boti, kí pée bí m-punyɔkɔpu baabadal, kí cí m-diiku punyɔkɔki nyɔkɔpuee bí mmɔnnneeee!

³⁵Di sá yii un yaa ká-mee ká dimaŋfal, ní ti-Dindaan dàkà udaan u-ŋanti.

³⁶Ama unil un yaa kaa ká-mee tìl u-ba ní tiweendi. Bin kɔkɔ ná-mee néeŋ ŋkúm ní.»

Proverbs 9

Iciin bíi yīl bin kaa nyí tibe

¹Iciin mán i-diiku nī ku-jaantalkub biluli bin pu ku tókóee.

²I kūū i-waŋkuti, kí ŋāaŋ i-daam ní kí bóntì tijin kí yóon.

³I tú i-tɔntɔnliibi binimpoobi kitiŋin bí jōm kí tókɔŋ laakin bí yilpuee kí bāakì kí tükù binib yii:

⁴«Nimbi bin kaa nyí tibe, dāaŋmaan doo!» Ní i yāntì bi tükù bigbaambi yii:

⁵«Ní dāaŋmaan kí jī m-jinti, ní kí nyè m-daam min m ŋāaŋee.

⁶Fámaan digbaandi ní kí nīn bí dimaŋfalin, ní kí nóó dīnyil saŋŋu.»

Uciŋfiti nī ulambidaan

⁷A yaa sánkì ulambidaanee, u bèèl-si ní, a yaa kpōotì unikpatee, asiibil ní a dāa kāntí.

⁸Á taa kpōotì ulambidaan, di sá yii u làá nīn ná-si, ama a yaa kpōotì ucinfitee, u làá nīn néeñ-si ní.

⁹A yaa sánkì ucinfitee, u mōtī cikití iciin ní, a yaa dākā deedeedaanee, u-nyil mōtī gbēentí ní.

¹⁰Á fàṅkì ti-Dindaan di sá iciin kílilaṅki, á béé un di sá circiree di dākà yii a sá unyil.

¹¹Tiṅman, man Iciin làá gbéèñ a-wiinyi pu, m làá yàntī á kàl kitiṅ pu kí yúntí.

¹²A yaa sá ucinfitee, sii di làá páatí a-ciinyi pu, a yaa sá ulambidaanee, sii baba di làá túñ a-lambil gíndi.

¹³Digbaandi sá kii unimpu un di cáá kufuu fám, kaa nyí tiba ní tiba péé kpá u-yilinee ní.

¹⁴U nyēē ní ki ká u-diiku punyɔkɔpu, dijal pu, kitiṅ poon laakin tókó yilpu yilpuee

¹⁵ní ki yīl bisanjitiliibi bin túl bi-saṅṅu cáaa ki cée yii:

¹⁶«Nimbi bin kaa nyí tibee, dāammaan doo!» Ní u tükù bigbaambi yii:

¹⁷«Nnaayudaam mō dinyɔl, ní tijin tin bi jīn dibalinee mō dijil!»

¹⁸Ama bin cá u-ceeyee kaa nyí yii bi cá kí ṅàl bin kaa ti bée pu, baa nyí yii ditanḱpiilin ní bin u yīyee cá.

Proverbs 10

Alaṅkpan ṅin sòòṅ unil nín máaṅ kí nīn bí minyee

¹Saloomɔn laṅkpaṅṅi. Kibiki kin cáá iciinee yàntī ki-baa bí mmɔnni ní, kin kaa cáá iciinee sá kunimbaau ní ki tī ki-na.

²Tigaajati tin bi dī isaṅkpiti pu ki kée kaa kèetī, ama deedee saṅṅu nyāntí unil ṅkúmin.

³Ti-Dindaan kaa yàntī deedeedaan n kpú ṅkùm, ama waa yàntī binikpitib n ká tin bi lèe.

⁴Ṽṅal in jòòñee cāabīn disool ní, ṅṅal in tūñ ditundee tī tigaajati.

⁵Unil un cēē tikpaajin dipeel puee sá ulandɔkɔdaan ní, ama un dō ki gēèñ nyunti ṅun bi cēē tikpaajinee cāabīn icoo ní.

⁶Unimbɔti bīintí deedeedaan pu, ama tipɔmbɔti nyɔɔbuṅṅi di gbí binikpitib soṅṅi poon.

⁷Bi téetí deedeedaan pu nì kupampakau, ama ní kí sùntí binikpitib pu kí kpáaṇ bi-yiṇṇi.

⁸Uciṇṇiti kííkí kí nóó marab kí nīn tó-bi, ama unil un sòòṇ kaa dàkafēe làá nàaṇ u-ba ní.

⁹Un cáá tibulcinee còom̃ nì ṇgbansṇṇfi, ama un dī isan in gólee, Unimbṇṇti làá nyāntí udaan kí páaṇ mpaampiin pu.

¹⁰Unil un cáá ibaamṇ ki bāaḷ u-jutiibee sàantí-bi ní, ní un sòòṇ kaa dàkafēe nàantí u-ba.

¹¹Deedeedaan nyṇṇbuṇṇi sá kii nnyimbul ṇun tìi dimaṇṇfalee ní, ama tipṇṇmbṇṇti nyṇṇbuṇṇi di gbí binikpitib soonyi poon.

¹²Kināṇ cāabīṇ kujaau binib kansikin ní, ama dineendi dīṇ bīntí ikpiti kṇṇṇ pu ní.

¹³Iciin bí unil un cáá dinyilee nyṇṇbuṇṇin, ama mbambaan dṇ ki cí ugbaan boon ní.

¹⁴Biciṇṇfitiibi kpāaḷi dinyil kii tigaajatee ní, ama bigbaambi nyṇṇbuṇṇi làá nàaṇ bi dicilpu dicilpu ní.

¹⁵Ugaaja wanti wún u-pu kii digundee ní, ama bisoodambi sool di nàantí-bi.

¹⁶Deedeedaan paati di sá dimaṇṇfal, ama unikpiti paati di sá ikpiti.

¹⁷Unil un kííkí bí kpāaḷi-uee tàkā dimaṇṇfal saṇṇun, ama un kaa là bí wòòṇ-uee wāṇkí ní.

¹⁸Un ná u-juti dibalinee sá mṇṇṇnyoondaan, ama un kúṇḷi u-juti boonee sá ugbaan ní.

¹⁹Unil un sòòṇ tikpilee, see ú yìntī, ama un kaa sòòṇ tikpilee sá uciṇṇiti ní.

²⁰Deedeedaan nyṇṇbuṇṇi sá kii animbil kúti timṇṇntiilee ní, ama binikpitib pṇṇbiling kaa bí tiban.

²¹Deedeedaan nyṇṇbuṇṇi kèetī kunipaau ní, ama bigbaambi bīṇ kúù, kun puee baa nyí tiba.

²²Ti-Dindaan biindi baba di yì unil gaajati, u-pṇṇṇtam kaa pée kúti tiba.

²³Kí ṇá ikpatee sá agbiil ní ugbaan cee, mīṇ ní iciin mṇ unyil cee.

²⁴Kun unikpiti fāṇkée di bàṇ-u, ama tin kā deedeedambi naṇki puee ní bi kāntí.

²⁵Utaafiṇṇkaa tin lì yii u nì kí báatée, unikpiti kaa ti bí, ama deedeedaan ún yú kaa cìṇkī.

²⁶Kii ayeen nīn nyāṇḷi unil nyiṇṇi pu ní nnyiim kóò unil nimbilingin puee, mīṇ ní uwutijoodaan sá ki tī un yaa tú-uee.

²⁷Unil un fàṅkí ti-Dindaanee maṅfal làá fòkòñ, ama binikpitib kaa bà bi-wiṅṅu ní kí kpú.

²⁸Deeedeambi mákal cāabìñ-bi dipɔɔpindi ní, ama binikpitib bín mákal dāa pée kúntí nì fám ní.

²⁹Ti-Dindaan saṅṅu sá kutaṅkpanaakoou ní ki tī deedeedaan, ama ní ki sá dinàandi ki tī binib bin di ḡaán ikpatee.

³⁰Tiba kpá ki cìṅkì deedeedaan dalba dalba, ama binikpitib bín kaa làá kàl kitiṅ pu.

³¹Iciin nyɔɔbuṅṅi di nyēē deedeedaan nyɔkɔn, bi làá dāá gíí kí tīl bin sòòh tibɔkpitilee limbil.

³²Deedeedaan nyɔɔbuṅṅi mō dipilifil, ama binikpitib bín nyɔmmu nyēē tibɔkpitil ḡma ní.

Proverbs 11

¹Ti-Dindaan ná saniyab bin kaa ḡmàntī tiwan deedeeyee, ama tiwaṅṅmantikaal tin bí deedeeyee di fáatì ti-Dindaan pòbil.

²Dilambil di cāabìñ icoo, ama binib bin sīntiñ bi-ba taapuee di cáá iciin.

³Deeedeambi bulcinti di kpòotī-bi, ama biibiidambi saṅkiṅkpitiṅ di nàantí-bi.

⁴Ti-Dindaan ḡuul dalee, tiguaajati kaa dāa kèetī, ama deede saṅṅu di dāa nyāntí unil ḡkúmin.

⁵Bibulcinnib deedeu di tàntī bi-saṅṅu, ama ní binikpitib bín lífí bi-tuṅkpitiṅ pu.

⁶Deeedeambi deedeu di fiil-bi, ama biibiidambi nimbitaataam di fàtī sàtī-bi kii kutaliṅṅuee.

⁷Unikpiti yaa kp̄yee, u-mákal mun kúntì dee, ní dimákal din u cáá u-gaajati puee mun ḡ ḡá fám.

⁸Deedeedaan làá nyā dinimbinaamandin, ní unikpiti ḡ fōō u-yil kí kó di-ni.

⁹Unyimɔndaan nyɔkɔ ní u cáá kù u-juti, ama deeedeambi nyil pu ní bi kāntí difiil.

¹⁰An yaa búti deeedeambee, ifaal bí kitiṅin ní, ama binikpitib yaa kp̄yee, bi kūuntí ní ki fàal.

¹¹Deeedeambi biindi di yì-tì ní an búfí bi-tiṅki, ama binikpitib nyɔɔbuṅṅi di nàantí-kì.

¹²Unil un kp̄é u-juti fámee kaa nyí tiba, ama unil un cáá dinyilee ḡmí ní.

¹³Unil un cāab̃ u-juti disambiilee kaa bāal̃ tiboti, ama unil un pu bi mākée kaa sòòh̃.

¹⁴Dinibul din baa kpòotī tiñanee lífí ní, din cáá bisaṅkiliibi kupaauee di ḡmátí.

¹⁵A yaa fáá ubo ḡaan ki pòoh̃ kí pà a-juti pòndee, án píl-si ní, ama a yaa yî kaa dū a-ba ki kòh̃ an bótinee, a làá ḡṇḡfi.

¹⁶Unimpu un cáá kunyaanḡuee, bi pàkà-u ní, ama uninja un cáá difanḡiilee kāntí tigaajati.

¹⁷Unil un ḡáaṅ binib tinitee ḡáaṅ ki tìl u-ba ní, ama unil un cáá ntoomee kōntí u-ba ní digìṅdi.

¹⁸Unikpiti tundi kaa cáá tipaal, ama tipaal dō ki cí un tūh̃ deedee tundee.

¹⁹Deedee saṅḡu cāh̃ unil dimanḡalin, ama unil un yaa nóó ikpiti saṅḡuee cá ḡkúmin ní.

²⁰Ti-Dindaan ná milimilidambi, ama bibulcinnib bōti fáatiṅh̃-u ní.

²¹Kí sō kí lā, unikpiti kaa làá lóó ditafadaaldi, ama tiba kaa làá gbēē deedeedambi maaliḡun yab.

²²Unimpunyaan un kaa nyí tibee sá kii ugbeeti un túuṅ sindaariya bōmbil u-manḡalee ní.

²³Tin deedeedambi nyàab̃ee di sá tiḡan, ama tin binikpitib pée ḡūh̃ kí nīn kā ki cée di sá ti-Dindaan ḡuul.

²⁴Unil un ḡal tàntēe mòtīi kpántí ugaaja ní, ama un kpáafí tigaajati tikpilee kpántí usoodaan ní.

²⁵Án làá dāá búfí unil un di cáá tinitee, ní bí dāá pō un pūh̃ bin kíñee bi nyùee ú nyò.

²⁶Binib tòó bin kpáafí bi-kpaajinti kí dāá nyāfí boonee mbusu, ama ní ki mēē ki bīntí bin nyáfí-tì malaa malaayee pu.

²⁷Binib pàkà unil un nyàab̃ kí nīn ḡáaṅ tin ḡāñee ní, ama un nyàab̃ kí ḡá tikpitilee, tikpiti ní udaan làá ká.

²⁸Unil un māká u-gaajati puee làá lífí, ama án làá búfí deedeedambi kii busubu bun túkú tifaapōnee ní.

²⁹Unil un cāab̃ín fikil fikil u-dicanḡunee dāa yáatí nì iḡanḡulim ní. Ugbaan làá dāá kpántí uciḡfiti yumbuu.

³⁰Atuun ḡin deedeedaan tūñee sá kii busubu bun tìl dimanḡalee ní. Uciḡfiti fiil̃ binib.

³¹Deedeedaan fòol̃ u-paati kitiŋ pu doo ní, mìn mbaantiim ní unikpiti nì ukpitiŋal mun fòol̃ bi-paati kitiŋ pu doo.

Proverbs 12

¹Unil un néeŋ ikpootee néeŋ dinyil ní. Ama unil un kaa là bí wòon̄-uee sá ugbaan ní.

²Unimonti bɔti fáatiŋ ti-Dindaan ní, ama u kù ilandɔkɔkpiti daan bɔti.

³Unikpiti kaa bá ki pɔ̄ɔ, ama deedeedaan ún̄ yú atajal ali ní.

⁴Unimpu tiŋman pu yɔu tì u-cal tinyool ní, ama unimpu un kɔntí u-cal icooyee sá-u iween in ŋmóò ki bùkù akpabee ní.

⁵Deedeedambi pée dákafí kí ŋá tin bí deedeeyee, ama ní binikpitib dákafí kí mùul̄.

⁶Binikpitib nyɔɔbuŋɔ sá titalindi tin kùee ní, ama deedeedambi nyɔɔbuŋɔ cāabìŋ difiil.

⁷Binikpitib yaa lítèe, bi-yindi kúnti dee, ama deedeedambi dicaŋku kpá kí kúnti jaanjaan.

⁸Unil un cáá dinyilee, bi pàkà-u ní, ama bi kpèe un kaa nyí tibee fám.

⁹An sɔ́ á n̄n cáá utɔntɔnli ubɔ ja bí kpèe-si fám ki jítiŋ á n̄n néeŋ a-ba timɔn kaa cáá kí jī.

¹⁰Deedeedaan nyí kun lóò u-waŋkutee, ama unikpiti ún̄ poon tū ní.

¹¹Unil un kù u-saakuee jīŋ ki díkì ní, ama unil un jòó ki pá tin kaa bí tibanee boonee sá ugbaan ní.

¹²Unikpiti cáá bikpitiŋaliibi wanti pu nnimbítaataam, see deedeedambi pɔ́ɔŋdi baba di kèetī.

¹³Unikpiti bɔkpitií sá-u kutaliŋɔ ní, ama deedeedaan ún̄ nyēē tibɔtin ní.

¹⁴Unil nyɔɔbuŋɔ ŋūŋ kí yàntī ú ká tiwammontiil kii unil tundi nín yàntī ú fōō tipaal puee ní.

¹⁵Ugbaan dákafí yii tin u ŋáaŋee di pée ŋāñ, ama un fòol̄ isaŋkee di sá uciŋfiti.

¹⁶Ugbaan di yàntī bí bée dicilpu yii u gí diŋuul, ama unil un nyí nì u-bee, báà bi yaa sī-u waa gífi diŋuul.

¹⁷Unil un sòon̄ ibaamɔnee nyāntí deede mpaampiin pu, ama un lèekī inyimɔn seerabee nyāntí diyìntil ní mpaampiin pu.

¹⁸Unil un sòon̄ kaa dákafēe tì tiweendi kii kitàataajikee ní, ama biciŋfitiibi bíŋ nyɔɔbuŋɔ cāabìŋ dicāaŋdi ní.

¹⁹Ibaamɔn boti bí kɪ nɪn cá jaanjaan, ama tinyimɔmboti kaa pée súŋkí ní kɪ wāŋkì.

²⁰Inyimɔn bí bin dàkafɪ kɪ ɲá ikpítee pɔbiliɲin, ama ní dipɔɔpindi bí bin nyàab̃ ɲgbansɔŋfee yaɲin.

²¹Digìndi báà diba kaa bàñ deedeedaan, ama ní binikpitib bíñ pée kāntí agìŋkpaan.

²²Ti-Dindaan ná binyimɔndambi, ama ní ki néeñ ibaamɔndambi.

²³Unil un cáá iciinee bāal̃ tin u nyée ní, ama ugbaan úñ bāakì u-gbaandi ki tükù báà ɲma ní.

²⁴Unil un cáá difaŋgiilee làá dāá nɪn cáá mɔn bin kíñee pu, ama unil un yaa cáá diwutijoolee làá dāá kpántí uyumbu.

²⁵Digìndi yaa bàñ unilee, an nyitì-u kɪ múl ní, ama dinyɔɔbummɔl di ɲūn kɪ sòŋkì u-pɔbil.

²⁶Deedeedaan dàkà u-juti nsammɔnti ní, ama binikpitib saŋɲu cáñ bíñ bi-ba diyintilin ní.

²⁷Ukpan un sá uwutijoodaane kaa kāntí upeel kɪ púl, ama unil un cáá difaŋgiilee cáá tigaajati.

²⁸Deedee saŋɲun ní dimaŋfal bí, nsan gbanti ɲūn kaa cáñ unil ɲkúmin.

Proverbs 13

¹Kibiki kin cáá iciinee fòol̃ ki-baa dàkal, ama kin bèel̃ binibee kaa kííkí bí lìn-kì.

²Tin nyēē unil nyɔkɔnee pu ní u kāntí njimmɔntiim, ama tipɔmboti ní biibiidambi jìñ kɪ bí.

³Unil un ɲūn kɪ ɲúb u-nyɔkɔee wún u-maŋfal pu ní, ama unil un sòoñ pùsi pusi kaa dàkafēe nàantí u-ba ní.

⁴Uwutijoodaan kpèé ní làm kaa kāntí, ama ufaŋgiidaan úñ kāntí tin kamaa u yaa lèe ní.

⁵Deedeedaan ná inyimɔn, unikpiti kōntí binib icoo ní ki bííl-bi.

⁶Tibulcin wúñ ubulcindaan pu, ama ikpiti nàantí unikpiti.

⁷Binib biba yîl bi-ba bigaajab ní kaa cáá báà tiba, ní biba yîl bi-ba bisoodambi ama ní ki cáá tigaajakpaandi.

⁸Ugaaja gaajati di fiil̃-u, ama ubɔ kaa wób̃ usoodaan.

⁹Deeedeambi sá kii ɲwalifi ɲun wál̃ bóiiyee ní, ama binikpitib bíñ bí kii fitila un bíi kúùyee ní.

- ¹⁰Dilambil di yàntī unil tákà tiboti, ama unil un fòol isankee di sá ucinfiti.
- ¹¹Tigaajati tin unil ká malaayee kaa yúntí, ama tigaajati tin unil ɲá soooo soooo ki kée kaa kúntí.
- ¹²Unil yaa máká tiba pu ní kaa ká-tì malaayee, u-wunti yòtī ní, ama unil yaa ká tin fáatì u-pòbilee, an bí kii busubu bun tìi dimañfalee ní.
- ¹³Unil un kpèè ki sìṅkīn isankee làá kó agìṅ poon, ama un tó marabee làá ká ipaati.
- ¹⁴Ucinfiti dàkatam sá dimañfal nyimbulingu ní. Nùṅ di yàntī unil ń góntí ṅkúm talinti.
- ¹⁵Un cáá dinyil tikpilee bōti fáatiṅ binib ní. Ama biibiidambi saṅṅu càn dinàandin ní.
- ¹⁶Un nyí nì u-bee dàkafi ní kí nín ɲá tiba, ama ugbaan ún cáá u-gbaandi ki dàkà báà ṅma ní.
- ¹⁷Ntuun ṅun kaa ṅāṅee cāabīn mbusu ní, ama ntuun ṅun sá mmōntee cāabīn diṅṅkil ní.
- ¹⁸Disool nì icoo dō ki cí un kaa là bí dàkà-uee, ama un kííkí bí wòon-uee làá fōo kupampakau.
- ¹⁹An sá mmōn ní unil ń ká kun fáatiṅ-uee, an pu ní ugbaan kaa là kí fá atunkpiti.
- ²⁰Unil un nōotí biciṅfitiibee kpántí ucinfiti ní, ama un nōotí bigbaambee kōntí u-ba agìṅni.
- ²¹Nnaabu kā bikpitiṅaliibi pu kàti kati, ama nnaam di sá deedeedambi bíṅ paati.
- ²²Unimōnti naantiibi jīn u-gaajawanti difakal ní, ama unikpiti ún gaajatee, deedeedaan di jīn-tì.
- ²³Bisoodambi kpaṅṅi lòon tikpil, ama bin kaa bí deedeeyee kpaṅṅi yól ní.
- ²⁴Unil un kaa gbáà u-bikee ná-kì dee. Unil un nēēn u-bikee dátí ki-tafal ní.
- ²⁵Deedeedaan cáá kí jī kí díkí, ama ní binikpitib poon ní náká.

Proverbs 14

- ¹Unimpucifiti mán u-diiku, ama unimpugbaan dù ún u-ba ṅalii ní kí gbá kí wī-ku.
- ²Unil un cōm deede deede saṅkindee fāṅkí ti-Dindaan ní. Ama un dī isan in gólee kpèè-u fám dee.
- ³Ugbaan nyɔɔbuṅṅi poon ní a kántí u-badakal, ama biciṅfitiibi nyɔɔbuṅṅi di wún bi-pu.

⁴Unil un kaa cáá inaa í kpò-u tikpaalee, u-cakalaau yú ukulim ní, ama un cáá inaa pōōyee cáá tijin tikpil ní.

⁵Deedee seeradaañwu kaa móntí, ama inyimōn seeradaañwu móntí ŋma ní.

⁶Unil un dàkà u-bee nyàab̃ iciin ní kaa kāntí-i, ama an kaa pōō ulandòkòdaan ùh̃ ñ ká dinyil.

⁷Kàkatī a-ba kí wàatī ugbaan, di sá yii aa làá péé ká dinyil diba u-nyòòbuŋŋi poon.

⁸Un nyí ñ u-bee ciŋyi di sá ú kpèè u-saŋkindi tiŋan, ama bigbaambi gbaandi di sá bí mōnti bin kínee.

⁹Bigbaambi kaa fātī tó yii bí ŋāŋkì bi-yìntitam. Ama deedeedambi kansikin ní a kāntí Unimbōti saasol.

¹⁰Unil un bí kunimbāaunee baba di nyí u-nimbaaku. U yaa tí bí mmōnee, u ñ ubo kaa tí ŋūh̃ kí yàkatī u-mōŋŋu.

¹¹Binikpitib diiku làá dāá lífí kí nāān, ama ní deedeedambi tantiu ñ ñn yú ki pōō.

¹²Unil ŋūh̃ kí dàkafi yii nsan ŋun u nóóyee ŋāñ, ama án dāá kúntée, ŋu cáh̃-u ŋkúmin ní.

¹³Unil ŋūh̃ kí ñn lāā ama ní u-pòbil poonee, u bí kunimbāaun, ní dipòòpindi ñ dāá kúntí ñ kunimbāau.

¹⁴Unil un pòbil gáatèe làá dāá fōō digáatil paati, ní deedeedaan mun ñ dāá fōō u-deedeu paati.

¹⁵Kinaatuui di fòol̃ tin kòkò bi tükù-uee, ama unil un nyí ñ u-bee kpèè u-saŋkindi tiŋan ní.

¹⁶Uciŋfiti fàŋkí tikpitil ní ki góntí-tì, ama ugbaan ùh̃ ŋāān tikòkò malaa malaa, kun puee u māká u-ba pu.

¹⁷Unil un gífí diŋuul malaayee ŋāān tigbaambōti, ní biibiidaan dátí kinán̄ ki tòó u-ba pu.

¹⁸Nnaatumu fakal di sá digbaandi, ama binib bin nyí ñ bi-bee nyooti di sá dinyil.

¹⁹Binikpitib làá gbāān binimōntiibi nimbiin, ní bikpitiŋaliibi ñ dāá yūl̃ deedeedambi punyòkòpu ki nyàab̃ dijòóndi.

²⁰Usoodaan kòŋkònaatòb gba ná-u ní, ama bin néeñ ugaajee wīikí tikpil ní.

²¹Unil un kpèè u-juti fámee ŋá ikpiti, ama un sūh̃ binandambi saayee bí mmōnni.

²²Binib bin dàkafi ilandòkòkpítee wáŋkì dee, ama bin dàkafi nlandòkòmmōntee làá ká tiŋan ñ ibaamōn bi-saŋŋu pu.

²³Unil ñ tō ditundi ñ difaŋgiilee cáá tipaal ní, ama kubòcaau cāabìñ disool ní.

- ²⁴Bicinfitiibi paatii di sá tigaajati, ama ní bigbaambi bín gbíntín bi-gbaandi.
- ²⁵Useeradaan un sòòn ibaamṛnee fiī binib ní, ama un móntí inyimṛnee nàantí binib ní.
- ²⁶Unil un fàṅkí ti-Dindaanee cáá dimákakpaandi, kun puee u sá kibalilaṅ ki tī u-biyaamu.
- ²⁷Unil n fàṅkí ti-Dindaanee di sá dimaṅfal nyimbuliṅ. An di yàntí ú góntí ṅkúm talinti.
- ²⁸Dinibul din wīkée bōtiu cáá tinyool ní, ama kitiṅ kin nib yaa bī bàtēe bōtiu beel bī kúntí dee.
- ²⁹Unil un kaa gífi diṅuul malaayee cáá dinyil tikpil, ama un kaa pōō diṅuul digiilee dākà u-gbaandi ní.
- ³⁰Dipōōsṅkil di yì ṅgbampṛn, ama ní ipoompoon sá iween in ṅmódò ki bùkù akpabee.
- ³¹Unil un wóḃ binandambee sī bi-náanliu ní, ama un sūh usoodaan saayee tì Unimbōti ní tinyool.
- ³²Unikpiti tuṅkpitiṅ di yàntí ú lítí, ama deedeedaan cáá dimákal ki kpáaṅ u-kúmin.
- ³³Iciin bī unil un cáá dinyilee pōbilin ní, ama ṅma di ṅūh kí ká iciin bigbaambi kansikin?
- ³⁴Ditimbundi din nóó deede saṅṅuee yíki yilpu ní, ama ní ikpiti ñ kōntí-dì icoo.
- ³⁵Ubōti pākà u-tōntōnliu un cáá dinyilee ní, ama u gífi diṅuul un kōntí-u icooyee pu.

Proverbs 15

- ¹Unil yaa kíf u-juti dinyōbummōndee, án sòṅkí u-ṅuul ní, ama u yaa kíf mṛṇ nì mṛṇee, án gbíí u-ṅuul ní.
- ²Bicinfitiibi yaa bī sòṅṅee, an nyàatí unil n bīfí ní, ama bigbaambi bín yaa wāaṅ bi-nyōkṅee, tigbaambōti ṅma di nyēē.
- ³Ti-Dindaan nimbiliṅ làaṅ an kōkō, ki kpée binikpitib nì binimōntiibi kōkō.
- ⁴Dinyōbundi din sòṅkí dipōbilee sá kii busubu bun tì dimaṅfalee ní, dinyōbuṅkpil yaa ṅmāl tibōtinee, an yòontí unil pōbil ní.
- ⁵Ugbaan kaa fātì tó u-baa dākātām, ama un là bī kpòotí-uee sá uciṅfiti ní.
- ⁶Tigaajati tikpaandi di bī deedeedaan dumpu, ama ní unikpiti gaajawanti cāabìṅ-u nnaabu.

- ⁷Bicinfitiibi nyɔɔbuŋɔ tìl binib dinyil, ama an kaa sá mìn bigbaambi cee.
- ⁸Ti-Dindaan ná binikpitib saraabi, ama deedeedambi bìn wimmeem tìl-u mmɔn.
- ⁹Ti-Dindaan ná binikpitib bimbim, ama ní ki néén unil un nóó deede saŋɔee.
- ¹⁰Un yaa fá nsammɔntee làá ká ditafadaaldi, unil un kaa là bí wòòn-uee làá kpú.
- ¹¹Ti-Dindaan nyí tin bí ki jítí ditaŋkpiil poon poon kábuee, ŋma nín yíín tin ní unil dàkafi u-pɔbilinee.
- ¹²Ulabidaan kaa là bí kpòotī-u, an pu ní waa cá bicinfitiibi cee.
- ¹³Dipɔɔpindi búfí nnimbiin ní, ama dipɔɔbiildi cāabìn diwuyɔtil ní.
- ¹⁴Unil un cáá iciinee nyàab dinyil ní, ama bigbaambi nyɔmmunee, tigbaambɔti di gbí.
- ¹⁵Unandaan ceeyee, iwiin kɔkɔ pée pɔɔ ki tīl-u ní, ama un pɔbil sòmee ceeyee, ŋwiin kamaa sá-u jɔŋaal ní.
- ¹⁶An só unil n̄ n̄n cáá tigaajawan fiii kí n̄n fàŋkí ti-Dindaan, ki jítin̄ ú n̄n cáá tigaajati tikpil ki bí iyaliŋki poon.
- ¹⁷An só unil n̄ ŋmó tikaŋkaŋfaal tin bi tókòh̄ n̄ dineendee ki jítin̄ unaa un bí màlmalee nanti tin bi dū kináŋ ki ŋāāyee.
- ¹⁸Unil un kaa pɔɔ diŋuul digiilee sàal̄ kujaau ní, ama un kaa gífi diŋuul malaayee pèefi kujaau ní.
- ¹⁹Uwutijoodaan saŋɔ sá kii ikuŋkumee ní, ama deedeedaan saŋɔ ŋún pée tēēn ní.
- ²⁰Kibiki kin cáá iciinee yàntī ki-baa pɔbil pīn̄ ní, ama ugbaanee, ún̄ kpèé u-na fám ní.
- ²¹Unil un kaa cáá iciinee fàal̄ u-gbaandi pu ní, ama unil un cáá dinyilee nóó deede saŋɔ ní.
- ²²Unil yaa kaa bàlifí isaŋkee, tin u bóntée kaa còom̄, ama bisaŋkiliibi yaa wīkée an còom̄ ní.
- ²³Unil yaa kíí tibɔti tì nín sá puee, an tìl mmɔn ní, dinyɔɔbundi yaa nyán̄ ŋyunti ŋun di máan̄ kí nyēe, di cáá mpon̄ ní.
- ²⁴Unil un nyée nóó nsan ŋun jóm̄ ki cá dimaŋfal laŋkee ní. Waa nōotí ŋun s̄ntī ditaŋkpiilin taapuee.
- ²⁵Ti-Dindaan nàantí bilambidambi diiŋɔ, ama u mófí ukpiipu tampaanɔ pu.
- ²⁶Ti-Dindaan ná ilandɔkɔkpiti, ama u fáatì anyɔɔbummɔnti.

²⁷Unil un néeñ animbil tikpilee kōntí u-dicaŋku agìnni ní. Ama un ná dinyoɔŋeebil jimee cáá mmaŋfafɔkɔn ní.

²⁸Deedeedaan dàkafí kí wàatí ní kí nín kíkí tibɔti, ama binikpitib bín wùlɔŋkí tibɔfan ní.

²⁹Ti-Dindaan dátìh binikpitib, ama u pílifí deedeedambi wimmeem.

³⁰Nnimbiiŋ ɲun bútèe tìl mmon, ní tibɔmɔntiil tìl mpon.

³¹Unil un pílifí isaŋki in tìl dimaŋfalee cáá u-kɔŋkooŋɲu biciŋfitiibi kansikin.

³²Unil un kaa là bí kpòotí-uee ná u-ba ní, ama un fòol iwoonee béetí iciin.

³³Á fàŋkí ti-Dindaanee, an bífí iciin ní. Kí wàatí á ká tinyoolee, see á sìntìh a-ba.

Proverbs 16

Ti-Dindaan ń nīn bí unil maŋfal wiŋyi kɔkɔn

¹Unil màkà, ama ti-Dindaan di lèekí min u làá ɲée.

²Unil dàkafí yii tin u pée ɲáaŋee kɔkɔ ɲāñ ní, ama ti-Dindaan di kpèé ki wāl unil pɔbilin.

³Tin kɔkɔ a là kí ɲée, dūú ɲá ti-Dindaan ɲaan, ní kí ɲmā kí ɲá tin a bóntèe.

⁴Ti-Dindaan nyí kun pu ní u náaŋ tiwan kɔkɔee. U náaŋ unikpiti mun ki cíitì ɲwiin ɲun u làá dáal u-tafalee ní.

⁵Ti-Dindaan ná bilambidambi, báà án ɲá pu, u làá dáal bi-tafal.

⁶Dineenjkpaandi nì ibaamɔn pu ní unil kāntí ikpiti pōtam. Unil un fàŋkí ti-Dindaanee sán ikpiti ní.

⁷Unil bimbim yaa fáatìh ti-Dindaanee, u yàntí u nì u-nannanliibi gba ń mōɔkì ní.

⁸Unil ń dī tibulcin pu kí ká tigaajawan fiiyee sòh ú dī isaŋkpiti pu kí ká tigaajati tikpil.

⁹Unil pɔbil poon ní u bóntí nsan ɲun u làá còomèe, ama ti-Dindaan di lèekí ɲun u làá nóóyee.

Alaŋkpan ɲin sòh bibɔtiibi puee

¹⁰Unimbɔti bɔti di kā ubɔti nyɔkɔn ní u sòh, an kaa cáá yii u sòh ki yīntì ibɔsoon poon.

¹¹Ti-Dindaan cee ní saniyab bin bí deedeeyee nyēē, ataŋkpaŋmantikaa ɲin kā tilɔtinee kɔkɔ nyiŋfiŋu sá u-tundi ní.

¹²Bibɔtiibi ná binib bin ɲáaŋ ikpatee, di sá yii deede di tìl dibeel mpon.

¹³Bin sòòn ibaamɔnee boti di fáatì bibɔ̀tiibi, bi nées binib bin sòòn tibɔ̀ti deedeeyee ní.

¹⁴Ubɔ̀ti ɲuul sá ɲkpituun ní, ama uciɲfiti ɲū̀n kí sò̀ɲkì-dì

¹⁵Ubɔ̀ti nimbiin yaa ɲāñee, an sá dimaɲfal ní, u-ɲanti bí kii ukpaasiitaayee ní.

Unil nín máaɲ kí nīn bí min samaa kansikinee laɲkpaɲɲi

¹⁶Unil ń nīn cáá iciin sò̀n ú nīn cáá sindaariya. Unil ń nīn cáá dinyil sò̀n ú nīn cáá animbil kúti.

¹⁷Deedeedambi còom̃ nsan ɲun tēēnee poon ní ki góntí tikpitil. Unil un nyí u nín còom̃ puee fiĩ u-maɲfal ní.

¹⁸Dilambil cáɲ unil dinàandin, ní dibadakal cáɲ unil dilitilin.

¹⁹Unil ń sɪntīn u-ba taapu kí nīn bí biwɔ̀fib kansikinee sò̀n u nì bilambidambi ń nīn yàkatī tigaajawan.

²⁰Unil un yaa pílifí ti-Dindaan bɔ̀tee, án làá búti-u, un yaa máká ti-Dindaan puee bí mmɔ̀nni.

²¹Unil un sòòn tibɔ̀ti nì iciinee ní bi yí unyil. Dinyɔ̀ɔbummɔ̀ndi din u sòònee di kúti dinyil.

²²Iciin sá kii nnyimbul ɲun tìi dimaɲfalee ní ki tī un cáá-iee. Bigbaambi bi-ba gbaandi di dátí bi-tafal.

²³Unil un cáá iciinee dàkafi ní kí nín sòòn, ní u-nyil mòtī kúti tin u sòònee pu mɔ̀n.

²⁴Dinyɔ̀ɔbummɔ̀ndi sá kii tisiilee ní, tì mō kinyɔ̀kɔ̀n ní ki tìi ɲgbampɔ̀n.

²⁵Unil ɲū̀n kí dàkafi yīi nsan ɲun u nóóyee ɲāñ, ama án dāá kúntée, ɲu cáɲ-u ɲkúmin ní.

²⁶ɲkùm di yàntī utɔ̀ntɔ̀nli ń tō ditundi, di sá yīi u-pool di páb-u ú tō ditundi.

²⁷Unil un kaa bí tibanee dàkafi kí ɲá tikpitil ní, tibɔ̀ti tin nyēē u-nyɔ̀kɔ̀nee sèetī kii ɲɲmee ní.

²⁸Biibiidaan jāantī binib, ní ubɔ̀mbɔ̀tukul yàkatī bibɔ̀tiibi.

²⁹Unil un ɲáaɲ tipɔ̀mbɔ̀tee ɲmàtīn u-juti ní ki cáɲ-u nsanɲkpitin.

³⁰Unil yaa dū u-nimbiliɲ ki ɲúb ki dākafi kí tō atuɲkpiti, ní ki ɲmáaɲ u-nyunculiɲee, u pée ɲá tikpitil ki dóò dee.

³¹Tiyikpipin sá tinyool beefuuliiki ní, bin nóó deedee sanɲuee di kāntí-kì.

³²Unil un kaa gífí diɲuul malaayee jítiɲ ubaatandaan. Unil un ɲúb u-bee jítiɲ un di ɲū̀n kí já kí fōō kitimmɔ̀ɲee.

³³Bi n̄h̄n kí t̄o kasi tiba pu, ama ti-Dindaan di lèekī tin u là án n̄jée.

Proverbs 17

¹Laakin ní a làá ká kinɔkatii kikuliŋŋi kí pòkō ní n̄gbansɔŋfi bée sòn dicindi din poon busamɔntiibu bun pu tinan pée gbí, ama ní kujaau bée.

²Uyumbu un wálifèe làá dāá fōō u-dindaan jipɔɔn un kōntí-u icooyee paan̄ŋu, ní u n̄ u-dindaan jipɔmbi n̄ dāá yàkatī difakal din u yóon-bee.

³N̄ŋmi ní bi cáa cɔŋkí kí bée animbil kúti timɔntiil n̄i sindaariyamonti, ama ti-Dindaan di cɔŋkí unil pɔbil kí bée di nín sá diŋyee.

⁴Unikpiti pílifin̄ binib bin sòon anyɔɔbun̄kpítee, ní unyimɔndaan pílifin̄ bin sòon ki bíí bi-jutiibee.

⁵Unil un bèeĭ usoodaane s̄i u-náanliu ní. Un juti yaa bí dinimbinaamandin an mōn-uee kaa làá lóó ditafadaaldi.

⁶Bitikpilil naantiibi di yì bi-nyooti, ama ní bibaatiibi yì bi-jipɔmbi yati.

⁷Tibɔmɔntiil kaa máan̄ ugbaan, mín̄ ní inyimɔn kaa máan̄ unil un bi tìl disindee.

⁸Bin cáá tiwan kí p̄ee ceeyee, tiwampɔkaal sá kii diyimɔol sabilée ní. Laakin pú ní u yaa fātèe, an búti-u ní.

⁹Unil un suntu u-juti nín yintin̄-u puee kántí bibɔɔtiibi, ama un pée téetí ki sòon múlmulee yàkatī bibɔɔtiibi ní.

¹⁰Á wòon̄ unyil dibaba ja làá t̄o u-ni ditundi ki jítiñ á gbá ugbaan anaalab dilaataal.

¹¹Unikpiti pée nyàab̄ kí n̄n n̄jān̄ tikpitil n̄ma ní, ní un kaa n̄jānee bí ní ki gbì bin kínee taapu, ama bi làá dāá dū ntuun n̄un cáá ntoomee kí t̄o u-pu.

¹²Á tū digbingbil din biyaamu bi cúúyee nsanni sòn̄ ugbaan un bí ki tūn̄ agbaantuunee.

¹³Unil yaa dū tikpitil ki pān̄ tiŋan tin bi n̄jā-uee, u-dican̄kun tikpitil làá n̄n pée bí ní ki cá talku.

¹⁴Á kíí kunikpɔŋkpɔkɔu sá kii á p̄itī nnyimbilkaam kí p̄o-mì nsan mí pùubee ní. Dūú gbèen̄ kí taa yantī án kpántí kujaau.

¹⁵Unil un pò dibɔkpil daanee n̄i unil un kù ibaamɔndaan b̄tee, ti-Dindaan ná binib gbanti liitil.

¹⁶Animbil yaa bí ugbaan n̄aane, u làá dūú n̄jā n̄i ba? Ú cáá dā iciinaaa? Mín̄ kaa bí u-yilin.

¹⁷Uboɔti dàkà u-neendi nyunti kamaa ní, ama kinabiki kíh b́ ḱ t́kín dinimbinaamandin ní.

¹⁸Unil un kaa cáá iciinee di fátí ubo ɲaan ḱ pòòñ ḱ pà u-juti pɔndi.

¹⁹Un néeñ kujaauee néeñ ikpiti ní, un yòontí u-ba yilpuee dāa lítí.

²⁰An kaa búť milimilidaan, ní nnaabu làá jēetí un kaa sòòh ibaamɔnee pu.

²¹Un màl ugbaanee pée b́ kunimbāaun ɲma ní. Un kaa nyí tibee baa kaa ɲūh ḱ nīn b́ mmɔnni.

²²Dipɔɔpindi cāantí iween ní, ama kunimbaau bàť unil pɔɲɲu ní.

²³Unikpiti fòol tiwampɔkaal dibalin, ḱ taa sòòh tiboti ti-pú.

²⁴Unyil nimbikpeenu pée ć iciin pu ní, ama ugbaan ún nimbikpeenu ć ndandati ní kaa wāl tiba.

²⁵Ugbaan tìl u-baa kunimbaau, ní ki tìl u-na un màl-uee nnyɔɔtun.

²⁶An kaa ɲāñ b́ dáal maanyiiba tafal báà fihi pu, an kaa tí ɲāñ yii b́ gbá jilmadaan u-baamɔɲyi pu.

²⁷Unil un kaa sòòh tikpilee di cáá iciin, ní un dàkafí ḱ nín sòòhee di cáá dinyil.

²⁸Ugbaan gba yaa kā ki ɲmí, a làá dū-u ḱ yíh ucinfiti ní. U yaa kā ki táb u-nyɔkɔ, a làá lì yii unyil ní.

Proverbs 18

¹Unil un dàkafí u-baba puee kaa kàal bin kíhee cee, bi yaa là ḱ tūtuñ-uee, ní ú gí diɲuul.

²Tin mōh ugbaanee kaa sá yii ú gbíl tiboti taapu, ama ú lēē u-landɔkɔi ḱ b́l mpaampiin pu.

³Atunɲpiti di cāabín kpeefam, ní icoo yàntí unil ń fá u-nyooti.

⁴Unil nyɔɔbuɲɲi sá kii nnyim min nyóòyee, mbun ɲun gbée nì nnyimbul ɲun nyim sá kii iciin ki pùubee ní.

⁵An kaa ɲāñ b́ dī dibɔkpil daan boon ḱ sòòh ḱ kpò deedeedaan un cáá ibaamɔnee bɔti.

⁶Ugbaan nyɔɔbuɲɲi cāabín kunikpɔɲkpɔkɔu, ní tiboti tin nyēē u-nyɔkɔnee dāa kúntí nì kujaa.

⁷Ugbaan nyɔkɔ di nàantí-u, u-nyɔɔbuɲɲi sàť-u kii kutaliɲɲuee ní.

⁸Uboɔmbɔtukul nyɔɔbuɲɲi sá tijin tin mōee ní, tì kòò unil poon ní fíɲfíɲ.

⁹Unil un n̄aañ diwutijool u-tundinee n̄i unil un bííí ditundee sá kuyuu n̄i ku-bukul ní.

¹⁰Ti-Dindaan yindi di wún m-pu, deedeedaan yaa sán kí kó-uee, u bí n̄gbansɔŋfin ní.

¹¹Ugaaja gaajati sá-u kii kitin̄ kin bi mán digundi ki túee ní. U-landɔkɔŋu poonee, tì sá digundi din fòkò yilpu yilpu baa n̄ūn kí dàḃee ní.

¹²Kí wàatī án nàaŋ unilee, u yòontí u-ba yilpu ní. Ama kí wàatī unil n̄ ká tinyoolee, see ú s̄intī u-ba taapu.

¹³Unil un kíikí tibɔti kí wàatī kí n̄n gbìl-tèe dàkà u-gbaandi ní ki k̄ontí u-ba icoo.

¹⁴Unil mákal di t̄ikintí-u u-ween̄yi poon, ama u yaa kaa ti cáá dimákalee, n̄ma di gíti n̄ūn kí t̄utuñ-u?

¹⁵Unil un cáá dinyilee k̄antí dinyil ní, ní un cáá iciinee nyàaḃ iciin ki kútí.

¹⁶Tiwampɔkaal p̄litī unil nsan ú n̄mā kí cù binikpaambi cee.

¹⁷Unil un péé ki sòon̄ tibɔtee yati di bí kii tì n̄āñee. Ama u n̄i un cáá tɔbee yaa sòon̄ u-yatee ní bí ká yii an nyán ti-ba.

¹⁸Bi tòó kasi ní kí kúntí kujaau, ní kí p̄atī bipɔɔbi.

¹⁹An p̄ɔɔ unil n̄ sòon̄ n̄i kinabiki kin u ȳintèe ki j̄it̄in̄ ú já kí f̄ōo kitin̄ kin bi mán digundi ki túee. Kujaau táḃ unil nyɔkɔ kii kudii kun p̄ɔɔyee punuubee ní.

²⁰Unil nyɔɔbuŋŋi di ȳi-tì ní ú ká kí j̄i. Tibɔti tin u sòon̄ee di ȳantī ní ú díkí.

²¹Ibɔsoon n̄ūn kí cáaŋ diman̄fal àá n̄kúm, unil un n̄eeñ ki sòon̄ee máaŋ kí kíí kí f̄ōo isoon paati.

²²Unil un ká unimpu ki cááyee ká tiwamm̄ntiil dee. An sá tiŋaŋkpaandi ní ti-Dindaan n̄a ki t̄i-u.

²³Unandaan sòon̄ ki gbàaŋ, ama ní ugaaja kíikí n̄i m̄ɔn.

²⁴Unil yaa cáá bibɔɔtiibi tikpilee, án n̄ūn kí b̄iil-u, ama ubɔɔti ubɔ bí ki n̄ūn kí n̄n nákaŋ-si ki j̄it̄in̄ kinabiki.

Proverbs 19

¹Unil un sá usoodaan ki còom̄ deedee saŋgunee s̄on̄ unil un di sá unyim̄ndaan ki sá ugbaanee.

²An kaa n̄āñ unil n̄ n̄n bí kaa cáá nlandɔkɔ. Unil un di j̄ik̄i tikpilee làá lítí ikpitin.

³Unil u-ba gbaandi yaa n̄aŋ-uee, ní ú d̄ūú nȳintī ti-Dindaan pu.

⁴Tigaajati yàntī unil bɔɔbi mɔ̀tīi wīintí ní, ama ní unandaan ún nì u-bɔɔ ń yàkatīn tɔbin.

⁵Unil un lèekī nnyimɔn seerauee kaa làá lóó ditafadaaldi, ní unil un mɔ́ntée kaa làá nyā ditafadaaldin.

⁶Binib tikpil cáá nyɔɔmálmal ki ɲmàtín binikpaambi, ní báà ɲma bɔɔ sá unil un pūhèe.

⁷Usoodaan nabiyaamu kɔkɔ kaa là u-bɔti, mín ní u-bɔɔbi mun sán ki wàatī-u. U yaa bàà là kí sòon nì bee, baa bí.

⁸Unil un yaa cáá iciinee néén u-ba. Un di yaa pɔ́ɔn kí gbīl tibɔti taapuee làá gbīl mmɔn.

⁹Unil un lèekī nnyimɔn seerauee kaa làá lóó ditafadaaldi, ní án làá nàañ unil un mɔ́ntée.

¹⁰An kaa kítì yīi ugbaan ń nīn bí mmɔnni, mín ní uyumbu kaa máañ kí nīn cáá bikpootiliibi pu mɔn.

¹¹Unil un cáá dinyilee kaa gífí diɲuul malaa, tin yì u-nyootee di sá u súntí tin bi yīntiñ-uee pu.

¹²Ubɔti yaa gífí diɲuulee, an bí kii gbikinti nín sūn puee ní. Ama u-ɲanti sá kii dimalindi nín tòó kumoou pu puee ní.

¹³Ugbaan sá dinimbinaamandi ní ki tī u-baa. Unimpubɔmbɔdaan sá kii nnyim min còl kaa gúhèe ní.

¹⁴Unil ɲūh kí jī u-baabi diiku nì animbil difakal, ama ti-Dindaan di tìl uninja unimpu un cáá iciinee.

¹⁵Diwutijool cāabīn ɲgeem, ní ɲkùm cútí un kā ki kpāl ɲalee.

¹⁶Unil un tɔ marabee wún u-manfal pu ní. Un kaa kpèé u-bimbim tiɲanee làá kpú ní.

¹⁷Unil un yaa pú unandaan tiwanee pīnni ti-Dindaan ní, di sá yīi ti-Dindaan làá dāá téen-u.

¹⁸Dáaľ a-biki tafal ɲyunti ɲun dimákal dáá béé, ama á taa nín gífí diɲuul kí tin nyàab kí kpò-kì ní.

¹⁹Unil un yaa gífí diɲuul ɲkpitim puee máañ kí pà dipɔndi. Di sá yīi a yaa yānti-uee, a bí tìl-u kunyannyaau ú fàtíí kíí dee.

²⁰Pīlifi isanƙi, kí kíí bí dàkà-si ní kí kpántí ucinƙiti.

²¹Unil pɔbil poonee, u bóntí tiwan tikpil tin u làá ɲée, ama ti-Dindaan nín là puee di làá dāá pée ɲá.

²²Tin bi cí kí ká unil ceeyee di sá u-niti. An ñāñ unil í nīn sá usoodaan ki jítìh ú nīn sá unyimōndaan.

²³Unil í fàṅkì ti-Dindaanee tìl dimañfal. Udaan làá nīn bí digbilin ní kaa làá gbīl tìbòkpìtìl tìba pu.

²⁴Uwutijoodaan dùṅfì u-ṅal kí bō disambilin, ama ní kaa ṅūh kí gíhñní-ṅu u-nyòkòṅ.

²⁵A yaa gbáñ ulambidaanee, un kaa nyí tìbee kíh ki nyí nì u-ba ní. A yaa wòòṅ ucinṅfitee, u làá bīfì iciin kí kūtì ní.

²⁶Kibiki kin sāaṅ ki-baa ki jīñ ki-nee sá kibiki kin bīl-bi ki kòh-bi icooyee ní.

²⁷M-biki, a yaa gbēēh kaa ti bī pílifì isañkee, a fātì a-boon ki tī dinyil dee.

²⁸A yaa yíí maabiiban í dāá lēē seerayee, waa dù deedee bōtì ki yíí tìba. Tikpìtìl ní binikpìtìb jīh ki bí.

²⁹Bi bóntì ditafadaaldi ki cíti bilambidambi, ní ki bóntì bigbaambi boon ki cíti tigbati.

Proverbs 20

¹Ndaam yàntì unil í kpántì ulambidaan, ní ndaam min pōyee yàntì ú kpántì kufuudaan. Unil un nyù-mì tikpilee kaa cáá iciin.

²Ubōtì yaa gíi diṅuulee, an bí kii gbikinti nín sūh puee ní. Unil un yaa gbìtì ubōtì ṅuulee nyàaṅ tìbōtì ki tó u-ba pu ní.

³An sá jilma ní ki tī unil un yíitì kunikpòṅkpòkòuee. Ama ugbaan ún nēēh kujaauní.

⁴Ukpaayoon yaa kaa kūñ tikpaal ti-yuntiṅu, waa dāa kántì tìba kí cā kudiceeu.

⁵Unil landòkò sá kii lòkò un nyóòyee nyim ní. Unil un cáá dinyilee di ṅūh kí dáal-i kí nyāntì.

⁶Binib tikpil lè yii bīh di sá bimòntiibi. Ama ṅma di baasii ṅūh kí ká unil un bí deedeeyee?

⁷Deedeedaan còom deedee saṅṅu ní, u-kpátam boonee u-biyaamu làá nīn bí mmònni!

⁸Ubōtì yaa kāl kubòsoondiin kí sòh tìbōtee, dicilpu malaayee, u kpáaa pée wál tin kaa ṅāñee.

⁹ṅma ṅūh kí lè yii: <M fíntì m-pòbil píil káṅkaṅ, m fíntì m-ba ki nyáñ m-kpitiin?>

¹⁰Unil í nīn cáá ataṅkpee ṅin bi cáa ṅmàntì tiwan nyiṅfiṅuee nì tiwanṅmantikaal mili mili pu kí nīn cáa mùulee, an sá tiwan tin ti-Dindaan nēe ní.

- ¹¹Kibiki tuuŋɲi pu ní unil béetí yii kun kì ɲée ɲāñ ki bí deede.
- ¹²Ti-Dindaan di náań atafal bí nīn cáa píliŋfí nì animbil bí nīn cáa kpèé.
- ¹³Taa nīn néen ɲgeem, a làá dāá kpántí usoodaan. Nīn wāl ní kí ká kí jī kí díkí.
- ¹⁴Uwandal lì yii: <Tiwan pōō kudaau>, ama u yaa līkiñee ní u kīñ ki pàkà u-ba yii an mō kudaau.
- ¹⁵Sindaariya gbōō, ní abeedimbil dō tilèel, ama iciin nyɔɔbuŋɲi di sá tin pée cáá kunyampooue.
- ¹⁶Unil yaa yúl unil un waa nyée boon kí pīnnì tibee, á fōō u-bɔkutil kí yóoń. U nín yúl unicaan boonee puee, á fōō u-cee toolima kí yóoń.
- ¹⁷Tinaayujin dá láá mō unil nyɔkɔn ní. Ama boon kinyɔkɔ yaa gbée, an kpántí itaŋkpabiiti ní.
- ¹⁸Isaŋki di yàntī unil ń ɲmā kí ɲá tin u bóntèe. A yaa làá cù kujaauee, a bóntí tiŋan ní.
- ¹⁹Unil un cāab u-juti disambiilee kaa bāal tiboti. Á taa nīn nōotí unil un di néen kubɔcaauee.
- ²⁰Unil un di yaa kpēē ki sīŋkiñ u-baa nì u-nee, u làá kpú kii fitila nín kúù dibɔmbɔndin puee ní.
- ²¹Unil yaa jín difakal malaayee, kí dāá kúntée, dàa cáá dibiindi.
- ²²Taa lì yii a làá téen ikpiti in bi ɲá-see. Nīn pée māká ti-Dindaan pu, u làá dāá fī-si.
- ²³Ti-Dindaan ná tiwaŋɲmantikaal tin kaa bí deedeeyee. Saniya un kaa ɲmàntí tiwan deedeeyee mun kaa ɲāñ u-cee.
- ²⁴Ti-Dindaan di kpòotī unil u-saŋkindi poon. Nisaaleen làá ɲá mana kí bée laakin u cée.
- ²⁵An sá kutaliŋɲu ní unil ń lì u-nyɔkɔn fám yii: <M dū tiwan nee ki sú Unimbɔti,> àá kí pòon Unimbɔti ipoon kí wàatī kí nín dākafi.
- ²⁶Ubɔti un cáá iciinee béetí kí gantì binikpitib malaa, ní kí yàntī bí dáal bi-tafal ɲkpitim pu.
- ²⁷Unil fam sá fitila ní ti-Dindaan dūu tī-u, ú nīn cáa ɲmíntí ki wāl u-poon fɔŋfɔŋ.
- ²⁸Ubɔti ɲanti nì u-baamɔŋyi di wún u-pu, tiŋan tin u ɲáañee di tíkí u-beejal.
- ²⁹Mpɔn di sá binipɔmbi nyooti, ní tiyikpipin sá bitikpilil nyaanɲu.
- ³⁰Tigbati buuŋyi sá tikpitil nyɔkɔŋu ní, mín mbaantiim ní i kòò kí bà unil poon fɔŋfɔŋ.

Proverbs 21

- ¹Ubɔti pɔbil sá kii mbunee ní ti-Dindaan ɲaan, ní laakin pú ní u yaa lèe, ú kpòotĩ-dì kí túl.
- ²Unil dákafĩ yii tin kɔkɔ u ɲáánee ɲāñ ní, ama un nyí tin kā unil pɔbilinee di sá ti-Dindaan.
- ³Mbimbim min ɲāñ ki bí deedeeyee ɲāñ ti-Dindaan cee ki jítiñ saraabi.
- ⁴Dibadakal nì dilambil di sá tin lèekĩ binikpitib kpitii ki dākēe.
- ⁵Ufangiifiti landɔkɔi kɔntĩ-u digbilin ní, ama kujinjikilaapaau daan kóò disoolin ní.
- ⁶Binib bin mɔnti inyimɔn ki ká tigaajatee sá bin sán ki kóò ɲkúm ɲaane ní. Bi kánti tiwan tin kaa bí tiban kaa yúntée ní.
- ⁷Tipɔmbɔti tin binikpitib ɲáánee di kù-bi, kun puee bi yĩ kí tɔ deede tuuɲɲi.
- ⁸Unikpiti nóó nsan ɲun gólee ní, ama maanyiiɓa ùn nóó nsan ɲun tēēnee ní.
- ⁹An sɔ á nīn kóò digunlɔkɔlin ki jítiñ si nì unimpu un nēēn kujaauee ń nīn kóò.
- ¹⁰Unikpiti ùn pée nyàab kí ɲá ikpiti ɲma ní, waa sūn u-bɔɔ gba saai.
- ¹¹Bi yaa dǎal ulambidaan tafalee, un kaa nyí tibee cíikí ní. Bi yaa dākā ucinfitee, u-nyil mɔtīi kútí ní.
- ¹²Deedeedaan nyí tin jítí unikpiti dicanjkunee. U làá tée-bi kí tɔ nnaabun.
- ¹³Unil un yaa kpáá u-tafal kaa pílifi unandaan kuɲkuuntiiyee, u mun yaa láa bíi kũuntí ki nyàab dijòońdee, baa làá dǎa pílifiñ-u.
- ¹⁴Tiwan tin bi yaa pú unil un gíi diɲuulee dibalinee sòɲkĩ dipɔbil ní. Tiwampɔkaal tin a dūu nēēn udaan lookunee sòɲkĩ diɲuul ní.
- ¹⁵Kí ɲá tin tēēnee sá mmɔn ní ki tī deedeedaan, ama ní ki sá tifaandi ki tī bikpitiɲaliibi.
- ¹⁶Unil un yaa kǎkatì u-ba ki wǎatì dinyil sanɲuee làá cùú ɲǎl bitaɲkpiibi ní.
- ¹⁷Unil un nēēn ki jīn mmɔnee làá kpántí usoodaan. Un nēēn ki nyù ndaam ki jīn tijin tin mēēnee kpá kí kpántí ugaaja.
- ¹⁸Unikpiti làá fōō deedeedaan paaɲɲu kí kó nnaabun, ní biibiidaan ń fōō ibaamɔndaan paaɲɲu.
- ¹⁹An sɔ unil ń nīn kóò u-baba kuteeun ki jítiñ u nì unimpu un nēēn kujaa u-nyɔkɔ pɔyee ń nīn kóò.
- ²⁰Uciin dumpuee, tigaajamɔntiil nì ɲkpam bí ní, ama ugbaan ùn yati kaa dɔ.

²¹Unil un nyàab̀ kí nīn nóó deedeede saŋɲu ki ɲáań tiɲanee làá dāá ká mmaɲfafɔkɔn nì deedeede nì tinyool.

²²Uciɲfiti ɲūn ki kó bibaatandambi tiɲkin, kí gbá kí wī digundi din bi mán ki tú-kì bi máká di-puee.

²³Unil un ɲúb u-nyɔkɔ nì u-limbilee nyāntí u-ba tibɔtin ní.

²⁴Kpeefam daan di cáá dilambil ní ki dākà u-ba, tin kamaa ní u yaa ɲáańee, dibadakal di lī.

²⁵Tin uwutijoodaan bàà là ní kaa ɲūn kí kée di yì u-kúm, di sá yii waa kííkí kí dū u-ɲalii kí tō ditundi.

²⁶Nyunti kamaayee u-nimbiliɲ pée mán tiwan pu ní, ama deedeedaan ún pūn kaa kpáàa dākafī u-ba pu.

²⁷Binikpitib saraau sá ntimbiil ní, ɲma nín yíiń bí ɲá an saraabi nì ilandɔkɔkpiti.

²⁸Unil un lèekī nnyimɔn seerauee làá kpú, ama unil un gbīl tibɔtee yaa làá sòònee, bi yàntí ú sòòn ní.

²⁹Unikpiti ɲáań kii u máká u-ba puee, ama ní deedeedaan ún máká u-saɲkindi pu.

³⁰Unil ciɲyi àá u-nyil àá u-landɔkɔɲu kaa bí tiban ti-Dindaan nimbiin.

³¹Bi bóntí utaamu kí yóoń dikòndi wiɲɲu pu ní, ama dijajil dín nyēēń ti-Dindaan baba cee ní.

Proverbs 22

¹Diyimmontiil jítiń tigaajakpaandi, disíndi jítiń sindaariya nì animbil kúti.

²Ugaaja nì usoodaan sá ubaanti ní, ti-Dindaan di pée náań bi-liitil kɔkɔ.

³Un nyíń u-bee yaa ká nnaabu dòońee, u sáń kí bál ní. Ama bin kaa nyí tibee cáń bi-ba kí tō poon ní án píł-bi.

⁴Unil un sīnti u-ba taapuee fàńkí ti-Dindaan ní. U-paatii di sá tigaajati nì tinyool nì mmaɲfafɔkɔn.

⁵Ikuɲkum nì titalindi bí milimilidaan saɲɲu pu ní, un là kí fī u-maɲfalee góntí an wanti ní.

⁶Dākà kibiki nsan ɲun kì máań kí nóóyee, báà kì yaa láa púl, kì kpá kí fá-ɲu.

⁷Ugaaja cáá mɔn bisoodambi pu, ní un jíń dipɔndee sá un u jíń dipɔndee yumbuu.

⁸Unil un yaa búł tin kaa bí deedeeyee, agíɲkpaan ní u làá cā, di sá yii mɔn ɲun u cáa ɲáań tipɔmbɔtee làá kúntí.

- ⁹Unil un cáá tinitee làá ká Unimbɔti biindi, di sá yii u kpīntí unandaan.
- ¹⁰Jà ulambidaan ní kunikpɔŋkpɔkɔu ń gbèèñ, mimmee kujaau nì asiibil mun kúntì dee.
- ¹¹Un nées unil un pɔbil bí diba nì Unimbɔti ní ki sòòh nì dineendee bɔɔ di sá ubɔti.
- ¹²Ti-Dindaan nimbiliŋ pée bá dinyil pu ní, ama waa fòol biibiidambi bíh nyɔɔbuŋɔi.
- ¹³Uwutijoodaan di lì yii: «Gbikinti bí mmɔŋki! M yaa nyáń u làá tin cúú-mi nsanni!»
- ¹⁴Ubo nimpuu nyɔkɔ sá kpaalaa ní, unil un ti-Dindaan dūu fée di jēetí u-poon.
- ¹⁵Digbaandi jín kibiki pɔbilin. Mbambaan ŋun bi cáá dátí ki-tafalee di nyāntí-ki digbaandin.
- ¹⁶Bi yaa bí wɔb unandaanee, bi bí tìl-u tiguaajati ní, bi yaa tí pú ugaaja tiwane, bi bí kōntí-u disool ní.

Tibɔkpaafikaal tiba mun

- ¹⁷Kpòòh a-tafal kí pīlifi biciŋfitiibi bɔti, pītī a-pɔbil kí fōo tin m nyí kí dākà-see.
- ¹⁸A yaa dū-tì ki kpáafi a-pɔbilin ní ki yaa nyí-tì ki yóòh, án làá mɔɔkiñ-si.
- ¹⁹M là á dū a-mákal kí ńá ti-Dindaan ni ní. An pu ní m làá dū tibɔti gbanti kí dākà si mun díh.
- ²⁰M ŋmāñ-si alaŋkpan mmuŋku nì saalaa ŋin sá isaŋki nì dinyilee.
- ²¹Ŋi làá dākà-si tin ŋāñ ki sá ibaamɔnee, án nín làá ńá pu bi yaa tú-see, á sòòh tibɔti ti-púee.
- ²²Taa fūkul uwɔfi wanti yii u nín sá uwɔfee pu, kí taa wɔb unandaan ibɔsoon laŋki, u nín kaa cáá ubɔee pu.
- ²³Di sá yii ti-Dindaan di làá dāá mōtì bi-pu, ní kí dāá lēē binib bin fikī-bee maŋfal.
- ²⁴Taa bóótí unil un cáá diŋuulee. Taa nīn tāatí unil un fòol mbum malaayee.
- ²⁵Yaa sá fám a làá fōo bi-bimbikpitim, ní án sāl-si kii kutaliŋɔuee.
- ²⁶Taa fáá ubɔ ŋaan kí pòòh kí pà a-juti pɔndi.
- ²⁷A yaa kaa ká kí téènee, a dāa dō a-lambaŋki pu ní bí dāá cúú kí tikití.
- ²⁸Taa cóotí ditaŋkpal din a-baabi nīn cóòh kikpaanyɔkɔee kí nīkī.
- ²⁹Kpèè unil un di nyí u-tundi tiŋanee. U ŋūh kí cù bibɔtiibi cee kí tō ditundi. Waa làá nīn sá utɔntɔnli un pu baa nyée.

Proverbs 23

- ¹Sii nì unikpaan yaa kāl kí jī tijinee, á nīn nyín a-ba nì un kā a-nimbiinee.
- ²A yaa kpàà jīn tikpilee, á bàtī a-pool pu.
- ³Taa yàntī u-jinti gbanti n̄ cúú-si nnimbítaataam. Tì ḡūn kí nīn sá-si kutaliḡu.
- ⁴Taa bìn kí nyàab tigaajati, péé lēē a-landɔkɔḡu an pu.
- ⁵A tin lì yīi a-nimbi pāantī tigaajati puee, tì wánkì. Di sá yīi tì túkù ifeen kii ukaalunee ní kí kó kutaa.
- ⁶Á taa jī ukummunti jinti, ní kí taa yàntī u-jimmɔntiiti n̄ cúú-si nnimbítaataam.
- ⁷Di sá yīi waa sá un ní ni dàkafī yīi u sée. U làá péé tükù-si yīi: <Jī kí nyè>, ama waa sòon nì mìn nì dipɔbil diba.
- ⁸A làá wùlḡkì tijin tin a jínee kɔkɔ kí fá, ní anyɔɔbummɔnti ḡin a sòon-uee n̄ kúntín fám.
- ⁹Taa sàan a-ba yīi a bíi kútí ugbaan tiboti, kun puee u làá kpèè iciin nyɔɔbuḡḡi ḡin a sòonee fám ní.
- ¹⁰Taa cóotí ditanḡpal dīn bi cóon kíkpaanyɔkɔee kí nìkī, kí kó kí fōō atanḡpiibil kpaatanti.
- ¹¹Di sá yīi Unimbɔti un mótí bi-puee sá mɔndaan ní. Ún di làá yūl bi-boon kí sòon kí pè-bi ní kí kpè a-boti.
- ¹²Piitī a-pɔbil kí fōō tin ní bi dàkà-see, ní kí ḡátí a-tafaliḡ kí pīlifi tin bi bíi bífi-see.
- ¹³Taa ḡùkufi kí dáal kibiki tafal. A yaa dū mbambaan ki gbán-kì, kàa làá kpú.
- ¹⁴A yaa gbán-kì nì mbambaanee gba ní a làá fī-kì kí nyāntí ditanḡpiilin.

Isaḡki in ubaati tì u-jipɔonee

- ¹⁵M-biki, a-pɔbilin a yaa cáá iciinee, ma mun pɔbil làá nīn pīn ní.
- ¹⁶Án làá nīn baasii mōn-mi tikpil, a yaa bíi sòon deede botee.
- ¹⁷Taa nín cáá bikpitiḡaliibi pu nnimbítaataam a-pɔbilin, ama kutaa kamaayee, á nīn fàḡkí ti-Dindaan.
- ¹⁸Niinee a-foolboḡwu làá nīn ḡān, ní dimákal dīn a cááyee kaa làá gbíntí fám.
- ¹⁹M-biki, pīlifi-mi kí kpántí ucinḡiti, ní kí nīn nóó deede saḡḡu.
- ²⁰Taa nīn tāatí binib bin nyù ndaam tikpilee, àá binib bin néeḡ ki sàfi tinanee.
- ²¹Di sá yīi disool cúti udanyɔgbil nì unayḡmɔl, ní unil un néeḡ ḡgeemee dāa pèentí ikpalcati.

- ²²Pilifiñ a-baa un di màl-see, kí taa kpèè a-na fám yii u nín púlee pu.
- ²³Nyàab kí ká ibaamɔn nì iciin nì nlandɔkɔmɔnti nì dinyil. A yaa ká tiwan gbantee, á ɣúb-tì tiɲan.
- ²⁴An mōh deedeedaan baa ki tin lákatì, ní unil un màl ucinfitee fàal.
- ²⁵Yàntì a-baa nì a-na ń nīn fàal, ní kí yàntì a-na un màl-see ń nīn bí dipɔɔpindin.
- ²⁶M-biki, dū a-pɔbil kí tī-mi, ní kí yàntì m-bimbim ń nīn sá-si ɲabika.
- ²⁷Á nīn nyí yii kinimpulaakpaai sá kpaalaa, ní ubɔ nimpuu sá lɔkɔ un nyɔkɔ kaa wāāyee.
- ²⁸Bi mun nākantí ki cí kii diganɔandambee. Aa ɣūh kí kàaɲ bininjab bin an nimpoobee yāntì bi nyán bi-nimpooobi boonee.

Udanyɔgbil bítam

- ²⁹Ŋma bí falaa poon? Ŋma bí iyaliŋki poon? Ŋma néeñ kujaau? Ŋma bí ki gbáa diniindi an kaa kúntí? Ŋma fòol tiweendi fám? Ŋma nimbiliŋ mán cínciŋee?
- ³⁰An sá bin kàal ndaam taapu ki yúntée, an sá bin ɲmàlintí idafi in pɔɔyee ki nyùee.
- ³¹Á taa kpèè ndaam nyaanɔku nì mì nín tòó cábcab pu kuyuunee. A yaa nyù-mèe, mì sɪntì ní soooo a-neen.
- ³²Án dāa kúntée, mì dāa júntí-si kii ukoobuee ní, a lè kii ukoowaati nín júntí puee.
- ³³A-nimbiliŋ dāa kíh ki kpèé ki wāl maamaaci wanti, ní a kíh ki sòon fám fám.
- ³⁴Án dāa bí-si kii unil un dō tiŋku kansikinee, àa unil un lúh ndɔ ɲun pu bi sàkantí meela satau yilpu kúnti kuntee ní.
- ³⁵A làá lè yii: «Bi gbáñ-mi, ama an kaa píí-mi! Bi tǎfi-mi tiɲan, ama maa gbìl tiba! Nyunti ɲulɔɲu ní m làá fɪntì ní kí gíti bàlifi bí cáañ-mi ní?»

Proverbs 24

Ucinfiti nì unikpiti bɔti

- ¹Taa nín cáá bikpitiɲaliibi pu nnimbítaataam, taa nyàab si nì bi ń nīn bóɔtí.
- ²Di sá yii bi pée dàkafi kí ɲá tipɔmbɔti ɲma ní, ní ki sòon tikpitil tin bi làá ɲee ɲma pu.
- ³Nì iciin ní bi mǎā kudii, nì dinyil ní bi dùú tī-ku mɔn.
- ⁴Nì nlandɔkɔ ní bi gbēentí kudii tigaaɲawammɔntiil nì tin cáá kunyampoouee.
- ⁵Ucinfiti cáá mɔn ní. Unil un cáá dinyilee cáá mɔn mili pu ní.
- ⁶A yaa làá cù kujaauuee, a bóntí tiɲan ní, di sá yii bisaɲkiliibi wíɲɲu di yè dijajil.

⁷Iciin boti p̄ō ki t̄i ugbaan á ñmā kí gb̄l̄ taapu. Bi yaa kp̄áfi kí sòòh̄ kitiŋ pu b̄tee, u k̄a ki ñmí ní.

⁸Unil un p̄ee dàkafi kí ñá tikpitilee, bi ȳi-u uñmatinli ní.

⁹Ugbaan p̄ee dàkafi kí ñá tin kaa ñāñee, ní binib ná un bèl̄ binibee.

¹⁰A-wunti yaa ȳt̄i dinimbinaamandi dalee, á n̄n nyí yii a-p̄oŋŋu kaa náah̄ dee.

¹¹F̄i bin bi dàt̄i ki c̄ah̄ ñkúminee, bin bi dàt̄i ki c̄ah̄ kí kp̄dee, ñá tiba kí f̄i-bi.

¹²Án yaa ȳi a làá lì yii: «Taa n̄n b̄ee m̄iñ!» Un di nyí tin k̄a unil p̄obilinee gb̄l̄ taapu. Un kp̄ee-see p̄ee nyí-t̄i, ní ki làá p̄a báa ñma u-tuun̄ŋi n̄n sá puee paati.

¹³Ñmó tisiil, m-biki, kun puee an ñāñ ní. Kisikampiŋ mō kinyɔkɔn ní.

¹⁴Ama á n̄n nyí yii m̄iñ ní iciin ñāñ ki t̄i-si. A yaa cáá-iee, a-foolboon̄wu làá n̄n ñāñ ní dimákal din a cááyee kaa làá gb̄ntí fám.

¹⁵Unikpiti, taa nákañ deedeedaan diiku boon kí f̄ukul̄ u-wanti k̄o k̄o u-dumpu.

¹⁶Di sá yii deedeedaan yaa líti miluli pu, u làá f̄at̄í ȳk̄i, ama diḡiñdi di làá j̄et̄i binikpitib pu.

¹⁷A-nannanliu yaa lít̄ee, án taa n̄n m̄ōh̄-si, u yaa gb̄et̄ee, á taa n̄n f̄aal̄.

¹⁸An yaa kaa sá m̄iñ, ti-Dindaan làá ká ní án kaa làá m̄ōkiñ-u, ní ú páatí u-ñuul u-pu.

¹⁹Taa gíi binikpitib pu diñuul, taa n̄n cáá bikpitiñaliibi pu nnimbataaam.

²⁰Di sá yii binikpitib foolboon̄wu kaa làá n̄n ñāñ, ní bikpitiñaliibi bí kii fitila un bíi kúyee.

²¹M-biki, f̄añk̄i ti-Dindaan n̄ ub̄oti. Á taa n̄n n̄ot̄i binib bin là tik̄o ñ kp̄ánt̄ee.

²²Di sá yii nnaabu làá j̄et̄i bi-pu dicilpu dicilpu, ní ñma nyí ditafadaaldi din bi-liitil bónti bi-puee?

Bicin̄fitiibi san̄kii iba mun

²³Bicin̄fitiibi san̄kii iba mun gíti s̄o. An kaa ñāñ unil á sòòh̄ kí p̄o diḡandi.

²⁴Ub̄soonli yaa t̄uk̄u unikpiti yii: «A-b̄oti ñāñee», diniwul tòó-u mbusu, ní samaa k̄o k̄o kíñ ki ná-u.

²⁵Ama bin yaa k̄ū unikpiti b̄tee bí mm̄onni. Binib làá n̄n m̄ee tiŋan ki b̄iñt̄i bi-pu.

²⁶Unil yaa kíi tib̄oti n̄ ibaam̄nee, u dàk̄a kub̄ot̄iiu kum̄ont̄iiu dee.

²⁷T̄o mm̄on̄ki tuun̄ŋi kí dóó, kí bóntí asaatuun kí w̄at̄i ní kí n̄n m̄a kudii.

²⁸Taa t̄ún a-juti pu dib̄ogabil fám. A là kí sòòh̄ kí m̄ōnt̄aaa?

²⁹Taa lì yii: «U nín ɲá-mi puee, mín ní m làá ɲá-u. M làá téen-u tin u ɲée pu.»

Uwutijoodaan bimbim

³⁰M cōom ki kpākañ uwutijoodaan ubo saaku, m kpākañ unil un kaa cáá dinyilee fiinyi sufii kpaabu.

³¹M kpēēyee ikun̄kum di pée múkú an kɔkɔee, kumoou di nyán ki jín mpaan bukpa kɔkɔnee, atan̄kpee gundi din mǎnti tú-buee di dō kitinee.

³²M nín ká mimmee ní m dākafi an pu, m kpēēyee ní an dākā-mi tiboti nee.

³³A là kí gèen̄ fīi, a là kí dáb̄ fīi, a là kí dòon̄ fīi kí kpāl̄ ɲal.

³⁴A dō mimmee ní disool n̄ cílin̄ a-pu kii unaayuuyee, ní falaa n̄ cúú-si kii bin fúkūl binibee.

Proverbs 25

¹Uboti Saloomon lan̄kpañ̄i aba gíti sèé. Juuda botiu Eeseekiyaasi nib di ɲmǎn̄-ɲi.

Alan̄kpan aba mun

²Unimboti nyooti di sá bí taa nín gbìl tin u ɲáañee taapu, bibotiibi nyooti di sá bí ɲmǎ kí lēē tin kɔkɔ binib ɲáañee taapu.

³Taa nyí kutaa nín dátin̄-ti puee, kaa nyí kitiñ nín nyóò puee. Mín mbaantiim ní taa ɲūn̄ kí béé tin kǎ bibotiibi pɔbiliñinee.

⁴A yaa lēē tijɔkɔndi tin bí animbil kúti puee, bi làá ɲmǎ kí dūú mós tiwan tin cáá kunyaan̄yuee.

⁵Jà binikpitib kí nyāntí uboti cee, ní deedee n̄ tī u-beel mpon.

⁶Taa nín yòontí a-ba uboti nimbiin, kí taa nín fòol̄ binikpaambi paan̄ɲu.

⁷Di sá yii an só uboti n̄ tükù-si yii: «Jōmín kí kāl̄ m-cee doo!» ki jitiñ bí sɛntiñ-si taapu unikpaan ubo nimbiin.

⁸Tin a-nimbil kée, taa jikì kí lì-ti ni yaa bí ibosoouni. A-juti yaa kpákán̄-si yii aa cáá ibaamon, a làá ɲá mana.

⁹Sii n̄ a-juti yaa cáá tobee, ní kpèè kí ɲāñkì, ama á taa dū tin ubo tükù-si dibalinee kí māafi.

¹⁰An yaa kaa sá mín, ubo ɲūn̄ kí gbìl ní kí kón̄-si icoo, ní tin a sòñee, aa ti ɲūn̄ kí gítí boon.

¹¹Dinyɔɔbundi din nyán ɲyunti ɲun máañee ɲāñ kii sindaariya wanti tin bi dū animbil kúti ki nyɔkɔntèe ní.

¹²Unil un pílifìh ucinfiti woonyee bí kii sindaariya bɔmbil nì sindaariyamonti léenkaatee ní.

¹³Kii utaa nín nì kí sòhki tikɔkɔ kutuntuŋu yuntiŋu puee, mín ní deedee tuuŋu sòhki ŋu-kpiliu ŋun túh-ŋuee pɔbil.

¹⁴Unil un pòon kí pɔ tiba ní kaa púee náah nì atagban nín lúntí, kubuŋu n jítí utaa kaa nì puee ní.

¹⁵Unil un cáá kimɔtii tikpilee ŋūh kí kpántí ubɔsoonli landɔkɔŋu, mín ní dilimbil din pòfèe ŋūh kí wī dikpabil.

¹⁶A yaa ká tisiilee, á taa ŋmó kí lákatí a-ba pu, an yaa kaa sá mín, án làá núutín-si ní á wùlɔkì.

¹⁷Taa nín cá a-bɔɔ dumpu múmul, an yaa kaa sá mín u-naŋki dāa nyēē-si, ní u kíh ki ná-si.

¹⁸Unil un lēe u-juti pu nnyimɔn seerauee bí kii ditambɔndi àá kitàataajiki àá mpiin ŋun còm líkí likee ní.

¹⁹Dinimbinaamandi yuntiŋu un yaa dū u-mákal ki páah un nyēē binib boonee puee bí kii unil un dù u-nyindi din cɔhkeē kí jú tiwan, àá un còom u-taal din wùee puee ní.

²⁰Á gāa un bí kunimbāaunee dipɔɔpindi laŋyee bí kii a cúú u-bɔkutil ki pēetì tiwool yuntiŋu àá a dū ndaam min nyàhnee ki sītì mbuun puee ní.

²¹Ŋkùm yaa cáá a-nannanliu, á tī-u tijin ú jī, nnyinnyoo yaa tí cáá-u, á tī-u nnyim ú nyò.

²²A yaa ŋá mimmee, an bí kii amɔsiŋkoon ní a cáá pāantí u-yil puee, ní ti-Dindaan n dāá pà-si.

²³Kubuŋu kun nyēēh ŋgan púee cāabìh utaa, ní tinyimɔmbɔti kōntí binib diŋuul.

²⁴An sɔ á nīn kòò digunlɔkɔlin ki jítìh si nì unimpu un néeh kujaauee n nīn kòò.

²⁵Dinyɔɔbummɔndi din nyánní ndandatee bí kii nnyinsɔm min sòhki nneenee ní.

²⁶Nnyimbul ŋun gbātèe àá dinyimbɔbil din nyim bílèe sá kii deedeedaan un mátifí unikpiti nimbiinee ní.

²⁷An kaa ŋāh unil n ŋmó tisiil tikpil, mín ní an kaa tí ŋāh unil n nyàab tinyool tikpil.

²⁸Kitiŋ kin dɔ ki wāa fām kaa cáá digundi din māntì ki tú-kèe bí kii unil un gí diŋuul kaa ŋūh kí cúú u-bee ní.

Proverbs 26

Bigbaambi bɔti

- ¹Kii an nín kaa máaṇ ntaayim n lítí dipeel pu, utaa n nì nyunti hun bi cēē tikpaajinee, mìn ní tinyool kaa máaṇ ugbaan.
- ²Kii udiyaal àà kikoosiyaakpaai nín yíkí ki ṇàaṇ puee, mìn ní mbusu kaa lítí maanyiiba pu.
- ³Utaamu máaṇ dinaalabil, ní kimaṇ máaṇ dikpàldi, ní ugbaan máaṇ ndo.
- ⁴Ugbaan yaa bālifi tibɔti ṇgbaanyaamin, á taa kíí-u kii si mun sá ugbaanee. An yaa kaa sá mìn, a làá kpántí ugbaan kii úṇwuee ní.
- ⁵Ugbaan yaa bālifi tibɔti ṇgbaanyaaminee, á kíí-u ṇgbaanyaamin, án nín làá ṇá pu ú taa dū u-ba ki yíín uciinee.
- ⁶Un yaa dū tibɔti ki ṇúbìṇ ugbaanee ṇá kii unil un gāā ki gūutì a-taaji àà un dáál agiṇ ki tó u-ba puee ní.
- ⁷Kii ufaliṇfaan taaji nín fáká puee, mìn ní dilaṇkpandi fáká ki kā ugbaan nyɔkɔn.
- ⁸Á tī ugbaan jilmee bí kii á dū ditaṇkpál kí fúuṇ kujaataafuṇun kí bóob kí nákaṇee ní.
- ⁹Kii udanyɔgbil nín ṇúb ikunṇum u-ṇaan puee, mìn ní dilaṇkpandi fáká ugbaan nyɔkɔn.
- ¹⁰Ukpil un di fòol ugbaan àà udanyɔgbil un jītée ditundee sá un ṇáaṇ báà ṇma tiweendee ní.
- ¹¹Kii kibɔkɔ nín wùliṇkī kí fàtī gíiṇ kí ṇmó puee, mìn ní ugbaan fàtī gítí u-gbaandi pu.
- ¹²A yaa tin ká unil yí u-ba uciinee, a yaa pūtì máká ugbaan pu gba, an só.

Uwutijoodaan bɔti

- ¹³Uwutijoodaan lì yii: «Upeecuncuti bí didandi pu! Gbikinti bí nsanni!»
- ¹⁴Kii punuu nín màntī tikúti tin pu u sàkēe puee, min ní uwutijoodaan dō u-dooṇu pu ki lábití.
- ¹⁵Uwutijoodaan dùṇfi u-ṇal kí bō disambilin, ama ní u-wutijool puee, an pōō ú fàtī gíiṇnī-ṇu u-nyɔkɔn.
- ¹⁶Uwutijoodaan yí u-ba uciin ki jítìṇ binib biluli bin kííkí tibɔti nì dinyilee.

Alaṇkpan aba mun sò

- ¹⁷Unil un dù u-ba kí kòṇ kujaau kun kaa sá u-ɔkɔee poonee bí kii unil un là kí cúú kibɔkɔ ki dūu cúú ki-tafalee ní.
- ¹⁸Kii unil un wáatèe nín tòó aṇmisaatee nì mpiin nì tiwan tin kùee puee,

- ¹⁹ mìn ní unil un kíí u-juti, ní boonee kí lì yii: «M ḡaań-si tinaacinee» bí.
- ²⁰ Ido yaa wūn ki kúntèe, ḡḡmi kpî dee, mìn ní usambiidaan yaa kaa ti bée, kujaau mun kúntì.
- ²¹ Akoon di tì amosiḡkoon ní ido tì aḡmilimbil, mìn ní ubombodaan nyàatì kujaau.
- ²² Ubombotukul nyɔɔbuḡḡi sá tijin tin mōee ní, tì kòò unil poon ní fḡḡḡ.
- ²³ Anyɔɔbummɔɔn ḡin nyēē dipɔɔkpitilinee bí kii animbil kúti tin cáá tijokɔndi bi dūu nákáń kuyɔkɔu sambil puee ní.
- ²⁴ Unil un cáá kináḡee kaa sòòń kí dóó u-poon bɔti kɔkɔ, ama u-pɔbilinee, u bóntí tinyimɔmbɔti ní.
- ²⁵ U yaa bíi sòòń nì si kinyɔɔmɔɔyee, taa fōō kí kíí, di sá yii u-pɔbilinee, tilandɔkɔkpiil di gbí.
- ²⁶ U cáá nciin kí ḡmā kí bliń u-náḡki pu, ama ḡwiinee u-tuḡkpitiḡ làá dāá nyā mpaampiin pu báà ḡma í ká.
- ²⁷ Unil un yaa gbìń mbòóyee làá dāá líti ḡu-poon, un yaa bíntí ditaḡkpalee, di làá gítíń kí tàḡ-u ní.
- ²⁸ Unil un móntí u-jutiibee ná-bi ní ki ḡaań-bi tiweendi, ní un cáá nyɔɔmálmalee nàantí-bi.

Proverbs 27

- ¹ Taa nín pàkà a-ba fool wiḡḡu pu, di sá yii saa nyí tin làá jītí dín wiḡḡuee.
- ² Yàntì ubɔ í pàkà-si, taa pàkà a-ba, yà unicaan í pàkà-si, án taa nín sá sisi a-ba!
- ³ Ditaḡkpál nì dibul nyìń tikpil, ama ugbaan ḡuul nyìń nì tiwan liitil gbanti.
- ⁴ Mbum ḡaań tipɔmbɔti ní diḡuul bí kii mbun ḡun gbée, ama ḡma ḡūń kí yūl ipoompoon íń nimbiin?
- ⁵ Á wòòń unil mpaampiin pu só nì á nīn nēēń-u dibalin ubɔ kaa wāl.
- ⁶ A-bɔɔ yaa tī-si tiweendee, án cáá dimákal, ama a-nannanliu yaa kpāl-see, á nīn nyín a-ba.
- ⁷ Unil un jín ki díkéee yaa ká tisiilee, u yákafí ditaal ní, ama un ḡkùń cááyee ceeyee, tin tūee mō ní.
- ⁸ Kii kinɔmbiki nín yìń kí cù ndan kí fá ki-diiku puee, mìn ní unil un yìń kí cù ndan kí fá u-dicaḡkuee bí.
- ⁹ Ikpafi nì talaalub tì unil pɔbil mmɔn, ama ní kubɔɔtīu kun mōee jítiń talaalumɔmmɔnti.

¹⁰Taa fá a-bɔɔ, kí taa fá a-baa mun bɔɔ. Digìndi yaa kó-see, á taa cù a-nabiki cee. A-kɔŋkɔnnaato un pìlìh-see sòn kinabiki kin bín ndandatee.

¹¹M-biki, nín cáá iciin kí tī-mi dipɔɔpindi. Niinee ubɔ yaa bii kpākantí-mee, m̃ ɲmā kí kíf-u.

¹²Un nyín u-bee yaa ká nnaabu dònɔ́ee, u sán kí bál ní. Ama bin kaa nyí tibee càn bi-ba kí tō poon ní án píl-bi.

¹³Ubo yaa yúl unil un waa nyée boon kí pinnì tibee, á fōō udaan bɔkutil kí yóón, u nín yúl unicaan boonee puee, á fōō u-cee toolima kí yóón.

¹⁴Unil yaa téén ki jáam̃ u-juti mɔɔn kutaafaau pòlpɔlee, udaan jaamii gbanti kpántí mbusu ní.

¹⁵Utaa yaa bii ñ nnyim nín còol̃ kaa gúñ puee, m̃h̃ ní unimpu un nées̃ kujaauee bí.

¹⁶Unil ñ ɲmā kí cúú-uee bí kii u bii cútí kubuɲuee ní, àá kii ɲkpam ní u bii nyàab̃ kí dū u-ɲal kí cúúyee.

¹⁷Tikúti ní bi cáa lònɔtí tikúti, unil nākantí u-juti ní kí cíkití.

¹⁸Unil un kpèé u-fiigi subu tiɲanee làá dāá ɲmó bu-bil. Bi làá tī utontɔnli un ɲúb u-kpiliu tiɲanee jilma.

¹⁹Kii unil nín kpèé nnyimin kí wāl̃ u-ba puee, m̃h̃ ní a kpèé unil nimbiin ní kí wāl̃ u-landɔkɔi nín sá puee.

²⁰Taapu tañkpil̃ ñ Mbookpaan kaa gbée, m̃h̃ ní unil nimbil kaa kpèé kí díkí.

²¹ɲɲmi ní bi cáa cóŋkí kí bée animbil kúti timɔntiil̃ ñ sindaariyamɔnti, ama bi nín pàkà unil puee di dàkà dinicil̃ dín ní u sée.

²²Báa a yaa dū ɲkuntudo ki sán ugbaan kukuntuu poon kii bi nín cùkutí tijimpin puee, u-gbaandi kaa làá nyā u-ni.

²³Nín nyí a-waɲkuti tiɲan, kí ñn kpèé a-picaɲkpunti tiɲan.

²⁴Di sá yii tigaajati kaa bí kí ñn cá jaanjaan kaa kúntí, m̃h̃ ní dibeel kaa bí kí ñn cá abin abin.

²⁵Á gāa timool tisatin, ní timɔɔɔn yaa bii nyēēyee, á cù dijool pu kí kùlìh̃ timɔkulindi.

²⁶Kpàa ipii kí cā i-kuti kí dūú ɲál̃ tiwampeeñkaal, ní kí kpàa ɲɔɔjaa kí nyāfi kí dā kitɲ̃ kí kpò tikpaal.

²⁷Kpàa ɲɔsal tikpil̃ kí ká ɲɲɔbiim kí kpíh̃ a-ba, kí kpáã a-dicaɲkun yab ñ a-tɔntɔnliibi binimpoobi.

Proverbs 28

¹Báà ubo yaa kaa bí jì unikpiti, u sán ní. Ama deedeedaan ún cáá dipobil kii digbikintipombilee ní.

²Binib yaa yíkì kaa kíf bi-ba pu kitin kin poonee, bikpilil wīntí ní. Ama unil un cáá iciin nì dinyilee yaa bée, kitin sò̀m ní.

³Upool un di cáá ntoom ní ki wób binandambee bí kii utaa un nì ki bíl tikpaajinee ní.

⁴Binib bin féén Unimbòti marauee pàkà binikpitib ní, ama ní binib bin núb Unimbòti marauee jáà nì bi.

⁵Binikpitib kaa gbìl tin bí deedeeyee taapu, ama bin nyàb ti-Dindaanee gbìl tikòkò taapu ní.

⁶Unil un sá usoodaan ki còom deede saṅṅunee sò̀n unil un di sá ugaaja ki nóo isaṅkpatee.

⁷Kibiki kin núb Unimbòti marauee sá unyil ní, ama un nōotí biyipoodambee kōntí u-baa ní icoo.

⁸Unil un pìntí binib animbil kí dāá fōo kí páán kí kpántí ugaajee kōontí u-gaajati gbanti ki yōontí un sūn biwofib saayee ní.

⁹Unil un yaa lēe u-tafal Unimbòti maraunee, ti-Dindaan ná udaan wimmeem gba ní.

¹⁰Un yaa kíl deedeedambi ki tó nsan̄kpitinee làá dāá jēetí mbòó ṅun ún u-ba gbìnee poon. Ama bibulcinnib làá dāá jī nnaam.

¹¹Ugaaja kà ki dākafī yīi ún di cáá iciin, ama usoodaan un cáá dinyilee nyí kun ní u sée.

¹²Deedeedambi di yaa fōo mpōnee, an sá ifaal ní. Ama binikpitib yaa fōo mpōnee, báà ṅma bāal ní.

¹³Unil un yaa cáá u-kpitii ki bāalee, an kaa búti-u. Ama unil un bītī u-kpitii pu kí dū-i kí fée kāntí u-kpitii pōtam.

¹⁴Unil un fāṅkí kí taa pée ṅá ikpatee bí mmōnni, ama un yaa cáá mpōgbifinee làá ká nnaabu.

¹⁵Kii gbikinti nín sūn pu àa digbingbil nín wúlín puee, mín ní unikpiti un wób dinibul din sá binandambee bí.

¹⁶Uyidaan un kaa cáá dinyilee fikì binib wanti ní. Ama un kaa néeṅ ki mùul ki jīnee kāntí mmaṅfafòkōn ní.

¹⁷Unil un kūu u-jutee sán ki cá dikaakulin ní, ubo n taa cúu-u.

¹⁸Unil un cáá tibulcinee làá ká difiil, ama un nóó mili mili saṇṇuee làá lítí ṇubo poon.

¹⁹Unil un kù u-saakuee jīn ki díkì ní, ama unil un jòó ki pá tin kaa bí tibanee boonee làá nīn pée sá usoodaan ní.

²⁰Unil un bí deedeeyee làá ká dibiindi, ama un jìkì kí ká tigaajatee kaa làá lóó ditafadaaldi.

²¹An kaa ṇāñ unil n pò digàndi, ama fiii un bi làá nyíl kí ṇá-u ú jēe puee, unil ṇáañ ikpiti gbanti.

²²Unil un cáá nnimbítaataamee jòó ki pá tigaajati boon ní. Waa nyí yii disool làá kó-u.

²³Unil yaa wòoñ u-jutee, kí dāá kúntée, ún ní u làá dāá jāaṁ ki jítìn un nīn pākā-uee.

²⁴Un yaa yù u-baa nì u-na ki lì yii: «An kaa sá ikpíte!» udaan nì diganḡandambi sá ubaanti ní.

²⁵Un cáá binib wanti pu nnimbítaataamee jāantí binib ní, ama un māká ti-Dindaan puee, an bútí-u ní.

²⁶Unil un māká ún u-ba puee sá ugbaan ní, ama un còom nì iciinee làá ká difiil.

²⁷Un yaa pūn biwɔfíbee, tiba kpá kí lóó udaan. Ama un yī kaa fātii tó-bee làá kó mbusukpaanni.

²⁸Binikpitib yaa fōo mpōnee, báà ṇma bāal ní. Ama bi yaa kúntèe, deedeedambi bùtī tikpil ní.

Proverbs 29

¹Bi yaa bí wòoñ unil ní u pɔ́kí u-pɔ́bilee, án làá nàañ-u dibɔ́bilin niin ní nnyɔ́kɔ kpá.

²Deedeedambi yaa ṇúb kitiṇee, samaa kɔ́kɔ fàal ní. Ama unikpiti yaa ṇúb kitiṇee, samaa kɔ́kɔ yáliṇkí ní.

³Unil un néén iciinee tìl u-baa dipɔ́ɔsɔṇkil. Ama un gbōo ki cá nnimpulaakpaamu ceeyee bíl u-gaajati ní.

⁴Uboti yaa nóó deedee saṇṇuee, u-tiṇki cá nyɔ́kɔpu ní. Ama un fòol lampoo tikpilee gīntí u-tiṇki boon ní.

⁵Unil un bí pàkà u-jutee bí pīl-u kutaliṇḡu dee.

⁶Ikpiti in unikpiti ṇáañee sá kutaliṇḡu ní, ama deedeedaan ún fàal ní an mōñ-u.

⁷Deedeedaan nyí biwɔ́fib boti, ama unikpiti ún kaa cáá dinyil kí ṇmā kí bée-tì.

⁸Binib bin kaa bí tibanee cāabìñ fikil fikil kitin, ama biciñfitiibi bìn sòñkī binib pòbil.

⁹Uciñfiti nì ugbaan yaa cáá tɔb ki bàñ ibɔsoon lankee, báà u yaa gíí diñuulaaa, u yaa lāāyaaa, u kpá kí ñùñfi.

¹⁰Binikpòliibi ná bibulcinnib, ama deedeedambi nyàab bìn ní.

¹¹Ugbaan nyāntí u-ñuul kɔkɔ ní mpaampiin pu, ama uciñfiti cúť u-ba ní ki sòñkī u-ñuul.

¹²Uyidaan yaa pílifí tinyimɔmbotee, u-kpambaliñ kɔkɔ kpántí binikpitib ní.

¹³Unandaan nì un wóǎ-uee sá ubaanti ní, ti-Dindaan di tī bi-liitil animbil ní bi cáa kpèé.

¹⁴Ubɔti yaa sòòñ biwɔfib bɔti nì ibaamɔnee, u-beel làá nīn bá ki pɔɔ ní ki cá jaanjaan.

¹⁵Mbambaan nì isan̄ki dākà kibiki iciin ní, kibiki kin ñáań min kì lèe kōntí ki-na icoo ní.

¹⁶Binikpitib yaa ñúǎ kitinee, ikpiti gbóotí ní. Ama deedeedambi làá dāá ká binikpitib gbanti lítitam.

¹⁷Dáaǎ a-biki tafal ní kí dāá ká diñuñfil. Kì làá dāá tī-si dipɔɔpindi.

¹⁸Dileedakal yaa kaa ti bée, dinibul ñáań di nín là puee ní. Ama un yaa ñúǎ Unimbɔti Marauee bí mmɔnni!

¹⁹Baa dátí utɔntɔnli tafal nì anyɔɔbun fám. Báà u yaa gbīl taapu, waa làá ñá mín.

²⁰A yaa tin ká unil sòòñ kaa dākafée, a yaa pūtì māká ugbaan pu gba an sɔ.

²¹Unil yaa sōkɔl u-tɔntɔnliu doooo tibiyatinee, u làá dāá kpántí uwutijoodaan ní.

²²Unil un kaa pɔɔ diñuul digiilee sàaǎ kujaaú ní, unil un fōō mbumee ñáań ikpiti tikpil ní.

²³Unil nín yòontí u-ba yilpu puee làá sīntīn-u taapu. Ama un sīntīn u-ba taapuee làá ká tinyool.

²⁴Un nì unaayuu yaa pēē kinyɔkɔee ná u-ba ní. U nyí mbusu un dɔ ki cí-uee, ama waa làá biitī unaayuu pu.

²⁵Á nīn fāñkí binibee sá kii kutaliñuee ní. Ama unil un māká ti-Dindaan puee kaa fāñkí tibia.

²⁶Binib tikpil nyàab bi-kpilil pampakaku ní, ama ti-Dindaan baba di sòòñ unil kamaa bɔti.

²⁷Deedeedambi ná binikpitib, ní binikpitib ná deedeedambi.

Proverbs 30

Aguur nyɔɔɔɔɔɔɔɔ

¹Yaakee jipɔɔɔɔ Aguur nyɔɔɔɔɔɔɔɔ sɛɛ. Uninja gbanti nɛn sɔɔɔn pu ki tɔkɔ Itiyeel nɛ Itiyeel nɛ Ukaalee sɛɛ:

²«Binib kansikinee, man di pɛɛ sá ugbaan, maa cáá dinyil din unil máaɛn kɛ nɛn cááyee.

³Maa bífi iciin in bàà làá yànti m bée Circirdaane.

⁴Nma di jóm yilpu ki fàtɛ sɛntiɛ? Nma di cúú kubunɔ ki nja u-njaan ki ká? Nma di dū u-bokutil ki pɔɔɔ nnyim? Nma di yooɛn kitiɛ kpaanyɔmmu kɔkɔ? Bi yɛn udaan yii ba? Bi yɛn u-jipɔɔɔn yii ba? A yaa nyí á tɔkɔ-maa!

⁵«Unil nɔn kɛ nɛn máká Unimbɔti nyɔɔɔɔɔɔɔɔ kɔkɔ pu. U sá digbampɔɔl ní ki tɛi bin di sán ki kóɔ-uee.

⁶Á taa kɔti tiba u-nyɔɔɔɔɔɔɔ pu. An yaa sá fám, u làá wòɔn-si ní kɛ yíiɛ-si unyimɔndaan.

⁷«M-Nimbɔtiu, tiwan tili ja pu ní m mɛɛ-si, taa nɔmɛnti-mi an wanti kɛ wàatɛ m nɛn kpú.

⁸Kàkatɛ mili mili bimbim nɛ inyimɔn kɛ wàatɛ-mi. Taa tɛi-mi disool, kɛ taa tɛi-mi tigaajati mun. Tɛi-mi tin làá pɛɛ nɔmɛnti m jɛ kɛ nɛn bée.

⁹Di sá yii m yaa sá ugaajee, m fàtɛ m-boon kɛ tɛi-si ní kɛ lɛ yii: «Nma di sá ti-Dindaan ní?» M yaa tí sá usoodaane, m nɔn kɛ cúú yò ní kɛ bílɛ sii m-Nimbɔtiu yindi.

¹⁰«Taa sòɔn kɛ bílɛ uyumbu u-dindaan cee. An yaa kaa sá mɛn, u làá tɔ-si mbusu ní ikpiti in a nɛɛ n gítɛ a-pu.

¹¹«Binib biba tòó bi-baabi mbusu, ní kaa mɛɛ ki bɛntɛ bi-nab pu.

¹²«Binib biba yɛn bi-ba circirdambi, ama ní kaa fɛntɛ tijɔkɔndi tin bí bi-puee.

¹³«Binib biba cáá dilambil bi-yiliɛ gáaɛ, ní bi kpɛɛ bin kɛnɛ fám.

¹⁴«Binib biba nyiɛɛ sá kii ntàataajimu, ní bi nyɔɔkpaweenyi sá kii njimu. Bi tɔntɛ binandambi kitiɛ pu, ní ki kúntɛ biwɔfib binib kansikin.»

Alaɛpan nɛn nɔɔ ikaane

¹⁵Dikoosibil din nyù fatikuee cáá bisapɔmbi bili. Bi lɛ yii: «Tɛi-mi! Tɛi-mi!» Tiwan tita di bí kaa pɛɛ díkɛ, ní kunanaatiu kun kaa lɛ yii: «An nɔmɛntɛ!»

¹⁶Tɛn di sá ditaɛkpiilin, nɛ unimpunɔmanɔmanti, nɛ kitiɛ kin pu utaa nɛ an kaa dɔee, nɛ nɔmɛi nɔn wù an kaa cáá nɔ bálee.

¹⁷Unil un yaa bèeĭ u-baa, ní kaa fātì tó u-nee, tilaagaal tin bí mbunnee làá lúkutí udaan nimbiliŋ, ní kaajiikub n̄ dāá jī-u.

¹⁸Tiwan tita di bí ní ki jítì m-nyil pu, ní kunanaatiiu bí maa gbìl ku-taapu.

¹⁹Tín di sá ukaabu un ñàaŋ kutaa puee saŋɣu, n̄ ukoobu un còom̄ atan̄kpee puee saŋɣu, n̄ meela un dēē tiŋku nyim puee saŋɣu, n̄ nsan ŋun uninja di ki cá unimpu ceeyee.

²⁰Unimpu un nyán u-cal boonee nín ñáaŋ puee sèé: U jīn ní kí pítí u-nyɔkɔ ní kí lì yii: «Maa ñá ikpiti iba!»

²¹Tiwan tita di bí ki cìŋkī kitiŋ, ní kunanaatiiu bí kàa là ki-nimbil n̄ ká.

²²Tín di sá uyumbu n̄ kpántí ubɔti, n̄ unil un kaa bí tibanee n̄ ká tijin kí jī kí díkí,

²³n̄ unimpu un kaa cáá mbimbim̄ontiimee n̄ ká uninja kí m̄òh, n̄ unimpuyumbu n̄ fōō u-kpiliu paanɣu.

²⁴Tiwan tinaa di bí kitiŋ pu ki sá ŋwan̄waamu, ama ní ki cáá iciin tikpil.

²⁵Icati kaa cáá mpɔn, ama i kōontí tijin dipeel pu ki kpáafí.

²⁶Kumooon jaŋgbeenapulii kaa cáá mpɔn, ama i ñáaŋ i-kɔŋkoonyi atan̄kpee kansikin.

²⁷Inaakitoon kaa cáá ubɔti, ama ní ki nóó tɔb dikitil.

²⁸Dijikpal din unil ŋūn̄ kí cúú n̄ u-ŋalee, ama di kóò dibeecindin.

²⁹Tiwan tita di bí ti-saŋkiŋɣi cáá kunyaan̄ɣu, kunanaatiiu mun bí ki ñāñ an kaa cáá bí lì.

³⁰Tín di sá gbikinti un sá ipeel kɔkɔ kansikin upɔɔl, kaa fāŋkí tibee,

³¹n̄ ukooja un di còom̄ u-taŋambiyaamu puee, n̄ uŋɔja n̄ ubɔti un di lī u-janjalibi nyɔkɔpuee.

³²A yaa n̄n̄ ñá digbaandi ní ki yōh̄ a-ba yilpu, ní boon a dākafèe, á p̄līñ a-nyɔkɔ pu.

³³Di sá yii a yaa ŋmáaŋ nnaabiimee, naanum di nyēē, a yaa fáá unil maŋfalee, fatiku di nyēē ní a yaa gíí diŋuulee, kujaau ní an cāabīñ.

Proverbs 31

Ubinaati bíí sáŋkí u-jipɔɔn ubɔti

¹Isaŋki in Maasa botiu Leemuyeel fōō u-na ceeyee sèé:

²«Áù, m-jipɔɔn! Áù, m-poon biki! Áù, kibiki kin m mēē ki kée!

³Taa dū a-pɔŋɣu kí fitīn̄ binimpoobi, taa nóó bin di yàntí bibotiibi wáŋkée.

⁴Leemuyeel, bibotiibi kaa máàn kí nyò ndaam, abotibil mun kaa máàn kí nyò ndaam min pōyee.

⁵Bi yaa nyūnee, bi súntí marab pu, ní kaa ti móti binandambi pu.

⁶Dūmaan ndaam min pōyee kí tī bin làá kpúee, kí dū ndamam kí tī binib bin di bí kunimbbaaunee.

⁷Udaan yaa nyūnee u làá súntí u-falaau pu, ní kaa ti làá téetí u-nimbaaku pu.

⁸Siiyee, sii máàn kí sòon kí tī binib bin yaa sòon baa pílifn-bee, binib bin bi dūu fée.

⁹Á nīn sòon tiboti nī ibaamōn, kí mōti biwofib nī binandambi pu.»

Unimpu tiŋman pu ycu

¹⁰Ŋma ŋūn kí ká unimpu tiŋman pu ycu? U pō kudaau ki jitiñ abeedimbil.

¹¹U-cal cáá u-pu dimákal. Waa ŋáaŋ u-cal gaajati fám fám.

¹²U-manfal wiŋyi kōkō poonee, u ŋáaŋ u-cal tiŋan ŋma ní, waa ŋáaŋ-u tikpiti.

¹³U nyàab ipii kuti nī gulfa un bí fálfalee, ní ki tūn ditundi nī difaŋgiil.

¹⁴U sá kii meela un tūntí tinyampuwanee ní, u cāabīn u-jikaati ndandati ní.

¹⁵U fintī ntaafaabombom ní. U ŋáaŋ tijin kí tī u-dicaŋku, ní ki tī u-tōntōnliibi bi-tundi.

¹⁶U kàal ní kí dàkafi ní kí dā u-ba nī u-nimbiliŋ kusaau ní kí cóon fiinyi sufii ku-pu.

¹⁷U tūn ditundi nī difaŋgiil, waa ŋūn kí nīn kā iŋal jōon fám.

¹⁸U ká yii u-tundi cōom-u tiŋan. U-fitilau pée wāl ní kunyeeu kōkō ní u tūn ditundi.

¹⁹U pée ŋúb kigulfajantili u-ŋaan, ní ki ŋál tiwan.

²⁰U pūn bisoodambi tiwan, ní ki tūtūn binandambi.

²¹Tiwool yuntiŋuee, waa fāŋkí u-dicaŋku pu, kun puee u-dicaŋkun yab kōkō cáá tiwool bōkutiŋ.

²²U lū u-ba ndoo pu satab, ní ki pèentí iŋaamōnti in bí fálfal ki mán cínciŋee wanti.

²³Akpambal yaa kpáfèe, bi tī u-cal tinyool. U-cal kúti bitindaŋkpilib pu bi kpáfí ki kpée kitin pu bōti.

²⁴Unimpuee ŋál tiwampeenkaal ki nyáfí, ki lū dambalab ki nyáfīn binyampoobi.

²⁵U cáá mpon ní binib tī-u jilma, u cáá dimákal foolboon pu.

²⁶U sòon nì iciin ní ki tìl isan̄kimonti nì tinitì.

²⁷U-nimbil có tin kòkò péé jītí u-dican̄kuneé pu, ní waa jīn̄ tijin tin pu waa nyántì kutuntuñuee.

²⁸U-biyaamu pàkà-u binib nimbiin, ní u-cal mun tìl-u tinyool.

²⁹U lì yii: «Binimpoobi tikpil bí ki sá tinman pu nimpoobi, ama sii jītīn̄ bīn̄ kòkò!»

³⁰Unimpu un bí gbàlgbalgalee ñūn̄ kí ñmàtiñ unil, ní kunyaan̄ñu mun kaa yúntí, ama unimpu un fàn̄kí ti-Dindaanee di máan̄ tinyool.

³¹Bi máan̄ kí tīi-u u-fan̄giil paati. Binib kòkò máan̄ kí pàkà-u u-tundi pu.

Ecclésiaste

Ecclésiaste 1

Tikoko sá fám ní

- ¹Daafiidi jipɔɔn Ucinfiti un sá ubɔti Jeerusaleem tiŋkinee nyɔɔbuŋɔ sèè.
- ²Ucinfiti di lī yii: Kubuŋu fám, kubuŋu fám, tikoko péé sá kii kubuŋuee ní.
- ³Nisaal bìn kitiŋ pu doo, ama ipaati ilai ní u cáá?
- ⁴Biba kúù ní bi màal biba, ama ní kitiŋ kìn péé bí ki-laŋki.
- ⁵Ŋwìín nyēē, ŋwìín jēetí, ní kí ná malaa kí fàtí gítí ŋu-nyalaŋki.
- ⁶Kubuŋu jítí kí cù ŋgan pú, ní kí màntí ki gítí ŋgiil pú. Ku màntí ní kí màntí ní kí fàtí màntí, ní kí fàtí gítí laakin ku kílínee.
- ⁷Ibun kɔkɔ pùuɓ ki kóò tiŋku poon, ama tiŋku kaa péé gbèè dalba dalba. Laakin ní ibun pùuɓ ki kóòyee, niin ní i gbíntì pùuɓ ki kóò kaa gbèentí.
- ⁸Anyɔɔbun kɔkɔ sàtì an kaa cáá bí lì. An kaa cáá yii ditafal píliŋ tibɔti ki bál, ní dinimbil mun kaa kpèé kí núutí.
- ⁹Tin nìn péé bée di làá nìn péé bí. Tin bi nìn péé ŋée ní bi làá fàtí ná. Tiba kaa bí ki sá tipɔn kitiŋ pu doo.
- ¹⁰Ti kántí tiwan tibee ní kí lì yii: «Kpèè, tiwan nee sá tiwampɔn ní!» Ama an wantee nìn péé bí dooooyee ki wāatì ní timbi nín nyáń.
- ¹¹Timbee, ti súntí tin nìn jítì dooooodoooyee pu. Bin mun làá dāá páannée làá dāá súntí tin làá dāá jítí timbi boonee pu.

Ucinfiti bífi ki bée duulinya poon ɔti

- ¹²Man Ucinfiti jín Isirayeel nibul pu dibeel Jeerusaleem tiŋkin.
- ¹³M dū m-ciŋyi kɔkɔ kí bée tin kɔkɔ bí jítí kitiŋ puee kí gbíl ti-taapu. An sá digìŋkpaandi ní Unimbɔti dū tún nisaalib.
- ¹⁴M ká tin kɔkɔ ní binib ŋáań kitiŋ pu dooyee. Ama tìn kɔkɔ sá fám ní, an bí kii unil nín jì kubuŋu puee ní.
- ¹⁵Tiwan tin pólee, baa ŋūń kí tàntí-tì. Tin kaa bée, baa ŋūń kí kàań-tì.
- ¹⁶M lī m-ban yii: «M bée iciin ki yāntì i cūti nyɔkɔpu ki jítì bibɔtiibi bin kɔkɔ péè-mi ki kāl dibeel Jeerusaleem tiŋkinee.» M bée iciin tikpilku, ki ká dinyil tiŋan pu.
- ¹⁷M bífi ki bée tin di sá iciinee nì tin kaa sée, tin sá dinyil nì tin sá digbaandee. M dáań ki ká yii tìn kɔkɔ sá kii unil nín jì kubuŋu puee ní.

¹⁸Iciin tikpil cāabìñ agìñ tikpil mun ní, mín ní dinyil tikpil mun cāabìñ diwumpildi.

Ecclésiaste 2

¹M lī m-ban yii: «Toooo! M làá jī mmōn kí jī nnaam.» Ama m ká yii niin mun sá fám ní.

²Mmōn sá digbaandi, ní ifaal mun kaa bí tiban.

³M lēē m-pōbil poon yii m làá nīn kíñ ki nyù ndaam kí nīn ḡáań kii bigbaambi nīn ḡáań puee, kí nīn gbíntìi yì m-ba. M nīn là kí ká kun unil ḡūñ kí ḡá án nīn sá tiḡan u-maḡfal wiinyi poon duulinya nee poonee ní.

⁴M túñ atuḡkpaan tikpil, ki mán m-ba adiin, ki kùñ fiinyi sufii kpaanḡi.

⁵M kùñ poojab nì isufi kpaanḡi ki cóoñ isufi in lòoñ abilee kòkò nì i-bulifi.

⁶M gbìñ anyimbōbil bí nīn lúù nnyim ki yàantí isufi in ní m cóoñ cóoñee.

⁷M dá iyumbu bininjab nì binimpoobi, ki cáá bitōntōnliibi tikpil. M cáá inaa nì ipii nì iḡoobu ki jítìñ bibōtiibi bin nīn péen-mi ki kāl dibeel Jeerusaleem tiḡkinee kòkò.

⁸M nīn kóoñ ntimu mun kòkò bí m-taapuee nì mu-bōtiibi gaajati nì bi-nimbiliḡ kúti nì bi-sindaariyab ki kpúkuñ m-cee. Bilanḡaaliibi bininjab nì binimpoobi nīn dōoñ ki gá ilan ki kòntī m-nimbiliḡ. M nīn cáá kun unifoo kamaa péé lèe, an dàkà yii kunimpupaa.

⁹M kpántì unikpaan ki jítìñ bibōtiibi binib bin kòkò kāl Jeerusaleem tiḡkinee. Ama nì mín kòkòee, m-ciḡḡyì dáá gbíntìi bí m-cee.

¹⁰Kun kamaa ní m-nimbil yaa wāl ní ku fáatiñ-mee, maa nīn yíití kudḡḡu. Maa ḡmīntì m-pōbil mmōn báà ḡubò. Tiḡman, m jín m-tuunḡi paati ní ki páatì m nín ḡī ki túñ ditundi diḡyee kòkò pu.

¹¹M kāl ki kpēē atuun ḡin m túñee kòkò nì digìñdi din m ḡī ní ki túñ an tuunḡee. M dáań ki ká yii tìñ gbanti kòkò mun sá kii kubunḡee ní.

¹²M nyàab kí gbìl iciin nì kuwaatiiu nì digbaandi taapu. M bālifi m-ba yii unil un làá dāá kāl dibeel m-boonee làá dāá ḡá kii bin līntiñ-ueeee?

¹³Mama m-ba dáań ki ká yii iciin sòñ digbaandi, kii ḡwalifi nín sòñ dibōmbōndi puee ní.

¹⁴Di sá yii uciḡfiti wāl laakin u còom ki cée, ama ní ugbaan ùn péé bí ki tìliḡkì dibōmbōndin ní ki cá, kaa wāl. Ama m nyí mun yii bi-liitil làá dāá péé kúntí mbaantiim ní.

¹⁵Niinee ní m lī m-pɔbil poon yii: «Tin dɔ ki cí ugbaanee di dɔ ki cí ma mun. Mimmee m nín sá ucinfiti ki jítiɛn-u nee, m páatì ba? M lī m-ban yii tíh kɔkɔ mun sá kubuɲu ní.»

¹⁶Baa téetí ucinfiti àà ugbaan pu kí nīn cá jaanjaan. Ugbaan kúù ní ucinfiti mun kúù, ama iwiŋkaaŋkaa boonee binib súntì ucinfiti puɔɔ, ki súntì ugbaan mun pu. Ba pu ní an bí mín ní?

¹⁷Niin ní m-naŋki nyáń nì dimaɲfal din poon ti bí nee, kun puee m ká yii tin binib ɲáań kitiɲ pu dooyee kaa fáatiɛn-mi. Di sá yii tíh gbanti kɔkɔ kaa bí tiban, an bí kii unil nín jì kubuɲu puee ní.

¹⁸M ná ditundi din m gī digińdi ki túń kitiɲ pu dooyee kɔkɔ. Di sá yii un làá dāá fōo m-yil m-kpátam boonee di làá dāá jī tin kɔkɔ ní m ɲá ki yóońee.

¹⁹Udaan yaa làá dāá nīn sá ucinfiti àà ugbaanaaa, ubɔ kaa nyí. Ama ún di làá dāá jī tiwan tin kɔkɔ ní m gī digińdi ki dàkā iciin ki ká kitiɲ pu dooyee. Niin mun sá kii unil nín jì kubuɲu puee ní.

²⁰M nín ká digińdi din m gī kitiɲ pu dooyee, ní m-wunti yōtì.

²¹Á kpèè yii unil ń dū iciin nì dinyil kí tɔ ditundi ní án búfí-u tiɲan, kí dāá dū tin kɔkɔ u gī digińdi ki ká gbantee kí tī ubɔ un kaa pée ɲá tibe. Niin gbanti mun sá kii kubuɲee ní, ki wù tikpil.

²²Di sá yii unil nín tūn ditundi kí gbá kí gī kitiɲ nee puee, ba ní u páatí ní?

²³Tiɲman, unil maɲfal wiɲyi kɔkɔ poonee, u pɔɔntí kí jī falaa kí tɔ ditundi. Kunyeeu gbee, waa ɲūn kí ɲūɲfí. Niin mun sá kubuɲu fám ní.

²⁴Kun pée sá binifoobi naamee di sá bí jī kí nyò ní kí fàal digińdi din bi gīyee pu. M dáań ki ká yii Unimbɔti di tī nnaam gbanti.

²⁵Di sá yii ɲma di ɲūn kí jī kí nīn bí mmɔnni an yaa kaa nyánní Unimbɔti cee.

²⁶Unil un ɔti fáatì Unimbɔtee, udaan ní u tìl iciin nì dinyil nì dipɔɔpindi. Ama unil un ɲáań ikpítee, u yàntí u kōontí tiguaajawan ki kpáafí un fáatiɛn-uee ní. An mun kaa cáá taapu ní ki bí kii unil nín jì kubuɲu puee.

Ecclésiaste 3

Tiwan kamaa nì ti-yuntiɲu ní

¹Kitiɲ nee puee, tiwan kamaa cáá ti-yuntiɲu, ní ɲyunti kamaa cáá ti-wanti.

²ɲyunti bí bí màal unil ní ɲyunti bí ú kpú, ɲyunti bí bí cóoń busubu, ní ɲyunti bí bí fùkù-bu.

³ɲyunti bí bí kpò ní ɲyunti bí bí cáań, ɲyunti bí bí nàań ní ɲyunti bí bí mā.

⁴ɲyunti bí bí sō ní ɲyunti bí bí lā, ɲyunti bí bí yāliŋkì ní ɲyunti bí bí ɲō.

⁵Nyunti bí bí tō atankpee ní nyunti bí bí tòò-ŋi, nyunti bí bí kpāl̄ tɔb, ní nyunti bí bí kpàtī.

⁶Nyunti bí bí nyàab ní nyunti bí bí fá.

⁷Nyunti bí bí cáti ní nyunti bí bí ɣál, nyunti bí bí nīn ɣmí ní nyunti bí bí nīn sòòh.

⁸Nyunti bí bí nīn nēén ní nyunti bí bí nīn ná. Kujaau yuntiŋu bí ní ɣgbansɔŋfi yuntiŋu bí.

⁹Ba paatii ní un tūh ditundee kánti u-tundi ɣíndi poon?

¹⁰M kpēe atuun ɣin ní Unimbɔti dūu tūh unil puee.

¹¹Unimbɔti yànti tikɔkɔ bàh ti-yuntiŋu ní. U ɣiti tí tī binifoobi nlandɔkɔ bí bée tin jítèe nì tin bí ki dòóhēe. Nì mīh kɔkɔe, baa ɣūh kí bée tin kɔkɔ Unimbɔti ɣée.

¹²M nyí mun yii nnaam min pée bí ki tī-bee di sá bí jī mmɔn bi-manfal wiŋyi poon kí fàal.

¹³Unil yaa ká kí jī, kí nyò ní ki bí jīh u-tundi puee, an sá Unimbɔti pɔl ní.

¹⁴M nyí mun yii tin kɔkɔ ní Unimbɔti ɣáahee làa nīn pée bí kí nīn cá jaanjaan, tiba kaa kúti tin u ɣée puɔɔ, tiba kaa bàti mun. Unimbɔti ɣáaah mīh yii unil ɣ nīn fàŋkí-u ní.

¹⁵Tibɔti tin bí jiti kɔŋkɔnnee nīn pée jiti dooooyee. Tin bí ki làa jiti fool boonee mun nīn pée jiti dooooyee ní. Unimbɔti yànti tin kɔkɔ pée jitée fàti kífí mpɔm ní.

Tikɔkɔ kúntiɛ ɣkúm ní

¹⁶Kpèe tin m ɣiti dáah ki ká kitin pu dooyee: laakin marab bàh máah kí tō ditundee, tin kaa bí deedeeyee di bí, laakin ibaamɔn bàh máah kí nīn bée, tin kaa bí deedeeyee di bí nīn.

¹⁷Niinee ní m lī m-ban yii Unimbɔti làa sòòh deedeedaan nì unikpiti ɔti. Di sá yii tiwan kɔkɔ cá ti-yuntiŋu, ní u làa sòòh ti-tuunɣi kɔkɔ ɔti.

¹⁸M lī m-pɔbilin binifoobi pu yii: Unimbɔti là kí ká bi nīn cáá kudapɔɔ kuŋyee ní kí dàkà-bi yii bi bí kii tiwanɣutee ní.

¹⁹Di sá yii unil nīn kúntiɛ puee, mīh mbaantiim ní kuwanɣuluu mun kúntiɛ. Unil kúu ní kuwanɣuluu mun kúu. Bi-kɔkɔ pée cáá kufoobaantiuee ní. Unil kaa jitiɛ kuwanɣuluu, kun puee tikɔkɔ pée sá kii kubuuee ní.

²⁰Tin kɔkɔ pée cáá kufoouee nīn kúntiɛ puee dee. Kufoou kamaa nyánni ntamin ní ki làa fàti ɣiti ntamin.

²¹Uɔ kaa ɣūh kí lī yii unil fooku kún jóm yilpu yilpu, ama ní kuwanɣuluu kún yɔkɔ sìnti kitin taapu taapu.

²²An pu ní man ká yii tin péé ḡāñ ki tī unilee di sá ú jī u-tuunḡi ḡin u túḡee pu, kun puee u paatii dee. Di sá yii ubo kaa ti làá ḡiññí-u ú ká u-kpátam nín làá dāá nīn bí puee.

Ecclésiaste 4

Dkúm sòh dimanfai

¹M ḡíti dāań ki ká mun yii diwóbil bí kitiḡ pu doo tikpil. Bin bi wóḡee bí ki gbòòḡ pòḡḡ, ama ní báà ubo kaa bí kí ḡméeḡ-bi. Mpḡn kā bin sàantí-bee ḡaan, ní ubo kaa bí kí ḡméeḡ-bi.

²Niinee m ká yii bin kpílyee bí mmḡnni ki jítiḡ binifoobi.

³Ama un baa láá mǎlee úḡ ḡíti bí mmḡnni ki jítiḡ bitaḡkpiibi nì binifoobi. Di sá yii úḡ kaa ká atuḡkpiti ḡin bi tūḡ kitiḡ nee puee.

⁴M ká mun yii unil ḡi ki là án búti-u u-tuunḡi poon, kun puee u là kí jítiḡ u-juti ní. An mun kaa cáá taapu, an bí kii unil nín jì kubuḡu puee ní.

⁵Ugbaan di kā ki kpāl iḡal ní ḡkùḡ n kpò-u.

⁶Ama unil n ká diḡuḡfil fiii só ki jítiḡ á tō ditundi din di sá kii bi nín jì kubuḡu puee kí ḡī kí tin kpáàa lákatí a-ba puee.

⁷M ḡíti dāań ki ká yii tiboti tiba bí kitiḡ pu doo ki sá kii unil nín jì kubuḡu puee:

⁸Unil di bí u-baba nì u-baba, kaa cáá uboḡtaaa, kaa cáá kibikaaa, kaa cáá kinabiki mun. An niliuee tūḡ ditundi kaa gbèentí kí mòtí ká tigaajati. Ama ní u bàlifi u-ba yii: «ḡma ní m tūḡ ditundi ki tì ní? ḡma pu ní m ḡmìnti m-ba mmḡn ní?» An mun bí kii unil nín jì kubuḡu puee ní. An sá dituḡfandi ní.

⁹An só binib n nīn bí bili ki jítiḡ unil n nīn bí u-baba, kun puee binib bili tundi nyēē nnyim ki jítiḡ unibaanti.

¹⁰Di sá yii bi-kansikin ubo yaa lítèe, un kíḡee làá yòòḡ-u. Ama unil un bí u-babee boti gbí isaa, kun puee úḡ yaa lítèe, ubo kaa bí kí yòòḡ-u.

¹¹Mín mbaantiim, binib bili yaa kpáfi ki dōee, an tūḡ bi-pu ní, ama unil yaa dō u-babee, u làá ḡá mana ní án nīn tūḡ u-pu?

¹²Bi ḡūḡ kí já kí pōḡkiḡ unibaanti sòkómii, ama an yaa sá binib bilee, an pōḡ. Dipal din bi dū iḡmii ita ki pàaḡee kaa tifi sòkómii.

¹³Campḡnti un sá usoodaan ki cáá iciinee sòḡ ubotigbaan un púl kaa ti kíiki bí sḡḡki-uee.

¹⁴Báà campḡnti gbanti yaa nyánni sarkan ki kpánti uboti áá u yaa mēe u-beelin ki kánti ki jīḡ,

¹⁵m ká yii kitiŋ nee puee, binib kɔkɔ làá nīn bí campɔnti gbanti jaanɔu pú ní ú dāá fōo ubɔtikpikēe yil kí kàā dibeel.

¹⁶U làá kpántí dinibukpaandi bɔtiu ní. Ama bin làá dāá páań u-boonee kaa dāa gítí bí dipɔɔpindin u-pu. Di sá yii tīn gbanti kɔkɔ sá fám ní ki bí kii bi nín jì kubunɔu puee.

Taa nín sòon ki bùsī anyɔɔbun Unimbɔti nimbiin

¹⁷A yaa cá Unimbɔti diikunee, á nīn nyí nì a-ba. Á nīn cáá nlandɔkɔ yii a cá niin kí pīlifi ní. Mīn sòh á cù niin kí ɔ́a bigbaambi saraau. Di sá yii bīn kaa nyí yii bi bīi ɔ́ań tin kaa ɔ́ańee.

Ecclésiaste 5

¹Á dākafi tiŋan kí wàatī kí nín sòon, kí taa jìkì kí pòon Unimbɔti ipoon. Di sá yii Unimbɔti bí yilpu ní sii bí kitiŋ pu. An puee á taa nīn sòon tikpil.

²Unil yaa dākafi tikpilee, u dāmintí tidamintiil ní, ní un sòon tikpilee sòon tibɔfan.

³A yaa pòon Unimbɔti ipoonee, taa tàań kí ɔ́a tin a pòon-uee. Di sá yii Unimbɔti kaa gèetīn bin ɔ́ań tibɔti kaa dākafēe. An puee a yaa pòon-u puee, á ɔ́a mīn.

⁴An só á taa pòon Unimbɔti ipoon ki jítīn á pòon-u ní kí taa ɔ́mā kí ɔ́a tin a pòonēe.

⁵Taa yàntī a-nyɔkɔ n ɔ́mátí-si á ɔ́a ikpiti ki dāa gítí cá ki tükù usaraaŋal yii: «M sòon ki yīnti ní.» An yaa sá fám, Unimbɔti làá gíí a-pu diŋuul tin a sòonēe pu, ní kí nàań a-tuunɔi kɔkɔ.

⁶Unil yaa dāmintí tikpilee, u sòon tikpil ní an kaa cáá taapu. Mīn puee fāŋkì Unimbɔti.

Biyidambi cáá bi-pɔŋɔu ki tūh atummɔnti

⁷A yaa ká kitiŋ kiban bi bí ki wóɔ unandaan, kaa nóó marab nì ibaamɔn saŋɔuee, án taa ɔ́a-si bitii. Di sá yii ukàlinjakpaan ubɔ yaa bí yilpuee, ukpil ubɔ di bí ki wún u-pu, ní bi-liitil cáá bikpikpaambi bin mun wún bi mun puee.

⁸Ama kitiŋ kīn kèetī báa ɔ́ma ní. Tikpaal kèetī ki kpáań ubɔti.

Tigaajati kaa sá tiba

⁹Unil un néen animbilee kaa díkì animbil, mīn ní un néen tigaajatee, tin u cááyee kaa fáatiń-u. Tinee mun sá kii bi nín jì kubunɔu puee ní.

¹⁰Unil yaa cáá tigaajati tikpilee, binib bin jīh-tèe mun wīkí ní. Mimmee ipaati ilai ní udaan cáá, an yaa kaa sá ú nīn cáa kòntī u-nimbiliŋ?

¹¹Utɔntɔnli yaa cáá tikpil kí jāaa, u yaa cáá fīi kí jāaa, u gèen mmɔntiim ní. Ama ugaaja ún kaa ɔ́hūn kí gèen, kun puee u cáá tigaajawan tikpil.

¹²M dáán ki ká dinimbinaamandi bɔti tiba kitiŋ pu doo. Kijapaai kiba di kpáafi tigaajati ki yóòh, ní tigaajatee dāa cááh-u nnaabu.

¹³U dū tigaajatee ki túh ditundi diba ní ki líti. U dāa māl kibininjabikee, waa ti cáá báa tiba nì tiba.

¹⁴Kii u nín nyánní u-na poon dicancangbeel puee, mín ní u làá fàtíí gítí. Waa pée páatì u-tundi pu, kaa làá ñmā kí kpáah báa tiba.

¹⁵An sá nnaabukpaan ní ki tī-u. U làá yíkì kitiŋ nee pu kii u nín dómiñ puee. U túh ditundi ki tī kubuŋu dee.

¹⁶Kí kūtèe, u-manfal wiŋyi poonee, u ká agìh tikpil nì kunimbaau nì diŋuul nì diwuŋyotil.

¹⁷An puee man nín dàkafí puee di sá yìi tin ñāh ki tī unilee di sá ú jì, kí nyè ní kí jì u-tundi pu u-manfal wiŋyi in Unimbɔti tī-uee. Unil gñdi paatii dee.

¹⁸Unimbɔti yaa pú unil diyimɔɔl ú nīn cáá animbil nì tigaajawanee, ú jì tin Unimbɔti tī-uee pu, an dàkà yìi u-tundi paati. Unimbɔti di pú-u.

¹⁹Niinee ní ú súntí yìi u-manfal wiŋyi kaa náah, kun puee Unimbɔti tī-u dipɔɔpindi.

Ecclésiaste 6

¹M gítí tí dáah ki ká nnaabu ñubɔ mun kitiŋ pu doo, an sá nnaabukpaan ní ki tī unil.

²Unil di bí ní Unimbɔti tī-u tigaajati nì tigaajawan nì tinyool. Tin kɔkɔ pée ká unil gbanti naŋki puee, u cáá-tì. Ama ní Unimbɔti kaa pú-u ú jì an wantee pu, ní unifantanti ubɔ h dāá jì-tì. Tíh gbanti mun sá kii unil nín jì kubuŋu puee ní, ki sá falaakpaan.

³Unil ñūh kí māl mbiyaamu dilaataal, kí kāl kitiŋ pu kí yúntí. U nín kāl ki yúntì mimmee, u yaa kaa jín nnaam ní baa kpáaa síb-u mmontiimee, u páatì ba? Man ká yìi kibiki kin bi māl kaa yōòh sōh udaan.

⁴Di sá yìi kìn dómiñ fám ní, ki fātì gítì dibɔmbɔndin ní dibɔmbɔndi bīh ki-yindi pu.

⁵Kí kūtèe, kaa pée ká ñwīh gba ní kaa nín bée-ñu. An puee kìn cáá diŋuŋfil ki jítìh un kāl ki yúntì kitiŋ pu doo fámee.

⁶Báa udaan yaa kāl kitiŋ pu doo abin kutukub bili, ama ní kaa jín mmonee, u páatì ba? Di sá yìi kufoou kamaa làá kúntín ñkúm ní.

⁷Unil tūh ditundi u-pool pu ní, ama ní kaa díkì dalba dalba.

⁸Kin ba ní ucinfiti cáá ki jítiñ ugbaan? Unandaan un còom disaŋkimmontiil binifoobi kansikinee ún páatì ba?

⁹Tiwan tin a cáá a-nimbil wālee sòn tin a là kí nīn cááyee. Niin mun pée sá fám ní, a lì kii unil nín jì kubuŋu puee.

Ucinfiti saŋkii

¹⁰Tin kɔkɔ pée bée, bi nīn pée nyí-tì dooooyee ní, ní ti nyí kun unil sée. Waa ŋūñ kí yíiñ un pōñ-uee ibeeyiin.

¹¹A yaa sòñ tikpilee, a sòñ tibɔti tin kaa cáá taapuee mun tikpil ní. Ipaati ilai di bí poon.

¹²Unil maŋfal jītí malaa kii mboonee ní. Nma di nyí tin ŋāñ ki tī unil u-maŋfal wiŋyi in kaa kpáa náa nēe poon? Uɔ kaa làá ŋmā kí tükù-u tin làá bàñ kitin nēe pu u-kpátam boonee.

Ecclésiaste 7

¹Diyimmontiil sòn talaalumonti, ní unil kúm dal sòn ŋwiin ŋun bi màl-uee.

²Á kó dikpɔcindin sòn á kó dicindi dīn poon binib bí ki jīñ jīŋaalee. Di sá yīi unil sá kamaa kúntilaŋki di sá ŋkúm, ní an ŋāñ yīi unifoo kamaa á nīn téetí an pu.

³Kunimbaau sòn tilaal, di sá yīi binib ŋūñ kí nīn wāl yīi a bí kunimbaaun, ama ní a-pɔbil bí mmɔnni.

⁴Dikpɔcindin ní a kántí ucinfiti, ama ugbaan ún nēeñ dijiŋaacindin ní.

⁵Á kīí ucinfiti á wòñ-si sòn á nīn bí ki pílifí ugbaan gà ilan ki nyóŋkí-si.

⁶Di sá yīi ugbaan laati sá kii idɔ in bí dikumbool taapu ki pòolee ní. An mun sá kii bi nīn jì kubuŋu puee ní.

⁷Ucinfiti un cáá mpɔn ki wób binibee ŋūñ kí kpántí ugbaan, ní dinyɔŋeebil jim ŋūñ kí yàntí u-pɔbil á gáatí.

⁸Tiwan kúntitam sòn ti-kíltam. An só á nīn cáá kimɔtī ki jítiñ á nīn cáá dibayoondi.

⁹Taa nīn gífí diŋuul malaa malaa, di sá yīi ugbaan di kaa pō diŋuul digiil.

¹⁰Taa lì yīi: «Ba ŋá ní dooooyee nīn ŋāñ ki jítiñ kɔŋkɔñnee?» Un bàlifí mimmee kaa sá ucinfiti.

¹¹Iciin cáá kudapɔɔ kii difakalee ní, i kèetī báa ŋma ní.

¹²Iciin wún unil pu kii animbilee ní. Bin cáá-iee kàal kitin pu kí yúntí ní. An pu ní an páb yīi unil á bée-i.

¹³Kpèè ditundi din Unimbɔti túnee kɔkɔ. Nma di ɲūn kɪ tɔntɪ tiwan tin u nyī kɪ pɔlee?

¹⁴Tikɔkɔ yaa còom̃ nì si tiɲanee, nīn bɪ dipɔɔpindin. An yaa kaa ti ɲānee, á dākafi. Unimbɔti di yàntɪ nnaam nì nnaabu dòón, mimmee taa làá bée tin làá dāanee.

¹⁵M-manɲal din kaa bɪ tiban nee poonee, m ká tikɔkɔ. M dāan kɪ ká yīi deedeedaan kúu u-deedeu pu, ní ukpitiɲal bɪ dimanɲalin u-kpitii pu.

¹⁶Taa nīn dākafi yīi a sá deedeedaan tikpil, kɪ taa nīn yīi a-ba uciɲfiti. Ba pu ní a là kɪ bīl a-ba?

¹⁷Taa dū a-ba kɪ líiɲ ikpiti diɲal, kɪ taa nīn sá ugbaan. Ba pu ní a là kɪ kpú kaa bān a-wiɲɲu?

¹⁸An ɲān á nīn ɲúb isanɲki gbanti liitil, di sá yīi unil un fàɲkɪ Unimbɔtee di ɲūn kɪ ɲá tibɔti gbanti liitil.

¹⁹Iciin yàntɪ uciɲfiti cáá mpɔn kɪ jitiɲ gɔminab saalaa bin kpáfi kɪ kpòotɪ kitimbaantiyee.

²⁰Deedeedaan ubɔ pée kpá kitiɲ pu doo kɪ lɪ yīi ún ɲūn kɪ ɲá tiɲan kɪ taa yèntɪ.

²¹Taa nīn pílifí tin kɔkɔ binib sòonee. Mimmee aa dāa gbìl a-tɔntɔnliu sòon kɪ bíl-si.

²²Sii a-ba mun pée nyí yīi iyunti iba poonee, a sòon kɪ bíl biba.

²³Tin bɪ nee kɔkɔee, m dū iciin kɪ mākaɲ kɪ kpēē. M lɪ yīi: «M làá nīn cáá iciin», ama ní i dāá gbínti dātiɲ-mi.

²⁴Nma di ɲūn kɪ gbìl tin nyán kɪ bée taapu? An dātiɲ-ti ní kɪ nyóò lúkú luku.

²⁵Niinee m dū m-ba kɪ tī kɪ nyàab kɪ bée kun di sá iciinee. M nyàab kɪ gbìl kun pu ní tiwan dòón kɪ jitée. M bífi kɪ bée mun yīi ntoom nì digbaandi kɔkɔ sá kuwaatiiu ní.

²⁶M dāan kɪ ká tin bɪ nee: unimpu un sàti bininjabee cāabìɲ ntuntun kii ɲkúmee ní. U-neendi sá kii kutaliɲɲuee ní, ní u-ɲalii sá kii ikusakee. Unil un bɔti fáatiɲ Unimbɔtee ɲmátí kɪ nyā u-ɲaan, ama un yaa sá unikpatee, asee ú ɲmā udaan.

²⁷Uciɲfiti lɪ yīi: M cɔɲkɪ kɪ kpēē tiwan kɔkɔ kubɔ kubɔ kɪ bée ti-taapu.

²⁸M nyàab kɪ tin gī kaa ɲún kɪ bée. Bininjab kutuku poonee, m ká yīi ubɔɔ di pée sá uɲman. Ama binimpoobi kɔkɔ poonee, maa ká báà ubɔ.

²⁹Tin man dāan kɪ kée di sá yīi Unimbɔti náan unil u bɪ deede, ama ní unil nyàab agiɲ tikpil kɪ tó u-ba pu.

Ecclésiaste 8

¹Ubo kaa sá ucinfiti, ubo kaa nyí kí lēē tin dōoñee taapu kí lì. Ama unil ciinyi yànti u-nimbiin ń búti ní u-nimbiin nín bàà kūn puee ń cúú kpántí.

Un tó ubotee sá ucinfiti

²Uboti yaa lī puee, á nǎa mín kii ti nín pūti ki pōoñ Unimboti nimbiin puee.

³Á taa kàkatī a-ba kí wàatī-u malaa. Taa nín nìkì ki nǎa tin kaa fáatiñ-uee, di sá yii u nǎa u nín là puee ní.

⁴Uboti nyɔɔbundi cáá mpɔn, ní ubo kaa nūn kí bàlifi-u yii: «Ba ní a nǎa nēe?».

⁵Un yaa tó ubotee kpá kí kó tibotin. Ama ucinfiti ún nyí tiŋan yii ibɔsoon yuntiŋu bí ki dōoñ.

⁶Tiŋman, nwindal bí, Unimboti làá dāá sōoñ unil boti kí nóó nì atuun n̄in u túñee, ama nnaabukpaan dō ki cí unil.

⁷Unil kaa nyí tin bí ki dōoñee, kaa nyí nyunti n̄un tì làá dāañee.

⁸Unil kaa yì u-manfal kí cúú-dì kí taa kpú. Ubo kaa tí cáá mpɔn kí sùtí u-kúm wiŋŋu. Kujaau yaa nyáñee, kuaa gantī ubo, ní inikpiti kaa fiil ukpitiŋal.

Nisaal falaau

⁹M ká tìñ gbanti kɔkɔ: m kpēē tin kɔkɔ pēe bí ki jītí kitiŋ pu dooyee tiŋan. An sá laakin ní binib tókó bi-jutiibi pu ki nǎa-bi tikpitilee.

¹⁰M ká binikpitib kpī bi bí nǎa bi-kpool. Binib gbanti n̄in cáà kunimbótidiin múmul. Bi n̄in sùnti Jeerusaleem tiŋkin atuŋkpiti n̄in kɔkɔ bi nēe. Tìñ mun pēe tí sá kii bi nín jì kubuŋu puee ní.

¹¹Unil yaa nǎa ikpatee, waa fòol ditafadaaldi dicilpu niin. An pu ní binib nēe ki tūn atuŋkpiti tikpil.

¹²Unikpiti nūn kí nǎa ikpiti n̄funyɔm dilaataal pu, ama ní kí kàl kitiŋ pu kí yúntí. Ama m gíti nyí mun yii bin fàŋkí Unimbotee bí mmɔnni, kun puee bi cáá Unimboti faaŋku.

¹³Unikpiti kaa làá n̄in bí nnaamin. U làá jītí malaa kii mboonee, u-manfal wiŋyi kaa làá n̄in náa, kun puee waa cáá Unimboti faaŋku.

¹⁴Tiba gíti bí kitiŋ pu doo kaa cáá taapu. Binib bí ki sá deedeedambi, ki fòol binikpitib paati. Ní binikpitib bí ki fòol deedeedambi nín máa tipaal tiŋyee. M lī ki gíti bí būsī ki lì yii tìñ sá kii bi nín jì kubuŋu puee ní.

¹⁵An puee m tìl kunyannyaau kí jī mmɔn. Di sá yii kun pēe nūn kí n̄in sá nnaam ki tī unil kitiŋ nēe puee di sá ú jī, kí nyò kí gbīl mmɔn. Tìñ di nūn kí cēeñ unil u-tundi poon iwiin in Unimboti tī-u ú dūú kàl kitiŋ pu dooyee.

¹⁶M lēē m-pɔbil poon yii m làá nyàab kí bēe iciin, ní kí kpèè atuun n̄in kɔkɔ binib tūn kitiŋ pu doo kaa gēeñ n̄wiimpu n̄i kunyeeuee soooo.

¹⁷Niinee ní m ká Unimbɔti tuuŋɔ kɔkɔ. Unil kaa ŋūn kɔ nyàab̀ kɔ ká atuun ŋin bi tūn kitiŋ pu dooyee kɔkɔ. Min kamaa unil gɔ ki nyàabee, u pée kpá kɔ ká. Baa gba uciŋfiti yaa bí yii u nyí, waa làá ŋmā kɔ ká.

Ecclésiaste 9

¹M dākafi tin bí nee kɔkɔ pu ní tin m kée sèé: deedeedambi nì biciŋfitiibi nì bi-tuuŋɔ kɔkɔ ká Unimbɔti ŋaan ní. Binib kaa kpáa nyí bi yaa làá ká dineendi áa kináŋ. Baa nyí kun dō ki cí-bee.

²Tibɔbaantiilee di dō ki cí báa ŋma. Tin làá bàñ deedeedaanee, tɔn di làá bàñ ukpitiŋal. Tin làá bàñ unimɔntee, tɔn di làá bàñ unikpiti. Tin làá bàñ circirdaanee, tɔn di làá bàñ un kaa bí circiree. Tin làá bàñ un ŋáań saraabee, tɔn di làá bàñ un kaa ŋáańee. Digàntil diba kaa bí unimɔnti nì unikpiti kansikin, un pòontí Unimbɔti ipoonee nì un fàŋkí kɔ pòońee.

³Tibɔbaantiil di bàñ báa ŋma, ní tin an cāabińee kaa ŋāñ kitiŋ pu doo. An di yì-tì ní ikpiti gbí binib pɔbiliŋin ní bi tūn agbaantuun, ní boonee bí kpú.

⁴Ama unil un bí dimaŋfalinee ŋūn kɔ nɔn cáá dimákal, kun puee kibɔkɔ kin bí dimaŋfalinee sòñ gbikinti un kpfiyee.

⁵Binifoobi di nyí yii bi bí ki làá kpú ŋwindal, ama bitaŋkpiibi bíñ kaa ti nyí báa tiba pu. Baa ti cí kɔ fōo tipaal tiba, kun puee bi súntì bi-pu.

⁶Tin bi nɔn néeńee nì tin bi nɔn née nì bi-poompoonyi kɔkɔ wáŋkì. Baa ti pée bí kɔ kùtì tin bí ki jĩtí kitiŋ pu dooyee poon.

⁷An puee jĩ a-jinti nì mmɔn, kɔ nyò a-daam nì dipɔɔpindi, di sá yii a-tuuŋɔ fáatiñ Unimbɔti dooooyee.

⁸Á nɔn pée pèentí ajiŋaabɔkuti, kɔ taa súntí kɔ yàań a-yil pu talaalu.

⁹Sii nì unimpu un a néeńee n̄ jĩ mmɔn a-maŋfal wiĩnyi in kaa náań Unimbɔti tĩ-si á dūu kál kitiŋ nee puee. Tiŋman, a-maŋfal wiĩnyi kaa náań ní ditundi din a túŋ kitiŋ nee puee paati dee.

¹⁰Ditundi din kamaa a pée ŋūn kɔ tōee, tō-dì nì a-pɔŋŋu kɔkɔ. Di sá yii ditaŋkpiilin laakin a cée, aa ŋūn kɔ tō dibaaa, kaa ŋūn kɔ dàkafāaa, dinyil kpáa, iciin mun kpá.

Kaa sá tikɔkɔ poon ní iciin tūn ditundi

¹¹M gíti dáań ki ká kitiŋ pu doo nee tiba. An kaa sá ŋyunti kamaa ní bin yábee sáń kɔ jĩ ditaatandi kpaŋkpakantikuu. Bibaatandambi kaa tí jáa ki jĩn ŋyunti kamaa. Biciŋfitiibi kaa tí kāntí ki jĩn sɔkɔmii. Binyiliibi kaa tí sá bin cáá tigaajati ki jítin bin kíńee. Bin yiliŋ poon tūn ditundi tikpilee kaa tí sá bin ní bi tì jilmee. Di sá yii bi-kɔkɔ kāntí nnaam nì nnaabu.

¹²Tiŋman, unil kaa nyí tin làá bàñ-uee. Kii kulaaŋŋu nín sàtĩ ijɔm pu, áa kii bi nín pĩl kɔ sàl unoon puee, mɔn ní unil ká ní nnaabu n̄ dāá túuñ-u.

- ¹³M gíti dáań ki ká tiba kitiŋ nee pu ní an yāntì m gíti dākafi iciin pu.
- ¹⁴Kitimbilii kiba di bí ní ki-nib kaa náań báa fiii. Ní ubotikpaan ubo dómiń kí já nì kì. U nèn píł píł kujaau talinti ki māntì tú-kì.
- ¹⁵Unandaan ubo nèn kóò kitimbiliyee poon ki sá uciŋfiti. U bàà nèn ŋūń kí dū u-ciŋyi kí fī kitimbiliyee, ama ní báà ubo kaa nèn téetì u-pu.
- ¹⁶An pu ní man lī yii iciin sòń mpon, ama uciŋfiti yaa sá unandaanee, binib ñèèń nì u ní, kaa píłifí tin u sòòñee.
- ¹⁷Bi píłifí uciŋfiti un sòòń sooooyee nyɔɔbuŋgi ki jítiń uboti un tìl bigbaambi marab ki tátée.
- ¹⁸Iciin sòń tijańjawan, ama ní ukpitiŋal ubaanti bíl tiwammontiil tikpil.

Ecclésiaste 10

- ¹Isii yaa jéetì talaalu kpam poonee, i yàntì mí nūukì ní kí bíl. Mìn ní digbaandi fiii bíl iciin nì tinyool.
- ²Uciŋfiti dākafi tiŋan ní, ama ugbaan ún kaa gbìl tiboti taapu.
- ³Ugbaan yaa bí còom didandi puee, kii nlandokomonti nín kaa bí u-yilin puee, un kamaa yaa ká-uee béetí yii u sá ugbaan ní.
- ⁴A-kpiliu yaa gí a-pu diŋuulee, taa dū a-tundi kí fá. A yaa cúú a-ba, an yàntì á taa kó diyintikpaandi poon.
- ⁵Uboti mun ŋūń kí yàntì. Mìn ní m dáań ki ká dimuuldi kitiŋ nee pu.
- ⁶Nyunti ñubɔee, bi dù ugbaan ní kí kàań mpaanƙpaan pu, ní kí dū ntunwaamu kí ñúbín biniŋmambi.
- ⁷M ká iyumbu kā itaamu pu ama ní binikpaambi còom ataa pu fám kii iyumbuee.
- ⁸Unil yaa bí gbì mbòoyee, u ŋūń kí dāá jēetí ŋu-poon, ukoobu ŋūń kí jú un bí wìl digundee.
- ⁹Unil yaa bí kpikiti atankpeeyee, ñi ŋūń kí tī-u tiweendi, mìn ní un bí látí idɔee, an ŋūń ki cáań-u in bí iwa.
- ¹⁰Kicɔkɔ yaa gbìtì ní baa lōon-kì, ní a cáa bí tūń ditundee, asee á mòtí dākà dikpabil ní kí ŋmā kí dūú gāa tiba. Di sá yii iciin di yàntì tin unil bí ñáańee n nyā nnyim.
- ¹¹Un cáá nnyɔkɔ ki cúti ikoobuee yaa yāntì ukoobu péé-u dijulee, u páatì u-nyɔkɔŋuee pu ba?

Taa níñ sòòń tikpil

- ¹²Uciŋfiti yaa sòòñee, an mō dipilifil ní. Ama ugbaan nyɔɔbuŋgi yàntì u wáŋkí ní.

- ¹³U kífí kǐ sòòn tigbaambɔti ní kǐ dǎá kúntín tinifambɔti tin kaa cáá taapuee.
- ¹⁴Ugbaan di sòòn kǐ sòòn kaa ɲmílifí. Ama unil ún kaa nyí tin bí kǐ dòónee. Ʋma ɲūn kǐ tǔkù u-juti tin bí kǐ dòón udaan kpátam boonee?
- ¹⁵Ugbaan di gǐ digìndi fám. Waa kpáaa nyí gba u nín làá túl pu kǐ cù kitiɲinee.
- ¹⁶Mbusu dō kǐ cí kitiɲ kin bɔtiu sá campɔnti ní kǐ-kàlɲkpilib nyēē kǐ jīn jɲaalib baabadalee!
- ¹⁷Án nīn mōn kitiɲ kin bɔtiu nyánní dibeecindin áá akpambal dicaɲkune, kǐ-kàlɲkpilib jīn bi-jinti ɲyunti ɲun ní an máań bí jēe ní. Bi jīn kǐ ká mpɔn ní, kaa sá kǐ nyò kǐ gbí.
- ¹⁸Uwutijoodaan diiku bòb ní. Unil un kpāl ɲal kaa tūn dibee, utaa nì u-diikun ní.
- ¹⁹Bigaajab jīn jɲaal kǐ kòntí bi-nimbiliɲ ní. Ndaam tì-bi mmɔn, ní animbil yàntí bí ká tin kɔkɔ bí lèe.
- ²⁰Á taa tō ubɔti mbusu, báa a-pɔbilin. Á taa kpákáń binikpaambi, báa a-didoonkaakun. Unoon ɲūn kǐ yòón tin a sòónee, kǐ dū tin a lēe kǐ mǎafi.

Ecclésiaste 11

Tí màkań kǐ kpèè

- ¹Dū a-kpɔnɔu kǐ tō nnyimin, di sá yii a làá dǎá fàtí ká-u iwiin iba boon.
- ²Dū a-gaajati kǐ yóón binib biluli kii binii cee, di sá yii aa nyí mbusu un di ɲūn kǐ dǎá bàń kitiɲ puee.
- ³Atagban yaa nyūn nnyim kǐ díkéé ní utaa ń kíl kǐ nīn bíi nì. Busubu ɲūn kǐ lítí ɲgiil pú áa ɲgan pú. Báa laakin ní bu yaa lítèe, niin ní bu làá nīn dō.
- ⁴Ukpaal un fàɲkǐ kubuɲuee kaa kù kǐ bōl. Un fàɲkǐ utaayee kaa dǎa kǎntí kǐ cǎ.
- ⁵Aa ɲūn kǐ bée an nín ɲáań pu ní kibiki ń náań ki-na poonee, kaa tí nyí laakin kufoou nyēēnee. Mìn mbaantiim ní aa làá ɲmǎ kǐ gbìl Unimbɔti nín tūn u-tundi puee taapu, ún un náań tikɔkɔee.
- ⁶An puee á kíl kutaafaau kǐ kpò kǐ bōl a-wamboolii kǐ tō ditundi kǐ jóotí-ku. Di sá yii aa nyí a-tuunɲi kansikin din làá búti-see. An yaa yí a ɲūn kǐ páatí a-tuunɲi kɔkɔ pu.
- ⁷Ʋwalifi mō dikpeel, ní an ɲān unil ń nīn bí dimaɲfalin.
- ⁸Unil yaa kǎl kitiɲ pu kǐ yúntèe, u máań kǐ jī abin gbanti kɔkɔ pu. Tí téetí tin bí nee pu: dinimbinaamandi wiɲyi di làá nīn wīkí, ní tin kɔkɔ dòónee sá kii kubuɲuee.

Tí jīmaan nnaam án taa nà-ti

⁹Unaacimpɔɔn, jī a-naacimpɔnti kí nīn b́ m̄m̄ɔnni nyunti gbanti poon. Pée n̄á tin a lèe n̄i tin fáatìh-see. Ama á nīn nyí n̄windal Unimbɔti làá d̄áá sòòh a-bɔti ki n̄óó n̄i tin k̄ɔk̄ɔ a n̄ée.

¹⁰Góntí tin kamaa n̄ūh ḱ yàntí á k̄ó kunimbāaunee, ḱ k̄àk̄atí tin k̄ɔk̄ɔ pée n̄ūh ḱ cáah-si igban̄weenee. Di sá yīi tinaacimpɔn n̄i tiyikpibɔn yuntigu jītí malaa ní.

Ecclésiaste 12

¹Taa súntí a-náanliu pu nyunti n̄un ní a d̄áá p̄òòh̄ee. Téetí u-pu ḱ w̄aatí ní iwiŋkpiti n̄ b̄àh̄, nyunti n̄un ní a làá d̄áá l̄i yīi: «An kaa ti m̄òh̄-mi m̄ n̄ín b́ dimaŋfalin.»

²Nyunti gbantee, n̄w̄iīh̄ n̄i n̄walifi làá d̄áá d̄ū k̄pántí dibɔmbɔndi, ní uŋmal n̄i iŋmalbijaa kaa d̄āa gítí w̄āl, ní utaa tin l̄i yīi u n̄i ki báatée atagban f̄at̄i lúnti.

³Niinee udiciitil k̄ín ki j̄ik̄i t̄ósí t̄osi, ní bibaatandambi n̄ d̄ū p̄ól ki k̄ín ki b̄òò, ní binimpoobi n̄ gbèēh̄ dinanal bi n̄ín kaa ti náah̄ee pu, ní bin gb̄òontí t̄ɔk̄ɔlabinee kaa ti cáá kunyaan̄u.

⁴Niinee kudii kun punyɔk̄ɔki túl didandi p̄úee d̄ū p̄iīh̄, ní baa ti gb̄il̄ tin̄ati pu. Kinɔmbiki gb̄ēēh̄ kaa ti b̄í s̄ūh̄, ní baa ti gb̄il̄ ilan pu.

⁵Binib k̄ín ki f̄àŋk̄i ḱ d̄àb̄ kigbantaŋ pu, ní dinyoondi b́ nsan pu. Tiyikpiti p̄iīl̄ kii nsupumpukumee, ní tiwun d̄ū nyīŋfi kii unaakitoo di nyáŋ ki l̄ítèe, ní unil maŋfal n̄ l̄ítí kii disubil di k̄it̄i ki l̄ítèe. Tiŋman n̄wiin b́ ki d̄òòh̄ báa n̄ma làá k̄ó dikaakulin laakin sá u-k̄ɔŋkooŋu njoolkaayee. Nyunti gbantee, binib l̄āliīh̄ ki gb̄i didandi pu ḱ s̄ò u-kpool.

⁶Niinee ní animbil k̄úti n̄mibiki n̄ cúú t̄il̄, ní sindaariya sambil n̄ cúú yàah̄, ní dibool din poon nnyim gbée n̄ l̄ítí ḱ w̄iī, ní guuka n̄miiŋu n̄ k̄útí ní ú j̄ētí l̄ɔk̄ɔn.

⁷Niinee ní ntam n̄ f̄at̄i gítí kitiŋin laakin m̄i nyánn̄ee, ní kufoou n̄ f̄at̄i gítí Unimbɔti un t̄iī-kuee cee.

⁸Uciŋfiti di l̄i yīi: <Kubuŋu f̄ám, kubuŋu f̄ám, tik̄ɔk̄ɔ pée sá kii kubuŋuee ní.

Tibɔkuntikaal

⁹Tin ti làá d̄ū k̄ut̄i tin b́ nee puee di sá yīi Uciŋfiti kaa d̄ākā yīi u sá uciŋfiti n̄maniŋma, ama u d̄ākā binib kun u nyée. U b̄ónti alaŋkpan tikpil, ki d̄ākafi tiŋan ki nyàab̄ n̄i-taapu ki d̄ónti-n̄i.

¹⁰Uciŋfiti p̄óòh̄ u-ba ki nyàab̄ anyɔɔbumm̄ɔɔn ní ki d̄ū n̄māh̄ tibɔŋman.

¹¹Biciŋfitiibi nyɔɔbuŋu sá kii inyanyee ní, a l̄i kii akpakpaa n̄in bin n̄māh̄ tigb̄onee d̄ū cóòh̄ee. Unimbɔti un sá upikpaabaantee di t̄il̄ tik̄ɔk̄ɔ.

¹²M-jip̄ɔɔn, á taa pée k̄ut̄i tiba. Á n̄māh̄ tigb̄onee sá ditundi din kaa k̄únt̄ee ní, ní ḱ b̄if̄i tikpil muee ḡi tiwun.

¹³Kí kúntí tin kɔkɔ bi sòoñ neeyee, tin ti làá lèe sèé: Nín fàṅkí Unimbɔti kí nīn tó u-marab. Tin unifoo kamaa máaṅ kí ḡee dee.

¹⁴Di sá yii Unimbɔti làá dāá sòoñ tin kɔkɔ ti ḡee bɔti, ki kpáaṅ atummɔnti nì atɔṅkpiti ḡin ti ḡá dibalinee.

Cantique des Cantiques

Cantique des Cantiques 1

¹Ilan kəkɔ poonee, ηunee di mō. Saloomɔn di ηmāñ-ηu.

Bibɔntiibi bili

Usapɔɔn

²Kpāl-mi kí nákañ a-ba, móotí-mi! A-neendi yàntī m gbée kii m nyùñ ndaamee,

³ki mō ki jítiñ a-talaalub sɔnsɔfiñu. A bí kii talaalumɔntee ní. An pu ní bisapɔmbi kəkɔ là-si!

⁴Kpáañ-mi kí cùnni, tí sāñ dicilpu! M-bɔtiu, cáá-mi ki kón a-diikun. Niinee, sii puee, ti làá nīn bí mmɔŋkpaanni. Ti làá nyɔŋkì a-neendi din nyàatī kii ndaamee. Bisapɔmbi lafun cáá mbaamɔn kí nīn néeñ-si!

⁵M sá unibɔn, ama m cáá kunyaanηu. M-wunti bòn jībjiib kii Keedaar yab tantibee, ki ηāñ kii iŋaamɔnti in sàkā kubɔtinaakoou punyɔkɔpuee. Jeerusaleem sapɔmbi,

⁶ní taa kpèè m-wunti nīn bɔnti puee, an sá ηwìiñ di gbáñ-mi. M-niijab di fōō m-pu diŋuul, ní ki ηá-mi mpɔn rí cīti bi-fiinyib. Ama man m-ba fiinyibee, maa cíti!

⁷Sii un m néeñee, tükù-mi la ní a kpàá a-picaŋkpunku ní? Tükù-mi ηwìiñ yaa pílee laakin a càñ-i i dò ki ηùñfēe? Mimmee maa làá nīn gíti tú ki yìiñ a-bɔɔbi picaŋkpunti cee.

Bipikpaaliibi

⁸Unimpunyannyaan, a yaa kaa nyée, nīn nóó ipii taanji, kí kpàà a-ηɔbiling bipikpaaliibi bimmu cañin.

Unaacimpɔɔn

⁹M-bɔɔn, m dū-si ki ηmāntiñ utannyaan un dátí Faaroo tɔrɔkuee ní.

¹⁰Falfatib bin a túúñee tì a-taŋkpunti kunyaanηu. A-leenkaati máañ a-neen.

Bipikpaaliibi

¹¹Ti làá dū sindaariya ní kí móó-si falfatib, ní kí dū animbil kúti kí nyùnti.

Usapɔɔn

¹²Nyunti ηun m-bɔtiu kā ki jīñee, ní m-talaaluu sɔnsɔfiñu n gbìti.

¹³M-bɔɔn un m gbàlee sá-mi kii talaalu un bi yī miiri m dū yāañ m-biñi kansikinee ní.

¹⁴Un m néeñee bí kii nsupumpukum min sɔfi ki bí Eeni-Geedii fiinyi sufii kansikinee ní.

Unaacimpɔɔn

¹⁵M-bɔɔn, a ɲāñ, a baasii ɲāñ ní! A-nimbiliɲ bí kùlkul kii dibeenanjilee!

Usapɔɔn

¹⁶Sii un m néeñee, a ɲāñ kunyaaɲɲu. Man nì sii dooɲu sòɲ kii kumɔsɔɲuee ní.

¹⁷Seedir dɔi ní bi dūu kpáá ki pín ti-diiku ní ki cáti siipreesi dɔi apampan ki kpáá ki biñ agun pu.

Cantique des Cantiques 2

¹Man sá Sarɔn timpiliɲki supumpukum ní, nsupumpukum min yú atantakanee.

Unaacimpɔɔn

²Kii nsupumpukum min ɲāñ ki yú ikuɲkum kansikinee, mín ní m-bɔɔn bí bisapɔmbi kansikin.

Usapɔɔn

³Kii pɔɔmi subu nín yú kubambaɲɲu sufii kansikin puee, mín ní m-bɔɔn bí binaacimpɔmbi kansikin. M yaa kā u-boonɲu taapuee an mɔñ-mi, u-biliɲ mɔ m-nyɔkɔn.

⁴U cáá-mi ki kɔñ jiɲaal diikun. Bi ɲmāñ m nín kā puee yilpu yii <Dineendi>.

⁵«Cáaɲmaan-mi fiinyi subiliɲ kalaau malaa ɲ ɲmó kí ká mpɔn, kí tī-mi pɔɔmi subiliɲ ɲ ɲmó m-pɔbil ɲ sòɲkì. Di sá yii m bññ dineendi weenɲu ní.»

⁶U-ɲaɲgan tíkí m-yil, ní u-ɲaɲgiil pá m-caɲ pu.

Unaacimpɔɔn

⁷Jeerusaleem sapɔmbi, m dū ipeeman nì ikɔnii ki gbāaɲ-ni, ní taa fintī m-neendi kí taa páb-dì kí nñ cí ɲyunti ɲun dī yaa lèe.

Úñ di dònóee

Usapɔɔn

⁸M gbīl un m néeñee pu. Kpèè úñ di dònóee. Úñ di yùkufi ajoin nì ɲgbantamu yilpuee.

⁹Un m néeñee bí kii upeeman áá dikɔniipɔmbilee ní. Kpèè u bāaɲ ki yúl ti-diiku boon. U lókɔtí ki kpèè tɔkɔla watil pú, u gbōontí tɔkɔla laaɲkin ki kpèe.

¹⁰U bí-mi yii: «Yìkìṁ, m-bɔɔn unyaan kí dāaṁ.

¹¹Kuseeu jíti, utaa yúl kutaa kó ndan.

¹²Ti ká ti-satin mpumpukum bí mātī. Ilan yuntiɲu bāaɲ. Ti gbīl nnanjimamu siim pu ti-satin.

¹³Fiigi subipeepeekaɲi bí mántí. Fiinyi pumpukum gbīti mi-sɔnsɔfiɲu. Yìkìñ, m-bɔɔn unyaan kí dāaṁ.

¹⁴Man beenanjil din páan di-diiku ntaṅkpaloṅkonee, ki bál ntaṅkpafanṅfakaminee, yànti m wāl a-nimbiin, yànti m gbíl a-neen pu di sá yii a-neen sòṁ ki mō, ní a-nimbiin ṅāñ.»

Ubinaati

¹⁵Ní cúúmaan-ti iṅko nee, ṅṅokobiyaamu mun bí ki ṁmóò ki bííl fiinyibee. Di sá yii ti-fiinyib bàà púkuṁ dee!

Usapɔɔn

¹⁶Un m néeṅee bí ki tī-mi, ní ma mun bí ki tī-u. U kpàá u-picaṅkpunṅku mpumpukum kansikin ní.

¹⁷Kí wàatī kutaa ṅ ṅàatī, ní ibóon ṅ wāṅkèe, fàtī gítí, sii un man néeṅee. Sāñní kii upeemane, kii ukonii biki di sánní ajoin ṅin yākatèe pu puee.

Cantique des Cantiques 3

M nyàab un m néeṅee ní

Usapɔɔn

¹Kunyeeu m-dooṅu puee m nyàab un m néeṅee, m nyàab-u, ama kaa ká-u.

²M làá yìkì kí yìiṅ kitiṅin nì adan pu nì sampambi pu. M nyàab un m néeṅee. M nyàab-u, ama kaa ká-u.

³M tūṅkí bijanjaliibi bin mànti ki kpèe kitiṅee ki bàlifi-bi yii: «Ni ká un m néeṅeeeee?»

⁴M pūti pée jítì bi-pu kpalaayee ní ki dūu tú un m néeṅee. M cúú u-ṅal kaa ti lfi-ṅu, see m nín cáá-u ki kòṅ m-na diikun laakin u cáá m-poolee.

⁵«Jeerusaleem sapɔmbi, m dū ipeeman nì ikonii ki gbāam-ni. Ní taa finti m-neendi kí taa páb-di kí nīn cí ṅyunti ṅun di yaa láa lèe.»

Usapɔɔn

⁶Ṃma di nyánní kuteeun ki dōoṅ kii ṅṁmi tagbanlooṅṁuee? U sófín miiri talaaluu nì bitalaalutuukaabi nì talaalub bin kòkò nyánní laaba nì bi-bulifee.

⁷An sá uboti Saloomon di pá u-lambaṅki pu. Bijanjaliibi bin cáá dipɔbilee imunṅku ita mánti tú-u. Isirayeel baatandambi dee.

⁸Bi-kòkò ṅúb kitàataajiki ki bónti dikòndi. Bàà ṅma gbīñ u-gbajau, kí mōti u-ba pu kunyeeu jaaku pu.

⁹Saloomon yānti bi dū Leebanon doi ki kpáá-u dijakpatikaal.

¹⁰Ido in tókó di-puee sá animbil kúti ní laakin u dīntēe sá sindaariya, ní ki dū bisatamambi binyannyaambi ki ṅál ki tākañ dijaalee poon. Jeerusaleem sapɔmbi dū nì dineendi ní ki lūñ iṅaabu ki nyáanti di-poon.

¹¹«Jeerusaleem sapɔmbi, nyānnímaan kí dāá kpèè ubɔti Saloomɔn. U cíkí kibeefuulii kin u-na nèn tī-u u-nimpucaal dalee! Nwiin gbantee, u nèn bí dipɔɔpindin ní.»

Cantique des Cantiques 4

Unaacimpɔɔn

¹A ṇāñ kunyaanṇu, m-bɔɔn, a ṇāñ kunyaanṇu! A yaa dū a-ṇaabiinṇkaanṇu ki bīñee, a-nimbilin ṇāñ kii dibeenanjilee ní. A-yikpiti nín dō puee bí kii kuṇɔɔɔnkpunṇu di kpákatiñ Galaadi jool puee.

²A-nyinṇi pīñ kánṇanṇ kii ipii in bi dāá cáñ i-kuti ki fūl-ieee. Dinyindi kamaa cáá di-ṇalinṇu ní, báà dibaba kaa fúkutì.

³A-nyunculinṇ ṇāñ kii kīṇaamaṇee, ní a-nyɔkɔ cáá kunyaanṇu. A yaa dū a-ṇaabiinṇkaanṇu ki bīñee, a-tanṇkpunti bí kii kpakpaapu un bi búkutì milee poon nín bí puee ní.

⁴A-sil bí kii Daafiidi difɔkɔku kun bi mán ku yú ki pōō jībuee ní. Niin ní agbampɔɔ kutuku sàkā. Bibaatandambi kɔkɔ janjawanti dee.

⁵A-biinṇi bí kii anɔbil alee, a lì kii ipeeman in bi māl ṇwimbaanti, i yú nsupumpukum kansikin ki jīñee.

⁶Kí wàatī kutaa í ṇàatī, ní mboon í lítí kitiṇ puee, m làá cù miiri jool pu, ní kí cù talaalu tūkaa gbantaṇki pu.

⁷M-bɔɔn, a baasii ṇāñ kunyaanṇu ní, a-laaba kaa pée wɔb.

⁸M-bɔɔn, nyānní Leebanɔn joonṇi pu kí dāāñ m-cee, dāāñ m-cee. Kpákatiñ Arimina nì Seenir nì Eermɔn joonṇi pu. Nyā gbikintib kɔṇkoonṇyin nì igbii joonṇi pu.

⁹A yāntì maa ti yì m-ba m-niisal, m-bɔɔn, a yaa pée fātì kpēē-mi yèè ní m yaa ká a-leenṇkaati dimbil diba jee, maa ti yì m-ba.

¹⁰A-neendi tì-mi mmɔn, m-niisal, m-bɔɔn! Dì mō m-cee ki jítiñ ndaam pu gba! A-talaalub sɔfi ki jítiñ talaalumɔntiibi kɔkɔ.

¹¹M-bɔɔn, m yaa móotí a-nyunculinṇee, an mō kii tisiilee ní. Tisiil nì nnaabiim bál ki ká a-limbil pu. A-wampeenṇkaati sɔfi kii Leebanɔn bambanṇku sɔnsɔfinṇuee ní.

¹²M-niisal, m-bɔɔn, a sá bukpaa bun man baba yèè ní, man baba nyimbulnimbil, nnyimbul ṇun m pīñ ki kpāl kpálkpalee.

¹³A sòm fílfi kii yilpu beel sufii in bilin mō cónɔṇee. Niin ní isufi in sófèe nyēē. Ín di sá eenee nì naar,

¹⁴nì safran nì looriyee nì kanneel nì isufi in kɔkɔ bi cáá ṇáañ talaalu tūkaayee, nì miiri nì disaaweendi nì talaalub bin sɔfi tiṇanṇee.

¹⁵A sá nnyimbul ɲun dō bukpaa kansikinee ní, dinyimbunimbil din nyim wāl kílkil ki pùubìñ Leebanɔn joonɲi puee.

Usapɔɔn

¹⁶Fintiñ, ɲgan pú buŋku! Dāāñ malaa ɲgiil pú buŋku! Dāá jītí m-kpaabu pu bú gbìtí bu-sɔnsɔfiɲu! Sii un m néesee, kó a-kpaabun kí ɲmó bu-subimɔntiɲ!

Cantique des Cantiques 5

Unaacimpɔɔn

¹M kó m-kpaabun m-niisal, m-bɔɔn. M kītí m-subu bun bi yī miiree nì talaalu sufii iba mun. M ɲmó m-sigbandi nì m-siiti, ki nyūñ m-daam nì m-naabiim.

Bibɔɔtiibi

«M-bɔɔbi, jī kí nyòmaan kí gbímaan dineendi.

Waa pīiti-u kipunyɔkɔ malaa

Usapɔɔn

²M dō ki gèèñ, ama m-pɔbil kaa gèèñ. M gbìl kuwoou kubɔ pu, an sá un m néesee di bí fátí kipunyɔkɔ.

Unaacimpɔɔn

Pīiti-mi, m-niisal, m-bɔɔn, m-beenanjil, unyaan. Dimalindi tó ki sōɲkì m-yil gbàtī, ní kunyeeu sɔnsɔm sōɲkì m-yikpiti.

Usapɔɔn

³M pēetì m-bɔkutil, maa là kí gíiñ-dì kí pēēñ! M fīntì m-taani, maa là kí kón-ɲi tijɔkɔndi.»

⁴Un m néesee dū u-ɲal ki bó dikampiil buɲɲun ní m-pɔbil mál.

⁵M yíkì kí plītī-u. Talaalu kpam min bi yī miiree nì gbí m-ɲaan ní ɲkpamee mèetī m-ɲambiyaamu pu ki tōontí dikampiil kpàlkaati pu.

⁶M pīiti un m néesee, ama ní u fātì u-boon ki tī-mi, ki búntì. M nyáñ kí nyàab-u. M nyàab-u ama kaa ká-u, ki yíiñ-u ama waa kíf-mi.

⁷Ama m tú bijanjaliibi bin cí kitinɲ ki màntì ki kpèé-kèe kitinɲ gundi pu. Bi cúú-mi ki gbán ki ɲá-mi tiweendi, bi cúú ɲaabu ɲun pá m-gbigbil puee ki fōō.

⁸Jeerusaleem sapɔmbi m gbāam-ni: ni yaa ká un m néesee, ni làá tükù-u yii ba dee? Ní tükù-u yii m būñ dineendi weenɲu.

Bisapɔmbi

⁹Sii unimpunyaan, ba pu ní a bàlifí-ti tin bí nee? Un a néesee, ba ní u cáá ki jítiñ bin kíñee ní? Ba ní u baasii cáá ki jítiñ-bi ní?

Usapɔɔn

¹⁰Un m néeñee yaa sáká bininjab kutukub saalaa kansikin, bi béetí-u ní. Di sá yii u-wunti mán ní ki jìl.

¹¹U-yikpiti bí kii sindaariyee ní, ní ki gólím gólím kii tikpakpatee, ní ki bòn kii kunaambɔŋuee.

¹²U-nimbiliŋ jìl kii dibeenanjil di bí mbun caŋinee. Di tókó kusampeeu nyɔɔgbandi ki fùl nnaabiim poon.

¹³U-taŋkpunŋi bí kii talaalu sufii kpaabuee ní. U-nyunculiŋ bí kii nsupumpukum min pu miiri kpam còlee ní.

¹⁴U-ŋalii bí kii sindaariya bɔmbiliŋ ŋin bi dū ataŋkpanyaan ki nyáantèe. U-wunti jòn pólpol kii dikuntinyindi ní bi dū ataŋkpanyaan ki nákáñee.

¹⁵U-taŋi bí kii jaantalkub bin bi dū ataŋkpee ŋin jòn pólpol ki nákáñ an tókó sindaariya nyeel puee. Un m néeñee ŋāñ kii Leebanɔn jooŋŋee ní, waa cáá juti kii seedir subuee.

¹⁶U-nyɔkɔ mɔ dimootil, ní u-wunti kɔkɔ nín bí puee kóò-mi. Jeerusaleem sapɔmbi, un m néeñee nín bí puee dee! M-bɔɔ nín bí puee dee!

Cantique des Cantiques 6

Bisapɔmbi

¹Unimpunyannyaan, un a néeñee bí la ní? La ní u túl ní?. Ti làá tūtuñ-si á nyàab-u.

Usapɔɔn

²Un m néeñeee sīnti u-kpaabun, mpumpukum min sófèe watil. Niin ní u kántí u-jinti, ki kītī mpumpukum.

³M sá ki tī un m néeñee, ní u mun sá ki tī-mi. Laakin mpumpukum bée, niin ní u kpàá u-waŋkuti.

Un bi néeñee nín bí puee

Unaacimpɔɔn

⁴M-bɔɔn, a ŋāñ kunyaanŋu, kii Tiirsa tiŋkee. A ŋāñ ki mɔ nnimbikpee kii Jeerusaleem tiŋkee, ama a kōntí binib tifaandi kii dijanjakitil di bí dikɔmbool puee.

⁵Fàtī a-nimbiin kí taa ti kpèè-mi, di sá yii a-nimbiliŋ sàtī-mi. A-yikpiti fòkò ki bí kii kuŋɔcaŋkpunŋu di kpákatiñ Galaadi jool puee.

⁶A-nyinŋi pīiñ káŋkaŋ kii ipii in bi dáá cáñ i-kuti ki fùl-iee ní. Dinyindi kamaa cáá di-ŋaliŋu ní, báà dibaba kaa fúkutì.

⁷A yaa dū a-ŋaabiinŋaanŋu ki bīiñee, a-taŋkpunti bí kii kpakpaapu un bi búkutì milee poon nín bí puee ní.

⁸Ubɔti ŋūn kɛ nɛn cáá binimpoobi imun̄ku ita, bibɔntiibi imun̄ku inaa, nì bisapɔmbi kupaa.

⁹Man ceeyee, unimpubambaanti di bí. Ún di sá man beenanjil, unyaan. U sá u-na bibaabil ní, kibiki kin u nɛn nées tikpilkuee. Bisapɔmbi yaa wál-uee, bi pàkà-u ní, ní ubɔti nimpoobi nì u-bɔmbi nyóŋkí-u ki lì yii:

¹⁰«Batii nimpuu di bí kii kutaawuntuŋu walifiŋu na! U ŋān kii uŋmalee, ki jìl kii ŋwiiŋee, ki kōntí binib tifaandi kii dijanjakitil di bí dikɔmbol puee.»

¹¹M sɛnti m-sufii kpaabun. M là kɛ kpèè asupɔmbil ŋin bí ditantakalinee. Fiinyi sufii púkuŋaaa? Greenaadi mun púkuŋaaa?

¹²Maa tí gbìl taapu, ubotiisal, a yānti maa ti nyí tin poon m bée.

Cantique des Cantiques 7

Binimpoobi nì bisapɔmbi

¹Gítiŋ, gítiŋ usulamiitinimpu, gítiŋ tí ŋmā kɛ kpèè-si. Ba pu ní ni kpèè usulamiitinimpu un bí akiti ali kansikin ki ŋōōyee?

Unaacimpɔɔn

²Botiisal, anaataka ŋin a tákée ŋān ki máaŋ-si! A-caŋ gí ki ŋān kii tiwanléenkaal tin bi móóyee.

³A-puluul sá kii kɔɔpu un poon ndaam min sófèe kaa lóotée ní. A-pool sá kii dibileekpukul, ní mpumpukum yú ki mǎnti túee.

⁴A-biiŋi liitil bí kii ŋɔɔjamu mulee, a lì kii upeeman jaasibee.

⁵A-sil bí kii dikuntinyindi difókókuee. A-nimbiliŋ bí kii a yaa nyēē Eesbɔn tiŋkpaan̄kin anyimbɔbil ŋin bí niinee. A-man̄fal tókó kii Leebanɔn sintil difókóku kun bí ki túl Damaasee.

⁶A-yil tókó a-wunti pu jìb kii Kaarmeel joolee, ní a-yikpiti fókò ki mǎn wúnwun̄, ní tì nín gólir̄m gólir̄m puee sàl ubɔti ubɔ.

⁷A ŋān ki bí gbàlgbal. M-neen̄kaau, sii di sá man pɔɔpindi.

⁸A fókò càb kii bubabuee ní a-biiŋi sá bu-sakaŋ.

⁹M lī yii: «M làá jōm̄ bubabu nee kɛ gāā bu-sakaŋ!» A-biiŋi n̄ nɛn sá ki tī-mi kii fiinyi sakaŋee. A-fooku sɔnsɔfiŋu n̄ nɛn náaŋ nì asubil sɔnsɔfiŋu!

¹⁰A-nyókò n̄ nɛn mō kii ndamɔntiimee!

Usapɔɔn

Tiŋman, ndamɔntiim min m kpáafi ki yóon̄ un m néesee, còol̄ ti-nyunculiŋ pu ti-geem yuntiŋu.

¹¹M bí ki tī un m néesee, man ní u baasii là.

Un bi néesee bí mmɔnni
Usapɔɔn

¹²Sii un m néesee, dāān tí nyā! Tí cù kitimbiliyin kí dòoñ.

¹³Kù yaa wúnti kutaafaau pòlpɔlee, ti làá cù fiinyi kpaanjin kí kpèè yii an púkuáaaa, an mātì. Ti làá kpèè yii greenaadi mun yaa púkuám. Niin ní m làá ñmāliṅkì-si.

¹⁴Dineendi subiliṅ gbītì ñi-sɔnsɔfiṅu. Ti cáá asubil ṅin mōee kɔkɔ nì ñi-bulifi ti-punyɔkɔpu, akpiki nì apɔɔn kɔkɔ. Sii un m néesee, sii ní m kpáafi kí yóoñ.

Cantique des Cantiques 8

¹A yaa bàà sá m-niija, man nì un ṅáam dibiiibaantiilee! M yaa tú-si mmɔṅki laabee, m bàà kpàl-si, ní ubɔ kaa làá cókó-mi.

²M bàà cáñ-si m-na cee ní á bīfi-mi dineendi. M bàà tìi-si ndaam min sófèe á nyò, asubiman ṅin m ṅmáamee nyim.

³U-ṅanṅan tíkí m-yil, ní u-ṅanṅiil pá m-caṅ pu.

⁴Jeerusaleem sapɔmbi, m gbàam-ni, ní taa fintì m-neendi, kí taa páb-dì kí nīn cí ṅyunti ṅun ní di yaa láa lèe.

Bisapɔmbi

⁵Unimpu ulɔu di nyánní kuteeun u-ṅal nyī un u néesee pu na?

Dineendi pɔṅṅu
Usapɔɔn

Dineendi subu taapu ní m fintì-si laakin a-na cáá a-pool, laakin u māl-see.

⁶Dū-mi kí nákañ a-pɔbil pu kii kijalii kin a cáá nyitì a-wanti puee. Yàntì m nīn pée bí kí lókó-si kii ditaṅkpal dīn pu bi kpítì a-yindi a dūu fúuñ a-ṅalee. Tiṅman, dineendi pɔɔ kii ṅkúmee ní, ní kpɔkɔsi pɔɔ kpaṅkpam kii ditaṅkpiilinee, tiba kaa ṅūñ kí pèefi-dì. Di fòol kii ṅṅmee ní kí tòò kii utaayee.

⁷Nnyikpaam kɔkɔ kaa ṅūñ kí gbíntí dineendi ṅmīṅu. Amɔɔ kɔkɔ nyim kaa ṅūñ kí bliñ di-pu. Ubɔ yaa dū u-diikun gaajati kɔkɔ yii u làá dūú dā dineendee, u làá kúntīñ ibeel ní.

⁸Ti cáá naal ubɔ, ama waa láá nyán abii. Ti-naal gbanti yaa bàñ dicamɔndee, ba ní ti làá dāá ṅá kí tīi-u?

⁹U yaa bàà sá kii digundee, ti bàà dù animbil kúti ní kí mā sintil difɔkɔṅi kí wún u-pu. U yaa bàà sá kipunyɔkɔee, ti bàà làá dū seedir dɔi ní kí kpáá punuu kí pīñ-u.

Usapɔɔn

¹⁰Man sá digundi ní, ní m-biĩnĩ sá adifókɔ. An puee, u-ceeyee, m sá un tìl-u dipɔɔpindee ní.

Unaacimpɔɔn

¹¹Saloomɔn cáá bufiinyikpaa Baal-Amɔn tiŋkin. U dū-bu ki kpāaṇ bipaadambi ní. Kí kītī fiinyi gbanti biliŋee, báà ŋma máaṇ kí pà animbil kúti jitɔmbi kutuku ní.

¹²Saloomɔn, animbil jitɔmbi kutukuee, sii di yì, ní kí dū jitɔmbi kulaafaau kí tī bipaadambi bin cí kusaauee. An yaa kíṇ man fiinyi kpaabuee, m làá nīn cí-bu m-ba ní.

¹³Sii un kóò bukpaa kansikinee, a-bɔɔbi kpōoṇ bi-tafal kí pīlifi tin a làá sòoṇee. Ama man ní a máaṇ kí lì yii:

¹⁴«Sii un m néeṇee, sāṇ kí kátí malaa! sāṇ kii upeemane, àá kii kikɔniibikee ajoon ŋin sófèe pu.»

Esaïe

Esaïe 1

DIJAMPEEPEEKAL
(1–39)

¹Yeesaya, Amotisi jipɔɔn nín nín ká tibɔti tin Juuda beel nì Jeerusaleem tin ki puee sèé. Nyunti gbantee, Oosiyasi nì Yootam nì Akaasi nì Eeseekiyaasi nín kāl kāl Juuda beel pu tibɔtiil ki fōol tɔb.

Ti-Dindaan nibul kaa nyí di-Nimbɔtiu

²Kutagbɔɔ, pīlifi! Kitiɲ, kpòon a-tafal kí pīlifi! Ti-Dindaan di bí sòon nee. «M lōo mbiyaamu, ki kpē-mu mu cíkitì, ní mu kí nì ki bí jáà nì mi.

³Unaa nyí u-dindaan, ní kimaɲ nyí laakin ki-dindaan ɲáán-kì tijin kì jīnee. Ama Isirayeel yab kaa nyí báà tiba, m-nibul kaa gbìl tibɔti taapu.»

Juuda tin ki kí nì náán nì Soodoom ní

⁴Mbusu dō ki cí-ni, nimbi ditimbundi din ɲáán ikpatee, dinibul din yīntèe, nnibool ɲun ɲáán tin kaa ɲānee, mbiyaamu mun yiliɲ gáatèe. Ni dū ti-Dindaan ki fá, ki kpē Isirayeel Circir Nimbɔtiu fám, ki fātì ni-boon ki tī-u.

⁵Ni nín gbíntì jáà nì u nee, ni-la ní u làá gíti fáá ní? Diyil kɔkɔ fōo tiweendi, dipɔbil kɔkɔ gī ki yúl.

⁶Kí yòon titafati kí cáá sāa diyilee, laaba kaa ti bí mmɔm. Tiwun kɔkɔ fōo tiweendi, ki lākatì lākatì, ki kpántì ibun. Uɔ kaa fínti-i, kaa póob-i, kaa ɲá-i ɲkpam kí bàtì iween pu.

⁷Ni-tin ki kpántì kuteeu, ni-timmu wūn ɲɲmi kɔkɔ múb. Ni-nimbilaaliyin ní binicambi bí ki ɲáfì ni-kpaajinti. An kpéelikì ni-sati nyíki nyiki kii binannanliibi di jítèe.

⁸Siiyɔn tin ki baba di pée kí nì, kii kibiɲ di yú fiinyi kpaabunee, kii uciitil bìɲki di yú aputaajul kpaabunee, kii kitiɲ ní bijanjaliibi māntì túee.

⁹Ti-Dindaan Mpɔɲkɔdaan yaa kaa bàà yāntì ti-kansikin binikaanakaabi ɲmátèe, ti bàà làá nín bí kii Soodoom yabee ní, kí nín náán nì Goomoora yab.

Ti-Dindaan ná binikpitib saraabi

¹⁰Pīlifimaan ti-Dindaan nyɔɔbundi, Soodoom kpilib. Ní ɲátì ni-tafal kí pīlifi ti-Nimbɔtiu dākatam, Goomoora nibul.

¹¹Ti-Dindaan bí yii: «Ba ní m làá ɲá nì saraabi bin ni ɲáán tikpil nee? M núutiɲ ipijaa saraawɔkaabi nì anabil kpam. M gī nì inajaa nì apibil nì iɲoobu fatikuu.

¹²Ni nín dōon ki yūlifì m-nimbiinee, man di bí yii ni-taal ń tāa m-cindinaaa?

13 Ní taa ti cááń-mi saraabi, an kaa kèetī tiba. M ná talaalub bin ni tūtēē nyiim! Ni jīn uṣmapɔɔn nì ḡwīṇḡuṇfikaa jījaalib ki kpáfí ki jīn jījaalib ki ḡááń ikpiti. Maa ti là kí ká mín.

14 M ná uṣmapɔɔn jījaalib bin ni jīnee, ni-kpafīṇ kpántì diwangul ní ki tī-mi, ní m tún ki ḡī m-naṇki nyáń.

15 Ni yaa tāntì ni-ḡalii kí mèèyee, m fàtī m-kpaṇkpamboon ní kí tī-ni. Báà ní mèè kí ḡítì mèè, maa làá pīlifi-ni, kun puee ni-ḡalii táká fatiku.

16 Ní fālmaan, kí ḡámaan ni-ba circir. Ní nyāntí ni-tuṇkpitiṇ m-nimbiin, kí gbèēń kí taa ti ḡá ikpiti.

17 Ní bīfí kí nīn ḡááń tin ḡāṇee. Ní nyāab kí nīn nóó deedee saṇḡu. Ní nīn kpòotī bin wóḃ bi-jutiibee. Ní sòòń kí pò ditaṇkpiibil, kí sòòń kí mōtì ukpiipu pu.»

Ní taa ti já nì ti-Dindaan

18 Ti-Dindaan bí yīi: «Ní dāāmmaan tí sòòń kí gbīlīn tɔb. Báà ni-kpitii yaa yāntì mán cīncīciṇ kīi fatikuee, i làá pīl káṇkaṇkaṇ kīi ntaayimee. Báà i yaa mán kīi ḡwɔmee, i làá pīl kīi upiipiin kutee ní.

19 Ni yaa kí ki pīlifi m-nyɔkɔ, ni làá jī tijin tin kitīṇ nee lòoṇee.

20 Ama ni yaa yī kaa pīlifi, ní ki gbíntì jáà nì mee, kitàataajiki ní bi làá dūú kúntí-ni.» Ti-Dindaan di sòòń mín.

Ti-Dindaan làá ḡá Jeerusaleem tiṇki circir

21 An ḡá mana ní kitīṇ kin kaa nīn cáá tijɔkɔndee dūu kpántì kīi kinimpulaakpaayee ní? Dooooyee, ki-nib nīn nóó ibaamɔn saṇḡu, ní ki nīn bí deedee. Ama kɔṇkɔneee, binikpɔliibi di kíń ki gbí ki-ni.

22 A-nimbiliṇ kúti kaa ti nyīm, ní bi cēēń a-damɔmmɔntiimin nnyim!

23 A-botiibi sá pɔɔgaatib ní, bi nì binaayub di pēē kinyɔkɔ. Bi-kɔkɔ néeń tiwampɔkaal, ki jòó ki pá dinyɔɔṇeebil jim boon. Baa pò ditaṇkpiibil, kaa mótí ukpiipu pu.

24 An pu ní ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔṇkɔdaan un di sá Isirayeel Nimɔtikpaanḡwuee lī yīi: «Mbusu dō ki cí-ni! M làá téēń nimbi bin ná-mee! M làá tò nimbi m-nannanliibi ipɔntoon!

25 Jeerusaleem, m làá tāā kí bīiki a-pu. M làá dū kaṇwa kí fāl-si á nyā, m làá nyāntí-si a-jɔkɔnti kɔkɔn.

26 M làá yāntì a-bɔsoonliibi ń kpántì kīi njamin yabee, kí yāntì a-saṇkiliibi ń nīn bí kīi cannaaku yabee. Ní bí dāá nīn kíń ki yī-si yīi <Ibaamɔn Tiṇki, Kitīṇ kin yú nì Unimbɔti deedeeyee>».

27 Ibaamɔn làá fī Siiyɔn tiṇki, ní deedee ń yāntì ki-nib bin kpántì bi-bee ń ḡmátí.

²⁸Ama pɔɔgaatib nì bikpitiŋaliibi làá nàaŋ, ní bin dū ti-Dindaan ki fée n kúntí.

²⁹Icoo làá cúú-ni iwaasufi in ni néeŋ tikpilee pu. Ni-wunti làá yòtí ni-kpaanŋi ŋin ni lēē kí nīn tòotí awaayee poon.

³⁰Kun puee ni làá dāá nīn sá kii buwaasubu bun faati yólee ní, kii bukpa bun poon ní nnyim fótèe.

³¹Upɔɔl làá dāá nīn sá usá, ní u-tuunŋi dāa sá kii ŋɔmiyatiyaalee. Bi-liitil làá dāá fōō ŋɔmi, ní ubo kaa dāa bí kí gbíntí.

Esaie 2

¹Tibɔti tin an lēē ki dākā Amɔtisi jipɔɔn Yeesaya Juuda beel nì Jeerusaleem tiŋki puee sèé.

Anibul kɔkɔ làá dāá kpāfi Jeerusaleem tiŋkin

(B. 2-4: kpèè Miiika 4.1-3)

²Ŋwiin bí ki dòn, dijool din pu ti-Dindaan diiku tókóee làá dāá libití ajoin kɔkɔ pu. Di làá dāá nīn fòkòŋ ŋgbantamu kɔkɔ. Anibul kɔkɔ làá dāá nīn bítifí ki dòn di-cee.

³Anibul tikpil làá dāá tàkaŋ nsan ki cá ki lì yii: «Dāaŋmaan! Tí jòŋmaan ti-Dindaan jool pu, tí jòŋmaan Jaakɔb Nimbɔtiu diikun. U làá tin dākà-ti tin ní u là tí jée, ní tí nóó u-sàmbiyaamu pu.» Tiŋman, Siyɔn ní Mara làá nyānní, u-nyɔɔbundi làá nyānní Jeerusaleem ní.

⁴U làá dāá sòn kí ŋāŋkì atimbun kansikin bɔti, kí dāá pàtí anibul tikpil bí taa ti já. Bi làá dāá dū bi-tàataajimmu kí mós akoo, ní kí dāá dū bi-kpammu kí mós igɔti. Ditimbundi diba kaa dāa gíti jáa nì di-juti, ní binib kaa dāa gíti bífí bi nín jáa kujaa puee.

⁵Jaakɔb naantiibi, dāaŋmaan tí còom ti-Dindaan walifiŋun.

Ti-Dindaan bɔsoonyi wiŋŋu

⁶Ti-Dindaan, a dū a-nibul Jaakɔb naantiibi ki fá. Kun puee ŋwìí nyalanŋi pú bɔɔbi di kíŋ ki gbí bi-tiŋkin. Bin kpèé iŋmalbijaa ki cáa būū tibɔɔlee gbóotì kii Fiiliistii yab ceeyee. A-nibul nì binicambi di kíŋ ki sòn ki ŋàatí tɔb pu.

⁷Animbil kúti nì sindaariya gbí bi-tiŋkin, ní ki-gaajawanti wīkí tikpil an kaa cáa bí lì. Itaamu gbí bi-tiŋkin, ní bi-janjatɔɔkub wīkí tikpil.

⁸Awaa gbí bi-tiŋkin, bi gbàantí ki jáaŋ awaa, tiwan tin bi dū bi-ŋalii ki mósýee.

⁹An pu ní binib kɔkɔ làá nīn dō kitiŋ ki filiŋ, ama ti-Dindaan, á taa yòon-bi kí síiŋ.

¹⁰Kómaan kí bál itanŋkpalo koo poon, ní kó kitiŋ taapu kí bál kí sàŋ ti-Dindaan ŋuukpaandi, kí sàŋ u-kpaanti nín ŋmòò pu nyàlibuee nimbiin.

¹¹Unil un yòontí u-ba yilpuee làá dāá tìntī u-yil, bilambidambi làá dāá sìnṭī bi-ba taapu. Nwiin gbantee, ti-Dindaan baba ní bi làá dāá tī tinyool.

¹²Di sá yii ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan lēē nwiin n̄un ní u làá dāá sòòh bilambidambi n̄i bin dākà bi-bee n̄i binib bin yòontí bi-ba yilpuee bɔti, ní kí dāá sìnṭī-bi taapu.

¹³U làá dāá sòòh Leebanɔn tɪŋki sufii in bi yī seedir i fòkò tikpilee bɔti, kí dāá sòòh Baasan tɪŋki waasufii in bi yī seenee bɔti,

¹⁴kí dāá sòòh ajoon n̄in fòkòee kɔkɔ bɔti, kí dāá sòòh n̄gbantamu mun dúkutèe kɔkɔ bɔti,

¹⁵kí dāá sòòh adiin n̄in fòkò líkí likee kɔkɔ bɔti, n̄i agun n̄in baa n̄ūn kí dàbēe kɔkɔ bɔti,

¹⁶kí dāá sòòh Taarsiisi tɪŋkin meelab kɔkɔ bɔti, ní kí dāá sòòh meelanyaambi kɔkɔ bɔti.

¹⁷Unil un yòontí u-ba yilpuee làá dāá tìntī u-yil, bilambidambi làá dāá sìnṭī bi-ba taapu. Nwiin gbantee, ti-Dindaan baba ní bi làá dāá tī tinyool.

¹⁸Awaa kɔkɔ làá dāá wāŋkì.

¹⁹Kómaan kí bál itaŋkpalɔkɔ poon, ní kómaan kí bál afaginni kí sāh ti-Dindaan n̄uukpaandi, kí sāh u-kpaanti n̄in n̄mòò pu nyàlibuee nimbiin, u yaa láa yíkì kí bíi kòntí kitiŋ kɔkɔ dinyoondēe.

²⁰Yaadalee, binib làá dāá dū awaa n̄in bi dū animbil kúti n̄i sindaariya kí mós kí gbàantí n̄i-nimbiin kí jáamēe kí lúkú isiiboo n̄i tinanjin.

²¹Binib làá kó kí bál itaŋkpalɔkɔ poon, kí kó kí bál n̄taŋkpafan̄fakamin kí sāh ti-Dindaan n̄uukpaandi, kí sāh u-kpaanti n̄in n̄mòò pu nyàlibuee nimbiin, u yaa láa yíkì kí bíi kòntí kitiŋ kɔkɔ dinyoondēe.

²²Ní taa n̄in māká nisaaleen pu, kufoou kun u cááyee pu ní u bí. An yaa sá fám, unil sá ba?

Esaië 3

Fikil fikil làá kó Juuda beelin

¹Ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan làá n̄mìntī Jeerusaleem tɪŋki n̄i Juuda beel tijikaal n̄i nnyim. U làá n̄mìntī-bi tin maañ kí n̄in tíkí-bee kɔkɔ:

²an dākà yii ubaatandaan n̄i ujanjal, ubɔsoonli n̄i Unimbɔti bɔnaatiliu, ubɔɔ n̄i utindaŋkpil,

³ujanjakpil n̄i dibɔtibil, usaŋkil n̄i ukpaŋkpanti n̄i usoopu.

⁴Ti-Dindaan di lī yii: «M làá lēē mbiyaamu kí tī-bi mú n̄in sá bi-kpilib, ní mún n̄i n̄in kpòotī-bi kii mu n̄in là puee.»

⁵Binib làá nīn ḡáán tɔb tipɔmbɔti, báà ḡma làá nīn ḡáán u-juti tipɔmbɔti. Kibiki làá jɔ̀m̀ utikpil pu, ní unifan ḡ jɔ̀m̀ unikpaan pu.

⁶Unil làá dāá cúú u-nabiki kin u nì un pēē kubaabinaatoouee kí lì-u yii: «Sii cáá dibɔkutil kí pēēnee, kpántí ti-kpiliu kí nīn kpòotī-ti fikil fikil yuntiṅu nee poon!»

⁷Ní udaan ḡ dāá kí yaadal gbanti yii: «Maa ḡū̀n kí ḡá tiba kí tī-ti. M-dumpuee, tijikaal kaa báaa, tiwampeenkaal mun kpá. Naa ḡū̀n kí lēē-mi ḡ nīn sá ukpil!»

⁸Jeerusaleem tiṅki gbéetì, ní Juuda beel lítì. Di sá yii bi jàà nì ti-Dindaan bi-sòontam nì bi-ḡáantam poon, ki kpèé-u fám.

⁹Bi-nimbikpeenṅu di sòòḡ ki kù bi-bɔti. Bi sòòḡ bi-kpitii pu mpaampiin pu kii Soodoom tiṅki yab nín nīn ḡáán puee, baa bāal i-pu binib cee. Bín bi-ba naabuṅu ní bi bí bóntí!

¹⁰Lìmaan yii deedeedambi bí mmɔ̀nnēēēē! Di sá yii bi làá dāá páatí tin ní bi ḡee pu.

¹¹Ama mbusu dō ki cí binikpitib, tiba pēe kpá kí nīn ḡān ki tī-bi. Di sá yii bi-tuunṅi paati ní bi làá fōō.

¹²Ti-Dindaan bí yii: «M-nibul, mbiyaamu di wóḡ-si, binimpoobi di ḡúb a-tiṅki ki kpòotī. M-nibul, a-tindaṅkpilib kíí-si ní, bi kpòotī-si ki cán nsanṅkpiti pu ní.»

Ti-Dindaan bí sòòḡ u-nibul kpilib bɔti

¹³Ti-Dindaan bóntì kí sòòḡ ibɔsoon, u yíkli yúl kí sòòḡ anibul bɔti.

¹⁴Ti-Dindaan bí sòòḡ u-nibul kpootiliibi nì bi-tindaṅkpilib bɔti yii: «Nimbi di bíí m-fiinyi sufii kpaabu. Ni jíitì biwɔfib wanti ki gbéēn ni-diinṅi.»

¹⁵Ti-Dindaan, duulinya kɔkɔ Nimbɔtiu bí yii: «Ba ḡá ní ni bí ki nà m-nibul, ki wóḡ biwɔfib mín?»

Jeerusaleem nimpunyaambi

¹⁶Ti-Dindaan bí yii: «Jeerusaleem nimpoobi mɔ̀ɔ̀n tikpil. Bi còom bi-silii tēēn, ki cáá bi-nimbikpeenṅu ki sàtì bininjab. Bi còom diba diba, ní ki yàntì abɔmbil ḡin bi fúuḡ bi-taṅṅee gbàà tɔb ki sū̀n.»

¹⁷An puee ti-Dindaan làá yàntì digbàndi ḡ cúú bi-yiliṅ bi-yikpiti ḡ kùfi ní bi-yigbeenṅi ḡ kpántí akulim.

¹⁸Yaadalee ti-Dindaan làá dāá cúú tinyaantiwan kɔkɔ kí gbākal bi-wunti pu, an dākà yii abɔmbil ḡin bi fūuntí ataayee nì nlaamu mun bi cáá cútí tiyikpatee nì tilēenkaal tin góí kii uṅmapɔ̀ɔ̀nee,

¹⁹nì falfatib nì abɔmbil ḡin bi fūuntí iṅalee nì iṅaabu in bi bìintí ayil puee,

²⁰nì iṅaayilkaa, nì ikusaka in bi cáá fūuntí titafatee nì dambalab nì asab nì icanṅmii,

²¹nì mbɔmbiyaamu nì mbɔmbiyaamu mun bi tūuntí dimaɲfalee,

²²nì jiɲaal wampeɲkaati nì abɔkutifɔko ɲin wāāyee nì iɲaapaɲkaa nì ntɔkolimu,

²³nì agiti nì iɲaabu in bí fálfalee bɔkutin nì iɲaabu in bi cáa fiɲ diyilee nì in mun bi cáa pāantí tigbigbipati puee.

²⁴Tiwansuundi nunuɲu di làá dāá fōō talaalu sɔnsɔfiɲu, ɲɲmii di làá dāá fōō dambala paɲɲu, dibaakpandi di làá dāá fōō tiyikpilukaal tin nyáɲ ti-bee paɲɲu, kpɔsatab di làá dāá fōō tiwannyaandi paɲɲu, ní icoo daɲku ń dāá fōō kunyaɲɲu paɲɲu.

Jeerusaleem kpiipoobi

²⁵Jeerusaleem, a-nib làá gbíntí kujaau poon, a-janjaliibi làá kpún dikòndi poon.

²⁶Niinee a-tiɲki nib kɔko làá dāá nīn sūn ki yáɲɲkí, kii unimpu un kaa ti cáá báá tiba ki gbínti ki ká kitíɲee.

Esaïe 4

¹Yaadalee, binimpoobi biluli làá dāá tō kí kí uninjabaanti ní kí lì yii: «Timbi di làá nīn kpèé ti-ba ti-jītam nì ti-pèentam. Kun ti pée nyàab a-ceeyee di sá á kí kí cáá-ti kí nyāntí-ti ti-cooin.»

Binib bin làá kíɲ Jeerusaleem tiɲkinee

²Ŋwiin gbantee, tin ti-Dindaan làá yàntí án nyēe làá nīn cáá jilma nì tinyool. Tin Isirayeel tiɲki làá dāá lòoɲee làá dāá nīn sá ki-nib bin ɲmátèe faalii nì bi-nyooti.

³Niinee bi dāa yí binib bin kíɲ ki bí dimaɲfalin Siiyɔn tiɲkinee, bin ɲmátì ki kíɲ Jeerusaleem tiɲkinee yii <circir nib>. Bíɲ di dāa sá bin kíɲ Jeerusaleem tiɲkin, ti-Dindaan ɲmàɲ bi-yiɲɲi u-gbɔɲkun bí nīn bí dimaɲfalinee.

⁴Ti-Dindaan làá yàntí kubuɲu kun ɲáaɲ binib deedee nì circiree ń jītí ní kí fíntí Siiyɔn nimpunyaambi jɔkonti. U làá fíntí Jeerusaleem tiɲki fatiku un u nyántèe pu.

⁵Mín boonee, Siiyɔn jool kɔko pu nì bin kɔko làá dāá kóoɲ kí kpāfi niinee puee, ti-Dindaan làá dāá yàntí ditagbandi diba ń nyā ɲwiimpu ní ɲɲminyim nì aɲmilimbil ń nīn ɲmíntí kunyeeu. Ní ti-Dindaan nyooti ń dāá nīn dàɲ yilpu kii kadantikuee,

⁶a lì kii kadantiku un bi dū tifaal ki pín án tì mboon kutuntuɲkpaɲɲu yuntiɲuee. Kubuɲkpaɲɲu nì utaa yuntiɲuee, u làá dāá kpántí kibalilaɲ nì laakin binib sán ki kóòyee.

Esaïe 5

Ti-Dindaan fiɲyi sufii kpaabu bɔti

¹M làá gāa m-bɔɔ nlan ɲubɔ. Nlanee sòon m-bɔɔ nì u-fiinyi kpaabu bɔti ní. M-bɔɔ nìn cáá fiinyi kpaabu, ní bu nìn tókó kigbantaɲ kin cáá ntiɲkpamee pu.

²M-bɔɔ yɔ̀kɔ̀ti kitiɲ gbanti, ki lēē ataɲkpee kɔ̀kɔ̀ ki fá, ní ki cóon ifiinyisumɔ̀ti. U gāa isupaa bukpaayee kansikin, ki gbìñ mbòó ɲun nì u làá nìn ɲmāaɲ isufee biliɲee. U bàà nìn cótí yìi bukpaayee làá lòn ɲasubimɔ̀ti, ama ní bu dūu lòn ɲasubikpiti.

³Niinee ní m-bɔɔ bí yìi: «Kɔ̀ɲkɔ̀nnē, nimbi bin kóò Jeerusaleem tiɲkinee nì nimbi bin sá Juuda tiɲkin yabee, ní sòommaan man nì m-fiinyi kpaabu bɔti kí tī-mi!

⁴Ba ní m bàà máa kí ɲá m-kpaabu gbanti ní maa ɲá? M bàà cótí yìi bú lòn ɲasubimɔ̀ti, ba di ɲá ní bu lòn ɲasubikpiti ní?

⁵«Too, m làá tükù-ni m nín làá ɲá m-kpaabu gbanti puee. M làá bàkatī bu-naabakaku ní tiwaɲkuti ń kó kí ɲmó fiinyee faati. M làá téé digundi din mǎnti tú-buee kí lúkú ní bisanjitiliibi ń tǎa tǎa kí bīl-i.

⁶M làá yànti bú kpánti kupɔɔ, maa ti làá ɲāɲkì fiinyi sufii gbanti ní kaa nín kōti-i. Ikuɲkuɲfi nì abɔjanaakun di làá nyā i-ni, ní m yànti utaa ń taa ti nì i-pu.»

⁷«Ti-Dindaan Mpɔ̀ɲkɔ̀daan fiinyi kpaabuee di sá Isirayeel tiɲki, isufi in u nìn néé tikpilee di sá Juuda yab. Ti-Dindaan bàà nìn cótí yìi bi làá nìn nóó deedee saɲɲu, ama ní bi bí ki ɲáaɲ ikpiti. U bàà nìn cótí yìi bi làá nìn sá ibaamɔ̀n dambi, ama ní bi yānti biwɔ̀fib bí ki gbòn ɲòɔɔ.»

Binib bin gbífi ti-Dindaan ɲuulee

(B. 8-24: kpèè 10.1-4)

⁸Mbusu dō ki cí binib bin di mǎa adiin ki kútí adiin pu, ki fòol̃ tisati ki kútí tisati puee. Án dǎa pée kúntiɲ yìi bíɲ di jín mpaan kɔ̀kɔ̀, ki kíɲ ki kóò kitiɲ nee pu bi-baba.

⁹M gbīl̃ ti-Dindaan Mpɔ̀ɲkɔ̀daan pōon yìi: «M pūtì yìi adiin nee kɔ̀kɔ̀ làá dǎa wìl̃, báa uniseen kaa làá dǎa nìn gíti kóò adikpaan ɲin ɲān nee poon.

¹⁰Unil yaa cóon fiinyi sufii iɲmii itee, u làá dǎa ká ndamam kii liitirib imuɲku ili ja ní, ní unil yaa kùɲ bilee asambil saalaayee, ú dǎa cǎ disambibaantiil.»

¹¹Mbusu dō ki cí binib bin finti kutaafaau ɲòlɲòl kí dūú gūl̃ ndaam min ɲōyee pu dinyɔ̀lee, nì bin yìiɲ kunyeeu ki nyù ndamam an nyàatī-bee!

¹²Bi kpáfí ki nyù idafi ní bi bòó-bi tibati nì saɲgub, ki cákáfí-bi cancakantib ní ki búɲ-bi awul. Ama baa wǎl̃ tin ti-Dindaan bí ɲáaɲee, kaa kpèè gba tin ní u ɲée.

¹³Mín pu ní bi làá cúú m-nibul kí cùnni kuyunɲu bi nín kaa là kí nìn nyí tibee pu. Bi-kpilil̃ làá kpú ɲkùɲ, ní samaa ń kpú nnyinnyoo.

¹⁴An puee ditaɲkpiil̃ wāaɲ kinyɔ̀kɔ̀ bàaa, di wāaɲ di-nyɔ̀kpaanɲku. Jeerusaleem kpilib nì samaa kɔ̀kɔ̀ làá kó poon, bi nì bi-jinǎalib wooku kɔ̀kɔ̀.

- ¹⁵An pu ní binib kɔkɔ làá nīn dō kitin̄ ki filim̄, ní bilambidambi n̄ tīntī bi-yilin̄.
- ¹⁶Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan làá sòon̄ tiboti ibaamɔn̄ kí dākà u-kpaanti. Circir Nimbɔtiu làá sòon̄ tiboti deedee kí dākà yii u sá circirdaan.
- ¹⁷Ipii làá dāá ŋmó timool niin̄ kii kupikpaapɔɔunee, ní ŋɔɔbiyaamu mun̄ bi là mú gbifiñee n̄ dāá jī niin̄.
- ¹⁸Mbusu dō ki cí binib bin nyimɔŋyi sá kii ŋmii ki bóob-bi ki nákan̄ bi-kpitiyee! Bi còom̄ ikpiti pá bi-boon̄ kii tɔɔku ní bi dātēe.
- ¹⁹Bi bí ki lì yii: «Ti-Dindaan n̄ yáb, ú ŋá tin u là kí ŋée malaa timbi n̄ ká. Tin ní Isirayeel Circir Nimbɔtiu bónti ki yóon̄ yii u làá ŋée, ú ŋá, timbi là kí bée.»
- ²⁰Mbusu dō ki cí binib bin yī tiŋan̄ yii tikpitil, ki yī tikpitil yii tiŋanee. Bi dù dibɔmbɔndi kí kpánti ŋwalifi, ní kí dū ŋwalifi kí kpánti dibɔmbɔndi. Bi dù mmɔn̄ kí kpánti ntuntun, ní kí dū ntuntun kí kpánti mmɔn̄.
- ²¹Mbusu dō ki cí binib bin yī bi-ba bicin̄fitiibi, ki gà bi-biŋyi yii bi sá binyiliibee.
- ²²Mbusu dō ki cí bin dākà dibaatiandi ki nyū ndaam, ki cáá tininjati kí dū idafi in̄ pɔɔyee kí ŋmàlin̄ kí nyèe.
- ²³Bi fòol̄ dinyɔɔŋeebil̄ jim̄ kí pò dibɔkpil̄ daan, ama baa kíikí kí pò ibaamɔndaan.
- ²⁴An pu ní kii ŋŋmi nín wù timool pu, timɔkulindi n̄ wà búkú buku puee, mín̄ ní bi-nyaanyi làá sūu ní bi-pumpukum̄ n̄ kpánti kii ŋkpɔŋkpɔmee kubun̄u n̄ yòon̄, kun̄ puee bi fá ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan marau, kaa fātli tó Isirayeel Circir Nimbɔtiu bɔti.

Ti-Dindaan gíi diŋuul u-nibul pu

(B. 25: kpèè 9.7-20)

- ²⁵An pu ní ti-Dindaan fōo u-nibul pu mbum̄ ki tānti u-ŋal ki fáá-dì. Ajoon̄ cīŋkì ní anikpil̄ dō adan̄ pu filfil̄ kii timool tin̄ bi ŋātì ki fé. Ama n̄ mín̄ kɔkɔee u-ŋuul̄ kaa sōŋkì, ní u-ŋal dāá pée gbínti tēē.
- ²⁶U cóon̄ kudaan̄ŋu kubo ki dākā ndandati nibul diba, ki búñ ŋfoon̄ ki yīñ-dì doooo kitin̄ gbeennyɔkɔ ní di yáb malaa ki bāañ.
- ²⁷Di-nib kansikinee, báà ubo kaa gī, báà ubo kaa gbéetì, báà ubo kaa gēē ki yīnti, báà ubo kaa dōon̄ ki gēē, báà ubo kaa gbīnti u-dambalau ní kaa nín kútì u-naataan̄miii.
- ²⁸Bi lōon̄ bi-piŋyi, ki píli bi-tɔfii ki páan̄ ipiin̄ ki cí. Bi-taamui tafun̄fukuti pō kii atan̄kpacancalee, ní bi-tɔɔkub̄ taan̄j mātī kii kunaakpaabuŋŋuee.
- ²⁹Bi mùun̄ kii ugbikintinaatee, ki gà kuwoou kii ŋgbikintibiyaamu nín sūn̄ puee. Bi mùun̄ kí cúú bi-jinti kí kpāā cáá búnti, ní báà ubo kpá ki làá cúú-ti kí fōo bi-ŋaan̄.

³⁰Ama ɲwindalee, bi làá dāá téén ditimbundi gbanti pu kii kubun̄kpaan̄ɲu n̄n yànti t̄ɲku wòon̄ puee. A yaa láa gbóon̄ ki kpēē kitin̄ee, dibɔmbɔndi n̄ dinimbinaamandi ní a dāa péé k̄n̄ ki wāl, ní atagban̄ n̄ dāá dūú bīn̄ ɲwalifi pu.

Esaïe 6

Yeesaya kpánti ti-Dindaan bɔnaatiliu

¹Dibindi din uboti Oosiyasi kp̄ɲyee, an n̄n lēē ki dākā-mi. M n̄n ká ti-Dindaan ká dibeejafɔŋfɔkɔl diba pu. U-bɔkutɪl gbeengbeenyi n̄n gbí kunimbɔtidii kɔkɔ.

²Seerafiimbi n̄n yú u-yilpu ki cáá ifeen iluu iluu. Seerafiim kamaa feenyi ili n̄n b̄i u-nimbiin, ní ili b̄i u-wunti pu ní u cáá ili in k̄n̄ee ki ɲaàn.

³Bi n̄n bí ki k̄untí ki l̄i tɔb yii: «Circir, circir, circir! Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan sá circirdaan! U-nyooti gbí kitin̄ kɔkɔ!»

⁴Bi b̄i k̄untí mimmee ní kunimbɔtidii punyɔmmu c̄ɲk̄i doooo mu-nyeel, ní nnyim ȳk̄i ki gbí kunimbɔtidiin.

⁵Niinee ní m l̄i yii: «Mbusu kó-mi! M-bɔti dóò ní nee, kun puee tijɔkɔndi nyɔɔbun̄ɲi ɲma di nyēē m-nyɔkɔn, ní m kóò binib bin nyɔmmun tijɔkɔndi nyɔɔbun̄ɲi nyēēyee kansikin. N̄i m̄n̄ kɔkɔee, m-nimbiliŋ baasii ká Uboti, ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan.»

⁶Niinee ní seerafiimbee ubɔ dū kubabiku ki bábiñ dimɔsiŋkɔndi diba nsaraafan pu ní ki ɲaàn ki n̄n dòon̄ m-cee.

⁷U b̄aàn ki dū dimɔsiŋkɔndee ki gbēē m-nyunculiŋ ní ki bí-mi yii: «Dimɔsiŋkɔndi n̄n gbēē a-nyunculiŋ nee, bi p̄t̄i a-ȳntitam, ki dū a-kpitii ki pú-si.»

⁸M̄n̄ boonee ní m gb̄l̄ ti-Dindaan bālifi yii: «N̄ma ní m làá t̄ɔ ní? N̄ma làá n̄n sá ti-bɔnaatiliu?» Ní m k̄í yii: «M sèé, t̄ɔ-mi!»

⁹Ní u bí yii: «Cù k̄i t̄uk̄u dinibul nee yii: <Ni làá p̄lifi k̄i p̄lifi, ama naa làá gb̄l̄ taapu. Ni làá kpèè k̄i kpèè, ama naa làá wāl tiba.>

¹⁰Yànti binib gbanti pɔbiliŋ n̄ t̄ilifi, bi-tafaliŋ n̄ kpáá ní bi-nimbiliŋ n̄ ɲúb. Yànti bí taa ti wāl, k̄i taa ti gb̄l̄, k̄i taa ti béé tibɔti taapu. Án n̄n làá ɲá pu bí taa kpánti bi-bimbim k̄i f̄at̄í ḡt̄iñ m-cee n̄ cáàn-bee.»

¹¹Niinee ní m bālifi yii: «Ti-Dindaan, án làá n̄n bí m̄n̄ k̄i tin s̄ā ɲyunti ɲulɔŋu?» Ní u k̄í-mi yii: «K̄i tin s̄ā ɲyunti ɲun ní bi làá n̄aàn ntimu, binib n̄ taa ti n̄n kóò mu-poon, adiin n̄ n̄n k̄in̄ ki yú fám ní tikpaatan n̄ kpánti kii kuteeuee.»

¹²Iiin, ti-Dindaan làá jà binib k̄i nyānti kitin̄ nee poon k̄i c̄unn̄i ndan, ní tikpaatan dāa k̄in̄ ki d̄ɔ fám.

¹³Báà binib saalaa poon ubaanti di yaa kíh kitiŋ nee ni, ŋŋmi làá wà-u kii busubu bun bi gāā ki lúkúee ní. Kun làá dāá pée kíhee di sá disuyil, ama disuyil gbanti di làá dāá nīn sá circir wambooliŋu.

Esaie 7

Yeesaya dū ti-Dindaan bōti ki tūkū ubōti Akaasi

¹An nīn sá ŋyunti ŋun ní Akaasi, Yootam jipōon, Oosiyasi naantiiu nīn sá Juuda bōtiuee ní. Aram bōtiu Reesiin nī Reemaliyawuu jipōon Peekaa un nīn sá Isirayeel bōtiuee nīn cūti kí já nī Jeerusaleem tiŋki, ama baa nīn ŋún ki ján ki fōō-kì.

²Bi tūkū Akaasi un sá Daafiidi naantiiuee yii: «Aram yab bāań ki bí Eefiraayiim tiŋki pu.» Ubōti nī u-yab nīn gbīl mimmee ní an cīŋkì-bi kii kubuŋu nīn cīŋkī kubambaŋŋun sufii puee.

³Niinee ní ti-Dindaan tūkū Yeesaya yii: «Sii nī a-jipōon Seeyaar-Yasuub í nóó á cū kí ká ubōti Akaasi. U bín kunyiŋfuŋu kun bi cáti nnyim dī ki kóò dinyimbōbil dīn bí yilpu púee kúntilaŋki, didandi dīn cá biwaŋfintiliibi kpaabunee watil pú.

⁴Á tūkū-u yii: <Kàl soooo, taa fàŋkì báà tiba. Taa yàntī diŋuul dīn uaranja Reesiin nī Reemaliyawuu jipōon gííyee í bīl a-pōbil. Bi sá kii aŋmisaatee ali ŋin bí ki dūkū ŋŋminyimee ní.

⁵An sá tiŋman yii Aram yab nī Eefiraayiim yab nī Reemaliyawuu jipōon pūti a-pu ki lī yii

⁶'Tí cū kí já nī Juuda beel yab kí fàań-bi. Tí páb-bi bí kūtī ti-pu, ní tí dū Taabeel jipōon kí kàań dibeel bi-tiŋki pu.'

⁷Ama ti-Dindaan Unimbōti di lī yii:

'Án kpá kí ŋá mīn jaanjaan!

⁸Di sá yii Aram tiŋyil di sá Damaasi, ní Reesiin sá Damaasi bōtiu. An kíh abin imuŋku ita nī aŋmoo, Eefiraayiim nibul làá kúntí kitiŋ pu'.

⁹Eefiraayiim tiŋyil di sá Samaarii, ní Peekaa sá Samaarii bōtiu. Ni yaa kaa máká ti-Dindaan pu, naa làá ŋmā kí yūl.>»

Eemanuyeel daaŋku

¹⁰Ti-Dindaan gíti bí Akaasi yii:

¹¹«Bàlifi ti-Dindaan a-Nimbōtiu ú tī-si kudaanŋu kubō. Kú nyānní taapu ditanŋpiilin áá kutagbōŋu yilpu.»

¹²Ama ní Akaasi kíi yii: «Aayee, maa làá bàlifi kudaanŋu kubō pu ní kaa nīn cóŋkì ti-Dindaan.»

¹³Niinee ní Yeesaya bí-u yii: «Pīlifimaan, Daafiidi dicanḡkun yab. Kée ni nyánti binib nanḡki an kaa ḡmāntiñ-ni ní ni là kí nyāntí man Nimbōtiu mun nanḡkaa!

¹⁴Too, ti-Dindaan u-ba làá tī-ni kudaanḡu kubō. Usapōonee làá dāá cáá dipool kí màal kibininjabiki ní kí dāá pō-kì diyindi yii Eemanuyeel, taapu di sá yii <Unimbōti bí ti-cee>.

¹⁵An bikee jikaati di dāá sá nnaabiim nì tisiil kí cáá sāa ḡyunti ḡun ní kì làá bée kí gāntī tin kaa ḡāñee nì tin ḡāñee.

¹⁶Kí wāatī kibiki gbanti n bée kí gāntī tin kaa ḡāñee nì tin ḡāñeeyee, bibōtiibi bili bin a fāḡkí nee nib làá dāá yīkì kí fá bi-timmu.

¹⁷Ama ti-Dindaan làá tō sii nì a-nibul nì a-dicanḡkun yab pu nnaabu ḡun naa láá ká ki ká doooo ḡyunti ḡun ní Eefiraayiim beel cúu yākatì nì Juuda beele. Asuur bōtiu di làá dāá ḡá mín.»

Binannanliibi làá lúuñ-ni kí jī ni-tiḡki

¹⁸Nyunti gbantee, ti-Dindaan làá dāá búñ kiwulii kí yīñ isii in bín laakin Niil mōol cá ki kóò tiḡkune, nì inaḡgbansii in bín Asuur tiḡkinee.

¹⁹I-kōkō làá dāāñ kí nákañ nákañ atantaka bōbiliḡ poon, nì itaḡkpalōkō poon, nì nsugboomu kōkō pu, nì anyimbōbil kōkō poon.

²⁰Nyunti gbantee, ti-Dindaan làá dāá fōoñ bōlfi Eefiraati mōogbandi lapu pu yal cee. Asuur bōtiu dee. U làá dāá kōol-ni abaakpan nì ni-wunti kōkō kuti ki kpāāñ ni-nyimpuliḡ.

²¹Nyunti gbantee, báa ḡma làá dāá pée kpāa unasal ubō nì iḡosal ili ja ní.

²²I làá dāá tī nnaabiim tikpil unil n ká kí nyò. Bin kōkō làá dāá kíñ kitiḡ nee puee, nnaabiim nì tisiil ní bi dāa jīñ.

²³Nyunti gbantee, bukpaā bun poon ní bi yaa láa cóoñ fiinyi sufii kutuku, ní i-daaku sá animbil jītōmbi kutukuee, ikuḡkum nì abōjanaakun di dāa jīñ bu-kōkō.

²⁴Bi dāa ḡúbiñ butōbu nì ipiin ní kí dāá kó bu-poon kí kpāḡkì, di sá yii kitiḡ nee kōkō dāa kpántí ikuḡkum nì abōjanaakun ḡma ní.

²⁵Ikuḡkum nì abōjanaakun puee, ubō kaa dāa gíti cá ḡgbantamu mun pu bi nìñ kù nì akooyee. Mu làá dāá kpántí laakin bi dāa gbìntī inaa kí líí, ní ipii tó i-ba ki yīñee ní.

Esaie 8

Yeesaya jipōon yindi taapu

¹Ti-Dindaan bí-mi yii: «Yòoñ kupiliḡkpaanḡu kí ḡmà tibōti nee ku-pu yii: <Makeer-Salaal-Aasi-Basi>, taapu di sá yii <Yáb-tigaajati-malaa-difukuldi>.

²Ní m dūu dākā binib bin pu bi cáá dimákalee seera. Bín di sá usaraaŋal Uriya nì Yeebeereekiyawuu jipɔɔn Seekariyawuu.

³Boonee ní man nì m-nimpuu un mun sá Unimbɔti bɔnaatiliuee kpáfí. Ní u cáá dipool ki māl kibininjabiki. Niinee ní ti-Dindaan bí-mi yii m pɔ-kì diyindi yii <Makeer-Salaal-Aasi-Basi>.

⁴Di sá yii, kí wàatī kibikee n̄ ŋmā kí l̄ yii m-baa àá m-nee, bi làá yòoñ Damaasi tiŋkin gaajati n̄ tin kɔkɔ bi fúkúl Samaarii tiŋkinee kí cunn̄n̄ kí bíf Asuur bɔtiu nimbiin.»

Aram yab làá kpátí kí biĩn Juuda tiŋki pu

⁵Ti-Dindaan fātī gítī bí-mi yii:

⁶«Dinibul nee yī Siiloowee nyim min pùub̄ sooooyee, ní ki fàal Reesiin n̄ Reemaliyawuu jipɔɔn pu.

⁷An puee ti-Dindaan làá yàntī Eefiraati mɔɔkpaandi nyim min pɔɔ ki wīkí tikpilee, an dākà yii Asuur bɔtiu n̄ u-pɔŋkpaanŋu kɔkɔ n̄ dāá léen̄ bi-pu. Eefiraati mɔɔkpaandi nyim làá gbí kí jōm̄n̄ kí páan̄.

⁸Mì làá dāá bà Juuda beelin, kí gbí kí léen̄ kí jōm̄n̄ kí tin sāā nneen. Mi-mɔɔgbanŋi làá wàan̄ kí jī a-tiŋki waanŋu kɔkɔ, Eemanuyeel.»

Anibul ŋin kínee ŋaán fám ní

⁹Anibul, n̄n̄ jìkìmaan n̄ tifaandi! Pīlifìmaan tiŋan, nimbi ndandati timmu yab. Báa ni yaa bóob̄ dikòndi, see bí já kí pɔɔkìn̄-ni! Tiŋman, báa ni yaa bóob̄ dikòndi, see bí já kí pɔɔkìn̄-ni!

¹⁰Báa ní sòon̄ kí bóntí tin kamaa, an kaa làá kàl̄. Báa ní kpáfí min kí lēē nlandɔkɔ, quaa làá tɔ ditundi, kun puee Unimbɔti bí ti-cee.

Ti-Dindaan ní binib máan̄ kí n̄n̄ tɔ

¹¹Ti-Dindaan cúú-mi ní ki kpáafi-mi yii m̄ taa nóó nsan ŋun ní binib nee nóóyee. U lī-mi yii:

¹²«Binib nee yaa bí bóntí kí ŋá tiŋyee, ní taa kūtī bi-pu. Ní taa fàn̄kì tin bín̄ fàn̄kée, ní taa pée fàn̄kì-bi.»

¹³Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan baba ní ni máan̄ kí yíin̄ circirdaan. Ún̄ ní ni máan̄ kí n̄n̄ tɔ, ún̄ baba ní ni máan̄ kí fàn̄kì.

¹⁴U làá n̄n̄ sá circir kɔŋkooŋu ní ki tī Isirayeel beel n̄ Juuda beel, ditaŋkpal din bi làá n̄n̄ gbéetée, ditaŋkpakpaandi din làá n̄n̄ lòkò ki líkí-bee. U làá n̄n̄ sá kii kulaanŋu n̄ kutaliŋuee ní ki tī bin kóò Jeerusaleem tiŋkinee.

¹⁵Binib tikpil làá dāá gbéetí, bi làá dāá lítí ní kí kōfí. Kutaliŋu làá dāá sāl̄-bi kí kíkí-bi.

Yeesaya kā ki cí ki kpèé ti-Dindaan pú

¹⁶M kpáafi tiboti nee nì didàkal nee. M làá dū-tì kí dàkà m-boonnooliibi baba ní.

¹⁷M kā ki cí ti-Dindaan. U dá láá fātì u-boon ki tī Jaakob naantiibi, ama m māká u-pu.

¹⁸Man nì mbiyaamu mun ti-Dindaan tī-mee sá kudaan̄u ní Isirayeel tiŋki poon. Timbi pu ní ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan un kóò Siyɔn jool puee dī ki kpáafi u-nibul.

¹⁹Biba làá lì-ni yii: «Ní cùú ká bin kàal̄ abɔɔjal ki yī bitaŋkpiibee, bibɔɔbi bin kpántí nneen ki sòòñ tin bí ki dòoñee. An kítì yii dinibul n̄ bàlifi ditangbandi, kí yīn̄ bitaŋkpiibi binifoobi puɔɔ!» Bi yaa lī-ni mimmee,

²⁰ní kíf-bi yii: «Ti-Dindaan dàkal nì u-boti ní ni máaŋ kí pīlifi.» Un kamaa yaa kaa sòòñ mimmee kaa làá ká ntaafaawalifi.

Dibɔmbɔndi poon saŋkindi

²¹Binib làá dāá còom̄ kí jītí kitin̄ nee pu. Bi làá dāá gī ŋkùm n̄ bà-bi. Ŋkùm nín làá dāá bà-bi puee, bi làá dāá nīn kīn̄ ki tòó bi-boti n̄ bi-Nimbɔtiu mbusu. Bi làá dāá wáaŋ kí kpèè kutaa,

²²kí dāá fātí kpèè kitin̄. Kun bi làá dāá pée kée di sá dinimbinaamandi nì dibɔmbɔndi n̄ nnaabu n̄ kunyeeu kun bòn̄ kpimmee.

²³Bin bí dibɔmbɔndi gbantinee kaa làá dāá ŋmátí.

Bi màl̄-ti kibininjabiki kiba

Iyunti in jítèe ti-Dindaan n̄n kòn̄ Sabulɔn n̄ Neefitalii timmu icoo. Ama iyunti in dòoñee, u làá dāá tī didandi din kpàkaŋ tiŋkuee, n̄ Jɔɔdan buŋu ŋwiin̄ nyalan̄ki pú, n̄ Galiilee tiŋki kin binicambi kóòyee tinyool.

Esaïe 9

¹Dinibul din n̄n còom̄ dibɔmbɔndinee ká ŋwalifikpaan. Binib bin n̄n kóò dibɔmbɔndi tiŋkinee, ŋwalifi ŋmínti bi-pu.

²A yānti bi ká dipɔɔpiŋkpaandi, ki yānti an móɔkiŋ-bi tikpil. Bi bí ki fàal̄ a-nimbiin kii bi nín yaa bí cē bi-kpaajinti bi fàal̄ puee, ní ki kūuntí n̄ ifaal kii bi bí yàkatí tin bi ján̄ ki fōo kujaaunee.

³Di sá yii a túutì-bi diwaŋgul din nyīm̄ bi n̄n túee, ki kófí ndo ŋun n̄n pá bi-gbigbipati puee n̄ ditambɔndi din utɔntɔŋkpil n̄n ŋúb̄ bi-puee, kii a nín n̄n ŋá pu ŋwiin̄ ŋun a n̄n ján̄ ki póɔkiŋ Madiyan yabee.

⁴Anaataka ŋin bi n̄n táká ki tà kitin̄ cìŋkēe, n̄ bi-bɔkutikpaan̄ ŋin n̄n mán̄ fatikuee kòkò làá fōo ŋŋmi kí wà.

⁵Di sá yii bi màl̄-ti kibiki kiba! Bi cáaŋ-ti kibininjabiki kiba! Unimbɔti dū dibeel pɔŋu ki ŋúb̄in̄-kì. Bi dāa yī-kì yii: «Maamaaci saŋkiliu, Unimbɔti Mpɔŋkpaandaan, Ubaati un bí jaanjaanee, Ŋgbansɔŋfi bɔtibil.

⁶U-beel pɔŋɔu làá wàañ, ní ú yàntì ɲgbansɔŋfi ń nīn bí kaa kúntí. U làá kàl̃ u-naanja Daafiidi beejal pu kí jī dibeel u-tiŋki kɔkɔ pu. U-beel làá báań kí nīn pōō, kun puee dī làá nīn tókó ibaamɔn nī deedee pu ní kí yòon kɔŋkɔnnee kí nīn cá jaanjaan. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan neenkpaaandi puee u nīn làá ɲá puee dee.»

Ti-Dindaan gíí diŋuul Isirayeel beel pu

(Kpèè 5.25)

⁷Ti-Dindaan sòon tibɔti tiba ki tó Jaakɔb naantiibi pu, tibɔtee cū̀tì túutì Isirayeel beel pu.

⁸Binib bin bí Eefiraayiim beelinee kɔkɔ gbīl-tì, binib bin kóò Samaarii tiŋkinee gbīl-tì. Ama dilambil gbí bi-pɔbiling ní bi bí ki lì yii:

⁹«Ti-diŋɲi ɲin ti mán nī brikiisibee líti, ama timbi làá dū atankpee ɲin bi kpítèe ní kí fàtí mā-ɲi. Bi gāatì ti-siikoomɔɔr sufii, ama timbi làá cóon seedir sufii kí téen.»

¹⁰An pu ní ti-Dindaan dū Reesiin nannanliibi ki tó Isirayeel yab pu. U tī bi-nannanliibi kunyannyaau.

¹¹Aram yab nyánní ɲwliń nyalaŋki pú, ní Fiiliistii yab nyánní ɲu-jeetilaŋki pú. Bi dómiń ki cátiŋ Isirayeel yab. Ama nī mimmee, ti-Dindaan ɲuul kaa sōŋkì, u-ɲuul dáá gbíntì dàń bi-pu.

¹²Nī mīn kɔkɔee, Isirayeel nibul kaa fātì gítì un di bíi dátí bi-tafalee cee, baa nyàab ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan.

¹³Mīn puee, ɲwimbaanti ní ti-Dindaan làá gāa kí tìl̃ Isirayeel tiŋki yil nī ki-juul, kukpakpaliu nī kukaluu.

¹⁴Bitindaŋkpilib nī akpambal di sá diyil, ní inyimɔn bɔnaatiliibi sá dijuul.

¹⁵Dinibul nee kpootiliibi yāntì bi wáŋkì, ní binib bin bi kpòotèe yīntì nsan.

¹⁶An pu ní ti-Dindaan kaa làá tàañ bi-nipɔmbi, waa làá sō bi-taŋkpiibiling nī bi-kpiipoobi saai. Di sá yii bi-kɔkɔ sá binikpitib, ki ɲáań tin kaa ɲāñee. Tin kaa máań bí sòonee di nyēē bi-nyɔmmun. Ama nī mimmee, ti-Dindaan ɲuul kaa sōŋkì, u-ɲuul dáá gbíntì dàń bi-pu.

¹⁷Di sá yii ntoom fòol̃ kii ɲɲmee, ki wù ikuŋkum nī abɔjanaakun, ki wù nsugboomu kubambaŋɲun, ní ɲu-nyiiim yíki ki jóń kutaa.

¹⁸Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan ɲuukpaandi puee, kitiŋ nee fōō ɲɲmi. An bí kii ɲɲmi bíi wù dinibulee. Uɔ kaa ti sūn u-nabiki saai.

¹⁹Unil fātì ɲgiil pú kí gíí kí jī ama ní ɲkùm dáá gbíntì cáá-u, ní kí fātì ɲgan pú kí gíí kí ɲmó ama ní kaa díkì. Báa ɲma gíí u-ba ɲal nanti ki ɲmód.

²⁰Manasee naakookun yab làá cātiki Eefiraayiim naakookun yab, ní Eefiraayiim naakookun yab ń cātiki Manasee naakookun yab, ní bi-liitil ń kpāfi kinyɔkɔ kí

nyā Juuda naakookun yab pu. Ama nì mín kòkɔee, ti-Dindaan ɲuul kaa làá sɔŋkì, u-ɲuul làá nīn gbíntìi dàñ bi-pu.

Esaië 10

Bin gbítí ti-Dindaan ɲuulee

(Kpèè 5.8-24)

¹Mbusu dɔ ki cí binib bin yōontí marab bin kaa bí deedeeyee, binib bin ɲmà marab bin kōntí bi-jutiibi falaayee ki yōontée.

²Baa tìi biwɔfib dinyɔɔbundi ibɔsoon laŋki ki ɲmìntí m-nibul nandambi tin sá bi-yatee. Bi fikì bikpiipoobi, ki fúkuí atañkpiibil wanti.

³Mimmee ditafadaaldi wiinɲu dal, ni yaa láa ká kubunɲkpaanɲu páaànnée, ni làá dāá nín ɲá mana dee? ɲma ní ni làá dāá sàh kí kó kí ká dijòóhdi dee? La ní ni làá dāá yóóh ni-gaajati dee?

⁴Kun ni dāa pée ɲūh kí ɲée di sá ní nīn bōō bisarkadambi kansikin, àá ní lítí kí nīn dɔ anikpil kansikin. Ama nì mín kòkɔee, ti-Dindaan ɲuul kaa sɔŋkì, u-ɲuul dāá gbíntìi dàñ bi-pu.

Asuur yab kpitii jítì mara pu

⁵Ti-Dindaan lī yii: «Mbusu dɔ ki cí Asuur tiŋki kin sá m-ɲuul bambaanɲuee. Ndo ɲun kā u-ɲaan nee ní m làá dūú dàkà m-bum.

⁶M dū-kì ki tú kí cùú já nì ditimbundi din kaa dū Unimbɔti ki yíiñ tibe. M tī-kì ditundi kí cùú já nì dinibul din gbítí m-ɲuulee, kí fūkuí-kì kí kóòh ki-gaajawanti, kí tǎa-kì kii didandi pu kpatee.

⁷Ama Asuur tiŋki kíh kaa dàkafí mín, ki-landɔkɔɲu nyáñ ɲu-ba. Di sá yii kíh pée dàkafí dinàandi pu ní, kí kúntí atimbun tikpil tikpil.

⁸Kì lī yii: <M-janjakpilib kòkɔ kaa sá bibɔtiibi níii?

⁹Maa ɲá Kalnoo tiŋki kii m nín ɲá Kaarkeemiisi tiŋki pueeee? Maa ɲá Amati tiŋki kii m nín ɲá Aripaadi tiŋki pueeee? Maa ɲá Samaarii tiŋki kii m nín ɲá Damaasi tiŋki pueeee?

¹⁰M ɲún ki jáñ ki fōō awaa beeni, laakin awaa nīn bí ki wīkí ki jítìh Jeerusaleem nì Samaarii timmu yaŋee.

¹¹M nín ɲá Samaarii nì ki-waani pu nee, maa làá ɲmā kí ɲá Jeerusaleem nì ki-waani mimmaaa?>»

¹²Ti-Dindaan yaa láa dóò ditundi din u cáá kí tō Jeerusaleem tiŋki nì Siyyon jool puee, u làá dāá dáal Asuur bɔtiu tafal u nín cáá dilambil ki dàkà u-bee pu.

¹³Di sá yii ubɔti gbanti lī yii: «An sá m-ɲal pɔɲɲu nì m-ciinɲi pu ní m ɲá tin bí nee kòkɔ, kun puee man cáá dinyil ní. M kpītì ɲkpaanyɔmu mun nīn bí anibul

kansikinee, ki fúkúl bi-wanti tin bi kpáafèe. M kpákatì bi-bòtiibi bi-beengi pu kii ubaatandaanee ní.

¹⁴Kii unil nín dàatī u-ṅal kí páatí kunɔndii puee, mín ní m kóon anibul gaajati. Kii bi nín wúkutí ajin ṅin unoon yíkì fée puee, mín ní m kóon tiwan kɔkɔ kitiṅ pu, ní báà unil kaa cīṅkì u-baaa, kaa wāaṅ kinyɔkɔ ní kaa nín múlifi.»

¹⁵Kicɔkɔ mun ṅūh kí dàkà ki-ba un di ṅúb-kì ki cáa gàatēe ceeee? Kijiseekikaai ṅūh kí gúntí ki-ba un cáá-kì ki tūh ditundee puɔɔ? Mbambaan kaa ṅūh kí fīh un ṅúb-ṅuee ṅal, mín ní ndɔ kaa tí ṅūh kí dúkutí un ṅúb-ṅuee ṅal.

¹⁶An pu ní ti-Dindaan Unimbɔti Mṛɔṅkɔdaan làá yàntī u-nib bin gbìfèe n dúnfí. ṅṅmi làá pōō u-nyooti taapu.

¹⁷Ti-Dindaan un sá Isirayeel tiṅki walifīṅuee làá kpántí kii ṅṅmee ní, circir Nimbɔtiu ṅmilimbiliṅ kí fōō ikuṅkum nì abɔjanaakun, kí wà kɔkɔ múb ṅwimbaanti.

¹⁸U làá wà kí bīl u-bambannyaanṅku nì u-subīṅmɔkaanṅi kpaabu kɔkɔ. U làá dāá nīn náaṅ nì unil un iween ṅmó ki bílee ní.

¹⁹Án làá dāá pée kíń isufi fīi yéè ní Asuur bambanṅkun áli gba campɔnti dāa ṅūh kí kàaṅ-i.

Isirayeel yab biba làá dāá kíń

²⁰Nyunti gbantee, Isirayeel yab bin làá dāá nīn bí dimaṅfalinee, Jaakɔb nibul bin làá dāá kínee kaa dāa gíti cótí un di bí ki gbàà-bee pu. Bi làá dāá nīn kíń ki cótí ti-Dindaan pu, Isirayeel circir Nimbɔtiu pu ní.

²¹Bin làá dāá kínee làá dāá gítiń Unimbɔti Mṛɔṅkɔdaan cee, Jaakɔb naantiibi bin làá dāá kínee làá fàtī gítiń.

²²Isirayeel, báa a-naantiibi yaa wīkí kii dibul dīn dō tiṅku gbandee, bi-kansikin biba di làá fàtī gítiń ti-Dindaan cee. Ti-Dindaan nín lēē ki sīh yīi u làá nàaṅ-kèe, see ú ṅá mín, ní deedee n dāá gbí kitiṅ pu kii mbunee.

²³Tiṅman, ti-Dindaan Unimbɔti Mṛɔṅkɔdaan nín sòon ki yóon pu yīi u làá nàaṅ kitiṅ kɔkɔee, see u nāaṅ-kì.

Ní taa fàṅkìmaan Asuur yab

²⁴An pu ní ti-Dindaan Unimbɔti Mṛɔṅkɔdaan lī yīi: «M-nibul yab bin kóò Siiyɔn jool puee, ní taa fàṅkì Asuur yab bin ṅúb mbambaan ki gbàà-ni, ki ṅúb ni-boon ndɔ kii Eejipiti yab nín nīn ṅáaṅ-ni pu dooooyee.

²⁵Ama an kíh nyunti fīi nàanyɔkɔ diṅuul dīn m gíi ni-puee n sòṅkì ní m fōō Asuur yab pu mbum kí nàaṅ-bi.»

²⁶Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan làá dúkutí u-bambaŋɔu kí fáá Asuur yab kii u nín nín fáá Madiyan yab pu Ooreeb jool puee, ní kí tàntí u-kpandɔu dimɔɔl pu kii u nín nín ɔ́a pu Eejiptee.

²⁷Nwiin gbantee, u làá dāá páatí diwaŋgul din pá ni-gbigbipati puee, ní kí túutí-ni ditúndi din u túh-ni ni-silii gīyee. Diwaŋgul làá dāá wāŋkì ní án búti-ni.

Binannanliibi tóobiń Jeerusaleem tiŋki

Unannanli nín jóń Samaarii tiŋkin,

²⁸bi bāań Ayaati tiŋkin. Bi cōom ki jítì Miigirɔn tiŋki pu, ní ki cáá bi-wanti ki yóoń Miikimaasi tiŋkin.

²⁹Bi cōom ki jítì ntaŋkpafaŋfakamin ki bí yii: «Tí gbíntí kí dōommaan Geeba tiŋkin.» Niinee dinyoondi kó Raama tiŋkin yab, ní binib bin kóò Giibeeya, Sayuul tiŋkinee sáń ki kátì.

³⁰Galiim tiŋkin yab, nín tátímaan! Layiisa tiŋkin yab, ní pīlifi. Anatooti yab gbí isaa!

³¹Madimeena tiŋki yab bíi sáń kí ŋmátí, ní bin kóò Geebiim tiŋkinee bíi nyàab kibalilaŋ.

³²Nwiin gbantee binannanliibi làá dāá yū́l Noob tiŋkin, ní ki dāa sòoń ki dàkà Siiyɔn jool, Jeerusaleem gbantaŋki ŋal.

³³Kpèè, ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan di kófí asupan nì mpɔnee. U gāati isukpaan ki lúkufi, isufi in fɔkɔdee dō kitiŋ.

³⁴Ti-Dindaan làá dāá dū kicɔkɔ kí gāati kubambaŋɔun sugboomu, ní Leebanɔn seedir sufii in ŋānee líti ki dō kitiŋ.

Esaïe 11

Uɔti ubɔ làá nyā Daafiidi maaliŋun

¹Disubambil diba làá dāá kpìtì Jeesee sunyeel pu, disupɔmbil diba làá cótí u-nyaŋyi pu.

²Ti-Dindaan Fam làá dāá nīn bí u-pu. Mì làá dāá tī-u iciin nì mpɔn ú gāntì tin ŋānee nì tin kaa ŋānee. Mì làá dāá tī-u isaŋki nì dibaatandi. Mì làá dāá yāntì ú bée ti-Dindaan kí nīn fàŋkí-u.

³Kun dāa mōh-uee di sá ú nīn fàŋkí ti-Dindaan. Waa làá kpèè unil nimbiin ní kí sòoń u-ɔti, kaa làá tí pīlifi tin binib sòońee ní kí sòoń kí ŋāŋkì tibɔti.

⁴U làá dāá sòoń binandambi ɔti nì deedee, ní kí dāá sòoń kitiŋ nee pu wɔfib ɔti nì ibaamɔn. U-nyɔɔbundi dāa gbāa kitiŋ nee pu nib kii mbambaanee ní, ní tibɔti tin dāa nyēē u-nyɔkɔnee dāa kù bin sá bitɔŋfitiibee.

- ⁵Deedee di làá dāá nīn sá-u dambala, ní ibaamɔn dāa sá-u gbaja u gbīn u-caɲ.
- ⁶Sinsinƙu nì dipibil di dāa kóò dicilpu, ní ugbii n̄ dāá dòoñ kí kóí ƙiɲɔbiki. Dinabil nì digbikintipɔmbil dāa kpáfi dibɔɔbaantiil ki jīn, ní kinaacimpɔmbiki dāa kpàá bi-kɔkɔ.
- ⁷Unasal nì digbingbil dāa pēē kunaakpaapɔɔ, ní bi-biyaamu dāa pēē ɲkɔɲkoon. Gbikinti dāa ɲmóò timool kii unaayee ní.
- ⁸Kibipɔɲ dāa kā ukoobu faliɲu pu ki gbíí, ní campɔnti n̄ dāá dū u-ɲal kí bō ukoowaati faliɲun.
- ⁹Baa dāa gíti ɲáań tikpitil, kaa dāa gíti bíí tiba ti-Dindaan circir jool kɔkɔ pu, kun puee bi làá dāá bée ti-Dindaan kitɲee kɔkɔ pu kii nnyim nín gbèè tiɲku puee.
- ¹⁰Ŋwiin gbantee, Jeesee naantiiu di dāa sá kudaanɲu ki tī duulinya nibuliɲ kɔkɔ. Atimbun kɔkɔ làá dāá nyàab-u, ní laakin u dāa bée, tinyool làá dāá nīn jiliɲkī.

Bin bínni kuyunuee gítintam

- ¹¹Ŋwiin gbantee, ti-Dindaan làá dāá tànti u-ɲal nliliitiim kí fī u-nib bin kínee kí líí. An dākà yii bin ɲmàti ki bín Asuur tiɲki nì Eejipiti tiɲki nì Paatroosi tiɲki nì Kuusi tiɲki nì Eelaam tiɲki nì Sineeyaar tiɲki nì Amaati tiɲki nì ntimu mun ní tiɲku mǎnti túee kɔkɔ.
- ¹²U làá dāá tī atimbun kɔkɔ kudaanɲu, kí kpāafi-ɲi yii u làá fātí kóoñní Isirayeel yab bin bi cūnni kuyunuee, kí kpāfi Juuda naakookun yab bin kpàti gbí duulinya jaanɲi kɔkɔnee.
- ¹³Niinee ipoompoon in Eefiraayiim yab cáá Juuda yab puee làá gbèē, ní bí dāá kpò kí céetí Juuda nannanliibi. Eefiraayiim kaa ti làá ɲá Juuda pu ipoompoon, ní Juuda kaa ti làá nīn sá Eefiraayiim nannanliu.
- ¹⁴Bi làá lúuń Fiiliistii yab ɲwiiń jeetilaɲki pú, kí kpāfi kí fūkuł bin kóò ɲwiiń nyalanɲki púee. Bi làá dāá já kí pɔkiñ Eedoom nì Moowaab yab, ní Amɔn yab n̄ dāá nīn bí bi-taapu.
- ¹⁵Ti-Dindaan làá yànti Eejipiti mɔɔl n̄ kpā, kí dākà Eefiraati mɔɔl ɲal kí kpàti di-pu. U làá púfi di-pu kí cúú-dì kí yàkatī abuntaa aluli, ní unil dāa ɲūn kí táká anaataka kí dùtī.
- ¹⁶Didandi dāa bí u-nibul dīn kīn ki bí dimanɲalin Asuur tiɲkinee n̄ dī. Án dāa bí kii bi-naanjab nín n̄n nyán Eejipiti tiɲkin puee ní.

Esaie 12

Ní gāā ilan kí nyɔɲki Unimbɔti ufiil

- ¹Ŋwiin gbantee, sii dinibul dīn ká difiilee làá dāá l̄ yii: «M nyɔɲkí-si, ti-Dindaan! Dì sá yii a n̄n gí m-pu diɲuul, ama ní a-ɲuul sɔɲkí m-pu ní a sɔɲkí m-pobil.

²Kpèè Unimbɔti di fī-mi, m cáá dimákal ní kaa ti fàṅkí. Di sá yii ti-Dindaan di sá m-pɔṅṅu nì m-laṅṅu. Ún di sá m-fiiliu.»

³Ni làá dāá lún nnyim difiil nyimbulii poon nì dipɔɔpindi.

⁴Nwiin gbantee, ni làá dāá lì yii: «Nyɔṅkìmaan ti-Dindaan! Ní sòon mpɔn kí dākà u nín sá uṅyee. Ní yàntī anibul kɔkɔ ń bée u-tuṅkpaanṅi. Māafìmaan kitin pu nib kɔkɔ min ní u-yindi sá dikpaandee.

⁵Gāāmaan ilan kí pākà ti-Dindaan, di sá yii u tún atunṅkpaanṅkpaan. Ní yàntī duulinya kɔkɔ ń bée ṅi-pu!»

⁶Sii un kòò Siyɔn jool puee, fáá ṅwiliili nì dipɔɔpindi kí nīn nyàkantī, di sá yii Isirayeel Nimbɔtiu un bí a-cee ki bí circiree, sá ukpaan ní!

Esaië 13

Babiloon tinṅki kúntitam

¹Tibɔti tin ti-Dindaan sòon Babiloon tinṅki pu ní Amɔtisi jipɔon Yeesaya ká dileedakal poonee sèé.

²Ti-Dindaan bí yii: «Ní cóommaan kudaanṅu ṅaabiki dijool din kūn isufi nì timool kpée yilpu. Ní kúummaan mpɔn kí yíin bijanjaliibi. Ní kábitiń-bi bí dī akpambal punyɔmmu pu kí kó.

³M tī binib bin dū bi-ba ki sú-mee mara. M yíin m-janjaliibi bin sá bimɔntiibee, bin di fàal m-jajil puee, bí dāān kí lēē m-ṅuul kí dākà.»

⁴Ní pīlifi kuwoou nín gān ajoin pu puee, a lì kii dinikitikpaandi di bí ki wòṅhee. Ní pīlifi an nín tūm pu dàii abee poonee, anibul ṅin kóon ki kpáfèe kansikinee. An sá ti-Dindaan Mpɔṅkɔdaan di bí ki kpée bijanjaliibi bin làá cù kujaauee.

⁵Ti-Dindaan nì bin làá lēē u-ṅuul kí dākèe nyánni ndandati, kitin gbeennyɔkɔ. Bi làá nāān kitin nee kɔkɔ.

⁶Nīn sūmmaan ki yálinṅí, kun puee ti-Dindaan wiinṅu tóobiń! Nju dòon kí nāān tikɔkɔ, Unimbɔti Mpɔṅkɔdaan di túnni-ṅu.

⁷An pu ní binib kɔkɔ ṅalii jòon, tiwun yòti.

⁸Dinyoondi làá kó-bi ní iwàlfi nì ṅwunnyaṅfi ń cúú-bi. Bi làá nīn bí ki yálinṅí nì bi-ba, kii upɔdaan di ká imatinween puee. Bi làá nīn kīn ki kpée tɔb nì bitii, ní bi-nimbilin ń mánti cíncin.

⁹Kpèè, ti-Dindaan wiinṅu di dòoṅee, ṅwiin ṅun disaasɔl kaa dāa bée, ṅwiin ṅun di sá u-ṅuukpaandi wiinṅuee. U làá dāá yàntī kitin ń kpánti kuteeu, kí dāá céetí bikpitiṅaliibi kɔkɔ.

¹⁰Ṽmalbijaa nín kpáfi kpáfi pu ki bí yilpuee kaa làá ti nīn wāl. Nwīin tin lì yii ṅu nyēēyee, an fātii bōnti, ní uṅmal mun kaa dāa gíti pīn.

¹¹Ti-Dindaan bí yii: «M làá dáál duulinya nib tafal bi-tuŋkpitiŋ pu, m làá dáál binikpitib tafal bi-kpitii pu. M làá kúntí bin dàkà bi-bee bi-lambil pu, kí sɪntí bin tókó bi-jutiibi puee taapu.

¹²M làá yàntí binifoobi ń taa ti nín gbōō kii sindaariyamɔntee, ń taa ti nín gbōō kii Oofiiri tiŋkin sindaariyauee.»

¹³M làá cìŋkì yilpu ní kitiŋ nyeel ń jìkì màkà maka, man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan ŋuul pu, ŋwiin ŋun dī làá fōō liblib kii ŋɔmee pu.

¹⁴Niinee, kii upeeman un bi bíi jèe, àá ipii in kaa cáá upikpaalee nín sán puee, mín ní báà ŋma làá dāá sàñ kí gítí u-nibul cee, báà ŋma làá dāá gítí u-tiŋki pu.

¹⁵Bin kɔkɔ bi làá dāá kée, bi làá dāá yāŋkì-bi ipiin, bin kɔkɔ bi làá dāá cúúyee, kitàataajiki ní bi làá dāá dūú kpò-bi.

¹⁶Bi-nimbilaaliyin ní bi làá dāá tāā kí mátí bi-biyaamu, kí dāá fūkul bi-wanti tin bí bi-diŋɔnee, kí dāá cūti bi-nimpoobi mɔɔn kí dòoñ nì bi.

¹⁷M làá lùkutí Meedeesi yab kí dū-bi kí tō bi-pu. Binib gbanti tafal kpá nì animbil, áli gba bi kpèé ki sɪŋkɪn sindaariya ní.

¹⁸Bi làá tō binaacimpɔmbi ipiin kí kpò, kaa làá gàntí mbipɔmu, kaa làá sō mbiyaawaamu mun saai.

¹⁹Babiloon tiŋki kin di ŋāñ abee kansikinee, kitiŋ kin di ŋāñ Kaaldee yab cee kii dibeedimbilee làá kpántí kii Soodoom nì Goomoora timmu mun Unimbɔti nèn nāaŋee ní.

²⁰Kí yòoñ kí nín pée cá jaanjaanee, unil kpá kí gítí kàl Babiloon tiŋkin, kì làá nín dō fám ní kí nín cá jaanjaan. Biwaŋkpaaliibi bin yìiŋ ki kpàá bi-waŋkutee gba kaa làá dāá cóoŋ bi-tantib ki-pu, bipikpaaliibi kaa làá dāá kpàà bi-piŋ ki-pu.

²¹Ilambunti di dāa kíŋ ki kóò kitiŋ gbantin, ní atulinjoo ń dāá gbí ki-diŋɔŋin. Kì làá dāá kpántí laakin taataabi kóòyee, ní iŋɔjaa dāa yùkufi ki-digbuŋɔ pu.

²²Isaakpan dāa kpátí kí gbí ki-dikpaanɔ poon, ní sinsɪŋkub ń gbí ki-beeciŋɔ amɔntee poon. Babiloon tiŋki kúntitam tóobiŋ, an bāaŋ gba, báà ŋwimbaanti kaa làá gbéèŋ.

Esaië 14

Bin bi cúú ki cūnni kuyunuee gítintam

¹Ti-Dindaan làá sō Jaakɔb naantiibi saai. U làá fàtí lē Isirayeel nibul dí nín sá u-yal. U làá fàtí kàaŋ-bi bi-tiŋki pu. Binicambi làá kūtì bi-pu ní bi nì Jaakɔb naantiibi ń ɔ́a ubaanti.

²Anibul aba làá dāá yòoñní Isirayeel yab kí fàtí gíiŋnì bi-tiŋki pu. Ti-Dindaan tiŋki pu niinee, Isirayeel yab làá dāá dū binicambi gbanti, bininjab nì binimpoobi

kɔkɔ kɪ kpántí bi-yumbui. Bi làá dāá cúú binib bin nɪn cúú-bi kuyunuee kuyunu. Bin nɪn wóǎ-bee làá dāá nɪn kíń ki bí bi-taapu.

Babiloon bɔtiu kpiisilanɔu

³Isirayeel nibul, a-gíńdi nɪ a-yalinɔkii nɪ kuyunu kun bi cúú-see boonee, ti-Dindaan làá tī-si diɔunɔfil.

⁴Niinee a dāá gà nlan nee kɪ bèel Babiloon bɔtiu yii: «An kúntiń uwóBILEE mana ní? U-lambilee bí la ní?

⁵Ti-Dindaan cúú bitɔɔfitiibi tambɔndi ki gí, u cúú biwóBILIIBI kpandɔɔu ki kófi.

⁶Un nɪn tàfi anibul nɪ diɔuul, ki nɪn gbàà binib kaa gbèentí, ki nɪn cáá tipɔmbɔti ki jĩn atimbun pu dibeel, ki nɪn ká ɔi-pu kàti kati.

⁷Kɔɔkɔnnɛe kitiɔ kɔkɔ ɔunɔfi ki ká dipɔɔɔɔkil. Báà ɔma kíń ki fàal.

⁸A-puee, ki kpáan siipreesi sufii bí ifaal poon, ní a nín líti ki dōee, Leebanɔn seedir sufii lí yii: <Un nɪn jómín ki gàatí-tee kaa ti làá jōmín.>»

⁹Taapu taɔkpiilin yab nín gbĩl yii a dōónee, ní bi bí ki bóntí bi-ba ki cí yii á dāān. A-puee bi fikití bitaɔkpiibi bin nɪn sá bikpaambi kitiɔ puee, ní ki yānti atimbun kɔkɔ bɔtiibi yíkí bi-beejaliɔ pu ki yúl a-pu.

¹⁰Bi-kɔkɔ làá sòon kɪ lí yii: «Si mun kaa ti cáá mɔɔn kii timbee dee, ti nɪ si ɔá ubaanti dee!»

¹¹Bi bí bɔɔ tibati ní ki téé a-kpaanti ki tó ditaɔkpiilin. Akoosibil di kíń ki sá-si kilambaɔ, ní ijiliɔkpaam sá-si satabiiɔkaa.

¹²Sii utaafaanɔmalbija un wál kílkilee, an dī mana ní a nyánní yilpu ki lítiń ní? Sii un nɪn jáà ki pɔókín atimbunee, an dī mana ní bi téé-si ki lúkú mín?

¹³A nɪn bí ki lí a-ban yii: «Man làá jōm kutaa pu, m làá jōntiń m-beejal yilpu kɪ nɪn bí Unimbɔti ɔmalbijaa yilpu. M làá kàl dibeel diɔool yilpu, laakin ní inimbɔti kàal ki kpáfí, ɔwíń nyalanɔki pú kúntilaɔkee.

¹⁴M làá jōm atagban yilpu kúntí kunti, m làá nɪn bí kii Yilpu Fóɔɔɔ Nimbɔtiuee ní.»

¹⁵Ama a sīnti ki bàń ditaɔkpiilin, kbookpaanɔu taapu taapu.

¹⁶Bin ká-see kpèé-si dímmm ní ki lí yii: «Mimmee unil un nɪn yānti kitiɔ pu nib jíkí, ní abee cìɔkēe sèéee?

¹⁷Úń di kaa nɪn nàantí ntimu, ki nɪn yānti kitiɔ kpántí kuteeu kaa líkí bisarkadambeeee?»

¹⁸Atimbun bɔtiibi kɔkɔ yaa kpíyee, báà ɔma dò u-kaakulin nɪ tinyool ní kí ɔunɔfi.

¹⁹Ama siiyee, bi dū-si ki fá, kaa síb-si a-kaakulin. A bí kii kibiki kin bi māl kaa yōon kɪ dō kaa bí ɔkpèéyee ní. A dō binib bin bi kūyee nyíkí a-pu. Bi dū

kitàataajiki ki sàatì ki cífi cífi-si, ki téé-si ki tó kbookpaanɲun atanɲpee pu, kii dinikpil din dō binib tà ki jītée.

²⁰Baa làá kpāfi sii nì bi kuceeu, kun puee a nāaṇ a-tiŋki, ní ki kūū sisi a-ba nibul. Dalba dalba baa làá ti pútí a-nibooliɲu binikpitib nee yindi.

²¹Ní bóntí kí kpò mbininjabiyaamu inikpiti in mu-baabi ɲáaṇee pu! Án nín làá ɲà pu bí taa láa yīkì kí já kí fōō kitɲ kí náaṇ ntimu kí gbéeṇ duulinya kòkònee.

²²Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan bí yii: «M làá jáṇ Babiloon yab. M làá kúntí Babiloon yindi nì ki-nib bin kíṇee, nì bi-biyaamu nì bi-naantiibi kòkò.» Man ni-Dindaan di lī mín.

²³«M làá yàntí Babiloon tiŋki ń kpántí kubɔɔ, laakin ní jɔmbaanɲib kóòyee. M làá dū dinàandi ɲaanɲu kí ɲàtí-kì.» Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mín.

Ti-Dindaan làá nàaṇ Asuur pɔŋɲu

²⁴Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di pūtí ki lī yii: «Tiŋman pu, tin m bóntí kí ɲée, see án ɲá mín, m nín lēē kí ɲá puee, see án ɲá mín.

²⁵M làá kúntí Asuur yab pɔŋɲu m-tiŋki pu, m làá tāā kí mátí-bi m-jooŋɲi pu. M làá léetí kpancikil un bi léēṇ m-nibee pu, kí túutí-bi ditúndi din bi túee.

²⁶Ti-Dindaan nín sòoṇ tin ki yóoṇ duulinya kòkò puee dee, u nín bóntí pu ki yóoṇ kí dáal atimbun kòkò tafal puee dee.»

²⁷Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan yaa lēē kí ɲá puee, ɲma di ɲūṇ kí lī yii ú taa ɲá mín? U yaa gúnti u-ɲal, ɲma di ɲūṇ kí cúú-ɲu?

Ti-Dindaan bí kpáafí Fiiliistii yab

²⁸Dibindi din ubɔti Akaasi kpílyee ní bi báakì tibɔti tin bí nee.

²⁹Nimbi Fiiliistii yab kòkò, án taa nín mōṇ-ni yii ndo ɲun bi dūu gbáń-nee nín gílyee. Di sá yii ukoobu un kpílyee poon ní ukoowaati làá nyānní, ní ukoowaatee ń màal kukoobilɲu kun ɲàaṇee.

³⁰Binandambi làá dāá ká kí jī kí díkí, biwɔfib làá dāá ɲùṇfi nì ɲgbansɔŋfi. Ama m làá yàntí sii biyaamu ń kpú ɲkùṁ, ní kí yàntí bí kpò mun kíṇee.

³¹Kitɲ punyɔkòki, nín yáliŋkí, ntimu, nín sūṇ ki tátímaan. Fiiliistii yab kòkò wunti yōtì, di sá yii nnyiim miba nyānní ɲgan pú ki dōoṇ. Binannanliibi gbanti kansikinee, báa unil kaa sàṇ ki wāatì dijanjakitil.

³²Ti làá dāá kíf ditimbundee tuuɲyi yii ba? Yii: «Ti-Dindaan u-ba di náaṇ Siiyɔn tiŋki. Niin ní u-nibul yab bin sá biwɔfibe lāá dāá sàṇ kí kó.»

Esaïe 15

Tin ti-Dindaan sòoṇ Moowaab tiŋki puee

(Ayil 15-16: kpèè Yeer 48)

¹Tin ti-Dindaan sòon Moowaab tiŋki puee sò. Kunyabambaantiiu ní bi nāa Aari tiŋki kin bí Moowaabee, an pée dóò ki-pu dee! Kunyabambaantiiu ní bi nāa Kiiri tiŋki kin bí Moowaabee, an pée dóò ki-pu dee!

²Diibon tiŋkin yab jóm bi-waatootipaanyi pu kí sō. Moowaab yab jóm Neeboo jool pu nì Meedeeba tiŋkin kí yāliŋkì. Bi-kòkò kōol abaakpan ní ki cáń bi-nyimpuliŋ.

³Bi pēē kpəsatab ki còom adan pu. Adiin ŋin bi bōbee yilpu nì kpacantib puee, bi gà ikpiisilan ní báà ŋma sūn.

⁴Eesbon nì Eelalee timmu yab bí gbáa ibiil, bi tin gbìl bi-neen pu doooo Yakaasi tiŋkin ní. An pu ní Moowaab janjaliibi bí ki kūuntí, bi-wunti yōtì.

⁵M bí nyàab un làá jòon Moowaab tiŋkee. Ki-nib biba sán ki bàñ Soowaar tiŋkin, ní biba bàñ Eegilati Seeliisiya tiŋkin. Bi sūn ki dàb Luwiiti gbantaŋki, ki gbáa ibiil nì kunimbaau ki tàkā Ooroonayiim saŋgu pu.

⁶Niimriim buŋgu fòotì. Timool kūn kaa ti nyēē, timoson kaa ti pée bí.

⁷An pu ní binib koon bi-wanti tin kìn-bee ki kpáa sán ki dūtì peepiliyee sufii buŋgu.

⁸Ibiil di pée tùm dàii Moowaab tiŋki kòkò. Bi gbìl iyalŋki pu Eegilayiim tiŋkin, bi gbìl i-pu doooo Beer-Eeliim.

⁹Mbun ŋun jítí Dimon tiŋkinee mán fatiku, ní m làá kūtí Dimon yab nnaabu ŋubo mun. Gbikinti ubo làá cūtí Moowaab yab bin kìn bi-tiŋkin kaa kpfiyee.

Esaië 16

Moowaab yab mēē Jeerusaleem yab n jòon-bi

¹«Ní yòommaan dipibil doooo Seera tiŋki kin bí kuteeu watil púee kí cunnì kí tī Juuda botiu un kóò Siyōn jool puee.»

²Moowaab yab nimpoobi bí Arinon buŋgu laakin bi ŋūn kí còom kí dūtēe. Bi náa nì inoon in bi jīn ki nyánti i-diikun i yālee.

³Bi bí ki lì Jeerusaleem yii: «Tùkù-ti kun ti máań kí ŋee, ŋa tiba kí tī-ti. Wún ti-pu kuwiŋkaŋu nee pu, kii kunyeeu, dibombondi nín bī puee. Dū ti-yab bin sán ki kó-see kí bál, taa biití bin bí sánee pu.

⁴Yánti Moowaab yab bin sán ki kó-see n kál a-cee, níń sá-bi kibalilaŋ unāanli cee. Diwóbil boti làá gbèē, tipomboti làá kúntí. Unāanli làá yīkì ti-tiŋki pu.

⁵Niinee a-ŋanti puee, uboti beel làá nīn bá ki pō. U làá dāā kpòotí Daafiidi beel nì deede. U làá dāā nīn bí kii ubosoonli un deede boti mán u-nimbiliŋ, ní u néēn ibaamon boti tikpilee.»

Jeerusaleem kaa làá ŋmā kí tūtuñ Moowaab

⁶Ti gbĩl bi sòon Moowaab yab lambikpaandi pu. Ba lambikpaandi dín bulifi dee! Bi dàkà bi-ba, ki yòontí bi-ba yilpu ki mòon tikpil, ama tin bi sòonee kaa cáá taapu.

⁷Kòṅkònnèe Moowaab yab bí sūn bi-tiṅki pu, bi-kòkò bí sūn. Bi yaa téetì fiinyi subiliṅ kalaabi bin bi nèn ḡmóò Kiiri-Areeseeti tiṅki puee, bi yáliṅkí ní. Bi-wunti yòtì kpataaa!

⁸Di sá yii Eesbòn tiṅki sati kòkò bíl kii Siibima tiṅki fiinyi sufiiyee. Nyunti puee, isufi gbanti damam di nèn gbéè bin nèn sá atimbun kpilibee. I nèn yú ki tin bàñ Yaseer tiṅkin, ki nèn nyēē kuteeun an kòkò pu. I nèn tó apan an lákatì Nyaam mool pu.

⁹An pu ní m kúti Yaseer yab pu ki bí sūn Siibima fiinyi sufii pu. Eesbòn nì Eelalee, m làá dū m-nyinnyim kí yàaṅ-ni ní sòṅkì. Kun puee ni nín nèn kītì ni-subiliṅ, ki cēē ni-jikaati nì dipòpindi ki fàal puee kòkò kúntì.

¹⁰Dipòpindi nì ifaal kúntì ni-kpaanḡṅin. Naa ti gà ilan ki kūuntí ni-fiinyi kpaanḡṅin. Kubòbiku kun poon ni nèn tà fiinyi biliṅ ndamam còolee kūñ. Dipòpindi faalii kúntì.

¹¹An pu ní m bí ki sūn Moowaab tiṅki pu. M bí yáliṅkí kii bi nín bòó kubeeu ki gà kunimbaau laṅyi puee. M bí yáliṅkí m-pòbil poon Kiiri-Areesi pu.

¹²Moowaab yab làá ḡí kí dàb ḡgbantamu pu. Bi làá cùú kó bi-waadiikun kí tĩmĩnsì, ama tiba kaa làá kpántí.

¹³Tibòti tin ti-Dindaan nèn sòon Moowaab tiṅki pu dooooyee dee.

¹⁴Ama kòṅkònnèe ti-Dindaan bí yii: «Kí yòon dín kí cáá sã abin ata deedeeyee, Moowaab tindaṅkpilib nì samaa kòkò kaa dāa gíti bí tiban. Bin làá dāa kínee kaa làá dāa nīn náaṅ, ní kaa dāa pōō mun.»

Esaïe 17

Damaasi nì Isirayeel beeni làá líti

¹Tin ti-Dindaan sòon Damaasi tiṅki puee sò. Damaasi tiṅki kaa làá nīn gíti sá kitin ki bí, kì làá kpántí adigbun ḡma ní.

²Binib làá yìkì kí fá Arooweer timmu. Tiwaṅkuti di làá jī mpaan mu-poon kí nīn bí ní báà uniseen kaa dāa bí ki páb-tì.

³Ntimu mun bi mán agun ki túee kaa ti làá nīn bí Eefiraayim beelin. Damaasi tiṅki kaa dāa gíti cáá ubòti. Aram yab bin làá dāa kínee nì Isirayeel yab wíṅṅu làá dāa nīn ḡmà ní. Ti-Dindaan Mpòṅkòdaan di lī mīn.

⁴Nwiin gbantee, Jaakòb nyooti làá bàtì, ní u-wunti tin nèn bí màlmalee í sãṅ.

⁵Án làá dāá nīn bī kii dijincal yuntiŋu, ukpaal nīn cēē tikpaajin kī kóon kī bīl abon abon puee ní. Án làá nīn bī kii bi nīn lúlifí tikpaajin Reefayiim tantakalin puee ní.

⁶<Án làá dāá pée kīn tijinlulifikaal ní, tin ní bi lúlifèe, kii bi nīn yaa kītì ɔliifi subiliŋ, an nīn kīntí abil ali kii ata pu ki lún yilpuee, áá abil anaa kii aŋmoo ŋin kīntí asupan puee. Tiboti tin ní ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbotiu sòoŋee dee.

⁷Yaadalee, binib làá dāá dū bi-nimbikpeeŋu kī báaŋ bi-náanliu pu, bi làá dāá fātī bi-nimbiin kī túl Isirayeel circir Nimbotiu cee.

⁸Baa dāa gítí fātí kɔpèè isaraafan in bīn bi-ba máŋee. Baa dāa gítí fātí kɔpèè diwaal Aseera windɔi áá isaraafan in pu bi tùutí talaalubee watil pú.

⁹Yaadalee bi làá dāá sàŋ kī fá bi-timmu mun bi máŋ agun ki túee, kii dooooyee Eefi yab nì Amɔɔr yab nīn nīn sàŋ ki fá bi-timmu pu Isirayeel yab nimbiinee ní. Bi-timmu gbanti làá dāá kpántí kii kuteeuee.

¹⁰Isirayeel, a súntì Unimboti un fī-see pu. Aa ti téetí ditaŋkpal din a sàŋ ki kóee pu. An pu ní a cóon isufi in cáá kunyaanŋuee, ní ki búl asubil ŋin di nyánní ntincamunee.

¹¹Nwiin ŋun a cóon-iee, ní i yíkì ki wíiŋ, kutaafaauee ní iwambool in a búlee í púkuŋ. Ama ní nnaabu wiŋŋu dalee, tin a cáŋee kɔkɔ í wāŋkì a-cee, ní án kaa dāa cáá dicáaŋdi.

Anibul wooku

¹²Mbusu boti! Anibul kupaau di dòoŋee. Kuwoou kun bi gāŋee náaŋ nì tiŋku wooku ní. Atimbun bintindi náaŋ nì tinyiŋban nīn yíkí ki yāŋkí tɔb puee ní.

¹³Atimbun gbanti wooku náaŋ nì nnyiŋkpaam wooku ní. Ti-Dindaan kpīl-mì ní mì sàŋ ki nīn cá ndandati, a lì kii dijool pu buŋku nīn yòontí timɔkulindi ki féee puee, kii kubuŋu nīn yòontí kikuŋkumbɔŋ biliŋ puee, a lì kii kubuŋkpaanŋu nīn yòontí kukɔŋkɔŋu puee.

¹⁴Kujoouee, an sá dinyoondi ní, ama ku dāa lì yii ku wúntée, bi wāŋkì. Binib bin dòoŋ ki fúkuŋ-ti ki gbákaŋ-tee, kun dɔ ki cí-bee dee.

Esaie 18

Unimboti làá dáal Kuusi yab tafal

¹Mbusu dɔ ki cí sii kitŋ kin ŋaliŋfii cáá ifeen ili, ki dɔ ki nóó Kuusi buŋyee.

²A tūn ituun i kàal tikati ŋaliŋfii poon ki còom Niil mɔɔl pu. Nimbi ituun in yábee, nīn gítímaan. Ní gítímaan ni-nibul din nib fòkò bi-wunti jòmee cee, dinibul din bi fāŋkí duulinyanee cee, dinibul din pɔɔ ki tà ki mātí di-nannanliibee cee. Ní fātí gítí ni-tiŋki kin ní ibun yākatèe cee.

³Nimbi bin kɔkɔ kóò duulinyanee, nimbi bin kɔkɔ kpátì gbí kitɪŋ puee, bi yaa láa cóoñ kiŋaabiki ajoon puee, ní dāá kpèèmaan, bi yaa láa búñ nyinee, ní dāá pīlifimaan!

⁴Di sá yii ti-Dindaan di tükū-mi yii: «M làá nīn kā m-kɔŋkooŋhun yilpu ní ki kpèèñ tin bī jītí taapuee soooo, kii ŋwīñ nīn ŋmíntí ŋu-walifiŋu tùm puee, kii dimalindi nīn tòó kudiceeu yuntiŋu puee.»

⁵Di sá yii, kí wàatī bí kītī fiinyi biliŋee, ŋyunti ŋun fiinyi sufii púkuñ ki dóòyee, ŋyunti ŋun mpumpukum kpántì asubil ki bīñee, bi dùŋfī kijiki ní kí gāa mpambiyaamu mun kaa lòoñee, ní kí páká asupɔmbil nì tifaal.

⁶Bi làá dāá dū Asuur yab kí tī kaajiikub bin bí ajoon puee, nì ipecuncuti in bín kupɔɔneee. - Kaajiikub làá dāá nīn jīn niin dipeel pu, ní ipecuncuti n dāá nīn jīn niin kuseeun -.

⁷Nyunti gbantee, bi làá dāá cáañ tiwampɔkaal kí tī ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan. Án dāa sá dinibul din yab fɔkò ní bi-wunti jòm pólɔlee ní. Kitɪŋ pu nib kɔkɔ fàŋkí-bi ní yókó yɔkɔ. Dinibul gbanti nib cáá mpɔn ní ki tà ki mátí bi-nannanliibi, ní ibun cúú bi-tiŋki ki yākatì. Bi làá dāá cáañ an wampɔkaatee Siiyɔn jool pu, laakin ní bi jáam ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaanee ní.

Esaië 19

Unimbɔti làá dāá Eejipiti yab tafal

¹Tibɔti tin Unimbɔti sòoñ Eejipiti tiŋki puee sèé. Kpèè, ti-Dindaan di kǎñ ditagbandi din yábee pu ki jàkà ki dòoñ Eejipiti tiŋkinee. Tifaandi kó Eejipiti waaŋi u-nimbiin, ní Eejipiti yab bi-ba pɔbil bíl tikpil.

²Ti-Dindaan bí yii: «M làá jáañ Eejipiti yab, unil nì u-nabiki làá nīn jáà, ní unil nì u-juti n nīn jáà. Kitɪŋ kiba làá nīn jáà nì kin kíñ, ní dibeel diba n nīn jáà nì din kíñ.

³M làá yàntī Eejipiti yab wunti n yòtī, kí yàntī tin bi bóntì kí ŋée n gbíntí fám. Niinee bi làá cù bi-waaŋi nì bin yī bitaŋkpiibee nì bi-bɔɔbi cee dibalifil.

⁴M làá dū Eejipiti yab kí ŋá bikpilib bin bɔti pōyee ŋaan. Ubɔti un cáá mpɔnee di làá jī dibeel bi-pu.» Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mín.

⁵Niil mɔɔl làá fótí, dimɔɔl gbanti làá kpā.

⁶Ibun làá dāá nūukì, Niil buntaaŋi poonee, nnyim làá dāá fótí ní ŋí kpā, ní tikati nì dikal n dāá yól.

⁷Timool tin nyēē Niil mɔɔgbandi nì laakin ní di-nyim dī ki kóò tiŋkuneee, tikpaajin tin bi kūñ dimɔɔgbandee làá kpā. Kubuŋu làá yòoñ kí fá, ní báa tiba kaa ti làá kíñ ki yú.

⁸Bijɔncuuliibi làá dāá yāliŋkì. Bin kɔkɔ tòó ijɔmpiin Niil mɔɔlinee, làá nīn bí kunimbāaun ní bin tòó tilaandi di-nyimineee wunti n yòtī ní án wà-bi tikpil.

⁹Icoo cúú bin bóntí gulfapiin un bí fálfalee, nì bin cáa lùee.

¹⁰Bisataluliibi nan̄ki làá nyā nì bi-ba, ní bitontonliibi kòkò wunti n̄ yòtī.

¹¹Soowan bōtibiliŋ sá bigbaambi ŋma ní. Bicin̄fitiibi bin sáŋkí Faarooyee kaa nyí tiba. Mana ní ni ŋūn kí tükù Faaroo yii: «Ti sá bicin̄fitiibi naantiibi, ti sá dooooyee bōtiibi naantiibi ní?»

¹²Faaroo, a-cin̄fitiibee bí la sò? Bí lēē kí dākà-si á bée tin ní ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan bónti kí ŋá Eejipiti tiŋkee!

¹³Soowan yab bōtibiliŋ kpánti bigbaambi, ní Nofi yab kpilib bí kíl bi-ba. Bín bin bàà sá yii bí kpòotī Eejipiti tiŋkee, bín di bí gáatí-kì.

¹⁴Ti-Dindaan dū kunyin̄fun̄fun̄u fam ki tó bi-pu, ki yānti Eejipiti yab kaa bá ki p55, kii udanyɔgbil nín kpònti ki wùliŋkí puee.

¹⁵Diyileeee, dijuuleeee, kukpakpaliueeee, kukaluueeee, ubo kaa dāa ŋūn kí ŋá tiba kí tī Eejipiti.

Kun làá dāá jītí Eejipiti tiŋki puee

¹⁶Ŋwindalee, Eejipiti yab làá dāá nīn bí kii binimpoobee ní. Dinyoondi làá dāá kó-bi ní bi-wunti jìkì nyunti ŋun bi yaa láa ká ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan tānti u-ŋal kí dáal bi-tafalee.

¹⁷Juuda tiŋki làá dāá yānti dinyoondi n̄ kó Eejipiti yab. Bi yaa láa péé pùti Juuda tiŋki yindi bi-ceeyee, ní bí kíl ki bí jìkì tin ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan sòon̄ ki yóon̄ kí ŋá-bee pu.

¹⁸Ŋwindalee, binib làá dāá sòon̄ eebru soonyi Eejipiti timmu muŋmoo poon ní, kí dāá pùti kí pòon̄ yii bi làá nīn kín ki jáam̄ ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan baba. Ntimu gbanti kiba ní bi dāa yīl̄ yii līr-Ayeereesi, taapu di sá yii «ŋwīn̄ tiŋki».

¹⁹Ŋwindalee, bi làá dāá mā ti-Dindaan nsaraafan Eejipiti tiŋki pòti pu, ní kí dāá cóon̄ ditaŋkpal Eejipiti tiŋki kpaanyɔkòki kí nīn téetí ti-Dindaan pu.

²⁰Án di dāa sá kudaan̄pu yii ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan bí Eejipiti tiŋkin. Eejipiti yab yaa láa kúun̄ ki yīn̄ ti-Dindaan bin bí wóɓ-bee puee, u làá dāá tō ufiil ubo ú cùú mōti bi-pu ní kí fī-bi kí líí.

²¹Niinee, ti-Dindaan làá dāá lēē u-ba kí dākà Eejipiti yab, ní bín n̄ dāá bée-u. Bi làá dāá ŋá saraabi kí cáan̄ tiwampɔkaal kí jáam̄ ti-Dindaan. Bi làá dāá pòon̄ ti-Dindaan ipoon ní kí dāá ŋá tin ní bi pōon̄ee.

²²Ti-Dindaan làá dāá dáal Eejipiti yab tafal. U làá dāá fáa-bi, ama ní kí cáan̄-bi. Bi làá dāá fātīí gítí ti-Dindaan cee, ní ú fōo bi-wimmeem kí cáan̄-bi.

²³Ŋwindalee, didandi làá dāá nyā Eejipiti tiŋkin kí cù Asuur tiŋkin. Asuur yab làá dāá dāan̄ Eejipiti yab tiŋkin, ní Eejipiti yab mun n̄ cù Asuur yab tiŋkin. Eejipiti yab nì Asuur yab làá dāá kpāfi kí jáam̄ Unimboti.

²⁴Nwindalee, ti-Dindaan làá dāá bīn duulinya pu: Isirayeel tiŋki làá dāá nīn sá kitintataatii kin pu u làá bīnee, kí kūtì Eejipiti nì Asuur timmu pu.

²⁵Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan làá dāá bīn duulinya pu kí lì yii: «M bīn Eejipiti yab m-nibul pu, ki bīn Asuur yab bin m náan nì m-ɲaliiyee pu, ní ki bīn Isirayeel yab bin ní m gāntì ki yóon m-bee pu.»

Esaïe 20

Yeesaya kaa pēē tiba kaa táká anaataka

¹An nīn sá dibindi din ní Asuur bɔtiu Saargɔn nīn tú u-janjakpiliu u cūti ki ján nì Asidoodi tiŋki ki fōō-kèe ní.

²Nyunti gbanti ní ti-Dindaan nīn tūkū Amɔtisi jipɔɔn Yeesaya yii: «Nīn cá, á gbintì kutuku un a gbīn a-caŋee, kí cúú a-naatakaŋ mun kí tákatí.» Ní Yeesaya ɲá mín, ki kīn ki cōm kaa lōō tiba, kaa táká anaataka mun.

³Ní ti-Dindaan bí yii: «M-tɔntɔnliu Yeesaya nīn cōm kaa lōō tiba, kaa táká anaataka mun abin ata nee, an sá kudaanɲu nì tibɔkpaafikaal ní kí tī Eejipiti nì Kuusi timmu yab.

⁴Mín ní Asuur bɔtiu làá dāá cúú Eejipiti yab sarka ní kí cúú Kuusi yab, binipɔmbi nì bitikpilib kí cūnni kuyunɲu. Bi làá dāá nīn cōm kaa lōō tiba, kaa táká anaataka ní bi-kpiliŋ n nīn dō fám. Án dāá sá icoo ní ki tī Eejipiti yab.

⁵Binib bin nīn máká Kuusi yab pu, ki nīn fàal Eejipiti yab puee wunti làá dāá yòtì ní icoo n dāá cúú-bi.»

⁶Nwiin gbantee, binib bin kóò ditiŋkugbandee làá dāá lì yii: «Kpèèmaan tin bāan bin pu timbi mákée! Ti bàà nīn cɔtí yii ti làá sān kí kó-bi ní bí jòon-ti kí fī-ti Asuur bɔtiu ɲaan. Mimmee ti làá nīn ɲá mana ní kí ɲmátí dee?»

Esaïe 21

Babiloon tiŋki làá líti

¹Tibɔti tin ní Unimbɔti sòon <tiŋku caŋin teeku> puee sèé. Kii kunaakpaabuɲu nīn jītí Neegeeb tiŋki pu puee, mín ní unannanli nyánni kuteeu pú tiŋki, kitiŋ kin bàà ɲma fàŋkée poon.

²Tibɔti tin m ká dileedakal poonee pōō tikpil. U nì un nīn pēē kinyɔkɔee nyán u-boon, ní un nàantée bí nàantí. Ti-Dindaan lī yii: «Eelam yab, cùú já nì kì! Meedii yab, cùú màntí tū-kì! M làá kúntí iyaliŋki kɔkɔ.»

³M nīn ká mimmee ní tiwool kó-mi. M gbīl iwàlfi pu kii imatiŋweenee. Kunimbaau kó-mi ki yāntì m-tafaliŋ kpáá, dinyoondi kó-mi ki yāntì maa ti wāl.

⁴M-pɔbil bíl ní tifaandi kó-mi m-wunti kīn ki jìkì. M nīn bàà ká ki cí yii án sòŋkì m-pu kujooee, ní an dūu kpánti-mi dinyoondi.

⁵Bi síh̄n teebilib ki kpátì iṇaabu ki bīh̄n, ní binib kíí ki b́í jīh̄ ki nyù. Kpalaayee ní ubo téen̄ yii: «Bijanjakpilib, yíkìmaan, ṇmìtì ni-gbampɔɔṇi ṇkpam!»

⁶Ti-Dindaan nín sòòṇ-mi puee sèé: «Cùú yóoṇ un làá n̄n cí sintilee, tin ní u làá kée, ú dūú bāakì.

⁷U yaa láa ká janjatɔɔku páah̄n̄ itaamu ili dátée, ki ká binib ká mmamu pu áa binib ká igutaamu puee, ú dāá kpèè tīṇan, kí gítì kpèè tīṇan!»

⁸Ní un b́í ki kpèéyee téen̄ ki lī yii: «Ukpil, ṇwiimpu kɔkɔee, m yú laakin ní m cée, kunyeeu mun kɔkɔee m yú laakin sá ṇ n̄n yú ki cée ní.

⁹Kpèè, unil ubo di dòoṇee. U kān̄ janjatɔɔku pu itaamu ili dátí-u. U b́í ki sòòṇ ki lī yii: <Kitiṇee líti ní, Babiloon tīṇki líti. Awaa ṇin ki-nib jáaṇee kɔkɔ dō kitīṇ ki wīl̄.>

¹⁰«M-nibul, sii un ní ti-Dindaan gbáñ kii bi nín gbáa bilee dinaapaal pu puee, ti-Dindaan Mpɔṇkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu cee ní m gbīl̄ an bɔti, ní ki cáa b́í nàat̄-si.

Kunyeeu dáá dátàaa?

¹¹Unimbɔti sòòṇ Duuma tīṇki pu. Ubo sòòṇn̄-mi doooo Seeyiir tīṇkin ki lī yii: «Uciitil, kunyeeu dáá dátàaa? Uciitil, kunyeeu dáá dátàaa?»

¹²Ní uciitil kíí yii: «Kutaa b́í wúntí, ama kunyeeu làá gítì mó. Ni yaa là b́í kíí-nee, ní fàt̄í gítin̄ kí bàlifi.»

Deedan n̄ Keedaar timmu yab b́í sán

¹³Tibɔti tin Unimbɔti sòòṇ Bilaalibub tīṇki puee sèé. Nimbi Deedan yab bin ká igutaamu ki j̄tée, bilaalibub tīṇki bamban̄kun ní ni làá dòoṇ d̄in̄ nyeeeku!

¹⁴Nimbi bin kóò Teema tīṇkinee, tīmaan̄ bin nnyinnyoo cááyee nnyim b́í nyè, kí t̄ī bin sán kí ṇmátée tijin̄ b́í j̄.

¹⁵Kun puee bi b́í sán ntàataajimu mun bi dáal̄ ki fúutì kujitoounee, ki b́í sán itɔfi in bi dáal̄ ki làá t̄ee, ki b́í sán kujaau nín yíkì pɔɔkì puee.

¹⁶Di sá yii ti-Dindaan nín lī-mi puee sèé: «Kí yòoṇ d̄in̄ kí cáá s̄ā dibindi deedeeyee, Keedaar yab nyooti kɔkɔ làá kúntí.

¹⁷Keedaar yab kansikin bibaatandambi bin tòó ipiinee kaa làá dāá kíí ki náaṇ.» Ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu di lī mín̄.

Esaïe 22

Unimbɔti b́í kpáafi Jeerusaleem yab

¹Tin Unimbɔti lī Dileedakal Tantakal puee sèé. Jeerusaleem, ba ṇá ní a-nib kɔkɔ jóm̄ adiin̄ yilpu ní?

²Ba pu ní a sá kitin kin poon kuwoou bí, an tùm dàii, ki bí jinjal poonee ní? Kitàataajiki ní baa dūu kūu a-nib bin kpīyee, an kaa sá kujaau poon ní bi kūu-bi.

³A-janjakpilib kəkə sàh ki kátì pílpi, bijanjaliibi bin tòó ipiinee dū-bi ki kpánti bisarkadambi. Bi nìn cúú bin kəkə bi nìn pée kée dicilpu, nyunti nun bi nìn bíi sánee.

⁴An pu ní m bí-ni yii: «Ní yàntīmaan m sō lōlō. Bi nāa m-nibul, ama ní taa màkañ kí sòhki m-pòbil.

⁵Di sá yii dín wiinju nee, ti-Dindaan Unimbōti Mpɔŋkɔdaan dū fikil fikil nì dilitil nì dinyoondi ki tón ti-pu.» Dileedakal Tantakal poonee, bi wī digundi din mǎnti tú kitiŋee, ní ibiil fōō ki pí bin bí ajoon puee n jòón-bi.

⁶Eelaam yab yōon abaatan ki bāl. Bijanjaliibi bin nìn kā janjatɔɔkub puee nìn bí ní bitanjakaliibi mun bí. Kiiri janjaliibi bónti bi-gbampɔɔŋi.

⁷Jeerusaleem, janjatɔɔkub gbí a-tantakan ŋin ŋānee poon, ní bitanjakaliibi yú a-punyɔkɔpu kí já nì si.

⁸Juuda beel kaa ti cáá diwundi. Yaadalee, ni fātì ni-nimbikpeenju ki túl tianjawan tin bí <Kubambaŋju diikunee>.

⁹Digundi din mǎnti tú Daafiidi Tinkee, ni ká laakin bátì bátì ki lítèe nín wīkí puee. Ni kpáafi nnyim dinyimbobil din bí taapu púee poon.

¹⁰Ni kàaŋ Jeerusaleem diinji, ni wīl aba kí mǎnti tī kitiŋ gundi mpɔn.

¹¹Ni gbīn dinyimbobil agun ali kansikin kí ŋmā kí dáaliŋ dikpikilee nyim. Ama naa fātì ni-nimbikpeenju ki túl un ŋá tīn kəkəe, kaa bée un di túŋ an tundi ki síiŋ dooooyee.

¹²Yaadalee, ti-Dindaan Unimbōti Mpɔŋkɔdaan nìn yíiŋ-ni ní sō kí yāliŋkì, kí kòlò ni-yiliŋ ní kí dū kpɔsatab kí pèeŋ.

¹³Ama kpèèmaan, ni bí ifaal nì mmɔnni! Ni bí ki kù inaa, ki lantì ipii, ki ŋmóò tinan ní ki nyù ndamam ki lì yii: «Tí jī kí nyòmaan, kun puee fool ti làá fu kpú.»

¹⁴Ama ní ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan sòon tiboti nee an kó m-tafalin yii: «M pée kpá kí dū ikpiti nee kí pō-ni kí tin sǎa ni-kúm dal.» Ti-Dindaan Unimbōti Mpɔŋkɔdaan nín lī puee dee.

Ubōti tɔntɔŋkpiliu Seebina làá fá u-paanyu

¹⁵Ti-Dindaan Unimbōti Mpɔŋkɔdaan bí-mi yii: «Cù kí tükù ubōti tɔntɔŋkpiliu Seebina un kpèe dibeecindi tuuŋee yii:

¹⁶<Ba ní a cáá doo nee ní? A-yaaja ulou di bí doo ní a yānti bi gbīn-si dikaakul doo? Bi gbīn-si dikaakul kigbantaŋ yilpu, ki lükù ditaŋkpal ki bónti-si ŋkɔŋkoon.

¹⁷Kpèe, ti-Dindaan làá tō-si kí fá ndan, u làá gúl-si kí bíl.

¹⁸U làá kúntí-si á kpántí kii dinantaŋkulee, kí dū-si kí tō á tin lítí kitin kin wāāyee poon. Niin ní a làá tin kpú, niin mun ní a-janjatɔɔkub bin yì a-nyootee làá tin gbíntí, sii un sá icoo ki tī a-kpiliu dicaŋkuee!>

¹⁹M làá dāá jà-si mpaan ŋun pu a kēe, m làá dāá fōō tikpiti paaŋŋu ŋun pu a bée.

²⁰Yaadal gbantee, m làá dāá yíin m-tɔntɔnliu Eeliyaakiim, Ilikiyawuu jipɔɔn.

²¹M làá dāá dū a-bɔkutil poon yal kí pèēn-u, kí dāá dū ŋaabu dambalau un a gbìñee kí gbìñ-u, ní kí dū mpɔn ŋun ní a cááyee kí tī-u. U làá dāá nīn sá ubaati ní ki tī Jeerusaleem yab nì Juuda beel kɔkɔ yab.

²²M làá dāá dū Daafiidi beel saafiiu kí núbìñ-u. U yaa láa pīitì kipunyɔkɔee, ubo dāa kpá kí pīñ, u yaa láa tí dūu pīñee, ubo dāa kpá kí pīitì.

²³M làá dāá cóón-u kii dikpakpaalee, mpaan ŋun pu u làá nīn có ki pōō tiŋanee. U-pu ní u-baa dicaŋku kɔkɔ làá dāá ká tinyool.»

²⁴U-baa dicaŋkun nyooti kɔkɔ làá nīn lún ún baba pu ní, kii bi nín dù tisamɔŋwan kí yòon asambil kí cáá sāa aboon kí lúntí dikpakpaal pu puee ní.

²⁵«Nwiin nɔbɔee, dikpakpaal dīn bi cóon laakin pōō tiŋanee làá gí kí kōfi ní kí lítí kitin, ní diwaŋgul dīn nīn lún di-puee kɔkɔ n bīl.» Ti-Dindaan nín sòon puee dee.

Esaie 23

Feenisii tiŋki làá kpántí adigbun

¹Tin ti-Dindaan sòon Tiir tiŋki puee sò. «Nín yálinjímaan, Taarsiisi meelab! Bi nāan Tiir tiŋki kɔkɔ, báa kudii kaa kíñ.» Bi bān Kiitiim tiŋkinee ní ki gbìl an bɔti gbanti.

²Ní ŋmílmaan fɔŋfɔŋ nimbi bin kóò ditiŋkugbandee, nimbi Siidon nyampoobi bin tūn binib bi dùtì tiŋkuee.

³Tin bi būl Niil mɔɔl puee, nì tin bi cēē di-gbāndee di sá Siidon gaajati. Kíñ di nīn kpánti atimbun kɔkɔ nyɔŋki.

⁴Siidon tiŋki, icoo n cúú-si, sii un di sá tiŋku balilaŋkee. Di sá yii tiŋku sòon yii: «Maa làá yálinjì imatiŋween ní kaa nín māl kibiki. Maa làá kpàa binaacimpɔmbi, ní kaa nín kpēē bisapɔmbi bi cíkitì.»

⁵Eejipiti yab yaa gbìl tibɔti nee, dinyoondi làá cúú-bi kii bi nín gbìl Tiir yati an cúú-bi puee.

⁶Ní dùtìmaan tiŋku kí cù Taarsiisi tiŋkin, yálinjímaan, nimbi bin kóò ditiŋkugbandee!

⁷Ni-tiŋki kin nīn nyìñ ki sá kitinŋkpìŋkpikiiyee sòɔɔ? Kitiŋ kin nīn cùtì ndandati ki jáñ ki fōō ntimu ki kálee sòɔɔ?

⁸Tiir tiŋki n̄n yàkatī mbeefuulimu ní. Ki-nyampoobi sá kii abotibilee, ní ki-wannyafulibi sá binikpaambi kitiŋ pu. N̄ma di lēē ki sīh̄n̄ yīi bí bīl̄ kitiŋ gbanti ní?

⁹Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di sòŋ ki yóŋh̄ m̄n̄, kí bīl̄ bin bi t̄i jilmee lambil, kí s̄nt̄i kitiŋ nee pu nikpaambi taapu.

¹⁰Tiir yab, cùú n̄n kùmaan ni-kpaatanti, kii bi n̄n kù Niil m̄ɔgbandi puee, di sá yīi naa ti cáá laakin meelab s̄l̄ifée.

¹¹Ti-Dindaan t̄ant̄i u-ŋal tiŋku pu ki ȳant̄i abee c̄iŋk̄i. U t̄i mara yīi bí kp̄it̄i Kanaan tiŋki laakin bi wún̄ tiŋanee.

¹²U bí yīi: «Siid̄n̄ yab, ni kpá kí ḡt̄i j̄i j̄iŋaal, ni bí kii usap̄ɔn̄ un bi b̄il̄lee ní! Báa ni yaa kí nsan ki c̄ut̄i p̄ot̄i Kiitiim tiŋki, naa làá ŋmā kí ká niin mun diŋuŋfil.

¹³Kp̄èemaan Kaldee yab tiŋki, dinibul gbanti kaa ti bí kitiŋ pu. Asuur yab d̄u-k̄i ki kp̄ant̄i laakin ní ilambunti kóòyee. Bi m̄án̄ adif̄ɔk̄o ŋin pu bi ȳul̄if̄i sintilee, ki w̄il̄ ki-dinyaan̄ŋi ní ki ȳant̄i k̄i kp̄ant̄i adigbun ŋma.

¹⁴N̄n̄ yálin̄k̄imaan, Taarsiisi meelab, di sá yīi bi w̄i ni-balilaŋki.»

¹⁵N̄wiin gbantee, bi làá d̄áá s̄unt̄i Tiir tiŋki pu abin imuŋku ita n̄i saalaa, an d̄àk̄a yīi ub̄ot̄i maŋfal wiŋyi n̄n sá puee. Abin imuŋku ita n̄i saalaa gbanti boonee, án làá d̄áá ŋá Tiir tiŋki kii bi n̄n ḡa kinimpulaakpaai nlan puee yīi:

¹⁶Sii kinimpulaakpaai kin pu bi s̄unt̄ee, yòŋh̄ kubeeu kí ȳl̄h̄n̄ kí m̄ant̄i kitiŋ nee k̄ɔk̄o! Bòò kubeeu tiŋan, ḡā a-laŋyi kí f̄at̄i ḡā, án n̄n làá ŋá pu binib̄ n̄ t̄éet̄i a-puee.

¹⁷Abin imuŋku ita n̄i saalaa gbanti boonee, ti-Dindaan làá d̄áá s̄o Tiir tiŋki saai. K̄i làá d̄áá f̄at̄i ká animbil. K̄i làá d̄áá kí k̄i n̄n ŋáaŋ tilaakpaal kitiŋ pu doo beŋi k̄ɔk̄o poon.

¹⁸Ama bi làá d̄u ki-paatii n̄i ki-paati k̄ɔk̄oee kí s̄u ti-Dindaan ní. Baa làá d̄áá kóŋh̄-t̄i kí kp̄afi, kaa làá d̄áá kp̄aafi-t̄i mun. Bi-paati ní bi làá d̄áá n̄n cáa d̄áa tijin ki kp̄iint̄i binib̄ bin bí ti-Dindaan nimbiin ki t̄un̄ u-tundee bí j̄i kí dík̄i, ní kí k̄in̄ kí d̄a tiwannyaandi kí p̄èñ-bi.

Esaië 24

Ti-Dindaan làá n̄aān̄ kitiŋ k̄ɔk̄o

¹Kp̄èè, ti-Dindaan làá n̄aān̄ kitiŋ kí b̄il̄-k̄i, u làá kp̄elik̄i-k̄i ní ki-nib̄ k̄ɔk̄o n̄ yāl̄.

²Tin làá bàñ usaraan̄alee di làá bàñ unifantanti, ukpil n̄i u-t̄ont̄onliu, unimpu n̄i u-yumbusap̄ɔŋwu, uwandal n̄i unyampu, un p̄int̄ee n̄i un bi p̄int̄ee, un bi cáá dip̄ondee n̄i u-p̄onliu.

³Bi làá n̄aān̄ kitiŋ ní kí f̄uk̄ul̄ ki-wanti p̄il̄pil. Di sá yīi ti-Dindaan di sòŋ an b̄ot̄i ki yóŋh̄.

⁴Kitiŋ bí ki yálinḱí ki nàantí ki cá. Duulinya kɔkɔ bí ki kōō ki nàantí ki cá, kitiŋ bí bíí ki kpáaŋ yilpu.

⁵Kitiŋ pu doo nib kón-kì tijɔkɔndi, di sá yii baa nóó Unimbɔti marab, kaa dū u-bɔkpaanḱi ki yíin tiba, ní ki kpītī u-poondi din bí ki cá talkuee.

⁶An pu ní mbusu jéetì kitiŋ pu kii ŋŋmi nín fòol tiwan kí wà búkú buku puee, ní ki-nib fōō bi-kpitii tafadaaldi. An pu ní kitiŋ pu nib bí kúù kúù, ki kín fiii.

⁷Ndapɔm ɔti dūu pɔkì, fiinyi sufii kɔkɔ yól yól, ní bin nín fàalee kín ki yálinḱí.

⁸Bi nín bòó agangan an mō puee kaa ti bí, binib nín jīn jīnaal ki tátí puee gbēēn, ní bi nín bòó tibati an mō puee kúntì.

⁹Binib kaa ti nyù ndamam ki gà ilan, ndaam min pōyee kín ki tū ní binyɔliibi cee.

¹⁰Kitiŋ kin kaa bí tibanee kpántì adigbun ŋma, adiin kɔkɔ pī báà ubɔ kaa ŋūn kí kó.

¹¹Binib bí adan pu ki yálinḱí yii ndaam kpá. Mmɔn kaa ti bí, ní dipɔɔpindi kúntì kitiŋ nee pu.

¹²Adigbun di kín ki yú kitiŋee poon, ní bi gbán ki wī ki-punyɔkɔki kɔkɔ pílpi.

¹³Kitiŋ nee puee, án làá nīn bí anibul kansikin kii bi nín yaa kītī ɔliifi biliŋ, áá bi nín yaa kītī fiinyi biliŋ ki dóó ŋin kīntí isufi pu bí lūlifèe ní.

Binib bí jìkì ifaal pu

¹⁴Binib bin ŋmátèe bí tátí ki fàal, bi bí gà ilan ki sòon ti-Dindaan kpaanti pu. Bi nyánní ŋwīn jeetilaŋki pú ki kūuntí nì dipɔɔpindi.

¹⁵«Nyɔŋkìmaan ti-Dindaan, nimbi bin bí ŋwīn nyalanḱi púee. Nimbi bin kóò ntimu mun nnyim māntī túee, nyɔŋkìmaan ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu yindi.»

¹⁶Ti gbìl ilan tùm kitiŋ kúntilaŋki ki lì yii: «Deedeedaan n ká tinyool!» Ama man bí yii: «An dóó m-pu ní! An dóó m-pu ní! Nnaabu ŋulɔŋu dee!» Binib bin nyēē bi-jutiibi boonee bí ki nyēē, bi nyēē bi-jutiibi boon an kaa cáá yii bi gbēēn.

¹⁷Tifaandi nì mbòó nì kulaanḱu dō ki cí nimbi bin kóò kitiŋ puee.

¹⁸Un yaa láa sán ki nyán tifaandi ŋaane, làá dāá jēetí mbòó poon ní. Un yaa láa ŋún ki nyán mbòó poonee, kulaanḱu poon ní u làá dāá kó. Di sá yii yilpu tɔkɔlab cúu pītī, ní kitiŋ nyeel cīŋkì.

¹⁹Kitiŋ fáá fáá iwèēn, kì cīŋkì ki wī.

²⁰Kitiŋ bí kpītī kii udanyɔgbilee, kì cīŋkì kii kibiŋ ní kubunḱu cīŋkēe. Ki-kpitii nyīm ki-pu, kì lítì ní kaa ti ŋūn kí yīkì.

Duulinya beeni làá kúntí ní Unimbɔti beel n kíl

²¹Nwiin gbantee, ti-Dindaan làá já nì ipɔn in kɔkɔ pée bí yilpuee, nì bibɔtiibi bin bí kitiŋ puee.

²²Bi làá dāá kóoñ-bi kí kpāfi dicilpu kubòóun. Bi làá dāá dū-bi kí pīiñ kusaarkadiin. Bi làá dāá kāl niin kí yúntí ní bí dāá sòoñ bi-bɔti.

²³Icoo làá cúú uŋmal nì ŋwīiñ. Di sá yīi ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan làá nīn sá ubɔti Siiyɔn jool pu, an dākà yīi Jeerusaleem tiŋki pu. U-nyooti làá nīn jìl bitindaŋkpilib nimbiin.

Esaïe 25

Ti-Dindaan di sá deedeedambi balilaŋki

¹Ti-Dindaan, sii di sá m-Nimbɔtiu. M làá yòoñ-si yilpu ní kí nyɔŋkì a-yindi. Di sá yīi a ŋāaŋ maamaaci tuuŋŋi ŋin a bónti ki yóoñ dooooyee, ŋi pée bá ki pɔɔ kaa kpántí.

²A dū kitiŋee ki kpánti ditaŋkpakpukul. Kitiŋ kin bi nīn mán digundi ki túee kpánti adigbun. Binicambi tiŋki kin nīn pɔɔyee kaa ti sá kitiŋ, bi kpá ki làá gíti náaŋ-kì dalba dalba.

³An pu ní dinibul din cáá mpɔnee tì-si tinyool, bin néeŋ tipɔmbɔti tiŋkinee, binib fàŋkí-si.

⁴Di sá yīi sii ní binandambi nīn sán ki kóò, bifalaadambi nīn sán ki kóò-si ní dinimbinaamandi yuntiŋu. Utaa yaa bíi nèe, sii di sá kibalilaŋ, ŋwīiñ yaa tùmee, sii di sá mboon. Di sá yīi bin néeŋ tipɔmbɔtee bum sá kii utaakpaan nīn gbáa digundi puee ní,

⁵a lì kii ŋwīiñ nīn gbáa kitiŋkuliŋŋi puee ní. A yānti binicambi wooku ŋmīl, kii ditagbandi nīn lìkintí ŋwīiñ pu án sòŋkèe ní. A yānti bin néeŋ tipɔmbɔtee laŋyi ŋmīlifi.

Ti-Dindaan làá bóntí jiŋaal kí tī anibul kɔkɔ

⁶Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan làá bóntí jiŋaal ubɔ dijool nee pu kí tī anibul kɔkɔ. An dāa sá tijimmɔntiil nì ndamɔntiim ní jiŋaal gbantin, jiŋaal un poon bi dāa ŋmóò tinan tin mēeñ, ki nyù ndaam min dōoñ ki wāl kílkiee.

⁷Dijool gbanti puee, u làá cúú kpɔsata un anibul kɔkɔ lōoyee kí lēē, ŋŋaabu ŋun bī atimbun kɔkɔ puee.

⁸U làá kúntí ŋkúm kí nīn cáa cá jaanjaan. Ti-Dindaan Unimbɔti làá pítí báa ŋma nyinnyim kí nyāntí u-nibul icoo in cúú-bi kitiŋ nee poonee. Úñ ti-Dindaan di lì mīñ.

Isirayeel bí dipɔɔpindin ní Moowaab kó nnaabun

⁹Nwiin gbantee, báà nma làá dāá lì yii: «Ún di sá ti-Nimbɔti! Ti nín máká u-pu ní u fī-ti. Ún ti-Dindaan pu ní ti nín máká. Án nīn mōn-ti tí nīn fàal u nín fī-tee pu.

¹⁰Ti-Dindaan n̄al làá nīn bī dijool nee pu!» Ama u làá tāā tāā Moowaab tiŋki kii bi nín tà timool kí n̄màlīn tinaabin poon puee ní.

¹¹Niinee, kì làá kpátí ki-n̄alii kii unyiŋwan̄kil nín kpátí u-n̄alii puee. Ama nì min kɔkɔ u bī pōntée, ti-Dindaan làá sīntī u-lambil taapu.

¹²Ti-Dindaan làá téé a-guŋŋi kí lúkú, aguŋfɔkɔ n̄in bi mán ki mǎntī tú-see, u làá téé-n̄i ní n̄í lītí ntampukumin.

Esaïe 26

Kitiŋ kin bi mán digundi ki mǎntī túee laŋgu

¹Nwiin gbantee, bi làá dāá gāā nlan nee Juuda tiŋkin: «Ti cáá kitiŋ kin pōyee. Kí n̄mā kí wún ti-puee, ti-Dindaan dū agun ali ní ki mǎntī tú-kì.

²Pītīmaan mpunyɔmu kí wāān ditimbundi din nib sá ibaamɔn dambi, ki yú nì Unimbɔti deedeeyee n̄ jītí kí kó.

³Un di yaa nóó-si nì dipɔbil dibee, sii ti-Dindaan tìl udaan n̄gbansɔŋfi, kun puee sii baba pu ní u máká.

⁴Nīn mákámaan ti-Dindaan pu kí nīn cá jaanjaan, ti-Dindaan un di sá talku tan̄kpalee.

⁵U téé bin nín kóò ajoin yilpuee ki lúkú, ki nāān kitiŋ kin báà ubɔ kaa nín n̄ūn kí já kí fōyee. U téé-kì ki lúkú, ki dū-kì ki tó ntampukumin.

⁶Binib bin kaa bí tibanee, bin sá biwɔfibe, bīn di kīn ki tà ki-pu ki còom bi nín là puee.»

Iyuntijoolkaa wimmeem

⁷Deedeedaan saŋgu tēēn ní, ti-Dindaan, a tǎntī u-saŋgu ní an kaa cáá disampɔl.

⁸Ti tàkā nsan n̄un a tī-ti mara yii tí nóoyee pu, ti-Dindaan, sii pu ní ti máká. Tin ti lèe di sá tí yīn a-yindi, kí dākafi a-pu.

⁹Kunyeuee, m-naŋki fēefi ki nyàab-si ní, m nyàab-si nì m-pɔbil kɔkɔ. Di sá yii a yaa bī sòon kitiŋ pu nib bɔtee, ní duulinya nib bēetí tin di sá deede bɔtee.

¹⁰Ama unil yaa sún binikpitib saayee, baa bēetí tin bi māān kí n̄á án fáatīn-see. Báà gba kitiŋ kin poon binib n̄āān tiŋanee, bīn n̄āān tin kaa n̄ānee ní, kaa wāl sii ti-Dindaan nín sá ukpaan puee.

¹¹Ti-Dindaan, a dúkutì a-ɲal kí dáál bi-tafal, ama bín kaa wāl-ɲu. Bi làá dāá ká a nín mótí a-nibul pu nì dineendee, ní icoo n dāá cúú-bi. Ʋɲmi ɲun a bóntì ki síiñ a-nannanlibee di làá dāá wà-bi.

¹²Ti-Dindaan, a tì-ti dipɔɔsɔŋkil, ní tin kɔkɔ ti bóntì kí ɲée, sii di fōō ki ɲá ki tī-ti.

¹³Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu, bikpilil bin kaa sá siiyee di nìn kpōotì-ti, ama sii baba yindi ní ti yī.

¹⁴Bin kpŋyee kaa ti làá gítin. Bin kaa ti bée kpánti kii mboonee ní, baa ti làá yīkì. Sii di dáál bi-tafal ki nāaŋ-bi pīpil, ubɔ n taa ti téetí bi-pu dalba dalba.

¹⁵Ti-Dindaan, a yānti ti-timbundi wīiñ, a yānti ti-timbundi wīiñ ki dākā a-nyooti, a yānti ti-tiŋki wāaŋ.

¹⁶Ti-Dindaan, dinimbinaamandi poonee, sii watil pú ní ti fātī ti-nimbikpeenɲu kí túl. A yaa dáál ti-tafalee ní ti kíñ ki bí ki mée-si.

¹⁷Ti-Dindaan, ti nìn bí a-nimbiin kii upɔdaan di làá maaŋlee. U yáliŋkí imatiŋween ní ki gbáa ibiil.

¹⁸Ti mun nìn cáá dipool, ki yáliŋkí imatiŋween, ama ní ki dāa dūu māl kubuɲu. Taa nìn ɲún ki cáaŋ difiil kitiŋ pu, kaa tí ɲún ki cáaŋ binib duulinyan.

Bitanƙpiibi fikitiŋ nì ikpiti tafadaaldi

¹⁹A-yab bin kpŋyee làá fātī ká dimaŋfal, a-taŋƙpiibi làá fikiti. Binib bin dō ntampukuminee làá fintī ní kí nīn tátí nì dipɔɔpindi. Ti-Dindaan làá dāá tīiñ-si ɲwalifi malindi, di-puee, kitiŋ n dāá yānti bitanƙpiibi n fikiti.

²⁰M-nibul, yīkì kí kó a-dumpu, kí dáál a-kampiiŋi liitil kí pīiñ a-ba pu. Kó kí bál ɲyunti ɲubɔ poon kí nīn cí ti-Dindaan ɲuul n sòŋkì.

²¹Kpèè, ti-Dindaan di nyánní u-kɔŋkooŋɲunee. U làá cùú dáál kitiŋ pu nib tafal bi-kpitii pu. Kitiŋ làá nyāntí fatiku un bi yāaŋee mpaampiin pu, kàa ti làá bál binib bin bi nìn kū kūyee pu.

Esaie 27

Ti-Dindaan làá pɔɔkīn kupeebiliŋɲu Leefiyatan

¹Yaadalee, ti-Dindaan làá dāá yòoñ u-tàataajiki kin jītí, ki sá kikpaŋkpaanɲi, ki cáá mpɔnee kí dáál Leefiyatan, ukoobu un sáŋee, Leefiyatan, ukoobu un nyí diŋmatindee tafal. U làá dāá kpò tiŋkun peebilinti gbanti.

Ti-Dindaan nì u-fiinyi sufii kpaabu bɔti

²Ʋwiin gbantee, ní dāá gāa fiinyi sufii kpaabu bun damam mōee nlan.

³«Man ni-Dindaan di sá bukpaa gbanti ciitiliu. M yāantí-bu nnyim ní ɲyunti sá kamaa. Ʋwiimpu nì kunyeeuee, m cí-bu ubɔ n taa pée ɲá-bu ikpiti iba.

⁴Maa ti gíí diŋuul bu-pu. M yaa ká abɔjanaakun nì ikun̄kum bu-poonee, m làá gāā-i kí dū-i kí tō ŋɛmin í wà.

⁵Ama un yaa sàñ ki kó-mee, man nì udaan làá sòòñ kí gbìlìñ tɔb ŋgbansɔŋfi ń nīn bí ti-kansikin.»

Ti-Dindaan làá dū Isirayeel yab kpitii kí pō-bi

⁶Iyunti in bí ki dōoñ nee poonee, Jaakɔb nibul làá dāá báañ inyaan, Isirayeel làá dāá tō mpamu kí púkum, ní kí lòoñ abil kí gbéèñ duulinya kɔkɔ.

⁷Ni ká ti-Dindaan dáál u-nibul yab tafal kii u nín nīn dáál bin sàantí-bee tafal pueeee? Ni ká u kūū-bi kii u nín nīn kūū bin nīn kù-bee pueeee?

⁸Aayee, u dáál bi-tafal ní ki jìñ-bi ki tó kuyun̄un ntincamun. Kii ŋwìíñ nyalan̄ki pú buŋku nín jītí puee, mīñ ní u yāntì u-buŋkpaan̄ku yōoñ-bi ki cáa búntì.

⁹Jaakɔb nibul kpitii nín làá pítí puee sèé, dikpántil din ní bi-kpitii pōtam làá cáañee sèé: Bi làá nà isaraafan tan̄kpeen̄i dúsi dusi, kii bi nín nà kaluu tan̄kpeen̄i ŋí kpántí ŋyim puee. Iwindɔ nì talaalutuukaa saraafan̄yi kaa ti làá nīn có.

¹⁰Báà uniseen kaa ti kóò kitiŋ kin ní bi mán digundi ki mǎntìi túee. Kì kīñ ki bí fám ní kii kuteeuee. Anabil làá nīn dōoñ nīn ní ki jīñ, ki dō nīn ki ŋùŋfi, ní ki ŋmòò tifaapibiti.

¹¹Tikpaŋkpaal yaa kūñ ki kófí kófèe, ní binimpoobi ń dāañ kí dū ŋɛmi kí sēē. Tiŋman ní, dinibul nee kaa gbìl tibɔti taapu. An pu ní Unimbɔti un náañ-bee kaa làá sō bi-pu, un di mán-bee kaa làá sō bi-saai.

Bin kɔkɔ cūti kuyun̄uee làá fàtīi gitiñ

¹²Nwiin gbantee, ti-Dindaan làá dāá gbá u-jimpinti, kí yòoñ Eefiraati mɔɔl kí tin cáá sāa Eejipiti buŋɔ. U làá dāá kóoñ nimbi Isirayeel yab ubo ubo kii idifinee.

¹³Nwiin gbantee, bi làá dāá búñ ŋyiŋkpaan. Niinee, bin nīn wán̄kì ki bíñ Asuur tiŋkinee, bin bi nīn jīñ ki tó Eejipiti tiŋkinee ń dāá tíntiñ. Bi-kɔkɔ làá dāá dāañ kí gbāañ ti-Dindaan nimbiin kí jāaŋ-u u-circir jool pu, Jeerusaleem tiŋkin.

Esaïe 28

Utaaja làá nì kí bīl Samaarii tiŋki

¹Mbusu dō ki cí Samaarii tiŋki, kitiŋ kin di náañ nì kibeeuulii ní Eefiraayim danyɔgbiliibi cáá ki-pu dilambilee! Kì tókó digbantandi pu, ditantakal din kpaatanti cáá ntiŋkpamee yilpu, ní bi nyòkɔntì-kì ní kì ŋāñ. Ama kì náañ nì mpumpukum min yól, ki pá bidanyɔgbiliibi bin gbí ki dō ki gèènee yil puee ní.

²Kpèè, ubaatandaan un pōyee di dōoñee, ti-Dindaan di túnní-u. U náañ nì utaa un nì ataanyin̄kumbil lítée ní, kubuŋkpaan̄ɔ kun jītí ki bíl tikɔkɔee, utaakpaan un nì ibun gbèèyee. U kpéelikí tikɔkɔ nì mpɔn ní.

³U làá dāá téé kitin kin di náán nì kibeeuulii ní Eefiraayiim danyɔgbiliibi cáá ki-pu dilambilee kí lúkú binib n̄ n̄n tà.

⁴Mpumpukum min yól bi dūu nyáantì-kì kì tókó digbantandi pu ditantakal din kpaatanti cáá ntɔkpamee yilpuee, làá dāá n̄n náán n̄n fiigi subil din péé ki mántèe ní. Unil tin lì yii u wālífí-dèe u kītī-dì ní kí kpáàa dūú pòkō.

⁵Nwiin gbantee, ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan u-ba di làá dāá n̄n sá u-nibul din kínee beeuuliiki kin n̄ān ki j̄lee.

⁶U làá dāá tī bibɔsoonliibi deedee Fam, ní kí dāá tī bin yú kitin punyɔkɔpu ki j̄ binannanliibee mpɔn.

Bidanyɔgbiliibi bèeŋ Unimbɔti bɔnaatiliu

⁷Ki kpáan gba ndaam yāntì bisaraaŋaliibi n̄ Unimbɔti bɔnaatiliibi gáatì. Ndaam min pōyee yāntì bi còom̄ ki kp̄ntī. Ndaam yāntì bi gáatì kaa ti nyí tin poon bi bée. Ndaam min pōyee yāntì bi còom̄ ki kp̄ntī, kaa n̄n̄n kí n̄atī tin bi wálee. Baa ti wāl kí sòon̄ ibɔsoon tinan.

⁸Bi wūliŋkì ki gbéen̄ bi-teebilib kɔkɔ, laaba kaa ti kìn̄ ki n̄ān.

⁹Bi bí ki lì yii: «N̄ma ní u kalin là kí dākà dinyil ní? N̄ma ní u là kí lēē tin u wálee taapu kí dākà ní? Mbiyaawaamu mun ní bi dāá bābitì dibiilee ní u làá dākàaa, campɔntib bin bi dāá gíi dibiilee ní?

¹⁰U lì ki būsī yii: b+a = ba, b+oo = boo d+a = da, d+oo = doo.»

¹¹Too, kɔŋkɔnnee, ti-Dindaan làá sòon̄ n̄ dinibulee isooncaan ní, isoon in ní baa gb̄lee.

¹²U n̄n̄n péé tūkū-bi yii: «Dinunfil lan̄ki sèé, yāntīmaan un kamaa gīyee n̄ n̄n̄fi. Doo di sá laakin ní dinunfil bée.» Ama ní baa pílifin̄-u.

¹³An pu ní ti-Dindaan mun làá sòon̄ n̄ bi yii: b+a = ba, b+oo = boo, d+a = da, d+oo = doo, án n̄n̄n làá n̄a pu bi yaa bí còom̄ee, bí lítí tiwantampin kí kōfi bi-cammuee. Kutaliŋu làá sāl-bi ní bí cúú-bi kuyuŋu.

Ditaŋkpal din n̄úb kudii pɔŋuee

¹⁴Nimbi bibeeliliibi bin kpòotī dinibul nee Jeerusaleem tin̄kinee, pílifimaan ti-Dindaan n̄n̄n lī puee.

¹⁵Di sá ni bí ki lì yii: «Ti n̄n̄n n̄kúm pūtì ki pōon̄ tɔb, ti n̄n̄n ditaŋkpiilin yab n̄a mpèé. Báa nnaabu yaa bāan̄, n̄uaa làá ká-ti, kun puee inyimɔn di sá-ti n̄kɔŋkoon, ní mili mili sá-ti kibalilaŋ.»

¹⁶An puee ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan n̄n̄n lī puee sèé: «Kpèè, m bíl̄ Siyɔn jool pu ditaŋkpal din sá ditampinjal m còŋkèe, ditaŋkpal din n̄úb kudii pɔŋu, ki bá ki pōyee dí n̄n̄n sá dinyeel. Un kamaa yaa dū u-ba ki d̄ntì di-puee péé kpá kí lítí.

¹⁷Ibaamɔn di làá nīn sá ɣɣmii ɣun m cáa ɣmàntēe, ní deedeede sá ɣɣmii ɣun m dūu bée yī an tēēnee.» Ataanyɣnkumbil làá dāá nāān nī-nyimɔɣkɔɣkooŋyi ní nnyim n dāá kùntī nī-balilaŋki.

¹⁸Ni nī ɣkúm nīn pūtī ki pōon tɔb puee làá kpītī, mpèe ɣun nī nī ditaŋkpiilin yab ɣee kaa làá kàl. Nnaabu yaa láa bāānee, ɣu làá dāá nà-nī.

¹⁹ɣu làá nīn pée jītī ní ɣwiin kamaa, ɣwiimpu nī kunyeeu. Nyunti ɣun kamaa ɣu yaa jítēee, see ɣú kpáān-nī. Binib yaa láa gbīl ɣu-nyɔɔbundi taapuee, dinyoondi làá dāá kó-bi.

²⁰Kii dilaŋkpandi nīn lī puee yīi: «Ndoo kaa làá nīn fòkò unil n ɣmā kí dōōn, sata kaa làá nīn wāa unil n ɣmā kí dūú bīiñ.»

²¹Tiŋman, ti-Dindaan làá dāá yīkì yilpu kii u nīn nīn ɣá pu Peerasiim jool puee ní. U làá dāá gíi diŋuul kii u nīn nīn gíi diŋuul Gabawɔn tantakalin puee, kí tɔ u-tundi, u-tundi diŋ di sá atulimee, kí tɔ u-tundi diŋ sá maamaaci tundee.

²²Kɔɣkɔnnēe, ní gbēēn ibeel. An yaa sá fām ikusaka in bóób-nee làá mōtīí síkí. Di sá yī m gbīl ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔɣkɔdaan lī yī u lēe ki síñ kí nāān kitiŋ nee kɔkɔ.

Ukpaal ciŋyi nyánní Unimbɔti cee ní

²³Kpòommaan nī-tafaliŋ kí pīlifin-mi! Ní pīlifimaan m-nyɔɔbuŋŋi tiŋan!

²⁴Mimmee ɣyunti kamaa ní ukpaal kù kí bōl kaa gbèentáaa? U cáti adan, ki wīl atannaapiki kaa gbèentáaa?

²⁵U yaa kpátī bukpa tātēe, ní ú yāān aneeti boolii, kí bōl kumiini biliŋ. Mīn boonee ní ú bōl bilee nī idi nī ɔɔji ipòn pu, ní kí bōl tijimpin tiba mun ɣkpaabuku.

²⁶U-Nimbɔtiu di kpōoti-u ú ɣá mīn, ún di dākā-u min ní an māān ú ɣee.

²⁷Baa dùŋfī tɔɔku un inaa dátī ki gbāa tijimpinee kí gbá aneeti, baa tí dū tɔɔku taanŋi kí tāa kí gbátī kumiini. Ama ndo ní bi cáa gbāa aneeti, ní ki cáa kidɔbiki ki gbāa kumiini.

²⁸Ukpaal yaa gbāa bileeyee, waa gbāa kaa gbèentí. U yàntī tɔɔku taanŋi nī kuwaŋkuluu kun dàtī-uee di tà bilee, ama baa tà kí mátí abil.

²⁹Tín gbanti kɔkɔ nyánní ti-Dindaan Mpɔɣkɔdaan cee ní. Ún di sá maamaaci saŋkiliu, ní ki tūn atuŋkpaan mun.

Esaie 29

Jeerusaleem tiŋki làá dāá ká difiil

¹«Ariyeel, Ariyeel, mbusu dō ki cí-si, sii Jeerusaleem tiŋki ní Daafiidi nīn ján ki fōō. A ɣūn kí nīn jīn jīŋaalib kɔkɔ dibintil kamaa,

²ama m làá nàań sii Ariyeel tiŋki. A-nib làá nīn sūn ki yálinḱí, a làá nīn sá-mi nsaraafan ní.

³M làá gāā m-janjanaapaal kí mǎntí tū-si ní kí ján-si. M làá mā aguŋfɔkɔ kí mǎntí tū-si, m làá bóntí tin máańee kí já nī si.

⁴A dāa lítí taapu taapu ní a-neel dāa bí kii a dō kitiŋ taapuee. A-nyɔɔbuŋɔ dāa nyēē ntamin ní baa gbìl. A-neel dāa náań nī ufaŋfanti yɔŋu, ní ki nyēēn doooo kitiŋ taapu taapu, ní a-nyɔɔbuŋɔ dāa nyēēn ntamin ki náań nī ɲfoon.

⁵A-nannanliibi bin wīkí tikpilee làá dāá kpátí kí gbí kii ɲkpɔŋkpɔmee. Binib bin wób-see kitil làá dāa nīn bí kii tifeel tin kubuŋu yòontée ní.» Ama ní dicilpu kpalaayee,

⁶ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan làá dāá dī ditaadundi pu, nī kuwookpaanɲu pu, nī kubuŋkpaanɲu nī utaaja pu, nī aŋmilimbil ɲin wùee pu kí já kí tī-si.

⁷Kii kudamintiiu áá kunyeeu leedakal nín wāŋkí puee, mín ní atimbun dikiṭil dīn jáa nī sii Ariyeel tiŋkee, bin kɔkɔ bí tákà-si, ki mǎntí tū-si ki wób-see làá nīn bí.

⁸Án làá dāa nīn bí kii unil un ɲkùm cáá ní u dō ki dāmintí yīi u bíi jīn ki dāa fīnti ɲkùm gbínti cááyee, áá kii unil un nnyinnyoo cáá, ní u dō ki dāmintí yīi u bíi nyū nnyim, ki fīnti nnyinnyoo gbínti cáá-uee ní. Mín ní án dāa sá ki tī atimbun kupaau ɲin nīn bí ki jáa nī Siiyɔn joolee.

Dinibul dīn jòb ki gbí ndaamee

⁹Ní bàkatī sèeee án ɲá-ni bitii. Kpántímaan biɔfub kí taa ti nīn wāl. Ní gbímaan, ama an taa nīn sá yīi ndamam ní nī nyūn. Nín kpíntímaan, ama an taa nīn sá yīi ndaam mín pōyee ní nī nyūn.

¹⁰Di sá yīi ti-Dindaan di dū ɲgeembiim miba ki tó ni-pu. - U bōnti nimbi bibɔnaatiliibi nimbiliŋ -, - ki dū ɲaabu ki bíi nimbi bibɔbi nimbiin -.

¹¹Dileedakal nee kɔkɔ bí ni-cee kii tibɔti tin bi ɲmān ki ɲá kugbɔŋu kun bi kpáb ki nyī ɲɲalee ní. Bi dū-ku ki tī un ɲūn kí kàańee, ki bí-u yīi: «Fōō kí kàań», ní udaan kí yīi: «Maa ɲūn kí kàań, di sá yīi bi kpáb kugbɔŋuee ki nyī ɲɲal».

¹²Bi tí dū-ku ki tī unil un kaa ɲūn kí kàańee ki bí-u yīi: «Fōō kí kàań», ama ní udaan kí yīi: «Maa nyí bi nín kàań puee».

Ti-Dindaan níkí u-maamaaci tuuŋɔ

¹³Ti-Dindaan sòon dinibul nee pu yīi: «Binib nee pìlīn-mi kinyɔkɔn fám ní. Bi nyóŋkí-mi nī bi-nyɔmmu fám ní. Ama bi-pɔbiliŋ poonee, bi dátīn-mi ní. Bi nín lī yīi bi tó-mee, binib marab bin bi dūu dàkā-bee ní bi nóó.

¹⁴An pu ní man làá mǎntí ɲá atuŋkpaan ní án ɲá dinibul nee bitii. Bi-ciŋfitiibi ciŋyi làá dāá wāŋkí, ní bi-nyiliibi nyil í dāá kúntí.»

Ni yī ti-Dindaan ɲma ní?

¹⁵Mbusu di dō ki cí binib bin bóntí tin bi làá ɲée dibalin ki cáa bāaɓ ti-Dindaanee. Bi tūn bi-tuunɲi dibɔmbɔndin ní ki lì yii: «Nma wāl-ti? Nma nyí tin ti bíi ɲáańee?»

¹⁶Ba ní ni líbití tibɔti mimmee? Uyɔɔmaati nì kuyɔkɔu ɲmàaa? Tin bi máńee ɲūn kí lì un máń-tèe yii: «Ún di kaa máń-maaa»? Dibool ɲūn kí lì uyɔɔmaati yii: «Waa nyí dimalaaa?»

Ti-Dindaan làá kpántí u-nibul bimbim

¹⁷An kìn fiíi nàanyɔkɔ, Leebanɔn bambaŋku làá kpántí asubiŋmɔkaa kpaabu, ní asubiŋmɔkaa kpaabu ń kpántí kubambaŋɲu.

¹⁸Ŋwiin gbantee, bi làá dāá kàań tin ká kugbɔɲuee poonee bitafakpaafub ń gbĩl. Bijɔfub làá dāá nyā dibɔmbɔŋkpaandin ní bi-nimbiliŋ ń cúú kí ɲúbití ní bí wāl.

¹⁹Binib bin sīntiń bi-ba taapuee làá dāá nīn fàaɓ ti-Dindaan ni, ní biwɔfib ń dāá nīn nyàkantí Isirayeel circir Nimbɔtiu pu.

²⁰Biwɔbiliibi làá dāá kúntí, bibeeliliibi làá dāá wāŋkì, ní bin nyàaɓ kí ɲá bi-jutiibi tikpitilee ń dāá céetí.

²¹Bin tūntí bi-jutiibi pu abɔgaan, ki pīl bibɔsoonliibi titalindi, ní ki yàntí bi kù maanyiiba bɔtee, bín gbanti kɔkɔ làá dāá wāŋkì.

²²An puee ní ti-Dindaan un nīn fī Abraam ki líyee bí Jaakɔb dicanɲun yab yii: «Kí yòoń kɔŋkɔńnee kí nīn cée, icoo kaa ti làá cúú Jaakɔb yab, baa ti làá tìntí bi-yiliŋ nì icoo.

²³Di sá yii bi nì bi-biyaamu yaa láa ká tin m làá dāá ɲá bi-kansikinee, bi làá dāá bée yii man di sá Jaakɔb Nimbɔtiu un bí circiree. Bi làá dāá fàŋkì kí taa yìntiń man Isirayeel Nimbɔtiu.

²⁴Binib bin yiliŋ gáatèe làá dāá ká dinyil, ní bin nīn bí ki gbùkumee ń dāá kíí bí dākà-bi iciin.»

Esaïe 30

Mpèe ɲun kaa fáatí Unimbɔtee

¹Ti-Dindaan di lī yii: «Mbusu dō ki cí nimbi pɔɔgaatib. Ni bóntí kí ɲá tin kaa nyánní m-ceeyee. Ni ɲáań ipèe in kaa ká m-naŋki puee, ní ki ɲáań ikpiti ki kútí ikpiti pu.

²Ni nín cá Eejipiti tiŋkinee, naa bālifi-mi ki wāatì. Faaroo cee ní ni nyàaɓ diwundi, ní ki sán kí kó Eejipiti tiŋki boonɲun.

³Ama Faaroo wundee làá dāá kón-ni icoo ní, Eejipiti tiŋki boonɲuee làá dāá yàntí ní fá ni-jilmau.

⁴Ni-kàliŋkpilib bí Soowan tiŋkin léeele, ni-tuunɲi mun bàń Aneesí tiŋkin.

⁵Ama icoo làá cúú bi-kòkò dinibul din kaa ñūn kí kèetī-bee pu. Eejipiti yab kaa ñūn kí tūtuñ-bi, kaa làá cáañ-bi ipaati iba. Kun bi pée ñūn kí tī-nee di sá bí kòñ-ni icoo, ní kí yàntī ní fá ni-jilmau.»

Bin cá kí dāñ ditutundi Eejipiti tiŋkinee bōti

⁶Tiwaŋkuti tú tiwan ki còom ki pùntī Neegeeb teeku. Ku sá kunimbaau ni dinimbinaamandi tiŋki ní. Igbikintinaŋkpil nì ijaa, ikoowaati nì tipeebilindi tin ñàaṇee kóò niin ní. Mmamu tú bi-gaajawanti mu-boonyi ní igutaamu tú bi-gaajati i-guliŋ pu, ní bi cáñ kí tī dinibul din kaa làá kèetī-bee.

⁷Eejipiti tiŋki jòoñdi bí kii kubuṇuee ní, dāa bí tiban. An puee ní m páañ-kí diyindi yii: «Rakaab un kaa ñàañ báà tibee».

Foolboon pu bɔkpaafikaati

⁸Ní ti-Dindaan bí Yeesaya yii: «Kɔŋkɔṇnee, dū tiboti nee kí ñmà kutaŋkpapiliŋu pu, kí dū-ti kí ñmà kugbɔŋu poon Jeerusaleem yab nimbiin. Án di làá nīn sá foolboon seera kí nīn cá jaanjaan.»

⁹Bi sá dinibul din jáà nì ti-Dindaanee, ki sá binyimɔndambi, binib bin yíití kaa pílifí ti-Dindaan dakalee.

¹⁰Bi lì Unimbōti bɔnaatiliibi yii: «Ní taa ti ká aleedaka. Ní taa nàatī-ti tin sá tibɔŋmanee! Nīn sòommaan nì ti tin di mō dipilifilee, nīn nàatīmaan-ti tinyimɔmbōti.

¹¹Ní sūtīmaan kí wàatī nsammonti, ní fātīmaan ni-boon kí tī nsan ñun tēēnee. Ní taa ti sòon nì ti Isirayeel Circir Nimbōtiu pu!»

Isirayeel tiŋki làá pée wī ní

¹²An pu ní Isirayeel circir Nimbōtiu lī yii: «Ni dū m-nyɔɔbundi ki fá. Ni máká bin ñàañ tipɔmbɔtee nì binyimɔndambi pu, ní ki kīn ki báká bi-pu.

¹³Diyìntil gbanti làá nīn sá ni-cee kii diguŋfɔkɔl din di fáá ñwèēnee ní. Digul diba làá tō digundee pu ní dí wūtī dicilpu dicilpu.

¹⁴Digundee làá wī kii uyɔɔmaati boolee ní. Baa ti ñūn kí ñá mbamin. Baa ti ñūn kí ká kikalii kí dūú mófí ñŋmi ñfannaaa, kí dūú jōō nnyim nnyimbunni.»

Ní kālmaan soooo kí nīn máká m-pu

¹⁵Di sá yii ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Circir Nimbōtiu bí yii: «Ni yaa kaa fātī gítīn m-cee ki kāl soooo, ni pée kpá kí ká difiil. Ni-pɔŋŋu kòkò di sá yii ní cúú ni-ba soooo ní kí nīn máká man pu. Ama ní naa là mín.

¹⁶Ni lì yii: <Aayee! Ti làá kāl itaamu kí sàñ.> Tiŋman, ni làá lafun sàñ. Ni lì yii: <Ti-taamui yáb ní.> Too, bin làá dāá jà-nee mun dāa yáb mín ní.

¹⁷Bi-kansikin ubɔɔ yaa láa kpīl nimbi binib kutukuee, ni-wunti dāa gbáà ní kpàkpakpa. Binannanliibi binib biŋmoo ja di dāa kpīl-ni ní ni-kòkò ní sàñ kí kátí.

Ni-kansikin bin làá dāá kínee dāa bí kii kudaan̄u ɲaabiki di có dijool puee, a lì kii kiɲaabiki di có kigbantaɲ yilpuee.»

Difiil yuntiɲu

¹⁸Nì mìn kɔkɔee ti-Dindaan cí ɲyunti ɲun ní u làá ɲá-ni tiɲanee ní. U làá dāá yìkì kí sɔ ni-saai, di sá yii ti-Dindaan sá deedee Nimbɔtiú ní. Binib bin máká u-puee kɔkɔ bí mmɔnnneeee!

¹⁹Tiɲman, sii dinibul din kóò Siiyɔn jool puee, sii dinibul din kóò Jeerusaleem tiɲkinee, a kpá kí gíti sɔ jaanjaan. A yaa láa kúuɲ ki yíiɲ ti-Dindaanee, u làá dāá pīlifiɲ-si, u yaa láa gbīl a yíiɲ-uee, u làá dāá kí-si.

²⁰A yaa láa bí dinimbinaamandinee, ti-Dindaan làá dāá tī-si tijin á jī. U làá tī-si nnyim diwɔ́bil yuntiɲu á nyò. Un sá a-dàkaliuee kaa làá ti bál. A làá dāá ká-u nì a-nimbibulii.

²¹A làá dāá gbīl nneel ɲubɔ sòòɲ nì si a-boon pú yii: «Kpèè nsan ɲun a máaɲ kí dī kí cù ɲɲaɲgan pú àà ɲɲaɲgiil púee sò.»

²²Awaa ɲin a kpítì ki dū animbil kúti ki nyūntèe, nì ɲin a mɔ́ɔ ki dū sindaariya ki nyūntèe làá dāá kpántí ni-cee tijɔkɔɲwan. A làá dāá dū-ɲi kí fá kii titampummoolee ní kí lì-ɲi yii: «Nyāmaan doo!»

²³U làá dāá yàntī utaa ń nì iwambool in a búlee pu. Tijin tin làá lòòɲ a-tiɲki puee làá dāá nīn wīkí tikpil kí nīn ɲāñ. ɲwiin gbantee, a-waɲkuti làá cù kunaakpaapɔɔu kun wāāyee poon kí jī.

²⁴Inaa nì mmamu mun kù a-satee dāa ɲmóò timool tin bi ɲmāliɲ ɲyaamee ní. Bi làá dāá nīn cáá peela nì adɔpantampal ní ki kàfi timool gbanti ki yàntí kitiɲ.

²⁵ɲwiin ɲun bi làá dāá bòfi binibee, sintil difɔɲfɔkɔɲi yaa láa lítèe, mbùmbiyaamu làá dāá pùùb ajoon nì ɲgbantamu pu.

²⁶ɲwiin ɲun ti-Dindaan làá dāá póob u-nibul buuɲyi kí cáaɲ tiweendi tin bi fōōyee, uɲmal làá dāá nīn wāl kii ɲwīiɲee ní, ní ɲwīiɲ walifiɲu ń dāá nīn pōō miluli pu kii iwīiɲ iluli walifiɲuee.

Ti-Dindaan làá dāaɲ kí dāal Asuur tiɲki tafal

²⁷Kpèè, ti-Dindaan di páaɲn̄i ndanee. U-ɲuul fòolín lìbilib ki pōō kpaɲkpam. U yaa sòòɲee, diɲuul bí u-nyunculiɲ pu, ní u-limbil bí kii ɲɲmi ɲun wù ki céetí tikɔkɔee.

²⁸U-fooku bí kii mbun ɲun gbí ki sāā unil neenee. U dòoɲ kí cìɲkì atimbun ɲkpitim pu. U làá kpāl anibul nyɔmmu tikúti kí nīn cáá-bi ki yīiɲ laakin baa lèe.

²⁹Nimbi Jeerusaleem yab, ni làá nīn bí ki gà ilan kii ni bí jiɲaal poon kunyeeuee. Ni làá dāá nīn bí dipɔɔpindin kii bi búɲ awul ní ni còom̄ ki yìkintí ki cá ti-Dindaan jool pu, Isirayeel Taɲkpanaakooku ceeyee.

³⁰Ti-Dindaan làá yàntī bí gbīl u-neel ηun sá ηkpaanee pu, ní kí yàntī bí ká u-ηal pɔηηu. U làá dàkà u-ηuukpaandi aηmilimbil ηin wù ki céetí tikɔkɔee poon, ní kí yàntī utaa n̄ t̄ɔ, utaaja n̄ n̄ ní ataanyinkumbil n̄ lítí.

³¹Ti-Dindaan neel làá yàntī dinyoondi n̄ kó Asuur yab, u làá dāá dū u-dɔηu kí fáá-bi.

³²Ti-Dindaan yaa láa fáá-bi ndɔee, ní bí dāá bòò ηgaηgamu n̄ tibati. U làá dāá yòoñ u-ηal yilpu ní kí já n̄ bi.

³³Bi pée bónti ηηmi dooooyee, ηηmi gbanti sá ki tī ubɔti mun. Mbòó ηun wāa ki nyòoyee poonee, bi dū idɔ tikpil ki bíl dikuηkundi kí kpāa ηηmi. Ti-Dindaan fooku kun bí kii farwata ηmiηuee di làá dāá fōō idɔee kii farwata di kpáatī sītī di-puee.

Esaië 31

Ní taa nín mākámaan Eejipiti yab pu

¹Mbusu d̄ɔ ki cí binib bin s̄intī Eejipiti tiηkin ki nyàaḅ dijòoñdee! Bi māká itaamu pu, ki māká janjatɔrkub pu, kun puee bi wīkí tikpil, ki māká bitanjakaliibi pu, bi nín cáá mpɔηkpaanee pu. Ama baa fātī bi-nimbikpeen̄u Isirayeel circir Nimbɔtiu watil pú, kaa nyàaḅ ti-Dindaan.

²Ama u mun cáá iciin ki ηūñ kí cáaḅ nnaabu. U yaa lī puee, mín ní u ηáaḅ. U jáa n̄ binikpitib kitil, ki jáa n̄ dijòoñdi din nyánní binikpitib ceeyee.

³Eejipiti yab sá binib ní, baa sá inimbɔti. Bi-taamui cáá tiwunna ní, iaa sá ηfam. Ti-Dindaan yaa tāntī u-ηalee, un bàà sá kí jòòyee lítí ní, ní un bālifi dijòoñdee n̄ lítí, ní bi-liitil n̄ kpāfi kí kpú.

Ti-Dindaan un móti Jeerusaleem puee

⁴Ti-Dindaan nín tükū-mi puee s̄ée: «Gbikinti àá kigbikintibiki yaa cúu kuwaηkuluu ki mùuñ ki móti ku-puee, bi yī bipikpaaliibi kupaaú ní kí kpāfi. Ama ní ùñ kaa fāηkí bi-tantatii, ní bi-kun̄kuuntii kaa tükù-u tiba. Mín ní man ni-Dindaan Mpɔηkɔdaan yaa láa s̄intīn̄ Siiyɔn jool pu kí já kujaauee, án làá dāá n̄n bí.»

⁵Kii unoon nín kpátí u-feen̄yi kí bliñ u-biyaamu pu puee, mín ní ti-Dindaan Mpɔηkɔdaan làá dāá wún Jeerusaleem tiηki pu. U làá dāá wún ki-pu kí fī-kì, u làá dāá mōti ki-pu kí fōō-kì kí líí.

⁶Isirayeel yab, ni fātī ni-boon ki tī ti-Dindaan tikpil. Fātī gítim̄maan u-cee.

⁷Di sá yī yaadalee, bàà ηma làá dāá fá animbil kúti n̄ sindaariya waan̄i ηin ni dū ni-ηalii in sá ikpiti ηaliiyee ki mósóyee.

⁸Kitàataajiki ní bi làá dūú kpò Asuur yab, ama an kaa làá n̄n sá unil yaka. Kitàataajiki di làá nàaḅ-bi, ama án kaa dāa sá nisaal tàataajiki. Asuur yab làá dāá

sān kitàataajiki gbanti, ní bí dāá cúú bi-janjaliibi bin pòòhèe kí dāá yàntí bí nīn tūn atuun nīn pōōyee.

⁹Dinyoondi làá dāá kó bin pōō kii ditanḡpalee bí sān, ní kufaanḡu n kó bi-janjakpilib ní bí sān kí fá bi-ḡaabiki. Ti-Dindaan di lī mín, ún un ḡmilimbil bí Siiyōn jool pu, ní u-ḡmiḡu fòol liblib Jeerusaleem tinḡkinee.

Esaie 32

Uḡoti un sá deedeedaanee

¹Uḡoti ubo làá dāá jī dibeel nì deedee, ní abotibil n dāá ḡúb kitiḡ ibaamōn sanḡun.

²Bi-kansikin báà ḡma làá dāá nīn sá kii laakin kubuḡu yaa bíi jīti binib sán kí bálee, kii laakin utaaja yaa bíi nì binib sán ki kóōyee, kii mbun ḡun di pūuḡ kitiḡkuliḡi puee, kii ditanḡpal dīn tīl mboon kitiḡ kin tūhèe poonee.

³Bin nimbiliḡ wālee kaa dāa ḡiti jòḡ, bin tafaliḡ ḡbīlee dāa ḡátí bi-tafaliḡ kí pīlifi.

⁴Nnaatumu làá dāá dākafi kí ḡbīl tiboti taapu, binib bin sòōn dibeebeelee dāa kīn ki sòōn cábcab.

⁵Baa dāa ḡiti tīl ugbaan jilma, kaa dāa ḡiti yīl ukiildi yīl unimōnti.

⁶Ugbaan sòōn tigbaamboti ḡma ní, ní u-pōbilinee, u dākafi tikpitiḡ ḡma. U tūn ntimbiil tuuḡi, ní ki sòōn ki bíl ti-Dindaan. Waa pūn un ḡkūm cááyee ú jī, kaa pūn un nnyinnyoo cááyee ú nyò.

⁷Ukiildi ún tūn atuḡkpiti ḡma ní. U bōntí atuḡkpiti ki mōntí inyimōn kí nāān uwōfi. Ama kun uwōfi gbanti pée nyāābee di sá bí pò-u.

⁸Ama unimōnti ún cáá ilandōkōmōnti ní, ní atuun ḡin u tūhèe sá atummōnti.

Bi kpāafi Jeerusaleem nimpoobi

⁹Nimbi binimpoobi bin kaa dākafi tiba puee, yīkīmaan kí pīlifīmaan-mi. Nimbi bisapōmbi bin māká ni-ba puee, kpōōmāan ni-tafaliḡ kí pīlifi.

¹⁰Nì dibindi diba boonee, nimbi bin māká ni-ba puee, ni-wunti làá dāá jìkì. Di sá yīl bi dāa kītī fiinyi biliḡ kí dóó, ní tiba kaa dāa ḡiti bí bí kītī.

¹¹Nīn jìkīmaan, nimbi binimpoobi bin kaa dākafi tiba puee, nīn yáliḡkīmaan, nimbi bisapōmbi bin māká ni-ba puee. Pēetīmaan ni-wampeenḡkaati, lòotīmaan dicancanḡbeel kí dū kpōsatab kí cúú ni-cammu.

¹²Nīn fátīmaan ni-biḡi nì kunimbaau kí nīn yáliḡkí tisati tin ḡāhèe nì fiinyi kpaanḡi ḡin lòōn sàka sakee pu.

¹³Nīn sūmāan m-nibul tinḡi kin pu ikuḡkum nyāhèe pu, nīn sūmāan adiīn ḡin kōkō poon dipōpindi bí, ní kitiḡ bí jīḡaal poonee pu.

¹⁴Bi dū dibeecindi ki fá, ubo kaa ti bí kitin kin poon an n̄n tùmee. Oofeel tincaliiki n̄n sintil difokoku làá dòon kikuliŋŋi kí n̄n cáa cá jaanjaan. Niin ní kumooun mammu dāa bí ki léelikí, ní tipicanŋpun dāa ŋmóò timool.

Dikpántikpaandi bí ki dòon

¹⁵Nwindalee, ŋfam làá dāa kpákatiŋ ti-pu. Niinee ní kuteeu làá dāa kpántí asubiŋmōkaa kpaabu, ní asubiŋmōkaa kpaabu n̄ dāa kpántí kubambaŋu.

¹⁶Bi làá dāa n̄n tó ibaam̄n kuteeu pu, ní kí dāa ká deedee asubiŋmōkaa kpaabun.

¹⁷Dibil din deedee làá dāa lòoŋee di sá ŋgbansōŋfi. Dì làá dāa cáaŋ dipwōsōŋkil n̄ diwundi kí n̄n cá jaanjaan.

¹⁸M-nibul làá dāa n̄n kóò laakin ŋgbansōŋfi bée, ikōŋkoon in poon unil bí kaa fāŋkí tibe, laakin diŋuŋfil n̄ dipwōsōŋkil bée.

¹⁹Ama ataanyin̄kumbil làá dāa lítí kubambaŋŋuee pu, ní kitin̄ee n̄ dāa s̄ntī taapu taapu.

²⁰Án dāa sá-ni mm̄n ní dāa ŋmā kí bōl̄ ni-wamboolii laakin kamaa nnyim bée caŋin, ní kí dāa gb̄ntī unaa n̄ kimaŋ kí líí.

Esaïe 33

Mbusu dō ki cí ubiildi

¹Mbusu dō ki cí sii un bíí, ama ní ubo kaa bíí siiyee, sii un nyēē a-jutiibi boon, ama ní ubo kaa nyēē a-boonee. A yaa láa bíí ki dóòyee, bi làá dāa bíí si mun. A yaa láa nyāŋ a-jutiibi boon ki dóòyee, bi làá dāa nyā sii mun boon.

²Ti-Dindaan, dàkà-ti a-ŋanti! Sii pu ní timbi máká. Nín sá ti-pōŋŋu kutaafaau kamaa, ní kí n̄n sá ti-fiiliu dinimbinaamandi poon.

³A yaa téénee, anibul sán kí kátí ní, a yaa yáatì ki yúlee, atimbun yàl ní.

⁴Niinee ní bí kí ki bíí fúkuí-ni, a lì kii inaakitoon nín gbáb kí bìiŋ tiwan pu puee. Bi làá gbáb kí bìiŋ tigaajawan pu bōmmm kii inaakee.

⁵Ti-Dindaan tókó tikoko pu, kun puee u kóòŋ yilpu ní. U yāntì deedee n̄ ibaam̄n k̄n ki bí Siyōn jool pu.

⁶Sii ti-Dindaan nibul, a làá n̄n bí ŋgbansōŋfin. Iciin n̄n dinyil sá tigaajati tin fiílee ní. Á n̄n fāŋkí ti-Dindaanee sá tigaajawan ní.

Ti-Dindaan làá tō u-tundi

⁷Kpèèmaan Ariyeel yab bí ki kūuntí adan pu. Ŋgbansōŋfi tuun̄yi bí ki sūn l̄l̄l̄l̄.

⁸Adan k̄n ki dō fám ní, binib kaa ti cōom̄ isan pu. Bi kp̄tì mp̄éé, ki fá ntimu, kaa ti pée fāt̄i tó báa unil.

⁹Kitiŋ kó kunimbabaun ki bí ki kōō. Leebanɔn jool sufii bíi yól, ní icoo kó-dì. Saarɔn tiŋki kpánti kii kuteeuee. Baasan tiŋki nì Kaarmeel jool kaa ti cáá isufi.

¹⁰Ti-Dindaan bí yii: «Kɔŋkɔnnɛɛ m làá tō m-tundi, kɔŋkɔnnɛɛ m làá yáatí kí yū́l, m làá dàkà m-pɔŋɔu.

¹¹Ni nín bóntí kí ɲá tiŋyee sá kii timɔkulindee ní. Ni-fooku di sá ɲɛmi ɲun làá dāá wà-nee.

¹²Anibul ɲin kíɛɛ làá dāá wà ɲɛmi, kí kpántí kii kaluuyee. ɲi làá dāá wà kii ikuŋkuŋfi in bi gāa ki fée ní.

¹³Nimbi bin bíɲ ndandatee, ní pīlifimaan tin ní m ɲée. Ní nimbi bin bí ki pīlīn dooyee, ní béémaan m-pɔŋɔu nín sá ɲuŋyee.»

¹⁴Dinyoondi kó bikpitiŋaliibi bin bí Siiyɔn jool puee, binikipitib wunti fōō dijinjikil. Bi kíɲ ki bàlifí yii: «Ti-kansikin ɲma di ɲūh kí yū́l ɲɛmi ɲun wù ki céetí nee caŋin? ɲma di ɲūh kí yū́l kí kól aŋmilimbil ɲin kaa kúu jaanjaan nee?»

¹⁵ - See unil un nóó deedee saŋɔ, ki sòòh ibaamɔnee. An niliuee kaa ɲáań tipɔmbɔti kí ká ipaati, ún kaa kííkí kí fōō dinyɔɔɲeebil jim. Bi yaa bíi sòòh nnikpaakoon botee, u ɲēēb u-tafaliŋ ní kí taa gbīl. U ɲúb u-nimbiliŋ kí taa wāl tikpiti.

¹⁶Udaan làá nīn kóò ajoon yilpu. Kutaŋkpanaakoou di làá nīn sá u-balilaŋki. U làá nīn kāntí tijin ki jīh, ní nnyinyɔkaam kpá kí lóó-u.

Jeerusaleem tiŋki làá ká difiil

¹⁷A-nimbi làá dāá ká ubɔti u-nyaanɔku kɔkɔ poon, ní kí dāá ká kitiŋ nín pée dō ki wāa puee.

¹⁸A làá dāá dàkafi tin nīn kōntí-si dinyoondɛɛ pu ní kí bàlifí a-ba yii: «Bin nīn kàań lampoo nimbiliŋɛɛ bí la? Bin nīn kpèé lampoobɛɛ bí la? Bin nīn kpèé sintil difɔkɔŋɛɛ bí la?»

¹⁹Aa làá dāá gíti ká dinibul din cáá dilambilee, dinibul din soɔɲyi unil kaa gbīl taapuee, isooncaan in báa ubɔ kaa gbīlee.

²⁰Kpèé Siiyɔn tiŋki kin poon ti kpáfí ki jīh jiŋaalibee, a-nimbi làá dāá ká Jeerusaleem, dipɔɔɔɲkil tiŋki. Kì dāa sá tanti un ní baa làá ti sútée, tanti un kpakpaanɲi baa làá ti cóotée, tanti un ɲmiii baa làá ti kútí dalba dalbee.

²¹Niin ní ti-Dindaan làá dàkà-ti u-pɔŋɔu. Án dāa sá laakin ní amɔɔ nì ibun in wāāyee bée, baa dāa ɲàań niin iŋaliŋfi, meelab bin sá bikpaambee kaa làá dāá dùtí niin.

²²Tiŋman pu, ti-Dindaan di sá ti-bɔsoonliu, ún di sá ti-marayóonliu. Ti-Dindaan di sá ti-bɔtiu, ún di sá ti-fiiliu.

²³A-ɲmiii cúu kútì ní nee, iaa ti ɲúb ndɔ ɲun pu meela ɲaabuɲu sàkantée, baa ti ɲūn kɪ sàkañ meela ɲaabuɲu ndɔ pu. An pu ní ti làá dāá yàkatì tìgaajawan tikpil. Kì kpáañ gba bin tà bi-taani puee làá dāá kūtì ti-pu tí fūkul.

²⁴Binib bin kóò Jeerusaleem tiɲkinee, ubɔ kaa dāa gíti lì yii: «M bñ!» Binib bin kóò niinee làá dāá ká bi-kpitii pōtam.

Esaïe 34

Ti-Dindaan làá sòòn Eedoom bɔti

¹Atimbun, sùtirmaan doo kɪ dāá pīlifi, anibul, ní kpòommaan ni-tafal kɪ pīlifi. Kitiɲ nì tin kɔkɔ bí ki-poonee ń pīlifi, duulinya nì tin kɔkɔ nyán u-nee ń pīlifi.

²Ti-Dindaan fōō mbum atimbun kɔkɔ nib pu, u gíi diɲuul tikpil bi-janjakitiɲi kɔkɔ pu. U lēē kɪ sīiñ bí kpò kɪ céetí-bi, u dū-bi kɪ tī bí bōfi kɪ kúntí-bi.

³Bi-nib bin bi kūyee dō kitiɲ filfil, bi-nikpiliɲ sūu kɪ núukì, ní bi-fatikuu pūuɔ ajoin pu kɪ sɪnti.

⁴ɲmalbijaa kitil làá dāá yāl. Kutagbɔɲu làá kpáb kii kugbɔɲuee, ní tin kɔkɔ pée bí ku-puee ń kiti kɪ lítiñ kitiɲ, kii fiinyi subu àá fiigi subu faati nín gbátí kɪ líti puee.

⁵Di sá yii ti-Dindaan tàataajiki nyán kɪ páaǎn kɪ kutagbɔɲu pu. Kì líti Eedoom tiɲki pu, dinibul din ní u lēē kɪ kpò kɪ céetée.

⁶Ti-Dindaan tàataajiki nyūn fatiku kɪ bál, kɪ ɲmó ɲkpam kɪ díkí, a lì kii apibil nì ɲɔjaa fatikuuee, a lì kii ɲkpam min bī ipijaa ceebiliɲ puee. Bɔsiraa, ditiɲyilinee, ti-Dindaan bónti kɪ ɲá saraa ubɔ. Bi làá pōfi binib tikpil Eedoom tiɲkin.

⁷Bi nì ipɔɔnaa nì anabil nì inajaa di làá kpāfi kɪ líti. Bi-tiɲki làá nyò fatiku kɪ bál, ní bi-tam ń nyò ɲkpam kɪ díkí.

⁸Án sá ɲwiin ɲun ti-Dindaan làá tò Eedoom yab ipɔntoonee ní, dibindi din ní u làá mōti Siiyɔn pu kɪ pà Eedoom yab bi-tuunɲi paatee ní.

⁹Eedoom tiɲki bunyi làá kpántí aɲɔ, ní ki-tam ń kpántí farwata. Kì làá kpántí kii aɲɔ un bí kɪ wùee ní.

¹⁰An yaa sá kunyeeuaaa, ɲwiimpuɔɔɔ, ɲu kpá kɪ làá kpú. ɲu-nyiiim làá nīn jóm kutaa pu ní kɪ cá jaanjaan. Kitiɲ gbanti làá kpántí kii kuteeuee ní kɪ cá abin abin, báà uniseen kaa dāa gíti còom kɪ jítí niin.

¹¹Ditulinjool nì kilabinsaɲ di làá dāá nīn kīn kɪ yì-kì, kitulinjakpatibooi nì digalingaal di làá dāá nīn kóò ki-ni. Ti-Dindaan làá dāá tànti dinàandi ɲmiiɲu Eedoom tiɲki pu, u làá dāá kpátí-kì ní tiba nì tiba kaa dāa gíti bí ki-pu.

¹²Akpambal kaa dāa gíti bí kɪ kàañ ubɔti, abɔtibil kɔkɔ dāa kpī kɪ dóò dee.

¹³Ikun̄kum làá dāá nyā ki-beeciŋŋin, sintil difɔkɔŋi dāa kpántí abɔjanaakun nì ŋkun̄kumbɔmu ŋma ní. Niin làá dāá kpántí sinsin̄kub kɔŋkooŋŋu, kí dāá kpántí atulin̄joo dumpu.

¹⁴Ilambunti dāa tūŋkí isaakpan nsanni, ní iŋɔjaa n̄ dāá kóon̄ kí kpāfi niin. Niin ní Liliiti, kunyeeu faŋfantiu dāa kóò. Niin ní u dāa kántí diŋun̄fil.

¹⁵Niin ní ukoobu làá dāá ŋá u-diiku, kí tō ajin, kí wùkuñ ŋi-pu, kí wún ŋi-pu ŋi dāá kákatí. Niin mun ní kaajiikub dāa kpáfí, kaajiiku kamaa nì u-ŋàliŋu.

¹⁶Ni yaa nyàab̄ ti-Dindaan gbɔŋkune, ni làá ká bi ŋmāñ yii: «Bi-kansikin báà ubo kaa làá fótí, báà ubo kpá kí fá u-juti, di sá ti-Dindaan nyɔkɔn ní mara nyáñ, u-Fam di kóon̄-bi ki kpáfí.

¹⁷Úñ u-ba di tó kasi ki tī báà ŋma u-tin̄jandi, u dū ŋmii ní ki ŋmānti kitiŋ ki tī-bi. Bín di làá n̄n yì-kì kí n̄n cá jaan̄jaan, bi làá n̄n kóò ki-pu kí n̄n cá abin abin.»

Esaië 35

Ti-Dindaan nibul kɔkɔ làá fàtī gítin̄

¹Án n̄n mōn̄ kuteeu nì kitiŋkuliŋŋi, kitiŋ kin pu nnyim kpée n̄ n̄n fàal̄ kí púkuŋ.

²Tisatin pumpukum n̄ bliñ ki-pu. Nín fàal̄, nín fàal̄ kí n̄n fátí iwiliili. Ti-Dindaan làá tī-si Leeban̄n joon̄ŋi nyooti juti, kí tī-si Kaarmeel jool nì Saar̄n timpiliŋki nyaan̄ku. Niinee báà ŋma làá dāá ká ti-Dindaan nyooti, ti-Nimbɔtiu nyaan̄ku.

³Ní pɔɔkìmaan iŋal in gīyee, kí pɔɔkì atabiŋyil ŋin yōtèe.

⁴Tùkùmaan bin pɔbiliŋ bíllee yii: <Ní kámaan dipɔbil, ní taa fàŋkìmaan. Kpèèmaan ni-Nimbɔtiu. U dòon̄ kí tò-ni ipɔntoon kí téen̄ ni-nannan̄liibi tikpiti tin bi ŋá-nee. Ni-Nimbɔtiu u-ba di dòon̄ kí fī-ni nee.>

⁵Niinee, bijɔfub nimbiliŋ làá ŋúbití, ní bitafakpaafub tafaliŋ n̄ ŋátí.

⁶Niinee, udeen làá dāá n̄n yùkufi kii upeemane, ní umuun n̄ dāá n̄n kíñ ki tátí mpon̄ ki fàal̄. Nnyim làá dāá cótí kuteeu pu, ní ibun pùub̄ kitiŋkuliŋŋi pu.

⁷Kitiŋ kin tùm̄ kpan̄kpamee làá kpántí mbúun, inyimbul làá cótí nnyinnyoo tiŋki poon. Laakin ní sinsin̄kub n̄n dōee, niin làá kpántí kupuu ní tikati n̄ nyā.

⁸Bi làá dāá tō didandi diba niin, kí dāá n̄n yī-dì yii <circir saŋŋu>. Unil un kaa bí circiree kaa dāa dī-ŋu, ŋu dāa sá ki tī ti-Dindaan nibul ní. Báà ugbaan ubo kaa dāa yintí kí dī-ŋu.

⁹Gbikinti ubo dāa kpá niin, upeecuncuti ubo kaa dāa jītí niin. Baa dāa kántí tīñ gbanti báà tiba niin. Binib bin ti-Dindaan fōō ki líyee baba di dāa dī nsan gbanti.

¹⁰Niin ní bin ti-Dindaan dá ki líyee làá dī kí fàtī gítin̄. Bi làá bàñ Siȳn̄ jool pu ki gà ilan ki fàal̄. Bi làá dāá gbí mm̄n̄ ŋun kaa kúntée. Mm̄n̄ nì dipɔpindi làá dāa céen̄-bi ní kunimbaau nì iyalin̄ki n̄ gbèen̄.

Esaië 36

Asuur bɔtiu tãã ki bíikì Jeerusaleem tiŋki pu

(Kpèè 2 Bib 18.13,17-37)

¹Ubɔti Eeseekiyaasi nín jín dibeel dibindi diba kpá saalku poonee ní Asuur bɔtiu Seenakeeriibi dómiń ki jáń nì Juuda yab timmu mun bi mán agun ki mǎntì túee kɔkɔ ní ki fōō-mu.

²Asuur bɔtiu nìn bí Lakiisi tiŋkin ní ki dū u-janjakpiliu ki tú ubɔti Eeseekiyaasi cee Jeerusaleem tiŋkin, u nì dijanjakitikpaandi diba nóó. Ujanjapileee bàñee ní ki sǐl kunyɛfuŋu kun bi cáti nnyim dì ki kóò dinyimbɔbil din bí yilpu púee. Dinyimbɔbil gbanti nìn dō didandi din cá biwanfintiliibi kpaabunee watil pú ní.

³Ní Yiilkiyaawuu jipɔɔn Eeliyaakiim un kpèè ubɔti cindee, nì ubɔti gbanɲmalii Seebina nì Asaafi jipɔɔn Yoowa un kpáafi ubɔti gbɔntee nyán ki túŋkì ujanjapileee.

⁴Bi bàñee ní ujanjapileee bí-bi yii: «Ní cùú tükù Eeseekiyaasi yii tibɔti tin ní Ubɔtikpaan, Asuur bɔtiu sòòñee sèé: <Ba pu ní a máká ní?

⁵A dàkafi yii anyɔɔbun fám ŋūn kí fōō kujaau bóntitam nì dibaataandi paanɲu kí já kujaauaaa? Nɲma pu ní a baasii máká ní ki yíkì kaa kífí aba pu man cee na?

⁶Eejipiti tiŋki kin sá kii kukaluu kun gŋyee pu ní a mákáaa? Saa nyí yii unil un yaa dū u-ŋal ki nyī ku-puee, ku gífí udaan níii! Too, mǐn ní Eejipiti bɔtiu Faaroo sá ki tī bin kɔkɔ dū bi-mákal ki páan u-puee.>

⁷An yaa yfi a làá lì yii: <Ti-Dindaan ti-Nimbɔti pu ní timbi máká.> An kaa sá sii di kúntì ipaan in bí ŋgbantamu pu bi jáam Unimbɔtee nì u-saraafanyaaa? M nyí sii di bí Juuda nì Jeerusaleem yab yii: <An sá nsaraafan ŋun bí Jeerusaleem tinkin doo nee baba nimbiin ní ní nīn gbàantí ki jáam ti-Dindaanaa!>

⁸A yaa là sii nì m-kpiliu Asuur bɔtiu n kɔkɔ kí kpèè. A yaa ŋún ki ká bitanjakaliibi, man làá tī-si itaamu kutukub bili.

⁹Aa kpáaa ŋūn kí já kí pɔɔkiñ m-kpiliu tɔntɔnliibi kiwaai gba. Kin ba pu ní a nín máká Eejipiti pu ú tī-si janjatɔrkub nì itaamu na!

¹⁰A dàkafi yii ti-Dindaan kaa là ní m dómiń kí já nì kitiŋ nee kí nàañ-kàaa? Ti-Dindaan u-ba di bí-mi yii: <Cùú já nì kitiŋ nee kí nàañ-kì!>»

¹¹Niinee ní Eeliyaakiim nì Seebina nì Yoowa bí Asuur janjakpiliuee yii: «Ti gbāam-si ní, sòòñ nì timbi a-tɔntɔnliibi Aram yab soonyi poon, di sá yii ti gbìl-i. Taa ti sòòñ nì ti eebru soonyi poon, kun puee binib tókó digundi pu ki pílifí.»

¹²Ama ní ujanjapileee kífí yii: «A dàkafi yii a-kpiliu nì sii baba ní m-kpiliu túnní-mi yii m cáan tibɔti nee kí sòòñaaa? Tibɔti gbanti sá ki tī binib bin kɔkɔ bí agun pu nee mun ní. An kaa làá ti yúntí, nì nì bi làá ŋmó ni-binti kí nyè ni-nyeem.»

¹³Mín boonee ní Asuur yab janjapiliuee yíkìi síl ní ki téén mpɔn Juuda yab soonyin yii: «Ní pílifimaan tiboti tin ubotikpaan, Asuur botiu cáá kí sòònee!

¹⁴Uboti nín lī puee sèé. Ní taa yàntī Eeseekiyaasi n mōnti-ni, di sá yii waa làá ñmā kí fī-ni!

¹⁵Ní taa yàntī Eeseekiyaasi n kīl-ni ní dū ni-mákal kí páan ti-Dindaan pu. U bí ki lì yii: <Báà án ñá pu, ti-Dindaan làá fī-ti, kitiñ nee kpá ki kó Asuur botiu ñaan!>

¹⁶Ní taa pīlifi Eeseekiyaasi, ama ní pīlifi tin Asuur botiu bí ki sòòni-ni nee. Píimaan-mi kubɔɔtiuu, ní sān kí kómaan-mi! Ni yaa ñá mín, báà ñma làá ñmó u-fiinyi nì u-fiigi subiliñ, ní kí nyò u-lòkɔ nyim,

¹⁷kí nīn cí ñyunti ñun m làá dāan kí yòon-ni kí cunnì kitiñ kin bí kii ni-yaka nee poonee. Kitiñ gbanti poonee, bilee nì ndamam bí, ní tikpaajin nì fiinyi sufii sati bí.

¹⁸Mín puee ní taa yàntī Eeseekiyaasi n mōnti-ni. U bí ki lì yii: <Ti-Dindaan làá fī-ti!> Atimbun ñin kíñee waaji ñún ki fī ñi-timmu ki nyánti Asuur botiu ñaanaaa?

¹⁹Amaati nì Aripaadi yab waaji bí la? Seefarfayim yab waaji bí la? Ñi ñún ki fī Samaarii tiñki ki nyánti m-ñaanaaa?

²⁰Ntimu gbanti kòkò waaji poonee, dilal di ñún ki fī di-tiñki ki nyánti m-ñaan? Kin án làá dī mana ní ti-Dindaan n fī Jeerusaleem tiñki kí nyánti m-ñaan?>

²¹Binib bin kòkò nīn pée bí niinee, báà ubɔ kaa nīn wāan kinyòkò ní kaa nín gāti-u, di sá yii uboti nīn kpáafi-bi yii: «Ní taa pée kí-u tiba!»

²²Mín boonee ní Yiilkiyaawuu jipɔɔn Eeliyaakiim un kpée uboti cindee, nì uboti gbaññmaliu Seebina nì Asaafi jipɔɔn Yoowa un kpáafi uboti gbontee nín gítí uboti Eeseekiyaasi cee. Bi nīn dáal ki cati tiwan tin bi pēyee, ní ki dū tiboti tin ujanjapile sòònee ki máafi-u.

Esaïe 37

Eeseekiyaasi cūti dibalifil Yeesaya cee

(Kpèè 2 Bib 19.1-7)

¹Uboti Eeseekiyaasi nín gbīl tin bi máafi-uee ní u cúú tiwan tin u pēyee ki dáal ki cati, ki dū kutuku ki pēn ní ki nín cá ti-Dindaan diikun.

²U nīn dū Eeliyaakiim un kpée uboti cindee, nì uboti gbaññmaliu Seebina nì bisaaraañaliibi bin yúntèe ki tú Unimboti bɔnaatiliu Yeesaya, Amɔtisi jipɔɔn cee. Binib gbanti kòkò nīn pē kutukub ní ki cūti.

³Bi bàñ Yeesaya ceeyee ní ki bí-u yii: «Eeseekiyaasi nín sòon puee sèé: <Dín wiññu nee sá-ti dinimbinaamandi nì ditafadaaldi nì icoo wiññu ní. A lì kii kibiki di bīn ki-na poon ki ñmānti bí bàà màal-kì, ama ní unaati kaa cáá ñfam kí núul kibiki n nyānnée.

⁴An yaa yî ti-Dindaan a-Nimbötiu tin máan ki gbîl tiböti tin Asuur bötiu janjapiliu sòõnee. U-kpiliu túnní-u u dómiñ ki sî Unimböti un bí dimañfalinee. An yaa yî ti-Dindaan a-Nimbötiu tin gbîl tiböti tin u sòõnee, ki làá dáal u-tafal. An puee mée kí tî u-nibul din kínee.>»

⁵Niinee ní uböti Eeseekiyaasi tontónliibi bin u túee nín cá Yeesaya cee.

⁶Bi bànee ní Yeesaya tükü-bi yii: «Ní gítí kí tükü ni-kpiliu yii ti-Dindaan nín lî puee sèé: <Taa fàñkì anyɔɔbun ñin a gbîl Asuur bötiu janjapiliu sòõnee, u nín sòõñ ki bíl-mi puee.

⁷Bi làá cáan tiböti tiba kí tükü uböti ní m yàntî ú nîn gítí u-tiñkin. U-tiñkin niin ní m làá yàntî bí dū kitàataajiki kí kpò-u.>»

Seenakeeriibi fätii kpîl Jeerusaleem tiñki

(Kpèè 2 Bib 19.8-13)

⁸Ujanjapilee nín gbîl yii u-kpiliu Asuur bötiu yíkì Lakiisi tiñki ki cütì bí jáà nì Liibina tiñkee, ní u mun nín cá niin ki cütì ká-u.

⁹Asuur bötiu nîn gbîl yii Eejipiti bötiu Tiiraka un sá Kuusi tiñkinee dòon kí já nì u. Niinee ní u tí tú binib Eeseekiyaasi cee ki bí yii:

¹⁰«Ní cùù tükü Juuda bötiu Eeseekiyaasi yii: <A-Nimbötiu un pu ní a dū a-mákal ki páanee ñ taa kîl-si kí lî yii Jeerusaleem tiñki kaa làá kó Asuur bötiu ñaan.

¹¹Sisi a-ba gbîl Asuur bötiibi nín ñáan ntimu mun kínee kòkò pu ki nāan-muee, ní sii dàkafi yii a làá ñmátáa!

¹²Goosan nì Karan nì Reeseefi timbuñji nì Eedeen yab bin nîn kóò Teelasaar tiñkin ní m-naanjab nîn nāan bi-kòkòee, bi-waaji nîn ñún ki fî-baaa?

¹³Amaati bötiu nì Aripaadi bötiu nì Layiir nì Seefarfayim nì Eena nì Iwa bötiibi bí la dín pu na?»

Uböti Eeseekiyaasi wimmeem

(Kpèè 2 Bib 19.14-19)

¹⁴Eeseekiyaasi nîn fōò kugboñu kun Asuur bötiu túnní bí cáan kí tî-uee ki kàan. U kàan ki dóòyee ní ki nín jóm ti-Dindaan diikun, ní ki kpátì kugboñuee ki bíl ti-Dindaan nimbiin.

¹⁵U ñá mín ki dóòyee ní ki mēē ñwimmeem nee yii:

¹⁶«Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbötiu un beejal tókó Keerubimbi puee. Sii baba di sá kitiñ nee kòkò pu beeji Nimbötiu. Sii di náan kutagboñu nì kitiñ.

¹⁷Ti-Dindaan, kpòon a-tafal kí pîlifi! Ti-Dindaan, ñúbití a-nimbiliñ kí kpèè! Pîlifi asiibil ñin kòkò ní Seenakeeriibi tuuñyi sî sii Unimböti un bí dimañfalinee!

¹⁸Ti-Dindaan, an lafun sá tiñman ní yii Asuur bötiibi kûu ki céetì atimbun ñin kínee nib ki nāan bi-timmu.

¹⁹Bi nìn dū atimbun gbanti waan̄i ki tó n̄nmin ki kúntì-n̄i, di sá yii bi-waan̄i gbanti kaa nìn sá Unimbòti, idò nì atan̄kpee ní binib nìn dūu mósó-n̄i.

²⁰Ama sii ti-Dindaan ti-Nimbòtiu, fīi-ti kí nyāntí Seenakeeriibi n̄aan ní kitin̄ pu been̄i kòkò n̄ bée yii sii, ti-Dindaan baba di sá Unimbòti.»

Yeesaya n̄atì ti-Dindaan nín kíi puee

(Kpèè 2 Bib 19.20-34)

²¹Niinee ní Am̄tisi jip̄oon Yeesaya tú bi cūti tükū Eeseekiyaasi yii: «A nín mēē Seenakeeriibi pu puee, ti-Dindaan nín kíi a-wimmeem puee sò.

²²Tibòti tin ní ti-Dindaan sòon̄ Seenakeeriibi puee sèé: <Siiȳon tin̄ki bíi kpèé-si fám, kì bíi bèē-si. Jeerusaleem tin̄ki kinyann̄yaan̄i bí ki lāā-si ki gbákafí diyil.

²³N̄ma ní a sī ní? N̄ma ní a sòon̄ ki bíi ní? N̄ma pu ní a téē ní? N̄ma ní a yáati ki kpēē nì dilambil ní? An sá man Isirayeel Circir Nimbòtiu.

²⁴A dī a-tuun̄yi pu ki sī man ni-Dindaan. «A lī yii: <Man Seenakeeriibi, m cáá janjat̄r̄okub náan̄, an pu ní m n̄ún ki jóm̄ ki tin bān̄ ajoon̄ yilpu, m jóm̄ ki tin bān̄ Leeban̄on̄ jool yilpu. M gāatì ki-seedir sufii in̄ pée fòk̄d̄ee, ki gāatì ki-siipreesi sufii in̄ pée n̄āñee. M jóm̄ ki bān̄ ki-joon̄i n̄in fòk̄d̄ee yilpu, ki kó ki-bambaŋku kun múkúee poon.

²⁵M gbīn̄ lókòb ntincamun ki nyūn̄ bi-nyim niin. M dū m-taan̄i ki tāā Eejipiti tin̄ki, ní ki-bun̄yi kòkò fòotì.>»

²⁶Mimmee Seenakeeriibi, saa nyí yii an sá man di bóntì tin bíi jītí nee kòkò ki yóon̄ doooooooyeeee? Saa nyí yii an yúntì tikpil m nín bóntì-tèeee? Kòŋk̄on̄nee ní m yāntì tin m bóntèe bíi jītí. Man di lēē-si á nà ntimu mun bi mán̄ agun ki māntìi túee kòkò dúsi dusi.

²⁷Binib bin kòò ntimu gbantinee n̄alii jòon̄ fám ní, dinyoondi kó-bi ní icoo cúú-bi. Bi bí kii timool tin bí tisatinee, kii kum̄s̄on̄u kun dáá pòfèe, kii timool tin nyēē kudii yilpuee, áá tin nyēē tisatin kaa láá bīñee.

²⁸A yaa kāaa, a yaa yúw̄w̄, a yaa nyēēyaaa, a yaa kóòyaaa, a yaa tí gíi m-pu diŋuulaaa, m nyí.

²⁹Tin̄man, a lafun gíi m-pu diŋuul, ní tib̄ofan tin a sòon̄-mee kó m-tafalin. An pu ní m làá dū dib̄ombil kí túun̄ a-man̄fal, kí dū tikúti kí kpāl̄ a-nyòkò kí n̄mā kí kpòotì-si. Nsan n̄un a dī ki dómiñ̄ dooyee, nsan gbanti ní a làá fātíi dī kí kpì.

³⁰Eeseekiyaasi, kudaan̄u kun m tī-see sèé. Dun bindi nee, ni làá jī dibindi din jítèe jinti tin sá aleenee, ní jiilee ní dāá tí jī mīn̄. Ama dibintataatiil poonee, ni làá dāá kpò kí bōl̄ kí cā ni-kpaajinti, ní kí dāá kpò afiinyikpaan kí dāá kiti abil kí n̄mó.

³¹Juuda beel nib bin làá dāá n̄mátée làá dāá n̄in bí kii disup̄ombilee ní. Bi làá dāá tō inyaamp̄oon̄ kitin̄ poon ní kí dāá lòon̄ abil yilpu.

³²Di sá yii binib biba làá dāá kín Jeerusaleem tiŋkin, bin ŋmátì kaa kpíyee làá dāá yìkì kí yū́l Siiyɔn jool pu. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan neenkpaaŋdi puee, u làá dāá ŋá mín.

³³Ti-Dindaan nín lī Asuur bɔtiu pu puee sèé: «Waa làá kó kitiŋ nee poon. Waa làá tɔ mpimbambaanti doo. Waa làá dū digbampɔɔl kí likiŋ u-ba kí ján-kì, kaa làá tí bíl atanƙpuku ki-guŋŋi pu kí ján-kì.

³⁴Nsan ŋun u dī ki dómiŋee, nsan gbanti ní u làá fàtīf dī kí gítí. U-taal kpá kí tǎa kitiŋ nee poon. Man ni-Dindaan di lī mín.

³⁵M làá wún Jeerusaleem tiŋki pu kí fī-kì. Mama m-ba nì m-tontonliu Daafiidi pu ní m làá ŋá mín.»

Asuur yab nín kùh ní Seenakeeriibi tin kpī

(Kpèè 2 Bib 19.35-37)

³⁶Kunyeeu gbantee ní ti-Dindaan tuuŋŋu dómiŋ Asuur yab janjanaapaal pu ki kūu binib kutukub dilaataal nì imuŋku inaa nì kutukub biŋmoo. Kutaa wúntì bin kaa kpíyee fíntèe, ki ká anikpil dō an kɔkɔ filfil.

³⁷Niinee ní Asuur bɔtiu Seenakeeriibi yìkì dinaapaalee pu ki nín gítí Niiniifi tiŋkin ki cūti gbíntì niin.

³⁸Dalba u gbāa u-waal Niisrooki diikun ki jáam-dèe, ní u-jipɔmbi Adirameeleeki nì Sareeseer dū kitàataajiki ki gāa ki kūu-u ní ki sán ki nín cá Ararati tiŋkin. U-jipɔɔn Asaradɔn di fōo u-yil ki kpántì uboti.

Esaïe 38

Uboti Eeseekiyaasi weenyi nì u-cáaŋtam

(Kpèè 2 Bib 20.1-11)

¹Nyunti gbantee Eeseekiyaasi nín búŋkì ki làá kpú. Ní Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya, Amɔtisi jipɔɔn cūti mǎntì u-pu ní ki bí-u yii: «Ti-Dindaan bí yii á bóntí a-dicaŋku, di sá yii a làá kpú ní, saa làá ŋmátí.»

²Niinee ní Eeseekiyaasi fātì u-nimbiin ki túl digundi ní ki mēe ti-Dindaan yii:

³«M-Dindaan, m gbāam-si ní. Téetí yii m nóó-si nì ibaamɔn nì dipɔbil diba ní ki ŋá tin fáatiŋ-see.» U mēe mimmee ní ki sún tikpil.

⁴Ní ti-Dindaan sòon nì Yeesaya ki bí-u yii

⁵ú gítí kí tükù Eeseekiyaasi yii: «Ti-Dindaan, a-naanja Nimbɔtiu di lī yii: <M gbīl a-wimmeem, ki ká a-nyinnyim. M làá fòkɔn a-manfal wiŋyi abin saalku kí kūtì.

⁶M làá fī sii nì kitiŋ nee kí nyāntí Asuur bɔtiu ŋaan. M làá wún kitiŋ nee pu>.»

²¹Ní Yeesaya bí yii: «Nàmaan fiigi subiliŋ kí cáaŋ kí nákaŋ uboti naliŋ pu, u làá pɔkì!»

²²Ní Eeseekiyaasi bí yíi: «Ba daaŋku ní m làá dūú bée yíi m làá gíti ɲmā kí cù ti-Dindaan diikun?»

⁷Ní Yeesaya bí Eeseekiyaasi yíi: «Kpèè, kudaanɲu kun ti-Dindaan tī-si kí dākà yíi u nín pōon puee, u làá ɲá mimmee sò.

⁸Too, ti-Dindaan làá yànti mboon ɲun líti Akaasi kolin puee ń fātí sùtí kí jōm akol saalaa pu.» Ní mboon lafun fātí sùtí kí jōm Akaasi kolin pu, akol saalaa ɲin pu ɲu bàà lítèe pu.

Eeseekiyaasi mēē ɲwimmeem u nín ká dicáaṇdee

⁹Inyɔŋki laɲu ɲun Juuda bɔti Eeseekiyaasi gāa u nín nín búŋkí kí dāa ká dicáaṇdee sèé:

¹⁰M nín lī m-ban yíi m-manfal wiɲyi dijandi ní m dūu kāl kitiɲ nee pu ní kí làá kpáa fātí nín gíti nee. Ditaŋkpiilin ní m làá púntí m-manfal wiɲyi in kínee.

¹¹M nín gíti lī m-ban yíi: maa làá ti ká ti-Dindaan binifoobi tiɲki pu doo deeyaa! Maa làá ti wāl báa uniseen nimbiin duulinya nee poon deeyaa!

¹²Bi dáal kí fōō m-manfal, kí cáá-dì kí búnti ndandati kí wātí-mi, kii bi nín cóotí upikpaal tantu puee. Kii usatalul nín kpáb sata un u lūnee puee, mín ní bi kpáb ma mun manfal kí dóò. Bi gí kí tīl ɲmii. Kí yòon ɲwiimpu kí cáá sāa kunyeeuee, mimmee a dóò m-bɔti dee!

¹³Áli kutaa ń dāá wúntée, maa ti bí tiban. U wīl m-kpabiɲ kɔkɔ, a lī kii gbikintee. Kí yòon ɲwiimpu kí cáá sāa kunyeeuee, mimmee a dóò m-bɔti dee!

¹⁴M sún kii kikoosiyaakpaai áá udiyaalee, kí sún kí yálin kii dibeenanjilee. M-nimbiliɲ kpēē a-watil pú yilpu kí tin gī. Ti-Dindaan, an bān-mi, dāá jòon-mi.

¹⁵Tilati ní m gíti cáá kí sòon ní ú kíí-mi ní, di sá yíi ún di ɲá tin bí nee kɔkɔ. Kunimbaakpaanɲu kun kó-mee puee, ɲgeem gíti kpá-mi.

¹⁶Ti-Dindaan, a bée tin bāań-mee, ní kí fātí tī-mi dimanfal. A fātí tī-mi mpon, kí yānti m bí dimanfal.

¹⁷Kpèè, m-nimbaaku kpánti dipɔpindi. Tiɲman, a-neendi puee, a nyánti-mi ɲkúm ɲaan, kí dū m-kpitii kɔkɔ kí ɲá a-kpaŋkpamboon.

¹⁸Ubo kaa nyóŋkí-si ditaŋkpiilin, bitaŋkpiibi kaa ti ɲūn kí jāań-si. Binib bin gíti dáá sīnti dikaakulinee kaa ti māká a-ɲanti pu.

¹⁹See unifoobaba di ɲūn kí nyóŋkí-si, a lī kii man nín bíi nyóŋkí-si pu dín nee. Bibaatiibi di làá yànti bi-biyaamu ń bée a-ɲanti.

²⁰Ti-Dindaan sii di fī-mi. An puee ti làá nín bòò tiwan kí nyóŋkí-si a-diikun ti-manfal wiɲyi kɔkɔ poon.

Esaie 39

Eeseekiyaasi fōō binib bin Babiloon bōtiu túee

(Kpèè 2 Bib 20.12-19)

¹Nyunti gbantee, Babiloon bōtiu Baladan jipɔɔn Meeroodaki-Baladan nɛn gbɪ̃l yii Eeseekiyaasi nɛn búŋkì ní ki fātì pókì. Di sá ní u ɲmàn kugboŋu ki nyàáb tiwampɔkaal ki tú bí cáá cùnnì kí tī-u.

²Bin bi túee nín bàñee, ní an móɔkɪn Eeseekiyaasi ní u yōon-bi ki kón kudii kun poon ní u nɛn kpáafi u-gaajawanti nɛ animbil nɛ sindaariya nɛ talaalub nɛ ikpafi in sófèe ki dàkà-bi. U nɛn dàkà-bi laakin u nɛn kpáafi u-janjawanti mun nɛ tjanjawan kɔkɔ. Tiba kaa nɛn kɪn Eeseekiyaasi cindin nɛ u-beelin waa dūu dàkà-bi.

³Mɪn boonee ní Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya dómiɛn ki ká ubɔti Eeseekiyaasi ní ki bālifi-u yii: «Binibee tükü-si yii ba ní? Ní la ní bi nyánní?» Ní Eeseekiyaasi kíí yii: «Bi nyánní ndan ní. Doooo Babiloon tiŋkin ní bi nyánní.»

⁴Ní Yeesaya gíti níki ki bālifi-u yii: «Ba ní bi ká a-beecindin?» Ní Eeseekiyaasi kíí yii: «Bi pée ká tin kɔkɔ pée bí m-beecindinee ní. Tiba kaa kɪn m-nimbikpaafidiikun maa dūu dàkà-bi.»

⁵Niinee ní Yeesaya bí Eeseekiyaasi yii: «Pílifi tibɔti tin ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan sòñee:

⁶<Nywiin ɲubɔ bí ki dòon, tin kɔkɔ bí a-dumpu nee nɛ tin kɔkɔ a-baabi kpáafi ki síiñee, bi làá dāá kóon kɔkɔ kí cùnnì Babiloon tiŋkin. Tiba kaa làá dāá kɪn doo, ti-Dindaan di sòon mɪn.

⁷Bi làá dāá cúú a-jipɔmbi tikpil bin sisi a-ba mǎlee, kí cùnnì Babiloon bōtiu cee kí dū-bi kí ɲá bifaabi bí nɛn tūn atuun ki tì-u.>»

⁸Ní Eeseekiyaasi kíí Yeesaya yii: «Tibɔmɔntiil ní ti-Dindaan tükü-si a cáan ki nāatì-mi nee.» Di sá yii u nɛn lɪ u-neen yii: «Ti làá nɛn bí ɲgbansɔŋfi nɛ dibatɔlin m-manfal wiɲyi kɔkɔ poon.»

Esaïe 40

DIJANLILITIL ISIRAYEEL YAB PɔɔSɔŋKIL (40–55)

Ní sòŋkì m-nibul pɔbil

¹Sòŋkɪmaan m-nibul pɔbil, sòŋkɪmaan bi-pɔbil, ni-Nimbɔtiu di lɪ mɪn.

²Sòommaan kí sòŋkì Jeerusaleem pɔbil, ní bāakì kí tükù-kì yii ki-tumpɔɔŋi dóò, kɪ pàn ki-kpitii kɔkɔ pu, ti-Dindaan yāntì kɪ pàn ki-yɛntitam kɔkɔ pɔndi mili pu.

³Nneel ɲubɔ bí bāakì ki lɪ yii: «Ní bóntímaan nsan kuteeun kí tī ti-Dindaan, ní tàntímaan nsanjaa kitiŋkuliŋŋin kí tī ti-Nimbɔtiu.

⁴Ní gbīŋkìmaan atantaka kɔkɔ, kí bìtī ajoin nì ngbantamu kɔkɔ! Ní tàntìmaan ipaan in bí kpábiti kpabitee, kí yàntì ngbantamu ń kpántí atantaka.

⁵Niinee ti-Dindaan nyooti làá nyā mpaampiin pu, ní inifunaan kɔkɔ ń dāá wāl-tì. Ti-Dindaan di sòòñ mín.»

⁶Nneel ɲubɔ bí yii: «Bāakīm!» Ní m bālifi yii: «M̄ bāakì yii ba?» Ní ɲu kíí-mi yii: «Bāakì yii binib kɔkɔ sá kii kumooúee ní, ní bi-nyaaŋku sá kii tisatin pumpukumee.

⁷Ti-Dindaan yaa púfi kumoou nì nsupumpukumee puee, kumoou kōō ní nsupumpukum ń yól. - Tiŋman, binib kaa pée pōō kii kumooúee ní.

⁸Kumoou kōō ní nsupumpukum ń yól, ama ti-Nimbɔtiu ún bɔti pée bí ní kí cá jaanjaan!»

Tibɔmɔntiil tin sá bí dūú bāakèe

⁹Sii Siiyɔn un ɲúbiñ tibɔmɔntiil kí nàatēe, jōm̄ dijool din fɔkèe yilpu kí téén mɔn. Sii Jeerusaleem un ɲúbiñ tibɔmɔntiil kí nàatēe, téén mɔn mɔn, á taa fàŋkì báà tiba. Tùkù Juuda timmu yii: «Kpèèmaan ni-Nimbɔtiu!

¹⁰Kpèèmaan ti-Dindaan Unimbɔti! U dōón nì mɔn. U cáá mɔn kí jī dibeel. Kpèèmaan, u cāabìñ u-paati, u ɲúbiñ u-gìndi paatii.

¹¹U sá kii upikpaal un kpāá u-picaŋkpun̄kuee ní, u cáá u-ɲal ki kōontí u-pibiliŋ ki kpáfí. U yòontí u-pibiyaamu ki bìb̄, ní ki kpòotí ipinaati in cáá mbiyaamu ɲáamée ki cāñ nsɔŋfin.»

Duulinya Dindaan di sá ukpaan ki sá ucin̄fiti

¹²Ŋma di ɲmāntì tiŋku nyim u-ɲantilin? Ŋma di yātì u-ɲambiyaamu ki dūu ɲmāntì kutagbɔŋu? Ŋma di dū gbakiti ki ɲmāntì kitin̄ kɔkɔ tam? Ŋma di ɲmāntì ajoin saniyaluntikaa pu, àá ngbantamu saniyapaan̄kaa pu?

¹³Ŋma di ɲmāntì ti-Dindaan Fam ki ká? Ulanil di sáŋkì-u dalba u ɲá tiba ki ká?

¹⁴Ŋma ní Unimbɔti pée bālifi isaŋki kí ɲmā kí sòòñ tibɔti tiŋan, àá udaan dākā-u dinyil àá iciin?

¹⁵Kpèè, atimbun sá kii nnyim nín nyēēñ gbakiti nyɔɔgbandi kí jōō kitin̄ puee ní, a l̄ kii dibul kibilii di pá saniya puee. Kpèè, ntimu mun nnyim māntì tūee nyin̄fin̄u bí kii ɲkpɔŋkpɔmee ní.

¹⁶Leebanɔn tiŋki dɔi kɔkɔ kaa bà bí kpāā ɲɲmi nsaraafan pu, ní ki-waŋkuti kɔkɔ kaa bà bí ɲá ti-Dindaan saraawɔkaa.

¹⁷Atimbun kɔkɔ kaa pée bí tiban u-nimbiin, ɲi-kɔkɔ sá fām ní u-cee, ɲi bí kii kubun̄quee ní.

Baa ɲūñ kí dū tiba nì tiba kí ɲmāntìñ Unimbɔti

¹⁸Nɲma ní ni cáá Unimbɔti ki ɲmàntìh ní? Kunaɲu kulɔkɔ ní ni làá dū-u kí nántìh?

¹⁹Diwaalaaa? Ukúduntil di dūntì tikúti ki dūu mósó-dì, ní goosimiiti dū sindaariya ki nyūntì-dì ní ki mósó animbil kúti léenkaati ki léen-dì.

²⁰Un di yaa kaa cáá ɲɲmam kí ɲá an saraauee, nyàab ndɔ ɲun kaa bùkùee ní kí tī ukpɲkpiiti un ɲūh u-tundi tiɲanee, ni ún ń dūú kpítí diwaal kí síiń-u.

²¹Mimmee naa nyáaa? Baa sòon ni gbìlaaa? Baa nìn báakì ki tükü-ni doooo ɲkilkaaminaaa? Mimmee naa nyàab ki bée kitiɲ náanliuaaa?

²²Ti-Dindaan kóò kutagbɔɲu kun dàh kitiɲ yilpuee, ní binib bin kóò kitiɲ puee bí u-cee kii icatee. U kpátì kutagbɔɲu kii ɲɲaaliɲkaayee, ní ki dū-ku ki cóon kii tantee ki kóò.

²³U nāh duulinya yidambi, ní ki yāntì kitiɲ pu bɔsoonliibi kaa ti pée bí tiban.

²⁴Bi tin lì yii bi lèkì-bi, kí kàān-bi, bí kāl kí báān inyaanee ní ti-Dindaan fooku ń ɲātì-bi kí fá ní bí kpā, ní kunaakpaabuɲu ń yòon-bi kii tifeelee.

²⁵Unimbɔti Circirdaan di bālifi yii: «Nɲma ní ni ɲūh kí dū-mi kí ɲmàntìh ní? Nɲma di ɲūh kí nìn sá man juti ní?»

²⁶Wáañmaan kí kpèè kutaa. Nɲma di náān ɲɲmalbijaa ní? Nɲma di yāntì i-kɔkɔ nyēē ki kpáfí kii dijanjakitilee ní? Úh di yī ɲɲmalbija kamaa nì u-yindi. U cáá dibaataandi nì mpɔɲkpaan, an puee u yaa yíiń-iee, i-kansikin báà ubɔ kaa fótí.

Bin wunti bí wòbee làá fàtī ká mpɔn

²⁷Isirayeel, Jaakɔb nibul, ba pu ní a sòon yii: «M-Dindaan kaa wāl tin báān-mee, m-Nimbɔtiu kaa pée wāl man baamɔɲyi.»

²⁸Mimmee saa nyáaa? Baa sòon a gbìlaaa? Ti-Dindaan di sá Unimbɔti kí nìn cá jaanjaan. Úh di náān kitiɲ kí yòon ki-gbeenɲyɔkɔ kiba kí cáá tin sā kin kínee. Waa wòb dalba dalba, kaa tí gí mun. U-nyil kaa cáá kigbeenɲyɔkɔ.

²⁹U tì un kaa ti cáá mpɔnee mpɔn, ki tì un gīyee kunyannyaau.

³⁰Binipɔmbi gba gí kí wòb, bibaatandambi mun gbéetí ki líti.

³¹Ama bin máká ti-Dindaan puee fàtī pòntì bi-pɔɲu ní. Bi yíkí ki ɲāh kii ikaabuee ní. Bi sán ama ní kaa gí, bi còom ama ní bi-wunti kaa yòtì.

Esaie 41

Unimbɔtibaamɔn nì awaa bɔti

¹Ntimu mun nnyim māntì túee, ɲmílmaan kí pīlifìh-mi. Anibul kɔkɔ nib, fàtī kámaan kunyannyaau. Ní sùtírmaan kí dā sòon. Ti-kɔkɔ ń cùú kpāfi ibɔsoon laɲki.

²Nwiiń nyalaŋki púee, ubo dòoń. Laakin kamaa u yaa jítèe, u jáà ki jīn ŋma ní. Ŋma di yānti u kíí nsan ní? Ŋma di dū anibul ki ŋá u-ŋaan ní? Ŋma di dū bibotiibi ki ŋá u-taaji taapu ní? U-tàataajiki càkà-bi músi musu ní u-tɔbu jì-bi kii kubunju nín yòontí tifeel puee.

³U jì-bi ki jītí bi-kansikin báà tiba kaa ŋáań-u, ní u-taaji kaa kpáàa gbèetī kitin gba.

⁴Ŋma di ŋá tīn gbanti kɔkɔ? Ûn di bónti tiboti nín dòoń ki jītí puee ki sīn doooo ŋkilkaamin. Man di sá ni-Dindaan. M sá upeepeekaa, ki làá nīn pée sá mín áli duulinya kúntitam.

⁵Ntimu mun nnyim mǎnti túee yab ká-u ní ki fāŋkì. Kitin gbeennyɔkɔ yab ká-u ní bi-wunti bíi jìkì. Bi sūtí ki pìlín, bi kǎń nsan pu ki dòoń.

⁶Bi bíi tútún tɔb, ní báà ŋma lì u-nabiki yii: «Ká dipɔbil!»

⁷Ukpɪŋkpiiti tìi goosimiiti kunyannyaau. Ucaa un cáá dinantaŋkul ki gbáà ki jòlifi tikútee tìi un gbáà ki tànti-tèe kunyannyaau. U tükù ukúduuntil yii: «An ŋāñ.» Ní bí dū ipiin kí kpáá kí cúú diwaalee án taa nīn cìŋkì.

⁸Ama sii Isirayeel, a sá m-tɔntɔnliu ní, Jaakɔb, a sá dinibul din ní m lēēyee ní, a sá m-bɔɔ Abraam naantiiu ní.

⁹M cūti ki nyàabìń-si doooo kitin gbeennyɔkɔ ní. M yíiń-si doooo ntindandatimun ní, ní ki lī yii: <M-tɔntɔnliu di sá-si, m lēē-si ní, maa dū-si ki fá.>

¹⁰Taa fāŋkì, kun puee m bí a-cee. Taa nīn kǎ ki yáliŋkí, kun puee m sá a-Nimbɔtiu. M dòoń kí tī-si mɔɔn, kí tútuń-si, kí dū m-ŋaŋgiil ŋun pɔɔ ki tìi dijailee kí wún a-pu.

¹¹Tinman, bin nyàab-si tikpitilee, icoo làá cúú-bi gbòooo bí fá bi-jilimau. Bin jáà nì see, án làá nàań-bi bí kpú kí céetì.

¹²Bin tákà-si tibotee, a làá dǎá nyàab-bi kaa làá ti ká-bi. Bin jáà nì see, án làá nàań-bi ní bí wāŋkì.

¹³Di sá yii man a-Dindaanee, m sá a-Nimbɔtiu ní. Man di ŋúb a-ŋal ní ki bí-si yii: «Taa fāŋkì, m làá jòoń-si.»

M dòoń kí jòoń-si

¹⁴Jaakɔb nibul, sii un kpánti kii ujiliŋkpaamee, sii un kpánti kii utaŋkpiilee, taa fāŋkì. M dòoń kí jòoń-si. Man a-Dindaan di sòoń mín. Un di làá dǎ-si kí líyee di sá Isirayeel Circir Nimbɔtiu.

¹⁵Kpèè, m dū-si ki kpánti kii tɔɔku un bi fù tijimpin pu an gbátée upɔmpɔɔn ní. A làá nà kí mǎtí ajoin ní dúsi dusi, kí yànti ŋgbantamu n kpánti kii tifeelee.

¹⁶A làá dāá càatī-bi kubuŋu n̄ yòon-bi, ní kunaakpaabuŋu n̄ yàan-bi an kòkò pu. Ama siiyee, a làá dāá n̄n tātí ki fàal ti-Dindaan pu, kí dāá n̄n làntī Isirayeel Circir Nimbōtiu pu.

Kuteeu làá kpántí dinyimbōbil

¹⁷Bifalaadambi n̄ binandambi bí ki nyàab̄ nnyim kaa bí k̄antí, nnyinnyoo cúú-bi ní bi-neeŋyi k̄uñ. Man ni-Dindaan làá fōō bi-wimmeem, man Isirayeel Nimbōtiu kaa làá dū-bi kí fá.

¹⁸M làá yàntī ibun n̄ pùub̄ ajoon ŋin yilpu kaa cáá isufee pu, kí yàntī inyimbul n̄ cótí atantaka poon. M làá yàntī kuteeu n̄ kpántí anyimbōbil ní kí yàntī kitiŋkuliŋi n̄ kpántí inyimbul.

¹⁹Kuteeunee, m làá dāá cóon̄ seedir n̄ akasiya n̄ miirti n̄ ɔliifi sufii, ní kí dāá cóon̄ kitiŋkuliŋi pu siipreesi n̄ piini n̄ buwii sufii dicilpu.

²⁰Mimmee báà ŋma làá dāá ká, báà ŋma làá dāá béé, báà ŋma làá dāá dáan̄ kí ká kí gb̄l̄ taapu yii ti-Dindaan di tún̄ atuun n̄ee, Isirayeel Circir Nimbōtiu di náan̄-ti.

Awaa kaa bí tiban

²¹Ti-Dindaan bí yii: «Ní cáam̄maan ni-bōti kí bíl̄ bí sòon̄ kí tī-ni», Jaakob nibul bōtiu bí yii: «Ní dāá l̄maan tin ní ni cááyee kí mōtī ni-ba pu.

²²Sútīm̄maan kí dāá tükù-ti tin bí ki dōon̄ee. Tibōti tilati di dóm̄in̄ ki jítī ní? Ní dākà-ti-ti ní timbi n̄ dākafi ti-pu, àá ní tükù-ti tin di bí ki dōon̄ foolboonee, ní tí béé tin bí ki dōon̄ee.

²³Ní tükùmaan-ti tin làá fu dāan̄ foolboonee ní tí béé yii ni lafun sá inimbōti. Ní ŋámaan tiŋan àá tikpitił̄ tiba tí ká án̄ ŋá-ti bitii ní kufaan̄ŋu n̄ kó-ti.

²⁴Ama nimbi ni-ba kaa bí tiban, tin ni ŋáaŋee mun kaa pée sá tiba. An sá ntimbiil ní unil n̄ lēē kí n̄n n̄óó-ni.

²⁵M lūkut̄in̄ unil ubo u yík̄in̄ ŋan pú ki dōon̄. Doooo ŋw̄l̄in̄ nyalaŋki pú ní m̄ yíin̄-u. U bí ki t̄an̄ biyidambi pu kii bi n̄n̄ tà tikpati puee, a l̄i kii uyɔɔmaati n̄n̄ tà kuyɔkɔu puee.

²⁶Ŋma n̄n̄ sòon̄ tin bí n̄ee doooo ŋkilkaamin tí bàà n̄n̄ nyí-ti ki yóon̄? Ŋma n̄n̄ sòon̄-ti doooo cannaaku tí bàà l̄i yii: <A sá m̄in̄ ní?> Bàà ubo kaa n̄n̄ sòon̄ ti-pu, bàà ubo kaa n̄n̄ wāan̄ kinyɔkɔ, bàà ubo kaa n̄n̄ gb̄l̄ ni sòon̄ ti-pu.

²⁷Man di péé péé ki tükū Siiyɔn̄ yii: <Kpèè, bi sèé!> M tú ntuun ŋu cūnn̄i tibom̄ontiil Jeerusaleem tiŋkin.

²⁸«M kpēē ki m̄ant̄i tú kaa ká bàà uniseen. Anibul ŋin kíŋee nimbōtii kansikinee, usaŋkil kpá! M bàà làá bàl̄ifi-i ní í bàà tükù-mi.

²⁹Ama binibee kaa bí tiban. Tin bi ŋáaŋee kòkò sá fám̄ ní. Bi-waan̄i kòkò sá kubuŋu ní ki sá fám̄!»

Esaïe 42

Ti-Dindaan tɔntɔnliu (nlampeepeekaa)

¹Ti-Dindaan bí yii: «Kpèè, m-tɔntɔnliu, m ɣúb u-ɣal, m lēè-u ní m-pɔbil sòh u-pu. M dū m-Fam ki ɣá u-pu ú dāá sòh deede bɔti kí tükù atimbun kɔkɔ.

²Waa làá dāá nīn tátí kaa làá dāá sòh mɔn, baa làá dāá gbīl u-nyɔkɔ pu adan pu.

³Waa làá dāá púntí mmóɔn ɣun ɣī ki gbàkē, waa làá dāá gbíntí fitila un bí fòl bílbilee. Ama u làá dāá lē tibɔti nīn dō nsan puee kí dākà.

⁴Waa làá dāá wɔb, u-wunti mun kaa làá dāá yɔtí kí cáá sāa ɣyunti ɣun ní u làá dāá yóon kitiŋ pu tibɔti nīn dō nsan puee. Ntimu mun nnyim mǎnti túee dāa ká ki cí kí fōo u-marab.»

Dwalifi làá ɣmíntí atimbun pu

⁵Ti-Dindaan Unimbɔti di náan kutagbɔɣu ní ki kpátí-ku ki dǎnti. Úh di kpátí kitiŋ nī tin kɔkɔ nyē ki-puee. Úh di tī binib bin kóò ki-puee dimaŋfal, ki tī bin bí ki-puee kufoou. U nīn tükù u-tɔntɔnliu puee sèe:

⁶«An sá man ni-Dindaan di yíín-si deede yíintam. M ɣúb a-ɣal, man di mán-si. M làá dī a-pu ní kí ɣá mpèè nī dinibul, sii di sá atimbun walifiŋu.

⁷A làá ɣúbití bijɔfub nimbiliŋ, kí nyántí bisarkadambi bi-sarkadiiŋɣin, kí yantī bin pī dibɔmbɔndinee í nyā.»

⁸Man di sá ni-Dindaan, m-yindi dee. Maa làá dū m-nyooti kí tī ubɔ fám, kaa làá dū m-jilmau kí tī awaa.

⁹Tibɔpeekaal tīh jíti ki dód dee. M bí báakí ki tükù-ni tipɔn ní nee. M bí tükù-ni tibɔɔn gbanti ní gbīl kí wàatí ní tí nīn bàh.

Ti-Dindaan làá tɔ u-tundi

¹⁰Ní gāamaan nlampɔn kí nyɔŋkí ti-Dindaan. Ní gā ilan kí nyɔŋkí-u doooo kitiŋ kúntilaŋki, nimbi bin bí ki còom tiŋku puee nī tin kɔkɔ di péé bí u-poonee, nī nimbi bin kóò ntimu mun nnyim mǎnti túee.

¹¹Kuteeu nī ntimu mun bí ku-poonee nib í tóon ilan kí nīn gá mɔn, ki kpáan ntimbilimu mun Keedar yab kóoyee. Binib bin kóò ditaŋkpal puee í nīn gá ipampakalan, bí nīn kǎn doooo ajoon yilpu kúntí kunti ki fàal.

¹²Bin kóò ntimu mun nnyim mǎnti túee í tī ti-Dindaan tinyool, bí gā ilan mɔn kí nyɔŋkí-u.

¹³Ti-Dindaan làá nyā kii ubaatandaanee án lùkutí-u ú já kujaau kii ujanjalee. U fáa njanjakuŋkuunti mɔn ki bónti kí já nī u-nannanliibi.

Tin ní ti-Dindaan bónti ki làá ɣée

¹⁴Ti-Dindaan bí yii: «An yúntì tikpil m kã ki ñmí, m cúú m-ba kaa lĩ tiba. M bí dùn kii unimpu di yáliní imatinweenee, m-fam bí tifi, m fòotĩ kaa bà.

¹⁵«M làá kpēelikì ajoin nì ngbantamu, kí yàntì kumɔɔɔɔ kɔkɔ ñ kpā. M làá yàntì ibun ñ kpántì kitiŋkuliŋi ní kí yàntì anyimbɔbil ñ fòotì.

¹⁶M làá kpòotĩ bijɔfub kí tàkañ didandi din baa nyée pu. M làá kpòotĩ-bi bí còom̃ n̄san ŋun pu baa n̄n nyée pu. M làá yàntì bi-nimbiinee dibɔmbɔndi ñ kpántì ŋwalifi, ní laakin kamaa aganlaka bée ñ cúú tàntì. Tin bí nee kɔkɔee, see m ñá-tì, an kaa cáá yii m làá yí kí taa ñá.

¹⁷«Binib bin dū bi-mákal ki páaṇ awaa pu, ki l̄i tiwan tin bi dū tikúti ki móóyee yii: <Nimbi di sá timbi nimbɔtiyee>, làá t̄lifi kí gítì boon, ní icoo ñ cúú-bi.

Dinibul din sá bijɔfub nì bitafakpaafubee

¹⁸Nimbi bin sá bitafakpaafubee, ní p̄lifimaan tiŋan! Nimbi bin di sá bijɔfubee, ní ŋúbitímaan kí kpèè!

¹⁹Ŋma di sá uɔɔfu, án yaa kaa sá m-Tòntòliu? Ŋma di sá utafakpaafu kii Ntuun ŋun m làá t̄ee? Tiŋman, ŋma sá uɔɔfu kii man ni-Dindaan nibulee? Ŋma sá uɔɔfu kii man ni-Dindaan Tòntòliu?

²⁰«Sii Isirayeel nibul, a kántì tiwan tikpil, ama aa cúú báà tiba ki síiṇ. A cáá a-tafam̄nti, ama aa gb̄l báà tiba.

²¹Ti-Dindaan n̄n sá deedeedaanee puee, an móɔkiṇ-u ú dākà yii u-marau sá ukpaan ki ñāñ.

²²Ama ni sá dinibul din ní bi fúkúl ki nāaṇee ní. Bi cúú ni-wanti kɔkɔ ki fōō. Bi dū ni-kɔkɔ ki tó mbòó poon sarka, ki dū-ni ki bál asarkadiinni. Bi fúkúl-ni p̄lpil ní ubɔ kaa bí kí jòoṇ-ni. Bi cúú-ni ki cūnni kuyuŋu, ní báà ubɔ kaa l̄i yii: <Gíiṇnímaan-bi!>

²³«Ni-kansikin ŋma làá p̄lifi tibɔti nee tiŋan? Ŋma di làá gíiṇ nlandɔkɔ kí p̄lifi-ti kɔŋkɔṇnee?

²⁴«Ŋma di dū Isirayeel yab ki t̄i bi nāaṇ? Ŋma di dū Jaakɔb yab ki t̄i bi fúkúl? An kaa sá ti-Dindaanaaa? Di sá yii ti ȳintiṇ-u, ki ȳi kaa nóó u-saŋŋu ní kaa ŋúb u-marab.

²⁵An pu ní ti-Dindaan kpáatì u-ŋuukpaandi nì kujaau bilisii ki s̄tì Isirayeel yab pu. Ku-poonee, bi s̄ē Isirayeel tiŋki ki m̄ant̄i tú, ama ní ki-nib kaa pée gb̄l taapu. Ŋŋmi fōō ki wūñ dinibul, ama ní baa kpáàa fōot̄i ȳikiṇ!»

Esaie 43

¹Ama kɔŋkɔnnɛɛ, Jaakɔb ti-Dindaan un di náán-see, ún un di mán-see, Isirayeel nín sòòñ puee sèé: «Taa fàŋkì, di sá yii m dá-si ki lî, ki yííñ-si nì a-yindi, man di yì-si.

²A yaa bí dùtì nnyim, m làá nīn bí a-cee, a yaa tí bí dùtì ibun, i kpá ki làá yòòñ-si. A yaa bí còom̃ ŋm̃i poon, ŋuaa làá wà-si, ní aŋmilimbil kaa làá gbēē-si.

³Di sá yii man a-Dindaan di sá a-Nimbɔti, man Isirayeel Circir Nimbɔti di sá a-Fiiliu. «M dū Eejipiti tiŋki ní ki tī ki fātì dá-si ki lî, ní ki dū Kuusi nì Seeba timmu ki kpántì-si ki fōō-si ki lî.

⁴Di sá yii a pōō kudaau m-nimbiin, ní maa mō a-pu ki néeñ-si. An puee m dū binib ki tēēñ a-yil, ní ki dū anibul ki pāñ a-manfal pōndi.

⁵«Taa fàŋkì, kun puee m bí a-cee. M làá yòòññí a-naantiibi doooo ŋwiiñ nyalan̄ki pú kí gíiññí, kí yòòññí-bi doooo ŋwiiñ jeetilan̄ki pú kí kpāfi.

⁶M làá lî ŋgan pú yab yii: <Gíim̃maan-bi kí tī-mi>, ní kí lî ŋgiil pú yab yii: <Taa cúumaan-bi kí kàāñ!> Gíiññímaan m-jipɔmbi bin bín ntindandatimune, kí gíiññí m-bisalib bin bín kitij kúntilan̄kee.

⁷Gíiññímaan binib bin fōō m-yindee, binib bin m náán, ki mán, ki nyántì bí nīn tì-mi tinyoolee.»

Nimbi di sá m-seeradambi

⁸Ní nyántí dinibul nee doo! Dì cáá animbil ama ní kaa wāl, ki cáá atafal, ama ní kaa gbìl.

⁹Atimbun kɔkɔ́ n kóòñ kí kpāfi dicilpu, anibul kɔkɔ́ n kóòñ kí kpāfi. Bi-kansikin ŋma di ŋūñ kí tükù-ti tin bíi jítí nee? Nma di ŋūñ kí yàntí tí gbìl tin jítè? Bí cáāñ bi-seeradambi kí dàkà yii bi cáá mbaam̃n! Ní bi-seeradambi gbanti n̄ pīlifi bi nín sòòñ puee kí lî yii: «An sá ibaam̃n!»

¹⁰«Nimbi m-nibul di sá man seeradambi. Ni sá m-tɔntɔnliibi bin ní m lēēyee ní. M là yii ní fōō-mi kí kífí, kí bée kí gbìl yii man di sá Unimbɔti. Kí wàatí m̃ nīn bée, unimbɔti ubo nīn kpá, ní m-boonee ubo mun kaa làá ti nīn bí. Ti-Dindaan di lī mīn.

¹¹M-baba nì m-baba di pée sá ni-Dindaan, man boonee, ufiil ubo nì ubo pée gíti kpá.

¹²Man di fiil, ki sòòñ ki síiñ ní ki yàntí binib béetí-tì. An sá man, kaa sá unimbɔticaan ubo un bi ŋūñ kí ká ni-ceeyee. Ni sá m-seeradambi ní man sá Unimbɔti. Ti-Dindaan di lī mīn.

¹³Mīn ní m làá nīn sá kí nīn cá jaanjaan. Ubo kpá ki ŋūñ kí fōō u-juti m-ŋaan. Tin ní m yaa ŋée, ubo kaa ŋūñ kí kpántí-tì?

M làá lēē unil ubo kí tō ni-cee

¹⁴Ti-Dindaan un di dá-ni ki lîyee, ùn un sá Isirayeel Circir Nimbötiuee nín lî puee sò. Ni-puee, m làá tō unil ubo Babiloon tiŋkin. M làá yànti kitiŋ punyommu nín cúú pìitì. Tiŋman, Babiloon yab ceeyee, mmɔn làá dāá kpánti iyalŋki, bín Kaaldee yab bin kā bi-meelabin ki bí ki tátí ki fàalee.

¹⁵Man di sá ni-Dindaan, ni-Circir Nimbötiu, Isirayeel Náanliu nì ni-Bötiu.»

Nsampoɔn làá dòoŋ kuteeun

¹⁶Ti-Dindaan nín lî puee sèé. Ùn di nìn tó didandi dimɔlin, ki cati nsan nnyim min nyódyee poon.

¹⁷Ùn di nìn nyánti janjatɔrkub nì itaamu, ki kpáan ajanjakiti nì bibaatandambi dicilpu. Bi-kɔkɔ líti kaa ti yíki, bi kpí kɔkɔ múb, ki wùŋ ki kúnti kii ŋfitilaŋmiyee.

¹⁸«Ní taa ti téetí tibɔkpikil pu, ní taa ti dàkafi tin jítèe pu.

¹⁹Di sá yii m làá fàtí ná tiwan mpɔm, tì kí ki bí nyēē gba, naa wāl-tàaa? M làá tō nsan kuteeun, kí yànti ibun nín cótí kitiŋkuliŋŋi pu.

²⁰Kumooun peelii làá dāá nyōŋkì-mi, ki kpáan sinsinkub nì taataabi. Di sá yii m làá dāá yànti nnyim nín pùub kuteeun, ní ibun nín cótí kitiŋkuliŋŋi pu. Tiŋman, m làá tī dinibul din m lēēyee nnyim dí nyò.

²¹Dinibul din m mán ki tī m-bee làá dāá gāa ilan kí nyōŋkì-mi.»

Unimböti nì Isirayeel nibul cáá ibɔsoon

²²Jaakɔb, an kaa sá man ní a tíminsì ki yíiŋ, Isirayeel, a gī nì mi ní.

²³Saa cáan apibil ki ná bisaraawɔkaabi ki tī-mi, kaa tí kūu tiwanŋkuti ki ná saraabi ki tī-mi tinyool. Man kaa dū-si ki kpánti uyumbu á nīn náan tijn saraabi ki tī-mi, kaa tí páb-si yii á nīn sèetī talaalutuukaabi ki tī-mi.

²⁴An kaa sá man pu ní a dū a-nimbiliŋ ki dáal talaalutuukaabi bin sófèe, kaa tí dū tiwanŋkuti saraabi kpam ki tī-mi m ŋmó ki díki. Ama a dū-mi ki kpánti uyumbu a-kpitii pu ní, a-yìntitam yānti m gī.

²⁵Ama an sá mama m-ba di dū a-kpitii ki pú-si, maa làá ti téetí a-yìntitam pu.

²⁶Téetí-mi tin a cáá kí kɔkɔl-mee man nì si tí cù ibɔsoon. Pée kaaŋ a-böti kí lēē kí dàkà yíi tì ŋān.

²⁷A-naanja upeepeekaa nìn yīntiŋ-mi, ní a-bɔnaatiliibi yíki ki bíi jáa nì mi.

²⁸An pu ní m kpákati bikpilib bin m nìn kaaŋee, ki dū Jaakɔb nibul ki tī bí kpò kí céetí, ki dū Isirayeel yab ki tī bi-nannanliibi nín bèel-bi.

Esaie 44

¹Kɔŋkɔnnee pīlifiŋ-mi, m-tɔntɔnliu, Jaakɔb nibul, Isirayeel, sii un ní m lēēyee.

²Man a-Dindaan un mán-see, man un náań-si ki tākān a-na poon, ní ki tútúh-see nín lī puee sèé: «Taa fàṅkì, m-tòntònlíu Jaakɔb, sii Yeesurun un ní m lēēyee.

³Di sá yii m làá yàań kitiṅ kin kūńee pu nnyim, kí yàntī ibun ń pùuḅ kitiṅkuliṅṅi pu. M làá dāá yàntī m-Fam ń kpákatiń a-biyaamu pu, ní kí bīń a-naantiibi pu.

⁴Bi làá nyā kii timool nín nyēē kusaaun puee, kii isufi nín nyēē ki yú dibuṅgbándi puee.

⁵Uḅɔ dāa lì yii: <Man sá ti-Dindaan yɔu ní>, ní ubɔ mun ń dāá lì yii: <M sá Jaakɔb dicaṅkun ní>, ní un kíń mun ń dāá ḡmà u-ḡal poon yii: <Ti-Dindaan di yì-mi>, ní án dāa mōń udaan bí nīn yī-u Isirayeel yindi.»

Ti-Dindaan boonee, ubɔ kaa ti bí

⁶Ti-Dindaan, Isirayeel Bɔtiu un di dāá u-nibul ki líikée, ti-Dindaan Mpɔṅkɔdaan nín lī puee sèé: «Man di sá upeepeekaa ní ki sá uluṅkikaa, man boonee, unimbɔti ubɔ kaa ti bí.

⁷Nyama di bí kii man? Udaan ń téen mpɔn kí sòon kí cántí taapu kí tükù-mi! Udaan ń lì tibɔti tin jítì doooo m nín náań dinibupeepeekaalee, ní kí lì tin bí ki dòoń fool boonee!

⁸«Dinyoondi ń taa kó-ni, ní taa pée fàṅkìmaan! Maa pée sòoń-tì ki lēē-tì ki dàkā-ni dooooyeeee? Nimbi di sá m-seeradambaa! Unimbɔti ubɔ gítì bí ki kútì man puɔɔɔ? Aayee, ni-taṅkpal din pōyee, maa ti nyí diba ki kútì man pu!

Binib bin mɔ̀ awaayee kaa bí tiban

⁹Binib bin mɔ̀ awaayee kɔkɔ kaa bí tiban. Bi-wammɔkaati tin bi néeń gbantee kaa kèetì tiba. Tiwan gbanti di sá bīń seeradambi, ama tì sá biseeradambi bin kaa wāl tibaaa, kaa nyí báa tibaaa, ní ki làá kón-bi icooyee ní.

¹⁰Kí mā diwaal, kí mɔ́ diwaal din kaa ḡḡh kí kèetì tiba poonee, an sá digbaantundi ní.

¹¹Kpèè, icoo làá cúú bin kɔkɔ nóó diwaal gbantee. Bin mán diwaal gbantee mun pée sá binib ní. Bi-kɔkɔ ń kóońní kí kpāfi kí dāań: dinyoondi làá kó-bi ní icoo ń cúú bi-kɔkɔ!

¹²«Ucaa dù tikúti kí púl ḡḡmin, kí dū nsílin kí gbá ní kí dū u-pɔṅḡu kí mɔ́ diwaal. Ama ḡkùḡ yaa cúú-uee, waa ti cáá mpɔn. U yaa kaa nyūń nnyimee, digíńdi kó-u dee.

¹³«Ukpíṅkpiiti dù ḡḡmii ní kí ḡmàntī ndɔ, kí lēē u nín là diwaalee ń nīn bí puee, kí dū kicɔkɔ kí kpítí, ní kí dū kijijɔlfikaai kí jòlifi, ní kí kpítí-dì kí nántín unil, ní di kíń ki cáá kunyaṅḡu kii unilee. U yaa ḡá mín ki dóyee ní ú yòoń-dì kí cáá kón kí yóoń kuwaadiin.

¹⁴«U gāā seedir subu, ki lēē seeni subu nì teereebinti subu, isufi in bí kubambaŋjune kanksikin ki yānti i wíiñ. U cóon peeni subu ní utaa yānti bu wíiñ.

¹⁵Busubu gbanti ní binib làá dūú kpāā ŋŋmi. Bún ní binib làá dūú kpāā ŋŋmi kí wùl, áá kí dūú kpāā ŋŋmi kí púl kpɔɔ. Busubaantiibuee ní bi tí dūú ŋá unimbɔti ki gbàantí ki jáaŋ. Bi dūú kpítí diwaal ní ki tòotí.

¹⁶Bi dù ndɔee dijandi kí kpāā ŋŋmi, ní kí dū tinan kí páaŋ kí ŋɔfi kí ŋmó kí díkí. Bi tí ŋhùŋ kí wùl-ŋu ní kí lè yii: <Áaa! Ndɔee fòol tiŋan, ŋŋmi kó-mi fŋfŋŋ ki mɔ.>

¹⁷Dijandi din kíñee, ní bí dūú kpítí diwaal ki yí-dì unimbɔti. Bi gbàantí di-nimbiin ki jáaŋ-dì, ki mèé-dì ki lè yii: <Fī-mi, kun puee sii di sá m-nimbɔtiu!>»

¹⁸Binib gbanti kaa nyí tibaaa, kaa gbìl tibɔti taapu mun. Di sá yii bi-nimbiliŋ ŋúb ní baa ti wál báa tiba, bi-pɔbiliŋ tilifi ní baa ti gbìl tibɔti taapu.

¹⁹Bi-kanksikin ubɔ kaa kóò u-ban kí dàkafi, ubɔ kaa cáá iciin nì dinyil kí lè yii: «M dū ndɔ nee dijandi ki kpāā ŋŋmi, m púl kpɔɔ ŋŋmi ŋun m kpāāyee pu, ki dū tinan ki páaŋ ki ŋɔfi kí ŋmó. Mim mee, m làá dū digindi din kíñee kí kpítí diwaal, ntimbiil wantaa? Mim mee m làá gbàaŋ kí jáaŋ didɔgindaaa?»

²⁰Bi dū bi-ba ki tī tin sá ŋfantamee ní. Bi-pɔbil din gáatèe yānti bi-yiliŋ lábiti. Naa ŋhùŋ kí fī-bi. Ama bi-kanksikin ubɔ kaa lī yii: «Kun m ŋúb m-ŋaan nee kaa sá tinyimɔŋwan deeee?»

A sá m-tɔntɔnliu ní, á taa súntí mín

²¹«Jaakɔb nibul, á tétí tin bí nee, Isirayeel nibul, a sá man tɔntɔnliu ní. M mán-si á nīn sá m-tɔntɔnliu ní. Isirayeel nibul, maa làá súntí a-pu.

²²M yānti a-yìntitam wáŋkì kii ditagbandee, ki yānti a-kpitii wáŋkì kii ditaafaapòndee. Fàtí gítíŋ m-CEE, kun puee m dá-si ki lī ní.»

²³Yilpu, nīn tátí ki fàal, kun puee ti-Dindaan túŋ u-tundi. Kitiŋ taapu taapu, tééŋ mɔɔn, ajoon, nīn gàmaan ipampakalan, ki kpáaŋ kubambaŋju nì ku-sufii kɔkɔ. Ti-Dindaan dá Jaakɔb nibul ki lī, u fī Isirayeel ki lēē u-nyooti ki dàkā.

Duulinya náanliu di sá iyunti kɔkɔ Dindaan

²⁴Ti-Dindaan un dá-si ki līyee, ún un mán-si ki tākāŋ a-na poonee nín sòon puee sèé: «Man ni-Dindaan di náaŋ tikɔkɔ. Man baba di kpátì kutagbɔŋu ki dānti yilpu, man di tí dū kitiŋ ki kpátì ki bíl taapu, báa ubɔ kaa tútún-mi.

²⁵M ŋáaŋ bibɔɔbi nín sòon tiŋyee fám. M cúú bin kàal abɔɔjalee yiliŋ ki lábiti. M pīiŋ biciŋfitiibi nyɔmmu, ní ki yānti bi-ciŋŋu kpánti tiwaatibɔti.

²⁶Ama m-tɔntɔnliibi nín sòon tiŋyee, m yānti an ŋáaŋ mín, ní m-tuunyi nín bónti kí ŋá puee, m tí yānti an ŋáaŋ mín. M lī Jeerusaleem pu yii: <Binib í fàtí kó-kì>, ki lī Juuda timmu pu yii: <Bí fàtí mā-mu.> Tiŋman, bi làá fàtí mā adiŋ kí tókɔŋ mu-digbuŋŋi pu.»

²⁷M lī ibun̄kpaan in nyóòyee yii: «Ní kpāmaan, m làá yàntī ni-nyim n̄ fóotí.»

²⁸M lī Siirusi pu yii: «U sá upikpaal un m lēēyee ní. U làá yàntī tin kòkò m lèe n̄ ḡá. U làá lī Jeerusaleem tɪŋki pu yii: <Bí fàtīf mā-kì>, ní kí lī kunimbòtidii pu yii: <Bí fàtīf bíf ku-nyeel!>»

Esaië 45

Siirusi, un ní Unimbòti lēēyee

¹Ti-Dindaan sòon̄ n̄ Siirusi, ubòti un ní ún̄ u-ba lēēyee yii: «M cúú a-ḡal kí dū atimbun kí ḡá a-ḡaan. M làá cúú bibòtiibi pɔŋyi kí fōō bi-ḡaan, ní kí plītī ntimu punyɔmmu mun pīyee a-nimbiin.

²Mama m-ba làá n̄n̄ lī a-nyòkɔpu, m làá cúú aganlaka kí làkatī a-saḡḡu pu, kí ḡbá kí wìl̄ tasa kúti punuubi ní kí ḡbá kí bīl̄ tikúti kpàlkaati.

³M làá tī-si tigaajawan tin bí dibaline, tigaajati tin bi dūu bálee. Niinee a làá bée yii man di sá ni-Dindaan. Siirusi, m yíin̄ a-yindi, man di sá Isirayeel Nimbòtiu.

⁴M-tòntònl̄iu Jaakòb nibul pu, Isirayeel nibul din m lēēyee pu ní m yíin̄ a-yindi ki tī-si jilma, n̄ min kòkò saa nyí-mee.

⁵Man di sá ni-Dindaan, ubò pée gíti kpá. Báà unimbòti kaa ti pée bí ki kúti man pu. M dū dambala ki ḡb̄n̄ a-caḡ kí tī-si mpɔn̄ n̄ min kòkò saa nyí-mee.

⁶Kí yòon̄ ḡwìin̄ nyalaḡki pú kí cáá s̄ā ḡu-jeetilaḡki púee, báà ḡma làá bée yii tiba kaa ti pée bí ki kúti man pu. Man di sá ni-Dindaan, ubò pée gíti kpá.

⁷Man di móò ḡwalifi ní ki n̄āntí dibòmbòndi, man di nyāntí nnaam ní ki cāab̄n̄ nnaabu. An sá man ni-Dindaan di ḡāān̄ t̄in̄ ḡbanti kòkò.

⁸«Yilpu, yàntī dipòndi n̄ nyānní kutaa pu kí tōn̄. Atagban n̄ yàntī deede n̄ s̄it̄in̄ kitiḡ pu kii utaayee. Kitiḡ n̄ wāān̄ kinyòkò, difiil n̄ púkuḡ ní deede n̄ nyā. Man ni-Dindaan di n̄āān̄ t̄in̄ ḡbanti kòkò.»

Kuyòkòu n̄ uyòòmaati

⁹Mbusu d̄o ki cí unil un kpākantí un mán̄-uee. Unil sá kii aboon kansikin dibee ní. Kuyòkòu bàlifi uyòòmaati yii: «Ba ní a ḡāāneeee»? Tiwan tin bi mánee kaa lī un mán̄-tèe yii: «Waa nyí ditundi tiḡan̄.»

¹⁰Mbusu d̄o ki cí un di yaa lī ubaati yii: «Ba ní a màl̄ nee ní?», àá un di yaa lī umati yii: «Ba ní a màl̄ nan ní?»

¹¹Ti-Dindaan, Isirayeel Circir Nimbòtiu n̄n̄ sòon̄ u-nibul din u mánee puee s̄èe: «Ni bàlifi-mi tin làá bàñ m-biyaamu puee. Ni làá tī-mi mara ditundi din m túnee puɔɔɔ?

¹²Man di ḡá kitiḡ ní ki n̄āān̄ inifunaan ki-pu. Man n̄ m-ḡalii ní m dūu kpátì yilpu ki dāntì, ní iḡmalbijaa in bí niinee kòkò bí m-taapu.

¹³Man di lūkutì n̄ unil nee ki n̄ó n̄ deede saṅṅu, ní ki làá cúú aganlaka kòkò kí làkatì u-saṅṅu pu. Ùn di làá fàtí mā m-tiṅki, Jeerusaleem ní kí gíiṇn̄ m-nib bin cūti kuyun̄uee. Baa dāa cáá tiba kí pàaa, kaa làá tī tiba mun.» Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī m̄n̄.

Isirayeel, Unimbɔti bí a-cee

¹⁴Ti-Dindaan n̄n lī puee s̄e: «Eejipiti yab tundi paati, Kuusi yab bantiliibi nimbiliṅ n̄ Seeba yab tijawɔkɔlee, t̄n̄ kòkò làá kó a-ṅaan á n̄n k̄n̄ ki yì. Binib gbanti kòkò làá dāa n̄n gb̄n̄ ikusaka ki pá a-boon. Bi làá dāa gb̄aān̄ a-nimbiin̄ kí dāa mèè ṅwimmeem̄ kí l̄ yii: <Sii baba cee ní Unimbɔti bí, báa ubo kaa ti p̄e bí ki kúti u-pu!>»

¹⁵Isirayeel Nimbɔtiu, sii un di fīlee, a lafun sá Unimbɔti un bálee ní.

¹⁶Icoo làá cúú bin kp̄tí awaayee kòkò, ní sòon̄ kí b̄il̄ bi-yindi. Bi còom̄ dicilpu ki cá bi-yiliṅ t̄i.

¹⁷Ama ti-Dindaan f̄i Isirayeel nibul, u f̄i-bi kí n̄n cáa cá jaanjaan. Nimbi bin sá u-nibulee, icoo p̄e ḡti kpá kí cúú-ni, ní ni-yindi p̄e ḡti kpá kí b̄il̄ jaanjaan.

Difiil din pu bi sòon̄ an cánti tiṅanee

¹⁸Ti-Dindaan n̄n lī puee s̄e. Ti-Dindaan di náan̄ yilpu, ùn̄ Unimbɔti di mán̄ kit̄iṅ, ki nyánti-kì ní ki yánti k̄i bá ki p̄ō. Waa náan̄-k̄i kí n̄n d̄ō fám, u mán̄-k̄i yii binib n̄ n̄n kòò ki-pu ní. U bí yii: «Man di sá ni-Dindaan, ubo kaa ti p̄e bí ki kúti man pu.

¹⁹Maa sòon̄ dibalin, dibomb̄ndi poon laaba. Maa lī Jaakɔb naantiibi yii: <Ní nyàabmaan-mi kubun̄u pu.> Man di sá ni-Dindaan, m sòon̄ tin bí deedeeyee ní, m l̄ tin sá mbaam̄n̄ ki cáá dik̄lee ní.»

Atimbun làá kpánti ṅi-ba

²⁰Ní kpāfimaan̄ kí dāan̄, nimbi bin ṅm̄t̄i ki nyán̄ atimbunee. Ní s̄t̄i kí p̄l̄maan̄ dicilpu. Binib bin tú bi-waakpitikaan̄i, ki mèe unimbɔti un kaa ṅ̄n̄ kí f̄i-bee, bidambi kaa nyí tiba.

²¹Sòom̄maan̄, ní cáam̄maan̄ kun dākà yii ni-b̄ti ṅānee. Ní kpāfimaan̄ kí sòon̄ dicilpu. N̄ma di sòon̄ tin bí j̄t̄i k̄ɔŋk̄on̄nee pu ṅkilkaamin? N̄ma di n̄n d̄u-ti ki n̄at̄i doooo cannaaku? An kaa sá man, ni-Dindaanaaa? Unimbɔti ubo kaa ti bí ki kúti man pu. Man boonee deede Nimbɔtiu, Unimbɔti un fīlee ubo p̄e ḡti kpá.

²²Nimbi bin kòkò kòò kit̄iṅ kúntilan̄kee, ní fàt̄i ḡt̄im̄maan̄ m-cee, ni làá ká difiil, kun puee man di sá Unimbɔti, ubo kaa ti bí ki kúti man pu.

²³M p̄t̄i m-ba yii ibaam̄n̄ di làá nyā m-nyɔkɔn̄, m-nyɔɔbundi kpá ki làá kpánti: Ditabin̄yil kamaa làá dāa gb̄aān̄ m-nimbiin̄, dilimbil kamaa làá dāa p̄t̄i kí l̄ yii:

²⁴«Ti-Dindaan baba cee ní ibaam̄n̄ n̄ m̄ɔn̄ bí.» Bin kòkò n̄n p̄e ján̄ n̄ mee làá dāa dāan̄ m-cee n̄ icoo.

²⁵Ama ti-Dindaan puee, bi làá sòon kɛ́ pò Isirayeel naantiibi kɔkɔ, ní bí dāá nīn bí ki fàal.

Esaie 46

Babiloon waanji nì Unimbɔti un sá ubaamɔnee

¹Diwaal Beeli kpōon, diwaal Neeboo lítì. Bi dū ɲi-naŋku ki tún tiwaŋkuti. Dooooyee, bi yaa nīn tòotì-ɲee, bi nīn dúkutí-ɲi ní. Kɔŋkɔnnée, ɲín di kpántì diwaŋgul din ɲìrnee tiwaŋkuti tú ki gīyee.

²Awaa kpōon, ɲi-kɔkɔ lítì dicilpu. Naa ɲún ki fī ɲi-naŋku, bi càn ɲín ɲi-ba kuyunu.

³Pīlifimaan-mi, Jaakɔb naantiibi, nimbi bin kīn Isirayeel nibul poonee, nimbi bin ní m ɲúb doooo ni-na poonee, nimbi bin m ɲúb doooo ɲyunti ɲun bi māl-nee.

⁴M làá nīn pée bí mīn ní áli ni-putin. M làá nīn pée ɲúb-ni ní áli ni-yikpiti n pīl. Man di mán-ni, man di làá ɲúb-ni. M làá kpèè-ni ní kí fī-ni.

⁵Ŋma ní ni ɲūn kí dū-mi kí ɲmàntīn ní? Ŋma ní ni ká yīi man nì u ɲmà ní? Ŋma ní ni làá dū-mi kí nántīn ní kí ká yīi man ní u náan ní?

⁶Binib fùtīn sindaariya bi-lotin. Bi ɲmàntī animbil kúti saniya pu. Bi cáa tì goosimiiti yīi ú mós-bi diwaal. Boonee ní bi gbàantí di-nimbiin ki jáam-dì.

⁷Bīn di yòontí-dì kí páan bi-gbigbipati pu, kí cáá-dì kí cūnni kí sīn mpaan ɲubo pu. Laakin ní bi sīn-dèe, niin ní dī pée sí. Unil yaa kúuñ ki yīn-dàaa, dàa kíikí, unil yaa tí kó dinimbinaamandinaaa, dàa fiil-u.

Difiil tóobin

⁸Téetímaan tin bí nee pu kí ká kunyannyaau! Pɔɔgaatib, ní kómaan ni-ban kí dākafi!

⁹Ní téetímaan tibɔkpikil tin nīn jítèe pu. Man di sá Unimbɔti, ubɔ pée gíti kpá. Unimbɔti ubɔ kaa ti pée bí kii mamee.

¹⁰Doooo ɲkilkaamin ní m báakì tin làá dāá bàñee. Doooo cannaaku ní m sòon tin kaa láa ɲee pu. M bí yīi: «M nín yóon kí ɲá puee làá dāá ɲá. M yaa là puee, mīn ní m ɲáan.»

¹¹M yīn ukaabu ubɔ doooo ɲwīn nyalan̄ki pú. Ún di làá dāá ɲá tin m bónti ki sīnee. U làá dāá nyānni kitin̄ kin dátèe ni. M yaa lī puee, mīn ní m ɲáan. M nín bónti kí ɲá puee, m làá ɲá mīn.

¹²Ní pīlifimaan-mi, bipɔɔgbifindambi, nimbi bin dátin̄ difiilee.

¹³M làá cáan m-baamɔnyi, iaa ti pée dátin̄-ni báa fiii. M-fiil kaa làá sūŋkì ní kí bàñ. M làá yànti Siiyon n̄ ká m-fiil, m làá tī Isirayeel m-nyaaŋku.

Esaië 47

Ti-Dindaan làá sɪntɪn Babiloon tɪŋki taapu

¹ Babiloon tɪŋki, kpákátí a-beejal pu kí kàl̄ ntampukumin. Babiloon yab tɪŋki, kàl̄ kitiŋ. Di sá yii dalba dalba baa làá ti pée yíín-si yii <Babiloon kinyannyaanŋi>, <Babiloon tɪŋki kin là ki-bee>.

² Yòon̄ kunaau nì nnaamintido kí nà nyim. Páatí a-ɲaabiŋkaan̄u, kí kóon̄ a-wɔndoou, biití a-tapan̄i pu kí dùtí ibun.

³ Binib làá ká a-canganbeel, kí ká kun di kɔntí-si icooyee. Man làá tò ipɔntoon, ní an kaa cáá yii ubɔ làá pìiŋ-mi nsan.

⁴ Un di dá-ti ki líyee, bi yíi-u yii: «Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan ní.» Ún̄ di sá Isirayeel Circir Nimbɔtiu.

⁵ Babiloon yab tɪŋki, tàtí kàl̄ kí taa pée m̄lifí tiba. Kó kí bál̄ dibɔmbɔndin. Di sá yii baa ti làá pée yíín-si dalba dalba yii: <Un jìŋ abee kɔkɔ pu dinyandee>.

⁶ M n̄n gíí m-nibul pu diŋuul ní. M n̄n dū bin m yèe ki fá, ní ki n̄n dū-bi ki ɲá a-ɲaan. Ama ní aa sún bi-saai báà fiii, a wóɓ̄ bijan̄kpilib an ti kpáàa jítí mara pu.

⁷ A n̄n bí ki lì yii: «M làá n̄n pée bí kí n̄n sá un jìŋ dinyandee ní ki cá jaanjaan.» Aa dākafi a-pɔbil poon tibɔti nee pu, kaa dākafi foolboon pu.

⁸ Kɔŋkɔnnee p̄lifí tin bí nee, sii umɔnjil. A pée ká a-beejal pu n̄ dimákal ki lì a-pɔbil poon yii: «Man baba di pée bí, ubɔ kaa ti bí kii mamee. Dalba dalba maa làá kpántí ukpiipu, ní m-biyaamu mun kpá ki làá kpú.»

⁹ Tibɔti gbanti liitil làá bàŋ-si dicilpu dicilpu ní, ɲwimbaanti. A-biyaamu làá kpú ní á kpántí ukpiipu. Bikpan̄kpantiibi n̄ bibɔɔbi kaa làá ɲmā kí pìiŋ nsan tɪn̄ n̄ taa bàŋ-si.

¹⁰ A n̄n māká a-tun̄kpitiŋ pu ní ki n̄n lì yii: «Ubɔ kaa wāl̄-mi.» An sá a-ciŋyi n̄ a-nyil di n̄n kíil̄-si, di sá yii a n̄n lì a-pɔbil poon yii: «Man baba di pée bí, maa cáá juti!»

¹¹ Nnaabu làá jēetí a-pu, aa làá bée a n̄n làá ɲá puee. Asaluu làá kó-si, aa dāa ɲūn̄ kí wún̄ a-ba pu. Dinimbinaamandi din pu aa bàà túkúee làá jēetí a-pu dicilpu dicilpu.

¹² Nín̄ pée gbíntii n̄kì ki ɲáaŋ a-bɔɔtuuŋi n̄ a-kpan̄kpantiiku. Atuun gbanti pu ní a ḡi doooo a-biyatin. An yaa yíi a làá dāá páatí ɲi-pu, an yaa yíi a làá ɲmā kí fàaŋ bin kíŋee ɲi-pu.

¹³ A bāl̄ifí dibalifil ki tin kpáàa ḡi. Bin cútí kutagbɔŋu kí yàkatí yàkatí, ki kpèé iŋmalbijaa ki nàatí tin làá jítí a-pu uŋmal kamaayee n̄ dāaŋ kí fī-si!

¹⁴Bi làá dāá kpántí kii timɔkulindee ní, ní ɣɣmi ń dāá wà-bi. Baa làá ɣmátí kí nyā aɣmilimbilin. An kaa dāa sá kii kpɔɔɔɣmɔɣu, áá kii ɣɣmiwulkaayee!

¹⁵Mín ní bibɔɔbi bin pu a nín ɣī doooo a-biyatinee làá nín sá kí tī-si. Kɔɣkɔɔnee, bín di tú kí yīn an kɔkɔ puee, ní bi-kansikin ubɔ kaa ɣūn kí fī-si.

Esaïe 48

Ti-Dindaan làá ɣá tibɔɔɔ

¹Pīlifimaan tin bí nee, Jaakɔb nibul, nimbi bin bi yī Isirayeel yab ní ni nyánní Juuda nyeenunee. Ni pòontí ipoon ti-Dindaan yindi pu, ní ki mèé ki yī Isirayeel Nimbɔtiu, ama ní kaa ɣáá mìn nì ibaamɔn nì deedee poon.

²Ni yī ni-ba yī <Circir tɔɣki yab>, ní ki máká Isirayeel Nimbɔtiu pu, ún un bi yī yī <Ti-Dindaan Mpɔɣkɔdaanee>. Ní pīlifimaan tin bí nee.

³M sòon tibɔkpikil pu ki sīn an yúntì. Tì nín nyá m-nyɔkɔn, ní m nín yāntì ni gbīl-tì. Dicilpu dicilpuee ní m yāntì tì dómín.

⁴M nyí a-pɔɔgbifɔɣu pu. Di sá yī a-pɔbil tīlifi ní a-yil pɔɔ.

⁵An pu ní m nín sòon nì si tibɔti gbanti pu ki sīn doooooyee. M nín yāntì a gbīl-tì ki wāatì ní tì nín bāań. Maa là yī á dāá lè yī: «An sá m-waal di túń an tundi, m-waakpitikaal áá m-waamókaal di tī mara ní ki yāntì an ɣá mìn.»

⁶Ni nín gbīl tin m nín sòon ki yóonee, ní ni ká tin kɔkɔ dómín ki jítè. Mim mee nimbi kaa bée mimmaaa? Kí yòon kɔɣkɔɔnee kí nín cée, tibɔɔɔ pu ní m làá sòon. M nín dū-tì ki bál ní naa nín dāá nyí-tì.

⁷An kaa sá tiwan tin nín bí doooooyee, ama kɔɣkɔɔnee ní m làá nín náań-tì. Kí yòon kí dāá sāa dín wiɣu nee, naa láa pée gbīl bi sòon ti-pu dalba dalba. Maa là ní dāá lè yī: <Ti nín pée nyí ti-pu ki yóon.>

⁸Naa nín pīlifi, kaa nín bée, ni-tafalin pée kpá ti-pu an yúntì. M nyí ni nín sá bin nyē bi-jutiibi boonee, ní bi yī-ni yī: <pɔɔgaatib doooo ni-na poon>.

⁹M-yindi pu ní m taań m-ɣuul ni-pu, m-nyooti pu ní m ká kimɔtii ni-pu, án nín làá ɣá pu rí taa kúntí-nee.

¹⁰Kpèè, m cóɣkì-ni ɣɣmin, ama an kaa nín sá kii ɣɣmi ɣun bi cáa cóɣkí animbil kútee, nnaabu ɣmɔɣun ní m cóɣkì-ni.

¹¹An sá man m-ba yindi pu. Tinman ní, man m-ba yindi pu ní m ɣá mìn. Di sá yī maa kííkí bí bīl m-yindi. Maa kííkí kí dū m-nyooti kí tī ubɔ.

Un di làá ɣá tin ti-Dindaan bóntè

¹²Pīlifimaan-mi, Jaakɔb nibul, sii Isirayeel nibul dín m yíínee. M pée gbíntì sá ubaantee ní, man di sá upeepeekaa ki sá uluɣkikaa.

¹³Man m-ba ɲal ní m dūu mán kitin, nì m-ɲalii ní m dūu kpátì kutagboɲu. M yaa yíin tiwan gbanti liitilee, tì dòn ní dicilpu dicilpu.

¹⁴Ni-kɔkɔ ń kóònní kí kpāfi kí pīlifimaan: M cáá ubɔti ubɔ. U làá ɲá Babiloon tiniki m nín là puee, u làá dàkà Babiloon yab m-pɔɲɲu. Ni-kansikin ɲma di sòon tibɔti nee ki yóon.

¹⁵An sá m-baba nì m-baba di sòon. Man di yíin-u, ki yāntì u dómiń. M làá yāntì ú ɲmā kí tō u-tundi.

¹⁶Ní sútiń kí pīlmaan-mi kí pīlifi tin bí nee! Doooo ɲkilkaaminee, maa sòon dibalin. Nyunti ɲun ní tibɔti nee nìn jítèe, man nìn bí ní. - Ama kɔɲkɔnnee ti-Dindaan Unimbɔti di dū-mi ki tú nì u-Fam -.

Áù, a yaa bàà nìn pīlifin-mi!

¹⁷Ti-Dindaan un dá-si ki líyee, Isirayeel Circir Nimbɔtiu nín lī puee sèé: «Man di sá ni-Dindaan a-Nimbɔtiu. Man di dàkà-si tin làá ɲmā kí kèetì-see. Man di kpòotì-si nsan ɲun a còomèe pu.

¹⁸Áù, a yaa bàà nìn pīlifi tin m nìn kpáafi-see tinanee, a-gbansɔɲfiɲu bàà làá nīn sá kii dimɔlee, ní a-deedeeu ń bàà nīn bí kii tiniku nyiɲgbantee.

¹⁹A-naantiibi bàà làá nīn wīikí kii dibulee, ní a-nibooliɲu ń bàà nīn wīikí kii itaɲkpabiitee. Bi-yindi bàà kpá kí wāɲkì m-nimbiin jaanjaan!»

Unimbɔti nibul nyán Babiloon tinikin

²⁰Ní nyāmaan Babiloon tinikin! Ní sāmmaan-kì! Ní bāakimaan tibɔti nee nì ifaal poon, ní yāntì tí gbìtì kí tin bà kitin kúntilaɲki. Ní līmaan yii: «Ti-Dindaan fī u-tòntònlīu Jaakɔb ki líl.»

²¹Kuteeu kun pu u nìn dū Isirayeel yab ki dēe, nnyinnyoo kaa nìn cúú-bi. Bi-puee, u nìn yāntì nnyim nyán ditaɲkpalin, u búkutì ditaɲkpāl ní nnyim pùubín.

²²Ti-Dindaan bí yii: «Binikpitib kpá kí ká ɲgbansɔɲfi.»

Esaïe 49

Ti-Dindaan tontɔnliu (nlanliliti)

¹Ntimu mun nnyim māntìi túee yab, ní pīlifimaan-mi. Nimbi bin kóòn ntindandatimune, ní kpòon ni-tafal kí pīlifi. Baa láá māl-mi ní ti-Dindaan yíin-mi. Doooo m-na poon ní u yíin m-yindi.

²U yāntì m-nyɔkɔ kpántì kii kitàataajiki kin jítée. U dū u-ɲal ki bīin m-pu. U dū-mi ki kpántì mpiin ɲun cómèe, ní ki dū-mi ki bál u-baatandi poon.

³U tükū-mi yii: «Isirayeel, sii di sá m-tontɔnliu. Sii pu ní m làá dī kí dàkà m-nyooti.»

⁴M bí ki lì m-ban yii: «Man gĩ digĩndi fám ní, m bōō abaa ki tĩ kutaa.» Ama ti-Dindaan di làá pò-mi, u kpáafi m-paati ki cfiti-mi.

⁵Kɔŋkɔnnē ti-Dindaan sòōñ. Úñ di mán-mi ki tākāñ m-na poon m̄ n̄n sá u-tɔntɔnliu. U là yii m̄ fātī gíñnī Jaakɔb naantiibi u-cee, m̄ kóōñ Isirayeel nibul kí kpāfi. M ká disíndi ti-Dindaan nimbiin, di sá yii m-Nimbɔtiu di sá m-pɔŋɔ.

⁶U bí-mi yii: «Á n̄n sá m-tɔntɔnliu kí yòōñ Jaakɔb naakɔti yilpu, ní kí gíñnī Isirayeel yab bin ɣmátèe. Ama an kaa dóò. M lēē-si á n̄n sá atimbun walifiŋu, kí cáá difiil kí bànni kitiŋ gbeennyɔkɔ.»

Bin bínni kuyunuee kɔkɔ gítintam

⁷Ti-Dindaan Ufiil, Isirayeel Circir Nimbɔtiu n̄n sòōñ puee sèé. Sii un ní bi kpèé fámeē, sii un báà ubɔ kaa là kí wālee, sii un sá biwɔbiliibi yumbuee, u bí-si yii: «Bibɔtiibi yaa láa wál-see, bi làá dāá yĩkì bi-beejaŋ pu kí yūl. Abɔtibil yaa láa ká a páāñnéē, bi làá dāá gbāāñ a-nimbiin ní. Ti-Dindaan un sá deedeedaanee pu, Isirayeel Circir Nimbɔtiu un lēē-see pu ní bi làá dāá ɣá m̄ñ.»

⁸Ti-Dindaan n̄n lī puee sèé: «M-niti yuntiŋuee, m n̄n pílifiñ-si, ní difiil wiinŋuee, m n̄n tútuñ-si. Man di mán-si kí ɣmā kí dī a-pu kí ɣá mpèé n̄ dinibul nee. M làá fātī fōō kitiŋ nee ní kí fātī yàkatī atinjan ɣin dō ki bíil nee.

⁹M bí bisarkadambi yii: <Nyānnímaan!>, nimbi bin kóò dibɔmbɔndinee: <Nyānnímaan mpaampiin pu!> Bi làá dāá ká tijin asaŋkaŋkpil pu kí jī, kí dāá ká ɣgbantamu kɔkɔ pu tijin kí jī.

¹⁰Nkùm kaa dāa gítí cúti-baaa, nnyinnyoo kaa dāa gítí cúti-bi. Nnantantum kaa dāa gítí sèetī-baaa, ɣwìñ mun kaa dāa gítí píli-bi. Di sá yii m làá dū dineendi ní kí kpòotī-bi, ní kí cáá-bi kí cunn̄ inyimbul in sòmee laŋki bí nyò.

¹¹M làá tō m-jooŋɣi kɔkɔ pu isan, ní kí dāá ɣāŋkì m-daŋɣi kɔkɔ tiŋan.

¹²Kpèè, bíñ di nyánni ndandati ki dòoñee. Biba nyánni ɣgan pú ní biba mun nyánni ɣwìñ nyalan̄ki pú, ní biba nyánni Eejipiti tiŋki ɣgiil pú.»

¹³Yilpu, n̄n tátí ki fàal! Kitiŋ, n̄n kũuntí n̄ dipɔɔpindi! ajoon, fáamaan iwiliili! Di sá yii ti-Dindaan bí sòŋkì u-nibul pɔbil, u bí dākà binandambi u-neendi.

Man kaa súnti a-pu

¹⁴Siiyɔn n̄n bí ki lì yii: «Ti-Dindaan dū-mi ki fá, m-Dindaan súnti m-pu.»

¹⁵Ama ní ti-Dindaan kí yii: Unimpu súnti u-bipɔŋki puɔɔɔ? U ɣūñ kí taa ti dākà u-poon biki dineendaaa? Báà u yaa súnti ki-pu, man kaa làá súnti a-pu!

¹⁶Kpèè, m ɣmāñ a-yindi m-ɣal poon, ɣyunti kamaa m wāl a-ɣuŋɣi m-nimbiin.

¹⁷Jeerusaleem tiŋki, bin làá fātī mā-see di sánni malaa malaa ki dòoñee. Bin n̄n kpéelikì-si ki nāāñ-see làá sāñ kí wātī-si.

¹⁸Yáatí kǐ kpèè kǐ màntí tū: a-biyaamu kɔkɔ kóon kǐ kpáfi kǐ dòon a-cee. Man ni-Dindaan un bí dimanfalinee di lí yíi, a làá dū-bi kǐ léen kii tiléenkaalee, kǐ dū-bi kǐ gbīn kii ubonti nín fūul nnyim pu kǐ dū dambala kǐ cúu puee.

¹⁹Di sá yíi a-tiŋki kin bi nāan kǐ kpánti adigbuŋkati ubɔ kaa ti kóo ki-puee kaa làá dāá nīn gítí wāa kǐ bà a-nib n kó. Ama bin nīn nāan-see làá sān kǐ búntí ndan kǐ wàatī-si.

²⁰A-jipɔmbi bin a nīn dākafi yíi baa ti bée, a làá dāá gbīl bi lí yíi: «Mpaan kaa wāa kǐ tī-mi. Sútí fiii ma mun n ká mpaan kǐ kó».

²¹Niinee ní á dāá bàlifi a-ba yíi: «Nma di kalin māl mbiyaamu nee kǐ tī-mi dee? Maa nīn cáá mbiyaamu, m nīn sá uŋmaŋmanti ní. Bi nīn cúu-mi kuyunú ní kǐ dū-mi kǐ fá. Kin bin bí nee, nma di nīn lōo-bi dee? Nyunti nun m nīn kīn m-babee, bīn nīn bí la dee?»

²²Ti-Dindaan Unimbɔti nín lí puee sèé: «Kpèè, m làá dúkutí m-ŋal kǐ túl atimbun watil pú kǐ tī-bi kudaanŋu. Bi làá dāá núbín a-jipɔmbi bi-ŋalii poon kǐ gíiní, kǐ dāá túnní a-bisalib bi-gbigbil pu kǐ gíiní.

²³Bibɔtiibi di làá dāá nīn dākà a-biyaamu, ní bɔtiisalib n dāá nīn lòo-mu. Bi làá dāá gbāan a-nimbiin bi-yigbeenj tūu kitij. Bi làá dāá líntí a-taaji kpɔŋkpɔm. Niinee ní a làá dāá bée yíi man di sá ni-Dindaan, ní bin kɔkɔ māká m-puee, icoo kaa jīn-bi.»

²⁴Bi nūn kǐ fōo ubaatandaan cee tiwan tin u ján kǐ fōoyee u-ŋaanaaa? Bi nūn kǐ cúu usarkadaan kǐ fōo uwóbil ŋaanaaa?

²⁵Ti-Dindaan nín lí puee sèé: «Toooo! m làá fàtí fōo ubaatandaan cee un u cúuŋ kujaaunee, kǐ fōo uwóbil cee tiwan tin u ján kǐ fōónee! Man di làá já nī bin di jáa nī see, mama m-ba di làá fī a-biyaamu.

²⁶M làá yànti bin sàantí-see n fàtí nmo bīn bi-ba nanti. Bi làá dāá nyò bīn bi-ba fatikuu kǐ gbí kii bi nín yaa nyūn ndapɔm bi gbée puee. Niinee, unifoo kamaa làá dāá bée yíi man di sá a-Dindaan un fīl-see. Man di dá-si kǐ lí, man Jaakɔb Nimbɔtikpaanwu!»

Esaié 50

Unimbɔti nī u-nibul kaa yākatí tɔbin

¹Ti-Dindaan nín lí puee sèé: «Ni lí yíi m jīn ni-na Jeerusaleem. Too, dākàmaan-mi kugbɔŋu kun dākà yíi m jīn-uee! Ni gítí lí yíi m dū-ni kǐ nyáfi kii iyumbuee kǐ nma kǐ pà m-pɔŋŋi. Too, tükùmaan-mi un ní m dū-ni kǐ nyáfínee? Kpèèmaan, an sá ni-kpitii pu ní bi dū-ni kǐ nyáfi, an sá ni-yìntitam pu ní bi jīn ni-na kǐ nyánti!

²M nín dómiínee, ba pu ní maa ká báa ubɔ? M nín yíínee, ba pu ní báa ubɔ kaa kǐ? Mimmee m-ŋal kaa fɔkò kǐ nma kǐ fōo-ni kǐ lí níí? Maa cáá mpɔn kǐ nma kǐ fī-

naaa? Ní kpèè, m yaa pée kpil̃ tɪŋkuee, see ú kpā, ní kɪ yànti amɔɔ ń kpánti kuteeu. Nnyim kpátam puee, ní nnyinnyoo ń kpò ijɔm, ní í sūu kɪ nūukl̃.

³M tí ŋūn kɪ dū dibɔmbɔndi kɪ biin kutagbɔŋu pu, ní kɪ pèeñ-ku tiwan kii ku kã dikpoolee.»

Ti-Dindaan tɔntɔnliu (nlantataati)

⁴Ti-Dindaan Unimbɔti dākà-mi tin m máaŋ kɪ lèe m̃ ŋmā kɪ sòŋkɪ un wunti yɔtèe pɔbil. Kutaafaau kamaayee, u finti-mi ní kɪ ŋátí m-tafal m̃ ñn pílifí kii ubifilee.

⁵Ti-Dindaan Unimbɔti ŋátí m-tafal, ní maa móti m-ba pu, kaa súti kɪ gítí boon.

⁶M fātí m-boon kɪ tī binib bin gbáà-mee, kɪ fātí m-taŋkpundi kɪ tī bin dátí kɪ fùkù m-nyimpulee. Maa bál m-nimbiin bin bèel̃-mi, ní kɪ tīl̃ timɔtan kɪ sītí m-puee cee.

⁷Di sá yii ti-Dindaan Unimbɔti di tútún-mi, an pu ní bi-siibiliŋ kaa ká-mi. M yànti m-nimbiin ń pɔkɪ kii ditaŋkpalee. M nyí yii icoo pée kpá kɪ cúú-mi.

⁸Un di pò-mee bí kɪ kól-mi. Nma di làá táká-mi tibɔti? Udaan ń nyā tí yūl̃ ubɔsoonli nimbiin! Nma di làá kōkōl-mi? Udaan ń nyānní kɪ yūl̃ m-nimbiin!

⁹Ti-Dindaan Unimbɔti di tútún-mi, kin ŋma di gítí ŋūn kɪ kpò m-bɔti? M-nannanliibi kɔkɔ làá sátí kii tiwampeeŋkaalee ní, dikɔtuul di làá ŋmó-bi.

Pílifimaan ti-Dindaan tɔntɔnliu

¹⁰Ni-kansikin ŋma di fàŋkɪ ti-Dindaan? Udaan máaŋ kɪ pílifiñ u-tɔntɔnliu. Nma di cōom dibɔmbɔndin kaa ká ŋwalifi ní? Udaan ń ñn māká ti-Dindaan pu, kɪ dū u-ba kɪ fitiñ u-Nimbɔtiu!

¹¹Ama nimbi bin kpà ŋŋmi, ipiin in fòol̃ lìlibee mānti tú-nee, ní kómaan ni-ŋmiŋu ŋun fòol̃ lìlibee poon, ipiin in ni tūu ŋŋmee kansikin. An sá man ŋal pɔŋŋu di làá ŋá mín, agl̃n poon ní ni làá dāá kpú.

Esaïe 51

Difiil din kaa cáá dikúntilee

¹«Ní pílifimaan-mi, nimbi bin nyàab̃ ibaam̃nee, nimbi bin bí kɪ nyàab̃ man ni-Dindaanee. Ní kpèèmaan ditaŋkpal din bi dūu kpítí-nee, kɪ kpèèmaan mbòó ŋun poon bi nyántiñ-nee.

²Ní kpèèmaan ni-baa Abraam, kɪ kpèè Saara un māl̃-nee. Abraam kaa ñn cáá kibiki ŋyunti ŋun m̃ ñn yíiñ-uee. Ama ní m̃ biin u-boon kɪ yānti u kpánti ditimbuŋkpaandi naanja.»

³Tiŋman, ti-Dindaan làá sō Siiyɔn tɪŋki saai, u làá sō ki-digbuŋkatiŋ saai. U làá yànti kitiŋ kin kpánti kii kuteeuee ń kpánti kii Eedeen kpaabuee. U làá dū kitiŋkuliŋgi gbanti kɪ kpánti kii ti-Dindaan kpaabuee. Dipɔɔpindi ñ ifaal làá ñn bí ki-poon, bi làá ñn gà ipampakalan ní kɪ bòó tiwambɔɔkaal ki-poon.

⁴«Ní pīlifimaan-mi tiŋan, m-nibul. M-timbundin yab, kpòommaan ni-tafal kí pīlifī-mi. Di sá yii man di làá nyāntí mara, ní ibaamɔn in m làá cáánee làá nīn ŋmíntí anibul kɔkɔ.

⁵M-deedeeu tóobiń, m-fiil nyán ki páańńí. M làá dū mpɔŋkpaan ní kí sòon anibul bɔti. Ntimu mun nnyim mānti túee làá nīn máká m-pu, ní kí nīn cótí m-pɔŋkpaanŋu pu.

⁶Wáań kí kpèè kutaa, ní kí tìntī kí kpèè kitiŋ. Kutagbɔŋu làá wāŋkì kii nnyiimee, kitiŋ làá sáti kii tiwampeenkaalee, ní ki-nib ń kpú kpú kii isiyyee. Ama man fiil làá nīn bí ní ki cá jaanjaan, m-deedeeu pée kpá kí kúntí dalba dalba.

⁷«Pīlifimaan-mi, nimbi bin nyí tin bí deedeeyee, nimbi dinibul din ɲúb m-marau di-pɔbilinee. Ní taa fàŋkìmaan nisaaleen siibiliŋ, kí taa yàntī binib beelii ń yòtī ni-wunti.

⁸Dikɔtuul làá mɔ-bi kii tiwampeenkaalee, akoosibil làá ŋmɔ-bi kii ipii kuti wampeenkaatee. Ama man deedeeu làá nīn bí ki cá jaanjaan, m-fiil làá nīn bí ní ki cá abin abin.»

Ti-Dindaan, fintim

⁹Fintim, ti-Dindaan fintim! Dàkà a-pɔŋkpaanŋu! Fintim kii a nín nīn ɲá pu cannaakuee, kii a nín nīn ɲá pu njaminee! Sii di nāań Raab, ki sāa ki pūutì tiŋkun peebiliŋku.

¹⁰Sii di tí yāntì tiŋku nyim fòotì, ki yāntì tiŋkukpaŋkpaan nyim kūń. Sii di tó nsan tiŋku poon, ní ki yāntì binib bin a fīi ki līyee cōom ki jítì.

¹¹Binib bin ti-Dindaan dá ki līyee làá dāa fàtī gítīń. Bi làá dāa kónní Siiyɔn tiŋkin ki fàa, ní dipɔpindi din kaa cáa dikúntilee dāa ŋmíntí bi-nimbiiŋyi. Mmɔŋkpaan làá dāa gbí-bi, ní falaa nì iyalĩki ń dāa wāŋkì.

¹²Ti-Dindaan bí yii: «An sá man di bíi sòŋkī ni-pɔbil. M-nibul, ba pu ní a fàŋkì nisaaleen un kúyee ní? U nì kumoou kúntitam sá mbaantiim ní.

¹³A sùntì a-Dindaan un náań-see pu, ún di kpátì kutagbɔŋu ki dāntì yilpu, ní ki náań kitiŋ. Baabadalee, a ká ki fàŋkì yókó yókɔ uwóbil ɲuul pu, kii u bóntì ki làá nāań-see! Uwóbil ɲuul gbantee baasii bí la ní?

¹⁴Án kaa làá sūŋkì usarkadaan un kaa ti cáa dimákalee làá tō u-ba. Waa làá kpú u-sarkaun, ní tijikaal kpá kí lóó-u dalba dalba.

¹⁵Man di sá a-Dindaan a-Nimbɔtiu. Man di kùtī tiŋku ní ki yàntī u-nyingbanti wòon. M-yindi di sá ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan.

¹⁶Man di kpátì kutagbɔŋu ní ki náań kitiŋ, ní ki bí Siiyɔn yii: <Sii di sá m-nibul! M dū m-nyɔɔbuŋŋi ki ɲá a-nyókɔn, ní ki dū m-ɲal boonŋu ki lĩkĩn a-pu.»

Jeerusaleem, finti!

¹⁷Jeerusaleem, fintī, fintī kí yìkì kí yū! Ti-Dindaan yāntì a nyūñ u-ɲuul kii ndaamee. A nyūñ-dì ki tin dóò kòkò, ní a-nimbiliŋ kíñ ki bòntì.

¹⁸A-jipɔmbi bin a màlee kansikinee, báà ubò kaa dàkà-si nsan. A-jipɔmbi bin a kpēē bi cíkitèe, báà ubò kaa cúú a-ɲal kí tíkiñ-si.

¹⁹Ibɔl nee táá tɔb ili ili ki bāań-si: difukuldi nì dinàandi, ɲkùm nì kujaau. Ama ɲma di làá yāliŋkì a-pu? ɲma di làá sòŋkì a-pɔbil?

²⁰A-jipɔmbi dō an kòkò filfil asaŋkaŋkpil pu. Kii kutaliŋɲu nín sàtì mpeewumu puee, mín ní bi dō kaa ti cáá mpɔn. Ti-Dindaan ɲuul di fáá-bi, a-Nimbɔtiu di kpīl-bi.

²¹«Kɔŋkɔnnée, pīlifi tin bí nee, sii Jeerusaleem un gbí inimɔɔnee: A gbí, ama an kaa sá ndaam ní a nyūñ.

²²Ti-Dindaan, a-kpiliu, a-Nimbɔtiu un mótí a-nibul puee nín lī puee sò. M làá fàtí fōō m-ɲuul kɔŋkɔɲwu un yàntì a-nimbiliŋ bòntēe. Aa ti làá pée nyò m-ɲuul dalba dalba.

²³M làá dū di-kɔŋkɔɲwu gbanti kí ɲúbiñ bin nìn sàantí-see ní. Bíñ bin nìn lì-si yii: <Tàtí dōoń kitiŋ timbi ń tãa a-pu kí còomēe!>, A nìn lafun dū a-boon ki tī bi dūu kpánti nsan, kii didandi din pu bi nìn còomēe.»

Esaïe 52

Jeerusaleem, fintiñ

¹Fintiñ, Siiyɔn, finti malaa! Fàtí ká a-pɔŋkpaanɲu! Circir tiŋki Jeerusaleem, dū a-wannyaanti kí pèeñ. Di sá yii kí yòoń dín kí nīn cée, bin kaa gí dikpandee, bin di kaa bí circiree pée gíti kpá kí kó a-ni.

²Gbāfi kukpɔŋkpɔɲu a-wunti pu kí fá. Jeerusaleem usarkadaan, yìkì kí fàtí fōō a-paanɲu! Sii Siiyɔn tiŋki uyumbu, léetí a-neen kpancikiliu.

³Di sá ti-Dindaan di lī yii: «Bi dū-ni ki nyáfi kaa fōō tiba, mín mbaantiim ní bi làá fàtí dā-ni kí taa pà báà gboo.»

⁴Ti-Dindaan Unimbɔti gíti lī yii: «Nkilkaaminee, Eejipiti tiŋkin ní m-nibul nìn cūti kó. Kí kúntée, Asuur yab wób-bi.

⁵Too, kɔŋkɔnnée ba ní m páati? Ti-Dindaan di lī mín! Bi cúú m-nibul ki cūnni kuyɲu kaa pāñ báà tiba. Bin jín bi-pu dinyandee kūntí nì dijajil, ní baabadalee, bi bí ki sòoń ki bíí m-yindi. Ti-Dindaan di lī mín!

⁶An puee m-nibul làá dāá bée ɲwindal un ní m baasii sée. Yaadalee bi làá dāá bée yii man di sòoń ki bí yii: <M dōoń!>»

Ti-Dindaan fātii gítiñ Jeerusaleem

⁷Kpèè an nín ñāñ á ká ntuun ñun sòòn ñgbansɔŋfi bɔtee ń páanní ajoin pu puee! Ñu sòòn ñgbansɔŋfi nì dipɔɔpindi nì difiil pu. Ntuun ñun di nàatī-ti difiil bɔtee, Jeerusaleem, ñu bí ki tükù-si yii: «A-Nimbɔtiu sá ubɔti!»

⁸Pīlifi binib bin a yóòn sintilee. Bi kpáfi dicilpu ki tátí mpɔn mpɔn, di sá yii bín bi-ba nimbil ká ti-Dindaan nín fātī gítīn Siiyɔn tiŋkinee.

⁹Jeerusaleem digbuŋŋi, ni-kɔkɔ ń kpāfi dicilpu kí nín tátí mpɔn ki fàal! Di sá yii ti-Dindaan bí sòŋkī u-nibul pɔbil, u bí fiil Jeerusaleem tiŋki.

¹⁰Ti-Dindaan làá lēē u-circir pɔŋŋu kí páan mpaampiin pu atimbun kɔkɔ ń ká. Ní kitiŋ kúntilaŋki yab kɔkɔ ń dāá ká ti-Nimbɔtiu fiil.

Ní yīkimaan Babiloon tiŋkin

¹¹Nín cámaan! Nín cámaan! Nyāmaan niin! Ní taa gbēēmaan tin kaa bí circiree. Nimbi bin tú ti-Dindaan diikun wantee, ní ɣāmaan ni-ba circir kí nyā Babiloon tiŋkin.

¹²Min bí neeyee, naa làá nín sán kii ni sán kukunsaŋuee, àá kii bi jì-nee, di sá yii ti-Dindaan di làá nín lī ni-nyɔkɔpu, Isirayeel Nimbɔtiu di làá nín pá ni-boon.

Ti-Dindaan tɔntɔnliu (nlannanaati)

¹³«Kpèè, án làá búti m-tɔntɔnliu. U làá yīkī kí kāl mpaan ñun jítiñ ipaan kɔkɔee pu, ní kí fōō tinyool.

¹⁴Binib tikpil nín ká-uee, an nín kó-bi tiwool, di sá yii u-nimbiin nín cúu kpánti, ní waa nín pée gíti náan nì nisaal.

¹⁵Mín mbaantiim u-puee, án làá ɣá atimbun tikpil bitii, ní bibɔtiibi kaa dāa gíti nyí tin bi làá lèe. Di sá yii bi làá ká tin baa láá máafi-bi ki kée, ní kí dāá wāl tin baa gbīl dalba dalbee.»

Esaie 53

¹Ñma di fōō tibɔti tin ti gbīlee ki kíf? Ñma ní ti-Dindaan lēē u-pɔŋŋu ki dākā?

²Ti-Dindaan nimbiin ní u wíiñ kii disupɔmbilee, kii nsunyaan ñun nyán kitiŋkuliŋŋi pu ki túkúee. Waa nín cáá kunyaanŋu àá jilma ubɔ kí ɣmā kí dáal ti-nimbikpeeru. Tiba kaa nín bí u-ni kí ɣmā kí fáatīn-ti.

³Binib nín kpēē ki sīŋkiñ-u ní ki nín fātī bi-boon ki tī-u. U nín sá unil un jín falaayee, ki nín mántiñ iyaliŋki. Kii unil un ní báà ubɔ kaa là kí wālee, ti nín kpēē-u fám, kaa nín dū-u ki yíiñ tiba.

⁴Ama an sá ti-weeŋyi ní u nín fōō, timbi falaau ní u nín yóòn ki tún. Ní timbi nín dākafi yii Unimbɔti di bí dátí u-tafal mín, Unimbɔti di fáá-u ki sīntiñ-u taapu.

⁵Ama timbi yìntitam pu ní u nìn fōō tiweendi, timbi kpitii pu ní bi nìn sàaṇ-u. Ditafadaaldi din tìi ṅgbansɔŋfee jéetì u-pu. Tiweendi tin u nìn fōōyee di tì-ti dicáaṇdi.

⁶Ti-kɔkɔ nìn tú ki yìlì kii ipiiyee, ní báà ṅma túl u-saṅṅu. Ama ní ti-Dindaan dū ti-kɔkɔ yìntitam tafadaaldi ki túṇ-u.

⁷Bi sàaṇ-u, ama ní u sīntiṇ u-ba taapu kaa wāaṇ kinyɔkɔ. Kii bi nín cāṇ upii kí kpò puee, àá kii bi nín cēē dipibil kuti di ṅmí kaa sūṇ puee, mīṇ ní u nìn ṅmí kaa wāaṇ kinyɔkɔ.

⁸Bi nìn cúú-u mpon, ki sòoṇ u-boti, ki cáá-u ki búntì. U-yuntiṅu yab ṅma di nìn súṇ u-pu? Bi lēē u-manfal binifoobi tiṅkin. Bi gbáṇ-u u fōō tiweendi u-nibul yìntitam pu.

⁹Bi síb-u binikpitib kansikin. U-kaakul bí bigaajab yaṅ kansikin. Ama waa ṅa tipɔmboti tibaaa, nnyimɔṇ ṅubɔ mun kaa nyáṇ u-nyɔkɔṇ.

¹⁰Ti-Dindaan di nìn yāntì falaa bàṇ-u. Min kamaa sii Unimbɔti dū u-manfal ki ṅa dibɔkpil saraau bin kíṇee puee, u làá ká u-naantiibi ní kí kàl kí yúntí. Ti-Dindaan làá dī u-pu kí ṅa u nín là puee.

¹¹U nín jín falaa unyee puee, u làá dāá ká ṅwalifi ní kí nīn bí nnaamin. M-tɔntɔnliu, deedeedaan tiṅman pu yɔuee, làá yāntì binib tikpil n kpántí deedeedambi, kun puee ún u-ba di fōō bi-yìntitam ki túṇ.

¹²An puee ní m làá kàaṇ-u kí kūtì binikpaambi pu. U nì mponɔdambi di làá yàkatì tiwan tin ní bi jáṇ ki fōōyee. Di sá yii u dū u-manfal ki sú ki kpî, ní ki kí bi kàaṇ-u ki tó binikpitibin. Tiṅman, u kí ki túṇ binib tikpil kpitii, ní ki mēē binib bin di ṅa ikpatee yil pu.

Esaië 54

Jeerusaleem kaa ti sá kitij kin bi dūu fée

¹Unimpunṅmanṅmanti un kaa màl ki kée, nín kūuntí nì dipɔɔpindi. Sii un kaa nyí imatiṅween ki kée, nín fátí iwiliili kí nīn fàal, di sá yii sii unimpu un a-cal cāntèe làá màal mbiyaamu kí jītìṇ un cáá calee. Ti-Dindaan di lī mīṇ.

²Wāaṇ tanti un poon ní a kóòyee, mòtí kpatí a-tantiu satab mpaan n wāaṇ. Taa yāntì laaba n kín fám! Dáal a-tantiu ṅmiii í mòtí dāntì tiṅan, kí mòtí kpáá u-kpakpaanji ṅi báaṇ tiṅan.

³Di sá yii a làá wāaṇ a-tiṅki ṅṅaṅgan pú nì ṅṅaṅgiil pú, a-nibooliṅu làá fōō atimbun kí nīn kíṇ ki yì. Bi làá dāá kàl ntimu mun bi dūu fée poon.

⁴Taa fàṅkì tiba, icoo kaa làá ti cúú-si. Taa yāntì yári yari n kó-si, baa làá ti kpèè kí sìṅkīṇ-si. A làá súntí a-ponti cooi, aa ti làá téetí bi nín sī-si pu nyunti ṅun a sá ukpiipuee.

⁵Di sá yii un náañ-see, ún di sá a-cal. U-yindi di sá <Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan>. Un dá-si ki líyee di sá Isirayeel Circir Nimbɔtiu, ún ní bi yíi yii <Kitiŋ kɔkɔ Nimbɔtiu>.

⁶Kii unimpu un u-cal cāntèe, a nín kó kunimbaakpaanɔun. Ama ti-Dindaan fātii yíiŋ-si. A-Nimbɔtiu bí yii: «Unil kííki kí fá unimpu un u cáá u-naacimpɔntineeeee?»

⁷M nín dū-si ki fá nyunti ɔubɔ poon fiii, ama m-neenɔkpaandi puee, m làá fātí gíiŋŋí-si.

⁸M nín gíí a-pu diŋuul ɔkpitim pu, ní ki nín fātí m-kpaŋkpamboon ki tī-si. Ama m-neendi din kaa cáá dikúntilee puee, m làá dākà-si m-saasɔl. Man a-Dindaan un dá-si ki líyee di lī mīn.

⁹«M làá ɔá kii Noowa yuntiŋuee ní. M nín pōon yii m kpá kí gíti yàntí nnyingbeen ń dāañ kitiŋ pu. Mīn mbaantiim ní dīn nee m tí pūti yii maa làá ti gíí diŋuul a-pu ní kaa nín kpīl-si.

¹⁰Báa ajoin yaa kpīkiti, ní ɔgbantamu yaa cīŋkì, dineendi din m cáá a-puee kpá kí kpántí, ní dipoondi din m pōon-si kí yàntí á nīn bí ɔgbansɔŋfinee kpá kí kpītí. Man a-Dindaan un dākà-si u-saasɔlee di lī mīn.»

Jeerusaleempɔɔn

¹¹Jeerusaleem tiŋki unandaan, sii un ní kubunɔkpaanɔu cīŋkì ní ubɔ kpá kí ɔmèeŋ-see. Man a-Dindaan di lī-si yii: «Kpèè, m làá fātí mā-si kí tókɔŋ ataŋkpamonti ɔin máŋee pu. A-nyeel làá nīn sá ataŋkpamonti abɔn ɔin bi yíi yii safiiree ní.

¹²M làá dū ataŋkpamonti ɔin bi yíi yii rubiisee kí mā a-guŋɔi yilpu, ní kí dū ataŋkpamonti ɔin jīlee kí mā a-punyɔmmu.

¹³M làá dāá dākà a-biyaamu kɔkɔ, ní bí dāá nīn bí ɔgbansɔŋfin.

¹⁴Deedee poon ní a làá dāá nīn bá kaa cīŋkì. Ubɔ kaa ti làá wóɔb-si jaanjaan, ní aa ti làá fāŋkì tiba mun. Ubɔ kaa ti làá fāaŋ-si, dinyoondi kaa làá ti cúú-si dalba dalba.

¹⁵Ubɔ di yaa táká-see, an kaa nyánní man cee. Un kamaa di yaa táká-see, see udaan ń líti a-nimbiin.

¹⁶Kpèè, man di náañ ucaa un di fùkuŋ amɔsɔŋkoon ɔmɔŋu kí mósó tijaŋjawan tin kamaayee. Man di tí nāantí unil un ɔūn kí bīl-tèe.

¹⁷Tijaŋjawan tin kamaa ní bi yaa mósó kí dūú já nì see, án kaa làá ɔá-si báa tiba. Ní ubɔ yaa cūnni-si ibɔsoonee, a làá sòon kí líí-u. «Difakal din man ni-Dindaan bónti ki yóon m-tɔntɔnliibee dee, m nín làá sòon kí pò-bi puee dee. Man ni-Dindaan di lī mīn.»

Esaie 55

Dāaṁmaan, báà ni yaa kaa cáá animbil

¹Nimbi bin nnyinnyoo cááyee, dāaṁmaan, nnyim bí doo! Báà ni yaa kaa cáá animbil, dāaṁmaan! Dāmaan tijin kí jī, an sá faalaa ní! Dāaṁmaan kí dā ndaam nì nnaabiim kí taa pà tiba.

²Ba pu ní ni jīn animbil tiwan tin kaa kpīntée pu? Ba pu ní ni gí digíndi fám tiwan tin kaa díkèe pu? Ní pīlifimaan, pīlifimaan-mi, ní kí ká tijimmontiil kí jī, ní kí jī tijin tin mōee.

³Ní kpòoñ ni-tafal kí pīlifi ní kí dāaṁ m-cee, ní pīlifi ní kí dāá ká dimaṁfal. M làá pòoñ-ni dipoondi din làá nīn bí ki cá jaanjaanee, m làá ḡá-ni tiṇan tin m nīn pōoñ Daafiidee.

⁴Kpèè, m nīn yāntì u kpántì anibul seeradaaṁwu, ki nīn kāaṁ-u ú nīn sá atimbun botiu nì ḡi-kpiliu.

⁵Kpèè, a làá kúuṁ kí yííñ ditimbundi din ní saa nyée, ditimbundi din kaa nyí-see làá sāñní kí dāaṁ a-cee. Di làá sāñní kí dāaṁ a-Dindaan a-Nimbōtiu un sá Isirayeel Circir Nimbōtiuee pu, di sá yīi ùn di tī-si tinyool.

Ti-Dindaan ḡaaṁ tin u pōoṁee ní

⁶Nyàaḡmaan ti-Dindaan, ḡyunti ḡun u ḡūn kí yāntì ní ká-uee. Ní yííṁmaan-u ḡyunti ḡun ní u bí ki pīlīn-nee.

⁷Unikpiti ṁ fá u-saṁkpitii, ukpitiṇal ṁ fá u-landokokpitii. Bí gítiṁ ti-Dindaan cee, di sá yīi u làá sō bi-saai! Bí gítiṁ ti-Nimbōtiu cee, di sá yīi u pūn ikpiti nì dipobil diba ní!

⁸Di sá yīi ni-landokoi nyáñ i-ba nì man landokoi, ní man saṁyi nyáñ i-ba nì ni-yai, ti-Dindaan di lī mīn.

⁹Kii kutagbōṁu nín bín yilpu ki dátì nì kitiṇ puee, mīn ní m-saṁyi dátì nì ni-saṁyi, ní m-landokoi dátì nì ni-yai.

¹⁰Utaa nyēēñ yilpu ní ki nì ní ntaayim nyēēñ yilpu ki lítí. Bi yaa kaa sōḡkì kitiṇ, kaa tī kitiṇ ntiṇkpam, kaa yāntì iwambool nyánnée, baa fātí gíti yilpu. Mīn ní bi tī iwambool nì tijikaal.

¹¹Mīn mbaantiim ní dinyōobundi din nyēē m-nyōkōnee kaa fātí gítiṁ m-cee kaa túñ ditundi din pu di nyánee. Dì ḡaaṁ tin m lèe ní ki tūn ditundi din m dūu ḡúbiñ-dèe.

¹²Tiṇman, nì dipōopindi ní ni làá nyā Babiloon tiṇkin, ní bí fātí gíññí-ni ni-tiṇkin nì ḡgbansōḡfi. Ni yaa láa jītee, ajoon nì ḡgbantamu dāa kūuntí nì dipōopindi ní tisatin sufii kōkō dāa kpáafí abaal.

¹³Laakin bàà sá kukuṇkuncikuu ṁ nyēē, siipreesi subu di dāa nyēē niin, laakin bàà sá ḡkuṇkumbōmu ṁ nyēē, miirti subu di dāa nyēē niin. Án dāa sá

diyiŋkpaandi ní ki tī ti-Dindaan, kudaanƙpaanƙu kun làá nīn pée bí ki cá jaanjaanee.

Esaië 56

DIJANTATAATIL

(56–66)

Baa làá ti gantī ubo

¹Ti-Dindaan nīn lī puee sèé: «Nīn nóomaan mara kí nīn ɣáań tin bí deedeeyee. Di sá yīi difiil din m làá cáanee tooń kí bań dee. Án làá lēē kí dākà-ni yīi m là kí fī-ni ní.

²Unil un di ɣáań tin m lēē, kinibiki kin di ɣúb an bōti tiɣanee, un di tó ɣwiŋɣuŋfikaa kaa bííl-ɣuee, un di cúťi u-ba kí taa ɣá ikpatee bí mmōnnēēēē!»

³Unicaan un di dū u-ba ki nákań ti-Dindaanee ń taa dākafi kí lī yīi: «Báà án ɣá pu, ti-Dindaan làá nyānti-mi u-nibul kansikin!» Ufaal mun ń taa dākafi kí lī yīi: «Man pée sá busukulimbu ní!»

⁴Di sá yīi ti-Dindaan nīn lī puee sèé: «Bifaabi bin di tó m-wiŋɣuŋfikaa, ki lēē kí nīn ɣáań tin di fáatī-mi, ní ki ɣúb m-poondi marab tiɣanee,

⁵m làá cóoń-bi ditaŋkpal m-Diiku nī m-cindi poon, bí nīn cáá téetī bi-yiŋɣi pu. Án di dāá cáá kudapɔɔu ki jítiń jipɔmbi nī bisalib. M làá dāá tī-bi diyindi din làá nīn pée bí ki cá jaanjaan, kaa làá kpītī dalba dalbee.»

⁶Binicambi bin di dū bi-ba ki nákań ti-Dindaan ki tó-u, ki néeń-u, ki sá u-tōtōnliibee, ti-Dindaan nīn sōoń bi-pu puee sò. Bi yaa tó ɣwiŋɣuŋfikaa kaa bííl-ɣu, ní ki ɣúb m-poondēē,

⁷m làá dāá yāntī bí dāań m-circir jool pu, ní kí dāá yāntī bí fàal m-wimmeem Diikun. M làá dāá fōō saraabi nī tiwampɔkaal tin bi cāabīń ki pāantī m-saraafaŋɣu puee. Di sá yīi bi làá dāá nīn yīi m-Diiku yīi: <Anibul kɔkɔ wimmeem Diiku ní.>

⁸Ti-Dindaan Unimbōti un kóoń Isirayeel yab ki kpáfēē nīn lī puee sò. M nīn pée kóoń biba ki kpáfī bi-cee, m làá fātī kóoń biba mun kí kūtī.

Bin kaa máań kí nīn sá bikpilibee

⁹Nimbi ipeel in kɔkɔ kòd tisatinee, nimbi ipeel in kɔkɔ kòd kubambaŋɣunee, dāá jīmaan tijineēēēē!

¹⁰Binib bin cí Isirayeel tiŋkee kɔkɔ sá bijɔfub ní, baa pée kāntī tiba. Bi-kɔkɔ sá iboo in sá imuunee ní, iaa ɣūń kí gbōol. I tātī dō ki dāmintī, ní ki néeń ɣgeem.

¹¹Bi sá kīi iboo in cáá mpooyee ní, bi jīń kaa díkī. Ama bīń di bàà sá bipikpaaliibi! Baa pée gbīl tibōti taapu bàà fīi. Bi pée ɣáań tin fáatīn-bee ní, bàà ɣma pée dākafi u-jandi ɣmaniɣma pu ní.

¹²Bi lì yii: «Dāāmmaan tí cùú nyàab̃ ndaam! Ti làá nyò ndaam min pōōyee kí gbí. Fool mun làá fu nín bí kii dín nee ní, ndaam kìn ki wīkí tikpil!»

Esaïe 57

¹Bi kù deedeedambi ní an kaa ká báà ubo. Bibulcinnib wánkí ní báà ubo kaa kpáà béetí gba. Tiŋman, bin tó Unimbotee wánkí binikpitib toonam pu.

²Ama ŋgbansɔŋfi làá dāān, ní bin nóó deedee saŋguee n̄ dòoñ kí gèèñ kí taa fàŋkì tiba.

Ti-Dindaan bí wòòñ biwaatootiliibi

³Sútímmaan doo nee, nimbi usoopu biyaamu. Ni sá bilaakpaadambi n̄ nlaakpaamu.

⁴Ŋma ní ni bèeĭ ní? Ŋma ní ni dōtī kinyɔkɔ ki nyāntí dilimbil ní? Ni lafun sá pɔɔgaatib ní, inyimɔn nibooliŋu.

⁵Ni mōnni tɔb teereebinti sufii caŋin, n̄ busubu bun kamaa faati yaa múkúee taapu. Ni cáá mbiyaamu ki tòotī ibun n̄ itaŋkpalɔkɔn.

⁶Mbun poon taŋkpeen̄i ŋin jòm pólɔlee ní a là, ŋín di sá a-gaajawammontiiti, Isirayeel. Nín ní a féeñ ndaam, ní ki tòotī! Ní ní bí yii tin bí nee n̄ sòŋkì man pɔbilaaa?

⁷A bónti a-dooŋu dijoofɔŋfɔkɔl pu. Niin ní a jórn̄ ki tòotī.

⁸A dū a-waal ki kúl ki lúnti dikampiil dɔŋu boon. A bāal-mi ní kí cúú a-wanti kí pèetī, kí jòm a-dooŋu ŋun wāāyee pu. Sii n̄ a-bɔmbi pūtī ki pōoñ tɔb, a-bɔmbi bin a néeñ bi dō n̄ si, ní a kpèe bi-ninjatee!

⁹A ŋúb̄ ŋkpam ki cūnni ki pú diwaal Mooleeki, ki pú-dì talaalub mun. A tú ituun i cūti ntindandatimun, a sīnti taapu ki tin bāñ ditaŋkpiilin.

¹⁰A pɔɔñ tikpil ní a-pɔɔñtam yānti a gī. Ama aa lī yii: <M yaan pūtī yānti an bàà só!> A fātī ká mɔn̄ mɔmin, ní kaa yōtī a-wunti.

¹¹Ŋma di yānti dinyoondi kó-si ní a fāŋkì ki mónti nnyimɔn, ki súnti m-pu, ní kaa ti dàkafī m-pu ní? M kāl̄ diŋmiŋŋmil an yúnti. An pu ní aa n̄n gíti fāŋkí-mi.

¹²Ama m làá biitī a-bɔɔŋi pu. Aa làá ká ipaati iba tin a ŋáánee poon. Án kaa làá kèetī-si.

¹³A yaa láa kúuñ ki nyàab̄ dijòóndee, a-waani ŋin a kóoñ ki kpúkuñee n̄ dāá fī-si! Kubuŋu làá yòoñ ŋi-kɔkɔ kí fá, kufoou làá kpáañ ŋi-kɔkɔ. Ama un kamaa di yaa sán̄ ki kó-mee làá dāá fōo kitiŋ nee kí n̄n kìn ki yì, ní kí dāá fōo m-circir jool mun.

Unimboti nibul làá ká dicáañdi

¹⁴Ti-Dindaan bí yii: «Ní gbīṅkìmaan didandi, ní cá tímaan nsan malaa, ní lēēmaan aganlaka ṅin dō m-nibul saṅṅu puee.»

¹⁵Di sá yii circir Nimbōtiu un bí yilpu fōṅṅṅ ní u-kōṅkoṅṅu bí kí nīn cá jaanjaanee, nín lī puee sèé: «Man Unimbōti un bí circiree, m kóò yilpu fōṅṅṅ ní. Ama m bí bin bi wóḃ bi sīntiṅ bi-ba taapuee cee. M làá tī bin sīntiṅ bi-ba taapuee dimaṅfal, m làá tī bin bi wóḃee dimaṅfal.

¹⁶Maa làá nīn kóḃḃ m-nibul kí nīn cá jaanjaan, maa làá gí di-pu diṅuul kí nīn cá cá talku. M yaa ṅá mín, binib bin m nááṅee kaa làá nīn gíti cáá dimaṅfal.

¹⁷Isirayeel nimbiliṅ nín mán tiwan kōḃ pu puee yānti u yīnti. An yānti m gí diṅuul, ní m-ṅuul poonee m fáá-u. M-nimbil kaa nīn gíti là kí wāl-u. Ama ní waa pée fātī tó ní ki ṅá u nín là puee.

¹⁸M ká u-bimbim, ama man làá cáān-u. M làá kpòotī-u, ní kí sòṅkì u-pòbil. Bin ká dikpoolee,

¹⁹m làá dū inyōṅki laṅyi kí ṅá bi-nyōmmun. Bin bínní ndandatee ṅ nīn bí ṅgbansōṅfin, bin bí kōṅkōmee ṅ nīn bí dipōṅṅkilin.» Ti-Dindaan di lī mín. «Tiṅman, m làá cáān m-nibul!»

²⁰Ama binikpitib bíṅ sá kii an nín yòontí tiṅku nyim pu waa ṅūn kí dòoṅ soooo puee ní, ní u-nyīṅgbanti kùtī ki nyāntí tikpati nì tijōkōndi kōḃ.

²¹M-Nimbōtiu bí yii: «Binikpitib kpá kí ká ṅgbansōṅfi!»

Esaie 58

Dinyōboobil din fáati Unimbōtee

¹Ti-Dindaan di bí-mi yii: Tééṅ mṅōn, taa mōtī a-ba pu! Kúuṅ mṅōn kii dikantándeé! Tùkù m-nibul di-yìntitam, tùkù Jaakōb naantiibi bi-kpitii.

²Kutaa kamaayee, bi nyàāb-mi, ní ki là kí béé m-saṅyi. Bi bí kii ditimbundi din ṅáāṅ tin bí deedeé kaa fééṅ di-Nimbōtiu marabee ní. Bi là yii m nīn sòoṅ tibōti nī deedeé, ní ki là m nīn pìlīn-bi.

³Ama ní bi bí ki lī yii: <Ba pu ní tí nīn bōōḃ kinyōḃ ṅyunti ṅun ní sii kaa wāl-tee? Ba pu ní tí sīntiṅ ti-ba taapu ṅyunti ṅun ní sii kaa nyí yii ti bíi ṅáāṅ tibee? Niinee ní m kíí yii: Ni-nyōboobil wiīṅṅuee, ni gíti tūn atuun ṅin cāabīn-ni ipaatee, ní ki sàantí ni-tōntōnliibi.

⁴Ni bōōḃ kinyōḃ ní ki kpákà ki jáà, ní ki gbáà tōb aṅaṅkul. Naa ṅūn kí bōōḃ kinyōḃ mín kí nīn ká ki cí yii bí gbīl ni-nyōḃ pu yilpu.

⁵Dinyōboobil din fáati-mee nín máāṅ kí nīn bí puee deeee? Ni nín máāṅ kí sīntī ni-ba taapu puee deeee? Ní nīn tī diyil kii kukaluuee, àá kí nīn pēē kpōsata, àá kí

nīn dō ɣfantam poon ní? An ní ni yīl yīi dinyɔɔboobilaaa, ɣwiin ɣun fáatì man ni-Dindaaneeee?

⁶Dinyɔɔboobil din man lèe sèé. Á gbìntì binib bin kaa ɣá tiba bi bóob-bi ikusakee, kí cúú diwaɣgul din nyìkì bi-puee kí nyìkitì, kí tī bin bi wóbee dibatɔl, an dàkà yīi kí kúntí tin kɔkɔ nyìkì bi-pu baa tó bi-bee.

⁷Sii nì un ɣkù m cááyee n yàkatì a-jinti kí jī, kí fōō uwɔfi un kaa cáá kikɔlanee a-dumpu. Á tī un kaa cáá kí pèēnee tiwan ú pèēñ. Á taa fàtì a-boon kí tī a-nabiki.

⁸Niinee a-walfiɣu làá nyā kí páan kii ntaafaawīnee, ní a-buunyi kaa làá pée sūɣkì ní kí kpú. A-baamɔɣyi di làá nīn lī a-nyɔkɔpu, ní ti-Dindaan nyooti n nīn pá a-boon.

⁹A yaa láa yīínee, ti-Dindaan làá dāá kīí-si. A yaa láa kúuñee, u làá dāá lī yīi: «M sèé!» A yaa kúntì a-tiɣkin kun nyìkì binib pu, kaa ti dàkà bin kíñee kiɣambiki ki lāā-bi, kaa ti sòon ki bíí-bi,

¹⁰ki yaa ɣmìntì a-ba un ɣkù m cááyee n ká kí jī, ki cáá kpīntì binandambee, a-walfiɣu làá nīn ɣmìntì dibɔmbɔndin, dibɔmbɔndi làá nīn sá a-cee kii ɣwiimpuee ní.

¹¹Ti-Dindaan di làá nīn pée kpòotì-si. Báà kuteeun, u làá tī-si á jī kí díkí ní kí tī a-kpabiɣ mɔɔn. A làá nīn sá kii bukpaa bun bi yāan nnyim tiɣanee, kii nnyimbul ɣun nyim kaa fòotì jaanjaanee.

¹²A làá fàtì mā adiin ɣin nīn lítèe. A làá mā-ɣi kí tókɔn adinyee ɣin bi nīn dūu fá abin abinee pu. Bi làá dāá yīí-si yīi: «Dinibul din fàtī māā digundi, laakin bátì bátì ki lítèe, nī din ɣánkì kitiɣ sàmbiyaamuee.»

Dwiɣɣɣfikaa ɣun di fáatì Unimbɔtee

¹³«Tí dūu ɣmàntì tin bí nee: Aa tūn ditundi diba ɣwiɣɣɣfikaa dal, kaa bàntì m-circir wiɣɣu dal. A yīl ɣwiɣɣɣfikaa yīi <Mmɔn wiɣɣu>, ki yīl ti-Dindaan circir wiɣɣu yīi <tinyool wiɣɣu>, ki tó-ɣu kaa tūn diba, kaa bàntì kaa gbíntì kubɔcaau pu ɣwiin gbanti dal.

¹⁴Niinee man a-Dindaan làá kpántì a-pɔɔpindi. M làá yàntì á còom kí jītì kitiɣ nee joonɣi pu kii ujajilee. M làá yàntì á jī a-naanja Jaakɔb tiɣki difakal.» Tiɣman man a-Dindaan di lī mín.

Esaie 59

Tin sá ni nī Unimbɔti kansikin diganlakalee

¹Kpèè, ti-Dindaan ɣal kaa bí kigiɣɣi kaa ɣūn kí fī-ni, u-tafal mun kaa kpáá kaa ɣūn kí gbīl tin ni sòonee!

²Ama an sá ni-yìntitam di cāabīn diyakatil ni nī ni-Nimbɔtiu kansikin. Ni-kpitii di yì-tì ní u fàtì u-boon, kí taa gbīl tin ni sòonee.

³Di sá yii ni-ɲalii táká fatiku, ní tikpiti táká ni-ɲambiyaamu. Ni cáá ni-nyɔmmu ki mɔntí inyimɔn, ní ki sòòh ki bíí ni-jutiibi.

⁴Ubo kaa yí u-juti tibuul ki nóó deede saɲɲu. Naa di ibaamɔn kí mɔ̀ti ni-jutiibi pu. Ni máká tin kaa bée pu, ki sòòh tinyimɔmbɔti. Ni cáá ikpiti pool ní ki màl nnaabu.

⁵Bi náká ukoowaati jɲɲi pu, ki lù tinanɲbantalindi. Un di yaa ɲmó an jɲɲee kúù ní. Dijindi din kamaa pu ní bi yaa nákánee kákatí ukoobu ní.

⁶Bi-nanɲbantalinti kaa ɲál tiwampeenkaal, ní unil kaa ɲūh kí dū tin bi lūnee kí bīiñ. Atuun ɲin ní bi tūnee sá atuɲkpiti ɲma ní, ní bi cáá bi-ɲalii ki ɲaañ tipɔmbɔti ɲma!

⁷Ni sán malaa malaa kí cùú ɲá ikpiti, ni yáb kí cùú kpò maanyibab. Ni-landɔkɔ sá ilandɔkɔkpiti. Laakin kamaa ní ni yaa jítèee, ni ɲaañ tipɔmbɔti ní ki bíí tikɔkɔ.

⁸Naa nyí ɲgbansɔɲfi saɲɲu, baa kántí deede laakin ní ni còomèe. Ni-saɲyi kɔkɔ sá in gól gólee ní, un kamaa di yaa dī-íee kpá kí ká ɲgbansɔɲfi.

Unimbɔti nibul bée yii di yīnti

⁹An pu ní Unimbɔti kaa bí mótí ti-pu, kaa bí sòòh kí pò-ti. Ti bàà cótí kí ká ɲwalifi, ama ní ti kó dibɔmbɔndin. Ti bàà ká ki cí án nyáatí ti-pu, ama ní ti bí ki còom an bòn ti-pu.

¹⁰Ti bí ki táfí kii bijɔfub di náká digundee. Ti bí ki tiliɲkí kii bin kaa wál laakin bi còom ki cée. Ti gbéetí kuwiɲkaɲu pu kii ti bí ntaafaabɔmbɔminee. Ti baasii pée cáá ɲgbamɔn tiɲan, ama ní ti bí kii bitaɲkpibee.

¹¹Ti-kɔkɔ bí ki mùuñ kii agbiɲgbilee, ti bí ki yáliɲkí kii abeenanjilee. Ti bàà ká ki cí Unimbɔti ní sòòh kí pò-ti, ama ní taa ká báa tiba. Ti bàà ká ki cótí yii ti làá ká difiil, ama ní di dáá gbínti dátin-ti.

¹²Di sá yii ti yīntiñ-si tikpil, ní ti-kpitii kókɔl-ti. Ti pée dàkafi ti-yīntitam pu ní kaa gbèentí, ti nyí ti nín ɲá-si ikpitee.

¹³Ti-Dindaan, ti yīntiñ-si, ki nyán a-boon, ti gbēēh kaa ti nóó sii ti-Nimbɔtiu. Ti pée sòòh min ní ti làá ɲá kí wób bin kínee kí já nì see ní. Ti bóntí ti-pòbilin kí sòòh tinyimɔmbɔti ɲma ní.

¹⁴An pu ní bi dū ibaamɔn ki ɲá ɲkpaɲkpamboon ní taa ɲūh kí bà deede laɲki. Di sá yii ibaamɔn kaa ti bí kubɔsoondiin, ní kí sòòh tibɔti deedeeyee kaa ti bí ku-ni.

¹⁵Tiɲman, ibaamɔn wáɲkì, ní un là kí nīn yú deedeeyee, bi fúkuí-u.

Ti-Dindaan làá ɲá tiba

Ti-Dindaan wál tīn kɔkɔ. U ká yii ibaamɔn kpátam kaa sá tiwammontiil.

¹⁶U dáañ ki ká yii báa uniseen kpá, an ɲá-u bitii yii ubo kaa pée bí ɲaañ tiba. An pu ní u lēe yii ún u-ba làá tō u-tundi, u-deedeu làá tī-u mɔn ú ɲá mín.

¹⁷U dū deedee ki pēen kii dijanjabokutilee, ki dū difiil ki cíkiñ kii kijanjafuuliyee. U dū ipontoon bokutil ki pēen, ní ki dū ipoompoon ki bīiñ kii dibokutipaañkaalee.

¹⁸U làá téen báa ñma tin u máaṇee. U-ñuul sá ki tī u-nannanliibi ní, ní ditafadaaldi sá ki tī bin kaa là u-botee, ki kpáañ gba ntimu mun nnyim mǎnti túee.

¹⁹Niinee, binib làá dāá fàṅkì ti-Dindaan yindi doooo ñwìiñ jeetilañki, ní kí dāá fàṅkì u-nyooti doooo ñwìiñ nyalañki. Di sá yii ti-Dindaan làá dāá dāañ kii mbun ñun nyim pùub mpon, kubuñkpaaññu téekí-mèe ní.

²⁰Ti-Dindaan làá dāañ Siiyon tiñkin, kí fī Isirayeel nibul poon binib bin di fá bi-kpitiiyee. Ti-Dindaan di lī mín.

²¹Ní ti-Dindaan kúti ki lī yii: «Mpèé ñun làá nīn bí man nì bi kansikinee sèé: <M-Fam bí ni-pu, m-nyɔɔbuññi ká ni-nyɔkɔn. Ñi làá nīn sá ki tī ni nì ni-biyaamu nì ni-naantiibi ní kí yòoñ kɔṅkɔnnée kí nīn cáa cá jaanjaan. M kpá kí fàtī fōō-dì.> Man ni-Dindaan di lī mín.»

Esaië 60

Jeerusaleem làá nīn sá ñwalifi ki tī duulinya

¹Jeerusaleem, yīkì kí ñmíntí, di sá yii a-walfiñu bāañ, ti-Dindaan nyooti nyán a-pu kii ñwìiñee.

²Tiñman, kpèè dibombɔndi bī kitiñ pu ní kunyeeu mó ki bīiñ anibul pu. Ama sii puee, ti-Dindaan làá nyā kii ñwìiñee ní u-nyooti n̄ ñmíntí-si.

³Atimbun làá còom kí dāañ a-walfiñu cee, ní bibɔtiibi n̄ dāá dāañ ñwalifi ñun nyán a-puee cee.

⁴Yáatí a-yil kí kpèè kí mǎntí tū, bi-kɔkɔ kóon ki kpāfi ki dòoñ a-cee. A-jipombi nyánní ndandati ki dòoñ, binib ñúbiñ a-bisalib ki cāabìñ.

⁵A làá dāá ká mín ní án mɔɔkiñ-si tikpil, a-pɔbil làá dāá pīl ní kí sòṅkì. Di sá yii tiñkub gaajati làá dāá kpìntiñ kí dāañ a-cee, ní atimbun gaajawanti n̄ dāá kóon kí dāañ a-cee.

⁶Igutaamu tikpil làá dāá kóonñi kí léen a-pu, án dāá sá Madiyan n̄ Eeyifa timmu gutaamui. I-kɔkɔ làá dāá nyānní Sabaa tiñkin ní kí dāañ. I làá dāá nīn tú sindaariya n̄ talaalutuukaa, ní kí dāá nīn gà ilan ki nyóṅkì ti-Dindaan.

⁷Keedaar tiñki pii n̄ ki-ñoobui làá dāá kóonñi kí kpāfi a-nimbiin. A dāá ñūn kí dū Neebayɔti tiñki pijaai kí ñá a nín là puee. Bi làá dāá cáá-i kí jōm m-saraafaññu pu, ní m̄ dāá fōō saraabi bin a làá dū-i kí ñée. M làá dāá nyāanti m-diiku ní kí tī-ku tinyool.

⁸Bilab di bínní lapu nee ní? Bi ñàañ kii atagbanee, a l̄ kii abeenanjil di ñàañ ki cá ñi-diññi watil púee.

⁹Ntimu mun nnyim mǎntìi túee máká m-pu. Taarsiisi tiŋki meelab di līiŋ nyɔkɔpu ki cāabīŋ a-jipɔmbi bin bīŋ ndandatee, nì bi-nimbiliŋ nì bi-sindaariyau. Bi dòoŋ kí tī ti-Dindaan a-Nimbɔtiu tinyool, kí tī Isirayeel Circir Nimbɔtiu tinyool, di sá yīi ún di tī-si jilma gbanti.

¹⁰Binicambi di làá fàtī mǎ a-guŋŋi ní bi-bɔtiibi n dǎá nīn bí a-tundin. Di sá yīi m-ŋuul poonee m nīn dǎal a-tafal, ama m-niti poonee, m làá dākà-si m-saasɔl.

¹¹A-punyɔmmu dǎa pée wǎa ní. Mu làá dǎá nīn pée wǎa ní ŋwiimpu nì kunyeeu. Niinee ní bí dǎá cáaŋ atimbun ŋin kínee gaajati kí kónnì, ŋi-bɔtiibi dǎa pá tɔb pu kí kónnì.

¹²Atimbun nì abee ŋin làá dǎá yīi kí taa nīn bí a-tundinee làá dǎá wǎŋkì. Atimbun gbanti làá dǎá nǎaŋ ní pílpi.

¹³Leebanɔn tiŋki nyooti làá dǎá dǎaŋ a-cee, ki kpáaŋ idɔpiŋkaa kɔkɔ dicilpu. I làá yànti m-circir kɔŋkooŋŋu n nīn ŋǎŋ. Mīn ní m làá ŋá kí tī laakin m-taŋi yūlifée tinyool.

¹⁴Binib bin nīn ŋúb-si ki sàantée jipɔmbi làá dǎá dǎaŋ kí sīntīŋ bi-ba taapu kí tī-si. Bin kɔkɔ nīn kpèé-si fámeé làá dǎá gbàaŋ a-taŋi taapu. Bi làá dǎá yīiŋ-si yīi <Ti-Dindaan tiŋki>, <Isirayeel Circir Nimbɔtiu jool Siyɔn!>

¹⁵Bi nīn dū-si ki fá, kaa nīn là a-bɔti, ní báa ubɔ kaa nīn gíti dòoŋ a-cee. Kɔŋkɔnee m làá nyāantì-si ní binib n nīn fàal a-pu kí nīn cá abin abin.

¹⁶Atimbun ŋin kínee di làá dǎá kpíiŋ-si ní á dǎá jī bibɔtiibi gaajawanti. Niin ní a làá dǎá bée yīi man a-Dindaan di sá a-Fiiliu, un dá-si ki līyee di sá Jaakɔb Nimbɔtiu Mpɔŋkɔdaan.

¹⁷An nīn bàà sá m cáaŋ tasa kútee, sindaariya ní m làá cáaŋ. An nīn bàà sá m cáaŋ tikútee, animbil kúti ní m làá cáaŋ. An nīn bàà sá m cáaŋ idɔee, tasa kúti ní m làá cáaŋ. An nīn bàà sá m cáaŋ ataŋkpeeyee, tikúti ní m làá cáaŋ. Man puee, ŋgbansɔŋfi di làá nīn kpòotī-ni ní deedee n nīn sá ni-kpiliu.

¹⁸Baa làá ti gbīl bi sòoŋ tipɔmbɔti pu a-tiŋkin, kaa làá ti gbīl bi sòoŋ dinàandi àa dibiildi pu a-tiŋki kpaanyɔmmu poon. A làá dǎá nīn yīi a-guŋŋi yīi <Difil>, kí dǎá nīn yīi a-punyɔmmu yīi <Inyɔŋki>.

¹⁹An kaa ti làá nīn sá ŋwīiŋ di làá nīn ŋmíntí-si ŋwiimpu, àa uŋmal kunyeeu. Man ni-Dindaan a-Nimbɔtiu di làá nīn sá-si ŋwalifi kí nīn cá jaanjaan, ní kí nīn ŋmíntí-si nì m-walifiŋu kɔkɔ.

²⁰Kí yòoŋ kí nīn cée, a-wīiŋŋu kaa làá ti jēetí, ní a-ŋmaliu kaa làá ti wǎŋkì. Di sá yīi man a-Dindaan di làá nīn kíŋ ki sá-si ŋwalifi kí nīn cá jaanjaan. Iwiin in a dūu kǎl dikpoolee làá kúntí.

²¹A-nibul kɔkɔ làá dǎá nǐn sá deedeedambi, bi làá dǎá fōō kitiŋ difakal kí nǐn cá jaanjaan. M dū m-ŋalii ki mǎn-bi bí lēē m-nyooti kí dǎkà. Bi sá kii busubu bun man m-ba cóoñee ní.

²²Ni-kansikin un pée sá kiwaayee làá dǎá màal binib kutuku, ní un kaa bí tibanee n dǎá kpántí ditimbundi din pōyee baa. Nyunti yaa láa bāañee, man ni-Dindaan làá dǎá yàntí tiboti gbanti n jītí malaa malaa.

Esaïe 61

Ti-Dindaan tuuŋɔ tundi nì ɔu-nyɔɔbundi

¹Ti-Dindaan Unimbɔti Fam bí m-pu. Tiŋman, u lēē-mi m sòon tibɔmɔntiil kí tī biwɔfib. U túnní-mi m cáan bin pɔbiliŋ bíllee, kí bāakí kí tükù bin bi cúú kuyunjee yii bi làá líf-bi, kí tükù bisarkadambi yii bi làá ká dibatɔl.

²U túnní-mi m bāakí kí tükù binib yii: «Dibindi din ní ti-Dindaan làá sō bi-saayee sèé! Nwiin ɔun ní ti-Dindaan làá tò u-nannanliibi ipɔntoonee sèé! U túnní-mi m sòŋkí bin kǎ dikpoolee pɔbil.

³Siiyɔn pu ní bi kǎ dikpool. M làá pítí ɔfantam min bi dūu pùkū bi-yilee kí dū ɔŋaamɔnti kí fiñ bi-yiliŋ. M làá cúú kpɔsata kí pèetí-bi ní kí dū ɔkpam min sófèe kí ɔmìtí-bi. M làá dū dijiŋaabɔkutil kí pèen-bi ní dí fōō diwunɔɔtil paaŋɔ. Niinee bi làá dǎá yíiñ-bi yii isufi in tì Unimbɔti tinyoolee, bukpa bun dǎkà ti-Dindaan nyootee.

⁴Bi làá dǎá fàtíí mǎ dooooyee ɔŋkatiŋ, bi làá dǎá fàtíí mǎ dooooyee digbuŋkatiŋ. Bi làá dǎá fàtíí náan ntimu mun bi nǐn nāañee, ntimu mun bi nǐn nāan abinee.

⁵Binicambi làá dǎá dāañ kí nǐn kpǎa ni-piili nì ni-ɔoobui. Laaba nib làá dǎá dāañ kí nǐn kù ni-sati nì ni-fiinyi kpaanɔi.

⁶Nimbee, bi làá dǎá yíiñ-ni yii <Ti-Dindaan saraaŋaliibi>. Bi làá dǎá nǐn yíi-ni yii <Ti-Nimbɔtiu tɔntɔnliibi>. Ni làá dǎá jī atimbun nib gaajawanti pu, ní kí dǎá nǐn gǎ ni-biŋɔi bi-gaajati pu.

⁷«An nín bàà sá icoo n cúú-nee, ni làá dǎá fōō jilma mili pu. An nín bàà sá bí sīi-ni puee, ni làá nǐn fàal dijandi din ni fōoyee pu. Di sá yii ni làá dǎá fōō ni-tiŋkin difakal mili pu, ní kí dǎá nǐn bí ifaal in kaa cáá dikúntilee poon.

⁸Di sá yii man ni-Dindaan néeñ ibaamɔn bɔti ní, m ná bunaayubu nì tin kaa bí deedeeyee. M làá dǎá pà-ni ni-paati nín pée sá puee ní deedee, m làá dǎá yóon man nì ni kansikin mpèé ɔun làá nǐn bí ki cá jaanjaanee.»

⁹Ni-naantiibi làá dǎá nyā diyindi atimbun ɔin kíñee kɔkɔ poon, binib làá dǎá bée-bi anibul kansikin. Bin kɔkɔ di yaa láa pée ká-bee làá dǎá bée yii bín di sá dinibul din boon ti-Dindaan bīñee.

Ijaam lanɔu

¹⁰An mōh-mi tikpil m-Dindaan pu, m bí dipɔɔpindin m-Nimbɔti pu. Di sá yii u dū difiil ki pēh-mi kii dibɔkutilee, ní ki dū u-deedeeu ki bīh m-pu kii dibɔkutipaankaalee kii unimpucaan cal un di dū jiŋaal ŋaabuŋu ki fiŋ u-yilee, a li kii unimpucaan di dū abeedimbil ki nyánti u-bee.

¹¹Tiŋman, kii kitiŋ nín yànti tiwan n pā kí nyā pu, ní bukpaa n yànti ŋwambool n nyā puee, mín ní ti-Dindaan làá yànti deedee n inyɔŋki n pā kí nyā atimbun kɔkɔ nimbiin.

Esaïe 62

Jeerusaleem nyaanŋku

¹Dineendi din m cáá sii Jeerusaleem puee, maa làá nín ká ki ŋmí. Dineendi din m cáá sii Siyɔn puee, maa làá nín ká ki jòon iŋal, kí nín cí ŋyunti ŋun ní a-baamɔŋyi làá dāá nyā kí páan kii ŋwalifee, ní a-fiil n dāá ŋmínti kii ŋhminaapoolee.

²Atimbun làá dāá ká a-deedeeu, ní bibɔtiibi kɔkɔ n dāá ká a-nyooti. Bi làá dāá páan-si diyindi din ní a-Dindaan làá dāá lēē bí nín yī-see.

³A làá dāá nín sá kii kibeefuulii kinyaanŋi a-Dindaan ŋaan, ní kí nín sá ubɔti ŋaayilkaaŋu a-Nimbɔti ŋaan.

⁴Baa làá dāá nín gíti yī-si yii <Kitiŋ kin bi dūu fée>, baa làá dāá gíti yīn a-tiŋki yii <Kitiŋ kin dō fámee>. Ama bi làá dāá nín yī-si yii <Kitiŋ kin bɔti fáatiŋ-mee>, ní kí dāá nín yī a-tiŋki yii <Unimpu un mōh ticamɔntiilee>. Di sá yii a-bɔti làá dāá nín fáatiŋ a-Dindaan, ní a-tiŋki n dāá nín sá ucamɔnli.

⁵Kii unaacimpɔɔn nín cāab usapɔɔn puee, mín mbaantiim ní bin làá dāá fátí mā-see làá dāá nín sá a-cal. Kii unimpucaan bɔti nín mōh u-cal puee, mín ní a-bɔti làá dāá nín mōh a-Nimbɔti.

⁶Jeerusaleem, m kāan biciitiliibi a-ŋuŋi pu. An yaa sá ŋwiimpuɔɔ, kunyeeuɔɔ, baa pée máan kí nín ká ki ŋmí. «Nimbi bin di tétí ti-Dindaan Jeerusaleem puee, ní taa ŋuŋfi.

⁷Ní taa pée yànti ú ŋuŋfi kí tin sā ŋyunti ŋun u làá dāá fátí yòon Jeerusaleem tiŋki yilpu ní duulinya kɔkɔ n nín nyɔŋkí-kée.»

⁸Ti-Dindaan pūti ki pōh yii: «Man ni-Dindaan un sá Mpɔŋkɔdaanee nín lī puee sò. Dalba dalba maa làá ti dū a-kpaajinti kí tī a-nannanliibi bí jī, dalba dalba binicambi kaa làá ti nyò a-damam min a gī digiŋdi ki kée.

⁹Ama bin cán tikpaajinee di làá dāá jī-ti ní kí dāá nyɔŋkí man ni-Dindaan. Bin di yaa láa kīti fiinyi subiliŋee di làá dāá nyò ŋi-damam m-Circir kɔŋkooŋu cindin.»

¹⁰Jeerusaleem yab, nyāmaan, ní nyāmaan kitiŋin malaa. Ní cátimaan nsan m-nibul n dī. Ní gbīŋkimaan abɔbil didandi pu kí kóommaan ataŋkpee kí fá ní kí cóommaan kiŋaabiki anibul nimbiin.

¹¹Tibɔti tin ti-Dindaan sòon bi tin gbɪl-tì doooo kitiŋ kuntilaŋkee sèé: «Ní tükùmaan Siiyɔn tiŋki yii: <Kpèè a-Fiiliu di dòoŋee. Kpèè ún di dòoŋ ki ɣúbiŋ u-paatee, u-tundi paatii di lĩn u-nyɔkɔpuee.>

¹²Bi làá dǎá yíiŋ a-nib yii <Dinibul din di bí circiree>, <binib bin ní ti-Dindaan dá ki lĩyee>. Baa ti làá yíiŋ-si yii <kitiŋ kin bi dūu fée>, bi làá dǎá nĩn kĩn ki yĩ-si yii <Kitinneenkaai ní>».

Esaïe 63

Ti-Dindaan làá sòon anibul ɔti

¹Nma di nyánní Eedoom tiŋkin, Bɔsira, ki-tiŋyilin ní? Udaan wampeenkaati jòotì mmam. U pēē tiwampeenkaal tinyaandi ki còom diyil gáaŋ ki mǎká u-pɔŋɣu pu. Ti-Dindaan bí yii: «An sá man di sòon binib ɔti nì deedee, m cáá mpɔn kí fĩ-ni.»

²«Ba pu ní a-bɔkutil jòotì mmam, ní a-wampeenkaati náaŋ nì unil un tà ki fɔbití fiinyi subiliŋ kubɔbikunee?»

³«Man baba di tǎa ki fɔbití fiinyi subiliŋ kubɔbikun. Anibul kansikin, báa uniseen kaa nĩn kútì m-pu. M tǎn ki mǎtì-bi m-ɣuul poon, ní ki nǎn-bi m-bum poon. Bi-fatikuu yǎaŋ m-bɔkutiŋ pu, ní m-wampeenkaati kɔkɔ mǎntì.

⁴Di sá yii m lēē m-pɔbilin kí tò ipɔntoon ní. Nyunti bǎaŋ m fĩ m-nibul kí líí.

⁵M nĩn kpēē ama kaa ká ubɔ í tǔtuŋ-mi. An nĩn ɣǎ-mi bitii. Ubɔ kaa nĩn bí kí tíkiŋ-mi. Niinee ní m-ɣal pɔŋɣu tǔtuŋ-mi, ní m-ɣuukpaandi tĩ-mi mpɔn.

⁶M-ɣuul poonee m nǎn anibul kunaau, m nyūntì-bi m-bum kii ndaamee bi gbí, ní ki yǎntì bi-fatikuu pùuɔ kitiŋ.»

Ti-Dindaan nĩn ɣǎaŋ u-nibul tiŋan tiŋyee

⁷M làá téetí ti-Dindaan ɣanti nì tin pu ti mǎaŋ kí nyɔŋkì-uee pu: tin kɔkɔ ti-Dindaan ɣǎ ki tĩ-tee, tiŋaŋkpaandi tin u ɣǎ ki tĩ Isirayeel nibulee, tin kɔkɔ u ɣǎ u-neendin, nì u-laŋŋaŋfitiikuee pu.

⁸U nĩn lĩ yii: «Bi lafun sá m-nibul ní, bi sá m-jipɔmbi bin kaa làá mōntì-mee ní.» U nĩn kpántì bi-fiiliu.

⁹Bi-nimbinaamandi kamaa poonee, an kaa nĩn sá ntuun ɣubɔ di fĩ-bi, ama ti-Dindaan u-ba di nĩn fĩ-bi. U-neendi nì u-saasɔl poonee, u nĩn fĩ-bi ki líí. U nĩn yōon-bi ki tǔn kii iyunti in nĩn jítèe poonee.

¹⁰Ama bĩn nĩn jáŋ nì u, ní ki nĩn kɔŋ u-Circir Fam kunimbaau. Niinee ní ti-Dindaan dūu kpántì bi-nannanliu, ní ki kíí ki bíí jáa nì bi.

¹¹Niinee ní u-nibul téetì iyunti in jítèe pu, iyunti in Mooyiisi nìn bí di-ceeyee pu ki lĩ yii: «Un di nìn nyántì u-picaṅkpunṅku nì u-pikpaaliu dimɔɔlinee bí la? Un di nìn yāntì u-Circir Fam bí bi-kansikinee bí la ní?

¹²Úh di nìn tāntì u-ṅampɔfiṅu ki cúú Mooyiisi ṅaṅgiil ki tíkiñ-u. Úh di nìn cúú nnyim ki yākatì mili bi-nimbiin, ní ki nyán diyindi kí nīn cá jaanjaan.

¹³U nìn yāntì bi cōmò tiṅku un nyóòyee poon ki dūtì kii utaamu un sán kuteeunee, kaa nìn gbéetì ki líti.

¹⁴Bi nìn nááñ nì tiwaṅkuti tin sīntì ditantakalinee ní. Ti-Dindaan Fam nìn kpòotì-bi ki càh diṅuṅfil laṅki ní.» Mīn ní ti-Dindaan, a nìn kpòotì a-nibul ki nyán diyinṅkpaandi.

Isirayeel yab mēē ki gbāam bi-Dindaan

¹⁵Kpèēn doooo yilpu, circir paanṅu nì laakin cáá kunyaanṅu a kóòyee. Kpèē tin bíi jītì ti-puee. A-neendi din nìn fòol ti-pu lìlibee bí la? A-pɔṅṅuee bí la? A-poommɔṅṅu nì a-laṅṅaṅfitiikuee bí la?

¹⁶Di sá yii sii di sá ti-Baa. Abraam kaa nyí timbi, Jaakɔb mun kaa nyí-ti. Sii ti-Dindaan di sá ti-Baa, sii ní bi yī doooo jaanjaan yii <Ti-Fiiliu>.

¹⁷Ti-Dindaan, ba ṅá ní a yāntì ti wáṅkì ki fá a-saṅyi, ki yāntì ti-pɔbiliṅ tīlifi taa ti fāṅkí-si mīn? Dineendi din a cáá timbi a-tòntònlībi bin sá a-nibulee puee, fātī gītī.

¹⁸Timbi a-circir nibul, taa kpáàa kāl kitiṅ kin a tī-tee ni ki yúntì. Ti-nannanliibi nāñ a-circir paanṅu dúsi dusi.

¹⁹An yúntì tikpil, a nín kaa ti jín ti-pu dibeel, ní baa ti yī-ti nì a-yindee. Àà! A yaa bàà cúú kutagbɔṅu ki dáál ki catì ki kpákatiñ, ajoin bàà làá cìṅkì a-nimbiin ní!

Esaïe 64

¹A bàà làá nīn bí kii ṅṅmi ṅun wù kimɔgbaai àá ki yāntì nnyim nūuñee ní. Niinee a bàà làá dàkà a-nannanliibi dinimbɔticil din ní a sée. A-nimbiinee, atimbun bàà làá nīn jìkì

²a yaa láa ṅá titumbilindi tin baa láá ká ki kée. Tiṅman, a làá kpákatiñ ní ajoin ní cìṅkì a-nimbiin.

³Dalba dalba ubɔ kaa láá gbīl bi sòon, àá ditafal gbīl, àá dinimbil ká yii sii boonee, unimbɔti ubɔ mun gíti ṅá tin a ṅá nee ki tī un māká u-puee.

⁴A túṅkì unil un tūh deedee tuuṅṅi nì mmɔnee, nì binib bin téetì a-pu ki nóó a-saṅṅuee. Ti-yìntitam puee, a gí diṅuul. Ama isan gbanti pu ní ti làá ká difiil.

⁵Ti-kɔkɔ nɛn sá kii unil un kó tijɔkɔndee, ní ti-tummɔntiŋ kɔkɔ cáá titantan kii ticalɛŋkpun tin bi dūu píti fatikuee. Ti-kɔkɔ pée kún kii tifaalee, ní ti-kpitii yòontí-ti ki féeŋ kii kubuŋuee.

⁶Báà ubɔ kaa ti pée yíi a-yindi, ubɔ kaa fintí kɛ́ dū u-ba kɛ́ nákáŋ-si. Di sá yii a fàti a-boon ki tī-ti, ní ki dū-ti ki líiŋ ti-yìntitam.

⁷Nì mìn kɔkɔee, ti-Dindaan, sii di sá ti-Baa. Timbi sá kuyɔkɔu, ní a sá uyɔɔmaati. Sii di mán timbi kɔkɔ nì a-ŋalii.

⁸Ti-Dindaan, taa gíi diŋuul kɛ́ jítí mara pu. Taa nín téetí ti-kpitii pu kɛ́ nín cá jaanjaan. Ti gbàaŋ-si, fàtí kɔkɔ-ti, ti-kɔkɔ sá a-nibul ní.

⁹Báà ubɔ kaa ti kóò a-circir timmun, Siiyɔn jool kpánti kuteeu, Jeerusaleem tiŋki kpánti adigbun ŋma.

¹⁰Ti-circir Nimbɔtidiiku kun nɛn ŋāŋ, ti-baabi nɛn gá ilan ku-poon ki nyóŋkí-see, bi sēē-ku ŋŋmi. Tin kɔkɔ ti nɛn nēēŋee kpánti adigbun ŋma.

¹¹Ti-Dindaan, tin kɔkɔ pée jíti nee kaa sòòŋ nì si tibaaa? Mimmee a làá nín ká ki ŋmí kɛ́ sintiŋ-ti taapu án gíti lákatí mara puɔɔɔ?

Esaïe 65

Ibosoon in bí ki dòoŋee

¹M yānti bin kaa nɛn bàlifi m-puee kɛ́ŋ ki bàlifi m-pu, m yānti bin kaa nɛn nyàab-mee ká-mi. Ditimbundi din kaa nɛn yíi m-yindee, m kɛ́-dì yii: «M sèé, m sèé!»

²M tānti m-ŋalii iwiin kɔkɔ ki túl dinibul din sá pɔɔgaatee watil, dinibul din nɛn nóó nsan ŋun kaa ŋāŋ, ní ki ŋáaŋ tin dī pée lèe.

³An sá dinibul din di gbítí m-ŋuul kaa gbèentée ní. Bi ŋáaŋ saraabi akpaanni, ki tūtū talaalub brikisib pu,

⁴ki dō akaakulin, ki dō titaŋkpanaakɔti poon, ki ŋmòò tigbeetinan ní tinan tin kó tijɔkɔndee ká bi-kumbooŋi poon.

⁵Bi lì yii: «Nín nyí nì a-ba, taa sútí kɛ́ pīl-mi, an yaa sá fám a làá túŋ a-kpuulool, di sá m dū m-ba ki sú Unimbɔti ní.» M yaa kpēē ni-ŋáaŋtamee, m-ŋuul fòol ní lìbilib ní ki fòol kaa gbèentí, ní ki wù áli ŋwimmɔn.

⁶Ama an ŋmāŋ ki dō m-nimbiin. Maa làá nín ká ki ŋmí, see m téen-bi bi-tuunŋi paati.

⁷Man ni-Dindaan di lì yii: m làá téen nimbi ni-ba kpitii nì ni-baabi yai dicilpu. Bíŋ di nɛn tūtū talaalub ajoon pu, ní ki nɛn sɛ́-mi ŋgbantamu pu. M làá téen-bi an nín máaŋ puee, m làá ŋmānti bi nín nɛn ŋáaŋ puee ní kɛ́ dāá téen-bi mìn deede.

⁸Ti-Dindaan di lī yii: «Binib yaa ká fiinyi subiliŋ disakal bīn tiŋanee, bi lī yii: <Taa bīl-dì, di làá tī ndamontiim.> Mīn mbaantiim ní m làá ŋá m-tontonliibi pu. Maa làá nàān bi-kɔkɔ.

⁹M làá yàntī nnibool ŋubɔ́ n nyā Jaakɔb maaliŋun. M làá yàntī Juuda n jī m-joonŋi pu difakal. Bīn bin m lēēyee di làá nīn yì-ŋi, m-tontonliibi di làá nīn kóò ŋi-pu.

¹⁰M-nibul nī bin làá dā́ fàtī bi-ba kí túliń-mee ceeyee, Saaron tantakal di làá dā́ kpántí kupikpaapɔɔu ki tī bi-piii ní Akɔɔr tantakal n dā́ kpántí kunaabakau ki tī bi-naai.

¹¹«Ama nimbi bin dū man ni-Dindaan ki fée, nimbi bin di súntì m-circir jool puee, ni tòotì diwaal Gaadi, ki ŋmàlìntí idafi ki féeń diwaal Meenii.

¹²Too, m làá dū-ni kí líiń ni-nannanliibi. Ni-kɔkɔ làá dā́ gbàān kitin ní bí làntì-ni. Di sá yii m yíiń ní naa kíí, m sòoń ní naa pílifí. Ni ŋá tin kaa ŋānee m-cee, ní ki lēē kí ŋá tin di kaa fáatiń-mee!

¹³An puee man ni-Dindaan Unimbɔti nín lī puee sò. Ní kpèè, m-tontonliibi làá dā́ ká kí jī ama ní ŋkùm n dā́ cúú nimbi. M-tontonliibi làá dā́ ká kí nyò, ama ní nnyinnyoo n dā́ kpò-ni. M-tontonliibi làá dā́ nīn fàal, ama ní icoo n dā́ cúú-ni.

¹⁴M-tontonliibi làá dā́ nīn fàal ní bi-pɔbiliŋ n nīn pīiń, ama nimbi làá dā́ nīn sūń ki yálińkí ní ni-pɔbiliŋ n nīn bí kunimbāaun.

¹⁵Bin m lēēyee, bi làá dā́ nīn cáá ni-yiŋŋi ní ki tòó mbusu ki lī yii: <Ti-Dindaan Unimbɔti n yàntī á kpú kii ŋmɔŋŋmɔkɔ áá waaniyee>. Ama an yaa sá m-tontonliibee, diyindi diba ní bi làá nīn cáá yī-bi.

¹⁶Un kamaa yaa láa là kí mēè kí bīiń ubɔ pu kitin gbanti puee, udaan dā́ dù ibaamɔn Nimbɔtiu yindi ní kí mēè kí bīiń. Un kamaa yaa láa là kí pùtī kí pòoń kitin gbanti puee, udaan dā́ dù ibaamɔn Nimbɔtiu yindi ní kí pùtī kí pòoń.»

Kutagbɔmpɔŋu nì kitimpɔŋ

Di sá yii binib làá dā́ súntí animbinaaman ŋin jítèe pu, ŋi làá dā́ wāŋkì m-nimbiin.

¹⁷Di sá yii m làá fàtí náān kutagbɔmpɔŋu nì kitimpɔŋ. Ubo kaa dā́ gíti téetí tin jítèe pu, unil kaa dā́ gíti dàkafi tīn pu gba.

¹⁸Ama án nīn mōń-ni ní nīn fàal kaa gbèentí tin m làá fàtí náānee pu. M làá náān Jeerusaleem tiŋki kí nīn pée bí ifaal poon, ní ki-nib n nīn bí dipɔɔpindi poon.

¹⁹Án làá mōɔkiń-mi Jeerusaleem tiŋki pu ní m nīn bí dipɔɔpindin ki fàal m-nibul pu. Kí yòoń kí nīn cée, baa làá ti gbīl nsiim pu, kaa làá ti gbīl ibiil pu.

²⁰Baa làá ti ká mbipɔmu kaa yúntì ki kpīl, kaa làá ti ká utikpil kaa púl ki bál ki kpīl. Un kaa pée yúntì pílpilee di sá un cáá abin dilaataal ki kpīyee. Unil yaa kaa láa bān abin dilaataal ní ki kpīyee, mimmee, bi tó-u mbusu dee.

²¹Bi làá dāá mā adiin ní kí ká-ŋi kí kó, bi làá dāá cóon fiinyi sufii ní kí dāá ká i-biliŋ kí ŋmó.

²²Baa làá ti mā adiin kí yóon biba ń dāá kó, kaa làá ti cóon fiinyi sufii biba ń dāá kitī abil kí ŋmó. Di sá yii m-nibul làá dāá yúntí kii isufee. Bin m lútèe làá dāá jī ditundi din bi túnee pu.

²³Baa làá ti gī digiŋdi fám, kaa làá ti màal mbiyaamu kí tī ŋkúm. Di sá yii bín di dāa sá dinibul din boon ti-Dindaan bīñee, bín nì bi-biyaamu.

²⁴Baa láá yíñ-mi ní m kíí-bi. Bi dāa bí sòon kinyokó kaa láá ŋmíl ní m dāá gbīl kí tīñ-bi.

²⁵Sinsinŋku nì kipibiki di dāa kpáfí ki ŋmòò timool, gbikinti dāa ŋmòò timool kii unaa nín ŋmòò puee ní. Ukoobu làá dāá nīn jīn ntam ní. Tiweendi dāa gítí kpáaa, dinàandi mun dāa gítí kpá m-circir jool kókó pu. Ti-Dindaan di lī mín.

Esaïe 66

Bin yú nì Unimbɔti deedeeyee nì bin kaa yúee

¹Ti-Dindaan nín lī puee sèé: «Yilpu di sá m-beejaal ní kitiŋ sá m-taangi tokonlaŋki. Kudii kulókó ní ni làá gítí mā-mi? Mpaan ŋulɔŋu pu ní m làá ŋmā kí ŋùŋfi?

²Nì m-ŋalii ní m dūu náan tin kókó bí nee. Man di yì tīn gbanti kókó, man ni-Dindaan di lī mín. Ama unil un m làá fàtí kpèèyee di sá ufalaadaan un sīntiñ u-ba taapuee, unil un di yaa gbīl m-nyɔɔbundi, di cáá-u tifaandi u jikèe.

³«Unil lànti unaja kí ŋá saraa, ama ní kí fáá kí kpò u-nijuti. Unil lànti upii, ama ní kí dū kibókó kí ŋá saraa. Unil cāabiñ-mi tijimpin saraau, ní kí cáan ugbeeti fatikuu mun kí ŋá saraa. Unil tūtū talaalutuukaa kí ŋá-mi saraa, ama ní ki bí ki jáam awaa. Binib gbanti lēe kí ŋá tin fáatiñ bín bi-bee, ní an mōñ-bi bí nīn tūn ntimbiil tuuŋi gbanti.

⁴Ma mun lēe kí dū-bi kí līn bi-landókókpiti. M làá cáan dinyoondi kí tō bi-pu. Di sá yii m yíñ ní báa ubo kaa kíí, m sòon ní baa ubo kaa pílifí. Bi ŋá tin kaa ŋāñ m-ceeyee, bi lēe kí ŋá tin kaa fáatiñ-mee.»

Tin ti-Dindaan làá ŋá kí lūŋkèe

⁵Pílifimaan ti-Dindaan nyɔɔbundi, nimbi bin fòol u-nyɔɔbundi nì kufaanŋuee: Nī-nabiyaamu biba ná-ni, ní ki jīñ-ni man pu. Bi sòon ki bèel-ni yii: «Ti-Dindaan ń dākà u-nyooti ní tí ká ni nín làá nīn fàal puee!» Ama bín ní icoo làá cúú gbòooo.

⁶Pílifimaan kuwoou kun nyánní kitiŋinee, kuwoou kun di nyánní kunimbɔtidiinee. An sá ti-Dindaan di bí pà u-nannanliibi tipaal tin bi máañee.

⁷Jeerusaleem màl kibiki ki dóò ní ki nín gbīl imatiŋween pu, u màl kibininjabiki ní kí nín gbīl iween pu.

⁸Nɔma pée gbɪl̃ an bɔti ki ká dalba? Nɔma di pée ká an wanti gbanti dalba? Bi n̄n̄n kɪ maał̃ kitiŋ ɲwimbaantaaa? Bi n̄n̄n kɪ maał̃ ditimbundi dicilpuɔɔɔ? Ama Siiyɔn̄n̄n n̄n̄n ɲá puee dee. Waa láá kɪl̃ imatiŋween ní ki p̄t̄i kpáaa d̄u maał̃ u-jipɔmbi!

⁹Ti-Dindaan di bālifi dinyɔɔbundi nee yii: «Man yaa pú nsan unimpu ń cáá dipool iŋmal iwee, m láá p̄l̄iñ-u nsan ú taa maał̃aaa? Man di yaa yant̄i unimpu maał̃, m láá ḡti p̄l̄iñ nsan kibiki ń taa nyānnāaa?»

¹⁰Nimbi bin di néeñ Jeerusaleem tiŋkee, ni n̄n̄n k̄i ń kpāfi kɪ fāał̃, ní n̄n̄n bɪ dipɔɔpindin ki-pu. Nimbi bin n̄n̄n kāl̃ dikpool ki súñ ki-puee, ni n̄n̄n k̄i ń kpāfi kɪ lant̄i.

¹¹Án n̄n̄n láá ɲá pu ní ní ɲāaṁ ki-biil̄ din t̄i dipɔɔɔŋkilee kɪ díkɪ, kii mbiyaamu n̄n̄n ɲāaṁ mu-na biil̄ din cáá mbiimee n̄n̄n m̄m̄ɔn puee.

¹²Di sá yii ti-Dindaan di l̄i yii: «M láá yant̄i ɲgbansɔŋfi ń p̄ub̄iñ kii mbunee kɪ dāaṁ kɪ kó ki-ni, kɪ yant̄i atimbun nyooti ń f̄unt̄iñ kii ɲkp̄in ɲun gbée kɪ dāaṁ ki-ni. M láá kp̄èè-ni tiŋan kii ubinaati n̄n̄n kp̄èè kibiki kin u t̄i dibiilee puee. U dù-k̄i kɪ l̄iñ ní kɪ d̄u-k̄i kɪ p̄aañ u-taani pu ki càab̄-k̄i.

¹³Kii ubinaati n̄n̄n ɲm̄eent̄i u-biki puee, m̄iñ mbaantiim ní ma mun láá dāá ɲm̄éeñ-ni. M láá ɲm̄éeñ-ni Jeerusaleem tiŋkin.

¹⁴Ni yaa láa ká mimmee, ni-pɔbil láá dāá p̄iil̄ ní ni-kpabiŋ ń dāá f̄at̄i p̄ont̄i kii timɔɔɔnee.» Ti-Dindaan láá dāá dākà u-pɔŋɲu ama ní kɪ dāá dākà u-nannanliibi u-ɲuul.

¹⁵Ní kp̄èèmaan, ti-Dindaan di k̄aṁ ɲɲmi poon ki d̄oñee, u-janjatɔɔkub náaṁ n̄n̄n kunaakpaabuŋɲu ní. U d̄oñ kɪ dākà u-ɲuukpaandi, ní kɪ d̄u aŋmilimbil kɪ t̄āa kɪ b̄iik̄i binib pu.

¹⁶Di sá yii ti-Dindaan láá dāá d̄u ɲɲmi n̄n̄n kit̄aataajiki kɪ s̄oñ inifunaan k̄ɔk̄ɔ bɔti. Binib tikpil láá dāá kpú.

¹⁷M s̄oñ n̄n̄n bin ɲāaṁ bi-ba circir, ní kɪ n̄n̄n kó circir kpaanɲinee, n̄n̄n bin p̄aant̄i unil̄ ubɔ un bɪ bukpaa kansikinee boonee ní. Bi ɲm̄óò ugbeeti áá usiibɔ áá ntimbiil̄ wanti. Binib gbanti k̄ɔk̄ɔ láá dāá kpú dicilpu ní. Ti-Dindaan di l̄i m̄iñ.

Dikpafikpaandi diluŋkikaal

¹⁸Ti-Dindaan bɪ yii: «Man nyí bi-tuunɲi n̄n̄n bi-landɔkɔi k̄ɔk̄ɔ. M d̄oñ kɪ k̄oñ atimbun k̄ɔk̄ɔ n̄n̄n isoon k̄ɔk̄ɔ nib kɪ kpāfi. Bi láá dāaṁ kɪ ká m-nyooti.

¹⁹M láá dāá ɲá kudaanɲu kubɔ bi-kansikin. M-bɔsoonɲi boon bin yaa láa k̄iñ kaa kp̄iyyee, m láá dāá d̄u-bi kɪ t̄ɔ Taarsiisi n̄n̄n Puul n̄n̄n Luudi yab bin sá bipint̄oliibee timmun. M láá dāá d̄u-bi kɪ t̄ɔ Tubaal n̄n̄n Yafan timmun n̄n̄n ntimu mun nnyim m̄ant̄i túee poon, laakin binib bin kaa gbɪl̃ bi s̄oñ m-puee, laakin baa ká m-nyooti ki kée. B̄iñ di láá dāá yant̄i atimbun gbanti ń bée m-nyooti.

²⁰Bi làá dāá cááń ni-nabiyaamu mun kɔkɔ bí bi-ceeyee: bi làá dāá nīn kǎń itaamu nī janjatɔɔkub pu nī tɔɔkub bin bi bɔ̃bee poon nī imamboon pu nī igutaamu pu kí dāāń m-Circir jool pu, Jeerusaleem tiŋkin. Áń di dāa sá saraabi bin bi ńá ki tī-mee. M làá dāá fōō-bi kii m nīn fòol Isirayeel yab nīn cāabīń saraabi bin m-diikun bi kǎ asambil ńin bí circiree poonee ní.

²¹M làá dāá lēē bi-kansikin biba ń nīn sá bisaraańaliibi nī Leefii yab.» Ti-Dindaan di lī mīń.

²²Ti-Dindaan nīn sòon puee sò. Kutagbɔmpɔɔɔ nī kitimpɔɔ kin m bfi nāantée làá nīn bá m-nimbiin ki pōō. Mīń mbaantiim ní ni-yiŋɔ nī ni-naantiibi yaŋ làá nīn bí m-nimbiin ki cá jaanjaan.

²³Kí yòon kí nīn cée, uŋmapɔɔɔ jiŋaaliu kamaa nī ɔwiŋɔŋfikaa kamaayee, kitiŋ pu nib kɔkɔ làá dāāń kí gbàāń man bi-Dindaan nimbiin.

²⁴Binib yaa láa nyēē kitiŋinee, bi dāa ɔūń kí ká bin nīn jáń nī mee nikpiliŋ. Akoosibil ńin dāa ɔmóò-ɔee kaa dāa kúù jaanjaan, ní ɔŋmi ɔun dāa wù-bee mun kaa dāa kúù. Áń làá dāá nīn cáá kitiŋ kɔkɔ nib titantan ní.

Jérémie

Jérémie 1

¹Tiboti tin Ilikiyawuu jipɔɔn Yeereemii sòŋee sò. Yeereemii nɛn sá bisaraaŋaliibi bin kòò Anatooti tiŋkin, Beenjameen naakookun yab tinjandinee dicaŋkun ní.

²Amoon jipɔɔn Joosiyaasi nɛn kál dibeel Juuda tiŋki pu abin saalaa nì ditataatiil poonee ní ti-Dindaan sòŋ nì Yeereemii tiboti nee.

³U nɛn gíti sòŋ nì u nyunti ŋun Joosiyaasi jipɔɔn Yooyakiim nɛn kál Juuda tiŋki pu dibeelee. U nɛn gíti tí sòŋ nì u njoolkaam Joosiyaasi jipɔɔn Seedeesiyaasi nɛn kál dibeel abin saalaa nì dipeepeekaal poon ŋmaluluutiu poonee. Nyunti gbanti ní bi cúú Jeerusaleem yab ki cùnni kuyunu.

Unimbɔti yíí Yeereemii ú nɛn sá u-bɔnaatiliu

⁴Ti-Dindaan nɛn sòŋ nì mi tiboti tiŋyee sèé yii:

⁵«Kí wàatí m mǎ-si kí tàkañ a-na poonee, m nɛn pée nyí-si ní. Kí wàatí á nyā a-na poonee, m nɛn gānti-si ki síiñ á nɛn bí m-tundin. M dū-si ki kpánti m-bɔnaatiliu atimbun cee.»

⁶Ní m kíf yii: «Too, ti-Dindaan Unimbɔti, m dáá sá campɔnti ní, maa nyí isoon.»

⁷Ní ti-Dindaan kíf-mi yii: «Taa lì yii: <M sá campɔnti.> Laakin m yaa pée tú-see, á cù. M yaa pée tī-si mara á sòŋ puee, á sòŋ mɛn.

⁸Á taa fàŋki binib gbanti nimbiin, di sá yii m làá nɛn bí a-cee kí fī-si.» Ti-Dindaan nɛn sòŋ nì mi puee dee.

⁹Niinee ní ti-Dindaan tānti u-ŋal ki gbēē m-nyɔkɔ ní ki bí-mi yii: «Kpèè, m dū m-bɔti ki ŋá a-nyɔkɔn.

¹⁰Á bée dín yii m tī-si mɔn atimbun nì abee pu. A làá kpìkiti kí lábití kí cìb, kí bìl kí kpēelikì, ní kí fātí mǎ kí cóón.»

Amandi supandi nì dikumbool din nùuñee bɔti

¹¹Ti-Dindaan gíti sòŋ nì mi yii: «Yeereemii, ba ní a wǎl?» Ní m kíf-u yii: «Amandi supandi ní m wǎl.»

¹²Ní ti-Dindaan bí-mi yii: «A lafun wǎl-dì tiŋman. Di sá yii m cí kí ŋá tin m sòŋee.»

¹³Ní ti-Dindaan gíti sòŋ nì mi nliliitiim yii: «Ba ní a gíti wǎl?» Ní m kíf yii: «M wǎl dikumbool tókó ki nùuñ di-nyɔkɔ túl ŋgan pú.»

¹⁴Ti-Dindaan bí-mi yii: «Ŋgan pú ní nnaabu làá nyānní kí dūú pǎl kitiŋ kɔkɔ nib pu.

¹⁵Di sá m nín lī puee sèé. M làá yííń adican nì abee ɲin kɔkɔ bí ɲgan púee nib. Bi làá dāá dāāń, ní báà ɲma bɔtiu ń dū u-beejal kí sííń Jeerusaleem punyɔmmu nyɔkɔpu. Bi làá dāá màntí tū ki-gundi, ní kí dāá já nì Juuda timmu kɔkɔ nib.

¹⁶Mín ní m làá ɲá kí sòòń bi-bɔti ikpiti in kɔkɔ bi ɲée pu. Di sá yíi bi dū-mi ki fá, ki cūti bí tòotí awaa, ki gbàantí awaa ɲin bíń bi-ba kpítèe taapu.

¹⁷Siiyee, yòòń a-gbajau kí gbìń. Yíkí yū́l kí cùú sòòń nì bi tin kɔkɔ m tī-si mara á sòòń nì bee. Á taa fàńkí-bi, yaa sá fám, man m-ba di làá fààń-si bi-nimbiin.

¹⁸Kí yòòń díń kí nín cée, m làá dū-si kí kpántí kii kitiɲ kin bi máń digundi ki túee. A làá nín bí kii tikúti jaantalkuee, àá tasa kúti gundee kitiɲee kɔkɔ nimbiin, nì Juuda tiɲki bɔtiibi nì ki-bɔtibiliɲ nì ki-saraaɲaliibi nì kitiɲee nibul kɔkɔ nimbiin.

¹⁹Bi làá já nì si, ama baa làá ɲmā kí ɲá-si tiba. Di sá yíi m bí a-cee kí fī-si. Man a-Dindaan di lī mín.»

Jérémie 2

Isirayeel yab dū bi-Nimbɔtiu ki fá

¹Ti-Dindaan sòòń nì mi yíi:

²«Cù kí sòòń nì Jeerusaleem yab án kó bi-tafaliɲin. Man bi-Dindaan nín lī puee sò. M téetí a-pɔntinee, a nín nín cáá m-pu dineenkpaańdi diɲyee. Dineendi gbanti nín bí kii unil nín néen u-bɔɔn puee ní. A nín nóó-mi kuteeun laakin tiba nì tiba nín kpée.

³Di sá yíi sii Isirayeel, a nín sá ki tī man a-Dindaan baba ní, a lī kii tijincɔfikaalee. Bín yaa nín lámintí ki gbēē-see nín kòò m-bɔtin ní m yàntí nnaabu ń jēetí bi-pu.» Ti-Dindaan di lī mín.

⁴«Nimbi Jaakɔb naantiibi, nimbi Isirayeel maaliɲun yab kɔkɔ, pīlifimaan ti-Dindaan bɔti nee.

⁵Ti-Dindaan nín sòòń puee sò. Diyèntil dilal ní ni-naanjab ká m-pu, ní ki sáń ki wāatí-mi ní? Bi sáń ki jòó ki pá tin kaa bí tibanee boon, ní bíń bi-ba kpántí tin kaa bí tibanee.

⁶Baa bālifi yíi: <Ti-Dindaan un nyántíń-ti Eejipiti tiɲkinee, ún un kpōotí-ti kuteeun laakin kún ki sá mbuɲgalimuee, ɲweel nì dibɔmbɔńdi tiɲkee, kitiɲ kin báà ubo kaa kòòyee bí la?>

⁷M nín cáá-ni ki kón kitiɲ kin cáá ntiɲkpamee poon, ní ɲmó ki-subiliɲ kí jī ki-gaajawanti. Ama ni bànee ní ki kón m-tiɲkee tiɲkɔńdi, ní ki dū m-gaajawammɔntiiti ki kpántí ntimbiil wanti.

⁸Bisaraaɲaliibi kaa bālifi yíi: <Ti-Dindaan bí la?> Bimaradakaliibi kaa nyí-mi, ní bikpootiliibi jáà nì mi. M-bɔnaatiliibi bí ki nàatí diwaal Baal bɔti, bi jòó ki pá tin kaa bí tibanee boon.

⁹An pu ní m làá cùnni-ni ibɔsoon, ní kí cùnni ni-naantiibi mun ibɔsoon.» Man ni-Dindaan di lĩ mĩn.

¹⁰«Dùtĩmaan Kitiim bunyi kí cùú kpèè! Tõmaan binib bí cù Keedaar tiŋkin kí bàlifi kí béé tiŋan. Ni làá ká yii baa ɲáán tin ni ɲáán nee niin.

¹¹Dinibul diba kpánti di-waani ni káaa? Nĩ min kɔkɔ awaa gbanti kaa kpáaa sá Unimbotee! Ama m-nibul dín dū di-nyooti ki kpánti tin kaa bí tibanee.

¹²An puee, kutagbɔŋu, yànti án ɲá-si bitii, kí kón-si dinyoondi nĩ tifaandi. Man ni-Dindaan di lĩ mĩn.

¹³M-nibul ɲá ikpiti mili pu: bi dū man un sá nnyimbul ɲun tĩ dimaŋfalee ki fá, ki cūti gbĩn anyimbɔbil ɲin tátĩ nnyim kaa ɲūn kí dòoŋ poonee.»

Unil yaa fá Unimbotee, an kpánti ntuntun ní

¹⁴Isirayeel yab kpánti iyumbu naaa, bi māl-bi kuyunun ní? Kin ba pu ní bi fúkúl-bi mĩn?

¹⁵Bĩn pu ní gbikintib mùuŋ ki tátée. Bi yānti bi-tiŋki kpánti adigbun. Bi sēē bi-timmu ɲŋmi ní báà ubɔ kaa ti kóò mu-ni.

¹⁶Áli gba Meemifiisi yab nĩ Dafinee yab kōol-bi diyibaakpandi.

¹⁷Isirayeel, tĩn gbanti kɔkɔ kaa nyánni a-ceeee? Man a-Dindaan a-Nimbɔtiu nĩn ɲúb-si ní ti còom, ama ní a dū-mi ki fá.

¹⁸Kɔŋkɔnnée, a yaa cūti Eejipiti tiŋkin ki nyūn Niil nyimee, án làá kūtĩ-si ba? A yaa cūti Asuur tiŋkin ki nyūn Eefiraati nyimee, a làá páatĩ ba?

¹⁹Fōō ikpiti in a ɲée tafadaaldi! A nĩn kaa yúl nĩ mi deedeeyee kpuulool ń gítĩ a-pu! Nyunti gbantee, a làá wāl kí béé yii unil yaa dū man u-Dindaan u-Nimbɔtiu ki fée, u jĩn falaa ní án píl-u fĩŋfĩŋfĩ. Tiŋman, aa ti kpáaa fàŋkĩ-mi.

Isirayeel yab sá kii unimpu un nyáh u-cal boonee

²⁰Ti-Dindaan bí yii: «Isirayeel, dooooyee ní a yíkĩ kaa kíkĩ a-ba pu. A kpĩti mpèé ɲun nĩn bí man nĩ si kansikinee ní ki bí yii: <Maa ti là kí nĩn sá uyumbu>. Di sá yii ɲgbantamu mun fɔkɔee kɔkɔ pu nĩ isufi in cáá tifaasɔnee taapu ní sii dò ki ɲáán a-laakpaatuunŋi.

²¹M nĩn cóoŋ-si á nĩn sá bufiinyisumontiibu bun pu bi ɲūn kí nĩn mákée ní. Kpèè a kpánti difiinyileendi din biliŋ gàmee, an ɲá mana ní ki ɲá mĩn?

²²Báà a yaa dū njeem ki fĩnti a-ba, ní ki dū fɔfɔb tikpil tikpil ki fúl, a-yĩntitam daaŋku làá nĩn gbĩnti dō m-nimbiin ní.» Man a-Dindaan a-Nimbɔtiu di lĩ mĩn.

²³Mana ní a ɲūn kí lĩ yii: <Maa kó tijokɔndi, maa tōotĩ diwaal Baal>? Kpèè kun a ɲá ditantakalinee! Béé tin a ɲée. A náán nĩ ugutansal un sán ajan kɔkɔ puee ní.

²⁴A bí kii kumoooun maŋki kin mántiñ kuteeun laakin wāā pàaayee ní. Kì yaa nyàab uja ñ jōm-kèe, kì tìkì bijab num, nyunti gbantee, tiba kaa ti ñhūn kí cúú-kì. Ijaa in nyàab kí jōm-kèe kaa ti gì. I pée kántí-kì sòkómii ní.

²⁵<Isirayeel yab, kpèèmaan tiŋan! Ni làá gbéetí kí fōō tiweendi ní ni-neen ñ kpā.> Ama ní ni kíf yii: <Taa ti ñhūn kí gítí boon! M néeñ awaa ní ki làá nīn jòó ki pá ñi-boon.>

²⁶Kii bi nín cúfí unaayuu icoo ñ cúú-u puee, mín ní icoo làá dāá cúú nimbi Isirayeel yab, ni nì ni-bòtiibi nì ni-kàlɛŋkpilib nì ni-saraaŋaliibi nì ni-bònaatiliibi.

²⁷Ni tükù ndo ñun ni dūu kpítì diwaalee yii: <Sii di sá man baa.> Ní kí bí ditaŋkpal yii: <Sii di màl-mi!> An nín bàà sá ní fàtì ni-nimbiin kí túl-mee, ní ni fàtì ni-boon ki tī-mi. Ama ni yaa kó dinimbinaamandi poonee ní ní bí-mi yii: <Yìkì malaa kí dāá fī-ti.>

²⁸Awaa ñin ni kpítèe bi la? Ní yìkì tí kpèè ñi yaa ñhūn kí fī-ni kí nyāntí-ni ni-nimbinaamandi poon! Di sá yii nimbi Juuda yab waŋi wīkí ki jítiñ ni-timmu nyòkòm.

²⁹Ba pu ní ni bí ki wòòh-mi? Ni-kòkò yìkì ki jáh nì mi. Ti-Dindaan di lī mín.

³⁰M fáá-ni ama an kaa ñá-ni tiba, kaa cíikì-ni, ní gbīl kí béé tin m ñée taapu. Ni dū ntàataajimu ki kūū ni-bònaatiliibi kii gbikinti nín bìlɛŋkí ipeel puee.

³¹«Nimbi waanee nib, ní pīlifimaan tin ti-Dindaan sòòñ nee tiŋan. M kpánti kuteeu ní ki tī Isirayeel yabaaa, dibòmbòndi tiŋki ní? Kin ba pu ní m-nibul yab lì yii: <Ti làá cù laakin ti yaa lèe, taa làá fàtí gítíñ a-cee?>

³²Usapɔɔn ñhūn kí súntí u-wanléenkaati puɔɔɔ? Unimpucaan ñhūn kí súntí u-nimpucambòkutil puɔɔɔ? Ama nimbi man nibul súnti man pu an yúnti tikpil tikpil.»

*

³³«Óooo! A nyí bi nín dī pu kí nyàab kí ká dineendi pueeyeeee! An yānti a mántiñ ikpiti diŋál.

³⁴Bi kántí a-wampeenkaati pu bisoodambi nì maanyibab fatikuu. Ama aa cúú-bi bi bí wīl a-diiku punyòkòki. Nì mín kòkòee,

³⁵ní a lì yii: <Maa ñá tiba. Báà an ñá pu, ti-Dindaan làá páatí u-ñuul m-pu.> Ama a nín lì yii: <Maa ñá tikpiti tibee puee>, m làá sòòh a-boti.

*

³⁶A kpánti ubòoti sòkómii! Ama á béé yii Eejipiti tiŋki làá kón-si icoo kii Asuur tiŋki nín kón-si icoo puee ní.

³⁷A làá dāá nyānní niin mun ki tú a-ñalii a-yilpu nì icoo. Di sá yii ti-Dindaan dū bin pu a mákée ki fá. An kaa sá bīn pu ní a làá dī kí ñá tiba.»

Jérémie 3

Isirayeel yab sá kii kinimpulaakpaai kin yil pɔɔyee

¹Ti-Dindaan lĩ yii: Unil yaa jĩn u-nimpuu ní u yĩkìlì cùtì mɔ̀n ubɔee, udaan gítì cáá nsan kí fàtĩ fɔ́oń-uaaa? Aayee! Di sá yii atuun gbanti pu ní kitin kó tijókɔndi. Ama sii Isirayeel, a ńá tilaakpaal nì bibɔntiibi tikpil ní ki bàà là kí fàtĩ gítin m-cee! Ti-Dindaan di lĩ mĩn.

²Wáań kí kpèè ngbantamu yilpu. Kigbantɔ kiba pée bí si nì a-bɔɔn ubɔ kaa jóm ki-pu ki dɔ́ońaaaa? A kàal isan caɔin ki cītí-bi kii ulaalibuja un kóò kuteeunee. A dū a-jókɔntuunɔ nì a-laakpaatuunɔ ki kón kitin tijókɔndi.

³An puee maa yāntì utaa nĩn, maa yāntì a ká utaa kuseeun. Ama a ńá mpɔɔgbifin ki gbintì nìkì ki ńáań a-laakpaatuunɔ, ní ki yĩ kaa bée a-bɔkpil.

⁴Ní kɔɔkɔnnée a cáá dipɔbil ki kũuntí ki yĩ-mi yii: «M-baa, sii un sá m-bɔɔ doooo m-biyatinee!

⁵A gbintì gít m-pu diɔuulaaa? A gbintì díkí m-puɔɔ?» A lĩ mĩn ní ki gbintì nìkì ki ńáań ikpiti, a nyí ikpiti diɔal nan ní!

Isirayeel nì Juuda yab kaa yúlin Unimbɔti deede

⁶Ubɔti Joosiyaasi yuntin ní ti-Dindaan nĩn bí-mi yii: «Kée a ká Isirayeel yab nĩn nyán m-boonee yaa? Bi jóm ajoin ɔn fòkɔee kɔkɔ yilpu, ki cùtì isufi in faati sòmee kɔkɔ taapui ki ńá tilaakpaal.

⁷Ní m lĩ m-neen yii: <Bi yaa ńá mĩn kɔkɔ ki dóòyee, bi làá fàtĩ gítin m-cee, ama baa gítin. Ní u-naal Juuda tinɔin yab bin kaa yú deedeeyee mun ká.

⁸Tilaakpaal tin Isirayeel yab ńee puee, m jĩn-bi kii uninja nĩn jì u-nimpuu puee, ki ɔmàń kugbɔɔ kun dákà kun pu ní m jĩn-bee ki ɔúbĩn-bi. Ama u-naal Juuda tinɔin yab bin kaa yú deedeeyee ká mĩn ní an kaa cúú-bi tifaandi. Nì mĩn kɔkɔee, bi mun páatì jéetì tilaakpaal pu.

⁹Bi ńá tilaakpaal nì awaa ɔn sá atɔkpee nì isufee. An nĩn kaa ńá-bi nyàaa bí ńá tilaakpaalee, bi kón kitin tijókɔndi.

¹⁰Nì mĩn kɔkɔee, Isirayeel naal Juuda un kaa yú deedeeyee kaa fàtì gítin m-cee nì dipɔbil diba. U-bakpantil kaa sá mbaamɔn.» Ti-Dindaan di lĩ mĩn.

¹¹Ti-Dindaan bí-mi yii: «Isirayeel yab pɔɔgaatib sòn Juuda yab bin kaa yú deedeeyee.

¹²Á cù kí dū tibɔti nee kí bāakì ɔgan watil pú yii: <Isirayeel yab pɔɔgaatib, fàtĩ gítimaan m-cee, m làá bútì m-nimbiin kí tĩ-ni. Tinman, m sá ubɔɔtimɔnti ní, maa làá nĩn díkí ni-pu diɔuul mĩn kí nĩn cá jaanjaan.

¹³Tin bée di sá yii á bée a-bɔkpil, bée yii a jáń nì man, a-Dindaan a-Nimbɔtiu. A cùtì ilaan kɔkɔ ki nyàaḅ awaa isuboon kɔkɔ taapui, ní kaa pílifì man nyɔkɔ. Ti-Dindaan di lī mín.>»

Juuda yab gítintam

¹⁴Ti-Dindaan bí yii: «Fàtī gítímaan mbiyaamu mpɔɔgaatimu. Man di sá ni-kpiliu. M làá lēē ubɔ kitiŋ kiba poon, ní kí lēē bili kudicaŋu kubɔ poon, ní kí cáá-ni kí cùnni Siyɔn.

¹⁵M làá dāā tī-ni bikpootiliibi bin kā m-pɔbil puee ní bí dāā dū iciin nì dinyil kí kpòotī-ni.»

¹⁶Ti-Dindaan gítì lī yii: «Nyunti gbantee, ni làá dāā bùtī ki gbí kitiŋ nee. Ubo kaa dāā gítì tükù u-juti dipoon di dakaau bɔti, ní ubɔ mun kaa dāā gítì dàkafi u-pu. Baa làá dāā gítì téetì u-pu, kaa làá dāā yāliŋkì u-kpátam pu. Baa làá dāā gítì kpáá upɔɔn ubɔ mun.

¹⁷Nyunti gbantee, bi làá dāā yíiń Jeerusaleem yii <Ti-Dindaan beeja>. Atimbun kɔkɔ làá dāā kóoń kí kpāfi niin, man ni-Dindaan cee. Bi làá dāā fá bi-landɔkɔkpiti.

¹⁸Nyunti gbantee, Juuda yab làá dāā cùú kpāfi nì Isirayeel yab, ní bi-kɔkɔ ń nyānní ŋgan pú tiŋkin dicilpu kí fàtī gítíń kitiŋ kin m nín dūu tī bi-naanjab an nín sá bi-fakalee poon.»

Isirayeel yab pɔɔgaatib làá fàtī gítíń Unimbɔti cee ti-Dindaan

¹⁹M lī m-ban yii: «M bàà là kí dū-si kí kpántì m-jipɔŋkpiliu, kí tī-si mmɔn tiŋki kin ŋāń ki jítìń mu-kɔkɔ duulinya poonee án nín sá-si difakal atimbun kansikin. M lī yii a làá dāā yíiń-mi yii: <M-baa>, ní aa ti làá fàtī a-boon kí tī-mi dalba dalba.

²⁰Kii unimpu nín nyēē u-cal boon puee, mín ní nimbi Isirayeel yab, ni nyáń m-boon. Man ni-Dindaan di lī mín.

²¹«Bi gbīl ibiil pu ŋgbantamu pu, an sá Isirayeel yab di bí sūń ki tĩminsí. Di sá yii bi yĩntì nsan ki súntì man bi-Dindaan bi-Nimbɔtiu pu.

²²Fàtī gítíńmaan, nimbi pɔɔgaatib. M làá cáañ-ni ni nín gáatì puee weenyi.»

Isirayeel nibul

«Kpèè ti sèé, ti gítíń a-cee, di sá yii sii ti-Dindaan di sá ti-Nimbɔtiu.

²³Tiŋman ti yāntì ŋgbantamu pu waatootii nì kuwoou kun bi ŋáañ ajoon puee kíil-ti. Ibaamɔn, ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu di ŋūń kí fī Isirayeel yab.

²⁴Doooo ti-biyatin ní icoo waañi jín ti-baabi nín pɔɔń ki túń atuun ki ká tiguaajati tiŋyee. Nj jín bi-piii nì bi-ŋoobui nì bi-naai nì bi-jipɔmbi nì bi-bisalib.

²⁵Tí dòommaan ti-cooi poon! Tí kíf kí fá ti-jilmau. Di sá yii ti nì ti-naanjab kaa yúl nì ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu deedee, doooo ti-biyatin ki dāa sāa dín. Taa pílifin ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu nyɔkɔ.»

Jérémie 4

ti-Dindaan

¹Ti-Dindaan bí yii: «Isirayeel yab, ni yaa làa fàtíí gítínee, man cee ní ní fàtíí gítíí. Ni yaa kākati ni-timbiiliwaanji m-nimbiinee, naa làa ti nín tú ki yìin an kɔkɔ pu.

²Ni yaa pūtì man ni-Dindaan un bí dimaɲfalinee nì ibaamɔn nì dipɔbil diba nì deedee ki lī yii, <M pūtì ti-Dindaan un bí dimaɲfalinee,> anibul ɲin kínee làa mē-mi yii m bīn ɲi-pu ní án làa nīn mōh-bi man pu.»

³Ti-Dindaan nín tükū Juuda yab nì Jeerusaleem yab tibɔti tiɲyee sèé: «Bēelmaan kusapɔɲu, taa ti bōlmaan ikuɲkumin.

⁴Ŋámaan ni-ba circir kí tī man ni-Dindaan, kpántímaan ni-pɔbiliɲ, nimbi Juuda yab nì bin kòd Jeerusaleem tiɲkinee! An yaa sá fám ni-kpitii puee, m-ɲuul làa pō kii ɲɲmee, kí wà tikɔkɔ ní ubɔ kaa làa ɲmā kí gbíntí-ɲu.»

Bi kpáafi Juuda yab nnaabu ɲun dòoŋee pu

⁵Ní bāakì tibɔti nee Juuda tiɲkin, ní yàntí tí gbìtí kí bà Jeerusaleem tiɲkin. Ní búń iyin kitiɲee poon, kúummaan mɔn kí lī yii: «Kóommaan kí kpāfi ntimu mun bi mán digundi ki túee ni.

⁶Ní cóoń kudaanɲu ɲaabiki Siiyɔn watil pú! Ní sān kí cùú bál! Ní taa yúl nsanni! M làa yàntí nnaabu ń nyānní ɲgan pú, án làa nīn sá asaluukpaan ní.

⁷Gbikinti nyānní u-bambaɲkun, un nàantí atimbunee dòoń. U nyán u-balilaɲki kí nàań ni-tiɲki. Ni-timmu làa kpántí adigbun ní ubɔ kaa làa ti nín kòd mu-ni.

⁸An puee dūmaan kutukub kí pēē! Nín sūmmaan ki yáɲkí. Di sá yii diɲuukpaandi dín ti-Dindaan fō ti-puee kaa sōɲkì.»

⁹Ti-Dindaan bí yii: «Nyunti gbanti yaa láa bāaŋee, bibɔtiibi nì bikàɲkpilib wunti làa dāa yòtí. Tifaandi làa dāa kó bisaraaɲaliibi, ní Unimbɔti bɔnaatiliibi pɔbiliɲ ń dāa bīl.

¹⁰Ní m lī yii: <Àaa, ti-Dindaan Unimbɔti, a nīn baasii kíil dinibul nee nì Jeerusaleem yab, ɲyunti ɲun ní a nīn lī yii bi làa nīn bí ɲgbansɔɲfinee ní. Too njimu di ká ti-neeɲyinee.>»

Binannanliibi lùkū ki gíb Jeerusaleem tiɲki

¹¹Nyunti gbantee ti-Dindaan làa dāa lī Jeerusaleem yab yii: «Ngbantamu pu buɲku kun tūmee làa nyānní kuteeun kí jītí m-nibul pu. Kubuɲu gbanti kaa dāa sá kun jītí bi càatí áá bi céeffí tijimpinee.»

¹²An sá kubun̄u kun p̄ōō tikpilee ní m yāntì ku nyánní niin pú. Kɔ̄ɔkɔnn̄ee, ma mun di làá sòon bi-boti.

Isirayeel nibul

¹³«Kpèè binannanliibi di dòoñee. Bi tóotiñ kii utaakpaan tagbañjee, ní bi-taamui yáb̄ kii ukaabɔ̄nee! Mbusu kó-ti ní, ti kp̄l ní!»

ti-Dindaan

¹⁴«Jeerusaleem yab, ni yaa là kí ñmátée, ní fíntí ni-pɔ̄biliñ kí nyāntí ntoom kɔ̄kɔ nì mi-bulifi. Ilandɔ̄kɔkpiti làá n̄n k̄a ni-ni ki tin cáá s̄ā ñyunti ñulɔ̄ñu ní?

¹⁵Nneen ñubɔ nyánní doooo Daani tiñkin ki báakí, ñu sòon mbusu un làá nyānní Eefiraayim joon̄ñi pu kí d̄āañee.

¹⁶Ní kp̄āafimaan atimbun nib, yāntīmaan Jeerusaleem yab ñ gb̄l̄. Binannanliibi tóobiñ, bi nyánní kitiñ kin dátèe ni. Bi fátí ijanjakuñkuunti kí jáñ Juuda yab.

¹⁷Ti-Dindaan bí yii: Bi m̄ant̄i tú Jeerusaleem kii biciitiliibi n̄n m̄ant̄í tū kusaau puee ní. Di sá yii bi yík̄i bí jáà n̄ mi.

¹⁸Jeerusaleem, a-bimbim pu ní tin bí nee kɔ̄kɔ b̄āañ-si. Tiñman, a-naabuñuee lafun p̄ōō. Ñu kó-si f̄iñf̄iñ.»

Jeerusaleem bí yálin̄kí mbusu un dòoñee pu

¹⁹M-poonaaa! m-poon! Iw̄alfi deeee! M-pɔ̄bil m̄áfí! M-poon kaam c̄ot̄i, maa ñūñ kí n̄n ñm̄í. Di sá yii m gb̄l̄ bijanjaliibi kant̄andi n̄ bi-janjakuñkuunt̄i pu.

²⁰Bi gb̄āā ibiil ki sòon yii asaluu ubɔ d̄i un kíñee, bi n̄āñ kitiñee kɔ̄kɔ. Bi n̄āñ ti-tantib dibɔ̄bil pu niin, ti-kɔ̄ñkooñyi kp̄it̄i dicilpu niin.

²¹Kí tin s̄ā ñyunti ñulɔ̄ñu ní m làá n̄n w̄āl̄ kujaau daañku ní? Kí cáá s̄ā ñyunti ñulɔ̄ñu ní m làá n̄n gb̄l̄ kujaau kant̄aññi pu ní.

²²Ti-Dindaan bí yii: «M-nibul yab sá bigbaambi ní, baa nyí-mi. Bi sá mbiyaamu mun kaa cáá nlandɔ̄kɔee ní, baa nyí tiba. Bi yáb̄ ikpiti pu, ama kaa yáb̄ tiñan pu.»

²³M kp̄ē kitiñ, k̄i d̄ō f̄ām tiba kp̄á ki-pu. M kp̄ē kutagbɔ̄ñu, ñwalifi w̄āñk̄i ku-pu.

²⁴M kp̄ē ajoin, ñi bí ki c̄iñk̄i ní ñgbantamu j̄ik̄i m̄àk̄a maka.

²⁵M kp̄ēyee, maa ti ká báà uniseen, ní inoon kɔ̄kɔ s̄āñ.

²⁶M kp̄ēyee ki ká yii kitiñ kin n̄n s̄om̄ f̄ilfilee kp̄ant̄i kuteeu. Bi n̄āñ ki-tim̄mu kɔ̄kɔ. Ti-Dindaan n̄ u-ñuukpaandi pu dee.

²⁷Ti-Dindaan n̄n s̄oñ puee s̄èé: «Kitiñ kɔ̄kɔ làá kp̄ant̄i kuteeu,, ama maa làá n̄āñ-k̄i nyík̄i nyiki.

²⁸An pu ní kitiñ làá kó kunimb̄aaun, ní yilpu ñ kp̄ant̄i dibɔ̄mb̄ondi. Di sá yii m l̄i tin m l̄ē ki s̄iñee, maa làá kp̄ant̄i m-landɔ̄kɔñu, kaa làá ḡit̄i m-boon mun.»

Siiyon yab n̄ binikp̄oliibi

²⁹Bi nín gbĩl bitanjakaliibi nì bipintoliibi bintindi puee, ní ntimu kòkò nib sán ki kátì. Bi sán ki kóò nsugboomun, ki dàb atanjkee. Ntimu kòkò kìn ki dō fám, ní báà ubò kaa ti kóò mu-ni.

³⁰Ama sii Jeerusaleem, a làá nín nà mana dee? A pèntí abòkutinyaan ki cáá sindaariya wannýòkòntikaati ki nyòkòntí a-ba, ki bòntí culoo. A nyāantí a-ba fám ní, a-bòmbi bí ki bèel-si ki nyàab kí kpò-si.

³¹M gbĩl ibiil iba pu kii unimpu di kà imatiŋween puee, a lì kii unimpusapòon di làá màal u-biseebikee. An sá Siyòon tɛŋki biilii, kì bí ki yáŋkí ki lábití iŋal ki lì yii: «M-falaau na! Binikpòliibi làá gbá kí kpò-mi dee!»

Jérémie 5

Baa kántí unibaanti Jeerusaleem u bí deedee

¹Yiimmaan Jeerusaleem danŋi kòkò pu kí kpèè, bàlifimaan kí béé. Nyàabmaan imɔŋkijaa pu. Ni yaa ká unibambaanti bí deedee ki sòon ibaamònee, m làá dū Jeerusaleem tɛŋki kpitii kí pò-kì.

Yeereemii

²Bi pée pùtí ki lì yii: «Nì ti-Dindaan yindi puee...» Ama bi-pùtitam gbanti kaa sá mbaamò.

³Ti-Dindaan, an sá ibaamòon ní a là. A gbáń-bi, ama an kaa píl-bi, a bàà nìn lēē kí kúntí-bi, ama an kaa cíkì-bi. Bi wíír bi-nimbiin an pòò kɛŋkɛŋ kii ditanŋkpalee, bi yí kaa gítín a-cee.

⁴M nìn dākafí yii: «Binib bin kaa bí tibanee di nàań mín. Bi nàań kaa dākafí. Di sá yii baa nyí tin ti-Dindaan lèe, kaa nyí tin Unimbòti bālifi bí nēe.

⁵M làá cùú sòon nì bikpootiliibi. Bín nyí tin ti-Dindaan lèe, nì tin Unimbòti bālifi bí nēe.» Ama bi-kòkò sá bibaantiibi ní, bi yíkì kaa kíf bi-ba pu, ní ki gbáń ki kpìti mpèè nūn bí bi nì Unimbòti kansikinee.

⁶An pu ní gbikintib nyēēń kubambaŋnūn ki cútí-bi ní kuteeun gbɛŋgbiliŋ tòntí-bi. Igbii làá màntí kí tū bi-timmu, ní kí n̄mó bin kòkò làá nyānnēe.

ti-Dindaan

⁷«Jeerusaleem, mana ní m nūn kí dū a-kpitii kí pò-si? A-jipòmbi dū-mi ki fá, ki pùtí awaa n̄in kaa sá Unimbòtee. M tī-bi tin kòkò máańēe, ama ní bi nà tilaakpaal, ní ki kpákà kinimpulaakpaai pu.

⁸Bi bí kii itaamu in bí màlmal ki pútēe ní. Báà n̄ma fēefí ki nyàab u-juti nimpuu.

⁹Ti-Dindaan bí yii: Maa cáá nsan kí nà binib nee tibaaa? Maa máań kí tò ditimbundi d̄in bí kii di neeyee ipòntoonaaa?

¹⁰Dàḇmaan agun ṇin bi mán ki tú bufiinyikpaa nee kí kó kí bīl-bu, ama ní taa bīl-bu kòkò. Gàatìmaan fiinyee paṇṇi, di sá yii ṇaa ti sá ti-Dindaan wanti.

¹¹Isirayeel beel yab nì Juuda beel yab nyán m-boon an kaa cáá bí lì.» Ti-Dindaan di lī mín.

Unil yaa fá ti-Dindaanee tafadaaldi

¹²Juuda yab fātì bi-boon ki tī ti-Dindaan, ní ki lì yii: «Ti-Dindaan kpá, nnaabu ṇubò kaa làá bàñ-ti. Taa làá ká kujaaauaaa, ṇkùm mun kaa làá nyā ti-pu.

¹³Unimbòti bōnaatiliibi sá kii kubuṇuee ní, Unimbòti ubò kaa sòòñ nì bi. Bi nín sòòñ nnaabu ṇun puee n gítí bi-pu!»

¹⁴An puee, ti-Dindaan Mpṇṇkòdaan nín lī puee sèé: «Yeereemii, kii bi nín bí ki sòòñ mín puee, m làá yàntì tibòti tin m dūu ṇá a-nyòkònee n kpántí kii ṇṇmee ní. Dinibul nee làá kpántí kii idòee, ní ṇṇmi n dāá wà-i.

¹⁵Ti-Dindaan bí yii: <Isirayeel yab, m làá cáán ditimbundi din nyánní ndanee kí tō ni-pu. An sá ditimbundi din ubò kaa ṇūñ kí já kí pòòkiṇee ní, ditimbundi din sá dikpiṇkpikilee, ditimbundi din soṇyi naa nyí kaa gbìlee.

¹⁶Di-piṇyi cāabìñ ṇkúm ní, di-nib kòkò sá bibaatandambi ní.

¹⁷Bi làá dāá jī kí céetí ni-kpaajinti nì ni-jikaati, kí kpò ni-jipòmbi nì ni-bisalib, kí làntì ni-naai nì ni-piìi nì ni-ṇoobui, kí nàañ ni-fiinyi nì ni-fiigi sufii. Bi làá dāá kpēelikì ni-timmu mun ni mán agun ki tú ki dàkafí yii tiba kaa ṇūñ kí ṇá-nee kujaaau poon.»

¹⁸Ti-Dindaan bí yii: «Nì mín kòkòee, maa làá dāá kúntí-ni nyíki nyiki.

¹⁹Binib yaa láa bālifi yii: <Ba ní ti-Dindaan ti-Nimbòtiu ṇá-ti mimmee?>, sii Yeereemii, á dāá kí-bi yii: <Ni dū-u ki fá ki nóó anicaṇwaa ni-tiṇki poon. Mín mbaantiim ní ni làá cù kinicantiṇ ki cùú tō ditundi kí tī binicambi.>»

Binib kaa ti nyí Unimbòti tuṇṇi

²⁰Ti-Dindaan bí yii: «Ní sòòñ tibòti nee kí tükù Jaakòb yab, ní bāakì-tì Juuda tiṇkin.

²¹Ní pīlifimaan tibòti nee, nimbi dinibul din kaa nyí tiba, kaa cáá nlandòkòee. Ni cáá animbil, ama ní kaa wāl, ki cáá atafal, ama ní kaa gbìl.»

²²Ti-Dindaan bí yii: «Naa fàṇkí-maaa? Naa yótifí m-nimbiinaaaa? Man di kaa dū dibul ki bíl án nīn sá tiṇku kpaanyòkòki, kikpaanyòkò kin waa máaà kí lákatéee? U-nyingbanti ṇūñ kí yìkì, ama tàa cáá mpòn, tì gá kuwoou, nì mín kòkòee tàa ṇūñ kí jītí.

²³Ama nimbi dinibul nee pòbil nyìm ki gáatì, ni fātì ni-boon ki tī-mi ki búntì.

²⁴Baa lì bi-pòbilin yii: <Tí fàṅkìmaan ti-Dindaan ti-Nimbɔti. Úh di tì-ti utaa nyunti ṅun an máaṅee, utaapeekaa nì ujoolkaa. Dibindi kamaayee, u síh-ti nnyɔmu mun ti làá nīn cēē tikpaajinee.>

²⁵An sá ni-kpitii di pìkìl tin Unimbɔti bóntì ki síhnee, ni-yìntitam di pìntí tiṅan gbanti nsan.

²⁶Di sá yii m-nibul kansikinee, binikpitib bí. Kii un kpáṅkí inoonee nín bí puee, mīn ní bi bāal ki cí. Bi píl titalindi ki sātì binib.

²⁷Kii inoon nín gbí anɔndiinni puee, mīn ní tiwan tin bi fikēe gbí bi-diṅṅin. Bi nín dī pu ki kpántì binikpaambi nì bigaajab,

²⁸ki gbīfīn ki ṅá ṅkpamee dee. Bi ṅá ikpiti an lákatì. Baa sòh̄n tibɔti ti-pú, kaa mótí ditaṅkpiibil pu, ama ní an bútí-bi. Baa pò uwɔfí.

²⁹Maa cáá nsan kí ṅá binib nee tibaaa? Ti-Dindaan di lī mīn. Maa máaṅ kí tò ditimbundi dīn bí kii di neeyee ipɔntoonaana?

³⁰«Ntimbiil nì atulim bɔti bíi jītí kitiṅ nee pu.

³¹Unimbɔti bɔnaatiliibi nàatī tinyimɔmbɔti, ní bisaraaṅaliibi kántí ipaati, ní m-nibul ká yii mīn ṅāñ! Mimmee tin bí nee kɔkɔ yaa láa kúntèe, ni làá dāá ṅá mana dee?»

Jérémie 6

Binannanliibi mǎntii tú Jeerusaleem tiṅki

¹Beenjameen yab, sāmmaan kí nyā Jeerusaleem tiṅkin. Ní cùú bálmaan laaba. Búmmaan ṅyin Teekoowa tiṅkin, kí cóómmaan kudaanṅu ṅaabiki Beeti-Keereem tiṅkin, di sá yii mbusu ubɔ, nnaabukpaan ṅubɔ làá nyānní ṅgan pú kí dāāñ.

²Siiyɔn tiṅki kin ṅāñ dándanee, bi nāaṅ-kì ní nee.

³Binib làá dāāñ kí bìiñ ki-pu, kii bipikpaaliibi nì bi-picaṅkpuntee. Bi làá gāa bi-bìnti kí mǎntí tū-kì. Báà ṅma làá nīn cáá u-jandi.

⁴Bi téen̄ yii: «Yìkìmaan! Tí bóntímaan kujaau. Tí cùú já nì Jeerusaleem tiṅki diwiṅkaṅkambil pu. Timbi bɔlii na! Nwīiñ bíi jēetí, njooboobon bíi lífí.

⁵Yìkìmaan tí cùú jáñ-bi kunyeeu nee, tí wīiṁmaan bi-dinyaanṅi!»

⁶Ti-Dindaan Mpɔṅkɔdaan nín lī puee sèe: «Gàatìmaan isufi kí kpúkuñ kí nákáñ Jeerusaleem gundi.» M làá dáal kitiṅ gbanti tafal, kun puee tipɔmbɔti ṅma di gbí ki-poon.

⁷Kii nnyimbul nín tòon̄ di-nyim puee, mīn ní kì tòó ki-toom ki yàantí. Ki-ceeyee, bi pée sòh̄n tipɔmbɔti nì dinàandi pu ní. Falaabi nì tiweendi di pée dō m-nimbiin baabadal.

⁸«Jeerusaleem, kpèè tiŋan, an yaa kaa sá mín, m làá cúú m-ba kí nákatí kí wàatī-si, kí nàaŋ-si á kpántí kuteeu, kitiŋ kin báà ubo kaa ti kódyee.»

Isirayeel yab yīi kaa pīlifīn ti-Dindaan

⁹Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín lī puee sèé. «Kóoŋmaan bin kɔkɔ kín ki bí Isirayeel tiŋkinee kii bi nín kōontí fiinyi subiliŋ sakaŋ bukpaan puee. Fàtī dūmaan ni-ŋalii kí máaŋ máaŋ afiinyipan pu ŋfunyom kupaau, kii bufiinyikpaa dindaan nín ŋaaŋ puee.»

Yeereemii

¹⁰Tibɔti nee, ŋma cee ní m làá sòon-ti? Ŋma ní m làá kpāafi ní ú gbīl ní? Bi-tafaliŋ kpáá baa ŋūn kí gbīl. Ti-Dindaan bɔti kpánti bi-cee ibeel ní, baa pée là kí gbīl-ti.

¹¹Ti-Dindaan ŋuul fòol m-ni liblib, maa ti ŋūn kí ŋmèè.

ti-Dindaan

«Kpáatí diŋuul gbanti kí sītī mbiyaamu mun còom adan puee nì binipɔmbi kɔkɔ pu. Bi-kɔkɔ làá kpántí bisarkadambi, bininjab nì binimpoobi, bijanƙpilib nì bin púl sɔkɔ sɔkɔee.

¹²Biba di làá dāá jī bi-diŋŋi nì bi-sati nì bi-nimpoobi. M làá tàntī m-ŋal kí gbēē kitiŋ nee nib, ti-Dindaan di lī mín!

¹³Di sá yīi kí yòon bikpaambi kí tin sāa ŋwaamuee, bi-kɔkɔ bìn ki nyàab njim ní. Kí yòon Unimbɔti bɔnaatiliibi kí cáá sāa bisaraaŋaliibee, bi-kɔkɔ cáá inaamuul ní.

¹⁴Bi cáá m-nibul naabuŋu ki ŋaaŋ bugbambu ní ki lì yīi: <Ngbansɔŋfi bí! Ngbansɔŋfi bí!> Ama ní ngbansɔŋfi kpá.

¹⁵Ntimbiil tuuŋŋi ŋin bi tūhēe, an kón-bi icoooo? Aayee, kpataaa! Baa kpáaa nyí gba yīi bi ŋá tiba. Ti-Dindaan bí yīi: An pu ní bi làá kūtī bin bí lítée pu bí lítí. M yaa láa tāa ki bíkì bi-puee, bi làá dāá ká yīi bi dō kitiŋ ní.

¹⁶Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: Gbèemmaan nsan ŋun ni dēe pu kí dàkafi. Bəlifimaan bí tükù-ni njamin saŋyi bɔti. Nyàabmaan nsammonti kí nóó-ŋu. Niin ní ni ŋūn kí ká dipɔɔɔŋkil kí ŋùŋfi. Ama ní bi kíf yīi: <Taa làá nóó-ŋu.>

¹⁷M yóon binib sintil bí kpāafi-bi yīi: <Ni yaa gbīl bi búŋ nyinee, ní nīn nyí nì ni-ba!> Ama ní bi kíf yīi: <Taa làá nīn nyí nì ti-ba.>

¹⁸An puee nimbi atimbun, pīlifimaan! Báà ŋma n bée tin làá bàŋ bi-puee.

¹⁹Anibul ŋin kɔkɔ bí duulinyanee, pīlifimaan. M làá cáaŋ nnaabu kí tō binib nee pu. Án làá nīn sá bi-tuŋkpitiŋ paati. Baa dū m-bɔti ki yīn tiba, ní ki kpée m-marab fám.

²⁰Ba ní ni làá ŋá nì talaalutuukaa un ni cāabīn Seeba tiŋkin, nì kukaluu kun sɔfi ni cáaŋ kitiŋ kin dátée poonee? Maa là bisaraawɔkaabi bin ni ŋaaŋ ki tìl-mee. Ni-saraabi kaa fáatì-mi.

²¹An pu ní ti-Dindaan bí yíi: M làá dū tiwanḡbeetikaal kí bíf dinibul nee nyɔkɔpu dí gbéetí kí lítí. Bibaatiibi nì bi-jipɔmbi, bi-kɔŋkɔnnaatɔb nì bi-bɔɔbi kɔkɔ làá kpú dicilpu.»

Binannanliibi làá nyānní ŋgan pú kí dāāñ

²²Ti-Dindaan nín lī puee sèé. «Dinibul diba làá nyānní ŋgan pú kí dāāñ. Ditimbunḡkpaandi diba kālīn nsan pu ki nyānní kitiŋ gbeennyɔkɔ ki dōoñ.

²³Bi-bijanjalibi ḡúḡ itɔfi nì ḡkpamu. Bi cáá ntoom kaa cáá disaasɔl. Bi-bìntindi bí kii tiŋku wookuee ní. Bi ká itaamu pu, ki lūtì mpɔn pu kí já nì sii Siiyɔn tiŋki.»

Isirayeel nibul

²⁴«Ti nín gbīl an bɔtee, ti-wunti yɔtì. Dinimbinaamandi kó-ti fíŋfíŋ ní ti bíf jīñ falaa kii unimpu un ká imatiŋween puee.

²⁵Ní taa nyā kí cù tisatin, kí taa nyā kí còom adan pu, di sá yíi unannanli bí ki kù binib. Dinyoondi bí an kɔkɔ pu.»

ti-Dindaan

²⁶«Sii man nibul, dū kpɔsata kí pèēñ kí nīn dō ḡfantam poon ki bíntí. Kíf kí nīn bíf ḡáaḡ dikpool koobiliŋ kii bi nín ḡáaḡ dijiḡmbaabil kpoo puee. Nín gá ikpiisilan ki yáliŋkí. Di sá yíi unannanli un làá nāāñ-see làá páatí kí jēetí a-pu dicilpu dicilpu.»

Tikúti tin baa ḡūñ kí lēē tijɔkɔndee

²⁷Yeereemii, m kāāñ-si á nīn sá kii un cɔŋkí tikútee kí ḡmā kí cɔŋkì m-nibul. A máāñ kí cɔŋkì kí bēé bi-bimbim.

²⁸Bi-kɔkɔ gáatì, baa ti ḡūñ kí ḡíññí-bi, bi kúŋfí bi-jutiibi boon. Bi pɔɔ kii tasa kúti áá kii tikúbɔnee ní. Bi-kɔkɔ sá bināanliibi ní.

²⁹Nfukum bíf fùkuḡ tikúti n mántí tijɔkɔndi n nyā. Ucaa bíf pɔɔntí kí gbá kí lēē tijɔkɔndi tin bí animbil puee, ama waa ḡúñ. Tijɔkɔndi kaa là kí nyā.

³⁰Bi yīl binib gbanti yíi, <Animbil ḡin kaa ti bí tibanee.> Tiŋman, ti-Dindaan dū-bi ki fá.

Jérémie 7

Dimákakulindi

(Kpèè Yeer 26.1-19)

¹Tibɔti tin Unimbɔti nīn sòoñ ki tükū Yeereemiiyee sèé:

²Cùú yúl kunimbɔtidii punyɔkɔpu kí bāakì tibɔti nee: «Ní pīlifimaan ti-Dindaan bɔti nee, nimbi Juuda yab bin dì kipunyɔkɔ nee ki kóò ki jáaḡ ti-Dindaanee.

³Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel yab Nimbɔtiu nín sòoñ puee sò. Kpántímaan nī-bimbim nì nī-ḡáaḡtam, án nín làá ḡá pu m nīn kóò nī-cee kitiŋ nee poonee.

²¹Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín lī puee sèé: «Dūmaan ni-saraawɔkaabi nanti kí kūtì saraafantantiibi nanti pu kí ŋmómaan ni-ba.

²²M nín nìn nyántì ni-naanjab kuyun Eejipiti tiŋkinee, maa nìn tükū-bi yii bí ɣá tiba. Maa nìn bí-bi yii bí ɣá bisaraawɔkaabi áá saraabi biba kí tī-mi.

²³Ama m nìn kpáafi-bi yii: <Ní pīlifimaan m-nyɔkɔ. Ni yaa ɣá mín, m làá nìn sá ni-Nimbɔtiu, ní nimbi n nìn sá man nibul. Nóómaan nsan ɣun m cáti ki bíl-nee ní án nìn ɣāñ ki tī-ni.

²⁴Ama baa nìn pīlifin-mi, kaa kpōon bi-tafal ki pīlifi. Bi lēē kí nóó bi-landɔkɔkpiti. An nìn bàà sá bí fātī bi-nimbiin kí túl-mee, ní bi fātī bi-boon ki tī-mi.

²⁵Kí yòon ɣwiin ɣun m nyántì ni-naanjab Eejipiti tiŋkin kí dāá sāā dínee, m pée tūn baabadal m-tɔntɔnliibi bibɔnaatiliibi ni-cee ní kaa gbèentí.

²⁶Ama ní naa pīlifin-mi. Naa kpōon ni-tafal kí pīlifi. Ni ɣá ɣyipɔn, ki ɣá tin jítiñ ni-naanjabee.>

²⁷«Sii Yeereemii, a làá tükū-bi tibɔti gbanti, ama baa làá pīlifin-si. A làá dāá téén kí yíin-bi, ama baa làá kíi-si.

²⁸Tükū-bi yii: <Kpèèmaan, ni sá ditimbundi din kaa pīlifí di-Dindaan di-Nimbɔtiu nyɔkɔ, ní kaa fòol u-saŋkiiyee ní. Tin bí deedeeyee kpī ni-cee, ní ubɔ kaa ti sòon ti-pu.>»

Laakin bi pɔfi binibee tantakal

²⁹Ti-Dindaan bí yii: «Juuda nibul, Cā a-yikpiti tin dākà yii a dū a-ba ki sú-mee kí fá, kí tóon ɣkpiisilan ajoin ɣin yilpu kaa cáá timoolee pu. Di sá yii a sá dinibul din kón man ni-Dindaan diŋuulee ní. An pu ní maa ti là kí wāl-si ki dū-si ki fá.»

³⁰Ti-Dindaan bí yii: «Juuda yab ɣá tin kaa ɣānee m-nimbiin. Bi cáá bi-waangi ɣin sá ntimbiilee ki kón Kudii kun bi dūu sú-mee poon ki kón-ku tijkɔndi.

³¹Been-Inɔm tantakaline, bi bónti ɣwaapaan ɣun bi yī Toofeete. Niin ní bi cáá bi-jipɔmbi nì bi-bisalib ki tòotī ki wù ɣɣmi ki ɣáa saraabi. Maa pée tī-bi mara yii bí ɣá mín dalba dalba, kaa kpáà dākafi an pu ɣwindal.»

³²Ti-Dindaan bí yii: «Iwiin bí ki dòon, baa dāá gíti yī mpaan gbanti yii: <Toofeeti> áá <Been-Inɔm tantakal>, ama <dipòfil tantakal>. Niin ní bi làá dāá síb anikpil, di sá yii mpaan kaa dāá gíti bí laaba bí síb-ɣi.

³³Inoon nì ipeel làá dāá gbáb kí bliñ anikpil gbanti pu ki jīn, ní ubɔ dāá kpá kí jà-i.

³⁴M làá dāá yànti Juuda timmun nì Jeerusaleem danɣi pu ifaal nì dipɔpindi lanɣi n̄ ɣmíl. Ubɔ kaa dāá gíti gbìl animpucanɣbiil pu. Di sá yii kitin làá dāá kpánti adigbuŋkati ɣma ní.

Jérémie 8

¹«Ti-Dindaan bí yii: <Nyunti gbantee, bi làá dāá nyāntiń Juuda yab bōtiibi nì bi-kàlɛkpilib nì bisaraańaliibi nì Unimbōti bōnaatiliibi nì bin kóò Jeerusaleemee kpabinj akaakul poon.

²Bi làá dāá dū akpab gbanti kí yāl an kòkò pu ńwìń nì uńmal nì ińmalbijaa in bitańkpiibi gbanti nìn nēéń, ki jáań, ki nóó ní ki bàlifēe nimbiin. An pu ní ubo kaa dāa gíti kōontí akpab gbanti kí gíiń-ńi kí ńá akaakulin. Ama ńi làá dāá dōoń kitiń kí kpántí ntińkpam.

³Binikpitib nee kansikin bin yaa láa kíń ki bí dimańfalinee dāa lị yii ńkúm sōń dimańfal.> Ti-Dindaan Mpɔńkɔdaan di lī mìn.»

Ti-Dindaan nibul kaa ti là kí gítiń u-cee

⁴«Á tükù-bi yii, ti-Dindaan nín lī puee sò. Unil yaa lítèe, waa ti yíkáaa? Unil yaa yīntì nsanee, waa gítiń u-boonaa?

⁵Ama ba pu ní Jeerusaleem yab yīntì nsan, ní ki gbíntìi nìkì ki fàtì bi-boon ki tìl man ní? Binib gbanti dū bi-ba ki yá ki nákań awaa ní ki yí kaa là kí fàtì gítiń m-cee.

⁶M pílifi tin bi sòońee tińan, ní tin bi sòońee kaa cáá taapu. Ubo kaa pée lēe kí fá u-tuńkpitiń. Bi-kansikin ubo kaa bàlifi u-ba yii: <Ba ní m ńá nee?> Bi-kòkò fàtìi kí bi-taatandi, a lị kii utańwaati di bí kujaaunee.

⁷Áli gba naakpaapiimbi bin ńàań kutaa puee nyí nyunti ńun sá bí yíkì kí búntée. Ananjil nì jikpaasib nì ńkoosiyaakpaamu nyí bi-yuntii kí gítiń. Ama m-nibul kaa nyí kí nóó man bi-Dindaan marab bin m síiń-bee.»

⁸Mana ní ni ńūń kí lị yii: «Ti sá bicińfitiibi, ti-Dindaan marab bí ti-cee?» Di sá yii bimaradakaliibi bin fàtìi ńmà marabee sá binyimɔndambi ní ki kpántí marab gbanti.

⁹Bicińfitiibi gbanti dū ti-Dindaan marab ki fá. Mimmee bi-cińńu gbanti gíti bí tilatin? Icoo cúú-bi gbòooo. Dinyoondi kó-bi ní an sàl-bi kii kutalińuee.

Binib bí ki sòoń yii tikòkò còom tińan

(Kpèè Yeer 6.12-15)

¹⁰An pu ní ti-Dindaan bí yii: «M làá dū bi-nimpoobi kí tī biba, kí dū bi-sati kí tī bin làá dāá fōo-tèe. Di sá yii kí yòoń bikpaambi kí tin sāa ńwaamuee, bi-kòkò biń ki nyàań njim ní. Kí yòoń Unimbōti bōnaatiliibi kí cáá sāa bisaraańaliibee, bi-kòkò cáá inaamuul ní.

¹¹Bi cáá m-nibul naabuńu ki ńáań bugbambu ní ki lị yii: <Ngbansɔńfi bí! Ngbansɔńfi bí!> Ama ní ńgbansɔńfi kpá.

¹²Ntimbiil tuuŋŋi ŋin bi tūñee, an kón-bi icoooo? Aayee, kpataaa! Baa kpáaa nyí gba yii bi ńá tiba.» Ti-Dindaan bí yii: «An pu ní bi làá kūtì bin bí lítée pu bí lítí. M yaa láa tǎa ki bíkì bi-puee, bi làá dǎa ká yii bi dō kitiŋ ní.»

Dimákal kaa ti bí
ti-Dindaan

¹³Ti-Dindaan bí yii: «An yaa ŋmāntì ń kītì asubil bi-ceeyee, maa kǎntí fiinyi pu abilaaa, kaa kǎntí fiigi pu abil. Tifaal gba kūń, m làá dū-bi kí fitìñ bisanjitiliibi.»

Isirayeel nibul

¹⁴«Ba pu ní tí nīn kā kaa cìŋkī? Tí kóon kí kpāfi, kí cùú kó ntimu mun bi mán digundi ki túee poon, kí nīn kìn ki kā ki cí ŋkúm. Di sá yii ti-Dindaan ti-Nimbotiu yāntì taa ti ŋūñ kí cìŋkì ti-ba, ní ki yāntì ti nyū nnyim min cáá ndabiimee, kun puee ti yīntiñ-u.

¹⁵Ti bàà kā ki cí ŋgbansɔŋfi, ama kaa ká tiwammontiil tiba. Ti bàà kā ki cí kí ká dicáañdi, ama tifaandi di dómín.

¹⁶Binannanliibi bǎań Daani tiŋkin ki dóò. Ti gbǎ itanjaa nín fèefi doooo kitiŋ gbantinee. Kuwoou kun bi ńáañee yāntì kitiŋ kɔkɔ cìŋkì. Bi dòon kí nàań kitiŋ nì ki-nib, kitiŋee nì bin kóò ki-puee.»

ti-Dindaan

¹⁷«M làá dū ikoobu in cáá tilool ubɔ kaa cáá i-naajuukee ní kí tō ni-pu ní í jūntì-ni», ti-Dindaan di lī mīñ.

Yeereemii timinsii
Yeereemii

¹⁸Tiba kaa bí ki ŋūñ kí cáań m-nimbaaku, m-poon kaam cótì.

¹⁹Pilifimaan, m-nibul di kūuntí ki nyàab dijòonđi doooo kitindandatii poonee. Ti-Dindaan kaa ti bí Siiyɔn tiŋkinaaa? Siiyɔn kaa ti cáá ubɔtaaa?

ti-Dindaan

Ba pu ní bi cáá bi-waaji ki gbítí m-ŋuul, awaa ŋin kaa bí tiban ki nyánní laabee?

²⁰Tijincakaal yuntiŋu jíti, dipeel jíti, ama nì dín, taa láá ká difiil.

²¹M-nibul nín kó dinimbinaamandi din poonee cótì m-poon kaam. Kunimbaau kó-mi, maa ti nyí tin poon m bée.

²²Isufi in bi cáá cǎantí iweenee kaa bí Galaadi tiŋkinaaa? Ucaanli ubɔ kaa bí niinaaa? Kin ba pu ní nì dín m-nibul buuŋŋu kaa bí kúù?

²³M yaa bàà ŋūñ kí dū m-yil kí kpántí dinyimbunimbil kí dū m-nimbiliŋ kí kpántí nnyinnyim nyimbuliŋu, m bàà làá nīn sūñ m-nibul yab bin kpílyee pu ŋwiimpu nì kunyeeu ní.

Jérémie 9

Ibaamɔn dóò

¹M bàà là kí nīn bí kuteeun laakin bisaŋkinliibi túutée! M bàà làá dū m-nibul nee kí fá kí cùú nīn bí niin ki dātīh-bi. Di sá bi-kòkò sá bilaakpaadambi, ki nyēē binib boon.

²Ti-Dindaan bí yii: «Bi-limbiliŋ bí kii butɔbu bun bi dáálee ní. Bi dū nnyimɔn ní ki jín dibeel kitiŋ pu, kaa sá mbaamɔn. Bi ɣáań ikpiti ní kaa gbèentí, ama baa nyí-mi.

³Bàà ɣma ń nīn nyí nì u-ba nì u-bɔɔ. Uɔ ń taa nīn máká u-nabiki pu, di sá yii kì ɣūh kí kīl-u ní ubɔɔti mun ɣūh kí kūŋfi u-boon.

⁴Bàà ɣma kíí u-juti, ubɔ kaa sòh̄n ibaamɔn. Bi mánti kí nīn móntí. Bi-tuŋkpitiŋ puee baa ti ɣūh kí gítiń m-cee.»

⁵Ti-Dindaan bí yii: Bi ɣáań tipɔmbɔti kaa gbèentí, ki móntí inyimɔn ki bùsī. Bi yíti kaa là kí béé-mi.

⁶An pu ní ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan bí yii: «M làá dū-bi kí ɣá ɣɣmin kí ɣá-bi circir, ní kí cōŋkì-bi kí kpèè. Ba ní m gíti ɣūh kí ɣá nì m-nibul nee kpiti?»

⁷Bi-limbiliŋ bí kii nlɔpiinee ní, tinyimɔmbɔti ɣma di nyēē bi-nyɔmmun. Bi-nyunculiŋ pu ní bi sòh̄n nì bi-juti yii ɣgbansɔŋfi ń nīn bí u-cee, ama ní bi-pɔbiliŋ poonee, bi pīl̄ udaan kutaliŋɣu.

⁸Ti-Dindaan bí yii: «Kii tin bí nee kòkò puee, m taa dáal bi-tafalaaa? M taa tò ditimbundi dīn bí kii di neeyee ipɔntoona?»

Nsiim nì iyaliŋki yuntiŋu

⁹M bí ajoin pu ki sūh̄ ki yáliŋkí, m bí ki gà kunaakpaapɔɔu ikpiisilan. Baa ti gbìl̄ tiwaŋkuti siim pu. Inoon nì tiwaŋkuti kòkò sáh̄. Bàà tiba kaa ti bí.

¹⁰M làá yàntī Jeerusaleem ń kpántí ataŋkpakpuku, laakin sinsin̄kub làá nīn kóòyee, ní kí yàntī Juuda timmu ń kpántí kuteeu, laakin binib kaa làá nīn gíti kóòyee.

¹¹Unil ubɔ bí ki cáá iciin ki ɣūh kí gbìl̄ tibɔti nee taapuɔɔɔ? Ti-Dindaan yaa sòh̄n nì udaanee, ú tükū-ti kun pu ní bi nāań kitiŋ nee, ki wūh̄-kì ɣɣmi kì kpánti kii kuteeu ubɔ kaa ti jīti niinee.

¹²Ti-Dindaan bí yii: «Kun pu tin bí nee bāań-bee di sá yii bi dū marab bin m tī-bee ki fá. Baa pílifih̄-mi kaa nóó-mi.»

¹³Ama bi nóó bīh̄ bi-ba landɔkɔi ní. Bi-baabi nīn dàkā-bi awaa ɣin bi yī Baalee, ní awaa gbanti ní bi nóó.

¹⁴Too, ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel yab Nimbɔtiu bí yii: M làá tī kisubiki kin tū ki cáá tiloolee bí ŋmó, ní kí tī-bi nnyim min cáá ndabiimee bí nyò.

¹⁵M làá jà-bi bí yāl kí kó atimbun ŋin bín bi-ba kaa nyáaa, bi-naanjab mun kaa nín nyée poon. M làá dū ajanjakiti kí páań bi-boon, ŋí kpò kí céetí-bi.

¹⁶Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan bí yii:

Isirayeel nibul

«Bóntímaan kí yíń binimpoobi bin sūnee bí dāań kí sō. Ní nyàaḅ bimɔmmontiibi!

¹⁷Bí yáb malaa. Bí gāa-ti ikpiisilan! Nnyinnyim ń gbí ti-nimbiliŋin. Ti-ningbunti ń díkí nnyinnyim ń nīn pùuḅ!»

Yeereemii

¹⁸Ti gbīl Siiyɔn pú ikpiisilan pu. Bi nāań-ti! «Ba coo bulifi poon ní ti bí na! Ti làá yīkí kí fá ti-tiŋki, di sá yii bi kpéelikí ti-diŋŋi.»

¹⁹Nimbi binimpoobee, pīlifimaan ti-Dindaan nyɔɔbundi nee. Ní ɣátí ni-tafal kí pīlifí u-nyɔɔbundi! Ní dàkà ni-bisalib ɣkpiisilan nee, báa ɣma ń dàkà u-kɔŋkɔnnaato iyalinŋi laŋɣu nee:

²⁰«Di sá yii ɣkúm dàḅ ti-tɔkɔlab ki kó ti-pu, mì kó ti-dinyaanŋin. Mì yōoń ti-biyaamu adan pu, ki yōoń binipɔmbi sampaambi pu.»

ti-Dindaan

²¹«Sii Yeereemii, ɣíti sòoń tin ti-Dindaan lēe yii: <Anikpil dō kitiŋ filfil kii tinaabin ní bi bíl kusaaunee. Ŋi náań nì idifin in bicalii bi cáń ki bíl ubɔ kaa pá bi-boon ki kōontée.>»

Iciin in sá tiŋman pu yayee

²²Ti-Dindaan nín sòoń puee sèé: «Uciŋfiti ń taa nín yòontí u-ba u-ciŋyi pu. Upɔndaan ń taa nín yòontí u-ba u-pɔŋɣu pu. Ugaaja ń taa nín yòontí u-ba u-gaajati pu.

²³Ama ubɔ yaa làá yòoń u-ba yilpuee, án nīn sá u nín ká dinyil ki bée-mee pu. Di sá yii man ni-Dindaanee, m cáá disaasɔl ní ki ɣáań tin dō nsan ki bí deedeeyee kitiŋ pu. Tíń di fáatì-mi.» Ti-Dindaan di lī mīń.

Bin kaa ɣí dikpancandi tiŋman pu yalee

²⁴Ti-Dindaan bí yii: «Ŋwiin ɣubɔ dōoń m làá tāa kí bīkí bin ɣí dikpancandi ɣwunŋban pu ɣítamee pu,

²⁵an dàkà yii Eejipiti yab nì Juuda yab nì Eedoom yab nì Amɔn yab nì Moowaab yab nì bin kɔkɔ kòol bi-gatikii ki kòò kuteeunee. Di sá yii anibul gbanti kɔkɔ kaa ɣí tiŋman pu ɣítam, ní Isirayeel yab bi-ba kaa ɣí bi-pɔbiliŋ.»

Jérémie 10

Unimbɔti un bí dimanɣalineɛ làá kúntí awaa

- ¹Isirayeel yab, pīlifimaan tibɔti tin ti-Dindaan sòon ni-puee!
- ²U bí yii: «Ní taa nín túŋkín atimbun n̄in kíñee! Ní taa fàŋkì tidaandi tin nyēē ki pāantí kutagbɔŋu puee. Atimbun n̄in kíñee di fàŋkí an wanti.
- ³Di sá yii anibul n̄in kíñee koobiliŋ kaa bí tiban! Bi gà ndɔ kubambaŋŋun, ní ukpiŋkpiiti n̄ dū kicɔkɔ kí kpítí diwaal.
- ⁴U dù animbil kúti n̄i sindaariya kí nyòkɔntì-dì, ní kí dū dikújal n̄i mpiin kí kpáá-dì kí nákañ, dí n̄in pɔɔ kí taa nín cìŋkī.
- ⁵Awaa gbanti náaŋ n̄i tiwan tin bi sàkañ diputaajul kpaabun ki fàantí inoonee ní. Awaa gbanti kaa sòon. Bi tūntí-ŋi ní, di sá yii ŋaa ŋūn kí còom̄. Taa fàŋkìmaan-ŋi, di sá yii ŋaa ŋūn kí ŋá tikpitilaaa, kaa ŋūn kí ŋá tiŋan mun.»
- ⁶Sii, ti-Dindaan, ubɔ kaa bí kii siiyee! A sá ukpaan, ní a-yindi sá dikpaandi ki cáá mpɔn.
- ⁷Ŋma di kaa fàŋkí sii atimbun bɔtiu? Kun puee sii ní bi máaŋ kí fàŋkì. Di sá yii duulinya ciŋfitiibi kansikin, n̄i abee kɔkɔ poonee, ubɔ kaa bí kii siiyee.
- ⁸Bi-kɔkɔ nín bí pu nee, ugàntil kpá, bi sá bigbaambi kaa nyí tiba. Bi-waani kaa ŋūn kí dàkà-bi tiba, di sá yii n̄i sá idɔ ní.
- ⁹Ukpiŋkpiiti di kpítì-ŋi, ní ukúduŋtil dūu tikúti ki dūntì ki nyūntì-ŋi ní ki dū animbil kúti tin nyánní Taarsiisi tiŋkinee, n̄i sindaariya un nyánní Ufasi tiŋkinee ki nyòkɔntì-ŋi. Mìn boonee ní bi dū iŋaaman cínciŋ n̄i in mán wèeeeyee ki ŋál dibɔkutil ki pēeñ-ŋi. Bin nyí iŋal pu tundi tiŋanee di móò an wanti.
- ¹⁰Ama ti-Dindaan di sá Unimbɔti tiŋman pu yɔu. U sá Unimbɔti un bí dimanɣalineɛ, ki sá ubɔti kí n̄in cá jaanjaan. U yaa fōò diŋuulee, kitiŋ cìŋkī ní, ní atimbun kaa ŋūn kí yūl u-bum nimbiin.
- ¹¹Kpèè ni nín làá sòon n̄i bi puee sèè: Bi máaŋ kí kúntí awaa n̄in kaa náaŋ yilpu n̄i taapuee, n̄i máaŋ kí wāŋkì kutagbɔŋu taapu.
- ¹²Ti-Dindaan di dū u-pɔŋŋu ki ŋá kitiŋ, ki dū u-ciŋŋu ki náaŋ duulinya, ki dū u-nyil ki kpátì kutagbɔŋu ki dāntì.
- ¹³U yaa téénee, inyiŋfi kōontí ní kí kpāfi kutagbɔŋu pu. U yàntì atagbaŋkpaan n̄i nyánní kitiŋ gbeenɣyɔkɔ kí jōm̄. U yàntì utaa n̄i ŋmó kí cáaŋ utaa, ní ki nyāntiñ kubuŋu ku-walimbookun.
- ¹⁴Binib kɔkɔ bākatì sèee, kaa ti nyí tin poon bi bée. Awaa n̄in bikúduŋtiliibi móóyee cáá-bi icoo. Awaa gbanti sá tinyimɔmbɔti ní. Ŋaa cáá kufoou.
- ¹⁵N̄i sá tiwan tin kaa bí tibanee, ki mō tilaal. Ŋwiin ŋun ti-Dindaan làá yìkì n̄i-puee, n̄i làá wāŋkì ní.

¹⁶Ama Unimbɔti un sá Jaakɔb gaajawantee, kaa bí kii ɲín nín bí puee. Jaakɔb Nimbɔtiu di náań duulinya kɔkɔ, ní Isirayeel naakooku sá u-fakal. U-yindi di sá ti-Dindaan Mpɔɲkɔdaan.

Nnaabu tóobiń

¹⁷Jeerusaleem, sii un bi mǎntii túee, kóoń a-waɲguliɲ ɲin dɔ kitiɲee!

¹⁸Ti-Dindaan nín lĩ puee sèé: «Min bí nee, m làá dū kitiɲ nee nib kí tɔ ndan kii kujaataafuɲ taɲkpalee. M làá cáań dinimbinaamandi kí tɔ bi-pu áli ubɔ ń taa ɲmátí.»

¹⁹Ba busuu dee! Nnaabu ɲulɔɲu ɲún dee!, Tiweendi tin m fōōyee kaa cáá dicáańdi! M lĩ m-ban yii: «An kaa páb, m làá ɲmā kí túń m-gĩńdi.

²⁰Bi náań m-tantiu, u-ɲmiii kɔkɔ tifi. M-biyaamu yíkì-mi, muua ti bí. Ubɔ kaa ti bí kí cóoń m-tantiu, kí ɲāɲkì m-kɔɲkooɲu.»

²¹Tin yì-tèe di sá yii bikpootiliibi ɲá digbaandi. Baa nyàań ti-Dindaan. An pu ní an kaa búti-bi, ní bin bi nín kpòotēe yāl an kɔkɔ pu.

²²Ti gbĩl kuwoou kubɔ pu, ku tóobiń. Kukunsaɲu kubɔ nyáńńi ɲgan pú tiɲkin. Ku làá yànti Juuda tiɲki ń kpánti kuteeu, laakin sinsinɲub làá nín kóòyee.

Unimbɔti bɔnaatiliu wimmeem

²³M-Dindaan, m nyí yii, unil kaa yì u-ba. Unil un còomēe kaa ɲūń kí kpòotì u-ba.

²⁴Dáań m-tafal, ama á taa lákatí marab pu. Taa fōō diɲuul, an yaa sá fám, a làá nàań-mi.

²⁵Kpáatí a-ɲuul kí sítì atimbun ɲin kaa nyí-see pu, kí sítì anibul ɲin kaa jáań-see pu. Kun puee bi tǔntì a-nibul Jaakɔb naantiibi, bi fúkúl-bi ki púnti-bi, ní ki náań bi-tiɲki.

Jérémie 11

Unimbɔti nibul nyáń u-pèéɲu boon

¹Ti-Dindaan sòoń nì Yeereemii yii:

²«Ní nín tó mpèé ɲun bí man nì ni kansikinee.» Ní u kútì ki lĩ yii: «Á sòoń nì Juuda nì Jeerusaleem yab.

³Á tùkù-bi yii: Ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu nín sòoń puee sò. Mbusu dɔ ki cí unil un kaa tó mpèé nee nyɔɔbuɲee!

⁴M nín nyánti ni-naanjab Eejipiti tiɲkin, kipaai ɲmiɲun. Nyunti gbanti ní man nì bi nín ɲá mpèé nee. M nín bí-bi yii: <Ní pĩlifi m-nyɔkɔ kí ɲá tin kɔkɔ m bí yii ní ɲée. Niinee, ni làá nín sá m-nibul, ní ma mun ń nín sá ni-Nimbɔtiu.>

⁵Niinee, m làá ɲá m nín nín pōon ni-naanjab puee kí tī-bi. M nín pōon-bi yii m làá dū kitiŋ kin poon nnaabiim nì tisiil còolee kí tī-bi. Kitiŋ gbanti poon ní ni bí dín nee.» Ní m kíf yii: «An sá mín ní ti-Dindaan.»

⁶Ní ti-Dindaan bí-mi yii: «Dū an bōti gbanti kɔkɔ kí bāakì Juuda timmu nì Jeerusaleem danɲi pu yii: <Ní pīlifimaan mpèe nee bōti, kí ɲá tì nín bí yii ní ɲá puee.

⁷M nín nín nyánti ni-naanjab Eejipiti tiŋkin ki dāa sāa dín nee, m nín pée kpáafi-bi ní kaa gbèentí, kii m nín bí kpáafi ni mun dín pu nee ní. M lì ki būsī yii bí pīlifi m-nyɔkɔ.

⁸Ama baa pīlifàaa, kaa fātì tó. Bi-landɔkɔkpitií ní bi nóó. Niinee ní m yānti agiŋ ɲin m nín tūkū-bi yii bi yaa kaa ɲúb mpèe nee bōti bi làá kée, bāaŋ-bi.>»

⁹Boonee ní ti-Dindaan gítì bí-mi yii: «Juuda nì Jeerusaleem yab ɲá kinyɔkɔ kí já nì mi.

¹⁰Bi fātì gítì ikpiti in bi-naanjab bin nín yī kaa pīlifi m-botee nín ɲee pu. Bi nóó awaa ki tòotī-ɲi. Isirayeel nì Juuda yab bíl mpèe ɲun nín bí man nì bi-naanjab kansikinee.

¹¹«Too, an pu ní ti-Dindaan bí yii: <M làá cáaŋ nnaabu ɲubɔ kí tō bi-pu, ní baa làá ɲmā kí ɲmátí. Bi làá dāa kúuŋ kí yīiŋ-mi m jòò-bi, ama maa làá dāa pīlifiŋ-bi.

¹²Juuda yab nì Jeerusaleem yab làá dāa cù kí mēe bi-waɲi ɲin bi cá ki tūtū talaalub ki tìyee, ama ɲaa làá dāa ɲmā kí fī-bi nnaabu yuntiŋu gbantin.

¹³Juuda yab timmu nín wīikí puee, mín ní bi-waɲi mun wīikí. Jeerusaleem danɲi nín wīikí puee, mín ní ki-saraafanyi mun wīikí. Bi tūtū i-pu saraabi ki tì diwaal Baal din sá-bi icooyee.>

¹⁴Sii Yeereemii, á taa pée mēe dinibul nee pu. Á taa sō di-pu, kí taa gbàam di-pu. Di sá yii dinimbinaamandi yuntiŋu poonee, bi làá dāa mēe-mi, ama maa làá dāa pīlifiŋ-bi.»

Ti-Dindaan làá gāa ɔliifi subu kí lúkú

¹⁵«Ba ní dinibul din m nēeŋee nib dòon kí ɲá m-Diikun ní? Bi ɲá bi-landɔkɔkpitií nín sá puee. Bi dàkaŋ yii ipoon nì tiwaŋkuti tin bi cáa ɲaaŋ-mi saraayee ɲūn kí kpàa bi-naabuŋu kí cūnni ndan kí wātī-bi ní. Mimme mīn ní bi làá ɲá kí ɲmátáaa?

¹⁶M nín pú-bi diyindi yii: <ɔliifi subu bun faati pée sòm bu-biliŋ ɲāŋee ní.> Ama dibintiŋkpaandi poonee, m gāa ɲɲmi ki tūu bu-faati ní bu-paŋɲi wāŋkì.»

¹⁷An sá ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di cóon-si. Ama kɔŋkɔneee, u bí tūkù-si yii u làá cáaŋ nnaabu kí tō a-pu Isirayeel nì Juuda yab kpitií pu. Di sá yii bi tūtū talaalub ki tī diwaal Baal ki gbíti ti-Dindaan ɲuul.

Yeereemii dicanɲun yab nyáŋ u-pu

¹⁸Ti-Dindaan lēē ki dākā-mi, ní m bée tin m-nannanliibi bí búkù m-puee.

¹⁹Mamee, m nín bí kii dipibil din pòfi bi càh-dì kí kpòee ní. Maa nín nyí tin bi nín bí bóntí m-puee. Bi nín lì yii: «Tí gāa busubu bun dáá sòmee kí lúkú. Tí lēē-u binifoobi tiŋkin bí taa ti tétí u-yindi pu.»

²⁰Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, a sòhò tibɔti nì deedee ní. Sii di nyí unil pɔbilin nì u-landɔkɔi. M dū m-ba ki líhè-si á sòhò m-bɔti kí tī-mi. Niinee ní m ká a nín làá pò-mi puee.

²¹Too, ti-Dindaan nín sòhò nì Anatooti yab bin là kí kpò-see puee sèé. Bi lì yii: «Taa ti nàatī Unimbɔti bɔti ti-Dindaan yindi pu, an yaa kaa sá mín, ti làá kpò-si.»

²²Too, ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín sòhò puee sèé: «M làá tāā kí bīkì bi-pu. Bi làá kpò bi-nipɔmbi kujaaun, ní bi-jipɔmbi nì bi-bisalib í kpú ŋkùm.

²³Dibindi din m làá tāā kí bīkì Anatooti yab pu kí cáan nnaabu kí tō bi-puee, báa uniseen kaa làá ŋmátí.»

Jérémie 12

¹M-Dindaan, a baasii sá deedeedaan ní, maa ŋhè kí kpákáh-si. Ama m là kí sòhò nì si tin bí deedeeyee pu. Ba pu ní an bítí binikpitib ní? Ba pu ní bin kaa bí deedeeyee bí ŋgbansɔŋfin ní?

²A cóhò-bi bi báah inyaan áli ki lòhò abil. A-yindi pée ká bi-nyɔkɔn, ama ní bi-pɔbilih dátìh-si.

³Ama mamee, m-Dindaan, a nyí-mi, a wāl-mi ki nyí m-landɔkɔi, i dō a-nimbiin. Gantī binikpitib kí síh kii bi nín lèekī ipii in bi làá kpòee kí síh puee. Kpāafi-bi kí síh ŋwiin ŋun a làá kpò-bee.

⁴Kí tin sāā nyunti ŋulɔŋu ní kitiŋ nee làá nín bí kunimbāaun ní? Kí cáá sāā nyunti ŋulɔŋu ní akpaan làá nín dō ki kūh ní? Kitiŋ nee peeli nì ki-nooŋyi bí kúu bin kóò ki-puee kpiti pu. Bi lì yii: «Yeereemii kaa ti làá nín bí kí ká tin làá bàh-tee.»

⁵«Sii nì binib yaa bí sáh ní a gīyee, kin mana ní si nì itaamu ŋhè kí sàh kí kpáká? An yaa sá kitiŋ kin cáá ŋgbansɔŋfee poon ŋmaniŋma ní a ŋhè kí nín bí a-pɔbil sòmee, kin mana ní a làá ŋá a yaa láa kó Jɔɔdan mɔgbaakin?

⁶«Di sá yii, a-nabiyaamu, a-dicaŋkun yab nyēē a-boon. Bi kóhò binib ki kpáfi bí já nì si ní saa nyí. Bi yaa bí sòhò nì si nì anyɔɔbummɔntee, á taa nín māká bi-pu.»

Ti-Dindaan dū u-diiku nì u-nibul ki fá

⁷«M dū m-Diiku ki fá, m fātī m-boon ki tī tin sá m-yatee. M dū dinibul din m nēēee ki líhè di-nannanliibi.

⁸Bin nín sá man yabee kpánti kii gbikinti di bí kupɔɔunee. Bi gbùkuŋ ki tátí m-pu, an puee ní maa ti là bi-bɔti.

⁹Bin nèn sá man yabee kpántì kii kinɔmbiki kin nǎn, ní ikaabu gbáb ki bīn ki-puee. Ní cùmaan kí kóon ipeel kí kpāfi, í dāan kí jī jījaal.

¹⁰Bipikpaaliibi tikpil dómiń ki bíl m-fiinyi kpaabu, bi tǎa m-tiŋki kì nǎ púb, ki dū m-tinjadi din nǎnee ki kpántì kunimbaau teeku.

¹¹Bi yǎntì kì kpántì inimɔɔn tiŋki, ki bí kunimbaaun, kì kpántì kitiŋkuliŋgi. Bi nǎan kitiŋee kɔkɔ ní báa ubɔ kaa fātì tó.»

¹²Binàanliibi páanń kuteeu joonŋi pu ki dòon. Ti-Dindaan tàataajiki bí pǔfi tikɔkɔ, kí yòon kitiŋ kílilaŋki ki tin sǎa ki-kúntilaŋki. Báa uniseen kaa ti bí nǎbansɔŋfin.

¹³Bi nèn búl bilee ní ki dǎa cǎn ikuŋkum, bi bīn ki gī púb, ama kaa ká ipaati. Ti-Dindaan njuukpaandi din u fōo ni-puee di yì-tì ní tin ni cǎnee cǎa-ni icoo.

Ti-Dindaan nì Isirayeel yab kɔŋkɔnaatɔb ɔti

¹⁴Ti-Dindaan nín sòon puee sò. M-kɔŋkɔnaatɔb bin kɔkɔ sá binikpitib ki gbēe kitiŋ kin m dūu tī m-nibul Isirayeelee, m làá jà-bi bi-tiŋki pu. Ama m làá cúú Juuda nibul kí nyǎntí bi-kansikin.

¹⁵Mín boonee, m làá sɔ bi-saai, ní kí gíinní-bi bi-tiŋkin, báa nma nì u-kpaatanti pu.

¹⁶Bi nèn bífi m-nibul bí nīn pùtī Baal yindi pu. Ama bīn bi-ba yaa kíń ki cǎa m-nibul bimbim, ki kíń ki cǎa m-yindi ki pùtī ki lì yii: <M pùtī ti-Dindaan un bí dimaŋfalinee>, m làá dǎa fōo-bi m-nibul kansikin.

¹⁷Ama atimbun gbanti diba yaa yī kaa pílifin-mee, m làá kpìkitī-dì kii bi nín kpìkitī busubu puee ní kí dū-dì kí líń nǎkúm, ti-Dindaan di lī mín.

Jérémie 13

Yeereemii dambalau ɔti

¹Ti-Dindaan nín tükū-mi puee sée: «Cùú dǎ nǎaabu nūn bí fálfalee dambalau kí gbīn a-caŋ, ama á taa dū-u kí tō nnyimin.»

²Ní m cūtì dá dambala kii ti-Dindaan nín bí yii nǎ nǎ puee, ki dūu gbīn m-caŋ.

³Ti-Dindaan nèn gítì sòon nì mi nliliitiim yii:

⁴«Yòon dambala un ní a dá ki gbīn a-caŋee kí nīn cá Eefiraati mɔɔl caŋin kí dū-u kí bál ntaŋkpaween nūbɔn.»

⁵Ní m cǎa dambalee ki bál Eefiraati mɔɔl caŋin, kii ti-Dindaan nín nèn tī-mi mara puee.

⁶Iwiin iba boonee ní ti-Dindaan bí-mi yii: «Yíkì kí gítì dimɔɔlee caŋin kí yòonń dambala un m nèn tī-si mara yii á cǎa bál niinee.»

⁷Niinee ní m nín cá Eefiraati mɔɔl caɲin. M bàñee ní ki nyàab dambalee ki lēeñ-u laakin m nín dū-u ki bálee. Ama m nín ká yii dambalee nín bíl kaa ti péé bí tiban.

⁸Niinee ní ti-Dindaan sòon nì mi yii:

⁹«Man ni-Dindaan nín lī puee sò. Mìn ní m làá bíl Juuda yab lambil nì Jeerusaleem yab lambikpaandi.

¹⁰Di sá yii an sá dinibul din nib kaa ñāñee ní. Bi yî kaa pílifi m-nyɔkɔ, ki nóó bín bi-ba nín là puee saɲɲu. Bi jòó ki pá awaa boon ki tòotī-ɲi. Too, dinibul nee ñ kpántí kii dambala un bíl kaa ti bí tiban nee.»

¹¹Ti-Dindaan nín lī puee sèé: «Kii unil nín dù dambala kí gbìñ u-caɲ puee, mìn ní m nín dū Isirayeel yab nì Juuda yab ki bóob ki nákan m-ba. M nín nín là puee di sá bí nín sá man nibul, kí nyā diyindi, kí nín sá m-jilmau nì m-nyooti. Ama ní baa gbìl ki tīñ-mi.»

Ndamam nì ti-Dindaan ɲuul

¹²«Á tükù-bi yii: <Ti-Dindaan Isirayeel yab Nimbɔtiu nín lī puee sò. Tilɔn bí bí nín fūuntí ndaam ní>. Bi yaa kí-si yii: <Mimmee timbi kaa nyí tilɔn nín bí bí nín fūuntí ndameeee?>

¹³Niinee ní á tükù-bi yii: <Ti-Dindaan nín sòon puee sò. M làá yànti kitiɲ nee pu nib nì bibɔtiibi bin kà Daafiidi beeja puee, nì bisaraaɲaliibi nì m-bɔnaatiliibi nì Jeerusaleem yab kɔkɔ ñ gbí.

¹⁴Man ni-Dindaan di bí yii m làá dū-bi kí yāɲkì tɔb kí kɔfi, bibaatiibi nì mbiyaamu dicilpu. Maa làá tàān báa ubɔ. Maa làá dàkà kulaɲɲaɲfitiiuaaa, kaa làá sɔ isaa mun. Tiba nì tiba kaa làá cúú-mi m taa nàān-bi.>»

Ti-Dindaan bíi kpáafí u-nibul

¹⁵Pílifimaan, kpòommaan ni-tafal, taa nín sámaan bilambidambi. Ti-Dindaan di bíi sòon.

¹⁶Tīmaan ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu tinyool kí wàatī ní dibɔmbɔndi wiɲɲu ñ nín bàñ, án nín làá ɲá pu ní taa láa gbéetí ajoin ɲin pu kunyeeu móee. Ni bàā kà ki cí ɲwalifi dee, ama ní u dūu kpánti ɲkúm bɔmbɔndi, ki dūu kpánti ditagbambɔndi.

¹⁷Ni yaa kaa pílifi tibɔkpaafikaal nee, m làá nín sūñ dibalin ni-lambil pu. Nnyinnyim làá gbí m-nimbiliɲ kí nín bàtifí, kun puee bi cúú ti-Dindaan picaɲkpuɲku ki cūnni kuyuɲu.

¹⁸Tükù ubɔti nì u-na yii: «Kàlmaan kitiɲ, di sá ni-beefuunyaɲki nyán ni-yil pu ki lítì kitiɲ.

¹⁹Bi pīñ Neegeeb timmu punyɔmmu, ubɔ kaa ti pìitī-mu. Bi cúú Juuda yab ki cūnni kuyuɲu, bi-kɔkɔ búnti ubɔ kaa kíñ.

Jeerusaleem tiɲki fá ki-nyooti

²⁰Wáań kǐ kpèè bin nyáńńí ńgan pú kǐ dǒońee. Kupicanḡkpunḡ kun m nín kpāań-see bí la? Apibil ńin nín tìi-si tinyoolee bí la?

²¹A yāntì biba kpántì a-bɔɔbi. An nib gbanti yaa láa yíkì kǐ bǐi jáa nǐ si kǐ jī a-pu dinyandee, a làa dāá lǐ yii ba dee? A làa dāá jī falaa kii unimpu di kāl imatiḡween puee.

²²Niinee, a làa dāá bàlifi yii: <Ba di yì-tì ní nnaabu nee bāań-mi mǐń?> Too, bi yaa láa kóoń a-wɔndoou, kǐ bǐi ńaań-si tipɔmbɔtee, an sá a-kpitii nín wīkée pu.

²³«Unibɔn ńūń kǐ kpántí u-wunḡbaḡḡuɔɔɔ? Ugbii ńūń kǐ pítí u-tàmaaaa? Mǐń mbaantiim ní nimbi bin mántiń ikpiti diḡálee, naa ńūń kǐ ńá tiḡan.

²⁴M làa jà-ni kǐ yāl an kɔkɔ pu kii kuteeun buḡku nín yòontí timool puee ní.»

²⁵Ti-Dindaan bí yii: «Jeerusaleem, tin dō kǐ cí-see dee. Dijandi din m kpáafi kǐ yóoń-see dee. Di sá yii a súntì man pu, ní kǐ dū a-mákal kǐ pāań awaa pu.

²⁶An puee ma mun làa kóoń a-wɔndoou kǐ cáá sāa a-nimbiin pu, ní bí wāl a-cooi.

²⁷Yéēee! A-laakpaati nǐ a-mɔḡḡu biilii nǐ a-laakpaatuḡḡi ńin kōntí-si icoo na! M ká a-gbantammu pu nǐ a-satin a-waḡi ńin sá ntimbiil wantee. Ba naabuḡu ńūń bulifi dee, Jeerusaleem, aa là kǐ ńá a-ba circir. Án làa nǐn bí mǐń kǐ tin sāa ńyunti ḡulɔḡu ní?»

Jérémie 14

Dweel yuntiḡu

¹Ti-Dindaan sòoń nǐ Yeereemii ḡweel bɔti pu.

²«Juuda yab kǎ dikpool, bi-timmu pɔḡḡu dóò. Binib bí kunimbāaun kǐ kǎ kitḡ. Jeerusaleem yab kuḡkuuntii nín jórń yilpu.

³Akpambal tú bi-tɔntɔnliibi bí cùú nyàabíń nnyim. Bi bàń dinyimbɔbilinee, nnyim fóotì. Bi fātii gítíń nǐ abɔkulim. Bi-wunti yɔtì kunimbaau kó-bi ní bi kíń kǐ tī bi-yil.

⁴Utaa nín yúlee puee, kitḡ fáá iwèeń. Niinee bikpaabi wunti yɔtì, bi-yil kíń kǐ tī.

⁵Kipeewuḡ gba māl tisatin kǐ dū ki-biki kǐ fá, kun puee timool kaa ti bí.

⁶Kumooun mammu tókó ajoon pu kǐ tíkì kubuḡu kii sinsḡkubee. Mu nyàaḡ timool mu-nimbiliḡ tin kpáaa lóol, ama ní muaa ká báa tiba.»

Isirayeel nibul

⁷«Báa ti-kpitii yaa bǐi kókɔl-ti, ti-Dindaan, a-yindi puee, ńá tiba kǐ tī-ti. Tiḡman ti nyáń a-boon, ti yīntiń-si.

⁸Ti-Dindaan, sii un pu Isirayeel yab mákée, a n̄n fī-bi dinimbinaamandi yuntiŋu poon. Too, k̄ŋk̄ŋneee, a sá kii unicaanee ní kitiŋ nee poon, a l̄i kii usaŋkinli n̄n d̄ómiń k̄i d̄oŋ kunyabambaantiiu kutaa n̄ wúntí ú n̄ik̄ee ní.

⁹Ba pu ní a b̄i kii unil un wunti kp̄ŋyee, a l̄i kii ubaatandaan un kaa ti ŋūn k̄i fī bin k̄iñee? Ama ní a b̄i ti-kansikin ti-Dindaan, bi dū-ti k̄i sú-si ní, taa dū-ti k̄i fá.»

*

¹⁰Kp̄èemaan ti-Dindaan n̄n s̄oŋ dinibul nee pu tiŋyee: «Tiŋman, bi n̄eeń k̄i sán k̄i p̄oŋtí an k̄o k̄o kii bi n̄n là puee.» Ama t̄in kaa fáatiñ ti-Dindaan. K̄ŋk̄ŋneee u làá t̄eetí bi-ȳintitam n̄i bi-kpitii pu ní k̄i dáal bi-tafal.

¹¹Ti-Dindaan b̄i-mi yii: «Á taa gb̄aam̄ dinibul nee yab pu, á taa m̄e k̄i nyàab̄ bi-ŋanti.

¹²Báa bi yaa bóob̄ kinȳo k̄i m̄e-mi, maa làá p̄ilifiñ-bi. Báa bi yaa cáañ-mi bisaraaw̄kaabi n̄i saraabi bin k̄iñee, maa làá f̄o. Ama m̄ làá kp̄o-bi kujaaun ní k̄i ȳantí ŋk̄um n̄i b̄ilbil k̄um n̄i kp̄o k̄i céetí-bi.»

¹³Ní m̄ k̄i yii: «Too, ti-Dindaan Unimb̄oti, bib̄onaatiliibi b̄i-bi yii: <Naa làá k̄a kujaaauaaa, ŋk̄um mun kaa làá j̄eetí ni-pu, ama Unimb̄oti làá t̄i-ni mbaam̄on gbans̄ŋfiŋu mpaan nee pu.>»

¹⁴Niinee ní ti-Dindaan b̄i-mi yii: «T̄in bib̄onaatiliibi gbanti s̄oŋ m-yindi puee sá n̄nyim̄on ní. Maa tú-bi, kaa t̄i-bi mara ub̄o, kaa t̄i s̄oŋ n̄i bi tiba. Bi-leedakaŋ sá tinyim̄omb̄oti, ní tin bi s̄oŋnee kaa b̄i tiban. B̄iñ bi-ba di p̄e k̄al k̄i náañ tinyim̄omb̄oti gbanti k̄o k̄o.

¹⁵An puee man ni-Dindaan n̄n cáá tin k̄i s̄oŋ bib̄onaatiliibi gbanti pu puee s̄e: <Maa tú-bi, ama ní bi s̄oŋ m-yindi pu yii kujaaau áá ŋk̄um kaa làá j̄eetí kitiŋ nee pu. Too, kujaaau n̄i ŋk̄um di làá kp̄o k̄i céetí bi-k̄o k̄o.

¹⁶Ní kujaaau n̄i ŋk̄um n̄i kp̄o binib bin bi n̄aati tinyim̄omb̄oti k̄i t̄i yee k̄i b̄i Jeerusaleem dan̄ŋi pu an k̄o k̄o filfil. Ub̄o d̄aa kp̄a k̄i s̄ib bi n̄i bi-nimpoobi n̄i bi-jip̄ombi n̄i bi-bisalib. M̄ làá ȳantí ikpiti in bi ŋe n̄i ḡití bi-pu.

¹⁷«Á t̄uk̄u-bi tib̄oti nee yii: «N̄nyinnyim̄ n̄i nyā m-nimbiliŋ k̄i n̄in b̄atifi k̄i taa gb̄eē ŋwiimpu n̄i kunyeeu! Di sá yii asaluukpaan k̄o m-nibul. Tiweendi tin di f̄o yee kaa cáá dic̄aand̄i.

¹⁸M̄ yaa nyāń k̄i cá kusaauuee, m̄ k̄antí binib bin bi k̄ū kujaaunee d̄o d̄o. M̄ yaa t̄i n̄in k̄o k̄i kitiŋinaaa, m̄ t̄i k̄antí bin ŋk̄um k̄ū k̄ūyee. Unimb̄oti b̄onaatiliibi n̄i bisaraaŋaliibi tú k̄i ȳiñ kitiŋee ni, baa b̄i gb̄il tin b̄i j̄it̄ee taapu.»

Isirayeel nibul

¹⁹«Ti-Dindaan, a lafun dū Juuda yab k̄i fá níi? A núutiñ Siȳon yab níi? Ba pu ní a ŋáañ-ti tiweendi tin ub̄o kaa ŋūn k̄i cáañee ní? Ti bàa k̄a k̄i cí ŋgbans̄ŋfi, ama

ní tiwammontiil tiba kaa bí dòn. Ti bàà ká ki cí ká dicáandi, ama ní dinyoondi bāań.

²⁰Ti-Dindaan, ti nyí ti nín ná tin kaa nánee. Ti bée mun yii ti-naanjab yíntiń-si. Tińman, ti baasii yíntiń-si ní.

²¹A-yindi puee, taa kpèè kí sɪŋkɪn a-beejaal din cáá tinyoolee, taa fàtí a-boon kí tī-dì. Taa sùntí mpèé ńun a nín ná nì tee pu, taa kpìtī-ńu.

²²Atimbun ńin kínee waanji kansikinee, diba ńūn kí yàntí utaa ń nàaa? Kutagbɔŋu ku-ba di yàntí utaa nàaa? An kaa sá sii ti-Dindaanaaa? Ti-Dindaan, sii pu ní timbi máká, di sá yii sii di náań tìn gbanti kɔkɔ.»

Jérémie 15

¹Ní ti-Dindaan bí-mi yii: «Báà gba Mooyiisi nì Samiyeel yaa gbāam-mi dinibul nee yab pu, maa làá pée sō bi-saai. Jà-bi kí nyántí bí búntí kí wàatī-mi.

²Ní bi yaa bālifi-si yii: <La ní ti làá cù ní?> Á kíf-bi yii: <Ti-Dindaan nín sòon puee sò. «Bilbil kúm ń kpò un sá bilbil kúm yɔuee! Un máań kí kpú kujaaunee ń kpú kujaaun! Nkùm ń kpò un sá nkùm yɔuee! Ní un sá kuyunun yɔuee ń búntí kuyun!»

³Ti-Dindaan bí yii: «M làá jáń-bi minaa pu ní: kitàataajiki làá kpò-bi, ní iboo ń fù-bi kí cùnni ndan, ní kaajiikub ń jī-bi ní sinsɪŋkub ń ɲmó kí tòntī-bi.

⁴Mimmee, kitiń pu beenji kɔkɔ yaa ká-bee, bi làá kó dinyoondin. Kun pu m làá ná mimmee di sá Eeseekiyaasi jipɔɔn Manasee, Juuda yab botiu nín náań atuŋkpiti ńin kɔkɔ Jeerusaleem tiŋkinee.»

Ti-Dindaan gī kí sō isaa

⁵Ti-Dindaan bí yii: «Jeerusaleem, ńma di làá gíti sō a-saai? Nma di làá sō a-pu? Nma di làá dūú páb u-ba kí bālifi kí kpèè tin poon a bée?»

⁶Ti-Dindaan bí yii: «Sii di dū-mi ki fá, ní ki fàtí a-boon ki tī-mi. An pu ní ma mun jáń nì si ki nāań-si. Di sá yii m gī kí nīn sūn a-saai.

⁷Kitiŋee timmu kɔkɔ poonee, m yōon ndo ńun m cáá gbáa tijimpinee ki gbán ki yāań-bi. M nāań-bi ki yāntí baa ti cáá mbiyaamu, ama ní baa kpántí bi-bimbim.

⁸M yāntí bikpiipoobi wíiń ki jítiń tiŋku gbandi bul. M cáań nnaabu ki tó unipɔɔn un sá ujanjalee na pu kuwiŋkaŋu pu. Dibɔbil pu niinee ní m yāntí dinyoonkpaańdi jéetì u-pu.

⁹Unimpu un nín cáá jipɔmbi bilulee kaa ti bí tiban. U fíkí ki dō. Ún wíiŋŋu jéetì kuwiŋkaŋu pu. Icoo cúú-u, u fá u-jilmau. Bin kíń ki bí dimańfalinee, m làá yāntí bí kpú kujaaun bi-nannanliibi nimbiin.» Ti-Dindaan di lī mīn.

Yeereemii bíi yáliŋkí, Unimbɔti dàkà-u u-tundi
Yeereemii

¹⁰M-na, mbusu kó-mi a nín māl-mee pu! Kitiŋ nee kɔkɔ poonee, binib jáà nì mi ní kaa là kí wāl-mi. Ma mun kaa pīnni ubɔ animbil, kaa tí cūti ubɔ mun cee ki pīnni animbil. Ama ní báà ŋma tòó-mi mbusu.

¹¹Ama ti-Dindaan nèn bí-mi yii: «M pūti yii m làá fī-si kí kón-si nnaamin. Nnaabu nì dinimbinaamandi yuntiŋuee, m làá yànti a-nannanliibi í dāá gbàaŋ a-nimbiin.

¹²Ubo ŋūn kí kóol tikútaaa, tikúti tin nyánni ŋgan púee nì tasa kútaaa?»

ti-Dindaan

¹³«Juuda yab, m làá yànti bí fūkul ni-gaajawanti nì ni-gaajati, ní an kaa cáá yii ubo làá téen-ni. Ikpiti in kɔkɔ ni ŋá ni-tiŋki kɔkɔnee paati dee.

¹⁴M làá yànti ní kpánti ni-nannanliibi yumbui kitiŋ kin a nyée poon. Di sá yii m-ŋuul sēe ŋmi ŋun di làá wà-see.»

Yeereemii

¹⁵Sii ti-Dindaan nyí tikɔkɔ! Dàkafi m-pu kí téetí m-pu. Tò bin kà m-puee ipɔntoon. Kimɔtii kin a cáá bi-puee puee, á taa yànti í jī falaa. Béé yii sii pu ní man bíi jīh takaasi.

¹⁶M yaa nèn ká a-nyɔɔbundee, m dù-dì kí ŋmó ní kí nál. Di nèn tì-mi mmɔn nì dipɔɔpindi ní. Di sá yii bi dū-mi ki sú sii m-Dindaan Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan ní.

¹⁷Maa kāl bibeeliliibi kansikin ki kōnti m-nimbiliŋ. Ama a ŋá-mi mpɔn m kākati m-baba, di sá yii a yānti m díkí a-ŋuul ki gbí.

¹⁸Ba pu ní m-falaau kaa cáá dikúntil ní? Ba pu ní m-buunŋu kaa kúu ki kpánti taagbunjaanjaan ní? Ibaamɔn, a kpánti m-cee kii mbun ŋun kíí binib, baa ŋūn kí nīn māká ŋu-pu yii ŋu cáá nnyimaaa, ŋuaa cááyee ní.

¹⁹Too, ti-Dindaan nín sòon puee sò. «A yaa fātii gítin m-cee, m làá fātii fōo-si á nīn bí m-tundin ní á dāá yūl m-nimbiin. A yaa ŋūn kí lī tibɔti tin cáá kudapɔuee kí yànti tibɔfanee, m làá fātii dū-si kí kpánti kii m-nyɔkɔee. An sá Juuda yab nín fātii gítin a-cee, an kaa sá sii di làá fātii gítí bi-cee.

²⁰Binib nee nimbiinee, m làá dū-si kí kpánti kii tasa kúti gundi dīn yú ki pōs kaa cìŋkēe ní. Bi làá jáh-si, ama baa làá ŋmā kí ŋá-si tiba, di sá yii m làá nīn bí a-cee kí fī-si, ní kí gbintí-si kí líí. Man ni-Dindaan di lī mín.

²¹M làá fī-si kí nyānti bitɔŋfitiibi ŋaan, m làá fōo-si bin dākà tipɔmbɔtee ŋaan kí líí.»

Jérémie 16

Yeereemii bí u-baba

¹Ti-Dindaan sòon nì mi tibɔti nee yii:

²«Á taa cáá unimpu, kí taa màal mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu kitiŋ nee poon.

³Di sá yii man ni-Dindaan nín sòon mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu mun bi làá màal kitiŋ nee poonee, nì bibinaatiibi nì bibaatiibi bin làá màal-muee puee sò.

⁴Tigbanweenkpiil di làá kpò-bi. Ubo kaa làá sò bi-kpool, ní ubo mun kaa dāa bí kí síb-bi. Bi làá dāa dòon kitiŋ kí sūu ní kí dāa kpántí ntiŋkpa. Kujaaun ní bi làá kpú áá ŋkù m di làá kpò-bi. Kaajiikub nì sinsinŋkub di làá ŋmó bi-nanti.»

⁵Ti-Dindaan gíti bí-mi yii: «Á taa kó dicindi din poon ní binib kpáfi ki ká dikpoolee, kí taa cù dikpool. Á taa ŋá ubo fòó, di sá yii m cúú m-saasol nì m-ŋanti nì m-poommŋŋu ki fòó dinibul nee cee. Man ni-Dindaan di lī mín.

⁶Kitiŋ nee poonee, binikpaambi nì ŋwaamu làá kpú. Ubo kaa làá síb-bi. Ubo kaa làá cāfi u-wunti kí dākà kunimbaau ní kaa nín kōol diyibaakpandi.

⁷Ubo kaa làá mōn bukpōsaa kí cunnì dikpool kí ŋmēen-bi. Ubo mun kaa làá dā un baa kpfi áá u-na kpfiyee ndaam.

⁸«Taa kó kudicanu kun poon bi bí jīn jīŋalee. Taa kāl si nì bi n jī kí nyò.

⁹Di sá yii man ni-Dindaan Mpōŋkōdaan, Isirayeel yab Nimbōtiu nín sòon puee sée: <Ni-manfal wiŋyi poon nì ni-nimbilaaliyin ní m làá kúntí kitiŋ nee pu ni-jīŋalib gbiilŋ nì ni-pōpindi faalii nì animpucaŋgbii.>

¹⁰«A yaa láa dū tiboti nee ki tūkū dinibul nee yab ní bi yaa láa bālifi-si yii: <Ba pu ní ti-Dindaan cáan nnaabu nee ki tó ti-pu? Ba ní ti ŋá ki yīnti ní? Ba kpitii ní ti baasii ŋá ti-Dindaan ti-Nimbōtiu ní?>

¹¹Á dāa kfi-bi yii: <Ti-Dindaan nín sòon puee sò. Kun pu m ŋá mimmee di sá yii ni-naanjab nín dū-mi ki fá ki cūti nóó awaa ki tōotì-ŋi ní ki gbāan ŋi-taapu. Mamee, bi dū-mi ki fá ní kaa ŋúb m-marab.

¹²Nimbee, ni-kpitii gíti nyāŋkì nì ni-naanjab yai. Báa ŋma nóó u-landōkōkpitii kaa pílifiñ-mi.

¹³M làá jà-ni kí nyántí kitiŋ nee poon kí cunnì kitiŋ kin poon ni nì ni-naanjab kaa nyí ki kée. Niinee, ni làá ŋmā kí nīn tòotī awaa ŋwiimpu nì kunyeeu. Di sá yii maa ti làá dākà-ni m-lanŋanŋfitiiku.>»

Ti-Dindaan fātii gíñní bin u nín jīŋee bi-tiŋki pu

¹⁴An pu ní ti-Dindaan sòon yii: «Ŋwiin bí ki dòon baa làá dāa gíti lī yii: <M pūti ti-Dindaan un bí dimanŋalin ki nyántiñ Isirayeel yab kuyun Eejipiti tiŋkinee!>,

¹⁵ama bi làá dāa lī yii: <nì ti-Dindaan un bí dimanŋalin, ki nyántiñ Isirayeel yab kitiŋ kin bí ŋgan púee nì ntimu mun kōkō poon u nín jīñ-bi ki kōŋee.> Tiŋman m làá fātí gíñní-bi kitiŋ kin m nín dū tī bi-naanjabee poon.»

Unimbɔti làá fàtī fōō bin jíń dibɔkpillee

¹⁶Ti-Dindaan bí yíi: «M làá t̄ bijɔncuuliibi tikpil bí cùú cúuń-bi. Míń boonee ní m̄ t̄ bikpambi kupaau bí cù ajoin kɔkɔ pu nì ńgbantamu kɔkɔ pu nì itakpalɔkɔn kí kpāńkì-bi.

¹⁷Di sá yíi m wāl tin kɔkɔ bi ńjāńee. Bi-tuunji báà dibaba kaa bál-mi, ní tiba kaa líkí bi-kpitii m-nimbiin.

¹⁸M làá yàntī bí pà bi-kpitii paati mili pu nì bi-yìntitam. Di sá yíi bi dū bi-waaji ńin sá ntimbiiil wanti kaa cáá dimańfalee ki kón m-tińki tijɔkɔndi. Bi dū bi-waaji ńin m-nimbil kaa là kí wālee ki gbéen m-tińki kin sá m-gaajawantee.»

Báà ńma bée Unimbɔti un sá tińman pu yɔuee

¹⁹M-Dindaan, sii di sá man pɔɔɔ nì m-balilańki, dinimbinaamandi yuntiquée, sii ní m sán ki kóò. Atimbun làá nyāńńi kitiń gbeenɔyɔkɔ kí dāāń. Bi làá dāá l̄ yíi: «Difakal din ti-naanjab fōōyee di sá tinyimɔmbɔti, tiwan tin kaa bí tiban kaa kèetēe.

²⁰Unil ńun kí mós inimbɔtaaa? Tin bi māāyee kaa sá inimbɔti.»

²¹«Too, min bí nee m làá dākà-bi m-kpabil nì m-pɔɔɔ. Niinee bi làá bée yíi man di sá bi-Dindaan.»

Jérémie 17

Ti-Dindaan bīti Juuda yab kpitii pu

¹«Juuda yab kpitiiyee, bi dū kigaai ní ki cáká ki ńmāń, àá atańkpanyaan ní bi dūu ńmāń-i. Bi ńmāń-i ki ńá bi-pɔbilińin, ní ki ńmāń-i ki nákań nsaraafan kpíńji pu.

²Kii bi nín dākafī bi-jipɔmbi pu puee, m̄n ní bi dākafī bi-saraafanyi nì bi-windɔi nì isufi in cáá tifaason ki bí ńgbantamu puee pu.

³Nimbi Juuda yab, nimbi bin tòotī awaa ajoin pu nì tisatinee, m làá dū ni-gaajati nì ni-gaajawanti nì ni-waatootipaanyi kí tī bí fūkul. Ikpiti in ni ńá ni-tińki kɔkɔ poonee pu ní m làá ńá m̄n.

⁴Ni làá yíkì kí dū kitiń kin m n̄n tī-ni ní n̄n k̄n ki yèe kí fá. M làá yàntī ní kpánti ni-nannanliibi yumbui kitiń kin naa nyée poon. Di sá yíi ni tū m-ńuul ńm̄ńu, ní ńu làá n̄n pée wù m̄n ní ki cá jaanjaan.

Ibaamɔn wundi nì inyimɔn wundi

⁵Ti-Dindaan nín sòon puee sèe: «An sá m̄busu ní ki tī unil un māká nisaal pu, ki nyàab dijòon̄di nisaaleen cee, ní ki fātī u-boon ki tì ti-Dindaanee.»

⁶U bí kii kisubiki kin có kitińkulińji puee ní, k̄i pée kpá kí ká mm̄n. K̄i làá n̄n có kuteeu tańkpeeni kansikin, kitiń kin cáá ńyaam ubo kaa kóò ki-puee ní.

⁷Ama unil un di máká man pu ki fōō-mi ki kíf nì u-pobil kòkòee, man u-Dindaan làá bliñ u-pu.

⁸Udaan bí kii busubu bun yú mbun cañin, bu-nyaanyi lāliñ ki kó mbunee ní. Kutuntuñu yuntiñuee, buaa fàñkí tiba, ní bu-faati pée sòm ñma. Báà ñweel yaa yúl dibimmòndi, bu pée lòon abil ní kaa gbèentí.

⁹Unil pobil ñmàtín ki jítin tikòkò! Ubo kaa ñūn kí cáan-dì. Ubo mun kaa ñūn kí béé-dì.

¹⁰«Man ni-Dindaanee, m wāl tin kā unil pobil poon poon kábuee, ní ki nyí u-landòkò kòkò nín sá puee. An pu ní m ñūn kí pà báà ñma bimbim nì u-tuunñi paati.

¹¹Kii ujikpal nín nākantí ajin ñin waa tóee puee, mín ní unil un dī isañkpiti pu ki ká tiguaatee bí. U-manfal wiinñi kansikin nì kansikinee ní u-gaajati n wāñkì, ní ú dūu kpántí kii kinaatuuyee.»

Ti-Dindaan baba di sá dimañfal nyeel

¹²Tinyool beejal din tókó yilpu doooo ñkilkaaminee, mín ní ti-circir kòñkoonñu bí.

¹³Ti-Dindaan, sii un pu Isirayeel mákée, icoo n cúu bin kòkò dū-si ki fée! Bin kòkò fāti bi-boon ki tī-see, bí nīn bí kii ayin ñin bi ñmāñ ntaminee. Di sá yii bi dū sii ti-Dindaan un sá dimañfal nyimbuliñuee ki fá.

Yeereemii bí mée ti-Dindaan

¹⁴M-Dindaan, cáan-mi ní m ká dicáan-di, fī-mi ní m ká difiil. Di sá yii sii di sá m-nyoñkii.

¹⁵Bi lì-mi yii: «Ti-Dindaan bōti tin u sòñee bí la? Tibōti gbanti n ñá mín tí kpèèyaa!»

¹⁶Ti-Dindaan, man di kaa páb-si á cáan nnaabu. Maa tí mēē kí ká nnaabu wiinñu, sii a-ba nyí mín. Tin m sòñee, a-nimbiin ní m sòñ-tì.

¹⁷Taa kpántí dinyoondi kí tī-mi, sii ní m sán ki kòò dinimbinaamandi yuntiñu.

¹⁸Icoo n cúu bin sàantí-mee kí taa cúu man. Tifaandi n cúu-bi, ama kí taa cúu man. Cáan nnaabu kí tō bi-pu, kí nāñ-bi dúsi dusi.

Ti-Dindaan wiññunfikañu bōti

¹⁹Ti-Dindaan nín sòñ nì mi puee sèé: «Cùu yúl kipunyòkpaanñi cañin. Niin ní Juuda yab bōtiibi dī ki kòò ki dī ki nyēē Jeerusaleem tiñkin. Mín boonee, á cùu yúl kitiñee punyommu kòkò cañin.

²⁰Á tükù Juuda yab bōtiibi nì Juuda yab kòkò nì Jeerusaleem yab bin kòkò dī mpunyomu gbantee yii: <Pīlifimaan ti-Dindaan nyòbundi.

²¹U nín sòoñ puee sò. Ní nīn nyīh ni-ba tiŋan kí taa túh diwāngul ŋwiŋŋuŋfikaa dal kí dī Jeerusaleem punyɔmmu nee kí kó áá kí nyā.

²²Ní taa nyāntiŋ ni-diiŋŋin diwāngul ŋwiŋŋuŋfikaa dal, kí taa tō ditundi báà diba yaadal. Ama ní dū ŋwiin gbanti kí sú-mi kii m nín nīn yóoñ ni-naanjab mara puee.

²³Baa nīn kpōoñ bi-tafal ní kaa nín pílifi. Bi nīn ŋá ŋyipɔn kí taa pílifi ní kaa nín fōo isan̄ki.

²⁴«<Ti-Dindaan nín sòoñ puee sò. Nimbee, ní pílifiñ-mi. Ní taa túh diwāngul ŋwiŋŋuŋfikaa dal kí dī kitiŋ nee punyɔmmu kí kó. Ní dū ŋwiin gbanti kí sú-mi kí taa tō ditundi diba ŋwiin gbanti.

²⁵Niinee, bibotiibi nī abotibil bin kā Daafiidi beejal puee làá nīn kàal itaamu nī tɔɔkub pu kí nīn pée dī kitiŋ nee punyɔmmu pu ki kóò ki nyēē. Bi-kàliŋkpilib nī Juuda yab nī Jeerusaleem yab làá nīn dī niin, ní binib í nīn pée kóò kitiŋ nee ni kí nīn cá jaanjaan.

²⁶Binib làá nyānní Juuda timmun nī Jeerusaleem kpaanceetii nī Beenjameen tiŋkin nī Seefeelaa tiŋkin nī ajoin pu timmun nī Neegeeb. Bi làá dāá ŋá bisaraawɔkaabi nī saraabi biba mun nī tijimpin saraabi nī talaalutuukaa nī ijaam saraabi ti-Dindaan diikun.

²⁷Ama ni yaa kaa pílifiñ-mi kaa dū ŋwiŋŋuŋfikaa ki sú-mi, ki túh diwāngul ŋwiŋŋuŋfikaa dal ki dī Jeerusaleem punyɔmmu pu ki kóee, m làá tūū ki-punyɔmmu ŋŋmi. Nu làá wà Jeerusaleem beeciŋŋi, ní kaa làá kpú.>»

Jérémie 18

Kuyɔkɔu nī uyɔɔmaati boti

¹Ti-Dindaan sòoñ nī Yeereemii tiboti nee yii:

²«Yīkīl sīntī uyɔɔmaati cee. Niin ní m làá sòoñ nī si tin m cááyee.»

³Niinee ní m nín sīntī uyɔɔmaati cee. M bàñee u bíi mǎā dibool kupiliŋu kun pu bi mǎā abookuŋkune.

⁴Ama dibool dīn u nīn bíi mǎāyee kaa nīn kǎl kii iyunti iba án nín pée bàñ uyɔɔmaati puee. Niinee ní u fātīi mǎñ dibool diba dīn fáatiñ-uee.

⁵Niinee ní ti-Dindaan sòoñ nī mī tiboti nee yii:

⁶«Mimmee Isirayeel yab, maa ŋūh kí ŋá-ni kii uyɔɔmaati nee nín ŋá pueeee? Man ni-Dindaan di sòoñ mīh. Kii kuyɔkɔu nín kā uyɔɔmaati ŋaan puee, mīh ní nimbi Isirayeel yab mun kā m-ŋaan.

⁷Iyunti ibee m sòoñ yii m làá cóotí ditimbundi áá dibeel diba kí lábití-dì kí cìb ní kí nàañ-dì.

⁸Ama ditimbundi gbanti yaa fá di-tuŋkpitiŋee, ma mun kpántí m-landɔkɔŋu ní kí taa ti ɣá-dì tin m bàà bóntì kí ɣá-dèe.

⁹Iyunti ibee m tí sòòh ditimbundi àà dibeel diba pu yii bí fàtī náań-dì kí mā-dì.

¹⁰Ama ditimbundi gbanti yab yaa kaa pīlifi m-nyɔkɔ ní ki bíi ɣáań min maa lèe, m kpántí m-landɔkɔŋu ní kí taa ti ɣá-bi tiŋan tin m bàà bóntì kí ɣá-bee.

¹¹«Kɔŋkɔnnèe, Yeereemii, á tükù Juuda nì Jeerusaleem yab yii: <Ti-Dindaan nín sòòh puee sò. M bíi bóntí nnaabu kí tō ni-pu, m bíi dàkafi min m làá ɣá-nee. An puee bàà ɣma ń fá u-saŋkiŋkpitil. Ní ɣaŋkì ni-bítam nì ni-ɣáańtam.>»

¹²Ama bi làá lì-si yii: «Tin a sòòh nee sá fám ní! Ti nín pée lēe kí ɣá puee, mín ní ti làá ɣá, ti làá nóó ti-landɔkɔkpitií ní.»

Isirayeel yab súnti bi-Dindaan pu

¹³An pu ní ti-Dindaan sòòh yii: «Ní bàlifimaan atimbun ɣin kínee yab. Ni pée gbīl tiboti nee juti ki káaa?» Isirayeel un bí kii usapɔɔn un kaa nyí uninjee túń ntimbīl tuuŋɣi tikpil.

¹⁴Ntaayim kaa biintí Leebanɔn joonɣi taŋkpeenɣi puɔɔɔ? Ibun in nyim sintī ajoin pu ki sòmee ɣūh kí gbèeń kí taa ti pùuɔbaaa? Aayee!

¹⁵Ama man nibul súnti m-pu! Bi tòotī awaa ɣin kaa bí tibanee. Awaa gbanti di líkí-bi bi-saŋɣu poon. Ní yàntī bi féeń dooooyee saŋɣi kí cùú nóó nsan ɣun baa catèe.

¹⁶M-nibul yānti di-tiŋki kpánti ataŋkpakpuku, ki yànti binib gbáa inimɔɔn biili kaa gbèentí. An ɣáań bisanjitiliibi bitii, ní bi gbèentí bi-yiliŋ.

¹⁷Binannanliibi yaa láa bāańee, m làá gbá kí yàań m-nibul kii ɣwīiń nyalanɣi buŋku nín kpàá ntam ki féeń puee ní. Bi-nimbinaamandi dalee, án nín bàà sá m fàtī m-nimbiin kí tī-bee, m-boon ní m làá fàtī kí tī-bi.»

Binib bíi bóntí kí kpò Yeereemii

¹⁸Binib biba bí yii: «Tí cùmaan kí bóntí kí jáń Yeereemii! An kaa sá ti lóò bisaraaŋaliibi bin làá dàkà-ti marabee àà biciŋfitiibi bin làá tī-ti isaŋkee. Taa tí lóò bibɔnaatiliibi bin làá nàatī-ti Unimbɔti botee. Tí cùmaan kí jáń-u kí sòòh kí bīl-u. Ti taa pīlifi tin u sòònee.»

¹⁹Ama sii m-Dindaan, gíińń a-landɔkɔŋu m-cee, pīlifi tiboti tin bin bíi kókɔl-mee sòònee.

²⁰Bi dù tikpitil kí pà tiŋan puɔɔɔ? Bi gbīń mbòó m jēetí poon. Ti-Dindaan, tēetí yii m yúl a-nimbiin ki gbāam-si binib nee pu yii á páatí a-ɣuul bi-pu.

²¹Mín puee yànti ɣkù m ń kpò bi-biyaamu, bí dū ntàataajimu kí kpò-mu! Bi-nimpoobi ń kpánti biŋmaŋɣmantiibi nì bikpiipoobi! Bīlbi kúm ń kpò bi-calib! Bi-naacimpɔmbi ń kpún kujaaun.

²²A yaa láa dū binannanliibi ki tó bi-puee, bí dāá gbĩl ibiil pu bi-dumpui! Di sá yii bi gbĩn mbòó rí jēetí poon, ki píí-mi titalindi kí sàl-mi.

²³Ama sii ti-Dindaanee, a nyí tin kòkò bi bí búkù m-pu ki là kí kpò-mee. Á taa dū bi-kpitii kí pō-bi! Taa kpiti bi-yintitam a-nimbiin! Bí lítí a-nimbiin. A-nyuul wiingyu dalee, á dāá jáh-bi.

Jérémie 19

Kulɔŋɔ kun bi wīyee

¹Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: «Cù uyɔɔmaati cee kí dā kulɔŋɔ. A yaa cée, á kpáan bitindaŋkpilib biba nì bisaraaŋaliibi kpilib.

²Á dī abɔkati punyɔkɔki kí cù Inɔɔm tantakalin. Niin ní á bāakì tiboti tin m làá sòon nì si nee.

³Á dāá lì yii: <Juuda yab bɔtiibi nì Jeerusaleem yab, pīlifimaan ti-Dindaan nín sòon puee. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel yab Nimbɔtiu nín sòon puee sò. M làá cáan nnaabukpaan ɔubɔ kí tō mpaan nee pu. Bin yaa láa gbĩl-tèe làá fàŋkì.

⁴Di sá yii Juuda yab dū-mi ki fá. Bi-puee, baa ti béetí mpaan nee. Bi tūutì niin talaalutuukaabi ki tī awaa. Bín bi-baaa, bi-naanjabaaa, Juuda yab bɔtiibi kaa nín nyí-ɔi. Bi yāntì maanyibab fatikuu gbí mpaan nee pu.

⁵Bi ɔātì iwaatootipaan kí nīn tòotì diwaal Baal. Niin ní bi cān bi-jipɔmbi ki tòotì diwaal Baal ki wù ɔɔmi. Maa tī-bi mara yii bí nīn ɔāan mín, maa sòon an pu, kaa dākafi mín pu gba.>

⁶«An pu ní ti-Dindaan bí yii: Nywiin ɔubɔ bí ki dòon, baa làá dāá ti yīn mpaan nee yii <Toofeeti> àá <Been-Inɔɔm tantakal>, ama bi làá dāá nīn yī-ɔu yii <Dipòfil tantakal>.

⁷Mpaan nee puee, m làá dāá nāan Juuda yab nì Jeerusaleem yab nín bóntì kí ɔa tiŋyee. M làá yāntì bi-nannanliibi ń kpò-bi kujaaun. M làá dūú dī bin nyāab-bi ɔkúmee pu ní kí ɔa mín. M làá dū bi-nikpiliŋ kí tī inoon ń jī ní ipeel ń ɔmó.

⁸M làá yāntì kitiŋ nee ń kpántí adigbun ɔma kí yāntì báa ɔma ń nīn gbāa ki-pu ibiil. Bin kòkò làá dāá jītí niinee làá dāá fàŋkì ní kí nīn bún ifoon tin bāan-kèe pu.

⁹Binannanliibi bin là kí kúntí-bee làá dāá mǎntí tū bi-tiŋki kí jáh-bi. Bi làá dāá nīn bí falaakpaan poon áli kí dāá ɔmó bi-jipɔmbi nì bi-bisalib nanti ní kí dāá ɔmó tɔb.

¹⁰«Mín boonee ní á gbá kí wī kulɔŋɔuee bin nóó-see nimbiin,

¹¹ní kí tükù-bi yii: Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín sòon puee sò. M làá wī dinibul nee nì kitiŋ nee kii bi nín wīl uyɔɔmaati lɔŋku puee ní. An kaa dāa gíti cáá diŋaŋkil. «Bi làá dāá síb anikpil Toofeeti tantakalin gba, kun puee mpaan kaa dāa gíti bí laaba bí síb-ɔi.»

¹²Ti-Dindaan nín sòon puee sò. M làá yànti kitiŋ nee nì ki-nib í kpántí kii Toofeeti tantakalee ní.

¹³Jeerusaleem diiŋŋi nì Juuda bōtiibi diiŋŋi làá kó tijokōndi kii Toofeete ní. Di sá yii bi tūuti talaalub adiin kōkō yilpu bi nín bōb puee ki tī iŋmalbijaa in bí kutaa puee, ki fá awaa ndaam.

¹⁴Mín boonee ní Yeereemii nyánní Toofeeti tantakalin, laakin ti-Dindaan nèn tú-u ú cù kí sòon u-bōtee. U nèn cūti ki kó kunimbōtidii cindin, ní ki bí samaa kōkō yii:

¹⁵«Ti-Dindaan Mpōŋkōdaan, Isirayeel Nimbōtiu nín sòon puee sèé: <M làá cááń nnaabu ŋun m nèn sòon ki tó kitiŋ nee nì ki-timbilimmu kōkō puee. Di sá yii kitiŋ nee nib yiliŋ pōō, ní bi yī kaa pīlifi m-nyōkō.>»

Jérémie 20

Bi bóob Yeereemii ki nákáń ndo

¹Usaraanŋakpil Pasuur, Imeer jipōon, di nèn sá ti-Dindaan Diiku pilisikpiliu. U nèn gbīl Yeereemii nín nāatì ti-Dindaan bōti puee.

²Niinee ní u fáá Yeereemii ntampa ní ki yānti bi bóob-u ki nákáń ndo Beenjameen punyōkōki yilpu pú yaka kin bi dī ki kóò ti-Dindaan Diikunee.

³Kutaa wúnti Pasuur yānti bi búti Yeereemiiyee, ní Yeereemii bí-u yii: «Ti-Dindaan kaa ti làá yīń-si Pasuur, ama u làá nīn kíń ki yī-si yii: <Tifaandi bí an kōkō pu.>

⁴Di sá yii ti-Dindaan nín sòon puee sèé: <M làá kón sii a-ba nì a-bōobi tifaandi ní fāŋkì yókó yōkō. A-nimbilaaliyin ní bi-nannanliibi làá kpò-bi. M làá dū Juuda yab kōkō kí líń Babiloon yab bōtiu. U làá cúú-bi kí cūnni u-tiŋkin kuyunū ní kí kpò bin kínee.

⁵Jeerusaleem tiŋki gaajati kōkō, kì nín tún ditundi ki ká tiŋyee kōkō nì ki-gaajawammōntiiti nì Juuda yab bōtiibi gaajati kōkōee, m làá dū ŋá bi-nannanliibi ŋaan. Bi làá fūkul tīn gbanti kōkō pīlpil kí yòon kí cáá cūnni Babiloon tiŋkin.

⁶Sii Pasuur nì a-dicanŋkun yab kōkōee, bi làá cúú-ni kí cūnni kuyunū. A yaa láa bāń Babiloon tiŋkinee, a làá kpú. Bi làá síb-si niin, ki kpāń a-bōobi bin a nì bi nāatì tinyimōmbōtee kōkō.>»

Yeereemii timinsii

⁷M-Dindaan, a kíil-mi ní ma mun lafun fōō ki kí míń. A cúú-mi mpon, ní ki pókíń-mi. Binib lāā-mi baabadal, báa ŋma bèl-mi ní.

⁸Nyunti kamaa m yaa làá sòonee, see m téen kí bāakì yii: Tipōmbōti nì dināandi! Tiŋman baabadalee, sii ti-Dindaan nyōbundi puee, binib síl-mi ki bèl-mi.

⁹M yaa bí yii: «Maa làá ti dàkafi ti-Dindaan pu, maa làá ti nàatī u-nyɔɔbundi.» Ama ní m-pɔbil poonee, an wù kii ŋɔmee. M bíi pɔɔntí fám kí pɔɔkiɛn-u, ama ní kaa ŋūn.

¹⁰M gbɛl binib tikpil sòon ki bíil-mi. Bi yíl-mi yii: «Tifaandi bí an kɔkɔ pu». Biba lì yii: «Tí bìitī u-pu!» ní bin kíñee kíikí yii: «Tiŋman, tí lafun bìitī u-pu.» M-bɔɔbi gba kā ki cí yii m lítí ní. Bi lì yii: «An yaa yíl u làá yàntī án túuñ-u. Niinee ti làá pɔɔkiɛn-u ní kí tò-u ipɔntoon.»

¹¹Ama ti-Dindaan un sá ubaatandaan ki cáá mpɔnee bí m-cee. Bin bíi sàantí-mee làá lítí, baa làá ŋmā kí ŋá-mi tiba. Icoo làá cúú-bi, kun puee baa làá ŋmā kí já kí pɔɔkiɛn-mi. Bi-cooi làá nīn bí ní ki cá jaanjaan ní ubɔ kpá kí súntí i-pu.

¹²Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, a nyí unil un yú nì si deedeeyee. A nyí kun ti lèe nì ti-landɔkɔi. M cí kí ká a nín làá tò-bi ipɔntoon puee, di sá yii sii ŋaan ní m dū m-bɔti ki ŋá.

¹³Tí gāamaan ilan kí pàkà ti-Dindaan! Tí nyɔŋkìmaan ti-Dindaan, di sá yii u fiil uwɔfi ki nyāntí binikpitib ŋaan!

*

¹⁴Mbusu n kó ŋwiin ŋun bi màl-mee! Ŋwiin ŋun m-na núul-mi ki bílee n taa ká diyimɔɔl!

¹⁵Mbusu n kó un di nīn cūti tükū m-baa yii: «Bi màl-si kibininjabiki!» ní ki yānti an mɔɔkiɛn-uee!

¹⁶An niliuee n nīn bí kii ntimu mun ti-Dindaan lábiti ki cìb kaa sún isaayee. Udaan làá nīn bí iyaliŋki pu kutaafaau ní kí nīn gbɛl ijanjakun̄kuunti pu ŋwiimpu.

¹⁷Ba pu ní Unimbɔti kaa yānti m kpíl m-na poon ní? Kèe m-na poon bàà kpánti m-kaakul deeyaa! M bàà làá nīn pée kā u-poon mín ní kí nīn pée cá jaanjaan.

¹⁸Ba pu ní m nyán m-na poon ki jéeti kunimbaau nì falaa poon, kí kúnti m-manfal wiinyi icoo poon mín?

Jérémie 21

Yeereemii kí ubɔti Seedeesiyaasi

¹Tibɔti tin ti-Dindaan nīn sòon nì Yeereemii ú dūú nàatī ubɔti Seedeesiyaasee sò. Ubɔti nīn tú Maalkiya jipɔɔn Paasuur nì usaraaŋal Seefaniya, Maaseeyawuu jipɔɔn bí tükù-u yii:

²«Bàlifi ti-Dindaan kí kpèe ti-yil pu bɔti, di sá yii Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar bíi jáà nì ti. An yaa yíl ti-Dindaan làá tí ŋá u-maamaacikpaambee ubɔ kí yànti ú búnti kí wàatī-ti.»

³Ní Yeereemii bí-bi yii: «Ní tin tükù ubɔti Seedeesiyaasi yii:

⁴Ti-Dindaan Isirayeel yab Nimbɔti nín sòon puee sèé: <Ni bí ki jáà nì Babiloon ɔti nì u-janjaliibi bin bí jáà nì nee. M làá nà bijanjaliibi bin bin nyán agun boon ki jáà nì bee mpɔn bí fàtí gítí kitiŋ poon.

⁵Man m-ba di làá dū m-pɔŋɔ nì m-kpabil kí já nì nì m-ɔuul nì m-bum nì m-biim poon.

⁶M làá yàntí bíl bil kúm n kɔ̀ kitiŋ nee pu nib nì ki-waŋkuti.

⁷Ti-Dindaan nín sòon puee sò. Mìn boonee, m làá dū Juuda ɔti Seedeesiya nì u-kàlɔkpilib kí nà Babiloon ɔti nàan. M làá dū kitiŋ nee nib bin kaa kpí bíl bil kúmin àà kujaaun àà n̄kum yuntiŋuee mun kí nà u-nàan. M làá dū-bi kí nà bi-nannanliibi bin nyàab kí kɔ̀-bee nàan. Neebukadineesaar làá yàntí bí pòfi-bi. Waa làá sò bi-saai, kaa làá kí n ubɔ, kaa làá dàkà ubɔ mun kulanŋanfitiiu.>»

⁸Ti-Dindaan nín sòon nì Yeereemii tibɔti tin ú dū nàatí samaayee sèé: «Ti-Dindaan nín sòon puee sò. M dū dimaŋfal saŋɔ nì n̄kum saŋɔ ki bí nì-nimbiin.

⁹Bin kɔ̀kɔ làá gbíntí Jeerusaleem tiŋkinee, kujaaun nì n̄kum nì bíl bil kúm di làá kɔ̀-ɔ. Ama bin làá nyā kí cáá bi-ba kí tī Babiloon yab bin bí jáà nì nee làá n̄mátí. Tin an nibee páatèe di sá bi nín kaa kpíyee.

¹⁰Ti-Dindaan nín sòon puee sò. M làá fàtí kí já nì Jeerusaleem tiŋki kí nà-kì tikpiti, kaa sá tiŋan. M làá dū kitiŋ nee kí nà Babiloon ɔti nàan ní ún n̄ tū-kì n̄mi.»

Tin làá bà n̄ Juuda yab ɔti dican̄ku puee

¹¹Tibɔti nee sá ki tī Juuda ɔti dican̄kun yab ní. Ní pīlɔfɔmaan ti-Dindaan nyɔɔbundi,

¹²Daafiidi dican̄kun yab! Ti-Dindaan nín sòon puee sò. Ní kí kutaafaau kí sòon tibɔti ibaamɔn. Ní fōɔmaan bin bi mùulee bimuuɔliibi nàan. An yaa kaa sá mìn, m-ɔuul làá pōo kí yàan nì-pu kii n̄mee. Di làá wà tikɔ̀kɔ ní ubɔ kaa làá n̄mā kí gbíntí-dì.

¹³Ti-Dindaan nín sòon puee sò. Nimbi bin kòò ditantakalin ki bí kii ditan̄kpal din có kitimpiliŋ puee, man nì nì di cáá tibɔti. Di sá yii nì l̄ yii: «Ubɔ kaa n̄n̄ kí s̄nt̄i doo kí já nì ti, àá kí kó ti-balilaŋkin.»

¹⁴Ti-Dindaan bí yii: «M làá dáál nì-tafal kí nóó nì nì-tun̄kpitiŋ nín sá puee. M làá tū Jeerusaleem bamban̄ku n̄mi ní an wà tin kɔ̀kɔ m̄nt̄i tú-kuee.»

Jérémie 22

¹Ti-Dindaan bí Yeereemii yii: «S̄nt̄i Juuda ɔti beecindin. A yaa bànee, á sòon tibɔti nee.

²Á sòon yii: <Sii Juuda ɔti un kà Daafiidi beejal puee, pīlɔf ti-Dindaan ɔti nee. Tì sá ki tī a-kàlɔkpilib nì a-nibul yab bin j̄t̄i kipunyɔ̀kɔ nee puee ní.>

³Ti-Dindaan nín sòon puee sò. Ní dākà ibaamɔn kɪ sòon tibɔti ti-pú. Ní fōō bin bi mùulee bimuuliliibi ɲaan. Ní taa sàan unicaan nì ditanɲkpiibil nì ukpiipu, kɪ taa dākà-bi tipɔmbɔti. Ní taa ti kpò maanyiiba mpaan nee pu.

⁴Ni yaa lafun ɲá mín, ni làá nīn pée cáá bibɔtiibi bin làá nīn kàal Daafiidi beejaal puee ní. Bi làá nīn gbínti kàal itaamu àá janjatɔɔkub pu ki jītí kipunyɔkɔ nee pu ki kóò dibeecindin, bi nì bi-kàlɲkpilib nì dinibul nee.

⁵Ama ni yaa kaa pílifi tin m sòonee, man ni-Dindaan, m pūtì yīi m làá yàntì dibeecindi nee n kpántí adigbun.

⁶«Ti-Dindaan nín sòon tibɔti tin Juuda bɔtiu cindi puee sò. «Min kamaa a ɲāñ kii Galaadi bambanɲu, àá kii Leebanɔn joonɲi yilpu kúntí kuntee, m làá yàntì á kpántí kuteeu, kitiɲ kin báà ubɔ kaa ti kóòyee.

⁷M làá bóntí binib bí nàan-si, báà ɲma làá nīn ɲúb u-tɔntɔɲwanti. Bi làá gàatì a-jaantalkunyaambi bin sá seedir dɔyee kɪ tɔ ɲmin.

⁸«Atimbun kupaau nib làá dāá jītí Jeerusaleem tiɲki caɲin. Bi làá dāá bàlifi tɔb yīi: <Ba pu ní ti-Dindaan ɲá kitiɲkpaanɲi nee mín ní?>

⁹Ní bí dāá kɪ-bi yīi: <Kun yì-tèe di sá yīi bi fá mpèé ɲun nīn bí bi nì ti-Dindaan bi-Nimbɔtiu kansikinee, ki cūtì gbāan awaa nimbiin ki jáam-ɲi.>»

Bí sɔ ubɔti Saalum pu

¹⁰Ní taa sɔ un kpíyee pu, kɪ taa yāliɲkì u-pu. Ama ní sɔmaan un bi cúú ki cáa cée pu, kun puee waa ti làá fātí gítí, ní kaa nín fātì ká u-tiɲki kin poon bi māl-uee.

¹¹Ti-Dindaan nín sòon Joosiyaasi jipɔɔn Saluum, Juuda bɔtiu un fōō u-baa Joosiyaasi yil ki kāl dibeel, ki dáá nyán kitiɲ nee poonee puee sèé. «U kpá kɪ gítí gítí.

¹²Bi nín cúú-u ki cūnnì kitiɲ kin poon kuyunɲee, niin ní u làá tin kpú, waa làá ti ká u-tiɲki.»

Ti-Dindaan nín sòon ubɔti Yoowakiim pu miɲyee

¹³An sá mbusu ní ki tī unil un mán u-diiku an kaa tókɔ mbaamɔn pu, ki māā adiin ki tókɔntí tɔb pu kaa dī maree. U yàntì bin kínee tūn u-tundi fám ní waa pà-bi bi-paati.

¹⁴U lì u-ban yīi: <M làá mā kudikpaanɲu kɪ mā adiin kɪ tókɔn ku-yilpu. M làá lèèkì tókɔlab, ní kɪ dū seedir dɔi kɪ nákañ agun pu ní kɪ dū peentaman kɪ ɲmìtì-ku.

¹⁵A dākafī yīi a nín néen seedir dɔyee pu ní a sá ubɔtaaa? A-baa nīn jīn ki nyù kii báà ɲmee ní. U nīn nóó mara saɲɲu ki nīn dākà mbaamɔn ní tikɔkɔ nīn còom-u tiɲan.

¹⁶Ti-Dindaan nín sòon puee sò. A-baa nīn mótí binandambi nì bisoodambi pu ní tikɔkɔ nīn còom-u tiɲan. Unil un ɲáan mimmee dākà yīi u lafun nyí-mi ní.

¹⁷Ama tin sii nyàabèe di sá a-baba paatii kaa dàkafi bin kíñee pu. A pée nyàab kí nīn kù maanyibab ŋma ní ki dàkà binib tipɔmbɔti ki mùul-bi.

¹⁸An pu ní ti-Dindaan sòon Joosiyaasi jipɔɔn Yoowakiim, Juuda bɔtiu pu yii: «U yaa láa kpíyee, bí taa sɔ u-pu. Ubo ń taa láa lì yii: <Ba naabuŋu dee, m-nabiki!> <Ba naabuŋu dee, m-niisal!> Ubo ń taa láa sɔ u-pu kí lì yii: <Ba naabuŋu dee, m-dindaan!> <Ba naabuŋu dee, ti-baa!>

¹⁹Bi làá dāá síb-u kii kimaŋee ní. Bi làá dāá fù-u kí nyāntí kí fá ú nīn dátīn Jeerusaleem punyɔmmu.»

Ti-Dindaan sòon Jeerusaleem yab pu

²⁰«Jeerusaleem, jɔm Leebanɔn joonɔɔ pu kí nīn tátí. Cù Baasan tantakalin kí nīn kũuntí. Tókɔn Abariim joonɔɔ yilpu kí nīn tátí, kun puee an dóò a-bɔmbi kɔkɔ pu.

²¹Nyunti ŋun a nīn bí nsɔŋfinee, m nīn sòon nì si, ama ní a kíí-mi yii: <Maa làá pīlifīn-si!> Tin a ńá doooo a-sapɔntinee dee, aa pée pīlifīn-mi dalba dalba.

²²Kubuŋu làá yòon a-kpootiliibi kɔkɔ. An yòon a-bɔmbi ki cūnni kuyuŋu. Ikpiti in kɔkɔ a ńee puee, a làá fá a-jilmau ní icoo ń cúú-si gbòooo.

²³Kɔŋkɔnnée, a kóò Leebanɔn bambaŋkun, ki mán a-diiku kii kunɔndii di pá seedir sufii puee. Ama iween yaa láa túuñ-see, a làá dāá yāliŋkì, ní kí dāá jī falaa kii unimpu di ká imatiŋween puee.»

Ti-Dindaan sòon nì Yoowakiim jipɔɔn Yeekooniya pu

²⁴Á sòon nì Yoowakiim jipɔɔn Yeekooniya Juuda bɔtiu yii: «Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: <M bí dimaŋfalin, m pūtì yii báà a yaa bàà sá kii kibɔmbiki ki fúuñ m-ŋambiki m cáa nyiitì m-daankee, m làá fúutí-si kí fá.

²⁵M làá dū-si kí ńá bin nyàab kí kpò-si a fàŋkí yókó yókɔee ŋaan, an dàkà yii Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar nì u-janjalibi ŋaan.

²⁶M làá dū si nì a-na un màl-see kí tɔ ndandati, kitincaŋ kin poon baa màl-nee. Niin ní ni làá tin kpú.

²⁷Ni làá dāá nyàab nì ni-pɔŋɔ kɔkɔ kí gítin, ama naa làá dāá ŋmā.»

²⁸Binib bàlifì yii: «Kooniya gbanti kpánti kii disambil din wī kaa ti bí tibanee, àá tiwan tin kaa ti kèetee níi? Ba pu ní bi jīn-u ki cáan kitiŋ kin poon ní u nì u-biyaamu kaa nyée poon ní?»

²⁹M-tiŋki, m-tiŋki, pīlifì ti-Dindaan nyɔɔbundi!

³⁰Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: «Bí ŋmā Kooniya nee pu kii unil un kaa màl ki kée. U bíil u-maŋfal. U-dicaŋkun ubo kaa làá ŋmā kí kàl Daafiidi beejal pu kí kpòotì Juuda tiŋki.»

Jérémie 23

Bikpootiliibi bikpitib nì uboti ufiil

¹Ti-Dindaan bí yii: «Mbusu dō ki cí m-nibul kpootiliibi bin bí kii bipikpaaliibi bikpitibee. Bi féén m-piii ní ki gbàà ki yàantí-i.»

²An pu ní ti-Dindaan Isirayeel Nimbōtiu bí sòōn bipikpaaliibi gbanti pu yii: «Ni yāntì m-piii wāṅkì ki yāl. Naa kpēē-i tiṅan. Too, mama m-ba làá kpèè ni-bōti nì ni-tuṅkpitiṅ bōti, man ni-Dindaan di lī mín.»

³«Mín boonee, mama m-ba làá kóōn m-piii in kìn ki yāl ki bí ntimu mun kòkò poon m jìñ-bi ki kóñee kí kpāfi. M làá fàtíí gíhnní-i i-pikpaapɔɔkun. Niinee, i làá b̀tí kí wíh̃n.»

⁴M làá tī-i bipikpaamōntiibi bin làá kpàà-iee. Niinee, iaa ti làá fāṅkì, kaa ti làá nyò ṅkpatim, ní bàà ubo kaa ti làá wāṅkì, ti-Dindaan di lī mín.»

⁵Ti-Dindaan bí yii: «Iwiin bí ki dōōn m làá yàntí bí m̀aāl Daafiidi jipɔɔn tiṅman pu yɔu. U làá dū dinyil ní kí jī dibeel. U làá yàntí bí n̄n tó mbaamɔn saṅṅu nì tin bí deedeeyee kitiṅ nee pu.»

⁶U-yuntiṅuee, Juuda beel làá ká difiil ní Isirayeel yab n̄n bí ṅgbansɔṅfin. Bi làá dāá n̄n yī-u yii: <Ti-Dindaan di sá ti-baamɔṅṅu.>

⁷«An pu ní ti-Dindaan sòōn yii, ṅwiin bí ki dōōn baa làá dāá gíti l̄ yii: <M p̀t̄i ti-Dindaan un bí dimaṅfalin ki nyánt̄n Isirayeel yab kuyun̄n Eejipiti tiṅkinee!>»

⁸ama bi làá dāá l̄: <N̄i ti-Dindaan un bí dimaṅfalin, ki nyánt̄n Isirayeel yab kitiṅ kin bí ṅgan púee n̄ ntimu mun kòkò poon u n̄n jìñ-bi ki kón bi fàt̄i gít̄n ki kìn ki kóò bi-tiṅkinee pu.>»

Unimbōti bōnaatiliibi bin kaa bàà m̀aān kí n̄n sée

⁹Ti-Dindaan n̄n sòōn u-bōnaatiliibi pu puee sée: M-pɔbil bíl̄ m-wunti kòkò jìkì. M bí kii udanyɔgbilee, a l̄ kii unil un nyūn̄ ndaam ki bálee. An sá ti-Dindaan circir Nimbōtiu n̄ tin u sòōn n̄ mee pu.

¹⁰U bí yii: «Kitiṅ nee poonee, binib kòkò sá bilaakpaadambi ní. Bi-kòkò sán ki cá tikpitiṅ l̄ṅki ní, bi cáá tininjati kí ṅá tin kaa ṅāñee. Mbusu ubo puee, kitiṅ nee k̄a dikpool. Kitiṅ nee naakpaapɔɔku kòkò kūh̄ nyíki nyiki.»

¹¹Ti-Dindaan bí yii: «M-bōnaatiliibi n̄ bisaraaṅaliibi mun sá bikpitib ní. Áli gba m k̄ántí bi-tuṅkpitiṅ m-Diikun.»

¹²Mín puee bi-saṅṅu n̄ kpántí diṅṅj̄ndi. Bí wāṅkì dibomb̄ndin kí l̄t̄i. M làá cáān nnaabu kí t̄o bi-pu dibindi din bi làá dāá sòōn bi-nyɔkɔpu yayee.»

Samaarii bōnaatiliibi s̄ōn Jeerusaleem yab

¹³Samaarii bōnaatiliibi ceeyee, m ká tiwan tin cáá titantane. Diwaal Baal bōti ní bi n̄n n̄at̄i, ní ki ḡat̄i m-nibul Isirayeel yab.

¹⁴Ama tin m ká Unimbɔti bɔnaatiliibi bin bí Jeerusaleemee ceeyee di sá ntimbiil bɔti. Bi ɣáań tilaakpaal, ki mɔńtí inyimɔn, ki tìi bikpitiŋaliibi kunyannyaau, an yāntì báà ubɔ kaa ti ɣūn kí fá u-kpiti. Bi-kɔkɔ bí m-cee kii Soodoom yabee ní. Jeerusaleem yab náań nì Goomoora yab ní.

¹⁵An pu ní ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan sòoń u-bɔnaatiliibi pu yii: «M làá tī-bi kisubiki kin tūee bí ɣmó, kí tī-bi nnyim min cáá ndabiimee bí nyè. Di sá yii Unimbɔti bɔnaatiliibi bin bí Jeerusaleemee cee ní ikpiti nyánní ki tīntì kitiŋ nee kɔkɔ.»

¹⁶Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan bí yii: «Ní taa pīlifi tibɔti tin Unimbɔti bɔnaatiliibi sòońee, bi mɔńtí-ni ní. Bín bi-ba di nāantí tin bi sòońee, taa nyánní man ni-Dindaan nyɔkɔn.»

¹⁷Bi lì bin kpèé-mi fámece cee yii: <Ti-Dindaan sòoń yii ni làá ká ɣgbansɔŋfi.> Bi tükù bipɔɔgbifindambi yii: «Nnaabu ɣubɔ kaa làá bàń-ni.»

¹⁸Di sá yii ɣma di cūti laakin man ni-Dindaan kàal ki lèekī ilandɔkɔee? ɣma di ká m-bɔti ki gbīl-ti? ɣma di fōoti ki yīkiñ m-nyɔɔbundi ki gbīl di-taapu.

Yeereemii

¹⁹Ti-Dindaan buŋkpaanƙu dòoń, u-ɣuul làá pōō. Kunaakpaabuŋkpaanƙu kubɔ bíi jītí, ku bí binikpitib yiliŋ pu ki mǎntí.

²⁰Ti-Dindaan yaa kaa ɣá u nín lēē kí ɣá puee, u-ɣuul kpá kí sòŋkì. Boon kpataaayee, ni làá dāá gbīl taapu.

ti-Dindaan

²¹Unimbɔti bɔnaatiliibi gbantee, maa tú-bi, ama ní bi sán ki cá. Maa sòoń nì bi, ama ní bi bí ki nàatí m-bɔti.

²²Bi yaa bàà nìn bí laakin m kāl ki lēē ilandɔkɔee, bi bàà sòoń nì m-nibul bí bée m-bɔti. Bi bàà nyāntí binib bi-bimbikpitim poon, nì ikpiti in bi ɣáańee poon.

Ti-Dindaan bí duulinya kɔkɔn

²³Ti-Dindaan bí yii: «M sá bin bí kɔŋkɔmee baba Nimbɔtiu níi? Maa sá bin bí ndanee mun Nimbɔtiuaaa?

²⁴Unil ɣūn kí bál laaba m taa wāl-uaaa? Man ni-Dindaan di lī mīn. Naa nyí yii m gbí kutagbɔŋu nì kitiŋ kɔkɔɔ?» Man ni-Dindaan di lī mīn.

Idi nì tifiŋ kaa sá ubaanti

²⁵Man ni-Dindaan, m gbīl tin m-bɔnaatiliibi sòońee. Bi lì yii bi sòoń m-yindi pu ní, ama an kaa sá mīn. Bi lì yii: <M dāmintì kudamintiiu kubɔ, m dāmintì kudamintiiu kubɔ.>

²⁶Kí tin cáá sãa nyunti nuloŋu dee? Ba di kalin kã bibonaatiliibi gbanti yiliŋin ní bi nàatí tinyimɔmboti ní? An sá bibonaatiliibi bin di nãantí tiboti bi-ba ki nàatēe ní.

²⁷Ni bi-damintiiti tin bi cáa sòon tɔb ceeyee, bi dàkafi yii m-nibul làa súntí m-pu, kii bi-naanjab nín nín dī diwaal Baal pu ki súnti m-pu puee ní.

²⁸Unimbɔti bɔnaatiliu kansikin un yaa dãmintēe í sòon tin u kée. Ama un fōō m-nyɔɔbundee í nàatí-dì deedee! Idi nì tifiŋ kaa sá ubaanti. Ti-Dindaan di lī mīn.

²⁹Ti-Dindaan bí yii: M-boti sá kii ŋɔmee ní, a lī kii dikújal din bi cáa wìlì ditanɔpakpaandee ní.

³⁰«Ti-Dindaan bí yii: <M làa ján bibonaatiliibi bin di yòontí tɔb bɔti ki cáa nàatí yii an sá m-botee.

³¹M làa ján bibonaatiliibi bin di cáá bíŋ bi-ba bɔti ki nàatí yii an sá m-yatee, ti-Dindaan di lī mīn.>

³²Ti-Dindaan bí yii: <M làa ján-bi. Bi-damintiiti sá tinyimɔmboti ní. Bi yaa sòon bi-damintiiti gbanti puee, bi cáá tinyimɔmboti nì nyɔɔmálmal ki kíí m-nibul. Man kaa tú-bi, kaa dū dinyɔɔbundi diba ki ɔúbíŋ-bi. Baa pée ŋūn kí kèetí m-nibul tiba poon, ti-Dindaan di lī mīn.>»

Unimbɔti nyɔɔbundi sá diwaŋgulaaa?

³³Ti-Dindaan bí Yeereemii yii: «Dinibul nee niliu ubo, àá Unimbɔti bɔnaatiliu ubo àá usaraaŋal ubo yaa bàlifi-si yii: <Ti-Dindaan nyɔɔbundi sá dilal? Diwaŋgul dilal ní u làa tí túŋ-ti ní?> Á kíí-bi yii: <Ti-Dindaan bí yii nimbi di sá diwaŋgul, ní m làa túutí-ni kí fá kí wàatí m-ba, ti-Dindaan di lī mīn.>

³⁴M-nibul niliu ubo àá m-bɔnaatiliu ubo àá usaraaŋal ubo di yaa lī yii: <Ti-Dindaan di túŋ-mi diwaŋgulee,> m làa dáal udaan nì u-dicaŋku tafal.

³⁵Ni máaŋ ki bàlifi tɔb yii: <Ti-Dindaan kíí-ti yii ba ní? Ti-Dindaan bí yii ba ní.>

³⁶Ama ní taa ti sòon yii ti-Dindaan túŋ-ti diwaŋgul dilal ní? Mimmee ti-Dindaan nyɔɔbundi sá diwaŋgulaaa? Ni yaa bí lī mimmee ni bí kpántí ti-Dindaan Unimbɔti Mɔɔŋkɔdaan un bí dimaŋfalinee bɔti taapu dee.

³⁷Kpèè tin a máaŋ kí bàlifi Unimbɔti bɔnaatiliuee sèé: <Ti-Dindaan kíí-si yii bá ní? Ti-Dindaan tükū-si yii ba ní?>

³⁸Ama ni yaa gbínti lī yii ti-Dindaan túŋ-ti diwaŋgulee, min kamaa ti-Dindaan bí yii ní taa ti lī mimmee, man ni-Dindaan nín lī puee sò.

³⁹M làa yòon-ni kí túŋ kí cáá ni nì ni-tiŋki kin m nín tī ni-naanjabee kí tō kí fá ndandati.

⁴⁰M làa yàntí icoo í cúú-ni kí nīn cáá cá jaanjaan, ní ní fá ni-jilmau kí nīn cá abin abin. Unil dāa pée kpá kí súntí.>

Jérémie 24

Tikabiti tili tin poon fiigi subiliŋ kēe

¹Ti-Dindaan n̄n yānti m ká tikabiti tili tin poon fiigi subiliŋ kēe yú ti-Dindaan kɔŋkooŋɔ nyɔkɔpu. An n̄n sá ŋyunti ŋun Babiloon bɔti Neebukadineesaar n̄n cúú Yooyakiim jipɔɔn Yeekooniya, Juuda bɔti n̄n Juuda yab kàliŋkpilib n̄n bicaabi n̄n bin tūn ŋɔal pu tundee Jeerusaleem ki cūnni Babiloon tiŋkin kuyunuee ní.

²Fiigi biliŋ ŋin ŋān kii asubipeekaayee n̄n ká kukabiku kubɔ poon ní fiigi biliŋ ŋin bíil unil kaa ŋūn kí ŋmóee ká kukabiku kun kíñee poon.

³Ní ti-Dindaan bālifi-mi yii: «Yeereemii, ba ní a wāl?» Ní m kíi-u yii: «M wāl fiigi subiliŋ ní. Amɔntee ŋān tikpilku, ama ní akpilee ŋin baasii bíil. N̄i nín bíil puee, unil kaa ŋūn kí ŋmó-ŋi.»

⁴Niinee ní ti-Dindaan bí-mi yii:

⁵«Ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔti nín sòon puee sò. Kii unil nín kpèe fiigi subimɔntiŋ nee án fáatín-u puee, mín ní ma mun làá kpèe Juuda yab bin bínni kuyunun nee bí fáatín-mi, bín bin m jìñ kitiŋ nee pu ki cūnni kuyunuee.

⁶M làá kpèe-bi n̄n kulaŋŋaŋfitiiu ní kí gínni-bi kitiŋ nee poon. Maa ti làá gbá kí kpiti-bi, ama m làá fàtí mā-bi ní, maa ti làá cóotí-bi, ama m làá fàtí cóon-bi ní.

⁷M làá dāá tī-bi dipɔbil din làá yantí bí bée yii man di sá bi-Dindanee. Bi làá n̄n sá m-nibul, ní man n̄n sá bi-Nimbɔti, di sá yii bi làá fàtí gitiŋ m-cee n̄n bi-pɔbil kɔkɔ.

⁸«Ama kii bi nín ŋaaŋ asubil ŋin bíil kaa bí diŋmólee puee, mín ní m làá ŋá Juuda bɔti Seedeesiyaasi n̄n u-kàliŋkpilib n̄n binib bin kín Jeerusaleem tiŋkinee n̄n bin kóo kɔŋkɔnnée Eejipiti tiŋkinee. Ti-Dindaan di lī mín.

⁹Duulinya beeni kɔkɔ yaa láa ká mimmee, ŋi làá dāá kó dinyoondin. Bi yaa láa là kí kón ubɔ icoo áá kí bèel ubɔ áá kí s̄i ubɔ áá kí t̄o ubɔ mbusu ntimu mun kɔkɔ poon m làá dāá jà-bi kí kóñee, bín ní bi làá dāá yòon ŋabika.

¹⁰M làá dāá dū kujaau n̄n ŋkùm n̄n bíl bil kúm kí t̄o bi-pu áli bí dāá wāŋkì kitiŋ kin m tī bi n̄n bi-naanjabee poon.»

Jérémie 25

Yeereemii dū abin mmuŋku n̄n ata ki sòon Unimbɔti bɔti

¹Joosiyaasi jipɔɔn Yoowakiim nín kāl Juuda tiŋki pu dibeel dibinnanaatiil poonee, ti-Dindaan n̄n sòon n̄n Yeereemii Juuda nibul kɔkɔ pu. An n̄n sá Babiloon bɔti Neebukadineesaar beel bimpeepeekaal poon ní.

²Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii n̄n sòon n̄n Juuda yab kɔkɔ n̄n bin kɔkɔ kóo Jeerusaleemee yii:

³«Amɔn jipɔɔn Joosiyaasi, Juuda bɔtiu nɛn kɛl dibeel abin saalaa nɛn ata poon kɛ dɛɛ sɛɛ dɛnɛ, an nɛ abin mmunɔu nɛn ata dee. M bɛ kɛ sɔɔn nɛn ti-Dindaan bɔti kaa gbɛntɛ, ama naa pɛlɛfɛ.

⁴Ti-Dindaan tɔnnɛ u-tɔntɔnliibi u-bɔnaatiliibi ni-see kaa gbɛn, ama naa kpɔɔn ni-tafal kɛ pɛlɛfɛ-bi.

⁵Bi nɛn tɔkɔ-ni yɛi: <Bɛɛ nɛma n fɛ u-bimbikpitim nɛ u-tunɔkitiɛ. Niinee ni lɛɛ nɛma kɛ kɛl kitiɛ kin man ni-Dindaan tɛ ni nɛ ni-naanjabee poon kɛ nɛn cɛ jaanjaan.

⁶Nɛ taa nɛn jɔɔ kɛ pɛ awaa boon kɛ nɛn jaaɛ-nɛ, kɛ taa gbɛɛ nɛ-nimbiin kɛ tɔɔtɛ-nɛ. Nɛ taa mɛ ɛɛ kɛ kpɛtɛ awaa kɛ gbɛtɛ m-nɔul. Mimɛɛ maa lɛɛ nɛ-ni tikpitil tiba.

⁷Ama nɛ naa pɛlɛfɛn-mi, nɛ kɛ kpɛtɛ ɛɛ kɛ mɔɔ awaa nɛn sɛ ni-naabuɛɛ kɛ gbɛtɛ m-nɔul. Ti-Dindaan di lɛ mɛn.>

⁸«An pu nɛ ti-Dindaan Mɔɔnɔdaan bɛ yɛi: <Ni nɛn kaa pɛlɛfɛ m-bɔtee puee,

⁹m lɛɛ tɔ bɛ cɛɛ nɛgan pɛ nibuliɛ. M lɛɛ yɛn m-tɔntɔnliu Neebukadineesaar, Babiloon bɔtiu. M lɛɛ cɛɛ bɛn gbanti kɔkɔ kɛ tɔ kitiɛ nee nɛ ki-nib nɛ ntimu mun mɛntɛ tɔ-kɛɛ pu. M lɛɛ nɛɛ nɛ bi kɔkɔ. M lɛɛ yɛntɛ kitiɛ nee nɛ kpɛntɛ ntimbiil paanɔu, adigbun kɛ nɛn cɛ jaanjaan. Binib lɛɛ dɛɛ nɛn gbɛɛ inimɔɔn biili, man ni-Dindaan di lɛ mɛn.

¹⁰M lɛɛ kɛntɛ ifaal nɛ dipɔɔpindi kunɔuuntɛ nɛ inimpucanlan bi-see. M lɛɛ kɛntɛ tinɛti tin nɛ idee wooku nɛ kɛ kpɛ fitila nɛmɔu.

¹¹Kitiɛ kɔkɔ lɛɛ kpɛntɛ adigbun, mpaan nɛn kaa lɛɛ nɛn bɛ nɔpɛɛyee. Anibul nee kɔkɔ lɛɛ nɛn bɛ Babiloon bɔtiu taapu abin imunɔu ita nɛ saalaa nɛ.>»

¹²Ti-Dindaan bɛ yɛi: «Abin imunɔu ita nɛ saalaayee yaa lɛɛ jɛtɛ, m lɛɛ dɛɛ dɛɛ Babiloon bɔtiu nɛ u-yab tafal ikpiti in bi nɛɛ pu. M lɛɛ kɛntɛ Babiloon tiɛki nɛ kɛ yɛntɛ kɛ kpɛntɛ kuteeu kɛ nɛn cɛ jaanjaan.

¹³M lɛɛ cɛɛ inaabu in kɔkɔ m nɛn sɔɔn bi nɛmɛn kɛ nɛ tigbɔn poonee kitiɛ nee pu. Tɛn nɛ m nɛn yɛntɛ Yeereemii sɔɔn kɛ nɛntɛ atimbun kɔkɔ pu.

¹⁴Di sɛ yɛi ntimu mun cɛɛ mɔɔne nɛ bibɔtikpaambi mun lɛɛ dɛɛ nyɛ Babiloon yab kɛ gɔl bi-taapu. Niinee nɛ m pɛ-bi bi-tunɔkitiɛ nɛ bi-nɛɛntam paati.»

Unimbɔti lɛɛ dɛɛ atimbun tafal

¹⁵Ti-Dindaan Isirayeel yab Nimbɔtiu bɛ-mi yɛi: «Fɔɔ ndamam kɔnɔnnyɔkaau un poon m-nɔul kɛ nee, kɛ cɛɛ nyɛntɛ atimbun nɛn kɔkɔ see m lɛɛ tɔ-si nee yab.

¹⁶Bi yaa lɛɛ kɛ m tɔ binib bi dɔ kitɛɛtaajiki kɛ pɔfi binib bi-kansikinee, bi lɛɛ dɛɛ nyɛ kɛ gbɛ nɛ ki kɛn kɛ kpɛntɛ, nɛ bi-yiliɛ n lɛbitɛ.»

¹⁷Nɛ m fɔɔ ndamam kɔnɔnnyɔkaau nɛ ti-Dindaan nɛn kɛ cɛɛ nyɛntɛ atimbun nɛn kɔkɔ see u tɔ-mɛ nib.

¹⁸M nyūntì Jeerusaleem yab nì Juuda timmun yab nì bibōtiibi nì bikàlìṅkpilib, ní ntimu gbanti kpántì adigbun, ki kìn ki fàantí. An yāntì binib gbàà mu-pu ibiil ní ki yāntì mu kpántì ṅabika bi cáa tòó mbusu.

¹⁹Mín boonee ní m tī Eejipiti yab bōtiu Faaroo nì u-kàlìṅkpilib nì u-bōtibiliṅ nì u-nibul kòkò bi nyūñ,

²⁰nì nyaanṁmaliṅku nibuliṅ ṅin kóò Eejipiti tiṅkinee, nì Uusi tiṅki bōtiibi nì Fiiliistii yab bōtiibi an dākà yīi Asikeelōn yab bōtiibi nì Gaasaa yab bōtiibi nì Eekrōn yab bōtiibi nì Asidoodi yab bin kínee.

²¹M nìn tī Eedoom yab nì Moowaab yab nì Amōn yab,

²²nì Tiir yab bōtiibi nì Siidōn yab bōtiibi nì ntimu mun bí tiṅku gbandee,

²³nì Deedan yab nì Teema yab nì Buusi yab nì bin kòol bi-gatikiiyee,

²⁴nì Bilaalibub tiṅki bōtiibi kòkò nì nyaanṁmaliṅku nibuliṅ ṅin kóò kuteeunee kòkò.

²⁵M nìn tí tī Simrii yab bōtiibi kòkò nì Eelaam yab bōtiibi nì Meedi yab bōtiibi,

²⁶nì bibōtiibi bin kòkò bí ṅgan púee, bin pīlee nì bin bí ndandatee kòkò. Abee ṅin kòkò bí duulinyanee máaṅ kí nyò kōṅkōn gbanti kí kìn kí tī tōb. Bìn kòkò yaa láa nyūñ ki dóòyee ní Seesaki bōtiu í nín nyò.

²⁷Á tükù-bi yīi ti-Dindaan Mṗōṅkōdaan, Isirayeel Nimbōtiu nín lī puee sèé: «Nyòmaan! Gbímaan kí wùlìṅkì! Lítímaan kí taa yīkì kí kpèè kitàataajiki kin m làá dūú pòfi binib ni-kansikinee.

²⁸Biba yaa yīl kaa làá fōō a-ṅaan ndamam kōṅkōnnyōkaauuee kí nyòee, á tükù-bi yīi: <Ni làaa, naa làaa, ni làá fōō-u kí nyò, ti-Dindaan Mṗōṅkōdaan di lī mín.

²⁹Di sá yīi m dū nnaabu ki tó mama m-ba tiṅki pu, ní nimbi dākafi yīi m làá yàntī-naaa? Aayee, maa làá yàntī-ni fám. M làá dū kujaau kí tō kitiṅ nee nib kòkò pu, man ni-Dindaan Mṗōṅkōdaan di lī mín.>»

³⁰Ní ti-Dindaan gíti bí-mi yīi: «Dū tibōti nee kí nàatī kí tükù-bi yīi: «Ti-Dindaan kāl yilpu ki téenní. U kāl u-circir kōṅkōoṅṅun ki yāntì bi gbīl u-neen pu. U tátí u-tiṅki pu, u bíi kūuntí kí jáṅ kitiṅ nib kòkò, kii bin bí ki tà fiinyi biliṅ kí nyāntí ndaamee.

³¹Kuwoou kun u ṅáaṅee bàṅ kitiṅbeennyōkò. Ti-Dindaan di bíi sòon anibul bōti, u yīín inifunaan kòkò u-bōsoondiikun. U làá yàntī bí pòfi bikpitiṅaliibi.» Ti-Dindaan di lī mín.

³²Ti-Dindaan Mṗōṅkōdaan nín sòon puee sèé: «Nnaabu ṅubò jéetì ditimbundi diba pu ki tin póotì din kìn pu, kubuṅkpaanṅu nyánní kitiṅbeennyōkò ki bíi jītí.»

³³Ṃwiin gbantee, bin ti-Dindaan làá dāá kpòee làá dāá nīn bí kitiṅ gbeennyōkò kiba kí tin sāa kin kínee. Tín gbanti kòkò yaa láa bāaṅee, ubò kaa dāa sūñ bi-pu,

kaa dāa kōontí bi-nikpiliŋ ki dāa nín nyàab kí síb-ŋi. Ní làá dāá dòoŋ kitiŋ ní kí kpántí ntiŋkpam.

³⁴Bikpootiliibi, gāāmaan ikpiisilan, nín gbààmaan ibiil kí dòoŋ kitiŋ ní nín bíliŋkí. Di sá yii ŋyunti bāań bí kpò ni mun dee. Ní làá lítí ní kí wī kii disambil din pōō kudaauuee.

³⁵Bikpootiliibi kaa làá ká kibalilaŋ, ní bipikpaaliibi kaa làá ŋmā kí sāh kí ŋmátí.

³⁶Bi gbīl bikpootiliibi biilii pu nì bipikpaaliibi yaliŋkii pu. Di sá yii ti-Dindaan nāań bi-pikpaapōoku.

³⁷Ti-Dindaan ŋuukpaandi puee, kunaakpaapōou ŋmīl díkí diki fōŋfōŋ.

³⁸Gbikinti nyáń u-mōgbaakin. Kujaau kun poon baa sūh ubō saayee nì ti-Dindaan ŋuukpaandi puee, bi-tiŋki kpánti kuteeu.

Jérémie 26

Bi sòoŋ Yeereemii bōti kí kpò-u

¹Joosiyaasi jipōon Yoowakiim, Juuda bōtiu beel nín kí puee ní ti-Dindaan sòoŋ nì Yeereemii tibōti nee yii:

²«Man ni-Dindaan nín sòoŋ puee sò. Cùú yūl kunimbōtidii cindin. Á sòoŋ nì bin kōkō nyēēń Juuda yab timmun ki dòoŋ ki jáań-mee. Tibōti tin kōkō m tī-si mara á tükù-bee, dūú tükù-bi, á taa bál-bi báa tiba.

³An yaa yī bi làá pīlifiń-si ní báa ŋma í fá u-bimbikpitim. Bi-tuŋkpitiŋ puee, m bàà lēē kí dū nnaabu kí tō bi-pu. Ama bi yaa pīlifi, m làá kpántí m-landōkōŋu.

⁴Á dāá tükù-bi yii, ti-Dindaan nín sòoŋ puee sèé: <Nín nóómaan marab bin m tī-nee.

⁵Ní pīlifimaan m-tōntōnliibi m-bōnaatiliibi. M pēe tūh-bi ni-cee ní kaa gbèentí ama ní naa pīlifin-bi.

⁶Ni yaa kaa pīlifēe, m làá wī kunimbōtidii nee kii m nín nèn wī Siiloo yōkō puee. Niinee atimbun ŋin kōkō bí duulinyanee poonee, m làá dū Jeerusaleem ní kí ḡa ḡabika bí nín cáa tòó tōb mbusu.>»

⁷Bisaraaŋaliibi nì Unimbōti bōnaatiliibi nì samaa kōkō gbīl tibōti tin Yeereemii sòoŋ kunimbōtidii cindinee.

⁸Yeereemii nín sòoŋ tin kōkō ti-Dindaan tī-u mara ú sòoŋee ní bisaraaŋaliibi nì bibōnaatiliibi nì samaa kōkō cúú-u ní ki bí yii: «A máań ḡkúm!

⁹A cáá dipōbil ki nāatì ti-Dindaan bōti yii: <Bi làá wī kunimbōtidii nee kii Siiloo yōkōee! Bi làá kpēelikì Jeerusaleem tiŋki ní ubō í taa nín ḡtí kòò ki-ni!> Ní bin kōkō nèn bí kunimbōtidiinee kóoŋ ki múkuh Yeereemii pu.

¹⁰Juuda yab kàlɛŋkpilib nín gbɪ̃ an bɔtee, ní bi yíki díbeecindi ki nín cá kunimbɔtidii laŋki. Míñ boonee ní bi kóòñ ki kpáfi kunimbɔtidii punyɔkɔki Kipɔŋ nyɔkɔpu.

¹¹Niinee ní bisaraaŋaliibi nì Unimbɔti bɔnaatiliibi bí bikàlɛŋkpilib nì samaa kɔkɔ yii: «Kijapaai nee máaŋ ŋkúm, di sá yii u sòòñ ki tó Jeerusaleem pu, nimbi ni-ba tafal gbɪ̃ mín.»

¹²Ama ní Yeereemii bí bikàlɛŋkpilib nì samaa kɔkɔ yii: «An sá ti-Dindaan di túnní-mi m dāá sòòñ tin ni gbɪ̃ nee kí tó kunimbɔtidii nee nì Jeerusaleem tiŋki pu.

¹³Kɔŋkɔneee, ní kpántí ni-bimbim kí nān ŋáaŋ min kítèe, kí pílifi ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu nyɔkɔ. Niinee u làá kpántí u-landɔkɔŋu. Waa làá ti dū nnaabu kí tó ni-pu kii u nín sòòñ puee.

¹⁴Mamee, m bí ni-ŋaan. Njamaan-mi min ni ká yii an máaŋee.

¹⁵Ama ni máaŋ kí béé yii nimbi nì Jeerusaleem tiŋki nì ki-nib yaa kūū-mee, maanyiiba fatikuu kpuulool làá líti ni-pu. Di sá yii ti-Dindaan di lafun túnní-mi ni-cee m sòòñ nì ni tibɔti nee kɔkɔ ní gbɪ̃.»

¹⁶Niinee ní bikàlɛŋkpilib nì samaayee bí bisaraaŋaliibi nì Unimbɔti bɔnaatiliibi yii: «Kijapaai nee kaa máaŋ ŋkúm, di sá yii tin ti-Dindaan tükū-uee ní u dūu nāatí-ti.»

¹⁷Míñ boonee ní bitindaŋkpilib kansikin biba yíki ki bí samaa kɔkɔ yii:

¹⁸«Nyunti ŋun Eeseekiyaasi nín sá Juuda bɔtiuee, Unimbɔti bɔnaatiliu ubɔ nín bí bi yí-u Miisee, u sá Mooreeseeti tiŋkin. U nín tükū Juuda nibul kɔkɔ puee sò. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín sòòñ puee sèe: <Siyyɔn tiŋki làá dāá kpántí kii bukpaabun bi kùŋee ní, Jeerusaleem làá dāá kpántí adigbun ŋma, ní kunimbɔtidii gbantaŋki n kpántí kimɔgbaai.>

¹⁹Mimmee Juuda bɔtiu Eeseekiyaasi nì Juuda yab nín kūū Miiseeee? Aayee, ama bi nín fāŋki ti-Dindaan ní ki nín pɔɔŋ kí ŋá min fáatiŋ-uee. Niinee ní ti-Dindaan nín yānti kaa ti cáaŋ nnaabu ŋun u nín sòòñ kí cáaŋ kí tó bi-puee. Too timbi yaa kūū uninja nee, timbi ti-ba ní ti làá ŋá tikpiti.»

Yooyakiim yānti bi kūū Unimbɔti bɔnaatiliu Uriya

²⁰Nyunti gbantee, uninja ubɔ mun nín bí ki sá Unimbɔti bɔnaatiliu ki nāatí ti-Dindaan bɔti. Úñ di nín sá Seemayawuu jipɔɔn Uriya. U nín sá Kiiriyati-Yeeyariim tiŋkin ní. U mun nín sòòñ ki tòó Jeerusaleem tiŋki nì Juuda nibul pu kii Yeereemii nín nín ŋáaŋ puee ní deede.

²¹Ubɔti Yooyakiim nì u-janjakpilib kɔkɔ nì u-kàlɛŋkpilib nín gbɪ̃ tin Uriya sòòŋee. Niinee ní ubɔti nyàab kí kpò-u. Uriya nín gbɪ̃ mimmee ní ki fāŋki ki sàŋ ki cūti báí Eejipiti tiŋkin.

²²Ama ní ubɔti Yooyakiim dū Akibɔɔr jipɔɔn Eelnatan nì bininjab biba mun ki tú Eejipiti.

²³Bi nìn cūti Eejipiti tiŋkin ki cúuñ Uriya ki cááñ ubɔti cee. Yooyakiim nìn yānti bi kūu-u, ní ki yānti bi dū u-wunti ki tó mbòó ŋun poon bi síb báà ŋmee.

²⁴Ama Safan jipɔɔn Ayiikaam nìn wún Yeereemii pu. Ún puee, baa nìn dū Yeereemii ki ḡa samaa un nìn nyààb kí kpò-uee ḡaan.

Jérémie 27

Yeereemii dū diwanḡul ki pááñ u-gbigbipati pu

¹Joosiyaasi jipɔɔn Seedeesiyaasi, Juuda ɔtiu beel kíltam ní ti-Dindaan sòòñ nì man Yeereemii tibɔti nee.

²Ti-Dindaan bí-mi yii: «Nyààb iḡmii nì idɔ kí bóóɓ kii bi nín bōóɓ pu kí dūú kpāl inaa in kù tikpaalee. Mìn boonee, á dūú pááñ a-gbigbipati pu.

³A yaa ḡa mìn ki dóòyee, á dūú tī ituun in Eedoom yab ɔtiu nì Moowaab yab ɔtiu nì Amɔn yab ɔtiu nì Tiir yab ɔtiu nì Siidon yab ɔtiu túnní Jeerusaleem bi dómiñ Juuda ɔtiu Seedeesiyaasi ceeyee.

⁴Á tī-bi mara bí cūú tükù bi-kpilib yii ti-Dindaan Mpɔḡkɔdaan, Isirayeel Nimbɔti nín sòòñ puee sèé:

⁵«Man di nááñ kitiḡ nì binib nì tiwanḡuti tin bí kitiḡ puee. M dū m-pɔḡkpaanḡu nì m-kpabil ní ki nááñ tìn kɔkɔ ní ki tìl un ní m yaa lèe.

⁶Kɔḡkɔnnee, m lēē kí dū ntimu kɔkɔ kí ḡa m-tɔntɔnliu Neebukadineesaar, Babiloon yab ɔtiu ḡaan. Áli gba m dū ipeel ki ḡa u-ḡaan í nīn bí u-tundin.

⁷Atimbun kɔkɔ làá dāá nīn bí u nì u-jipɔɔn nì u-naantiiu taapu, kí tin sāā ḡyunti ḡun ní ún u-ba tiḡki làá dāá sìnti kí nīn bí atimbun ḡin pōɔñ-kèe nì bibɔtikpaambi taapuee.

⁸«Ditimbundi diba àá dibeel diba yaa yīl kaa sìnti di-ba ki tī Neebukadineesaar, Babiloon ɔtiu, kaa dū u-kpantikiliu ki léēnee, m làá dū kujaau nì ḡkù m nì bìlbil kù m ní kí tō di-pu. M làá dī Babiloon ɔtiu pu ní kí nàáñ ditimbundi gbanti, man ni-Dindaan di lī mìn.

⁹«Mìn puee, nimbi í taa pīlifi ni-bɔnaatiliibi nì ni-bɔɔbi nì bin lèekī tidamintii taapuee nì bin kpèé kutagbɔḡu ki būu tibɔlee nì bikpaḡkpantiibi. Bi tükù-ni yii ni kpá kí kó Babiloon ɔtiu taapu.

¹⁰Ama tin bi nàatī-nee sá tinyimɔmbɔti ní. Ni yaa pīlifin-bee, bi làá jà-ni ní búntí kí wàatī ni-tiḡki. Tiḡman ní, m làá jà-ni ní yāl kí túl an kɔkɔ pu, ní kí kpú.

11«Ama ditimbundi diba yab yaa kífí ki sīntì biba taapu ki tī Babiloon bōtiu ki fōō u-kpāncikiliu ki léēñee, m làá yàntì bí nīn bí bi-tījkin, kí kpò ki-pu tikpaal ní kí nīn kòò ki-pu, ti-Dindaan di lī mín.»

12«Mama Yeereemii, m sòōn nì Juuda bōtiu Seedeesiyaasi tibōbaantiil gbanti. M tūkū-u yii: <Sii nì a-nibul, ní kífí kí sīntì ni-ba taapu kí nīn bí Babiloon bōtiu taapu ní kí fōō u-kpāncikiliu kí léēñ. Ní sīntì ni-ba taapu kí nīn bí u nì u-nibul taapu, niinee ni làá nīn bí dimañfalin.

13Ba pu ní sii nì a-nibul là kujaa nì ñkùm nì bīlbil kúm n k̀pò-ni ní? Di sá yii ti-Dindaan nín sòōn yii tin làá bàñ atimbun ñin nib kaa làá sīntì bi-ba taapu kí tī Babiloon bōtiuee dee.

14Ní taa pīlifiñ bibōnaatiliibi bin lī-ni yii ni kpá kí kó Babiloon bōtiu ñaanee. Tin bi sòōn nì nee sá tinyimōmboti ní.>

15Ti-Dindaan bí yii: <Man kaa túnní-bi. Bi lī yii bi nàatī m-bōti, ama an sá inyimōn ní. Ni yaa pīlifiñ-bee, m làá jà-ni doo, ní ni nì bibōnaatiliibi bin nàatī an bōtee n k̀pú.>»

16Yeereemii nīn gítì sòōn nì bisaraañaliibi nì bin kòkò nīn bí niinee. U nīn bí-bi yii: «Ti-Dindaan nín sòōn puee sèé: <Ní taa pīlifi Unimbōti bōnaatiliibi bin bí kí nàatī-ni yii an kaa ti làá yúntí bi làá gíñnì tiwan tin bi nīn yōōn kunimbōtidiin kí cáa cūnnì Babiloon tījkinnee. Tin bi sòōñee sá inyimōn ní.

17Ní taa pīlifiñ-bi, sīntīmaan ni-ba taapu kí tī Babiloon bōtiu ní kí nīn bí dimañfalin. Ba pu ní ni làá yàntì kitiñ nee n k̀pántí adigbun ñma ní?>»

18«Binib gbanti yaa lafun sá Unimbōti bōnaatiliibi, bi yaa lafun nàatī ti-Dindaan bōti, bí gbàam ti-Dindaan Mpōñkōdaan ú taa yàntì bí yòōn kí púntí tiwan tin kīñ kunimbōtidiinee nì tin bí Juuda bōtiu beecindinee nì tin bí Jeerusaleem tījkinnee kí cūnnì!

19Di sá yii ti-Dindaan Mpōñkōdaan sòōn jaantalkub nì kusampeekpaañu nì tin pu ku tókóee nì tiwammōntiil tin kīñ kí bí Jeerusaleem tījkinnee pu.

20Di sá yii Babiloon bōtiu Neebukadineesaar kaa nīn yōōn tiwan kòkò Jeerusaleem kí cūnnì Babiloon tījkin ñyunti ñun u nīn cúú Yooyakiim jipōon Yeekooniya nì Juuda bōtiu nì Juuda timmu nì Jeerusaleem tījki bōtibiliñee.

21Ti-Dindaan Mpōñkōdaan, Isirayeel Nimbōtiu nín sòōn tiwammōntiil tin kīñ kunimbōtidiin nì Juuda bōtiu beecindin nì Jeerusaleem tījkinnee puee sèé:

22<Bi làá yòōn tiwan gbanti kòkò kí cūnnì Babiloon tījkin. Tì làá nīn bí nīn kí cáá sāā ñyunti ñun ní m làá dāá tō m-tundi kí gíñnì-tèe.>» Ti-Dindaan di sòōn mín.

Jérémie 28

Yeereemii nì Ananiya bōti

¹Dibimbaantiil gbanti poon, an dākà yii Juuda bōtiu Seedeesiyaasi nín kāl dibeel dibinnanaantiil poon unḡmaḡmoonḡmooti poonee ní Unimbōti bōnaatiliu Ananiya, Asuur jipwɔn un sá Gabawɔn tiḡkinee nèn bí kunimbōtidiin. U nèn kí ki b́i sòòn nì Yeereemii nì bisaraaḡaliibi nì samaa kɔkɔ nimbiin. U nèn bí yii:

²«Ti-Dindaan Mpɔḡkɔdaan Isirayeel Nimbōtiu nín sòòn puee sèé: <M làá léetí-ni kpancikil un Babiloon bōtiu léèh-nee.

³Babiloon bōtiu Neebukadineesaar nèn yōòn kunimbōtidii poon wanti ki cūnnì Babiloon tiḡkin. Too an ḱn abin ali deede m làá fàtí gíhnní tiwan gbanti doo.

⁴M làá fàtí gíhnní Juuda bōtiu Yeekooniya, Yooyakiim jipwɔn doo, ki kpáàn bin kɔkɔ bi cúú ki cūnnì Babiloon tiḡkin kuyunḡee, man ni-Dindaan di lī mín. Tiḡman, m làá léetí kpancikil un Babiloon bōtiu dūu léèh-nee.>»

⁵Niinee ní Unimbōti bōnaatiliu Yeereemii kí Unimbōti bōnaatiliu Ananiya nì bisaraaḡaliibi nì bin kɔkɔ nèn bí kunimbōtidiinee nimbiin yii:

⁶«Ameen! Ti-Dindaan ń ḡá kii a nín dá láá nāatì tin nee kí gíhnní kunimbōtidiin wanti tin kɔkɔ bi yōòhèe nì bin kɔkɔ bi cúú ki cūnnì Babiloon tiḡkin kuyunḡee doo.

⁷Nì mín kɔkɔee, sii nì samaa kɔkɔ ń pīlifi tibōti tin m làá sòòn nee tiḡan.

⁸Unimbōti bōnaatiliibi nèn bí an yúntì ki wāatì ní man nì sii dāa nín dómín. Bi nèn nāatì Unimbōti bōti ki tükū ntimu tikpil nì abeekpaan nib. Bi nèn sòòn nì bi kujaau nì nnaabu nì bilbil kúm pu.

⁹Ama Unimbōti bōnaatiliu ubɔ yaa nāatì yii ḡgbansɔḡfi làá nīn bée, mana ní bi ḡḡh ḱ bée yii ti-Dindaan di lafun túnní-u? See tin u sòòhèe yaa láa ḡá mimmee ní bí bée.>»

¹⁰Niinee ní Unimbōti bōnaatiliu Ananiya cúú kpancikil un Yeereemii nèn lée ki léetì ki gbán ki wī.

¹¹Mín boonee ní u bí samaa kɔkɔ yii ti-Dindaan nín sòòn puee sèé: «Abin ali deedeeyee, m làá cúú kpancikil un Babiloon bōtiu Neebukadineesaar dūu léèh atimbun kɔkɔee kí léetí.>» Niinee ní Unimbōti bōnaatiliu Yeereemii búntì u-laḡki.

¹²Ananiya nín léetì Yeereemii neen kpancikil ki gbán ki wīyee boon ní ti-Dindaan sòòn nì Yeereemii yii:

¹³«Cúú tükù Ananiya yii: <Ti-Dindaan nín sòòn puee sò. A gbán ki wī idɔ kpancikiliu. Too tikúti kpancikiliu ní a làá dūú téèh u-yil.>»

¹⁴Ti-Dindaan Mpɔḡkɔdaan, Isirayeel Nimbōtiu nín sòòn puee sèé: «M làá dū tikúti kpancikiliu ní kí léèh atimbun nee kɔkɔ. Niinee bi làá nīn bí Babiloon bōtiu Neebukadineesaar taapu kí nīn sá u-tɔntɔnliibi. M làá dū ipeel gba kí ḡá u-ḡaan.>»

¹⁵Mín boonee ní Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii bí Ananiya yii: «Ananiya, á pīlifi tiŋan! Ti-Dindaan kaa túnní-si ní a bí ki kííí samaa nee bí fōō tinyimɔmbɔti kí kíí.

¹⁶An pu ní ti-Dindaan sòoñ yii: <M làá jà-si kitiŋ nee pu. A làá kpú dun bindi, di sá yii a téé samaa bí já nì ti-Dindaan.>»

¹⁷Ní Ananiya lafun kpīl dibindi gbanti ŋmaluluútiu poon.

Jérémie 29

Yeereemii ŋmāñ kugbɔŋu ki tī bin bí kuyunúnee

¹Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii kāl Jeerusaleem ki ŋmāñ kugbɔŋu ki tī bitindaŋkpilib nì bisaraaŋaliibi nì Unimbɔti bɔnaatiliibi nì binib bin kɔkɔ Neebukadineesaar nìn cúú Jeerusaleem ki cūnni kuyunú Babiloon tiŋkinee.

²Bín di sá ubɔti Yeekooniya nì ubɔti na nì ubɔti kàlɛŋkpaambi nì Juuda nì Jeerusaleem kpilib nì bicaabi nì ŋŋal pu tɔntɔnliibi.

³Yeereemii nìn dū kugbɔŋuee ki ŋúbiñ Safan jipɔɔn Eeleeyasa nì Ilikiya jipɔɔn Geemariya. Di sá yii Juuda bɔtiu Seedeesiyaasi nìn tú-bi Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar cee. Tin bi nìn ŋmāñ kugbɔŋu gbanti poonee sèé:

⁴«Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu di bí sòoñ nì bin kɔkɔ u yānti bi cúú Jeerusaleem ki cūnni Babiloon tiŋkin kuyunúee.

⁵Māmaan adiin kí nīn kóò. Kpòmaan akpaan kí lēē tijikaal kí jī.

⁶Ní cáá binimpoobi kí māl mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu. Ní cáá binimpoobi kí tī ni-jipɔmbi, kí dū ni-bisalib kí pō ticati bí māl mbiyaamu. Ní māl kí bütī niin, ni-wíiŋŋu n̄ taa bàtī.

⁷Ní nyàabmaan kitiŋ kin poon ti-Dindaan jīñ-ni ki kóñee nyɔkɔpu cùtam, di sá yii kitiŋ gbanti yaa bí ŋgbansɔŋfinee, ni mun làá nīn bí ŋgbansɔŋfin.

⁸«Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel yab Nimbɔtiu gíti bí yii: <Ní taa yānti Unimbɔti bɔnaatiliibi bin bí ni-kansikinee n̄ kīl-ni, kí taa pīlifiñ ni-bɔɔbi nì bin lèekī ni-damintiiti taapu ki tükù-nee.

⁹Bi lì yii bi nàatī m-bɔti ní, ama an sá nnyimɔn ní. Maa tú-bi.> Ti-Dindaan di sòoñ mín.

¹⁰«Ti-Dindaan nín sòoñ puee sèé: <Babiloon beel yaa láa ŋá abin imun̄ku ita nì saalaayee, m làá dāá sō ni-saai. M nín nìn pōoñ-ni dipoommɔntiil diŋyee, m làá dāá ŋá mín. M làá dāá fātī gíiññi-ni Jeerusaleem doo.

¹¹Man ni-Dindaan nín sòoñ puee sò. M nyí tin m bónti kí ŋá kí tī-nee. Maa bónti nnaabu kí tī-ni, ama an sá nnaam ní m bónti kí tī-ni. M bónti ni-foolboon̄wu n̄ nīn ŋāñ nì dimákal poon.

¹²Niinee, ni làá dāá dāañ kí yíiñ-mi kí mèè-mi, ní m̄ dāá pīlifiñ-ni.

¹³Ni làá dāá nyàab̄-mi ní kí dāá ká-mi, di sá yii ni làá dāá nyàab̄-mi nì ni-pòbil kòkò ní.

¹⁴M làá dāá yàntī ní ká-mi, ti-Dindaan di lī mín. M làá dāá gíìnní bin bi cúú ki cūnni kuyunuee ní kí dāá kóon-ni kí kpāfi atimbun nì ipaan in kòkò pu m jìñ-ni ki kónee, ti-Dindaan di lī mín. M làá fàtíí gíìnní-ni mpaan ŋun pu m nìn jìñ-ni ki cūnni kuyunuee nee.>

¹⁵«Ti-Dindaan b́í sòon nì ni mín, di sá yii ni l̀ yii: <Ti-Dindaan tī-ti Unimbɔti bɔnaatiliibi Babiloon tɔŋkin doo.>

¹⁶«Ti-Dindaan nín sòon tin ubɔti un kā Daafiidi beejal pu puee sò. U nìn sòon tibɔbaantiil gbanti bin kòkò dāá gbíntii kòò Jeerusaleem, ni-nabiyaamu mun baa cúú ki cūnni kuyunuee kii nimbee pu.

¹⁷Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín sòon puee sèé: <M làá cáan kujaau nì ŋkùm nì bílbi kúm kí t̄ bi-pu. M làá yàntī bí kpántí kii fiigi biliŋ ŋin sū ki bíl unil kaa ti ŋūn kí ŋmóee ní.

¹⁸M làá dāá dū kujaau nì ŋkùm nì bílbi kúm ní kí jà-bi. Kitiŋ pu beeni nib yaa láa ká-bee, bi làá dāá kó dinyoondin ní. Ntimu mun kòkò poon m làá dāá jà-bi kí kónee, bi yaa làá dāá t̄ ubɔ mbusu áá kí sòon kubɔbiu kubɔ pu áá tibɔti tin cáá tifaandee pu áá kí kón ubɔ icooyee, b́ín ní bi làá dāá yòon ŋabika.

¹⁹Kun pu t́ín làá bàñ-bee di sá yii baa pílifi m-bɔti, man bi-Dindaan di lī mín. Nì min kòkò m tú m-tɔntɔnliibi m-bɔnaatiliibi kaa gbèènee, baa pílifiñ-bi, man bi-Dindaan di sòon mín.>

²⁰«Nimbi bin m jìñ Jeerusaleem ki t̄ Babiloon tɔŋkin kuyunuee, ní pílifi man ni-Dindaan nyɔɔbundi.

²¹«Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòon tin Koolaya jipɔɔn Akaab nì Maaseeyawuu jipɔɔn Seedeesiyaasi pu puee sò. Bi-liitil l̀ yii bi nàatī ti-Dindaan bɔti ní, ama an kaa sá mín. Mín puee, m làá dū-bi kí ŋá Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar ŋaan ú yàntī bí kpò-bi ni-nimbilaaliyin.

²²Juuda yab bin kòkò bi cúú ki cūnni Babiloon tɔŋkin kuyunuee yaa làá dāá t̄ ubɔ mbusuee, binib bili gbanti yiŋŋi ní bi làá nín cáá tòó mbusu. Bi làá dāá nín l̀ yii: <Ti-Dindaan ń ŋá-si kii u nín nìn ŋá Seedeesiyaasi nì Akaab pu ki yàntī bi wūñ-bi ŋŋmee!>

²³T́ín bāañ-bi kun puee bi ŋá ntimbiil tuuŋŋi Isirayeel tɔŋkin ki dōon nì bi-jutiibi nimpoobi. Bi nìn l̀ yii bi nàatī m-bɔti ama ní an kaa sá mín, di sá yii maa nìn tī-bi mara bí ŋá mín. M nyí t́ín gbanti kòkò ní ki sá useeradaan», man ni-Dindaan di lī mín.

Kugbɔŋu kun Seemayawuu ŋmàñee

²⁴Á sòon nì Seemayawuu un sá Neelam tɔŋkinee mun yii

²⁵Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòɔn puee sò. A gāa a-bindi ki ŋmān kugbɔŋu ki tī Jeerusaleem yab kɔkɔ nì usaraanɔkpil Seefaniya, Maaseeyawuu jipɔɔn nì bisaraanɔaliibi bin kɔkɔ kíñee yii:

²⁶«Ti-Dindaan di lē-si á nīn sá usaraanɔkpil kí fōo Yooyadaa yil. Á nīn kpèe kunimbɔtidii poon biwaatiibi bin yī bi-ba Unimbɔti bɔnaatiliibee. Á bóob-bi ikusaka ní kí bā-bi abaa.

²⁷Ba pu ní aa wòɔn Yeereemii uanatootija un bí ni-kansikin ki nàatī-ni Unimbɔti bɔtee?

²⁸U ŋmān-ti kugbɔŋu ki tīn-ti Babiloon doo yii: Ni làá kāl niin kí yúntí. An puee, māmaan adiin kí nīn kóò, kí kpòmaan akpaan kí lē tijikaal kí jī.»

²⁹Ama usaraanɔkpil Seefaniya kàaŋ kugbɔŋu gbanti ki tükü Yeereemii.

³⁰Niinee ní ti-Dindaan sòɔn nì Yeereemii yii:

³¹«Á tō bí cùú tükü bin kɔkɔ bi cúú ki cūnni kuyunuee yii: <Ti-Dindaan nín sòɔn Seemayawuu uneelamja puee sò. Seemayawuu nàatī-ni m-bɔti, ama maa túnni-u ni-cee. U dū tinyimɔmbɔti ní ki sōŋkì ni-pòbil.

³²Too man ni-Dindaan nín sòɔn puee sò. M làá dáal Seemayawuu uneelamja nì u-biyaamu nì u-naantiibi tafal. U-dicaŋkun yab ubɔ kpá kí ká tiŋan tin m làá ŋá m-nibulee. Di sá Seemayawuu lükutì m-nibul yab bí já nì mi. Ti-Dindaan nín sòɔn puee dee.>»

Jérémie 30

Unimbɔti pòɔn Isirayeel nì Juuda yab ipoon

¹Ti-Dindaan sòɔn nì Yeereemii yii:

²«Man ni-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòɔn puee sò. Ŋmà tibɔti tin kɔkɔ m tükü-see kí ŋá kugbɔŋun.

³Man ni-Dindaan di sòɔn yii iwiin bí ki dòɔn, m làá fàtī gíiñnì m-nibul Isirayeel nì Juuda yab bin bi cúú ki cūnni kuyunuee, man ni-Dindaan di lī mīn. M làá gíiñnì-bi kitiŋ kin m nīn dūu tī bi-naanjabee poon bí fōo kí nīn kíñ ki kóò.»

⁴Ti-Dindaan nín sòɔn Isirayeel nì Juuda yab pu tiŋyee sò.

⁵Ti-Dindaan sòɔn yii: «Bi gbìl dipɔɔbiildi biilii pu, an sá dinyoondi ní, kaa sá ŋgbansɔŋfi.

⁶Ní bàlifi binib kí kpèèmaan, uninja màal kibikaaa? Ama m wāl bininjab kɔkɔ yú ki nyī bi-cammu kii unimpu di ká imatiŋween puee. Ba pu ní binib kpèe fáaa mīn?

⁷Mbusu! Dīn wiŋŋu nee sá ŋwiŋkpaan ní, ŋwiin nee ŋún kaa cáá juti. An sá dinimbinaamandi wiŋŋu ní ki tī Jaakɔb naantiibi, ama bi làá dāá ŋmátí.»

*

⁸«Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín sòon puee sò. Nyunti yaa láa bàñee, m làá dāá léetí bi-neen kpancikiliu. Niinee baa dāá gíti sá binicambi yumbui.

⁹Ama bi làá dāá nín sá man bi-Dindaan bi-Nimbɔtiu nì Daafiidi un m làá dāá dūú kàaŋ bi-pu ubɔtee tɔntɔnliibi.»

*

¹⁰Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: «M-tɔntɔnliu Isirayeel, taa fàŋkì. Sii un naanja sá Jaakɔbee, taa kó dinyoondin! Di sá yii m làá nyāntí-si ntindandatimu nee ni kí fī-si, ní kí gíiñní a-biyaamu mun bín kuyunuee. Isirayeel, a làá fàtī gítiñ ní kí nín bí dipɔɔɔŋkilin. Uɔ kaa dāá gíti bí kí páb-si.

¹¹M bí a-cee kí fī-si, ti-Dindaan di lī mín. M làá kúntí anibul ŋin cee m nín jīñ-si ki kóñee kɔkɔ. Ama siiyee, maa làá kúntí-si. An sá mbaamɔn yii m dáál a-tafal, ama nì deedee poon ní m ŋá mín. Di sá yii maa bàà ŋūñ kí yāntí-si kii a sá maanyiibee.»

*

¹²Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: «Tiweendi tin a fōōyee kaa cáá dicáaŋdi, baa ŋūñ kí cáaŋ a-buunŋu.

¹³Uɔ kaa bí ki móti a-pu. Unil yaa fōō tiweendee, bi cāantí-u ní, ama sii ceeyee, an kaa cáá nnyɔkɔ.

¹⁴A-bɔmbi kɔkɔ súnti a-pu, uɔ kaa ti dàkafi a-pu. Jeerusaleem, m fáá-si kii a sá m-nannanliuee. M dáál a-tafal ŋkpitim pu, kun puee a-kpitii wīkí ní a-yìntitam náaŋ.

¹⁵Ba pu ní a gbàà ibiil tiweendi tin a fōōyee pu. A-buunŋu kaa cáá dicáaŋdi. An sá a-kpitii in wīkí nì a-yìntitam min náaŋee pu ní m ŋá-si mín.

¹⁶Bin kɔkɔ cātiki-see, bi làá cātiki bi mun. Bi làá cúú a-nannanliibi kɔkɔ pái kí cùnñi kuyunŋu. Bin yūñ-see, bi làá dāá yò bi mun, bin fúkúl-see, bi làá dāá fúkúl-bi.

¹⁷Bi yī-si yii <un bi jīñee>, <Siiyɔn un bɔti kaa ti ká ubɔee>. Ama mama ni-Dindaan, m bí yii: M làá cáaŋ tiweendi tin a fōōyee, m làá yāntí a-buunyi í kpú.

*

¹⁸Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: <M làá fàtī mā Jaakɔb diiŋŋi, m làá sō bi-kɔŋkoonyi saai. Bi làá fàtī mā ntimu mun bi nín nāaŋee kí tókɔŋ mu-digbuŋŋi pu, ní adinyaan í fàtī ká ipaan in pu ŋi nín yúee.

¹⁹Bi làá dāá gbīl ilan nì ifaal kuŋkuuntii pu bi-kansikin. M làá dāá yāntí bí bùtī, bi-wīŋŋu kaa làá dāá bàtī. Baa làá dāá gíti kpèè-bi fám, di sá yii m làá dāá tī-bi tinyool.

²⁰Jaakɔb naantiibi làá dāá nīn bí kii bi nīn nīn bí pu njaminee ní. Bi làá dāá fàtīfí tí kóòh kí kpāfi m-nimbiin, ní m dāá jáh bi-wóbiliibi kɔkɔ.

²¹Ni-kansikin ubɔ di làá dāá nīn sá ni-kpiliu, tiŋman ni-kansikin ubɔ di làá dāá kpòotī-ni. M làá dāá pɔ udaan diyimɔɔl ú sùtí kí pīl-mi. Di sá yii ŋma di sá-u kí sùtí kí pīl-mi? Ti-Dindaan di sòòh mīh.

²²Niinee ní ní dāá nīn sá m-nibul, ní man á nīn sá ni-Nimbotiu.>»

*

²³Ti-Dindaan buŋkpaan̄ku dòòh, u-ŋuul di pōō. Kunaakpaabuŋkpaan̄ŋu bīi jīfí kí fiintí kí dāá lífí binikpitib pu, ku bí binikpitib yiliŋ pu ki màntī.

²⁴Ti-Dindaan yaa kaa ŋá u nīn lēē kí ŋá puee, u-ŋuul kpá kí sòh̄kì. Boon kpataaayee, ni làá dāá gbīl taapu.

Jérémie 31

*

¹Ti-Dindaan bí yii: «Nyunti gbantee, man di làá dāá nīn sá Isirayeel dicaŋŋi kɔkɔ Nimbotiu, ní ŋí dāá nīn sá m-nibul.»

Isirayeel yab bin kíh̄ee gítintam

²Ti-Dindaan nīn sòòh puee sèé: «Kuteeunee, m dākā dinibul dīn ŋmátì ki nyán ŋkúm ŋaane m-lan̄ŋan̄fitiiku. M làá tī Isirayeel diŋun̄fil dee.

³Dinibulee nīn lī yii: <Doooo ndandati ní ti-Dindaan lēē u-ba ki dākā-mi.> Ní m kíf-u yii: <Doooooyee ní m néeŋ-si ní ki làá nīn pée néeŋ-si. An pu ní m dū m-ba ki nákan̄-si kiŋkiŋ.

⁴Sii Isirayeel un m néeŋee, m làá fàtīfí yòòh-si kí yóòh, ní bí fàtīfí mā-si. A làá fàtīfí yòòh a-gan̄gammu nnyaammuee kí cùú kūtì bin bí ki jīh̄ jīŋaalee pu ní ŋō.

⁵A làá dāá fàtīfí cóòh fiinyi sufii Samaarii jooŋŋi pu. Bin cóòh-iee di làá dāá kītī abil.

⁶Di sá yii ŋwiin ŋubɔ bí ki dòòh biciitiliibi làá dāá tókɔh̄ Eefiraayiim jooŋŋi pu kí tééŋ yii: Yíkìmaan tí jōm̄ Siiyɔn <jool, ti-Dindaan ti-Nimbotiu cee.>»

⁷Ti-Dindaan nīn sòòh puee sò. Nīh̄ tátìmaan nī dipɔɔpindi kí tī Isirayeel, nīh̄ fàalmaan ditimbundi dīn tókɔ atimbun kɔkɔ puee. Nīh̄ gàmaan ilan mpon̄ ki lī yii: «Ti-Dindaan, fī a-nibul, fī bin kíh̄ Isirayeel tiŋkin ki bí diman̄falinee.»

⁸Di sá yii m làá nyāntiŋ-bi ŋan pú timmun kí gīh̄n̄, ní kí kóòh̄n̄-bi ntindandatimun kí kpāfi. Bi-kansikinee, bijɔfub nī bideembi, bipɔdambi nī bimatimpɔmbi làá nīn bí. An dāá sá dinikitikpaandi di làá fàtīfí gítīh̄.

⁹Bi fàtī gítīn ki sūn, ní m cēentí-bi ki ḡmēentí-bi. M làá dāá cáá-bi kí cùnni ibun in pùubee ni. M làá dāá dū-bi kí dī nsaṇ ḡun tēēn baa làá gbéetee pu. Di sá yii m sá kii ubaatee ní ki tī Isirayeel, ní Eefiraayiim sá m-jipɔṅkpiliu.

*

¹⁰Nimbi atimbun, pīlifimaan ti-Dindaan nyɔɔbundi. Ní cáá-dì kí nàatī ntimu mun dátì nnyim mǎntī tú-muee ni. Ní lì yii: «Ti-Dindaan nìn jīn Isirayeel yab bi yāl ki gbí an kɔkɔ. Kɔṅkɔnnēe u kóon-bi ki kpáfí, ki wún bi-pu kii upikpaal nín wún u-piii pu puee.»

¹¹Di sá yii ti-Dindaan fī Isirayeel yab, u nyánti-bi unannanli un pɔɔn-bee ḡaan.

¹²Bi làá dāá bàṇ Siyɔn gbantaṅki pu ki kūuntí dipɔɔpindi kuṅkuuntii. Bi fāā mòɔɔ ki cá ti-Dindaan wammontiiti cee, an dàkà yii bilee nì ndapɔm nì ḡkpam nì ipii nì iṅoobu nì inaa. Bi làá dāá nīn bí kii bukpaabun bi yāān nnyim tiṅanee ní. Bi-pɔṅḡu pée gítí kpá kí bàtī.

¹³Niinee bisapɔmbi dāa ḡōō nì dipɔɔpindi ní binaacimpɔmbi nì bijaṅkpilib fàal dicilpu. M làá dāá yàntī bi-nimbaaku ṇ kpántí-bi jīṅaal, m làá ḡmēēn-bi bi-nimbinaamandi poon, ní kí yàntī bi-pobil ṇ sòṅkì.

¹⁴M làá dāá tī bisaraaṅaliibi tinan tin cáá ḡkpamee tikpil. M làá dāá gbēēn m-nibul tiwammontiil, ti-Dindaan di lī mín.

*

¹⁵Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: «Bi gbīl Raama tiṅkin dituweel nì nsiim pu. An sá Raaseel di bí sūn u-biyaamu pu. Waa kí ubo ṇ ḡmēēn-u, di sá yii muaa ti bí.»

¹⁶Ti-Dindaan nín sòon puee sò. Taa ti sō kí yīkintī, pítí a-nyinnyim! Man ni-Dindaan di sòon mín, m làá pà a-ḡíndi paati. A-biyaamu làá nyānni binannanliibi tiṅkin kí gítīn.

¹⁷Ti-Dindaan bí yii: «Dimákal bí ki tī a-naantiibi, a-biyaamu làá fàtī gítīn bi-tiṅkin.»

¹⁸M gbīl Eefiraayiim yab yáliṅkí ki lì yii: «Ti-Dindaan, a dāal ti-tafal ḡkpitim pu kii bi nín tiṅkí dinajapɔmbil din bɔti pɔyee puee. Ama á fàtī ḡínni-ti a-cee tí bàā fàtī gítīn a-cee tiṅman pu. Di sá yii sii ti-Dindaan di sá ti-Nimbotiu.

¹⁹Ti nìn fàtī ti-boon ki tī-si, ama kɔṅkɔnnēe, ti kpánti ti-ba. Ti bēē ti-yìntitam, ní ki fátí ti-biṅḡi ki yáliṅkí. Ti fá ti-jilmau ní icoo cúú-ti gbòooo. Tiṅman ti ḡá tin kaa kítē ti-naacimpontin, ní ki bí fòol an paati.

²⁰Eefiraayiim di sá m-bineenkaaki, m néēn-u ki jítīn bin kɔkɔ kíṅee. An pu ní ḡyunti ḡun kamaa m yaa bí sòon ki kù u-botee, m gbínti dàkafí u-pu. M-pòti kaa fù u-pu. Maa pée ḡūn kí gbēēn kí taa sō u-saai.» Ti-Dindaan di sòon mín.

*

²¹Cóon kikpaanyɔkɔ tan̄kpeeni kí nóó nì a-daanti, cóon tidaandi nsan pu. Nín nyí nì a-ba nì didandi din a dēe, nì nsan ɲun a cōomee. Isirayeel un bí kii usapɔɔnee, fàtíí gítíí, fàtíí gítíí ntimu mun sá a-yaka nee poon! Fàtíí gítíí a-timmun.

²²Usapɔɔn un gáatèe, a làá nīn sán ki lábití yèè kí tin sãa ɲyunti ɲulɔɲu ní? Di sá yii ti-Dindaan náan̄ tiwampɔn tiba kitiɲ pu: Unimpu di làá nīn kīn ki mōnni uninja.

*

Bi làá fātī mā Juuda nì Jeerusaleem timmu

²³Ti-Dindaan Mpɔɲkɔdaan Isirayeel Nimbɔtiu nín sòon̄ puee sèé: «M yaa láa fātī gíiñnì bin bínnì kuyun̄uee, bi làá dāá tí lī Juuda tiɲki nì ki-timmu pu yii: «<Ti-Dindaan n̄ biñ a-boon, sii Siiyɔn gbantaɲki kin bí circiree, laakin difiil bée.>

²⁴«Niinee Juuda yab bin kóò tisatinee nì bin kóò ntimunee, bikpaabi nì biwan̄kpaaliibi kɔkɔ làá dāá nīn kóò kitiɲ nee pu dicilpu.

²⁵M làá dāá tī bin gīyee nnyim bí nyò ní kí tī bin kaa ti cáá mpɔnee kunyannyaau.

²⁶Mín boonee ní m fīntì ní ki ká yii ɲgeem min m gèeñee mō.

²⁷«Ti-Dindaan nín sòon̄ puee sò. Iwiin iba bí ki dòon̄, m làá dāá yàntī binib nì tiwan̄kuti n̄ kpátí kí gbí Isirayeel nì Juuda been̄in kii iwamboolee.

²⁸Kii m nín tãa ki bíkì bi-pu, ki fùkū, ki gāatì ki lúkú, ki kpéelikì, ki nāan̄ ní ki ɲá tikpitiil puee, mín̄ mbaantiim ní m làá ɲá kí tī-bi bí fātíí mā kí cóon̄, man bi-Dindaan di lī mín̄.

²⁹ɲyunti gbantee, ubɔ kaa dāa gítí lī yii: <Bibaatiibi ɲmó asubigaan, ama mbiyaamu nyiɲɲi di nyāɲfi.>

³⁰Un di yaa ɲmó asubigaanee, udaan nyiɲɲi di làá nyāɲfi. Un di yaa ɲá ikpítee, udaan di kúù.»

³¹«Ti-Dindaan di lī yii iwiin iba bí ki dòon̄, m làá fātíí pòon̄ Isirayeel nì Juuda yab dipoompɔndi.

³²Dín̄ kaa dāa sá kii din m nīn pōon̄ bi-naanjab ɲwiin ɲun m nīn cúú bi-ɲal ki nyánti Eejipiti tiɲkin kuyun̄unee. Nì min̄ kɔkɔ man di nīn sá bi-Dindaanee, bi nīn kpītì dipoomdi gbanti, ti-Dindaan di lī mín̄.»

³³Ti-Dindaan bí yii: «Dipoompɔndi din m làá dāá lī Isirayeel yab ɲwiin gbantee sò. M làá dāá dū m-marab kí ɲmà kí ɲá bi-landɔkɔyin, kí ɲmà-bi kí ɲá bi-pòbilin. Man làá dāá nīn sá bi-Nimbɔtiu ní bīn̄ n̄ nīn sá m-nibul.

³⁴Ubo kaa dāa gítí dākà u-juti àà u-nabiki ú nīn nyí ti-Dindaan. Di sá yii kí yòon̄ bi-kansikin mbiyaawaamu kí tin cáá sãa bikpaambee, báa ɲma làá dāá bée-mi,

man ni-Dindaan di lī mín. Di sá yii m làá dāá dū bi-kpitii kí pō-bi ní kaa làá ti téetí bi-yìntitam pu.

³⁵Nma di dū ɲwiīn ki k̄āān ɲú n̄n ɲm̄íntí ɲwiimpu ní? Nma di t̄ī uɲmal n̄i ɲmalbijaa mara í n̄n ɲm̄íntí kunyeeu ní? Nma di kùt̄i t̄iɲku ní ki yànt̄i u-nyingbanti yíki ki ḡa kuwoou ní? An sá ti-Dindaan Mɔɔɲkɔdaan. U-yindi dee.»

³⁶Ti-Dindaan bí yii: «Daliɲkin ní m yaa kíí yii marab bin kpòot̄i duulinya nee kaa ti bée, mimmee m kíí yii Isirayeel yab kɔkɔ mun kaa ti kpáfí ki ɲá ditimbundi dee!»

³⁷Ti-Dindaan bí yii: «Unil yaa ɲū̄n kí ɲm̄ànt̄i kutagbɔɲu kun dàñee, ki yaa tí ɲū̄n kí bée kitiɲ nyóoɲɲuee, mimmee ma mun làá dū Isirayeel yab kɔkɔ kí fá, ikpiti in kɔkɔ bi ɲée pu, ti-Dindaan di lī mín.»

*

³⁸Ti-Dindaan bí yii: «Iwiin bí ki dōōn m làá f̄at̄íí mā Jeerusaleem kí t̄ī m-ba, kí yòōn Ananeeeyeel difɔkɔku Dikpindi punyɔkɔki.

³⁹Bi làá dāá dū ɲm̄īiɲmantikaa kí t̄ō kí ɲm̄ànt̄i kitiɲ kpaanyɔkɔ kí n̄n cá Gareeb gbantaɲki, ní kí yòōn niin kí pól kí n̄n cá Goowa t̄iɲki watil pú.

⁴⁰Bi làá dāá dū anikpil n̄i ɲfantam tantakal n̄i mpaan ɲun kɔkɔ d̄ō kí tin s̄ā Seedrɔn buɲɲuee n̄i Dikpindi punyɔkɔki kin sá Itaamu punyɔkɔki ɲwiīn nyalaɲki púee kí sú-mi. Uɔ kaa dāa ḡít̄i f̄ukù tiba ki dāa n̄n bííí tiba mpaan gbanti pu.»

Jérémie 32

Yeereemii dá bukpa

¹Juuda b̄ot̄iu Seedeesiyaasi n̄n k̄āl dibeel abin disaalaatiil poonee, Babiloon b̄ot̄iu Neebukadineesaar ū̄n n̄n ɲá abin saalku n̄i ata dee dibeel pu. Nyunti gbanti ní ti-Dindaan sòōn n̄i Yeereemii.

²Nyunti gbantee Babiloon janjaliibi n̄n m̄ànt̄i tú Jeerusaleem t̄iɲki kí já n̄i k̄i. Bi n̄n cúú Unimb̄ot̄i b̄onaatiliu Yeereemii ki p̄īn̄ kudii bijanjaliibi dumpu, Juuda b̄ot̄iu beecindin.

³Juuda b̄ot̄iu Seedeesiyaasi di n̄n yānt̄i bi p̄īn̄-u niin. Di sá yii u n̄n wòōn Yeereemii u n̄n n̄at̄i ti-Dindaan b̄ot̄i yii: «M làá dū Jeerusaleem t̄iɲki kí ɲá Babiloon b̄ot̄iu ɲaan ú f̄ōō-kèe.

⁴Juuda b̄ot̄iu Seedeesiyaasi kaa làá ɲm̄át̄i kí nyā Babiloon yab ɲaan, di sá yii m lēē kí dū-u kí ɲá Babiloon b̄ot̄iu ɲaan. U làá cúú yū̄l Neebukadineesaar nimbiin ní bí n̄n sòōn ki kp̄ée t̄ɔb.

⁵Bi làá cúú Seedeesiyaasi kí c̄unn̄i Babiloon t̄iɲkin, ní ú n̄n bí niin kí tin s̄ā nyunti ɲun ní m làá dāá kp̄ée u-b̄otee, ti-Dindaan di lī mín. Ni yaa gb̄ínt̄i b̄íí jáà n̄i Babiloon yab, naa làá ɲm̄ā-bi.»

⁶Yeereemii bí yii: «Ti-Dindaan nín sòoñ nì mi puee sèé:

⁷<A-wee Anameeyeel, Saalum jipɔɔn làá dāān a-cee kí bí-si yii á dā u-kpaabu bun bí Anatootee. Di sá yii sii nì u di pēē. An puee, sii di cáá nsan kí dā bukpaabanti.>»

⁸Kii ti-Dindaan nín sòoñ nì mi puee, m-wee Anameeyeel nìn lafun dómiń m-cee bijanjaliibi mɔŋkiŋu ki bí-mi yii: «Dā m-kpaabu bun bí Anatooti, Beenjameen tiŋkinee. Di sá yii man nì sii di pēē. Míń puee, mara poonee, sii di cáá nsan kí dā-bu.» Niin ní m bēē yii ti-Dindaan di sòoñ nì mi.

⁹Niinee ní m dá m-wee Anameeyeel kpaabu bun bí Anatooti tiŋkinee, ki pāñ-u bukpaayee daaku nín sá puee, animbil jitɔmbi saalku nì bili.

¹⁰Ní m ńá kugbɔŋu kun dākà yii u nyáfiń-mi u-kpaabuee mili pu. M-seeradambi nimbiinee, ní m kpáb kugbɔŋu kun pu m nyī m-jaliikee, ní ki ńmānti animbil saniya pu.

¹¹Boonee ní m fōō kugbɔŋu kun dākà yii m dá bukpaayee ki kpáb kii mara nín bí yii ń ńá puee nì kun baa kpábee.

¹²M nìn dū tigbɔnliitilee ki tī Neeriya jipɔɔn Baruuki, Maaseeyawuu naantiiu. M-wee Anameeyeel nì biseeradambi bin nìn nyī ńŋal kugbɔŋuee puee, nì Juuda yab bin kɔkɔ nìn bí bijanjaliibi mɔŋkiŋuee nìn bí.

¹³Ní m tükū Baruuki tiboti nee samaa kɔkɔ nimbiin yii:

¹⁴«Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín lī puee sèé: <Yòoñ tigbɔnliitil tin dākà yii m dá bukpaayee, kun pu m nyī ńŋal ki kpábee nì kun maa kpábee. Á dū-ti kí ńá diboolin kí kpāafi an nīn bí kí yúntí.>»

¹⁵«Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan Isirayeel Nimbɔtiu nín lī puee sèé: <Nwiin bí ki dòoń, bi làá dāá fātí dā kitíŋ nee poon adiin nì akpaan nì fiinyi kpaanŋi.>»

Yeereemii wimmeem

¹⁶M nín dū tigbɔn gbanti ki tī Neeriya jipɔɔn Baruuki ki dóòyee ní m mēē ti-Dindaan yii:

¹⁷«Too, ti-Dindaan, sii di dū a-pɔŋkpaanŋu nì a-kpabil ki nááń kutagbɔŋu nì kitíŋ. Tiba kaa pōō a-cee.

¹⁸Sii di dākà binib kulanŋanŋfitiiu kí tin sāā anaantitɔntɔkɔ kutuku pu. Ama bibaatiibi yaa yīntèe, bi-biyaamu tafal ní a dátí kí tò ipɔntoon. A sá Unimbɔtikpaan, ní ki cáá mpɔn. Sii yindi di sá ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan.

¹⁹A nín lēē kí ńá puee sá ńkpaami ní a cáá mpɔn kí ńá míń. A kpèé ki wāl tin kɔkɔ nnibiyaamu bí ki ńáánee. A pà báà ńma paati ki nóó nì u-bimbim nì u-tuunŋi nín sá puee ní.

²⁰«Sii di nìn túń atunƙpaan nì maamaacib Eejipiti tiŋkin. Áli nì díń, a dàkà un ní a sée Isirayeel nibul nì inifunaan kòkò kansikin, kii an nín bí pu díń nee ní.

²¹A nìn túń atunƙpaan nì maamaacib ki dàkà mpɔŋkpaan nì dikpabil ki nyánti a-nibul Isirayeel Eejipiti tiŋkin.

²²A nìn pūtì ki pōon ti-naanjab yii a làá dū kitiŋ kin poon nnaabiim nì tisiil pùubee kí tī-bi ní a lafun ɣá mín.

²³Bi nìn lafun kó ki fōo kitiŋ gbanti ki kāl. Ama baa pílifiń-si, kaa nóó a-dàkatam, kaa tó a-marab. Niinee ní a yānti inaabu in kòkò bíi bàń-ti díń nee jéeti bi-pu.

²⁴«Kɔŋkɔnnée, Babiloon yab dómiń ki gūu kitiŋee ki bíl atanƙpuku kí fōo-kì. Bi bíi jáà nì kì ní kì làá pée kó bi-ɣaan ní kujaau nì ɣkùm nì bílbił kúm pu. Tin a nìn sòon ki síińee bāań ní sii a-ba wāl mín.

²⁵Too, Jeerusaleem làá kó bi-ɣaan dee! Kin ba pu ní a tī-mi mara yii m dā bukpa Anatooti kí pà biseeradambi nimbiin?»

Ti-Dindaan kí Yeereemii tiboti

²⁶Ní ti-Dindaan kí Yeereemii yii:

²⁷«Man di sá tin kòkò cáá kufoouee Nimbɔtiu. Tiba bí ki pōo ki jítiń-maaa?

²⁸An pu ní man ni-Dindaan bí yii m làá dū kitiŋ nee kí ɣá Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar nì u-janjaliibi ɣaan. U làá fōo-kì.

²⁹Babiloon yab bin bíi jáà nì kitiŋ nee làá kó ki-ni, kí nàań-kì ní kí tūu-kì ɣɣmi. Adiin aba yilpu bi nín bōb puee, binib tūuti talaalub ki tī diwaal Baal ní ki fá awaa aba mun ndaam. Bi ɣá mín ki gbíti m-ɣuul. Too, Babiloon yab làá tūu adiin gbanti ɣɣmi.

³⁰«Di sá doooo kutaafaau ní Isirayeel yab nì Juuda yab bí ki ɣaań tin kaa ɣāńee m-nimbiin. Tiŋman, tin kòkò Isirayeel yab ɣaańee gbíti m-ɣuul ní, ti-Dindaan di lī mín.

³¹Di sá yii doooo bi nín mán kitiŋ nee ki dāa sāa díń nee, ki-nib pée gbíti m-ɣuul ní ki yànti m fòol mbum. An pu ní maa ti là kí wāl-bi m-nimbiin.

³²Isirayeel yab nì Juuda yab ɣá ikpiti tikpil ki gbíti m-ɣuul, bíń nì bi-bɔtiibi nì bi-kpilil nì bi-saraaɣaliibi nì bi-bɔnaatiliibi nì bin kóò Jeerusaleem tiŋkin nì Juuda timmu mun kíńee poonee.

³³An bàà sá bí fātì bi-nimbiin kí túl-mee, bi fātì bi-boon ki tī-mi. Nì min kamaa m yōon ɣyunti ki dàkà-bee, baa pílifi kaa dū m-saŋkii ki túń ditundi.

³⁴Bi cáá bi-waangi ɣin sá ntimbiil tuuŋee ki kón Kudii kun bi dūu sú-mee poon ki kón-ku tijòkòndi.

³⁵Inɔɔm tantakalinee, bi ɣātì mpaan kí nīn tòotì diwaal Baal. Niin ní bi dū bi-jipɔmbi nì bi-bisalib ki tūu ɣɣmi ki tī diwaal Mooleeki. Maa pée tī-bi dalba dalba

mara bí ɣá mín, kaa kpáàa dākafi mín ɣwindal. Bi nín ɣá ntimbiil tuuŋɣi gbantee, bi téé Juuda yab ki yānti bi ɣá ikpiti.

³⁶«Ni sòon Jeerusaleem tiŋki pu yii: <Kujaau nì ɣkùm nì bìlbil kúm di dū-kì ki ɣá Babiloon bɔtiu ɣaan.> Kɔŋkɔnnée, man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòon kitiŋ nee pu puee sò.

³⁷M nìn ɣí bi-pu diŋuul ki fōō bi-pu mbum ɣkpitim pu. M nìn jìñ-bi bi yāl ki kó ntimu kɔkɔn. Nì mín kɔkɔee, m làá kóon-bi kí kpāfi doo bí nìn bí ɣgbansɔŋfin.

³⁸Niinee bi làá fātīf nìn sá man nibul, ní man n nìn sá bi-Nimbɔtiu.

³⁹M làá dāá tī-bi dipɔbibaantiil nì nlandɔkɔbaanti bí ɣmā kí nìn tó-mi ki cá jaanjaan. Niinee bi làá nìn bí mmɔnni, bi nì bi-biyaamu.

⁴⁰M làá ɣá mpèé nì bi kí nìn cá jaanjaan. M làá nìn pée nóó-bi kí ɣá-bi tiŋan kí taa gbèen. Mimmee, bi làá nìn tó-mi ní kaa ti làá fātī bi-boon kí tī-mi.

⁴¹Án làá dāá nìn mōn-mi m ɣá-bi tiŋan. M làá dāá kàañ-bi kitiŋ nee poon katanjoolii nì m-pɔbil kɔkɔ nì m-naŋki kɔkɔ.»

⁴²Ti-Dindaan ɣíti sòon yii: «Man di cáañ nnaabukpaan nee ki tó Juuda nibul pu. Man ubaantee di làá tí cáañ nnaam min m pōon-bee kí tī-bi.

⁴³Binib lì yii: <Bi dū kitiŋ nee ki ɣá Babiloon yab ɣaan. Kɔŋkɔnnée kì kpánti kuteeu ní binib nì tiwaŋkuti kaa ti bí ki-pu. Ama kitiŋ nee poonee, binib làá dāá fātīf dā akpaan.

⁴⁴Tiŋman bi làá dāá fātīf dā akpaan Beenjameen tiŋkin nì Jeerusaleem tiŋki kpaanceetii nì Juuda timmun nì ntimu mun bí ajoin puee nì mun bí Seefeelaayee nì mun bí Neegeebée. Binib làá dāá ɣmā tigbɔn tin dākà yii bi nyāfi bi-kpaatantee ní kí dāá dū kijalii kí nyī ti-pu ɣŋal ní kí kpáb biseeradambi nimbiin. Di sá yii m làá fātīf ɣíhñí bi-yab bin bi cúú ki cūnni kuyunuee», ti-Dindaan di lī mín.

Jérémie 33

Ti-Dindaan fātīf pōon Jeerusaleem ipoon

¹Yeereemii nìn gbíntii dāá pī kudii bijanjaliibi bin cí ubotee dumpu. Ti-Dindaan nìn ɣíti sòon nì u yii:

²«Ti-Dindaan un di ɣá tin bí nee kɔkɔee, ti-Dindaan un di bónti-ti ki yānti tì bée nín sòon puee sò. Ún ní bi yī ti-Dindaan.

³Kúuñ ki yíñ-mi, m làá kíí-si. M làá lēē tiwaŋkpaandi tin bí dibalin aa nyée kí dākà-si.

⁴Ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu nín sòon tin kitiŋ nee diiŋɣi nì Juuda bɔtiibi beeciŋɣi nì ataŋkpakpuku ɣin bi bí kitiŋ gundi boon nì kitàataajiki pu puee sò.

⁵Bi yaa bí jáà nì Babiloon yabee, bi bí gbēentí adiin anikpil ñin m làá kpò m-ñuul nì m-bum poonee dee. Di sá yii Jeerusaleem yab tún atunkpiti tikpil, an pu ní m fàtì m-boon ki tī kitiñ nee.

⁶«Ama nì mín kòkò, m làá dāá cáan-kì kí pòkì. M làá cáan-kì ní ki-nib ñ ká dipòòpòkil kí nīn bí ngbansòñfin.

⁷M làá fàtī gínní Juuda nì Isirayeel yab bin bi nīn cúú ki cūnni kuyunuee, m làá fàtī gínn-bi mpaan ñun pu bi nīn bí dooooyee.

⁸M làá dāá ñá-bi circir kí nyāntí ikpiti in kòkò bi ñée. Bi nín ján nì mi puee, m làá dūú pò-bi.

⁹An làá dāá nīn mōn-mi m yíñ Jeerusaleem yindi. Kitiñ gbanti làá dāá tī-mi jilma ní m dāá nīn fàal ki-pu kitiñ pu nibuliñ kòkò nimbiin. Anibul gbanti kòkò làá dāá béé tiñan tin kòkò m làá dāá ñá-kèe. Bi yaa láa ká nnaam nì ngbansòñfi ñun kòkò m làá tī-kèe, bi làá dāá nīn jìkì nì kufaañu ní kí kó dinyoondin.»

*

¹⁰Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: «Nimbi Juuda yab, ni lì yii: <Kitiñ nee kpánti adigbun binib nì tiwañkuti kaa ti kòò ki-pu.> Tiñman, Juuda timmu nì Jeerusaleem danñi kīn ki dō fām binib nì tiwañkuti kaa ti kòò ntimu gbantin. Too, kitiñ nee poonee, bi làá fàtī gbīl

¹¹jijaal wooku nì dipòòpindi lanñi nì animpucangbiil pu. Bi làá dāá fàtī tí gbīl bin cāabīn inyòñki saraabi kunimbòtidiinee lanñi pu ki lì yii: <Tí nyòñkìmaan ti-Dindaan Mpòñkòdaan, di sá yii u ñāñ ní u-neendi bí ki cá jaanjaan.> Di sá yii m làá fàtī ñāñkì kitiñ nee ní kí fàtī gítí kii kì nín nīn bí pu dooooyee, ti-Dindaan di lī mín.»

*

¹²Ti-Dindaan Mpòñkòdaan nín gítí sòon puee sèé: «Kitiñ kin kpánti adigbun binib nì tiwañkuti kaa ti kòò ki-pu nì ki-timmu kòkò poonee, bi làá dāá gítí ká kunaakpaapòu laakin bipikpaaliibi làá yànti bi-piii nì bi-ñoobui ñ nīn dò ki ñùñfée.

¹³Dijool pu timmun nì Seefeelaa nì Neegeeb nì Beenjameen timmu nì Jeerusaleem kpaanceetii nì Juuda timmune, ipii nì ñoobu làá dāá tí jītí un kàan-íee nimbiin», ti-Dindaan di lī mín.

Tin Unimbòti pòonee, u làá ñá mín

¹⁴«Ti-Dindaan nín sòon puee sò. Iwiin iba bí ki dòon, m nín pòon Isirayeel nì Juuda yab nibul kí ñá-bi tiñan tiñyee, m làá ñá mín.

¹⁵Nyunti gbanti yaa láa sāyee, m làá yànti bí màal Daafiidi naantiiu tiñman pu yu. Ùn di làá dāá yànti binib ñ ñá tin dō nsanee nì tin bí deedeeyee kitiñ nee pu.

¹⁶Iwiin gbantinee Juuda beel làá dāá ká difiil ní Jeerusaleem beel á dāá nīn bí dipɔɔɔŋkilin. Bi làá nīn yī Jeerusaleem yii: <Ti-Dindaan ti-baamɔŋɔu.>»

¹⁷Ti-Dindaan nīn sòŋ puee sèé: «Daafiidi maaliŋu poon kpá kí lóó un làá kàl Isirayeel tiŋki pu dibeelee.

¹⁸Mín mbaantiim Leefii yab bin sá bisaraaŋaliibee kpá kí lóó binib bin làá nīn yú m-nimbiin ki ŋáaŋ bisaraawɔkaabi, ki tùutī saraabi ki ŋáaŋ baabadal saraabee.»

*

¹⁹Ti-Dindaan sòŋ nī Yeereemii yii:

²⁰«Man ni-Dindaan nīn sòŋ puee sèé: <Ni ŋūn kí kpītī mpèé ŋun di bí man nī ŋwiimpu nī kunyeeu kansikineeee? Ni ŋūn kí plīn nsan ŋwiimpu á taa páaŋ kunyeeu boon, áa kunyeeu á taa páaŋ ŋwiimpu boonaaa?

²¹Mín mbaantiim ní mpèé ŋun bí man nī m-tɔntɔnliu Daafiidi kansikinee kaa làá kpītī. An pu ní u-naantiibi kansikin ubɔ làá nīn pée sá ubɔti Jeerusaleem tiŋkin. Mín mbaantiim ní bisaraaŋaliibi làá nīn pée bí Leefii dicaŋkun ki tūn m-tundi. Ubɔ kaa làá pée ŋmā kí plīn nsan mín á taa ŋá.

²²Unil kaa ŋūn kí kàaŋ iŋmalbijaa in bí kutaa puee, kaa ŋūn kí kàaŋ tiŋku gbandi bul. Mín mbaantiim ní m làá bùtī Daafiidi maaliŋun yab nī Leefii maaliŋun bin sá m-tɔntɔnliibee.»

*

²³Ti-Dindaan sòŋ nī Yeereemii yii:

²⁴«Aa gbìl binib nīn sòŋ pueeee? Bi lì yii m dū Isirayeel nī Juuda, adican ali ŋin m lēēyee ki fá. Bi sòŋ mimmee ní ki kpèé m-nibul fám. Bín ceeyee, ŋaa ti kpáa sá ditimbundi gba.

²⁵Tin man ni-Dindaan lēe sò. M ŋá mpèé nī ŋwiimpu nī kunyeeu. M síiŋ marab bin kpòotī kutagbɔŋu nī kitiŋee.

²⁶Mimmee m ŋūn kí dū Jaakɔb dicaŋkun yab nī m-tɔntɔnliu Daafiidi maaliŋun yab kí fáaa? M ŋūn kí yí kí taa lēē bin làá nīn kpòotī Abraam nī Isaaki nī Jaakɔb nibuleeee? «Aayee, kpataaa! M làá sɔ bi-saai ní kí fātī yàntī án búti-bi.»

Jérémie 34

Ti-Dindaan sòŋ ubɔti Seedeesiyaasi pu

¹Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar nīn bí jàa nī Jeerusaleem tiŋki nī Juuda timmu mun kínee. U-janjakitil kɔkɔ nī kitiŋ pu beɛŋi janjaliibi kɔkɔ nī anibul ŋin kɔkɔ bí u-taapuee janjaliibi nīn kúti u-pu. Nyunti gbanti ní ti-Dindaan sòŋ nī Yeereemii yii:

²«Man ni-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu nín sòon puee sò. Cùú ká Juuda ɔtiu Seedeesiyaŋi kí tükù-u yii man ni-Dindaan bí yii m làá dū kitiŋ nee kí ɔ́a Babiloon ɔtiu ɔ́aan ú wà-kì ɔ́mì.

³Sisee, aa làá ɔ́mátí kí nyā u-ɔ́aan. Bi làá cúú-si kí dū-si kí ɔ́a u-ɔ́aan. A làá cùú yū́l u-nimbiin ní ní nīn sòon kí kpèé tɔb. Mīn boonee ní ú cáá-si kí cūnni Babiloon tiŋkin.

⁴«Ama sii Juuda ɔtiu Seedeesiyaŋi, a yaa píliŋi m-ɔ́tee, aa làá kpú kujaaun. Man a-Dindaan di sòon nì si mīn.

⁵A làá kpú ɔ́gbansɔ́ŋfin ní. Bi làá ɔ́a a-kpool kii bi nín ɔ́a a-naanjab bin nīn sá bibɔ́tiibi kí wāatì ní sii nín kpánti ubɔ́tee puee ní. Bi làá dāá tūu talaalub kí tī-si jilma ní kí gāa-si icaalan yii: <Àù, ti-baa ubɔ́ti kpí!> Man a-Dindaan di sòon mīn.»

⁶Unimbɔ́ti ɔ́naatiliu Yeereemii nīn dū an ɔ́tee kí nāatì Juuda ɔtiu Seedeesiyaŋi Jeerusaleem tiŋkin.

⁷Nyunti gbantee Babiloon ɔtiu nì u-janjakitil nīn bíi jáà nì Jeerusaleem nì u-timmu nì Juuda timmu mun bi nīn mán agun kí túee, mún di sá Lakiisi nì Aseeka timmu, ntimu muli gbanti di nīn pɔ́.

Juuda yab tī iyumbu dibatɔ́l kí fātii cúú-i

⁸Tīn gbanti kɔ́kɔ boonee, ti-Dindaan gíti sòon nì Yeereemii. Ubɔ́ti Seedeesiyaŋi nīn ɔ́a mpèé nì Jeerusaleem yab kɔ́kɔ yii bí tī iyumbu dibatɔ́l.

⁹An nīn sá yii un sá kamaa í tī u-yumbuu, uninja àá unimpu un sá eebru niliuee dibatɔ́l. Ubɔ́ kaa ti cáá nsan kí dū u-nabiki ujudanil kí kpánti uyumbu.

¹⁰Niinee ní biyidambi kɔ́kɔ nì samaa kɔ́kɔ ɔ́a mpèé yii bi làá tī bi-yumbui bininjab nì binimpoobi dibatɔ́l, kí taa ti yànti bí tɔ́ ditundi kii iyumbuee.

¹¹Ama mīn boonee ní bi kpánti nlandɔ́kɔ kí fātii fōō iyumbu bininjab nì binimpoobi bin bi nīn tī dibatɔ́lee, kí fātii yānti bi kpánti iyumbu.

¹²Niinee ní ti-Dindaan sòon nì Yeereemii yii:

¹³«Man ni-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu nín sòon puee sò. M nīn ɔ́a mpèé ɔ́ubɔ́ nì ni-naanjab ɔ́yunti ɔ́un m nīn nyántiŋ-bi Eejipiti tiŋkin laakin bi nīn bí kí sá iyumbuee.

¹⁴M nīn tükù-bi yii: <Abin aluli yaa sāāyee, báà ɔ́ma í gíiŋ u-nabiki eebru yɔ́u un cááŋ u-ba kí nyáfiŋ-uee kí líí ú tɔ́ u-ba. U làá nīn sá u-yumbuu kí tɔ́ u-tuunɔ́ŋi abin aluu, dibinluluútiilee ú gíiŋ-u kí líí ú tɔ́ u-ba. Ama ni-naanjab kaa nīn píliŋi tibɔ́ti gbanti kaa nīn tí dūu tún nì ditundi.

¹⁵Ama nimbee, ni bàà kpánti mbimbim kí ɔ́a tin kítì m-ceeyee. Di sá yii bàà ɔ́ma bàà lí u-juti cee yii u tɔ́ u-ba. Áli gba ni ɔ́a mpèé nì man kudii kun bi dūu sú-mee poon.

¹⁶Ama mín boonee ní ni kpántì nlandɔkɔ ki kpēē-mi fám. Báà ŋma fātì cūtì gíìnní u-yumbuu uninja àà unimpu un u tī dibatɔlee. Ni ḡá-bi mpɔn bí fātī kpántí ni-yumbui.»

¹⁷Ní Yeereemii gíti kúti ki lī yii: «Too, ti-Dindaan nín sòon puee sò. An bàà sá yii báà ŋma í tī u-yumbuu eebru niliu un sá u-nabiki nì u-jutee dibatɔl ní. Ama naa ḡá kii m nín bí yii ní ḡá puee. An pu ní man ni-Dindaan sòon yii m làá cáan kujaau nì bilbil kúm nì ḡkúm kí tō ni-pu. Niinee kitiṅ pu beeni nib yaa láa ká mimmee, bi làá dāá kó dinyoondin.

¹⁸«Binib gbanti nyán mpèé ḡun bi ḡée boon. Baa ḡá kii bi nín yúl m-nimbiin ki pōon puee. M làá ḡá-bi kii dinabil din bi gí ki nābitì mili ki cōom ki jítì ajan alee kansikinee ní.

¹⁹Juuda yidambi nì Jeerusaleem yab nì bikàlṅkpilib bigaakaabi nì bisaraaṅaliibi nì bitindaṅkpilib kɔkɔ, an dàkà yii bin kɔkɔ pée cōom ki jítì dinabil din bi gí ki nābitì milee kansikinee,

²⁰m làá dū-bi kí ḡá bi-nannanliibi nì bin nyàab kí kpò-bee ḡaan. Bi-nikpiliṅ làá kpántí inoon nì ipeel jikaati.

²¹Mín mbaantiim ní m làá dū Juuda bɔtiu nì u-kàlṅkpilib kí ḡá bi-nannanliibi nì bin nyàab kí kpò-bee ḡaan. M làá dū-bi kí ḡá Babiloon bɔtiu janjaliibi ḡaan. Bijanjaliibi gbanti dá láá búntì ki wāatì-ni.

²²Ama m làá tī-bi mara bí gítiṅ kí ján Jeerusaleem tiṅki. Bi làá fōo kitiṅ nee ní kí wà-kì ḡḡmi. M làá yàntì Juuda timmu í kpántí kii kuteeuee ubɔ í taa ti níṅ kòò mu-ni.» Ti-Dindaan di lī mín.

Jérémie 35

Reekaab yab bɔṅmantikaati

¹Nyunti ḡun Joosiyaasi jipɔɔn Yooyakiim sá Juuda bɔtiuee ní ti-Dindaan sòon nì Yeereemii yii:

²«Cùú ká Reekaab maaliṅun yab, kí sòon nì bi, kí cáan-bi kunimbɔtidii dibiyaamu kiba poon. Niinee á tī-bi ndaam bí nyò.»

³Niinee ní m cūtì nyàab Yaasaniya, Irimeeya jipɔɔn Abasiniya naantiu nì u-nabiyaamu kɔkɔ nì u-jipɔmbi, an dàkà yii Reekaab maaliṅun yab kɔkɔ.

⁴M nìn cáá-bi ki kón kunimbɔtidiin, Igidaliya jipɔɔn Anan, Unimbɔti niliu dibikin. Kidibiki gbanti nìn bí ki kól abɔtibil dibiki, Saluum jipɔɔn Maaseeyawuu un sá usaraaṅal ki kpée kunimbɔtidii punyɔkɔkee yaka yilpu pú ní.

⁵M nìn dū aboon ḡin poon ndaam gbée nì tidayuti ki yóon Reekaab maaliṅun yab nimbiin ní ki bí-bi yii: «Bàtīmaan ndaam kí nyò.»

⁶Ama ní bi kíf yii: «Taa nyù ndaam. Ti-naanja Yoonadaab, Reekaab jipɔɔn yóòh-ti mara yii: <Nimbi nì ni-naantiibi, ní taa pée nyè ndaam dalba dalba.

⁷Ní taa mā adiin, kí taa kpò tikpaal, kí taa cóón fiinyi sufii, ní kí taa nín cáá an wanti báà tiba. Ama ní nín kóò tantibin ni-manfal wiinyi kɔkɔ poon, ní kí ñmā kí kàl kitiŋ kin ni kóò kii binicambi nee pu kí yúntí.>»

⁸«Ti ñúb Reekaab jipɔɔn Yoonadaab, ti-naanja marau un u yóòh-tee tiŋan, an puee ti nì ti-nimpoobi nì ti-jipɔmbi nì ti-bisalib kaa nyù ndaam jaanjaan.

⁹Taa māā adiin ki kóò, kaa cáá fiinyi kpaanŋi, kaa tí cáá tisati ki kù.

¹⁰Ti kóò tantibin ní. Ti-naanja Yoonadaab nín tī-ti mara puee, mín ní ti ñúb.

¹¹Ama nyunti ñun Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar bí jáà nì kitiŋ neeyee ní ti dākafi yii: <An sò tí sàh kí kó Jeerusaleem tiŋkin Babiloon janjakitil nì Siirii janjakitil ñ taa cúú-ti. Nyunti gbantee ní ti dómiñ ki kíh ki kóò kitiŋin doo.>»

¹²Niinee ní ti-Dindaan sòòh nì Yeereemii yii:

¹³«Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòòh puee sò. Cùú tükù Juuda yab nì Jeerusaleem yab yii: <Naa bàà máah kí fōō m-bɔkpaafikaati kí pīlifi tin m sòòheeee?> Ti-Dindaan di lī mín.

¹⁴Reekaab jipɔɔn Yoonadaab tī u-naantiibi mara yii bí taa pée nyè ndaam, ní baa lafun nyùh ndaam ki dāa sāa dīh, kun puee bi tó bi-naanja marau. Ama man sòòh nì ni ki gíti sòòh nì ni ní naa pīlifiñ-mi.

¹⁵M túnñí m-tɔntɔnliibi bibɔnaatiliibi ni-cee ñfunyɔm kupaau kaa gbēh bí tükù-ni yii: <Bāà ñma ñ dū u-saŋkiŋkpitiil kí fá, kí ñá min kítèe. Taa nín jòó ki pámaan awaa boon ki tòotī-ŋi. Niinee ni làá ñmā kí kàl kitiŋ kin m tī ni nì ni-naanjabee poon.> Ama naa kpòòh ni-tafal ní kaa nín pīlifi.

¹⁶Reekaab jipɔɔn Yoonadaab naantiibi ñúb marab bin bi-naanja nín yóòh-bee, ama ní man nibul kaa pīlifiñ man.

¹⁷«An puee ti-Dindaan, Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòòh puee sèé: <M làá cáah inaabu in bɔti m nín sòòheee kí tō Juuda yab nì Jeerusaleem yab pu. Di sá yii m sòòh nì bi, ama ní baa pīlifiñ-mi. M yíñ-bi, ama ní baa kíf-mi.>»

¹⁸Mín boonee ní Yeereemii bí Reekaab maaliŋun yab yii: «Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòòh puee sèé: <Ni tó ni-naanja Yoonadaab marau, ki ñúb tin kɔkɔ u tī-ni mara ní ñée.

¹⁹An puee Reekaab jipɔɔn Yoonadaab maaliŋun yab pée kpá kí lóó unil un làá nín yú m-nimbiin ki tūh m-tundee.> «Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòòh puee dee.»

Jérémie 36

Yooyakiim wùñ kugboŋu kun Baruuki ñmàñee ñmí

¹Yooyakiim jipɔɔn Joosiyaasi nín kpánti Juuda bɔtiu dibinnanaatiil poonee ní ti-Dindaan sòon nì Yeereemii yii:

²«Yòon kugboŋu kun bi ñūñ kí kpábee. Á ñmà ku-pu tibɔti tin kɔkɔ m yānti a sòon Isirayeel yab nì Juuda yab nì atimbun kɔkɔ puee, kí yòon ubɔti Joosiyaasi yuntiŋu tin m sòon nì see kí dāā sāā dín nee.

³An yaa yí Juuda yab yaa gbíl inaabu in m bí bɔntí kí cáan kí tɔ bi-puee, báa ñma làá fá u-bimbikpitim. Niinee ní m dū bi-yɛntitam nì bi-kpitii kí pɔ-bi.»

⁴Niinee ní Yeereemii yíñ Neeriya jipɔɔn Baruuki, ní ki kàañ-u tibɔti tin kɔkɔ ti-Dindaan sòon nì uee, ní Baruuki dū ñmān ki ñá kugboŋun.

⁵Ní Yeereemii tükū Baruuki yii: «Tiba cúú-mi, an puee man m-ba kaa làá ñmā kí cù kunimbɔtidiin.

⁶Ama, sii làá cù dinyɔɔboobil wiŋŋu dal, ní kí kàañ mpɔn ti-Dindaan bɔti tin m kàañ-si a ñmān ki ñá kugboŋunee. Á kàañ bin kɔkɔ bí kunimbɔtidiinee í gbíl, ki kpáañ bin kɔkɔ nyánní Juuda timmun ki dómiñee.

⁷An yaa yí bi làá kí kí nín bí gbàañ ti-Dindaan, ní báa ñma í fá u-bimbikpitim. Di sá yii ti-Dindaan bí yii u-ñuukpaandi di dàñ dinibul nee pu.»

⁸Niinee ní Neeriya jipɔɔn Baruuki ñá tin kɔkɔ Yeereemii bí-u yii ú ñee. U nín cūti ki kó kunimbɔtidiin ki kàañ ti-Dindaan bɔti tin ñmān ki ká kugboŋu poonee.

⁹Joosiyaasi jipɔɔn Yooyakiim nín kpánti Juuda beel bɔtiu abin aŋmoo uŋmawawati poonee, ní bi yóon yii bí bóob kinyɔkɔ ti-Dindaan nimbiin. Jeerusaleem yab kɔkɔ nì Juuda timmun yab kɔkɔ nín dómiñ.

¹⁰Kunimbɔtidiin niinee ní Baruuki kàañ mpɔn Yeereemii nyɔɔbuŋŋi ñin ñmān ki ká kugboŋu poonee. U nín yú Safan jipɔɔn Geemariya, ubɔti gbaŋŋmaliu dibikin ní. Kidibiki gbanti nín bí kunimbɔtidii ciŋkpaandin yilpu pu ki nákáñ kipunyɔkɔ Kipɔŋ ní.

¹¹Geemariya jipɔɔn Miikayeewu, Safan naantiiu gbíl ti-Dindaan bɔti tin ká kugboŋu poon Baruuki kàañee.

¹²Mín boonee ní u nín sɛnti ubɔti beecindin ki bàñ ki kó ugbaŋŋmal tɔntɔndiikun. Bikàlŋkpilib kɔkɔ nín kpáfi ki bí niin. Bin nín bí niinee di sá ubɔti gbaŋŋmaliu Eelsama nì Seemayawuu jipɔɔn Deelaya nì Akibɔɔr jipɔɔn Eelnatan nì Safan jipɔɔn Geemariyawuu nì Ananiyawuu jipɔɔn Seedeesiyaasi nì bikàlŋkpilib bin kɔkɔ kíñee.

¹³Ní Miikayeewu dū tibɔti tin kɔkɔ Baruuki kàañ kugboŋu poon samaa kɔkɔ nimbiinee ki máafi-bi.

¹⁴Niinee ní bikàlŋkpilibee dū Neetaniyawuu jipɔɔn Yeewuudi, Seeleemiyawuu naantiiu nì Kuusii naantitɔntɔkɔl ki tú Baruuki cee ú tükù-u yii: «Dāañ kí kpáañ

kugboŋu kun a kàaŋ samaa nimbiinee.» Niinee ní Neeriya jipɔɔn Baruuki yōoŋ kugboŋuee ki cūnni bi-cee.

¹⁵U bàñee ní bi bí-u yii: «Kàl kí kàaŋ-ti tin kà kugboŋu nee poonee.» Ní Baruuki kàaŋ ki tī-bi.

¹⁶Bi nín gbīl tiboti gbanti kɔkɔee, ní tifaandi kó-bi. Bi nín kín ki kà ki fàtī ki kpèé tɔb, ní ki bí Baruuki yii: «See tí cáá tiboti nee kɔkɔ kí māafi uboti.»

¹⁷Boonee ní bi bālifi Baruuki yii: «Māafi-ti a nín ɣá pu ki ɣún ki ɣmān tiboti nee kɔkɔee?»

¹⁸Ní Baruuki kíf-bi yii: «Yeereemii u-ba nyɔkɔn ní u kàaŋ tiboti nee kɔkɔ, ní man dū ɣmāmɔɔn ki ɣmān kugboŋu nee pu.»

¹⁹Niinee ní bikàlɣkpilib bí Baruuki yii: «Si nì Yeereemii n sàh kí bál. Uɔ kaa máaŋ kí béé laakin ni béé!»

²⁰Bi nín dū kugboŋuee ki yóoŋ uboti gbaŋɣmaliu Eelsana tɔntɔndiikun. Míh boonee ní bi nín cá dibeecindin uboti cee ki máafi-u tin kɔkɔ jítèe.

²¹Niinee ní uboti dū Jeewuudi ki tú ú cùú cáaŋ kugboŋuee. Ún nín cùtì Eelsama tɔntɔndiikun ki yōoŋ kugboŋuee, ní ki kíl ki bí kàaŋ-ku mɔɔn uboti nì bikàlɣkpilib bin kɔkɔ nín yú ki mǎnti tú-uee nimbiin.

²²Uboti nín kà tiwool yunɣiŋu diikun. An nín sá dibindi poon uŋmawawati, tiwool yunɣiŋu ní. Bi nín kpāa ɣɣmi niin ní uboti yú ki wùl.

²³Jeewuudi yaa nín pée kàaŋ ikuul ita àá inaayee ní uboti n dū bɔlfi kí gí dijandi gbanti kí tɔ ɣɣmin. U nín pée ɣá míh ní ki dāa wùŋ kugboŋuee kɔkɔ ɣɣmi.

²⁴Uboti nì u-kàlɣkpilib nín pílifi an bɔtee kɔkɔ. Ama an kaa nín kón-bi tifaandi, ní baa nín tí dáal tiwan tin bi nín pēyee ki cáti kí dākà bi-nimbaaku.

²⁵Áli gba Eelnatan nì Deelaya nì Geemariya nín gbāaŋ uboti ú taa wà kugboŋuee ɣɣmi, ama waa nín pílifih-bi.

²⁶Uboti nín tī u-jipɔɔn Yeerameeyeel nì Asiriyeel jipɔɔn Seeraya nì Abideeyeel jipɔɔn Seeleemiyawuu mara yii bí cúú ugbaŋɣmal Baruuki nì Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii. Ama ní Unimbɔti dū-bi ki bál.

²⁷Uboti nín dū kugboŋu kun poon Baruuki nín ɣmān tiboti tin Yeereemii nín kàaŋ-uee ki wùŋ ɣɣmi. Míh boonee ní ti-Dindaan sòoŋ nì Yeereemii yii:

²⁸«Cùú nyàab kugboŋu kubɔ kí fàtí ɣmā tiboti tin kɔkɔ nín ɣmān ki kà kugbɔmpeepeekaau poon, Juuda yab bɔtiu Yooyakiim dū wùŋ ɣɣmee.

²⁹Míh boonee á sòoŋ Juuda bɔtiu Yooyakiim pu yii: «Ti-Dindaan nín sòoŋ puee sèé: Yeereemii nín ɣmān yii Babiloon bɔtiu làá dāaŋ kí nàaŋ kitɣ nee kí kpò binib nì tiwanɣuti. Ama ní Yooyakiim wòoŋ-u ní ki wùŋ kugboŋuee ɣɣmi.

³⁰Too, ti-Dindaan nín sòoñ puee sèé: <Yooyakiim kpátam boonee, u-maaliŋu poon báà ubo kaa làá kàl Daafiidi beejal pu. U yaa láa kpíyee, bi làá dū-u kí fá mmɔŋki ní ŋwiiñ n gbá-u ŋwiimpu, ní nsɔnsɔm n tō-u kunyeeu.

³¹M làá dáál u nì u-maaliŋun yab nì u-kàlɛŋkpilib tafal ikpiti in bi ɛ́ee pu. M làá cáañ inaabu in bɔti m nìn sòoñ baa pílifì-mee kí tō Jeerusaleem yab nì Juuda yab pu.>»

³²Niinee ní Yeereemii nyàaḅ kugbɔmpɔŋ ki tī ugbaŋŋmal Baruuki, Neeriya jipɔɔn, ní Yeereemii fātì kàaṅ-u tibɔti tin nìn kà kugbɔŋu kun Juuda bɔtiu Yooyakiim dū wūñ ŋɛmee poonee. U nìn gítì kútì tibɔti tin náañ nì tīn gbantee.

Jérémie 37

Ubɔti Seedeesiyaasi tú binib Yeereemii cee

¹Babiloon bɔtiu Neebukadineesar nìn dū Joosiyaasi jipɔɔn Seedeesiyaasi ki kàaṅ Juuda beel pu ubɔti. Seedeesiyaasi di nìn fōo Yooyakiim jipɔɔn Kooniya yil.

²Ama bi-kansikin báà ubo kaa nìn pílifì tibɔti tin ti-Dindaan nìn dī Yeereemii pu ki kpáafi-bee. Ubɔti u-baaa, u-kàlɛŋkpilibaaa, Juuda yabaaa, ubo kaa nìn fōotì ki yīkìñ.

³Nì mín kɔkɔee, ubɔti Seedeesiyaasi nìn tú Seeleemiya jipɔɔn Yukaal nì usaraŋakpil Seefaniya, Maaseeyawuu jipɔɔn Yeereemii cee. Bi nìn bí-u yii: «Mèè ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu ti-pu.»

⁴Nyunti gbantee baa nìn dáá cúú Yeereemii ki pīñ kudii, an puee u nìn tó u-ba kí cù samaa cee kí gítìñ.

⁵Faaroo janjaliibi nìn nyáñ Eejipiti tiŋkin. Babiloon yab bin nìn mǎntì tú Jeerusaleem tiŋki kí já nì kèe nín gbìl mimmee ní bi sùtì ki wāatì-kì.

⁶Niinee ní ti-Dindaan sòoñ nì u-bɔnaatiliu Yeereemii yii:

⁷«Ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòoñ puee sèé: <Ní cùú tükù Juuda bɔtiu un túnní-ni ní dāaṅ kí bàlifèe yii: Faaroo janjaliibi bin nìn nyáñ ki tútún-nee fātì nín gítì bi-tiŋkin Eejipiti.

⁸Babiloon yab làá fātì gítìñ kí dāá já nì kitiŋ nee. Bi làá fōo-kì kí wà-kì ŋɛmi.

⁹Man ni-Dindaan nín sòoñ puee sò. Ní taa mǎntì ni-ba kí lì yii Babiloon yab yíki ti-cee ki búntì. Baa búntì.

¹⁰Tí lì yii ni ɛ́uñ ki jáñ ki pɔɔkìñ Babiloon yab janjaliibi bin bí ki jáà nì nee kɔkɔ ní an kìn bin fōo tiweendee. Bín gbanti làá nyānní bi-tantibin kí tū kitiŋ nee ŋɛmi.>»

Bi cúú Yeereemii ki pīñ kudii

¹¹Ubɔti Faaroo janjaliibi pu ní Babiloon janjaliibi sùtì ki wāatì Jeerusaleem tiŋki.

¹²Yeereemii nìn là kí nyā Jeerusaleem tiŋkin kí cù Beenjameen tiŋkin kí fōō bi nín yākatì yākatì atinjan u-dican̄kune u-jandi.

¹³Ama u nín bàñ Beenjameen tiŋki punyɔkɔpuee ní u ká bijanjaliibi bin cīití kipunyɔkɔee kpiliu ubɔ. Bi nìn yī-u Yīiriya, u sá Seeleemiya jipɔɔn nì Ananiya naantiiu. Úh nìn cúú Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii ní ki bí-u yii: «A cān a-ba kí tī Babiloon yabaa!»

¹⁴Ní Yeereemii kí-u yii: «Aayee, maa cān m-ba kí tī Babiloon yab.» Ama Yīiriya kaa nìn pīlifiñ-u. U nìn cúú-u ki cāa cūnni u-kpilib cee.

¹⁵Bín nìn gíí Yeereemii pu diŋuul ŋkpitim pu ní ki gbáñ-u ní ki dū-u ki pīñ kudii ugbaŋmal Joonatan diiku kun bi nìn dūu kpánti kusarkadiiye poon.

¹⁶Bi nìn dū Yeereemii ki tó dinyimbɔbil din poon an bòn kpimmee. U nìn kāl niin ki yúnti.

¹⁷Dalbee ní ubɔti Seedeesiyaasi tú unil ú cùú cáañ-u. U nìn là kí bàlifi-u tiba dibalin u-beecindin. Ubɔti nìn bàlifi-u yii: «Mimmee ti-Dindaan sòon nì si tiba m-pu á tükù-maaa?» Ní Yeereemii kí yii: «Iin! Bi làá dū-si kí ɲá Babiloon bɔtiu ɲaan.»

¹⁸Ní Yeereemii gíti bí ubɔti Seedeesiyaasi yii: «Ba ní m yīntiñ sii nì a-kàlɲkpilib nì dinibul nee ní ni cúú-mi ki pīñ sarka ní?

¹⁹Ni-bɔnaatiliibi nìn tükù-ni yii Babiloon bɔtiu kaa làá dāañ kí já ni nì ni-tiŋki kujaau. Bibɔnaatiliibi gbanti bí la dín?»

²⁰Ní Yeereemii kútì ki lī yii: «Kɔŋkɔnnée, ti-baa ubɔti, pīlifiñ-mi. Yàntī m-gbaamii ń kó-si fīŋfīŋ. Taa ti gíñ-mi a-gbaŋmaliiu Yoonatan dumpu, yaa sá fám m làá kpú.»

²¹Niinee ní ubɔti Seedeesiyaasi tī mara yii bí dū Yeereemii kí pīñ bijanjaliibi bin cí ubɔtee dumpu kudii. Bí nìn tīl-u ŋwiin kamaa kikpɔnɔkatii. Bí nìn cāabìñ kpɔnɔ gbanti kpɔnɔb bin bi kánti bikpɔnɔpuliliibi daŋɲi puee kí tin sāā ŋyunti ŋun ní kpɔnɔ làá dóó kitiŋee nee. Mīñ ní Yeereemii nìn gbínti bijanjaliibi bin cí ubɔtee dumpu.

Jérémie 38

Bi dū Yeereemii ki tó dinyimbɔbilin

¹Matan jipɔɔn Seefatiyawuu nì Geedaliyawuu jipɔɔn Paseewuur nì Seeleemiyawuu jipɔɔn Yukaal nì Maalkiya jipɔɔn Paseewuur nìn gbīl tibɔti tin Yeereemii sòon ki tükù samaa kɔkɔ yii:

²«Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: <Un làá gbínti kitiŋ nee poonee, kujaau nì ŋkùm nì bilbil kúm di làá kpò-u. Ama un yaa nyán kí cáá u-ba ki tī Babiloon yabee làá ŋmátí. Tin an niliuee páatèe di sá u nín kaa kpíyee.>»

³Ti-Dindaan nín sòoñ puee sèé: «M làá dū kitin̄ nee kí ɲá Babiloon janjaliibi ɲaan ní bí fōō-kì.»

⁴Niinee ní bikàlɲkpilib bí ubɔti yii: «Bí kpò kijapaaí nee, di sá yii tin u sòoñee yòtī bijanjaliibi nì bin kíñ ki bí kitin̄ nee poonee wunti. Waa nyàab samaa ɲanti, ama u-naabuɲu ní u nyàab.»

⁵Ní ubɔti Seedeesiyaasi kíí yii: «U bí ni-ɲaan, m sá ubɔti, ama maa cáá mpon kí pìiñ-ni nsan ni ɲá ni nín là puee.»

⁶Bikàlɲkpilibee nèn cúú Yeereemii ki cáá-u ki tó ubɔti jipɔɔn Maalkiya nyimbɔbilin. Bi nèn dū iɲmii ní ki cúú Yeereemii ki cáá sīntì dinyimbɔbilin. Dinyimbɔbil gbanti nèn bí bijanjaliibi bin cí ubɔtee dumpu ní, ama nnyim nèn kpá di-poon, asee tikpati. An puee bi nín nèn dū Yeereemii ki tóee, u nèn nín sīntī tikpatin ní.

⁷Too, ueetiyoopiija ubɔ nèn bí bi yīl-u Eebeedi-Meeleeki. U nèn sá ukàlɲkpil ní ki nèn bí ubɔti cindin. U nèn gbīl̄ yii bi dū Yeereemii ki tó dinyimbɔbilin. Ubɔti mun nèn kā Beenjameen punyɔkɔki nyɔkɔpu.

⁸Niinee ní Eebeedi-Meeleeki nyáñ dibeecindin ki cūtlì ká ubɔti ki bí-u yii:

⁹«Ti-baa ubɔti, binib nee nín ɲá Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii puee kaa ɲāñ. Bi dū-u ki tó dinyimbɔbilin. U làá kpú ɲkùm dinyimbɔbil gbantin, di sá yii tijin kaa ti bí kitin̄in.»

¹⁰Niinee ní ubɔti tī ueetiyoopiija Eebeedi-Meeleeki mara yii: «Si nì bininjab mmuɲku nì saalaa ń cù kí nyāntiñ Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii dinyimbɔbilin ú taa kpú.»

¹¹Eebeedi-Meeleeki nèn yōoñ bininjab mmuɲku nì saalaa. U nèn kó dibeecindin kudii kun bí kunimbikpaafidii taapuee. Niinee ní u yōoñ ticalɲkpun. U nèn dūu kúí iɲmii pu ki cáá lāañ Yeereemii dinyimbɔbilin.

¹²Ní ueetiyoopiija Eebeedi-Meeleeki bí Yeereemii yii: «Á dū ticalɲkpunee kí fīñ a-ɲmɔɲɲmɔnti ní kí dū iɲmii kí cúú.» Ní Yeereemii ɲá mín.

¹³Ní bi dáal̄ iɲmiiyee ki nyántiñ-u dinyimbɔbilin. Mín boonee ní Yeereemii gbínti bijanjaliibi bin cí ubɔtee cee.

Ubɔti bíi sòoñ nì Yeereemii dibalin

¹⁴Ubɔti Seedeesiyaasi nèn tú bi yīñ Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii, ní u cáá-u ki cūnnì kunimbɔtidii punyɔkɔki kitataatii poon. U nèn bí-u yii: «M làá bàlifi-si tibɔti, á taa bál-mi báa tiba.»

¹⁵Ní Yeereemii kíí Seedeesiyaasi yii: «M yaa tükū-si ibaamɔn, a làá yàntī bí kpò-mi. M yaa tí tī-si isaɲkaaa, aa làá dū-i kí tō ditundi.»

¹⁶Niinee ní ubɔti Seedeesiyaasi pūtì ki pōh̄n̄ Yeereemii dibalin yii: «Nì ti-Dindaan un bí dimaɲfalin nee, m pūtì yii maa làá kpò-si, kaa làá tí dū-si kí tī bin nyààb̄ kí kpò-see.»

¹⁷Ní Yeereemii bí Seedeesiyaasi yii: «Ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔɲkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòòñ puee sèé: <A yaa nyán ki dū a-ba ki tī Babiloon bɔtiu janjakpilibee, si nì a-dicaɲkun yab làá ɲmátí, ní baa làá wà Jeerusaleem tiɲki ɲɲmi.»

¹⁸Ama a yaa kaa nyán ki dū a-ba ki tī Babiloon bɔtiu janjakpilibee, Jeerusaleem tiɲki làá kó Babiloon yab ɲaan. Bi làá sēē-kì ɲɲmi, ní siiyee, aa làá ɲmátí bi-ɲaan.>»

¹⁹Ubɔti Seedeesiyaasi bí Yeereemii yii: «M fàɲkí Juuda yab bin kó Babiloon yab ɲaane. Babiloon yab ɲūh̄n̄ kí dū-mi kí ɲá bi-ɲaan bín̄ n̄ sààh̄-mi.»

²⁰Ama ní Yeereemii kíí-u yii: «Baa làá dū-si kí ɲá bi-ɲaan. Pīlifi tin ti-Dindaan dī m-pu ki sòòñ nì see. A yaa ɲá mín̄, án̄ làá nīn̄ ɲāñ̄ ki tī-si ní á ɲmátí.

²¹Ama a yaa yīl̄ kaa cáá a-ba ki tīyee, ti-Dindaan nín lēē tin làá bàh̄n̄ a-pu ki dàkā-mee sò.

²²Binimpoobi bin kɔkɔ kīh̄n̄ ki bí a-beecindinee, bi làá cúú-bi kí cùn̄n̄n̄i kí tī Babiloon bɔtiu janjakpilib. Bi làá dāá gāā-si nlan yii: «<A-bɔɔmɔmmɔntiibi baasii kíí-si ní! A cáá a-taɲi ki múl̄ tikpatin, ní bín̄ sàh̄n̄ ki fá-si!>

²³Bi làá dāá cúú a-nimpoobi nì a-jipɔmbi kí cùn̄n̄n̄i kí tī Babiloon yab. Sii a-ba kaa làá dāá ɲmátí kí nyā bi-ɲaan. Di sá yii Babiloon bɔtiu làá dāá cúú-si ní kí sēē a-tiɲki ɲɲmi.»

²⁴Ní ubɔti Seedeesiyaasi bí Yeereemii yii: «Ubo yaa pée gbīl̄ tibɔti nee, see m kūu-si.

²⁵Bikàlinjakpilib yaa gbīl̄ yii m sòòñ nì si, ní ki dómiñ a-cee kí bí-si yii: <Tùkù-ti tin a sòòñ nì ubɔtee! Á taa bál̄-ti bàà tiba, an yaa sá fám ti làá kpò-si. Ubɔti bí-si yii ba ní?>

²⁶Á kíí-bi yii: <M gbāam̄ ubɔti yii ú taa gīh̄n̄-mi Joonatan dumpu m̄ tin kpú niin.>»

²⁷Mín̄ ní bikàlinjakpilib kɔkɔ lafun dómiñ Yeereemii cee ki bāl̄ifi-u tibɔti. Ama Yeereemii kíí-bi kii ubɔti nín tī-u mara yii ú kíí puee ní. Niinee ní bi yāntì-u soooo kaa ɲá-u tiba, kun puee báà ubo kaa gbīl̄ tin u nì ubɔti sòòñee.

²⁸Niinee Yeereemii gbíntì bijanjaliibi bin cí ubɔtee dumpu ki tin sāā ɲyunti ɲun bi ján̄ ki fōō Jeerusaleem tiɲkee.

Babiloon yab ján̄ ki fōō Jeerusaleem tiɲki

(Kpèè 52.4-16, 2 Bib 25.1-12)

Bi nín ján̄ ki fōō Jeerusaleem tiɲkee, tin jítèe sèé:

Jérémie 39

¹Ubɔti Seedeesiyaasi nín kpántì Juuda ɔtiu abin awa ŋmasaalaatiu poon ní Babiloon ɔtiu Neebukadineesaar nì u-janjaliibi kɔkɔ dómiń ki mǎntì tú Jeerusaleem tiŋki kí já nì kì.

²Abin ali boon uŋmananaati poon iwiin iwa dal ní Babiloon yab sǎa ki cíl digundi din bi mǎń ki tú Jeerusaleem tiŋkee.

³Niinee ní Babiloon ɔtiu janjapilib kɔkɔ kó Jeerusaleem tiŋkin ní ki cūti kǎl Kansikin punyɔkɔki poon. Ujanjapil Neergaal-Sareeseer nì ubɔti tɔntɔŋkpilib Samgaar-Neeboo nì Sarseekiim nì Babiloon ɔtiu janjapilib bin kínee kɔkɔ nìn bí poon.

⁴Nyunti ŋun Juuda ɔtiu Seedeesiyaasi nì u-janjaliibi ká-bee ní bi dū itaaci. Kunyeeu ní bi nìn sǎn ki nyǎń Jeerusaleem tiŋkin. Bi nìn dū dī ubɔti kpaabun ki tin nyǎń kipunyɔkɔ kin bí agun ali kansikinee ní ki fōō nsan ŋun cá Jɔɔdan tantakalinee.

⁵Ama Babiloon janjaliibi nìn kùl ki bīn bi-boon, ní ki tin cúú Seedeesiyaasi Jeeriikoo tantakalin. Bi nìn cáá-u ki cūnni Babiloon ɔtiu Neebukadineesaar cee, Riibila, Amati tiŋkin. Niin ní Neebukadineesaar sòŋ Seedeesiyaasi ɔti.

⁶Riibila niin ní Babiloon ɔtiu kū Seedeesiyaasi jipɔmbi bi-baa nimbilaaliyin ki kpáan Juuda yab ɔtibiliŋ kɔkɔ.

⁷Mín boonee ní bi sǎa ki cɔti Seedeesiyaasi nimbiliŋ, ní ki dū tasa kúti kusakai ki bóob-u ki cáá-u ki cūnni Babiloon tiŋkin.

⁸Ní Babiloon yab tū dibeecindi nì binib diiŋŋi ŋŋmi. Bi nìn gbǎń ki wī Jeerusaleem gundi.

⁹Bijanjaliibi bin cí ubɔtee kpiliu Neebusaradan nìn cúú binib bin nìn kìn ki kǎ Jeerusaleem tiŋkinee ki cūnni Babiloon tiŋkin kuyuŋu. U nìn cáá bin nìn dū bi-ba ki tī Babiloon ɔtiuee nì ŋal pu tɔntɔnliibi bin kínee ki cūnni.

¹⁰Ama u nìn yǎnti bisoodambi nì bin kaa pée cáá tibe Juuda tiŋkin, ní ki nìn dū fiinyi kpaanŋi nì tisati ki yǎkatì-bi.

Bi nyánti Yeereemii sarkan

¹¹Ubɔti Neebukadineesaar nìn tī bijanjaliibi bin cí ubɔtee kpiliu Neebusaradan mara Yeereemii pu yii:

¹²«Á cùú nyàab-u kí wún u-pu ubɔ í taa ŋá-u tikpitil tiba. U yaa bālifi-si tiŋyee, á ŋá mín kí tī-u.»

¹³Niinee ní bijanjaliibi bin cí ubɔtee kpiliu Neebusaradan nì ubɔti tɔntɔnliibi kpiliu Neebusasban nì ujanjapil Neergaal-Sareeseer nì Babiloon ɔtiu janjapilib bin kínee kɔkɔ sòŋ ki gbilèn tɔb.

¹⁴Bi nìn tú binib bí cùú nyàabìñ Yeereemii bijanjaliibi bin cí ubotee dumpu. Bi nìn dū-u ki ɲúbiñ Ayiikaam jipɔɔn Geedaliyasi, Safan naantiiu. Geedaliyasi nìn pú-u nsan ú kpì u-dumpu. Mìn ní Yeereemii nìn gbíntì samaa kansikin ki kóò.

Ti-Dindaan nín sòòñ tin Eebeedi-Meeleeki puee

¹⁵Nyunti ɲun Yeereemii nìn dáá pī bijanjaliibi bin cí uboti dumpuee, ti-Dindaan nìn sòòñ nì u yii:

¹⁶«Cùú tükù ueetiyoopiija Eebeedi-Meeleeki yii: <Ti-Dindaan Mpɔɲkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín lī puee sèé: M nìn sòòñ yii an kaa sá nnaam ní m làá cááñ kí tɔ Jeerusaleem yab pu ama nnaabu. Too, m nín nìn sòòñ puee, m làá ɲá mìn. An kaa làá sūɲkì, sii a-ba nimbil làá ká.

¹⁷Ama ɲwiin gbantee, m làá fī-si, man ni-Dindaan di lī mìn. Maa làá dū-si kí ɲá bin a fàɲkée ɲaan.

¹⁸Tiɲman, m làá fī a-maɲfal. Aa làá kpú kujaaun. Kun a làá páatée dee, kun puee a dū a-mákal ki páaɲ m-pu. Ti-Dindaan di sòòñ mìn.>»

Jérémie 40

Yeereemii cūti kāl Miisipa

¹Yeereemii nìn bí binib bin bi nìn cúú Jeerusaleem nì Juuda timmun kí cūnnì Babiloon tiɲkin kuyunuee poon. Bi nìn bóób u mun ikusaka. Ama bijanjaliibi bin cí ubotee kpiliu Neebusaradan nìn nyánti-u bisarkadambee kansikin ní ki yānti u búnti Raama tiɲkin.

²Ujanjapilee nìn yíiñ Yeereemii ní ki bí-u yii: «Ti-Dindaan a-Nimbɔtiu nìn sòòñ ki síiñ yii nnaabu nee làá bàñ Jeerusaleem tiɲki pu.

³U lafun cááñ nnaabuee ki tɔ ki-pu. U nín nìn sòòñ kí ɲá puee, mìn ní u ɲá nee. Di sá yii ni yīntiñ ti-Dindaan kaa píliɲ u-nyɔkɔ, an pu ní tin bí nee kɔkɔ bāáñ-ni.

⁴Too, m làá búti-si ikusaka in ká a-ɲaan nee dín. A yaa tí là kí nóó-mi tí cù Babiloon tiɲkinaaa, a ɲūñ kí dāāñ, m làá wún a-pu. Ama a yaa kaa tí là kí dāānaaa, á taa dāāñ. Kpèè, kitiɲ kɔkɔ di dɔ a-nimbiinee, a ɲūñ kí cù laakin a yaa lèe.»

⁵Kii Yeereemii nín kaa nìn kífí tiba puee ní Neebusaradan kúti ki lī yii: «A ɲūñ kí gítí Ayiikaam jipɔɔn Geedaliyasi, Safan naantiiu cee. Babiloon bɔtiu dū ún ní ki kāāñ gɔmina ú nīn kpèé Juuda timmu. Nín cá kí kāl u-cee samaa kansikin áá á nīn cá laakin a yaa lèe.» Mìn boonee ní bijanjaliibi bin cí ubotee kpiliu tī Yeereemii tijin tin u làá nīn jīn nsanee ní ki pú-u tiwan tiba mun, ní ki yānti u búnti.

⁶Niinee Yeereemii nín cá Ayiikaam jipɔɔn Geedaliyasi cee Miisipa tiɲkin. U nìn kó binib bin nìn kīñ ki kóò kitiɲee poonee kansikin.

Juuda yab kóòñ ki kpáfi Geedaliyasi cee

(Kpèè 2 Bib 25.23-24)

⁷Tisatinee, ajanjakiti nì ñi-janjakpilib nìn dáá bí. Bi nìn gbǐl̃ yìi Babiloon bɔtiu nìn dū Ayiikaam jipɔɔn Geedaliyasi ki kǎaṇ gɔmina ú nìn kpèé Juuda tiṅki. U nìn dū bisoodambi nì bininjab nì binimpoobi nì mbiyaamu, an dàkà yìi bin kɔkɔ baa nìn cúú ki cūnnì Babiloon kuyunuee ki ṇúbìṇ-u.

⁸Niinee ní akitee dómiṇ Miisipa ki kútì Geedaliyasi pu. Ñi-janjakpilib di nìn sá Neetaniyawuu jipɔɔn Isimaayeel nì Kareeya jipɔmbi liitil Yoowanan nì Joonatan, nì Taneewumeeti jipɔɔn Seeraya nì Maaka jipɔmbi Eefayii un sá Neetoofa tiṅkinee nì Yasaniyawuu un sá Meeka tiṅkinee.

⁹Ní Ayiikaam jipɔɔn Geedaliyasi, Safan naantiiu bí bijanjakpilib nì bi-bijanjalibi yìi: «Taa fàṅkìmaan kí nìn bí Babiloon yab taapu. Kǎl̃maan kitìṅ nee ni kí nìn tūṇ ditundi ki tì Babiloon yab. Ni yaa ṇá mìn, an làá nìn sòm nì ni, man di tükü-ni mìn.

¹⁰Man kǎ Miisipa tiṅkin doo nimbi yìl pu Babiloon yab bin dɔoṇ ti-ceeyee cee. Ama nimbee, ní kítìmaan fiinyi biliṅ nì isufi in kíṇee biliṅ nì ṇkpam subiliṅ. Ní kpāafi ni-kpaajinti kí nìn kǎ ntimu mun poon ni kóòyee.»

¹¹Mìn mbaantiim ní Juuda yab bin nìn bín Moowaab yab nì Amɔn yab nì Eedoom yab timmun nì ntimu mun kíṇee poonee nìn gbǐl̃ yìi Babiloon bɔtiu nìn yāntì binib biba kíṇ Juuda timmun, ní ki lēē Ayiikaam jipɔɔn Geedaliyasi, Safan naantiiu ú nìn kpèé-bi.

¹²Niinee ní Juuda yab kɔkɔ nyánní laakin bi nìn sǎṇ ki cūtì kóee ki gítìṇ. Bi nìn dūu bǎaṇ Juuda tiṅkin Miisipa, Geedaliyasi cee. Bi nìn kītì niin fiinyi biliṅ nì asubil aba mun tikpil.

Bi kǔū Geedaliyasi

(Kpèè 2 Bib 25.25-26)

¹³Dalbee ní Kareeya jipɔɔn Yoowanan nì ajanjakiti kpilib bin nìn bí tisatinee dómiṇ ki kǎ Geedaliyasi Miisipa tiṅkin.

¹⁴U nìn bí-u yìi: «Mimmee aa nyí yìi Amɔn yab bɔtiu Baliisi lēē Neetaniya jipɔɔn Isimaayeel ú kpò-saaa?» Ama Ayiikaam jipɔɔn Geedaliyasi kaa nìn fōo ki kíf.

¹⁵Nì mìn kɔkɔee, Kareeya jipɔɔn Yoowanan nìn dómiṇ Miisipa ki kǎ-u dibalin ní ki nìn bí-u yìi: «Yàntì ṇ cù kí kpò Neetaniya jipɔɔn Isimaayeel dibalin. Ubo kaa làá béé. Àá a là yìi ùṇ nín kpò-si ní? U yaa kǔū-see, Juuda yab bin kɔkɔ bàà kóoṇ ki kpáfi a-ceeyee làá fàtí tí yǎl̃, ní tin bàà kíṇ Juuda beelinee ṇ wǎṅkì.»

¹⁶Ama ní Ayiikaam jipɔɔn Geedaliyasi kíf Kareeya jipɔɔn Yoowanan yìi: «Taa ṇá mìn, kun puee tin a sòoṇ Isimaayeel pu nee kaa sá ibaamɔn.»

Jérémie 41

¹Ama dibindi poon ṇmaluluútiuee ní Neetaniya jipɔɔn Isimaayeel, Eeliisama naantiiu dómiṇ Miisipa Geedaliyasi cee. Isimaayeel nìn sá ubɔti dicanjkun niliu ní

ki n̄n sá ub̄oti kàl̄iṅkpilib ub̄o. U n̄i bininjab saalaa di n̄n táá ki d̄ómiń. Nyunti ṅun bi k̄a u-cee ki j̄iṅee,

²ńí Neetaniya jip̄oṅ Isimaayeel n̄i bininjab saalaa bin n̄oń-uee ȳk̄i dicilpu, ní ki d̄u bi-tàataajimmu ki ḡaat̄i ki k̄ū Ayiikaam jip̄oṅ Geedaliyasi, Safan naant̄iu. Unil un Babiloon b̄ot̄iu n̄n k̄āaṅ Juuda tiṅki pu ḡom̄inee, bi n̄n k̄ū-u puee dee.

³M̄iṅ boonee ní Isimaayeel k̄ū Juuda yab bin k̄oṅo n̄n b̄i Geedaliyasi cee Miisipa tiṅk̄inee. U n̄n k̄ū ki kp̄aaṅ Babiloon janjaliibi bin n̄n b̄i niinee.

Isimaayeel k̄ū bisan̄kinliibi imun̄ku inaa

⁴Bi k̄ū Geedaliyasi iwiin ili j̄t̄i báà ub̄o kaa gb̄i u-k̄um pu.

⁵Bininjab imun̄ku inaa n̄n nyánn̄i Siikeem n̄i Siiloo n̄i Samaarii timmun ki b̄āaṅ. Bi n̄n k̄oṅ bi-nyimpuliṅ, ki p̄ē ikpalcati ki cáfi cáfi bi-wunti. Bi n̄n tú tijimpin saraabi n̄i bitalaalutuukaabi kí c̄úú ná ti-Dindaan saraabi kunimb̄ot̄idiin.

⁶Neetaniya jip̄oṅ Isimaayeel n̄n nyáṅ Miisipa tiṅkin ki túṅk̄i-bi nsanni ki s̄ūṅ. U b̄āṅ bi-ceeyee, ní ki b̄i-bi yii: «D̄āam̄maan Ayiikaam jip̄oṅ Geedaliyasi cee.»

⁷Ama nyunti ṅun bi k̄oṅ kit̄iṅinee ní Isimaayeel n̄i u-yab k̄ū-bi ní ki d̄u-bi ki t̄o dinyimb̄obil diban.

⁸Bi-kansik̄inee binib saalaa n̄n b̄i Isimaayeel yii: «Taa kp̄o-ti, di sá yii ti cáá bilee n̄i ɔ̄ji n̄i ṅkpam n̄i tisiil ki b̄áṅ tisatin.» Niinee ní Isimaayeel yānt̄i-bi kaa k̄ū-bi k̄i u n̄n k̄ū bi-jutiibi puee.

⁹Dinyimb̄obil din poon Isimaayeel n̄n d̄u binib bin u k̄ūyee n̄n sá dinyimb̄obil din ub̄oti Asaa n̄n yānt̄i bi gb̄iṅ nyunti ṅun u n̄i Isirayeel b̄ot̄iu Basaa n̄n b̄i kujaaunee ní. Dinyimb̄obilee n̄n sá dikpaandi. Dinyimb̄obil gbantin ní Neetaniya jip̄oṅ n̄n d̄u binib bin u k̄ūyee ki gb̄eeṅ.

¹⁰M̄iṅ boonee ní Isimaayeel c̄úú bin k̄oṅo n̄n b̄i Miisipa tiṅk̄inee n̄i ub̄oti sap̄ombi ki p̄iṅ kud̄i. U n̄n c̄úú bin k̄oṅo bijanjaliibi bin cí ub̄otee kp̄iliu Neebusaradan n̄n d̄u ṅubiṅ Geedaliyasee. M̄iṅ boonee ní u kp̄aaṅ bisarkadambee ki búnt̄i Am̄on yab cee.

Bi f̄i bin Isimaayeel c̄úú kuyun̄qee

¹¹Kareeya jip̄oṅ Yoowanan n̄i ajanjakiti kp̄ilib bin n̄n b̄i u-ceeyee gb̄i nnikpaakoon ṅun Neetaya jip̄oṅ Isimaayeel ṅee.

¹²Niinee ní bi k̄oṅo bijanjaliibi k̄oṅo ki kp̄afi kí c̄úú jáṅ-u. Bi n̄n j̄iṅ ki tin c̄úú-u Gabaw̄on puuku caṅin.

¹³Binib bin Isimaayeel n̄n c̄úúyee n̄n k̄a Yoowanan n̄i bijanjakp̄ilib bin n̄n n̄o-uee, ní an m̄oṅk̄iṅ-bi.

¹⁴Niinee ní bin k̄oṅo Isimaayeel n̄n c̄úú Miisipa tiṅk̄inee f̄at̄i ki n̄n cá Kareeya jip̄oṅ Yoowanan cee.

¹⁵Ama Neetaniya jipɔɔn Isimaayeel nín ká Yoowanan tóobiń-bee ní u sán ki nín cá Amɔn yab cee.

¹⁶Isimaayeel nín kũ Geedaliyasee, u nín cúú binib biba Miisipa tɛŋkin. Bi-kansikin bin nín dáá bí dimaɲfalinee, Kareeya jipɔɔn Yoowanan nì bijanjakpilib bin nín céeɲ-uee nín kóoɲ-bi ki kpáfi. Bíɲ di sá bininjab - an dàkà yii bijanjaliibi -, nì binimpoobi nì mbiyaamu nì bifaabi, an dàkà yii bin kɔkɔ Yoowanan nì bijanjakpilib nín yōoɲní Gabawɔn tɛŋkin ki gíɲɲée.

¹⁷Bi nín yíkì kǎl nsan pu ki nín cá, ki bàɲ ki yúl anicandiin ɲin bí Kimeeyam, Beetileem tɛŋki caɲinee. Bi nín là kí nìkì kí nín cá Eejipiti tɛŋkin.

¹⁸Di sá yii Isimaayeel nín kũ Geedaliyasi un Babiloon bɔtiu nín kǎaɲ gɔmina ú nín kpèé Juuda tɛŋkee, bi nín kɪn ki fàɲkí Babiloon yab ní.

Jérémie 42

Yeereemii sǎŋkì bijanjakpilib bí taa cù Eejipiti tɛŋkin

¹Niinee bijanjakpilib kɔkɔ, cilinjee Kareeya jipɔɔn Yoowanan nì Oosaya jipɔɔn Asariya nì samaa kɔkɔ, bikpaambi nì ɲwaamu kɔkɔ cùtìi ká

²Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii. Bi nín bí-u yii: «Ti gbàaɲ-si, fōo tin ti là kí mèè-si nee: Gbàaɲ ti-Dindaan a-Nimbɔtiu timbi bin ɲmátì ki kɪn nee pu. Di sá yii taa ti náaɲ kii sii a-ba nín wǎl pu nee.

³Mɪn puee bàlifì ti-Dindaan a-Nimbɔtiu ú dàkà-ti nsan ɲun sá tí dēe, nì kun ti máaɲ kí ɲée.»

⁴Ní Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii kífi-bi yii: «M gbɪl, m làá mèè ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu kii ni nín bàlifì-mi puee. Mɪn boonee, m làá tükù-ni ti-Dindaan nín kífi puee, maa làá báfi-ni báa tiba.»

⁵Ní bi kífi Yeereemii yii: «Ti pōoɲ kí ɲá tin ti-Dindaan làá tükù-si á dūú nàatī-tee deedeedee. Ti-Dindaan n nín sá ibaamɔn seeradaaɲwu ki tī-ti.

⁶Timbi di tú-si á bàlifì ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu. Tin u yaa lēe yaa ɲāñāaa, an yaa kaa ɲāñāaa, ti làá ɲá mɪn. Niinee, án làá nín ɲāñ ki tī-ti, di sá yii ti làá pīlifì ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu nyɔkɔ.»

⁷Iwiin saalaa boonee, ní ti-Dindaan sòoɲ nì Yeereemii.

⁸Niinee ní u yíiɲ Kareeya jipɔɔn Yoowanan nì bijanjakpilib bin nín bí u-ceeyee, nì samaa kɔkɔ, bikpaambi nì ɲwaamu.

⁹U nín bí-bi yii: «Ni lēe-mi yii m mèè ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu ni-pu. U nín lī puee sèé:

¹⁰«<Ni yaa kí kǐ nīn kā kitiŋ nee poonee, maa ti làá nàaŋ-kì, ama m làá mā m-nibul. M làá cóoŋ-ni kii bi nín cōontí busubu puee, maa ti làá cóotí-ni dalba dalba. M làá ŋaŋkì tikpitil tin kɔkɔ m ŋá-nee.

¹¹Kɔŋkɔneee, ní taa ti fàŋkì Babiloon bɔtiu un ni fàŋkì yókó yókɔ nee. Man ni-Dindaan di bí-ni yii ní taa ti fàŋkì-u. Di sá yii m bí ni-cee, kí fī-ni kí nyāntí u-ŋaan kí líí.

¹²M làá yàntí ní ká diyimɔɔl u-cee, ní ú sō ni-saai, kí yàntí ní gítin ni-tiŋki pu.>»

¹³Ama ni yaa bí yii: «Taa làá kàl kitiŋ nee poon! ní ki yī kaa pílifi ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu nyɔkɔ»,

¹⁴ní ki yaa lī yii: «Aayee! Ti làá cù Eejipiti tiŋkin ní. Niinee, taa làá ti ká kujaau, kaa làá ti gbīl iyin in bi búh kǐ cù kujaau pu, ní ŋkùm kaa làá ti nyā ti-pu. Niin ní ti là kǐ tin nín bí.»

¹⁵Mín puee nimbi Juuda yab bin kínee, ní pílifi ti-Dindaan nín sòoŋ puee. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel yab Nimbɔtiu nín sòoŋ puee sò. Ni yaa gbíntii có yii ni làá cù Eejipiti, ni yaa lafun sàh ki cūti kó niinee,

¹⁶kujaau kun ni fàŋkée làá bàh-ni Eejipiti tiŋkin niin, ní ŋkùm min bɔti páb-ni nee n páah ni-boon niin, ní ní kpúh niin.

¹⁷Bin kɔkɔ làá lē kǐ cùú nīn kóò Eejipiti tiŋkinee, kujaau nì ŋkùm nì bilbil kúm di làá kpò-bi. Báa ubɔ kaa làá dāá ŋmátí kǐ nyā nnaabu ŋun m làá dāá dūú tō bi-puee ni.

¹⁸Ní Yeereemii gítí bí yii: «Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòoŋ puee sèé: <M kpáatí m-ŋuul nì mbum kǐ pòl Jeerusaleem yab pu. Mín mbaantiim ní m làá dāá kpáatí m-ŋuul nì mbum kǐ pòl nimbi bin làá cùú kó Eejipiti tiŋkinee pu. Niinee bi yaa làá dāá tō ubɔ mbusu áá kǐ sòoŋ kubɔbiu kubɔ pu áá tibɔti tin cáá tifaandee pu áá kǐ kón ubɔ icooyee, bín ní bi làá dāá yòoŋ ŋabika. Ni pée gítí kpá kǐ ká kitiŋ nee.>»

¹⁹Ní Yeereemii kútí ki lī yii: «Nimbi Juuda nibul din kínee, m bí kpáafí-ni dín. Ti-Dindaan di bí tì-ni mara yii ní taa cù Eejipiti, ní bée mín.

²⁰Ni tī-mi ditundi yii m bálifi ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu dibalifil. Ni bí-mi yii: <Mèè ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu kǐ tī-ti. Tùkù-ti tin kɔkɔ u làá tùkù-see, ti làá ŋá mín.> Njwiin gbantee, an nín sá nì bugbambu ní ni sòoŋ mín.

²¹Di sá yii dín nee, m bí tùkù-ni tin ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu kí-nee. Ama naa bí pílifi tin ti-Dindaan dī m-pu ki sòoŋee.

²²Too, ní bée tiŋan yii kujaau nì ŋkùm nì bilbil kúm di làá kpò-ni kitiŋ kin poon ni là kǐ sàh kǐ tin kó nee!»

Jérémie 43

Bi cáá Yeereemii ki cūnni Eejipiti mpɔn

¹Yeereemii nɛn dū tibɔti nee kɔkɔ ki nāatɛ binib bin kɔkɔ nɛn bɛ niinee. An nɛn sá tibɔti tin ti-Dindaan bi-Nimbɔtiu nɛn dɛ u-pu ki sòɔñee ní.

²Niinee ní Oosaya jipɔɔn Asariya nɛ Kareeya jipɔɔn Yoowanan nɛ bilambidambi gbanti kɔkɔ bɛ Yeereemii yii: «A móntí ní! Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu kaa pée tükū-si á nàatɛ-ti yii: <Ní taa cù Eejipiti tɛnkin kí kàl̃.>

³An sá Neeriya jipɔɔn Baruuki di bɛi sàal̃-si á sòɔn ti-pu mín. Di sá yii u là kí dū-ti kí n̄á Babiloon yab n̄aan bɛn n̄ kpò-ti, àá kí cúú-ti kí cūnni Babiloon tɛnkin kuyun̄u ní.»

⁴An puee Kareeya jipɔɔn Yoowanan nɛ bijanjakpilib nɛ samaa un nɛn dɛ-bee nɛn yɛi kaa pílifɛ ti-Dindaan kí kàl̃ Juuda tɛnkin.

⁵Niinee Kareeya jipɔɔn Yoowanan nɛ bijanjakpilib yòɔn Juuda yab bin kɔkɔ kíñee. Bɛn di nɛn sá bin nɛn yàl̃ ki bɛn n̄timu kɔkɔn ki fātɛi gítɛn Juuda tɛnkinee.

⁶Bininjab nɛ binimpoobi nɛ mbiyaamu nɛ ubɔti bisalib nɛ binib bin kɔkɔ bijanjaliibi bin cí ubɔtee kpiliu Neebusaradan nɛn dūu kāān Juuda tɛnkin Ayiikaam jipɔɔn Geedaliyasi, Safan naantiiu n̄ n̄n kpèéyee. Bi nɛn kpāān Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii nɛ Neeriya jipɔɔn Baruuki.

⁷Bi nɛn yɛi kaa tó ti-Dindaan n̄n lɛ puee. Bi nɛn yíkɛ ki búntɛ Eejipiti tɛnkin, ki dūu bàñ Tapaneesi.

Yeereemii nāatɛ yii Neebukadineesaar làá fōō Eejipiti

⁸Tapaneesi tɛnkin niinee ní ti-Dindaan sòɔn nɛ Yeereemii yii:

⁹«Yòɔn atanjkpakpaan kí gbà kí síb kasarka un bɛ Eejipiti bɔtiu beecindi nyɔkɔpu Tapaneesee. Á n̄á mín̄ Juuda yab nimbilaaliyin.»

¹⁰Mín̄ boonee ní u bɛ-bi yii: <Ti-Dindaan Mpɔɔkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu n̄n sòɔn puee sò. M làá tɔ bɛ cúú nyàabɛn m-tɔntɔnliu Neebukadineesaar, Babiloon bɔtiu. M làá dū u-beejal kí tókɔn atanjkpée n̄n a síb nee pu ní. Niin ní u làá cóón u-beecindi tantiu.

¹¹U yaa láa bāānee, u làá dāā nà Eejipiti tɛnki ní dúsi dusi. U làá dāā kpò bin máān n̄kúmee, ní kí cúú bin máān kí cù kuyun̄uee kí cūnni kuyun̄u, ní kí dū kitàataajiki kí kpò bin máān bɛ dū kitàataajiki kí kpòee.

¹²U làá tūū Eejipiti yab waadiiɛn̄i n̄nmi. U làá wà awaa n̄nmi, àá u làá cáá-n̄i kí cūnni Babiloon tɛnkin. U làá gbākal̃ Eejipiti gaajawanti kii upikpaal n̄n fíkítɛ u-wampeen̄kaati kí lēē ikpɔkpɔb puee ní. Mín̄ boonee ní ú yíkɛ kitiñee n̄ ngbansɔɔfi.

¹³Eeliyoopooliisi tɛnkinee, u làá gbá kí wɛi atanjkpée kumpoon̄i ní kí tūū Eejipiti yab waadiiɛn̄i n̄nmi.>

Jérémie 44

Ti-Dindaan sòoñ nì Juuda yab bin cūti kó Eejipitee

¹Ti-Dindaan sòoñ nì Yeereemii tiboti ú dūú nàatī Juuda yab bin kòkò nìn cūti kó Eejipiti tiŋkin, ki bí Miigidool nì Tapaneesi nì Meemifiisi nì bin kóò Patroosi tinjaanŋinee.

²Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòoñ puee sèé: «Ni ká inaabu in kòkò m cááñ ki tó Jeerusaleem nì Juuda timmu mun kíñee puee. Díñ pu nee, ntimu gbanti kpánti adigbun, ní báà uniseen kaa ti kóò mu-poon.

³Tin bí nee kòkò yaa bāañ-bee, an sá ikpiti in ntimu gbanti yab ɲá ki kón-mi diŋuulee pu. Di sá yii bi cūti ɲá saraabi ki tī awaa, ki jáaŋ-ɲi. Ama ní baa nyí awaa gbanti. Nimbi ni-ba nì ni-naanjab mun kaa nyí-ɲi.

⁴M túnní m-tòntòntiibi bibɔnaatiliibi kòkò ni-cee kaa gbèèñ. Bi nìn bí-ni yii: <Ní taa tō ntimbiil tuuŋɲi ɲin m ná nee.>

⁵Ama naa nìn pílifi ní kaa nìn fātī tó. Naa nìn fātī ni-boon ki tī ikpiti in ni nìn ɲáañee, ní ki gbínti nìkì ki ɲáañ saraabi ki tī awaa.

⁶Niinee ní m kpáatī m-bum nì m-ɲuul ki sītī ni-pu, ní an wūñ Juuda timmu nì Jeerusaleem daŋɲi kii ɲɲmee. Ntimu gbanti kpánti adigbun ɲma nì kuteeu kii ni nín wāl an bí pu díñ nee ní.>»

⁷Ní Yeereemii nìkī ki lī yii: «Kɔŋkɔñnee ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu nín sòoñ puee sèé: <Ba pu ní ni bí kōntí ni-ba agìŋkpaan poon mín? Ni là kí kúntí Juuda nibulin, bininjab nì binimpoobi nì binipɔmbi nì mbipɔmu níi? Naa pée là ni-kansikin biba ń kíñ níi?>

⁸Di sá yii ni-tuuŋɲi gbítí m-ɲuul. Ni tūtī talaalub ki ɲáañ saraabi ki tī Eejipiti tiŋki kin nì cūti kóee waanɲi. Ni baasii là kí kúntí ni-ba, kí kpántí mbusu nì icoo ɲabikau kí tī duulinya timbuŋɲi kòkò níi?

⁹Ni sūnti ikpiti in bi ɲá Juuda tiŋkin nì Jeerusaleem daŋɲi pueeee? Ni-naanjab nì Juuda bɔtiibi nì bi-nimpoobi nì nimbi ni-ba nì ni-nimpoobi di ɲá ikpiti gbanti.

¹⁰Áli nì díñ, an kaa ɲá ubɔ nyàaa yii u ɲá tiba. Naa fāŋkì-mi, kaa tó m-marab nì m-bɔkpaanɲi ɲin m tī ni nì ni-naanjabee.>»

¹¹Ní Yeereemii gítí kútí ki lī yii: «An pu ní ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu bí yii: <M làá fātī kí já nì bi, kí cááñ nnaabu kí tō bi-pu, ní kí kúntí Juuda nibul kòkò.>

¹²M làá kpèè Juuda yab bin kíñ ki cūti kóò Eejipiti tiŋkinee bɔti. Bi-kòkò làá kpú ní. Kitiŋ gbantin ní kujaau àá ɲkùm làá kpò bi-kòkò, ɲwaamu nì bikpaambi. Mín ní bi làá kpú ní bi yaa làá dāá tō ubɔ mbusu àá kí sòoñ kubɔbiiu kubɔ pu àá tibɔti tin cáá tifaandee pu àá kí kón ubɔ icooyee, bín ní bi làá dāá yòoñ ɲabika.

13 M làá jáń bin cūti kóò Eejipiti tiŋkinee, kii m nín jáń nì Jeerusaleem yab puee. M làá dū kujaaú nì ñkùm nì bìlbil kúm kí tō bi-pu.

14 Juuda yab bin kíń ki bí dimañfalin, ní ki dómiń ki kó Eejipiti tiŋkinee, ubo kaa làá dāá ñmā kí sāń kí ñmátí kí nyā ñkúm ñaan. Ubo kaa làá dāá ñmā kí gítíń Juuda tiŋki kin bi bàà cáá nlandokó kí gítíń kí kàlee poon. Baa làá dāá ñmā kí gítíń, asee bikaan̄kaabi bin làá dāá ñmátí kí nyā ñkúm ñaane. >»

Juuda yab ñá saraabi ki tī yilpu Nimpubotiu

15 Bininjab bin kókó nín nyí yii bi-nimpoobi ñáań saraabi ki tì awaayee nì binimpoobi bin kókó nín kóon̄ ki kpáfi ki dūu ñá dikitikpaandee, an dākà yii bin kókó nín cūti kó Eejipiti tiŋkin Patroosee nín kíf Yeereemii yii:

16 «Nì min kókó an sá ti-Dindaan yindi pu ní a sòon̄ nì tee, taa làá pīlifiń-si.

17 Ti làá nīn nìkì ki ñáań ti nín lēē yii ti làá ñá puee. Ti làá nīn tūtī talaalutuukaabi ki tì diwaal Asitaartee, yilpu Nimpubotiu ní kí fá-u ndaam. Timbi nín pēē ñáań mīń ní, ki kpáań ti-naanjab nì ti-botiibi nì ti-kàlĩkpilib Juuda timmun nì Jeerusaleem daŋgi pu. Ti nín nín ñáań mimmee, ti nín kāntí ki jīń ní, ní an nín búti-ti ní taa nín nyí kun bi yfi nnaabuee.

18 Ama kí yòon̄ ñwiin ñun ti gbēēn̄ kaa ti tūtī talaalub ki tì diwaal yilpu Nimpubotiu, kaa ti fēēń-dì ndaamee, ti lóò tikókó, ní kujaaú nì ñkùm bí kù-ti»

19 Ní binimpoobi gítí lī yii: «Ti nín nín tūtī talaalub ki tì diwaal yilpu Nimpubotiu ki fēēń-dì nnyimee, ti-calib kaa nín nyáaa? Ti yaa nín ñáań kalaabi bin náań nì dēē ki fēēń-dì ndaamee, bi nín nyáaa!»

20 Ama ní Yeereemii bí bi-kókó, bininjab nì binimpoobi bin nín kíf-u mimmee yii:

21 «An sá tiŋman, ni nì ni-baabi nì ni-botiibi nì ni-kàlĩkpilib nì Juuda yab bin kókó kínee nín tūtī talaalub Juuda timmun nì Jeerusaleem daŋgi pu. Ti-Dindaan dáá gbínti téetí an pu, waa súnti.

22 Ama ní ti-Dindaan gī nì ni-tuŋkpitiŋ nì ntimbiil tuuŋgi ñin ni ñáańee. An pu ní ni-tiŋki kpánti adigbun, mpaan ñun kíń ki fāantēē, ní binib kaa ti kóò niin. Ni-tiŋki gbanti di kpánti ñabika bi cáá tòó mbusu, kii an nín bí pu dīń nee ní.

23 Kun pu nnaabu gbanti jéetì ni-puee di sá yii ni tūtī talaalub ki tī awaa ki yīntiń ti-Dindaan. Naa pīlifiń-u ní kaa nóó u-dākatam nì u-marab nì u-saŋkii, kii an nín bí pu dīń nan ní.»

24 Boonee ní Yeereemii bí samaa kókó, bininjab nì binimpoobi yii: «Nimbi Juuda yab bin kókó bí Eejipiti tiŋkinee, pīlifimaan ti-Dindaan nyōbundi.

25 Ti-Dindaan Mpōŋkōdaan, Isirayeel yab Nimbōtiu nín sòon̄ puee sò. Ni nì ni-nimpoobi, ni lī yii: <Ti pōon̄ yii ti làá nīn tūtī talaalub ki tì diwaal yilpu Nimpubotiu ki fēēń-dì ndaam. Ti nín pōon̄ puee, mīń ní ti làá ñá!> Too, nín ñúb ni-poon̄gi, ñámaan ni nín pōon̄ puee.

²⁶Nimbi Juuda yab bin kɔkɔ cūti kó Eejipiti tiŋkinee, ní pīlifi tin man ni-Dindaan bii sòon nì ni nee tiŋan: Man ni-Dindaan, m pūti m-yiŋkpaandi yii ujuudanil ubo pée gíti kpá kí pūti kí yíiŋ m-yindi Eejipiti tiŋki kɔkɔn. Ubo gíti kpá kí lì yii: <Nì ti-Dindaan un bí dimaŋfalin nee.>

²⁷Kun m làá nyàab kí cáan kí tō ni-puee, an kaa làá nīn sá nnaam, ama nnaabu ní. Kujaau nì ŋkūm di làá kpò Juuda yab bin cūti kó Eejipiti tiŋkinee. Báà uniseen kaa làá kín.

²⁸Bi-kansikin binikaanŋkaabi di làá dāá ŋmátí kí nyā kujaau. Bi làá dāá nyānní Eejipiti kí gítiŋ Juuda tiŋkin. Niinee Juuda yab bin kín ki sán ki cūti kó Eejipiti tiŋkinee làá bée man nì bīn un di cáá mbaamōnee.

²⁹Man ni-Dindaan nín sòon puee sò. M làá já nì ni Eejipiti tiŋkin doo. M làá tī-ni kudaanŋu kubɔ. Niinee ni làá dāá ká yii tin m sòonee, m bii ŋaaŋ mín kí cáan nnaabu kí tō ni-pu. Kudaanŋu gbanti sò.

³⁰M dū Juuda bōtiu Seedeesiyaasi ki ŋá Babiloon bōtiu Neebukadineesaar un nīn nyàab kí kpò-uee ŋaan. Too, mín mbaantiim ní m làá dū Eejipiti bōtiu Faaroo Oofiraa kí ŋá u-nannanliibi bin nyàab kí kpò-uee ŋaaŋ. Man ni-Dindaan nín sòon puee dee.>»

Jérémie 45

Tiboti tin ti-Dindaan sòon Baruuki puee

¹Joosiyaasi jipɔɔn Yoowakiim nín kāl Juuda beel pu tibotiil dibinnanaatiilee ní Neeriya jipɔɔn Baruuki ŋmān tiboti tin Unimbōti bōnaatiliu kaaŋ-uee ki ŋá kugbɔŋun. Dibindi gbantee, Yeereemii nín nīn tūkū Baruuki tiboti tiŋyee sée:

²«Ti-Dindaan Isirayeel Nimbōtiu nín sòon tin sii Baruuki puee sò.

³A lì yii: <Man bōlii na! M nīn pée bí falaa poon ní ti-Dindaan gíti dū kunimbaau ki kúti-mi. M yáŋkí ki tin gī, kaa kpáa ká diŋŋfil.>

⁴Too, ti-Dindaan nín tūkū-mi tin rín dūú nàatī-see sée: <M làá gbá kí kpiti tin m nīn mánee, m làá fūkū tin m nīn cóonee. M làá ŋá mín ntimu kɔkɔn.

⁵Ní siiyee, a nyàab kí tō atunŋkpaan. Taa ti pée bālifi tiba! Di sá yii man ni-Dindaan, m nín sòon puee sée: M làá cáan nnaabu kí tō tin kɔkɔ cáá kufoouee pu. Ama siiyee, dimaŋfal ní m làá tī-si án nīn sá a-paati, laakin kamaa a làá cùee.>»

Jérémie 46

¹Ti-Dindaan nín sòon nì Yeereemii atimbun pu puee sò.

Bi ján ki pɔɔkiŋ Eejipiti yab Kaarkeemiisi

²U sòon Eejipiti tiŋki nì Eejipiti bōtiu Faaroo Neekoo janjakitil pu. Joosiyaasi jipɔɔn Yooyakiim nín kpánti Juuda bōtiu dibinnanaatiilee, Eejipiti bōtiu nīn bí

Kaarkeemiisi, Eefiraati mɔɔgbandi. Nyunti gbantee, Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar nɛn ján ki pɔɔkiñ-u.

³Bijanjakpilib nɛn kũuntí yii: «Bóntímaan agbampɔɔ akpaan nɛn ɲwaamu. Ní cùú jámaan kujaau.

⁴Ní kpàlmaan itaamu! Bitanjakaliibi, málmaan ni-taamui! Dūmaan ni-janjafuulimmu kí cíkiñ! Ní páaŋmaan ipòn pu! Bóntímaan ni-kpammu! Dūmaan ni-gbampɔɔɲi kí pèeñ!»

⁵Ti-Dindaan bí yii: «Ama ba bíi jītí ní? Ba ní m wál nan ní? Tifaandi kó-bi, bi bíi nòtí ki gítí boon! Bi ján ki pɔɔkiñ bijanjaliibi bimɔntiibi sókɔ sókɔ. Dinyoondi kó-bi bi sán kaa fàtí, tifaandi bí an kɔkɔ pu.

⁶Un ɲūn ki yábee kaa ɲún ki sán ki ɲmátí, ubaatandaan kaa ɲūn kí fī u-ba. Nɲan pú Eefiraati mɔɔgbanyee, bi gbéetì ki lítì.

⁷«Nɲma náaŋ nɛn Niil mɔɔl din gbée, a lì kii dimɔɔl din nyim gbí ki páaŋee?

⁸An sá Eejipiti di jóm kii Niil mɔɔlee. Kì nɛn lì yii: <Kii Niil mɔɔl nín gbí puee, a lì kii di-nyim nín gbí ki páaŋ puee, mín ní m làá gbí kí lééŋ kitiŋ pu ní kí nàaŋ kitiŋ kí kpáaŋ mu-timmu.

⁹Itaamu, kpàtí lílmaan! Janjatorɔkub, dūmaan ni-yil kí bō! Bijanjaliibi n dū bi-ba kí bíl, an dàkà yii Eetiyoopii yab nɛn Puuti yab, bin tũntí agbampɔɔyee nɛn Luudi yab bin bàl abaatanee!

¹⁰Ama ti-Dindaan un sá Unimbɔti Mpɔɔkɔdaan ceeyee, an sá ipɔntoon wiinɲu ní. U làá tò u-nannanliibi ipɔntoon. Kitàataajiki làá ɲmó bi-nanti kí díkí, ní kí nyò bi-fatikuu kí gbí. Di sá yii an dāa sá saraa ní ki tī ti-Dindaan Mpɔɔkɔdaan ɲan pú tiŋkin, Eefiraati mɔɔgbanyii.

¹¹Eejipiti tiŋki kinyannyaanyii, jōm Galaadi tiŋkin kí nyàab a-buunyi kpam. Ama a bíi kpántí inyɔkɔfi fám ní, tiweendi tin a fōōyee kaa làá kpú.

¹²Atimbun gbìl a-cooi pu, bi gbìl a-yaliŋkii pu an kɔkɔ pu. Di sá yii ubaatandaan kpéetì ubaatandaan, ní bi-liitil gbéetì ki lítì dicilpu.>»

Neebukadineesaar lúuŋ Eejipiti tiŋki

¹³Nyunti ɲun Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar dómiŋ kí já nɛn Eejipiti tiŋkee ní ti-Dindaan sòoŋ nɛn u-bɔnaatiliu Yeereemii yii:

¹⁴«Ní bāakì tibotee Eejipiti tiŋkin, ní yàntí bí gbìl-tì Miigidool tiŋkin, bí gbìl-tì Meemifiisi nɛn Tapaneesi timmun. Lìmaan yii: Yìkí yūlmaan kí bóntí ni-ba, di sá yii kujaau bí nà ni-kɔŋkɔnnaatɔb.

¹⁵Ba pu ní a-waal din sá unajee lítì kaa ɲún ki yúl ní? Ti-Dindaan nín kpìb-dèe,

¹⁶dì kpìntì ní ɲkpitim pu. Bijanjaliibi lítì ki dō tɔb pu. Bi lì tɔb cee yii: <Tí yìkì kí kpì ti-tiŋkin kí sàŋ kí wàatí kujaau kun nàantí nee.

¹⁷Diyindi din bi làá pō Eejipiti bōtiu Faarooyee sò. Kufuu, kufuu, ama kufuu fám!

¹⁸«Ubōti un bi yī ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaanee nín sòŋ puee sèé: <M pūtì m-ba maŋfal yī unannanli làá dāān.> Kii Tabɔɔr nín sá dijool ní Kaarmeel jool bí tɪŋku caŋinee, mīn ní u làá dāān.

¹⁹«Eejipiti yab, bóntímaan ni-wanti kí nīn cá kuyunu. Meemifiisi tɪŋki làá kpántí kuteeu. Bi làá nàān-kì ní báà uniseen kaa ti làá nīn kóò ki-ni.

²⁰«Eejipiti nīn sá unasal un ŋānee ní! Ama dinaagandi diba nyánní ŋgan pú ki dómiń ki báān u-pu.

²¹Bijanjalibi bin kī nīn dée nīn bí ní mǎlmal kii dinajapɔmbilee. Ama bi mun fātī bi-boon ki tī-kì, bi-kɔkɔ sǎn dicilpu, baa ŋún ki yúl. Di sá yī nnaabu wiŋŋu dòŋ bi-pu, ŋwiin ŋun m làá dáal bi-tafalee.

²²Binannanliibi fāā mɔɔɔ ki dòŋ kí léen Eejipiti tɪŋki pu kii bidɔgaaliibi di ŋúb ncɔkɔmu kí dāā gāa isufee. Niinee Eejipiti yab janjalibi sǎn kii ukoobu nīn sǎn pu kaa ŋāān kuwoouee ní.

²³Ti-Dindaan bí yī: <Bi bí gǎ ki-bambaŋku, kubambaŋŋu kun poon ubɔ kaa nīn ŋūn kí kóee. Di sá yī bi nīn wīkí ki jítin inaakitoon, ubɔ kaa ŋūn kí kàān-bi.

²⁴Icoo kó Eejipiti kitinnyanyaŋŋi, bi dū-kì ki ŋá ŋgan pú nibuliŋ ŋaan.>»

²⁵Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel yab Nimbōtiu bí yī: «M làá dáal Tabeesi yab waal Amɔn nī Eejipiti yab nī bi-waŋŋi nī bi-bōtiibi ní Faaroo nī bin kɔkɔ mǎká u-puee tafal.

²⁶M làá dū-bi kí ŋá bin nyàab kí kpò-bee ŋaan, an dàkà yī Babiloon bōtiu Neebukadineesaar nī u-janjalibi ŋaan. «Ama boonee, binib làá dāā fātī kó Eejipiti tɪŋki kii dooooyee.» Ti-Dindaan di sòŋ mīn.

Ti-Dindaan làá fī Isirayeel yab

(Kpèè Yeer 30.10-11)

²⁷«Sii m-tɔntɔnliu Jaakɔb, taa fàŋkì, Isirayeel, taa yàntī a-pɔbil n bīl. M làá fī-si kí nyāntí ntindandatimun, ní kí gíinní a-biyaamu mun bí kuyunúnee. Jaakɔb, a làá fātī gítin nī dimákal kí nīn bí ŋgbansɔŋfin. Ubɔ kaa dāa gítī páb-si.

²⁸Sii Jaakɔb m-tɔntɔnliu, taa fàŋkì. Man a-Dindaan di lī yī m bí a-cee. M làá kúntí atimbun ŋin poon m nīn jīn-si a yǎl ki kóee. Ama siiyee, maa làá kúntí-si. An sá tɪŋman yī m dáal a-tafal, ama an sá kí sǎŋkì-si ní. Di sá yī maa ŋūn kí yàntī-si kii a sá maanyiibee.»

Jérémie 47

Tin ti-Dindaan sòŋ Fiiliistii yab puee

¹Ti-Dindaan nīn sòŋ nī u-bɔnaatiliu Yeereemii Fiiliistii yab pu. An nīn sá kí wàatī Faaroo nǎ jǎ nī Gaasaa yabee ní.

²Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: «Tinyingban̄kpaandi nyánní ngan pú. Tì kpántì mbun̄kpaan ki gbí ki páan̄. Tì gbí ki léen̄ kitīnee nì tin kòkò bí ki-poonee, ntimu nì mu-nib pu. Binib gbáà ibiil ki nyàab̄ dijòon̄di, kitīnee nib bí gá ikpiisilan.

³Bi gbìl itaamu tagb̄īngi pu. Janjat̄r̄okub wàkalin̄, bi-taangi njáan̄ kuwookpaan̄gu. Bibaatiibi kaa ti wál̄ bi-biyaamu, bi-n̄alii kp̄i.

⁴Di sá yii n̄wiin di bāan̄ bí nāan̄ Fiiliistii yab. Ubo kaa ti bí kí tūtuñ Tiir nì Siidon̄ timmu. An̄ taa kín̄ báa uniseen. Ti-Dindaan bí nāantí Fiiliistii yab kòkò, bin kín̄ ki bí diman̄falin Kafitoor̄ tin̄ki kin̄ nnyim mānt̄li túee poonee.

⁵Gaasaa yab kōol̄ abaakpan! Asikeelon̄ yab n̄míl̄ f̄on̄f̄on̄ díkí diki. Nimbi tijaw̄k̄ol̄ tin̄ kín̄ kaa kp̄īyee, ni làá n̄n̄ cáá njimu ki gífī ni-wunti pu yéè kí cáá s̄ā nyunti n̄ul̄on̄u ní?

⁶Ni l̄i yii: <Abāa, ti-Dindaan t̄aataajiki, kí cáá s̄ā nyunti n̄ul̄on̄u ní a làá n̄un̄fī ní? Kó a-jitookun! Kāl̄ niin̄ soooo!>

⁷Mana ní k̄i n̄un̄ kí n̄un̄fī? Ti-Dindaan t̄i-k̄i mara yii kí cù áli Asikeelon̄ n̄i tin̄ku gbandi. U n̄n̄ s̄īn̄-k̄i kí njá puee dee.»

Jérémie 48

Tin ti-Dindaan sòon̄ Moowaab yab puee

¹Ti-Dindaan Mp̄on̄k̄odaan, Isirayeel Nimb̄otiu nín sòon̄ Moowaab pu puee sèé: «Ba naabūgu di j̄et̄i Neeboo tin̄ki pu mín̄? Bi n̄āan̄-k̄i múb! Icoo cúú Kiiriyatayim̄ tin̄ki, bi ján̄ ki f̄ō-k̄i! Kitīnḡ kin̄ bi mán̄ digundi ki túee, ba cooi in̄ bulifi dee, k̄i líti.

²Kun̄ n̄n̄ sá Moowaab nyoot̄ee kúnt̄i. Binib b̄ont̄i kí cáan̄ nnaabu kí t̄ō Ees̄on̄ tin̄ki pu ki l̄i yii: <Tí cūmaan̄ kí kúnt̄i kitīnḡ nee atimbun̄ kansikin!> Si mun̄ Madimeeni, bi làá p̄ee nāan̄-si ní, kujaaū j̄in̄ ki cúú-si dee.

³Bi gbìl̄ ibiil̄ pu doooo Ooroonayim̄ tin̄kin̄ yii: <Bi n̄āan̄ tik̄k̄o. Ba naabukpaan̄gu n̄un̄ dee!>

⁴Bi w̄i Moowaab tin̄ki. Bi gbìl̄ ki-biyaamu biilii pu.

⁵Binib dàb̄ Luwiiti gbantāngi ki sūn̄. A yaa s̄int̄i Ooroonayiimee, a gbìl̄ kunimbaaū biilii pu.

⁶S̄āmmaan̄ kí f̄ī ni-ba! Ní gb̄int̄i kuteeun̄ kii kumooun̄ man̄kee.

⁷Moowaab, a n̄n̄ m̄áká a-tuun̄gi n̄i a-gaajati pu ní. Ama bi làá j̄á kí f̄ō si mun̄. Bi làá cúú a-waal̄ Keemoosi n̄i a-tandambi n̄i a-kpil̄ib kí cūnn̄i kuyun̄gu dicilpu.

⁸Un̄ nāant̄i tik̄k̄oee làá ȳīn̄ ntimu k̄ok̄on̄, waa làá s̄unt̄i báa kibaba pu. Bi làá nāan̄ ditantakal̄, ní kí bīl̄ laakin̄ t̄ók̄oee,» kii ti-Dindaan nín sòon̄ pu ki s̄īnee.

⁹Tīmaan Moowaab tiŋki ifeen, kí ŋmā kí yìkì kí ñàaṅ! Ki-timmu làá kpántí kuteeu ubo kaa ti làá nīn kòò mu-ni.

¹⁰An sá mbusu ní ki tī un tūn ti-Dindaan tundi nì bugbambuee. Mbusu sá ki tī un kaa là fatiku í táká u-tàataajikee.

*

¹¹Doooo Moowaab biyatin ní u bí ŋgbansɔŋfin. Baa cúú-u ki cūnni kuyunɔ ki ká. U nīn pée dō soooo kii ndaam min baa tooŋ ki lēē tidacaal, kaa kpáatì-mì ki ñá dibool diban ki kpáalee ní. An puee ní u-mɔŋɔ nì u-sɔnsɔŋɔ kaa kpántì.

¹²An pu ní ti-Dindaan bí yii: «Nyunti bí ki dōoŋ, m làá tōŋ binib bí dāá kpáatì-mì kí ñá aboon aban. Bi làá kpáatì ndaam min ká tidabuti poonee kí fá ní kí wī-tì.

¹³Bi làá dāá nīn cáá diwaal Keemoosi pu icoo. Kii Isirayeel yab nīn nīn cáá diwaal Beeteel din pu bi nīn mákée pu puee.

¹⁴«Moowaab yab, mana ní ni ŋūn kí lè yii: <Ti sá bibaatandambi, bijanjaliibi bimɔmmɔntiibi.>

¹⁵Bi nāaṅ Moowaab tiŋki, bi dàb kí jān ki-timmu. Bi cúú ki-nipɔmbi bin cáá laafiye ki cān kí kpò.» Ubɔti un bi yī ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaanee di sòoŋ mīn.

¹⁶An kaa làá sūŋkì, bi làá nāaṅ Moowaab tiŋki, nnaabu làá jēetì ki-pu kpala.

¹⁷Nimbi ki-kɔŋkɔnnaatɔb bin nyí-kì tiŋanee, ní cùú ñámaan-kì fòó. Baa! Mpɔn ŋun kaa cáá juti nee, mbɔtikpando ŋun cáá tinyool nee cúú kófà!

*

¹⁸Diibɔn nibul, kpákatì a-nyooti beejal pu, kí dāá kàl titampummool pu. Un nāaṅ Moowaab tiŋkee dōoŋ kí já nì si, u bí wīl digundi din mānti tú-see.

¹⁹Arooweer nibul, cùú yūl didandi pu kí nīn cɔŋkì ki kpèé. Ní bàlifi bin sán kí ŋmátée yii: «Ba di ñá ní?»

²⁰Bi làá kí yii: Bi nāaṅ Moowaab tiŋki dúsi dusi! An puee icoo kó-kì. Ní fáámaan ibiil bí jòò-ni. Ní bākìmaan Arinɔn buŋbandi pu yii bi nāaṅ Moowaab tiŋki.

²¹Ditafadaaldi líti ditantakal timmu pu nì Oolon nì Yaasa nì Meefaati

²²nì Diibɔn nì Neeboo nì Beeti-Dibilatayiim timmu pu,

²³nì Kiiriyatayiim nì Beeti-Gamuul nì Beeti-Meeyɔn timmu pu

²⁴nì Keeriyooti nì Boosiraa nì Moowaab timmu mun pīlee nì mun bí ndandatee pu.

²⁵«Moowaab pɔŋɔ wāŋkì, u-kpabil kófì», ti-Dindaan di lī mīn.

²⁶Moowaab dākafi yii u sá ukpaan ki jitiñ ti-Dindaan ní! Bí nyuntì-u ndaam ú gbí áli kí wūliŋkì. Nyunti bāaṅ bí bèel u mun dee!

²⁷Moowaab, kée a nín bèeĭ Isirayeel naa! Isirayeel mun kaa nín sá unaayuuyaa! Kin ba pu ní a nín gbákafí diyil ki bèeĭ-u nyunti ñun kamaa a yaa nín sòòñ u-puee ní.

²⁸Moowaab yab, yĩkĩí fámaan ni-timmu. Ní cùú nín kóòmaan itaŋkpaloƙon! Nín bímaan kii dibeenanjilee. Di pāantí di-diiku nsitim watil pú laakin unil kaa ñūñ kí bèe ní.

*

²⁹Ti gbĩl bi sòòñ Moowaab yab lambil pu. Bi yòontí bi-ba yilpu an kaa cáá bí lì! Ba lambil dín dee! Ba badàkatam dee! Ba bayoondi dee! Ba mōnti dee!

³⁰«M nyí u-lambil pu, ti-Dindaan nín sòòñ mín. U càfí tibɔti ní an kaa cáá taapu, ní tin u ñáánee kaa túl nsan.»

³¹An pu ní m bíi yálingkí Moowaab pu. M gbáà ibiil bí jòò Moowaab tiŋki kɔkɔ. M bíi tímínsí Kiiri-Eereesi yab pu.

³²M sūñ sii Sibima nibul pu ki jítìñ Yaseer yab nín sūñ a-pu puee. A nín sá kii fiinyi subuee ní. A nín tó apan an lákatì Nyaam mɔɔl pu, ñi nín lālim ki tin bàñ Yaseer tiŋki. Ama unàanli páatìi jéetì a-fiinyi biliŋ nì a-kpaajinti pu.

³³Ifaal nì dipɔɔpindi kúntì asubiŋmɔkaa kpaanŋi nì Moowaab tiŋkin. Ndaam dóò tilon poon, bininjab bin tà ki fóbítì fiinyi biliŋ ki nyāntí ndaamee kaa ti bí. Dipɔɔpindi kuŋkuuntii kúntì.

³⁴Eesbɔn yab bíi gbáà ibiil bí jòò-bi. Bi gbĩl bi-pu Eeleeyalee nì Yaasa, ní kí yòòñ Soowaar kí tin sãa Ooroonayiim nì Eegilati-Seelisiya. Áli gba Niimriim buŋŋu fóotì.

³⁵Ti-Dindaan bí yii: «M làà kúntí Moowaab tiŋkin bin di cá ngbantamu pu ki ñááñ bisaraawɔkaabi ki tùutí talaalub ki tìl awaayee.»

³⁶M bí ki sūñ Moowaab yab nì Kiiri-Eeseesi yab pu. M-yalingkii bí kii kiwulii nín sūñ puee ní, kun puee tigaajawan tin kɔkɔ bi nín kóòñ ki kpúkuñee wáŋkì.

³⁷Bininjab kɔkɔ kōol abaakpan, ki cáñ bi-nyimpuliŋ. Bi gífi gífi bi-ŋalii njimu ki dū kutukub ki gbĩñ bi-cammu.

³⁸Moowaab diŋŋi yilpu bi nín bɔb puee nì kpacantib kɔkɔ puee, bi gbĩl ikpiisilan pu ní. «M wī Moowaab kii bi nín wīl dibool dín kaa ti bí tibanee puee ní.» Ti-Dindaan di lī mín.

³⁹Baa! Bi nùkū Moowaab tiŋki púb! Nín yálingkímaan! Moowaab sán ki kátì, ba cooi dee! Ki-kɔŋkɔnnaatɔb kɔkɔ bèeĭ-kì ní kì kó dinyoondin.

*

⁴⁰Ti-Dindaan nín sòòñ puee sèé: «Binannanliibi kpántì kii kaajiikuee ki ñààn ki kpátí u-feenŋi Moowaab tiŋki pu.»

⁴¹Bi jáń ki fōō ntimu, ki gbáń ki wī sintil difókɔŋi. Yaadalee, Moowaab baatandambi fāŋkì kii unimpu un kā imatiŋween puee ní.

⁴²Bi nāań Moowaab tiŋki, an kaa ti sá dinibul. U nìn dākafi yii u sá ukpaan ki jítiń ti-Dindaan ní.

⁴³Dinyoondi nì mbòó nì kulaaŋɔu dō ki cí nimbi Moowaab yab. Ti-Dindaan di lī mín.

⁴⁴Un yaa láa bíi sán dinyoondée làá dāá jēetí mboon. Un yaa láa nyán mboonee làá cùú kó kulaaŋɔun. Tiŋman, dibindi din m làá dāá dāal bi-tafalee, m làá dāá yàntí tín gbanti ń jēetí Moowaab yab pu. Man ni-Dindaan di lī mín.

⁴⁵Bin bíi sánee kaa ti cáá mpɔn. Bi sán ki kó Eesbɔn tiŋkin. Ama ŋɔmí ɔubo nyánní Eesbɔn tiŋkin, Siiwɔn bɔtiu beecindin. Nɔu dómín ki wūń dinibul din cáá kufuu nee tiŋki kí yòon ki-kpaanyɔkɔ kí cáá sāa ki-kansikin.

⁴⁶Moowaab, an sá nnaabu ní ki tī-si! Keemoosi nibul, an dóó a-pu dee! Bi cúú a-jipɔmbi nì a-bisalib ki cūnnì kuyunɔu.

⁴⁷Ama iwiin bí ki dòon, m làá gíinní Moowaab yab bin bi cúú ki cūnnì kuyunɔuee. Ti-Dindaan di lī mín. Ti-Dindaan nín sòon Moowaab bɔti pu puee nín gbèentí laakiŋyee dee.

Jérémie 49

Tin ti-dindaan sòon Amɔn yab puee

¹Ti-Dindaan sòon Amɔn yab pu. Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: «Ba pu ní diwaal Mooleeki jín Gaadi tiŋki mpaan mín? Ba pu ní Amɔn yab fōō Isirayeel timmu mín? Isirayeel kaa cáá jipɔon un làá fōō ntimu gbanti difakaleeee?»

²An puee ti-Dindaan bí yii: «Iwiin iba bí ki dòon m làá yàntí bí gbíl Amɔn yab tiŋyil Raaba poon ijanjakunɔuunti. Kitiŋ gbanti làá dāá kpántí adigbun, bi làá wà ntimbilimu mun mǎntìi tú-kèe ŋɔmí. Nyunti gbantee Isirayeel yab làá fàtí fōō bin nìn jìń-bee cee bi-wanti.»

³Eesbɔn yab, nín yáliníkímaan! Di sá yii bi nāań Ayi tiŋki. Ntimbilimu mun mǎntìi tú Raaba tiŋkee, gbámaan ibiil bí jòò-ni. Dūmaan kpɔsatab kí pèeń, gāamaan ikpiisilan! Yiimmaan tinaabakalin. Bi cúú diwaal Mooleeki ki cǎn kuyunɔu, ki kpáań di-tandambi nì di-kpilib dicilpu.

⁴Raaba tiŋki, kisapɔmbiki kin gáatèe, ba pu ní a nìn dākà a-ba a-tantakal nì a-kpaanɔi ɔin lòon tiŋanee pu mín? A nìn māká a-gaajati pu. A nìn bàlifí a-ba yii: «Nɔma di sá-u ní kí já nì mi?»

⁵«M làá cáań dinyoondi kí tō ni-kɔŋkɔnnaatɔb kɔkɔ pu, ti-Dindaan di lī mín. M làá jà ni-kɔkɔ ní sǎn báa ɔma ń nín pée túl u-nimbiin cáaa, ní báa ubɔ dāa kpá kí kóon bin bíi sánee kí kpāfi.

⁶«Mín boonee, m làá fàtíí gínní Amɔn yab bin bi cúú ki cūnni kuyunuee.» Ti-Dindaan nín sòon puee dee.

Tin ti-Dindaan sòon Eedoom yab puee

⁷Ti-Dindaan sòon Eedoom yab pu. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín sòon puee sèé: «Bicinfitiibi kaa ti bí Teeman tinŋkin níí? Binyiliibi kaa ti nyí níí? Bi-ciinŋyi wánŋkí níí?

⁸Deedan yab, sāmmaan! Fàtīmaan ni-boon kí tī. Sāmmaan kí bál itaŋkpalɔkɔn! M làá cáan dinàandi kí tō Eesayuu naantiibi pu, di sá yii nyunti bāan bí dáal bi-tafal.

⁹Bin kītī fiinyi subiliŋee yaa láa bāan ni-ceeyee, baa làá dāá kíŋ disubil dibaba. Binaayub yaa láa dómiŋ ni-cee kunyeeuee, bi làá dāá nāan tin kɔkɔ bi dāa ŋūhee.

¹⁰Di sá yii man di làá fūkuł Eesayuu naantiibi. M làá nyāntí ni-balilammu kí páan mpaampiin pu. Naa dāa gíti ŋūh kí cù kí bál niin. Ni-naantiibi nì ni-nabiyaamu nì ni-kɔŋkɔnnaatɔb làá nāan. Ubo dāa kpá kí tükù-ni yii:

¹¹<Yāntīmaan ni-taŋkpiibiliŋ, ti làá kpèè-ŋi kí tī-ni, ní ni-kpiipoobi ŋūh kí nīn máká m-pu.>»

¹²Di sá yii ti-Dindaan nín sòon puee sèé: «Pīlifi, bin maa nīn páb yii bí nyò m-ŋuul kɔŋkɔnnyɔkaaunee nyūh kaa là. Ní sii Eedoom, a dàkafi yii baa làá dáal a-tafalaaa? A làá nyò m-ŋuul kɔŋkɔnnyɔkaaun kaa bál.

¹³Man ni-Dindaan di pūtī yii m sá Unimbɔti ní ki làá yāntī a-tinŋyil Boosiraa n kɔpántí adigbun ŋma, ntimbil paanŋu. Bi yaa làá dāá tō ubo mbusu áá kí kón ubo icooyee, kíŋ ní bi làá dāá yòon ŋabika. Ki-timmu kɔkɔ làá dāá kɔpántí adigbun ŋma kí nīn cá jaanjaan.» Ti-Dindaan di sòon mín.

¹⁴Ti-Dindaan sòon nì mi tibɔti tiba, ní ntuun ŋubo cáan-ti ki nāatì atimbun kɔkɔ: «Kóommaan kí kpāfi! Cùú jámaan Eedoom tinŋki. Yīkīmaan! Jámaan-kì!»

¹⁵«Tinŋman, m làá yāntī sii Eedoom n kɔpántí uluŋkikaa anibul kansikin, kitiŋ kin ní báa ŋma làá nīn kpèé ki sīŋkīhee.

¹⁶A nīn fāantí báa ŋma, a nīn dàkafi yii a tókó bin kíŋee kɔkɔ pu, ama a nīn bí kííł a-ba ní. A kóò itaŋkpalɔkɔn ki lún yilpu yilpu. Ama báa a yaa mán a-diiku ki tókɔh yilpu kii ukaabonee, m làá dū-si kí tōh taapu.» Ti-Dindaan di lī mín.

¹⁷«Eedoom tinŋki làá kɔpántí adigbun ŋma ní. Bisanjitiliibi kɔkɔ yaa láa ká bi nīn nāan-si puee, án làá dāá ŋá-bi bitii ní bí nīn búh ifoon.

¹⁸An dāa bí kii Soodoom nì Goomoora timmu nì ntimu mun nīn māntī tú-muee nīn nīn nāan puee ní, ti-Dindaan di lī mín. Ubo kaa làá dāá gíti kó niin, uniseen kaa dāa gíti kííki kí kàł niin.»

¹⁹Ti-Dindaan bí yii: «M làá dāá nīn bí kii gbikinti nīn nyēē kimogbaayin Jɔɔdan buŋgbandi ki cá laakin timɔsɔn bée puee ní. Kii dinimbil nīn kábití puee, m làá

yàntì báà ñma í búntí. Míh boonee ní m lēē un m lēē kí kàāñ Eedoom tiŋki pu ubòti. Di sá yíi ñma di bí kii mamee? Ñma di ñūñ kí yííñ-mi tibuul? Uyidaan ulou di ñūñ kí yūl m-nimbiin?»

²⁰Ní pīlifi tin ti-Dindaan bóntì kí ñá Eedoom tiŋkee, nì tin u lēē kí ñá Teeman yabee. Bi làá dāá cúú-bi mpon ki dàtì kii tiwan̄kutee, áli ulun̄kikaa, án kpá kí gbíntí. Bi-puee, bi làá nàāñ bi-naakpaapɔ̀ku, án kaa cáá yíi án kpántí.

²¹Bi nín lítì puee wooku yāntì kitiŋ cīŋkì. Bi gbìl bi-biilii pu áli Tikati mɔ̀ɔl.

²²Unannanli bí kii ukaabɔ̀n nín jóm kutaa pu, ki ñàāñ ki kpátí u-feen̄yi Boosiraa tiŋki puee ní. Yaadalee, Eedoom yab baatandambi pɔ̀biliŋ làá dāá bīl kii imatiŋween nín cútí upɔ̀daan puee ní.

Tin ti-Dindaan sòoñ Damaasi yab puee

²³Ti-Dindaan nín sòoñ tibòti tin Damaasi yab puee sèé. «Amaati nì Aripaadi timmu nín gbìl kubɔ̀biu gbanti puee, ní icoo cúú-mu. Bi-pɔ̀bil yíki kii tiŋku un pu kubun̄kpaan̄ŋu jītí waa ñūñ kí dòoñ sooooyee ní.

²⁴Damaasi yab wunti yòtì ní bi bíi bóntí kí sāñ. Tifaandi cúú-bi. Dinyoondi kó-bi ní bi bíi yáliŋkí kii imatiŋween di cúú upɔ̀daanee.

²⁵An ñá mana ní bi dū kitiŋ kin nyáñ diyindee ki fá mīñ, kitiŋ kin nīn tī-mi dipɔ̀pindee.

²⁶Ti-Dindaan Mpɔ̀ŋkɔ̀daan nín sòoñ puee sò. An pu ní ñwiin gbantee, bi-nipɔ̀mbi làá lítí mpaan nee pu ní bijanjaliibi kɔ̀kɔ́ í kpú.

²⁷M làá tūū digundi dīn māntìi tú Damaasi tiŋkee ñŋmi ní ñú wà ubòti Been-Adaadi beecindi.

Tin ti-Dindaan sòoñ Bilaalibub nibul puee

²⁸Ti-Dindaan nín sòoñ tibòti tin bilaalibub nì Asɔ̀ɔr been̄i ñin Babiloon bɔ̀tiu Neebukadineesaar nīn jáñ ki pɔ̀kìñee sèé: «Yíkìmaan kí cúú jáñ Keedaar yab! Ní nàāñ bin kóò kuteeunee wanti kɔ̀kɔ́.

²⁹Ní fōōmaan bi-tantib nì bi-waŋkuti, nì bi-kɔ̀ŋkooŋyi nì tin kɔ̀kɔ́ bi cááyee. Ní kpáāñ bi-gutaamui, ní kí nīn kūuntí mpon bi-pu yíi: Dinyoondi bí an kɔ̀kɔ́ pu.»

³⁰Ti-Dindaan bí yíi: «Asɔ̀ɔr yab, sāmmaan, yíkìmaan malaa kí fī ni-ba Ní sāñ kí bál itaŋkpalōkɔ̀n. Di sá yíi Babiloon bɔ̀tiu Neebukadineesaar bóntì ni-pu min u làá ñá-nee.»

³¹Ti-Dindaan bí yíi: «Yíkìmaan kí cúú jáñ ditimbundi dīn kā ñgbansɔ̀ŋfin kaa dàkafi yíi tiba ñūñ kí ñá-dèe. Bi-punyɔ̀mmu kaa cáá punuubi, kaa cáá tikpàlkaal, ní ki kóò bi-baba ñkpaanceeti.

³²Binannanliibi làá yò bi-gutaamui, ní kí fūkul bi-picaṅkpunti tin náan nee. Ti-Dindaan bí yii: M làá jà binib bin kōol jamba nee. M làá cáan nnaabu kí tō bi-pu laakin kamaa bi yaa pée bée.

³³Asɔɔr tiŋki làá kpántí iṅkɔ kɔŋkooŋu, kunimbaau teeku kí nīn cá jaanjaan. Ubo kaa làá nīn gíti kóò ki-ni, báà uniseen.»

Tin ti-Dindaan sòon Eelam tiŋki puee

³⁴Ti-Dindaan sòon nì u-bɔnaatiliu Yeereemii Eelam yab pu. Nyunti gbantee Seedeesiyaasi kpánti Juuda bɔtiu an kaa yúnti.

³⁵Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nīn sòon puee sèé: «M làá kóol Eelam yab tɔbu bun pu bi pɔyee.

³⁶M làá yànti kubuŋu ní nyānní ŋgan pú nì ŋgiil pú, ŋwīn nyalan̄ki pú nì ŋu-jeetilan̄ki pú, an dākà yii kitiŋ jannaatiliŋ pú kí túl Eelam tiŋki watil. «M làá jà Eelam yab, bí yāl kí kó an kɔkɔ pu. Bi làá dāá ká Eelam yab ntimu kɔkɔn.

³⁷«M làá yànti Eelam yab wunti ní nīn gbáà kpàkpa bi-nannanliibi nì bin nyàab kí kpò-bee nimbiin. Ti-Dindaan bí yii: <M làá cáan nnaabu kí tō bi-pu m-ŋuukpaandi poon. M làá dū kujaau kí tō bi-pu kí tin kúntí-bi.

³⁸M làá kúnti Eelam tiŋkin ubɔti nì u-kàliŋkpilib, ní kí cáan m-beejaal kí yóon kitiŋ gbantin.>» Ti-Dindaan di lī mín.

³⁹Ama mín boonee, m làá fàtí gíhni Eelam yab bin bi nīn cūnni kuyun̄uee bi-tiŋkin. Ti-Dindaan di lī mín.

Jérémie 50

Bi làá nàan Babiloon tiŋki ní kí fī Isirayeel

¹Ti-Dindaan nīn sòon nì u-bɔnaatiliu Yeereemii Babiloon tiŋki, an dākà yii Kaldee yab tiŋki pu puee sèé:

²«Bāakìmaan tibɔti nee kí tükù atimbun kɔkɔ, ní cóommaan tidaandi kí yànti bí bée-tì. Yàntìmaan bí bée-tì, ní taa bál tìba. Lìmaan yii: <Bi ján ki fō Babiloon tiŋki, icoo cúú diwaal Beeli, diwaal Maarduuki lítì. Icoo cúú u-waani gbanti, bi kúnti u-jɔkɔŋwanti gbanti.

³Di sá yii ditimbundi diba nyānní ŋgan pú ki dòon kí já nì kì kí yànti kí kpánti kunimbaau teeku. Ubo kaa ti làá kó ki-pu. Binibaaa, tiwan̄kutaaa, bi-kɔkɔ làá sān kí wāŋkì.>»

⁴Ti-Dindaan bí yii: «Nyunti gbantee, Isirayeel yab nì Juuda yab làá dāá nóon dicilpu kí dāan. Bi làá dāá nīn còm ki sūn ki nyàab man bi-Dindaan bi-Nimbɔtiu.

⁵Bi làá dāá bàlifi kí béé nsan ŋun bi dì ki cá Siiyɔn tiŋkinee. Bi làá dāá fàtī bi-nimbiin kí túl kitiŋee pú. Bi làá dāá dāaŋ ní bi nì man n̄ ná mpèè ŋun làá n̄n bí ki cá jaanjaanee. Bi dāa pée kpá kí súntí ŋu-pu.

⁶M-nibul yab n̄n bí kii ipii in wánkèe ní. Bi-kpàaliibi n̄n yānti bi wánkì ní ki yānti bi tú ki yìh̄n ajoin pu. Bi n̄n yìh̄n ajoin pu ki pótí ngbantamu pu, ní ki súnti bi-naabakati pu.

⁷Bin kɔkɔ yaa n̄n ká-bee n̄n cútí-bi ní kí tònti ní bi-nannanliibi lì yii: <Taa bíi ŋáaŋ tikpitil tibaa! Tiŋman puee, binib gbanti yīnti ti-Dindaan un di sá difiil kɔŋkooŋu, ní bi-naanjab n̄n máká u-puee.>»

⁸Sāmmaan kí nyā Babiloon tiŋki, yīkimaan Kaldee yab tiŋki! Lintīmaan kupicaŋkpuŋu nyɔkɔpu kii iŋɔjaayee.

⁹Di sá yii m làá lùkutī atimbuŋkpaan dikiil ní kí tɔ-ŋi n̄i já n̄i Babiloon tiŋki. Atimbun gbanti làá nyānni ŋgan pú ní kí tàtī gbàaŋ dikòndi pu kí já kí fōo kitiŋ gbanti. Bi-piŋyi bí kii ubaatandaan un kaa fātī gítí mmɔŋki iŋaŋkulimee ní.

¹⁰Bi làá fūkul Kaldee yab tiŋki, ní bin kɔkɔ làá fūkul-bee làá kóon tigaajawan kí bál, ti-Dindaan di lī mín.

¹¹Nín fàalmaan kí n̄n bí dipɔɔpindin, nimbi bin dómín ki fúkúl man gaajawantee. Nín yùkufīmaan kii dinabil di yú kumɔɔŋunee. Nín sūmmaan kii itaamuee!

¹²Icoo cúú ni-tiŋki kin sá kii ni-nee, un di māl-nee fá u-jilmau. Kɔŋkɔnn̄ee, ni-tiŋki di sá kin lúnkèe ntimu kɔkɔ kansikin. Kì kpánti kuteeu, kitiŋkuliŋi.

¹³Diŋuul din ti-Dindaan fōōyee puee, binib kaa ti kóò ni-tiŋkin, kì kpánti kuteekpaanŋu ní. An ŋáaŋ bin kɔkɔ jītī Babiloon tiŋkinee bitii. Bi yaa ká nnaabu ŋun jéetì kitiŋee puee, bi fátí dipɔɔbiildi biilii ní.

¹⁴Nimbi bipintɔliibi kɔkɔ, mántí tūmaan Babiloon tiŋki kí já n̄i kì. Ní tōmaan ni-piŋyi, ní taa mōtì i-pu, di sá yii kì yīnti ti-Dindaan.

¹⁵Ijaan kɔkɔ puee, nín kūuntīmaan ki-pu ijanjakun̄kuunti! Bi yōon bi-ŋalii yilpu ki sān ki kó bi-nannanliibi. Digundi din bi mán ki tú kitiŋee líti. Ti-Dindaan di bí tò ipɔntoon! Tōmaan Babiloon tiŋki ipɔntoon, ŋámaan-kì kii kì nín ná bin kíñee puee.

¹⁶Ní kúntīmaan Babiloon tiŋkin, bin būulee n̄i bin cēēyee. Báa ŋma n̄i sān kujaau kun nàantí nee kí gítí u-nibul cee, báa ŋma n̄i sān kí gítí u-tiŋkin.

¹⁷Isirayeel yab n̄n bí kii dipibil din wánkì ní gbikintib sán ki jèe ní. Gbikintipeepeekaa un cúú-bi ki ŋmóee di sá Asuur bōtiu. Mín boonee ní Babiloon bōtiu Neebukadineesar mun dómín ki kófi bi-kpabiŋ.

¹⁸An pu ní ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbōtiu bí yii: «M làá ján Babiloon bōtiu n̄i u-tiŋki, kii m nín ján n̄i Asuur bōtiu puee ní.

¹⁹«M làá fàtíí gíhnní Isirayeel yab bi-pikpaapɔɔkun. Bi làá ká kɪ jī Kaarmeel jool pu nì Baasan timpilingki pu, nì Eefiraayiim joonɔɔi pu nì Galaadi tiŋkin kɪ díkí.

²⁰Man ni-Dindaan di bíi sòon yii nyunti gbantee, bi làá dāá nyàab Isirayeel yintitam ama baa làá dāá ká. Bi làá dāá nyàab Juuda kpitii kaa làá dāá ká. Di sá yii m làá dāá dū bin kɪn kaa kpɪyee kpitii kɪ pō-bi.

²¹«Bóobmaan dikòndi kɪ cùú ján Maratiim tiŋki. Ní cùú já kɪ nì Peekoodi yab! Ní pòfi-bi kɪ kpò kɪ céetɪ bi-kɔkɔ múb. Man ni-Dindaan di lī mín. Á ɔ́ m nín tī-si mara á ɔ́ puee deede.

²²Ti gbɪl dikòndi wooku nì dibintɪŋkpaandi pu kitiŋee nì!

²³Babiloon tiŋki nín bí kii dikújal din gbáa kɪ mǎtɪ kitiŋ kɔkɔee ní. Kin an dī mana ní bi gbán kɪ wíil-kɪ kɪ kɪn kɪ dō akati akati mín? Babiloon tiŋki kpánti dinyoondi paanɔ́u atimbun kansikin.

²⁴Babiloon, m píí-si kutaliŋɔ́u ní a sǎl kaa kpáa bée. Bi bīiti a-pu kɪ cúú-si, kun puee a ján nì man ni-Dindaan»

²⁵Ti-Dindaan pīiti u-janjawanti diiku ní kɪ lēn u-ɔ́uul janjawanti. Di sá yii ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan cáá ditundi kɪ tō Kaaldee yab tiŋkin.

²⁶Nyānnímaan ajan kɔkɔ pu kɪ dāan kitiŋ nee nì! Ní pīiti kɪ-cakalaabi kɪ kóon ki-gaajawanti kɪ kpúkuú ní kɪ nāan-kɪ. Tiba nì tiba kaa máan kɪ kɪn.

²⁷Kpòmaan ki-janjalibi bimɔntiibi kɔkɔ, cunnímaan-bi nnaŋkpɔpaan pu! Dinimbinaamandi kó-bi, di sá yii nyunti bāan ti-Dindaan n dǎal bi-tafal.

²⁸Pīlifímaan, bin bíi sán Babiloon tiŋkee, bin dǎa gbínti bí dimaŋfalinee di dómín kɪ máafí Siyɔn tibɔmɔntiil yii: «Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu tōn-ti, u tōn u-diiku pɔntoonyi.

²⁹Kóommaan bipintɔliibi, bin kɔkɔ pīil itɔfee kɪ kpāfi bí ján Babiloon tiŋki. Lùkù kɪ gíímaan-kɪ ijaan kɔkɔ pu, ní taa yánti báa ubɔ n sǎn kɪ ɔ́mǎtɪ. Ní pàmaan-kɪ kɪ nóó ki-tuŋkpitiŋ. Námaan-kɪ kii kɪ nín ɔ́ bin kínee puee. Di sá yii kɪ yōon ki-ba yilpu ti-Dindaan Isirayeel circir Nimbɔtiu nimbiin.

³⁰«An pu ní bi-nipɔmbi làá líti mpaan nee pu ɔ́wiin gbanti, ki-janjalibi kɔkɔ làá kpú.» Ti-Dindaan di sòon mín.

³¹«Babiloon ulambidaan, man nì sii dee, man ni-Dindaan Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan di lī mín. A-wiŋɔ́u bāan díŋ dee, nyunti ɔ́un m làá dǎal a-tafalee dee.

³²Kilambidaŋ gbéetɪ kɪ líti, ubɔ kaa bí kɪ yōon-kɪ kɪ yóon. M tūu ki-timmu ɔ́ɔmi, an làá wǎ tin kɔkɔ mǎnti tú-kèe.»

³³Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín sòon puee sée: «Bi ɔ́b Isirayeel yab nì Juuda yab kɪ sǎantɪ. Bin cúú-bi kuyunuee ɔ́b-bi kaa là kɪ gíhnn-bi kɪ líí.

³⁴Ama man un mótí bi-puee cáá mpɔn, man ní bi yí ni-Dindaan Mpɔɔkɔdaan. M làá mōtì bi-pu nì tininjati. Mìn ní m làá ɔ́ kɔ́ yàntì Babiloon yab ń nyò ɔ́kpatim ní kɔ́ cáá ɔ́gbansɔ́fi kitiɔ́ kɔ́kɔ pu.»

Tin ti-Dindaan bóntì Babiloon puee

³⁵Ti-Dindaan bí yii: «Bí já nì Kaaldee yab, bí já nì Babiloon yab, bí já nì Babiloon bótibiliɔ́ nì ki-ciɔ́fitiibi!

³⁶Bí já nì bibɔ́ɔbi, bi-yiliɔ́ ń lábití! Bí já nì bibaatandambi, bi-wunti ń yòtì.

³⁷Bí já nì ki-taamui nì ki-janjatɔ́kub, nì nyaanmaliɔ́ku nib bin kóò bi-kansikinee, bí kpántí kii binimpoobee! Bí já nì laakin ki kpáafí ki-gaajatee.

³⁸Bí já nì ki-bunyi í kpā! Di sá yii kɔ́ sá awaa tiɔ́ki ní. Ntimbiil wanti gbanti yāntì bi-yiliɔ́ lábitì.

³⁹An pu ní alambuntilaɔ́kpan làá dāá nīn kóò Babiloon tiɔ́kin nì isaakpan, ní taataabi ń dāá kāl niin. Ubo kaa ti làá kó niin dalba dalba, kitiɔ́ nee làá dāá dòoń fám abin abin.»

⁴⁰Ti-Dindaan bí yii: «Kii m nín nīn nāań Soodoom nì Goomoora timmu nì ntimu mun māntì tú-muee puee, mìn ní ubo kaa ti làá kó Babiloon tiɔ́kin, uniseen kaa làá ti kāl niin.

⁴¹Dinibul diba nyánní ɔ́gan pú, an sá ditimbuɔ́kpaandi ní. Atimbun kupaau nyánní doooo kitiɔ́gbennnyɔ́kɔ ki dòoń.

⁴²Bi-janjalibi ɔ́úb itɔ́fi nì ɔ́kpamu. Bi cáá nnimbinaakulim kaa sūn isaa. Dibintindi din bi gèe náań nì tiɔ́ku nín ɔ́aań kuwoou puee ní. Bi jóń ki ká itaamu pu. Bi páań ipòń pu tiɔ́an kɔ́ já nì sii Babiloon tiɔ́ki.

⁴³Babiloon bótiu gbìl bi-pu. U-wunti yòtì ní dinyoondi cúú-u, ní u bíl gbìl tiweendi pu kii imatiɔ́ween di cúú upɔ́daanee.

⁴⁴Ti-Dindaan bí yii: M làá nīn bí kii gbikinti un di nyánní kimɔ́gbaayin ki kpàkań Joɔdan buɔ́ɔ ki cá kumɔ́ɔɔ ɔ́lankee ní. Kii dinimbil nín kábití puee, mìn ní m làá yàntì ki-nib ń yìkì. Mìn boonee ní m kaań Babiloon tiɔ́kin uboti un m lēeyee. Di sá yii ɔ́ma di bí kii mamee? ɔ́ma di ɔ́hūn kɔ́ yíiń-mi tibuul? Uyidaan ulou di ɔ́hūn kɔ́ já nì mi?»

⁴⁵Ní pīlifimaan tin ti-Dindaan bóntì kɔ́ ɔ́a Babiloon tiɔ́kee, tin u lēe kɔ́ ɔ́a Kaaldee yabee. Tiɔ́man, bi làá dāá dàtì-bi mpɔn ki kpáań bi-biyaamu kii tiwaɔ́kutee. Bi-puee, bi làá nāań bi-naabakati, an kaa cáá digbintil.

⁴⁶Bi nín gbìl yii: «Bi jáń ki fōo Babiloon tiɔ́kee», kitiɔ́ cīɔ́kì ní, ní ibiil fōo ki píl dàii atimbun kɔ́kɔn.

Jérémie 51

¹Ti-Dindaan nín sòoñ puee sèé: «M làá cáan kubuñu kun nàantée kú jítí Babiloon tiñki nì ki-nib pu.

²M làá cáan binicambi kí tō ki-pu ní bí jà ki-nib kí yāl kii kubuñu nín yòontí tifeel kí fá puee ní. Bi làá nàañ kitiñee. Dinimbinaamandi dalee, bi làá màntí kí tū-kì ijaan kòkò pu.»

³Bipintoliibi n tō binannanliibi pintoliibi. Binannanliibi n taa nín pùlifi bi-gbampɔɔŋi pu! Ní taa yàntí bi-janɔpɔmbi ubo n ɲmátí! Ní nàañ bi-janjakitil kòkò!

⁴Bin fōo tiweendee làá dāá nīn dō Kaldee tiñkin filfil, ní bin bi làá kpò kujaaunee n dāá nīn dō adan pu tàbitab.

⁵Di sá yii ikpiti in bi ɲá Isirayeel circir Nimbɔtiuee gbí bi-tiñki. Ama Isirayeel nì Juuda Nimbɔtiu un sá ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaanee kaa kpí ki fá-bi.

⁶Sān kí nyāmaan Babiloon tiñkin, báa ɲma n sān kí fī u-ba! Niinee naa làá kpú ki-kpitii pu. Di sá yii nyunti bāa ti-Dindaan n tō ipɔntoon, u làá pà bi-paati nín máa puee.

⁷Babiloon nīn sá kii sindaariya kɔŋkɔnnyɔkaau ní ki ká ti-Dindaan ɲaan. Kì nīn yàntí kitiñ pu nib kòkò nyù ki gbée. Atimbun nib nīn nyù ki-daam ní bi-yiliñ n lábití.

⁸Ama dicilpu dicilpu ní Babiloon lítì ki wúku. Yāliŋkìmaan ki-pu! Nyàabmaan ɲkpam kí ɲá ki-buunyi, an yaa yī kì làá pɔkì.

⁹Ti pɔɔn kí bàa cáan Babiloon tiñki, ama ní kàa pɔkì. An puee tí yàntí-kì! Báa ɲma n nīn gítí u-tiñkin. Tiñman, ditafadaaldi din lítì ki-puee nyīm tikpil, di jóm ki tin tū kutagbɔŋu, di tū atagban.

¹⁰Ti-Dindaan pòñ-ti. Tí cùmaan Siiyɔn tiñkin kí māafi atuun ɲin ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu túnnée.

¹¹Ti-Dindaan bóntì kí nàañ Babiloon tiñki. An pu ní u tī Meedi yab bɔtiibi kunyannyaau bí ɲá u nín bóntì puee. Ti-Dindaan bí tō ipɔntoon, u bí tō u-diiku pɔntoonyi. Lòommaan ni-piñyi, ní gbéemmaan ni-baatañyi.

¹²Ní cóommaan kujaa daaŋku ɲaabiki digundi din bi mán ki tú Babiloon tiñkee pu. Ní kūtì bijanjaliibi bin cée wíñu pu! Ní nyàab bijanjaliibi kí síiñ sintil, Ní dū bijanjaliibi kí nákañ nákañ. Di sá yii ti-Dindaan nín bóntì kí ɲá puee, u làá ɲá mín, u làá ján Babiloon yab.

¹³Sii Babiloon un di kóò dimɔkpaandi gbandee, sii un di cáá tiguaajati tikpilee, an dóò a-pu dee.

¹⁴Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan pūtì ún u-ba ki lī yii: «M làá yàntí binib bin wīkí kii inaakitoonee n gbáb kí biñ a-pu. Bi làá kúuñ a-pu ijanjakunjuunti.»

¹⁵Ti-Dindaan dū u-pɔŋɔ ní ki náán kitiŋ, ní ki dū u-ciŋɔ ki bíl duulinya ní u bá ki pɔɔ, ní ki dū u-nyil ki kpátì kutagbɔŋu ki dāntì kutaa pu.

¹⁶U tī mara ní inyiŋfi kóoŋ ki kpāfi yilpu, ní atagban nyánní kitiŋ kúntinyɔkɔ ki jóŋ. U yāntì utaa ŋmó ní ki nīn. U yāntì kubuŋu nyánní ku-walimbookun.

¹⁷Án làá dāá ŋá binib bitii, ní bí nīn yú kaa gbìl taapu. Icoo cúú bin dùntī tikúti ki móò awaayee. Bi-waanyi gbanti sá tinyimɔŋwan ní, ŋaa cáá kufoou ŋi-ni.

¹⁸Ŋaa pée bí tiban, ki mō tilaal, ditafadaaldi wiŋɔ dalee, ŋi làá dāá wāŋkì.

¹⁹Ama Unimbɔti un sá Jaakɔb gaajatee, kaa bí kii ŋi nín bí puee. Ún di sá duulinya kɔkɔ náanliu, ní Isirayeel sá-u difakal. Ún ní bi yī ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan

Babiloon kúntitam

²⁰Sii Babiloon nīn sá-mi kii dikújalee ní, a nīn sá-mi tijanjawan ní. M dī a-pu ki nān atimbun dúsi dusi ki nān abee.

²¹M dī a-pu ki nān itaamu nī bitanjakaliibi, janjatɔɔkub nī bin ŋàal-bee.

²²M dī a-pu ki nān bininjab nī binimpoobi, binipɔmbi nī bitikpilib, binaacimpɔmbi nī bisapɔmbi kunaau.

²³M dī a-pu ki nān bipikpaaliibi nī bi-picanɔkpunti, bikpaabi nī bi-naai in bi cáa kù tikpaalee, gɔminab nī kɔmandambi.

²⁴Ama ni-nimbilaaliyin ní m làá pà Babiloon tiŋki nī Kaaldee yab tikpitil tin bi ŋá Siiyɔŋyee paati, man ni-Dindaan di lī mín.

²⁵Tiŋman, m làá já nī sii Babiloon tiŋki, ti-Dindaan di lī mín. Kí nàaŋee, a nīn pɔɔ kii dijoolee, ní ki nīn nàantí duulinya kɔkɔ. M làá tàntī m-ŋal kí túl a-watil pú. M làá téen-si á gān atankpee pu kí lítí, ní kí yāntí á kpántí dijoolee din fòol liblibee.

²⁶Baa ti làá ká a-cee ditankpajal áá atankpee ŋin bi dūu bíl a-nyeelee, di sá yii a làá kpántí kuteeu ní kí nīn cá jaanjaan, ti-Dindaan di lī mín.

²⁷Ní cóommaan kujaau daanɔ ŋaabiki kitiŋin, ní búŋ nyin atimbun nib í gbìl. Kóommaan atimbun kí kpāfi ŋí ján Babiloon tiŋki, yíimmaan Ararati nī Miini nī Asiikeenaasi beeni ŋí ján-kì. Ní lēemaan bijanjakpilib bí fōo bijanjaliibi bí ján-kì. Dūmaan itaamu in wīkí kii inaakitoonee kí tō ki-pu í ján-kì.

²⁸Kóommaan atimbun kí kpāfi ŋí ján-kì, cilinjee Meedi bɔtiibi nī bi-gɔminab nī bi-kɔmandambi nī ntimu mun kɔkɔ bi kpòotēe.

²⁹Kitiŋ cīŋkì màkà maka ki kó dinyoondin, nyunti ŋun ti-Dindaan ŋá u nín bónti kí ŋá Babiloon tiŋki puee. U yānti Babiloon tiŋki kpánti kuteeu báa unil kaa ti kóò ki-ni.

³⁰Babiloon baatandambi gbēēn kaa ti bí jáà, bi sán ki kó ki báɩ bi-balilammun. Baa ti cáá dipɔbil, bi kpánti binimpoobi ní. Kitiŋ punyɔmmu pīiti ki wāā, bi tūū ki-diŋŋi ŋŋmi.

³¹Ituun sán ki fòol tɔb. Bi sán malaa malaa ki cá Babiloon bɔtiu cee kí cùú tükù-u yii bi ján ki fōō u-tiŋki kɔkɔ.

³²Bi pīiŋ laakin unil ŋūn kí còom kí dùtī mbunee, digundi din bi mán ki tú kitiŋee wūn ŋŋmi, ní tifaandi cúú bijanjaliibi.

³³Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan Isirayeel Nimbɔtiu bí yii: «Babiloon tiŋki náan nì didigbanaapaal din bi ŋātèe ní. An kaa ti làá sūŋkì kudiceeu yuntiŋu làá bàŋ ki-pu.»

Ti-Dindaan làá tò u-nibul pɔntoonyi Jeerusaleem

³⁴Babiloon bɔtiu Neebukadineesar, cátikì-mi ki tɔnti-mi. U dū-mi ki fá kii disambikulindee. U dū-mi ki nál kii kupeebiliŋquee, u jín m-jimmɔntiiti ki gbēēn u-pool, mín boonee ní u jìŋ-mi.

³⁵Babiloon n fōō nnaabu nì falaabi bin kì kón-tee tafadaaldi! Siyyɔn yab n lè yii: «Tiŋman Kaaldee yab n tún ti-fatikuu kpuulool.»

*

³⁶Ti-Dindaan nín sòon nì Jeerusaleem pu puee sèé: «Mama m-ba di làá mōtì a-pu, man di làá tò a-pɔntoonyi. M làá yànti Babiloon bunyi n kpā ní kí yànti u-nyimbulii n gún.

³⁷M làá yànti Babiloon tiŋki n kpánti adigbun ŋma. Iŋɔkɔ di làá nīn kīn ki kóò niin, ní an kpánti mpaan ŋun fàantée. Bi làá dāā nīn gbāā inimɔɔn biilii, ní báā uniseen kaa dāā gítì kííkí kí kó niin.

³⁸Babiloon yab mùuŋ dicilpu kii gbikintibee, bi gbùkuŋ kii agbikintipɔmbilee.

³⁹Nyunti ŋun ní kpɔkɔsi cúú-bee ní m bónti tijimmɔntiil kí tī-bi. M làá yànti bí nyò kí gbí, bi làá gēēn ŋgeem min kaa kúntée, man ni-Dindaan di lī mín.

⁴⁰M làá péetí-bi kí cūnni laakin bi làá kpò-bee kii bi nín péetí apibil nì ipijaa nì iŋɔjaa ki cān kí kpò puee ní.»

Bi bíi yáliŋkí Babiloon tiŋki pu

⁴¹Bi ján ki pɔɔkīn Seesaki tiŋki ki fōō-kì. An dī mana ní ki bāān mín? Babiloon tiŋki kpánti kuteeu kun gbí inimɔɔnee atimbun kansikin.

⁴²Tiŋku gbí ki bīiŋ Babiloon tiŋki pu, u-nyingbanti yíkìi léēn ki-pu.

⁴³Ki-timmu kpánti kuteeu kun gbí inimɔɔnee. Kitiŋee kpánti kitiŋkuliŋŋi, mpaan ŋun pu báā ubɔ kaa kóò, ní báā uniseen kaa ti jītée ní.

⁴⁴M làá jáh diwaal Beeli Babiloon tiŋkin. M làá dáal kí lēē kun kā ki-nyókonee, atimbun kaa làá nīn gíti bítifí ki cá ki-cee. Babiloon gundi gba líti.

⁴⁵M-nibul, sàh kí nyā kitiŋ gbantín! Báà ŋma n sàh kí fī u-ba ti-Dindaan ŋuukpaandi n taa kpáaŋ-u.

⁴⁶Ni-wunti n taa yòtí! Ní taa yàntí tin bi sòòh kitiŋee ni n fàaŋ-ni. Dibindi dibee bi sòòh tiba, ní dibindi dibee, bí tí sòòh tiba mun. Tipomboti jín dinyandi kitiŋee ni, ní ubo n yíkí kí já nì uboti un kēe kí fōo u-yil.

⁴⁷Too, iwiin bí ki dōoŋ, m làá jáh Babiloon waŋi. Kitiŋee kòkò làá kó icoo ni. Ki-nikpiliŋ kòkò làá nīn dō kitiŋ kansikin filfil.

⁴⁸Bin làá nàaŋ Babiloon tiŋkee làá nyānní ŋgan pú ní. Niinee yilpu nì taapu nì tin kòkò bí bi-puee làá dāá nīn kūuntí nì dipɔɔpindi ki-pu. Ti-Dindaan di lī mín.

Ubonaati

⁴⁹Duulinya kòkonee, binib tikpil kpí Babiloon pu. Mín mbaantiim ní Babiloon mun làá kpú Isirayeel yab bin kpí u-puee pu.

Unimboti nibul

⁵⁰Nimbi bin ŋmátì kaa kpíyee, nīn cámaan, taa nīn kāmaan doo. Ni yaa bí ndanaaa, ní nīn dàkafí ti-Dindaan pu, kí nīn téetí Jeerusaleem pu.

⁵¹Ti yaa nīn gbìl bi sīf-tee, an nīn wù-ti ní. Icoo nīn cútí-ti, di sá yīi binicambi nīn kó ti-Dindaan circir kɔŋkooŋun.

⁵²An pu ní ti-Dindaan bí yīi: «Nwiin bí ki dōoŋ m làá jáh Babiloon waŋi. Kitiŋee kòkò poonee, bin fōo tiweendee làá dāá nīn yáliŋkí.

⁵³Báà Babiloon yaa jóm ki tin tū kutagboŋu, báà kì yaa mán digundi din ubo kaa ŋūh kí dàbee ki tú ki-ba, m làá tī mara ní bin làá nàaŋ-kēe n bān-kì, ti-Dindaan di lī mín.»

⁵⁴Binib gbáà ibiil Babiloon tiŋkin ki nyàab dijòoŋdi, bi gbìl bi nín bíi nàantí Babiloon tiŋkee.

⁵⁵Di sá yīi ti-Dindaan di bíi nàantí Babiloon tiŋki, u yāntì u-wookpaan̄ku ŋmíl. Binannanliibi janjakitil bíi gā dibintindi kii tiŋku nyingbantee. Kuwoou kun bi ŋáaŋee náaŋ nì ditaadundee ní.

⁵⁶Di sá yīi un làá nàaŋ-kēe bāaŋ-kì. U làá jáh Babiloon tiŋki. U làá cúú ki-baatandambi kí cunnì kuyun̄u, u làá kōfi ki-tōfii. Tiŋman, ti-Dindaan sá Unimboti un tò ipontoonee ní. U làá pà báà ŋma u nín máaŋ tipaal tiŋyee ní.

⁵⁷M làá nyuntí ki-kàliŋkpilib nì ki-ciŋfitiibi nì ki-gòminab nì ki-kòmandambi nì ki-baatandambi ndaam bí gbí. Bi làá gèèh talku geem, bi pée gíti kpá kí fintí. Uboti un bi yīi ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaanee di lī mín.

⁵⁸Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan bí yii: «Babiloon guŋkpaanŋi kpéelikì kɔkɔ múb, ki-punuufɔkɔbee wuñ ŋɛmi. Anibul pée bíi ŋáań falaa fám deeyaa, atimbun pée bíi gí ki tìl ŋɛmi deeyaa!»

Dinyɔɔbundi din bi dūu tó Eefiraati mɔɔlinee

⁵⁹Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii nɛn tī Neeriya jipɔɔn Seereeya, Meeseeya naantiiu mara nyunti ŋun u nì Juuda bɔtiu Seedeesiyaasi nɛn cūti Babiloon tiŋkinee. Nyunti gbantee, Seedeesiyaasi nɛn ká dibeel an ŋá abin anaa dee. Seereeya di nɛn sá ubɔti kpambal din bɔntí u-bɔti kɔkɔee.

⁶⁰Yeereemii nɛn ŋmān kugbɔmbaantiiu poon inaabu in kɔkɔ làá jēetí Babiloon tiŋki puee, anyɔɔbun ŋin di ján Babiloon tiŋkee.

⁶¹Yeereemii nɛn bí Seeraya yii: «A yaa bān Babiloon tiŋkinee, á kàań tibɔti tin kɔkɔ ŋmān ki ká kugbɔɔu nee poonee.

⁶²Mín boonee ní á lè yii: <Ti-Dindaan, sii a-ba di sòon ki síin yii bi làá nāań Babiloon tiŋki, ní báa unilaaa, kuwaŋkuluaaa, tiba kaa ti làá nīn bí ki-pu. Kì làá kpántí kuteeu kun gbí inimɔɔnee kí nīn cá jaanjaan.>

⁶³A yaa láa kàań kugbɔɔu gbanti ki dóòyee, á nyàab ditanɔpal kí páań kí bóob ní kí cáá tō Eefiraati mɔɔlin.

⁶⁴A yaa ŋá mín ki dóòyee ní á lè yii: <Mín ní Babiloon tiŋki làá wāŋkì. Ti-Dindaan di làá cáań nnaabu ŋun kí tō ki-pu boonee, kàa ti làá ŋmā kí yìkì.>» «Yeereemii bɔti nín kúntí laakiŋyee dee.»

Jérémie 52

Neebukadineesaar cúú ubɔti Seedeesiyaasi

(Kpèè 39.4-7, 2 Bib 24.18–25.7)

¹Seedeesiyaasi nɛn cáá abin mmuŋku nì diba ní ki kpánti ubɔti. U nɛn kāl Jeerusaleem ki jín dibeel abin saalaa nì diba. Bi yî u-na Amutaal ní. U nɛn sá uliibinaja Irimeeya bisal ní.

²Seedeesiyaasi nɛn ŋá tin kaa kítì ti-Dindaan ceeyee, kii Yooyakiim nín nɛn ŋá puee ní.

³Tin nɛn jítì Jeerusaleem tiŋkin nì Juuda beelinee nɛn yāntì ti-Dindaan gí diŋuul, áli ki dāa gī ki jīn u-nibul ki tó ndan ki wāatì u-ba. Seedeesiyaasi nɛn yíkì kaa kíf u-ba pu Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar cee.

⁴Niinee ní ún dómín kí já nì Jeerusaleem tiŋki nì u-janjakitil kɔkɔ. U-janjaliibi nɛn gāa bi-janjanaapaal kitiŋee nyɔkɔpu ní ki gbīn mbòò ki māntì tú-kì. Seedeesiyaasi nín kāl dibeelee biŋwawatiil uŋmal saalaati iwiin saalaa dal ní tīn jítì.

⁵Bi nɛn māntì tú kitiŋ mín ki tin sā Seedeesiyaasi nín kpánti ubɔtee abin saalaa nì diba.

⁶Nyunti gbantee ñkùm nìn píí ki pókí Jeerusaleem tiŋkin ní binib kaa nìn gíti cáá tiba kí jī. Uŋmananaati iwiin iwa dalee

⁷ní Babiloon yab sãã ki cíl digundi din nìn mǎntìi tú Jeerusaleem tiŋkee. Kunyeeuee ní Juuda janjaliibi kòkò sǎn. Babiloon yab nìn mǎntìi tú kitiŋ. Nì mìn kòkòee, bijanjalibi nìn dūu dī kipunyòkò kin bí agun ali kansikin, ki bí ubòti kpaabu caŋinee ki nyáń kitiŋin. Mìn boonee ní bi kíí Jòodan tantakal saŋŋu ki nín cá.

⁸Ama Babiloon janjaliibi nìn kùl ki bīn ubòti Seedeesiyaasi boon ní ki tin cúú-u Jeeriikoo tantakalin. Niinee ní u-janjalibi kòkò sǎn ki fá-u.

⁹Babiloon yab nìn cúú-u kuyunŋu ki cáá-u ki cūnni Riibila, Amaati tiŋkin, Babiloon bòtiu cee. Niin ní ún sòon u-bòti

¹⁰Riibila niin ní ki yǎnti bi kūu Seedeesiyaasi jipombi u-nimbilaaliyin nì Juuda kàlŋkpilib kòkò.

¹¹Mìn boonee ní u yǎnti bi sãã ki còti Seedeesiyaasi nimbiliŋ, ní ki dū tasa kúti kusakai ki bóob-u. Mìn boonee ní u yòon-u ki cūnni Babiloon tiŋkin ki tó sarka. U kǎl sarkan mìn ní ki tin sãã u-kúm dal.

Neebusaradan púntii nǎan Jeerusaleem tiŋki

(Kpèè 39.8-10, 2 Bib 25.8-21)

¹²Babiloon bòtiu Neebukadineesaar nìn kpánti ubòtee abin diba kpá mmunŋu poon, uŋmaŋmoonmooti iwiin saalaa dalee ní Neebusaradan kó Jeerusaleem tiŋkin. U nìn sá bijanjalibi bin cí Babiloon bòtiuee kpiliu ní ki nìn sá ubòti kpambal kansikin ubò.

¹³U nìn tūu kunimbòtidii nì Juuda bòtiu beecindi nì adikpaan ñin nìn bí kitiŋee nee kòkò ñŋmì.

¹⁴Babiloon janjaliibi bin nìn bí bin cīití ubòtee kpiliu ceeyee nìn gbán ki wī digundi din bi nìn mǎn ki tú Jeerusaleemee.

¹⁵Mìn boonee ní Neebusaradan cúú bin nìn kìn kitiŋee nee ki cūnni kuyunŋu. Bín di sá bisoodambi kansikin biba nì bin nìn sǎn ki kó Babiloon bòtiuee nì bin tūn ñŋal pu tundee.

¹⁶Ama u nìn yǎnti bisoodambi biba kitiŋee ni bí nīn kù fiinyib nì akpaan.

¹⁷Babiloon yab nìn gbán ki wī tasa kúti jaantalkub bin nìn yú kunimbòtidii nyòkpuee nì tɔɔkub nì tasa kúti sɔŋkpaanŋu kun nìn yú kunimbòtidii cindinee. Bi nìn yòon tasa kúti gbanti kòkò ki cūnni Babiloon tiŋkin.

¹⁸Bi nìn yòon tasa kúti wanti tin bi nìn cáa ñáan saraa tundi kunimbòtidiinee kòkò, an dàkà yii asambil ñin poon bi fà ñfantam ki ñáanee nì peelab nì njimu nì asambil ñin poon bi ñáan fatiku ki cáa yàantée nì asambil aba mun.

¹⁹Bijanjaliibi bin cīití ubotee kpiliu nìn gíti yōon tin kɔkɔ sá sindaariya nì animbil kútee: msampeemu nì nsambiyaamu mun poon bi ɣáań talaalu ki tūtēe nì asambil ɣin poon bi ɣáań fatiku ki cáa yàantēe nì asambil ɣin poon bi fà ɣfantam ki ɣáańee nì fitilab tókɔŋkaati nì njiimu nì asambil aba mun.

²⁰Ubɔti Saloomɔn nìn dū tasa kúti ki mós tiwan tikpil ki yōon kunimbɔtidiin: jaantalkub liitil nì kusɔŋkpaanɣu kun nìn tókɔ inajaa saalaa nì ili puee nì tɔɔkub. An pɔɔ bí ɣmā kí ɣmànti tikúti gbanti kɔkɔ.

²¹Jaantalku kamaa fɔkɔŋɣu nìn sá meetab biwa ní kí mǎntí tūee sá meetab biluu. Jaantalku kamaa poon nìn cáá mbùń ní tasa kúti tin bi dū nyūntēe gbifinɣu sá santimeetab binii.

²²Bi nìn dū tasa kúti ki mós dikɔl ki tókɔn jaantalku kamaa pu. Akɔlee fɔkɔŋɣu nìn sá meetab bili nì dijandi ní. Bi nìn dū tasa kúti ki mós kilàaɣɣi nì asubil ɣin bi yí greenaadee ki nyókɔnti jaantalkubee. Jaantalkubee nì tiwan tin bi nìn dū nyókɔnti-bee nìn sá tiwambaantiil ní.

²³Greenaadi biliɣ anaa kpá dilaataal di nìn lún ajan kɔkɔ pu, an dákà yii greenaadi biliɣ dilaataal di nìn mǎnti tú kilàaɣɣee.

²⁴Bijanjaliibi bin cīití ubotee kpiliu nìn cúú usaraanɣakpil Seeraya nì u-taapu yɔu Seefaniya nì bisaraanɣaliibi bita bin nìn cí kunimbɔtidii punyɔkɔkee.

²⁵U nìn gíti cúú ukàlinɣakpil un nìn kpèe bijanjalibee nì ubɔti sanɣiliibi binib biluli. U nìn cúú ujanɣakpil gbannɣmalii un bin nìn tī ditundi ú fōō bijanjalibee, nì Juuda yab binib imunɣu ita. Binib gbanti kɔkɔ nìn bí Jeerusaleem tinɣin ní.

²⁶Neebusaradan nìn yōon bin u nìn cúúyee kɔkɔ ki cáa cūnni Babiloon ɔtiu cee Riibila tinɣin.

²⁷Ún nìn kūū-bi Riibila, Amati tinɣin niin. Mìn ní bi nìn cúú Juuda yab ki cūnni kuyunɣu ki wāati bi-tinɣi.

²⁸Binib bin Neebukadineesaar nìn cúú ki cūnni kuyunɣee nyɔkɔm sò. Neebukadineesaar nín kpánti ubɔti abin aluli poonee, u nìn cúú Juuda yab binib kutukub bita nì binib mmunɣu nì bita.

²⁹U nín kpánti ubɔti abin saalku nì ata poonee, u nìn cúú Jeerusaleem yab binib alaataa anii nì binib mmunɣu nì saalaa nì bili.

³⁰U nín kpánti ubɔti abin mmunɣu nì ata poonee, bijanjaliibi bin cīití ubotee kpiliu Neebusaradan nìn cúú Juuda yab alaataa aluli nì binib imunɣu ili nì biɣmoo ki cūnni kuyunɣu. Binib bin kɔkɔ bi nìn cúú ki cūnni kuyunɣee kɔkɔ nìn kpáfi binib kutukub binaa nì binib alaataa aluu ní.

Babiloon yab ɔtiu gíin Yooyakiim ki lī

(Kpèe 2 Bib 25.27-30)

³¹Bi nín cúú Juuda bɔtiu Yooyakiim ki cūnnì kuyun̄u abin ata kpá imun̄ku ilee ní Eefiil Meerodaki kpántì Babiloon bɔtiu. Dibindi din u kpántì ubɔtee in̄mal saalaa n̄i ili poon iwiin mmun̄ku n̄i in̄moo dalee ní u nyántì Juuda bɔtiu Yooyakiim sarkan ki tī-u dibatɔl.

³²U n̄in sòon̄ n̄i u kubɔɔtiuu poon ní ki n̄in k̄aah̄-u mpaan n̄un jítiñ bibɔtiibi bin kɔkɔ n̄in bí u-cee Babiloon tiŋkinee yai.

³³U n̄in yāntì Yooyakiim kaa ti pèentí disarkabɔkutil. Yooyakiim n̄i Babiloon bɔtiu di n̄in kíñ ki jīñ disambibaantiilin.

³⁴Kí yòon̄ n̄wiin gbanti kí tin s̄ā Yooyakiim kúm dalee, Babiloon bɔtiu di n̄in tìl-u tin u m̄aah̄ kí n̄in cáá kí n̄in bí diman̄falinee.

Lamentations

Lamentations 1

Jeerusaleem nà kii ukpiipu un bi dūu fée

¹Ba di yì-tì ní kitiŋ kin poon binib nèn nyíkēe nà kii ukpiipu un bi dūu fée. Kín di nèn nyán diyindi atimbun kòkò kansikin, kpèè, kì kpántì uyumbu. Kín di nèn sá kii bōtiisal kì tókó ntimu kòkò pu.

²Kì cáá tinyati kòkò kì sūn ní, ní nnyinnyim pùuḅ kì-taŋkpunti. Bin nèn néen-kèe kansikin báà ubò kaa ḡmèen-kì. Kì-bōḅbi kòkò dū-kì kì fá ní kì kpántì kì-nannanliibi.

³Bi cúú Juuda tiŋkì yab kòkò kì cūnnì kuyunū kinicantiŋin, isaa jín-bi tikpil niin. Bi cūti kó dinibul diba pu ní kaa ká laaba kí kàl. Bin bí kì jì bi-boonee tin cúú-bi nsanni bi bí kunimbauu poon.

⁴Isan in bi dī kì cá Siiyon tiŋkinee kà dikpool, kun puee báà ubò kaa ti cá kì jīn jīŋaalib. Kì-punyōmmu bíl, ní kì-saraŋaliibi bí iyalinŋi poon. Kì-sapōmbi bin kaa nyí uninjee bí kunimbauun. Tīn gbanti kòkò kpántì ntuntun ní kì tī Siiyon yab.

⁵Bi-nannanliibi ján kì pókīn-bi, bi-pulincontīibi kà nì ḡgbansōŋfi. Bi-kpitii wīŋŋu puee, ti-Dindaan yāntì takaasi bí jīn-bi. Bi cúú bi-biyaamu kì cūnnì unannanli nimbiin kuyunū ní kì wób-bi.

⁶Siiyon kà kì wāl ní bi yōon tin sá u-nyootee kì cáá búntì. U-kàlinŋkpilib kpántì kii ipeel in kaa ti kántì kumoou kí ḡmóee. Baa ti ḡn kì sān kí ḡmátì bikpambi bin bí jì-bee ḡaan.

⁷Nnaabu jéetì Jeerusaleem pu ní kàa ti nyí laakin kì làá cùee, ní kì téetì tigaajawan tin kòkò kì nèn cáá dooooyee pu. Nyunti ḡun kì-niwul kó binannanliibi ḡaane, báà ubò kaa dómīn kí jōon-kì. U-nannanliibi nín ká kì líti mín kaa ti bí tibanee ní bi bí kì lāā.

⁸Jeerusaleem yab nà ikpitikpaan ní, an pu ní kì kpántì titampummool. Bin kòkò nèn tī-kì disíndee kín kì kpèé-kì fám, kun puee bi ká kì-cooi. Ní kín kì-ba sūn kì yálinŋí kì fātì kì-boon kì tī.

⁹Ikpiti jòkonti táká kì-bòkutil, kaa dākafi kun ní an làá cáan boonee. An ḡá-kì maamaaci kì nín líti mīnyee pu, ní ubò kaa bí kí ḡmèen-kì. U bí yii: «M-Dindaan, kpèè isaa in poon m bée, m-nannanliu bí kì gà u-bindi u-pōŋŋu pu.»

¹⁰Binannanliibi fúkúl Jeerusaleem gaajawanti kòkò pílpil. Jeerusaleem yab ká anibul aba yab dómīn kì kó circir kōŋkooŋŋun. Ama ti-Dindaan, a nèn yī an nibulīnee bí taa kó a-nikitil kansikin.

11 Ki-nib bí ki yálinḡí ki nyàab̃ tijin. Bi ḡúb bi-gaajawammontiiti kí kpántí tijin kí jī kí ḡmátí. «M-Dindaan kpèè takaasi un poon m bée.»

*

12 Nimbi bin còom̃ ki jītí dooyee, kpèèmaan ubo naabuḡu bàñ man yōu nee jutaaa? Ubo naabuḡu bàñ ḡun poon ti-Dindaan kón-mi u-ḡuul wiḡḡu dal naaa?

13 Yilpu ní u tón ḡḡmi, ní an kó-mi ki tin bàñ m-kpabin. U píl kutalinḡu m-saḡḡu pu, u ḡiḡ-mi boon. U nyánti-mi m kíñ ki bí m-baba, baabadalee m bí iween poon ní.

14 U kpáfi m-kpitii ki dūu bóob̃ kpancikil, nì u-ḡalii ní u dūu bóob̃, ní ki dūu léen m-neen. Ti-Dindaan bātì m-pḡḡu pu, ní ki dū-mi ki líñ binib bin nimbiin maa ḡūñ kí fālifèe ḡaan.

15 Ti-Dindaan nyánti bibaatandambi bin nèn bí m-ceeyee. U bónti dijanjakitil ki tó m-pu bí dāá nà m-nipombi kunaau. Ní bi dómiñ ki nāñ-bi kii bi nín nà asubil ki còol ḡkpam puee. Míñ ní ti-Dindaan nāñ Juuda yab bin bí kii usapḡon un kaa nyí uninjee.

16 Tí nee kḡkḡ pu ní m bí ki sūñ m-nimbiliḡ dēē nnyinnyimin. Kun puee un bàà làá ḡmèen-mi, kí tī-mi dimaḡfalee dū-mi ki fá. M-biyaamu wāḡkì m-ḡaan, kun puee m-nannanliu pḡḡiñ-mi.

*

17 Siiyḡon tānti u-ḡalii ki ḡbāam̃ ki ḡī, ama ubo kaa bí kí cúú-u kí sḡḡkì u-pḡbil. Ti-Dindaan tī mara yii Jaakḡb nannanliibi ñ mǎntí ḡíḡ-u ajan kḡkḡ pu. Jeerusaleem kpánti kii titampummoolee binib kansikin.

*

18 Ti-Dindaan nín ḡá puee sá deedee, di sá yii bi-marab ní waa là. Anibul kḡkḡ pīlifimaan! Kpèèmaan iween in poon m bée. Bi cúú m-naacimpombi nì m-bisalib ki cūnni kuyḡu.

19 M bàà yíñ bin m nèn néeñee, ní bíñ kaa ti là m-bḡti. M-saraaḡaliibi nì m-kpilib kpī kitiḡin, ḡyunti ḡun bi nèn bí nyàab̃ tijin kí jī kí ḡmátée.

20 M-Dindaan, kpèè mbusu un kó-mee, an cúú m-poon nai ki kūtì. M-naḡki nyán nì m-ba, kun puee m jáñ nì si an ḡíti lákatì. Kitàataajiki kūū m-biyaamu mmḡḡki ní kudiinee, a lì kii bitaḡkpiibi dumpuee.

21 Bi ḡbīl m nín dùñee, ama ubo kaa dòoñ kí sḡḡkì m-pḡbil. M-nannanliibi kḡkḡ ḡbīl nnaabu ḡun jéeti m-puee, ní an móḡiñ-bi a nín ḡá-mi puee pu. A yānti ḡwiin ḡun a yóoñee bāañ, yānti tin poon m bí nee ñ bàñ bi mun pu mín.

22 Kpèè ntoom min kḡkḡ bi ḡée, kí ḡá-bi kii man kpitii puee, a nín ḡá-mi puee! Di sá yii m bí iyalinḡi poon ní an kaa cáá digbèendi.

Lamentations 2

Ti-Dindaan ná Jeerusaleem yab kii u sá bi-nannanliuee

¹Mana ní ti-Dindaan fōō diŋuul ki kpátì dibombōndi ki bīiñ Siiyōn tiŋki pu mín. U tééñ doooo yilpu Isirayeel yab nyooti ki lúkuñ kitiŋ pu. U nín fōō siiyōn pu mbum miŋyee, waa ti kpáàa nyí laakin u-taan̄i tōkōntée pu.

²Ti-Dindaan nyī u-nibul Jaakōb yab ki múl kaa súñ bi-saai. U nín fōō mbum miŋyee yāntì u kpéelikì Juuda yab timmu mun bi mán agun ki māntìi túee. U lábitì abee nì bikpootiliibi ki cìb̄ kitiŋ, ki kpēē-bi fám.

³U nín fōō mbum miŋyee yāntì u nāaŋ Isirayeel yab pōŋyi kōkō. Ti-Dindaan kaa ti fiil-bi binannanliibi ŋaan. Ama u tūū ŋŋmi ní an wūñ ki māntìi tú-u.

⁴U píl u-tōbu ki tāntì kí tō kii unannanlee. U tó ki kūū tin kōkō nìn péé ŋāñ nnimbikpeeyee. U fiitì u-bum kii ŋŋmee ki pòl Siiyōn nimbōtidiiku kun cáá kunyaanŋuee pu.

⁵Ti-Dindaan ná Isirayeel tiŋki kii kì sá u-pulincontee. U gbán ki wī ki-beeciŋŋi kōkō ki kpíkìtì ki-guŋŋi ŋin kì mán ki dūu cíitì ki-bee, ní ki dū nnaabu nì dinimbinaamandi ki yāl Juuda tiŋki kōkō pu.

⁶U ná mpon ki kó u-naabakakun ki kpītì u-paanŋu ŋun pu ti nì u kpáfée. Ti-Dindaan yāntì bi súntì Siiyōn tiŋkin mpaan ŋun pu ti kpáfée nì ŋwiŋŋuŋfikaa pu. U nín fōō mbum miŋyee yāntì u kpēē ki sīŋkiñ ubōti nì bisaraanŋaliibi.

⁷Ti-Dindaan fá u-saraafaŋŋu, waa ti là u-circir kōŋkooŋŋu. U dū dibeecindi guŋŋi ki ná unannanli ŋaan, ní bi kūuntí kunimbōtidiin kii jīŋaal wiŋŋuee.

⁸Ti-Dindaan lēē yii u làá wī agun ŋin wún Siiyōn tiŋki yab puee. Waa làá tàaŋ, u làá kpéelikì-ŋi ŋi taa ti nín bí. U fáá agunliitil ní ŋi lítì.

⁹Kitiŋee gundi punyōmmu lítì, ti-Dindaan wī mpunyōmu kpàlkaati. Bi cáá ki-bōtiu nì ki-yidambi ki cūnni nnicantimun kuyuŋu. Ubo kaa ti bí kí dàkà marab. Ti-Dindaan kaa ti lèekī tiba ki dàkà u-bōnaatiliibi.

¹⁰Siiyōn tindaŋkpilib tātìi ká kitiŋ dikru. Bi ká ki pēē kpōsatab ntaam pùkū bi-yiliŋ. Jeerusaleem sapōmbi yiliŋ tīi kitiŋ.

*

¹¹M wī nnyinnyim ki gī, m yaa kpēē tin bāaŋ m-nibul puee ní an cúú m-poon kí kùtì, m-poon kaami cótì. Di sá yii mbiyaamu nì nnaŋgbammamu bí ki kúù imōŋkijaa pu.

¹²Mu bàlifì mu-nab yii: «La ní ti làá nín ká tijin kí jī kí ká nnyim kí nyò dee?» Mu kúù mu-nab ŋaan kii bin fōō tiweendi kujaaunee nín kúù puee.

*

¹³Jeerusaleem, maa ti nyí tin m làá sòòh nì see! Tiba kaa bí n dūú ñmàntìh tin poon a bí nee kí dūú sòhki a-pòbil, Siiyòn yab. Nnaabu ñun jéetì a-puee sá ñkpaan ki jítìh tinjku. Njma di ñhùn kí cáah-si.

¹⁴Bibónaatiliibi cáá tinyimòmbòti tin kaa bí tibanee ní ki nàatì-si. Baa bìitì a-bòòhji pu á bàà kpántí a-bimbim. Tin an lēē ki dākā-bi a-puee sá nnyimòn ní, bín di náah-tì.

¹⁵Jeerusaleem, bin kòkò jítì a-ceeyee kpáafi abaal bi nín nàh-si kunaauuee pu, ní ki búh ifoon ki gbákafí diyil. Bi sòòh Jeerusaleem pu yii: «Kitiñ kinyannyaahji dándan kin tì duulinya kòkò dipòòòhkiilee deeee?»

¹⁶Sii pu ní a-nannanliibi kòkò sòòh ki bèel, ki ñmòò bi-nyihji nyànya ki lì yii: «Ti nyí-u ki múl, ñwiin ñun ti nyàabee bàah dee, ti bí ki wāl-ñu.»

¹⁷Ti-Dindaan ñá min u nín sòòh ki yóòh doooooooyee yii u làá ñée, u kpéelikì kaa súh isaa. Nnaabu ñun poon u kónh-nee pu ní unannanli bí ki fàal ní ki gbéeñ ni-nannanliibi mpòn.

*

¹⁸Siiyòn nib, kúummaan nì iyaliñki ti-Dindaan nimbiin. Digundi òh bi mán ki mántì tú kitiñee, yàntì a-nyinnyim n nín pùùb ñwiimpu nì kunyeeu kii mbunee. Á taa ñhñfi, kí taa gbèèñ nsiim.

¹⁹Yìkì kunyeeu kí nín tíminsí, kí sòòh a-pòbilin bòti kòkò ti-Dindaan nimbiin. Yòòh a-ñalii kí túl u-watil, kí fí a-biyaamu mun di bí isantaan kòkò pu ki kúù ñkùmee.

*

²⁰M-Dindaan, kpèè tibòti nee soooo! Njma ní a ñá kii a nín ñá man pu na? Ubinaati ñmòò u-poon biki kinangbamman kin u néééééé? A kííkí bí kpò bisaraañaliibi nì a-bónaatiliibi a-circir kòhkoohgunaaa?

²¹Bijañkpilib nì mbiyaamu dō adan pu tàb tab. Bi dū ntàataajimu ki kūū m-sapòmbi nì m-naacimpòmbi. A-bum wiññu dalee, aa súh bi-saai, a pōfi-bi ki lāntì-bi.

²²A yíiñ m-kòhkonatòb bin m fàhki yókó yòkòee ki kpáfi kii jìñaal wiññuee. Ní daliñkin ti-Dindaan fíitì u-bumee, bàà ubò kaa ñmátì. Uniseen kaa kíh ki bí dimañfalin. M-nannanliu dómíh ki kúntì bin m kpāā, ki néeh-bi tiñanee.

Lamentations 3

Un bí nnaabu poonee gbíntìi máká ti-Dindaan pu

¹M sá unil un di ká dinimbinaamandi mbum min ti-Dindaan fōōyee puee ní.

²Man ní u téé ki līntì u-nyòkòpu m còom dibòmbòndin, kaa sá ñwalifin.

- ³Man baba tafal ní u dátí baabadal taafaau nì joou.
- ⁴U fóofi-mi m-wunti dóò dáká daka, ní ki wī m-kpabiŋ.
- ⁵U dū ntuntun nì agìŋ ki mǎntì gíḃ-mi kii digundee.
- ⁶U cáá-mi ki kǎaŋ dibombondi paanŋun a lì kii bin kpî ki dō doooooooyee.
- ⁷Ti-Dindaan dū digundi ki mǎntì tú-mi m̄ taa ŋmā kí nyā, ki tún-mi tikúti tin nyìmee.
- ⁸M kúuŋ ki yíiŋ-u ú dǎá jòoŋ-mi ní u kpáá u-tafariŋ kaa píliŋ m-wimmeem.
- ⁹U dū ataŋkpakpaan ki pīiŋ m-saŋŋu ní ki dū-mi ki dī saŋkpiti pu.
- ¹⁰Ti-Dindaan bí m-cee kii digbiŋgbil di wúliŋ m-puee, kii gbikinti di nòkō kubambaŋun ki cí-mee.
- ¹¹U yāntì m fá m-saŋŋu, ní u cúú-mi ki tōntì, ki nǎaŋ-mi.
- ¹²U píŋ u-tōbu ki páaŋ mpiin ki bítiŋ-mi.
- ¹³U tón u-piŋyi kòkò, ní i dómiŋ ki yáŋkì m-caŋ ki kó.
- ¹⁴Man ní m-nibul kòkò lǎā, baabadalee man ní bi gà ilan ki bèeŋ.
- ¹⁵Ti-Dindaan yāntì m-nyòkò túŋkì, u nyūntì-mi ndabiim.
- ¹⁶U tī-mi itaŋkpabiiti m jú ki wīl, ní ki dū ŋfantam ki pùkū-mi.
- ¹⁷U lēē m-gbansɔŋfiŋu, m súntì nnaam pu.
- ¹⁸Niinee ní m bí yii: an dóò man pu ní, maa ti cáá dimákal diba ti-Dindaan pu.
- *
- ¹⁹Téetí nnaabu ŋun poon m bée nì takaasi un bí jīn-mee pu. An sá tilool tin tūee ní m bí nyù.
- ²⁰M téetí múmul, ní an jákatí m-pòbil.
- ²¹Ama tin pu m téetí ki cáá dimákalee sèé:
- ²²Di sá yii ti-Dindaan ŋanti kaa dóò, u-neendi kaa kúntì.
- ²³U-deedeeu pòntì ní kutaafaau sá kamaa!
- ²⁴M lī m-ban yii: ti-Dindaan di sá man gaajati, ún saŋŋu pú ní m kpèé.
- ²⁵Ti-Dindaan ŋān bin kpèé u-saŋŋu púee nì bin nyàab-uee cee.
- ²⁶An ŋān á nīn kǎ diŋmiŋŋmil ki cí ti-Dindaan jòoŋtam.
- ²⁷An ŋān uninja n̄ léeŋ kpancikil u-naacimpontin.
- ²⁸U yaa bí dākà-u min waa lèe, ú cùú kǎŋ ŋkpaanceeti kí nīn ŋmí fɔŋfɔŋ.

²⁹Ú gbàaṅ u-nimbiin n cìb dibulin, an yaa yfi u làá ká dimákal.

³⁰Ú tànti u-taṅkpanjil kí tī un là kí fáá-u ntampee, ú nīn fòol asiibil tijin yam ki jīn ki díkì.

³¹Di sá yii ti-Dindaan kaa féeṅ unil kpataaa pu.

³²Báà u yaa bí sàantí unil, u làá dāá sō u-saai, kun puee u-neendi wīkí tikpil.

³³An kaa sá yii u-pobil poonee an mōh-u ú sàaṅ inifunaan kí sinti-bi taapu.

*

³⁴Bi yaa bí tà ki mātí kitin pu yumbui kōkōee,

³⁵bi yaa bí kpèé unil nī u-baamōyi fām un bí yilpu yilpuee nimbilaaliyinee,

³⁶bi yaa kūu ubo bōti digāndee, ti-Dindaan kaa wālaaa?

³⁷Nma di ṅūh kí lī dinyōbundi tiba n nyā kí nīn bí? Ti-Dindaan di lèekī ní án bànaaa?

³⁸Ti-Dindaan di kaa lī ní tikpitil nī tinan kōkō ṅāaṅaaa?

³⁹Too, ba pu ní unil un bí dimaṅfalin min kamaa u sá unikpatee yálinḳí?

⁴⁰Tí nyòkōfi kí kpèé ti-bimbim kí dākafi tinan, kí gítimmaan ti-Dindaan cee.

⁴¹Tí yòommaan ti-ṅalii yilpu kí túl Unimbōti un bí yilpuee kí mèè nī ti-pobilin kōkō.

⁴²Taa yúlin-si deedee, ti-Dindaan, ti ján nī si, ní saa dūu pú-ti.

⁴³A kó a-ṅuul poon ki yíkìi jīn ti-boon ki kūu-ti kaa sún isaa.

⁴⁴A dū ditagbandi ki bīh a-ba pu ti-wimmeem n taa bàh-si.

⁴⁵A dū-ti ki ṅá anibul kansikin kii titampummool nī tiwan tin bi dūu fée.

⁴⁶Timbi ní ti-nannanliibi kōkō sòh ki bíí.

⁴⁷Tin dō ki cí-tee di sá dinyoondi nī nnaabu, dināandi nī sámbu.

⁴⁸M-nimbilin pūb nnyinnyim sámbu un kó m-nibulee pu.

⁴⁹M sūh kaa ṅmīlīfī, an kaa cáá digbèendi,

⁵⁰kí nīn cí ti-Dindaan n kālīn yilpu kí kpèé kí wāl.

⁵¹M yaa bí kpèé tin bāaṅ m-nibulee, an wū m-nimbilin ní.

*

⁵²Bin ná-mi fām maa ṅá-bi tibee jī-mi kii m sá kinōmbikee.

⁵³Man nī m-nimbilin yèè ní bi dū-mi ki tó dilōkōgindin ki dū ditāṅkpal ki tōnni-mi.

- ⁵⁴Ní nnyim jóm̃ ki bīñ m-yil pu ní m bí yii an dóò man pu dee.
- ⁵⁵Kubɔbiku gbanti poonee, m kúũñ ki yíĩñ sii ti-Dindaan.
- ⁵⁶A gbīl̃ m-nyɔkɔ pu m nín lī yii: «Taa kpáá a-tafal, pīlifi m-kuñkuuntii ñi diniindi din m fátée.»
- ⁵⁷M nín kúũñ ki yíĩñ-see, a sútīñ ki pīl̃-mi ní ki bí-mi yii: «Taa fàñkì.»
- ⁵⁸M-Dindaan a móti m-pu ní ki fī-mi ki lfi.
- ⁵⁹M-Dindaan, a ká agĩñ ñiñ poon binib kóñ-mee, pò-mi!
- ⁶⁰A ká ipɔntoon in bi tòñ-mee, ki ká bi nín búkú m-pu tiɲyee.
- ⁶¹M-Dindaan, a gbīl̃ bi nín sìi-mi puee, ñi bi nín sòoñ ki búkú m-pu puee.
- ⁶²M-nannanliibi dàkafi m-pu tibɔkpitil ñma ní, ní ki sòoñ ki tòó m-pu baabadal.
- ⁶³Kpèè, bi yaa kāaa, bi yaa yúɔɔɔ, man bɔti di sá-bi ilan bi gà.
- ⁶⁴Ti-Dindaan, pà-bi tin bi ñá-mee paati.
- ⁶⁵Kí pɔkì bi-pɔbiliɲ mbusu ñ kó-bi.
- ⁶⁶Ñi a-ñuul poon ní a làá jà bi-boon, kí céetí-bi kitiɲ pu.

Lamentations 4

Bi nàñ Jeerusaleem kunaau

- ¹Ba pu ní sindaariya bōnti mīñ kaa ti jìl̃? Ba pu ní sindaariyam̃nti gáñ mīñ? Ba pu ní atankpee ñiñ bi dūu sú Unimbɔtee d̃ɔ ki yāl̃ an kɔkɔ pu mīñ?
- ²Ba pu ní Siiyɔn bɔtiijab bin náañ ñi sindaariyam̃ntee kpánti kii kuyɔkɔu booññi ñiñ uyɔɔmaati dū u-ñalii ki máñee mīñ?
- ³Kpèèmaañ iɲkɔ, i tìl̃ i-biyaamu dibiil i ñáañ. Ama man nibul sá ubinaati un cáá ntoomee, àá kii taataabi bin bí kuteeunee ní.
- ⁴Nnyinnyoo cúú kinaɲgbammaɲ ki-limbil nákañ ki-nyɔkɔ poon ki kūñ. M-biyaamu bàlifi tijin pu ubɔ kaa tìl̃-mu.
- ⁵Bin ñiñ jīñ tijimm̃ntiilee bí ki kúũ ñkum̃ adan pu. Bin bi ñiñ lōo ñi bisatam̃ntiibee d̃ɔ titampummoolin.
- ⁶M-nibul yab kpitii wīkí ki jítiñ Soodoom yab yai. Bi ñiñ nāañ kitiɲ gbanti dicilpu dicilpu ní ubɔ kaa ñúñ ki ñá tiba.
- ⁷Siiyɔn yab bɔtiijab ñiñ jìl̃ kii ñtaayimee ní, ní bi-wuɲgbaɲñu pīñ káñkaɲ kii ñnaabiimee. Bi-wunti ñiñ jòm̃ kii atankpanyaañ ñiñ bi yīl̃ kɔrayee ní bi-nimbiiɲyi jìl̃ kii atankpanyaañ ñiñ bi yīl̃ safiiree.

⁸Ama kɔŋkɔnnɛe bi-nimbiŋyi bɔnti kúfí kuti kii dinaŋkansimbɔndee. Bi yaa ká-bi adan puee baa ti nyí-bi, bi-wuŋgbaŋɔ kũn kii ndɔee ní.

⁹Á kpú dikɔndin sòn ɲkùm n kpò-si, á pál tijin kpátam pu.

¹⁰Dinimbinaamandi din jéetì m-nibul puee yāntì binimpoobi bin kaa mō bi-biyaamu puee tókɔn-mu ki ɲmó.

*

¹¹Ti-Dindaan kpáatì u-ɲuukpaandi kɔkɔ, ki tūū Siiyɔn tiŋkin ɲɲmi ní an wùñ ki tin kpáan ki-nyeel.

¹²Uboti ubɔ àá unil ubɔ kitiŋ pu kaa fōō ki kífí yii unannanli ɲūñ kí dī Jeerusaleem punyɔmmu pu kí kó.

¹³Unimbɔti bɔnaatiliibi kpitii nì bisaraaŋaliibi yìntitam di yì nnaabu gbanti, kun puee bi kũū bi-timmun maanyibab.

¹⁴Ama kɔŋkɔnnɛe, bi còom ki táfí kii bijɔfubee, fatiku táká-bi. An puee ubɔ kaa máan kí gbēē bi-wampeenkaati.

¹⁵Bi tátí ki sòon bi-pu yii: «Kàkatīmaan kí wàatī-bi, bi kó tijɔkɔndi! Kàkatīmaan! Kàkatīmaan! Ní taa gbēēmaan-bi.» Bi bii sán kaa nyí laakin bi cée. Ama ní atimbun ɲín kínee lì yii: «Baa ɲūñ kí kàl timbi cee doo!»

¹⁶Ti-Dindaan u-ba kaa ti là kí wāl-bi ní ki jìñ-bi ki yāl an kɔkɔ. Niinee baa ti dū bisaraaŋaliibi ki yíín tiba, kaa súñ bijaŋkpilib mun saai.

*

¹⁷Ti kpēē a-pu á dāā jòon-ti ti-nimbiliŋ lóol. Ti gāā isupaa ki kāl ki cíti ditimbundi din kaa ɲūñ kí fī-tee n bàā dāān.

¹⁸Ti-nannanliibi cɔŋkí ki kpēē ti-tabɔbiliŋ, taa ti ɲūñ kí nyā ti-mɔŋkijaai pu. Ti-kúntitam tóobiñ tiŋman, ti-wiiŋɔ sāā.

¹⁹Bin jì-tee yáb ki jítiñ ukaabu un ɲaān yilpuee. Bi pá ti-boon ki jì-ti ajoon pu, ki cūti nōkɔn kuteeun ki cí-ti.

²⁰Un ti-Dindaan lēē ki kāān ú nīn sá ti-bɔtiuee, un di yì ti-maŋfalee, bi cúú-u. Úñ pu ní ti nīn sòon yii: «Un pu ti làá ɲuŋfi atimbun kansikinee sèé.»

*

²¹Eedoom yab, nimbi bin kóò Uusi tiŋkinee, ni ɲūñ kí nīn fàal ki ɲōō! Ama ni mun làá nyò ti-Dindaan ɲuul kɔŋkɔnnɔkɔaa puon. Ni làá gbí ní kí lòotī ki dō dicancanbeel.

²²Siiyɔn tiŋki, a-tafadaaldi kúnti, baa làá ti cūnni-si kuyun. Ama nimbi Eedoom yab, ti-Dindaan làá dáal ni-tafal ni-yìntitam pu, ní kí nyāntí ni-kpitii kí páan mpaampiin pu.

Lamentations 5

Isirayeel yab bin bínní kuyunúnee bíi mée ti-Dindaan

- ¹Ti-Dindaan, taa súntí tin bāań-ti nee pu. Kpèè kí wāl bi nín bí ki sǐ-ti puee.
- ²Kitiŋ kin a tī-tee kpántì binicambi yaka, biba di kǐn ki yì ti-diinŋi.
- ³Ti-baabi kaa ti bí, ti kpántì ataŋkpiibil. Ti-nab kpántì bikpiipoobi.
- ⁴Ti dāa ti-nyim ní kí nín ká kí nyè, ti dāa ti-doi ní kí nín ká kí kpāa.
- ⁵Bin bí ki sàantí-tee kǎ ti-pu ní kàti kati, ti-fam tǐl, taa pée cáá diŋuŋfil báa fiìi.
- ⁶Ti tàntì ŋgal Eejipiti nì Asuur timmun watil pú ní kí wàatí kí nín ká tin ti làá jēe.
- ⁷Ti-baabi bin nèn ŋá ikpítee kaa ti bí, ní bi-kpitii gǐndi dómiń ki nyĩkiń timbi pu.
- ⁸Iyumbu di jín ti-pu dinyandi ní ubo kpá kí jòoń-ti.
- ⁹Biyipɔɔdambi bin bí kuteeunee puee, ti dù ti-manfal kí ŋá awoo ní kí nín ká tijin.
- ¹⁰Ŋkùm nín cúú-ti tikpil puee, ti-wunti píl ní kpaŋkpam kii ti kǎ dibubulinee.
- ¹¹Bi dōoń nì binimpoobi mɔɔn Siiyɔn tiŋkin, ki dōoń nì bisapɔmbi Juuda timmun.
- ¹²Bi cúú bikàlŋkpilib ki lúnti ido pu, kaa dū bijaŋkpilib ki yíiń tiba.
- ¹³Binaacimpɔmbi tú tinàti ní mbiyaamu tú idɔbɔɔ ki còom ki gbéetí.
- ¹⁴Bikpilil kaa ti kpáfí ki kàal kitiŋ punyɔkɔ nyɔkɔpu ní binipɔmbi gbēen ilan digaal.
- ¹⁵Dipɔɔpindi wánkì ti-pɔbiliŋin, ti-ŋool kpántì dikpool.
- ¹⁶Ti-beefuuliiki nyán ti-yil pu ki líti kitiŋ. An sá-ti mbusu ní, kun puee ti ŋá ikpiti.
- ¹⁷An di yì-ti ní ti-pɔbiliŋ fōo tiweendi, ní nnyinnyim yānti ti kǐn ki kpèe pùuu.
- ¹⁸Di sá yii Siiyɔn jool kpántì kuteeu laakin ŋɔkɔmu tú ki yìiñee.
- ¹⁹Ama sii, ti-Dindaan, doooo jaanjaan ní a sá uboti, ní a-beejal bí ní ki cá abin abin.
- ²⁰Ba pu ní a làá súntí ti-pu talku, kí fàtí a-boon kí tī-ti kí nín cá jaanjaan?
- ²¹Ti-Dindaan, fàtí gíiñnì-ti a-cee ní ti mun ń gítiń a-cee tiŋman pu. Pònti ti-bimbim tí fàtí gítiń kii dooooyee ti nín nèn bí puee.
- ²²A lafun dū-ti ki fá kɔkɔ kpataaa níii? A lafun gí ti-pu diŋuul tikpil mín níii?

Ezéchiél

Ezéchiél 1

Ti-Dindaan lēē u-ba ki dākā Eeseekiyeel

¹Abin mmun̄ku n̄i saalaa uḡmananaati wiḡḡmoḡḡmootiḡu dalee, m n̄n bí bin bi n̄n cúú kuyuḡu Keebaar m̄ḡḡbandi caḡinee kansikin. M n̄n ká yilpu cúú p̄iti ní Unimb̄ti lēē aleedaka ki dākā-mi.

²Bi n̄n n̄n cúú ub̄ti Yooyakiin ki cūnn̄i kuyuḡu dibiḡḡmoḡḡmootiil poonee ní an n̄n sá.

³Ti-Dindaan n̄n s̄oñ n̄i man Eeseekiyeel, usaraaḡal Buusi jip̄ḡḡ, Babiloon yab tiḡkin, Keebaar m̄ḡḡbandi. Niin ní ti-Dindaan p̄ḡḡu n̄n kp̄akatiḡ m-pu.

⁴M bí kp̄éyee ní ki ká kubuḡkpaḡḡu kub̄ nyánn̄i ḡḡan pú ki kp̄áañní ditagbaḡkpaandi diba din poon ní ḡḡmi n̄n bée. Nywalifi n̄n mānti tú ditagbandee. Di-kansikin n̄n f̄oḡ ní liblib ní ki j̄liḡk̄i kii tikúti tin bi dūu púl ḡḡminee.

⁵Kansikinee, an ḡiti bí kii tiwan tinaa tin cáá kufoouee bée. Tiwan tinaa gbanti n̄n náañ n̄i binib ní.

⁶Tiwan tinaa gbanti k̄k̄ḡ n̄n cáá inimbiin inaa inaa n̄i ifeen inaa inaa ní.

⁷Ti-tapaḡḡi n̄n t̄eñ, ní ti-taḡḡi náañ n̄i dinap̄mbil tafuḡfukuti, ní ki ḡiti j̄l kii tasa kúti tin bi j̄lif̄e.

⁸Ti-feḡḡyi inaa inaayee k̄k̄ḡ taapuee, nniḡal n̄n bí. Iḡal gbantee n̄n túl ajannaatil pú, a l̄i kii ti-nimbiḡḡi n̄i ti-feḡḡyi n̄n túl puee.

⁹Ti-feḡḡyi nȳk̄ḡpuee n̄n t̄ut̄i t̄ḡ. Báà ḡma n̄n p̄e c̄oḡm ní ki cá u-nȳk̄ḡpu kaa f̄at̄i u-ba.

¹⁰Tiwan tinaa tin cáá kufoouee k̄k̄ḡ n̄n cáá inimbiin inaa inaa: nnimbiin ḡḡn bí nȳk̄ḡpuee sá unil nimbiin, ḡḡn bí ḡḡil p̄uee sá gbikinti nimbiin, ḡḡn bí ḡḡan p̄uee sá unaja nimbiin ní ḡḡn bí boon p̄uee sá ukaalun nimbiin.

¹¹Ti-feḡḡyi ili kp̄ati kutaa ní ki t̄ut̄i t̄ḡ ní ifeen ili in k̄íñee b̄i ti-wunti pu.

¹²Báà ḡma n̄n c̄oḡm ní ki cá ku-nȳk̄ḡpu. T̄i n̄n ḡñ k̄i c̄u laakin kamaa ḡfam yaa là t̄i c̄uee k̄i taa f̄at̄i ti-ba.

¹³Tiwan tinaa gbanti kansikinee, an n̄n bí kii am̄siḡkoon ḡḡn f̄oḡ liblibee, ní an ḡiti bí kii iḡminaapool yamee ní an ȳiñ an k̄k̄ḡ pu. ḡḡmi n̄n j̄liḡk̄i ní utaa n̄n ḡm̄ò puee nȳē ḡḡmee poon.

¹⁴Tiwanee n̄n cá ki ḡitiḡ malaa malaa, a l̄i kii utaa n̄n t̄ò puee ní.

¹⁵M pée bí kpèé tiwan tin cáá kufoou gbantee ní ki ká tiba bí kii ataayee sí kitiŋ ki kól-tì.

¹⁶Ataayee nìn jìl kii atanƿamɔntee ní. Nì nìn sá abaanti ní ki gíti bí kii ɲi kóò tɔbinee.

¹⁷Ʋi nìn ɲūh kí còom kí cù ajannaatil kɔkɔ pu kí taa mǎntì.

¹⁸Ʋi-fɔkɔɲu nìn cáá tifaandi ní animbil ɲin jìlee bí ɲi-pu ki mǎntì tú.

¹⁹Tiwan tin cáá kufoou gbantee yaa bí còom̄ee, ataayee mun còom̄ ní ki kól-tì, ní tì yaa nìn yíkì dāntèe ní ɲí mun ń yíkì mìn mbaantiim.

²⁰Tì nìn pée cá laakin kamaa ɲfam yaa nìn là kí cùee, ní ataayee mun dī-tì dicilpu. Di sá yii tiwan gbanti lammi di nìn cáá ataayee ki còom̄.

²¹Mìn puee, tì yaa bí còom̄aaa, tì yaa yúlaaa, tì yaa tí yíkì jóm̄ yilpuɔɔɔ, ataayee mun nìn ɲaán mìn ní mbaantiim, di sá yii tiwan tin cáá kufoouee fam nìn bí ataayee poon ní.

²²Tiwanee yilpuee, tiba nìn bí ki náán nì kugbɔɲu ki jìl kii ditaŋƿamɔntiil din bi yî yii kriistaalee.

²³Kugbɔɲu gbanti taapuee, tiwan tin cáá kufoouee kamaa nìn cáá ifeen ili kpátì ki túl tɔb, ní ifeen ili in kínee nìn bī ti-wunti pu.

²⁴Tì yaa nìn ɲaán ki cée, m gbìl ti-feɲyi wooku pu. Kuwoou gbanti nìn náán nì tiŋku wooku àá ditaadundi din sá Unimbɔti Mƿɔɲkɔdaan neenee àá dijanjakitikpaandi wookuee ní. Tì yaa nìn sílee, tì nìn kpáb ti-feɲyi ní.

²⁵Kugbɔɲuee yilpuee, kuwoou kubɔ nìn nyēē.

²⁶Yilpu niinee ní tiba bí kii safiir taŋƿalee ki náán nì dibeejal. An beejalee yilpu kúntí kuntee, kunaɲu kubɔ nìn tókó ki náán nì unil.

²⁷M nìn ká yii kunaɲuee jìl kii tikúmanee ní an gíti bí kii ɲɲmi mǎntì tú-kùee. Kí yòon̄ tin bí ki náán nì ku-caɲ yilpu nì taapuee, m nìn ká tiba bí ki náán nì ɲɲmi ní ki wāl bóiii ki mǎntì tú.

²⁸Ʋwalifi ɲun nìn mǎntì túee nìn náán nì dikuntinyindi nín gà ditagbandin ntaawiih̄ puee ní. Ʋwalifi gbanti nìn dàkà ti-Dindaan nyooti bítam ní. M nín ká mimmee ní m tātì gbāan̄ m-yigbeel tūu kitiŋ. Niinee ní m gbìl ubɔ bí sòon̄ nì mi.

Ezéchiel 2

Unimbɔti dū Eeseekiyeel ki tú Isirayeel yab cee

¹U nìn bí sòonee nìn bí-mi yii: «Sii nisaaleen, yíkì sīl m̄ sòon̄ nì si.»

²Ʋyunti ɲun u bí sòon̄ nì mi mimmee ní Unimbɔti Fam kó m-ni ní ki yòon̄-mi ki síih̄. Niinee ní m pílifi un bí sòon̄ nì mee.

³U bí-mi yii: «Sii nisaaleen, m làá t̄-si Isirayeel yab cee, bín bin sá p̄ogaatib ki yíkii jáń nì mee. Bi pée jáà nì mi kaa gbèentí kii bi-naanjabee ní.

⁴Binib bin yiliŋ p̄ō bi-p̄obiliŋ gbifi gbanti cee ní m bíi t̄n-si nee. Á t̄kù-bi yii: <Ti-Dindaan Unimb̄oti nín bíi s̄on̄ puee s̄éé>.

⁵Niinee p̄ogaatib gbanti yaa p̄ilifiñ-saaa, bi yaa kaa p̄ilifiñ-saaa, bi làá bée yii Unimb̄oti b̄onaatiliu ub̄o bí bi-kansikin.

⁶«Ama sii nisaaleen, á taa f̄aŋkì-bi kí taa f̄aŋkì bi-nȳobuŋɔ. Bi làá kpákáñ-si. Án làá n̄n bí kii ikuŋkum di m̄ant̄i t̄-si àá a k̄a inoom puee ní. Taa ȳant̄i bi-nȳobuŋɔ n̄ f̄aān-si kí taa f̄aŋkì bi-nimbiŋyi, di sá yii bi sá p̄ogaatib ní.

⁷Bi yaa bíi p̄ilifiñ-saaa, bi yaa kaa bíi p̄ilifiñ-saaa, á d̄u m-nȳobuŋɔ kí t̄kù-bi, di sá yii p̄ogaatib ní bi sá.

⁸«Ama sii nisaaleen, á p̄ilifi tin m cáá kí t̄kù-see, á taa n̄n sá p̄ogaati kii bimbee. W̄aān a-nȳok̄o ní kí d̄u tin m làá t̄i-see kí ŋm̄ó.»

⁹Niinee, m bí yii m̄ kp̄èyee, ŋgal ŋub̄o t̄ant̄i ki t̄úl m-watil p̄ú. N̄u n̄n ŋúb̄ kugb̄oŋu kub̄o an kpáb̄.

¹⁰N̄u cúú kugb̄oŋuee ki kpát̄i. Bi n̄n ŋm̄ān ajanliitil pu. Tin bi n̄n ŋm̄ān kugb̄oŋuee poonee n̄n sá iyaliŋki n̄ n̄siim n̄ dinimbinaamandi b̄oti ŋma ní.

Ezéchiel 3

¹Un n̄n bíi s̄on̄ nì mee n̄n bí-mi yii: «Sii nisaaleen, ȳoñ kugb̄oŋu kun d̄o a-nimbiin nee kí ŋm̄ó. M̄n̄ boonee, á c̄úú s̄on̄ n̄ Isirayeel yab.»

²M w̄aān m-nȳok̄o ní u d̄u kugb̄oŋuee ki t̄i-mi m ŋm̄ó.

³U n̄n k̄ut̄i ki l̄i yii: «Sii nisaaleen, d̄u kugb̄oŋu kun m cáá bíi t̄i-si nee kí ŋm̄ó a-pool n̄ díkí.» Niinee ní m d̄u-ku ki ŋm̄ó ní an ḡiti m̄ók̄i m-nȳok̄on kii tisiilee.

⁴Niin ní u n̄n bí-mi yii: «Nisaaleen, n̄n cá Isirayeel yab cee kí d̄u m-nȳobuŋɔ kí n̄at̄i-bi.

⁵Maa bíi t̄n-si dinibul din s̄on̄ isooncaan in p̄ōyee cee, ama Isirayeel yab cee ní m bíi t̄n-si.

⁶M yaa bàà t̄-si anibul akpaan ŋin s̄on̄ isooncaan in p̄ō aa ŋūn kí gb̄il taapuee cee gba, bi bàà làá p̄ilifiñ-si.

⁷Ama Isirayeel yab kaa làá p̄ilifiñ-si, di sá yii baa là kí p̄ilifiñ-mi ní. Kun ȳi-t̄è di sá yii bi-yiliŋ p̄ō ní bi-p̄obiliŋ mun d̄u t̄ilifi.

⁸Ama m làá p̄ók̄i a-p̄obil kii bi-yalee, ní kí p̄ók̄i a-yil kii bi-yaŋee!

⁹M làá yàntī á nīn pōō kii ditanḡpal din bi yīl diyaamaṅyee, kī nīn pōō kī jītīn ditanḡpajal gba. An puee á taa fāṅkì-bi kī taa yàntī bi-bimbim nī fāaṅ-si, di sá yīi pōōgaatib ní bi sá.»

¹⁰U nīn nīkī kī bī-mi yīi: «Sii nisaaleen, ḡatī a-tafal kī pīlifi anyōōbun ḡin kōkō m làá tūkū-see, kī dū-ḡi kī kpāafi a-pōbilin.

¹¹Mīn boonee á cū a-yab bin ní bi cúú kuyunḡee cee. Á sōōn nī bi yīi: <Ti-Dindaan Unimbōti nīn lī puee sō>. Bi yaa bīi pīliffīn-saaa, bi yaa kaa bīi pīliffīn-saaa, sii dee sōōn nī bi.»

¹²Niinee Unimbōti Fam yōōn-mi kī cáa jóm, ní m gbīl m-boon pú dibintḡkpaandi pu yīi: «Tí nyōḡkī ti-Dindaan laakin u lèekī u-nyooti kī dākèe.»

¹³M nīn gbīl tiwan tin cáá kufoouee feenḡi nīn gbáa tōb kī ḡaaṅ kuwoou kunḡee mun pu, ní kī gbīl ataa ḡin nīn bī kī kól-tèe wooku mun pu. An nīn sá dibintḡkpaandi ní.

¹⁴Nfam min bàà yōōn-mi kī jómee kpāaṅ-mi kī búntī. Ti-Dindaan pōḡḡu nīn dómīn m-pu tikpil, ní m nīn cá nī kunimbāaun, kaa ti nyí tin poon m bée.

¹⁵M nīn bàṅ Teel-Abiibi bin bi cúú kuyunḡu bi bī Keebaar mōōgbandee cee. M nīn kāl bi-kansikin iwiin iluli, ní kī bākatiṅ m-ba sèeee.

Eseekiyeel làá nīn sá Isirayeel nibul ciitiliu

(Kpèè 33.1-9)

¹⁶Iwiin iluli gbanti jítèe ní ti-Dindaan bī-mi yīi:

¹⁷«A sá nisaaleen ní, ama m dū-si kī kpánti uciitil á nīn wàal Isirayeel nibul. Á pīlifi m-nyōōbuḡḡi ní kī dū m-bōkpāafikaati nee kī nàatī Isirayeel yab.

¹⁸M yaa tūkū unikpiti yīi: <A làá kpú>, ní aa kpāafi-u áá kaa sōōn nī u ú kpánti u-bimbikpitim kī ḡmátée, unikpatee làá kpú u-kpitii pu, ama sii pu ní m làá dū udaan kúm kpuulool kī lúntí.

¹⁹Ama a yaa kpāafi unikpiti ní waa fātī u-boon kī tī u-kpitii nī u-bimbikpitimee, u làá kpú u-kpitii pu, ní sii nī fī a-ba.

²⁰Deedeedaan yaa fātī u-boon kī tī u-deedeetuḡḡi ní kī kīn kī bīi ḡaaṅ tin kaa bī deedeeyee, m làá yàntī ú gbéetī kī lītī ní kī kpú. A yaa kaa kpāafi-u, u làá kpú u-kpitii pu. Baa ti làá téetī u-tunnyaanḡḡi ḡin u nīn ḡá nḡaminee pu, ama sii pu ní m làá dū u-kúm kpuulool kī lúntí.

²¹Ama a yaa kpāafi deedeedaan gbanti yīi ú taa ḡá ikpiti, ní u lafun yāntī kaa ḡá ikpatee, u làá ḡmátí, di sá yīi a kpāafi-u, ní siiyee, a làá ká difiil.»

Unimbōti yānti Eseekiyeel ḡmīl

²²M gbīl ti-Dindaan bítam pu m-ni, ní u bī-mi yīi: «Yīkīm, nīn cá ditantakalin, m làá sōōn nī si niin.»

²³Niinee ní m cúú ditantakal sanɔu ki nín cá. Ti-Dindaan tí lēē u-nyooti ki dàkā niin kii m nín nín tí ká Keebaar mɔɔgbandi pu puee. M ká mimmee ní ki tātì gbāān m-yigbeel tūū kitin.

²⁴Niinee Unimbɔti Fam kó m-ni ní ki yōon-mi ki síin m-taaji pu. U bí yii: «Nín kùh kí dūú pīin kí kpāl a-ba pu.

²⁵Nisaaleen, pīlifi. Binib làá dū inɔmii kí bóob-si. Bi làá bóob-si mín á taa ti ɔmā kí nyā binib kansikin.

²⁶M làá yànti a-nyɔkɔ ní kpú ní á kpánti umuun, án nín làá ɔa pu á taa ti ɔmā kí wòon-bee, di sá yii pɔɔgaatib ní bi sá.

²⁷Ama m yaa sòon nì see, á wāān a-nyɔkɔ kí tükù-bi yii: <Ti-Dindaan Unimbɔti nín sòon puee sée>. Un yaa làá pīlifèe ní pīlifi, un kaa làá pīlifèe ní taa pīlifi, di sá yii pɔɔgaatib ní bi sá.»

Ezéchiél 4

Eseekiyeel nì bi nín mǎntii tú Jeerusaleem puee

¹«Nisaaleen, pīlifi, yòon kuyɔkɔu brikisiu kí dūú bí a-nimbiin. Lēē brikisee pu Jeerusaleem tinɔi.

²Mín boonee, á lēē kí dàkà yii bi mǎntii tú-kì: gbà abɔbil kí gbà ntam kí kpúkuñ digundi caɔin. Lēē bijanjaliibi tantib ní kí lēē tianjawan kí mǎntii tú-kì.

³Yòon tikúti piliŋku kí dū-ku kí síin án nín sá kii digundi ki bí sii nì kitinɔee kansikin. Dū a-nimbikpeenu kí báān Jeerusaleem tinɔi pu. A làá ká yii bijanjaliibi mǎntii tú-kì kí jàn-kì. Sii di bíi jàà nì kì dee. Án làá nín sá kudaanɔu ní ki tī Isirayeel nibul.

⁴«Dòon ɔgan pú ní kí dū Isirayeel nibul kpiti kí páān a-pu. Iwiin in nyɔkɔm a làá nín dō dijandi gbanti púee, a làá nín tú bi-kpiti mín ní.

⁵Mama m-ba làá síin-si iwiin in nyɔkɔm làá nín sá kii abin ɔin nyɔkɔm Isirayeel yab dūu ɔa ikpatee. Mín puee a làá dū iwiin saalaa kpá alaataa anaa ní kí tún Isirayeel nibul kpiti nyinɔinɔ.

⁶Nyunti gbanti yaa jítèe, á fàti kí dòon ɔgiil pú ní kí tún Juuda beel kpiti nyinɔinɔ iwiin imunɔu ili. M síin-si ɔwiin ɔubɔee dibindi diba.

⁷Mín boonee, á fàti kpèè Jeerusaleem tinɔi kin bi mǎntii tú kí jàn-kèe. Á tànti a-ɔaliɔu ncal ní kí sòon m-nyɔɔbundi kí tō ki-pu.

⁸Mamee, m làá dū inɔmii kí bóob-si án nín làá ɔa pu á taa ɔmā kí fàti dijandi diba pu kí gítì dìn kinee kí nín cí iwiin in bi nín mǎntii tú kitin kí jàn-kèe làá kúntée.

⁹«Yòoñ bilee nì ɔɔji nì atuun nì ikpintumpu nì iyoo nì bilee un pɔɔyee. Dū kɔkɔ kɪ ɲá disambibaantiilin kɪ ɲmàlɪn kɪ dūú ɲá kpɔɔ. Iwiin saalaa kpá alaataa anaa in a làá dūú dòoñ a-takakal puee, tijin tin a làá nɪn jɪñee dee.

¹⁰Nwiinee, tijin tin a làá nɪn jɪñee làá nyā graambi alaataa ali ní. A làá nɪn jɪn mɪn ní ɲwiin kamaa.

¹¹Nnyim min a làá nɪn nyùee muee, bi làá ɲmànti-mi ní kɪ tɪ-si. Nwiinee, a làá nɪn nyù liitiri ubɔ ní.

¹²Bi nɪn cáá ɔɔji kɪ ɲáań kalaabi bi bí puee, mɪn ní a-jinti làá nɪn bí. Á dū binib binti kɪ kpāa ɲɲmi kɪ púl kpɔɔɔ gbanti báa ɲma nimbiin.»

¹³Ní ti-Dindaan kútì kɪ lɪ yii: «Mɪn ní Isirayeel yab làá jɪ tijin tin kɔ tijɔkɔndee nnicantimu mun poon m làá jà-bi kɪ cùnnèe.»

¹⁴Niinee ní m téen yii: «Ti-Dindaan Unimbɔti, maa kón m-ba tijɔkɔndi kɪ ká! Doooo m-biyatin, maa láa pée ɲmɔ kuwaɲkuluu kun kpɪyee áá kuwaɲkuluu kun ní upecuncuti cúyee. Báa kunaɲu kun kòóyee kaa láa pée kɔ m-nyɔkɔn.»

¹⁵Ní ti-Dindaan kɪ-mi yii: «An yaa sée, m pú-si nsan á dū tinaabin kɪ kpāa ɲɲmi kɪ púl a-kpɔɔɔ kɪ yànti tinibin.»

¹⁶Ní u gíti kútì kɪ lɪ yii: «Nisaaleen, m làá kúnti kpɔɔɔ bin bi dūu kpáafi Jeerusaleem tiɲkinee. Binib làá dāá ɲmànti bi-jinti ní kɪ ɲmɔ kunimbaaun, ní kɪ dāá ɲmànti nnyim kɪ nyò kufaaɲɲun.

¹⁷Di sá kpɔɔɔ nì nnyim làá dāá lóó-bi, ní báa ɲma dāa kɪn kɪ bí dinyoondin. Bi làá dāá dúnti ní kɪ kpú bi-kpitii pu.»

Ezéchiél 5

Unimbɔti làá jáń Jeerusaleem yab

¹«Sii nisaaleen, yòoñ bɔlfi kɪ dūú ɲá kijikoolkaai. Á dū-kɪ kɪ kòol a-yil nì a-nyimpul. Mɪn boonee, á ɲmànti tiyikpiti tin a kòolee saniya pu ní kɪ cúú yàkatì mita pu.

²Bi nɪn mǎnti tú kitɪ kɪ jáń-kɪ puee yaa láa kúntèe, á dāá dū dijandi diba kɪ wà ɲɲmi kitɪ kansikin. Á dāá yòoñ dijanlilitiil kɪ dū a-tàataajiki kɪ fáá kɪ mǎnti tú kitɪ. Á dāá dū dijanataatiil din kíñee kɪ yàań kubuɲu n yòoñ ní man n dāá dū m-tàataajiki kɪ páań di-boon.

³Ama á dāá kíń tikutee fiii kɪ dūú fúuń a-wampeenkaati lookun.

⁴Á dāá lēe pooki kɪ tɔ ɲɲmin án wà. ɲɲmi gbanti làá dāá nyàti kɪ bà Isirayeel yab kɔkɔ cee.

⁵«Man ni-Dindaan Unimbɔti di bí sòoń yii: Kpèèmaan Jeerusaleem tiɲki! M dū-kɪ kɪ ɲá atimbun kansikin, ní ntimu mǎnti tú-kɪ.

⁶Ama Jeerusaleem yab dū marab bin m tī-bee ki fá. Bi yī kaa nóó m-bòkpaanji. Bi gíti ná ikpiti ki jítì atimbun nì ntimu mun mǎntìi tú-bee nib. Di sá yīi bi dū m-bòkpaanji nì m-marab ki fá kaa tó-ji.

⁷An pu ní man ni-Dindaan Unimbòti sòon yīi: Ni ján nì mi ki jítì atimbun nì mǎntìi tú-nee, ní kaa tó m-marabaaa, kaa tí gúb m-bòkpaanji mun, ní kaa kpáàa dī atimbun nì mǎntìi tú-nee marab gba.

⁸An pu ní man ni-Dindaan Unimbòti sòon yīi: m làá ján nimbi Jeerusaleem yab. M làá dáál ni-tafal atimbun nì kínee nimbiin ji-nib í wāl.

⁹Ni-timbiilituunji puee, m làá ján-ni kii m nín kaa láá péé ján nì ni dalba dalba puee ní. Maa làá ti péé ján-ni mín mun jaanjaan.

¹⁰Mín puee, bibaatiibi làá dāá ɲmó bi-biyaamu nanti ní mbiyaamu í dāá ɲmó bi-baabi nanti. M làá dāá dáál ni-tafal ní kí já bin kín kaa kpíyee kí yāl an kòkò pu.

¹¹«An puee man ni-Dindaan Unimbòti un bí dimaɲfalinee nín lī yīi, ni nín ná pu ki dū ni-waanji nì ni-timbiilituunji ki kón m-Diiku tijòkòndee, ma mun làá fàtī m-boon kí tī-ni. M làá dàkà-ni nnimbinaakulim kaa làá sō ni-saai.

¹²Bi yaa cúú-ni ki yākatì mita puee, bilbil kúm àá ɲkùm làá kpò dijandi diba kitiɲin, ní bí dū kitàataajiki kí kpò dijandi diba kitiɲ gundi boon. Dijandi dīn kínee, m làá já-bi kí yāl ijaan kòkò pu ní kí dū m-tàataajiki kí kùl kí páán bi-boon.

¹³M làá yàntī m-ɲuul í tō di-tundi. M làá yàntī m-bum í tō mi-tundi kí cáá kátí ní m tō m-pòntoonyi. Niinee, ni làá bée yīi man ni-Dindaan di sòon, di sá yīi ni nín kaa yú nì mi deedeeyee kaa mōn-mi.

¹⁴M làá yàntī Jeerusaleem tiŋki í kpántí adigbuŋkati ɲma, ní kí yàntī atimbun nì mǎntìi tú-kèe nì bisanjitiliibi í nīn cáa bèel kí lāā.

¹⁵M làá dū m-ɲuul kí sòon Jeerusaleem yab bōti ní kí wòon-bi tikpil. Atimbun nì mǎntìi tú-kèe làá nīn bèel-kì ki sī-kì, ama kì làá nīn sá mun kii ɲabikee ní kí tī-bi ní bí fàŋkì. Man ni-Dindaan di bí sòon nì ni.

¹⁶«M làá dū ɲkùm kí tō ni-pu mí kpò-ni. Mi làá tī-ni tiweendi kii ipiinee ní. M làá bīl nì-jìŋkpaafikaati ní kí yàntī ní kpú ɲkùm.

¹⁷M làá dū ɲkùm nì ipeecuncuti kí tō ni-pu ní í kpò ni-biyaamu. Bilbil kúm nì tipòmbòti nì kujaaù làá kpò kí céetí-ni. Man ni-Dindaan di sòon nì ni.»

Ezéchiél 6

Bin tòotī awaayee

¹Ti-Dindaan sòon nì mi yīi:

²«Nisaaleen, fàtī a-nimbikpeenju kí túl Isirayeel jooŋji kí sòon m-nyòobundi kí tō ɲi-pu.

³Lì yii: Isirayeel joonɔŋi, pīlifi anyɔɔbun ɲin ti-Dindaan Unimbɔti cáá kí tükù bin kóò ni-puee nì bin kóò ɲgbantamu pu nì igalin nì atantaka poonee. U bí yii: <Kpèè, m làá cááŋ kujaau kí tō ni-pu ní kí nàaŋ ni-waatootipaanyì.

⁴Bi làá gbá kí wīl ni-saraafanyì nì ni-sambiyaamu mun poon ni tūtū talaalubee. M làá kpò ni-kansikin biba kí bíl ni-waanyì gbanti nimbiin.

⁵M làá dū Isirayeel yab bin kpīyee wunti kí bíl bi-waanyì nimbiin ní kí kàfi bi-kpabiŋ kí yàaŋ bi-saraafanyì pu kí mǎntī tū.

⁶Laakin kamaa ni yaa kóòyee, ni-timmu làá kpántí adigbuŋkati ɲma ní ní sǎn kí fá ni-waatootipaanyì. Bi làá gbá kí wīl ni-saraafanyì ní iaa ti làá nīn bí tiban. Bi làá nàaŋ ni-waanyì kí kúntí-ɲi, ní kí gbá kí bōb ni-sambiyaamu mun poon ni tūtū talaalubee. Bi làá nàaŋ tin kɔkɔ ni pée dū ni-ɲalii ki mǎn áá ki kpítèe.

⁷Ni-kansikin tikpil làá lítí kí kpú. Niinee ní ní bée yii man di sá ni-Dindaan.

⁸Nì mīn kɔkɔee, m làá yǎntī ni-kansikin biba n ɲmátí kí taa kpú kujaau. Bīn gbanti di làá dǎá yǎl kí cù nnicantimun.

⁹Bin ɲmátì gbantee làá dǎá téetí m-pu bin cúú-bi kuyunuee kansikin. Bi làá dǎá téetí m nīn nāaŋ-bi mīnyee pu. Di sá yii bi nyǎn m-boon: bi fātì bi-boon ki tī-mi ní ki dū bi-nimbikpeeŋu ki báaŋ awaa pu. Niinee bi-naŋki làá dǎá nyā nì bi-ba ntimbiil tuuŋɲi ɲin bi ɲée pu.

¹⁰Bi làá bée yii man di sá bi-Dindaan, ní m nīn nīn sòoŋ yii nnaabu làá jēetì bi-puee, maa nīn sòoŋ fám!>»

¹¹Ti-Dindaan Unimbɔti nīn sòoŋ puee sèé: «Kpāafi a-ɲalii, fáa a-taanyì ní kí lì yii: <An bàñ an laŋki!>, ntimbiil tuuŋɲi ɲin Isirayeel yab ɲée bàñ an laŋki. An kíŋ kujaau nì ɲkù m nì bíl bil kúm n kpò kí céetì-bi dee.

¹²Bíl bil kúm làá kpò bin bínní ndandatee, kujaau làá kpò bin bí ki pīlee ní bin kíŋ ki bí dimaŋfalinee n kpú ɲkù m. M làá yǎntī m-ɲuul n tō di-tundi ní kí cáá kátí.

¹³Bi-nikpiliŋ làá dǎá nīn dō an kɔkɔ pu filfil bi-waanyì kansikin ki mǎntī tú bi-saraafanyì nì ajoon nì ɲgbantamu yilpu, nì isuboon nì iwaasufi taapu laakin bi nīn ɲáaŋ saraabi ki tì bi-waanyee. Niinee, bi làá dǎá bée yii man di sá bi-Dindaan.

¹⁴M làá dākà-bi m-pɔŋɲu ní kí nàaŋ bi-tiŋki. M làá jà bin kóò ki-puee kí yòoŋ kuteeu ɲgiil pú kí cáá sǎa Riibila tiŋki ɲgan pú. Bi làá dǎá bée nīn yii man di sá bi-Dindaan.»

Ezéchiél 7

Nnaabu tóobiŋ

¹Ti-Dindaan sòoŋ nì mi yii:

²«Nisaaleen, pīlifi tin man ni-Dindaan Unimbɔti b́i sòòh nì Isirayeel yabee: An dóò! Nnaabu kpátì ki bàñ kitiŋ jannaatiliŋ.

³Kɔŋkɔnnée an dóò ni-pu: m làá yàntì m-ɲuul ń jēetì ni-pu. Ni-bimbim ní m làá dūú sòòh ni-bɔti ní kí pà-ni ni-timbiilituunɲi paati.

⁴M làá dākà-ni nnimbinaakulim kaa làá sō ni-saai báà fiii. M làá pà-ni ni-bimbim paati ní kí nyāntì ni-timbiilituunɲi kí páań mpaampiin pu. Niinee ni làá bée yii man di sá ni-Dindaan.

⁵«Ti-Dindaan Unimbɔti nín sòòh puee sò: Nnaabu dòoń, nnaabu ɲun baa láá pée kée dòoń!

⁶An dóò, an dóò ní, nnaabu b́i bóntí kí jēetì ni-pu, ɲu dòoń!

⁷Nimbi bin kóò kitiŋ nee puee, dinàandi dòoń ni-pu! Nyunti dòoń, ibɔsoon wiŋɲu tóobiń. Dipɔɔbiildi làá fōō dipɔɔpindi paanɲu ajoin pu.

⁸An kaa ti làá tàań, kɔŋkɔnnée m làá kpáatí m-ɲuul kí sītì ni-pu ní kí yàntì m-bum ń tō mi-tundi kí cáá kátí. Ni-bimbim ní m làá dūú sòòh ni-bɔti ní kí pà-ni ni-timbiilituunɲi paati.

⁹M làá dākà-ni nnimbinaakulim kaa làá sō ni-saai. M làá pà ni-bimbim paati ní kí nyāntì ni-timbiilituunɲi kí páań mpaampiin pu. Ni làá dāá bée niinee yii man ni-Dindaan di b́i dátí ni-tafal.

¹⁰«Ibɔsoon wiŋɲu sèé! ɲu bāań ki dóò. Ipɔŋkpiti bí an kɔkɔ pu, dilambil yíkì tiŋan pu.

¹¹Tipɔmbɔti bí kii ndɔ ní bi dūu cóoń kí ɲá ikpitée. Ni-wanti tiba kaa ti làá kíń ni-cee, ni-gaajati kaa làá kíńaaa, ni-wíŋɲu kaa làá kíńaaa, ni-nyooti mun kaa làá tí kíń.

¹²Nyunti bāań ní nee, ibɔsoon wiŋɲu tóobiń. Biwandaliibi ń taa nín b́i fàal, biwannyafilibi mun ń taa nín b́i kunimbāaun. Di sá yii m ǵí samaa kɔkɔ pu diŋuul ní.

¹³Báà uwannyafil yaa ɲmátì kaa kpīlyaaa, waa ti làá ɲmā kí gítí kí yòoń u-wanti tin u nyáfée. Di sá yii dileedakal din sòòh án nín làá nàań samaa kɔkɔ puee kaa làá gbíntí fám. Báà ɲma bí ikpitin, an pu ní báà ubɔ kaa làá ti ká mpon.

¹⁴Bi dāa ɲūh kí búń ɲyin kí bóntí kí cù kujaau, ama báà unibambaanti kaa làá cù. Di sá yii m ǵí samaa kɔkɔ pu diŋuul ní.»

Ditafadaaldi d5 ki cí báà ɲma

¹⁵An làá nín sá kujaau ní mmɔŋki, ní bílbi kúm nì ɲkùm bí adiinni ki nà. Bin bí tisatinee làá kpú kujaau, ní bin bí kitiŋinee, ɲkùm nì iween ń kpò-bi.

¹⁶Bin làá dāá kíń ki bí dimaŋfalinee làá dāá sāh kí cù ajoonni. Kii abeenanjil nín yáliŋkí puee, mīh ní bi làá dāá yáliŋkì bi-kpitii pu.

- ¹⁷Bi-ɲalii kaa dāa gíti cáá mpon, ní bi-tabinɲiliŋ ń dāá yòtí.
- ¹⁸Bi làá dāá nīn lōō kpɔsatab, ní bi-wunti ń dāá sān yàrrr. Icoo làá dāá cúú-bi ní gbòooo, ní bí dāá kòol ayibaakpan.
- ¹⁹Bi làá dāá dū bi-nimbiliŋ kí fá adan pu, bi-sindaariyau làá dāá kpántí kii titampummoolee ní kí tī-bi. Di sá yii ɲwiin ɲun ti-Dindaan làá dāá gíí diɲuulee, bi-nimbiliŋ àá bi-sindaariyau kaa dāa ɲūn kí fī-bi. Baa làá dāá ká tijin kí jī, ní bi-poonɲi ń dāá dūú fáká. Di sá yii animbil nì sindaariya di sá bi-yìntitam nyeel.
- ²⁰Bi-gaajati nyaanɲu di nīn yòontí-bi ní bi dūu mós awaa ɲin sá ntimbiil wanti nì titantaɲwanee. An pu ní ti-Dindaan bí yii: «M làá dū bi-gaajati gbanti kí kpántí titampummool.
- ²¹M làá yàntí binicambi ń fūkul-tì, ní bin kaa bí tibanee ń yòon-tì kí cáá búntí kii kujaau poon ní bi kée. Bi làá dāá kón-tì tijòkòndi.
- ²²Bi yaa láa bíi kōntí m-Diiku kun sá m-gaajawantee tijòkòndee, maa làá pée ɲá tiba. Digaɲgandambi làá dāá dāań kí kón-ku tijòkòndi.
- ²³Mós ikusaka, di sá yii binikpòliibi gbí kitiŋin, ní tipomboti gbí Jeerusaleem tiŋkin.
- ²⁴M làá cáań anibul ɲin cáá nnimbinaakulimee ɲí dāań kí fōō bi-diɲɲi. M làá kúntí bi-pòndambi lambil, ní kí bíil bi-waatootipaɲyi.
- ²⁵Dinyoondi bí ki dòon. Bi làá dāá nyàab ɲgbansɔŋfi kaa làá dāá ká-ɲu.
- ²⁶Inaabu làá dāá nīn dī tob, ní atulim boti ń dāá nīn dòon kaa gbèentí. Binib làá dāá gbàam Unimboti bɔnaatiliu yii ú ká dileedakal. Usaraanɲkpil kaa dāa gíti cáá tiba kí dàkà, ní bitindaɲkpilib kaa dāa gíti cáá isaŋki kí tī.
- ²⁷Uboti làá dāá nīn ká dikpool, dibotibil kaa dāa gíti cáá dimákal, ní kitiŋee nib báa ɲma wunti dāa gbáa kpàkpakpa. M làá dāá dū bi-bimbim ní kí sòon bi-boti, ní kí sòon bi-boti kii an nín máań puee. Niinee bi làá dāá bée yii man di sá bi-Dindaan.»

Ezéchiél 8

Iwaatooti in bí kunimbòtidiinee

- ¹Bi nín cúú Isirayeel yab kuyuɲu ki cunnì Babiloon abin aluu poon, iɲmal iluu wiɲɲmoonɲmootiŋuee, m nīn ká m-dumpu ní Juuda yab tindaɲkpilib ká m-nimbiin. Dicilpu niinee ní ti-Dindaan Unimboti pɔɲɲu kpàkatín m-pu.
- ²M bí yii m kpèèyee, tiwan tiba nīn bí ki náań nì unil. Kí yòon tin bí ki náań nì u-caɲ yamee taapuee, an sá ɲɲmí ní. Kí yòon u-caɲ gbanti kí nīn jómee, an bí kii ɲwalifée ní ki jìl kii sindaariya un bi dūu ɲá ɲɲmín an mántèe.

³U nìn tāntì tiba bí kii ṇṇalee ní ki cúú m-yikpiti. Niinee, dileedakal din nìn nyánní Unimbɔti cee gbanti poonee, Nfam nìn yōoñ-mi m kíh ki bí yilpu nì taapu kansikin ní ki cáá-mi ki cūnnì Jeerusaleem tiŋkin. M ká yii m bí kitɪŋ punyɔkɔki kin bí ṇṇan púee poon pú, laakin bi nìn dū diwaal din bí ki kùtì Unimbɔti poonee ki síiñee.

⁴Isirayeel Nimbɔtiu nìn tí nyántì u-nyooti ki dākā-mi niin, kii m nín nìn ká dileedakal poon pu ditantakalinee.

⁵Unimbɔti bí-mi yii: «Nisaaleen, kpèè ṇṇan pú.» Ní m wáaṇ ki kpēē. Kipunyɔkɔ kin bí ṇṇan púee, nsaraafan ṇubɔ nìn bí niin. Diwaal din nìn bí ki kùtì Unimbɔti poonee nìn bí nsan ṇun cá nsaraafan gbanti ceeyee.

⁶Ní Unimbɔti bí-mi yii: «Nisaaleen, a wāl tin bi bí ṇáaṇēēēē? Isirayeel yab baasii dū bi-ba ki líiñ ntimbiil tuuṇṇi kí jà-mi kí wàatì m-circir Kɔṇkooṇṇu ní. Ama a làá gítì ká ntimbiil tuuṇṇi aba mun.»

⁷Nfamee nìn yōoñ-mi ki cūnnì dicindi punyɔkɔpu. M bí yii m kpèèyee, dibundi diba bí digundin.

⁸Unimbɔti bí-mi yii: «Nisaaleen, lùkù kí cíl digundi.» Niinee ní m lùkū ki cíl ní dibundi dōoñ.

⁹Ní u bí-mi yii: «Kó kí kpèè ntimbiil nì titantan tuuṇṇi ṇin binib bí doo ki tūñēēē.»

¹⁰M nín kóee, kun m kée sò: m nín kpēē ki māntìi túee, m ká bi lēē ikoobu nì tiwaṇkuti tin cáá titantanee digundi kɔkɔ pu. Bi nìn lēē awaa ṇin kɔkɔ Isirayeel yab tòotēē di-pu.

¹¹Isirayeel yab tindaṇkpilib imuṇku ita nì saalaa nìn yú awaayee nimbiin. Bi-kansikinee, Safan jipɔɔn Yasaniya nìn bí. Bi-kɔkɔ nìn ṇúb kisambiki kin poon bi tùutì talaalubee ní talaalu un bi tūyēē nyiim nìn jórn kutaa.

¹²Unimbɔti bālifi-mi yii: «Nisaaleen, a wāl kun dinibul nee tindaṇkpilib bí ṇáaṇ dibalineēēēē? Báà ṇma yú mpaan ṇun pu u-waal bée ní. Bi bí ki pò bi-ba ki lì yii: <Ti-Dindaan kaa wāl-ti, u dū u-tiŋki ki fá.>»

¹³Ní Unimbɔti gítì bí-mi yii: «A làá gítì ká bi bí ṇáaṇ ntimbiil tuuṇṇi aba mun.»

¹⁴Niinee ní u yōoñ-mi u-diiku punyɔkɔki kin bí ṇṇan púee. Binimpoobi biba nìn ká niin ki sūñ diwaal Tamuusi kpool.

¹⁵U bālifi-mi yii: «Nisaaleen, kée a káa! A làá gítì ká ntimbiil tuuṇṇi aba mun.»

¹⁶Niinee ní u yōoñ-mi ki cáa cūnnì kunimbɔtidii cindi poon yal. Kí kó kudiin, kasarka nì nsaraafan kansikinee, bininjab mmuṇku nì biṇmoo nìn bí. Bi nìn fātì bi-boon ki tī kunimbɔtidii ní bi-nimbiiṇyi túl ṇwìiñ nyalan̄ki. Bi nìn bí ki gbàantì ki jáaṁ ṇwìiñ.

¹⁷Niinee ní Unimbɔti bālifi-mi yii: «Nisaaleen, kée a káa! An kaa sá ntimbiil tuuŋɔi ɲin Juuda yab bí doo ki ɲáań nee ɲmaniɲma ní bi ɲáań, ama bi gíti bí ní ki ɲáań tipɔmbɔti ki gbífi m-ɲuul. Kɔŋkɔnnée, bín di bátì kisupaŋɔi ki cáa càn bi-manfal watil púee.

¹⁸An puee, ma mun làá tō m-tundi nì m-ɲuul poon. M làá dākà-bi nnimbinaakulim kaa làá fī-bi. Bi làá dāá kúuñ mpɔn kí yíiń-mi, ama maa làá pīlifiń-bi.»

Ezéchiél 9

Unimbɔti làá jáń Jeerusaleem

¹Mín boonee, m gbīl ti-Dindaan yíiń mpɔn yii: «Nimbi bin di làá jáń Jeerusaleem tiŋkee, ní dāańmaan! Báà ɲma ń nīn ɲúb u-janjawanti u-ɲaan kí dāá nàań-kì.»

²Niinee m ká bininjab biluu nyánní kunimbɔtidii punyɔkɔki yilpu pú yaka ki ɲúb bi-janjawanti. Uninja ubɔ nīn yú bi-kansikin ki pēē ɲaapiin bɔkutil ki gbīń kun pu u làá ɲmēe u-caŋ. Bi táá dicilpu ki dómíń ní ki yúl ki kól tasa kúti saraafaŋɔ.

³Ní Isirayeel Nimbɔtiu nyooti yíkì dāntì keerubimbi bin pu tì nīn bēe ki nín cá kunimbɔtidii punyɔkɔpu. Ní ti-Dindaan yíiń uninja un pēē ɲaapiin bɔkutil, ki gbīń tipilindi tin pu u làá ɲmēe u-caŋ,

⁴ní ki bí-u yii: «Yíiń Jeerusaleem tiŋki kɔkɔn. Un kamaa bíi yáliŋkí an páb-u bi nín bíi tūn ntimbiil tuuŋɔee puee, á dāań udaan yigbeel.»

⁵Mín boonee, m gbīl u tükū bin kíñee yii: «Ní páań uninja nee boon kí kpò bin kóò kitiŋ nee puee. Ní ɲá nnimbinaakulim, kí taa kíń báà ubɔ.

⁶Ní kpò kí céetí bitikpilíb kí kpáań nnaacimpɔmbiyaamu nì nsapɔmbiyaamu nì mbiyaamu nì binimpoobi. Ama ní taa gbēē bin cáá kudaafaŋɔ bi-yigbeel puee. Ní kíf m-Diikun doo.» Niinee ní bi kíf ki bíi kù bitindaŋkpilib bin nīn bí kunimbɔtidii nyɔkɔpuee.

⁷Ti-Dindaan nīn bí-bi yii: «Dūmaan anikpil kí gbēēn kunimbɔtidii cindi kí kón-ku tijɔkɔndi. Níń cámaan!» Ní bi nyáń kunimbɔtidiin ki cūtì pōfi binib kitiŋin.

⁸Bi nín bíi kù binib mimmee, m kíń m-baba nīn ní m tātì gbāań kitiŋ m-yigbeel tūu kitiŋ ki tééń yii: «Abàa, ti-Dindaan Unimbɔti, a nín kpáatì a-ɲuul ki sītì Jeerusaleem pu minee, a làá kpò kí céetí Isirayeel yab bin kíñee níi?»

⁹Ní u kíf-mi yii: «Isirayeel yab nì Juuda yab nín ɲá ikpiti iŋyee wīkí tikpil. Bi yāntì nnikpaakoon gbí kitiŋ kɔkɔ pu ní Jeerusaleem tiŋki gbí ikpiti. Binib bí ki lì yii: <Ti-Dindaan dū kitiŋ nee ki fá ní kaa wāl-ti.>

¹⁰An puee m làá dākà-bi nnimbinaakulim kaa làá sō bi-saai. M làá yāntì kun bi ɲée ń fātí líti bi-yil pu.»

¹¹Nyunti gbantee, uninja un bàà pēē ŋaapiin bɔkutɪl ki gbɪ̃n tipilindi tin pu bi ŋmèe dómín ki sòòñ u nín tún ditundi an cōm̃ puee, yii: «A nín bí yii m̃ ṅá puee, m ṅá m̃ñ.»

Ezéchiél 10

Unimbɔti tí lēē u-ba ki dàkā Eeseekiyeel

(Kpèè 1.1-28)

¹M bí yii m̃ kpèèyee, kugbɔ̃ɔu kubɔ bí keerubimbi yilpu. Kugbɔ̃ɔuee puee, Safiir taŋkpál bí ki nááñ ñ dibeejal.

²Unimbɔti bí unil un pēē dibɔkutipindee yii: «Kó ataa ṅin bí keerubimbi taapuee. Yáfi amɔsiŋkoon ṅin bí keerubimbi kansikinee kí gbéèñ a-ṅaan kí cáá cùññ kí yààñ kitiŋee pu.» M-nimbilaaliyin ní uninjee nín cá.

³Nyunti ṅun u nín cée, keerubimbee ñn bí kunimbɔtidii ṅṅangiil pú ní ditagbandi diba gbí dicindi poon pú yalin.

⁴Niinee ti-Dindaan nyooti yíki ki dānti keerubimbee yilpu ki nín cá kunimbɔtidii punyɔkɔpu. Ditagbandee ñn gbí kunimbɔtidii ní ti-Dindaan nyooti ñn ṅm̃ntí dicindi kɔkɔ.

⁵A yaa ñn bí dicindi boon púee, a ñn gbɪ̃l keerubimbi feenyi nín ñn ṅááñ kuwoou kunyee pu. An ñn bí kii Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan yaa bí sòòñ u-neel nín bí puee ní.

⁶Uninja un ñn pēē ŋaapiin bɔkutilee ñn yú ki kól ditaal diba. Nyunti ṅun Unimbɔti ñn tī-u mara yii ú lēē ṅm̃i ṅun bí ataayee kansikin keerubimbee kansikinee ní u cūti yúl ki kól ditaal gbanti.

⁷Keerubimbee kansikinee, unil ubɔ ñn tānti u-ṅal ki túl ṅm̃i ṅun bí bi-kansikinee. U lēē amɔsiŋkoon ki gbéèñ uninjee ṅaanyi ní ùñ cáá búnti.

⁸Niinee tiba nyáñ keerubimbee feenyi taapu ki nááñ ñ nniṅal.

⁹M gíti bí yii m̃ kpèèyee, ataa anaa dee, ditaal diba bí ki kól keerubimbee ubɔ. Ataayee ñn jíl kii ditaŋkpam̃ntiil dín bi yí Kriistooliitee ní.

¹⁰Ataayee ñn nááñ ní ki bí kii ṅi kó tɔbinee.

¹¹ṅi ñn ṅūñ kí cù ajannaatil pú kaa m̃ānti. Keerubimbee yaa fāti bi-nimbiinyi ki túl laakiyyee, niin ní ṅi cá kaa fāti ṅi-ba.

¹²Keerubimbee wunti kɔkɔ ñ bi-boon ñ bi-ṅalii ñ bi-feenyi ñn sá animbil ṅma ní ki jíl, m̃ñ mbaantiim ní ataayee mun ñn bí.

¹³M ñn gbɪ̃l bi yíiñ ataayee yii «kunaakpaabuṅu.»

¹⁴Keerubim kamaa nìn cáá inimbiin inaa: Mpeekaa nìn sá Keerubim nimbiin, ní nliliiti sá unil nimbiin, ní ntataati sá gbikinti nimbiin ní nnanaati sá ukaalun nimbiin.

¹⁵Keerubimbee nìn ɲūh kí yíkí kí dāntí kutaa. Bi náán nì tiwan tin cáá kufoou m nìn ká Keebaar mɔɔgbandee ní.

¹⁶Bi yaa nìn còom̄ ki cée, ataayee nìn táá-bi ní ki còom̄ ki cá. Bi yaa nìn kpátì bi-feen̄yi kí yíkí kí ɲàaṇee, ataayee nìn táá-bi ní.

¹⁷Bi yaa nìn yúlee, ataayee mun nìn yūlifí ní. Bi yaa nìn yíkí ki dāntèe, ɲi mun nìn yíkí kí dāntí ní, di sá yii tiwan tin cáá kufoouee di nìn kpāantí-ɲi ki còom̄.

Ti-Dindaan yíkí kunimbɔtidii

¹⁸Ti-Dindaan nyooti nìn yíkí kunimbɔtidii punyɔkɔpu ní ki cūti ki kíh̄ ki bí keerubimbi pu.

¹⁹Niinee keerubimbi kpátì bi-feen̄yi ní m ká bi yíkí kitiɲ, bi nì ataayee dicilpu ki nín cá. Bi cūti yúl ki kól kunimbɔtidii punyɔkɔki kin bí ɲwiiṇ nyalan̄ki púee. Isirayeel Nimbɔtiu nyooti nìn bí bi-pu ki jìl.

²⁰Keebaar mɔɔgban̄ɲi puee, m nìn ká tiwannáan̄kaal tibaantiil gbanti yú Isirayeel Nimbɔtiu taapu. Niinee ní m bée yii an sá keerubimbi.

²¹Bi-kɔkɔ nìn cáá inimbiin inaa ní ki cáá ifeen inaa ní ki cáá ɲal, iba náán nì unil ɲalii ki bí bi-feen̄yi taapu.

²²Bi-nimbiin̄yi nìn náán nì bin m bàà ká Keebaar mɔɔl caɲinee. Keerubimbee nìn còom̄ ní ki túl bi-nimbiin cáaa.

Ezéchiél 11

Bi làá sòon̄ Jeerusaleem bɔti ki-kpitii pu

¹Ti-Dindaan Fam yòon̄-mi kitiɲ ní ki cáá-mi ki cūnnì kunimbɔtidii punyɔkɔki kin bí ɲwiiṇ nyalan̄ki púee. Kipunyɔkɔ gbanti caɲinee, m nìn ká bininjab mmun̄ku nì biɲmoo ní ki bée bi-kansikin bitindaɲkpilib bili, Asuur jipɔɔn̄ Yasaniya nì Beenaya jipɔɔn̄ Peelatiya.

²ɲfamee nìn tükū-mi yii: «Nisaaleen, kpèè binib bin di bóntí atun̄kpiti ki tìl isaɲkikpiti kitiɲ nee poonee sò.

³Bi bí ki l̄ yii: <Kí cáá s̄ā ɲyunti ɲubɔ poonee, baa ti làá mā adiin doo! Kitiɲ nee sá kii daanseeyee ní, ní timbi sá kii tinan tin bi làá dūú tókɔɲ u-poonee.>

⁴An puee nisaaleen, nàatì Unimbɔti bɔti kí t̄ bi-pu, sòon̄ kí t̄ bi-pu!»

⁵Niinee ní ti-Dindaan Fam kpákat̄n̄ m-pu ní ki kpáafi-mi m̄ sòon̄ yii: «L̄ yii ti-Dindaan nín bí puee sò. Ni nín sòon̄ puee dee, Isirayeel yab! M nyí ni-landɔkɔi kɔkɔ.

⁶Ni kũu binib tikpil kitiŋ nee poon. Ni yānti anikpil dō ki-saŋkakpiliŋ filfil.

⁷An pu ní ti-Dindaan Unimbɔti sòoŋ yii: Kitiŋ nee sá kii daanseeyee ní, ama bin ni kũu kitiŋ nee poonee di sá tinan. Ama nimbee, m làá jà-ni kí nyāntí kitiŋ nee poon.

⁸Ni fàŋkí kujaauaa! Too m làá cáan kujaau kí tō ni-pu, man ni-Dindaan Unimbɔti di sòoŋ mín.

⁹M làá jà-ni kí nyāntí kitiŋ nee poon, m làá dū-ni kí ɲá binicambi ɲaan. Bín pu ní m làá dī kí sòoŋ ni-bɔti.

¹⁰M làá yāntí ní kpú kujaauun ní kí sòoŋ ni-bɔti Isirayeel tiŋkin táb. Niinee ní ni làá béé yii m sá ni-Dindaan.

¹¹Kitiŋ nee kaa ti làá nīn sá kii daanseeyee ní nimbi mun kaa ti làá nīn sá tinan kin ká u-poon. Isirayeel tiŋki poon ní m làá sòoŋ ni-bɔti.

¹²Niinee ni làá béé yii m sá ni-Dindaan. Naa nóó m-marab kaa tí ɲúb m-koobiliŋ mun. Ama ni nóó atimbun ɲin mǎnti tú-nee koobiliŋ ní.»

¹³Nyunti ɲun m bí nàatī Unimbɔti botee ní Peelatiya jipɔɔn Beenaya kpîl. Niinee ní m tātī gbāaŋ m-yigbeel tūu kitiŋ ní ki tééŋ mɔɔn yii: «Áù, ti-Dindaan Unimbɔti, a làá kpò kí céetí Isirayeel yab bin kínee níi?»

Unimbɔti làá kóoŋ u-nibul din yǎlee kí kpāfi

¹⁴Ti-Dindaan sòoŋ nì mi tibɔti nee yii:

¹⁵«Nisaaleen, a-nabiyaamu dee, a-nabiyaamu mun a nì bi pēē mmaalee, Isirayeel yab kɔkɔ, bin ní bin kòò Jeerusaleemee lì yii: <Ní taa sùtí kí pîl ti-Dindaan, di sá yii timbi ní u dū kitiŋ nee ki tī tí nīn yì.>

¹⁶An puee á tükù-bi ti-Dindaan Unimbɔti nín sòoŋ puee yii: <M dū-ni ki tó atimbun ɲin dátèe poon, ní ki yānti ni yǎl ki bí nnicantimun, ama niin muee, m bí ni-kansikin kii m nín bí circir kɔŋkooŋɲun puee>.

¹⁷An puee, á tükù-bi yii tin man ni-Dindaan Unimbɔti bí sòoŋ nì bee sèé: <M làá nyāntí-ni anibul kansikin kí kóoŋ-ni kí kpāfi. M làá cáan-ni ntimu mun poon ni yǎlee kí kpāfi ní kí dū Isirayeel tiŋki kí tī-ni.

¹⁸Niin ní ni làá nyānní ní kí kúntí ntimbiil tuuŋɲi kɔkɔ nì ajɔkɔntuun kɔkɔ.

¹⁹M làá tī ni-kɔkɔ dipɔbil diba ní kí tī-ni ɲfampɔm. M làá lē ni-wuntin dipɔbil din pōɔ kii ditaŋkpalee ní kí tī-ni dipɔbil din pòfèe.

²⁰Án nín làá ɲá pu ní nóó m-bɔkpaaŋi kí nīn ɲúb m-koobiliŋ kí ɲá kii ɲi nín bí yii ní ɲá puee. Ni làá nīn sá m-nibul ní man á nīn sá ni-Nimbɔtiu.

²¹Ama bin pɔbiliŋ fáatiŋ bi-timbiilituuŋɲi nì bi-jɔkɔntuuŋɲee, m làá yānti bi-tuuŋɲi á gítí bín bi-ba pu.> Man ni-Dindaan Unimbɔti di lī mín.»

Unimbɔti nyooti yíki Jeerusaleem

²²Niinee keerubimbee kpátì bi-feenɣi ki kpáaṇ ataayee ní Isirayeel Nimbɔtiu nyooti nɛn bí bi-pu ki ɲmíntí.

²³Ti-Dindaan nyooti nɛn yíki kitɛɲ kansikin ní ki cū̀tì yúl dijool din bí kitɛɲ ɲgan púee.

²⁴Ʋfam nɛn yōoṇ-mi ki cáa cūnnì Babiloon, bin bi cúú kuyunuee cee. Unimbɔti Fam di nɛn lēē ki dàkā-mi. Dileedakal din m nɛn ká gbantee nɛn wánɣì.

²⁵M nɛn tükū bin bi cúú kuyunuee tin ti-Dindaan lēē ki dàkā-mee.

Ezéchiél 12

Eeseekiyeel tī bin bi làá cúú kuyunuee kudaanɲu

¹Ti-Dindaan sòoṇ nì mi yii:

²«Nisaaleen, a kòò pɔɔgaatib kansikin ní. Bi cáá animbil ní kaa wāl, ní ki cáá atafal kaa gbìl. Di sá yii bi sá pɔɔgaatib ní.

³Sii, nisaaleen, bóntí a-tɔkɔl kii a cá kuyunuee ní kí búntí kuyunɔ ɲwiimpu bi-nimbilaaliyin! Yíki laakin a bée kí nɛn cá laaba kuyunɔ bi-nimbilin. An yaa yî bi làá gbìl taapu yii bi sá pɔɔgaatib.

⁴Nyántí a-tɔkɔl din a bónti ki cáa cá kuyunuee mmɔɲki ɲwiimpu báa ɲma ń wāl. Kujoou yaa jóotèe, á nyā kii bin bi cúú kuyunuee nín nyēē puee bi-nimbilaaliyin.

⁵Á lùkù kí cíl digundi din bi mán ki tú kitɛɲee bi-nimbilaaliyin ní kí dī niin kí nyā.

⁶Á yòoṇ ditɔkɔl kí páaṇ a-gbigbipeeu pu bí nɛn wāl-si ní á nyántí-dì dibɔmbɔndin. Á dū tiwan kí bliṇ a-nimbiin kí taa kpèè kitɛɲ nee. Di sá yii a làá nɛn sá kii kudaanɲuee ní ki tī Isirayeel yab.»

⁷Niinee ní m ɲá kii ti-Dindaan nín kpáafi-mi puee. M nyánti ditɔkɔl din m bónti kii uyumbu tɔkɔlee ɲwiimpu. Kujoouee ní m dū m-ɲal ki lùkù ki cíl digundi din bi mán ki tú kitɛɲee ní ki nyánti ditɔkɔl dibɔmbɔndi poon ní ki yōoṇ ki páaṇ m-gbigbipeeu pu bi-nimbilaaliyin niin.

⁸Kutaa wúnti kutaafaauee ní ti-Dindaan sòoṇ nì mi yii:

⁹«Nisaaleen, mimmee Isirayeel yab pɔɔgaatib nee kaa bālifi-si yii ba ní a ɲáaṇaaa?

¹⁰Tùkù-bi yii: <Ti-Dindaan Unimbɔti nín sòoṇ puee sò. Tibɔti nee sá ki tī dibɔtibil din bí Jeerusaleemee nì Isirayeel yab bin kɔkɔ bí ki kòò kitɛɲ nee poonee ní.>

¹¹Tùkù-bi yii a ɲá mín kí tī kudaanɲu ní. Kun a ɲá nee, kun làá bàṇ bi-puee dee, di sá yii bi làá cúú-bi kí cūnnì kuyunɔ.

¹²Dibɔtibil din bí bi-kansikinee làá dǎá yòoñ u-wanti kí páań u-gbigbipeeu pu ní kí nyā dibɔmbɔndin. Bi làá dǎá sǎa kí cíl digundi ní ú dī niin kí nyā. U làá dǎá dū tiwan kí biñ u-nimbiin án nín làá ɣá pu ú taa ti ká kitiŋ nee nì u-nimbiliŋee.

¹³M làá dǎá dū m-laan̄ku kí tō u-pu ní m-taliŋku ń sāl-u. M làá cunnì-u Babiloon, Kaldee yab tiŋkin. Ama waa làá ká kitiŋ gbanti ní kí kpú.

¹⁴M làá yàań bin kɔkɔ mǎnti tú-uee nì u-tɔntɔnliibi nì u-janjaliibi ijaan kɔkɔ pu. Mìn boonee ní m dū kitàataajiki kí jà-bi.

¹⁵Bi làá dǎá béé yii m sá bi-Dindaan, nyunti ɣun m yaa láa jìñ-bi ki yāl atimbun kɔkɔn nì ntimu kupaa poonee.

¹⁶Ama m làá dǎá kíń bi-kansikin binikaan̄kaabi bin làá dǎá ɣmátí kí nyā kujaaun nì ɣkùmin nì bìlbil kúminee. Bíñ làá dǎá mǎafi ntimbiil tuuŋɣi ɣin kɔkɔ bi ɣée. Nyunti gbantee, bin kóò niinee làá dǎá béé yii man di sá bi-Dindaan.»

¹⁷Ti-Dindaan sòoń nì mi yii:

¹⁸«Nisaaleen, a làá dǎá jī a-jinti ní a-wunti jìkì, ní kí nyò a-nyim nì dipɔɔbiildi nì inimɔɔn poon.

¹⁹Á dǎá tükù kitiŋ nee nib yii: Ti-Dindaan Unimbɔti nín sòoń nì bin kóò Jeerusaleem ki bí Isirayeel tiŋkinee pu puee sò. Bi làá dǎá jī bi-jinti inimɔɔn poon ní kí nyò bi-nyim dipɔɔbiildi poon. Di sá yii bi làá dǎá nàań bi-tiŋki. Tiba nì tiba kaa làá dǎá gítí kíń doo, di sá yii bin kóò kitiŋ nee dū tipɔmbɔti ki gbéeń-kì.

²⁰Ntimu mun poon binib nìn kóòyee làá kpántí adigbuŋkati ɣma, ní kitiŋ nee ń kpántí kuteeu. Niinee ni làá dǎá béé yii m sá ni-Dindaan.»

Ti-Dindaan nín lī puee, án làá ɣá mìn

²¹Ti-Dindaan sòoń nì mi yii:

²²«Nisaaleen, ba pu ní ni gǎ Isirayeel tiŋki dilaŋkpandi nee yii: <Iwiin fɔkɔntí ki cá, ama ní an kaa ɣaań kii an nín lēē ki dàkǎ puee ní>?

²³Too tükù-bi yii ti-Dindaan Unimbɔti nín sòoń puee sò. M làá kúntí dilaŋkpandi gbanti. Baa làá ti gǎa dilaŋkpandi gbanti Isirayeel tiŋkin. Ama á tükù-bi yii: <Iwiin tóobiń, mìn ní an nín lēē ki dàkǎ puee kɔkɔ làá ɣá.>

²⁴Di sá yii nnyimɔn leedakaŋ kaa ti làá nīn bí, ní ubɔ mun kaa làá ti sòoń kí mōnti yii tiba làá ɣá Isirayeel yab kansikin.

²⁵Di sá yii m sá ni-Dindaan ní. M sòoń tin m cáá kí sòońee, ní án lafun làá ɣá mìn kaa làá tàań. Tiŋman pɔɔgaatib, ni-yuntii nee poon ní m làá sòoń ní kí ɣá m nín sòoń puee. Ti-Dindaan Unimbɔti di sòoń mìn.»

²⁶Ti-Dindaan sòoń nì mi yii:

²⁷«Nisaaleen, Isirayeel yab nín bí ki sòòh tɛyee sèé: <Kijapaai nee leedakaŋ sá iwiin iba poon bɔti ní. U bíi sòòh ki nàatí iwiin in dátèe poon bɔti ní.>

²⁸An pu ní an sá á tükù-bi yii ti-Dindaan Unimbɔti nín sòòh puee sèé: <Tin m sòòh, m làá yàntí án ɲá mìn kaa làá tàañ.> Ti-Dindaan Unimbɔti di sòòh.»

Ezéchiél 13

Inyimɔn bɔnaatiliibi

¹Ti-Dindaan sòòh nì mi yii:

²«Sii nisaaleen, fōō m-bɔti kí nàatí bin yî bi-ba yii bi sá Unimbɔti bɔnaatiliibi Isirayeel tɛŋkin ní ki nàatí tin bín bi-ba lèe. Tükù-bi yii bí pīlifi m-nyɔɔbundi.

³Mama ni-Dindaan Unimbɔti bíi lì yii nnaabu làá jēetí bibɔnaatiliibi bin kaa nyí tiba gbantee pu! Bi nóó tin bín bi-ba bɔntí kí sòòh ní ki nāantí bín bi-ba leedakaŋ.

⁴Isirayeel yab, ni-bɔnaatiliibi bí kii ɲɔkɔmu mun tú ki yìh adigbunnee ní.

⁵Baa jóm ki ɲééb abun ɲin bí digundi puee, kaa tí mán digundi din làá wún ni-pu ní ɲmā kí já kujaau ti-Dindaan wiɲɲu dalee.

⁶Bi cáá inyimɔn leedakaŋ ní tin bi sòòh yii án làá dāañee kaa sá ibaamɔn. Bi lì yii: <Ti-Dindaan nín lī puee sèé>, ama ní man ni-Dindaan kaa tú-bi. Ní bi ká ki cí yii m ɲá tin bi sòòh ní tī-bi!

⁷Ama ní m bí-bi yii: <Aleedaka ɲin ni kée kaa sá inyimɔn leedakaŋaaa? Tin ni sòòh yii an làá dāañee kaa sá inyimɔnaaa? Ni gá ni-biɲɲi ki lì yii ni nàatí tin ti-Dindaan tī-ni ní nàatēe, ama ní maa kpáà sòòh nì ni gba!

⁸Too, man ni-Dindaan Unimbɔti bíi sòòh yii: ni nín ɲá pu ki yāntí inyimɔn nyɔɔbuɲɲi nì inyimɔn leedakaŋee gbītí an kɔkɔ puee, m làá jáh-ni.> Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòòh puee dee!

⁹«M làá dākà bibɔnaatiliibi bin kántí inyimɔn leedakaŋ ki sòòh tinyimɔmbɔtee m-pɔɲɲu. Baa ti làá nīn cáá mpaan m-samaau kansikin. Baa làá ɲmà bi-yiɲɲi Isirayeel nibul gbɔŋkun ní baa ti làá gítí bi-tɛŋkin mun. Niinee bi làá bée yii m sá ni-Dindaan Unimbɔti.

¹⁰«Bibɔnaatiliibi bí ki kííí m-nibul ki lì yii ɲgbansɔŋfi bí, ama ní ɲgbansɔŋfi kaa bí. M-samaau bíi mǎa digundi ní bín bí ki pōontí-dì.

¹¹Too, tükù bin bíi pōontí gbanti yii: Digundi làá lítí! Utaakpaan ubɔ làá nì ní ataanyɲkumbil n lítí ní kubuŋkpaanɲu n jītí.

¹²Digundee yaa láa lítèe, bi làá dāa bàlifi-ni yii: <Ni nín póon digundi puee bí la?>

¹³An ní man ni-Dindaan Unimbɔti nɛn bɛ́ tùkù-nee yii: M-ɲuul poonee, m làá cááń kubuŋkpaanɲu, ní m-bum ń cááń utaakpaan ní ataanyɲkumbil ń lɛ́tí kɛ́ nàań tikɔkɔ.

¹⁴M làá kpēelikɛ́ digundi dɛn ni pōońee. M làá téé-dì kɛ́ lúkú kitɛ́ ń di-nyeel ń nyā kɛ́ páań mpaampiin pu. Di làá lɛ́tí ń kɛ́ nà-ni dúsi dusi ní ń bée yii m sá ni-Dindaan.

¹⁵M làá yànti m-ɲuul ń tō di-tundi digundi nee nɛn bin pōoń-dèe pu kɛ́ cáá kátí. Bi làá dāá tùkù-ni yii: <Digundee kaa ti bɛ́! Ubo kaa ti bɛ́ kɛ́ pōoń-dì!

¹⁶Isirayeel bɔnaatiliibi bin nɛn sòoń kɛ́ nàatɛ́ Jeerusaleem puee kaa ti bɛ́. Bi nɛn kāntɛ́ aleedaka kɛ́ lì yii ɲgbansɔŋfi bɛ́, ama ní ɲgbansɔŋfi kaa bɛ́! Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòoń.»

Mbusu d5 kɛ́ cí bikpaŋkpantiibi

¹⁷«Nisaaleen, pɛ́lɛ́fɛ́, sòoń nɛn Isirayeel nimpoobi bin bóntɛ́ tin bi lèe kɛ́ cáa nàatēe, fōo Unimbɔti nyɔɔbundi kɛ́ dūú nàatɛ́-bi.

¹⁸Tùkù-bi tin man ni-Dindaan Unimbɔti sòońee yii: Nnaabu làá jēetɛ́ ni-pu! Ni cáá igban kɛ́ lù abɔmbil kɛ́ fūuntɛ́, ní kɛ́ lù ɲaabu nɛn i-bulifi kɛ́ tì binib kɔkɔ kɛ́ ɲmā kɛ́ nɛn cáá mpon bi-pu. Ni là kɛ́ fōo m-nibul maŋfal kɛ́ gāa ni-bindi ní kɛ́ kpáafɛ́ nimbi ni-ba yal.

¹⁹Ni bíl-mi m-nibul nimbiin kɛ́ ɲmā kɛ́ ká ɔɔji aŋaŋkul akaaŋkaa nɛn kpɔnɔb bikaŋkaabi. Ni nɛn bí móntɛ́ m-samaau un di néeń kɛ́ pɛ́lɛ́fɛ́ tinyimɔmbotee, ni bí kù bin kaa bàà máań ɲkúmee ní kɛ́ yàntɛ́ bin kaa bàà máań kɛ́ nɛn bí dimaŋfalinee bí dimaŋfalin dee.

²⁰An pu ní man ni-Dindaan Unimbɔti bí lì yii m làá jáń ni-bɔmbilin ɲin ni cáa sàl bin kínee. M làá dáal-ɲi kɛ́ tifi kɛ́ fúutɛ́ ni-ɲaliyin ní kɛ́ fɛ́ bin ni cúúyee kɛ́ líí.

²¹M làá dáal ni-ɲaabui kɛ́ cáatɛ́ ní kɛ́ fɛ́ m-samaau kɛ́ nyāntɛ́ ni-ɲaan. Naa ti làá ɲmā kɛ́ dū-bi kɛ́ kpántɛ́ ni-wanti tin ni cúúyee ní ń bée yii man di sá ni-Dindaan.

²²Ni dū ni-nyimɔɲyi kɛ́ yōtɛ́ deedeedambi wunti ɲyunti ɲun ní maa bàà là bi-wunti ń yōtēe. Ni tɛ́ binikpitib kunyannyaau, kɛ́ pɛ́iɛn-bi nsan bí fá bi-bimbikpitim kɛ́ ɲmátɛ́.

²³Mín puee, naa ti làá ká inyimɔn leedakaŋ kaa ti làá sòoń tinyimɔmbɔti. M làá fɛ́ m-nibul kɛ́ nyāntɛ́ ni-ɲaan. Mimmee ni làá bée yii m sá ni-Dindaan.»

Ezéchiél 14

Isirayeel yab máań kɛ́ dū awaa kɛ́ fá

¹Dalbee Isirayeel tindaŋkpilib biba dómiń kɛ́ kāl m-nimbiin.

²Niinee ní ti-Dindaan bí-mi yii:

³«Nisaaleen, binib nee tú bi-waaji bi-pɔbiliŋin ní. Bi-nimbikpeenu pée có kun di yànti bi ɲaaŋ ikpatee pu ní. A dàkafi yii m làá yànti bí bàlifi-mi tiba ɾn kíí-baaa?

⁴An puee sòon nì bi kí tükù-bi tin man ni-Dindaan Unimbɔti lée yii: Tí dūú ɲmànti kii Isirayeel yab kansikin ubɔ tú u-waaji u-pɔbilin ní u-nimbikpeenu pée có tin di yànti u ɲaaŋ ikpatee pu, ní boonee ki dómiŋ kí bàlifi Unimbɔti bɔnaatiliu, man ni-Dindaan di làá kíí-u m-ba. M làá kíí-u kí nóó nì awaa ɲin nyɔkɔm u cááyee ní.

⁵M làá ɲá mìn ní kí gbēē Isirayeel yab bin dū-mi ki fá ki kíŋ ki nóó awaayee pɔbil.

⁶An pu ní á tükù Isirayeel yab yii: <Ti-Dindaan Unimbɔti bí-ni yii ní kpánti ni-bimbim. Fàtīmaan ni-boon kí tī ni-waaji ní kí dū ni-timbiilituunɲi kɔkɔ kí fá.>

⁷«Isirayeel niliu ubɔ àá unicaan un kóò Isirayeel tiŋkinee yaa dū-mi ki fá ní ki yānti tiwaabɔti jín u-pɔbil ní kaa fātī u-boon ki tī tin di yànti u ɲaaŋ ikpatee, udaan yaa dómiŋ m-bɔnaatiliu cee kí bàlifi kí béé m-lammee, man ni-Dindaan di làá kíí-u m-ba.

⁸M làá jáŋ unil gbanti. M làá yànti ú kpánti ɲabika bí nīn kíŋ ki cáa gà ilan. M làá nyānti-u m-samaau kansikin ní ní béé yii man di sá ni-Dindaan.

⁹«Ama ubɔnaatil yaa yānti an ɲmātiŋ-u ní u gāa u-bindi ki kíí udaan tibee, mimmee an dàkà yii man ni-Dindaan di ɲmātiŋ ubɔnaatil gbanti. M làá dàkà udaan m-pɔɲɲu ní kí nyānti-u m-nibul Isirayeel yab kansikin.

¹⁰Ubɔnaatil gbanti nì un dómiŋ ki bālifēe kɔkɔ ɲá ikpitibaanti ní bi làá túŋ bi-kpitii kpuulool.

¹¹An yaa ɲá mimmee, Isirayeel yab kaa ti làá gáatí kí wàatī-mi. Baa ti làá ɲá ikpiti kí kón bi-ba tiɲkɔndi. Ama bi làá nīn sá m-nibul ní man ɾn nīn sá bi-Nimbɔtiu. Man bi-Dindaan Unimbɔti di lī mìn.»

Tiba kaa ɲūŋ kí pīiŋ Unimbɔti bɔsoonɲi nsan

¹²Ti-Dindaan bí-mi yii:

¹³«Nisaaleen, kitiŋ kiba pu nib yaa kaa yúl-mi deede ki ɲá ikpatee, m làá dàkà-bi m-pɔɲɲu. M làá bīl bi-kpaajinti tin bi kpáafēe ní kí yànti ɲkùm ɾn nyā, ní kí kpò kí céetí kitiŋee nib nì ki-waŋkuti.

¹⁴Báà binib bita nee, Noowa nì Daniyeel nì Yoob yaa bí kitiŋ gbanti nib kansikin, bi-deedeu làá fī bíŋ ɲmaniŋma ní. Man ni-Dindaan Unimbɔti di lī mìn.

¹⁵«Áá tí lī yii m dū ipecuncuti ki tó kitiŋ gbanti nib pu. Kitiŋee làá kpánti kii kuteeuee ní, di sá ipeel làá kpò kí céetí ki-nib ní ipeel puee, ubɔ mun kaa ti làá kíí kí dī niin.

¹⁶Báà binib bita gbanti yaa bí kitiŋee poon, bíŋ baba di làá ɲmátí. Man ni-Dindaan Unimbɔti un bí dimaŋfalinee di bí lī yii, baa làá ɲmā kí fī bíŋ bi-ba biyaamu gba, ní kitiŋee làá kpánti kuteeu.

¹⁷«Àá m yaa cáan kujaau ki tó kitiŋee nib pu ní ki pú bijanjaliibi nsan bí kpò kí céetí kitiŋee pu nib nì ki-waŋkuti,

¹⁸ní binib bita gbanti yaa kóò kitiŋee poonee, bín baba di làá ŋmátí. Man ni-Dindaan Unimbɔti un bí dimaŋfalinee di bí lè yìi, baa làá ŋmā kí fī bín bi-ba biyaamu gba.

¹⁹«M yaa tí cáan bìlbil kúm ki tó kitiŋee nib pu ki kpáatì m-ŋuul ki sītì bi-pu kí kpò kí céetí ki-nib nì ki-waŋkuti,

²⁰ní Noowa nì Daniyeel nì Yoob bí kitiŋee poon, bi-deedeeu làá fī bín ŋmanìŋma ní. Man ni-Dindaan Unimbɔti un bí dimaŋfalinee di bí lè yìi, baa làá ŋmā kí fī bín bi-ba biyaamu gba.»

²¹Mín boonee ní ti-Dindaan Unimbɔti bí-mi yìi: «M dū inaabukpaan inaa ki tó Jeerusaleem pu kí kpò kí céetí binib nì tiwaŋkuti. Inaabu gbanti di sá kujaau nì ŋkùm nì ipeecuncuti nì bìlbil kúm.

²²Ama biba làá ŋmátí. Bi làá nyāntí bininjab nì binimpoobi kitiŋin. Bi làá dāān kí kūtì ni-pu. Ni làá dāá ká bi-bimbim nì bi-tuunŋi ní kí tī-mi mmóon m nín dū nnaabukpaan ŋun ki tó Jeerusaleem puee.

²³Ni làá kpántí ni-landokɔŋu, di sá yìi ni làá ká-bi ní kí béé yìi m cáá nsan kí ŋá kitiŋ nee kii m nín ŋá-kì pu nee. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon mín.»

Ezéchiél 15

Buŋiinyisubu bun ŋŋmi wùñee

¹Ti-Dindaan sòon nì mi ki bí yìi:

²«Nisaaleen, buŋiinyisubu cáá kunyampoou ki jítin isufi in kɔkɔ kíñeeeee? Mimmee bu-paŋŋi cáá kunyampoou ki jítin kubambaŋŋun sufii paŋŋaaa?

³Unil ŋūn kí dū fiinyi subu kí kpítí tibaaa? Bi ŋūn kí dūú ŋá dikpakpaal kí sàkañ tiwanaaaa?

⁴Bu péé ŋāñ bí dū-bu kí tɔ ŋŋmin an wà ní. Ní ŋŋmi yaa wūñ anyɔɔgbanliitlee, ndɔee kansikin mun wù ní. An yaa wūñ mimmee, bi gítì ŋūn kí dū-bu kí ŋá ba?

⁵Bu nín nín sá bumɔmbuee, baa nín ŋūn kí dū-bu kí ŋá tiba. Kin bu nín wūñ ŋŋmee ní bi gítì ŋūn kí dū-bu kí ŋá tibaaa? Aayee, kpataaaa!

⁶«Too, man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòon puee sèé: <Kii bi nín dū buŋiinyisubu dɔŋu kí tɔ ŋŋmin kí yàntì isufi in kíñee dɔyee, mín ní m làá wà Jeerusaleem yab.

⁷M làá jáñ-bi. Bi dàkafi yìi bi sàñ ki nyán ŋŋmin ní, ama ŋŋmi làá wà-bi. M yaa láa bíi jáà nì bee, ni làá dāá béé yìi man di sá ni-Dindaan.

⁸M làá yàntì bi-tiŋki í kpántí kuteeu, kun puee baa yúl-mi nì deedee.> Ti-Dindaan Unimbɔti nín sòon puee dee.»

Ezéchiél 16

Jeerusaleem nín bí kii kibiki kin bi dūu fée ní

¹Ti-Dindaan sòon nì mi yii:

²«Nisaaleen, dàkà Jeerusaleem tɛŋki ntimbiil tuuŋɛi nɛn kì ɛ́e.

³Á tükù-kì yii: <Ni-Dindaan Unimbɔti nín bíi sòon nì Jeerusaleem puee sò. Kanaan sá a-naanjab tɛŋki ní. Niin ní bi màl̄-si. A-baa sá uamɔɔrja ní a-na sá ueetinimpu.

⁴Daliŋkin bi màl̄-see, ubɔ kaa nèn gíí a-puluuŋmiŋu. Baa nèn fùl̄-si nnyim kí ɛ́a-si circir. Baa nèn dū ɲyaam ki ɲmīt̄-si, ní kaa nèn tí dū sata ki bīiñ-si.

⁵Ubo kaa nèn súñ a-saai áá ki dàk̄a-si kulaŋŋaŋfitiiu kí ɛ́a-si tíñ gbanti kɔ́kɔ́. Ama bi nín màl̄-see, bi dū-si ki bíl̄ kitɛŋ ní, di sá yii baa nèn là bi-nimbil ń wāl̄-si.

⁶M nín jíti a-ceeyee, m ká yii a dō a-fatikuun. A nín dō a-fatikuun mimmee ní m bí-si yii á nín bí dimaŋfalin, ní ki būsì ki lī yii á nín bí dimaŋfalin.

⁷M yānti a wíiñ kii kusaaun subuee ní. A wíiñ ki cíkiti ní ki kpánti usapɔɔnyaan. A nèn nyáñ abii ki túkú tikuti. Ama a nèn pée bí dicancaŋbeel ní.

⁸Míñ boonee ní m gíti tí jíti a-cee ní ki ká yii a cíkiti ki bàñ dicamɔndi. Niinee ní m dū m-bɔkutikpaandi ki bīiñ a-cancaŋbeel pu. M nèn pūt̄i yii m làá nín yú nì si deedee ní man nì si ɛ́a mpèé. Niinee ní a kpánti m-yɔu>. Man ni-Dindaan Unimbɔti di lī míñ.

⁹«Niinee ní m yōon nnyim ki fínti fatiku un bí a-puee ní ki dū ɲkpam min sófèe ki ɲmīt̄-si.

¹⁰M nèn dū tiwampeenkaal tin bi gbáñee nì igban imɔnti naatakaŋ nì dambalamɔnti nì ɲaamɔnti bɔkutikpaandi ki tī-si.

¹¹M nèn dū tinyɔkontikaal ki nyɔkonti-si, ki nèn dū dibɔmbil ki fúuñ a-ɲal ní ki dū tiléenkaal ki léen-si.

¹²M nèn dū kibɔmbiki ki túuñ a-maŋfal ní ki dū falfatib ki túuñ a-tafaliŋ ní ki dū kibeeфуulii kinyannyaanɲi ki cíkiñ-si.

¹³A-wannyɔkontikaati nèn sá sindaariya nì animbil ní, ní a-wampeenkaati sá ɲaapiin ní bi dū gulfamɔnti ki gbáñ. Nyimmontiim nì tisiil nì oliifi kpam ní a nèn jíñ. Niinee ní a dūu kpánti usapɔɔnyaan ki bàñ kí nín sá ubeenimpu.

¹⁴A-nyaaŋku puee, a-yindi nèn gbīt̄i ki bàñ atimbun kɔ́kɔ́n, di sá yii m nín nyɔkonti-si puee, a lafun kpánti unyannyaan. Man a-Dindaan Unimbɔti di sòon míñ.»

Jeerusaleem kpánti kii kinimpulaakpaayee

¹⁵«Ama a dū a-mákal ki páan a-nyaan̄ku pu. A-yindi nín gbī̀tì an kòkò puee, a dūu kpántì kilaakpaai. A dōon̄ nì bisanjitiliibi kòkò ní ki dūu kpántì bi-wanti.

¹⁶A lēē a-wampeen̄kaati tin cáá inyin̄fi tikpilee ki dūu nyòkòntì a-waatootipaanȳi ki n̄á niin a-laakpaatuun̄ji. Ubo kaa n̄in pée n̄á mín̄ ki ká, ní kaa ti làá n̄á mín̄ mun jaanjaan.

¹⁷A dū sindaariya n̄i animbil wann̄yòkòntikaati tin m tī-see ki dūu mósó iwaajaa, ní ki dōon̄ n̄i i ki n̄á tilaakpaal.

¹⁸A dū a-wampeen̄kaati tin bi gbáñee ki bī̀n̄ bi-pu, ní ki dū n̄kpam n̄i talaalub bin m tī-see ki n̄á saraa ki tī-bi.

¹⁹Kí fáatín̄-bee, a dū tijin tin kòkò m n̄in tī-see ki n̄á-bi saraa, nyimm̄ontiiim n̄i n̄kpam n̄i tisiil. Kpèè tin ní a n̄ée dee, man a-Dindaan Unimb̄oti di sòon̄ mín̄.

²⁰Jeerusaleem, a dū a-jip̄ombi n̄i a-bisalib bin a màl̄-mee ki n̄á saraa ki tī awaa gbanti an kpántì n̄i-jinti. A-laakpaatuun̄ji n̄in a n̄áñee kaa bàñ-see,

²¹see a nín lāntì m-jip̄ombi ki dūu n̄á saraa ki tī a-waan̄ee!

²²Nyunti n̄un a n̄in bī́ n̄áañ ntimbiil n̄i alaakpaatuun gbantee, aa dākafi ki téetì a-sap̄onti yuntiñu, nyunti n̄un ní a n̄in bī́ dicancañgbeel ki dēē a-fatikuunee.

²³«A nín n̄á atuñkpiti gbanti kòkò ki dóòyee, nnaabu di dō ki cí-si, man a-Dindaan Unimb̄oti di sòon̄ mín̄.

²⁴Nì mín̄ kòkòee, a gbíntì n̄ikì ki mǎā akumpoo n̄i isaraafan ipaan kòkò pu.

²⁵A mán̄ dikumpool disañkan̄kpil kamaa pu ní ki dū a-nyaan̄ku ki n̄á ntimbiil tuun̄ji. A dū a-ba ki tī usan̄jitiil kamaa ní ki mōtì b̄tì a-laakpaati.

²⁶A kpáfi n̄i Eejipiti yab, a-kòñkònn̄aatòb bin cáá n̄gbann̄yaanee ki n̄á tilaakpaal, ní ki gítì n̄á tin jítì mim̄mee ki gbítì m-n̄uul.

²⁷Niinee ní m dākā-si m-pòññu. M fōō tin a cááyee dijandi diba ní ki dū-si ki líñ̄ a-nannan̄liibi, Fiiliistii yab timmu mun a-laakpaabimbim n̄in kōntí icooyee.

²⁸Ama an kaa bàñ-see ní a cū̀tì bī́ n̄áañ tilaakpaal n̄i Asuur yab. Nì mín̄ kòkòee, an kaa yá ki kó-si.

²⁹A gítì n̄á alaakpaatuun tikpil n̄i Babiloon yab, binyampoobi tiñkin, ama an kaa tū́n̄-si ditundi.

³⁰Ama a-mul kaa bōotí mmós̄oneeee! Man a-Dindaan Unimb̄oti di sòon̄ mín̄. A nín n̄in n̄áañ tñ̄ gbanti kòkòee, a n̄áañ n̄i kinimpulaakpaai páaa ní.

³¹A mán̄ akumpoo disañkan̄kpil kamaa pu. A mán̄ iwaatootipāan an kòkò pu. Ama aa fōō animbil kii bilaakpaadambi bin kíñee nín n̄áañ puee!

³²A bī́ kii unimpu un n̄éēñ binicambi ki jítìñ̄ u-calee ní.

³³Nnimpulaakpaamu kɔkɔ fòol a-nimbil ní, ama siiyee, a pūh a-bɔmbi tiwan ní ki pà-bi bí nīn nyēēn an kɔkɔ pu ki dōon ki dō nī si.

³⁴A-laakpaatuunji poonee, sii kaa ḡaán kii nlaakpaadamu mun kíñee nín ḡaán puee. Baa nyàab-si, kaa pà-si, ama sii di pà-bi. Sii kaa ḡaán kii bin kíñee nín ḡaán puee.

³⁵«Too, Jeerusaleem kilaakpaai, pīlifi ti-Dindaan nyɔɔbundi.

³⁶Pīlifi tin man a-Dindaan Unimbɔti bíi sòñee. A dū a-cancangbeel ki páaṇ mpaampiin pu ki yānti a-wunti ncal ḡyunti ḡun ní a bíi ḡaán tilaakpaal nī a-bɔmbi, a-timbiiliṇu waṇee. A dū a-jipɔmbi ki ḡa saraa ki tī a-waṇi ki kpáati bi-fatikuu ki fá.

³⁷An pu ní m làá kóon a-bɔmbi bin nīn tī-si mmɔnee kɔkɔ kí kpāfi, bin a nīn nēēnee nī bin bɔti kaa nīn mōñ-see. M làá kóon-bi an kɔkɔ pú kí kpāfi a-cee ní kí pēetī-si ní bí wāl a-cancangbeel.

³⁸Binimpoobi bin ḡaán tilaakpaal nī bin kù binibee tafadaaldi ní m làá dūú dáal a-tafal. M-ḡuul nī m-poompoonyi poonee, m làá dū ḡkúm ní kí dáal a-tafal.

³⁹M làá dū-si kí líñ a-bɔmbi. Bi làá gbá kí wīl a-kumpooni ní kí bīl a-waatootipaanyi. Bi làá cúú a-wampeenkaati kí pēetī ní kí gbākal-si a-wannyɔkontikaati tinyaandee kɔkɔ ní kí yāntī-si dicancangbeel.

⁴⁰Mīñ boonee ní bí lùkutī diniwul kí tō a-pu. Bi làá yāṇkī-si ataṅkee kí kpò ní kí dū ntàataajimu kí tōntī-si,

⁴¹ní kí wà a-diiṇi ḡḡmi. Bi làá dáal a-tafal min máañee kunimpupaaunimbiin. M làá kúntī a-laakpaatuunji ní aa ti làá ḡmā kí pà a-bɔmbi.

⁴²M làá yāntī m-ḡuul í tō a-pu di-tundi kí cáá kátí. Mīñ boonee ní m-ḡuul í páatí a-pu ní m-pɔbil í sòṅkī, ní maa ti làá ḡí diṇuul.

⁴³Aa ti téetí tin ní m ḡa ki tī-si doooo a-sapɔnti yuntiṇee ní ki dū a-tuunji ki gbíti a-ḡuul. Too, ma muee, m làá pà a-bimbim paati. Man a-Dindaan Unimbɔti di sòñ mīñ. Di sá yīi a ḡa icoo tuunji ki kúti ntimbilil tuunji ḡin kɔkɔ a ḡa nī awaayee pu.

Ntimu mun kíñee sòñ Jeerusaleem

⁴⁴«Jeerusaleem, bilangaaliibi làá ḡā-si nlan yīi: <Unaati nín bí puee, mīñ ní u-bisal mun bí>.

⁴⁵Ibaamɔn poonee, a lafun sá a-na bisal, unimpu un di nīn ná u-cal nī u-biyaamuee. A pée bí kii a-naalib bin di nīn ná bi-calib nī bi-biyaamuee ní. Ni-na nīn sá ueetinimpu ní, ní ni-baa sá uamɔɔɔja.

⁴⁶A-maan di sá Samaarii ḡan pú tiṅki ki kpāñ ntimbilimu mun māntī tú-kèe. A-naal di sá Soodoom ḡiil pú tiṅki nī ntimbilimu mun māntī tú-kèe.

⁴⁷An kaa sá bi-bimbim nì bi-timbiilituunɔŋi ɲmaniɲma ní a fōō, ama a gíti ɲá tin jítiɛn mimmee!

⁴⁸Man a-Dindaan Unimbɔti nín bí dimaɲfalin nee, a-naal Soodoom nì ntimbilimu mun mǎntii tú-kèe kaa pée ɲá ikpiti kii sii nì ntimbilimu mun mǎntii tú-see nín ɲá puee.

⁴⁹Soodoom nì ntimu mun mǎntii tú-kèe yìntitam sò. Mu nìn cáá dilambil, ki nìn jìɲ ki lákatí mu-ba pu ní ki nìn bí ɲgbansɔŋfin kaa dàkafí tiba pu. Muaa nìn jōō bisoodambi nì binandambi.

⁵⁰Mu nìn yòontí mu-ba yilpu ní ki nìn ɲá ntimbiil tuunɔŋi. Niinee ní m kúnti-mu kitin pu kii a nín nyí puee.

⁵¹Samaarii tinɔŋi kíɲ kaa ɲá ikpiti in a ɲá nee dijandi gba! A ɲá ntimbiil tuunɔŋi tikpil ki jítiɛn-kì. Bi yaa dū a-maan Samaarii nì a-naal Soodoom ki ɲmǎntiɛn siiyee, bíɲ sá deedeedambi ní!

⁵²Too, kɔŋkɔnnée, an kíɲ á túɲ a nín fá a-jilmau puee cooi dee. A tī a-naal nì a-maan ibaamɔn, di sá yii ikpiti in a ɲée nyāŋkì ki jíti bi-yai, ní ki yānti bi kpánti deedeedambi ki jítiɛn-si. Icoo n nín cáá-si ní á jī falaa a nín fá a-jilmauee pu.

⁵³M làá yànti ntimu gbanti n fàtí gítí kii mu nín nìn bí puee. M làá yànti an fàtí búti Soodoom nì ntimbilimu mun mǎntii tú-kèe nì Samaarii nì ntimbilimu mun mǎntii tú-kèe. Mìn boonee ní m dāá yànti án búti si mun.

⁵⁴An yaa ɲá mimmee, icoo làá cúú-si ní á fá a-jilmau tin kɔkɔ a ɲée pu. An di làá ɲméeɛn-mu.

⁵⁵Án làá fàtí búti Soodoom nì Samaarii nì ntimbilimu mun mǎntii tú-muee. Án làá fàtí búti si mun nì ntimbilimu mun mǎntii tú-see.

⁵⁶Nyunti ɲun a nìn cáá dilambilee, a nìn kpée a-naal Soodoom fám ní.

⁵⁷An sá ɲyunti ɲun ní a-kpitii nìn dáá bí dibalinee ní. Sii mun yuntiɲu bāaɲ Eedoom timmu nì ntimu mun mǎntii tú-muee n bèle-si dee. Fiiliistii yab timmu làá kpèè-si fám ijaan kɔkɔ pu.

⁵⁸Icoo nì ntimbiil tuunɔŋi ɲin a ɲée paati dee. Man a-Dindaan di sòon mìn.

⁵⁹«Man a-Dindaan Unimbɔti nín sòon puee sò. A kpée dipùtil din a pūtée fám ki kpiti mpée ɲun bí man nì si kansikinee. Mìn puee, a nín ɲá-mi puee, mìn ní m làá ɲá-si.

⁶⁰Ama mamee, maa làá súntí dipoondi din ní m pōon-si a-saponti yuntiɲuee. M làá yànti dipoondi gbanti n kpánti talku poondi.

⁶¹A làá dāá téetí a-bimbim pu ní icoo n cúú-si ɲyunti ɲun ní a yaa láa fōō a-mambi nì a-naalib a-ceeyee. M làá dāá dū-bi kí ɲá a-tapu bí kpánti kii a-bisalibee, min kamaa an kaa bí dipoondi din m pōon-see poonee.

⁶²M làá fàtīf pòntī dipoondi din ní m pōh-see, niinee a làá béé yìi m sá a-Dindaan.

⁶³A làá téetí tin jítèe pu ní icoo n' cúú-si ní a-nyòkò n' kpú, kun puee a fá a-jilmau. Ama mamee, m làá dū tin kòkò a n'ée kí pō-si.» Man ni-Dindaan Unimbòti di sòh mìn.

Ezéchiél 17

Ikaalun ili n' fiinyi subu bubò bòti

¹Ti-Dindaan sòh n' mi yìi:

²«Nisaaleen, pòh Isirayeel yab ipòh nee kí dū tibòti nee kí n'antī-bi.

³Tùkù-bi yìi man a-Dindaan Unimbòti di bí sòh yìi: <Ukaalun'kpaan ubò di n' bí kí cáá ifeen'kpaan ní u-kuti fòkò kí náah kí cáá inyin'fi kupaau. U n' n'aañ kí b'aañ Leeban' n' joon'ji. U n' yá kí kófi seedir subu bubò yilpu.

⁴U n' b'atì bu-pandi din fòkòh n' kòkò kínee ní kí yòh-dì kí cáá cūnni binyampoobi tin'kin kí dū-dì kí bíl bibantiliibi tin'kin.

⁵Mìn boonee ní u yòh Isirayeel tin'kin subu bubò kí cáá cóh kiti' kin bi yòkòtèe n'. U n' cóh-bu mbun n' cáá nnyim tikpilee gbandi, a l' kii busubu bun née nnyimee.

⁶Busubuee cóti ní kí pòkòti kí kpánti bufiinyisubu kí l'lih. Bu n' tòò bu-pa' n' kí cá ukaalunee watil pú ní bu-nya'nyi w'inti u-feen'yi taapu. Busubuee n' dū kpánti bufiinyisubu kí cóti cóti ní kí tó tó mpamu.

⁷Ama ní ukaalun'kpaan uliliiti ubò mun dū b'aañ. U-feen'yi n' sá ikpaan ní kí cáá tikuti tikpil. Niinee ní bufiinyisubuee tó bu-nya'nyi kí túl ukaalunee cee ní kí f'atì bu-pa' n' u-watil pú. Bu n' dàkafi kí ká u-cee nnyim kí j'it' laakin bu cóe.

⁸Ama bi n' cóh-bu kiti' kin n'nee pòh ní, mbun n' cáá nnyim tikpilee gbandi, bú n' kí tó apan, kí lòh abil kí kpánti bufiinyisubu bunyaambu.>

⁹«Dū tin man ni-Dindaan Unimbòti sòh nee kí n'atī yìi: <Bufiinyisubu gbanti n' kí w'inaaa? Ukaalumpeekaayee kaa làá cúú bu-nya'nyi kí fùkò, kí b'il bu-bili' ní kí y'antì bu n' cóti cóti pu mpòminee n' kpāaa? Kí fùkò-buee, an kaa làá bàlifi ú n' m' n' àà ú nyàab binib tikpil.

¹⁰Bi baasii cóh bufiinyisubuee ní, ama bu làá n' kí pòkòtāaa? Kubu' yaa ny'anní n'w' n'yalan'ki pú kí j'itì bu-puee, buaa làá kpā dicilpu dicilpu niinaaa? Laakin bi cóh-bu bú bàà w'inee, niin ní bu làá kpā!>»

Tibonmantikaalee taapu

¹¹Ti-Dindaan sòh n' mi yìi:

¹²«Bàlifi pɔɔgaatib nee yii bi gbɪ̃ tɪbɔŋmantikaal nee taapuɔɔɔ? Tùkù-bi yii Babiloon bɔtiu dómiń Jeerusaleem ki cúú ubɔti nì bitindaŋkpilib ki cūnni u-tiŋkin.

¹³U nìn yōòh ubɔti dicaŋkun niliu ubɔ, ní u nì u ɲá mpèé ní ki yānti u pūtì yii waa làá nyā mpèéyee boon. U nìn yōòh kitiŋee pu bɔtibiliŋ

¹⁴án nín làá ɲá pu kitiŋee ń sɪnti ki-ba taapu kí taa ti ɲmā kí yìkì, ní kí nìn tó mpèéyee deedeeyee.

¹⁵Ama ní ubɔtipɔɔneee yìkì bí jàà nì Babiloon bɔtiu. U tú ituun Eejipiti án nín làá ɲá pu Eejipiti ń tī-u itaamu nì bijanjaliibi tikpilee. Án làá ɲmā kí búti-uaaa? U nín bí ɲáán mimmee, u làá ɲmā kí fī u-baaa? Waa làá ɲmā kí fī u-ba, di sá yii u nyán mpèé boon!

¹⁶«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín bí dimaŋfalin nee, ubɔti gbanti làá kpú Babiloon bɔtiu un di kāaŋ-u dibeelee tiŋkin ní. Di sá yii u kpèe dipùtil din u pūtèe fám ki nyán mpèéyee boon. Mìn puee Babiloon tiŋkin ní u làá kpú.

¹⁷Báà Eejipiti bɔtiu Faaroo yaa cáaŋ bijanjaliibi bin pɔɔyee tikpil gba, waa làá ɲmā kí mōtì u-pu, kun puee Babiloon yab làá mā ɲgumu mun boon bi làá nìn bāalee, ní kí gbà ibòó kí pòfi binib tikpil.

¹⁸U nín kpèe dipùtil din u pūtèe fámeee, u nyán mpèéyee boon dee. U nín ɲá pu ki kí ki nyī ɲɲal ní ki ɲá tin bí nee kɔkɔee, waa làá ɲmátí!

¹⁹«Man ni-Dindaan Unimbɔti un bí dimaŋfalin nee nín bí sòòh puee sò. Isirayeel bɔtiu nín ɲá pu ki nyán mpèé ɲun ní u nìn pūtì m-nimbiin ki nyī ɲɲalee boonee, m làá dáal u-tafal.

²⁰M làá píl-u kutaliŋɲu ní kí cúú-u. M làá cūnni-u Babiloon tiŋkin ní kí sòòh u-bɔti niin, di sá yii waa yúl nì mi deede.

²¹Bi làá kpò u-janjamɔntiibi kujaaun ní bin kìn kaa kpíyee ń sàh kí yàl ijaan kɔkɔ pu. Niinee ni làá bée yii man ni-Dindaan di sòòh.»

Ti-Dindaan poonyi

²²«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòòh puee sò. Man m-ba làá lēē seedir subu yilpu dipampɔmbil din túkú bu-paŋkpaanɲi nyɔkɔpuee ní kí cáá cóòh dijoofɔŋfɔkɔl diba yilpu.

²³M làá dū-dì kí cóòh Isirayeel jool din fòkɔee yilpu. Di làá wíiń kí tō apan, kí lòòh abil ní kí kpántí buseedirisubu bunyannyaambu. Inoon kɔkɔ nì i-bulifi làá páań i-diiŋi bu-paŋɲi pu, ní kí nìn ɲuŋfi bu-boonɲu taapu.

²⁴Niinee tisatin sufii kɔkɔ làá bée yii man di sá ni-Dindaan. M gùutì isufi in fòkɔee pu ní kí yànti in kaa fòkɔee ń wíiń. M làá yànti isufi in sòmee ń kpā ní kí tī in kūnee ɲkpiim. Man ni-Dindaan di sòòh, ní tin m yaa lēē, m ɲáań mìn ní.»

Ezéchiél 18

Unimbɔti sòòn binib ɔti ki nóó nì bi-bimbim ní

¹Ti-Dindaan sòòn nì mi yii:

²«Isirayeel tiŋkinee, ba pu ní bi gà nlan nee yii: <Bibaatiibi ŋmó ayeenŋaan, ama ní mbiyaamu nyiŋŋi nyāŋfi ní?>

³Man ni-Dindaan Unimbɔti un bí dimaŋfalin nee di bí sòòn yii, naa ti làá gāā nlan gbanti Isirayeel tiŋkin.

⁴Tiŋman, unil kamaa maŋfal kā man ŋaan ní. Bibaatiibi nì mbiyaamu kɔkɔ maŋfal kā man ŋaan ní. Un yaa ŋá ikpatee, udaan di kúù.

⁵«Tí dūú ŋmàntī kii deedeedaan di bí ní ki ŋáaŋ tin kítèe nì tin bí deedeeyee.

⁶Waa jīn tiwaajin awaajoon pu, kaa tòotī Isirayeel yab waanji. Waa mōnni u-juti nimpuu, ní kaa dò nì unimpu un bí fùul ŋkpinee.

⁷Waa mùul u-juti kaa yù u-juti wanti mun. U gīntí u-pònlīu nín dū tin ki sīh u-cee toolimee ki tìl-u. U tìl un ŋkùm cááyee tijin, ki tìl un kaa cáá tiba kí pèènee tiwampeenkaal.

⁸Waa pìntí u-nimbiliŋ bí dāá téen-u kí páaŋ áá ki nyàab ipaati. U fàtī u-boon ki tìl tin kaa bí deedeeyee ní ki sòòn binib ɔti nì ibaamɔn.

⁹U tó m-bɔkpaanji nì m-marab ní ki nóó ibaamɔn saŋŋu. Too, man ni-Dindaan Unimbɔti di bí sòòn yii an niliuee sá deedeedaan ní ki làá nīn bí dimaŋfalin.

¹⁰«Tí tí dūú ŋmàntī kii an niliuee cáá jipɔɔn ní u-jipɔɔnee fìkì binib wanti ki kù binib ní ki ŋáaŋ atuŋkpiti kɔkɔ nì ŋi-bulifi.

¹¹U-baa kaa pée ŋá mín ki ká. U jīn tiwaajin awaajoon pu, ki mōnni u-juti nimpuu.

¹²U mùul usoodaan nì unandaan, ki yù u-juti wanti, kaa gīntí u-pònlīibi nín dū tin ki sīntí u-cee toolimee ki tìl-bi. U tòotī awaa ní ki ŋáaŋ ntimbiil tuuŋŋi.

¹³U pìntí u-nimbiliŋ bí dāá téen-u kí páaŋ áá ki nyàab ipaati. An niliu gbanti làá nīn bí dimaŋfalinaaa? Aayee, kpataaa! U ŋá ntimbiil tuuŋŋi nee kɔkɔ, see ú kpú, ní u-kúm kpuulool làá gítí ún u-ba pu ní.

¹⁴«Tí tí dūú ŋmàntī kii u cáá jipɔɔn. U-jipɔɔn gbanti ká u-baa tuŋkpitiŋ, ama ní kaa nóó u-tabɔbiliŋ.

¹⁵Waa jīn tiwaajin awaajoon pu, kaa tòotī Isirayeel yab waanji. Waa mōnni u-juti nimpuu kí kón u-ba tijɔkɔndi.

¹⁶Waa mùul u-juti kaa yù u-juti wanti. U gīntí u-pònlīu nín dū tin ki sīh u-cee toolimee ki tìl-u. U tìl un ŋkùm cááyee tijin nì un kaa cáá tiba kí pèènee tiwampeenkaal.

¹⁷U fātī u-boon ki tìi tin kaa bí deedeeyee ní kaa p̀ntí u-nimbiliŋ bí dāá téen-u kí páań àá ki nyàab ipaati. U tó m-bɔkpaanji nì m-marab ní ki nóó ibaamɔn saŋɔ. An niliuee kaa làá kpú u-baa kpitii pu. U làá n̄n pée bí dimaŋfalin ní.

¹⁸U-baa nín mūul binib, ki yūn u-nabiki wanti ki s̄ań bin m̄ntii tú-uee, ún di m̄ań kí kpú u-kpitii pu.

¹⁹«Ama ní ni bàlifi yii ba pu ní ujipɔnti kaa m̄ań kí fōō u-baa ỳntitam tafadaaldi? Too, kun di ỳ-tee di s̄a yii ujipɔntee ńá tin bí deedee ki kítèe ní ki tó m-bɔkpaanji kɔkɔ. An puee u làá n̄n bí dimaŋfalin.

²⁰Un ńá ikpatee di kúu. Mbiyaamu kaa cáá kí pà mu-baabi kpitii pɔndi, ní bibaatiibi mun kaa cáá kí pà bi-biyaamu kpitii pɔndi. Bi làá pà deedeedaan u-deedeetuunji paati ní, ní kí pà unikpiti u-kpitii tuunji paati.

Nín ńáańmaan tiŋan

²¹«Unikpiti yaa gbēen kaa tí bíi ńáań u-tuŋkpitiŋ ní ki kíń ki tó m-bɔkpaanji ki ńáań tin bí deedee ki kítèe, waa làá kpú, u làá pée ńmátí ní.

²²Bi làá súntí u-ỳntitam kɔkɔ pu, ní ú n̄n kíń ki bí dimaŋfalin u-deedee tuunji ńin u kíń ki bíi ńáańee pu.

²³Ni d̄akafī yii an mōn-mi m̄ ká unikpiti ń kpú níii? Man ni-Dindaan Unimbɔti di bíi t̀k̀-ńi yii kun m lèe di s̄a unikpiti ń kpántí u-bimbim kí n̄n kíń ki bí dimaŋfalin.

²⁴Ama deedeedaan yaa gbēen kaa tí bíi ńáań deedee tuunji, ní ki kíń ki kíń ki bíi ńáań ntimbii tuunji ńin binikpitib ńáańee, ni d̄akafī yii an niliuee làá n̄n bí dimaŋfalinaaa? Aayee, kpataaa! Bi làá súntí u-deedee tuunjee kɔkɔ pu. U làá kpú, di s̄a yii waa yúl deedee ní ki bíi ńáań ikpiti.

²⁵Ni lì yii: <Ti-Dindaan nín ńáań puee kaa kítì!> Isirayeel yab, p̄lifimaan-mi tiŋan. Man di ńáań tin kaa kítèeee? An kaa s̄a nimbaaa?

²⁶Deedeedaan yaa gbēen kaa tí bíi ńáań deedee tuunji ní ki bíi ńáań ikpatee, see ú kpú. Ikpiti in u bíi ńáańee pu ní u làá kpú.

²⁷Ama unikpiti yaa fātī u-boon ki t̄i u-tuŋkpitiŋ ní ki kíń ki bíi ńáań deedee tuunji n̄ tin kítèe, u làá f̄i u-maŋfal.

²⁸U yaa d̄ań ki ká yii u bíi ńáań atuŋkpiti ní ki fātī u-boon ki t̄i-ŋee, u làá n̄n bí dimaŋfalin, waa làá kpú.

²⁹Ama ní nimbi Isirayeel yab bí ki lì yii: <Tin ti-Dindaan ńáańee kaa kítì!> Mim mee man nín ńáań puee di kaa kítàaa? Nimbi nín ńáań puee di kaa kítàa!

³⁰An pu ní m làá s̄oń nimbi Isirayeel niliu kamaa b̄ti ubo ubo kí nóó n̄ u-tundi, man ni-Dindaan Unimbɔti di s̄oń m̄iń. Kpántímaan mbimbim, kí f̄tímaan ni-

boon kí tī ikpiti in kɔkɔ ni bí ki ɣáánee. Ní taa yàntī ikpiti iba ń kpántí ditanɣpagbéetikaal kí tī-ni.

³¹Fámaan atunɣkpiti ɣin ni ɣáánee, kpántímaan ni-pɔbiling nì ni-landɔkɔi. Isirayeel yab, ba pu ní ni là kí kpú ní?

³²Man ni-Dindaan Unimbɔti, m bí lè yii maa là ubɔ kúm. Fàtímaan ni-boon kí tī ikpiti ní kí nīn bí dimanɣfalin!»

Ezéchiél 19

Gbikintib yalinɣkii

¹Ti-Dindaan bí-mi yii m ɣā yalinɣki lanɣu nee kí tī Isirayeel ɔtibiling:

²«Ni-na nīn sá ugbikintinaati ní ki bí gbikintib kansikin. U nīn dɔ agbikintipɔmbil kansikin ní ki kpīntí u-biyaamu.

³U nīn péé u-biki kiba. Kín kpánti digbikintipɔmbilee, ní ki bífi ki kīn ki ɣūn kí tɔntī kuwanɣkuluu, ní ki cúti binib ki ɣmó.

⁴Binicambi nīn gbīl u-pu. Bi nīn gbīn mbòó ki sāl-u ní ki dū dibɔmbil ki túuñ u-manɣfal ki cáá-u ki cūnni Eejipiti tinɣin.

⁵Ugbikintinaati kāl ki cíti ki ɣī. Nyunti ɣun u ká yii dimákal kaa ti bée, ní u lēē u-biyaamu kansikin kiba. U nīn dū-kí ki kpánti digbikintipɔmbil dīn cáá mpɔnee.

⁶U nīn kóò gbikintib kansikin ní ki dūu kpánti digbikintipɔmbil. U bífi ki ɣūn kí tɔntī kuwanɣkuluu ní ki cúti binib ki ɣmó.

⁷U nīn gbán ki wīl bi-gunlɔkɔɣ ní ki nāan bi-timmu. Kitiɣee pu nib yaa nīn gbīl u sūnee, dinyoondi nīn cúti-bi ní.

⁸Niinee atimbun nib kpáfi kí jáñ-u, anibul nīn nyánni an kɔkɔ pu. Bi nīn dū kulaanɣu ki cúu-u ní ki dū-u ki tó mbòó poon.

⁹Bi dū dibɔmbil ki lɔkɔ-u ní ki dū-u ki tó dikantandin ki cáá-u ki cūnni Babiloon ɔtiu cee. Bi nīn dū-u ki tó sarkan kí taa ti gbīl u-pu yii u gbùkuñ Isirayeel joonɣi pu.»

Buɣiinyisubu yalinɣkii

¹⁰«Ni-na nīn náan nī buɣiinyisubu bun bi cóon mbun caɣinee ní. Bu nīn lòon tinɣan ní ki cáá tifaal tikpil, kun puee bu nīn kánti nnyim tinɣan pu.

¹¹Bu-paɣɣi nīn pɔɔ tinɣan, ní ki kpánti bibɔtiibi kpandɔɣu. Bu nīn wīn ki fɔkɔn ki páan isufi pu. Bu-fɔkɔɣu nī bu-paɣɣi puee, báa ɣma nīn wāl-bu ní.

¹²Ama ní bi fùkū-bu nī dīnuul poon ki lúkú kitiɣ. Nwīn nyalanɣi pú buɣku yānti bu-biling kūn ki líti. Bu-paɣɣi ɣin nīn pɔɔyee kūn ní ki wūn ɣɣmi.

¹³Kɔɣkɔnnee, bi dū buɣiinyisubu ki cóon kuteeun, kitiɣ kin kūn nnyim kpée.

¹⁴Ŋɛmi ɲubɔ nyán bu-dɔŋu poon, ɲu wùñ bu-paŋɲi nì bu-biliŋ. Buaa ti cáá dipandi din pɔɔ ki ɲùñ kí kpántí ubɔti kpandɔŋuee.» Bí nín gà nlan nee kii bi nín gà ɲkpiisilan puee.

Ezéchiél 20

Isirayeel kaa yúl nì Unimbɔti deedee

¹Bi nín cúú Isirayeel yab ki cūnnì kuyunɲu abin aluli boon, uɲmaŋmooŋmooti iwiin saalaa dalee, ní Isirayeel tindaŋkpilib biba dómiñ ki kál m-nimbiin kí bàlifi kí béé Unimbɔti lammi.

²Niinee ní ti-Dindaan bí-mi yii:

³«Nisaaleen, tùkù Isirayeel tindaŋkpilib yii man bi-Dindaan Unimbɔti nín sòòñ puee sò. Kée ni dómiñ kí bàlifi kí béé m-lammi naa! Too, m nín bí dimaŋfalin nee, maa làá yàntì ní bàlifi-mi tiba, man ni-Dindaan Unimbɔti di sòòñ mín.

⁴«Sii un sá nisaaleenee, a bónti kí sòòñ bi-bɔtaaa? Māafi-bi bi-baabi nín túñ ntimbiil tuuŋɲi ɲiŋyee.

⁵Á tùkù-bi yii man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòòñ puee sò. M nín lē Isirayeelee, m nín yòòñ m-ɲal yilpu ki pūtì ki pòòñ Jaakɔb naantiibi. M nín yāntì bi béè-mi Eejipti tiŋkin. M nín yòòñ m-ɲal yilpu ki pūtì ki lī yii: <Man di sá ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu.>

⁶Ŋwiin gbantee, m nín yòòñ m-ɲal yilpu ki pūtì kí nyāntí-bi Eejipti tiŋkin kí cáá-bi kí kón kitiŋ kin poon m nyàab kí tī-bee. Kitiŋ kin di ɲāñ ki jítiñ ntimu kɔkɔ nnaabiim nì tisiil còolee.

⁷M nín tī-bi mara nee yii: <Ni-kɔkɔ n dū ntimbiil waɲi ɲin dátí-ni nee kí fá. Ní taa ti tòotì Eejipti yab waɲi nee kí kón ni-ba tijɔkɔndi. Man di sá ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu>

⁸«Ama ní bi yíkìi jáñ nì mi, ní kaa kíí kí pīlifiñ-mi. Báà ubɔ kaa dū ntimbiil waɲi ɲin nín dátí-bee ki fá. Baa nín dū Eejipti waɲee ki fá. M nín ká nlandɔkɔ yii m làá kpáatí m-ɲuul kí sītì bi-pu, kí ɲá kii m nín bí yii m làá ɲá puee kí cáá kátí Eejipti tiŋkin niin.

⁹Ama man m-ba yindi puee ní maa nín ɲá mín. Maa nín là yii atimbun ɲin kansikin bi nín kóòyee nib n kɲèè-mi fám. Di sá yii m nín lē m-ba ki dàkà-bi atimbun gbanti nimbiin ní ki pòòñ yii m làá nyāntí-bi Eejipti tiŋkin.

¹⁰Niinee ní m nyāntiñ-bi Eejipti tiŋkin ki cáá-bi ki cūnnì kuteeun.

¹¹M nín dàkà-bi m-bɔkpaɲi nì m-marab bin ní un yaa dūu túñ ditundee kánti dimaŋfalee.

¹²M nín tī-bi ɲwiŋɲuŋfikaa án nín sá kudaanɲu kí nín bí man nì bi kansikin, án nín làá ɲá pu bí béé yii man di sá bi-Dindaan un di ɲaañ-bi circiree.

¹³Ama Isirayeel yab n̄n yíkìi ján n̄ mi kuteeun. Baa n̄n ɣúb m-bɔkpaaŋi ní ki dū m-marab bin t̄i un ɣúb-bee dimaŋfalee ki fá. Baa n̄n tó ɣwiŋɣuŋfikaa dal. M n̄n tí ká nlandɔkɔ yii m làá kpáatí m-ɣuul kí s̄t̄i bi-pu kuteeun niin kí céet̄i-bi.

¹⁴Ama ní m tí kpēē m-yindi pu, án n̄n làá ɣá pu atimbun ɣin nib n̄n ká m n̄n nyánt̄iŋ-bi Eejipiti tiŋkinee á taa kpēē m-yindi fámeē.

¹⁵Ama, kuteeun niinee ní m pūt̄i yii maa làá cáá-bi kí kón kitiŋ kin poon m bàà bí yii m làá t̄i-bee, kitiŋ kin poon ní nnaabiim n̄ tisiil còolee.

¹⁶M n̄n pūt̄i kun puee bi n̄n dū m-marab n̄ m-bɔkpaaŋi ki fá ní kaa n̄n tó ɣwiŋɣuŋfikaa dal. Di sá yii bi n̄n baasii dū bi-ba ki yá ki nákan bi-waŋee ní.

¹⁷Ama m n̄n sún bi-saai ní kaa kũu ki céet̄i-bi kuteeun.

Isirayeel gb̄nt̄i n̄k̄i ki ȳnt̄iŋ Unimb̄ti

¹⁸«M n̄n t̄i bi-biyaamu abɔkpaa nee kuteeun yii: <Ní taa n̄n nóó abɔkpaa n̄ marab bin ni-baabi bi-ba mós̄yee. Ní taa tòot̄i awaa kí kón ni-ba tiɔkɔndi.

¹⁹Man di sá ni-Dindaan ni-Nimb̄tiu! Ní n̄n nóó m-bɔkpaaŋi kí n̄n tó m-marab kí dū-bi kí t̄i ditundi.

²⁰Ní dūmaan ɣwiŋɣuŋfikaa dal kí sú-mi kí dàkà mpēē ɣun di bí man n̄n ni kansikinee, ní kí téet̄i yii man di sá ni-Dindaan ni-Nimb̄tiu.>

²¹Ama b̄n mun yíkìi ki ján n̄ mi. Baa n̄n nóó m-bɔkpaaŋi ní kaa ɣúb m-marab bin ní unil máaŋ kí n̄n ɣúb kí ɣmátée. Baa n̄n tó ɣwiŋɣuŋfikaa. Niinee ní m ká nlandɔkɔ yii m làá kpáatí m-bum kí s̄t̄i bi-pu kuteeun, kí yànt̄i m-ɣuul á t̄i di-tundi kí tin cáá kát̄i.

²²Ama m n̄n tí cúú m-ba m-yindi pu, án n̄n làá ɣá pu atimbun ɣin nib ká-mi m n̄n nyánt̄iŋ-bi Eejipiti tiŋkinee á taa kpēē-mi fámeē.

²³Kuteeun niinee ní m yōon m-ɣal ki pūt̄i yii m làá jà-bi kí yāl atimbun aban n̄ ntincamun.

²⁴Di sá yii baa n̄n ɣúb m-bɔkpaaŋi n̄ m-marab, ní kaa tó ɣwiŋɣuŋfikaa, ama ní ki n̄n yānt̄i bi-baabi waŋi dáal-bi.

²⁵Áli gba m n̄n t̄i-bi abɔkpaa ɣin kaa n̄n ɣāñee n̄ marab bin kaa n̄n ɣūn kí yànt̄i bí n̄n bí dimaŋfalinee.

²⁶M n̄n yānt̄i bi kón bi-ba tiɔkɔndi. Di sá yii bi n̄n cáá bi-jipɔŋkpilib ki wù ɣmi ki ɣaaŋ saraabi. M n̄n là kí kón-bi aɣin poon bí bée yii man di sá bi-Dindaan ní.

Unimb̄ti làá kúnt̄i Isirayeel yab waatoot̄i

²⁷«An puee, nisaaleen, sōon n̄ Isirayeel yab kí t̄uk̄u-bi tin man ni-Dindaan Unimb̄ti sōoñee. Ni-baabi n̄n s̄i-mi kaa n̄n yúl n̄ mi deedeē.

28 M n̄n cááń-bi kitiŋ kin ní m n̄n pōon kí tī-bee poon. Bi bāań ki kpēē ngbantamu puee ki ká isufi cáá tifaas̄n ní bi kí kí b́i ńáań saraabi niin. Bi n̄n ńá saraabi ki tūutì talaalub ní ki fá idafi ki gb́tì m-ńuul.

29 Niinee ní m bālifi-bi yii: <Ba di sá iwaatootipaan in pu ni cá nee ní?> Kí yòon ńyunti gbanti ní bi kí k̄n ki ýi ipaan gbanti yii iwaatootipaan.

30 An puee á t̀k̀ Isirayeel yab yii man ni-Dindaan Unimb̄ti n̄n sòon yii: <Ní taa k̄n ni-ba tijok̄ndi kii ni-baabi n̄n n̄n ńá puee, kí taa nyā m-boon kí cùú n̄n tòotì bi-timbiiliwaan̄i.

31 Too k̄ŋk̄nnee, ni yaa b́i ńáań ni-saraabi ki yaa b́i ẁ ni-biyaamu ńŋmi ki ńáań saraabi ki t̄i awaayee, ni b́i k̄nt̄i ni-ba tijok̄ndi dee. Ní ni d̀k̄f̄i yii m làá kí ní b̀lifi-maaa, Isirayeel yab? Man ni-Dindaan Unimb̄ti n̄n b́i dimańfalin nee, maa làá kí ní b̀lifi-mi.

32 Ni l̀ yii: <Ti là kí n̄n b́i kii atimbun ńin kínee n̄n b́i puee, a l̀ kii n̄timu mun kínee nib n̄n b́i puee. Ti là kí n̄n tòotì isufi n̄ atank̄pee. Ama an kaa làá ńá kii ni n̄n d̀k̄f̄i puee.

33 Man ni-Dindaan Unimb̄ti n̄n b́i dimańfalin nee, m n̄n l̀ puee s̀. M làá d̀k̀- ni m-p̄ŋŋu n̄ m-kpabil ní kí kpáat̄i m-ńuul kí sit̄i ni-pu ní kí n̄n ńmā kí j̄i ni-pu dibeel.

34 M làá d̀k̀- ni m-p̄ŋŋu n̄ m-kpabil n̄ m-ńuul ní kí ńmā kí nyānt̄i- ni atimbun n̄ n̄timu mun poon ni yālee, ní kí k̄oon- ni kí kpāfi.

35 M làá c̀nn̄i- ni kuteeun kí k̄kat̄i- ni kí w̄at̄i atimbun ńin kínee, ní kí s̄oon ni-b̄ti niin.

36 Kii m n̄n n̄n s̄oon ni-b̄ti Eejipiti teekun puee, m̄n̄ ní m làá s̄oon ni-b̄ti. Man ni-Dindaan Unimb̄ti di s̄oon m̄n̄.

37 M làá d̄u m-kpand̄ŋu ní kí kpàa- ni, ní kí yānt̄i ní n̄n t́ m-poondi.

38 M làá nyānt̄i bin jáń n̄ mi kaa t́-mee ni-kansikin. M làá nyānt̄i- bi n̄timu mun poon bi k̄òyee, ama bi-taal kaa làá t̄ā Isirayeel tiŋkin. Niinee ni làá b́eé yii man di sá ni-Dindaan.>

39 Man ni-Dindaan Unimb̄ti n̄n s̄oon puee s̄eé: <Isirayeel yab, b̄a ńma ń̄n̄ kí tòot̄i u-waani, ama m̄n̄ boonee, ni là kaa là, ní làá d̄ā n̄n t́-mi ní. Ní taa kp̄è m-circir yindi f̄am kí n̄n ńáań saraabi ki t̄i ni-waani.

40 Di sá yii Isirayeel yab, ni-k̄k̄ làá d̄ā j̄ām-mi m-circir jool pu, Isirayeel joof̄k̄l pu. Man ni-Dindaan Unimb̄ti di s̄oon m̄n̄. Niin ní m làá d̄ā f̄ō- ni n̄ ńal ili ní kí d̄ā f̄ō tin ni d̄u s̄u-mee, ni-wamp̄kaati n̄ ni-saraam̄nt̄iibi.

⁴¹M yaa láa nyántiń-ni atimbun kansikin nì ntimu mun poon ni yàlee ki kóoń-ni ki kpáfi ki dóoyee ní rń dāá fōō ni-saraabi bí nīn sófi ki sòńkĩ m-pòbil. M yaa ńá-ni mimmee, m dākā atimbun ńin kínee yii m sá circir Nimbòtiu dee.

⁴²M làa dāá gíińńi-ni Isirayeel tińkin, kitiń kin ní m yōoń m-ńal yilpu ki pūtì kí tī ni-baabee. Nyunti gbantee, ni làa bée yii man di sá ni-Dindaan.

⁴³Niinee, ni làa dāá téetí ni-bimbim nì atuun ńin kòkò ni ńá ki kóń ni-ba tijòkòndee pu. Atuńkpiti ńin kòkò ni ńée puee, ni-nańki làa dāá nyā nì ni-ba.

⁴⁴Isirayeel yab, an kaa sá ni-bimbikpitim nì ni-jòkòntuun ńi ní m làa kpèè, ama m-yindi pu ní m làa ńá mīń kí tī-ni. Niinee ni làa bée yii man di sá ni-Dindaan, man ni-Dindaan Unimbòti di sòoń mīń.>»

Ezéchiél 21

Atulim bòti tin sá ki tī Isirayeel yabee

¹Ti-Dindaan sòoń nì mi yii:

²«Nisaaalen, fàtī a-nimbiin kí túl ńgiil pú. Sòoń kí tō dijandi gbanti pu, ní kí dū m-bòti kí nàatī binib bin kóò Neegeeb bambańkune.

³Á tükù-bi yii bí pīlifi tin man ni-Dindaan Unimbòti cáá kí sòoń kí tō ńgiil pú bambańku puee. M làa tū ńgmī ni-kansikin ní ńú wà kí céetí isufi in sòmee nì in kūnee kòkò. Ańmilimbil kaa làa kpú, ní án làa wà báà ńma, kí yòoń ńgiil pú kí cáá sāa ńgan pú.

⁴Báà ńma làa dāá wāl yii man ni-Dindaan di tū ńgmī gbanti ní ubò kaa dāa ńūń kí gbíntí-ńu.»

⁵Ní m kíí yii: «Àù ti-Dindaan Unimbòti, bi bí ki yálińkí m-pu ki lì yii: <Alańkpan ńma ní u pée nyí ki gà.>»

⁶Ti-Dindaan sòoń nì mi yii:

⁷«Nisaaalen, fàtī a-nimbiin kí túl Jeerusaleem tińki, kí sòoń kí tō circir kòńkoońpu pu. Fōō m-bòti kí nàatī Isirayeel yab.

⁸Tükù Isirayeel yab yii ti-Dindaan nín sòoń puee sée: <M làa ján-ni, m làa dáal m-tàataajiki kí fúutí kujitooun ní kí kpò deedeedaan nì unikpiti kòkò.

⁹M nín làa kpò deedeedaan nì unikpiti puee pu ní m làa fúutí m-tàataajiki kujitooun kí tàntí-kì ni-kòkò pu, kí yòoń ńgiil pú kí cáá sāa ńgan pú.

¹⁰Báà ńma làa bée yii man, ni-Dindaan di fúutí m-tàataajiki kujitooun. Maa làa fàtí gíiń-kì kí fúuń.>

¹¹An puee, sii nisaaalen, nín yálińkí. Nín yálińkí nì dipòbiildi poon nì ntuntun bi-kòkò nimbiin.

¹²Bi yaa láa bālifi-si yii ba pu ní a yálinḱée, á kíf-bi yii: <M gbīl atulim bōti tin dōoñee pu. Báà ḡma pōbil làá bīl, ḡḡal kōkō làá kpú, binib landōkōi làá gátí ní bi-tabinḡyilḡ làá nīn jìkì. Nyunti bāań! Án làá pée ḡá mīn ní kōḡkōñnee, ti-Dindaan Unimbōti di sōoń mīn.>»

Ti-Dindaan tàataajiki

¹³Ti-Dindaan gíti tí sōoń nì mi yii:

¹⁴«Nisaaleen, fōō m-bōti kí nàatī. Tùkù binib tin man ni-Dindaan bīi sōoń nì bee. Kitàataajiki kiba sò, kitàataajiki kin jītí ki jìl pàlpalee.

¹⁵Bi lōoń-kì kí pòfi binib ní, bi pítì-kì kí nīn jìl ní.

¹⁶M dū-kì ki tī bí pítì-kì kí ḡmā kí dū-kì kí tō ditundi. Bi lōoń-kì kì jìl pàlpal kí dū-kì kí ḡúbìń un làá kpò binibee ní.

¹⁷Nisaaleen, fáá dinimbinaamandi biilii! Bi tāntì kitàataajiki gbanti m-nibul nì abōtibil ḡin kōkō kpòotī Isirayeel tiḡkee pu ní. Bi làá kpò-bi kí kpáań m-nibul. Fáá a-bindi kí dākà a-nimbaaku.

¹⁸An sá icōḡki in pōyee ní. Ba di làá jītí ḡyunti ḡun ní mbōtikpandō ḡun kaa bí tibanee gíti kpée? Ti-Dindaan Unimbōti nīn sōoń puee dee.

¹⁹Sii nisaaleenee, fōō m-bōti kí nàatī. Kpāafi abaal, diba, mili, mita pu, di sá yii ḡkúm tàataajiki dee, kitàataajiki kin di làá pòfi binib ki māntīi tú-bi an kōkō puee.

²⁰Kì làá bīl bi-pōbil kí yāntī bí lītí tikpil. M dū ḡkúm tàataajiki ki bíl mpunyōmu kōkō pu. Bi bōntì-kì kí nīn jìl ní, bi lōoń-kì kí ḡmā kí pòfi binib ní.

²¹Kitàataajiki kin jītí pámpamee, pòfi binib ḡgan pú nì ḡgiil pú. Fātī a-nyōkō kin cōmee an kōkō pú.

²²Ma mun làá kpāafi abaal ní kí yāntī m-ḡuul í tō di-tundi. Man ni-Dindaan di sōoń.»

Bi bīi jáà nì Jeerusaleem tiḡki

²³Ti-Dindaan bí yii:

²⁴«Nisaaleen, cātí adan ali ḡin pu ní Babiloon bōtiu tàataajiki làá ḡmā kí dī kí dāańee. Adan alee làá nyānní kitimbaantiin ní. Didandi kamaa kílilaḡkee, ní ḡmā kupiliḡu pu kitḡ kin poon ní di cée yindi.

²⁵Cātí didandi din pu ní Babiloon janjaliibi làá dī kí cù Amōn yab tiḡki Raabee, ní didandi din kíñee í nīn cá Jeerusaleem tiḡki kin bi mán digundi ki tú kì bí Juuda tiḡkinee.

²⁶Babiloon bōtiu síl isampuyakati, laakin adan alee kífée kí bō tibōl. U cīkifi ipiin, ki bālifi awaa ki kpēē tiwaḡkuti pōḡḡi cīmmm.

²⁷Mpiin n̄un dākà Jeerusaleemee líti u-ṇangiilin. U làá pō kinyokō bí cùú kpò binib bin bí niinee ní kí fáá iwinliili bí kí kújaau. U làá dū kujaau masiimbi kí gbàaṇ kitiṇ punyommu pu, kí mā agun ṇin boon bi làá n̄n bāal ki jáa kujaau, ní kí gbà abobil ṇin poon bi làá n̄n kàal ki jáàye.

²⁸Jeerusaleem yab dākafi yii bi n̄n bālifi an cúú Jeerusaleemee kaa sá tiba, di sá yii bi pūti yii bi làá wún bi-pu. Ama ní Babiloon bōtiu bíi téetí-bi bi n̄n kaa yúl n̄n ti-Dindaan deedeeyee pu. An puee u làá cúú-bi kí cunn̄n kuyun̄u.

²⁹An puee man bi-Dindaan Unimbōti bíi sòon̄ n̄n bi tin bí nee yii: <Ni pée téetí-mi ni-yèntitam n̄n ni-kpitii pu ní kaa gbèentí. Ni-tuun̄ṇi kōkō poonee, ni-kpitii pée nyáñ ní ki pá mpaampiin pu. Too, ni n̄n kaa yànti bí sùnti ni-puee puee, ni làá kó unannanli ṇaan.

³⁰«Sii dibōtibil din di kà Isirayeel tiṇki pu dibeel kaa yú deede ki sá unikpatee, ṇwiin n̄un ní a-kpitii làá gbèēnee dōon̄.

³¹Man a-Dindaan Unimbōti n̄n sòon̄ puee sò. Bi làá fōō ṇṇaabu n̄un dākà yii a sá ubōtee ní kí cíkiti a-beefuuliiki. Tiwan làá kpánti ti-paanyí! Bi làá yōon̄ un n̄n s̄inti u-ba taapuee yilpu, ní kí s̄inti un n̄n yōon̄ u-ba yilpuee taapu.

³²Adigbuṇkati, adigbuṇkati ṇma! M làá yànti Jeerusaleem n̄ kpánti adigbuṇkati ṇma. M t̄i ubō mpon̄ ú jáñ-kì. Bi làá yàaṇ Jeerusaleem tiṇki kōkō, ama see un m t̄i mpon̄ gbantee n̄ bāñ kí wàat̄i.»

Bi làá jáñ Am̄on yab

³³«Nisaaleen, sòon̄ m-bōti kí nàat̄i Am̄on yab. Sòon̄ n̄n bi yii ti-Dindaan Unimbōti n̄n sòon̄ Am̄on yab n̄n bi n̄n s̄i Isirayeel yab pu puee sèé, yii: <Kitàataajiki! kitàataajiki! bi fúuti-kì kujitooun. Bi lōon̄-kì kí dūú kpò binib, kí t̄ont̄i binib ní kí n̄n bí ki ṇmòò làka laka.

³⁴Nyunti n̄un ni kà ki māká inyim̄on leedakan̄ n̄n bi n̄n sòon̄ ki nāat̄i-ni tinyim̄ombōti puee, kitàataajikee k̄in̄ b̄ont̄i kí t̄ukut̄i binikpitib n̄n bikpitiṇaliibi yiliṇ dee. Di sá yii nyunti n̄un ní bi-tuṇkpitiṇ làá gbèēnee dee.>

³⁵Kōṇkōneee, ḡim̄maan ni-tàataajimmu kí fúuṇ mu-jitootin. M làá sòon̄ ni-bōti laakin bi náaṇ-nee, kitiṇ kin poon bi māl-nee ní.

³⁶M làá kpáat̄i m-ṇuul kí s̄iti ni-pu. M làá dū m-ṇuul ṇmiṇu kí t̄o ni-pu, ní kí dū-ni kí ṇá k̄irikiri nib ṇaan, binib bin tundi pée sá yii bí n̄n k̄u ki céetée ṇaan.

³⁷ṇṇmi di làá wà-ni ní ni-fatikuu n̄ n̄n p̄uub̄ kitiṇ nee kōkōn. M̄in̄ boonee ubō kaa ti làá téetí ni-pu. Man ni-Dindaan Unimbōti di sòon̄.»

Ezéchiél 22

Jeerusaleem yab timbiillituun̄ṇi

¹Ti-Dindaan bí-mi yii:

²«Nisaaleen, bóntí a-ba kí sòòn Jeerusaleem, nnikpaakoon tiŋki nee bɔti, á taa gùgufi! Yàntí kí béé ki-tuŋkpitiŋ.

³Dū tin man ni-Dindaan Unimbɔti tükū-see kí nàatí-kì yìi: <A sá kitìŋ kin nib kù binibee. Bi nín bí ɣáań mimmee, bi bí bóntí a-nàantam yuntiŋu dee. Bi bí ki mǎa awaa ki kōntí-si tijòkɔndi.

⁴Binib bin bi kūyee puee, a jín dibòkpil. Binib bin kóò a-nee nín mǎń awaa ɣiŋyee puee, a kó tijòkɔndi. Bi nín ɣá mimmee puee, a sùtìń a-bɔsooŋyi wiŋŋu dee, bi làá nàań-si án kaa ti làá yúntí! An pu ní m làá kóh-si icoo anibul ɣin kínee nimbiin, ntimu kòkò nib làá bèèl-si.

⁵A sá tijòkɔndi nì fikil fikil tiŋki ní. An puee bin pilìń-see nì bin dátìń-see làá bèèl-si.>

⁶«Sii cee ní Isirayeel bɔtibiliŋ cáá mpɔn ɣun bi cááyee ki kù binib.

⁷Sii cee ní unil kpèé u-baa nì u-na fám, ki mùul unicaan ní ki wób atankpiibil nì bikpiipoobi.

⁸Baa dū tin bi dūu sú-mee ki yíiń tiba, ní kaa tó ɣwiŋɣuŋfikaa.

⁹Sii cee ní binib tūntí bi-jutiibi abɔgabil kí ɣmǎ kí kpò-bi. A-nib jìń tiwaajin ajoon pu ní ki ɣáań ajòkɔntuun.

¹⁰Biba dò nì bi-baa nimpoobi, ní biba mun dò nì binimpoobi ɣyunti ɣun bi bí fùul ɣkpinee.

¹¹Biba ɣáań ntimbiil tuuŋɣi ki dò nì bi-jutiibi nimpoobi, biba mun ɣáań mpɔn ki dò nì bi-jipɔmbi nimpoobi, àá bi-niisalib pēē baa.

¹²Sii cee ní unil kíikí bí tī-u animbil ú kpò u-juti. Unil yaa pīnni u-juti animbilee, u nyàab udaan í dǎá téen-u kí páań ní. Binib bí ki fikì bi-jutiibi wanti kí ɣmǎ kí kpántí bigaajab ní kí sùntí man pu kpataaa. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon mìn.

¹³«Ma mun làá kpāafi abaal kí jáh-ni ni-paatii in kaa sá tibulcin paatiiyee, nì nnikpaakoon tuuŋɣi ɣin ni ɣáańee pu.

¹⁴Ŋwiin ɣun m làá dǎá jáh-nee, ni làá dǎá ká mpɔn nì dipɔbil kí yūl m-nimbiinaaa? Man ni-Dindaan di sòon, ní m yaa sòon puee, mìn ní m ɣáań.

¹⁵M làá jà-ni kí yāl atimbun ɣin kínee poon ntincamun, ní kí kúntí ni-jòkɔntuuŋɣi kòkò.

¹⁶Ni làá fá ni-jilmau atimbun ɣin kínee cee, ama ni làá béé yìi man di sá ni-Dindaan.»

¹⁷Ti-Dindaan bí-mi yìi:

¹⁸«Nisaaleen, pīlifi. Isirayeel kpánti m-cee kii agɔɔɔɔkpīlee ní. Bi bí kii animbil nì tasa kúti nì tikúnyuntikaal nì tikúti nì tikúbɔn tin nyìh kī kǎ ucaa ɔmɔjuneen ní.

¹⁹An pu ní man ni-Dindaan Unimbɔti sòoñ yii: <Ni kpánti kii agɔɔɔɔkpil ɔin kaa bí tibanee ní. An puee m làá kóoñ-ni kī kpúkuñ Jeerusaleem tiŋki kansikin.

²⁰Bi kōontí animbil kúti nì tasa kúti nì tikúti nì tikúbɔn nì tikúman kī ɔá ucaa ɔmɔjun ní kī fùkuñ ɔmɔi ní an kɔkɔ ń dùntī. Too, m-ɔuukpaandi poonee, m làá kóoñ ni-mun kī kpúkuñ ní kī yàntī ɔmɔi ń dùntī-ni.

²¹M làá kóoñ-ni kī kpāfi Jeerusaleem tiŋkin táb ní kī yàntī m-ɔuul ɔmɔju ń wà-ni ní dùntī kii tikútee.

²²Ni làá nīn bí kii animbil kúti tin bi dùnti kipaai poonee ní. Niinee ni làá dǎá bée yii man ni-Dindaan di kpáati m-ɔuul kī sīti ni-pu.>»

²³Ti-Dindaan bí-mi yii:

²⁴«Nisaaleen, tükù Jeerusaleem tiŋki yii kī sá kitin kin kaa ɔá ki-ba circiree ní, kitin kin pu utaa kaa nīn m-ɔuul dalee.

²⁵A-bɔnaatiliibi bí kii gbikinti un nimbiliŋ mǎh ú cúú kuwaŋkuluu kī tòntée ní. Mīn ní bi tònti binib, kī fòol bi-gaajati nì bi-wammontiiti, ní kī yānti bi-kpiipoobi wīh kitin nee poon.

²⁶Bi-saraŋaliibi nyēē m-marab boon ní kaa tó m-circir paanyi. Baa gǎnti tin bí circiree nì tin kaa bí circiree. Baa dàkà binib bí ɔmǎ kī gǎnti tin sá tijɔkɔndee nì tin kaa sá tijɔkɔndee. Baa pée fǎti tó iwiŋɔɔfika. Bi-puee baa tì-mi tinyool.

²⁷Bitindaŋkpilib bí kii agbiŋgbil ɔin di cúú kuwaŋkuluu kī tòntée ní. Bi kù binib kī kpánti bigaajab.

²⁸Bi-bɔnaatiliibi bīnti tīh gbanti kɔkɔ pu kii bi nīn pōontí digundi puee ní. Bi kǎnti aleedaka ɔin kaa sá ibaamɔn leedakaŋee ní kī sòoñ kī nàatī tinyimɔmboti. Bi lè yii bi fòol man cee tiboti ní kī cáa nàatī, ama ní man ni-Dindaan kaa sòoñ nì bi.

²⁹Kitin nee kɔkɔ poonee, binib dàkà dikpabil ní kī yù. Bi mùul usoodaan nì unandaan ní kī wóɔb unicaan, kaa nóó ibaamɔn saŋɔ.

³⁰M nyàab bi-kansikin ubɔ ń bàà mā digundi, kī yūf laakin digundi bátī líti dibundi dōoñee kī mōti kitin nee pu m-ɔuul ń taa bīl-kèe, ama maa ká bàà ubɔ.

³¹Niinee ní m kpáati m-ɔuul kī sīti bi-pu. M nāaŋ-bi m-ɔuul ɔmɔju poon ní kī pāŋ-bi bi-tuŋkpitiŋ paati. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòoñ.»

Ezéchiél 23

Samaarii ɔá tilaakpaal

¹Ti-Dindaan bí-mi yii:

²«Nisaaleen, binimpoobi bili di bí ki pēē na.

³Bi nín nèn sá bisapɔmbee, bi nèn kpántì nlaakpaamu Eejipiti tiŋki kin poon bi nèn kóɔyee. Niin ní bininjab ŋmáaŋ ŋmáaŋ bi-biingi ní ki ŋmáliŋkì bi-bindi din sá disapɔmbindee.

⁴Bi nèn yí ukpil yii Ooyoola ní ki yí uwaal yii Ooyooliiba. Ukpilee, Samaarii dee, ní uwaal sá Jeerusaleem. Man di nèn cáab-bi ní bi māl-mi mbininjabiyaamu nì nnimpubiyaamu.

⁵Min kamaa man di yì Ooyoolayee, u nèn kpántì kinimpulaakpaai. U nèn cáá kukpeeu ki néeŋ u-bɔmbi, Asuur yab bijanjaliibi

⁶bin pēē abɔkutiman cínciŋee nì gɔminab nì kɔmandambi nì binaacimpɔmbi bin ŋāŋee nì bitanjakaliibi.

⁷Ooyoola nèn néeŋ Asuur yab kàliŋkpaambi gbanti ní ki nèn kōntí u-ba tijɔkɔndi ki tòotì bin kɔkɔ u nèn pée néeŋee waanyi.

⁸U nín nèn bí Eejipiti tiŋkin ki kíí alaakpaatuun ŋiŋyee, ŋíh ní u gbíntì nìkì. U nín nèn bí niin ki sá usapɔneee, bininjab nèn dò nì u ní ki ŋúb u-sapɔmbiingi ki ŋmáliŋkì ní ki kón-u ajɔkɔntuun poon.

⁹Niinee ní m dū-u ki ŋá u-bɔmbi, Asuur yab bin u nèn lèe ŋaan.

¹⁰Bín cúú-u ki pēetì ní ki yōon u-jipɔmbi nì u-sapɔmbi ní ki dū kitàataajiki ki kūu-u. Mìn ní bi nèn dáal u-tafal ní u kpántì ŋabika ki tī binimpoobi bin kíŋee.»

Jeerusaleem ŋá tilaakpaal

¹¹«U-naal Ooyooliiba ká tìn gbanti kɔkɔ. Ama u-kpeeku poonee, ún gíti kó tijɔkɔndin ki jítiñ Ooyoola. Úh gíti ŋá alaakpaatuun ki jítiñ u-maan gba.

¹²U mun nèn néeŋ Asuur yab ní, gɔminab nì kɔmandambi nì bijanjaliibi bin pēē tiwannyaandee nì bitanjakaliibi nì binaacimpɔmbi bin ŋāŋee.

¹³U mun nèn dū u-ba ki múl tijɔkɔndin. M nèn ká yii bi-liitil dī nsambaanti ní.

¹⁴Ama Ooyooliiba ún nèn gíti ŋá tilaakpaal kí jítiñ u-maan. Dalbee ní u ká bi lēē bininjab ki nákañ digundi pu ki dū peentaman ki kòl-bi. Bininjab gbanti nèn sá Babiloon yab ní.

¹⁵Bi nèn dū dambalab ki gbìñ bi-cammu ní ki dū ŋaabu ki fiñ bi-yiliŋ. Bin nèn náaŋ nì bibaatandambi binyaambi. Babiloon yab nín pée bí pu bi-dumpuee ní bi nèn lēē ki nákañ.

¹⁶Ooyooliiba nín pée wál-bi yéeyee ní bi kó-u ní u tú binib bi-cee bi-tiŋkin.

¹⁷Niinee ní Babiloon yab dómiń ki dōoń nì u. Bi nìn kón-u tijókondi. Nyunti ɲun bi bíl-u kpataaayee, ní u kìn ki ná-bi.

¹⁸U ɲá alaakpaatuun báà ɲma nimbiin ki yānti báà ɲma wál u-cancaɲbeel. Niinee ní m fātì m-boon ki tī-u kii m nín fātì m-boon ki tī u-maan puee.

¹⁹Ama ní u mòtī múl alaakpaatuunni ní ki ɲaań ajókóntuun kii ɲyunti ɲun u sá usapɔɔn ki bí Eejipiti tiɲkinee.

²⁰U nìn néen bilaakpaadambi bin di bí kii ipeelee. Mmamu nì itaamu sòń-bi.»

Jeerusaleem tafadaaldi

²¹«Ooyooliiba, a kí ki bí ɲaań ajókóntuun kii a-sapɔntin ɲyunti ɲun a nìn yānti Eejipiti yab ɲmáliɲkí a-bindi ki ɲúb a-biɲi ki ɲmāamee.

²²An pu ní, Ooyooliiba, man a-Dindaan Unimbɔti bí sòoń nì si yii: <M làá yānti a-bɔmbee kɔkɔ ń jáń-si. Kɔɲkɔnnée, a-naɲki nín nyáń nì bi nee, m làá yānti bí nyānní an kɔkɔ pu kí jáń-si.

²³M làá lùkutī Babiloon yab, Kaldee yab kɔkɔ, bin kóò Peekoodi nì Soowa nì Koowa ní Asuur yab ń kūtī bi-pu. M làá kóoń binaacimpɔɔnyaambi gbanti nì gɔminab nì kɔmandambi nì bibaatandambi nì bikàliɲkpilib nì bitanjakaliibi gbanti kɔkɔ kí kpāfi a-cee.

²⁴Bi làá nyānní ɲgan pú ki kāń janjatɔɔkub nì loolib kɔkɔ nì bi-bulifi nì dijanjakitikpaandi. Bi làá dāá nín ɲúb agbampɔɔ ki cíkí kujaau fuulimmu kí dāá màntī tū-si. M làá dāá dū a-bɔti kí bí bi-nimbiin ní bín ń sòoń a-bɔti kí nóó nì bi-marab.

²⁵M nín gí a-pu diɲuul diɲyee puee, bi làá jáń-si nì diɲuul poon. Bi làá gí kí gùutī a-manfal nì a-tafaliɲ ní kí dū ntàataajimu kí púntí-si. Bi làá yòoń a-bininjabiyaamu nì a-nimpubiyaamu ní ɲɲmi ń wà kí céetí bin kìn ki bí dimanfalinee.

²⁶Bi làá dāá gbākał-si a-wampeenkaati nì a-wannyókóntikaati.

²⁷M làá dāá kúntí a-jókóntuunɲi nì a-laakpaatuunɲi ɲin a kí Eejipiti tiɲkinee. Aa dāa gíti là báa ubɔ ní kaa dāa gíti dàkafi Eejipiti yab pu gba.

²⁸«Man a-Dindaan Unimbɔti di bí sòoń yii m làá dū-si kí ɲá bin a née ɲaan, bin pu a-naɲki nyānnée.

²⁹Bi làá dū kináɲ ní kí jáń-si. Bi làá dāá yòoń a nín tún ditundi ki ká tiɲyee kɔkɔ. Bi làá yānti-si dicancaɲbeel, ní kí dū-si kí síiń mpaampiin pu kii kinimpulaakpaayee báà ɲma ń nín kpèé. A-laakpaatuunɲi nì a-jókóntuunɲi

³⁰di làá cááń tĩn gbanti kɔkɔ a-pu. Si nì ntincamun ninjab ɲá tilaakpaal ní ki kón a-ba tijókondi ki tōotì bi-waɲi.

³¹A dī a-maan tabɔbiliɲ, an pu ní m làá yānti á nyè m-ɲuul yuku poon.>

³²Man a-Dindaan Unimbɔti nín sòòñ puee sèé: <A làá nyò a-maan yuku poon ní, kuyuu kun wāa ki nyódyee. Bi làá lā-si kí bèèl-si, di sá yii kuyuuée gbí tijan.

³³Kuyuuée làá yànti iween n gbí-si. Tifaandi nì falaa yuku gbantee, a-maan Samaarii ùn nyùñ-ku ki dóò.

³⁴A làá nyò kun ká ku-poonee ní kòkò, a làá dū a-nyinghi kí wī-ku, a làá dū ku-jaŋhi kí gíí a-biŋhi. Man a-Dindaan Unimbɔti di sòòñ, m nín sòòñ puee dee.

³⁵An puee man a-Dindaan Unimbɔti nín sòòñ puee sò. A nín súnti m-pu ki fàti a-boon ki tī-mee puee, a làá fōò a-jòkòntuunhi nì a-laakpaatuunhi paati.>»

Unimbɔti sòòñ Samaarii nì Jeerusaleem bɔti

³⁶Ti-Dindaan bí-mi yii: «Nisaaleen, aa làá sòòñ Ooyoola nì Ooyooliiba bɔtaaa? Dū ntimbiil tuunhi n̄n bi n̄ée kí bíl bi-nimbiin.

³⁷Bi sá binimpoobi bin n̄á tilaakpaal ki kūū binibee ní. Bi tōotì awaa ki n̄á tilaakpaal, ní ki dū mbininjabiyaamu mun bi māl-mee ki kūū ki n̄á saraa.

³⁸An kaa sá tīn gbanti baba ní bi n̄á. Nwimbaantee, bi kón m-circir paan̄yi tijòkòndi ní kaa tó n̄wiŋŋunfikaa n̄un bi dūu sú-mee.

³⁹Di sá yii n̄wiin n̄un bi kūū bi-jipòmbi ki n̄á saraa ki tī awaayee, n̄wiin gbanti ní bi kó m-circir kòŋkoon̄n̄un ki kón-n̄u tijòkòndi. Tin ní bi n̄á man m-ba diikunee dee.

⁴⁰Kí kūtèe, bi tú binib bí yíin bininjab bin nyánní ndandati timmune. Bíñ tin pée l̄i yii bi fòol bi-nyòbundee, bi kpáaa bāa bi-cee. Bi n̄n fūl ki bōnti culoo ki nyòkònti bi-ba ki kín ki ká ki cí-bi.

⁴¹Mín boonee ní bi tātì dōon nlambanyaamu pu. Nlambamuee nyòkòpuee, teebil un pu talaalutuukaa nì n̄kpam mín sòfi m n̄n tī-uee tókó.

⁴²Binib tikpil n̄n bí niin, ní bi gbìl kunipaau kun tiba kaa pée pábee wooku pu. Bininjab biba mun n̄n nyánní ijaan tikpil kuteeun. Bi n̄n dū tifuun̄kaal ki fúuñ unil nì u-naalee n̄al ní ki dū kibeeфуulii kinyann̄yaan̄hi ki cíkiñ-bi.

⁴³Niinee ní m bí yii: <Ki kpáa un ní alaakpaatuun nùkū waa ti bí tibanee gbínti n̄áa tilaakpaal!

⁴⁴Bininjab dòon u-cee kii bi nín cá kinimpulaakpaai cee puee! Kii bininjab nín cá kinimpulaakpaai cee puee, mín ní bi dómiñ Ooyoola nì Ooyooliiba, nnimpulaakpaamu nee cee.

⁴⁵Ama deedeedambi làá sòòñ kí kpò binimpoobi gbanti bɔti yii bi nín n̄á tilaakpaal ki kūū binibee pu, di sá yii bi n̄á tilaakpaal ki kūū binib!

⁴⁶«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòòñ puee sèé: <Lùkutì diniwul kí tō bi-pu bí fàa-bi kí gbāka bi-gaajawanti.

⁴⁷Yāṅkìmaan-bi ataṅkpee, dūmaan ntàataajimu kí kpò-bi. Kpòmaan bi-jipombi nì bi-bisalib ní kí tūū bi-diṅṅi ṅṅmi.

⁴⁸M làá kúntí alaakpaatuun kitij nee poon. Án làá nīn sá ṅabika ki tī binimpoobi kòkò bí taa nóó nnabiyaamu muli nee laakpaatuṅṅi tabòbiliṅ.

⁴⁹Binimpoobi bili nee làá fōō bi-laakpaatuṅṅi paati ní bi-waatooti gèṅṅi làá fàtí gítí bi-pu. Niinee ni làá béé yii m sá ni-Dindaan Unimbòti.»

Ezéchiél 24

Jeerusaleem bí kii daansee un dāmintèe ní

¹Bi nín cúú Isirayeel yab ki cūnni kuyunū abin awa boon, iṅmal saalaa poon iwiin saalaa dalee ní ti-Dindaan sòon nì mi yii:

²«Nisaaleen, ṅmà dīn wiṅṅu nín sá ṅwiin ṅunṅee kí bí. Di sá yii dīn ní Babiloon bōtiu làá ján Jeerusaleem tiṅki.

³Dū tibōṅmantikaal nee kí ṅmànti m-nibul yab yii man bi-Dindaan Unimbòti di bíi sòon nì bi yii: <Bóntí daansee. Jōō nnyim kí gbéeṅ.

⁴Dū anaṅkún kí ṅá poon, anaṅkún ṅin ṅānee, ditaal nì kugbigbipeeu. Dū akpamōnti kí gbéeṅ kí púntí.

⁵Yòon upii nammōntiiti, kí dū akpab kí ṅá daansee taapu. Yànti an kòkò n nūuṅ dicilpu, di sá yii bi máaṅ kí tókòṅ akpab mun.

⁶Man ni-Dindaan Unimbòti nín sòon puee sò. Nnikpaakoon tiṅki, nnaabu dō ki cí-kèeee! Kì náaṅ nì daansee un dāmintì baa ṅūṅ kí fíntí-uee ní. Kpáatí anaṅkúnee daansee poon kí bí díba díba kí taa tō kasi.

⁷Fatiku un Jeerusaleem kpáatì fée dáá gbíntì bí kitij nee poon. U kpáatì-u ki fá ditaṅkpal pu ní, waa kpáatì-u ki fá kitij, kaa ti dū ntam ki bīṅ u-pu.

⁸M yānti fatikuee bí ditaṅkpal pu, laakin ní baa ṅūṅ kí dū-u kí bálee, án nín làá ṅá pu ú gbítí m-ṅuul m ṅmā kí tò ipōntoonee.

⁹Man ni-Dindaan Unimbòti di sòon yii: Nnikpaakoon tiṅki, nnaabu dō ki cí-si, di sá yii m làá kpāa ṅmíkpaan kí bí!

¹⁰Nyàab ido kí ṅá poon kí pàa ṅṅmi. Púntí kí tókòṅ tinanee, nyàab tikpàntikaal kí ṅá ní kí yànti akpab n wà kòkò múb.

¹¹Dū daanseekulimee kí tókòṅ amōsiṅkoon pu ú píí kí mántí cíncij. An yaa ṅá mimmee, tijòkòndi tin bí u-poonee làá wāṅkì ní an wà an nín dāmintì puee.>

¹²Ama dipòṅndi kòkò sá fám ní. ṅṅmi kaa làá wà an nín dāmintì pu nee kòkò.

¹³Jeerusaleem, a ɲá alaakpaatuun nee kɔkɔ ki kɔ̀n a-ba tijɔkɔndi. M bàà nyàab̄ kí ɲá-si circir ama ní a yî kaa kpánti circirdaan. Too, aa làá ɲmā kí kpánti circirdaan kí cáá s̄ā ɲyunti ɲun ní m-ɲuul làá t̄o a-pu di-tundi kí cáá kátée.

¹⁴Man ni-Dindaan nín sòon ní án làá bàñ mìn. Maa làá gítí m-boon kaa làá s̄o isaa mun. Án kaa làá n̄n páb-mi gba. M làá sòon a-bimbim n̄ a-tuun̄ɲi b̄ti. Man ni-Dindaan Unimb̄ti di sòon mìn.»

Eeseekiyeel kāl dikpool

¹⁵Ti-Dindaan sòon n̄ mi yii:

¹⁶«M làá yòon un t̄i-si dipɔɔpindee. Aa làá ɲá u-kpool, kaa làá s̄o u-pu ní a-nyinnyim kaa làá nyā.

¹⁷N̄n n̄iñ diɲm̄iɲm̄ilin kí taa kāl dikpool. Dū a-ɲaabuɲu kí yí kí dū a-naatakan̄ kí táká. Taa dū tiba kí b̄iñ a-nimb̄iñ kí taa j̄i bukp̄saa.»

¹⁸M sòon n̄ samaa kutaafaauee, ní m-nimp̄uu kp̄i kujoo. Kutaa w̄nti ní m ɲá kii ti-Dindaan nín kp̄afi-mi yii m̄ ɲá puee.

¹⁹Ní binib b̄alifi-mi m̄ t̄uk̄u-bi kun ní m ɲée taapu.

²⁰Ní m k̄i-bi yii: «Ti-Dindaan t̄i-mi dinyɔɔbundi nee

²¹m̄ dū n̄at̄i nimbi Isirayeel yab yii: <Man ni-Dindaan Unimb̄ti di sòon yii m làá kɔ̀n m-circir k̄ɲkooɲu ɲun pu ni f̄aál, an m̄on̄-ni ni kp̄ée an t̄i-ni dimákalee tijɔkɔndi. Bi làá dū nt̄aataajimu kí kp̄o ni-jip̄ombi n̄i ni-bisalib bin k̄iñ Jeerusaleem tiɲkinee.

²²Ni làá ɲá kii Eeseekiyelee. Naa làá dū tiba kí b̄iñ ni-nimb̄iñ kaa làá j̄i bukp̄saa.

²³Ní dū iɲaabu kí f̄iñ ni-yiliɲ kí n̄n táká anaataka. Ní taa ȳaliɲk̄i kí taa s̄o. Ama, ni-kpitii puee, ni làá dúnti ní báa ɲma làá n̄n ȳaliɲk̄i u-juti pu.

²⁴Eeseekiyeel làá n̄n s̄a kudaan̄ɲu ní ki t̄i-ni. Tin bi sòon ki s̄iñ yii án làá bàñee yaa láa b̄añee, ní d̄ā ɲámaan kii ún̄ nín ɲá puee deede. Niinee, ni làá b̄ée yii man di s̄a ni-Dindaan Unimb̄ti.>»

²⁵«Sii nisaaleen, p̄ilifi, m làá yòon bi-kansikin circir k̄ɲkooɲu ɲun di s̄a bi-balilaɲki, ki s̄a bi-pɔɔpindi bi kp̄ée, ɲk̄ɲkoon ɲun pu bi f̄aál ní ki dū bi-mák̄al ki p̄añee. M làá d̄ā yòon bi-jip̄ombi n̄i bi-bisalib.

²⁶ɲwiin gbantee, un ɲm̄ati ki nyán nnaabu gbantinee làá d̄ā māafi-ni tin j̄t̄ee.

²⁷ɲwiin gbantee, a làá d̄ā ɲm̄a kí sòon. A làá d̄ā k̄a kinyɔk̄o kí sòon n̄i un ɲm̄ati ki nyán nnaabun ki dómiñee. A làá d̄ā n̄n s̄a kudaan̄ɲu ní ki t̄i m-nibul ní bí d̄ā b̄ée yii man di s̄a bi-Dindaan.»

Ezéchiél 25

Ti-Dindaan sòon ki bíikì Amɔn yab pu

¹Ti-Dindaan sòon nì mi yii:

²Nisaaleen, fàtì a-ba kí túl Amɔn yab cee kí sòon kí tɔ bi-pu.

³Tùkù-bi yii bí pīlifi tibɔti tin man ni-Dindaan Unimbɔti cáá kí sòon nì bee. Nyunti ŋun ní bi kón m-circir kɔŋkooŋɔ tijɔkɔndi, ki nāaŋ Isirayeel tiŋki ní ki cúú Juuda yab ki cūnni kuyunuee, ni nīn lán.

⁴An puee, m làá yàntì ŋwīn nyalan̄ki pú yab ń fōō ni-tiŋki. Bi làá gāa bi-janjanaapaan̄i ni-tiŋki pu ní kí cóon bi-tantib niin. Bīn di làá ŋmó ni-sufii biliŋ ní kí nyè ni-wan̄kuti naabiim.

⁵M làá yàntì ni-tiŋyil Raaba ń kpántí kunaakpaapɔɔu kí tī igutaamu, ní kí yàntì Amɔn tiŋki ń kpántí ipii naabakati. Niinee ni làá béé yii man di sá ni-Dindaan.

⁶«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòon puee sò. Ni nín gbīl nnaabu ŋun jéeti Isirayeel puee, an mɔɔkiñ-ni tikpil ní ni kpáafi abaal. Ni ɣá mín ki dàkā ni nín kpèé m-nibul fám puee ní.

⁷An puee m làá dàkā-ni m-pɔŋɔu ní kí dū-ni kí lín atimbun ŋin kínee nib bí fūkul-ni pīlpil. M làá kúntí-ni anibul kansikin, naa ti làá nīn cáá kitŋ ní kí kúntí-ni múb. Niinee ni làá béé yii m sá ni-Dindaan.»

Ti-Dindaan làá ján Moowaab yab

⁸«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòon puee sò. Moowaab yab lī yii Juuda yab kpánti kii atimbun ŋin kínee nib nín bí puee ní.

⁹An puee m làá yàntì bí ján ntimu mun wún Moowaab tiŋkpaanyɔmmuee. Binannanliibi làá nāaŋ-mu kiba kiba ki kpāaŋ ntinnyaammu kii Beeti-Yeesimooti nì Baal-Meeyɔn nì Kiiriyatayiimee.

¹⁰M làá yàntì ŋwīn nyalan̄ki pú yab ń já kí fōō Moowaab tiŋki kii bi nín ján ki fōō Amɔn tiŋki puee. An yaa ɣá mimmee, baa ti làá téetí Amɔn yab pu atimbun kansikin.

¹¹M làá dáal Moowaab yab tafal ní bí béé yii man di sá bi-Dindaan.»

Ti-Dindaan sòon ki bíikì Eedoom yab pu

¹²«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòon puee sò. Eedoom yab tōn Juuda yab ipɔntoon, an pu ní bi fōō dibɔkpil.

¹³An puee man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòon puee sò. M làá dàkā Eedoom yab m-pɔŋɔu. M làá kúntí kitŋ gbanti nib nì ki-wan̄kuti. M làá yàntì kí kpántí kuteeu kí yòon Teeman tiŋki kí cáá sāa Deedan tiŋki. Bi làá kpò bin kòò Eedoom tiŋkinee kujaaun ní.

¹⁴M làá yàntī m-nibul Isirayeel yab nín tò m-pòntoonyi Eedoom yab pu. M-nyuukpaandi nín bàlifi puee, mín ní Isirayeel yab làá ɣá-bi. Mimmee, Eedoom yab làá béé kun di sá m-pòntoonyee. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon mín.»

Ti-Dindaan sòon ki bíkì Fiiliistii yab pu

¹⁵«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòon puee sò. Fiiliistii yab tòñ ipòntoon. Bi dū nnimbidi ki tòñ bi-nannanliibi bin sá talku nannanliibee ipòntoon ní ki céetì-bi.

¹⁶An puee, man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòon puee sò. M làá dàkà-bi m-pɔɣɣu. M làá kúntí-bi, bín bin kɔkɔ nyánní Kafitoor ki dómiń ki kál ditiŋkugbandee.

¹⁷M làá tò-bi ipòntoon in sá ikpaanee ní kí dáal bi-tafal ɣkpitim pu. Niinee bi làá béé yii man di sá bi-Dindaan.»

Ezéchiél 26

Ti-Dindaan sòon kí bíkì Tiir yab pu

¹Bi nín cúú Isirayeel yab ki cūnnì kuyunɔ abin saalaa nì diba boon, uɣmal wimpeekaɣuee, ti-Dindaan nìn bí-mi yii:

²«Nisaaalen, pīlifi, Tiir yab bíi bèel Jeerusaleem yab ki lì yii: <An nāań Jeerusaleem, kitiŋ kin pu báa ɣma nìn jītée. An māań-kì! Ti mun yuntiŋu bāań tí kpántí bigaajab deeyaa! Di sá yii kì kpántì adigbuŋkati ɣma ní!>

³An puee man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon yii m làá jáń sii Tiir tiŋki. M làá cáań atimbun kupaau kí léen a-pu kii tiŋku nín yòontí u-nyingbanti yilpu puee.

⁴Bi làá kpēelikì agun ɣin a mán ki tú a-tiŋkee ní kí wìl a-sintil difɔkɔŋi. M làá kótí kitiŋ tam ní kí pée kíń ditanɣpal dí nìn dō fám.

⁵Tiir làá kpántí tiŋku kansikin mpaan ɣun pu bijɔncuuliibi làá nìn dítí bi-laantee ní. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon ní ki làá ɣá mín. Atimbun aba làá dāań kí fūkul Tiir tiŋki.

⁶Bi làá kpēelikì ki-timbilimmu mun bí ditiŋkugbandee. Niinee báa ɣma làá béé yii man di sá ni-Dindaan.

⁷«Di sá yii man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon yii: <M làá cáań ɣgan pú bɔtiu un pōyee, an dàkà yii Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar ú jáń-si. U làá cáań itaamu nì janjatɔrkub nì bitanjakaliibi nì dijanjakitikpaandi kí jáń-si.

⁸U làá kpēelikì a-timbilimu mun bí ditiŋkugbandee. Mín boonee, bijanjaliibi bin dómiń kí jáń-see làá gbà gɔtab bin poon bi làá nìn kàal ki jáa nì see ní kí mā ɣgumu mun boon bi làá nìn bí ki jáa nì see, ní kí mā digundi din làá nìn sá kii digbampɔlee kí jáń-si.

⁹Bi làá dū bi-janjamasiimbi kí gbá kí wìl a-guɲɲi ɲin mǎntì tú-see ní kí dū jikab kí kpēelikì a-sintil difokɔɲi.

¹⁰Bi-taamui nín làá nīn wīkí puee kpɔɲkpɔɲku di làá bìl a-pu, ní bi-tanjakaliibi wooku nì bi-tɔɔkub taɲi nín mǎntì puee làá yàntì a-guɲɲi ń cɪŋkì. Di sá yii bi làá dī a-punyɔmmu kí kó kii bi nín wìl digundi pu kí dī kí kó puee ní.

¹¹Bi-taamui taɲi làá tǎa tǎa a-daɲɲi kɔkɔ pu ní bí dū ntàataajimu kí kpò a-nib ní kí téé a-jantalkukpaambee kí lúkú.

¹²Bi làá yòon a-gaajati ní kí fūkul a-wanti. Bi làá wìl a-guɲɲi ní kí kpēelikì a-dinyaɲɲi. Bi làá yòon ɲi-taɲkpeɲɲi nì ɲi-dɔi nì ɲi-tam kí cáá tɔ tɪŋkun.

¹³M làá kúntí ilan in a gèe, baa ti làá gbìl a-bati pu.

¹⁴M làá yàntì á kpántí kii ditaɲkpal din pu tiba kaa bīyee ní bijɔncuuliibi ń nīn dǐntí bi-laanti di-pu. Baa ti làá fǎtí náań kitiɲ gbanti dalba dalba. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon ní tin m sòonee, tɪn ní m làá ɲá.>

¹⁵«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòon Tiir pu tiɲyee sò. Bi yaa láa nāań sii Tiir tiɲki ki kū a-nib ní ki gbìl bin fōo tiweendee yaliɲkii puee, bin kóò ntimu mun poon nnyim mǎntì túee wunti làá dǎa fōo diɲɲikil.

¹⁶Atimbun ɲin kóò atiɲkugbánee bɔtiibi làá kpákátí bi-beejaɲ pu kí pèetì bi-bɔkutikpaɲɲi nì bi-bɔkutiɲ ɲin bi gbánee. Bi làá nyè ɲkpatim ní kí kǎl kitiɲ. Bi-wunti làá nīn gbíntì jìkì, ní bí kó dinyoondin a-pu.

¹⁷Bi làá dǎa gǎa-si ɲkpisiilan nee yii: <Bi nāań kitiɲ kin nyáń diyindee, bi kúntì-si tiɲkub kansikin! Ki-nib nín cáá tiɲkub pu mɔɔn, ní báa ɲma nín fǎɲkí-bi.

¹⁸Ama kɔɲkɔnnée, bi nín nāań-kì nee atimbun ɲin bí tiɲkub kansikinee wunti bí jìkì, bin kóò atiɲkugbánee nyūn ɲkpatim, kun puee aa ti bí.>

¹⁹«Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon yii m làá yàntì á kpántí kii ntimu mun kpántì adigbuɲkati ubɔ nì ubɔ kaa ti kóò mu-poonee. M làá yàntì tiɲku taapu nyim ń yīkì kí bìl a-pu.

²⁰M làá yàntì á cùú ɲǎl taapu taɲkpiibi pu, bin bí niin cannaakuee. M làá yàntì á cùú nīn kóò kitiɲ taapu taapu, kí nīn bí kii jaanjaan digbuɲkatiɲ ɲin bí niinee. Sii nì bitaɲkpiibi bin lǐntì-see di làá nīn bí. Aa ti làá ɲmǎ kí jōmìń kaa ti làá nīn cáá mpaan binifoobi tiɲki pu.

²¹Tin làá bàń a-puee làá kón báa ɲma dinyoondi, di sá yii aa ti làá nīn bí. Bi làá dǎa nyàab-si, ama ubɔ kaa ti làá ká-si jaanjaan. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon mìn.»

Ezéchiél 27

Tiir tiɲki kpiisilaɲyi

¹Ti-Dindaan bí-mi yii:

²«Nisaaleen, gāā Tiir tiŋki ŋkpiisilan.

³Kitiŋ gbanti bí ditiŋkugbandi ní ki bàntī nì atimbun ŋin timmu tiŋku nyim māntīi túee. Nàatī-kì tin man ni-Dindaan Unimbōti sòoŋee yii: Sii, Tiir tiŋki, a lì yii: <M ŋāñ kunyaanŋu!>

⁴A-tiŋki wāā ki tin bàñ tiŋku kansikin. Bi mán-si a ŋāñ tikpilku.

⁵Bi mán-si kii meelee. Bi dū Seenīir tiŋkin subu bun bi yī siipreese ki dūu kpáá a-wunti boon. Bi dū Leebanōn tiŋkin subu bun bi yī seediree ní ki cóoŋ ki sàkantí a-ŋaabiki.

⁶Bi dū Baasan tiŋkin subu bun bi yī seenee ki kpítì a-laalii in a cáa kùtī nnyiminee. Bi dū Siipiri tiŋkin subu bun bi yī seedir bi dū akuntinyin ki nyūntèe ki mán a-kadulkau.

⁷Bi dū fálfal ŋaabui in nyánní Eejipiti bi gbánee ki lūñ a-ŋaabui in bi cáa sàkantí iŋaliŋfi puee. Iŋaabu gbanti di yàntī a yaa páaŋnī ndanee bí béé-si. Satab bin mán wèeee ki mán cínciŋ ki nyánní Siipiri tiŋkinee ní a nìn cáa bìntí a-wannyafikaati pu.

⁸Bin nìn ŋàal a-meelauee nìn nyánní Siidōn nì Arfaadi timmun ní, Tiir yab bin yábee di nìn ŋàal meela gbanti.

⁹Biibiloosi tōntōnliibi bin nìn nyí ditundi ki yábee di nìn ŋáŋkí meelee. Meelab bin kōkō nìn bí tiŋku puee nìn yūlifí a-cee ní, ní bin nìn kā u-poonee dāā a-wanti tin a nyáfée.

¹⁰Peersi nì Luudi nì Puuti yab janjaliibi di nìn bí a-janjakitilin. Bi nìn cáá bi-gbampōŋi nì bi-janjafuulimmu ki sīntí a-cee ní. Bín di nìn tì-si tinyool.

¹¹Arfaadi yab nìn kútí a-janjaliibi pu ní bí jōm a-guŋŋi pu ki cí kitiŋ, ní Gamaadi yab nìn yūlifí a-sintil difōkōŋi pu sintil. Bi nìn dù bi-gbampōŋi ní kí lúntí agun ŋin māntīi tú-see pu. Bín di nìn gítí kútí-si kunyaanŋu.»

¹²«Taarsiisi yab nìn cáá tigaajati kōkō nì ti-bulifi ki kpántí a-wanti. Bi nìn cáá animbil nì tikúti nì tikúnyuntikaal nì tikúbōn tin nyìmee ki dāā a-wanti.

¹³Greeki yab nì Tuubaal yab nì Meeseeki yab nìn bàntī a-cee ní. Bi nìn cáá iyumbu nì tasa kúti ki kpántí a-wanti.

¹⁴Beeti Toogarma yab nìn nyáfín-si itaamu in tūñ ditundee nì itaamu in pu bi kàal ki jáa kujaauee nì imamboon.

¹⁵Deedan yab mun nìn bàntī a-cee. Ntimu tikpil nib nìn dòoŋ ki dāā a-wanti. Bi nìn cáá kunti nyiŋŋi nì busubu bun bi yī eebeenee dōi ní ki pà-si.

¹⁶Eedoom yab nèn dāā a-cee tiwan tikpil ní ki nèn cáá atanƙpamonti nì satab bin bi dū nnyim min bí gùngumee ki nyūntèe nì satab bin bi gbánee nì iṇaabu in bí fálfalee nì atanƙpamonti nḡn bi yīi kooraai nì rubiisee ki kpántí-si tiwan.

¹⁷Juuda yab nì Isirayeel yab nèn dāā a-cee tiwan ní ki nyáfīn-si Miiniiti tiṇki bileeu nì idi nì tisiil nì ḡkpam nì talaalu un bi dū digbumbitiki ki ḡee.

¹⁸Damaasi yab nèn dāā a-cee tiwan tin a ḡáanee tikpil nì tigaajawan yíri yiri. Bi nèn cáá Eelbon tiṇki damam nì ipii kuti tin nyánní Sawaar tiṇkinee ki pà-si.

¹⁹Daani nì Yafan naakɔti nèn cáá tikúti tin bi móyyee nì talaalub ki pà tin bi dāā a-ceeyee Uusal tiṇkin.

²⁰Deedan yab nèn nyáfīn-si igban in bi cáa pāantí itaamu puee.

²¹Bilaalibub nì Keedaar tiṇki yab cáá apibil nì ipii nì iṇsal ki pà tiwan tin bi dāā a-ceeyee pu.

²²Saba nì Ragima nyampoobi nèn bàntī a-cee. Bi nèn cáá talaalumontiibi nì atanƙpamonti kɔkɔ nì ḡi-bulifi nì sindaariya ki kpántí nì tiwan tin a nyáfée.

²³Karan nì Kanee nì Eedeen timmun yab nèn bàntī a-cee. Mìn mbaantiim ní Saba nì Asuur nì Kilmad timmun yab nèn bàntī.

²⁴Bi nèn nyáfīn-si tiwampeenkaal tin pōō kudaau ki mán wèeeeyee nì tiwampeenkaal tin bi gbánee nì satab bin cáá inyiṇfi kupaauee nì iṇmii in bi lūn i dàfi tiṇanee.

²⁵Taarsiisi tiṇkin meelab di nèn tūntí a-wanti.»

Tiir kpiisilaṇṇuee di gbíntii niki

«Bi dū tiwannyafikaal ki gbéeñ-si an nyīm a bí tiṇku kansikin.

²⁶Bin ḡaal-see cáá-si ki cūnni laakin nnyim nyóòyee. A bàñ tiṇku kansikinee ní ḡwiīn nyalanƙi buṇku yānti a wī.

²⁷A-gaajati nì a-wanti tin a nyáfée nì a-gaajawanti kɔkɔ, nì bin kɔkɔ bí meela poon ki tūn ditundee, nì bin nèn ḡánkí a-meelabee, nì binyampoobi bin bàntī a-ceeyee, nì bijanjaliibi bin bí a-tundinee, nì samaa un bí a-ceeyee kɔkɔ tó nnyimin ḡwiin ḡun a wī ki gbínti nnyiminee.

²⁸Bin bí meela poon ki tūn ditundee nín fáá mbiilee, atiṇkugbán cīṇkí ní.

²⁹Niinee bin kɔkɔ ḡúb buṇalimbu laaliyee yíkí ki yānti bi-meelab. Bin bí meelabinee kpákati kitiṇ.

³⁰Bi kíí ki bíi sūn a-pu, ki bíi yáliṇkí ḡkpitim pu. Bi kāfi ntam ki sītí bi-yiliṇ pu ki dō ki bíntí ḡfantamin.

³¹A-puee, bi kōol diyibaakpandi ki dū kpɔsata ki lōon. Bi bíi sūn a-pu nì kunimbaau ki yáliṇkí ḡkpitim pu.

³²An nín wù-bi puee, bi bí gà-si iyaliŋki laŋɲu, bi bí gà-si ŋkpiisilan nee yii: <Nma di nín bí kii Tiir tiŋkee, ama kɔŋkɔnnee, kì nāaŋ múb tiŋku kansikin.>

³³Bi yaa nín nyāntí a-bantil wanti a-meelabinee, anibul tikpil nín jīh ní kí díkí. A-gaajawanti nín nín wīkí puee nì tiwan tin a nyáfée nín yāntí kitiŋ pu bōtiibi kpántí bigaajab.

³⁴Kɔŋkɔnnee, tinyiŋban yá ki wī-si, a múl tiŋku taapu. Tiwan tin a túee nì bin bí a-poon ki tūh ditundee kútì a-pu ki múl tiŋkun.

³⁵Bin kɔkɔ kóò atinkugbánée bí kunimbaakpaanɲun sii pu. Bi-bōtiibi kó dinyoondin, a yaa kpēē-bee, a béetí yii bi-bōbiliŋ bíl.

³⁶Anibul ŋin kíhée nyampoobi fátí dipɔɔbiildi biilii a-pu, di sá yii a kpántì tiwan tin fàantée, a wáŋkì kí nīn cáa cá jaanjaan!»

Ezéchiél 28

Unimbōti sòoŋ ki bíikì Tiir bōtiu pu

¹Ti-Dindaan bí-mi yii:

²«Nisaaleen, tükù Tiir bōtikpaanɲu tin man ni-Dindaan Unimbōti sòoŋee: Dilambil kó-see ní a kíh ki lì yii: <M sá unimbōti. M kā inimbōti jal pu tiŋku kansikin.> A dàkafí yii si nì unimbōti ŋmà ní, ama a sá unil ní, aa sá unimbōti!

³A dàkafí yii a sá uciŋfiti ki jítih Daniyeel ní ki ŋūh kí gbīl tibōti tin sá abɔɔnee taapu.

⁴A dū dinyil nì nciin ki ká tigaaajati tikpil. A kóoŋ sindaariya nì animbil ki kpáafi a-cee.

⁵A nín nyí dibàntil tundi tikpil puee, a kútì a-gaajati pu ní an yōoŋ-si.

⁶«An pu ní man ni-Dindaan Unimbōti bí sòoŋ yii, a dū a-ba ki síih unimbōti paanɲu.

⁷A nín ŋá mimmee puee, m làá cáaŋ atimbunsaan ŋin nib nééŋ tipɔmbotee kí tō a-pu. Bi làá bíl tiwammontiil tin a dū a-nyil ki nyàaŋ ki kée ní kí kpèè kí sɛŋkɛŋ a-nyooti.

⁸Bi làá yāntí á sīntí ditanɲkpiilin ní kí kpú dulim kúm tiŋku kansikin.

⁹Bi yaa láa dómiŋ kí kpò-see, a làá dāá gíti lì yii a sá unimbōtaaa? Ama a làá dāá nīn sá unil ní bin làá kpò-see ŋaan, kaa sá unimbōti.

¹⁰A làá kpú bin kaa gí dikpancandee kúm ní binicambi ŋaan. Man ni-Dindaan Unimbōti di sòoŋ ní tin m sòoŋee dee.»

¹¹Ti-Dindaan gíti sòoŋ nì mi yii:

¹²«Nisaaleen, gāa Tiir bōtiu iyaliŋki laŋŋu. Á tükù-u yii man ni-Dindaan Unimbōti nín sòōn puee sèé: <Sii boonee, an nín gíti kpá. A nín cáá dinyil tikpil ní ki nín ŋān kunyaanŋu.

¹³A nín kóò Unimbōti kpaabun, Eedeen tiŋkin ní bi nín dū ataŋkpamōnti ki mán digundi ki mǎnti tú-si. Ataŋkpamōnti ŋin bi yî rubiisi nì diyaaman nì Kriistooliiti nì Koornaliini nì jaaspi nì greenaati nì eemeeroodee ní bi nín dūu mán-dì. Sindaariya un bi nyūnti a-gaŋgaŋŋi nì a-wulimmuee, bi bōnti-u ŋwiin ŋun bi náaŋ-see ní.

¹⁴M nín dū keerubim un yáayee ki yóōn a-cee ú nín cí-si. A nín kóò m-circir jool pu, ní ki nín cōm ataŋkpee ŋin jìlee kansikin.

¹⁵Kí yòōn ŋwiin ŋun bi náaŋ-see, a cōm disaŋkimmōntiil ki cáá sāa daliŋkin bi ká ikpiti a-ceeyee.

¹⁶A-nyampuyil nín cōm tiŋan puee yānti a ŋá tipōmbōti. A yīnti. An puee ní m làá yānti á kpánti kii binifantantiibee ní kí jà-si m-jool pu. Keerubim un cí-see làá jà-si kí nyānti ataŋkpee ŋin jìlee kansikin.

¹⁷A-nyaanŋu yānti a kó dilambilin ní an nín búti-si puee yānti a-yil lábiti. An pu ní m làá lúkú-si kitiŋ ní á kpánti tinimbikōntiwan kí tī bibōtiibi bin kínee.

¹⁸A ŋá ikpiti tikpil ní ki mūul binib a-nyampuyil poon ki kón circir paanŋi tijōkōndi. An pu ní m kpāa ŋŋmi ŋun làá nāaŋ-see a-tiŋki kansikin. A làá dāá kpánti ŋfantam ní bin bí kpèe-see nimbiin.

¹⁹Kun làá bàŋ a-puee làá kón anibul ŋin nyí-see kunimbaau, di sá yii a làá kpánti tiwan tin fāantée ní. A làá wāŋkì ní kí nín cáa cá jaanjaan.>»

Ti-Dindaan sòōn ki bíkì Siidōn tiŋki pu

²⁰Ti-Dindaan bí-mi yii:

²¹«Nisaaleen, fātī a-nimbiin kí túl Siidōn tiŋki kí sòōn m-bōti kí tō ki-nib pu.

²²Dū tin man ni-Dindaan Unimbōti sòōnee kí nātī-bi yii: <M làá jān sii Siidōn tiŋki! M làá dākā m-nyooti tin m làá ŋá-see poon. M yaa láa dāal a-tafal ki dākā m nín bí circir puee, báa ŋma làa dāá bée yii m sá ni-Dindaan.

²³M làá cáaŋ bílbi kúm weenŋi kí tō a-pu, ní fatiku n nín dō ki pūub a-daŋŋi pu. Bi làá dāá jān-si ijaan kōkō pu ní kí kpō bin kóò a-tiŋki poonee tikpil. Niinee báa ŋma làa dāá bée yii m sá ni-Dindaan.»

Isirayeel làá nín bí ŋgbansōŋfin

²⁴«Atimbun ŋin mǎnti tú Isirayeel yabee diba kaa ti làá kpèè-bi fám. Ŋaa ti làá páb-bi kii ikuŋkum nín sātī unil pu, áá abojanaakun nín pātī unil puee. Niinee báa ŋma làa bée yii m sá ni-Dindaan.

²⁵«Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon yii m làá nyāntí Isirayeel yab kɔkɔ anibul ɲin poon m ɲiñ-bi ki cūnnèe kansikin kí kóon-bi kí kpāfi. M làá ɲá mín ní kí dākà anibul ɲin kínee yii m sá circir Nimbɔtiu. Isirayeel yab làá fātí gítí kí kó bi-tiŋkin, kitiŋ kin ní m tī m-tɔntɔnliu Jaakɔbee.

²⁶Bi làá dāá nīn kóò niin nì ɲgbansɔŋfi, kí mā adiin ní kí cóon fiinyib. Bi làá dāá nīn bí ɲgbansɔŋfin, di sá yii m làá dāal bin kɔkɔ kóò ki mǎnti tú-bi ki kpē-bi fáme tafal. Niinee bi làá dāá bée yii man di sá bi-Dindaan bi-Nimbɔtiu.>»

Ezéchiél 29

Ti-Dindaan sòon ki bíki Eejipiti tiŋki pu

¹Bi nín cúú Isirayeel yab kuyunɔ abin saalaa boon, uŋmal usaalaati wiinɔ yii saalaa nì ili dalee ní ti-Dindaan sòon nì mi yii:

²«Nisaaleen, fātí a-nimbiin kí túl Eejipiti bɔtiu Faaroo watil pú kí sòon kí tɔ u nì Eejipiti tiŋki kɔkɔ pu.

³Nàatí-u tibɔti tin ní man ni-Dindaan Unimbɔti bí sòon nì uee yii: <M làá jáñ sii Faaroo, Eejipiti bɔtiu. A bí kii kunyibiliŋɲuee ní ki dɔ Niil mɔɔlin. A lè yii sii di yì Niil mɔɔl, sii di náan-dì ki tī a-ba.

⁴Too, m làá dū tikúti kí kpāl a-nyɔɔkpaweenɔ ní kí dū a-mɔɔl poon jɔmii kí nákañ a-pɔkɔi pu. M làá nyāntí-si Niil mɔɔlin kí kpáan ijom in kɔkɔ náka a-jɔmpɔkɔi puee.

⁵M làá dū-ni kí lúkú kuteeun, sii nì ijom gbanti kɔkɔ. A làá líti kitiŋ ní kí kpú ní ubɔ mun kpá kí yòon-si áa kí síb-si. M làá yàntí á kpántí inoon nì ipeel jinti.

⁶Niinee Eejipiti yab kɔkɔ làá bée yii man di sá bi-Dindaan. «A nín tútúñ Isirayeel yab puee kaa bàñ kukaluu nín ɲhù kí tūtuñ-bi puee.

⁷Bi nín dīnti a-puee, a kófi ki gbínti bi-ɲalin ní ki gí bi-gbigbipeeu ní ki yòti bi-wunti.

⁸Too, man a-Dindaan Unimbɔti nín sòon puee sò. M làá dū ajanjakiti kí tɔñ a-pu ní kí kpò kí céetí a-tiŋkin nib nì ki-waŋkuti.

⁹Bi làá nàan Eejipiti tiŋki ní kitiŋee á kpántí kii kuteeuee. Niinee binib làá bée yii man di sá ni-Dindaan. «A lè yii sii di yì Niil mɔɔl, sii di náan-dì.

¹⁰An puee m làá jáñ sii nì a-mɔɔl. M làá yàntí Eejipiti á kpántí adigbuŋkati ɲma. M làá yàntí kí kpántí kuteeu kí yòon Miigidool tiŋki ɲgan pú kí cáá sã Asuwan tiŋki nì Eetiyoopii tiŋkpaanyɔkɔ ɲgiil pú.

¹¹Báa unil áa kuwaŋkuluu kaa ti làá kí kí cù niin. Baa làa ti ká tin cáá kufooeue abin imuŋku ili Eejipiti tiŋkin.

¹²M làá yànti Eejipiti tiŋki n kpánti kuteeu kun péé kún ki jítiñ kuteeu kamaayee. Bi làá nàan Eejipiti timmu min ní baa láa péé ká kitin pu dooyee. Abin imun̄ku ilee, m làá yànti Eejipiti yab n yāl kí tin nín bí atimbuncean poon, kí nín bí ntincamun.

¹³«Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon̄ yii: Abin imun̄ku ili boonee, m làá kóon̄n Eejipiti yab kí nyánti atimbun n̄in poon bi yāl ki bínee kí kpāfi.

¹⁴M làá fātī gíñn̄i iyumbu, m làá fātī gíñn̄i-bi Eejipiti tiŋkin, ngiil pú, kitin kin poon bi māl-bee. Bi làá fātī náan̄ kibeewaa, i,

¹⁵dibeel din di làá n̄in sá abee kɔkɔ poon kiwaayee, ní baa làá ti yīkí kí tókɔñ atimbun n̄in kínee pu. M làá bàti bi-wíñgu pu án nín làá n̄a pu bí taa ti jī abee n̄in kínee pu dinyandee.

¹⁶Isirayeel yab kaa làá ti nín báká bi-pu bí jòon̄-bi. Isirayeel yab kaa làá ti yíñ Eejipiti yab n̄ dāa jòon̄-bi kí gíti n̄a ikpiti. Niinee báa n̄ma làá bée yii man di sá ni-Dindaan.>»

Ubɔti Neebukadineesaar làá já kí fōō Eejipiti tiŋki

¹⁷Bi nín cúu Isirayeel yab ki cūnn̄i kuyun̄u abin mmun̄ku n̄i aluli boon, uñmapeekaa wimpeekañuee, ní ti-Dindaan sòon̄ n̄i mi yii:

¹⁸«Nisaaleen, Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar yānti u-janjakitil n̄a ditumpɔɔl ki jáñ n̄i Tiir yab. Bijanjaliibi gbanti kɔkɔ yiliñ n̄in n̄ati ní bi-gbigbipati fōō tiweendi, ama n̄i m̄ñ kɔkɔee, ubɔtaaa, u-janjaliibaaa, ubɔ kaa páati ditundi din bi tún ki jáñ n̄i Tiir tiŋkee pu.

¹⁹Too, man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòon̄ puee sò. M làá dū Eejipiti tiŋki kí n̄a Babiloon bɔtiu Neebukadineesaar n̄aan. U làá fūkuł-kì, kí yòon̄ ki-gaajawanti ní kí nàan̄-kì. Eejipiti gaajawanti di làá n̄in sá u-janjaliibi paati.

²⁰M làá dū Eejipiti ní ki tī-u kí pà u-tundi paati, di sá yii man ní u-janjakitil tún ditundi ki tī. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon̄ m̄ñ.

²¹«Nwiin gbantee, m làá dāa kūtī Isirayeel yab mpɔn. Sii Eeseekiyelee, m làá tī-si n̄m̄am á sòon̄ n̄i bi. Niinee bi làá bée yii man di sá bi-Dindaan.»

Ezéchiél 30

Ti-Dindaan làá yànti u-nuul n̄ jēetī Eejipiti pu

¹Ti-Dindaan gíti sòon̄ n̄i mi yii:

²«Nisaaleen, fōō m-bɔti kí nàatī kí l̄i yii: Ti-Dindaan Unimbɔti nyɔɔbundi sèé: <Nín yálin̄kímaan̄ iyunti in bí ki dòon̄ee pu!

³Di sá yii ti-Dindaan wiñgu dòon̄, n̄u tóobiñ. Án làá dāa n̄in sá atagbambɔn wiñgu ní, n̄wiin n̄un ní bi làá sòon̄ atimbun n̄in kínee bɔtee.

⁴Kujaaun làá dāá nīn bí Eejipiti tiŋkin ní Eetiyoopii n kó dinyoondin. Bi làá dāá pòfi Eejipiti yab, kí fūkuḷ bi-gaajati ní kí nàaṇ bi-tiŋki.

⁵Bi làá dāá kpò Eetiyoopii yab nì Puuti yab nì Luudi yab nì Arabii yab nì Liibii yab kí kpáaṇ Isirayeel yab kujaaun.

⁶Man ni-Dindaan di sòoṇ yii, kí yòoṇ Miigidool ŋgan pú kí cáá sāa Asuwan ŋgiil púee, bi làá kpò bin móti Eejipiti puee dikòndin, ní kí nàaṇ Eejipiti pɔŋɔ ŋun yòontí-kèe. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòoṇ mín.

⁷Eejipiti làá dāá kpántí kuteeu kun baasii kún kitiŋ puee ní. Ki-timmu làá dāá kpántí adigbuŋkati ŋma ní.

⁸M yaa láa tūū Eejipiti tiŋki ŋmi ki kūū ki céetì bin móti ki-puee kɔkɔee, ni làá dāá bée yii m sá ni-Dindaan.

⁹Ŋwiin gbantee, ituun làá dāá kó meela kí cúú yànti Eetiyoopii yab bin dàkafi yii bi bí ŋgbansɔŋfinee n nyò ŋkpatim. Ŋwiin ŋun m làá dāá nàaṇ Eejipitee, bin kóò Eetiyoopiiyee làá dāá kó dinyoondin ní bi-wunti n nīn jìkì. Ŋwiin gbanti tóobiñ!>

¹⁰«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòoṇ puee sèé: <M làá dī Babiloon bɔtiu Neebukadineesaa pu ní kí kpò kí céetì Eejipiti nipaaku nee.

¹¹Úṇ nì u-nibul din néen tipɔmbɔti ki jítiṇ binib kɔkɔee làá dāaṇ kí nàaṇ kitiŋ gbanti. Bi làá jáṇ Eejipiti yab ní kí yànti anikpil n gbí Eejipiti tiŋki.

¹²M làá yànti Eejipiti buntaaŋi n kpā ní kí dū Eejipiti yab kí ná binikpitib ŋaan. M làá yànti binicambi n nàaṇ kitiŋ gbanti ní kí fūkuḷ ki-gaajawanti kɔkɔ. Man ni-Dindaan di sòoṇ.>

¹³«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín gíti sòoṇ puee sèé: <M làá kúntí awaakpitikaa nì amakaa ŋin bí Meemifiisi tiŋkinee. Ubɔti dāa gíti kpá Eejipiti tiŋkin. M làá yànti dinyoondi n gbí kitiŋee kɔkɔ.

¹⁴M làá nàaṇ Eejipiti tiŋki ŋgiil pú, kí tūū Soowan tiŋki ŋmi ní kí sòoṇ Teebi tiŋki bɔti kí dáal ki-tafal.

¹⁵M làá kpáatí m-bum kí sítì Siini tiŋki kin di wún Eejipiti tiŋki puee. M làá kúntí Teebi nipaaku nee.

¹⁶M làá tūū Eejipiti tiŋki ŋmi. Siini yab làá kó dinyoondin. Bi làá sāa kí cí dígundi din mǎnti tú Teebi tiŋkee ní nnyim n gbí kí léen ki-pu.

¹⁷Bi làá dāá kpò Ooni nì Pii-Beeseeti naacimpɔmbi kujaaun ní kí cúú binib bin kínee kí cùnñi kuyuŋu.

¹⁸M yaa láa nāaṇ Eejipiti pɔŋɔ ki kúnti ki-lambil din kì cáá mɔɔn gbanti puee, kutaa kaa làá dāá wúntí Tapaneesi tiŋki pu. Ditagbambɔndi làá dāá bliñ kitiŋee pu ní ki-nib n búntí kuyuŋu.

¹⁹M làá dāá sòòn Eejipiti bōti kí dāal ki-tafal ní báà ḡma ń bée yii man di sá ni-Dindaan.>»

Babiloon bōtiu, Unimbōti tōntōḡwanti

²⁰Bi nín cúú Isirayeel yab kuyunḡu abin saalaa nì diba boon, uḡmapeekaa winluluútiḡuee ní ti-Dindaan sòòn nì mi yii:

²¹«Nisaaleen, m nyī ki kōfi Eejipiti bōtiu Faaroo ḡal. Ubo kaa bí ki dāal-u àá ki ḡá-u nnyokō. Ubo mun kaa tí nyàab kiḡaabiki ki fiñ-u ú bàà fātīf ká mpon kí ḡúb kitàataajiki.

²²Too, man ni-Dindaan Unimbōti nín sòòn yii m làá jáñ Faaroo, Eejipiti bōtiu. M làá nyī kí kōfi u-ḡalii, ḡun pée kófèe nì ḡun dāá pōyee. U-tàataajiki làá ḡmátíf nyā u-ḡaan kí lífí.

²³Niinee ní m jà Eejipiti yab kí kón atimbun aban, m làá yàañ-bi kí kón ntincamun.

²⁴M làá kūtì Babiloon bōtiu mpon ní kí dū man m-ba tàataajiki kí ḡúbìñ-u. M làá nyī kí kōfi Faaroo ḡalii, ní ú nīn dō ki yáliḡkí u-nannanliu nimbiin kii unil un bi tī tiweendi waa ti làá ḡmátée.

²⁵M làá kūtì Babiloon bōtiu ḡalii mpon, ama ní Faaroo yai ń nīn jòòn fám. M làá dū man m-ba tàataajiki kí ḡúbìñ-u ní ú dū-kì kí jáñ Eejipiti yab. Niinee báà ḡma làá bée yii man di sá ni-Dindaan.

²⁶M làá yàntī Eejipiti yab ń yāl kí kó atimbun aban, m làá yàañ-bi kí kón ntincamun. Niinee bi làá bée yii man di sá ni-Dindaan.»

Ezéchiél 31

Bi dū Eejipiti bōtiu ki ḡmāntiñ seedir subu

¹Bi nín cúú Isirayeel yab ki cūnnì kuyunḡu abin saalaa nì diba boon, uḡmatataati wimpeekaaḡuee ní ti-Dindaan sòòn nì mi yii:

²«Nisaaleen, tükù Eejipiti bōtiu Faaroo nì kunipaau kun pu u kã dibeelee yii: <Sii un cáá mponḡkpaan nee, m làá dū-si kí ḡmāntiñ ba dee?

³A náañ nì Leebanḡon subu bun bi yī seedir bu cáá apan ḡin ḡāñ ki tì mboon ḡun taapu sòm fílfilee ní. Busubuee fòkò tiḡan ní bu-yilpu tūtī atagban.

⁴Ntaanyim yāntì bu wíiñ. Kitiḡ taapu buḡḡu ḡubō yāntì bu yíki ki jóm. Nnyim nīn kōontí kí mātīf tū bu-nyaaḡyi, ní kí pùub kí cù tisatin sufii kòkò cee.

⁵Nnyim min u nīn kāntí tikpilee puee, bu nīn wíiñ ki jítiñ isufi in kíñee kòkò. U nīn cáá apan náañ ki lāliḡ ki cūtī ndan.

⁶Inoon kòkò nì i-bulifi nīn pāantí i-diti bu-paḡḡi pu. Ipeel kòkò nīn dō ḡi-taapu ki màal ní atimbun tikpil nīn kòd ḡi-boḡyi taapu.

⁷Busubuee nìn ɲāñ ní ki fòkò ní bu-paɲɲi béetì tiɲan pu, di sá yii bu-nyaanyì nìn kóò kitiɲ taapu taapu laakin nnyim wīikée.

⁸Unimbɔti kpaabunee, seedir subu bubɔ kaa bí bí dū-bu kí ɲmàntìh, siipreesi subu bubɔ kaa cáá apan ɲāñ kii bu-yaɲee, plataani subu bubɔ faati kaa bàñ bu-faati ní busubu bubɔ kaa bí bukpaayee poon ki ɲāñ nì bu.

⁹M nìn tīi-u apan ɲin ɲāñee áli gba Unimbɔti kpaabu Eedeen sufii kòkò nìn cáá bu-pu ipoompoon ní.>»

Eejipiti ɔtiu làá kɔfi kii seedir subuee

¹⁰«Too, man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòòh puee sèé: <Buseedirisubu wíiñ. Bu yíki ki tūū atagban ní ki kpánti ulambidaan.

¹¹An pu ní m dū-bu ki fá ní ki dū-bu ki ɲá kitiɲ pu ɔtiu un pɔɔyee ɲaan. Busubuee nín ɲá ikpiti puee, mín ní ubɔtee làá ɲá-bu kí téèh.

¹²Binicambi bin nééñ tipɔmbɔti tikpilee gāā-bu ki lúkú ní ki fātì bi-boon ki tīi-bu. Bu-paɲɲi kòkò líti ki dɔ kitiɲee joonɲi pu nì ki-tantakaɲin. Binib bin kòkò nìn kóò bu-boonɲu taapuee yíki ki dū kitiɲee ki fá.

¹³Inoon kòkò nì i-bulifi dòòh ki tòkònti bu-dɔɲu pu ní ipeel kòkò yùkufi ki pótí bu-paɲɲi pu.

¹⁴Tin bí nee kòkò ɲá mín án nín làá ɲá pu isufi in yú ibun caɲinee bubɔ ń taa tí kó dilambilin kí wíiñ kí tūū atagban, ní isufi in kánti ntaanyimee bubɔ ń taa yòòh bu-ba yilpu kí fòkòh kí jītìh in kíñee. Di sá yii isufi nì binib kòkò bí kí kpú ɲwindal. Bi-kòkò làá kó kitiɲ taapu kí cùú ɲāl bin kpí ki dɔ niinee.>

¹⁵«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòòh puee sèé: <Daliɲkin seedir subu nín cá ditaɲkpiilinee, m nìn yānti tin kòkò bí duulinyanee kāl dikpool ní. Bu-puee, m yānti mmɔɔnyim mín bí kitiɲ taapuee bīiñ bu-pu. M yānti mi-buɲyi yúl, m cúú mi-nyim mí taa ti pùub. Bu-puee, m yānti Leebanɔn bambaɲku kó dibɔmbɔndin ní ki yānti tisatin sufii kòkò kūñ.

¹⁶M nín yānti busubuee líti kí cùú ɲāl bin bí ditaɲkpiilinee, atimbun nib gbíl ní ki kó dinyoondin. Ditaɲkpiilin niinee ní an móòkiñ Eedeen kpaabun sufii nì Leebanɔn sufii in ɲāñ ki kánti ntaanyim tiɲanee.

¹⁷Bi mun kúti seediree pu ki sīnti ditaɲkpiilin ki cūtì ɲāl bin di kpí kujaaunee. Bín di nìn tíkí-u ní ki nìn kóò bu-boonɲu taapu atimbun kansikin.>

¹⁸«Eedeen kpaabunee, busubu bubɔ kaa ɲāñ áá ki wíiñ ki bàñ-si. Ama m làá yānti sii nì bín kòkò ń sīnti kitiɲ taapu. Niinee sii nì bin kaa gí dikpandee nì bin kpí kujaaunee di làá kpāfi kí dòòh. Kun di làá bàñ Eejipiti ɔtiu Faaroo nì u-samaau puee dee. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòòh.»

Ezéchiél 32

Eejipiti nì ki-bòtiu kpiisilaŋɔ

¹Bi nín cúú Isirayeel yab ki cūnni kuyuŋu abin saalaa nì ali boon, uŋmal saalaa nì uliliiti wimpeekaaŋu dalee ní ti-Dindaan sòoŋ nì mi yii:

²«Nisaaleen, gāā Eejipiti bōtiu Faaroo ŋkpiisilan nee yii: <A bí atimbun kansikin kii digbikintipombilee ní. Ama a nìn bí kii upɔɔnyaanee ní ki bí tiŋkun. A nìn yíki ki dèentí nnyim pu. A nìn cáá a-taŋi ki gbàtí nnyim. A nìn kùtíibun nyim ki gbàtí-mì.

³Ti-Dindaan Unimbōti sòoŋ yii binib tikpil yaa láa kpáfèe, m làá dāá tō m-laŋku a-pu ní an cúú-si ní bí dáal kí nyāntí dimɔɔgbandi.

⁴M làá dāá dū-si kí lúkú kitiŋ ní kí dū-si kí tō tisatin inoon kɔkɔ́ n gbáb kí biìŋ a-pu ní ipeel n dāāŋ kí ŋmó a-wunti.

⁵M làá dāá dū a-wunti laakin kíñee kí yàāŋ ajoon pu ní kí yāntí án gbí atantaka.

⁶M làá dāá dū a-fatikuu kí yàāŋ kitiŋ pu. An làá dāá biìŋ ajoon pu kí gbí mbùmbiyaamu.

⁷A yaa kaa láa gíti bí dimaŋfalinee, m làá dāá dū tiba kí biìŋ kutagbɔŋu pu ní iŋmalbijaa n kpántí dibɔmbɔndi. M làá dū atagban kí biìŋ ŋwìíŋ pu ní uŋmal kaa ti làá nīn ŋmíntí.

⁸A-puee, m làá yāntí iwalfi in kɔkɔ́ bí yilpuee n kpántí dibɔmbɔndi ní kí yāntí kunyeeu n mó a-tiŋki pu. Man ni-Dindaan Unimbōti di sòoŋ mín.

⁹Anibul tikpil ki kpāāŋ ntimu mun ní a nyée nib yaa láa gbìl m nín yāntí nnaabu ŋun jíti a-pueeyee, bi-pɔbiling làá dāá biìl.

¹⁰Sii puee, anibul tikpil làá dāá kó kunimbaaun. M yaa láa tāntí m-tàataajiki bi-bōtiibi nimbiinee, bi làá dāá kó dinyoondin. Nwiin ŋun a làá dāá lítée, bi-wunti làá dāá nīn jiki di sá yii báa ŋma dāa kíŋ ki sūn u-ba pu ní.

¹¹«<Ti-Dindaan Unimbōti nín sòoŋ puee sò. Babiloon bōtiu janjaliibi làá cíliŋ a-pu.

¹²M làá tōŋ bijanjaliibi bin néeŋ tipɔmbōti ki jítiŋ báa ŋmee bí kpò a-nib cutimaanyi nee. Bi làá nāāŋ Eejipiti ulambidaan ní kí kpò kí céetí ki-nib kɔkɔ́ múb.

¹³M làá yāntí tiwaŋkuti tin a cáá Niil mɔɔgbandee kɔkɔ́ n kpú. Binib áá tiwaŋkuti taŋi kaa làá ti tāā kí gbàtí nnyim.

¹⁴M làá yāntí mí ñuŋfi. Mì làá nīn dō ki ñuŋfi soooo kii ŋkpamee ní. Man ni-Dindaan Unimbōti di sòoŋ mín.

¹⁵M làá yāntí Eejipiti tiŋki n kpántí kii kuteeuee ní. M làá nyāntí tin kɔkɔ́ bí ki-poonee ní kí kpò kí céetí ki-nib. Niinee bi làá bée yii man di sá ni-Dindaan.>

16 «Atimbun kɔkɔ nimpoobi nín làá dāá gāa Eejipiti tiŋki nì ki-nib kuwaawiiu pu ŋkpiisilan ŋuŋyee dee. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòòñ.»

Anibul ŋin bi jáń ki pɔɔkiñee yaliŋkii

17 Bi nín cúú Isirayeel yab ki cūnnì kuyunū abin saalaa nì ali boon, uŋmal saalaa nì uliliiti iwiin saalku dalee ní ti-Dindaan sòòñ nì mi yii:

18 «Nisaaleen, yāliŋkì Eejipiti yab kɔkɔ pu. A-yaliŋkii n kɔpáañ bi nì atimbunŋkpaan ŋin kíñee kí sɪntì ditaŋkpiilin, laakin bin kpɪyee sɪntēe.

19 Tùkù-bi yii: A dàkafì yii a sòn bin kíñee níi? Nín sɪntì ditaŋkpiilin kí cùú dòòñ kí ñàl bin kaa gí dikpandee pu.

20 Di sá yii bi làá kpò Eejipiti yab dikòndin ní. Ntàataajimu bóntì kí kpò binib. Mú kpò Eejipiti yab nì bi-janjakitil kɔkɔ.

21 Ditaŋkpiilinee, bibaatandambi nì bin nèn kútì Eejipiti yab pu bi jáñee làá dāá téen yii: <Bin ní bi kūū kujaaunee, bi nín sɪntì kí cùú dòòñ kí ñàl bin kaa gí dikpandee pu.>

22 «Asuur bótiu nì u-janjakitil bí niin. U-janjaliibi kaakuliŋ mǎntìi tú-u. Bi kūū bi-kɔkɔ kujaaun ní.

23 Bi-kaakuliŋ bí ditaŋkpiilin taapu taapu ki mǎntìi tú uboti kaakul. Bíñ bin di nèn yàntì binifoobi kóò dinyoondinee, bi kūū bi-kɔkɔ kujaaun.

24 «Eelam bótiu nì u-janjakitil bí niin. U-janjaliibi kaakuliŋ mǎntìi tú-u. Bi kūū bi-kɔkɔ kujaaun ní. Bíñ bin kaa gí dikpandee ki nèn fàantì binifoobee sɪntìiŋ kitin taapu. Kɔŋkɔnnēe, bi kútì bin kɔkɔ sɪntì ditaŋkpiilinee pu ki tú icoo gbòooo.

25 Eelam bótiu nì u-janjakitil dō bin bi kūū kujaaunee kansikin. U-janjaliibi kaakuliŋ mǎntìi tú-u. Bin baa gí dikpandee nee kɔkɔee, kujaaun ní bi kūū-bi. Bíñ puee, binib wunti nèn gbàà ní kpàkpakpa binifoobi tiŋkin. Kɔŋkɔnnēe, bi kútì bin kɔkɔ bi kūū kujaaunee pu ki tú icoo gbòooo.

26 «Meeseeki nì Tuubaal bótiibi mun bí niin, bi nì bi-janjakitil. Bi-janjaliibi kaakuliŋ mǎntìi tú-bi. Bin baa gí dikpandee nee kɔkɔee, kujaaun ní bi kūū-bi. Bíñ puee, binib wunti nèn gbàà ní kpàkpakpa binifoobi tiŋkin.

27 Baa síb-bi cannaaku baatandambi bin nèn fàantì binib binifoobi tiŋkinee cee. Bi nín sɪntì ditaŋkpiilin ki ɲúb bi-janjawanti. Bi dū bi-tàataajimmu ki kúl bi-yiliŋ ní ki dū bi-gbampɔɔŋi ki páañ bi-pu.

28 Eejipiti yab, ni mun yuntiŋu bāañ dee, ni làá kpú ní bí síb-ni bin kaa gí dikpandee ki kpɪ kujaaunee kansikin.

29 «Eedoom yab nì bi-bótiibi nì bi-bótibiliŋ mun bí niin. Nì min kamaa bi cáá dipɔbilee, bi dū-bi ki kútì bin bi kūū kujaaunee pu. Bi síb-bi ki kútì bin kaa gí dikpandee ki sɪntì ditaŋkpiilinee pu.

³⁰«Ngan pú nibuliŋ kpootiliibi mun bí niin, ki kpáaŋ Siidon yab bin sīnti ditanŋkpiilinee. Bi nīn sá bibaatandambi ní binib nīn fàŋkí-bi yókó yókó. Ama kòŋkòŋnee, binib bin baa gíí dikpancandi gbantee kpíí ki cūtií ɲàl bin bi kūū kujaaunee pu. Bi tú icoo ní gbòooo, bi nī bin kòkò bí ditanŋkpiilinee.

³¹«Faaroo yaa láa ká bijanjaliibi gbanti kòkò niinee, án làá dāá ɲméeŋ-u tin bāaŋ u-janjaliibee pu. Di sá yīi bi làá kpò u nī u-janjaliibi kujaaun. Man ti-Dindaan Unimbòti di sòòŋ.

³²M yānti Faaroo kón binib dinyoondi binifoobi tiŋkin. Ama kòŋkòŋnee, bi làá síb ùn u-ba nī u-janjaliibi binib bin kaa gíí dikpancandi ki kpíí kujaaunee kansikin. Man ni-Dindaan Unimbòti di sòòŋ.»

Ezéchiél 33

Unimbòti dū Eeseekiyeel ki kàaŋ uciitil

(Kpèè 3.16-21)

¹Ti-Dindaan bí-mi yīi:

²«Nisaaalen, sòòŋ nī Isirayeel yab kí tükù-bi yīi: M yaa dū kujaaun ki tó kitiŋ kiba puee, kitiŋ gbanti yab lèekí bi-kansikin ubò ní ú nīn sá bi-ciitiliu.

³Uciitilee yaa wál bijanjaliibi dòoŋ kí jáŋ-bee, u búŋ ɲyin ní kí kpāafi samaa.

⁴Ubo yaa gbíl ɲyin pu ní kaa fātì tó ní bi yaa dómiŋ ki kūū-uee, udaan kúm kpuulool làá lítí ùn u-ba pu ní.

⁵U gbíl bi nīn búŋ ɲyinee ní kaa fātì tó. U-kúm kpuulool làá fātí gítí ùn u-ba pu ní. U yaa bàà dūu túŋ ditundee, u bàà fiíl u-ba ní.

⁶Ama uciitilee yaa wál bijanjaliibi dòoŋ kí jáŋ-bi ní waa búŋ ɲyinee, samaa kaa làá bée yīi tiba bí ki dòoŋ. Unannanli yaa dūu túŋ ubò ki kūū-uee, uciitilee bōti dee. M làá dāá bàlifi uciitil un bi kūūyee fatikuu pu.

⁷«Nisaaalen, sii ní m dūu síŋ á nīn sá Isirayeel nibul pu uciitil. Á pīlifi m-nyɔɔbuŋɲi kí dūu nàatī Isirayeel yab kí kpāafi-bi.

⁸M yaa tükù unikpiti yīi: <Unikpiti, a làá pée kpú ní>, ama ní sii kaa kpāafi-u ú kpántí u-bimbimee, unikpiti gbanti làá kpú u-kpitii pu, ama sii ní m làá dāá bàlifi u-fatikuu pu.

⁹Ama a yaa kpāafi unikpiti ú bàà kpántí u-bimbim ní waa kpántèe, u làá kpú u-kpitii pu ní sii n fī a-ba.»

Unikpiti un gitiŋ Unimbòti ceeyee kánti dimaŋfal

¹⁰«Sii nisaaalen, tükù Isirayeel yab bi nīn bí ki lì yīi: <Ti-yìntitam nī ti-kpitii nyīm ti-pu. I-puee, taa ti cáá mpon bàà fīi. Ti làá ɲá mana ní kí ɲmátí nan?>

¹¹Tükù-bi yīi m bí dimaŋfalin! Man ni-Dindaan Unimbòti nīn sòòŋ yīi, unikpiti kúm bōti kaa mōŋ-mi. Kun m pée nyàabee di sá ú kpántí u-bimbim kí nīn bí

dimanɣalin. Isirayeel yab, m gbàaŋ-ni ní, fámaan ni-bimbikpitim. Ba pu ní ni là kí kpú ní?

12«Sii nisaaleen, tükù a-nibul yab yii: <Deedeedaan yaa kíí ki bíí ɣáań tin kaa ɣāñee, deedee tuuŋɣi ɣin u ɣá an jítee kaa làá fī-u. Ama unikpiti yaa fá u-bimbikpitim, ikpiti in u ɣá an jítee kaa làá yàntī ú wāŋkì. An puee deedeedaan yaa kíí ki bíí ɣáań ikpítee, deedee tuuŋɣi ɣin u nín ɣá dooooyee kaa làá ɣmā kí fī-u.

13M yaa pōon kí tī deedeedaan dimanɣal ní u dākafi yii deedee tuuŋɣi ɣin u ɣá an jítee wīn ní u kíí ki bíí ɣáań ikpítee, bi làá súntí u-deedee tuuŋɣee kɔkɔ pu ní ú kpú ikpiti in ní u ɣee pu.

14Ama m yaa kpáafi unikpiti yii u máań ɣkúm ní u fá u-bimbikpitim ki kíí ki kíń ki bíí ɣáań tin kítèe nì tin bí deedeeyee, waa làá kpú.

15U yaa ɣíń toolima un ubɔ cáań ki yóon u-ceeyee ki tī-u, àa u ɣíń tin u yūñee ki tī uwandaan ki kíí ki kíń ki tó marab bin tì dimanɣalee, ní kaa ti bíí ɣáań ikpítee, udaan làá pee ɣmátí ní, waa làá kpú.

16Bi làá súntí u-tuŋkpitiŋ ɣin ní u ɣee kɔkɔ pu ní ú ɣmátí, di sá yii u kíí ki bíí ɣáań tin kítèe nì tin bí deedeeyee.

17«A-tiŋkin nib lì yii man ni-Dindaan nín ɣáań puee kaa kítì. Ama an sá bín nín ɣáań puee di kaa kítì!

18Deedeedaan yaa gbēen kaa ti bíí ɣáań deedee tuuŋɣi ní ki bíí ɣáań tikpitílee, see ú kpú.

19Ama unikpiti yaa fá u-bimbikpitim ní ki kíí ki bíí ɣáań deedee tuuŋɣi nì tin kítèe, u làá ɣmátí an pu.

20«Ama ní nimbi Isirayeel yab lì yii man nín ɣáań puee kaa kítì! Too, ní bée yii m làá sòon báa ɣma bɔti kí nóó nì tin u ɣee ní!>»

Isirayeel tiŋki kpántì adigbuŋkati ɣma

21Bi nín cúú Isirayeel yab ki cūnnì kuyunɔ abin saalaa nì ali boon, uŋmal usaalaati wiŋɣmoonmootiŋ dalee, uninja ubɔ nín sáń ki nyáń bin jáń ki fōō Jeerusaleem tiŋkee ɣaan ní u bí-mi yii: «Bi jáń ki fōō Jeerusaleem tiŋki!»

22Kí wàatī ú bàń m-cee kujooúee ní ti-Dindaan yāntì m gbīl u-pɔŋɣu m-ni ní m kíń ki ɣūń kí sòon. Kutaa wúntì ɣyunti ɣun un sáń ki ɣmátèe bāań m-ceeyee, maa nín ɣíti sá umuun, m nín kíń ki ɣūń kí sòon.

23Ní ti-Dindaan bí-mi yii:

24«Nisaaleen, binib bin kíń ki kóò Isirayeel timmu mun kpántì adigbuŋkatee lì yii: <Abraam nín bí u-baba ní, ama ní ki nín yì kitiŋ nee kɔkɔ. Kin ataa aŋa pu ní baa làá dū kitiŋ nee kí tī timbi bin wīkí nee tí nīn yì.>

²⁵Too, tükù-bi tin man ni-Dindaan Unimbɔti cáá kí sòòh nì bee yii: <Ni ɲmóò tinan tin poon ní fatiku kēe, ki tòotī awaa, ki kù binib, kin mana ní ni ɲūh kí lì yii nimbi di yì kitiŋ nee>.

²⁶Ni-janjawanti ɲmanɲma pu ní ni máká. Ni ɲaañ ntimbiil tuuŋɲi, ki fòol ni-jutiibi nimpoobi, kin mana ní ni ɲūh kí lì yii nimbi di yì kitiŋ nee?

²⁷«Tükù-bi yii man bi-Dindaan Unimbɔti nín sòòh puee sèé: <M bí dimaŋfalin! M bíi tükù-ni yii bin kíh ki bí ntimu mun kpánti adigbuŋkatee poonee, bi làá dū ntàataajimu kí kpò-bi, ní ipeecuncuti ń tònti bin bí tisatinee ní bilbil kúm ń kpò bin sàh ki bá! ajoin pu nì itaŋkpaloŋnee.>

²⁸M làá nàaŋ kitiŋ nee ní kí yànti kí kpánti kuteeu. Mpɔn ɲun di nín yànti bin kóò kinee cáá dilambilee làá kúnti. Isirayeel joonɲi làá kpánti kii kuteeuee ní, ubɔ kaa làá ti dī niin kí cù laaba.>

²⁹M làá yànti kitiŋ nee ń kpánti kii kuteeuee ntimbiil tuuŋɲi ɲin Isirayeel yab ɲaaŋee pu. Nyunti gbantee, bi làá bée yii man di sá bi-Dindaan.

³⁰«Nisaaleen, pīlifi, a-tiŋkin nib kpáfí digundi dīn bi mán ki tú kitiŋee caŋin àa bi-diŋɲi nyɔkɔpu ki sòòh a-bɔti. Bi sòòh nì tɔb yii: <Tí cùú pīlifi tin ti-Dindaan cáá kí tükù-tee>.

³¹Niinee ní a-tiŋkin yab ń kóòh kí kpāfi ki ká a-nimbiin kí pīlifi tin a cáá kí sòòh, ama baa tó tin a sòòh. Bi nín là puee ní bi ɲaañ ní ki nyàab bīh bi-ba paatii.

³²Tiŋmanee, a bí kii ulaŋgaanyaan un neen mɔ bi bòs tibɔkaal ki kintēe ní. Bi pīlifi a-bɔti, ama ní kaa cáá tūh nì ditundi.

³³Tin a sòòh nee kɔkɔ yaa láa bāaŋ, ní an lafun dòoŋ mun, bi làá dāá bée yii ubɔnaatil ubɔ nín kāl bi-kansikin.»

Ezéchiél 34

Ti-Dindaan làá jáh Isirayeel kpootiliibi

¹Ti-Dindaan bí-mi yii:

²«Nisaaleen, dū m-bɔti tin jáa nì Isirayeel kpootiliibi nee kí nàatī-bi. Dū m-bɔti kí nàatī-bi kí tükù-bi yii: <Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòòh puee sò. Nimbi bin kpàá Isirayeel yabee, mbusu dɔ ki cí-ni, di sá yii nimbi ni-ba ní ni kpàá! An kaa sá ipii ní upikpaal máaŋ kí kpààa?>

³Ama nimbee, ipii biim ní ni nyù, ní ki cēe i-kuti ki lù tiwampeenkaal ki pèentí ní ki kù tiwaŋkuti tin cáá ɲkpamee ki ɲmóò, ama ní ipii bɔti kaa ká-ni.

⁴Naa tī ipii in pòfèe mpɔn, kaa cáaŋ in būnee. Naa nyàab ɲaaabu ki bóob un taal gīyee, kaa gīhni un kākati u-ba ki wāati kupicaŋkpuŋuee, ní kaa tí nyàab un nín wāŋkèe. Ama ni dū mpɔn nì nnimbinaakulim ní ki kpōtī-bi.

⁵Niinee ipii túl laakin i yaa kée, di sá yii iaa nín gíti cáá ukpaal, ní ki kpántì tijin ki tī ipeel.

⁶M-piii kpátìi gbí ajoin kòkò nì ngbantamu kòkò pu. I yàl kitiŋ nee kòkò pu ní ubo kpá kí nyàab̄-i, ní an kaa ká báà ubo mun.

⁷An puee, Isirayeel pikpaaliibi, ní pīlifi tin m cáá kí tükù-nee:

⁸M bí dimaŋfalin! Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòoŋ puee sò. M-piii kó binaayub ŋaan. I nín kaa cáá bikpàaliibee puee, ipecuncuti cúú-i ki tōntì. Di sá yii m-pikpàaliibi kaa cūti nyàab̄ m-piii. Ama bipikpaaliibi gbanti kpàá bi-ba ní kaa fātìi tó m-piii.

⁹Too, Isirayeel pikpaaliibi, pīlifimaan tin man ni-Dindaan bíi sòoŋee:

¹⁰Man ni-Dindaan Unimbɔti bíi tükù-ni yii m làá jáh̄-ni ní kí fōo m-piii ni-ŋaan. Maa làá ti yàntì ní kpàà m-piii. An yaa ḡá mimmee, naa làá ti jī i-pu. M làá dáal m-piii kí nyāntí ni-nyɔmmun, ní iaa làá ti kpántí tijin kí tī-ni.

¹¹«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòoŋ puee sò. Kí yòoŋ kɔŋkɔnn̄ee kí n̄n cée, man m-ba di làá cù kí nyàab̄ m-piii ní kí kpàà-i m-ba.

¹²Kii upikpaal piii nín yaa yàl, u péetì-i kí kpāfi puee, mín̄ ní m làá kpàà m-piii. M làá cù kí nyàab̄n̄ m-piii laakin kòkò ní i yàl ki cūti dipòndi nì dibɔmbɔndi dalee.

¹³M làá nyāntí-i anibul kansikin ní kí kóoŋn̄-i n̄nicantimun kí kpāfi ní kí fātìi gíiŋn̄-i i-tiŋkin. M làá cáá-i kí cūnn̄i Isirayeel jooŋŋi pu nì atantakan nì kitiŋ nee jaŋŋi laakin kòkò ní binib kóòyee kí kpàà-i.

¹⁴M làá cáá-i kí cūnn̄i kunaakpaapɔɔ kumɔntiun. I làá ká timool Isirayeel jooŋŋi pu kí ḡmó. Niin ní i làá ká timɔmɔntiil taapu kí dōoŋ kí ḡŋŋfi, ní kí ká Isirayeel jooŋŋi pu laakin kitiŋ ḡāñee timool kí ḡmó.

¹⁵Man m-ba di làá kpàà m-piii ní kí yàntì í ḡŋŋfi. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòoŋ mín̄.

¹⁶Upii un wáŋkèe, man m-ba di làá nyàab̄-u. Un búntì ndanee, man di làá fātìi gíiŋn̄-u. Un fōo tiweendee, man di làá nyàab̄ ḡŋaabu kí fiŋ-u ní kí tī un būñee mɔɔn. Ama upii un di bí m̄almal ki p̄ɔyee, m làá lēe-u. M làá dū deedee marab ní kí kpòotì m-piii.»

Unimbɔti jòó u-nibul

¹⁷«Nimbi m-piii, man ni-Dindaan Unimbɔti nín bíi sòoŋ nì ni puee sèé: <Man di làá sòoŋ kí ḡāŋkì m-waŋkuti kansikin, kí sòoŋ ipijaa nì iŋɔjaa bɔti.

¹⁸An kaa fáatiŋ ni-kansikin bi-ba bí ḡmó kunaakpaapɔɔ moomɔntiiti. Ba di yì mín̄? Ba pu ní ni tà timool tin kíñee ní? An kaa bàñ-ni ní nyò nnyim min wāl kílkil neeee? Ba pu ní ni cáá ni-taaji ki tà ki gbātì nnyim min kíñee ní?

¹⁹See m-piii in kíñee ní ḡmó timool tin ni tàñ tàñee ní kí nyò nnyim min ni gbātèe.

²⁰An pu ní man ni-Dindaan Unimbɔti sòoñ yii man m-ba di làá nīn sá m-piīi in gbìfèe nī in bí ḡkaṅkalimuee kansikin ubɔsoonli.

²¹Di sá yii ni dū ni-gbigbipati nī ni-takakalii ki yáṅkì ipii in bũḡee, ní ki dū ni-yiṅyi ki sãatì-i ki nyántì kupicaṅkpuṅu kansikin.

²²An puee m làá dāāñ kí jòoñ-bi, án nīn làá ḡa pu bí taa dāāñ kí yò-íee. Man di làá nīn sá nimbi nī bín kansikin ubɔsoonli.

²³M làá yàntì upikpaabaanti nīn kpàà m-piīi. Ún di sá m-tɔntɔnliu Daafiidi. U làá kpàà m-piīi ní kí nīn sá i-pikpaaliu.

²⁴Man ni-Dindaan, man di làá nīn sá bi-Nimbɔtiu ní man tɔntɔnliu Daafiidi n nīn sá bi-bɔtibil. Man ni-Dindaan di sòoñ.

²⁵«Man nī m-piīi làá ḡa ḡgbansɔṅfi pèeṅu ní kí kúntí ipeel kitiṅ nee pu. Niinee m-piīi làá ḡmā kí nīn bí ḡgbansɔṅfin kuteeun ní kí dòoñ kubambaṅṅun kí gèèñ.

²⁶M làá yàntì bí nīn kòò m-circir jool caṅin. M làá yàntì utaa n nīn nī ḡyunti ḡun ní an máaḡee, utaa gbanti làá nīn sá dibiindi taaú ní.

²⁷Isufi làá lòoñ abil ní kitiṅ n lòoñ tikpaajin ní báà ḡma n nīn bí ḡgbansɔṅfin kitiṅ nee poon. M làá gbá kí tìl ikusaka in di ḡúb-bee ní kí nyāntí-bi kuyunṅu kun poon bi bée. Nyunti gbantee bi làá bée yii man di sá bi-Dindaan.

²⁸Binicambi kaa ti làá yò-i ní ipecuncuti kaa ti làá cúú-i kí ḡmó. Bi làá nīn bí ḡgbansɔṅfin ní ubɔ kaa làá fàaḡ-bi.

²⁹M làá tī-bi tikpaatan tin di lòoñ tiṅanee. Nkùm kaa làá ti cúú-bi kitiṅ nee poon. Atimbun ḡin kíḡee kaa làá ti kpèè-bi fám.

³⁰Báà ḡma làá dāá bée yii man bi-Dindaan bi-Nimbɔtiu bí bi-cee, ní Isirayeel yab lafun sá man nibul. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòoñ mīñ.

³¹«Nimbi m-piīi, m-piīi in ní m kpàáyee, nimbi binib, man di sá ni-Nimbɔtiu. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòoñ.»

Ezéchiél 35

Ti-Dindaan sòoñ ki bíikì Eedoom yab pu

¹Ti-Dindaan sòoñ nī mi yii:

²«Nisaaleen, fātī a-ba kí túl Eedoom joonṅi watil pú kí sòoñ m-bɔti kí tō ki-pu.

³Dū tin man a-Dindaan Unimbɔti sòoḡee kí nàatì-bi yii: <M làá jáñ-ni! M làá dàkà sii Eedoom tiṅki m-pɔṅṅu ní kí nàaḡ-si ní kí yàntì á kpántí kuteeu.

⁴M làá yàntì a-timmu n kpántí adigbuṅkati ḡma. M làá yàntì á kpántí kii kuteeuee. Niinee a làá bée yii man di sá ni-Dindaan.

⁵Sii pée ná Isirayeel yab ní. Bi nín kó dinimbinaamandinee, nyunti nun ní bi kúnti bi-kpitiyee, a nín jáń nì bi kujaau.

⁶Too, man ni-Dindaan Unimbɔti un bí dimaɲfalin nee nín sòoɲ puee di sá yii m làá yànti a-fatikuu n nyā, di sá yii fatiku un a yānti an nyánee bí bàlifi bí tò-u ipɔntoon. A nín kaa gūguɲi ki yānti fatiku nyánee, si mun fatikuu làá nyā.

⁷Eedoom, m làá nàań a-tiŋki. M làá yànti kí kpánti kii kuteeuee ní kí kpò un kamaa làá dī niinee.

⁸M làá dū anikpil kí gbéeń a-joonɲi pu. Bin bi làá kpò kujaaunee làá líti a-gbantammu pu nì a-tantakaɲin nì a-buɲin.

⁹M làá yànti a-tiŋki n kpánti kuteeu kí nín cáa cá jaanjaan. Báa unil kaa làá ti kó a-timmun. Niinee a làá béé yii man di sá ni-Dindaan>.

¹⁰«A lī yii: <Man di làá nín yì atimbun ali nee, Isirayeel nì Juuda beeni. Min kamaa ti-Dindaan kóò niinee, man làá fōo-mu kí nín kíń ki yì.>

¹¹Too, man ni-Dindaan Unimbɔti nín bí dimaɲfalin nee, a nín ɲá tipɔmbɔti nì ipoompoon nì kinán ki dākā Isirayeel yab puee, mìn ní m làá dākà-si. M làá dākà Isirayeel yab un ní m sée nyunti nun ní m yaa láa bí sòoń a-botee.

¹²Niinee a làá dāá béé yii man ni-Dindaan, m gbil a-siibiliɲ pu nyunti nun ní a lī yii: <Timbi di yì Isirayeel joonɲi! Nì kpánti kii kuteeuee. Ti ɲūń kí cùú fōo-ɲi!>

¹³A sòoń nì mi dilambil poon ki sòoń-mi tikpan. Man gbil tin kɔkɔ ní a sòońee.

¹⁴«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòoń puee sée: <Kitiɲ nee kɔkɔ yaa láa bí fàalee ní m nàań-si á kpánti kii kuteeuee.

¹⁵Bi nín nāań Isirayeel m-nibul, bi-tiŋki kpánti kii kuteeuee, a nín fàal. Too, m làá yànti mìn mbaantiim nín bàń-si. A-joonɲi, a-tiŋki kɔkɔ làá kpánti kii kuteeuee ní. Niinee báa ɲma làá béé yii m sá ni-Dindaan.>»

Ezéchiél 36

Isirayeel yab làá fàtī fōo bi-tiŋki

¹«Nisaaleen, fōo m-cee Isirayeel joonɲi bɔti kí dūú nàatī. Tùkù-ɲi ɲí pīlifi man ni-Dindaan nyɔɔbundi.

²Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòoń puee sò. Ni-nannanliibi nín bēel-mi ki lī yii: <Àa! Àa! Kɔɲkɔnnnee Isirayeel cannaaku joonɲi nee kpánti ti-yaɲ dee!>

³Too, dū m-bɔti kí nàatī kí tùkù-bi yii man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòoń puee sée: <Ijaan kɔkɔ puee, bi nāań-ni ki ká ni-pu ki bàà là yii ní kpánti atimbun ɲin kínee wanti. Bi bēel-ni ki sī-ni.>

⁴An puee Isirayeel joonɔɔ, pīlifimaan m-nyɔɔɔɔɔɔɔɔ! Man ni-Dindaan Unimbɔti, m bīi sòòɔ nì ajoin nì ngbantamu nì mbùmbiyaamu nì atantaka nì adigbuɔkati nì ntimu mun ni yíkì ki dūu fá anibul ɔɔn mǎnti tú-nee fúkúl ki sīyee.

⁵Man ni-Dindaan Unimbɔti sòòɔ m-ɔuul poon kí jáɔ atimbun ɔɔn kɔkɔ kíɔee nì Eedoom tiɔki kɔkɔ. Di sá yii nì dipɔɔɔɔɔɔkpaandi nì kpeefam ní bi fōō m-tiɔki nì ki-naakpaapɔɔku ki gǎa bi-bindi.

⁶An puee á fōō m-ɔti tin sòòɔ Isirayeel tiɔki puee kí nǎatī. Nǎatī ajoin nì ngbantamu nì mbùmbiyaamu nì atantaka tin man ni-Dindaan Unimbɔti sòòɔee yii: M làá yǎnti m-ɔuul ń tō di-tundi. Atimbun ɔɔn kíɔee sī-ni ki kpēē ki sīɔkiɔ-ni.

⁷Too, man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòòɔ yii bi làá kpēē kí sīɔkīɔ atimbun ɔɔn mǎnti tú-ni nee.

⁸Nyunti gbantee, isufi in bí Isirayeel joonɔɔ puee làá tō apan kí lòòɔ abil kí tī nimbi m-nibul Isirayeel yab. Di sá yii ni làá fǎtī gítí ni-tiɔkin áɔ kaa làá yúntí.

⁹M bí ni-cee, m làá fǎtī m-ba kí túl-ni, ni làá kpò ni-sati kí bōl.

¹⁰Isirayeel tiɔki kɔkɔnee, m làá yǎnti ní bǔtī. Binib làá fǎtī kó ni-timɔun, di sá yii bi làá fǎtī mǎ adiɔn ɔɔn nín lītē.

¹¹Binib nì tiwaɔkuti làá bǔtī. Ni làá nīn wīkí ní kí mǎal mbiyaamu tikpil. Kitiɔ nee làá fǎtī ká ki-nib kii an nín nín bí pu dooooyee, ní kí yǎnti áɔ bǔtí-ni kí jītī dooooyee. Niinee ni làá bēē yii man di sá ni-Dindaan.

¹²Isirayeel yab, m-nibul, m làá yǎnti ní còòɔ kitiɔ nee kɔkɔ poon. Ni làá fōō-kì ní kí nīn kīɔ ki sá ni-yaka. Kǎa ti làá kpò ni-biyaamu.

¹³Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòòɔ puee sò. Binib lī yii Isirayeel tiɔki tǔntī ki-nib ní ki kù bi-biyaamu.

¹⁴Too, kitiɔ nee kaa làá ti tǔntī ki-nib kaa làá ti kpò bi-biyaamu. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòòɔ mīɔ.

¹⁵Naa làá ti gbīl atimbun ɔɔn kíɔee beelii áá ɔi-siibilɔ pu. Di sá yii ni-tiɔki kaa ti làá nīn kù ki-biyaamu. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòòɔ mīɔ.»

Ti-Dindaan làá fǎtī kóòɔ Isirayeel yab kí kpāfi

¹⁶Ti-Dindaan bí-mi yii:

¹⁷«Nisaaleen, pīlif! Isirayeel yab nín nín dáá kóò bi-tiɔkinee, bi nín dū bi-bimbikpitim nì bi-tuɔkpitiɔ ki kón bi-tiɔki tiɔkɔndi. Bi-bimbim nín bí m-cee kii unimpu nín yaa ká u-ba u bí tiɔkɔndin puee ní.

¹⁸Bi dū nnikpaakoon nì iwaatooti ki kón kitiɔ tiɔkɔndi. An pu ní m kpáatī m-ɔuul ki sītī bi-pu.

¹⁹M jñ-bi ki kón atimbun aban nì nnicantimun. Bi-bimbim nì bi-tuunji nín cáah-bi m-tafadaaldi diŋyee dee.

²⁰Atimbun ŋin kɔkɔn bi cūtèe, binib kpēe m-circir yindi fám bi-pu. Di sá yii bi nìn lì yii: <Ti-Dindaan nibul nìn yá, bi yíkì u-tiŋki pu.>

²¹An nìn páb-mi m ká yii atimbun aba bí ki kpēe m-circir yindi fám Isirayeel yab bin nìn dòoñ bi-ceeyee kpitii pu.

²²An puee, á nàatī-bi tin man ni-Dindaan Unimbɔti sòoñee yii: <Isirayeel yab, kun m làá ŋee, an kaa sá ni-pu ní m làá ŋá, ama an sá m-circir yindi din ní ni bíl atimbun ŋin poon ni cūtèe pu ní m làá ŋá mín.

²³Ni-puee, atimbun ŋin kíñee nib kpēe m-yindi fám. An puee, m làá dākà-bi yii man di sá Unimbɔtikpaan nì circirdaan. Ni-pu ní m làá dī kí dākà-bi tìn gbanti kɔkɔ. Niinee bi làá béé yii man di sá ni-Dindaan, man ni-Dindaan Unimbɔti di sòoñ mín.>

²⁴«M làá nyāntí-ni atimbun kansikin, m làá kóoñní-ni ntimu mun kɔkɔ poon ní ni béé ní kí fātí gíñní-ni ni-tiŋkin.

²⁵M làá kpáatí nnyim min bí circiree kí sītī ni-pu, ní kí ŋá-ni circir. M làá fíntí-ni kí nyāntí ni-jkɔntuunji kɔkɔ poon nì ni-waatootii poon.

²⁶M làá tī-ni dipɔɔpɔndi ní kí dū ŋfampɔm kí ŋá ni-ni. M làá lēe ni-pɔbil din pō kii ditaŋkpalee ni-ni, ní kí tī-ni dipɔbil din pòfi ki gbìl tibɔti taapuee.

²⁷M làá dū m-Fam kí ŋá ni-ni. M làá yàntī ní ŋmā kí nīn tó m-marab ní kí ŋúb m-bɔkpaanji kí ŋá ŋi nín bí yii ní ŋá puee.

²⁸Niinee ni làá ŋmā kí kó kitij kin ní m tī ni-naanjabee poon. Ni làá nīn sá m-nibul ní man nīn sá ni-Nimbɔtiu.

²⁹M làá nyāntí-ni ni-jkɔnti kɔkɔn. Maa làá ti dū ŋkùm kí tō ni-pu, ama m làá yàntī ni-bileeu nī nyā ní kí lòoñ tikpil.

³⁰M làá yàntī ni-sufii nī lòoñ abil tikpil tikpil ní ni-kpaajinti mun nī lòoñ tiŋan tiŋan. An yaa ŋá mimmee, ŋkùm kaa làá ti cúú-ni ní kó icoon atimbun ŋin kíñee kansikin.

³¹Niinee ni làá téetí ni-bimbikpitim nì ni-tuŋkpitiŋ pu. Ni-naŋki làá nyā nì ni-ba ni-kpitii nì ntimbil tuunji ŋin ni ŋee pu.

³²Ní béé yii an kaa sá ni-pu ní m làá ŋá mín, man ni-Dindaan Unimbɔti di sòoñ mín. Isirayeel yab, ní yàntī ni-bimbim nī kón-ni icoo ní yāliŋkì i-pu!

³³«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòoñ puee sò. M yaa láa fíntí-ni ki nyánti ni-kpitii kɔkɔ poon ni nyáh dándanee, m làá yàntī binib nī fātí kó ni-timmun ní bí fātí mā adiin ŋin nìn lítèe.

³⁴Ni làá fàtíí kpò tikpaatan tin ni nìn dūu fée, bisanjitiliibi kaa làá ti ká yii bi dū tikpaatan ki fá.

³⁵Bi làá lì yii: <Kitiŋ kin bi nìn dūu fée fātii kpánti kii Eedeen kpaabuee. Ntimu mun poon bi nìn gbáń ki wīl adiin an kpánti adigbuŋkati ŋmee, bi fātii mán adiin binib kíń ki kóò mu-ni.

³⁶Niinee atimbun ŋin dáá gbíntii bí ki mǎntii tú-nee làá bée yii man di sá ni-Dindaan, un di fātii mǎa ntimu mun poon bi gbáń ki wīl adiinee, ní ki fātii cōontí tin bi fùkū ki fée. Man ni-Dindaan di sòòń ní tin m yaa sòònee, tĩń ní m ŋáań.

³⁷«Man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòòń puee sò. M làá yànti Isirayeel yab ń mèè-mi ní m kíí-bi ní kí yànti bí b̀t̀i kii ipiiyee.

³⁸Doooyee, binib yaa nìn kpáfí kí jī jiŋaalibee, ipii in bi nìn cáa ŋáań saraabee nìn gbée Jeerusaleem tiŋkin ní. Bi nìn cāabíń-i tipicaŋkpun tipicaŋkpun ní. Mĩn ní binib bin làá dǎań kí kó ni-timmu mun kpánti adigbuŋkati nee làá nìn wīkí. Niinee, báa ŋma làá bée yii man di sá ni-Dindaan.»

Ezéchiél 37

Ti-Dindaan lēē akpakulim ki dākā Eeseekiyeel

¹M nìn gbíł ti-Dindaan pɔŋŋu m-ni ní u-Fam yōòń-mi ki cáa yóòń ditantakal diba kansikin. Akpab di nìn gbí ditantakalee poon.

²Ti-Dindaan nìn yǎnti m mǎntii tú akpabee ditantakalee poon. Akpabee nìn wīkí tikpilku ní ki nìn kūń.

³Niinee ní ti-Dindaan bālifi-mi yii: «Nisaaleen, mimmee akpab nee ŋūń kí fàtíí ká dimaŋfalaaa?» Ní m kíí yii: «M-Dindaan Unimbɔti, sii baba di nyí.»

⁴Ní u bí-mi yii: «Fōō m-bɔti kí nàatí akpab nee. Tùkù-ŋi yii: <Akpakulim, pīlifimaan ti-Dindaan nyɔɔbundi!

⁵Ti-Dindaan Unimbɔti nín bíi sòòń nì ni puee sò. M làá cáań dimaŋfal fooku kí ŋá ni-ni, ní ní fàtíí ká dimaŋfal.

⁶M làá dū igiĩn kí páań ni-pu ní kí yànti tiwunnań ń nyā ni-pu ní kí dū ŋwunŋban kí bīĩ. M làá dū dimaŋfal fooku kí ŋá ni-ni, ní ní fàtíí ká dimaŋfal. Niinee ni làá bée yii m sá ni-Dindaan.>»

⁷Ní m dū tibɔtee ki sòòń nì akpabee kii ti-Dindaan nín kpáafi-mi puee. Nyunti ŋun m bíi sòònee ní m gbíł kuwoou kubɔ pu ní akpabee kíí ki bíi sùtí ki pìl tɔb.

⁸M bíi kpèéyee ní ki ká yii igiĩn páań ŋi-pu, ní tiwunnań nyáń ki páań ní ŋwunŋban dūu bīĩ. Ama dimaŋfal fooku kaa nìn dáá bí ŋi-ni.

⁹Niinee ní ti-Dindaan bí-mi yii: «Nisaaleen, fōō m-nyɔɔbundi kí dūú sòòh nì dimaɲfal fooku yii: <Dimaɲfal fooku, ti-Dindaan nín sòòh puee sò. Nyānní kitiɲ jannaatiliɲ pú kí dāān kí fáá anikpil nee pu ní ká dimaɲfal.>»

¹⁰Ní m dū ti-Dindaan nyɔɔbundi kí nāatì kii u nín kpáafi-mi m ná puee. Dimaɲfal fookuee dómiń ki kó anikpilee ni ní ɲi fātì ká dimaɲfal ní ki nín yíkìi yúl. Bi nín dūu ná dijanjakitikpaɲkpaandi ní.

¹¹Mín boonee ní ti-Dindaan bí-mi yii: «Nisaaleen, akpab nee sá Isirayeel nibul ní. Bi bí ki lì yii: <Ti bí kii akpakulimee, ti-mákal dóò, an dóò ti-pu dee.>

¹²An puee dū m-nyɔɔbundi kí nāatì-bi kí tükù-bi tin man ni-Dindaan Unimbɔti bíi sòòh nì bee yii: <M làá cúú ni-kaakuliɲ kí pìitì ní kí cúú nimbi, man nibul kí nyāntiń. M làá fātì gíiń-ni ni-tiɲki pu.

¹³M yaa láa pìitì ni-kaakuliɲ ki nyāntiń-ne, ni làá dāá bée yii man di sá ni-Dindaan.

¹⁴M làá dū m-Fam kí ná ni-ni, ní ní nín bí dimaɲfalin. M làá dū-ni kí kàān ni-tiɲkin. Niinee ni làá bée yii man ni-Dindaan di sòòh, ní tin m yaa lē, tĩn ní m náān. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòòh.»

Ti-Dindaan làá dū Isirayeel tiɲki kɔkɔ kí kpāfi

¹⁵Ti-Dindaan bí-mi yii:

¹⁶«Sii nisaaleen, yòòh didɔgindi kí ɲmà di-pu yii: <Juuda nì Isirayeel yab bin bí dibeel nee poonee>. Mín boonee, á gíti yòòh didɔgindi diba mun kí ɲmà di-pu yii: <Jooseefi áá Eefiraayiim nì Isirayeel yab bin bí dibeel nee poonee.>

¹⁷Dū adɔgin ali gbanti nyɔmmu kí bíl kí tūu tɔb án kpántí kii didɔgimbaantiilee a-ɲaan.

¹⁸A-nibul yab làá bàlifi-si á cántí taapu kí tükù-bi.

¹⁹Á tükù-bi yii man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòòh nì bi puee sò. M làá yòòh didɔgindi din di sá Jooseefi nì Isirayeel yabee kí dūú túkuń Juuda dɔgindi pu. Adɔgin alee làá kpántí didɔgimbaantiil ní m-ɲaan.

²⁰«Á nín ɲúb adɔgin ɲin pu ní a ɲmānee a-ɲaan báa ɲma ń wāl.

²¹Mín boonee, á dū tin man ni-Dindaan Unimbɔti sòòhne kí nāatì-bi yii: <Isirayeel yab, m làá nyāntiń-ni atimbun ɲin cee ni cūtèe ɲaan. M làá kóòh-ni kí kpāfi ní kí fātì gíiń-ni ni-tiɲkin.

²²M làá yàntì ní kpántí ditimbumbaantiil Isirayeel joonɲi pu. Ni-kɔkɔ làá nín cáá ubɔtibaanti ní. Naa ti làá nín sá atimbun ali ní baa làá ti yàkatì-ni abee ali pu.

²³Naa ti làá tòotì awaa, kaa ti làá ná ntimbil tuunɲi áá kí yìntiń-mi kí kón ni-ba tijɔkɔndi. M làá nyāntiń-ni laakin kɔkɔ ni cūtì ki yìntiń-mee ní kí fíntiń-ni kí nyāntiń ni-jɔkɔnti kɔkɔn. Ni làá nín sá m-nibul ní man ń nín sá ni-Nimbɔtiu.

²⁴M-tɔntɔnliu Daafiidi làá n̄n sá ni-bɔtiu. U làá n̄n sá upikpaabaanti ní kɪ tī ni-kɔkɔ. Ni làá n̄n tɔ m-marab ní kɪ n̄n tɔ m-bɔkpaan̄i ní kɪ ɲá ɲi n̄n bí yii ní ɲá puee.

²⁵Ni làá n̄n kóò kitiɲ kin ní m tī m-tɔntɔnliu Jaakɔb ní ni-naanjab kāl ki-poonee. Ni làá n̄n kɪn ki kóò niin ní jaanjaan, ni n̄n ni-biyaamu n̄n ni-naantiibi. Man tɔntɔnliu Daafiidi di làá n̄n sá ni-bɔtibil kɪ n̄n cá talku.

²⁶M làá pòõ-ni ɲgbansɔɲfi poondi din làá n̄n bí ki cá jaanjaanee. M làá dū-ni kɪ kàaɲ kitiɲ nee poon ní kɪ b̄t̄i ni-maaliɲu. M làá dū m-circir kɔɲkooɲu kɪ s̄iɲ ni-kansikin ɲú n̄n bí ki cá jaanjaan.

²⁷M làá n̄n kóò ni-kansikin. M làá n̄n sá ni-Nimbɔtiu ní nimbi ɲ n̄n sá m-nibul.

²⁸M yaa láa dū m-kɔɲkooɲu kɪ s̄iɲ ni-kansikin kɪ n̄n cá jaanjaanee ní atimbun ɲin kɪɲee làá béé yii m sá ni-Dindaan ní ki dū Isirayeel kɪ sú ú n̄n bí m-tundin kɪ n̄n cá jaanjaan.»

Ezéchiél 38

Ti-Dindaan sòõ kɪ bíkɪ Gɔɔgi pu

¹Ti-Dindaan bí-mi yii:

²«Nisaaleen, f̄at̄i a-nimbiin kɪ t̄ul Gɔɔgi un bí Maagoogi tiɲkin, kɪ sá Meeseeki n̄n Tubaal b̄tibilee. Dū m-b̄ti kɪ n̄at̄i-u.

³Dū tin man ni-Dindaan Unimb̄ti sòõnee kɪ n̄at̄i-u yii: M làá jáɲ sii Gɔɔgi, Meeseeki n̄n Tubaal b̄tibil ukpil.

⁴M làá dū tikúti kɪ kpāl a-nyɔɔkpaween ní kɪ dáal-si mpɔn kɪ nyāntí. M làá nyāntí-si mpɔn a-tiɲkin, sii n̄n a-janjaliibi kɔkɔ n̄n a-taamui n̄n a-tanjakaliibi bin p̄ē tiwannyaandee n̄n a-janjakitikpaandi din ɲúb agbampɔɔ n̄n ntàataajimuee.

⁵Peersi n̄n Eetiiyoo pii n̄n Puuti janjaliibi làá n̄n tú agbampɔɔ kɪ cíkɪ kujaa fuulimmu ní kɪ táá-si kɪ búntí.

⁶Goomeer tiɲki janjakitiɲ kɔkɔ n̄n Beeti-Toogarima tiɲki kin bí ɲgan p̄úee janjakitiɲ kɔkɔ n̄n atimbun tikpil mun làá táá-si kɪ búntí.

⁷Bóntí a-ba an n̄n máaɲ puee, sii n̄n samaa un kɔkɔ kóon kɪ kpáfɪ a-ceeyee, sii di làá n̄n kpòot̄i-bi.

⁸Abin kupaau boon kpataaayee, m làá dāá t̄o-si á cùú jáɲ Isirayeel tiɲki. Nyunti gbantee, ki-nib ɲmát̄i kɪ nyán kujaaun, kɪ nyán ntimu mun poon bi n̄n kóoyee kɪ kóon kɪ kpáfɪ Isirayeel joon̄ɲi ɲin kpánt̄i adigbuɲkati an yúnt̄ee pu dee. Bi n̄n nyán atimbun ɲin kɪɲee kansikinee, bi kɪn kɪ bí ɲgbansɔɲfin ní.

⁹Sii n̄n a-janjakiti n̄n atimbun kupaau ɲin kúti a-puee làá jáɲ-bi. Ni làá j̄eet̄i bi-pu kii kubuɲkpaan̄juee, ní ní kpát̄i kɪ b̄iɲ bi-tiɲki pu kii ditagbandee.

10 «Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon̄ yii, nyunti gbanti yaa láa bāánee, ilandɔko tikpil làá dāān̄ a-ni ní á bóntí kí tō ditun̄kpitił diba.

11 A làá l̄i yii a làá cùú ján̄ kitiŋ kin di kaa cáá ubɔ́ n̄ mōt̄i ki-puee. A làá ján̄ binib bin di bí ngbansɔŋfin tiba kaa páb-bee. Binib gbanti kóò ntimu mun baa mán̄ agun ki tú, muaa cáá mpunyɔmuɔɔ kaa cáá tikpálkaalee.

12 A làá dāān̄ kí fūkuł-bi kí kóon̄ bi-gaajawanti. Binib bin fāt̄i kó kitiŋ kin n̄n kpánt̄i adigbuŋkati ŋmee, a làá ján̄-bi. Bi nyánn̄i ntincamun ki kóon̄ ki kpáf̄i. Bi cáá tipicaŋkpun n̄i tigaajati ní ki kóò duulinya kansikin n̄i kansikin.

13 Binib bin kóò Sabaa n̄i Deedan̄yee n̄i Taarsiisi nyampoobi n̄i ntimbilimu mun mānt̄i tú-nee làá bàlifi-si yii: <Mimmee kí fūkuł binib wanti pu ní a dóm̄iáaaa? Kí kóon̄ tigaajawan kí kpúkuŋee pu ní a kóon̄ a-janjakitil ki kpáf̄aaa? A dóm̄in̄ kí fōō animbil n̄i sindaariya n̄i tipicaŋkpun n̄i tigaajawan kí kpúkuŋ n̄i n̄i?>

14 «An puee nisaaleen, fōō m-bɔti kí dūú nàat̄i. Lēē tin man ni-Dindaan Unimbɔti sòon̄ee kí dākà Gɔɔgi yii: <N̄wiin ŋun m-nibul Isirayeel yaa láa bí ngbansɔŋfinee, a làá dāá kíł nsan.

15 A làá nyānn̄i a-tiŋki kin bí ŋgan púee kí dāān̄, sii n̄i ntimu tikpil janjaliibi. Ni-ɔko làá dāá n̄in kān̄ itaamu pu ki náān̄, ní kí ŋá dijanjakitikpaandi.

16 A làá dāān̄ kí ján̄ m-nibul Isirayeel yab ní kí gbá kí biin̄ bi-tiŋki pu kii ditagbandi n̄in biint̄i kitiŋ pu puee. Iyuntijoolkaa poon ní t̄in̄ làá j̄t̄i. M làá tō sii Gɔɔgi á cù ki fōō m-tiŋki kí ŋmā kí dākà anibul ŋin k̄in̄ee yii man di sá Unimbɔti Circirdaan. Kun ní m làá d̄i a-pu kí dākà-bee dee.

17 «Man ni-Dindaan Unimbɔti n̄in sòon̄ puee sò. Dooooyee, m n̄in dūu d̄i m-tontɔnliibi Isirayeel b̄onaatiliibi pu ki sòon̄ a-pu. Bi dū abin kupaaui ki sòon̄ yii m làá tō-si á ján̄ m-nibul.

18 Ama ŋwiin ŋun ní a làá já kí fōō Isirayeel tiŋkee, Gɔɔgi, yaadal ní m làá gí diŋuul, man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon̄ m̄in̄.

19 M pūt̄i yii m-ŋuukpaandi gbanti poonee, kitiŋ làá c̄iŋk̄i Isirayeel tiŋkin.

20 Ijɔm in bí tiŋkune n̄i inoon in ŋaān̄ kutaa puee n̄i ipeel n̄i ikoobu in fù kitiŋee n̄i binib bin bí kitiŋ puee ɔko làá nyò ŋkpatim m-nimbiin. Ajoon làá wūt̄i ní ataŋkpee n̄i l̄it̄i kitiŋ ní agun ŋin bi mán̄ ki tú ntimuee n̄i l̄it̄i.

21 Gɔɔgi, m làá ján̄-si m-jooŋŋi ɔko pu, man ni-Dindaan Unimbɔti di l̄i m̄in̄. A-janjaliibi làá kpò tɔb.

22 M làá dū bilbil kúm ween̄ŋu kí tō a-pu ní kí yànt̄i á kpú kí dáal̄ a-tafal. M làá yànt̄i utaakpaan n̄i ataanyin̄kumbil n̄i farwata un fōol̄ liblibee n̄i n̄i sii n̄i a-janjaliibi n̄i bin ɔko kút̄i a-pu ni cūt̄i kujaauee pu.

²³M làá dàkà atimbun kòkò yìi m sá ukpaan kì b́i circir. M làá lēē m-ba ḱi dàkà atimbun kupaau ń b́éé-mi, ní n̄i làá b́éé yìi man di sá ni-Dindaan.»

Ezéchiél 39

Ti-Dindaan ǵtí sòon̄ kì b́iikì Gɔɔgi pu

¹«Sii nisaaleen, dū m-nyɔɔbundi ḱi nàatī Gɔɔgi ḱi t̀k̀k̀u-u man ni-Dindaan Unimbɔti n̄n sòon̄ puee yìi: <Sii Gɔɔgi, Meeseeki n̄ Tuubaal b̀tibikpiliu, m làá ján̄-si.

²M làá nyāntí-si a-tiŋkin. M làá n̄á-si m̄pɔn á nyā a-tiŋki kin b́i n̄gan púee ḱi ján̄ Isirayeel joon̄ŋi.

³Mín̄ boonee ní m̄ fáá-si ní butɔbu n̄ n̄mátí ḱi nyā a-n̄angan poon ḱi ĺtí, ní ipīn n̄ n̄mátí ḱi nyā a-n̄angiil poon ḱi ĺtí.

⁴Niinee, sii n̄ a-janjakitil n̄ a-bɔɔbi bin kútì a-puee n̄ kpú Isirayeel joon̄ŋi pu. M làá yàntí kaajiikub n̄ ipeel n̄ n̄mó ni-nanti.

⁵A làá ĺtí kitiŋ ḱi kpú, di sá yìi man di sòon̄, man ni-Dindaan Unimbɔti di l̄i mín̄.

⁶M làá sēē Maagoogi tiŋki n̄ŋmi n̄ bin kóon̄ n̄timu mun n̄nyim m̄ant̄i tú bi b́i n̄gbansɔŋfinee. Niinee báà n̄ma làá b́éé yìi man di sá ni-Dindaan.

⁷M làá yàntí m-nibul Isirayeel n̄ b́éé m̄ n̄n b́i circir puee. Maa làá ti yàntí b́i kpèè m-circir ȳindi fám ní atimbun n̄in ḱiñee n̄ b́éé yìi man di sá ni-Dindaan, Isirayeel circir Nimbɔtiu.

⁸Tiŋman, t̄in̄ gbanti kòkò làá n̄á mín̄, ní an ḱi k̄i b́i n̄jáa n̄ mín̄ gba. Ibɔsoon wīiŋŋu n̄un b̀ti m̄ n̄n sòon̄ k̄i s̄īñee dee. Man ni-Dindaan Unimbɔti di l̄i mín̄.

⁹Isirayeel yab làá dāá nyā bi-timmun. Bi làá dāá kpāā n̄ŋmi ní ḱi dū bi-nannanliibi janjawanti ḱi n̄á poon án wà. Agbampɔɔ, akpaan n̄ n̄waamu n̄ itɔfi n̄ ipīn n̄ n̄kpamu n̄ n̄tàataajimu làá n̄n̄ b́i n̄ŋmee poon k̄i wù áli abin aluli.

¹⁰Binib kaa dāa ǵtí cá kusaau idɔpu àá ḱi c̀c̀ kupɔɔun ḱi gāā isufi, di sá yìi t̄ijanjawan gbanti ní bi làá n̄n̄ cáa kpà n̄ŋmi. Bin n̄n̄ fúkúl-bee, bi làá dāá fúkúl-bi ḱi t́eeñ. Bin n̄n̄ kóon̄ ni-wantee, ni làá dāá kóon̄ bi-wanti ḱi t́eeñ. Man ni-Dindaan Unimbɔti di l̄i mín̄.

¹¹«N̄wiin gbantee, m làá dāá t̄i Gɔɔgi nt̄an̄kpiifal n̄un poon bi làá s̄íb̄-uee Isirayeel tiŋkin. Bisan̄j̄it̄iibi tantakalin, N̄yaam m̄ɔɔl n̄w̄īn̄ n̄yalaŋki pú ní án làá n̄n̄ sá, ní nt̄an̄kpiifal gbanti làá p̄īn̄ bisan̄j̄it̄iibi nsan. Niin̄ ní bi làá s̄íb̄ Gɔɔgi n̄ u-janjakitil kòkò. Bi làá n̄n̄ ȳī m̄paan gbanti yìi <Gɔɔgi Nipaaku Tantakal>.

¹²Isirayeel yab làá dāá dū iŋmal iluli ní ḱi s̄íb̄-bi, ní ḱi f̄int̄i kitiŋ ḱi nyāntí t̄iɔk̄ondin.

¹³Kitiŋ nee nib kɔkɔ làá dāá síb-bi, ní kí dāá nīn bí dipɔɔpindin daliŋkin m làá lēē m-nyooti kí dākèe. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòòñ mín.

¹⁴Iŋmal iluli gbanti boonee, bi làá dāá lēē bininjab biba. Bíñ tundi di làá nīn sá bí nīn yìi kitiŋ kɔkɔ pu, kí nyàab anikpil ŋin dāá gbínti dō kitiŋee kí síb, kí ɲá kitiŋ circir.

¹⁵Bi làá dāá yìi kitiŋ nee kɔkɔ pu. Bi-kansikin ubɔ yaa ká anikpabee ní ú tòò ataŋkpee kí kpúkuŋ ɲi-caŋin. An di làá nīn sá kudaanɲu. Niinee ní bin gbì itaŋkpiifalee n dāan kí yòòñ akpabee kí cáá síb Gɔɔgi Nipaaku Tantakalin.

¹⁶Kitiŋ kiba gba làá dāá nīn bí niin bí nīn yìl-kì yìi Amoona, taapu di sá yìi: <Kunipaau>. Án nín làá ɲá pu kitiŋ nee n nyā tijɔkɔndinee dee.»

¹⁷Ti-Dindaan Unimbɔti gíti bí-mi yìi: «Nisaaleen, tükù inoon kɔkɔ nì i-buluku nì ipeel kɔkɔ yìi í nyānní an kɔkɔ pu kí dāá kpāfi kí jī saraa un m làá ɲá kí tī-bee jinti. Án làá nīn sá saraakpaan ní m làá ɲá Isirayeel joonɲi pu. Ni ɲūn kí ɲmó tinan kí nyò fatiku.

¹⁸Ni làá ɲmó bibaatandambi nanti kí nyò abɔtibil fatikuu, bibaatandambi nì abɔtibil ŋin bi dūu ɲá saraa ipijaa nì apibil nì iɲɔjaa nì Baasan nabiliŋ ŋin cáá ɲkpamee yil puee.

¹⁹Saraa gbanti pu ní m yìl-ni, ni làá ɲmó ɲkpam kí díkí ní kí nyò fatiku kí gbí.

²⁰Jiŋaakpaan gbanti poonee, ni làá ɲmó itaamu nì bitanjakaliibi nì bijanjaliibi nì bijanjaliibi bin kíñee kɔkɔ nì bi-bulifi kii ni nín là puee. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòòñ mín.

²¹«M làá dākà atimbun ŋin kíñee nib m-nyooti. Bi-kɔkɔ làá ká m nín cáá m-pɔɲɲu ki tūn ditundi ki sòòñ binib ɔti puee.

²²Kí yòòñ ɲwiin gbantee, Isirayeel yab làá bée yìi man di sá bi-Dindaan, bi-Nimbɔtiu.»

Bi nín kúlifi Eeseekiyeel ɔti puee

²³«Atimbun ŋin kíñee nib làá bée yìi bi cúú Isirayeel yab ki cūnni kuyunɲu bi-yìntitam pu ní, di sá yìi baa yúl man bi-Dindaan deedee. An pu ní m fātì m-boon ki tī-bi. M dū-bi ki ɲá bi-nannanliibi ɲaan ní ki yānti bi kū-bi kujaaun.

²⁴M nín fātì m-boon ki tī-bee, m dākā-bi bi-jɔkontuunɲi nì bi-yìntitam nín máaŋ kuɲyee ní.

²⁵«Ama man ni-Dindaan Unimbɔti nín sòòñ puee sò. Kɔŋkɔnnée, m làá sō Isirayeel yab, Jaakɔb naantiibi saai. M làá nyānti-bi kuyunɲun kí fātī gíiñn-bi ní kí yānti bi-kɔkɔ n nīn kīn ki tó m-circir yindi kii an nín máaŋ puee.

²⁶Niinee bi làá súntí bi-cooi nì bi nín yīntiñ-mi puee. Bi làá kāl bi-tiŋkin ɲgbansɔŋfi ní ubɔ kaa làá ti fāaŋ-bi.

²⁷M làá nyāntí-bi bi-nannanliibi tiŋkin ní kí kóoñ-bi kí kpāfi ní kí gíhñí-bi bi-dumpu. M làá dī bi-pu ní kí dākà atimbun tikpil yii man di sá Unimbōti circirdaan.

²⁸M yaa láa kóoñ Isirayeel yab ki kpāfi bi-tiŋkin kaa yāntì uboɔɔ gbíntì kinicantiŋin kuyunúnee, bi làá béé yii man di sá bi-Dindaan bi-Nimbōtiu.

²⁹Maa làá ti fātī m-boon kí tī Isirayeel yab, kun puee m làá tī-bi m-Fam. Man ni-Dindaan Unimbōti di sòoñ mín.»

Ezéchiél 40

UNIMBŌTI LĒĒ KUNIMBŌTIDII KUPŌŊU KI DĀKĀ EESEEKIYEEL Tibɔkilkaal

¹Bi nín cúú-ti ki cūnnì kuyunú abin mmun̄ku nì aŋmoo poon, dibindi nín kí puee iwiin saalaa dal, an dākà yii bi nín ján ki fōō Jeerusaleem tiŋki dibindi diba kpá saalku deedeeyee ní ti-Dindaan pɔŋŋu kpákatìñ m-pu ní ki cáá-mi ki cūnnì niin.

²Dileedakal diba poonee ní Unimbōti yōoñ-mi ki cáa cūnnì Isirayeel tiŋkin. U nìn dū-mi ki tókòñ dijoofɔŋfɔkɔl diba yilpu kúntí kunti. Dijoollee jandi ŋgiil púee, adiin aba bí ki náań nì kitiŋ kiba.

³U cáá-mi ki cūnnì niinee ní m ká uninja ubo. Uninjee nìn náań nì tasa kúti ní ki yú ki kóí kipunyɔkɔ kiba. U nìn ŋúb u-ŋaan ŋŋaabu ŋun bí fálfalee ŋmiiŋu nì kukaluu kun bi cáa ŋmàntēe.

⁴U bí-mi yii: «Nisaaleen, kpítí a-nimbiliŋ kí ŋátí a-tafaliŋ. Á kpèè tin kɔkɔ m làá dākà-si nee tiŋan, di sá yii an sá á kpèè-tèe pu ní bi cáań-si doo. Mín boonee, a làá dū tin kɔkɔ a ká dooyee kí mǎafi Isirayeel yab ní.»

Mmɔŋki cindi nì di-punyɔmmu

⁵Kun m kée sò. Digundi diba nìn bí ki mǎntì tú kunimbōtidii. Kukaluu kun uninjee nìn ŋúbee fɔkɔŋŋu nìn sá santimeetab imun̄ku ili nì saalaa ní. U nìn dū kukaluuee ki ŋmāntì digundee gbifiŋŋu nì di-fɔkɔŋŋu ní ki ká kukaluuee fɔkɔŋŋu diba pu ajanliitil pu.

⁶U nín cá kipunyɔkɔ kin bí kunimbōtidii ŋwiiń nyalaŋki púee ní ki dàb akɔl. U nìn ŋmāntì kipunyɔkɔee nyɔkɔpu ní ki ká kukaluuee fɔkɔŋŋu diba pu.

⁷Biciitiliibi diiŋŋi kamaa púuŋŋu pú nìn sá kukaluuee fɔkɔŋŋu diba pu ní ku-waŋŋu sá kukaluuee fɔkɔŋŋu diba pu. Agun ŋin nìn pītì adiinee kansikinee gbifiŋŋu nìn sá kukaluuee fɔkɔŋŋu miŋmoo pu. Kipunyɔkɔee nì kudii kun bi tà kí kó kunimbōtidiin ku bítiñ-kuee kansikin nìn nyáń kukaluuee fɔkɔŋŋu diba pu.

⁸Bi nìn ŋmāntì kudii gbanti.

⁹Ku-nyooŋŋu nìn sá kukaluuee fɔkɔŋŋu minii pu, ní ku-jaantalkub nìn sá kukaluuee fɔkɔŋŋu mili pu. Kudii kun bi tà kí kó gbantee nìn bí poon pú ní.

¹⁰Bipunyɔɔciitiliibi diiŋɔi ɲin nɛn bɛ kunimbɔtidii ɲwɛiɲ nyalaŋki púee nɛn ɲmà ní. Adiin ata nɛn bɛ nsanjaati ɲgan pú, ní ata mun bɛ ɲgiil pú. Agun ɲin nɛn pɛti ɲi-kansikinee kɔkɔ gbifiŋɲu nɛn ɲmà ní.

¹¹Uninjee nɛn ɲmānti kipunyɔkɔee punuu nɛn pɛti puee waanɲu ní ki ká kukaluuee fɔkɔŋɲu saalaa pu. Nsanjaatee waanɲu nɛn nyáa kukaluuee fɔkɔŋɲu saalaa nɛ mita pu.

¹²Bipunyɔɔciitiliibi diiŋɔi ɲin jannaatiliŋ nɛn ɲmà ki bɛ nsanjaati jaŋɲi kɔkɔ puee nyɔkɔpuee, bi nɛn mán kiguŋɲi ní ki-fɔkɔŋɲu nɛn sá kukaluuee fɔkɔŋɲu diba pu.

¹³Uninjee nɛn ɲmānti kɛ yòoŋ kudii kubɔ poon gundi kɛ cáá sãa kun bɛtiɲ-kuee poon gundi ní ki ká kukaluuee fɔkɔŋɲu mmuŋku nɛ miŋmoo pu.

¹⁴U nɛn ɲmānti kudii kun ní bi tà kɛ kó kunimbɔtidiinee ní ki ká kukaluuee fɔkɔŋɲu mmuŋku pu. Kunimbɔtidii cindi nɛn mānti tú-ku an kɔkɔ pu.

¹⁵Kipunyɔkɔ kin bi di kɛ kó kɛ bɛ boon pú gundi pu nɛ poon pú cindi punyɔkɔki kansikinee nɛn nyáa kukaluuee fɔkɔŋɲu imuŋku ili nɛ saalaa.

¹⁶Bi nɛn kpáa tilaandi ki nákaŋ tɔkɔlab ki mānti tú bipunyɔɔciitiliibi diiŋɔi nɛ ɲi-jaantalkub nɛ kipunyɔkɔ poon pú nɛ agun ɲin pɛti adiinee. Tɔkɔlab bin bi kpáa tilaandi ki nákaŋee mun nɛn bɛ kudii kun bi tà kɛ kóee guŋɲi pu. Bi nɛn lēē ibafi ki nyɔkɔnti agun gbanti pu.

¹⁷Uninjee cáá-mi ki cūnni kunimbɔtidii boon cindi. Bi nɛn bɔb dicindi gbanti yilpu ní ki mán adiin mmuŋku nɛ saalaa ki mānti tú.

¹⁸Bi nɛn ɲaɪ ki mānti tú mpunyɔmu kɔkɔ. Adiinee nɛn gɛti bɛ taapu ki jɛtiɲ poon pú cindi.

¹⁹Uninjee nɛn ɲmānti digundi diŋ bi mán ki tú kunimbɔtidii boon cindi kipunyɔkɔ bɛ bi di ki kóò kunimbɔtidiinee nɛ digundi diŋ bi mán ki tú kunimbɔtidii poon cindee ní ki ká kukaluuee fɔkɔŋɲu dilaataal pu. ɲwɛiɲ nyalaŋki pú dee. ɲgan púee,

²⁰u ɲmānti kipunyɔkɔ kin bɛ ɲgan pú bi di ki kóò kunimbɔtidii boon cindinee.

²¹A yaa di kipunyɔkɔ ki kóò kunimbɔtidiinee, bipunyɔɔciitiliibi diiŋɔi ata bɛ ɲgan pú ní ata bɛ ɲgiil pú. Agun nɛ kudii kun bi tà kɛ kóee púuŋɲu pú nɛ ku-waanɲu ɲwiin nyalaŋki pú punyɔkɔkee púuŋɲu pú nɛ ki-waanɲu ɲmà ní. ɲgan pú punyɔkɔki púuŋɲu pú nɛn sá kukaluuee fɔkɔŋɲu imuŋku ili nɛ saalaa pu ní ki-waanɲu sá mmuŋku nɛ miŋmoo pu.

²²Kudii kun bi tà kɛ kóee nɛ tɔkɔlab nɛ ibafi in bi nɛn dūu nyɔkɔntèe nɛ kipunyɔkɔ kin béeyee nɛn ɲmà mpúun pú nɛ ɲwaan pu ní. Bi nɛn dàb akɔl aluli pu ní kɛ nɛn bà ɲgan pú punyɔkɔki, ní nyɔkɔpuee, kudii kun bi tà kɛ kó kunimbɔtidii poonee bɛ.

²³Ngan pú punyɔkɔki nyɔkɔpuee, kipunyɔkɔ kiba gíti bí. Kín ní bi dì kí kó kunimbɔtidii poon cindi. An pée bí kii ngan pú nín bí puee ní. Uninjee ɲmānti mpunyɔmu mulee kansikin ní ki ká kukaluuee fɔkɔŋɲu dilaataal pu.

²⁴Mín boonee ní u cáá-mi ki cūnni ɲgiil pú ní m ká kipunyɔkɔ kiba mun niin. U nín ɲmānti bipunyɔciitiliibi diiŋɲi nì agun nì kudii kun bi tà kí kóee ní ki ká yii an nì mpunyɔmu mun kínee ɲmà mpúun pú nì ɲwaan pu.

²⁵Niin muee, tɔkɔlab bí ki mānti tú kipunyɔkɔ nì kudii kun bi tà ki kóoyee. Tɔkɔlab gbanti pée bí kii ɲwiín nyalaŋki pú nì ngan pú yab nín bí puee ní. ɲgiil pú punyɔkɔki gbantee púuŋɲu kɔkɔ nín kpáfi kukaluuee imuŋku ili nì saalaa pu ní ɲwaan nyáŋ kukaluuee mmuŋku nì miŋmoo pu.

²⁶Bi nín dàb akɔl aluli pu ní kí nín bà ɲgiil pú punyɔkɔki, ní nyɔkɔpuee, kudii kun bi tà kí kó kunimbɔtidii poonee bí. Bi nín dū ibafi ki nyɔkɔnti poon pú guŋɲi gbanti ngan nì ɲgiil kɔkɔ pú.

²⁷Kipunyɔkɔ gbanti nyɔkɔpuee, kiba mun nín gíti bí. Kín ní bi nín dì kí kó kunimbɔtidii poon cindi. Uninjee nín ɲmānti mpunyɔmu gbanti kansikin ní ki ká kukaluuee fɔkɔŋɲu dilaataal pu.

Kunimbɔtidii poon cindi nì ki-punyɔmmu

²⁸Uninjee nín dū-mi ki dī ngan pú punyɔkɔki ní ti kó kunimbɔtidii poon cindi. U nín ɲmānti kipunyɔkɔ gbanti ní ki ká yii kì nì mpunyɔmu mun bí boon pú gundi puee ɲmà.

²⁹Bipunyɔciitiliibi diiŋɲi nì agun ɲin bi dū pītèe nì kudii kun bi tà kí kóee nì mpunyɔmu mun kínee púuŋɲu nì ku-waɲɲu nín ɲmà. Kudii kun bi tà kí kóee nín cáá tɔkɔlab ní ki mānti tú. Kipunyɔkɔ púuŋɲu kɔkɔ nyáŋ kukaluuee fɔkɔŋɲu imuŋku ili nì saalaa pu ní ki-waɲɲu nyáŋ kukaluuee fɔkɔŋɲu mmuŋku nì miŋmoo pu.

³⁰Adiin nín mānti tú kipunyɔkɔ gbanti. Kudii kubɔ púuŋɲu nín sá kukaluuee fɔkɔŋɲu mmuŋku nì miŋmoo pu, ní ki-waɲɲu sá kukaluuee miŋmoo pu.

³¹Kipunyɔkɔ gbanti diiku kun bi tà kí kóee nín bíitiñ kunimbɔtidii boon cindi ní. Bi nín lēe ibafi ki nyɔkɔnti ki-jaantalkub. Bi nín tà akɔl anii pu ní kí kó ku-ni.

³²Uninjee nín dū-mi ki dī ɲwiín nyalaŋki pú punyɔkɔki ki kó kunimbɔtidii poon cindi. U nín ɲmānti kipunyɔkɔ gbanti ní ki ká yii ki nì mun kínee ɲmà.

³³Bipunyɔciitiliibi diiŋɲi nì agun ɲin pītèe nì kudii kun bi tà kí kó kunimbɔtidiinee nì mpunyɔmu mun kínee púuŋɲu nì ɲwaan nín pée ɲmà ní. Tɔkɔlab nín bí ki mānti tú kipunyɔkɔ nì kudii kun bi tà kí kóee. Kipunyɔkɔ gbanti kɔkɔ fɔkɔŋɲu nín sá kukaluuee fɔkɔŋɲu imuŋku ili nì saalaa pu, ní ki-waɲɲu sá kukaluuee mmuŋku nì miŋmoo pu.

³⁴Kipunyɔkɔ gbanti diiku kun bi tà kí kóee n̄n bítīn̄ kunimbɔtidii boon cindi ní. Bi n̄n lēē ibafi ki nyɔkɔnti ki-jaantalkub. Bi n̄n dàb akɔl anii pu ní kí kó.

³⁵Uninjee n̄n dū-mi ki dī ngan pú punyɔkɔki ní ki ɲmānti-kì. Kipunyɔkɔ gbanti n̄i mun kíñee ɲmà ní.

³⁶Ki mun cáá bipunyɔɔciitiliibi diiɲɲi n̄i agun ɲin pītèe n̄i kudii kun bi tà kí kó kunimbɔtidiinee ní tɔkɔlab m̄antii tú-kì. Kipunyɔkɔ gbanti kɔkɔ fɔkɔɲɲu n̄n sá kukaluuee fɔkɔɲɲu imun̄ku ili n̄i saalaa pu, ní ki-waɲɲu sá kukaluuee fɔkɔɲɲu mmun̄ku n̄i miɲmoo pu.

³⁷Kipunyɔkɔ gbanti diiku kun bi tà kí kóee n̄n bítīn̄ kunimbɔtidii boon cindi ní. Bi n̄n lēē ibafi ki nyɔkɔnti ki-jaantalkub. Bi n̄n dàb akɔl anii pu ní kí kó.

³⁸Ngan pú punyɔkɔki jaantalkub kansikinee, kudii kubɔ n̄n bí niin. Niin ní bi n̄n f̄intí tiwaɲkuti tin bi kù ki ɲáān̄ bisaraawɔkaabee.

³⁹Kipunyɔkɔ gbanti diiku kun bi tà kí kóee poonee, teebilib bili n̄n sí dijandi diba pú ní bili mun sí dijandi din kíñee. Teebilib gbanti pu ní bi n̄n lànti bisaraawɔkaabi n̄i ikpiti p̄otam n̄i dibɔkpil saraabi waɲkuti.

⁴⁰Kudii gbanti boonee, teebilib binaa n̄n bí. A yaa jóm̄ ngan pú punyɔkɔki watil púee, bili bí ngan pú ní bili bí ɲgiil pú.

⁴¹Teebilib n̄n kpáfi binii ní bi lànti saraabi waɲkuti bi-pu, binaa bí kipunyɔkɔee dijandi diba pú ní binaa mun bí dijandi din kíñee pú.

⁴²Bi n̄n kp̄itī atɔɲkpee ní ki dūu ɲá teebilib binaa bin pu bi kù saraawɔkaa waɲkutee. Teebilibee jannaatiliɲ n̄n ɲmà ní. Dijandi diba n̄n sá kukaluuee fɔkɔɲɲu diba pu n̄i dijandi ní ɲfɔkɔn sá diba pu. Teebilib gbanti pu ní bi n̄n p̄aantí tiwan tin bi cáa bóntí saraabee.

⁴³Bi n̄n cátī inyinsan ki m̄antii tú teebilibee, ní inyinsanee waɲɲu n̄n sá kii kuɲaɲfaau waɲɲuee. Teebilib gbanti pu ní bi n̄n cáá saraabi nanti ki p̄aantí.

⁴⁴Uninjee n̄n cáá-mi ki kón̄ kunimbɔtidii poon cindi. Niin ní bilɔɲgaaliibi diiɲɲi n̄n bí. Kubɔ n̄n bí ngan pú punyɔkɔki caɲin ní bi p̄iit̄i-ku ɲgiil watil pú, ní kun kíñee bí ɲgiil watil pú punyɔkɔki caɲin ní bi p̄iit̄i-ku ngan pú.

⁴⁵Uninjee n̄n bí-mi yii: «Kudii kun nimbiin túl ɲgiil pú nee, bisaraaɲaliibi bin tūn̄ ditundi kunimbɔtidiinee diiku dee.

⁴⁶Kudii kun nimbiin túl ngan pú nee, bisaraaɲaliibi bin tūn̄ ditundi nsaraafan puee diiku dee. Leefii naakookun yab kansikinee, Sadooiki naantiibi baba di ɲūn̄ kí s̄utí kí p̄il̄ ti-Dindaan kí tō ditundi kí t̄i-u.»

Kunimbɔtidii nín bí puee

⁴⁷Uninjee nèn ɣmāntì kunimbɔtidii poon pú cindi: di-jannaatiliɣ nèn ɣmà ní. Dijandi diba nèn nyáń kukaluuee fɔkɔɣɣu dilaataal pu. Nsaraafan nèn bí kunimbɔtidii nyɔkɔpu ní.

⁴⁸U nèn cáá-mi kí kón kudii kun bi tà kí kó kunimbɔtidiinee. U nèn ɣmāntì ki-jaantalkub ní ki ká kukaluuee fɔkɔɣɣu miɣmoo pu dijandi kamaa pú, ní kipunyɔkɔ ki-ba waɣɣu sá kukaluuee fɔkɔɣɣu diba kpá saalku pu. Agun ɣin bi nèn mán ki pūntèe gbifiɣɣu nèn sá kukaluuee fɔkɔɣɣu mita pu.

⁴⁹Kudii kun bi tà kí kóee fɔkɔɣɣu nèn sá kukaluuee fɔkɔɣɣu mmuɣku pu, ní ku-waɣɣu sá saalaa nì mili pu. Bi nèn dàb akɔl saalaa pu ní kí kó ku-poon. Kipunyɔkɔee janliitiliɣ puee, jaantalkub nèn bí ní.

Ezéchiél 41

¹Uninjee nèn cáá-mi kí kón kunimbɔtidii dikpaanɣkun ní ki ɣmāntì-ku. Bi nèn mán agun ali ní agunee kansikinee, nsan ɣun bi dī ki kóò kudikpaanɣu gbantinee nèn bí. Digundi kamaa gbifiɣɣu nèn sá kukaluuee fɔkɔɣɣu miluu pu.

²Kipunyɔkɔ waɣɣu nèn sá kukaluuee fɔkɔɣɣu saalaa pu, ní agun ɣin bí ajanliitil puee gbifiɣɣu sá kukaluuee fɔkɔɣɣu miɣmoo pu. Kudii ku-ba púuɣɣu nèn sá kukaluuee fɔkɔɣɣu imuɣku ili pu, ní ɣwaan sá mmuɣku pu.

³Mín boonee ní u jíti kó poon poon diiku ki ɣmāntì kipunyɔkɔ jaantalkub ní ki ká kukaluuee fɔkɔɣɣu mili pu, ní kipunyɔkɔ ki-ba waɣɣu sá kukaluuee fɔkɔɣɣu miluu pu. Ki-ɣuɣɣi gbifiɣɣu nèn sá kukaluuee fɔkɔɣɣu miluli pu.

⁴U nèn ɣmāntì kudii ku-ba ní ki ká mpúun pú kukaluuee fɔkɔɣɣu mmuɣku pu, ní ki ká ɣwaan pú mmuɣku pu. Niinee ní u tükū-mi yii niin di sá <Circir páaa laɣki>.

Ndibiyaamu mun kúti kunimbɔtidii puee

⁵Mín boonee ní u ɣmāntì kunimbɔtidii poon gundi ní ki ká ɣgbifin kukaluuee fɔkɔɣɣu miluu pu. Bi nèn mán ndibiyaamu ki māntì tú digundi gbanti ní ndibiyaamu gbanti waɣɣu nèn sá kukaluuee fɔkɔɣɣu mili pu.

⁶Ndibiyaamu gbanti nèn tókó tɔb pu mita pu, ní dicindi kamaa cáá adiin mmuɣku nì saalaa. Bi nèn mán kidibiki kamaa ki tókɔn boon pú gundin, ama an kaa nèn kó kunimbɔtidii ku-ba gundin.

⁷Dicindi kamaa puee, bi nèn bàtì digundi gbifiɣɣu pu, ní ndibiyaamu wàantí ki cá, mín ní an nèn bí ki māntì kunimbɔtidii ki tú. An puee, yilpu dibiyaamu nèn wāa ki jíti taapu yamu. A yaa nèn kí taapuee, a nèn jórm adiin ɣin tókó taapu yaɣ puee ní kí nín bà ɣin mun gíti tókó kansikin yaɣ puee.

⁸M nèn gíti ká yii ndibiyaamu mun bi nèn mán ki tú kunimbɔtidiyee nèn líbiti adiin ɣin kínee kɔkɔ. Mu nèn líbiti-ɣi kukaluuee fɔkɔɣɣu miluu pu ní.

⁹Ndibiyaamu gundi din bí boonee gbifiŋɔ sá kukaluuee fɔkɔŋɔ miŋmoo pu. Adiin ŋin bi nɔn mán ki nákáŋ kunimbɔtidii boon gundi

¹⁰nɔn adiin ŋin kíŋee kansikin nɔn sá kukaluuee fɔkɔŋɔ mmunɔku pu ki mǎntii tú.

¹¹Ndibiyaamuee punyɔmmu muli nɔn túl mpaan ŋun bí fám gbanti watil pú. Kipunyɔkɔ kiba nɔn bí ŋgan pú ní kiba mun bí ŋgiil pú. Digundi din bi nɔn mán ki tú mpaan gbantee gbifiŋɔ nɔn sá kukaluuee fɔkɔŋɔ miluu pu.

¹²Kunimbɔtidii ŋwiiŋ jeetilaŋki púee, kudii kubɔ nɔn bí mpaan ŋun dɔ fám gbanti nyɔkɔpu. Kudiiyee púuŋɔ nɔn sá kukaluuee fɔkɔŋɔ imunɔku inaa nɔn saalaa pu, ní ku-waŋɔ sá imunɔku ita nɔn saalaa pu. Ku-guŋɔ gbifiŋɔ nɔn sá kukaluuee fɔkɔŋɔ miŋmoo pu.

¹³Uninjee nɔn ŋmǎnti kunimbɔtidii ní ki ká yii ku-púuŋɔ nɔn sá kukaluuee fɔkɔŋɔ dilaataal pu. Mpaan ŋun nɔn dɔ fámee nɔn kudii kun bí ŋwiiŋ jeetilaŋki púee nɔn ku-guŋɔ púuŋɔ kɔkɔ nɔn kpáfi kukaluuee fɔkɔŋɔ dilaataal pu.

¹⁴Kunimbɔtidii jandi din bí ŋwiiŋ nyalanɔki púee nɔn mpaan ŋun dɔ fámee waŋɔ nɔn nyán kukaluuee fɔkɔŋɔ dilaataal pu.

¹⁵Uninjee nɔn tí ŋmǎnti kudii kun bí kunimbɔtidii boonee. Kudiiyee nɔn isan in bí ku-jaŋɔ liitil puee fɔkɔŋɔ nɔn sá kukaluuee fɔkɔŋɔ dilaataal pu.

Kunimbɔtidii poon

Kudii kun bi tà kí kó kunimbɔtidii poonee nɔn kudikpaanɔuee nɔn kudii kun bí poonee

¹⁶nɔn kipunyɔkɔ nɔn tɔkɔlab bin bi dū tilaandi ki kpáá ki nákáŋee nɔn isan in bí ki mǎntii tú aditɔntɔkɔee, bi nɔn dū ndɔpampamu ní ki biiŋ ki mǎntii tú kí yòon kitiŋ kí cáá sǎa tɔkɔlab. Bi nɔn dū ndɔpampamu ní ki biiŋ tɔkɔlab bi-ba.

¹⁷Kunimbɔtidii boon nɔn ku-poon, kí yòon kipunyɔkɔ kí cáá sǎa poon poon diikuee, bi nɔn bónti mpaan ŋubɔ

¹⁸kí lēē keerubimbi nɔn ibafi. Bi nɔn lēē bubabu bubɔ ki sákaŋ keerubimbi bili kansikin. Keerubim kamaa nɔn cáá inimbiin ili ní:

¹⁹unil nimbiin nɔn túl bubabu kpakpalku kubɔ, ní gbikinti nimbiin túl bubabu kpakpalku kun kíŋee watil pú. Bi nɔn pée kpítì mín ní ki nákáŋ nákáŋ ki mǎntii tú kunimbɔtidii.

²⁰Bi nɔn kpítì keerubimbi nɔn ibafi agun pu kí yòon kitiŋ kí cáá sǎa punuubi yilpu.

²¹Idɔ in pu kudikpaanɔuee punuu nɔn sàkēe jannaatiliŋ nɔn ŋmà ní. <Circir páaa laŋki> nyɔkɔpuee, tiba nɔn bí niin ki náaŋ nɔn

²²ndo saraafaŋɔ. Ŋu-fɔkɔŋɔ nɔn sá kukaluuee fɔkɔŋɔ mita pu ní ŋu-waŋɔ sá mili pu.

²³Kunimbɔtidii nì circir laŋki nèn cáá mpunyɔmu muli ní. Bi dī kiba pu ní kí kó kudikpaanɣun ní kí dī kin kíñee pu kí kó circir páaa laŋki.

²⁴Mpunyɔmu gbanti nèn cáá punuubi bili bili ní.

²⁵Bi nèn kpítì keerubimbi nì ibafi ki nákáñ kudikpaanɣu punuubi pu, kii bi nín ɣá agun pu puee ní.

²⁶Kipunyɔkɔ pu guɣɣi puee, tɔkɔlab bin pu bi kpáá tilaandi ki nákáñ nèn bí, ní bi kpítì ibafi ki nákáñ nákáñ.

Ezéchiél 42

Adiin ɣin bi nèn máñ ki kóí kunimbɔtidiiyee

¹Uninjee nèn nyántì-mi kunimbɔtidii boon cindin ɣgan pú ní ki yāntì m kó adiin ɣin bí ki túl mpaan ɣun dō famee nì kudii kun bí kunimbɔtidii boonee.

²Adiin ɣin nèn bí niin gbantee kɔkɔ púuɣu nèn sá kukaluuee fɔkɔɣu dilaataal pu ní ɣi-waɣu sá imuɣku ili nì saalaa pu.

³Dijandi diba púee, adiinee túl mpaan ɣun dō fám ki mǎntì tú kunimbɔtidiiyee ki yōon kukaluuee fɔkɔɣu mmuɣku pu. Dijandi din kíñee púee, ɣi nèn bítiñ bi nín bōb kunimbɔtidii puee boon pú ní. Bi nèn bóntì adiin gbanti ní ɣi tókó tɔb pu mita pu.

⁴Adiinee nyɔkɔpu, poon cindi watil púee, nsan ɣubɔ nèn dō ɣwaan sá kukaluuee fɔkɔɣu saalaa pu, ní mpúun sá dilaataal pu. Bi nèn dī ɣgan pú ní kí kó kudii gbantin.

⁵Adiin ɣin nèn tókó yilpuee kaa nèn wāā ki bàñ ɣin bí taapuee, di sá yii isan nèn fōo mpaan yilpu diiɣi pu ki jítiñ kansikin nì taapu yaɣ pu.

⁶Adiin gbanti nèn tókó tɔb pu mita pu ní kaa nèn cáá jaantalkub kii kunimbɔtidii cindin diiɣi ɣin kíñee nín cáá puee. An pu ní adiin ɣin nèn tókó yilpuee nèn sá ɣwaamu ki jítiñ ɣin bí taapuee nì ɣin bí kansikinee.

⁷Boon pú cindi jandi púee, digundi din nèn bí adiinee púuɣu puee nèn sá kukaluuee fɔkɔɣu imuɣku ili nì saalaa pu.

⁸Di sá yii adiinee ɣi-ba púuɣu nèn sá kukaluuee fɔkɔɣu imuɣku ili nì saalaa pu ní. Ama adiin ɣin nèn bítiñ kunimbɔtidiiyee púuɣu nèn sá kukaluuee fɔkɔɣu dilaataal pu.

⁹Adiinee taapu púee, kipunyɔkɔ kin bi dī kí kó kí nyānní boon pú cindinee nèn bí.

¹⁰Kipunyɔkɔ gbanti nèn bí laakin dicindi gundi kífée ní. Ngiil púee, adiin aba nèn bí ki túl dicindi nì kudii kun bí kunimbɔtidii boonee.

¹¹Adiin gbanti nyɔɔpuee, nsan ɲubo nɛn bɛ. Adiin gbanti pɔunɲu nɛ ɲi-waɲɲu nɛ ɲin bɛ ɲgan pɔee yaɲ nɛn ɲmà ní. ɲi-punyɔmmu nɛ bi nɛn mán-ɲi puee nɛ bi-punuubi sá tiwambaantiil ní.

¹²Adiin ɲin bɛ ɲgiil gbantee punuubi sá bibaantiibi nɛ ɲin bɛ ɲgan pɔee yab ní. Nsanee nɛn kífí puee, kipunyɔkɔ kiba nɛn bɛ ki túl digundi din bi mán ki tú circir paaɲɲuee. Bi nɛn dɛ ɲwɛín nyalanɲi pú ní kɛ kó niin.

¹³Uninjee nɛn bɛ-mi yii: «Adiin ɲin bɛ ɲgan pú nɛ ɲgiil pú ki túl dicindee, bi dū-ɲi ki sù Unimbɔti ní. Niin ní bisaraaɲaliibi bin nɛn ɲūn kɛ kó circir páaa laɲkee nɛn ɲi saraabi bin bɛ circir páaayee jinti. Niin ní bi máaɛ kɛ dū tiwan tin bɛ circir páaayee nɛ saraabi nɛ ikpiti pɔtam saraabi nɛ dibɔkpil saraabi kɛ bɛl, di sá yii mpaan gbanti bɛ circir ní.

¹⁴Bisaraaɲaliibi bin yaa kó circir kɔɲkooɲɲuee kaa ɲūn kɛ nyānní boon pú cindin dicilpu. Bi máaɛ kɛ dū bi-circir wampeenkaati tin bi pēn kɛ túɛ ti-Dindaan tunde kɛ bɛl adiin gbantin, ní kɛ dū abɔkuti aba kɛ pēn ní kɛ nɛn nyā laakin samaa kpáfēe.»

Boon pú gundi ɲmàntitam

¹⁵Uninjee nɛn ɲmānti adiin ɲin bɛ kunimbɔtidiinee ki dóɔyee ní u dū-mi ki dɛ ɲwɛín nyalanɲi punyɔkɔ pú ki nyánti. Niinee ní u kɛl ki bɛl ɲmānti mpaan ɲun mānti tú kunimbɔtidiyee.

¹⁶U nɛn dū kukaluu kun u cáa ɲmāntēe ki ɲmānti ní ki ká yii ɲwɛín nyalanɲi pɔee, mpúun sá kukaluuee fɔkɔɲɲu alaataa aɲmoo pu.

¹⁷U nɛn dū kukaluuee ki ɲmānti ɲgan pú jandi ní ki ká alaataa aɲmoo pu.

¹⁸U nɛn dū kukaɲmantikaauee ki ɲmānti ɲgiil pú jandi ní ki ká alaataa aɲmoo pu.

¹⁹Ní u fāti u-ba ki túl ɲwɛín jeetilanɲi pú ki dū kukaluuee ki ɲmānti ɲgan pú jandi ní ki ká alaataa aɲmoo pu.

²⁰Mín ní u nɛn ɲmānti digundi din mānti tú kunimbɔtidiyee jannaatiliɲ. Digundee jannaatiliɲ nɛn ɲmà ní ki nɛn pɛti mpaan ɲun bɛ circiree nɛ ɲfantanti kansikin.

Ezéchiél 43

Unimbɔti fāti gitiɛ kunimbɔtidiin

¹Uninjee nɛn cáá-mi ki cūnni ɲwɛín nyalanɲi pú.

²Niinee ní m ká Isirayeel Nimbɔtiu nyooti nyānní ɲwɛín nyalanɲi pú ki dòon. Tinyoolee nɛn ɲáaɛ kuwoou kunyee nɛn náaɛ nɛ tiɲku wookuee ní, ní ki nɛn cáá ti-walifiɲu ki ɲmínti kitiɲ.

³Dileedakal nee náán nì din m bàà ká nyunti ñun ní Unimbɔti dómiń kí nàán Jeerusaleem nì nyunti ñun m bí Keebaar bungbandee ní. Niinee ní m tātì gbāān m-yigbeel tūū kitìŋ.

⁴Ti-Dindaan nyootee nìn dīń ɲwīń nyalan̄ki punyɔkɔki ki kónnì kunimbɔtidii.

⁵Unimbɔti Fam yōōn-mi ní ki cáá-mi ki kón poon cindin. M nìn ká yii ti-Dindaan nyooti nìn gbí kunimbɔtidii poon.

⁶Ní m gbl̄ ubɔ sòōñí-mi doooo kunimbɔtidii poon. Nyunti gbantee uninja un céeñ-mee nìn yú ki kól-mi.

⁷Ti-Dindaan nìn bí-mi yii: «Nisaaleen, mpaan nee di sá laakin m-beejal bée, laakin m cáá m-taan̄i ki sīntée. M làá nīn kóò niin, Isirayeel yab kansikin kí nīn cá jaanjaan. Isirayeel yab nì bi-bɔtiibi kaa ti làá kpèè m-circir yindi fám. Baa làá ti ɲá ajɔkontuun ní kaa nín kón bi-bɔtiibi doo kí síb.

⁸Bibɔtiibi dū bi-bɔtinaakɔti punyɔmmu nì bi-naakɔti dɔi in pu bi sàkantì punuubee ki cóon̄ ki kól m-Diiku punyɔmmu nì idɔ in pu m-Diiku punuubi sàkantée. Digundi dibaba di pée pītì man Diiku nì bi-diŋɲi. Bi bīl̄ m-circir yindi, di sá yii bi ɲá ntimbiil tuuŋɲi. An pu ní m gí bi-pu diŋuul ki nāān-bi.

⁹Kɔŋkɔnn̄ee, Isirayeel yab làá gbèē kí taa ti nīn bí tijɔkɔndin. Bi làá yòōn bi-bɔtiibi bin kp̄iyeē wunti kí wātī-mi, ní m̄ nīn kīn̄ ki kóò bi-kansikin kí nīn cá jaanjaan.

¹⁰«Sii nisaaleen, tükù Isirayeel yab kunimbɔtidii nee nín bí puee. Icoo ń cúú-bi bi-tuŋkpitiŋ pu, ní bí bīfī kí bée bi nín lēē kudii nee ku bí puee tiŋan.

¹¹Atuun ɲin bi ɲée yaa lafun kón-bi icooyee, á dū kunimbɔtidii nee footau kí dākà-bi nì adiin nín bí puee nì mpunyɔmu nì bi nín bóntì-ku pu ki dāa mán̄-kuee. Á ɲmà marab nì akoobil ɲin bi máān kí nīn ɲúb bi yaa bí mpaan nee puee kí dūū bíl̄ bi-nimbiin. A yaa ɲá mimmee, bi làá nīn ɲúb-bi kí nīn tó-bi.

¹²Kunimbɔtidii nee bɔkpaal dipeekaal sò. Mpaan ñun kɔkɔ mǎntì tú-ku dijool yilpuee sá ki tī Unimbɔti ní.»

Nsaraafan nì saraabi

¹³Bi nìn ɲmǎntì nsaraafan. Ndɔ ñun bi nìn dūu ɲmǎntè nìn jítì santimeetab imun̄ku ili nì saalaa pu fiii. Mbòó ɲubɔ nìn mǎntì tú nsaraafan ní ɲu-nyooŋɲu nìn sá ndɔŋmantikaayee diba pu ní ɲu-waŋɲu mun sá diba pu. Boon púee, mbòóyee nìn jóm̄ kii ndɔŋmantikaayee dijandi. Nsaraafan ɲu-ba fɔkɔŋɲu,

¹⁴taapu laakin síb kitìŋee kí cáá sǎa laakin nyáñee, bi nìn mán̄ dinyeel dipeekaal ki tókɔñ. Laakin nìn síb gbantee nìn sá ndɔŋmantikaayee mili pu ní. Dinyeel gbanti jaŋɲi kamaayee, ndɔŋmantikaayee ɲubɔ di nìn pátì kí bà laakin síbee. Dinyeel dipeekaal gbanti yilpuee, bi nìn gíti mán̄ dinyeel dililiitiil ki tókɔñ. Dín

fɔkɔŋɔ nɛn sá ndɔŋmantikaayee minaa pu ní. Dinyeel gbanti jaŋɔ kamaayee, ndɔŋmantikaayee ɔubɔ di nɛn pátì kí bà dipeekaalee.

¹⁵Dinyeel dililiitiil gbanti yilpuee ní bi mán ɔfan yam. ɔfanee fɔkɔŋɔ nɛn sá ndɔŋmantikaayee minaa pu ní ki nɛn cáá iyin inaa.

¹⁶ɔfanee jannaatiliŋ nɛn ɔmà ní, ní diŋandi diba nɛn sá ndɔŋmantikaayee saalaa nì mili pu.

¹⁷Dinyeeliliitiilee mun jannaatiliŋ nɛn ɔmà ní, ní diŋandi diba fɔkɔŋɔ nɛn sá ndɔŋmantikaayee ɔubɔ kpá saalku pu. Digbáandi boon púee fɔkɔŋɔ nɛn sá ndɔŋmantikaayee diŋandi. Nnyinsan ɔubɔ nɛn mǎntìi tú nsaraafanee ní ɔu-waŋɔ nɛn sá ndɔŋmantikaayee diba pu. Akɔl nɛn bí ɔwìiŋ nyalaŋki pú ní bi dàb kí bà yilpu.

¹⁸Uninee nɛn bí-mi yii: «Nisaaleen, ti-Dindaan Unimbɔti nín sòon puee sò. Bi yaa láa mán nsaraafan kí nɛn ɔáaŋ bisaraawɔkaabi, kí nɛn yàantí saraabi waŋkuti fatikuuee, akoobil ɔnin bi làá dǎá ɔée sò.

¹⁹Á dū unaja kí tī Leefii yab bisaraaŋaliibi bin sá Sadooki maaliŋunee bí sùtí kí pīl-mi kí tō ditundi kí tī-mi. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon mín. Bí dǎá dū unajee kí ɔá ikpiti pōtam saraau.

²⁰Á dǎá yòon u-fatikuu kí dūu ɔmìtì nsaraafan yinŋi naatil nì ɔu-nyeel gbiŋɔ anaatil nì ɔu-nyɔɔgbandi kí mǎntíi tū. A yaa ɔá mimmee, a ɔá nsaraafanee circir ki dū-ɔu ki sù-mi dee.

²¹Mín boonee, á yòon unaja un bi dūu ɔá saraayee kí cáá wà ɔɔmi mpaan ɔun bi bóntì kí nɛn ɔáaŋ mimmee, circir kɔŋkooŋɔ kpaanceetiŋ.

²²Kutaa yaa wúntèe, á yòon uŋɔja un laaba kaa wòbee kí dūu ɔá ikpiti pōtam saraau kí ɔá nsaraafan circir, kii a nín bàà dū unaja ki ɔá puee.

²³A yaa dóò saraa gbantee ní á yòon unaja nì upiŋa in laaba kaa wòbee

²⁴kí cáaŋ man a-Dindaan nimbiin. Bisaraaŋaliibi làá dū ɔyaam kí yàaŋ i-pu ní kí dū-bi kí ɔá saraawɔkaa kí tī-mi.

²⁵Iwiin iluli in làá páannée, á dū uŋɔja kí ɔá ikpiti pōtam saraau ɔwiin kamaa, ní kí dū unaja nì upiŋa in laaba kaa wòbee kí ɔá mín mbaantiim.

²⁶Iwiin iluli ní ni làá ɔá nsaraafan circir kí dū-ɔu kí sù-mi ní bí nín kí ɔu-pu ditundi.

²⁷Iwiin iluli gbanti yaa kúntèe, ɔwinniniiti dal nì iwiin in làá páannée, bisaraaŋaliibi ɔ ɔá ni-saraawɔkaabi nì mpée saraabi bin ni cáanee nsaraafan pu. Niinee, m làá dàkà-ni kulaŋŋaŋfitiiu. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon mín.»

Ezéchiél 44

Bi dū ɔwiin nyalaŋki pú punyɔkɔki ki tī dibɔtibil

¹Uninjee nèn cūnni-mi kipunyɔkɔ kin bí boon ɣwiĩn nyalan̄ki púee. Kì nèn pī.

²Ti-Dindaan nèn bí-mi yii: «Kipunyɔkɔ nee làá nīn pée pī ní, baa máãn kí plitĩ-kì. Ubó n̄ taa dī ki-poon kí jī́tí, di sá yii man ni-Dindaan Isirayeel Nimbɔ́tiu dī niin ní ki kónní. Nū nīn pée pī.

³Ama dibɔ́tibil din kā dibeelee dīn ɣū̃n kí kàl̄ niin kí jī circir jinti m-nimbiin. Ú dā́a dī kipunyɔkɔee kí jī́tí kuditaakaau kun bí niinee kí kó ní kí fàtī́ dī niin kí nyā.»

Binicambi kaa máãn kí kó kunimbɔ́tidiin

⁴Uninjee nèn dū-mi ki dī ɣgan pú punyɔkɔki ki cū̀tì nyá̃n kunimbɔ́tidii nyɔkɔpu. M nèn ká yii ti-Dindaan nyooti nèn gbí kunimbɔ́tidii. Niinee ní m tātì gbāãn m-nimbiin tū̃ kitɪ̃.

⁵Ti-Dindaan nèn bí-mi yii: «Nisaaleen, ɣá ɣká. Kpítí a-nimbilĩ kí ɣátí a-tafalĩ. Á pīlifi marab n̄ akoobil ɣin m cáá kí tī-si m-Diiku puee. Á cúú marab bin sòõn bi nín máãn kí kó circir lan̄ki pu kí fàtī́ nyā puee tĩjan.

⁶«Á tükù Isirayeel yab, pɔɔgaatib nee tin man ni-Dindaan Unimbɔ́ti bíi sòõnee. Isirayeel yab, m gī̃ n̄ ntimbiil tuũɣi ɣin ni ɣáãnee.

⁷Nyunti ɣun ni cáá m-jandi, ni-saraabi kpam n̄ bi-fatikuu ki tìi-mee, ni cáá binicambi bin kaa gí dikpancandi kaa tó-mee ki kō̃ntí circir lan̄ki. Ni ɣáãn mī̃n ní ki kō̃ntí m-Diiku tijɔkɔ̃ndi. Ni ɣá ntimbiil tuũɣi gbanti ki kpītì mpée ɣun bí man n̄ nimbi kansikinee.

⁸Nimbi ni-ba kaa tú̃n m-tundi m-circir paan̄ɣu pu, ama ní ki yā̃ntì binicambi fō̃ ni-paan̄ɣu ki tú̃n.

⁹Man ni-Dindaan Unimbɔ́ti nín sòõn yii báà unicaan yaa kóò Isirayeel yab kansikin, ní kaa gí dikpancandi kaa tó-mee, ú taa kó m-circir kɔ̃ɣkoõɣun.»

Marab bin sá ki tī̃ Leefii yabee

¹⁰«Nyunti ɣun Isirayeel gáatì ki cū̀tì nóó awaayee, Leefii yab nèn fātì bi-boon ki tī̃-mi ní ki dū-mi ki fá. An puee, m làá dáal̄ bi-tafal bi-kpitii pu.

¹¹Bi làá nīn gbíntì bí m-tundin circir kɔ̃ɣkoõɣun kí nīn cī́tí m-Diiku punyɔ̃mmu ki tū̃n atuun nín pée bí pu a-ba a-ba m-Diikunee. Bi ɣū̃n kí là̃ntì tiwan̄kuti tin bi làá dūú ɣá bisaraawɔkaabee n̄ saraabi bin kí̃nee. Bi làá nīn tū̃n ditundi ki tì m-nibul.

¹²Nyunti ɣun m-nibul nèn bí ki tòotì awaayee, bi nèn tú̃n ditundi ki tī̃-bi ní ki yā̃ntì Isirayeel yab kó ikpitin. An puee man ni-Dindaan Unimbɔ́ti nín sòõn puee sò. M làá já̃n-bi ní bi-kpitii tafadaaldi n̄ gítí bi-pu.

¹³Baa làá ti ɣmā kí sūtí kí pīl̄-mi kí tō̃ disaraan̄al tundi, kaa làá ti sūtí kí pīl̄ tiwan̄ tin bi dūú sú-mee. Baa máãn kí sūtí kí pīl̄ circir páaa lan̄ki. Min ní bi làá tú̃n icoo tuũɣi n̄ ntimbiil tuũɣi ɣin bi ɣée tafadaaldee dee.

14 M làá dū kunimbɔtidii poon tundi kí ɲá bi-ɲaan ní bí nīn tūn atuun ɲin kɔkɔ bí ku-poon bí tōee.»

Marab bin sá ki tī bisaraaɲaliibee

15 Nyunti ɲun Isirayeel yab nīn fātī bi-boon ki tī man ni-Dindaanee, Leefii yab bisaraaɲaliibi bin sá Saadooki maaliɲunee nīn tūn ditundi m-circir paanɲu pu an nīn máaɲ puee. Bīn baba di ɲūn kí yūl m-nimbiin kí tō m-tundi kí dū tiwanɲkuti tin bi dūu ɲá saraabee kpam nī ti-fatikuu kí ɲá-mi saraa. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon mīn.

16 Bīn baba di làá kó m-circir kɔŋkooɲun ní kí sūtí kí pīl m-teebiliu un pu bi tūn m-tundee. Bi làá nīn ɲúb m-tundi koobiliɲ.

17 Kí wàatī bí kó kunimbɔtidii poon cindinee, bi máaɲ kí dū bi-wampeenkaati tin bi dū iɲaabu in bí fálfal ki jàkēe kí pēēn. Bí taa dū ipii kuti wampeenkaati kí pēēn ɲyunti ɲun bi bí kunimbɔtidiin nī ku-cindi poon ki tūn ditundee.

18 Bí dū ɲaabu ɲun bí fálfalee kí yíl ní kí dū fálfal ɲaabuɲu kí cúú kicaɲ. Kutuntuɲu puee, bí taa cúú dambala.

19 Kí wàatī bí nyā kí kó boon pú cindin, laakin samaa bée, bí pētī tiwan tin bi pēēn ki tūn ditundee. Bí dū tiwampeenkaal gbanti kí síiɲ adiin ɲin bí circir laŋkee, ní kí kpántí tiwan, kí taa nīn pēē tiwan tin bí circiree kí gbēē samaa.

20 «Bisaraaɲaliibi kaa máaɲ kí kòol diyibaakpandi, kaa tí máaɲ kí yàntī bi-yikpiti nī wīiɲ tikpil, ama bí cā bi-yikpiti tiɲan.

21 Usaraaɲal ubo kaa máaɲ kí nyò ndaam kí kó poon cindin.

22 Usaraaɲal kaa máaɲ kí cáab ukpiipu àá unimpu un bi jīñee. Ú cáab Isirayeel sapɔmbiki kin kaa nyí uninja ki kée kiba àá usaraaɲal ubo kpiipuu.

23 «Bisaraaɲaliibi máaɲ kí dākà m-nibul bí bée kí gāntī tin bí circiree nī tin kaa bí circiree, tin sá tijokɔndee nī tin kaa sá tijokɔndee.

24 Bīn di làá nīn sòon binib bɔti ní kí sòon kí nóó nī m-marab. Bí nīn jīn jīɲaaliib kí nóó nī akoobil nī abɔkpaa ɲin m tī-bee. Bi máaɲ kí dū m-wiɲɲunɲikaai kí sú-mi.

25 «Usaraaɲal kaa máaɲ kí sūtí kí pīl dinikpil kí kón u-ba tijokɔndi. Ama an yaa sá u-baa àá u-na àá u-biyaamu kansikin kiba àá u-naal àá u-maan àá u-niisal un kaa láá móñee, u ɲūn kí sūtí kí pīl.

26 Mīn boonee, ú ɲá u-ba circir ní kí cītí iwiin iluli ní kí nīn kí ditundi.

27 Nwiin ɲun u yaa fātī gītī kunimbɔtidii poon cindinee, ú ɲá u-kpitii pōtam saraau. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon mīn.

28 Bisaraaɲaliibi làá nīn cáá diyimɔol kí nīn bí m-tundin. Bí taa tī-bi tikpaatan Isirayeel tiɲkin. Man di sá bi-fakal.

²⁹Bi làá nīn jīn saraabi nī tiwaŋkuti tin bi cáa ɣáań ikpiti pōtam saraabee. Isirayeel tiŋkin tin kɔkɔ bi dūu sú-mee kpánti bi-wanti ní.

³⁰Bisaraaŋaliibi di tí yì tijincòfikaal kɔkɔ nī tin kɔkɔ Isirayeel yab lèekī bi-gaajawanti pu ki tìl-mee. Binib yaa púl kpɔnɔee, bí lēē un ɣān ki jítiń bi-kɔkɔee kí tī-bi ní ń bīlń bi-dicaŋgi pu.

³¹Ama bisaraaŋaliibi kaa máań kí ɣmó unoon àá kuwaŋkuluu kun kpīl àá upeel ubo cúúyee nanti.»

Ezéchiel 45

Ntimu mun sá ki tī ti-Dindaanee

¹«Ni yaa làá yàkatī Isirayeel tiŋki kí tī tinaakɔtee, ní lēē kitij dijandi diba kí dūu sú ti-Dindaan. Kitij dijandi gbanti púuŋɣu ń nīn sá ndɔŋmantikaayee kutukub mmuŋku nī biŋmoo pu ní ki-waŋɣu ń nīn sá ndɔŋmantikaayee kutukub mmuŋku. Ditinjandi gbanti làá nīn sá circir tiŋki ní.

²Ditinjandi gbanti poonee, bí lēē kunimbɔtidii paŋɣu ɣu-jannaatiliŋ ń nīn ɣmà ní dijandi diba ń nīn sá ndɔŋmantikaayee alaataa aŋmoo pu. Mpaan ɣubɔ ń nīn dō fám kí màntí tū, ní mpaanee waŋɣu ń nīn sá ndɔŋmantikaayee imuŋku ili nī saalaa pu.

³Kunimbɔtidii tinjandi poonee, bí ɣmàntī dijandi diba mpúun nī ɣwaan ń nīn ɣmà. Mpúun ń nīn sá ndɔŋmantikaayee kutukub mmuŋku nī biŋmoo pu ní ɣwaan ń nīn sá kutukub saalaa pu. Niin ní circir kɔŋkooŋɣu, <circir páaa laŋki> làá nīn bí.

⁴Ditinjandi gbanti làá nīn sá circir wanti ní. Bí dū-dì kí tī bisaraaŋaliibi bin bí ti-Dindaan nimbiin circir kɔŋkooŋɣun ditundee. Bi dāa cáá kí mā bi-diŋgi niin ní an dāa sá circir paŋɣu ki tī circir kɔŋkooŋɣu.

⁵Bí dāa gíti lēē ditinjandi diba di-púuŋɣu ń nīn sá ndɔŋmantikaayee kutukub mmuŋku nī biŋmoo pu, ɣwaan ń nīn sá kutukub saalaa pu kí tī Leefii yab bin bí kunimbɔtidii tundinee. Bi làá dāa ká niin ntimu kí nīn kóò.

⁶Kí nóó ditinjandi din bi dūu sú ti-Dindaanee púuŋɣu puee, bí ɣmàntī mpúun ń nīn sá ndɔŋmantikaayee kutukub mmuŋku nī biŋmoo pu, ní ɣwaan ń nīn sá kutukub biŋmoo pu. Bi làá mā kitij kiba niin, ní Isirayeel yab un yaa pée lèe ɣūń kí kó niin.

⁷Bí dāa lēē ditinjandi laakin bi lēē ki sú ti-Dindaanee jandi pú nī kitij jandi pú kí tī dibɔtibil din ká dibeel puee. Nwīń jeetilaŋki púee, ditinjandi gbanti ń bà Meediiteeranee tiŋkuu, ní ɣwīń nyalanŋi púee, dí bà Isirayeel tinnyɔkɔ. Di-púuŋɣu nī kunaakoou kamaa kpaatanti púuŋɣu ń nīn ɣmà.

⁸An yaa ɣá mimmee abɔtibil làá nīn cáá kitij Isirayeel tiŋkin. Baa làá ti mùul ti-Dindaan nibul, ní kí dū kitij kin kínee kí tī Isirayeel naakɔti.»

Dibotibil nín cáá nsan kí ná tɔnyee nì di-tundi

⁹Ti-Dindaan Unimbɔti nín sòòñ puee sèé: «Nimbi abɔtibil ɲin kã Isirayeel beel puee, ni gíti ná an jíti mara pu! Fámaan tipɔmbɔti nì diwóbil, kí nóómaan tin téeñee nì tin bí deedeeyee. Ní taa ti fìkì m-nibul gaajawanti. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòòñ!

¹⁰«Ni-saniyab ń nīn sá deedee saniyab ní ni-waɲɲmantikaati ń nīn sá deedee yab.

¹¹Ni-sambiliɲ ɲin ni cáa ɲmàntī tijimpin ni yī eefa nì ni-wanti tin ni cáa ɲmàntī inyiɲfi bi yī baatee ń nīn ɲmà, an dàkà yī bi yaa yākatī oomeer saalaa puee, diba pu. Ni-waɲɲmantikaati ń nīn nóó nì oomeer gbanti.

¹²Bí nīn kpántí animbil kuluku jitombi mmuɲku, ní dinimbikundi ń kpántí jitombi imuɲku ita.

¹³«Ni nín làá nīn lèekī ni-saraabi puee sò. Ni yaa cáń ni-bileeu àá ni-ɔɔjiuee, ní cúú kí yàkatī imuɲku ita pu

¹⁴ní kí yàkatī ni-kpam dilaataal pu kí dū diba pu kí tī. Ní dū ni-wanti tin bi yī bati bi yaa yākatī oomeer saalaa pu an sá diba puee kí ɲmàntī ɲkpam. Oomeer nì kɔɔr ɲmà ní.

¹⁵Isirayeel yab naakpaapɔɔkune, ní lē ipii kulaafaau poon àá iɲoobu kulaafaau poonee ubo kí ná tijimpin saraau àá saraawɔkaa àá mpèé saraau. Ni yaa ná mimmee, ni làá ká ni-kpitii pōtam. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòòñ mīn.

¹⁶«Bin kɔkɔ kòò Isirayeel tɔnkinee máań kí cáań bi-jandi kí tī dibotibil din kã Isirayeel beel puee.

¹⁷Di sá yī dibotibil nín máań kí tī tiwan tin bi làá dūú ná bisaraawɔkaabee nì tijimpin saraabee nì ndaam min bi fééń jɲaaliɲ yuntɲuee, cilinjee uɲmapɔɔɔn jɲaaliu nì iwiɲɲuɲfikaa nì iyunti in kíń Isirayeel yab kpáfée. Dibotibil di làá nīn ɲáań ikpiti pōtam nì tijimpin saraabi nì bisaraawɔkaabi nì mpèé saraabi. U yaa ná mimmee, Isirayeel nibul làá ká bi-kpitii pōtam.»

¹⁸Ti-Dindaan Unimbɔti gíti sòòñ yī: «Uɲmapeekaa wimpeekaanuee, ní dū unaja un laaba kaa wɔ́bee kí ná saraa kí ná circir kɔɲkoɔɲu circir.

¹⁹Usaraaɲakpil ń yòòń kuwaɲkuluu kun bi dūú ná saraayee fatikuu kí dūú ɲmìtī ido in pu kunimbɔtidii punuu sàkē pu nì nsaraafan kpiɲɲi anaatil pu nì ido in pu kunimbɔtidii poon cindi punuubi sàkē.

²⁰Iwiin iluli dalee, bí fàtī ná tiwambaantiil kí tī un kaa là àá kaa nyí ki ná ikpatee. Bi yaa ná mimmee, bi làá ná kunimbɔtidii circir.

²¹«Nwiin ɲubo kpá saalku dalee, ní kí kí jī Dilákatil jɲaaliu. Jɲaal gbanti làá fōō iwiin iluli, ní iwiin iluli gbanti poonee, ní taa ɲmó kpɔɔɔb bin cáá ɲkpɔɔɔnyɔkɔee.

²²Dilákatil jiŋaaliu wimpeekaŋuee, dibotibil n̄ dū unaja ubo kí ɲá saraa ún u-ba n̄ samaa kɔkɔ kpitii pōtam pu.

²³Iwiin iluli in bi làá dūú jī jiŋaalee kamaayee, ú dū inajaa iluli n̄ ipijaa iluli in laaba kaa wòbee kí dūú ɲá saraawɔkaa. N̄wiin kamaayee, ú dū uŋɔja ubo kí ɲá ikpiti pōtam saraau.

²⁴Kí kúntée, bi yaa dū unaja ubo n̄ upl̄ja ubo ki ɲá saraayee, ú dū bilee kiiloobi mmuŋku n̄ saalaa n̄ ɲkpam liitirib biluu kí kūtì.

²⁵«Uŋmaluluúti poon iwiin saalku dal, bi yaa bíi jīn̄ tib̄n̄ jiŋaaliuee, dibotibil n̄ pée ɲá kii u n̄n̄ ɲá Dilákatil jiŋaaliu puee. Iwiin iluli in bi làá dūú jī jiŋaal gbanti kɔkɔee, ú ɲá saraabaantiibi kí ká ikpiti pōtam, n̄ bisaraawɔkaabi bibaantiibi n̄ bilee n̄ ɲkpam saraabi bibaantiibi.»

Ezéchiél 46

Abɔkpaa ɲin sá ki tī dibotibilee

¹Ti-Dindaan Unimbɔti n̄n̄ sòon̄ puee sèé: «Kunimbɔtidii poon cindi punyɔkɔki kin bí ɲw̄īn̄ nyalan̄ki púee máan̄ kí n̄n̄ pī iwiin iluu in binib tūn̄ ditundee, ama ɲwiŋɲuŋfikaa dal n̄ uŋmapɔɔn̄ jiŋaalibee, bí p̄it̄i-kì.

²Dibotibil làá nyānn̄i kunimbɔtidii boon cindi ní kí dī kudii kun bí ki p̄l̄ kipunyɔkɔee kí kó. Ú yūl̄ id̄o in pu punuu sàk̄ee poon ɲyunti ɲun ní bisaraaŋaliibi bíi ɲāan̄ bisaraawɔkaabi n̄ mp̄ée saraabee. Kipunyɔkɔpu niinee, ú t̄at̄i gb̄aan̄ kí dū u-yigbeel kí tūū kit̄iŋ ní kí f̄at̄i n̄n̄ gít̄i. Baa máan̄ kí p̄īn̄ kipunyɔkɔee kí cáá s̄āa kujoou.

³Di sá yii iwiŋɲuŋfikaa dal n̄ uŋmapɔɔn̄ jiŋaalibee, kit̄iŋ nee pu nib máan̄ kí d̄āan̄ kipunyɔkɔee caŋin kí j̄āan̄ man ni-Dindaan.

⁴«N̄wiŋɲuŋfikaa dalee, dibotibil n̄ dū apibil aluu n̄ uŋɔja un laaba kaa wòbee kí ɲá saraawɔkaa.

⁵Ú dū bilee kiiloobi mmuŋku n̄ saalaa kí ɲá saraa kí kūtì upl̄ja kamaa pu ní kí dū bilee un u yaa l̄èe kí ɲá saraa kí kūtì ipii pu. Ú d̄āa dū ɲkpam liitirib biluu kí kūtì bilee kiiloobi mmuŋku n̄ saalaayee pu.

⁶Uŋmapɔɔn̄ jiŋaaliu wiŋyi dalee, ú dū unaja un laaba kaa wòbee n̄ apibil aluu ɲin laaba kaa wòbee n̄ upl̄ja un laaba kaa wòbee kí ɲá saraa.

⁷Unaja kamaa n̄ upl̄ja kamaa puee, ú dū bilee kiiloobi mmuŋku n̄ saalaa kí kūtì kí ɲá saraa n̄ bilee min nyɔkɔm u l̄èe kí kūtì apibil pu kí ɲá saraa. Ú d̄āa dū ɲkpam liitirib biluu kí kūtì bilee kiiloobi mmuŋku n̄ saalaa kamaa pu.

⁸Nsan ɲun dibotibil yaa dī ki k̄ée, ú f̄at̄i dī nsan gbanti kí nyānn̄i kí j̄it̄i kuditaakaau kun p̄il̄n̄ kipunyɔkɔee.

⁹Ama kitiŋ nee nib yaa dōoŋ kí jāaŋ man ni-Dindaan jiŋaakpaambi wiŋyi poonee, bin dī ŋgan pú punyɔkɔki ki kónnéé n dī ŋgiil pú punyɔkɔki kí nyā. Bin dī ŋgiil pú punyɔkɔki ki kónnéé n dī ŋgan pú punyɔkɔki kí nyā. Ubo n taa fàtīf dī kipunyɔkɔ kin u dī ki kónnéé kí nyā, ama báà ŋma n dī kipunyɔkɔ kin bítiŋ kin u dī ki kónnéé kí nyā.

¹⁰Dibɔtibil yaa kóòyee, samaa mun n kó, u yaa nyēēyee, samaa mun n nyā.»

Saraabi bin kíŋee marab

¹¹«Jiŋaalib nì iwiŋkpaan dalee, bí dū bilee kiiloobi mmuŋku nì saalaa kí kùtì unaja áá upìja kamaa pu kí ŋá saraa, ní kí dū bilee un nyɔkɔm bi yaa lèe kí kùtì apibil pu kí ŋá saraa. Bilee kiiloobi mmuŋku nì saalaa kamaa puee, bí dū ŋkpam liitirib biluu kí kùtì kí ŋá saraa.

¹²«Dibɔtibil yaa là kí ŋá nlaŋmɔntiim saraau kí tī ti-Dindaan ní an yaa sá saraawɔkaa áá mpèé saraauee, bí pìitī-u ŋwìiŋ nyalaŋki pú punyɔkɔki ú dī kí kó. Ú ŋá u-saraabi kii bi nín ŋáaŋ ŋwiŋŋuŋfikaa saraabi puee. U yaa nyánnéé, bí fàtīf gíiŋ kipunyɔkɔee kí pìiŋ.

¹³«Nwiin kamaayee, bí dū dibindi diba pibil din laaba kaa wòbèe kí ŋá saraawɔkaa kí tī ti-Dindaan. Kutaafaau ní bi máaŋ kí ŋá saraa gbanti.

¹⁴Kutaafaau kamaa muee, bí dū ŋkpam liitirib bili kí búuŋ nyim kiiloobi biŋmoo kí ŋá saraa kí tī ti-Dindaan. Baabadal saraau marab gbanti làá nín bí ní ki cá jaanjaan.

¹⁵Bi máaŋ kí dū dipibil nì nyim nì ŋkpam kí ŋá saraawɔkaa kutaafaau kamaa kí tī ti-Dindaan, bí nín ŋáaŋ mìn ki cá talku.»

Dibɔtibil jipɔmbi fakal

¹⁶Ti-Dindaan Unimbɔti nín sòoŋ puee sèé: «Dibɔtibil yaa lèé u-tinjandi poon dijandi ki pú u-jipɔmbi kansikin ubɔee, dijandi gbanti kpánti u-jipɔneee fakal dee. U-jipɔn gbanti biyaamu di dāa yì kí jī ditinjandi gbanti difakal. An kpánti bi-wanti, kun puee bi fōō-dì difakal ní.

¹⁷Ama dibɔtibil yaa dū u-tinjandi dijandi ki tī u-tɔntɔnliibi kansikin ubɔee, dijandi gbanti làá nín sá ki tī utɔntɔnlee kí cáá sāā dibatɔl bindi, ní dibɔtibil n fàtīf fōō u-wanti. Di sá yii dibɔtibil u-ba biyaamu di yì u-wanti kí jī difakal.

¹⁸Dibɔtibil kaa máaŋ kí fikì binib bin pu u kā dibeelee ubɔ wanti tiba kí gbākaɩ-u kí fōō u-kpaatanti. U yaa làá tī u-jipɔmbi ubɔ difakalee, ú lèé u-tinjandi poon, án nín làá ŋá pu bí taa jà m-nibul poon ubɔ u-kpaatanti puee.»

Kunimbɔtidii samɔndiŋŋi

¹⁹Mín boonee ní uninjee dū-mi ki dī kipunyɔkɔ kin bí ŋgan pú punuu caŋinee ki cáá-mi ki cūnnì bisaraaŋaliibi diŋŋi ŋin bí circir kɔŋkooŋŋu caŋinee. U dàkā-mi mpaan ŋubɔ, ŋu bí poon niin ŋwìiŋ jeetilaŋki pú.

²⁰Niinee ní u bí-mi yii: «Bi yaa kūu kuwaṅkuluu ki ṅá ikpiti pōtam saraauee, niin ní bisaraaṅaliibi làá nīn tōkōntí tinan. Niin mun ní bi làá nīn tōkōntí saraabi jinti. An yaa ṅá mimmee, tiba kaa làá nyā kunimbōtidii boon cindin ní samaa kaa nín gbēē tin bí circiree.»

²¹Mín boonee ní u cáá-mi ki cūnnì kunimbōtidii boon cindin ní ki dū-mi ki dī dicindee kpīṅṅi anaatil. Dikpindi kamaa puee, dicindi nīn bí.

²²Acin anaatilee kaa nīn wāā ní ṅi-kōkō nīn ṅmà. Diba púuṅṅu nīn sá ndōṅmantikaayee imuṅku ili pu, ní ṅwaan sá mmuṅku nī saalaa pu.

²³Bi nīn dū ataṅkpee ki mán digundi ki tú dicindi kamaa ní bi mán ifan digundee taapu.

²⁴Uninjee nīn bí-mi yii: «An sá asamōndiin ṅin poon bininjab bin tūh ditundi kunimbōtidiiinee làá nīn tōkōntí tiwaṅkuti tin samaa cāabīn ki ṅaañ saraayee nantee ní.»

Ezéchiél 47

Kunimbōtidii nyimbuliṅu

¹Uninjee nīn cáá-mi ki cūnnì kunimbōtidii punyōkōpu. Niinee ní m ká nnyim tòon ṅwīn nyalanḳi pú punyōkōki taapu. Kunimbōtidii nyōkōpu nīn túl ṅwīn nyalanḳi pú ní. Nnyim nīn pùùb kunimbōtidii giiliṅu pú ki jītí nsaraafan giiliṅu pú.

²Uninjee nīn dū-mi ki dī ṅgan pú punyōkōki ki nyáñ ní ki yāntì m māntì boon pú ki tú ki cáa sāa ṅwīn jeetilanḳi pú punyōkōki. Nnyim nīn pùùb kipunyōkō gbanti giiliṅu pú.

³U nīn cōom ki cá ṅwīn nyalanḳi pú ki ṅúb u-ṅaan ṅmii ki ṅmāntì ní ki ká ndōṅmantikaayee kutuku pu. Mín boonee ní u cáá-mi ki dūtì nnyimee. Nnyimee nīn bāaṅ m-tafati.

⁴U nīn gíti ṅmāntì kii ndōṅmantikaayee kutuku pu ní ki cáá-mi ki dūtì nnyim. Nnyim nīn bāaṅ m-tabīyiliṅ. U gíti ṅmāntì ki ká ndōṅmantikaayee kutuku pu ní ki cáá-mi ki dūtì nnyim. Min bí nee, nnyim nīn bāaṅ m-caṅ.

⁵Ní u gíti ṅmāntì nlunḳikaam ndōṅmantikaayee kutuku pu, ama maa nīn gíti ṅūh kí dūtì, di sá yii nnyim nīn jóm ní an sá yii unil í wāṅkì ní kí nín ṅmā kí dūtì. An nīn dūu kpántì mbunḳpaan ṅun unil kaa ti ṅūh kí dūtēe ní.

⁶Niinee ní u bí-mi yii: «Nisaaleen, a kpēē tiṅanaaa?» U cáá-mi ki kākātì ṅyunti ṅubō poon laaba ní ki fātì giīnní-mi mbunee caṅin.

⁷M nīn dāaṅ ki ká yii isufi tikpil nīn yú mbunee gbaṅṅi.

⁸Uninjee n̄n bí-mi yii: «Mbun nee pùuḅ ki cá kitiṇ nee ṇwìíṇ nyalan̄ki pú ní. N̄u sinti Joodan tantakalin ní kí tin kó Nyaam m̄ṇlin. N̄u yaa bāṇ dimṇṇlinee ní ṇṇ p̄nti di-nyim ní mí f̄atí k̄pánti n̄nyimm̄ntiim.

⁹Laakin kamaa ní mbunee nyim yaa pùuḅ ki bāṇee, tin kamaa p̄ee cáá kufoouee làá n̄n kóḁ niin ní kí b̄t̄i. Ij̄m mun làá b̄t̄i tikpilku. Di sá yii n̄nyim gbanti k̄pánti dimṇṇ n̄nyim, ní ki t̄i diman̄fal laakin kamaa m̄i yaa pùuḅ ki bāṇee.

¹⁰Nyunti gbantee, kí yòṇ Eeni-Geedii b̄mbiki kí cáá s̄ā Eeni-Eegilaayiim b̄mbikee, bij̄ncuuliibi làá n̄n k̄n ki bí ní. Bi làá n̄n d̄nti bi-laanti dimṇṇgbandi ní. Bi làá ká niin ij̄m k̄k̄ n̄i i-bulifi kii Meediiteeranee tiṇkuu poonee ní.

¹¹Ama tip̄uti n̄i anyimb̄bil ṇin bí dimṇṇgbandee kaa làá ṇāṇk̄i, ṇ̄n nyim làá n̄n sá ṇyaam ṇma ní.

¹²Dibun̄gb̄ndi kamaa p̄ee, isufi in lòṇ abilee làá nyā. I-faati k̄pá kí yól̄ jaanjaan ní i làá n̄n lòṇ abil kaa gb̄ent̄i. I làá n̄n lòṇ uṇmal kamaa ní, di sá yii n̄nyim min nyēēṇ circir k̄ṇkooṇṇunee di làá n̄n s̄ṇk̄i-i. I-biliṇ di làá k̄pánti tijin ní i-faati ṇ n̄n sá n̄nȳk̄ ki c̄ant̄i iween.»

Ti-Dindaan s̄iṇ Isirayeel tiṇki k̄paanȳk̄

¹³Ti-Dindaan Unimb̄ti n̄n s̄oṇ p̄ee s̄ēē: «M làá t̄i-ni kitiṇ kin Isirayeel naak̄ti saalaa n̄i tilee làá ȳkat̄ee k̄paanȳk̄. Jooseefi naak̄oku làá f̄ō mili pu ní.

¹⁴Ní ȳkat̄i kitiṇ an n̄n ṇm̄. Di sá yii m p̄t̄i ki p̄oṇ kí d̄u Isirayeel tiṇki kí t̄i ni-naanjab, ní k̄i k̄pánti d̄iṇ pu nee ni-fakal.

¹⁵Ṇgiil p̄ee, kitin̄nȳk̄ làá kí Meediiteeranee tiṇkuu ní kí nóó didandi din j̄ti Eelt̄n n̄i Leeboo-Amaati n̄i Seedaad timmune.

¹⁶M̄n boonee ní kí d̄u d̄i Beeroota n̄i Siibiraayiim timmu mun bí Damaasi n̄i Amaati timmu kansikinee. Kí k̄nt̄ee, kitin̄nȳk̄ee ṇ nóó didandi din cá Aseer-Tik̄n tiṇki kin p̄l̄iṇ Ooran tin̄nȳk̄ee.

¹⁷Kitin̄nȳk̄ gbanti làá kí Meediiteeranee tiṇkuu kí cáá s̄ā Asaar-Eenam tiṇki ní. Ṇgan p̄ee, kitin̄nȳk̄ee làá c̄u s̄ā Damaasi n̄i Amaati timmun ní. Ṇgan p̄u jandi di làá n̄n bí p̄ee dee.

¹⁸Ṇw̄iṇ nyalan̄ki p̄ee, kitin̄nȳk̄ làá kí dijandi din bí Damaasi n̄i Ooran timmu kansikinee ní kí d̄u d̄i Joodan tantakal din bí Galaadi tiṇki n̄i Isirayeel tiṇki kansikinee ní kí cáá s̄ā Tamaar tiṇki kin bí Nyaam m̄ṇ caṇinee. Ṇw̄iṇ nyalan̄ki jandi di làá n̄n bí p̄ee dee.

¹⁹Ṇgiil p̄ee, kitin̄nȳk̄ làá kí Tamaar kí cáá s̄ā kib̄mbiki kin bí Meeriiba Kadeesi tiṇkinee, ní kí d̄u k̄p̄akaṇ Eejipiti buṇṇu kí cáá s̄ā Meediiteeranee tiṇkuu. Ṇgiil jandi di làá n̄n bí p̄ee dee.

²⁰Nwiiñ jeetilaŋkee, Meediiteeraneet tɪŋkuu di làá nīn sá kitinnyɔkɔ́ kɪ yòòñ ɲgiil pú kɪ cáá sǎa Leeboo Aamaati tɪŋki kin bí ɲgan púee. Nwiiñ jeetilaŋki jandi di làá nīn bí puee dee.

²¹«Ní yàkatī kitiŋ gbanti kɪ tī Isirayeel naakɔti.

²²Ní tō kasi kɪ yàkatī-kì kɪ tī ni-ba nì binicambi bin kóò ni-kansikin kɪ màl mbiyaamu kitiŋ nee poonee. An nicambee kpántì kii Isirayeel yabee ní kɪ kín kɪ sá m-nibul yab. Bi mun máaŋ kɪ fōò ditinjandi Isirayeel yab naakɔti kansikin.

²³Unicaan yaa kóò kunaakoou kun poonee, niin ní bi máaŋ kɪ gí kitiŋ dijandi kɪ tī-u. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòòñ mìn.»

Ezéchiél 48

Tinaakɔti tin bí ɲgan púee jandi

¹«Tinaakɔti yinɲi nì ti-jaŋɲi sò. Daani naakooku jandi làá nīn bí ɲgan pú fɔŋɲɲ, kɪ nóó didandi din jītí Eeltɔn nì Aamaati nì Asaar-Eenam timmu mun pìlīn Damaasi nì Amaati timmuee. Dì làá nìkɪ kɪ yòòñ ɲwiiñ nyalaŋki pú kpaanyɔkɔ́ kɪ cáá sǎa Meediiteeraneet tɪŋkuu ɲwiiñ jeetilaŋki pú.

²Kí yòòñ Daani naakooku jandi nín bí pu ɲwiiñ nyalaŋki pú kɪ cáá sǎa ɲwiiñ jeetilaŋki púee, Aseer naakooku jandi di làá nīn bí.

³Aseer naakooku jandi púuŋɲu nín bí puee, Neefitalii naakooku jandi di dī.

⁴Neefitalii naakooku jandi púuŋɲu nín bí puee, Manasee naakooku jandi di dī.

⁵Manasee naakooku jandi púuŋɲu nín bí puee, Eefiraayiim naakooku jandi di dī.

⁶Eefiraayiim naakooku jandi púuŋɲu nín bí puee, Rubeen naakooku jandi di dī.

⁷Rubeen naakooku jandi púuŋɲu nín bí pu kɪ yòòñ ɲwiiñ nyalaŋki kɪ cáá sǎa ɲwiiñ jeetilaŋki púee, Juuda naakooku jandi di dī.»

Ti-Dindaan jandi

⁸«Juuda naakooku jandi púuŋɲu nín bí pu kɪ yòòñ ɲwiiñ nyalaŋki kɪ cáá sǎa ɲwiiñ jeetilaŋki púee, bí kín dijandi diba, di-púuŋɲu nì kunaakoou kamaa jandi n nīn ɲmà ní ɲwaan n nīn sá ndɔŋmantikaayee kutukub mmuŋku nì biŋmoo pu. Kansikin ní bi làá mā circir kɔŋkooŋɲu.

⁹Dijandi din ni làá lēē kɪ tī ti-Dindaanee púuŋɲu n nīn sá ndɔŋmantikaayee kutukub mmuŋku nì biŋmoo pu ní ɲwaan n nīn sá kutukub mmuŋku pu.

¹⁰Ní gí kitiŋ gbanti dijandi kɪ tī bisaraaŋaliibi. Dijandi gbanti púuŋɲu kɪ yòòñ ɲwiiñ nyalaŋki pú kɪ cáá sǎa ɲwiiñ jeetilaŋki pú n nīn sá ndɔŋmantikaayee kutukub mmuŋku nì biŋmoo pu, ní kɪ yòòñ ɲgiil pú kɪ cáá sǎa ɲgan pú n nīn sá kutukub saalaa pu. Kansikinee ní bí mā ti-Dindaan circir kɔŋkooŋɲu.

¹¹Dijandi gbantee, bisaraaŋaliibi Sadooki naantiibi di yì. Bi tún ti-Dindaan tundi deede. Isirayeel yab di nìn fātì bi-boon ki tī Unimbotee, bìn kaa nìn dū-u ki fá kii Leefii yab nín ɣá puee.

¹²An pu ní bi làá fōō ditinjandi din bi dūu sú ti-Dindaanee poon dijandi. Bi-jandi làá nìn nákáñ Leefii yab yal ní.

¹³Leefii yab jandi làá nìn bí kii bisaraaŋaliibi jandee ní. Bi-liitil jandi púuŋɣu ń nìn sá ndoŋmantikaayee kutukub mmuŋku nì biŋmoo pu, ní ɣwaan ń nìn sá kutukub saalaa pu.

¹⁴Ditinjandi gbanti bōti di páb ki jítiñ kitiŋ jaanɣi ɣin kɔkɔ kíñee. An puee ubo kaa cáá nsan kí kpántí ditinjandi gbanti àá kí nyāfi-dì àá kí dū-dì kí tī ubo. Di sá yii bi dū-dì ki sú ti-Dindaan ní.»

Kitiŋ nì dibotibil tinjanɣi

¹⁵«Ditinjandi din bi lēē ki bíl gbanti poonee, an làá kíñ kijaŋ kin làá nìn cáá ɣwaan kii ndoŋmantikaayee kutukub biŋmoo pu, ní mpúun ń nìn sá kutukub mmuŋku nì biŋmoo puee. Kijaŋ gbanti kaa sá circir tiŋki. Bi ɣūñ kí mā adiin kí nìn kóò, ní kí nìn kpàá tiwaŋkuti kitiŋ ń nìn bí kansikin.

¹⁶Kitiŋ gbanti jannaatiliŋ làá nìn ɣmà, ní dijandi diba púuŋɣu ń nìn sá ndoŋmantikaayee kutukub binaa nì alaataa aŋmoo pu.

¹⁷Kitiŋee jannaatiliŋ puee, mpaan ɣubo ń nìn dō fám ɣwaan ń nìn sá ndoŋmantikaayee alaataa ali nì imuŋku ili nì saalaa pu.

¹⁸Ditinjandi din bi dūu sú ti-Dindaanee púuŋɣu puee, mpaan ɣubo làá kíñ kitiŋ ɣwiiñ nyalaŋki pú kii ndoŋmantikaayee kutukub saalaa pu, ní kí kíñ ɣwiiñ jeetilaŋki pú mín mbaantiim. Bí dū tijin tin bi làá cā niinee kí kpíiñ binib bin tūñ kitiŋee poon ditundee.

¹⁹Kitiŋee poon tɔntɔnliibi bin làá kpò kitiŋ gbanti puee làá nyānní Isirayeel naakɔti kɔkɔn ní.

²⁰Atinjan ɣin bi dūu sú ti-Dindaanee jannaatiliŋ làá nìn ɣmà ní, ní dijandi diba púuŋɣu ń nìn sá ndoŋmantikaayee kutukub mmuŋku nì biŋmoo pu. Bí cúú kí yàkatí minaa pu ní kí dū dijandi diba kí yóoñ an kpántí kitiŋ wanti.

²¹Dijandi din kíñee, dibotibil di yì. U-tinjandi ń nìn bí kitiŋ kin bi dūu sú ti-Dindaanee jandi púɔ, kí nìn bí kitiŋ mun tinjandi pú. Dí nóó atinjan ɣin kíñee púuŋɣu kí cáá sāā kii ndoŋmantikaayee kutukub mmuŋku nì biŋmoo pu, kí yòoñ ɣwiiñ nyalaŋki pú kí cáá sāā kitiŋ kpaanyɔkɔ, ní kí yòoñ ɣwiiñ jeetilaŋki pú kí cáá sāā Meediiteerane tɩŋkuu. Kitiŋ kin bi dūu sú ti-Dindaanee nì circir kɔŋkooŋɣu ń nìn bí ditinjandi gbanti kansikin.

²²Leefii yab timmu nì kitiŋ tinjandi n̄ n̄n bí dibotibil tinjandi kansikin. Dibotibil tiŋki n̄ n̄n bí Juuda naakooku jandi ŋgiil pú n̄n Beenjameen naakooku jandi ŋgan pú kansikin.»

Tinaakɔti tin bí ŋgiil púee jandi

²³«Tinaakɔti tin kínee tinjaŋŋi sò. Beenjameen naakooku jandi n̄ kíŋ ŋwiiŋ nyalaŋki pú kpaanyɔkɔki kí cáá sã Meediiteeraneet tɔŋkuu ŋwiiŋ jeetilaŋki pú.

²⁴Kí yòon Beenjameen naakooku jandi púuŋŋu n̄n bí pu ŋwiiŋ nyalaŋki pú kí cáá sã ŋwiiŋ jeetilaŋki púee, Simeeyɔn naakooku jandi di làá n̄n bí niin.

²⁵Simeeyɔn naakooku jandi púuŋŋu n̄n bí puee, Isakaar naakooku jandi di làá n̄n dī.

²⁶Isakaar naakooku jandi púuŋŋu n̄n bí puee, Sabulɔn naakooku jandi di dī.

²⁷Sabulɔn naakooku jandi púuŋŋu n̄n bí pu kí yòon ŋwiiŋ nyalaŋki kí cáá sã ŋwiiŋ jeetilaŋki púee, Gaadi naakooku jandi di dī.

²⁸Gaadi naakooku ŋgan pú kpaanyɔkɔ di làá n̄n sá kitiŋ kpaanyɔkɔ. Kì làá kíŋ Tamaar tiŋki ŋwiiŋ nyalaŋki pú kí cáá sã kibumbiki kin bí Meeriiba, Kadeesi tiŋkinee, ní kí n̄kì kí kpàkaŋ Eejipiti buŋŋu kí cáá sã Meediiteeraneet tɔŋkuu.

²⁹Kitiŋ kin ni làá t̄ kasi kí yàkatī kí t̄ Isirayeel yab naakɔti án kpántí bi-fakalee dee. Man ni-Dindaan Unimbɔti di sòon m̄n.»

Jeerusaleem punyɔmmu saalaa n̄ mulee bɔti

³⁰⁻³¹«Jeerusaleem tiŋki punyɔmmu saalaa n̄ mulee sò. Bi làá p̄ kipunyɔkɔ kamaa Isirayeel yab naakɔti saalaa n̄ tilee kubɔ yindi ní. Ŋgan púee, digundi púuŋŋu làá n̄n sá ndɔŋmantikaayee kutukub binaa n̄ alaataa aŋmoo pu. Digundi gbanti puee, mpunyɔmu muta di làá n̄n bí: Rubeen punyɔkɔki n̄ Juuda punyɔkɔki n̄ Leefii punyɔkɔki.

³²Ŋwiiŋ nyalaŋki púee, digundi púuŋŋu làá n̄n sá ndɔŋmantikaayee kutukub binaa n̄ alaataa aŋmoo pu. Digundi gbanti puee, Jooseefi punyɔkɔki n̄ Beenjameen punyɔkɔki n̄ Daani punyɔkɔki di làá n̄n bí.

³³Ŋgiil púee, digundi púuŋŋu làá n̄n sá ndɔŋmantikaayee kutukub binaa n̄ alaataa aŋmoo pu. Digundi gbanti puee, mpunyɔmu muta di làá n̄n bí: Simeeyɔn punyɔkɔki n̄ Isakaar punyɔkɔki n̄ Sabulɔn punyɔkɔki.

³⁴Ŋwiiŋ jeetilaŋki púee, digundi púuŋŋu làá n̄n sá ndɔŋmantikaayee kutukub binaa n̄ alaataa aŋmoo pu. Digundi gbanti puee, mpunyɔmu muta mun di làá n̄n tí bí: Gaadi punyɔkɔki n̄ Aseer punyɔkɔki n̄ Neefitalii punyɔkɔki.

³⁵Digundi din m̄ntii tú Jeerusaleem tiŋkee púuŋŋu kɔkɔ làá nyā ndɔŋmantikaayee kutukub saalku n̄ bita pu ní. «Kí yòon ŋwiiŋ gbanti kí n̄n cée, bi làá n̄n kíŋ ki ȳi kitiŋ gbanti yii: <Ti-Dindaan bí>».

Daniel

Daniel 1

Daniyeel nì u-bɔɔbi bí Babiloon tiŋkin

¹Yooyakiim nín jín dibeel Juuda tiŋki pu abin ata poonee ní Babiloon botiu Neebukadineesar dómiń kí já nì Jeerusaleem tiŋki ní ki mǎntìi tú-kì.

²Ti-Dindaan nèn yǎntì Neebukadineesar janjaliibi jáń ki pɔɔkiń Yooyakiim yab ní ki yǎntì bi kóoń kunimbɔtidii poon wanti dijandi diba. U nèn cúú binib biba ki cáa cūnni Babiloon tiŋkin kuyunú ní ki dū tiwan tin u yōoń kunimbɔtidiinee ki síiń u-waadiikun, laakin bi kpáafi u-waaji gaajawantee.

³Ubɔti nèn tī Asipeenaasi un sá u-tɔntɔnliibi kpiliuee mara yii ú lēē Isirayeel yab bin bi cúuń kuyunuee kansikin binaacimpɔmbi biba bin nyánni ubɔti dicaŋkun áá akpambal dicaŋkunee.

⁴Binaacimpɔmbi gbanti laaba ń taa nín wɔ̃b̃. Bí nín ɲāñ, kí nín cáá iciin, kí nín sá bin ɲá sukul ki nyée. Mimmee bi làá ɲmā kí nín bí dibeecindin ki tūh ditundi. Bí dākà-bi Babiloon yab soonyi nì bi-ɲmaŋmabiti.

⁵Ubɔti nèn síiń yii ɲwiin kamaayee, bí nín tìi-bi tijin nì ndaam min ún u-ba jīn ki nyúee, ní kí dākà-bi abin ata. Abin ata gbanti boonee, bí kí ditundi dibeecindin.

⁶Juuda naakookun binaacimpɔmbi binaa nèn bí bin bi nèn lēēyee kansikin. Bíń di sá Daniyeel nì Ananiya nì Miikayeel nì Asariya.

⁷Ubɔti tɔntɔŋkpiliu nèn fātìi pú-bi ayin. U nèn pú Daniyeel yii Baltasaar ní ki pú Ananiya yii Sadraaki ní ki pú Miisayeel yii Meesaki ní ki pú Asariya yii Abeedi Neegoo.

⁸Daniyeel nèn lēē u-pɔbilin yii waa làá jī tijin tin ubɔti jīhēe nì ndaam min u nyúee kí kóh u-ba tijɔkɔndi. An puee u nèn gbāam utɔntɔŋkpil yii ú taa ɲá-u mpon ú jī tijin gbanti kí kóh u-ba tijɔkɔndi.

⁹Unimbɔti nèn yǎntì Daniyeel ká utɔntɔŋkpilee cee diyimɔɔl nì kulaŋŋaŋfitiiu.

¹⁰Ama Asipeenaasi nèn tükü Daniyeel yii: «An sá ti-baa ubɔti di síiń kun ni máań kí jī kí nyèee. M fāŋkí yii ú dāá ká ni dúnti kaa bí kii ni-naacimponjutiibee. Ubɔti yaa ká mimmee, see ni-puee, ú lēē m-yil.»

¹¹Niinee ní Daniyeel tükü un ní utɔntɔŋkpil lēē ú nín kpèé ún Daniyeel nì Ananiya nì Miisayeel nì Asariyayee yii:

¹²«M gbāam-si, cōŋkì-ti iwiin saalaa ja kí kpèè. Iwiin saalaa gbanti poonee, á nín pée tìi-ti tikunfaal ti ɲmòò nì nnyim ti nyù.

¹³Mín boonee, á dāá kpèè ti-nimbiinyi nì binaacimpombi bin nì uboti jīh tijimbaantiilee nimbiinyi, ní kí dāá nā min kítì a-ceeyee kí dī nì a nín ká ti bī puee.»

¹⁴Niinee kijapaayee kífí ki nā bi nín bālifi-u puee ki cóṅkì-bi mín iwiin saalaa.

¹⁵Iwiin saalaa gbanti dāa jítèe, bi-nimbiinyi nāṅkì ní bi ká tiwun ki cáá ṅgbampon ki jítìh binaacimpombi bin nì uboti jīh tijimbaantiilee.

¹⁶Mín puee un nìn cí-bee nìn gbíntì tìl-bi tikunfaal ṅma, ki yāntì tijin nì ndaam min bàà sá ú nīn tìl-bee.

¹⁷Unimboti nìn yāntì binaacimpombi binaa gbanti kpántì bigbannyiliibi nì bicijfitiibi. Daniyeel ún nìn gíti ṅūh kí lēē aleedaka nì tidamintiil taapu kí lì.

¹⁸Abin ata ṅin uboti Neebukadineesaar yóoṅee bàṅee, ní utontonkpil yōoṅ binaacimpombe kòkò ki cūnnì uboti cee.

¹⁹Ní uboti sòoṅ nì bi-kòkò, ama Daniyeel nì Ananiya nì Miisayeel nì Asariya nìn nyí ki jítìh bin kòkò kíṅee. Mín puee bi nìn kífí ki bī tūh ditundi dibeecindin.

²⁰Uboti yaa nìn pée bālifi-bi iciin nì dinyil bōti tiṅyee, u nìn kántí yīi bi nìn jítìh bikpaṅkpantiibi nì bibòobi bin kòkò bī u-beelinee kòkò saalaa pu.

²¹Daniyeel nìn gbíntì dibeecindin ki dāa sāa ṅyunti ṅun uboti Siirusi kāl Babiloon tiṅki pu dibeelee.

Daniel 2

Uboti Neebukadineesaar damintiiku kupeepeekaau

¹Neebukadineesaar nín kāl dibeel dibinliliitiil poonee, ní u dāmintì kudamintiiu kubò. Kudamintiiuee bōti nìn páb-u tikpil áli gba waa nìn gíti ṅūh kí gèèh.

²Niinee ní u yāntì bi yíiṅ bikpaṅkpantiibi nì bibòobi nì bikpaṅkpalib nì bin wālee bī tükù-u kudamintiiu kun u dāmintèe. Nyunti ṅun bi bāaṅ ki yúl uboti nimbiinee,

³ní u bī-bi yīi: «M dāmintì kudamintiiu kubò. Kudamintiiuee bōti páb-mi tikpil, ní m là yīi ní tükù-mi m nín dāmintì puee.»

⁴Ní bi kífí uboti Aram yab soṅyi poon yīi: «Ti-baa uboti, Unimbōti n tī-si mmaṅfafòkò! Tükù-ti a nín dāmintì puee, ní timbi a-tontonliibi n lēē ku-taapu kí tükù-si.»

⁵Ní uboti kíf-bi yīi: «M nín lēē puee sò. Ni yaa kaa tükù-mi m nín dāmintì puee ki lēē taapu ki tükù-mee, m làá yàntì bī tontì-ni, ní kí yàntì bī kpēelikì ni-diiṅṅi ṅí kpántí adigbuṅkati.

⁶Ama ni yaa ɲún ki tükū-mi m nín dāmintì puee ki lēē taapu ki tükū-mee, m làà tī-ni tiwampɔkaal tikpil nì tinyool. An puee ní tükū-mi m nín dāmintì puee kí lēē taapu kí tükū-mi.»

⁷Ní bi fātì kíf ubɔti nliliitiim yii: «Ti-baa, tükū-ti a nín dāmintì puee ní ti mun á ɲmā kí lēē taapu kí tükū-si.»

⁸Niinee ní ubɔti téén yii: «M nyí ni nín pée bíi tàantí kí ɲmā kí ká ɲyuntee, di sá yii ni nyí tiɲan pu tin m lēē ki síhè kí ɲée.

⁹Ni yaa kaa pée tükū-mi m nín dāmintì puee, ditafadaaldi dibaantiil di dō ki cí ní-kɔkɔ. Ní tí bíi bóntí tiba dicilpu kí dāá mōntì-mi kí kīl-mi kí nīn cótí yii m-landɔkɔɲu làá kpántí dee. An puee ní tükū-mi m nín dāmintì puee. Mimmee m bée yii ni làá ɲmā kí lēē taapu mun kí tükū-mi dee.»

¹⁰Ní bi tí bí ubɔti yii: «Bàà unil kpá kitɲ pu ki làá ɲmā kí ɲá tin sii ti-baa ubɔti bālifi yii tí ɲá nee. Bàà ubɔti ubɔ, u sá ukpaan ki pōō mīn mīn kaa láá pée bālifi bikpaɲkpantiibi nì bibɔɔbi nì bin wālee bí ɲá tin ní a bālifi yii tí ɲá nee.

¹¹Tin ní a bālifée pōō tikpil ní ubɔ mun kpá kí ɲmā kí tükū-si tin a bālifée, see inimbɔti. Too i mun di kaa kóò timbi binib kansikinee.»

¹²Niinee ubɔti fōō mbum ɲkpitim pu ní ki tī mara yii bí kpò Babiloon nyiliibi kɔkɔ.

¹³Ní ubɔti nyī ɲɲal ní an gbīti an kɔkɔ yii bí kpò binyiliibi, ní bi tú binib bí cùú nyààb Daniyeel nì u-bɔɔbi mun kí kpò.

Unimbɔti lēē ubɔti nín dāmintì puee ki dākā Daniyeel

¹⁴Nyunti ɲun Ariyɔɔki un sá ubɔti janjaliibi bin cí-uee kpiliu nyán kí bàà kí Babiloon nyiliibi dikpòlee, ní Daniyeel kintì-u nsanni ní ki dū dinyil nì iciin ki sòoñ nì u.

¹⁵Daniyeel nèn bālifi-u yii: «Ba pu ní ubɔti yóoñ ditafadaaldi di baasii pōō mīn ní.» Niinee ní Ariyɔɔki nín dū tibɔti ki máafi-u.

¹⁶Daniyeel gbīl mimmee ní ki nín kóò ubɔti cee dicilpu ní ki gbāam-u yii ú pée pō-u ɲyunti fiii ú ɲmā kí tükū-u u nín dāmintì puee nì an taapu.

¹⁷Niinee ní Daniyeel nín gítí u-dumpu ki dū tibɔtee ki máafi u-bɔɔbi Ananiya nì Miisayeel nì Asariya.

¹⁸U nèn bí-bi yii bí nīn mée yilpu Nimbɔtiu ú sō bi-saai kí lēē maamaaci damintiiku gbanti kí dākà-bi, án nín làá ɲá pu bí taa kpò Babiloon nyiliibi kí kpáàn bi muee.

¹⁹Kunyeeu gbantee ní Unimbɔti lēē abɔɔn gbanti ki dākā Daniyeel dileedakal poon. Niinee ní Daniyeel nyóɲkì yilpu Nimbɔtiu,

²⁰ki lī yii: «Tí nyóɲkì Unimbɔti baabadal kí taa gbèèñ, ùh di yì iciin nì mpon.

²¹Iyunti nì tiboti nín dòn ki kpántí puee kā u-ḡaan, ùn di kpákatí bibotiibi ní ki tí kàantí-bi dibeel. Ùn di tì bicinfitiibi iciin, ní ki tì binyiliibi dinyil.

²²Ùn di bliti maamaaci bɔɔŋɔ pu. U nyí tin bál dibɔmbɔndinee, ní ḡwalifi mǎnti tú-u.

²³«Sii m-naanjab Nimbɔtiu, m jáam-si ki nyónkí-si, di sá yii a tī-mi iciin nì mpon, ní ki yǎnti m ká kun ní ti mēē-see. A yǎnti ti bēē tin di páb ubotee.»

²⁴Niinee ní Daniyeel yíkii nín cá Ariyɔki cee. Ariyɔki gbanti ní uboti nì tī mara yii ú kpò Babiloon nyiliibee. Daniyeel bǎñ u-ceeyee ní ki bí-u yii: «Taa kpò Babiloon nyiliibi! Cáá-mi kí cunnì uboti cee, m làà tükù-u u-damintiiku taapu.»

²⁵Dicilpu dicilpu niin ní Ariyɔki yōon Daniyeel ki cáá cunnì uboti cee ki bí-u yii: «Ti-baa uboti, Juuda yab bin ti cúuñ kuyunuee kansikin ubo ḡñ kí tükù-si a-damintiikuee taapu.»

Dikumpool din taanji sá kuyɔkɔuee

²⁶Ní uboti bálifi Daniyeel un bi ḡti yí yii Baltasaaree yii: «A lafun ḡñ kí tükù-mi m nín dāmintì puee nì an taapuɔɔ?»

²⁷Ní Daniyeel kíf-u yii: «Uboti, báà unyil áá ukpaḡkpanti áá ubo áá un kpèé iḡmalbijaa kí bēē tin dōonee ubo kpá ki làà ḡmā kí lēē maamaaci bɔti tin pu a bí sōon nee taapu kí tükù-si.

²⁸Ama Unimbɔti ubo bí yilpu ki bliti abɔɔn pu. Uboti Neebukadineesaar, ùn di nyánti tin bí ki dōon fool boonee ki dākā-si. Too, a nín dō a-doonu pu ki gēēne, kpèē tin ní a dāmintì ki kēē sò.

²⁹Uboti, ḡyunti ḡun ní a dō a-doonu puee ní a kíl ki bí dākafi tin làá dāá dāañ fool boonee pu. Niinee ní un bliti abɔɔn puee lēē tin dōon fool boonee ki dākā-si.

³⁰Ama mamee, bi yaa bīiti abɔɔn gbanti pu ki dākā-mee, an kaa dākà yii m cáá iciin ki jitiñ binib kɔkɔ, ama an sá yii ubo í ḡmā kí tükù-si a-damintiiku taapu, ní kí yǎnti á bēē kun di páb a-pɔbilee.

³¹Uboti, a pée bí kpèéyee ní ki dāa ká unil naḡku kubo sí a-nimbiin. Kunaḡuee nì sá kukpaanḡu, ki jìl pàlpal ní ki cáá tifaandi.

³²Kunaḡuee yil nì sá sindariyamonti, ní ku-bindi nì ku-ḡalii sá animbil kúti, ní ku-pool nì ku-tapanḡi sá tasa kúti,

³³ní ku-taanji sá tikúti, ní ku-tafati dijandi sá tikúti ní dijandi din kíñee sá kuyɔkɔu.

³⁴A pée bí kpèé kunaḡuee ní ditaḡkpal diba nyánní dijool pu, ubo mun kaa gbēē-dì, ní dì dómiñ ki yá kunaḡuee tafati tin jandi diba sá tikúti, din kíñee sá kuyɔkɔuee ki nǎñ-dì dúsi dusi.

³⁵Dicilpu niinee ní dī nāñ tikúti nì kuyɔkɔu nì tasa kúti nì animbil kúti nì sindaariyee dúsi dusi ní kubuɔu yōon, a lī kii dipeel pu bi nín yaa bīi càatī idi dinaapaal pu kubuɔu yòontī tifeel puee, kaa yāntī báa tiba nì tiba. Ama ditaɔkpál din yá kunaɔuee dīn kpántī dijookpaɔkpaandi ní ki jín mpaan kitiɔ kɔkɔ pu.

³⁶«Ubɔti, kpèè a nín dāmintī puee dee. Too, kɔɔkɔnnee kudamintiiuee taapu sò.

³⁷Ubɔti, sii di sá bibɔtiibi kɔkɔ kansikin ukpaan. Di sá yii yilpu Nimbɔtiu tī-si dibeel nì mɔɔn nì tinyool.

³⁸U dū binib nì ipeel nì inoon ki ɔ́a a-ɔ́aan laakin kamaa ní bi yaa kóòyee. Unimbɔti yāntī sii di cáá bi-kɔkɔ pu mɔɔn. Sii di sá diyil din sá sindaariyee.

³⁹Sii boonee, dibeel din kaa cáá mɔɔn kii a-yalee làá dāá nyā. Dīn boonee dibeetataatiil diba mun làá dāá nyā kī nīn cáá kitiɔ kɔkɔ pu mɔɔn. Dīn di sá tasa kútee.

⁴⁰Mīn boonee, dibeenaanaatiil nī dāá nyā kī nīn pōō kpaɔkpam kii tikútee. Kii tikúti nín wīl ki nà tiwan kɔkɔ dúsi dusi puee, mīn ní dibeel gbanti làá dāá nà ɔ́in kɔkɔ péen-dī ki nyánee dúsi dusi.

⁴¹Kii a nín ká kunaɔuee tafati nì ku-taɔambiyaamu dijandi diba sá kuyɔkɔu din kínee sá tikúti puee, mīn ní dibeelee làá dāá yàkatī. Di làá dāá nīn cáá tikúti pɔɔɔu kii a nín ká tikúti nì kuyɔkɔu ɔ́māliɔ́n tɔ́bin puee.

⁴²Kii ntaɔambiyaamu dijandi diba di sá tikúti, din kínee sá kuyɔkɔu puee, mīn ní dibeelee dijandi diba dāa pōō ní din kínee dāa pòfi.

⁴³A ká yii tikúti nì kuyɔkɔu ɔ́māliɔ́n tɔ́bin. Bibɔtiibi làá dāá ɔ́a mpèé kī nīn cāāb tɔ́b biyaamu, ama mpèéyee kaa làá dāá nīn pōō, a lī kii tikúti nì kuyɔkɔu nín kaa ɔ́ūn kī ɔ́māliɔ́n kī kó tɔ́bin puee.

⁴⁴Bibɔtiibi gbanti yuntiɔuee, yilpu Nimbɔtiu làá dāá yāntī dibeel diba nī nyā. Dibeel gbanti péé kpá kī kúntī ní ditimbundi diba mun kaa dāa ɔ́ūn kī já kī pōōkiɔ́n-dī. Dibeel gbanti di làá dāá nāāñ ɔ́in kɔkɔ péen-dī ki nyánee ní kī kúntī-ɔ́i. Ama dīn làá nīn bī ní jaanjaan.

⁴⁵Ditaɔkpál din a ká di nyán dijool pu di-ba pu ubɔ kaa gbēē-dī, dī dómiɔ́n ki nāñ tikúti nì tasa kúti nì kuyɔkɔu nì animbil kúti nì sindaariya dúsi dusee taapu dee. Ubɔti, Unimbɔtikpaan di nyántī tin bī nee ki dàkā-si á béé tin dòon fool boonee. A-damintiiku nee sá tiɔman damintiiku ní, ní a ɔ́ūn kī nīn māká m nín lēē ku-taapu miɔyee pu.»

⁴⁶Niinee ní ubɔti Neebukadineesar tātīi gbāāñ kitiɔ Daniyeel nimbiin ki tī-u tinyool, ní ki tī mara yii bī ɔ́a saraabi kī tūū talaalub bin sófèe kī tī Daniyeel.

⁴⁷Ní ubɔti bī Daniyeel yii: «Ibaamɔn, ni-Nimbɔtiu di tókó inimbɔti kɔkɔ pu ní ki sá bibɔtiibi Dindaan ní ki blītī abɔɔn pu, an pu ní a ɔ́ūn kī lēē abɔɔn nee taapu ki tükū-mi.»

⁴⁸Mín boonee ní ubɔti kǎaǎn Daniyeel mpaan̄kpaan pu ní ki pú-u tiwan tikpil. U n̄n dū-u ki kǎaǎn ú n̄n sá ukpikpaan Babiloon tiŋki kɔkɔ pu ní kǐ n̄n sá Babiloon cɛŋfitiibi kɔkɔ kpiliu.

⁴⁹Daniyeel n̄n mēē ubɔti ú yàntī Sadraaki n̄ Meesaki n̄ Abeedi Neegoo ń kɔ Babiloon gɔminau poon kǐ n̄n kpòotī kitiŋ. Daniyeel úh̄ n̄n bí dibeecindin ki tūh̄ ditundi.

Daniel 3

Báà ŋma ń jáam̄ sindaariya kumpool

¹Ubɔti Neebukadineesaar n̄n yāntī bi mán̄ sindaariya kumpool diba, di-fɔkɔŋɔ yilpu sá meetab mmun̄ku n̄ saalaa ní di-waɔŋɔ sá meetab bita. Babiloon tiŋgbankin, Dura tantakalin ní u n̄n yāntī bi mán̄-dì.

²Mín boonee ní u tú bí cù kǐ yíí n̄tiŋgbamu kpilib n̄ Kɔmandambi n̄ n̄tiŋgbamu gɔminab n̄ akpambal n̄ binimbiŋubiliibi n̄ bibɔsoonliibi n̄ bimaramɔtiliibi n̄ n̄tiŋgbamu kàliŋkpilib bin kǐh̄ee kɔkɔ bí dǎaǎn kǐ jī dikumpoolee jiŋaaliu.

³Niinee ní n̄tiŋgbamu kpilib n̄ Kɔmandambi n̄ n̄tiŋgbamu gɔminab n̄ akpambal n̄ binimbiŋubiliibi n̄ bibɔsoonliibi n̄ bimaramɔtiliibi n̄ n̄tiŋgbamu kàliŋkpilib bin kǐh̄ee kɔkɔ kóon̄ ki kpáfí ki yú dikumpool din ubɔti Neebukadineesaar yāntī bi mán̄ee nimbiin kǐ jī di-jiŋaaliu.

⁴Ní un kpòotī jiŋaal tuuŋŋee téen̄ mpon̄ yii: «Nimbi, anibul n̄ atimbun n̄ isoon kɔkɔ nib, bi nín sǐh̄-ni mara un̄yee sò:

⁵<Nyunti ŋun ni yaa pée gbǐl̄ nyin n̄ diwul n̄ kubeeu n̄ saŋgu n̄ túmba n̄ dikantándi n̄ tibɔɔkaal tin pée kǐh̄ee kɔkɔ puee, ní gbǎaǎn kitiŋ kǐ jáam̄ sindaariya kumpool din ubɔti Neebukadineesaar yāntī bi mán̄ee.

⁶Un yaa yí kaa gbǎaǎn dikumpoolee nimbiin ki jáam̄-dèe, bi làá dū-u kǐ tō niin niin kipaai kin poon ŋŋmi fòol̄ lìblib ki pɔɔyee ni.>»

⁷Mín puee, nyunti ŋun anibul n̄ atimbun n̄ isoon nib kɔkɔ tin pée lì yii bi gbǐl̄ bi bíi búh̄ nyin n̄ diwul ki bɔɔ kubeeu n̄ saŋgu n̄ túmba n̄ tibɔɔkaal tin pée kǐh̄eeyee, bi tātī gbǎaǎn kitiŋ léeele ki bíi jáam̄ sindaariya kumpool din ubɔti Neebukadineesaar yāntī bi mán̄ ki sǐh̄ee.

Daniyeel bɔɔbi sǐl̄ n̄ Unimbɔti deedee

⁸Mín boon kpalaayee ní Babiloon yab biba cūtī nyáfí Juuda yab ubɔti cee.

⁹Bi tükū ubɔti Neebukadineesaar yii: «Ubɔti, Unimbɔti ń tī-si mman̄fafɔkɔn!

¹⁰Ubɔti, sii di kaa sǐh̄ mara yii bi yaa bíi búh̄ nyin n̄ diwul, ki bɔɔ kubeeu n̄ saŋgu n̄ túmba n̄ dikantándi n̄ tibɔɔkaal tin pée kǐh̄eeyee, unil kamaa ń gbǎaǎn kǐ jáam̄ sindaariya kumpool neeee?

11 Ní ki gíti lĩ yii un yaa yĩ kaa gbān ki jáam dikumpoolee, bí dū udaan kí tō kipaai n̄m̄n̄u n̄un poon n̄m̄i fòol̄ liblib ki pōyee neeee?>

12 Too uboti, Sadraaki n̄i Meesaki n̄i Abeedi Neegoo bin sá Juuda yab a dū-bi ki kón Babiloon t̄ngban̄ki ḡminau poon bí n̄n kpòotē kaa fāt̄i tó gba yii a s̄iñ mara. Kpèè, b̄n̄ kaa tòot̄i a-waanaaa, kaa jáam̄ sindaariya kumpool din a yānt̄i bi mán̄ ki s̄iñee mun.»

13 Niinee ní Neebukadineesar gíi d̄n̄juul n̄kp̄itim pu. U n̄n t̄i mara yii bí cáan̄ Sadraaki n̄i Meesaki n̄i Abeedi Neegoo u-nimbiin. D̄cilpu niinee ní bi cūti cáan̄-bi uboti nimbiin.

14 Ní uboti b̄l̄ifi-bi yii: «Sadraaki n̄i Meesaki n̄i Abeedi Neegoo, mimmee an lafun sá t̄n̄man yii naa tòot̄i m-waani, kaa jáam̄ sindaariya kumpool din m yānt̄i bi mán̄ ki s̄iñeeeee?

15 Ní b̄nt̄ímaan ni-ba k̄n̄k̄n̄nee, n̄yunti n̄un ni yaa gb̄l̄ n̄yin n̄i diwul n̄i kubeeu n̄i sanḡu n̄i t̄umba n̄i dikant̄andi n̄i tib̄kaal tin p̄ee kíñee puee, ní gb̄an̄ kí jáam̄ dikumpool din m mán̄ nee. Ama ni yaa yĩ kaa jáam̄-d̄e, ataa pu doo ní bi làa dū-ni kí tō kipaai kin poon n̄m̄i fòol̄ liblib ki pō nee poon. Ní m kp̄é unimb̄ti un di làa f̄ō-ni kí nyānt̄i m-ñaanee?»

16 Ní Sadraaki n̄i Meesaki n̄i Abeedi Neegoo kí uboti Neebukadineesar yii: «Uboti, an kaa b̄l̄ifi yii timbi n̄ kí-si tib̄ti nee poon tiba kí m̄t̄i ti-ba pu.

17 Uboti, bi yaa dū-ti ki tó kipaai kin poon n̄m̄i fòol̄ liblib nee poonee, ti-Nimb̄tiu un ti jáam̄ee làa f̄i-ti n̄m̄ee poon, ní kí f̄i-ti kí nyānt̄i a-ñaan.

18 B̄à u yaa kaa làa f̄i-ti, uboti, á b̄é yii timbi kaa làa tòot̄i a-waanaaa, kaa làa gb̄an̄ kí jáam̄ sindaariya kumpool din a yānt̄i bi mán̄ ki s̄iñ nee mun.»

19 Niinee ní uboti Neebukadineesar f̄ō Sadraaki n̄i Meesaki n̄i Abeedi Neegoo pu mbum ní u-nimbiin cúu kp̄ant̄i. Ní u t̄i mara bí m̄t̄i kp̄ā kipaayee poon n̄m̄i an p̄l̄ n̄funyom̄ miluli pu kí j̄t̄i an n̄n kp̄āa p̄l̄ puee.

20 Ní u t̄i u-janjaliibi bin cáa dikp̄abee mara yii bí bóob̄ Sadraaki n̄i Meesaki n̄i Abeedi Neegoo kí cáa tō kipaayee poon.

21 Niinee ní bi bóob̄ bininjabee n̄i bi n̄n p̄ee l̄ō bi-cukutib puee n̄i bi n̄n p̄ē bi-b̄kut̄i n̄i bi-b̄kut̄ipaanaa puee n̄i bi n̄n c̄k̄i n̄fuulimu puee ki ȳōn̄-bi ki cáa tó kipaai n̄m̄n̄u n̄un fòol̄ liblibee poon.

22 Uboti marauee n̄n n̄n pō tikpil puee, bi n̄n m̄t̄i kp̄ā n̄m̄i kipaayee poon ní an p̄l̄ kpan̄kpan̄. M̄n̄ puee n̄yunti n̄un ní bijanjaliibee ȳōn̄ Sadraaki n̄i Meesaki n̄i Abeedi Neegoo kí cáa tō kipaayee poonee, ní n̄m̄ifaam w̄n̄ ki k̄ū-bi.

23 Ama bi n̄n p̄ee bóob̄ Sadraaki n̄i Meesaki n̄i Abeedi Neegoo puee, m̄n̄ ní bi bí ki cūti j̄et̄i kipaai n̄m̄n̄u n̄un fòol̄ liblibee poon.

Unimbɔti fī bibɔɔtiibi bitee ki nyánti kipaai nminun

²⁴Niinee ní tifaandi cúú ubɔti Neebukadineesaar ní u nyī yíkì malaa ki bālifi u-kpambaliŋ yii: «An kaa sá binib bita ní ti yánti bi bóob ki dūu tó nŋmi poonaaa?» Ní akpambalee kí-u yii: «An sá mín, ti-baa ubɔti.»

²⁵Ní ubɔti fātii bālifi yii: «Kin ba pu ní m wāl binib binaa còom nŋmi poon tiba kaa bóob-bi? Tiweendi tiba kaa bí bi-wunti pu, ní uninanaatee náan nì Unimbɔti biki.»

²⁶Niinee ní Neebukadineesaar sùtì pīl kipaayee punyɔkɔ ní ki téen yii: «Sadraaki nì Meesaki nì Abeedi Neegoo, Yilpu Fóŋŋŋ Nimbɔtiu tɔntɔnliibi, nyānnímaan kí dāan doo.» Niinee ní Sadraaki nì Meesaki nì Abeedi Neegoo nyán nŋmee poon.

²⁷Ní ntɔŋgbamu kpilib nì Kɔmandambi nì ntɔŋgbamu gɔminab nì ubɔti kpambaliŋ cī ki kpèé-bi, ní ki dāan ki ká yii nŋmi kaa wūn bi-wuntaaa, kaa wūn bi-yikpitaaa, kaa wūn bi-wampeenkaati mun, ní baa kpáaa gbìl bi-pu nŋminyim nunuŋu.

²⁸Niinee ní ubɔti Neebukadineesaar téen yii: «Bí nyɔŋkì Sadraaki nì Meesaki nì Abeedi Neegoo Nimbɔtiu! Ún di túnní u-tuunŋu ní ŋu dómiín ki fī u-tɔntɔnliibi bin dū bi-mákal ki páan u-pu kaa fātii tó man ubɔti marabee. Bi kí bí kpò-bi ki jítin bí gbāan kí jāan diwaal diba, an yaa kaa sá bi-Nimbɔtiu baba.

²⁹Mín puee m sīn mara yii dinibul àá ditimbundi àá isoon in kamaa niliu di yaa sòon ki bíl Sadraaki nì Meesaki nì Abeedi Neegoo Nimbɔtiuee, m làá yànti bí tɔnti udaan, ní kí kúnti u-dicanŋu kú kpánti adigbuŋkati. Di sá yii unimbɔti ubo gíti kpá ki ŋūn kí tī difiil din bí nee juti.»

³⁰Mín boonee ní ubɔti mōtì kāan Sadraaki nì Meesaki nì Abeedi Neegoo ipaan in sá ikpaanee pu Babiloon tingbanŋin.

Ubɔti dāmintì busukpaambu bubo

³¹Man ubɔti Neebukadineesaar di cáá dinyɔɔbundi nee ki tükù anibul nì atimbun nì isoon kɔkɔ nib bin bí kitɔŋ kɔkɔ puee: «Ngbansɔŋfi n nīn bí ni-cee!

³²«M ká yii an kítì m yànti ní béé atunŋkpaan nì maamaaci tuunŋi nŋin ní Yilpu Fóŋŋŋ Nimbɔtiu ná ki tī-mee.

³³U-tuunŋi sá akpaaneeee! U-maamaacib cáá mpɔn ní! U-beel sá talku beel, ní u-bɔtiiti sá kí nīn cá jaanjaan!

Daniel 4

¹«Mama, Neebukadineesaar, m nīn bí m-beecindin nì mmɔn ní tiba nì tiba kaa nīn páb-mi.

²Kunyeeu kubɔ, m dō m-dooŋu pu ní ki dāmintì kudamintiiu kubɔ. M nīn fāŋkì tikpil. Di sá yii tin m nīn kée nīn kón-mi dinyoondi.

³M nìn yāntì bi cááñ Babiloon cɛ̃fɛtiibi kɔkɔ m-nimbiin bí lēē kudamintiiuee taapu kí tükù-mi.

⁴Nyunti ɲun ní bikpaɲkpantiibi nì bibɔɔbi nì bikpaɲkpalib nì bin kpèé ɲmalbijaa kí béé tin dòoñee bāaṇee ní m dū m nín dāmintì puee ki tükù-bi, ama bi-kansikin ubo kaa ɲún ki tükù-mi kudamintiiuee taapu.

⁵Mín boon kpalaayee ní Daniyeel un bi nìn dū m-waal yindi ki pú bi kìn ki yî-u Baltasaaree mun dómiñ. Uninja gbantee, inimbɔti in bí circiree fam nìn bí u-pu. Ní m kàaṇ m nín dāmintì puee ki tükù-u yii:

⁶<Baltasaar, bikpaɲkpantiibi kpiliu, m nyí yii inimbɔti in bí circiree fam bí a-pu ní tibɔbalkaal tiba kaa pɔɔ a-cee. Tükù-mi m nín dāmintì ki ká tiɲyee taapu.

⁷M nín dō m-dooɲu puee, m nín dāmintì puee sò. M pée dō m-dooɲu puee, m dāa bí yii m kpèèyee, busukpaɲkpaambu bubo nyáñ ki yúl kitiɲ kansikin.

⁸Busubuee nìn mɔtli wíiñ ki ɲá busukpaɲkpaambu ní bu-yilpu tū kutagbɔɲu. Unil yaa nìn pée bí kitiɲ jandi diɲyee, u nìn ɲūñ kí wāl busubu gbanti.

⁹Bu-faati nìn cáá kunyaanɲu. Bu nìn lòoñ abil tikpil, ki nìn ɲūñ kí kpíiñ binib kɔkɔ. Ipeel nìn dòoñ ki dō bu-boonɲu taapu, ní inoon mun pāantí i-diti bu-paɲɲi pu. Tin kɔkɔ pée cáá kufoouee nìn kāntí bu-pu ti-jinti.

¹⁰«M dáá gbíntii dō m-dooɲu pu ki dàkafi tin m kée puee, m bí yii m kpèèyee circir tuuɲu ɲubɔ dee. ɲu nyánní yilpu ki kpákatíñ

¹¹ní ki téen mɔɔn yii: <Gāāmaan busubuee kí lúkú, kpākalmaan bu-paɲɲi, lòolmaan bu-faati kí kafi bu-biliɲ kí yàaṇ. Ipeel n nyā bu-taapu kí sāṇ, ní inoon n yīkì bu-paɲɲi.

¹²Ama ní yànti busubuee nyeel nì bu-nyaanɲi n nīn gbíntii síb kitiɲ. Ní nyāaḅ tikúti nì tasa kusakai kí tō dinyeelee ní kí yànti-dì kusaaun timool kansikin. Dimalindi n sòɲkì-dì ní dí nīn ɲmòò timool kii ipeelee.

¹³Di-pɔbil làá kpántí dí taa ti nīn cáá nnibimbim, ní dí nīn kìn ki cáá mpeebimbim! Mín boonee, dí nīn bí mín áli abin aluli.

¹⁴«Unimbɔti tuuɲi in cí duulinyee di bí lèekì tibɔti nee ki dàkà. Mimmee binib kɔkɔ làá béé yii Yilpu Fɔɲɲ Nimbɔtiu di cáá binib beeni kɔkɔ pu mɔɔn. Úñ di kàantí un u yaa lèe dibeel ní ki yòontí unil un sīntiñ u-ba taapuee yilpu.»

¹⁵Too kudamintiiu kun man, ubɔti Neebukadineesaar dāmintèe dee. Kɔɲkɔṇnee sii, Baltasaar, tükù-mi ku-taapu. Di sá yii m-beel poon cɛ̃fɛtiibi báa ubo kaa ɲún ki tükù-mi ku-taapu. Ama siiyee, m nyí yii a ɲūñ, kun puee inimbɔti in bí circiree fam bí a-pu.

Daniyeel lēē kudamintiiu taapu ki tükù ubɔti

¹⁶Niinee tifaandi cúú Daniyeel un bi páaṇ diyindi yii Baltasaaree u-wunti kpí ɲyunti ɲubɔ poon ní u-landɔkɔi gátì. Ní ubɔti bí-u yii: «Baltasaar, taa yànti

kudamintiiuee nì ku-taapu n fàaṇ-si.» Ní Baltasaar kíí-u yii: «Ubɔti, m bàà là yii kudamintiiu nee nì ku-taapu n nīn sá ki tī a-nannanliibi ní.

¹⁷A ká busubu bubɔ, ní bu wíṇ ki ṇá busukpaambu ní bu-yilpu tū kutagbɔṇu, ní binib ṇūṇ kī nīn wāl-bu ilaan kɔkɔ kitin jaanṇi kɔkɔ pu.

¹⁸Busubu gbanti faati nīn cáá kunyaanṇu ki lòon abil tikpil, ki nīn cáá tijin kī kpíṇ binib kɔkɔ, ní ipeel nīn dòon ki dò bu-boonṇu taapu, ní inoon mun nīn pāantí i-diti bu-paṇṇi pu.

¹⁹Busubu gbantee, ubɔti, an sá sii. Di sá yii a kpánti ukpaan nì mpɔndaan. A-yindi yíki yilpu áli ki tin tū kutagbɔṇu, ní a-bɔtiiti tālīm ki bàṇ ilaan kɔkɔ.

²⁰Ubɔti, a gíti ká mun yii ituun in cí duulinyee kansikin ṇubɔ nyánní yilpu ki kpákatiṇ ki lī yii: <Gāāmaan busubuee kī bīl-bu! Ama ní yànti bu-nyeel nì bu-nyaanṇi n nīn gbínti sīb kitin kusaaun timool kansikin. Ní dū tikúti nì tasa kusakai kī gbīn dinyeelee. Dimalindi n nīn sòṇkī-dì ní dí nīn ṇmódò timool kii ipeelee áli abin aluli.>

²¹«Ubɔti, kpèè kudamintiiuee taapu sò. Yilpu fɔṇṇ Nimbɔtiu di lēē tin làá bàṇ sii ubɔti maṇfal wiṇṇi puee ki dàkā-si.

²²Bi làá jà-si binib kansikin ní á nīn kóò ipeel kansikin. A làá dāá nīn ṇmódò timool kii unaayee ní ki nīn fùul dimalindi. Án làá jīti a-pu mín áli abin aluli kī dāá sāa ṇyunti ṇun ní a làá dāá bée yii Yilpu Fɔṇṇ Nimbɔtiu di cáá binib beṇi kɔkɔ pu mpɔn ní un u yaa lèe ní u kàantí dibeelee.

²³Bi gíti tī mara yii bí yànti disunyelee nì di-nyaanṇi. An dàkà yii bi làá dāá fàtí gíṇ a-beel kī tī-si ṇyunti ṇun ní a yaa láa bée yii Unimbɔti un bí yilpuee di sá tiwan kɔkɔ kpiliuee.

²⁴Mín puee, ubɔti, m pée gbàam-si ní, á pīlifi m-saṇkii. Fá a-kpitii nì a-yìntitam. Nīn ṇáaṇ tin bí deedeeyee, kī nīn ṇáaṇ biwɔfib tiṇan. An yaa yī a làá nīn gbínti bí mmɔnni ki cá.»

Ubɔti nín dāminti puee, mín ní an jíti

²⁵Bi nín sòon tin kɔkɔ làá bàṇ ubɔti Neebukadineesaar puee, mín ní an lafun jíti.

²⁶Iṇmal saalaa nì ili boonee, ubɔti nīn tókó ki còom bi nín bòb dibeecindi din bí Babiloon tiṇkinee yilpu.

²⁷U nīn téen yii: «Babiloon kitinṇkpaanṇi kin m dū m-pɔṇkpaanṇu ki mán án nīn sá mama ubɔti beecindi kī dàkà m-kpaanti nyootee kaa nín sòɔ?»

²⁸Ubɔti nyɔkɔ kaa láá ṇmíl ní nneel ṇubɔ sòonṇí yilpu ki lī yii: «Ubɔti Neebukadineesaar, pīlifi tibɔti nee: bi fōō dibeel a-ṇaan.

²⁹Bi làá jà-si binib kansikin ní a nì ipeel n nīn kīn ki kóò, ní á nīn ṇmódò timool kii unaayee. Án làá jīti a-pu mín áli abin aluli kī cáá sāa ṇyunti ṇun ní a làá bée yii

Yilpu Fónɔɔ Nimbɔti di cáá binib beeni kɔkɔ pu mpɔn ní un u yaa lèe, u kàanti dibeelee.»

³⁰Ataa pu niin ní tin bi sòon yii án làá bàñ Neebukadineesar puee bāañ-u. Bi jìñ-u binib kansikin ní u kíí ki bíi ñmóò timool kii unaayee. Dimalindi sɔɔkì u-wunti, ní u-yikpiti fɔkɔn kii ikaabu kutee ní u-ɲaɲɲati mun fɔkɔn kii inoon ɲaɲɲatee.

Ubɔti Neebukadineesar ká dicáañdi

³¹Abin aluli gbanti boonee ní mama Neebukadineesar, m wáañ ki kpèe yilpu ní ki fātii ká nnilandɔkɔ. M nìn jáañ Yilpu Fónɔɔ Nimbɔti, ki nyóɔkì un bí talkuee ki tī-u tinyool. U-bɔtiiti kaa cáá dikúntil ní u-beel bí kí nìn cá abin abin.

³²Kitiɲ pu nib kɔkɔ kaa sá tiba u-cee. U yaa là puee ní u ɲáañ ki tìl bin bí yilpuee nì bin bí kitiɲ puee. Ubɔ kaa ɲùñ kí cúú u-ɲal kí bàlifi-u yii: «Ba ní a ɲáañee?»

³³Nyunti gbantee ní m fātii ká m-nilandɔkɔɲu. Bi nìn fātii gíiñ m-beel nyooti nì m-bɔtiiti jilmau nì m-pɔɲɲu ki tī-mi. M-kpambaliɲ nì m-kàliɲkpaambi nìn nyàab-mi ní ki fātii gíiñ m-beel ki tī-mi ní m gíti fōō tinyool ki jítii mpeepeekaamin.

³⁴Kɔɲkɔnnée, mama Neebukadineesar, m nyóɔkì ki dànti ní ki pàkà yilpu bɔti! Tin kɔkɔ u ɲáañee kítì, ní u-tuɲɲi kɔkɔ sá deede tuɲɲi. Ùn di cáá mpɔn kí sɔnti un yòontí u-ba yilpuee taapu.

Daniel 5

Tiɲmaɲmabiti tin bi ɲmàñ digundi puee

¹Dalbee, ubɔti Baltasaar ɲá jɲaakpaan ubɔ ki yíiñ u-kàliɲkpaambi binib kutuku, ní u kíí ki bíi nyù ndaam bi-nimbiin.

²Nyunti ɲun Baltasaar nyùñ ndaam an nyāatì-uee ní u tī mara yii bí cù kí yòon sindaariya nì animbil kúti kɔɲkɔnnɔkaabi bin u-baa Neebukadineesar nìn yōonñ Jeerusaleem kunimbɔtidiinee kí cáañ. U nìn là u nì u-kàliɲkpaambi nì u-nimpoobi nì u-bɔmbi nì nìn bàtì ndaam ki ɲáañ poon ki nyù.

³Niinee ní bi cūtii cáañ sindaariya kɔɲkɔnnɔkaabi bin bi nìn yōonñ kunimbɔtidiin Jeerusaleemee u nì u-kàliɲkpaambi nì u-nimpoobi nì u-bɔmbi bātì ndaam ki ɲá poon ki nyùñ.

⁴Bi nyùñ ndaam mín ki dóyee ní ki nyóɔkì awaa ɲin sá sindaariya nì animbil kúti nì tasa kúti nì tikúti nì idɔ nì ataɲkpeeyee.

⁵Bi bíi ɲáañ mín kpalaayee, unil ɲaliɲu ɲubɔ nyáñ ki kíí ki bíi ɲmà dibeeindi gundi pu laakin fitila nìn tókó ki ɲmíntée. Ubɔti nìn ká ɲɲalee nín nìn bíi ɲmà puee.

⁶Niinee ní ubɔti nimbiin cúu kpánti ní u-pɔbil bíi ɲkpitim pu ní u-wunti kɔkɔ fōō dijinjikil ní u-tabiɲyiliɲ kín ki gbáà tɔb kpàkpa.

⁷Ní uboti téén mpon yii bí cáán bikpaṅkpantiibi nì bibɔɔbi nì bin kpèé iṅmalbijaa kí béé tin dòónee. Nyunti ḡun Babiloon ciṅfitiibi gbanti kɔkɔ kpáfèe ní uboti bí-bi yii: «Un yaa ḡún ki kàān tiṅmaṅmabiti nee ki lēē ti-taapu ki tükū-mee, m làá yànti bí dū dibeebɔkutil din mán cínɔɔnee kí pèēn-u, kí dū sindaariya léenkaati kí léēn-u, ní udaan n̄ kūtì bikàlɔṅkpaambi pu bí n̄n kpòotì dibeel.»

⁸Uboti ciṅfitiibi kɔkɔ kó, ama baa ḡún ki kàān tiṅmaṅmabitee kpaṅkpan ki dāa n̄n lèekì ti-taapu ki tükù uboti.

⁹An ḡá mimmee ní uboti Baltasaar pɔbil mōtìi bíl̄ ní u-nimbiin ḡíti cúu kpántì, ní an bākatì u-kàlɔṅkpilib sèeee, ní bi mun kaa ti nyí tin poon bi bée.

Daniyeel lēē maamaaci ḡmaṅmabitee taapu

¹⁰Uboti na gbīl uboti n̄ u-kàlɔṅkpilib biilii puee ní u kó kudii kun poon bi k̄a ki jīh̄ jīṅaalee ki l̄i yii: «Uboti, Unimboti n̄ tī-si mmaṅfafɔkɔn! Taa yànti a-landɔkɔi n̄ bīl̄ a-pɔbil m̄n̄ kí taa yànti a-nimbiin n̄ cúu kpánti m̄n̄.

¹¹A-beel poonee, uninja ubɔ bí inimboti in bí circiree fam bí u-ni. A-baa yuntiṅuee, bi n̄n dāān ki ká yii u wāl̄ ki cáá dinyil n̄ iciin in náān n̄ awaa ciṅyee. An puee ní a-baa, uboti Neebukadineesaar n̄n dū-u ki kpánti bibɔɔbi n̄ bikpaṅkpantiibi n̄ bikpaṅkpalib n̄ bin kpèé iṅmalbijaa kí béé tin dòónee kɔkɔ kpiliu.

¹²Di sá yii Daniyeel gbanti un ní uboti n̄n páān diyindi yii Baltasaaree n̄n cáá ḡfam min̄ nyán̄ mi-bee n̄ dinyil n̄ iciin ní ki n̄n ḡūn̄ kí lēē tidamintiil taapu, ki n̄n nyí ipɔɔn kɔkɔ taapu kí tükù unil, ní ki n̄n tí ḡūn̄ kí lēē tiboti tin pōyee taapu. M̄n̄ puee t̄s̄ bí yíiṅ Daniyeel gbanti, u làá tükù-si tiṅmaṅmabiti nee taapu.»

¹³Niinee ní bi cūtìi cáān Daniyeel uboti nimbiin ní uboti bālifi-u yii: «Sii di lafun sá Daniyeel, Juuda yab yumbui in m-baa uboti n̄n cáān Juuda tiṅkinee ubɔeeee?

¹⁴Di sá yii m gbīl a-pu yii inimboti fam bí a-ni ní a wāl̄ ki cáá dinyil n̄ iciin in nyán̄ i-bee.

¹⁵Bi dāá pée cáān-mi bicɔṅfitiibi n̄ bikpaṅkpantiibi bí bàà kàān tiṅmaṅmabiti nee kí tükù-mi taapu dee, ama baa ḡún.

¹⁶Ní m gbīl yii a ḡūn̄ kí lēē ipɔɔn n̄ tiboti tin pōyee taapu. Too, kɔṅkɔnn̄ee, a yaa ḡún̄ ki kàān tiṅmaṅmabiti nee ki lēē taapu ki tükū-mee, m làá yànti bí dū dibeebɔkutil din mán cínɔɔnee kí pèēn-si, ní kí dū sindaariya léenkaati kí léēn-si, ní á kūtì bikàlɔṅkpaambi pu ní n̄n kpòotì dibeel.»

¹⁷Niinee ní Daniyeel kí uboti yii: «Uboti, yòon̄ a-wampɔkaati kí dū tipaal tin a bàà làá pà-mee kí tī ubɔ. N̄ m̄n̄ kɔkɔee, m làá kàān tiṅmaṅmabitee kí lēē taapu kí tükù-si.

¹⁸Ti-baa uboti, Yilpu Fóḡḡḡ Nimbotiu n̄n yānti a-baa Neebukadineesaar kpánti ubotikpaan. U n̄n cáá tinyool n̄ mponkpaan.

¹⁹Unimbɔti nín nín yāntì u kpántì ukpaan miɲyee, anibul nì atimbun nì isoon kɔkɔ nib nín fàŋkí ní yókó yɔkɔ u-nimbiin. Ubɔti yaa nín là kí kpò ɲyee u kù ní, ní un u yaa nín tí là ú nín bí dimaɲfalinee, ní ú yàntì udaan. U nín yòontí un u yaa nín là kí yòon yilpuee, ní ki nín sìntì un u yaa nín là kí sìntì taapuee.

²⁰Ama ɲyunti ɲun u yòon u-ba yilpu ki kó dilambilinee, bi nín kpákati-u u-beeja pu ní u fá u-nyooti.

²¹Bi jìñ-u binib kansikin ní u kpántì kii upeelee. U nín bí kumooun mammu kansikin, ní ki nín ɲmòò timool kii unaayee. U nín fùul dimalindi ki cáa sãa ɲyunti ɲun u bée yii Yilpu Fóɲɲ Nimbɔtiu di cáá binib beeni kɔkɔ pu mpon, ní un u yaa lèe, u kàantí dibeelee.

²²Ní sii, u-jipɔon Baltasaar, min kamaa a nyí tìh gbanti kɔkɔee, aa sìntiñ a-ba taapu,

²³ní ki yíkì kí já nì ti-Dindaan un bí yilpuee. A yāntì bi cūtì cáañ u-diiku poon kɔŋkɔnnyɔkaabi ní sii nì a-kàlɲkpaambi nì a-nimpoobi nì a-bɔmbi bātì ndaam ki ɲá poon ki nyūñ. Míh boonee, a nyóŋkì awaa ɲin sá animbil kúti nì sindaariya nì tasa kúti nì tikúti nì ido nì ataɲkpeeyee, awaa ɲin kaa wáláaa, kaa gbíláaa, kaa nyí tiba muee. A ɲá míh kaa nyóŋkì Unimbɔti un ɲaan ní a-maɲfal nì tin kɔkɔ ɲūh kí bàñ-see kēe.

²⁴An pu ní Unimbɔti túnní ɲɲal nee ɲú dāañ kí ɲmà tiɲmaɲmabiti nee.

²⁵Tiɲmaɲmabiti tin bi ɲmāñee sɔ: MEENEE, MEENEE, TEEKEEL nì PEEREESI.

²⁶Anyɔɔbun gbanti taapu sɔ: MEENEE, taapu di sá yii **bi kàañ** : Unimbɔti kàañ a-beel wiɲyi ní ki kúnti-i.

²⁷TEEKEEL, taapu di sá yii **bi ɲmānti** : Bi ɲmānti-si saniya pu ní ki ká yii aa nyìh.

²⁸PEEREESI, taapu di sá yii **bi yākatì** : Unimbɔti cúú a-beel ki yākatì ki tī Meedeesi nì Peeriisi yab.»

²⁹Niinee ní Baltasaar tī mara yii bí dū dibeebɔkutil din mǎh cínciɲee kí pèeñ Daniyeel, kí dū sindaariya léenkaati kí léen-u ní kí bāakì yii Daniyeel làá kūtì bikàlɲkpaambi pu bí nín kpòotì dibeel.

³⁰Kunyeeu gbanti ní bi kū Baltasaar, Babiloon bɔtiu.

Daniel 6

¹Daariyusi un sá umeedijee di nín fōō dibeel. U nín cáá abin imun̄ku ita nì ali ní ki fōō dibeel.

Daniyeel nannanliibi píí-u kutaliɲɲu

²Daariyusi nín ká yii an kítì ú kàañ ntingbamu kpilib binib dilaataal nì mmun̄ku bí nín kpòotì kitɲ kɔkɔ.

³U nín gíti lēē bikàlɛŋkpilib bita bí nín kpèé ntingbamu kpilib nín kpòotí kitiŋ puee, án nín làá ɲá pu ubɔti tuuŋɲi ń nín còom̃ tiŋanee. Daniyeel nín sá bikàlɛŋkpilib bita gbanti kansikin ubɔ.

⁴Ama Daniyeel gbantee nín jítiɛ bikàlɛŋkpilib bili bin kíñee nì ntingbamu kpilib kɔkɔ. Di sá yii ɲfam min nín bí u-nee nyáń mi-ba, an pu ní ubɔti nín bíi màkafi kí dū-u kí kàań u-beel kɔkɔ pu ukpil.

⁵Niinee ní bikàlɛŋkpilibee nì ntingbamu kpilib kí ki bíi kpèé Daniyeel nín kpòotí kitiŋ puee, bi yaa bàà kántí tikpitił tiba u-pu kí sòoń. Ama baa nín ɲún ki ká tikpitił tiba u-puɔɔ, kaa ti ká diyèntil diba mun u-pu kí sòoń. Di sá yii Daniyeel nín bí deedee ní, an puee baa nín pée ká báà tiba nì tiba u-pu kí kɔkɔl-u.

⁶Niinee ní binibee dāa lī yii: «Tí dāá ká Daniyeel nee pu tiba kí sòońee, án làá nín pōō. Ti yaa pée là kí ká tiba u-pu kí sòońee, see tí dūú dī u-Nimbɔtiu marau pu.»

⁷Niinee ní bikàlɛŋkpilibee nì ntingbamu kpilibee yíkì malaa ki nín cá ubɔti cee ki bí-u yii: «Ubɔti Daariyusi, Unimbɔti ń tī-si mmanɲafɔkɔn.

⁸Kitiŋ kàlɛŋkpilib kɔkɔ nì Kɔmandambi nì ntingbamu kpilib nì akpambal nì gɔminab kpáfi ki ká yii ubɔti ń yóoń mara kí nyī ɲɲal mara gbanti pu yii: <Kí yòoń dín kí cáá sāa iwiin mmun̄ku nì saalaayee, ubɔ yaa gbāań ki mēē diwaal āa unil ubɔ tiba ɲwimmeem poon ní an kaa sá sii ubɔtee, bí cáá udaan kí tō mbòó ɲun poon bi kpàá gbikintibee.

⁹Mín puee, ubɔti, á ɲmà tibɔti nee kí nyī ɲɲal bí taa ɲmā kí kpántí tiba nì tiba tibɔti gbanti poon, kii Meedeesi yab nì Peeriisi yab marab nín kaa ɲūń kí kpántí puee.»

¹⁰Niinee ní ubɔti Daariyusi nyī maree pu ɲɲal.

Bi dū Daniyeel ki tó gbikinti bookun

¹¹Nyunti ɲun Daniyeel bée yii bi nyī maree pu ɲɲalee ní u nín kóò u-diikun. U-diiku gbanti nín sá aditɔntɔkɔ ní ki tókó yilpu, ki nín cáá tɔkɔlab bin wāa ki bíti Jeerusaleemee. Niin ní u nín gbàantí u-tabɲyiliŋ pu ki mēē ki nyóŋkí u-Nimbɔtiu ɲwiin kamaa ɲfunyɔm mita, kii u nín nín pée kpààa ɲáań puee.

¹²Niinee ní binibee nóó dikił ki bí ki kó Daniyeel pu ní ki ká-u u gbāa ki mēē ki gbāam̃ u-Nimbɔtiu.

¹³Bi ká mimmee ní ki nín cá ubɔti cee ki bí-u yii: «Ubɔti, an kaa sá sii di nyī mara nee pu ɲɲal yii kí yòoń kí cáá sāa iwiin mmun̄ku nì saalaayee, un yaa mēē diwaal āa unil ubɔ tiba ɲwimmeem poon ní an kaa sá siiyee, bí cáá udaan kí tō mbòó ɲun poon bi kpàá gbikintibeeeee?» Ní ubɔti kí yii: «Mín deedee ní an sá, kii Meedeesi yab nì Peeriisi yab marau nín kaa kpántí puee.»

14 Ní binibee fātì bí ubòti yii: «Toooo! Daniyeel un sá bin ti cáán Juuda tin̄kin kuyun̄uee kansikin ubòee kaa fātì tó-si, ki dāa nín kààn mara un pu a nyī ɲɲalee. Kpèè, u pée mée ní ɲfunyom mita ɲwiin.»

15 Ubòti nín gbìl tibòti gbantee ní an kón-u kunimbaau ní u lēē u-pòbilin kí fī Daniyeel. U pée mōn mīn ní áli ɲwīn dāa jéetì ki pée bí nyàab̄ nsan ɲun pu u làà dī kí fī-uee.

16 Ama ní binibee fātì gītīn malaa ubòti cee ki bí-u yii: «Ubòti, a pée nyí yii Meedeesi yab n̄i Peeriisi yab marau poonee, ubòti yaa ɲmān mara ki nyī ɲɲalee, baa ti ɲūn kí kpántí-u.»

17 Niinee ní ubòti tī mara yii bí cáán Daniyeel kí dū-u kí tō mbòó ɲun poon bi kpàá gbikintibee. Ní ubòti bí Daniyeel yii: «See a-Nimbòtiu un a jáám kaa gbèentée baba di ɲūn kí fī-si.»

18 Bi n̄in cáán ditan̄kpakpaandi diba ki pīn̄ mbòóyee nyɔkɔ pu ní ubòti yōon̄ ún̄ u-ba jaliiki n̄i u-kàl̄ɲkpilib jaliiki ki nyī ditan̄kpalee pu, án nín làá ɲá pu ubò n̄ taa ɲmā kí kpántí Daniyeel pu tibee.

19 Ubòti ɲá mīn ki dóóyee ní ki nín kóò u-beecindin. Kunyeeu gbantee waa gèènaaa, kaa jín tibaaa, kaa yāntì u-bombi báà ubò mun kónn̄i u-cee.

Tiba kaa ɲá Daniyeel gbikintib bookun

20 Ntaafaabombominee ní ubòti yíkì malaa ki nín cá mbòó ɲun poon bi kpàá gbikintibee.

21 Nyunti ɲun u tóób̄ kí bà mbòó lan̄kee ní u yīn̄ Daniyeel n̄i kunimbaau poon yii: «Daniyeel, Unimbòti un bí diman̄falinee tont̄onliu, a-Nimbòtiu un ní a jáám kaa gbèentée ɲún ki fī-si gbikintib ɲaanaaa?»

22 Ní Daniyeel kíí-u yii: «Ubòti, Unimbòti n̄ tī-si mman̄fafɔkɔn!

23 M-Nimbòtiu tún̄n̄i u-tuun̄ɲu ní ɲu dómīn̄ ki pīn̄ gbikintib nyɔmmu ní baa ɲá-mi tiba. Di sá Unimbòti ká yii m s̄l̄ n̄i u deede kaa yīnt̄in̄-u tiba, ní kaa yīnt̄in̄ sii, ubòti mun tiba.»

24 Niinee ní an móók̄in̄ ubòti ní u tī mara yii bí nyāntí Daniyeel mbòóyee poon. Ní bi nyāntì Daniyeel mbòó poon, ama baa n̄in ká u-pu báà tiweendi, di sá yii u n̄in māká u-Nimbòtiu pu.

25 Ní ubòti yāntì bi cáán bin n̄in kún̄fi Daniyeel boonee ki tó mbòó ɲun poon bi kpàá gbikintibee, ki kpáàn bi-biyaamu n̄i bi-nimpoobi. Bi tin̄ pée l̄i yii bi dù-bi kí t̄ōee, baa bān̄ kitiɲ ní gbikintib k̄inti-bi ki t̄ōnt̄i ki wīl̄ bi-kpabiɲ kɔkɔ.

26 Mīn̄ boonee ní ubòti Daariyusi ɲmān̄ kugbɔɲu ki tī anibul̄ n̄i atimbun̄ n̄i isoon̄ kɔkɔ nib̄ bin kóò u-tin̄ki kɔkɔ puee yii: «N̄gbansɔɲfi n̄ n̄in bí ni-cee.

²⁷«M tī mara m-beel kɔkɔ poon yii báà ŋma n̄ n̄n fàŋkí Daniyeel Nimbɔtiu ki n̄n tó-u. Di sá yii ùn di sá Unimbɔti un bí dimaŋfalinee, ní ki bí talku. U-beel kaa bí kí bīl dalba dalba, ní u-pɔŋɔ mun kpá kí kúntí jaanjaan.

²⁸Ún di jòon̄ unil ki fiil̄-u, u ŋaañ maamaaci tunjkaapaŋi yilpu n̄i kitiŋ pu. Ún di fī Daniyeel ki nyánti gbikintib ŋaan.»

²⁹Mín boonee ní bi kaañ Daniyeel mpaan̄kpaan pu nyunti ŋun Daariyusi n̄n ká dibeelee, ki kpáañ nyunti ŋun Peeriisi yab ɔtiu Siirusi mun dāa kāl dibeelee.

Daniel 7

Daniyeel dāminti tiwaŋkuti tinaa

¹Babiloon ɔtiu Baltasaar n̄n kāl dibeel dibimpeepeekaal poonee, Daniyeel dō u-dooŋu puee, ki dāminti ní an lēē ki dàkā-u. Mín boonee ní u ŋmañ u n̄n dāminti puee.

²Daniyeel n̄n lī puee sèé: «Kunyeuee, ní an lēē ki dàkā-mi. M kpēēyee, ní ki ká kubuŋu nyánni yilpu jannaatiliŋ pu ki jīti tiŋkukpaan pu mɔɔn.

³Ní tipeebilindi tinaa tiba nyánni tiŋkun. Tì n̄n nyán ti-ba ti-ba.

⁴Upeepeekaa náañ n̄i gbikinti, ní ki cáá ukaabu feenyi. M bí kpèé-uee ní bi cúú u-feenyi ki lēē ní ki yōon̄-u kitiŋ ki sīn̄ u-boon taan̄i alee pu kii unilee, ní bi tī-u dinipɔbil ní u kīn̄ ki cáá nnibimbim.

⁵M tí bí yii m̄ kpèēyee, upeeliliiti dee. Ún náañ n̄i digbiŋgbil. Ún kaa n̄n yáati ki yūl̄. U n̄n bàb̄ u-nyɔkɔn atakakalkpab ata u-nyin̄i kansikin. Ní bi tükū-u yii: <Yīkī yūl̄, ŋmó tinan tikpil.>

⁶Mín boon, m gbínti bí kpèēyee ní ki ká upeel ubɔ mun. Upeel gbanti ùn náañ n̄i uguloobu ní u-boon cáá unoon feenyi inaa. Upeelee n̄n gíti cáá ayil anaa ní bi dū mɔɔn ki tī-u.

⁷Mín boon m gbínti bí kpèé an n̄n bí ki lèekī ki dàkā-mi kunyeuee puee. M bí yii m̄ kpèēyee, upeenanaati dee. Kupeebiliŋu dee ku-baba, ki cáá tifaandi ní ki pō an kaa cáá bí l̄i. Upeelee cáá tinyin̄kpaandi tin sá tikútee ní ki ŋmód̄ ki t̄nt̄i tin u yaa pée ká u-saŋu puee, ní ki tà ki ŋmàl̄nt̄i tin k̄nt̄i waa ŋmóee. Upeel gbanti ùn n̄n pée nyán u-ba n̄i ipeepeekaa itee ní, ní ki n̄n cáá iyin saalaa.

⁸Ní m kīl̄ ki bí kpèé iyinee, m tí bí yii m̄ kpèēyee nyin kiwaai kiba c̄t̄in̄ in béeyee kansikin ní ki cúú ipeepeekaa gbantee kansikin ita ki fūkū. Nyin ŋun nyán ki lún̄k̄i gbanti n̄n cáá animbil kii unilee, ní ki cáá kinyɔkɔ kin s̄on̄ tilambibɔti ŋmee.»

Unimbɔti ɔsoonyi

⁹«M bí kpèé nyunti ŋun bi bí s̄int̄i abeejalee ní utikpil ubɔ d̄om̄n̄ ki kāl abeejalee diba pu. U-wampeen̄kaati n̄n p̄in̄ kán̄kaŋ ní u-yikpiti mun p̄in̄ kii ipii

kuti tin bi fíntèe. U-beejal nín sá aṣmilimbil ḡma ní, ní ki nín cáá ataa. Ataa gbanti mun nín sá ḡmi ḡma ní.

¹⁰Mbun ḡun poon ḡmi pùúbee nín jītí u-nimbiin. Binib kutukub kutukub nín bí ki tūn ditundi ki tìl-u ní binib kutukub cutimaanyi nín yú u-nimbiin. Niinee bibɔsoonliibi kāl ní bi cúú tigbɔn ki kpátì.

¹¹«M nín gbíntì bí kpèé, kun puee nyinee nín bí sòòn tilambibɔti ki ḡáaṅ kuwoou. Nyunti ḡun m bí kpèéyee ní ki ká bi kũu upeelee. Bi nín dũ u-wunti ki tó ḡmin án wà kí nàaṅ.

¹²Ní bi cúú ipeel in kíṅee pɔḡyi ki fōō i-cee, ama ní ki yāntì i dáá bí dimaṅfalin kí cáá sãa ḡyunti ḡubɔ poon.

¹³«M gbíntì bí kpèé an nín bí ki lèekī pu ki dàkà-mi kunyeeuee. Kpalaayee tiwan tiba di páaṅn atagbanni ki dòoṅ ki náaṅ nì unilee. U còom ki cá utikpilee cee ní bi cáá-u ki cūnnì u-nimbiin.

¹⁴Ní bi dũ dibeel nì tinyool nì mpɔn ki tī-u. Niinee anibul kɔkɔ nì atimbun kɔkɔ nì isoon kɔkɔ nib gbāaṅ ki jáaṅ-u. U-pɔḡḡu làa nīn bí ní ki cá jaanjaan, ḡu kpá kí kúntí. U-beel kpá kí nàaṅ.»

Dileedakal dipeepeekaal taapu

¹⁵«Mama Daniyeel, kunimbaau nín kó-mi tikpil, ní an nín lēē ki dàkà-mi puee fàantí-mi.

¹⁶Ní m sùtì ki pīl bin sí niinee kansikin ubɔ ní ki gbāaṅ-u ú tükù-mi tin kɔkɔ m ká gbantee taapu nín baasii sá puee. Niinee ní u tükù ki cántì-mi taapu yii:

¹⁷<Tipeebilindi tinaa gbanti sá bibɔtiibi binaa bin làa dāá nyā kí kāl kitiḡ puee ní.

¹⁸Ama bi làa dāá dũ dibeel kí tī Yilpu Fóḡḡḡ Nimbɔtiu circir nib, ní bí dāá fōō-di kí nīn cáa cá jaanjaan jaanjaan.>

¹⁹Mín boonee ní m nyāaḃ kí bée upeenanaatee nín baasii sá uḡyee. Upeel gbanti di nyān u-ba nì bin kɔkɔ kíṅee. U cáá tifaandi tikpil, ki cáá anyin ḡin sá tikútee nì tiḡaḡḡati tin sá tasee, ní ki ḡmódò ki tòntī tin u yaa pée kée ní ki tà tin kíṅee ki ḡmàlintí.

²⁰M gíti bālifi kí bée iyin saalaa in u tú u-yil puee nì ḡun mun gíti nyān ki cúú iyin ita ki fükù in béeyee kansikinee taapu. Nyin gbanti di cáá animbil, ki cáá kinyɔkɔ kin sòòn tilambibɔti, ki wíiṅ ki jítiṅ in kɔkɔ kíṅee.

²¹M bí kpèéyee ní ki ká yii ḡyin gbanti bí jáà nì circirdambi áli gba ḡu ján ki pɔkíṅ-bi.

²²Ama utikpilee nín dómín ki pòṅ Yilpu Fóḡḡḡ Nimbɔtiu circir nibul, ní ḡyunti bàṅ ní circirdambi fōō dibeel.

²³«Niinee ní un m bàà bālifèe kíf-mi yii: <Upeenanaatee sá dibeenaatiil din làà dāá nyā kitiŋ puee ní. Dibeel gbanti làà dāá nyā di-ba nì ñin kòkò kíñee. Dì làà dāá ñmó tin kòkò bí kitiŋ puee, kí tǎa tikòkò kí ñmàlɪŋkì ní kí tòntì kòkò.

²⁴Iyin saalaayee sá bibotiibi saalaa mun ní. Bi làà dāá kàl dibeel gbanti ní ki fòol tɔb. Bín boonee, uboti ubo mun làà dāá kàl. Ún làà dāá nyā u-ba nì bipeepeekaabee ní kí dāá jà bibotiibi bita dibeejal pu.

²⁵U làà dāá sòon Yilpu Fóŋŋ Nimbɔtiu tibɔfan, ní kí dāá wób Yilpu Fóŋŋ Nimbɔtiu circir nibul. U dāa màkantí gba kí kpántí jɪŋaalib wiɪnyi nì marab, ní bí dāá dū circirdambi kí ñá u-ɲaan abin ata nì dijandi.

²⁶Mín boonee ní ibɔsoon ń dāá kí ní bí cúu u-beelee kí fōo u-ɲaan. Mín ní dibeel gbanti làà dāá nàań kí céetí múb.

²⁷Ní bí dū abee ñin kòkò bí kitiŋ puee bɔtiiti nì ñi-pɔŋyi nì ñi-kpaanti kí tī yilpu fóŋŋ Nimbɔtiu circir nibul. Bi-beel dāa sá talku beel ní, ní duulinya pɔŋyi kòkò dāa kpántí bi-tɔntɔnliibi ní ki tó-bi.>

²⁸«Tibɔtee nín kúnti laakiŋyee sò. Mama Daniyeel, m dākafi tibɔtee pu, ní an cúu-mi tifaandi tikpil, ní m-nimbiin cúu kpánti ní m dū tibɔtee ki kpáafi m-pɔbilin.»

Daniel 8

An lēē upija nì uŋɔja ki dākā Daniyeel

¹«An nín nìn lēē ki dākā-mi mpeepeekaam puee, boonee ní an tí fātì lēē ki dākā mama Daniyeel, uboti Baltasaar nín jín dibeel dibintataatiil poonee.

²M bí kpèé an nín bí lèekī pu ki dākà-mee ní an ñá-mi kii m bí Suusi tiŋkinee. Kitiŋ gbanti nìn bí Eelam tiŋgbaŋkin ní. M gbínti bí kpèé an nín bí lèekī pu ki dākà-mee ní m gíti ká yii m yú Ulayii buŋɔu caŋin.

³M yáati m-yil ki kpēēyee, upija yú mbunee caŋin. Upìjee cáá iyin ili. Iyinee fòkò ama ɲubɔ fòkò ñun kíñee ní ñun fòkò gbantee mun di nyán ki lúnkì.

⁴Mín boonee, m ká upìjee dū u-yiŋyi ki bíl ki cūti ɲwìiŋ jeetilaŋki pú nì ɲgan pú nì ɲgiil pú, ama bàà upeel kaa ɲún ki yúl u-nimbiinaaa, ubo mun kaa ɲūn kí fōo u-juti u-ɲaan. U yaa là puee, mín ní u ɲáań ní ki mòtī kántí mpon ki cá.

⁵«Nyunti ɲun m pée bí dākafi tin m kée puee, kpalaayee uŋɔja ubo nyánni ɲwìiŋ nyalanŋki pú ki bāań. U nìn bí yìiŋ kitiŋ kòkò pu, ama ní u-taani kaa gbèetì kitiŋ. Uŋɔja gbanti nìn cáá ɲyiŋkpaan ɲubɔ u-nimbiliŋ kansikin.

⁶U nìn nín cá upija un cáá iyin ili m bàà ká u yú mbun caŋinee cee. U nìn sàń mpon ní ki nín cá u-cee.

⁷M ká u sàń ki tóob upìjee nín yú puee ní ki fōo mbum u-pu. U nìn gūū-u ní upìjee yiŋyi ilee cúu gī. Upìjee kaa nìn ká mpon ki yúl u-nimbiin. U nìn yōon upìjee ki yá kitiŋ ki tàń tàń. Ubo kaa nìn bí kí ɲmā kí fī upìjee u-ɲaan.

⁸Uɔɔjee nɛn mɔ̀tɛi kãntɛ mɔ̀ɔn ki cá. Ama nyunti ɔun u bàà ká mɔ̀ɔn páaayee ní nyɛnkpaanee cúu gĩ, ní iɛnkpaan inaa nyán ki téen ɔun béeyee yil pu ki túl kitɛ jannaatiliɛ.

⁹«Ní nyin ɔubɔ cɔ̀tɛ iɛnee kansikin ɔun sá kiwaayee pu ní ki fɔ̀kɔ̀n ki túl ɔ̀giil pú nì ɔ̀wɛiɛ nyalaɛki pú nì kitinnyaanɛ watiil pú.

¹⁰Ní ɔun mɔ̀tɛi wíiɛ ní ki yíkɛ bí jàà nì yilpu janjakitil. ɔun nɛn téé dijanjakitilee dijandi nì iɛmalbijaa ki lúkú kitɛ ní ki tàñ tàñ-bi.

¹¹ɔun nɛn yɔ̀oɛ ɔun-ba ki dūu ɔ̀mãntiɛ dijanjakitilee kpiliu, ní ki kúntɛ saraa un bi ɔ̀aaɛ baabadalee ní ki kɔ̀n circir kɔ̀koonɔun tijɔ̀kɔ̀ndi.

¹²Atɔ̀nkɔ̀piti gbanti puee, bi dū dijanjakitilee nì saraa un bi ɔ̀aaɛ baabadalee ki ɔ̀a ɔun-ɔ̀aan. Nyinee lɛi fookiimɔ̀nti, ní tin kɔ̀kɔ̀ u ɔ̀aaɛe búti-u.

¹³«Niinee ní m gbɛl̃ ntuun ɔubɔ bí sòoɛ. Ní ntuun ɔubɔ mun bālɛfi-ɔun yii: <Tibɔti tin ní dileedakal nee sòoɛe làá yúntɛ kɛ cáá sãã nyunti ɔulɔ̀ɔu ní? Kɛ dāá sãã nyunti ɔulɔ̀ɔu ní saraabi bin bi ɔ̀aaɛ baabadalee làá gbèeɛ ní? Atɔ̀nkɔ̀piti ɛin bíl̃ tikɔ̀kɔ̀e làá nɛn bí kɛ cáá sãã nyunti ɔulɔ̀ɔu? Bi làá tãã tãã yilpu janjakitil nì circir kɔ̀koonɔun kɛ cáá sãã nyunti ɔulɔ̀ɔu ní?>

¹⁴Ní ntuun mpeepeekaayee kíi-ɔun yii: <Kɛ cáá sãã iwiin kutukub bili nì alaataa ata kujooou nì kutaafaau. Mɛn boonee ní bí fãtɛi ɔ̀aɛkɛ circir paanɔun.>»

Dileedakal dililiitiil taapu

¹⁵«Nyunti ɔun mama Daniyeel, m bí kpèé an nín lèekɛ pu ki dàkà-mi m nyàab kɛ gbɛl̃ taapuee ní ubɔ, u náaɛ nì unil yam, dómiɛn ki yúl m-nimbiin.

¹⁶Ní m gbɛl̃ unil ubɔ téen Ulayii bunɔun poon yii: <Gabriyeel, tükù uninja nee dileedakal nee taapu.>

¹⁷Ní u nín dɔ̀oɛ laakin m sée. U tóobiɛn-mee ní m-pɔ̀bil bíl̃ ní m tãtɛi dɔ̀oɛ kitɛ dicincibil. Ní u tükù-mi yii: <Nisaaleen, á béé yii dileedakal nee sá nyuntijoolkaa bɔti ní.>

¹⁸Nyunti ɔun u bí sòoɛ nì mee, ní m fikɛ ki gbɛntɛi dɔ̀ dicincibil. Ní u gbèe-mi ní ki yɔ̀oɛ-mi kɛ sɛiɛn m-taanɛ pu.

¹⁹Mɛn boonee ní u tükù-mi yii: <M làá yàntɛ á béé tin làá dāá dāaɛ Unimbɔti ɔul boonee, di sá yii bi sɛiɛn nyunti ɔun ní tikɔ̀kɔ̀ làá kúntée.

²⁰Upɛja un a ká u cáá iɛn ilee sá Meedeesi nì Peeriisi yab bɔtiibi ní.

²¹Uɔ̀ɔja un bàà cáá tikuti sùuuyee, Greesi bɔtiu dee. Nyɛnkpaan ɔun bí u-nimbiliɛ kansikinee, ubɔtipeekaa dee.

²²Nyinee nín gɛiyee, inaa in nyán ki téen ɔun-yil puee sá abee anaa ɛin làá dāá nyā ditimbundee poonee ní, ama ɔ̀aa làá dāá ká ɔun-pɔ̀ɔun juti.

²³Abee gbanti yaa láa kúntì ní binikpitib mun kpitii yaa láa wíiñee, uboti un dāa cáá dilambil ki nyí diñmatindee làá dāá nyā.

²⁴U-pɔŋɔu làá dāá nīn wīntí ní ki cá, ama mponee kaa dāa nyēēñ u-cee. U làá dāá ɔ́ asaluu tikpil ní tin kɔ́kɔ u dāa ɔ́aáñee dāa búti-u. U làá dāá kpò kí céetí bipɔndambi nì circir nibul gba.

²⁵U nín dāa ɔ́uñ ki yáǎ puee, u làá dāá ɔ́màtiñ binib tikpil. U-lambil poonee, u làá dāá kpò binib bin dākafī yīi bi bí ɔ́gbansɔŋfinee, ní kí dāá yīkì kí já nì abotibil kɔ́kɔ kpiliu. Ama ubɔ kaa làá dāá gbēē-u ní án nàāñ-u.

²⁶An yaa sá bi nín sòoñ kujoo u nì kutaafaa u leedakal poon puee, an sá tiŋman ní. Siiyee, kpāafi dileedakal gbanti dibalin, kun puee dī sòoñ nyunti ɔ́un dá láá dátèe pu ní.>

²⁷Niinee, mama Daniyeel, m-wunti kpī ní m búŋkì iwiin kupaa u. Mīn boonee ní m yīkì ki bí tūn uboti tundi. Dileedakalee bōti nīn páǎ-mi tikpil, di sá yīi maa nīn gbìl di-taapu.»

Daniel 9

Daniyeel wimmeem

¹Asuweerusi jipɔɔn Daariyusi, Umeedeesja un bi dūu kāāñ Babiloon tiŋki pu dibeelee bimpeekaalee,

²mama Daniyeel, m nyāāñ tigbɔn poon kí béé abin ɔ́n nyɔ́kɔm Jeerusaleem làá nīn gbíntī sá adigbuŋkati, kii ti-Dindaan nín nīn sòoñ nì u-bɔnaatiliu Yeereemii puee. An nīn nyāñ abin imuŋku ita nì saalaa ní.

³Niinee ní m fātī m-nimbiin ki túl m-Dindaan Unimbōti kí mèè-u. M nīn gbāāñ-u, ki bóob kinyɔ́kɔ, ki dū kutuku ki pēēñ ní ki dū ɔ́fantam ki pūkū m-yil.

⁴M nīn mēē ti-Dindaan m-Nimbōtiu ní ki nīn bītī ti-kpitii pu ki lī yīi: «Àu, ti-Dindaan, Unimbōti un sá ukpaan ki sá kuwambiuee, a ɔ́úb a-poondi dīn a pōoñ bin ɔ́úb a-marabee, ki néēñ bin néēñ-see.

⁵Ti ɔ́a ikpiti, ti yīntī, ti ɔ́a tin kaa kítèe ki jáñ nì si. Ti fātī ti-boon ki tī a-marab nì a-bɔkpaaji.

⁶Taa pílifīn a-tɔntɔnliibi, a-bɔnaatiliibi. Bi sòoñ ti-bōtiibi nì ti-kpilil nì ti-baabi nì ti-tiŋki pu nib kɔ́kɔ a-yindi pu.

⁷Sii, ti-Dindaanee, a sá deedeedaan ní, ama timbee, icoo jín-ti. Tiŋman, dīn pu nee, icoo jín Jeerusaleem yab nì Juuda tiŋkin yab, ki kpāāñ Isirayeel yab bin pīlee nì bin bí ndandatee kɔ́kɔ. Di sá yīi ti-yab bí ntimu mun a jīñ-bi bi yāl ki cūtī kóee tikpil poon, kun puee baa nīn yúl nì si deede.

⁸Ti-Dindaan, icoo jín ti nì ti-bōtiibi nì ti-kpilil nì ti-baabi, kun puee ti yīntīn-si.

⁹Ama sii ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu poon mō ní a pūn ti-kpitii, min kamaa ti yíkì ki jáń nì see.

¹⁰Taa pílifiñ sii ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu nyɔkɔ kɪ nɔ́ a nín dī a-tɔntɔnliibi bibɔnaatiliibi pu ki tī-ti marab biɣyee.

¹¹Isirayeel nibul kɔkɔ yīnti a-marau. Bi fātì bi-boon ki tī-si kaa pílifiñ-si. Ti yīntiñ sii ti-Nimbɔtiu. Niinee mbusub bin kɔkɔ bi nìn ɣmāñ ki ɣá a-tɔntɔnliu Mooyiisi marabinee jéetì ti-pu.

¹²Unimbɔti, a yānti tin a nìn pée sòon yii án làá bàñ ti nì ti-kpilib bin kpòotī-tee bāañ. A yānti nnaabukpaan jéetì ti-pu Jeerusaleem tiŋkin. Uɔ kaa láá pée ká nnaabu gbanti juti kitiŋ pu doo laaba.

¹³Kii an nín pée ɣmāñ Mooyiisi marab poon puee, mìn ní nnaabu nee jéetì ti-pu. Ama timbi kaa gbāam sii ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu yii á sòŋkɪ a-pɔbil, tí bàà dū ti-kpitii kɪ fá kɪ nyàab kɪ nìn nɔ́ ibaamɔn.

¹⁴An pu ní sii ti-Dindaan yānti nnaabu nee jéetì ti-pu, di sá yii sii ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu bí deede a-tuunɣi kɔkɔ poon ní, ama timbi kaa pílifiñ-si.

¹⁵«Ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu, a nín nìn dū a-pɔŋkpaanɣu ki nyánti a-nibul Eejipiti tiŋkinee, a nyán diyindi ki dāa sāā dín. Ama ti ɣá ikpiti, ki ɣá tin kaa kítèe.

¹⁶Ti-Dindaan, a-deedeu puee, páatí a-ɣuukpaandi Jeerusaleem, a-tiŋki, a-circir jool pu. Di sá yii ti-kpitii nì ti-baabi yīntitam puee, bin kɔkɔ mǎnti tú-tee sɪ Jeerusaleem nì a-nibul.

¹⁷Kɔŋkɔneee, m-Nimbɔtiu, á pílifi man a-tɔntɔnliu wimmeem nì u-gbaamii. Sii a-ba yindi puee, m-Dindaan, sɔ a-circir kɔŋkooŋu ɣun bi bíílee saai.

¹⁸M-Nimbɔtiu, kpòon a-tafal kɪ pílifi! Nýbití a-nimbiliŋ kɪ kpèè ti-tiŋki kin bi nāañ dúsi dusee, kitiŋ kin sá a-yakee nín bí tin poonee. Di sá yii ti yaa bí gbāam-see, an kaa sá ti-deedeetuunɣi pu, ama an sá a-poon nín mō tikpil puee pu.

¹⁹Ti-Dindaan, pílifi-ti! Ti-Dindaan, dūú pɔ-ti! Ti-Dindaan, pílifi soooo! A-yindi puee, m-Nimbɔtiu, jòon a-tiŋki nì a-nibul.»

Nnyɔmu imunɣu ita nì saalaa taapu

²⁰«M nìn gbínti bí mée m-kpitii nì m-nibul Isirayeel yab kpitii pu, ki gbāam ti-Dindaan m-Nimbɔtiu ú sò u-circir jool saai.

²¹Nyunti ɣun m gbínti bí mée yee, ntuun Gabriyeel un m bàà pée ká dileedakal poonee, ɣāañí malaa malaa ki bāañ m-cee. An nìn sá nyunti ɣun bi ɣāañ kujooou saraauee ní.

²²Ní ɣu sòon nì mi ki bí-mi yii: <M dómín kɪ yánti á ɣmā kɪ gbìl tibɔti taapu ní.

²³Nyunti nun a kí ki bí gbàam Unimbotee ní u sòon tiboti tiba ní m dómin kí dūú tükù-si, di sá yii u néeñ-si. Mìn puee á gbíl tin m làá tükù-si nee tiŋan kí bée dileedakal nee taapu.

²⁴Bi síh a-nibul nì a-circir tiŋki pu abin imun̄ku ita nì saalaa miluli pu kí kúntí diyèntil. Nyunti gbanti làá yàntí ikpiti n̄ gbèèñ, án nín làá n̄a pu Unimboti n̄ dū ikpiti kí pōee. Nyunti gbanti làá bà kí yàntí deedee un làá n̄n bí jaanjaanee n̄ nyā kí páan mpaampiin pu, ní án n̄a kii aleedaka nì tibonaatikaal nín sòon puee, ní bí fàtíí gíh̄n kunimbótidií circir páaa lan̄ki kí sú Unimbotee.

²⁵Á bée tin bí nee kí gbíl ti-taapu tiŋan. Kí yòon daliŋkin dinyɔɔbundi nyán yii bin n̄n bí kuyun̄nee n̄ fàtíí gítí kí mā Jeerusaleemee, kí cáá s̄ā nyunti nun ukpil un Unimboti lēēyee n̄ dāā nyēe, án làá nyā abin aluli miluli pu. Mìn boonee, abin aluli imun̄ku ita nì mili pu poonee, bi làá dāā fàtíí mā kitīŋee nì ki-guŋŋi kí tū, ama án làá dāā n̄n sá iyunti in pōyee ní.

²⁶Abin imun̄ku ita nì ali miluli pu boonee, bi làá dāā kpò un Unimboti lēēyee, ama ubo kaa làá dāā mōtì u-pu. Mìn boonee, ukpil ubo nì u-janjakitil làá dāāñ kí nāāñ kitīŋee nì ki-circir paan̄ŋu. Ama Unimboti nuul làá dāā jēetí u-pu kí kúntí-u. Kí cáá s̄ā nyunti nun u làá kpúee, u làá nāāñ tikoko kii an nín sòon pu ki síh̄nee.

²⁷Ukpilee làá dāā dū mpon̄ kí n̄a mpèe nì binib tikpil abin aluli. Abin ata nì dijandee, u làá dāā kúntí tiwan̄kuti nì tijimpin saraabi. Unāanlee làá dāā tō ntimbiil tuuŋŋi malaa kí cáá s̄ā nyunti nun án làá nāāñ uñ u-bee, kii an nín sòon pu ki síh̄nee.>>

Daniel 10

Dileedakal ditataatiil: Uninja un pēē n̄aabu nun bí fálfalee

¹Peeriisi botiu Siirusi nín kāl dibeel dibintataatiil poonee, ní an lēē ki dākā Daniyeel un bi gítí páan̄ diyindi yii Baltasaaree. Dinyɔɔbundee n̄n sá mbaam̄n ní ki n̄n sòon agìŋkpaan pu. Daniyeel n̄n dākafi tibotee pu tikpil ní án lēē ki dākā-u ní u gbíl taapu.

²«Nyunti gbantee, mama Daniyeel, m n̄n kó kunimbāaun nnyɔmu muta ní.

³Maa n̄n jín tijimm̄ntiil tibaaa, tinan n̄n ndaam kaa n̄n kó m-nyokōnaaa, maa n̄n càatī mun gba áli nnyɔmu muta gbanti dāa jítì.

⁴Dibindi n̄mapeekaau, iwiin mmun̄ku n̄ inaa dalee, m n̄n bí dimɔɔl din bi yí Tiigiree gbandi.

⁵M yáatì ki kpēēyee, uninja ubo dee. U pēē n̄aabu nun bí fálfalee b̄kutil ki gbìñ sindaariyam̄nti dambalau.

⁶U-wunti n̄n bí kii ditan̄kpaam̄ntiil dis̄ondi din bi yí kriistooliitee, ní u-nimbiin jìl kii utaa nín n̄mòò puee. U-nimbiliŋ n̄n bí kii iŋminaapoolee, ní u-n̄alii n̄n u-

taanɔ bi kii tasa kúti tin bi jǒlifèe nín bí puee. U yaa sòòhèe, an bí kii kunipaauee ní.

⁷Mama, Daniyeel baba ní an nèn pée lēē ki dākā. Binib bin nèn bí m-ceeyee kaa nèn wál tiba, ama tifaandi nèn kó-bi ní bi sán ki bál.

⁸M nèn gbínti niin m-baba ní an lēē ki dākā-mi mín. M-wunti nèn kpí ní m-nimbiin cúu kpánti ní maa ti cáá mpɔn.

⁹M nèn gbíl kijapaayee bí sòòh. Nyunti nèn m gbíl u-nyɔkɔ puee ní m fikí ní ki líti kitiŋ dicincibil.

¹⁰Niinee nɔal nubo gbēē-mi ní m-wunti kí ki bí jìkì, ní u yòòh-mi ki gbāān m-tabinyiliŋ pu m-nalí nyí kitiŋ.

¹¹Mín boonee ní u tükū-mi yii: <Daniyeel, sii un ní Unimbɔti néeñee, gbíl tibɔti tin m làá tükù-si nee taapu. Yíkí yúl, kun puee sii cee ní bi túnní-mi.> Nyunti nèn u sòòh nì mi mimmee, ní m yíkí yúl tiwun gbínti jìkì.

¹²Ní u gíti bí-mi yii: <Daniyeel, taa fàŋkì, di sá yii kí yòòh nɔwimpeekaa dal nèn ní a lēē a-pɔbilin kí sɔnti a-ba taapu kí tī Unimbɔti kí gbíl tin bí jítée taapuee, Unimbɔti nèn gbíl a-wimmeem, ní a-wimmeem gbanti pu ní m dómín.

¹³Ama ntuun nèn sá Peeriisi tiŋki ciitiliuee ján nì mi iwiin mmunɔku nì nubo, ní Miikeyeel un sá ituun kpilib kansikin ubɔee dómín ki tútùh-mi, ní m gbínti niin Peeriisi yab bɔtiibi cee.

¹⁴Too, kɔŋkɔnnèe m dómín kí yànti á gbíl tin làá bàh a-nibul pu fool boonee taapu ní, di sá yii iyunti gbanti pu leedakal diba gíti bí.>

¹⁵«Nyunti nèn u bí sòòh nì mi mimmee ní m tìnti m-yil ki kìn ki kpée kitiŋ ki nmi.

¹⁶Ama unaaciin ubɔ, u bí kii unilee dómín ki gbēē m-nyunculiŋ. Niinee m wāān m-nyɔkɔ ní ki kí ki bí sòòh. Ní m bí un yú m-nimbiinee yii: <M-dindaan, dileedakal nee puee, kunimbaau kó-mi ní m-wunti kpí.

¹⁷Mana ní mama, a-tɔntɔnliu nūh kí sòòh nì si, m-dindaan, nyunti nèn ní maa ti cáá mpɔnaaa, kaa ti cáá nɔfam muee?>

¹⁸M lí mimmee ní un bí kii unilee tí fàtì gbēē-mi ní ki tī-mi mpɔn,

¹⁹ní ki bí-mi yii: <Taa fàŋkì, sii un ní Unimbɔti néeñee. Nɔgbansɔŋfi n nèn bí a-cee! Póòh a-ba kí ká kunyannyaau.> Nyunti nèn u bí sòòh nì mi mimmee ní m ká mpɔn ní ki bí-u yii: <M-dindaan, a nūh kí sòòh kɔŋkɔnnèe, di sá yii a tī-mi mpɔn.>

²⁰Ní u bí-mi yii: <A nyí kun pu m dómín a-ceeyeeee? M làá fàtí gíti kɔŋkɔnnèe ki já nì ntuun nèn cí Peeriisi tiŋkee. M yaa búntèe, ntuun nèn cí Greesi tiŋkee mun làá dāā.

²¹Ama m làá tükù-si tin bi ñmān an kã ibaamɔn gbɔŋku poonee. Ubo kaa pée bí kí bō-mi ñgal m já nì bi, asee Miikayeel, ntuun ñun cí-nee baba.

Daniel 11

¹«Ún ní mama m-ba nìn bó ñgal kí tútún-u Daariyusi, umeedija nín kāl dibelee bimpeepeekaal poon.

²Kɔŋkɔnnee, m làá tükù-si mbaamɔn.

Ngan nì ñgiil pú bɔtiibi jaaku

«Bibɔtiibi bita láa gíti kāl Peeriisi tɛŋki pu dibeel. Bìn boonee, unanaati làá kāl ní kí kóon tigaajati tikpil kí kpāfi kí jītín bipeepeekaabee kɔkɔ. U-gaajatee yaa láa yānti u ká mpɔnee, u làá dāá yīkí kí bóob Greesi tɛŋki pu dikɔndi.

³Ama ubɔti un cáá dibaatandee làá dāá kāl Greesi tɛŋki pu. Kitiŋ kin u làá dāá nìn kpòotēe làá dāá nìn wāā, ní u dāa ñáaŋ u nín là puee.

⁴Nì mín kɔkɔee, u yaa láa kāl dibeel kí cúú mpɔnee ní u-beel gbanti n dāá wī kí yàkatī minaa pu kitiŋ jannaatiliŋ kɔkɔ pu. U-naantiibi kaa làá dāá fōō u-yil kí kāl dibeel. Bi làá dāá fōō dibeel u-ñaan kí tī biba fām, ama bìn kaa làá dāá ká u-pɔŋu juti.

⁵«Ngan pú tɛŋki bɔtiu làá dāá ká mpɔn. Ama u-janjakpilib kansikin ubo làá dāá nìn cáá mpɔn kí jítiñ-u ní u-beel n dāá nìn jítiñ ùn yal.

⁶Abin aba boonee ní bí dāá ñá mpèé. Ngiil pú tɛŋki bɔtiu bisal làá dāá mōn ñgan pú tɛŋki bɔtiu kí dākà mpèé ñun bí bi-kansikinee, ama waa làá ñmā kí ká mpɔn kí tin kátí-ku. U-cal u-ba kaa làá ñmátí, kibiki kin bi māllee mun làá kpú. U làá kpú kí kpāaŋ u-baa nì u-cal nì bin cūnni-u niinee.

⁷U-dicaŋku poon ubo làá dāá fōō u-baa yil ní kí bóob ñgiil pú tɛŋki bɔtiu pu dikɔndi. U làá dāá ñmā kí kó ubɔtee tɛŋki kin bi mán digundi kí mānti túee poon kí já kí pōkiñ-u.

⁸U làá dāá yòon bi-waaji nì bi-gaajawammontiiti tin sá animbil kúti nì sindaariyee kí kpāá cūnni Eejipiti tɛŋkin. Mín boon abinŋkaaŋkaa poonee, waa làá ti táká ñgan pú tɛŋki bɔtiu.

⁹Ngiil pú tɛŋki bɔtiu làá dāá cù ñgan pú tɛŋkin ní boonee kí dāá fàtí gítí ùn u-ba tɛŋkin.

¹⁰«Ngiil pú tɛŋki bɔtiu jipɔmbi làá dāá bóntí kujaaú ní kí dāá kóon ajanjakiti tikpil kí kpāfi. U-jipɔmbee kansikin ubo làá dāá yīkí u nì u-janjakitil kí jītí kitiŋ kpaanyɔkɔ kii mbun ñun gbée. U yaa fàtí kùñee, u làá já nì unannanli timmu mun bi mán digundi kí túee kiba.

11 Niinee ŋgiil pú tɪŋki bɔtiu làá gíi diŋuul ní kɪ cùú já nì ŋgan pú tɪŋki bɔtiu. Ubɔti gbanti làá dāá kóoŋ ajanjakiti kupaau kɪ kpāfi, ama ŋgiil pú tɪŋki bɔtiu làá dāá já kɪ pɔɔkiŋ-ŋi.

12 U yaa láa pée jáŋ kɪ pɔɔkiŋ-bee, ní ú dāá kó dilambilin. U làá dāá kpò bijanjaliibi kutukub kutukub, ama waa làá já kɪ jī.

13 Ŋgan pú tɪŋki bɔtiu làá dāá fàtī kóoŋ ajanjakiti ŋin wīkí kɪ jítìŋ apeepeekaayee kɪ kpāfi. Abiŋkaan̄kaa aba boonee, u làá fàtī gítìŋ nì dijanjakitikpaandi gbanti nì tìjanjawan tikpil.

14 Nyunti gbantee, binib tikpil làá dāá yīkí kɪ já nì ŋgiil pú tɪŋki bɔtiu. Daniyeel, kɪ kpāaŋ a-nibul kansikin, binib bin nēēŋ tipɔmbɔtee làá dāá já nì u. Bi làá nyāaŋ kɪ bàà ŋá kii an nín sòoŋ dileedakal diban puee, ama baa làá dāá ŋmā-u.

15 Ŋgan pú bɔtiu làá dāá já nì kitɪŋ kin bi mán digundi kɪ túee. Bi làá dāá cáaŋ ntam kɪ kpúkuŋ digundi boon kɪ ŋmā kɪ tókɔŋ kɪ já nì kɪ. Ŋgan pú bɔtiu janjaliibi kaa làá dāá ŋmā kɪ yūŋ u-nimbiin, kɪ kpāaŋ u-janjaliibi bin tòó kaa lántée. Baa làá dāá ká mpon kɪ yūŋ kɪ já.

16 Ŋgan pú bɔtiu gbantee dāa ŋāaŋ u nín là puee ní, ní ubɔ mun kaa dāa bí kɪ yūŋ u-nimbiin. U dāa bí kitinnyaan̄ŋin ní kɪ ŋúb dinàandi pɔŋŋu u-ŋaan.

17 U làá dāá cù ŋgiil pú tɪŋki bɔtiu cee nì u-beel pɔŋŋu kɔkɔ. U làá dāá dū u-bisal kɪ tī-u ticati kɪ bàà dākafɪ yīi án nāaŋ-u, ama án kaa làá ŋá kii u nín bàà dākafɪ puee.

18 Niinee ní ú fàtī u-nimbikpeeŋu kɪ túŋ ntimu mun dō dimɔɔgbandee ní kɪ já kɪ fōo mu-kansikin tikpil. Ama ujanjakpil ubɔ un sá unicaanee làá dāá kúntí u-lambil, ní kɪ yàntí u-bimbim gīŋŋi n̄ lífí u-pu.

19 Niinee ní ú dāá fàtī gítí u-timmu mun bi mán agun kɪ túee poon, ama u làá dāá gbéetí kɪ lífí ní baa ti làá ká-u.

20 Un làá dāá fōo u-yilee làá dāá tōŋ ubɔ ú fūkul dibeel poon kudii kun pée ŋāñee. Ama iwiŋkaan̄kaa boonee, bi làá dāá kpò ubɔti gbanti, an kaa dāa sá kujaaun, ama dibalin.

21 «Un baa pée dūu yīiŋ tiba baa kāaŋ dibeelee làá dāá fōo u-yil. Ngbandsɔŋfi yuntiŋu ní u làá dāaŋ kɪ dū biibii kɪ fōo dibeel.

22 Dijanjakitil diba kaa dāa ŋūŋ kɪ já kɪ pɔɔkiŋ-u. U làá dāá nà bi-kɔkɔ ní kɪ kpāaa kpò dipoondi nibul kpiliu ubɔ.

23 U làá dāá dī mpée ŋun u nì bin kíñee ŋée pu kɪ ŋmàtìŋ binib, ní u-pɔŋŋu dāa wīintí kɪ cá, mìn kamaa binib bin dī u-boonee kaa náaŋee.

24 Nyunti ŋun ní kitɪŋ bí ngbandsɔŋfinee, u làá dāá cù ntimu mun cáá ntɪŋkpamee poon kɪ ŋá tin ní u-baabi nì u-naanjab kaa nìn pée ŋá kɪ kée. U làá dāá fūkul

kitiŋee ní kǐ dū tin u fúkúlee nì tigaajawan kǐ yàkatī u-naacimbi. U làá dāá màkañ gba kǐ já nì ntimu mun bi mán digundi ki túee. Ama tǐn kaa làá yúntí.

25 «U làá dāá nǐn mǎká u-pɔŋɔ nì u-nyannyaaku pu ní kǐ dāá yòoñ dijanjakitikpaandi diba kǐ cùú já nì ŋgiil pú tɪŋki bɔtiu. Ubotee mun làá dāá yǐkì kujaau pu nì dijanjakitil dín sá dikpaandi ki pɔɔ tɪŋanee, ama waa làá dāá ŋmā kǐ yǔl ŋgan pú tɪŋki bɔtiu nimbiin, di sá yii bi làá dāá bóntí u-pu kǐ já nì u.

26 U nì bin dāa kpáfí ki jǐn disambibaantiilinee di làá dāá dū-u kǐ nyāfí. Bi làá dāá já kǐ pɔɔkiñ u-janjakitil ní u-janjaliibi tikpil n dāá kpú.

27 Bibɔtiibi bilee làá dāá nǐn kā ki jǐn disambibaantiil poon, ama, bi-pɔbiling poonee, bi dāa nyàab kǐ já tɔb tikpitil. Bi dāa kā ní ki móntí tɔb. Bi nín kǎl ki bóob puee kaa làá tɔ ditundi, di sá yii nyunti ŋun bi síiñee kaa láá bàñ.

28 Ŋgan pú tɪŋki bɔtiuee làá dāá kpáañ tigaajawan tikpil kǐ gítí u-tɪŋkin. U yaa kùñee, u làá já nì dinibul dín nì Unimbɔti já dipoondée, kii u nín lēē u-pɔbiling puee. Mǐn boonee ní ú nǐn nín kùñ.

29 «Nyunti ŋun bi síiñee yaa bàñee, ŋgan pú tɪŋki bɔtiu làá dāá gítí ŋgiil pú tɪŋkin kǐ já nì kǐ, ama min bí nee, an kaa làá já kii mpeepeekaaminee.

30 Binib làá nyānní ŋwǐn jeetilaŋki pú ki kǎñ meelabin kǐ já nì u. U-wunti làá yòtí ní ú fàtí nǐn kùñ. U làá dāá gíi diŋuul ŋkpitim pu ní kǐ dū u-ŋuul kǐ nyǐntí dinibul dín nì Unimbɔti já dipoondée. U làá gbǐl kǐ tǐ nì bin fá Unimbɔti poondée.

31 U làá dāá tɔñ u-janjaliibi bí dāá yǔl digundi dín mǎntí tú kunimbɔtidiyee. Bi làá dāá kó circir páaa laŋki kǐ kóñ-kǐ tɪjɔkɔndi. Bi làá dāá kúntí saraa un bi ŋáañ baabadal ki tǐ Unimbotee ní kǐ dāá dū kuwaŋkpitiu kun cāabǐn ntimbiilee kǐ síiñ circir paanɔ pu.

32 Ubɔti u-ba làá dāá dū biibii kǐ ŋmàtǐn binib bí fá dipoondi. Ama dinibul poon bin nyí bi-Nimbɔtiuee làá dāá nǐn ŋúb an píki ní kǐ já nì u.

33 Bǐn gbanti kansikinee, bin yaa láa cáá dinyilee di dāa dàkà binib tikpil. Ama iwiŋkaanɔ poonee, bi làá dāá kpò biba ní kǐ wà biba mun ŋŋmi, ní kǐ cūti biba kǐ tɔ sarkan ní kǐ dāá gbākal biba mun bi-gaajawanti kɔkɔ.

34 Agǐn yuntiŋu gbanti poonee, bi làá dāá pée ká dijòoñdi fiii ní. Di sá yii binib tikpil làá dāá kūtí bi-pu nì mili mili pɔbil.

35 Bicinɔfitiibi gbanti kansikin biba làá dāá kpú, án nín làá já pu bi-kúmee n fntí Unimbɔti nibul kǐ já-bi circir bí pǐil kǎŋkaŋ kǐ cáá sǎa nyunti ŋun ní tikɔkɔ làá kúntée, di sá yii nyuntijoolkaa kaa láá bāañ.

36 «Ubɔti làá dāá nǐn ŋáañ min ní u lèe. U làá dāá yòoñ u-ba yilpu ní ki dāa dàkafi yii u jítiñ awaa kɔkɔ gba. U làá dāá sòoñ nì inimbɔti kɔkɔ Nimbɔtiu tibɔti tin baa máañ kǐ sòoñee. Án làá dāá búti-u kǐ cáá sǎa Unimbɔti ŋuul dal. Niinee ní Unimbɔti n já tin u sòoñ ki síiñee.

³⁷Ubotee kaa dāa fātì tó awaa ñin u-baabi nìn tòotēeyaaa, kaa dāa fātì tó ñin binimpoobi néeñ ki jáamee. Waa dāa pée fātì tó diwaal dibaba gba, di sá yii u làa dāa pée yòon u-ba kí tókón tikókò nì tikókò pu ní.

³⁸Awaa gbanti paanḡuee, u làa dāa nìn tì diwaal din cí ntimuee tinyool, diwaal din u-naanjab kaa pée nyí ki kée. U dāa dù sindaariya nì animbil nì atanḡpamonti nì tiwan tin cáá kudapḡuee ní kí ḡá-dì saraa.

³⁹U làa dāa já nì ntimu mun bi mán digundi ki túee nì diwaacandi gbanti tūtuntam. U làa dāa tī bin kí ki jāam-dèe tinyool, ní kí dāa dū-bi kí kàañ binib tikpil pu bí nìn sá bi-kpootiliibi, ní kí dāa pō-bi ntimu án nìn sá bi-paatii.

⁴⁰«Nyuntijoolkaa poonee, ḡiil pú tḡki bḡtiu làa dāa yīkì kí já nì ḡgan pú tḡki bḡtiu. Ama ún dāa yíkí kí bīkì u-pu nì kujaau tḡḡkub nì u-janjalibi bin jàkà itaamuee nì meelab tikpil. U làa dāa kó ntimun ní kí kpátí gbí an kḡkḡ.

⁴¹U làa dāa kó kitinnyaanḡi poon ní binib tikpil làa dāa kpú. Bin làa dāa ḡmátí kí nyā u-ḡanee di sá Eedoom yab nì Moowaab yab nì Amḡn yab kpilib.

⁴²Ntimu mubḡ mun làa dāa kó u-ḡaan, ki kpāan Eeipiti tḡki gba kaa làa ḡmátí kí nyā u-ḡaan.

⁴³U làa dāa fō Eeipiti gaajawanti kḡkḡ, an dākà yii sindaariya nì animbil nì tin kḡkḡ pée pō kudauee. Liibii yab nì Eetiyoopii yab làa dāa nìn bí u-taapu.

⁴⁴Ama u làa dāa gbī tin bí jītí ḡwīn nyalanḡi pú nì ḡgan púee ní tifaandi n cúu-u. U làa dāa ḡí diḡuul ḡkpitim pu ní kí búntí kí cúú kpò kí céetí binib tikpil.

⁴⁵U làa dāa ḡā u-beecindi tantib tḡku nì kitinnyaanḡi circir jool kansikin. Niin ní u làa kpú, ní ubḡ dāa kpá kí jòon-u.»

Daniel 12

Falaa nì difikiti yuntiḡu

¹«Ní ntuunee ḡí bí-mi yii: <Nyunti gbantee, Miikayeel un sá ituun kpiliu ki cí a-nibulee làa dāa nyānní. An dāa sá falaakpaḡkpaan yuntiḡu ní. Atimbun nín bí ki dāa sāa dín nee, baa láa pée ká an falaau juti. Nyunti gbantee, a-nibul kansikin un yindi bi ḡmāñ ki ḡa dimaḡfal gbḡḡkune laa dāa ḡmátí.

²Binib tikpil bin kpánti ntam ki dō dikaakulin ki ḡèḡee làa dāa fintī, ní bi-kansikin biba n kó dimaḡfal din kaa cáá dikúntilee poon, ní bin kíḡee n dāa kó icoo nì nnaabu ḡun kaa cáá dikúntilee poon.

³Binib bin cáá dinyilee dāa jīl ní pàlpal kii kutagbḡuee. Bin yaa dākā binib tikpil bi kpánti deedeedambee, bi dāa jīl kii ḡmalbijaayee ní ki cá jaanjaan.

⁴«<Sii, Daniyeel, á kpāafi tibḡti nee dibalin kí kpáb kugbḡu nee kí cáá sāa ḡyuntijoolkaa. Tikpil làa dāa kàañ kugbḡu gbanti ní bi-nyil n wīñ.»

Nyuntijoolkaa bḡti sá tibḡbalkaal ní

⁵«Mama Daniyeel, m bí kpèéyee ní ki ká binib bili biba nyán ki yú. Ubo yú dibunḡbáandi diba pu, ní un kíḡee mun yú dibunḡbáandi din kíḡee pu.

⁶Ní bi-kansikin ubo bí uninja un pēē ḡaabu ḡun bí fálfalee bókutil ki tókó mbunee nyim puee yii: <Nyunti ḡulḡḡu ní maamaaci tuunḡi nee làá nín kúntí dee?>

⁷Ní uninja un pēē ḡaabu ḡun bí fálfalee bókutil ki bàà tókó mbunee nyim puee yōḡḡ u-ḡanḡiil nì u-ḡanḡan ki túl yilpu ní m ḡbìl u lī yii: <M pūtì Unimbḡti un bí ki cá jaanjaanee yii atuun ḡbanti làá ḡá abin ata nì dijandi ní kí nín kúntí. Unimbḡti nibul pḡḡḡu yaa láa nāaḡ kḡkḡ múbuee ní tiwan ḡbanti kḡkḡ làá kúntí.>

⁸«M ḡbìl tin bi sòḡḡee ama ní kaa ḡbìl ti-taapu. An pu ní m bālifi yii: <M-dindaan, tin bí nee kḡkḡ làá dāá pēe kúntí nì mana dee?>

⁹Ní u kíí-mi yii: <Nín cá, Daniyeel, di sá yii tibḡti nee sá bí kpāafi-tì dibalin án nīn kpáb ki bī múlmuł kí cáá sāa ḡyunti ḡun ní tikḡkḡ làá kúntēe ní.

¹⁰Bi làá dāá fíntí binib tikpil kí ḡá-bi circir bí nīn pīiḡ kánḡanḡ. Binikpitib kaa làá dāá ḡmā kí ḡbìl taapu ní ki dāa nìkì ki ḡáaḡ ikpiti, ama binyiliibi bín dāa ḡbìl taapu.

¹¹Kí yòḡḡ ḡyunti ḡun bi làá dāá yàntí bí ḡbēēḡ saraa un bi ḡáaḡ baabadal ki tì Unimbḡtee kí cáá sāa ḡyunti ḡun bi làá dāá dū kuwaḡkpitiu kun cāabiḡ ntimbiilee kí síiḡ circir paaḡḡu puee, iwiin làá dāá nyā kutuku ubo nì iwiin saalaa kpá alaataa ata ní.

¹²Un yaa láa ḡún ki kāl ki tin sāa iwiin kutuku ubo nì alaataa ata nì iwiin iḡmoo kpá imunḡku ilee dāa bí mmḡḡḡḡḡḡḡ!

¹³Sii Daniyeel, á pḡḡḡ a-ba kí tin kátí-ku. A làá dāá ḡunḡfi ní kí dāá yīkì kí fōo a-paati iyuntijoolkaa dal.>»

Osée

Osée 1

¹Ti-Dindaan nèn sòõn nì Beerii jipɔɔn Ooseeya iyunti in ní Oosiyasi nì Yootam nì Akaasi nì Eeseekiyaasi nèn kāl kāl Juuda beel pu dibeelee. Iyunti gbanti ibaanti poon ní Joowaasi jipɔɔn Jeerooboowaam mun nèn kāl Isirayeel beel pu dibeel.

Ooseeya nimpuu nì u-biyaamu bɔti

²Ti-Dindaan nín dī Ooseeya pu ki sòõn tibɔti tiŋyee sò. Ti-Dindaan nèn bí Ooseeya yii: «Cùú cááb kinimpulaakpaai ú màal-si kinimpulaakpaai biyaamu. Di sá yii kitiŋ nee nib cūti bí jáaŋ awaa ki dū man bi-Dindaan ki fá kii kinimpulaakpaai nín fééŋ u-cal puee.»

³Niinee ní Ooseeya cááb Diibilayiim bisal Goomeer ní Goomeer cáá dipool ki màl-u kibininjabiki.

⁴Ní ti-Dindaan tükū Ooseeya yii: «P5 kibikee diyindi yii Jisirayeel, di sá yii an kaa ti làá yúntí, Jeewuu nín kūū binib bin Jisirayeel tantakaline puee, m làá dáal u-naantiibi tafal ní kí kúntí Isirayeel beel.

⁵Ŋwiin gbantee, m làá dāá kōfi Isirayeel tɔbu Jisirayeel tantakalin.»

⁶Ní Goomeer gíti cáá dipool ní ki màl kibinimpubiki ní ti-Dindaan bí Ooseeya yii: «P5 kibikee diyindi yii Loo Ruwama, taapu di sá yii, Baa Là-mi, di sá yii maa ti làá dākà Isirayeel beel yab dineendi, maa ti làá nīn pée nééŋ-bi.

⁷Ama m làá nīn nééŋ Juuda yab. Man di sá bi-Dindaan bi-Nimbɔtiu, m làá fī-bi, ama kaa sá nì butɔbu àá kitàataajiki àá tijanjawan tin kínee àá nì itaamu àá nì bitanjakaliibi.»

⁸Goomeer gífi Loo-Ruwama dibiil boonee ní ki tí cáá dipool ki màl kibininjabiki.

⁹Ní ti-Dindaan bí Ooseeya yii: «P5 kibikee diyindi yii Loo-Amii, an dākà yii naa sá m-nibul. Di sá yii naa ti sá m-nibul ní ma mun kaa ti sá ni-Nimbɔtiu.»

Osée 2

Jisirayeel wiŋkpaanŋu dal

¹Ama Isirayeel yab làá dāá nīn wīkí kii tiŋku gbandi bul din baa ŋūh kí ŋmàntāaa, kaa ŋūh kí kàaŋee ní. Laakin ní Unimbɔti nèn tükū-bi yii: «Naa ti sá m-nibulee», niin ubaanti ní u làá dāá yíiŋ-bi yii: «Dimanfal Nimbɔtiu biyaamu.»

²Juuda beel yab nì Isirayeel beel yab làá dāá fātíŋá ubaanti. Bi làá dāá lēē ubɔtibaanti ú nīn kpòotí-bi, ní bí dāá bùtí kí gbí bi-tiŋki kɔkɔ. Di sá yii an dāá sá Jisirayeel wiŋkpaanŋu dal ní.

³Ní yíiŋ ni-mambi nì ni-naalib yii «M-nibul» ní kí yíiŋ ni-niisalib yii «Bi là-mi».

Isirayeel, unimpu un nyáŋ u-cal boonee

⁴Ní yííń ní-na ibeeyiin, ní yííń-u tibuul. Di sá yíi waa ti sá m-nimpuu ní ma mun kaa ti sá u-cal. Ú lēē u-laakpaatuŋŋi daanti u-nimbiin kí fá, ní kí lēē u-laakpaati daanti u-biĩŋi kansikin!

⁵An yaa kaa sá mimmee, m làá lòotī-u dicancangbeel, ú gítí kii u nín nín bí pu ŋwiin ŋun bi màl̄-uee. M làá yàntī u-tiŋki n̄ kpántí kii kuteeuee, ní kí dū-kì kí kpántí kitiŋkuliŋŋi. M làá yàntī nnyinnyoo n̄ kpò-u.

⁶Maa làá n̄n là u-biyaamu b̄oti, di sá yíi u ŋá tilaakpaal ní ki màl̄-mu.

⁷Tiŋman, mu-na dū u-ba ki l̄i n̄ alaakpaatuun. Un di màl̄-muee ŋá ticoob̄oti. Di sá u l̄i yíi: «M làá nóó m-bombi bin t̄i-mi m-jinti n̄ m-nyokaati, n̄ ipii kuti n̄ gulfam̄nti wampeenkaati n̄ m-kpam n̄ m-daamee.»

⁸«An pu ní m làá dū ikuŋkum kí pliĩ-u nsan, ní kí mā digundi kí màntí tū-u ú taa ti ká nsan kí nyā.

⁹U làá dāá jà u-bombi boon, ama waa làá dāá ŋmā kí cúú-bi. U làá dāá nyàab̄-bi, ama kaa làá dāá ká-bi. Niinee ní ú dāá l̄i yíi: <M làá f̄atí gítí m-taafaacal cee, di sá yíi m nín nín bí u-ceeyee, m nín bí mm̄onni ki j̄itiĩ k̄ŋk̄onnee.>

¹⁰«Waa n̄n b̄eē yíi an sá man di n̄n t̄i-u bilee n̄ ndaam n̄ ŋkpam. Man di n̄n t̄i-u animbil n̄ sindaariya, ama ní u dūu ŋá saraabi ki t̄i diwaal Baal.

¹¹An puee bilee yuntiŋu yaa láa bàñee, m làá dāá f̄atí yòon̄ m-wanti, ní ndap̄om mun yuntiŋu yaa láa bàñee, m̄ dāá f̄atí t̄i yòon̄ m-daam. M làá dāá b̄iit̄i m-pikuti n̄ m-gulifau wampeenkaati tin b̄i u-cooi puee.

¹²Tiŋman, m làá dāá b̄iit̄i u-cooi pu kí dākà u-bombi, ní báà ub̄o mun dāa kpá kí f̄ōō-u m-ŋaan.

¹³M làá dāá kúntí u-faalii, n̄ u-jĩŋaalib n̄ u-jĩŋaalib bin u j̄iĩ uŋmap̄oon yaa páañee, n̄ u-wiŋŋuŋfikaai n̄ u-jĩŋaalib bin k̄oko p̄ee kíĩ u j̄iĩnee.

¹⁴M làá dāá b̄iil̄ u-fiinyi n̄ u-fiigi sufii in pu u n̄n l̄i yíi: <Kp̄èè m-bombi n̄n p̄añ-mi tipaal tiŋyee s̄eē.> M làá yàntī an kpántí kup̄oo ní ipeel n̄ dūú kpántí i-jinti.

¹⁵M làá dāá u-tafal ŋyunti ŋun u dūu nóó diwaal Baalee pu. U n̄n t̄ut̄i talaalub ki ŋáañ saraabi. U n̄n cáá ab̄ombil n̄ tiléenkaal ki nyāantí u-ba. U n̄n sán ki pá u-bombi boon, ki n̄n súnti man pu! Ti-Dindaan di s̄oon̄ m̄iĩ.

¹⁶An pu ní m làá ḡiĩn̄n̄ u-land̄ok̄ŋu m-cee. M làá cáá-u kí c̄unn̄i kuteeun ní kí s̄oon̄ án kó u-p̄obilin.

¹⁷M làá dāá f̄atí ḡiĩn̄ u-fiinyikpaan̄ŋi kí t̄i-u niin, ní kí dāá yàntī Ak̄oor tantakal n̄ kpántí dimákal punyok̄oki. Niinee u làá dāá t̄i táá-mi kii ŋyunti ŋun u n̄n dāá sá usap̄onnee, a l̄i kii ŋwiin ŋun u n̄n nyān̄ Eejipiti tiŋkinee.»

Dim̄ok̄il wiĩŋu

¹⁸«Ti-Dindaan di sòon yii nwiin gbantee u làá dāá yíín-mi yii <m-cal> ní kaa làá ti yíín-mi yii <m-waal Baal, an dàkà yii m-kpiliu>.

¹⁹M làá lēē awaa Baal yindi u-nyɔkɔn, ní ubɔ gíti kpá kí téetí diyindi gbanti pu.

²⁰Yaadalee, m-nibul puee, m làá dāá pòon kí nǎ mpèé nì ipeel nì inoon nì tin fù ti-pooni puee. M làá dāá kúntí butɔbu nì kitàataajiki nì kujaau, kitiŋ nee poon. M làá dāá yàntí bin kóò kitiŋ nee puee nǎ gèè nì nǎgbansɔŋfi.

²¹M làá dāá mǎnni-si kí cáá-si kí nǎn cáá cá jaanjaan. M làá dāá dū ibaamɔn nì tin bí deedeeyee nì dineendi nì disaasɔl kí pà a-cootiiku pu.

²²M làá dāá dū deedee ní kí pà a-cootiiku pu, ní á béé yii m sá a-Dindaan.

²³Ti-Dindaan nǎn lǎ puee sò. Nwiin gbantee, m làá dāá nǎn sá Unimbɔti un fòol nǎwimmeeme. M làá dāá tǎ kutagbɔŋu kun ku nyàab m-ceeyee, ní kutagbɔŋu mun nǎ dāá tǎ kitiŋ ntaanyim min kǎ nyàab ku-ceeyee.

²⁴Ní kitiŋ nǎ yàntí bilee nì fiinyi nì fiigi nǎ lòon tiŋan Jisirayeel tantakalin.

²⁵Man làá dāá yàan iwambool kitiŋ nee pu. M làá dāá nǎn néen 'Baa là-mi' ní kí dāá tükù 'Naa sá m-nibul' yii: <A sá m-nibul>, ní ún nǎ dāá kí-mi yii: <M-Nimbɔtiu.>»

Osée 3

Dimɔkil daaku

¹Ní ti-Dindaan tükü-mi yii: «Nǎn gbíntí néen unimpu un nyán a-boon ki cáá boonee. Nǎn néen-u kii man ni-Dindaan nǎn néen Isirayeel yab puee, nì min kɔkɔ bi dū bi-ba ki tǎ awaa ki néen fiinyi biliŋ kalaabee.»

²Niinee ní m pàn tikúti nimbiliŋ jítɔmbi saalku nì ɔɔji liitirib alaataa aluu ki fātí fō m-nimpuu.

³Ní m tükü-u yii: «Á kǎl m-cee doo kí yúntí, kí taa ti nǎ tilaakpaal, ní kaa nǎn dōon nì uninja ubɔ. Ma mun làá nǎ mǎn mbaantiim kí tǎ-si.»

⁴Di sá yii Isirayeel yab làá dāá kǎl kí yúntí, kaa cáá ubɔtaaa, kaa cáá ukpootilaaa, kaa ti nǎan saraayaaa, kaa ti cáá ditaŋkpacoŋkaal á tiwambalifikaal tin bi cáá bàlifi kí béé Unimbɔti lammee mun.

⁵Mǎn boonee, Isirayeel yab làá dāá fātí gíti. Bi làá dāá nyàab ti-Dindaan bi-Nimbɔtiu nì Daafiidi naantiuu un sá bi-bɔtiuee. Bi làá dāá fātí gíti nì kufaanyu ti-Dindaan cee kí nyàab u-ŋanti.

Osée 4

Unimbɔti làá sòon u-nibul bɔti

¹Isirayeel yab, pīlifimaan ti-Dindaan bōti, di sá yī ti-Dindaan bīi sòòn bin kóò kitiŋ nee puee bōti. Kitiŋ nee puee, mbaamōn gíti kpáaa, dineendi gíti kpáaa, bin nyí Unimbōtee gíti kpá.

²Bi tòò tōb mbusu, ki mōntí inyimōn, ki kù binib, ki yù bunaayubu, ki ŋáań tilaakpaal, ki ŋáań tipōmbōti, ní ki cáá nnikpaakoon.

³An pu ní kitiŋ nee kōkō làá kpā, ní bin kōkō kóò ki-puee í yòl, kí kpáań ipeel nì inoon. Áli gba tiŋkun jōmii làá céetí.

Bisaraaŋaliibi kpitii

⁴Ama ubō í taa kōkōl ubō, ubō í taa wòòn u-juti. An sá man nì nimbi bisaraaŋaliibi di cáá tōb tibōti.

⁵Ni làá dāá gbéetí kuwiŋkaŋu pu, bibōnaatiliibi mun làá gbéetí kunyeeu kii nimbee, ní m kpò ni-na Isirayeel.

⁶M-nibul kùu kun puee di lóò dinyil. Kii ni nín fātì ni-boon ki tī dinyilee puee, ma mun làá fātì m-boon kí tī-ni ní naa ti làá nīn sá m-saraaŋaliibi. Ni súntì mama, ni-Nimbōtiu marau puw! Ma mun làá súntí ni-jipōmbi pu.

⁷Kii bisaraaŋaliibi nín bŭtì tikpil tikpil puee, mín ní bi yīntiñ-mi mun. M làá yàntì tin nīn tì-bi tinyoolee í kpántí-bi ticoobōti

⁸M-nibul nín ŋáań ikpiti pōtam saraabi biŋyee di kpīntí-bi. An pu ní bi tì m-nibul kunyannyaau bí nīn mōtī ŋáań ikpiti.

⁹Tin dō ki cí bisaraaŋaliibee di dō ki cí samaa un kíñee. M làá dāal bi-tafal bi-bimbikpitim pu, ní kí pà-bi bi-tuŋkpitiŋ paati.

¹⁰Bi làá jī kí gíti jī, ama ŋkùu làá nīn pée gbíntì cáá-bi ní. Bi làá ŋá alaakpaatuun kí gíti ŋá, ama bi kpá kí ká mbiyaamu. Di sá yī bi dū man bi-Dindaan ki fá ki dū bi-ba ki lí nì alaakpaatuun.

¹¹Alaakpaatuun nì ndanyoon gábitì m-nibul yil.

¹²M-nibul bàlifí awaa ŋin sá idōee ní bi-yil pu bōti, ní mbōokpando tükù-bi tin bi là kí bééyee. Di sá yī alaakpaatuun fam gáatì-bi. Bi dū bi-ba ki lí nì awaa, ki dū man bi-Nimbōtiu ki fá.

¹³Ajoon yilpu kúntí kunti ní bi ŋáań bi-saraabi. Ngbantamu pu ní bi tūtū talaalub ki ŋáań saraa. Iwaasufi in bi yī yī seeni nì peepiliyee nì teereebintee taapu ní bi kàal, di sá yī i-boonyi sòm. An pu ní ni-bisalib ŋáań alaakpaatuun ní ni-coopoobi nyēē bi-calib boon.

¹⁴Ama maa làá dāal ni-bisalib tafal bi-laakpaatuuŋi pu, kaa làá dāal ni-coopoobi tafal bi nín nyán bi-calib boonee pu. Nimbi bisaraaŋaliibi tafal ní m làá dāal, kun puee nimbi di nyāntí nnimpulaakpaamu ŋkpaanceeti ki dō nì mu, ní ni nì

nlaakpaamu mun bí awaadiinnee kpáfí ki jīn saraabi jinti. Kii dilaŋkpandi diba nín lī puee yii: <Dinibul din kaa cáá iciinee sá dinibul din wánkèe ní.>

¹⁵Bàà nimbi Isirayeel beel yab yaa nyán m-boonaaa, Juuda beel yab n taa ḡá mín mbaantiim. Ní taa cùmaan Giilgaal circir paanḡu pu, kí taa cù Beeti Aween, kí taa tí pùtī kí lì yii: «Nì Unimbōti un bí nee pu!»

¹⁶Kii unapɔɔl nín bí puee, mín ní Isirayeel beel yab tafaliḡ p55. Mimmee, kɔŋkɔnnée ní ti-Dindaan làá nín ḡá u-nibul kii apibil ḡin bi càn kupikpaaueeee?

¹⁷Eefiraayiim yab nì awaa ḡá mpèé. Yàntī-bi.

¹⁸Bi yaa nyūn ki gbée ní bí kó alaakpaatuun poon. Bi-kpootiliibi néén tin kōntí-bi icooyee ní.

¹⁹Kubuḡu làá dāá yòon-bi kí páán ku-feenḡi pu, ní icoo n dāá cúú-bi saraabi bin bi ḡáánee pu.

Osée 5

Bikpootiliibi bin ḡáán ikpítee

¹«Bisaraḡaliibi, pīlifímaan tin bí nee, Isirayeel beel yab kpootiliibi, ní pīlifímaan. Ubōti dicaḡkun yab, kpòommaan ni-tafal kí pīlifí. An bàà sá nimbi nín sòon binib bōti nì mbaamɔn. Ama ní ni kpántì kutaliḡḡu ki tī m-nibul Miisipa tiḡkin, ní ki kpántì kulaanḡu kun bi píl Tabɔɔr jool puee.

²Bi gbīn kubookpaanḡu Siitiim tantakalin. M bíi bóntí bi-kɔkɔ tafadaaldi.

³«Mamee, m nyí Eefiraayiim naakookun yab tiḡan, Isirayeel beel yab mun kaa likī m-nimbiin. Eefiraayiim yab kó alaakpaatuun poon, ní ki yāntì Isirayeel beel yab kɔkɔ kó tijokɔndin.»

⁴Isirayeel beel yab tunḡpitiḡ kaa pūn-bi nsan bí ḡmā kí fātīfí ḡítí bi-Nimbōtiu cee. Di sá yii alaakpaatuun fam miba bí bi-ni, ní baa nyí ti-Dindaan.

⁵Isirayeel beel yab lambil di lèekī bi-pu mmóɔn. Isirayeel beel yab nì Eefiraayiim naakookun yab kpitiḡ pu ní bi gbéetì ki líti. Bi nì Juuda beelin yab mun kpáfí ki gbéetì.

⁶Bi làá dāá cáán bi-piīi nì bi-naai kí ḡá saraa kí nyàab ti-Dindaan, ama baa làá dāá ká-u. Di sá yii u dū-bi ki fá.

⁷Bi nyán ti-Dindaan boon ki māl mbiyaamu mun kaa sá u-yɔmúee. Too, an kaa ti làá bà uḡmal, án làá nàán bi nì bi-tiḡki.

Juuda beel yab nì Isirayeel beel yab jaaku

⁸Búmmaan ḡyin Giibeeya jool pu, búmmaan dikantándi Raama tiḡkin! Kpāafímaan Beeti-Aween yab! Beenjameen naakookun yab, bi bíi jáà nì ni ni-boon pú.

⁹Nwiin n̄un m làá dāá dāá Eefiraayiim naakooku tafalee, kì làá dāá kpántí kuteeu ní. Tin m b́í sòòh Isirayeel naakòti pu nee sá tibòhman ní.

¹⁰Juuda beel kpootiliibi nááñ n̄i bin cóotí bi-sati kpaanyɔmmu tan̄kpèen̄i k̄i n̄ikèe ní. An pu ní m làá kpáatí m-n̄uul k̄i n̄nyimee k̄i s̄it̄i bi-pu.

¹¹«Bi s̄aàh Eefiraayiim yab, ibɔsoon n̄ān-bi, di sá ȳi bi s̄ān k̄i pá tin kaa b́í tibanee boon.

¹²Too, m làá dāá kpántí k̄i dinalee ní Eefiraayiim yab cee, ní k̄i kpántí k̄i taagbunjaanjaanee Juuda beel yab cee.

¹³Nyunti n̄un Eefiraayiim yab ká ȳi bi b̄ūn ní Juuda beel yab ká bi-bunsoonyee, ní Eefiraayiim yab n̄ín cá Asuur tin̄kin ní k̄i tú binib b́í cùú ká ubòtikpaan. Ama u mun kaa n̄ūh k̄i cáān-naaa, kaa tí cáá ni-bunsoonyi nyɔkɔ̄u.

¹⁴Di sá ȳi m làá n̄ín sá k̄i gbikintee ní Eefiraayiim yab cee, ní k̄i n̄ín sá k̄i digbikintipɔmbilee Juuda beel yab cee. Mama m-ba di làá t̄ònt̄i-ni, ní k̄i kpáān-ni k̄i búntí, ní ubɔ mun dāa kpá k̄i f̄ī-ni m-n̄aan.»

Unimbɔti f̄āti u-boon k̄i t̄ī u-nibul

¹⁵«M làá búntí, m làá n̄ín gítí m-dumpu k̄i dāá s̄ā nyunti n̄un bi làá b́é bi-bɔkpil k̄i nyàāb-mee. Bi-nimbinaamandi poonee, bi làá dāa nyàāb-mi.»

Osée 6

¹Niinee ní ni l̄i ȳi: «Dāām̄maan, tí gítímaan ti-Dindaan cee. Úh̄ di n̄á-ti tiweendi, úh̄ di làá cáān-ti. Úh̄ di gbá̄n-ti, úh̄ di làá tí póob̄ ti-buonyi.

²N̄i iwiin ili boonee, u làá t̄ī-ti diman̄fal, iwiin ita poonee, u làá yáatí-ti k̄i yóōn ní tí n̄ín b́í diman̄falin u-nimbiin.

³Tí b́é ȳi ti-Dindaan di sá Unimbɔti. Tí nyàāb k̄i b́é-u. U-dāantam sá mbaam̄on k̄i ku n̄ín yaa mó ku wúntí puee ní. U làá dāān ti-cee k̄i utaayee ní, k̄i utaajoolkaa n̄ín n̄i k̄i s̄òh̄k̄i kitīn puee ní.»

⁴Ama ní ti-Dindaan k̄i ȳi: «M̄ n̄á-si mana ní, Eefiraayiim? A là m̄ n̄á-si mana ní, Juuda? Dineendi din ni cáá m-puee b́í k̄i ditaafaapòh̄dee ní, a l̄i k̄i ditaafaamalindee, an kaa pée s̄úh̄k̄i ní k̄i wāh̄k̄i.

⁵An pu ní m d̄i m-bɔnaatiliibi pu k̄i já̄n n̄i ni, m d̄u anyɔɔbun n̄in nyá̄n m-nyɔkɔ̄nee pu k̄i p̄fi-ni. M-bɔsoonyi t̄òōn k̄i n̄walifee ní.

⁶Kun fáatīn-mee di sá dineendi, kaa sá saraabi. K̄i n̄ín nyí man Unimbɔtee jítīh̄ bisaraawɔkaabi.»

Ntimbiil tuūn̄i Isirayeel tin̄kin

⁷«Ama k̄i Adamee, ni nyá̄n m-poondi boon, naa ȳūl n̄i mi deedee.

⁸Giilaadi sá binikpitib tiŋki ní, fatiku daanti gbí ki-poon.

⁹Kii digangam dambi nín bāaḷ nŋan caŋin ki cí binib kí kpò puee, mīn ní bisaraaŋaliibi kitil diba kù binib Siikeem saŋŋu pu. Ntimbiil tuuŋŋi ŋin bi tūhēe dee!

¹⁰M ká ntimbiil tuuŋŋi Isirayeel beel tiŋkin. Niin ní Eefiraayiim naakookun yab ŋáaḥ alaakpaatuun ní ki yāntì Isirayeel yab kó tijokòndin.

¹¹«Nimbi Juuda beel yab mun, m b́í bóntí ni-bòsooŋyi yuntuŋu kí cīití-ni.»

Fikil fikil nì nnaabu ŋun dònēe

«Nyunti ŋun m làá dāá gíiñnì m-nibul din bi nìn cúú kuyuŋuee,

Osée 7

¹m yaa baa là kí cáaḥ Isirayeelee, ní Eefiraayiim yab kpitii nì Samaarii yab tuŋkpitiŋ í nyā kí páaḥ mpaampiin pu. Di sá yii bi kííḷ tɔb, ní binaayub kóò adiinni ki yù, ní digangam daan bí adan pu ki bìlīm.

²Ama an kaa sòòḥ nì bi-pɔbilingin yii m téetí bi-kpitii in bi ŋáaḥee kɔkɔ pu. Kɔŋkɔnnēe bi-kpitii gbanti di māntìi tú-bee. I dō m-nimbiin ní baabadal.

³Bi cáá bi-tuŋkpitiŋ ki kòntì ubòti nimbiling, ní ki cáá bi-nyimɔŋyi ki kòntì bikàlɔŋkpilib yaŋ.

⁴Bi-kɔkɔ sá bilaakpaadambi ní. Bi náaḥ nì dikpɔɔɔbubul din píḷ kpaŋkpam ní ukpɔɔɔŋal kaa ti b́íi pàá áŋ nyàtì kí cáá sāa nyunti ŋun ní bukpɔɔɔsaa làá jōmēe ní.

⁵Ubòti maaliwiŋŋu jɔŋaaliu dalee, abòtibil nyù ndaam áli kí tin bŋŋkì. Ubòti tàntì u-ŋal ki tìl bin bèeḷ-uee kuboou.

⁶Di sá yii bi sùtìŋ ki pìlìŋ-u ki tùm kpaŋkpam kii kipaai ŋmɔŋuee. Biibii di gbí bi-pɔbilingin. Kunyeeu kɔkɔee, bi-ŋuul dō ki gèeḥ, ama kutaa yaa wúntèe, dì fòòḷ bìlbil kii ŋmɔŋkpaanee ní.

⁷Bi-kɔkɔ píḷ ní kpaŋkpam kii dikpɔɔɔbubulee, bi kù ki céetí bi-kpootiliibi. Bi kpákati bi-bòtiibi kɔkɔ, ama bi-kansikin báà ubɔ mun kaa kúuḥ ki yíŋ-mi.

⁸«Eefiraayiim dū u-ba ki ŋmālim anibul ŋin kíhēe poon. U náaḥ nì kalaa un bi tó kaa lábitèe ní.

⁹Binicambi fòofi u-pɔŋŋu, ní waa kpáàa nyí gba. Tiŋikpipin nyáŋ u-yil pu ní waa kpáàa bēe.

¹⁰Isirayeel beel yab badakal di lèekì bi-pu mmɔɔn. Isirayeel beel yab kaa fātìi gítìŋ man bi-Dindaan bi-Nimbòtiu cee. Min kamaa tin bí nee kɔkɔ jítèe, baa nyàab-mi.

¹¹Eefiraayiim sá kii dibeenanjil din kaa nyí tiba kaa dàkafēe ní. U yî Eejipiti tiŋki ñ dāá jòon-u, ní ki sán ki cá Asuur tiŋkin.

¹²Ama nyunti ŋun u tú ki lábití mimmee, ní rn dū m-laangku kí tō-u, ní kí cúuñ-u kii bi nín cútí inoon puee. M làá dáal u-tafal kii m nín sòon pu bi-kpafil poonee.

¹³Mbusu dō ki cí-bi, di sá yii bi sàñ-mi! Án làá nàañ-bi, di sá yii bi yíkì bí jàà nì mi! M bàà nyàab kí fī-bi dee, ama ní bi bí ki sòon m-pu tinyimɔmboti!

¹⁴Baa kūuntí ki yî-mi mbaamɔm, ama ní bi dō bi-dooŋu pu ki yáliŋkí. Bi cáá njimu ki gífí bi-ba kí ŋmā kí ká tijin nì ndaam. Baa nyí yii bi yaa bí ŋáañ mimmee, bi bí jàà nì man dee.

¹⁵Man di kpōotì-bi ki tī-bi mpon, ama nì mìn kɔkɔee, bi dàkafi m-pu ilandɔkɔkpiti ŋma ní.

¹⁶Bi yaa gítínaaa, an kaa sá man cee ní bi gítín. Bi náañ nì butɔbu bun gî ki gbàkēe ní. Ama bi-kpilib nín sòon ki bíl-mi puee, kujaaun ní bi làá kpú, ní binib ñ nīn bèl-bi Eejipiti tiŋkin.»

Osée 8

A yaa búl kubuŋuee, a dāa cēē kubuŋkpaanŋu ní

¹Búmmaan nyin kí kpāafi binib! Kii ukaabu nín tòó puee, mìn ní mbusu làá jēetí ti-Dindaan tiŋki pu. Di sá yii Isirayeel beel yab kaa tó m-poondi ní kaa yúl deedee m-marab poon.

²Bi kūuntí fám ki lì yii: <Ti-Nimbotiu, timbi Isirayeel yab, ti nyí-si!>

³Isirayeel beel yab dū tin ŋāñee ki fá. An pu ní unannanli bí jì-bi.

⁴Bi kāañ bi-botiibi kaa bālifi m-pu. Bi lēē bi-kpilib kaa tükū-mi. Bi dū bi-nimbiliŋ nì bi-sindaariyab ki mój awaa ŋin làá nàañ-bee.

⁵Samaarii yab, maa là m-nimbi ñ ká ni-nabil. Ni yānti m gí ni-pu diŋuul. Kí cáá sāa nyunti ŋuloŋu ní m làá ká yii naa ti bí ikpitin?

⁶Ni-nabil gbantee nyánní Isirayeel beelin ní. Unil di mán-dì, dāa sá Unimboti. Tiŋman, Samaarii nabil gbanti làá nà ní dúsi dusi.

⁷Kii ni nín búl kubuŋuee, kubuŋkpaanŋu ní ni làá cā. <Didikakal yaa kaa cáá ŋfinee, nyim mun kpá dee.> Bàà di yaa lòoñaaa, binicambi di dāa yì kí jì.

⁸«Bi dū Isirayeel beel ki nál. Dì kìn ki bí atimbun kansikin kii kuyukpuŋuee ní.

⁹Di sá yii bi yíkì cūtì Asuur tiŋkin, bi bí kii kumooon maŋki kin tú ki yìiñ ki-babee ní. Eefiraayiim yab dá bibontiibi.

¹⁰Bàà bi yaa yākatì tiwan ki pú atimbun ŋin kínee, nyunti bāañ m kóon-bi kí kpāfi. Án kaa làá ti sūŋkì bi làá jì falaa abotibil botiu ŋaan.

¹¹Eefiraayiim yab mán isaraafan tikpil kí nīn ḡáán ikpiti pōtam saraabi. - Ama isaraafan gbanti di yàntī bi mòtīi ḡáán ikpiti. -

¹²Báà m yaa ḡmāñ m-marab nee bōkpaanji ḡfunyom kutuku pu, án làá nīn bí-bi kii tibocan tibee ní.

¹³Bi ḡáán saraabi ki tīi-mi, kun puee tinan ní bi nyàab̃ kí ḡmós. Ama man bi-Dindaan, maa làá fōō saraabi gbanti. Too m làá téetí bi-yìntitam pu, m làá dáál bi-tafal bi-kpitii pu. Bi làá fàtīí gítí Eejipiti tiḡkin.

¹⁴«Isirayeel beel yab mán adinyaan ní ki súnti bi-náanliu pu. Juuda beel yabee, bín mán agun ní ki tú bi-timmu. Ama m làá yàntī ḡḡmi n wà bi-timmu gbanti, ní kí wà bi-dinyaanji mun.»

Osée 9

Unimboti nibul làá fá tikoko

¹Isirayeel, taa nīn fàal kí lákatí mara pu kii atimbun ḡin kínee nīn ḡáán puee. Di sá yii alaakpaatuun puee, a dū a-Nimbōtiu ki fá, ki ḡá alaakpaatuun. A néen kí fōō a-laakpaatuunji paati laakin kamaa ní bilee naapaanji bée.

²Bilee un bi gbáà dinaapaal puee nì ḡkpam min bi ḡmāam kutan̄kpaboounee, aa làá ká. Ndapom min a ká ki cée, a kpá kí ká-mi kí dáká.

³Eefiraayiim yab kaa làá ḡmā kí nīn gbínti kóò ti-Dindaan tiḡkin. Bi làá fàtīí gítí Eejipiti tiḡkin, ní kí jī tijin tin bi kòóyee Asuur tiḡkin.

⁴Baa dāa gítí féen ndaam kí ḡá ti-Dindaan saraa, bi-saraabi kaa làá dāa nīn fáatiñ-u. Bi-jinti làá dāa kó tijokondi kii dikpoolin jintee, un kamaa yaa jín-tèe kóò tijokondin ní. Bi làá dāa ká tijin kí jī kí díkí, ama baa dāa ḡūñ kí kón-ti ti-Dindaan diikun.

⁵Ni làá dāa ḡá mana dikpafil wiḡḡu dal, ti-Dindaan jiḡaaliu wiḡḡu dal?

⁶Ni yaa láa yíkì ni-tiḡki kin bi nāañee nee, Eejipiti tiḡki làá dāa fōō-ni, ama Meemifiisi tiḡkin ní bi làá dāa síb-ni. Abōjanaakun di làá dāa jī bi-gaajawammontiiti fakal, ní ikuḡkum n dāa nyā bi-diḡḡin.

⁷Ditafadaaldi yuntiḡu bāañ dee, ḡyunti ḡun báà ḡma làá sòon u-nyokopu yayee bāañ. Isirayeel beel yab máañ kí bée mín! Ni lì yii: «Ubōnaatil nee wáati ní, unil un pu Nfam bí nee yil lábiti.» Tiḡman, m yaa wáatèe, an sá ni-kpitii nīn wīkí puee, nì ni nīn bí ki jáà nì mi mpon nì mponnee pu.

⁸Man ubōnaatil, man di sá un cí Eefiraayiimee, man nì m-Nimbōtiu di bí. Ama binib pīl-mi titalindi laakin kamaa ní m yaa cée. Bi jáà nì mi áli m-Nimbōtiu diikun.

⁹Bi pée kó ikpiti poon poon ní kábu, a lè kii bi nín nèn nà pu Giibeeya tiŋkinee. Ama Unimbɔti kpá kí súntí bi-kpitii pu, asee u pée dáál bi-tafal bi-kpitii gbanti pu.

Tin nèn jíti Baal-Peewɔree

¹⁰Ti-Dindaan lɛ yii: «Doooooyee, m nèn ká Isirayeel yab kii ɔliifi biliŋ nèn bi kiti kuteeunee nín mɔ puee ní. M nèn ká ni-naanjab kii difiigibipeepeekaal din bi kántí bufiigisubu puee ní. Ama ni-naanjab nín nèn bāań Beeti-Peewɔree, bi nèn dū bi-ba ki líiń ticoobɔti. Bi nà mimmee ní m kíń ki ná-bi kii m nín ná diwaal din bi néeńee puee.

¹¹Eefiraayiim yab, kun tì-ni tinyoolee làá yíkì kí nàań kii unoonee ní. Binimpoobi kaa dāa gítì màal mbiyaamuɔɔ, baa dāa gítì cāab apooyaaa, mbiyaamu kaa dāa gítì nāantí bi-poonŋin.

¹²Bāa bi yaa cáa mbiyaamu mu cíkitāaa, maa làá yàntí mú nín bí kí kpántí binib. Ama m yaa fātì m-boon ki tī-bi, dinimbinaamandi làá kó-beeee!

¹³M wāl Eefiraayiim kii Tiir tiŋki kin nèn bí laakin timool múkú an sòń fílfilee ní, nì mìn kɔkɔee Eefiraayiim làá dāa dū u-biyaamu kí tī bí kpò.»

¹⁴Ti-Dindaan, a yaa làá dáál binib nee tafalee, ba ní a làá dūú dáál ní? Yàntí bi-nimpoobi n kpántí biŋmaŋŋmantiibi, bi-biŋi n fáká.

¹⁵Ti-Dindaan gítì bí yii: «Bi-tuŋkpitiŋ kɔkɔ kí Gíilgaal ní. Niin ní m kí ki kíń ki ná-bi. Ikpiti in ní bi nēe puee, m làá jà-bi kí nyāntí m-diikun. Maa ti làá nín néeń-bi. Bi-kpootiliibi kɔkɔ sá pɔɔgaatib ní.

¹⁶Bi gbáń Eefiraayiim yab an bāń-bi. Bi-nyaanyi kūń. Baa ti làá lònòń abil. Bāa binimpoobi yaa dáa gbíntì cáa mbiyaamuɔɔ, m làá fáa kí kpò bi-poon naŋu biyaamu mun bi néeńee.»

¹⁷M-Nimbɔtiu làá dū-bi kí fá di sá yii baa pílifìń-u. Bi làá nín kíń ki tú ki yìiń atimbun nèn kíńee kansikin ní.

Osée 10

Isirayeel yab beel kúntitam

¹Isirayeel beel nèn sá bufiinyisubu bun nèn lònòń abil tikpilee ní. U yaa nèn lònòń abil tikpilee, mìn ní u nèn mǎa isaraafan mun tikpil. An yaa nèn búti u-tiŋkee, mìn ní u nèn nyāantí u-taŋkpacoŋkaanji.

²Isirayeel yab sá milimilidambi ní. Too, nyunti bāań bí fōō bi-kpitii paati. Ti-Dindaan u-ba di làá wìl bi-saraafanyi, ní kí kpēelikì bi-taŋkpacoŋkaanji.

³Bi bí ki lè kɔŋkɔńnee yii: «Taa cáa ubɔti, di sá yii taa fāŋkì ti-Dindaan. Bāa ti yaa cáa ubɔti, ba ní u ŋūń kí nà kí tī-ti?»

⁴Bi sòon tikpil, ki pùtī fám, bi nì binib ñáań mpèé, ama bi-baamɔ̃yi bí kii ujil nín nyēē adan pu bukpaan puee ní.

⁵Samaarii yab fàŋkí tin làá bàń Beeti-Aween nabil puee. Dinabilee nibul nì di-saraanaliibi bíi ñáań di-kpool. Bi nìn fàal di-nyaanku pu, too, bi yōon-di ki cáa búntì.

⁶Bi làá yōon dinabilee kí cáa cùnñi Asuur tiŋkin kí pō kitiŋ gbanti botikpaanwu. Icoo làá dāá cúú Eefiraayiim yab, tiŋman, icoo làá dāá cúú Isirayeel beel yab tin bi bónti kí ñée pu.

⁷An dóò Samaarii yab pu dee. Bi-botiu sá kii didoɔal din dēē nnyim puee ní.

⁸Bi làá dāá kpìtī Aween saraanapaanɔ̃yi, ìn in pu Isirayeel yab nìn ñáań ikpítee. Abojanaakun nì ikuŋkum làá dāá nyā kí múkuñ i-saraafanɔ̃yi pu. Samaarii yab làá dāá tükù ajoin yii: «Bìimmaan ti-pu!» ní kí dāá lì ngbantamu yii: «Lítímaan ti-pu!»

⁹Doooo Giibeeya ní Isirayeel yab yīntiñ-mi, ní doooo nee, baa kpánti bi-ba. An pu ní bi làá já nì bín binikpitib gbanti Giibeeya jool pu.

¹⁰Ti-Dindaan lī yii: «M làá dāal bi-tafal. Atimbun làá dāá kpāfi kí já nì bi kí dāal bi-tafal ikpiti in bi ñáań kaa gbèentée pu.

¹¹«Eefiraayiim nìn sá kii dinabil din nìn néen ki tà ki gbátí adibilee ní. Nyunti ñun m ká u-sil nyaankuee, ní m kpāl-u ú nìn kù tikpaal. Juuda làá nìn dátí akoo ñin catí adanee ní Isirayeel n nìn dátí akoo ñin kpátée.

¹²Bōlmaan tin bí deedeeyee kí dāá cā tiniti. Ní bēelmaan kusapɔ̃ɔ, di sá yii nyunti bāań ní nyāaɓ man ni-Dindaan kí nìn cí nyunti ñun ní m làá dāań kí dū tin bí deedeeyee kí yāań ni-puee.

¹³Ama ní ni búl tikpiti ní ki bíi cēē ikpiti. Ni ñmó disubil din ni-nyimɔ̃yi lòoñee. «Di sá yii ni nìn māká ni-ba pɔ̃ɔɔ nì ni-janjaliibi wíɔ̃ɔ pu.

¹⁴An pu ní kujaaú làá pōo ni-nibul kansikin, ní bí dāá nāań ni-timmu mun bi mán agun ki túee kɔkɔ. Nì làá dāá kpántí kii Beeti Arbeel tiŋkee ní. Ubɔti Calman nín nìn jáń nì kitiŋ gbantee, u nìn kūū bibinaatiibi ki kpāań bi-biyaamu ní.

¹⁵Kun ni ñá Beetelee nín cáań-ni kuɔyee dee, di sá yii ni-kpitii gíti jítì mara pu. Kutaa tin lì yii ku wúntée, an dóò Isirayeel botiu pu dee.»

Osée 11

Ti-Dindaan neendi din u cáá u-nibul puee

¹«Nyunti ñun Isirayeel nìn sá kibikee ní m nìn kíí ki néen-u, ní ki yííń ún, m-jipɔ̃ɔn ki nyántiñ Eejipiti tiŋkin.»

²Ama mín boonee, m yaa gíti yííh-uee, u kíh ki sán-mi ní. Bi ɲáán saraabi ki tì awaa ɲin bi yí Baalee, ní ki tùutì talaalub ki tì awaakpitikaa.

³Min kamaa man di ɲúb Eefiraayiim ɲalii, ki dātì-u tàatáa u cōomee, waa bée gba yii man di lōō-u.

⁴Nì mpoommɔn nì dineendi ní m dūu kpēē-u. M nín sá kii ubinaati nín yòontí u-biki kí nákañ u-ba pu, kí bòoñ kí tī-kì dibiil kí ɲāam puee ní.

⁵«Baa làá fātī gítí Eejipiti tɲkin, ama Asuur yab di làá dāá nín cáá bi-pu mɔn, di sá yii bi yí kaa fātì gítín m-cee.

⁶An pu ní kujaau tùm bi-timmun dàii, ku bíl bi-timmu punyɔmmu, ki làá kpò kí céetí bin kòò mu-nee bi-saɲkpitii pu.

⁷M-nibul lafun lēē bi-pɔbilin kí dū-mi kí fá. Bi yí-bi doooo yilpu, ama bi-kansikin báà ubo kaa yíkì.

⁸«Mana ní m ɲūh kí fātī m-boon kí tī-si ní, Eefiraayiim? Mana ní m ɲūh kí dū-si kí fá ní, Isirayeel? Mana ní m ɲūh kí ɲá-si kii m nín ɲá Adima tɲki puee, àá kí ɲá-si kii m nín ɲá Seebooyiim tɲki puee? M yaa ɲá mín, an làá páb-mi tikpil. An gbí-mi isaa.

⁹Maa làá dū m-ɲuukpaandi kí tō ditundi. Maa ti làá nàān Eefiraayiim, di sá yii m sá Unimbɔti ní, maa sá unil. M sá circirdaan ní ki bí ni-kansikin, maa làá dāān nì diɲuul poon.»

¹⁰Bi làá dāá páān ti-Dindaan boon. Ti-Dindaan làá dāá mùuñ kii gbikintee. U yaa láa bí mùuñee, u-biyaamu làá dāá nyāñní ɲwíñ jeetilaŋki pú bi-wunti gbáà kí dāān.

¹¹Bi làá dāá nyāñní Eejipiti tɲkin bi-wunti gbáà kpàkpa kii idiyaalee, ní kí dāá nyāñní Asuur tɲkin kii abeenanjilee. M làá dāá yàntí bí gítí bi-diɲɲi poon. Ti-Dindaan di sòoñ.

Osée 12

Eefiraayiim kpitii

¹Eefiraayiim yab dū inyimɔn ki māntì tú-mi, ní Isirayeel beel yab dū diɲmatindi ki fīn-mi. Ama Juuda beel yab bín dá láá gbíntì còom nì Unimbɔti, ní ki dáá gbíntì yú nì circirdaan deedee.

²Eefiraayiim yab jīh kubuɲu ní kí díkí, ní ki jì ki bī ɲwíñ nyalanɲki boon kaa gbèentí. Bi yāntì inyimɔn nì tipɔmbɔti gbóotì. Bi nì Asuur yab ɲá mpèé, ní ki tì Eejipiti yab ɲkpam.

³Ti-Dindaan nì Juuda yab cáá ibɔsoon. U làá dāá Jaakɔb nibooliɲu tafal bi-bimbikpitim pu, ní kí pà-bi bi-tuɲɲi paati.

⁴Jaakɔb bí u-na poon ní ki fōō u-maan paanɔu. U cíkitì muee ní u nì Unimbɔti mɔ̀n.

⁵U nì Unimbɔti tuunɔu mɔ̀n ní u pɔ̀ɔkìh-ɔu. U nìn sún ki gbāam-ɔu. U nìn ká Unimbɔti Beeteel, niin ní Unimbɔti sòon nì ti.

⁶Niin ní Ti-Dindaan, Unimbɔti Mpɔ̀ɔkɔdaan, un bi yî yî <ti-Dindaanee> lî yî:

⁷«Mìn puee, á fàtî gítî man a-Nimbɔtiu cee, nîn yú nì mi deede kî nîn ɔ́aán tin ɔ́ānee. Nîn pée máká mama a-Nimbɔtiu pu baabadal.»

⁸«Kii Kanaan yab nín bí puee, mìn ní sii Eefiraayiim mun bí, a ɔ́úb saniya un kaa sá umɔ́ntee. A née ki mùul binib

⁹ki lî yî: <M kpánti ugaaja, m ká tigaajati tikpil. M-tuunɔi kɔ̀kɔ poonee, maa ɔ́a tikpiti tiba, maa pée yînti báa tiba poon.>

¹⁰Ama mamee, doooo Eejipiti tinɔin ní m sá a-Dindaan a-Nimbɔtiu. M làá yànti á fàtî nîn kîn ki kòò tibî nî, kii ɔ́wiin ɔ́un man nì sii nìn kpáfèe.

¹¹M nìn sòon nì bibɔ́naatiliibi, ní ki nìn yànti bi kánti aleedaka tikpil. M làá gítî dî bibɔ́naatiliibi pu kî gā alaɔ́kpan.

¹²Galaadi yab baasii sá binikpitib ní, tiba kaa ti kîn bi-ni. Giilgaalee, bi nìn cáá inaa ki ɔ́aán saraabi kaa gbèentí. Ama bi-saraafanyi kpánti ataɔ́kpakpuku ɔ́in dō ipòn pu tisatinee ní.»

¹³Jaakɔb sán ki cūti Aram tantakalin. Isirayeel cūti tún ditundi unimpu pu. Unimpu puee, u nìn kpánti un kpàá tiwaɔ́kutee.

¹⁴Ama ti-Dindaan dî ubɔ́naatil ubɔ́ pu ní ki nyánti Isirayeel yab Eejipiti tinɔin. U làá yànti ubɔ́naatil ń kpàá u-nibul.

¹⁵Eefiraayiim kó Unimbɔti poon ki lēē baadakam. U-Dindaan làá yànti fatiku un u kpàatî fée ń gítî u-pu, ní kî dáal u-tafal u nín kpēē-u fáme pu.

Osée 13

Ti-Dindaan gí Isirayeel beel pu diɔ́uul

¹Njaminee, Eefiraayiim yaa nìn sòonee, báa ɔ́ma nìn fàɔ́kí ní. Isirayeel naakɔti kansikinee, ún di nìn lî. Ama u nóó diwaal Baal ki fōō dibɔ́kpil, ní ki kpî an pu.

²Dín pu nee, bi dáá gbínti nìkì ki ɔ́aán ikpiti. Bi dūnti bi-nimbiliɔ́ ki dūu mós awaa, awaa ɔ́in ní bín bi-ba dākafi ki mósye. An sá uwammós tuunɔi aba ní, awaa gbanti pu ní bi lî yî: «Tí ɔ́amaan saraabi kî tî-ɔ́i!» Binib móotí anabil ki ɔ́aán saraabi.

³An pu ní bi làá nîn bí kii ditaafaapòndee, a lî kii ditaafaamalindi nín wáɔ́kí pu malaayee. Bi làá nîn bí kii tifeel nín yíkí pu kî cù ndandati kî wàatî dibileenaapaal puee ní, áá kii ɔ́minyiim nín nyēē mbún ɔ́ubɔ́ poon puee ní.

⁴Doooo Eejipiti tiŋkin ní man sá a-Dindaan a-Nimbɔtiu. Aa ti nyí Unimbɔti ubɔ ki kúti man pu, ufiil ubɔ mun kaa ti bí laaba, asee man baba.

⁵Mamee, kuteeun, ɲweel tiŋkin ní m bée-si.

⁶A pée bàñ kunaakpaapɔɔune nɛ ní a jín ki díkí. Ama nyunti ɲun a jín ki díkée ní a kó dilambilin. An pu ní a súnti man pu.

⁷Niinee ní m kpánti kii gbikintee ki tī-si, a lì kii ugbii un di náká nsan caɲin ki cée.

⁸M làá kpìl-si kii digbiŋgbil din ní bi cúú di-biyaamuee. M làá yā kí cáti a-bindi. M làá cúú-si kí tònti kii ugbikintinaatee dibɔbil pu niin, ní ipeel n̄ cúú-si kí tònti tònti.

⁹Kɔŋkɔnnɛ Isirayeel, an nāaŋ-si! Too, man baba di bàà ɲūn kí jòoŋ-si?

¹⁰A-bɔtiuee bí la ní kaa làá dāaŋ kí fī-si a-timmu poon ní? A-kpootiliibee bí là ní? Nyuntɛ, a n̄n bí-mi yii: <Tī-mi ubɔti n̄ bikpootiliibi.>

¹¹Tiŋman m n̄n tī-si ubɔti m-ɲuul poon, ní ki fātì fōō-u m-bum poon.

¹²M ɲmān Eefiraayiim yab ȳntitam ki síiñ. M dū bi-kpitii ki kpáafi tiŋan.

¹³Imatiŋween làá jēetí bi-pu. Ama kibikee sá kibigbaaŋɲi ní. Nyunti bàà bàñ dee, ama k̄i ȳl kaa là kí nyā ki-na poon.

¹⁴Mimmee mama bi-Dindaan, m máaŋ kí dā-bi kí nyāntí ditaŋkpiil ɲaanaaa? M̄ fī-bi kí nyāntí ɲkúm ɲaanaaa? Too, ɲkúm, a-pɔŋɲu bí la? Too, ditaŋkpiil, a-looti bí la? Disaasɔl nyáŋ m-nimbiliŋin.

¹⁵Min kamaa an búti Eefiraayiim yab bi-nabiyaamu kansikinee, ɲwiiŋ nyalaŋki pú buŋku dōoŋ, ti-Dindaan buŋku làá nyānni kuteeu pú. Ku làá fáá nnyimbul pu ní ɲú fóotí ní dinyimbɔbil n̄ kpā, ní bí fūkul̄ laakin bi dū bi-gaajawamm̄ntiiti ki kpáafèe.

Osée 14

¹Samaarii yab fōō dibɔkpil ní ki máaŋ ditafadaaldi, kun puee bi jáŋ n̄ man bi-Nimbɔtiu. Kujaan ní bi làá tin kpúnni, ní bí t̄ā kí m̄tí bi-bipɔmmu ní kí pùti bi-pɔdami.

Dibakpántil n̄ dimaŋfapɔndi

²Isirayeel, fātí ḡtiŋ ti-Dindaan a-Nimbɔtiu cee, di sá yii a-kpitii di yānti a gbéeti ki líti.

³Gítim̄maan ti-Dindaan cee kí kpáaŋ anyɔɔbun n̄e kí tin t̄ukù-u yii: «Dū ti-kpitii kí p̄-ti, ní kí fōō tin ɲān ti cáa ɲāaŋ-si saraayee. An n̄n bàà sá tí dū anabil kí ɲá-si saraayee, ti làá dū ti-nyɔmmu poon nyɔɔbuŋɲi ní kí ɲá-si saraa.

⁴Asuur tiŋki kaa ŋūn kí fī-ti. Taa làá ti mál kí kàl̄ kajaau taamui pu. Ti-waŋi sá tiwan tin ti dū ti-ŋalii ki kpítèe ní. Taa làá ti tükù-ŋi yii ŋi sá ti-Nimbōtiu, di sá yii sii baba di dàkà ditaŋkpiibil kulaŋŋaŋfitiiu.»

⁵Ti-Dindaan bí yii: «M làá cáan̄ Isirayeel u nín kaa yúl̄ nì mi deedeeyee pu. M làá nīn nēēn̄-u nì dipɔbil diba, di sá yii diŋuul̄ dīn m gí u-puee sōŋkì.

⁶M làá nīn bí kii dimalindee ní ki tī Isirayeel. U làá púkuŋ kii nsupumpukumee ní kí báan̄ inyaan kii Leeban̄on tiŋkin isufi in bi yī Seediree.

⁷U làá dāá tō apan kí làlīm̄ ní kí nīn cáá kunyaan̄ŋu kii ɔliifi subuee, ní kí nīn sófí kii Leeban̄on satin sufiiyee.

⁸Bin nīn kóò u-boon̄ŋu taapuee làá dāá fātī gítīn̄. Bi làá dāá kpò bilee kpaan̄ŋi. Bi làá dāá púkuŋ kii fiinyi subuee, ní kí dāá nyā diyindi kii Leeban̄on daamee.

⁹Eefiraayim, mpèe ŋulɔŋu di bí man nì awaa kansikin ní? Man di fòol̄ a-wimmeem ní ki wún̄ a-pu. M sá kii siipreesi susɔmbuee ní, man di yì-tì ní a-kpaajinti lòon̄.»

¹⁰Un cáá dinyilee làá gbīl̄ tiboti nee taapu. Un cáá iciinee làá bée-tì? Tiŋman, ti-Dindaan saŋyi tēēn̄ ní. Deedeedambi di dīŋfī-i, ama pɔɔgaatib yaa dī-iee, see bí gbéetí kí lítí.

Joël

Joël 1

¹Ti-Dindaan di sòon nì Peetuweel jipɔɔn Jooweel tibɔti nee.

Inaakitoon nì ɲweel bɔti

²Nimbi bikpilibee, ní pīlifimaan! Ní ɲátímaan ni-tafaliɲ kí pīlifi, Juuda yab kɔkɔ! Tin bí nee juti jíti ni-yuntii nee poon ni káaa, áá tì jíti ni-naanjab yuntii ni gbīl ní?

³Ní dūú māafimaan ni-biyaamu. Ni-biyaamu mun ń dāá dūú māafi bi-biyaamu, ní bi-biyaamu ń dāá dūú māafi bi-boon yab.

⁴Tijin tin anaakitɔmbil ɲmó ki kínee, inaakitoon dūu ɲmó, tin ní inaakitoon ɲmó ki kínee, inaakicaan dūu ɲmó, ní tin ní inaakicaan ɲmó ki kínee, inaaki dūu ɲmó.

⁵Bidanyɔgbiliibi, fɪntímaan kí nīn sūn. Nín yáliɲkímaan, nimbi bidanyɔliibi kɔkɔ. Di sá yii naa ti làá ká ndapɔm kí nyò.

⁶Ditimbundi diba nib bíi jáà nì m-tiɲki. Bi pɔɔ ní ki wīkí baa ɲūn kí kàaɲ-bi. Bi-nyɲɲi bí kii gbikinti nyɲɲee ní, ní bi-nyɔɔkpaweenyi bí kii ugbikintisal yaɲee.

⁷Bi yāntì m-fiinyi kpaabu kpántì kii kuteeuee, bi bíi m-fiigi sufii kɔkɔ múb. Bi ɲmó ki lēe i-pɔkɔti kɔkɔ, ki yāntì i-pammu kíɲ ki pīn kpáu.

⁸Nín yáliɲkímaan kii usapɔɔn un dāá pée mɔn ní u-cal kpí u ká dikpoolee.

⁹Baa ti cán tijimpin saraau nì ndaam saraau ti-Dindaan diikun. Bisaraanɲaliibi bin sá ti-Dindaan tɔntɔnliibee ká dikpool.

¹⁰Bi bíi tisati, kitiɲ kó kunimbaaun. Tijin gíti kpáaa, ndapɔm gíti kpáaa, ɲkpam mun gún.

¹¹Bikpaabi wunti yɔtì. Bin kù fiinyee yáliɲkí ɔɔji nì bilee pu, di sá yii tikpaajin kpá bí cā.

¹²Fiinyi kūn, ní fiigi sufii fáań. Greenaadi sufii nì ibafi nì pɔɔmi sufii, an dākà yii kusaaun sufii kɔkɔ kūn. Dipɔɔpindi wáɲkì binib kansikin.

Binib ń bóob kinyɔkɔ kí gbàaɲ ti-Dindaan

¹³Bisaraanɲaliibi, dūmaan kpɔsatab kí pèeɲ kí nīn sūmmaan. Nimbi bin tūn nsaraafan pu tundee, nín yáliɲkímaan! Nimbi bin sá m-Nimbɔtiu tɔntɔnliibee, dūmaan kutuku kí pèeɲ kutaa ń wúntí. Di sá yii baa ti cāabìɲ tijimpin nì ndamam saraau ni-Nimbɔtiu diikun.

¹⁴Bóntímaan ni-ba kí bóob kinyɔkɔ, yííɲmaan binib bí kóon kí kpāfi. Ní kóommaan bitindaɲkpilib nì bin kɔkɔ kóò Juuda tiɲkinee kí kpāfi ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu diikun, ní kí kúuɲ kí yíí ti-Dindaan.

Ti-Dindaan wiɲɲu dal

¹⁵Óooo! Ba wiɛŋɔ ɔ̀n bulifi dee! Ti-Dindaan wiɛŋɔee tóobiń. Nɔ dòn kí nàań tikɔkɔ, ɔ̀ lăa nyānní Mɔɔŋkɔdaan cee ní kí dāań.

¹⁶An kaa sá ti-nimbilaaliyin ní tijin wánkì, ní mmɔn nì dipɔɔpindi yíkì ti-Nimbɔti diikunaaa?

¹⁷Iwambool in bi búlee dòn kitiŋin ki sū. Cakalaabi poon kūń, adiin ɔ̀n poon bi kpáafí tijinee líti, di sá yii bilee kaa ti bí.

¹⁸Pilifimaan tiwanɔkuti nín bí ki yáŋkí puee! Inaa kaa ti nyí laakin pú i lăa túlee, di sá yii timool kaa ti bí í ɔ̀mó. Ipíi gba bíi jĩn falaa.

Unimbɔti bɔnaatiliu bíi mée

¹⁹M-Dindaan, sii ní m kúuntí ki yí! Di sá yii ɔ̀mí wūń kuteeu pu mooti, aɔ̀milimbil wūń kusaau sufii kɔkɔ.

²⁰Ipeel gba fèefi ki nyàab-si, di sá yii ibun fóotì. ɔ̀mí wūń kuteeu pu mooti.

Joël 2

Ti-Dindaan wiɛŋɔ tóobiń

¹Ní búńmaan dikantándi Siyɔn tiŋkin, kúuńmaan mɔn m-circir jool pu. Kitiŋee pu nib kɔkɔ wunti ń fáa dijinjikil, di sá yii ti-Dindaan wiɛŋɔ dòn, ɔ̀ tóobiń gba.

²Dibɔmbɔŋkpaandi wiɛŋɔ dee ɔ̀-ɔ̀baba, atagbambɔn nì dipòńdi wiɛŋɔ dee. Inaaki janjakitil dòn. I pɔɔ ní ki wīkí bòm, a lè kii kunyeeu di mó ki bíiń ajoon puee. Baa láa pée ká mĩn ki ká ní ki pée gíti kpá kí ká mĩn jaanjaan kí nĩn cáa cá abin abin.

³I-nyɔkɔpuee, ɔ̀mí di wù, ní i-boon púee, aɔ̀milimbil nàantí. Kí wàatí í jítée, kitiŋ nĩn sòm kii Eedeen kpaabuee ní, ama i nĩn jítì ki dóyee, an kpántì kii kuteeuee. Tiba nì tiba kaa ɔ̀n kí ɔ̀mátí kí nyā i-ɔ̀aan.

⁴I yaa páańnée, a lè kii itaamuee ní, ní i sán kii bitanjakaliibee.

⁵I gà kuwoou kii janɔɔɔkub di dàb ki póotí ajoonee, a lè kii ɔ̀mí di yaa wù timool, an pòol puee. I dòn kii dijanjakitil dín pɔɔ ki tātì gbāań dikòndi puee.

⁶I yaa páańnée, anibul kɔkɔ kòd dinyoondin ní, ní ɔ̀-ɔ̀mbiɔyi ń cúu kpántí.

⁷I sán kii bibaatandambee, ní ki dàb agun kii bijanjaliibee. Báa ɔ̀ma pée túl u-saŋɔ ní cáa ki cá, kaa kpèetí kí dī laaba pú.

⁸Uɔ kaa pìkìl u-juti, di sá yii báa ɔ̀ma tàkā u-saŋɔ ní. Laakin aganlaka bée, niin ní bi cáti bi-saŋyi, ní tiba kaa ɔ̀n kí cúu-bi kí síiń.

⁹I gbáb kí bíiń kitiŋ pu, ki tɔkòntí digundi dín bi mán ki tú kitiŋee pu ki sán, ní ki dĩfí tɔkɔlabin ki kòd adiinni kii unaayuuyee.

¹⁰I yaa bāańee, kitiŋ cìŋkī ní, ní an bí kii kutagbɔŋu làá kiti kí lítée. Uŋmal nì ɲwìiń kpántí dibɔmbɔndi, ní iŋmalbijaa kaa ti wāl.

¹¹Ti-Dindaan lī u-janjakitiŋ nyɔkɔpu ki téen. U-janjakitiŋ ɲin tó u-marabee wīkí tikpil ní ki pōō. Di sá yii ti-Dindaan wiŋɲu dal sá ɲwiŋkpaan ní, ɲwiinee nyāŋkí ní ɲma di dāa ɲūn kí ɲmátí?

Tí fàtí gítimmaan ti-Dindaan cee

¹²Ti-Dindaan bí yii: «Nyunti bāań ní fàtí gítí m-cee nì ni-pɔbil kɔkɔ. Bóobmaan kinyɔkɔ, kí sōmaan ní kí gbàań-mi.

¹³An kaa sá ni-wampeenkaati ní ní catí, ama an sá ni-pɔbiliŋ ní ní kpántí.» Fàtí gítimmaan ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu cee. U sá ulaŋɲaŋfiti ní u-poon mō, waa gífi diŋuul malaa, ama ní u-ɲanti wīkí tikpil, ní ki bónti kí yànti ditafadaaldi din pu u sòońee.

¹⁴An yaa yí, u ɲūn kí kpántí u-landɔkɔŋu ní kí biĩn ni-pu. Niinee, ni dāa ɲūn kí cáań tijimpin nì ndaam saraau kí tī ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu.

Tí bóob kinyɔkɔ kí gbàań Unimbɔti

¹⁵Búmmaan dikantáandi Siiyɔn tiŋkin, bóobmaan kinyɔkɔ. Yíimmaan dikpafikpaandi.

¹⁶Yíimmaan samaa kɔkɔ bí kpāfi circir kpafil. Kpāfimaan bitikpilil nì binipɔmbi, kí kpāań mbipɔmu mun ɲáańee. Unimpucaan nì u-cal ń nyāńńi kunimpucandiin.

¹⁷Ti-Dindaan tɔntɔnliibi bisaraaŋaliibi ń yūl kunimbɔtidiin kipunyɔkɔ nì nsaraafan kansikin kí nīn sūn. Bí nīn lè yii: «Ti-Dindaan, sō timbi a-nibul saai. Taa yànti icoo ń cúú a-nibooliŋu. Taa yànti anibul ɲin kíńee ń nīn bèel-ti ki lè yii: <Bi-Nimbɔtiuee bí là?>»

Ti-Dindaan fōō u-nibul wimmeem

¹⁸Ti-Dindaan cáá u-tiŋki pu dineenkaandi, u súń u-nibul saai.

¹⁹U fōō u-nibul wimmeem ki bí-bi yii: «Too, m làá tī-ni tijin nì ndamam nì ɲkpam. Ni làá dāá jī kí díkí. Kí yòoń dín kí nīn cée, maa ti làá dū-ni kí líiń atimbun ɲin kíńee ɲí nīn bèel-ni.

²⁰M làá jà ni-nannanliibi bin nyāńńi ɲgan pú puee kí cūnni kuteeu pu laakin kūńee. M làá jà bin lī nyɔkɔpuee kí tō Nyaam mɔɔl poon, ní kí jà bin kíń ki pá boonee kí tō Meediiteerane ɲiŋkuun. Niin ní bijanjalibi bin kpīyee làá sūu kí nūukì, di sá yii bi ɲá-ni inikpiti tikpil.

²¹Sii kitiŋ, taa fāŋkì! Yànti án nīn mōń-si á nīn fàal, di sá yii ti-Dindaan túń atunkaan.

²²Ipeel, ní taa fāŋkìmaan. Kuteeu pu mooti bíi túkù ki sòm fífil. Isufi bíi lòoń, ní fiigi nì fiinyi sufii mun lòoń sàka saka.

²³Níñ bímaan mmɔnni, Siiyɔn yab, níñ fàalmaan ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu pu, di sá yii u tī-ni ukpaasiitaa kí fī-ni. U yānti ukpaasiitaa nì useetaa nīn tiɲan kii dooooyee.

²⁴Tijimpin gbí dinaapaal pu, ní ndamam nì ɲkpam gbí tilɔn ki féén.

²⁵M làá fàtī téeɛn-ni ni-kpaajinti tin ní anaakitɔmbil nì inaakitoon nì inaakicaan nì inaaki dūu ɲmóee. Man di nīn dū dijanjakitil gbanti ki tó ni-pu.

²⁶Ni làá jī kí díkí, ní kí nyɔɲkì man ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu un di tún atunnyaan ki tī-nee. Icoo péee gíti kpá kí jī m-nibul jaanjaan.

²⁷Niin ní nimbi Isirayeel yab làá béee yii m bí ni-kansikin. Man di sá ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu, ní maa cáá juti. Icoo péee gíti kpá kí jī m-nibul jaanjaan.»

Joël 3

Ti-Dindaan Fam làá kpákatiń

¹Mín boonee, m làá dāá yànti m-Fam ń kpákatiń unil sá kamaa pu. Ni-jipɔmbi nì ni-bisalib làá dāá kpánti m-bɔnaatiliibi. M làá dāá sòon nì ni-jaɲkpilib tidamintiil poon, ní kí dāá lēe m-bɔti kí dākà ni-nipɔmbi.

²M làá dāá yànti m-Fam ń kpákatiń kí kpáaɛ iyumbu bininjab nì binimpoobi pu.

³M làá dāá yànti maamaacikpaambi ń nyā kutagbɔɲu nì kitɲ pu. Fatiku nì ɲɲmi nì nnyiim tagbaɲɲi làá dāá nyā.

⁴ɲwìiń dāa kpánti dibɔmbɔndi ní uɲmal ń dāá mánti kii fatikuee, kí wàatī ní ti-Dindaan wiɲɲu ń nín bàń. Dinyoondi nì ɲwiɲkpaan dal dee ɲu-baba.

⁵Niinee, un kamaa yaa láa kúuɛ ki yíiń ti-Dindaan yindee dāa kánti difiil. Di sá yii Siiyɔn jool pu, Jeerusaleem tiɲkinee, biba làá dāá ɲmátí kí nyā nnaabu gbantín, kii ti-Dindaan nín lī puee. An dāa sá bin ní ti-Dindaan dāa yíińee ní.

Joël 4

Ti-Dindaan làá sòon atimbun bɔti

¹Ti-Dindaan bí yii: «Nyunti gbantee, m làá dāá fàtī gíiń Juuda nì Jeerusaleem timmu gaajati kí tī-mu.

²M làá dāá kóon atimbun kɔkɔ kí kpāfi ní kí cáá-bi kí sɛnti ditantakal din bi yfi yii <ti-Dindaan sá ubɔsoonlee> ni. Niin ní m làá sòon bi-bɔti, bi nín ɲá Isirayeel yab bin sá m-nibul nì m-fakalee puee. Di sá yii bi jìń-bi bi yāl ki kó atimbun aban, ní bi cúú m-tiɲki ki yākatì.

³Bi tó kasi ki yākatì m-nibul nib, ní ki dū mbininjabiyaamu ki nyáfi kí ɲmā kí pà nnimpulaakpaamu, ní ki dū nsapɔmbiyaamu ki nyáfi kí ɲmā kí dā ndaam kí nyò.

⁴Nimbi, Tiir nì Siidon yab, nì Fiiliistii tingbammu yab, ni nyàab-mi nì tilati ní? Ni là kí tò-mi ipõntoon níi? Báà ni yaa là kí tò-mi ipõntoon, m làá fàtíí gíiñ ipõntoon gbanti kí tō ni-pu ní malaa.

⁵Ni yōon m-nimbiliñ nì m-sindaariyau, ni kpáan m-gaajawanti tin pōō kudaau ee ki síiñ ni-waadiiññin.

⁶Ni dū Juuda nì Jeerusaleem timmun yab ki nyáfiñ Greeki yab, bí nīn dātīñ bi-tiñki.

⁷Ama man làá yòoní-bi laakin ni nyáfi-bee kí gíiñní, ní kí gíiñ tikpitil tin ni ñá-bee kí tō ni-pu.

⁸M làá dū ni-jipombi nì ni-bisalib kí nyáfiñ Juuda tiñkin yab. Bi mun làá gíiñ-bi kí nyáfiñ Sabaa yab, bīn bin kóò an dátèe. Man ni-Dindaan di lī mīñ.»

Kujaau nì ibɔsoon

⁹Bāakīmaan kí tükù atimbun yii: «Bóntímaan ni-ba kí cù kujaau. Tīmaan ni-baatandambi kunyannyaau. Bijanjaliibi kɔkɔ́ n̄ yīkì kí nīn cá kujaau.

¹⁰Dūmaan ni-kooni kí mósó ntàataajimu, ní kí dū ni-gɔtīi kí mósó ñkpamu. Uwɔfi n̄ lī yii: <M sá ubaatandaan!>

¹¹Dāammaan malaa, nimbi, atimbun ñin mǎntīi tú-tee yab, kóommaan kí kpāfi niin.» Ti-Dindaan, yǎntī a-baatandambi n̄ kpákatiñ.

¹²Ti-Dindaan bí yii: «Atimbun n̄ kíí n̄san, kí nīn còom̄ ki cá ditantakal din bi yīi yii <ti-Dindaan sá ubɔsoonlee> ni. Niin ní m làá kàl̄ kí sòon atimbun ñin mǎntīi tú-tee b̄ti.

¹³Dūmaan ugɔti kí bō kí nīn cēē, di sá yii tijincakaal bīñ. Dāammaan kí tāā-bi kí mǎtí, di sá yii mbòó ñun poon bi ñáan̄ fiinyi biliñ ki tēe gbí. Tilon gbí ki kīn̄ ki féén, di sá yii bi-kpitii wíiñ.

¹⁴Nnibiim nnibiim bí ibɔsoon tantakalin, di sá yii ñwiin ñun ti-Dindaan làá dāan̄ ibɔsoon tantakalinee tóobiñ.

¹⁵Ñwiñ n̄ uñmal kpánti dibɔmbɔndi, ñmalbijaa kaa ti wǎl̄.

¹⁶Ti-Dindaan téen̄ mpɔn doooo Siiyon̄ jool pu, u yǎnti bi gbīl̄ u-nyɔkɔ pu doooo Jeerusaleem. Kitiñ n̄ kutagbɔñu cīñkì! Ama ti-Dindaan wún̄ u-nibul pu, u sá kibalilañ ní ki tī Isirayeel yab.

¹⁷Niinee ni làá dāá béé yii m sá ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu un kóò Siiyon̄, m-circir jool puee. Jeerusaleem làá kpánti circir tiñki, ní binicambi kaa dāa gíti kóò ki-ni.»

Án làá fàtíí búti Unimbɔti nibul

¹⁸Iwiin gbanti poonee, ndamam làá dāá nīn pùub̄ ajoin pu, ní nnaabiim n̄ nīn còol̄ ñgbantamu pu, ní nnyim n̄ nīn pùub̄ Juuda bumbiyaamu kɔkɔn. Dinyimbunibil diba làá pún̄ ti-Dindaan diikun kí nīn yǎantí Sitiim tantakal.

¹⁹Binib kaa dāa gíti kóò Eejipiti tiŋkin, Eedoom tiŋki làá kpántí kuteepimpɪŋu, di sá yii bi ɲá tipɔmbɔti Juuda tiŋkin ki kũu maanyii bab.

²⁰Ama binib làá dāá nīn kóò Juuda tiŋkin kí nīn cáa cá jaanjaan, ní kí dāá nīn kóò Jeerusaleem tiŋkin abin abin.

²¹M lī yii bi sá maanyii bab, tiŋman, m lī mīn. Man ni-Dindaan, m kóò Siyyɔn tiŋkin ní.

Amos

Amos 1

¹Tibɔti tin Amoosi upikpaal un sá Teekoowa tiŋkinee sòõnee sò. Abin ali kí wàatĩ kitiŋ ñ cìŋkèe, ti-Dindaan nìn lēē tin u làá sòòn Isirayeel beel puee ɔti ki dàkà-u. Nyunti gbantee, Oosiyasi di nìn sá Juuda tiŋki ɔtiu ní Joowaasi jipɔɔn Jeerooboowaam nìn sá Isirayeel tiŋki ɔtiu.

²Amoosi nìn lī yii: «Ti-Dindaan téén mpɔn doooo Siiyɔn jool pu, u yānti bi gbĩ u-nyɔkɔ pu doooo Jeerusaleem. Niinee kupikpaau mooti fáarh, ní Kaarmeel jool pu mooti kũh.»

Ti-Dindaan wòõñ Isirayeel yab nì abee ŋin pìlĩh-bee *Siirii yab*

³Ti-Dindaan nín lī puee sèé: «Damaasi yab ŋá ikpiti tikpil, bi gíti ŋá an jítì mara pu. An puee m nín pée síh kí ŋá puee, mín ní m làá ŋá. Bi dū apinjal ŋin inaa dátí ki kpátí atannaapikee ki nàñ Galaadi yab.

⁴An puee m làá sēē Asayeel beecindi ŋŋmi, Been-Adaadi beecindi làá wà kí lítí.

⁵M làá wī Damaasi tiŋki punyɔkɔki kpàlkaati. M làá kúntí ikpiti tantakal tiŋki ɔtiu, nì un kã mmɔn tiŋki pu dibeelee, ní kí yànti bí cúú Aram yab kí cùnni Kiiri tiŋkin kuyunɔ.» Ti-Dindaan di lī mín.

Fiiliistii yab

⁶Ti-Dindaan nín lī puee sèé: «Gaasaa yab ŋá ikpiti tikpil, bi gíti ŋá an jítì mara pu. An puee m nín pée síh kí ŋá puee, mín ní m làá ŋá. Bi cáá ditimbummɔndi nib ki nyáfih Eedoom tiŋkin yab.

⁷M làá sēē Gaasaa tiŋki gundi ŋŋmi, ní ki-beeciŋŋi ñ wà kí lítí.

⁸M làá kúntí Asidoodi tiŋki ɔtiu, nì un sá Asikeelɔn tiŋki ɔtiuee. M làá dū m-ba kí bíití Eekrɔn yab, kí yànti Fiiliistii yab ñ kúntí.» Ti-Dindaan Unimbɔti di lī mín.

Tiir yab

⁹Ti-Dindaan nín lī puee sèé: «Tiir yab ŋá ikpiti tikpil, bi gíti ŋá an jítì mara pu. An puee m nín pée síh kí ŋá puee, mín ní m làá ŋá. Bi cáá ditimbummɔndi nib ki nyáfih Eedoom tiŋki yab, kun puee baa dū kunabitiiu poondi ki yíih tiba.

¹⁰M làá sēē Tiir tiŋki ŋŋmi, ní ki-beeciŋŋi ñ wà kí lítí.»

Eedoom yab

¹¹Ti-Dindaan nín lī puee sèé: «Eedoom yab ŋá ikpiti tikpil, bi gíti ŋá an jítì mara pu. An puee m nín pée síh kí ŋá puee, mín ní m làá ŋá. Bi kùl ki bīh bi-nabiyaamu Isirayeel yab boon nì ntàataajimu. Baa pée súh bi-saai báa fihi. Bi fōō mbum an kaa kúntí, bi-ŋuul kaa cáá yii an sōŋkì.

¹²M làá sēē Teeman tiŋki ŋŋmi, ní Bɔsiraa beeciŋŋi ñ wà kí lítí.»

Amɔn yab

¹³Ti-Dindaan nín lī puee sèé: «Amɔn yab ná ikpiti tikpil, bi gíti ná an jíti mara pu. An puee m nín péé síhí kí ná puee, mín ní m làá ná. Kun puee bi pūtì Galaadi tiŋkin pɔdambi kí n̄mā kí wàaŋ bi-tiŋki.

¹⁴M làá sēē Raaba tiŋki gundi n̄n̄mi, ní ki-beeciŋŋi n̄ wà kí lítí. An dāa sá ikuŋkuunti n̄ kujaau wiŋŋu dal, utaa n̄ kubuŋkpaan̄ŋu kun pōyee wiŋŋu ní.

¹⁵Bi làá dāa cúú bi-bɔtiu, kí kpáaŋ u-kàlɪŋkpilib kí cunn̄i kuyuŋu.» Ti-Dindaan di lī mín.

Amos 2

Moowaab yab

¹Ti-Dindaan nín lī puee sèé: «Moowaab yab ná ikpiti tikpil, bi gíti ná an jíti mara pu. An puee m nín péé síhí kí ná puee, mín ní m làá ná. Bi wūŋ Eedoom bɔtiu kpabiŋ an kpánti n̄fantam.

²M làá sēē Moowaab tiŋki n̄n̄mi, ní Keeriyooti beeciŋŋi n̄ wà kí lítí. Moowaab yab làá kpú kuwookpaan̄ŋu n̄ ijanjakun̄kuunti n̄ iyin dibúndi poon.

³M làá kpò bi-bɔtiu, kí kpáaŋ u-kàlɪŋkpilib dicilpu.» Ti-Dindaan di lī mín.

Juuda yab

⁴Ti-Dindaan nín lī puee sèé: «Juuda yab ná ikpiti tikpil, bi gíti ná an jíti mara pu. An puee m nín péé síhí kí ná puee, mín ní m làá ná. Bi fá m-marab, kaa nóó m-koobiliŋ. Kii bi-naanjab nín n̄n̄ nóó awaa n̄i kíil-bi puee, mín ní bi yānti awaa gbanti mun kíil-bi.

⁵M làá sēē Juuda tiŋki n̄n̄mi, Jeerusaleem beeciŋŋi làá wà kí lítí.»

Isirayeel yab

⁶Ti-Dindaan nín lī puee sèé: «Isirayeel yab ná ikpiti tikpil, bi gíti ná an jíti mara pu. An puee m nín péé síhí kí ná puee, mín ní m làá ná. Bi nyáfí deedeedaan kí ká animbil, ki nyáfí usoodaan kalaa nimbiliŋ

⁷Bi nyiliti uwɔfi yil ki gùl̄ ntamin, kaa sòon̄ unandaan bɔti deede. Unil n̄ u-jipɔɔn̄ kpáfí usapɔɔn̄ pu, ki náaŋ mín ki bíil̄ man circir yindi.

⁸Ipaan in kɔkɔ pu bi jáaŋ Unimbɔtee, abɔkuti n̄n̄ bi fōol̄ toolima bisoodambi ceeyee pu ní bi dò, ki nyù ndaam min bi fikēe bi-Nimbɔtiu diikun.

⁹Ama bi-puee m n̄n̄ kúnti Amɔɔr yab. Binib gbanti n̄n̄ kpílifi ní ki yàa kii seedir n̄ seeni sufiiyee. M kúnti bi-kɔkɔ pílpi.

¹⁰Man di nyántiŋ-ni Eejipiti tiŋkin, ki kpōotì-ni abin imuŋku ili kuteeun ní n̄mā kí fōo Amɔɔr yab tiŋki.

¹¹M lēē ni-jipɔmbi biba bí nīn sá m-bɔnaatiliibi, ki lēē ni-naacimpɔmbi biba bí dū bi-ba kí sú-mi. An kaa sá mimmaaa, Isirayeel yab?» Ti-Dindaan di sòòñ mín.

¹²Ama ni nyūnti bin dū bi-ba ki sú-mee ndaam, ki pīn m-bɔnaatiliibi nsan yii bí taa ti nàatī m-boti.

¹³«An puee m làá tãā kí mátí-ni, kii tɔrɔku un tú tiwan tikpilee nín tà ki mátí tin kɔkɔ dō u-saŋɣu pu puee ní.

¹⁴Binib bin yábee kaa làá dāá ŋmā kí sān kí ŋmátí, bipɔɔbi pɔŋɣu kaa làá kèetī-bi, bijanjamɔntiibi kaa làá dāá ŋmā kí fī bi-manfal.

¹⁵Upintɔl kaa làá dāá ŋmā kí yūl kí tō. Un ŋūn ki sánee kaa làá dāá ŋmā kí sān kí ŋmátí. Utanjakal kaa làá dāá ŋmā kí fī u-manfal.

¹⁶Ujanjal un cáá dibaatandee làá dāá dū u-janjawanti kí fá, kí sān kí kátí ŋwiin gbanti». Ti-Dindaan di lī mín.

Amos 3

Unimbɔti làá dáál u-nibul tafal

¹Isirayeel yab, nimbi bin di sá kudicaŋu kun ti-Dindaan nyántiń Eejipiti tiŋkinee, pīlifimaan tin ti-Dindaan cáá kí sòòñ ni-puee.

²«Kitiŋ pu dicaŋgi kɔkɔ poonee, nimbi baba ní m lēē ki kpèé. An pu ní m làá dáál ni-tafal ikpiti in kɔkɔ ni ŋáanee pu.»

Unimbɔti yaa sòońee, u-bɔnaatiliu kaa ŋūn kí nīn ŋmí

³Binib bili cá nsan kaa kpáfi ki sòòñ ki bóntàaa?

⁴Gbikinti yaa kaa ká upeel kí cúú, u làá nīn sūn kupɔɔun fámaaa? Kigbikintibiki yaa kaa cúú tiba, kī làá nīn bí ki-kɔŋkooŋŋun ki mùuńaaa?

⁵Kutaliŋɣu sàtī unoon fám baa dū tiba kí pílaaa? Kutaliŋɣu mun tòó fám kaa péé sàl báa tibaaa?

⁶Bi búń dibaŋwul kitiŋin tifaandi kaa cúfí binibaaa? Dinimbinaamandi kóòń kitiŋin kaa nyánní ti-Dindaan ceeee?

⁷Mín mbaantiim ní ti-Dindaan kaa ŋáań tiba kaa lēē ki dàkā u-tontɔnliibi bibɔnaatiliibi.

⁸Gbikinti yaa téénee, ŋma sá-u ní kaa làá fàŋkì? Ti-Dindaan Unimbɔti yaa sòońee, ŋma làá yí kaa làá nàatī?

Samaarii bɔsooŋyi

⁹Asidoodi tiŋki beeciŋgi yilpu nī Eejipiti tiŋki beeciŋgi yilpuee, ní bāakìmaan kí lī yii: «Kóoń kí kpāfimaan Samaarii jooŋgi pu kí kpèè fikil fikil un bí kitiŋ gbantinee, nī tipɔmboti tin ŋáań ki-nee!»

¹⁰Ti-Dindaan di lī yii: «Samaarii yab kaa nyí kí tō ditummontiil. Tiwanfikikaal nì tinaayuwan ní bi kùl ki gbéeñ bi-dimontiñ poon.»

¹¹An pu ní ti-Dindaan Unimböti sòon sii Samaarii tiñki pu ki lī yii: «Unannanli làá dāá màntí tū a-tiñki, kí gbākal a-pɔŋɔ nì kí fūkul a-dimontiñ wanti.»

Difiil nín bí la dee?

¹²Ti-Dindaan nín lī puee sèé: «Gbikinti yaa cúú upiiyee, upikpaal dátí ayaka ali nì kitafakatii ní kí fōō u-nyɔkɔn. Mìn mbaantiim ní bi làá dāá fī Isirayeel yab bin kóò Samaarii tiñkin, ki dō dijal pu àá ndoo puee.»

Ti-Dindaan kpáafi Isirayeel yab

¹³Ti-Dindaan Unimböti, Unimböti Mpɔŋkɔdaan nín sòon puee sèé: «Ní pīlifimaan kí dū tibɔkpaafikaal nee kí nàatī Jaakɔb naantiibi.

¹⁴Nwiin ɔun m làá dāá dáal Isirayeel yab tafal bi-kpitii puee, m làá dāá gbá kí wīl isaraafan in bí Beeteel tiñkinee kɔkɔ. M làá dāá gbá kí kéetí nsaraafan yinyi ní í nīn kíñ ki dō kitíñ.

¹⁵M làá dāá wīl bi-dikpaanɔŋi, nì bi-diwaammu. M làá dāá wīl adiin ɔin pu bi nákan akuntinyin ki nyáanti-ɔee, adikpaan kɔkɔ làá dāá lítí.» Ti-Dindaan di lī mīn!

Amos 4

¹Nimbi Samaarii yab nimpoobi, nimbi bin jíñ ki gbīfīñ kii Baasan tiñkin nasaliyee, ní pīlifimaan tiböti nee. Ni mùul biwɔfib, ki sàantí binandambi ní ki lī ni-calib yii: «Ní cáañ ndaam tí nyò!»

²Ti-Dindaan Unimböti un bí circiree, pūtí ki lī yii: «Nwiin bí ki dōon, bi làá dāá dū ipiin kí lòkɔ-ni, kí dáal-ni kí kpááá búntí kii njɔmpiin nín cútí ujɔm puee ní.

³Kitíñ guɔŋi laakin bátí bátí lítèe ní bi làá dī kí cáá-ni kí nyāntí, báà ɔma í nīn kpèe u-nimbiin. Bi làá dāá cáá-ni kí tō ɔgan pú.» Ti-Dindaan di lī mīn!

Inyimɔn nimbötinool

⁴«Ní cùmaan Beeteel tiñkin kí já nì mi, kí cù Giilgaal tiñkin kí mòtí já nì mi tikpil. Ni yaa bàñ kutaafaauee, ní cáañ kuwanɔkuluu kí ɔá-mi saraa, ní ɔwintataatee ní cáañ ni-saalaatiiti.

⁵Ní wà kpɔnɔb bin bi ɔá ɔkpɔnɔnyɔkɔee nsaraafan pu kí ɔá ijaam saraabi. Ní bākí kí tükù báà ɔma nlaamontiim saraabi bin ni ɔá ki tī-mee, kun puee nimbi Isirayeel yab nín là puee dee!» Ti-Dindaan Unimböti di lī mīn.

Ti-Dindaan kpáafi Isirayeel yab ki gī

⁶«Ni-tiñkpaammu kɔkɔnee, m yāntí ɔkùm cúú-ni, ki ɔmīntí-ni tijin ni-timbilimmun, ama ní naa fātí gítíñ m-cee.» Ti-Dindaan di lī mīn.

⁷«Maa yāntì utaa jōō ni-satin ki tin sāl inmal ita kudiceeu n bān. M yāntì utaa nīn kitiŋ kiban kaa yāntì u nīn kin kínee poon, ki yāntì utaa nīn bukpaabubon, ní bun nì u nīnee kpaajinti kūn.»

⁸«Ntimu tikpil nib yíkì ki cūti kitiŋ kiban ki kpintì ki nyàab nnyim kí nyò, ama kaa ká ki nyūn ki bál, nì mín kòkòee, naa fātì gítì n m-cee.» Ti-Dindaan di lī mín.

⁹«M dū iween ki tó ni-kpaajinti, di sá tì dáá yú tisatin kaa láá bīn ní ki bī kōō àá ki bī sù. M yāntì inaakitooon n̄mó ki bīl ni-kunfaati nì fiinyi sufii kpaan̄ji, nì ni-fiigi sufii nì ni-ɔliifi sufii, ama ní naa fātì gítì n m-cee.» Ti-Dindaan di lī mín.

¹⁰«M dū bilbil kúm ki tó ni-waŋkuti pu kii m nín nīn n̄á pu Eejipiti tiŋkinee. M yāntì binannanliibi kūu ni-nipombi, ki cūti ni-taamui ki cáa búntì. M yāntì ni-nikpiliŋ sūu ki núukì ki kó-ni fiŋfiŋ ni-naapaal pu, ama ní naa fātì gítì n m-cee.» Ti-Dindaan di lī mín.

¹¹«M n̄aān ni-kansikin biba, a lī kii m nín nīn n̄aān Soodoom nì Goomoora timmu puee. Ni-kansikin bin n̄mátèe sá kii kisanteei kin bi tātèe ní, ama ní naa fātì gítì n m-cee.» Ti-Dindaan di lī mín.

¹²«An puee Isirayeel, kpèè m nín làá n̄á-si puee sò. Kii tin m làá n̄á-see puee, á bóntí a-ba kí cīití man a-Nimbótiu.»

¹³Di sá yīi ún di náān ajoin, ki náān kubuŋu, ki lèekì tin u làá n̄ee ki dàkà unil. U dù n̄wiimpu kí kpántí kunyeeu ní ki tókó kitiŋ kòkò yilpu ki còom̄. Ún ní bi yīi yīi: <Ti-Dindaan, Unimbóti Mpɔŋkɔdaan>.

Amos 5

Ti-Dindaan sūn Isirayeel yab pu

¹Isirayeel yab, pīlifimaan tiboti nee, n̄kpīisilan n̄un m làá gāa ni-pu nee.

²Isirayeel bí kii usapɔon un kpī ki dō gbàlaayee ní. U líti ki dō ki gítì kpá kí yíkì. U pée gbíntì ki dō u-tiŋki pu ní báa ubo kaa bí kí yòon-u!

³Di sá yīi ti-Dindaan Unimbóti nín sòon Isirayeel nibul pu puee sèe: «Kitiŋ kiba yaa tú bijanjaliibi kutuku, bijanjaliibi dilaataal di làá kinní. Kitimbilii kiba yaa tú bijanjaliibi dilaataal, bijanjaliibi saalaa di làá kinní.»

Unil yaa kaa kpántì u-ba, u kpá kí ká difiil

⁴Ti-Dindaan nín sòon nì Isirayeel yab puee sèe: «Ni yaa là kí nīn bi dimanfalinee, nyàabmaan-mi.

⁵Ama ní taa nyàab-mi Beeteel tiŋkin, kí taa cù Giilgaal tiŋkin, ni-taal n̄ taa t̄ā Beerseeba tiŋkin. Giilgaal yab kòkò làá búntí kuyun̄u, ní Beeteel, Unimbóti diiku n̄ kpántí kuwaadii.»

⁶Ni yaa là kí nīn bí dimaṅfalinee, nyàabmaan ti-Dindaan. An yaa kaa sá mín, u làá dāá jēetí Jooseefi yab pu kii ṅṁmee. U làá wà ti-kòkò Beeteel tiṅkin, ní bāà uniseen dāa kpá kí gbíntí-ṅu.

⁷Ni yāntì ibaamɔn tūṅkì kátí kati, ní kaa dū tin bí deedeeyee ki yííń tìba!

⁸Ún di náán kuṅmalbicukuu kòkò. Ún di yàntì dibɔmbɔndi ń kpántí ntaafaawalifi, ki yàntì ṅwiimpu kpántí kunyeeu. Ún di yíi tiṅku nyim ní ki cáá-mì ki yàantí kitiṅ pu. Ún ní bi yíi yíi <Ti-Dindaan>.

⁹Ún di yàntì bí nàān upɔɔl, ní kí nàān kitiṅ kin bi mán digundi ki túee.

¹⁰Bi ná un sòòṅ tibɔti ti-puee, kaa là bi-nimbil ń wāl bin sòòṅ ibaamɔnee.

¹¹Ni mùul binandambi, ki fòol bi-kpaajinti diṅandi. An puee naa làá kó adinyaan ṅin ni mán ki yóòṅee poon, kaa làá nyè ni-fiinyi sufimɔntiṅ ṅin ni kùṅee damam.

¹²M nyí ni-kpitii nín wīkí tikpil puee, nì ni-yìntitam nín gíti lákatì mara pu puee. Ni sá deedeedambi nannanliibi, ki fòol tiwampɔkaal tin bi cáa ṅēēb ni-nyɔmmuee. Ni pìntí nsan ibɔsoon laṅki bí taa sòòṅ biwɔfib bɔti.

¹³Nyunti gbanti sá mbusu yuntiṅu ní, an pu ní un sá ucinṅitee kíń ki ṅmí.

¹⁴Ní nyàabmaan kí nīn ṅáān tin ṅāṅee, kí fàtì ni-boon kí tī ikpiti. Niinee ni làá nīn bí dimaṅfalin, ní ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔṅkɔdaan ń lafun nín bí ni-cee, kii nimbi ni-ba nín lè puee.

¹⁵Nín námaan tikpitil, kí nīn nēēn tiṅan. Ní nīn sòòṅ tibɔti ti-pu ibɔsoon laṅki. An yaa yíi, ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔṅkɔdaan làá sɔ nimbi Jooseefi yab bin kíń nee saai.

¹⁶An puee ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔṅkɔdaan, ti-Dindaan nín lī puee sèé: «Bi làá dāá nīn gbìl nsiim pu imɔṅkijaa kòkò pu, dituweel làá dāá nīn gà adan kòkò pu. Bi làá dāá bòotín bikpaabi kusaau bí dāān dinisibil, ní kí yííń bin gà ikpiisilaneé bí dāá gāā.

¹⁷M yaa láa jíti ni-kansikinee, binib làá dāá nīn gà ikpiisilan ni-fiinyi sufii satin.» Ti-Dindaan di lī mín.

Ti-Dindaan wiṅṅu dal

¹⁸Mbusu dɔ ki cí bin kā ki cí ti-Dindaan wiṅṅuee! Ti-Dindaan wiṅṅu gbanti làá dāá nīn sá ba ní ki tī-ni ní? Nju làá dāá nīn sá dibɔmbɔndi wiṅṅu ní, kaa sá ṅwalifi wiṅṅu.

¹⁹Nju sá kii unil nín sán gbikinti kí cùú tū digbiṅgbil nsanni puee ní. Àá u nín kùṅ u-dumpu ki dū u-ṅal ki nyī digundi ní ukoobu jú-uee ní.

²⁰Ti-Dindaan wiṅṅu dāa sá ṅwalifi níi? Aayee, ṅu dāa sá dibɔmbɔndi ní, ṅu dāa bòn ní kpìmm, ṅuaa dāa wāl bāà fiii.

Unimbɔti kaa là Isirayeel yab jaamii

²¹M ná ni-jiŋaalib, maa pée là kí wāl-bi. Ni-kpafiŋ kóò m-poon ki lèekī baadakam.

²²Bisaraawokaabi nì tijimpin saraabi bin ni ɲáań ki tìl-mee kaa fáatiń-mi. Ni-waŋkuti tin bí màlmal ni cáa ɲáań-mi saraayee, maa fàtī kpèé gba.

²³Ní kpáań ni-laŋyi wookuee kí nyā niin. Maa ti là kí gbīl ni-bati pu.

²⁴Ama ní yàntī ibaamɔn ń nīn pùuɓ kii nnyimee, ní tin bí deedeeyee ń nīn bí kii mbun ɲun kaa fótée.

²⁵«Isirayeel yab, ni nín nīn ɲá abin imuŋku ili kuteeunee, ni nīn ɲá tiwaŋkuti nì tijimpin saraabi ki tī-maaa?

²⁶Ama dín pu nee, ni tūntí awaa ɲin nimbi ni-ba kpítèe, din ni yī Siikuuti di sá ni-bɔti nì ni-nimbɔtiuee, nì din ni yī Kiiyuuni di sá ni-ɲmalbijau nì ni-nimbɔtiuee.

²⁷An puee m làá cáá-ni kí cùnɔni kuyuŋu laakin dátì ki jítiń Damaasee.» Ti-Dindaan di lī mīń. U-yindi di sá Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan.

Amos 6

Bin dàkafī yii tiba kaa ɲūń kí bàń-bee

¹Mbusu dō ki cí nimbi bin kóò Siyɔn jool pu ni-pɔbiliŋ sòmee, nimbi bin kóò Samaarii jool pu kaa fàŋkí yii tiba ɲūń kí ɲá-nee. Binib lī yii atimbun kɔkɔ kansikinee, nimbi di lī, ní ni-nabiyaamu Isirayeel yab kpèé ni-pú!

²Ní cùmaan Kalnee tiŋkin kí kpèè! Niinee ní cù Amaati kitiŋkpaanɲin kí kpèè. Mīń boonee, ní sɔntī Gaati tiŋkin Fiiliistiy yab cee. Ni sòń ntimu gbantaaa? Ni-tiŋki wāā ki jítiń bi-tiŋkaaa?

³Ni nín bí téekí mbusu wiŋɲu ń taa bàń kɔŋkɔneee, ni bí yī tipɔmbɔti wiŋɲu ń bàń malaa dee.

⁴Ni dō idoomɔnti in pōs kudaauuee pu ki dō ni-lambammu pu ki ɲmóò ni-picaŋkpunti pibiliŋ nì ni-nacaŋkpunti nabiliŋ nanti.

⁵Ni bòs kubeeu ki gà ilan. Ni mós tiwambɔkaal tipɔn kii Daafiidee.

⁶Ni nyù ndamam asambikpaan poon, ki ɲmìtī ikpafi in sófèe, ama naa bí ki sūń mbusu un dòn Joosefi yab puee pu.

⁷An pu ní kɔŋkɔneee, nimbi di làá nīn sá bipeepeekaabi bin bi làá cúú kí cùnɔni kuyuŋuee. Ní nimbi biwutijoodambi kitil nee ń kúntí.

Samaarii tiŋki làá wī

⁸Ti-Dindaan Unimbɔti, Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan pūtì ki lī yii: «Isirayeel yab lambil kóò ki dóotí-mi, m ná bi-dimɔntiŋ. An puee m làá dū Samaarii tiŋki kí ɲá ki-nannanliibi ɲaan.»

⁹Binib saalaa di yaa kìn kudicaŋu poon, bi làá kpú.

¹⁰Bi-nabiki làá nyāntí bi-wuntee kí wà ŋŋmi. Ubo yaa kìn ki bí poon diikunee, kinabikee làá dāá bàlifi udaan yii: «Ubo gíti bí ki kútì a-pu niinaaa?» Ní ún ñ dāá kíi yii: «Aayee, ubo gíti kpá.» Ní kinabikee ñ dāá lì yii: «Nymíl fónfón! Ubo ñ taa ti pútí ti-Dindaan yindi!»

¹¹Di sá yii ti-Dindaan yaa pée tī maree, adikpaan wūtī ní kí líti, ní ndiwaamu ñ fáá iwèéñ.

Dijajil mili pu fám

¹²Itaamu sán atañkpajal puɔɔɔ? Inaa kù atañkpajal puɔɔɔ? Kin ba ɣá ní ni dū ibaamɔn ki kpánti tilool, ki dū tin bí deedeeyee ki kpánti ntuntun?

¹³Ni bí ki fàal ni nín jáń ki fōō Loo-Deebaar tiŋki, an dàkà yii kitiŋ kin kaa bí tibanee pu. Ni bí ki lì yii: «Timbi ti-ba pɔŋŋu pu ní ti jáń ki fōō Kaarnayiim tiŋki, an dàkà yii Iyin ili tiŋki.»

¹⁴Ama man ni-Dindaan Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan nín lī puee sèé: «Isirayeel yab, m làá yànti ditimbundi diba ñ jáń-ni ní kí nà-ni, kí yòon Leeboo-Amaati tiŋki ŋgan pú kí tin cáá bà Arabaa buŋŋu ŋgiil pú.»

Amos 7

Dileedakal dipeepeekaal: inaakitoon

¹Ti-Dindaan Unimbɔti nín nìn lēē tin ki dàkā-mee sò. U nìn bíi nāantí inaakitoon. An nín sá ŋyunti ŋun bi gāā ubɔti taamui mooti ki dóò ní timool fātii kíi ki bíi tókùee.

²Inaakitooonee nín dāa ŋmó kitiŋee pu mɔsɔnti kɔkɔee ní m bí yii: «Ti-Dindaan Unimbɔti, m gbāam-si ní, dū a-nibul kpitii kí pō-bi. An yaa kaa sá mín, mana ní bi làá ŋmátí, bín bin kaa pée náan nee?»

³Ní ti-Dindaan kpánti nlandɔkɔ ní ki bí yii: «Án kaa làá bàn mín!»

Dileedakal dililitiil: ŋŋmi

⁴Ti-Dindaan Unimbɔti gíti lēē tibɔti tiba ki dàkā-mi. U nín cáá ŋŋmi ki sòon u-nibul bɔti. Ŋŋmifaam nín yānti nnyim min dō kitiŋ taapuee fótii ní ki wùn Isirayeel tiŋki búkú buku.

⁵Niinee ní m bí yii: «Ti-Dindaan Unimbɔti, m gbāam-si, yàntē! Yaa sá fám, mana ní a-nibul Isirayeel yab bin kaa náan nee làá ŋmátí?»

⁶Ní ti-Dindaan kpánti nlandɔkɔ ní ki bí yii: «Tin bí nee mun kaa làá bàn mín!»

Dileedakal ditataatiil: ŋŋmiiŋmantikaa

⁷Tin ti-Dindaan nín gíti lēē ki dàkā-mee sò. U nín yú digundi diba caŋin ki ɣúb ŋŋmii ŋun bi cáa ŋmànti kí kpèè yii digundi tèēnaaa, dàa tèēnee.

⁸Ti-Dindaan bālifi-mi yii: «Amoosi, ba ní a wāl?» Ní m kíf yii: «M wāl ηηmii ηun bi cáa ηmànti kí kpèè yii digundi tèēnaaa, dàa tèēnee ní.» Ní ti-Dindaan nìkì ki bí yii: «Kpèè, m làá dū ηηmii nee kí ηmànti kí kpèè yii m-nibul Isirayeel yab tèēnaaa, baa tèēn, di sá yii maa làá ti dū bi-kpitii kí pō-bi.

⁹M làá kúntí ipaan in pu ní Isaaki naantiibi ηáań saraabee, kí nàań Isirayeel yab circir paanyi, ní kí já nì uboti Jeerooboowaam dican̄kun yab.»

Bi jìñ Amoosi Beeteel tiŋkin

¹⁰Amasiya un nìn sá Beeteel tiŋkin usaraaŋakpilee nìn tú bí tükù Isirayeel bōtiu Jeerooboowaam yii: «Amoosi bí Isirayeel yab kansikin ki bí gbì a-tapu. Binib gī nì tiboti tin u bí ki sòōnee.

¹¹Tiboti tin Amoosi sòōnee sèé: <Bi làá kpò Jeerooboowaam kujaaun, ní bí dāá cáá Isirayeel yab kí cūnni kuyuŋu bí nīn dátìñ bi-tiŋki.>»

¹²Niinee ní Amasiya bí Amoosi yii: «Sii un wālee, yīkì doo kí nīn gítí Juuda tiŋkin. Niinee, a ηūh kí nīn nàatī tiboti kí nīn kāntí ki jīh.

¹³Ama á taa ti nàatī tiboti Beeteel tiŋkin doo! Di sá yii doo sá uboti circir paan̄ŋu laŋki, dibeel nimbōtidiiku ní.»

¹⁴Ní Amoosi kíf Amasiya yii: «Maa sá ubōnaatil, kaa tí nyánni bibōnaatiliibi kitil diban. M sá upikpaal ní ki kpèé siikoomc̄or sufii.

¹⁵Ama ní ti-Dindaan cúú-mi ki páatì m-piili boon ní ki bí yii: <Cáá m-bōti kí nàatī m-nibul Isirayeel yab.>

¹⁶Ama sii Amasiya bí-mi yii m̄ taa dū Unimbōti bōti kí nàatī Isirayeel yab, kí taa sòōh kí tō Isaaki naantiibi pu. Mīh̄ puee kōŋkōnee, pīlifi tiboti tin ti-Dindaan sòōh a-puee.

¹⁷A-nimpuu làá kpántí kilaakpaai kitiŋin. Bi làá kpò a-jipōmbi nì a-bisalib. Bi làá ηmànti a-kpaatanti kí dūú yàkatì kí tī biba. Sisi a-ba làá kpúnni kitiŋ kin yab kaa nyí Unimbōtee ni, ní bí cūnni Isirayeel yab kuyuŋu bí nīn dátìñ bi-tiŋki.»

Amos 8

Dileedakal dinanaatiil: asubil kukabiku

¹Ti-Dindaan Unimbōti nìn lēē asubil ηin mántèe kukabiku ki dākā-mi.

²U nìn bālifi-mi yii: «Amoosi, ba ní a wāl?» Ní m kíf-u yii: «Kukabiku nì asubil ηin mántèe.» Niinee ní ti-Dindaan bí-mi yii: «M-nibul Isirayeel mánti ki bàñ dikúntil. Maa ti làá dūú pō-bi.»

³Ti-Dindaan Unimbōti di lī yii: «Yaadalee ilan in bi gà dibeecindee làá dāá kpánti ikpiisilan. Anikpil làá dāá nīn wīkí tikpilku. Bi làá dāá dū anikpil kí fá an kōkō pu. Án làá dāá ηmīl an kōkō pu fōŋfōŋ!»

Binyampoobi nimbineeliŋu

⁴Nimbi bin tà biwɔfib pu ki còom̃ee, nimbi bin là kí kúntí binandambi kitiŋ nee puee, ní pīlifimaan tibɔti tin m làá sòoñ nee.

⁵Ni kã ki lì yii: «Ba dal ní uŋmapɔɔn jiŋaaliu làá nín jītí tí ŋmã kí nyāfi ti-kpaajinti dee? Ba dal ní ŋwiŋŋuŋfikaa làá nín jītí tí ŋmã kí nyāfiñ binib bilee dee?» Ti làá bàtī tiwaŋŋmantikaal wīŋŋu pu, kí gbéen animbil ŋmàntikaati nyingfiŋu pu, kí tútí ti-saniyab bí taa tí nīn ŋmàntī tiwan deede.

⁶Ti làá dū animbil kí dā unandaan ní kí dū kalaa nimbiliŋ kí dā usoodaan. Ti làá nyāfi kí kpáañ tijaliŋgbiti.

⁷Ti-Dindaan pūtī ní ki lī yii: «Kitiŋ kin pu Jaakɔb naantiibi gúntí bi-bee puee, m kpá kí súntí tin kɔkɔ bi ŋáanee pu.»

⁸An puee kitiŋ nee làá cìŋkì, ní ki-nib kɔkɔ ñ kàl̃ dikpool. Kii Eejipiti mɔɔl Niil nín yaa gbí an yíkí puee, míñ ní kitiŋ nee làá yíkì yilpu, ní kí fàtí lítí bòb.

⁹Ti-Dindaan Unimbɔti lī yii: «Nwiin gbantee, m làá dāá yàntī ŋwīñ ñ jēetí kuwiŋkaŋu pu, ní kí yàntī kitiŋ kɔkɔ ñ kó dibɔmbɔndin ŋwiimpu.

¹⁰M làá yàntī ni-jiŋaalib ñ kpántí akpoo ní kí yàntī ni-lan̄yi kɔkɔ ñ kpántí ikpiisilan. Báà ŋma làá dāá nīn pēē kpɔsatab ní. Báà ŋma làá dāá pēē kòol̃ diyibaakpandi kii unil jipɔmbaabil nín yaa kpī u kòol̃ puee. Nwiin gbanti làá dāá kúntí ñ ntuntun ní.»

¹¹Ti-Dindaan Unimbɔti di lī yii: «Nwiin bí ki dòoñ, m làá dāá dū ŋkùm kí tō kitiŋ nee pu. Nkùm làá dāá cúú binib, ama kaa dāá sá tijikaal kùm. Nnyinnyoo làá dāá cúú binib, ama kaa dāá sá nnyim nyinnyooŋu. Ama man ni-Dindaan nyɔɔbundi kùm ñ di-nyinnyooŋu di làá dāá cúú-bi.

¹²Binib làá dāá nīn tú ki yīñ an kɔkɔ pu, kí yíkì tɪŋku ubɔ kí cáá sãa un kíñee, kí yòoñ ŋgan pú kí cù ŋwīñ nyalan̄ki pú, ki bàà pēē nyàab̃ kí gbīl̃ man ni-Dindaan nyɔɔbundi ama kaa làá dāá ká.

¹³«Nwiin gbantee, bisapɔnnyaambi ñ binaacimpɔmbi làá dāá kpú nnyinnyoo.

¹⁴Bin kɔkɔ pūtī Samaarii waal yindi, bin lì yii: <Nì Daani waal yindi pu!> àà <nì Beerseeba waasaŋŋu yindi puee>, bi-kɔkɔ làá dāá lítí kaa làá ti yíkì.»

Amos 9

Dileedakal diŋmoonmootiil

¹M ká ti-Dindaan yú nsaraafan pu ki lì yii: «Gbá kí wīl̃ jaantalkub yilpu ní taapu ñ cìŋkì! Gbá kí wīl̃-bi bí lítí kí tàbitì bi-yiliŋ. Bi-kansikin bin kíñ kaa kpīyee, m làá dū ntàataajimu kí kpò-bi. Báà unil kaa làá dāá ŋmã kí sãñ, ní uniseen kaa làá dāá ŋmátí.

²Bàà bi yaa pòon kí kó ditan̄kpiilinaaa, m làá dāá cù niin kí fàtíí gíh̄n̄n̄-bi. Bi yaa láa tí jòm̄ yilpuw̄w̄, m làá dāá cù niin kí s̄int̄ín̄-bi.

³Bi yaa láa bál̄ Kaarmeel jool yilpu kúntí kuntaaa, m làá dāá cù niin kí cúūn̄-bi. Bi yaa láa s̄àn̄ ki bál̄ t̄in̄ku taapu m̄ taa ká-baaa, m làá dāá t̄ō t̄in̄kun koobuu ú j̄unt̄i-bi.

⁴Bi-nannanliibi yaa láa ján̄ ki p̄ók̄iñ-bi ní ki cúú-bi kuyūu ki c̄unn̄i bi-t̄in̄kinee, m làá dāá t̄ī-bi mara bí p̄òfi-bi. M-nimbil làá dāá n̄n̄ c̄ó bi-pu, kí ñá-bi tikp̄itil, kaa s̄á t̄in̄an.»

⁵Ti-Dindaan Unimb̄oti Mp̄on̄kodaan yaa gbēē kit̄iñee, k̄i c̄in̄k̄i ní, ní ki-nib̄ k̄ok̄o ñ k̄āl̄ dikpool. Kii Eejipiti m̄w̄l̄ Niil n̄n̄ yaa gb̄i an̄ ȳík̄i puee, m̄n̄ ní kit̄iñ nee làá ȳík̄i yilpu, ní kí fàtíí l̄it̄i b̄òb̄.

⁶U m̄án̄ u-k̄on̄kooñ̄u yilpu f̄on̄ñ̄ ki d̄ū kutagb̄on̄u ki d̄ānt̄i kit̄iñ pu. Úñ̄ di ȳi t̄in̄ku nyim ní ki cáá-m̄i ki ȳānt̄i kit̄iñ pu. Úñ̄ ní bi ȳi ȳi <Ti-Dindaan>.

Dib̄okpil dambi b̄soon̄yi

⁷Ti-Dindaan l̄i ȳi: «Isirayeel yab, ni p̄ō m-cee kudaau ki j̄it̄iñ Kuusi yabaaa? M nȳānt̄i-ni Eejipiti t̄in̄kin, ama ki nȳānt̄i Fiiliistii yab Kafitoor t̄in̄kin, ní ki nȳānt̄i Aram yab Kiiri t̄in̄kin.»

⁸Ti-Dindaan Unimb̄oti nimbil c̄ó Isirayeel beel din f̄ō dib̄okpil nee pu. U l̄i ȳi: «M làá kúnt̄i-d̄i kit̄iñ pu. Ama maa làá n̄āñ̄ Jaak̄ob naantiibi k̄ok̄o.

⁹Di s̄á ȳi m làá t̄ī mara ní bí jáká Isirayeel timbundi atimbun ñin k̄iñee k̄ok̄o poon, kii bi n̄n̄ d̄ū kidicaai kí jáká tiwan pu, báa kit̄an̄kp̄alii kaa l̄unt̄i kí l̄it̄ee.

¹⁰M-nibul kansikin bikpitiñ̄aliibi làá kp̄ú kujaaun, b̄iñ̄ bin̄ l̄i ȳi: <Nnaabu ñub̄o kp̄á kí làá d̄āñ̄, u làá s̄ut̄iñ̄ kí p̄il̄iñ̄-ti!>»

Nnaabu yaa láa j̄it̄ee b̄oti

¹¹«Ñwiin gbantee m làá dāá ȳoñ̄ Daafiidi b̄iñ̄ku kun bí l̄it̄ee kí ȳoñ̄, ní kí ñéeb̄ ku-digbun̄ween̄yi k̄ok̄o, kí m̄a ku-gun̄ñ̄i ñin l̄it̄i ki d̄ōee, dí fàtíí ḡit̄i di n̄n̄ n̄n̄ bí puee.

¹²Án̄ n̄n̄ làá ñá pu Isirayeel yab ñ dāá fàtíí f̄ō Eedoom yab cee n̄i atimbun ñin k̄iñee k̄ok̄o yab cee n̄timu mun di n̄n̄ s̄á man ȳomuee. Man ni-Dindaan di s̄oñ̄, ní ki làá ȳānt̄i án̄ ñá m̄iñ̄!»

¹³Ti-Dindaan ḡit̄i l̄i ȳi: «Ñwiin d̄oñ̄ bi làá dāá c̄ā tikpaajin tikp̄il án̄ n̄n̄ d̄ō kí tin̄ s̄ā ñyunti ñun bi làá kp̄ò tip̄onee. M̄iñ̄ mbaantiim, bi làá dāá k̄it̄i fiinyi biliñ̄ án̄ n̄n̄ d̄ō kí tin̄ s̄ā ñyunti ñun ní bi làá b̄ōl̄ bileeyee. Niinee ndap̄om̄ dāa p̄uub̄ ajoin pu ní ki c̄oñ̄ ñgbantamu k̄ok̄o pu.

¹⁴M làá fàtīf gíhnní m-nibul Isirayeel yab bi-tiŋkin bí fàtīf mā bi-timmu mun wīīlee kí kàl̄. Bi làá dāá cóoń fiinyi sufii kí nyò i-daam. Bi làá kpò tikunfaal kpaanŋi kí dāá ká kí jī.

¹⁵M làá dāá fàtīf gíhnn m-nibul kí kàań bi-tiŋki pu. Baa làá ti jà-bi kitin kin m tī-bee pu jaanjaan. Man ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu di lī mìn!»

Abdias

Abdias 1

¹Tibɔti tin ti-Dindaan Unimbɔti lēē ki dākā Oobadiyee. U nín sòon Eedoom tiŋki pu puee sò. Ti-Dindaan yānti ti gbɪl tibɔti nee, bi tú ntuun ɲubɔ atimbun kɔkɔn ɲu lì yii: «Yikìmaan! Tí cùú já nì Eedoom tiŋki!»

²Ti-Dindaan lì yii: «Eedoom, atimbun kɔkɔnee, m làá yànti á kpánti kiwanwaai. Báà ɲma làá nīn kpèé ki sɪŋkīn-si.

³A-lambikpaandi di kíil-si! A kòò itaŋkpalɔkɔn, ní ki mán a-diŋɲi ki tókɔn ajoin yilpu, ní ki lì yii: <Nma di ɲūn kí kpákati-mi taapu?>

⁴Báà a yaa là kí ɲààn kí kó kutaa kii ukaalunee, kí mā a-diiku ɲmalbijaa kansikin, see m kpákatiŋ-si taapu!

⁵Binaayub àà kunyeeu fukuliliibi yaa kó a-puee, bi yòontí tin kɔkɔ bi ɲūhēe ní, baa kīnti-si báà tiba. Bitɔntɔnliibi bin kītī fiinyi subiliŋee yaa kó a-saakunee, tin làá pée kíŋee di sá tilulifikaal.

⁶Bi fúkúl nimbi Eesayuu naantiibi pílpil, bi bīiti ni-gaajawanti tin bí dibalineee pu!

⁷Bi jīn-si ki nyánti a-tiŋkin, si nì bin pēē kinyɔkɔee nyán a-boon. A-bɔɔmɔntiibi ján ki pókīn-si. Si nì bin nīn jīn disambibaantiilinee bíi píil-si titalindi taapu taapu. Bi sòon ni-pu yii: <Waa ti cáá diyil!>

⁸Tiŋman, man ni-Dindaan nín lì puee sò. M-ɲuul wiŋɲu dalee, m làá kpò kí céetí biciŋfitiibi Eedoom tiŋkin, maa làá kíŋ Eesayuu jool pu unyil ubambaanti.

⁹Teeman tiŋki, dinyoondi làá dāá kó a-janjaliibi, án nín làá ɲá pu bí kpò kí kúnti unil sá kamaa Eesayuu jool puee.

Eedoom yìntitam

¹⁰A fúkúl ki kūū a-nabiki, Jaakɔb naantiibi. An pu ní icoo làá cúú-si tikpil ní bí kúnti-si kí nīn pée cá jaanjaan.

¹¹Ŋwiin ɲun a nīn yú ki kpèé binannanliibi ján ki pókīn u-janjaliibi ki kó u-tiŋkin, ki tó Jeerusaleem pu kasee, a mun nīn bí kii bi-kansikin ubɔee dee.

¹²Eedoom, aa bàà nīn máàn kí nīn fàal ɲyunti ɲun a-nabiki kó dinimbinaamandinee. Aa bàà nīn máàn kí nīn fàal ɲyunti ɲun bi bíi nàantí Juuda yabee. Aa bàà nīn máàn kí nīn bíi lāā-bi ɲyunti ɲun bi kó dinimbinaamandi poonee.

¹³Aa bàà nīn máàn kí kó m-nibul tiŋkin, ɲyunti ɲun bi nīn bíi nàantí-kèe. Aa bàà nīn máàn kí nīn fàal u-nimbinaamandi wiŋɲu dal. Aa bàà nīn máàn kí yòon u-gaajawanti ɲwiin ɲun bi nīn bíi fúkúl-uee.

¹⁴Aa bàà nìn máań kǐ nīn yú isampuyakati pu ki kù bin nìn sǎń kǐ ńmátée, kaa bàà nìn tí máań kǐ dū bin baa kũyee kǐ ńǎ binannanliibi ńaan nnaabu wiĩńu gbanti dal.

¹⁵Di sá yii ti-Dindaan wiĩńu ńun u làá sòon atimbun kǎkǎ bǎtee tóobiń. A nín ńǎ bin beeyee puee, mǐń ní bi làá téen-si. A-tuńkpitiń làá dǎá fǎtǐ gítí a-pu ní.»

Isirayeel làá tò Eedoom ipǎntoon

¹⁶«Nimbi Isirayeel yab, kii ni nín nìn nyũń m-ńuul kii ndaamee m-circir jool puee, mǐń mbaantiim ní atimbun kǎkǎ làá dǎá nyò-dì kǐ taa gbèen. ńi làá dǎá nyò-dì kǐ gbí, ní boonee kǐ wǎńkì.

¹⁷Ama bin yaa láa bí kaa kpĩyee làá dǎá sǎń kǐ kó Siiyɔn jool. Dì làá fǎtǐ kpántí circir jool. Jaakǎb naantiibi làá dǎá fǎtǐ fōō bi-tĩki bin nìn fōō-kèe ńaan.

¹⁸Jaakǎb naantiibi làá dǎá nín sá kii ńńmee ní, Jooseefi naantiibi làá dǎá nín sá kii dińmilimbilee. Ama Eesayuu naantiibi làá dǎá nín sá kii timoolee ní. Bi làá dǎá wà Eesayuu naantiibi ní kǎkǎ múb.»

¹⁹Bin kóò ńgiil pú tĩkee di làá dǎá nín yì Eesayuu jool nì Seefeelaa tĩki kin pu Fiiliistii yab kóòyee. Bi làá dǎá nín yì Eefiraayiim tĩki nì Samaarii tĩki mun, ní Beenjameen ń dǎá nín yì Galaadi tĩki.

²⁰Isirayeel beel ńgan pú yab bin bi nìn cúú ki cũnnì kuyũuee làá dǎá kpántí dijanjakitikpaandi. Bi làá dǎá já kǐ fōō Kanaan yab tĩki kǐ tin sǎa Sareepita tĩki. Jeerusaleem yab bin bi nìn cúú ki cũnnì kuyũu bi bí Seefaradee làá dǎá já kǐ fōō ntimu mun bí ńgiil púee.

²¹Bi nín jáń ki jín mimmee ní bí jòm Siiyɔn jool pu. Niin ní bi làá dǎá nín bí ní kǐ jĩ Eedoom jool pu dibeel. Ti-Dindaan di dǎá sá ubòti!

Jonas

Jonas 1

Yoona mākañ kí sǎn kí bál ti-Dindaan

¹Dalba ti-Dindaan nǎn sòon nǎ Amiitaayi jipoon Yoona ki bí-u yii:

²«Yìkì kí cù Niiniifi kitiŋkpaanŋi poon kí bāakì kí tükù kitiŋ gbanti nib yii bi-kpitii nyāŋkì, di sá yii m-nimbil ká ikpiti in bi bí ki ŋááŋee.»

³Ama ní Yoona yìkì ki dūu túl Taarsiisi tiŋki pú, kí sǎn kí cù ndandati ti-Dindaan n taa ti ká-u. U yíkèe ní ki nín sǎnti Jaafa tiŋkin ki bǎn ki ká meela ubo bónti ki cá Taarsiisi tiŋkin, ní u pǎn ki kó ki kǎl meelan bí cáá-u kí nǎn cá Taarsiisi tiŋkin ú cùú bál ti-Dindaan.

⁴Ní ti-Dindaan dū kubuŋkpaanŋu kubu ki tó tiŋku pu. Kubuŋkpaanŋuee bí fiintí tiŋku mpon mpon ní ki bàà làá wī meela.

⁵Niinee tifaandi kó meela tǎntǎnliibi, ní báà ŋma kíŋ ki bí tíminsí ki yī u-nimbótiu. Ní bi yōon tiwan tin bi tǎkañ meelane kòkò ki tó tiŋkun kí ŋmā kí bàtī meela nyiŋfiŋu pu. Ní mimmee, Yoona ún pée kó meela poondiikun ki dōon ki bí gèen fòrtititi!

⁶Ní meelan tǎntǎnliibi kpiliu sùti ki pīl-u ní ki bí-u yii: «Sii dō ki gèen níi? Yìkì kí tíminsí kí yīŋ a-nimbótiu. An yaa yī ún làá sō ti-saai kí jòon-ti tí taa kpú.»

⁷Ní meelan tǎntǎnliibi bí tɔb yii: «Ní yǎnti tí tōmaan kasi kí bée udaan un pu ní dinimbinaamandi nee dī ki bǎaŋ-tee.» Bi tó kasee ní an dūu tǎa Yoona.

⁸Ní bi bǎlifi Yoona yii: «Too, sii un pu dinimbinaamandi nee dī ki bǎaŋ-ti nee, a-tundi baasii sá dilal ní doo ní? La pu ní a nyánni ní? A sá kitiŋ kilakan ní? A sá dinibul dilal niliu ní?»

⁹Ní Yoona kí-bi yii: «Man sá ueebruja ní. Ti-Dindaan yiŋpu Nimbótiu un náaŋ tiŋku nǎ kitiŋee ní m jáaŋ!»

¹⁰Binibee nín ká yii Yoona u-ba nín lī puee dākà yii ti-Dindaan ní u bí sáŋee ní bi fāŋkì tikpil tikpil, ki bí-u yii: «Batii bōti ní a ŋá mimmee!»

¹¹Bi lī mimmee ní ki bǎlifi Yoona yii: «Mana ní ti máaŋ kí ŋá-si ní tiŋku n ŋmīl án ŋá ti-pu fòooo dee?» Di sá yii kubuŋu nǎn dáá pée gbínti jītí mpon ní tiŋku nyim nǎn mǎtī yíkí mpon.

¹²Ní Yoona kí-bi yii: «Ní yòommaan-mi kí tō tiŋkun, tiŋku làá ŋmīl ní án ŋá ni-pu fòooo! Mama m-ba pée nyí yii man pu ní kubuŋkpaanŋu nee bí ki jītí tiŋku pu ki páb-ni mǎn.»

¹³Binibee póon bi-ba kí bàà ŋaál meela kí fātī bà tiŋku gbandi ama baa ŋúŋ, kun puee tiŋku nyim nǎn mǎtī jórŋ ní ki páb-bi.

¹⁴Niinee ní bi tíminsì ki yíí ti-Dindaan ní ki bí yii: «Áù, ti-Dindaan, ti gbàám-si! Taa yàntí tí kpú kijapaaí nee pu. Taa dū kijapaaí nee kpuulool kí lúntí ti-pu, waa ńá-ti tiba. Ti-Dindaan, sisi a-ba nín là puee, mín ní a ńá.»

¹⁵Bi mēē ti-Dindaan mín ki dóòyee ní ki cúú Yoona ki yōhō ki dūu tó tɪŋkun. Niin niin ní kubuŋu nín bàà bí ki yòontí tɪŋku nyim pu an fiintí-bi mpɔn mpɔnee gbēēn ní an ɲmíl fɔŋfɔŋ.

¹⁶Binibee nín ká mimmee, bi fāŋkì ti-Dindaan tikpil tikpil ní ki ńá saraa ki tī ti-Dindaan ní ki pōhō-u ipoon.

Jonas 2

Yoona wimmeem

¹Bi dū Yoona ki tó tɪŋkune ní ti-Dindaan lēē ujɔŋkpaan ubɔ ki tú u dū Yoona ki nál, ní u kál ujɔmee poon iwiin ita, ɲwiimpu nì kunyeeu.

²Yoona ká ujɔm poonee ní ki mēē ti-Dindaan u-Nimbɔtiu ɲwimmeem yii:

³«M nìn bí dinimbinaamandin, ki tíminsì ki yíí sii ti-Dindaan ní a kíf-mi. M nìn sīntì taapu taŋkpiilin ki kúuñ ki yíí-si á dāá jòhō-mi ní a gbíl m-timinsii.

⁴A dū-mi ki tó tɪŋku poon m nín sīntì nnyimbuun taapu taapu ní nnyim māntì tú-mi an kɔkɔ pu, ní a yāntì tɪnyɪŋban kɔkɔ nì nnyinjil dòhō ki jītí m-pu.

⁵Ní m lī m-neen yii: <Man nì sii yākatì tɔbin ní nee, m pée gítì kpá kí ká-si! Nì mín kɔkɔee m gbíntì bí kpèé a-circir kɔŋkooŋɲu watil pú>.

⁶Nnyim jóm ki tin sāā m-neen, m mōtì nín sīntì tɪŋku taapu taapu, ní timool tin bí nnyiminee dūu lùl m-yil.

⁷M sīntì doooo taapu taapu ki tin nyáń ajoon nyeel pu, ditaŋkpiil dū di-punyɔmmu ki pīñ m-pu kí nīn pée cá jaanjaan. Ama ní sii ti-Dindaan m-Nimbɔtiu fātì nyántìñ-mi m dáá gbíntì bí dimaŋfalin.

⁸Ŋyunti ɲun m ká yii an dóò m-puee, m-landɔkɔŋu fātì gítì sii ti-Dindaan pu, ní m yāntì m-wimmeem nín jóm a-watil pú ki tin bàñ-si a-circir kɔŋkooŋɲu poon.

⁹Bin dū awaa ɲin kaa bí tibanee ki yíl bi-yilee, bín kaa ti cáá diyimɔl kí ká difiil dee!

¹⁰An yaa kín kii mamee, man làá gāā ilan kí nyōŋkì-si, ki làá ńá saraa kí tī-si, ki làá ńá tin ní m pōhō yii m làá ńá kí tī-see. Sii ti-Dindaan cee ní difiil nyēēn!»

¹¹Mín boonee ní ti-Dindaan pú ujɔmee kinyɔkɔ u fātì wūlɪŋkì Yoona ki bíl tɪŋku gbandi.

Jonas 3

Yoona báakì ti-Dindaan nyɔɔbundi Niiniifi tɪŋkin

- ¹An ná mimmee ní ti-Dindaan sòoñ nì Yoona nliliitiim ki bí-u yii:
- ²«Yíkì kí cù Niiniifi kitiŋkpaanŋi poon kí dū tiboti tin m dūu ɣúbìh-see kí bāakì kí tūkù niin yab.»
- ³Niinee ní Yoona yíkì ki nín cá Niiniifi tiŋkin, ki nóó nì ti-Dindaan nín bí yii ú ɣa puee. Niiniifi tiŋki gbanti nìn sá kitiŋkpaanŋi ní, an kaa cáá bí lì. Iwimmɔn ita kɔkɔ ní unil nìn dùŋfì ní kí còom kí pùntì-kì.
- ⁴Yoona kó kitiŋin ki kíí ki còom ɣwiin ɣubɔ ní ki báakì ki lī yii: «An ɣíti kíh iwiin imunŋu ili Niiniifi tiŋki làá kúntí!»
- ⁵Niiniifi yab nìn fōo Unimbɔti bɔti tin u sòonee ki kíí, ní bi yóon yii báà ɣma ń bóob kinyɔkɔ. Di sá kí yòon bikpilib kí tin cáá sãa ɣwaamuee, báà ɣma nìn dū kutuku ki pēēh kí dàkà yii bi fá bi-kpitii ki kpánti bi-ba.
- ⁶Tiboti dūu bàñ Niiniifi bɔtiu ceeyee ní u yíkì u-beeja pu, ki cúú dibeebɔkutil din u pēēyee ki pēeti, ki dū kutuku ki pēēh ní ki kāl ɣfantamin.
- ⁷U ɣee ní ki yānti bi báakì Niiniifi tiŋki kɔkɔn ki lī yii: «Ubɔti nì u-kpambaliŋ yóon mara yii binib nì tiwaŋkuti, inaa nì ipii nì iŋoobu, báà ubɔ ń taa jī tijinaaa, kí taa nyò nnyim mun.
- ⁸Binib nì tiwaŋkuti kɔkɔ ń dū kutukub kí pēēh kí tĩminsì kí yíiñ Unimbɔti nì bi-pɔŋɣu kɔkɔ. Báà ɣma ń dū isaŋkpiti in u còomēe nì tipɔmbɔti tin u ɣaañee kí fá.
- ⁹Án yaa yíi Unimbɔti làá kpánti u-landɔkɔŋu, kí yānti u-ɣuukpaandi din u ɣí ti-puee ń sòŋkì ní tí ɣmátí kí taa kpú!»
- ¹⁰Unimbɔti nín ká yii Niiniifi yab pɔɔn bi-ba ki dū isaŋkpiti in bi nóoyee ki fée, ní u kpánti u-landɔkɔŋu kaa ti dáal bi-tafal kii u nín bàà là kí ɣa puee.

Jonas 4

Yoona béè kun pu ní ti-Dindaan sún Niiniifi tiŋki saayee

- ¹An botee kaa móokìh Yoona báà fihi ní u fōo mbum.
- ²Ní Yoona mēē ti-Dindaan ki bí yii: «Áù, ti-Dindaan! Tiboti tin m nìn lī ɣyunti ɣun m nìn bí m-tiŋkinee kaa sòɔɔ? Kun pu m nìn yíkì ki bàà nìn sán ki cá Taarsiisi tiŋkinee deeyaa! M pée nyí yii a sá Unimbɔti un poon mō, ki cáá disaasɔl nì kimɔtii tikpil ki ɣaañ tiŋan ní unil yaa yĩntiñ-si ki bàà máa ń á dáal u-tafalee, á kpánti a-landɔkɔŋu malaa kí dūú pō udaanee.
- ³An puee, ti-Dindaan, m mēē-si yii kɔŋkɔnnee á fàtí fōo m-manfal. M yaa pūti kpí an sò nì ń nín bí dimanfalín!»
- ⁴Ní ti-Dindaan bālifi-u yii: «A cáá nsan kí ɣí diŋuulaaa?»

⁵Ní Yoona yíkì ki nyán Niiniifi tiŋkin ki cū̀tì ki kāl̃ ɲwìĩn nyalaŋki pú. U gāa kibin̄ kiba niin ní ki kāl̃ ki-boon̄ɲu taapu ki cí kí kpèè tin làá jítì Niiniifi tiŋki poonee.

⁶Ní ti-Dindaan Unimbɔ̀ti yā̀ntì digbumbitiki subiki nyán ki wíĩn, ki-boon̄ɲu bīĩn Yoona yil ɲwìĩn, kí sòɲkì u-pɔ̀bil. Kisubiki gbanti ɔ̀ti mɔ̀ɔ̀kĩn Yoona tikpil.

⁷Ama kutaa wúntì an dáá bòn̄ gúuuyee, ní Unimbɔ̀ti lēē dikoosibil diba ki tú di ɲmó digbumbitiki subikee ní kì kū́n.

⁸Nyunti ɲun ɲwìĩn jó̃m̄ee ní Unimbɔ̀ti túnní kubun̄u, kù tùm̄n kpaŋkpam, ki nyánní ɲwìĩn nyalaŋki pú ki jítì. ɲwìĩn wù̃n Yoona yil ɲkpitim pu áli u bàà làá fíkì. Ní u mēē yii ɲkúḿ n̄ dáá dū-u ki lī yii: «M yaa pūtì kp̄ĩ an só n̄ m̄ n̄n bí dimaŋfalin.»

⁹Niinee ní Unimbɔ̀ti bālifi Yoona yii: «A cáá nsan kí gíí diŋuul digbumbitiki subiki nee puɔ̀ɔ̀?» Ní u kífí yii: «Iin, m cáá nsan kí gíí diŋuul tikpil áli kí tin nyààb̄ ɲkúm.»

¹⁰Niinee ní ti-Dindaan bí yii: «Kpèè, sii bí ki sū̀n digbumbitiki subiki nee pu dee. Ama sii di kaa cóon̄-kì, ní kaa tí kpēē-kì ní ki wíĩn. Kunyeeu kubɔ́ ní kì nyán ki wíĩn, kunyeeu fātì mōee ní kì kp̄ĩ.

¹¹Ní a bí yii man n̄ taa sō Niiniifi, kitin̄kpaan̄ɲi nee nib saayaa! Binib bin kóò kitin̄ gbantin kaa nyí tin ɲā̃n ki tīi-bee jítì binib kutukub dilaataal n̄ mmun̄ku pu, ní kí nín kūtì tiwaŋkuti tikpil tikpil tin kpátì gbí ki-poonee mun.»

Michée

Michée 1

¹Ti-Dindaan nìn sòòñ nì Miika un sá Mooreeseeti timbiliikin iyunti in ní Yootam nì Akaasi nì Eeseekiyaasi nìn kāl kāl dibeel Juuda tiŋki puee. Tibɔti tin ti-Dindaan nìn lēē ki dākā-u Samaarii nì Jeerusaleem timmu puee sò.

Ti-Dindaan bíi wòòh u-nibul

²Anibul kɔkɔ nib, ní pīlifimaan! Kitiŋ nì bin kɔkɔ kóò ki-puee, ní kpòommaan ni-tafal kí pīlifi. Ti-Dindaan làá sòòh ni-tuŋkpitiŋ pu doooo u-circir kɔŋkooŋŋun.

³Tiŋman, ti-Dindaan nyánní u-kɔŋkooŋŋun. U sɛntiŋ ki còom ŋgbantamu yilpu kúntí kunti.

⁴Ajoon ŋin pu u tókóee dùntí kii tikaliŋkpun di ká ŋŋminee, ní atantaka fátí iwèeŋ kii nnyim nín pùuɓ dijool pu puee.

⁵Tin bí nee kɔkɔ bāaŋ kun puee Jaakɔb naantiibi ŋá ikpiti, Isirayeel yab kaa yúl deede. Nma yàntí Jaakɔb naantiibi ŋáaŋ ikpiti ní? An kaa sá Samaarii tiŋkaaa? Nma yàntí Juuda yab kóò iwaatootin ní? An kaa sá Jeerusaleem tiŋkaaa?

⁶«Ti-Dindaan nín lī puee sò. An puee m làá yàntí Samaarii tiŋki n kɔpántí adigbuŋkati ŋma kitiŋ kin pu bi dāa ŋūh kí kpò fiinyi sufiiyee. M làá yàntí bí bíní u-diŋŋi taŋkpeŋi kí tɔ nsitimin, ní kí bìití bi-tiŋki nyeel pu án nín wāl.

⁷M làá gbá kí wī bi-waŋi kɔkɔ, ní kí dū tiwampɔkaal tin bi pú-ŋee kí tɔ ŋŋmin. M làá nà awaa gbanti dúsi dusi, di sá yīi nlaakpaamu paati ní bi dūu ká tiwan gbanti kɔkɔ, ní tiwan gbanti làá fátí kɔpántí nlaakpaamu paati.»

Nnaabu bāaŋ áli Jeerusaleem

⁸«Miika nín lī puee sò. M làá sɔ kí yāliŋkì. M làá nín còom kaa táká anaataka, kaa pēē tiba. M làá gāa dituweel kii jiiŋkpaaí nín sūh puee, kí nín yāliŋkí kii taataayee.

⁹Di sá yīi tiweendi tin Samaarii tiŋki fōōyee kaa cáá nnyɔkɔ. Tì nyāti ki bàñ Juuda tiŋki, ki tin gūu Jeerusaleem punyɔmmu, laakin m-nibul kóòyee.

¹⁰Ní taa māafi an ɔti Gaati tiŋkin, taa sōmaan. Beeti-Leeyafiira tiŋkin yab, ní dōommaan ntampukumin kí nín bíní.

¹¹Nimbi bin kóò Safiir tiŋkinee, kílmaan kuyunɔ saŋŋu nì icoo nì dicancanɔbeel. Bin kóò Saanan tiŋkinee kaa kííkí kí nyā bi-tiŋkin.

¹²Bin kóò Marɔti tiŋkinee kíh ki sūh bi-ba pu ki mēē yīi mbusu n cù ndan. Di sá yīi nnaabu ŋun nyánní ti-Dindaan ceeyee bāaŋ ki gūu Jeerusaleem punyɔmmu.

¹³Nimbi bin kóò Lakiisi tiŋkinee, ní dū janjatorɔkub kí kúl kí lúntí itaamu. Naa yúl nì Unimbɔti deede kii Isirayeel yabee, ní ki dáal Jeerusaleem yab ki kón ni-tuŋkpitiŋin.

¹⁴An pu ní ni máań ni nì Mooreeseeti-Gaati tiŋkin yab n yàkatī tōbin. Akisiib tiŋkin yab kaa làá dāá ŋmā kí jòò Isirayeel yab bōtiibi.

¹⁵Nimbi bin kóò Mareesa tiŋkinee, ti-Dindaan làá dū ujanjapool ubo kí tō ni-pu. Isirayeel nigaakaabi làá dāá sāń kí cù Adulaam taŋkpalokɔŋun kí bál.

¹⁶Nimbi bin kóò Jeerusaleemee, ní cāmaan ni-yikpiti, ní kòolmaan dibaakpandi ni-biyaamu mun ni néeń tikpilee pu. Ní nīn tú dibaakpandi kii kaajiikuee, kun puee bi làá cunnì ni-biyaamu kuyunɔ kitiŋ kin dátīn-nee poon.

Michée 2

Ti-Dindaan làá dāá bin fikì binibee tafal

¹«Mbusu dō ki cí bin dō kunyeeu ki dàkafí kí ŋá tibɔkpitił ki bōntí kí tō atuŋkpitee! Kutaa tin pée lì yii ku wúntéee, bi ŋá bi nín bōntì puee, di sá yii bi cáá an pɔŋɔ.

²Biba kpaatanti yaa kó-bi nnimbítaataamee, bi cúť ní kí fōō. Bi yaa tí ká adiin fáatiń-bee, ní bí cúú kí fōō. Bi fikì kudiidaan nì u-dicaŋku, unil nì u-fakal.

³An pu ní ti-Dindaan lī yii: <M bíí bōntí nnaabu kí tō nimbi bin tūń an tuuŋɔee pu. Naa làá dāá ŋmā kí ŋmátí. Naa làá dāá nīn gíťi còom ni-yiliŋ gáań, di sá yii an dāa sá dinimbinaamandi yuntiŋu ní.>

⁴Ŋwiin gbantee, bi làá dāá gāa-ni nlan, bi làá dāá nīn gà ŋkpiisilan nee yii: <Bi fúkúl-ti pílpil. Ti-nibul kaa ti cáá kitiŋ. Bin bíí fúkúl-tee dū ti-sati ki yākatī.>

⁵Too, ti-Dindaan nibul yaa làá dāá fàťí yàkatī tikpaatanee, ni-kansikin báà ubo kaa dāa cáá kí fōō dijandi.

Bin jáà nì Unimbɔti bɔnaatiliibi bɔtee

⁶Biba sòon nì mi yii: «Taa ti sòon tin a sòon nee. Aa máań kí nīn lì yii: Icoo làá jī-ti.

⁷Bi ŋūń kí sòon mimmaaa, Isirayeel yab? Ti-Dindaan kaa ti cáá kimɔťi níí? Míń ní u tūń u-tuuŋɔaaa?» Mamee, m cáá dinyɔɔbummɔɔndi kí tī un bí deedeeyee.

⁸Nimbi pu ní an lī yii: «Ni dū m-nibul ki kpánti m-nannanliibi. Ni fòol bin nyáńńi kajaau ki còom ki cá nì ŋgbansɔŋfee bɔkutikpaanɔ.

⁹Ni jì m-nibul nimpoobi ki nyántí bi-diŋɔŋi ŋin bi néeńee poon. Ni fòol bi-biyaamu cee tinyool tin m tī-bi kí nīn cáa cá jaanjaanee.

¹⁰Yíkimaan! Níń cámaan! An kaa sá diŋuŋfil yuntiŋu! Ni-jɔkontuuŋɔ puee, nnaabukpaan dō ki cí-ni.»

¹¹Binib yaa bí ki cáá kubɔcaau, ki nāántí tinyimɔmbɔti ki lì yii: «Ni làá ká ndamam nì ndaam mīn pōyee kí nyò.» Kubɔcaau gbanti dambi gíťi lì yii:

¹²«M làá kóon ni-kòkò kí kpāfi, Jaakòb naantiibi. M làá kóon Isirayeel yab bin kíh kaa kpāyee kí kpāfi ubaanti. M làá kóon-ni kí kpāfi ubaanti kii ipii nín kpáfí pu kupikpuṅkpuṅunee. Ni làá dāá bütī kí ḡa dinikitikpaandi bí gbīl ni-pu.

¹³Un pītī nsanee làá nīn lī ni-nyòkòpu. Ni tó ni-ba, dīmaan kipunyòkò kí nyā. An sá ti-Dindaan ni-bòti di lī ni-nyòkòpu ki kpòotī-ni.»

Michée 3

Bi bí kpáafi bikpootiliibi

¹Ama man bí yii: «Pīlifimaan, nimbi bin kpòotī Jaakòb naantiibee, nimbi Isirayeel nibul bōsoonliibi. Nimbi di kaa bàà máaṅ kí nīn nyí tin bí deedeeyeeeee?

²Ama nimbi di ná tin ḡāṅee ní ki néén tin kaa ḡāṅee. Ni cáti binib gbaṅṅu ki bītī tiwunna nì akpab pu.»

³Bi ḡmòò m-nibul nanti kii upeecuncutee. Bi lèekī bi-gbaṅṅu kii naṅkoosinaa nín lèekī puee, ki kóff bi-kpabīṅ, ki càkà bi-nanti kii an sá tinan ní bi làá tókòṅ dikumboolinee.

⁴An pu ní bi yaa láa kúuṅ ki yíiṅ ti-Dindaanee, waa làá dāá kí-bi. Nyunti gbantee, u làá dāá fàtī u-kpaṅkpamboon kí tī-bi, atuṅkpiti ḡin kòkò bi ḡee pu.

Inyimōn bōnaatiliibi bōkpaanḡi

⁵Ti-Dindaan nín sòon bibōnaatiliibi bin móntí m-nibulee pu puee sèé: «Bin yaa tī-bi njimee, bi lì yii Unimbòti ṅ tī-bi ḡgbansḡḡfi. Ama bin kaa tī-bi tiba bí jēe, bi jáà nì bi.

⁶An puee kunyeeu làá mó ni-pu, naa làá ti ká aleedaka. Dibombòndi làá jēetí ni-pu, naa làá ti ká tiba kí sòon. ḡwīiṅ làá jēetí ni-pu, ní ḡwiimpu ṅ dūu kpántí dibombòndi.»

⁷Icoo làá cúú bin wālee nì bin būūyee. Bi làá bīiṅ bi-nyòkòuti pu, kun puee Unimbòti kaa ti kíki-bi.

⁸Ama mamee, nì ti-Dindaan Fam puee, m cáá mpōn, ki nyí tin bí deedeeyee, ki cáá dipòbil. M ḡūṅ kí yàntī Jaakòb naantiibi, Isirayeel nibul ṅ bée bi-yìntitam nì bi-kpitii.

Jeerusaleem tiṅki làá wī

⁹Pīlifimaan tin bí nee, nimbi Jaakòb naantiibi kpootiliibi, nimbi Isirayeel nibul bōsoonliibi. Ni ná tin bí deedeeyee, kaa sòon tibòti ibaamōn.

¹⁰Ni kù binib ki kántí animbil ki cáa nyāantí Siiyōn tiṅki. Ni wòb binib ki kántí animbil ki cáa nyāantí Jeerusaleem.

¹¹Bibōsoonliibi fòol tiwampòkaal ní ki sòon binib bōti, bisaraaṅaliibi dàkà Unimbòti marab ní bi pà-bi, ní Unimbòti bōnaatiliibi fòol animbil ní kí nín nàatī

Unimbɔti ɔti. Ti-Dindaan yindi pu ní bi tókó ki ɣáán tɪ̀n kɔ́kɔ́ ki lì yii: «Ti-Dindaan bí ti-cee. Nnaabu ɣubɔ́ kpá ki làá jēetí ti-pu.»

¹²Too, ni-puee, bi làá kpò Siiyɔ́n tɪ̀ŋki kii bi nín kù bukpaa puee, ní Jeerusaleem tɪ̀ŋki ń kpántí adigbun ɣma, ní ikun̄kum ń nyā́ kí múkúh̄ dijool din pu bi mán̄ kunimbɔtidii ki tókóh̄ee.

Michée 4

Jeerusaleem, ɣgbansɔ́ŋfi tɪ̀ŋyil

¹«Nyiin bí ki dōoń, dijool din pu ti-Dindaan Diiku tókóee làá dā́á n̄n tókó ajoin kɔ́kɔ́ pu, di làá dā́á n̄n fɔ́kɔ́h̄ ɣgbantamu kɔ́kɔ́. Anibul làá dā́á n̄n b̄itifi ki dōoń di-cee.

²Atimbun tikpil làá dā́á tàkań nsan ki cá ki lì yii: <Dā́am̄maan tí jōm̄ ti-Dindaan jool pu, tí jōm̄maan Jaakɔ́b Nimbɔ́tiu Diikun! U làá dākà-ti kun u là tí ɣee ní tí nóó u-sàmbiyaamu.> Tɪ̀ŋman, Siiyɔ́n ní Mara làá nyā́nní, u-nyɔ́ɔbundi làá nyā́nní Jeerusaleem ní.

³U làá dā́á sòoń kí ɣāŋkì anibul tikpil kansikin ɔti, kí dā́á ɣāŋkì atimbun ɣin cáá mpɔ́n ki bín̄n̄ ndandatee kansikin ɔti. Binib làá dā́á dū bi-tàataajimmu kí dūú mós akoo, ní kí dā́á dū bi-kpam̄mu kí mós igoti. Ditimbundi diba kaa dā́á gítí jáá n̄ di-juti, ní binib kaa dā́á bífí kujaau.

⁴Bàà ɣma dā́á kíh̄ ki k̄a u-fiinyi n̄ u-fiigi sufii taapu, ní ubɔ́ kaa dā́á bí kí páb-u.» Ti-Dindaan Mpɔ́ŋkɔ́daan di sòoń m̄h̄.

⁵Ditimbundi kamaa ɣáán tin làá fáatɪ̀n̄ di-waɣee ní, ama timbi làá n̄n ɣáán tin làá fáatɪ̀n̄ ti-Dindaan ti-Nimbɔ́tiuee ní kí n̄n cá jaanjaan.

Ti-Dindaan làá jī dibeel Jeerusaleem tɪ̀ŋkin

⁶Ti-Dindaan l̄ yii: «Nyunti gbantee, m làá kóońní bin fōo tiweendee kí kpāfi, m làá gíińní bin tafal m dā́al ki yānti bi yāl̄ ki bín̄n̄ kuyun̄uee.

⁷Bin fōo tiweendi gbantee, m làá dū-bi kí náán̄ dinibul din bí dimaŋfalinee. Bin bín̄n̄ kuyun̄uee, m làá dū-bi kí kpántí ditimbundi din pōyee. Man bi-Dindaan di làá dā́á n̄n sá bi-ɔ́tiu Siiyɔ́n jool pu, kí yòoń ɣyunti gbanti kí n̄n cáá cá jaanjaan!

⁸Sii Jeerusaleem jool, a wún̄ dinibul pu kii upikpaal n̄n tókɔ́ntí kudifɔ́kɔ́u pu ki kpèe u-piii puee ní. A làá fàtíí ká mpɔ́n ɣun a n̄n cáá njaminee. A làá fàtíí kpántí dibeel tɪ̀ŋyil.»

Jeerusaleem làá kó agińni ní kí ɣmátí

⁹Kɔ́ŋkɔ́nn̄ee Jeerusaleem yab, ba pu ní ni sūh̄ ki tátí m̄h̄? Ba pu ní ni bí ki yálin̄kí kii imatiŋween di bāán̄-nee? Naa ti cáá ubɔ́ti níi? Ni-saŋkiliibi kp̄fi níi?

¹⁰Nín yáliní nì ni-ba, kí nín kūuntí kii upɔdaan di bíi màaʔlee. Di sá yíi kɔŋkɔneee nì làá nyā kitiŋin kí tin nín kóò tisatin, áli kí tin bà Babiloon tiŋkin. Niin ní bi làá dā-ni kí líí, niin ní ti-Dindaan làá fī-ni kí nyāntí ni-nannanliibi ŋaan.

¹¹Kɔŋkɔneee Jeerusaleem, atimbun tikpil kóòŋ ki kpāfi kí já nì si. Ŋi lì yíi: «Tí bīl-kì! Bi yaa nāaŋ Siiyɔn tiŋki, án làá nín mōh-teeee!»

¹²Atimbun gbanti nín kaa nyí ti-Dindaan nín bónti kí ŋá pu, kaa nyí u-landɔkɔyee pu ní ŋi ŋáaŋ mín. Úh là kí kóòŋ-ŋi kí kpāfi kii bi nín kóontí idi kí bíl dinaapaal pu kí gbée ní.

¹³Nimbi bin kóò Jeerusaleem tiŋkinee, yíkímaan kí gbá idi. M làá yàntí ní nín pō kii unaa un yinyi sá tikúti ní u-tafuŋfukuti sá tasa kútee. Ni làá nāaŋ anibul tikpil. Tigaajawan tin ni làá fō bi-ceeyee, ní dū-ti kí sú man ni-Dindaan, duulinya kɔkɔ kpiliu.

¹⁴Kɔŋkɔneee, nimbi bin kóò Jeerusaleemee, kóòmmaan kí kpāfi. Binannanliibi mānti tú-ti kí jáh-ti. Bi ŋúb ndɔ ki fátí Isirayeel bɔsoonliu nimbiin.

Michée 5

Ubɔti ufiil làá nyánní Beetileem tiŋkin ní

¹Sii Beetileem Eefiraata, Juuda timmu kansikinee, sii di sá kitiŋwanŋaai. Ama sii poon ní m làá yàntí ubɔti un làá kpòotí m-nibul Isirayelee n nyānní. U-nyeeŋŋu kiliŋ doooo cannaaku ní, iyunti kpiŋkpiki poon.

²Ti-Dindaan làá dū u-nibul kí fá ŋyunti ŋubɔ poon, kí nín cí ŋyunti ŋun ní unimpu un làá màaʔ-uee n dāá màaʔ-u. Ŋyunti gbantee, u-nabiyaamu mun làá dāá kíŋ kí nín bí dimaŋfalinee làá dāá dāaŋ kí kùti Isirayeel yab bin kíhee pu.

³Ubɔti gbantee làá dāá yíkí kí dū ti-Dindaan pɔŋŋu, ti-Dindaan u-Nimbɔtiu yinŋpaandi kí kpàa-bi. U-nibul làá dāá nín bí ŋgbansɔŋfin. Di sá yíi u-kpaanti làá dāá gbìti kí bà ilaan kɔkɔ.

⁴Úh di làá dāá cáaŋ ŋgbansɔŋfi! Asuur yab yaa láa kónní ti-tiŋkin, bi-taŋi yaa láa tāa ti-beeciŋŋinee, ti làá dāá lē ti-kpilil kupaau bí já nì bi.

⁵Bi làá dāá dū kitàataajiki kí já nì Asuur tiŋki kí dāá dū kijisaakaai kí já nì Niimroodi tiŋki. Asuur yab yaa láa dōoŋ kí já nì ti ní ki kónní ti-tiŋkinee, ti-bɔtiuee làá dāá fī-ti.

Isirayeel yab bin kíhee pɔŋŋu

⁶Jaakɔb naantiibi bin làá dāá kíŋ kí nín bí anibul tikpil kansikinee làá dāá nín náaŋ nì dimalindi din nyánní ti-Dindaan ceeyee ní, kii utaa nín nì ki sòŋkí timool puee. Baa làá nín ká ki máká unil pu, kaa làá nín ká ki cótí nisaal pu.

⁷Jaakɔb naantiibi bin làá dāá kíŋ kí nín bí atimbunni, anibul kupaau kansikinee, bi làá dāá nín bí kii gbikintee ní kupɔɔun peelii kansikin, kii digbikintipɔmbil din

bí tipicaŋkpun kansikinee ní. U yaa pée jíti laakin kamaayee, u cúti ipeel ní ki tònti, ní ubo kaa ŋūh kí fī-i.

⁸«Dúkutí a-ŋal a-nannanliu pu kí nà kí dóó bin ná-see kɔkɔ.»

Ti-Dindaan làá kúntí dimákakulindi

⁹«Ti-Dindaan nín sòon puee sò. Tin làá dāá bàñ ŋwiin gbantee sèè: <M làá dāá nàaŋ a-taamui, ní kí dāá kúntí a-janjatɔrkub.

¹⁰M làá dāá nàaŋ a-timmu, ní kí dāá wī agun ŋin a mán ki tú a-timmuee.

¹¹M làá dāá kúntí kusoou tuuŋŋi ni-kansikin. Baa dāa gíti kántí u-kpaŋkpanti ni-kansikin.

¹²M làá dāá kúntí awaa nì ataŋkpee ŋin nì cóon ki tòotē. Naa ti làá gbàaŋ tiwan tin nì dū ni-ŋalii ki máhee nimbiin.

¹³M làá dāá cóotí ni-windɔi, ní kí kúntí ni-timmu.

¹⁴Nì mbum nì diŋuul poon ní m làá dāá tò atimbun ŋin kaa tó-mee ipɔntoon.»

Michée 6

Ti-Dindaan nì u-nibul cáá ibɔsoon

¹Ní pīlifimaan tiboti tin ti-Dindaan sòonee. Yīkì kí sòon kí mōti m-pu ajoon nimbiin, kí mōti m-pu ŋgbantamu nimbiin.

²Nimbi ajoon nì dinyeel din pu kitiŋ tókó kaa cìŋkēe, pīlifimaan. Ti-Dindaan yíiŋ u-nibul ibeeyiin, u bí sòon Isirayeel yab boti.

³U bí yii: «M-nibul, ba ní m ŋá-si ní? Digíndi dilal poon ní m kón-si ní? Á kíf-mi!

⁴M nín nyántiŋ-si Eejipiti tiŋkineeyaaa, m nín dá-si ki nyánti kuyununeeyaaa, m nín tú Mooyiisi nì Aarɔn nì Miiriyam bí kpòotí-see ní m yīnti ní.

⁵M-nibul, á téetí tin bí nee! Moowaab botiu Balaaki nín bónti kí ŋá-si tikpitil. Téetí tin Beewɔɔr jipɔɔn Balaam nín kíf-uee. Míh boonee, a yíkì Siitiim tantakalin ki cūti Giilgaal paanŋu pu. A nín ŋún ki ká tiŋaŋkpaandi tin man a-Dindaan ŋá ki tī-see.»

Unimbɔti nín là unil á nīn bí puee

⁶Ti yaa dómiŋ kí jāaŋ ti-Dindanee, ba ní ti máaŋ kí nīn ŋúb kí cáaŋ kí ŋá saraa kí tī Yilpu Fóŋŋŋ Nimbɔtiu dee? Ti kalin cāabìŋ dibindi diba nabil kí ŋá saraa kí tī-uaaa?

⁷U là ipijaa kutukub naaa, ŋkpam á nīn pùub ibun kutukub kutukub poon ní? Tí dū ti-jipɔŋkpilib kí ŋá saraa ti-yìntitam puɔɔɔ, ti nín dū ti-poon naŋu kí ŋá saraa ti-kpitii pu ní?

⁸Unil, ti-Dindaan dàkā-si tin nānee. Kun u bàlifī-see di sá á nīn nāan tin bí deedeeyee, kí nīn néeñ ki nāan tikoko nī tiniti ní kí nīn nóó a-Nimbōtiu nī dibasintil.

Inaamuul dambi nī bi nāan tipombotee tafadaaldi

⁹Ti-Dindaan bíi sòon nī bin kòò kitiŋ nee poonee! U làá fī bin fāŋkí-uee. «Pīlifimaan, Juuda naakookun yab, nimbi bin koko kóon ki kpāfi kitiŋ nee poonee!

¹⁰Binikpitib dumpuyee, bi kánti tigaajawan tin bi mūl binib ki kée ní. Di sá yī nī cáá tiwaŋŋmantikaal tin kaa bí deedeeyee ki mùl binib. An sá ntimbiil tuuŋŋi ní. Maa ŋūn kí nīn wāl mīn kí nīn kā ki ŋmí.

¹¹Biba túti bi-saniyab baa ti ŋmánti tiwan deede, ki cáá bi-lookun ataŋkpee ŋin bi cáá ŋmánti nnyinfee mili pu ki cáá mùl binib. M sòon kí pò binib gbantaa?

¹²Kitiŋ nee gaajab fikì binib ŋma ní. Ki-nib sá binyimondambi ní. Bi yaa pée wāan kinyoko kí sòonee, an sá kí kīl binib ní.

¹³An pu ní m dū falaa ki gbán-ni, ki làá nāan-ni ni-kpitii pu.

¹⁴Ni làá jī ama kaa làá díkì, ŋkùm làá nīn pée bí ni-dicaŋŋin ní. Ni làá dāá kpāafi ni-kpaajinti, ama tì làá bùkū. Báa ni yaa láa kpāafi ni-wanti tibaaa, m làá dāá bīl-tì kujaaun.

¹⁵Ni làá dāá kpò kí bōl, ama kaa làá dāá ŋmā kí cā. Ni làá dāá ŋmāan kí lēē ŋliifi subiliŋ kpam, ama kaa làá dāá ká-mi kí ŋmītì. Ni làá dāá nāan ndaam, ama kaa làá dāá nyè-mi.

¹⁶Ni nóó ubōti Oomirii nī u-jipōon Akaab dicaŋkun yab bimbikpitim. Ni nāan kii binib gbanti nīn nāan puee. An pu ní m làá nāan ni-tiŋki, ní kí yànti bin kíñee nī nīn bēl nimbi bin kòò ki-nee. Icoo in jín m-nibulee làá jī ni mun.»

Michée 7

Unimbōti bōnaatiliu yaliŋkii

¹Óo, man falaau na! M sá kii unil un di nyán kí kītì fiinyi subiliŋ ŋyunti ŋun ní bi kītì-ŋee ní, ki cūti kí nyāab fiinyi biliŋ ŋyunti ŋun bi kītì-ŋi ki dóoyee ní. Báa difiinyisakal diba kaa kíñ! Báa difiigipōmbil dīn m néeñee kaa bí!

²Bin yú nī Unimbōti deedeeyee kúnti kitiŋ nee pu, báa ubulcinnil uboko kaa ti bí. Báa unil kaa ti bí ki-ni ki yú deede nī Unimbōti. Bi-koko pée dàkafi nnikpaakoon pu ní. Báa ŋma pīl u-juti kutaliŋŋu.

³Bi yáb kí ŋá ikpiti. Kí wātì bí ŋá tiŋanee, bibōtiibi sīnti bi nīn là puee, ní bibōsoonliibi sīnti kunimbiŋmiiu, ní akpambal lī bi nīn là puee.

⁴Bi-kansikin un pée sá unimɔntee bí kii abɔjanaakunee ní, un pée sá deedeedaanee jítiñ kukunɔkuncikuu pu. Ni-tafadaaldi yuntiŋu bāań dee. Ni-bɔnaatiliibi bin cí-nee nɛn sòoń an pu. Too, kɔŋkɔnnée, naa ti nyí tin poon ni bée.

⁵Ní taa fōo ni-jutiibi bɔti kí kífí, kí taa nín máká ni-bɔɔbi pu. Báa sii a-ba nimpuu nimbiin gba, á nín nyí nì a-ba nì tin a sòońee.

⁶Di sá yii kibininjabiki sí ki-baa, ní kinimpubiki jáa nì ki-na, ní unimpu nì u-beel kaa kpí. Báa ŋma nannanliu sá u-dicaŋkun yɔu ní.

⁷Ama mamee, ti-Dindaan watil pú ní m kpèé, Unimbɔti un làá fī-mee pu ní m máká. M-Nimbɔtiu làá pīlifīn-mi.

Isirayeel yab máká Unimbɔti pu

⁸Nimbi ti-nannanliibi, ní taa nín fàalmaan tin bāań-ti nee pu. Báa ti yaa líti, ti làa fàtífí yíkì. Báa ti yaa bí dibɔmbɔndin, ti-Dindaan di sá ti-walifiŋu.

⁹Diŋuul din ti-Dindaan gí ti-puee, ti máań kí fōo-dì, kun puee ti yīntiñ-u. Ama ŋyunti bí ki dōoń, u làa sòoń ti-bɔti kí pò-ti. U làa dāa nyāntí-ti kí gíiñ ŋwalifin, kí gbéeñ-ti u-ŋanti.

¹⁰Ti-nannanliibi yaa láa ká mimmee, bi làa dāa kó icoo ni. Bín bin nɛn bàlifí-ti yii: «Ni-Dindaan ni-Nimbɔtiuee bí lee?» Bi làa dāa tǎa-bi kí ŋmàtifi kii adan pu kpatee. Ti làa dāa ká mín nì ti-nimbibulii.

¹¹Nwiin bí ki dōoń, bi làa dāa fàtífí mā digundi kí tū ni-tiŋyil. Nwiin gbantee, ni-tiŋki làa dāa wàań kí kūtì.

¹²Nwiin gbantee, ni-nabiyaamu làa dāa fàtífí gítiñ ni-cee. Bi làa dāa nyānní Asuur nì Eejipiti timmun, Niil nì Eefiraati mɔɔgbaŋŋi, kí nyānní tiŋku ubo kí cáa sǎa un kínee, dijoal diba kí cáa sǎa din kínee kí dāań.

¹³Kitiŋ laakin kɔkɔ kínee làa dāa kpántí kuteeu binib bin kóò ki-puee kpiti pu.

¹⁴Ti-Dindaan, dū a-pikpaadoŋu kí kpàa a-nibul din sá a-fakalee. Dì bí kuteeun di-baba isufi in lòoń abilee mǎntii tú-dì. Péetí-dì kí cùnni Baasan pikpaakun nì Galaadi tiŋkin kii dooooyee.

¹⁵Kii ŋyunti ŋun a nɛn nyāntiñ-ti Eejipiti tiŋkinee, gíti ŋá a-maamaaci tuuŋŋi kí dàkà-ti.

¹⁶Atimbun ŋin kínee nib làa dāa ká mín ní icoo n dāa cúú-bi, mín kamaa bi cáa mpɔnee. Bi làa dāa cúú bi-nyɔmmu, ní bi-tafaliŋ n kpáa baa ti gbìl.

¹⁷Bi làa dāa bàlim ntampukumin kii ikoobu nì ipeel in fù i-biŋŋi puee. Bi làa dāa nyānní bi-balilaŋki bi-wunti jìkì kí dāań sii ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu cee. Bi làa dāa fàŋkì-si.

¹⁸Ti-Dindaan, Unimbɔti ulɔu di gíti bí kii sisee? A lèekī a-nibul din kìn ki bí dimanɣalineee yìntitam, ki pūn di-kpitii. Aa fòolɔ́ diŋuul kí nīn cá jaanjaan, ama an mōn-si á nīn dākà-ti a-ɣanti.

¹⁹A làá fàtīí tí sō ti-saai, a làá tǎā ti-yìntitam kí múl, ní kí dū ti-kpitii kí tō tɩŋku taapu taapu.

²⁰A làá dākà Jaakɔb naantiibi a-deedeeu, kí dākà Abraam naantiibi a-laŋŋaŋfitiiku, kii a nín nèn pūti ki pōon ti-baabi dooooyee puee.

Nahoum

Nahoum 1

¹Kugboŋu nee poonee, tiboti tin sòon Niiniifi tiŋki puee kā. Tiboti gbantee, Unimboti lēē-ti ki dākā Nawum un sá ueelikoosjee.

Ti-Dindaan gí Niiniifi tiŋki pu diŋuul

²Ti-Dindaan sá Unimboti un cáá ipoompoonee ní ki tò ipontoon. U dátí bin jáà nì uee tafal. U-ŋuul pōō an kaa cáá bí lì. U tò u-nannanliibi ipontoon, ní kaa súntí bi-kpitii in bi ḡáánee pu.

³Ti-Dindaan kaa fòol diŋuul malaa ní ki cáá mpɔŋkpaan, ama waa yànti dibɔkpil daan fám kaa dáal u-tafal. Kunaakpaabuŋu nì kubuŋkpaanŋu poon ní u còom. Atagban di sá u yaa tà, kukpɔŋkpɔŋu kun yíkée.

⁴U kpàti tiŋku pu ní ú kpā, ní ki yànti ibun kɔkɔ nyim fótí. Baasan pɔɔku nì Kaarmeel jool mooti fáam, ní Leebanɔn pumpukum yól.

⁵U yaa dōónee, ajoin cìŋkī ní, ní ḡgbantamu kpìkiti. U yaa páaḡnee kitiŋ cìŋkī, ní binib bin kɔkɔ bí ki-puee jìkì.

⁶U yaa fōō diŋuulee, ḡma di ḡḡn kí ḡmátí? U yaa fōō mbumee, ḡma di ḡḡn kí yūl? U-ŋuul fòol bìlbil kii ḡḡmee ní, ataŋkpee gba wìl u-nimbiin ní.

⁷Ti-Dindaan ḡān! U sá kibalilaŋ ní dinimbinaamandi yuntiŋu poon. U wún bin di sán ki kòò-uee pu,

⁸báa digiŋdi yaa dómín ki bīn bi-pu kii nnyingbeenee. Ama u làa nàān bin bí ki jáa nì uee, ní kí jà u-nannanliibi kí kón dibɔmbɔndin.

Tin ti-Dindaan sòon Juuda nì Niiniifi puee

⁹Ba ní ni bí bóntí ti-Dindaan pu? Ún di nàantí u-nannanliibi, ní baa ti làa wób-ni nlilitiim.

¹⁰Di sá yii bi bí kii abɔjanaakun ḡn sòkōee ní, bín bin nyù idafi ki gbéèyee. ḡḡmi làa wà-bi múb kii timɔkulindee ní.

¹¹Unil un bí bóntí kí já nì ti-Dindaanee, unil un di cáá ilandɔkɔkpítee nyánní sii Niiniifi tiŋkin ní.

¹²Ti-Dindaan nín sòon puee sèé: «Báa ni-nannanliibi yaa wìkí ki pōō, m làa nàān-bi ní bí kúntí múb. M sīntiḡ-ni taapu, maa ti làa ḡá mín.

¹³Kɔŋkɔḡnee, m làa nyìkiti diwāŋgul din bi dūu nyìkīn ni-puee, ní kí tìl ni-kusakai.»

¹⁴Ti-Dindaan nín sòon tin nimbi Niiniifi yab puee sèé: «Naa ti làa màal mbiyaamu mun làa dāá fōō ni-yindee. M làa kúntí awaakpitikaa nì amɔɔkaa ḡn bí ni-waadiikunee. M bí bóntí ni-kaakul, di sá yii naa bí tiban.»

Nahoum 2

¹Juuda yab, ntuun ηun cāabìñ tibòmòntiilee di dòoñ ajoon puee, ηu sòòñ ηgbansòñfi bòti ní! Jìmaan ni-jìñaalib, cáámmaan ni-poonyi saraabi kí tī Unimbòti. Kun puee, ukpatee kaa ti làá dāāñ kí fōō ni-tiñki, bi pée nāāñ-u ní múb.

²Niiniifi, bi dòoñ kí jáñ-si dee. Bijanjaliibi, jōñmaan sintil difòkòñi pu kí nīn cí, nīñ cóñkímaan adan pu ki kpèé, yòommaan ni-gbajab kí gbìñ, kámaan kunyannyaau kí pòòñ ni-ba.

³Di sá yii ti-Dindaan fātì gíñ Jaakòb nyooti ki tī-u. Úñ u-ba di sá Isirayeel nyooti. Binannanliibi nīn fúkúl-bi, ki bíl bi-fiinyi paññi.

Bi jáñ ki pòòkìñ Niiniifi tiñki ki fúkúl-kì

⁴Bi-nannanliibi janjaliibi gbampòñi mán, ní bi pē tiwamman cínciñ. Bi yaa gbāāñ dikòndi puee, bi-tòrkub kúti ηmòò ní làka laka kii ηñmee, ní bi fiintí bi-kpammu.

⁵Janjatòrkub dū bi-ba ki bíl adan pu, bi kpátì gbí kitìñ jaññi kòkò pu a lì kii iñminaapoolee. Bi yáb kii utaa nīn ηmòò puee ní.

⁶Niiniifi bòti u-yíñ u-janjaliibi kpilib, ama ní bi còm ki cá ki gùgufi. Binannanliibi sán ki cá kitìñ gundi cañin. Bi bál digbampòl din boon bi làá bálee.

⁷Bi gbán ki pītì mpunyòmu mun bítiñ ibunee mpòn, bi jáñ ki fōō dibeecindi.

⁸Binannanliibi yòòñ diwaal ki cáa cūnni kuyun. Binimpoobi bin nīn jáám-dèe bí sūñ ki yáñkí kii abeenanjilee, ní ki fátì bi-biññi nì kunimbaau.

⁹Niiniifi yab sá kii nnyimbilkaam min nnyim nyán ki dóòyee ní. Bi nīn kūuntí ki yí-bi yii: «Sílmaan! Sílmaan,» ama báa ubò kaa fātì kpē u-boon gba.

¹⁰Fúkúlmaan kitìñee nimbiliñ nì ki-sindaariyau! Ki-gaajawanti kaa cáá dikúntil, tiwammòntiil kòkò nì ti-bulifi gbí ki-ni.

¹¹Bi fúkúl-kì ki gbákal-kì ki nāāñ-kì. Un cáá dipòbilee gíti kpá, bi-taañi yòtì, tiwun kòkò gbáa kpàkpakpa ní inimbiin cúu kpántì.

Niiniifi bí kii gbikinti un bi jáñ ki pòòkìñee ní

¹²Kitìñ kin poon gbikintib nīn kóòyee bí la? Niin ní agbikintipòmbil nīn kántí ki jīñ. Ugbikintija yaa nīn búntì dijinnyaabilee, ubò kaa nīn gbèetì u-biyaamu.

¹³Ugbikintija nīn cúti tinan ní ki tìl u-biyaamu. U nīn kù ipeel ki tìl ugbikintinaati, u nīn gbèentí laakin u kóòyee ipeel in u cúu ki tōntèe.

¹⁴Ti-Dindaan Mpòñkòdaan lī yii: «Sii Niiniifi, m làá já nì si, m làá yàntì a-janjatòrkub n wà kí kpántí ηfantam. Kujaau ní bi làá tin kpòñ a-gbikintipòmbiliñ. M làá kúntí a nīn yìlñ ki fúkúl ntimu puee, ní ubò kaa làá ti gbìl a-tuunyi nyòmmu pu.»

Nahoum 3

Bi p5fi nnikpaakoon tiŋki Niiniifi yab

¹Mbusu d5 ki cí Niiniifi tiŋki kin poon nnikpaakoon bée! Dimuuldi nì tipomboti di gbí ki-poon. Bi pée fúkuí binib ní kaa gbèentí.

²Pìlifimaan! Anaalab di nìiñné! Tɔɔkub taanji di wàkalíñee! Itaamu di tòó càlib calibee! Kujaau tɔɔkub di jàkàné!

³Bitanjakaliibi dū bi-ba ki bílín! Ntàataajimu di ñmóò làka lakee! Nkpamu di jìl pàlpalee! Bitan̄kpiibi d5 an kɔkɔ filfilfil! Anikpil d5 akpuku akpuku! Baa ti ñūn kí kàān-ñi gba! Binib kín ki gbéetí-ñi ní.

Icoo cúú Niiniifi tiŋki

⁴Niiniifi tiŋki ñá alaakpaatuun ñfunyɔm kutuku kutuku pu. Kì nìn ñāñ ki bí gbàlgbalgbal, ní ki nìn sàtí binib. Kì nìn cáá ki-laakpaati ki cútí atimbun tikpil kuyun̄u, ní kì nìn cáá ki-nyɔkɔ̄u ki sàtí anibul.

⁵Ti-Dindaan Mpɔ̄ɔkɔdaan nín lī puee sò. M làá já nì si. M làá kóoñ a-wɔ̄ndoou kí b̄ití a-cancaɔ̄gbeel pu kí dākà atimbun, ní kí b̄ití a-cooi pu kí dākà abee ñin kíñee.

⁶M làá dū titampummool kí b̄iñ a-pu kí kón-si icoo, ní kí nyāntí-si kí páān mpaampiin pu.

⁷Bin kɔkɔ làá dāá ká-see dāa sán-si ní ki l̄i yii: «Niiniifi tiŋki pée nāān ní múb, ñma làá yāliñkì ki-pu dee? La ní m làá nín ká binib bí dāá ñmēēñ-kì dee?»

Bi làá ñá Niiniifi kii bi nín ñá Teebeesi puee ní

⁸Niiniifi tiŋki, a dākaf̄i yii a sòn Teebeesi tiŋki kin bí Niil buntaan̄i kansikinee níii? Nnyim di nìn m̄ant̄i tú-kì, ní dimɔ̄ɔl cí-kì, ní nnyim sá ki-guññi.

⁹Eetiyoopii nì Eejipiti di nìn sá ki-pɔ̄ɔ̄u ñun kaa cáá dikúntilee. Puuti yab nì Liibii yab di nìn sá ki-bɔ̄ɔbi.

¹⁰Ama nì m̄ín kɔkɔee, bi cúú Teebeesi yab ki cūnn̄i kuyun̄u. Bi nìn nāñ bi-bipɔ̄mmu asaɔ̄kaɔ̄kpil kɔkɔ pu. Bi nìn tó kasi ki yākati bi-kpambaliñ ki cáá-bi ki cūnn̄i kuyun̄u, ní ki bóob̄ ki-kpootiliibi ikusaka.

¹¹Sii Niiniifi tiŋki, digl̄ndi làá dāá kó si mun, a làá dāá nyàab̄ kí bál. Sii mun làá dāá nyàab̄ kibalilañ a-nannanliibi ñ taa cúú-si.

Niiniifi tiŋki làá lítí

¹²A-sintil difɔkɔ̄ñi sá kii fiigi biliñ ñin lún busubu pu ki m̄ant̄ee ní. Bi yaa pée yáká-buee, abil gbátí ní kí kó un là kí ñmó-ñee nyɔkɔ̄n.

¹³Kpèè a-janjaliibi bí kii binimpoobee ní, a-nannanliibi yaa páāñné, a-tiŋki punyɔ̄mmu cútí kí p̄it̄i ní bàaa bí kó, di sá yii ññmi wūñ mu-kpàlkaati.

¹⁴Niiniifi yab, lúmmaan nnyim kí yóoń, di sá yii binannanliibi làá màntí tū ni-tiŋki. Mòtí ħāŋkìmaan ni-sintil difɔkɔŋi, tǎāmaan kuyɔkɔu, ní kí yòoń ni-brikisi gangammu!

¹⁵Ama niin ní ħŋmi làá wà-ni ní kpú, kujaaun ní ni làá kpú kí céetí. Bi làá kpò kí céetí-ni kii inaakitoon nín ħmóò ki céetí tikɔkɔ puee ní.

Báà ubɔ kaa ti kóò Niiniifi tiŋkin

Niiniifi, a-nib nèn wīkí kii inaakitoonee ní!

¹⁶Ni-nyampoobi nèn wīkí ki jítì ħŋmalbijaa in bí kutaa puee. Kɔŋkɔnnée bi wǎŋkì kii inaakicaan nín yíkí kí búntí puee.

¹⁷A-ciitiliibi nèn bŭtì kii inaakicaanee ní, ní a-kàlimbi mun nèn wīkí kii kunaakicikuee. An yaa dá láá sòmee, inaaki náká an pu. Ama ħwìiń yaa nyáńee, i yíkí ní kí búntí ní ubɔ kaa nyí laakin i túlee. I nín bí la dee?

Asaluu un baa ħŭń kí ħāŋkèe

¹⁸Asuur bɔtiu, a-kpootiliibi gèeń kaa fìntì! A-baatandambi kaa ti bí cìŋkì bi-ba! A-janjalibi yǎl ki gbí ajoin pu, ní ubɔ kaa bí kí kóoń-bi kí kpāfi.

¹⁹Asaluu un gbáń-see kaa ti cáá diŋaŋkil. Nnyɔkɔ kaa bí kí cáań tiweendi tin a fōōyee. Bin kɔkɔ gbìl tin bāań-see kpáafí bi-ħalii nnaabu ħun bāań-see pu, di sá yii a ħá ntoom ki kíń ħma? A-toom kaa cáá kikuntilaŋ.

Habaquq

Habaquq 1

¹Unimbɔti bɔti tin ní u lēē ki dākā u-bɔnaatiliu Abakuukee.

Abakuuki bíi yīi Unimbɔti ú jòoń-u

²M-Dindaan, kí cáá sãā nyunti nyulɔɔ ní m làá nīn yīi-si á jòoń-mi ní á nīn pīlifi-mi ní? M bíi kūuntí yīi tipɔmbɔti gbóotì, ama ní aa bíi fiil-ti.

³Ba pu ní a yànti m kánti atunkpiti ní? Ba pu ní unil wób u-juti ní a kpèé ki ɲmí ní? Diwóbil nì tipɔmbɔti di mǎnti tú-mi. Kunikpɔɲkpɔkɔ nì kujaau di kíń ki bí an kɔkɔ.

⁴Mara wòb kaa ti cáá mpɔn, ní an kaa ti sá un bɔti ɲānee ní bi pò. Unikpiti nyī deedeedaan ki múl, an pu ní ibɔsoon poonee, ibaamɔn kaa ti bí.

Ti-Dindaan kí Abakuuki: Babiloon yab cīi

⁵Ti-Dindaan bí yīi: «Kpèèmaan tin bí jīti atimbun ɲin kínee kansikin tiɲan. Yàntimaan án bàkatīn-ni sèeee! Di sá yīi m làá ɲá maamaaci tundi diba ni-yuntii nee poon. Ubo di yaa bàà máafi-ni tibɔti gbanti, naa bàà làá fōō-ti kí kíf.

⁶Kpèèmaan, m làá yànti Babiloon yab ń dāān, dinibul gbanti kaa sūn isaa ní ki nēēn tipɔmbɔti. Bi yīi duulinya kɔkɔn ki fòol binib timmu ki cáá gà bi-biɲɲi.

⁷Bi sá tinibilindi ní ki cáá tifaandi. Bīn bi-ba di sīintí bi-marab nì bi-pɔɲɲu.

⁸Bi-taamui yáb ki jīti ɲiguloobu, ki cáá ntoom ki jīti ɲigbingbil din cá kukpɔɲu kujooee. Bi-tanjakaliibi nyánni ndan ki dòoń bi-taamui yùkufiń. Bi ɲāān kii ukaalun nīn tòó pu kí cúú tiba kí jēe ní.

⁹Bi-kɔkɔ dòoń kí fūkul, ní bi-nimbikpeenu pée có bi-nyɔkɔpu. Bi kóoń iyumbu ki kpáfi i wīkí kii dibulee.

¹⁰Dinibul gbanti bèel bibotiibi ní. Abotibil sá kii tigbingbiiliwanee ní bi-cee. Baa fàńkí ntimu mun bi mán digundi ki túee. Bi fà ntam ní kí kpúkuń digundi gbanti caɲin, ní kí tāā kí dàb kí já kí fōō-mu.

¹¹Bi jīti kii kubunɲkpaɲɲuee ní ki nìkì bi-saɲɲu. Kun pée páb-bee di sá bi-pɔɲɲu, ɲún di sá bi-nimbɔti.»

Uɔnaatil tí bíi kūuntí ki yīi Unimbɔti

¹²Doooo ɲkilkaaminee, sii di sá ti-Dindaan, sii di sá m-Nimbɔti, ki sá circirdaan ní kaa kúu. M-Dindaan, sii di lēē dinibul nee dí sòoń ti-bɔti. M-taɲkpanaakooku, a tī-dì mpɔn dí dáal ti-tafal.

¹³A-nimbiliń bí circir tikpil, ɲaa ɲūn kí kpèè ikpiti. Aa tí ɲūn kí kíf kíf nīn kpèè ubo ń nīn bíi wób u-juti. Kin ba pu ní a kíf ki kpèè binikpitib bin nyēē bi-jutiibi boon

nee kaa lì tiba ní? Ba pu ní a ɲmí ki kpèé unikpiti ń biil un sá deedeedaan ki jítiñ-uee ní?

¹⁴Di sá yii a yānti binib bí kii tiŋkun jɔmiiyee, a lì kii tin fù ti-pool pu kaa cáá ukpootilee.

¹⁵Babiloon yab cúti binib kii ujɔm un bi tó njɔmpiin ki cúúyee ní. Kulaanɲu ní bi dù kí cúú-bi, ní kí dū bi-naanyaanɲu kí kóoñ-bi. Niinee ní an kín ki mōñ-bi ní bi fàal.

¹⁶Bi ɲaañ saraabi ki tìl bi-laanti, ní ki tùutì talaalub ki tìl bi-naanyaanyi. Di sá yii bi-laanti nì bi-naanyaanyi pu ní bi-jinti mēēn ki mō.

¹⁷Mimmee bi làá nīn gbínti fúutí bi-tàataajimmu kujitooun ki kù atimbun ɲin kínee nib nì inimbinaakulimaaa?

Habaquq 2

¹M làá yūl sintil, m làá jōm kí tókɔñ digunlɔkɔl pu kí kpèé tin Unimbɔti làá tükù-mee, nì m nín bí yáliŋkée, u nín làá kíí-mi puee.

Kun dō ki cí deedeedaan nì un wób u-jutiibee

²Niinee ní ti-Dindaan kíí-mi yii: «Nɲà tin m bí lèekí ki dàkà-si nee. Nɲà kí nákañ tipilindi pu, binib ń ɲmā kí kaañ sɔkɔmii.

³Dileedakal nee cí di-yuntiŋu ní kí ɲá kii an nín lēē ki dàkā puee. Di-yuntiŋu tóobiñ, dàa làá gbíntí. Báa an yaa yúntàaa, cīití-dì. Tin m lēē ki dàkā-si nee, án làá pée ɲá mín ní. An pée kpá kí gbíntí.

⁴Kpèè, unil un kaa bí deedeeyee yòontí u-ba yilpu, ama deedeedaan kánti dimañfal u-deedeu pu ní.

⁵Tiŋman ndaam kíí unileeee! Ulambidaan kaa cáá diŋuñfil. U wàatí u-nyɔkɔ bàaa kii ditaŋkpiilee, waa díkì kii ɲkúmee. U jáa ki fòol atimbun kɔkɔ, ní ki cáá anibul kɔkɔ pu mpon.

⁶Ama, binib gbanti kɔkɔ làá dāá nīn gà alaŋkpan ki bèel-u ní ki lāa-u.»

Mbusub ɔti

Bi dāa lì yii: «Mbusu dō ki cí-ni! Ni bí ki fikì binib wanti kí cáá sāa nyunti ɲulɔŋu? Ni mètii kútí ni-pɔɔŋɲi nyiŋfiŋu pu dee!

⁷Bin pīnni-ni animbilee làá dāá cíliñ ni-pu ní dicilpu dicilpu. Bi làá dāá yīkì kí cìŋkì cìŋkì-ni. Bi làá dāá fūkul-ni kí téēn.

⁸Ni fúkùl atimbun tikpil. Anibul ɲin kínee mun làá dāá fūkul-ni mín mbaantiim. Di sá yii ni kūū binib, ki ɲá Juuda tiŋki nì ki-timmu nì bin kóò mu-nee tipɔmbɔti!

⁹«Mbusu dō ki cí-ni! Ni nyàab̄ dulim gaajati kí dūú kpāafi kí síiñ ni-dicaŋɲi yab, ní ki māa ni-diŋɲi ki tókɔntí yilpu, nnaabu yaa páaṇnée, án taa gbēē-ni.

¹⁰Tin ni bóntì kí ñée làá cáan icoo kí tō ni-dicaŋŋi yab pu ní. Ni nín nāaŋ anibul tikpil puee, nimbi ni-ba maŋfal ní ni nāaŋ.

¹¹Ataŋkpee ŋin bi dūu máŋ agunee gba làá nīn kūuntí ki kókól-ni, ní idɔ in bi dūu tókɔŋ kudiyyee n kíf-ŋi.

¹²«Mbusu dō ki cí-ni! Ni māā ni-timmu ki tōkɔntí nnikpaakoon nì tin kaa bí deedeeyee pu ní.

¹³An pu ní anibul gíndi kúntí ŋŋmin, ní atimbun bí ki biñ fám. Tíŋ gbanti kɔkɔ kaa nyánní ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan cee níi?

¹⁴Tiŋman, báa ŋma làá béé ti-Dindaan nyooti, tì làá dāá gbí kitíŋ pu kii nnyim nín gbí tiŋku poon puee ní.

¹⁵«Mbusu dō ki cí-ni! Ni páb ni-jutiibi bí nyò ndaam, ki tì-bi ndaam min poon ni ŋmāliŋ nnyɔkɔee bí nyò kí gbí kí fá bi-ba ní wāl bi-cancaŋgbeel.

¹⁶Ama icoo làá cúú-ni gbòooo, kaa sá tinyool! Ni mun, nyòmaan kí gbí bí ká ni-cancaŋgbeenji. Ti-Dindaan làá páb-ni ní nyò u-ŋuul din kā u-yukubilinee. Ni-jilmau làá kpántí icoo.

¹⁷Di sá yii tipɔmbɔti tin ni ŋá Leebanɔn tiŋkinee làá fàtíí gítíŋ ni-pu. Ni pōfi tiwaŋkuti. Too tiwaŋkuti gbanti di làá kón-ni dinyoondin. Di sá yii ni kūū binib, ki ŋá Juuda tiŋki nì ki-timmu nì bin kóò mu-nee tipɔmbɔti!

¹⁸Ba ní bi làá dū diwaal kí ŋá ní ukpiŋkpiiti kpítí-dì ní? An sá tikúti ní bi dūnti ki dūu móó ní an dàkà tinyimɔmbɔti. Ukpiŋkpiiti di kpítí-dì ní dàa ŋūñ kí sòoŋ. Kin ba pu ní u gítí māká di-pu nan dee?

¹⁹«Mbusu dō ki cí-ni! Ni tükù didɔgindi yii: <Yíkì!> ki tükù ditaŋkpal din kaa ŋūñ kí sòoŋee yii: <Fìntí.> Ditaŋkpal kaa ŋūñ kí dàkà-si tiba. Báa bi yaa dūnti sindaariya nì animbil ki nákaŋ-dàaa, dàa cáá kufoou!

²⁰Ama ti-Dindaan ún kóò u-circir diikun ní. Kitíŋ kɔkɔ pu nib n ŋmíl fɔŋfɔŋ u-nimbiin!»

Habaquq 3

Abakuuki wimmeem

¹Ŋwimmeem min Unimbɔti bɔnaatiliu Abakuuki nīn mēē nì itiminsi poonee sò.

²Ti-Dindaan, m gbíl atuŋkpaan ŋin a ñée pu. An cúú-mi tifaandi gba. Ti-Dindaan, fàtíí ŋá a-tuunŋi gbanti ti-wiŋyi nee poon, yàntí báa ŋma n béé-ŋi ti-yuntii nee poon. Báa a yaa fōō ti-pu diŋuulaaa, téetí a-poommɔŋŋu pu.

³Unimbɔti nyánní Teeman tiŋkin ki dòoŋ, circir Nimbɔtiu páaŋní Paaran joonŋi pu. U nín sá ukpaan puee bī kutagbɔŋu pu, ní u-nyɔŋkii gbí kitíŋ kɔkɔ pu.

⁴U wál bóiii kii ηwalifee, ní itaaηmɔηmɔ nyēēn u-ηaan ki jìl pàlpal. Niin ní u-pɔηηu mun kā.

⁵Bìlbil kúm lī u-nyɔkɔpu ní nnaanyeem tēentí u-tabɔbiliη.

⁶U yaa s̄ā ki yúlee, kitiη c̄iηkī ní. U yaa fātii kpēē atimbun nibee, bi-wunti gbáà ní kpàkpakpa. Jaanjaan joonηi fáá iwèēn, ní cannaaku gbantammu lábiti ki c̄ib, η̄n̄ mun di n̄n sá njaminee u-saηηu.

⁷M ká Kusan yab tantib kaa ti bí tiban. Madiyan yab kɔηkoonηi c̄iηkì n̄ tifaandi.

⁸Mimmee ti-Dindaan, ibun pu ní a fōō diηuulaaa? Ibun pu ní a fōō mbum naaa? Tiηku pu ní a-ηuul gà liblib yéèee? A jòm ki kāl atagban pu kii dijajil tɔɔkubee.

⁹A bónti a-tɔbu, ní dinyɔɔbundi din a sòōnee sá kii ipiinee. A dū ibun ki búkutì kitiη.

¹⁰Ajoon wál-si ní ki fāηkì ki fōō dijinjikil. Utaakpaan n̄n̄ n̄ mɔɔn, ní tiηku yānti bi gbìl u-bintindi pu. U tòó u-nyingbanti yilpu.

¹¹ηw̄īn̄ n̄ uηmal n̄n̄ wál a-pīηyi in a t̄ee n̄n̄ η̄ān̄ ki wál puee, n̄ a-kpaηki n̄n̄ ηmòò pu làka lakee, ní bi s̄ā ki yúl laakin bi bée.

¹²A-ηuul poonee, a yì̄n̄ kitiη kɔkɔ pu, a-bum poonee, a tà ki mātí atimbun.

¹³A nyán kí fī a-nibul kí fī ubɔti un a lēēyee. A lī un sá uyidaan binikpitib dicaηkunee, ki n̄ān̄ u-yab kɔkɔ múb.

¹⁴A dū ún̄ u-ba pīηyi ní ki s̄aat̄i c̄ifi u-janjalibi yiliη. Bi bàà sán ki dòon̄ kii kubun̄kpaan̄ηuee kí d̄ā ȳān̄-ti. Bi n̄n̄ k̄ūnt̄i n̄ dipɔɔpindi, a l̄i kii bi kpáàa cúu uwɔfi ki bí t̄ont̄i dibalinee.

¹⁵A cáti nsan tiηkun laakin tiniηngban p̄ɔyee a-taamui c̄ōm̄ ki jítì.

¹⁶M gbìl kuwoou nee kɔkɔ pu ní m-poon kaam c̄ot̄i. M-nyunculiη bí jìkì ní m-kpabiη bí b̄ukù. M-taηi ȳot̄i maa ti η̄ū̄n̄ kí yū̄l. M ηm̄l̄ f̄ɔηf̄ɔη ki cí dinimbinaamandi wīηηu kí c̄úú já n̄ anibul ηin bí jáà n̄ tee.

¹⁷Fiigi subu kaa ti púkūm̄, fīnyi subu kaa ti lòon̄, ɔliifi subu kaa ti lòon̄, ní tisati mun kaa ti lòon̄ tikpaajin. Ipii kaa ti bí kupikpun̄kpuηun, ní inaa mun kaa ti bí kunaabakaun.

¹⁸Ama mamee, m làá n̄n̄ f̄āl̄ ti-Dindaan pu, m làá n̄n̄ bí mm̄on̄ni Unimb̄oti un di fī-mee pu.

¹⁹Ti-Dindaan Unimb̄oti di sá m-pɔηηu. U yānt̄i m t̄oot̄i kii upeemane, ní ki yānt̄i m t̄ókó yilpu ki c̄ōm̄. Bilaηgaaliibi kpiliu di ηm̄ān̄ nlan nee. Bi b̄òó kubeeu ní ki gà-ηu.

Sophonie

Sophonie 1

¹Tiboti tin ti-Dindaan nèn sòon nì Seefaniya nyunti nun Amòn jipoon Joosiyaasi nèn sá uboti Juuda tinkee sò. Seefaniya gbanti nèn sá Kuusi naakookun, Geedaliya jipoon, ki sá Amariya naantiiu, ní ki sá Eeseekiyaasi naantitontokol.

Juuda nì Jeerusaleem yab tafadaaldi

²Ti-Dindaan bí yii: «M làá kúntí tin kòkò bí kitiŋ puee.

³M làá kúntí binib nì tiwan̄kuti, nì inoon in bí kutaa puee nì ijom in bí dimoolinee. M làá kúntí bitɔŋfitiibi nì tin yànti bi tūn̄ atuŋkpatee. M làá kúntí binib kòkò kitiŋ pu. Ti-Dindaan di lī mīn̄.

Unimboti làá ján̄ Juuda nì Jeerusaleem tin̄ki

⁴M làá já nì Jeerusaleem nì Juuda yab kòkò. M làá kúntí awaatuun ŋin kínee mpaan nee pu, ní kí kúntí awaa tontonliibi nì ŋi-tandambi.

⁵M làá kúntí bin tókóntí adibòbikaa yilpu ki jáan̄ in̄malbijaayee. M làá kúntí bin gbàantí man bi-Dindaan nimbiin, ní ki gíti pùtí diwaal Mooleeki yindee.

⁶Man ni-Dindaan, m làá kúntí bin fàtí bi-boon ki tìi-mi kaa nyàab-mi ní kaa bàlifi-mi isan̄kee.»

⁷Ní ŋmīlmaan díkí diki ti-Dindaan Unimboti nimbiin, di sá yii u-ŋuul wiin̄ŋu tóobiñ. Ti-Dindaan bónti saraa, kí ná bin u yíínee circir.

⁸Ti-Dindaan bí yii: «M-saraau wiin̄ŋu gbanti dalee, m làá dāá já nì bikàl̄ŋkpilib nì abotibil, nì bin di pèentí tiwan kii binicambee.

⁹Yaadal wiin̄ŋuee m làá dāá dāal̄ bin di yùkufi ki lákatí kunimbótidii punyòkòkee tafal. M làá dāá dāal̄ bin kòkò fikì binib ki mùul̄-bi ki fòol̄ tiwan ki gbēentí bi-waadiikuee.

¹⁰Ti-Dindaan bí yii, ŋwiin gbantee, Jeerusaleem tin̄kinee, bi dāa gbìl̄ ibiil̄ Ijom punyòkò watil, ní ikuŋkuunti tūn̄ kitimpɔŋ watil, ní kuwookpaan̄ŋu gā ŋgbantamu pu.

¹¹Makteesi yab, nín̄ kūuntímaan! Di sá yii binyampoobi kòkò làá kpú, bin ŋmànti animbilee làá kúntí.

¹²Nyunti gbantee, m làá dāá tūū fitila ní kí kó Jeerusaleem tin̄kin kí kpùkul̄ an kòkò pu. M làá dāá dāal̄ binib bin kā kaa ŋáan̄ tibee tafal kii tidakpati nín̄ dō ndaam taapu puee. Bi dākafi yii: <Ti-Dindaan kaa ŋūn̄ kí ná tin̄anaaa, kaa tí ŋūn̄ kí ná tikpitiil mun!>

¹³Too, bi làá dāá fūkul̄ bi-gaajawanti ní kí kpēelikì bi-diiŋŋi. Bi māā adiin, ama baa làá kó-ŋi. Bi kù fiinyi sufii kpaan̄ŋi, ama baa làá ká i-daam kí nyò.»

Ti-Dindaan wiinɔu dal

¹⁴Ti-Dindaan wiɔkpaanɔu tóobiń, ɔu tóobiń, ɔu dòoń malaa malaa. Nwiin gbantee, binib làá dāá gbá ibiil nì dinimbinaamandi. Bibaatandambi gba làá dāá gbá ibiil ki nyàab dijòońdi.

¹⁵An dāa sá diɔuul wiinɔu ní, dinimbinaamandi nì kufaanɔu wiinɔu, asaluu nì ɔkúm wiinɔu, kunyeeu nì dibɔmbɔndi wiinɔu, atagbambɔn nì dipòńdi wiinɔu ní an dāa sá.

¹⁶Nwiin gbantee, bi làá dāá gbĩl bijanjaliibi búń dikantáńdi, ní kí fáá ijanjakunɔu kúnti kí já nì ntimu mun bi mán digundi ki túee nì mu-sintil difɔkɔɔɔ.

¹⁷Ti-Dindaan bí yii: «M làá dāá kón binib dinimbinaamandin, ní bí nīn còom kii bijɔfubee, kun puee bi yĩntiń man bi-Dindaan. Bi-fatikuu làá dāá kpáatí kí fá kitiń kii dibulee, ní bí cáá bi-wunti kí fá kii titampummoolee.»

¹⁸Bi-nimbiliń nì bi-sindaariyab kaa dāa ɔuń kí fĩ-bi. Ti-Dindaan ɔuul dalee, u-ɔuukpaandi ɔmińu dalee, kitiń kɔkɔ làá dāá wà kí céetí. Tińman, u làá dāá kpò kí céetí binib kɔkɔ kitiń pu.

Sophonie 2

An bālifi yii binib ń kpántí bi-bimbim

¹Nimbi atimbun ɔin kaa cáá icooyee, kóommaan tɔb kí kpāfi kí nīn nyikĩ tɔb pu,

²kí wàatĩ ní ní nīn kpántí kii timool tin kubunɔu yòontí ki féen ɔwimbaantee. Ti-Dindaan bum làá dāá jéetí ni-pu. Ti-Dindaan ɔuukpaandi wiinɔu làá dāá jéetí ni-pu.

³Nimbi bin kɔkɔ bí kitiń nee pu ki sīntiń ni-ba taapu, ki tó ti-Dindaan marabee, nyàabmaan ti-Dindaan. Nĩń ɔáammaan tin bí deedeeyee, kí sīntīmaan ni-ba taapu Unimbɔti nimbiin. An yaa yĩ u-ɔuul wiinɔu dalee, u làá dāá fĩ-ni.

Ti-Dindaan sòoń ki bíikí ɔwiĩń jeetilańki pú nibuliń pu

⁴Binib làá dāá yikĩ kí fá Gaasaa tińki, ní bí nàań Asikeelɔn tińki. Bi làá dāá já Asidoodi yab kuwińkanɔu pu, ní kí kpìtĩ Eekrɔn tińki.

⁵Mbusu dō ki cí nimbi Kafitoor yab bin kóò ditińkugbandee. Kaana, Fiiliistii yab tińki, ti-Dindaan bɔsoonɔyi dāń a-pu. M làá kúntí-si, di sá yii binib kaa ti kóò a-pu.

⁶Tińku kpaanceetii dāa kpántí kunaakpaapɔɔu, laakin bipikpaaliibi kpàá tiwańkutee, nì laakin bi làá mā ipii naabakatee.

⁷Juuda yab bin kīń ki bí dimańfalinee làá dāá jī ditińjandi gbanti. Niin ní bi làá dāa nīn kpàá bi-wańkuti, ní kujoouee, bí cúú kó Asikeelɔn yab timmun kí dòoń. Di sá yii ti-Dindaan bi-Nimbɔtiu làá dāá sō bi-saai, ní kí cúú tin poon bi bée kí kpántí.

Ti-Dindaan sòoń ki bíikí ɔwiĩń nyalańki pú nibuliń pu

⁸«M gbĩl Moowaab yab siibiliŋ nì Amɔn yab beelii pu. Bi sī m-nibul ní ki fōō di-timmu ki kútì bi-yɔmu pu.

⁹An pu ní man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbɔtiu pūtì ki lī yii: <Moowaab tiŋki làá dāá kpántí kii Soodoom tiŋkee, ní Amɔn yab tiŋki mun í kpántí kii Goomoora tiŋkee. Bi-tiŋki làá dāá kpántí ikuŋkum nì diyataŋkpal kí nīn cá jaanjaan. M-nibul yab bin làá dāá kínee làá dāá fūkul-kì, m-timbundi yab bin kínee làá dāá fōō-kì.>»

¹⁰Bi-bayoondi puee, tipaal tin bi làá dāá fōōyee sèé. Di sá yii bi sī ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nibul ní ki fōō di-timmu ki kútì bi-yɔmu pu.

¹¹Ti-Dindaan kaa làá dāá tàañ-bi, u làá dāá kúntí awaa kɔkɔ kitiŋ pu. Atimbun ŋin bíŋ ndandatee làá dāá gbàañ u-nimbiin laakin ŋi bée.

Ti-Dindaan sòon ki bíkì ngan pú nì ngiil pú nibuliŋ pu

¹²«Nimbi Eetiyoopii yab mun, m làá dāá yàntì ní kpún kujaaun ní.»

¹³Ti-Dindaan làá dāá já nì ngan pú tiŋki ní kí dāá nàañ Asuur tiŋki. Niiniifi tiŋki làá dāá kpántí ataŋkpakpuku, kitiŋkuliŋgi kii kuteeuee.

¹⁴Kitiŋ kansikin nì kansikin ní tiwaŋkuti dāa dò. Tiwaŋkuti kɔkɔ nì ti-buluku, atulinjoo nì nlabinsamu dāa dò jaantalkub yilpu ní. Bi dāa gbìl adiin tɔkɔlab pu nnɔmbiyaamu siim pu. A tin pée lì yii a kóò kitiŋinee, tin a làá dāá kée di sá adigbun nì ido.

¹⁵Kpèèmaan kitiŋ kin nīn bí dipɔɔsɔŋkilin ki máká ki-ba pu ki lì yii: «Man di bí, m-boonee ubɔ gíti kpée.» Too, Niiniifi kpántì ataŋkpakpuku ŋma ní, tiwaŋkuti kɔŋkooŋu. Bin kɔkɔ jītí ki-caŋinee bún ifoon ki dòtì-kì dinyuncul.

Sophonie 3

Isirayeel yab kaa pílifi isaŋki

¹Mbusu kó pɔɔgaati tiŋki, kitiŋ kin kó tijɔkɔndi ki wóɓ binibee.

²Kaa pílifi ti-Dindaan nyɔkɔ, kaa fōō u-saŋkii, kaa dū ki-mákal ki páaŋ ki-Dindaan pu, kaa sūtì ki pìl ki-Nimbɔtiu.

³Ki-yidambi bí kii gbikintib bin sūnee ní. Ki-bɔsoonliibi bí kii agbiŋgbil ŋin cá kukpɔŋu kujoo, ama ní kutaa nì ku-wuntilee, ŋaa ti cáá tiba kí ŋmóee ní.

⁴Ki-bɔnaatiliibi kaa bí tiban, bi sá binib bin kííl bi-jutiibee. Ki-saraaŋaliibi kón tin bí circiree tijɔkɔndi, ní kaa fātì tó mara.

⁵Nì mín kɔkɔee, ti-Dindaan bí kitiŋin, waa ŋáaŋ tin kaa bí deedeeyee. Kutaafaau kamaayee, u sòon tibɔti, ntaafaabɔmbɔmee, u ŋáaŋ tin ŋānee. Ama nì mín kɔkɔee, binikpitib pée gbíntì tūn atuŋkpiti kaa cáá icoo.

⁶Ti-Dindaan bí yii: «M kúntì atimbun ki wī ñi-guṅkpaanṅi ki yāntì ñi-sanyì kūñ ubo kaa ti dī. M bíl ñi-tiṅki, uniseen kaa ti kóò ki-ni.

⁷M lī m-ban yii: <Kṅkṅnee kitiṅ nee nib làá nīn tó-mi, bi làá fōō m-bṅkpaafikaati. Maa làá ti ṅá kii m nín bí yii m làá ṅá-kì puee, kaa làá ti kúntí-kì.> Ama ní ki-nib yáb ki tún atuṅkpiti.

⁸An puee ti-Dindaan nín lī puee sò. Ní cīitímaan-mi! Ní cīití ṅwiin ṅun m làá dāāñ kí kṅkṅl-nee. Di sá yii m lēē ki sīñ yii m làá kóòñ anibul nì abee kí kpāfi ní kí kpāatí m-ṅuul kí sītí ṅi-pu. M-ṅuul ṅmṅuee làá wà kí céetí kitiṅ kṅkṅ.»

Unimbṅti kpánti u-nibul bimbim

⁹«Tiṅman, m làá ṅá m-nibul nyunculiṅ circir, ní bí ṅmā kí nīn yīl man bi-Dindaan yindi, ní kí kpāfi ubaanti kí nīn tūñ m-tundi.

¹⁰Bin jáaṁ-mi ki yāl ki bín Eetiyoopii mṅṅbandee làá dāá cáañ-mi saraabi.»

Isirayeel yab bin kínee

¹¹«ṅwiin gbantee, m-nibul, icoo kaa làá ti cúú-si atuṅkpiti ṅin kṅkṅ a ṅá-mee pu. Di sá yii ṅyunti gbantee, m làá dāá nyāntí ni-kansikin timṅn dambi nì bin yòontí bi-ba yilpuee. Niinee, a làá dāá gbèēñ kí taa ti yòōñ a-ba yilpu m-circir jool pu.

¹²M làá dāá kíñ binib bin sīntiñ bi-ba taapuee nì bisoodambi a-ni. Bi làá dāá nyàab m wún bi-pu.

¹³Isirayeel yab bin làá dāá kínee kaa ti làá dāá ṅá ikpiti, kaa ti làá dāá mōntí inyimṅn, kaa ti làá dāá kíl bi-jutiibi. Bi làá dāá kpàà bi-waṅkuti nì ṅgbansṅfi kí ṅṅṅfi ní ubo dāá kpá kí fàañ-bi.»

Bi làá fātī mā Jeerusaleem tiṅki

¹⁴Siiyṅn tiṅki, nín kūuntí nì dipṅṅpindi, Isirayeel yab, nín fàalmaan. Jeerusaleem, nín fàal nì a-pobil kṅkṅ!

¹⁵Ti-Dindaan kākati ditafadaaldi din bàà dàñ a-puee ki wāatì-si, u kākati a-nannanliibi ki wāatì-si. Ti-Dindaan Isirayeel bṅtiu bí a-cee. Aa ti máañ kí fāṅkì mbusu ubo.

¹⁶ṅwiin gbantee, bi làá dāá tükù Jeerusaleem yii: «Siiyṅn tiṅki, taa fāṅkì, a-wunti n taa yòtí.

¹⁷Di sá yii ti-Dindaan a-Nimbṅtiu bí a-cee, ún di sá ubaatandaan un tìl-si dijajilee. A-pu ní u bí dipṅṅpindin, ní u-neendi tìl-si dimaṅfapṅndi, u fàal ní ki bí dipṅṅpindin a-pu,

¹⁸kii jīṅaal wiṅṅuee.» Ti-Dindaan bí yii: «Jeerusaleem, m làá dāá kākati nnaabu kí wāatì-si, án nín làá ṅá pu icoo n taa ti cúú-see.

¹⁹Nyunti gbantee, m làá dāá dāal bin kɔkɔ sãan-nee tafal. M làá dāá fī apibil ɲin dúlifée, kí kóon ɲin wáɲkèe kí kpāfi. M làá dāá tī-ni tinyool ní ni-yindi ń gbìtī ntimu mun kɔkɔ poon bi nìn kón-ni icooyee.

²⁰Nyunti gbantee, m làá dāá gíìnní-ni. Án dāa sá ɲyunti ɲun ní m làá dāá kóon-ni kí kpāfèe. M làá dāá tī-ni tinyool ní ni-yindi ń dāá gbìtī ilaan kɔkɔ anibul ɲin kɔkɔ bí kitiɲ puee kansikin. Di sá yii ni-nimbilaaliyin ní m làá dāá gíìnní-ni diɲunfilin.»
Man ni-Dindaan di lī mín.

Aggée

Aggée 1

Nyunti nyun sá bí fàtíí mā kunimbɔtidiyee bāań

¹Daariyusi nín kāl dibeel abin ali inmal iluu wimpeepeekaanu dalee ní ti-Dindaan sòon nì u-bɔnaatiliu Agaayi. U nìn bí ú tükù Seeyaltiyeel jipɔɔn Sooroobabeel un sá Juuda yab gɔminauee, nì Yoosadaaki jipɔɔn Joosuwa un sá usaraanɔkpilee yii:

²Man ni-Dindaan Mpɔɔkɔdaan nín sòon puee sèé: «Binib nee lì yii: <Nyunti nyun ti máań kí fàtíí mā kunimbɔtidiyee kaa láá bāań.>»

³Nyunti gbanti ní ti-Dindaan dī u-bɔnaatiliu Agaayi pu ki sòon nì bi yii:

⁴«Mimmee nyunti nyūnti nimbi n nīn kòò adinyaan poon ní man diiku n lítí kí kpántí kudigbuɔɔɔ?»

⁵Kɔɔkɔnnée, man ni-Dindaan Mpɔɔkɔdaan nín sòon puee sò. Dàkafimaan tin poon ni bí nee pu tiɔan!

⁶Ni búl tikpil ama ní ki cáń fiii, ni jīn ama ní kaa díkì, ni nyù ndaam ama ní an kaa nyàatī-ni, ni pèentí abɔkuti ama ní tiwool gbínti cáá-ni, ní utɔntɔnli n fōō tipaal ní án kó kuloou kun cílee poon.

⁷An puee man ni-Dindaan Mpɔɔkɔdaan nín sòon puee sò. Dàkafimaan tin poon ni bí nee pu tiɔan!

⁸Jōmmaan dijool pu kí cáań idɔ kí fàtíí mā m-Diiku. Án làá mōɔkiń-mi ní rń nyāntí m-nyooti kí dākà, man ni-Dindaan di lī mīn.

⁹Ni bàà cótí kí cā tikpil ní ki dūu cáń fiii. M tó tin ni yōon ki cáań mmɔɔkee pu kubuɔ. Ba pu ní m ɔá mīn? Man ni-Dindaan Mpɔɔkɔdaan di bālifi mīn. Di sá yii m-diiku lítí ki kpánti kudigbuɔ, ama ní bàà nyama nimbiliɔ mán u-diiku pu.

¹⁰An pu ní utaa kaa jōō, ní kitiɔ mun kaa lòon bàà tiba.

¹¹An pu ní m cáań nyweel ki tó kitiɔ nee nì ajoin nì fiinyi nì ɔliifi sufii sati pu, nì tin kɔkɔ kitiɔ pée lòonée pu. M cáań ki tó binib nì ipeel pu, nì tin kɔkɔ ni kùnee pu.»

¹²Ní Seeyaltiyeel jipɔɔn Sooroobabeel nì Yoosadaaki jipɔɔn Joosuwa un sá usaraanɔkpilee, nì samaa un kɔkɔ kínee pílifi tibɔti tin bi-Dindaan bi-Nimbɔti dī u-bɔnaatiliu Agaayi pu ki sòon nì bee. Min Agaayi tún ditundi din ti-Dindaan dūu nyúbín-uee dee, ní tifaandi kó samaa kɔkɔ ti-Dindaan nimbiin.

¹³Ní Agaayi, ti-Dindaan tuuɔɔ dū tibɔti tin u fōōyee ki nāatí samaa yii: «M bí ni-cee, man ni-Dindaan di lī mīn.»

¹⁴Ní ti-Dindaan fintì Seeyaltiyeel jipɔɔn Sooroobabeel, Juuda yab gɔminau landɔkɔɔ, nì Yoosadaaki jipɔɔn Joosuwa, usaraaɔakpil landɔkɔɔ nì samaa un kɔkɔ kíɛee landɔkɔi. Bi nìn dómin ki fātii kí ki bíi mǎa ti-Dindaan Mpɔɔkɔdaan un sá bi-Nimbɔtiuee diiku.

¹⁵An nìn sá dibindi gbanti dibaantiil poon uɔmaluluuti, iwiin mmuɔku nì inaa dal ní.

Aggée 2

Kunimbɔtidii kun bi fātii máɛee nyaɔɔku

¹Daariyusi nín kǎl dibeel abin ali uɔmaluluúti iwiin mmuɔku nì ɔubɔ dal ní ti-Dindaan sòɔn nì u-bɔnaatiliu Agaayi.

²U nìn bí ú tükù Seeyaltiyeel jipɔɔn Sooroobabeel, Juuda yab gɔminau nì Yoosadaaki jipɔɔn Joosuwa usaraaɔakpil, nì samaa un kɔkɔ kíɛee yii:

³«Uɔ bí ni-kansikin ki nìn ká kunimbɔtidii kukpikuuee nyaɔɔkuɔɔ? Ni wǎl kupɔɔ nēe kún mana? Naa ká yii kún kaa bí tibanaaa?

⁴Kɔɔkɔnnēe, Sooroobabeel, ká kunyannyaau! Man ni-Dindaan di lī mín. Yoosadaaki jipɔɔn Yoosuwa usaraaɔakpil, ká kunyannyaau. Nimbi kitiɔ nēe kɔkɔ nib, kámaan kunyannyaau. Kímaan ditundi, man bí ni-cee. Man ni-Dindaan Mpɔɔkɔdaan di lī mín.

⁵M nín nìn nyántiɛn-ni Eejipiti tiɔkineē, m nìn lēē kí ɔá mín kí tī-ni. M-Fam làá nīn bí ni-kansikin, ní taa fǎɔkì tiba.

⁶Tiɔman, man ni-Dindaan Mpɔɔkɔdaan nín lī puee sò. Án kaa làá ti yúntí m làá cìɔkì yilpu nì taapu nì tiɔku nì kitiɔ.

⁷M làá cìɔkì atimbun kɔkɔ ní ɔi-gaajati ń kpìntí dǎaɔ doo. M làá yànti tinyool ń gbí kudii nēe. Man ni-Dindaan Mpɔɔkɔdaan di lī mín.

⁸Di sá yii, man di yì sindaariya, man di tí yì animbil.

⁹Mín puee kunimbɔtidii kun ni fātii mǎn nēe nyooti làá nīn jítiɛn kukpikuu. Man ni-Dindaan di lī yii niinee, m làá tī-ni ɔgbansɔɔfi. Man ni-Dindaan Mpɔɔkɔdaan di lī mín.»

Dinibul bí tiɔkɔndin

¹⁰Daariyusi nín kǎl dibeel dibinlilitiil ɔmawawatiu iwiin mmuɔku nì inaa dalee ní ti-Dindaan sòɔn nì u-bɔnaatiliu Agaayi.

¹¹U bí-u yii ú bàlifi bisaraaɔaliibi tibɔti nēe taapu:

¹²«Tí lī yii ubɔ dū saraa nanti ki ɔá dibɔkutitil lookun. Boonee, dibɔkutilee gbēē kpɔɔ áá tikunfaal áá ndamam áá ɔkpam áá tijin tin kamaa an yaa pēe sēe.

Mimmee tijin gbanti làá kpántí circir jintaaa?» Ní bisaraañaliibi kíí-u yii: «Aayee».

¹³Ní Agaayi gíti bálifi yii: «Ubo yaa gbēē dinikpil ki kó tijokōndin ní ki gbēē tiwan gbanti kōkōee, tì làá kpántí tijokōjwanaaaa?» Ní bisaraañaliibi kíí-u yii: «Iiin, tì làá kpántí tijokōjwan.»

¹⁴Ní Agaayi fātì bí-bi yii: «Too, ti-Dindaan nín lī puee sèé: <Mín ní kitiŋ nee nib nì atuun ŋin bi tūhēe bí. Mín ní tin kōkō bi cāabìŋ ki ŋáaŋ-mi saraayee kó tijokōndi>».

Dyunti nee ní an sá tí dākafi

¹⁵Ti-Dindaan gíti bí yii: «Kōŋkōnnee, ní dākafi kí yòoŋ dín kí nīn cée, tin làá jītée. Kí wàatì ní kíí kí dū atañkpee kí tókōŋ tōb pu kí mā man ni-Dindaan diikuee,

¹⁶ba di nīn jītí ni-pu ní? Ubo yaa nīn bí gbáà ndibōō ki dākafi yii u làá ká asambil mmuŋkuee, saalaa ní u dāa kāntí. Ubo yaa nīn cūtì u-dalōŋkun kí kpíl ndaam liitirib imuŋku ili nì saalaayee ní ú dūú ká liitirib mmuŋku.

¹⁷M kōŋ-ni agìŋ ni-tuunŋi kōkō poon. M yāntì ni-kpaajinti tiba kūr, tiba bùkū ní ataanyīŋkumbil lītì ki bíl tiba, ama naa fātì gítìŋ m-cee. Man ni-Dindaan di lī mín.

¹⁸Kí yòoŋ dín kí nīn cée, ní dāaŋ tin làá jītée kí yóoŋ. Dín wiīŋŋu ŋun ni bíl man ni-Dindaan diiku nyeel nee sá uŋmawawati iwiin mmuŋku nì inaa ní. Ní cúú kí yóoŋ!

¹⁹Kée tijimpin kaa kíŋ cakalaabinaa! Ki kpáaŋ isufi in bi yíl fiinyi nì fiigi nì greenaadi nì oliiffee kaa lòoŋaa! Ama kí yòoŋ dín kí nīn cée, m làá bliŋ ni-pu.»

Ti-Dindaan pōoŋ Sooroobabeel dipoondi

²⁰Iwiin mmuŋku nì inaa dal gbanti mbaantee, ti-Dindaan gíti sòoŋ nì Agaayi nlilitiim.

²¹U nīn bí ú tükù Sooroobabeel, Juuda yab gōminau yii: «M làá cìŋkì kutagbōŋu nì kitiŋ.

²²M làá lábití bibōtiibi beejaŋ kí cìb, ní kí kúntí atimbun beeŋi pōŋyi. M làá lábití janjatōrōkub nì bin kā bi-puee kí cìb. Bi làá dāá kpò itaamu ní bitanjakaliibi í kpò tōb.

²³Ama ŋwiin gbantee, sii Seeyaltiyeel jipōon Sooroobabeel un sá man tōtōnliuee, m làá ŋúbíŋ-si ditundi diba, ti-Dindaan nyōōbundi dee. M làá dū-si kí ŋá m-jaliiki kin m cáa nyiití ki dāantí m-wantee, kun puee sii ní man lēē. Man ni-Dindaan Mpōŋkōdaan di lī mín.»

Zacharie

Zacharie 1

TIN TI-DINDAAN LĒĒ KI DĀKĀ SAKAREE Ti-Dindaan yî Isirayeel yab bí kpántí bi-ba

¹Daariyusi nín jín dibeel dibinlilitiil ŋmaniniitiu poonee, ní ti-Dindaan sòoñ nì u-bɔnaatiliu Sakari, Baraaki jipɔɔn, Didoo naantiiu.

²U bí-u yii: «Ti-Dindaan fōō ni-baabi pu diŋuul ŋkpitim pu.»

³Á tükù Isirayeel yab yii ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín lī puee sèé yii: «Fàtīf gítírmaàn man cee, ní ma mun í fàtīf gítín ni-cee. Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mín.

⁴Ní taa fōōmaan ni-baabi bimbim. Nyunti ŋun nèn jítèe, m-bɔnaatiliibi nèn dū m-nyɔɔbundi ki sòoñ nì bi yii: <Fámaan ni-saŋkpiti nì ni-bimbikpitim>, ama baa nèn pílifin-mi kaa fātì tó mun. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mín.

⁵Ni-baabi gbanti bí la? M-bɔnaatiliibi gbíntìi báaa?

⁶Nì mín kɔkɔee, m-nyɔɔbuŋŋi nì m-bɔkpaanŋi ŋin m nèn dūu tükù m-tɔntɔnliibi bibɔnaatiliibee nèn gbēē ni-baabi pɔbiliŋ. An di nèn yāntì bi kpántì bi-bimbim ki lī yii: <Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín nèn lī yii ti-saŋkpiti nì ti-tuŋkpitiŋ pu u làá ŋá-ti minyee, mín ní u ŋá nee.>»

Dileedakal dipeekaal: itaamu

⁷Daariyusi nín jín dibeel dibinlilitiil inmal saalaa nì ubɔ, uŋmal un bi yî Seebatee poon iwiin mmunŋku nì inaa dal ní ti-Dindaan sòoñ nì u-bɔnaatiliu Sakari, Baraaki jipɔɔn, Didoo naantiiu. Sakari nín sòoñ tiŋyee sò.

⁸An lēē ki dākā-mi kunyeeu gbanti. M ká utanjakal ubɔ ká utaamu un mán wèeeeyee pu. U nèn yú nsutantamu mun bi yî miirtee taapu ditantakal diban. Itaamu in mán wèeeeyee nì in mán gaaayee nì itampiin iba mun yú u-boon.

⁹Ní m bālifi-u yii: «M-Dindaan, itaamu nee taapu là kí lī yii ba dee?» Ní ntuun ŋun bíi sòoñ nì mee bí-mi yii: «M làá tükù-si i-taapu nín sá puee.»

¹⁰Ní uninja un yú nsutantamu mun bi yî miirtee kansikinee kíi yii: «An sá bin ti-Dindaan tú bí yìi kí mǎntì kitiŋee.»

¹¹Niinee ní binibee bí ti-Dindaan tuuŋŋu ŋun yú nsutantamuee kansikinee yii: «Ti yìi kí mǎntì kitiŋ ki kpēē, ti ká yii kitiŋ kɔkɔ bí ŋgbansɔŋfin, tiba kaa páb ki-nib.»

¹²Ní ti-Dindaan tuuŋŋu bí yii: «Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, a nín fōō Jeerusaleem tiŋki nì Juuda timmu mun kínee pu diŋuulee, abin imunŋku ita nì saalaa sèé. Mim mee kí tin sǎa nyunti ŋulɔŋu ní a làá sɔ bi-saai?»

¹³Ní ti-Dindaan kíf ntuun ɲun bí sòòh nì mee kunyannyaau nì dipɔɔɔŋkil nyɔɔbundi.

Unimbɔti làá sɔ Siiyɔn saai

¹⁴Ní ntuun ɲun bí sòòh nì mee bí-mi yii rí bāakì ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan ɔti nee yii: «M cáá dineɲkpaandi Jeerusaleem tiŋki nì Siiyɔn gbantaŋki pu tikpil.

¹⁵Ama m fōō atimbun ɲin māká ɲi-ba puee pu mbiim tikpil, di sá yii ɲyunti ɲun m nì fōō m-nibul pu diɲuul fiiyee, bín dómín ki púntì ki nāaŋ-dì.

¹⁶An pu ní man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, m lī yii m làá fàtíí gítíí Jeerusaleem kí dākà m-laŋŋaŋfitiiku. Bi làá fàtíí mā m-diiku niin nì Jeerusaleem tiŋki.»

¹⁷Mín boonee ní ntuunee bí-mi yii rí dū ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nyɔɔbundi nee kí nàatí: «M-timmu làá fàtíí tí kó digbíl poon. M làá fàtíí sòŋkì Siiyɔn gbantaŋki ɔbil, ní kí fàtíí tí lēē Jeerusaleem tiŋki.»

Zacharie 2

Dileedakal dililiitiil: iyin nì bicaabi ɔti

¹M wāaŋ ki kpēē kutaayee ní ki ká iyin inaa.

²Ní m bālifi ntuun ɲun bí sòòh nì mee yii: «Iyin nee taapu là kí lì yii ba ní?» Ní ɲu kíf-mi yii: «Iyin nee sá atimbun ɲin jìŋ Juuda nì Isirayeel nì Jeerusaleem yab ki yālee ní.»

³Mín boonee, ti-Dindaan lēē bicaabi binaa ki dākā-mi.

⁴Ní m bālifi yii: «Bi dómín kí ɲá ba ní?» Ní ɲu kíf-mi yii: «Bi dómín kí kón atimbun ɲin jìŋ Juuda yab ki yālee dinyoondi kí nāaŋ-ɲi ní. Bi jìŋ Juuda yab bi yāl an kɔkɔ pu ní ubɔ kaa ɲún ki yúl bi-nimbiin.»

Dileedakal ditataatiil: ɲɲmii ɲun bi cáa ɲmàntēe

⁵M wāaŋ kutaayee ní an lēē ki dākā-mi. M ká uninja ubɔ u ɲúb ɲɲmii ɲun bi cáa ɲmàntēe u-ɲaan.

⁶Ní m bālifi-u yii: «A cá la?» Ní u kíf-mi yii: «M cá kí ɲmàntí Jeerusaleem tiŋki kí bée ki-púuɲu nì ki-waɲɲu nín sá puee.»

⁷Niinee ní ntuun ɲun bí sòòh nì mee cōom ki nín cá ní ɲubɔ mun cōom ki túŋkiŋ-ɲu.

⁸Ní ɲu bí ɲun túŋkí-ɲuee yii: «Sān kí cùú tükù unaacimpɔɔn un ɲúb ɲɲmii nee yii: <Jeerusaleem tiŋki kaa làá dāá nīn cáá digundi, binib nì tiwaŋkuti wíiɲu pu.

⁹Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín sòòh puee sò. Man m-ba làá nīn bí bi-cee kí nīn sá kii ɲɲmi gundee kí mǎntíí tū kitíŋ, ní kí lēē m-nyooti kí dākà ki-kansikin.>»

Bi yííŋ bin bín kunicaŋuee n fàtíí gítíí

¹⁰Ti-Dindaan lĩ yii: Ēeyi! Nimbi bin m n̄n j̄n̄ ni yāl̄ an k̄k̄ pu, ki b̄n̄ ŋgan n̄ ŋgiil p̄uee, ŋw̄īn̄ nyalan̄ki n̄ ŋu-jeetilan̄ki p̄uee, s̄am̄maan k̄ŋk̄on̄nee, nyānn̄imaan ŋgan p̄u tiŋkin.

¹¹Ēeyi! Nimbi Jeerusaleem yab bin b̄n̄ Babiloon tiŋkin kuyun̄uee, s̄am̄maan malaa kí ŋm̄at̄i.

¹²Ti-Dindaan Mp̄ŋk̄odaan un túnn̄i-mi ki t̄i-mi mp̄onee n̄n̄ s̄oñ̄ atimbun ŋin f̄uk̄ul̄-nee p̄uee s̄ēe: «Un kamaa yaa gb̄ē-nee gb̄ē man nimbibul dee.

¹³Tiŋman, m làá já n̄ atimbun gbanti yab. M làá yant̄i bin bi n̄n̄ cúú kuyun̄uee n̄ f̄uk̄ul̄-bi. Niinee, ni làá d̄āá b̄ēe yii ti-Dindaan Mp̄ŋk̄odaan di túnn̄i-mi.

¹⁴Jeerusaleem tiŋki, k̄uun̄ n̄ dip̄op̄indi, n̄n̄ f̄aāl̄. Di s̄a yii m d̄oñ̄ kí d̄āá n̄n̄ k̄oò a-cee. Ti-Dindaan di lĩ m̄iñ.

¹⁵Ŋwiin gbantee, atimbun tikpil làá d̄āá d̄u ŋi-ba kí nákan̄ man ni-Dindaan. Ŋi làá d̄āá kp̄ant̄i m-nibul. M làá d̄āá n̄n̄ k̄oò ni-kansikin.» Niinee, ni làá d̄āá b̄ēe yii ti-Dindaan Mp̄ŋk̄odaan di túnn̄i-mi ni-cee.

¹⁶Juuda tiŋki làá d̄āá f̄at̄i kp̄ant̄i ti-Dindaan gaajawanti circir tiŋki. U làá d̄āá f̄at̄i tí l̄ē Jeerusaleem kí n̄n̄ s̄a u-tiŋki.

¹⁷Tiwan tin k̄k̄ cáá kufoouee n̄ ŋm̄i f̄ŋf̄ŋ díkí diki ti-Dindaan nimbiin. Di s̄a yii u làá ȳk̄i nyānn̄i u-circir k̄ŋk̄oŋŋun.

Zacharie 3

Dileedakal dinanaatiil: Usaraan̄akpil Joosuwa

¹Boonee ní ti-Dindaan ȳant̄i m wāl̄ Joosuwa usaraan̄akpil, u yú ti-Dindaan tuun̄ŋu nimbiin. Sitaan n̄n̄ yú Joosuwa ŋan̄giil p̄u ki kún̄f̄i u-boon.

²Ní ti-Dindaan tuun̄ŋu bí Sitaan yii: «Ti-Dindaan di làá kp̄iñ̄-si, Sitaan. Tiŋman ti-Dindaan un di l̄ē Jeerusaleemee di làá kp̄iñ̄-si. Joosuwa kaa s̄a kii kisanteei kin bi l̄ēñ̄eeee?»

³Joosuwa n̄n̄ yú ntuun nimbiin ki p̄ē tiwan tin cáá tij̄k̄on̄dee.

⁴Ní ntuun bí bin yú ŋu-nimbiinee yii: «P̄et̄i-maan-u tiwan tin u p̄ē t̄i cáá tij̄k̄on̄dee.» Boonee ní ŋu bí Joosuwa yii: «Kp̄èè, m cúú a-kpitii ki l̄ē a-pu, m làá d̄u jiŋaal b̄okutiŋ ní kí p̄ēñ̄-si.»

⁵Ní ŋu bí yii: «Bí d̄u ŋaabu ŋun ŋāñ d̄and̄anee kí f̄iñ u-yil. Ní bi d̄u ŋaabu ŋun ŋāñ d̄and̄anee ki f̄iñ u-yil, ní ki p̄ēñ̄-u ab̄okutim̄onti ti-Dindaan tuun̄ŋuee nimbiin niin.»

⁶Boonee ntuunee n̄n̄ s̄oñ̄ n̄ Joosuwa p̄uee s̄.

⁷Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín sòon puee sèé: «A yaa nóó m-saŋɔ, ki ɔúb m-marabee, sii di làá nín kpòotí m-diiku poon tuuŋɔ, ní kí nín cí m-cindi. M làá dū-si kí kūtì bin bí m-cee doo m-tundinee pu.»

Unimbɔti làá fàtí gíiñ u-tɔntɔnliu

⁸«Pīlifi Joosuwa, sii un sá usaraaŋakpilee. Ni mun pīlifimaan, nimbi bin sá u-tɔntɔnjutiibee. Di sá yii ni sá difiil din dōoŋee daaŋku ní. M làá yàntí m-tɔntɔnliu un bi yí <Nnaantee> ń dāāñ.

⁹Di sá yii m dū ditanɔpal diba ki bíl Joosuwa nimbiin, ditanɔpabaabil gbanti cáá animbil aluli ní. Man m-ba làá ɔmà di-pu tiŋmaŋmabiti. M làá dāá lēē kitin gbanti kpitii ɔwimbaanti ní. Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mīñ.

¹⁰Nwiin gbanti yaa láa bāaŋee, ni dāa yí tɔb fiinyi nì fiigi suboonyi taapu ní ki fàal dibatɔl pu.»

Zacharie 4

Dileedakal diŋmoonmootiil: fitilab tókɔŋkaati nì ɔliifi sufii bɔti

¹Ntuun ɔun nín bí ki sòon nì mee fàtí gítin ki fintí-mi kii bi nín fintí unil ɔgeem pu puee.

²Ní ɔu bālifi-mi yii: «Ba ní a wāl ní?» Ní m kíí-ɔu yii: «M wāl fitilab tókɔŋkaati tin sá sindaariya ɔmee ní. Kusɔɔ kun poon bi ɔaāñ fitilab kpamee tókó ti-yilpu. Fitilab biluli tókó ti-pu ní fitila kamaa cáá iŋmii iluli.

³Ní ɔliifi sufii ili yú ki kól kusɔŋuee, bubɔ yú ɔŋaŋgiil pú, bun kíñee yú ɔŋaŋgan pú.»

⁴Ní m fàtí bālifi ntuun ɔun bí sòon nì mee yii: «M-dindaan, tin kɔkɔ m wāl nee taapu sá yii ba ní?»

⁵Ní ɔu kíí-mi yii: «Aa nyí ti-taapuɔɔɔ?» Ní m kíí-ɔu yii «Aayee m-dindaan maa nyí.»

⁶Ní ɔu bí-mi yii:

⁷«Fitilab bilulee sá ti-Dindaan nimbilin ɔin di kpèé tin jītí kitin kɔkɔ puee ní.»

⁸Ní m gítí bālifi-ɔu yii: «Kin ɔliifi sufii ili in yú ki kól fitilab tókɔŋkaati, bubɔ ɔŋaŋgiil pú, bun kíñee ɔŋaŋgan púee taapu sá yii ba?»

⁹Ní m fàtí bālifi-ɔu nlilitiim yii: «ɔliifi pammu mun pu sindaariya nai ili túuñ ɔliifi kpam di i-pu ki còl ki kòd fitilabinee taapu sá yii ba?»

¹⁰Ní ɔu bí-mi yii: «Aa nyí taapuɔɔɔ?» Ní m kíí-ɔu yii: «Aayee m-Dindaan maa nyí.»

¹¹ Niinee ní ɲu bí-mi yii: «An sá binib bili bin yil pu bi sītì ɲkpam ki dū-bi ki sú kitiɲ kɔkɔ Dindaan, bi bí u-nimbiin ki tūn u-tundee ní.»

Dipoondi din ti-Dindaan pōon Sooroobabeelee

¹² Ntuunee tī dinyɔɔbundi m dūu nàatī Sooroobabeel yii: «An kaa sá nì mpon, kaa tí sá nì dikpabil, ama an sá nì man Fam ní.» Ti-Dindaan Mpɔɲkɔdaan di lī mīn.

¹³ Ní u kútì ki lī yii: Dijookpaandi, sii di sá ɲma ní? Sooroobabeel nimbiinee, a làá kpátí kí tàntī. Niin ní u làá lēē ditanɲpal din làá nīn tīl kudiiyee. Binib làá dāā nīn kūuntí ki lì-dì yii: «Mbóo! Mbóo!»

¹⁴ Ti-Dindaan gíti sòon nì mi tibɔti nee yii:

¹⁵ «Sooroobabeel di bíl kunimbɔtidii nee nyeel, ún di làá tí mā-ku kí látí.» Án yaa láa jítì mimmee, ni làá dāā bée yii ti-Dindaan Mpɔɲkɔdaan di túnní-mi ni-cee.

¹⁶ Unil ń taa kpèè ditundi nín kí min falaa falaayee fám. Ama unil yaa ká Sooroobabeel kí ki bí māā kunimbɔtidiiyee, ú nīn fàal.

Zacharie 5

Dileedakal diluluutiil: mbusu gbɔɲku

¹ M tí wáaɲ kutaayee ní ki ká kugbɔɲu kubɔ ɲàaɲ kuta pu.

² Ní ntuun bālifi-mi yii: «Ba ní a wāl ní?» Ní m kí yii: «M wāl kugbɔɲu kubɔ ɲàaɲ kuta pu, ku-púuɲu sá meetab saalaa, ní ku-waɲɲu sá meetab biɲmoo.»

³ Niinee ní ɲu bí-mi yii: «An sá mbusu bɔti tin bi làá dūu tō kitiɲ nee kɔkɔ puee ní. Bi ɲmān kugbɔɲu gbanti jandi diba pu yii bí jà binaayub kɔkɔ kitiɲ nee pu, ní ki ɲmān dijandi din kínee pu yii bí jà bin kɔkɔ pūtī fám fámee mun.»

⁴ Ti-Dindaan Mpɔɲkɔdaan lī yii: «Mama m-ba di tón mbusu gbanti. U làá kó unaayuu kamaa diikun, unil un kamaa pūtī m-yindi fám fámee diikun. Mbusu gbanti làá gbíntí bi-diɲɲin ní kí wà tikɔkɔ, kí kpáaɲ ɲi-dɔi nì ɲi-taɲkpeenɲi.»

Dileedakal diluluútiil: unimpu un sá ikpiti daaɲkuee

⁵ Ntuun ɲun bí sòon nì mee sūtīn ní ki bí-mi yii: «Yáatí kí kpèè kun còom ki dòn nee.»

⁶ Ní m bālifi-ɲu yii: «Ba ní an sá ní?» Ní ɲu kí yii: «An sá kukabiku kun poon ní kitiɲ nee kɔkɔ kpiti kēe.»

⁷ Nyunti gbantee, dibīl din sá tikúmanee cúu gánti yilpu ní m ká unimpu ubo ká kukabikuee poon.

⁸ Ní ntuun bí-mi yii: «Unimpu nee sá tikpiti daaɲku ní.» Ní u téé-u ki gíiɲ ki tó kukabikun, ní ki dū ku-bīl kun sá tikúmanee ki púkuɲ.

⁹Míh boon m wáań kutaayee ní ki ká binimpoobi bili páahńí. Bi nín cáá ifeen an náahń nì naakpaapiin feenyi, ní kubuńu téekí-bi bi ńàahń ki cá. Ní bi yōohń kukabikuee ki cáá jōntì kutaa.

¹⁰Ní m bālifi ntuun ńun bí ki sòohń nì mee yii: «Bi cáhń kukabikuee la?»

¹¹Ní ńu kíf-mi yii: «Bi cáhń-kù Sineeyaar tińkin kíf tin mǎ-kù kuwaadii ní. Bi làá mǎ dikol ní kíf dū-ku kíf báahń dikolee pu.»

Zacharie 6

Dileedakal dininiitiil: janjatɔɔkub binaa bɔti

¹M fātii tí wáahń kutaa puee, ní ki wál janjatɔɔkub binaa nyánní tikúman joonńi ali kansikin.

²Itaamu in mǎhń gǎaayee di nín dátí tɔɔkupeepeekaa, ní itambon dátí tɔɔkuliliiti,

³ní itampiin dátí tɔɔkutataati, ní itaamu in cáá atan atan ki ńmǎl mmam gǎaayee dátí tɔɔkunanaati.

⁴Ní m bālifi ntuun ńun bí ki sòohń nì mee yii: «Ukpil, itaamu nì tɔɔkub nee taapu sǎ yii ba ní?»

⁵Ní ntuunee kíf-mi yii: «Itaamu nì tɔɔkub gbanti taapu dàkà kubuńu kun nyēēń kitiń jannaatilińee ní. Ku nín bí kitiń kɔkɔ Dindaan cee ní kɔńkɔnnēe ku yíkì u-
cee.»

⁶Ní tɔɔku un itambon dátée búntì ńgan pú tińki watil, ní tɔɔku un itampiin dátée búntì ńwìhń jeetilańki pú ní tɔɔku un itaamu in cáá atan atanee dátée búntì ńgiil pú tińki watil.

⁷Itaamu in mǎhń gǎaayee nín nyàab malaa kíf cùú yìhń kitiń pu. Ní ti-Dindaan bí-i yii: «Níhń cámaan kíf yìhń kitiń pu.» Ní i búntì ki cùtì yìhń kitiń pu.

⁸Ní ti-Dindaan yíhń-mi ki bí yii: «Kpèè, in búntì ńgan pú tińki watilee làá sòhńki m-
ńuul kitiń gbanti pu.»

Kibeefuulii kin sǎ kudaanńu bi dūu cíkiń Joosuwayee

⁹Ní ti-Dindaan sòohń nì mi yii:

¹⁰«Cù Eeldayii nì Toobiya nì Yeedayaa cee kíf fōō animbil ńin bin bín kuyunuee tó ki tīínee. Á yíkì dín dín kíf cù Seefaniya jipɔɔn Yoosiya dumpu, binib gbanti nyánní Babiloon ki dáá bàhń dee.

¹¹Á fōō animbil nì Sindaariya kíf mós kibeefuulii kíf cíkiń usaraanakpil Yoosadaaki jipɔɔn Joosuwa.

¹²Ní kí tükù-u yii: <Kpèè, ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín lī puee sò. Unil ubo bí doo u-yindi di sá <nnaanti>. Laakin u yaa pée bée, dimaŋfal làá pā kí nyā, ún di làá dāá fàtī mā ti-Dindaan diiku.

¹³Tiŋman, ún di làá dāá fàtī mā ti-Dindaan diiku. U làá dāá nīn pēē abeebɔkuti. U làá dāá kāl u-beeja pu kí kpòotī u-nibul. Usaraaŋal ubo làá dāá nīn yú u-ŋaŋgiil pú, ní bi-liitil n dāá nīn gbiliñ tɔb mmɔntiim.

¹⁴«<Kibeevuulii gbanti làá dāá nīn bí kunimbɔtidiin bí nīn cáa téetí Eedayii nì Toobiya nì Yeedayà nì Seefaniya jipɔɔn ŋanti pu.>»

¹⁵Binib làá dāá nyānní ndandati kí fàtī mā ti-Dindaan diiku. Niin ní ni dāa béetí yii ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di túnní-mi ni-cee. See ni yaa tó ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu mmɔntiimin baba ní án làá ŋá mín.

Zacharie 7

Isirayeel yab baasii bōob kinyɔkɔ Unimbɔti pu níii?

¹Daariyusi nín jín dibeel dibinnanaatiil uŋmawawati, an dākà yii uŋmal un bi yí Kiisileefee iwiin inaa dal ní ti-Dindaan sòñ nì Sakari tibɔti nee.

²Beeteel yab nīn tú Sareeseer nì Reegeem-Meeleeki ní ki lēē binib ki kútì bi-pu bí cùú gbàam ti-Dindaan ú sō bi-saai.

³Binib gbanti nīn máaŋ kí bàlifi ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan saraaŋaliibi bin bí kunimbɔtidiinee nì u-bɔnaatiliibi yii: «Tí nīn gbínti sūn ki bōob kinyɔkɔ uŋmaŋmoonmooti poon kii ti nín pée kpààa ŋáaŋ abin ŋin jítèe pueeyaaa, tí taa ti ŋá?»

⁴Niinee ní ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan sòñ nì mi tibɔti nee

⁵ín bàlifi kitiŋ nee pu yab kɔkɔ nì bisaraaŋaliibi yii: «Ni nín bōob kinyɔkɔ ki sūn ki yáliŋkí uŋmaŋmoonmooti nì uŋmaluluúti kamaa áli abin imuŋku ita nì saalaayee, nì ŋá mín án mōɔkiñ-mi níii?

⁶Ni yaa nīn tí bí jīn ki nyùee, kaa nīn sá nimbi ni-ba ní ni jīn ki tìii?»

⁷Nyunti ŋun Jeerusaleem yab nì ntimu mun mǎnti tú-kèe yab nīn dāá bí nsɔŋfinee, nì ŋyunti ŋun binib nīn dāá kòò Neegeeb teekun nì Seefeelaa paal puee, ti-Dindaan nīn yānti u-bɔnaatiliibi dooooyee yab báakì ki kpáafi binib tibɔti gbanti.

⁸Ti-Dindaan nīn sòñ nì Sakari yii:

⁹«Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín sòñ puee sèé yii: <Ní sòñ ni-juti bɔti nì mbaamɔn, ní báà ŋma n dākà u-juti dineendi nì disaasɔl.

¹⁰Ní taa mùul ukpiipu nì ditaŋkpiibil, nì unicaan nì bisoodambi. Ni-kansikin ubo n taa dàkafi u-juti pu nlandɔkɔkpiti.»

- ¹¹Ama bi n̄n yĩ kaa pĩlifi, ki pɔɔkì bi-pɔbiling. Bi n̄n kpáá bi-tafaling kí taa gbĩl.
- ¹²Bi n̄n pɔɔkì bi-pɔbiling kii ditankpalee. Baa n̄n là kí pĩlifi ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan bɔti n̄ u-dakal din u-Fam n̄n dī u-bɔnaatiliibi dooooyee yab pu ki tĩ-bee. Niinee ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan gíi bi-pu diŋuul ŋkpitim pu.
- ¹³An pu ní ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan lĩ yii: «Kii man n̄n yíin-bi baa pĩlifiñ-mee, mĩn mbaantiim ní bi yíin-mi ní ma mun kaa pĩlifiñ-bi.
- ¹⁴M jĩn-bi bi yál ki kó atimbun ŋin kɔkɔ baa nyée poon. Kitiŋ kin bi yíkii yāntèe, bi nāaŋ-kì, ní ubɔ kaa ti cá ki-naaa, ubɔ kaa ti nyēē ki-ni. Kitiŋ kin n̄n sá kimɔntii ki mɔ ŋkaayee dūu kpánti kuteeu.»

Zacharie 8

Ŋgbansɔŋfi n̄ digbíl poonyi

- ¹Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan sòoñ n̄ mi tibɔti nee yii:
- ²«Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan n̄n lĩ puee sò. M cáá Jeerusaleem pu dineeŋkpaandi, di jákatí-mi.
- ³An pu ní m lĩ yii, m làá fàtĩ gítin̄ Siiyɔn jool pu, kí n̄n kóò Jeerusaleem tiŋkin. Bi làá dāá n̄n yĩ Jeerusaleem yii <Deedee tiŋki>, ní kí n̄n yĩ man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan jool yii <circir Jool>.
- ⁴Tiŋman man di lĩ yii, bijankpilib n̄ binimpunaatiibi làá dāá fàtĩ nyā kí kàl Jeerusaleem tiŋkin imɔŋkijaa pu. Báà ŋma dāa ŋúb u-kpandɔŋu, di sá yii bi làá dāá yúntí kí púl.
- ⁵Nnaacimpɔmbiyaamu n̄ nsapɔmbiyaamu dāa gbèè kitiŋin kpacantib pu ní ki gbíí.»
- ⁶Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan lĩ yii: «Isirayeel yab bin kín kaa kpĩlyee yaa ká yii an kaa pée ŋūh̄n kí bàñ mimmee, ma mun máaŋ kí lĩ yii an pɔɔ kí ŋá mimmaaa, man un sá ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaaneeee?»
- ⁷Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di bíi lĩ yii: «M làá fĩ m-nibul kí nyāntí ntimu mun bí ŋwĩn̄ nyalan̄ki púee n̄ mun bí ŋwĩn̄ jeetilan̄ki púee.
- ⁸M làá gíinn̄-bi bí n̄n kóò Jeerusaleem tiŋkin. Bi làá dāá n̄n sá man nibul, ní man m̄ dāá n̄n sá bi-Nimbɔtiu ki ŋúb-bi ibaamɔn n̄ deedee poon.»
- ⁹Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan n̄n lĩ puee sèé: «Nyunti ŋun ni n̄n bíl m-diiku nyeelee, m-bɔnaatiliibi n̄n pōoñ-ni ipoon. Too, kámaan kunyannyaau, kun puee nyunti nee poonee, ni bíi gbĩl ipoon gbanti ibaanti.
- ¹⁰Dooyee, binib yaa n̄n tūh̄n ditundee, baa n̄n cáá tipaal, ní tiwan̄kuti n̄n tūh̄n ditundi faalaa. Binannanliibi puee, binib kaa n̄n tó bi-ba kí nyā kí cù laaba. Di sá yii m n̄n yānti binib nyāh̄n tɔb pu.

¹¹Ama kɔŋkɔnnɛe man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lĩ yii, maa làá ti ɣá m-nibul din kíh kaa kpíyee kii m nín nín ɣá dooooyee yab puee.

¹²Di sá yii bi làá dāá kpò kí bɔ́l ɣgbansɔŋfin. Fiinyib làá dāá lòòh fiinyi biliŋ, ní kitiŋ n dāá lòòh tikpaajin, ní kutagbɔŋu n dāá tĩ ntaanyim. M làá dāá dū tin bí nɛe kɔkɔ kí tĩ m-nibul din kíh nɛe.

¹³Nimbi Juuda nì Isirayeel naakɔtin yab, atimbun ɣin kíhɛe ceeyee, ni nín sá kii dinibul din bi tó mbusuee ní. Ama kɔŋkɔnnɛe, m làá fĩ-ni, ní ní kpántí kii dinibul din boon bi bĩhɛe. An puee taa fàŋkĩmaan! Kámaan kunyannyaau!»

¹⁴Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín lĩ puee sèé: «Nyunti ɣun ni-baabi nín kón-mi diŋuulee, m nín lēē yii m làá sàh-ni, ní maa nín kpánti m-landɔkɔŋu.

¹⁵Ama kɔŋkɔnnɛe, m kpánti m-landɔkɔŋu. M lēē kí ɣá Jeerusaleem nì Juuda timmu tiŋan. Ní taa fàŋkì.

¹⁶Kpèèmaan tin ni máah kí ɣée. Báà ɣma n sòòh u-juti ibaamɔn. Ni-bɔsoondiiŋɣinee, ní dū ibaamɔn in làá cáah ɣgbansɔŋfee kí sòòh binib bɔti.

¹⁷Ní taa nín dàkafì tɔb pu tilandɔkɔkpiil, kí taa nín pùtì fám. Di sá yii m ná atuun gbanti kɔkɔ, man ni-Dindaan di lĩ mín.»

Dinyɔɔboobil wiŋyi làá kpántí jĩjaal wiŋyi

¹⁸Tibɔti tin ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan sòòh nì mee sèé:

¹⁹«Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di bí yii, ni nín bōòb kinyɔkɔ uŋmananaati nì uŋmaŋmoonmooti nì uŋmaluluúti nì uŋmasaalaati poonee làá dāá kpántí nimbi Juuda yab cee dipɔɔpindi nì ifaal nì jĩjaal wiŋyi ní. «Ama ní nín néeh ibaamɔn nì ɣgbansɔŋfi.»

²⁰Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín lĩ puee sèé: «Anibul tikpil nì ntiŋkpaamu yab làá fàtìfì tí dāah Jeerusaleem.

²¹Kitiŋ kiba yab làá dāá tükù kin kíhɛe yab yii: <Tí cùmaan kí gbàah ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, kí nyàab-u.> Bín làá dāá kí-bi yii: <Ti mun làá cù.>

²²Anibul tikpil nì atimbun ɣin cáá mpɔneɛ làá dāá dāah Jeerusaleem kí nyàab ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan, kí gbàah-u.

²³Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lĩ puee sò. Nwiin gbantee binib saalaa bin sòòh isoon i-ba i-bee làá dāá nín ɣúb ujuudaja bɔkutijuti kí bí-u yii: <Ti làá nóó-si kí cù, kun puee ti gbìl yii Unimbɔti bí ni-cee.>»

Zacharie 9

ISIRAYEEL YAB NÌ ATIMBUN DIN KÍHɛE YAB Anibul ɣin mǎntii tú Isirayeelee bɔsooŋyi nì ɣi-fiil

¹Ti-Dindaan nyɔɔbundi. Ti-Dindaan bɔti bàñ Adiraaki tiŋki, ní ki gbēēn Damaasi tiŋkin. Di sá yii ti-Dindaan nimbil kaa cɔ Isirayeel tiŋki ŋmaningma pu, ama ki kpáañ binib kɔkɔ pu ní.

²Dinyɔɔbundee sòòn nì Amati yab bin pìlìn Damaasee, nì Tiir nì Siidɔn timmu yab bin cáá iciinee.

³Tiir yab mán digundi ki mǎntìi tú bi-tiŋki. Bi kóòn animbil an dɔ ki kpúkú kii dibulee, ní ki kóòn sindaariya an dɔ ki kpúkú kii didandi pu kpatee.

⁴Ama ti-Dindaan làá dāá já kí fōō-kì, ní kí téé ki-gundi ki lúkú tiŋkun, ní ŋŋmi n dāá wà-kì.

⁵Asikeelɔn yab yaa láa ká mimmee, tifaandi làá dāá cúú-bi, ní Gaasaa yab n dāá nīn jìkì tifaandi, ki kpáañ Eekrɔn yab, di sá yii baa ti làá ká un làá jòón-bee. Gaasaa tiŋki kaa dāá gítì cáá ubɔti, ubɔ kaa dāá gítì kóò Asikeelɔn tiŋkin.

⁶Nyaanmaliŋku nib di làá dāá nīn kóò Asidoodi. Man ni-Dindaan di lī yii: «M làá dāá kúntí Fiiliistii yab lambil.

⁷M làá dāá nyāntí tinan tin cáá fatikuee bi-nyɔmmun, kí lēē tiwaatootinan bi-nyingnin. Bi-kansikin bin làá dāá kíń kí nīn bí dimaŋfalinee làá dāá yíín-mi bi-Nimbɔtiu kii Juuda maaliŋun yabee. Eekrɔn yab làá dāá kó m-nibul kansikin kii Jeebusi yab nīn nīn ŋá puee.

⁸M làá dāá mǎntíi tū m-tiŋki kí nīn cí-kì, kí mɔ̀tì ki-pu binannanliibi bin cá ki gítíi ki là kí jáń-kèe cee. Upɔndaan ubɔ kaa làá ti dāañ kí wɔ́b m-nibul, kun puee man m-ba di cí-bi.»

Ŋgbansɔŋfi bɔtiu

⁹Siiyɔn tiŋki, nīn fàal! Jeerusaleem, nīn kūuntí nì dipɔɔpindi! Kpèè, a-bɔtiu dòoń a-cee. U sá deedeedaan ní ki sá ujajil. U sīntì u-ba taapu, ní ki kǎ kimaŋ pu, u kǎń dimampɔmbil, kimansalii biki pu.

¹⁰U làá dāá kúntí janjatoɔkub Eefiraayiim tiŋkin ní kí dāá kúntí kujaau taamui Jeerusaleem tiŋkin. U làá dāá kɔfi kujaau tofi. U làá dāá cáañ ŋgbansɔŋfi atimbun kansikin. U-beel làá dāá kí Nyaam mɔɔl kí tin cáá sǎa Meediiteeranee tiŋkuu, ní kí yòoń Eefiraati mɔɔl kí tin cáá sǎa kitiŋ gbeennyɔkɔ.

Ti-Dindaan làá líi bisarkadambi

¹¹Dipoondi din bí man nì ni kansikin ti dū saraabi fatikuu ki bóóbee puee, m làá nyāntí ni-sarkadambi bin kǎ dilɔkɔgindi din kaa cáá nnyimee poon kí líí.

¹²Bisarkadambi bin cáá dimákalee, fàtíi gítímaan ni-tiŋki kin bi mán digundi ki mǎntìi túee. Dín gba, m tükù-ni yii: M làá ŋá-ni tiŋan mili pu kí téēn falaa un ní ni jíínee pu.

¹³Juuda tiŋki ní m làá dūú píí kii butɔbuee ní Eefiraayiim tiŋki n̄ n̄n sá ipiin. Siyyɔn, m làá tɔ a-jipɔmbi bí cùú já n̄ Greesi yab. M làá dū-bi kí kpántí ubaatandaan tàataajiki.

¹⁴Ti-Dindaan làá nyā kí páanní u-nibul yilpu, ní kí tɔ u-piingɔ kii utaa n̄n ɲmódò puee. Ti-Dindaan Unimbɔti làá búń ɲyin, u làá n̄n kǎń kubuɲu kun nyánní ɲgiil púee kí dāāñ.

¹⁵Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan làá dāá wún u-nib pu. Bi làá dāá wī kí nà kujaataafuɲ taŋkpeen̄i. Bi làá dāá yàntí bi-nannanliibi fatikuu n̄ còòl kii ndamamee, kii saraabi fatikuu n̄n còòl kisambikin puee, àá kii fatiku un bi cáa yàantí nsaraafan yinyi puee.

¹⁶Ti-Dindaan bi-Nimbɔtiu làá dāá fī-bi ɲwiin gbanti dal kii upikpaal n̄n fiil̄ u-picaŋkpuŋku puee. Bi làá dāá n̄n jìl pàlpal bi-tiŋkin kii ataŋkpamɔnti ɲin jìl ki náká kibeeɲuulii puee.

¹⁷Bi làá dāá n̄n bí mmɔnnēēēē! Bi làá dāá n̄n cáá kunyaanɲu! Bilee làá dāá yàntí binaacimpɔmbi n̄ yábití, ní ndapɔm n̄ dāá yàntí bisapɔmbi mun n̄ yábití.

Zacharie 10

Awaa kaa bí tiban

¹Mèèmaan ti-Dindaan ú yàntí ukpaasiitaa n̄ n̄. Ti-Dindaan di yàntí utaa n̄n ki yàntí utaa ɲmódò ki tátí n̄n kubuɲu. U làá yàntí utaa n̄ n̄, ní báà ɲma saaku n̄ sòŋkì timool n̄ nyā.

²Di sá yii awaa sòon̄ tinyimɔmbɔti ní, ní bibɔɔbi wǎl̄ tin kaa sá ibaamɔnee. Bi n̄n lèekì tidamintiil taapu puee sá inyimɔn ní, ní bi ɲmēentí binib fám. An pu ní dinibul nee yíkìlì búnti n̄n falaa kii ipii in kaa cáá ukpaalee.

Ti-Dindaan pōon̄ kí fī u-nibul

³«Bipikpaaliibi pu ní m fōō diŋuul, iŋɔjaa tafal ní m làá dāal̄. Tiŋman, man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan làá dāāñ kí kpàà m-picaŋkpuŋku, Juuda nibul. M làá dū-bi kí kpántí tinyool taamuu kí cáá-bi kí cùnnì dikòndi.

⁴Juuda naakookun ní ditaŋkpal din tíkì kudiyyee, n̄n tanti kpakpaal n̄n bujanjatɔbu làá nyānní. Kunaakoou gbantin ní bibɔtiibi kɔkɔ làá nyānní.

⁵Bi làá dāá n̄n bí kii bibaatandambee. Bi làá dāá n̄n tà bi-nannanliibi ki múl̄ kii adan pu kpatee. Bi làá dāá n̄n jáà m̄n̄, kun puee man bi-Dindaan bí bi-cee. Icoo làá cúú bi-nannanliibi bitanjakaliibi.

⁶M làá tī Juuda yab mɔn̄, m làá fī Isirayeel yab. M làá fātí gíñ-bi bi-tiŋkin, kun puee bi kó-mi falaa. Bi làá dāá n̄n bí kii maa pée dū-bi ki fá ki kée. Di sá yii man di sá bi-Dindaan bi-Nimbɔtiu, ní m làá fōō bi-wimmeem.

⁷Eefiraayiim yab làá dāá nīn cáá dipɔbil kii bibaatandambee. Bi làá dāá nīn bí dipɔpindin kii bi nyūñ ndaamee. Bi-jipɔmbi yaa láa ká mimmee, bi làá dāá nīn fàal, ní kí nīn bí mmɔŋkpaanni ti-Dindaan pu.

⁸M làá búñ ŋfoon kí yííñ m-nibul yab kí kóon-bi kí kpāfi, di sá yii m fōō-bi ki lí. Bi làá dāá bùtī kii njaminee.

⁹M yāañ-bi atimbun kansikin, kii bi nín yàantí iwambool puee. Ama ndandati timmu gbanti poonee, bi làá téetí m-pu. Bi làá dāá nīn bí niin dimaŋfalin nì bi-biyaamu ní kí fàtíí gítíí.

¹⁰M làá dāá nyāntíí-bi Eejipiti nì Asuur timmun, ní kí kóon-bi kí kpāfi. M làá dāá cáá-bi kí kón Galaadi nì Leebanɔn timmun. Nì mín kɔkɔee, an kaa làá dāá bà-bi.

¹¹Bi làá dāá dùtī dinimbinaamandi mɔɔl. Man ni-Dindaan làá dāá fáá dimɔɔl nyingbanti. Niil mɔɔl làá kpā kí tin sāa taapu. Asuur ulambidaan làá lítí, ní Eejipiti kaa ti làá nīn cáá mpon.

¹²M làá dāá tī m-nibul yab mpon, ní bí nīn ŋáañ min man lèe. Man bi-Dindaan di lī mín.»

Zacharie 11

Ti-Dindaan nāañ ntimu mun cáá mpɔnee

¹Leebanɔn tiŋki, pìtī a-punyɔmmu ŋŋmi í wà a-seediri sufii.

²Siipreesi subu, nín yáliŋkí, di sá yii seedir sufii lítí, bi nāañ isumɔnti gbanti. Baasan seeni sufii, nín yáliŋkímaan, di sá yii bi gāa a-bambaŋku kun nīn múkú ubɔ kaa ŋūñ kí kóee.

³Bi gbìl bipikpaaliibi nín yáliŋkéee, di sá yii bi-nyooti kúntì. Bi gbìl gbikinti siim pu, di sá yii bi kpéelikì Jɔɔdan buŋgbandi mɔsɔŋku kɔkɔ.

Bipikpaaliibi bili bɔti

⁴M-Dindaan m-Nimbɔtiu tī-mi mara nee yii: «Kpàà ipii in bi péetí ki càñ kí kpò nee.

⁵Bin dāa ipii gbantee kù-i an kaa ŋáañ-bi nyàaa. Bin nyáfí-iee lì yii: <Ti jáaŋ ti-Dindaan, ti kpánti bigaajab!> I-bɔti kaa kpàaa cáá i-kpaaliibi falaa.

⁶Man ni-Dindaan di lī yii maa làá sɔ kitiŋ nee pu nib saai. M làá gííñ unil kamaa kí ŋá u-juti nì u-bɔtiu ŋaan. Bibɔtiibi làá nùkù kitiŋ pùb, ní maa làá fōō báa ubɔ bi-ŋaan.»

⁷Niinee ní m fōō ipii in binyampoobi bàà càñ kí kpòee ki bíi kpàá. M yōoñ atambɔn ali ki ŋúb. M yííñ diba yii: <Disaasɔl>, ní ki yííñ din kínee yii <Mpèée>, ní m kíí ki bíi kpàá-i.

⁸Ní m jìh̄n bipikpaaliibi bitee uṅmabaanti poon. Mìn boonee ní maa ti cáá kimotii ipii pu, ní í mun núutiṅ-mi.

⁹Niinee ní m bí-i yii: «Maa làá ti kpàà-ni! In làá kpúee ṅ kpú, in làá wāṅkèe ṅ wāṅkì, ní in làá kínee ṅ nīn tòntī tɔb!»

¹⁰Ní m cúú m-tambɔndi din m yí <Disaasɔlee> ki kóol̄ ki kpītì dipoondi din ti-Dindaan n̄n pōon̄ anibul kɔkɔee.

¹¹Yaadal ní dipoondi gbanti kpītì. Bibantiliibi bin dāā ipiiyee n̄n ká tin m ṅée, ní bi bée yii ti-Dindaan là kí dī tin m ṅée pu kí sòon̄ tiba ní.

¹²Ní m bí-bi yii: «An yaa ṅān̄ ni-cee, ní pà-mi m-paati, an yaa kaa tí sá mimmee, ní yàntī.» Ní bi pān̄-mi m-paati jitɔmbi mmun̄ku n̄n saalaa.

¹³Ní ti-Dindaan bí-mi yii: «Bi n̄n ká m-daaku nimbiṅmiiku sá puee dee! Yòon̄ animbikpaan gbanti kí cáá lúkú ukúduuntil!» Ní m yōon̄ animbil jitɔmbi mmun̄ku n̄n saalaayee ki cáá lúkú ukúduuntil kunimbɔtidiin.

¹⁴Mìn boonee ní m cúú m-tambɔndi dililiitiil din m yí <Mpèéyee> ki kóol̄ kí yàkatī kunabitiiu kun bí Juuda yab n̄n Isirayeel yab kansikinee.

¹⁵Ní ti-Dindaan gíti bí-mi yii: «Á gíiṅ a-ba upikpaagbaan yam.

¹⁶Di sá yii man làá yàntī upikpaal ubɔ mun ṅ dāān̄ kitiṅ nee ni. Waa dāā fātii tó ipii in wāṅkèe bɔtaaa, kaa dāā nyàab̄ in wāṅkèeyaaa, kaa dāā cāantí in būneeyaaa, kaa làá dāā kpíiṅ in pōyee mun. Ama u dāā kù in gbìfi ki cáá ṅkpamee ki ṅmòò, ki dátí ki fúkutí i-tafun̄fukuti.»

¹⁷An sá mbusu ní ki tī upikpaagbaan un féeṅ u-picaṅkpun̄kuee! Bí gāā kí tùkutí u-ṅal kí lēe u-nimbil kujaaun! U-ṅal ṅ fáká ní u-ṅaṅgiinimbil ṅ kpú.

Zacharie 12

Bi làá jáh̄n Jeerusaleem, ama k̄i làá ká difiil

¹Tibɔti tin ti-Dindaan sòon̄ Isirayeel yab puee. Ti-Dindaan un kpátì kutagbɔṅu, ki báan̄ kitiṅ nyeel, ki náan̄ kufoou ki ṅá unilinee n̄n lī puee sèé:

²«M làá dū Jeerusaleem tiṅki kí ṅá kii ndaam min gbéèyee ní kí tī anibul ṅin kɔkɔ māntii tú-kèe. Mìn ní bi yaa láa māntii tú Jeerusaleem kí já n̄n kèe, Juuda yab mun kɔkɔ làá dāā gbí.

³ṅwiin gbantee, m làá dū Jeerusaleem tiṅki kí ṅá kii ditaṅkpakpaandi din nyim̄ ubɔ kaa ṅūn̄ kí dúkutée. Un kamaa làá dāā màkañ kí dúkutí-dèe làá dāā fōō tiweendi. An pu ní kitiṅ pu timbuṅṅi kɔkɔ làá dāā kpāfi kí já n̄n k̄i.

⁴Man ni-Dindaan di lī yii, ṅwiin gbantee, m làá dāā kón̄ itaamu kɔkɔ dinyoondi, ní kí dāā tō bitanjakaliibi kuwaatiiu, ní kí dāā tō atimbun̄ ṅin kínee taamui ijofi. Ama m-nimbiliṅ làá n̄n có Juuda naakooku pu.

⁵Nwiin gbantee, Juuda yab kpilib dāa lì bi-pòbiliŋin yii: <Isirayeel yab pɔŋɔ nyēēn ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan bi-Nimbɔtiu cee ní.>

⁶Nyunti gbantee, m làá dū Juuda yab kpilib kí ɲá kii ɲɲmi ɲun fōō didɔkpukul taapuee, àá timool tin fōō ɲɲmi difeencundi taapuee. Bi làá wà anibul ɲin bí bi-ɲaŋgiil nì bi-ɲaŋgan pú ki mǎntìi tú-bee. Ama Jeerusaleem yab làá dāá nīn gbíntìi kǎ bi-tiŋkin.»

⁷Ti-Dindaan làá dāá péé péé kí fī Juuda yab dicaŋɲi ní, án nín làá ɲá pu Daafiidi naakookun yab nì Jeerusaleem yab ń taa dākafi yii bín jítì ɲuuda yab bin kíñee.

⁸Nyunti gbantee, ti-Dindaan làá dāá mōtì Jeerusaleem yab pu. Bi-kansikin bin sá biwɔfíbee dāa kí ɲi pōō kii Daafiidee, ní Daafiidi dicaŋkun yab dāa bí bi-cee kii Unimbotee, kii ti-Dindaan tuuŋuee.

Kunimbaau jéetì kitiŋee kɔkɔ pu

⁹Nyunti gbanti ní m làá bóntí kí kúntí anibul ɲin kɔkɔ dāa bí jáà nì Jeerusaleemee.

¹⁰M làá dāá dū disaasɔl nì ɲwimmeem fam kí sītīn Daafiidi dicaŋkun yab nì Jeerusaleem yab pu. Niinee ní bí dāá fātì bi-nimbikpeɲu kí túl-mi, un tikindi bi sǎa ki cílee pu. Bi làá dāá sō u-kpool, kii bi nín sūn dibibaabil kpool puee. Bi làá dāá sō u-pu kii bi nín sūn ujipɔŋkpil kúm pu puee.

¹¹Nwiin gbantee, bi làá dāá nīn sūn ki yáliŋkí nì kunimbaau Jeerusaleem tiŋkin kii bi nín sūn diwaal Adaadi-Riimɔn kpool Meegiidoo tantakalin puee.

¹²Kitiŋ nee kɔkɔnee, kudicaŋu kamaa làá dāá gǎntì ku-ba kí sō dikpool. Daafiidi dicaŋkun yab bininjab làá dāá gǎntì bi-ba ní binimpoobi ń dāá gǎntì bi-ba, ní Naatan dicaŋkun yab bininjab ń dāá gǎntì bi-ba ní binimpoobi ń dāá gǎntì bi-ba,

¹³ní Leefii dicaŋkun yab bininjab ń dāá gǎntì bi-ba ní binimpoobi ń dāá gǎntì bi-ba, ní Simeeyii dicaŋkun yab bininjab ń dāá gǎntì bi-ba ní binimpoobi ń dāá gǎntì bi-ba.

¹⁴Mín mbaantiim ní adican ɲin kíñee kɔkɔ yab bininjab làá dāá gǎntì bi-ba ní binimpoobi ń dāá gǎntì bi-ba.

Zacharie 13

¹«Nwiin gbantee, nnyim làá nyānní nnyimbul ɲubɔ poon kí fíntí Daafiidi dicaŋkun yab nì Jeerusaleem yab kpitii nì bi-jòkɔnti.»

Unimbɔti làá kúntí awaa nì inyimɔn bɔnaatiliibi

²Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan bí yii: «M làá dāá kúntí awaa ɲin bí kitiŋ nee poonee, ní bí súnťi ɲi-yiŋɲi pu. M làá dāá kúntí bin móntí yii bi sá m-bɔnaatiliibee, ní kí lēē diwaatootil landɔkɔŋu bi-ni.

³Ubo yaa láa yíkì ki bí yii u sá m-bɔnaatiliuee, ún u-ba baa nì u-na di làá dāá tükù-u yii: <A máań ńkúm, di sá yii tin a sòon nee, a bí mǒntí ti-Dindaan nyɔkɔpu ní.> Ní nyunti ɲun u bí sòon tinyimɔmbɔti m-nyɔkɔpuee ní u-baa nì u-na ń dū kitàataajiki kí sǎa kí kpò-u.

⁴Ŋwiin gbantee, icoo làá dāá cúú bibɔnaatiliibi bí nàatí tibɔti kí sòon tin bi kée. Mim mee baa dāa gíti kííkí kí dū bibɔnaatiliibi bɔkutin ɲin sá ɲgbanee kí pèen kí mǒntí binib.

⁵Ama báa ɲma làá dāá lì yii: <Maa sá Unimbɔti bɔnaatiliu, man sá ukpaal ní. Doooo m-biyatin ní m bōo ki kù.>

⁶Ní bi yaa láa bālifi-u yii: <A ká la tiweendi tin kǎ a-bindi pu na?> U làá dāá kí yii: <An sá m-bɔɔbi dumpu ní m ká tiweendi gbanti.>»

Isirayeel nibul bée yii ti-Dindaan sá bi-Nimbɔtiu

⁷Ti-Dindaan Mpɔɲkɔdaan lī yii: «Kitàataajiki, yíkì kí já nì m-pikpaaliu, kí já nì unil un bí ki pīl-mee. Fáá kí kpò upikpaal ipii làá yǎl, ní m fàtí nyā mpibiyaamu pu.»

⁸Ti-Dindaan gíti lī yii: «Bi yaa cúú kitiɲ nee nib ki yākatì mitee, mili pu làá kpú ní diba pu ń ɲmátí.

⁹M làá fíntí bin kíń kaa kpī gbantee ɲɔkɔnti kí cōɲkì kí kpèè kii bi nín dū tikúti nì sindaariya kí ɲá ɲɲmin kí cōɲkì kí kpèè puee ní. Niinee bi làá dāá yíń-mi ní man m dāá kí-bi. M làá dāá lì-bi yii bi sá <m-nibul> ní bi mun ń dāá lì-mi yii: <M-Nimbɔtiu di sá m-Dindaan.>»

Zacharie 14

Ti-Dindaan làá kpántí kitiɲ kɔkɔ bɔtiu

¹Ti-Dindaan wiɲɲu tóobiń. Jeerusaleem yab, ni-nimbilaaliyin ní bi làá dāá yàkatì ni-gaajawanti.

²Di sá yii ti-Dindaan làá dāá kóon atimbun kɔkɔ nib kí kpāfi bí já nì Jeerusaleem tiɲki. Bi làá dāá já kí fōo kitiɲ, kí dāá fūkul adiin, ní kí cúú binimpoobi kí dōon nì bi mɔn. Bí làá dāá cúú ki-nib dijandi kí cunnì kuyun, ama dijandi din kínee làá gbíntí kí nīn bí kitiɲin.

³Niinee ti-Dindaan làá nyā kí já nì atimbun gbanti. U làá dāá já kii u nín pée kpàaa jáa pu njanjawiinee.

⁴Ŋwiin gbantee, u làá dāá dāań kí yūl ɔliifi sufii jool pu, Jeerusaleem caɲin ɲwiń nyalɲki pú. ɔliifi sufii jool làá dāá búkutí kansikin nì kansikin ní ditantakakpaandi diba ń dōon ɲwiń nyalɲki pú nì ɲwiń jeetilaɲki pú. Dijoolee dibukul diba làá búntí ɲgan pú, ní din kínee ń búntí ɲgiil pú.

⁵Ni làá dāá sǎn kí dī ditantakal din dō ajoin kansikin nee, di sá yii dī dāa dō kí tin sǎa Asaal tiɲki. Ni làá dāá sǎn kii Juuda bɔtiu Oosiyasi yuntiɲu, kitiɲ nín nīn cīɲkì

ni-naanjab n̄n s̄n̄ puee ní. Niinee ti-Dindaan m-Nimbɔti u ń b̄n̄, u n̄ u-circir tuun̄yi k̄k̄k̄.

⁶N̄wiin gbantee unil kaa d̄āa ḡiti nȳāb̄ ɲwalifi. Tiwool d̄āa kp̄áaa, ns̄ons̄om mun d̄āa kp̄á.

⁷N̄wiin gbanti làá d̄āa nȳā ɲu-ba, ti-Dindaan baba di nyí ɲwiin gbanti. An kaa d̄āa ḡiti cáá ȳii ɲwiimpu s̄òs̄ò, kunyeeu s̄ò. Báà kujoop̄ɔɲ gba, an d̄āa w̄á ní.

⁸N̄wiin gbantee nnyim min t̄ì diman̄falee làá nȳān̄ní Jeerusaleem t̄iɲkin. Nnyimee dijandi làá n̄n p̄uub̄ ki cá Nyaam m̄ɔɔlin, ní dijandi din kíñee ń n̄n p̄uub̄ ki cá Meediiteerane t̄iɲkuun. Án làá n̄n b̄í m̄ín ní dipeel pu n̄ kuseeun k̄k̄k̄.

⁹Ti-Dindaan di d̄āa s̄á kitiɲ k̄k̄k̄ b̄oti. N̄wiin gbantee ti-Dindaan baba di làá n̄n s̄á Unimb̄oti, ní u-yindi baba ní binib làá n̄n nyí.

¹⁰Kitiɲ nee k̄k̄k̄ làá d̄āa kp̄ántí kitimpiliɲ, kí ȳòñ Geeba ɲgan p̄ú kí tin cáá s̄āa Riim̄on t̄iɲki ɲgiil p̄ú. Jeerusaleem t̄iɲki làá d̄āa n̄n t̄ók̄ó yilpu, kí w̄ān̄ kí k̄l̄ Beenjameen punȳɔk̄oki kí tin s̄āa diguɲkp̄indi punȳɔk̄oki, laakin kipunȳɔk̄op̄ikii n̄n b̄ée. Kì làá n̄k̄í kí k̄l̄ Ananeeeyeel dif̄ɔk̄oku kí tin cáá s̄āa ub̄oti kpaabun laakin bi ɲm̄āam̄ ndamamee.

¹¹Binib làá d̄āa n̄n k̄óò Jeerusaleem t̄iɲkin, baa làá ti n̄ān̄-kì, ní binib làá d̄āa n̄n k̄óò ki-ni n̄ ɲgbans̄ɲfi.

¹²Ditafadaaldi din ti-Dindaan làá d̄ūú d̄aal̄ anibul ɲin k̄k̄k̄ ján̄ n̄ Jeerusaleemee s̄ò. Bi d̄āa k̄ā ki w̄á ní bi-wunnanti ń s̄ū, ní bi-nimbiliɲ ń s̄ū bi-nimbis̄ontin, ní bi-limbiliɲ ń s̄ū bi-nȳɔmmun.

¹³N̄wiin gbantee, ti-Dindaan làá d̄āa d̄ū d̄inyoondi kí t̄ɔ bi-pu. Bi làá d̄āa f̄at̄í nȳā t̄ob pu ní kí k̄l̄ ki b̄í jáà.

¹⁴Juuda yab làá d̄āa já kí m̄òt̄i Jeerusaleem pu. Bi làá d̄āa k̄óò atimbun ɲin m̄ānt̄i tú-bee gaajawanti k̄k̄k̄. Bi làá d̄āa k̄óò sindaariya n̄ animbil n̄ tiwampeen̄kaal tikpil kí kp̄úkuñ.

¹⁵Ditafadaaldi gbanti dibaantiil di làá d̄āa j̄ēt̄i itaamu n̄ imamboon n̄ igutaamu n̄ mmamu n̄ tiwan̄kuti tin k̄k̄k̄ b̄í binannan̄liibi janjanaapaal puee pu.

¹⁶Niinee atimbun ɲin n̄n ján̄ n̄ Jeerusaleem t̄iɲki, ki b̄í kaa kp̄īyee, làá n̄n j̄óm̄ dibintil kamaa kí gb̄ān̄ ub̄oti, ti-Dindaan Mp̄ɔɲk̄odaan nimbiin kí j̄i tantib j̄iɲaaliu.

¹⁷Ama kitiɲ pu nibul diba yaa kaa d̄āa c̄ùt̄i Jeerusaleem kí gb̄ān̄ ub̄oti ti-Dindaan Mp̄ɔɲk̄odaan nimbiinee, utaa kaa làá d̄āa n̄ di-t̄iɲki pu.

¹⁸Eejipiti yab yaa ȳi kaa j̄óm̄ Jeerusaleem kí j̄i tantib j̄iɲaaliuee, nnaabu ɲub̄o làá j̄ēt̄i bi-pu kii atimbun ɲin ȳi kaa c̄ùt̄i j̄ín̄ j̄iɲaal gbantee.

¹⁹Eejipiti yab nì atimbun ñin kɔkɔ yî kaa cūtî jín tantib jîŋaaliuee tafadaaldi nín dāa sá puee dee.

²⁰Ñwiin gbantee bi dāa ñmà itaamu waŋkilimmu pu yii: <Bi dūu sú ti-Dindaan>. Mìn ní akumboo ñin yú ti-Dindaan diikunee dāa sá circir wanti kii asambil ñin yú nsaraafan nimbiin bi ñáań fatiku poon ki cáa yàantí nsaraafan puee.

²¹Bi làá dāá dū akumboo ñin kɔkɔ bí Jeerusaleem nì Juuda timmune kí sú ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan. Bin kɔkɔ dāa dòoń ki ñáań saraabee dāa cáa tɔkɔntí saraabi nanti. Ñwiin gbanti yaa láa bāańee, baa dāa gíti kántí ubantil ubɔ ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan diikun.

Malachie

Malachie 1

¹Ti-Dindaan nín dī Malakii pu ki sòoñ nì Isirayeel yab tiboti tiŋyee sò.

Isirayeel yab ní ti-Dindaan lēē

²Ti-Dindaan bí u-nibul yii: «M néeñ-ni.» Ní bi bí-u yii: «Ba di dàkà yii a néeñ-ti?» Ní ti-Dindaan kí-bi yii: «Eesayuu naal di kaa sá Jaakɔbaaa? Nì mín kɔkɔee, m néeñ Jaakɔb

³ama ní kaa là Eesayuu. M yāntì ajoin ŋin pu u kóòyee kpántì kuteeu, ní ki dū u-tiŋki ki tī jiŋkpaaibi bin bí kuteeunee.

⁴Eedoom yab naantiibi yaa bí yii: <Bi nāaŋ ti-timmu, ama ti làá fātì mǎ-mu.> Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín lī puee sèé: <Bi ŋūn kí fātì mǎ-mu, ama man làá kpìtì-mu. Bi làá dǎá pǎaŋ-bi diyindi yii: <Ikpiti tiŋki> nì <Dinibul din pu ti-Dindaan gífí diŋuul an kaa kúntée.>

⁵Nimbi Isirayeel yab, ni làá dǎá nīn kíŋ ki lì yii: <Ti-Dindaan sá ukpaan ní u-kpaanti lákatì Isirayeel tiŋki pu.>»

Ti-Dindaan bí wòoñ bisaraanjaliibi

⁶Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín sòoñ nì bisaraanjaliibi puee sèé: «Ujipɔnti tì u-baa tinyool, ní utɔntɔnli tó u-kpiliu. M yaa sá ni-baa, ni tì-mi tinyoolaaa? M yaa sá ni-kpiliu, ni tó-maaa? Ni kpée ki sìŋkìŋ m-yindi ní ki bàlìfì-mi yii: <Mana ní ti kpée ki sìŋkìŋ a-yindi?>

⁷Ni cāabìŋ tijin tin kaa bí circiree m-saraafaŋɣu pu ki ŋáaŋ saraa, ní ki lì yii: <Nì mana ní ti kōntí-si tijɔkɔndi?> An sá ni nín lì yii: <Ti-Dindaan saraafaŋɣu kaa bí tibanee!

⁸Ni nín cāabìŋ kuwaŋkuluu kun jòbee kí ŋá-mi saraayee, an ŋānaaa? Ni nín cāabìŋ kuwaŋkuluu kun taal wòb àá kun būhee kí ŋá-mi saraayee, an ŋānaaa? Ní cáá-kù kí pō ni-gɔminau kí kpée ni-boti yaa làá mōɔkiŋ-u. U làá fōō-ni tiŋanaaa? Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di bàlìfì-ni mín.

⁹Ni yaa ŋá mín ki dóòyee ní ni dōoŋ ki gbàaŋ man Unimboti yii m sō ni-saai! Ni dàkafì yii m làá fōō-ni tiŋanaaa?> Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di bàlìfì-ni mín.

¹⁰An sō ni-kansikin ubɔ ń bàà cù kí plīŋ m-diiku punyɔmmu ní taa ti kó kí tū ŋɣmi m-saraafaŋɣu pu fám. Di sá yii ni-boti tiba kaa ti mōŋ-mi ní ni-saraabi kaa ti fáatiŋ-mi. Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mín.

¹¹Di sá yii kí yòoŋ ŋwìŋ nyalanŋi kí cáá sǎa ŋu-jeetilanŋee, man yindi di sá diyinŋkpaandi atimbun kɔkɔ poon. Ijaan kɔkɔ poonee, bi tūtì talaalub ki ŋáaŋ saraabi bin bí circiree ki tì m-yindi. Di sá m-yindi sá diyinŋkpaandi atimbun kɔkɔ poon ní. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mín.

¹²Ama nimbi di kpèé diyindi gbanti fám nyunti nun ní ni lè yii: <Ti-Dindaan saraafanɔu kó tijokɔndi, ní tijin tin bi pāantí ɔu-puee kaa náañ.>

¹³Ni lè gba yii: <An ɔman sá faalaa tundi ní!> Ni kpèé ki sɔ̀ɔ̀kɔ̀n man ni-Dindaan Mpɔ̀ɔ̀kɔ̀daan. Ni cāabɔ̀n tiwaɔ̀kɔ̀ti tin ni yū̀nēe nì tin laaba wò̀bēe nì tin bū̀nēe ki ɔ́áá-mi saraa. Mana ní m ɔ̀ū̀n kí fṑo an saraabee?

¹⁴An sá mbusu ní ki tī umùuldi un di cáá upìjamɔ̀nti u-picaɔ̀kpɔ̀nɔ̀kun, ama ní ki dū upii un kaa bí tibanee ki ɔ́á-mi saraa kí pà ipoon in u pṑoñee puee. Di sá yii m sá ubotikpaan ní, man yindi ní atimbun kòkò fà̀ɔ̀kí. Man ni-Dindaan Mpɔ̀ɔ̀kɔ̀daan di lī mìn.»

Malachie 2

Bi kpáafi bisaraaɔ̀liibi tiboti

¹Kɔ̀ɔ̀kɔ̀nnee nimbi bisaraaɔ̀liibi ní m kpáafí tiboti nee:

²«Ni yaa kaa pílifi-tì, ki lēē ni-pɔ̀bilin kí tī m-yindi tinyoolee, m làá tō-ni mbusu, ní kí yàntì ni-biindi n kpántí-ni mbusu. Tiɔ̀man, m làá ɔ́á mìn, di sá yii ni-kansikin ubo kaa bí ki yṑoñ tiboti nee kii tì sá tiɔ̀manee. Man ni-Dindaan Mpɔ̀ɔ̀kɔ̀daan di lī mìn.

³M làá tāā kí bīkì ni-naantiibi pu. M làá dū tibin kí yàañ ni-nimbiin, an dàkà yii ni-jɔ̀aalib yuntiɔ̀u tiwaɔ̀kɔ̀ti tin ni kù ki ɔ́áá-mi saraayee binti. M làá dāá ɔ̀àtì tibin gbanti kí kpáañ-ni kí fá.

⁴Niin ní ni dāa béetí yii m nèn kpáafi-ni, án nín làá ɔ́á pu dipoondi dìn m pṑoñ Leefii yabee n nīn bí ki cée. Ti-Dindaan Mpɔ̀ɔ̀kɔ̀daan di lī mìn.

⁵M-poondi gbanti puee, m nèn tī-bi dimaɔ̀fal nì ɔ̀gbansɔ̀fi. M nèn tī-bi mìn bí nīn fà̀ɔ̀kí-mi, ní bi nèn fà̀ɔ̀kí-mi ki jìkì m-nimbiin tókó tókó.

⁶Bi nèn dàkà mara un sá ibaamōnee, baa nèn móntí. Bi nèn nóó-mi deede nì dipɔ̀bil diba, ní ki yāntì binib tikpil fá ikpiti.

⁷Tiɔ̀man, usaraaɔ̀al tundi di sá ú dàkà binib bí béé Unimbɔ̀ti. Úh cee ní binib tí cá kí béé marab. Di sá yii ún di sá ti-Dindaan Mpɔ̀ɔ̀kɔ̀daan tuuɔ̀u.

⁸Ama nimbee, ni dū nsan gbanti ki fá, ní ni-dàkatam yāntì binib tikpil gáatì. Ni bílì dipoondi dìn bí man nì Leefii yab kansikinee. Ti-Dindaan Mpɔ̀ɔ̀kɔ̀daan di lī mìn.

⁹Too, ma mun làá yàntì Isirayeel nibul kòkò n kpèè-ni fám kí sɔ̀ntìh-ni taapu taapu, di sá yii naa ɔ̀úb m-marab ní ki pò gandi.»

Isan ili pu ní Juuda yab dī ki bílì dipoondi

¹⁰Ti-kòkò baa kaa sá ubaantaa? Unimbɔ̀tibaanti di kaa náañ-taaa? Kin ba pu ní ti nyēē tɔ̀b booyi ki bílì dipoondi dìn nèn bí Unimbɔ̀ti nì ti-naanjab kansikinee?

¹¹Juuda yab kaa yúl deedee. Bi túń ntimbiil tuuŋɲi Jeerusaleem tiŋkin nì Isirayeel timmu kɔkɔ poon. Di sá yii bi kpēē ki sīŋkiñ circir kɔŋkooŋɲu ŋun ti-Dindaan néeñ tikpilee. Bi cáá binimpoobi bin nóó awaayee.

¹²Ti-Dindaan ń nyāntí unil un ɲáań mimmee nì u-dicaŋku kɔkɔ Isirayeel nibul kansikin. Ú nyāntí kí kpáań un cāabīń saraabi u-yindi pu ki tìl ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaanee.

¹³Tin ni gítí ɲáańee sèé: «Ni-nyinnyim gbée ti-Dindaan saraafaŋɲu pu, ni sūn ki yáliŋkí, di sá yii waa ti fàtí tō ni-saraabi, kaa tí fòol-bi.

¹⁴Ní ni bàlifí yii ba pu ní an bí mín? Kun puee ni nín pōoń u-nimbiin yii ni làá yúl nì ni-taafaanimpuu deedee. Ama ní ni nyáń u-boon. Unimpu gbanti mun di nín sá ni-ɲàliŋu ní ni nín pōoń-u dipoondi.

¹⁵Ti-Dindaan kaa yāntì ni nì u kpántì unibaanti ki cáá tiwumbaantiil nì kufoou kubaantiiuaaa? Ní unibaantee nyàab ba? U nyàab mmaabùti ŋun Unimbɔti tìyee. Ní nīn nyīń ni-ba tiŋan. Ubo ń taa nyā u-taafaanimpuu boon.

¹⁶Ti-Dindaan Isirayeel Nimbɔtiu di lī yii, unil un jīń u-nimpuu kináŋee, udaan ɲá tipɔmbɔti dee, ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mín. Ní nīn nyí nì ni-ba kí taa nyā ni-pooŋyi boon.»

Ti-Dindaan làá tōń u-tuuŋɲu

¹⁷Ni nín sòoń puee, ni kōntí ti-Dindaan digīńdi. Ni lī yii: «Nì mana ní ti kōntí-u digīńdi?» An sá ni nín lī yii: <Bin ɲáań ikpítee ɲāń ti-Dindaan cee, ní bi-bɔti fáatì-u.> Ni gítí lī mun yii: <Unimbɔti un sòoń tibɔti deedeeyee bí la?>

Malachie 3

¹Kpèè, m làá tōń m-tɔntɔnliu. U làá catí nsan ń dōoń m-nimbiin. Dicilpu dicilpu ni-Dindaan un ni nyàabee làá dāań kí kó u-diikun. Kpèèmaan dipoondi tuuŋɲu ŋun ni ká ki cée. Ŋu dōoń. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mín.

²U yaa láa bāańee, ɲma dāa ɲūn kí ɲmátí? ɲma di dāa ɲūn kí yúl u-nimbiin. U yaa láa páańnee, ɲma dāa ɲūn kí nīn yú u-taani pu? Di sá yii u bí kii ɲɲmi ŋun dùntí tikútee ní, a lī kii un fíntí tiwantee fɔfɔuee.

³U làá dāá kàl kii unil un dùntí animbil kúti ki ɲáŋkí-tèe. U làá dāá fíntí Leefii yab bisaraaŋaliibi bí nyā dādan, kii bi nín fíntí sindaariya nì animbil kúti tí nyā ki wāl bómbɔŋ puee. Niinee bi làá dāá ɲmā kí ɲá saraabi kí tī ti-Dindaan kii an nín máań puee.

⁴Ŋyunti gbantee, ti-Dindaan dāa fòol Jeerusaleem yab nì Juuda yab bin kínee saraabi kii dooooyee, abin ɲin jítèe.

⁵Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan nín lī puee sèé: <M làá dāá dāań ni-kansikin kí sòoń ni-bɔti. M làá dāá sòoń kí kpò bikpaŋkpantiibi nì bilaakpaadambi nì bin pùtí fám

fámee, nì bin di mùul bipaadambi nì bikpiipoobi nì atankpiibilee, nì bin di kaa fànkí-mi ki sàantí unicaanee. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mín.

Gítírmaan ti-Dindaan cee

- ⁶Man ni-Dindaan, maa kpántí, ní nimbee, ni pée gbíntì sá Jaakɔb naantiibi ní.
- ⁷Ni kákatì ki wāatì m-dàkatam kaa nóó-bi kii ni-naanjab nín nèn ɣá puee. Fàtí gítírmaan m-cee, ní ma mun ń fàtí gítín ni-cee. Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mín. Ama ní ni lì yii: <Nì mana ní tí fàtí gítín a-cee?
- ⁸Unil ɣūn kí mōntì Unimbɔtaaa? Ama ní nimbi bí ki mōntí-mi. Ni gítí bālifi-mi yii: <Tilati poon ní ti mōntí-si.> Ni mōntí-mi tisaalaatiil nì saraabi poon.
- ⁹Mbusu jéetì ni-pu kun puee ni mōntí-mi, nimbi dinibul nee.
- ¹⁰Cáammaan tisaalaatiil nín sá puee m-diikun tijin ń nín bí baabadal kí taa dóó. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī yii: <Cɔŋkìmaan-mi tibɔti gbanti pu kí kpèè m yaa kaa pīitì kutagbɔɣu punyɔmmu utaa ń nì ní ń bīl nì-pu tikpil.
- ¹¹Ni-puee m làá kúntí tijinjin tí taa ti bīl nì-kpaajinti, ní ni-fiinyi sukpaanɣi ń lòon, man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mín.
- ¹²Atimbun kɔkɔ làá lì yii ni bí mmɔnni, kun puee nimbi tinɣin ní mmɔn dāa bí. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mín.

Ti-Dindaan làá dāá lēē u-deedeeu kí dākà

- ¹³Ti-Dindaan bí yii: «Ni sòon-mi anyɔɔbun ɣin pɔɔyee. Ní ni bàlifi yii: <Tilati ní ti sòon ti-kansikin ki bīl-si ní?>
- ¹⁴Ni lì yii: <Kí tɔ Unimbɔti tundee kaa cáá ipaati iba. Ti ɣúb u-marab, ki yíin binib ti kāl dikpool, ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan ń bàà sɔ ti-saai, ama taa ká ipaati iba.
- ¹⁵Kɔŋkɔneee, ti ká yii bin yòontí bi-ba yilpuee di bí mmɔnni, ní an búti bin ɣaań ikpítee. Báà gba bi yaa gbítì Unimbɔti ɣuul, tiba kaa ɣaań-bi.»
- ¹⁶Bin fànkí Unimbɔtee nín nèn bí ki sòon tɔb puee dee. Ti-Dindaan nèn gbīl tin bi sòonee. Bi nèn ɣmān bin fànkí ti-Dindaanee nì bin sīntiñ bi-ba ki tī-uee yīɣɣi u-nimbiin.
- ¹⁷Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan bí yii: «Nwiin ɣun m làá dāá lēē m-pɔŋɣu kí dākèe, bi làá dāá nín sá man gaajawanti. M làá dāá dākà-bi kulaŋŋaŋfitiiu kii ubaati nín dākà u-jipɔon un bí u-cee ki tūn-u ditundee puee.
- ¹⁸Niin ní ni làá fàtí ká digàntil din bí deedeedambi nì binikpitib kansikinee, nì digàntil din bí bin nóó Unimbɔti ki tūn u-tundee nì bin káa nóó-uee kansikin.
- ¹⁹Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī yii: M-ɣuul wiɣɣu dōon, ɣu dāa tūm kpaŋkpam kii kipaai ɣmɣuee ní. Nwiin gbantee, bin yòontí bi-ba yilpuee nì bin ɣaań ikpítee làá dāá nín bí kii timoolee ní. Bi làá dāá wà ní múb. Maa làá dāá kíñ-bi inyaan àá dipandi.

²⁰Ama nimbi bin fàŋkí-mee, ɣwìíŋ ɣun cāabìŋ tibulcinee làá nyā. Nɣu-wintaabilɣ làá cáaŋ dicáaŋdi. Ni làá dāá nyā ki yùkufi nì dipɔɔpindi kii anabil ɣin ɣmó timool ki díkéé.

²¹Nwiin ɣun m bíi bóntée dalee, ni làá dāá nīn tókó binikpitib pu ki còom, di sá yii bi dāa dō kii ɣfantamee ní ni-taaji taapu. Man ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī mīŋ.»

Ti-Dindaan làá tōŋ u-bɔnaatiliu Eelii

²²Ní téetí marab bin m-tɔntɔnliu Mooyiisi nīn tīi-nee pu. Úŋ ní m nīn tīi marab nì akoobil Ooreeb jool pu ú tīi Isirayeel nibul kɔkɔ.

²³M làá tōŋ Eelii m-bɔnaatiliu ni-cee kí wàatī ní ti-Dindaan wiɣɣu ɣun sá ɣwiŋkpaan ki cáá tifaandee í nín bàŋ.

²⁴Úŋ di làá yàntī bibaatiibi nì bi-jipɔmbi kansikin í mɔɔkì, ní kí yàntī bijipɔntiibi nì bi-baabi kansikin í mɔɔkì. Mimmee, maa ti dōoŋ kí kúntí ni-tiŋki.

Ntcham - Bible - New Testament

Matthieu

Matthieu 1

Yeesu naanjab yiŋŋi

(Kpèè Luuki 3.23-38)

- ¹Yeesu Kriisitoo naanjab yiŋŋi sò. U nìnn sá Daafiidi naantiiu, ní Daafiidi nìnn sá Abraam naantiiu.
- ²Abraam màl̄ Isaaki, ní Isaaki màl̄ Jaakɔb, ní Jaakɔb màl̄ Juuda nì u-nabiyaamu.
- ³Juuda màl̄ Fareesi nì Saara, (bi-na di nìnn sá Taamaar). Fareesi màl̄ Eesiroom, ní Eesiroom màl̄ Aram,
- ⁴ní Aram màl̄ Amiinadaab, ní Amiinadaab màl̄ Naason, ní Naason mun màl̄ Salmɔn
- ⁵ní Salmɔn màl̄ Boowaasi, - Boowaasi na di nìnn sá Raab, ní Boowaasi mun màl̄ Oobeedi. Oobeedi na di sá Ruuti, ní Oobeedi màl̄ Jeesee,
- ⁶ní Jeesee màl̄ ubɔti Daafiidi. Daafiidi màl̄ Saloomɔn. Saloomɔn na di nìnn sá Uurii nimpuu.
- ⁷Saloomɔn màl̄ Rooboowaam, ní Rooboowaam màl̄ Abiia, ní Abiia màl̄ Asaa,
- ⁸ní Asaa màl̄ Joosafaati, ní Joosafaati màl̄ Jooram, ní Jooram màl̄ Oosiyasi,
- ⁹ní Oosiyasi màl̄ Joowatam, ní Joowatam màl̄ Akaasi, ní Akaasi màl̄ Eeseekiyaasi,
- ¹⁰ní Eeseekiyaasi màl̄ Manasee, ní Manasee màl̄ Amɔn, ní Amɔn màl̄ Joosiyaasi.
- ¹¹Joosiyaasi màl̄ Jeekooniyaasi nì u-nabiyaamu nyunti ŋun bi cúú Isirayeel yab ki cūnnì Babiloonee.
- ¹²Bi nín cáá Isirayeel yab ki cūnnì Babiloonee, boonee ní Jeekooniyaasi màl̄ Salatiyeel, ní Salatiyeel màl̄ Sooroobabeel,
- ¹³ní Sooroobabeel màl̄ Abiyuudi, ní Abiyuudi màl̄ Eeliyaakiim, ní Eeliyaakiim màl̄ Asɔɔr,
- ¹⁴ní Asɔɔr màl̄ Sadooki, ní Sadooki màl̄ Akim, ní Akim màl̄ Eeliyuudi
- ¹⁵ní Eeliyuudi màl̄ Eeleyasaar, ní Eeleyasaar màl̄ Maatan, ní Maatan màl̄ Jaakɔb,
- ¹⁶ní Jaakɔb màl̄ Joosefi un cáá Maarii un màl̄ Yeesu un bi yîl̄ Kriisitooyee.

¹⁷Kí yòon Abraam yuntiŋu kí dāá sāa Daafiidi yuntiŋuee, anaantitontoko nín sá diba kpá saalku ní, ní kí tí yòon Daafiidi yuntiŋu kí dāá sāa nyunti ŋun bi cúú Isirayeel yab ki cūnni Babiloonee muee, anaantitontoko nín sá diba kpá saalku, ní kí yòon nyunti gbanti kí dāá sāa Kriisitoo màaltam muee, anaantitontoko mun sá diba kpá saalku.

Yeesu Kriisitoo màaltam

(Kpèè Luuki 2.1-7)

¹⁸Bi nín màl Yeesu Kriisitoo puee sò. U-na Maarii nín sá Jooseefi bɔɔn ní. Kí wàatì bí nín cáá tɔbee, Unimbɔti Fam pɔŋŋu yāntì Maarii cáá dipool.

¹⁹U-bɔɔn Jooseefi nín là kí nóó mara nín lī puee, ama ní kaa là kí bìtì Maarii mun pu, ní ki là kí yāntì-u dibalin.

²⁰U bii dàkafi mimmee, ní ti-Dindaan tuuŋŋu dómiń ki sòon nì u kudamintiiun yii: «Jooseefi, Daafiidi naantiiu, taa fàŋkì kí cáá Maarii, kun puee Unimbɔti Fam di yāntì u cáá kibiki kin u làá màal nee pool.

²¹U làá màal kibininjabiki ní á dāá pɔ-kì diyindi yii Yeesu, kun puee ún di làá dāá fī u-niboolii bi-kpitiin.»

²²Tin bí nee kɔkɔ bāań ki ɲá kii ti-Dindaan nín yāntì u-bɔnaatiliu sòon miɲyee ní yii:

²³«Usapɔɔn un kaa nyí uninjee làá cáá dipool kí màal kibininjabiki, bi làá pɔ-kì diyindi yii Eemanuyeel.» - Eemanuyeel taapu di sá yii «Unimbɔti bí ti-cee.»

²⁴Jooseefi fīntì ɲgeem puee, ní ki cūti ki cáá Maarii kii ti-Dindaan tuuŋŋu nín bí yii ú ɲá puee.

²⁵Ama waa gbēē-u áli ki dāa sāa nyunti ŋun u màl kibininjabikee ní Jooseefi pú kibikee diyindi yii Yeesu.

Matthieu 2

Bicinfitiibi dómiń kí kpèè Yeesu

¹Bi màl Yeesu Beetileem ní, Juudee tiŋki kiban. Nyunti gbantee Eeroodi di nín sá ubɔti, ní bin nyí iŋmalbijaa bɔtee biba nyánni ɲwiiń nyalan̄ki pú ki bāań Jeerusaleem,

²ní ki bālifi yii: «Juuda yab bɔtiu un bi dáá màl nee bí la? Ti ká u-ɲmalbijau nyán ɲwiiń nyalan̄ki pú ní ti dómiń kí gbàań kí jāań-u.»

³Ubɔti Eeroodi nín gbīl mimmee, ní u-pɔbil bíl, ki kpáań Jeerusaleem nib kɔkɔ.

⁴U nín yíiń Juuda yab saraaŋaliibi nì bimaradakaliibi ki kpáfi ní ki bālifi-bi yii: «La ní an lī yii bi làá màal Meesiya ní?»

⁵Ní bi kíf-u yii: «Beetileem, kitin kin bí Juudeeyee, kun puee Unimbɔti bɔnaatiliu nɛn ɲmāñ yii:

⁶<Sii Beetileem, kitin kin bí Juudeeyee, tinmanee, aa sá kitinwaai Juudee tinƙpaammu kansikin, kun puee sii poon ní ubɔti un làá kpàà Isirayeel yab man nibulee làá nyānní.>»

⁷Niinee ní Eeroodi yíin bin nyí inmalbijaa bɔtee dibalin ki bālifi-bi nyunti ɲun páaa ní bi ká uɲmalbijee,

⁸ní ki bí yii bí nɛn cá Beetileem, kí nyàab̃ mmɔntiimin kí béé laakin kibikee bée. U nɛn bí-bi yii: «Ni yaa ká-kèe, ní dāañ kí tükù ma mun ń cù kí gbāañ kí jāam-kì.»

⁹Ubɔti tükù-bi mimmee, ní bi búntì, ní ki ká uɲmalbijee lɛntì bi-nyɔkɔpu ki bàñ laakin bi māl kibikee, ní ki yúl kutaa pu ki bítì niin.

¹⁰Bi nín ká uɲmalbijee yúlee ní an mɔɔkiñ-bi tikpil

¹¹ní bi kó kudiin ki ká kibiwaayee nì ki-na Maarii ní ki gbāañ ki jāam-kì, ní ki pīitì bi-gaajawanti ki lēē sindaariya nì talaalutuukaa nì talaalu un bi yí miiree ki dūu pú-kì.

¹²Boonee ní Unimbɔti sòon nì bi kudamintiiu poon yii bí taa fàtí dī Eeroodi cee, ní bi páañ nsan ɲubɔ ki nín kùñ bi-dumpu.

Bi kpāañ Yeesu ki búntì Eejipiti

¹³Bin nyí inmalbijaa bɔtee nín kùñee, ní Unimbɔti tuuɲu dómiñ ki tükù Jooseefi kudamintiiun yii: «Yíkì kí yòon kibiki nì ki-na kí sān kí nɛn cá Eejipiti tinƙin kí kāl niin kí nɛn cí nyunti ɲun m làá tükù-si á fàtí gítinee, kun puee Eeroodi làá nyàab̃ kí kpò kibiki nee.»

¹⁴Ní Jooseefi yíkì ki yòon kibiki nì ki-na kunyeeu ki búntì Eejipiti,

¹⁵ní ki kāl niin áli Eeroodi dāa kpíl. Mimmee an ɲá mɛn ti-Dindaan nɛn yāntì u-bɔnaatiliu sòonee dee yii: «M yíin m-jipɔɔn ń nyānní Eejipiti.»

Eeroodi kũ mbiyaawaamu

¹⁶Eeroodi nín dāa bée yii bin nyí inmalbijaa bɔtee ɲmātiñ-u kaa ti gítin u-ceeyee, ní u fōō diɲuul tikpil ní ki pú kinyɔkɔ yii bí cù Beetileem tinƙin nì ntimu mun māntì tú-kèe kí kpò mbininjabiyaamu mun cáá abin alee nì mun kaa láa bàñ alee, ki táá nì nyunti ɲun bin nyí inmalbijaa bɔtee nɛn tükù-uee.

¹⁷An ɲá mɛn kí dàkà Unimbɔti bɔnaatiliu Yeereemii nín nɛn lī puee dee, yii:

¹⁸«Bi gbíl Raama tinƙin dituweel, nsiim, nì iyaliɲki tikpil, an sá Raseel di bí sūn u-biyaamu pu, kaa là bí ɲmēēñ-u, kun puee mu kpíl.»

Yeesu gítin Isirayeel tinƙin

¹⁹Ubɔti Eeroodi nín kpíyee, ní ti-Dindaan tuunɔu dómiń Jooseefi cee kudamintiiun Eejipiti,

²⁰ní ki bí-u yii: «Yíkìm kí yòoń kibiki nì ki-na ní gítí Isirayeel tiŋkin, kun puee bin bàà nìn nyàab kí kpò-kèe kpîl, baa ti bí.»

²¹Ní Jooseefi yíkì ki yòoń kibiki nì ki-na ki nín gítí Isirayeel tiŋkin.

²²Ama u fāŋkì kí cùú kàl Juudee tiŋkin kun puee u gbìl yii Arkeelayusi di fōō u-baa Eeroodi beel Juudee. Kudamintiiun ní Unimbɔti dākā-u, ní u túl Galiilee watil pú,

²³ní ki cūti kāl Galiilee tiŋki kin bi yî Naasaareetee. An ɔ́á kii Unimbɔti bɔnaatiliibi nín nìn sòoń ki sīh puee dee, yii: «Bi làá dāá nìn yîl-u unaasaareetija ní.»

Matthieu 3

Yoowaneesi sòoń Unimbɔti ɔti

(Maar 1.1-8, Luuki 3.1-18, Yoow 1.19-28)

¹Nyunti gbantee ní Yoowaneesi un fùul binib Unimbɔti nyimee dómiń ki bí báakí Unimbɔti ɔti Juudee teekun, yii:

²«Kpántímaan ni-bimbim kun puee Unimbɔti Beel sùtì ki pìlín-ni.»

³Yoowaneesi pu ní Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya nìn sòoń ki bí yii: «Uɔ báakí kuteeun yii: Bóntímaan ti-Dindaan saɔɔu kí tàntímaan u-sàmbiyaamu kí cītí-u!»

⁴Yoowaneesi nìn pēē ugutaamu kuti ɔkutil ní ki gbìń ɔgban dambalau u-caɔin, ní ki ɔmód inaakitoon nì tisiil ɔmanɔma.

⁵Jeerusaleem yab nì Juudee kɔkɔ, nì bin kóò Jɔɔdan buɔɔu caɔinee kɔkɔ yab nìn dòoń Yoowaneesi cee

⁶ki bliti bi-kpitii pu ní Yoowaneesi fùul-bi Unimbɔti nyim Jɔɔdan buɔɔun.

⁷Yoowaneesi nín ká yii Fariisab nì Sadásab dòoń ú fàl-bi Unimbɔti nyimee, ní u bí-bi yii: «Nimbi bin tū kii ikoowaatee! Nma tükū-ni yii ní sāh kí nyā Unimbɔti ɔul din dòońee ní?

⁸Nín tūmmaan atuun ɔin dākà yii ni fá ni-kpitiiyee

⁹kí taa nín ká ki dākafí ki gá ni-biɔɔi ki lè yii: <Abraam sá ti-naanja>. Ibaamɔn ní m tükū-ni, Unimbɔti ɔūh kí dū ataɔkpee nee kí kpántí Abraam naantiibi.

¹⁰Unimbɔti bónti kicɔkɔ ki bíl isufi taapu kí kpikití-i. Busubu bun kamaa yaa kaa lòoń abimɔntee, bi làá gāa-bu kí tō ɔnmin ní.

¹¹Man cáá nnyim ní ki fùul-ni ki dàkà yìi ni bfi kpántí ni-bimbim, ama un làá dāān man boonee làá dāā fàl-ni nì Unimbɔti Fam nì nymì ní. Ùn cáá mpɔn ki jitiñ man, maa sàafi kí nīn sá u-yumbuú kí yòon u-naatakan gba.

¹²Ùn núb u-yubakalkaaku, ní ki làá bàkal kí gantì tifiñ nì idi, ní kí dū idi kí nà kulɔnɔn ní kí dū tifiñeé kí dūú tō nymì nūn kaa kúu jaanjaanee nì.»

Yoowaneesi fūl Yeesu Unimbɔti nyim

(Maar 1.9-11, Luuki 3.21-22)

¹³Niinee ní Yeesu nyánní Galiilee ki dómiñ Jɔdan buɔnɔ canin Yoowaneesi cee ú fàl-u Unimbɔti nyim.

¹⁴Ní Yoowaneesi yī, ki bí-u yī: «Man di bàà máań kí dāān sii cee sii n fàl man, ní sii gíti dōon man n fàl-saaa?»

¹⁵Ní Yeesu bí-u yī: «Kíí tí nà mīn kɔnkɔnee, kun puee an máań tí nà mīn kí nóo min kɔkɔ Unimbɔti bàlifēe.» Niinee ní Yoowaneesi kaa ti kpákáń-u, ní ki fūl-u.

¹⁶Nyunti nūn Yoowaneesi fūl-u ki dóò, u bfi nyēēn nnyiminee, kpalaayee ní kutagbɔnɔ cúu pīiti, ní u wál Unimbɔti Fam kpákatiñ u-pu ki bí kii dibeenanjilee.

¹⁷Niinee ní Unimbɔti sòonńí kutaa pu yī: «Un bí nee di sá man Jipɔon un m nēēn tikpilee, ún ní m-pobil fáati.»

Matthieu 4

Sitaan cɔŋkì Yeesu

(Maar 1.12-13, Luuki 4.1-13)

¹Boonee ní Unimbɔti Fam cáá Yeesu ki cūnni kuteeun Sitaan n cɔŋkì-u.

²Ní u bóob kinyɔkɔ iwiin imunɔku ili, nwiimpu nì kunyeeu, ní nɔkum kíñ ki cáá-u.

³Ní Sitaan súti ki pīl-u, ní ki bí-u yī: «A yaa lafun sá Unimbɔti Jipɔon, tī ditanɔpal nee mara dí kpántí kpɔnɔ.»

⁴Ní Yeesu fātì kí-u yī: «Unimbɔti gbɔnɔku lī yī: <An kaa sá tijin dijil nmaninɔma di yì unil manɔfal, ama, unil n nīn tó Unimbɔti botee di yì u-manɔfal.>»

⁵Ní Sitaan cáá-u ki cūnni Jeerusaleem ki tókɔn kunimbɔtidii yilpu kúnti kúnti,

⁶ní ki bí-u yī: «A yaa sá Unimbɔti Jipɔon, yùkū kí tīñ taapu tiba kaa làá nà-si, kun puee an nmanñ Unimbɔti gbɔnɔkun yī: <Unimbɔti làá yànti u-tuunɔyi n nīn tíkí-si i-nanɔyin a-taal n taa gbéetí ditanɔpal.>»

⁷Ní Yeesu kí-u yī: «An lī Unimbɔti gbɔnɔku poon yī: <Á taa cɔŋkì ti-Dindaan a-Nimbɔti.>»

⁸Ní Sitaan tí cáá-u ki jóm dijoofɔnɔkɔl diba pu, ní ki yānti u ká abee nin bí duulinyanee kɔkɔ nì nī-nyooti,

⁹ní ki bí-u yii: «A yaa gbāaṇ ki jáaṇ-mi, m làá dū an kòkò kí tī-si.»

¹⁰Niinee Yeesu bí-u yii: «Sitaan, sùtí niin kí wàatī-mi! Kun puee an ḡmāṇ Unimbòti gbòṅku poon yii: <Ti-Dindaan a-Nimbòtiu baba ní an sá á jáaṇ, kí nīn bí ùṇ baba tundin.>»

¹¹Ní Sitaan cāntì-u ní Unimbòti tuuṅyi dómiṇ u-cee ki bíi kèetī-u.

Yeesu kí u-tundi Galiilee tiṅkin

(Maar 1.14-15, Luuki 4.14-15)

¹²Yeesu nín gbīl yii bi cúú Yoowaneesi ki pīṇ sarkee ní u yíkì ki nín cá Galiilee.

¹³U bàṇee kaa kóò Naasaareeti ní ki tin kóòṇ Kapeernayum Galiilee mɔɔl caṅin, laakin sá Sabulɔn nì Neefitalii tiṅkinee.

¹⁴An ḡá kii Unimbòti bɔnaatiliu Yeesaya nín nīn sòòṇ ki sīṇ puee dee, yii:

¹⁵«Sabulɔn nì Neefitalii timmu yab, tiṅku watil pú, Jɔɔdan buṅgbandi lapu, Galiilee tiṅki, laakin bin kaa sá Juuda yabee kóòyee!

¹⁶Niin ní inifunaan in kòkò nīn kóò dibɔmbɔndinee ká ḡwalifikpaan! Bin nīn ká ḡkúm bɔmbɔndinee, ḡwalifi ḡmíntì bi-pu!»

¹⁷Kí yòòṇ ḡyunti gbantee ní Yeesu kí ki bíi sòòṇ Unimbòti bɔti, yii: «Kpántímaan ni-bimbim, kun puee Unimbòti beel sùtì ki pīlīn-ni!»

Yeesu yíṇ bijɔncuuliibi binaa

(Kpèè Maar 1.16-20, Luuki 5.1-11)

¹⁸Yeesu nín bí kpàkaṇ Galiilee mɔɔlee, ní u ká nnabiyaamu muli: an nīn sá Siimɔn un bi yīl Peetrooyee nì u-naal Andree. Bi nīn sá bijɔncuuliibi ní ki bíi tòò kulaaṅḡu.

¹⁹Ní Yeesu bí yii: «Dāaṇ kí nīn nóómaan-mi, ṛ dū-ni kí kpántí bin cāabīn binib m-ceeyee.»

²⁰Dicilpu niin ní bi yāntì bi-laanti ki kīn ki táá-u.

²¹U gíti cūti nyɔkɔpuee, ní ki ká binib bili, bi mun tí sá unil nì u-naal. An sá Yakubu nì Yoowaneesi, Seebeedee jipɔmbi. Bi nīn ká buṅalimbun bi nì bi-baa ki ḡṅkí bi-laanti. Ní Yeesu yíṇ-bi,

²²ní bi yāntì bi-baa nì bi-ḡalimbu niin, ní ki táá Yeesu.

Yeesu bíi dākà binib ki cāantí-bi

²³Yeesu nīn yīṇ Galiilee timmu kòkɔn ki dākà akpafidiinni ki sòòṇ tibɔmɔntiil tin sá Unimbòti Beel bɔtee, ki cāantí bideembi nì bibunliibi kòkò samaa kansikin.

²⁴Siirii yab kɔkɔ nín gbɪ̃ tin Yeesu ɲáánee ní bi cááń bin kɔkɔ bũh igbaɲween nín péé bí pu iba ibee nì bin bí iyaliŋkin tikpilee, nì bin pu arasiniibi kēe nì bibimbidambi nì bifaliŋfaambi. Yeesu nìn cááń bi-kɔkɔ.

²⁵Dinikitikpaandi nìn kìn ki nóó-u, ki nìn nyánní Galiilee nì ntimu saalaa watil, nì Jeerusaleem nì Juudee tiŋkin nì kitiŋ kin bí Joordan buŋgbandi lapu puee.

Matthieu 5

Kigbantaŋ pu dàkal (ayil 5-7)

¹Yeesu nín ká dinikitikpaandi gbantee, ní u jóm ki kǎl dijool pu, ní u-boonnooliibi sùtì ki pɪ̃l-u.

²U nìn kí ki bíi dàkà-bi yii:

Mmɔn tiŋman pu yal

(Kpèè Luuki 6.20-23)

³«Bin sīntiñ bi-ba ki tī Unimbɔtee bí mmɔneeee, kun puee bi sá Unimbɔti Beelin yab!

⁴Bin bí kunimbāaunee bí mmɔneeee, kun puee Unimbɔti làá dǎá ɲméesè-bi!

⁵Binib bin mōee bí mmɔneeee, kun puee Unimbɔti làá dǎá tī-bi kutindaŋu!

⁶Bin deedee kùm nì deedee nyinnyooŋu cááyee bí mmɔneeee, kun puee Unimbɔti làá dǎá tī-bi tikɔkɔ!

⁷Bin sũh binib saayee bí mmɔneeee, kun puee Unimbɔti làá dǎá sō bi mun saai!

⁸Bin pɔbiliŋ bí diba nì Unimbɔtee bí mmɔneeee, kun puee bi làá ká Unimbɔti!

⁹Bin cāabìñ ɲgbansɔŋfi bi-jutiibi kansikinee bí mmɔneeee, kun puee Unimbɔti làá dǎá yíiñ-bi u-biyaamu!

¹⁰Bin ní bi sàantí bi-deedeeu puee bí mmɔneeee, kun puee bi sá Unimbɔti Beelin yab!

¹¹«Binib yaa bí ki sǐi-ni ki sàantí-ni ki móntí inyimɔn ki tũntí ni-pu ki sòh tibɔkpiti kamaa ni-pu ni nín sá man yabee puee, ni bí mmɔnni.

¹²Nín bímaan mmɔŋkpaan poon kí nīn fàal, kun puee tipaakpaandi dō yilpu ki cí-ni. Mīn mbaantiim ní bi nìn tí sǎañ Unimbɔti bɔnaatiliibi bin nìn péé péé ki kǎl ní nimbi dǎa nín páañní boonee.»

Ŋyaam nì ɲwalifi bɔti

(Kpèè Maar 9.50, Luuki 14.34-35)

¹³Ní Yeesu kútì ki lī yii: «Nimbi di sá kii ɲyaam ki tī duulinya. Nyaam yaa kpɪ̃yee, mana ní bi gíti ɲũh kí ɲá ní mí fàtí mōkì? Mimmee maa ti bí tiban dee, see bí dū-mì kí fá mmɔŋki, ní binib jītí ki tà.

¹⁴«Ni sá kii ɲwalifee ní ki tī duulinya. Kitiŋ kin bi mán ki tókón kigbantaŋ puee kaa likintí ki-ba pu.

¹⁵Baa tí tūtī fitila kí dū dibool kí cíkiń u-pu, asee bí dūú tókón dikɔl pu ní án nīn wāl bin kɔkɔ bí kudiinee.

¹⁶Mín mbaantiim ní ni mun walifiŋu ń nīn ɲmíntí binib, bí ká tiŋan tin ni ɲáánee, kí pàkà ni-Baa Unimbɔti un bí yilpuee.»

Yeesu sòõ Mooyiisi marab pu

¹⁷«Ní taa dàkafi yii m dómiń kí kpìtī Mooyiisi marab nì tin Unimbɔti bɔnaatiliibi nīn sòõnee. Maa dómiń kí kpìtī, m dómiń kí ɲá bi nín lī puee ní.

¹⁸Ibaamɔn ní m tükù-ni, ɲyunti ɲun ní yilpu nì taapu dáá bée, marabee ɲmaɲmabiti poon báà kubɔ kpá kí fótáaa, kilɔmbiki kiba mun kpá kí kpìtī kí dāá sāa ɲyunti ɲun tin kɔkɔ pu an sòõnee ń ɲá.

¹⁹An pu ní un di yaa kpìtī kimarawaai kiba ní ki dàkà bin kínee yii bí nīn ɲáań mimmee, udaan dāa sá kiyaawaai ní Unimbɔti Beelin. Ama un di yaa ɲúb marab ní ki dàkà binib bí nīn ɲáań mimmee, udaan dāa sá ukpaan ní Unimbɔti Beelin.

²⁰Ibaamɔn ní m sòõn nì ni, ni yaa kaa bí deede ki jítin bimaradakaliibi nì Fariisab, naa ɲūn kí kó Unimbɔti Beelin.»

Unil ń taa fōō diŋuul

²¹«Ni gbīl bi tükū ti-naanjab yii: <Á taa kpò unil, un kamaa yaa kūū unilee, see bí cáá udaan ibɔsoon kí dáal u-tafal.>

²²Ama man tükù-ni yii un kamaa di yaa fōō diŋuul u-nabiki puee, see bí cáá-u ibɔsoon kí dáal u-tafal. Un yaa sī u-nabiki yii <Kinaatuuyee,> see bí cáá-u Bibɔsoonliibi kitil cee, ní un yaa sī u-nabiki yii <Kunifaŋuee,> udaan máań bí cáá-u difafadaaldi ɲmiŋun ní.

²³An puee a yaa cáań saraa nsaraafan pu kí tī Unimbɔti ní ki téetī yii a-nabiki díkí a-pu tibee,

²⁴yàntī a-saraau nsaraafan cee kí cùú ɲāŋkì si nì a-nabikee kansikin, ní kí nín gítin kí ɲá a-saraau kí tī Unimbɔti.

²⁵«A yaa ɲá ubɔ tiba ní u cáń-si ibɔsoonee, ɲāŋkì sii nì u kansikin malaa, ɲyunti ɲun ni dáá bí nsannee, án nín làa ɲá pu ú taa cáá-si kí tī ubɔsoonli ní ubɔsoonlee mun ń dū-si kí tī pilisi, ní ūn ń cáá-si kí piĩn sarkee.

²⁶Ibaamɔn ní m tükù-si, bi yaa cáá-si ki tó niinee, see á pà a-pɔndi nyíki nyiki, báà gboo kaa kīntí, ní bí nín líí-si.»

Yeesu sòõ tilaakpaal pu

²⁷Yeesu bí-bi yii: «Kée ni gbīl bi sīn yii: <Á taa ɲá tilaakpaalaa!>

²⁸Ama man tükù-ni yii un kamaa di yaa kpēē unimpu ki bàà là kí m̀̀nni-uee kpààa n̄a tilaakpaal dee u-p̀̀bilin.

²⁹An puee a-nimbil n̄giil yal di yaa làa yànti á lífí ikpitinee, lúkutí-dì kí fá, kun puee an n̄ān ki tī-si a-wunjandi diba n̄ n̄n kpá, ki jítiñ a-wunti n̄ n̄n bí mm̄m á kó n̄min.

³⁰A-n̄angiil di yaa làa tí yànti á lífí ikpitinee, gùutí-n̄u kí fá, di sá yii an só a-wunjandi diba n̄ n̄n kpá, ki jítiñ a-wunti n̄ n̄n bí mm̄m á kó n̄min.»

Unimpu n̄i u-cal n̄ taa yàkatī t̀̀bin
(Kpèè Maat 19.9, Maar 10.11-12, Luuki 16.18)

³¹«An tí l̄i yii: <Sii un yaa là kí jà a-nimpuuee, á tī-u kugb̄n̄u kun d̀̀kà kun pu ní a là kí jà-uee ní kí n̄n jà-u.>

³²Ama man tükù-ni yii un kamaa yaa j̄ñ u-nimpuu ní an kaa sá yii bi-catee kòóyee, mimmee u dū u-nimpuuee ki síiñ tilaakpaal san̄u pu dee. Ní un mun yaa cáá unimpu un bi j̄ñee mun n̄a tilaakpaal.»

An kaa n̄ān unil n̄ p̀̀tī

³³«Ni gíti tí gb̄l̄ bi n̄n tükū ti-naanjab yii: <Á taa p̀̀tī Unimb̄ti yindi fám, a yaa p̀̀tī-u ki bí yii a làa n̄a puee, n̄a m̄ñ kí tī-u.>

³⁴Ama man tükū-ni yii ní taa pée p̀̀tī kpataaa. Ní taa p̀̀tī yilpu, kun puee niin di sá Unimb̄ti beejal,

³⁵kí taa p̀̀tī kitiñ, kun puee kitiñ sá u-taani t̀̀k̄nlan̄ki ní, kí taa p̀̀tī Jeerusaleem, kun puee Ub̄tikpaan tiñki dee.

³⁶Á taa p̀̀tī a-yil, kun puee aa n̄ñ kí yànti kuyikpibambaantiiu n̄ p̄ilaaa, kaa n̄ñ kí yànti kú b̀̀nti.

³⁷An yaa sá á kíf̄ iin̄yee, kíf̄ <iin̄>, an yaa sá á kíf̄ aayeeyee, kíf̄ <aayee>. Tin a yaa gíti p̄ān̄ ki l̄i boonee nyánni Sitaan cee ní.»

Yeesu bí yii bí taa n̄ñ t̀̀ ip̄ntoon
(Kpèè Luuki 6.29-30)

³⁸«Ni gb̄l̄ bi síiñ yii: <Un yaa lēē a-nimbilee, a mun n̄ lēē u-yal kí téēn, ní un yaa lēē a-nyindee, a mun n̄ lēē u-yal kí téēn.>

³⁹Ama man tükù-ni yii, a-juti yaa n̄a-si tikpitilee, á taa dū tikpitil kí t̀̀-u ip̄ntoon. Bi yaa fáá a-n̄angiitan̄kpanjil ntampee, f̄atī a-n̄angan yal kí tī bí fáá.

⁴⁰Ub̄o yaa là kí cáá-si ib̄soon kí f̄ō a-b̄kutilee, dū a-b̄kutikpaandi kí k̄t̄i kí tī-u.

⁴¹Ub̄o yaa p̄áb-si yii á t̄ún diwan̄gul kí c̀̀om̄ ditañkpal dibee, á t̄ún diwan̄gulee kí c̀̀om̄ atañkpee ali.

⁴²Ubo yaa mēē-si tibe, pō-u, kí taa fātī a-boon kí tī un dómiń a-cee kí pìnnì tibe.»

Tí nīn nēēń ti-nannanliibi

(Kpèè Luuki 6.27-28,32-36)

⁴³«Ni gbīl bi sīn yii: <Á nīn nēēń a-bō, kí nīn ná a-nannanliu.>

⁴⁴Ama man tükù-ni yii ní nīn nēēń ni-nannanliibi kí nīn mēē Unimbōti ki tì bin sàantí-nee.

⁴⁵Mimmee, ni sá ni-Baa un bí yilpuee biyaamu dee, kun puee ún yàntī u-wiíńgu nyēē ki tì binikpitib nì binimōntiibi ní ki yàntī utaa nì ki tì bin bí deedeeyee nì bin kaa bí deedeeyee.

⁴⁶Ni yaa nēēń bin nēēń-nee ŋmanĩmee, ba paatii ní ni gíti ká ki cí kí dāá fōō Unimbōti cee? Kaa sá mīn ní bifōtiliibi bin ni kpèé yii bi sá bikpitibee mun ŋáááá?

⁴⁷Ni yaa tí jáań ni-nabiyaamu ŋmanĩmee, la di nyáń u-ba? Bin kaa nyí Unimbōtee mun ŋáań mīn mbaantiim naa!

⁴⁸Mīn puee ní nīn cáámaan mbimbimōntiim tikōkō poon kii ni-Baa un bí yilpuee nín cáá puee.»

Matthieu 6

Pō uwōfi tiwan dibalin

¹«Ní nīn nyí nì ni-ba kí taa nīn nyāntí ni-deeдебítam ki dākà binib yii bí ká-ni. Ni yaa ŋáań tińan ki dākà binibee, naa tin gíti kāntí tipaal tiba ni-Baa un bí yilpuee cee.

²«A yaa làá pō uwōfi ubo tibe, taa nīn báakí bí ká yii sii di bí tì tiba, kii ipoonnyoondambi nín báakí adan pu nì akpafidiinni puee. Bi ŋáań mīn binib í nīn pākà-bi ní. Ibaamōn ní m tükù-ni, bi fōō bi-paati ki dóò.

³Ama sii yaa làá pō uwōfi tibe, á tī a-ńańgan í taa nīn nyí a-ńańgiil nín ŋá tińyee.

⁴Á ŋá dibalin, ní a-Baa un wāl dibalinee í tēēn-si.»

Yeesu dākā bi nín mēē Unimbōti puee

(Kpèè Luuki 11.2-4)

⁵«Ni yaa bí mēēyee, ní taa nīn mēēmaan kii ipoonnyoondambi bin nēēń ki yūlifí dicancaal akpafidiinni nì asańkańkpil ki mēē báá ŋma í nīn wāl-bee. Ibaamōn ní m tükù-ni, bi fōō bi-paati ki dóò.

⁶Ama, sii yaa làá mēēyee, á kó a-diikun, kí dūú pìń kí mēē, a-Baa bí niin dibalin. A-Baa un wāl tin bí dibalinee làá pà-si.

⁷«Ni yaa bí mèéyee, taa nín būsīmaan anyɔɔbun kii bin kaa nyí Unimbɔtee nín ɲáań puee. Bín dàkafí yii bi yaa bí mèé ki būsī anyɔɔbunee ní Unimbɔti làá pīlifiń-bi.

⁸Nimbi ń taa fōō bín nín ɲáań puee, kun puee kí wàatī ní mèè ni-Baayee, u nyí kun páb-nee.

⁹Nín mèémaan yii: <Ti-Baa un bí yilpuee, yàntī bí nyōɲkì a-yindi.

¹⁰Yàntī a-Beel ń dāań. Bí ɲá a nín là puee taapu doo, kii bi nín ɲáań yilpu puee.

¹¹Pō-ti dín jikaati.

¹²Dū ti-kpitii in ti yīntiń-see kí pō-ti, kii ti mun nín cáá bin yīntiń-tee kpitii ki pūń-bi puee.

¹³Taa pō mpaan Sitaan ń kīl-ti, ama á nyāntí-ti u-ɲaan.

[Kun puee sii di yì dibeel nì mpon nì tinyool kí nín cá jaanjaan. Ameeni>.]

¹⁴Di sá yii ni yaa cáá tin ni-jutiibi yīntiń-nee ki pūń-bee, ni-Baa un bí yilpuee làá dū tin ni mun yīntiń-uee kí pō-ni.

¹⁵Ama ni yaa kaa cáá tin ni-jutiibi yīntiń-nee ki pūń-bee, ni-Baa un bí yilpuee kaa làá dū ni mun kpitii kí pō-ni.»

Yeesu dàkā dinyɔɔboobil bɔti

¹⁶«Ni yaa bóob kinyɔkɔee ní taa bīl ni-nimbiɲyi kii ipoonnyoondambi nín ɲáań puee. Bín bīl bi-nimbiɲyi binib ń bée yii bi bóob kinyɔkɔ ní. Ibaamɔn ní m tükù-ni, bi fōō bi-paati ki dóò.

¹⁷Ama sii yaa bóob kinyɔkɔee, fíntí a-nimbiin kí càatī a-yikpiti,

¹⁸án nín làá ɲá pu báà ubɔ ń taa bée yii a bóob kinyɔkɔee. A-Baa un bí dibalinee baba ń nín nyí, ní ún un wāl dibalinee ń tī-si a-paati.»

Ní nyàab tígaaɲati kí yóon yilpu

(Kpèè Luuki 12.33-34)

¹⁹«Ní taa nín nyàabmaan tígaaɲati ki sīntí ni-ba taapu doo laakin dikɔtuul ɲūń kí mɔ, ní tì ɲūń kí tí dāmintì, ní binaayub mun ɲūń kí cíl kudii kí kó kí yè-tèe.

²⁰Nín ɲáańmaan min fáatì Unimbɔtee ní ú dū tipaal kí síiń-ni yilpu laakin dikɔtuul kpáaa, tiwan kaa dāmintáaa, ní binaayub mun kaa tí ɲūń kí cíl kí kó kí yèe.

²¹Kun puee laakin a-gaaɲati bée, niin ní a-landɔkɔɲu mun bí.»

Tiwun fitilau

(Kpèè Luuki 11.34-36)

²²«Unil nimbiliɲ di sá u-wunti fitilau. A-nimbiliɲ yaa wálee, a-wunti kɔkɔ bí ɲwalifin ní.

²³Ama a-nimbiliŋ yaa kaa wālee, a-wunti kɔkɔ bí dibɔmbɔndin ní. Nwalifi ŋun bí a-nee yaa sá dibɔmbɔndee, mimmee dibɔmbɔndee kaa cáá juti.»

Unimbɔti nì animbil

(Kpèè Luuki 16.13)

²⁴«Unibaanti kaa ŋūh kí nīn sá bikpilib bili tɔntɔnliu: see ú nīn ná ubɔ kí nīn néen un kínee, àá ú dū u-ba kí yā kí nákañ ubɔ ní kí nīn kpèè un béeyee fám. Naa ŋūh kí nīn sá Unimbɔti tɔntɔnliibi kí nīn sá animbil mun tɔntɔnliibi.»

Unil í nīn máká Unimbɔti pu

(Kpèè Luuki 12.22-31)

²⁵«An pu ní m tükù-ni yii: Ní taa nīn yáliŋkí kun ni làá jī ki làá nyò kí nīn bée, nì tin ni làá pèenee pu. Di sá yii dimaŋfal jítiñ tijin, ní tiwun mun jítiñ abokuti, àá an kaa sá mín?

²⁶Kpèèmaan nnɔmbiyaamu mun ŋaàñ kutaa puee, muaa būulaaa, kaa cēyaaa, kaa cáá cakalaabi ki kpáafí tijikaal, ama ní ni-Baa un bí yilpuee kpīntí-mu. Kpèè, nimbi cáá kudapɔɔu ki jítiñ-mu kpataaa!

²⁷Ni-kansikin ŋma di ŋūh kí nīn ká ki nīh, kí gbéeñ u-maŋfal wiŋyi pu fiii?

²⁸«Kin, ba pu ní ni ká ki yáliŋkí kun ni làá pèenee pu? Kpèèmaan, nsupumpukum min nyēē tisatinee: maa tūh ditundaaa, kaa lù satab,

²⁹ama m tükù-ni yii ubɔti Saloomɔn, nì u-gaajati kɔkɔee, waa ŋún ki ká tiwannyaandi ki pèen an bàñ mpumpukum gbanti kansikin miba nyaanŋku.

³⁰Unimbɔti yaa nyāantí mín timool tin bí tisatin dín, fool ŋŋmi í dāá wà-tèe, mimmee waa làá ŋá án jítiñ mín ki tī-naaa? Ba pu ní ni-fookiiu kaa náan mín?

³¹Mimmee, taa nīn yáliŋkímaan ki lì yii: <Ti làá jī ba? Ti làá nyò ba? Ti làá pèen ba?>

³²An sá bin kaa nyí Unimbɔtee di nyàab tīh múlmul. Ama nimbi Baa un bí yilpuee nyí yii an wanti kɔkɔ máan ní nīn cáá-tì.

³³Péé kí nyàabmaan Unimbɔti Beel nì deedee un u bàlifi-ni yii ní nīn bée, ní Unimbɔti í dū tin kínee kí kūtì-ni.

³⁴Mín puee ní kpèè dín yati, ní taa nīn yáliŋkímaan fool pu. Fool mun nì u-yati ní. Nwiin kamaa nì ŋu-ŋíndi ní.»

Matthieu 7

Taa nīn sòon ki bíí tɔb

(Luuki 6.37-38,41-42)

¹«Taa nīn sòommaan tɔb ɔti, ní Unimbɔti í taa sòon ni mun yati.

²Min min ní a dì kí sòòn a-nabiki botee, mìn ní Unimbɔti làá dī kí sòòn si mun yati. A nín ɲmànti min kí tī a-jutee, mìn ní u làá dāá ɲmànti kí tī si mun.

³Ba pu ní a wāl kimɔmbiki kin kā a-nabiki nimbilinee, ní kaa wāl didɔjal din kā sii a-ba yalinee?

⁴Mana ní a ɲūn kí lì yii: <M-nabiki, yànti m lēē-si kimɔmbiki a-nimbilin,> ɲyunti ɲun didɔjal kā sii nimbilinee?

⁵Mpoonnyoondaan, péé kí lēē didɔjal din kā sii a-ba nimbilinee kí wàatī, ní kí nín wāl mmɔntiimin kí lēē kimɔmbiki kin kā a-nabiki yalinee.

⁶«Ní taa dū tin bí circiree kí tī iboo, yaa sá fám i làá fàtī ni-pu kí tɔnti-ni. Ní taa dū ni-beedimbiliŋ kí lúkú igbeeti, yaa sá fám bi làá tãā kí bīl.»

Un bàlifēe kánti ní

(Luuki 11.9-13, 6.31)

⁷«Mèèmaan Unimbɔti, u làá tī-ni. Nyàabmaan, u làá yànti ní ká. Fáámaan, u làá pɛitī-ni kipunyɔkɔ.

⁸Kun puee sii un yaa mēē Unimbɔti tibee, see ú tī-si kudɔɲu, ní sii un yaa nyàab tibee, see á ká kudɔɲu, sii un yaa tí yú ki fátée, see bí pɛitī-si.

⁹Ni-kansikin ubɔ jipɔɔn di yaa mēē-u kpɔɔ, u kíikí kí dū ditanɲkal kí tī-uaaa?

¹⁰U yaa tí mēē-u ujɔm, u kíikí kí dū ukoobu kí tī-uaaa?

¹¹Nimbi binikpitib nyí kí tī ni-biyaamu tiwammɔntiil, kin ataa aɲa pu ní ni-Baa un bí yilpuee kaa nín ɲūn kí dū tiwammɔntiil kí tī bin mēē-uee?

¹²«Min ní ni yaa là bí ɲá kí tī-nee, ɲámaan mìn kí tī bi mun. Mooyiisi marab nì Unimbɔti bɔnaatiliibi gbɔnti nín lì puee dee.»

Kipunyɔkɔwaai bɔti

(Luuki 13.24)

¹³«Dīmaan kipunyɔkɔwaai kí kó. Kun puee kipunyɔkɔ nì nsan ɲun wāāyee di càn binib diwanɲilin, niin ní kunipaaú nóó.

¹⁴Ama kipunyɔkɔwaai kin pōɔ dijitilee nì nsan ɲun kaa wāāyee di càn binib dimaɲfal laɲki, binib fiii di kánti-ɲu kí dī.»

Busubu nì bu-biliŋ bɔti

(Luuki 6.43-44)

¹⁵«Ní nīn nyímmaan ni-ba nì bin yī bi-ba yii Unimbɔti bɔnaatiliibi kin kaa sée. Bi yaa dòon ni-ceeyee, bi bí soooo kii apibilee, ama ní bi-pɔbiliŋ sá isaakpan yaɲ ki cúfí.

¹⁶Bi-tuunɲi ní ni làá dūú bée-bi, kun puee baa tòó atùn abɔjanaakun pu, kaa tí kiti kɔɲkib bukunɲumbu pu.

¹⁷Busumɔntiibu sá kamaa lòon asubimɔnti ní, ní busukpitibu lòon asubikpiti.

¹⁸Busumontiibu kaa ḡūn kí lòon asubikpiti, mín ní busukpitibu kaa tí ḡūn kí lòon asubimonti.

¹⁹Isufi in kɔkɔ kaa lòon asubimontee, bi làá gāā-i ní kí tō ḡmin.

²⁰An puee, bin yī bi-ba yii Unimbɔti bɔnaatiliibi kin kaa sée tuuḡḡi ní ni làá dū kí bée-bi.»

Yeesu boonnooliibi tinman pu yab

(Luuki 13.25-27)

²¹«An kaa sá bin kɔkɔ yī-mi yii: <M-Dindaan, m-Dindanee> di làá dāá kó Unimbɔti Beelin, asee bin ḡaaḡ min m-Baa un bí yilpuee lèe baba di dāá kóò.

²²Ibɔsoon dalee binib tikpil làá dāá lì-mi yii: <Ti-Dindaan, ti-Dindaan, a-yindi puee, Unimbɔti kaa nìn sòon nì ti, ti dūu nāatì binibaaa? Taa ḡiḡ arasiniibi a-yindi puɔɔɔ? Taa ḡaaḡ maamaacib a-yindi puɔɔɔ?>

²³Niinee ní m dāá tükù-bi yii: <Maa nyí-ni ki ká kpataaa. Sútímaan niin kí wàatī-mi, nimbi bikpitiḡaliibee dee!>»

Adiin ali bɔti

(Luuki 6.47-49)

²⁴«Mín ní un kamaa yaa gbīl man bɔti tin m sòon nee ní ki yaa kíḡ ki ḡaaḡ mimmee, udaan náaḡ nì ucinḡiti un mán u-diiku ki tókón ditanḡpal puee ní.

²⁵Utaa dómín ki nìḡ, ní nnyingbeen dómín ki léeḡ kudiiyee pu, ní kubunḡkpaanḡḡu ḡtì, ama kudiiyee kaa lítì, kun puee ku tókó ditanḡpal pu.

²⁶Ama un kamaa di yaa gbīl man bɔti tin m sòon nee ní kaa ḡaaḡ mimmee náaḡ nì ugbaan un mán u-diiku ki tókón dibul puee ní.

²⁷Utaa dómín ki nìḡ, ní nnyingbeen dómín ki léeḡ kudiiyee pu, ní kubunḡkpaanḡḡu dómín ki ḡtì, ní ku lítì ki nàḡ dúsi dusi.»

Binib bākatì nì Yeesu bɔsòontam

²⁸Yeesu nín sòon ki dākā samaayee ki dóòyee, ní u-dàkatam gbanti kó-bi tikpil,

²⁹kun puee ún dākatamee cáá mpon, kaa bí kii bimaradakaliibi yamee.

Matthieu 8

Yeesu cáan unyangbanti

(Kpèè Maar 1.40-45, Luuki 5.12-16)

¹Yeesu kpákatìḡ dijool puee, ní kunipaau nóó-u.

²Ní unyangbanti ubɔ sútín ki pīl-u, ki gbāaḡ u-nimbiin ki bí-u yii: «Ukpil, cáan-mi kun puee m nyí yii a yaa là, a ḡūn kí cáan-mi m-wunti ḡ ḡāḡkì.»

³Niinee ní Yeesu tāntì u-ḡal ki gbēē-u, ní ki bí yii: «M là. Pɔɔkīm!» Niin niin ní uninjee pókì ní u-wunti ḡāḡkì.

⁴Ní Yeesu bí-u yii: «Pílifi tiŋan, á taa tükù báà ubo tiboti nee, ama á cáá a-ba kí dàkà usaraaŋal ú bée yii a-wunti ɲáŋkì, ní kí ɲá saraa kii Mooyiisi marab nín lī puee ní usaraaŋal ń tükù báà ɲma ń gbīl yii a pókì.»

Yeesu cáan Room soojakpiliu tontonliu

(Kpèè Luuki 7.1-10 nì Yoow 4.43-54)

⁵Yeesu kó Kapeernayum tiŋkinee, ní Room soojakpiliu ubo sùtìn ki pīl-u ki gbāam-u yii:

⁶«Ukpil, m-tontonliu dō kudiin ki būn, ki fāl ki yálingkí tikpil.»

⁷Ní Yeesu bí-u yii: «M làá cù kí cáan-u.»

⁸Ní usoojakpilee bí-u yii: «Ukpil, maa máan á kó m-dumpu. Pée lī dinyoobundi dibaba m-tontonliu làá pókì.

⁹Di sá yii man m-ba, m cáá bikpilib bin taapu m bée, ní ki mun cáá soojab bin mun bí man taapuee. M ɲūn kí tükù ubo yii: <Cù doo!> ní ú cù, ní kí bí ubo mun yii: <Dāān doo!> ní ú dāān, ní kí bí m-tontonliu una yii: <Ŋá yéè!> ní ú ɲá.»

¹⁰Yeesu nín gbīl an nyoobuŋŋee, ní u bākatì ki bí bin nóó-uee yii: «Ibaamɔn ní m sòon nì ni, maa láá pée ká Isirayeel yab kansikin ubo cáá fookii kii Uroomja nee.

¹¹Mín ní m tükù-ni yii binib tikpil làá dāá nyānní ɲwīn nyalan̄ki pú nì ɲu-jeetilan̄ki pú kí kó Unimboti Beelin, bi nì Abraam nì Isaaki nì Jaakɔb ń kpāfi kí jī nnaam!

¹²Ama ní Isirayeel yab bin bàà máan kí nīn sá Unimboti Beelin yabee, bí dāá nyāntiŋ-bi mmɔŋki kí tō dibombɔndin, laakin ní bi làá nīn sūn bi-nyīŋŋi gā tɔb kàkakee.»

¹³Ní Yeesu tükū usoojakpilee yii: «Nīn kùn a-dumpu, a nín fōō ki kíí puee, án ɲá mín kí tī-si.» Kukúluu gbanti poon ní utontonlee kpāāa pókì.

Yeesu cáan bibunliibi tikpil

(Kpèè Maar 1.29-34, Luuki 4.38-41)

¹⁴Yeesu kó Peetroo dumpuee ní ki ká Peetroo nimpuu na būn ki dō u-wunti pīl kpan̄kpam.

¹⁵Niinee ní Yeesu gbēē u-ɲal, ní u pókì tiwun sōŋkì ní u yíkì ki ɲá-u tijin u jín.

¹⁶Kujoou jóotèe ní bi cáan-u binib bin pu arasiniibi kēe tikpil, ní u sòon ki jīn arasiniibee. U nīn cáan bibunliibi kòkò.

¹⁷U ɲá mín ki nóó nì Unimboti bɔnaatiliu Yeesaya nín nīn lī puee, yii: «U fōō ti-wɔfii nì ti-weeŋyi.»

Bin là kí nóó Yeesuee bɔti

(Kpèè Luuki 9.57-62)

¹⁸Yeesu nín ká yii kunipaau māntì ki tú-uee, ní u pú u-boonnooliibi kinyɔko yii bí kó buɣalimbu kí dùtì kí cù lapu pu mɔɔgbandi.

¹⁹Niinee ní umaradakai ubɔ sùtìn ki pìl-u ní ki bí yii: «Ukpil, m làá nìn nóó-si báà laakin ní a yaa cée.»

²⁰Ní Yeesu kíí-u yii: «Jiɛkpaaibi cáá bi-kɔŋkoonyi ki dɔ, ní nnɔmbiyaamu mun cáá mu-diɛŋɛ, ama man Kinibiki kaa cáá laakin m làá bíí m-yil kí ɲùŋfèe.»

²¹Ní bin nìn nóó-uee kansikin ubɔ bí-u yii: «Ukpil, pɔ-mi nsan m sɪb m-baa.»

²²Ní Yeesu bí-u yii: «Sii dee, nóó man, kí yàntì bitaŋkpiibi á nìn sɪb bi-taŋkpiibi.»

Yeesu yāntì kubuɲu ɲmíl

(Kpèè Maar 4.35-41, Luuki 8.22-25)

²³Niinee ní Yeesu kó buɣalimbun ní u-boonnooliibi mun nóó-u ki búntì.

²⁴Kpalaayee kubuɲkpaanɲu kubɔ kíí ki bí jíí dimɔɔl pu ní buɣalimbuee bí gbèè nnyim, ama ní Yeesu dɔ ki gèèh.

²⁵Ní u-boonnooliibi sùtì ki pìl-u ní ki fɪntì-u ki bí-u yii: «Ti-Dindaan, fī-ti, ti kpíl ní!»

²⁶Ní Yeesu bí-bi yii: «Ba ɲá ní ni fàŋkí mìn? Ni-fookiiu kaa náàh báà fiii!» U lí mìn ki dóòyee, ní ki yíkì ki yúl ki kpātì kubuɲu nì nnyim pu, ní an ɲmíl fɔŋfɔŋ díkí diki.

²⁷Ní binibee bākātì sèeee, ní ki bí lí yii: «Kin, u nín sá ɲma dee ní ki kpáàh kubuɲu nì dimɔɔl tɔ-u nan?»

Yeesu cáàh biwaatiibi bili

(Kpèè Maar 5.1-20, Luuki 8.26-39)

²⁸Yeesu nín dūtì lapu mɔɔgbandi Gadaraa yab tiŋkinee, ní binib bili bin pu arasiniibi kā bi wáatèe nyánní kuceeun ki túŋkiñ-u. Biwaatiibee nìn cáá ntoom tikpil, an puee ubɔ kaa nìn màkantí kí dī niin.

²⁹Bi nìn bí kūuntí yii: «Unimbɔti Jipɔɔn, a nyààh-ti nì tilati poon ní? Ibɔsoon yuntiɲu kaa láá bāàh ní a dómiñ doo kí sààh-taaa?»

³⁰Digbeetikitikpaandi diba nìn bí ɲkpaanceeti niin ki jīh.

³¹Ní arasiniibee gbāam-u yii: «A yaa làá jà-tee, á jà-ti kí kónh digbeetikitil nee ni»

³²Ní u bí yii: «Nín cámaan!» Ní bi nyán biwaatiibin ki kó digbeetikitilee nì, ní igbeetee sàh ki wúntì nsitimin ki jéetì dimɔɔlin ki gbíntì nnyimin ki kpíl.

³³Ní bin kpáà igbeetee sàh ki cūtì ki tükū kitiŋin tin kɔkɔ jítee ki kpáàh bin pu arasiniibi nìn kēe mun yati.

³⁴Ní kitiŋin nib kɔkɔ nyán ki nín túŋkí Yeesu. Bi nín ká-uee, ní bi gbāam-u yii ú yíkì bi-tiŋki pu.

Matthieu 9

Yeesu cáan ufaliŋfaan ubo

(Kpèè Maar 2.1-12, Luuki 5.17-26)

- ¹Niinee ní Yeesu kó buŋalimbun ki fātì dūtì dimɔɔl ki nín gítin u-tinŋin.
- ²Binib biba nìn túnní ufaliŋfaan ubo nlún pu ki cáan ki bíl-u. Yeesu nín ká binib gbanti fōō ki kíf yii u ŋūn kí cáan ubunlee ní u bí ufaliŋfaanee yii: «M-biki, pɔɔn a-ba, m dū a-kpitii ki pú-si!»
- ³Niinee ní bimaradakaliibi biba bí dākafī bi-pɔbiliŋin yii: «Kijapaai nee ŋèèn nì Unimbɔti ní.»
- ⁴Yeesu bée tin bi bí dākafēe, ní ki bālifi-bi yii: «Ba pu ní ni cáá ilandɔkɔkpiti mín?»
- ⁵Ba di pɔɔ dilil ní: <A ká a-kpitii pɔtam> di pɔɔ dilil naaa, <Yíkì kí yūl kí nīn còom> di pɔɔ ní?
- ⁶Ama ní bée yii, man Kinibiki cáá mpɔn kitin pu kí dū unil kpitii kí pɔ-u.» Niinee ní u bí ufaliŋfaanee yii: «Yíkīm kí yòon a-lúnŋu kí nīn kùn a-dumpu.»
- ⁷Ní kijapaayee nyī ki yíkì ki nín kùn.
- ⁸Kunipaauee nín ká mimmee, ní tifaandi kó-bi, ní bi bí pàkà Unimbɔti u nín pú binib mpɔn ŋunŋee pu.

Yeesu yíin Maatiiu

(Kpèè Maar 2.13-17, Luuki 5.27-32)

- ⁹Yeesu nyán niin ki cée, ní ki ká uninja ubo bi yí-u Maatiiu u ká fɔtiku diikun. Yeesu nìn bí-u yii: «Dāan kí nīn nóó-mi!» Niinee ní u yíkì ki táá-u.
- ¹⁰Yeesu kó ki kāl Maatiiu dumpu ki bí jīn tijinee ní bifɔtiliibi tikpil nì binikpitib bin kɔ kínee dómiń ki kúti u nì u-boonnooliibi pu ki mun bí jīn.
- ¹¹Fariisab ká mimmee, ní ki bí u-boonnooliibi yii: «Ba pu ní ni-kpiliu nì bifɔtiliibi nì binikpitib bin kɔ kínee kpáfí ki ká ki jīn tijin mín?»
- ¹²Yeesu gbīl an botee, ní ki bí-bi yii: «Bin pɔyee kaa nyàab unyɔɔdaan, see bin būnee.
- ¹³Cùú bīfīmaan Unimbɔti nyɔɔbundi nee taapu, yii: <Maa là saraabi, m là ní nīn sūn tɔb saai ní.> Maa dómiń kí yíin deedeedambi, m dómiń kí yíin binikpitib ní.»

Bi bālifi Yeesu dinyɔɔboobil bɔti

(Kpèè Maar 2.18-22, Luuki 5.33-39)

- ¹⁴Niinee ní Yoowaneesi boonnooliibi sūtīn ki pīl Yeesu, ní ki bālifi-u yii: «Ba pu ní timbi nì Fariisab bōob kinyɔkɔ múmul, ní sii boonnooliibi kaa bōob ní?»

¹⁵Ní Yeesu kíí-bi yii: «Unimpucaan cal bɔɔbi ɣūn kí nīn bí kunimbāaun ɣyunti ɣun unimpucaan cal u-ba dáá béeee? Aayee, baa ɣūn! Ama ɣyunti ɣubɔ bí ki dɔɔn, bi làá dáá yòɔn-u bi-kansikin, an yuntiɣu ní bi dāa bōɔb kinyɔkɔ.

¹⁶«Baa ɣíí ɣaapɔɔn kí dūú līb dibɔkutikpikil. Bi yaa ɣá mimmee, ɣaapɔɔn kpāantí dibɔkutikpikil ní kí cáí ní dibùndee n mɔtí wàā.

¹⁷Mín ní baa tí dù ndapɔm kí fúuñ tilɔkpikilin. Bi yaa ɣá mimmee, tilɔti pòl ní ndaam n kpáatí fá ní tilɔti mun n bīl. Mín puee, bi dù ndapɔm ní kí sītī tilɔpɔnni, ní an kɔkɔ n nīn bí.»

Yeesu fikití kisapɔmbiki ki cáān unimpu ubɔ

(Kpèè Maar 5.21-43, Luuki 8.40-56)

¹⁸Yeesu nīn bí ki sòon nì bi an bɔtee, ní Juuda yab yidaaɣwu ubɔ bāān ki gbāān u-nimbiin, ní ki bí yii: «M-sapɔmbiki dáá pée kúu dee, dāān kí dū a-ɣal kí páān ki-pu, kì làá fikití!»

¹⁹Ní Yeesu yíkì ní u-boonnooliibi nóó-u.

²⁰Ní unimpu ubɔ nīn bí ki fùul ɣkpin doooo abin saalaa nì ali an kaa ɣún. Yeesu còom ki cée, ní u dīn Yeesu boon pú ki dómīn ki gbēē u-bɔkutijúti.

²¹Kun puee u nīn dākafī u-pɔbilin yii: «M yaa pée ɣún ki gbēē u-bɔkutil kpaɣkpamee, m bàā pɔkí.»

²²Yeesu fātī ki ká-u ní ki bí yii: «M-bisal, pɔɔn a-ba, a nín fōō ki kíí puee fī-si.» Niin niin ní unimpuee pɔkì.

²³Yeesu dūu bàā uyidaanee dumpuee ki ká bin búñ awul ki gà ikpiisilanee nī kunipaau kun bīi gà dituweelee gbí niin kīlamm.

²⁴Niinee ní u bí-bi yii: «Nyāmaan doo! Kisapɔmbiki kaa kpī, kì gèēn ní.» Ní bi bīi bèl-u.

²⁵Bi nīn nyánti binib kɔkɔ, ní Yeesu nín kóò kudii poon ní ki cúú kisapɔmbikee ɣal ní kì yíkì.

²⁶An bɔtee nīn dūu gbītī kitī ɣbanti jaɣɣi kɔkɔn.

Yeesu cáān bijɔfub bili

²⁷Yeesu nyán niin ki búntèe, ní bijɔfub bili páān u-boon ki tátí yii: «Daafiidi naantiiu, sō ti-saai!»

²⁸Yeesu bàā kudiinee, ní bijɔfubee súti ki pīl-u, ní u bālīfī-bi yii: «Ni fōō ki kíí yii m lafun ɣūn kí cáān-naaa?» Ní bi kíí-u yii: «Iiin, Ukpil, a ɣūn kí cáān-ti.»

²⁹Ní Yeesu gbēē bi-nimbiliɣ ki bí-bi yii: «Ni nín fōō ki kíí yii m ɣūn kí cáān-nee, án ɣá mín kí tī-ni.»

³⁰Niinee ní bi-nimbiliŋ cúu ɲúbitì. Ní Yeesu kpáafi-bi yii: «Ní pīlifi tiŋan, ní taa pée yàntì ubo ń bée tibɔti nee!»

³¹Ama bi nyánnée ní ki kíí ki bíi sòòh Yeesu pu kitiŋ gbanti kɔkɔ.

Yeesu cáah umɔɔmiin ubo

³²Bi nyáń niin ki cée ní bi cáah uninja ubo Yeesu cee, arasinii kā u-pu ní u sá umɔɔmiin.

³³Nyunti ɲun Yeesu jīñ arasiniiyee, ní umɔɔmiinee kíí ki bíi sòòh, ní kunipaau kun nín bí niinee bākati sèeee ní ki lī yii: «Doooo nee, taa láá pée ká yéè Isirayeel tiŋkin ki ká!»

³⁴Ama ní Fariisab bíń bí yii: «An sá arasiniibi bɔtiu di tī-u an pɔŋɲu ní u cáa jì arasiniibi.»

Yeesu súń kunipaau saai

³⁵Yeesu nín yīñ ntiŋkpaamu nì ntiŋwaamu poon ki dàkà binib akpafidiinni, ki sòòh tibɔmɔntiil tin sá Unimbɔti Beel bɔtee, ki cāantí iween kɔkɔ nì bin kɔkɔ wòbbee.

³⁶U nín nín ká kunipaau gbantee ní an kó-u inimɔɔn kun puee binibee nín gī bi-wunti yōtì a lì kii ipii in kaa cáá ukpaalee.

³⁷Niinee ní u bí u-boonnooliibi yii: «Kudiceeu wīkí tikpil, ama ní bicaliibi kaa náah.

³⁸An puee, ní mèèmaan kusaaudaan ú tōń bitɔntɔnliibi ń dāá cā!»

Matthieu 10

Yeesu kpambaliŋ saalaa nì ali yiŋɲi

(Maar 3.13-19, Luuki 6.12-16)

¹Yeesu yīñ u-boonnooliibi saalaa nì bilee, ní ki tī-bi mɔɔn bí jà arasiniibi kí cáah iween kɔkɔ nì bin wòbbee kɔkɔ.

²Yeesu kpambaliŋ saalaa nì alee yiŋɲi sò. Mbaayee, Siimɔn un bi gíti yī Peetroo (an taapu sá yii: Ditaŋkpal), nì u-naal Andree, nì Seebeedee jipɔmbi Yakubu nì u-naal Yoowaneesi,

³nì Fiiliipi nì Baateeleemii, nì Toomasi nì Maatiiu un sá ufɔtilee, nì Yakubu Alfee jipɔɔn, nì Tadee,

⁴nì Siimɔn un nín là kí jáń Room yabee, nì Juudasi Isikaariyɔti un dāa dū Yeesu ki nyáfiñ u-nannanliibee.

Yeesu tú u-kpambaliŋ

(Kpèè Maar 6.7-13, Luuki 9.1-6)

⁵Yeesu nìn tú u-kpambaliŋ saalaa nì alee, ní ki kpáafi-bi yii: «Ní taa cù bin kaa sá Juuda yabee cee, kí taa kó Samaarii yab timmun.

⁶Túlmaan Isirayeel yab bin bí kii ipii in wánkèe cee.

⁷Cùú sòommaan Unimbɔti ɔti yii: <Unimbɔti Beel sùti ki pìlín-ni.>

⁸Cáammaan bibunliibi kí fikití bitaŋkpiibi kí ŋāŋkì binyangbantiibi wunti, kí jà arasiniibi. Kii ni nín fōō faalaa puee, ni mun tīmaan faalaa.

⁹Ní taa nyàab̄ sindaariya nì animbil nì tikúman nimbiliŋ kí fúuñ ni-tòkòliŋin.

¹⁰Ní taa nyàab̄ tilɔti ni-saŋkindi pu, nì abɔkuti ali, nì anaataka nì ŋkpandɔ, kun puee bin kansikin ni bí ki tūn ditundee di máaŋ kí kpèè-ni.

¹¹«Ni yaa bàñ ki kó kitiŋkpaanŋin àá kitiŋwaai poonee, nyàab̄maan kí béé un kítì kí fōō-nee. Ni yaa kó udaan ceeyee, ní kàlmaan niin kí tin sãa nyunti ŋun ni làá dāá yìkì kitiŋ gbantinee.

¹²Ni yaa kó kudicaŋuee nee, ní péé kí jāam̄-bi, yii: <Unimbɔti n̄ tī-ni ŋgbansɔŋfi!>

¹³Bin bí kudicaŋu gbantinee yaa kítèe, ní ni nín jáam̄ ki tī-bi ŋgbansɔŋfi ŋuŋyee làá n̄n bí bi-pu. Ama bi yaa kaa kítì kí fōō ŋgbansɔŋfi gbantee, ŋú fàtī gítíñ ni-cee.

¹⁴Ni yaa kó dicindi diban, àá kitiŋ kiban ní bi yaa yí kaa fōō-ni, kaa là kí pìlifiñ-nee, ní nyāmaan niin kí gbāfi ni-taŋi kpɔŋkpɔm.

¹⁵Ibaam̄n ní m tükù-ni, ibɔsoon dalee, Unimbɔti nín nìn dāal̄ Soodoom nì Goomoora timmu tafal ki yāntì ŋŋmi nyánní yilpu ki wūñ-mu puee dāa sò nì kitiŋ gbanti yab nín làá ká ditafadaaldi diŋyee.»

Bi làá sàaŋ Yeesu boonnooliibi

(Kpèè Maar 13.9-13, Luuki 21.12-17)

¹⁶Ní Yeesu bí-bi yii: «Ní pìlifi. M dū-ni ki tú kii ipiiyee isaakpan kansikin. An puee ní n̄n nyíñ ni-ba kii ikoobuee kí n̄n bímaan soooo kii abeenanjilee.

¹⁷Ama ní n̄n nyíñ ni-ba nì binib, kun puee bi làá n̄n cútí-ni ki càñ ibɔsoon, kí n̄n gbáà-ni anaalab bi-kpafidiŋŋin.

¹⁸Bi làá n̄n càñ-ni biyidambi nì bibɔtiibi cee man pu, án nín làá ŋá pu ní sòòñ tin ni nyí man puee Juuda yab nì bin kaa sá Juuda yabee nimbiinee.

¹⁹Bi yaa láa càñ-ni bibɔsoonliibi nimbiinee, ní taa nín yáliŋkí min ní ni làá tin sòòñee nì tin ni làá lèe pu. Nyunti gbantee ní Unimbɔti làá tī-ni tibɔti tin sá ní lèe.

²⁰An kaa sá nimbi ni-ba di làá sòòñ, ni-Baa Unimbɔti Fam di làá dī ni-pu kí sòòñ.

²¹Unil dāa cútí u-nabiki kí tī bí kpò, ní ubaati n dāa cúu u-biki kí tī bí kpò, ní mbiyaamu mun dāa yíkí kí ján bibaatiibi nì binaatiibi kí yàntí bí kpò-bi.

²²Báà ŋma làá nīn ná-ni kun puee ni fōō-mi ki kíf. Ama un yaa pócōn ki tin kátí-kuee dāa kántí difiil.

²³Bi yaa láa bí páb-ni kitīn kibanee, ní sān kí pótí kiban. Ibaamōn ní m tükù-ni, naa làá yīn kí dóó Isirayeel timmu kòkò ní man Kinibiki n bān.

²⁴Utumbifil ubo kaa bí ki jítiñ un dākà-uee, mīn ní utōntōnli ubo mun kaa bí ki jítiñ u-kpiliu.

²⁵An ŋmānti utumbifil n nīn kíñ ki bí kii un dākà-uee, ní utōntōnli mun n nīn kíñ ki bí kii u-kpiliuee. Bi yaa yīn kudiidaan yī Beelseebuul, arasiniibi bōtiuee, mana ní baa dāa ŋūn kí yīn u-dican̄ku yab bīn mīn?»

Un unil máa n kí fàṅkèe

(Kpèè Luuki 12.2-7)

²⁶An puee, ní taa fàṅkìmaan binib. Tin kòkò bí dibalinee làá dāa nyā mpaampiin pu ní tin pu baa nyée, bi làá dāa béé-tì.

²⁷Tin ní m tükū-ni dibōmbōndinee, sòommaan-tì ŋwiimpu, ní tin ní m lókōfi-ni dibalinee, dū-tì kí bāakìmaan.

²⁸Taa fàṅkìmaan bin ŋūn kí kpò-ni ama ní kaa ŋūn kí kpò ni-naṅkee. Ama fàṅkìmaan Unimbōti un ŋūn kí dū ni nì ni-naṅki kòkò kí tō ŋṇmīn kí nàānee.

²⁹Baa nyáfí seerib bili gbòooo? Nì mīn kòkòee, ni-Baa Unimbōti yaa kaa pú nsan, seer ubo kaa lítiñ kitīn.

³⁰Nimbee, Unimbōti kàa n ni-yikpiti kòkò ní.

³¹An puee, ní taa fàṅkì: ni pōō kudaau ki jítiñ kuseerpaau.

Yeesu nyí un nyí-uee

(Kpèè Luuki 12.8-9)

³²Un kamaa yaa lī binib nimbiin yī u sá man yōuee, ma mun dāa lī m-Baa un bí yilpuee nimbiin yī u sá m-yōu ní.

³³Ama un di yaa nēe binib nimbiin yī waa nyí-mee, ma mun làá nēe m-Baa un bí yilpuee nimbiin yī maa nyí-u.

An sá kujaau ní, kaa sá ṅgbansōṅfi

(Kpèè Luuki 12.51-53, 14.26-27)

³⁴«Ní taa dākafi yī m cáa n ṅgbansōṅfi kitīn pu, maa cáa n ṅgbansōṅfi, kitàataajiki ní m cáa n.

³⁵M dómīn kí yàkatī unil nì u-baa, usapōōn nì u-na, unimpu nì u-beel ní.

³⁶Unil nannanliibi di dāa sá u-dican̄kun yab.

³⁷«Un néeñ u-baa àá u-na ki jítiñ mamee kaa kítì kí nīn sá man yɔu, ní un néeñ u-jipɔɔn àá u-bisal ki jítiñ mamee kaa kítì kí nīn sá man yɔu.

³⁸Un yaa kaa yōoñ u-dɔpuntikaanɔ ki túñ kí nīn nóó-mee, kaa kítì kí nīn sá man boonnooliu.

³⁹Un di nyàab kí fī u-manɔfalee làá fá-dì. Un di yaa dū u-manɔfal ki fá man puee di dāa kántí u-manɔfal.»

Tipaal d5 ki cí bin ɔ́aañ tiɔanee

(Kpèè Maar 9.41)

⁴⁰«Un yaa fōō-nee, fōō man dee, ní un yaa fōō-mee fōō un túnní-mee dee.

⁴¹Un yaa fōō Unimbɔti bɔnaatiliu yii u nín sá Unimbɔti bɔnaatiliuee puee, udaan làá dāá fōō tipaal tin Unimbɔti bɔnaatiliuee làá dāá fōōyee ní. Ní un yaa fōō un yú deede Unimbɔti nimbiinee, yii u nín yú deede Unimbɔti nimbiinee puee, udaan làá dāá fōō tipaal tin un yú deede Unimbɔti nimbiinee làá dāá fōōyee ní.

⁴²Un di yaa pú ɔwaamu nee kansikin kiba nnyinsɔm kpaɔkpam kì nyùñ yii kì nín sá man boonnooliuee puee, ibamɔn ní m tükù-ni, udaan làá ká u-paati.»

Matthieu 11

Yoowaneesi tú u-boonnooliibi Yeesu cee

(Kpèè Luuki 7.18-35)

¹Yeesu nín tī u-boonnooliibi saalaa nì bilee isansaŋki ki dóòyee, ní u yíkì ki nín nìkì ntimu mun kíñee ni ki sòoñ Unimbɔti bɔti ki dàkà binib.

²Ní Yoowaneesi un fùul binib Unimbɔti nyimee kāl kusarkadiinee ki gbīl Kriisitoo tuuŋɔi ɔin u tūñee pu. Niinee ní u lē u-boonnooliibi biba ki tú bí cùu bàlifi-u yii:

³«Sii di sá un ti nyí yii u dòoñeeyaaa, tí nīn ká ki cí ubɔ ní?»

⁴Ní Yeesu kí-bi yii: «Nín cámaan kí māafi Yoowaneesi tin ni kée nì tin ni gbīlee:

⁵Bijɔfub nimbiliŋ ɔúbitì, bideembi cōom, binyanɔbantiibi wunti ɔánkì, bitafakpaafub kíñ ki gbīl, bitaŋkpiibi fikitì, m sòoñ tibɔmɔntiil ki tī binandambi.

⁶Unil un fōō-mi ki kí kaa gùgufēe bí mmɔnnēeee!»

⁷Yoowaneesi boonnooliibi búntèe ní Yeesu bí sòoñ Yoowaneesi pu samaayee cee ki bí yii: «Ni nín cùtì kuteeun ki kpē Yoowaneesee, dinicil dilal ní u sá? U sá kii dikaliŋgbaandi din kubuɔ fīntēeee?

⁸Ba ní ni cùtì ki kpē ní? Unil un pē agaajabɔkuteeee? Bin pē agaajabɔkutee, bi kántí bíñ abeecinni ní!

⁹Kin, ba ní ni baasii cùtì niin ki kpē ní? Ni cùtì ki kpē Unimbɔti bɔnaatiliu níi? Iiñ tiɔman, m tükù-ni yii, un ní ni ká niinee jítiñ Unimbɔti bɔnaatiliu pu gba.

¹⁰Kun puee Yoowaneesi sá un pu Unimbɔti gbɔŋku poon sòòŋ yii: Unimbɔti bí yii: <M làá tɔ́n m-tɔ́ntɔ́nliu ú lɛ́ntíŋ a-nyɔ́kɔpu kí bóntí-si nsan.> Ní Yeesu gíti bí-bi yii:

¹¹Ibaamɔn ní m sòòŋ, bin kɔ́kɔ unimpu núul ki màlɛe kansikinee, ubɔ kaa bí ki jítiŋ Yoowaneesi. Ama un sá kiwaai Unimbɔti Beelinee jítiŋ Yoowaneesi.

¹²Kí yòòŋ nyunti ŋun Yoowaneesi un fùul binib Unimbɔti nyimee sòòŋ Unimbɔti bɔti ki dāa sāa díŋee, Unimbɔti Beel dómiŋ nì mɔɔn ní, bin nimbiliŋ mán di-puee di kóò.

¹³Unimbɔti bɔnaatiliibi kɔ́kɔ nì Mooyiisi marab sòòŋ Unimbɔti Beel pu bɔti ní ki dāa dūu sāa Yoowaneesi yuntiŋu.

¹⁴Ni yaa là kí gbìlìŋ-mee, Yoowaneesi di sá Eelii un bi nìŋ sòòŋ yii u làá gítiŋee.

¹⁵Un yaa cáá ditafalee n gbìl.»

¹⁶Ní Yeesu gíti bí yii: «Ba ní m làá dū waanee nib kí ŋmàntìŋ dee? Bi náaŋ nì mbiyaamu mun ká sampaan puee ní, mubɔ kūuntí ki lì mu-jutiibi yii:

¹⁷<Ti búŋ-ni awul, naa ŋóŋ, ki gāa-ni ikpiisilan, naa súŋ.>

¹⁸Di sá yii Yoowaneesi un fùul binib Unimbɔti nyimee dómiŋ ní kaa là tijinaaa, kaa là ndaam, ní ni bí yii: <Arasinii di bí u-pu.>

¹⁹Ní man Kinibiki dómiŋ ki jìŋ ki nyù, ní ni bí yii: <Uninja nee sá upoofu, ki sá udanyɔl, ní ki bóɔtí bifɔtiliibi nì binikpitib bin kɔ́ kíŋee.> Ama bin fōō Unimbɔti ciŋyi ki kííyee dàkà yii i sá deede.»

Mbusu dɔ́ ki cí ntɛŋkpɛtimu

(Kpèè Luuki 10.13-15)

²⁰Niinee ní Yeesu bíi wòòŋ ntimu mun poon u nìŋ ŋá maamaacib tikpilee nib, kun puee baa kpántì bi-bimbim.

²¹U bí yii: «Mbusu dɔ́ ki cí nimbi Koorasin tɛŋki nib, mbusu dɔ́ ki cí ni mun Beetisayida tɛŋki nib. Kun puee, maamaacib bin m ŋá ni-cee nee di yaa bàà nìŋ ŋámaan Tiir nì Siidɔn timmun, niin yab bàà nìŋ kpántìmaan bi-bimbim malaa, ki pèèŋ kpɔsatab ki dū ŋfantam ki pùkū bi-ba.

²²An puee m tükù-ni yii, ibɔsoon dalee, nimbi tafadaaldi dāa jítiŋ Tiir nì Siidɔn nib yal.

²³Kin, nimbi Kapeernayum tɛŋki nib, ni nyí yii ni làá yìkì yilpu kí tin tūū kutagbɔŋu níi? Ni làá sìntí kí bà taapu taŋkpiibi ní, kun puee maamaacib bin m ŋá ni-cee nee di yaa bàà nìŋ ŋámaan Soodoom tɛŋkinee, bíŋ bàà nìŋ kpántìmaan bi-bimbim ki bàà dáá gbíntì bí díŋ.

²⁴An puee ní m tükù-ni yii, ibɔsoon dalee, Soodoom tɛŋki tafadaaldi dāa sòŋ nimbi yal.»

Dāaṁmaan m-cee kí ká diṇṇfil

(Kpèè Luuki 10.21-22)

²⁵Nyunti gbantee ní Yeesu bí yii: «Óooo, m-Baa, yilpu nì taapu Dindaan, m nyónkí-si a nín dū tiboti nee ki báɓ bin yî bi-ba biciṇfitiibi nì binyiliibi, ki dū-tì ki dàkà bin sá ṇwaamuee.

²⁶M-Baa, tiṇman a ṇá mìn kun puee mìn di ṇāñ a-cee ní ki fáatì-si.

²⁷«M-Baa dū tikɔkɔ ki ṇúbiñ-mi, ní báà ubɔ kaa nyí man u-Jipɔɔn, asee m-Baa baba. Mìn ní ubɔ mun kaa tí nyí m-Baa asee man u-Jipɔɔn baba, nì bin man u-Jipɔɔnee yaa là kí dū-u kí dàkèe.

²⁸«Nimbi bin tú awaṇgul ki gīyee, dāaṁmaan man cee m túutí-ni ní ṇùṇfi,

²⁹kí yòommaan man kpaambooku kí fōōmaan m-boti. Kun puee m-poon mō, ní m-boti kaa pōō, ni làá ká diṇṇfil.

³⁰Man kpaambooku pòfi ní m-waṇgul mun bí fúku fuku.»

Matthieu 12

Yeesu nì ṇwiṇṇṇfikaa bōti

(Kpèè Maar 2.23-28, Luuki 6.1-5)

¹Boonee ní Yeesu nì u-boonnooliibi bí jītí bilee kpaṇṇin ṇwiṇṇṇfikaa dal. Ṇkùm cúú u-boonnooliibee, ní bi bí gífí bilee fiṇyi ki ṇmèem abil ki ṇmòò.

²Fariisab nín ká mimmee, ní bi bí Yeesu yii: «Kpèè a-boonnooliibi bí ṇáañ min ti-marau kòó ṇwiṇṇṇfikaa dalee!»

³Ní Yeesu kí-bi yii: «Naa láá pée kàañ dalba ṇkùm nín nìn cúú Daafiidi nì u-naacimbi bi ṇá pueeee?

⁴U nìn kó kunimbōtidiin ní usaraaṇakpil tī-u kpɔɔɔb bin bi nìn dūu ṇá Unimbōti saraayee u nì u-naacimbi ṇmó, ama ti-marau poonee, an kaa nìn pú nsan yii u nì u-naacimbi ní ṇmó kpɔɔɔb gbanti an yaa kaa sá usaraaṇal.

⁵Áá, naa kàañ Mooyiisi marab gbɔṇkun yii ṇwiṇṇṇfikaa dalee, bisaraaṇaliibi yìntī ṇwiṇṇṇfikaa marau kunimbōtidiin, an kaa sá-bi ikpiti?

⁶Ama m tükù ki cántí-ni yii, man un jítìṇ kunimbōtidiyee bí doo.

⁷Ni yaa bàà nyímaan Unimbōti nyɔɔbundi nee taapu yii: <Maa là saraabi, m là ní nìn sūn tɔb saai ní,> naa bàà kù ibaamɔndambi nee bōti fám.

⁸Kun puee man Kinibiki di sá ṇwiṇṇṇfikaa daan.»

Yeesu cáañ unil un ṇal fákée ubɔ

(Kpèè Maar 3.1-6, Luuki 6.6-11)

⁹Yeesu nyán niinee ní ki búntì bi-kpafidiiku kubɔn.

¹⁰Uninja ubo nín bí niin, u-ŋal fáká, ní bi bālifi Yeesu yii: «Ti-marau pú nsan bí cáañ ubunli ŋwiŋŋufikaa dalaá?» Kun pu ní bi nín bālifi-u mimmee di sá bi nín nyàab nnaakpal kí kón-u tibotin.

¹¹Ní Yeesu bālifi-bi yii: «Ni-kansikin ubo di yaa cáá dipibaabil ní di yaa jéeti mboon ŋwiŋŋufikaa dalee, waa cá kí nyāntí-dàaa?

¹²Kin, ŋma nín kàlaasi unil un jítiñ upii kpataaayee. Mìn puee an pú nsan tí ŋa tiŋan kí tī unil ŋwiŋŋufikaa dal.»

¹³Ní u bí kijapaayee yii: «Tāntī a-ŋal!» Ní u tānti-ŋu. Niinee ní u-ŋal pókì, kí ŋáŋkì kii ŋun béeyee.

¹⁴Niinee, Fariisab búnti ki cūti ki kpáfi kí kpèè bi nín làá ŋa pu kí kpò Yeesuee.

Yeesu ní Unimbɔti lēē

¹⁵Yeesu nín béè mimmee, ní u yíkì niin. Binib tikpil nóó-u ní u cāantí bibunliibi kɔkɔ.

¹⁶Ama ní u nín kpáafi-bi tiŋan bí taa tükù báà ubo un ní u sée.

¹⁷An ŋa mìn kí dàkà Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya nín nín lī tibɔti tiŋyee dee, yii:

¹⁸«Unimbɔti bí yii: <Kpèè m-tɔntɔnliu un m lēēyee sèé. Úñ ní m néén ní m-pɔbil sòñ u-pu. M làá dū m-Fam kí ŋa u-pu. Úñ di làá dāá sòñ deede bɔti kí tükù atimbun kɔkɔ.

¹⁹Waa làá nyàab báà ubo tibɔti, kaa làá dāá nín tátí, baa làá dāá gbīl u-nyɔkɔ pu sampaambi pu.

²⁰U làá dāá tūtuñ biwɔfib, kaa làá dāá púntí mmóɔn ŋun gīl ki gbàkēe, kaa làá dāá gbíntí fitila un fòol bílbilee. U làá nín ŋaán mìn ní áli ibaamɔn n dāá jī mpaan.

²¹Ní atimbun kɔkɔ n dāá nín kíñ ki māká u-pu.>»

Yeesu pɔŋŋu nín nyánní laakiŋyee

(Maar 3.20-30, Luuki 11.14-23, 12.10)

²²Niinee ní bi cáañ uninja ubo Yeesu cee, arasinii ká u-pu, u sá umɔɔmiin ki sá uɔɔfu mun. Yeesu nín cáañ-u, ní u kíñ ki ŋūñ ki sòñ ní ki wāl mun.

²³Ní kunipaau kun yú niinee bākatì sèeee ní ki lì yii: «Daafiidi naantiiuee kaa kalin sòɔɔ?»

²⁴Ama Fariisab nín gbīl bi lī mimmee, ní bín bí yii: «An sá arasiniibi bɔtiu Beelsebuul di tī uninja nee mɔɔn ní u cáá jì arasiniibi.»

²⁵Ama Yeesu nyí bi-landɔkɔi, ní ki bí-bi yii: «Dibeel din nib di yaa cúu yākatì ki jáà nì tɔbee, see dí kúntí, dàa ŋūñ kí nín bí ki cá. Kitiŋ kin kamaa di yaa fātì ki bíi jáaŋ ki-bee, kaa ŋūñ kí nín bí ki cá. Mìn ní kudicaŋu kun kamaa di yaa jáaŋ ku-bee, kaa ŋūñ kí nín bí ki cá.

²⁶Míh mbaantiim, Sitaan yaa fātì bí jì Sitaanee, mimmee u yākatì ki jáaṇ u-ba dee, mana ní u-beel ḡṇ kí nīn bí ki cá?

²⁷Ni bí yii arasiniibi bōtiu Beelseebuul di tī-mi mpōn ní m jì arasiniibi, kin ḡma tī ni-jipōmbi bīh mpōn ní bi cáa jì arasiniibi? Ni-jipōmbi bi-ba dākà yii ni bí diyēntil pōon.

²⁸Ama an yaa sá nì Unimbōti Fam pōḡḡu ní m jì arasiniibee, mimmee Unimbōti Beel pōḡḡu bāaṇ-ni dee.

²⁹«A yaa kaa bóob upōl, aa ḡṇ kí kó u-dumpu kí kóon u-wanti. Asee a yaa bóob-u ki dóòyee, ní á nín kó kí kóon u-wanti.

³⁰«Un yaa kaa bí man jandi púee jáa nì man dee, ní un kaa bí tūtún-mi m kōontí ki kpáfée, udaan bí kàfí ki yāantí dee.

³¹An pu ní m tūkù-ni yii ikpiti kamaa nì tibōfan tin unil pée ḡṇ kí sòonee, Unimbōti ḡṇ kí dūú pō udaan. Ama un di yaa sòon ki yīntiṇ Unimbōti Famee kpá kí ká u-kpitii pōtam.

³²Un di yaa sòon ki yīntiṇ man Kinibikee ḡṇ kí ká u-kpitii pōtam. Ama, un di yaa sòon ki yīntiṇ Unimbōti Famee, u kpá kí ká u-kpitii pōtam ḡyunti nee poonaaa, ki kpāaṇ ḡyunti ḡun dāa bí ki dòóhee ni.»

Busubu nì bu-biliḡ bōti

(Kpèè Luuki 6.43-45)

³³«Kí wàatī á ká disubimōntiilee, see á nīn cáá busumōntiibu. A yaa cáá busukpitibuee, see á ká asubikpiti mun. Busubu biliḡ pu ní bi béetí-bu.

³⁴Nimbi bin tū kii ikoowaatee! Nimbi bin sá binikpitibee! Mana ní ni ḡṇ kí sòon tibōmōntiil? Tin gbí dipōbilinee, tīn ní kinyōkō sòon. Unimōnti lèekī tin ḡānee u-bōnyaanti tin sá u-gaajatee pōon ní,

³⁵ní unikpiti pōbikpitil mun sá-u tigaajati ní u lèekī tikpitil di-pōon.

³⁶M tūkù ki cántí-ni yii, ibōsoon dalee Unimbōti làá dāá bàlifi tibōfan tin bi sòonee kōkō pu.

³⁷Kun puee a-nyōbunḡi pu ní Unimbōti dāa dī kí pò a-bōti, a-nyōbunḡi pu ní u dāa tí dī kí kpò a-bōti.»

Fariisab nyàab Yeesu ḡ ḡá maamaaci ubō

(Kpèè Maar 8.12, Luuki 11.29-32)

³⁸Niinee ní bimaradakaliibi nì Fariisab biba bí Yeesu yii: «Ukpil, ḡá maamaaci ubō kí dākà-taa!»

³⁹Ní u kíf-bi yii: «Nimbi waanee nib sá binikpitib, ni nyēē Unimbōti boon, ní ki bàlifi yii ḡ ḡá maamaaci ubō kí dākà-ni.» Naa làá ká maamaaci ubō asee un náaṇ nì Unimbōti bōnaatiliu Yoona yōuee.

⁴⁰Kii Yoona nín nín nǎ uɔŋkpaan poon iwiin ita ɣwiimpu nì kunyeeu ki dāa nyánnée, mín ní man Kinibiki làá dāá ɣá iwiin ita ɣwiimpu nì kunyeeu dikaakulin ní kí dāá fikití.

⁴¹Ibɔsoon dalee, kitɪŋ kin bi yí Niiniifée yab làá dāá kpò nimbi waanee nib bɔti, kun puee, Yoona nín nín cūti ki sòŋ nì bi Unimbɔti bɔtee, bi nín kpánti bi-bimbim ní. Ama, ubɔ bí doo ki jítiñ Yoona ní ki sòŋ nimbi kaa kpánti ni-bimbim.

⁴²Ibɔsoon dalee, Seeba tiŋki nimpubɔtiu làá dāá yíkí kí kpò waanee nib bɔti, kun puee ún nín nyánní doooo kitingbeennyɔkɔ ní ki dómín ki pílifi Saloomɔn nín sòŋ nì iciin puee, ama ubɔ bí doo ki jítiñ Saloomɔn.

Arasinii ɣūn kí fātí gítí

(Kpèè Luuki 11.24-26)

⁴³«Arasinii yaa nyán unilinee, u búntí ki yìñ kitimpilɪŋ pu ní kí nyàab ɣkɔŋkoon. U yaa nyàab ki gī, kaa kée,

⁴⁴ní ú bí yii: <M làá fātí gítí laakin m nín nyánnée.> U yaa fātí niin ki ká ɣkɔŋkoonee dō fám ki ɣātí dándanee,

⁴⁵ní ú cùú cáan arasiniibi biluli bin gítí sá bikpitib ki jítiñ úɣwuee, ní bi-kɔkɔ ní dāan kí kpāfi kí kāl udaan pu, ní ú mòtí biil. Mín mbaantiim ní an dāa sá ki tī waanee nib binikpitib.»

Yeesu na nì u-naalib bɔti

(Kpèè Maar 3.31-35, Luuki 8.19-21)

⁴⁶Nyunti ɣun Yeesu dáá bí sòŋ nì kunipaauee, ní u-na nì u-naalib bāan ki yú mmɔŋki ki bàà nyàab kí sòŋ nì u.

⁴⁷Ní ubɔ bí-u yii: «Kpèè, a-na nì a-naalib yú mmɔŋki ki nyàab kí sòŋ nì si.»

⁴⁸Ní Yeesu fātí kíf kijapaayee, yii: «Nma di sá m-na ní bilab di sá m-naalib, kpèè bin sá m-na nì m-naalibee sèé.»

⁴⁹Ní u dàkā u-boonnooliibi ɣŋal ki bí yii: «Kpèè, m-na nì m-naalib sèé!

⁵⁰Un kamaa di yaa ɣáan m-Baa un bí yilpuee nín là puee, udaan di sá m-naal, m-niisal àá m-na.»

Matthieu 13

Uwambooyaanli bɔŋmantikaati

(Kpèè Maar 4.1-9, Luuki 8.4-8)

¹Nwiin gbantee, Yeesu nyán kudiin ní ki cūti kāl dimɔɔgbandi.

²Kunipaaun nín kóŋnì ki kpāfi u-cee, ní u jóm ki kāl buŋalimbun nnyim pu, ní kunipaauee yú dibuŋbāndi.

³Ní u cáá tibɔŋmantikaal ki sòòh nì bi tibɔti tikpil, ní ki bí yìi: «Uninja ubɔ di nyáń kí yàań iwambool.

⁴U bí yàantée ní abil aba líti nsan pu, ní nnɔmbiyaamu dómiń ki tōō ki jín.

⁵Ní aba mun líti kuteeun laakin kitin kaa nyóòyee, ní ki pūtì kpáaa nyáń kun puee kitin kaa nyóò.

⁶Nwìin dāa pílee, ní an kpî kun puee inyaan kaa kó kitin.

⁷Ní aba mun líti ikun̄kumin, ní ikun̄kumee wíin ki múkuh i-pu.

⁸Ama ní abil aba líti laakin kitin nāñee ní ki lòoń abil. Nwambool n̄ubɔ lòoń abil dilaataal, n̄ubɔ imun̄ku ita, n̄ubɔ mun mmun̄ku nì saalaa.»

⁹Ní Yeesu bí yìi: «Sii un yaa cáá ditafalee n̄ gbìl.»

Kun pu Yeesu cáá tibɔŋmantikaal ki sòòh

(Kpèè Maar 4.10-12, Luuki 8.9-10)

¹⁰Yeesu boonnooliibi n̄n sùtín ki píl-u ní ki bālifi-u yìi: «Ba pu ní a cáá tibɔŋmantikaal ki sòòh nì bi ní?»

¹¹Ní u kíf-bi yìi: «Unimbɔti yānti nimbi bée u-Beel bɔti tin bí dibalinee taapu. Ama an kaa yānti bín n̄ bée.

¹²Un yaa cááyee, bi làá gíti kūtì-u u-cee n̄ wíin. Ama un kaa cááyee, bi dāa fòol̄ fii un u cááyee ní ú gbíntí píl̄pil.

¹³Kun pu ní m cáá tibɔŋmantikaal ki sòòh nì bee dee: di sá bi kpée ní kaa wāl, ki pílifi ní kaa gbìl.

¹⁴Bín puee an n̄á kii Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya n̄n n̄n lī puee dee, yìi Unimbɔti bí yìi: <Ni làá dāá n̄n pílifi, ama ní kaa làá gbìl. Ni làá dāá kpée ama ní kaa làá wāl.

¹⁵Kun puee binib nee pɔbilinḡ t̄lifi, ní bi kpáá bi-tafalinḡ ní ki n̄úb bi-nimbilinḡ, kí taa wālaaa, kí taa gb̄laaa, kí taa bée taapu, kí taa kpántí bi-bimbim, m̄ bàà cáah̄-bi.>

¹⁶Ama nimbee, ni bí mm̄onni kun puee ni-nimbilinḡ wāl man n̄ m-tuun̄gi, ni-tafalinḡ mun gbìl m-bɔti.

¹⁷Ibaam̄on ní m t̄kù-ni, Unimbɔti bɔnaatiliibi n̄ deedee nib tikpil bàà n̄n nyàab̄ kí ká kun ni ká nee, kaa n̄ún ki ká, bi bàà n̄n nyàab̄ kí gbìl tin ni gbìl nee, kaa n̄ún ki gbìl-tì.»

Tibɔŋmantikaalee taapu

(Kpèè Maar 4.13-20, Luuki 8.11-15)

¹⁸«Mimmee, p̄lifimaan uwambooyaanli bɔŋmantikaati din m l̄ee taapu.

¹⁹Un pílifí bi nín sòon Unimbɔti Beel ɔti ní kaa gbìlee, náan nì ɲwambool ɲun lítì nsan puee ní. Sitaan ukpiti di dòon ki cútí tin bi búl u-pɔbilinee ki lèekí.

²⁰Ní un náan nì abil ɲin lítì kuteeunee, ún pílifí tibɔtee ní ki fòol-tì malaa nì dipɔɔpindi,

²¹ama waa yàntí tibɔtee n kàl u-ni kí yúntí kí báan inyaan. Unimbɔti ɔti puee, digíndi kii disàandi diba yaa bāan-uee, ní ú dū nnimbɔtisan kí fá.

²²Un mun náan nì abil ɲin lítì ikun̄kuminee gbíl Unimbɔti ɔti, ní duulinya poon landɔkɔi nì tigaajati tin ɲmàtín binibee neendi n dāá dūú múkún an ɔti pu, ní tàa ɲūn kí lòon.

²³Un pílifí Unimbɔti ɔti ki gbíl taapuee làá tō atummɔnti ɲin tì Unimbɔti yindi tinyoolee kii iwambool in lítì kitimmɔntii pu ɲubɔ lòon abil dilaataal, ɲubɔ mun imun̄ku ita, ɲubɔ mun mmun̄ku nì saalaayee ní.»

Ukeenja ɔɲmantikaati

²⁴Ní Yeesu gíti dū tibɔɲmantikaal nee ki sòon nì bi yii: «Unimbɔti Beel náan nì uninja ubɔ un búl iwamboomɔnti u-kpaabunee ní.

²⁵Kunyeue, báa ɲma kó ki dōonee, ní u-nannanliu dómín ki dū ukeenja ki búl idin, ní ki búntì.

²⁶Nyunti ɲun idi nyán ki lòonee, ní ukeenja mun nyán.

²⁷Ní bitɔntɔnliibi dómín ki bí bi-kpiliu yii: <Ukpil, an kaa sá idi ní a búl bukpaanaaa? Kin ukeenja mun nyán la?>

²⁸Ní ukpilee kí-bi yii: <An sá unannanli ubɔ di ɲá mín.> Ní bitɔntɔnliibi bālifi-u yii: <Mimnee, tí cù kí fùkù ukeenja gbanti kí fáaa?>

²⁹Ní u kí-bi yii: <Aayee, taa fùkùmaan-u, kun puee ni yaa làá fùkùee, see án kpáan idi kí fùkù.

³⁰Mín puee, yàntímaan an kɔkɔ n nīn yú ki cí kudiceeu. Nyunti gbantee ní m̄ tükù-bi yii: 'Fùkùmaan ukeenjee kí bíl afeencun afeencun kí tū ɲm̄i, ama cáámaan m-dii kí ɲá m-cakalaaun.'>»

Kiwamboobilii ɔɲmantikaati

(Kpèè Maar 4.30-32, Luuki 13.18-19)

³¹Ní Yeesu gíti tí dū tibɔti tɔba ki ɲmāntiñ-bi yii: «Unimbɔti Beel náan nì kisubilii kin uninja ubɔ cáa búl u-kpaabunee.

³²Kí mun di sá kisubifiifiitii asubil kɔkɔ kansikin, ama kì yaa nyán ki wíiñ ki dóoyee, kì wīkín tikun̄faal tin kɔkɔ kínee, ní kí kpántí busubu, áli nnɔmbiyaamu dòon ki pāantí mu-diññi bu-paññi pu.»

Ɔkpɔnɔnyɔkɔ ɔɲmantikaati

(Kpèè Luuki 13.20-21)

³³Ní Yeesu gíti tí dū tibɔŋmantikaal tiba mun ki tí ŋmāntiñ-bi yii: «Unimbɔti Beel náań nì ŋkpɔŋɔnyɔkɔ ní. Unimpu dù fiii ní kí ŋmàlìñ ŋkpɔŋɔyim tikpil poon kí búuń ní bukɔŋɔsaa kɔkɔ ń jɔ̀m.»

Yeesu bɔŋmantikaati taapu

(Kpèè Maar 4.33-34)

³⁴Yeesu nìn dù tibɔŋmantikaal ní ki sòòñ nì samaa. Waa nìn sòòñ nì bi fám see ú dūú ŋmāntiñ tiba.

³⁵Mimmee, an ɣá kii Unimbɔti bɔnaatiliu nín nìn sòòñ ki sfiñ puee dee, yii: «Nì tibɔŋmantikaal ní m làá dāá dūú sòòñ nì bi, m làá dāá tükù-bi doooo m nín náań duulinyee tin bí dibalineee.»

Ukeenja bɔŋmantikaati taapu

³⁶Niinee, Yeesu yānti kunipaauee ní ki nín kùñ, ní u-boonnooliibi sùti ki pìl-u ki bí-u yii: «Tükù-ti ukeenja un bi cáa búl bukpaanee bɔŋmantikaati taapu.»

³⁷Ní Yeesu bí-bi yii: «Un būul idee di sá man Kinibiki.

³⁸Bukpaayee di sá duulinya, ní idi sá Unimbɔti Beelin biyaamu, ní ukeenjee sá Sitaan biyaamu.

³⁹Unannanli un dómíñ ki búl ukeenjee di sá Sitaan. Kudiceeu di sá duulinya kúntitam, ní bidicaliibi sá Unimbɔti tuuŋyi.

⁴⁰Kii bi nín béel ukeenja pu kí bíl afeencun kí tūū puee, mìn ní an dāa sá duulinya kúntitam.

⁴¹Man Kinibiki làá dāá tōń m-tuuŋyi ní í dāá lēē m-Beelin bin kɔkɔ sá nsugimu bi-jutiibi gbéetí ki lítée nì bin ɣaań ikpítee,

⁴²ní kí dū-bi kí tō ŋɣmin kipaayin, laakin bi làá nīn kā ki sūñ, bi-nyinŋi gà tɔb kàkakee.

⁴³Ama ní deedeedambi dāa jìl kii ŋwiiñee ní pàlpal bi-Baa Beelin. Un yaa cáá ditafalee ń gbìl.»

Tigaajati tin bálee nì abeedimbil bɔti

⁴⁴«Unimbɔti Beel náań nì kii tigaajati tin bál bukpaabubɔnee ní. Ubo kùñ ki bīiti ti-pu ní gíiñ ki bīiñ. An nín mɔ́kɔkɔ-u puee, ní u cūti ki nyáfi u-wanti tin kɔkɔ u cááyee pílpil ki cáa dá bukpaayee.

⁴⁵Unimbɔti Beel tí náań nì kii unyampu nín nyàab abeedimbimɔnti puee ní.

⁴⁶U nín ká ŋin cáá kudapɔɔuee ní ú cūú nyáfi tin kɔkɔ u cááyee pílpil ní kí cáań kí dā.»

Kulaanŋu bɔŋmantikaati

⁴⁷«Unimbɔti Beel nááń nì kii bi nín dù kulaaŋɔ kɪ tɔ dimɔɔlin án cúú kujɔmbuluu kamaa puee ní.

⁴⁸Bi nín dū kulaaŋɔ ki tɔ an cúú ijɔmee, ní bí dáál kɪ nyāntiń dimɔɔgbandi, ní kɪ kàl kɪ lútí imɔnti kɪ ɲá tikabitin, ní kɪ dū in kaa ɲānee kɪ tɔ kɪ fá.

⁴⁹Mín ní duulinya kúntitamee, án làá dāá ɲá. Unimbɔti tuuŋyi dāa dōoń ní kɪ gānti binikpitib nì bimɔntiibi,

⁵⁰ní kɪ dū bikpitibee kɪ tɔ ɲɛmin kipaayin, niin ní bi làá nīn sūn bi-nyiiŋi gā tɔb kàkaka.»

Tigaajapɔn nì tikpikil bɔti

⁵¹Ní Yeesu bālifi u-boonnooliibi yii: «Ni gbɪl tibɔti tin kɔkɔ m sòoń-ni nee taapuɔɔ?» Ní bi kɪl yii: «Iiń ti gbɪl».

⁵²Ní u bí-bi yii: «Mín ní umaradakal kamaa un di yaa fōō Unimbɔti Beel bɔtee nááń nì kudiidaan un cáá tigaajati ki lèekí ti-poon tikpikil nì tipɔn ki cáá tútún binibee ní.»

Naasaareeti yab kaa fōō Yeesu

(Kpèè Maar 6.1-6, Luuki 4.16-30)

⁵³Yeesu nín dū tibɔŋmantikaal ki sòoń nì bi ki dóòyee, ní u yɪkí niin,

⁵⁴ní ki nín gítí u-tiŋkin laakin u kàl ki wíińee. U bàńee, ní ki kó niin kpafidiikun ki bíi dàkà u-dumpu yab Unimbɔti bɔti, ní bin kɔkɔ bí niinee bākatì sèeee, ní bi bíi lì yii: «U nín ká la iciin gbanti dee? An dī mana ní u ɲūn ki ɲááń maamaacib nee dee?

⁵⁵Ti nyí-uaa! An sá kapinta jipɔɔnaa! U-na di sá Maariiya! U-naalib mun di sá Yakubu nì Jooseefi nì Siimɔn nì Juudaa!

⁵⁶U-niisalib mun di kóò ti-kansikineeyaa! Kin, an ɲá mana ní u cáá mɔɔn nee?»

⁵⁷An di nín yānti ní baa fōō-u ki kɪl. Ní Yeesu bí-bi yii: «Baa kpèé kɪ sìŋkīn Unimbɔti bɔnaatiliu fám laaba, an yaa kaa tin sá u-tiŋkin nì u-cindin.»

⁵⁸Bi nín kaa fōō-u ki kɪl yee pu ní waa nín ɲá maamaacib tikpil niin.

Matthieu 14

Yoowaneesi unyińfaldi kúm

(Kpèè Maar 6.14-29, Luuki 9.7-9)

¹Nyunti gbantee, Eeroodi un nín sá ubɔti Galiileeyee gbɪl bi nín sòoń Yeesu pu mińyee

²ní ki bí u-tɔntɔnliibi yii: «Unee di sá Yoowaneesi un fùul binib Unimbɔti nyimee. U fātii fikiti ní, an pu ní u cáá mɔɔn ki ɲááń maamaacib mín.»

³Di sá yii Eeroodi nèn tī mara bí cúú Yoowaneesi kí bóob-u iṣmii ní kí cáá-u kí tō sarkan. Kun pu ní u nèn ṣá mimmee di sá yii u nèn cáá u-maan Fiiliipi nimpuu, bi yīl-u Eeroodiyadi.

⁴Yoowaneesi nèn tūkū Eeroodi yii: «An kaa máaṇ á cáá unimpu gbanti.»

⁵Niinee ní u kíṇ ki nyàab kí kpò Yoowaneesi, ama ní ki fàṅkí Juuda yab, kun puee báà ṣma nèn nyí Yoowaneesi pu yii u sá Unimbòti bōnaatiliu.

⁶Dalṣkin bi bí jīn Eeroodi maaliwiiṣu jīṣaaliuee, Eeroodiyadi bisal ṣón bin bi yīṇ jīṣalee nimbiin, ní an móṣkīn Eeroodi.

⁷U nèn pūtì ki bí yii: «Kun kamaa ní a yaa lèe, á bàlifi-mi, m làá tī-si kudṣu.»

⁸Ní usapṣnee na yāntì u lī yii: «Á tūkutī Yoowaneesi un fùul binib Unimbòti nyimee yil kí tàkaṇ-mi kpaatan kṣṣṣnee.»

⁹Niinee, an kó ubòti kunimbaau. U nín ḡtì dáá pūtì bin u yīṇee nimbiinee ní u kíí yii u làá tī-u,

¹⁰ní ki tú ubò ṇ cù kusarkadiin kí tīlīn Yoowaneesi un fùul binib Unimbòti nyimee yil kí cááṇ.

¹¹Ní bi tīl Yoowaneesi yil ki ṣá kpaatan, ki cááṇ ki tī usapṣnee, ní u mun cáá tī u-na.

¹²Yoowaneesi boonnooliibi nèn dómiṇ ki yōṇ-u ki cáá sīb, ní ki cūtì ki tūkū Yeesu tin jítèe.

Yeesu kpīṇ binib kutukub biṣmoo

(Kpèè Maar 6.30-44, Luuki 9.10-17, Yoow 6.1-14)

¹³Yeesu nín gbīl mimmee, ní u yíkì niin u nì u-boonnooliibi kó buṣalimbu ki búntì laakin binib kpée, ama ní kunipaau nyánní ntimun ki còom ataa ki nín jì u-boon.

¹⁴Yeesu nì u-boonnooliibi nyán buṣalimbunee, ní ki ká kunipaau nín tíibiṇee. Binibee nèn cúú-u falaa ní u kíí ki bí cāantí bibunliibi.

¹⁵Kujoou bí jóotée, ní u-boonnooliibi sūtīn ki pīl-u, ní ki bí-u yii: «Binib kaa kóò laakin ti bí nee, kunyeeu mun bí móotí. Mīn puee, yāntī binib ṇ nīn cá ntimbilimun kí dā tijin kí jī.»

¹⁶Ní Yeesu kíí-bi yii: «An kaa bàlifi bí cù, nimbi ni-ba ṇ tīmaan-bi tijin bí jī.»

¹⁷Ní bi bí-u yii: «Kpṣṣ biṣmoo nì iṣm ili ja di bí.»

¹⁸Ní u bí yii: «Yòṇ kí cááṃmaan-mi!»

¹⁹Niinee, ní u bí yii samaa kṣṣ ṇ kàl kumṣṣu pu, ní u fōò kpṣṣ biṣmoo nì iṣm ilee ní ki wáaṇ ki kpēē kutaa, ki jáaṇ Unimbòti, ní ki ḡfí ḡfí kpṣṣbee ki dūu tī u-boonnooliibi, ní bīn dūu yākatì binib kṣṣ.

²⁰Ní bi-kɔkɔ jín ki díkí, an kìn, ní bi kóon akpɔnɔkati nì ajɔŋgin ŋin kínee ki gbéè tikabiti saalaa nì tili.

²¹Binib bin nìn jín tijin gbantee nìn bàñ kii bininjab kutukub biɲmoo, baa kàaṅ binimpoobi nì mbiyaamu.

Yeesu cōom̃ nnyim pu

(Kpèè Maar 6.45-52, Yoow 6.16-21)

²²Niinee ní Yeesu yāntì u-boonnooliibi kó buɲalimbu malaa ki lĩntì ki dūtì lapu buɲgbandi, ní Yeesu ún dǎá bí niin ki tükù binib yii bí nīn kùh.

²³U yāntì bi nín kùh, ní u kākati ɲkpaanceeti dijool pu kí mèè. Kunyeeu móee u dǎá gbíntì bí niin u-baba.

²⁴Buɲalimbuee mun nìn bàñ dimɔɔl kansikin kaa ti cá, kun puee kubuɲu nìn túŋkín-bu ní tinyiŋban nìn yāŋkí-bu.

²⁵Ki cá kutaawuntuɲee, ní Yeesu tókɔh nnyim pu ki cōom̃ ki cá u-boonnooliibi cee.

²⁶Bi nín ká u páaṅní ki cōom̃ nnyim puee, ní bi-pɔbiling mál, ní bi bí yii: «Ufaŋfanti dee!» ní tifaandi kó-bi ní bi bí gbáa ibiil.

²⁷Kpalaayee ní Yeesu bí-bi yii: «Cúúmaan ni-pɔbiling, an sá man! Taa fàŋkímaan!»

²⁸Niinee ní Peetroo bí-u yii: «M-Dindaan, an yaa lafun sá sii, á yāntì m̃ tókɔh nnyim pu kí cōom̃ kí dǎaṅ a-cee.»

²⁹Ní Yeesu bí-u yii: «Nín dòoń!» Ní Peetroo nyán buɲalimbun ki tókɔh nnyim pu ki cōom̃ ki nín cá Yeesu cee.

³⁰U nín bí cōom̃ ki cá ki ká kubuɲu nín jītí pu mpɔnee, ní u fāŋkì, ki kí ki bí múl nnyimin, ní ki fáá mbiil yii: «M-Dindaan, fī-mi.»

³¹Kpalaayee ní Yeesu tāntì u-ɲal ki cúú-u ní ki bí-u yii: «A-fookiiu pátì, ba pu ní a fāŋkì?»

³²Ní bi-liitil kó buɲalimbun, ní kubuɲu ɲmíl.

³³Bin nìn ká buɲalimbunee gbāaṅ Yeesu nimbiin ki bí-u yii: «Ibaamɔn, a lafun sá Unimbɔti Jipɔɔn.»

Yeesu cáaṅ bibunliibi Geeneesareeti

(Kpèè Maar 6.53-56)

³⁴Bi dūtì dimɔɔl ki bàñ Geeneesareeti tiŋki jandi dibee ní ki kpákati.

³⁵Niin yab kpáaṅ bée Yeesu, ní ki nākaṅ bi tükū ajan kɔkɔ nib, ní bi yōoṅní bibunliibi kɔkɔ ki cáaṅ u-cee

³⁶ki mèé-u yii ú yàntí bí gbēē u-bɔkutijúti kpaŋkpam, ní bin kɔkɔ lafun gbēēyee pɔɔkì.

Matthieu 15

Juuda yab yaajakoobiliŋ

(Kpèè Maar 7.1-23)

¹Fariisab nì bimaradakaliibi biba nyánní Jeerusaleem ki dómiń Yeesu cee ní ki bālifi-u yii:

²«Ba pu ní a-boonnooliibi kaa nóó ti-yaajakoobiliŋ ní? Kun puee baa fíntí bi-ŋalii kí wàatí ní kí nín jī tijin, kii ti-koobiliŋ nín sá puee.»

³Ní Yeesu kí-bi yii: «Kin nimbi fáà, ni nín nóó ni-yaajakoobiliŋ ki yèntí Unimbɔti marabee!

⁴Unimbɔti bí yii: <Á nīn tó a-baa nì a-na,> ní ki gíti bí yii: <Un di yaa sòoń ki bíl u-baa kii u-nee máań bí kpò-u.>

⁵Ama ní nimbi dàkà binib yii a ŋūń kí tükù a-baa àá a-na yii: <M nín bàà làá tī-si tiŋyee m dūu ŋá Unimbɔti saraa.>

⁶A yaa gíti dáá lī mimmee, an kaa ti sá á tūtuń a-baa. Ni nín ŋáań pu ki kpìtí Unimbɔti bɔti ki ŋáań min ni-naanjab dàkèe dee.

⁷Mpoonnyoondambi! Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya nín sòoń ni-pu miŋyee sá ibaamɔn. U nín lī yii:

⁸<Unimbɔti bí yii: Binib nee nyóŋkí-mi nì bi-nyɔmmu fám ní, bi-pɔbiliŋ dátin-mi.

⁹Bi jáań-mi fám ní, kun puee tin binib náańee ní bi dàkà, ní ki cáa yīl man marab.>»

Tin kōntí unil tijɔkɔndee

¹⁰Mín boonee ní Yeesu yíń kunipaauee u-cee ní ki bí-bi yii: «Ní pīlifi kí gbīl tibɔti nee taapu tiŋan.

¹¹An kaa sá tin di kóò unil nyɔkɔnee di kōntí-u tijɔkɔndi Unimbɔti nimbiin, ama an sá tin nyēē unil nyɔkɔnee di kōntí-u tijɔkɔndi.»

¹²Niinee, u-boonnooliibi sútín ki bí-u yii: «Aa nyí yii tibɔti tin a bàà sòońee wūń Fariisabaaa?»

¹³Ní Yeesu bí yii: «Busubu bun kamaa ní m-Baa un bí yilpuee kaa cóońee, bi làá dāá fùkù-bu kí fá ní.

¹⁴Yàntímaan-bi. Bi sá bijɔfub ní ki dàtí bijɔfub: uɔɔfu yaa dàtí uɔɔfuee, see bi-liitil n liti mboon.»

- ¹⁵Ní Peetroo bí-u yii: «Tùkù-ti dilaŋkpandi din a bàà gāāyee taapu.»
- ¹⁶Ní Yeesu bí-u yii: «Ni mun kaa láá cáá iciin níi?»
- ¹⁷Naa nyí yii tin kɔkɔ kóò unil nyɔkɔnee cá u-poon, ní boonee ú cùú sóntáaa?
- ¹⁸Ama tin nyēē kinyɔkɔnee nyēē unil pɔbilin ní, an di kōntí unil tijɔkɔndi Unimbɔti nimbiin,
- ¹⁹kun puee unil pɔbilin ní ilandɔkɔkpiti kɔkɔ nyēē: nnikpaakoon, bininjab nì binimpoobi laakpaati, binaacimpɔmbi nì bisapɔmbi jɔkɔnti, bunaayubu, abɔgaan, asiibil.
- ²⁰Tin kōntí unil tijɔkɔndi Unimbɔti nimbiinee dee. An yaa sá á jī tijin kaa fínti a-ŋalii kii akoobil nín sá puee, an kaa kōntí-si tijɔkɔndi Unimbɔti nimbiin.»

Ukanaannimpu ubɔ fookiiu

(Kpèè Maar 7.24-30)

- ²¹Boonee, Yeesu yíki niin ki nín cá Tiir nì Siidon watil pú.
- ²²Ukanaannimpu ubɔ nèn nyánní niin pú ki dómiń ní ki fáá mbiil yii: «Ukpil, Daafiidi naantiiu, sɔ m-saai! Di sá arasinii ubɔ ká m-bisal pu ki páb-u ŋkpitim pu.»
- ²³Ama ní Yeesu kaa pée gāti-u tiba, ní u-boonnooliibi dómiń ki gbāań-u yii: «Jà unimpu nee, di sá u pá ti-boon ki tátí kaa gbèentí.»
- ²⁴Ní Yeesu kífí yii: «Bi túnní-mi Isirayeel yab bin wáŋkì kii ipiiyee ŋmaninɔma cee ní.»
- ²⁵Ama ní unimpuee dómiń ki gbāań u-nimbiin ní ki bí yii: «Ukpil, jòoń-mi!»
- ²⁶Ní Yeesu lī yii: «An kaa máań bí dū mbiyaamu jinti kí tī mɔɔbiyaamu.»
- ²⁷Ní unimpuee bí yii: «Tiŋman Ukpil, ama nì mĩn kɔkɔee, mɔɔbiyaamu dindambi yaa bíi jĩnee, mɔɔbiyaamu mun tòó igbasigbasi in lítée ní ki jĩn.»
- ²⁸Niinee ní Yeesu bí yii: «Unimpu nee, a-fookiiu wīkēēē! A nín là puee, án ɔá mĩn kí tī-si.» Niin niin ní u-bisalee pɔɔkì.

Yeesu cáań bibunliibi tikpil

- ²⁹Yeesu yíki niinee ní ki búnti Galiilee mɔɔgbandi, ní ki cùtì jóm dijool diba pu ki kāl.
- ³⁰Kunipaau nèn dómiń u-cee ki yōońní bin tà bi-taaji puee nì bin wɔ̃bee, nì bijɔfub, nì bimɔɔmiimbi, nì bibunliibi biba mun tikpil, ní bi cáań-bi ki bí u-nimbiin, ní u cáań bi-kɔkɔ.
- ³¹An nèn ɔá kunipaauēē maamaaci bi nín ká bimɔɔmiimbi sòoń, bin wɔ̃bee pɔɔkì, bitaakpalfub kíń ki còom tiŋan, ní bijɔfub mun wálee puee, ní bi bíi pàkà Isirayeel Nimbotiu.

Yeesu kpíiñ binib kutukub binaa

(Kpèè Maar 8.1-10)

³²Yeesu yíiñ u-boonnooliibi, ki bí-bi yii: «Nnibiim nee gbí-mi falaa: di sá iwiin ita sèé nee bi nín bí m-cee, kaa cáá tiba kí jēe. Maa là kí jà-bi bí nīn kùñ nì ñkùm, bi-wunti ñ tin yòtī nsanni.»

³³Ní u-boonnooliibi bí-u yii: «Kin, la ní ti làá nín kánní tijin kuteeu nee ni kí kpíiñ nnibiim min bí nee dee?»

³⁴Ní Yeesu fātīlī bālīfī-bi yii: «Kpɔnɔɔ biɲa ní ni cáá ní?» Ní bi kíf-u yii: «Biluli, nì nɲɔŋkaŋkaamu.»

³⁵Niinee ní u bí samaayee kɔkɔ ñ kàl taapu,

³⁶ní ki fōō kpɔnɔɔ bilulee nì ijɔmee, ki jáam Unimbɔti an pu, ní ki gífi gífi ki tī u-boonnooliibi yākati kunipaauee.

³⁷Ní báà ŋma jín ki díkí, ní bi kóon agin ŋin nīn kíñee ki gbéen tikabiti tiluli.

³⁸Bin nīn jín tijikaal gbantee nyán bininjab kutukub binaa, baa kàañ binimpoobi nì mbiyaamu.

³⁹Bi jín ki dóòyee, ní Yeesu yānti kunipaauee nín kùñ ní u kó buŋalimbu u nì u-boonnooliibi búnti Magadan watil pú.

Matthieu 16

Fariisab nì Sadusab nyàab maamaacib

(Kpèè Maar 8.11-13, Luuki 12.54-56)

¹Fariisab nì Sadusab dómiñ Yeesu cee kí píí-u tiboti ní ki bí-u yii ú ŋá maamaaci ubɔ kí dàkà-bi yii Unimbɔti bí u-cee.

²Ní Yeesu kíf-bi yii: «Kujoouee, ni lì yii: <Kutagbɔŋu làá nīn ŋāñ, kun puee atagban ŋmāl mmam.>

³Ní kutaafaauee ni lì yii: <Utaa làá nì dīn kun puee atagban bí gūŋgum.> Ni nyí kuta bimbim mín, ní kaa ŋūñ kí béé tidaandi tin Unimbɔti bíi ŋáañ iyunti in bí nee poonee.

⁴Waanee nib binikpitib bin kaa yú deedee nì Unimbɔtee bàlīfī yii m ŋá kudaanɲu kubɔ kí dàkà-bi. Baa làá ká kudaanɲu kubɔ asee kun náañ nì Yoona yɔkɔee!» U lī mimmee ní ki yānti-bi ki búnti.

Ní taa fōō Fariisab nì Sadusab dàkatam

(Kpèè Maar 8.14-21)

⁵U-boonnooliibi nín dūtī dimɔɔgbandee, bi súnti kaa kpáañní kpɔnɔɔ.

⁶Ní Yeesu bí-bi yii: «Ní nīn nyí nì ni-ba nì Fariisab nì Sadusab kpɔnɔɔnyɔkɔŋu pu.»

⁷Ní u-boonnooliibi bí dākafī bi-ban yii: «Ti nín kaa kalin kpáaǎnǎn kponɔbee pu ní u lī mimmaaa?»

⁸Yeesu bée bi-landɔkɔi, ní ki lī-bi yii: «Ba pu ní ni bí dākafī ni-ban ni nín kaa ɣúbiǎn kponɔbee pu? Ba pu ní ni-fookiiu kaa náaǎn mǎn?»

⁹Nín dǎn naa láá gbǐl taapuɔɔɔ? Naa téetí kponɔb biɣmoo bin m gífi ki tī binib kutukub biɣmoo ɣmó ki díkí áli ni tōō bin kíñee tikabiti saalaa nì tileeee?

¹⁰Áá naa téetí kponɔb biluli bin m gífi ki tī binib kutukub binaa ɣmó ki díkéé? Tikabiti tiɲa ní ni nǎn tōō bin kíñee ní?

¹¹Ba pu ní m nín bí-ni yii ní nǎn nyǎn ni-ba nì Fariisab nì Sadusab kponɔnyɔkɔɲu puee, naa bée yii an kaa sá kponɔb pu ní m sòon ní?

¹²Niinee ní u-boonnooliibi nín bée yii waa nǎn bí sòon nì bi ɲkpɔɔnyɔkɔ pu, ama Fariisab nì Sadusab dākatam pu ní u nǎn bí sòon.

Peetroo lī yii Yeesu di sá Meesiya

(Kpèè Maar 8.27-30, Luuki 9.18-21)

¹³Ní Yeesu nì u-boonnooliibi búntì Seesaaree Fiiliipi tiɲki watil pú. Bi cée, ní u bālifi-bi yii: «Binib lǐ man Kinibiki pu yii m sá ɣma ní?»

¹⁴Ní bi kífi-u yii: «Biba bí yii a sá Yoowaneesi un fùul binib Unimbɔti nyimee, ní biba mun bí yii a sá Unimbɔti bɔnaatiliu Eelii, ní biba mun bí yii sii di sá Yeereemii áá Unimbɔti bɔnaatiliibi kansikin ubɔ.»

¹⁵Ní Yeesu bālifi-bi yii: «Kin nimbi fáà, ɣma ní nimbi nyí yii m sá ní?»

¹⁶Ní Siimɔn Peetroo kífi-u yii: «Sii di sá Meesiya, ki sá Unimbɔti un bí dimaɲfalinee Jipɔɔn.»

¹⁷Ní Yeesu bí-u yii: «Siimɔn, Yoowaneesi jipɔɔn, a bí mmɔnni! Di sá yii an kaa sá unil di lēe an baamɔɲyi ki dākā-si, an sá m-Baa un bí yilpuee di dākā-si.

¹⁸Man tükù-si yii: sii di sá Peetroo, ditaɲkpakpaandi nee pu ní m làá mā m-nikitil kí tókɔǎn, ní ɲkúm nì mi-pɔɲɲu làá nyàfiǎn kí gúl, kaa làá ɲmā kí ɲá-dì tiba.

¹⁹M làá dū Unimbɔti Beel saafiibi kí tī-si, ní a yaa sòon ki síiǎn pu taapu dooyee, mǎn ní an sòon ki síiǎn yilpu mun.»

²⁰Yeesu lī mǎn ki dóoyee, ní ki bí u-boonnooliibi yii bí taa pée tükù báà ubɔ yii úh di sá Meesiya.

Yeesu sòon u-kúm nì u-fikititam pu

(Kpèè Maar 8.31–9.1, Luuki 9.22-27)

²¹Nyunti gbantee ní Yeesu kífi ki sòon ki cántí u-boonnooliibi yii: «An sá yii ɲ cù Jeerusaleem, bitindaɲkpilib nì bisaraaɲakpilib nì bimaradakaliibi ɲ sàaǎn-mi tikpil, ní kí kpò-mi, winta dalee, ní ɲ fikitǎ.»

²²Ní Peetroo cáá-u ki kākatiŋ ŋkpaanceeti ki wòoñ-u yii: «Ukpil, Unimbɔti n cùnni mbusu ndan! An kaa làá bàñ-si mín.»

²³Ní Yeesu fātīn Peetroo pu ní ki bí-u yii: «Sii un cáá Sitaan landɔkɔŋuee, sūtí niin kí wàatī-mi. A sá-mi kisugiŋ ní nsan pu. Saa dàkafi Unimbɔti yam, a dàkafi nniyaamin ní.»

²⁴Niinee ní Yeesu tükū u-boonnooliibi yii: «Un yaa là kí nóó-mee n fá ún u-ba nín là puee, kí yòoñ u-dɔpuntikaanɔ kí nīn nóó-mi.

²⁵Kun puee un di yaa là kí fī u-manɟalee làá dāá lántí-dì, ama un di yaa fá u-manɟal man puee di làá dāá fī-dì.

²⁶Unil, a yaa jín duulinya nee kɔkɔ ní ki yaa fá a-naŋkee, ba ní a páatì? Ba ní a ŋūn kí dūú pà kí fī a-ba?

²⁷Man Kinibiki làá dāān nì m-Baa Unimbɔti nyooti, ní m-tuunɔyì dāa nóó-mi, ní m dāá pà bàà ŋma nì u-tundi nín sá puee.

²⁸Ibaamɔn ní m tükù-ni, biba bí ni-kansikin doo kaa làá kpú ní kí ká man Kinibiki n dāān kii ubɔtee.»

Matthieu 17

Unimbɔti lī yii Yeesu sá u-Jipɔɔn

(Kpèè Maar 9.2-13, Luuki 9.28-36)

¹Iwiin iluu boonee, Yeesu yòoñ Peetroo nì Yakubu nì Yoowaneesi un sá Yakubu naalee ki cáá-bi ki kpòotì ŋkpaanceeti dijoofɔkɔl diba pu,

²ní ki cúú u-ba ki kpántì bi-nimbiin, ní u-nimbiin kíh ki jìl pàlpal kii ŋwìínee, ní u-wampeenkaati píil bóiii kii ŋwalifee.

³Niinee ní u-kpambaliŋ kpēēyee Mooyiisi nì Eelii di sí bi nì Yeesu sòoñee.

⁴Bi ká mimmee, ní Peetroo tükū Yeesu yii: «M-Dindaan, an ŋān tí nīn bí doo! A yaa là m làá gāā tibīn tita, sii kubɔ, Mooyiisi kubɔ, Eelii mun kubɔ.»

⁵U bíi sòoñ mimmee, ní ditagbandi diba dómín ki bīh bi-pu ki jìl pàlpal, ní bi gbìl Unimbɔti sòoñnì ditagbandee ni yii: «Un bí nee di sá man Jipɔɔn un m néen tiŋanee, u-pu ní m-pɔbil sòm. Ní pīlifimaan-u.»

⁶U-boonnooliibi nín gbìl an sòoñnì mimmee ní bi fāŋkì tikpil ki lítì dicincibil,

⁷ama ní Yeesu sūtì ki pìl-bi, ní ki gbēē-bi ki bí yii: «Yìkìmaan, taa fāŋkìmaan!»

⁸Bi wáañ ki kpēēyee ní kaa ti ká bin kínee, see Yeesu baba.

⁹Nyunti ŋun bi fātī kpákatiŋ dijoool puee, Yeesu kpáafi-bi yii: «Ní taa māafi báà ubɔ tin ni kée kí nīn cí ŋyunti ŋun man Kinibiki làá fikitì ditanɟpiilinee.»

¹⁰Ní u-boonnooliibi bālifi-u yii: «Ba pu ní bimaradakaliibi bí yii Eelii di máań kí péé kí dāań kí wàatī ní?»

¹¹Ní Yeesu fātii kíf-bi yii: «Ibaamɔn, Eelii di máań kí péé kí dāań kí bóntí tikɔkɔ.

¹²Ama m tükù-ni yii Eelii dómiń dooooyee ní binib kaa bée-u, ki ńá-u bi nín là puee. Míń mbaantiim ní bi làá tí sàań man Kinibiki mun.»

¹³Niinee ní u-boonnooliibi bée yii Yoowaneesi un fùul binib Unimbɔti nyimee pu ní u lì.

Yeesu cáań ubimbidaan ubɔ

(Kpèè Maar 9.14-29, Luuki 9.37-43)

¹⁴Bi bàń ki ńmāntiń kunipaauee, ní uninja ubɔ dómiń Yeesu cee ní ki gbāań u-nimbiin,

¹⁵ki bí-u yii: «Ukpil, sɔ m-jipɔɔn saai! U bũn abimbil ní ki sàań tikpil. An péé lííkí-u ní múlmul, ńyunti ńubɔee ńɣmin, ńyunti ńubɔ muee nnyimin.

¹⁶Ní m bàà cáań-u a-boonnooliibi cee, ní baa ńún ki cáań-u.»

¹⁷Ní Yeesu bí yii: «Óo binib nee, naa cáá fookii ki gáatí! Kí dāá sāa ńyunti ńulɔńu ní ńm bàà dūú kāl ni-cee? M làá nĩn jĩn ni-pu kimɔtii kí tin sāa ńyunti ńulɔńu ní? Cáańmaan-mi kibikee doo.»

¹⁸Ní Yeesu kpātí arasinii un ká ki-puee pu, ní u nyáń, ní kibikee pɔɔkí dicilpu niin.

¹⁹Niinee ní Yeesu boonnooliibi dómiń u-cee bi-ńmanĩma ki bālifi-u yii: «Ba pu ní timbi kaa ńún ki jĩn arasinii gbanti?»

²⁰Ní Yeesu kíf-bi yii: «Di sá yii ni-fookiui un ni cáá Unimbɔti puee di pátí. Ibaamɔn ní m tükù-ni, ni-fookiui yaa bàà náań ki bàń kii dijonjɔmbilee, ni bàà ńũn kí tükù dijool nee yii: <Yíkí laakin a bí nee kí nĩn cá lapu doo!> Ní dí bàà lafun kpìkití. Tiba kaa bàà ńũn kí nĩn pɔɔ ki tĩ-ni.

[²¹An yaa kaa sá nĩ ńwimmeem nĩ dinyɔɔboobil, ubɔ kaa ńũn kí jà arasiniiibi nee jutiibi.]»

Yeesu gítí sòoń u-kúm nĩ u-fikititam pu

(Kpèè Maar 9.30-32, Luuki 9.43-45)

²²Dalba Yeesu nĩ u-boonnooliibi kpáfí ki bí Galiileeyee, ní u tükù-bi yii: «Bi làá cúú man Kinibiki kí tĩ binib, bí kpò-mi.

²³Ama ní winta dalee ńm fikití.» Niinee, an kó-bi kunimbaau tikpil.

Yeesu pàń kunimbɔtidii lampoou

²⁴Yeesu nĩ u-boonnooliibi nĩn bàń Kapeernayumee, bin nĩn fòol kunimbɔtidii lampoouee dómiń Peetroo cee ní ki bālifi-u yii: «Ni-kpiliu kaa pà kunimbɔtidii lampoou níi?»

²⁵Ní Peetroo kíí-bi yii: «U pà.» Nyunti ñun Peetroo kóón kudiin kpalaayee, ní Yeesu bí-u yii: «Siimɔn, a dàkafí yii ba? Bilab di pà fɔtiku nì lampoo ki tì duulinya bɔtiibi ní? Bitindambaaa, binicambi ní?»

²⁶Ní u kíí-u yii: «Binicambi.» Ní Yeesu bí-u yii: «Mimmee, bitindambi kaa pà dee.

²⁷Ama timbi kaa là kí bàkañ binib gbanti, mín puee, nín cá dimɔɔlin kí tō njɔmpiin. Ujɔmpeepeekaa un a làá cúúyee, á tábití u-nyɔkɔ, a làá ká animbil ñin làá ñmàntí binib bili lampoouee. Cáań animbilee kí pà man nì sii yil pu.»

Matthieu 18

Nma di sá ukpaan ní?

(Kpèè Maar 9.33-37, Luuki 9.46-48)

¹Nyunti gbantee ní Yeesu boonnooliibi dómiń u-cee ki bālifi-u yii: «Nma di sá ukpaan Unimbɔti Beelin ní?»

²Ní u yíín kibiyaawaai kiba ki yóon bi-nimbiin,

³ní ki bí-bi yii: «Ibaamɔn ní m tükù-ni, ni yaa kaa kpánti ni-bimbim ki ñá kii mbiyaamuee, ni kpá kí kó Unimbɔti Beelin.

⁴Un sá ukpaan Unimbɔti Beelinee di sá un di sɔntìń u-ba ki kpántí kii kibikee.

⁵Un kamaa yaa fōō kibiyaawaai kiba kii kínee juti man puee, udaan fōō man dee.»

Unil ń nīn nyíń u-ba nì ikpiti

(Kpèè Maar 9.42-48, Luuki 17.1-2)

⁶«Ama un di yaa yānti mbiyaamu mun fōō-mi ki kíí nee kansikin kiba ñá ikpitee, an só bí dū kunakpaanɔu kí kúl udaan neen kí cáá-u kí tō tɔɔkun ú múl taapu taapu.

⁷Mbusu bí duulinya pu, kun puee tiwan tikpil yānti binib ñáań ikpiti. Tin yānti binib ñáań ikpitee làá nīn pée bí ní. Ama mbusu bí ki tī un pu ní án làá dīnee.

⁸«An yaa sá a-ɔal kii a-taal di yaa làá yānti á ñá ikpitee, gùutí fá kí wàatí a-ba! Á kó dimańfal din kaa kúntée ni nì ditaagindi kii diɔańgindi só nì a-ɔalii liitil nì a-taanɔ liitil ń nīn bí, bí cáá-si kí tō ɔɔmi ñun kaa kúù jaanjaanee ni.

⁹An yaa ti sá a-nimbil di yaa làá yānti á ñá ikpitee, á lúkutí-dì kí fá. Á kó dimańfal din kaa kúntée ni nì dinimbil dibee sòń a-nimbiliɔ liitil ń nīn ká, bí cáá-si kí tō ɔɔmi ñun kaa kúù jaanjaanee ni.»

Dipibil din wáńkì bi fātii kée bɔti

(Kpèè Luuki 15.3-7)

¹⁰«Ní nīn nyíń ni-ba kí taa kpèè mbiyaamu nee kansikin kiba fám. M tükù-ni ibaamɔn ní yii ituun in kpèé-muee bí m-Baa un bí yilpuee nimbiin nyunti sá kamaa.

[¹¹Di sá yii man Kinibiki dómiń kǐ fī bin nèn wǎńkèe ní.]

¹²«Ni dǎkafi yii ba? Unil yaa cáá ipii dilaataal, ní ubo wǎńkǐ i-kansikinee, waa yàntǐ ubo kpá dilaataal in kínee ajoon pu kupikpaaun kǐ cùú nyàabìń ubo un wǎńkèeee?

¹³M tǔkù-ni yii, u yaa tin ká-uee, u-boti móókín-u kǐ jītín ubo kpá dilaataal in kaa wǎńkèe boti.

¹⁴Mín mbaantiim ní ni-Baa un bí yilpuee kaa là mbiyaamu nee kansikin báà kiba ń wǎńkǐ.»

Dǎńkǐ sii nǐ a-nabiki kansikin

(Luuki 17.3)

¹⁵«A-nabiki yaa yīntiń-see, cù u-cee kǐ dǎkà-u min ní u ńǎ-si an kaa kítèe sii nǐ u ńmanińma. U yaa gbǐl kǐ tīiń-see, mimmee, a ńún kǐ gíińń a-nabiki nsammontin dee.

¹⁶Ama u yaa yī, kaa gbǐlń-see, á kpáan unil ubo kii bili kǐ cù u-cee, án nín làá ńǎ pu binib bili kii bita ń ká kǐ ńmā kǐ sòon min udaan ńǎ an kaa kítèe, kii Unimboti gbɔŋku poon nín lǐ puee.

¹⁷U yaa kaa tí gbǐl kǐ tīiń bi muee, á tǔkù Unimboti nikitil. U yaa tí yī, kaa gbǐlń Unimboti nikitilee, ú kpántí a-cee kii unil un kaa nóó Unimbotee.»

¹⁸«Ibaamɔn ní m tǔkù-ni, tin ní ni yaa bóob taapu dooyee, mín ní an bóob yilpu mun.

¹⁹«Ibaamɔn ní m tǔkù-ni, binib bili ni-kansikin yaa kpáfi kinyɔko taapu doo kǐ mēē báà kunyee, m-Baa un bí yilpuee làá tī-bi kudɔŋu.

²⁰Di sá yii laakin binib yaa kpáfi bili kii bita man yindi puee, m bí bi-kansikin.»

Utɔntɔnli un kaa pūń ikpítee

²¹Niinee ní Peetroo dómiń Yeesu cee kǐ bālifi-u yii: «Ukpil, m-nabiki yaa yīntiń-mi, kǐ tin sǎa mińa ní an máan m dūú pō-u ní? Kǐ tin sǎa milulaaa?»

²²Ní Yeesu kǐfi-u yii: «Aayee, an kaa sá miluli, an sá kǐ tin sǎa imunɔku ita nǐ saalaa miluli pu ní á pō.»

²³An puee, Unimboti Beel náan nǐ kii uboti ubo nín yíiń u-tɔntɔnliibi bí dǎá pà-u bi-pɔɔŋɔ puee ní.

²⁴U kǐl kǐ bí kàańee, ní bi cáan-u u-pɔnliu ubo un cáá-u dipɔndi miiliyɔmbi kutukuee.

²⁵Kijapaayee nín kaa nèn cáá kun ní u làá dūú pèe, ní ukpilee bí yii bí dū u nǐ u-nimpuu nǐ u-biyaamu nǐ tin kɔko u cááyee kǐ nyǎfi án ńmā kǐ bà kunimbińmiiu.

²⁶Ní utontontonee tātì gbāaṅ u-kpiliu nimbiin, ki dō kitin ki filiṁ ki gbāaṁ-u yii: «Á jī kimotii! M làá dāá pà-si kòkò.»

²⁷U nín kaa ḡṁh kí pà puee ní u-kpiliu súṅ u-saai ki dū u-pɔndi ki pú-u, ní ki bí yii ú nīn cá.

²⁸«Utontontonee nyáṅee ní ki dūu tú u-tontontonjuti un mun cáá ún dipɔndi kutukuee nsan, ní ki cìb ki cúú-u ki ḡmáaṁ u-neen ki bí-u yii <Pà-mi m-nimbiliṅ!>

²⁹Ní u-tontontonjutee gbāaṅ u-nimbiin ní ki gbāaṁ-u yii: <Á jī kimotii, m làá pà-si.>

³⁰Ama waa kíí see u nín cáá-u ki tó sarka ú pà u-pɔndi kòkòee.

³¹U-tontontonjutiibi nín ká min jítèe, ní an kó bín inimɔɔn, ní bi cūṭi kàaṅ tin jítèe kòkò ki tükū bi-kpiliu.

³²Niinee ní bi-kpiliu yííṅ utontontonee ní ki bí-u yii: <A sá utonḡfiti ní! A nín gbāaṁ-mi puee ní m dū a-pɔndi ki pú-si.

³³An kaan máaṅ á sō a-bɔɔ saai kii man nín súṅ a-saai pueeee?>

³⁴Ní u-kpiliuee gíí diṅuul, ní ki yānti bi dū-u ki tó sarkan bí dáal u-tafal áli ú dāá pà u-pɔndi kòkò kí dóó.»

³⁵Ní Yeesu bí yii: «Mín ní m-Baa un bí yilpuee làá dāá ḡá un kamaa kaa dū u-nabiki kpitii ki pú-u nì u-pɔbil kòkòee.»

Matthieu 19

Unimpu nì uninja ṅ taa yàkatī tɔbin

(Kpèè Maar 10.1-12, Luuki 16.18)

¹Yeesu dàkā an bɔti ki dóòyee, ní ki yíki Galiilee tinḡin ki póotì Juudee watil, Jɔɔdan buṅbandi lapu pu.

²Kunipaau nīn nóó-u ní u cāantí bi-weeṅyi.

³Niinee Fariisab biba dómiṅ u-cee kí píl-u tibɔti kí kpèè u-nyɔkɔn ní ki bālifi-u yii: «Ti-marau pú nsan yii á jà a-nimpuu báa tin ní u yaa pée ḡéeee?»

⁴Ní Yeesu kíí-bi yii: «Naa kàaṅ Unimbɔti gbɔṅku ki ká an nín lī puee nííi? Yii ḡkilkaaminee, Unimbɔti unáanli náaṅ uninja nì unimpu ní, ní ki bí yii:

⁵<An sá uninja ṅ nyā u-baa nì u-na cee ní u nì u-nimpuu ṅ nīn bí ní bi-liitil ṅ kpántí unibaanti.>

⁶Mimmee, baa ti sá bili, bi ḡá unibaanti dee. Mín puee, unil ṅ taa yàkatī tin Unimbɔti dūu kpáfèe.»

⁷Niinee ní bi bālifi-u yii: «Kin mimmee ba pu ní Mooyiisi nīn pú nsan yii á ḡmà kugbɔṅu kun dàkà yii a jīṅ a-nimpuee kí ḡúbíṅ-u ní kí nín jà-u ní?>»

⁸Ní u kíf-bi yii: «An sá ni-pɔɔgbifiŋɔ di yì-tì ní Mooyiisi pú-ni nsan yii ní ja ni-nimpoobi. Nkilkaminee an kaa nèn sá mín.»

⁹M tükù-ni yii, sii un cáá unimpu ní an kaa sá ticati tin kòóyee, ní a jìñ-u ki fātì cáá ubɔee, a ɔ́a tilaakpaal Unimbɔti nimbiin.»

¹⁰Ní u-boonnooliibi bí yii: «An yaa sá mín ní uninja nì u-nimpuu kansikinee, mimmee, a yaa kaa pūtì cáá unimpu, an só dee.»

¹¹Ní u bí-bi yii: «An kaa sá báà ɔ́ma di ɔ́hùn tibɔti nee, see bin an pú bí ɔ́mēe.

¹²Kun yàntì bininjab biba kaa cāab binimpoobee bí tɔbin. Bibee, an sá doooo bi-na poon ní baa sá bininjab, ní bi fāatì biba, ní biba muee, an sá Unimbɔti Beel puee ní bi dū bi-ba ki ɔ́a kii baa sá bininjabee. Un yaa ɔ́hùn kí gbìl tibɔti nee taapuee ń gbìl.»

Yeesu mēē mbiyaamu pu

(Kpèè Maar 10.13-16, Luuki 18.15-17)

¹³Bi nèn cáá mbiyaamu Yeesu cee ú dū u-ɔ́alii kí páá mu-pu kí mēē kí tī-mu, ní u-boonnooliibi bí wòh bin cáá-muee.

¹⁴Ní Yeesu bí-bi yii: «Càntīmaan mbiyaamu nee! Yàntīmaan mú dāá m-cee kí taa pìñ-mu nsan, kun puee Unimbɔti Beel sá ki tī bin náá nì muee ní.»

¹⁵Ní u dū u-ɔ́alii ki páá mu-pu ki mēē ki tī-mu ní ki búntì.

Ugaaja ubɔ bɔti

(Kpèè Maar 10.17-31, Luuki 18.18-30)

¹⁶Uninja ubɔ nèn dómín Yeesu cee ní ki bālifi-u yii: «Ukpil, ditummontiil dilal ní m láá ɔ́a ní kí ká dimaŋfal din kaa cáá dikúntilee ní?»

¹⁷Ní Yeesu kíf-u yii: «Ba pu ní a bālifi-mi timontiil pu? Unimbɔti baba di sá umonti. A yaa là kí kó dimaŋfal din kaa cáá dikúntilee nee, á nīn tó marab.» Ní u fātì bālifi Yeesu yii: «Marab bilab?»

¹⁸Ní Yeesu bí-u yii: «Taa kpò unil, taa ɔ́a tilaakpaal, taa yò, taa mōntì ubɔ nyoko pu,

¹⁹kí nīn tó a-baa nì a-na, kí nīn nééń a-juti kii sii a-bee.»

²⁰Ní unaacimpɔɔnee bí-u yii: «M ɔ́a mín kɔkɔ, tilati di gíti kíh?»

²¹Ní Yeesu kíf-u yii: «A yaa là kí ɔ́a mín sá páayee, cù kí dū tin kɔkɔ a cááyee kí nyāfi kí dū animbil kí yàkatì bifalaadambi, ní kí tin ká tigaajati Unimbɔti cee. A yaa ɔ́a mín ki dóóyee ní á dāá nīn nóó-mi.»

²²Unaacimpɔɔnee nín gbìl an nyɔɔbundee, ní kunimbaau kó-u ní u búntì soooo, kun puee u nèn cáá tigaajati tikpil.

²³Niinee ní Yeesu bí u-boonnooliibi yii: «Ibaamɔn ní m tükù-ni, an dāa pō ki tī ugaaja ń kó Unimbɔti Beelin.

²⁴M gíti tükù-ni yii, an pòfi ki tī ugutaamu n jīti ujoo bunḡun ki jīti ugaaja n kó Unimbɔti beelin.»

²⁵U-boonnooliibi nín gbīl mimmee, ní bi bākatì tikpil, ní ki bí yii: «Kin, ḡma di nín ḡñh ká ká difiil dee?»

²⁶Ní Yeesu kpēē-bi dímmm ní ki bí yii: «An pōḡn unil, ama Unimbɔti ceeyee tikɔkɔ sá sɔkɔmii ní.»

²⁷Niinee ní Peetroo bí-u yii: «Kin, timbi nín yíkì ki fá tikɔkɔ nì tikɔkɔ ki nóó-si nee, timbi paati dāa sá ba?»

²⁸Ní Yeesu bí yii: «Ibaamɔn ní m tükù-ni duulinyapōḡn un dōoñee nee, man Kinibiki yaa láa kāl m-beejal pu nì tinyoolee, nimbi bin nóó-mee mun dāa kāl abeejal saalaa nì ali pu ní ká sōñ Isirayeel naakɔti saalaa nì tilee bɔti.

²⁹Ní un kamaa yaa yíkì ki fá u-diiḡni nì u-nabiyaamu, nì u-niisalib, nì u-baa, nì u-na, nì u-biyaamu, nì u-kpaatanti man puee, Unimbɔti làa tin pà udaan mín dilaatal pu, ní ú gíti fōo dimanfal din kaa cáá dikúntilee.

³⁰Ama bisanlintiliibi tikpil dāa kpántí biboompaanliibi, ní biboompaanliibi mun tikpil n kpántí bisanlintiliibi.»

Matthieu 20

Bukpaadaan ubo nì u-paadambi bɔti

¹«Unimbɔti Beel náan nì kii bukpaadaan ubo nín nyán kutaafaau pòlpɔl ká nyàab bipaadambi bí tō ditundi u-kpaabun puee ní.

²U ká-bee, ní bi sōñ ki bóntì yii u làa pà-bi ḡwiin ḡubo tundi paati, ní u cáá-bi ki tó u-kpaabun.

³Tikúti tiwa gbáñee, u nyán ki ká biba ká kinyōḡin fám kaa bí tūn diba,

⁴ní u bí-bi yii: <Ni mun, nín cámaan m-kpaabun, m làa dāá pà-ni an nín máan puee.>

⁵Ní bi búntì. Ní bukpaadaan tí nyán tikúti saalaa nì tili, ní ki dāa nyán wiḡkpooti tikúti tita ki ká biba mun.

⁶Kujoou tikúti tiḡmoo watilee, ní u tí nyán ki ká biba ká, ní u bālifi-bi yii: <Ba ḡá ní doooo kutaafaau ni ká doo fám, kaa bí tūn diba?>

⁷Ní bi kíf-u yii: <Di sá yii ubo kaa cúú-ti pàá.> Ní u bí yii: <Too, ni mun nín cámaan man kpaabun.>

⁸«Kujoou jóotèe, ní bukpaadaan bí un kpèé u-paadambèe yii: <Yíñ bipaadambèe ká pà-bi bi-paati, ká kiliñ bin m lúnkèe ká dāá kátí bin m pééyee.>

⁹Ní bin bi cúú kujoou tikúti tiḡmooyee dómiñ, ní bi-kɔkɔ fōo ḡwimmɔn paati.

¹⁰Bin bin u péé péé ki cúúyee dàkafí yíi bín làá fōō tipaal án nīn wīkí ki jítìh bin lúnkì boonee, ní bi dū ηwiin ηubɔ paati ki tī bāà ηma.

¹¹Bi nīn fōō animbilee, ní bi bī gbùkuṁ ukpilee pu, yíi:

¹²<Bin a lúnkì ki fōō nee, kukúbambaantiiu ní bi dūu tún ditundi, ní a pān-bi mbaantiim kii timbi bin kíí doooo kutaafaau ki kùñ ki gī, ηwīh píl-tee.>

¹³Ní u fātì kíí bi-kansikin ubɔ yíi: <M-bɔɔ, maa mūul-si. Man nì si kaa sòòñ a kíí yíi a làá fōō ηwiin ηubɔ paati níi?>

¹⁴Fōō a-nimbiliη kí nīn cá, m là kí tī ujoorkaa nee kii m nīn tī si mun puee ní.

¹⁵Maa cáá nsan kí dū m-nimbiliη kí ηá m nīn là pueeee? Áá, m nīn ηá un béeyee tiηanee ní an wù-si ní?>»

¹⁶Ní Yeesu gítì lī yíi: «Biboompaanliibi làá dāá ηá bisanlntiliibi, ní bisanlntiliibi n dāá ηá biboompaanliibi.»

Yeesu sòòñ ntataatiim u-kúm nì u-fikititam pu

(Kpèè Maar 10.32-34, Luuki 18.31-34)

¹⁷Nyunti ηun Yeesu làá nīn cá Jeerusaleemee ní u yíh u-boonnooliibi saalaa nì bilee ηkpaanceeti, ki bí-bi yíi:

¹⁸«Ni ká Jeerusaleem un ti jóm neeyaa, bi làá cúú man Kinibiki kí tī bisaraaηakpilil nì bimaradakaliibi, ní bín n dāá sòòñ m-boti kí lī yíi bí kpò-mi.

¹⁹Bi làá dū-mi kí ηúbín bin kaa sá Juuda yabee ní bín n bèèl-mi kí gbá-mi anaalab, kí kpáá-mi ndɔpuntikaa pu kí kpò-mi, ní winta dalee m fātí fikitì.»

Seebeedee jipɔmbi mēē Yeesu ipaammonti

(Kpèè Maar 10.35-45)

²⁰Niinee, Seebeedee jipɔmbi na yōòñ u-jipɔmbi ki dómín Yeesu cee ki gbāān u-nimbiin kí mèè-u tiba.

²¹Ní Yeesu bālifi-u yíi: «Ba ní a là?» Ní u bí-u yíi: «Nyunti ηun a yaa láa kpántì ubɔtee, á yàntì m-jipɔmbi bili nee ubɔ n dāá nīn ká a-ηaηgiil pú, un kínee a-ηaηgan pú.»

²²Ní Yeesu bí yíi: «Naa nyí tin ni mèéyee. Ni ηūh kí nyò falaa un man làá nyò naaa?» Ní bi kíí-u yíi: «Iiñ, ti ηūh.»

²³Ní Yeesu kíí-bi yíi: «Tiηman, an lafun sá ní nyò falaa gbanti, ama an yaa kíh ηaηgiil nì ηaηgan kakaηu bɔtee, an kaa sá man di pūh an paanyi. Ipaan gbanti sá ki tī bin pu m-Baa bónti-i ki síñee ní.»

²⁴U-boonnooliibi saalaa bin kínee nīn gbīl mimmee, ní bi fōō nnabiyaamu mulee pu diηuul.

²⁵Niinee ní Yeesu yíín bi-kòkò, ní ki bí-bi yii: «Ni nyí yii atimbun bɔ̀tiibi wó́b bi-yab, ní binikpaambi tókó bin kínee pu ki dàkà-bi bi-pɔ̀ɔ́ɔ́u.

²⁶An kaa máań kí nín bí mìn nimbi kansikin, ama un yaa là kí nín sá ukpaan ni-kansikinee, udaan ń gíín u-ba ni-tɔ̀ntɔ̀nliu,

²⁷ní ni-kansikin ubɔ́ yaa là kí nín sá upeepeekaayee, udaan ń nín sá ni-yumbuu.

²⁸Mín ní man Kinibiki kaa dómiń bí tɔ́ ditundi kí tī-mi, m dómiń kí tɔ́ atuun kí tī binib ní kí dū m-maɲfal kí pà kí fōō binib tikpil kí líí.»

Yeesu cáan bijɔ́fub bili

(Kpèè Maar 10.46-52, Luuki 18.35-43)

²⁹Nyunti ɲun Yeesu bí nyēē Jeeriikoo tiŋkee, dinikitikpaandi diba nèn nóó-u.

³⁰Bijɔ́fub bili nèn kā nsan caɲin. Bi gbɪ́ Yeesu bí jītée, ní bi bí tátí yii: «Ukpil, Daafiidi naantiu, sɔ́ ti-saai!»

³¹Ní diniwulee bí wòòń-bi yii bí ɲmílee ní bi mɔ́tì bí tátí mɔ̀ɔ́n yii: «Ukpil, Daafiidi naantiu, sɔ́ ti-saai!»

³²Niinee ní Yeesu sãa ki síl, ní ki yíín-bi ki bālifi-bi yii: «Ba ní ni là m ɲá kí tī-ni ní?»

³³Ní bi kíf-u yii: «Ukpil, ɲúbití ti-nimbiliŋ.»

³⁴Ní Yeesu súń bi-saai ní ki gbēē bi-nimbiliŋ, kpalaá niinee ní bi wál, ki kíń ki nóó-u.

Matthieu 21

Yeesu kó Jeerusaleem tiŋkin

(Kpèè Maar 11.1-11, Luuki 19.28-40, Yoow 12.12-19)

¹Nyunti ɲun bi tóób Jeerusaleem ki bàń Beetifagee timbiliiki kin bí ɔ́liifi sufii jool caɲinee, ní Yeesu lēē u-boonnooliibi bili ki tú.

²U nèn bí-bi yii: «Nín cámaan kitimbilii kin bí ti-nyɔ̀kɔ̀pu nee. Ni yaa bàń kpalaayee, ni làá ká kimansalii kiba nì ki-biki gbɪ́n niin. Ní gbɪ̀ntiń-mu kí cáań-mi.

³Uɔ́ yaa bālifi-ni tibee, kíímaan-u yii: <Ti-Dindaan di nyàáb-mu,> niinee, udaan làá yànti ní cáań-mu.»

⁴An jítì mìn kí dàkà Unimbɔ́ti bɔ̀naatiliibi nín nèn lī ki síín puee yii:

⁵«Tùkùmaan Siiyɔ̀n tiŋki nib, yii: Kpèèmaan, ni-bɔ́tiu dòón ni-cee, ki sá unil un mōee. U kā kimaɲ pu, u kãń dimampɔ̀mbil, kimansalii biki pu.»

⁶Ní u-boonnooliibee búnti ki cùtì ɲá kii Yeesu nín bí yii bí ɲá miɲyee.

⁷Bi cáan kimansaliyee nì kimambiki, ní ki dū bi-bokutiŋ ki páan mu-pu, ní Yeesu jóm ki kâl.

⁸Ní dinikitilee kansikin binib tikpil kpátí bi-bokutiŋ ki bīl nsan pu, ní biba mun gà tikpakpati ki bīl nsan pu.

⁹Ní kunipaau kun lī Yeesu nyɔkpuee nì kun pá u-boonee kūntí yii: «Oosaana! Daafiidi naantiiu n ká tinyool! Ti-Dindaan n bīn un dōn u-yindi puee! Bī nyɔŋki Unimbɔti un bī yilpuee!»

¹⁰Yeesu nín bān ki kó Jeerusaleemee, ní kitiŋ kɔkɔ fōo ki píl dàmmm, ní binib bàlifi yii: «Unil nee sá ŋma ní?»

¹¹Ní kunipaau kíkí yii: «An sá Yeesu Unimbɔti bɔnaatiliu un sá Naasaareeti Galiilee tiŋkinee.»

Yeesu jīn biwannyafiliibi kunimbɔtidiin
(Kpèè Maar 11.15-19, Luuki 19.45-48, Yoow 2.13-22)

¹²Ní Yeesu kó kunimbɔtidiin ki jīn biwannyafiliibi nì bidaliibi kɔkɔ ki nyánti, ní ki lábiti binimbikpantiliibi teebil nì binanjinyafiliibi jalin ki cīb,

¹³ní ki bī-bi yii: «An ŋmān Unimbɔti gbɔŋku poon yii: <Bi làá dāā nīn yīl man diiku ŋwimmeem diiku ní,> ama ní nimbi dū-ku ki kpánti kunaayudii.»

¹⁴Niinee ní bijɔfub nì bin tà bi-taŋi puee sūtīn ki pīl-u kunimbɔtidii poon, ní u cáan-bi.

¹⁵Bisaraaŋakpilib nì bimaradakaliibi nín ká maamaaci tuuŋi ŋin Yeesu ŋáaŋee, nì mbiyaamu nín bī kunimbɔtidii poon ki tátí yii: «Oosaana! Daafiidi naantiiu n ká tinyoolee!» ní bi fōo diŋuul,

¹⁶ní ki bī-u yii: «A gbīl bi nín tátí ki lī pueeyaaa, saa gbīl ní?» Ní u kī-bi yii: «M gbīl! Naa láá pée kàān Unimbɔti gbɔŋkun laakin an ŋmān yii: <A yānti mbiyaamu ki kpāan mun dāā bī ŋáaŋee nyɔŋkí-si?»

¹⁷U lī mimmee, ní ki yānti-bi, ki nyán ki búnti Beetanii ki tin dōn.

Busubu bun kaa lòonée bɔti
(Kpèè Maar 11.12-14, 20-26)

¹⁸Ku wúnti kutaafaau, Yeesu fàtī gítīn kitiŋinee ní ŋkùm cúu-u.

¹⁹U kpēyee ki ká busubu bun bi yī fiigee yú nsan caŋin, ní u pāatī busubuee taapu ki bàā nyàāb asubil kī ŋmó, ní ki ká yii an sá tifaal ŋmaniŋma ní. Ní u lī busubuee yii: «Sii pée gítī kpá kī lòon dibil.» Kpalaa niin ní busubuee kūn.

²⁰U-boonnooliibi ká mimmee ní an ŋá-bi bitii, ní bi bālifi-u yii: «Mana ní busubuee pūtī kpāā kūn mín dicilpuee?»

²¹Ní Yeesu bī-bi yii: «Ibaamɔn ní m tükù-ni, ni yaa fōo Unimbɔti ki kīf mbaamɔmin kaa gùgufēe, an kaa sá min m ŋá busubu nee ŋmaniŋma ní ni làā

dāá ḡmā kí ḡá. Ní dāá ḡñh kí lì gba dijool nee yii: <Á yíkì laakin a yú nee kí cùú jēetí tiḡkun!> ní dí lafun ḡá mín.

²²Tin kamaa ní ni yaa mēē Unimbōti ní ki yaa fōō ki kífí yii u làá ḡá kí tī-nee, ni làá ká kudḡu.»

Yeesu pḡḡu nín nyánní laakinyee

(Maar 11.27-33, Luuki 20.1-8)

²³Yeesu tí kó kunimbōtidiin ki b́í dākà binib Unimbōti bōtee, ní bisaraaḡakpilib nì Juuda yab kpilib dómín u-cee ki bālifi-u yii: «Nì nsan ḡulḡu pu ní a tūh atuun ḡin a tūh nee ní? ḡma di pú-si an saḡu?»

²⁴Ní u b́-bi yii: «Dinyḡḡbumbaantiil ní m làá pée bālifi-ni ní kífí-mi kí wàatī, ní ma mun ḡ tūkù-ni nì nsan ḡun pu ní m ḡáán mimmee.

²⁵Yoowaneesi nín fùul binib Unimbōti nyimee, ḡma di tī-u an pḡḡu ní? Unimbōtaaa, binib?» Niinee ní bi kífí ki b́í sòh bi-ḡmaniḡma yii: «Ti yaa kífí yii: <An sá Unimbōti di túnní-u,> u làá wòh-ti yii: <Kin, ba ḡá ní naa fōō-u ki kífí?»

²⁶Ti yaa tí kífí-u yii: <An sá binib di túnní-uaaa,> ti fàḡkí kunipaau mun, kun puee báa ḡma kḡkḡ nyí yii Yoowaneesi sá Unimbōti bḡnaatiliu ní.»

²⁷Ní bi kífí Yeesu yii: «Taa nyí.» Ní u mun bi yii: «An yaa sée, ma mun kaa làa tūkù-ni nì nsan ḡun pu ní m ḡáán mimmee!»

Binaacimpḡmbi bili bōti

²⁸Ní Yeesu ḡíti b́í yii: «Ni dākafí tibōti nee pu yii ba? Uninja ubḡ di cáá binaacimpḡmbi bili ní ki b́í upeepeekaa yii: <M-jipḡḡn, á cù kusaau dín kí tḡ ditundi.>

²⁹Ní kibikee yí ki lī yii: <Maa làa cù,> ama ní boonee ki dāa kpánti ki-landḡḡḡu ní ki búnti kusaau.

³⁰Ní u cūti un kíḡee cee ní ki lī u mun tibḡbaantiil. Ní ún kífí-u yii: <M-baa, m làa cù!> ama ní kaa gbóoh kusaau.

³¹Binaacimpḡmbee liitil kansikinee, ulḡu di ḡá min bi-baa lèe?» Ní bi kífí yii: «Upeepeekaa di ḡá.» Niinee ní Yeesu b́-bi yii: «Ibaamḡn ní m tūkù-ni, bifḡtiliibi nì nnimpulaakpaamu làá lĩtī ni-nyḡḡpu kí kó Unimbōti Beelin.

³²Di sá yii Yoowaneesi dómín ni-cee ki dākà-ni deede saḡu ní naa fōō-u ki kífí, ama ní bifḡtiliibi bin ni kpée fáme nì nnimpulaakpaamu fōō-u ki kífí. Ní nín ká mimmee boonee naa kpánti ni-landḡḡi kí fōō-u kí kífí.»

Bipaadaḡpitib bḡḡmantikaati

(Kpée Maar 12.1-12, Luuki 20.9-19)

³³Ní Yeesu b́í yii: «ḡíti pīlifimaan tibḡḡmantikaal nee. Uninja ubḡ di kūn fiinyi kpaabu. U cóh kunaabakau ki mānti ki tú-bu, ki gbìḡ mbóó ḡun ni u làá nín

ɲmāam̄ isufee biliŋee, ki gāa isupaa bukpaayee kansikin, ní ki dū isufee ki tīi bipaadambi biba, ní ki búnti nsan.

³⁴Isufee biliŋ kítitam bànee, ní ukpilee túnní u-tòntòntliibi biba u-paadambee cee bí fōō u-jandi kí cáañ-u.

³⁵Ní bipaadambee cúú u-tòntòntliibee ubo ki gbáń ní ki kūū ubo mun ní ki yáŋkì utataati ataŋkpee ki kūū.

³⁶Ní bukpaadaanee gíti túnní bitòntòntliibi biba bín wīkín bin u péé péé ki túnnée, ní bipaadambee tí cúú bi mun ki ɲá kii bi nín ɲá bipeepeekaabee puee.

³⁷Boonee ní u baasii dū u-jipɔɔn ki tú, ki dàkafi yii: <Ún sá m-jipɔɔnee, bi làa fàŋkì-u.>

³⁸Ama bipaadambee nín ká u-jipɔɔnee páańnee, ní bi bíi lì tɔb cee yii: <Kpèè un làa dāá jī bukpa fool Boonee di dòońee! Tí kpòmaan-u kí jī kusaau!>

³⁹Ní bi cúú-u ki nyánti ɲkpaabuku ki kūū-u.»

⁴⁰Ní Yeesu bālifi-bi yii: «Mimmee bukpaadaan yaa láa bāańee, u làa ɲá-bi mana?»

⁴¹Ní bisaraaŋakpilib nì Fariisab kíí-u yii: «U yaa bāańee, see ú kpò binikpitib gbanti nsansaŋkúm ní kí dū u-kpaabu kí tīi bipaadambi bin ɲyunti yaa bāań, bi làa nín tìín-u an subiliŋee.»

⁴²Ní Yeesu bí-bi yii: «Naa láa péé kàań Unimbɔti gbɔŋkun laakin lī yii: <Ditaŋkpal din bidimaliibi nín dūu fée, dín di dāa kpánti ditaŋkpal din ɲúb kudii pɔŋŋuee. Ti-Dindaan nín ɲá tiŋyee kaa sá maamaaci ki tīi-taaa?>

⁴³An pu ní m tükù-ni yii bi làa dāá fōō ni-cee Unimbɔti Beel kí dūú tīi ditimbundi dín yab làa ɲá Unimbɔti lamme.

[⁴⁴Un di yaa líti ditaŋkpalee puee làa yàań, ama ní ditaŋkpalee yaa tàb unyee, udaan làa nà ní dúsi dusi.]]»

⁴⁵Bisaraaŋakpilib nì Fariisab nín gbíl Yeesu bɔŋmantikaati gbantee, ní bi bée yii bín ní u lì.

⁴⁶Ní bi bíi nyàab̄ nsan ɲun bi làa dī kí cúú-uee, ama ní ki fàŋkí kunipaau, kun puee báa ɲma nyí yii Yeesu sá Unimbɔti bɔnaatiliu ní.

Matthieu 22

Tinimpucanjin bɔŋmantikaati

(Kpèè Luuki 14.15-24)

¹Ní Yeesu tí dū tibɔŋmantikaal nee ki ɲmānti ki lī yii:

²«Unimbɔti Beel nín náań nì kunyee sò. Ubɔti ubo di cáá unimpu ki tīi u-jipɔɔn ní ki ɲá tican kí tīi binib,

³ ní ki dū u-tɔntɔnliibi ki tú bí cù kí tükù binib bin u yíínee yii bí dāān, ama ní bi yíi kaa dómiń.

⁴ Ní u gíti dū u-tɔntɔnliibi biba mun ki tú ki bí-bi yii: <Cúú tükùmaan bin m yíínee yii, tijikaal bónti ki dóò, m kūū inajaa, ki kūū tiwanjuti tin cáá ŋkpamee, an kòkò bónti ki sí! Bí dāān tí jī jijaal.>

⁵ Ama bi-kansikin báà ubo kaa fātìi tó, ní báà ŋma búnti u-laŋki: ubo búnti u-saaku, ubo mun búnti u-bantil,

⁶ ní bin kínee cúú bitɔntɔnliibee ki sāān ki kūū.

⁷ Ní ubotee fōō diŋuul ní ki dū u-soojab ki tú bi cūti kūū binikpɔliibi gbanti ki sēē bi-tiŋki mun ŋŋmi.

⁸ Niinee ní u bí u-tɔntɔnliibi yii: <Tijikaal bónti ki sí dee, ama ní bin m bàà yíínee kaa kítì.

⁹ Míń puee níń cámaan isampuyakati pu kí nīn yíń bin kòkò ní ni yaa pée kée bí dāān kí jī.>

¹⁰ Ní bitɔntɔnliibee nyán isantaan pu ki kpáfi bin kòkò bi kée, bikpitib nì bimɔntiibi kòkò, ní ki cáān-bi ki gbéeń kudii.

¹¹ «Ubotee kó kí kpèè bin u yíínee, ki dūu ká kijapaai kiba kíń kaa pēē jijaal bɔkutìl din bin béeyee pēē ki dómiń tinimpucan jijaaliuee.

¹² Ní u bālifi-u yii: <M-bɔɔ, ba ŋá ní a kónní doo kaa pēē dijiŋaabɔkutìl?> Ní kijapaayee ká ki ŋmí.

¹³ Niinee ní uboti bí u-tɔntɔnliibi yii: <Bóobmaan u-taŋi nì u-ŋalii iŋmii kí dū-u kí tō mmɔŋki dibɔmbɔndin. Niin ní u làá sō u-nyinŋi n nīn gà tɔb kàkaka.>

¹⁴ Di sá yii bi yíń kunipaau, ama ní ki lútì fiii.»

Bi bālifi Yeesu yii bí pà lampoooo?

(Kpèè Maar 12.13-17, Luuki 20.20-26)

¹⁵ Niinee Fariisab cūti ki sòon ki bónti bi nín làá dī min kí dū tiboti kí píl Yeesu ú sòon bí ŋmā kí cúú-uee.

¹⁶ Ní bi dū bi-yab biba nì Eeroodi yab ki tú bí dāá bàlifi-u yii: «Ukpil, ti nyí yii sii di sòon ibaamɔn ní ki dàkà min ní Unimbɔti là unil n nīn bée, kaa fàŋkí binib nín dàkafi puee, kaa fātìi tō báà udaan yaa sá unyee.

¹⁷ Mimmee á tükù-ti sii nín dàkafi tiboti nee pu miŋyee. Ti-marau pú-ti nsan tí pà lampoo kí tī Room gɔminau Seesaaraaa, an kaa pú?»

¹⁸ Ama ní Yeesu bée bi-landɔkɔkpiti, ní ki bí-bi yii: «Ipoonnyoondambi, ba pu ní ni píl-mi tiboti kí kpèè m-nyɔkɔn mīń?

¹⁹ Dàkàmaan-mi animbil ŋin bi cáa pà lampooyee.» Ní bi lēē animbil ki dàkā-u.

²⁰Ní u bālifi-bi yii: «Nma yil nì u-yindi di náká animbil pu na?»

²¹Ní bi kíf-u yii: «An sá Room gɔminau Seesaa.» Ní Yeesu bí-bi yii: «Dūmaan tin gɔmina yèe kí tī gɔmina, kí dū Unimbɔti mun yati kí tī Unimbɔti!»

²²Bi nín gbɪl an bɔtee ní bi bākatì sèeee, ní ki yāntì-u ki búntì.

Bi bālifi Yeesu difikitil bɔti
(Kpèè Maar 12.18-27, Luuki 20.27-40)

²³Nwimbaanti gbantee, Sadusab biba mun dómiń Yeesu cee. Bín di sá dinikitil dín lì yii difikitil kaa bée. Bi bālifi Yeesu yii:

²⁴«Ukpil, Mooyiisi bí yii: <Ubo yaa kpɪl, kaa māl mbiyaamu, u-nabiki n fōo ukpiipu kí māl kí téen u-nabiki kin kpɪyee yil.>

²⁵Kun pu ti bàlifēe di sá nnabiyaamu mululi nín bí ti-kansikin. Upeepeekaa cáá unimpu ní ki kpɪl ki yāntì unimpuee, kaa māl kibiki, ní u-naal fōo ukpiipu.

²⁶Mín mbaantiim uliliitee kpɪl, kaa cáá kibiki, ní utataati mun fōo ukpiipu ní ki mun kpɪl. Bi pée fòol ukpiipuee mín ní ki tin sāa ululuúti ní u mun kpɪl.

²⁷Boonee ní unimpuee mun dāa dūu kpɪl.

²⁸Difikitil dalee, nnabiyaamu mululee kansikinee, ŋma di dāa yì unimpu dee? Kun puee bi-kɔkɔ pée cáá-u ki ká.»

²⁹Ní Yeesu kíf-bi yii: «Ni bí diyɛntil poon ní nee, kun puee naa nyí Unimbɔti gbɔŋku poon bɔtaaa, kaa nyí Unimbɔti pɔŋŋu mun.

³⁰Di sá yii, binib yaa láa fikitèe, dinimpucaal nì dicamɔndi dāa gíti kpá, báa ŋma dāa bí kii Unimbɔti tuunyi nín bí pu yilpuee ní.

³¹An yaa kíń bitaŋkpiibi fikititamee, naa láa pée kàań ki ká Unimbɔti nín sòoń nì ni pueeee? U bí yii:

³²<Man di sá Abraam Nimbɔtiu, ki sá Isaaki Nimbɔtiu, ki sá Jaakɔb mun Nimbɔtiu.> Unimbɔti yaa bí yii u sá bin kpɪyee Nimbɔtiuee, mimmee an dàkà yii ùń ceeyee, bín kɔkɔ kaa kpɪl dee.»

³³Kunipaau kun nín bí pílifɪn-uee nín bākatì nì u-dàkatam.

Mara un sá ukpaanee bɔti
(Kpèè Maar 12.28-34, Luuki 10.25-28)

³⁴Fariisab nín gbɪl yii Yeesu sòoń ki lɪ Sadusabee ní bín kpáfɪ,

³⁵ní bi-kansikin umaradaka ubo là kí píl Yeesu tibɔti kí kpèè u-nyɔkɔnee ní ki bālifi-u yii:

³⁶«Ukpil, marab kɔkɔ kansikinee, ulɔu di sá ukpaan ní?»

³⁷Ní Yeesu kíf-u yii: «Á nín néen a-Dindaan a-Nimbɔtiu nì a-pɔbil kɔkɔ, nì a-naŋki kɔkɔ, nì a-landɔkɔŋu kɔkɔ.»

³⁸Mara un sá ukpaan ki līyee dee.

³⁹Ní maraliliiti un páb kii upeepeekaayee sèé: <Á nīn néeń a-juti kii sisi a-bee.>

⁴⁰Marab bili nee pu ní Mooyiisi marab nì Unimbɔti bɔnaatiliibi dàkatam kɔkɔ tókó.»

Meesiya nì ubɔti Daafiidi bɔti

(Kpèè Maar 12.35-37, Luuki 20.41-44)

⁴¹Fariisab nín nīn dáá gbíntii bí dicilpuee, ní Yeesu bálifi-bi dinyɔɔbundi nee yii:

⁴²«Ni dákafi Meesiya pu yii ba ní? Njma naantiiu ní u sá ní?» Ní bi kíf-u yii: «Daafiidi naantiiu.»

⁴³Ní Yeesu bí-bi yii: «Kin, ba pu ní Unimbɔti Fam yānti Daafiidi u-ba yíń-u yii u-Dindaan ní? Di sá u bí yii:

⁴⁴«<Ti-Dindaan tükū m-Dindaan yii: Kāl m-ɲangiil pú kí nīn cí ɲyunti ɲun m làá yànti á nīn kín ki tókó a-nannanliibi puee.>

⁴⁵«Mimmee, Daafiidi yaa yī Meesiya yii u-Dindaanee, mana ní u gíti ɲūn kí nīn sá u-naantiiu mun?»

⁴⁶Bi-kansikin ubɔ kaa ɲún ki kíf-u báà dinyɔɔbumbaantiil. Kí yòoń ɲyunti gbantee ubɔ kaa ti mākań kí bálifi-u tiba kí kpèè u-nyɔkɔn.

Matthieu 23

Yeesu kpákáń bimaradakaliibi nì Fariisab

(Kpèè Maar 12.38-40, Luuki 11.37-54, 20.45-47)

¹Niinee, Yeesu bí kunipaauee nì u-boonnooliibi yii:

²«Bimaradakaliibi nì Fariisab di bí ki dákà Mooyiisi marab.

³Mín puee, ní nīn ɲáańmaan min bi dákà-nee, ama ní taa fōo bín bi-ba bimbim, kun puee baa ɲáań tin bi dákà yii binib í nīn ɲáańee.

⁴Bi nyānti marab bin nyīm kii awaɲgulee ní ki tūnti binib ní kaa là kí dū bi-ɲambiki kí dáb awaɲgulee kí tūtuń binib.

⁵Bi pée tūn bi-tuunɲi kɔkɔ binib í nīn wāl-bi ní. Bi wàantí igban in pu bi ɲmà Unimbɔti bɔti ki cáa fīn bi-ɲalii nì bi-yigbeeɲee, ní ki fòkɔnti bi-bokutiɲ gbeeɲgbeeɲi.

⁶Bi néeń ki kàal ikakaamonti diinabin nì nyɔkɔpu kakaai akpafidiinni,

⁷ki néeń bí nīn jáań-bi binibin, ki néeń bí nīn yī-bi <Ukpil, ukpil.>

⁸Ama nimbi í taa yànti bí nīn yī-ni <Ukpil>, kun puee ni cáá ukpibaanti ní, ní ni-kɔkɔ sá nnabiyaamu.

⁹Ní taa yíiń ubo kitiŋ pu <ni-Baa>, kun puee ni-Baa pée sá ubambaanti ní, ki bí yilpu.

¹⁰Ní taa yànti bí nīn yīl-ni <Uyidaan>, kun puee ubaanti di sá ni-Yidaanwu, ún di sá Meesiya.

¹¹Un gíiń u-ba ni-tontonliuee di dāa sá ukpaan ni-kansikin.

¹²Un yaa yōoń u-ba yilpuee bi làá dāa sīntīn-u taapu, ní un yaa sīntīn u-ba taapuee, bi làá dāa yōoń-u yilpu.»

Bimaradakaliibi nì Fariisab poonnyoonjũ

(Kpèè Maar 12.40, Luuki 11.39-52, 20.45-47)

¹³Yeesu bí yii: «Mbusu dō ki cí-ni, nimbi bimaradakaliibi nì Fariisab mpoonnyoondambi, kun puee ni pīnti binib Unimbōti Beel punyokō. Naa làá kó ni-ba, ní kaa là bin bàà là kí kóee í kó.»

[¹⁴«Mbusu dō ki cí-ni, nimbi bimaradakaliibi nì Fariisab mpoonnyoondambi, kun puee ni fiki tin kōkō bikpiipoobi cááyee, ní ki mée ŋwimmeem min yúnti fórrree bí ká-ni. An pu ní Unimbōti làá dāa dāal ni-tafal tikpil!]

¹⁵«Mbusu dō ki cí-ni, nimbi bimaradakaliibi nì Fariisab mpoonnyoondambi, kun puee ni yīiń tīnkub nì kitiŋ jaanji kōkō pu ki nyàab un làá kpánti ni-boonnooliuee, ní ni yaa ŋún ki yānti u kpánti u-bee, ní ní yānti ú kpánti un làá dāa kó ditafadaaldinee mili pu kí jītīn nimbi.

¹⁶«Mbusu dō ki cí-ni, nimbi bijofub bin kpōotī binibee, kun puee ni lì yii: <Unil yaa pūti kunimbōtidiiyee, an kaa sá tiba, ama un yaa pūti sindaariya un bí kunimbōtidiiyee, ú ŋá min u pūtèe.>

¹⁷Bigbaambi, bijofub! Ba di páb ní? Sindaariyaaa, kunimbōtidii kun yānti sindaariyee kpánti circiree?

¹⁸Ni tí lì yii: <Unil yaa pūti nsaraafanee, an kaa sá tiba, ama un di yaa pūti saraa un pá nsaraafan puee, ú ŋá min u pūtèe.>

¹⁹Bijofub, tilati di páb ní? Saraayaaa, nsaraafan ŋun pu saraayee pá ki kpánti circiree ní?

²⁰Un di yaa pūti nsaraafanee, pūti ki kpáan tin kōkō pá nsaraafan puee dee.

²¹Un di yaa pūti kunimbōtidiiyee, pūti Unimbōti un kóò kudii gbantinee dee.

²²Un yaa pūti kutaayee, pūti Unimbōti beejal nì Unimbōti un ká di-puee dee.

²³«Mbusu dō ki cí-ni, nimbi bimaradakaliibi nì Fariisab mpoonnyoondambi, kun puee ni pà tikunfaal tin kōkō ni kùee saalaa kamaa pu kubō kubō, ama ní ki yíití, kaa nóó marab bin bōti pábee, an dākà yii: á nīn cáá ibaamōn, kí nīn sūn binib saai, kí nīn yú deedee. Tin bàà máan ní ŋée dee, ní kí nín dū tin kínee kí páan boon.

²⁴Bikpootiliibi bin jòbee! Ni jákà ki lèekī isii ni-nyɔkaatin, ama ní ki náti igutaamu.

²⁵«Mbusu dō ki cí-ni, nimbi bimaradakaliibi nì Fariisab mpoonnyoondambi, kun puee ni fíntí tiyuti nì asambil boon, ama ní ni-naayutuunɔɔ nì tiwan tin ni fíkēe gbí poon.

²⁶Fariisab bijɔfub! Ní péé kí fíntímaan kuyuu poon, ní boon mun ń kpáàa nyā.

²⁷«Mbusu dō ki cí-ni, nimbi bimaradakaliibi nì Fariisab mpoonnyoondambi, kun puee ni náán nì akaakul ɲin bi píil boonee ní. Ʋi ɲāñ nnimbikpee, ama ní ɲi-poonee anikpil sūū ní akpab gbí.

²⁸Mín ní ni mun bí. Binib wāl-ni ɲgban puee yii ni sá deedeedambi, ama mpoonnyoon nì ikpiti di gbí ni ni.

²⁹«Mbusu dō ki cí-ni, nimbi bimaradakaliibi nì Fariisab mpoonnyoondambi, kun puee ni māā Unimbɔti bɔnaatiliibi akaakumɔnti ní ki nyāantí bin yúl deedeeyee kaakuliɲ,

³⁰ní ki lì yii: <Ti yaa bàà nìn bímaan ti-naanjab yuntiɲu, taa bàà nìn kútí bi-pu bí kpò Unimbɔti bɔnaatiliibi gbanti.>

³¹Mín ní ni bí lèekī ni-ba pu seera yii ni sá bin kūū Unimbɔti bɔnaatiliibee naantiibi.

³²Mimmee, púntímaan ni-naanjab nín nìn kí ditundi diɲyee!

³³Nimbi bin tū kii ikoowaatee! Mana ní ni dākafí yii ni ɲūn kí ɲmátí kí taa kó ditafadaaldi laɲki?

³⁴An puee, ní pīlifimaan: M làá tōń ni-cee Unimbɔti bɔnaatiliibi nì biciɲfitiibi nì bidakaliibi. Ni làá kpò biba, kí kpáá biba idɔpuntikaa pu, kí gbá biba anaalab ni-kpafidiɲɲin, kí jà biba bí póotí ntimu.

³⁵An puee nnikpaakoon tafadaaldi làá dāá líti ni-pu, deedee nib bin kɔkɔ ni kūūyee pu, kí yòon ɲyunti ɲun bi nìn kūū Abeelee kí tin sāā ɲyunti ɲun bi kūū Sakari Baaraasii jipɔɔn kunimbɔtidii nì nsaraafan kansikinee.

³⁶Ibaamɔn ní m tükù-ni, nnikpaakoonee tafadaaldi làá dāá líti nimbi waanee nib pu ní.»

Yeesu yáliɲki Jeerusaleem pu

(Kpèè Luuki 13.34-35)

³⁷«Jeerusaleem yab, Jeerusaleem yab, nimbi di kù Unimbɔti bɔnaatiliibi ní ki cáá ataɲkpee ki yāɲkí ki kù bin Unimbɔti túnní ni-ceeyee! Miɲa pu ní maa mākañ kí bàà kóon ni-kɔkɔ kí kpāfi m-cee kii ukoonati nín kōontí u-biyaamu u-tapu puee? Ama ní ni yí.

³⁸Too, kɔɲkɔnnée Unimbɔti làá fá ni nì ni-diiku.

³⁹M tükù-ni yii, kí yòòñ dín kí nīn cée, naa làá ti ká-mi kí nīn cí nyunti ñun ni làá dāá sòòñ m-pu yii: <Unimbòti ñ bīlñ un dòòñ ti-Dindaan yindi puee.>»

Matthieu 24

Yeesu sòòñ kunimbòtidii wīitam pu

(Kpèè Maar 13.1-2, Luuki 21.5-6)

¹Nyunti ñun Yeesu nyán kunimbòtidiin ki cée, ní u-boonnooliibi sùtīn ki pīl-u ní ki bí yii ú kpèè bi nín baasii mán kunimbòtidii puee.

²Ní u bí-bi yii: «Kée ni ká kòkò neeyaa! Ibaamón ní m tükù-ni, ditanƙpal diba kaa làá dāá nīn gíti tókó di-juti pu, an kòkò làá dāá wī ní.»

Falaa un làá bàñ kitiŋ kúntitamee

(Kpèè Maar 13.3-23, Luuki 21.7-24, 17.22-24)

³Yeesu nīn ká Ōliifi sufii jooll pu, ní u-boonnooliibi dómīn ki ká-u bi-ŋmanīŋma ní ki bālifi-u yii: «Tükù-ti nyunti ñun tin a bàà lēe làá dāá bàñee, nì kudaanŋu kun làá dāá dākà-ti nyunti ñun a làá gítiñee nì nyunti ñun duulinya mun làá kúntée.»

⁴Niinee ní Yeesu kí-bi yii: «Ní nīn nyīn ni-ba ubò ñ taa ŋmàtiñ-ni.

⁵Di sá yii binib tikpil làá dāá dū man yindi kí kpántí bi-yaŋ kí lè yii bīn di sá <Meesiya> ní ki làá dāá kīl binib tikpil.

⁶Ni làá dāá gbīl bi sòòñ tijáti tin bi bí jáàye nì tin gíti bí ki dòoñee bōti ama, ní nīn nyīn ni-ba ni-pòbiliŋ ñ taa bīl. An máàn tīn kòkò ñ bàñ, ama niin kaa dá láá sá duulinya kúntitam.

⁷Ditimbundi diba dāa yíki kí jáñ diba, ní dibeel diba yab mun ñ jáñ diba. Nkùm làá dāá nyā, ní kitiŋ ñ dāá cìŋkì ajan kupaau pu.

⁸Tīn kòkòee dāa sá kii imatiŋween nín kífí puee ní.

⁹«Binib làá dāá cúú-ni kí tī bí sààn-ni ní kí kpò-ni. Atimbun kòkò nib làá dāá nīn ná-ni ni nín fōò man ki kífíyee pu.

¹⁰Nyunti gbantee, binib tikpil làá dāá fá bi-fookiiu un bi cáá man puee, kí nīn kíñ ki nyáfí tób ki ná tób.

¹¹Bin yīl bi-ba yii Unimbòti bōnaatiliibi kin kaa sée làá dāá dāañ kí ŋmàtiñ binib tikpil mun.

¹²Tikpitil làá dāá wīl, an puee, binib tikpil neendi làá dāá sòŋkì.

¹³Ama un di yaa pòòñ mmòntiimin ki tin kátì-kuee di dāa ŋmátí.

¹⁴Bi dāa sòòñ Unimbòti Beel bōmòntiiti nee kitiŋ jaŋŋi kòkò pái, án nīn sá seera kí tī atimbun kòkò kí wàatī ní duulinya ñ nín kúntí.»

Nnaabukpaan bōti

(Kpèè Maar 13.14-23, Luuki 21.20-24)

¹⁵«Ni làá ká kuwaṅkpitiu kun cāabìń ntimbiilee, kun pu Unimbɔti bɔnaatiliu Daniyeel nín sòõnee sí kunimbɔtidiin. - Un kààn tibɔti neeyee ń gbìl ti-taapu! -

¹⁶Nyunti gbantee, Juudee tiṅki yab ń nīn sán ki dàb̃ ajoin.

¹⁷Un yaa láa bí dicindee ń taa láa lì yii u làa kpákátí kí kó kudiin kí yòõn tiba,

¹⁸ní un yaa láa bí kusaauee ń taa láa lì yii u làa gítin̄ mm̄ṅki kí yòõn u-bɔkutil.

¹⁹Ama falaa d̄o ki cí bipɔdambi n̄ bimatib iwiin gbanti poon!

²⁰Mèèmaan Unimbɔti an bɔtee ń taa bàń-ni kuseeun, kí taa nīn sá ṅwiṅṅufikaa dal,

²¹kun puee doooo duulinya nín kílín ki dāa sāa an yuntiṅuee, an nimbinaamandi juti kaa láa cúú binib, ki kpá kí gítí cúú-bi mun.

²²Unimbɔti yaa kaa bàà bātì falaayee wiṅyi pu, unibaanti kaa bàà ṅmátí. Ama binib bin u lútì bi sá u-yabee pu ní u bātì iwiin gbanti pu.

²³«Nyunti gbantee, ubo yaa tükū-ni yii: <Meesiya bí doo,> àá <U bín lapu,> ní taa f̄o kí kíf.

²⁴Di sá yii, bin làa dāa m̄õntì yii bín di sá Meesiya n̄ Unimbɔti bɔnaatiliibee, làa dāa nyā ki ṅaān tikpaṅkpantiil n̄ maamaaci tuuṅṅi ki nyàab̄ bi yaa ṅūn̄ kí ṅmàt̄in̄ bin Unimbɔti lútèe gba.

²⁵M tükū-ni ki yóon̄ dee.

²⁶«Mín̄ puee bi yaa láa tükū-ni yii, m d̄ómin̄ ki bí kuteeunee, taa cùmaan. Bi yaa láa tí bí-ni yii, m bí dilɔn̄lɔkɔlin̄ kudiinaaa, taa f̄o kí kíf̄maan.

²⁷Kii utaa nín ṅmòò pu nyàlab báà ṅma wālee, kí kílín̄ ṅwìin̄ nyalaṅki pú kí cáá sāa ṅu-jeetilaṅki pú puee, mín̄ ní man Kinibiki dāantam dāa bí.

²⁸Laakin diwaṅkpil yaa d̄ee, niin̄ ní kaajiikub kpáfí.»

Yeesu gítintam

(Kpèè Maar 13.24-27, Luuki 21.25-28)

²⁹Yeesu gítí lī yii: «Dinimbinaamandee yaa jítì kpalaayee, ṅwìin̄ dāa kpántí dibɔmbɔndi ní uṅmal mun kaa dāa gítí pīin̄. In̄malbijaa dāa kīt̄in̄ kutaa pu ki līt̄in̄, ní ipɔn̄ in̄ bí kutaa puee ń c̄ṅkì.

³⁰Niinee ní man Kinibiki daaṅku ń nyā kí páanní kutagbɔṅu pu, ní duulinya timbuliṅ kɔkɔ ń dāa f̄o itiminsi, ní kí ká man Kinibiki ń páanní yilpu atagbanni n̄ m̄pɔn̄ n̄ tinyool.

³¹M làa t̄o m-tuuṅyi kitin̄ jaṅṅi kɔkɔ kí tin̄ sāa kutagbɔṅu n̄ kitin̄ kúntinyɔkɔ ní í búń dikantán̄kpaandi, kí kpāfi bin Unimbɔti lútèe.»

Isufi túkutam nín dàkà-ti kunyee

³²«Pìlifimaan fiigi subu nín dàkà-ti tiŋyee. Di sá yii, ni yaa ká fiigi subu tó apan ki bíi túkù tifaapɔnee, ni béetí yii kuseeu tóobiń dee.

³³Mín mbaantiim, ni yaa láa ká tin m máafi nee bíi jítée, béémaan yii m-dāantam tóobiń, m sùtì ki pìlìń kipunyɔkɔ dee.

³⁴Ibaamɔn ní m tükù-ni, waanee nib kɔkɔ kaa làa kpú kí dóó ní an bɔtee kɔkɔ ń bàń.

³⁵Kutagbɔŋu nì kitiŋ dāa bí kí kúntí, ama man bɔti kpá kí kúntí jaanjaan.»

Unimbɔti baba di nyí Yeesu gítintam yuntiŋu

(Kpèè Maar 13.32-37, Luuki 17.26-30,34-36)

³⁶«Bàà ubɔ kaa nyí ŋwiin nì kukúluu kun ni an bɔti làa bànee. Unimbɔti tuunyi in bí yilpuee kaa nyí, man u-Jipɔɔn gba kaa nyí, see Ubaati Unimbɔti baba di nyí.

³⁷Tin nèn jítì Noowa yuntiŋuee, man Kinibiki yaa làa dāā dāanee, mín mbaantiim di làa tí jítì.

³⁸Kí wàatì nnyingbeen ń bànee, binib nèn jīn ki nyù, ní ki cāab binimpoobi ki cáá bi-bisalib ki pūn ticati, áli Noowa dāa kpáàa kó meelan,

³⁹ní baa kpáàa bée kun dɔ ki cí-bee ní nnyingbeen dómiń ki yōon bi-kɔkɔ. Mín mbaantiim ní man Kinibiki yaa làa dāā dāanee, án làa ńá.

⁴⁰Bininjab bili dāa gbāa kusaaun ki kù, ní m yōon ubɔ kí yàntì un kínee.

⁴¹Binimpoobi bili mun dāa gbāa kunaau pu ki nà, ní m yōon ubɔ kí yàntì un kínee.

⁴²An puee, ní taa nín gèemmaan, kun puee naa nyí ŋwiin ŋun ní ni-Dindaan làa fàtì gítinee.

⁴³Nín nyímaan tiŋan yii, kudiidaan yaa bàà nyí kukúluu kun unaayuu làa dāā kunyeeuee, u bàà ká ki cí ní, kí taa yàntì unaayuu ń cí u-diiku.

⁴⁴Mín puee, ni mun bóntímaan kí nín cí, kun puee man Kinibiki làa dāā kukúluu kun naa dàkafi yii m làa dāanee ní.»

Utɔntɔŋkpiti nì utɔntɔmmɔnti bɔti

(Kpèè Luuki 12.41-48)

⁴⁵«Njma di sá utɔntɔnli un bí deedee ki cáá iciinee ní? Ùn di sá un u-kpiliu dū u-tɔntɔnjutiibi ki ńúbiń ú nín tì-bi tijin ŋyunti ŋun máań ú nín tì-bee.

⁴⁶An sá mmɔn ki tī utɔntɔnli gbanti u-kpiliu yaa láa fàtì bàń ki ká-u, u bíi tūn u-tundee.

⁴⁷Ibaamɔn ní m tükù-ni, ukpilee dù u-gaajawanti kɔkɔ ní kí kütì kí ɲúbín utɔntɔnlee.

⁴⁸Ama utɔntɔnlee yaa sá ukpitee, u làá dákafi yii: <M-kpiliu kaa láá yàkañ digitindi,>

⁴⁹ní ú kí ki bí gbàà u-tɔntɔnjutiibi ní u nì bidanyɔgbiliibi bí ki jìh ki nyù.

⁵⁰Niinee ní u-kpiliu ń dāá dūú túuñ-u ɲwiin nì kukúluu kun pu waa nyí yii u làá bàñee,

⁵¹ní kí dāá u-tafal ɲkpitim pu, kí pà-u mpoonnyoondambi paati. Niin ní u làá sō ní u-nyinɲi ń nīn gà tɔb kàkaka.»

Matthieu 25

Bisapɔmbi saalaa bɔti

¹«Unimbɔti Beel náa nì kii bisapɔmbi saalaa biba bin yōh bi-fitilab ki búnti kí tūɲkìñ unimpucaan calee ní.

²Bi-kansikinee biɲmoo sá bigbaambi ní biɲmoo sá biciɲfitiibi.

³Bigbaambee yōh bi-fitilab, kaa ɲúb ɲkpam ansaɲkiya pu,

⁴ama bin bin sá biciɲfitiibee yōh bi-fitilab ní ki gíti kpíl ɲkpam miba ansaɲkiya pu.

⁵Unimpucaan cal nín kaa bí bàñ malaayee ní ɲgeem cúú bisapɔmbee kɔkɔ, ní bi gèèñ.

⁶«Kunyataasiiu búmbumee, ní bi tééñ yii: <Kpèèmaan unimpucaan cal dee! Cù kí tūɲkìmaan-u!>

⁷Niinee ní bisapɔmbi saalaayee kɔkɔ fìnti ki bí ɲáɲkí bi-fitilab.

⁸Ní bisapɔɲgbaambee bí bin cáá iciinee yii: <Pōmaan-ti ni-kpamaa! Timbi fitilab bí kùù.>

⁹Ní bin cáá iciinee bí-bi yii: <Aayee, min bí timbi cee nee kaa làá bà kí kpáa nì mun. Pūtì nīn cámaan bin nyáfée cee kí dāmaan.>

¹⁰Nyunti ɲun bi búnti kí dā ɲkpamee, ní unimpucaan cal bāa, bin bóntèe nóó-u ki kó kunimpucandiin, ní bi dū kipunyɔkɔ ki pīh.

¹¹Boonee, bisapɔmbi bin kínee mun dūu bāa ki bí yī yii: <Ukpil, ukpileeee, pītī-ti!>

¹²Ní u kíf-bi yii: <Ibaamɔn ní m tükù-ni, maa nyí-ni.>»

¹³Ní Yeesu gíti lī yii: «Taa nīn gèèmmaan, kun puee naa nyí ɲwiin, kaa nyí kukúluu kun m làá dāá gítiñee.»

Bitontonliibi bita bonmantikaati

(Kpèè Luuki 19.11-27)

- 14** «Unimbɔti beel dāa bí kii uninja ubɔ nín làá cù nsan ki yíín u-tontonliibi ki dū u-gaajawanti ki ɣúbiñ-bi puee ní.
- 15** U dū nnimbifɔmu muɣmoo ki tī ubɔ, ní ki dū nnimbifɔmu muli ki tī ubɔ, ní ki dū kinimbifɔɣ kiba ki tī utataati. U pée tī báà ɣma nì u-pɔɣɣu nyɔkɔm, ní ki búntì nsan.
- 16** Dicilpu niinee, un fōō nnimbifɔmu muɣmooyee kpáàa búntì dibàntil ní ki kánní nnimbifɔmu muɣmoo ki kútì muɣmoo mun bi tī-uee pu.
- 17** Míñ ní un fōō nnimbifɔmu mulee mun kánní muli ki kútì mun bi tī-uee pu.
- 18** Ama ní un fōō kiba jee cūtì ki gbìñ mbòó ki dū u-kpiliu nimbiliɣ ki bál.
- 19** «Uninjee búntèe, ki yúntiñ tikpil. U dāa fātìi báańee ní ki yíín u-tontonliibi bí tükù-u bi nín dū u-nimbiliɣ ki ɣá kuɣee.
- 20** Ní un nìn fōō nnimbifɔmu muɣmooyee sútìñ ki bí yii: <Ukpil, a nìn tī-mi nnimbifɔmu muɣmoo, ní m dūu bāntì ki ká muɣmoo ki kútì, an sèé.>
- 21** Ní u-kpiliu bí-u yii: <An ɣāñ, a sá utontɔmmɔnti ki bí deedee! A nín ɣúb tin kaa náańee deedeeyee, m làá kàań-si á nìn kpèé tiwan tikpil. Kó man a-kpiliu mɔɣɣun!>
- 22** Ní utontonli un mun fōō nnimbifɔmu mulee dómiñ ki bí yii: <Ukpil, a nìn tī-mi nnimbifɔmu muli, ní m dūu bāntì ki ká nnimbifɔmu muli ki kútì, an sèé!>
- 23** Ní u-kpiliu bí-u yii: <An ɣāñ, a sá utontɔmmɔnti ki bí deedee. A nín ɣúb tin kaa náańee deedeeyee, m làá kàań-si á nìn kpèé tiwan tikpil. Kó man a-kpiliu mɔɣɣun!>
- 24** Ní un fōō kinimbifɔɣ kiba jee mun sútìñ ki bí yii: <Ukpil, m nyí yii a sá unil un ɔti pɔɔyee, laakin saa yāań iwamboolee niin ní a dāa cēē, ní laakin saa gbáń ki bílee niin ní a fà.
- 25** An puee m fāɣkì, ní ki cáá a-nimbiliɣ ki gbìñ kitiɣ ki dūu bál, kpèè, a-wanti sèé!>
- 26** Niinee ní u-kpiliu kíí-u yii: <Utontɔɣkpiti, uwutijoodaan ní a sá! A nín nyí yii laakin maa yāańee ní m cēē, ní laakin maa gbáń ki bílee ní m fèe,
- 27** ba pu ní saa dū m-nimbiliɣ ki ɣá-mi baɣkan? M bàà báań nee ní kí fōō m-nimbijaliɣ nì ipaati,>
- 28** ní ki bí yii: <Fōōmaan u-nimbifɔɣki kí dūú kūtì un cáá nnimbifɔmu saalaayee.
- 29** Di sá yii un kamaa yaa ɣúb tin u cááyee tiɣanee bi dāa kútì-u, ní ú nìn bí digbilin. Ama un kamaa yaa kaa ɣúb tin u cááyee tiɣanee, bi dāa fòol̃ fiíi un u cááyee ní.

³⁰Ama an yaa kìn utontonli un kaa bí tiban nee, cúúmaan-u kí tō mmɔŋki dibɔmbɔndin! Niin ní u làá nīn sūn, u-nyinŋi nīn gā tɔb kākaka.>»

Yeesu làá dāá sòon binib bɔti

³¹«Man Kinibiki yaa làa dómiń m-nyootinee nì Unimbɔti tuunŋi kɔkɔee, m làá dāá kāl m-beejal pu nì tinyool.

³²Duulinya timbuliŋ kɔkɔ dāa kpáfí m-nimbiin ní m gantí-bi kii uwanŋkpaal nín gantí ipii nì inoobu puee.

³³U làá dū ipii kí yóon m-ŋanŋiil pú, ní kí dū inoobu kí yóon m-ŋanŋan pú.

³⁴Niinee ní man ubɔti nī bí bin bí m-ŋanŋiil púee, yii: <Dāammaan, nimbi bin pu m-Baa bīnee, kí fōōmaan Dibeel din u bónti ki yóon-ni doooo duulinya kiltamee.

³⁵Di sá ŋkùm nín cúú-mi ní ni tī-mi tijin m jín, nnyinnyoo nín cáá-mi ní ni pú-mi nnyim m nyūn, m nín sá unicaan ní ni fōō-mi.

³⁶Maa nín cáá tiba kí pēē ní ni pú-mi tiwan m pēē, m nín būn ní ni kpēē-mi, m nín bí sarkan ní ni dómiń ki mānti m-pu.>

³⁷Niinee ní bin yúl nì Unimbɔti deedeeyee nī dāá kíf-mi yii: <Ti-Dindaan, ba dal ní ti ká-si ŋkùm cáá-si ní ti tī-si tijin a jín, àa nnyinnyoo cáá-si ní ti tī-si nnyim a nyūn ní?

³⁸Ba dal ní ti ká-si a sá unicaan ní ti fōō-si, àa aa cáá tiba kí pēē ní ti tī-si tiwan a pēē ní?

³⁹Ba dal ní ti ká-si a būn, àa a bí sarkan ní ti cūti ki mānti a-pu?>

⁴⁰Ní man ubɔti nī dāá kíf-bi yii: <Ibaamɔn ní m tükù-ni, ni nín pée ŋá min ki tī bin sá ŋwaamu m-naalib nee kansikin ubɔee, man ní ni ŋá ki tī.>»

⁴¹«Mín boonee ní m fātí kí tükù bin yú m-ŋanŋan púee yii: <Sútímaan niin kí wàatí-mi, mbusudambi! Nín cámaan ŋmí ŋun làá nīn wù jaanjaanee ni, ŋun bónti ki yóon Sitaan nì u-tuunŋyee!

⁴²Di sá yii ŋkùm nín cáá-mi, naa pú-mi tijin m jín. Nnyinnyoo nín cáá-mi, naa pú-mi nnyim m nyūn.

⁴³M nín sá unicaan, naa fōō-mi. Maa nín cáá tiba kí pēē, naa tī-mi tiwan m pēē. M nín būn, naa kpēē-mi, m nín bí sarkan, naa dómiń ki mānti m-pu!>

⁴⁴Niinee ní bí kíf-mi yii: <Ti-Dindaan, ba dal ní ti ká-si ŋkùm nì nnyinnyoo cáá-si, àa a sá unicaan, àa aa cáá tiba kí pēē, àa a būn, àa a bí sarkan, ní taa tūtún-si?>

⁴⁵Ní man ubɔti nī dāá kíf-bi yii: <Ibaamɔn ní m tükù-ni, ni nín kaa ŋá min ki tī ŋwaamu nee kansikin kibe, man ní naa ŋá ki tī.>

⁴⁶Ní bí dāá dū-bi kí tō ditafadaaldi din kaa cáá dikúntilee ni, ní bin yúl nì Unimbòti deedeeyee n̄ n̄n cá dimaṇfal din kaa cáá dikúntilee ni.»

Matthieu 26

Yeesu nannanliibi nín kpáfi kinyɔkɔ u-pu kí kpò-u puee

(Kpèè Maar 14.1-2, Luuki 22.1-2, Yoow 11.45-53)

¹Yeesu sòon an bɔti ki dóòyee, ní ki bí u-boonnooliibi yii:

²«Kéè ni nyí yii an kíh̄ iwiin ili dee tí j̄ Dilákatil j̄ṇaaliuaa! Niin ní bi làá dū man Kinibiki kí ṇúbiñ m-nannanliibi bí kpáá-mi ndɔpuntikaa pu.»

³Ní bisaraanṇakpilib n̄ Juuda yab tindaṇkplib kpáfi usaraanṇakpil un bi ȳi Kaayiffee naakookun,

⁴ki sòon ki bónti kí cúú Yeesu dibalin kí kpò-u.

⁵Ama ní ki l̄i yii: «Án taa n̄n sá j̄ṇaalin, án n̄n làá ṇá pu samaa n̄ taa láa ȳikì kí j̄àn-tee.»

Unimpu ubɔ yāaṇ Yeesu pu talaalu

(Kpèè Maar 14.3-9, Yoow 12.1-8)

⁶Yeesu n̄n n̄n bí Beetanii, Siimɔn un n̄n sá unyāṇbantee dumpuee,

⁷ní unimpu ubɔ sūt̄n̄ ki p̄l̄-u ki ṇúbiñ talaalum̄nti un p̄ɔ̄ kudaau tikpilee, an k̄a ditaṇkpal kpalbanyaṇwun. Nyunti ṇun Yeesu k̄a ki j̄ñ̄ tijinee, ní u kpáat̄i talaaluae ki s̄t̄i Yeesu ȳil pu.

⁸Yeesu boonnooliibi n̄n ká mimmee, an kaa m̄ɔ̄kiñ-bi, ní bi bí yii: «Ba pu ní bi bíl̄ talaalum̄nti nee m̄ñ̄?

⁹Bi bàà ṇūñ̄ kí nyāfi-u animbikpaan kí dūú yàkat̄i biwɔfibaa!»

¹⁰Yeesu gb̄l̄ bi n̄n bí ki sòon̄ t̄nyee, ní u bí l̄ñ̄-bi yii: «Ba pu ní ni páb unimpu nee m̄ñ̄? An sá ditumm̄ntiil ní u ṇá ki t̄ñ̄-mi.

¹¹Kun puee ni n̄ biwɔfib di làá n̄n p̄ee bí baabadal, ama man kaa làá n̄n bí ni-cee baabadal.

¹²U n̄n yāaṇ m-wunti pu talaalu nee, u bónti-t̄i kí s̄iñ̄ m-s̄íbitam dee.

¹³Ibaam̄n̄ ní m̄ t̄uk̄u-ni, duulinya jaṇṇi k̄ɔ̄k̄ɔ̄, laakin ní bi dāa sòon̄ tibɔm̄ntiil neeyee, bi làá dāa sòon̄ unimpu nee n̄n ṇá m̄ñ̄ nee kí n̄n t̄éet̄i u-pu.»

Juudasi dū Yeesu ki nyáfiñ u-nannanliibi

(Kpèè Maar 14.10-11, Luuki 22.3-6)

¹⁴Ní akpambal saalaa n̄ alee kansikin un bi ȳi Juudasi Isikaariyɔtee c̄t̄i ki ká bisaraanṇakplib,

¹⁵ ní ki bí-bi yii: «Ni làá tī-mi ba ní m nyàab̃ nsan ɲun ni làá dī kí cúú Yeesuee?»
Ní bi kàã animbil jìtɔmbi mmuɲku nì saalaa ki tī-u.

¹⁶ Nyunti gbantee ní Juudasi kí kí nyàab̃ nsan kí dū Yeesu kí ɲúbín-bi.

Yeesu nì u-boonnooliibi jín Dilákatil jɲaaliu

(Kpèè Maar 14.12-25, Luuki 22.7-23, Yoow 13.21-30, 1 Kɔra 11.23-26)

¹⁷ Jɲaal un bi ɲmódò kpɔɔɔb bin baa ɲá ɲkpɔɔɔnyɔkɔee wimpeepeekaɲuee,
Yeesu boonnooliibi dómín ki bālifi-u yii: «La ní a là tí bóntí-si Dilákatil jɲaaliu
jinti ní?»

¹⁸ Niinee ní u bí-bi yii, cùmaan kitiɲin ɲmɔɲɲmɔkɔ dumpu kí tükù-u yii: «Ukpil
bí yii: <M-yuntiɲu bāã ní nee, ní sii cee ní man nì m-boonnooliibi làá
jī Dilákatil jɲaaliu.>»

¹⁹ Ní bi ɲá kí Yeesu nín tükù-bi puee, ki bónti jɲaalee.

²⁰ Kujoou jóotèe, bi nì u kāl̃ ki bí jīn tijin.

²¹ Bi bí jīnee, ní u bí-bi yii: «Ibaamɔn ní m sòoñ, ni-kansikin ubɔ làá dū-mi kí tī
m-nannanliibi.»

²² Niinee kunimbaau kɔ-bi ní bi kí ki bí bālifi-u ubɔ ubɔ yii: «Ukpil, kèe an kaa
sá mamaa!»

²³ Ní Yeesu kí-bi yii: «An sá man nì un jīn disambibaantiilinee di làá dū-mi kí
ɲúbín m-nannanliibi.

²⁴ Man Kinibiki cá kí kpú ní nee, kii an nín ɲmàñ m-pu ki yóoñ miɲyee, ama
mbusu dɔ ki cí un làá dū-mi kí nyāfín m-nannanliibee! Bi yaa kaa bàà māl̃ udaan,
an bàà sɔ.»

²⁵ Ní Juudasi un bí cáá-u ki nyáfée bālifi-u yii: «Ukpil, man di làá dū-si kí tīi?»
Ní Yeesu kí-u yii: «Iiin.»

Ti-Dindaan jikaati

(Kpèè Maar 14.22-26, Luuki 22.14-20, 1 Kɔra 11.23-25)

²⁶ Nyunti ɲun bi bí ki jīnee, ní Yeesu yóoñ kpɔɔɔ ki pākā Unimbɔti, ní ki cúú gífi
ki yākatì ki tī u-boonnooliibi, ní ki bí-bi yii: «Fōō kí ɲmómaan! An di sá m-
wunti.»

²⁷ Ní ki tí yóoñ ndamam ní ki jáam̃ Unimbɔti mi-pu, ní ki dūu tī-bi, ní ki bí-bi yii:
«Ni-kɔkɔ fōō kí nyòmaan!

²⁸ An di sá m-fatikuu un nyáñ ki cáã mpèe Unimbɔti nì binib tikpil kansikin bí
ká bi-kpitii pōtamee.

²⁹ Ibaamɔn ní m tükù-ni, m pée gíti kpá kí nyò ndaam nee kí nīn cí daliɲkin man
nì ni làá dāá gíti kpāfi kí nyò ndaam min sá mpómee m-Baa Beelinee.»

³⁰ Nyunti ɲun bi gāa jɲaal laɲyi ki dóòyee, ní bi nyáñ ki búnti ɔliifi sufii jool pu.

Peetroo làá dǎá néé yìi waa nyí Yeesu

(Maar 14.26-31, Luuki 22.31-34, Yoow 13.36-38)

³¹Niinee, Yeesu bí u-boonnooliibi yìi: «Bì nín làá ǵá-mi puee làá yàntì nì-kòkò n fà-mi kunyeeu nee gba, kii Unimbòti gbòṅku nín sòòṅ kí síìṅ puee yìi: <M làá kpò upikpaal ní ipii n yàl.>

³²Ama m yaa láa fikitèe, m làá lǐntì kí cùú cīití-ni Galiilee».

³³Ní Peetroo kíf-u yìi: «Báà bi-kòkò yaa féén-si, man kpá kí fá-si jaanjaan!»

³⁴Ní Yeesu bí-u yìi: «Ibaamṅ nì m tükù-si, dín nyeeku gba, kí wàatì ukooja n bāakèe, a làá néé mita ní yìi saa nyí-mi.»

³⁵Ní Peetroo kíf-u yìi: «Báà an yaa sá-mi ṅkúm, man nì si làá kpú, man kpá kí néé yìi maa nyí-si!» Ní u-boonnooliibi bin kòkò kíṅee mun lī mín mbaantiim.

Yeesu bí Geetiseemanee kí mēé Unimbòti

(Kpèè Maar 14.32-42, Luuki 22.39-46)

³⁶Niinee ní Yeesu nì u-boonnooliibi bàñ laakin bi yìi Geetiseemaneeeyee, ní u bí-bi yìi: «Kàlmaan doo, man làá cù nyòkòpu doo kí mēè.»

³⁷Ní u kpáàn Peetroo nì Seebeedee jipòmbi liitil. Niinee, u kíf kí kpáàa bíi gbìl dinimbinaamandi nì kunimbaau pu,

³⁸ní kí bí-bi yìi: «Kunimbaau kó-mi tikpil, kí càṅ-mi ṅkúmin! Nín kāmaan doo kí nín wāl kí taa gèèṅ!»

³⁹Ní Yeesu sùtì nyòkòpu fiii ní kí tātì dōòṅ dicincibil ní kí bíi mēé yìi: «M-Baa, falaanyòkaa nee yaan ṅṁṅ kí kàkatì kí wàatì-mi! Ama, mìn sii lèe nín ǵá, án taa ǵá mìn man lèe.»

⁴⁰Ní u fātì gítìṅ u-boonnooliibi bitee cee kí ká bi dō kí gèèṅ, ní u bí Peetroo yìi: «Naa kpáàa ṅṁṅ man nì nì n kàl kukúbambaantiiu kpaṅkpam ní taa gèèṅaaa?

⁴¹Fintìmaan kí nín mēé, án nín làá ǵá pu ni yaa kó icòṅkinee ní taa lítée. Unil bàà cáá nlandòkòṁṁnti, ama ní kí bí iwòfin.»

⁴²Ní Yeesu fātì tí nín gítì nliliitiim kí tí mēé yìi: «M-Baa, an yaa sá yìi m yaa kaa nyūṅ falaa nee waa ṅṁṅ kí jītée, a nín là puee ní n ǵá!»

⁴³Ní u fātì tí nín gítìṅ kí bāaṅee, bi tí dō kí gèèṅ, kun puee ṅgeem nín cáá-bi tikpil.

⁴⁴Ní u gítì tí yāntì-bi kí fātì nín gítì ntataatiim, kí tí mēé kí būsì tibòbaantiil.

⁴⁵Mín boonee u fātì nín gítìṅ u-boonnooliibi cee, ní kí bí-bi yìi: «Ni dō kí gèèṅ kí ṅṁṅfāa! Kpèè, kukúluu kun bi làá dū man Kinibiki kí nyāfìṅ binikpitibee bāaṅ ní nee.

⁴⁶Yìkì, tí nín cámaan! Un làá dū-mi kí nyāfèe di bāaṅ nee!»

Bi cúú Yeesu

(Kpèè Maar 14.43-50, Luuki 22.47-53, Yoow 18.2-11)

⁴⁷Yeesu kaa láá sòòñ ki ñmíl, ní u-kpambaliñ saalaa nì alee kansikin un bi yí Juudasee bāań u nì kunipaau nòón ki ñúbiń njimu nì atambon. Bisaraaṅakpilib nì Juuda yab tindaṅkplib di nìn túnńi-bi.

⁴⁸Ún un làá dū Yeesu kí nyāfèe nìn tīń-bi kudaanṅu yii: «Un m yaa tin jáam ki kpàlee, un ni nyàabee dee, ní cúú-u!»

⁴⁹Dicilpu niinee, u sùtì ki plĩ Yeesu, ki bí-u yii: «Ukpil, a-jooku!» ní ki kpāl-u.

⁵⁰Ní Yeesu bí-u yii: «M-bɔɔ, ṅá tin pú a dómińee!» Niinee ní binibee dómiń ki cúú Yeesu.

⁵¹Bin nìn bí Yeesu ceeyee kansikin ubɔ fɔfi u-tàataajiki ní ki gāa ki wúkutì usaraaṅakpil tontonliu tafal.

⁵²Ní Yeesu bí-u yii: «Gíń a-tàataajiki kí fúuń kujitooun, kun puee bin kɔkɔ yaa yōon njimuee, njimu di làá dāa kpò bidambi.

⁵³A nyí yii maan ṅūn kí yíń m-Baa ń jòon-mi, ní ú tīń-mi niin niin ituun kutukub kutukubaaa?

⁵⁴Ama, m yaa ṅá mimmee, mana ní Unimbɔti gbɔṅku nín sòon ki síń m-pu miṅyee làá ṅmā kí ṅá?»

⁵⁵Niinee ní u fātì bí kunipaau ee yii: «M sá unikpiti naaa? Ba pu ní ni ñúbiń ntàataajimu nì atambon kí dāa cúú-mi! Baabadal m kàal kunimbɔtidiin ki dākà, ba pu ní naa cúú-mi niin?

⁵⁶Ama tin bí nee kɔkɔ bāań, án ṅá kii Unimbɔti bɔnaatiliibi nín ṅmāń ki síń m-pu miṅyee.» Niinee ní u-boonnooliibi kɔkɔ sán ki fá-u.

Bi cáá Yeesu ibɔsoon Juuda yab kpilib cee

(Kpèè Maar 14.53-65, Luuki 22.54-55,63-71, Yoow 18.12-14,19-24)

⁵⁷Bin nìn cúú Yeesuee cáá-u ki cūnnì usaraaṅakpil Kaayiifi dumpu, niin ní bimaradakaliibi nì bitindaṅkplib nìn kpáfi.

⁵⁸Ní Peetroo táá Yeesu aboon aboon ki tin bàń usaraaṅakpil dumpu ki kāl u-tontonliibi cee kí kpèè án nín làá kúntí miṅyee.

⁵⁹Bisaraaṅakplib nì bibɔsoonliibi bin kɔkɔ kíńee bí nyàab un làá ká nnyimɔn ṅubɔ kí sòon u-pu bí ká nnaakpal kí kpò-uee.

⁶⁰Ama, nì min kɔkɔ binib dómiń kupaa u ki cáań inyimɔn seerab ki tún u-puee, báa ubɔ yɔu kaa kāl. Boonee ní bili dómiń ki bí yii:

⁶¹«Kijapaai nee bí yii, ún ṅūn kí wī kunimbɔtidii kí fātí mā-ku iwiin ita.»

⁶²Niinee ní usaraaṅakpil yíkì ki bí Yeesu yii: «Binib nee nín bí ki sòon a-pu miṅyee, ba ṅá ní saa kííkí ní?»

⁶³Ama ní Yeesu ɲmí-bi fɔɲfɔɲ. Ní usaraaɲakpil gíti bí-u yíi: «Nì Unimbɔti un bí dimaɲfalinee ní m pūtì ki tī-si, á tükù-ti a yaa sá Meesiya, ki sá Unimbɔti Jipɔɔn!»

⁶⁴Ní Yeesu kíf-u yíi: «Mín ní a lī nee. Ama m tükù-ni yíi, kí yòòɲ kɔɲkɔnnée, ni làá ká man Kinibiki ká Mpɔɲkɔdaan ɲaɲgiil pú, ki làá dāá ká m nyánní yilpu atagbanni ki dòòɲ.»

⁶⁵Niinee, usaraaɲakpil dáál ki cáti tiwan tin u pēēyee, ní ki bí yíi: «U ɲèèɲ nì Unimbɔti ní! Tí gíti nyàab seeradambi kí ɲá ba? Nimbi ni-ba, ni gbīl u nín ɲèèɲ nì Unimbɔtee.

⁶⁶Ni ká yíi ba?» Ní bi kíf-u yíi: «U máaɲ ɲkúm ní!»

⁶⁷Niinee ní bi kíl ki tíl timɔtan ki làbiti u-nimbiin ní ki gbáà-u aɲaɲkul, ní biba mun fátí-u itampa

⁶⁸ki lì-u yíi: «Sii un bí yíi a sá un Unimbɔti lēē ki túnnée, dākà yíi a sá Unimbɔti bɔnaatiliu, tükù-ti un di fáá-see!»

Peetroo néé yíi waa nyí Yeesu

(Maar 14.66-72, Luuki 22.56-62, Yoow 18.15-18,25-27)

⁶⁹Nyunti ɲun Peetroo nyáɲ mmɔɲki ki ká dicindinee, usapɔɔn ubɔ un bí niin ki tūɲ ditundee sútɲ ki píl-u, ní ki bí-u yíi: «A mun nèn bí Yeesu Galiilee yɔuee cee ní!»

⁷⁰Ní Peetroo néé báà ɲma nimbiin yíi: «Maa nyí tibɔti tin a sòòɲ nee.»

⁷¹U còom ki cá kipunyɔkɔ watil púee, ní usapɔɔn ubɔ mun gíti ká-u, ní ki tükū bin bí niinee yíi: «Kijapaai nee mun nèn bí Yeesu Naasaareeti yɔuee cee ní.»

⁷²Ní Peetroo gíti tí néé ki pūtì yíi: «Maa nyí uninja gbanti!»

⁷³An kútì fiiyee, bin bí niinee mun sútɲ u-cee ní ki bí-u yíi: «A mun lafun sá binib bin nóó-uee kansikin ubɔ ní, a-sòontam dākà mín.»

⁷⁴Niinee ní u kín ki bí pūtì ki títí yíi: «Maa pée nyí kijapaai nee!» Kpalaayee, ní ukooja báakì.

⁷⁵Niinee ní Peetroo téetì dinyɔɔbundi din Yeesu bàà lī-uee, yíi: «Kí wàatì ukooja ɲ bāakèe, a làá néé ɲfunyɔm mita yíi saa nyí-mi.» Ní u nyáɲ ki sún ki yáɲɲkì.

Matthieu 27

Bi cáá Yeesu ki cūnni Piilati cee

(Kpèè Maar 15.1, Luuki 23.1-2, Yoow 18.28-32)

¹Kutaafaau pòlpɔlee, bisaraaɲakpilíb kɔkɔ nì Juuda yab tindaɲkpilib kpáfi ki sòòɲ bi nín làá dī nsan ɲun pu ní kí kpò Yeesuee.

²Ní bi bóob-u ɲɲmii ki cáá-u ki ɲúbìɲ gɔmina Piilati.

Juudasi kūū u-ba

(Kpèè Atuun 1.18-19)

³Juudasi un nìn dū Yeesu ki nyáfèe nín ká yii bi làá kpò Yeesuee, ní u-pòbil bíl tin u nées pu, ní u cáán animbil jitombi mmun̄ku nì saalaayee ki gíh̄n ki tī bisaraan̄akpilib nì Juuda yab tindaṅkpilib,

⁴ní ki bí-bi yii: «M ná ikpiti ní ki dū un kaa ná tibe ki tī ní kpò!» Ní bín kíf-u yii: «An ká timbi la? Sii nì a-boti dee!»

⁵Ní Juudasi dū animbilee ki yāl kunimbōtidiin, ní ki cūtī lúnti u-ba ṅṅmii ki kp̄l.

⁶Niinee bisaraan̄akpilib cūtī ki tōō animbilee, ní ki bí yii: «Ti-marau kaa pú-ti nsan tí dū an nimbiliṅee kí ná kunimbōtidii nimbiliṅ dakaaun, kun puee an sá fatiku nimbiliṅ ní.»

⁷Ní bi sòōn ki gbil̄n tōb, ní ki dū animbilee ki dá uyōōmaati ubo kpaabu ki dūu ná binicambi ceeku.

⁸An puee, bi yī bukpa gbanti yii «Fatiku kpaabu» áli nìn dín.

⁹An ná kii Unimbōti bōnaatiliu Yeereemii nín nìn sòōn puee dee yii: «Ní bi fōō animbil jitombi mmun̄ku nì saalaa ṅin Isirayeel yab nìn kíf yii bí pà u-puee,

¹⁰ní ki dū an nimbiliṅ ki dá uyōōmaati kpaabu, kii ti-Dindaan nín nìn tūkū-mi puee.»

Piilati bālifi Yeesu tiboti

(Kpèè Maar 15.2-5, Luuki 23.3-5, Yoow 18.33-38)

¹¹Bi cáá Yeesu gōmina nimbiin, ní gōmina bālifi-u yii: «Sii di sá Juuda yab bōtiuaaa?» Ní Yeesu kíf-u yii: «Mín ní a lī nee.»

¹²Ama, bisaraan̄akpilib nì Juuda yab tindaṅkpilib nín dū tiboti tin ki tún̄ u-puee, waa gātī báà tiba.

¹³Ní gōmina Piilati bí-u yii: «Aa gb̄l̄ tin kōkō bi sòōn ki tūntí a-puee níi?»

¹⁴Ama Yeesu kaa pée gātī-u báà tiba an poon, ní an mōtī bākatiṅ gōmina tikpil.

Piilati dū Yeesu ki tī bí kpò

(Kpèè Maar 15.6-20, Luuki 23.13-25, Yoow 18.38-19.16)

¹⁵Dilákatil jijaaliu kamaayee, gōmina nìn gīntí usarkadaan un samaa kōkō yaa bālifèe ní kí líí.

¹⁶Nyunti gbantee usarkadaan ubo nìn bí un pu báà ṅma pée nyée, bi yī-u Baaraabaasi.

¹⁷Ní Piilati bālifi samaa un nìn kpáfèe yii: «ṅma ní ni là m̄ gíh̄n kí líí, Baaraabaasaa, Yeesu un bi yī yii Kriisitooyee?»

¹⁸Di sá yii u nìn nyí yii nnimbidiki ṅun bi cáá Yeesu puee di yì-ti ní bi cáán-u ki ṅúbiṅ-u.

¹⁹Nyunti nun u kā ibɔsoon puee, ní u-nimpuu túnní bí tükù-u yii: «Á taa pée cèèh deedeedaan nee bɔtin! Di sá yii m jín u-pu falaa tikpil kudamintiiun dín.»

²⁰Ní bisaraanɔkpilib nì Juuda yab tindaɔkpilib téé kunipaau n lè yii bi là bí gíh Baaraabaasi kí líí kí kpò Yeesu.

²¹Ní gɔmina fātì tí būsì ki bālifi-bi yii: «Binib bili nee kansikinee, nma ní ni là m gíh kí líí ní?» Ní bi kíí-u yii: «Baaraabaasi ní ti là á gíh kí líí!»

²²Ní u fātì bālifi-bi yii: «Kin, m làá nà Yeesu un bi yíi yii Kriisitooyee ún mana?» Ní bi-kòkò kíí yii: «Bí kpáá-u ndɔpuntikaa pu!»

²³Ní u bālifi-bi yii: «Mimmee, ba kpitii ní u nà?» Ama ní bi mòtì kũuntí mpon yii: «Bí kpáá-u ndɔpuntikaa pu!»

²⁴Gɔmina Piilati ká yii waa ti nũh kí nà tiba, fikil fikil mòtì bíi wĩntée, ní u yòoh nnyim ki fĩtì u-nalìi samaa kòkò nimbiin, ní ki bí yii: «Maa bí uninja nee kúm poon, ni nì ni-bɔti dee!»

²⁵Ní kunipaau ee kòkò kíí yii: «U-kpuulool n lúntí timbi nì ti-biyaamu pu!»

²⁶Niinee ní gɔmina gíh Baaraabaasi ki lĩ, ní ki yāntì bi gbán Yeesu anaalab, ní ki dũ-u ki tĩ bí cáá-u kí kpáá ndɔpuntikaa pu.

Soojab bēl Yeesu

(Kpèè Maar 15.16-20, Yoow 19.2-3)

²⁷Niinee ní Piilati soojab cáá Yeesu ki kón gɔmina cindi poon, ní ki yíh disoojakitil kòkò dómín ki kpáfi.

²⁸Bi nìn pēetì u-wanti ní ki dũ dibɔkutimandi cínçin ki pēh-u.

²⁹Bi nìn dũ ikun̄kum ki lũh kibeeɔulii ki cíkin-u, ki dũ n̄kpandɔ ki n̄ubiñ u-n̄anḡiil, ní ki kìn ki gbàantí u-nimbiin ki bēl-u yii: «Tì jáań-si, Juuda yab bɔtiu!»

³⁰Ní ki tĩl timɔtan ki làbitì-u, ki fòl̄ n̄kpandɔee ki cáá fátí u-yil.

³¹Bi bēl-u mín ki dóòyee, ní ki cúú dibɔkutimandee ki pēetì-u, ní ki gíh ún u-ba wanti ki pēh-u, ní ki cáá-u ki búntì kí tin kpáá ndɔpuntikaa pu.

Bi kpáá Yeesu ndɔpuntikaa pu

(Kpèè Maar 15.21-32, Luuki 23.26-43, Yoow 19.17-27)

³²Bi nyán ki cée, ki tú uninja ubɔ nsanni u sá Siireen tin̄kin, bi yíi-u Siimɔn. Bi nìn páb-u ú fò Yeesu dɔpuntikaan̄u kí bùkuñ.

³³Bi nìn cáá Yeesu ki bānnì laakin bi yíi Gɔlgotee, an taapu sá yii: «Kuyikpabiku lan̄ki.»

³⁴Bi nìn dũ n̄kaam ki n̄mālīm ndamam poon ki tĩ-u ú nyò. U dákée ní ki yíi, kaa nyũh.

³⁵Ní bi dũ-u ki kpáá ndɔpuntikaa pu, ní ki tó kasi ki yākatì u-bɔkutin̄,

⁵⁴Room soojakpiliu nì u-yab bin nìn cí Yeesuee nín ká kitin cìhkitam nì tin kòkò pée jítèe, ní tifaandi cúú-bi tikpil ní bi lī yii: «Tinman, kijapaaí nee lafun sá Unimbòti Jipɔɔn ní.»

⁵⁵Binimpoobi kupaau mun nìn yú ndan ki kpèèñ. Bi nìn céènní-u doooo Galiilee ní ki tútúh-u atuun.

⁵⁶Maarii un sá Magidalaa tinkee nì Maarii un sá Yakubu nì Jooseefi nee, nì Seebeedee jipɔmbi na nìn bí bi-kansikin.

Bi nín síb Yeesu puee

(Kpèè Maar 15.42-47, Luuki 23.50-56, Yoow 19.38-42)

⁵⁷Kujoou jóotèe, ní ugaaja ubɔ dómíñ laakin bi nìn kpáá Yeesuee, bi yí-u Jooseefi, u sá Arimatee tinkin. U mun nìn sá Yeesu boonooliu.

⁵⁸Ní u cùtì ki ká Piilati, ní ki mēē-u nsan kí yòoñ Yeesu wunti, ní Piilati bí yii bí dūú tī-u.

⁵⁹Ní u cùtì yòoñ, ki nyàāb ñaapiin mpɔɔn ki dūu fīn-u,

⁶⁰ní ki cáa ñá u-kaakupɔndi din u nìn lùkū ditanɔpalinee poon, ní ki binti ditanɔpakpaandi diba ki pīñ dikaakul nyɔkɔpu, ní ki búntì.

⁶¹Maarii un sá Magidalaa tinkee nì Maarii un kíñee mun nìn cùtì ki ká ki pīl dikaakulee nyɔkɔpu.

Bi cíitì Yeesu kaakul

⁶²Bi bóntì ñwiññufikaa kutaa wúntèe, ní bisaraañakpilil nì Fariisab nóó dicilpu ki cùtì ká Piilati,

⁶³ní ki bí-u yii: «Ukpil, ti téetí yii unyimɔndaan nee nín nìn dáá bí dimañfalinee u nìn bí yii, u yaa kpíyee, winta dalee u làá fikitì.

⁶⁴Mín puee, yàntì soojab n cù kí cíití u-kaakul áli iwiin ita, án nín làá ñá pu u-boonnooliibi n taa dāāñ kí yò u-wunti kí tükú samaa yii u fikitèe: mimmee, nnyimɔn gbanti ñúñ dāa pɔókí kí jītín mpeepeekaa.»

⁶⁵Ní Piilati kíí-bi yii «Ni cáá soojabaa! Cáámaan-bi bí cíití u-kaakul ni nín là puee.»

⁶⁶Ní bi dū kudaanɔu ki nákáñ ditanɔpalee pu ubɔ yaa gbēēyee bí bée, ní ki cáá soojab ki cíitì.

Matthieu 28

Yeesu fikititam

(Kpèè Maar 16.1-8, Luuki 24.1-12, Yoow 20.1-10)

¹Ñwiññufikaa jítì ku wúntì kɔɔsil ntaafaabɔmbɔminee, Maarii un sá Magidalaa tinkee, nì Maarii un kíñee cùtì kí kpèè dikaakul.

²Kpalaayee kitiŋ cīŋkì tikpil, ní Unimbɔti tuuŋɔ ɲubɔ nyánní yilpu ki dómiń ki cúú ditanƙpakpaandee ki binti ní ki kāl di-pu.

³U nín jìl kii ntaanɲmɔɲmɔee, ní u-wampeenkaati pīiń kánkaŋ.

⁴Soojab nín wál-uee, ní bi fāŋkì tikpil, bi-wunti bí jìkì ní bi fìkì.

⁵Ní Unimbɔti tuuŋɔuee bí binimpoobee yii: «Nimbi taa fāŋkìmaan! M nyí ni nín nyàab Yeesu un bi kpáá ndɔpuntikaa puee.

⁶Waa bí doo, u fikitì, kii u nín nín pée lī puee. Dāań kí kpèèmaan laakin u nín dōee,

⁷kí nín cámaan malaa, kí tükù u-boonnooliibi yii u fikitì ditanƙpiilin. U làá lĩtĩ kí cù Galiilee, niin ní ni làá tin ká-u. Tin m cáá kí tükù-nee dee.»

⁸Niinee ní bín búnti malaa, tifaandi nì dipɔɔpiŋkpaandi kɔkɔ ɲmāl, ki sán ki cá kí cáá dinyɔɔbundee kí tükù Yeesu boonnooliibi.

⁹Niin kpala ní Yeesu tú-bi nsan ní ki jáam-bi, ní bi sùtì ki pìl-u ní ki tātì gbāań u-taaji taapu ki jáam-u.

¹⁰Ní Yeesu bí-bi yii: «Taa fāŋkìmaan! Cù kí tükùmaan m-nabiyaamu yii bí nín cá Galiilee. Niin ní bi làá tin ká-mi.»

Soojab máafi tin bi kée

¹¹Nyunti ɲun binimpoobee dáá bí nsanni ki cée, ní soojab bin nín cí dikaakulee biba cùtì kitiŋin ki máafi bisaraanƙpilil tin jítèe kɔkɔ.

¹²Ní bín kpáfi Juuda yab tindaŋkpilib ki sòoń ki gbìlìń tɔb, ní ki nyàab kunimbighaau ki ɲéeɓ soojab nyɔmmu,

¹³ní ki tükù-bi yii: «Ní lĩ yii, kunyeeu timbi dō ki gèeńee, ní u-boonnooliibi dómiń ki yùń u-wunti.

¹⁴Báa gɔmina yaa gbìlāaa, timbi làá sòkɔl-u kí nyāntí-ni tibɔtin.»

¹⁵Ní soojab fōo animbil, ní ki ɲá bi nín bí bí ɲá puee. Ní an botee gbìtì Juuda yab kansikin ki dāa sāa dín.

Yeesu boonnooliibi ká-u

(Kpèè Maar 16.14-18, Luuki 24.36-49, Yoow 20.19-23)

¹⁶Yeesu boonnooliibi saalaa nì ubɔee búnti Galiilee gbantaŋki kiba pu, laakin Yeesu nín bí bí kintí-uee.

¹⁷Bi nín ká-uee, ní bi gbāań ki jáam-u, ama nì mìn kɔkɔee, bi-kansikin biba nín dàkafi mili mili.

¹⁸Ní Yeesu sùtìń ki sòoń nì bi, yii: «M fōo yilpu nì taapu kɔkɔ pu mɔɔn.

¹⁹Míh puee, nín cámaan atimbun kɔkɔ nib cee kí dū-bi kí kpántí m-boonnooliibi, kí fàl-bi Unimbɔti nyim, Ubaati, nì man u-Jipɔɔn nì Circir Fam yindi pu.

²⁰Ní dākà-bi bí nīn ɣúb tin kɔkɔ m tī-ni ní ɣée. Ní nīn nyí yii m bí ni-cee baabadal áli duulinya kúntitam.»

Marc

Marc 1

Yoowaneesi unyinfaldi sòon Unimbɔti ɔti

(Maat 3.1-12, Luuki 3.1-9,15-17, Yoow 1.19-28)

- ¹Tibɔmɔntiil tin sòon Yeesu Kriisitoo Unimbɔti Jipɔɔn puee kílilaŋki sèé.
- ²Yeesaya Unimbɔti ɔnaatiliu nèn ŋmàñ u-gbɔŋku poon ki síh, yii: Unimbɔti bí yii: «M-tuunŋu sèé! M túnní-ŋu ŋú lɛntíñ a-nyɔkɔpu kí dāá ŋāŋkì-si nsan.
- ³M-tuunŋuee di báakí kuteeun yii: Bóntímaan ti-Dindaan saŋŋu, kí tàntímaan u-sàmbiyaamu kí cīití-u!»
- ⁴Ntuunee di sá un bi yí Yoowaneesi u kóò kuteeun ki fùul binib Unimbɔti nyimee. U nèn báakí ki tükù binib yii: «Kpántímaan ni-bimbim kí yàntí bí fàl-ni nnyim, Unimbɔti n dū ni-kpitii kí pɔ-ni.»
- ⁵Ní Juudee watil pú yab nì Jeerusaleem tiŋkin nib kɔkɔ nèn cá Yoowaneesi cee. Bi nèn biití bi-kpitii pu, ní u fùul-bi Unimbɔti nyim Jɔɔdan buŋŋun.
- ⁶Yoowaneesi gbanti nèn pēē ugutaamu kuti ɔkutil ní ki gbìñ ŋgbān dambalau. U nèn ŋmòò inaakitoon nì tisiil ní. U nèn báakí ki lì yii:
- ⁷«Uɔ bí m-boon ki tóobiñ ki cáá mpɔn ki jítiñ man. Maa sàafi kí nīn sá u-yumbuu kí sóntí kí kútí u-naataaŋmiii gba.
- ⁸Nì nnyim ní m cáa fùul-ni, ama ùn làá dāá dū Circir Fam ní kí fàl-ni.»

Bi fùl Yeesu Unimbɔti nyim

(Kpèè Maat 3.13–4.11, Luuki 3.21-22, 4.1-13)

- ⁹Nyunti gbantee, Yeesu nyánní Galiilee tiŋki kin bi yí Naasaareetee, ki dómiñ Yoowaneesi fùl-u Jɔɔdan buŋŋun.
  - ¹⁰Yoowaneesi nín fùl-u ki dóò u nyēēñ nnyiminee, ní u wál kutagbɔŋu pīiti ní Unimbɔti Fam kpákatíñ kii dibeenanjilee ki tókɔn u-pu,
  - ¹¹ní u gbìl Unimbɔti sòoní kutaa pu ki lī yii: «Sii di sá m-Jipɔɔn un m néēñ tikpilee! M-pɔbil fáatí-si.»
  - ¹²Kpalaa niinee ní Unimbɔti Fam yānti u cūti kuteeun.
  - ¹³U nèn ŋá kuteeun iwiin imunŋu ili ní Sitaan cóŋkì-u. U nì ipeel di nèn kíñ ki bí, ní Unimbɔti tuunŋi bí u-cee ki kèetí-u.
- Yeesu yíñ bijɔncuuliibi binaa**
(Kpèè Maat 4.12-22, Luuki 4.14-15, 5.1-11)
- ¹⁴Bi nèn cúú Yoowaneesi ki pīñ kudii. Míñ boonee ní Yeesu cūti Galiilee ki kí ki bíi sòon Unimbɔti ɔmɔntiiti ki tükù-bi yii:

¹⁵«Nyunti bāań. Unimbɔti Beel sùtì ki pìlìń-ni. Fámaan ni-kpitii kí fōōmaan tibɔmɔntiil nee kí kíf!»

¹⁶Nwiin ɣubɔ, Yeesu bí kpàkań Galiilee mɔɔlee ní ki ká bijɔncuuliibi bili, Siimɔn nì u-naal Andree bí ki tòó kulaanɣu dimɔɔlin.

¹⁷Ní Yeesu bí-bi yii: «Dāá nīn nóómaan-mi. Ni sá bi-jɔncuuliibi ní, ama m làà dū-ni kí kpántí bin nyàabìń binib ki cāabìń m-ceeyee.»

¹⁸Ní bi yāntì bi-laanti dicilpu niin ki táá-u.

¹⁹U cōom ki cūtì ndan fiiyee, ní ki gíti ká Seebeedee jipɔmbi Yakubu nì Yoowaneesi ká buɣalimbun ki ɣánkí tilaandi.

²⁰Kpalaa niinee ní Yeesu yíń-bi ní bi yāntì bi-baa Seebeedee nì bitɔntɔnliibi buɣalimbun ki táá-u.

Yeesu cáań uwaati ubɔ Kapeernayum

(Kpèè Luuki 4.31-37)

²¹Yeesu nì u-boonnooliibi cūtì Kapeernayum tɪŋkin. Nwiɣɣunɣikaa bāańee, ní Yeesu kó kukpafidiin ki kíf ki bí dākà binib Unimbɔti bɔti.

²²Binib bin nīn bí pílifìń-uee nīn bākatì tikpil nì u-dàkatam. Kun puee u-dàkatam nīn cáá mɔn kaa náań nì bimaradakaliibi yam.

²³Kpalaa niinee, unil ubɔ un pu arasinii kēe téen kukpafidiin niin yii:

²⁴«Yeesu Naasaareeti yɔu, a nyàab-ti nì tilati ní? A dómiń kí kúntí-ti níi? M nyí un ní a sée! A sá circirdaan un nyánní Unimbɔti ceeyee ní!»

²⁵Ní Yeesu kpātì arasiniiyee pu, yii: «Á ɣmílee kí nyā uninja nee ni!»

²⁶Ní arasinii yāntì uninjee wunti fáá dijinjikil ɣkpitim pu, ní u tīl mbiil mɔn, ní ki nyáń u-ni.

²⁷Báa ɣma bākatì sèeee, ní ki bàlifì tɔb yii: «Ba bɔti ní ti nín ká na? Tibɔcan sèé! Nì mɔn ní u pūn kinyɔkɔ ki kpáań arasiniiibi bí nyā, ní bi pílifìń-u!»

²⁸Ní Yeesu yindi gbìtì kpala Galiilee jaɣɣi kɔkɔn.

Yeesu cáań bibunliibi tikpil

(Kpèè Maat 8.14-17, Luuki 4.38-41)

²⁹Bi nyáń kukpafidiin kpalaayee ní u nì Yakubu nì Yoowaneesi búntì Siimɔn nì Andree dumpu.

³⁰Siimɔn nimpuu na nīn būn ki dō u-wunti píl kpaɣkpam. Bi bàń kpalaayee ní bi tükü Yeesu unimpuee bumbunti pu,

³¹ní u kó unimpuee cee ki cúú u-ɣal ki yáatì-u ki kāań. Niin ní u-wunti sōɣkì ní u pɔɔkì, ní u yíkì ki kíf ki bí ɣáań tijin kí tī-bi.

³²Kujoou, ɲwiiñ jéetèe, bi cūnni Yeesu cee bibunliibi nì binib bin pu arasiniibi kēe kɔkɔ,

³³ní kitiŋin yab kɔkɔ kóoñ ki kpáfi kudii kun ni u nì bée nyɔkɔpu.

³⁴Binib kupaau nì bũh igbaŋween nín bí pu i-ba i-bee ní u cáañ-bi, ní ki jìñ arasiniibi tikpil ki nyánti, kaa pú-bi kinyɔkɔ bí sòoñ, kun puee bi nì nyí un ní u sée.

Yeesu yiiñ ki dākā Unimbɔti ɔti Galiilee timmun

(Kpèè Luuki 4.42-44)

³⁵Kutaa wúnti ntaafaabɔmbɔminee Yeesu péé ki nyán ki búnti ɲkpaanceeti kumoon kí mèè Unimbɔti.

³⁶Siimɔn nì u-jutiibi nì cūti bí nyàab-u.

³⁷Bi ká-uee, ní ki bí-u yii: «Báa ɲma bí nyàab-si.»

³⁸Ní u kíf-bi yii: «Tí cùmaan ntingbamu mun kíñee mun poon, m sòoñ nì bi mun Unimbɔti ɔti. Mìn pu ní m dómiñ kitiŋ pu.»

³⁹Ní u cūti ki mǎnti Galiilee jaŋgi kɔkɔ ki sòoñ Unimbɔti ɔti akpafidiinni ní ki jìñ arasiniibi biwaatiibi pu.

Yeesu cáañ unyangbanti ubɔ

(Kpèè Maat 8.1-4, Luuki 5.12-16)

⁴⁰Ŋwiin ɲubɔee, uninja ubɔ dómiñ Yeesu cee u-wunti pín dinyangbandi. U gbāañ Yeesu nimbiin ní ki gbāam-u ki lī yii: «A yaa là, a ɲũh kí cáañ-mi m-wunti n̄ ɲāŋkì.»

⁴¹Ní Yeesu sún u-saai ki tǎnti u-ɲal ki gbēe-u ní ki bí-u yii: «M là! Pɔɔkìñ.»

⁴²Niinee, dinyangbandi kpáaa wǎŋkì, ní u-wunti ɲāŋkì.

⁴³Yeesu ɲée, ní ki jìñ-u ú fǎtí gítí malaa,

⁴⁴ní ki kpáafi-u tiŋan ki lī yii: «Taa péé tükù báa ubɔ tibɔti nee. Cáa a-ba kí dākà usaraaŋal, kí ɲá saraa kii Mooyiisi marau nín lī puee kí dākà yii a pɔkì an n̄n sá-bi seera.»

⁴⁵Nì min kɔkɔ bi kpáafi-uee, u nín péé búntèe, u kí ki máafi báa ɲma tin jíti u-puee, ki yǎnti tibɔti gbīti ilaan kɔkɔ. An puee, Yeesu kaa nì gítí ɲũh kí kó kitiŋ poon binib kansikin. U nì kín ki bí ikpaanceeti ní binib nyēēñ ajan kɔkɔ pu ki dòoñ u-cee.

Marc 2

Yeesu cáañ ufalinfaan ubɔ

(Kpèè Maat 9.1-8, Luuki 5.17-26)

¹Iwiin iba boonee, Yeesu nì gítí Kapeernayum, ní binib gbīl yii u bí mmɔŋki.

²Kunipaau nèn dómiń ki kpáfi u-cee kudiin, ní mpaan kaa ti kpáàa bí kipunyɔkɔpu gba. U nèn bíi sòòh nì bi Unimbɔti ɔti ní.

³Ní bininjab binaa túnní ufalińfaan ubɔ ki cáah u-cee.

⁴Nniwíin puee, baa nèn ńún kí píl Yeesu. Míh puee, bi nèn jóh ki cíl kudii yilpu ki bíiti laakin Yeesu bée, ní ki dū ufalińfaan nì nlún ki díh dibùndee ni ki sīntiń ki bíl.

⁵Yeesu nín ká binib gbanti fōō ki kíf yii u ńūh kí cáah ubunlee, ní u tūkū ufalińfaanee yii: «M-biki, m dū a-kpitii ki pú-si.»

⁶Bimaradakaliibi biba nèn kā niin ki dàkafi bi-pɔbilińin yii:

⁷«Ba pu ní uninja nee lì míh? U ńèh nì Unimbɔti ní. Ubɔ kaa ńūh kí dū ikpiti kí pō, asee Unimbɔti baba.»

⁸Niinee Yeesu bée bi-landɔkɔŋu ní ki bālifi-bi yii: «Ba pu ní ni dàkafi míh ni-pɔbilińin?

⁹Ba di kaa pō dilil ní? Á tūkū ufalińfaan yii: <A ká a-kpitii pōtam> di kaa pō dilil naaa, <Yòoh a-lúŋŋu kí nīn còom> di kaa pō ní?

¹⁰Ama ní bée yii man Kinibiki cáá mpɔn kitiŋ pu kí dū unil kpitii kí pō-u.» Niinee ní u tūkū ufalińfaanee yii:

¹¹«Sii yīkīm kí yòoh a-lúŋŋu kí nīn kùh a-dumpu!»

¹²Ní u nyī ki yíkì dicilpu niin ki yòoh u-lúŋŋu ki nyáh báa ŋma nimbiin, ní an bākatiń-bi sèeee, ní bi bíi pàkà Unimbɔti ki lì yii: «Taa láá pée ká míh dalba dalba!»

Yeesu yíh Leefii ú nóó-u

(Kpèh Maat 9.9-13, Luuki 5.27-32)

¹³Yeesu nyáh ki gítì Galiilee mɔɔl caŋin. Kunipaau nèn dómiń u-cee ní u dàkā-bi Unimbɔti ɔti.

¹⁴U jítée, ki ká Leefii Alfee jipɔɔn kā fɔtiku diikun. Ní u bí-u yii: «Dāh kí nīn nóó-mi!» Ní Leefii lafun yíkì ki táá-u.

¹⁵Yeesu nèn kó Leefii dumpu ki bíi jīh tijinee, bifɔtiliibi tikpil nì binikpitib bin kɔkɔ kíhnee dómiń ki kútì u nì u-boonnooliibi pu: di sá yii an nikpitibee nèn nóó-u ki wīkí.

¹⁶Bimaradakaliibi bin sá Fariisab kitilinee nín ká u nì binikpitib kpáfi ki jīhnee, ní bi bālifi u-boonnooliibi yii: «Ba pu ní u nì binib nee kpáfi ki jīh míh?»

¹⁷Yeesu gbíl bi nín lī puee, ní ki gāa-bi dilanƙpandi yii: «Bin cáá laafiyee kaa nyàab unyɔɔdaan, see bin būhnee di nyàab unyɔɔdaan. Di sá yii maa dómiń kí yíh deedeedambi, m dómiń kí yíh binikpitib ní.»

Yeesu sòoh dinyɔɔboobil pu

(Kpèè Maat 9.14-17, Luuki 5.33-39)

¹⁸Yoowaneesi boonnooliibi nì Fariisab nìn bōòb kinyɔkɔ. Dalbee ní biba dómín ki bālifi Yeesu yii: «Ba pu ní Yoowaneesi boonnooliibi nì Fariisab boonnooliibi bōòb kinyɔkɔ ní sii yab kaa bōòb ní?»

¹⁹Ní Yeesu fātli bālifi-bi yii: «Ubo yaa cáá unimpucan ki yaa yíín u-bɔɔbee, bi jīn ki nyù naaa, kinyɔkɔ ní bi bōòb ní? Unimpucan cal yaa bí bi-kansikinee, baa kàal ñkùm.

²⁰Ama ñwiin ñubo bí ki dōon bi làá dāa yōon unimpucan cal bi-kansikin, an yuntiñu ní u-bɔɔbi dāa bōòb kinyɔkɔ.

²¹«Bi yaa dū ñaapɔɔn ki līb satakpiki bundi, ki yaa fíntè, ñaapɔɔn kōontí ní kí kpáan satakpiki kí catí, ní dibùndee ñ mōtí wàañ.

²²Mín mbaantiim ní baa tí dù ndapɔm kí fúuñ tilɔkpikilin. Bi yaa dūu fúuñ mín, tilɔkpikil pòol ní ndaam ñ fá, ní tilɔti mun ñ biil. Bi dù ndapɔm kí fúuñ tilɔɔn ni ní.»

Yeesu sá ñwiññufikaa Dindaan

(Kpèè Maat 12.1-8, Luuki 6.1-5)

²³Ñwiññufikaa ñubo dalee, Yeesu nì u-boonnooliibi bí jītí bilee kpaanñin ní u-boonnooliibi bí gífi bilee finyi ki ñmèem abil ki ñmód.

²⁴Fariisab ká mimmee, ní ki bí-u yii: «Ba pu ní a-boonnooliibi ñáan min kòó ñwiññufikaa dalee?»

²⁵Ní u fātli kíf-bi yii: «Naa láá pé kàañ kugboñu poon ki ká tijin takaasiu nín nín cúú uboti Daafiidi nì u-naacimbi bi ñá pueeee? Nyunti ñun Abiyataar nìn sá usaraañakpilee,

²⁶Daafiidi nìn kó kunimbɔtidiin ki ñmó saraa kpɔnɔb ki kín ki tī u-yab. Abiyataar di nìn sá usaraañakpil ñyunti gbanti. Ti-koobiliñ poonee, usaraañal baba di cáá nsan kí ñmó kpɔnɔb gbanti. Ama Daafiidi nìn ñmó ki kín ki tī u-naacimbi gba.»

²⁷Yeesu gíti lī-bi yii: «Unimbɔti náan ñwiññufikaa binib pu ní, waa náan binib ñwiññufikaa pu.

²⁸Man Kinibiki di sá ñwiññufikaa daan.»

Marc 3

Yeesu cáan unil un ñal fákée ubo

(Kpèè Maat 12.9-14, Luuki 6.6-11)

¹Yeesu nìn fātli kó kukpafidiin. Uninja ubo nìn bí niin u-ñal fáká.

²Fariisab nìn bíi cóñkí Yeesu kí kpèè u yaa làá cáan-u ñwiññufikaa dal, bí ñmā kí ká nnaakpal kí lì yii u yīnti.

³Ní Yeesu bí unil un ɲal fákée yii: «Yìkì kí sǐl ti-kansikin báà ɲma nimbiin.»

⁴Ní u bālifi-bi yii: «Ti-marau pú nsan tí ɲá tiɲan ɲwiɲɲuɲfikaa dalaaa, tí ɲá tikpitił ní? An pú nsan yii tí fī unil naaa, tí kpò-u ní?» Ní bi ɲmí.

⁵U nèn kpēē-bi dinimbil ki mǎntì, ki fōō bi-pu diɲuul, ama ní bi-pɔɔgbifiɲɲu mun nèn kón-u kunimbaau. Ní u bí un ɲal fákée yii: «Tǎntì a-ɲal!» Ní u tǎntì-ɲu, ní u-ɲal ɲáɲkì.

⁶Niin niin ní Fariisab nyán ki nyàab uboti Eeroodi naacimbi bí kpāfi kí nyàab nsan ɲun bi làá dī kí kpò Yeesuee.

Kunipaaɲu dómiń Yeesu cee dimɔɔl caɲin

⁷Niinee ní Yeesu nì u-boonnooliibi nyán ki cūti dimɔɔl caɲin. Kunipaaɲu nèn táá-u ki nyánní Galiilee nì Juudee,

⁸nì Jeerusaleem nì Idumee, nì Jɔɔdan buɲgbandi lapu pu, nì Tiir nì Siidon tiɲgbammun. Kunipaauee kòkò nèn gbǐl tin kòkò u ɲáánee ní ki dómiń u-cee.

⁹Ní u bí u-boonnooliibi yii bí bóntí-u kiɲaliɲwaai kiba nnyim pu ú kó kunipaauee ń taa láa nyī kí mátí-u.

¹⁰Di sá yii u nèn cáan binib tikpil, an yǎntì bibunliibi kòkò kpákà kí gbēē-u.

¹¹Arasiniibi bin kǎ biwaatiibi puee yaa nèn ká-uee, bi nèn gbàantí u-nimbiin, ní bi kūuntí ki lì yii: «Sii di sá Unimbɔti Jipɔɔn!»

¹²U nèn kpàtì bi-pu ki lì-bi yii bí taa yàntì bí béé-u.

Yeesu lútì akpambal saalaa nì ali

(Kpèè Maat 10.1-4, Luuki 6.12-16)

¹³Boonee Yeesu jóm kigbantaɲ pu ní ki yíín bin u lèe ní bi dómiń u-cee.

¹⁴Niinee ní u lútì saalaa nì bili bí nīn sá u-kpambaliɲ u nì bi ń nīn kīn ki bí, ú nīn tūh-bi bí nīn sòon u-bɔti,

¹⁵kí nīn cáá mpɔn ki jì arasiniibi.

¹⁶Binib saalaa nì bili bin u lútèe yiɲɲi sèé: Siimɔn - un u nèn páan diyindi yii Peetrooyee -,

¹⁷nì Seebeedee jipɔmbi Yakubu nì Yoowaneesi - bin u pú diyindi yii Bowaneegeesee an taapu sá yii «Binib bin náan nì ataadunee» -.

¹⁸Bin kínee di sá Andree nì Fiiliipi nì Baateeleemii nì Maatiiu nì Toomasi, nì Yakubu Alfee jipɔɔn, nì Tadee nì Siimɔn un nèn là kí já nì Room yabee,

¹⁹nì Juudasi Isikaariyɔti, un dāa dū Yeesu ki tī u-nannanliibee.

Ikpiti in kaa cáá dipɔlee

²⁰Míh boonee, ní bi nín gítí mmɔŋki, ní kunipaau tí kóòh ní ki múkuh. An yāntì Yeesu nì u-boonnooliibi kaa ti kpáàa cáá mpaan kí jì tijin.

²¹Yeesu yab gbíl tin kɔkɔ jítée, ní bi yíkìi kílín nsan kí dāá cúú-u, kun puee biba nìn lì yii: «U-yil lábitì ní.»

Yeesu kí bin túh-u dibɔgabílee
(Kpèè Maat 12.22-32, Luuki 11.14-23, 12.10)

²²Bimaradakaliibi biba nìn nyánní Jeerusaleem ki lì yii: «Arasiniibi kpiliu Beelseebuul di kā u-pu. Úh pɔŋɔ ní u cáá jì arasiniibi.»

²³Ní Yeesu yííh-bi u-cee, ki gāā-bi dilaŋkpandi ki lì yii: «Mana ní Sitaan ŋūh kí jà Sitaan?

²⁴Dibeel din nib yaa cúú di-ba ki yākatì mili ki jáah tɔbee kaa ŋūh kí nín bí kí cù ndan.

²⁵Míh mun ní kudicaŋu kun di yaa cúú ku-ba ki yākatì mili ki jáah tɔbee kaa tí ŋūh kí nín bí ki cá.

²⁶An yaa sá yii Sitaan yíkìi jáah u-ba ki cúú u-ba ki yākatèe, mimmee, waa ŋūh kí nín bí ki cá, u-pɔŋɔ kúntí ní.

²⁷«Bi yaa kaa bóób upɔɔl ŋmii ki wāatì, ŋma di ŋūh kí kó u-dumpu kí kóòh u-wanti? See bí bóób-u kí wāatì ní kí nín ŋmā kí kó kí kóòh u-wanti.

²⁸«M sòòh nì ni ibaamɔn ní, nnibiyaamu ŋūh kí ká bi-kpitii kɔkɔ pɔtam ki kpáah tibɔfan tin bi sòòh Unimbɔtee.

²⁹Ama un yaa sòòh Unimbɔti Fam tibɔfanee, ún kpá kí ká u-kpitii pɔtam jaanjaan, di sá yii u kó diyìntil din kaa cáá dikúntílee ni!»

³⁰Yeesu nìn lī míh, kun puee bi nìn lì yii: «U cáá arasinii u-ni!»

Yeesu na nì u-nabiyaamu
(Kpèè Maat 12.46-50, Luuki 8.19-21)

³¹Yeesu na nì u-nabiyaamu bāah ki sí mmɔŋki ki tú bí yííh-u.

³²Binib tikpil nìn kā ki góh-u ní bi tükū-u yii: «A-na nì a-nabiyaamu sí mmɔŋki ki nyàab-si.»

³³Ní u kíf-bi yii: «Ŋma di sá m-na nì m-nabiyaamu?»

³⁴U kpēē ki māntì ki tú bin nìn kā ki góh-uee, ní ki lī yii: «Kpèèmaan, m-na nì m-nabiyaamu sèe nee!

³⁵Un kamaa yaa ŋáah Unimbɔti nín là puee, udaan gbanti di sá m-naal, m-niisal nì m-na.»

Marc 4

Uwambooyaanli bɔŋmantikaati

(Kpèè Maat 13.1-9, Luuki 8.4-8)

¹Yeesu tí kíl ki b́i dákà Unimbɔti bɔti Galiilee mɔɔl caɲin, ní kunipaau kóònní ki kpáfi u-cee. Bi-wíiŋɲu puee, ní u jóŋ ki kál buŋalimbun nnyim pu, ní kunipaau ee kɔkɔ sí dimɔɔgbandi ki pílín-u.

²U nín cáá tibɔŋmantikaal tikpil ki sòon nì bi tibɔti ní ki dákà-bi ki bí-bi yii:

³«Pílifimaan! Uwanjaanli ubɔ nyán kí yàaŋ u-wamboolii.

⁴U b́i yàantée ní iba líti nsan pu, ní ilunlukuti dómín ki dūu jín.

⁵Iba mun líti kuteeu pu, laakin kitiŋ kaa nyóòyee ní ki pūti kpáaa nyán.

⁶Ŋwíiŋ pílee ní i kpí kun puee kitiŋ kaa nyóò inyaan n kó.

⁷Iba mun líti ikuŋkumin ki nyán, ní ikuŋkum wíiŋ ki múkuŋ i-pu, ní iaa ɲún ki lòoŋ.

⁸In kínee mun líti laakin kitiŋ ɲānee, ki nyán ki wíiŋ ki cáá apoo, ní ki lòoŋ ifin. Iba cáá abil mmuŋku nì saalaa, iba mun imuŋku ita, in kínee mun dilaataal.»

⁹Ní u gíti kúti ki lí yii: «Sii un yaa cáá ditafalee n gbíl!»

Kun pu Yeesu cáá tibɔti ki ɲmàntée

(Kpèè Maat 13.10-17, Luuki 8.9-10)

¹⁰Nyunti ɲun u kíŋ u-babee ní bin nín cēentí-uee nì u-boonnooliibi saalaa nì bilee bālifi-u tibɔŋmantikaalee taapu.

¹¹Ní u kíl-bi yii: «Unimbɔti yānti nimbi bée u-Beel bɔti tin nín bí dibalinee taapu. An yaa kíŋ bifantantiibee, an sá tibɔti ní bí nín cáá ɲmànti-bi,

¹²án nín làá ɲá pu ní: <Bi-nimbiliŋ n nín kpítì bí taa nín wál, bí nín píliŋ mun tikpil kí taa nín gbílee. An yaa yí, bi yaa kpēē ki wál, ki yaa píliŋ mun ki gbílee, bi fééŋ bi-saŋkpítii, Unimbɔti n dū bi-kpítii kí pō-bi!>»

Uwanjaanli bɔŋmantikaati taapu

(Kpèè Maat 13.18-23, Luuki 8.11-15)

¹³Mín boonee ní Yeesu gíti lí-bi yii: «Naa gbíl tibɔŋmantikaal nee taapuɔɔ! Kin ni làá dāá ɲá mana kí gbíl tin kínee taapu?

¹⁴An sá Unimbɔti nyɔɔbundi ní uwanjaanlee bí ki yàantí.

¹⁵Binib biba náaŋ nì iwambool in líti nsan puee ní. Binibee yaa gbíl dinyɔɔbundee, Sitaan dòoŋ ki lèekí dicilpu tibɔti tin bi búl bi-pɔbiliŋinee.

¹⁶Mín mbaantiim ní binib biba náaŋ nì kuteeu, laakin iwambool lítèe. Binibee yaa gbíl dinyɔɔbundee, bi fòol-dì nì dipɔɔpindi.

¹⁷Ní min kɔkɔ bi fòol mimmee, baa cáá inyaan kí sɪ́ kí báań. Bi nín fōō dinyɔɔbundee puee, an yaa sá digìndi kii disàandi di yaa jéetì bi-puee ní bí dū dimákal din bi cáá Unimbɔti puee kí fá malaa.

¹⁸Biba mun náań nì iwambool in lítì ikun̄kuminee ní. Bín di sá bin gbìl dinyɔɔbundee,

¹⁹ní duulinya landɔkɔi páb-bi, tigaajati ɲmàtín-bi, ní nnimbítaataam mun cáá-bi. An wantee kɔkɔ mūkuntí ki b̀intí dinyɔɔbundee pu, ní dāa ɲūh̄n kí lòoń abil.

²⁰Biba mun tí náań nì laakin kitin̄ ɲāń iwamboolee lítèe ní. Bín di sá bin gbìl dinyɔɔbundee ki fōō-dì, ní ki lòoń abil. Nfin ɲubɔ pu lòoń mmun̄ku nì saalaa, ɲubɔ imun̄ku ita, ɲubɔ mun dilaataal.»

Fitila bɔɲmantikaati

(Kpèè Luuki 8.16-18)

²¹Ní u gítì bí-bi yii: «Baa t̀utí fitila kí dūú tàkań kulɔɲɲun, kaa tí dù-u kí sɪ́n kilambaɲ taapu. Bi dù fitila kí tókɔń kifaɲkɔlii pu ní.

²²Mín ní tin kɔkɔ pu binib b̀intée làá dāá b̀ití. Tiba kaa bí dibalin kaa làá nyā mpaampiin pu.

²³Sii un cáá ditafalee ń gbìl!»

²⁴Ní u tí bí-bi yii: «Ní n̄n pílifí tibɔti nee tin̄an. Ni nín ɲmāntì pu ki t̄iyee, Unimbɔti dāa ɲmāntí mín ní kí t̄i-ni, kí gbéeń-ni gba án yàań.

²⁵Di sá yii Unimbɔti dāa kútí un cááyee ní kí fōō un kaa cááyee cee fiíi un u bàà cááyee.»

Dwambool nín di pu kí nyēe

²⁶U gítì l̄i yii: «Unimbɔti Beel náań nì kii unil nín yàantí iwambool kitin̄ puee ní.

²⁷U yaa gèeńeeeee, u yaa wāleeeee, kunyeeueeeee, ɲwiimpueeeee, iwamboolee nyēē ki w̄intí, waa kpāantí kí bée an nín di pu ní kí dāá ɲá mimmee.

²⁸Kitin̄ ki-ba cāntí iwambool ń nyā kí cáá apoo kí mātí, ní kí lòoń abil ifinni.

²⁹Abil yaa b̄ín ki dóòyee, mimmee, kudiceeu bāań dee ní bí yòoń kijiki kí kó kí cā.»

Kiwamboolii bɔɲmantikaati

(Maat 13.31-32, Luuki 13.18-19)

³⁰Yeesu gítì l̄i yii: «Tí làá dū Unimbɔti Beel kí nántín ba? Àá tibɔɲmantikaal tilati ní ti làá dūú ɲmāntí kí dākà Dibeelee nín bí puee?

³¹Dì náań nì kii tikun̄faal subiki kin bi ȳi muutaadee bil ní. Bi yaa búl-dèe dín di sá kiwaai kitin̄ pu subilin̄ kɔkɔ kansikin.

³²Ama bi nín búf-dèe ní dí nyā kí wíhí kí tō apan kí kpántí busukpaambu kí jītín tikunfaal tin kò kínee subiyaamu, áli nnɔmbiyaamu gba ɲūn kí dāá páán mu-diinɲi kí bál busubuee faatin.»

³³Tibɔɲmantikaal nee jutiibi tikpil ní Yeesu nín cáa sòon nì bi u-bɔti, min ní bi nín ɲūn kí gbíl taapuee.

³⁴Waa nín sòon nì bi fám an yaa kaa sá nì tibɔɲmantikaal. Boonee, u nì u-boonnooliibi yaa kí nì bi-ɲmanɲmee ní u cántí tibɔɲmantikaalee taapu ki tükù-bi.

Yeesu yānti kubuɲu ɲmíl

(Kpèè Maat 8.23-27, Luuki 8.22-25)

³⁵ɲwimbaanti gbanti jookuee, Yeesu bí u-boonnooliibi yii: «Tí dùtīmaan lapu buɲgbandi!»

³⁶U-boonnooliibi yānti kunipaau yālèe, ní bi kó buɲalimbu bun ni u nín kēe ki kpáan-u ki búnti. ɲɲalɲfi iba mun nín táá-u.

³⁷Bi cée ní kubuɲkpaanɲu kubɔ kí ki bí jītí ki yòontí nnyim ki tòó buɲalimbun, ki yānti buɲalimbuee bí gbèe nnyim kpala.

³⁸Ama Yeesu ún nín dō buɲalimbu boon pú ki kúl diyikuɲkul ki gèèn, ní u-boonnooliibi fīnti-u, ní ki bí-u yii: «Ukpil, ti nín làá kpúee, an kaa ká-saaa?»

³⁹U fīntèe, ní ki kpātí kubuɲu pu ní ki tükū dimɔɔl yii: «ɲmíl kí dòon soooo!» Niinee ní kubuɲu kpáa gbèèn, ní an ɲmíl fɔɲfɔɲ díki diki.

⁴⁰Mín Boonee ní Yeesu bālifi u-boonnooliibi yii: «Ba ɲá ní ni fāɲkì mimmee? Ba pu ní naa māká m-pu?»

⁴¹Tifaandi nín baasii kó-bi tikpil, ní bi bālifi tɔb yii: «Kijapaai nee nín baasii sá ɲma dee, ní ki sòon kubuɲu nì dimɔɔl gbilìn-u mín nan dee?»

Marc 5

Yeesu cáan uwaati ubɔ Geerseen tiɲkin

(Kpèè Maat 8.28-34, Luuki 8.26-39)

¹Bi nín dùtì lapu mɔɔgbandi Geerseen yab tiɲkin.

²Yeesu kpákati buɲalimbuee, kpalaayee, kijapaai kiba kin pu arasinii kēe nyánni kuceeun ki tɲkín-u.

³U nín kòò akaakulin ní. Báa ubɔ kaa nín ɲūn kí bóob-u, báa bi yaa dū ikusaka gba.

⁴Di sá bi nín bāa-u abaa ki gbìn-u ikusaka mun, ní ú tifi ikusakee ní kí wìl abaa mun. Ubɔ kaa nín gíti ɲūn kí pèefi-u.

⁵U nín bí ní ki yìh ɲwiimpu nì kunyeeu kòkò akaakulin nì ajoon pu ki kūuntí ní ki cáá atanɲpee ki gífí u-ba.

- ⁶U wál Yeesu ndanee, ní ki sànní ki dómín ki tātì gbāaṅ u-nimbiin,
- ⁷ní ki fáá mbiil mpɔn yii: «Yeesu Unimbɔti un bí yilpuee Jipɔɔn, man nì si yii ba ní? M dū Unimbɔti ki gbāaṅ-si, taa sàaṅ-mi!»
- ⁸U nìn lī mín kun puee Yeesu nìn lī-u yii: «Arasinii, nyā uninja nee ni!»
- ⁹Ní Yeesu bālifi-u yii: «Bi yī-si yii ba?» Ní uwaatee kíí-u yii: «M-yindi di sá yii: <Kusoojapaau,> kun puee ti wīkí tikpil.»
- ¹⁰Ní u gbāaṅ Yeesu tikpil ki lī yii: «Taa jà-ti kitiṅ nee pu!»
- ¹¹Dijool diba nìn bí niin, di-caṅinee digbeetikitikpaandi diba nìn sí ki jīn.
- ¹²Arasiniibee gbāaṅ-u yii: «Càntì tí cùú kó igbeeti nee ni.»
- ¹³Ní u pú-bi mpaan, ní bi nyán uwaatee ni ki kó igbeetin, ní digbeetikitilee sàṅ ki wúntì nsitimin ki jéetì dimɔɔlin ki múl ki kpī. Igbeetee nìn bàṅ kutukub bili nyɔkɔm.
- ¹⁴Ní bin nìn kpàá igbeetee sàṅ ki cūti kitiṅin nì ikaan ki máafi an ɔti. Binib nyánní kí dāá kpèè tin di ṅée,
- ¹⁵ki bāaṅ Yeesu ceeyee ki ká uwaati un pu kurasiniipaau nìn kēe ká ki pēē tiwan ki dàkafi nnimɔntiyaamin. Bi ká-uee, ní tifaandi kó-bi.
- ¹⁶Bin nìn ká tin jítèe máafi bin kíṅee an nín ṅá pu ní uwaatee pɔɔkì ní igbeeti kpīyee.
- ¹⁷Nyunti gbantee ní bi kíí ki bí gbāaṅ Yeesu yii ú yīkì bi-tiṅki pu.
- ¹⁸Yeesu bí kóò buṅalimbunee, ní uninja un nìn wáatèe gbāaṅ-u yii ú yàntì ú táá-u kí nīn kíṅ ki bí u-cee.
- ¹⁹Ama ní Yeesu kaa pú-u nsan, ní ki bí-u yii: «Nín kùṅ a-mɔṅkiṅu a-yab cee kí māafi-bi min ní ti-Dindaan súṅ a-saayee nì tin kɔkɔ u ṅá ki tī-see.»
- ²⁰Ní kijapaayee búntì ki kíí ki máafi ntimu saalaa jaṅṅi kɔkɔn tin kɔkɔ Yeesu ṅá ki tī-uee, ní báà ṅma bākatì sèeee.

Yeesu fīkìtì kisapɔmbiki kiba ki cáaṅ unimpu ubo

(Kpèè Maat 9.18-26, Luuki 8.40-56)

- ²¹Yeesu kó buṅalimbun ki fātì dūtì dimɔɔgbandi. U dáá bí dimɔɔgbandee ní dinikitikpaandi dómín ki kpáfì u-cee.
- ²²Kukpafidii kpiliu ubo nìn dómín, bi yī-u Jayirusi. U ká Yeesuee, ní ki gbāaṅ u-nimbiin
- ²³ki mēē-u nì igbaam poon ki bí yii: «M-sapɔmbiki būṅ ki làá kpú. Á jī kimɔtìi kí pée dāaṅ kí dū a-ṅal kí páaṅ ki-pu, kí cáaṅ-kì kí ṅmátì.»
- ²⁴Ní u nì Yeesu búntì, ní dinikitilee fāā ki bīn u-boon bōmmm.

- ²⁵Unimpu ubo nìn n̄māl̄ niin ki fùul̄ n̄kpin an kaa gún̄ áli abin saalaa n̄ ali.
- ²⁶U nìn jín̄ falaa tikpil ki nìn bīl̄ u-nimbiliŋ mun kɔkɔ binyɔɔdambi tikpil cee, kaa kpáaa ká dicáāndi, ní an mōt̄i púnt̄i-u.
- ²⁷Unimpuee nìn gbīl̄ bi sòon̄ Yeesu pu, ní u dómiń̄ kunipaaun ki dīn̄ Yeesu boon pú ki gbēē u-bɔkutil.
- ²⁸Di sá u nìn lī u-pɔbilin yii: «M yaan pée n̄ún̄ ki gbēē u-bɔkutil kpaŋkpam, m bàà kānt̄i dicáāndi.»
- ²⁹Niinee, fatiku un nyēē-uee kpáaa gún̄, ní u gbīl̄ u-wuntin yii u pɔk̄i.
- ³⁰Kpalaayee Yeesu gbīl̄ u-ban yii mpɔn̄ n̄ubɔ nyán̄ u-ni ní u fāt̄i kunipaauee pu ki bí yii: «N̄ma di gbēē m-bɔkutil?»
- ³¹Ní u-boonnooliibi kíf̄-u yii: «Sii wāl̄ kunipaaun téekí-si yéè, ní a bàlif̄i yii: <N̄ma gbēē-maaa?>»
- ³²Yeesu kpēē ki mānt̄i ki tú ki nyàab̄ kí béé un di n̄á mimmee.
- ³³Niinee, tifaandi cúu unimpuee, u-wunti kíf̄ ki bí jìk̄i, kun puee u nyí tin di jít̄i u-puee. Ní u dómiń̄ ki tāt̄i gbāān̄ Yeesu taan̄i taapu ní ki kaañ-u tikɔkɔ n̄ ibaamɔn̄.
- ³⁴Niinee ní Yeesu bí-u yii: «M-bisal, a nín̄ fōō ki kíf̄ puee fī-si. Nín̄ cá n̄ n̄gbansɔŋfi, a-weeŋyi n̄ yānt̄i-si.»
- ³⁵Waa láa n̄míl̄, ní kukpafidii kpiliuee yab biba nyánn̄i u-dumpu ki bāān̄ ki bí yii: «A-bisal kp̄i. Taa ti páb̄ ukpil yii ú dāān̄.»
- ³⁶Yeesu gbīl̄ dinyɔɔbundi din bi lēē, ní ki tükū kukpafidii kpiliuee yii: «Taa yānt̄i a-pɔbil n̄ bīl̄! Sii dee fōō man kí kíf̄.»
- ³⁷Waa yānt̄i báa ubo céen̄-u ki kút̄i Peetroo n̄ Yakubu n̄ Yoowaneesi, Yakubu naal pu.
- ³⁸Bi nín̄ bàñ̄ kukpafidii kpiliuee dumpuee, Yeesu ká binib̄ gà dituweel an tùm̄ dāiiyee,
- ³⁹ní u kó ki bí-bi yii: «Ba pu ní ni sūn̄ ki n̄áān̄ kuwoou m̄n̄? Kibikee kaa kp̄i, ki gēen̄ ní.»
- ⁴⁰Ní bi bí bēel̄-u, ní u jīn̄ bi-kɔkɔ ki nyánt̄i, ní ki yōon̄ kibiki baa n̄ ki-na n̄ u-boonnooliibi bita bin nìn̄ céen̄n̄i-uee, ki kón̄ laakin kibikee dōee,
- ⁴¹ní u cúu kibikee n̄al ki bí-k̄i yii: «*Taliita, kumii.*» An taapu di sá yii: «Kisapɔmbiki, yīk̄i, sii ní m l̄i!»
- ⁴²Kpalaayee ní kibikee nyī yík̄i ki bí còom̄. Kì nìn̄ cáá abin saalaa n̄ ali ní. Ní bin nìn̄ bí niinee bākat̄i sēeee.

⁴³Ama ní Yeesu kpáafi-bi tiŋan bí taa yànti báà ubo ń bée, ní ki bí-bi yii, «Tīmaan-kì tijin.»

Marc 6

Naasaareeti yab kaa fōō Yeesu

(Kpèè Maat 13.53-58, Luuki 4.16-30)

¹Yeesu nyán niinee, ki nín kùh u-tiŋkin laakin u kāl ki wíñee, ní u-boonnooliibi táá-u.

²Nwiŋŋunfikaa bāanee, ní u kí ki bí dākà binib Unimbōti bōti kukpafidiin. Kunipaau kun nín bí ki pílifñ-uee bākatì ki bí lè yii: «U nín kánní la tin u sòòh nan dee? U nín kánní la iciin nee bulifi dee? An dī mana ní u ŋūh ki ŋáa maamaacib nee?

³Ti nyí-uaa! An sá Maarii jipwɔn kapintaa! U-naalib mun di sá Yakubu nì Joosee nì Juudi nì Siimɔn. U-niisalib mun di kòò ti-kansikin neeyaa!» Ní an yānti baa ti ŋūh kí fōō-u kí kíf.

⁴Ní Yeesu bí-bi yii: «Laaba yab kaa kpèé Unimbōti bōnaatiliu fám, see u-tiŋkin yab nì u nì bin pēēyee nì u-cindin yab.»

⁵Waa nín gíti ŋún ki ŋá maamaaci tuuŋi niin, see bibunliibi ŋwaam pu ní u nín dū u-ŋalii ki páah ki cáah-bi.

⁶Ní u bākatì bi nín kaa fōō-u ki kíyee.

Yeesu tú u-kpambaliŋ saalaa nì alee

(Kpèè Maat 10.5-15, Luuki 9.1-6)

Nyunti gbantee, Yeesu nín yìh ntimbilimu nì ikpaanceeti ki dākà binib Unimbōti bōti.

⁷Ní u kpáfi u-kpambaliŋ saalaa nì alee, ní ki tú-bi bili bili, ní ki tī-bi mɔn bí nín jì arasiniibi,

⁸ní ki kpáafi-bi yii: «Ni yaa cée, ní taa nín ŋúb tiba see ŋkpandɔ baba. Ní taa nín ŋúb tijin kí taa yòòh atɔkɔl kí taa nín fúuñ animbil mun,

⁹kí taa pèē abɔkuti ali ali, ama kí nín táká anaataka.»

¹⁰U tükū-bi yii: «Ni yaa kó kudii kun nee, nín bímaan niin kí nín cí daliŋkin ni làà yíkèe.

¹¹Ni yaa bàh laakin binib yaa yí, kaa là kí fōō-ni, kaa tí là kí pílifñ-nee, nyāmaan niin kí gbāfi ni-taŋi kpɔŋkpɔm, kí dākà yii ni sòòh ki kpáafi-bi.»

¹²Ní bi búnti ki cūti bí sòòh nì binib yii bí kpánti bi-bimbim.

¹³Bi nín jì arasiniibi tikpil biwaatiibi pu, ní ki nín bàti ŋkpam ki jòotì bibunliibi tikpil pu ki cāantí-bi.

Yoowaneesi unyinfaldi kúm

(Kpèè Maat 14.1-12, Luuki 9.7-9)

14Ubɔti Eeroodi nɛn gbɪl bi sòòn Yeesu pu, kun puee u-yindi nɛn gbɪtì ajan kòkòwooooo. Binib biba nɛn sòòn Yeesu pu yii: «An sá Yoowaneesi un nɛn fùul binib Unimbɔti nyimee di fikitì ditanɲkpiilin, an pu ní u ɲūn ki ɲáań maamaacib.»

15Biba lì yii: «An sá Eelii.» Ní bin kíñee mun lì yii: «U sá Unimbɔti bɔnaatiliu kii bitɲkpikib bɔnaatiliibi ubɔee ní.»

16Eeroodi, ún nín gbɪlee, ní u lì yii: «Yoowaneesi un man yāntì bi tɪl u-yilee, di fikitì.»

17Di sá yii Eeroodi nɛn tɪ mara bí cúú Yoowaneesi kí bóob-u kí cáá tɔ sarka. U-maan Fiiliipi nimpuu Eeroodiyadi un u nɛn cááyee pu ní u nɛn ɲá mín.

18Di sá yii Yoowaneesi bí Eeroodi yii: «An kaa máań á cáá a-maan nimpuu.»

19Eeroodiyadi nɛn fōō Yoowaneesi pu kudòɲu ki nyàab kí kpò-u, ama waa nɛn ɲūn.

20Di sá yii Eeroodi, ún nɛn fàɲkí Yoowaneesi ki nyí yii Yoowaneesi sá ibaamɔndaan ki sá Unimbɔti tɔntɔnliu. An puee Eeroodi nɛn mótí u-pu. Yoowaneesi yaa nɛn sòònee, an nɛn páb Eeroodi, ama u nɛn néeń ki pílifɲ-u.

21Dalbee, Eeroodiyadi ká nsan ɲun u làá dī kí kpò Yoowaneesee. Di sá yii Eeroodi nɛn bí jɪn u-maaliwiɲɲu jɲaaliu. U nɛn yíń u-kpilib nì bisoojakpilib nì Galiilee yidambi kòkò.

22ɲyunti ɲun bi kpáfèe, Eeroodiyadi bisal kóoń bi-kansikin ki ɲón ní u-ɲoolee fáatì ubɔti Eeroodi nì bin kòkò u yíínee, ní u bí usapɔɔnee yii: «Mèè-mi tin kòkò a lèe, m làá tɪ-si!»

23Ní u pùtì ki lì yii: «Tin kamaa a yaa bālifi-mee, m làá tɪ-si, báa an yaa sá m-beel dijandi, m làá tɪ-si!»

24Niinee ní usapɔɔnee nyáń ki cùtì ki bālifi u-na yii: «M-na, m mèè ba?» Ní u-na kíí-u yii: «Lì yii a là Yoowaneesi un fùul binib Unimbɔti nyimee yil.»

25Ní u fātì tóotì ki gítì ubɔti cee ki bí-u yii: «M làa yii á tùkutì Yoowaneesi un fùul binib Unimbɔti nyimee yil kí tàkań-mi kpaatan kɔɲkɔɔnee.»

26Niinee, kunimbaau kó ubɔti. U mun gítì dáá pùtì u-nicambi bin u yíínee nimbiin, waa ti ɲūn kí yíí.

27Ní u tú dicilpu niin u-soojau ubɔ ki tükü-u yii ú cùú cáań Yoowaneesi yil. Ní soojee cùtì ki kó kusarkadiin ki lafun tükutɪn Yoowaneesi yil

28ki tākāńńi kpaatan, ki cáań ki ɲúbɪn usapɔɔnee, ní usapɔɔnee mun cáa tɪ u-na.

29Yoowaneesi boonnooliibi nín gbɪl an botee, ní bi dómiń ki yōoń-u ki cáa síb.

Yeesu kpíń binib kutukub biɲmoo

(Kpèè Maat 14.13-21, Luuki 9.10-17, Yoow 6.1-14)

³⁰Yeesu kpambaliŋ ɲin u nɛn túee kpáfi u-cee ki máafi-u bi nín cūti ki ɲá tiŋyee nì tin bi dàkēe.

³¹Ní Yeesu bí-bi yii: «Dāaṁmaan tí kàkatī ɲkpaanceeti, laakin binib kpée ní ɲùŋfi fiii.» Kun puee binib nɛn cáá ní libiti libiti. Biba kùh ní biba bàh, an yānti Yeesu nì u-kpambaliŋ kaa nɛn cáá mpaan kí jī tijin.

³²Ní bi kó buɲalimbun ki kākati laakin binib kaa bée.

³³Binib tikpil ká bi nín cée ní ki bée-bi, ní ki sàh ki nyáh ntimun ki dū ataa ki péeh-bi ki bàh laakin bi cée.

³⁴Yeesu kpákati buɲalimbunee, ki ká kunipaau sí kii ipii in kaa cáá ukpaalee. An nɛn kó-u falaa ní u kí ki bí dàkà-bi tiboti tikpil.

³⁵Kujoou bí jóotée, ní u-boonnooliibi sūtīn ki pīl-u ki tūkū-u yii: «Binib kaa kóò laakin ti sí nee, kí wàatēe, kujoou mun bí jóotí.

³⁶Yānti binib nee ń cù ikaan nì ntimbilimu mun pīlīn dooyee kí dā tijin kí jī.»

³⁷Ní Yeesu kí-bi yii: «Nimbi ni-ba, tīmaan-bi tijin bí jī!» Ní bi fātī bālifi-u yii: «Mimnee, ti dù animbil jītombi alaataa ali ní kí dā tijin kí tī bí jī deeyaaa?»

³⁸Ní Yeesu mun fātī bālifi-bi yii: «Kpɔnɔb biɲa ní ni cáá? Cùú kpèèmaan!» Bi cūti bālifi ki béeeyee, ní ki bí-u yii: «Ti cáá kpɔnɔb biɲmoo nì ijom ili.»

³⁹Niinee ní u tūkū u-boonnooliibi bí tūkū binib ń kāl akiti akiti kumɔsɔŋu pu.

⁴⁰Ní bi kāl kitiŋ. Akiti aba cáá binib dilaataal, aba mun cáá imunku ili nì saalaa.

⁴¹Yeesu fōō kpɔnɔb biɲmoo nì ijom ilee ki wáah ki kpēē kutaa pu ki jáam Unimboti tijinee pu, ní ki gífi gífi kpɔnɔb ki tī u-boonnooliibi bí yàkatī binib. U yàkatī ijom ilee mun ki tī bi-kɔkɔ,

⁴²ní bi-kɔkɔ jín ki díkí.

⁴³Ní u-boonnooliibi tōō akpɔnɔkati nì ajɔŋgin ɲin kíhēe ki gbéeh tikabiti saalaa nì tili.

⁴⁴Bin nɛn jín tijin gbantee nɛn nyáh bininjab kutukub biɲmoo ní.

Yeesu cōom nnyim pu

(Kpèè Maat 14.22-27, Yoow 6.16-21)

⁴⁵Niinee ní Yeesu bí u-boonnooliibi yii bín ń kó buɲalimbu kí lītī malaa kí dùtī dimɔɔl Beetisayida watil pú, ɲyunti gbantee ùh ń yānti samaayee ń kpì.

⁴⁶U yānti samaayee nín kùhēe ní u jóm dijool pu kí mēē.

⁴⁷Kunyeeu bí móotée u-boonnooliibi bàh dimɔɔl kansikin, Yeesu ùh dáá bín dimɔɔgbandi u-baba.

⁴⁸U nín ká yìi u-boonnooliibi bí kɪ ɲààl, an kaa cá, kun puee kubuɲu nín túŋkiń-bi. Kí cá kutaawuntuɲuee ní u tókòń nnyim pu kɪ còom kɪ cá bi-cee kɪ làá jítí bi-pu.

⁴⁹Bi nín ká u còomín nnyim pu kɪ dòońee, ní bi dākafi yìi an sá ufaɲfanti, ní bi kí kɪ bí gbáà ibiil,

⁵⁰kun puee bi-kɔkɔ nín wál-u ní bi-pɔbiliɲ bíil. Kpalaayee, Yeesu sòon nì bi yìi: «Cúúmaan ni-pɔbiliɲ, an sá man! Taa fàŋkìmaan!»

⁵¹Niinee ní u jóm bi-cee buɲalimbun, ní kubuɲu mun ɲmíl. Tifaandi nín kó-bi, ní bi kál kɪ bākati.

⁵²Di sá yìi baa nín gbíl Yeesu nín nín dū kpɔɔb fiil kɪ bŭtì kɪ kpíń kunipaauee taapu, kun puee an nín pōō kɪ tī-bi bí gbíl tibɔti taapu.

Yeesu cáan bibunliibi Geeneesareeti tiŋkin

(Kpèè Maat 14.34-36)

⁵³Bi dŭtì dimɔɔl kɪ dóòyee, kɪ bàń Geeneesareeti tiŋkin kɪ síl dimɔɔgbandi.

⁵⁴Nyunti ɲun bi kpákati buɲalimbunee, binib kpáaa bée Yeesu,

⁵⁵ní kɪ sán kɪ cŭtì ntimun kɪ máafi ní binib yòontiń bibunliibi kɪ tŭntiń ilún pu kɪ cāabín laakin Yeesu bée.

⁵⁶Mín ní báa laakin ní u yaa nín bànee, ntiŋgbamuneeeee, ntiŋkpaamuneeeee, ikaaneeee, binib nín cāabín bibunliibi kɪ bíil imɔŋkijaa ní kɪ gbàam-u yìi ú pée yàntì bibunliibee n dáb u-bɔkutijúti. Bin kɔkɔ yaa nín gbēē-uee pókí ní.

Marc 7

Juuda yab yaajakoobiliɲ

(Kpèè Maat 15.1-9)

¹Fariisab nì bimaradakaliibi biba nín nyánní Jeerusaleem kɪ dómiń kɪ kpáfí Yeesu cee.

²Bi bí niinee, ní kɪ ká Yeesu boonnooliibi biba jīń, kaa fíntì bi-ɲalii kii bi-yaajakoobiliɲ nín sá puee.

³Di sá yìi Fariisab nì Juuda yab bin kínee kɔkɔ yaa kaa fíntì bi-ɲalii tiŋan, kii bi-naanjab nín nín ɲáań puee, baa jīń.

⁴Bi yaa tí nyánní kitiŋin kɪ bāanee, baa tí jīń asee bí fíntí bi-ba nì nnyim kí wàatì, ní kí nín jī. Bi cáá akoobil tikpil kɪ kŭtì ɲin bí nee pu: ɲiba sá bí fíntí kɔŋkɔmbi, kí fíntí aboon nì asambil.

⁵Tín pu ní Fariisab nì bimaradakaliibee nín bālifi Yeesu yìi: «Ba pu ní a-boonnooliibi kaa ɲúb ti-yaajakoobiliɲ, kaa fíntí kɪ jīń?»

⁶Ní Yeesu kíf-bi yii: «Mpoonnyoondambi, an pu ní Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya ɲmāñ u-gbɔŋkun ki sòòñ ni-pu yii Unimbɔti bí yii: <Binib nee nyóŋkí-mi nì bi-nyɔmmun fám ní. Ama bi-pɔbiliŋ dátìñ-mi.

⁷Bi jáaŋ-mi fám ní, kun puee tin binib náaŋee ní bi dàkà, ní ki cáa yî man marab.>»

⁸Ní Yeesu ñikí ki lî-bi yii: «Ni fééñ Unimbɔti marab ki fòol nnibiyaamu koobiliŋ.»

⁹Ní u gítì kútì yii: «Ni fééñ Unimbɔti marab tiŋan pu kí ɲmā kí ɲúb nimbi ni-ba koobiliŋ.

¹⁰Mooyiisi nìn lî u-marabin yii: <Á nīn tó a-baa nì a-na,> ní ki gítì lî yii: <Un yaa sòòñ ki bíl u-baa kii u-nee, see bí kpò-u.>

¹¹Ama nimbi lî yii, unil yaa cáá tiba ki bàà ɲūñ kí tī u-na kii u-baayee, u ɲūñ kí lî yii: <An wanti sá *Kɔɔban*>, (an dàkà yii saraa ki tī Unimbɔti).

¹²U yaa lî mimmee, naa ti yàntì ú ɲá tiba kí tī u-baa kii u-na.

¹³Mín ní ni cáá nimbi ni-ba koobiliŋ ɲin ni-baabi dàkà-nee ki cáa kpìtì Unimbɔti bɔti. Tiwan tikpil bí ni ɲáaŋ mín mbaantiim.»

Tin kōntí unil tijɔkɔndee

(Kpèè Maat 15.10-20)

¹⁴Mín boonee, Yeesu gítì yííñ kunipaau u-cee, ní ki tükū-bi yii: «Ni-kɔkɔ ń pīlifimaan kí gbīl m nín làà lî puee taapu!

¹⁵Tiba kaa nyēēñ dipaal pu kí kó unilin kí kón-u tijɔkɔndi Unimbɔti nimbiin. An sá tin nyēēñ unilinee di kōntí-u tijɔkɔndi Unimbɔti nimbiin.

[¹⁶Un yaa cáá ditafalee ń gbīl taapu!>]

¹⁷Nyunti ɲun u yíkì kunipaau cee ki kó kudiinee, ní u-boonnooliibi bālifi-u dilanɲkpandi dín u bàà gāāyee taapu.

¹⁸Ní u kíf-bi yii: «Ni mun kaa cáá iciin níí? Naa gbīl yii tin kɔkɔ nyēēñ dipaal pu ki kóò unilinee kaa ɲūñ kí kón-u tijɔkɔndi Unimbɔti nimbiinaaa?

¹⁹Di sá yii tijikaal kaa kóò unil pɔbilin, an kóò u-poon ní, ní ú cù ataa pu.» Yeesu lî mín ki dàkà yii tijikaal kɔkɔ ɲāñ ki tī unil ń jī.

²⁰U gítì lî yii: «Tin nyēēñ unilinee di sá tin kōntí-u tijɔkɔndi Unimbɔti nimbiinee.

²¹Di sá yii binib pɔbiliŋin ní ilandɔkɔkpiti kɔkɔ nyēēñ: binaacimpɔmbi nì bisapɔmbi ɲɔkɔnti, bunaayubu, nnikpaakoon,

²²binimpoobi nì bininjab laakpaati, ikummunti, diganɲam, diŋmatindi, bimaramɔntiibi fátam, nnimbidiki, tibɔfan, timɔn nì ɲyipɔn.

²³Tibɔkpiti gbanti kɔkɔwoooo nyēēñ binib pɔbiliŋin ní ki kōntí-bi tijɔkɔndi.»

Ukaanaannimpu ubɔ fookiiu

(Kpèè Maat 15.21-28)

²⁴Yeesu yíkì niinee, ki pootì Tiir nì Siidɔn jaanɔu pú. U bàñ ki kó kudii kubɔn, kaa bàà là yii báà ubɔ n bée u-pu. Nì mín kɔkɔee, waa ɔún ki bál.

²⁵Unimpu ubɔ nìn bí, ki cáá kisapɔmbiki arasinii ká ki-pu. U nín gbìl bi sòon Yeesu puee, waa ti kál. U yíkín ní malaa, ki dómin ki tātì gbān u-taaji taapu.

²⁶Unimpu gbanti kaa nìn sá Ujuudanimpu, u sá Feenisii, Siirii tiŋkin ní. U mēe Yeesu n jà arasiniiyee u-bisal pu.

²⁷Ní Yeesu kíf-u yii: «Yànti mbiyaamu n díkí kí wàatì. Kun puee an kaa máan bí dū mbiyaamu jinti kí tī mɔbiyaamu!»

²⁸Ní unimpuee fātì ki kíf-u yii: «Tiŋman, an sá mín ní, m-Dindaan. Ama mbiyaamu yaa bí jīn an gbátée, mɔbiyaamu mun tòó igbasigbasi ní.»

²⁹Niinee, ní Yeesu bí-u yii: «A kíf tiŋan! Mín puee, nín kùh. Arasiniiyee nyán a-bisalin.»

³⁰Unimpuee fātì gítin u-dumpuee, arasiniiyee nyán u-bisalin u pɔkì ki dō u-doonu pu.

Yeesu cáan umɔmiin ubɔ

³¹Yeesu yíkì Tiir tiŋkin ki fātì dīn Siidɔn, ki jítin ntimu saalaa pu ki nín dōon Galiilee mool watil pú.

³²U bàñ niinee, bi cáan-u umɔmiin ubɔ ní ki mēe-u yii ú dū u-ɔalii kí páan u-pu.

³³Ní Yeesu cáá-u ki kákatì ɔkpaanceeti u nì u liitil, ki dū u-ɔambiyaamu ki bó umɔmiinee tafalin, ní ki tīl timɔtan ki dūu gbēe umɔmiinee limbil,

³⁴ki wāan ki kpēe kutaa ki fáá diniindi, ní ki lī yii: «*Eefata!*» An taapu sá yii: «Cúu ɔátí!»

³⁵Niin niin ní umɔmiinee tafalin cúu ɔátì, ní u-limbil mun búti, ní u kín ki sòon tiŋan.

³⁶Ní Yeesu kpáafi-bi bí taa pée māafi báà ubɔ tin jítèe. Ama Yeesu yaa nìn mótì yii bí taa lèe, mín ní bín làá nín mòtí lè.

³⁷Bi nìn bākatì tikpil, ní ki lī yii: «Tin kɔkɔ u ɔáanee ɔān ki lákatì, áli ki yànti bitafakpaafub gbìl, bimɔmiimbi sòon!»

Marc 8

Yeesu kpíin binib kutukub binaa

(Kpèè Maat 15.32-39)

¹Iwiin gbanti poonee, kunipaau kubɔ tí fātì kpáfi u-cee, ní kaa nìn cáá tiba kí jī. An puee Yeesu yíin u-boonnooliibi ki bí-bi yii

²«Nnibiim nee gbí-mi falaa, di sá yii iwiin ita sèé bi nín bí m-cee, kaa ti cáá tiba kí jēe.

³M yaa jīñ-bi nì ñkùm nee bí nīn kùñ bi-dumpuyee, bi làá yǎl nsanni, kun puee bi-kansikin tikpil nyánní ndan.»

⁴Niinee ní u-boonnooliibi kíf-u yii: «La ní ti làá kánní tijin kuteeu nee ni kí kpíñ binib nee?»

⁵Ní Yeesu fātì bālifi-bi yii: «Kpɔɔɔɔ biɔa ní ni cáá?» Ní bi kíf-u yii: «Biluli.»

⁶U yāntì kunipaau kāl taapu ki dóòyee, ní u yōòñ kpɔɔɔɔ bilulee ki jáam Unimbɔti tijin gbanti pu, ní ki gífi gífi ki tī u-boonnooliibi n yàkatī binib. Ní bi dūu yàkatī kunipaauuee.

⁷U-boonnooliibi nīn cáá njɔmbiyaamu mubɔ mun. U jáam Unimbɔti mu mun pu ki dóòyee ní ki tūkū-bi yii bí dū-mu kí yàkatī.

⁸Kunipaauuee jín ki díkí, ní bi kóòñ ajɔɔɔɔ nì akpɔɔɔɔti nīn kíñee ki gbéèñ tikabiti tiluli.

⁹Bin nīn jín an jikaatee nūñ kí bà binib kutukub binaa. Bi jín ki dóòyee, ní u yāntì bi nīn kùñ,

¹⁰ní u nì u-boonnooliibi kó buɔalimbun ki nīn cá Dalmanuta watil.

Fariisab nyàab kí ká maamaaci

(Kpèè Maat 16.1-4)

¹¹Fariisab nīn jīnní Yeesu boon ki bāañ ki bí kpākantí-u kí píl-u tibɔti. Bi nīn bālifi-u yii ú ɔa maamaaci ubɔ un nyánní Unimbɔti ceeyee.

¹²Ní Yeesu fáá diniindi ní ki lī yii: «Ba pu ní waanee nib nee bālifi kí ká maamaaci án nīn sá-bi kudaanɔu? Ibaamɔn ní m sòòñ nì ni, ni kpá kí ká maamaaci báà ubɔ!»

¹³U lī mín ki dóòyee, ní ki fātì tí kó buɔalimbun ki dūtì lapu pu mɔɔɔɔbandi ki wāatì-bi.

Ní taa fōō Fariisab nì Eeroodi dākatam

(Kpèè Maat 16.5-12)

¹⁴Yeesu boonnooliibi nīn sūntì kaa kpáañ tijin, asee kpɔɔɔɔbaanti di nīn tàkā bi-cee buɔalimbun.

¹⁵Ní Yeesu kpáafi-bi ki bí-bi yii: «Níñ nyíñmaan ni-ba nì Fariisab nì Eeroodi kpɔɔɔɔnyɔkɔɔu!»

¹⁶U-boonnooliibi dākafi ki lī bi-ɔmaninɔma kansikin yii: «Ti nīn kaa núb tijinee pu ní u kalin sòòñ mimmaaa?»

¹⁷Yeesu bée bi-landɔkɔyee ní ki bí-bi yii: «Ba pu ní ni sòòñ ni nīn kaa núbín kpɔɔɔɔ pu? Nīn dīn naa láá gbíl tibɔti taapuɔɔɔ? Naa láá bée-maaa?

¹⁸Ni pɔbiling tɪlifi nɪi? Ni cáá animbil fám ní kaa wǎlaaa? Ni cáá atafal ki pílifi ní kaa gbɪlaaa? Naa cáá nlandɔkɔ

¹⁹kí téetí nyunti ɲun m dū kpɔnɔb biɲmoo ki gífi gífi ki tī binib kutukub biɲmoo bi ɲmó ki díkéeee? Tikabiti tiɲa ní ni tōō akati ki gbéeñ ní?» Ní bi kíf-u yii: «Saalaa nì tili.»

²⁰«Kin, m nín gífi gífi kpɔnɔb biluli ki tī binib kutukub binaayee, tikabiti tiɲa ní ni tí kóon akati ki gbéeñ ní?» Ní bi tí kíf-u yii: «Tiluli.»

²¹Ní u lī-bi yii: «Ní áli nìn dín, naa láá gbɪlaaa?»

Yeesu cáan ujɔfu ubɔ Beetisayida tiɲkin

²²Bi bàñ Beetisayidee, binib biba cáan ujɔfu ubɔ Yeesu cee ki gbāam-u yii ú gbēe ujɔfuee.

²³Yeesu cúú ujɔfuee ɲal ki kpáan-u ki kpōotì kitimbiliyee kpaanceetiɲu, ní ki tīl timɔtan ki ɲá ujɔfuee nimbilin, ki dū u-ɲalii ki gbēe u-nimbiling, ní ki bālifi-u yii: «A wǎl tibaaa?»

²⁴Ujɔfuee kpēē, ní ki bí yii: «M wǎl binib, ní bi bí kii isufi di còomēe.»

²⁵Niinee ní Yeesu gíti tí dū u-ɲalii ki gbēe u-nimbiling. Nyunti gbanti ní ujɔfuee kpítì u-nimbiling ki kpēē ní ki pɔɔkì ki kìn ki wǎl bómbɔɲ.

²⁶Ní Yeesu tükū-u yii: «Nín kùn a-dumpu kí taa dī kitiɲ poon.»

Peetroo lī yii Yeesu sá Meesiya

(Kpèè Maat 16.13-20, Luuki 9.18-21)

²⁷Yeesu nì u-boonnooliibi yíkì buntì Seesaaree-Fiiliipi timbilimmu watil pú. Bi bàñ nsannee, ní u bālifi u-boonnooliibi yii: «Binib lè yii m sá ɲma ní?»

²⁸Ní bi kíf-u yii: «Biba lè yii a sá Yoowaneesi un fùul binib Unimbɔti nyimee, ní biba mun lè yii a sá Eelii. Biba bín ceeyee, a sá Unimbɔti bɔnaatiliibi kansikin ubɔ ní.» Ní u bālifi-bi yii:

²⁹«Kin nimbi fáà, ɲma ní nimbi nyí yii m sá ní?» Ní Peetroo kíf-u yii: «Sii di sá Meesiya!»

³⁰Niinee ní Yeesu kpáafi-bi tiɲan bí taa sòon u-pu mín báà ubɔ cee.

Yeesu sòon u-kúm nì u-fikititam bɔti

(Kpèè Maat 16.21-28, Luuki 9.22-27)

³¹Nyunti gbantee, u kí ki bí tükù u-boonnooliibi yii: «An sá man Kinibiki n jī falaa tikpil. Bitindaɲkpilib nì bisaraaɲakpilil nì bimaradakaliibi kɔkɔ làá dāá lè yii baa là m-bɔti, bi làá dāá kpò-mi, ní m fātī fikitī winta dal.»

³²U nìn pée tükù-bi an bɔtee ki cántí-bi ní. Ní Peetroo cáá-u ki kākati ɲkpaanceeti ki kí ki bí wòon-u.

³³Niinee ní Yeesu fātì kpēē u-boonnooliibi ní ki kpātì Peetroo pu ki bí yii: «Sii un cáá Sitaan landɔkɔuee, sútí kɪ wàatī-mi! Aa dākafī Unimbɔti yam, a-landɔkɔi sá binib landɔkɔi ní.»

³⁴U lī mín ki dóòyee, ní ki yíín kunipaau nì u-boonnooliibi u-cee, ní ki bí-bi yii: «Un yaa là kɪ nóó-mee n̄ fá ún u-ba nín là puee kɪ nóó min ní man lèe, kɪ yòon u-dɔpɔntikaan̄u kɪ n̄n nóó-mi.

³⁵Kun puee un di yaa là kɪ fī u-manɣalee làá fá-dì, ama un di yaa dū u-manɣal kɪ fá kɪ nóó-mi kɪ sòon m-bɔmɔntiiti kɪ tī binibee, udaan di làá fī u-manɣal.

³⁶Unil, a yaa jín duulinya nee kɔkɔ ní sisi a-ba wánkèe, a páatì ba?

³⁷Ba ní a n̄n kɪ dūú pà kɪ fī a-ba?

³⁸Un kamaa yaa cáá icoo man nì m-bɔti pu waanee nib bin nyēē Unimbɔti boon kɪ n̄aán ikpítee kansikinee, nyunti n̄n m yaa láa gítín m-baa nyootin nì u-tuun̄yee, man Kinibiki làá dāá kón udaan icoo.»

Marc 9

¹Ní Yeesu gítì kútì ki lī yii: «Ibaamɔn ní m tükù-ni, ni-kansikin biba kaa làá kpú ní kɪ ká Unimbɔti Beel dómiń n̄n mɔn.»

Unimbɔti dākā yii Yeesu sá u-Jipɔn

(Kpèe Maat 17.1-13, Luuki 9.28-36)

²Iwiin iluu boonee, Yeesu gāntì Peetroo nì Yakubu nì Yoowaneesi kɪ cáá-bi kɪ jóm̄ dijoofɔkɔl diba pu. Niinee ní u cúú u-ba kɪ kpántì

³ní u-wampeen̄kaati píil kánkan̄ kɪ kín kɪ jìl pàlpal. Unil báà ubɔ kitiŋ nee pu kaa n̄n kɪ fíntí tiwan tí píil kii u-wanti nín n̄n pīn̄ puee.

⁴Niinee ní akpambal atee kpēēyee, Eelii nì Mooyiisi di sí bi nì Yeesu sòon̄ee.

⁵Ní Peetroo tükū Yeesu yii: «Ukpil, an n̄n tí n̄n bí doo, tí gāa tibín tita: sii kubɔ, Mooyiisi kubɔ, Eelii kubɔ!»

⁶Di sá yii waa ti pée nyí tin u làá sòon̄ee, kun puee tifaandi n̄n kó-bi tikpil.

⁷Niinee, ditagbandi diba dómiń kɪ bīn̄ bi-pu, ní bi gbīl Unimbɔti sòon̄n̄ ditagbandee ni yii: «Un bí nee di sá m-Jipɔnneen̄kaau. Ní pīlifin̄maan-u!»

⁸Kpalaayee, bi fātì kpēē kɪ māntì kɪ tú, kaa ti ká báà ubɔ asee Yeesu baba di kín bi-cee.

⁹Nyunti n̄n bi fātì kpákatiń dijool puee ní Yeesu kpáafi-bi bí taa māafi báà ubɔ tin bi kée kɪ n̄n cí daliŋkin ún Kinibiki làá dāá fikiti ditaŋkpiilinee.

¹⁰Bi kpáafi dinyɔɔbundee bi-ni, nì mín̄ kɔkɔee bi gítì bālifi tɔb yii: «Ba di sá yii ú fikiti ditaŋkpiilinee?»

11 Ní bi bālifi-u dinyɔɔbundi nee yii: «Ba pu ní bimaradakaliibi bí yii Eelii di máań kí péé kí dāań kí wàatī ní?»

12 Ní Yeesu fātii kíf-bi yii: «Ibaamɔn, Eelii máań kí péé kí dāań kí fātii bónti tikɔkɔ. Too, an nín ɲmāń man Kinibiki pu yii m lāá jī falaa tikpil ní bí kpèè kí sɛńkɛń-mee, ni dākafī yii ba?»

13 Cāntī m tükùmaan-ni, Eelii péé dómín dooooyee, ní bi sāań-u bi nín là puee, kii an nín ɲmāń Unimbɔti gbɔŋkun ki sīiń u-pu mińyee.»

Yeesu jĩń arasinii kibiki kiba pu
(Kpèè Maat 17.14-21, Luuki 9.37-43a)

14 Bi bāań ki ɲmāntiń u-boonnooliibi bin kíneeyee, ní ki ká yii kunipaau sí ki mānti ki tú-bi. Bimaradakaliibi biba mun nín bí niin, bi nì u-boonnooliibi sí ki kpákà.

15 Kunipaauuee wál Yeesu kpalaayee ní an túuń-bi ní bi sáńńí kí dāá jāań-u.

16 Ní Yeesu bālifi-bi yii: «Ni nì bi kpákà ba pu ní?»

17 Ní kunipaauuee kansikin ubɔ kíf-u yii: «Ukpil, arasinii di ká m-jipɔɔn pu ní ki yānti waa ɲūń kí sòoń ní m bàà cáań-u a-cee.

18 Arasiniiyee yaa yíkì u-puee, báà laakińyee u líkí-u kitin, ní u ɲmóò u-nyinɲi ní kupumpukuu nyē u-nyɔkɔn, ní u-wunti ń pɔkì kpàninini. Ní m gbāań a-boonnooliibi ń ja arasinii gbanti ní baa ɲúń.»

19 Ní Yeesu lī-bi yii: «Óo, nimbi waanee nib bin kaa cáá fookii nee! Ni là m gíti kál ni-cee kí tin sāa ɲyunti ɲulońu ní? M làá nīn jīń-ni kimɔtii kí tin sāa ɲyunti ɲulońu ní? Cáańmaan-kì m-cee!»

20 Ní bi cáań kibikee u-cee. Arasiniiyee nín wál Yeesu kpalaayee ní u cīńkì kibikee ɲkpitim pu, ní kì líti kitin ki bíi bíntí, ní kupumpukuu bíi nyē ki-nyɔkɔn.

21 Ní Yeesu bālifi ki-baa yii: «Nyunti ɲulońu ní an kíl-u?» Ní u kíf-u yii: «Doooo u-biyatin ní an kíl-u.

22 Arasiniiyee líkí-u iyunti iba ɲɲmin, iyunti iba mun nnyimin, ki nyàań kí kpò-u. A yaa ɲūń kí ɲá tiba, sɔ ti-saai kí jòoń-ti!»

23 Ní Yeesu bí yii: «A yaa ɲūńaa! An kɔ pòfi ki tī un un fōo ki kíiyee.»

24 Niinee, kibikee baa téen mpon yii: «M fōo-si ki kíf! Jòoń-mi, m-fookiui kaa náań!»

25 Yeesu wál kunipaau sáńńí ki gíti dōoń kí kūtèe, ní u kpātì arasinii pu ki lī yii: «Sii arasinii un yì kibiki nee mɔɔmiindi nì ki-tafakpaalee, nyā ki-ni kí taa ti gítin, sii ní m lì!»

26 Ní arasiniiyee fáá mbiil ki cīńkì kibikee ɲkpitim pu, ní ki nyáń. Kibikee dōoń kii kì kpíyee, ki yānti binib tikpil bí yii: «Kì kpíi ní!»

²⁷Ama ní Yeesu cúú ki-ŋal ki yáatì-kì ki sfĩh, ní kì sfĩ.

²⁸Nyunti ŋun Yeesu kó kudiinee, ní u-boonnooliibi bālifi-u bi-ŋmaniŋma niin, yii: «Ba pu ní timbi kaa ŋún ki jìñ arasinii gbanti?»

²⁹Ní Yeesu kíí-bi yii: «An yaa kaa sá nì ŋwimmeem ubo kaa ŋūh kí jà arasiniibi nee jutiibi.»

Yeesu gíti tí sòòh u-kúm nì u-fikititam bɔti

(Kpèè Maat 17.22-23, Luuki 9.43b-45)

³⁰Bi yíkì niinee ní ki cūti jíti Galiilee. Yeesu kaa nìn là báà ubo n béé u-pu.

³¹Di sá u nìn dàkà u-boonnooliibi ki tükù-bi yii: «Bi làá cúú man Kinibiki kí ŋúbiñ binib bí kpè-mi. Bi yaa kūū-mi, ŋwintataati dal m làá fikitì.»

³²U-boonnooliibi kaa nìn gbĩ tibotee taapu ní ki fāŋkì kaa bālifi-u ti-taapu.

Dma di sá ukpaan ní?

(Kpèè Maat 18.1-5, Luuki 9.46-48)

³³Nyunti ŋun bi bàñ Kapeernayum ki kó kudiinee, ní Yeesu bālifi u-boonnooliibi yii: «Ba pu ní ni bàà kpákà nsanne?»

³⁴Ní bi ŋmí: di sá yii tikpiti pu ní bi bàà kpákà.

³⁵Niinee ní u kāl ní ki yíñ u-boonnooliibi saalaa nì bilee ní ki tükù-bi yii: «Un yaa là kí nīn sá usanliitee, udaan n páań báà ŋma boon kí nīn sá báà ŋma tɔntɔnliu.»

³⁶U lī mīh ki dóòyee, ní ki cūti ki cúú kibiyaawaai kiba ŋal, ki cáań-kì ki sfĩh bi-kansikin, ní ki dū u-ŋalii ki kpāl-kì, ní ki bí-bi yii:

³⁷«Un kamaa yaa fōō kibiyaawaai kiba kii kíñee juti man puee, udaan fōō man dee. Un kamaa yaa tí fōō mamee, kaa sá man baba ní u fōō, udaan fōō un túnñi-mee mun dee.»

Un kaa jáà nì tee sá ti-yɔu ní

(Maat 10.42, Luuki 9.49-50)

³⁸Ní Yoowaneesi bí-u yii: «Ukpil, ti ká uninja ubo un kaa sá ti-yɔuee cáá a-yindi ki jì arasiniibi, ní ti bí yii ú taa ti ŋá mīh, kun puee waa bí ti-kansikin.»

³⁹Ní Yeesu kíí-u yii: «Taa nīn pīntímaan-u nsan! Di sá yii unil kaa ŋáań maamaaci man yindi pu, kí pūti kpáàa bí sòòh m-pu tikpiti.

⁴⁰Un kaa jáà nì tee sá ti-yɔu ní.

⁴¹M tükù-ni ibaamɔn yii un kamaa di yaa pú-ni kinyinnyɔyukubiki ni nyūh yii nín sá Kriisitoo yabee puee, udaan kaa làá lántí u-paati.»

Unil n sàh ikpiti

(Maat 18.6-9, Luuki 17.1-2)

⁴²«Ama un di yaa yāntì mbiyaawaamu mun fōō-mi ki kíí nee kansikin kiba ŋá ikpatee, an só bí dū kunakpaanŋu kí kúl udaan neen kí cáá-u kí tō tɔŋkun.

⁴³A-ɲal yaa làá yàntī á ɲá ikpítee, á tùkutī-ɲu kí fá. An só á kó dimaɲfal din kaa cáá dikúntílee ni nì diɲaɲgindi ki jítiɲ á nīn cáá ɲal ili kí tin kó ɲɲmi ɲun kaa kúù jaanjaanee ni.

[⁴⁴Niin ní akoosibil ɲin kaa kúùyeé bí ki ɲmòò binib. Niin di sá ɲɲmi ɲun bí kaa cáá digbíntílee.]

⁴⁵A-taal di yaa làá tí yàntī á kó ikpitínee, gùutī-dì kí fá. An só á kó dimaɲfal din kaa cáá dikúntílee ni nì ditaagindi ki jítiɲ á nīn cáá ataa ali bí tin dū-si kí tō ɲɲmi ɲun kaa cáá digbíntílee ni.

[⁴⁶Niin ní akoosibil ɲin kaa kúùyeé bí ki ɲmòò binib. Niin di sá ɲɲmi ɲun bí kaa cáá digbíntílee.]

⁴⁷An yaa sá a-nimbil nín kpèé kuɲyeé di yaa yàntī a ɲááɲ ikpítee, á lúkutí-dì kí fá. An só á kpááɲ diɲiɲkpundi kí kó Unimbɔti Beelin ki jítiɲ á nīn cáá animbil ali bí tin dū-si kí tō ɲɲmin.

⁴⁸Niin ní akoosibil ɲin kaa kúùyeé bí ki ɲmòò binib. Niin di sá ɲɲmi ɲun bí kaa cáá digbíntílee.»

⁴⁹ɲɲmi dāa sá kii ɲyaamee ní bí dūú pùkū báà ɲma pu.

⁵⁰«Nyaam sá tiwammɔntiil: ama ɲyaam yaa fá mi-mɔɲɲuee, mana ní ni làá gíti ɲá ní mí mɔ̀kì? Nyaam ń nīn bí ni-ni, ɲgbansɔɲfi ń nīn bí ni-kansikin.»

Marc 10

Unimpu nì u-cal ń taa yàkatī tɔbin

(Kpèè Maat 19.1-12, Luuki 16.18)

¹Yeesu fātī yìkì niin ki póotì Juudee watil ki dūtì Jɔɔdan buɲgbandi. Ní anikiti tí kóònní ki múkuɲ u-pu, ní u tí kí kí bí dākà-bi Unimbɔti bɔti, kii u nín kpààa pée ɲááɲ puee.

²Niinee, Fariisab sùtiɲ ki pīl-u ki nyààb kí bàkaɲ-u tibɔti. Bi bālifi-u yii: «An pú nsan yii uninja ń jà u-nimpuuaaa?»

³Ní u kí-bi yii: «Mara ulɔu ní Mooyiisi nīn tī-ńi ní?»

⁴Ní bi fātī kí-bi yii: «Mooyiisi bí yii uninja ń ɲmà kugbɔɲu kun dākà kun pu ní u jìɲ u-nimpuee kí ɲúbiɲ-u ní kí nín jà-u.»

⁵Niinee ní Yeesu fātī kí-bi yii: «An sá ni-pɔɔgbifiɲɲu pu ní u síiɲ-ńi an marau.

⁶Ama ɲyunti ɲun Unimbɔti kí ki nááɲ tiwan kɔkɔee, u nīn nááɲ uninja nì unimpu ní.

⁷Míɲ puee ní an sá uninja ń yìkì u-baa nì u-na cee ní u nì u-nimpuu ń nīn bí,

⁸ní bi-liitil ń kpántí unibaanti. Mimmee, baa ti sá binib bili, bi ɲá unibaanti dee.

⁹Mín puee, unil á taa yàkatì tin Unimbòti dūu kpáfèe.»

¹⁰Yeesu nì u-boonnooliibi bàñ kudiinee, bi fātì bālifi-u an bōti pu.

¹¹Ní u kíf-bi yii: «Un kamaa yaa jìñ u-nimpuu ki fātì cáá upɔɔnee, udaan ná tilaakpaal Unimbòti nimbiin ki yīntì nì u-nimpupeepeekaau.

¹²Mín mun mbaantiim, unimpu yaa yíki u-cal cee ki cūti món uninjapɔɔnee, u mun ná tilaakpaal Unimbòti nimbiin ki yīntì nì u-calkpiki.»

Yeesu fōō mbiyaawaamu

(Kpèè Maat 19.13-15, Luuki 18.15-17)

¹³Bi nìn cāabìñ mbiyaamu Yeesu cee ú dū u-ñalii kí páań mu-pu kí mèè kí tī-mu, ní u-boonnooliibi bí wòò bin cāabìñ-muee.

¹⁴Yeesu ká mimmee, ní an kaa móɔkìñ-u, ní u bí-bi yii: «Yàntìmaan mbiyaamu á dāań m-cee kí taa pìimmaan-mu nsan, kun puee Unimbòti Beel sá ki tī bin náań nì muee ní.

¹⁵Ibaamɔn ní m sòò nì ni, un kamaa yaa kaa fōō Unimbòti Beel bōti kibiyaawaai yamee, kaa dāa kòò di-ni.»

¹⁶Niinee ní u fōō mbiyaamuee ní ki dū u-ñalii ki páań mu-pu ní ki mēē Unimbòti ú bìñ mu-boon.

Ugaaja ubɔ bōti

(Kpèè Maat 19.16-30, Luuki 18.18-30)

¹⁷Yeesu yíki ki tākān nsan pu ki làá nīn cée, uninja ubɔ sáñní ki dómīn ki gbāań u-nimbiin, ki bālifi-u yii: «Ukpimɔnti! M làá ná mana ní kí ká dimańfal dīn kaa cáá dikúntilee?»

¹⁸Ní Yeesu fātì kíf-u yii: «Ba pu ní a yī-mi yii umɔnti? Unil báà ubɔ kaa bí ki sá umɔnti, see Unimbòti baba.

¹⁹Sii a-ba nyí Unimbòti marab, an lī yii: «Á taa kpò unil, á taa ná tilaakpaal, á taa yò, á taa lē nnyimɔn seerau, á taa ñmàtìñ ubɔ, á nīn tó a-baa nì a-na.»

²⁰Ní uninjee fātì kíf-u yii: «Ukpil, doooo m-naacimpɔntin ní m pée ñúb an marab.»

²¹Niinee, Yeesu kpēē-u dímmm, ní uninjee bōti fáatì-u, ní u lī-u yii: «Kuwambaantiiu dī kīñ-si á ná. Nīñ cá kí nyāfi tin kɔkɔ a cááyee, kí dū animbil kí yàkatì bifalaadambi, ní kí tin ká tīgaaajati Unimbòti cee. A yaa ná mín ki dóòyee, á dāań kí nīn nóó-mi.»

²²Kijapaayee gbī an nyɔɔbuññee, u-nimbiin cúu bíl, ní u búntì nì kunimbaau, kun puee u nìn cáá tīgaaajawan tikpil.

²³Niinee, Yeesu fātì kpēē ki māntì tú bin yú ki gón-uee, ní ki bí u-boonnooliibi yii: «An dāa pɔɔ ki tī bigaaajab bí kó Unimbòti Beelineeee!»

²⁴U-boonnooliibi bākatì nì an nyɔɔbuŋɔi gbanti. Ní Yeesu fātì lī-bi yii: «M-biyaamu, an pɔɔ ki tī [bin kɔ dū bi-mákal ki ɔ́a tiguaajatinee] ń kó Unimbɔti Beelineeee!

²⁵An pɔfi ki tī ugutaamu ń jītí ujoo buŋɔn nì ugaaja ń kó Unimbɔti Beelin.»

²⁶Niinee, u-boonnooliibi gíti bākatì tikpil, ki lè tɔb cee yii: «Kin, ɔma di nín ɔ̀h kí ɔmátí dee?»

²⁷Ní Yeesu kpēē-bi ní ki bí yii: «Binib kaa ɔ̀h kí fī bi-ba, asee Unimbɔti baba di ɔ̀h kí fī-bi. Di sá yii Unimbɔti di ɔ̀h tikɔkɔ.»

²⁸Ní Peetroo bí-u yii: «Kin, timbi nín yíkì ki fá tin kɔkɔ ti cááyee ki táá-see?»

²⁹Ní Yeesu fātì kíf-u yii: «M sòòh nì ni ibaamɔn ní, un kamaa yaa yíkì ki cāntì u-diiku nì u-nabiyaamu nì u-na nì u-baa nì u-biyaamu nì u-kpaatanti man pu ní ki sòòh m-bɔmɔntiiti ki tìl binibee,

³⁰udaan làá fōō tipaal ɔyunti ɔun ti bí nee mìn dilaataal pu. U làá fōō adiin nì nnabiyaamu nì nab, nì mbiyaamu nì tikpaatan, ní kí jī falaa mun. Ama ɔyunti ɔun bí ki dòónee poonee, udaan dāa fòól dimaŋfal dín kaa cáá dikúntilee.

³¹Bisanlintiliibi tikpil dāa kpántí biboompaanliibi, ní biboompaanliibi mun tikpil ń kpántí bisanlintiliibi.»

Yeesu sòòh ntataatiim u-kúm nì u-fikititam bɔti

(Kpèè Maat 20.17-19, Luuki 18.31-34)

³²Yeesu nì u-boonnooliibi nìn tàkā nsan ki jóm Jeerusaleem, ní u lī bi-nyɔkɔpu. U-boonnooliibi pɔbiling nìn bíl ní tifaandi kó bin kɔkɔ nìn nóó-uee. Ní Yeesu gíti tí yíi u-kpambaling saalaa nì alee ki síi u-cee, ní ki kíl ki bí tükù-bi tin di làá bàñ u-puee, yii:

³³«Ti jóm Jeerusaleem ní nee, ti yaa bàñ niinee, bi làá cúú man Kinibiki kí tī bisaraanɔkpiilib nì bimaradakaliibi ní bín ń cáá-mi ibɔsoon kí lè yii m máa ń bí kpò-mi, ní bí dū-mi kí ɔ́biñ bin kaa nyí Unimbɔtee.

³⁴Bín làá bèel-mi kí tíl timɔtan kí sītī m-pu, kí gbá-mi anaalab. Mìn boonee ní bí kpò-mi. Bi yaa kūū-mee, ní m fikitī winta dal.»

Yakubu nì Yoowaneesi nín mēē Yeesu tiŋyee

(Kpèè Maat 20.20-28)

³⁵ɔyunti gbanti ní Seebeedee jipɔmbi Yakubu nì Yoowaneesi sūtīn ki pīl Yeesu ní ki bí-u yii: «Ukpil, ti là kí mēē-si tiba, á ɔ́a kí tī-ti!»

³⁶Ní u fātì kíf-bi yii: «Ni là m ɔ́a ba ní kí tī-ni?»

³⁷Ní bi kíf-u yii: «Ti là yii, ɔyunti ɔun a yaa láa kpánti ubɔtee, ti-kansikin ubɔ ń dāá nín ká a-ɔaŋgil pú, un kínee a-ɔaŋgan pú.»

³⁸Ní Yeesu kíí-bi yii: «Naa nyí tin ni mèéyee. Ni ɲūn kí nyò falaa un m làá nyò naaa? Ni ɲūn kí fàl falaa kii un man làá fàl naaa?»

³⁹Ní bi kíí-u yii: «Iiin, ti ɲūn.» Ní Yeesu bí-bi yii: «Ibaamon, ni làá nyò falaa un m làá nyòee, ní kí fàl-u kii m nín làá fàl-u pu nee.

⁴⁰Ama an yaa kíñ m-ɲaŋgiil nì m-ɲaŋgan kakaanyee, an kaa sá man di pūn an paanyì. Ipaan gbanti sá ki tī bin pu Unimbati bónti-i ki síñee ní.»

⁴¹Akpambal saalaa ɲin kíñee gbíl mimmee, ní ki fōō diɲuul Yakubu nì Yoowaneesi pu.

⁴²Ní Yeesu yííñ bi-kòkò u-cee, ní ki bí-bi yii: «Ni nyí yii duulinya yidambi bin kpée ntimuee tókó bin kíñee pu, ní ki cáá bi-pɔɲyi ki fàantí-bi.

⁴³An kaa máaà kí nīn bí mīn nimbi kansikin, ama un yaa là kí nīn sá ukpaan ni-kansikinee, udaan n gííñ u-ba ni-tòntòliu.

⁴⁴Mīn mun ní un kamaa yaa là kí nīn sá ukpaan ni-kansikinee, udaan n gííñ u-ba ni-kòkò yumbuu.

⁴⁵Kun puee man Kinibiki kaa dómiñ bí ɲá tiba kí tī-mi, m dómiñ kí tō atuun kí tī binib, ní kí dū m-manfal kí pà kí fōō binib tikpil kí líí.»

Yeesu cáan uɲɔfu Baatiimee

(Kpèè Maat 20.29-34, Luuki 18.35-43)

⁴⁶Yeesu nì u-boonnooliibi nì kunipaau nīn bàñ Jeeriikoo. Bi yíkì Jeeriikoo kí nīn càatēe, uɲɔfu ubɔ kà disaŋkaŋkpil ki mēe bisanjitiliibi animbil. Bi nīn yī uɲɔfu gbanti Baatiimee ní ki yī u-baa Tiimee.

⁴⁷ɲyunti ɲun u bēe yii an sá Yeesu Naasaareeti yɔu di jītée, ní u kíí ki bíí tátí mpon yii: «Yeesu Daafiidi naantiiu, sō m-saai!»

⁴⁸Binib tikpil nīn bí ki wòòh-u yii ú ɲmíl, ní u mètīí tátí mpon yii: «Daafiidi naantiiu, sō m-saai!»

⁴⁹Yeesu sāā ki síl, ní ki bí yii: «Yííñmaan-u!» Ní bi yííñ uɲɔfuee ní ki bí-u yii: «Póòh a-ba kí yíkì, u yī-si!»

⁵⁰Niinee ní uɲɔfuee lēe u-satau ki lúkú, ki nyī ki yíkì kùrub ki síl ní ki nín cá Yeesu cee.

⁵¹Ní Yeesu bālifi-u yii: «Ba ní a là m ɲá kí tī-si ní?» Ní uɲɔfuee fātīí kíí-u yii: «Ukpil, m là kí wāl ní!»

⁵²Ní Yeesu bí-u yii: «Nín cá, a-fookiiu di fī-si!» Kpalaa niinee, u-nimbiliŋ cúu ɲúbitì, ní u kíñ ki táá Yeesu.

Marc 11

Yeesu kó Jeerusaleem nì ifaal

(Kpèè Maat 21.1-11, Luuki 19.28-40, Yoow 12.12-19)

- ¹Nyunti nun bi cōom ki tóob Jeerusaleem ki pilñ Beetifagee nì Beetanii, Oliifi sufii jool cañinee, ní Yeesu tú u-boonnooliibi kansikin bili,
- ²ki tükū-bi yii: «Cùmaan kitimbilii kin bíñ ni-nyɔkɔpu nee. Ni làá ká dimampɔmbil din pu báà ubɔ kaa láá kãlee. Ní gbintĩmnaan-dì kí cááñ-mi.
- ³Ubo yaa bālifi-ni yii, Ba ní ni nãáñee? Ní kíf-u yii, ti-Dindaan di nyàab kimañ, u yaa dóòyee, u làá gíhñí-kì doo an kaa làá yúntí.»
- ⁴Bi búntì ki bàñ ki ká dimampɔmbilee gbñ ki nákáñ kipunyɔkɔ, mmɔñki didandi cañin, ní bi bíi gbintĩ-dì.
- ⁵Bin nìn sí niinee biba bí-bi yii: «Ba di cáá-ni ní ni gbintĩ kimañ?»
- ⁶Ní bi kíf-bi kii Yeesu nín bàà tükū-bi puee, ní binibee yāntì bi gbintĩ-kì.
- ⁷Bi cááñ dimampɔmbilee Yeesu cee ní ki pēetì bi-wampeenkaati ki páañ di-pu, ní Yeesu jóñ ki kãl.
- ⁸Binib tikpil nìn kpátí bi-wanti ki bíl nsan poon. Ní biba mun gāñ tifaal akpaanni ki bíl.
- ⁹Bin nìn lī u-nyɔkɔpuee nì bin nìn pá u-boonee nìn kūuntí yii: «Oosaana! Unimbɔti ñ bíl un dòoñ ún ti-Dindaan yindi puee!
- ¹⁰Unimbɔti ñ bíl ti-naanja Daafiidi beel din dòoñee pu! Oosaana! Dàntìmaan un bí yilpu yilpuee!»
- ¹¹Yeesu bàñ Jeerusaleemee, ki kó kunimbɔtidiin. U kóee ní ki kpēē ki mǎntì ki tú. Ama kunyeeu nìn nìn bíi móotée puee, ní u fātì nyáñ u nì u-kpambaliñ saalaa nì alee nín cá Beetanii

Yeesu tó busubu bubu mbusu

(Kpèè Maat 21.18-19)

- ¹²Kutaa wúntèe, Yeesu nì u-boonnooliibi nyáñ Beetanii tñkin ki cée, ñkùm cúú-u.
- ¹³U kpēē ndanee, ki wál busubu bun bi yñ fiigee sí ki cáá tifaal. Ní u cūti bu-taapu kí kpèè u yaa bàà kǎntí bu-biliñ kí kiti kí ñmó. U bàñee, tifaal ñmaniñma di túkú. Kun puee an kaa nìn ñmǎntì nyunti nun busubuee lòoñee.
- ¹⁴Niinee ní u lī busubuee yii: «Dalba dalba ubɔ ñ taa láa gíti ñmó sii biliñ!» U nín sòoñ mimmee, u-boonnooliibi gbìl.

Yeesu jñ biwannyafiliibi kunimbɔtidiin

(Kpèè Maat 21.12-17, Luuki 19.45-48, Yoow 2.13-22)

- ¹⁵Bi búntèe, ki bàñ Jeerusaleem ki kó kunimbɔtidiin ní Yeesu kí ki bíi jì biwannyafiliibi nì bidaliibi bin nìn bí niinee, ki lábití binimbikpantiliibi teebilib nì binanjinyafiliibi jaliñ ki cìb.

¹⁶Waa pú mpaan ubo ní yòoñ u-wanti kí còom kí pùntī kunimbɔtidiin.

¹⁷Ní u kíí ki bíi sòoñ nì bi yii: «An kaa ñmāñ ki síiñ yii: M-diiku làá nīn sá ñwimmeem diiku ní ki tī atimbun kəkəw? Ama ní nimbi dū-ku ki kpánti kunaayudii.»

¹⁸Bisaraañakpilíb nì bimaradakaliibi gbīl mimmee, ní ki bíi nyàab̄ nsan ñun bi làá dī kí kpò-uee. Di sá yii bi nīn fàṅkí-u, kun puee tin u sòoñee nīn kó samaa tikpil.

¹⁹Ku jóotèe ní Yeesu nì u-boonnooliibi nyáñ kitiñin.

Fiigi subu bun kpīyee bɔti

(Kpèè Maat 21.20-22)

²⁰Bi fātī gítīn kutaafaauuee, ní ki ká fiigi subuee kūñ ki kpáañ bu-nyaanyī.

²¹Niinee, Peetroo téetì, ní ki bí Yeesu yii: «Ukpil, kpèè fiigi subu bun a fu tó mbusuee kūñ!»

²²Ní Yeesu fātī kíf-bi yii: «Fōōmaan Unimbɔti kí kíí!

²³Ibaamɔn ní m sòoñ nì ni, ubo yaa lī dijool nee yii: Á yīkì laakin a yú nee kí cùú jēetī tīnkun, ní ki yaa kaa dàkafi ki gùguḡ u-pɔbilin, ama ní ki yaa māká yii u nīn lī puee làá ñá mimmee, asee án lafun ñá mín kí tī udaan.

²⁴Mín pu ní m tükù-ni yii, tin kəkə ní ni yaa mēē Unimbɔtee, ní nīn māká yii ni fōō, ni làá lafun fōō kudɔṅu.

²⁵Ni yaa bíi mēē Unimbɔti ní ni nì ni-jutiibi kansikin kaa mōee, dūú pōmaan-bi, ní ni-Baa un bí yilpuee ñ ñmā kí dū ni mun yìntitam kí pō-ni.»

[²⁶Ama ni yaa kaa pūñ ni-jutiibi bi-kpitiyee, ni-Baa un bí yilpuee kaa làá dū ni mun kpitii kí pō-ni.]

Yeesu pɔṅṅu nín nyánní laakiyee

(Kpèè Maat 21.23-27, Luuki 20.1-8)

²⁷Bi nīn tí fātī gítī Jeerusaleem. Nyunti ñun Yeesu kó ki bíi còom kunimbɔtidiinee, bisaraañakpilíb nì bimaradakaliibi nì bitindañkpilíb dó mín u-cee

²⁸ní ki bí-u yii: «Nì nsan ṅulɔṅu pu ní a fu jīñ binib kunimbɔtidiin ní? Nma di pú-si an saṅṅu ní?»

²⁹Ní Yeesu fātī kíf-bi yii: «Dinyɔɔbumbaantiil ní m làá bàlifi-ni, ní kíí-mi kí wàatī ní m nīn tükù-ni nì nsan ñun pu ní m ṅáañ mimmee.

³⁰Yoowaneesi nín fūul binib Unimbɔti nyimee, ṅma di tī-u an pɔṅṅu ní? Unimbɔtaaa, binib? Kíímaan-mi!»

³¹Ní bi kíí ki bíi lókɔfí bi-ṅmaniṅma yii: «Ti yaa kíí-u yii: <Unimbɔti di tī-u>, u làá bàlifi-ti yii: <Kin ba ṅá ní naa fōō u-bɔti ki kíí?»

³²Mimmee, tí lì yìi: <Binib di tī-uaaa?...>» (Ama baa là kí lì mín, kun puee bi fàṅkí kunipaau. Di sá yìi báà ḡma nìn nyí Yoowaneesi pu yìi ibaamɔn u sá Unimbɔti bɔnaatiliu.)

³³Niinee, ní bi kí Yeesu yìi: «Taa nyí.» Ní Yeesu mun fātìi kí-bi yìi: «Ma mun kaa làà tükù-ni nì nsan ḡun pu ní m ḡaaṅ mimmee!»

Marc 12

Bipaadanḡpitib bɔḡmantikaati

(Kpèè Maat 21.33-46, Luuki 20.9-19)

¹Niinee, Yeesu kíi ki cáá tibɔḡmantikaal ki sòòṅ, ní ki lī yìi: «Uninja ubɔ di kùṅ fiinyi sufii kpaabu. U cóòṅ kunaabakau ki māntì ki tú-bu, ní ki gbìṅ mbòó ḡun nì u làá nìn cùkutì abil ki lèekì ndamamee, ní ki ḡā isupaa, ki dū bukpaayee ki kpāaṅ bipaadambi, ní ki búntì nsan.

²Isufee biliḡ kítitam bāaṅee, ní u túnní u-tɔntɔnliu ubɔ bipaadambee cee ú dāá fōò u-jandi.

³Ní bi cúú utɔntɔnlee ki gbáṅ ní ki jìṅ-u ki ḡiṅ nì iḡaṅkulim.

⁴Ní bukpaadaanee ḡtì tí nyàaḃ u-tɔntɔnliu upɔɔn ubɔ ki tú bi-cee. Ní bi ḡtì cúú u mun ki gbáṅ ki cíi diyil ki sāaṅ-u.

⁵Ní bukpaadaan ḡtì tí lēē unitataati ki túnní ní bi kūū úṅ. Mín mbaantiim ní bi nìn ḡaaṅ bitɔntɔnliibi kupaau, bi nìn gbáṅ biba ní ki kūū biba.

⁶Bāa ubɔ kaa ti bí ú tō, see u-jipɔmbaabil un u néeṅee. Ní u dū-u ki túnní bi-cee njoolkaam, ki dākafi yìi: <Bi làá fàṅkì m-jipɔɔn.>

⁷Ama bipaadambee nín wál u dòoṅee, ní bi lī tɔb cee yìi: <Kpèè, un làá dāá jī u-baa gaajawantee di dòoṅee! Tí kpòmaan-u kí jī bukpa.>

⁸U bāaṅee ní bi cìḃ ki cúú-u ki kūū, ní ki dū-u ki lúkú ḡkpaabuku.»

⁹Yeesu lī mín ki dóòyee, ní ki bālifi-bi yìi: «Kɔḡkɔṅnee, bukpaadaanee làá ḡa mana? Asee ú dāaṅ kí kpò bipaadambee, ní kí dū bukpaayee kí ḡúbìṅ bipɔmbi.

¹⁰Ni pée máaṅ ki kàaṅ Unimbɔti gbɔḡkun dinyɔɔbundi dìn lì yìi: <Ditaṅkpál dìn bidimaliibi nìn dūu fée, dìn di dāa kpántì ditaṅkpál dìn yì kudii pɔḡḡuee.

¹¹Ti-Dindaan nín ḡa tṅyee kaa gbí mmaam ti-ceeee?>»

¹²Nyuntée, Yeesu nannanliibi bíi nyàaḃ kí cúú-u, ní ki ḡtì fàṅkí kunipaau. Di sá yìi u-nannanliibee nìn bée yìi bíṅ pu ní u nìn sòòṅ tibɔḡmantikaal gbanti. Ní bi yāntì-u ki búntì.

Bi bālifi Yeesu yìi bí pà lampoooo?

(Kpèè Maat 22.15-22, Luuki 20.20-26)

13 Bi túnní Yeesu cee Fariisab nì Eeroodi naacimbi kansikin biba bí dāāñ kí píí-u tiboti.

14 Bi bāānee, ní ki bí-u yii: «Ukpil, ti nyí yii a sòòn ibaamɔn, kaa fàṅkí báà ubɔ, kaa fàtī tō báà udaan yaa bí puee, ki dākà nnimbɔtisan nì ibaamɔn. Mimmee, ti-marau pú nsan yii tí pà lampoo kí tī Room gɔminau Seesaaraaa, an kaa pú?»

15 Yeesu bée bi-poonnyooṅṅu puee, ní ki bālifi-bi yii: «Ba pu ní ni píí-mi tiboti mín kí kpèè m-nyɔkɔn? Cáaṛmaan-mi animbil m kpèè!»

16 Bi cáānee, ní u bālifi-bi yii: «Nma yindi nì u-yil di náká animbil pu na?» Ní bi kíí-u yii: «An sá Seesar.»

17 Niinee ní Yeesu fātī kíí-bi yii: «Dūmaan tin Seesar yèe kí tī Seesar kí dū tin Unimbɔti yèe kí tī Unimbɔti!» Ní bi bākatì nì an nyɔɔbundi gbanti.

Bi bālifi Yeesu difikiti bɔti

(Kpèè Maat 22.23-33, Luuki 20.27-40)

18 Nyuntee ní Sodusab dómín Yeesu cee. - Bìn di sá dikiti din lì yii difikiti kpée. - Ní bi bí Yeesu yii:

19 «Ukpil, Mooyiisi ṅmāñ ki sīñ-ti yii, unil yaa cáá kinabiki ní kinabikee yaa kpī ki yānti unimpu kaa cáá kibikee, ú fōō ukpiipu kí māl kí téen u-nabikee yil.

20 Kun pu ti bàlifēe di sá nnabiyaamu mululi di nìn bí. Upeepeekaa cáá unimpu ní ki kpī ki yānti unimpuee, kaa māl.

21 Uliliiti mun fōō ukpiipuee ní ki mun kpī, kaa māl. Utataati mun mín,

22 ki tin sāā bilulee kɔkɔ cáá-u ki kpī, kaa ká kibiki. Bìn kɔkɔ kúm boonee, unimpuee mun dāa dūu kpī.

23 Mín puee, difikiti dalee, bi-kɔkɔ yaa láa fikitèe, bi-kansikin ṅma di dāa yì unimpuee? Kun puee bilulee kɔkɔ cáá-u ki ká.»

24 Ní Yeesu kíí-bi yii: «Kun pu ni bí diyintil poonee di sá naa nyí Unimbɔti gbɔṅku poon bɔti, kaa nyí Unimbɔti pɔṅṅu mun.

25 Difikiti yuntṅuee, dinimpucaal nì dicamɔndi dāa kpá. Báa ṅma dāa bí kii Unimbɔti tuuṅyì nín bí pu yilpuee ní.

26 An yaa kín bitaṅkpiibi fikititamee, naa kaañ Mooyiisi nín ṅmāñ pu u-gbɔṅkuneeeee? Laakin sòòn tin jíti kikuṅkumbiki caṅinee, Unimbɔti nìn lī-u yii: <Man di sá Abraam Nimbɔti, Isaaki Nimbɔti nì Jaakɔb Nimbɔti.>

27 Waa sá bitaṅkpiibi Nimbɔti, u sá bin wālee yɔu ní. Ni baasii bí diyintikpaandin ní!»

Mara un sá ukpaanee

(Kpèè Maat 22.34-40, Luuki 10.25-28)

28 Bimaradakaliibee ubo nɛn bɛ ki gbɛl tiboti tin pu Yeesu nɛ Sadusab nɛn kpákèe. U nɛn ká yii Yeesu kíí-bi mmɔntiimee ní u sùtɛn ki pɛl-u ki bálifi-u yii: «Marab kɔkɔ kansikinee, ulɔu di sá ukpaan ní?»

29 Ní Yeesu kíí-u yii: «Mara un sá ukpaanee di sá un lì yii: <Isirayeel yab pɛlifimaan. Ti-Dindaan Unimbɔti sá ubaanti ní.

30 Ni máaɛn kí nɛn néen ni-Dindaan ni-Nimbɔtiu nɛ ni-pɔbiling kɔkɔ nɛ ni-naŋki kɔkɔ nɛ ni-landɔkɔŋu kɔkɔ nɛ ni-pɔŋŋu mun kɔkɔ.>

31 Maraliliiti di sá yii: <Á nɛn néen a-juti kii sii a-bee.> Mara ubo kaa ti bɛ ki jítɛn bin bɛ nee.»

32 Ní umaradakalee lɛ-u yii: «An kā, ukpil. A lɛ nɛn ibaamɔn ní yii Unimbɔti sá ubaanti, ubo kaa ti bɛ asee ún baba.

33 Unil máaɛn kí nɛn néen Unimbɔti nɛ u-pɔbil kɔkɔ nɛ u-ciɛnyi kɔkɔ nɛ u-pɔŋŋu kɔkɔ, ní ki máaɛn kí nɛn néen u-juti kii ún u-bee. Mɛn jítɛn tiwaŋkuti saraabi bin bi dù kí wà ŋŋmi kí tɛ Unimbɔtee nɛ saraabi bin kɔ kínee.»

34 Yeesu ká yii u kíí-u nɛ iciinee, ní u lɛ-u yii: «Aa dátɛn Unimbɔti Beel.» Niinee báa ubo kaa ti mākān kí bálifi-u tiba.

Meesiya nɛ Daafiidi bɔti

(Kpèè Maat 22.41-46, Luuki 20.41-44)

35 Yeesu nɛn bɛi dàkà binib Unimbɔti bɔti kunimbɔtidiinee, u bálifi-bi tiboti yii: «Nɛn nsan ŋulɔŋu poon ní bimaradakaliibi lì yii Meesiya sá Daafiidi naantiiu ní?

36 Di sá Unimbɔti Fam yānti Daafiidi u-ba sòon yii: <Ti-Dindaan tükü m-Dindaan yii: Kāl m-ŋaŋgiil pú kí nɛn cí ŋyunti ŋun m lāá yānti á nɛn kí nɛn ki tókó a-nannanliibi puee.>

37 Daafiidi u-ba yí-u yii u-Dindaan, kin mana ní u ŋūn kí nɛn sá u-naantiiu mun?» Kunipaau nɛn pílifiŋ Yeesu ní an mōn-bi.

Yeesu kũu bimaradakaliibi bɔti

(Kpèè Maat 23.1-36, Luuki 20.45-47)

38 Yeesu dàkatam poonee, ní u gíti lɛ yii: «Ní nɛn nyímmaan ni-ba nɛn bimaradakaliibi! Bɛn di néen ki pèentí abɔkutifɔkɔ ki yìin bi jáam-bi ipaan in pu binib kpáfée,

39 ki kàal nyɔkɔpu jaliŋ akpafidiinni nɛ diinabin.

40 Bɛn di fiki bikpiipoobi wanti ki gbèentí ki mée ŋwimmeem ki yúntí fórrr bɛ ká-bi. Bɛn gbanti di dāa kóò ditafadaaldi din gíti lákatèe ni!»

Unimpukpiipu ubo saraau

(Kpèè Luuki 21.1-4)

41 Yeesu cūtɛi kāl ki bítiŋ laakin bi tòó saraa nimbiliŋee, ki kpée kunipaau nɛn tòó animbil puee. Bigaajab tikpil nɛn tòó animbikpaan,

⁴²ní ukpiipusoodaan ubo mun cáán igboo ili ki tó.

⁴³Niinee ní Yeesu yííń u-boonnooliibi ki bí-bi yii: «Ibaamɔn ní m tùkù-ni, ukpiipusoodaane tó ki jítiń bin kɔkɔ tó saraa dooyee.

⁴⁴Bin béeyee cáán bi-nimbiliŋ ɲin baa làá dūu ɲá nì tibee ní ki tó, ama unimpu nee, nì u-sool poonee, tin kɔkɔ u bàà cáá kí jēe ní u kúnti ki tó.»

Marc 13

Yeesu sòon kunimbɔtidii wīitam bɔti

(Kpèè Maat 24.1-2, Luuki 21.5-6)

¹Nyunti ɲun Yeesu nyēēń kunimbɔtidiinee, ní u-boonnooliibi kansikin ubo bí-u yii: «Ukpil, kpèè bi nín dū ataŋkpakpaan ɲin ki mán adikpaan an ɲāń miŋyee!»

²Ní Yeesu kíí-u yii: «Kéè a ká adikpaan neeyaa! Dalbee, ditaŋkpal diba kaa dāa gíti tókó di-juti pu. An kɔkɔ làá dāá wī ní.»

Falaa un làá bàń kitiŋ kúntitamee

(Kpèè Maat 24.3-28, Luuki 21.7-24)

³Yeesu bàń ki kāl ɔliifi sufii jool pu, u-nimbiin túliń kunimbɔtidiyee watil, ní Peetroo nì Yakubu nì Yoowaneesi nì Andree bālifi-u tiboti nee bi-ɲmaniŋma yii:

⁴«Tùkù-ti ɲyunti ɲun ní tin kɔkɔ a bàà lēe làá dāá bànee, nì kudaanɲu kun ti làá dū kí béé yii ɲyunti bāanee.»

⁵Niinee, Yeesu kíí ki bíi sòon nì bi yii: «Ní nīn nyíń ni-ba ubo ń taa ɲmàtiń-ni,

⁶kun puee binib tikpil làá dāá dū man yindi kí kpántí bi-yaŋ ní kí lì yii bín di sá Meesiya ní kí ɲmàtiń binib tikpil.

⁷Ni làá dāá gbīl bi sòon tijáti tin pīlīń-ne nì tin dátīń-ne bɔti. Ama ni-pɔbiliŋ ń taa bīl. An máań tīń kɔkɔ ń bàń kí wàatī, ama duulinya kúntitam kaa dá láá yá.

⁸Ditimbundi diba dāa yíki kí jáń diba, ní dibeel diba mun ń jáń diba. Kitiŋ làá dāa cìŋkì ajan kupaa pu, ɲkùm làá dāá nyā. Tīń kɔkɔee dāa sá kii imatiŋween nín kífi puee ní.

⁹«Ní nīn nyíń ni-ba! Man puee bi làá dāá cūnni-ni ibɔsoon, kí gbá-ni anaalab akpafidiinni, kí cáá-ni gɔminab nì bibɔtiibi nimbiin, mimmee ni làá ká mpaan kí sòon nì bi man pu.

¹⁰Ama an máań yii inibool kɔkɔ ń gbīl m-bɔmɔntiiti kí wàatī ní duulinya ń nín kúntí.

¹¹Nyunti ɲun bi yaa láa cúú-ni ki cāń ibɔsoonee, ní taa nīń yáliŋkí tin ni làá tin sòonee pu. Ni yaa láa bànee, ní sòon tin Unimbɔti yaa tī-ni niinee. Di sá yii, an kaa sá nimbi di làá sòon, an sá Unimbɔti Fam di làá tī-ni tin ni làá sòonee.

¹²Unil làá dāá cúú u-nabiki ní kí tī bí kpò, ní ubaati n dū u-biki kí tī bí kpò, ní kibiki n ján ki-baa nì ki-na ní kí yànti bí kpò-bi.

¹³Bàà nma dāa ná-ni kun puee ni nóó-mi. Ama un yaa pòwò u-ba ki tin kátì-kuee di làá dāá nmatí.»

Nnaabukpaan n̄un dòón̄ee b̄oti

¹⁴«Ni làá ká <kuwan̄kpitiu kun cāab̄in̄ ntimbiilee> kó ki k̄in̄ ki bí laakin kuaa bàà máan̄ kí kóee. - Un kàan̄ tib̄oti nee máan̄ kí n̄á n̄ká! - Nyunti gbantee, bin yaa láa bí Juudee tin̄kinee n̄ s̄an̄ kí dàb̄ ajoon.

¹⁵Un yaa láa bí dicindee n̄ taa lì yii u làá kpákatí kí kó kudiin̄ kí yòon̄ tiba,

¹⁶ní un yaa láa bí kusaauee n̄ taa lì yii u là kí f̄at̄i mm̄on̄ki kí yòon̄ u-bokutil.

¹⁷Ama falaa d̄o ki cí bip̄odambi n̄ bim̄atib̄ yaadal wiinyi!

¹⁸Mèèmaan Unimb̄oti an b̄oti n̄ taa bàñ kuseeun.

¹⁹Doooo, Unimb̄oti n̄in̄ náan̄ kitiñ ki dāa s̄ā d̄in̄ nee, an falaa juti kaa láa jéet̄i nnibiyaamu pu, m̄in̄ ní falaa gbanti juti mun kaa ti bí kí dāan̄.

²⁰Ti-Dindaan yaa kaa bàà b̄at̄i falaayee wiinyi pu, bàà unibaanti kaa bàà nmatí. Ama bin u l̄ut̄i bí n̄in̄ s̄á u-yabee pu ní u b̄at̄i an wiinyi.

²¹«Nyunti gbantee, ub̄o yaa t̄uk̄u-ni yii, Meesiya bí doo, àa u b̄in̄ lapu, ní taa f̄ōo kí k̄í.

²²Di s̄á yii bin làá m̄ōnt̄i yii b̄in̄ di s̄á meesiyabee n̄ Unimb̄oti b̄onaatiliibee làá dāa nyā ki n̄áan̄ tikpan̄kpantiil̄ n̄ maamaaci tuun̄ji, kí bàà d̄ūú n̄mat̄in̄ bin Unimb̄oti l̄ut̄ee gba.

²³M̄in̄ puee, ní n̄in̄ nȳin̄ ni-ba. M̄ t̄uk̄u-ni tik̄ok̄o ní n̄in̄ nȳí ki yòon̄ ní án n̄in̄ bàñ.»

Kinibiki ḡítintam

(Kpèè Maat 24.29-31, Luuki 21.25-28)

²⁴«Falaayee yaa j̄it̄i boonee, n̄w̄īn̄ dāa kp̄ant̄i dib̄omb̄ondi, un̄mal mun kaa dāa ḡit̄i p̄īn̄.

²⁵In̄malbijaa dāa k̄it̄in̄ kutaa pu ki l̄it̄in̄, ní ip̄on̄ in̄ bí kutaa puee n̄ c̄in̄k̄i.

²⁶Nyunti gbantee ní bi làá ká man Kinibiki dòon̄ atagbanni ki cáá m̄pon̄ tikpil n̄ tinyool.

²⁷M̄ làá dāa t̄ōn̄ Unimb̄oti tuun̄ji n̄ c̄ù duulinya k̄ok̄on̄, kí tin s̄ā kutagb̄on̄u n̄ kitiñkuntinyok̄o, kí kóon̄n̄ bin bin Unimb̄oti l̄ut̄ee.»

Tin fiigi subu dākà-tee

²⁸«Ní p̄ilifimaan fiigi subu n̄in̄ dākà-ti tib̄oti tin̄yee. Di s̄á yii ni yaa ká fiigi subu t̄ó apan ki b̄í t̄uk̄u tifaap̄onee, ni b̄et̄í yii kuseeu t̄óbīn̄ dee.

²⁹Míh mbaantiim, ni yaa ká tin kòkò m máafi-ni nee bí jítée, béémaan yii m-dāantam tóobiń dee.

³⁰Ibaamɔn ní m tùkù-ni, waanee nib kaa làá kpú kí kúntí ní an bɔti kòkò ń bàń.

³¹Kutagbɔŋu nì kitiŋ dāa bí kí kúntí, ama man bɔti kaa bí kí kúntí jaanjaan.

Unimbɔti baba di nyí ŋwiin

(Kpèè Maat 24.36-44)

³²Ubo kaa nyí ŋwiin nì kukúluu kun ní an bɔtee làá bàńee. Unimbɔti tuuŋyi in bí yilpuee kaa nyí, man u-Jipɔɔn gba kaa nyí, asee ti-Baa Unimbɔti baba di nyí.

³³Ní nīn nyíh ni-ba kí taa gèèh. Di sá yii naa nyí an yuntiŋu.

³⁴An dāa bí kii unil ubo nín cá nsan pu ki yānti u-tɔntɔnliibi u-cindee ní. U yākatì báà ŋma nì u-tundi, ní ki kpáafi un cí kipunyɔkɔee ń taa nīn gèèh, ní ki búntì.

³⁵Taa gèèmmaan! Di sá yii naa nyí ŋyunti ŋun kudiidaan làá bàńee, an yaa sá kujooeēēēē, kunyataasiueēēē, ŋkoosiimeēēē, kutaafaueēēē, naa nyí.

³⁶Ní taa yāntì ú bàń kí túuñ-ni ni dō ki gèèh.

³⁷Tin m lì nee, m lì ki tùkù báà ŋma ní: taa gèèmmaan!»

Marc 14

Bi búkú kí kpò Yeesu

(Kpèè Maat 26.1-5, Luuki 22.1-2, Yoow 11.45-53)

¹An nīn kīn iwiin ili, bí jī Dilákatil jīŋaaliu nì jīŋaal un bi ŋmòd kpɔnɔb bin kaa cáá ŋkpɔnɔnyɔkɔee. Bisaraaŋakpilil nì bimaradakaliibi nīn nyàab nì nciin poon kisàmbiki kin pu bi làá dī kí cúú Yeesu kí kpò-uee.

²Ní bi lī yii: «Án taa nīn sá jīŋaal poon, fikil fikil ń taa kó samaa kansikin.»

Unimpu ubo yāañ Yeesu pu talaalu

(Kpèè Maat 26.6-13, Yoow 12.1-8)

³Yeesu nīn bí Beetanii, Siimɔn un nīn sá unyāŋgbantee dumpu. Nyunti ŋun u kā ki jīh tijinee, unimpu ubo kóoń ki núbíh talaalumɔnti un bi yī náaree. U nīn pō kudaau tikpil ki kā ditaŋkpál kpálbanyaawun. Ní unimpuee fáá ki wī kpálbee nyɔkɔ ki kpáatì talaaluee ki sītì Yeesu yil pu.

⁴Ní biba fōō diŋuul ki bí yii: «Ba pu ní bi fá talaalumɔnti nee mīh?

⁵Bi bàà ŋūh kí nyāfi-u animbikpaan kí dūú yākatì biwɔfib.» Ní bi yíkìlì bí wòh unimpuee.

⁶Ní Yeesu bí līh-bi yii: «Yāntīmaan-u! Ba pu ní ni páb-u mīh? Unimpu nee ŋá ditummɔntiil ní ki tī-mi.

⁷Ni nì biwɔfib di làá nīn pée bí baabadal. Ni ḡhūn kí nīn ḡáań-bi tiḡan ḡyunti ḡun ni yaa lèe. An yaa kīn man, maa làá nīn bí ni-cee baabadal.

⁸Min u ḡúńee ní u ḡée: u pée ki dómīn ki yāań-mi talaalu kí bóntí m-wunti kí cīití ḡu-síbitam dal dee.

⁹Ibaamɔn ní m tükù-ni, duulinya kɔkɔwoooo laakin kamaa ní bi yaa láa sòon m-bomontiitee, bi dāa tétí unimpu nee pu ki mááfí min u ḡée.»

Juudasi kí kí dū Yeesu kí ḡúbín u-nannanliibi

(Kpèè Maat 26.17-25, Luuki 22.7-14,21-23, Yoow 13.21-30)

¹⁰Nyunti gbantee ní akpambal saalaa nì alee kansikin un bi yī Juudasi Isikaariyɔtee cūti ki ká bisaraaḡakpilibee kí sòon nì bi min ní u làá ḡá kí dū Yeesu kí ḡúbín-bee.

¹¹Bi nín gbīl mimmee, an mɔɔkiń-bi, ní bi pōon-u yīi bi làá tī-u animbil. Juudasi nīn kīl ki bī nyàab ḡyunti ḡun di kītí ú dū Yeesu kí ḡúbín-bee.

Yeesu nì u-boonnooliibi bī jīn Dilákatil jīḡaaliu

(Kpèè Maat 26.17-29, Luuki 22.7-23, Yoow 13.21-30, 1 Kɔra 11.23-26)

¹²Jīḡaal un bi ḡmóò kɔnɔb bin kaa cáá ḡkɔnɔnyɔkɔee wimpeekaḡu dal ḡun bi làntī apibil kí jī Dilákatil jīḡaaliuee, ní Yeesu boonnooliibi bí-u yīi: «La ní a là tí cù kí bóntí-si Dilákatil jīḡaaliu jinti?»

¹³Ní u tú u-boonnooliibi bili, ní ki tükū-bi yīi: «Nīn cámaan kitiḡin, ni làá tū uninja ubɔ tú dinyimbool. Ní nīn táá-u.

¹⁴Laakin u yaa tin kóee, ni mun í kó niin kí bàlifi kudiidaan yīi: <Ukpil bàlifi-si yīi, m-diiku kun poon man nì m-boonnooliibi làá jī Dilákatil jīḡaaliu jintee bí la?»

¹⁵Niinee, u làá dākà-ni diditɔntɔkɔl yilpu, kudii kun poon wāā, bi bónti tikɔkɔ sée. Niin ní ni làá bóntí-ti tijin.»

¹⁶U-boonnooliibi búnti ki bàń kitiḡinee, ki ká an jíti kii u nín bàà tükū-bi pu ki síínee deedee, ní bi bónti Dilákatil jīḡaaliu jinti.

¹⁷Kujoou jóotèe, Yeesu nì u-kpambaliḡ saalaa nì alee bāań niin.

¹⁸Nyunti ḡun bi kāl ki bī jīn tijinee, ní Yeesu bí yīi: «Ibaamɔn ní m tükù-ni, man nì nimbi bin kā ki jīnee kansikin ubɔ làá dū-mi kí ḡúbín m-nannanliibi.»

¹⁹Niinee, kunimbaau kó-bi, ní bi kīl ki bī bàlifi-u ubɔ ubɔ yīi: «Kée an kaa sá maaaa!» «Kée an kaa sá maaaa!»

²⁰Ní Yeesu kīl-bi yīi: «An sá nimbi saalaa nì bili nee kansikin ubɔ man nì un sètī disambibaantiilinee.

²¹Man Kinibiki cá kí kpú ní nee, kii an nín ḡmāń ki síin m-pu miḡyee. Ama mbusu dō ki cí un làá dū-mi kí ḡúbín m-nannanliibee. Bi yaa kaa bàà māl udaan, an bàà sɔ.»

Ti-Dindaan jikaati

(Kpèè Maat 26.26-30, Luuki 22.14-20, 1 Kɔra 11.23-25)

²²Nyunti nun bi b́i j́ñee, ní Yeesu yōon kpɔnɔ ki pàkà Unimbɔti, ki cúu gífi gífi, ki yākatì ki tī u-boonnooliibi kɔkɔ, ní ki b́i yii: «Fōōmaan! Doo di sá m-wunti.»

²³Ní ki yōon ndaam, ki jáam Unimbɔti ki dóòyee, ní ki dūu tī-bi, ní bi-kɔkɔ nyūñ.

²⁴Ní u tükū-bi yii: «M-fatikuu dee, fatiku un cāabɔn mpèé binib nì Unimbɔti kansikinee dee. Fatikuee di nyán kí fī binib kupaau.

²⁵Ibaamɔn ní m tükù-ni, maa ti b́i kí nyò ndamam nee kí nīn cí daliŋkin m làá gítì nyò-mì mpɔm Unimbɔti Beelinee.»

²⁶Nyunti nun bi gāa jɔnaal lanyi ki dóòyee, ní bi nyán ki búntì Ōliifi sufii jool pu.

Peetroo làá néé yii waa nyí Yeesu

(Kpèè Maat 26.30-35, Luuki 22.31-34, Yoow 13.36-38)

²⁷Yeesu b́i u-boonnooliibi yii: «Ni-kɔkɔ làá fá-mi, kii an nín ɔmāñ Unimbɔti gbɔŋkun puee yii: <M làá dāá fáá kí kpò upikpaal, ní ipii n yāl.>»

²⁸Yeesu gítì lī yii: «Ama m yaa láa fikitèe, m làá lītì kí cītì-ni Galiilee.»

²⁹Ní Peetroo lī-u yii: «Bi-kɔkɔ yaa fééñ-saaa, man kpá kí fá-si.»

³⁰Ní Yeesu b́i-u yii: «Ibaamɔn ní m tükù-si, dín nyeeku gba, kí wàatī ukooja n bāakì milee, a làá néé diba dibee mita pu yii saa nyí-mi!»

³¹Ní Peetroo kíí-u yii: «Báa an yaa sá-mi ɔkúm, man nì si làá kpú, man kpá kí néé yii maa nyí-si!» Ní u-boonnooliibi bin kɔkɔ kíñee mun lī mín mbaantiim!

Yeesu bí Geetiseemanee ki mée Unimbɔti

(Kpèè Maat 26.36-46, Luuki 22.39-46)

³²Yeesu nì u-boonnooliibi búntì laakin bi yī Geetiseemanee yee, ní Yeesu tükū-bi yii: «Kālmaan doo, man làá cù kí mée.»

³³U nín kpáa Peetroo nì Yakubu nì Yoowaneesi. Tifaandi nì dinimbinaamandi kíí ki b́i bàñ-uee, ní u tükū-bi yii:

³⁴«Kunimbaau kó-mi tikpil ki cān-mi ɔkúmin. Kālmaan doo kí nīn cí kí taa gèèñ!»

³⁵U lī mimmee, ní ki sūtì nyɔkɔpu fii ní ki tin dōon dicincibil, ní ki mēē yii an yaa bàà kítì, Unimbɔti n kàkatì falaa yuntiŋu gbanti kí wàatī-u.

³⁶U nín lī yii: «M-Baa, tiba kaa pée pɔɔ a-cee! Kàkatì falaanyɔkaa nee kí wàatī-mi! Ama nì mín kɔkɔee, m nyàab a-làtam ní, kaa sá mama m-ba nín là puee.»

³⁷Yeesu fātì gítì u-kpambaliŋ atee cee ki ká bi dō ki gèèñ, ní u fītì-bi, ní kí b́i Peetroo yii: «Siimɔn, a gèèñ níí? Aa kpáa ɔn ki kāl ki cíti kukúbaantiu n jītì kí taa gèènaaa?

³⁸Fintīmaan kí nīn mēé, án nín làá ḡá pu ni yaa kó icoḡkinee ní taa lítée. Unil bàà cáá nlandokomonti, ama ní ki bí iwofin.»

³⁹Yeesu fātìi sùtì nyokopu ki mēē ki sòon tibobaantiil,

⁴⁰ní ki fātìi tí gítìn ní ki ká bi dō ki gēēn, kun puee ḡgeem nīn cáá-bi tikpil. Bi fintēē, baa nyí bi nín làá kíí-u puee.

⁴¹U búntì ki gítì tí gítìn ntataatiim, ní ki lī-bi yii: «Ni dáá gbíntì dō ki gēēn ki ḡḡfāa! Too, an dóò. Kḡkḡnnee an ḡmāntì bí dū man Kinibiki kí ḡúbín binikpitib dee.

⁴²Un làá dū-mi kí nyāfēē di bàān nee. Yīkīmaan tí cù.»

Bi cúú Yeesu

(Kpèè Maat 26.47-56, Luuki 22.47-53, Yoow 18.2-11)

⁴³Yeesu kaa láá sòon ki ḡmíl, kpalaayee ní u-kpambaliḡ saalaa nì alee kansikin un bi yí Juudasee cílín, u nì kunipaau kubḡ, kún ḡúbín ntàataajimu nì atambon. Bisaraḡakpilìb nì bimaradakaliibi nì bitindaḡkpilìb di nīn túnñ-bi.

⁴⁴Juudasi un làá nīn dū Yeesu kí ḡúbín-bee nīn tī-bi kudaḡḡu yii: «Un m yaa kpāl ki jáamee, un ni nyāabee dee, ní cúúmaan-u tiḡan kí nīn cáá-u ki cá!»

⁴⁵Juudasi bàān kpalaayee ki sùtì ki píl Yeesu, ní ki bí yii: «Ukpil,» ní ki kpāl-u.

⁴⁶Niinee bin táān Juudasee cìb ki cúú Yeesu.

⁴⁷Bin nīn bí Yeesu ceeyee kansikin ubḡ fófì u-tàataajiki ní ki gāa ki wúkutì usaraḡakpil tontonliu tafal.

⁴⁸Ní Yeesu bí-bi yii: «M sá unikpiti naaa? Ba pu ní ni ḡúbín ntàataajimu nì atambon kí dāá cúú-mi?

⁴⁹Baabadal m bí kunimbótidiin ni-kansikin ki dākà binib, ba pu ní naa cúú-mi niin? Ama kḡkḡnnee, Unimbóti gbḡḡku nín sòon ki síin m-pu miḡyee n ḡá!»

⁵⁰Niinee, u-boonnooliibi kḡkḡ sán ki wāatì-u.

⁵¹Unaacimpḡon ubḡ nīn táá Yeesu ki pēē sata. Bi cìb kí cúú-uee,

⁵²ní u yāntì sata bi-ḡaan ki sán dicancḡbeel.

Bi cáá Yeesu ibḡsoon

(Maat 26.57-68, Luuki 22.54-55,63-71, Yoow 18.12-14,19-24)

⁵³Bi cáá Yeesu ki búntì usaraḡakpil dumpu, ní bisaraḡakpilìb nì bitindaḡkpilìb nì bimaradakaliibi kḡkḡ kóonñ kí kpáfì niin.

⁵⁴Peetroo nīn táá Yeesu aboon aboon ki tin bàān usaraḡakpil cindi ní ki kāl soojab kansikin ki wùl ḡḡmi.

⁵⁵Bisaraḡakpilìb nì bibḡsoonliibi kitil kḡkḡ nyāāb bin làá lēē seera Yeesu pu bí ḡmā kí kpò-uee, ní kaa ká.

⁵⁶Di sá yii binib tikpil nèn mǎntì u-nyɔkɔpu, ní bi-nyɔmmu kaa pēē.

⁵⁷Biba yíkli mǎntì Yeesu pu ki lī yii:

⁵⁸«Ti gbɪl̃ u sòoñ yii: <M làá gbá kí wī kunimbɔtidii kun binib máñ nee, kí dū iwiin ita kí mā kupɔŋu kun binib kaa dū bi-ɲalii ki máñee.>»

⁵⁹Nì mìñ kɔkɔee, bin lēekì an seerau gbantee nyɔmmu kaa pēē.

⁶⁰Niinee, usaraaŋakpil yíkli sɪl̃ bi-kɔkɔ nimbiin ki bālifi Yeesu yii: «Binib nee nín bí ki sòoñ a-pu miŋyee, ba ɲá ní saa kííkí ní?»

⁶¹Ní u ɲmí, kaa gātì tiba. Ní usaraaŋakpil gíti bālifi-u mpɔm yii: «Sii di sá Unimbɔti tinyooldaan Jipɔɔn un u túnní ú n̄n sá uboteeee?»

⁶²Ní Yeesu kíí-u yii: «M lafun sá-u. Ni làá dāá ká man Kinibiki ká Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan ɲaŋgiil pú, ní ki làá ká m nyánní yilpu atagbanni ki dōoñ.»

⁶³Usaraaŋakpil gbɪl̃ mimmee, ní ki dáal̃ tiwan tin u pēēyee ki cáti, ní ki bí yii: «Ti gíti nyàab seeradambi kí ɲá ba?

⁶⁴Nimbi ni-ba gbɪl̃ u nín ɲèèñ n̄ Unimbotee, ni dàkafí yii ba?» Ní bi-kɔkɔ bí yii u-bɔti kaa ɲāñ, u máañ ɲkúm.

⁶⁵Ní biba kíí ki tíl̃ timɔtan ki làbiti Yeesu pu. Bi dū ɲaabu ki bīn̄ u-nimbiin ki fátí-u, ní ki bàlifi-u yii: «Sii un wálee, tükù-ti un di fáá-see!» Ní pilisib mun fōō-u ki bí fátí-u itampa.

Peetroo nées̃ yii waa nyí Yeesu

(Kpèè Maat 26.69-75, Luuki 22.56-62, Yoow 18.15-18,25-29)

⁶⁶Nyunti ɲun Peetroo nèn dáá bí taapu cindinee, bisapɔmbi bin bí usaraaŋakpil cee ki tūn̄ ditundee ubɔ dómiñ

⁶⁷ki ká Peetroo bíi wùl̃ ɲɲmi. Ní u kpēē u-nimbiin, ní ki bí yii: «Si mun n̄ Yeesu Naasaareeti yɔuee di nèn tāatí!»

⁶⁸Ní Peetroo nées̃ ki bí yii: «Maa nyí tin a sòon̄ee, kaa gbɪl̃ ti-taapu.» Niinee, Peetroo nyán̄ ki nín kóò kunaakooun ní ukooja súñ.

⁶⁹Ní usapɔonee gíti tí ká-u niin, ní ki bíi tükù bin bí niinee yii: «Binibee kansikin ubɔ sèé!»

⁷⁰Ní u gíti nées̃. An kútì fiiyee, bin nèn bí niinee bí Peetroo yii: «Tiŋman, si mun ɲmāl̃ binibee ni. Ti wāl̃ yii a sá Galiilee watil pú niliu ní.»

⁷¹Niinee, Peetroo kíí ki bíi pùtì ki títí yii: «Maa nyí uninja un bɔti ni sòon̄ee!»

⁷²Kpalaayee, ukooja báakì nliliitiim, ní Peetroo téetì dinyɔɔbundi din Yeesu bàà lī-uee, yii: «Kí wàatì ukooja ń bākì milee, a làá nées̃ diba dibee mita pu yii saa nyí-mi.» Niinee ní u kíí ki bíi sūn̄ ki yáliŋkí.

Marc 15

Bi cáá Yeesu gɔmina Piilati cee

(Kpèè Maat 27.1-2,11-14, Luuki 23.1-5, Yoow 18.28-38)

¹Kutaafaau pòlpɔlee, bisaraaɲakpilib péé ki kpáfí, bi nì bitindaɲkplib nì bimaradakaliibi, bín bibɔsoonliibi kitilee kɔkɔ, kí sòòh Yeesu ɔti, ní ki bóób-u ɲɲmii ki cáa ɲúbín gɔmina Piilati.

²Ní Piilati bālifi-u yii: «Sii di sá Juuda yab ɔtiuaaa?» Ní Yeesu kíf-u yii: «Mín ní a lī nee.»

³Bisaraaɲakpilibee dómiñ ki sòòh tibɔti tikpil ki tún u-pu.

⁴Mín puee, ní Piilati fātì gíti bālifi-u yii: «A ɲmí níi? Aa gbìl tin kɔkɔ bi sòòh ki tūntí a-pueeee?»

⁵Yeesu kaa ti péé gātì tiba, ní Piilati bākatì sèeee.

Piilati kíf bí kpò Yeesu

(Kpèè Maat 27.15-31, Luuki 23.13-25, Yoow 18.38–19.16)

⁶Dilákatil jɲaaliu kamaayee, gɔmina Piilati nèn gīntí usarkadaan ubɔ, un samaa yaa mēē-uee ní kí líí.

⁷Kijapaai kiba nèn bí, bi yî-kì Baaraabaasi. Bi nèn cúú u nì u-jutiibi biba ki tó sarkan, kun puee bi nèn kũũ unil daliŋkin kunipaau kubɔ nèn yî yii baa là kí pīlifiñ gɔminee.

⁸Ní kunipaau jóm ki bālifi Piilati n gíñh un bi lèe kí líí, kii u nín kpààa ɲáań-bi puee.

⁹Ní u bālifi-bi yii: «Ni là m gíñh Juuda yab ɔtiu kí líí-naaa?»

¹⁰Di sá yii u nèn bée yii kinán kin kin bisaraaɲakpilib nèn cáá Yeesu puee di yāntì bi cáań-u ki ɲúbín-u.

¹¹Niinee, bisaraaɲakpilibee téé kunipaau n lī yii bi là gɔmina n gíñh Baaraabaasi ní kí líí.

¹²Ní Piilati fātì bālifi-bi yii: «Kin, m làá ɲá un ní ni yî Juuda yab ɔtiuee mana?»

¹³Ní bi fātì kíf-u ki téén mpon yii: «Bí kpáá-u ndɔpuntikaa pu!»

¹⁴Ní gɔmina Piilati fātì bālifi-bi yii: «Tikpitil tin u ɲée di sá tilati?» Niinee ní bi mōtìi kúuñ mpon yii: «Bí kpáá-u ndɔpuntikaa pu!»

¹⁵Piilati là kí sòŋkì bi-pɔbiliŋee, ní ki gíñh Baaraabaasi ki lī-bi, ní ki yāntì bi gbán Yeesu anaalab, ní ki dū-u ki tī-bi bí cáá-u kí kpáá ndɔpuntikaa pu.

Soojab bí bèl Yeesu

(Kpèè Maat 27.27-31, Yoow 19.2-3)

¹⁶Niinee, soojab cáá Yeesu ki kón gómína cindi poon ní ki yííń disoojakitil din kíńee kòkò.

¹⁷Ní bi dū dibòkutimandi cínciŋ ki pēēñ Yeesu, ní ki dū ikun̄kum ki lūñ kibeeфуulii ki cíkiñ-u.

¹⁸Bi nìn kíí ki jáam̄-u yii: «Tí jáam̄-si Juuda yab bōtiu!»

¹⁹Bi cáá ŋkpando ki fátí u-yil ki tííí timotan ki làbiti-u, ní ki dòoń ki gbàantí u-nimbiin.

²⁰Bi bēēl-u mìn ki dóòyee, ní ki cúú dibòkutimandee ki pēeti-u ní ki gíiń ún u-ba wampeen̄kaati ki pēēñ-u, ki nyánti-u kí cáá tin kpáá ndòpuntikaa pu.

Bi kpáá Yeesu ndòpuntikaa pu

(Kpèè Maat 27.32-44, Luuki 23.26-43, Yoow 19.17-27)

²¹Bi cée, ki ká usanjitil ubò nyánní kusaau, bi yíí-u Siimōn, u sá Siireen tiŋki, Aleekisandir nì Rufusi baa dee. Bi nìn páb̄-u yii ú fōō Yeesu dòpuntikaan̄u kí bùkuñ,

²²ní ki cáá Yeesu ki cūnnì laakin bi yíí Gōlgōtee (an taapu sá yii Kuyikpabiku laŋki).

²³Bi tīi-u ndamam min ni nnyòkò ŋun bi yíí miiree ŋmālee ú nyò, ama u yíí, kaa nyūñ.

²⁴Ní bi dū-u ki kpáá ndòpuntikaa pu, ní ki yākatì u-wampeen̄kaati, ki tó kasi kí kpèè báà ŋma nín làá jī kun̄yee.

²⁵An nìn sá ntaafaawíiń tikúti tiwa ní bi kpáá-u ndòpuntikaa pu ki dūu cóoń.

²⁶Bi nìn ŋmāñ tiŋmaŋmabiti ki nákań u-yilpu kí dàkà kun pu ní bi kūū-uee, yii: «Juuda yab bōtiu sèé.»

²⁷Bi nìn kpáá digan̄gandambi bili mun idòpuntikaa pu ki dūu cóoń ki ŋāl̄-u, ubò u-ŋan̄giil pú, un kíńee u-ŋan̄gan pú.

[²⁸An ŋá kii an nín nìn ŋmāñ puee dee yii: «Bi dū-u ki ŋāl̄ binikpitib.»]

²⁹Bisanjitiliibi nìn bēēl̄-u ní ki gāatí diyil ki lì yii: «Iiń, sii un lī yii a làá gbá kí wīi kunimbōtidii kí fātíí m̄a-ku iwiin ita dalee,

³⁰fī a-ba kí kpákatiń ndòpuntikaa pu!»

³¹Bisaraan̄akpilib nì bimaradakaliibi mun nìn bí ki bēēl̄-u ki lì tōb cee yii: «U fī bin kíńee ní kaa ŋūñ kí fī u-ba!

³²Isirayeel yab bōtiu Meesiya n̄ kpákatiń kōŋkōńnee, tí kpèè kí nín fōō-u kí kíí!» Bin bi nìn kpáá idòpuntikaa pu ki cóoń ki ŋāl̄-uee mun nìn bí ki sīf-u.

Yeesu kúm

(Kpèè Maat 27.45-56, Luuki 23.44-49, Yoow 19.28-30)

³³Kuwiŋkuluu gbánee dibombondi jéetì kitiŋ kòkò pu ki tin sãã tikúti tita.

³⁴Tikúti titee, Yeesu fáá mbiil mpɔn, yii: «*Eelooi, Eelooi, lama sabakitanii?*» - An taapu sá yii «M-Nimbɔtiu, m-Nimbɔtiu, ba ɲá ní a dū-mi ki fá?» -

³⁵Bin bí niinee biba nín gbĩl u fáá mbiil mimmee, ní bi bí yii: «Pĩlifimaan! U yĩ Eelii dee!»

³⁶Ní bi-kansikin ubɔ sàh ki yōoh kuca ki múl ndaam min gàmee ni, ní ki dūu túuñ ɲkpando pu ki tĩ Yeesu ń nyò, ní ki lĩ yii: «Tĩ yàntĩmaan kí kpèè Eelii yaa làá dāān kí kpákatiñ-u!»

³⁷Yeesu gíti fáá mbiil mpɔnee, ní ki sīntì.

³⁸Sata un nín pītì kunimbɔtidii poon ki gāntì laakin bi yĩ circir páaa laŋkee nì laan kínee cúu cáti abuku ali ki kílín yilpu ki dāa kátì taapu.

³⁹Room yab soojakpiliu un nín sí ki bíitì Yeesuee wál u nín sīntì puee, ní ki lĩ yii: «Tiŋman kijapaai nee lafun sá Unimbɔti Jipɔɔn ní.»

⁴⁰Binimpoobi biba mun nín sí kudandaŋu ki kpèé. Maarii un nyánní Magidalaa tiŋkinee, nì Saloomee nì Maarii un sá Yakubuwaai nì Joosee nee, mun nín bí bi-kansikin.

⁴¹Bĩn di nín táá Yeesu ki tútúh-u ɲyunti ɲun u nín bí Galiileeyee. Binimpoobi biba mun tikpil nín céehní-u ki jóm Jeerusaleem.

Bi síb Yeesu

(Kpèè Maat 27.57-61, Luuki 23.50-56, Yoow 19.38-42)

⁴²⁻⁴³Bibɔsoonliibi kitil kansikin ukpil ubɔ nín bí, binib nín tó-u tiŋan pu, bi yĩ-u Jooseefi u sá Arimatee tiŋkin, u mun nín bóntì u-ba ki cí Unimbɔti Beel. Nwliín nín tóób kí jēetí ɲwiŋɲuŋfikaa ń kílee, ní u ká dipɔbil ki cūti Gɔmina Piilati cee ki mēē-u nsan kí yòoh Yeesu wunti.

⁴⁴Gɔmina Piilati nín gbĩl yii Yeesu pūtì kpáaa kpĩyee, ní u bākatì, ní ki yíín usoojakpil ki bālifi-u yii Yeesu nín kpĩyee an yúntàaa.

⁴⁵Usoojakpilee nín tükū-u yii Yeesu lafun kpĩ an yúntèe, ní Piilati pú Jooseefi kinyɔkɔ yii ú cùú yòoh Yeesu wunti.

⁴⁶Ní Jooseefi cūti ki dá ɲaapiin ki dómiñ ki kpáatì Yeesu wunti, ki dūu tākāh ɲaapiinee ni, ní ki cáá-u ki bíl dikaakul dín bi nín lükū ditaŋkpalinee. U dū-u ki ɲá dikaakulee ni ki dóòyee, ní ki bintì ditaŋkpakpaandi diba ki dūu piín dikaakul nyɔkɔ.

⁴⁷Maarii un nyánní Magidalaa tiŋkinee nì Maarii Joosee na mun nín sí ki kpèé laakin bi dū-u ki bílee.

Marc 16

Yeesu fikitì ditanjpiilin

(Kpèè Maat 28.1-10, Luuki 24.1-12, Yoow 20.1-10)

¹ Nwinjnjufikaa jítèe, Maarii un nyánní Magidalaá tinjinee, nì Maarii Yakubu na, nì Saloomèe cū̀tì ki dā́n talaalub bin bi cáa njā́nkí bitanjpiibi wuntèe, kí cáá njm̀tì Yeesu wuntì.

² Ku wúntì njwimpeekaa dal kutaafaau pòlpòlee ní bi búntì dikaakul lanjki.

³ Bi cée ní ki bàlìfì tɔb yii: «Njma di làá tin bìkitì-ti ditanjpal kí wàatì dikaakul nyɔ̀kɔ dee?»

⁴ Bi wáań ki kpēēyee, ki ká ditanjpkakpaandee bíntì ki wāatì dikaakul nyɔ̀kɔ.

⁵ Binimpoobee bāań ki kó dikaakulinee, ní ki wál unaacimpɔɔn ubo ká bi-njāngiil pú ki pēē jibapiin, ní tifaandi kó-bi.

⁶ Ama ní unaacimpɔɔnee bí-bi yii: «Taa fā́njkimaan! M nyí ni nín nyàań Yeesu Naasaareeti yɔu un bi kpáá ndɔpuntikaa puee. U fikitì, waa bí doo. Kpèèmaan, laakin bi nín bíl-uee sèé,

⁷ kí nín cámaan kí tükù u-boonnooliibi nì Peetroo yii u làá lĩntì, ni tin kántí-u Galiilee. Niin ní ni làá tin ká-u, kii u nín nín pée tükū-ni puee.»

⁸ Bi nyáń dikaakulinee bi-pɔ̀biliń bíl ní bi sán bi-wuntì gbáà. Bi nín fā́njkéee puee, baa pée máafi báà ubo tiba.

Yeesu lēē u-ba ki dākā Maarii Magidalaá yɔu

(Kpèè Maat 28.9-10, Yoow 20.11-18)

[⁹ Yeesu nín fikitì kinyɔɔ njwimpeepeekańjuee, Maarii un nyánní Magidalaá tinjin, un ni u nín jĩń arasiniibi bilulee ní u yāntì u pée ki ká-u.

¹⁰ Unimpuee cū̀tì ki máafi bin nì Yeesu nín tāatée. U bāńee bíń ká nì dinimbinaamandi ki sūń.

¹¹ Ama bi nín gbĩl unimpuee cee yii Yeesu bí dimanjfalin u ká-u muee, baa fōō ki kíf.

Yeesu lēē u-ba ki dākā u-boonnooliibi bili

(Kpèè Luuki 24.13-35)

¹² Mĩń boonee, Yeesu gítì tí lēē u-ba mbamin nsanni ki dākā u-boonnooliibi kansikin bili bin nín yíkì ki cá kitimbilii kibanee.

¹³ Bi nín fātì gítĩń ki máafi bin kíńee, ní baa tí fōō bi mun bɔti ki kíf.

Yeesu lēē u-ba ki dākā u-kpambaliń

(Kpèè Maat 28.16-20, Luuki 24.36-49, Yoow 20.19-23, Atuun 1.6-8)

¹⁴ Boonee ní u nyántì u-ba ki dākā u-kpambaliń saalaa nì dibee njyunti njun bi ká ki jĩń tijinee. Yeesu wòoń-bi bi-pɔ̀biliń nín gbĩfì baa fōō-u ki kíyee pu, kun puee baa nín fōō bin ká u nín fikitèe bɔti ki kíf.

¹⁵Ní u tükū-bi yii: «Cùmaan kitiŋ jaŋŋi kəkəwoooo kí sòòh tibòmòntiil nee kí tī kunibuluu kamaa!

¹⁶Un yaa fōō ki kífí ní bi fūl̄-u Unimbɔti nyimee kántí difiil. Ama un yaa kaa fōō ki kífíyee dāa kóò ditafadaaldin ní.

¹⁷Maamaaci tuuŋŋi ŋin bin yaa fōō-mi ki kífíyee làá nīn ŋáaŋee sò. M-yindi puee bi làá jà arasiniibi, ki làá sòòh isooncaan.

¹⁸Bi làá cūti ikoobu, kí nyò ndabiim, tiba kaa làá ŋá-bi. Bi dāa pāantí bi-ŋalii bibunliibi pu ní bí ká dicáaŋdi.»

Yeesu cānti-bi ki nín jóŋ yilpu

(Kpèè Luuki 24.50-53, Atuun 1.9-11)

¹⁹Ti-Dindaan Yeesu sòòh nì bi mín ki dóòyee, ní ki yíkìi nín jóŋ yilpu ki tin kāl Unimbɔti ŋaŋgiil pú.

²⁰Ní u-boonnooliibi búnti ki sòòh tibòmòntiilee ajan kəkə, ní ti-Dindaan bí bi-cee ki tūh maamaaci tuuŋŋi ki dākà yii tibɔti tin bi sòòhee sá ibaamɔn.]

Luc

Luc 1

Ijaam

¹Ukpil Teewoofiil, Binib tikpil pɔɔn ki ɲmàn ditundi din Yeesu tɔn ti-kansikinee bɔti.

²Bi pée ɲmàn-ti kii bin nɛn ká tibɔtee kílilaŋki ki kíh ki sòon ki nàatí Unimbɔti bɔtee nɛn máafi-ti puee ní.

³Mɛn puee, kii m nɛn nyàaḃ ki cúú mbaamɔm tin jíti doooo ɲkilkaminee, an kíti yii ma mun í dū-ti kí ɲmà kí tī-si,

⁴án nɛn làá ɲá pu á ɲmā kí bée yii bi nɛn dàkā-si tibɔti tiŋyee sá ibaamɔnee.

Yoowaneesi unyɛnfaldi màaltam

⁵Nyunti ɲun Eeroodi nɛn sá ubɔti Juudee tiŋkinee, usaraaŋal ubɔ nɛn bí, bi yí-u Sakari. U nɛn sá usaraaŋal Abiyya kitil poon ubɔ ní. Bi nɛn yí u-nimpuu Eeliisabeeti, u mun sá Aarɔn maaliŋu poon.

⁶Bi-liitil nɛn yú deede Unimbɔti nimbiin ní ki tó ti-Dindaan marab kɔkɔ mmɔntiim,

⁷ama baa nɛn cáá kibiki, kun puee Eeliisabeeti nɛn sá uŋmaŋɲmanti, ní bi-liitil nɛn púl.

⁸Sakari kitil yuntiŋu bāaŋee, bi fōo saraa tundi ní Sakari kó kunimbɔtidiin ki bí tūn u-tundi Unimbɔti nimbiin.

⁹Kii bisaraaŋaliibi nɛn ɲaaŋ puee, bi nɛn tó kasi ní ki lē-u ú kó ti-Dindaan diiku poon kí tū talaalu.

¹⁰Kunipaau kɔkɔ nɛn bí mmɔŋki ki mée ɲyunti ɲun ún bí tūtí talaalu nsaraafan puee.

¹¹U bí niinee, ní ti-Dindaan tuuŋɲu ɲubɔ dómiŋ ki yúl nsaraafan cee ɲɲaŋgiil pú.

¹²U ká ntuunee, ní u-pɔbil bíl, ní tifaandi cúú-u.

¹³Ní ntuunee bí-u yii: «Sakari, taa fàŋkì! Di sá yii Unimbɔti fōo a-wimmeem. A-nimpuu Eeliisabeeti làá dāá màal-si kibininjabiki, á dāá pō-kì diyindi yii Yoowaneesi.

¹⁴Án làá dāá nɛn sá-si dipɔɔpiŋkpaandi nì mmɔn ní, ní binib tikpil làá fàal u-màaltam pu.

¹⁵U làá dāá nɛn sá unikpaan ti-Dindaan nimbiin. Waa dāa nyù ndaam nì tinyɔkaal tin kɔkɔ pée gbéèyee. U làá dāá gbí Unimbɔti Fam doooo u-na poon ní.

¹⁶U làá dāá gíh Isirayeel yab kupaau ti-Dindaan bi-Nimbɔtiu cee.

¹⁷U làá dāá lĩntĩn ti-Dindaan nyɔkɔpu kí dāá nĩn cáá Unimbɔti Fam nĩ mpon kii Eelii nĩn nĩn cáá puee. U làá yànti bibaatiibi nĩ mbiyaamu ń mɔɔkì, ní kí gíĩnĩ bin gáatèe deedeedambi ciĩngun, ní kí bóntí dinikitil mmɔntiim kí yóon ti-Dindaan.»

¹⁸Niinee ní Sakari bí Unimbɔti tuuŋɖuee yii: «M làá ɖá mana kí béé yii tibɔti nee sá ibaamɔn? Kun puee man púlāaa, m-nimpuu mun púl.»

¹⁹Ní ntuunee bí-u yii: «Man di sá Gabriyeel, man di bí Unimbɔti nimbiin ki tũn atuun. Unimbɔti di túnní-mi ń cáá dinyɔɔbummɔɔndi gbanti kí tũkù-si,

²⁰ní saa fōō m-bɔti tin m sòon nĩ si nee ki kíf. Ama an yuntiŋu yaa bàñ án làá ɖá mín. Mín puee, a làá kpántí umɔɔmiin, aa ti làá ɖmā kí sòon kí nĩn cí nyunti ŋun tibɔti tin m sòon nee ń dāá ɖá.»

²¹Nyunti gbantee, an ɖá bin bí mmɔŋki ki cí Sakari ń nyānnée bitii, kun di ɖúb-u kudii poon ní waa nyēēnee.

²²U nĩn dāa nyānnée, waa ti ɖũn kí sòon. U kĩn ki lábití u-ɖalii mmɔɔmiin yaamin ní. Niinee ní bi béé yii Unimbɔti ɖúbiti u-nimbiliŋ u wál tiba kudii poon.

²³Iwiin in sá Sakari ń dūú t̄ kunimbɔtidii poon tundee sāāyee, ní u nĩn kũn u-dumpu.

²⁴Mín boonee ní u-nimpuu Eeliisabeeti cáá dipool, ní ki bál, kaa ti nyēē áli iŋmal iŋmoo,

²⁵ní ki bí yii: «Kɔŋkɔnnée, kpèèmaan Unimbɔti nĩn ɖá min ki tī-mee! U ɖá mín kí lēē kun nĩn kōntí-mi icoo binib kansikinee dee.»

Unimbɔti tuuŋɖu sòon Yeesu màaltam pu

²⁶Eeliisabeeti cáá dipool iŋmal iluuyee, ní Unimbɔti tú u-tuuŋɖu Gabriyeel Galiilee tiŋki kin bi yĩ Naasaareetee

²⁷usapɔɔn un kaa nyí uninja bi yĩ-u Maariyee cee. Usapɔɔnee nĩn cáá bɔɔn, bi yĩ-u Jooseefi. U nĩn sá ubɔti Daafiidi maaliŋun ní.

²⁸Ní Unimbɔti tuuŋɖuee kó usapɔɔnee cee ní ki bí yii: «M jáam-si, sii un Unimbɔti pú diyimɔɔlee, ti-Dindaan bí a-cee.»

²⁹U jáam ki dóðyee, ní Maarii fāŋkì tikpil ní ki bālifi u-ba yii: «Ba jaamii di nĩn yá nan dee?»

³⁰Niinee ní ntuunee bí-u yii: «Maarii, taa fāŋkì, diyimɔɔl ní a ká Unimbɔti cee.

³¹A làá cáá dipool kí màal kibininjabiki, á dāá pō-kì diyindi yii Yeesu.

³²U dāa sá unikpaan ní. Yilpu fōŋŋ Nimɔtiu dāa yĩ-u u-Jipɔɔn. Ũn ní ti-Dindaan Unimbɔti làá dū u-naanja Daafiidi beel kí tī.

³³Ún di làá nīn sá Isirayeel yab bōtiú kí nīn cá jaanjaan ní u-beel kaa dāa cáá dikúntil.»

³⁴Ní Maarii bí ntuunee yii: «Maa nyí uninja, kin án làá ḡá mana ní kí bàñ mīn?»

³⁵Ní ntuunee kíí-u yii: «Unimbōti Fam di làá kpákatiñ a-pu, ní Yilpu Fóḡḡḡ Nimbōtiú pōḡḡu ḡ bīñ a-pu kii mboonee. An pu ní circir biki kin a làá màálee, bi dāa yī-kì Unimbōti Jipōon.

³⁶Kpèè, a-kpilintō Eeliisabeeti unimpunaatee mun cáá kibininjabiki pool. Ún un bi nīn yīl uḡmaḡḡmantee bí u-ḡmaluluutiú poon ní nee.

³⁷Di sá yii tiba kaa bí ki pōō Unimbōti cee.»

³⁸Ní Maarii bí yii: «M sá ti-Dindaan yumbuu ní, a nín lī puee, án ḡá mīn.» Ní ntuunee yíkì u-cee.

Maarii cūtii mānti Eeliisabeeti pu

³⁹Nyunti gbanti poon ní Maarii yíkì Naasaareeti ki nín cá Juudee jooḡḡi watil pú malaa.

⁴⁰U kó Sakari dumpu ní ki jáaḡ Eeliisabeeti.

⁴¹Eeliisabeeti nín gbīl Maarii jaamiiyee, ní kibiki cīḡkì u-poon, ní u gbí Unimbōti Fam

⁴²ní kí téen mpon yii: «Unimbōti bīñ a-pu ki jítiñ binimpoobi kōkō, ní ki bīñ kibiki kin a làá màálee mun pu.

⁴³Ma mun ḡma ní m-Dindaan na ḡ dāaḡ m-cee?

⁴⁴Di sá m nín pée gbīl a-jaamiiyee, ní kibiki cīḡkì m-poon nì ifaal.

⁴⁵Án nīn mōñ sii un fōō ki kíí yii ti-Dindaan nín lī mīnyee, an làá lafun ḡá mimmee.»

Maarii laḡḡu ḡun u ḡāāyee

⁴⁶Ní Maarii bí yii: «M nyóḡkí ti-Dindaan nì m-pōbil kōkō u nín sá ukpaanee puee,

⁴⁷an mōñ-mi tikpil Unimbōti m-Fiiliu pu,

⁴⁸kun puee u tīntiñ ki kpēē man u-tōntōnliu nín sīntiñ u-ba puee. Ní kí yōñ dīñ kí nīn cée, iyunti kōkō nib làá yīiñ-mi diyimōol daan.

⁴⁹Kun puee Unimbōti Mpōḡkōdaan un bí circiree túñ atuḡkpaan ki tī-mi. U-yindi bí circir.

⁵⁰U-saasol bí kí nīn cá abin abin ki tī bin fāḡkí-uee.

⁵¹U-pōḡḡu ní u dūu túñ atuḡkpaan, ki yāaḡ bin dākà bi-bee.

⁵²U téé bibōtiibi bi-jaliḡ pu ki lúkú, ki yōñ binandambi yilpu.

⁵³U yāntì bin ñkùm nìn cááyee ká digbíl mmontiim ní ki jìñ bigaajab ki gíìh nì iṇaṅkulim.

⁵⁴U jōoñ u-tòntònlìibi Isirayeel yab, ki téetì u-poondi pu ki ṇá-bi tiṇan,

⁵⁵kii u nín pée pōoñ ti-naanjab, Abraam nì u-maaliṇu kòkò puee, kí nīn cá jaanjaan.»

⁵⁶Maarii nìn kāl Eeliisabeeti cee iṇmal ita nyòkòm ní ki fātì nín kùh.

Yoowaneesi unyinfaldi màaltam

⁵⁷Nyunti ṇun Eeliisabeeti làá màalee dūu bàñ ní u màl kibininjabiki.

⁵⁸U-kòṅkònnatòb nì u-nabiyaamu nín gbìl tiṇaṅkpaandi tin ti-Dindaan ṇá ki tī-uee puee, ní bi nì u kòkò bí fàal.

⁵⁹An tú iwiin iniyyee, ní bi dómiñ ki nyántì kibiki ní ki gíí-kì dikpancandi ní ki bàà là kí pō-kì ki-baa yindi Sakari.

⁶⁰Ní ki-na bí yii: «Aayee, ti làá nīn yīl-u Yoowaneesi ní.»

⁶¹Ní bi bí-u yii: «A-yòu ṇma ní bi yīl mín?»

⁶²Niinee ní bi bālifi ubaati mmòomiiṇyaamin diyindi din u là bí pō kibikee,

⁶³ní u yāntì bi tī-u kupiliṇu, ní u ṇmāñ yii: «U-yindi di sá Yoowaneesi.» Ní bāa ṇma bākati sèeee.

⁶⁴Niinee, Sakari limbil cúu kpātì, ní u kí ki bí sòoñ ki nyóṅkí Unimbòti.

⁶⁵An yāntì tifaandi kó bi-kòṅkònnatòb, ní binib kíh ki máafí an bòti Juudee tiṅki kin sá ajoonee kòkò.

⁶⁶Bin kòkò nìn gbìl an bòtee nìn bí dākafí ti-pu, ní ki bàlifi bi-ba yii: «An bikee làá dāa nīn bí mana dee?» Tiṇman, ti-Dindaan pòṇṇu nìn bí kibikee pu.

Unimbòti Fam gbí Sakari u nāatì tibòti

⁶⁷Niinee ní Unimbòti Fam gbí Sakari, kibikee baa, ní ki yāntì u bí nāatì Unimbòti bòti yii:

⁶⁸«Ti-Dindaan Isirayeel Nimbòtiu ñ ká inyòṅki, kun puee u gíìh nì u-landòkòṇu u-niboolii pu ki fīl-bi ki líl.

⁶⁹U nyántìh-ti Ufiil mpòndaan ubò, udaan sá u-tòntònliu ubòti Daafiidi maaliṇu poon ní.

⁷⁰Kii u nín nìn yāntì u-circir bōnaatiliibi bin nìn bí njaminee sòoñ ki síìh puee,

⁷¹yii: u làá nyāntì-ti ti-nannanliibi nì bin kòkò ná-tee ṇaan.

⁷²U làá dākà ti-naanjab u-saasòl, kí téetì u-circir poondi din u nìn pōoñ-bee pu,

⁷³kii u nín nìn pūti ki pōoñ ti-naanja Abraam cee puee.

- ⁷⁴U n̄n pōon-u yii u làá nyāntí-ti ti-nannanliibi ɲaan, tí ɲmā kí nóó-u kí taa fàŋkì,
⁷⁵kí n̄n bí circir n̄ deedee u-nimbiin áli ti-kúm dal.
⁷⁶Ní sii, kibiki, bi làá dāá n̄n yî-si Yilpu Fóŋŋŋ Nimbɔtiu bɔnaatiliu ní. Di sá yii
 sii di làá dāá n̄n lī ti-Dindaan nyɔkɔpu kí ɲāŋkì u-saŋɲu,
⁷⁷ní u-nibul ń bée yii u làá dāá fī-bi kí dū bi-kpitii kí pō-bi.
⁷⁸Kun puee Unimbɔti n̄n cáá tiŋan u-poon mō puee, u làá yànti yilpu walifiŋu ń
 ɲm̄ntí ti-pu kii ɲw̄iín n̄n nyēē puee.
⁷⁹Ŋu làá ɲm̄ntí bin bí dibɔmbɔndinee n̄ bin bin bí ɲkúm saŋɲu puee, kí kpòotī-
 ti kí gíiñ ɲgbansɔŋfi saŋɲun.»
⁸⁰Kibikee n̄n w̄iintí ní ki-ciɲyi mun w̄iintí. U n̄n kóòŋ kuteeun ní áli ki tin s̄ā
 daliŋkin u kí ki bí sòon n̄ Isirayeel yab Unimbɔti bɔtee.

Luc 2

Yeesu màaltam

(Kpèè Maat 1.18-25)

- ¹Ŋyuntee ní gɔminakpaan Oogusti yóon mara yii bí kàaŋ ntimu kɔkɔ nib.
²Dikaampeepeekaalee n̄n sá ɲyunti ɲun Kriniyusi n̄n sá gɔmina Siirii tiŋkinee
 ní.
³Bàa ɲma n̄n cá u-naanja tiŋkin bí kàaŋ-u.
⁴M̄iñ puee ní Jooseefi mun yíkì Naasaareeti Galiilee tiŋkin ki n̄n cá ubɔti
 Daafiidi dumpu Beetileem, Juudee tiŋkin, kun puee u n̄n sá Daafiidi
 naantitɔntɔkɔl ní.
⁵U n̄n u-bɔɔn Maarii un n̄n sá upɔdaanee di n̄n cūti dikàandi gbanti.
⁶Bi bí Beetileem niinee, ní ɲwiin ɲun Maarii làá màalee dūu bāaŋ.
⁷U n̄n màl u-biseemal kibininjabiki ní ki dū iŋaabu ki fīñ-kì. U n̄n dū-kì ki bíl
 laakin bi ɲāaŋ tiwaŋkuti timool tì ɲmóòyee, kun puee binib n̄n gbí kunicandii
 poon, baa n̄n ɲūñ kí kó niin.

Unimbɔti tuuŋɲu dóm̄iñ bipikpaaliibi cee

- ⁸Kitiŋ gbanti poonee, bipikpaaliibi biba n̄n dō tisatin ki kpàá bi-piii.
⁹Unimbɔti tuuŋɲu ɲubɔ n̄n cíl̄iñ bi-pu, ní ti-Dindaan walifiŋu ɲm̄nti ki m̄ant̄i ki
 tú-bi ní bi fāŋkì tikpil.
¹⁰Ní ntuunee bí-bi yii: «Taa fàŋkìmaan! Dinyɔɔbummɔɔndi din làá m̄ɔkiñ bāa
 ɲma tikpilee ní m cáaŋ-ni.

¹¹Dinyɔɔbundi gbanti di sá yii dín nyeeku nee, bi màl̄-ni Ufiil ubɔ Daafiidi dumpu Beetileem. Ún̄ di sá Kriisitoo, ti-Dindaan.

¹²Min ni làá dūu bée an bikee di sá, ni yaa bàñee, ni làá ká ki dō laakin bi ɲáań tiwaŋkuti timoolee, bi dū ijaabu ki fiñ-kì.»

¹³Kpalaayee, ní Unimbɔti tuuŋyi dikitikpaandi diba nyánní yilpu ki dómiń ki kùtì ɲun béeyee pu. I n̄n kíl̄ ki bí nyóŋkí Unimbɔti yii:

¹⁴«Inyɔŋki sá ki tī Unimbɔti un bí yilpu fɔŋŋnee, ní u-gbansɔŋfiŋu sá ki tī taapu doo nib bin fáatì-uee.»

Bipikpaaliibi búntì Beetileem

¹⁵Ituunee yíkì ki nín gítí yilpuee, ní bipikpaaliibee sòon̄ yii: «Tí cùmaan Beetileem! See tí ká tin di bāań ní ti-Dindaan yāntì bi dómiń ki tükū-tee.»

¹⁶Niinee ní bi yíkì malaa malaa ki búntì. Bi bàñee, ki ká Maarii n̄ Jooseefi n̄ kibiki, kíń dō laakin bi ɲáań tiwaŋkuti timool tì ɲmóðyee poon.

¹⁷Bi ká kibikee, ní ki máafi Unimbɔti tuuŋɲu nín dómiń ki tükū-bi kibiki gbanti bɔti puee.

¹⁸Binib bin kɔkɔ n̄n gbíl̄ tin bipikpaaliibee sòon̄ee n̄n bākatì ní sèeee.

¹⁹Ama Maarii ún̄ dū an bɔti kɔkɔ ki kpáafi u-pɔbilin ki dàkafi ti-pu.

²⁰Ní bipikpaaliibi fātì nín gítí bi-pikpaaku laŋki ki nyóŋkí Unimbɔti ki pàkà-u bi nín gbíl̄ tiŋyee n̄ tin bi kée pu. Di sá yii ntuunee nín pée tükū-bi puee, m̄n̄ deede n̄ bi ká.

Bi pú kibiki diyindi

²¹An tú winniyee, bi gítí kibiki dikpandandi ní ki pú-kì diyindi yii Yeesu, kii Unimbɔti tuuŋɲu nín n̄n pée tükū u-na pu kí wàatì ú nín cáá dipoolee.

Bi cáá Yeesu kunimbɔtidiin

²²Nyunti ɲun sá bí ɲá Maarii akoobil kii Unimbɔti nín yāntì Mooyiisi ɲmāń marab puee bàñee, ní bi yōon̄ kibiki ki cáá cūnn̄ Jeerusaleem tiŋkin kí cáá-kì kí ɲá ti-Dindaan ɲaan.

²³An ɲmāń ti-Dindaan marau poon yii: «Kibiseebiki yaa sá kininjabikee, an sá bí gāntì kíń ki-ba kí yóon̄ ti-Dindaan

²⁴ní kí cáá abeenanjipɔmbil ali àá nnanjilimu muli kí ɲá saraa, kii ti-Dindaan nín síiń mara puee.»

²⁵Uninja ubɔ n̄n bí Jeerusaleem, bi yî-u Simeeyɔn. U n̄n yú deede ki tó Unimbɔti ní ki n̄n ká ki cí un làá dāań kí fī Isirayeel yabee. Unimbɔti Fam n̄n bí u-cee,

²⁶ní ki n̄n tükū-u yii u làá ká Meesiya ní kí n̄n kpú.

²⁷Unimbɔti Fam kpɔotì Simeeyɔn ki kòn kunimbɔtidiin nyunti nɔn Yeesu na nì u-baa cáá-u niin kí ɔ́a mara nín bālifi miɔyee.

²⁸Simeeyɔn nìn fōō-kì u-ɔ́aan ki jáaɔn Unimbɔti ki lī yii:

²⁹«M-Dindaan, a nín nìn pōon puee, an ɔ́a mìn! Kɔ́kɔ́nee, yàntī a-tɔ́ntɔ́nliu ɔ́ kpú nì ɔ́gbansɔ́fi,

³⁰kun puee m-nimbil ká Ufiil

³¹un a bóntì ki yóon inibool kɔ́kɔ́ee.

³²Ún di sá ɔ́walifi nɔn làá yàntī atimbul kɔ́kɔ́ ɔ́ béé-see. Ún di làá tī a-nibul Isirayeel yab tinyool.»

³³Niinee, ní Yeesu baa nì u-na bākatì nì tibɔti tin Simeeyɔn bí sòon bi-biki puee.

³⁴Ní Simeeyɔn mēē Unimbɔti ɔ́ biin bi-pu. U mēē ki dóòyee, ní ki bí Maarii yii: «Kpèè, Unimbɔti lēē kibiki nee. Ki-puee Isirayeel yab tikpil làá lítí ní tikpil mun ɔ́ yìkì. Ún di làá dāá nìn sá Unimbɔti daaɔku kun binib làá dāá kpákañee,

³⁵ki làá dāá biitī binib tikpil landɔ́kɔ́i in bál bi-pɔ́biliɔ́ poonee. Ama sii ubinaati, bi nín làá dāá ɔ́a-u puee làá dāá kó kí dóó-si, kii kitàataajiki ní bi dūu sāa a-pɔ́bilee.»

Unimbɔti bɔ́naatiliu Ana

³⁶Unimpu ubɔ mun nìn bí, bi yī-u Ana. U nìn sá Unimbɔti bɔ́naatiliu. Fanuyeel un sá Aseer naantitɔ́ntɔ́kɔ́lee bisal dee. U nín mɔ́n ticatee, u ɔ́a abin aluli ní u-cal kpī,

³⁷ní u gbíntì mìn ki sá ukpiipu, kaa ti mɔ́n, ní ki púl tikpil ki tin bàñ abin imuɔku inaa nì abin anaa. U nìn tūn Unimbɔti tundi ɔ́wiimpu nì kunyeeu ki bōob kinyɔ́kɔ́ ki mēē Unimbɔti, kaa sútí kí wàatī kunimbɔtidii.

³⁸Nyunti gbanti ní unimpuee bàñ ki ɔ́māntiñ-bi kunimbɔtidiin ní ki bí pàkā Unimbɔti, ní ki sòon kibikee bɔti ki tükù bin kɔ́kɔ́ ká ki cí Unimbɔti ɔ́ dāá fī Jeerusaleem yabee.

Jooseefi nì Maarii nín kùñ Naasaareeti

³⁹Yeesu baa nì u-na ɔ́a ti-Dindaan nín yóon mara bí ɔ́a puee ki dóòyee, ní bi fātì nín gítí bi-dumpu Naasaareeti, Galiilee tiɔ́kin.

⁴⁰Kibikee nìn wīntí ki cíkití ki cáá iciin tikpil, ní Unimbɔti bī ki-boon.

Yeesu ɔ́a abin saalaa nì ali ki kó kunimbɔtidiin

⁴¹Dibindi sá kamaayee, Yeesu baa nì u-na cá Jeerusaleem ní ki jīn Dilákatil jiɔ́aaliu.

⁴²Yeesu bàñ abin saalaa nì alee, u-baa nì u-na tí cá Jeerusaleem jiɔ́aal kii mara nín bālifi puee, ní ki kpáañ-u.

⁴³Bi jín jijaal ki dóòyee, ní Yeesu ún gbíntì niin, ní u-baa nì u-na nín kùnní, kaa nyí yìi Yeesu gbíntì.

⁴⁴Bi nìn cōm̃n ɲwimm̃n ki dākafī yìi u b́ bi-saŋkinjutiibi bin kíñee cee. Boonee ní bi kíñ ki b́i nyàab̃-u bi-nabiyaamu nì bi-bɔɔbi cee.

⁴⁵Baa ká-uee, ní ki nín gítí Jeerusaleem kí nyàab̃-u.

⁴⁶Winta dalee, ní bi dāa ká-u kunimbɔtidiin, u kā bimaradakaliibi kansikin ki pílifí bi nín sòoñ puee, ní ki bàlifí-bi tiboti.

⁴⁷Bin kɔkɔ nìn b́i niin ki pílifée nìn bākatì u nín cáá iciin ki kííkí tiboti mɲyee.

⁴⁸U-baa nì u-na bāań ki ká-u niinee, ní bi bākatì, ní u-na b́i yìi: «M-biki, ba ɲá ní a ɲá-ti mimmee! Man nì a-baa nyàab̃-si, ti-nimbiliɲ mántì.»

⁴⁹Ní u b́-bi yìi: «Ba ɲá ní ni nyàab̃-mi? Naa nyí yìi m máań kí ñn b́ m-Baa diikunaaa?»

⁵⁰Ama baa nìn gbíl̃ u nín sòoñ puee taapu.

⁵¹Niinee ní u yíkìi nóó-bi ki nín gítí Naasaareeti, ní ki s̃intiñ u-ba ki t̃i-bi. Ní u-na cúú tin kɔkɔ jítì kunimbɔtidiinee ki kpáafi u-pɔbilin.

⁵²Yeesu nìn w̃intí ní u-ciɲyi mun w̃intí, ní u nìn m̃ot̃i fáat̃iñ Unimbɔti nì binib.

Luc 3

Yoowaneesi unyɲfaldi sòoñ Unimbɔti bɔti

(Kpèè Maat 3.1-12, Maar 1.1-8, Yoow 1.19-28)

¹Gɔminakpaan Tiibeer nín kāl̃ dibeel nee, an ɲá abin saalku dee. Dibindi gbanti poonee, Pɔnsi Piilati di nìn sá gɔmina Juudee tiŋkin, ní Eeroodi sá ubɔti Galiilee tiŋkin ní u-maan Fiiliipi mun sá ubɔti lituree nì Trakoonii timmun, ní Liisaniyasi sá ubɔti Abileen tiŋkin,

²ní Ana nì Kaayiifi sá bisaraan̄akpilib. Nyunti gbanti ní Unimbɔti nìn sòoñ nì Yoowaneesi, Sakari jipɔɔn kuteeun.

³Ní Yoowaneesi kí ki b́i yìiñ ntimu mun b́i Jɔɔdan buɲɲu caɲinee ki sòoñ yìi: «Kpántímaan ni-bimbim b́i fàl̃-ni Unimbɔti nyim, ní Unimbɔti ń dū ni-kpitii kí pɔ-ni.»

⁴An nóó nì Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya nín ɲmàñ u-gbɔŋku poon puee yìi: «Uɔ báakí kuteeun yìi: Bóntímaan ti-Dindaan saŋɲu kí tàntímaan u-sàmbiyaamu kí c̃ití-u.

⁵Atantaka kɔkɔ làá dāá gb̃ɲkì, ajoon nì ɲgbantamu kɔkɔ làá bit̃i. Asaŋɔŋɔl làá tànt̃i. Isan in cáá abɔbil abɔbilee làá ɲaŋkì.

⁶Ní báa ɲma ń dāá ká Unimbɔti nín fiíl̃ binib puee.»

⁷Yoowaneesi nèn lè kunipaau kun nèn dòoń ú fàl-bi nnyimee yii: «Nimbi bin tū kii ikoowaatee, ŋma di tūkū-ni yii ni ŋūn kí sǎn kí ŋmátí Unimbɔti ŋuul din dòońee ni?

⁸Lòommaan abil ŋin dàkà yii ni kpántì ni-bimbimee, kí taa nín kǎ ki dàkafi yii Abraam sá ni-naanja! M tūkū-ni ibaamɔn ní, di sá Unimbɔti ŋūn kí dū ataŋkpee nee kí kpántí Abraam naantiibi.

⁹Áli gba, Unimbɔti bóntì kicɔkɔ ki bíl isufi taapu: busubu bun kamaa yaa kaa lòoń abimɔntee, bi làá gǎa-bu kí tǔ ŋŋmin.»

¹⁰Ní kunipaau ee bí bàlifi-u yii: «Mim mee, ti làá ŋá mana ní kí fáatí Unimbɔti?»

¹¹Ní u kíf-bi yii: «Un yaa cáá abɔkuti alee ń lēē diba kí tī un kaa cááyee. Un mun yaa tí cáá tijinee, ń lēē kí tī un kaa cáá kí jēe.»

¹²Ní bifɔtiliibi mun dómiń bí fàl-bi Unimbɔti nyim, ní ki bàlifi Yoowaneesi yii: «Ukpil, ti máań kí ŋá mana ní?»

¹³Ní u bí-bi yii: «Bi nín yóoń mara yii bí nín fɔtí puee, ní taa fɔtí kí lákatí mĩn pu.»

¹⁴Ní soojab mun dómiń ki bàlifi-u yii: «Timbi máań kí ŋá mana?» Ní u kíf-bi yii: «Ní taa nín dàkà binib mɔɔn, kí taa nín gífí inyimɔn ki tūntí binib pu, ama ní yàntí tipaal tin ni fòol uŋmal uŋmalee ń nín mōń-ni.»

¹⁵Kii bàá ŋma nín nèn kǎ ki cí Meesiyayee puee ní bi kín ki bàlifi bi-ba yii Yoowaneesi di kalin sá Meesiyaaa?

¹⁶Niinee ní Yoowaneesi bí bi-kɔkɔ yii: «Man fùul-ni nì nnyim ní, ama ubɔ dòoń, u-pɔŋŋu jítiń man yɔŋu. Man kaa kpántì kí nín sá u-yumbuu kí kútí u-naataaŋmiii gba. Úń di làá dǎá fàl-ni nì Unimbɔti Fam nì ŋŋmi.

¹⁷Úń di ŋúb u-yubakalkaaku ki làá bàkal kí gǎntí idi nì tifiń, kí dū idee kí ŋá kulɔŋŋun, ní kí dū tifiń kí tǔ ŋŋmi ŋun kaa kúu jaanjaanee ni.»

¹⁸Mĩn ní Yoowaneesi nèn sǎŋkí binib, ki gítí kútí-bi tibɔti tikpil ní ki sòoń nì bi tibɔmɔntiil.

¹⁹Yoowaneesi wòoń ubɔti Eeroodi un nèn cáá u-maan nimpuu Eeroodiyadee nì u nín túń atuŋkpiti tikpil ŋin ki kútèe.

²⁰Niinee ní Eeroodi gítí túń dituŋkpitiil diba ki kútí, di sá yii u cúú Yoowaneesi ki pīiń kudii.

Bi fùl Yeesu Unimbɔti nyim

(Kpèe Maat 3.13-17, Maar 1.9-11)

²¹Bàá ŋma nèn cá bi fùul-bi Unimbɔti nyim. Yeesu mun nèn fùl Unimbɔti nyim. U fùl ki bí mēéyee, kutagbɔŋu cúu pīiti,

²²ní Unimbɔti Fam kpákatiń u-pu ki nááń nì dibeenanjil ní bi gbĩ Unimbɔti sòońńi kutaa pu yii: «Sii di sá man Jipɔɔn un m néeń tikpilee, sii ní m-pɔbil fáatì.»

Yeesu naanjab yinɔi

(Kpèè Maat 1.1-17)

²³Yeesu nìn ɔ́a kii abin mmun̄ku nì saalaa ní ki kíí u-tundi. Binib nìn nyí-u yii u sá Jooseefi jipɔɔn, ní Jooseefi baa sá Eelii.

²⁴Eelii baa sá Maataati, ní Maataati baa sá Leefii, ní Leefii baa sá Meelki, ní Meelki baa sá Jaanayi, ní Jaanayi baa sá Jooseefi,

²⁵ní Jooseefi baa sá Maatatiyasi, ní Maatatiyasi baa sá Amoosi, ní Amoosi baa sá Nawum, ní Nawum baa sá Eeslii, ní Eeslii baa sá Nagayi,

²⁶ní Nagayi baa sá Maatiyasi, ní Maatiyasi baa sá Maatatiyasi, ní Maatatiyasi baa sá Seemeeyiin, ní Seemeeyiin baa sá Jooseeki, ní Jooseeki baa sá Jooda,

²⁷ní Jooda baa sá Joowana, ní Joowana baa sá Reesa, ní Reesa baa sá Soorobabeel, ní Soorobabeel baa sá Salatiyeel, ní Salatiyeel baa sá Neerii,

²⁸ní Neerii baa sá Meelki, ní Meelki baa sá Adii, ní Adii baa sá Koosam, ní Koosam baa sá Eelmadam, ní Eelmadam baa sá Eer,

²⁹ní Eer baa sá Yeesuwa, ní Yeesuwa baa sá Eeliyeeseer, ní Eeliyeeseer baa sá Jooriim, ní Jooriim baa sá Maataati, ní Maataati baa sá Leefii,

³⁰ní Leefii baa sá Simeeyɔn, ní Simeeyɔn baa sá Juuda, ní Juuda baa sá Jooseefi, ní Jooseefi baa sá Joonam, ní Joonam baa sá Eeliyaakiim,

³¹ní Eeliyaakiim baa sá Meeleeya, ní Meeleeya baa sá Meena, ní Meena baa sá Maataata, ní Maataata baa sá Naatan, ní Naatan baa sá Daafiidi,

³²ní Daafiidi baa sá Jeese, ní Jeese baa sá Joobeedi, ní Joobeedi baa sá Boowaasi, ní Boowaasi baa sá Salmon, ní Salmon baa sá Naason,

³³ní Naason baa sá Amiinadaab, ní Amiinadaab baa sá Adameen, ní Adameen baa sá Arinii, ní Arinii baa sá Eesiroom, ní Eesiroom baa sá Fareesi, ní Fareesi baa sá Juuda,

³⁴ní Juuda baa sá Jaakɔb, ní Jaakɔb baa sá Isaaki, ní Isaaki baa sá Abraam, ní Abraam baa sá Teera,

³⁵ní Teera baa sá Naakɔɔr, ní Naakɔɔr baa sá Seeru, ní Seeru baa sá Ragoo, ní Ragoo baa sá Faleeki, ní Faleeki baa sá Eebeer,

³⁶ní Eebeer baa sá Sala, ní Sala baa sá Kayinaam, ní Kayinaam baa sá Aripakisaadi, ní Aripakisaadi baa sá Seem, ní Seem baa sá Noowa,

³⁷ní Noowa baa sá Lameeki, ní Lameeki baa sá Matuseela, ní Matuseela baa sá Eenɔki, ní Eenɔki baa sá Jareedi, ní Jareedi baa sá Maleeleel,

³⁸ ní Maleeleel baa sá Kayinan, ní Kayinan baa sá Eenosi, ní Eenosi baa sá Seeti, ní Seeti baa sá Adam, ní Adam ún sá un Unimbɔti péé ki náánee.

Luc 4

Sitaan cóŋkì Yeesu

(Kpèè Maat 4.1-11, Maar 1.12-13)

- ¹ Yeesu gbí Unimbɔti Fam ki nyánní Jɔɔdan, ní Nfamee cáá-u ki cūnni kuteeun.
- ² Ní Sitaan cóŋkì-u iwiin imuŋku ili. Waa nèn jín tiba iwiin imuŋku ilee, ní ŋkùm cúú-u.
- ³ Ní Sitaan bí-u yii: «A yaa lafun sá Unimbɔti Jipɔɔn, tī ditanƙpal nee mara dí kpántí kpɔɔn.»
- ⁴ Ní Yeesu yí ní ki kíf-u yii: «Unimbɔti gbɔŋku poon lī yii: <An kaa sá tijin dijil ŋmanɔma di yì unil maŋfal.>»
- ⁵ Niinee ní Sitaan yōon Yeesu ki jóm yilpu, ní ki yāntì u kpēē duulinya beeni kɔkɔ dicilpu,
- ⁶ ní ki bí-u yii: «M làá dū mpon gbanti kɔkɔ nì abee gbanti nyooti kí tī-si, kun puee man ní bi dū an wanti kɔkɔ ki tī, ní ma mun yaa là unyee ní m tī.
- ⁷ Mìn puee, a yaa gbān ki jáam man, sii di làá nīn kīn ki yì an kɔkɔ.»
- ⁸ Ní Yeesu kíf-u yii: «An ŋmān Unimbɔti gbɔŋku poon yii: <Ti-Dindaan a-Nimbɔtiu baba ní án sá á jāam, ní kī nīn bí ún baba tundin.>»
- ⁹ Mìn boonee ní Sitaan yōon-u ki cáa cūnni Jeerusaleem, ní ki cáá-u ki tókón kunimbɔtidii yilpu kúnti kúnti, ní ki bí-u yii: «A yaa sá Unimbɔti Jipɔɔn, á yùkū kí tīn tīn tiba kaa làá ŋá-si,
- ¹⁰ kun puee an ŋmān Unimbɔti gbɔŋku poon yii, <Unimbɔti làá yāntì u-tuunyi n nīn cí-si.>
- ¹¹ Ní ki gíti bí yii: <I làá nīn tíkí-si i-ŋaan a-taal n taa gbéetí ditanƙpal.>»
- ¹² Ní Yeesu yí ní ki bí-u yii: «Unimbɔti gbɔŋku lī yii: <Á taa cōŋkì ti-Dindaan a-Nimbɔtiu.>»
- ¹³ Sitaan cóŋkì Yeesu isan kɔkɔ pu ki dóòyee, ní ki búntì kí nīn tí cí ŋyunti ŋubɔ.

Yeesu kíf u-tundi Galiilee tiŋkin

(Kpèè Maat 4.12-17, Maar 1.14-15)

- ¹⁴ Ní Yeesu fātì nín gítí Galiilee tiŋkin ki gbí Unimbɔti Fam pɔŋɔ tiŋan, ní u-yindi gbītì nīn pú kɔkɔ.
- ¹⁵ U nèn dàkà binib Unimbɔti bɔti akpafidiinni ní báa ŋma pàkà-u.

Naasaareeti yab kaa fōō Yeesu ki kíf

(Kpèè Maat 13.53-58, Maar 6.1-6)

¹⁶Ní Yeesu búntì Naasaareeti, laakin u nìn kāl ki wíínee. Nwínḡḡḡfikaa bāánee, ní u kó kukpafidiin, kii u nín pée kpààa ḡááḡ puee, ní ki yíkì kí kààḡ Unimbṓti gbṓḡku,

¹⁷ní bi dū kugbṓḡu kun sòḡḡ Unimbṓti bṓnaatiliu Yeesaya puee ki tīi-u, ní u fṓṓ ki cúu kpátì ní ki ká laakin lī yii:

¹⁸«Ti-Dindaan Fam bí m-pu, u lēē-mi ḡ sòḡḡ tibṓmṓntiil kí tīi biwṓfib. U túnní-mi ḡ bāakì kí tükù bisarkadambi yii Unimbṓti làá líi-bi, kí tükù bijṓfub mun yii bi làá wāl, kí tükù bin bi sàantée yii bi làá ká dibatṓl,

¹⁹kí tükù binib yii ḡyunti nee ní ti-Dindaan làá sṓ bi-saai.»

²⁰Ní Yeesu kpáb kugbṓḡuee ní ki ḡiḡḡ ki tīi un kpèé kukpafidiyee, ní ki kāl kí nīn dākà-bi. Bin kṓkṓ nīn bí niinee nīn kíḡḡ ki ká ki kpèé-u ní címm.

²¹Ní u kíí ki bíi tükù-bi yii: «Kí yòḡḡ dīḡḡ kí nīn cée, tibṓti tin m kààḡ ni gbīl nee bāāḡ dee.»

²²Ní báà ḡma kíḡḡ ki sòḡḡ min ḡāḡee u-pu, ní an ḡá-bi bitii tibṓmṓntiil tin u sòḡḡee pu. Ní bi bíi lī yii: «Jooseefi jipṓṓn kaa yáaa?»

²³Ní u bí-bi yii: «M nyí yii ni làá ḡā-mi dilaḡkpandi nee yii: <Unyṓṓdaan, cáāḡ a-ba> ní ki làá ḡtí lī-mi yii: <Ti gbīl a nín ḡá min Kapeernayumee, ḡá a-tuḡḡḡi gbanti abaanti a-tiḡki poon doo.>»

²⁴Ní u ḡtí lī yii: «Ibaamṓn ní m sòḡḡ nī ni, baa fṓṓl Unimbṓti bṓnaatiliu u-dumpu mmṓntiimin.

²⁵Ibaamṓn ní m sòḡḡ, Unimbṓti bṓnaatiliu Eelii yuntiḡuee, utaa kaa nīn ḡtí nīn abin ata nī dijandi ní ḡkùḡ nīn jéetì kitḡḡ kṓkṓ pu. Bikpiipoobi nīn wīkí Isirayeel tiḡkin ḡyunti gbanti.

²⁶Ama Unimbṓti kaa nīn ḡtí tú Eelii Isirayeel kpiipuu báà ubṓ cee, asee unicanḡkpiipu un nīn kṓṓ Sareepita tiḡki kin bí Siidṓn tiḡkinee baba cee ní u nīn tú-u.

²⁷Unimbṓti bṓnaatiliu Eeliisee yuntiḡuee, binyanḡbantiibi mun tikpil nīn tí bí Isirayeel tiḡkin. Ama bi-kansikin báà ubṓ kaa nīn ká dicāāḡḡ, asee Naama Usiirijja baba.»

²⁸Niinee ní bin kṓkṓ nīn bí kukpafidiin ki gbīl an bṓtee fṓṓ aḡuu.

²⁹Bi nīn yíkì ki cúu Yeesu ki dáal ki nyántì kitḡḡ kpaanceetiḡu, ní ki cáá-u ki nín jṓḡ dijool dīn pu bi-diḡḡḡ nīn tókṓee yilpu, kí bàà téé-u kí tṓḡ taapu.

³⁰Ama ní u dī bi-kansikin ki búntì.

Yeesu jīḡ arasinii unil ubṓ pu

(Kpèé Maar 1.21-28)

³¹Yeesu cūti Kapeernayum, Galiilee tiŋkpaan̄ki kiban, ní ŋwiŋŋuŋfikaa dalee, u kó kukpafidiin ki bí dākà binib Unimbōti bōti.

³²U-dàkatamee n̄n ŋá binib bitii, kun puee mp̄on n̄n bí u-bōti tin u dākèe ni.

³³Kijapaa kiba n̄n bí kukpafidiyee ni, arasinii kā u-pu, ní ki téen̄ yii:

³⁴«Yeesu Naasaareeti ȳu, a nyàab̄-ti n̄ tilati ní? A dómiñ kí kúntí-ti níi? M nyí un a sée, a sá circirdaan un Unimbōti túnnée ní!»

³⁵Ní Yeesu kpātì arasiniiyee pu yii: «Á ŋmíl̄ niin kí nyā uninja nee ni!» Ní arasiniiyee f̄iñ uninjee ki lúkú kitin̄ binib nimbiin, ní ki nyáñ, kaa ŋá-u tiba.

³⁶Ní báà ŋma bākatì sèeee, ní ki bàlifi t̄ob̄ yii: «Batii nyɔɔbundi ní u nín sòon̄ ní d̄i cáá mp̄on ki j̄i arasinii bi nan dee?»

³⁷Ní Yeesu bōti gb̄tì Kapeernayum tiŋgbammu k̄ok̄on.

Yeesu cáan̄ bibunliibi tikpil

(Kpèè Maat 8.14-15, Maar 1.29-31)

³⁸Yeesu nyáñ kukpafidiinee, ní ki búntì Siim̄on dumpu. Siim̄on nimp̄uu na n̄n b̄un̄ ki d̄o u-wunti pí l̄i kpaŋkpaŋ, an páb̄-u, ní bi mēē Yeesu ú cáan̄-u.

³⁹Ní Yeesu sūtì ki pl̄-u ní ki kpātì ŋweenee pu. Dicilpu niin ní u p̄ók̄i ki ȳl̄i ki ŋá-bi tijin.

⁴⁰Kujoou ŋw̄iñ b̄i j̄et̄ee, bin bin cáá bibunliibee n̄n cáan̄-bi Yeesu cee, báà ŋma n̄ u-weeŋŋu u-weeŋŋu, ní u cáá u-ŋalii ki p̄aantí bi-k̄ok̄o pu ní bi p̄ók̄i.

⁴¹Arasinii bi n̄n nyēē binib tikpil pu ní ki gbáà ibiil yii: «A sá Unimbōti Jip̄on̄ ní!» Ama ní Yeesu kpātì bi-pu, kaa p̄un̄-bi kinyok̄o bí sòon̄, kun puee b̄iñ n̄n nyí u nín sá Meesiyayee.

Yeesu sòon̄ Unimbōti bōti Juudee tiŋkin

(Maar 1.35-39)

⁴²Yeesu péé ntaafaabomb̄omin ki nyáñ kitin̄ ki búntì ŋkpaanceeti, laakin binib kpée. Ní kunipaau b̄i nyàab̄-u. Bi ká-uee, ní ki bàà là ú gb̄ntí bi-cee kí taa ti cù laaba.

⁴³Ní u bí-bi yii: «An máan̄ m̄ cù kí sòon̄ tib̄om̄ontiil tin sá Unimbōti Beel b̄otee n̄timu mun kíñee poon: kun pu Unimbōti túnní-mee dee.»

⁴⁴U n̄n ȳiñ ki sòon̄ Unimbōti bōti Juudee kpafidiin̄.

Luc 5

Yeesu ȳiñ u-boonnooliibi bipeepeekaabi

(Kpèè Maat 4.18-22, Maar 1.16-20)

¹Ŋwiin ŋub̄ee, Yeesu cūti ki yú Geeneesareeti m̄oogbandi, ní binib dómiñ ki múkùn u-pu kí p̄ilifi Unimbōti bōti.

- ²Ní u ká ñalɛŋfi ili yú dimɔɔgbandi, bilaantoliibi kpákatì ki bíi fíntí bi-laanti.
- ³Ñalɛŋfee kansikinee, Siimɔn yì bubɔ, ní Yeesu cùtì kó bu-ni ní ki gbāam-u ki lī yii, ú sùtí buɣalimbu kí wàatì digbáandi kí kòh dimɔɔlin fiii ú sòon nì binib bí ñmā kí gbīl. Ní Yeesu kāl buɣalimbun, ki bíi dākà kunipaauee Unimbɔti bɔti.
- ⁴U sòon ki dóoyee, ní ki bí Siimɔn yii: «Sùtí buɣalimbu kí cunnì laakin nnyim nyóoyee, sii nì a-bɔɔbi n tō ni-laanti kí cúú ijɔm.»
- ⁵Ní Siimɔn bí yii: «Ukpil, ti dū kunyamɔŋu ní ki tó tilaandi, kaa cúú báà tiba, ama a nín lēe puee, m làá tō kulaanɔŋu.»
- ⁶Ní bi dūu tó, ní ki cúú ijɔm tikpil, áli bi-laanti bíi tifi.
- ⁷Ní bi kábitì bi-bɔɔbi bin bí buɣalimbu bun béeyee nee bí dāañ kí tūtuñ-bi bí dáal ijɔm kí nyāntí. Ní bi dómiñ ki dáal ki nyāntì ijɔm ki gbéen ñalɛŋfi liitil, ní ñalɛŋfee bíi múl nnyimin.
- ⁸Siimɔn Peetroo nín ká mimmee, ní u dómiñ ki gbāañ Yeesu nimbiin ní ki bí-u yii: «M-Dindaan, sùtí kí wàatì-mi, kun puee man sá unikpiti ní.»
- ⁹Di sá yii ijɔm in bi nèn cúúyee wíŋŋu yāntì tifaandi nèn kó Siimɔn nì u-bɔɔbi,
- ¹⁰ní ki kó Seebeedee jipɔmbi Yakubu nì Yoowaneesi, bin sá u-jɔncuujutiibee mun. Ama ní Yeesu bí Siimɔn yii: «Taa fàŋkì! Di sá yii, kí yòon dín kí nín cée, a làá nín kíh ki sá un cāabìh binib m-ceeyee ní.»
- ¹¹Niinee ní bi cáañ bi-ñalɛŋfii ki yóon dimɔɔgbandi, ní ki yāntì tikɔkɔ ní ki kíh ki nóó Yeesu.

Yeesu cáañ unyangbanti ubɔ

(Kpèè Maat 8.1-4, Maar 1.40-45)

- ¹²Yeesu nèn bí kitiŋ kiban, ní uninja ubɔ dómiñ dinyangbanti pín u-pu. U ká Yeesuee ní ki tātì dōon dicincibil u-nimbiin u-yigbeel tūu kitiŋ ní ki gbāam-u yii: «Ukpil, cáañ-mi kun puee m nyí yii a yaa là, a ñūh kí cáañ-mi m-wunti n ñāŋkì.»
- ¹³Ní Yeesu tātì u-ŋal ki gbēē-u, ní ki bí-u yii: «M là, Pɔɔkìh!» Niin niin ní dinyangbanti kpáàa wāŋkì uninjee pu.
- ¹⁴Ní Yeesu kpáafi-u yii ú taa pée tükù báà ubɔ, ama ní ki bí-u yii: «Cáá a-ba kí dākà usaraanakpil ú bée yii a-wunti ñāŋkì ní kí cùú ñá saraa kii Mooyiisi nín yóon mara ŋyee ní usaraanalee n tükù báà ñma yii a pɔɔkì.»
- ¹⁵Niinee, Yeesu yindi mòtì gbìtì ki cá, ní kunipaau dòon ki pílif u-bɔti kí kpáàa ká bi-weenji cáantam.
- ¹⁶Ama Yeesu nèn cá u-baba laakin binib kpée ki mée ñwimmeem.

Yeesu cáañ ufalinfaan ubɔ

(Kpèè Maat 9.1-8, Maar 2.1-12)

¹⁷Nwiin ɲubɔee, Yeesu b́í d̀àkà binib Unimbɔti ɔti. Fariisab ǹì bimaradakaliibi ǹìn k̄a niin. Bi ǹìn nyánní Galiilee ǹì Juudee ǹì Jeerusaleem timbilimmu k̀òkɔn ní. Ti-Dindaan pɔɲɲu ǹìn b́í Yeesu pu ki yàntí u c̄aantí bibunliibi.

¹⁸U b́í sòònee, ní binib biba ɲúbíɲ uninja ubɔ u sá ufaliɲfaan nlún pu, ki nyàab ḱí k̀òh-u Yeesu cee kudiin.

¹⁹Nniwíin puee, baa béè bi ńn làá ɲá pu ḱí bà Yeesuee. Ḿìn puee bi jóm kudii yilpu ki c̄í, ní ki dū ufaliɲfaanee ǹì u-lúɲɲu ki dūu d́ín dibùndee ni ki kpákatì-u ki b́í Yeesu nimbiin kunipaauee kansikin.

²⁰Yeesu ńn ká binib gbanti f̀òò ki ḱí yíi u ɲūh ḱí cáah ubunlee, ní u b́í ufaliɲfaanee yíi: «M-bɔɔ, m dū a-kpitii ki pú-si.»

²¹Niinee ní bimaradakaliibi ǹì Fariisabee ḱín ki b́í d̀akafí bi-pɔbilingin yíi: «Uninja nee sá ɲma ní ki ɲèèh ǹì Unimbɔti ḿín? ɲma di ɲūh ḱí dū ikpiti ḱí p̄? See Unimbɔti baba.»

²²Yeesu béè bi ńn b́í d̀akafí puee, ní ki b́í-bi yíi: «Ba pu ní ni b́í d̀akafí ḿín ni-pɔbilingin?

²³Ba di kaa p̄ɔ dilil ní: <A ká a-kpitii p̄tam> di kaa p̄ɔ dilil naaa, <Yíkí ḱí yūf ḱí ńn c̀òom> di kaa p̄ɔ ní?

²⁴Ama ní béé yíi man Kinibiki cáá mpɔn kitiɲ pu ḱí dū unil kpitii ḱí p̄. Niinee ní u b́í ufaliɲfaanee yíi: <Sii yíkím ḱí ỳòòh a-lúɲɲu ḱí ńn k̀h a-dumpu.>»

²⁵Kpalaayee ní u nyí ki yíkí samaa nimbiin, ki ỳòòh u-lúɲɲu ɲun pu u bàà d̄ee, ki pàkà Unimbɔti ki k̀h u-dumpu.

²⁶An yàntì báà ɲma f̄ɲkí ki b̀akatì s̄eee ki pàkà Unimbɔti, ki lì yíi: «Ti ká tibɔcan d́ín!»

Yeesu yíín Leefii ú nóó-u

(Kpèè Maat 9.9-13, Maar 2.13-17)

²⁷Ḿín boonee, Yeesu nyáɲ ki búntì, ní ki ká ufɔtil ubɔ, bi yíi-u Leefii u ká f̀otiku diikun. Ní Yeesu b́í-u yíi: «D̄aah ḱí ńn nóó-mi!»

²⁸Ní u yíkí ki yàntì u-wanti k̀kɔ, ní ki lafun táá-u.

²⁹Ní Leefii ɲá Yeesu tican u-dumpu, ní bif̀otiliibi ǹì binib biba mun tikpil d́ómiɲ ki k̀tì bi-pu ki kpáfi ki b́í j́h tijin.

³⁰Fariisab ǹì bimaradakaliibi ńn ká mimmee, an kaa m̀óòkíh-bi, ní bi b̄alifi Yeesu boonnooliibi yíi: «Ba pu ní ni ǹì bif̀otiliibi ǹì binikpitib nee kpáfi ki ká ki j́h ki nỳ ḿín?»

³¹Ní Yeesu ḱí-bi yíi: «Bin p̄ɔyee kaa nyàab unyɔɔdaan, bin b̄ñee di nyàab unyɔɔdaan.

³²Maa dómiń kǐ yíń deedeedambi, m dómiń kǐ yíń binikpitib bí kpántí bi-bimbim ní.»

Yeesu sòoń dinyɔɔboobil pu

(Kpèè Maat 9.14-17, Maar 2.18-22)

³³Ní bi lĩ Yeesu yii: «Yoowaneesi boonnooliibi bōob kinyɔkɔ múlmul ki mēé ɲwimmeem, ní Fariisab boonnooliibi mun ɲáań mĩn, ama ní sii boonnooliibi jĩn ki nyù.»

³⁴Ní Yeesu bí-bi yii: «Ni ɲūn kǐ yàntĩ unimpucan cal bɔɔbi ń bóob kinyɔkɔ ɲyunti ɲun u dáá bí bi-ceeyeeee?

³⁵Ama ɲwiin ɲubɔ bí ki dōoń, bi làá dāá yōoń unimpucan cal bi-kansikin. An yuntiɲu ní bi dāa bōob nnyɔmu.»

³⁶Ní Yeesu gíti dū tibɔti nee ki ɲmānti-bi yii: «Baa gífi dibɔkutipɔndi ɲaakatil kǐ dūú lĩb dikpikil. Bi yaa ɲá mimmee bi gífi kǐ bíi dibɔkutipɔndee fám dee, ní dijandi din bi gíyee kaa làá ɲmā kǐ lĩb kǐ kǎ dikpikil pu.

³⁷Baa tí dù ndapɔm kǐ fúuń tilɔkpikilin. Bi yaa ɲá mimmee, see tilɔtee ń pōo ní ndaam ń kpáatí fá, ní tilɔti ń bíi.

³⁸Ama bi dù ndapɔm kǐ sítĩ tilɔpɔnni ní.

³⁹Bi yaa nyūn ndakpikim ɲmaniɲmee, ní bi lì yii ndakpikim di ɲāń, baa ti là ndapɔm.»

Luc 6

Yeesu sá ɲwiɲɲufikaa dindaan

(Kpèè Maat 12.1-8, Maar 2.23-28)

¹ɲwiɲɲufikaa ɲubɔ dalee, Yeesu nĩ u-boonnooliibi jĩtĩ bilee kpaanɲin, ní u-boonnooliibi bíi gífi bilee fiɲyi kǐ ɲmēem abil kǐ ɲmód.

²Fariisab biba ká mimmee, ní kǐ bí-bi yii: «Ba pu ní ni ɲáań min kòóyee ɲwiɲɲufikaa dal?»

³Ní Yeesu kǐfi-bi yii: «Naa láá pée kàań ɲkùm nín nín cúú ubɔti Daafiidi nĩ u-naacimbi u ɲá pueeee?

⁴U nín kó kunimbɔtidiin ní usaraaɲakpil tĩ-bi kpɔɔb bin bi nín dūu ɲá Unimbɔti saraayee, ní u nĩ u-naacimbi ɲmó, ama ti-marau poonee, báa ubɔ kaa máań kǐ ɲmó an kpɔɔb gbanti, see bisaraaɲaliibi baba di ɲmód-bi.»

⁵Ní Yeesu gíti bí-bi yii: «Man Kinibiki di sá ɲwiɲɲufikaa dindaan.»

Yeesu cáań uninja ubɔ, u-ɲal fáká

(Maat 12.9-14, Maar 3.1-6)

⁶ Nwiŋŋuŋfikaa ŋubo mun dalee, Yeesu fātii tí cūtì kukpafidiin, ní ki b́í dākà binib Unimbòti bòti. Kijapaai kiba nìn b́í niin, u-ŋaŋgiil fáká.

⁷ Bimaradakaliibi nì Fariisab nìn b́í ki ćŋkí Yeesu kí kpèè yii u làá cáàn ubo ŋwiŋŋuŋfikaa dalaaa, waa làá cáàn, kun puee bi nìn b́í nyàab̃ nnaakpal kí dūú ŋá-u tibòti.

⁸ Ama Yeesu nyí bi-landòkɔi, ní ki b́í un ŋal fákée yii: «Yíkì kí síl binib kansikin,» ní u yáatìi yúl bi-kansikin.

⁹ Ní Yeesu b́í-bi yii: «M bàlifì-ni, ti-marau lī yii ba ní? Tí ŋá tiŋan ŋwiŋŋuŋfikaa dalaaa, tikpitil ní? Tí fī unilaaa, tí kpò-u ní?»

¹⁰ Ní u fātii kpèè bi-kòkò ki māntì, ní ki b́í un ŋal fákée yii: «Tàntì a-ŋal!» ní u tāntì-ŋu, ní u-ŋal fātii gítìŋ ŋu-laŋki.

¹¹ Ní bi fōō mbum, ní ki b́í sòon ki b́ontí bi-kansikin kí béé bi nín làá ŋá Yeesu puee.

Yeesu lēē akpambal saalaa nì ali

(Kpèè Maat 10.1-4, Maar 3.13-19)

¹² Nyuntee ní Yeesu jóm̃ dijool diba pu kí mèè Unimbòti, ní ki dū kunyamòŋu ki mēē.

¹³ Kutaa wúntèe ní u yíiŋ u-boonnooliibi, ní ki lēē bi-kansikin saalaa nì bili b́ín ñ nīn sá u-kpambaliŋ.

¹⁴ Akpambalee yiŋŋi sèé: Siimɔn un u nìn páaŋ diyindi yii Peetrooyee (an taapu di sá yii Ditaŋkpal), nì Siimɔn naal Andree, nì Yakubu nì Yoowaneesi nì Fiiliipi nì Bateeleemii

¹⁵ nì Maatiiu nì Toomasi nì Yakubu un sá Alfee jipɔonee, nì Siimɔn un nìn là kí jáŋ Room yabee,

¹⁶ nì Juuda, Yakubu jipɔon, nì Juudasi Isikaariyoti un dāa dū Yeesu ki nyáfiŋ u-nannanliibee.

Yeesu dākā Unimbòti bòti ki cáàn bibunliibi

(Kpèè Maat 4.23-25)

¹⁷ Yeesu nì u-kpambaliŋ kpákatiŋ ki bāaŋ ki yúl ditantakalin, laakin u-boonnooliibi kupaau nì binifantantiibi tikpil mun nìn yúee. Binib gbantee, biba nìn nyánní Juudee timmu kòkɔn, ní biba nyánní Jeerusaleem tiŋkin, ní biba mun nyánní Tiir nì Siidɔn, ntimu mun b́í dimɔol caŋinee.

¹⁸ Binibee nìn dómíŋ kí pílifi Yeesu nín sòon Unimbòti bòti pueeyaaa, ki là ú cáàn-bi mun. Ní bin pu arasiniibi nìn kēe ká dicáandi.

¹⁹ Báa ŋma nìn péé nyàab̃ kí gbēē Yeesu ní, kun puee mpɔn ŋubo nìn nyēēŋ u-ni ki cāantí bi-kòkò.

Yeesu sòoñ diyimɔɔl nì mbusu bɔti

(Kpèè Maat 5.1-12)

20 Ní Yeesu kpēē u-boonnooliibi ní ki bí yii: «Nimbi binandambi bí mmɔnnēēēē, kun puee ni sá Unimbɔti Beelin yab.

21 Nimbi bin ɣkùm cáá kɔɣkɔnnēēyee bí mmɔnnēēēē, kun puee ni làá dāá jī kí díkí. Nimbi bin bíi sūh kɔɣkɔnnēēyee bí mmɔnnēēēē, kun puee ni làá dāá lā!

22 «Nimbi bin bi ná, ki jì, ki sī, ki bíl ni-yiŋŋi man Kinibiki puee bí mmɔnnēēēē!

23 Yaadalee, ní nīn fàal ki nyàkantī án nīn mōh-ni, kun puee ni-paati wīkí yilpu. Mīn mbaantiim ní bi-naanjab mun nīn sāa Unimbɔti bɔnaatiliibi.

24 Ama nimbi bigaajab, mbusu dō ki cí-ni, kun puee nimbi jín ni-mɔŋŋu doo.

25 Nimbi bin bí digbíl poon kɔɣkɔnnēēyee, mbusu dō ki cí-ni, kun puee ɣkùm làá dāá cúú-ni. Nimbi bin bí tilaál poon kɔɣkɔnnēēyee, mbusu dō ki cí-ni, kun puee ni làá dāá kó kunimbāaun kí sō.

26 «Nimbi bin ní duulinya yab pàkà yii ni sá bimɔntiibee, mbusu dō ki cí-ni, kun puee mīn ní bi-naanjab nīn pàkà bin nīn mɔntí yii bi sá Unimbɔti bɔnaatiliibee.»

An máań tí nīn nēéń ti-nannanliibi

(Kpèè Maat 5.38-48, 7.12a)

27 «Ama m tükù nimbi bin plifíh-mi nee yii, ní nīn nēérmaān ni-nannanliibi kí nīn ɣáańmaān bin ná-nee tiŋan.

28 Bin bin tòó-ni mbusuee, mèemaān Unimbɔti ń ɣá-bi tiŋan, kí mèè kí tī bin sàantí-nee.

29 Uɔ yaa fáá a-taŋkpanjil diba ntampee, á fàtī din kíhēē kí tī-u ú fáá. Uɔ yaa yōh a-kpalibuee, á yàntī ú yōh a-bɔkutiwaaki mun.

30 Uɔ yaa mēē-si tibee, á tī-u. Uɔ yaa yōh a-wanti, á taa bàlifi-u.

31 Ni nín là bí ɣá min kí tī-nee, ɣámaān mīn kí tī ni-jutiibi.

32 «Ni yaa nēéń bin nēéń-nee ɣmaniŋmee, ba paati ní ni ɣtí ká ki cí boon? Bin kaa nyí Unimbɔtee mun pée nēéń bin nēéń-bee ní.

33 Ní ni yaa tí ɣáań tiŋan ki tī bin ɣáań ni mun tiŋanee babee, ba paati ní ni ɣtí ká ki cí boon? Bin kaa nyí Unimbɔtee mun pée ɣáań tiŋan ki tī bin ɣáań-bi tiŋanee ní.

34 Ni yaa tí pìntí bin ni nyí yii bi làá tēēn-nee ɣmaniŋmee, ba paati ní ni ɣtí ká ki cí boon? Binikpitib mun pée pìntí bi-jutiibi binikpitib ní ki nyí yii bi làá fàtī tēēn-bi bi-nimbiŋmiiku deede.

35 Min máań ní ɣēē di sá ní nīn nēérmaān bin ná-nee, kí nīn ɣáań-bi tiŋan, kí nīn pìntímaān kí taa nīn dákafī yii bi làá tēēn-ni. Mīn ní ni dāa fòl tipaakpaandi

ní ki dāa sá Unimbɔti un bí yilpuee biyaamu, kun puee ún ɲáań tiɲan ki tìi bin kaa nyí tiɲanee nì bin sá binikpitibee.

³⁶Ní nīn cáá tinití tikpil kii ni-Baa nín cáá tinití tikpil puee.»

Taa nīn sòòh a-juti ɓɓi

(Kpèè Maat 7.1-5)

³⁷«Taa nīn sòòh a-juti ɓɓi, ní Unimbɔti mun ń taa láa sòòh a mun yati. Taa kpò a-juti ɓɓi, ní Unimbɔti mun ń taa kpò a-yati. Dū a-juti yìntitam kí pō-u, ní Unimbɔti ń dū a mun yìntitam kí pō-si.

³⁸Tī a-juti, ní Unimbɔti ń dāá tī-si mun. Bi làá dāá ɲmàntī ní kí cìɲkì kí tēefi, ní án gbí púm, ní bí dūú sītī a-lookun. A nín ɲmānti pu ki tī a-jutee, mín ní Unimbɔti làá dāá ɲmàntī kí tī si mun.»

³⁹Ní Yeesu gíti dū tibɔti nee ki ɲmānti yii: «Ujɔfu ɲūh kí dàtì u-ɲɔfujutaaa? Bi-liitil kaa lítí mboonaaa?

⁴⁰Utumbifil kaa bí ki jítìh u-kpiliu, ama, u yaa bífi tiɲanee, u dāa kpántí kii u-kpiliuee ní.

⁴¹«Ba pu ní a wāl kimɔmbiki kin ká a-nabiki nimbilinee ní kaa wāl didɔjal din ká sii yalinee?

⁴²Áá mana ní sii un kaa wāl didɔjal din ká a-nimbilinee ɲūh kí lì a-nabiki yii: <M-nabiki, yànti m lē-si kimɔmbiki a-nimbilin!> Mpoonnyoondaan, lē didɔjal din ká sii a-ba nimbilinee kí wàatī, kí nín wāl mmɔntiimin kí lē kimɔmbiki kin ká a-nabiki nimbilinee.»

Busubu nì bu-biliɲ ɓɓi

(Kpèè Maat 7.17-20, 12.34-35)

⁴³«Busumɔntiibu kaa lòòh asubikpiti, mín ní busukpitibu mun kaa lòòh asubimɔnti.

⁴⁴Busubu kamaa bil pu ní bi béetí-bu. Baa kītī kɔɲkib abɔjanaakun pu, kaa tí tòó atuun kikuɲkumbɔɲ pu.

⁴⁵Unimɔnti tūh atummɔnti ní, kun puee u-pɔbil poon ɲāñ, ní unikpiti tūh atuɲkpiti, kun puee u-pɔbil poon kaa ɲāñ. Di sá yii tin gbí unil pɔbilinee, tìh ní u-nyɔkɔ sòòh.»

Adiin ali ɓɓi

(Maat 7.24-27)

⁴⁶«Ba pu ní ni yī-mi <ti-Dindaan, ti-Dindaan> ní kaa ɲáań min m bí yii ní ɲée ní?

⁴⁷M làá dākà-ni bin dòoń m-cee ki pílifí m-ɓɓi ki kpáafí-tee nín náań nì kuɲyee.

⁴⁸Bi náań nì unil un di làá mā kudii, ki gbìń kitiŋ an nyóò, ki dū kudii ki mán ki tókòń ditanƙpal puee ní. Utaakpaan dómiń ki nìń, ní mbun gbí ki léen kudiiyee pu, ama kuaa cīŋkì, kun puee ku tókó ditanƙpal pu.

⁴⁹Ama bin di pílifí m-bòti nee, kaa kpáafi-tee, náań nì unil un làá mā kudii, kaa gbìń kitiŋ ní ki dū kudiiyee ki mán ki tókòń kitiŋ pu fámee ní. Utaa nìń ní nnyingbeen dómiń ki léen kudiiyee pu: kpalaayee, ku líti ní ki nàń dúsi dusi.»

Luc 7

Yeesu cáań Room soojakpiliu tǎntǎnliu

(Kpèè Maat 8.5-13)

¹Yeesu nín sòoń nì samaa mìn ki dóòyee, ní u búnti Kapeernayum.

²Room soojakpiliu ubo nín bí niin ki cáá utǎntǎnli un u néeń tikpilee, u bũn ki làá kpú.

³Usoojakpilee nín gbìl bi sòoń Yeesu puee, ní u tú Juuda yab tindaƙpilib biba bí cùú gbàam Yeesu ú dāá cáań u-tǎntǎnliu.

⁴Bi bāań ki ká Yeesu, ní ki gbāam-u mmǎntiimin ki lī yii: «Usoojakpil gbanti pée máań á tūtuń-u ní,

⁵kun puee u néeń timbi Juuda yab. Úń di mán ti-kpafidiiku.»

⁶Bi lī mimmee, ní Yeesu nóó-bi ki búnti. Bi tóob mmǎŋkee, ní usoojakpilee túnni u-bɔɔbi bí tükù Yeesu yii: «Ukpil, taa sàań a-ba, maa máań á kóoń m-dumpu.

⁷An pu ní m dākafi yii man kaa kpánti kí dāań a-cee. Á pée lì dinyɔɔbumbaantiil, m-tǎntǎnliu làá pɔɔkì.

⁸Di sá, man cáá bikpilib bin taapu m bée, ní ki cáá soojab bin mun bí man taapuee. M ŋũń kí tükù ubo yii: <Cù doo,> ní ú cù, ki ŋũń kí tükù ubo mun yii: <Dāań doo,> ní ú dāań, ní kí bí m-tǎntǎnliu una yii: <Ŋá yèè,> ní ú ŋá.»

⁹Yeesu nín gbìl mimmee, an ŋá-u bitii ní ki mɔɔkiń-u, ní u fātì ki bí kunipaau kun nóó-uee yii: «Ibaamɔn ní m sòoń, maa láá pée ká ubo cáá fookii yèè Isirayeel yab kansikin gba.»

¹⁰Ní bin usoojakpilee túnnée fātii nín gítí ki bàń mmǎŋki, ki ká utǎntǎnlee pɔɔkì.

Yeesu fíkiti ukpiipu ubo jipɔɔn

¹¹Boonee ní Yeesu búnti Nayiin tiŋkin, ní u-boonnooliibi nì kunipaau mun nóó-u ki cūti.

¹²Bi tóob kí bà kitiŋ gbanti punyɔkɔkee, kpalaayee binib biba cáń utaŋkpiil ubo kuceeun kí síf. An nín sá ukpiipu ubo jipɔmbaabil ní, ní kitiŋee nib kupaau nín cēentí ukpiipu gbanti.

¹³Ti-Dindaan nín ká-uee, ní u-bòti cúú-u falaa, ní u bí-u yii: «Taa ti sɔ!»

¹⁴ ní ki sùtìh ki dāatì u-ɲal ki gbēē nlundɔ, ní bin tú utaŋkpiilee síl. Ní Yeesu bí yii: «Unaacimpɔɔn, m pú-si kinyɔkɔ yii á yìkì!»

¹⁵ Ní utaŋkpiilee fikitì ní ki yáatì kāl ní ki bíi sòòh. Ní Yeesu dū-u ki tī u-na.

¹⁶ Niinee, tifaandi kó báà ɲma, ní bi bíi pàkà Unimbɔti ki lì yii: «Unimbɔti bɔnaatikpaawu ubɔ nyán kitiŋ pu, Unimbɔti dómín kí jòò u-nibul dee.»

¹⁷ Ní Yeesu bɔti gbanti gbìtì Juudee timmu kɔkɔn, ki kpáaŋ ikpaanceeti mun.

Yoowaneesi túnní u-boonnooliibi Yeesu cee

(Kpèè Maat 11.2-19)

¹⁸ Yoowaneesi boonnooliibi cùtì ki máafi-u Yeesu nín ɲaaŋ tiŋyee kɔkɔ, ní Yoowaneesi yíiŋ bi-kansikin bili

¹⁹ ní ki dū-bi ki tú ti-Dindaan Yeesu cee, bí bàlifi-u yii: «Sii di sá un ti nyí yii u dòoŋeeyaaa, tí nīn ká ki cí ubɔ ní?»

²⁰ Bi bāaŋ Yeesu ceeyee, ní ki bí-u yii: «Yoowaneesi un fùul binib Unimbɔti nyimee di túnní-ti tí bàlifi-si yii sii di sá un ti nyí yii u dòoŋeeyaaa, tí nīn ká ki cí ubɔ ní?»

²¹ Nyunti ɲun bi bāaŋ Yeesu ceeyee, u bíi cāantí bibunliibi tikpil iween kupaau, ki jì arasiniibi binib pu, ki ɲúbití bijɔfub nimbiliŋ.

²² Ní u fātì kíf bin Yoowaneesi túnnée yii: «Nín cámaan kí tükù Yoowaneesi tin ni kée nì tin ni gbīlee: bijɔfub nimbiliŋ ɲúbití, bideembi còom, binyangbantiibi pɔ́kí, bitafakpaafub kíh ki gbìl, bitaŋkpiibi fikití, ní biwɔfib gbìl tibomontiil.

²³ Un fōō-mi ki kíf kaa gùgufēe bí mmɔnnēeee!»

²⁴ Yoowaneesi boonnooliibee nín gítée, ní Yeesu bíi sòòh nì kunipaau Yoowaneesi pu yii: «Ni cùtì kuteeun kí kpèè Yoowaneesee, dinicil dilal ní u sá ní? U-bɔti kpántí kii kubuŋu nín fiintí dikaliŋgbaandi pueeee? Aayee.

²⁵ Kin ba ní ni cùtí kpèè ní? Uninja ubɔ un pēē abɔkutimɔntēeee? Aayee. Bin pēē agaajabɔkuti ki bí mmɔntiiminee bí bibɔtiibi dumpui ní.

²⁶ Kin ba pu ní ni baasii cùtì ki kpēē Yoowaneesi ní? Ni cùtí kpèè-u yii u nín sá Unimbɔti bɔnaatiliuee níi? Tiŋman ní m sòòh nì ni, un ni ká niinee jítiŋ Unimbɔti bɔnaatiliibi.

²⁷ Kun puee Yoowaneesi pu ní Unimbɔti gbɔŋku poon sòòh yii: Unimbɔti bí yii: <M làá tōh m-tuunɲu ɲú lɪntīh a-nyɔkɔpu kí ɲānkì-si nsan.>»

²⁸ Ní Yeesu gítì bí yii: «Ibaamɔn ní m sòòh, bin kɔkɔ unimpu màlee kansikinee, ubɔ kaa bí ki sá ukpaan ki bàñ Yoowaneesi. Ama un sá kiwaai Unimbɔti Beelinee jítiŋ Yoowaneesi.»

²⁹Dinikiti kɔkɔ, ki kpáãn bifɔtɪliibi gba, pílifɪn Yoowaneesi ní ki bée yii Unimbɔti sá deedeedaan ní ki yānti Yoowaneesi fūl-bi Unimbɔti nyim.

³⁰Ama ní Fariisab nì bimaradakaliibi yî min Unimbɔti bàà là bí ɲée, kaa cānti Yoowaneesi fūl-bi Unimbɔti nyim.

³¹Ní Yeesu gíti bí yii: «Ba ní m làá dū kí ɲmàntɪn nimbi waanee nib dee? Ni náãn nì ba deeyaaa?

³²Ni náãn nì mbiyaamu mun kā mmɔŋki ki tátí mu-jutiibi pu yii: <Ti búń-ni awul, naa ɲóń, ní ti gāā-ni ikpiisilan, naa súń.>

³³Di sá Yoowaneesi un fūl binib Unimbɔti nyimee dómiń, kaa jīnaaa, kaa nyù ndaam, ní naa fōō-u ní ki bí yii arasinii di bí u-pu.

³⁴Ní man Kinibiki dómiń ki jīn ki nyù ní ni bí yii: <Kpèèmaan, uninja nee, ùn sá upoofu nì udanyɔl ní ki bóɔtí bifɔtɪliibi nì binikpitib bin kɔkɔ kíñee.>»

³⁵Ama bin fōō Unimbɔti ciɲyi ki kííyee dàkà yii i sá deedee.

Yeesu pú unimpu ubo u-kpitii

³⁶Dalbee ní Fariisa ubo yíiń Yeesu yii ú dāãn u-dumpu bí jī, ní Yeesu cūti ní ki kāl bí jī.

³⁷Kinimpulaakpaai kiba nèn bí kitɪŋ gbantin. U nín gbīl yii Yeesu bí Fariisee dumpu ki jīñee ní u yōònní talaalu un kā ditaŋkpál kpálbaunee.

³⁸U bāãnee ní ki yúl Yeesu boon u-taaji cee ní ki bí sūn ní nnyinnyim sītī Yeesu taaji pu, ní u cáá u-yikpiti ki pítí nnyinnyim ki móotí Yeesu taaji ní ki dū talaaluae ki sītī ɲi-pu.

³⁹Ufariisaja un nèn yíiń Yeesu bí jēe nín ká mimmee ní u bíi dàkafi u-pɔbɪlin yii: «Kijapaãi nee yaa bàà lafun sá Unimbɔti bɔnaatiliu, u bàà béetí unimpu un gbèetī-u nee nín sá dinimpucil diɲyee, kun puee u sá kilaakpaai ní.»

⁴⁰Ní Yeesu bí-u yii: «Siimɔn, m cáá tiba ki làá tükù-si.» Ní Siimɔn kíí-u yii: «Ukpil, sòòh.»

⁴¹Ní Yeesu bí yii: «Kijapaãi kiba nèn pīnni binib bili animbil. Ubo nèn cáá-u dipɔndi animbil jitɔmbi alaataa aɲmoo, ní un kíñee imuŋku ili nì saalaa.

⁴²Bi-liitilee kansikin, báà ubo kaa ɲūn kí pà-u, ní u ɲá bi-liitil tiŋan ki dū bi-pɔndee ki pú-bi. Bi-kansikinee, ɲma di làá nīn nééń un dū dipɔndi ki pú-bee tikpil?»

⁴³Ní Siimɔn bí yii: «M pàkà yii un pɔndi wīkí bi ɲá-u tiŋanee di làá nīn nééń-u.» Ní Yeesu bí-u yii: «A lī an kāl.»

⁴⁴Ní Yeesu fātì unimpuee watil ní ki bí Siimɔn yii: «Kéè, a ká unimpu neeyaa? M nín kóón a-dumpuee, aa pú-mi nnyim m fíntì m-taaji. Ama ún dū u-nyinnyim ní ki sītì m-taaji pu ní ki dū u-yikpiti ki pítì-ji.

⁴⁵M nín páahnéé, aa lī-mi yii: <Si nì nsan.> Ama, doooo m nín kónnéé, unimpu nee pée bí ki móotí m-taaji ki dàkà u nín nééh-mi puee.

⁴⁶Aa yāaṇ m-yil pu ŋkpam mun kpaṅkpam, ama ún sītì m-taaji pu talaalu.

⁴⁷An pu ní m lī-si yii unimpu nee dàkā dineendi tikpil m-pu, kun puee m dū u-kpitii kupaau ki pú-u. Un kpitii di yaa bí fiii ní bi dūu pú-uee, ún dàkà dineendi fiii ní.»

⁴⁸Ní Yeesu bí unimpuee yii: «M dū a-kpitii ki pú-si.»

⁴⁹Bin bin nèn kpáfii kā ki jīhée nèn bfi dàkafi bi-pɔbilingin yii: «Uninja nee sá ba yɔu ní ki tin pūh binib kpitii na?»

⁵⁰Ama ní Yeesu tūkū unimpuee yii: «A-fookiiu fī-si, nín cá nì ŋgbansɔŋfi.»

Luc 8

Binimpoobi bin nèn nóó Yeesuee bɔti

¹Boonee, Yeesu nèn kíh ki yīh ntiŋkpaamun nì ntiŋwaamun ní ki sòh tibɔmɔntiil tin sá Unimbɔti Beel bɔtee, ní u-boonnooliibi saalaa nì bilee táá-u.

²Ní binimpoobi biba bin pu u nèn jīh arasiniibee nì bin u nèn cáah iweenee mun nóó-u. Binimpoobee biba yiŋŋi sée: Maarii un nyánni Magidala tiŋkin u jīh arasiniibi biluli u-puee,

³nì Kusa un nèn kpée ubɔti Eeroodi gaajatee nimpuu Jaani, nì Susana, nì binimpoobi tikpil bin nèn tìl tin bi cááyee ki tútún Yeesu nì u-boonnooliibee.

Uwanjaanli bɔŋmantikaati

(Kpèè Maat 13.1-9, Maar 4.1-9)

⁴Ntimu kamaa poon nib nèn dòh Yeesu cee, ní bi-kɔkɔ dūu kpáfii ki ŋa dinikitikpaandi, ní Yeesu dū tibɔŋmantikaal nee ki ŋmānti-bi yii:

⁵«Uninja ubɔ di nyán kí yāaṇ u-wamboolii u-kpaabun. U bfi yàantée, abil aba líti nsan pu ní binib tāh tāh ní inoon dāa dūu jíh.

⁶Aba mun líti atankpee ni ki nyán ní ki pūtì kpàaa kūh, kun puee kitiŋ kaa sòh.

⁷Ní aba mun líti ikuŋkumin, ní an nì ikuŋkum nyán dicilpu, ní ikuŋkumee wíh ki múkúh ní ŋaa ŋún ki lòh.

⁸Ama ní abil aba líti laakin kitiŋ ŋāhée, ní ki nyán ki wíh ki cáá apoo, ki lòh, ní ŋfin kamaa lòh dilaataal.» Ní Yeesu kúti ki lī yii: «Sii un yaa cáá ditafal kí gbīlee í gbīl.»

Kun pu Yeesu cáá tibɔti ki ŋmāntēe

(Kpèè Maat 13.10-17, Maar 4.10-12)

⁹Ní Yeesu boonnooliibi bālifi-u yii: «Tibɔŋmantikaalee taapu dākà yii ba?»

¹⁰Ní u kíf-bi yii: «Unimbɔti yānti nimbi bée u-Beel ɔti tin bí dibalinee taapu, ama bin kíñee, án làá nīn sá bīn tibɔŋmantikaal ní, án nīn làá ɣá pu bi-nimbiliŋ n nīn kpítì bí taa nīn wālee, ní bí nīn pílifi kí taa nīn gbílee.»

Uwanjaanli ɔŋmantikaatee taapu

(Kpèè Maat 13.18-23, Maar 4.13-20)

¹¹«M-ɔŋmantikaatee taapu sò. Nwamboolee di sá Unimbɔti nyɔɔbundi.

¹²Binib biba náán nī iwambool in líti disaŋkaŋkpílee ní. Binibee gbìl Unimbɔti ɔti ní Sitaan n dāá cúú lē bi-pɔbiliŋ bí taa fōo kí kíf kí ká difiil.

¹³Ní biba mun náán nī in líti ataŋkpee poonee. Bīn gbìl Unimbɔti ɔti ní ki fòol ki kííkí nī dipɔɔpindi, ama ní kaa cáá inyaan kí báán kí síl. Nyunti fiii ní bi dù bi-mákal kí páán Unimbɔti pu. Dinimbinaamandi yaa bāán-bee, ní bí líti.

¹⁴Iwambool in líti ikuŋkuminee náán nī bin gbìl Unimbɔti ɔti ama ní ki yānti ilandɔkɔ nī tigaajati nī duulinya mɔŋɣu jīn mpaan bi-ni, ní baa ti ɣūn kí lòon abil án bēe.

¹⁵Iwambool in líti kitimmontiinee náán nī bin gbìl Unimbɔti ɔti nī dipɔɔmontiil ki fòol-ti ki kííkí ki kpáafi-ti bi-pɔbiliŋ poon tiŋan, ki pɔontí mmontiimin kí lòon abilee.»

Fitila ɔŋmantikaati

(Kpèè Maar 4.21-25)

¹⁶Ní Yeesu gíti bí-bi yii: «Baa tūtī fitila kí dū dibool kí cíkiñ u-pu, kaa tí dù-u kí síiñ kilambaŋ taapu, ama bi dù fitila kí tókɔn kifaŋkɔlii pu ní, ní án nīn wāl bin kɔkɔ kóòñee.

¹⁷Tin kɔkɔ bí dibalin binib kaa wālee làá dāá bītī, ní tin kɔkɔ bí dibalin binib kaa nyée làá dāá nyā mpaampiin pu bí bée.

¹⁸«Ní kpèè tiŋan min ní ni pílifi tibɔtee. Di sá un yaa cáá tibee dāa fòol kí kūtī, ní un yaa kaa cááyee, Unimbɔti dāa fòol fiii un u bàá nyí yii u cááyee ní!»

Yeesu na nī u-naalib

(Kpèè Maat 12.46-50, Maar 3.31-35)

¹⁹Yeesu na nī u-naalib dómīn kí ká-u, ama kunipaau puee baa ɣún ki bàñ u-cee.

²⁰Ní bi tükū Yeesu yii: «A-na nī a-naalib yú mmɔŋki ki là kí ká-si.»

²¹Ní Yeesu kíf-bi yii: «Bin pílifi Unimbɔti ɔti ki kpáafi-tèe di sá m-na nī m-naalib.»

Yeesu yānti kubuŋu ɣmīl

(Maat 8.23-27, Maar 4.35-41)

²²Nwiin ɲubɔee, Yeesu nì u-boonnooliibi kó buɲalimbun, ní u b́-bi yii: «Tí dūtīmaan lapu pu mɔɔgbandi», ní bi búntì.

²³Bi b́i ɲaál kí dūtēe, ní Yeesu dūu gèēñ. Kpalaayee, kubuɲkpaanɲu kubɔ dómín ki b́i jītí dimɔɔl pu, ní nnyim b́i gbéè buɲalimbu. Niinee animbil mántì,

²⁴ní u-boonnooliibi sùtì ki píl-u ní ki fíntì-u, ní ki b́-u yii: «Ukpil, ukpil, ti kpíl ní!» Yeesu fíntèe, ní ki kpātì kubuɲu nì nnyim pu. Niinee ní kubuɲu nì tinyiɲɲban gbēēñ ki ɲmíl fɔɲfɔɲ díkí diki

²⁵ní u bālifi u-boonnooliibi yii: «Ni-fookiiu b́ la?» Tifaandi kó-bi, ní bi bākatì ki bālifi tɔb yii: «Kijapaai nee nín sá ɲma ní ki sòon nì kubuɲu nì nnyim gbìlìh-u mín nan dee?»

Yeesu cáañ uwaati ubɔ Geereseen tiɲkin

(Kpèè Maat 8.28-34, Maar 5.1-20)

²⁶Ní bi dūtì dimɔɔl ki bàñ Geereseen tiɲki lapu mɔɔgbandi dín túl Galiileeyee.

²⁷Yeesu b́i kpákatí buɲalimbunee kpalaayee kitiɲee waatiu ubɔ dómín ki túɲkín-u. Arasiniibi biba di nín ká u-pu, ní u còom dicancaɲɲbeel kaa nín gítì kóò mmɔɲki an yúntì, see kuceeun.

²⁸U nín ká Yeesuee, ní u fáá mbiil ní ki lítì u-taaji taapu ki téen mpon yii: «Yeesu Unimbɔti un b́ yilpuee Jipɔɔn, a nyàab-mi nì tilati ní? M gbàam-si, taa sàañ-mi.»

²⁹Kun pu uwaatee nín lī mimmee di sá Yeesu nín kí ki b́i kpātì arasiniyee pu yii: «Á nyā uninja nee ní!» Arasinii gbantee nín yíkí uninjee pu ní múmul, ní báa bi yaa bàà dū ikusaka ki bóob u-taaji nì u-ɲalii kí kàañ-u sooooyaaa, ní ú tifi-i, ní arasiniyee ń cáá-u kí cunnì kuteeun.

³⁰Ní Yeesu bālifi-u yii: «Bi yí-si yii ba?» Ní u b́ yii: «Bi yí-mi yii Kupaau.» Kun pu u lī mimmee di sá yii arasiniibee nín ká u-pu ki wíikí tikpil.

³¹Ní bi gbāam Yeesu yii ú taa jà-bi kí kón ditafadaaldi laɲki.

³²Digbeetikil diba nín yú dijool pu niin ki jīñ, ní bi gbāam Yeesu ú pō-bi kinyɔko b́ cùú kó igbeete ni, ní Yeesu pú-bi kinyɔko.

³³Niinee arasiniibee nyán uninjee ni ní ki cūtì kó igbeete ni, ní digbeetikilee sàñ ki wúntì ki jéetì dimɔɔlin ki kpíl.

³⁴Bin kpáá igbeete nín ká mimmee, ní bi sàñ ki cūtì tükū kitiɲin nì ikaan kɔko.

³⁵Ní binib nyánní kí dāá kpèè tin di ɲée. Bi bāañ Yeesu ceeyee, ní ki ká uninja un pu u jīñ arasiniibee pɔɔkí ki ká u-cee ki pēē tiwan ki yì u-nimbiliɲ. Bi ká-uee, ní tifaandi kó-bi.

³⁶Bin ká tin jítèe b́i máafí bin kíñee an nín ɲá pu ní arasiniibi nyán uninjee ni ní u pɔɔkèe.

³⁷Niinee ní Geeraseen tiŋkin yab kɔkɔ gbāaŋ Yeesu yii ú yìkì bi-tiŋkin, kun puee bi fàŋkì tikpil. Yeesu kó buŋalimbun kí búntée,

³⁸ní uninja un pu u jìŋ arasiniibee gbāaŋ-u yii ú yàntì ú nīn bí u-cee.

³⁹Ní Yeesu bí yii: «Níŋ kùŋ a-dumpu kí tin māafi a-yab Unimbɔti nín ɲá min kɔkɔ ki tī-see.» Ní kijapaayee lafun nín kùŋ, ki bàŋ ki māafi kitin kɔkɔ dituŋkpaandi din Yeesu tún ki tī-uee.

Yeesu fikitì Jayirusi sapɔmbiki

(Kpèè Maat 9.18-26, Maar 5.21-43)

⁴⁰Yeesu nín fātì dūtì dimɔɔgbandee, dinikitikpaandi nīn ká ki cí-u, kí fōō-u.

⁴¹Niinee ní uninja ubɔ dómín u-cee, bi yì-u yii Jayirusi, u sá kukpafidii kpiliu. U dómín ki gbāaŋ Yeesu nimbiin ní ki gbāaŋ-u yii ú dāaŋ bí cù u-dumpu,

⁴²kun puee u-sapɔmbaabil bí kù. U nīn cáá abin saalaa nì ali nyɔkɔm. Nyunti ŋun Yeesu kí nsan ki cá ukpilee dumpuee, binib nīn bī u-pu bòmmm.

⁴³Unimpu ubɔ nīn bí ki fùul̃ ŋkpin an kaa gún áli abin saalaa nì ali. U nīn bíl̃ u-nimbilin kɔkɔ binyɔɔdambi cee, báa ubɔ mun kaa ɲún ki cáaŋ-u.

⁴⁴Ní unimpuee dīŋ Yeesu boon pú ní ki gbēē u-bɔkutil kpaanceetii. Niin niin ní fatiku kpáa gún.

⁴⁵Ní Yeesu bālifi yii: «Nma di gbēē-mee?» Ní bi-kɔkɔ bí-u yii baa gbēē-u. Ní Peetroo lī yii: «Ukpil, binib di múkú a-pu ní ki téekí-si.»

⁴⁶Ní Yeesu bí yii: «Ubo gbēē-mi, kun puee m gbīl̃ mpɔn ɲubɔ nyáŋ m-ni.»

⁴⁷Unimpuee ká yii Yeesu bēē u-puee, ní u dómín ki gbāaŋ Yeesu nimbiin, tiwun jìkì kpàkpakpa, ki lī kunipaaun niin kun weenyi u būŋee nì u nín gbēē Yeesu min ní ki ká dicáaŋdi dicilpu dicilpuee.

⁴⁸Niinee ní Yeesu bí-u yii: «M-bisal, a-fookiiu di fī-si. Níŋ cá nì ŋgbansɔŋfi.»

⁴⁹Yeesu kaa láá ɲmíl̃ ní unil nyánní kukpafidii kpiliuee dumpu, ní ki bí kukpafidii kpiliu yii: «A-bisal kpīl̃, taa ti páb ukpil fám.»

⁵⁰Yeesu gbīlee, ní ki bí Jayirusi yii: «Taa fàŋkì, fōō kí kíf, u làá ɲmátí.»

⁵¹Bi búntì ki bàŋ mmɔŋkee, ún̄ nì Peetroo nì Yoowaneesi nì Yakubu nì kibiki na nì ki-baa di kó, waa yāntì bin kíŋee kó kudiin.

⁵²Binib nīn bí sūŋ ki yálin̄kí kibiki gbanti pu. Ní Yeesu bí-bi yii: «Taa ti sōmaan! Kàa kpīl̃, kì gèèŋ ní.»

⁵³Niinee ní bi bí bèel̃ Yeesu, kun puee bīn nīn nyí yii kì kpīl̃.

⁵⁴Ní Yeesu cúú ki-ŋal ní ki téen̄ yii: «Kibikee, yìkì.»

⁵⁵Niinee ní ki-fam fātì dómín ki-ni. Kì fikitì kpalaayee ní ki yáatì kál. Ní Yeesu bí yìi bí tī-kì tijin kí jī.

⁵⁶An ḡá kibikee baa nì ki-na bitii ní Yeesu kpáafi-bi yìi, tin ḡá nee, bí taa pée māafi-tì báà ubo cee.

Luc 9

Yeesu tú u-kpambaliḡ saalaa nì ali

(Kpèè Maat 10.5-15, Maar 6.7-13)

¹Yeesu yíiḡ u-kpambaliḡ saalaa nì alee ki kpáfi ki tī-bi mpon bí nīn jì arasiniibi kòkò, kí nīn cāantí bibunliibi.

²U nīn tú-bi bí nīn sòòḡ Unimbòti Beel bòti kí nīn cāantí bibunliibi.

³Ní u bí-bi yìi: «Ni yaa cée, ní taa yòòḡ báà tìba: ní taa ḡúb ḡkpandòòò, kuloouaaa, tijinaaa, animbilaaa, kí taa ḡúb abòkuti ali ali.

⁴Ni yaa kó kudicaḡu kun ni ní bi yaa fōò-nee, nīn bímaan niin kí tin sāā daliḡkin ni làá yìkèè.

⁵Laan kamaa ní ni yaa bàḡ ní baa fōò-nee, ní yìkì kitiḡ gbanti pu kí gbāfi ni-taḡi kpòḡkpòm, kí dākà yìi ni sòòḡ ki kpáafi-bi.»

⁶U sòòḡ nì bi mīḡ ki dóòyee, ní bi búntì ki yìiḡ ntimbilimu kòkòḡ ki sòòḡ Unimbòti bòti, ki cāantí bibunliibi an kòkò.

Ubòti Eeroodi bàkatitam

(Kpèè Maat 14.1-12, Maar 6.14-29)

⁷Ubòti Eeroodi nīn nīn gbīḡ tin kòkò bíi jītée, u bākatì, kun puee biba nīn bí yìi: «Yoowaneesi di fātìi fikitì.»

⁸Ní biba mun bí yìi: «Unimbòti bōnaatiliu Eelii di nyánní yilpu ki fātìiḡ.» Ní biba mun bí yìi: «An sá Unimbòti bōnaatiliibi dooooyee yab ubo di fātìi fikitì.»

⁹Ama ní Eeroodi bí yìi: «Man yāntì bi lēē Yoowaneesi yil, kin ḡma di gíti sá kijapaai kin pu bi sòòḡ mīḡ nan dee?» Niinee ní u kíí ki nyàab kí ká Yeesu.

Yeesu kpíiḡ binib kutukub biḡmoo

(Kpèè Maat 14.13-21, Maar 6.30-44, Yoow 6.1-14)

¹⁰Yeesu kpambaliḡ ḡin u nīn túee bāaḡ ki kpáfi u-cee ki bíi máafi-u bi nīn ḡaaḡ puee. Ní Yeesu cáá-bi ki kpōotì bi-ḡmaniḡma kitiḡ kin bi yīḡ Beetisayidee caḡin.

¹¹Ama kunipaau nīn dāa bée laakin bi túlee ní bi nīn jì bi-boon. Ní Yeesu fōò-bi ki sòòḡ nì bi Unimbòti Beel bòti, ní ki cáaḡ bin nīn nyàab ú cáaḡ-bee.

¹²Kujoou nīn bíi jootée, ní Yeesu kpambaliḡ saalaa nì alee sūtìḡ ki pīḡ-u ní ki bí-u yìi: «Yāntì binib nee ḡ nīn cá ntimbilimun nì ikaan kí nyàab tijin nì laakin bi làá dòoḡnee. Di sá yìi laakin ti bí nee, binib kpá.»

¹³Ní Yeesu kíí-bi yii: «Nimbi ni-ba tīmaan-bi bí jī.» Ní bi bí-u yii: «Timbi cáá kpɔnɔb biŋmoo nì njɔmbiyaamu muli ja ní, àá a là tí cùú dān tijin kí cáán kí tī samaa nee kɔkɔ n jī ní.»

¹⁴Kunipaauee poonee bininjab nìn bàñ kutukub biŋmoo nyɔkɔm. Ní Yeesu bí u-boonnooliibi yii: «Ní yànti bí kāl ikuul ikuul, ŋkuul kamaa n nīn cáá binib ili nì saalaa nyɔkɔm.»

¹⁵U-boonnooliibi nìn ŋá u nín lī puee ki yānti bi kāl ikuul ikuul.

¹⁶Ní Yeesu yōon kpɔnɔb biŋmooyee nì njɔmbiyaamu mulee ní ki wáan ki kpē kutaa ki jáam Unimbɔti tijin gbanti pu, ní ki gífi ní ki dūu tī u-boonnooliibi bí yàkati kunipaa u kɔkɔ n jī.

¹⁷Báa ŋma nìn jín ki díkí, ní bi tōō akpɔnɔkati nì ajɔŋgin ŋin bi ŋmó ki kíñee an gbí tikabiti saalaa nì tili.

Peetroo lī yii Yeesu di sá Meesiya

(Kpèè Maat 16.13-19, Maar 8.27-29)

¹⁸Dalba Yeesu tí kākati ki bí laaba u-baba ki mèé. U-boonnooliibi nìn bí u-cee ní u bālifi-bi yii: «Binib lī yii m sá ŋma ní?»

¹⁹Ní bi kíí-u yii: «Biba lī yii a sá Yoowaneesi un fùul binib Unimbɔti nyimee. Biba mun lī yii a sá Unimbɔti bɔnaatiliu Eelii, biba mun lī yii an sá Unimbɔti bɔnaatiliibi bikpikib kansikin ubo di fikitì.»

²⁰Ní Yeesu fātì bālifi-bi yii: «Kin nimbi fáà, ŋma ní nimbi nyí yii m sá?» Ní Peetroo kíí-u yii: «A sá Meesiya un Unimbɔti túnnee ní.»

Yeesu bíi sòon u-kúm nì u-fikititam pu

(Kpèè Maat 16.20-28, Maar 8.30–9.1)

²¹Ní Yeesu kpáafi-bi tiŋan yii bí taa pée lī-tì báa ubo cee,

²²ní ki gíti lī yii: «An máan man Kinibiki n jī falaa tikpil. Bitindaŋkpilib nì bisaraaŋkpilib nì bimaradakaliibi làá dāá yí-mi, kí kpò-mi, ní m dāá fikitì winta dal.»

²³Ní u tükü bi-kɔkɔ yii: «Un yaa là kí nóó-mee n fá ún u-ba nín là puee kí yòon u-dɔpuntikaanü kí nīn nóó-mi baabadal.

²⁴Un di yaa là kí fī u-manfalee làá dāá fá-dì, ama un di yaa dū u-manfal ki fá man puee làá dāá fī-dì.

²⁵Unil, a yaa jín duulinya nee kɔkɔ, ní sisi a-ba wáŋkèe, ba ní a páatì?

²⁶Un yaa cáá man nì m-bɔti pu icooyee, man Kinibiki mun làá dāá nīn cáá udaan pu icoo m yaa láa gítin nì m-nyootin nì m-Baa nì u-circir tuuŋyi nyootinee.

²⁷Ibaamɔn ní m sòon nì ni, ni-kansikin biba làá ká Unimbɔti Beel kí wàatì ní kí nín kpú.»

Unimbɔti dākā yii Yeesu sá u-Jipɔɔn

(Kpèè Maat 17.1-8, Maar 9.2-8)

²⁸Yeesu sòòñ mìn, iwiin inii boonee ní ki yòòñ Peetroo nì Yoowaneesi nì Yakubu ki jóm dijool pu kí mèè ɲwimmeem.

²⁹Nyunti ɲun u b́i mèéyee ní u-nimbiin cúu kpántì, ní u-bɔkutil píìl káɲkaɲ ní ki jìlɲkì.

³⁰Kpalaayee, binib bili biba b́i sòòñ nì u. An nèn sá Mooyiisi nì Eelii.

³¹Unimbɔti nyooti nèn mǎntìi tú-bi. Bi nèn b́i sòòñ nì Yeesu u-tundi dìn sá yii ú kpú Jeerusaleemee pu ní.

³²Peetroo nì u-bɔɔbi nèn gèē ki kó poon, ama bi dāa fɪntèe, ní ki ká Yeesu walifiɲu nì binib bilee yú.

³³Nyunti ɲun bi làá yìkì Yeesu ceeyee, ní Peetroo bí-u yii: «Ukpil, an ɲāñ tí gbíntí doo, tí gāā tibìñ tita, sii kubɔ, Mooyiisi kubɔ, Eelii mun kubɔ.» - Di sá waa nèn nyí tin u b́i sòòñee. -

³⁴U b́i sòòñ mimmee, ní ditagbandi diba dómín ki b́iñ bi-pu, ní tifaandi cúu Peetroo nì bin kíñee.

³⁵Niinee ní bi gbìl Unimbɔti sòòñnì ditagbandin, yii: «Un bí nee di sá m-Jipɔɔn un m lēēyee! Ní pīlifìñ-u.»

³⁶Unimbɔti tin sòòñ mìn ki ɲmìlifée an kíñ Yeesu baba, ní bi kpáafi an bɔti, kaa pée sòòñ tin bi kée báà ubɔ cee.

Yeesu cáañ ubimbidaan ubɔ

(Kpèè Maat 17.14-21, Maar 9.14-29)

³⁷Kutaa wúntì, bi b́i kpákatiñ dijoollee, ní dinikitikpaandi diba túɲkìñ Yeesu.

³⁸Binib gbanti poon ní uninja ubɔ b́i kúuntí ki lì yii: «Ukpil, m gbàām-si, pée fàtì kí kpèè m-jipɔɔn nee. An sá-mi dibibaabil ní.

³⁹Arasinii ubɔ di bí u-pu. An yaa bāañ-uee, ní u tátí ní u-wunti jìkì, ní u-nyɔko nyēē kupumpukuu. Arasiniyee sàantí-u, kaa là kí yàntì-u malaa.

⁴⁰M mēē a-boonnooliibi yii bí jà-mi-u, ní baa ɲún.»

⁴¹Ní Yeesu bí yii: «Óo binib nee, naa cáá fookii ki gáatì! Kí dāá sāā ɲyunti ɲulɔɲu ní m bàà dūú kǎl ni-cee? M làá nīn jīñ ni-pu kimɔtìi kí tin sāā ɲyunti ɲulɔɲu ní? Uninjee, cáañ a-bikee doo.»

⁴²Nyunti ɲun kibikee dòòñ Yeesu ceeyee, ní arasiniyee fīñ-kì ki lúkú ní ki cīɲkì-kì ɲkpitim pu. Ní Yeesu kpātì arasiniyee pu, ki cáañ kibikee, ki dū-kì ki tī ki-baa.

⁴³Ní báà ɲma bākati sèeee Unimbɔti pɔɲkpaanɲu pu.

Yeesu tí sòòñ u-kúm nì u-fikititam pu

(Kpèè Maat 17.22-23, Maar 9.30-32)

Bàà ŋma nìn dáá bí ki pàkà Yeesu maamaacib bin kɔkɔ u ŋááñee pu, ní u bí u-boonnooliibi yii:

⁴⁴«Ní cúú tibɔti tin m làá tükù-ni kɔŋkɔnnēyee tiŋan. Bi làá dū man Kinibiki kí dūú nyāfiñ binib.»

⁴⁵Ama baa nìn gbīl tibɔtee taapu. An nìn dáá bí-bi dibalin, ní baa ŋún kí bée taapu, ama ní ki fāŋkì, kaa bālifi-u mun.

Ŋma di sá ukpaan?

(Kpèè Maat 18.1-5, Maar 9.33-37)

⁴⁶Yeesu boonnooliibi nìn bīi kpákà tikpiti pu.

⁴⁷Ní Yeesu bée bi-landɔkɔi, ní ki cáán kibiyaawaai ki yóon u-cee,

⁴⁸ní ki bí-bi yii: «Un di yaa fōō kibiyaawaai kii kinee man puee, fōō man m-ba dee, ní un yaa fōō-mee, fōō un túnñi-mee mun dee. Di sá yii un yaa sá kiyaawaai ni-kansikinee, ún di sá ukpaan.»

Un kaa ná-nee sá ni-yɔu ní

(Kpèè Maar 9.38-40)

⁴⁹Ní Yoowaneesi bí Yeesu yii: «Ukpil, ti ká uninja ubɔ cáá a-yindi ki jì arasiniibi binib pu, ní timbi bàà nyàab kí pìiñ-u nsan, kun puee waa sá ti-yɔu.»

⁵⁰Ní Yeesu kíi-u yii: «Taa pìimmaan-u nsan, kun puee un kaa kpākantí-nee sá ni-yɔu ní.»

Samaarii yab biba kaa fōō Yeesu

⁵¹Nyunti ŋun u làá yīkì duulinyan kí nīn jóm yilpuee tóobiñee, ní u bóob yii see ú pée cù Jeerusaleem.

⁵²U nìn tú binib í lītī. Binib gbanti nìn cūtī ki kó Samaarii tiŋki kiban kí bóntí laakin u làá dāá kóee,

⁵³ní niin yab yīl, kaa fōō-u, u nín nìn cá Jeerusaleemee pu.

⁵⁴U-boonnooliibi Yakubu nì Yoowaneesi nín gbīl mimmee, ní bi bí yii: «Ti-Dindaan, tí mēè Unimbɔti ŋmī í nyānní yilpu kí dāá wà kí céetí-baaa?»

⁵⁵Ní Yeesu fātī ki kpīiñ-bi.

⁵⁶Ní bi nīkī kitingbaŋ kiban.

Bin bàà là kí nóó Yeesuee

(Kpèè Maat 8.19-22)

⁵⁷Bi bí nsanni ki cée, ní uninja ubɔ bí Yeesu yii: «M làá nīn pée nóó-si, bàà laakin ní a yaa cée.»

⁵⁸Ní Yeesu bí-u yii: «Jiinkpaaibi cáá bi-kɔŋkoonyi ki dɔ̀, ní nnɔmbiyaamu cáá anɔndiin ki dɔ̀, ama man Kinibiki kaa cáá laakin m làá bíl m-yil kí ñùŋfèe.»

⁵⁹Ní Yeesu bí kijapaai kiba yii: «Nóó-mi.» Ní kijapaayee kíí-u yii: «Ukpil, pɔ́-mi nsan m síb m-baa kí wàatī.»

⁶⁰Ní Yeesu kíí-u yii: «Yàntī bitaŋkpiibi n nīn síb bi-taŋkpiibi. Sii dee, cùú sòòh Unimbɔti Beel ɔti kí tükù binib.»

⁶¹Ní ubɔ mun gíti dómín ki bí Yeesu yii: «Ukpil, m làá nīn nóó-si, ama á dá láá pɔ́-mi nsan m cùú kàañ m-dumpu yab kí wàatī.»

⁶²Ní Yeesu bí-u yii: «Sii un yaa cùú dikool kí kpɔ̀ ní ki gíti bíi fàtīi kpèé a-boonee, kaa sá Unimbɔti Beelin yɔu.»

Luc 10

Yeesu tú binib imuŋku ita nì saalaa nì bili

¹Boonee ní ti-Dindaan gíti lēē binib imuŋku ita nì saalaa nì bili biba, ki tú-bi bili bili bí lītī u-nyɔkɔpu kí cù ntimu mun kɔkɔn ún u-ba bàà là kí cùee.

²U nīn bí-bi yii: «Kudiceeu wīkí, ama bidicaliibi kaa náañ. Mèèmaan bukpaadaan ú tōñ bitɔntɔnliibi kí kūtī bí dāá cā u-jikaati.

³Nīn cámaan. M tú-ni, ni làá nīn bí kii apibil ñin bí isaakpan kansikinee ní.

⁴Ní taa yòòh animbil, nì kuloou nì anaataka, kí taa yūl nsanni kí jāaŋ ubɔ.

⁵Ni yaa kó kudicaŋu kunnee, ní péé péé kí jāaŋ-bi yii: <Ŋgbansɔŋfi n nīn bí kudicaŋu nee pu.>

⁶Un yaa là ŋgbansɔŋfee yaa bí niinee, ní ú fōō ni-gbansɔŋfiuee. Un là ŋgbansɔŋfee yaa kpá niinee, ní kpáaŋ ni-gbansɔŋfiuee kí búntí.

⁷Ni yaa kó laakin ní bi yaa fōō-nee, nīn kāmaan kudicaŋu gbantin. Tin kamaa ní bi yaa péé cáaŋ-nee, ní jī kí nyɔ̀, kun puee utɔntɔnli máaŋ tipaal. Ní taa nīn kóò ki pótí adiin.

⁸Ni yaa kó kitiŋ kin poon ní bi yaa fōō-nee, jīmaan tin kɔkɔ bi yaa péé cáaŋ-nee,

⁹ní kí cáaŋmaan kitiŋ gbanti poon bunliibi, kí tükù ki-nib yii: <Unimbɔti Beel sùtī ki pīlīn-ni.>

¹⁰Ama ni yaa kó kitiŋ kin poon ní baa fōō-nee, nyāmaan adan pu kí lì yii:

¹¹<Ti gbáfi ni-tiŋki kpɔŋkpɔm min táká ti-taŋee gba ki gíiŋ ki tī-ni. Ama nì mín kɔkɔee ní béé yii Unimbɔti beel sùtī ki pīlīn-ni.>

¹²Ibaamɔn ní m tükù-ni, ibɔsoon dalee, Soodoom tiŋki tafadaaldi dāa sòh kitiŋ gbanti yal.»

Mbusu dɔ́ ki cí ntimu mun kaa fōō Yeesu ki kíyee

(Kpèè Maat 11.20-24)

¹³«Nimbi Kɔrasin tiŋki yab, mbusu dō ki cí-ni, nimbi Beetisayida tiŋki nib. Mbusu dō ki cí-ni, kun puee maamaaci tuuŋŋi ŋin m ɲáaŋ nimbi cee nee di yaa bàà nìn ɲá Tiir nì Siidɔn timmune, kɔnampu nee ntimu gbanti nib bàà nìn pēēn ikpalcati ki dū ŋfantam ki pūkū bi-ba ki dākā yii bi kpánti bi-bimbim.

¹⁴Mín puee, ibɔsoon dalee, nimbi tafadaaldi dāa jítiŋ Tiir nì Siidɔn nib tafadaaldi.

¹⁵Nimbi Kapeernayum tiŋki yab, ni nyí yii ni làá yíkì kí tin sāa kutagbɔŋu níi? Ni làá sɪnti kí bà taapu taŋkpiibi ní.»

¹⁶Ní u gíti lī u-boonnooliibi yii: «Un yaa pílifin-nee, pílifin man dee. Un yaa yī-nee, yī man dee, ní un yaa yī mamee yī un túnní-mee dee.»

Binib imuŋku ita nì saalaa nì bilee fātii bāaŋ

¹⁷Binib imuŋku ita nì saalaa nì bili bin Yeesu túee fātii bāaŋ nì dipɔɔpindi, ní ki bí yii: «Ukpil, áli gba arasiniibi sɪntiŋ bi-ba ki tī-ti a-yindi pu!»

¹⁸Ní Yeesu bí yii: «M ká Sitaan nín nyánní kutagbɔŋu ki bí kii ntaŋmɔŋmɔee ki líti.

¹⁹M tükù-ni yii m tī-ni mpon ní tāa ikoobu nì inoom pu kí còom kí nàaŋ Sitaan pɔŋŋu kɔkɔ, tiba kpá kí ɲá-ni tikpiti.

²⁰Ní taa nín fàal yii arasiniibi nín sɪntiŋ bi-ba ki tī-nee ŋmanɪŋma pu, ama ní nín fàal yii ni-yiŋŋi nín ŋmān yilpuee pu.»

Yeesu bí fàal

(Kpèè Maat 11.25-27, 13.16-17)

²¹Niinee ní Unimbɔti Fam yānti Yeesu kɪn ki bí fàal, ní ki lī yii: «Óooo m-Baa, yilpu nì taapu Dindaan, m nyóŋkí-si a nín dū tibɔti nee ki bál bin yī bi-ba biciŋfitiibi nì binyiliibi bí taa béé-ti, ní ki dū-ti ki dākā bin sá ŋwaamuee. M-Baa, tiŋman an sá mín, kun puee mín di ŋān a-cee ki fáati-si.

²²«M-Baa Unimbɔti dū tikɔkɔ ki tī-mi. Báa ubɔ kaa nyí man un sá Unimbɔti Jipɔɔnee asee m-Baa, mín ní báa ubɔ kaa nyí un di sá Ubaatee, asee man u-Jipɔɔn nì bin man u-Jipɔɔn yaa là kí dū-u kí dākèe.»

²³Ní u fātii u-boonnooliibi pu ní ki bí bín ŋmanɪŋma yii: «An sá diyimɔɔl ki tī bin wāl tin ni wāl nee.

²⁴Ibaamɔn ní m sòon nì ni, Unimbɔti bɔnaatiliibi nì bibɔtiibi tikpil bàà nìn pée nyàab kí ká tin ni wāl nee ní kaa ká, ki bàà nìn nyàab kí gbíl tin nimbi gbíl nee ní kaa gbíl.»

Usamaariija ubɔ niti

²⁵Niinee ní umaradakal ubo là kí píl Yeesu tiboti kí kpèè u-nyokòn, ní ki yíkì ki bí-u yii: «Ukpil, mana ní an sá m̃ ḡá ní kí ká dimaṅfal din kaa cáá dikúntilee?»

²⁶Ní Yeesu bí-u yii: «An ḡmāñ yii ba ní ti-marau poon? Tin tin a kàañee sòòñ yii ba ní?»

²⁷Ní uninjee kíí-u yii: «An lī yii: <Á n̄n n̄eēn a-Dindaan a-Nimbōtiu n̄i a-pōbil kōkō n̄i a-naṅki kōkō n̄i a-pōṅṅu kōkō n̄i a-landōkōṅu kōkō, ní kí n̄n n̄eēn a-juti kii sisi a-bee.>»

²⁸Ní Yeesu bí-u yii: «A kíí an ḡāñ, ḡá m̄n̄ kí dāá ká dimaṅfal gbanti.»

²⁹Umaradakalee là kí pò u-bee ní ki bālifi Yeesu yii: «ḡma di sá m-juti ní?»

³⁰Ní Yeesu bí-u yii: «Uninja ubo di nyánní Jeerusaleem ki s̄ntī Jeeriikoo, ní digangandambi biba k̄ntì-u nsanni ki t̄āfi-u tiṅan pu u f̄ikī. Bi f̄úkúl u-wanti p̄ilpil, ki búntì ki ȳāntì-u, u k̄in̄ ki dō ki f̄ikī.

³¹Ní usaraaṅal ubo mun yíkì ki d̄in̄ nsan gbanti. U b̄āañ ki ká kijapaayee dōee ní u p̄āañ mpampa.

³²Ní Leefii yab ubo mun b̄āañ ki ká kijapaayee dō, ní u mun p̄āañ mpampa.

³³Ama usamaariiya ubo cá nsan ki b̄āañ ki ȳik̄in̄ uninjee, ní ki s̄ún u-saai,

³⁴ní ki s̄útì ki p̄l̄-u, ní ki ḡá u-buun̄yi ḡkpam ní ki dū ndamam mun ki ḡá, ní ki p̄óób-u, ki ȳōòñ-u ki k̄āañ u-maṅki pu, ní ki cáá-u ki c̄unn̄i anicandiinni, ki kp̄ē-u tiṅan.

³⁵Kutaa w̄unt̄ee, ní u nyántì animbil ki t̄ī ukpil un kp̄éē anicandiinee, ní ki bí-u yii: <Á kp̄éē-mi kijapaaí nee tiṅan. A yaa ḡiti j̄ín animbil min nyōkōm u-puee, m yaa láa f̄at̄inee, m̄ t̄eeñ-si.>»

³⁶Ní Yeesu bālifi umaradakalee yii: «Binib bitee kansikinee, ḡma ní a ká yii u sá un digangandambi k̄ntì ki gbáñee juti ní?»

³⁷Ní u kíí Yeesu yii: «Un ḡá-u tiṅanee di sá u-juti.» Ní Yeesu bí-u yii: «Too, a mun c̄úú ḡá m̄n̄ mbaantiim.»

Yeesu m̄ant̄i Maarta n̄i Maarii pu

³⁸Yeesu n̄i u-boonnooliibi n̄in̄ kíí nsan kí n̄n cá ní ki dūu b̄āñ kitimbilii kiban. Unimpu ubo n̄in̄ f̄ōō-u u-dumpu, bi ȳî-u Maarta.

³⁹U n̄in̄ cáá naal ubo, bi ȳî-u Maarii. Maarii úñ n̄in̄ k̄ā ti-Dindaan taan̄i taapu ki p̄ilifi u-boti.

⁴⁰Maarta kaa n̄in̄ cáá mpaan, di sá yii atuun kupaaú n̄in̄ ḡúb-u, ní u d̄ómiñ ki bí yii: «Ukpil, a-tafal kpá n̄i m-naal n̄in̄ ȳānt̄i man baba p̄ée bí t̄ūñ atuun kōkōeeee? T̄ùkù-u ú dāá t̄ūt̄uñ-mi.»

- ⁴¹Ní ti-Dindaan kíf-u yii: «Maarta, Maarta, a nìh ki jìkì tiwan tikpil pu,
⁴²ama kuwambambaantiiu di páb. Kùh ní Maarii lēē nee, ní ubo kaa ḡhūh kí fōō-ku u-cee.»

Luc 11

Yeesu dākā u-boonnooliibi ḡwimmeem

(Kpèè Maat 6.9-15, 7.7-11)

- ¹Dalbee, Yeesu bí laaba ki mēē Unimbōti. U mēē ki dóòyee, ní u-boonnooliibi kansikin ubo bí-u yii: «Ukpil, dākà-ti bi nín mēē Unimbōti puee, a lì kii Yoowaneesi nín nìn dākā u-boonnooliibi puee.»
- ²Ní u bí-bi yii: «Ni yaa bíi mēēyee, ní lì yii: <Ti-Baa, yànti bí bēē yii a sá Unimbōti circirdaan, kí yànti a-Beel n dāān.
- ³Tī-ti kutaa sá kamaa kun ti làá jēe.
- ⁴Dū ti-kpitii kí pō-ti, kun puee ti mun pūh bin ḡáāh-ti ikpatee bi-kpitii. Taa pō mpaan Sitaan n kīl-ti.>»
- ⁵Ní Yeesu gíti bí-bi yii: «Tí dūú ḡmànti yii ni-kansikin ubo di yaa cáá bōō ní ki yaa cūti u-cee kunyataasiiu, ki bí-u yii. <M-bōō, pinnì-mi kpōnōb bita,
- ⁶kun puee m-bōō ubo nyánni nsan ki kó-mi ní maa cáá báà tiba kí ḡá-u tijin.>
- ⁷U-bōōyee yaa kīh-u kudii poon yii: <Taa páb-mi, man pīh kudii, man nì m-biyaamu kó ki dōōh, maa ti ḡhūh kí yìkì kí tī-si kpōnōb.>
- ⁸M tükù-ni ibaamōn ní, báà u yaa kaa làá yìkì kí tī-u kpōnōb u nín sá u-bōōyee puee, see ú yìkì kí tī-u tin kōkō u nyàabee u nín pēe ḡbintii páb-uee pu.
- ⁹Mìh pu ní man tükù-ni yii, mēēmaan Unimbōti, u làá tī-ni. Nyàabmaan, u làá yànti ní ká. Kpāafimaan, u làá pītī-ni.
- ¹⁰Kun puee, sii un yaa mēē Unimbōti tibee, see á fōō kudōḡu, ní sii un yaa nyàab tibee, see á ká kudōḡu. Sii un di yaa tí yú ki kpāafēe, see bí pītī-si.
- ¹¹«Ni-kansikin ḡma di yaa cáá kibiki, ní kì yaa mēē-u uḡm, ní ú dū ukoobu kí tī-kì?
- ¹²Áá, kì yaa tí mēē-u dijindi, ní ú dū unoom kí tī-kì?
- ¹³Too, nimbi bin sá binikpitibee yaa nyí ki tì ni-biyaamu tiwammōntiil, kin ataa aḡa pu ní Ubaati un bí yilpuee kaa nín tì Circir Fam bin kōkō yaa mēē-u ḡfam ḡbantee?»

Yeesu cáāh umōōmiin ubo

(Kpèè Maat 12.22-30, Maar 3.20-27)

¹⁴Kijapaa kiba n̄n bí, arasinii k̄a u-pu ki yānti u kpánti um̄omiin. Yeesu j̄n̄ arasiniiyee, ní um̄omiinee kíh̄ ki bí sòòh̄, ní kunipaauee b̄akatì sèeee.

¹⁵Ama biba bí yii: «An sá arasiniibi b̄tiu Beelseebuul di t̄i-u mp̄on ní u cáa j̄ arasiniibi.»

¹⁶Ní biba mun là kí p̄í-u tib̄ti ní ki bí-u yii ú ñá kudaan̄u kub̄ bí bée yii u-p̄n̄u gbanti baasii nyánní Unimb̄ti cee.

¹⁷Ama Yeesu n̄n nyí bi-land̄k̄o ní ki bí yii: «Dibeel din nib di yaa cúu yākatì ki jáa n̄ t̄bee, see dí kúntí, ní di-dīn̄i n̄ lítí kí yān̄k̄i t̄b̄ kí w̄īl.

¹⁸Ní ni bí yii Beelseebuul di t̄i-mi mp̄on ní m j̄ arasiniibaaa? Mimmee, Sitaan yaa f̄t̄i bí jáa n̄ ùh̄ u-bee, mana ní u-beel ñ̄h̄ kí n̄n bí ki cá!

¹⁹Man yaa cáa Beelseebuul p̄n̄u ní ki j̄ arasiniibee, mimmee ni làá l̄ yii arasiniibi b̄tiu Beelseebuul di t̄i ni-jip̄ombi mun mp̄on ní bi j̄ arasiniibi deeyaa! Ni-yab bi-ba d̄k̄a yii ni bí diȳntil poon dee.

²⁰Ama, an yaa sá Unimb̄ti p̄n̄u ní m cáa j̄ arasiniibee, mimmee, an d̄k̄a yii Unimb̄ti Beel p̄n̄u d̄m̄īn̄ ni-cee dee.

²¹«Up̄ool yaa k̄a n̄ u-janjawanti ki cí u-diikuee, tiba kaa gb̄et̄i u-wanti.

²²Ama ub̄ mun yaa ḡt̄i bí ní ki p̄ōh̄-uee, u d̄ōh̄ kí já n̄ u kí f̄ō u-janjawanti tin pu u m̄ákée, ní kí k̄ōh̄ u-wanti kí yākat̄i u-yab.

²³«Un yaa kaa bí man jandi p̄úee jáa n̄ man dee, ní un yaa kaa bí t̄út̄h̄-mi m k̄ōontí ki kp̄áf̄ee, bí yāantí dee.»

Arasiniibi nín f̄t̄i ki ḡt̄īn̄ puee

(Kp̄èè Maat 12.43-45)

²⁴«Arasinii yaa nyá̄n̄ unilinee, u búntí kuteeu pu ní ki ȳīh̄ ki nyàab̄ ñ̄k̄n̄koon. U yaa nyàab̄ ki ḡī, kaa k̄ee, ní ú bí yii: <M làá f̄t̄ī ḡt̄ī laakin m n̄n nyá̄nn̄ee.>

²⁵U yaa ḡt̄īn̄ ki k̄a bi ñ̄t̄i kudii ki b̄ont̄i-kuee,

²⁶ní ú c̄ú nyàab̄īn̄ arasiniibi biluli bin cáa ntoom ki j̄t̄īn̄ ùh̄wuee, ní bí d̄ā̄n̄ kí kp̄afi kí k̄āl̄ udaan pu, ní ú m̄ōt̄ī b̄īl̄ kí j̄t̄īn̄ mpeepeekaam.»

Bin baasii bí mm̄ōn̄nee

²⁷Yeesu bí sòòh̄ mimmee, ní unimpu ub̄ téen̄ kunipaaun yii: «Unimpu un cáa a-pool ki m̄āl̄-si a ñ̄ām̄ u-biilee bí mm̄ōn̄neeee!»

²⁸Ní Yeesu kíí-u yii: «Bin baasii bí mm̄ōn̄nee di sá bin p̄l̄if̄i Unimb̄ti b̄ti ki ñ̄ā̄n̄ t̄i n̄n l̄i puee!»

Bi b̄ā̄l̄ifi Yeesu yii ú ñ̄a maamaaci ub̄

(Maat 12.38-42, Maar 8.12)

²⁹Kunipaau dómiń ki wíiń Yeesu ceeyee, ní u bí yíi: «Nimbi waanee nib sá bikpitib, ki bàlifiń ń ńá kudaanɔu kubo. Ama naa làá ká kudaanɔu kubo, asee kun náań nì Unimbɔti bɔnaatiliu Yoona yɔkɔee.

³⁰Kii Yoona nín nín sá kudaanɔu ki tī Niiniifi yab puee, mĩn ní man Kinibiki làá nĩn sá kudaanɔu ki tī nimbi waanee nib.

³¹Ibɔsoon dalee, unimpubɔti un nín nyánní Seeba tiŋkinee làá dāá yĩkì kí kpò nimbi waanee nib bɔti, kun puee u nín nyánní kitiŋkuntinyɔkɔ ki dómiń ki pílifi Saloomɔn ciĩnyi. Ama ubɔ bí doo ki jítiń Saloomɔn.

³²Ibɔsoon dalee, kitiŋ kin bi yĩ Niiniiffee yab làá dāá yĩkì nimbi waanee nib pu kí kpò ni-bɔti, kun puee Yoona nín nín sòoń nì bi Unimbɔti bɔtee, bi nín kpánti bi-bimbim. Ama ubɔ bí doo ki jítiń Yoona ní ki sòoń ní nimbi kaa kpánti ni-bimbim.»

Fitila bɔŋmantikaati

(Kpèè Maat 5.15, 6.22-23)

³³«Ubo kaa tùutī fitila kí dūú bál, kaa tí dù dibool kí cíkiń u-pu. Bi dùú tókɔń kifaŋkolii pu ní bin kóònee ń nĩn wál.

³⁴A-nimbiliŋ sá a-wunti fitilau ní. A-nimbiliŋ yaa ńāñee, a-wunti kɔkɔ wál ní, ama ńi yaa kaa ńāñee, a-wunti kɔkɔ kó dibombɔndin dee.

³⁵Mĩn puee, á kpèè tiŋan ńwalifi ńun bí a-nee ń taa kpánti dibombɔndi.

³⁶A-wunti kɔkɔ yaa wál ní dijandi diba yaa kaa bí dibombɔndinee, mimmee a-wunti kɔkɔ bí ńwalifin dee, kii bi yaa tūū fitila ńwalifi nín ńmíntí-si pu a wál puee.»

Yeesu wòoń Fariisab nì bimaradakaliibi

(Kpèè Maat 23.1-36, Maar 12.38-40, Luuki 20.45-47)

³⁷Yeesu sòoń mĩn ki dóòyee, ní Fariisa ubɔ yíiń-u yíi ú dāań bí jī tijin, ní Yeesu kó u-cee ki kāl kí jī.

³⁸Fariisee ká yíi Yeesu kaa fínti u-ńalii, kii bi-marau nín sá bí ńá pu kí wàatī kí nín jī tijinee, ní an ńá-u bitii.

³⁹Ní ti-Dindaan bí-u yíi: «Nimbi Fariisab, ni fínti tiyuti nì asambil boon kaa fínti poon. Diwaŋfikil nì ntoom gbí ni-pɔbiliŋ poon.

⁴⁰Bigbaambi, Unimbɔti un ńá boonee, ún di kaa tí ńá poonaaa?

⁴¹An bàà sá ní ńá biwɔfib tiŋan, ní tikɔkɔ ń ńāŋkì kí tī-ni.

⁴²«Mbusu bí ki tī nimbi Fariisab, kun puee ni lèekī saalaa kamaa pu kubo kubo goosi faati nì ditunnuul nì tikunfaal tin kɔkɔ kínee pu ki tìi Unimbɔti, ama ní kaa là kí nĩn bí deedee kí nĩn nées Unimbɔti. Kin, min ni bàà máań kí péé kí ńá kí wàatī kí nín ńá tin kínee dee.

⁴³«Mbusu bí ki tī nimbi Fariisab, kun puee ni néeñ ki kàal nyɔkɔpu jalinj akpafidiinni, ki néeñ bí nīn jáaŋ-ni sampaambi pu ki tī-ni jilma.

⁴⁴Mbusu bí ki tī-ni, kun puee ni bí kii akaakul ŋin jīlifi ki nákañ kitiŋ, á dāá còom kí jītí ŋi-pu, kaa kpāantí bée yīi tiwan tin kaa ŋānee pu ní a jítèe ní.»

⁴⁵Ní umaradakal ubɔ bí yīi: «Ukpil, a nīn sòon pu nee, a sī ki kpāantí timbi deeyaa!»

⁴⁶Ní Yeesu kí-u yīi: «Mbusu bí ki tī nimbi bimaradakaliibi mun, kun puee ni cáá awaŋgul ŋin nyīmee ki tūntí binib ní nimbi ni-ba kaa là kí dū ni-ŋambiki kí dáb kí tūtuñ-bi.

⁴⁷Mbusu bí ki tī-ni, kun puee ni māā Unimbɔti bɔnaatiliibi bin ni-naanjab nīn kūyee akaakumɔnti.

⁴⁸Ni ŋaañ mīn kí dàkà yīi ni-naanjab nīn nīn tūn atuun ŋinyee ŋāñ ni-cee, kun puee bíñ kū Unimbɔti bɔnaatiliibi, ní nimbi māā bi-kaakuliŋ.

⁴⁹An pu ní Unimbɔti iciindaan nīn lī yīi: <M làá tōñ m-bɔnaatiliibi nī m-kpambaliŋ bi-cee: bi làá kpò biba ní kí sàaŋ bin kínee.>

⁵⁰An puee, nimbi waanee nib làá ká ditafadaaldi Unimbɔti bɔnaatiliibi bin kɔkɔ ni kūyee pu, kí yòon doooo Unimbɔti nīn náaŋ duulinya,

⁵¹kí yòoní Abeel kí dāá sāā Sakari un bi nīn kū nsaraafan nī kunimbɔtidii kansikinee. Tiŋman ní m tükù-ni, nimbi waanee nib làá ká ditafadaaldi nnikpaakoon gbanti pu.

⁵²«Mbusu bí ki tī nimbi bimaradakaliibi, kun puee ni pīn dīnyil punyɔkɔ ki lēe saafii. Naa làá kó ni-ba ní jī bin bàà là kí kóee.»

⁵³Yeesu nyáñ Fariisee dumpuee, ní bimaradakaliibi nī Fariisab fōō aŋuu ŋkpitim pu ní ki kíñ ki bíi bàlifi-u tibɔti tikpil.

⁵⁴Bi bíi pīl-u tibɔti ki là ú sòon kí yīntí bí ká nsan kí cúú-u.

Luc 12

Níñ nyín ni-ba nī mpoonnyoon

(Kpèè Maat 10.26-27)

¹Nyunti gbantee, binib nīn kpáfí Yeesu cee ki wīkí tikpil, an kaa cáá ŋkaan. Bi nīn múkú tikpil puee, bi nīn kíñ ki tà tɔb ní. Ní u kíí ki bíi sòon nī u-boonnooliibi ki lī yīi: «Tikɔkɔ poonee, ní nīn nyín ni-ba nī Fariisab kpɔɔnyɔkɔŋu pu, an dàkà yīi bi-poonnyooŋu.

²Tin kɔkɔ bí dibalinee, bi làá bìití ti-pu, ní tin kɔkɔ baa nyée, bi làá bée-tì.

³An puee, tin kɔkɔ ni yaa láa lī dibɔmbɔndinee, ŋwiimpu ní bi làá dāá gbīl-tì, ní tin ni yaa láa kó kudii poon ki lókɔfèe, mpaampiin pu ní bi làá dāá bāakì-tì.»

Un máań bí fàńkèe

(Kpèè Maat 10.28-31)

⁴«Nimbi m-bɔɔbi ní m tükù tibɔti nee. Ní taa fàńkìmaan bin kù binib, ní boonee kaa ti ɲūn kí ɲá tiba kí kūtèe.

⁵M làá dàkà-ni un ni máań kí fàńkèe. Fàńkìmaan Unimbɔti un ɲūn kí lēē dimańfal ní ki gíti cáá mɔɔn kí dū kinaɲ kí tɔ ɲɲmin ɲkúm boonee. Tiɲman ní m tükù-ni, un ní ni máań kí fàńkèe dee.

⁶«Baa nyáfi seerib biɲmoo igboo ilaaa? Ama nì mìn kɔkɔee, Unimbɔti kaa súntí seer báà ubɔ pu.

⁷Unimbɔti kàań ni-yikpiti kɔkɔ ki nyí ti-nyɔkɔm. An puee, taa fàńkìmaan! Nimbi jítiń kuseerpaau.»

Un kaa nyí Yeesuee, Yeesu mun kaa dāa nyí-u

(Kpèè Maat 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

⁸«M tükù-ni yii un kamaa di yaa sòoń binib nimbiin yii u sá man yɔuee, man Kinibiki mun làá dāá lì Unimbɔti tuuɲyi cee yii u mun sá man yɔu.

⁹Ama un di yaa néé binib nimbiin yii waa nyí-mee, man Kinibiki mun làá dāá néé Unimbɔti tuuɲyi nimbiin yii maa nyí-u.

¹⁰«Un di yaa sòoń ki bíil man Kinibikee ɲūn kí ká u-kpitii pōtam, ama un di yaa sòoń ki bíil Unimbɔti Famee kpá kí ká u-kpitii pōtam.

¹¹«Bi yaa láa cúú-ni ki cūnnì akpafidiinni nì bitindaɲkpilib nì biyidambi nimbiin kí sòoń ni-bɔtee, ni nín máań kí sòoń pu kí ɲmátée bɔti ń taa páb-ni.

¹²Di sá yii ɲyunti gbanti yaa bāańee, Unimbɔti Fam làá dàkà-ni tin sá ní sòońee.»

Ugaajagbaan ubɔ bɔɲmantikaati

¹³Kunipaau kansikinee ní unil ubɔ bí-u yii: «Ukpil, tükù m-maan ú yàkatī ti-baa fakal kí lēē man jandi kí tī-mi.»

¹⁴Ní Yeesu kíf-u yii: «Óò kijapaa, ɲma di kāań-mi ni-bɔsoonliu nì ni-waɲyakatiliu?»

¹⁵Ní u bí báà ɲma yii: «Ní nīn nyíń ni-ba tiɲan kí taa nín cáá nnimbítaataam, kun puee báà unil yaa yāntì ki sá ugaaja mìn, u-gaajawanti di kaa yì-tì ní u cáá dimańfal.»

¹⁶Ní u dū tibɔti nee ki ɲmāntì yii: «Ugaaja ubɔ di nín bí ki cáá tikpaatan ki kùń, ní an lòoń tiɲan.

¹⁷Ní u lī u-ban yii: <M làá pée gíti ɲá mana deeyaaa? Maa ti cáá mpaan laaba kí cáá m-jikaati kí ɲá.>

¹⁸Niinee ní u bí yii: <M bée m nín làá ɲá puee: m làá kpìtī m-cakalaabi ní kí fàtīf gāa bikpaɲkpaambi, ní kí kóoń m-jikaati kɔkɔ nì m-wanti tin kíńee kí gbéeń.

¹⁹M yaa ɲá mín ki dóòyee, ní m bí m-ba yii: M cáá tikɔkɔ nì tikɔkɔ tikpil kí jì kí nyò kí nín fàál kí ɲùɲfi áli abin kupaau.>

²⁰Ama ní Unimbɔti bí-u yii: <Ugbaan, kunyeeu nee gba, m làá fàtíí fōō a-naŋki. Tin kɔkɔ a bónti ki yóon a-bee, ubɔ di làá nín kín ki yì.>»

²¹Ní Yeesu gíti lī yii: «Mín ní án làá ɲá un kamaa nyàab tígaaɲawan ki yōontí u-ba, ama ní kaa sá ugaaja Unimbɔti nimbiinee.»

Níñ mákámaan Unimbɔti pu

(Kpèè Maat 6.25-34)

²²Mín boonee ní Yeesu bí u-boonnooliibi yii: «An pu ní m tükù-ni yii ní taa nín nìnn tipɔjin nì tiwampeenkaal pu,

²³kun puee dimaŋfal jítiñ tijin, ní tiwun mun jítiñ tiwampeenkaal.

²⁴Kpèèmaan inoon! Iaa būul, kaa cēē, kaa cáá kukaatuŋu, kaa tí cáá cakalaa, ama Unimbɔti kpīintí-i. Kin nimbi bin jítiñ inoon kpataaayee fáà?

²⁵Báà a yaa bí yáliní nì a-ba, saa ɲùñ kí gbéèñ a-maŋfal fɔkɔŋu pu fiii.

²⁶Ni yaa kaa ɲùñ kí ɲá tin bí fiii mimmee, kin ba pu ní ni yáliní tin kíñee pu?

²⁷Kpèèmaan mpumpukum! Maa tūñ ditundi ki gí, kaa lù satab, ama m tükù-ni yii ubɔti Saloomɔn gba, nì u-gaajati kɔkɔee, waa ɲún ki ká tiwannyaandi ki pēēñ an bàñ mpumpukum nee kansikin miba nyaaku.

²⁸Unimbɔti yaa nyāantí mín timool tin bí tisatin dín fool ɲɲmi ń dāá wà-tèe, mimmee waa làá ɲá án jítiñ mín kí tī-naaa? Ba pu ní ni-fookiiu kaa náañ mimmee?

²⁹Ní taa nín bìn ki nyàab tin ni làá jēe nì tin ni làá nyðee, kí taa nín páb ni-ba an wanti pu.

³⁰Duulinya nib bin kaa nóó Unimbɔtee di nyàab tìn kɔkɔ kaa gbèentí, ama nimbee, ni cáá Ubaati un nyí yii an bàlifí ní nín cáá an wantee.

³¹Péé kí nyàabmaan Unimbɔti Beel, ní ú tī-ni kí kpáañ tin kɔkɔ kíñee.»

Kpāafimaan ni-gaajati yilpu

(Kpèè Maat 6.19-21)

³²«Nimbi bin sá kinikitiwaayee, taa fàŋkìmaan, ni-Baa lēē yii u làá tī-ni Dibeel.

³³Nyāfimaan ni-wanti kí dūú tīmaan bisoodambi. Mimmee ni síñ animbitɔkɔl ɲin kaa cífée nì tígaaɲati tin kaa dóotée dee yilpu, laakin binaayub kaa ɲùñ kí yòɔ, dikɔtuul mun kaa ɲùñ kí móee.

³⁴Kun puee laakin a-gaajati bée, niin ní a-landɔkɔŋu mun bí.»

Bitontɔnliibi bin cí kaa gèèñee

³⁵«Bóntímaan ni-ba, kí nīn gbīn ni-dambalab, ni-fitilab n nīn fòol ki cí m-gítintam.

³⁶Ní nīn bí kii bitóntónliibi bin kpiliu búnti animpucangbiil, bi kā ki cí-u, u yaa láa bāań ki fáa kipunyoko bí piti-uee.

³⁷An sá mmón ki tī bitóntónliibi bin kpiliu bāań ki ká bi kā ki wāl, kaa gèènee. Ibaamón ní m tükù-ni, u làa dū ditóntómbokutil kí pèè ní kí yànti bí kāl, ní ú cáań tijin kí tī-bi.

³⁸Báa an yaa sá kunyataasiiu áa ŋkoosiim ní u yaa bāań ki ká bi kā kaa gèènee, an sá mmón ki tī bidambi.

³⁹Ní gbīlmaan tinee mun. Kudiidaan yaa nyí ŋyunti ŋun unaayuu làa dāań kí yò-uee, u bàà kàal kí cīti ní bí taa láa cí u-diiku kí yò-u.

⁴⁰Mín mbaantiim, ni mun n bónti kí nīn címaan, kun puee man Kinibiki làa bàń ŋyunti ŋun naa bàà dàkafèe ní.»

Utóntónkpiti nì utóntómmonti bōti

(Kpèè Maat 24.45-51)

⁴¹Ní Peetroo bí yii: «Ukpil, tibóŋmantikaal gbantee, a lī timbi baba naaa, a lī báa ŋma ní?»

⁴²Ní ti-Dindaan kíí-u yii: «Tibóŋmantikaal nee sá ki tī utóntónli kamaa un yú deede ki cáa iciin, u-kpiliu dū u-cindi yab ki júbiñ-u ú nīn kpèè ki tì-bi tijin ŋyunti ŋun sá ú tī-bee ní.

⁴³An sá mmón ki tī utóntónli gbanti u-kpiliu yaa bāań ki ká u bíi ŋaań min u tükù-uee.

⁴⁴Ibaamón ní m tükù-ni, u-kpiliu làa dū u-gaajati koko ní kí júbiñ-u.

⁴⁵Ama ní utóntónlee yaa bí yii: <M-kpiliu yúntiń tikpil,> ní ki kíí ki bíi gbáa bitóntónliibi bin kínee bininjab nì binimpoobi, ní ki jīn ki nyù ki gbéè,

⁴⁶niinee ní u-kpiliu n dāa fātīn ŋwiin ŋun pu waa dàkafī yii u làa gítīnee nì kukúluu kun pu waa nyée. U yaa bāańee, see ú tónti-u ní kí dū-u kí tō bin yī kaa fōo Unimbotee laŋki.

⁴⁷«Utóntónli un yaa nyí min ní u u-kpiliu là, ama ní kaa bónti mín ki tī-uee, u-gbati làa nīn wīkí tikpil.

⁴⁸Ama, utóntónli un yaa kaa nyí min u-kpiliu lèe ní ki yīntiñ-uee, u-gbati kaa dāa náań. Sii un Unimbōti yaa tī tikpilee, u dāa bàlifi-si tikpil mun ní, ní sii un Unimbōti yaa ti kpāań tikpilee, see ú dāa bàlifi-si tikpil mun.»

Kun pu Yeesu dómińee

(Kpèè Maat 10.34-36)

⁴⁹Ní Yeesu bí yii: «M dómiń kí cáán ɲɲmi kí t̄ kitiŋ pu ní. M bàà là ɲú f̄ō dooooyee gba ní.

⁵⁰M làà f̄al falaa kii nnyimee. An puee m bí digìŋkpaandin kí n̄n cí ɲyunti ɲun án làà d̄áá ɲée.

⁵¹Ni nyí yii m dómiń kí cáán ɲgbansɔŋfi kitiŋ pu níi? Aayee, m cáán diyakatil ní.

⁵²Di sá yii, kí yòon kí n̄n cée, binib yaa bí biŋmoo kudicaŋu poonee, bi làà yàkatí ní. Bitá kaa làà n̄n gbiliń bili, ní bili mun kaa làà n̄n gbiliń bita.

⁵³Ubaati kaa làà n̄n gbiliń u-jipɔɔn ní u-jipɔɔn mun kaa làà n̄n gbiliń ubaati. Unaati kaa làà n̄n gbiliń u-bisal, ní u-bisal mun kaa làà n̄n gbiliń-u. Unimpu kaa làà n̄n gbiliń u-coopu, ní u-coopu mun kaa làà n̄n gbiliń-u.»

Iyunti kamaa n̄i i-daanti

(Kpèè Maat 16.1-4, Maar 8.11-13)

⁵⁴Ní Yeesu bí kunipaauee yii: «Ni yaa ká atagban yaa yíkìń ɲwìń jeetilaŋkee, ní ní l̄i yii: <Utaa làà n̄i,> ní ú lafun n̄i.

⁵⁵Ní dipeel buŋku yaa b̄aánee, ní ní bí yii: <Ti làà kó kutuntuŋun dee,> ní an lafun ɲáań m̄iń.

⁵⁶Milimilidambi, ni nyí ki ḡant̄i yilpu n̄i taapu daanti, ba pu ní naa ɲūn kí b̄éé tin bíi j̄it̄i kɔŋkɔnneeyee?»

Kpèè kí ɲāŋkì sii n̄i a-juti kansikin

(Kpèè Maat 5.25-26)

⁵⁷«Ba pu ní naa d̄akaf̄i kí l̄ē m̄iń bí deedeeyee ni-ba?»

⁵⁸Yeesu kút̄i ki l̄i yii: «Ubo yaa c̄an-si ibɔsoon, ɲyunti ɲun ní ni d̄áá bí nsanni ki cée, p̄ɔɔn a-ba kí ɲāŋkì tibɔti kí kúnt̄i-t̄i nsanni niin, án n̄iń làà ɲá pu ú taa d̄aal-si kí c̄unn̄i ubɔsoonli cee, ní ún̄ n̄ d̄ū-si kí t̄i pilisib n̄ cáá-si kí piĩn sarkee.

⁵⁹M t̄uk̄u-si ibaam̄on ní, bi yaa cáá-si ki tó sarkanee, see á p̄à a-p̄ondi k̄ɔk̄o nyíki nyiki, b̄aa gboo kaa k̄int̄i, ní bí n̄iń líi-si.»

Luc 13

Dibakpántil b̄oti páb

¹ɲyunti gbantee ní binib biba dómiń ki t̄uk̄u Yeesu yii Galiilee yab biba n̄iń bíi k̄u tiwaŋkuti ki ɲáań saraa ki t̄i Unimb̄oti, ní ḡomina Piilati yānt̄i bi dómiń ki k̄ū-bi, ní bi-fatikuu n̄i tiwaŋkuti tin bi k̄ūyee fatikuu ɲm̄aliń t̄obin.

²Ní Yeesu bí-bi yii: «Mimmee, ni d̄akaf̄i yii Galiilee yabee n̄iń kp̄i nsansaank̄úm gbantee, an d̄ak̄a yii bi sá binikpitib ki j̄it̄i Galiilee yab bin k̄ińee k̄ɔk̄ɔɔ?

³Aayee, baa sá, ama ni mun yaa kaa kp̄ant̄i ni-ba, ni làà kp̄u kii bi mun n̄iń n̄iń kp̄i puee ní!

⁴Àá, ni dàkafi yii binib saalku nì bita bin Siiloowee difɔkɔku lítì ki tàḃ ki kũyee sá digangam nib ki jítiñ Jeerusaleem yab bin kíñee kɔkɔ?

⁵Aayee, ama ni mun yaa kaa kpánti ni-ba, ni làá kpú kii bi mun nín kpíi puee ní.»

Busubu bun kaa lònèee bɔti

⁶Ní Yeesu gíti dū tibɔti nee ki ɲmānti ki lī yii: «Uninja ubɔ di bí ní ki cóon busubu bun bi yī fiigee u-kpaabun. Dalbee, u cūti kí kiti abil, ní kaa ká.

⁷Ní u bí upaadaan un kpèe u-kpaabuee yii: <Kpèe, abin ata sèe m nín pée dòon ki nyàab busubu nee biliŋ, kaa kántée. Gāa-bu kí fá. Ba pu ní bu yú ki jìñ mpaan fám mín?>

⁸Ní upaadaanee bí yii: <Ukpil, gíti yānti-bu dibindi nee, m yòkɔti bu-tapu kí ɲá tinaabin.

⁹M yaa ɲá mín, an yaa yī, jiil bu làá lònè, bu yaa kaa nín lònèee, á nín gāa-bu kí fá.>»

Yeesu cáan unimpudeen ubɔ

¹⁰Ŋwiŋŋufikaa ɲubɔ dalee, Yeesu nín bí dàkà binib Unimbɔti bɔti kukpafidii kubɔn.

¹¹Unimpu ubɔ nín bí niin, arasinii ubɔ nín ɲúb-u doooo abin saalku nì ata ki yānti an gúkúñ-u u kpánti udeen, waa ti ɲūñ kí yáatí báà fiii.

¹²Yeesu ká-uee, ní ki yíiñ-u ní ki bí-u yii: «Unimpuee, a-weeŋyi yānti-si,»

¹³ní ki dū u-ɲalii ki páan u-pu. Kpalaa niin ní unimpuee yáatí yúl cáacaa, ní ki bí pàkà Unimbɔti.

¹⁴Niinee, an kaa móokiñ kukpafidii kpiliu Yeesu nín cáan unimpuee ɲwiŋŋufikaa dalee, ní u tükū bin kpáfi niinee yii: «Kinyɔŋ poonee iwiin iluu di sá báà ɲma ń dū tō u-tundi. Mín puee, dāamman iwiin iluuyee poon bí cáan-ni, án taa níñ sá ɲwiŋŋufikaa dal.»

¹⁵Ní Yeesu kíi-u yii: «Mpoonnyoondambi, kée ɲwiŋŋufikaa dalee, ni gbɛnti ni-naai nì ni-mammu kunaakooun ki cáñ-i i nyùɔɔ!

¹⁶Kin unimpu nee mun sá Abraam naantiiu ubɔ ní Sitaan bóob-u doooo abin ali kpá mmun̄ku. Úñ di kaa nín máan m báatí-u dikpambaal ɲwiŋŋufikaa dalaaa?»

¹⁷Yeesu nín kíi-bi mimmee, ní icoo kó u-nannanliibi gbanti, ama samaa un kíñee nín fàal atunnyaan ɲin Yeesu nín ɲáañee pu.

Kisubilii bɔŋmantikaati

(Kpèe Maat 13.31-32, Maar 4.30-32)

¹⁸Ní Yeesu gíti tí dū tibɔti tiba ki ɲmāntiñ-bi yii: «M làá dū Unimbɔti Beel kí nántiñ ba deeyaaa? Ba ní m làá dū-dì kí ɲmāntiñ?

¹⁹Dì náán nì kisubiki kin bi yî muutaadee bil ní ubo yōon ki dūu búl u-kpaabun, ní dì nyán ki kpánti busubu, ní nnɔmbiyaamu dómiń ki páan mu-diɛɛni bu-paɛɛni pu.»

Ɔkpɔɔnyɔkɔ bɔɛmantikaati

(Kpèè Maat 13.33)

²⁰Ní u kúti ki lĩ yii. «Ba ní m gíti ɲūn kí dū Unimbɔti Beel kí ɲmàntĩn?»

²¹An náán nì ɲkpɔɔnyɔkɔ ɲun ní unimpu dū ki ɲmālim ɲkpɔɔnyim tikpil poon ki búuń, ní busaa kɔkɔ jómee ní.»

Kipunyɔkɔwaai bɔti

(Kpèè Maat 7.13-14,21-23)

²²Yeesu nèn còom ki jĩtĩ ntiɲwaamu nì ɲkpaamu ki dàkà Unimbɔti bɔti ki cá Jeerusaleem.

²³Ní ubo bālifi-u yii: «Ukpil, binib fiĩ di làá dāá pée ká difiilaaa?» Ní Yeesu kíf-u yii:

²⁴«Pɔɔmmaan ni-ba kí dīmaan kipunyɔkɔwaai kí kó Unimbɔti beelin! Mbaamɔn ní m tükù-ni, binib tikpil làá dāá nyàab kí kó, kaa làá dāá ɲmā.

²⁵«Unimbɔti kudiidaan yaa láa yíkì ki pīn u-punyɔkɔkee, ni dāa kìn ki yú boon ki gbàa kipunyɔkɔ ní ki lĩ yii: <Ti-Dindaan, pītĩ-ti!> Ní ú dāá kíf-ni yii: <Maa nyí laakin ní ni sée.>

²⁶Niinee ní ni dāa lĩ yii: <Ti nì si nèn jín ki nyūn, a dómiń ti-tiɲkin ki yúl ti-daɲɲi pu ki dàkà Unimbɔti bɔti.>

²⁷Ní ú fātĩ kùbitĩ kí tükù-ni yii: <Maa nyí laakin ní ni sée. Sútímaan niin kí wàatĩ-mi, nimbi bikpitĩjaliibee kɔkɔ.>

²⁸Niin ní ni làá dāá ká Abraam nì Isaaki nì Jaakɔb nì Unimbɔti bɔnaatiliibi kɔkɔ ká Unimbɔti Beelin, ní nimbee, bí dū-ni kí fá mmɔɲki, ní ní dāá sō anyin gà tɔb kàkaka.

²⁹Binib làá dāá nyānnĩ duulinya jaɲɲi kɔkɔn, kí dāā kí kó Unimbɔti Beelin kí jĩ nnaam.

³⁰Bin bin sá kɔɲkɔnnée biluɲkikaabee, biba di dāa sá bipeepeekaabi, ní bin sá kɔɲkɔnnée bipeepeekaabee, biba dāa sá biluɲkikaabi.»

Yeesu yálinĩ Jeerusaleem pu

(Kpèè Maat 23.37-39)

³¹Nyunti gbantee ní Fariisab biba dómiń Yeesu cee ní ki bí-u yii: «Yíkì doo kí nīn cá laaba, kun puee Eeroodi nyàab kí kpò-si.»

³²Ní Yeesu kíf-bi yii: «Cùú tükùmaan Eeroodi un cáá iciin kii jiiɲkpaayee yii: <M làá ja arasiniibi kí cáan bibunliibi dīn nì fool, daapudalee, m dóò dee.>

³³An máań m̀ còom̀ dín nì fool nì daapudal, kun puee an kaa pú nsan yii Unimbɔti bɔnaatiliibi n̄ kpú laaba an yaa kaa sá Jeerusaleem.

³⁴«Jeerusaleem yab, Jeerusaleem yab, nimbi bin kù Unimbɔti bɔnaatiliibi ki cáá atan̄kpee ki yāńkí ki kù bin Unimbɔti túnnée, ataa aɲa pu ní maa nyàab́ kí kóon̄-ni kí kpāfi m-cee kii ukɔl nín kōontí u-biyaamu kí ɲá u-taapu kí dū u-feen̄yi kí bliń mu-pu min̄yee! Ama ní ni yfi.

³⁵An puee Unimbɔti làá fá ni nì ni-diiku. Ibaamɔn ní m̀ tükù-ni, naa làá ti ká-mi kí n̄n cí nyunti ɲun ni làá dāá sòon̄ m-pu yii: <Unimbɔti n̄ bliń un u túnnée boonee.>»

Luc 14

Yeesu cáań ucùúdaan ubɔ

¹Ŋwiɲɲufikaa ɲubɔ dalee, ní Fariisab kpilib ubɔ yíiń Yeesu ú dāań u-dumpu bí jī tijin. Yeesu bàńee, ní bin bí niinee ká ki cɔńkí-u.

²Ucùúdaan ubɔ n̄n ká u-nimbiin.

³Ní Yeesu bālifi bimaradakaliibi n̄ Fariisab yii: «Ti-marau pú nsan tí cáań ubunli ɲwiɲɲufikaa dalaaa, an kaa pú?»

⁴Ní baa kíf-u tiba. Ní u cúú ubunlee ɲal ní ki cáań-u ní ki bí yii ú n̄n kùń.

⁵Mín boonee ní Yeesu bí-bi yii: «Ni-kansikin ubɔ di yaa cáá jipɔɔn̄ àá unaa, ní u yaa jéeti lɔkɔn ɲwiɲɲufikaa dal, waa lèekí-u malaaa?»

⁶Ní baa ɲún ki kíf-u an bɔti.

Unil nín máań kí kál̄ laakin jĩjaalbinee

⁷Yeesu dāań ki ká yii bin bi yíiń bí dāań kí jī tijinee bí nyàab́ ikakaamɔnti, ní u dū tibɔɲmantikaal ki sòon̄ n̄ bi-kɔkɔ ki lī yii:

⁸«Bi yaa yíiń-si tinimpucan jim ní a yaa bàńee, taa kál̄ nyɔkɔpu jal pu, an yaa yfi, bi yíiń unikpaan un jítiń-see mun.

⁹A dāa kpèéyee, un yíiń nimbi liitilee bāań a-cee ní ki bí-si yii: <Yíkí kí pō ukpil nee mpaan.> Ní á yíkí n̄ icoo gbòooo kí n̄n gítí boon boon kí cùú kàlĩń.

¹⁰Mín puee, bi yaa yíiń-si njimee, cùú kàlĩń boon, ní un yíiń-see yaa bāań ki ká-si a káń boonee, ní ú bí-si yii: <M-bɔɔ, dāá kál̄ nyɔkɔpu dijamɔntiil pu.> Niinee an sá diyindi ní ki tī-si, sii n̄ bin kɔkɔ bí niin kí jēe nimbiin.

¹¹Mín mbaantiim ní un kamaa yaa yòon̄ u-ba yilpuee, Unimbɔti làá s̄ntĩn̄-u taapu, ní un yaa s̄nti u-ba taapuee, Unimbɔti làá yòon̄-u yilpu.»

¹²Ní Yeesu fātii bí un yíiń-uee yii: «A yaa làá yíiń binib bí dāań a-dumpu kí jī tijinee, taa yíiń a-bɔɔbi n̄ a-nabiyaamu, n̄ bin nàań-see n̄ a-gaajajutiibi, kun

puee bi mun ŋūn kɪ dāá ŋá mín kɪ yíín-si mun. Mimmee bi pān-si tin a nɪn ŋá kɪ tī-bee dee.

¹³Ama a yaa ŋá tijin kɪ làá yíín binib bí dāān a-dumpu kɪ jēe, á yíín bisoodambi, bideembi, bifaliŋfaambi nɪ bijɔfub.

¹⁴A yaa ŋá mimmee, a làá nɪn bí mmɔnni kun puee an nibee kaa ŋūn kɪ tēēn-si, ní daliŋkin Unimbɔti yaa láa fikitɪ deedeedambee, ní ú dāá pà-si.»

Njɪŋkpaammi bɔŋmantikaati

(Kpèè Maat 22.1-10)

¹⁵Bin nɪ Yeesu nɪn ká kɪ jīnēe kansikin ubɔ nɪn gbɪl an bɔtee, ní u bí Yeesu yii: «Un làá dāá jɪ Unimbɔti Beelin jikaatee bí mmɔnnēēēē!»

¹⁶Ní Yeesu kɪf-u yii: «Unimbɔti Beel nɪn náān nɪ kunyee sèé: Kijapaai kiba di nɪn bóntɪ njɪŋkpaammi miba ní kɪ yíín binib tikpil.

¹⁷Njimee yuntiŋu bāānēe, ní u tú u-tɔntɔnliu yii ú cùú tükù bin u yíínee yii: <Dāāmmaan, an kɔkɔ bóntɪ.>

¹⁸Ní bi-kɔkɔ bí tì inaakpal fám kun pu ní baa làá ŋmā kɪ cùee. Upeepeekaayee bí yii: <M cíkitɪ-si kifuulii, maa làá ŋmā kɪ dāān, kun puee m dá kusaau kubɔ, m máān kɪ cùú kpèè-ku.>

¹⁹Ní ubɔ mun bí yii: <M cíkitɪ-si kifuulii, maa làá ŋmā kɪ dāān, di sá yii m dá inaa in bi cáa kù tikpaalee saalaa. M làá cáá-i kusaau kɪ màkān-i kɪ kpèè.>

²⁰Ní ubɔ mun tí bí yii: <M dáá pée cáá unimpucan dee, an puee maa làá ŋmā kɪ dāān.>

²¹Ní utɔntɔnlee gítɪn kɪ tükù u-kpiliu binibee nɪn kɪf-u puee. Niinee ní ukpil fōō diŋuul ní kɪ bí-u yii: <Níñ cá malaa kitiŋin sampaambi pu nɪ adan pu kɪ cáān bisoodambi nɪ bideembi nɪ bijɔfub nɪ bifaliŋfaambi!>

²²An kútɪ fiiyee, ní utɔntɔnlee gítɪn kɪ bí yii: <A nɪn bí yii m ŋá puee, m ŋá mín, binib tikpil dómiñ, ama mpaan dáá gbíntɪ bí.>

²³Ní ukpil bí-u yii: <Níñ cá isaasan pu nɪ ikpaabuku. A yaa pée ká binib biŋyee, á páb-bi bí dāān án nɪn làá ŋá pu m-diiku n gbée.>

²⁴Ibaamɔn ní m sòòh nɪ nɪ, bin kɔkɔ m bàà pée pée kɪ yíínee, báà ubɔ kaa làá dáká m-jinti nee.>»

Unil n fá tikɔkɔ kɪ nóó Yeesu

(Kpèè Maat 10.37-38)

²⁵Dinikitikpaandi diba nɪ Yeesu nɪn táá kɪ còom. Ní Yeesu fātɪ kɪ bí-bi yii:

²⁶«Un yaa dómiñ man cee kɪ là kɪ kpántɪ m-boonnooliuee, see ú nɪn néeñ man kɪ jítiñ u-baa nɪ u-na nɪ u-nimpuu nɪ u-biyaamu nɪ u-nabiyaamu, ní kɪ nɪn néeñ man kɪ jítiñ ún u-ba.

²⁷Sii un yaa kaa yōon a-dɔpuntikaanɔ ki tún kí nīn nóó-mee kaa nūn kí nīn sá man boonnooliu.

²⁸Ni-kansikin n̄ma di yaa làá mā kudikpaan̄n, kaa kāl ki còtì kunimbijmiiu kí béé animbil n̄in u cááyee yaa làá bà ú mā an diiku.

²⁹An yaa sá fám, u cōontí kudii ní kí dūú gbèēn, kaa ti nūn kí púntí, ní bin kɔkɔ jītí ki wāl-kuee kìn ki bèēl-u yii:

³⁰<Kpèè, kijapaai nee bàà kí ki bí māā kudii dee ní n̄m̄mam kaa ti bí-u ú púntí.>

³¹Áá, ubɔti ulɔu di yaa làá cùú ján u-bɔtijuti waa kàal kí kpèè yii u-nib kutukub saalaa yaa nūn kí cùú ján ubɔti un dōon kí ján-u n̄i binib kutukub mmun̄kuee.

³²U yaa kpēē yii waa làá n̄mēē, n̄yunti n̄un ubɔti un béeyee dáá bí n̄dan ki dōon̄ee ní ú t̄s binib n̄i cù kí gbàan̄-u yii: <A là n̄ ná mana ní n̄gbansɔn̄fi n̄ dāān ti-kansikin ní?>>

³³Ní Yeesu gíti lī yii: «Mín mbaantiim ní ni-kansikin un yaa là kí nīn sá man boonnooliuee n̄ fá tin kɔkɔ u cááyee.»

Nyaam yaa fá mi-mɔn̄guee, maa ti bí tiban

(Kpèè Maat 5.13, Maar 9.50)

³⁴«Nyaam sá tiwamm̄ntiil ní, ama n̄yaam yaa kp̄iyee, mana ní bi làá ná ní mí fàtí m̄ɔkì?

³⁵Màa n̄ān bí dūú bí kiti n̄ án t̄i n̄ti n̄kpamaaa, kaa tí n̄ān bí dūú bí tiwambɔlkaal taapu án lòon̄ mun. Asee bí dūú fá ditampundi pu. Un yaa cáá ditafalee n̄ p̄ilifi.»

Luc 15

Dipibil din wánkèe bɔti

(Kpèè Maat 18.10-14)

¹Bifɔtiliibi n̄i binikpitib bin kɔ kíne n̄in sùt̄in ki p̄il̄ Yeesu kí p̄ilifi tin u sòon̄ee.

²An yānti Fariisab n̄i bimaradakaliibi bí gbùkum̄, yii: «Kijapaai nee fòol̄ binikpitib, u n̄i bi j̄in̄ tijin.»

³Ní Yeesu dū tibɔti nee ki n̄m̄anti n̄ yii:

⁴«Ni-kansikin ubɔ yaa cáá ipii dilaataal, ní ubɔ yaa wánkèe, waa dù ubɔ kpá dilaataalee kí yóon̄ kupikpaapɔun kí cùú nyàab̄in̄ un wánkèe áli kí tin kán̄n̄i-uaaa?

⁵U yaa kán̄n̄i-uee, niinee an m̄ɔk̄in̄-u ní ú dū-u kí bùkuñní.

⁶U n̄in bāān̄ mm̄n̄kee, ní ú ȳi n̄ u-bɔɔbi n̄i u-kɔn̄kɔn̄naatɔb kí bí-bi yii: <Fàal kí t̄ut̄um̄maan-mi, kun puee m̄ f̄at̄i ká m-p̄iiu un n̄in wánkèe.>

⁷Ibaamɔn ní m tùkù-ni, mín mbaantiim ní unibaanti un fá u-kpitiyee puee, dipɔɔpiŋkpaandi bí yilpu ki jítìn deedeedambi ubɔ kpá dilaataal bin an kaa ti bàlifi bí kpántí bi-bimbimee.»

Animbil ɲin wáŋkì, bi fātii kée bɔti

⁸«Àá unimpu ubɔ di yaa cáá jítɔmbi saalaa bin sá-u tipijatee ní ubɔ yaa wáŋkì, waa tùutì fitila kudiin kí ɲàtì kí nyàab̄ tɔjan áli kí tin ká u-nimbiliŋ.

⁹U yaa kée ní ú yííŋ u-bɔɔbi nì u-kɔŋkɔnnaatɔb kí bí-bi yii: <Fàal̄ kí tūtummaan-mi, kun puee m-nimbiliŋ ɲin nìn wáŋkèe, m fātii ká-ɲi.>

¹⁰Ibaamɔn ní m tùkù-ni, mín mbaantiim Unimbɔti mun nì u-tuunɣi bí dipɔɔpiŋkpaandin un fá u-kpitiyee pu.»

Kibiki kin wáŋkì ki fātii gítiiŋee bɔti

¹¹Ní Yeesu fātii tí bí-bi yii: «Ukpil ubɔ di bí ní ki cáá jipɔmbi bili.

¹²Ní uwaalee bí u-baa yii: <M-baa, tī-mi m-fakal kɔŋkɔnnee.> Ní u-baa lafun tī bi-liitil, báà ɲma nì u-wanti.

¹³Iwiŋkaan̄kaa boonee, ní uwaalee dū u-jandi din bi tī-uee ki nyáfi ní ki fōō animbil, ní ki yíkì búntì ndandati kitiŋ kiban, ní ki bí niin ki jīn u-nimbiliŋ pùsi pusi.

¹⁴U jín u-nimbiliŋ ki dóòyee, ní ɲkùm miba nyáŋ kitiŋ gbanti poon ki pōō tikpil. Niinee disool kíŋ ki cáá-u.

¹⁵Ní u cūtì ki nyàab̄ kitiŋ gbanti niliu ubɔ cee ditundi ní ún̄ dū-u ki tó kusaau digbeetikpaal.

¹⁶U bàà nìn là kí nīn jīn igbeeti jinti, ní báà ubɔ kaa tìl-u.

¹⁷Niinee ní u kíŋ ki bí dākafi tin poon ní u kóee, ní ki bí yii: <M-baa tɔntɔnliibi tikpil bí mmɔŋki ki bintí tijin pu, ní man dāa bí doo ki kùu ɲkùm nee.

¹⁸M làá yíkì kí fātì m-baa cee. M yaa bàñee, m bí-u yii: 'M-baa, m yīntiŋ Unimbɔti ki yīntiŋ si mun,

¹⁹maa ti máaŋ á yííŋ-mi a-biki. Dū-mi kí ɲá kii a-tɔntɔnliu ubɔee.'>

²⁰U dākafi mín ki dóòyee ní ki yíkì ki kíliŋ nsan ki nín dòoŋ u-baa cee. «U-baa ká u páaŋnèe, ní an cúú-u falaa, ní u sàŋ ki túŋkì-u ní ki ɲá-u aatúu.

²¹Ní u bí u-baa yii: <M yīntiŋ Unimbɔti ki yīntiŋ si mun, maa ti máaŋ á yííŋ-mi a-biki.>

²²Ama ní u-baa bí u-tɔntɔnliibi yii: <Cáaŋmaan dibɔkutil din ɲāŋ tikpilee malaa malaa kí pèemmaan-u, kí cáaŋ kibɔmbiki kí fúuŋ u-ɲambiki, kí cáaŋ anaataka kí táká-u,

²³kí cúúmaan dinajapɔmbil din cáá ɲkpamee kí kpò tí jī kí fàal̄.

²⁴Kun puee m-biki nee ŋman n̄n kp̄l̄ ní ki fāt̄l̄i fikit̄i, k̄i n̄n wán̄k̄i ní m fāt̄l̄i ká-k̄i.> Ní bi k̄í k̄i b̄í j̄n̄ j̄n̄aal.

²⁵«Nyuntee u-jip̄ɔ̄ɔkp̄iliu d̄áá b̄ín kusaau. U k̄unn̄i ki tóobiń mm̄ɔ̄ɔkee, ki gb̄il̄ agbiil̄ n̄i diɔ̄ool t̄un̄ mm̄ɔ̄ɔki.

²⁶Ní u ȳiń bit̄ont̄onliibi ub̄ɔ ki b̄alifi-u ȳi: <Ba ŋá mm̄ɔ̄ɔki doo ní?>

²⁷Ní ut̄ont̄onlee k̄í-u ȳi: <A-naal di fāt̄l̄i ḡit̄iń, ní a-baa k̄ū̄ dinajap̄ɔ̄mbil̄ din cáá ŋkpamee, kun puee u fāt̄l̄i ká-u n̄i alaafiya.>

²⁸Niinee, ujip̄ɔ̄ɔkp̄ilee f̄ō̄ diɔ̄uul̄ ní ki ȳi kaa là k̄í k̄ó kudiin. Ní u-baa nyánn̄i ki s̄ók̄l̄-u ú kóón̄.

²⁹Ní u fāt̄l̄i b̄í u-baa ȳi: <M-baa, kp̄èè abin kupaau s̄éé, m n̄n k̄ā ki t̄un̄ ditundi ki t̄il̄-see. Maa ȳi a-tundi diba ȳi maa làá t̄ō k̄í t̄ī-si, ama a mun kaa t̄ī-mi dalba kiɔ̄ɔbiki ȳi man n̄i m-b̄ɔ̄ɔbi ń j̄i j̄n̄aal.

³⁰Ama a-jip̄ɔ̄ɔn nee fāt̄l̄i b̄āańee, ún̄ un ȳōōn̄ a-gaajawanti u n̄i nnimpulaakpaamu j̄ińee, ún̄ ní a cúú unajap̄ɔ̄ɔn un cáá ŋkpamee ki k̄ū̄ ki f̄ō̄-u!>

³¹Ní u-baa b̄í-u ȳi: <M-biki, sii p̄é b̄í m-cee doo ní baabadal, tin k̄ók̄ɔ m cááyee, sii di ȳi.

³²Ama an m̄āań t̄í j̄i j̄n̄aal k̄í f̄aal̄, kun puee a-naal un ŋman n̄n kp̄īyee fāt̄l̄i fikit̄i, u n̄n wán̄k̄i ní m fāt̄l̄i ká-u.>»

Luc 16

Ut̄ont̄onli un yábee

¹Yeesu ḡit̄i kút̄i ki l̄i u-boonnooliibi ȳi: «Ugaaja ub̄ɔ di b̄í ní ki cáá ut̄ont̄onli un kp̄èè u-wanti k̄ók̄ɔee, ní bi t̄ùk̄ū-u ȳi ut̄ont̄onlee cáá u-wanti ki b̄íí.

²Ní u ȳiń-u, ní ki b̄í-u ȳi: <An kaa m̄ó̄k̄iń-mi m n̄n gb̄il̄ tin a ŋáańee. N̄á ak̄ontaa k̄í t̄ī-mi k̄í t̄ùk̄ū-mi a n̄n t̄ún̄ ditundi ki ḡiń̄ puee, kun puee aa làá n̄n ḡit̄i kp̄èè m-wanti.>

³Ní ut̄ont̄onlee b̄alifi u-ba ȳi: <M-kp̄iliu làá j̄à-mi dee, m làá ŋá mana dee? M̄ cúú n̄n k̄ù tikpaalaaa? Maa cáá mp̄ɔ̄n k̄í kp̄ò. M̄ cúú n̄n mèéee? An cáá-mi icoo!

⁴M b̄éè m n̄n làá ŋá pu ní bi yaa j̄iń̄-mee, binib ń f̄ō̄-mi bi-dumpuyee.>

⁵Niinee ní u ȳiń bin k̄ók̄ɔ cáá u-kp̄iliu ap̄ɔ̄ɔnee ub̄ɔ ub̄ɔ, ní ki b̄alifi upeepeekaa ȳi: <Mana ní a cáá m-kp̄iliu dip̄ɔ̄ndi ní?>

⁶Ní u b̄í-u ȳi <N̄kpam ańk̄ɔrab dilaataal.> Ní u fāt̄l̄i b̄í ȳi: <A-p̄ɔ̄ndi gb̄ɔ̄ɔku s̄éé, f̄ō̄ k̄í k̄āl̄ k̄í ŋm̄à malaa ȳi a cáá dip̄ɔ̄ndi ańk̄ɔrab ili n̄i saalaa.>

⁷Ní u bí un kínee yii: <Sii fáà, a-pòndi sá mana?> Ní ún bí yii: <Idi kutukub dilaataal,> ní u bí yii: <A-pòndi gbɔŋku sèé, fōō kí ɲmà idi kutukub imɔŋku inaa.>

⁸Utɔntɔŋkpítee kpiliu nín gbɪl tin u ɲée, ní u pàkà-u u nín yáb ki ɲá mɪnyee: di sá yii bin kaa sá Unimbɔti nibee wálifi bi-jutiibi bɔti pu ki jítiɛn bin sá u-yabee.»

⁹Ní Yeesu lí yii: «Man tùkù nimbi yii: Nín cáámaan ni-gaajati ki ɲáań min fáatì Unimbɔtee, án nín làá ɲá pu, tì yaa láa kúnti ni-ceeyee, Unimbɔti ń fōō-ni kí kàań ikɔŋkoon in bí jaanjaanee nee.

¹⁰Un ɲúb tiwan fiii nì deedeeyee tí ɲúb tiwaŋkpaandi mun deedee ní. Un kaa ɲúb tiwan fiii nì deedeeyee kaa tí ɲúb tiwaŋkpaandi mun nì deedee.

¹¹Ni yaa kaa ɲūn kí ɲúb duulinya gaajati tin kaa sá timɔntiilee, Unimbɔti kaa dāa dù u-gaajawammɔntiiti kí ɲúbín-ni.

¹²Tin tin sá ubɔ wantee, ni yaa kaa ɲúb-tì nì deedeeyee, Unimbɔti kaa tìl ni mun tin sá ni-yatee.

¹³«Utɔntɔnli ubɔ kaa ɲūn kí nín bí bikpilil bili cee. Asee ú nín ná ubɔ kí nín néen un kínee, kí dū u-ba kí tī ubɔ, kí nín kpèè un kínee fám. Naa ɲūn kí kpāfi Unimbɔti nì animbil kí nóó.»

Yeesu wòoń Fariisab

(Kpèè Maat 11.12-13, 5.31-32, Maar 10.11-12)

¹⁴Fariisab nín gbɪl an bɔtee ní bi bí bèel Yeesu, kun puee bíl néen animbil.

¹⁵Ní Yeesu bí-bi yii: «Ni là binib ń nín wāl-ni yii ni sá deedeedambi. Ama Unimbɔti nyí tin ká ni-pɔbiliŋ poonee. Tin binib kpèé yii an sá tiwaŋkpaandee, an sá ntimbiil wanti ní Unimbɔti nimbiin.

¹⁶«Mooyiisi marab nì Unimbɔti bɔnaatiliibi nín sòoń tiŋyee nín bí ki dāa sāa Yoowaneesi un fùul binib Unimbɔti nyimee yuntiŋu. Nyunti ɲun Yoowaneesi bāanee ní binib gbɪl Unimbɔti Beel bɔti, ní báà ɲma kíń ki bí mò kí kó di-ni.

¹⁷An pɔfi ki tī kutagbɔŋu nì kitij ń jīti ki jítiɛn marab ɲmaŋmabiku kubo ń kpiti.

¹⁸«Un kamaa yaa jīn u-nimpuu ní ki fātii cáá upɔonee, udaan ɲá tilaakpaal Unimbɔti nimbiin, ní un cáá unimpu un u-cal jīnee mun ɲá tilaakpaal Unimbɔti nimbiin.»

Yeesu sòoń ugaaja nì Laasaar bɔti

¹⁹Ní Yeesu bí yii: «Ugaaja ubɔ di nín bí ki pèentí abɔkutinyaan ɲin pōō kudaau tikpilee ní ki pée bí ki jīn jīŋaal mmɔntiimin baabadal.

²⁰Usoodaan ubɔ nín bí bi yī-u Laasaar. U nín dō ugaajee punyɔkɔpu ibunsoon pín u-wunti pu.

²¹U bàà nìn là kí nìn tòó ugaajee nín jīn tin gbátí ki lítí kitiŋee kí kpíiñ u-ba, ní iboo mun gíti dònó ki líntí u-buunyi.

²²Usoodaanee dūu kpî, ní Unimbɔti tuunyi dómiñ ki yòon-u ki cáa nín jóm yilpu ki kãañ Abraam cee. Ní ugaajee mun dāa dūu kpî, ní bi síb-u.

²³U bàñ ditan̄kpiilinee ki bí jīn falaakpaan. U bí falaa poonee ki wáañ ki kpēēyee ki ká Abraam ndan, Laasaar kã u-cee.

²⁴Niinee ní u téen̄ mpɔn yii: <Ti-baa Abraam, sō m-saai kí pée tōñ Laasaar ú dū u-ŋambiki kí sēē nnyim kí cáañ kí mèel m-limbil, kun puee m bí jīn falaa ŋm̄i nee poon tikpil.>

²⁵Ní Abraam kí-u yii: <M-biki, téetí yii a nín nìn bí duulinyanee, a nín jín mmɔn, ní Laasaar ún̄ jín falaa. Kɔŋkɔneee u mun bí fòol̄ u-mɔŋɔu dee, ní si mun bí falaani.

²⁶Áli gba mbookpaan ŋubɔ di pītì timbi nì nimbi kansikin. Bin yaa bàà là kí nyānní timbi cee kí cù nimbi ceeyee n̄ taa ŋmāaa, bin mun yaa bàà là kí nyānní nimbi ceen kí dāañ timbi cee dooyee mun n̄ taa ŋmā.>

²⁷Ní ugaajee bí yii: <Mimmee, m gbàam̄-si, á tō Laasaar m-baa dumpu,

²⁸kun puee m cáá nnabiyaamu muŋmoo, ú cù kí kpāafi-bi bín̄ n̄ taa dāañ nnaabu ŋun poon man bí nee ni.>

²⁹Ní Abraam kí-u yii: <Bi cáá tin Mooyiisi nì Unimbɔti bɔnaatiliibi ŋmāñee, bí nóó tīn̄.>

³⁰Ní ugaajee bí yii: <Aayee, m-baa Abraam, ubɔ di yaa bàà fikitì bitan̄kpiibi kansikin ki cūtèe, bi bàà kpántí bi-bimbim.>

³¹Ní Abraam fātì bí-u yii: <Bi yaa kaa làá nóó Mooyiisi nì Unimbɔti bɔnaatiliibi nín ŋmāñ tiŋyee, báa ubɔ yaa nyāñ bitan̄kpiibi kansikin ki fikitì ki sòon̄ nì bi, baa làá fōō udaan bɔti kí kíf̄.>»

Luc 17

Ikpiti n̄ i-pōtam

(Kpèè Maat 18.6-7,21-22, Maar 9.42)

¹Ní Yeesu tí bí u-boonnooliibi yii: «Kun làá nín yàntì binib n̄ nín ŋáañ ikpatee làá nín pée bí ní. Ama mbusu dō ki cí un pu ní án làá dīñee.

²Bi yaa bàà dū ŋm̄i ki kúl̄ kutan̄kpanaa ki dūu léen̄ u-neen, ki cáá-u ki tó tiŋkun, an bàà só nì ú yàntì ŋwaamu nee kiba n̄ lítí ikpitin.

³Ní nín nyíñ ni-ba tiŋan! «A-nabiki yaa ŋá ikpatee, á wòon̄-u ú taa ti ŋá mīn̄. U yaa bí yii u-bɔti kpīyee, dūú pō-u.

⁴U yaa yīntiñ-si áli miluli ṇwimbaanti ní ki dómiñ miluli gbantee ki tükù-si yii: <M-boti kpīyee,> dūú pō-u.»

Fookii

⁵Ní Yeesu kpambaliṇ bí-u yii: «Ti-Dindaan, kūtì-ti fookii.»

⁶Ní ti-Dindaan kíí-bi yii: «Ni yaa bàà cáámaan fookii ní báà u yaa bí fiii kii dijonjombilee, ni bàà ṇūñ kí tükù busubu nee yii: <Á kpìkiti laakin a yú nee kí cùú cóon tiṅku poon,> ní bú ṇá ni nín lī puee.»

Utəntənlɪ tundi

⁷«Ni-kansikin ubo yaa cáá utəntənlɪ, u gbāā ki kù-u tikpaal áá u kpàá-u tiwaṅkuti, ní utəntənlɛe yaa nyánní kusaau ki bāaṇee, u kííkí kí tükù-u yii: <Dāāñ malaa kí dāā nīn jīñ tijinaaa?>

⁸See ú tükù-u yii: <ṇá-mi tijin, kí kpántí a-bokutil kí yòon tijin kí cáāñ-mi. Man yaa jíñ ki nyūñee, si mun ṇ nín jī a-yati.>

⁹Aa cáá ijaam kí jāām a-təntənlɪu u nín túñ ditundi din a tī-uee pu.

¹⁰Míñ mbaantiim ní an sá ni mun cee. Ni yaa ṇá tin Unimbəti bí ní ṇee kəko ki dóyee, lɪmaan yii: <Timbi sá bitəntənlɪibi bin kaa bí tibanee ní, ti-tundi din ti máāñ kí tēe ní ti túñ nee.>»

Yeesu cáāñ binyangbantiibi saalaa

¹¹Yeesu nín nèn còom ki cá Jeerusaleemee, u nín jíti Samaarii nì Galiilee kansikin ní.

¹²U làá kó kitimbilii kibanee ní binyangbantiibi saalaa túṅkìñ-u ki dómiñ ki yú kudandaṇu,

¹³ní ki káāñ yii: «Ukpil Yeesu, sō ti-saai!»

¹⁴Yeesu ká-bee ní ki bí yii: «Cáámaan ni-ba kí dākà bisaraṇaliibi.» Nyunti ṇun bi cée, ní bi pókì.

¹⁵Bi-kansikin ubo nín dāāñ ki ká yii u pókèe, ní ún gbēēñ niin ki fātì u-taṇi pu ní ki nín gítiñ ki sòon mpən ki pākà Unimbəti.

¹⁶U dómiñ ki tātì dōon Yeesu nimbiin dicincibil ki jāām-u. Kijapaayee nèn sá usamaariija ní.

¹⁷Ní Yeesu bí yii: «M cáāñ binib saalaa ní, kin biwa bin kíñee bí la?

¹⁸Mimmee báà ubo kaa dākafi kí gítiñ kí nyōṅkì Unimbəti see unicaan nee babaaa?»

¹⁹Ní Yeesu bí-u yii: «Yìkì kí nín cá, a-fookiiu di fī-si.»

Unimbəti Beel dāantam

(Kpèè Maat 24.23-28,36-41)

²⁰ Fariisab bālifi Yeesu yii: «Nyunti ɲulɔŋu ní Unimbɔti Beel làá bàń ní?» Ní Yeesu kí-bi yii: «Unimbɔti Beel kaa dòn yèè kpìrrr bí ká-dì.

²¹ Baa dāa lì yii: Kpèèmaan di bí dooyaaa, di bíń lapu doo, ama ní bée yii Unimbɔti Beel kíń ki bí ni-kansikin doo.»

²² Ní u bí u-boonnooliibi yii: «Nyunti ɲubɔ dòn ní dāa nyàab man Kinibiki wiĩyi nee ɲubɔ, kaa làá ká.

²³ Bi dāa tükù-ni yii: <U bí doo ní!> <Aayee, u bí lapu ní!> Taa sàń kí cùmaan laaba.

²⁴ Man Kinibiki dāantam wiĩŋu dal dāa sá kii utaa nín ɲmódò ki ɲmíntí pu kí kíliń kutagbɔŋu kílińki kí nín cá ku-kuntilaŋkee ní.

²⁵ Ama kí wàatĩ mĩń ń nín bàńee, see ń jĩ falaa tikpil, waanee nib ń dū-mi kí fá.

²⁶ Tin nín jítì Noowa yuntiŋee, tĩń tibaantiil di làá dāá ɲá man Kinibiki mun wiĩŋu dal.

²⁷ Binib nín jĩń, ki nyù, bininjab cāab binimpoobi ní binimpoobi món ticati áli ki tin sāa ɲyunti ɲun Noowa dāa kó meelanee, ní nnyĩgbeen dómĩń ki kúntì bi-kɔkɔ pĩpil.

²⁸ «An làá dāá pée tí ɲá kii Looti yuntiŋee ní: binib nín jĩń, ki nyù, ní bin dāāyee dāā, ní bin nyáfée nyáfí, ní bin kù tikpaalee bí ki kù, ní bidimaliibi bí ki māā.

²⁹ Ama daliŋkin Looti yíkì Soodoomee, ní farwata nì ɲɲmi nyánní yilpu kii utaayee ki nín kitiŋ pu ní ki wùń ki kúntì bi-kɔkɔ nyíkì nyiki.

³⁰ «Daliŋkin man Kinibiki yaa láa páańnee, min làá dāá ɲée dee.

³¹ Yaadal wiĩŋuee, un yaa láa bí dicindee ń taa lì yii u làá kpákatí kí kó kudii poon kí yòon u-wanti tiba, mĩń ní un bí kusaauee mun ń taa fàtĩń mmɔŋki.

³² Téetĩmaan Looti nimpuu pu.

³³ Un là kí fĩ u-manfalee làá fá-dì. Ama un fá u-manfalee làá kpāafi-dì.

³⁴ Ibaamɔn ní m tükù-ni, an nyeekuee, binib bili dāa dō kilambaŋ pu ní án yòon ubɔ kí yàntĩ un kíńee.

³⁵ Binimpoobi bili dāa gbāā ki nà kunabaantiiu pu ní án yòon ubɔ kí yàntĩ un kíńee.

[³⁶ Bininjab bili dāa gbāā kusaau ki kù, ní án yòon ubɔ kí yàntĩ un kíńee.»]

³⁷ Ní u-boonnooliibi bālifi-u yii: «Ukpil, la ní mĩń làá dāá ɲée?» Ní Yeesu kí-bi yii: «Laakin diwaŋkpil yaa dōee, niin ní kaajiikub kpáfí.»

Luc 18

Ukpiipu nì ubɔsoonli ubɔ bɔŋmantikaati

- ¹Ní Yeesu dū tibɔti nee ki ŋmāntì kí dàkà yii an máań bí nīn pée mée kí taa gbèeń.
- ²U nīn bí yii: «Ubɔsoonli ubɔ di nīn bí kitiŋ kiban, kaa fàŋkí Unimbɔtaa, kaa tó unil mun.
- ³Kitiŋ gbanti poonee, ukpiipu ubɔ nīn bí ki dōoń ubɔsoonlee cee múlmul ki bí-u yii: <M-nannanliu ńá-mi tibɔti, pò m-bɔti kí tī-mi.>
- ⁴Ní ubɔsoonlee tafal kpá, an tin yúntì, boonee ní u dāa bí u-ba yii: <Nì min kɔkɔ maa fàŋkí Unimbɔti, kaa tó unilee,
- ⁵ukpiipu nee nīn dōoń ki páb-mi pu nee, m làá sòoń bi-bɔti nee kí tī-u. An yaa sá fám, u làá nīn pée dōoń ki páb-mi yée ní kí dāá tīl m-fam.>»
- ⁶Ní ti-Dindaan gíti bí yii: «Pīlifimaan ubɔsooŋkpítee nīn lī puee.
- ⁷Mīn ní Unimbɔti làá sòoń kí pò bin u lútì bi tĩminsí-u ŋwiimpu nì kunyeeuee, waa làá yàntì-bi, u làá tūtuń-bi malaa.
- ⁸Ibaamɔn ní m tükù-ni, see ú sòoń kí pò bi-bɔti. Ama, man Kinibiki yaa láa fātì gítĩnee, m làá ká fookiidambi kitiŋ puɔɔ?»

Fariisa ubɔ nì ufɔtil bɔŋmantikaati

- ⁹Yeesu gíti dū tibɔti nee ki ŋmāntiń bin nīn lī yii bĩn bí deedee Unimbɔti nimbiin nì bi-ba nyítam ki kpée ki sìnkĩn bin kíñeeyee,
- ¹⁰yii: «Binib bili di nīn cūtì kunimbɔtidiin kí mée, ubɔ nīn sá Fariisa ní un kíñee sá ufɔtil.
- ¹¹Fariisee nīn yú ki mée u-ban, yii: <Óo Unimbɔti, m jáań-si man nīn kaa bí kii bin kíñee nīn bí pu ki sá binaayub, binikpitib, bilaakpaadambee, m jáań-si man nīn kaa bí kii ufɔtil un bí neeyee.
- ¹²M bōob kinyɔkɔ mili kinyɔŋ poon, ní m-wanti tin kɔkɔ m kántée, m lèekĩ saalaa sá kamaa puee kubɔ kubɔ ki tì-si.>
- ¹³Ní ufɔtilee, ùn yún kudandaŋu, kaa là kí yáatí u-yil gba, ki fátí u-bindi ki yálinjí u-kpitii pu ní ki lī yii: <Óò Unimbɔti, sō m-saa, m sá unikpiti ní!>»
- ¹⁴Ní Yeesu gíti lī yii: «M tükù-ni yii ufɔtilee fātì u-dumpu, Unimbɔti dū u-kpitii ki pú-u, kaa pú un béeyee. Kun puee un sá kamaa yaa yòontí u-ba yilpuee, Unimbɔti làá sìnťiń-u taapu, ní un sìnťiń u-ba taapuee, Unimbɔti làá yòoń-u yilpu.»

Yeesu fōō mbiyaamu

(Kpèe Maat 19.13-15, Maar 10.13-16)

- ¹⁵Binib nīn cāabĩn mbiyaawaamu gba Yeesu cee ú dū u-ŋal kí páań mu-pu kí mée. U-boonnooliibi nīn ká mimmee ní bi bí ki jì-bi.

¹⁶Ní Yeesu yííń mbiyaamuee u-cee ki bí yíi: «Yàntīmaan mbiyaawaamu ń dāāń m-cee. Ní taa plīń-mu nsan, kun puee Unimbɔti Beel sá ki tī bin náāń nì muee ní.

¹⁷Ibaamɔn ní m sòòń nì ni, un kamaa yaa kaa fōō Unimbɔti Beel kii kibiyaawaayee kpá kí kó di-ni.»

Ugaaja ubɔ bɔti

(Kpèè Maat 19.16-30, Maar 10.17-31)

¹⁸Niinee, Juuda yab kpiliu ubɔ bālifi Yeesu yíi: «Ukpimɔnti, m làá ńá mana ní kí ká dimańfal din kaa cáá dikúntilee ní?»

¹⁹Ní Yeesu fātii kíf-u yíi: «Ba pu ní a yííń-mi yíi umɔnti? Ubɔ kaa bí ki sá umɔnti, see Unimbɔti.

²⁰Kée, sii a-ba nyí Unimbɔti marabaa! An lī yíi: «Á taa ńá tilaakpaal, kí taa kpò unil, kí taa yè, kí taa mōnti kí páań ubɔ pu fám, kí nīn tó a-baa nì a-na.»

²¹Ní uninjee fātii kíf-u yíi: «Doooo m-naacimpɔntin ní m pée ńúb an marab gbanti.»

²²Yeesu gbīl u nín lī puee, ní ki bí-u yíi: «Kuwambaantiiu di kíń-si á ńá. Nín cá kí nyāfi tin kɔkɔ a cááyee kí dūū yàkatī bifalaadambi kí tin ká tigaajati Unimbɔti cee. A yaa ńá mimmee, á dāāń kí nīn nóó-mi.»

²³Kijapaayee nín gbīl mimmee, kunimbaau kó-u, kun puee u nín cáá tigaajawan tikpil.

²⁴Yeesu nín ká yíi kunimbaau kó-uee, ní u bí yíi: «An pōō tikpil ki tī bigaajab bí kó Unimbɔti Beelineeee!

²⁵An pòfi ki tī ugutaamu ń jīfí ujoo bunɣun ki jítīn ugaaja ń kó Unimbɔti Beelin.»

²⁶Ní bin nín bí pílifíń-uee bí yíi: «Kin, ńma di làá nín ká difiil dee?»

²⁷Ní Yeesu kíf-bi yíi: «Tin pōō binib ceeyee, kaa pōō Unimbɔti cee.»

²⁸Ní Peetroo bí yíi: «Kin timbi bin cānti tin ti cááyee ki táá-see fáà?»

²⁹Ní Yeesu kíf-u yíi: «M sòòń nì ni ibaamɔn ní, un kamaa di yaa fá u-dumpu nì u-nimpuu nì u-nabiyaamu nì u-baa nì u-na nì u-biyaamu, Unimbɔti Beel puee,

³⁰làá fōō tipaal tikpil ńyunti ńun ti bí nee poon. U làá dāá gíti fōō dimańfal din kaa cáá dikúntilee ńyunti ńun dòónee.»

Yeesu gíti sòòń ntataatiim u-kúm nì u-fikititam pu

(Kpèè Maat 20.17-19, Maar 10.32-34)

³¹Ní Yeesu gānti u-kpambaliń saalaa nì alee ní ki bí-bi yíi: «Ní pīlifi tījan, Jeerusaleem un ti cá nee, tin kɔkɔ Unimbɔti bɔnaatiliibi nín ńmāń ki yóòń yíi an làá dāá bàń man Kinibiki puee, ńyunti bāań ní nee án ńá mīń.

³²Bi làá cúú-mi kí tī bin kaa sá Juuda yabee bí bèèl-mi, kí sīl-mi, kí tíí timotan kí làbitì-mi.

³³Bi làá gbá-mi anaalab ní kí kpò-mi. Ní iwiin ita dalee m fikitì.»

³⁴Ama u-kpambaliŋ kaa nìn gbīl tīn gbanti kòkò taapu, kaa nyí tin pu ní Yeesu sòòn mimmee, kun puee tibotee nìn dáá bí-bi dibalin.

Yeesu cáah ujofu ubo Jeeriikoo

(Kpèè Maat 20.29-34, Maar 10.46-52)

³⁵Yeesu nín tóobiŋ Jeeriikooyee, uninja ubo nìn kā disaŋkaŋkpil ki sá ujofu ki mèé tiwan.

³⁶U gbīl kunipaau jītee, ní u bālifi yii: «Án sá ba ní?»

³⁷Ní bi tükü-u yii: «Yeesu Naasaareeti yçuee di jītí.»

³⁸Niinee ní u téen mpɔn yii: «Yeesu, Daafiidi naantiu, sō m-saai!»

³⁹Ní bin nìn lī nyòkɔpuee bíi kpàtī u-pu yii ú ŋmīlee. Ní u mōtī bíi kāantí yii: «Daafiidi naantiu, sō m-saai!»

⁴⁰Ní Yeesu sāa ki sīl, ní ki bí yii bí cáah-u u-cee. U bāanee, ní Yeesu bālifi-u yii:

⁴¹«Ba ní a là m ḡa kí tī-si ní?» Ní u bí yii: «Ukpil, m là kí wāl ní.»

⁴²Ní Yeesu bí-u yii: «Nīn kīn ki wāl! A-fookiiu di fī-si.»

⁴³Niin niin ní u-nimbiliŋ cúu ḡubitì ní u wāl ní ki kīn ki táá Yeesu ki nyóŋkí Unimbòti. Kunipaauuee kòkò nín ká mimmee, ní bi bíi pàkà Unimbòti.

Luc 19

Yeesu nì Jaasee bōti

¹Yeesu bàñ Jeeriikooyee, ki bíi còom ki jītí kitiŋin.

²Uninja ubo nìn bí niin, bi yī-u Jaasee. U nìn sá bifotiliibi kpiliu ní ki sá ugaaja.

³Kijapaayee bàà pée nyàab kí wāl un ní Yeesu baasii sée, ama u nín sá kinigiŋiŋee puee, waa nìn ḡūn kí wāl-u, kun puee binib nìn múkú Yeesu pu tikpil.

⁴Ní u sàñ ki līntì nyòkɔpu ki cūtī jóm busubu pu kí wāl Yeesu, kun puee Yeesu làá nìn jītí niin ní.

⁵Yeesu dūu bāañ niinee, ní ki wāh yilpu ní ki bí-u yii: «Jaasee, kpákatiŋ malaa, kun puee sii dumpu ní m làá kó dīn.»

⁶Ní Jaasee ḡa malaa malaa ki kpákatiŋ ní ki fōo Yeesu ki cūnni u-dumpu nì dipɔpindi.

⁷Bin nìn bí niin ki ká mimmee nìn bí gbùkum̄ yii: «Uninja nee cùtì ki kó unikpiti dumpu dee.»

⁸Ní Jaasee síl ti-Dindaan nimbiin ní ki bí yii: «Ti-Dindaan, kpèè, m làá lēē m-gaajati dijandi kí tī bisoodambi, ní m yaa nìn mūul ubo ki fōo animbil u-cee, m làá téeh-u min m mūul-uee minaa pu.»

⁹Ní Yeesu bí-u yii: «Difiil kónnì kudii nee poon dín, kun puee uninja nee mun sá Abraam maaliṇun ní.

¹⁰Di sá yii man Kinibiki dómiñ kí nyàab kí fī bin nìn wáṅkèe ní.»

Bitontonliibi bita biba boṅmantikaati

(Kpèè Maat 25.14-30)

¹¹Ní Yeesu gíti kúti tibōṅmantikaal nee ki lī bin nìn bí ki pílifñ-uee, kun puee bi nìn dàkafī yii u nín tooḅ Jeerusaleem nee, Unimbōti làá dū-u kí kàañ Dibeel kōṅkōnee ní.

¹²Ní u lī yii: «Uninja ubo di sá ubōti maaliṇun, ní ki yíkì ki búntì kitiṇ kiba poon ndandati kí cù kí fōon dibeel, kí gítiñ u-tiṅki pu kí dāá kāl tibōtiil.

¹³Kí wàatī ú nín yīkèe, u yíiñ u-tontonliibi kansikinee saalaa ní ki tī bi-koko kinimbifōṅ kiba kiba bí nīn cāa bāntī ú dāañ.

¹⁴Ama ní u-tiṅkin nib kaa là u-bōti. U yíkì kpalaayee, ní bi tú binib u-boon bí cùú lī yii: «Timbi kaa là kijapaaí nee n nīn sá ti-bōtiu.»

¹⁵Ama u nín cùtì bi kàañ-ní-u dibeel u fātīnee ní u yíiñ u-tontonliibi saalaa bin u nìn tī animbil bí nīn cāa bāntēe kí kpèè yii bi bāntì ki ká mana.

¹⁶Ní upeepeekaa dómiñ ki bí yii: <Ukpil, a nín tī-mi animbil m dūú bāntēe, m bāntì ki ká mīn saalaa mun ki kúti.>

¹⁷Ní u-kpiliu bí yii: <Mbòó, a sá utontommōnti, kun puee m tī-si tiwan fīi ní a ṇúb-tì nì deedee. An puee m kàañ-si á nīn sá ntimu saalaa bōtiu.>

¹⁸Ní uliliiti mun bāañ ní ki bí yii: <Ukpil, a nín tī-mi animbil ṇiṇyee, m dūu bāntì ki ká mīn miṇmoo pu ki kúti.>

¹⁹Ní ukpilee bí yii: <Si mun n nīn sá ntimu muṇmoo bōtiu.>

²⁰Ní ubo mun bāañ, ní ki bí yii: <Ukpil, kpèè a-nimbiliṇ sò. M dūu kúl kiṇaabikin ki yóon-si.

²¹M fāṅkì-si, kun puee a sá unil un bōti pōyee. Kun saa yóonee, kún ní a yòontí, ní ki cēe kun saa búlee.>

²²Ní ubōtee bí-u yii: <Utontōṅkpiti ní a sá. Tin tin a sòōnee, tīn ní m làá gíiñ kí dūú kpò a-bōti. A nyí m sá unil un bōti pōyee, ní kun maa síiñee ní m yòontí, ní ki cēe kun kun maa búlee.

23 Kin, ba pu ní aa cáá m-nimbiliŋ kí ɲá banƙan, m yaa láa fātì gítìnee, m bàà fōō m-nimbiliŋ nì ipaati?>

24 Ní u bí bin bí niinee yii: <Fōōmaan animbil u-cee kí dūú kūtì un cáá saalaayee.>

25 Ní bín bí yii: <Ukpil, u cáá saalaayaa!>

26 Ní u kíf-bi yii: <M tükù-ni yii, un kamaa yaa ɲúb tin u cááyee tiɲanee, bi dāa kútí-u ní. Ama un kamaa yaa kaa ɲúb tin u cááyee tiɲanee ní bí dāá fōō fii un u cááyee.

27 An yaa kíh m-nannanliibi bin bí yii baa là m nīn sá bi-botiuee, cáammaan-bi kí kpò-bi m-nimbiin doo.>»

Yeesu kó Jeerusaleem nì inyɔŋki poon
(Kpèè Maat 21.1-11, Maar 11.1-11, Yoow 12.12-19)

28 Yeesu sòon mīn ki dóòyee, ní ki līntì bin táá-uee nyɔkɔpu ki búntì Jeerusaleem.

29 U nín tóob Beetifagee nì Beetanii, kigbantaŋ kin bi yī ɔliifi sufii joolee caɲinee, ní u dū u-boonnooliibi bili ki tú u-nyɔkɔpu ki tükù-bi yii:

30 «Nīn cámaan kitimbilii kin bí ti-nyɔkɔpu nee. Ni yaa bàñ ki kó ki-nee, ni làá ká dimampɔmbil diba gbīñ, din pu báà ubɔ kaa láá kālee, ní gbintīmaan-dì kí cáañ-mi.

31 Ubɔ yaa bālifi-ni yii: <Ba pu ní ni gbintī-dèe?> ní kíf-u yii: <Ti-Dindaan di nyàab kimaŋ.>»

32 Bin Yeesu túee búntì ní ki bàñ ki ká kii u nín tükùñ-bi puee deede.

33 Nyunti ɲun bi bí gbintī kimaŋee ní ki-dindambi bālifi-bi yii: «Ba pu ní ni gbintī-kì?>»

34 Ní bi kíf-bi yii: «Ti-Dindaan di nyàab kimaŋ.»

35 Bi cáañ dimampɔmbilee Yeesu cee ní ki pēetì bi-wampeenkaati ki páan di-pu ní ki yāntì Yeesu kāl.

36 Yeesu còom ki cée, ní binib kpátì bi-wampeenkaati ki bīl nsan pu.

37 U bí kpákatì ɔliifi sufii jool pu ki tóobiñ Jeerusaleemee, u-boonnooliibi kpáfì dinikitikpaandi an mōñ-bi tikpil bi fàal ki pàkà Unimbɔti mpon maamaacib bin bi nīn ká Yeesu ɲaañee pu.

38 Ní bi lì yii: «Ti-Dindaan n bīñ ubɔti un dòon u-yindi puee boon. Ngbandsɔŋfi bí yilpu ní tinyool sá ki tī Unimbɔti!>»

39 Fariisab biba nīn bí kunipaaun, ní ki bí Yeesu yii: «Ukpil, tükù a-boonnooliibi yii bí ɲmīlee!>»

⁴⁰Ní Yeesu kíí-bi yii: «M tükù-ni ibaamɔn ní, báà bi nee yaa ɲmílaaa, ataŋkpee làá kũuntì.»

Yeesu sún Jeerusaleem pu

⁴¹Yeesu nín tóobiń kí kó Jeerusaleem ki wál kitiŋee ní u b́i sũn ki-nib pu,

⁴²ní ki b́i yii: «Dín wiinɲu nee ni yaa bàà ɲũn kí béé kun ɲũn kí cáan-ni ɲgbansɔŋfee, ama kɔŋkɔnnée an b́i-ni dibalin.

⁴³An puee iwiin iba dòon ni-nannanliibi làá dāān kí b́i ataŋkpuku kí màntí tũ ni-tiŋki, ní kí lùtí gón-kì kí táká-ni.

⁴⁴Bi làá kúntí ni nì ni-tiŋki kɔkɔ, kí taa kín báà kudigbuɲu, kun puee naa bée ɲyunti ɲun Unimbɔti dómiń kí jòon-nee.»

Yeesu jìñ biwannyafiliibi kunimbɔtidiin

(Kpèè Maat 21.12-17, Maar 11.15-19, Yoow 2.13-22)

⁴⁵Yeesu bāān Jeerusaleemee, ní ki kó kunimbɔtidiin, ki kíí ki b́i jì biwannyafiliibi,

⁴⁶ní ki tükù-bi yii: «An ɲmān Unimbɔti gbɔŋkun yii: <M-diiku làá n̄n sá ɲwimmeem diiku ní, ama ní nimbi dū-ku ki kpánti kunaayudii!>»

⁴⁷Yeesu n̄n kín ki b́i baabadal kunimbɔtidiin ki dàkà Unimbɔti bɔti, ní bisaraaŋakpilíb n̄n bimaradakaliibi n̄n bitindaŋkpilíb b́i nyàab bi n̄n làá dī pu kí kpò-uee.

⁴⁸Ama baa n̄n nyí min ní bi làá ɲée, kun puee kunipaau kɔkɔ n̄n b́i ki pílifin Yeesu kaa là kí lóo u-nyɔɔbundi báà diba.

Luc 20

Yeesu pɔŋɲu nín nyánní laakiŋyee

(Kpèè Maat 21.23-27, Maar 11.27-33)

¹Dalba, Yeesu b́i dàkà samaa ki sòon tibɔmɔntiil kunimbɔtidiinee, ní bisaraaŋakpilíb n̄n bimaradakaliibi n̄n bitindaŋkpilíb cílín bi-pu,

²ní ki b́i-u yii: «Nì nsan ɲulɔɲu pu ní a ɲāān tin b́i nee ní? ɲma di pú-si nsan á ɲá m̄n?»

³Ní u kíí-bi yii: «Ma mun làá bàlifi-ni tibɔti tiba.

⁴Ní tükù-mi Yoowaneesi nín fùul binib Unimbɔti nyimee, ɲma di tī-u an pɔŋɲu ní? Unimbɔtaaa, binib?»

⁵Niinee ní bi kíí ki b́i sòon bi-ɲmaniɲma yii: «Ti yaa kíí-u yii: <Unimbɔti di tī-u an pɔŋɲu,> u làá lì yii: <Kin, ba ɲá ní naa fōo u-bɔti ki kíí?»

⁶Ti yaa tí kíí-u yii: <Binib di tī-u,> kunipaau nee kɔkɔ làá yāŋkì-ti ataŋkpee kí kpò, kun puee báà ɲma nyí ibaamɔn yii, Yoowaneesi sá Unimbɔti bɔnaatiliu ní.»

⁷Niinee ní bi kíf Yeesu yii: «Taa nyí un di tī Yoowaneesi mpon ú fàl binib Unimbɔti nyimee.»

⁸Ní u fātii kíf-bi yii: «Ma mun kaa làá tükù-ni nì nsan ɲun pu ní m ɲaañ mimmee.»

Bipaadaŋkpitiɓ ɓɔɲmantikaati

(Kpèè Maat 21.33-44, Maar 12.1-11)

⁹Boonee ní Yeesu dū tibɔɲmantikaal nee ki bfi sòon nì samaa yii: «Uninja ubɔ di kùñ fiinyi kpaabu, ní ki dūu ɲúbiñ bipaadambi, ní ki búnti nsan ki yúntiñ.

¹⁰Isufee biliŋ kítitam bāaŋee, ní u túnní u-tɔntɔnliu ubɔ bipaadambee cee ú fōō u-jandi kí cáañ-u. Ní bi cúú-u ki gbáñ ní ki jìñ-u ki gíiñ nì iŋaŋkulim.

¹¹Ní bukpaadaanee gíti túnní u-tɔntɔnliu ubɔ mun bi-cee ní bi tí cúú u mun ki gbáñ ki kón-u icoo ní ki jìñ-u ki gíiñ nì iŋaŋkulim.

¹²Ní u gíti tú utataati, ní bi cúú-u ki ɲá-u tiweendi ní ki jìñ-u ki nyánti.

¹³Ní bukpaadaan bí yii: <M làá gíti ɲá mana? See m dū m-jipɔɔn un m néeŋee kí tō. An yaa yîl, bi làá fàŋkì ún.>

¹⁴Ama bipaadambee nín wál u-jipɔɔn dòoŋee ní bi bfi lî tɔb yii: <Kpèè, un làá dāá jî bukpa fool boonee dee! Tí kpɔmaan-u, bukpaá n kpánti ti-yɔbu.>

¹⁵Ní bi cìb ki cúú-u ki cáá-u ki nyánti ɲkpaabuku ní ki kũu-u.» Ní Yeesu bālifi-bi yii: «Kɔŋkɔnnee, bukpaadaan làá ɲá-bi mana?

¹⁶U dòoŋ ní kí kpɔ-bi ní kí dū u-kpaabu kí ɲúbiñ biba.» Bin pílifèe nín gbîl an ɓtee, ní bi lî yii: «Mbusu n cù ndan.»

¹⁷Ní Yeesu dū u-nimbiliŋ ki báaŋ bi-pu, ní ki bālifi-bi yii: «Unimbɔti gbɔŋku poon nín ɲmāñ puee làá lî yii ba dee, yii: <Ditaŋkpal din bidimaliibi nìn dūu fée, dín di dāa kpánti ditaŋkpal din ɲúb kudii pɔŋɲuee.>

¹⁸Un kamaa di yaa líti ditaŋkpal gbanti puee làá kōfi, ní un pu ní ditaŋkpalee yaa tàbee, udaan làá nà ní dúsi dusi.»

Bi bālifi Yeesu yii bí pà lampoooo?

(Kpèè Maat 21.45-46, 22.15-22, Maar 12.12-17)

¹⁹Niinee, bimaradakaliibi nì bisaraaŋakpilil bí nyàaŋ isan kí cúú Yeesu, kun puee bi bée yii bín pu ní u dū tibɔti gbanti ki ɲmānti, ama binib nín nìn wīkí u-cee puee, bi fāŋkì.

²⁰Ní bi kíf ki bfi cóŋkí Yeesu ní ki nyánti binib biba ki túnní u-cee, bi dū bi-ba ki gíiñ nnimɔntiyaamin kí píŋ-u tibɔti bí ɲmā kí cúú-u kí dūu ɲúbiñ gɔmina n dāal u-tafal.

²¹Ní binibee bālifi Yeesu yii: «Ukpil, ti nyí yii tin a sòònee nì tin a dākèe bí deede, báà unil yaa yāntì ki bí mīnyee, aa fātì tó, ní ki dākà nnimbotisan nì ibaamɔn.

²²Mín puee, á tükù-ti, ti-marau pú-ti nsan yii tí pà lampoo kí tī Room gɔminauaaa, an kaa pú?»

²³Yeesu bée bi nín bí líbití-uee ní ki bí-bi yii:

²⁴«Cáańmaan-mi animbil.» Bi cáánee, ní u bālifi-bi yii: «Njma yindi nì u-yil di ká animbil pu na?» Ní bi kíf-u yii: «Gɔmina Seesar.»

²⁵Niinee ní u fātì bí-bi yii: «Dūmaan tin gɔmina yèe kí tī gɔmina, kí dū Unimbɔti mun yati kí tī Unimbɔti.»

²⁶Baa ńún ki ká u sòò dīnyɔɔbunƙpitił dība binib nimbiin bí bàà ńmā kí cúú-u. U nín nín kíf-bi puee, bi bākati, ní kaa ti ká tiba kí gātī.

Bi bālifi Yeesu difikitil ɔti
(Kpèè Maat 22.23-33, Maar 12.18-27)

²⁷Boonee ní Sadosab biba dómín. - Bín di sá dikitił dił lī yii difikitil kaa bée. - Bi nín bālifi Yeesu yii:

²⁸«Ukpil, Mooyiisi ńmān mara ki sīn-ti yii: <Unil yaa cáá kinabiki ní u kpī ki yāntì u-nimpuu, kaa mālèe, u-nabikee ń fōō ukpiipuee kí māl kí téen u-nabiki kin kpīyee yil pu.>

²⁹Kun pu ti bālifèe di sá, nnabiyaamu mululi di nín bí, upeepeekaa cáá unimpu ní ki kpī ki yāntì u-nimpuu, kaa māl.

³⁰Ní uliliiti fōō-u ní ki mun kpī, kaa māl

³¹ní utataati mun mín. Binib bilulee kɔkɔ cáá-u ki tin tú ki kpī kpī kaa māl mbiyaamu.

³²Boonee, unimpuee u-ba mun dāa kpī.

³³Mimmee, difikitil dalee, bi-kɔkɔ yaa láa fikitèe, bi-kansikin ńma di dāa yì unimpuee? Kun puee bín binib bilulee kɔkɔ cáá-u ki ká.»

³⁴Ní Yeesu kíf-bi yii: «Duulinya nee poon ní bininjab cāab binimpoobi, ní binimpoobi mun móń bininjab.

³⁵Ama bininjab nì binimpoobi bin Unimbɔti ká yii bi máań kí dāá fikitī ditanƙpiilin kí dāá kāl duulinyapɔɔn un dōoń boonee, dinimpucaal nì dicamondi dāa kpá.

³⁶Baa dāa gíti kúù, ní ki dāa bí kii Unimbɔti tuunyi nín bí puee, ní ki dāa sá Unimbɔti jipɔmbi, kun puee bi fātì fikitì ditanƙpiilin.

³⁷Mooyiisi n̄n ɲmāñ ki cántì yìi bitaŋkpiibi làá dāá fikitì, laakin u sòòh kisugbooi kin n̄n fōō ɲm̄mee bōtee. U n̄n yíín ti-Dindaan yìi: <Abraam Nimbōtiu, Isaaki Nimbōtiu, Jaakōb Nimbōtiu.>

³⁸Unimbōti sá bin wālee Nimbōtiu ní, waa sá bitaŋkpiibi Nimbōtiu, kun puee ún̄ ceeyee bín̄ kōkō kaa kp̄l̄.»

³⁹Niinee ní bimaradakaliibi biba bí-u yìi: «Ukpil, a nín sòòh puee ɲāñ tikpil.»

⁴⁰Kun puee baa n̄n gíti ɲūh̄n kí bàlifi-u tibōti tiba kí kp̄èè u-nyōkōn.

Meesiya sá Daafiidi Dindaan
(Kp̄èè Maat 22.41-46, Maar 12.35-37)

⁴¹Ní Yeesu bí-bi yìi: «Nì mana ní ni ɲūh̄n kí l̄i yìi Meesiya sá Daafiidi naantiu?

⁴²Daafiidi u-ba l̄i Inyōŋki laŋyi gbōŋku poon yìi: <Ti-Dindaan tūkū m-Dindaan yìi: Kāl̄ m-ɲaŋgiil pú yēè

⁴³kí n̄n cí ɲyunti ɲun m làá yàntì a-nannanliibi n̄ kpántì a-taŋi tókōŋkaatee.>

⁴⁴Daafiidi u-ba yíi-u u-Dindaan ní: kin mana ní u ɲūh̄n kí n̄n sá Daafiidi naantiu mun?»

Yeesu kp̄aafi u-boonnooliibi bimaradakaliibi pu
(Kp̄èè Maat 23.1-36, Maar 12.38-40, Luuki 11.37-54)

⁴⁵Yeesu b̄i sòòh kunipaau b̄i pílifìh̄n-uee ní u bí u-boonnooliibi yìi:

⁴⁶«Ní n̄n nyíh̄n ni-ba n̄ bimaradakaliibi. Bi n̄één ki p̄èntì abōkutikpaan ki yìh̄n, ki n̄één bí n̄n jáaŋ-bi sampaambi pu, ní ki n̄één ki kàal̄ nyōkōpu jaliŋ akpafidiinni n̄ diinabin,

⁴⁷ní ki fikì bikpiipoobi wanti, ki mèé ɲwimmeem yúntì, kí dākà binib yìi bi sá bimōntiibi. An puee ditafadaaldi din gíti lákatèè dō ki cí-bi.»

Luc 21

Ukpiipusoodaan ubō tó animbil
(Kp̄èè Maar 12.41-44)

¹Yeesu yáatì ki ká bigaajab nín tòò animbil saraa dakaan pu kunimbōtidiinee,

²ní u ká ukpiipusoodaan ubō cáaŋ igboo ili ki tó.

³Ní u bí yìi: «Ibaamōn ní m tūkū-ni, Unimbōti nimbiinee, ukpiipusoodaan nee tó ki jítiñ bin kōkō kíñee.

⁴Di sá yìi bin kíñee dū bi-nimbiliŋ ɲin pá baa làá dūú ɲá n̄ tibee ní ki tó, ama ukpiipu nee n̄ u-sool poonee, u nín bàà cáá ɲin kí dā tijin kí j̄ee ní u cáaŋ kōkō ki dūú tó nee.»

Yeesu sòòh kunimbōtidii wīitam pu
(Kp̄èè Maat 24.1-2, Maar 13.1-2)

⁵Binib biba nìn bí sòòn kunimbótídii nyaan̄ku pu, atan̄kpanyaan n̄in bi nìn dūu máń-kuee, n̄i tiwamm̄ntiil tin bi nìn dūu n̄á saraa ki tī Unimbotee. Ní Yeesu bí-bi yii:

⁶«Kée ni wāl kudii neeyaa, iwiin iba d̄oón, naa d̄aa gíti k̄ántí ditan̄kpal diba tókó di-juti pu. An k̄ok̄o làa d̄aa wī ní.»

Mbusub bin làa bàń duulinya kúntitamee

(Kpèè Maat 24.3-14, Maar 13.3-23)

⁷Bi bālifi Yeesu yii: «Nyunti n̄ul̄on̄u ní tin a sòōnee làa bàń? Kudaan̄u kul̄ok̄o di làa d̄ak̄a yii an tóobiń?»

⁸Ní Yeesu bí yii: «Ní n̄in nyín̄ ni-ba ubó n̄ taa n̄m̄at̄iñ-ni, kun puee binib tikpil làa d̄aa dū man yindi kí kpántí bi-yan̄, kí bí yii bín̄ di sá man, kí t̄uk̄u-ni yii nyunti b̄ań. Ama ní taa nóó-bi.

⁹Ni yaa láa gb̄l̄ bi sòòn tijáti n̄i fikil fikil kitiñ puee, ni-p̄obiliñ n̄ taa b̄iil̄. An máań t̄iñ k̄ok̄o n̄ bàń kí w̄aat̄i. Ní n̄in nyí yii duulinya kúntitam kaa dá láa yá.»

¹⁰Ní u gíti l̄i yii: «Kitiñ kiba yab d̄aa yíkí ní kí jáń kiba yab, ní dibeel diba yab n̄ yíkí kí jáń diba mun yab.

¹¹Ajan tikpil puee, kitiñ làa d̄aa c̄iñk̄i n̄kp̄itim pu, ní b̄il̄bil kúm̄ n̄i n̄k̄um̄ làa d̄aa nyā atinjan kupaa pu. Tiwan tikpil làa d̄aa n̄á kí kón̄ binib tifaandi, ní tidaandi tikpaandi d̄aa p̄aantí kutagb̄on̄u pu.

¹²«Kí w̄aat̄i t̄iñ k̄ok̄o n̄ b̄ańee, bi làa c̄ūt̄i-ni kí s̄ań-ni, kí cáá-ni ib̄sooń akpafidiinni, kí p̄iñ-ni sarka. Bi làa cáá-ni bib̄otikpaambi n̄i biyidambi n̄imbiin man pu.

¹³Niin ní ni d̄aa k̄ántí mpaan kí sòòn n̄i bi tin ni nyí man puee.

¹⁴M̄iñ yaa b̄ań-nee, ní b̄ontí ni-ba kí taa n̄iñ yálin̄kí tin ni làa tin sòòn kí f̄iñ ni-bee pu.

¹⁵Kun puee mama m-ba di làa d̄aa t̄iñ-ni iciin n̄i tib̄oti tin ni làa sòòn kí líi ni-nannanliibi, bí taa n̄m̄a kí kpák̄ań-nee.

¹⁶Ni-baabi n̄i ni-nab n̄i ni-nabiyaamu n̄i ni n̄i bin p̄ēyee, n̄i ni-b̄oobi làa d̄aa dū-ni kí n̄úb̄iñ ni-nannanliibi, ní b̄iñ n̄ kp̄o ni-kansikin biba.

¹⁷B̄ań n̄ma làa d̄aa n̄iñ ná-ni ni n̄iñ f̄oō man ki kíyee pu.

¹⁸Ama, n̄i m̄iñ k̄ok̄oee, ni-yikpiliku b̄ań kub̄o kaa làa l̄ē ni-yil pu kí w̄an̄k̄i.

¹⁹Ȳul̄maan mm̄ontiimin, m̄iñ ní ni n̄iñ kí d̄aa f̄iñ ni-ba.»

But̄obu làa j̄ak̄a Jeerusaleem

(Kpèè Maat 24.15-21, Maar 13.14-19)

²⁰«Ni yaa láa ká soojab dómiń ki mǎnti ki tú Jeerusaleem tińkee, ní bée nyunti gbantee yii butobu láa jákà-kì dee.

²¹An yuntińuee, bin yaa láa bín Juudee tińkinee n nín sán ki dàb ajoon. Bin yaa láa bí Jeerusaleem tińkinee n nín sán ki nyēē, ní bin yaa láa bín tisatinee n taa kpinní mmɔŋki.

²²An dāa sá ipɔntoon wiĩnyi ní, kí ńá kii Unimbɔti gbɔŋku poon nín ńmǎn ki síiń puee.

²³Ama, falaa dō ki cí bipɔdambi nì bimatib iwiin gbanti poon. An dāa sá kunimbaakpaanɔu ní kitĩ kɔkɔn. Unimbɔti ɔuul láa dāá lítí dinibul nee pu tikpil.

²⁴Bi láa kpò binib tikpil nì ntàataajimu, kí cúú tikpil kí cáá cùnni kuyunɔu atimbun kɔkɔn, ní bin kaa nyí Unimbɔtee n dāá jĩ Jeerusaleem kí tǎa pùb, kí dāá sǎa bi-yuntiɔu.»

Yeesu gítintam

(Kpèè Maat 24.29-35,42-44, Maar 13.24-37)

²⁵«Ni láa dāá ká tidaandi ɔwiiń nì uɔmal nì iɔmalbijaa pu. Kitĩ puee, atimbun dāa bí ki yálińkí nì ɔi-ba, ní tińku nyińgbanti wooku dāa kɔntí-bi tifaandi.

²⁶Binib yaa dākafi tin bí ki dōoń kitĩ puee, an faantee láa dāá kpò-bi. Ní ipɔn in bí kutaa puee n dāá cĩkĩ.

²⁷Nyunti gbantee ní bi dāa kǎntí man Kinibiki dōoń ditagbandi pu ki jìl pǎlpal nì mɔn nì tinyool tikpil.

²⁸Tin bí nee yaa láa bíi ńáańee, nimbi n mǔtí yǔl kí ká kunyannyaau, ni-fiil tóobiń dee.»

Fiigi subu túkutam bɔɔmantikaati

(Kpèè Maat 24.32-35, Maar 13.28-31)

²⁹Ní Yeesu dū tibɔɔmantikaal nee ki ɔmǎnti-bi yii: «Kpèèmaan fiigi subu nì isufi in kɔkɔ kíńee nín dàkà-ti tińyee.

³⁰Ni yaa ká i bíi túkù tifaapɔnee, ni béetí yii kuseeu tóobiń dee.

³¹Mín mbaantiim, ni yaa láa ká tin kɔkɔ m sòoń nì ni nee bíi jǐtee, béémaan yii Unimbɔti Beel tóobiń dee.

³²Ibaamɔn ní m tükù-ni, nimbi waanee nib kaa láa kpú kí kúntí ní an bɔtee kɔkɔ n bǎn.

³³Kutagbɔɔn nì kitĩ dāa bí kí kúntí, ama man bɔti kpá kí kúntí jaanjaan.»

Kun pu an máań tí taa níń gèeńee

³⁴«Ní nīn nyímaan nì ni-ba kí taa yàntī njinjim nì ndanyoon nì duulinya landokwi n jī mpaan ni-pòbiling poon. An yaa sá fám, Unimbóti bɔsoonyi wiingyu gbanti làá dāá túuñ-ni.

³⁵Nu dāa tòon kii kulaanɣuee, kun puee an làá dāá biñ kitiŋ kɔkɔ nì ki-nib pu ní.

³⁶Míñ puee ní taa níñ gèemmaan. Níñ mèémaan múmul, mbusu wiingyi gbanti yaa láa bāańee, ní ká mpɔn kí ɣmátí tikɔkɔ poon, kí ɣmā kí dāá yūl man Kinibiki nimbiin.»

³⁷Kinyɔŋ gbanti poonee, baabadalee, Yeesu nñ dākà Unimbóti bɔti kunimbótidiin, ní kunyeeuee ú cù kitimbilii kin bí dijool din bi yī Ōliifi sufii joolee pu kí dōñ.

³⁸Ní samaa kɔkɔ nñ kintíñ-u kutaafaau pòlpɔl kunimbótidiin kí pīlifi tin u sòñee.

Luc 22

Yeesu nannanliibi búkú u-pu

(Kpèè Maat 26.1-5,14-16, Maar 14.1-2,10-11, Yoow 11.45-53)

¹Jiŋaal un bi ɣmòò kpɔnɔb bin baa ɣáań ɣkpɔnɔnyɔkɔ bi yī-u Dilákatil jiŋaaliuee tóobiñ.

²Ní bisaraaŋakpilil nì bimaradakaliibi nñ bí nyàab̃ nsan kí cúú Yeesu, ama ní ki fàŋkí kunipaau.

Juudasi kí kí dū Yeesu kí ɣúbíñ u-nannanliibi

(Kpèè Maat 26.14-16, Maar 14.10-11)

³Niinee ní Sitaan kó Juudasi un bi yī Isikaariyɔtee ni. U nñ sá Yeesu kpambaliŋ saalaa nì alee kansikin diba ní.

⁴Ní Juudasi cūti ki ká bisaraaŋakpilil nì soojab bin cí kunimbótidiyee kpilib, ki sòñ nì bi nsan ɣun pu u làá dī kí cúú Yeesu kí ɣúbíñ-bee.

⁵Ní an mɔɔkiñ-bi ní bi síiñ kunimbiŋmiiu kun bi làá tī-uee.

⁶Ní u kí ní ki kí ki bí nyàab̃ ɣyunti ɣun di kítì ú dū Yeesu kí ɣúbíñ-bi, samaa ń taa bééyee.

Yeesu tú u-boonnooliibi bí bɔntí Dilákatil jiŋaaliu

(Kpèè Maat 26.17-25, Maar 14.12-21, Yoow 13.21-30)

⁷Jiŋaalee poonee, ɣwiin ɣun bi máań kí kpò apibilee bāań,

⁸ní Yeesu tú Peetroo nì Yoowaneesi yii: «Cùú ɣámaan Dilákatil jiŋaaliu jinti tí jī.»

⁹Ní bi bālifi-u yii: «La ní a là tí cù kí ɣá tijin gbanti?»

¹⁰Ní u bí-bi yii: «Ní pílifi, ni yaa làá kó kitiŋinee ni nì uninja ubo làá tin kpāfi u tú dinyimbool. Ní táá-u kí kó kudii kun ni u yaa kóee,

¹¹kí bàlifi kudiidaan yii: <Ukpil bàlifí-si yii kudii kulɔkɔn ní u nì u-boonnooliibi làá jī jiŋaal jikaati ní?>

¹²Niinee, u làá dàkà-ni diditɔntɔkɔl puee, kudikpaanŋu kubɔ kun poon tikɔko bónti ki sée, niin ní ni làá ɣá tijikaal.»

¹³Ní bi búnti ki lafun bàñ ki ká min u lée deedee, ní ki ɣá jiŋaalee jinti niin.

Ti-Dindaan jikaati

(Kpèè Maat 26.26-30, Maar 14.22-26, 1 Kora 11.23-25)

¹⁴Nyunti bāań Yeesu nì u-kpambaliŋ kāl ki bí jīn tijinee,

¹⁵ní u bí-bi yii: «M lēē m-pɔbilin páaa yii man nì ni n̄ jī Dilákatil jiŋaaliu nee kí wàatī ní m̄ nín jī falaa.

¹⁶M tükù ki cántí-ni yii m gíti kpá kí jī jiŋaal nee kí n̄n cí daliŋkin u-tapu làá nyā mpaampiin pu Unimbɔti Beelinee.»

¹⁷Niinee ní u yōon ndaam, ní ki jáam̄ Unimbɔti ní ki bí yii: «Fōōmaan kí nyò kí kíń tɔb.

¹⁸M tükù ki cántí-ni yii m gíti kpá kí nyò ndaam nee kí n̄n cí nyunti ŋun Unimbɔti Beel làá dāānee.»

¹⁹Boonee ní u yōon kpɔɔ ní ki jáam̄ Unimbɔti ní ki gífi ki tī-bi ní ki bí yii: «Doo di sá m-wunti tin m tī ni-puee. Nín ɣáam̄maan mín ki tétí m-pu.»

²⁰Bi ŋmó ki dóoyee, ní u gíti yōon ndaam mbaantiim ki tī-bi ní ki bí yii: «Ndaam nee di sá mpèépɔɔn ŋun làá n̄n bí Unimbɔti nì binib kansikinee. M-fatikuu un làá nyā nimbi puee di tì an poondi gbanti.

²¹«Kpèè, un làá dū-mi kí tī m-nannanliibee bí doo, man nì un jīn disambibaantiilinee.

²²Tiŋman, man Kinibiki làá kpú kii Unimbɔti nín n̄n lī ki síin puee, ama mbusu dō ki cí un di làá dū-mi kí nyāfin̄ m-nannanliibee.»

²³Ní bi kí ki bí bàlifi tɔb yii: «Nma di bí ti-kansikin ki làá ɣá mín?»

Ŋma di sá ukpaan ní?

²⁴Niinee ní Yeesu kpambaliŋ kí ki bí kpákà ki là kí bée bi-kansikin un di làá n̄n sá ukpaanee.

²⁵Ní Yeesu bí yii: «Atimbun bɔtiibi wóɓ binib bin pu bi ká dibeelee ní, ní biyidambi là bí n̄n yī-bi bilanŋanfitiibi.

²⁶Ama án taa nín sá mín nimbi cee. Un sá nimbi cee ukpaanee n̄ n̄n sá kii kiwaayee, ní un là kí n̄n sá uyidaanee n̄ kpántí ni-tɔntɔnliu.

²⁷Njma di sá ukpaan ní? Un kā ki jīñeeyaaa, un yú ki tìi tijinee ní? Un kā ki jīñee di sá ukpaan. Ama man sá ni-kansikin kii utontonlee ní, mín puee ni mun n nīn bí kii mamee.

²⁸«Nimbi di bí m-cee m-falaabi poon baabadal, kaa fá-mi.

²⁹Mín puee m-Baa bónti dibeel kí tī-mi. Mín mbaantiim ní ma mun bónti Dibeel kí tī-ni.

³⁰Ní nyunti nun m làá kàl Dibeel, ni làá kàl m-cee m-Beelin kí jī kí nyò, ní kí kàl abeejal pu kí nīn sòon Isirayeel yab naakoti saalaa nì tilee bōti.»

Siimōn Peetroo làá néé yīi waa nyí Yeesu
(Kpèè Maat 26.31-35, Maar 14.27-31, Yoow 13.36-38)

³¹Ní ti-Dindaan lī yīi: «Siimōn, Siimōn, á pīlifi, Sitaan bālifi kí bàkal-si kii bi nīn bàkal idi puee.

³²Ama m mēē a-pu án nīn làá ḡá pu a-fookiiu n taa wāḡkèe. Boonee a yaa láa fātīi kpánti a-bee, á dāá nyàatī a-nabiyaamu.»

³³Ní Peetroo bí-u yīi: «Ukpil, man bónti ki cí, an yaa sá sarkaaa, man nì si di làá kó, an yaa tí sá ḡkúmaaa, man nì si di làá kpú.»

³⁴Ní Yeesu fātīi kí-u yīi: «Peetroo, ibaamōn ní m tükù-si, dīn gba kí wàatī ukooja n bāakèe, a làá néé yīi saa nyí-mi, diba dibee mita pu.»

Bónti kí cītī falaa un dòoñee

³⁵Ní Yeesu gíti bí-bi yīi: «M nīn nīn tú-ni ki bí yīi ní taa yòon animbil nì ditòkòl, nì anaatakee, tiba nīn lóò-naaa?» Ní bi kí yīi: «Aayee.»

³⁶Ní u bí-bi yīi: «Kḡḡkḡnnee un yaa cáá animbilee n yòon, un cáá ditòkòlee mun n yòon, un kaa cáá kitàataajikee n nyāfi u-bòkutil kí cùú dā.

³⁷Di sá yīi m tükù ki cánti-ni yīi, see án bàñ m-pu kii an nīn ḡmāñ ki síñ Unimbōti gbḡḡku poon puee, yīi: <Bi kàañ-u ki tó bikpitibin.> Tiḡman tin kḡḡwoooo Unimbōti bōnaatiliibi ḡmāñ ki síñ m-puee làá ḡá mín.»

³⁸Niinee ní u-boonnooliibi bí yīi: «Ukpil, kpèè, ntàataajimu muli sèé.» Ní Yeesu bí-bi yīi: «An ḡmānti.»

Yeesu bíi mēé Ōliifi sufii jool pu
(Kpèè Maat 26.36-46, Maar 14.32-42)

³⁹Bi lī mín ki dóòyee, ní u nyán ki búnti Ōliifi sufii jool pu kii u nīn pée kpàaa cá puee. Ní u-boonnooliibi nóó-u.

⁴⁰Bi bāañ niinee ní u bí-bi yīi: «Ní nīn mēémaan kí taa gèèñ án nīn làá ḡá pu ni yaa kó icḡḡkinee, ní taa lítée.»

⁴¹Ní u sùti ki cùti nyḡḡḡpu ki ḡmānti kii bi nīn tòó ditanḡpal puee ní ki gbāañ ki mēē yīi:

⁴²«M-Baa, a yaa là, kàkatī falaa un an sá m nyò nee kí wàatī-mi. Nì mín kòkòee, án taa nín sá man lammi ní ń ńá, án nín sá sii yam.»

[⁴³Niinee ní Unimbɔti tuuŋɔ ɔubɔ nyánní yilpu ki dómiń ki tī-u kunyannyaau.

⁴⁴Dinimbinaamandi din nín kó-uee puee, u nín mōtī bí mēe tiŋan tiŋan, áli u-tuntunɔ tin kpánti kii afatikudindikee ki lítí kitin.]

⁴⁵U mēe ki dóoyee ní ki yíkí ki nín gítin u-boonnooliibi cee. U bāánee, bín dō ki gēen, ki gī pūb, kun puee kunimbaau nín kó-bi tikpil.

⁴⁶Ní u fīnti-bi ki bālifi-bi yii: «Ba pu ní ni gēen? Yíkí mēemaan kí taa ti gēen, án nín làá ńá pu ni yaa kó icɔŋkinee, ní taa lítée.»

Bi cúú Yeesu

(Kpèe Maat 26.47-56, Maar 14.43-50, Yoow 18.2-11)

⁴⁷Yeesu kaa láá sòon ki ɔmíl, ní dinikitil diba cílin. Juudasi un sá u-kpambalin kansikin dibee līn bi-nyɔkɔpu, ní ki sùtí ki pīlin Yeesu kí kpāl-u.

⁴⁸Ní Yeesu bālifi-u yii: «Juudasi, mimmee nì dikpaldi poon ní a làá dū man Kinibiki kí ɔúbín m-nannanliibaaa?»

⁴⁹Yeesu boonnooliibi bēe yii bi là kí cúú-uee, ní bi bālifi-u yii: «Ti-Dindaan, tí dū ntàataajimu kí gàtì-baaa?»

⁵⁰Niinee, bi-kansikin ubɔ dū kitàataajiki ki gāa ki wúkutì usaraaŋakpil tɔntɔnliu ɔŋgiitafal.

⁵¹Ama ní Yeesu bí yii: «Yàntīmaanee! An ɔmāntēe,» ní ki gbēe utɔntɔnlee tafal, ní u pókì.

⁵²Ní Yeesu bālifi bisaraaŋakpil nì bin cí kunimbɔtidiyee kpilib, nì bibɔsoonliibi bin dómiń kí cúú-uee yii: «Ba pu ní ni ɔúbín ntàataajimu nì atambɔn kí dāá cúú-mi kii m sá unikpítee?

⁵³Man nì ni di pée bí kunimbɔtidiin baabadal, ba pu ní naa cúú-mi niin? Ama nyunti bāań ni nì dibɔmbɔndi bɔtiu n tō ni-tundi.»

Peetroo néé yii waa nyí Yeesu

(Kpèe Maat 26.57-58,69-75, Maar 14.53-54,66-72, Yoow 18.12-18,25-27)

⁵⁴Ní bi cúú Yeesu ki cáá-u ki búnti usaraaŋakpil dumpu, ní Peetroo nóó-u aboon aboon.

⁵⁵Bi nín kpāa ɔŋmi dicindi kansikin ki bí wùl, ní Peetroo dómiń ki kāl bi-cee.

⁵⁶Usapɔɔn ubɔ nín tūn ditundi niin. U ká Peetroo nín ká ki kól ɔŋmee, ní u dū u-nimbil ki báań u-pu ki kpēe-u címmm, ní ki bí yii: «Uninja nee mun bí kijapaai kin bi cúú nee cee ní.»

⁵⁷Ní Peetroo néé yii: «Unimpu, man kaa nyí-u.»

⁵⁸An kùtì fiiyee, ní ubo mun gíti ká-u, ní ki bí yii: «A mun sá bin nóó-uee kansikin ubo ní.» Ní Peetroo kíí-u yii: «Maa sá u-yɔu.»

⁵⁹An yúntì ki bàñ kii kukúluu kubo nyɔkɔmee, ní ubo mun gíti bí yii: «An pée sɔ́ kí lā, uninja nee mun nín bí kijapaaí nee cee ní, kun puee u sá Galiilee ní.»

⁶⁰Ní Peetroo kíí-u yii: «M-bɔɔ, maa nyí tin tin a sòòñee.» U bíi sòòñee, niin niin ní ukooja báakì.

⁶¹Ní ti-Dindaan fātìi kpēē Peetroo dímmm. Niinee ní Peetroo téetì ti-Dindaan nín bàà tükū-u puee yii: «Dín, a làá néé yii saa nyí-mi diba dibee mita pu ní ukooja í bāakì.»

⁶²Ní Peetroo nyán ki bíi sūn ki yálinḱí.

Bi bēl Yeesu ki gbáñ-u
(Kpèè Maat 26.67-68, Maar 14.65)

⁶³Binib bin nín cí Yeesuee nín bíi bèel-u ní ki gbáà-u,

⁶⁴ní bi dū ŋaabu ki bóob u-nimbiin ní ki lì-u yii: «Bée un fáá-see kí lì.»

⁶⁵Bi nín gíti sī-u asiibil tikpil ki kùtì.

Bi cáá Yeesu bibsoonḱpilib cee
(Kpèè Maat 26.59-66, Maar 14.55-64, Yoow 18.19-24)

⁶⁶Kutaa wúntèe, Juuda yab tindaḱpilib nì bisaraaḱpilib nì bimaradakaliibi kpáfi ki làá sòòñ u-boti, ní ki yāntì bi cáá-u ki cūnnì bi-cee.

⁶⁷Ní bi bālifi-u yii: «Tükù-ti sii di yaa sá Meesiya?» Ní u kíí-bi yii: «Báà m yaa pée tükū-naaa, naa làá fōō kí kíí,

⁶⁸m yaa tí bālifi-ni tibotaaa, naa làá kíí-mi.

⁶⁹Ama kí kíí kḱḱḱḱnee kí nīn cée, man Kinibiki làá nīn ká Unimboti Mpḱḱḱḱdaan ḱḱḱḱil pú.»

⁷⁰Ní bi-kḱḱ bí yii: «Mimmee a sá Unimboti Jipḱḱḱ deeyaa!» Ní u kíí-bi yii: «Kii nimbi ni-ba nín lī puee.»

⁷¹Niinee ní bi bí yii: «Ti làá gíti ḱá ba biseeradambi! U sòòñ timbi ti-ba gbīl dee.»

Luc 23

Bi cáá Yeesu Piilati cee
(Kpèè Maat 27.1-2,11-14, Maar 15.1-5, Yoow 18.28-38)

¹Ní bikpilibee kḱḱ yíki ki yōòñ Yeesu ki cáá cūnnì gḱmina Piilati cee,

²ní ki bíi móntí ki tūntí u-pu yii: «Ti ká kijapaaí nee bíi gáatí ti-nib yiliḱ yii bí taa pà lampoo kí tī gḱminakpaan Seesaar, ní ki bí yii ún u-ba sá Meesiya, uboti.»

³Ní Piilati bālifi-u yii: «Sii di sá Juuda yab bɔtiuaaa?» Ní Yeesu kíí-u yii: «Sii di lĩ.»

⁴Niinee ní Piilati bí bisaraaṅakpilib nì binib kɔkɔ yii: «Maa ká kijapaai nee pu tikpiti baã tiba.»

⁵Ní bi yĩ, ki mɔ̃tĩ sòòh mɔ̃ɔn yii: «U yìh nĩ ki dákà ki gáatí binib ń taa nĩn tó gɔmina. U kíliń Galiilee ní ki dómín ki jíti Juudee tĩki kɔkɔ poon ní ki dāa bāań timbi cee doo.»

Bi cáá Yeesu Eeroodi cee

⁶Nyunti ṅun Piilati gbĩ mimmee, ní u bālifi yii: «Kijapaai nee sá ugaliileeja níi?»

⁷Bi nín kíí-u yii Yeesu lafun nyánní Galiilee kitiṅ kin ni Eeroodi sá ubɔtee, ní u dū Yeesu ki tĩ Eeroodi un nìn dómín Jeerusaleem nyunti gbantee.

⁸Eeroodi nín ká Yeesuee, an mɔ̃kɔkɔn-u tikpil, di sá yii u nìn gbĩ bi sòòh Yeesu pu an yúnti, u bàà péé nyàãb kí ká-u ú ṅá maamaaci ubɔ ú ká.

⁹Ní u bālifi-u anyɔɔbun tikpil, ama Yeesu kaa kíí-u baã dinyɔɔbumbaantiil.

¹⁰Bisaraaṅakpilib nì bimaradakaliibi nìn bí niin ki sòòh mɔ̃ɔn ki mɔ̃ntí ki tũntí u-pu.

¹¹Ní Eeroodi nì u-sooɔab kíí ki bíi bèeĩ-u ki kpèe-u fám, ní ki dū dibɔkutinyaandi diba ki pèeñ-u mbɔtiyaamin ní ki fātĩ gíh-u ki tĩ Piilati.

¹²Nwiin gbantee ní Piilati nì Eeroodi kansikin mɔ̃kɔkɔ ní bi kpánti bibɔtiibi, dooooyee baa nìn kpí.

Bi sòòh kí kpò Yeesu dulim

(Kpèe Maat 27.15-26, Maar 15.6-15, Yoow 18.39–19.16)

¹³Niinee ní Piilati kóòh bisaraaṅakpilib nì biyidambi nì samaa kɔkɔ ki kpáfí,

¹⁴ní ki bí-bi yii: «Ni cáań-mi unil nee yii u bíi gáatí binib, ní m bālifi-u ni-kɔkɔ nimbiin tibɔkpitil tin ni bí yii u ṅée, ama man kaa ká baã tiba u-pu.

¹⁵Eeroodi mun kaa ká u-bɔkpil, an pu ní u gíhñí-u ki tĩh-ti. Kijapaai nee kaa ṅá tiba tin máań ṅkúmee.

¹⁶Mín puee m làá yànti bí gbá-u anaalab ní kí gíh-u kí líí.»

[¹⁷Dilákatil jiṅaaliu kamaayee an nìn sá Piilati ń líí-bi usarkadaan ubɔ.]

¹⁸Ní bi-kɔkɔ kíí ki bíi tátí dicilpu yii: «Bí kpò kijapaai nee kí gíh Baaraabaasi kí líí.»

¹⁹ - Bi nìn cúú Baaraabaasi gbanti ki tó sarkan kun puee u nìn yíkí kí já nì gɔmina ní ki kũũ unil mun. -

²⁰Piilati nìn nyàãb kí líí Yeesuee, an pu ní u nìn gíti būsì ki sòòh nì samaa.

²¹Ama ní bi bí kũuntí yíi: «Bí kpáá-u ndɔpɔntikaa pu, bí pée kpáá-u ndɔpɔntikaa pu.»

²²Ní Piilati fātii tí lī ntataatiim yíi: «Tibɔkpɔtil tilati ní u baasii ɲá ní? Man kaa ká diyɛntil diba u-pu dɪn pu ní u máaɲ ɲkúmee. Míɲ puee m làá yàntí bí gbá-u anaalab kí gíɲ-u kí líí.»

²³⁻²⁴Ama ní bi yíi, ki mètíi pée tátí mɔɔn yíi bí kpáá-u ndɔpɔntikaa pu. Bi-tantatii nɪn yānti Piilati gī ní ki fōō bi-nyɔkɔ.

²⁵Ní u gíɲ uninja, un nɪn yíkì ki jáà nì gɔmina ki kũu unil muee ki líi, ní ki dũ Yeesu ki tī-bi bí ɲá-u bi nín là puee.

Bi kpáá Yeesu ndɔpɔntikaa pu

(Kpèè Maat 27.32-44, Maar 15.21-32, Yoow 19.17-27)

²⁶Bi yōon Yeesu ki càn kí kpááyee, ní ki dũu tú Siimɔn un sá Siireen tiɲkinee, u nɪn nyánní kusaau. Ní bi cúú-u ní ki dũ ndɔpɔntikaa ki bũkuɲ-u ú nɪn bũkũ ki pá Yeesu boon.

²⁷Dinikitikpaandi nɪn dī Yeesu, ní binimpoobi mun nɪn sũn ki yáɲkí u-pu.

²⁸Ní Yeesu fātii bí-bi yíi: «Jeerusaleem nimpoobi, taa nín sũmmaan man pu, nín sũmmaan nimbi ni-ba nì ni-biyaamu pu.

²⁹Kun puee ɲyunti bí ki dòoɲ ɲun ni bi dāa lì yíi: <Biɲmaɲɲmantiibi bin kaa pée màl ki kée, bin mbiyaamu kaa ɲáaɲ bi-biɲee bí mmɔnneeee!>

³⁰Ní binib dāa lì ajoon yíi: <Lítímaan ti-pu!> Ní kí lì ɲgbantamu yíi: <Nyìkiɲmaan ti-pu!>

³¹Bi yaa ɲá man un sá bususɔmbuee mimmee, kin nimbi bin sá isukulimee fáá?»

³²Soojab cáaɲ bininjab bili, bi sá digangam dambi ki kútì Yeesu pu kí kpò bi mun.

³³Bi bàɲ laakin bi yíi kuyikpabikuee, ní ki dũ-u ki kpáá ndɔpɔntikaa pu ún nì digangam dambi bilee, ubɔ u-ɲangil pú, un kíɲee u-ɲangan pú.

³⁴Ní Yeesu bí yíi: «M-Baa, dũú pɔ-bi, kun puee baa nyí tin bi bíi ɲáaɲ nee taapu.» Ní bi tó kasi bi-kansikin ki yākatì u-bɔkutin.

³⁵Ní kunipaaú yú ki kpèé, ní Juuda yab yidambi bí ki bèeĭ-u yíi: «U fī bin kíɲee, u yaa lafun sá Meesiya, un Unimbɔti lēēyee, ú fī u-ba mun.»

³⁶Ní soojab mun bí ki bèeĭ-u, ní ki cáaɲ ndaam min gàmee ki tī-u ú nyò,

³⁷ní ki bí-u yíi: «A yaa sá Juuda yab bɔtiu, á fī a-ba.»

³⁸Ní bi ɲmàɲ u-yilpu yíi: «Un bí nee di sá Juuda yab bɔtiu.»

³⁹Ní digangam dambi bin bi kpáá ki kútì u-puee ubɔ mun bí ki sìí-u yíi: «Sii di kaa sá Meesiya? Fī a-ba kí fī kí kpáaɲ ti-muaa!»

⁴⁰Ní u-juti bí wòòh-u yii: «Sii nì ún kòkò bí ditafadaabaantiilin ní, aa fàṅkí Unimbòtaaa?

⁴¹Timbi nín máaṅ puee di sá ditafadaaldi din poon ti bí nee, kun puee digangam tuuṅṅi ṅin ti ḡaáṅee paati dee. Ama un bí nee, ún kaa ḡa digangam ubò.»

⁴²Ní u bí Yeesu yii: «A yaa láa gítìṅ kí jì dibeelee, á dāá téetí m-pu.»

⁴³Ní Yeesu kíí-u yii: «Ibaamɔn ní m tükù-si, dín gba man nì si di làà nīn bí Unimbòti Beelin.»

Yeesu kúm

(Kpèè Maat 27.45-56, Maar 15.33-41, Yoow 19.28-30)

⁴⁴Kuwiṅkuluu nyòkɔmee, ní ḡwiin wáṅkì ní dibòmbòndi jéetì kitiṅ kòkò pu ki tin sāa tikúti tita.

⁴⁵Ní sata un bi nīn dūu pītì kunimbòtidii poon ki gāntì laakin bi yīl circir páaa laṅkee nì laan kíṅee cúu cáti kansikin nì kansikin.

⁴⁶Ní Yeesu fáá mbiil mpon yii: «M-Baa, m dū m-Fam ki ḡa a-ḡaan.» U lī mimmee, ní ki kpīl.

⁴⁷Room soojakpiliu ká mimmee ní ki bí pàkà Unimbòti, ní ki bí yii: «Ibaamɔn, kijapaai nee sá unimɔnti ní.»

⁴⁸Kunipaau kun nīn dómiṅ kí kpèè bi nín kpáá Yeesu puee nín ká mimmee, ní bi fàtī kùn ki fátí bi-biṅṅi nì kunimbaakpaanḡu.

⁴⁹Yeesu bɔɔbi kòkò nì binimpoobi bin nīn céèṅní-u doooo Galiileeyee nīn yú kudandaṅu ní ki kpèé tin kòkò bí jīté.

Bi nín síb Yeesu puee

(Kpèè Maat 27.57-61, Maar 15.42-47, Yoow 19.38-42)

⁵⁰Uninja ubò nīn bí, bi yīl-u Jooseefi. U nīn sá bibòsoonliibee kansikin ubò ní ki sá unimɔnti ki yú deedee.

⁵¹Uninjee nīn sá Juuda yab tiṅki kin bi yīl Arimateeyee ní ki nīn ká ki cí Unimbòti Beel. Waa nīn yú bibòsoonliibi bin kíṅee boon, ní kaa nīn bí tin bi bóntì kí ḡee poon.

⁵²Úṅ di cūtì Piilati cee ki mēē-u nsan kí yòòṅ Yeesu wunti.

⁵³U pú-u nsanee, ní u cūtì ki kpáatì Yeesu wunti ndɔpuntikaa pu, ní ki dū ḡḡaapiin ki fīn-u ki cáá-u ki bíl dikaakul dīn bi nīn lùkū ditanḡpalinee. Baa nīn dáá síb báa ubò dikaakul gbanti poon.

⁵⁴An nīn sá ḡwiin ḡun jooku ḡwiṅḡunḡfikaa kífée, ní ḡwiin tóob kí jēetí.

⁵⁵Binimpoobi bin nīn céèṅní Yeesu doooo Galiileeyee táá Jooseefi ki cūtì ki ká dikaakul nì bi nín bíl u-wunti puee.

⁵⁶Bi nín fātì nín kùh, ki dómín ki bóntì ikpafi nì talaalub kí dāá cáán kí yààh utaṅkpiil pu, ní ki kāl ṅwiṅṅuṅfikaa, kii bi-marau nín sá puee.

Luc 24

Yeesu fikitì

(Kpèè mun Maat 28.1-10, Maar 16.1-8, Yoow 20.1-10)

¹Kinyɔṅ poon wimpeekaṅu dal ntaafaabɔmbɔminee, ní binimpoobee búntì dikaakul laṅki ki ṅúb ikpafi nì talaalub bin bi bóntèe.

²Bi bàñee, ki ká ditaṅkpal din bi nín dūu pīh dikaakul nyɔkɔee b́ntì ki tin dō ṅkpaanceeti,

³ní bi kó dikaakul poon kaa ká ti-Dindaan Yeesu wunti.

⁴Bi bākatì ki ḱh ki yú ki dàkafēe ní bininjab bili ćlín bi-pu ki pēē tiwampin káṅkaṅ.

⁵Bi fāṅkì ki t́ntì, ní binibee bí yíi: «Ba pu ní ni nyàab unil un wālee bitaṅkpiibi kansikin ní?

⁶Úh fikitì, waa bí doo, téetímaan u nín nín bí Galiilee ki tükü-ni puee,

⁷yíi: <An sá bí dū man Kinibiki kí ṅúbín binikpitib ní bí kpáá-mi ndɔpuntikaa pu m kpú, ní winta dalee m fikitì.>»

⁸Niinee ní bi fātì téetì Yeesu b́ti gbanti pu.

⁹Ní bi búntì ki ćtì mǎafi an b́ti kɔkɔ akpambal saalaa nì dibee nì biboonnooliibi bin ḱnee kɔkɔ.

¹⁰An nimpoobee di sá Maarii Magidalaa yɔu, nì Jaani, nì Maarii Yakubu na. Binimpooobi biba mun nín céeñ-bi, ki tükü akpambal tibɔbaantiil.

¹¹Ama binimpoobee nín dómín ki tükü akpambalee, baa nín fōō ki ḱí, bi nín dūu ýín mmaam ní.

¹²Ama ní Peetroo ýkì sán ki nín cá dikaakul laṅki. U bàñ ki gbóónee ṅaabu ṅun bi nín dūu f́ñ-uee baba di dō. Ní u fātì nín ǵtín, ki bākatì nì an b́ti sèeee.

Biboonnooliibi bili ká Yeesu Eemaayusi saṅu pu

(Kpèè mun Maar 16.12-13)

¹³Ṇwimbaanti gbanti ní u-boonnooliibi bili ýkì ki nín cá kitimbilii kiba bi ýi-kì Eemaayusi. Kí ýkì Jeerusaleem kí cù kitiṅ gbantinee, an sá ataṅkpee saalaa nì diba ní.

¹⁴Ní bi còom ki sòh tin kɔkɔ jíti Yeesu puee.

¹⁵Bi nín bí sòh ḿh ki kpákèe, ní Yeesu u-ba bāañ bi-cee ní u nì bi táá ki nín cá.

¹⁶Bi wál-u ní tiba yāntì baa bée-u.

17 Ní Yeesu bālifi-bi yii: «Tilati ní ni còm ki kpákà ní?» Ní bi sãa ki síl nì kunimbaau.

18 Ní bi-kansikin ubo, bi yî-u Kileewoopasi, bí-u yii: «M pākā sii baba di pée kíñ Jeerusaleem tiŋkin doo, kaa gbîl tin jítì iwiin nee poonee.»

19 Ní u bālifi-bi yii: «Ba bōti di jítì ní?» Ní bi kíf-u yii: «Tin bāań Yeesu Naasaareeti yɔu, un nín sá Unimbōti bōnaatiliu ki ńáań maamaaci tuuŋɔ, u-nyɔɔbuŋɔ mun cáá mpɔn Unimbōti nì binib kɔkɔ nyée.

20 Ti-saraaŋakpilib nì ti-yidambi dū-u ki tī bi sòon ki kūu u-bōti, ní bi dū-u ki kpáá ndɔpuntikaa pu.

21 Ún pu ní ti bàà máká yii u làá fī Isirayeel yab. Nì mín kɔkɔee, an bōti nín jítèe dín iwiin ita sèé nee.

22 Ama ti-kansikin binimpoobi biba cáań-ti maamaaci bōti dín nee. Di sá yii bi péé kutaafaau ní ki cūtì u-kaakul laŋki.

23 Bi bàñee, kaa ká u-wunti, ní ki fātì gítì ti-cee ki máafi-ti yii Unimbōti tuuŋɔ cīlín bi-pu ki tūkū-bi yii u fikitì.

24 Ti-yab biba mun cūtì u-kaakul laŋki ki mun ká kii binimpoobee nín bàà lī puee, ama baa ká ún u-ba.»

25 Niinee ní Yeesu bí yii: «Óooo binib nee kaa cáá iciin, kaa yáb kí fōō Unimbōti bōnaatiliibi nín sòon tiŋyee kí kíf.

26 Mimmee an kaa máań Meesiya ń jī falaa mín kí nín kó u-nyootinaaa?»

27 Ní u kí ki bí sòon ki cántí-bi Unimbōti gbɔŋku poon tibōti tin kɔkɔ Mooyiisi nì Unimbōti bōnaatiliibi nín ɲmāń ki síñ u-puee.

28 Bi nín bāań kitimbilii kin ni bi cée, ní Yeesu ńá kii u là kí càatī nyɔkɔpuee.

29 Ní bi bí yii: «Aayee, gbíntí ti-cee, ɲwīlín làá jēetí kunyeeu ń mó dee.» Ní u kó bi-cee.

30 Nyunti ɲun bi kāl ki làá nín jīñee, ní Yeesu yōon kpɔnɔ ní ki jáań Unimbōti ní ki gífi ki tī-bi.

31 Niinee ní bi-nimbiliŋ cúu ɲāatì ní bi bée-u, ní u wāŋkì bi-kansikin niin.

32 Ní bi bí lè tɔb cee yii: «U nín bí sòon nì ti ki lèekī Unimbōti gbɔŋku taapu ki dàkà-ti nsannee, saa bàà ká an nín kó ti-pɔbiliŋin fīŋfīŋeeeee?»

33 Ní bi yíkì niin niin ki nín gítí Jeerusaleem. Bi bàñee ki ká akpambal saalaa nì dibee nì bi-jutiibi bin kíñee kpáfí,

34 ki bí lè yii: «Tiŋman, ti-Dindaan lafun fikitì! Di sá yii Siimɔn ká-u.»

³⁵Ní bi mun dū tin bi ká nsannee, nì Yeesu nín gí kponɔ bi bée-u puee ki máafi-bi.

Yeesu boonnooliibi ká-u

(Kpèè Maat 28.16-20, Maar 16.14-18, Yoow 20.19-23)

³⁶Bi bí sòòn mimmee, Yeesu bāań bi-kansikin ki jáań-bi yii: «Unimbɔti ń tī-ni ngbansɔŋfi.»

³⁷Ní bi fāŋkì tikpil bi-wunti kpî, kun puee bi dākafi yii an sá ufaŋfanti ní.

³⁸Ní Yeesu bālifi-bi yii: «Ba pu ní ni-pɔbiliŋ máfi mín? Ba pu ní ni cáá ilandɔko ili ili mín?

³⁹Man dee, kpèèmaan m-ŋalii poon nì m-tafati tibuŋwati. Gbēēmaan-mi kí kpèè! Ufaŋfanti kaa cáá tiwunaaa, kaa cáá akpab kii ni nín wāl man cáá pu nee.»

⁴⁰U lī mimmee, ní ki dākā-bi u-ŋalii nì u-taaji.

⁴¹Baa nìn dáá baasii fōō ki kíf mbaamɔmin, kun puee an nìn sá-bi mmɔnnaaa, ki ŋá-bi bitii mun, an puee ní Yeesu bālifi-bi yii: «Ni cáá tiba doo kí jāaa?»

⁴²Ní bi dū diŋŋgindi dìn ŋófèe ki tī-u,

⁴³ní u fōō ki ŋmó bi-nimbiin niin.

⁴⁴Ní u bí-bi yii: «Naa téetí m nín nìn dáá bí ni-cee, ki tükū-ni yii tin kɔkɔ bi ŋmān m-pu Mooyiisi marab nì Unimbɔti bɔnaatiliibi gbɔnti nì Inyɔŋki laŋyi gbɔŋku poonee máań kí ŋá mimmaaa?»

⁴⁵Niinee, ní u pīiti bi-landɔkɔ bí ŋmā kí gbīl Unimbɔti gbɔŋku poon bɔti taapu,

⁴⁶ní ki bí-bi yii: «An nín ŋmān puee sèé, yii: Meesiya làá jī falaa kí kpú ní winta dalee ú fātī fikitī.

⁴⁷An máań yii ní sòòn u-pu atimbun kɔkɔ nib cee, kí kīlīn Jeerusaleem, yii binib ń kpántí bi-bimbim kí ká bi-kpitii pōtam.

⁴⁸Nimbi di sá seeradambi yii m kpî, ki fikitī.

⁴⁹M làá yàntī Circir Fam min m-Baa nìn pōońee ń dāań ni-pu. Ama ní nīn ká Jeerusaleem kitiŋ poon kí nīn cí ŋyunti ŋun Unimbɔti pɔŋŋuee làá kpákatiń ni-puee.»

Yeesu jóm yilpu

(Kpèè Maar 16.19-20)

⁵⁰Ní Yeesu yōoń-bi ki nyánti kitiŋ kpaanceetiŋu ki cá Beetanii watil pú. Niinee ní u yōoń u-ŋalii yilpu ki mēē ki bīiń bi-pu.

⁵¹Ŋyunti ŋun u bí mēē ki bīintí bi-puee, ní u yíkì bi-cee ki nín jóm yilpu.

⁵²Ní bīiń gbāań ki nyóŋkì-u, ní ki fātī nín gítīn Jeerusaleem nì dipɔɔpiŋkpaandi.

⁵³Bi nèn bí baabadal kunimbɔtidiin ki pàkà Unimbɔti ki jáań-u.

Jean

Jean 1

Yeesu di sá «Dinyɔɔbundi» nì «Ɔwalifi»

- ¹Kí wàatī Unimbɔti ń náán duulinyee, ubɔ nìn bí bi yî-u Dinyɔɔbundi ní ki bí Unimbɔti cee, ní ki sá Unimbɔti.
- ²Dinyɔɔbundi gbanti di nìn péé bí Unimbɔti cee doooo ɣkilkaamin.
- ³Dín ń Unimbɔti dū ki náán tikɔkɔ. Tiba kaa bí fám Unimbɔti kaa dū Dinyɔɔbundee ki náán kudɔɣu.
- ⁴Di-ni ní dimaɣfal nìn bí, dimaɣfal gbanti di nìn tì binib ɣwalifi.
- ⁵Ní ɣwalifée dómiń ki ɣmíntí binib bin bí dibɔmbɔndinee, ní binibee kaa fōō-ɣu.
- ⁶Unimbɔti nìn túnní uninja ubɔ, bi yî-u Yoowaneesi.
- ⁷U nìn dómiń kí sòòn nì binib ɣwalifi ɔti, án nín làá ɣá pu báà ɣma ń dī u-pu kí fōō kí kíyee.
- ⁸Yoowaneesi u-ba kaa nìn sá ɣwalifi, u nìn dómiń kí lēē ɣwalifée pu seera ní.
- ⁹Dinyɔɔbundi di sá ɣwalifi mmɔnti, ki dómiń kitin pu ki ɣmíntí báà ɣma.
- ¹⁰Unimbɔti dū dinyɔɔbundee ki náán taapu doo wanti kɔkɔ, ama, ɣyunti ɣun dī nìn bí taapu dooyee, baa bēè-dì.
- ¹¹Un sá Dinyɔɔbundee dómiń u-yab cee, ní u-yab kaa fōō-u.
- ¹²Ama bin kɔkɔ fōō-u ki gbīl ki tīh-uee, u yānti bidambi kpánti Unimbɔti biyaamu,
- ¹³mbyaamu mun ní unil kaa māl, kaa tí sá unil làtamee, ama an sá Unimbɔti di māl mún.
- ¹⁴Un sá Dinyɔɔbundee kpánti unil ki kāl ti-kansikin ki cáá tiɣan nì ibaamɔn tikpil, ní ti ká u-nyooti tin u nìn fōō Ubaati ceeyee, kun puee u sá Unimbɔti Jipɔmbaabil.
- ¹⁵U-pu ní Yoowaneesi nìn kúuń ki lī yī: «Un m nìn lī yī u dōń man boon ama ún jítin mamee, dee! Di sá yī ún péé bí ní bi nín māl man.»
- ¹⁶Ún cee ní tiɣan kɔwoooo nyánní ní ki báán-ti, ní timbi kɔkɔ fòl-tì múmul.
- ¹⁷Unimbɔti nìn yānti Mooyiisi tī-ti marab, ama ní Yeesu Kriisitoo cáán-ti tiɣan nì ibaamɔn.
- ¹⁸Báà ubɔ kaa wál Unimbɔti dalba, ama u-Jipɔmbaabil un mun sá Unimbɔti ki bí ki nákan u-Baa Unimbotee di yānti ti bēè-u.

Yoowaneesi unyinfaldi nyɔɔbundi

(Kpèè Maat 3.11-12, Maar 1.7-8, Luuki 3.15-17)

¹⁹Juuda yab kpilib bin nèn bí Jeerusaleemee nèn túnní bisaraanjaliibi nì Leefii yab bin tūn Unimbɔti diiku poon ditundee biba Yoowaneesi cee bí dāá bālifi-u yii: «Sii di sá ŋma?» Ní u kíf-bi yii:

²⁰«Man di kaa sá Meesiya.» Waa nèn bál-bi, ki sòon ki cánti-bi mín.

²¹Ní bi fātì bālifi-u yii: «Kin sii di sá ŋma ní? Eeliii?» Ní u bí yii: «Aayee, maa sá Eelii.» Ní bi tí bālifi-u yii: «Sii di sá Unimbɔti bɔnaatiliu un máan kí dāāneeee?» Ní u tí bí yii: «Aayee.»

²²Ní bi fātì tí bālifi-u yii: «Kin, sii baasii sá ŋma ní? Di sá ti là kí tin tükù bin túnní-tee un ní a baasii sée. Sii lì yii a sá ŋma ní?»

²³Ní Yoowaneesi kíf-bi yii: «Man di sá un báakí kuteeun yii: <Tōmaan nsan ŋun tēēnee kí tī ti-Dindaan,>» - kii Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya mun nín nèn lī puee.

²⁴Fariisab biba nèn bí bin bi nèn túnní Yoowaneesi ceeyee kansikin,

²⁵ní bín bālifi-u yii: «A yaa kaa sá Meesiya, kaa sá Eelii, kaa tí sá Unimbɔti bɔnaatiliu un ti cée, kin ba pu ní a fùul binib Unimbɔti nyim?»

²⁶Ní Yoowaneesi kíf-bi yii: «Man fùul binib nnyim ní, ama ubo bí ni-kansikin, naa nyí-u,

²⁷ún di làá dāá dāān man boon. Man kaa kpánti kí gútí u-naatakaŋ ŋmiii gba.»

²⁸Bi nèn bí Beetanii, kitiŋ kin bí Joodan bungbandi lapu pu, laakin Yoowaneesi fùul binib nnyimee, ní ki sòon an bɔti gbanti.

Unimbɔti pibil

²⁹Kutaa wúntèe ní Yoowaneesi ká Yeesu dòon u-cee, ní u bí yii: «Kpèèmaan, Unimbɔti pibil din lèekí binib kɔkɔ kpitiyee dee!

³⁰Ún pu ní m fu sòon yii: <Uninja ubo làá dāá dāān man boon, ama ún jítiñ man, kun puee ún pée bí ní bi nín māl man.>

³¹Maa nèn nyí un ní an sée, ama an sá yii Isirayeel yab n bée-uee pu ní man dómiñ ki bí fùul binib Unimbɔti nyim.»

³²Ní Yoowaneesi gíti lī yii: «M ká Unimbɔti Fam lafun nyánní yilpu kii dibeeanjanjilee ki kpákatiñ Yeesu pu.

³³Maa nèn nyí un ní an sée, ama Unimbɔti un túnní-mi m nín fùul binib u-nyimee bí-mi yii: <A yaa láa ká man Fam kpákatiñ ki kóò un puee, ún di làá fàl binib Circir Fam.>

³⁴M ká mimmee, ní ki sòon ki tükù-ni yii ún di sá Unimbɔti Jipoon.»

Biboonnooliibi bin Yeesu péé péé ki yíínee

³⁵Kutaa tí wúntèe, Yoowaneesi nì u-boonnooliibi bili tí yú.

³⁶U ká Yeesu bí jítée ní u kpēē-u dímmm ki bí yii: «Kpèèmaan, Unimbɔti pibil sèé!»

³⁷Yoowaneesi boonnooliibi bilee gbɪ̃ mimmee, ní ki nóó Yeesu.

³⁸Yeesu fātii kpēē bi nóó-uee, ní ki bí-bi yii: «Ni nyàaḅ ba?» Ní bi bí yii: «Rabii, la ní a kóò ní?» - Rabii taapu di sá yii, Udakal. -

³⁹Ní Yeesu bí yii: «Dāammaan kí cùú béé laakin m kóòyee.» Ní bi nóó-u ki cūti béé laakin u kóòyee, ní ki kpáàa gbínti niin yaadal wiingju. An nìn sá tikúti tinaa kujooú ní bi nìn cūti.

⁴⁰Andree un sá Siimɔn Peetroo naalee nìn sá binib bilee kansikin ubɔ bin nìn gbɪ̃ Yoowaneesi nyɔɔbundi gbanti ki nóó Yeesuee,

⁴¹ní Andree péé ki cūti ká u-maan Siimɔn ki tükū-u yii: «Timbi ká Meesiya!» - An dākà yii Kriisito. -

⁴²Ní u cáá Siimɔn ki cūnni Yeesu cee. Ní Yeesu kpēē-u ní ki bí yii: «Sii di sá Siimɔn Yoowaneesi jipɔɔn. Bi làá nīn kíh ki yí-si Keefaasi ní», an dākà yii Peetroo.

Yeesu yíh Fiiliipi nì Natanayeel

⁴³Kutaa gíti tí wúntèe, Yeesu lēē yii u làá cù Galiilee, ní ki ká Fiiliipi, ní ki bí-u yii: «Nóó-mi!»

⁴⁴Fiiliipi nìn sá Beetisayida tɪŋkin ní. Niin ní Andree nì Peetroo mun nìn sá.

⁴⁵Boonee ní Fiiliipi ká Natanayeel, ki tükū-u yii: «Timbi ká un pu ní Mooyiisi nìn ŋmān u-marab gbɔŋkun ki kpáaḅ Unimbɔti bɔnaatiliibi mun sòon u-puee. An sá Yeesu Jooseefi jipɔɔn un sá Naasaareetee.»

⁴⁶Ní Natanayeel bālifi-u yii: «Mimmee, tiwammɔntiil ŋūh kí nyānní Naasaareeti mun deeee?» Ní Fiiliipi bí-u yii: «Dāaḅ kí cùú kpèè.»

⁴⁷Yeesu kpēēyee, Natanayeel dòon u-cee, ní u bí sòon u-pu yii: «Un bí nee di sá uisirayeelja páaa, kaa sá milimilidaan.»

⁴⁸Ní Natanayeel bālifi-u yii: «A ḡá mana ní ki nyí-mi?» Ní Yeesu kíí-u yii: «Min a bí fiigi subu taapuee ní man ká-si ki wāatì ní Fiiliipi dāa nín yíh-see.»

⁴⁹Niinee ní Natanayeel bí-u yii: «Ukpil, a sá Unimbɔti jipɔɔn ki sá Isirayeel yab mun bɔtiu!»

⁵⁰Ní Yeesu bí-u yii: «M nín bí yii m ká-si fiigi subu taapuee pu ní a fōō ki kííi? A làá gíti ká tin jítin tin bí neeyee.

⁵¹Ibaamɔn ní m tùkù-ni, ni làá dāá ká kutagboŋu cúu pīiti, ní Unimbɔti tuuŋyi sɛntiŋ ki jóŋ man Kinibiki pu.»

Jean 2

Yeesu dū nnyim ki kpánti ndaam

¹Winta dalee, tinimpucan tiba nɛn bí Kana, Galiilee timbiliikin. Yeesu na mun nɛn bí niin,

²ní bi nɛn yíiŋ Yeesu mun nì u-boonnooliibi bí dāā.

³Ndaam dāa dóòyee, ní Yeesu na bí-u yii: «Bi-daam dóòyaa!»

⁴Ní Yeesu kíf-u yii: «M-na, sii di làá tùkù-mi m nín làá ɣá pueeee? Nyunti ɣun m làá tɔ m-tundee kaa láá ɣmānti.»

⁵Niinee ní Yeesu na bí bitɔntɔnliibi bin bí niinee yii: «U yaa bí ní ɣá puee, ɣámaan mín.»

⁶Ataŋkpee lɔnti tiluu nɛn yú. Niin ní bi nɛn jòotí nnyim ki fíntí, kii Juuda yab koobiliŋ nín sá puee. Kulɔŋɣu kamaa nɛn fòol nnyim liitirib dilaataal ní.

⁷Ní Yeesu bí bitɔntɔnliibee yii bí lún nnyim kí gbéeŋ tilɔn gbanti. Ní bi lafun lún ki gbéeŋ yátí yati.

⁸Niinee ní Yeesu bí-bi yii: «Jòomaan kí cáá tī ukpil un kpèe tijinee!» Ní bi jòo ki cáá tī-u.

⁹Ukpilee dákée, nnyimee kpánti ndaam. Waa nɛn nyí laakin ndaamee nyánnée, see bitɔntɔnliibi bin nɛn lún nnyimee di nyí. Niinee ní u yíiŋ unimpucan cal,

¹⁰ní ki bí-u yii: «Bi péetí kí cááŋ ndamɔntiim, ní binib yaa nyùŋ an nyāatì-bee ní bí nín nyāntiŋ min kaa mōtì mōee. Ní sii dū ndamɔntiim ki kpáafi ki dāa cāabìŋ-mi naŋkɔnampucɔɔ?»

¹¹Kana timbiliiki kin bí Galiileeyee ní Yeesu nɛn ɣá u-maamaacipeepeekaau ki dàkà u-nyooti, ní u-boonnooliibi fōō-u ki kíf.

¹²Boonee ní u nì u-na nì u-naalib nì u-boonnooliibi nín sɛnti Kapeernayum, ki kāl niin iwiŋkaaŋkaa iba.

Yeesu jìŋ biwannyaŋfiliibi kunimbɔtidiin

(Kpèe Maat 21.12-13, Maar 11.15-18, Luuki 19.45-46)

¹³Juuda yab jiŋaaliu un bi yí Dilákatil jiŋaaliuee nɛn tóobiŋee, ní Yeesu nín cá Jeerusaleem.

¹⁴U bàŋ ki kó kunimbɔtidiinee ní ki ká bin nyáfí inaa, nì ipii nì abeenanjilee nì binimbikpantiliibi kà.

¹⁵Ní u nyàab̄ iṣmii ki dūu ṣá dinaalabil, ní ki jìṅ-bi ki nyántì nì bi-piii nì bi-naai kòkò, ní ki dū binimbikpantiliibi nimbiliṅ ki yàl̄ kitiṅ, ní ki lábitì bi-teebilib ki cìb̄,

¹⁶ní ki bí bin nyáfí abeenanjilee yii: «Nyāntímaan ni-wanti nee doo. Ní taa nín cáá m-Baa diiku ki kpántí kunyɔmpudii!»

¹⁷Niinee ní u-boonnooliibi téetì tiboti tin bi ṣmāñ Unimboti gbɔṅkune, yii: «Ti-Dindaan, m nín mótí a-diiku nee pu miṅyee di wù m-pɔbilin kii ṣṣmee.»

¹⁸Ní Juuda yab kpilib bí-u yii: «Dàkà-ti kudaanṅu ní tí bée yii a cáá nsan kí ṣá min a ṣá nee!»

¹⁹Ní Yeesu kíí-bi yii: «Wīīmaan kunimbótidi nee, iwiin ita dal m làá fàtíí m̄-ku.»

²⁰Niinee ní Juuda yab kpilib bí yii: «Bi dū abin imuṅku ili nì aluu ní ki mán kunimbótidi nee, nì mana ní sii ṅūñ kí dū iwiin ita kí fàtíí m̄-ku?»

²¹Ama Yeesu nín sòòṅ u-wunti pu ní ki nántiṅ kunimbótidi.

²²Boon u nín dāa fikitì ditaṅkpiilinee ní u-boonnooliibi téetì yii u nín lī mìn, ní ki fōō tin bi nín ṣmāñ Unimboti gbɔṅkune nì Yeesu nín sòòṅ tin u-fikititam puee ki kíí.

Yeesu nyí tin bí unil pɔbilinee kòkò

²³Yeesu nín nín bí Jeerusaleem Dilákatil jiṅaaliu yuntiṅuee ní binib tikpil kántì maamaacib bin u ṣááṅee ní ki fōō-u ki kíí.

²⁴Ama Yeesu kaa nín máká bi-pu. Di sá yii u nyí bi-kòkò nín sá biṅyee.

²⁵Waa nyàab̄ ubo ṅ tükù-u kun bi sée, kun puee u nyí tin bí unil pɔbilinee.

Jean 3

Yeesu nì Niikoodem

¹Uninja ubo nín bí, bi yí-u Niikoodem. U nín bí Fariisab jandi pú ní ki sá Juuda yab kpiliu ubo.

²Ukpilee nín dómiñ Yeesu cee kunyeeu kubò ní ki bí-u yii: «Ukpil, ti nyí yii Unimboti di túnní-si á dāāñ kí dākà-ti. Di sá yii, Unimboti yaa kaa bí unil cee, waa ṅūñ kí ṣá maamaacib kii bin a ṣááṅ nee.»

³Ní Yeesu kíí-u yii: «Ibaamɔn ní m tükù-si, Unimboti yaa kaa fātii māl̄ unil mpɔm, u kpá kí ká Unimboti Beel.»

⁴Ní Niikoodem bālifi-u yii: «Mimmee, mana ní bi gíti ṅūñ kí māl̄ unil un púlee mpɔm? Unil ṅūñ kí fātíí gíti kó u-na poon bí māl̄-uaaa?»

⁵Ní Yeesu gíti bí-u yii: «Ibaamɔn, ibaamɔn ní m tükù-si, ubo kaa n̄h kí kó Unimbɔti Beelin bi yaa kaa fātii māl̄ udaan mpɔm n̄ nnyim n̄ Unimbɔti Famin.

⁶Bin binib màalee di sá nnibiyaamu, ní bin Unimbɔti Fam màalee mun sá ɲfam.

⁷M nín bí yii: <Ni-kɔkɔ máaɲ Unimbɔti ń fātii màal̄-ni mpɔmee>, án taa bàkatĩn-si.

⁸Kubuɲu jītí ki cá laakin pú ku yaa lèe, ní a gbìl ku-wooku pu ní kaa nyí laakin pú ku nyáheeyaaa, kaa nyí laakin pú ku cée mun, mìn ní an ɲaaɲ bin kɔkɔ Unimbɔti Fam màalee.»

⁹Ní Niikoodeem bí-u yii: «Mana ní an n̄h kí ɲá mìn?»

¹⁰Ní Yeesu fātii kíf-u yii: «Sii un sá udakakpaan ki dákà Isirayeel yabee di kaa nyí tin bí neeee?

¹¹Ibaamɔn, Ibaamɔn ní m tükù-si nee, ti sòon n̄ ni tin ti nyée n̄ tin ti kée, ní naa là kí fōo tin ti lèe.

¹²M sòon n̄ ni taapu doo bɔti tin báa ɲma nyée, ní naa là kí fōo kí kíf, kin m yaa láa pooti ki bí sòon yilpu bɔti tin naa wālee, ni dāa ɲaaɲ mana kí fōo tĩn kí kíf?

¹³Báa ubo kaa láa pée jóm̄ yilpu, asee man Kinibiki kin nyánni yilpu ki s̄ntĩnee.

¹⁴«Kii Mooyiisi nín n̄n lúnti kukoonaɲu ndo pu kuteeun binib kpèe ki pókée, mìn mbaantiim ní bi làa dāa dū man Kinibiki kí lúnti yilpu,

¹⁵án nín làa ɲá pu un sá kamaa yaa láa fōo-mi ki kífye ń dāa ká dimaɲfal din kaa cáá dikúntilee.

¹⁶Kun puee Unimbɔti néeɲ kitɲ pu nib kɔkɔ tikpil, mìn pu ní u dū u-Jipɔmbaabil ki tĩ, án nín làa ɲá pu un sá kamaa yaa fōo-u ki kífye ń taa kpú, ama ú ká dimaɲfal din kaa cáá dikúntilee.

¹⁷Unimbɔti nín túnni u-Jipɔn duulinyan doo nee, an kaa sá u là kí kpò binib bɔti, ama u là bi-kɔkɔ ń ká difiil u-Jipɔn pu ní.

¹⁸Unimbɔti kaa dāa gíti kù bin fōo u-Jipɔn gbanti ki kífye bɔti, ama un kaa fōo-u ki kífye bɔti kp̄l̄, u nín kaa fōo Unimbɔti Jipɔmbaabil ki kífye pu.

¹⁹Kun cāabĩn dibɔkpilee sèe: di sá yii ɲwalifee dómiɲ duulinyan doo, ní binib là dibɔmbɔndi, kaa là ɲwalifi, kun puee bi tũn atuɲkpiti.

²⁰Un sá kamaa yaa ɲaaɲ ikpatee ná ɲwalifi ní kaa cá ɲwalifin, kun puee u fàɲkí yii ɲwalifi làa biit̄ u-tuɲkpitiɲ pu.

²¹Ama un nóo ibaamɔnee cá Unimbɔti walifiɲun ní bí ká yii Unimbɔti pu ní u tũn atumm̄nti.»

Yoowaneesi n̄ Yeesu

²²Míh boonee ní Yeesu nì u-boonnooliibi búntì Juudee watil pú ki kǎl̃ niin ki fùul̃ binib Unimbɔti nyim.

²³Yoowaneesi mun nìn bí Eenoon, Saaliim caɲin, ki fùul̃ binib Unimbɔti nyim, kun puee nnyim nìn dō niin tikpil. Niin ní binib nìn cá bi fùul̃-bi.

²⁴Nyunti gbantee, baa láá cúú Yoowaneesi ki piìh kudii.

²⁵Niinee ní Yoowaneesi boonnooliibi biba nì Ujuudaja ubɔ bí kpákà bi-marab bin sá yii bí nìn fíntí bi-ba ki kpáàn tiwan kòkɔee pu.

²⁶Ní bi cùtì Yoowaneesi cee ki bí-u yii: «Ukpil, sii nì un nìn bí Jɔɔdan gbandi lapu puee, un pu a nìn sòòh yii u sá unikpaanee, báà ŋma di yíkí sii cee ki cá u-cee u fùul̃-bi Unimbɔti nyimee.»

²⁷Ní Yoowaneesi kí-bi yii: «Unil kaa ŋūh kí nìn cáá tiba Unimbɔti yaa kaa tī-u kudɔɲu.

²⁸Nimbi ni-ba ni gbɪl̃ m nín nìn lī yii: <Man di kaa sá Meesiya, bi túnní man n̄ l̄ntín u-nyòkɔpuee.>

²⁹Un cáá unimpucaanee, unimpucan cal dee, ama unimpucan cal bɔɔ bí niin ki pílifí u-bɔɔ neen, ní an mōh-u tikpil. An mɔŋɲee di sá man yɔɲu nee.

³⁰An máàn ūh nyooti n̄ nìn wīintí ní man yati n̄ nìn bàtí!»

Un nyánní yilpuee

³¹Di sá un nyánní yilpuee di tókó tikòkɔ pu. Un bí taapu dooyee di sá taapu yɔu ní ki sòòh taapu doo bɔti. Un nyánní yilpu ki tókó tikòkɔ puee

³²di sòòh tin u kée nì tin u gbɪlee, ní báà ubɔ kaa fōō u-bɔti ki kífí.

³³Un di yaa fōō u nín lī puee ki kífyee, udaan dàkà yii Unimbɔti sá mbaamɔndaan dee,

³⁴kun puee un Unimbɔti túnnée sòòh Unimbɔti bɔti ní. Di sá Unimbɔti tì-u u-Fam ní an kaa cáá bí dūú ŋmàntí.

³⁵Unimbɔti néen u-Jipɔɔn ki dū tikòkɔ ki ŋá u-ŋaan.

³⁶Un yaa fōō u-Jipɔɔn gbanti ki kífyee kǎntí dimaɲfal din kaa cáá dikúntilee. Un yíi kaa fōō-u ki kífyee kaa kǎntí dimaɲfal gbanti. Unimbɔti ŋuul làá nìn pée dàh̄ udaan pu ní.

Jean 4

Yeesu nì Usamaariinimpu ubɔ bɔti

¹Yeesu bée yii Fariisab gbɪl̃ yii u kíh̄ ki fùul̃ binib tikpil Unimbɔti nyim ki jítiñ Yoowaneesi ní bi kpántí u-boonnooliibee,

² - ama an kaa nìn sá Yeesu u-ba di nìn fùul-bi nnyim, an sá u-boonnooliibi di nìn fùul-bi. -

³Ní u yíkì Juudee ki nín gítí Galiilee.

⁴Kí wàatí kí nín bà Galiileeyee, see ú dī Samaarii watil pú.

⁵Ní u dūu bàñ Samaarii tiŋki kin bi yî Siikaar, kî pîlîñ Jaakɔb saaku kun u nìn tī u-jipɔɔn Jooseefee.

⁶Niin ní Jaakɔb lɔkɔu bí. Yeesu cōm̄ ki gīyee, ki kāl lɔkɔee nyɔɔgbandi pu. An nìn ŋmāntì awinsaan.

⁷U kēe ní Usamaariinipu ubɔ dómīn kí lún nnyim, ní Yeesu bí-u yii: «P5-mi nnyim m̄ nyɔ.»

⁸ - Di sá yii u-boonnooliibi nìn búntì kitiŋin kí nyàabìñ tijin. -

⁹Ní unimpuee kí-u yii: «Sii sá Ujuudaja ní, ba pu ní a mēe man un sá Usamaariinimpuee nnyim?» - Di sá yii Juuda yab nì Samaarii yab kaa nìn kpí. -

¹⁰Ní Yeesu bí-u yii: «A yaa bàà nyí Unimbɔti pōtam nì man un mēe-si nnyimee, sii gba di bàà làà mēe man nnyim, ní man n̄ bàà tī-si nnyim min tìl dimaŋfalee.»

¹¹Ní unimpuee bí-u yii: «Ukpil, aa cáá guuka, lɔkɔ mun di nyóòyee, kin a làà n̄a mana kí kánní nnyim min tìl dimaŋfalee gbanti?

¹²Ti-naanja Jaakɔb di nìn gbìñ-ti lɔkɔ nee, ki nyùñ u-ba lɔkɔ gbanti nyim, ki kpáañ u-biyaamu nì u-waŋkuti. Mimmee, sii dàkafí yii a jítiñ Jaakɔbaaa?»

¹³Ní Yeesu fātì kí-u yii: «Un sá kamaa yaa nyùñ nnyim neeyee, nnyinnyoo làà gítì cúú udaan.

¹⁴Ama un yaa nyùñ nnyim min man tìyee, nnyinnyoo kaa ti cútí udaan jaanjaan, kun puee nnyim min man tìyee kpántí nnyimbul u-pɔbìlin, ní ki kíñ ki pùuɔ ki tì-u dimaŋfal din kaa cáá dikúntilee.»

¹⁵Ní unimpuee bí-u yii: «Ukpil, yaa sée tī-mi a-nyim gbanti m̄ nyɔ, nnyinnyoo n̄ taa ti cúú-mi, m̄ taa nín gítì dòoñ doo ki lúu nnyim.»

¹⁶Ní Yeesu bí-u yii: «Cúú yííñ a-cal kí fātí gítíñ doo!»

¹⁷Ní u kí-u yii: «Maa cáá cal.» Ní Yeesu bí-u yii: «A cáá nsan kí lì yii saa cáá cal,

¹⁸kun puee a mōñ bininjab biŋmoo dee ki yíkì, ní un cee a bí kɔŋkɔnnēe mun kaa tí sá a-cal. Mìn puee, a sòoñ a-baamɔnyi ní.»

¹⁹Ní unimpuee bí yii: «Ukpil, kɔŋkɔnnēe m̄ ká yii a baasii sá Unimbɔti bɔnaatiliu ní.

²⁰Di sá ti-naanja nìn jáaŋ Unimbɔti dijool nee pu ní, ní nimbi Juuda yab bí yii Jeerusaleem ní bi máaŋ kí cúú jāaŋ ti-Baa Unimbɔti.»

²¹Ní Yeesu bí-u yii: «Unimpuee, á pīlifiñ-mi! Nyunti ɲubɔ dɔɔn an kaa dāa gíti bàlifi yii unil ń cù dijool nee puɔɔ, Jeerusaleem ní kí jāam Unimbɔti.

²²Nimbi Samaarii yab, naa nyí kun ni jáamee, ama timbee ti nyí un ti jáamee, kun puee Unimbɔti dū difiil ki dīn Juuda yab pu ní.

²³Kɔŋkɔnnée, ɲyunti ɲubɔ dɔɔn, ɲu bāań gba, ɲun ni ní bin jáam ti-Baa Unimbɔti mmɔntiiminee làá nīn jáam-u nì ɲfamin nì ibaamɔn. Kun puee bin jáam-u mimmee ní ti-Baa Unimbɔti nyàab.

²⁴Unimbɔti sá ɲfam ní: mín puee, bin jáam-uee máań kí jāam-u nì ɲfamin nì ibaamɔn.»

²⁵Ní unimpuee bí-u yii: «M nyí yii Meesiya - an dàkà yii Kriisitoo - làá dāań. Ún yaa láa bāańee, ní u làá tükù-ti tikɔkɔ.»

²⁶Ní Yeesu bí-u yii: «An sá man un bí sòon nì si nee di sá Kriisitoo.»

²⁷Niinee ní Yeesu boonnooliibi bāań, ní an ɲá-bi bitii bi nín ká u nì unimpu bí sòonee, ama baa bàlifi yii: «A là ba u-cee?» àá «A sòon nì u tilati?»

²⁸Niinee ní unimpuee yānti u-nyimbool ki fātì nín gítí kitiŋin ki tükū binib yii:

²⁹«Dāá kpèèmaan uninja ubɔ biiti m-bɔɔŋɲi pu! An kaa kalin sá Meesiya?»

³⁰Ní bi yíkín kitiŋin ki nín dɔɔn Yeesu cee.

³¹Unimpuee búntèe, ní u-boonnooliibi bí lì yii: «Ukpil, dāá jī tijin!»

³²Ní u bí-bi yii: «Man cáá tijin tin nimbi kaa nyée.»

³³Niinee ní u-boonnooliibi kín ki bí bàlifi tɔb yii: «Uɔ kalin cáań-u tijin níi?»

³⁴Ní Yeesu bí-bi yii: «M-jinti di sá m ɲá un túnńi-mee nín là puee, kí tɔ u-tundi.

³⁵Kée, ni cáá yii an kín ɲmal inaa dee, kudiceeuaa! Ama man tükù-ni yii ní wāań kí kpèè, tijin kún ki ɲmānti dical.

³⁶Kii un cēēyee nín kōontí ki kpáfí ki fòl u-paati puee, mín mbaantiim ni mun cáammaan binib m-cee m tī-bi dimańfal dīn kaa cáá dikúntilee. Ní án mōokiń un búlee nì un cánee kɔkɔ.

³⁷Kun puee dilańkpandi dīn lì yii: <Uɔ būul ní ubɔ ń dāá cēe> sá tiŋman ní.

³⁸Mín puee, m tú-ni ní cùú cā laakin biba búlee ní, nimbi ń páatí bíń gíńdi pu.»

³⁹Unimpuee nín tükū-bi yii Yeesu biiti u-bɔɔŋɲi puee, ní Samaarii yab bin kòò kitiŋ gbantinee tikpil fōō Yeesu ki kíf.

⁴⁰Samaarii yab gbanti nín dāa bāań ki ká-uee, ní bi mēē-u yii ú kāl bi-cee, ní u lafun kāl iwiin ili.

⁴¹Binib tikpil nín gítí fōō-u ki kíf tin u nín sòon nì bee pu.

⁴²Ní binibee lī unimpuee yii: «Ti nín fōō ki kíf nee, an kaa ti sá sii nín lī puee nmanigma pu. U sòon ti mun ti-ba gbìl ki bée yii, ibaamon, u sá duulinya kòkò Fiiliu.»

Yeesu cáan ukàlinjakpaan ubo biki

⁴³Iwiin ili gbanti boonee, Yeesu yíkì niin ki nín cá Galiilee.

⁴⁴Kun puee ún u-ba nín lī yii: «Unimboti bonaatiliu dumpu yab kaa tó-u.»

⁴⁵U nín bàñ Galiileeyee, niin yab fōō-u tiñan, kun puee bi nín cūti Jeerusaleem ki ká u nín nín nà tin kòkò jijaalinee.

⁴⁶Ní u fātì gítì Kana, Galiilee timbiliiki, laakin u nín dū nnyim ki kpántì ndaamee. Gómìna kàlinjakpaanwu ubo nín bí Kapeernayum u-jipoon bñ.

⁴⁷U nín gbìl yii Yeesu nyánní Juudee ki dómiñ Galiileeyee, ní u dómiñ u-cee ki gbāam-u ú cù Kapeernayum kí cáan u-jipoon un bñ ki làá kpúee.

⁴⁸Ní Yeesu bí-u yii: «Ni yaa kaa ká maamaacib nì tidaandi, naa fòol kí kíf!»

⁴⁹Ní ukàlinjakpaanee bí-u yii: «Ukpil, dāāñ tí cù malaa, m-biki n taa kpú!»

⁵⁰Ní Yeesu kí-u yii: «Nín cá, a-jipoon pókì.» Uninjee fōō Yeesu nín lī puee ní ki nín cá.

⁵¹U bí nsanni ki fātì kùnee, ní u-tontonliibi biba túŋkín-u ki tükū-u yii: «A-jipoon pókì.»

⁵²Ní u bālifi-bi yii: «Nyunti nuloŋu ní an yāntì-u?» Ní bi kí-u yii: «Fool, wiŋkpooti kukúluu kubò, ní an cāntì-u, u-wunti kaa ti tùm.»

⁵³Niinee ní u bée yii kukúluu gbanti deedee ní Yeesu tükū-u yii: «A-jipoon pókì». Ní u nì u-dicaŋku kòkò fōō Yeesu ki kíf.

⁵⁴Yeesu nín yíkì Juudee ki fātì Galiileeyee, maamaacililiiti un u nje dee.

Jean 5

Yeesu cáan ufalinfaan ubo

¹Boonee ní Yeesu nín jóm Jeerusaleem kun puee Juuda yab nín cáá jijaal ubo.

²Dinyimbobil diba nín bí Jeerusaleem, kadantikub biŋmoo māntì tú-dì, bi yī-dì eeburu soonyin yii Beetesda, di bí ki nákañ kipunyokò kin bi yī ipii punyokòkee.

³Bijofub nì bideembi nì bifalinfaambi nì bibunliibi tikpil nín dō kadantikub taapu. [Bi nín cí nyunti nūn Unimboti tuuŋu làá dāāñ kí gbātì nnyimee.

⁴Di sá ntuunee nín dòon nyunti nyunti ki gbātì nnyim. Nū yaa gbātì mín, ní un yaa péé péé ki kóee kántí dicāandi, bāā an yaa yāntì ki sá iween nyee.]

⁵Uninja ubo nín bí niin ki bñ doooo abin ali kpá imunku ili.

⁶Yeesu ká u dōee, ní ki bée yii u bñnee an yúntì, ní u bālifi-u yii: «A là kí pōkàaa?»

⁷Ní ubunlee kí-u yii: «Ukpil, bi yaa gbāti nnyimee, maa cáá ubó n yòoñ-mi kí tō niin. Nyunti n̄un m bñi pōontí ki cée ní ubó n péeñ-mi kí cùú jēetí.»

⁸Niinee ní Yeesu bí-u yii: «Yìkìl yūl kí yòoñ a-kampeeku kí còom!»

⁹Kpalaa niinee ní uninjee pōkì ki yòoñ u-kampeeku ki kíh ki bí còom. An n̄n sá n̄wiññufikaa dal ní.

¹⁰Mín pu ní Juuda yab kpilib n̄n bí uninja un ká dicáañdee yii: «Dín di sá n̄wiññufikaa dal. Aa cáá nsan kí bùkuñ a-kampeeku.»

¹¹Ní u kí-bi yii: «Un cáañ-mee di bí-mi yii m̄ yòoñ m-kampeeku kí n̄n còom.»

¹²Ní bi bālifi-u yii: «N̄ma di bí-si yii á yòoñ a-kampeeku kí n̄n còomaaa?»

¹³Uninjee kaa n̄n nyí un di cáañ-uee, di sá yii Yeesu n̄n nyáñ kunipaau kansikin ki búntì.

¹⁴Boonee ní Yeesu dāa ká uninjee kunimbōtidiin ní ki bí-u yii: «A nín pōkì pu nee, á taa ti n̄á ikpiti, án nín làá n̄á pu tiba n̄ taa láa gíti bāñ-si kí jītín tin bí neeyee!»

¹⁵Niinee, uninjee cūtì tükū Juuda yab kpilib yii an sá Yeesu di cáañ-u.

¹⁶Mín pu ní Juuda yab n̄n nyáñ Yeesu pu u nín n̄á mín n̄wiññufikaa dalee pu.

¹⁷Ní Yeesu kí-bi yii: «M-Baa tūn ditundi baabadal, mín ní ma mun tūn.»

¹⁸Tibōti tin u lēe puee, Juuda yab kpilib mōtì bí nyàab kí kpò-u. An kaa sá u nín yīntì mara un sá bí taa tō ditundi n̄wiññufikaayee n̄manin̄ma pu, an sá u nín lī yii Unimbōti di sá u-Baayee, ki cáá u-ba ki n̄màntì Unimbotee pu.

Unimbōti Jipōon pōññu

¹⁹Niinee ní Yeesu bí-bi yii: «Ibaamōn, ibaamōn ní m sòoñ n̄i ni, tin Ubaati n̄áañee ní u-Jipōon k̄antí ki n̄áañ. An yaa sá fám, waa n̄ñ kí n̄á tiba u-ba pu. Tin kōkō Ubaati n̄áañee, u-Jipōon mun n̄áañ mín mbaantiim ní.

²⁰Kun puee Ubaati néeñ u-Jipōon, ní ki dākà-u tin kōkōwoooo u n̄áañee. U làá dāá gíti dākà-u tin jītín tin bí neeyee gba, án làá n̄á-ni maamaaci.

²¹Kii Ubaati nín fikitì bitaṅkpiibi ki tì-bi dimaṅfal puee, mín mbaantiim ní u-Jipōon mun tì un un u yaa lēe dimaṅfal.

²²Ubaati kaa sòoñ báà ubó bōti. U dū ibōsoon kōkō ki n̄á u-Jipōon n̄aan ní,

²³án nín làá n̄á pu binib kōkō n̄ n̄n tì-u jilma kii bi nín tì Ubaati puee. Un kaa tī Ubaati Jipōon jilmee kaa tī Ubaati un túnní-uee mun jilma dee.

²⁴«Ibaamɔn, ibaamɔn ní m tükù-ni, un yaa pílifí m-bɔti ki fōō un túnní-mee ki kíyee kántí dimaɲfal din kaa cáá dikúntilee. Udaan kaa dāa gíti bí ibɔsoon ni, u nyáaŋ nkúmin ki póotì dimaɲfalin.

²⁵Ibaamɔn, ibaamɔn ní m tükù-ni, nyunti ɲubɔ dòoŋ, ɲu bāaŋ gba, ɲun ni bitaŋkpiibi làá gbĩl Unimbɔti Jipɔɔn neenee, ní bin yaa láa gbĩl u-neen gbantee dāa kántí dimaɲfal.

²⁶Ubaati nín cáá mpɔn kí tĩ dimaɲfal puee, mín ní u tĩ u-Jipɔɔn mpɔn u mun n̄ n̄n tì dimaɲfal,

²⁷ní ki tĩ-u mpɔn ú n̄n sá ubɔsoonli kun puee u sá Kinibiki.

²⁸Tin bí nee kɔkɔ n̄ taa bàkatĩn̄-ni, kun puee nyunti ɲubɔ dòoŋ ní bin kɔkɔ dō akaakul poonee làá dāa gbĩl u-neen pu

²⁹kí nyānní. Bin yaa ɲá tiɲanee n̄ fikitĩ kí ká dimaɲfal, ní bin yaa ɲá ikpatee n̄ fikitĩ kí kó ibɔsoon ni.

³⁰Maa ɲūn̄ kí ɲá tiba m-ba. M-bɔsoonyi nóó n̄ un túnní-mee nín tükù-mi puee ní. M sòon̄ tibɔti deede kun puee maa nyàab̄ kí ɲá min man m-ba lèe, see un túnní-mee nín là puee.

Unimbɔti di lèekĩ Yeesu pu seera

³¹M yaa sòon̄ tiba m-ba pu, an kaa ɲūn̄ kí dākà ibaamɔn,

³²ama ubɔ di lèekĩ m-pu seera, ní m nyí yii tin u sòon̄ m-puee sá ibaamɔn.

³³Ni n̄n tú binib Yoowaneesi cee ní u sòon̄-ni ibaamɔn m-pu.

³⁴Kun pu m lì mimmee di sá m là ní ká difiil, an yaa sá fám, maa nyàab̄ ubɔ n̄ lēe m-pu seera.

³⁵Yoowaneesi n̄n sá fitila ní ki ɲmíntí nyáka nyaka, ní ni n̄n kí ki nóó u-walifiɲu gbanti nyunti ɲubɔ poon, ní an mōn̄-ni.

³⁶Ama m cáá kun lèekĩ m-pu seera ki jítiñ Yoowaneesee: di sá yii atuun ɲin m-Baa tĩ-mi m̄ tō m bíi tūnnèe sòon̄ ki dākà m-pu yii m-Baa di lafun túnní-mi.

³⁷Ní m-Baa un túnní-mee mun u-ba lèekĩ seera m-pu. Naa láa pée gbĩl u-neen pu dalba, kaa láa ká u-nimbiin dalba,

³⁸kaa kpáafí u-bɔti mun ni-ni, kun puee naa fōō un u túnnée ki kíí.

³⁹Ni bífí Unimbɔti gbɔŋku poon ki dākafí yii niin ní ni ɲūn̄ kí ká dimaɲfal din kaa cáá dikúntilee. An sá man pu ní kugbɔɲuee sòon̄,

⁴⁰ama naa là kí dāaŋ man cee kí ká dimaɲfal.

⁴¹«Man kaa nyàab̄ binib pampakaku,

⁴²di sá yii m nyí-ni, naa cáá Unimbɔti neendi ni-ni.

- ⁴³M-Baa di túnñí-mi, ní naa là kí fōō-mi, ama bin dōoñ bi-ba puee, ni fòol bín.
- ⁴⁴Mana ní ni n̄ñ kí fōo kí kíf, nimbi bin néeñ ni-jutiibi n̄ n̄n pàkà-nee, kaa nyàab kupampakau kun Unimbɔtibaanti tìyee?
- ⁴⁵Ní taa dàkafi yii man làá dāá bàlifi-ni tibɔti m-Baa nimbiin. An sá Mooyiisi di làá dāá bàlifi-ni tibɔti, ún un pu ni dū ni-mákal ki n̄ee.
- ⁴⁶Ni yaa bàà fōo Mooyiisi ki kífye, ni bàà tí fòol ma mun ní kí kíf, di sá yii man bɔti ní Mooyiisi n̄n n̄māñ.
- ⁴⁷Ni n̄n kaa fōo tin Mooyiisi n̄n n̄māñee ki kífye, ni làá n̄á mana kí fōo man bɔti kí kíf?»

Jean 6

Yeesu kpíñ binib kutukub biɲmoo

(Kpèè Maat 14.13-21, Maar 6.30-44, Luuki 9.10-17)

- ¹Mín boonee ní Yeesu dūti Galiilee m̄ɔɔgbandi lapu pu - bi gíti yí dimɔɔlee yii Tiibeeriyaadi m̄ɔɔl. -
- ²Kunipaau n̄n kánti u n̄áañ maamaacib bin ki cáañ bibunliibee puee ní bi n̄n nóó-u.
- ³Ní u n̄i u-boonnooliibi jóm digbantandi diba pu ki kāl.
- ⁴Juuda yab jiɲaaliu un bi yí Dilákatil jiɲaaliuee n̄n tóobiñ.
- ⁵Yeesu kpēēyee, kunipaau di dōoñ u-ceeyee, ní u bí Fiiliipi yii: «La ní ti làá ká tijin kí dā kí tī bin k̄k̄k̄ bí nee n̄ jī dee?»
- ⁶- Ama Yeesu n̄n nyí min ní u làá n̄ee, u n̄n pée lī mín kí kpèè yii Fiiliipi làá kíf-u yii ba ní. -
- ⁷Ní Fiiliipi kíf-u yii: «Bàà ti yaa dū animbil jitɔmbi alaataa ali ki dá kpɔnɔb, an kaa làá bà bi-k̄k̄k̄ kikatii kikatii gba.»
- ⁸Ní u-boonnooliibi kansikin ubɔ, Siimɔn Peetroo naal un bi yí Andreeyee, bí-u yii:
- ⁹«Kinaacimpɔmbiki kiba bí doo ki cáañ ɔɔji yim kpɔnɔb biɲmoo n̄i ijɔm ili. An kaa n̄n n̄ñ kí n̄á kunipaau nee tiba ní.»
- ¹⁰Ní Yeesu bí-bi yii: «Yàntīmaan binib n̄ kāl!» Kumɔsɔɲu kubɔ n̄n bí niin tikpil, ní bi kāl ku-pu. Bi n̄n bāñ kii kutukub biɲmoo nyɔkɔm.
- ¹¹Ní Yeesu yōoñ kpɔnɔbee ki jáam̄ Unimbɔti an pu ki wāatì ní ki dūu yākatì-bi, ní ki tí yākatì ijɔm mun, min bàà n̄ma lèe.
- ¹²Bi jín ki díké, ní u bí u-boonnooliibi yii: «Tòòmaan akati n̄n kíñee, tiba n̄ taa bīl!»

¹³Bi kóon kpɔnɔb biŋmooyee katiŋi ŋin bi nín ŋmó ki kínee, ki gbéen tikabiti saalaa nì tili.

¹⁴Yeesu ŋá maamaaci gbanti samaa kée, ní bi bí yii: «Tilafuŋman, kijapaai nee di sá Unimbɔti bɔnaatiliu un máaŋ kí dāaŋ duulinyanee.»

¹⁵Yeesu bée yii bi làá cúú-u mɔn kí kàaŋ dibeelee, ní u fātì tí nín jóm digbantandi pu u-baba.

Yeesu tókɔn nnyim pu ki cōm

(Kpèè Maat 14.22-27, Maar 6.45-52)

¹⁶Kujoou jóotèe ní Yeesu boonnooliibi nín sɔntì dimɔlin

¹⁷ki kó buŋalimbu ki fātì nín cá Kapeernayum watil. Kunyeeu mun nín mó Yeesu kaa láá bāaŋ bi-cee.

¹⁸Kubuŋkpaanŋu kubɔ kí ki bí jītí ki yòontí tinyiŋban.

¹⁹Bi nín ŋaál ki bàŋ ataŋkpee aŋmoo kii aluu nyɔkɔmee, ní ki ká Yeesu nín tókɔn nnyim pu ki cōmɔn ki dòon buŋalimbu ceeyee, ní bi fāŋkì.

²⁰Ní Yeesu bí-bi yii: «Taa fāŋkìmaan, an sá man!»

²¹Niinee ní bi bí yii bí kpáaŋ-u, kpalaayee, buŋalimbu mun pūtì dūu sāa dimɔgbandi laakin bi cée.

Kunipaau bí nyàab Yeesu

²²Kutaa wúntèe, kunipaau gbíntì ká dimɔgbandi lapu pu. Bi nín ká yii buŋalimbaantiibu di yú niin, ní Yeesu kaa kó buŋalimbu gbanti, u-boonnooliibi ŋmaniŋma di kó ki búntì.

²³Ama iŋaliŋfi iba nín nyánní Tiibeeriyaadi tiŋkin ki bāaŋ laakin ti-Dindaan nín mēe ki pākā Unimbɔti ki wāatì ní bi nín ŋmó kpɔnɔbee caŋin.

²⁴Kunipaau nín kaa ká Yeesu kaa ká u-boonnooliibi muee ní bi kó iŋaliŋfee ki búntì Kapeernayum kí nyàab Yeesu.

Yeesu di sá tijin tin tìl dimaŋfalee

²⁵Bi bàŋ niin ki ká-uee, ní ki bí yii: «Ukpil, ŋyunti ŋulɔŋu ní a bāaŋ doo ní?»

²⁶Ní Yeesu bí-bi yii: «Ibaamɔn, ibaamɔn ní m tükù-ni, ni nín ŋmó kpɔnɔb ki díké pu ní ni nyàab-mi, kaa sá maamaacib bin dàkā-ni m nín sá uŋyee pu.

²⁷Ní taa nín tūn ditundi tijin tin kaa yúntée pu, nín tūmmaan tijin tin yúntí ki tìl dimaŋfal dín kaa cáá dikúntilee pu. Tijin gbantee, man Kinibiki di làá tī-ni tīn, di sá yii man ní m-Baa Unimbɔti tī an pɔŋŋu daaŋku.»

²⁸Niinee ní bi bālifi-u yii: «Ti máaŋ kí ŋá mana ní án nín sá min Unimbɔti lèe ní?»

²⁹Ní Yeesu kíí-bi yii: «Unimbɔti nín là miɲyee di sá ní fōō man un u túnnée kí kíí.»

³⁰Ní bi bí-u yii: «Maamaaci ulɔu ní a làá dākà-ti kí wàatī ní tí nín fōō-si kí kíí ní? Àá kudaanɲu kulɔkɔ ní a làá ɲá tí ká?

³¹Ti-naanjab nín jīn tijin tin bi yīl maanee kuteeun, kii an nín ɲmān Unimbɔti gbɔŋku poon puee, yii: <U nín tìl-bi tijin tin nyēēn yilpuee ní bi jīn.>»

³²Niinee ní Yeesu kíí-bi yii: «Ibaamɔn, ibaamɔn ní m tükù-ni, an kaa sá Mooyiisi di tī-ni tijin tin nyēēn yilpuee, m-Baa di tìl tijimmɔntiil tin nyēēn yilpuee.

³³Tijin tin Unimbɔti tìlyee di sá un nyánní yilpu ki tìl binib kɔkɔ dimaɲfalee.»

³⁴Ní bi bí-u yii: «Ukpil, nín pée tìl-ti tijinee baabadal!»

³⁵Ní Yeesu bí-bi yii: «Man di sá tijin tin tìl dimaɲfalee. Un yaa dómiń m-ceeyee, ɲkùm kaa ti cútí udaan jaanjaan, mĩn ní un yaa tí fōō-mi ki kííyee, nnyinnyoo kaa ti cútí udaan jaanjaan.

³⁶Ama, m pée tükù-ni: ni-nimbiliɲ ká tin m ɲée ní naa fōō-mi ki kíí.

³⁷Bin bin m-Baa tī-mee kɔkɔ làá dāań m-cee. Un di yaa dómiń m-ceeyee, maa làá fá udaan,

³⁸kun puee m nyánní yilpu ki dómiń kí ɲá un túnní-mee nín là puee ní, an kaa sá man m-ba nín là puee.

³⁹Un túnní-mee nín là puee di sá m taa fá bin u tī-mee kansikin báà ubɔ kí dāá fikitī bi-kɔkɔ ɲwinjoolkaa dal.

⁴⁰M-Baa nín là min miɲyee sèé, yii un sá kamaa yaa ká man u-Jipɔɔn ki fōō-mi ki kííyee ń ká dimaɲfal dín kaa cáá dikúntilee, ní man ń dāá fikitī-u ɲwinjoolkaa dal.»

⁴¹Yeesu nín lī yii ùn di sá tijin tin nyánní yilpuee pu ní Juuda yab bí gbùkuń u-pu

⁴²ki lì yii: «An kaa sá Yeesu, Jooseefi jipɔɔn un timbi nyí u-baa nì u-neeee? Kin an ɲá mana ní u gítí lì yii ùn di nyánní yilpu ní?»

⁴³Ní Yeesu kíí-bi yii: «Ní taa nín gbùkuń ni-ɲmanɲma mĩn!

⁴⁴Uɔɔ kaa ɲūn kí dāań m-cee an yaa kaa sá m-Baa un túnní-mee di cáań udaan, kí wàatī ní man ń nín fikitī-u ɲwinjoolkaa dal.

⁴⁵Kii Unimbɔti bɔnaatiliibi nín ɲmān puee yii: <Unimbɔti làá dākà bi-kɔkɔ bí bée-u.> Mimmee, bin kɔkɔ yaa pílifi m-Baa ki fōō u nín dākà puee dòn man cee ní.

⁴⁶Báà ubɔ kaa ká m-Baa Unimbɔti, asee man un nyánní u-ceeyee, man baba di ká-u.

⁴⁷«Ibaamɔn, ibaamɔn ní m tükù-ni, un yaa fōō-mi ki kífíyee cáá dimaɗfal din kaa cáá dikúntílee.

⁴⁸Man di sá tijin tin tìi dimaɗfalee.

⁴⁹Nì min kɔkɔ ni-naanjab nìn ɲmó maana kuteeunee, boonee bi dāa kpî.

⁵⁰Ama tijin tin nyánní yilpuee, un yaa jín tintee kaa ti kùu jaanjaan.

⁵¹Man di sá tijin tin nyánní yilpu ki cáá dimaɗfalee. Un yaa jín tijin gbantee làá nīn bí kí nīn cá jaanjaan. Tijin tin m làá tī binib kɔkɔ n nīn cáá dimaɗfalee di sá m-wunti.»

⁵²Niinee ní Juuda yab bíi kpákà bi-ɲmaniɲma tikpil yii: «Nì mana ní u ɲūh kí tī-ti u-wunti tí ɲmó mín?»

⁵³Ní Yeesu fātīi bí-bi yii: «Ibaamɔn, ibaamɔn ní m tükù-ni, ni yaa kaa ɲmó man Kinibiki wunti, kaa nyūn m-fatikuu muee, naa làá ká dimaɗfal.

⁵⁴Ama sii un yaa ɲmó m-wunti ki nyūn m-fatikuuee ká dimaɗfal din kaa cáá dikúntílee, ní m dāá fikitī-si ɲwinjoolkaa dal.

⁵⁵Kun puee m-wunti di sá tijimmontiil ní m-fatikuu mun sá tinyɔkaal tin sá timontiilee.

⁵⁶Un yaa ɲmó m-wunti ki nyūn m-fatikuuee bí m-ni ní ma mun bí udaan ni.

⁵⁷M-Baa un túnní-mee nín cáá dimaɗfal puee ní u-puee ma mun cáá dimaɗfal. Mín ní un yaa fōō-mi ki jínee mun kántí dimaɗfal man pu.

⁵⁸Tijin tin nyánní yilpuee nín bí puee dee. Tíh kaa bí kii tin ni-naanjab nìn jín, boonee ki dāa kpíyee. Sii un di yaa jín tijin gbantee làá nīn kíh ki bí kí nīn cá jaanjaan.»

⁵⁹Tin tin Yeesu nìn sòōn Kapeernayum kpafidiikun ki dākā binibee dee.

Yeesu di cáá tiboti tin tìi dimaɗfalee

⁶⁰Yeesu boonnooliibi tikpil nín gbīl tiboti gbantee, ní bi bíi lì yii: «Tiboti nee pōō tikpil! Nma di ɲūh kí pīlifi-ti?»

⁶¹Yeesu bée yii u-boonnooliibi bíi gbùkuṁ tiboti gbanti puee ní u bālifi-bi yii: «Tiboti gbanti páb-ni níi?»

⁶²Mimmee, ni yaa láa ká man Kinibiki fātīi jóm laakin m nìn pée bínee fáà?

⁶³Unil nì u-póòntam kɔkɔ sá fám ní, see Nfam di tìi dimaɗfal din kaa cáá dikúntílee. Mín ní m-boti tin m sòōn nì nee sá Unimboti Fam ní ki sá dimaɗfal.

⁶⁴Ama ni-kansikin biba bí, kaa fōō ki kífí.» Kun di yì-tì Yeesu sòōn mimmee di sá u nìn pée nyí bin kaa fōō ki kífíyee doooo ɲkilkaamin, nì un làá dāá dū-u kí tī binannanliibee.

⁶⁵Ní u lī-bi yii: «Mín pu ní m tükū-ni yii ubo kaa ḡñh kí dāañ m-cee an yaa kaa tin sá m-Baa Unimboti di cáañ-u.»

⁶⁶Ki yōon an yuntiṅu ní Yeesu boonnooliibi tikpil yfi, kaa ti nóó-u.

⁶⁷Niinee ní Yeesu bí u-kpambaliṅ saalaa nì alee yii: «Kin nimbi fáà, ni mun kaa làá nīn cáaa?»

⁶⁸Ní Peetroo kíf-u yii: «Ti-Dindaan, sii di cáá tiboti tin tì dimanfal din kaa cáá dikúntilee. Nma cee ní ti làá gíti cù?

⁶⁹Timbi fōō sii ní ki kíf, ní ki nyí yii sii di sá Circirdaan un nyánní Unimboti ceeyee.»

⁷⁰Niinee ní Yeesu bí yii: «Man di kaa nīn lēē-ni binib saalaa nì bilaaa? Ama ni-kansikinee, ubo sá Sitaan ní!»

⁷¹Juudasi un sá Siimōn Isikaariyoti jipōonee pu ní u nīn sōōn mín. Di sá yii nī min kōkō Juudasi mun nīn sá u-kpambaliṅ saalaa nì alee kansikin dibee, ùh di làá dū-u kí ḡbīh binannanliibi.

Jean 7

Yeesu naalib kaa fōō-u kí kíf

¹Mín boonee, Yeesu nīn kīh ki bí yīh Galiilee timmun, kaa là kí yīh Juudee watil, kun puee Juuda yab yidambi nīn nyàab kí kpò-u.

²Juuda yab jiṅaaliu un bi yfi Tibīh jiṅaaliuee tóobiínee,

³ní Yeesu naalib bí-u yii: «Yīkì doo kí nīn cá Juudee, án nīn làá ḡá pu a-boonnooliibi mun n tin ká atuun ḡin a tūñee.

⁴Unil yaa là bí ká-uee, waa gíti tūh u-tuṅḡi dibalin, mín puee, tō a-tuṅḡi gbanti báà ḡma n ká.»

⁵Di sá yii Yeesu naalib mun gba kaa nīn là kí fōō-u kí kíf.

⁶Niinee ní Yeesu kíf-bi yii: «An yaa sá nimbee, iyunti kōkō pée ḡāh ki tī-ni ní, man yuntiṅu kaa láá bāāh.

⁷Duulinya yab kaa ḡñh kí nīn ná nimbi, ama bi ná man, kun puee man sōōh yii tin bi ḡááñee sá atuṅkpiti.

⁸Nimbi nīh cámaan jiṅaal gbanti. Man kaa làá cù. Di sá yii m-yuntiṅu kaa láá ḡmāntì.»

⁹U lī-bi mimmee, ní ki ḡbīntì ká Galiilee.

Yeesu cūti Tibīh jiṅaaliu

¹⁰U-naalib búntì jìṣaál gbanti, boonee ní u mun dāa dī dibalin ki cū̀tì, kaa là bí ká-u.

¹¹Jìṣaál gbantinee, Juuda yab kpilib nìn nyààb-u ki bàlìfì tɔb yii: «U nín bí la dee?»

¹²Ní binib tikpil nìn lókɔ́fì Yeesu bɔ̀ti pu samaa kansikin, biba bí yii: «U sá unimɔ̀nti.» Ní biba mun bí yii: «Waa sá unimɔ̀nti, u sá unḡmatinli ní.»

¹³Mín puee, ubɔ kaa nìn sòòṇ mɔ̀n, di sá yii bi nìn fàṅkí Juuda yab kpilib.

¹⁴Bi jín jìṣaál ki kó kansikinee, ní Yeesu nín jórṃ kunimbɔ̀tidiin ki cū̀tì bí dākà binib.

¹⁵Juuda yab kpilib nìn bākati sèeee, ní ki bí lè yii: «An ḡa mana ní unil nee nyí Unimbɔ̀ti gbɔ̀ṅku mín, ún un kaa ḡa an sukuliuee?»

¹⁶Ní Yeesu bí-bi yii: «M-dàkatam nee nyēēn un túnní-mee cee ní, an kaa sá man m-ba dākadam.

¹⁷Un yaa là kí ḡa mín Unimbɔ̀ti lèe, udaan làá béé m-dàkatam nee yaa nyēēn Unimbɔ̀ti ceeyaaa, an yaa tí sá man m-ba pɔ̀ṅṅu pu ní m sòòṇ.

¹⁸Un sòòṇ u-ba bindi puee nyààb kí yòòṇ u-ba yilpu ní, ama un nyààb kí yòòṇ un túnní-uee yindi yilpuee di cáá ibaamɔ̀n, nnyimɔ̀n kpá udaan ún ni.

¹⁹Mooyiisi di nìn tī-ni marab àá an kaa sá mín? Kin, ba ḡa ní ni-kansikin báà ubɔ kaa tó marab gbanti?

²⁰Ba di yì-tì ní ni là kí kpò-mi?» Ní samaayee bí-u yii: «Arasinii kā a-pu níi? Nḡma di là kí kpò-si ní?»

²¹Ní Yeesu kí-bi yii: «Ditumbaantiil din m ḡa ḡwiṅḡṅfikaa dalee pu ní ni kɔ̀kɔ̀ bākati nee.

²²Ama ni kííkí ki gífí ni-biyaamu akpancan ḡwiṅḡṅfikaa dal, kun puee Mooyiisi di nìn tī-ni mara gbanti. - Ama an kaa nìn sá Mooyiisi di náanní, doooo ni-naanjab ní an nìn kílín. -

²³Ni nín kaa là kí yìntì Mooyiisi marabee puee, ní ni gífí ḡwiṅḡṅfikaa dal. Mimmee, ba pu ní ni fōō man pu diṅuul yii m cáan uninja ubɔ weenḡyi kɔ̀kɔ̀ ḡwiṅḡṅfikaa dal?

²⁴Ní taa pò digàndi ama ní tókɔ́n ibaamɔ̀n pu kí sòòṇ nì deede.

Yeesu di kalin sá Meesiyaaa?

²⁵Niinee ní Jeerusaleem yab biba bí lè yii: «An kaa sá un bi là kí kpòee deeee?

²⁶Kin, an ḡa mana ní u yú ki tó u-ba mpaampiin pu doo ki sòòṇ, ubɔ kaa bí lè-u tiba! Áá biyidambi kalin béè yii ún di sá Meesiya ní?

²⁷Ama uninja nee úñwuee, ti nyí laakin u nyánnée, an yaa sá Meesiyayee, ubo kaa dāa béetí laakin ní ún sée.»

²⁸Nyuntée, Yeesu nín bí kunimbótidiin ki dākà, ní ki téén mpòn yii: «Ni nyí-mi, ki nyí laakin mun m sée yaa! Maa dómiń m-ba pu, un sá ibaamondaanee di túnní-mi, ní naa nyí-u.

²⁹Ama man nyí-u, kun puee u-cee ní m nyánní, ún di túnní-mi.»

³⁰Niinee ní bi bí nyàab kí cúú-u, ama báà ubo ñal kaa máań u-pu, kun puee u-yuntiñu kaa láa bāań.

³¹Samaa kansikinee, binib tikpil nín fōō-u ki kíf, ní ki lì yii: «Mim mee, Meesiya yaa láa bāańee, u dāa ñūń kí ñá maamaacib kí jītíń kijapaai nee deeee?»

Bi tú bí bàà cù kí cúuń Yeesu

³²Fariisab nín gbíl samaa bíi sòòń Yeesu pu mín bi-ñmanĩmee, ní bi nì bisaraañakpilíb tú soojab n cù kí cúuń-u.

³³Ní Yeesu tükū-bi yii: «Nyunti fiii ní m làá gítí ñá ni-kansikin, ní kí nín gítí un túnní-mee cee.

³⁴Di sá yii ni làá dāa nyàab-mi, kaa làá dāa ká-mi, kun puee naa làá dāa ñmā kí dāań laakin m làá nín bée.»

³⁵Niinee ní Juuda yab kpilib bíi bálifí tób yii: «La ní u kalin nín cá ní ki nín tükù-ti yii taa làá ñmā kí ká-u ní? Áá, u làá kalin cù Juuda yab bin yāl ki kó Greeki yab timmune cee kí dākà Greeki yab Unimbóti bótí ní?

³⁶U nín bí yii: Ni làá nyàab-mi, kaa làá ká-mi, ki gítí lĩ-ti yii: Naa làá ñmā kí dāań laakin m làá nín bée, taapu nín sá yii ba dee?»

Ibun in nyim tìi dimañfalee

³⁷Nwiin ñun jĩjaal kúntée bótí di nín páb. Nwiin gbanti ní Yeesu nín yúl samaa kansikin ki téén yii: «Un ní nnyinnyoo yaa cááyee n dāań m-cee kí nyò!

³⁸Un di yaa fōō-mi ki kíyee, nnyim min tìi dimañfalee làá kpántí mbun kí nín pùub udaan pòbilin, kii Unimbóti gbòñku poon an nín ñmāń ki síiń puee.»

³⁹Bin fōō Yeesu ki kíyee nín làá fōō Unimbóti Fam miñyee pu ní Yeesu nín bíi sòòń nì bi. Nyunti gbantee, Unimbóti Fam kaa láá dómiń kun puee Yeesu kaa nín dáá fōō u-nyooti.

Samaa yākatí Yeesu pu

⁴⁰Kunipaauee kansikin biba gbíl an nyòobuñjee, ní ki bí yii: «Unil nee lafun sá Unimbóti bōnaatiliu un ti cée ní!»

⁴¹Ní biba mun bí yii: «Ún di sá Meesiya!» Ní biba mun gíti bí yii: «Meesiya nūn kí nyānní Galiileeee?

⁴²Ama Unimbɔti gbɔŋku tükù-ti yii Meesiya làá dāá nīn sá Daafiidi maaliŋun, ní ki sá Beetileem, kitin kin ni Daafiidi nīn sée.»

⁴³Yeesu puee kunipaauee nīn cúu yākatì mili.

⁴⁴Ní bi-kansikin biba bàà nīn là kí cúú-u, ama báà ubɔ ɲal kaa máań u-pu.

Juuda yab tindaŋkpilib kaa fōō Yeesu ki kíf

⁴⁵Soojab nín fātì gíti bisaraaŋakpilib nì Fariisab ceeyee, ní bi bālifi soojabee yii: «Ba ɲá ní naa cáań-u ní?»

⁴⁶Ní soojab kíf-bi yii: «Doooo nee, taa láá ká ubɔ sòon kii kijapaa nee!»

⁴⁷Ní Fariisab fātì bí soojabee yii: «Ni mun yāntì u kíil-ni naaa?

⁴⁸Ni ká biyidambi kansikin ubɔ àá Fariisab kansikin ubɔ fōō-u ki kífii?

⁴⁹An sá binifantantiibi bin kaa nyí Unimbɔti marab ki sá mbusudambee, bín di fōō-u ki kíf.»

⁵⁰Niikoodeem un nīn cūti ká Yeesu ɲyunti ɲubɔee mun nīn ɲmāl Fariisab kansikin. Ún di bí yii:

⁵¹«Ti-marab poonee, an pú-ti nsan tí kpò unil bɔti fám, kaa bālifi-u ki bée kun u ɲéeee?»

⁵²Ní bi kíf-u yii: «A mun sá Galiilee níii? Nyàab Unimbɔti gbɔŋku poon kí kpèè! Aa làá ká bi ɲmāń laaba yii Unimbɔti bɔnaatiliu ubɔ nyānní Galiilee.»

Yeesu fī kinimpulaakpaai kiba

[⁵³Niinee ní bi-kɔkɔ yāań ki nín kùń bi-dumpui.

Jean 8

¹Ní Yeesu, ún nín jóm Ōliifi sufii jool pu.

²Ku wúntì kutaafaau pòlpolee, ní u fātì nín gítiń kunimbɔtidiin, ní binib tikpil tí dómín u-cee. Niinee ní u kāl ki bíi dàkà-bi Unimbɔti bɔti.

³Ní bimaradakaliibi nì Fariisab cáań-u unimpu ubɔ, bi nīn cúú-u u bíi ɲaań tilaakpaal. Ní bi cáá-u ki yóon kunipaaus kansikin,

⁴ní ki bí Yeesu yii: «Ukpil, unimpu nee bí ɲaań tilaakpaal ní ti cúú-u.

⁵Mooyiisi marab poonee, u bí-ti yii tí dū ataŋkpee kí yāŋkì an nimpoobee kí kpò. Mimmee, sii ká yii ba?»

⁶Bi nìn píí Yeesu ki là ú sòòn kí kó bi-bòtinee, ní bi cááń-u an bòti. Ní Yeesu bōòn ki cáá u-ńambiki ki ńmà kitin.

⁷Bi gbíntì bí bàlìfì-uee, ní Yeesu yáatì, ní ki bí-bi yii: «Ni-kansikin un di yaa kaa péé ńá ikpiti ki kée ń péé péé kí dū ditanƙpal kí yā unimpu nee!»

⁸U lī mimmee ní ki fātì tí bōòn ki bí ńmà kitin.

⁹Binibee nín gbíl mimmee, ní bi kìn ki sùtí ubo ubo ki wàatī unimpuee, ki kíliń bitikpilib ki dāa dūu kúntì ńwaamu, ní an tin kìn Yeesu baba, ní unimpuee yú ki kóń-u.

¹⁰Ní Yeesu yáatì ki bí yii: «Unimpuee, bin cááń-see bí la? Kée, báà ubo kaa ńá-si tibiaa!»

¹¹Ní unimpuee kí-u yii: «Aayee, ukpil, báà ubo kaa ńá-mi tibia.» Ní Yeesu bí-u yii: «Ma mun kaa làá ńá-si tibia. Á nīn cá kí taa ti ńá ikpiti.»]

Yeesu di sá ńwalifi

¹²Yeesu fātì yōòn dinyɔɔbundi ki bí sòòn nì kunipaauee yii: «Man di sá ńwalifi ki tī duulinya. Un yaa nóó-mee làá ká ńwalifi ńun tì dimanƙalee, udaan kpá kí còom dibɔmbɔndin.»

¹³Ní Fariisab bí-u yii: «A nín bí sòòn a-ba pu min nee, tin a sòònee kaa sá ibaamɔn.»

¹⁴Ní Yeesu kí-bi yii: «Nì min kamaa m bí sòòn m-ba pu nee, an sá ibaamɔn ní, di sá m nyí laakin m nyánnée ki nyí laakin m cée mun. Ama nimbi kaa nyí laakin m nyánnéeyaaa, kaa nyí laakin m cée mun.

¹⁵Nimbi sòòn tibòti nniyaamin ní, man kaa sòòn báà ubo bòti.

¹⁶Báà m yaa bí sòòn ubo bɔtaaa, m sòòn-tì nì ibaamɔn ní, kun puee maa bí m-baba, m-Baa un túnní-mee bí m-cee.

¹⁷Ni-marab poonee, an ńmāń yii binib bili yaa sòòn tibòti mbaantiiminee, an sá ibaamɔn ní.

¹⁸Mín di sá m sòòn m-ba pu, ní m-Baa un túnní-mee mun lèekī m-pu seera.»

¹⁹Ní bi bàlìfì Yeesu yii: «A-Baa bí la ní?» Ní u kí-bi yii: «Naa nyí-maaa, kaa nyí m-Baa mun. Ni yaa bàà nyí-mi, ni bàà béetì m-Baa mun.»

²⁰Yeesu sòòn tibòti nee ńyunti ńun u bí dākà samaa kunimbòtidiin, laakin bi ńáań saraa nimbilińee, ní báà ubo kaa tātì u-ńal ki gbēē-u, kun puee u-yuntin ńun kaa láá bāań.

Naa ńūn kí cù laakin m cée

²¹Ní Yeesu gíti bí-bi yii: «M làá nīn cá, boonee ni làá dāá nyàab-mi, kaa làá dāá ká-mi, ní kí dāá kpáàa kpú ni-kpitii poon. Naa làá ńmā kí dāań laakin m cée.»

22Niinee ní Juuda yab bí sòòn yii: «Mimmee, u làá kalin kpò u-ba naaa? Ba pu ní u bí yii, naa ḡññ kí dāāñ laakin m cée?»

23Ní Yeesu kíf-bi yii: «Nimbi sá taapu doo yab ní, man nyánní yilpu ní. Ni sá duulinya yab ní, man kaa sá duulinya yɔu.

24An pu ní m tükū-ni yii ni làá kpú ni-kpitii poon. Ni yaa kaa fōō ki kíf yii <man di sá un m sée>, ni làá kpú ni-kpitii poon ní.»

25Ní bi bālifi-u yii: «Sii di sá ḡma ní?» Ní u kíf-bi yii: «M nìn pée tükū-ni doooo mpeekaam un m sée.

26M cáá tiboti tikpil kí sòòn ni-pu kí kpò ni-boti. Un túnní-mee sá ibaamɔndaan, ní tin u tükū-mee ní m cáá bí sòòn ki tükù nimbi taapu doo nib.»

27Ama Juuda yab kaa nìn nyí yii Unimboti Ubaati pu ní u bí sòòn nì bi.

28Mín pu ní Yeesu nìn ḡtí tükū-bi yii: «Ni yaa láa yōòn man Kinibiki yilpuee, ní ni dāa béetí m nín sá unyee. Maa ḡaañ tiba m-ba pɔḡḡu pu, see tin m-Baa dākà-mee ní m cáá sòòn.

29Un túnní-mee bí m-cee, waa yàntī m nìn bí m-baba, kun puee m pée ḡaañ baabadal min fáatī-uee ní.»

30Yeesu nìn nìn bí sòòn tiboti gbantee, binib tikpil nìn fōō-u ki kíf.

Binib bin tó bi-bee nì iyumbu

31Niinee ní Yeesu bí Juuda yab bin fōō-u ki kíf yee yii: «Ni yaa ḡúb m-boti nee, ni làá nìn sá m-boonnooliibi tiḡman pu yab.

32Ni làá béé ibaamɔn, ní ibaamɔnee ḡ yàntī ní tō ni-ba.»

33Ní bi kíf Yeesu yii: «Ti sá Abraam naantiibi ní, doooo nee ubɔ kaa pée cúú timbi kuyun. Ba di yāntī ní a bí yii ti làá tō ti-ba?»

34Ní Yeesu kíf-bi yii: «Ibaamɔn, ibaamɔn ní m sòòn nì ni, un sá kamaa yaa ḡaañ ikpítee sá ikpiti yumbuu ní.

35Uyumbu kaa sá kudicaḡu poon niliu kí nìn cá, ama kudiidaan jipɔɔn ún làá nìn sá kudicaḡu poon niliu ní kí nìn pée cá jaanjaan.

36Mimmee, man Ubaati Jipɔɔn yaa tī-ni dibatɔlee, mín ní ni lafun tó ni-ba tiḡman pu.

37M nyí yii ni sá Abraam naantiibi. Ama ni nyàab kí kpò-mi. Di sá m-boti kaa ká mpaan ni-pɔbiliḡin.

38Man sòòn tin m-Baa dākā-mee, ní ni mun ḡaañ tin ni-baa tükū-nee.»

39Ní bi fātī kíf-u yii: «Timbi baa di sá Abraam!» Ní Yeesu bí-bi yii: «Ni yaa bàà sá Abraam biyaamuee, ni bàà ḡaañ min Abraam nìn ḡaañee ní.

⁴⁰Ama, nì min kɔkɔwoooo m sòòn ibaamɔn in m gbɪl m-Baa ceeyee, nimbi nyààb kɪ kpò-mi. Abraam kaa nìn nɔ́ mìn dalba.

⁴¹Ni-baa nín nɔ́ań puee, mìn ní ni nɔ́ań!» Ní bi kíf-u yii: «Timbi kaa sá nnaayubiyaamu, ti-baa sá ubaanti ní, ùn di sá Unimbɔti.» Ní Yeesu kíf-bi yii:

⁴²«Unimbɔti yaa bàà sá ni-Baayee, ni bàà nées-mi ní, kun puee Unimbɔti cee ní m nyánní ki dómín, maa dómín m-ba pu, an sá ùn di túnní-mi.

⁴³Ba pu ní naa gbɪl m-bɔti tin m sòònee taapu? Kun puee naa n̄n kɪ pɪlɪfɪ-tì.

⁴⁴Nimbi baa di sá Sitaan, min min ni-baayee lèe, an ní ni là ki nɔ́ań. U pée sá unikpɔl doooo nkilkaamin ní. Waa sí ibaamɔnni kun puee waa cáá ibaamɔn u-ni. U yaa bí mótée, mìn di sá u-bimbim, kun puee u sá unyimɔndaan ní, ùn di sá inyimɔn na nì i-baa.

⁴⁵Man nín sòòn nì ni ibaamɔn puee ní naa là kɪ fōō-mi kɪ kíf.

⁴⁶Ni-kansikin, n̄ma di n̄n kɪ dàkà diyɪntil din m yɪntèe? Mimmee, ni nín nyí yii tin m sòònee sá ibaamɔnee, ba nɔ́ ní naa làá fōō-mi kɪ kíf?

⁴⁷Un sá Unimbɔti yɔuee gbɪl Unimbɔti bɔti ní. Ni yaa kaa gbɪl Unimbɔti bɔtee, naa sá u-yab dee.»

Yeesu nì Abraam

⁴⁸Ní Juuda yab kpilib fātì kíf-u yii: «Ti nín lī yii a sá usamaariija, arasinii mun k̄a a-puee, an kaa sá ibaamɔnaaa?»

⁴⁹Ní Yeesu kíf-bi yii: «Arasinii ubɔ kaa k̄a m-pu, m-Baa ní m bí tì tinyool, ní nimbi kpée ki sɪnkɪn-mi.

⁵⁰Man kaa nyààb bí pàkà-mi. Ubɔ bí ki làá pàkà-mi, udaan di sá ubɔsoonli.

⁵¹Ibaamɔn, ibaamɔn ní m sòòn nì ni, un n̄b m-bɔtee kaa ti bí kɪ kpú jaanjaan.»

⁵²Niinee ní Juuda yab kpilib bí-u yii: «Kɔnkɔnnèe ti lafun bée yii arasinii ubɔ k̄a a-pu! Di sá Abraam kpɪl, Unimbɔti bɔnaatiliibi mun kpɪl, ní sii bí yii un yaa n̄b a-bɔtee kaa ti kúu jaanjaanaaa?

⁵³Mimmee sii jítì ti-baa Abraamaaa? Ùn kpɪl, ní Unimbɔti bɔnaatiliibi mun kpɪl. Sii yì a-ba n̄ma ní?»

⁵⁴Ní Yeesu kíf-bi yii: «M yaa bí tì m-ba tinyoolee, mimmee m-nyootee kaa sá timɔntiil dee. Un tì-mi tinyoolee di sá m-Baa un ni bí yii u sá ni-Nimbɔtiu,

⁵⁵ama ní kaa nyí-uee. Man nyí-u. M yaa nées yii maa nyí-u, m làá kpánti unyimɔndaan kii nimbee ní. Man nyí-u, ní ki n̄b u-bɔti.

⁵⁶Ni-naanja Abraam nín bée yii m làá dāān taapu dooyee, an mókɪn-u, ní u lafun ká ní u-pɔbil píil.»

⁵⁷Ní Juuda yab kpilib kíf-u yii: «Sii kaa láá bàñ abin imunku ili nì saalaa, a ká Abraam la?»

⁵⁸Ní Yeesu kíf-bi yii: «Ibaamɔn, ibaamɔn, man pée bí ní bi nín mǎl̃ Abraam!»

⁵⁹Niinee ní bi bí pííkí atankpee kí yāṅkì-u, ní Yeesu nōntì ki nyáñ kunimbɔtidiin.

Jean 9

Yeesu cáañ uninja un bi mǎl̃ nì ijɔfee

¹Dalba Yeesu jítée, ní ki ká uɔɔfu ubɔ. Bi nìn pée mǎl̃-u nì ijɔfi ní.

²Ní u-boonnooliibi bālifi-u yii: «Ukpil, ba pu ní bi mǎl̃ kijapaaí nee nì ijɔfi ní? Úñ u-ba di ḡá ikpiti naaa, u-baa nì u-na di ḡá ikpiti ní?»

³Ní Yeesu kíf-bi yii: «An kaa sá ún̄ di ḡá ikpitaaa, an kaa tí sá u-baa nì u-na di ḡá ikpiti, ama an sá Unimbɔti ń dī u-pu kí dàkà u-tundi, an pu ní bi mǎl̃-u mín̄.

⁴Nwiiñ nín dáá bí pu nee, tí tō un túnní-mee tundi, kun puee kunyeeu làá mó ubɔ kaa dāa gíti ḡñ̄n kí tō ditundi.

⁵M nín dáá bí duulinyan doo nee, man di sá ḡwalifi ki tī duulinya.»

⁶Yeesu lī mimmee, ní ki tīl̄ timɔtan kitiṅ ní ki dū u-ḡambiki ki mɔñ̄ n̄tam ki dūu ḡmīti uɔɔfuee nimbiliṅ,

⁷ní ki bí-u yii: «Nín cá Siiloowee nyimbɔbilin kí fíntí a-nimbiin.» - Siiloowee taapu di sá yii: «Bi túnní-u.» - Uɔɔfuee nìn búnti kí fíntí u-nimbiin. U dāa fāt̄i gítiñee, u kíñ̄ ki wál̄ ní.

⁸Ní u-kɔṅkɔnnaatɔb nì bin nìn kántí u kàal̄ ki mée animbilee bí l̄i yii: «An kaa sá kijapaaí nee di nìn kàal̄ doo ki mée ki jīñeeeee?»

⁹Ní biba bí yii: «Tiṅman, an sá ún̄!» Ní bin kíñee bí yii: «An kaa sá ún̄, bi náañ ní.» Niinee ní un nìn sá uɔɔfuee bí yii: «Tiṅman, an sá man!»

¹⁰Ní bi bālifi-u yii: «Kin, an ḡá mana ní a wál̄?»

¹¹Ní u kíf-bi yii: «Kijapaaí kin bi yī Yeesuee di sōṅkì n̄tam ki ḡmīti m-nimbiliṅ ní ki bí yii ń n̄n cá Siiloowee kí fíntí m-nimbiin. M nín cūti ki fínti m-nimbiinee, ní m wál̄.»

¹²Ní bi bālifi-u yii: «Kijapaayee bí la?» Ní u kíf-bi yii: «Maa nyí u-laṅki.»

Fariisab bí bālifi uɔɔfu un ká dicáañdee tiboti

¹³Ní bi yōon̄ kijapaaí kin nìn sá uɔɔfuee ki cáa cūnni Fariisab cee.

¹⁴An nìn sá ḡwiṅḡuṅfikaa dal ní Yeesu nìn sōṅkì n̄tam ki ḡúbiti uɔɔfuee nimbiliṅ.

¹⁵Míh pu ní Fariisab mun bālifi kijapaayee yii: «An ḡá mana ní a wāl kɔŋkɔnnée ní?» Ní u kíf-bi yii: «U sɔŋkì ntam ki dūu ḡmītì m-nimbiliŋ, ní m cūtì fíntì m-nimbiin ní ki kín ki wāl kɔŋkɔnnée.»

¹⁶Ní bi-kansikin biba bí lè yii: «U nín kaa nyí ḡwiŋḡuŋfikaa nee, kijapaayee kaa sá Unimbɔti niliu.» Ní biba mun lī yii: «Unikpiti mun ḡūh kí ḡá maamaacib yéèèè?» An di nèn cáaŋ diyakatil bi-kansikin.

¹⁷Niinee ní bi fātì bālifi un nèn jòḡbee yii: «Un ḡúbitì a-nimbiliŋee, sii nyí yii u sá ḡma ní?» - Ní u kíf-bi yii: «U sá Unimbɔti bɔnaatiliu ní.»

¹⁸Juuda yab kpilibee kaa nèn fōō ki kíf yii kijapaayee nèn sá uḡofu ní ki wāl kɔŋkɔnnée, an pu ní bi tú ki yíiŋ u-baa nì u-na

¹⁹ki bālifi-bi yii: «Ni-jipɔɔn baasii sòɔɔ? Ni lafun māl-u nì ijɔfaaa? Ní an ḡá mana ní u wāl kɔŋkɔnnée?»

²⁰Ní u-baa nì u-na kíf-bi yii: «Tiŋman, ti-jipɔɔn dee, ti lafun māl-uee u sá uḡofu ní.

²¹Ama taa nyí an nín ḡá pu ní u wāl kɔŋkɔnnéeeyee, kaa tí nyí un di yāntì u wálee mun. Ní bālifimaan-u, kun puee u cíkitì ki ḡūh kí sòòh u-ba.»

²²Kun pu u-baa nì u-na nèn sòòh mimmee di sá bi nèn fāŋkì Juuda yab tindaŋkpilib, kun puee bi nèn sòòh ki yóòh yii un yaa pée lī yii Yeesu sá Meesiyayee, bí jà-u kukpafidiin ú taa ti nín bí bi-kansikin.

²³Kun yì-tì u-baa nì u-na nèn bí yii u cíkitì ki ḡūh kí kíf u-ba, bí bālifi-uee dee.

²⁴Niinee ní bi ḡtì tí yíiŋ kijapaai kin nèn jòḡbee nliliitiim, ní ki bí-u yii: «Á pàkà Unimbɔti! Ama timbi nyí yii uninjee sá unikpiti ní.»

²⁵Ní u kíf-bi yii: «U yaa sá unikpitaana, u yaa kaa sáana, maa nyí, kun m nyée di sá m nèn sá uḡofu ní kɔŋkɔnnée m wāl.»

²⁶Ní bi ḡtì bālifi-u yii: «U ḡá-si mana naaa? Mana ní u ḡúbitì a-nimbiliŋ ní?»

²⁷Ní u kíf-bi yii: «M pée tükū-ni ní naa pílifih-mi. Ba pu ní ni là m ḡtì bùsì kí lè nliliitiim? Áá ni mun là kí kpántí u-boonnooliibi ní?»

²⁸Niinee ní bi bí sif-u yii: «Sii di sá kijapaai gbanti boonnooliu, ama timbi sá Mooyiisi boonnooliibi ní.

²⁹Kun puee, ti nyí yii Unimbɔti nèn sòòh nì Mooyiisi, ama un bí nee úḡwuee, taa kpáaa nyí laakin gba ní u yaa nyánnée.»

³⁰Ní kijapaayee kíf-bi yii: «Tin sá maamaacee sò. Nimbi kaa nyí laakin u nyánnée, u mun di ḡúbitì man nimbiliŋ.

³¹Ti nyí yii Unimbɔti kaa pílifih binikpitib, ama un yaa tó-u ki ḡáaŋ min min ní u lèè, udaan ní u pílifih.

³²Doooo nee, taa láá gbíl dalba dalba yii ubo núbítì unil un bi mǎl̄ nì ijofee nimbiliṅ.

³³An niliuee yaa kaa nyánní Unimbóti cee, waa ṅūh kí ṅá mín.»

³⁴Ní bi kíf-u yii: «Sii péé sá unikpiti doooo a-na poon ní bi nín mǎl̄-si, ní sii là kí dākà timbaa!» Niinee ní bi jìñ-u ki nyántì.

Bin baasii jòḃee

³⁵Yeesu gbíl yii bi jìñ un nín sá ujofuee. U dāa ká-uee ní ki bí-u yii: «A fōo Kinibiki ki kífii?»

³⁶Ní u kíf-u yii: «Ukpil, ùh di sá ṅma ní r̄n fōo-u kí kíf ní?»

³⁷Ní Yeesu bí yii: «A wǎl̄-uaa! Úh di bí sòh̄n nì si nee.»

³⁸Ní u bí yii: «M-Dindaan, m fōo-si ki kíf,» ní ki tātì gbāh̄n Yeesu nimbiin ki jáah̄n-u.

³⁹Ní Yeesu bí yii: «M dómiñ duulinya nee ni ibosoon ní. Bin yaa jòḃee n̄ wǎl̄ ní bin wǎlee n̄ jòḃ.»

⁴⁰Fariisab biba nín bí niin. Bi gbíl an nyɔɔbuṅṅee, ní ki bālifi-u yii: «Mimmee, ti mun sá bijofub deeyaaa?»

⁴¹Ní Yeesu kíf-bi yii: «Ni yaa bàà sá bijofubee, naa bàà cáá ikpiti. Ama ni nín bí yii ni wǎlee puee, ni-kpitii làá n̄n péé dī-ni ní.»

Jean 10

Upikpaal n̄ ipii bɔṅmantikaati

¹Yeesu bí yii: «Ibaamɔn, ibaamɔn ní m sòh̄n nì ni, un yaa kaa dī kipunyɔkɔ ki kó kupikpuṅkpuṅun ní ki yaa dī laabee, udaan sá digangandaan ki sá unaayuu.

²Un yaa dī kipunyɔkɔ ki kó kupikpuṅkpuṅunee di sá upikpaal.

³Un cí kipunyɔkɔee pìtì-u, ní u-piii nyí u-neen. U yí u-piii sá kamaa n̄ i-yiṅṅi, ní ki l̄ntì i-nyɔkɔpu ki cāh̄-i kupikpaaun.

⁴U yaa nyántì i-kɔkɔ kupikpuṅkpuṅun ki dóòyee, ní ú l̄ntì i-nyɔkɔpu ní í páah̄n u-boon, kun puee i nyí u-neen.

⁵Iaa n̄otí uniyanyan. I sáh̄-u ní, kun puee iaa nyí u-neen.»

⁶Yeesu nín dū tiboti nee ki ṅmāntì, ama ní baa nín gbíl ti-taapu.

Yeesu di sá upikpaam̄nti

⁷Mín̄ puee ní Yeesu gítì l̄i yii: «Ibaamɔn, ibaamɔn ní m sòh̄n nì ni, man di sá kupikpuṅkpuṅu punyɔkɔki.

⁸Bin kɔkɔ péen-mi ki bāanee sá digangandambi, ní ki sá binaayub, ipii mun kaa pílifíh-bi.

⁹Man di sá kipunyɔkɔ. Un yaa dīn man pu ki kóoŋee kántí difiil. Udaan ŋūn kí nīn kóò ki nyēē ki kántí u-jinti.

¹⁰Kun pu unaayuu dōoŋee di sá ú yò, kí kpò, kí bīl. Mamee m dómiń í ká dimaŋfal ní, tiba nì tiba n̄ taa lóó-i dimaŋfal gbantin.

¹¹«Man di sá upikpaamonti, upikpaamonti pii pu ní u kúntí u-maŋfal.

¹²Upaadaan un kpàá ki nyàab animbil, kaa sá upikpaal, kaa yì ipiiyee, u yaa ká usaakpan dōoŋee, u dù ipii ní kí fá kí sān kí kátí, ní usaakpan n̄ dāān kí cūti ipii kí yàān-i.

¹³Kun pu upaadaan sáŋee di sá u nyàab animbil ní, ipii bōti kaa páb-u.

¹⁴Man di sá upikpaamonti. M nyí m-piii ní m-piii mun nyí-mi,

¹⁵kii m-Baa nín nyí-mi, ma mun nyí m-Baa puee ní. M kúntí m-maŋfal m-piii pu ní.

¹⁶M cáá ipii iba in kaa láá kóoń m-pikpuŋkpuŋku nee poonee. See m cáān-i. I làá dāá gbīl m-neen, ní kupicaŋkpuŋu n̄ ŋá kubaantiiu, ní upikpaal mun n̄ nīn sá ubaanti.

¹⁷«Kun pu m-Baa néeń-mee di sá m tìl m-maŋfal ní kí fàtí fōō-dì.

¹⁸Ubo kaa ŋūn kí tīl man maŋfal, see man m-ba di là ní kí dū-dì kí tī. M ŋūn kí dū-dì kí tī, ki ŋūn kí fàtí fōō-dì mun. M-Baa nín bí m̄ ŋá miŋyee dee.»

¹⁹Tiboti gbanti pu ní Juuda yab cúu yākatì.

²⁰Bi-kansikin tikpil n̄n l̄ yii: «Arasinii ubo di k̄a u-pu ní u sòòń fám fám. Ba pu ní ni pílifíh-u?»

²¹Ní biba mun l̄ yii: «Unil un pu arasinii kēe kaa sòòń yéè. Mimmee arasinii ŋūn kí ŋúbití bijɔfub nimbiliŋaaa?»

Juuda yab kaa ti là Yeesu

²²An n̄n sá dipeepɔndi ní. Bi n̄n bí jīn bi nín n̄n ŋáŋkì kunimbɔtidii puee jiŋaaliu.

²³Yeesu n̄n bí kunimbɔtidiin, laakin bi n̄n yīl Saloomɔn kasarkauēe taapu ki còom̄.

²⁴Ní Juuda yab dómiń ki mānti ki tú-u ní ki bí yii: «Áli kí tin sāā ŋyunti ŋulɔŋu ní a làá sòòń-ti ibaamɔn ní ti-landɔkɔi n̄ wāl ní? Sii di yaa sá Meesiya, á cántí kí tükù-ti!»

²⁵Ní Yeesu kíí-bi yii: «M pée tükū-ni dooooyee, ní naa fōō-mi ki kíí. Atuun ɲin m cáá m-Baa pɔŋɲu ki tūh̄ nee sòoh̄ m-pu,

²⁶ní naa fōō-mi ki kíí, kun puee naa sá m-piii.

²⁷M-piii gbìl m-neen pu, ní ma mun nyí-i, ní i nóó-mi.

²⁸M tī-i dimaŋfal dīn kaa cáá dikúntilee, i kpá kí kpú jaanjaan, báà ubo mun kaa tí ɲūh̄ kí fōō-i m-ɲaan.

²⁹M-Baa un tī-mi-iee cáá mpɔn ki jítiñ báà ɲma. Míh̄ ní ubo kaa ɲūh̄ kí fōō tiba m-Baa ɲaan.

³⁰Man nì m-Baa Unimbɔti, ti sá ubaanti ní.»

³¹Niinee ní Juuda yab tí fātìi píí ataŋkpee kí yāŋkì kí kpò-u.

³²Ní Yeesu bí-bi yii: «M dū m-Baa pɔŋɲu ki tūh̄ atummɔnti tikpil ni-nimbilin. Mim mee, atuun gbanti kansikinee, dilal pu ní ni là kí yāŋkì-mi ataŋkpee kí kpò na?»

³³Ní Juuda yab kíí-u yii: «An kaa sá atummɔnti pu ní ti là kí yāŋkì-si ataŋkpee kí kpò, an sá a nín sòoh̄ ki bíl̄ Unimbɔtee pu. Kun puee sii sá unifantanti ní ki ɲèèh̄ nì Unimbɔti.»

³⁴Ní Yeesu kíí-bi yii: «An kaa ɲmāñ ni-marau poon yii: <M bí yii, ni sá inimbɔtaaa?>

³⁵Mara gbɔŋku yaa ɲūh̄ kí yíiñ bin bin bi sòoh̄ Unimbɔti bɔti ki tükūee yii bi sá inimbɔtee,

³⁶kin un Unimbɔti baasii lēē ki túnní duulinyanee fáà! Kin an dī mana ní nimbi l̄i yii m ɲèèh̄ nì Unimbɔti m nín bí yii man di sá Unimbɔti Jipɔonee.

³⁷M yaa kaa bí tūh̄ m-Baa tuuŋɲi, ní taa fōō-mi kí kíí.

³⁸Ní m yaa bí tūh̄-ɲi, báà ni yaa kaa làá fōō-mi kí kíí, fōōmaan atuun ɲin m bí tūh̄ee kí kíí kí baasii bée yii Ubaati bí m-ni ní ma mun bí Ubaatin.»

³⁹Niinee ní bi tí bí nyàab̄ kí cúú-u ní u ɲmátì bi-ɲaan.

⁴⁰Ní u fātìi gítì Jɔɔdan buŋgbandi lapu pu, laakin Yoowaneesi n̄n dáá kíí ki fùul̄ binib nnyimee, ki kāl̄ niin.

⁴¹Binib tikpil n̄n dòoh̄ u-cee niin, ní ki l̄i yii: «Yoowaneesi kaa n̄n ɲá maamaaci báà ubo,

⁴²ama tin kɔkɔwoooo u n̄n sòoh̄ kijapaai nee puee, an sá ibaamɔn.» Binib tikpil n̄n fōō Yeesu ki kíí niin.

Jean 11

Laasaar kúm

¹Uninja ubo nèn bũh ki bí Beetanii, kitiŋ kin Maarii nì u-maan Maarta nèn kóòyee, bi yĩ-u Laasaar.

² - Maarii gbanti di sá un nèn kpáatì talaalu ki sītì ti-Dindaan taanji pu ki dũ u-yikpiti ki pítèe. U-niija di sá Laasaar un nèn bũhee. -

³Ní Laasaar niisalibee tú ubo ú cùú tükù Yeesu yii: «Ti-Dindaan, a-bɔɔ bũh.»

⁴Yeesu gbĩl mimmee, ní ki bí yii: «Laasaar weenyi nee kaa sá-u ŋkúm, i sá kí tĩ Unimbɔti tinyool, ní ki làá tĩ u-Jipɔɔn mun tinyool.»

⁵Yeesu nèn néen Maarta nì u-naal nì bi-niija Laasaar.

⁶Nì mín kɔkɔee, u nín gbĩl yii Laasaar bũhee, u gítì kál laakin u nèn bée iwiin ili.

⁷Ní boonee, u tükù u-boonnooliibi yii: «Tí gítímaan Juudee!»

⁸Ní u-boonnooliibi kíf-u yii: «Ukpil, yaadal nee ní Juuda yab kpilib kaa bí nyàab atanjpee kí yāŋkì kí kpò-saaa? Ní a là kí gítí niinaaa?»

⁹Ní Yeesu bí-bi yii: «Nwìin n nyā kí dāa jēetēe tikúti saalaa n tili di kaa báaa? Sii un yaa còom ŋwiimpuee, aa gbéetí, kun puee ŋwìin wāl an kɔkɔ.

¹⁰Ama sii un yaa còom kunyeeuee di gbéetí, kun puee ŋwalifi kaa ti bí-si.»

¹¹Yeesu lĩ mín ki dóòyee, ní ki gítì kútì yii: «Ti-bɔɔ Laasaar gèen. Ama man làá cùú fintĩ-u.»

¹²Ní bi kíf-u yii: «Ti-Dindaan, u yaa gèenee, u làá pɔɔkì deeyaa!»

¹³Yeesu nèn là kí lĩ yii Laasaar kpĩ ní, ama ní u-boonnooliibi bìn dākafi yii u sòon ŋgeem min báa ŋma gèenee pu ní.

¹⁴Mín puee ní Yeesu tükù ki cánti-bi, yii: «Laasaar kpĩ.

¹⁵Ni-puee an mōh-mi m nín kaa bí niinee, min làá ŋá ní fōō-mi kí kííyee dee. Kɔŋkɔnnee tí nín cá u-cee!»

¹⁶Niinee ní Toomasi (un bi gítì yĩ Atee) bí Yeesu boonnooliibi bin kíhee yii: «Ti mun n táá-u ti nì ti-Kpiliu n tin kpú dicilpu!»

Yeesu di sá difikitil nì dimanfai

¹⁷Yeesu bànee ní ki ká yii Laasaar nèn ŋá dikaakulin iwiin inaa.

¹⁸Beetanii kaa nèn dátìh Jeerusaleem, an nèn sá kii atanjpee ata nyɔkɔm ní.

¹⁹An di yì-tì ní Juuda yab tikpil nèn dómiñ kí sòŋkì Maarii nì Maarta pɔbiling bi-niija kúm pu.

²⁰Maarta nín gbĩl yii Yeesu dòoŋee, ní u yíkì tũŋkì-u, Maarii ún nèn gbíntì ká kudiin.

21 Ní Maarta bí Yeesu yii: «Ukpil, a yaa bàà nìn bí doo, m-niija kaa bàà kúù.

22 Ama m nyí yii, kɔŋkɔnnée gba, tin tin kamaa ní a yaa mēē Unimbotee u làá tī-si kudɔŋu.»

23 Ní Yeesu bí-u yii: «A-niija làá fikitī.»

24 Ní Maarta kíí-u yii: «M nyí yii, ɲwinjoolkaa dal, difikitil yuntɔŋuee, u mun làá dāá fikitī.»

25 Ní Yeesu kíí-u yii: «Man di sá difikitil nì dimaŋfal. Sii un fōō-mi ki kííyee, báà a yaa kpīl gba, a làá nīn cáá dimaŋfal,

26 ní sii un yaa bí dimaŋfalin ní ki fōō-mi ki kííyee kaa ti kúù jaanjaan. A fōō ki kíí mimmaaa?»

27 Ní u kíí-u yii: «Iin, m-Dindaan: M nyí yii sii di sá Meesiya, Unimbɔti Jipɔɔn un máaŋ kí dāaŋ duulinyanee.»

Yeesu sún

28 U sòòŋ mīn ki dóòyee, ní ki cūti ki yíiŋ u-naal Maarii ki tükū-u soooo yii: «Ukpil bāaŋ ki bālifi a-pu.»

29 Maarii gbīl mimmee, ní ki yíkì dicilpu ki búntì Yeesu cee.

30 Di sá yii Yeesu nìn dáá gbíntì bí laakin Maarta nìn túnkì-uee, kaa láá kó kitiŋin.

31 Juuda yab bin nìn bí Maarii cee kudiin ki ɲmēentí-uee nín ká u yíkì dicilpu ki nín nyēēyee, ní bi dī-u. Bíŋ dākafī yii u cá dikaakul pu kí sō dee.

32 Nyunti ɲun Maarii bàŋ laakin Yeesu bée ki ká-uee, ní u tātì gbāaŋ u-nimbiin, ki bí-u yii: «Ti-Dindaan, a yaa bàà nìn bí doo, m-niija kaa bàà kúù.»

33 Yeesu nín ká u bí sūŋee, ki kpāaŋ Juuda yab bin nìn nōoŋ-uee, ní kunimbaau kó-u ki gbēē u-pɔbil,

34 ní u bālifi-bi yii: «La ní ni síb-u ní?» Ní bi kíí-u yii: «Ti-Dindaan, dāá cùú kpèè.»

35 Ní Yeesu bíi sūŋ.

36 Ní Juuda yab bí yii: «Kpèèmaan, u nín bàà baasii nééŋ-u puee!»

37 Ama ní bi-kansikin biba mun bí yii: «Úŋ un nìn ɲúbitì uɔfuee nimbiliŋee kaan ɲūŋ kí yàntì Laasaar í taa bàà kpúɔɔ?»

Laasaar fikitì

38 An fātì tí gbēē Yeesu pɔbil, ní u búntì dikaakul laŋki. An nìn sá ntaŋkpaloŋ, ní bi dū ditaŋkpal ki ɲééŋ di-nyɔkɔ pu.

39 Ní Yeesu bí yii: «Nyìkitìmaan ditaŋkpalee!» Niinee ní Maarta, utaŋkpiilee niisal, bí yii: «Ti-Dindaan, an ɲá iwiin inaa dee, u máaŋ ki tin núukì!»

⁴⁰Ní Yeesu kíí-u yii: «Maa tükū-si yii, a yaa fōō-mi ki kíí, a làá ká Unimbɔti nyootaaa?»

⁴¹Niinee ní bi nyīkiti ditanƙpal dikaakul nyɔkɔ pu. Ní Yeesu wáań kutaa pu, ní ki bí yii: «M-baa, m jáam-si kii a nín pílifín-mee pu.

⁴²M nyí yii a pée pílifín-mi baabadal, ama bin mǎnti ki tú-mi nee pu ní m bí lí, bí fōō kí kíí yii sii di túnní-mi.»

⁴³U lí mín ki dóòyee, ní ki téén mpɔn yii: «Laasaar, nyānní!»

⁴⁴Ní utanƙpiil nyānní, u-taaji nì u-ɲalii fín iɲaabu, ki kpáań u-nimbiin. Ní Yeesu bí yii: «Cúú fintīmaan-u kí yànti ú nín cá!»

Juuda yab sòon ki bónti Yeesu pu
(Kpèè Maat 26.1-5, Maar 14.1-2, Luuki 22.1-2)

⁴⁵Juuda yab kansikin bin nín dómin Maarii cee ki ká min min Yeesu ɲée tikpil fōō-u ki kíí.

⁴⁶Ama bi-kansikin biba cūti ki ká Fariisab ki máafi-bi min Yeesu ɲée.

⁴⁷Ní bi nì bisaraanƙpilib kpáfi bibɔsoonliibi kitil kɔkɔ ki sòon yii: «Ti làá ɲá mana ní kijapaayee ɲaań maamaacib tikpil mín na!

⁴⁸Ti yaa yānti u gbínti ɲaań mín, báa ɲma làá fōō-u kí kíí. An làá yànti Room ɔminau n dāań kí wī ti-nimbɔtidiiku nì ti-tiŋki.»

⁴⁹Bi-kansikinee ubɔ nín bí, bi yī-u Kaayiifi, ún di nín sá usaraanƙpil dibindi gbanti, ní ún bí-bi yii: «Naa gbìl tibɔti taapu.

⁵⁰Naa dàkafi yii an ɲāń yii unibaanti n kpú inifunaan pu ní ditimbundi kɔkɔ n ɲmátáaa?»

⁵¹An kaa nín sá ún u-ba di là ní ki sòon an bɔti. U nín nín sá usaraanƙpil dibindi gbantee puee, ní Unimbɔti yānti u sòon yii Yeesu làá dāá kpú Juuda yab pu.

⁵²An kaa sá Juuda yab baba pu, an sá kí kpāfi Unimbɔti biyaamu bin yālee kɔkɔ bí ɲá ubaanti.

⁵³Ki yōon an wiŋɲu gbanti ní bi bóob yii see bí kpɔ Yeesu.

⁵⁴An di yì-ti ní Yeesu kìn ki còom, kaa yānti Juuda yab kánti-u, ní ki búnti kitiŋ kiban, kì bí kuteeu caŋin, bi yī-kì Eefiraayiim. Niin ní u nì u-boonnooliibi nín cūti kāl.

⁵⁵Dilákatil jĩaaliu nín tóobiń, ní binib tikpil nín yíkí ki cá Jeerusaleem kí cù kí ɲá saraabi, kí nyā bi-jɔkontin kí wàatí ní jĩaalee n nín bàń.

⁵⁶Bi nín nyāab Yeesu niin. Bi bí kunimbɔtidiinee, ní ki bí bàlifí tɔb yii: «Ni dàkafi yii ba ní? U làá dāań jĩaal neeyaaa, waa làá dāań?»

⁵⁷Di sá yii bisaraaṅakpilib nì Fariisab nìn síh̄n mara yii un yaa nyí laakin Yeesu bée n̄ l̄ bí cùú cùú-u.

Jean 12

Maarii dū talaalu ki sītì Yeesu taan̄i pu

(Kpèè Maat 26.6-13, Maar 14.3-9)

¹An nìn kìn̄ iwiin iluu bí jī Dilákatil jīṅaaliu, ní Yeesu nìn bāñ Beetanii, laakin Laasaar, kijapaai kin u nìn fikitèe nìn kóòyee.

²Niin ní bi ṅá Yeesu tican. Maarta di nìn tìi tijin. Laasaar mun nìn ṅmāl̄ bin nì Yeesu nìn k̄a ki jīñee kansikin.

³Ní Maarii yōòh̄n̄ talaalum̄nti un bi yī náaree, u p̄ō̄ kudaau tikpil, ní ki cáān̄ ki kpáat̄i sīt̄i Yeesu taan̄i pu, ní ki dū u-yikpiti ki p̄it̄i, ní kudii k̄ōk̄ō jín̄ talaalu s̄ōns̄of̄iṅu.

⁴Niinee ní Yeesu boonnooliibi kansikin ub̄ō, Juudasi Isikaariȳōti un dāa dū-u ki nyáf̄èe, bí yii:

⁵«Ba pu ní baa dū talaalu nee kí nyāfi kí f̄ō̄ animbil j̄it̄ombi alaataa ata kí dūu yàkat̄i biw̄of̄ib?»

⁶Tin u s̄ōōñee, an kaa sá u sūh̄n̄ biw̄of̄ib pu, u nìn sá unaayuu ní. Úh̄n̄ di nìn ṅúb̄ bi-nimbiliṅ ní ki l̄èek̄i ṅi-poon.

⁷Ní Yeesu bí-u yii: «Yānt̄i-u! U yāān̄ ki cíit̄i daliṅkin bi làá dāá dū-mi kí ṅá dikaakulinee dee.

⁸Biw̄of̄ib làá n̄n̄ p̄ee bí ni-kansikin ní baabadal, ama man n̄n̄ ni kaa làá n̄n̄ bí baabadal.»

Bi búkú Laasaar pu kí kp̄ò-u

⁹Juuda yab tikpil nín gb̄l̄ yii Yeesu bāān̄ Beetaniyee, ní bi nín cá niin. An kaa nìn sá Yeesu ṅmaniṅma pu ní bi cá, ama kí tin kp̄áāa kp̄èè Laasaar un u fikitèe mun.

¹⁰Ní bisaraaṅakpilibe s̄ōōn̄ ki yóōn̄ yii bí kp̄ò Laasaar mun,

¹¹kun puee úh̄n̄ pu ní Juuda yab tikpil kìn̄ ki nóó Yeesu, kaa ti là b̄h̄n̄ cee.

Yeesu kó Jeerusaleem n̄i ifaal

(Kpèè Maat 21.1-11, Maar 11.1-11, Luuki 19.28-40)

¹²Kutaa w̄únt̄èe, kunipaau kun nìn d̄ómīn̄ Dilákatil jīṅaaliuee gb̄l̄ yii Yeesu d̄ōōn̄ Jeerusaleem.

¹³Bi nìn b̄at̄i tikpakpati ki t̄úṅk̄i-u nsanni, ní ki k̄ūunt̄i yii: «Oosaana, tí d̄ànt̄imaan-u! Ti-Dindaan n̄ b̄īīn̄ un d̄ōōn̄ úh̄n̄ yindi puee! Unimb̄ōti n̄ b̄īīn̄ Isirayeel botiu boon!»

¹⁴Yeesu nín ká dimampɔmbil ki ká, kii Unimbɔti gbɔŋku nín nín lĩ ki yóon puee, yii:

¹⁵«Siiyɔn tiŋki, taa fàŋkì! Kpèè, a-bɔtiu di dòon, ki ká dimampɔmbil puee!»

¹⁶Nyunti gbantee, u-boonnooliibi kaa nín dáá láá gbɪ̃ taapu. Ama nyunti nun u fōō u-nyootee ní bi nín téetì yii Unimbɔti gbɔŋku nín nín sòon tin u-puee, mìn ní bi ná ki tī-u nee.

¹⁷Bin kɔkɔwoooo nín bí nyunti nun Yeesu yíin Laasaar dikaakulin ki fikitì-u ditaŋkpiilinee bí máafí tin bi ká Yeesu nées.

¹⁸Di sá yii bi nín nín gbɪ̃ maamaaci un u nín nées puee ní kunipaauuee túŋkì-u.

¹⁹Ní Fariisab bí lĩ tɔb cee niin yii: «Ni káa! Naa làá ti ká báa tiba. Binib kɔkɔ di bítifí ki cá kí nóó-uee.»

Greeki yab biba bí nyàab Yeesu

²⁰Greeki yab biba nín nín dómín Jeerusaleem kí nyɔŋkì Unimbɔti jijaalee poonee kansikin.

²¹Ní bi dómín ki ká Fiiliipi un sá Beetisayida Galiilee tiŋkinee, ki bí gbàam-u yii: «Ukpil, ti là kí ká Yeesu.»

²²Ní Fiiliipi cūtì tükü Andree, ní bi-liitil cūtì ki tükü Yeesu.

²³Ní Yeesu kí-bi yii: «Nyunti nun man Kinibiki làá fōō m-nyootee bāan dee.

²⁴Ibaamɔn, ibaamɔn ní m sòon nì ni, nɔwambool yaa kaa lítì kitiŋ ki kpî, nu pée gbintì sá mbaanti ní. Ama nu yaa kpîyee, ní nù nyā kí lòon tikpil.

²⁵Sii un yaa néen a-manfalee làá fá-dì, ní sii un yaa ná a-manfal taapu doo neeyee, siiyee di kpáafí-dì ki kántí dimanfal din kaa cáá dikúntilee.

²⁶Un yaa là kí tō m-tundee máan kí nín nóó-mi, ní laakin m yaa bée, m-tɔntɔnliu mun n nín bí niin. Un yaa tūn m-tundee, Ubaati làá tī-u tinyool.»

Yeesu bí sòon u-kúm pu

²⁷«Kɔŋkɔnnée m bākatì. Mimmee, m lĩ yii, m-Baa, nyāntí-mi tin làá bān-mi nyunti nee pooneeee? Aayee, kun puee nyunti nee falaau pu ní m dómín.

²⁸Mín puee, m-Baa, tī a-yindi tinyool!» Niinee ní Unimbɔti sòoní yilpu ki bí yii: «M tī m-yindi tinyool, ki làá gítì tí tī-dì.»

²⁹Kunipaau kun nín yú niinee gbɪ̃ Unimbɔti neen puee ní ki bí yii: «An sá utaa di fáá didundi.» Ní biba mun bí yii: «An sá Unimbɔti tuuŋu nubo di sòon nì u.»

³⁰Ní Yeesu bí-bi yii: «An kaa sá man pu ní nneenee sòon, ama an sá nimbi pu ní nu sòon.

³¹Nyunti nee ní Unimbɔti làá sòon duulinya bɔti, ní kí jà duulinya bɔtiu Sitaan.

32 Bi yaa láa yōon-mi yilpuee, m làá dāá dáaliń nnibiyaamu kɔkɔ kí cáan m-cee.»

33 U nín lī mìn kí dākà ɲkúm mìn u làá kpúee nín sá mɲyee ní.

34 Ní binibee kíf-u yii: «Ti bífi marab gbɔŋku poon yii Meesiya làá nín péé bí ní kí nín cá jaanjaan. Kin ba pu ní sii lī yii bi làá yòon Kinibiki yilpu? Nma di sá Kinibiki gbanti ní?»

35 Ní Yeesu kíf-bi yii: «Nwalifi dáá bí ni-kansikin ɲyunti ɲubɔ poon fiii. Ní nín còom ɲwalifi gbanti poon, án nín làá ɲá pu dibɔmbɔndi ń taa jēetí ni-puee, kun puee un còom dibɔmbɔndinee kaa nyí laakin u cée.

36 Nyunti ɲun ɲwalifi dáá bí ni-cee nee, ní fōo-ɲu kí kíf án nín làá ɲá pu ní kpántí ɲwalifin nibee.»

Juuda yab kaa fōo Yeesu ki kíf

Yeesu sòon mìn ki dóoyee, ní ki yíkì bi-cee ki cùtì ndan ki bál-bi.

37 Nì mìn kɔkɔ u ɲáan maamaacib tikpil bi-nimbiinee, baa fōo-u ki kíf.

38 Kii Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya nín nín ɲmān pu dooooyee, mìn ní an ɲá nee. U nín ɲmān yii: «Ti-Dindaan, ɲma fōo ti-bɔti ki kíf? Nma bée sii ti-Dindaan pɔɲu?»

39 Yeesaya nín gítì lī kun pu ní baa nín ɲún ki fōo ki kífyee: u nín bí yii:

40 «Unimbɔti yāntì bi jɔb ní ki pɔkì bi-pɔbiliɲ, án nín làá ɲá pu bi-nimbiliɲ ń taa nín wālee ní bi-pɔbiliɲ ń nín gbìfi bí taa kpántí bi-bimbim ú cáan-bee.»

41 Yeesaya lī mìn kun puee u nín ká Yeesu nyooti, ní ki sòon u-pu.

42 Nì mìn kɔkɔee, Juuda yab kpilib tikpil nín fōo-u ki kíf. Ama Fariisab ń taa jà-bi kukpafidiin puee, baa nín nyántì bi-ba.

43 Di sá yii bi là binib ń pàkà-bi ki jítì Unimbɔti ń pàkà-bi.

Yeesu bɔdakàtam kúntilaŋki

44 Yeesu téen mpon ki lī yii: «Un yaa fōo-mi ki kífyee, an kaa sá man ní u fōo ki kíf, u fōo un túnní-mee ní ki kíf.

45 Un yaa ká-mee ká ki kpáan un túnní-mee dee.

46 M dómiń duulinyan kii ɲwalifee, án nín làá ɲá pu un sá kamaa yaa fōo-mi ki kífyee ń taa nín gítì bí dibɔmbɔndinee.

47 Ama un di yaa gbìl m-bɔti ní ki yaa kaa kpáafi-tèe, an kaa sá man di làá kpò udaan bɔti, kun puee maa dómiń kí kpò duulinya nib bɔti, m dómiń kí fī-bi ní.

48 Un kaa là-mi, kaa fōo m-bɔtee cáá tin làá dāá sòon u-bɔtee: an di sá m-bɔti tin m nín dākē, tìń di làá dāá kpò udaan bɔti ɲwinjoolkaa dal.

⁴⁹Di sá yii an kaa sá man m-ba pɔŋɔ pu ní m sòòñ, an sá m-Baa un túnní-mee u-ba di tī-mi tin sá m sòòñee nì tin sá m dākèe.

⁵⁰Ní m nyí yii tin ní u sòòñee cāabīñ dimaŋfal din kaa cáá dikúntilee. Mìn puee, tin m sòòñee, tin m-Baa tī-mi m sòòñee dee.»

Jean 13

Yeesu fínti u-boonnooliibi taanji

¹Kutaa n wúntí Dilákatil jiŋaaliuee, Yeesu nìn nyí yii nyunti ɲun u làá yíkì kitiŋ nee pu kí gítí u-Baa ceeyee bāań. U nìn néeń u-yab bin bí duulinyan dooyee, kí gítí néeń-bi kí lákatì áli kí tin kátì-ku.

²Nyunti ɲun u nì u-boonnooliibi ká kí jīn tijoojinee, mimmee Sitaan pée lūkutì Juudasi Isikaariyɔtì, Siimɔn jipɔɔn ú dū Yeesu kí nyāfiñ u-nannanliibi dee.

³Yeesu mun nìn pée nyí yii u nyánní Unimbɔtì cee ní kí làá fātī gítí Unimbɔtì cee, ní kí nyí yii u-Baa Unimbɔtì dū tikɔkɔwoooo kí ɲá u-ɲaan.

⁴U nì u-boonnooliibi bī jīñee ní Yeesu yíkì tijin pu, ní kí pēetì u-bɔkutifɔkɔl ní kí dū ɲaabu ɲubɔ kí gbīn u-caŋ,

⁵ní kí jōō nnyim kí ɲá kisanpeeyin, ní kí kíí kí bī fíntí u-boonnooliibi taanji, ní kí cáá ɲaabu ɲun u gbīn u-caŋee kí cáá pítí bi-taanji.

⁶U fínti kí bāań Siimɔn Peetrooyee ní Siimɔn bí yii: «Ti-Dindaan, sii a-ba di làá fíntí man taanāaa?»

⁷Ní Yeesu kíí-u yii: «Tin m bī ɲaań nee, aa gbīl taapu kɔŋkɔnnnee, ama boonee a làá dāá gbīl.»

⁸Ní Peetroo bí yii: «M yī kpataaa, a kpá kí fíntí m-taanji.» Ní Yeesu kíí-u yii: «A yaa kaa yāntì m fíntì-si, mimmee, aa sá m-yɔu.»

⁹Ní Siimɔn Peetroo kíí-u yii: «An yaa sá mìn, ti-Dindaan, taa fíntí m-taanji ɲmanɲma, fíntí kí kpáań m-ɲalii nì m-yil!»

¹⁰Ní Yeesu kíí-u yii: «Un yaa fūlee kaa ti fūul, see ataa ɲmanɲma ní u fíntí, kun puee waa ti cáá tijɔkɔndi. Mìn ní ni mun bí circir, ama an kaa sá ni-kɔkɔ.»

¹¹Di sá yii Yeesu nìn nyí un làá dū-u kí tī u-nannanliibee, mìn pu ní u bí yii: «An kaa sá ni-kɔkɔ di bí circir.»

¹²Yeesu fínti bi-taanji kí dóòyee, ní kí fātì dū u-bɔkutilee kí pēen, ní kí fātì kāl, ní kí bālifi-bi yii: «Tin m ɲá-ni nee, ni gbīl taapuɔɔ?»

¹³Ni yī-mi yii Ukpil nì ni-Dindaan, ní ni máań kí yīn-mi mìn, kun puee mìn ní m lafun sá.

¹⁴Mín puee, man udakal nì ni-Dindaan yaa fíntì ni-taàjee, ni mun máań kí nīn fíntí tɔb taaji.

¹⁵M ɣá mín ki dàkā-ni ni mun ń nīn ɣáań mín ki tìi tɔb ní.

¹⁶Ibaamɔn, ibaamɔn ní m sòòń nì ni, utɔntɔnli kaa jítiń u-kpiliu, mín ní un bi túee kaa jítiń un túnní-uee.

¹⁷Kɔɣkɔnnée ni bée, ni yaa ɣáań mín, ni làá gbìl mmɔn.

¹⁸«An kaa sá ni-kɔkɔ pu ní m sòòń, kun puee m nyí bin m lútèe. Tin bí nee ń ɣá kii Unimbɔti gbɔɣku poon nín lī puee, yii: <Un jīn m-jintee fātì bíi jáà nì mi.>

¹⁹M tükù-ni tin bí nee ki yōontí kɔɣkɔnnée kí wàatī ní an bàń, án nín làá ɣá pu tì yaa láa bāańee ní fōō kí kíf yii <man di sá un m sée>.

²⁰Ibaamɔn, ibaamɔn ní m sòòń nì ni, un yaa fōō un man túnnée, fōō ma mun dee. Un yaa fōō mamee, fōō un túnní-mee mun dee.»

Yeesu sòòń yii Juudasi làá nyā u-boon

(Kpèè Maat 26.20-25, Maar 14.17-21, Luuki 22.21-23)

²¹Yeesu lī mín ki dóòyee, ní an gbēē u-pɔbil, ní u bí yii: «Ibaamɔn, ibaamɔn ní m sòòń nì ni, ni-kansikin ubɔ di làá dū-mi kí tī m-nannanliibi.»

²²Ní u-boonnooliibi fātì bíi kpèé tɔb, kaa kpáàa bée un pu ní u bíi sòònee.

²³Un Yeesu nīn nēēn u-boonnooliibi kansikinee ká ki nákań-u.

²⁴Ní Siimɔn Peetroo ɣá-u kudaanɣu yii ú bàlifí-u kí kpèè un pu ní u sòònee.

²⁵Ní u sùtì ki mōtìi nákań Yeesu ní ki bàlifí-u yii: «Ukpil, an sá ɣma ní?»

²⁶Ní Yeesu kíf-u yii: «M làá sēē kpɔɔ tikunni. Un m yaa dūu tīyee, ún ní an sá.» Niinee ní Yeesu dū kpɔɔ ki sēē tikunni ki fiń ki tī Juudasi, Siimɔn Isikaariyoti jipɔɔn.

²⁷Juudasi fōō kpɔɔnee, ní Sitaan kó u-ni. Ní Yeesu bí-u yii: «Tin a cáá ki làá ɣée, á ɣá-tì malaa!»

²⁸Bin nīn ká ki jīnee, báà ubɔ kaa bée kun pu ní u lī-u mimmee.

²⁹Biba nīn dàkafí yii Yeesu là ú cùú dā tin tin bi làá cáá jī jīɣaalee, àà u là ú tī biwɔfib tiba ní. Di sá yii Juudasi di nīn ɣúb bi-nimbiliŋ.

³⁰Juudasi fōō kpɔɔnee, ní ki nyáń malaa. Kunyeeu nīn mó.

Marapɔɔn

³¹Juudasi nyáńee, ní Yeesu bí yii: «Kɔɣkɔnnée man Kinibiki fōō m-nyooti dee, Unimbɔti ń ká tinyool man ni.

³²Unimbɔti yaa ká u-nyooti man nee, mín ní ma mun làá ká m-nyooti Unimbɔtin an kaa làá yúntí.

³³M-biyaamu, nyunti fiiri di kɪ̀n ɾ́ gíti kàl̃ ni-cee. Mɪ̀n boonee ni làá dā́ nyàab-mi. Kii m nín nín tükū Juuda yab puee, naa làá ɲmā́ kí cù laakin m cée. Kɔ̀ɲkɔ̀nn̄ee, m tükū ni mun dee.

³⁴M tī́-ni marapɔ̀ɔn ubɔ: nín n̄́eérmaàn tɔb. Kii man nín n̄́eén nimbi puee, ni mun ń n̄́n n̄́eérmaàn tɔb mɪ̀n.

³⁵Ni yaa n̄́eén tɔbee, niin di làá dākà báà ɲma yii ni lafun sá m-boonnooliibi.»

Yeesu sòon̄ yii Peetroo làá n̄́eé yii waa nyí-u

(Kpèè Maat 26.31-35, Maar 14.27-31, Luuki 22.31-34)

³⁶Ní Siimɔn Peetroo bālifi-u yii: «Ti-Dindaan, la ní a cá?» Ní Yeesu kíí-u yii: «Aa ɲū̀n kí nóó-mi laakin m cée kɔ̀ɲkɔ̀nn̄ee, ama boonee, a dā́ nōotí-mi.»

³⁷Ní Peetroo bí-u yii: «Ti-Dindaan, ba pu ní maa ɲū̀n kí nóó-si kɔ̀ɲkɔ̀nn̄ee? Báà an yaa sá ɲkúm, m làá dū m-manfal kí tī́ a-pu.»

³⁸Ní Yeesu kíí-u yii: «A làá lafun dū a-manfal kí tī́ man puɔɔɔ? Ibaamɔn, ibaamɔn ní m sòon̄ n̄́ si, kí wàatī ukooja ń bākàkè, a làá n̄́eé yii saa nyí-mi diba dibee mita.»

Jean 14

Yeesu di sá nsan ɲun cá Unimbɔti ceeyee

¹Ní Yeesu n̄́k̄i ki l̄́i yii: «Ni-pɔ̀biling ń taa bīl̄. Ní fōō Unimbɔti kí kíí, kí fōōmaan ma mun kí kíí.

²Ikɔ̀ɲkoon tikpil bí m-Baa dumpu, m làá cù kí bóntí-i kí yóon̄-ni. I yaa kaa bàà bí tɪ́ɲman, m bàà tükù kí cántí-ni.

³M yaa cū̀t̄i ki bónt̄i ipaan gbantee, ní ɾ́ gítiń́ kí yòon̄-ni, án nín làá ɲá pu laakin m làá n̄́n b̄́ee, ni mun ń n̄́n bí m-cee niinee.

⁴Ni nyí laakin m cée, ki nyí nsan mun.»

⁵Ní Toomasi bí-u yii: «Ti-Dindaan, taa nyí laakin a cée! Ti làá ɲá mana kí b̄́ee nsan?»

⁶Ní Yeesu kíí-u yii: «Man di sá nsan, ki sá ibaamɔn ki sá dimanfal. Ubɔ kaa ɲū̀n kí dī laaba kí dā́ań m-Baa Unimbɔti cee, see ú dīń man pu.

⁷Ni yaa bàà nyí-mee, ni bàà nyí m-Baa mun ní. Ama kɔ̀ɲkɔ̀nn̄ee ni nyí-u, ki ká-u mun.»

⁸Niinee ní Fiiliipi bí-u yii: «Ti-Dindaan, dākà-ti a-Baa Unimbɔti ti-pɔ̀biling ń sòɲk̄l̄.»

⁹Ní Yeesu kíí-u yii: «Fiiliipi, m nín bí ni-cee an yúnt̄i pu nee, ní saa nyí-maaa? Un yaa ká-mee, ká m-Baa mun dee. Kín ba pu ní sii gíti l̄́i yii ɾ́ dākà-ni m-Baa?

¹⁰Aa nyí yii man bí m-Baa ni, ní m-Baa mun bí man naaa? Tiboti tin m sòòn nì nee, maa sòòn-tì m-ba pu, an sá m-Baa un bí m-nee di tūn u-tundi.

¹¹Fōō kí kíímaan yii m bí m-Baa ni ní m-Baa mun bí man ni. Báà ni yaa kaa fōō m-boti ki kíí, kpèèmaan m-tuunji n̄in m n̄a nee pu kí fōō kí kíí.

¹²Ibaam̄on, ibaam̄on ní m sòòn nì ni, un yaa fōō-mi ki kííyee làá t̄o atuun n̄in m tūñee, ùn làá t̄o n̄in jítiñ man yañ nee gba, kun puee m cá m-Baa cee ní.

¹³Ní tin k̄ok̄o ni yaa mēē m-yindi puee, m làá n̄a m̄in kí t̄i-ni, ní m-Baa n̄ ká tinyool u-Jip̄on pu.

¹⁴Ni yaa mēē tiba m-yindi pu, m làá n̄a m̄in kí t̄i-ni.

Yeesu p̄on kí t̄n̄ Circir Fam

¹⁵«Ni yaa néeñ-mee, n̄in n̄ubmaan m-marab,

¹⁶ní man n̄ mēē m-Baa Unimboti ú ḡiti t̄iñ-ni Ututunli ubo un làá n̄in bí ni-cee kí n̄in cá jaanjaanee.

¹⁷Ún di sá Unimboti Fam ibaam̄ondaan, un duulinya nib kaa n̄un kí fōōyee, kun puee baa w̄al̄-uaaa, kaa nyí-u mun. Ama an yaa sá nimbi, ni nyí-u kun puee u kóò ni-cee ní ki làá d̄a n̄in bí ni-ni.

¹⁸«Maa làá d̄u-ni kí fá kii atan̄kpiibilee, m làá f̄at̄i ḡitiñ ni-cee.

¹⁹An k̄in̄ f̄iii duulinya nib kaa làá ti ká-mi, ama nimbi làá ká-mi, kun puee m bí diman̄falin, m̄in̄ ní ni mun làá n̄in bí diman̄falin.

²⁰N̄wiin gbanti yaa láa b̄aañee, ni d̄a b̄et̄i yii man bí m-Baa ni, ní nimbi bí man ni, ní man bí ni mun ni.

²¹Un yaa cáá man marab ki n̄ub-bee, udaanee di néeñ-mi. M̄in̄ ní m-baa làá n̄in néeñ un néeñ-mee, ma mun n̄ n̄in néeñ-u, ní kí nȳant̄i m-ba kí d̄ak̄a udaan.»

²²Ní Juudi - an kaa n̄in sá Juudasi Isikaariyoti - bí-u yii: «Ti-Dindaan, mana ní a làá n̄a ní kí nȳant̄i a-ba kí d̄ak̄a timbi, ní kí taa d̄ak̄a duulinya nib?»

²³Ní Yeesu kíí-u yii: «Un yaa néeñ-mee làá n̄in n̄ub m-boti. M-Baa làá n̄in néeñ udaan, ní man n̄ m-Baa n̄ d̄a n̄ kí n̄in kóò udaan cee.

²⁴Un kaa néeñ-mee kaa n̄ub m-boti. M-boti tin m sòòn nì nee nȳann̄i m-Baa un t̄unn̄i-mee cee ní, an kaa sá m-ba pu ní m sòòn.

²⁵«M t̄uk̄u-ni tin bí nee nyunti n̄un m d̄aá bí ni-cee nee.

²⁶Ama Ututunlee, Circir Fam min m-Baa làá d̄a t̄n̄ man yindi puee, làá d̄a d̄ak̄a-ni tik̄ok̄o, ní kí t̄et̄i-ni tin k̄ok̄o m sòòn nì nee.

²⁷«N̄gbans̄ofi ní m cáa n̄-ni, man gbans̄ofi n̄u ní m d̄u t̄i-ni, maa t̄i kii duulinya n̄in t̄i puee. Ní taa b̄akat̄i kí taa f̄an̄k̄i mun.

²⁸Ni gbĩl m nín lĩ yii m làá nīn cá kí dāā fātīfí gítīn ni-ceeyee. Ni yaa bàà néen-mee, an bàà móokín-ni kii m nín cá m-Baa ceeyee pu, kun puee m-Baa jítiñ man.

²⁹M tükū-ni kɔŋkɔnnēe ki yóon kí wàatī ní án nín bàñ, ní nyunti nyun ní an yaa láa bāañēe, ní nyā kí mōtīfí fōō kí kífí.

³⁰Maa làá ti sòon nì ni tikpil, kun puee duulinya bōtiu Sitaan dòon. Waa nín nyūn kí gá-mi tiba.

³¹Ama duulinya nib máan kí béé yii m néen m-Baa, an pu ní min ní m-Baa yaa bí m nyee, mín ní m gáañ. Yíkimaan, tí nín cá.»

Jean 15

Yeesu dū u-ba ki nántiñ fiinyi subu

¹Ní Yeesu bí yii: «Man di sá fiinyi subu tiñman, ní m-Baa sá un gáŋkí-buee.

²Apan nyin tükú m-pu kaa lòonēe, u gá-ny ki féen ní. Apan nyin lòonēe, u gáŋkí-ny, ní ny mōtīfí lòon.

³Tiboti tin m sòon nì nee, tí gáŋkí nimbi.

⁴Ní nín bímaan man ni, ní ma mun í nín bí ni-ni. Kii dipandi nín kaa nyūn kí lòon abil di-baba asee dí nín tükú busubu puee, mín mbaantiim ní ni yaa kaa bí man ni, naa nyūn kí lòon abil.

⁵«Man di sá fiinyi subu, ní nimbi sá apan. Un yaa bí man ni ma mun bí udaan nee lòon abil ní tikpil, kun puee ni yaa kaa bí man ni, naa nyūn kí gá tiba.

⁶Un yaa kaa bí man nee, bi gá-u kí fá kii disupandee ní, ní ú kpā. Asupaŋkulimee, bi kōontí-ny kí tō nymin, ní án wà.

⁷Ni yaa bí man ni, ní ma mun bōti bí ni-nee, bàlifimaan tin tin ni yaa lèe, ni làá ká kudōnyu.

⁸Tin tì m-Baa tinyoolee di sá ní lòon abil tikpil ní kí nín sá man boonnooliibi.

⁹Kii m-Baa nín néen-mi puee, mín ní ma mun néen-ni. Nín bímaan m-neendin.

¹⁰Ni yaa gúb m-marabee, mimmee, ni bí m-neendin dee, kii ma mun nín gúb m-Baa marab ki bí u-neendin puee.

¹¹«M sòon nì ni tin bí nee án nín làá gá pu m-pōpindi í nín bí ni-ni, ní ni-pōbiling í mōtīfí giti pīlee.

¹²Mara un m sīn-nee sèé: ní nín néermaan tōb, kii man nín néen-ni puee.

¹³Dineenkpaaandi diba kaa ti bí kí bà unil í dū u-maŋfal kí kúntí u-bōbi pu.

¹⁴Ni yaa gáañ min m bàlifí-nee, mimmee ni kpánti m-bōbi dee.

¹⁵Maa ti yî-ni m-tontɔnliibi, kun puee utontɔnli kaa nyí tin u-kpiliu ɲáánee. M yî-ni m-bɔɔbi ní, kun puee m dàkã-ni tin kɔkɔwoooo m gbîl m-Baa ceeyee.

¹⁶Man di lēē nimbi, kaa sá nimbi di lēē man. M tú-ni ní cùú lòon abil, abil ɲin làá yúntée, mimmee, m-Baa làá tī-ni tin kɔkɔ ni yaa mēē-u man yindi puee.

¹⁷Tin tin m síh-nee, di sá ní nīn nēē tɔb.»

Duulinya ná Yeesu nì u-yab

¹⁸«Duulinya nib yaa ná-nee, ní bée yii man ní bi péé ki ná.

¹⁹Ni yaa bàà sá duulinya yabee, duulinya yab bàà nēē-ni, kun puee ni sá u-yab. Ama m lútì-ni ki nyántì duulinya nib kansikin. Naa ti sá duulinya yab, an pu ní bi ná-ni.

²⁰Ní téetímaan tin tin m nīn tükū-nee, yii: <Utontɔnli kaa jítiñ u-kpiliu.> Bi yaa páb man, bi làá dāá páb ni mun, bi yaa bàà pílifi man bɔti, bi bàà dāá pílifi ni mun yati.

²¹Man pu ní bi làá ɲá-ni tin bí nee kɔkɔ, kun puee baa nyí un túnní-mee.

²²M yaa kaa bàà dómiń ní kaa bàà sòon nì bi, baa bàà cáá ikpiti. Ama kɔɲkɔnnee, baa ti cáá nnaakpal báa ɲubɔ bi-kpitii pu.

²³Un yaa ná-mee ná m-Baa mun dee.

²⁴M yaa kaa bàà ɲá maamaacib bin bin báa ubɔ kaa ɲée bi-kansikin, baa bàà cáá ikpiti. Ama bi kántì m-maamaacib, ní ki gbíntì ki ná man nì m-Baa.

²⁵Too! An ɲá kii bi-marab gbɔɲku poon nín lī ki síh puee dee yii: <Bi ná-mi fám, an kaa cáá taapu.>

²⁶«M yaa bàñ m-Baa ceeyee, m làá tōń-ni Ututunli, ún di sá Unimbɔti Fam ibaamɔndaan un nyánní m-Baa ceeyee. U yaa láa bāánee, u làá sòon m-pu,

²⁷ní ni mun ń dāá lēē m-pu seera, kun puee ni péé bí m-cee doooo ɲkilkaamin ní.

Jean 16

¹«M sòon nì ni tin bí nee án nín làá ɲá pu ní taa láa fá ni-fookiiu m-puee.

²Bi làá dāá jà-ni kí nyántí akpafidiinni, áli gba, ɲyunti ɲubɔ bí ki dòon bi làá kpò-ni ki dàkafí yii bi ɲá Unimbɔti lammi.

³Kun pu bi làá ɲá mimmee di sá yii baa nyí m-Baayaaa, kaa nyí ma mun.

⁴Ama m tükū-ni tin bí nee, ní ti-yuntiɲu yaa láa bāánee ní dāá téetí yii m nīn péé tükū-ni-tì.

Circir Fam tundi

«Maa tükū-ni tin bí nee doooo ŋkilkaamin kun puee m dáá bí ni-ceeyee pu.

⁵«Kɔŋkɔnnée, m làá nīn cá un túnní-mee cee, ní ni-kansikin ubɔ kaa bālifi-mi yii: <A cá la?>

⁶M nín sòòñ-ni puee ní kunimbaau kó-ni.

⁷Ama, ibaamɔn ní m sòòñ nì ni, m nín cá m-Baa ceeyee, an sá ni-paatii, kun puee m yaa búntèe, m làá tōñ Ututunli ni-cee. M yaa kaa yíkì, waa làá dāāñ ni-cee.

⁸U yaa láa bāānee, u làá yàntī duulinya nib ń bée yii bi bí ikpitin, kí yàntī bí bée kun di sá deedeeyee, kí yàntī bí bée Unimbɔti bɔsoonyi in dō ki cí-bee.

⁹U làá yàntī bí bée yii bi bí ikpitin, kun puee baa fōō-mi ki kífí,

¹⁰ki làá yàntī bí bée kun sá deedeeyee, kun puee m nín cá m-Baa cee ní naa làá ti wāl-mi,

¹¹ní ki làá yàntī bí bée yii ibɔsoon dō ki cí-bi, kun puee Unimbɔti sòòñ duulinya bɔtiu bɔti.

¹²«Tibɔti tikpil bàà bí ń sòòñ nì ni, ama tì jítìñ-ni kɔŋkɔnnée.

¹³Ama Unimbɔti Fam ibaamɔndaanee yaa láa bāānee, ún di làá dākà-ni ibaamɔn kɔkɔ. Waa làá sòòñ u-ba pɔŋɔ pu, u làá dāá tükū-ni tin tin u gbīlee, kí dākà-ni tin bí ki dōónee.

¹⁴U làá dāá tī-mi tinyool, kun puee u làá dāá fōō tin tin m cááyee kí tükū-ni.

¹⁵Tin kɔkɔ m-Baa Unimbɔti cááyee sá ma mun wanti ní. An pu ní m tükū-ni yii Unimbɔti Famee làá dāá fōō tin m cááyee kí tükū-ni.»

Dinimbinaamandi làá kpántí dipɔpindi

¹⁶«An kín fiii, naa làá ti ká-mi, ní an yaa láa tí kútì fiii boonee, ní ni làá fātī tí ká-mi.»

¹⁷Niinee ní u-boonnooliibi biba bí lì tɔb cee yii: «Taapu nín sá yii ba dee, yii: <An kín fiii naa làá ti ká-mi, ní an yaa fātì kútì fiii boonee, ní ni làá fātī tí ká-mee?> U gítì lī mun yii: <M cá m-Baa cee>. Mimmee, u là kí tükū-ti yii ba dee?

¹⁸<An kín fiii> gbanti taapu baasii nín sá yii ba dee? Taa gbìl tin u là kí sòòñ nì ti nee taapu!»

¹⁹Yeesu bée yii bi là kí bālifi-uee, ní u bí-bi yii: «M nín bí yii: <An kín fiii naa làá ti ká-mi, ní an yaa fātì tí kútì fiii boonee, ní ni làá fātī tí ká-mee> pu ní ni bí bālifi tɔb naaa?

²⁰Ibaamɔn, ibaamɔn ní m sòòñ nì ni, ni làá dāá nīn sūn ki tīmínsí ní duulinya yab fàal. Ni làá dāá nīn bí dinimbinaamandin, ama ni-nimbinaamandi làá dāá kpántí-ni dipɔpindi.

²¹Imatiŋween yaa bāań unimpuee, u kɪn ki bɪ dinimbinaamandin nɪ, kun puee u-falaau yuntiŋu bāań-u. Ama u yaa māl ki dóòyee nɪ án mōɔkiń-u, nɪ ú súntí u-falaau pu, kun puee u māl unil.

²²«Mɪn mbaantiim nɪ ni mun bɪ dinimbinaamandin kɔŋkɔnnɛɛ. Ama m làá dāá fàtɪfí gíti ká-ni nɪ ni-pɔbiling í pīl. Báà ubɔ kaa dāa ŋūn kɪ lēē ni-pɔɔpindi gbanti.

²³«An wiinŋu gbantee, naa dāa gíti bàlifí-mi tiba nɪ tiba pu. Ibaamɔn, ibaamɔn nɪ m sòon nɪ ni, tin kɔkɔ ni yaa mēē m-Baa m-yindi puee, u làá tī-ni kudɔŋu.

²⁴Áli nɪn dínee, naa làá mēē m-yindi pu tiba, mēemaan tiba, ni làá fōō kudɔŋu, ni-pɔbiling í mōtɪfí pīl.»

Yeesu jáń ki pɔɔkiń duulinya

²⁵«Tibɔŋmantikaal nɪ m cáa bɪ sòon nɪ ni tin bɪ nɛ kɔkɔ. Nyunti ŋubɔ dòon ŋun ni maa làá gíti dū tibɔŋmantikaal kɪ sòon nɪ nɛ. M làá dāá sòon m-Baa Unimbɔti pu kɪ cántí.

²⁶Ŋwiin gbanti yaa láa bāanee, ni làá dāá nɪn mēē m-Baa Unimbɔti man yindi pu. Maa bɪ yii man di làá dāá nɪn mēē m-Baa ni-pu,

²⁷kun puee m-Baa Unimbɔti u-ba néeń-ni. U néeń-ni kun puee ni néeń man ki fōō ki kɪfí yii m nyánní Unimbɔti cee.

²⁸M nyánní m-Baa cee nɪ ki dómiń duulinyan. Kɔŋkɔnnɛɛ m làá fàtɪfí yīkɪ duulinyan kɪ nɪn gíti m-Baa cee.»

²⁹Niinee nɪ u-boonnooliibi bɪ yii: «An kaa sá nɪ tibɔŋmantikaal nɪ a cáa bɪ sòon nɪ ti nɛ, min bɪ nɛ a baasii bɪ sòon ki cántí-ti nɪ nɛ.

³⁰Kɔŋkɔnnɛɛ ti nyí yii a nyí tikɔkɔ, an kaa ti páb yii ubɔ í bàlifí-si tiba. An pu nɪ ti fōō ki kɪfí yii a nyánní Unimbɔti cee.»

³¹Ní Yeesu kɪfí-bi yii: «Ni fōō ki kɪfí kɔŋkɔnnɛɛyaa!

³²Too, nyunti ŋubɔ dòon, ŋu bāań gba, ŋun ni ni-kɔkɔ làá sàń kɪ yāl ni-ba ni-ba kɪ kɪń man babee, ama maa bɪ m-baba nɪ m-baba, m-Baa bɪ m-cee.

³³M tükū-ni tin bɪ nɛ án nɪn làá ŋá pu man puee, nɪ nɪn cáá ŋgbansɔŋfee. Falaa dɔ ki cí-ni duulinyan doo nɪ jɪ, ama ni-wunti í taa yòtɪ! Di sá yii m jáń ki pɔɔkiń duulinya.»

Jean 17

Yeesu mēē ki tī u-boonnooliibi

¹Yeesu sòon mɪn ki dóòyee, nɪ ki wáań ki kpēē kutaa nɪ ki bɪ yii: «M-Baa, kɔŋkɔnnɛɛ nyunti bāań! Tī a-Jipɔɔn tinyool, án nɪn làá ŋá pu a-Jipɔɔn mun í tī-si tinyoolee.

²Kun puee sii di tī-u mpɔn binib kɔkɔ pu, yii ú tī bin kɔkɔwoooo a dūu ná u-
ɲaane dimaŋfal din kaa cáá dikúntilee.

³Dimanfal gbanti di sá bí béé sii un baba sá Unimbɔtibaamɔnee, kí béé Yeesu
Kriisitoo un a túnnée mun.

⁴M dàkā duulinya nib a-nyooti, m dóò ditundi din a tī-mi m tōee.

⁵M-baa, kɔŋkɔnnée, tī-mi tinyool a-cee, tinyool tin m nín cáá a-cee dooooyee,
ki wāatì ní a nín náań duulinyee.

⁶«M yāntì binib bin a nyāntì duulinya nib kansikin ki tī-mee bée-si. Sii di nín yì-
bi, ní ki dū-bi ki tī-mi, ní bi fōō a-bɔti.

⁷Kɔŋkɔnnée, bi bée yii tin kɔkɔ a tī-mee nyánní a-cee.

⁸Tibɔti tin a tīn-mee m cááń ki tükū-bi, ní bi fōō ki bée yii ibaamɔn m nyánní sii
cee, ní ki fōō ki kíf yii sii di túnní-mi.

⁹«Bín pu ní m mée-si nee. An kaa sá duulinya nib pu ní m mée. M mée-si binib
bin a tī-mi nee pu ní, kun puee sii di yì-bi.

¹⁰Tin kɔkɔ m cááyee, sii di yì, ní tin kɔkɔ si mun cááyee, man di yì. Bín pu ní bi
tì-mi tinyool.

¹¹Man kaa ti bí duulinyan. Man dòón sii cee ní, ní bín làá nín gbíntì bí duulinyan.
M-Baa circirdaan, dū mpɔn ɲun bí a-yindi din a tī-mee nee kí ɲúb-bi, án nín làá
ɲá pu bí kpāfi ubaanti kii man nì si nín ɲá ubaanti puee.

¹²Man nì bi nín nín bée, m dū a-pɔŋɲu ɲun a tī-mee ki ɲúb-bi, ní ki mótì bi-pu,
ní báà ubɔ bi-kansikin kaa wāŋkì, asee un baba làá pée wāŋkì, kii a-gbɔŋku nín
nín pée sòòń ki sín puee.

¹³Kɔŋkɔnnée, m dòón a-cee. M nín dáá bí duulinyan ki sòòń tin nee, an sá kí ɲmā
kí yàntì bí ká dipɔpindi, man pɔɔpimmontiil.

¹⁴M cááń-bi a-bɔti, ní duulinya yab ná-bi, kun puee baa sá duulinyan, kii ma mun
nín kaa sá duulinyan puee.

¹⁵Maa mée-si yii á yòòń-bi duulinyan, á ɲúb-bi, bí taa jēetí Sitaan ɲaan.

¹⁶Baa sá duulinya yab, kii ma mun nín kaa sá duulinyan yɔu puee.

¹⁷Á dū a-baamɔɲyi kí ɲá bi-ni, kí yàntì bí kpántí a-yab kɔkɔ: a-bɔti di sá ibaamɔn.

¹⁸Kii a nín túnní-mi duulinyan puee, mìn ní ma mun tú-bi duulinyan.

¹⁹M kúntì m-ba kɔkɔ ki tī-si bi-pu, án nín làá ɲá pu ibaamɔn á yàntì bi mun á
kúntí bi-ba kí tī-see.

²⁰«An kaa sá bín baba pu ní m mée-si. M mée-si ki kpáań bin bin làá dáá pīlifi
bi-bɔti kí fōō-mi kí kíf yee pu ní.

²¹M-Baa, yànti bi-kɔkɔ ń ńá ubaanti kii sii nín bí man ni, ma mun bí sii ni puee. Bi-kɔkɔ ń ńá ubaanti nì ti, án nín làá ńá pu duulinya nib ń lafun bée yii sii di túnní-mee.

²²M yānti bi fōō a-nyooti tin a nìn tī-mee án nín làá ńá pu bi-kɔkɔ ń ńá ubaantee, kii man nì si nín ńá ubaanti puee.

²³Man ń nín bí bi-ni kii sii nín bí man ni puee, án nín làá ńá pu bí ńá ubaanti mbaamɔmin, duulinya nib ń bée yii sii di túnní-mi, ki néeń-bi kii a nín néeń man puee.

²⁴«M-Baa, m là yii laakin m bée, bin kɔkɔwoooo a tī-mee ń nín bí m-cee niin kí ká m-nyooti, tinyool tin a tī-mee. Di sá yii a néeń-mi ki wāatì ní ki nín nááń yilpu nì taapu.

²⁵M-Baa deedeedaan, duulinya nib kaa nyí-si, ama man nyí-si, ní bin bí nee bée yii sii di túnní-mi.

²⁶M yānti bi bée-si, ki làá yānti bí m̀tīfí bée-si, án nín làá ńá pu dineendi din a cáá m-puee ń nín bí bi-ni, ní ma mun m-ba ń nín bí bi-nee.»

Jean 18

Bi cúú Yeesu

(Kpèè Maat 26.47-56, Maar 14.43-50, Luuki 22.47-53)

¹Yeesu sòon an nyɔɔbuŋɔ ki dóòyee, ní u nì u-boonnooliibi búnti Seedrɔn buŋgbandi lapu pu. Bukpaa bubɔ nìn bí niin, ní u nì u-boonnooliibi cùti ki kó bu-poon.

²Juudasi un nìn nyán u-boonee mun nyí niin, kun puee Yeesu nì u-boonnooliibi nìn pée cá niin múmul.

³Bisaraaŋakpilib nì Fariisab nìn tī Juudasi disoojakitil nì dipilisikitil, ní u yōon-bi ki cáa nín cá bukpaayee poon. Bi nìn ńúb iŋminaapool nì fitilab nì tijanjawan.

⁴Yeesu nyí tin dòon-uee, ní ki sùti ki pìl-bi, ki bālifi-bi yii: «Nma ní ni nyàab ní?»

⁵Ní bi kíf-u yii: «Ti nyàab Yeesu Naasaareeti yɔuee ní.» Ní u kíf-bi yii: «Man sèé!» Juudasi, un nyán u-boonee, sáká bi-kansikin.

⁶Yeesu nín kíf-bi yii: «Man sèéyee», ní bi fātì tūlifi bi-boon ki lítì kitiŋ.

⁷Ní Yeesu fātì tí bālifi-bi yii: «Nma ní ni nyàab ní?» Ní bi bí yii: «Ti nyàab Yeesu Naasaareeti yɔuee ní.»

⁸Ní Yeesu kíf-bi yii: «Kée, m pée tükū-ni yii m sèéyaa! An yaa sá man ní ni nyàabee, ní yānti bin bí nee ń nín cá!»

⁹Mimmee an ńá kii u nín bàà sòon puee dee, yii: «Maa fá bin a tī-mee kansikin bàà ubɔ.»

¹⁰Niinee ní Siimɔn Peetroo dáál ki fɔfi u-tàataajiki, ki gāā ki wúkutì usaraaṅakpil tɔntɔnliu ubɔ ɲaŋgiitafal. Bi nɛn yĩ utɔntɔnli gbanti Maalkusi ní.

¹¹Ní Yeesu bí Peetroo yii: «Gíh a-tàataajiki kí fúuń kujitooun! M-Baa yaa tĩ-mi falaa m nyɔ́ee, m taa nyɔ́ɔɔ?»

Bi cáá Yeesu usaraaṅakpil nimbiin

(Kpèè Maat 26.57-58, Maar 14.53-54, Luuki 22.54)

¹²Niinee ní disoojakitilee nì bi-kpiliu nì Juuda yab pilisib cúú Yeesu ki bóob-u,

¹³ní ki dá láá cáá-u ki cūnnì Aani cee. Aani gbanti di nɛn sá Kaayiifi un nɛn sá usaraaṅakpil dibindi gbantee coo.

¹⁴Kaayiifi gbantee di nɛn sáŋkì Juuda yab yii: «An máań unibaanti ń kpú binib kɔkɔ yil puee.»

Peetroo néé yii waa nyí Yeesu

(Kpèè Maat 26.69-70, Maar 14.66-68, Luuki 22.55-57)

¹⁵Siimɔn Peetroo nì Yeesu boonnooliu ubɔ nɛn nóó Yeesu. Uboonnoolee nóó Yeesu ki kó usaraaṅakpil cindin, kun puee usaraaṅakpil nɛn nyí-u,

¹⁶ní Peetroo nɛn gbíntì sí kipunyɔkɔ boon mmɔŋki. Ní uboonnool un usaraaṅakpil nɛn nyée nyáń ki ká unimpu un nɛn cí kipunyɔkɔpuee ní ki cáá Peetroo ki kón.

¹⁷Ní unimpu un nɛn cí kipunyɔkɔpuee bālifi Peetroo yii: «A mun kaa sá uninja nee boonnooliibi ubɔɔɔ?» Ní Peetroo bí-u yii: «Aayee, maa sá.»

¹⁸Tiwool nɛn bí, an pu ní bitɔntɔnliibi nì pilisib kpāā ɲɲmi ki sí ki wùl, ní Peetroo mun yú bi-cee niin ki wùl.

Usaraaṅakpil bālifi Yeesu tiboti

(Kpèè Maat 26.59-66, Maar 14.55-64, Luuki 22.66-71)

¹⁹Niinee ní usaraaṅakpil bí bālifi Yeesu u-boonnooliibi bɔti nì tiboti tin u dākèe pu.

²⁰Ní Yeesu kíí-u yii: «M sòon mpaampiin pu báà ɲma nimbiin, ki dākā m-bɔti akpafidiinni nì kunimbɔtidiin, laakin Juuda yab kɔkɔ kpáfée. Maa nɛn sòon tiba dibalin.

²¹Ba pu ní a bālifi-mi? Bālifi bin pílifi tin m sòonee. Bālifi-bi tin m lēe, bín nyí tin m sòonee.»

²²Nyunti ɲun Yeesu lĩ mimmee, ní pilisi ubɔ un yú ki kóí-uee fáá-u ntampa, ní ki bí-u yii: «Mín ní bi kííkí usaraaṅakpilaaa?»

²³Ní Yeesu bí-u yii: «M yaa sòon min kaa kítèe, dākà-mi min ní m yīntèe. M yaa tí sòon min kítèe, ba pu ní a fáá-mi?»

²⁴Yeesu ɲalii gbíntì bóobee, ní Aani dū-u ki tĩ usaraaṅakpil Kaayiifi.

Peetroo fātii tí nées yíi waa nyí Yeesu

(Kpèè Maat 26.71-75, Maar 14.69-72, Luuki 22.58-62)

²⁵Nyunti gbantee, Peetroo yú ki wùl ññmi. Ní bi bālifi-u yíi: «Si mun kaa sá uninja nee boonnooliuaaa?» Ní Peetroo nées yíi: «Aayee, man kaa sá.»

²⁶Ní usaraanǎkpil tǎntǎnliu ubo un nabiki tafal Peetroo bàà gāa ki wúkutèe bí-u yíi: «Maa bàà ká si nì u bukpaanaaa?»

²⁷Ní Peetroo fātii tí nées yíi an kaa sá ún. Kpalaa niin ní ukooja báakì.

Bi cáá Yeesu Piilati nimbiin

(Kpèè Maat 27.1-2,11-14, Maar 15.1-5, Luuki 23.1-5)

²⁸Ní bi yōòñní Yeesu Kaayíifi cee ki cáá-u ki nín cá gǎmina Piilati cee. An nín dáá sá kutaafaau pǎlpǎl ní. Juuda yab kaa nín là kí kó gǎmina diikun kun puee bi là kí nín bí circir kí ñmā kí jī Dilákatil jínjaaliu.

²⁹Mín pu ní gǎmina Piilati nyánní ki dǎmín bi-cee, ní ki bālifi-bi yíi: «Ba ní uninja nee ñá ní nì cááñ-u ní?»

³⁰Ní bi kíf-u yíi: «U yaa kaa bàà sá unikpiti, taa bàà cāabìñ-u kí tī-si!»

³¹Ní Piilati bí-bi yíi: «Yòommaan-u, ní sòommaan u-bǎti kí nóó nì ni-marau nín sá puee!» Ní bi kíf-u yíi: «Timbi kaa cáá nsan kí kpò unil.»

³²An ñá mín kí dàkà Yeesu nín nín sòon u-kúm min u làá kpúee puee dee.

³³Ní Piilati nín kòò kudiin ki yíin Yeesu, ní ki bālifi-u yíi: «Mimmee, sii di sá Juuda yab bǎtiuaaa?»

³⁴Ní Yeesu kíf-u yíi: «Tin tin a lī nee, sii a-ba di dākafi mín naaa, ubo di tükū-si mín man pu ní?»

³⁵Ní Piilati kíf-u yíi: «M sá Ujuudajaaa? A-yab nì bisaraanǎkpilib di dū-si ki tīin-mi. Mimmee, ba ní a ñá ní?»

³⁶Ní Yeesu kíf-u yíi: «M-beel kaa sá taapu doo beel. M-beel yaa bàà sá duulinyan yal, m-tǎntǎnliibi bàà jáà kí mǎti m-pu ní. Baa bàà kííkí bí dū-mi kí tī Juuda yab kpilib. Ama, m-beel kaa sá taapu doo yal.»

³⁷Ní Piilati bí-u yíi: «Mimmee, a sá ubǎti níi?» Ní Yeesu kíf-u yíi: «Sii di lī. M dǎmín bi mǎl-mi duulinyan m dàkà binib kun di sá ibaamōnee ní. Un kamaa sá ibaamōn yóuee pílifí tin m sòonee ní.»

³⁸Ní Piilati bālifi-u yíi: «Ba di sá ibaamōn ní?»

Piilati lēē yíi bí kpò Yeesu

(Kpèè Maat 27.15-31, Maar 15.6-20, Luuki 23.13-25)

Piilati sòon mín ki dóòyee, ní ki nyáñ ki tí nín cá Juuda yab cee, ní ki bí-bi yíi: «Maa ká kun pu ní kijapaa nee máañ ditafadaaldee.

³⁹Kii ni-marau nín pée sá puee, Dilákatil jínjaaliu kamaayee, m gīntí usarkadaan ubo ní kí líí-ni. Mimmee, ni là m gíñ Juuda yab botiu kí líí-naaa?»

⁴⁰Niinee ní bi gíti tí b́i t́at́i yii: «Aayee, á taa gíñ ún kí líí, see Baaraabaasi ní á gíñ kí líí!» Baaraabaasi gbantee mun di nín sá digangandaan.

Jean 19

¹Niinee ní Piilati dū Yeesu ki tī b́i gbá-u anaalab.

²Soojab nín dū ikun̄kum ki lūñ kibeeфуulii ki dūu cíkiñ Yeesu, ní ki dū dibokutil diba di mán cínciñ ki dūu pēēñ-u.

³Ní bi śut́i kól-u, ní ki lì yii: «Juuda yab botiu, ti jáam-si!» ní ki fátí-u.

⁴Ní Piilati fátí tí nyánní, ní ki b́i Juuda yab yii: «Kpèèmaan, m làa nyāntiñ-ni-u mm̄ŋki, ní b́éé yii man kaa ká kun pu ní kijapaaí nee máaṇ ditafadaaldee.»

⁵Ní Yeesu nyán ki cíkí ikun̄kum fuuliiki ki pē dibokutimandi cínciñ, ní Piilati b́i-bi yii: «Kpèèmaan unil!»

⁶Bisaraaṇakpilib n̄ bi-pilisibee nín pée ká-uee, ní bi b́i t́at́i yii: «B́i kpáá-u ndopuntikaa pu! B́i kpáá-u ndopuntikaa pu!» Ní Piilati b́i-bi yii: «Yòom̄maan-u ḱi cùú kpáá-u nimbi ni-ba ndopuntikaa pu, kun puee man kaa ká kun ní u ṇá ki máaṇ ditafadaaldee!»

⁷Ní Juuda yab ḱi-u yii: «Timbi marau poonee, u máaṇ ṇkúm, kun puee u b́i yii u sá Unimboti Jipoon.»

⁸Piilati gbíl mimmee, ní tifaandi mōt́i ǵti kó-u,

⁹ní u nín kóò kudiin, ki b́alifi Yeesu yii: «A baasii nyánní la ní?» Ní Yeesu kaa ḱi-u báà tiba.

¹⁰Ní Piilati b́i-u yii: «Man ní saa làa ḱiíi? Aa nyí yii m cáá mp̄on ḱi gíñ-si ḱi líí, ki cáá mp̄on ḱi yànt́i b́i kpáá-si ndopuntikaa puw̄w̄?»

¹¹Ní Yeesu ḱi-u yii: «Aa cáá mp̄on ṇubo ki ḱut́i ṇun Unimboti t́iñ-si yilpuee. Ḿiñ pu ní un dū-mi ki ṇúbín-see kpitii ẃiikín sii yai.»

¹²Ki yōon̄ ṇyunti gbanti ní Piilati b́i nyàab̄ ḱi gíñ Yeesu ḱi líí. Ama ní Juuda yab b́i k̄unt́i ki lì yii: «A yaa gíñ kijapaaí nee ki l̄iyee, aa ti sá ḡmina Seesaa b̄w̄! Un kamaa yaa ýi u-ba ubotee di sá Seesaa pulinc̄nti.»

¹³Piilati gbíl mimmee, ní ki nyántiñ Yeesu mm̄ŋki ki d́omiñ ki kāl dibosoonjal pu laakin bi ýi at̄ankpee paan̄ṇuee, (eebru soonyin bi ýi Gabata).

¹⁴An nín sá kuw̄ṇkuluu nyokom ní kutaa n̄ ẃunt́i Dilákatil jínjaaliu. Ní u l̄i Juuda yab yii: «Kpèèmaan, ni-botiu s̄éé!»

¹⁵Ní bi bí títí yíi: «Bí kpò-u, bí kpò-u, bí kpáá-u ndɔpuntikaa pu!» Ní Piilati bí-bi yíi: «Mimmee, m̃ yàntí bí kpáá ni-bɔtiu ndɔpuntikaa puɔɔ?» Ní bisaraanakpilib kíf-u yíi: «Timbi kaa ti cáá ubɔti ubɔ ki kútì Seesaa pu.»

¹⁶Niinee ní Piilati dū Yeesu ki tī-bi bí cáá-u kí kpáá ndɔpuntikaa pu.

Bi kpáá Yeesu ndɔpuntikaa pu

(Kpèè Maat 27.32-44, Maar 15.21-32, Luuki 23.26-43)

Niinee ní bi cáá Yeesu ki búntì.

¹⁷Ní Yeesu yōh̃ u-dɔpuntikaaŋu ki nyánní kitiŋin ki nín cá laakin bi yí Kuyikpabiku laŋkee, (eebru soonyin bi yí Gɔlgɔta.)

¹⁸Niin ní soojab kpáá Yeesu ndɔpuntikaa pu, ní ki gítì kpáá binib bili ki ɲǎ̃-u, ubɔ u-ɲaŋgiil pú, un kíh̃ee u-ɲaŋgan pú ní ùn sáká kansikin.

¹⁹Piilati n̄n ɲmǎn tiŋmaŋmabiti ki tī bí cáá nákaŋ Yeesu dɔpuntikaaŋu pu. U n̄n ɲmǎn yíi: «Yeesu Naasaareeti yɔu, un sá Juuda yab bɔtiuee.»

²⁰Juuda yab tikpil n̄n kaaŋ tiŋmaŋmabiti gbanti, kun puee laakin bi n̄n kpáá Yeesuee n̄n pìl̄n kitiŋin, ní bi n̄n ɲmǎn eebru soonyin ki ɲmǎn Room soonyin ní ki ɲmǎn greeki soonyin.

²¹Ní Juuda yab saraanakpilib bí Piilati yíi: «Taa ɲmǎ yíi: <Un sá Juuda yab bɔtiuee>, ɲmǎ yíi: <Uninja nee bí yíi ùn dī sá Juuda yab bɔtiu.>»

²²Ní Piilati kíf-bi yíi: «Tin tin m ɲmǎñee, t̄n̄ dee.»

²³Bijanjalibi bin n̄n kpáá Yeesu ndɔpuntikaa puee n̄n pēetì-u ki yōh̃ u-wampeenkaati ki yākatì minaa pu, bi-kɔkɔ yōh̃ diba diba pu. An kíh̃ dibɔkutifɔkɔl̄ d̄in bi n̄n l̄n̄ dicilpu, kaa ɲǎ́ ki kpáfì kpáfèe.

²⁴Ní soojabee bí l̄ tɔb yíi: «Tí taa cáti dibɔkutil gbanti, tí tōmaan kasi kí kpèè ɲma di làá j̄ d̄ín̄.» Ní bi lafun ɲá m̄h̄. Min bi ɲá nee nóó n̄ Unimbɔti bɔti nín n̄n sòh̄ ki síh̄ puee, yíi: «Bi dū m-wampeenkaati ki yākatì, ní ki tó kasi m-bɔkutifɔkɔl̄ pu.» Soojab nín n̄n ɲá puee dee.

²⁵Yeesu na n̄ Yeesu nawaa, n̄ Maarii Kloopasi nimpuu n̄ Maarii un sá Magidalaa tiŋkinee di n̄n sí ki kól̄ Yeesu dɔpuntikaaŋu.

²⁶Yeesu ká u-na n̄ u-boonnooliu un u nēēnee yú ki kól̄ tɔb, ní u bí u-na yíi: «M-na, kpèè a-jipɔɔn sèé»,

²⁷ní ki bí u-boonnooliuee mun yíi: «Kpèè, a-na sèé.» Ki yōh̃ ɲyunti gbantee ní u-boonnooliuee yōh̃-u u kíh̃ ki bí u-cee.

Yeesu kúm

(Kpèè Maat 27.45-56, Maar 15.33-41, Luuki 23.44-49)

²⁸M̄h̄ boonee, Yeesu ká yíi kɔŋkɔnnee tikɔkɔ dóòyee, ní u bí yíi: «Nnyinnyoo cáá-mi.» An ɲá kii Unimbɔti gbɔŋku nín n̄n pée sòh̄ ki síh̄ puee dee.

²⁹Dibool diba nìn yú niin, ndamam min gàmee kā poon, ní bi dū kuca ki bó ndamee poon ní ki dūu túuñ isɔpi kpaŋkpaanɲu pu, ní ki cáa gbēē Yeesu nyɔkɔ.

³⁰Yeesu nyùñee ní ki bí yii: «Tikɔkɔ dóò», ní ki tìntì u-yil ní ki dū u-fam ki tī ki kpī.

Bi dū kikpaŋ ki sã Yeesu tikindi

³¹Nwìiñ b́i jēetí nwiŋɲɲfikaa ń ḱílee, Juuda yab kpilib kaa nìn là bin bi kpááyee wunti ń nīn lún idɔpuntikaa pu nwiin gbanti. Nwiŋɲɲfikaa gbanti nìn sá nwiŋkpaan ní, mīn pu ní bi nìn mēē Piilati yii bí kōfi bi-taanɲi bí kpú malaa, bí cúú-bi ḱi kpáatí.

³²Niinee soojab dómiñ ki ḱífi bin bin bi nìn kpáá idɔpuntikaa pu nì Yeesu dicilpuee upeepeekaa nì uliliiti taanɲi.

³³Bi bāañ Yeesuee, ní ki ká yii u kpī dooooyee, mīn pu ní baa ti ḱífi ún taanɲi.

³⁴Ama ní sooja ubɔ bi-kansikin dū kikpaŋ ki sã u-tikindi, ní fatiku nì nnyim nyáñ.

³⁵Un b́i lèekí seera tibɔti nee puee baasii ká-tì ní, ní u-seerauee sá ibaamɔn, ní u nyí yii tin u sòñee sá ibaamɔn, ni mun ń n̄mā ḱi fōō ḱi ḱí.

³⁶Tin bí nee n̄a mīn, án n̄mā ḱi nóó nì Unimbɔti gbɔŋku nín nìn lī ki sīñ puee, yii: «Baa làá wī u-kpabil báà diba.»

³⁷Laaba mun gítí lī yii: «Bi làá dāá ká un tikindi bi sã ki cílee.»

Bi síb Yeesu

³⁸Mīn boonee, Jooseefi un sá Arimatee tɲkinee, cūti ki mēē Piilati nsan ḱi yòòñ Yeesu wunti. - Jooseefi gbanti nìn sá Yeesu boonnooliu ní kaa là binib ń bée, kun puee u nìn fàŋkí Juuda yab. - Ní Piilati pú-u nsan, ní u cūti yòòñ Yeesu wunti.

³⁹Niikoodeem un nìn cūti dalba kunyeeu ki ká Yeesuee mun dómiñ, ki cáañ tikaliŋkpun tin bi yī miiree, tì n̄mā nì talaalu un bi yī Alooweesi kiiloobi mmuŋku nì saalaa nyɔkɔm.

⁴⁰Bi yòòñ Yeesu wunti mimmee, ní ki dū iŋaabu ki fīn-u ki dū talaalubee ki yāañ u-pu, kii Juuda yab koobiliŋ nín bàlifí bi yaa làá síb unil bí n̄a puee.

⁴¹Laakin bi nìn kpáá Yeesuee, bukpaa bubɔ nìn bí niin. Bu-poon ní dikaakupɔndi dín ni baa làá síb báà ubɔee nìn bí.

⁴²Niin ní bi nìn cáá Yeesu ki síb kun puee án nìn sá kutaa ń wúntí Juuda yab wiŋɲɲfikaaŋuuaa, ní dikaakulee mun nìn pīl niin.

Jean 20

Yeesu fikititam

(Kpèè Maat 28.1-10, Maar 16.1-8, Luuki 24.1-12)

¹ Nwɔ̃nɔ̃nɔ̃fikaa jíti kutaa wúntì, kutaafaau pòlpòl an dáá bònèe, Maarii un sá Magidalaa tɔ̃kinee nín cá dikaakul laŋki, ní ki ká yii ditanɔ̃kpál din bi nèn dūu pīn dikaakul nyɔ̃kɔ̃ puee kaa ti pī.

² Ní u fātìi sán, ki cūti Siimɔ̃n Peetroo nì Yeesu boonnooliu un u néeñee cee, ní ki bí-bi yii: «Bi cúú ti-Dindaan ki lēē dikaakulin. Taa nyí laakin bi cáá-u ki ñée!»

³ Ní Peetroo nì uboonnool un béeyee nín cá dikaakul laŋki.

⁴ Bi-liitil kɔ̃kɔ̃ nèn sán ki cá, ní uboonnool un béeyee sán ki jíti Peetroo pu, ki péé ki bàñ dikaakul laŋki malaa.

⁵ U gbóoñee, ki ká iŋaabu dō, ama waa kó.

⁶ Boonee ní Siimɔ̃n Peetroo mun bāañ ki nín kóò dikaakul poon, ní ki ká iŋaabu in nèn fiñ Yeesu wuntée dō kitiŋ

⁷ nì ñaaba ŋun nèn fiñ u-yilee. Ñaaba gbanti nì in nèn fiñ u-wuntée kaa nèn dō dibɔ̃baantiil, ñúñ nèn póób ki dō ñkpaanceeti laaba.

⁸ Niinee ní Yeesu boonnooliu un nèn péé péé ki bàñee mun kó, ki ká, ní ki fōō ki kífí yii u fikitì.

⁹ Ama Yeesu boonnooliibi kaa nèn dáá gbĩ Unimbɔ̃ti gbɔ̃ŋku nín lī yii Yeesu máañ kí fikitì ditanɔ̃kpiilinee taapu.

¹⁰ Niin ní bi fātì ki nín gítí bi-dumpu.

Maarii Magidalaa yɔ̃u ká Yeesu

(Kpèè Maat 28.9-10, Maar 16.9-11)

¹¹ Maarii nèn yú ki kól dikaakul ki sūn. U yú ki sūñee, ní ki gbóoñ ki kpēē dikaakul poon,

¹² ní ki ká Unimbɔ̃ti tuunyi ili ká laakin bi nèn bíl Yeesu wuntée ki pēē tiwampin. Ñubo ká u-yil laŋki, ní ŋun kíñee mun ká u-taaji laŋki.

¹³ Ní ituunee bālifi-u yii: «Unimpuee, ba ñá ní a sūn?» Ní u kíf-i yii: «Bi yōñ m-Dindaan. Maa nyí laakin bi dū-u ki ñée!»

¹⁴ U lī mimmee, ki fātèe ki ká Yeesu yú, ama waa bée yii an sá Yeesu.

¹⁵ Ní Yeesu bālifi-u yii: «Unimpuee, ba ñá ní a sūn ní? Nma ní a nyàab ní?» Unimpuee nyí kii bukpaadaan di bíi bālifi-u, mín pu ní u bí yii: «Ukpil, sii di yaa yōñ-u, dàkà-mi laakin a cáá-u ki ñée, m làá cùú yòñ-u».

¹⁶ Ní Yeesu yíñ-u yii: «Maarii!» Ní u fātì u-ba ki túl-u ní ki lī-u nì eeburu soonyin yii: «Rabunii!» - An taapu sá yii, Ukpil. -

¹⁷ Ní Yeesu bí-u yii: «Taa gbēē-mi, di sá yii maa láá jó̃m m-Baa cee. Ama nín cá kí tükù m-nabiyaamu yii m nín jó̃m m-Baa un sá ni-Baayee, m-Nimbɔ̃tiu un sá ni-Nimbɔ̃tiuee cee.»

¹⁸Niinee Maarii Magidalaa yɔu nín cá u-boonnooliibi cee ki tükū-bi yii: «M ká ti-Dindaan!» Ní ki dū tin u tükū-uee ki lī.

Yeesu boonnooliibi ká-u

(Maat 28.16-20, Maar 16.14-18, Luuki 24.36-49)

¹⁹Nwiŋŋuŋfikaa jítì, ku wúntì kujoouee ní Yeesu boonnooliibi kpáfi ki ká kudii kubɔn ki pīiñ mpunyɔmu nì saafii, kun puee bi fàŋkí Juuda yab kpilib. Ní Yeesu cíliñ, ki dómiñ ki yúl bi-kansikin, ní ki bí-bi yii: «Ni-pɔbiling í nīn sòm!»

²⁰U bí sòh mimmee, ní ki dàkā-bi u-ŋalii nì u-takakal. U-boonnooliibi nín ká ti-Dindaan mimmee, ní an móòkiñ-bi tikpil.

²¹Ní Yeesu gíti lī-bi yii: «Ni-pɔbiling í nīn sòm! Kii m-Baa nín túnní-mi puee, ma mun tú nimbi.»

²²U lī mimmee, ní ki púfi bi-pu, ní ki bí yii: «Fōōmaan Unimbɔti Fam.

²³Ni yaa dū bin kpitii ki pú-bee, bi làá ká bi-kpitii pōtam. Ni yaa kaa dū bin kpitii ki pú-bee, baa làá ká bi-kpitii pōtam.»

Yeesu nì Toomasi bɔti

²⁴Ama nyunti ŋun Yeesu dómiñee, Toomasi un bi gíti yí Ata ki sá Yeesu kpambaling saalaa nì alee kansikin dibee, nīn kpá.

²⁵Ní u-boonnooliibi bin nīn bée bí-u yii: «Ti ká ti-Dindaan!» Ní Toomasi kíf-bi yii: «M-nimbiling yaa kaa ká u-ŋalii laakin bi kpááyee, m yaa kaa dū m-ŋambiki ki bó laakin bi kpááyee, ki yaa kaa dū m-ŋal ki bó u-takakal laakin bi nīn sāáyee, maa làá fōó kí kíf.»

²⁶Iwiin inii boonee, Yeesu boonnooliibi fātii kpáfi kudiin. Toomasi mun nīn bí bi-kansikin. Bi dū mpunyɔmu ki pīiñ ki kpāl, ama ní Yeesu cíliñ bi-kansikin, ní ki bí-bi yii: «Ni-pɔbiling í nīn sòm!»

²⁷Ní u bí Toomasi yii: «Dāá kpèè m-ŋalii, kí cááñ a-ŋambiki kí mááñ! Cááñ a-ŋal kí mááñ m-takakal, kí fōó kí kíf, kí taa nín gíti kpākantí!»

²⁸Niinee ní Toomasi í bí-u yii: «M-Dindaan, m-Nimbɔtiu!»

²⁹Ní Yeesu kíf-u yii: «A nín ká-mee ní a nín fōó ki kífíyaa! Bin kaa ká-mi ki fōó ki kífíyee bí mmɔnnneeee!»

Kun pu bi ŋmāñ kugbɔŋu neeyee

³⁰Yeesu nīn ŋáaŋ maamaacib tikpil u-boonnooliibi kansikin bin ní baa ŋmāñ ki ŋá kugbɔŋu nee poonee.

³¹Bi yaa ŋmāñ tin bí neeyee, an sá ní fōó kí kíf yii Yeesu sá Unimbɔti Jipɔɔn ki sá Meesiya. Ni yaa fōó-u ki kíf mimmee, ní ká dimaŋfal u-yindi pu.

Jean 21

Yeesu boonnooliibi biluli fātii tí ká-u

¹Boonee ní Yeesu fātii tí nyánti u-ba u-boonnooliibi ká-u Tiibeeriyaadi mɔɔgbandi. Bi nín ká-u, tin jítèe sèé.

²Siimɔn Peetroo nì Toomasi un bi yî Atee nì Natanayeel - un sá Kana Galiilee timbiliikinee - nì Seebeedee jipɔmbi nì Yeesu boonnooliibi bili biba mun di nìn kpáfi ki bí dicilpu.

³Ní Siimɔn Peetroo bí-bi yii: «M cá dilaantol.» Ní bi bí-u yii: «Ti mun làá nóó-si kí cù.» Ní bi búnti ki cùti kó buɔalimbun. Ama, yaadal nyeekuee, baa nìn cúú báa tiba nì tiba.

⁴Kutaa bíi wúntée, Yeesu dómiñ ki yú dimɔɔgbandi, ama u-boonnooliibi kaa nìn bée yii an sá ùn di yú.

⁵Ní Yeesu bí-bi yii: «Binaacimpɔmbée, naa cúú ijɔmaaa?» Ní bi kíf-u yii: «Aayee, taa cúú.»

⁶Ní u bí-bi yii: «Dūmaan kulaanɔu kí tɔ buɔalimbu ŋgiil pú, ni làá cúú ijɔm.» Ní bi dū kulaanɔu ki dūu tɔ, ní an cúú ijɔm tikpil, áli gba baa ti kpáa ñhù kí dáal kí nyāntiñ.

⁷Niinee ní uboonnool un Yeesu nìn néeñee bí Peetroo yii: «An sá ti-Dindaan!» Siimɔn Peetroo nín gbíl yii an sá ti-Dindaanee, ní u dū u-bɔkutil ki pēh, kun puee u nìn pēti ní ki jéti nnyimin ki wáŋkìi dūti.

⁸Ní u-boonnooliibi bin kíñee mun dāa bāa nì buɔalimbu, ki dátin kulaanɔu nì ijɔm, kun puee baa nìn gíti dátin dimɔɔgbandi, an nìn kíñ fii kí bà meetab dilaataal.

⁹Bi kpákati kitiŋee ní ki ká ijɔm pá amɔsiŋkoon pu, nì kpɔɔ.

¹⁰Ní Yeesu bí-bi yii: «Ní cáañ ijɔm in ni cúúyee iba.»

¹¹Ní Siimɔn Peetroo kó buɔalimbu poon ki dáaliñ kulaanɔu ki bíl kitiŋ, ijɔkpaa gbí poon, i nìn sá ijɔm dilaataal nì imuŋku ili nì saalaa nì ita. Nì mìn kɔkɔ ijɔm nìn wīkí kulaanɔuee poonee, kuaa nìn cáti.

¹²Ní Yeesu bí-bi yii: «Dāañ kí jīmaan tijin!» Ní u-boonnooliibi kansikin báa ubo kaa wāa nì ki bālifi-u yii: «Sii di sá ŋma?» Bi nìn nyí yii an sá ti-Dindaan.

¹³Ní Yeesu sútiñ, ki dū kpɔɔ ki tī-bi, ní ki tī-bi ijɔm mun.

¹⁴Yeesu nín nìn kpî ki fikitèe, mìn bí nee di sá ntataatiim mìn u nìn nyánti u-ba ki dàkà u-boonnooliibee.

Yeesu bālifi Peetroo yii: «A néeñ-maaa?»

¹⁵Bi jín tijin ki dóòyee, ní Yeesu bālifi Siimɔn Peetroo yii: «Siimɔn, Yoowaneesi jipɔɔ, a néeñ-mi ki jitiñ bin bí neeee?» Ní u kíf-u yii: «Iiñ, m-Dindaan, a nyí m nín néeñ-see.» Ní Yeesu bí yii: «Á nīn kpáa m-pibiliŋ.»

¹⁶Ní u gíti bālifi-u nliliitiim yii: «Siimɔn, Yoowaneesi jipɔɔn, a néeń-maaa?» Ní u bí yii: «Iiin, m-Dindaan, a nyí m nín néeń-see.» Ní Yeesu bí-u yii: «Á nīn kpàá m-piii.»

¹⁷Ní u gíti bālifi-u ntataatiim yii: «Siimɔn, Yoowaneesi jipɔɔn, a néeń-maaa?» An nīn kó Peetroo kunimbaau min ní Yeesu nīn bālifi-u ntataatiim yii, a néeń-maaayee, ní u kífí Yeesu yii: «M-Dindaan, a nyí tikɔkɔ, ki nyí m nín néeń-see!» Ní Yeesu bí-u yii: «Á nīn kpàá m-piii.»

¹⁸Ibaamɔn, ibaamɔn ní m sòòh nì si, a nín nīn sá unaacimpɔɔneee, a nīn gbìh a-dambalau a-ba, ní ki cá laakin a yaa lèe. Ama a yaa láa púlee, a dāa tàntī a-ɲalii, ní ubɔ n gbìh-si dambala, ní kí cáá-si kí cùnñi laakin aa bàà là kí cùee.»

¹⁹Yeesu nīn sòòh an bɔti kí dàkà Peetroo ɲkúm min u làá dāá kpú kí tī Unimbɔti tinyoolee. U lī mīh ki dóòyee, ní ki bí yii: «Níh nóó-mi!»

Yeesu nì uboonnool un u nīn néeńee

²⁰Peetroo fātèe, ki ká uboonnool un Yeesu néeńee di dòòh bi-boonee. Úh di sá un, bi nīn bí jīh tijin u sùti ki nákan Yeesu, ki bālifi-u yii: «Ti-Dindaan, ɲma di làá dū-si kí tī a-nannanliibee?»

²¹Peetroo ká-uee, ní ki bālifi Yeesu yii: «Ti-Dindaan, tilati di làá bàh unee úh ní?»

²²Ní Yeesu kífí-u yii: «M yaa là ú nīn bí kí nīn cí m-gítintam, tīh kaa ká-si. Sii dee, nóó-mi!»

²³An nyɔɔbundi pu ní nnabiyaamu kíh ki lì yii uboonnoolee úh kaa làá ti kpú. Ama Yeesu kaa nīn lī yii uboonnoolee kaa làá kpú. Tin tin u nīn lèe di sá yii: «M yaa là ú nīn bí kí nīn cí m-gítintam, tīh ká-si la?»

Tibɔkuntikaal

²⁴Uboonnool gbanti di ɲmāh tibɔti nee, ní ti nyí yii tin kɔkɔwoooo u sòòh Yeesu puee sá ibaamɔn.

²⁵Yeesu gíti tún atuun tikpil. Bi yaa bàà làá ɲmà u-tuunɲi ɲin u túnee diba diba, maa pàkà yii duulinya bàà ɲūh tigbɔn gbanti kɔkɔ.

Actes

Actes 1

Yeesu pōòn Unimbɔti Fam

¹Teewoofiil, M nìn ɲmàñ m-gbɔmpɛɛpɛɛkaaku poon tin kɔkɔ Yeesu nìn kí kɪ ɲááñ, kɪ dákèè,

²doooo ɲkilkam áli kɪ tin sǎa ɲwiin ɲun u jóm̃ yilpuee. U-kúm nì u-fikititam boonee, kí wàatí kí nín jòm̃ee, u kpáafi akpambal ɲin u nìn lútèè nì Unimbɔti Fam pɔɲɲu.

³U nín kp̃i kɪ fikitèè, u nyánti u-ba kɪ dákā u-boonnooliibi ɲfunyɔm tikpil áli kɪ tin sǎa iwiin imuɲku ili kí dákà yii u lafun bí dimaɲfalin. Ní bi-nimbil ká-u, ní u sòon nì bi Unimbɔti Beel bɔti.

⁴U nì bi nín nìn dáá bée, u nìn kpáafi-bi yii bí taa yíkì Jeerusaleem tɲin. U nìn bí-bi yii: «Ní kǎl̃ kí cīití ti-Baa Unimbɔti nín nìn pōòn dipoondi diɲyee, dipoondi dɪn bɔti m nìn sòon nì nee.

⁵Kun puee nì nnyim ní Yoowaneesi nìn fùul̃ binib. Ama nimbee, nì iwiɲkaaɲkaa poonee, Unimbɔti làá fàl̃-ni nì Circir Fam.»

Yeesu jóm̃ yilpu

⁶Nyuntèe, akpambal nì Yeesu nìn kpáfi kɪ kēe, bi bālifi Yeesu yii: «Ti-Dindaan, an sá ɲyunti nee ní a làá fàtí yàntí Isirayeel yab ń fōō dibeelaaa?»

⁷Ní u kíf-bi yii: «M-Baa nín dū úñ u-ba pɔɲɲu kɪ síiñ iyunti nì iwiin ɲyee kaa sá ni-yati.

⁸Ama Circir Fam làá kpákatiñ ni-pu kí tī-ni mɔɔñ ɲubɔ. Mìñ boonee, ni làá lēe m-pu seera Jeerusaleem tɲin nì Juudee nì Samaarii timmun, kí tin sǎa kutagbɔɲu nì kitiɲ kúntinyɔkɔ.»

⁹U lī mìñ kɪ dóyee, u-kpambaliɲ bí kpèè-uee, ní an yōoñ-u kɪ cáa nín jóm̃ yilpu, ní ditagbandi diba dómiñ kɪ līkìñ u nì bi kansikin, ní baa ti wǎl̃-u.

¹⁰Bi dáá gbínti yú kɪ kpèè yilpu u nín cá puee, kpalaayee, bininjab bili dee bi-nimbiin kɪ pēe tiwampin,

¹¹ní kɪ bí-bi yii: «Galiilee yab, ba pu ní ni yú kɪ kpèè kutaa pu mìñ? Yeesu un ni ká u yíkì ni-kansikin kɪ jóm̃ yilpu nee, làá dǎá fàtí tɪ gítiñ mìñ mbaantiim kii ni nín ká u jóm̃ pu nee ní.»

Bi lēe Maatiyasi ú fōō Juudasi paanɲu

¹²Niinee ní Yeesu kpambaliɲ yíkìñ ɔliifi sufii jool pu kɪ fātì nín gítiñ Jeerusaleem. Dijoolee kaa nìn dátì Jeerusaleem: an dandatiɲu nìn sá ditañkpal diba ní.

¹³Bi bāań niinee, ki jóm diditɔntɔkɔl din ni bi nɛn pée kpààa kpáfée. An nɛn sá Peetroo nɛ Yoowaneesi nɛ Yakubu nɛ Andree nɛ Fiiliipi nɛ Toomasi nɛ Baateeleemii nɛ Maatiiu nɛ Yakubu Alfee jipɔɔn nɛ Siimɔn un nɛn là kí jáń Room yabee, nɛ Yakubu jipɔɔn Juudi.

¹⁴Bín kɔkɔ nɛn kpáfi kinyɔɔbaantii ki mɔtɔi mée ɲwimmeem, bi nɛ binimpoobi biba, nɛ Yeesu na Maarii, nɛ Yeesu naalib mun.

¹⁵Iwiin gbanti poonee, Peetroo sɛl nnabiyaamu mun nɛn kpáfi ki bāń kii binib imunƙu iluuyee kansikin, ki bí-bi yii:

¹⁶«Nnabiyaamu, an máań yii Unimbɔti gbɔŋku nín nɛn sòɔń min Juudasi pu dooooyee, an ɲá mín. Kun puee Unimbɔti Fam dī Daafiidi pu ki sòɔń Juudasi un nɛn lɛnti nsan bi cúú Yeesuee pu.

¹⁷U nɛn ɲmāl ti-kansikin ki mun nɛn sá ti-tundi nee poon yɔu ubɔ. -

¹⁸Unil gbanti dū ntoonam nimbiliŋ ki dá kusaau. Niin ní u líti dicincibil, u-pool pōō, u-nai kɔkɔ yāań.

¹⁹Jeerusaleem yab kɔkɔ nín gbɛl an ɔti gbantee, ní bi pú kusaau gbanti diyindi bi-soonƣin yii: Akeeldama, an taapu sá yii: fatiku saaku. -

²⁰Ilan gbɔŋkun ní ubɔti Daafiidi nɛn sòɔń ki sɛiń yii: <U-kɔŋkooŋɲu ń kpánti kudigbuŋu, ubɔ ń taa ti kó kudii gbantin,> ní ki gíti ɲmāń yii: <Uɔ ń fōō u-tundi.>

²¹«Binib biba nɛn céeń-ti ɲyunti ɲun Yeesu nɛn bí kitiŋ pu doo ti nɛ u yìińee,

²²kí yòɔń daliŋkin Yoowaneesi fúl-u Unimbɔti nyim kí tin cáá sāa ɲwiin ɲun u yíki ki nín jóm yilpuee. An máań yii binib gbanti kansikin ubɔ nín kùti ti-pu kí kpánti Yeesu fikitiitam seeraleeliu.»

²³Peetroo lɛ mín ki dóoyee, ní bi cáań binib bili, Jooseefi un bi yí Baarsabaasi ki gíti páań-u diyindi yii Justuusee, nɛ Maatiyasi.

²⁴Ní bi mēē yii: «Ti-Dindaan, sii di nyí báa ɲma pɔbil. Dàkà-ti un ní a lēē bi-kansikinee,

²⁵udaan ń kpánti a-kpambal kí nín bí mpaan ɲun Juudasi dūu fá ki búnti u-laŋkee.»

²⁶Bi tó kasee, Maatiyasi jíń, ní bi dū-u ki ɲāl akpambal saalaa nɛ dibee pu.

Actes 2

Circir Fam dāantam

¹Pantikooti wiinŋu dalee, bi-kɔkɔ nɛn kpáfi ki bí dibɔɔbaantiil.

²Dicilpu kpalaayee, kuwoou kubɔ nyánní yilpu kii kubuŋkpaanɔu kubɔee, ní ki dómín ki gbí kudii kun poon bi nín kēe.

³Niinee bi ká alimbil aba kii aŋmilimbilee bāań-bi, ki cúu yākatì tɔbin ní ki tókɔ̀n bāa ɲma pu.

⁴Ní Circir Fam sīntiń ki kó bi-kɔ̀kɔ̀n mmɔntiim, ní bi kín ki sòòh isooncaan in ɲfam tī-bi bí sòòhēe.

⁵Iwiin gbantee, Juuda yab bin nóó Unimbɔti deedeeyee nín dómín Jeerusaleem, ki nyánní atimbun ɲin kɔ̀kɔ̀ bí duulinyanee.

⁶Kuwoou bíi gèe, ní samaa sáńńí ki bāańee, ní ki gíti bākatì, kun puee bi-kɔ̀kɔ̀ nín gbìl bi-soonɔyin binibee nín sòòh puee.

⁷Ní bi bākatì sèeee, an ɲá-bi bitii, ní bi kín ki bíi sòòh nì tɔb yii: «Bin kɔ̀kɔ̀ sòòh nee kaa sá Galiilee yabaaa?

⁸Kin, an ɲá mana ní ti-kɔ̀kɔ̀ nee gbìl nì ti-timmu soonɔyi poon tin bi sòòh nee?

⁹Ti-kansikin biba sá Paati, biba sá Meedi nì Eelam, biba mun sá Meesooopootamii nì Juudee nì Kapadoosi nì Pɔnti nì Asii nì

¹⁰Friijii nì Pańfilii nì Eejipiti nì Liibii jandi din pìlìń Siireenee yab, nì bin kɔ̀kɔ̀ nyánní Roomee.

¹¹Biba sá Juuda yab, ní biba mun sá binicambi bin fōō Juuda yab marabee, Kreeti yab nì Bilaalibub. Kin an ɲá mana ní ti gbìl bi sòòh Unimbɔti tunnyaanɲi bɔti timbi kɔ̀kɔ̀ soonɔyin?»

¹²Ní bi bākatì, kaa ti nyí tin poon ní bi bée, ní ki kín ki lì tɔb cee yii: «Ba bɔti nín sèe dee?»

¹³Ama biba nín bí ki bèeĭ-bi, yii: «Bi nyùń ndaam ní ki gbí!»

Peetroo nyɔɔbundi

¹⁴Niinee ní Peetroo yáatìi yúl, u nì akpambal saalaa nì dibee, ní ki yòòh dinyɔɔbundi ki téen mpon ki bí-bi yii: «Nimbi Juuda yab, nì nimbi bin kɔ̀kɔ̀ kòò Jeerusaleemee, ɲátímaan ni-tafaliɲ kí pìlifi tibɔti tin m làá sòòh nee.

¹⁵Binib nee kaa gbí ndaam, kii nimbi nín dākafī puee, kun puee an dáá sá ntaafaawìiń ní.

¹⁶Ama tin ni wāl nee, Unimbɔti bɔnaatiliu Jooweel nín nín lī puee dee yii:

¹⁷<Iyuntijoolkaayee, m làá dāá yàntī m-Fam ń kpákatiń unil sá kamaa pu, ni-jiɔmbi nì ni-bisalib dāa nàatī m-nyɔɔbuɲɲi, ni-naacimpɔmbi dāa wālifi tin dòònee, ní ni-jaɲkpilib mun dāa dāmintí tidamintiil.

¹⁸Ibaamɔn, iwiin gbantee, m dāa yàntī m-Fam ń kpákatiń m-tɔntɔnliibi bininjab nì binimpoobi pu, ní bí nàatī m-nyɔɔbuɲɲi.

¹⁹M dāa ḡáaṇ maamaacib yilpu, ní kí dākà tidaandi taapu. Ni làá dāá ká fatiku nì ḡḡmi nì ḡḡminyim.

²⁰ḡwiiṇ dāa kpántí dibɔmbɔndi ní uḡmal ṇ kpántí kii fatikuee kí wàatī ní ti-Dindaan wiṇkpaṇḡuee nyooti ṇ nín bàṇ.

²¹Niinee, un sá kamaa yaa láa fōō ki kíf ki mēē ti-Dindaanee dāa kántí difiil.>

²²«Isirayeel yab, pīlifimaan tibɔti nee. Unimbɔti yānti Yeesu Naasaareeti yɔu ḡáaṇ maamaaci tuuḡḡi nì tidaandi ni-kansikin, ki dākā-ni yii ún di lafun túnní-u ni-cee, kii nimbi ni-ba nín nyí puee, kun puee tikɔkɔ jíti ni-nimbiin ní.

²³Kii Unimbɔti nín nyí ki là, ki lēē ki yóoṇ puee, ní ni dū-u ki tī bin kaa nyí Unimbɔtee kpáá-u ndɔpuntikaa pu ki kū-u.

²⁴Ní Unimbɔti fikitì-u, ki búti-u ḡkúm kusakai. Kun puee ḡkúm kaa ḡḡṇ kí nīn ḡúb-u.

²⁵A lì kii Daafiidi nín nīn sòoṇ min u-puee yii: <M wāl ti-Dindaan ḡyunti sá kamaa m-nimbiin, tiba kaa làá ḡá-mi kun puee u tíkí-mi m-ḡṇḡiil pú.

²⁶Míṇ puee m bí dipɔɔpindin ní ki sòoṇ an mōṇ-mi. Nì min kɔkɔ m-wunti bí iwɔfinee, m máká yii m làá dāá fàti kí ká dimaṇfal,

²⁷kun puee aa làá dāá fá-mi ditaṇkpiilin, kaa làá yānti a-tɔntɔmmɔntiu un a lēēyee wunti ṇ sū.

²⁸A yānti m bēē dimaṇfal sàmbiyaamu, a-nimbiin ní a làá dāá gbéèṇ-mi dipɔɔpindi.>

²⁹«Nnabiyaamu, cànti ṇ mòtī tükùmaan-ni ti-naanja Daafiidi bɔti. U kpī ní bi síb-u. U-kaakul gbínti dāá bí ti-kansikin áli nīn dīṇ.

³⁰Daafiidi nīn sá Unimbɔti bɔnaatiliu ní. U nīn nyí Unimbɔti nín pūti ki pōoṇ-u yii u làá dū ún Daafiidi naantiiu ubɔ kí kàaṇ u-beejaal puee.

³¹An nīn sá Meesiya fikititam pu ní u nīn sòoṇ ki yóoṇ yii: <Waa làá dāá gbínti ditaṇkpiilin, u-wunti mun kaa làá dāá sū.>

³²«Yeesu gbanti ní Unimbɔti fikitì, timbi kɔkɔ ká ki sá seeradambi.

³³Ti-Baa Unimbɔti kàaṇ-u yilpu u-ḡṇḡiil pú, ní ki tī-u u-Fam, kii u nín nīn pēe pōoṇ puee. Tin tin ni wāl ki gbīl kɔḡkɔṇneeyee, Circir Fam min Yeesu tīiṇ-tee tuuḡḡi dee.

³⁴Di sá Daafiidi u-ba kaa nīn jóm yilpu, ama ki mun lī ki síiṇ yii: <Ti-Dindaan tükü m-Dindaan yii: Kāl m-ḡṇḡiil pú

³⁵kí nīn cí ḡyunti ḡun m làá dāá yānti á nīn kíṇ ki tókó a-nannanliibi puee.>

³⁶«Isirayeel maaliḡun yab kɔkɔ, bēémaan nì ibaamɔn poon yii, Yeesu un ni kpáá ndɔpuntikaa puee, Unimbɔti dū-u ki ḡá ti-Dindaan ki lēē yii ú nīn sá Meesiya.»

³⁷Bi nín gbĩl tibɔti gbantee, ní bi-pɔbiliŋ mál tiŋan, ní bi fātì bālifi Peetroo nì akpambal ŋin kínee yii: «Ti-nabiyaamu, mimmee, ti làá ɣá mana?»

³⁸Ní Peetroo kí-bi yii: «Kpántímaan ni-bimbim, báà ɣma ń yàntì bí fàl-u Unimbɔti nyim Yeesu Kriisitoo yindi pu, ní Unimbɔti ń dū ni-kpitií kí pɔ-ni. Ní ní fōō Circir Fam min Unimbɔti nèn pōoñee.

³⁹Kun puee u-poondi gbanti sá ki tī nimbi, nì ni-biyaamu, ki kpáaṇ bin bí ndanee, nì dinikitikpaandi din kɔkɔwoooo ti-Dindaan ti-Nimbɔtiu làá dāá yíínee.»

⁴⁰Peetroo gíti yōoṇ anyɔɔbun tikpil ki sòoṇ ki sáŋkí-bi yii: «Nyāmaan waanee nib bin nóo isan̄kpítee kansikin, kí kámaan difiil!»

⁴¹Bin fōō Peetroo bɔti ki kííyee yāntì bi fūl-bi Unimbɔti nyim. Yaadal wiñɣuee, binib bin kúti Yeesu boonnooliibi puee wíñɣu nèn bañ kutukub bita nyɔkɔm.

Kriisitoo nikitiil dipeepeekaal

⁴²Bi nèn pɔɔntí bi-ba ki bífí tin akpambal dákà-bee, ki kpáfí kinyɔɔbaantii nì kunabitiiun, ki jīñ ti-Dindaan jikaati, ki kpáfí dicilpu ki mée Unimbɔti.

⁴³Tifaandi nèn kó báà ɣma maamaacib nì tidaandi tin akpambal nèn ɣáaṇee pu.

⁴⁴Bin nèn fōō ki kííyee nèn kpáfí dibɔbibaantiil, ní báà ɣma wanti nèn sá ki tī bi-kɔkɔ.

⁴⁵Bi nèn nyáfí bi-sati nì bi-wammɔntiiti, ní ki yàkatí ki tìl báà ɣma nín máaṇ puee.

⁴⁶Kutaa kamaayee, bi nèn dōoṇ múlmul kunimbɔtidiin dicilpu ki nyóŋkí Unimbɔti, ki kpáfí akiti akiti adiinni ki jīñ ti-Dindaan jikaati, ki jīñ tijikaal nì dipɔɔbaantiil nì dipɔɔpindi poon,

⁴⁷ki nyóŋkí Unimbɔti. Samaa kɔkɔ nèn néeṇ bi-bɔti. Ní kutaa sá kamaayee, ti-Dindaan gbēentí bin kāntí difiilee wíñɣu.

Actes 3

Ufaliŋfaan ubɔ ká dicáaṇdi

¹Dalba ní Peetroo nì Yoowaneesi nèn nóo ki jóm kunimbɔtidiin tikúti tita wimmeem yuntiŋu.

²Kunimbɔtidiyee nèn cáá kipunyɔkɔ kin bi nèn yíi yii Kipunyɔkɔnyaan̄ɣee. Uninja ubɔ, u nèn sá ufaliŋfaan doooo u-biyatin, ní bi nèn cāabìñ-u ki kàantí kutaa sá kamaa Kipunyɔkɔnyaan̄ɣee nyɔkɔpu, ú nīn mée bin jītí ki kóo kunimbɔtidiinee animbil.

³Uninjee ká Peetroo nì Yoowaneesi cá kí kóee, ní u bíi mée-bi animbil.

⁴Ní bi dū bi-nimbikpeenju ki báaṅ u-pu, ní Peetroo bí yii: «Kpèè doo!»

⁵Niinee ní u bíi kpèé-bi címmm, ki bàà cí kí fōō tiba bi-cee.

⁶Ní Peetroo bí-u yii: «Maa cáá animbil kaa cáá sindaariya, ama tin m cááyee, m làá tī-si kudɔŋu. Nì Yeesu Kriisitoo Naasaareeti yɔu yindi puee, yíkí còom!»

⁷Ní Peetroo cúú u-ɲaŋgiil ki dúkutì-u yilpu. Dicilpu niinee, u-taaji ɲin fàlee tānti ki ɲaŋkì,

⁸ní u yùkū ki yúl, ní ki kíh ki bíi còom. U nì bi kɔkɔ táá ki kó kunimbɔtidiin, ní u còom ki yùkufi ki tìintí ki nyóŋkí Unimbɔti.

⁹Kunipaau kɔkɔ nín ká u còomín ki nyóŋkí Unimbɔtee,

¹⁰bi béè-u yii ún di nín kàal kunimbɔtidii punyɔkɔnyaankee nyɔkɔpu ki mèé animbilee. Ní an ɲá-bi maamaaci, bi bākati kijapaayee nín ká dicáaṇdi puee.

Peetroo sòoṅ kunimbɔtidiin

¹¹Uninjee gbínti ɲúb Peetroo nì Yoowaneesi ki nóó-bee, binib kɔkɔ bākati ki sàhni ki dómiṅ bi-cee kadantiku un bi yí Saloomɔn kadantikuuee taapu.

¹²Peetroo ká mimmee, ní ki bí samaayee yii: «Nimbi Isirayeel yab, ba ɲá ní tin bí nee ɲá-ni maamaaci? Ba ɲá ní ni dū ni-nimbikpeenju ki báaṅ ti-pu mín, a lè kii timbi ti-ba pɔŋɲu áá ti-deedeu Unimbɔti nimbiin di yānti uninja nee ká dicáaṇdee?

¹³Di sá Abraam nì Isaaki nì Jaakɔb Nimbɔtiu, ti-naanjab Nimbɔtiuee di ɲá mín kí tī u-tɔntɔnliu Yeesu tinyool. Ún ní ni cúú ki tī Piilati yii naa là-u, bí kpò-u, ɲyunti ɲun Piilati u-ba bàà nín là kí gíiṅ-u kí lííyee.

¹⁴Ni yí yii naa là Yeesu un sá circir ki bí deedeeyee, ama ní ki gbāaṅ yii ú gíiṅ unikpɔl kí tī-ni,

¹⁵ní ki kūū dimaŋfal Dindaan. Ama Unimbɔti fikitì-u ditaŋkpiilin, timbi kɔkɔwoooo nín ká ki sá biseeradambi.

¹⁶Uninja un ni wāl ki nyí nee, Yeesu un ti fōō ki kííyee yindi pu ní kijapaai nee ká dicáaṇdi. Ti nín fōō-u ki kííyee di yì-tì ní uninja nee pɔkì tiŋan ni-kɔkɔ nimbiin nee.

¹⁷«Kɔŋkɔnnée, m-nabiyaamu, m nyí yii naa nín nyí ní ki ɲaaṅ tin bí nee, ki kpāaṅ ni-yidambi mun.

¹⁸Ama Unimbɔti nín nín dī u-bɔnaatiliibi kɔkɔ nyɔmmu pu ki sòoṅ puee, yii Meesiya làá dāá jī falaayee, an lafun ɲá mín.

¹⁹Mín puee, fámaan ni-kpitii kí gítímaan Unimbɔti cee kí wàatī ní ú kpìtī ni-kpitii kɔkɔ.

²⁰Niinee, ti-Dindaan làá tīh-ni diŋuŋfil yuntiŋu, kí tōn Yeesu un u lēē yii ú nīn sá Meesiya ki tī-nee.

²¹Kun puee u dáá ká Unimbɔti cee kí nīn cí ŋyunti ŋun Unimbɔti làá dāá kpántí tikɔkɔ mpɔm, kii u nīn nīn yāntì u-circir bɔnaatiliibi sòòñ dooooyee puee.

²²Mooyiisi nīn lī yii: <Ti-Dindaan ni-Nimbɔtiu làá dāá lēē ni-nabiyaamu kansikin ubɔ, ú nīn sá Unimbɔti bɔnaatiliu kii mamee. Ní dāá pīlifi tin kɔkɔwoooo u làá sòòñ nī nee.

²³Un sá kamaa yaa kaa dāa pīlifiñ Unimbɔti bɔnaatiliu gbantee, bi làá dāá nyāntí-u Unimbɔti samaau kansikin kí kpò-u.>»

²⁴Ní Peetroo nīkī ki bí yii: «Unimbɔti bɔnaatiliibi kɔkɔ, bin nīn sòòñ doooo Samiyeel yuntiŋu ki kpáañ bin dāa páañnī u-boonee, báà ŋma nīn nāatì tibɔti gbanti wiŋyi pu.

²⁵Nimbi di sá bin jín tin Unimbɔti nīn pōòñ ki tī u-bɔnaatiliibee, ki fōō u nīn nīn pūtì ki pōòñ tin kí ḡá kí tī ti-naanjabee mun. Dipoondi gbanti poon ní u lī Abraam yii: <A-dicaŋku pu ní m làá dāá dī kí biñ duulinya timbuliŋ kɔkɔ pu.>

²⁶Nimbi pu ní Unimbɔti fikitì u-tɔntɔnliu Yeesu. U dū-u ki túnní ni-cee mpeepeekaam, ú dāañ kí ḡá-ni tiŋan kí nyāntí báà ŋma u-tuŋkpitiŋ poon.»

Actes 4

Bi cáá Peetroo nī Yoowaneesi ibɔsoon

¹Ŋyunti ŋun Peetroo nī Yoowaneesi nīn dáá bí sòòñ nī kunipaauee, ní bisaraaŋaliibi nī Sadusab nī bin cí kunimbɔtidiyee kpiliu bāañ.

²An kaa nīn móɔkiñ-bi, kun puee bi bí sòòñ nī samaa Yeesu bɔti ki dàkà yii bitaŋkpiibi làá dāá fikitì.

³Ní bi cúú Peetroo nī Yoowaneesi ki cáa tó sarkan áli kutaa nī ku-wuntil, kun puee an nīn sá kujooú ní.

⁴Ní mín kɔkɔee, bin nīn gbīl bi-nyɔɔbuŋŋi gbantee tikpil nīn fōō ki kíí. Bi-wíŋŋu nīn bàñ kii kutukub biŋmoo nyɔkɔm.

⁵Kutaa wúntèe, Juuda yab yidambi nī bitindaŋkpilib nī bimaradakaliibi kpáfí Jeerusaleem.

⁶Bin nīn bée di sá usaraaŋakpil Aani, nī Kaayiifi nī Yoowaneesi nī Aleekisandir nī bin kɔkɔwoooo nīn sá usaraaŋakpil dicaŋkune.

⁷Ní bi nyāntì Peetroo nī Yoowaneesi ki yóòñ bi-kansikin ní ki bālifi-bi yii: «Ŋma pɔŋŋu pu nī ŋma yindi pu ní nī ḡá mín ní?»

⁸Niinee Unimbɔti Fam kpákatiñ Peetroo pu, ní u kíí-bi yii: «Biyidambi nī bikpilib, m ḡá-ni gaafalaa.

⁹Ni bàlifì kí bée dín tiŋan tin ní ti ɣá uninja neeyee taapu, nì an nín ɣá pu ní u ká dicáàndeeeee?

¹⁰Mín puee, ni-kòkò ń bée tiŋan, ki kpáàn Isirayeel yab kòkò, yii an sá Yeesu Kriisitoo Naasaareeti yɔu yindi pu ní u pòkò. An sá u-pɔŋɔ pu ní uninja nee yú ni-nimbiin nì u-gbampɔŋɔ nee. Nimbi di kpáá Yeesu ndɔpuntikaa pu, ama Unimbɔti fikitì-u ditanɔkpiilin.

¹¹Ún pu ní an ɣmàñ Unimbɔti gbɔŋkun yii: <Ditanɔkpal din nimbi bidimaliibi dū fée di kpántì ditanɔkpal din ɣúb kudii pɔŋɔuee.>

¹²Baa ɣūn kí dī ubo pu kí ká difiil see Yeesu baba pu. Di sá yii taapu doo Unimbɔti kaa ti tī ufiil ubo un pu timbi binib máań kí dī kí ká difiilee.»

¹³Biyidambee nín ká Peetroo nì Yoowaneesi sòon nì tininjatee, an ɣá-bi maamaaci, kun puee bi ká yii bi sá binifantantiibi, kaa nyí kugbɔŋu. Ama bi bée yii bi nì Yeesu di nèn tātí.

¹⁴Bi nín ká uninja un pòkòe yú bi-ceeyee, baa ti ɣūn kí lì tiba.

¹⁵Ní bi b́ Peetroo nì Yoowaneesi ń nyā kubɔsoondiin kí wàatì-bi, ní ki kìn ki bàlifì tɔb yii:

¹⁶«Ti làá nín ɣá binib nee mana dee? Kun puee Jeerusaleem yab kòkò ká yii bi ɣá maamaacikpaan ubo, timbi ti-ba kaa ti ɣūn kí néé.

¹⁷Ama, tibɔti gbanti ń taa gbìtì kí cù ndan samaa kòkò ceeyee, tí dū mpɔmpiin kí pìimmaan-bi nsan b́ taa ti pée sòon Yeesu yindi gbanti pu báà ubo cee.»

¹⁸Niinee ní bi yíń-bi ki pīń-bi nsan b́ taa ti sòon kí dākà binib Yeesu gbanti yindi pu báà fiii.

¹⁹Ní Peetroo nì Yoowaneesi fātì kí-bi yii: «An ɣāñ Unimbɔti nimbiin yii tí pīlifìń nimbi kí yàntì Unimbɔtaaa? Kíímaan-ti!

²⁰Ama timbee, taa ɣūn kí nīn ɣmí kí taa sòon tin tin ti kée nì tin ti gbīlee.»

²¹Niinee ní bi fātì tí kpīń-bi ki gíń-bi ki lī, kaa nyí bi nín làá ɣá pu kí dáal bi-tafalee, kun puee samaa kòkò nèn pākà Unimbɔti tin bi nèn ɣée pu.

²²Uninja un nèn ká maamaaci cáantam gbantee nèn jítì abin imuŋku ili pu.

Yeesu boonnooliibi mée ki nyàab mpon

²³Bi gíń Peetroo nì Yoowaneesi ki lílyee, ní bi búntì bi-yab cee ní ki bàń ki máafi-bi tin kòkò bisaraanɔkpilib nì bikpilib līń-bee.

²⁴Bi gbīl mimmee, bi-kòkò kpáfi dicilpu kinyɔɔbaantii ki mēē Unimbɔti yii: «Ti-Dindaan, sii di náań yilpu nì taapu, kitɔn nì tiŋku nì tin kòkòwoooo pée bée.

²⁵Sii di yāntì a-Circir Fam dī ti-naanja a-tòntònlìu Daafiidi pu ki sòon̄ yii: <Ba ḡá ní atimbun yòontí ḡi-ba yilpu ki sòon̄ tibɔfan mín? Ba ḡá ní samaa cáá ilandɔkɔkpiti in kaa làá tō ditundee mín?

²⁶Duulinya bɔtiibi nì biyidambi kpáfi ki bóob̄ dikòndi kí jàn ti-Dindaan Unimbɔti nì ubɔti un u lēēyee.>

²⁷An lafun ḡá mín, yii kitiṅ nee poon Eeroodi nì Pɔnsi Piilati nì binicambi nì Isirayeel yab kpáfi kí jàn a-circir tòntònlìu Yeesu, un a lēē u sá Meesiyayee.

²⁸Kujaau kun bi ján nì Yeesuee yāntì bi ḡaàn tin kɔkɔwoooo a nìn lī ki yóon̄ a-pɔṅṅu nì a-ciṅyi pu dooooyee.

²⁹Kɔṅkɔnn̄ee, ti-Dindaan, kpèè bi nín lī yii bi làá ḡá-ti ntoomee puee, kí tūtun̄ timbi a-tòntònlìibi tí nìn sòon̄ a-bɔti nì tininjati.

³⁰Á tàntì a-ḡal kí dàkà a-pɔṅṅu, bibunliibi ḡ ká dicáàn̄di, maamaacib nì tidaandi ḡ ḡá a-circir tòntònlìu Yeesu yindi pu.»

³¹Bi mēē ki dóòyee, dibɔbilin niinee kitiṅ cīṅkì, ní Circir Fam gbí bi-kɔkɔ mmòntiim, ní bi kíí ki bíi sòon̄ Unimbɔti bɔti, kaa fàṅkí.

Bin fōō ki kííyee nyɔɔpeen̄u

³²Bin kɔkɔwoooo nìn fōō Yeesu ki kííyee nìn pēē kinyɔkɔ ní bi-pɔbiling nìn sá diba. Uɔ kaa nìn lī yii tin u cááyee sá u-baba yati, ama báà ḡma wanti nìn sá ki tīi bi-kɔkɔ ní.

³³Nì mpɔṅkpaan ní Yeesu kpambaling nìn sòon̄ ki lèekī ti-Dindaan Yeesu fikititam seerau, ní Unimbɔti biindi nìn bí bi-pu tikpil.

³⁴Bi-kansikinee, ubɔ kaa nìn bí ki sá usoodaan, kun puee bin nìn cáá akpaan àá adiinee nìn nyáfí ní ki cāabín̄ tin bi nyáfèe nimbiling ki bīl̄ Yeesu kpambaling nimbiin,

³⁵ní bi yàkatī bi-kansikin báà ḡma nín máàn̄ miṅyee.

³⁶Mín̄ ní Jooseefi ubɔ nìn bí ki sá Leefii naakookun ní bi màl̄-u Siipiri tiṅkin. Yeesu kpambaling nìn páàn̄-u diyindi yii Baarnaabaasi, an taapu sá yii, un ḡmēentí binib ki tìi kunyann̄yaauee.

³⁷U nìn cáá bukpaabubɔ ki dūu nyáfí, ní ki cáàn̄ animbil ki bíl̄ Yeesu kpambaling nimbiin.

Actes 5

Ananiyasi nì Safiira bɔti

¹Ama, uninja ubɔ nìn bí, bi yīl̄-u Ananiyasi. U nì u-nimp̄uu Safiira nìn kpáfi ki nyáfí bi-kpaatanti,

²ní ki bātì animbil, ki kìn ñin kíñee ki cáa bíl Yeesu kpambaliñ nimbiin. U-nimpuu mun nèn nyí min u-cal ñée.

³Ní Peetroo bí yii: «Ananiyasi, ba ñá ní a yāntì Sitaan jín a-pòbil poon mpaan mín? A móntì Unimbòti Fam ki bātì tikpaatan nimbiliñ pu.

⁴Sii di yì a-kpaatanti, a ñūn kí dū-tì kí yóoñ. A nín tí nyáfi-tèe, sii di yì an nimbiliñ. Kin an ñá mana ní a yāntì nlandòkpiti fōō mpaan a-pòbil poon mín? An kaa sá binib ní a móntì, an sá Unimbòti.»

⁵Nyunti ñun Ananiyaasi gbīl mimmee, ní u líti ki kpīl. Tifaandi nèn kó bin kòkòwoooo gbīl an botee.

⁶Ní binaacimpombi yíkì ki dū sata ki bīñ-u, ní ki yōoñ-u ki cáa síb.

⁷An yúntì ki bàñ kii tikúti titee, ní u-nimpuu kóoñ, kaa kpáaa bée tin jítèe.

⁸Ní Peetroo bālifi-u dinyòbundi yii: «Tùkù-mi, ni nín nyáfi tikpaatan puee nimbiliñ sòwò?» Ní u kíí yii: «Iiñ, ti nín nyáfi puee dee.»

⁹Niinee Peetroo bí-u yii: «Ba ñá ní sii nì a-cal kpáfi ki cóṅkì ti-Dindaan Fam mín? Kpèè, bin síb a-calee di dòoñ kupunyòkpuee! Bi làá dāá yòoñ si mun.»

¹⁰Kpalaa niinee, ní u mun líti Peetroo taanji taapu ki kpīl. Binaacimpombi kóoñee, ki ká u kpīl, ní bi yōoñ u mun ki cáa síb ki kól u-cal.

¹¹Tifaandi nèn kó Kriisitoo nikitil kòkò nì bin kòkò nèn pée gbīl an botee.

Bi nín nèn ñáań maamaacib puee

¹²Yeesu kpambaliñ nèn ñáań tidaandi nì maamaacib tikpil samaa kansikin. Bin fōō ki kííyee nèn kpáfi dicilpu dibòobaantiil Saloomon kadantikuu taapu.

¹³Tifaandi nèn kó bin kaa fōō ki kííyee, ní bi-kansikin báa ubò kaa ti là kí sútífi pīl-bi, ama nì mín kòkòee bi nèn pàkà-bi.

¹⁴Bininjab nì binimpoobi bin nèn fòol ti-Dindaan ki kíikée nèn wīkí tikpil, ki gbēentí nyunti kamaa, ní ki dūu ñá dinikitikpaandi.

¹⁵An yāntì áli gba binib cāabìñ bibunliibi ki bīl nlambamu nì tikampati pu adan pu, án nín làá ñá pu Peetroo yaa jítée, u-jiliñku kpañkpam n líti biba puee.

¹⁶Binib tikpil mun nèn nyēēñ ntimu mun kaa dátìñ Jeerusaleemee, ki cāabìñ bibunliibi nì bin pu arasiniibi nèn kà bi wáatèe, ní bi-kòkò kántí dicáańdi.

Bi sãań Yeesu kpambaliñ

¹⁷Niinee usaraanakpil nì u-yab kòkò, an dàkà yii Sadusab jandi, kìn ki ná Yeesu kpambaliñ.

¹⁸Bi nèn yíkìi cúú Yeesu kpambaliñ ki pīñ-bi kudii.

¹⁹Ama ní kunyeeuee ti-Dindaan tuunḡu ḡubo dómín ki pīitì kusarkadii punyɔmmu ki nyántì-bi, ní ki bí-bi yii:

²⁰«Cù kí yŭlmaan kunimbɔtidii poon kí dū dimaḡfal bɔti kɔkɔ kí sòòh, samaa ń gbìl.»

²¹Bi gbìl mimmee, ní ki péé kutaafaau ki kó kunimbɔtidiin ní ki kí ki bíi dàkà Unimbɔti bɔti. Niinee, usaraaḡakpil nì u-yab bāań ki yíiń bibɔsoonliibi kitil. Bi kpáfi ki tú bí yíiń Yeesu kpambaliḡee kusarkadiin.

²²Pilisib bànee, kaa ká-bi kusarkadiin, ní ki fātìi gítìi ki tükü-bi yii:

²³«Ti bànee, kusarkadii pī kpálkpál, ní soojab yú mpunyɔmu nyɔkɔpui, ní ti cúu pīitèe, báa ubo nì ubo kpá poon!»

²⁴Bi gbìl mimmee, ní bin kpéé kunimbɔtidiyee kpiliu nì bisaraaḡakpilib bākatì nì Yeesu kpambaliḡ nín wáḡkì puee, kun puee tiba yaa làá gítì bāń-bi tibɔti nee poon sò, baa nyí.

²⁵Ní ubo bāań ki bí-bi yii: «Binib bin ni cúu ki tó sarkanee di yú kunimbɔtidiin ki dàkà samaayee.»

²⁶Ní bin kpéé kunimbɔtidiyee kpiliu nì u-pilisib cūti ki cáań-bi soooo, kaa ḡá-bi mpon, kun puee bi fāḡkì samaa ń taa tō-bi ataḡkpee.

²⁷Bi cáań-bee, ní ki cáá-bi ki cūnnì bibɔsoonliibi kitil nimbiin. Ní usaraaḡakpil bālifi-bi tibɔti yii:

²⁸«Taa bí-ni yii ní taa ti sòòh diyindi din pu ni sòòh nee pu kpataaa? Kpèèmaan, díń pu nee ni yāntì ni-bɔti gbanti gbītì Jeerusaleem kɔkɔ! Mimmee, ni là timbi ń jī kijapaai nee kpuulool deeyaa!»

²⁹Ní Peetroo nì Yeesu kpambaliḡ ḡin kínee, kí-u yii: «An máań tí gbìl Unimbɔti nyɔkɔ kí yàntì binib.

³⁰Nimbi di kpáá Yeesu ndɔpuntikaa pu ki kūū-u, ní ti-naanjab Nimbɔtiu fikitì-u.

³¹Unimbɔti dū-u ki kāań u-ḡaḡḡil pú, ú nīn sá Ubɔti nì Ufiil ki tī Isirayeel yab bí ḡmā kí fá bi-kpitii, Unimbɔti ń dūú pō-bi.

³²Timbi nīn ká ki sá biseeradambi an bɔti pu, ki kpáań Circir Fam min Unimbɔti tìi bin tó-uee.»

³³Bi gbìl an botee, ní ki fōō diḡuul ki là kí kpò akpambal.

³⁴Ama Fariisab kansikin ubo nīn bí niin, bi yīl-u yii Gamaliyeel, u sá umaradakal un samaa kɔkɔwoooo nīn t́ee. Kijapaayee nīn yáatìi yúl bibɔsoonliibi kitil kansikin ki pú kinyɔkɔ yii bí dá láá nyāntí akpambalee.

³⁵Ní u bí-bi yii: «Isirayeel yab, ní kpèèmaan tiḡan nì tin ní ni là kí ḡá nì njapaamu nee!

³⁶An kaa yúntì ní un bi nín yí Teedasee yíkì ki yí u-ba yii u sá unikpaan, ní binib bàñ kii tilaafati tili ki nóó-u. Ní bi kũu-u ní bin kɔkɔwoooo nín nóó-uee yàl, báà ubɔ kaa ti kín.

³⁷Ún boonee, ní Juudasi ugaaliileeja mun yíkì nyunti nún bi kàañ binibee, ní ki dáaliñ kunipaau ki gíñ u-jandi pú. Ní bi kũu u mun ní bin kɔkɔwoooo nín nóó-uee yàl.

³⁸Mín puee, tin m cáá ki làá tükù-nee di sá yii, ní càntīmaan binib nee kí taa nǎ-bi tiba, kun puee atuun nín bi nǎa nēe yaa nyánní binib cee, nǎ bí kí dǎá kúntí.

³⁹Ama an yaa nyánní Unimbɔti cee, naa nūn kí pìñ-bi nsan. Ní kpèèmaan tiñan kí taa jáñ Unimbɔti kujaau!»

⁴⁰Niinee, bi-kɔkɔ kpáfi ki gbilñ-u ní ki yíñ Yeesu kpambaliñ, ní ki gbáñ-bi anaalab, ní ki bí-bi yii bí taa ti sòñ Yeesu yindi pu, ní ki gíñ-bi ki lí.

⁴¹Ní dipɔɔpindi ní Yeesu kpambaliñ nín nyáñ bibɔsoonliibi kitil nimbiin, kun puee Unimbɔti nǎ-bi tinyool ki yánti bi jín falaa Yeesu yindi pu.

⁴²Ní baabadal bi bí kunimbɔtidiin, nì binib dumpui ki sòñ ki dákà tibɔmɔntiil tin sòñ Yeesu, Meesiya puee, kaa gbèntí.

Actes 6

Bi lēē binib biluli bí nīn yàkatī tijin

¹Iwiin gbanti poonee Yeesu boonnooliibi wíññu nín gbéē, ní Juuda yab bin gbíl Greeki soonyee bí gbùkum nì Juuda yab bin pée bí bi-dumpu dooooyee, yii baa tìl bín kpiipoobi tiwan tin bi yàkatī kutaa sá kamaayee kii bi nín tìl bin béeyee puee.

²Ní Yeesu kpambaliñ saalaa nì alee yíñ biboonnooliibi kɔkɔ, ní ki bí-bi yii: «An kaa máań tí yánti Unimbɔti ɔti disoondi kí nīn kpèé tijin lañki.

³Mín puee, nnabiyaamu, lēēmaan ni-kansikin bininjab biluli bin pu báa nma nyí yii bi sá binimɔntiibee nì bin ni Circir Fam gbí tiñanee, binib bin cáá iciinee, tí dū ditundi gbanti kí núbìñ-bi.

⁴Mimmee, timbi kánti mpaan kí dū ti-yuntiñu kɔkɔ kí mèè n̄wimmeem kí sòñ Unimbɔti ɔti tin sá ti-tundee.»

⁵Tibɔti gbanti móɔkiñ samaa kɔkɔ, ní bi lēē Eetiyeen, un nín fōō ki kíf tikpil Circir Fam bí u-ni tiñan puee, nì Fiiliipi nì Prookɔɔr nì Niikanɔɔr nì Tiimɔn nì Paameenasi nì Niikoolaa un sá Antiyɔɔsi ki fōō Juuda yab marabee.

⁶Bi cáañ-bi ki dákā Yeesu kpambaliñ, ní akpambalee mēē Unimbɔti ki tī-bi, ní ki dū bi-nalíi ki páań bi-pu.

⁷Unimbɔti nyɔɔbundi mɔ̃tɪ gbɪtɪ ajan kɔkɔ, nɪ Yeesu boonnooliibi mɔ̃tɪ wɪntɪ tikpil Jeerusaleem tiŋkin, ki kpáãn bisaraaŋaliibi tikpil nɪn fòol̃ Yeesu bɔti ki kííkí.

Bi cúú Eetiyeen

⁸Unimbɔti nɪn pú Eetiyeen diyimɔɔl nɪ mɔɔn tikpil, nɪ u nɪn ŋáãn maamaacikpaambi nɪ tidaandi samaa kansikin.

⁹Dikitil din bi nɪn yɪ iyumbu in bi líyee kitilee nib nɪn yíkì ki bɪ́i kpākantɪ Eetiyeen. Bi nɪn sá Juuda yab bin nyánní Siireen nɪ Aleekisandirii nɪ Siilisii nɪ Asiiyee nɪ.

¹⁰Ama baa nɪn ŋū̃n kí sòon kí líf-u, iciin in Circir Fam nɪn yàntɪ u sòon̄ee pu.

¹¹Mín puee bi tɪ njapaamu mubɔ̃ tiba dibalin bí l̄i yii: «Ti gbɪl̄ u sòon̄ tibɔti ki bíl̄ Mooyiisi nɪ Unimbɔti yindi.»

¹²Ní an cúú kunipaauee poon ki kūtɪ ki kpáãn bitindaŋkpilib nɪ bimaradakaliibi, nɪ bi cūtɪ cúũn-u mɔɔn ki cáãn bibɔsoonliibi kitil nimbiin.

¹³Ní bi yāntɪ binib biba mɔ̃ntɪ nnyimɔn u-pu yii: «Uninja nee pée sòon̄ kaa gbèentɪ ki bíl̄ kunimbɔtidii nee nɪ Mooyiisi marab,

¹⁴kun puee timbi gbɪl̄ u bí yii Yeesu Naasaareeti yɔu nee làá kpɪtɪ kunimbɔtidii nee kí kpántɪ akoobil ŋin Mooyiisi nɪn tɪ ti-naanjabee.»

¹⁵Bibɔsoonliibi bin nɪn kēe kɔkɔ dū bi-nimbikpeeŋu ki báãn Eetiyeen pu, nɪ ki ká yii u-nimbiin kpántɪ kii Unimbɔti tuuŋu nimbiinee.

Actes 7

Eetiyeen nyɔɔbuŋɪ

¹Ní usaraaŋakpil bālifi-u yii: «An sá mín̄ tiŋmanaanaa?»

²Ní Eetiyeen kíf-u yii: «Nimbi m-baabi nɪ m-nabiyaamu, m ŋá-ni gaafalaa. Pɪlifimaan! Unimbɔti tinyooldaan dómín̄ ti-naanja Abraam cee nyunti ŋun u dáá bí Meesoopootamiyee, ki wāatɪ nɪ u nín kó Kaaran,

³nɪ ki bí-u yii: <Nyā a-tiŋkin nɪ a-dicaŋkun kí cù kitiŋ kin m làá dākà-see ni.>

⁴Ní u nyá̃n Kaldee tiŋkin nɪ ki cūtɪ ki kóò Kaaran tiŋkin. U-baa kúm boonee nɪ Unimbɔti cáãn-u kitiŋ kin poon ni bí nee.

⁵Waa nɪn tɪ-u kitiŋ nee poon dijandi báà diba, áli gba waa nɪn cáá tikpaatan wāā ki bà̃n u-tabɔbil. Unimbɔti pōon̄-u yii u làá dū kitiŋ gbanti kí tɪ-u, án kpántɪ ún̄ nɪ u-naantiibi kɔkɔ wanti. Mín̄ gbee, Abraam kaa nɪn dáá cáá kibiki.

⁶Unimbɔti bí-u yii: <A-naantiibi làá n̄n sá binicambi kitiŋ kiban, kí kpántɪ iyumbu, bí sàãn-bi áli abin tilaafati tili.>

⁷Unimbɔti gíti lī-u yii: <Ama kitiŋ kin yab làá dāá sààh-bi mimmee, mama m-ba di làá dāá dāal bi-tafal. Boonee, a-naantiibee làá dāá nyā kitiŋ gbantin kí dāaŋ doo kí nīn nyóŋkí-mi.>

⁸Niinee Unimbɔti tīi-u digiil marau din sá u-poondi daaŋkuee. Mīn puee Abraam màl Isaakee, ní ki gíi-u dikpancandi iwiin inii dal, ní Isaaki mun gíi Jaakɔb, ní Jaakɔb gíi ti-naanjab bin sá tinaakɔti saalaa nì tilee.

⁹«Ti-naanjabee nīn ná Jooseefi, ní ki dū-u ki nyáfi bí cáá-u kí cūnni Eejipiti. Ama Unimbɔti nīn bí u-cee

¹⁰ki nyánti-u u-falaau kɔkɔ poon, ní ki tīi-u iciin ki yānti u-bɔti fáatì Faaroo Eejipiti bɔtiu, ní Faaroo dū-u ki kāaŋ ú nīn sá gɔmina Eejipiti tiŋki kɔkɔ pu, ki kpáaŋ ún ubɔti cindi.

¹¹Niinee ní ŋkùm miba nyáŋ Eejipiti nì Kanaan timmu kɔkɔn. An nīn sá falaakpaan ní. Ti-naanjab kaa nīn kāntí tiba kí jī.

¹²Jaakɔb nīn nīn gbīl yii tijikaal bí Eejipitee, ní u tú ti-naanjab mpeepeekaam niin.

¹³Nlilitiimee ní Jooseefi yānti u-nabiyaamu bée-u, ní Faaroo bée kudicaŋu kun poon ní Jooseefi sée.

¹⁴Niinee ní Jooseefi tú bí cáaŋ u-baa Jaakɔb nì u-samaau kɔkɔ: bi nīn sá binib biŋmoo kpá imuŋku inaa.

¹⁵Jaakɔb cūti Eejipitee, ní ki tin kpīl niin. Mīn ní ti-naanjab mun kpīl niin.

¹⁶Ní bi yōoŋ bi-wunti ki cáa cūnni Siikeem, ki tin síb dikaakul din Abraam nīn dá nì animbil Amɔɔr biyaamu cee Siikeemee.

¹⁷«Nyunti ŋun an tóob Unimbɔti n̄ ná kii u nīn nīn pōoŋ pu ki tīi Abraamee, ní Isirayeel yab būti ki wīiŋ Eejipiti tiŋkin.

¹⁸Ní ubɔtipɔɔn kāl, kaa nyí Jooseefi.

¹⁹U dū iciin ki ŋún ti-naanjab, ní ki cáá-bi ki sàantí, áli ki yānti bi nyánti bi-biyaamu ki féeŋ mu kúù.

²⁰An yuntiŋu ní bi nīn màl Mooyiisi un nīn ŋāŋ Unimbɔti ceeyee, ní bi kpíiŋ-u iŋmal ita u-baa diiku poon.

²¹Bi dāa nyánti-u ki ŋman dūu fée, ní Faaroo bisal píi-u ki ŋúb-u kii ún u-ba bikee.

²²An di yì-tì ní Mooyiisi bífi Eejipiti yab ciŋyi kɔkɔ, ki nīn pōɔ dibɔsoondin ki kpáaŋ atuunni.

²³«U bàŋ abin imuŋku ilee, ní an dómiŋ u-pɔbil poon yii ú cù kí mànti u-nabiyaamu Isirayeel yab pu.

²⁴Niin ní u ká Ueejipitija ubo bí ki sàantí u-nabiki kiba, ní u móti ki kúti u-nabiki kin bi bí sàantée pu, ní ki kũ Ueejipitijee ki tòn ipontoon.

²⁵U bàà nyí yii u-nabiyaamu làá béé yii ún pu ní Unimbóti làá dī kí fī-bi, ama baa nún ki béè.

²⁶Kutaa wúntèe, u ká bi-ηmanijma kansikin bili bíi jáà, ní u bíi sòḡkī bi-pòbiling,

²⁷ní ki sáḡkì-bi yii: <M-bòobi, ni sá nnabiyaamu ní. Ba ḡá ní ni sàantí tòb mín?>

²⁸Ní un bíi sàantí u-jutee téé Mooyiisi ní ki fātìlì bālifi-u yii: <Ḣma di kāaḡ-si ti-kpiliu nì ti-bòsoonliu? A là kí kpò-mi kii a nín fu kũ Ueejipitija puee níi?>

²⁹An bóti puee, Mooyiisi sáḡ ki cūtìlì kíḡ ki kóò Madiyan tiḡkin. Niin ní u màl mbininjabiyaamu muli.

³⁰«Abin imuḡku ili boonee, ní Unimbóti tuuḡḡu dómín u-cee kisugbooi kin wù bílbilee poon kuteeun, dijool dín bi yí Siinaayee caḡin.

³¹Mooyiisi ká mimmee, ní an ḡá-u maamaaci. U sùti ki píl kí mòtí kpèèyee, ní u gbíl Unimbóti neen lí yii:

³²<Man di sá a-naanjab Nimbótiu, Abraam nì Isaaki nì Jaakòb Nimbótiu!> Ní Mooyiisi wunti kíḡ ki bíi jìkì, ní waa ti là kí kpèè niin.

³³Ní ti-Dindaan bí-u yii: <Tákatí a-naatakaḡ, kun puee kitḡ kin pu a yú nee sá circir tiḡki ní.

³⁴M ká ki gíti ká falaa un poon ní m-samaau bí Eejipitee, ki gbíl bi-yaliḡkii mun pu, ní m kpákatín kí fī-bi. Kòḡkòḡnee, níḡ cá, m làá tō-si Eejipiti.>

³⁵«Mooyiisi un Isirayeel yab nín yí ki bí yii: <Ḣma kāaḡ-si á nín sá ti-kpiliu nì ti-bòsoonliuee?> ún ní Unimbóti túnní bi-cee ú nín sá bi-bótiu kí nín sá bi-fiiliu, ní ntuun ḡun u nín ká kisugbooyinee nín bí ki tútúḡ-u.

³⁶Úḡ di ḡaaḡ maamaacib nì tidaandi Eejipiti tiḡkin ki nyántì-bi niin, ki gíti ḡaaḡ maamaacib nì tidaandi Tikati mool poon, ki kpáaḡ kuteeun, laakin bi ḡá abin imuḡku ilee.

³⁷Mooyiisi gbanti ubaanti tükũ Isirayeel yab yii: <Unimbóti làá dāá lēē ni-nabiyaamu kansikin ubo, ú nín sá Unimbóti bōnaatiliu kii mamee.>

³⁸Nyunti ḡun samaa nín kpáfì kuteeunee, Mooyiisi di nín sí ntuun ḡun nín sòòḡ nì u Siinaayi jool pu nì ti-naanjab kansikinee. Mooyiisi di nín fōō dimaḡfal nyòobuḡḡi Unimbóti cee ki cáaḡ ki tī-ti.

³⁹«Ama ti-naanjab nín yí, kaa là kí pílifiḡ-u. Bi-landòkòí gíti Eejipiti watil.

⁴⁰Ní bi bí Aaron yii: <Mā-ti awaa ḡin làá nín lí ti-nyòkòpuee, kun puee Mooyiisi un nyántìḡ-ti Eejipiti tiḡkinee, taa nyí kun di bāaḡ-uee.>

⁴¹Nyunti gbantee ní bi móó dinabil, ní ki ɣá saraa ki tī-dì ní ki bí ki jīh jījaal kun bīn bi-ba móó nì bi-ɣaliyee pu.

⁴²Niinee, Unimbɔti fātì u-boon ki tī-bi, ki dū-bi ki líh ɪɣmalbijaa, bí nīn tòotī-i, kii Unimbɔti bɔnaatiliibi nín nīn ɣmān bi-gbɔnti poon puee yii: <Unimbɔti bí yii, Isirayeel yab, man ní ni nīn ɣá saraabi ki tī abin imuŋku ili ɣin ni nīn ɣá kuteeuneeee?

⁴³Aayee, kun puee ni nīn tūntí diwaal Mooleeki waadiiku kun ni gāa nī satee, nī diwaal din bi yī Rafanee ɣmalbijau. An waɣi ɣin ni nīn mán ki jáamee puee, m làá cáá-ni Babiloon tiŋkin kuyunɣu.>

⁴⁴Kuteeunee, ti-naanjab nīn cáá tanti un poon ataŋkpee ali ɣin pu marab nīn ɣmān ki kēe bēe. Di sá yii Unimbɔti nīn tūkū Mooyiisi yii ú gāa tanti kii un u dākā-uee nín bí puee ní Mooyiisi lafun ɣá mín.

⁴⁵Boonee, ti-naanjab fōo tantee bi-baabi cee ki kpáaá nóó Joosuwa ki kó ntimu mun nibuliŋ Unimbɔti nīn jīn bi-nyɔkɔpuee poon. Niin ní tanti gbanti yúl ki dāa sāa Daafiidi yuntiŋu.

⁴⁶Daafiidi gbanti bɔti nīn fáatì Unimbɔti pɔbil, ní u mēe Unimbɔti yii ú càntī ú mā ɣkɔŋkoon kí tī ún, bi-naanja Jaakɔb Nimbɔtiu.

⁴⁷Asee Saloomɔn di dāa mán kunimbɔtidii gbanti.

⁴⁸«Ama yilpu Nimbɔtiu kaa kóò adiin ɣin binib cáá bi-ɣalii ki māāyee. A lì kii Unimbɔti bɔnaatiliibi nín nīn lī puee, yii:

⁴⁹<Ti-Dindaan bí yii: Yilpu sá m-beejaal, ní kitin sá m-taɣi siinlaŋki, kudii kulɔko ní ni làá gíti mā-mi, áa mpaan ɣulɔŋu ní m làá dāá kál kí ɣùŋfi?

⁵⁰An kaa sá mama m-ba di náaŋ tin bí nee kɔkɔɔɔ?>»

⁵¹Eetiyeen nìkī ki lī yii: «Nimbi binib nee yiliŋ pɔɔ, ni-pɔbiliŋ dátīh Unimbɔti, naa là kí pīlifiŋ-u mun. Baabadal ni jáa nī Circir Fam, kii ni-naanjab nín nīn ɣaaŋ puee.

⁵²Bīn di nīn sāaŋ Unimbɔti bɔnaatiliibi kɔkɔ, ki kūu bin nīn sòoŋ ki yóoŋ yii Deedeedaan làá dāá dāaŋee. Kɔŋkɔnnee ni nyáfi Yeesu Deedeedaanee ki kūu-u.

⁵³Nimbi di fōo Unimbɔti tuuŋɣu cee marab ki mun di kaa là kí ɣúb-bi.»

Eetiyeen kúm

⁵⁴Bibɔsooŋkpaambee gbīl mimmee, an wūh-bi, ní bi fōo Eetiyeen pu diŋuul tikpil ní bi-nyiŋŋi gà tɔb kàkaka.

⁵⁵Ama Circir Fam gbí Eetiyeen, ní u dū u-nimbikpeeŋu ki báaŋ yilpu, ki ká Unimbɔti nyooti ní Yeesu yú Unimbɔti ɣaŋgiil pú.

⁵⁶Ní u bí yii: «Kpèèmaan, m ká yilpu cúu pīitì, ní Yeesu Kinibiki yú Unimbɔti ɲaŋgiil pú!»

⁵⁷Ní bi yíkìi tátí mpɔn ki kpàà bi-tafaliŋ, ní bi-kɔkɔ yíkìi u-pu kílkil,

⁵⁸ki cúú-u ki dáál-u ki nyántì kitiŋ kpaanceetiŋu, ní ki yāŋkì-u ataŋkpee ki kũũ. Bin nìn lēē u-pu seerakpatee nìn cááŋ bi-bɔkutiŋ ki bíl unaacimpɔɔn un bi nìn yíi Sɔɔlee cee.

⁵⁹Nyunti ɲun bi bíi yāŋkí Eetiyeen ataŋkpeeeyee, ní u bíi mēē yii: «Ti-Dindaan Yeesu, fōō m-naŋki!»

⁶⁰Niinee ní Eetiyeen gbāaŋ ki tééŋ mpɔn yii: «Ti-Dindaan, taa dū bi-kpitii nee kí dáál bi-tafal!» U lī mín ki dóòyee, ní ki sīntì.

Actes 8

¹Sɔɔl ún nìn ká yii Eetiyeen lafun máaŋ ɲkúm gbanti.

Sɔɔl sàaŋ Kriisitoo nikitil

Ŋwiin gbantee, dinimbinaamaŋkpaandi nìn jéetì Kriisitoo nikitil din bí Jeerusaleemee pu. Bi-kɔkɔ yāl ki búntì Juudee nì Samaarii tingbammun, see Yeesu kpambaliŋ baba di nìn kíi.

²Bininjab bin nìn nóó Unimbɔti deedeeyee di nìn síb Eetiyeen ní ki súŋ u-pu tikpil.

³Sɔɔl ún là kí kúntí Kriisitoo nikitilee, ní ki kòò adiinni ki cútí bininjab nì binimpoobi kɔkɔ ki cáŋ ki tòó sarkan.

Fiiliipi sòoŋ Unimbɔti bɔti Samaarii tiŋkin

⁴Bin nìn yālee nìn cá ajan sá kamaa ki sòoŋ Meesiya bɔmɔntiiti.

⁵Fiiliipi nìn sīntì Samaarii tiŋkin ki bíi sòoŋ Kriisitoo bɔti.

⁶Nyunti ɲun bi gbīl Fiiliipi nyɔɔbundi, ki wāl maamaacib bin u nìn ɲáaŋee, samaa kɔkɔ nìn pílifí tin u sòoŋee tiŋan.

⁷Kun puee arasiniibi nìn gbàà ibiil ki nyēē biwaatiibi tikpil pu, ní bifaliŋfaambi nì bideembi tikpil kántì dicáaŋdi.

⁸Ní dipɔɔpiŋkpaandi nìn jéetì kitiŋ gbanti poon.

⁹Uninja ubɔ nìn bí kitiŋ gbantin, bi yī-u Siimɔn. Kijapaayee nìn sá ukpaŋkpanti ki yāntì an ɲáaŋ Samaarii yab maamaaci u-kpaŋkpantiiku pu, ki yī u-ba yii unikpaan.

¹⁰Binikpaambi nì mbiyaamu kɔkɔ nìn pílifíŋ-u tiŋan, ní ki lì yii: «Unil nee di sá Unimbɔti pɔŋɲu ɲun bi yī mpɔŋkpaanee.»

¹¹Bi nìn pílifíh-u tiŋan kun puee u nìn cáá u-kpaŋkpantiiku ki ŋáań maamaacib an yúntì.

¹²Fiiliipi nìn sòoń tibɔmɔntiil tin sá Unimbɔti Beel nì Yeesu Kriisitoo bɔtee, ní bi fōo u-bɔti ki kífí, ní bininjab nì binimpoobi yāntì bi fūl-bi Unimbɔti nyim.

¹³Siimɔn u-ba fōo ki kífí. Bi fūl-u ki dóòyee, waa ti là kí sùtí kí wàatí Fiiliipi. U nín ká Fiiliipi ŋáań tidaandi nì maamaacikpaŋkpaambee, ní u bākatì tikpil.

¹⁴Yeesu kpambaliŋ bí Jeerusaleem ki gbíl yii Samaarii yab fōo Unimbɔti bɔti ki kífíyee, ní bi lēē Peetroo nì Yoowaneesi ki túnní bi-cee.

¹⁵Bi bāań Samaarii yab ceeyee, ní ki mēē ki tī-bi bí ŋmā kí fōo Circir Fam,

¹⁶kun puee Circir Fam kaa nìn dáá kpákatiń Samaarii yab báà ubɔ pu. Bi nìn pée fūl-bi nnyim ti-Dindaan Yeesu yindi ŋmaniŋma pu ní.

¹⁷Ní Peetroo nì Yoowaneesi dū bi-ŋalii ki páań Samaarii yab pu, ní bi fōo Circir Fam.

¹⁸Siimɔn nín ká yii akpambal dū bi-ŋalii ki páań bi-pu bi fōo Circir Famee, ní u tī Peetroo nì Yoowaneesi animbil,

¹⁹ní ki bí-bi yii: «Tīmaān ma mun an pɔŋŋu, un pu ní m yaa dū m-ŋalii ki páańee, ú fōo Circir Fam.»

²⁰Ní Peetroo fātì kífí-u yii: «A nín dākafi yii bi dù animbil kí dā Unimbɔti pɔl puee, si nì a-nimbiliŋee kɔkɔ ń ŋá fám!

²¹Aa pée cáá tiba nì tiba tin bíi jītí nee poon. Kun puee a-pɔbil kaa bí deede Unimbɔti nimbiin.

²²Fá a-landɔkɔkpiti kí mēē ti-Dindaan, an yaa yí min min a dākafi a-pɔbilinee u làá dūú pɔ-si,

²³kun puee m wāl a-poon tū kii tiloolee ní ikpiti kusakai bá-si.»

²⁴Ní Siimɔn kífí-bi yii: «Gbàańmaan ti-Dindaan ni-ba kí tī-mi, án nín làá ŋá pu tin kɔkɔwoooo nì sòoń nee tiba ń taa bāń-mee!»

²⁵Peetroo nì Yoowaneesi lēekì seerab ki sòoń Unimbɔti bɔti ki dóò Samaariiyee, ní ki fātì nín gítí Jeerusaleem ki sòoń Tibɔmɔntiil Samaarii timbilimmu tikpil poon.

Fiiliipi nì Uetiyoopiija ubɔ bɔti

²⁶Ní ti-Dindaan tuuŋŋu ŋubɔ tükū Fiiliipi yii: «Yíkì kí túl ŋgan pú kí dī nsan ŋun sɔntì Jeerusaleem ki cá Gaasaayee, nsan ŋun baa ti dēe.»

²⁷Ní u yíkìi búntì. Niinee, Uetiyoopiija ubɔ u sá ufaal ki bí Eetiyoopii nimpubɔtiu Kandaasi cee ki sá ukàlinjakpaan. Ún di nìn kpèé unimpubɔtee pijawanti kɔkɔ.

²⁸U nìn dómiñ Jeerusaleem ki jáam̃ Unimbɔti ki dóòyee ki fàtī kùñ. U nìn kā u-tɔɔkuu pu itaamu dátí-u ní ki kàãn Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya gbɔŋku poon.

²⁹Ní Unimbɔti Fam tükü Fiiliipi yii: «Còom̃ kí kintí tɔɔku nee!»

³⁰Ní Fiiliipi sáñ ki bàñee, ki gbìl̃ kijapaayee bí kàãn Yeesaya Unimbɔti bɔnaatiliu gbɔŋku poon. Ní u bālifi-u yii: «A gbìl̃ a nín kàãn puee taapuɔɔ?»

³¹Ní u kíf-u yii: «M yaa kaa ká ubɔ́ n̄ tükü-mi taapu, m làá ñá mana kí gbìl̃?» Ní u mēē Fiiliipi n̄ jōm̄ kí kàl̄ u-cee tɔɔkun.

³²Unimbɔti gbɔŋku jandi din u nìn bí kàãnee nín tükü-ti puee sèé: «Bi cáá-u ki cūnn̄ kii bi nín cān upii kí kpò puee, kii bi nín cēē dipibil kuti di ñmí kaa sūñ puee, mīn̄ ní waa nìn wāãn ki lī tiba.

³³U sīnti u-ba taapu, baa pòñ-u. Ñma di làá dāá ñmā kí tükü u-maaliñu yab tin jítèe, kun puee bi lēē u-mañfal duulinyan.»

³⁴Ní ukàlinjee bí Fiiliipi yii: «M gbàam̄-si, ñma pu ní Unimbɔti bɔnaatiliu sòoñ mīn̄ ní? Úñ u-ba pu ní u sòoñ mimmaaa, ubɔ́ pu ní?»

³⁵Niinee ní Fiiliipi yōoñ dinyɔɔbundi ki kíf ki bí sòoñ ki tókóñ dijandi din u kàãnee pu ki bí tükü-u Yeesu Bɔm̄ntiiti.

³⁶Bi còom̄ ki cée, ki bàñ laaba ki ká nnyim, ní ukàlinjee bí yii: «Kpèè, nnyim sèé nee. Ba di gítí lìkintí-mi bí taa fàl̄-mi Unimbɔti nyim?»

[³⁷Ní Fiiliipi kíf-u yii: «An cáá nsan bí fàl̄-si Unimbɔti nyim a yaa fōō ki kíf n̄ a-pɔbil kɔkɔ». Ní ukàlinjee kíf-u yii: «M fōō ki kíf yii Yeesu Kriisitoo sá Unimbɔti Jipɔɔn.»]

³⁸Ní u bí yii bí yóoñ tɔɔku, ní u n̄ Fiiliipi liitil nín s̄nti ñkpinni, ní Fiiliipi tin fūl̄-u Unimbɔti nyim.

³⁹Bi nyánn̄ nnyiminee, Unimbɔti Fam yōoñ Fiiliipi. Ní ukàlinjee kaa ti ká-u, ama ní ki n̄k̄i u-sañu n̄ dipɔɔpindin.

⁴⁰Fiiliipi, ún̄ tin nyáñ Asooti. Niinee u sòoñ tibɔm̄ntiil ki kpáãn ntimbilimu mun poon u jítée ki tin bàñ Seesaaree.

Actes 9

Sɔɔl fōō Yeesu ki kíf

(Atuun 22.6-16, 26.12-18)

¹Nyunti gbantee, Sɔɔl kaa cānti ti-Dindaan boonnooliibi nnikpaakoon. U nìn cūti usaraan̄akpil cee

²ki mēē-u yii ú tī-u tigbɔn ú cáá cùnnì Damaasi kpafidiinɔi kpilib cee, án nín làá ñá pu u yaa ká biba niin bin nóó nsan gbantee, uninjeeee, unimpueeee, ú cúú-u kí bóob kí cááñ Jeerusaleemee.

³U yíkì u-saŋkindi pu ki tooó Damaasee, kpalaayee, ɲwalifi ɲubɔ nyánní yilpu ki māntì tú-u ki jìlɪŋkī,

⁴ní u líti kitiŋ. Niinee ní u gbīl nneen ɲubɔ bí-u yii: «Sɔɔl, Sɔɔl, ba ñá ní a páb-mi mín?»

⁵Ní u bālifi yii: «An sá sii ɲma ní, m-Dindaan?» Ní ti-Dindaan kíí-u yii: «An sá man Yeesu un a pábee.

⁶Yíkí kó kitiŋin. Niin ní bi làá tükù-si min sá á ɲée.»

⁷Tifaandi kó bininjab u nì bin nèn nóóyee. Bi yúl, kaa ti ɲùh kí wàań kí lè tiba, kun puee bi gbīl nneen pu ki mun kaa wāl báà ubɔ.

⁸Ní Sɔɔl yáatli yúl ki ɲúbitì u-nimbiliŋee kaa ti wāl. Ní bi cúú u-ɲal ki dātì-u ki cáá cùnnì Damaasi.

⁹Ní u kāl iwiin ita, kaa wāl, kaa jíń, kaa nyùñ mun.

¹⁰Ama Yeesu boonooliu ubɔ nèn bí Damaasi, bi yíí-u yii Ananiyasi. Ti-Dindaan nyántì u-ba ki dàkā-u, ní ki yííń-u yii: «Ananiyasi!» Ní u kíí yii: «M sèé, m-Dindaan.»

¹¹Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Yíkí dī didandi din bi yíí didancaalee kí nyàab Juuda dumpu un bi yíí Sɔɔl u sá Taarsee. Sɔɔl gbanti bíí mée ɲwimmeem

¹²ní m yāntì u ká sii Ananiyasi kóoń ki dū a-ɲalii ki páań u-pu ú ɲmā kí wāl.»

¹³Ní Ananiyasi kíí-u yii: «M-Dindaan, m gbīl binib tikpil cee tikpitil tin uninja nee ñá a-yab bin bí Jeerusaleemee pu.

¹⁴U dómiń doo ki cáá mɔɔn ɲun bisaraaɲakpilib tīń-u ú nīn cáá bōob bin kɔkɔwoooo nóó-see.»

¹⁵Ní ti-Dindaan bí-u yii: «Níń cá, kun puee uninja gbanti di sá un m lēē ú lēē seera m-pu bin kaa sá Juuda yabee nì bi-botiibi, nì Isirayeel yab kɔkɔ nimbiinee.

¹⁶Ní man m-ba ń dāá dàkà-u falaa un u làá jī m-yindi puee.»

¹⁷Niinee, Ananiyasi búntì ki bàń ki kó kudicaŋuee nì, ki dū u-ɲalii ki páań Sɔɔl pu, ní ki bí yii: «M-nabiki Sɔɔl, ti-Dindaan di túnní-mi. Úń di sá Yeesu un a nèn ká nsanni a nín nèn dòoń puee. U là á wāl, kí gbí Circir Fam.»

¹⁸Dicilpu niin ní tiba nyánní u-nimbiliŋin ki líti kii ijɔmpɔkɔee, ní u wāl. Ní u yíkì bi fúl-u Unimbɔti nyim.

¹⁹Ní u jíń tijin ki fātì ká mɔɔn.

Sɔɔl sòoń Unimbɔti bɔti Damaasi

Ní Sɔɔl kǎl Damaasi iwiŋkaaŋkaa Yeesu boonnooliibi cee,

²⁰ní ki kpáàa kíí ki sòòh Yeesu pu akpafidiinni, yii u sá Unimbɔti Jipɔɔn.

²¹An nèn ɲá bin kɔkɔwoooo nèn bí pílifíh-uee bitii, ní bi lí yii: «Kaa sá un nèn bí Jeerusaleem ki páb̃ bin nóó Yeesuee deeee? Waa tí dómiń doo kí cūti-bi kí bóób-bi kí cáá-bi bisaraaŋakpilib nimbiin deeee?»

²²Nyunti gbantee, Sɔɔl nèn mètii kánti mɔɔn, ki sòòh ki pɔkín Juuda yab bin bí Damaasee, ki dàkà-bi yii Yeesu lafun sá Meesiya.

²³Iyunti tikpil jítèe, ní Juuda yab kpáfi kinyɔkɔ ki là kí kpò-u.

²⁴Ama Sɔɔl bèe tin bi là kí ɲée. Bi nèn dòoń ki nākantí ki cīti-u Damaasi tiŋki gundi punyɔmmu nyɔkɔpui ɲwiimpu nì kunyeeu kí ɲmā kí kpò-u.

²⁵Kunyeeuee, bin dī Sɔɔlee dū ɲmii ki kúl kukabiku ki dū Sɔɔl ki tākāh, ki dū-u ki nāatì digundi, ní u tin tīh kitiŋ ki nyáń ki búntì.

Sɔɔl bí Jeerusaleem tiŋkin

²⁶Niinee, Sɔɔl cūti Jeerusaleem ki bàà là kí dū u-ba kí kòh Yeesu boonnooliibin. Ama bi-kɔkɔ nèn fàŋkí-u, kaa nyí yii u kpánti Yeesu boonnooliu.

²⁷Ní Baarnaabaasi cáá-u ki cūnni Yeesu kpambaliŋ cee ki máafi-bi Sɔɔl nín nèn ká ti-Dindaan nsanni, u sòòh nì u puee, nì min Sɔɔl nèn sòòh Damaasi ki cánti ki pòh Yeesuee.

²⁸U nì bi nèn kíh ki yìh Jeerusaleem, ní u sòòh ti-Dindaan pu, kaa fàŋkí.

²⁹Ní u nì Juuda yab bin gbìl Greeki soonyee sòòh ki kpākantí tɔb, ní bìn nèn kíh ki nyàab̃ kí kpò-u.

³⁰Nnabiyaamu mun kíhee gbìl mimmee, ní ki yòòh-u ki cūnni Seesaaree, ní ki yānti u búnti Taarsi.

³¹Kriisitoo nikitil din nèn bí Juudee nì Galiilee nì Samaariyee nèn kíh ki bí nsɔŋfin ki báah inyaan ki fàŋkí ti-Dindaan, kaa là kí yìntìh-u. Ní bi-wíiŋu nèn gbēentí mun, kun puee Circir Fam nèn bí bi-cee.

Eenee cáah̄tam

³²Peetroo nèn yìh niin timmu kɔkɔn ki mǎnti Kriisitoo yab pu, ní ki kpáàa sīnti bin nèn kóò Liida tiŋkinee cee,

³³ní ki tin ká uninja ubɔ, bi yíi-u Eenee. U nèn sá ufaliŋfaan ki dō u-lambaŋki pu abin anii.

³⁴Ní Peetroo bí-u yii: «Eenee, Yeesu Kriisitoo cáah̄-si! Yíkí kpáb a-lambaŋki.» Ní u yáatì yúl dicilpu niin.

³⁵Bin kɔkɔwoooo nɛn kóò Liida nì Saarɔnee nɛn ká-u, ní ki kpántì bi-ba ki kíh ki nóó ti-Dindaan.

Tabiita fikítam

³⁶Unimpu ubɔ nɛn bí Joopee ki nóó Yeesu, bi yî-u Tabiita, - greeki soonyi poonee bi yî-u Dɔɔrkaasi. - U nɛn ɲáañ binib tiɲan tikpil, ní ki pūh biwɔfib animbil mun.

³⁷Nyunti gbantee, u búŋkì ní ki kpî. Bi fùl-u ki dóòyee, ki cáá-u ki jóm diditɔntɔkɔl pu ki bíl.

³⁸Joopee nì Liida kaa nɛn dátìh tɔb. Yeesu boonnooliibi gbîl yîi Peetroo bí Liida, ní bi tú bininjab bili u-cee bí cùú gbàamìh-u yîi ú dāān bi-cee malaa malaa.

³⁹Ní Peetroo yíkì dicilpu, u nì bininjabee kɔkɔ búntì. Bi bàñee, ní bi cáá-u ki jóm diditɔntɔkɔl pu. Bikpiipusoodambi kɔkɔ nɛn dómìh ki mǎntì ki gón Peetroo ki sūh ki dàkà Peetroo Dɔɔrkaasi nín nɛn dáá bí ki lù abɔkuti nì satab biɲyee.

⁴⁰Ní Peetroo nyántì binib kɔkɔ ní ki gbāān ki bíi mēé, ní ki fātì utaŋkpiil pu ki bí yîi: «Tabiita, yíkìh!» Ní u ɲúbitì u-nimbiliɲ ki kpēē Peetroo, ní ki yáatì kāl.

⁴¹Ní Peetroo tāntì u-ɲal ki cúú-u ki yáatì-u ki yóòh, ní ki yíh Kriisitoo yab nì bikpiipusoodambee, ki dū un fikitee ki dūu dàkā-bi.

⁴²Joopee yab kɔkɔ gbîl an bɔtee, ní binib tikpil fōō ti-Dindaan ki kíf.

⁴³Peetroo nɛn kāl Joopee ki yúntì ugbanjob un bi nɛn yî Siimɔnyee cee.

Actes 10

Peetroo nì Kɔɔrneeyi bɔti

¹Uninja ubɔ nɛn bí Seesaaree, bi yî-u Kɔɔrneeyi. U nɛn sá usoojakpil disoojakitil dín bi yî Itali yalee kansikin.

²Uninja gbanti nɛn nóó Unimbɔti ki sá unimɔnti, u nì u-dicaŋku kɔkɔ nɛn fàŋkí Unimbɔti. U nɛn pūh Juuda yab wɔfib tiwan ní ki mēé Unimbɔti baabadal.

³Dalbee, an cá kii tikúti titee, u ká Unimbɔti tuuɲu kpìrrr, ɲu kóòh u-cee ní ki bí-u yîi: «Kɔɔrneeyi!»

⁴Tifaandi nɛn kó-u, ní u kíh ki bíi kpēé Unimbɔti tuuɲu, ní ki bí yîi: «Ba ɲá ní, m-Dindaan?» Ní ntuun bí-u yîi: «A-wimmeem nì a nín pūh tiɲyee bàñ Unimbɔti, ní u téetì a-pu.

⁵Tɔ bininjab kɔŋkɔnnée Joopee bí yíh un bi yî Siimɔn ki páah-u diyindi yîi Peetrooyee.

⁶U bí ugbanjob un bi yî Siimɔnyee cee, un diiku bí tiŋku caɲinee.»

⁷Nyunti nun ntuun nun nèn dómín ki sòòñ nì Kɔɔrneeyee búntèe, ní u yííñ u-tòntònlíibi bili nì sooja ubɔ un nèn bí u-cee ki fàŋkí Unimbɔtee.

⁸U nèn máafi-bi tibɔtee ní ki dū-bi ki tú Joopee.

⁹Kutaa wúntèe, bi bí nsanni ki tóób kitiŋ gbantee, Peetroo jóm kudii yilpu kuwiŋkuluu yuntiŋu kí mèè.

¹⁰Nkùm nèn cúú-u, u bàà là kí jì. Nyunti nun bi bíí gáaŋ-u tijinee, ní an gá-u kii ngeemee.

¹¹Ní kutagbɔŋu pìiti, ní u ká tiwan tiba bí kii satakpaanee bi bóób ajannaatil pu ki sīntiŋ kitiŋ u-nimbiin.

¹²Tiwan tin còom ataa anaayee nì tin fùee nì nnɔmbiyaamu kɔkɔ nèn ká satee poon,

¹³ní nneen nɔbɔ bí-u yii: «Peetroo, yìkìŋ kí kpò kí ŋmó!»

¹⁴Ní Peetroo bí yii: «Aayee, m-Dindaan! Maa láá péé jín tijin tin kòóyee áá tin kaa bí circiree.»

¹⁵Ní an gíti sòòñ nì u nlilitiim yii: «Tin tin Unimbɔti ŋáŋkèe, sii í taa lí yii taa ŋāñ!»

¹⁶An jítì mín diba dibee mita pu, ní tiwanee fātì nín jóm yilpu.

¹⁷Peetroo bākatì ki kíñ ki bíí dākafī tin tin u bàà wálee taapuee, niinee, bininjab bin Kɔɔrneeyi túnnée bālifi ki bée Siimɔn dumpu ki dómín ki yú kipunyɔkɔpu

¹⁸ki yííñ ki bālifi yii: «Doo ní Siimɔn un bi yíí Peetrooyee kóòoo?»

¹⁹Peetroo gbínti bíí dākafī tin u bàà wálee taapuee, ní Unimbɔti Fam bí-u yii: «Bininjab bita biba di nyàab-see.

²⁰Yìkìí kpákátí, taa gùgufi, si nì bi kɔkɔ í nīn cá, kun puee man di túnní-bi.»

²¹Niinee ní Peetroo kpákátíŋ, ní ki bí bininjabee yii: «Man un ni nyàabee sèé. Ba di gá ní ni dómín doo?»

²²Ní bi kíí-u yii: «Kɔɔrneeyi un sá usoojakpil ki bí deede ki fàŋkí Unimbɔti, Juuda yab kɔkɔ sòòñ u-pu yii u sá unimɔntee, Unimbɔti tuuŋŋu nɔbɔ tükü-u yii ú yííñ-si, á dāaŋ u-dumpu ú pīlifi tin tin a cáá kí tükü-uee.»

²³Ní Peetroo fōō-bi ki bíl. Kutaa wúntèe, u nì bi yíkìi búntì. Nnabiyaamu mun nèn bí Joopeeeyee biba mun nèn céeñ-u.

²⁴Ku wúntèe ní u dūu bàñ Seesaaree. Kɔɔrneeyi nèn yííñ u-yab nì u-bɔɔtimɔntiibi ki kíñ ki ká ki cí-bi.

²⁵Nyunti nun Peetroo kóònée, ní Kɔɔrneeyi túŋkì-u ki gbāaŋ ki póofi-u kunɔpoou.

²⁶Ama Peetroo yáatì-u, ní ki bí yii: «Yìkìṁ! Ma mun sá unil ní.»

²⁷Bi bí sòṛṛee ní ki nín kóò, ní Peetroo bàñ ki ká kunipaaú kpáfi ki kã.

²⁸Ní u bí-bi yii: «Kéè, ni nyí yii an sá timbi Juuda yab dikoobil ti nì binicambi í kpáfi àá tí kó bi-dumpuyaa! Ama Unimbòti dàkà-mi yii m taa kpèè yii ubo sá ukpiti àá waa ṅāñ.

²⁹Míñ pu ní ni tú ki yííñ-mi, m dómíñ kaa kpákáñ. Too, ba pu ní ni yííñ-mi?»

³⁰Ní Kòṛneeyi kíf-u yii: «Iwiin inaa sèé, tikúti tita, ṅyunti ṅun bí nee deedee, m bí mée m-dumpu. M kpēēyee, uninja ubo dee ki pēē dibokutil diba di jìl, ki yú m-nimbiin,

³¹ní ki bí yii: <Kòṛneeyi, Unimbòti fōō a-wimmeem ki téetì a nín ṅáañ biwɔfib tiṅan puee.

³²Tō Joopee bí yííñ Siimɔn un bi yîl Peetrooyee, u kóò Siimɔn ugbanjɔb un dumpu nákáñ tiṅkuee.>

³³Dicilpu ní m tú binib a-cee, ní a ṅá tiniti ki dómíñ. Kòṅkòṅnee, ti-kòkò bí Unimbòti nimbiin kí pīlifi tin ti-Dindaan tī-si á tükù-tee.»

Peetroo nyɔɔbundi

³⁴Niinee, Peetroo kífi ki bí sòṛṛ nì bi yii: «Ibaamɔn, m bée yii Unimbòti kaa gantì ubo.

³⁵Ntimu kòkòṅ, un yaa fàṅkí-u ki ṅáañ min kítèe ṅāñ u-nimbiin.

³⁶«Ni nyí yii Unimbòti túnní Tibɔmɔntiil Isirayeel yab cee, kí tükù-bi yii nì Yeesu Kriisitoo puee bi làá ká nsɔṅfi: Yeesuee di sá ti-kòkò Dindaan.

³⁷Yoowaneesi nín sòṛṛ Unimbòti nyim difaldi bɔti ki dóò boonee, ni nyí tin jítì Juudee tiṅki kòkòṅ ki kílíñ Galiileeyee.

³⁸Ni nyí yii Unimbòti nín tīíñ Yeesu Naasaareeti yɔu u-Fam ki yāntì u cáá mpɔṅkpaan. U nín cá ajan kòkò ki ṅáañ tiṅan ki cāantí bin kòkò Sitaan pɔṅṅu nín ṅúbee, kun puee Unimbòti nín bí u-cee.

³⁹Timbi kántì tin kòkò u ṅáañ Juuda yab tiṅkin ki kpáañ Jeerusaleemee mun. Úñ ní bi kpáá ndo pu, ki kũũ-u.

⁴⁰Ama Unimbòti fikitì-u winta dal, ki yāntì bi ká-u.

⁴¹An kaa sá samaa kòkò di ká-u, asee Unimbòti nín nín pée lēē timbi bin bin í ká-uee. Di sá u nín nín fikitì ditaṅkpiilinee, boonee, ti nì u di jín ki nyūñ.

⁴²Ní u bí-ti yii tí nín sòṛṛ u-pu samaa cee, kí dàkà-bi yii úñ Yeesu baba ní Unimbòti lēē u-bɔsoonliu, ú sòṛṛ bin wālee nì bin kpíyee bɔti.

⁴³Úh pu ní Unimbɔti bɔnaatiliibi kɔkɔ lɛkɔ seera yii un sá kamaa yaa fōō-u ki kíyee kántí u-kpitii pōtam u-yindi pu.»

Bin kaa sá Juuda yabee mun fōō Circir Fam

⁴⁴Peetroo bí sòhò mimmee, ní Circir Fam kpákatiń bin kɔkɔ nèn bí píliíf u-nyɔɔbundee pu.

⁴⁵Kriisitoo yab bin sá Juuda yab ki céeńńí Peetrooyee nèn bākati. Di sá yii Unimbɔti nèn pú bin kaa sá Juuda yabee gba Circir Fam.

⁴⁶Bi nèn gbíl binicambi bí sòhò isooncaan ki nyóńkí Unimbɔti. Niinee ní Peetroo bí yii:

⁴⁷«Binib nee fōō Circir Fam kii timbee dee. Mimmee, ti ńhùń kí yí yii taa làá fàl-bi Unimbɔti nyimaaa?»

⁴⁸Ní u pú nsan yii bí fàl-bi Unimbɔti nyim Yeesu Kriisitoo yindi pu, ní bi gbāam-u yii ú kàl bi-cee iwińkaankaa.

Actes 11

Peetroo máafi tin jítèe Jeerusaleem

¹Akpambal nì nnabiyaamu mun nèn bí Juudeeyee gbíl yii bin kaa sá Juuda yabee mun fōō Unimbɔti nyɔɔbundi.

²Peetroo nèn fātì bāań Jeerusaleemee, bin nèn fōō ki kí ki sá Juuda yabee nèn bí wòhò-u,

³yii u kó bin kaa gí dikpandee dumpu, u nì bi jín tijin.

⁴Ní Peetroo bí máafi-bi tin jítèe, an nín kílín pu ki tin kúntì puee, yii:

⁵«M nèn bí Joopee tińki poon ki bí mée ní Unimbɔti ńúbitì m-nimbiliń m wál tiwan tiba, tì bí kii satakpaanee ki bóób ajannaatil pu ki nyáńńí yilpu ki sīntīn m-cee.

⁶Ní m bí kpèe sata poon dímmmee, ní ki ká tiwankuti tin còom ataa anaayee nì ipeel, nì tin fùee nì nnɔmbiyaamu,

⁷ní m gbíl nneen ńubɔ bí-mi yii: <Peetroo, yíkí kɔ kí ńmó!>

⁸Ní m bí yii: <Aayee, m-Dindaan! Doooo nee tiwan tin ti kòó áá tin kaa bí circiree kaa láá pée kó m-nyɔkɔn.>

⁹Nlilitiimin ní nneenee gíti lī yii: <Tin Unimbɔti ńáńkèe, sii taa lī yii taa ńāń!>

¹⁰Áli mín diba dibee mita, ní an wanti kɔkɔ fātì nín jóm yilpu.

¹¹Dicilpu niinee, bininjab bita bin bi nèn túnní Seesaaree m-ceeyee bāań kudii kun nì m nèn kóɔyee nyɔkɔpu.

¹²Ní Circir Fam bí yii man nì bi í nīn cá, í taa gùgufi. Man nì nnabiyaamu muluu nee di nīn nóó ki cūti Kóorneeyi dumpu.

¹³Ní u mun máafi-ti u nīn nīn kā u-dumpu Unimbōti tuuŋŋu ŋubo bāań ki tūkū-u yii: <Tō Joopee, bí yīń-si Siimōn un bi páań diyindi yii Peetrooyee.

¹⁴U làa tūkū-si tibōti tin pu sii nì a-samaau kōkō làa dī kí ká difiilee.>

¹⁵M kí ki bíi sòon nì bee, ní Circir Fam kpákatiń bi-pu kii mī nīn nīn kpákatiń ti mun pu mpeepeekaam puee.

¹⁶Niinee, m téeti ti-Dindaan nyōbundi nee pu yii: <Yoowaneesi nīn fūul binib Unimbōti nyim, ama Unimbōti làa dāá fāl nimbi nì Circir Fam ní.>

¹⁷Unimbōti pú bi mun u-Fam mbaantiim kii u nīn nīn pú ti mun puee ní, kun puee ti-kōkō fōō ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ki kí. Kin ma mun ŋma ní í kpákáń Unimbōti?»

¹⁸Bi gbīl mimmee, kaa ti bíi kpākanti-u, ki kīń ki bíi nyōŋkí Unimbōti ki bí yii: «Mimmee, Unimbōti yānti bin kaa sá Juuda yabee mun fá bi-kpitii kí ŋmā kí ká dimańfal dee.»

Kriisitoo nikitil din bí Antiyoōsee

¹⁹Bin bin bi nīn páb bi yāl Eetiyeen kúm boonee bāń áli Feenisii nì Siipiri nì Antiyoōsi, ki sòon Unimbōti bōti Juuda yab ŋmaniŋma cee.

²⁰Ama bi-kansikin biba bin nyāńńi Siipiri nì Siireenee bāań Antiyoōsi ki mun bíi tūkū bin kaa sá Juuda yabee Tibōmōntiil tin sòon ti-Dindaan Yeesu puee.

²¹Ti-Dindaan pōŋŋu nīn bí bi-cee, ní kunipaau nīn fōō ki kí ki nóó ti-Dindaan.

²²Kriisitoo nikitil din bí Jeerusaleemee nīn gbīl an bōtee ní bi dū Baarnaabaasi ki tú Antiyoōsi.

²³U bānee ní ki ká Unimbōti nīn bīiń bi-pu miŋyee ní an móōkiń-u, ní u bíi tīi-bi kunyannyaau, yii bi-kōkō í nīn yú nì dipōbil diba kí nīn nákáń ti-Dindaan.

²⁴Di sá yii u nīn sá unimōnti, ki gbí Circir Fam ki cáá fookii. An puee binib tikpil nīn dōmīń ki nóó ti-Dindaan.

²⁵Mīń boonee ní Baarnaabaasi búnti Taarsi kí nyàab Sōol.

²⁶U bāń ki ká-uee, ní ki cáań-u Antiyoōsi. Dibimmōndi kōkōee, bi nīn dūu kāl Kriisitoo nikitil kansikin ki dàkà binib tikpil Unimbōti bōti. Antiyoōsi tiŋkin ní bi péé péé ki yīiń Yeesu boonnooliibi yii Kriisitoo yab.

²⁷Nyunti gbantee, Unimbōti bōnaatiliibi biba nyāńńi Jeerusaleem ki sīnti Antiyoōsi.

²⁸Bi-kansikin ubo ní bi nín yí Agabusi. Unimbóti Fam yāntì kijapaayee yíkì lī yī, ñkùm miba làá nyā kitīñ kòkò pu kí nīn pōō. - Ní mī lafun bāań Klóodi beel yuntīñu.

²⁹Ní Yeesu boonnooliibi bíi màkà báà ñma í tī u nín ñhūn puee bí dūú tūtuñ bi-nabiyaamu mun kóò Juudeeyee.

³⁰Bi tīyee, ní ki yāntì Baarnaabaasi nì Sool yōon ki cáa cūnnì Jeerusaleem Kriisitoo nikitil kpilib cee.

Actes 12

Bi kū Yakubu ki pīñ Peetroo sarka

¹Nyunti gbantee, ubóti Eeroodi kí ki bíi sàantí Kriisitoo yab biba,

²ní ki yāntì bi dū kitàataajiki ki kū Yakubu un sá Yoowaneesi maanee.

³U ká yī an ñāñ Juuda yab ceeyee, ní u yāntì bi cúú Peetroo mun. An nín sá iwiin in poon bi ñmóò kpɔnɔb bin baa ñá ñkpɔnɔnyɔkɔee ní.

⁴Bi cúú-u ki tó sarkanee, ní ubóti lēē asoojakiti anaa, dikitil kamaa cáá soojab binaa, bí nín cīití-u ki kpántí. U là yī, bi yaa jín Dilákatil jīñāliu ki dóòyee, ú cááñ-u samaa nimbiin kí sòon u-bóti.

⁵Nyunti ñun Peetroo nín bí kusarkadiinee, Kriisitoo nikitil nín bí ki mēé Unimbóti u-pu, kaa gbèentí.

Ntuun nyántì Peetroo kusarkadiin

⁶Kutaa í wúntí Eeroodi í cáá-u ibɔsoon samaa nimbiinee, kunyeeuee, Peetroo nín sáká soojab bili kansikin ki dō ki gēēñ. Bi nín bóob-u ikusaka ili, ní soojab bili yú kipunyɔkɔpu ki cí kusarkadii.

⁷Kpalaayee, Unimbóti tuuññu ñubɔ dómín, ní kusarkadiin wál nyáka nyaka. Ní ntuun fáá Peetroo takakal ki fínti-u, ní ki bí yī: «Yíkì malaa!» Ní ikusakee cúu fífi u-ñaliyin ki líti.

⁸Ní ntuun bí yī: «Gbīñ a-dambalau kí táká a-naatakañ.» Ní u ñá mín. Ní ñu gíti bí yī: «Dū a-satau kí pēēñ, kí nín nóó-mi.»

⁹Ní Peetroo nóó-u ki nyánní kusarkadiin, kaa nyí min ntuun bí ñááñee sá tibɔñman. Úñ nín dākafi yī an sá kudamintiiu ní.

¹⁰Bi jítì soojapeekaabi pu ki tin jítì bililiitiibi mun pu, ní ki dūu bàñ tikúti punyɔkɔki kin túl kitīñinee. Kipunyɔkɔee cúu pīitì ki-ba bi-nimbiin, ní bi nyán ki tākāñ didandi diba pu. Kpalaayee, ntuunee yíkì Peetroo cee.

¹¹Niinee ní Peetroo bēé tin bāań-uee ní ki bí yī: «Kɔñkɔñnee, tiñman, m nyí yī ti-Dindaan di túnní u-tuuññu ñú dāá nyāntí-mi Eeroodi ñaan nì tin kòkòwoooo Juuda yab bàà cí kí ñá-mee.»

¹²U yúl ki dākafèe, ní ki nín dòn Maarii, Yoowaneesi un bi páan diyindi yii Maarkee na dumpu. Niin ní binib tikpil nín kpáfi ki bí mée.

¹³U bàñ ki fáá kunaakoou punyɔkɔ, ní utɔntɔnli ubɔ, u sá unimpu bi yí Roodee sútiñ kí pílifi.

¹⁴U bée Peetroo neenee, ní an mɔɔkiñ-u. Ú bàà pliti-uee, ní u sán ki cùti lĩ yii Peetroo yú kipunyɔkɔpu.

¹⁵Ní bi bí-u yii: «A wáati níi?» Ní u bí yii: «An baasii sá ibaamɔn ní!» Niinee ní bi bí yii: «An làá nín sá Unimbɔti tuuŋɔ nɔn cí-uee ní!»

¹⁶Nyunti gbantee, Peetroo pée gbínti fátí. Bi cúu pítí ki ká-uee, ní ki bākatí sèeee.

¹⁷Ní Peetroo dū u-ŋal ki téefi-bi yii bí ŋmílee, ní u máafi-bi Unimbɔti nín nyánti-u kusarkadiin puee. Ní u bí-bi yii: «Cùú tükùmaan Yakubu nì nnabiyaamu mun kínee.» Ní u nyán ki búnti laaba mun.

¹⁸Kutaa wúntèe, soojab pɔbiliŋ bíl tikpil, ní bi bí bàlifi tɔb yii: «Ba di nín ɔá Peetroo dee?»

¹⁹Eeroodi tú bí nyàab-u, ama ní baa ká-u. Ní u bí yii bí bàlifi soojab tibɔti, ní ki pú nsan bí kpò-bi. Mìn boonee ní Eeroodi yíkì Juudee ki cùti kál Seesaaree nyunti ɔubɔ poon.

Eeroodi kúm

²⁰Eeroodi nín fōō Tiir nì Siidon yab pu diŋuul, ní bín kpáfi dicilpu kí cùú ká-u. U-tiŋkin ní bi nín tūntí tijin ki cāabìñ bín cee. Mìn puee, bi píf ubɔti Eeroodi cindin kpiliu Blaastuusi kubɔɔtíu ki wāati, ní ki cùti gbāam ubɔti Eeroodi.

²¹Nwiin nɔn bi nín síínee bāanee, Eeroodi pēñ u-beebɔkutil ki ká u-beejal pu ki bí sòon nì bi tibɔti.

²²Ní samaa bí kūuntí yii: «An sá unimbɔti ubɔ di sòon, an kaa sá unil!»

²³Dicilpu niin ní Unimbɔti tuuŋɔ ɔubɔ cáan iween ki tó u-pu, kun puee waa tī Unimbɔti tinyool. Ní akoosibil aba kó u-ni ki ŋmó ki kūu-u.

²⁴Nyunti gbantee, Unimbɔti nyɔɔbundi mɔtī gbìtī, ní bin fòol ki kíikée wíŋɔ gbēentí.

²⁵Baarnaabaasi nì Sɔɔl dóò bi-tuuŋɔ Jeerusaleemee, ní ki fātí gítíñ, ki kpáañní Yoowaneesi un bi páan diyindi yii Maarkee.

Actes 13

Circir Fam lēē Baarnaabaasi nì Sɔɔl

¹Unimbɔti bɔnaatiliibi nì bidakaliibi biba nín bí Kriisitoo nikitil din bí Antiyɔɔsee kansikin. Bín di sá: Baarnaabaasi, Simeeyɔn un bi nín páan diyindi

yii Niijeeree, nì Lusiyusi un sá Siireen tiŋkinee, nì Manayeen un nì Eeroodi, Galiilee gɔminau nèn jín tibiyati mbaantiimee nì Sɔɔl.

²Nyunti n̄un bi bóob kinyɔkɔ ki b́í nyóŋkí ti-Dindaanee, ní Unimbɔti Fam bí yii: «Gàntímaan Baarnaabaasi nì Sɔɔl kí yóoń-mi ditundi din pu m yíń-bee pu.»

³Bi bóob kinyɔkɔ ki mēē ki dóòyee, ní bi dū bi-ŋalii ki páań Baarnaabaasi nì Sɔɔl pu, ní ki yāntì bi búntì.

Baarnaabaasi nì Sɔɔl bí Siipiri

⁴Baarnaabaasi nì Sɔɔl bin Unimbɔti Fam nèn túee nín s̀ntí Seelusii ki bàñee, ki kó meela ki nín cá Siipiri.

⁵Bi bàñ Salamiinee, ki b́í sòoń Unimbɔti bɔti Juuda yab kpafidiŋŋin. Yoowaneesi-Maarki nèn bí bi-cee kí n̄n tútúń-bi.

⁶Ní bi cōom Siipiri timmu kɔkɔn, áli ki tin bàñ Pafɔsi. Niin ní bi tin ká ujuudaja ubɔ, u sá ukpaŋkpanti bi yí-u Baar-Yeesu, u móntí yii u sá Unimbɔti bɔnaatiliu.

⁷Gɔmina Seegusi Poolusi uciŋfiti cee ní u nèn bí. Gɔminee là kí p̄lifi Unimbɔti nyɔɔbundee ní ki yíń Baarnaabaasi nì Sɔɔl.

⁸Ama Eelmaasi ukpaŋkpantee - u-yindi dee greeki soonyi poon - nèn móť, ki là kí pikiliń gɔmina ń taa fōo Unimbɔti bɔti kí kíf.

⁹Niinee, Unimbɔti Fam gbí Sɔɔl un bi gíti yí Pɔɔlee, ní u kpēē-u soooo,

¹⁰ní ki bí-u yii: «Sitaan biki, unyimɔndaan un bí nee! A kíí binib ki jáa n̄ ibaamɔn kɔkɔ. Aa làá gbēēń ki gbíntì b́íí Unimbɔti sàmbiyaamu mun tēēneee?

¹¹Too, kɔŋkɔneee, Unimbɔti làá yàntí á kpántí uɔfu. Aa làá ti wāl̄ ŋwliń iyunti iba poon.» Dicilpu niinee, u kpántí uɔfu, ní u kíń ki b́í táfí ki nyàań un làá dàtí-uee.

¹²Gɔminee nín ká tin jítèe ní u fōo ki kíf. Kun puee ti-Dindaan bɔti tin bi dàkèe kó-u tiŋan.

Pɔɔl nì Baarnaabaasi bí Antiyɔɔsi tiŋkin, Piisidii watil

¹³Ní Pɔɔl n̄ bin nèn cēentí-uee kó meela ki yíkì Pafɔsi ki bàñ Peeji, Paŋfilii watil. Ní Yoowaneesi-Maarki gbēēń niin ki nín gítiń Jeerusaleem.

¹⁴Bi yíkì Peeji, ki nín n̄kì bi-saŋŋu ki tin bàñ Antiyɔɔsi tiŋki, Piisidii watil. N̄wiŋŋuŋfikaa dalee, bi kó Juuda yab kpafidiikun ki kāl̄.

¹⁵Bi nín kàań mara n̄ Unimbɔti bɔnaatiliibi gbɔnti poon ki dóòyee, ní kukpafidii kpilib túnní bi-cee yii: «Nnabiyaamu, ni yaa cáá isaŋki iba kí tī samaa, ní sòoń.»

¹⁶Ní Pɔɔl yíkì ki yōoń u-ŋal yilpu ki jáań-bi, ní ki bí-bi yii: «Nimbi Isirayeel yab, n̄ nimbi bin fàńkí Unimbɔtee, p̄lifímaan!

¹⁷Isirayeel yab Nimbotiu nèn lēē ti-naanjab ki yānti bi bŭti nyunti ŋun bi nèn bí kunicaŋu Eejipiti tiŋkinee. Unimbŭti nèn dū u-pɔŋŋu ki nyánti-bi,

¹⁸ki jín bi-pu kimŭtii bi-bimbim pu ki ŋúb-bi abin imuŋku ili nyɔkɔm kuteeun.

¹⁹U nèn jáń ki kúnti atimbun aluli Kanaan tiŋkin, ní ki dū Isirayeel yab ki kǎań bi kpánti bitindambi.

²⁰Bi kǎl niin kii abin tilaafati tili nì imuŋku ili nì saalaa. «Boonee ní u tī-bi bikpilib bin làá nīn kpòtī-bee ki tin sǎa Unimbŭti bɔnaatiliu Samiyeel yuntiŋu.

²¹Nyunti gbanti ní bi bí yii bi là ubŭti. Niinee, Unimbŭti tī-bi Sayuul, Kiisi jipɔɔn un nyánni Beenjameen naakookunee, u jín dibeel abin imuŋku ili.

²²Boonee, Unimbŭti dū-u ki fá, ní ki dū Daafiidi ki kǎań. Ún pu ní u sòoń yii: <M ká Daafiidi Jeese jipɔɔn. Ún di fáati m-pɔbil. U làá dǎa ŋá min kɔkɔ m lèe.>»

²³Ní Pɔɔl nìkī ki lī yii: «U-maaliŋu poon ní Unimbŭti yānti bi mǎl Ufiil ubɔ ki tī Isirayeel yab, kii u nín nèn pòoń puee: ún di sá Yeesu.

²⁴Kí wàati ú bàńee, Yoowaneesi nèn sòoń nì Isirayeel yab kɔkɔ bí fá bi-kpitii kí yànti bí fǎl-bi Unimbŭti nyim.

²⁵Nyunti ŋun Yoowaneesi nèn làá dóó u-tundee, ní u bí-bi yii: <Ŋma ní ni dàkafi yii m sá ní? Maa sá un ní ni dàkafi yii m sée! Ama ubɔ dòoń man boon, maa kpánti kí búti u-naataaŋmiii gba.>

²⁶«Nnabiyaamu, nimbi Abraam maaliŋun biyaamu, nì nimbi binicambi bin fàŋkí Unimbŭtee, timbi ní Unimbŭti dū dinyɔɔbundi nee ki tīń, tí ká difiil.

²⁷Binib bin kóò Jeerusaleemee nì bi-bɔtiibi kaa nèn bée un ní Yeesu sée, kaa bée Unimbŭti bɔnaatiliibi bɔti tin bi kǎań ŋwiŋŋuŋfikaa sá kamaa dalee taapu mun. Bi nín yānti bi kŭu Yeesu puee, bi ŋá min Unimbŭti bɔnaatiliibi nèn sòoń ki yóońee dee.

²⁸Nì min sá kamaa ní baa ká tin u ŋá ki máań ŋkúmee, bi mēē Piilati yii ú kpò-u.

²⁹Bi ŋá tin kɔkɔwoooo bi nèn ŋmǎń ki síń u-puee, ní bi kpákatiń-u ndɔpuntikaa pu, ki dū-u ki ŋá dikaakulin.

³⁰Ama Unimbŭti fikitì-u ditaŋkpiilin.

³¹Boonee, bin nèn nyánni Galiilee ki céeńńi-u Jeerusaleemee nèn ká-u iwiin tikpil poon. Kɔŋkɔnnē, binibee di kíń ki sá seeradambi ki lèekī seera u-pu ki tìi samaa.

³²«Mín pu ní timbi bíi tükù-ni tibɔmɔntiil yii, dipoondi din Unimbŭti nèn pòoń ti-naanjabee,

³³u nín fikitì Yeesuee, u ɲá min u nín pōoñee ki tī timbi bi-naantiibi dee. A lè kii an nín ɲmāñ llan gbɔŋku poon ayil 2 puee, yii: <A sá m-Jipɔɔn, m dākā dín yii man di māl-si.>

³⁴Unimbɔti nín sòoñ ki sīñ yii u làá fikitì-u ditanɲkpiilin ní u-wunti ń taa sūū. U nín nín sòoñ puee di sá yii: M làá dāā tī-ni tin m nín pōoñ Daafiidee, tin bí circir ki sá tiɲmanee.>

³⁵Mín puee ní Daafiidi lī u-gbɔŋku poon laaba Yeesu pu yii: <Aa làá yàntī a-circir tɔntɔnliu wunti ń sūū.>

³⁶Daafiidi yuntiɲuee u nín sá Unimbɔti tɔntɔnliu ní ki ɲáań min ní Unimbɔti lēē ki sīñee. U dāa kpīl, ní bi síb-u ki kól u-naanjab, ní u-wunti sūū.

³⁷Ama Yeesu un Unimbɔti fikitèe, ùn wunti kaa sūū.

³⁸Nnabiyaamu, béemaan yii tin tin ní ti sòoñ ki tükù-ni nee di sá, ùn pu ní ni kpántí deedeedambi Unimbɔti nimbiin. Ni nín nín nóó Mooyiisi marabee, naa nín ɲūñ kí kpántí deedeedambi Unimbɔti nimbiin.

³⁹Ama un yaa fōō Yeesu ki kííyee, Unimbɔti dù u-kpitii kɔkɔ ní kí pō-u.

⁴⁰Ní kpèèmaan tiɲan, tibɔti tin Unimbɔti bɔnaatiliibi nín sòoñee ń taa bàń-ni, yii:

⁴¹Unimbɔti bí yii: <Kpeefandambi kpèèmaan, bàkatīmaan kí wāɲkīmaan! Di sá yii ni-yuntii nee poon m làá tō ditundi diba din bi yaa láa bíí máafí-ni gba, naa làá fōō kí kííyee.>»

⁴²Pɔɔl nì Baarnaabaasi nyáń kukpafidiinee, ní bi mēē-bi yii ɲwiɲɲuɲfikaa ɲun dōoñee, bí dāā gítì sòoñ tibɔti gbanti pu.

⁴³Binib kɔkɔ yāań ki nín kùñee, Juuda yab nì binicambi bin fōō Juuda yab marabee tikpil nín nóó Pɔɔl nì Baarnaabaasi, ní bín bíí sòoñ ki tìl-bi kunyannyaau, yii bí nín yú deede ki ɲúb diyimɔɔl din Unimbɔti tī-bee.

⁴⁴ɲwiɲɲuɲfikaa dal fātì bāańee, kitɲ yab kɔkɔ ɲman nín pée kóoñní ní, kí dāā pīlifi Unimbɔti bɔti.

⁴⁵Juuda yab ká kunipaauee, ní ki kín ki bíí ɲáań Pɔɔl nì Baarnaabaasi ipoompoon, ki bí yii Pɔɔl nín sòoñ tiɲyee kaa sá mín, ní ki síl-u.

⁴⁶Ní Pɔɔl nì Baarnaabaasi tükū-bi ibaamɔn, kaa fāɲkì, yii: «An sá nimbi cee ní ti máań kí pée kí sòoñ Unimbɔti bɔti. Ama, kii ni nín yī tibɔti gbanti ki dàkafí yii naa máań dimaɲfal din kaa cáá dikúntilee, an puee ti làá nín kín ki sòoñ bin kaa sá Juuda yabee cee ní.

⁴⁷Kun puee ti-Dindaan nín bí tí ɲá miɲyee dee. Ti-Dindaan bí yii: <M lēē-si á nín sá ɲwalifi kí cùnnì difiil áli kitingbeenɲyɔkɔ.>»

⁴⁸Bin kaa sá Juuda yabee gbĩl mimmee, ní ki bí fàal ki pàkà ti-Dindaan nyɔɔbundi. Ní bin kɔkɔ nɛn sá bin làá ká dimaɲfal dɛn kaa cáá dikúntilee fōō ki kífí.

⁴⁹Ní ti-Dindaan nyɔɔbundi gbĩtì kitiɲ gbanti kɔkɔn.

⁵⁰Ama Juuda yab téé binimpukpaambi bin tó Unimbɔti marabee nì kitiɲ poon yidambi, ní bi yíkì ki páb Pɔɔl nì Baarnaabaasi áli ki jìñ-bi bi-tiɲki pu.

⁵¹Ní Pɔɔl nì Baarnaabaasi gbáfi bi-taɲɲi kpɔɲkpɔm, ní ki búntì Ikooniyum.

⁵²Ama bin nɛn fōō Yeesu ki kífí Antiyɔɔsi tiɲkinee nɛn gbí dipɔɔpiɲkpaandi nì Circir Fam.

Actes 14

Pɔɔl nì Baarnaabaasi bí Ikooniyum

¹Ikooniyum tiɲkinee, Pɔɔl nì Baarnaabaasi tí kó Juuda yab kpafidiikun mbaantiim, ki sòon tiɲan, áli binib tikpil, Juuda yab nì Greeki yab, fōō ki kífí.

²Ama Juuda yab bin kaa fōō ki kífíyee téé bin kaa sá Juuda yabee bí cùú ná Pɔɔl nì Baarnaabaasi tin kaa ɲāñee.

³Nì mín kɔkɔee, Pɔɔl nì Baarnaabaasi kāl ki yúntì Ikooniyum ki sòon ti-Dindaan ɔti, kaa fàɲkí, ní ti-Dindaan yāntì bi ɲáań tidaandi nì maamaacib kí dākà yii bi nín sòon u-ɲanti puee, an sá ibaamɔn.

⁴Ní kitiɲin yab cúu yākatì mili: biba bí Juuda yab jandi pú, ní bin kíñee mun bí Yeesu kpambaliɲ jandi pú.

⁵Ní Juuda yab nì bin kaa sá Juuda yabee, ki kpáań bi-ɔtiibi, kpáfi ki bí bóntí ki là kí sàań-bi, kí yāɲkì-bi ataɲkpee kí kpò.

⁶Pɔɔl nì Baarnaabaasi bèè mimmee, ní ki sàń ki búntì ki tin bàń Liista nì Deebe, ntimu mun bí Liikayoonii tiɲkinee, nì mu-kpaanceetii.

⁷Bi nɛn bí niin ní ki sòon Yeesu ɔmɔntiiti.

Pɔɔl nì Baarnaabaasi bí Liista

⁸Ufaliɲfaan ubɔ nɛn bí Liista. Bi pée màl-uee, u-taɲɲi fáká ní waa cōom ki ká.

⁹Dalba uninjee bí pílifí Pɔɔl nyɔɔbundee, ní Pɔɔl dū u-nimbikpeenɲu ki báań u-pu, ki bèè yii u cáá fookii Unimbɔti pu ki ɲūń kí ká dicáañdee,

¹⁰ní u téen mɔɔn yii: «Yíkí yūl mólmal a-taɲɲi pu!» Ní u nyī ki yíkì kùrub ki bí còom.

¹¹Samaa nɛn ká min Pɔɔl ɲée, ní bi bí tátí nì Liikayoonii soonyin yii: «Awaa aba kpántì binib ki kpákatìń ti-cee!»

¹²Ní bi pú Baarnaabaasi diyindi yii Seeyusi, ní ki pú Pɔɔl mun yii Eermeesi, kun puee ún di nín sòon nì samaa.

¹³Ní utandaan un nín tòotì diwaal din bi yí Seeyusi, di-diiku yú kitiŋ kpaanceetiŋee, dūn nsupumpukum ki léen inajaa ki cáan kitiŋ punyɔkɔpu, u nì samaa là kí dūú tòotì-bi.

¹⁴Yeesu kpambaliŋ Pɔɔl nì Baarnaabaasi gbìl mimmee, an wùñ-bi, ní bi cáti tiwan tin bi pēēyee ki sàñ ki nín cá samaayee kansikin ki tátí yii:

¹⁵«Ti-yab, ba ɲá ní ni ɲáań mìn? Ti mun pée sá binib kii nimbee ní, tiwumbaantiil. Ti bíi tükù-ni Tibɔmɔntiil yii ní fá ni-waaji gbanti ɲin sá fámees kí nóó Unimbɔti un bée. Ún di náań yilpu nì taapu nì tiŋku, nì tin kɔkɔwoooo pée bée.

¹⁶Nyunti ɲun jítèe, u nín yāntì ditimbundi kamaa nóó di-saŋɲu.

¹⁷Nì mìn kɔkɔee, u dàkã-ɲi u-laŋɲaŋfitiiku. Di sá yii u yāntì utaa nì, tiwan lòon, tijikaal gbóotí ki tìl-ni dipɔɔpindi.»

¹⁸Mpɔn nì mpɔn ní Yeesu kpambaliŋ dū tibɔti gbanti ki dūu pīiñ samaa nsan bí taa ɲmā kí tòotì-bi.

¹⁹Boonee, Juuda yab biba nyánní Antiyɔɔsi nì Ikoonyum ki ɲún ki ɲmātiñ samaa. Bi nín yáŋkì Pɔɔl ataŋkpee ki fūñ-u ki cáa bíl kitiŋ boon ɲkpaanceeti, ki dàkafi yii u kpīl.

²⁰Ama Kriisitoo yab dāa dómiñ ki māntì tú-u, ní Pɔɔl yíki ki nín cá kitiŋin. Kutaa wúntèe, ní u nì Baarnaabaasi búntì Deerbi.

Pɔɔl nì Baarnaabaasi nín gítí Antiyɔɔsi Siirii tiŋkin

²¹Bi sòon Tibɔmɔntiil kitiŋ gbantin ki yāntì binib tikpil kpántì Kriisitoo yab. Boonee ní bi nín gítí Liista, Ikoonyum nì Antiyɔɔsi.

²²Bi nín tìl Kriisitoo yab kunyannyaau, ki sáŋkí-bi yii bí nín pɔɔntí bi-ba fookii poon, ní ki bí-bi yii: «An sá nì falaakpaan ní tí nín ɲmā kí kó Unimbɔti Beelin.»

²³Bi nín lēekì bikpilil Kriisitoo nikitil sá kamaa poon. Bi bóob kinyɔkɔ ki mēē ki dóòyee, ní ki dū-bi ki ɲá ti-Dindaan un bi fōo ki kíyee ɲaan.

²⁴Bi dīñ Piisidii puee, ki bāań Paŋfilii.

²⁵Bi sòon Unimbɔti bɔti Peeji ki dóòyee, ní ki nín sàntì Atalii.

²⁶Niin ní bi kó meela ki búntì Antiyɔɔsi, laakin Kriisitoo yab nín mēē Unimbɔti ń tūtuñ-bi atuun ɲin bi túnee puee.

²⁷Bi bànee ní ki kpáfi Kriisitoo nikitil ki máafi tin kɔkɔwoooo Unimbɔti ɲá ki tī-bee, nì min ní u pīitì nsan bin kaa sá Juuda yabee kɔkɔ ń fōo kí kíyee.

²⁸Bi nín kāl ki yúntì fiii Kriisitoo yab cee.

Actes 15

Dikpafil din bi ɲá Jeerusaleemee

¹Bininjab biba nèn nyánní Juudee ki dómiń Antiyoosi, ki kíí ki bíi dàkà nnabiyaamu yii: «Ni yaa kaa gíí dikpancandi kii Mooyiisi marau nín lĩ puee, naa ɲūn kí ká difiil.»

²Niinee, Pɔɔl nì Baarnaabaasi kaa kíí, ní kunikpɔŋkpɔkɔkpaanɲu kó bi-kansikin. Ní bi bí yii Pɔɔl nì Baarnaabaasi nì Kriisitoo yab biba mun ń jòm Jeerusaleem Yeesu kpambaliɲ nì bikpilib cee, bí kpèè an bɔti.

³Ní Kriisitoo nikitil nyánti-bi nsanni, ní bi dīń Feenisii nì Samaarii ki máafí bin kaa sá Juuda yabee nín kpánti bi-bimbim ki fōō Yeesu ki kíí puee. Niinee ní an mókɪn Kriisitoo nikitil kɔkɔ.

⁴Bi bàñ Jeerusaleemee, ní Yeesu kpambaliɲ nì bikpilib nì Kriisitoo nikitil kɔkɔ fōō-bi. Bi nèn máafí Unimbɔti nín dū-bi ki túń atuun puee.

⁵Niinee ní Fariisab jandi din nèn fōō ki kííyee yíkì, kaa kíí, yii, bi máań kí gīfí dikpancandi bin kaa sá Juuda yabee kí yànti bí nīn ɲúb Mooyiisi marab kí wàatí ní bí nīn nín sá Kriisitoo yab.

⁶Ní Yeesu kpambaliɲ nì bikpilib kpáfí kí kpèè an bɔti.

⁷Bi nèn kpáká ki yúnti, ní Peetroo dāa nín yíkì ki bí yii: «M-nabiyaamu, ni nyí yii, doooo ɲkilkaam ní Unimbɔti lē-mi ni-kansikin m sòon tibomontiil kí tī bin kaa sá Juuda yabee, bí gbīl kí fōō kí kíí.

⁸Ní Unimbɔti un nyí binib pɔbiliɲinee tī-bi Circir Fam kii timbee, kí dàkà yii u fōō-bi.

⁹Waa gānti timbi nì bīn. Bi nín fōō-u ki kííyee ní u ɲá bi-pɔbiliɲ circir.

¹⁰Ba pu ní ni cóŋkí Unimbɔti ki cáá diwanɲul din ti-naanjab nì timbi ti-ba kaa ɲún ki túnee, ki cáá tūntí Kriisitoo yab?

¹¹An sá nì ti-Dindaan Yeesu ɲanti pu ní ti máká yii ti ká difiil kii bi muee.»

¹²Niinee ní samaa kɔkɔ ɲmíl, ní ki kíń ki bíi pílifí Baarnaabaasi nì Pɔɔl nín bíi máafí Unimbɔti nín nèn dī bi-pu ki ɲaań tidaandi nì maamaacib bin kaa sá Juuda yabee kansikinee.

¹³Bi sòon ki dóòyee, ní Yakubu fōō dinyɔɔbundi ki bí yii: «M-nabiyaamu, pīlifimaan-mi!

¹⁴Siimɔn bàà máafí-ni min ní Unimbɔti nèn kpēē ki lútì doooo ɲkilkaamin bin kaa sá Juuda yabee kansikin bin ń nīn sá u-yabee.

¹⁵An nóó nì Unimbɔti bɔnaatiliibi nín nèn sòon puee, kun puee an nèn ɲmāñ Unimbɔti gbɔŋkun yii:

16<Mín boonee, m làá dāá gítíí kí fàtíí mā Daafiidi diiku kun nìn lítèe. M làá dāá fàtíí mā u-guṇṇi mólmɔl,

17kí ṇmā kí yàntí binib bin kɔkɔ kíṇee n nyàab man bi-Dindaan, ki kpáaṇ atimbun ṇin kɔkɔ m yííṇ ṇí nīn sá m-yabee.

18Man ni-Dindaan un nìn yāntì bi bée dooooyee tin tin m làá dāá ṇée di lī mín.>

19«Mín puee ní man Yakubu ká yii, an kaa máaṇ tí nīn páb bin kaa sá Juuda yab ki kpántì bi-ba ki nóó Unimbotee.

20Ama tí ṇmà kí tùkùmaan-bi bí yàntí kí taa ti nīṇ jīṇ tiwan tin bi dū ki tōotì awaayee, kí taa ṇá tilaakpaal, kí taa ṇmó fatiku, kí taa jī tiwan tin baa lāntì fatiku nyánee.

21Di sá yii, doooo jaanjaan ki dāa dūu sāa dín, binib gbíntì bí ki sòòṇ Mooyiisi marab pu ntimu sá kamaa poon, ki kaaṇ u-gbɔnti akpafidiinni ṇwiṇṇuṇfikaa sá kamaa dal.»

Kugbɔṇu kun bi ṇmāṇ bin kaa sá Juuda yab ki fōō ki kííyee

22Niinee ní Yeesu kpambaliṇ, nì bikipilib, nì Kriisitoo yab kɔkɔ bí yii bi làá lēē bi-kansikin biba kí tō Antiyɔɔsi, bi nì Pɔɔl nì Baarnaabaasi. Bin bi lēēyee di sá Juudi un bi nìn yīl Baarsabaasee, nì Siilasi. Bininjab bili gbanti ní nnabiyaamu kɔkɔ nìn tó.

23Ní bi tī-bi kugbɔṇu kun poon bi ṇmāṇ yii: «Timbi ni-nabiyaamu Yeesu kpambaliṇ nì bikipilib jáamiṇ nimbi nnabiyaamu mun kaa sá Juuda yab ki bí Antiyɔɔsi nì Siirii nì Siilisiyee.

24Ti gbīl yii ti-yab biba dómiṇ ni-cee ki sòòṇ nì ni tibɔti, ki yāntì ni bākatì nì ni-ba, ki bíl ni-pɔbiliṇ. Ti mun kaa túnní-bi ni-cee.

25Mín pu ní ti mun sòòṇ ki kpáfí ki lēē binib biba ki dū-bi ki túnní ni-cee, bi nì Baarnaabaasi nì Pɔɔl, ti-nabineenkaamu,

26binib bin dū bi-ba ki tī ṇkúm ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo yindi puee.

27Mín puee ní ti dū binib bili nee, Juudi nì Siilasi ki túnní ni-cee, bí sòòṇ ni-nimbiin tibɔbaantiil gbanti pu.

28Min ṇāṇ Circir Fam cee ki kpáaṇ ti mun ceeyee di sá tí taa ti dū awaṇgul aba kí túṇ-ni, an yaa kaa tin sá tin máaṇ ní ṇée.

29Tín di sá yii ni máaṇ kí yíí kí taa ti ṇmó tiwaatootinan, kí taa ṇmó fatiku, kí taa ṇmó tiwan tin kpīl baa lāntì fatiku nyánee, kí taa ṇá tilaakpaal. Min ṇāṇ ki tī-nee di sá ní kòò tiwan gbanti. Ní nīn bí tiṇan!»

30Niinee ní binib bin bi túee búntì Antiyɔɔsi. Bi bàṇee ki kpáfí Kriisitoo yab ki dū kugbɔṇu ki tī-bi.

³¹Bi kàaṇ kugboṇuee ki dóòyee, ní an móòkiṇ báà ṇma, kun puee kugboṇuee cáaṇ-bi dipɔɔɔṇkil.

³²Juudi nì Siilasi mun nìn sá Unimbɔti bɔnaatiliibi, ní ki sòòṇ tibɔti tikpil ki sōṇkì nnabiyaamu pɔbiliṇ, ní an kútì-bi mɔn.

³³An dāa ṇmāntì ṇyunti ṇubɔee, ní nnabiyaamu mun cee bi cūtèe kāaṇ-bi nì dipɔɔpindi, ki yāntì bi nín gítìṇ bin túnní-bee cee.

[³⁴Ní Siilasi ún là kí gbíntí niin.]

³⁵Pɔɔl nì Baarnaabaasi gbíntì Antiyoosi bi nì binib tikpil bí ki sòòṇ ki dàkà ti-Dindaan bɔti.

Pɔɔl nì Baarnaabaasi cúu yākatì tɔbin

³⁶Iyunti iba jítì boonee, ní Pɔɔl bí Baarnaabaasi yii: «Yāntì tí gítì ntimu mun poon ti nìn sòòṇ ti-Dindaan bɔtee kí mǎntì ti-nabiyaamu pu kí kpèè yii bi bí mana.»

³⁷Ní Baarnaabaasi bàà là bí kpáaṇ Yoowaneesi un bi yî Maarkee,

³⁸ní Pɔɔl kaa nìn kíf yii, baa ṇūṇ kí kpáaṇ unil un nìn dū-bi ki fá doooo Paṇfilii, bi nì u kaa ti nóó ki tūṇ ditundee.

³⁹Ní bi nìn kpáká áli an pɔɔkì, ní ki dāa kpáaa dūu yāaṇ tɔbin. Ní Baarnaabaasi yōòṇ Maarki, bi kó meela ki nín cá Siipiri.

⁴⁰Ní Pɔɔl mun lēē Siilasi. Kí wàatì Pɔɔl ń nīn nín cée, nnabiyaamu mēē ti-Dindaan ń biīṇ u-boon.

⁴¹Ní u dī Siirii nì Siilisii timmu, ki mòtī kútí Kriisitoo nikitiṇ mɔn.

Actes 16

Tiimootee céeṇ Pɔɔl nì Siilasi

¹Pɔɔl bàṇ Deebe nì Liistee, Kriisitoo yɔu ubɔ nìn bí niin, bi yî-u Tiimootee. U-na nìn sá Ujuudanimpu ní ki fōò ki kíf, ní u-baa sá Ugreekija.

²Nnabiyaamu mun nìn bí Liista nì Ikooniyumee nìn sòòṇ kijapaayee pu yii u sá unimɔnti.

³Pɔɔl nìn là Tiimootee ń nīn bí u-ceeyee, ní u kpáaṇ-u. Juuda yab bin nìn kóò niinee puee, u nìn gíf-u dikpāncandi, kun puee bi kɔkɔ nìn nyí yii Tiimootee baa sá Ugreekija.

⁴Ntimu mun kɔkɔwoooo poon bi jītée, bi sòòṇ ki tükù Kriisitoo yab yii Yeesu kpambaliṇ nì Jeerusaleem kpilib nín nìn kpáfì ki ká tiṇyee, bí nīn ṇúb-tì tiṇan.

⁵An nèn yāntì Kriisitoo nikitiŋ nèn mòtī fòl ki kíkí ní bi-wíŋŋu gbēentí kutaa sá kamaa.

Pɔɔl ká dileedakal Troowaasi tiŋkin

⁶Circir Fam nèn yī yī Pɔɔl á taa sòh Unimbɔti bɔti Asii tiŋkinee, ní bi dūu dī Friijii nì Galaati timmun watil.

⁷Bi tóob Miisii tiŋkee ki bàà mākafi kí cù Bitinii, ama ní Yeesu Fam tí yī, yī bí taa dī niin.

⁸Niinee ní bi dūu dī Miisii ki nín sɔnti Troowaasi.

⁹Kunyeuee ní Unimbɔti ɣúbiti Pɔɔl nimbiliŋ, u ká umaseeduwaanja ubɔ yú ki gbàam-u yī: «Dīn Maseeduwaan kí dāá jòón-ti!»

¹⁰Pɔɔl ká mimmee, ní ti bée yī Unimbɔti di yī-ti tí cùú sòh u-bɔmɔntiiti Maseeduwaan. Dicilpu niinee ní ti bɔnti ki nín cá.

Liidiya fōo Yeesu ki kí Fiilipi tiŋkin

¹¹Ti kó meela ki yíkì Troowaasi, ní ki túl dicancaal ki búnti Samootraasi. Kutaa wúntè, ti nín cá Neeyapooliisi,

¹²ní ki dāa yíkì niin ki búnti Fiilipi, kitiŋkpaanŋi kin bí Maseeduwaan tiŋkin, ki bí Room yab ɲaanee. Ti nèn kāl kitiŋ gbantin iwiŋkaanŋaa iba.

¹³Nwiŋŋuŋfikaa dalee, ti nyáŋ kitiŋ kpaanceetiŋu ɲkpin ɲubɔ caŋin, ki nyàab laakin bi kpáfí ki mée Unimbɔtee. Ti kālèe, ní ki sòh nì binimpoobi bin nèn kpáfí niinee.

¹⁴Unimpu ubɔ nèn bí bin nèn bí pílifée kansikin, bi yī-u Liidiya. U nèn nyánní Tiyatiir tiŋkin ki sá unyampu ki nyáfí bisatamambi. U nèn tó Unimbɔti marab, ní ti-Dindaan pīiti u-pɔbil ki yānti u fōo Pɔɔl bɔti.

¹⁵Unimpuee yānti ti fūl u nì u-samaau Unimbɔti nyim. Ní u mēē-ti yī: «Ni yaa lafun nyí yī tiŋman m fōo ti-Dindaan ki kí, ní dāā kí nín kóò m-dumpu.» Ní u páb-ti áli ti lafun cūti u-dumpu.

Bi cúú Pɔɔl nì Siilasi ki tó sarkan

¹⁶Dalba ti nèn cá ɲwimmeem paanŋu puee, ti tú uyumbusapɔɔn ubɔ. U nèn cáá arasinii ubɔ u-ni ki wāl. An di nèn yì-ti u kánti animbil tikpil ki cāabih u-dindambi.

¹⁷Ní usapɔɔnee kíŋ ki nóó ti nì Pɔɔl, ki tátí yī: «Bininjab nee sá yilpu Nimbɔtiu tɔntɔnliibi ní, bi bí sòh nì ni min ní ni làá dī kí ká difiilee ní!»

¹⁸U dū iwiin tikpil ki nóó-ti ki sòh an bɔti. Pɔɔl dāa gīyee, ní ki fātì bí arasiniiyee yī: «Nì Yeesu Kriisitoo yindi pu ní m bí yī á nyā usapɔɔn nee ni.» Ní arasiniiyee kpāa nyáŋ niin dicilpu.

¹⁹Uyumbuee dindambi ká yii Pɔɔl bíl nsan ɲun pu bi dī ki kāntí animbilee, ní bi cúu u nì Siilasi ki dáál-bi ki cáa cūnni bikpilib nimbiin laakin kunipaaun n̄n kpáfée,

²⁰ní ki dāa yōon-bi ki cūnni biyidambi cee ki bí yii: «Binib nee di bíl kitiŋ. Bi sá Juuda yab ní.

²¹Marab bin bi dākèe, timbi Room yab kaa ɲūn kí fōōyaaa, kaa ɲūn kí dī-bi mun.»

²²Niinee ní kunipaauee kɔkɔ dómiŋ ki kútì bi-pu, ní bi kpáfi Pɔɔl nì Siilasi pu, ní biyidambi dáál Pɔɔl nì Siilasi bɔkutiŋ ki pēetì, ní ki bí yii bí gbá-bi anaalab.

²³Bi yāntì bi tāfi-bi mīn ki dóòyee, ní bi cáá-bi ki tó sarkan, ní ki bí yii sooja un cí bisarkadambee n̄n n̄n kpèé-bi tiŋan.

²⁴Bi kpáafi soojee mīn ki dóòyee, ní u fōō-bi ki cáa tó kusarkadii poon ki bá-bi abaa.

²⁵Kunyataasiiu nyɔkɔmee, Pɔɔl nì Siilasi bí mēe ki gà ilan ki nyóŋkí Unimbɔti, ní bisarkadambi bin kínee bí pílifí.

²⁶Kpalaa kpalaa niinee, kitiŋ cīŋkì ki kpáan kusarkadii. Dicilpu niinee, mpunyɔmu kɔkɔ cúu pīitì, ní tin bi bóob bisarkadambee kɔkɔ cúu búti.

²⁷Sooja un cí bisarkadambee n̄n fīntì, mpunyɔmu wāāyee, u dākafi yii bisarkadambi kɔkɔ sán ki kátì dee, ní u dáál ki fífi u-tàataajiki kí bàà kpò u-ba.

²⁸Niinee ní Pɔɔl téen̄ mpon yii: «Taa kpò a-ba! Ti-kɔkɔ sèe doo.»

²⁹Ní soojee bí yii bí pōŋ-u ɲɲmi. Niinee ní u tóotì malaa ki cūti gbāan̄ Pɔɔl nì Siilasi nimbiin, tiwun jìkì.

³⁰Ní u cáá-bi ki nyántì mmɔŋki, ní ki bālifi-bi yii: «M-dindambi, m làá ɲá mana ní kí n̄n ká difiil dee?»

³¹Ní bi kíf-u yii: «Fōō ti-Dindaan Yeesu kí kíf, a làá ká difiil, sii n̄n a-dicaŋku kɔkɔ.»

³²Niinee ní bi bí sòon̄ n̄n u n̄n bin kɔkɔ n̄n bí u-dumpuee ti-Dindaan nyɔɔbundi.

³³Ní soojee yōon-bi kunyeeu kukúluu gbanti poon ki fīntì bi-buun̄yi. Niin dicilpu ní bi fùl̄ u n̄n u-dicaŋku kɔkɔ Unimbɔti nyim.

³⁴Boonee ní u yōon-bi ki cáa jóm̄ u-dumpu yilpu, ní ki ɲá-bi tijin. Ní u n̄n u-dicaŋku kíŋ ki bí dipɔɔpindin bi n̄n fōō Unimbɔti ki kíyee pu.

³⁵Kutaa wúntèe ní biyidambee túnni pilisib n̄n dāá tükù soojee ú líí binibee.

³⁶Ní soojee cūti tükù Pɔɔl yii: «Biyidambi túnni yii m̄ líí-ni. Mīn puee, nyā kí n̄n cámaan n̄n ɲgbansɔŋfi.»

³⁷Ní Pɔɔl bí pilisibee yii: «Bi cúú timbi bin sá Room tindambiyaamuee, kaa sòò ti-bɔti ki ká ti-bɔkpil ní ki gbáń-ti samaa kɔkɔ nimbiin ki cááń-ti ki pīn kudi. Ní kɔŋkɔnnée, bi là kí bál soooo kí nyántí-taaa? Ti yī kpataaa, see biyidambi bi-ba ń dāāń kí nyántí-ti!»

³⁸Pilisib cáá dinyɔɔbundee ki fātī bān biyidambee cee. Bi nín gbīl yii njapaamu gbanti sá Room tindambiyaamuee, tifaandi kó-bi.

³⁹Ní bi dómīn ki sɔŋkī bi-pɔbiling ki nín nyánti-bi, ní ki gbāām-bi yii bí yīkī kitiŋ gbanti poon.

⁴⁰Bi nyán kusarkadiinee, ní ki cūti kó Liidiya cee ki ká nnabiyaamu ki kúti-bi tiboti, ní ki nín yīkī niin.

Actes 17

Pɔɔl nì Siilasi bí Teesalooniiki

¹Pɔɔl nì Siilasi dī Aŋfiipooliisi pú ki cūti jítī Apooloonii, ní ki nín bān Teesalooniiki. Juuda yab nín tí cáá niin kukpafidii.

²Pɔɔl nín kó ki bí dākà kii u nín pée ɣááń puee, ki ɣá nnyɔmu muta. Kinyɔŋ sá kamaa poonee, u nín cá kukpafidiin ɣwiŋɣwiŋfikaa dal ki sòò nì bi,

³ki kàān ki dākà-bi Unimbɔti gbɔŋku, laakin an nín ɣmān yii Meesiya làá dāá kpú kí dāá fikiti bitaŋkpiibi kansikinee. Ní u bí-bi yii: «Yeesu un bɔti m sòò-ni nee, ún di sá Meesiya.»

⁴Juuda yab kansikin biba bée mimmee, ki dū bi-ba ki nákáń Pɔɔl nì Siilasi. Mīn mun ní ki kpáān Greeki yab bin nín tó Unimbɔti marabee tikpil, nì binimpugaakaabee tikpil mun nín dū bi-ba ki nákáń-bi.

⁵Ama Juuda yab ɣá ipoompoon ki cūti kitiŋin ki nyàabīn anileen ɣin còom adan puee ki kpáfi kunipaau, ki cááń fikil fikil kitiŋ poon. Dinikitilee yīkī cūti Jasɔn dumpu kí nyàabīn Pɔɔl nì Siilasi kí cááń samaa nimbiin bí bālifi-bi tiboti.

⁶Bi bān Jasɔn dumpu, kaa ká-bee, ní ki cúuń Jasɔn nì nnabiyaamu mubɔ ki cááń bikpilib nimbiin, ní ki tátí yii: «Bitiŋwiiliibi bin yīn duulinya kɔkɔnee bāāń ti-mun cee doo.

⁷Jasɔn fōō-bi bi kóò u-dumpu. Binib gbanti kaa fàŋkí ɣɔminakpaan Seesaar marab, kun puee bi cáá yii uboti ubɔ ɣíti bí, bi yī-u Yeesu.»

⁸An botee bíl samaa kɔkɔ pɔbiling ki kpáān bikpilib,

⁹ní bikpilibee ɣí Jasɔn nì bin kínee dipɔŋkpaandi bí pà kí wàatī bí nín lí-bi.

Pɔɔl nì Siilasi bí Beeree

¹⁰Kunyeeu mó kpalaayee, nnabiyaamu yānti Pɔɔl nì Siilasi búnti Beeree. Bi bān niinee, ní ki nín cá Juuda yab kpafidiikun.

¹¹Binib gbanti n̄n cáá mbimbim̄ntiim ki j̄t̄n̄ Teesalooniiki yab, kun puee b̄n̄ n̄n f̄ō Unimb̄ti b̄ti mm̄ntiimin. Bi n̄n kp̄at̄i Unimb̄ti gb̄ɔ̄ku ɲwiin kamaa ki kp̄éé yii tin P̄ɔl s̄ōn̄ n̄ bee yaa sá ibaam̄n.

¹²An pu ní bi-kansikin kunipaau, ki kp̄ān̄ Greeki pijab n̄ bininjab tikpil, n̄n f̄ō ki kíf.

¹³Ama Juuda yab bin bí Teesalooniikee n̄n b̄éé yii P̄ɔl t̄i b̄i s̄ōn̄ Unimb̄ti b̄ti Beereeyee, ní bi d̄ómīn̄ niin ki cáān̄ fikil fikil kitiɲin, ki ȳant̄i samaa p̄obiliɲ b̄īl.

¹⁴Niinee ní nnabiyaamu ȳant̄i P̄ɔl b̄unt̄i tiɲku caɲin. Siilasi n̄ Tiimootee, b̄n̄ n̄n gb̄int̄i bí Beeree niin.

¹⁵Bin n̄n c̄é̄n̄ P̄ɔlee n̄n cáá-u ki c̄unn̄i áli Ateeni ki f̄at̄i ḡit̄í̄nee, ní P̄ɔl bí yii bi yaa bà̄nee bí t̄ùk̄ù Siilasi n̄ Tiimootee yii bí k̄intīn̄-u malaa.

P̄ɔl bí Ateeni

¹⁶Ŋyunti ɲun P̄ɔl n̄n k̄a Ateeni ki cí-bee, an n̄n p̄áb-u tikpil, kun puee kitiɲ gbanti sá awaa ɲmaniɲma ní.

¹⁷Ní u kíí ki b̄i s̄ōn̄ n̄ Juuda yab n̄ bin n̄n t̄ó Unimb̄ti marabee kukpafidiin, ní ki s̄ōn̄ ɲwiin kamaa kinyɔɲin, laakin binib kp̄áfée.

¹⁸Anikiti ali aba n̄ P̄ɔl n̄n b̄i s̄ōn̄. Binib gbantee n̄n nyí kugb̄ɔ̄u tiɲan. Dinikiti díba sá Eepiikuur yab, ní d̄in k̄í̄nee sá Stooyiiki yab. Ní biba bí yii: «Unifan nee kalin s̄ōn̄ ba yati ní?» Ní bin k̄í̄nee bí yii: «U máān̄ ki làá n̄n sá un s̄ōn̄ inimb̄ticaan b̄tee ní.» Kun pu bi lì mimmee di sá yii P̄ɔl n̄n b̄i s̄ōn̄ Yeesu n̄ difikiti b̄ti pu.

¹⁹Ní bi ȳōn̄ P̄ɔl ki c̄unn̄i kitiɲ yidambi nimbiin, ní ki bí-u yii: «A-d̄àkatam nee sá tib̄can, mimmee, a ɲ̄n̄ k̄i t̄ùk̄ù-ti tib̄can tin a d̄àk̄a nee taapuɔɔɔ?»

²⁰Kun puee tin ti p̄éé gb̄il̄ a s̄ōn̄ee, taa láá gb̄il̄-t̄i ki ká dalba dalba. M̄in̄ puee, ti bàà là k̄i b̄éé tib̄ti gbanti n̄n sá puee.» -

²¹Di sá yii Ateeni yab n̄ binicambi bin bí bi-kansikinee yati di n̄n p̄éé sá bí n̄n k̄a ki p̄ilif̄i tib̄can ɲma. -

²²Ní P̄ɔl ȳaat̄i ȳúl̄ biyidambi nimbiin ki bí yii: «Ateeni yab, m ká yii, binib kansikinee, nimbi di sá bin nóó inimb̄ti tiɲanee.

²³Di sá yii m n̄n j̄t̄i ni-tiɲki nee poonee, m ká tiwan tin ní ni jáānee. Áli gba, m kp̄áā ká nsaraafan ɲun pu bi ɲm̄ān̄ yii: <Unimb̄ti un baa nyée.> Un ni jáān̄ kaa nyée, ún̄ pu ní m d̄ómīn̄ k̄i s̄ōn̄ n̄ ni.

²⁴Ún̄ di sá Unimb̄ti un náān̄ duulinya n̄ tin k̄ɔ̄k̄ɔ̄w̄ōōōo p̄éé b̄éé, ki sá yilpu n̄ taapu Dindaan. Waa k̄ó̄ō adiin ɲin binib cáá bi-ɲalii ki mā̄ayee ni,

²⁵kaa nyàab̄ binib t̄ūtuntam báà an yaa p̄éé sá tintee. An kaa sá ún̄ di t̄iì báà ɲma dimaɲfal n̄ ɲfam n̄ tik̄ɔ̄k̄ɔ̄ɔɔ?

²⁶Ún di dī unibaanti pu ki nyánti anibul ki gbéèh kitiŋ kɔkɔ pu, ki síh atimbun kɔkɔ nì ɲi-kɔŋkoonɲi nyɔkɔm.

²⁷U ɲá mín ki là yii bin yaa táfi ki nyàab ún Unimbɔtee yaa táá ɲmā kí ká-u. Ama Unimbɔti gbanti kaa dátih-ti,

²⁸di sá yii: <Ún pu ní ti fòotí ki pɔɔ ní ki bí.> Kii ni-lanɲaaliibi biba nín gāa puee, yii: <Ti mun pée sá u-biyaamu ní.>

²⁹Kii ti nín sá u-biyaamu puee, taa máaŋ kí dàkafi yii Unimbɔti sá kii awaa ɲin binib dàkafi ki dū bi-ciŋɲi ki dū sindaariyab nì animbil ki móóyee, áá kii tiwanɲkpítikaalee.

³⁰Ama Unimbɔti kaa dū ɲyunti ɲun binib kaa nín nyí tibee ki dūu ɲá tibɔti. Mín puee ní kɔŋkɔnnee u bí tükù ajan kɔkɔ nib yii bi-kɔkɔ máaŋ kí fá bi-kpitii.

³¹Di sá yii u yóòh ɲwiin ɲubɔ ɲun ní u làá yàntí Yeesu ń sòòh duulinya kɔkɔ bɔti nì ibaamɔnee, kun puee uninja gbanti ní u fikitì bitanɲkpiibi kansikin ki dàkà-ti kudaanɲu páaa yii ún ní u lēē.»

³²Bi nín gbìl u sòòh bitanɲkpiibi fikititam puee, ní biba bí bèel-u, ní bin kínee bí yii: «Dalba á dāá gíti sòòh tibɔti gbanti pu.»

³³Niinee ní Pɔɔl yíki bi-kansikin ki nyáŋ.

³⁴Nì mín kɔkɔee, binib biba nín fōō ki kíf, ki dū bi-ba ki nákaŋ Pɔɔl. Uyidaan un bi yí Deeniyyee nì unimpu ubɔ bi yí-u Damariisi nín bí bi-kansikin. Biba mun nín kútì.

Actes 18

Pɔɔl bí Kɔranti

¹Mín boonee, Pɔɔl dāa yíki Ateeni ki búnti Kɔranti.

²Niin ní u ká uninja ubɔ, bi yí-u Akiilasi, u sá Ujuudaja ní bi màl-u Pɔnti. U nín nyánní Italií ki bāaŋ kpalaá u nì u-nimpuu Priisiil, kun puee gɔminakpaan Kloodi nín bí yii Juuda yab kɔkɔ ń nyā Room tiŋkin. Niinee bíh nì Pɔɔl dūu píi tɔb kubɔtíi.

³Kii bi-kɔkɔ nín nín tūh ditumbaantiil puee, ní u kó bi-cee, ní bi kpáfi ki tūh ditundi dicilpu. Bi-kɔkɔ nín sá bitantiluliibi ní.

⁴Ŋwiŋɲunɲfikaa dal sá kamaayee, Pɔɔl nín pɔɔntí ní ki sòòh kukpafidiin kí ɲmā Juuda yab nì Greeki yab.

⁵Ŋyunti ɲun Siilasi nì Tiimootee dāa nyánní Maseeduwaan ki bànee, ní Pɔɔl dū u-yuntiŋu kɔkɔ ki kíh ki cáa sòòh Unimbɔti bɔti, ki tükù Juuda yab yii Yeesu di sá Meesiya.

⁶Ama Juuda yab kaa nìn là min u sòònee, ní ki bíi sìí-u. Ní u gbáfi u-bòkutiŋ, ki bí-bi yii: «Ni-busuu n gítí ni-pu! Man nyáń ni-bòtin. Kòŋkònnnee m làá nín cá bin kaa sá Juuda yabee cee.»

⁷U nìn yíkì niin, ki cūti kó uninja un nìn tó Unimbòti marabee dumpu, bi yíi-u Titiyusi Justuusi. U-dumpu nìn nákáń kukpafidii.

⁸Ní Kriisipusi kukpafidii kpiliu nì u-dicaŋku kòkò fòò ti-Dindaan ki kíf. Kòranti yab bin nìn gbìl Pòl nyòobundee tikpil nìn fòol ki kíikí ki yànti bi fùul-bi Unimbòti nyim.

⁹Kunyeeku kubòee ti-Dindaan nyánti u-ba ki dàkà Pòl ní ki bí-u yii: «Á taa fàŋkì, ama nín sòòń kí taa gbèèń,

¹⁰di sá yii m bí a-cee. Uò kaa làá sútiń kí pìlín-si ní kaa nín ńá-si tikpitil. Kun puee, m cáá binib tikpil kitin nee poon.»

¹¹Pòl nìn kál bi-kansikin dibindi diba nì dijandi, ki dàkà-bi Unimbòti bòti.

¹²Bi kàań Galiyòń gòmína Akaayi tinkee, ní Juuda yab kpáfi ki yíkì cúú Pòl, ki cáá cūnni Galiyòń nimbiin,

¹³ní ki bí yii: «Unil nee yànti bi nòotí Unimbòti mbamin, min ní marab kaa lèe.»

¹⁴Nyunti ɲun Pòl bàà làá wàań u-nyòkò kí sòònee, ní gòmína Galiyòń bí Juuda yab yii: «Juuda yab, u yaa bàà ńá tibòkpitil tiba àá digaŋgam ubò, m bàà ɲūń kí pìlifìń-ni.

¹⁵Ama an yaa sá yii ni yaa bíi kpákà nimbi ni-ba marab pu tibòti tiba nì ayin aba puee, m yíi, maa làá sòòń an bòti. Nimbi ni-ba n kpèè-tì!»

¹⁶Ní u jìń-bi ki nyánti.

¹⁷Ní bi-kòkò cúú Sòsteen kukpafidii kpiliu, ki bíi gbàà gòmína nimbiin. Ní gòmína kaa kpàà fātì tó.

Pòl gítin Antiyoosi

¹⁸Pòl gítì kál Kòranti ki yúnti fiin. Boonee, u dāa yíkì nnabiyaamu cee ki kó meela ki búnti Siirii, u nì Priisiil nì Akiilasi. Kí wàatì ú nín yíkì Saŋkireeyee, Pòl nìn kòol diyibaakpandi kí dàkà yii u pòòń kí ńá tiba kí tī Unimbòti.

¹⁹Bi bàń Efeesee, ní bin nì Pòl nìn nóóyee gbínti niin. Pòl nìn kó kukpafidiin ki tí bíi sòòń nì Juuda yab.

²⁰Binib gbanti nìn bíi mèé-u yii ú gítì kál iwiŋkaan̄kaa bi-cee. Ní waa kíf.

²¹U làá yíkì bi-kansikinee, ní ki bí-bi yii: «Unimbòti yaa là, m dāa gítin ni-cee dalba.»

²²U yíkì Efeesee, ki kó meela ki kpákati Seesaaree, ní ki jóm Jeerusaleem ki jáam Kriisitoo yab, ní ki fātì sīntin Antiyoosi.

²³U kāl̃ nyunti ɲubɔee, ní ki yíkìlì cūtì Galaati nì Friijii timmu kòkɔn, ki tìl Kriisitoo yab kòkò kunyannyaau.

Apooloosi cūti Efeesi nì Kɔranti

²⁴Ujuudaja ubɔ nìn bí, bi yî-u Apooloosi. Bi nìn māl̃-u Aleekisandirii, ní u dómín Efeesi. Uninja gbantee nìn sá un nyí ki sòòn tiɲanee, ki nyí Unimbɔti gbɔɲku mun tikpil.

²⁵Bi nìn dākā-u ti-Dindaan bɔti, ní u mun cáa sòòn deedee ki dākà Yeesu bɔti nì kunyannyaau. Nì mín kòkɔee, Yoowaneesi nyiɲfáltam baba ní u nìn pée nyí.

²⁶Ní u mōtìi bfi sòòn ki cántí-bi kukpafidiin. Priisiil nì Akiilasi gbìl̃ mimmee ní ki yōòn-u ki cáa cūnnì bi-cee, ki mōtìi dākā-u Unimbɔti saɲɲu páaa.

²⁷Ní Apooloosi lēē yii u làá cù Akaayi. Niinee, nnabiyaamu tī-u kunyannyaau ki ɲmān kugbɔɲu ki tī Kriisitoo yab bin bí lapuee, yii bí fōō-u tiɲan. U nín bàñ niinee, nì Unimbɔti pɔɲɲu puee, u tútúñ bin fōō Yeesu ki kííyee tikpil.

²⁸Di sá yii, u nì Juuda yab nìn kpákà samaa nimbiin, ní u nìn sòòn ki lííkí-bi, ki dākà-bi Unimbɔti gbɔɲku poon yii Yeesu di sá Meesiya.

Actes 19

Pɔɔl bí Efeesi

¹Nyunti ɲun Apooloosi nìn bí Kɔrantee, ní Pɔɔl dīñ kitɲ kin bí ajoin puee ki bāañ Efeesi. Niin ní u ká Kriisitoo yab biba,

²ki bālifi-bi yii: «Ni nín fōō ki kííyee, ni fōō Circir Famaaa?» Ní bi kíí-u yii: «Timbi kaa kpáaa gbìl̃ bi sòòn Unimbɔti Fam pu gba ní kaa nín fōō-mì.»

³Ní Pɔɔl bālifi-bi yii: «Mimmee, dinyiɲfaldi dilal ní bi fùl̃-ni ní?» Ní bi kíí-u yii: «Yoowaneesi yal ní ti fùl̃.»

⁴Niinee ní Pɔɔl kíí-bi yii: «Yoowaneesi nyiɲfáltam sá ki tī bin fá bi-kpitiyee ní. U nìn tükù samaa yii bí dāá fōō un làá dāá dāañ úñ boonee kí kíí: an dākà yii Yeesu.»

⁵Bi gbìl̃ an botee, ní ki yāntì bi fùl̃-bi nnyim ti-Dindaan Yeesu yindi pu.

⁶Ní Pɔɔl dū u-ɲalii ki páañ bi-pu. Niinee, Circir Fam kpákatiñ bi-pu, ní bi kíñ ki bíi sòòn isooncaan ki nàatī Unimbɔti bɔti.

⁷Bininjab gbanti nìn bàñ binib saalaa nì bili nyòkɔm.

⁸Niinee ní Pɔɔl ɲá iɲmal ita ki kíñ ki bí kukpafidiin ki mōtìi sòòn ki cántí-bi Unimbɔti Beel bɔti, án nín làá ɲá pu ní ú ɲmā-bee.

⁹Ama biba nìn pókì bi-pòbìlìj, kaa là kí fōō kí kílí, ní ki bí ki sòòn ki bííl tí-Dindaan bọti samaa nimbiin. Niinee ní Pòol yíkì bi-cee, ki kpáàn Kriisitoo yab ki kākati ní ki kín ki dākà-bi Unimbọti bọti nwiin kamaa Tranusi sukuliun.

¹⁰U nìn dākā-bi mín álì abin ali. An di yāntì Juuda yab nì Greeki yab bin nìn kóò Asii tīṅkinee kəkə nún ki gbīl ti-Dindaan bōti.

Sikeefa jipombi bōti

11Unimboti nìn dì Pɔɔl pu ki ɲáán maamaacikpaambi.

¹²Di sá yii Pɔɔl ɲaabikaaa, u-wampeenkaati tiba ní bi yaa nìn cáán ki gbēē bibunliibee, iween nìn càntī-bi, ní arasiniibi mun nìn nyēē bi-pu.

¹³Binyoodambi biba nìn bí kí sá Juuda yab, kí yìlìn kí cāantí bìn cáá arasiniibee. Bi mun nìn mākān kí yíín ti-Dindaan Yeesu yindi kí jà arasiniibi. Bi nìn lī yii: «Nì Yeesu un pu Pɔɔl sòònee yindi pu ní m bí yii ní nyā.»

¹⁴Sikeefa, Juuda yab saraanakpiliu ubo jipombi biluli di nèn ḡaañ mimmee.

¹⁵Ní arasiniiyee fātii kíf-bi yii: «Man nyí Yeesu ki nyí Pɔɔl mun. Kin ni mun fáà, ni sá bilab?»

¹⁶Niinee, uninja un pu arasinii kēe ṇaañ ki cìb-bi, ní ki póokìñ bi-kòkò, ki yāntì bi sàñ mpòn ki nyáñ dicindi gbantin nì dicancangbeel nì tiweendi.

¹⁷Juuda yab nì Greeki yab bin nìn kòò Efeesee kɔkɔ nín gbɪ̃ mimmee, ní tifaandi kó-bi ní bi m̀t̃i tì ti-Dindaan Yeesu yindi tinyool.

18 Bin nèn fōō ki kííyee tikpil nèn dòón samaa nimbiin ki b̄it̄i tin bi nèn ḡáañee pu.

¹⁹Bi-kansikin tikpil bin nìn ǵáǵn tikpaṅkpantiilee nìn cáǵn bi-gbṅti tin bi nìn cáǵ ǵáǵn tikpaṅkpantiilee ki wùṅ ǵṅmi samaa kṅkṅ nimbiin. Bi dǵa kǵǵn ki kpēēyee, an sǵ animbil jitṅmbi kutukub imunṅu ili nì saalaa ní bi nìn dūu dá tigbṅ gbanti.

²⁰Mín ní ti-Dindaan bōti gbīti an kòkò ki báàn inyaan mpon.

Fìkil fikil kó Eefeesi tìnkin

²¹Tín jítèe, ní Pɔɔl bii màkà yii u làá dī Maseeduwaan nì Akaayi pú kí cù Jeerusaleem. U lī mimmee, ní ki bí yii, u yaa bàñ niinee, see ú cù Room mun.

²²Ní u dū binib bili bin nìn bí u-cee ki tútùń-uee, Tiimootee nì Eeraasiti, ki dūu tú Maseeduwaan. Úń u-ba nìn gbíntìi kǎl Asii tĩkin fiìi.

²³Nyunti gbantee fikil fikil ubo nín kóní Eefeesi tìnkín tí-Dindaan sànnu pú.

²⁴Di sá yii uninja ubo n̄n bí, bi yīl-u Deemeetriyusi. Kijapaayee n̄n cáá tikúti ki m̄óò ɲwaadibiyaamu ki cáa nántín diwaal Ariteemiisi diiku, ki n̄n tìl u-tòntònl̄ibi bi mun ń n̄n ɲáań ki k̄ántí ipaati tinan.

²⁵Ní u kpáfi u-tɔntɔnliibi nì bin kɔkɔ pée tūn an tundee, ní ki bí-bi yii: «Ti-yab, kée, ni-kɔkɔ nyí yii ti-tundi nee di yì ti-jimaa!

²⁶Kée, ni ká ki gbɪl̃ Asii timmu kɔkɔn, an kaa sá Efeesi ɲmanɲma, Pɔɔl gbanti nín ɲún ki dáaliñ binib tikpil ki giññí u-jandi pueeyaa! Pɔɔl ubaantee cáá yii inimbɔti in binib dū bi-ɲalii ki ɲée kaa sá inimbɔti.

²⁷An sá mbusu ní, kun puee án làá yànti baa làá nīn gíti tó ti-tundi nee. Áli gba, baa dāa gíti dù diwaakpaandi Ariteemiisi diiku kí yíiñ tiba, ní diwaakpaandi gbanti din Efeesi tiŋki nì duulinya timmu kɔkɔ nóóyee làá dāá ɲá fám!»

²⁸Bi gbɪl̃ an bɔtee, ní ki fōō diŋuul, ní ki kíñ ki bíi tátí yii: «Efeesi yab waal Ariteemiisi di sá diwaakpaandi!»

²⁹Niinee ní dipɔɔbiildi kó kitiŋ kɔkɔn. Ní bi cúú Maseeduwaan yab Gaayusi nì Ariistaarki bin nì Pɔɔl nīn nōotée, ki yōon-bi ki cáa cūnni laakin samaa nīn kpáfée.

³⁰Pɔɔl bàà nīn là kí cù niin samaa cee, ní Kriisitoo yab yīl.

³¹Áli u-bɔɔbi biba bin nīn sá Efeesi kpilibee nīn túnni u-cee, bí gbàam-u ú taa dāañ samaayee kansikin.

³²Dikpafil gbanti poonee, biba nīn tátí ki sòon tiba, ní biba mun ɲúb tiba. An ɲá fikil fikil, ní binib tikpil kaa kpáaa nyí kun pu ní bi baasii kpáfée.

³³Kunipaauee kansikinee biba nīn cūti ká Aleekisandir, ní Juuda yab téé-u ki nyántiñ ú sòon. Ní Aleekisandir yōon ɲal ki téefi-bi bí ɲmíl ú bàà sòon nì samaa.

³⁴Ama bi nín dāa dūu bée yii u sá Ujuudajee, ní bi-kɔkɔ kpáfi ki tátí dicilpu áli tikúmɔn tili nyɔkɔm, ní ki cáá yii: «Efeesi yab waal Ariteemiisi di sá diwaakpaandi!»

³⁵Niinee ní ukpil ubɔ yānti samaa ɲmíl, ní u bí yii: «Efeesi yab, ɲma di kaa nyí yii Efeesi tiŋki yab di kpée diwaakpaandi Ariteemiisi din nyánni yilpu ki lítèe nì di-diiku?

³⁶Ubo kaa ɲūn kí kpákàn an bɔti. Mīn puee, kàlmaan soooo, taa jikìmaan tibɔti nee pu.

³⁷Binib bin ni cáañ nee, baa ɲá digangam ubɔ kuwaadiin, kaa ti sī ti-waal mun.

³⁸Mīn puee, Deemeetriyusi nì bitɔntɔnliibi bin bí u-ceeyee, ubɔ yaa ɲá-bi tibee, iwiin in bi sòon tibɔtee bí, bibɔsoonliibi mun bí! Bí yíiñ tɔb ibeeyiin kí sòon.

³⁹An yaa tí sá bikpilib bɔtaaa, ní bí kpáfi kí kpée, kii bi nín pée ɲáañ puee.

⁴⁰Ama tin bāañ dīn neeyee làá yànti bí lì yii ti là kí bīl̃ gɔmina. Di sá yii taa ɲūn kí lì kí dàkà kun pu ní ti kpáfi dooyee taapu.»

⁴¹U lĩ mimmee, ní ki bí yìi báà ñma á nĩn kùh.

Actes 20

Pɔɔl cūti Maseeduwaan nì Greeki timmun

¹Fìkil fikilee jítèe, ní Pɔɔl yíiñ Kriisitoo yab, ki tī-bi kunyannyaau, ní ki kāh-bi, ní ki yíkì bi-kansikin ki búnti Maseeduwaan.

²U dī Maseeduwaan tɪŋbammun, ki sòñ nì Kriisitoo yab ki sánkí-bi tikpil ki wāatì ní ki nín bàñ Greeki tɪŋkin.

³U nìn ná niin iŋmal ita ní. Nyunti ñun u bónti ki làá kó meela kí nĩn cá Siiriyee, ní u bée yìi Juuda yab sòñ ki bónti nsàmbiyaamu mun pu bi làá dī kí kpò-uee. Niinee ní u fātì dūu dīn Maseeduwaan pú.

⁴Bin nìn nóó-uee di sá: Sɔpateer, Piirusi jipɔɔn un nìn sá Beereeyee, nì Ariistaarki nì Seekundusi, bìn sá Teesalooniiki yab, Gaayusi un sá Deebee, nì Tiimootee nì Tiisiiki nì Troofiim, bìn nyánní Asii.

⁵Bìn kɔkɔ nìn lĩnti ki cūti cíti-ti Troowaasi.

⁶Iwiin in poon Juuda yab ñmóò kpɔɔɔb bin baa ná ñkpɔɔɔnyɔkɔee boonee, timbi kónní meela ki yíkì Fiiliipi tɪŋkin, ki ná iwiin iŋmoo ní ki nín bàñ bi-cee Troowaasi, ní ki ná iwiin iluli niin.

Pɔɔl taalunŋikaal Troowaasi tɪŋkin

⁷Kinyɔŋ wimpeepeekaŋu dalee, ti nìn kpáfi kí jī ti-Dindaan jikaati, ní Pɔɔl kí ki bíi sòh nì bin kpáfi niinee. U nìn sòñ ki yúnti tikpil, áli kunyataasiiu tikúti saalaa nì tili, kun puee an nìn sá kutaa á wúntí ú yíkì ní.

⁸Fitolab nìn wíikí diditɔntɔkɔl din poon ti nìn kpáfèe ni tikpil.

⁹Unaacimpɔɔn ubɔ nìn bí niin, bi yíi-u Eetiiki. U nìn ká diditɔntɔkɔl tɔkɔlau nyɔɔgbandi pu. Nyunti ñun Pɔɔl gbínti bíi sòh nì bi ki cée, ní ñgeem cúú-u. U bíi gèh tikpil tikpilee, ní ki dāa kpáaa nyánní diditɔntɔkɔl yilpu kuditataatiiu poon ki líti kitɪŋ. Bi pée yòh-uee, u kpíi ní.

¹⁰Niinee ní Pɔɔl kpákatiñ ki bōh ki yōh-u ní ki bí yii: «Ni-pɔbiling á taa mál, kun puee u fātì jómín!»

¹¹Ní u fātì nín jóm ki cūti yākatì kpɔɔɔb bi ñmó, ní u fātì tí kí ki bíi sòh nì bi áli kutaa nì ku-wuntil, ní boonee u dāa nín yíkì.

¹²Ní bi fātì gíh unaacimpɔɔnee u-dumpu nì alaafiya, ní an nìn mókìh báà ñma tikpil.

Pɔɔl yíkì Troowaasi ki búnti Miilee

¹³Ní timbi kó meela ki lĩnti kí cùú kintí Pɔɔl Asoosi tɪŋkin, kii u nín nìn pée sòñ puee, kun puee ùh làá dāa còmín ataa pu ní.

¹⁴U bāań ki ká-ti Asɔsee, ní ti yōon-u ki nín cáa cá Miitileen.

¹⁵Niinee ní ti nín nìkì. Áli kutaa nì ku-wuntilee ní ti dūu bāń Kiyoo. Ku tí wúntèe ní ti dūu bāń Samosi, ní ku gítì tí wúntèe ní ti yúl Troogiliyɔn ní ki nín bāń Miilee.

¹⁶Pɔɔl nìn lēē yii u là kí góntí Efeesi kí taa bīl nyunti kitiŋ gbantin. Mìn pu ní u nìn túl dicancaal, án ɲá-u malaa u yaan ɲūh, ú bàà nín bí Jeerusaleem Pantikooti wiinɲu dal.

Pɔɔl kāań Kriisitoo nikitil kpilib bin bí Efeesee

¹⁷Pɔɔl bí Miileeyee, ní ki tú bí cù Efeesi kí yíh niin Kriisitoo nikitil kpilib.

¹⁸Bi bāań u-ceeyee, ní u bí-bi yii: «Kée, nimbi ni-ba nyí doooo ɲwimpeekaa ɲun m kóon Asii tiŋkinee m nín bí nì ni baabadal miŋyeeyaa!

¹⁹Mìn ní m nìn sīntiñ m-ba ki túñ ti-Dindaan tundi nì nnyinnyim, ki bí falaabi kansikin kun puee Juuda yab nìn nyàab isan kí kpò-mi.

²⁰Mìn ní ni nyí yii maa nìn bál tin ɲūh kí tūtuñ-nee bàà tiba, ki sòon ki dākà-ni Unimbɔti bɔti laakin binib kpáfée ki kpáań ni-dumpui.

²¹M nìn sáŋkí Juuda yab ki kpáań Greeki yab tiŋan, yii bí fá ikpiti, kí fōo ti-Dindaan Yeesu kí kífí kí nóó Unimbɔti.

²²«Kɔŋkɔnnée, m làá nīn cá Jeerusaleem dee kii Unimbɔti Fam nín bí m ɲá puee, kaa nyí tin làá ɲá-mi niinee.

²³Ama ntimu mun kɔkɔ poon m jītée, Circir Fam tükù-mi yii sarka nì dinimbinaamandi dō ki cí-mi.

²⁴Ama, man maɲfal bɔti kaa páb-mi, a lì kii an kaa sá-mi tiwammontiil tibee ní. Tin di páb-mee di sá m tō ditundi din m fōo ti-Dindaan ceeyee: dīn di sá m sòon Tibɔmontiil kí tükù binib dineendi din Unimbɔti cáá ti-puee.

²⁵«Mìn puee, nimbi bin cee m jítì ki sòon Unimbɔti Beel pu bɔtee, kɔŋkɔnnée m nyí yii naa làá ti ká-mi.

²⁶An di yì-tì ní m tükù-ni an bɔti dīn kí sīh, boonee, ubo yaa láa gítì wáŋkèe, an kaa dāa gítì sá m-cee.

²⁷Di sá yii m tükù-ni kaa bál-ni Unimbɔti nín là kí dāá ɲá min miŋyee kɔkɔ.

²⁸Mìn puee, ní kpèèmaan ni-ba tiŋan, kí kpèèmaan dinikitil din pu Circir Fam lēē-ni yii ní nīn sá bikpilibee, kí kpòotì Unimbɔti nikitil din u dū u-ba fatikuu ki dée tiŋan.

²⁹M nyí yii, m-kpátam boonee, binib làá dāá kóon ni-kansikin. Baa làá dāá tàań dinikitil gbanti, a lì kii agbiŋgbil nín cáá ntoom, kaa tàantí dipikitil puee.

³⁰Mìn ní ni-kansikin bininjab biba mun làá dāá yòon tinyimɔmbɔti kí sòon kí ɲmàtiñ Kriisitoo yab biba n nīn nóó-bi.

³¹Míh puee, ní nīn nyímaan nī ni-ba kí nīn téetí m nín nīn sáṅkí-ni pu nī nnyinnyim ṅwiimpu nī kunyeeu áli abin atee.

³²«Kɔŋkɔnnée, m dū-ni ki ṅá Unimbɔti ṅaan, ní nīn ṅúb u-bɔmɔntiitee. Tíh di cáá mpɔn kí yàntí ní bée Unimbɔti bɔti tikpil kí dāá fōō ipaati in u síh kí tī bin kɔkɔ sá u-yabee.

³³Ni nyí yii man kaa nīn là ubɔ nimbiliŋ, kaa nīn là ubɔ mun bɔkutil.

³⁴Nimbi ni-ba nīn nyí yii nī m-ṅalii in bí nee ní m nīn cáá tūh ditundi ní man nī bin nīn nóóyee jīh.

³⁵M dākā-ni ni-kɔkɔ n bée yii ni máah kí nīn tūh ditundi tikpil kí ṅmā kí tūtuṅ biwɔfib, kí nīn téetí ti-Dindaan Yeesu u-ba nín nīn lī dinyɔɔbundi dinyee, yii: <Á pō tiwanee mō ki jítiṅ bí pō-si.>»

³⁶Pɔɔl lī mīh ki dóòyee, ní ki gbāh, ní u nī bi kɔkɔ bí mē.

³⁷Niinee ní bi-kɔkɔ bí sūh, ní ki dū bi-ṅalii ki kpāl Pɔɔl.

³⁸Tin nīn kóh-bi kunimbaauee di sá u nín lī yii dalba dalba baa làá ti ká-uee. Niinee ní bi céeṅ-u áli meela taapu.

Actes 21

Pɔɔl gíti Jeerusaleem

¹Timbi nī bi dāa cúu yākatì tɔbinee, ní timbi kó meela ki túl dicancaal ki búntì Kɔɔsi, ní ku wúntèe ti dūu bàh Roodi. Niinee ní ti cāatì Patara.

²Ní ki ká meela un cá Feenisiiyee, ní ti kó úh ki búntì.

³Ti tin gbīti Siipiri tiŋki kin nnyim māntì ki túee ní ki dū-kì ki fá ṅṅangan pú, ní ki dūu dī Siirii watil pú, ní ki tin bàh Tiir, laakin meela làá tàkatì u-wantee.

⁴Niin ní ti ká Kriisitoo yab biba, ní ti kāl iwiin iluli bi-cee. Circir Fam yāntì bi bée ki tükü Pɔɔl yii ú taa jōh Jeerusaleem.

⁵Ti nín kāl iwiin gbanti dóò ti làá yīkínee, bi nī bi-nimpoobi nī bi-biyaamu kɔkɔ céeṅnī-ti áli ki nyántì kitiŋ kpaanceetiŋu. Niinee ní ti gbāh dimɔɔgbandi ki mē.

⁶Ti mē ki dóòyee, ní ki kāh tɔb, ní timbi búntì kí cùú kó meela, ní bi mun nín fātì bi-dumpui.

⁷Ní ti yíkì Tiir ki cūti Tooleemayiisi, ki cūti jáam nnabiyaamu, ki kāl bi-cee ṅwiin ṅubɔ. Niin ní ti kúntì dimɔɔl pu saŋkindi.

⁸Kutaa wúntèe ní ti yíkì niin ki bàh Seesaaree, ní ki kó Fiiliipi dumpu. U sá un sòh Yeesu bɔmɔntiiti ki sá binib biluli bin bi nīn lē bí nīn yākatì tijinee kansikin ubee ní.

⁹U nèn cáá bisapɔmbi binaa bin kaa nyí uninjee, bi nèn sá Unimbɔti bɔnaatiliibi.

¹⁰Ti nèn kāl̃ u-cee ki yúnti fiii, ní Unimbɔti bɔnaatiliu ubɔ, bi yí-u Agabusi, nyánni Juudee ki dómiń ti-cee.

¹¹Kijapaayee yōoń Pɔɔl dambalau ní ki dūu bóob̃ u-taaji nì u-ɲalii, ní ki bí yii: «Pilifimaan Circir Fam nín lī puee! Uninja un di yaa yì dambala neeyee, Juuda yab làá bóob̃ udaan mìn ní Jeerusaleem, ní kí dū-u kí tī bin kaa sá Juuda yabee.»

¹²Ti gbīl mimmee, ní timbi nì laakin ti kóòyee yab bí gbàam̃ Pɔɔl yii ú taa cù Jeerusaleem.

¹³Ní Pɔɔl bí-ti yii: «Ba ɲá ní ni sūñ ki bíl̃ m-pɔbil mìn? Báà bi yaa làá bóob̃-mi kí kpò-mi gba Jeerusaleem niin ti-Dindaan Yeesu puɔɔɔ, maa móti!»

¹⁴Ti lī-u tikɔkɔ kaa ɲúń-uee, ní ti cānti-u, ní ki bí-u yii: «Too, ti-Dindaan yaa là miɲyee, án ɲá mìn!»

¹⁵Iwiin gbanti boonee, ní ti bónti ki nín jóm̃ Jeerusaleem.

¹⁶Kriisitoo yab bin bí Seesaareeyee biba céeñ-ti ki cáa cūnni kijapaai kin bi yí Minaasɔnee dumpu. U nèn sá Siipiri, ki nèn fōō ki kíf̃ dooooyee. Úñ cee ní bi nèn kóń-ti.

Pɔɔl cūti mānti Yakubu pu

¹⁷Ti bāñ Jeerusaleemee, ní nnabiyaamu fōō-ti nì dipɔɔpindi.

¹⁸Kutaa wúntèe ní ti nì Pɔɔl búnti Yakubu cee. Niin ní bikpilib kɔkɔ nèn kpáfi.

¹⁹U jáam̃-bi ki dóòyee, ní ki bíi sòoń ki bóbiti-bi Unimbɔti nín dī u-pu ki túń ditundi din bin kaa sá Juuda yabee kansikinee.

²⁰Bi gbīl mimmee, ní ki nyóŋkì Unimbɔti. Ní bi bí-u yii: «Ti-nabiki, a ká Juuda yab kansikin binib kutukub tikpil nín kpánti Kriisitoo yab, bi-kɔkɔ ɲúb̃ Mooyiisi marab tiɲan pueeyaa!

²¹Di sá bi tükū-bi yii a dàkà Juuda yab bin kóò binicambi kansikinee yii bí fá Mooyiisi marab kí taa ti nín gífí bi-biyaamu akpancan, kí fá ti-naanjab koobiling mun.

²²Báà an ɲá pu bi-kɔkɔ làá béé yii a dómiń. Mimmee, ti làá ɲá mana kɔŋkɔnnèe?

²³Míñ puee, ti làá tükù-si a nín làá ɲá puee. Bininjab binaa biba bí ti-kansikin doo ki pōoń ipoon.

²⁴Yòoń-bi kí cù si nì bi kɔkɔ ń ɲá saraabi kí kòotī-bi, kí pà animbil bí kòol̃-bi. Niinee ní báà ɲma làá béé yii tin ní bi sòoń a-puee kaa sá ibaam̃, ní kí ká yii sisi aba bí kii bin dī marabee nín bí puee.

²⁵An yaa kìn bin kaa sá Juuda yab ki fōō Yeesu ki kífíyee, ti nìn ɲmàñ kugboŋu ki tükū-bi yii timbi kpēē yii an ɲāñ bí taa ti ɲmó tiwaatootinan, kí taa ɲmó fatiku nì tiwan tin baa lāntì fatiku nyáñee, kí taa ɲá tilaakpaal mun.»

²⁶Kutaa wúntèe ní Pɔɔl yōon bininjabee, ní u nì bi cūti ki ɲá saraabi, ní ki kó kunimbɔtidiin. Niin ní Pɔɔl yōon ɲwiin ɲun bi làá kòotēe nì báa ɲma nín làa dāá cáañ saraabi bin biɲyee.

Bi cúú Pɔɔl kunimbɔtidiin

²⁷Ŋwinluluútee cá dikúntilee, ní Juuda yab biba bin nyánní Asiiyee ká Pɔɔl kunimbɔtidiin. Niinee ní bi fíiñ báa ɲma landɔkɔŋu ɲá mbaanti, ní bi cúú Pɔɔl.

²⁸Bi cúú-uee, ní ki kìn ki bíi tátí yii: «Isirayeel yab, jòorímaan-ti! Kpèèmaan, uninjee dee un cá an kɔkɔ ki sòon báa ɲma cee ki bííl Isirayeel yab yindi nì Mooyiisi marab nì kunimbɔtidiyee. Áli gba, u yāntì bin kaa sá Juuda yabee kó kunimbɔtidiin, ki bííl circir kɔŋkoosɲu gbanti!»

²⁹Kun yì-tèe di sá, bi nìn ká u nì Troofiim un sá Efeesee kitiɲin, ní bi dākafi yii Pɔɔl nìn cáá-u ki kón kunimbɔtidiin.

³⁰Niin ní kitimmɔŋee fōō ki píl dàii, ní binib nyánní ajan kɔkɔ pu ki dómiñ ki cúú Pɔɔl ki dáál-u ki nyántì kunimbɔtidiin, ní ki dū mpunyɔmu ki pīiñ dicilpu niin.

³¹Bi nín nìn pée nyàab kí kpò-uee puee, an pūtì kpáaa pée bàñ Room yab soojakpikpaanɲu, yii fikil fikil ubɔ kóon Jeerusaleem tiŋki kɔkɔn.

³²Dicilpu niinee, kijapaayee yōon soojab ki kpáañ bi-kpilil biba ki sán ki nín cá samaayee cee. Bi dāa ká usoojapilee nì u-yab páañnee, ní bi gbēē, kaa ti bíi gbàa Pɔɔl.

³³Niinee ní Room yab soojakpikpaanɲu dāatìi cúú Pɔɔl, ní ki bíi bí dū ikusaka ili kí bóob-u, ní u bālifi-bi un Pɔɔl sée nì tin u ɲée.

³⁴Kunipaau kansikinee, biba tátí ki lì tiba, ní bin kíñee mun cáá tiba, an di nìn yì-tì waa nìn ɲún ki bée mbaamɔn, ní u bíi bí cáá-u kí cūnni soojab dumpu.

³⁵Ŋyunti ɲun bi bāañ akɔl puee, samaayee kɔkɔ nín páb Pɔɔl mpon puee ní soojab yōon-u ki tún, kí mōtì u-pu.

³⁶Kun puee binib nìn wīkí tikpil ki pá u-boon ki tátí yii bí kpò-u.

Pɔɔl bíi sòon tin u cááyee samaa nimbiin

³⁷Bi tóob kí kó soojab dumpuee, ní Pɔɔl bālifi usoojakpikpaan yii: «A kíikí m sòon nì si tibaaa?» Ní ukpilee fātìi bālifi-u yii: «A gbìl Greeki yab soonyaaa?»

³⁸Sii di kaa sá Ueejipitija un là kí bíi kitiɲ yaadal nee, ki yíkìi yōon diganɲandambi kutukub binaa ki cūnni kuteeuneeee?»

³⁹Ní Pɔɔl kíf-u yii: «Man sá Ujuudaja ní, ní bi màl-mi Taarsi, Siilisii tiŋkpaan̄kin. M baasii sá kitiŋkpaan̄ŋi tindambiki ní. M gbāam̄-si, pō-mi nsan m̄ sòon̄ nì samaa!»

⁴⁰Niinee ní usoojakpikpaanee pú-u mpaan. Ní Pɔɔl yúl akɔl pu ki yōon̄ u-ŋal ki téefi samaa. Niinee ní báa ŋma ŋmíl f́ŋf́ŋ. Ní u yōon̄ dinyɔɔbundi ki bíi sòon̄ nì samaa nì eeburu soon̄yin, yii:

Actes 22

¹«M-baabi nì m-nabiyaamu, p̄lifimaan kɔŋkɔnn̄ee tibɔti tin m cáá kí tükù-nee!»

²Bi nín gbíl u bíi sòon̄ nì bi Eeburu soon̄yee, ní bi mōt̄i ŋmíl díkí diki. Ní Pɔɔl bí-bi yii:

³«Man sá ujuudaja ní, bi màl-mi Taarsi Siilisii tiŋkin, ama kitiŋ nee poon ní m kāl̄ ki wíiñ. Gamaliyeel cee ní m n̄n bí ki bífi ti-naanjab marab kɔkɔ, ní ki n̄n cáá dipɔɔñdi Unimbɔti bɔtin tiŋan, kii dín̄ wiŋŋu ni mun nín cáá dipɔɔñdi pu nan ní.

⁴M n̄n páb bin n̄n nóó ti-Dindaan saŋŋuee, áli ki kũu biba, ki cút̄i bininjab n̄ binimpoobi ki tó sarkan.

⁵Usaraan̄akpil n̄ bibɔsoon̄kpilib kɔkɔ n̄n kánti m nín n̄n ŋaañ puee. Bíñ di ŋūñ kí tükù-ni mbaam̄n. Bíñ gba di n̄n tī-mi tigbɔn m̄ cáá tī Juuda yab kpilib bin kóò Damaasee kí ŋmā kí cúú Kriisitoo yab bin bí niinee, kí bóobiñ-bi ikusaka kí cáañ Jeerusaleem bí dáal̄ bi-tafal.»

Pɔɔl bíi máafí u nín kpánti Kriisitoo yɔu puee

(Kpèè Atuun 9.1-19, 26.12-18)

⁶«Ki cá kuwiŋkuluuee, m n̄n bí nsanni ki tóob̄ Damaasi. Dicilpu niinee ní ŋwalifikpaŋkpaan ŋubɔ nyánní yilpu ki dómiñ ki mǎnt̄i tú-mi ki wāl̄ nyáka nyaka,

⁷ní m líti kitiŋ. Niinee ní m gbíl̄ nneen ŋubɔ bíi l̄-mi yii: <Sɔɔl, Sɔɔl, ba ŋá ní a páb-mi m̄ñ?»

⁸Ní m fāt̄i bāl̄ifi-u yii: <An sá sii ŋma, m-Dindaan?» Ní u kíf-mi yii: <An sá man Yeesu Naasaareeti yɔu un a pábee.>

⁹Bin n̄n bí m-ceeyee n̄n ká ŋwalifi, ama ní kaa n̄n nín gbíl̄ nneen ŋun sòon̄ nì mee pu.

¹⁰Niinee ní m bí yii: <Mimmee, m làá ŋá mana, m-Dindaan?» Ní ti-Dindaan bí-mi yii: <Yíkí n̄n cá Damaasi. Niin ní bi làá tin tükù-si tin tin Unimbɔti bí yii á ŋée.>

¹¹Ŋwalifee nín n̄n j̄liŋkí m-nimbiliŋ puee, maa n̄n ḡti wāl̄, ní man n̄n bin n̄n nóoyee cúú m-ŋal ki dāt̄i-mi ki cūnn̄i Damaasi.

¹²«Uninja ubo n̄n bí niin, bi yî-u Ananiyasi. U n̄n nóó Unimbɔti deede ki tó ti-marab, ní Juuda yab bin n̄n kòò Damaasee kòkò n̄n pàkà-u.

¹³Kijapaayee dómiñ ki yúl m-cee, ní ki bí yii: <M-nabiki Sɔɔl, ɣúbití a-nimbiliŋ!> Kpalaa niinee, ní m cúu ɣúbitì, ní ki wál-u.

¹⁴Ní u bí-mi yii: <Ti-naanjab Nimbɔtiuee di lēē-si dooooyee ki yóon yii á bée u nín là puee kí ká Deedeedaan un u lēē ki túnnée kí gbɪ̃l u-neen.

¹⁵Sii di làá n̄n sá u-seeraleeliu, kí sòon binib kòkò nimbiin tin tin a kée n̄ tin a gbɪ̃lee.

¹⁶Mín puee ba di gíti ɣúb-si kɔŋkɔnnée? Yíkìm kí kúuñ kí yíiñ ti-Dindaan bí fàl-si Unimbɔti nyim á ká a-kpitii pōtam.>»

Ti-Dindaan tú Pɔɔl bin kaa sá Juuda yabee cee

¹⁷Pɔɔl n̄k̄i ki l̄i yii: «M dāa fāt̄iñ Jeerusaleemee, ní ki kó kunimbɔtidiin ki b̄i m̄eé Unimbɔti, ní an f̄t̄i-mi ní m wál ti-Dindaan.

¹⁸Ní u t̄ukū-mi yii: <Nyā Jeerusaleem malaa, kun puee baa làá fōō tibɔti tin a b̄i sòon m-puee kí k̄í!>

¹⁹Ní m fāt̄i k̄í-u yii: <Ti-Dindaan, k̄eè, b̄iñ bi-ba nyí-mi, m nín n̄n ȳiñ Jeerusaleem akpafidiinni ki cútí bin nóó-see ki gbáa-bi ki cáa tòó sarkeeyaa!

²⁰K̄eè, bi nyí, daliŋkin bi b̄i kù a-seeraleeliu Eetiyeenee, man di n̄n bí niin ki bí yii u máaŋ ɣkúm, ní ki fōō bin b̄i kù-uee b̄okutiŋ ki ɣúb̄eeyaa!>

²¹Ama ní u bí-mi yii: <N̄iñ cá. Bin bí ndan kaa sá Juuda yabee cee ní m t̄uñ-si!>»

Pɔɔl ni Room soojakpikpaan̄wu b̄i sòon

²²Samaayee p̄lifiñ Pɔɔl ki tin s̄ā laakin u bí yii ti-Dindaan tú-u bin kaa sá Juuda yabee cee. Niinee ní bi yík̄i ki b̄i tátí yii: «Bí kpòmaan uninja nee! Bí taa tàaŋ-u! Waa máaŋ kí n̄n bí!>

²³Niinee ní bi b̄i p̄lifi ki p̄et̄i bi-b̄okutiŋ ki f̄iintí, ní ki jáfí ntam ki tòó kutaa.

²⁴Ní usoojakpikpaanee bí yii bí cáá Pɔɔl kí kón soojab dumpu kí gbá-u anaalab kí bàlifi-u kun di yì-tì ní samaa kòkò tátí u-pu mimmee.

²⁵Bi bóob̄-u ki dóò ki làá gbá-uee, ní Pɔɔl bí usoojakpil un n̄n bí niinee yii: «An máaŋ ní gbá Room tindambiki un b̄oti gba baa láá sòon̄eeee?»

²⁶Ukp̄ilee gbɪ̃l an nyɔɔbundee, ní ki c̄t̄i t̄ukū usoojakpikpaanee yii: «Á n̄n nyí n̄ a-ba! Kijapaayee sá Room tindambiki ní.»

²⁷Niinee ní usoojakpikpaanee dómiñ ki b̄alifi Pɔɔl yii: «A sá Room tindambiki níi?» Ní Pɔɔl k̄í-u yii: «Iiñ.»

²⁸Niinee ní usoojakpikpaanee bí yíi: «Man pàñ animbil tikpil ní ki nín kpántì Room tindambiki.» Ní Pɔɔl fātì bí-u yíi: «Bi pée màl̄-mee, m sá Room tindambiki ní.»

²⁹Kpalaayee, bin bàà làá gbá-u kí yàntì ú sòònee kākātì ki wāatì-u. Usoojakpikpaanee nín dāa bée yíi Pɔɔl sá Room tindambikee, ní tifaandi kó u mun u-ba, kun puee u nín dū ikusaka ní ki bóob-u.

Pɔɔl yú bibɔsoonliibi kitil nimbiin

³⁰Ussojakpikpaanee là kí bée kun di yì-tì ní Juuda yab ɣúb Pɔɔlee. An pu ní kutaa wúntèe u búti-u ikusaka ní ki bí yíi bisaraaɣakpilìb nì bibɔsoonliibi kitil kòkò n̄ kpāfi. Bi kpáfèe, ní u cáá Pɔɔl ki yóòh bi-nimbiin.

Actes 23

¹Ní Pɔɔl dū u-nimbikpeenu ki báaɣ bikpilìbee pu, ní ki bí-bi yíi: «M-nabiyaamu, m nyí yíi m ɣáaɣ tin kòkòwoooo m máaɣ kí ɣá kí tī Unimbɔtee nì dipɔbil diba, ki dāa sāa dín wiɣɣu nee.»

²Niinee ní usaraaɣakpil, un bi yíi Ananiyasee, bí bin yú ki pīl̄-uee yíi bí cùú fáá u-nyòkò.

³Ní Pɔɔl bí yíi: «Unimbɔti làá dāá fáá si mun, uponyɔɣfiti! Sii ká ki cáá marab ki sòòh man bɔti, ki yìntì marab gbanti a-ba ní ki cáá yíi bí gbá mama!»

⁴Ní bin nín yú ki kól̄ Pɔɔlee bí-u yíi: «Mimmee, a bíi sī Unimbɔti saraaɣakpiliu deeyaa!»

⁵Ní Pɔɔl fātì kíf-bi yíi: «M-nabiyaamu, maa nyí yíi an sá usaraaɣakpil. An yaa sá fam, maa bàà sòòh mìn, kun puee Unimbɔti gbɔɣku poon tükù-ti yíi: <A taa sòòh ni-bɔtiu bɔfam.>»

⁶Pɔɔl nín nyí yíi bibɔsoonliìbee jandi diba sá Sadusab ní dijandi diba mun sá Fariisab. Mìn pu ní u nín téen samaayee nimbiin yíi: «M-nabiyaamu, ma mun sá Fariisa ní, Ufariisaja di màl̄-mi. Dimákal dín m cáá bitaɣkpiibi fikìtitam puee di yì-tì ní bi cáá-mi doo kí sòòh m-bɔti!»

⁷U lī mìn ki dóòyee, ní kunikpɔɣkpòkòu kó Sadusab nì Fariisab kansikin, ní samaa gbanti cúu yākatì tɔbin.

⁸Di sá yíi Sadusab, bìn bí yíi bitaɣkpiibi gíti kpá kí dāá fikìtì, Unimbɔti tuuɣyì kpá, kinaɣ mun kpá, ama Fariisab, bìn bí yíi tìn kòkò bí.

⁹Niinee ní kujakpaɣɣu jéetì bi-kansikin, ní bimaradakaliibi bin nín sá Fariisab jandi púee biba yíkì, kaa kíf, ki bíi móti yíi: «Timbi kaa ká kijapaai nee ɣá tiba. An yaa yíi, Unimbɔti tuuɣɣu di làá nín máaɣ ki sòòh nì u.»

¹⁰Kunikpɔŋkpɔkɔu mōtli pɔɔkèe, ní usoojakpikpaan fāŋkì yìi bí taa ɣée kí cúú Pɔɔl kí tòntì. Ní u yāntì soojab kpákatìi cúú Pɔɔl kí nyántì bi-kansikin, kí cáa cūnnì soojab dumpu.

¹¹An nyeekuee, ti-Dindaan dómiñ Pɔɔl cee, ní ki bí-u yìi: «Pɔɔn a-ba! Kii a nín sòon m-pu Jeerusaleem doo puee, án máań á cù Room mun kí tin sòon m-pu niin mbaantiim mìn.»

Juuda yab bí nyàab isan kí kpò Pɔɔl

¹²Kutaa wúntèe ní Juuda yab kpáfi kinyɔkɔ ki pūtì Unimbɔti yìi, bi yaa kaa kū Pɔɔl, baa làá jāaa, kaa làá nyò mun.

¹³Bin nín kpáfi kinyɔkɔ ki pūtì mimmee nín jítì binib imun̄ku ili pu.

¹⁴Ní bi cūtìi ká bisaraaŋakpilib nì bikpilib, ní ki bí-bi yìi: «Timbi baasii pūtì ki tìntì yìi, ti yaa kaa kū Pɔɔl, taa làá dáká tiba.

¹⁵Mìn puee, nimbi nì bibɔsoonliibi kitil kɔkɔ, ní mèe usoojakpikpaan ú cáań-ni Pɔɔl, yìi nimbi là kí mōtì bálifi-u tin páaa ní u baasii ɣée. Mimmee, timbi n bóntì, bi yaa cáa-u kí tóobińee, timbi n kíntì kí kpò-u!»

¹⁶Niinee, Pɔɔl niisal biki gbìl bi nín kpáfi kí sòon tɔnyee, ní u búntì soojab dumpu kí kó kí tükü Pɔɔl tin jítèe.

¹⁷Ní Pɔɔl yíiń bisoojakpilibee ubɔ ní ki bí-u yìi: «Cáa kinaacimpɔmbiki nee kí cūnnì usoojakpikpaan cee, kun puee kí cáa tiba kí là kí tükü-u.»

¹⁸Ukpilee yòon-kì ki cáa-kì ki bàń usoojakpikpaanee cee, ní ki bí yìi: «Usarkadaan Pɔɔl di yíiń-mi kí gbāań yìi m cáań-si kinaacimpɔmbiki nee, kí cáa tiba kí làá tükü-si.»

¹⁹Niinee ní usoojakpikpaanee cúú kinaacimpɔmbikee ɣal kí kpáaa kākati ŋkpaanceeti, ní ki bí-kì yìi: «Tilati ní a cáań ní?»

²⁰Ní kí kíf-u yìi: «Juuda yab kpáfi kí mèe-si yìi á cáań-bi Pɔɔl bibɔsoonliibi kitil nimbiin, bi là kí ɣá kii bi làá gítì mōtì bálifi-u tibɔti tiba yamee.

²¹Á taa pīlifiń-bi! Di sá yìi bi-kansikin binib imun̄ku ili nì ipaa pūtì yìi, bi yaa kaa kū Pɔɔl, bín kaa làá jāaa, kaa làá nyò mun. Bi bóntì kí bál kí cītí-u. Mìn puee, bi kíń kí cí tin sii cááyee ní nee.»

²²Niinee, usoojakpikpaanee bí kinaacimpɔmbikee yìi: «Nín kùń. Á taa sòon ubɔ cee yìi a tükü-mi tibɔti gbanti!»

Bi dū Pɔɔl kí tī gɔmina Feeliikisi

²³Boonee ní usoojakpikpaanee yíiń bisoojakpilib bili, ní ki bí yìi bí kpáfi soojab kulaafaau nì soojab bin cáa itaamuee imun̄ku ita nì saalaa, nì soojab bin tòó ŋkpamuee mun kulaafaau, bí bóntì kí nín cá Seesaaree tikúti tiwa kunyeeu nee.

²⁴Bí nyàab itaamu kí kàań Pɔɔl, kí cáá-u kí bànnì gɔmina Feeliikisi cee nì alaafiya.

²⁵Ní usoojakpikpaanee ɲmàń kugboɲu ki tī gɔmina yii:

²⁶«Man Kloodi Liisiyasi di jáań m-kpiliu gɔmina Feeliikisi.

²⁷Di sá yii Juuda yab di cúú uninja nee ki là kí kpò-u. M nín gbīl yii u sá Room tindambikee, ní man nì m-soojab cūtlì fōóń-u.

²⁸M nìn là kí bée kun pu ní Juuda yab ɲúb-u mimmee, ní m cáá-u ki cūnnì bi-bɔsoonliibi kitil cee.

²⁹Niinee ní m ká yii bi bí yii u yīntì bi-marab, ama an kaa sá tiboti tin pu u máań ɲkúmeeyaaa, kaa tí máań sarka mun.

³⁰M nín dāa bée yii Juuda yab kpáfi ki nyàab isan kí kpò-uee puee, ní m dū-u ki tīń-si malaa, ní ki bí u-nannanliibi yii bí dāań kí yíń-u a-cee ibeeyiin.»

³¹Soojabee lafun ɲá u nín lī puee, ki yōoń Pɔɔl ki cáá-u ki bànnì áli Antiipatriisi kunyeeu gbanti.

³²Ku wúntèe ní soojab bin nìn còom ataa puee nín gítiń, ní itaamu dambee kpáań Pɔɔl ki cáa nín cá.

³³Bi bàń Seesaareeyee, ní ki dū kugboɲu ki tī gɔmina, ní ki dū Pɔɔl ki dàkā-u.

³⁴Gɔmina kàań kugboɲuee ki dóòyee, ní ki bālifi Pɔɔl yii u sá kitiɲ kilaka ní. Ní Pɔɔl bí-u yii u sá Siilisii. U bée mimmee,

³⁵ní ki bí yii: «Si nì bin kpákèe yaa láa bāańee, á dāá sòoń tin a cááyee m pīlifi.» U lī mimmee ní ki bí yii bí cáá-u kí cūnnì uboti Eeroodi dumpu.

Actes 24

Juuda yab yíń Pɔɔl ibeeyiin

¹Iwiin iɲmoo boonee ní usaraanakpil Ananiyasi bāań Seesaaree gɔmina cee, u nì bikpilil biba nì umɔtil ubɔ un bi yī Teertuluusee, ki yíń Pɔɔl ibeeyiin.

²Bi yíń Pɔɔl, ní Teertuluusi kífi ki bí kàań tiboti yii: «Ukpimɔnti Feeliikisi, sii di yì ɲgbansoɲfi ɲun poon ti bí, an kaa kúntí nee. A-ciɲɲu pu ní a yāntì kitiɲ kpántì ní ki ɲáɲkì.

³Ti kāntí a-ɲanti gbanti an kɔkɔ nì an kɔkɔ. Míń puee, ti jáań-si tiɲan.

⁴Maa là kí bīl a-yuntiɲu tikpilee, an di yì-tì ní m mée-si a-laɲɲaɲfitiiku puee, á pīlifiń-ti fii.

⁵Di sá yii timbi ká yii kijapaai nee sá unil un sá asaluu daanee. Úń di yì-tì ní fikil fikil kó Juuda yab bin bí duulinya nee nee kɔkɔ kansikin. Úń di sá Naasaareeti yab kitil kpiliu ubɔ.

⁶U là gba yii ú bīl kunimbɔtidii, an pu ní timbi cúú-u. [Ti bàà mākafi yii tí dī ti-marab pu kí dāal u-tafal.

⁷Ama ní usoojakpikpaan Liisiyasi dómiń ki cúú-u ki fōō ti-ɲaan nì mpon,

⁸ní ki bí yii u nì bin kpákèe ń nīn dōon sii cee.] Mīn puee, sii a-ba yaa bālifi-u, a béetí kun pu ní ti ɲúb-uee.»

⁹Ní Juuda yab bí yii Teertuluusi nín lī puee, mīn ní an sá.

Pɔɔl sòon u-nyɔkɔpu yai Feeliikisi nimbiin

¹⁰Boonee ní gɔmina pú Pɔɔl nsan yii u mun ń sòon. Ní Pɔɔl yōon dinyɔɔbundi ki bí yii: «M nyí yii doooo abin kupaaú sèé a nín sá kitiɲ nee poon ubɔsoonlee. An puee nì dimákal poon ní m làá sòon tin m cááyee a-nimbiin.

¹¹Sii a-ba yaa bālifi gba, a làá béé yii an kaa láá bàñ iwiin saalaa nì ili m nín jóm Jeerusaleem kí nyɔɲkì Unimbɔtee.

¹²Dalba dalba baa láá ká-mi kunimbɔtidiin man nì ubɔ bí kpákà. Baa láá tí ká-mi m bí akpafidiinnaa, kitiɲ poon laaba ki sòon ki yòontí binib pɔbiliɲ.

¹³Binib nee kaa ɲūn kí dākà-si yii kun pu bi ɲúb-mee baasii sèé.

¹⁴Nì ibaamɔn poon ní m sòon nì si nee, m nóó Yeesu saɲɲu ɲun bíñ yí yii ɲuaa ɲānee, ní ki jáań ti-naanjab Nimbɔtiu. Ama man nyí yii Mooyiisi nì Unimbɔti bɔnaatiliibi nín ɲmāń tin tigbɔn poonee, an sá ibaamɔn.

¹⁵M cáá dimákal Unimbɔti pu, kii bi mun bi-ba nín cáá dimákal u-pu puee, yii binimɔntiibi nì binikpitib kɔkɔ bí kí dāá fikitiɲ ditanɲpiilin.

¹⁶Mīn pu ní man bí ki pɔɔntí m-ba kí nín sá unimɔnti Unimbɔti nimbiin nì binib mun cee.

¹⁷«Maa nín gíti bí Jeerusaleem abiɲkaaɲkaa aba poon. Boonee ní m fātii gítin, ki cáań animbil kí tūtuń m-tiɲki nib, kí kpáa ɲá saraabi.

¹⁸M ɲá akoobil ki dóò, Boonee ní ki bí ɲaań saraabi gbanti kunimbɔtidiin, ní bi bāań ki ká-mi. Biba kaa nín kpáfi m-cee, fikil fikil mun nín kpá.

¹⁹Juuda yab bin kóò Asii ki nín ká-mee di yaa bàà bímaan bi-ba a-nimbiin doo kí bàà sòon tin ní m ɲá-bee, an bàà ɲāñ.

²⁰Áá bin bí nee ń tükù-si, bi nín nín cáá-mi bibɔsoonliibi kitil nimbiinee, tikpitil tin bi ká m ɲá

²¹an yaa kaa sá m nín nín yú bi-kansikin ki téen mpon dinyɔɔbumbaantiil yii: <M nín fōō ki kífii bitanɲpiibi làá dāá fikitee puee ní m yú ni-nimbiin dín, ni bí sòon m-bɔtaa!>»

²²Pɔɔl sòon mìn ki dóòyee, ní Feeliikisi, un di nèn nyí kun di sá Yeesu saŋɔu tiŋanee, dāa bí-bi yii bí nīn kùh. Ní ki bí yii: «Asee usoojakpikpaan Liisiyasi yaa láa dómiñee, m dāa béetí ni-bɔti gbanti.»

²³U lī mimmee, ní ki bí yii usoojakpil ubɔ́ ń cáá Pɔɔl kí pìlīn, ama kí yàntì ú tɔ́ u-ba ŋwaam pu, kí nīn pūh u-bɔɔbi nsan bí nīn dòon u-cee ki cāablīn tin tin u yaa lèe.

Pɔɔl yú Feeliikisi nì Drusii nimbiin

²⁴Iwiin iba boonee ní Feeliikisi nì u-nimpuu Drusii un sá ujuudanimpuee dómiñ ní ki tú bi cūti yíiñ Pɔɔl. Ní Pɔɔl sòon u pílifi min di sá yii bí fōo Yeesu Kriisitoo kí kííyee.

²⁵Nyunti ŋun Pɔɔl kí ki bí sòon unil nín máan kí nīn bí deedee kí fá u-wunti kɔdeeu puee nì ibɔsoon in bí ki dòonee puee, ní Feeliikisi fāŋkì, ní ki bí yii: «Nín cá, daliŋkin m yaa ká mpaanee, m làá tí fātí yíiñ-si.»

²⁶U nèn dàkafi yii Pɔɔl làá tī-u animbil ní, mìn pu ní u nèn yī-u múmul bi sòon.

²⁷Abin ali boonee ní Pɔɔsiyusi Feestuusi fōo Feeliikisi yil ki kìn ki sá gɔmina. Feeliikisi là an mɔɔkiñ Juuda yabee, ní u yāntì Pɔɔl gbíntì bí sarkan.

Actes 25

Pɔɔl bí yii u là gɔmina Seesar nín sòon u-bɔti

¹Feestuusi nèn bàñ Juudee watil. Iwiin ita boonee ní u yíkì Seesaaree ki nín jóm Jeerusaleem.

²Ní bisaraanɔkpiilib nì Juuda yab nikpaambi dómiñ ki kàañ Pɔɔl bɔti ki tükū-u, ní ki gbāam Feestuusi

³yii ú jī kimɔti kí yāntì Pɔɔl ń dāañ Jeerusaleem. Di sá yii bi bóntì ki cí kí kpò-u nsanni.

⁴Ní Feestuusi kí-bi yii: «Pɔɔl ká sarkan Seesaaree, man m-ba bí bóntí kí fātí gítí niin ní nee.»

⁵Ní u gítí bí-bi yii: «Mimmee, ni-kpiilib ń nóó-mi tí cù Seesaaree bí tin sòon kí kpèè uninja gbanti yaa ŋá tikpitił tiba.»

⁶Feestuusi nèn ŋá iwiin inii kii saalaa pu bi-kansikin, ní ki fātì gítì Seesaaree. Kutaa wúntèe ní u kó ki kál kubɔsoondiin ní ki bí bí yíiñ Pɔɔl.

⁷Pɔɔl bāañee Juuda yab bin nyánni Jeerusaleemee yú ki kól-u ki sòon u-pu yii u ŋāañ tibɔkpaandi tikpil. Ama baa nèn ŋūh kí cáañ tiba bí béé yii tin pu bi sòonee sá ibaamɔn.

⁸Ní Pɔɔl mun yōonni tin u cááyee ki lī yii: «Maa yīntì nì Juuda yab marab ubɔ́, kaa tí yīntì nì kunimbɔtidii, kaa yīntì nì gɔminakpaan Seesar mun.»

⁹Feestuusi nèn là án m̄w̄kiñ Juuda yabee, ní u bālifi Pɔɔl yii: «A là kí j̄m̄ Jeerusaleem bí sòòn a-bɔti nee m-nimbiinaaaa?»

¹⁰Ní Pɔɔl kíí-u yii: «Gɔminakpaan Seesaar b̄soondiikun ní man sí ki bí nee, niin ní an máań bí sòòn m-bɔti! Kun puee maa ńá Juuda yab tikpitil tiba, sii a-ba gba nyí m̄iń tijan.

¹¹M yaa sá unikpiti ní ki ńá tin tin máań ńkúmee, mimmee maa mótfi ńkúm pu. Ama, an yaa tí sá yii tin bi sòòn m-puee yaa sá nnyim̄on, ubo kaa ńūñ kí dū-mi kí tī-bi. See m̄ bà gɔminakpaan Seesaar nimbiin!»

¹²Niinee ní Feestuusi n̄ u-kpilib kāl ki sòòn ki kp̄ot̄i t̄ob, ní ki kíí-u yii: «Kée, a bí yii a là kí cù gɔminakpaan nimbiinaa! Ti kíí á lafun cù u-nimbiin.»

Pɔɔl yú Agriipa n̄ Beereeniisi nimbiin

¹³Iwiin ili boonee, ní uboti Agriipa n̄ Beereeniisi bāań Seesaaree kí j̄aam̄ Feestuusi.

¹⁴Bi kāl iwińkaañkaa iba poonee, ní Feestuusi dū Pɔɔl bɔti ki kaań ki t̄ukū uboti yii: «Feeliikisi yānti uninja ubo sarkan doo.

¹⁵M n̄n n̄n cūti Jeerusaleemee ní bisaraan̄akpilib n̄ Juuda yab kpilib t̄ukū-mi yii u n̄n ńá ikpiti ní, ní ki m̄ē-mi yii m̄ dáal u-tafal.

¹⁶Ní m kíí-bi yii Room yab b̄iń kaa dū unil kí tī bí dáal u-tafal, asee bí p̄-u kinȳk̄o u mun ń sòòn u-nannanliibi nimbiin kun pu ní bi bí ki j̄áayee.

¹⁷Bi d̄omiń doo nee, kutaa w̄unt̄ee maa n̄n ḡiti t̄aań-bi, ní ki kó ki kāl m-b̄soondiikun ní ki bí bí cáań uninja gbanti.

¹⁸Ní u-nannanliibi mun kaań. Ama maa ká tikpitil tin ní m bàà d̄akafi yii u máań ki ńée.

¹⁹An n̄n sá b̄iń bi-ba marab n̄ un bi ȳi Yeesu u kp̄i kin Pɔɔl bí yii u b̄ee ńmaniḡma pu ní bi bí kpákà.

²⁰Maa n̄n nyí m n̄n làá ńá pu kí b̄ee tib̄oti gbanti yilee, an pu ní m bālifi Pɔɔl yii u yaa là kí cù Jeerusaleem m̄ sòòn u-bɔti gbanti niin.

²¹Ní Pɔɔl ȳi ki l̄i yii bí yānti ú n̄n bí sarkan kí n̄n cí ńyunti ńun ní gɔminakpaan Seesaar làá d̄ā sòòn tib̄oti gbantee. Ní m bí bí dū-u kí p̄iń kí n̄n cí ńyunti ńun m làá d̄ā dū-u kí tī gɔminakpaanee.»

²²Ní Agriipa bí yii: «Man m-ba bàà là uninja gbanti ń sòòn m̄ p̄ilifi.» Ní Feestuusi kíí-u yii: «Tin u yaa cááyee, fool a fu gb̄l̄.»

²³Kutaa w̄unt̄ee ní binib tikpil f̄ō Agriipa n̄ Beereeniisi, ní bi n̄ bisoojakpilib n̄ kitiń poon nikpaambi táá ki kó kub̄soondiin. Ní Feestuusi yānti bi cáań Pɔɔl,

²⁴ ní ki bí yii: «Ubɔti Agriipa nì nimbi bin kɔkɔwoooo kpáfi doo nee, Juuda yab kɔkɔ dómiń m-cee Jeerusaleem nì doo ki yíń uninja un ni wáń nee ibeeyiin, ní ki táti yii bi máań kí kpò-u.

²⁵ Ama man nyí yii waa ɲá tin máań ɲkúmee, ní ún u-ba dāa bí yii gɔminakpaan ń sòòń u-bɔti. M kpēē yii an lafun máań mimmee, ní m là kí dū-u kí tī-u.

²⁶ Maa láá nyí u-bɔti pu tiba kí ɲmà kí tī ti-yidaaɲwu Seesaar kɔɲkɔnnē. Míń pu ní m cááń-u ni-cee, nì sii a-ba ubɔti Agriipa nimbiin, ní bi yaa bíi bàlifi-u anyɔɔbunee, ń ɲmā kí ká tiba poon kí ɲmà.

²⁷ Di sá yii an kaa kítì ń dū usarkadaan kí tī mĩń, kaa lī tin pu ní bi ɲúb-uee.»

Actes 26

Pɔɔl sòòń kí mótì u-ba pu Agriipa nimbiin

¹ Niinee ní Agriipa bí Pɔɔl yii: «A ɲūń kí nĩn sòòń tin a cááyēe.» Ní Pɔɔl yōòń u-ɲal ki jáań samaa, ní ki yōòń ní tin u cááyēe ki lī yii:

² «Ubɔti Agriipa, an mōń-mi dín wiɲɲu tikpil ń yūń a-nimbiin kí sòòń kí nyāntí m-ba tibɔti tin kɔkɔ Juuda yab cáa tūntí m-puee nì.

³ Di sá yii a nyí Juuda yab bimbim nì bi-nikpɔɲkpɔkɔku kɔkɔ pu. Míń puee m gbāań-si á jī kimɔtī kí pīlifiń-mi.»

⁴ «Juuda yab kɔkɔ nyí doooo m-naacimpɔntin m nín nín bí mĩnyēe. Di sá yii doooo ɲkilkaamee, m nín bí Jeerusaleem ní, m-yab kansikin.

⁵ Bĩn bi-ba nyí-mi dooooyēe. Bi yaa là gba, bi ɲūń kí lī yii m nín sá Fariisa yab bin ɲúb marab tiɲanee kansikin ubɔ.

⁶ Kun di yāntì bi bíi sòòń m-bɔti kɔɲkɔnnē di sá m nín māká Unimbɔti nín nín pōòń ti-naanjab puee.

⁷ Ti-samaau tinaakɔti saalaa nì tilee māká yii bi làá dāá ká an poondi. An pu ní bi pōɔntí ki nóó Unimbɔti ɲwiimpu nì kunyēe. Too, ubɔti, m nín māká tin pu Juuda yab ɲúb-mēe dee.

⁸ Míń puee, ba pu ní nimbi nyí yii Unimbɔti kaa làá dāá fikiti bitaɲkpiibi ní?

⁹ Man m-ba nín dākafi yii an máań ń dū iciin kɔkɔ kí já nì Yeesu Naasaareeti yɔu yindi.

¹⁰ Min min m nín ɲáań Jeerusaleemēe dee. Bisaraaɲakpilib nín tī-mi mɔɔn m cúti bin fōō Yeesu ki kíyēe tikpil ki tòó sarkan, ní ɲyunti ɲun bi yaa là kí kpò-bee, man di nín lī yii bi lafun máań ɲkúm.

¹¹ Nyunti sá kamaayēe, m nín dátí bi-tafal akpafidiinni, ki bàà là bí yí Yeesu. M nín fōō diɲuul bi-pu an tin lákatì, áli ki nín cá ntimu mubɔn ki tin páb-bi.»

Pɔɔl máafi u nín kpánti u-ba puee

(Kpèè Atuun 9.1-19, 22.6-16)

12«Mín pu ní bisaraanakpililb nín tú-mi ki tī-mi mpon, ní m búntì Damaasi.

13M bí nsanni kuwinkuluu ki cée, ní ki ká ḡwalifi ḡubɔ nyánní yilpu, ki wāl nyáka nyaka ki jítiḡ ḡwiiḡ, ki māntì tú man nì bin nín nóó ki cá nsanee.

14Niinee ní ti-kɔkɔ líti kitiḡ, ní m gbíl nneen ḡubɔ sòḡ nì mi eebru soonyin yii: <Sɔɔl, Sɔɔl, ba ḡá ní a páb-mi mín? An làá nīn pɔs ki tī-si á tɔ ipiin pu ḡgbèen.>

15Niinee ní m bālifi yii: <An sá sii ḡma, m-Dindaan?> Ní ti-Dindaan bí-mi yii: <An sá man Yeesu un a pábee!

16Ama yīkí yūl a-taḡi pu. M dómiḡ kí dū-si kí ḡá m-tɔntɔnliu ní. Sii di làá tükù bin kíḡee tin a ká m-cee díḡee, nì tin tin m làá dāá tí yàntì á kée.

17M làá dāá tɔ-si Juuda yab nì bin kaa sá Juuda yabee cee, ki làá dāá mɔtì a-pu bí taa ḡá-si tiba.

18A làá cù kí ḡúbití bi-nimbiliḡ, kí nyāntiḡ-bi dibɔmbɔndin kí cááḡ-bi ḡwalifin, kí fōō-bi Sitaan pɔḡḡun kí cááḡ Unimbɔti cee. Bi yaa fōō-mi ki kííyee ní bí ká bi-kpitii pɔtam nì tipaal tin Unimbɔti làá dāá tī bin u ḡāntì bi sá u-yabee.>»

Pɔɔl sòḡ u-tundi pu

19«Mín pu ní, ubɔti Agriipa, maa kpèe tin nyánní yilpu m kée fám.

20M nín kí ki tükù Damaasi yab ki wāatì, ní boonee ní m tükù Jeerusaleem yab, ní ki pɔotì Juudee tiḡki nib kɔkɔ, nì atimbun ḡin kɔkɔ kíḡee yab, yii bí fá bi-kpitii kí ḡtiḡ Unimbɔti cee, kí nīn cáá mbimbim min dàkà yii bi lafun kpántì bi-bee.

21Kun di yì-tì ní m nín bí kunimbɔtidiin Juuda yab dómiḡ ki cúú-mi ki bàà là kí kpò-mee dee.

22Ama Unimbɔti mótì m-pu áli ki dāa sāa díḡ. M gbíntì bí ki lèekī m-seerau biwɔfib nì biyidambi nimbiin. Maa ti cáá tiba ki kútì tin tin Unimbɔti bɔnaatiliibi nì Mooyiisi nín lī ki yóḡee pu,

23yii Meesiya làá dāá jī falaa áli kí dāá kpú. Úḡ di dāa sá upeepeekaa un làá fikitì bitaḡkpiibi kansikin, kí cááḡ Juuda yab nì bin kaa sá Juuda yabee ḡwalifee.»

Pɔɔl gbāam Agriipa ú fōō Yeesu kí kíí

24Pɔɔl bí sòḡ tin u cááyee, ní Feestuusi téen mpon yii: «A wāatì ní, Pɔɔl! A nín bífi tigbɔn tikpil puee di bíl a-yil.»

25Ní Pɔɔl kíí-u yii: «Ukpil Feestuusi, maa wāatì. Tibɔti tin m sòḡee sá ibaamɔn ní ki sá tibɔmɔntiil.

26Ubɔti bée-tì, mín puee ní m ḡūḡ kí sòḡ u-nimbiin kaa fàḡkí. M nyí yii u nyí tikɔkɔ, kun puee an kaa nín sá dibalin ní tibotee nín jíti.

²⁷Too, ubɔti Agriipa, a fōō ki kíf yii Unimbɔti bɔnaatiliibi nín nín sòòñ tiŋyee sá ibaamɔnaaa? Man nyí yii a fōō ki kíf yii an sá ibaamɔn.»

²⁸Ní Agriipa bí Pɔɔl yii: «An kín fiii, á bàà dū-mi kí kpántí Kriisitoo yɔu!»

²⁹Ní Pɔɔl kíf-u yii: «An yaa kín fiiyaaa, an yaa làá tí yúntáaa, m bàà là Unimbɔti ń ɣá mín. Án taa nín sá gba sii baba, ama án nín sá ki kpáaɛ bin kɔkɔ bí pílifín-mi dín nee, ama bí taa nín bóób nimbi nì ikusaka nee ní!»

³⁰Niinee ní ubɔti nì gɔmina nì Beereeniisi nì bin kɔkɔ nín ká bi-ceeyee

³¹yíkì ki nyáń, ní ki bí lè yii: «Kijapaaí nee kaa yíntì tiba tin máaɛ bí kpò-ueeyaaa, kaa tí máaɛ bí cáá-u kí ɣá sarka mun.»

³²Ní Agriipa bí Feestuusi yii: «Kijapaaí nee yaa kaa nín bí yii bí cáá-u gɔminakpaan cee, ti bàà ɣùɛ kí gíɛ-u kí líf.»

Actes 27

Bi cáá Pɔɔl ki cūnni Room

¹Nyunti ɣun bi bí yii tí dāá kó meela kí nín cá Italiyee, ní bi dū Pɔɔl nì bisarkadambi biba ki tī kijapaaí kin bi nín yí Juliusee, u sá usoojakpil dikitil dín bi nín yí «gɔminakpaan kitilee» poon.

²Ní ti kó meela un nyáńńi Adramiiti ki làá nín cá Asii timmu mun kɔkɔ bí tiŋku caŋinee, ní ti yíkì. Ariistaarki un sá Maseeduwaan Teesalooniiki tiŋkinee nín bí ti-cee.

³Kutaa wúntèe ní ti bàɛ Siidɔn. Kii Juliysi nín nín ɣúb Pɔɔl tiŋan puee, u pú-u kinyɔkɔ ú cù u-bɔɔbi cee kí nyàabín tin u yaa lèe.

⁴Ti dāa yíkì niinee, ní ki dūu dī ki kpàkaɛ Siipiri tiŋki kin dimɔɔl mǎntì ki túee, kun puee kubuɣu nín pɔɔ ní ki túŋkín-ti.

⁵Ní ti dūtì tiŋku un bí ki nákaɛ Siilisii nì Paŋfiliyee, ní ki dūu bàɛ Miira, Liisii tiŋkin.

⁶Niin ní usoojakpilee nín ká meela ubɔ nyáńńi Aleekisandirii ki cá Italii ní u yāntì ti kó ún.

⁷Meelee nín dū iwiin tikpil ki còom soooo soooo nì falaa, ki wāatì ní ki nín bàɛ ki ɣmǎntì nì Kiniidi tiŋki. Kubuɣu nín nín páb-ti, taa ɣùɛ kí dī niin kí nín cá ndanee puee, ní ti dūu dīn Salmoonee watil pú ki dūu bāaɛ Kreeti caŋin.

⁸Ti bí kpàkaɛ ki cá nì falaayee, ní ki dūu bàɛ kitiŋ kin bi yí Laaseeyee caŋin laakin bi yí Ditiŋkugbammɔntiilee.

⁹Ti nín còom ki yúntì tikpil áli disaŋkindee dāa dūu kpántì mbusu, kun puee Juuda yab nyɔɔboobil wiɣu jíti ní kitiŋ gbanti seeku mun nín tóobiń. Mín puee ní Pɔɔl nín bí ki kpáafi-bi yii:

¹⁰«Ti-yab, man wāl yii ti-saŋɔ nee làá cááŋ-ti dinimbinaamandi, kun puee meela nì tiwan tin u túee làá ká falaa tikpil, an yaa yî gba, timbi ti-ba làá kpú.»

¹¹Ama usoojakpilee kaa nìn fōō Pɔɔl nín sòon puee ki kíí, ní ki nìn máká un nìn sá ukpil meelane nì meeladaan pu.

¹²Meela sililaŋki gbanti nín kaa ŋān kuseeunee puee, ní binib tikpil nìn là kí yîkì niin, bi yaan ŋūn kí bà meela sililaŋki Feeniisi, Kreeti tiŋki kin nìn túliŋ ŋwiiŋ jeetilaŋki púee, kí kāl niin kuseeu n̄ jītí.

Kubuŋkpaanɔ kun nìn jíti tiŋku puee bɔti

¹³Kubuŋu kubɔ nyánní ŋaŋgan pú ki kíí ki bí jītí fiii fiii. Niinee ní bi dākafi yii bi làá ŋmā kí bà laakin bi bàà màkēe, ní ki dáal dikújal din júb meela nnyiminee ki cúu kútì, ní ki búntì ki kpākaŋ ki pìlìn Kreeti tiŋkugbandi.

¹⁴An kaa yúntì, kpalaayee ní kubuŋkpaanɔ kun bi yî Urakiloneeyee nyánní Kreeti joonɔn ki sīntiŋ,

¹⁵ki dómiŋ ki yōon meela. Taa nìn gíti ŋūn kí ná tiba kí pèefi meela, asee ti nín yāntì ku yōon-ti ki kpāaa búntèe.

¹⁶Ní ti cūtì jíti kitimbilii kin bí tiŋku kansikinee bi yî-kì yii Kooda. Nì falaakpaan kpaan ní ti dāa nín ŋún ki cúu buŋalimbu bun nìn nòb meelee kitiŋ gbanti caŋin,

¹⁷ki dáaliŋ-bu ki kón meelan, ní ki dū iŋmii ki bóob ki mānti tú meela taapu. Bi nín nìn fàŋkí yii tí taa cùú líti Siirtii bul kpaanceetii puee, ní bi sīnti iŋaabu taapu, ní kubuŋkpaanɔuee cáá-ti ki cáa nín cá.

¹⁸Ku nín gbínti mōti páb-tee pu, ní kutaa wúntèe bi dū tinyɔmpuwan tiba ki tó tiŋkun.

¹⁹Winta dalee, ní bín bi-ba dū tin bi cáa kpòotì meelee ki tó nnyimin.

²⁰Iwiin tikpil poonee, taa ti ká ŋwiiŋ nì iŋmalbijaa, ní kubuŋkpaanɔuee gbínti jītí iwiin kɔkɔ ki pō. Niinee taa ti dākafi gba yii ti làá ŋmátí.

²¹Áli an yúntì bin nìn kā meelane kaa jín tiba. Niinee ní Pɔɔl yúl bi-kansikin ki bí yii: «Ti-yab, ni yaa nìn pílifin-mee, taa bàà yíkìŋ Kreeti. Taa bàà kántí falaa nì asaluu un bí nee.

²²Ama kɔŋkɔne m mēé-ni, ní pɔɔn ni-ba, kun puee ni-kansikin báa ubɔ kaa làá wāŋkì, asee meela baba di làá bīl.

²³Kun puee kunyeeu nee, Unimbɔti un yì-mi m nóó-uee túnní u-tuunɔ ŋubɔ m-
cee,

²⁴ní ŋu bí-mi yii: <Pɔɔl, taa fàŋkì! Asee á bà gɔminakpaan nimbiin bí sòon a-bɔti. Mìn puee, Unimbɔti làá ná-si tiŋan kí yāntì bin kɔkɔwoooo kā meelane n̄ ŋmátí!>

²⁵An puee ti-yab, pɔɔmmaan ni-ba! Kun puee m cáá dimákal Unimbɔti pu yii u nín lĩ puee, mín ní án làá ɲá.

²⁶Ama án làá cáá-ti kɪ kpàkañ kitimbilii kiba kin nnyim mǎnti ki túee kpaanceetiŋu laaba ní.»

²⁷An nín bàñ ɲwiin ɲubɔ kpá saalku nyeeku dalee, kubunɲu gbanti gbínti cáá-ti ki yìi Meediiteeraneetiŋkuu pu. Kunyataasiuuee ní bimeelaŋaaliliibi bí lĩ yii ti cikiñ kitiŋ kiba.

²⁸Ní bi dū tiŋmantikaal ki tó tiŋkun, ní ki ká yii nnyim nyóoŋɲu nín sá meetab bita kpá imuŋku ili. Ti gíti súti fiiyee, ki tí dūu tó mpɔm, ní ki tí ká yii nnyim nyóoŋɲu sá meetab mmuŋku nì binii.

²⁹Niinee ní bi kíñ ki fàŋkɪ yii ti-meelau nee ń taa ɲée kɪ cùú yā ataŋkpee. Mín puee ní bi dū akújal anaa ki tó boon án nín ɲúb meela, ní ki kíñ ki ká ki pòontí yii kutaa ń wúntí.

³⁰Bimeelaŋaaliliibi nín nyàab kɪ nyā meelane, ní bi gíiñ buŋalimbu bun nín nòb meelee ki tó nnyimin, ní ki móntí yii bíñ bàà là kɪ cáá akújal aba kɪ kúl nyɔkɔpu mun ní.

³¹Ní Pɔɔl bí usoojakpilee nì u-sooɲab yii: «Binib nee yaa kaa kāl meelan soooo, naa làá ɲmátí!»

³²Niinee ní sooɲab gíi ɲmii in nòb buŋalimbuee ki tĩ, ní bu gbínti nnyimin.

³³An kíñ fiii kutaa ń wúntée, ní Pɔɔl mēē bi-kɔkɔ bí dāá jĩ tijin, ní ki bí-bi yii: «ɲwiin ɲubɔ kpá saalku sée nee ni nín ká kaa jĩñ tibee.

³⁴Mín puee, m gbàam-ni, ní jĩmaan tijin, kun puee tijin ɔti páb ki tĩ ni-manɲfal. Di sá yii ni-kansikin báà ubɔ yikpilku kaa làá wāŋkì.»

³⁵U lĩ mín ki dóòyee, ní ki yōòñ kpɔɔ ki jáam Unimbɔti tijin gbanti pu bi-kɔkɔ nimbiin, ní ki gíi kpɔɔ ki kí kɪ bíi ɲmód.

³⁶Niinee ní báà ɲma ká kunyannyaau, ki kí kɪ bíi ɲmód.

³⁷Timbi bin kɔkɔ nín ká meelane nín sá binib kulaafaau nì binaa kpá imuŋku inaa.

³⁸Bi jín ki bálee, ki là yii meela ń taa nín gíti nyìm kɪ nín bí fúku fukuee, ní bi dū ɲkpɔɔyim ki dūu tó nnyimin.

Meela wĩ

³⁹Kutaa wúntèe, bimeelaŋaaliliibi kaa bée kitiŋ gbanti, ama ní ki ká dibunlɔkɔl diba, digbáñdi sá dibul ɲma, ní bi bí yii, bi yaan ɲun kɪ bàà ɲaál meela kɪ cùnni niin.

⁴⁰Niinee ní bi cúú ñgmii ki cúu búti, ní akújalee gbínti nnyimin, ní bi cúú ñgmii ki cúu kúti tiwan tin kpòotí meelee, ní ki kpátí ñgaabu ñun poon kubunú kóò ki téekí meelee. Kubunú bíi téekí meelee, ní bi dūu dī tñku gbandi watil pú.

⁴¹Niinee ní meela cūti sāl dibukpaandi diba kansikin ki gbínti niin, ní u-nyokɔpu múl dibulin, kaa ti lèekí, ní tinyingban dómiñ ki fáá ki wī boon.

⁴²Niinee ní soojab bàà là kí kpò bisarkadambi, yii bí taa ñée kí wāṅkì nnyim kí nyā kí sān kí kátí.

⁴³Ama usoojakpilee là kí fī Pɔɔlee, ní ki yīl yii bí taa ṅá mín, ní ki bí yii bin ṅūn nnyimee n pée kí yùkū kí tiñn kí wāṅkì kí nīn cá ditiṅkugbandi,

⁴⁴ní bin kíñee n nīn cáá idɔ àà ameelakati kí nīn wāṅkì ki pá bi-boon. Mín ní ti ṅá, ní ti-kɔkɔ nyán dibunḡbāndi nī alaafiya.

Actes 28

Pɔɔl bí Maalti

¹Ti ṅmáti ki dóòyee, ní ki nín bée yii bi yīl kitiṅ gbanti Maalti.

²Binib bin nīn kóò niinee baasii ṅúb-ti mmɔntiimin. Utaa nīn kíí ki kíñ ki nī, ní tiwool bí. Mín puee bi nīn kpāā ṅṅmi ní ki yííñ-ti ní ti-kɔkɔ dómiñ ki kāl ki mǎnti tú ṅṅmee ki wùl.

³Ní Pɔɔl cūti báaṅ tikpaṅkpaal dibóndi diba, ukoowaati kā niin, ki cáaṅ ki tó ṅṅmin. Niinee ní ṅṅmifaam píí ukoowaatee, ní u nyán ki jú u-ṅal ki báaṅ.

⁴Binibee nín ká yii ukoobu lún Pɔɔl ṅal puee, ní bi bíi lì tɔb cee yii: «Uninja nee máaṅ ki làá nīn sá unikpɔl ní. Di sá yii, min kɔkɔwoooo u ṅmáti ki nyán tiṅkune, ti-waal deedeedaan kaa pú-u mpaan ú tɔ u-ba.»

⁵Niinee ní Pɔɔl gbéeṅ ukoobuee ki fīñ ki tó ṅṅmin, kaa gbīl tiba.

⁶Ní bi kíñ ki kā ki kpée yii an làá díkáaa, u làá lítí kí kpú niin niin. Ama bi kāl ki cíti kpēē ki gī, tiba kaa ṅá-uee, ní bi kpánti bi-landɔkɔi, ki kíñ ki bíi cáá yii an sá diwaal diba ní.

⁷Niin caṅin ní kitiṅ gbanti bɔtiu un bi yīl Pubiliyusee saaku nīn bí. Kijapaayee nīn fōo-ti mmɔntiimin, ti dōoṅ u-dumpu iwiin ita.

⁸Pubiliyusi baa nīn dɔ u-wunti píí kpaṅkpam ki còti. Ní Pɔɔl cūti mǎnti u-pu, ní ki mēē ki tī-u, ní ki dū u-ṅalii ki páaṅ u-pu, ní u pɔkì.

⁹Niinee ní bibunliibi bin bí niinee kɔkɔ dómiñ ki ká dicáaṅdi.

¹⁰Binibee nīn ṅá-ti tiṅan tikpil, ní daliṅkin ti làá yīkèe, bi nīn tī-ti tin kɔkɔ ti lèe.

Pɔɔl bàñ Room

¹¹Iɲmal ita boonee ní ti kó meela un nèn yúl kitiɲ gbantin kuseeu jítèe. U nèn nyánní Aleekisandirii, bi kpítì awaa ali ki nántiɛ atab ki nákaɛ u-pu.

¹²Ti bàɛ Sirakuusi tiɲkinee, ní ki kāl niin iwiin ita.

¹³Niinee, ti yíkì ki kpàkaɛ ditiɲkugbandee, ní ki tin dūu bàɛ Reejiyoo. Kutaa wúntèe, ní kubuɲu nyánní ti-boon pú ki kíí ki bíi jítí, ní ti dū iwiin ili ki dūu bàɛ Pusɔl.

¹⁴Kitiɲ gbantin ní ti nèn ká nnabiyaamu mubɔ, ní bi bí yii tí kāl bi-cee kinyɔɲ kiba. Ti nín cōom pu ki dāa bàɛ Roomee dee.

¹⁵Nnabiyaamu mun bí Roomee nín gbíl ti-puee, ní bi yíkì dómín áli Apiyusi nyɔɲkin nì kitimbilii kin bi yí Inicaɲkɔɲkoon itee, ki túɲkì-ti. Pɔɔl nín pée ká-bee, ní u bí nyóɲkí Unimbɔti ní ki ká kunyannyaau.

¹⁶Ti nín bàɛ Roomee, ní bi pú Pɔɔl nsan ú nín kòò u-baba sooja n nín cí-u.

Pɔɔl sòòɛ Unimbɔti ɔti Room tiɲkin

¹⁷Iwiin ita boonee, ní Pɔɔl yíin Juuda yab kpilib bin nèn kòò Roomee bí kpāfi u-cee. Bi dómín ki kpáfèe, ní u bí-bi yii: «M-nabiyaamu, maa kpáaa ɲá ti-samaau tiba, kaa yíntiɛ ti-naanjab koobiliɲ mun. Ama bi cúú-mi Jeerusaleem, ki dū-mi ki tī Room yab.

¹⁸Ní bín bālifi-mi anyɔɔbun, ní ki bàà là kí gíin-mi kí líí, kun puee baa ká kun di yì-ti ní bi máaɛ kí kpò-mee.

¹⁹Ama Juuda yab kaa nèn kíí, yii bí taa líí-mi. An di yì-ti ní m nèn bí yii gɔminakpaan n sòòɛ m-ɔti. Nì mìn kɔkɔee, maa làá biil m-yab.

²⁰Kun pu ní m là kí ká-ni kí sòòɛ nì nee dee. Di sá yii dipoondi din pu Isirayeel yab ká ki mákée pu ní ikusaka ká m-ɲaan nee.»

²¹Ní bi kíí Pɔɔl yii: «Juudee yab kaa ɲmànní-ti kugbɔɲu kubɔ ki sòòɛ a-ɔti pu tiba. Ti-nabiki kiba mun kaa tí nyánní niin ki dómín ki máafi-ti a-ɔti tiba. Ubo mun kaa tí tükū-ti yii a ɲá tikpitił tiba.

²²Mìn puee, ti bàà là kí bée tin tin a cááyee, kun puee ti nyí yii báà laakiɲee, binib tikpil kaa là nnimbɔtisan ɲun a nóó nee.»

²³Ní bi fātì yóòɛ-u ɲwiin, ní binib tikpil dāa dómín ɲwiin gbanti. Pɔɔl nèn kíí kutaafaau ki cáa sāā kujoou ki cáá Mooyiisi marab nì Unimbɔti ɔnaatiliibi gbanti ki sòòɛ nì bi Unimbɔti Beel ɔti taapu, ki nyàaɛ bí ɲmā kí fōō Yeesu kí kíí.

²⁴U nín nèn sòòɛ puee, biba nèn gbíl ki fōō ki kíí, ama biba mun nèn yí, kaa fōō ki kíí.

²⁵Kunikpɔŋkpɔkɔu nɛn kɔ bi-kansikin. Bi làá nɛn cée, ní Pɔɔl lɪ-bi dinyɔɔbundi nee yii: «Tɪŋman, an sá ibaamɔn ní Unimbɔti Fam dī u-bɔnaatiliu Yeesaya pu dooooyee ki sòoŋ nì ni-naanjab, yii:

²⁶<Cù binib nee cee kí tükù-bi yii: Ni làá dāá gbìl nì ni-tafaliŋ ní kaa nyí taapu, ki làá dāá nɛn kpèé nì ni-nimbiliŋ ní kaa wāl.

²⁷Di sá yii binib gbanti pɔbiliŋ gbìfi, bi kpáá bi-tafaliŋ ki ɲúb bi-nimbiliŋ. Baa là kí nɛn wāl, kaa là kí nɛn gbìl, kaa là bi-landɔkɔi mun ń bée taapu, bí bàà gítíí m-
cee ń cáah-bi!>»

²⁸Ní Pɔɔl gítí kútí-bi yii: «Ní nɛn nyímaan yii Unimbɔti tú u-fiil nyɔɔbundi nee bin kaa sá Juuda yabee cee! Bín làá fōō-dì.»

[²⁹Pɔɔl lɪ an nyɔɔbuŋŋee ki dóòyee ní Juuda yab búntì ki còom ki kpákà bi-
ɲmanɪŋma tikpil.]

³⁰Pɔɔl nɛn kāl abin ali amɔn kudii kun u fōō ki pà ki kóòyee poon, ki nɛn fòol bin kɔkɔ dòoŋ u-ceeyee.

³¹U nɛn sòoŋ Unimbɔti Beel pu, ki dàkà ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo bɔti nì tininjati, ubɔ kaa páb-u.

Romains

Romains 1

Pɔɔl jáám Room yab

¹Man Pɔɔl un sá Yeesu Kriisitoo tɔntɔnliu, Unimbɔti yíín-mi ki gāntì m̄ n̄n sá Yeesu kpambal kí sòòh̄ u-bɔmɔntiitee di jáám-ni.

²Doooyee ní Unimbɔti n̄n dī u-bɔnaatiliibi pu ki pōòh̄-ti u-bɔmɔntiiti gbanti ki ḡá u-gbɔḡku poon ki síh̄.

³U-Jipɔɔn, ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo pu ní tibɔtee sòòh̄. Ti yaa làá kpèè tinitanee, u nyánní ubɔti Daafiidi maaliḡu poon ní.

⁴Ti yaa làá tí kpèè u-Fam min sá circiree jandi púee, Unimbɔti n̄n fikitì-u ditaḡkpiilinee, u dàkā n̄ m̄pɔn yii u sá u-Jipɔɔn.

⁵U-pu ní m̄ ká diyimɔɔl kí n̄n sá u-kpambal kí tī Kriisitoo tinyool, án n̄n làá ḡá pu atimbun kɔkɔ nib ḡ fōō-u kí kífí kí n̄n tó-uee.

⁶Nimbi Room yab bin Unimbɔti yíín ní n̄n kíh̄ ki sá Yeesu Kriisitoo yabee mun kútì poon.

⁷Nimbi ní m̄ ḡmāñ kugbɔḡu nee, nimbi bin kɔkɔ Unimbɔti néeñ ki yíín ní n̄n sá u-yabee. Ti-Baa Unimbɔti n̄ ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ḡ ḡá-ni tiḡan kí tī-ni ḡgbansɔḡfi!

Pɔɔl là kí cùú màntì Kriisitoo yab bin bí Roomee pu

⁸Mpeekaaminee, m̄ dī Yeesu Kriisitoo pu ki jáám m-Nimbɔtiu ni-kɔkɔ pu, kun puee bi sòòh̄ ni n̄n fōō Unimbɔti bɔti ki kífí puee ilaan kɔkɔ.

⁹M téetí ni-pu múlmul m-wimmeem poon. Unimbɔti un m̄ nóó n̄ m-pɔbil kɔkɔ ki sòòh̄ u-Jipɔɔn bɔmɔntiitee nyí yii tin m̄ lèe sá ibaamɔn.

¹⁰Baabadal m-wimmeem poonee, m̄ bàlifi Unimbɔti yii an yaa sá u-lammi, ú pō-mi nsan ḡyunti nee ḡ dāāñ kí màntì ni-pu.

¹¹Di sá yii m-nimbiliḡ m̄āñ ḡ dāāñ ni-cee kí cáāñ-ni Circir Fam pōkaati tiba tin ḡḡh̄ kí kūtì-ni m̄pɔnee.

¹²M̄ n̄n làá l̄ puee di sá tí ḡmā kí dū ti-fookiiu un ti-kɔkɔ cáá Unimbɔti puee kí tī tob kunyannyaau.

¹³Nnabiyaamu, m̄ là ní bée yii m̄ mākaḡi miḡa n̄ miḡa kí bàà dāāñ ni-cee, ama n̄n dīh̄ maa ká nsan. M̄ bàà là yii m-tundi ḡ lòòh̄ abil ni-cee kii dī n̄n lòòh̄ atimbun ḡin kíh̄ee cee puee.

¹⁴An sá-mi dipɔndi ní ḡ sòòh̄ Yeesu bɔti kí tükù báà ḡma, bin nimbiliḡ ḡúbitèe n̄ bin nimbiliḡ kaa ḡúbitèe, bin nyí iciinee n̄ bin kaa nyí tibee.

¹⁵Míh̄n pu ní m-nimbiliŋ mán̄n m̄ dāān kí sòòh̄ Tibòm̄ntiil gbanti kí tùkù nimbi bin bí Roomee mun.

Mp̄on ŋun bí Unimb̄oti Bòm̄ntiitinee

¹⁶An kaa cáá-mi icoo m̄ sòòh̄ Tibòm̄ntiil gbanti, kun puee tì sá Unimb̄oti p̄oŋŋu ki fiil̄ bin fòol̄-tì ki kíikée. Mpeepeekaamee, Juuda yab, ní boonee ki dāa nín kpáan̄ bin kaa sá Juuda yabee mun.

¹⁷Tib̄otee dākà-ti nsan ŋun Unimb̄oti d̄i ki kpántí unil deedeedaan u-nimbiinee: an sá unil n̄ fōō kí kífí ní. An kífí n̄ fookii ní kí tin kúntí n̄ fookii, kii an nín ŋmàn̄ Unimb̄oti gb̄oŋku poon puee yii: «Deedeedaan kántí dimaŋfal u-fookiiu pu ní.»

Binib nín ŋáaŋ ikpiti puee

¹⁸Di sá yii doooo yilpu ní Unimb̄oti dākà u-ŋuul nnibiyaamu bimbikpitim pu. Baa tó ún̄ Unimb̄oti ní ki ŋáaŋ ikpiti. Bi-tuŋkpitiŋ kaa yàntí ibaam̄on n̄ tō i-tundi bi-ni.

¹⁹Kun pu ní Unimb̄oti làá dáal̄ bi-tafalee di sá bi wál̄ kun unil ŋūn̄ kí ká kí bée Unimb̄otee. An sá Unimb̄oti di nyánti ki dākā-bi.

²⁰Di sá yii doooo Unimb̄oti nín náaŋ yilpu n̄ taapuee, atuun ŋin u túnee ŋūn̄ kí yàntí unil n̄ bée u-ban Unimb̄oti bimbim min baa wálee, an dākà yii u-p̄oŋŋu ŋun kaa kúntée n̄ u-nimb̄otiiti. Mimmee unil kaa ŋūn̄ kí ká nnaakpal yii waa nyí-u.

²¹Bi nyí Unimb̄oti, ní kaa pākà-u, kaa jáaŋ-u u-ŋanti pu min máaŋ bí jāaŋ-uee. Bi fá-u, ki nóó bi-land̄koi in kaa bí deedeeyee, ki kpánti bigbaambi, ní bi-p̄obiliŋ kó dib̄omb̄ondin.

²²Bi bí ki gà bi-biŋŋi yii bi cáá iciin, kaa nyí yii bi wáati ní.

²³An nín bàà sá bí nyōŋkì Unimb̄oti tinyooldaan un kaa kúyee puee, ní bi nyōŋkí tiwan tin bi kpítì ki nántiŋ unil un kúyee n̄ inoon n̄ tiwaŋkuti n̄ tin fù kitiŋee mun.

²⁴Kii bi-p̄obiliŋ poon bi nín lēē kí n̄n ŋáaŋ tij̄ok̄ondee puee, Unimb̄oti dū-bi ki líiŋ tij̄ok̄ondi, bí n̄n bíil̄ bi-ba.

²⁵Bi dū Unimb̄oti b̄oti tin sá ibaam̄onee ki fá, ki yōoh̄ inyim̄on, ní ki nóó ki tòotí tiwan tin Unimb̄oti náaŋee, ní ki fá unáanli u-ba, ún̄ un máaŋ bí n̄n nyōŋkí-u baabadal kí n̄n cée! Ameeni.

²⁶Míh̄n pu ní Unimb̄oti dū-bi ki líiŋ kukpeeu kun kōntí-bi icooyee. Di sá yii an nín bàà sá binimpoobi n̄ mōh̄ bininjabee, ní bi fātī cáa mōh̄ bi-nimpujutiibi.

²⁷Míh̄n mbaantiim, bininjab kaa ti là binimpoobi, ní ki kíŋ ki là t̄ob̄ ŋmaniŋma tikpil ki dō n̄ t̄ob̄. Bi-tuun̄ŋi gbanti cáaŋ ditafadaaldi din sá bi-paati tin máaŋ-bee ki tó bi-pu.

²⁸Kii bi-landɔkɔi nín sá yii Unimbɔti kaa máań bí béé-uee puee, Unimbɔti dū-bi ki líi, ní bi-landɔkɔi gátì, ní bi kíń ki ńáań min kaa máań bí ńée.

²⁹Bi kpántì binikpitib mbaamɔm, ki ńáań min kaa ńāńee, ki cáá nnimbítaataam nì ntoom, ki cáá kináŋ nì nnikpaakoon tikpil, ki nées kajaau, ki ńmàtín tɔb, ki kííl tɔb, ki sòòń ki bííl tɔb,

³⁰ki sìl tɔb. Bi sá Unimbɔti nannanliibi, ki kpèé ki sókò binib, ki yòontí bi-ba yilpu, ki dàkà bi-ba, ki nāantí isampɔɔn in pu bi dì ki ńáań ikpíte, ní kaa tó bi-nab nì bi-baabi.

³¹Baa cáá iciin. Bi yaa pòònee, baa ńáań tin bi pòònee. Baa cáá dineendi, kaa sūń bin kíńee saai.

³²Nì min kamaa bi baasii nyí tiŋan yii Unimbɔti bí yii bin bin ńáań ikpiti gbantee máań ńkúmee, bi gbíntì ki ńáań ikpiti gbanti. Tin gítì lákatèe di sá bi bí yii bin ńáań ikpiti gbantee di ńáań min kítèe.

Romains 2

Unimbɔti bɔsoonyi

¹Ŋma ní a sá, sii un sòòń bin béeyee bɔti yii bi nín ńáań puee kaa ńāńee. Aa cáá nnaakpal ńubɔ kí dāá kpál. Di sá yii sii un bíi sòòń bin béeyee bɔti yii bi nín ńáań puee kaa ńāń, ní ki ńáań mín a-bee, a bíi kù a-ba bɔti dee.

²Ti nyí yii Unimbɔti nín sòòń ki kù bin ńáań an tuuŋŋee bɔtee, u cáá ibaamɔn.

³Mimmee, sii un kù bin béeyee bɔti ki mun ńáań mín mbaantiimee, a dàkafí yii a làá nyā Unimbɔti bɔsoonyinaaa?

⁴Unimbɔti ńanti tin u cáá tikpilee, nì u-mòtiiki nì u-niti ní a cáá kpèé fámaaa? Aa nyí yii Unimbɔti nín ńáań-si tiŋan puee, u là kí tūtuń-si á kpántí a-bimbim níii?

⁵Di sá yii a nín pókí a-pɔbil pu ki yítí, kaa là kí kpántí a-bimbimee, a mòtī kútí a-ba ditafadaaldi din a làá fōō Unimbɔti ńuul dalee, ńwiin ńun Unimbɔti làá dāá dū ibaamɔn kí sòòń binib bɔtee ní.

⁶Yaadal ní u làá pà báà ńma u-tundi paati.

⁷U làá dū dimańfal din kaa cáá dikúntílee kí tī bin pōɔntí ki ńáań tiŋan ki nyāb tinyool nì ipampaka nì dimańfal din bí kaa kúntée.

⁸Bin yīl, kaa là kí nóó u-baamɔnyi ki là kí nīn nóó tin kaa ńāńee, u làá dāá fōō diŋuul bi-pu kí dáal bi-tafal.

⁹Falaa nì dinimbinaamandi dō ki cí bin kɔkɔwoooo ńáań tin kaa ńāńee. Juuda yab tafal ní Unimbɔti làá péé péé kí dáal kí wàatī, ní kí dāá nín dáal bin kaa sá Juuda yabee tafal.

¹⁰Ama, tinyool nì ipampaka nì ngbansɔŋfi dɔ ki cí bin kɔkɔwoooo ɲáaŋ tiɲanee. Juuda yab ní bi làá dǎá péé kí tīí kí wàatī, ní kí nín tīí bin kaa sá Juuda yabee.

¹¹Di sá yīi Unimbɔti kaa gǎntī binib.

¹²Bin kaa bée marab bin Unimbɔti tīí Mooyiisee yaa ɲá ikpítee, bi làá wāŋkì, ama marabee ní baa làá dūú sòòh bi-bɔti. Ní bin kɔkɔ nyí marab gbanti ní ki ɲáaŋ ikpítee, marabee ní bi làá dūú sòòh bidambi bɔti.

¹³Kaa sá bin pílifí marabee di sá deedeedambi Unimbɔti nimbiin. Ama bin bin ɲáaŋ marabee nín lī puee, bín ní bi dǎa yīi deedeedambi.

¹⁴Mimmee, bin kaa sá Juuda yab, kaa nyí Mooyiisi marab puee, bi-pɔbiling yaa yānti bí ɲmā kí ɲá min nóó nì marabee, báa bi yaa kaa nyí marab, bi nyí tiɲan diɲál kii marab nín lī puee.

¹⁵An dǎkà yīi marab tuuɲɲi taapu ɲmān bi-pɔbiling poon. Min máaŋee dòòh bi-neeyin, ní bi-landɔkɔi tükù-bi ɲyunti ɲubɔee, tin bi yaa ɲá an ɲāŋee, nì tin bi yaa ɲá an kaa ɲāŋee.

¹⁶Ŋwiin ɲun Unimbɔti làá yǎnti Yeesu Kriisitoo ń bītī nnibiyaamu tuuɲɲi ɲin bí dibalinee pu kí sòòh, tin tin báa ɲma làá dǎá kée dee, kii Tibɔmɔntiil tin man Pɔɔl sòòh nín lī puee.

Juuda yab nì mara

¹⁷Ama sii un bi yīi Juuda yɔu, a mǎká Mooyiisi marab pu, ki dǎkà a-ba yīi a nyí Unimbɔti,

¹⁸ki nyí u nín là puee, marab dǎkà-si á lēē laakin ɲāŋee.

¹⁹A nyí a-ba yīi a ɲūh kí kpòotī bijɔfub kí nín sá ɲwalifi kí tīí bin bí dibɔmbɔndinee,

²⁰ki là kí nín dǎkà bin nimbiling kaa ɲúbitèe nì bin kaa nyí tiba nnimbɔtisan poonee, kun puee a bée marab ní marabee dǎkà-si iciin nì ibaamɔn kɔkɔ.

²¹Too, ba ɲá ní sii dǎkà bin kíŋee, ní kaa dǎkà a-ba ní? Ba ɲá ní sii un sòòh ki tükù bin kíŋee yīi bí taa yèe, yù ní?

²²Sii un lī yīi an kaa máaŋ bí ɲá tilaakpaalee, ba ɲá ní sii ɲáaŋ tilaakpaal ní? Sii un ná awaayee, ba ɲá ní a kóò awaadiinni ki yù tiwan ní?

²³Sii un gà a-bindi yīi a nyí marabee, ɲyunti ɲun a yǎnti marab gbantee, Unimbɔti yindi ní a bíí bíí,

²⁴kii Unimbɔti gbɔŋku poon nín lī puee yīi: «Nimbi Juuda yab pu ní bin kaa sá Juuda yabee sòòh ki bíí Unimbɔti yindi.»

²⁵A yaa tó marabee, ní digiil din a gíyee ɲān ki tīí-si, ama a yaa yǎnti marabee, nì min kɔkɔ bi gíí-see, an sá fám ní.

²⁶Unil un kaa gíyee yaa kpáafi marabee, nì min kòkò baa gí-uee, Unimbɔti kpèé-u kii u gíyee ní.

²⁷Un baa gí, u nòó marabee làá dǎá jìh sii un gí ki cáá marab gbɔŋku ki gíti yìntì marabee ibaamɔn.

²⁸An kaa sá un bi wǎl yìi u sá Juuda yɔu, bi gí-u, u cáá kudaanɲu u-wunti puee di sá Juuda yɔu ubaamɔn:

²⁹un sá Juuda yɔu ubaamɔnee di sá un sá Juuda yɔu u-pɔbil poonee. Bi gí-u nì digiil din sá Unimbɔti Fam gítamee, kaa sá marab gbɔŋku nín lī puee gítam. Unimbɔti di pàkà an niliuee, an kaa sá binib di pàkà-u.

Romains 3

¹A yaa sá Juuda yɔuee, a gíti cáá diyimɔɔl dibaaa? Áá digiil sá tiwammɔntiilaaa?

²Tiɲman, bi-yimɔɔl jítìh bin béeyee yal kpataaa. Diyimɔɔpeeppeekaal di sá Unimbɔti nín dū u-bɔti ki ɲúbìh Juuda yabee.

³Ama bi-kansikin biba kaa ɲún ki yúl deedee. Mimmee, bi nín kaa yúl deedeeyee puee di làá yàntì Unimbɔti deedeeu ń ɲá fámaaa?

⁴Aayee, kpataaa! Unimbɔti di làá nīn pée sá deedeedaan, ní binib kòkò ń nīn sá binyimɔndambi, kii Unimbɔti gbɔŋku nín lī puee yìi: «Binib máań kí ká a nín sá deedee puee tin a sòònee poon, ní bi yaa sòòń a-botee, bí ká yìi a cáá ibaamɔn.»

⁵Ti nín ɲáań ikpiti iɲyee yaa dákà yìi Unimbɔti sá umɔntee, mimmee u nín dátí ti-tafal ti-kpitii puee, waa bí deedee deeyaa! (M sòòń nniyaamin ní).

⁶Aayee kpataaa! Unimbɔti yaa kaa bàà bí deedee, waan ɲūh kí sòòń duulinya bɔti.

⁷Mimmee, m-nyimɔɲyi yaa ɲūh kí yàntì Unimbɔti baamɔɲyi ń nyā mpaampiin pu bí wǎl kí tī-u tinyoolee, ba pu ní bi làá gíti sòòń kí kpò m-bɔti yìi m sá unikpiti?

⁸Mín puee, tí lī yìi: «Tí nīn ɲáań ikpiti, án dǎá kpántí tiɲanaa!» Mín ní bin mǔntí nnyimɔn ki tūntí ti-puee lī. Bin sòòń ti-pu mimmee máań ditafadaaldi.

Ubo kaa bí ki bí deedee

⁹Mimmee, timbi Juuda yab jítìh binib bin kíneeee? Aayee, kpataaa! Kii m nín bàà pée lī puee, Juuda yab nì bin kaa sá Juuda yabee kòkò bí ikpitin.

¹⁰Kii Unimbɔti gbɔŋku nín lī puee, yìi: «Unil báà ubo kaa bí ki bí deedee, báà ubaanti, an kpá.

¹¹Ubo kaa bí ki cáá iciin. Ubo kaa bí ki nyàab Unimbɔti.

¹²Bi-kòkò yìntìh-u ki wǎŋkì, báà ubo kaa bí ki ɲáań tiɲan, báà uniseen, an kpá.

¹³Dikaakul din wāā ki núùyee nín bí puee, mín ní tibɔti tin bí bi-neenyinee bí. Bi cáá bi-limbiliŋ ki kííí binib, bi-nyunculiŋ nín tábití ki sòòh tiŋyee sá tilool kii ukoowaati lootee ní.

¹⁴Bi-nyɔmmu poon gbí mbusu nì ntuntun.

¹⁵Bi yáb̃ nnikpaakoon pu.

¹⁶Laakin kamaa bi yaa cūtèe, see bí cáá bi-timbiilii nì falaa niin.

¹⁷Baa nyí ngbansɔŋfi saŋŋu.

¹⁸Baa fàŋkí Unimbɔti báà fiii.»

¹⁹Ti nyí yii marab nín sòòh tiŋyee kɔkɔee, bi sòòh ki tìl bin bin Unimbɔti nèn tī u-marabee ní. Mín puee, ubɔ kaa dāa cáá kinyɔkɔ kí wāān kí tī nnaakpal. Kitiŋ pu yab kɔkɔ dāa béetí yii bi sá binikpitib Unimbɔti nimbiin.

²⁰Di sá yii unil nín ɣùb̃ marab mmɔntiimin puee kaa ɣūh̃ kí yàntī ú n̄n bí deede Unimbɔti nimbiin, kun puee marab tundi di pée sá bí dākà binib kun di sá ikpítee.

Min ní Unimbɔti di kí fī unilee

²¹Ama kɔŋkɔnn̄ee, Unimbɔti dākā min ní unil ɣūh̃ kí dī kí kpántí deedeedaan u-nimbiin kí taa dī marab puee: Mooyiisi gbɔnti nì Unimbɔti bɔnaatiliibi mun nèn sòòh an ɔti pu.

²²An sá ti nín fōō Yeesu Kriisitoo ki kííyee pu ní Unimbɔti kpánti-ti deedeedambi u-nimbiin. Unimbɔti kaa gántī binib, an sá ki tī bin kɔkɔ fōō Yeesu ki kííyee,

²³kun puee báà ɣma ɣá ikpiti ki dátìh̃ Unimbɔti nyooti.

²⁴Unimbɔti ɣáaŋ-ti tiŋan ki yàntī ti kpántí deede n̄b u-nimbiin faalaa, Yeesu Kriisitoo nín dū u-ba ki fī-ti ki lííyee pu.

²⁵Úh̃ ní Unimbɔti yōòh̃ ki lēē-ti saraa, u-fatikuu n̄ pítí bin kɔkɔwoooo fōō-u ki kííyee kpitií, bi n̄ Unimbɔti kansikin n̄ ɣāŋkì. Unimbɔti ɣá mín kí dākà u nín sá deedeedaan puee ní. Di sá yii dooooyee, u n̄n jín kimɔtií kaa n̄n dátí binikpitib tafal bi-kpitií pu.

²⁶Ama kɔŋkɔnn̄ee, u dākā binib u-deedeue: u-deedeuee di sá u dū Yeesu ki pān ti-kpitií pɔndi, ní ki yī bin kɔkɔ fòol̄ Yeesu ki kííkée deedeedambi.

²⁷Mimmee, unil cáá nsan kí dākà u-baaa? Aayee, nsan kaa bí báà fiii. Ba pu ní a ká difiil? A nín nóó Mooyiisi marabee puɔɔɔ? Aayee, an sá a nín fōō ki kííyee pu.

²⁸Ti nyí yii unil un fōō Yeesu ki kííyee di kpántí deedeedaan Unimbɔti nimbiin, an kaa sá marab bin u nóóyee pu.

²⁹An yaan sá marab puee, mimmee, Unimbɔti bàà sá Juuda yab ɲmanɲma Nimbɔtiu naa! Waa bàà sá bin kaa sá Juuda yabee mun Nimbɔtiu. Ama u sá bàà ɲma Nimbɔtiu ní.

³⁰Di sá yii u pée sá Unimbɔtibaanti ní, ki làá yàntī Juuda yab bin gíí dikpancandi ki fōō Yeesu ki kífíyee nì bin kaa sá Juuda yab, kaa gíí, ki mun fōō Yeesu ki kífíyee kɔkɔ́ n kɔ́pántí deedeedambi u-nimbiin.

³¹Mimmee, an dákà yii ti yaa fōō Yeesu ki kífíyee, taa ti dù marab kí yííń tìba deeyaaa? Aayee, an kaa sá mìn. Nyunti gbanti ní ti nín tìl marab mɔn.

Romains 4

Abraam ɲabikau

¹Mimmee, ti làá sòòn diyimɔɔl dín timbi Juuda yab naanja Abraam nèn kée pu yii ba?

²An yaa sá Abraam tunnyaanɲi pu ní Unimbɔti yííń-u deedeedaanee, u bàà ɲūń kí nín dákà u-ba. Ama waa ɲūń kí dákà u-ba Unimbɔti nimbiin.

³Unimbɔti gbɔŋku poon lī yii ba ní? An lī yii: «Abraam nèn fōō Unimbɔti ki kífí, ní Unimbɔti ká u-fookiiu un u cáá u-puee ní ki yííń-u deedeedaan.»

⁴Unil un túń ditundee, bi yaa pàñ-uee, baa lì yii bi pú-u fám, ama u-tundi paati ní u fōō.

⁵Un kaa ɲá diba, ama ní ki fōō Unimbɔti un di yàntī binikpitib kɔ́pántí deedeedambee ki kífíyee, Unimbɔti yííń udaan deedeedaan u-fookiiu pu ní.

⁶An di yāntì ní Daafiidi nèn lī yii un bí dipɔɔpindinee di sá unil un Unimbɔti yííń deedeedaan an kaa sá u-tuunɲi puee.

⁷«Bin bin Unimbɔti dū bi-yìntitam ki pú-bi ki pítì bi-kpitiiyee bí dipɔɔpindinaaaa!

⁸Un ní ti-Dindaan kaa ti lì yii u ɲá ikpítee bí dipɔɔpindinaaaa!»

⁹Mimmee, dipɔɔpindi gbanti sá ki tī Juuda yab bin gíí dikpancandee ɲmanɲma, kaa sá ki tī bin kíneeee? Ti dáá ká yii: «Abraam nín fōō Unimbɔti ki kífíyee pu ní Unimbɔti yííń-u deedeedaan.»

¹⁰Nyunti ɲulɔŋu ní Unimbɔti yííń-u deedeedaan ní? U nín gíí ki dóòyeeyaaa, u nín kaa láá gííyee? An kaa sá u nín gíí ki dóòyee ní u lī, an sá min waa láá gííyee ní u nín lī.

¹¹Boonee ní Unimbɔti bí Abraam ń gíí dikpancandi án nín sá kudaanɲu yii u sá deedeedaan u-fookiiu pu. Mìn puee, bin kɔkɔ́ fōō Unimbɔti ki kífí, kaa gíí ki sá deedeedambi Unimbɔti nimbiinee, bi-baa di sá Abraam,

¹²ní u sá bin gííyee mun baa. An kaa sá bi nín gííyee ɲmanɲma pu, an sá bi nín fōō ki kífíyee pu, kii ti-baa Abraam mun nín nèn fōō ki kífí pu, kaa láá gííyee.

Abraam fōō Unimbɔti poondi nì fookii

¹³Unimbɔti nìn pōon̄n Abraam nì u-naantiibi yii u làá dāá dū duulinya kí tī-bi. An kaa sá Abraam nín nìn nóó marabee pu ní u nìn pōon̄n-u mín̄, ama an sá u nín nìn fōō Unimbɔti ki kíí Unimbɔti yīl̄-u deedeedaanee pu.

¹⁴An yaa sá tí n̄n tó marab ní kí fōō tin Unimbɔti pōon̄n-tee, mimmee fookii n̄a fám dee, ní Unimbɔti poondi kaa ti bí tiban.

¹⁵Di sá yii marab cāabīn̄ ditafadaaldi ní, ní laakin marab kpée, marab ȳntitam mun kpá.

¹⁶Mimmee, ti ká yii ti nín fōō Unimbɔti ki kííyee pu ní ti fòol̄ tin u pòontí-tee. An sá Unimbɔti n̄anti pu ní an bí mín̄ ki tī Abraam maaliṇun yab kɔkɔ. An kaa sá ki tī bin tó Mooyiisi marabee ṇmaniṇma, an sá ki kpáan̄ bin kɔkɔ fōō Unimbɔti ki kíí kii Abraam nín nìn fōō ki kíí puee. Timbi bin kɔkɔ fōō ki kííyee baa di sá Abraam.

¹⁷Unimbɔti lī u-gbɔṇku poon mín̄ ní yii: «M dū-si ki kpántì atimbun tikpil baa.» Unimbɔti un fikitì bitaṇkpiibi ki wāl̄ tin kaa láá bée kii tì bée, Unimbɔti un pu Abraam nìn mákée yāntì u sá ti-baa.

¹⁸Abraam nìn fōō ki kíí ní ki máká, nì min kɔkɔ dimákal diba nìn pée kpée, ní ki lafun dūu kpántì atimbun tikpil baa. Kii Unimbɔti nín nìn pée tükū-u puee yii: «A-maaliṇun yab nín làá n̄n wīkí min nyɔkɔmee dee.»

¹⁹U nìn púl̄ ki bān̄ abin dilaataal. U yaa kpēē u-bee, u-wunti pēefi, ní u yaa tí kpēē u-nimpuu Saarayee, u mun kpántì unimpunaati. Bi-liitil nìn jítì mmaal pu, ama ní u-mákal dáá gbíntìi pōō.

²⁰Waa fá u-mákal kí dàkafi yii Unimbɔti kaa ṇūn̄ kí n̄a tin u pōon̄nee, ama u-mákal tī-u mpon̄ ní u nyɔṇkì Unimbɔti,

²¹ki bée u-pɔbilin yii, ibaam̄n, Unimbɔti cáá mpon̄ ki làá n̄a min u pōon̄nee.

²²An pu ní Unimbɔti yíiṇ̄-u deedeedaan.

²³An kaa sá ún̄ baba pu ní an ṇmān̄ yii Unimbɔti yíiṇ̄-u deedeedaan.

²⁴An sá ti mun pu, kun puee Unimbɔti kpée-ti yii ti mun sá deedeedambi dimákal dīn̄ ti cáá ún̄ Unimbɔti un fikitì ti-Dindaan Yeesu ditaṇkpiilinee pu.

²⁵Ti-kpitii pu ní Yeesu kp̄i, ní ki fikitì, ti mun n̄ ṇmā kí kpántì deedeedambi Unimbɔti nimbiin.

Romains 5

Kriisitoo yab cáá ṇgbansɔṇfi nì Unimbɔti

¹Mimmee, ti ká yii ti nín fōō-u ki kííyee pu ní ti kpántì deedeedambi Unimbɔti nimbiin, ní ti nì Unimbɔti kansikin ṇāṇkì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo pu.

²Yeesu Kriisitoo puee ní ti ɣún ki jéetì diyimɔɔl din poon ti bí nee, ti nín fōō-u ki kííyee pu. Ní kun mōh-tee di sá ti cótí yii ti làá kó Unimbɔti nyootin.

³Áli gba, ti nín jīh falaa puee, an mōh-ti, kun puee ti nyí yii falaa di yàntī unil ń pɔɔh u-ba,

⁴ní dipɔɔhdi ń yàntī unil ń ɣmā kí já kí nyā dinimbinaamandin, ní ki kīh ki kā ki cótí yii Unimbɔti nín lī puee, u làá ɣá mín.

⁵Taa cótí fám, kun puee Unimbɔti pú-ti Circir Fam min di gbēentí ti-pɔbiling u-neendee.

⁶Ti nín nín dáá bí iwɔfineee, ní ɣyunti ɣun Unimbɔti yóoñee bāań, ní Kriisitoo kpī binikpitib pu.

⁷An pɔɔ unil ń kí kí kpú deedeedaan pu. An yaa yī ní ni kāntí ubɔ ń kí kí kpú unimɔnti pu.

⁸Ama Unimbɔti dākà-ti u nín néeh-ti min bulifee di sá yii, ɣyunti ɣun ti dáá sá binikpitibee, Kriisitoo kpī ti-pu.

⁹U nín kpīyee, ní u-fatikuu yānti ti kpánti deedeedambi Unimbɔti nimbiin. Kin, an làá ɣá mana ní kɔhkonnee waa làá ɣmā kí fī-ti tí taa kó Unimbɔti ɣuulin?

¹⁰Dooooyee, ti nín dáá sá Unimbɔti nannanliibi ní. U-Jipɔɔn kúm di ɣáŋkí ti-kansikin, ní ti mɔɔkì. Kɔhkonnee, ti-kansikin mɔɔkì ki dóò, ní u-Jipɔɔn bí dimaɣfalin, kin, án làá gíti ɣá mana ní taa làá ká difiil?

¹¹Tiba mun gíti sò: ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo yānti ti nì Unimbɔti kansikin ɣáŋkèe, ní ti bí ki fàal Unimbɔti pu.

Adam nì Yeesu bɔhmantikaati

¹²Unibaanti Adam pu ní ikpiti dī ki kónnì duulinyan, ní ikpatee cáań ɣkúm, ní báa ɣma kúù, kun puee báa ɣma ɣá ikpiti.

¹³Dooooyee, kí wàatī Unimbɔti ń nín tī Mooyiisi marabee, ikpiti nín pée bí kitin pu dee. Mín ní marab yaa kpá, baa ɣhùh kí lì yii unil ɣá ikpiti.

¹⁴Nì mín kɔkɔee, kí yòoń Adam yuntiɣu kí dāá sā Mooyiisi yuntiɣuee, ɣkúm di nín jín báa ɣma, ki kpáań binib bin kaa ɣá ikpiti kii Adam nín ɣá puee. Adam nín sá Yeesu un dāa dómiń boonee naŋku ní.

¹⁵Ama Adam yìntitam nín cáań-ti tiɣyee kaa pēē nì tin Unimbɔti pūh-ti faalaayee. Tiɣman, binib kupaaɔ kpī unibaanti Adam yìntitam pu, ama Unimbɔti nín ɣaań binib tiɣan puee, ní u dū diyimɔɔl bulifi ki pú binib kupaaɔ unibaanti Yeesu Kriisitoo pu.

¹⁶Unimbɔti pɔl nín tūh ditundi diɣyee nyáń di-ba nì unibaantee kpitii tundi. Unibaantee kpitii nín cáań-ti kun kuɣyee di sá ɣkúm. Unimbɔti ɣanti tin u pú-ti

faalaayee nín cáán-ti kunyee di sá, a-kpitii yaa yāntì ki wīkí min kamaa, u làá dūú pō-si.

¹⁷Tiŋman, unibaanti yìntitam pu ní ñkúm jín báà ñma. Ama Yeesu Kriisitoo ubaanti pu ní binib fōō tiŋan tin bulifi Unimbōti ɲée. U pú-bi bí nīn bí deede u-nimbiin, bidambi n nīn cáá dimaŋfal kí jī dibeel.

¹⁸Kii Adam baba kpitii nín cáán nnibiyaamu kɔkɔ ñkúm puee, Yeesu Kriisitoo tundi din u tún nì deedeeyee yāntì nnibiyaamu kɔkɔ ɲūn kí kpántí deedeedambi kí ká dimaŋfal.

¹⁹Kii unibaanti yìntitam nín kón binib tikpil ikpitin puee, mīn ní unibaanti nín tó Unimbōti puee di cāntì binib tikpil làá kpántí deedeedambi.

²⁰Mara ún dómīn ikpiti n wīn ní. Ama ikpiti yaa yāntì ki wīkí min kamaa, Unimbōti ɲanti wīkí ki jítīn-i.

²¹An di yì-tì ní, kii ikpiti nín nīn jín báà ñma ki cáán ñkúm puee, Unimbōti ɲanti kí n ki jīn mpaan binib n kpántí deedeedambi kí fōō dimaŋfal din kaa cáá dikúntilee ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo pu.

Romains 6

Ti kpī ki fikitì nì Yeesu Kriisitoo

¹Mimmee, tí lè yii ba? Tí nīn gbíntì ɲáán ikpiti ní Unimbōti ɲanti n wīnàaaa?

²Aayee, kpataaa! Timbi bin kpī ikpiti jandi púee, mana ní ti gíti ɲūn kí nīn bí ki ɲáán ikpiti?

³Naa nyí yii, timbi bin kɔkɔ bi fūl Unimbōti nyim ti ɲá ubaanti nì Yeesu Kriisitooyee, ti kpáfi ki kpī u-kúm min u kpīyee níi?

⁴Kii bi nín fūl-ti Unimbōti nyim puee, bi síb-ti tí nīn bí ñkúmin nì Yeesu dee, ní kii ti-Baa Unimbōti nín dū u-pɔŋkpaanɲu ki fikitì Yeesu Kriisitoo ditaŋkpiilin ki fātì gínní-u dimaŋfalin puee, mimmee, ti nì u kɔkɔ di kí n ki bí dimaŋfapɔndin.

⁵Di sá yii timbi nì u yaa kpáfi ki kpī u-kúmee, mīn mbaantiim ní ti nì u kpáfi ki fikitì difikitibaantiil.

⁶Tí béémaan yii, ti nín nīn bí min min dooooyee, ti-bimbim gbanti kpī nì Yeesu ndɔpuntikaa pu. Mimmee ti-bimbikpitim kpī dee. Tí taa ti nīn sá ikpiti yumbui.

⁷Di sá yii un yaa kpīyee, ún nyán ikpiti ɲaan dee.

⁸Ti nì Kriisitoo yaa kpáfi ki kpī, ti nyí yii ti nì u làá kpāfi kí nīn tí bí dimaŋfalin.

⁹Ti nyí yii, Kriisitoo nín kpī ki fātì fikitèe, waa ti bí kí kpú ɲwindal, ñkúm kaa ti cáá u-pu mpon.

¹⁰U nín kpîlyee, u kpîl diba pu ki kúnti ikpiti, ní kaa ti làá kpú jaanjaan. Kɔŋkɔnnée, u nín bí dimaŋfalinee, u bí ki tī Unimbɔti ní.

¹¹Mín mbaantiim, ni nì Yeesu Kriisitoo nín ɔ́a ubaanti puee, ni mun ɔ́ nín nyí yii ni kpîl ikpiti jandi pú, ki kíh ki bí ki tī Unimbɔti.

¹²Mimmee, ikpiti ɔ́ taa ti jī ni-wunti tin bí ki làá dāá kpúee ni mpaan, ní taa nín nóó ni-landɔkɔkpiti nín là puee.

¹³Ní taa ti dū ni-wunti jaŋɔ́ ki tī ikpiti ɔ́ nín cáá-ɔ́ ki ɔ́aá min kaa bí deedeeyee. Dūmaan ni-ba kɔkɔ́ ki tī Unimbɔti, kii binib bin kpîl ki fikitée, ú nín cáá ni-wunti jaŋɔ́ ki tūh atuun ɔ́n bí deedeeyee.

¹⁴Di sá yii ikpiti kaa ti máa ɔ́ kí nín jīh ni-pu mpaan, kun puee marab kaa ti cí-ni, Unimbɔti ɔ́nti di kíh ki cí-ni.

Tí dū ti-ba kí tī deedee tundi

¹⁵Mimmee, tí lì yii ba? Tí nín gbínti ɔ́aá ikpiti kun puee marab kaa ti cí-ti, Unimbɔti ɔ́nti di kíh ki cí-tee puɔɔɔ? Aayee, kpataaa!

¹⁶Naa nyí yii a yaa sīnti ɔ́-ba taapu ki tī unil ki tūh u-tundee, a kpánti uyumbu ní ki tī udaan un a sīnti ɔ́-ba ki tīyeeeee? A ɔ́h ɔ́ sīnti ɔ́-ba kí tī ikpiti in làá cáá-si ɔ́kúminee, ki tí ɔ́h ɔ́ sīnti ɔ́-ba kí nín tó Unimbɔti kí kpánti deedeedaan.

¹⁷Ama tí jāa ɔ́ma ɔ́n Unimbɔti kun puee ni nín sá ikpiti yumbui dooooyee, ní kɔŋkɔnnée ni sīnti ɔ́n-pɔ́bili ɔ́kɔ́ ki tī ibaamɔ́n in bi dākā-ni kii bi nín dākā an kɔkɔ́ puee.

¹⁸Ni nyáá ikpiti yuŋkun ki kó deedee tuuŋɔ́ yuŋkun dee.

¹⁹Ni nín kaa gbìl tibɔ́ti taapu malaayee pu ní m dū kuyuu bɔ́ti tin tin binib nyée ki dū ɔ́a tibɔ́mantikaal. Di sá yii, dooooyee, ni nín dū ni-wunti jaŋɔ́ ní ki tī tijɔ́kɔ́ndi, ki ɔ́aá min kaa kítée ní ki mōtī kó diyɔ́ntilin. Kɔŋkɔnnée, ní fātī dūmaan ni-wunti jaŋɔ́ kí tī deedee tuuŋɔ́ kí kpánti circir nib.

²⁰Dooyee, ɔ́yunti ɔ́n ni nín sá ikpiti yumbuyee, ni nín tó ni-ba tiba kaa páb-ni ní ɔ́a min Unimbɔti lèe.

²¹Ba bili ɔ́ ní ni nín lòòh ní? Atuun ɔ́n ni nín tūhée, dín pu nee ɔ́ cáá-ni icoo, atuunee di cāabín ɔ́kúm.

²²Kɔŋkɔnnée, ni nyáá ikpitin ki kpánti Unimbɔti yumbui. Abil ɔ́n ni lòòh niinee di sá circir tuuŋɔ́, ní boonee, dimaŋfal dín kaa cáá dikúntilee dō ki cí-ni.

²³Tipaal tin ikpiti pèe di sá ɔ́kúm, ama tin tin Unimbɔti pūh faalaayee di sá á ɔ́a ubaanti nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo kí ká dimaŋfal dín kaa cáá dikúntilee.

Romains 7

Dicamɔ́ndi bɔ́ɔmantikaati

¹Nnabiyaamu, m pàkā yii m bí sòòn nì binib bin nyí marabee ní. Ni nyí yii mara cáá mpɔn unil pu nyunti nun u dáá bí dimanfalinee ɲmaniɲma ní.

²Mín ní unimpu yaa mɔ̀n ticatee, mara bóob-u ki nákáñ u-cal nyunti nun u dáá bí dimanfalinee. U-cal yaa kpɛ́yee, mara búti-u ki nákatì u-cal un u nìn nákéee dee.

³Mimmee, unimpu cal yaa dáá bí, kaa kpɛ́, u yaa yíkì mɔ̀n ubɔee, bi ɲùñ kí yííñ-u kinimpulaakpaai. U-cal yaa kpɛ́yee, mara un bóob-u ki nákáñ u-calee cúu búti dee, u ɲùñ kí mɔ̀n uninjapɔɔn ubɔ. Niinee, baa ti yí-u kilaakpaai.

⁴M-nabiyaamu, mín mbaantiim, ni nín kpáfí ki kpɛ́ nì Kriisitooyee, ni-kúmee yákatì ni nì marab kansikin. Kɔ̀ɲkɔ̀nnée, ni kín ki sá Kriisitoo un fíkìtì ditanɲkpílinee yab ní. Tí lòòn abimɔ̀nti kí tī Unimbɔ̀ti.

⁵Doooooyee, ti nín nìn dáá bí ki ɲáañ ti-ba lamme, marab nìn tútún ti-landɔ̀kɔ̀kpítii in téekí-ti, ti tūn atuun ɲin cáñ-ti ɲkúminee.

⁶Doooooyee, marab nìn cúu-ti kuyunɲu, ama kɔ̀ɲkɔ̀nnée ti yákatì tɔ̀bin, baa ti cáá ti-pu mpɔn, ti tó ti-ba. Mín puee, ti ɲùñ kí tō ditundi min ní Circir Fam kpòotī-tee, an kaa ti sá min min kugbɔ̀ɲu poon marab nìn kpòotī-ti dooooooyee.

Mara nì ikpiti

⁷Mimmee, tí lì yii ba? Marab sá ikpiti deeyaaa? Aayee kpataaaa! An yaa kaa sá marab pu, maa bàà nyí kun di sá ikpítee. Di sá yii marab yaa kaan lī yii: «Á taa nín cáá nnimbítaataam», maa bàà nyí kun bi yí nnimbítaataamee.

⁸Marab lī mimmee, ní tikpítìl ká nsan kí kón-mi tiwan kɔ̀kɔ̀ nnimbítaataam. Di sá yii, marab yaa kpée, ikpiti kaa cáá mpɔn.

⁹Doooo min marab nìn kpée, m nìn bí dimanfalin. Ama marab nín bāañee, ikpiti dómín ki fōō mpaan,

¹⁰ní man kpɛ́. Mimmee, marab bin bàà sá ukpootil kí cáá-mi dimanfalinee fātii téé-mi ki tó ɲkúmin.

¹¹Ní ikpiti dī marab pu ki ká nsan ki kíìl-mi ki kūū-mi marab gbanti pu.

¹²Marab bi-ba bí circir, ní isaɲki in bi sáɲkí-tee mun bí circir ki bí deedee ki ɲāñ.

¹³Mimmee, tin sá tiwammɔ̀ntiilee di cáañ-mi ɲkúmaaa? Aayee, kpataaaa! An sá ikpiti di cáañ mín, ki dūu dīn tiwammɔ̀ntiil pu ki kūū-mi, ki dàkā i nín sá ikpiti ɲyee mbaamɔ̀min. Marab puee, ti bée yii ikpiti kaa lafun sàafi.

Ti là kí ɲá tiɲan ní kaa ɲùñ

¹⁴Ti nyí yii marab lafun sá Unimbɔ̀ti wanti. Ama ní man sá nniwuɲɲban, ikpiti dá-mi kuyunɲu.

¹⁵Maa nyí tin m ɲááńee, kun puee maa ɲááń tin m bàà là kí ɲée, ní ki ɲááń tin tin m ná, kaa bàà là kí ɲée.

¹⁶M yaa bíi ɲááń tin tin maa là kí ɲée, mimmee m bée yii marab ɲāñ dee.

¹⁷Mimmee, an dàkà yii an kaa sá man m-ba di bíi ɲááń tikpiti, an sá ikpiti in bí m-nee di ɲááń.

¹⁸M nyí tiɲman yii tiɲan kaa bí m-ni, an dàkà yii m-wuntin. Nì min kɔkɔ m bàà cáá nlandɔkɔmɔnti kí ɲá tiɲanee, mɔɔn kpá ɲ ɲmā kí ɲá.

¹⁹Tiɲan tin m bàà là kí ɲée, maa ɲááń tɪn, tikpiti tin maa bàà là kí ɲée, tɪn ní m ɲááń.

²⁰Mimmee, m yaa bíi ɲááń tin tin maa bàà là kí ɲée, an kaa ti sá mama m-ba di bíi ɲááń, an sá ikpiti in bí m-nee di bíi ɲááń.

²¹M dááń ki ká tiba: m yaa bàà bí yii ɲ ɲá tiɲanee, tikpiti ní m ɲááń.

²²M-pɔbilinee, Unimbɔti marab di fáatì-mi,

²³ama m ká yii mɔɔn ɲubɔ bí m-wunti nì ti-jaɲɲin ki jááń kun kun m-landɔkɔɲu fáatèe, ki dū-mi ki nyáfiɲ ikpiti pɔɲɲu ɲun bí m-wuntinee.

²⁴Man nimbinaamandi neeee! Tiwun nee dátí-mi ki càn ɲkúmin, ɲma di làá fī-mi kí líf?

²⁵Tí jáaɲmaan Unimbɔti ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo un fiil-tee pu! Mimmee, m-landɔkɔɲu poonee, m bàà là kí nóó Unimbɔti marab, ama iwɔfi in bí m-wuntinee là kí nóó ikpiti.

Romains 8

Unimbɔti Fam tī-ti dimaɲfal

¹Kɔɲkɔnnée, bin nì Yeesu Kriisitoo ɲá ubaantee, dibɔkpil diba kaa ti dō ki cí-bi.

²Di sá yii Circir Fam min tī-ti dimaɲfal Yeesu Kriisitoo puee marau nyánti-ti ikpiti nì ɲkúm marau ɲaan.

³Di sá yii Mooyiisi marab kaa nìn ɲún ki ɲá mín, kun puee binib bí iwɔfin, kaa ɲūn kí nóó marabee. Ama ní Unimbɔti dū ún u-ba Jipɔɔn ki túnní, u dómín ki cáá tiwumbaantiil kii timbi bikpitibee, ki ɲún ki lēe ikpiti. Unimbɔti ɲá mín ki kúnti mɔɔn ɲun ikpiti cáá binib puee.

⁴Mimmee, timbi bin kaa nóó mbimbikpitim ama ní ki nóó Circir Fam nín kpòtī-ti puee, ti kpántí deedeedambi kii marab nín là puee dee.

⁵Bin bin nóó mbimbikpitimee nyààb kí nīn ɲááń tin fáatì-bee ní, ní bin nóó Circir Famee mun nyààb kí nīn ɲááń tin Circir Fam lèe.

⁶Mbimbikpitim nín là tiwan tinyee di cāabìñ ñkúm. Circir Fam nín là kun kunyee di cāabìñ mmanfafaƙkɔn nì ñgbansɔŋfi.

⁷Bin nóó bi-bimbikpitim nín là puee sá Unimbɔti nannanliibi ní. Baa sìntìh bi-ba ki tìi Unimbɔti marab, kaa pée ñūh gba.

⁸Bin nóó bi-bimbikpitim nín là puee kaa ñūh kí fáatìh Unimbɔti.

⁹Ama nimbee, nimbi kaa nóó ni-bimbikpitim nín là puee. Min min Unimbɔti Fam lèe, mín ní ni nóó, kun puee u-Fam kóò ni-ni. Un yaa kaa cáá Kriisitoo Famee, kaa sá u-yɔu.

¹⁰Kriisitoo yaa bí a-ni, nì min kɔkɔ ikpiti puee a-wunti làá kpúee, Circir Fam làá tī-si dimanfɔl, kun puee a bí deede.

¹¹Unimbɔti un fikitì Yeesu Kriisitoo ditanƙpiilinee Fam yaa kóò a-nee, Unimbɔti gbanti un fikitì Kriisitoo ditanƙpiilinee làá dāá yāntì u-Fam min kóò a-nee n tī a-wunti tin kúyee dimanfɔl.

¹²Mimmee, m-nabiyaamu, taa ti cáá ti-bimbikpitim dipɔndi diba, kí nīn ñáań mī nín là puee.

¹³Ni yaa gbintì ki ñáań min ni-bimbikpitim lèe, ni kúu ní. Ama Circir Fam pɔŋɔ puee, ni yaa kūu tin ni-bimbikpitim là ní ñee, ni kāntí dimanfɔl.

¹⁴Di sá yii bin kɔkɔwoooo Unimbɔti Fam kpòotēe sá Unimbɔti biyaamu ní.

¹⁵Mimmee, naa ti máań kí nīn gbintì fàńkí kii iyumbuee, kun puee ni fōō Unimbɔti Fam min yāntì Unimbɔti fōō-ti ti yī-u yii ti-Baayee,

¹⁶ní Circir Fam mi-ba tükù ti-pɔbiliŋ poon yii ti sá Unimbɔti biyaamu.

¹⁷Ti nín sá u-biyaamu puee, ti fòol u-gaajawanti. Ti nì Kriisitoo di dāa fòol-tì. Ti yaa kpāfi ki jīn falaayee, boonee ti nì u di dāa tí fòol tinyool.

Tinyool tin bí ki dòónee

¹⁸M nyí yii falaa un ti bíi jīn ti-yuntiŋu nee kaa wīkí ki bàñ Unimbɔti nyooti tin u làá dāá tī-tee.

¹⁹Unimbɔti nín náań tiwan tin kɔkɔee jìkì ki cí ŋwiin ŋun Unimbɔti làá dāá tī u-biyaamu tinyool báa ŋma n kée.

²⁰Unimbɔti wannaańkaati gbanti kɔkɔ ñá fám. Kaa sá yii tì là, Unimbɔti di yāntì an ñá mín. Nì min kɔkɔ tì kpántì fáme, tì māká yii

²¹tì làá dāá nyā ntimbiil gbanti yunƙun kí kpāfi nì Unimbɔti biyaamu kí tō ti-ba ní kí fōō tinyool.

²²Ti nyí yii Unimbɔti wannaańkaati gbanti kɔkɔ bí falaa ni áli ki dāa sāa dín kii upɔdaan nín yálińkí imatiŋween puee.

²³Ama an kaa sá tiwannáaŋkaal gbanti baba, ki kpáaŋ timbi bin Unimbɔti tìl u-Fam min yāntì ti dáká tin bí ki dòoŋee. Ti mun bí ki yálingkín ti-ba ki cí nyunti n̄un ti làá kpántí Unimbɔti biyaamu mbaamominee, an dákà yìi nyunti n̄un u làá dāá fī ti-wunti mun kí lííyee.

²⁴Mimmee, ti ká difiil, ama ní an dáá nín bí dimákalin. A yaa ká kun a mákée, an kaa ti sá dimákal, kun puee tiwan tin a fōōyee, a gíti n̄ūn kí n̄n máká ti-puɔɔɔ?

²⁵Ti yaa máká tin taa láá kée puee, see tí jī kimɔtii kí n̄n kpée nsan pú.

²⁶Mín mbaantiim ní Circir Fam bí ki tútún-ti ti-wɔfii poon, kun puee taa nyí min máaŋ tí mèèyee, ama Nfamee mi-ba yálingkí ki jítìn anyɔɔbun nín n̄ūn kí sòòh tibɔti tɔnyee ki mèé Unimbɔti ti-pu.

²⁷Ní Unimbɔti un wāl binib pɔbiliŋ poonee béetí kun Nfam lèe, di sá yìi kun m̄ mèèyee nóó n̄i kun Unimbɔti là kí tī u-yabee ní.

²⁸Ní ti nyí yìi tin kɔkɔ pée bàŋ bin néeŋ Unimbɔtee, Unimbɔti cáa kpántí tɔŋan ní ki tìl-bi. Bíŋ ní u bóntì ki lēe ki síŋn yìi bí n̄n sá u-yab.

²⁹Bin u gāntì dooooyee ní u lēe ki yóòh bí kpántí kii u-Jipɔɔn nín bí puee, án nín làá n̄á pu u-Jipɔɔnee n̄ n̄n sá ukpil u-nabiyaamu mun sá kunipaauuee kansikinee.

³⁰Bin u lēe dooooyee ki yóòh, u yííŋ-bi. Bin u yííŋee, ní u yāntì bi kpántì deedeedambi Unimbɔti nimbiin, ní bin u yāntì bi kpántì deedeedambee, u kón-bi u-nyootin.

Unimbɔti neendi wīkí

³¹Ti làá gíti l̄i tibɔti nee pu yìi ba dee? Unimbɔti yaa yú ti-boonee, n̄ma di gíti n̄ūn kí n̄á-ti tiba?

³²Timbi pu ní Unimbɔti kaa tāaŋ ún u-ba Jipɔɔn ki dū-u ki n̄á saraa, mana ní u n̄ūn kí yíí kí taa tī-ti tikɔkɔ kí kūtì u-Jipɔɔnee pu?

³³Unimbɔti bí yìi bin u lútèe sá deedeedambi, kin, n̄ma di gíti n̄ūn kí ká tikpitil tiba bi-pu kí sòòh?

³⁴Yeesu Kriisitoo un kpīl ki kpáa fikitì mun ki k̄a Unimbɔti n̄aŋgiil púee bí ki mèé ki tìl-ti. Kin n̄ma di gíti n̄ūn kí kpò ti-bɔti?

³⁵Dineendi din Kriisitoo cáá ti-puee, tiba n̄ūn kí yàkatī ti-kansikinaaaa? Falaa di n̄ūn kí yàkatī-taaa, dinimbinaamandaaa, disàandaaa, n̄kùmaaa, disoolaaa, mbusuaaa, n̄kúm?

³⁶Kii Unimbɔti gbɔŋku poon nín lī puee yìi: «Sii ti-Dindaan pu ní, kí yòòh kutaafaau kí dāá mó-kuee, ti tūŋkí n̄kúm, ní bi n̄áaŋ-ti kii ipii in bi cān kí kpòee.»

³⁷Tín kɔkɔ poonee, un néeŋ-tee tútún-ti ti jàá ki jīn ki kúntí tikɔkɔ.

³⁸M nyí ibaamɔn poon yìi tiba kaa n̄ūn kí yàkatī dineendi din bí timbi n̄i ti-Dindaan kansikinee: n̄kùmaaa, dimaŋfalaaa, Unimbɔti tuuŋyaaa, an yaa tí sá

abeedambi bin baa wāleeyaaa, tin tin poon ti bí kɔŋkɔnneeyaaa, tin bí ki dɔoŋeeyaaa, mpɔndambaaa,

³⁹an yaa sá tin bí yilpuee nì tin bí taapueeyaaa, an yaa tí sá tiwannáaŋkaal tin kɔkɔ kíŋeeyaaa, báà tiba nì tiba kaa ŋūn kí yàkatī timbi nì dineendi din Unimbɔti dī ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo pu ki dākā-tee.

Romains 9

Unimbɔti nì dinibul din u lēēyee

¹M sòon ibaamɔn kii Kriisitoo yɔu nín mǎaŋ kí sòon puee ní. Maa móntí, Circir Fam mun sòon m-pɔbil poon yii an sá tiŋman,

²yii m-pɔbil poon gbí kunimbaakpaanɔu ní m yáliní baabadal.

³M yaan ŋūn Unimbɔti ń ńá-mi fám, man nì Kriisitoo ń yàkatī tɔbin, m-nabiyaamu man nì bin pēē mmaalee ń ŋmā kí ká difiilee, m bàà là.

⁴M-nabiyaamu gbanti di sá Isirayeel yab bin Unimbɔti lútì bí nīn sá u-biyaamuee. U nì u-walifiŋu nīn kòò bi-kansikin, ní u nì bi ńá mpèé. U tī-bi marab ki dākā-bi min ní bi làá nīn jáaŋ-uee, ki pōon-bi ipoon.

⁵Bi-naanjab sá Jaakɔb jipɔmbi saalaa nì bilee ní. A yaa kpēē tinitanee, Kriisitoo mun sá bi-maaliŋu poon, Kriisitoo un di tókó tikɔkɔ nì tikɔkɔ pu ki sá Unimbɔti un mǎaŋ inyɔŋki baabadal kí nīn pée cá jaanjaanee! Ameeni.

⁶Isirayeel yab nín kaa fōō Yeesu ki kííyee, an kaa dākà yii Unimbɔti poondi ńá fám. Di sá yii an kaa sá bin kɔkɔ nyánní Isirayeel maaliŋunee di sá Isirayeel yab páaa.

⁷Bin kɔkɔwoooo nyánní Abraam maaliŋunee kaa sá u-biyaamu páaa, kii Unimbɔti nín nīn sòon nì Abraam puee yii: «See Isaaki naantiibi baba di làá fōō a-yindi.»

⁸An dākà yii an kaa sá mmaal ŋun ti nyí nee di màal Unimbɔti biyaamu. Abraam naantiibi bin Unimbɔti nīn pōon ki tīyee baba di sá bimontiibi,

⁹kii Unimbɔti nín nīn pōon-u puee yii: «Nyunti ŋun m yóoŋee yaa bāaŋee, m làá dāaŋ, ní a-nimpuu Saara ń màal kibininjabiki.»

¹⁰Tiba mun gíti sò: Reebeeka mun ɔti bí. U màl ti-naanja Isaaki mbininjabiyaamu muli ní.

¹¹⁻¹²Kí wàatī ú màal mbiyaamu gbantee, muua láá nyán ki ńá tiŋanaaa, kaa láá ńá ikpiti, ní Unimbɔti tükū Reebeeka yii: «Ukpil di làá dāá nīn bí kiwaai taapu,» án ŋmā kí nóó nì Unimbɔti nín lēē ki síin u-ban puee. Mīn ní u yī binib, kaa kpèé bi-tūntɔtam pu,

¹³kii an nín ŋmān puee, yii: «M néeŋ Jaakɔb, ní kaa là Eesayuu.»

¹⁴Ti yaa kpēē an bōtee, ti làá lì yii Unimbōti kaa sá ibaamōndaanaaa? Aayee, kpataaa!

¹⁵Di sá u nìn tūkū Mooyiisi yii: «Un saai m yaa là kí sōee, ún saai ní m sūh, ní un m yaa là kí ḡa tiḡanee, ún ní m ḡaañ tiḡan.»

¹⁶Mimmee, an kaa nyēēn unil nín là pueeyaaa, kaa nyēēn u-póòntam pu, Unimbōti di sūh unil saai kí fīi udaan.

¹⁷Unimbōti gbōḡku poonee, ti kántí yii Unimbōti tūkū Eejipiti bōtiu yii: «Kun pu m baasii kāaḡ-si dibeelee di sá m dī a-pu kí dākà m-pōḡḡu kí yàntī ntimu nib kōkō n bēē m-yindi.»

¹⁸An dākà yii Unimbōti yaa là kí fīi binibaaa, u yaa tí là kí nyḡḡfi bi-pōbiliḡaaa, an bí ún cee ní.

Unimbōti ḡuul nì u-saasol

¹⁹An yaa yīi, ubō ḡūh kí bàlifi-mi yii: «Kin mimmee, ba pu ní Unimbōti ḡíti wòòh nnibiyaamu? Di sá ubō kaa yīití min Unimbōti lèe.»

²⁰M làá kíi udaan yii: «Unil, a sá ḡma ní ki kpākantí Unimbōti? Tiwan tin bi máḡee kaa ḡūh kí tūkū un mán-tèe yii: <Ba pu ní a mán-mi yéè?>»

²¹Uyōōmaati ḡūh kí dū kuyōkōu kí mā kun kun u yaa lèe: u ḡūh kí dū-ku kí mā dibōmōntiil, ki tí ḡūh kí dūú mā kinyinsaḡ.

²²Kin Unimbōti fáà? U cáá nsan kí ḡíi diḡuul kí dākà binib u-pōḡḡu. U jín kimōtii tikpil bin bàà máaḡ ditafadaaldi ki ḡmānti ú kúntí-bee pu,

²³ní ki kpáàa là kí dākà u-nyooti nín wīkí pu tikpil tikpil ki tīi bin u fīi ki bónti ki yóòh bí kó u-nyootinee.

²⁴Timbi bin u lúti ki yīiḡ Juuda yab nì bin kaa sá Juuda yabee kansikinee kōkōee, ti mun kúti poon.

²⁵Mín ní u lī Ooseeya gbōḡku poon yii: «Bin kaa nìn sá m-nibulee làá dāá nīn kíh ki sá m-nibul, ní ditimbundi dīn maa nìn nééḡee, m làá nīn kíh ki nééḡ-dì tikpil.

²⁶Ní laakin bi nìn tūkū-bi yii: <Naa sá man nibulee>, niin ní bi làá yīiḡ-bi yii Unimbōti un bí dimaḡfalinee jipōmbi.»

²⁷Unimbōti bōnaatiliu Yeesaya mun báakì ki sòòḡ Isirayeel yab bōti yii: «Báà Isirayeel naantiibi yaa wīkí kii dibul dīn bí tiḡku gbāndee, bi-kansikin binib fīii di làá kíh kí ḡmátí.

²⁸Di sá yii ti-Dindaan làá ḡa tin tin kōkō u sòòḡ ki síiḡ yii u làá ḡa kitḡ puee malaa.»

²⁹Yeesaya gbanti di n̄n gíti sòòñ tiboti nee ki yóòñ dooooyee, yii: «Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan yaa kaa bàà kíñ ti-maaliŋu poon binib bibee, ti bàà kpánti kii Soodoom tiŋkee ní, ki bàà kíñ ki náán n̄ Goomoora tiŋkee.»

Isirayeel n̄ fookii un t̄i difiilee

³⁰Tiboti tin ti sòòñee, ti làá kúntí-t̄i yii ba? Bin kaa sá Juuda yab, kaa n̄n nyàab kí n̄n bí deedeeyee di kpánti deedeedambi Unimboti nimbiin, kun puee bi fōō-u ki kíf.

³¹Juuda yab bin n̄n nyàab kí nóó marab kí ŋmā kí kpánti deedeedambee kaa ŋún ki ŋúb marab gbanti.

³²Ba yì-t̄i? Kun puee bi dàkafi yii bi-tuun̄ŋi pu ní bi ŋūñ kí n̄n bí deedee, kaa nyàab kí fōō Unimboti kí kíf kí n̄n bí deedee. Bi gbéet̄i ditan̄kpal

³³din pu Unimboti gbɔŋku n̄n ŋmāñee yii: «Kpèè, m bí ditan̄kpagbéetikaal Siyɔn, ditan̄kpal din líkí binibee. Un yaa fōō-di ki kííyee, icoo kaa làá j̄i udaan.»

Romains 10

¹Nnabiyaamu, m-pɔbil poon n̄n là miŋyee n̄ tin tin m m̄é Unimboti Isirayeel yab puee di sá bí ká difiil.

²M ká bi-pɔɔntam dinimbótinoolin, ama, bi-pɔɔntam gbantee, baa bée ki dóò.

³Di sá yii baa bée min ní Unimboti di ki kpánti binib deedeedambi u-nimbiinee, ní ki bí nyàab bi-ba saŋŋu ŋun bi làá d̄i kí kpánti deedeedambee. Bi yí, kaa s̄int̄i bi-ba taapu Unimboti n̄ kpánti-bi deedeedambi.

⁴Kriisitoo di dómiñ ki kúnti marab d̄itam. Kɔŋkɔñnee, bin kpánti deedeedambee di sá bin kɔkɔ fōō Kriisitoo ki kííyee.

Ti-Dindaan fiil bin kɔkɔ fōō-u ki kííyee

⁵Mooyiisi n̄n ŋmāñ marab d̄itam n̄n cāab̄iñ deedee ŋyee yii: «Un yaa nóó marab deedeeyee k̄ant̄i difiil bi-pu.»

⁶Ama deedee un nyēēñ fookiinee n̄n sá puee sò. Unimboti gbɔŋku sòòñ yii: «A-pɔbil poonee, taa lì yii, ŋma di ŋūñ kí j̄m̄ yilpu?» (Taapu sá yii bí j̄m̄ kí cááñ Kriisitoo),

⁷kí taa tí lì yii: «Ŋma di ŋūñ kí s̄int̄i taapu ditan̄kpiilin?» (Taapu sá yii bí nyāntiñ Kriisitoo ditan̄kpiilin.)

⁸Mim̄mee, tí lì yii ba? Unimboti gbɔŋku l̄i yii: «Dinyɔɔbundi gbanti bí ki kól-si, ki bí a-nyɔkɔn n̄ a-pɔbilin.» Dinyɔɔbundi gbanti di sá fookii b̄oti tin ti sòòñee, yii.

⁹A yaa l̄i binib cee yii Yeesu sá a-Dindaan ki yaa fōō ki kí a-pɔbilin yii Unimboti fikit̄i-u ditan̄kpiilinee, a làá ká difiil.

¹⁰Di sá yii un kamaa yaa fōō Yeesu ki kíf u-pɔbil poonee kpántí deedeedaan u-nimbiin, ní un yaa lī u-nyɔkɔn yii u fōō-u ki kífíyee, udaan kántí difiil,

¹¹kii Unimbɔti gbɔŋku poon nín lī puee yii: «Un kamaa yaa fōō ti-Dindaan ki kífíyee, icoo kaa jīn udaan.»

¹²Mimmee, digàntil kaa bí un sá Juuda yɔuee nì un kaa sá Juuda yɔuee kansikin. Bi-kɔkɔ Dindaan sá ubaanti ní. Ún ñáań bin kɔkɔ yī u-yindi ú fī-bee tiŋan tikpil,

¹³kii an nín ñmàn puee yii: «Un kamaa yaa yīn ti-Dindaan yindee kántí difiil.»

¹⁴Ama, bi yaa kaa fōō-u ki kíf, bi làá ñá mana kí yīn-u? Bi yaa kaa gbīl u-pu, mana ní bi làá fōō-u kí kíf? Uɔ yaa kaa bí sòon u-pu, mana ní bi làá gbīl?

¹⁵Unimbɔti yaa kaa túnní binib, mana ní bi làá sòon-tì? Kii an nín ñmàn puee yii: «Bin sòon Tibɔmɔntiilee nín dòn bi-taaji ñánní puee.»

¹⁶Ama bi-kɔkɔ kaa fōō tibɔmɔntiilee ki kíf, kii Yeesaya nín lī puee yii: «Ti-Dindaan, an kaa sá binib fii di fōō ti-bɔti ki kífíi?»

¹⁷Mimmee bi gbīl ní ki nín fōō ki kíf, ní tin bi gbīl ki fōō ki kífíyee sá Kriisitoo bɔti.

¹⁸Mín puee, Isirayeel yab kaa gbīl tibɔmɔntiilee naaa? Bi gbīl-tì. An nóó nì min an ñmànee dee, yii: «Kitiŋ kɔkɔ gbīl bi-neeŋyi pu, ní tibɔti tin bi sòonee bàñ kitiŋbeenɔkɔ.»

¹⁹Mimmee, Isirayeel yab kaa gbīl tibɔtee taapu naaa? Dooooyee ní Mooyiisi nèn pée sòon bi-pu yii: «Man Unimbɔti làá yàntì binib bin kaa bí tibanee n nín jīn mmɔn, ní án nín wù nimbi, kí yàntì ní fōō diŋuul binib bin kaa nyí iciinee pu.»

²⁰Ní Yeesaya mun sòon ki cánti yii: «Bin bin kaa nèn nyàab man Unimbɔtee ká-mi, ní m cáá m-ba ki dàkà bin kaa bàlifī m-puee.»

²¹Ama tin u sòon Isirayeel yab puee sée: «M tãnti m-ŋalii kutaafaau áli kujoou ki yīn bin kaa tó-mi, bi-yiliŋ pōyee.»

Romains 11

Unimbɔti kaa dū Isirayeel yab ki fá

¹Mimmee, Unimbɔti fá Isirayeel yab naaa? Aayee, kpataaa! Kun puee man m-ba sá Isirayeel ní, ki sá Abraam naantiiu, ní ki sá Beenjameen naakookun.

²Unimbɔti kaa fá u-nikitil din pu u pée nyí doooooyee. Naa kalin nyí Unimbɔti gbɔŋku nín sòon pu dijandi din sòon Eeli nín nèn bí kókɔ Isirayeel yab Unimbɔti nimbiin pueeee? U bí yii:

³«Ti-Dindaan, bi kū a-bɔnaatiliibi ki wī a-saraafanyi, an pée kíñ man baba ní, ní bi nyàab kí kpò ma mun!»

⁴Unimbɔti nɛn kɛ́í-u yíi ba ní? U nɛn bí yíi: «M kpáafi binib kutukub biluli, bi sá m-yab. Bidambi tabiɲyiliɲ kaa gbāaɲ diwaal Baal nimbiin.»

⁵Mín mbaantiim, ti-yuntiɲu nee, an kɛ́n binib fíi bin Unimbɔti ɲá tiɲan ki lútì-bee.

⁶U ɲá bidambi tiɲan ní ki lútì-bi, an kaa sá bi-tunnyaanɲu pu. An yaan sá bi-tunnyaanɲu puee, mimmee Unimbɔti kaa ti ɲá-bi tiɲan dee.

⁷Tibɔti nee taapu sá yíi ba dee? Isirayeel yab nɛn nyàab kunyee, baa ká kudɔɲu, see bin Unimbɔti lútèe baba di ká kudɔɲu, ní u yāntì bin kíɲee kaa ɲūn kí gbìl taapu,

⁸kii an nɛn ɲmāɲ puee yíi: «Unimbɔti tātì bi-lammi, ki yāntì bi-nimbiliɲ kaa wāl, bi-tafaliɲ kpáá, áli ki dāa sāa dín.»

⁹Daafiidi mun lī yíi: «Bi-jinti n̄ kpántí-bi kutaliɲɲu, kí n̄n sá-bi kulaanɲu, bí lítí ikpitin kí ká ditafadaaldi dín máaɲee,

¹⁰bi-nimbiliɲ n̄ jòb̄ kí taa n̄n wāl! Yāntì bí n̄n pée bōō baabadal.»

¹¹M̄ bàlifi tibɔti nee: Mimmee, Juuda yab nɛn gbéetèe, bi lítì kɔkɔɔ? Aayee, kpataaa! Ama bi-lítitamee di yāntì atimbun ɲin kɔkɔ kíɲee ká difiil, án n̄n làá ɲá pu bi yaa ká bin béeyee, bi mun n̄ nyàabee.

¹²Bi-yìntitam yaa cáaɲ kitiɲ kɔkɔ nib tiwammontiilee, ní bi n̄n wáɲkì puee yaa cáaɲ bin kaa sá Juuda yabee tiwammontiilee, kin Juuda yab kɔkɔ yaa fātìɲ Unimbɔti ceeyee, kun an làá cáaɲee làá n̄n bí mana dee?

Bin kaa sá Juuda yabee fiil

¹³Kɔɲkɔɲnee, m sòon̄ n̄ nimbi bin kaa sá Juuda yabee ní. Man sá Yeesu kpambal dín u tú bin kaa sá Juuda yabee ceeyee ní, ní an mōn̄-mi ditundi dín u tī-mee pu.

¹⁴M-landɔkɔɲu sá yíi m̄ téé m-nabiyaamu Juuda yab bí nyàab kí ká kun bin béeyee cááyee, m̄ ɲmā kí fī bi-kansikin biba.

¹⁵Unimbɔti n̄n yíi Juuda yab bí taa n̄n gíti sá u-yabee di ɲáɲkì binib bin kɔkɔ kíɲee n̄n Unimbɔti kansikin. Mimmee, u yaa láa fātì fōō Juuda yabee, án làá dāa n̄n bí mana dee? An dāa sá bin n̄n kpíyee dimaɲfal ní.

¹⁶Bi yaa n̄n cáaɲ tijincòfikaal ki tī Unimbɔtee, tin kíɲee muee, ún̄ di yì. Unimbɔti di yaa yì busubu nyaanyee, ún̄ di yì asupan mun.

¹⁷Bi yaa gāa ɔliifi bumɔɲkisubu paɲɲi aba ní ki gāaɲ sii kumooun subu pandi ki cáaɲ ki túkuɲ ɲin béeyee paɲɲi pu, ní a kɛ́n ki fòol busumontiibuee nyaanyí kpiimee,

¹⁸sii n̄ taa n̄n lámintí ki dàkà apan ɲin bi gāa ki fée. A yaa bíi lámintée, á bée yíi an kaa sá sii di tú inyaan, inyaan di tú sii.

¹⁹A ɲūn kɪ lɪ yɪ: «Bi gāa apanee ki fá ní ki cááñ man ki túkuñ.»

²⁰Tiɲman bi lafun gāa-ɲi ki fá, kun puee baa cáá fookii ní sii fookiiu puee ní a túkú niin. Mɪn puee, á fàŋkɪ kɪ taa nɪn lámintí.

²¹Di sá yɪ Unimbɔti yaa kaa taañ bumɔŋkisubu paŋɲee, á nɪn nyí yɪ waa làá dāá taañ si mun.

²²Nɪn nyí Unimbɔti ɲanti nɪ u-tafadaaldi pu! U dáal bin bin lítèe tafal, ní ki ɲá sii tiɲan. Á nɪn gbíntii bí u-ɲanti gbantin, an yaa kaa sá mɪn, see ú dāá gāa-si kɪ fá.

²³Bín yaa kpánti bi-bimbim ki fōō Yeesu ki kííyee, u ɲūn kɪ fàtíí gíiñnɪ-bi kɪ túkuñ laakin u nɪn gāa-bee. Di sá yɪ Unimbɔti cáá mpɔn kɪ gíiñ-bi kɪ túkuñ mpɔm.

²⁴Kpèè, sii kumooun supandi dɪn bi gāāyee, bi cááñ-si ki túkuñ bumɔŋkisubu bun kaa sá a-suyilee pu. Mimmee, an kaa pōō bí gíiñnɪ asupan ɲin bi gāāyee kɪ túkuñ disuyil dɪn pu ɲi nɪn bí, bi gāa-ɲee.

Isirayeel yab kɔkɔ làá ká difiil

²⁵M-nabiyaamu, m là ní bée ibaamɔn iba i bí dibalin, án nɪn làá ɲá pu ní taa nɪn yíi ni-ba yɪ biciŋfitiibee. Di sá yɪ Isirayeel yab dijandi kaa ɲūn kɪ gbɪl tibɔti nee taapu, kɪ dāá sāa ɲyunti ɲun ntimu mun kɔkɔ kíñee yab n dāá kó difiilinee.

²⁶Min ní Isirayeel yab kɔkɔ làá ká difiilee dee, kii an nɪn pée ɲmāñ puee yɪ: «Ufiil làá nyānní Siiyɔn ní kɪ lēē ikpiti in bí Jaakɔb yab kansikinee kɪ fá.

²⁷Man Unimbɔti yaa láa lēē bi-kpitii ki fée, an di dāá sá dipoondi dɪn m pōon-bee.»

²⁸A yaa kpēē bi nɪn fá Tibɔmɔntiil puee, bi kpánti Unimbɔti nannanliibi nimbi n ká difiil. A yaa kpēē Unimbɔti nɪn lútɪ-bi puee, bi sá bin u néeñee bi-naanjab pu.

²⁹Di sá yɪ Unimbɔti yaa pú ubɔ diyimɔɔl diba, áá u yaa tí yíiñ ubɔee, waa kpánti u-landɔkɔɲu.

³⁰Doooooyee, naa nɪn tó Unimbɔti, ama, Juuda yab nɪn nɪn yíi, kaa fōō u-bɔti puee ní u sún ni-saai kɔŋkɔnnnee ki fíi-ni.

³¹Mɪn mbaantiim, Juuda yab kaa tó Unimbɔti kɔŋkɔnnnee ní Unimbɔti sún ni-saai, ama an sá bi mun n ɲmā kɪ ká kɔŋkɔnnnee Unimbɔti saasɔl ní.

³²Mimmee, Unimbɔti yānti binib kɔkɔ gbínti bi-yɪntitam poon, ú ɲmā kɪ dākà bi-kɔkɔ u nɪn sūn binib saai puee dee.

Pɔɔl pàkà Unimbɔti ciɲyi

³³Óo, Unimbɔti ciɲyi nɪ u-nyítam nɪ u-ɲanti wíikéeee, an kaa cáá bi lɪ! U nɪn ɲáaŋ u-bɔti miɲyee, unil kaa ɲūn kɪ bée, ní min min u lēē ki làá ɲée, unil kaa ɲūn kɪ gbɪl taapu,

³⁴kun puee, kii Unimbɔti gbɔŋku poon nín lī puee yii: «Nɔma di ɣūn kɔ́ bée ti-Dindaan landɔkɔŋu? Nɔma di ɣūn kɔ́ sɔŋkɔ́-u mun?»

³⁵Nɔma di péé ki tī-u tiba ní an sá yii ú fàtī téeŋ udaan?»

³⁶Ún di náan tikɔkɔ, ún di ɣúb tikɔkɔ, ní an kɔkɔ bí ki tī-u. Unimbɔti gbanti n ká tinyool kɔ́ nín cá jaanjaan! Ameen.

Romains 12

Dimanɔfapɔndi din ti cáá Unimbɔtinee

¹Nnabiyaamu, kii Unimbɔti nín dàkã-ti u-saasɔl puee, m mée-ni yii ní dū ni-wunti kɔ́ tī Unimbɔti kii saraa un bí circir kaa kpɔ́, ki fáatɔ-uee. An di làá nín sá-ni dinimbɔtinoobaamɔndi din máan ní nóóyee.

²Taa dūmaan ni-ba kɔ́ nántɔn waanee bimbim, ama ní yantɔ Unimbɔti n pɔ-ni ilandɔkɔpɔɔn kɔ́ kpántɔ ni-bimbim. Mɔn ní ni ɣūn kɔ́ bée min ní Unimbɔti lèe, min ɣān ki fáatɔ-u ki sá mmɔntiimee.

³Diyimɔɔl din Unimbɔti pú-mee puee ní m ɣūn kɔ́ tükù ni-kɔkɔ yii ní taa nín yòontɔ ni-ba yilpu min kaa máaŋee, ama nín cáámaan ilandɔkɔ in kítɔ ki nóó nì fookii un Unimbɔti yākatɔ ki pú báà ɣmee.

⁴Kii tiwun nín sá tibaantiil ki cáá ajan tikpil, ɣi-tuunɣi kaa pēe puee,

⁵mɔn mbaantiim, ti nín wɔ́kɔ́ min nee, Kriisitoo di kpáfi-ti tiwumbaantiil, ní báà ɣma tókú u-laŋki u-laŋki.

⁶Unimbɔti pú-ti diyimɔɔl ki yākatɔ báà ɣma u-pɔl, tí nín cáá tūn atuun ɣin bí aba abee. Mɔn puee, sii un u-Fam tì tibɔti a nàatēe, nín nàatɔ án nín nóó nì u nín tī-si fookii unyee.

⁷Sii un u yaa tī á nín sá bin kíŋee tɔntɔnliuee, á nín tūn ki tì-bi. Sii un dàkèe, á dū a-ba kɔ́ tī a-dàkatam.

⁸Sii un tì binib kunyannyaauuee, a mun n dū a-ba kɔ́ tīn kunyannyaau ditiil. Sii un pūn tiwane, á nín pūn nì dipɔbil diba. Sii un kpòotēe, á nín kpòotɔ nì difaŋgiil. Sii un tútún bifalaadambee, á tūtuŋ-bi nì dipɔpindi.

⁹Ni-neendi n taa nín cáá mpoonyoon. Ní nín ná ikpiti, kɔ́ dū ni-ba kɔ́ nákan tiŋan mmɔntiim.

¹⁰Nín néermaan tɔb tiŋan kii nnabiyaamu nín néeŋ tɔb puee, kɔ́ nín sá bipeekaabi ki tó bin kíŋee.

¹¹Ní nín tūmmaan ditundi nì difaŋgiil kɔ́ taa nín sá biwutijoodambi, kɔ́ nín pɔɔntɔ ki tūmmaan ti-Dindaan tundi nì ni-pɔbiliŋ kɔkɔ.

¹²Án nín mōŋ-ni dimákal din ni cááyee pu, kɔ́ jīmaan kimɔtii falaa poon, kɔ́ nín mée múmul.

¹³Tūtummaan biwɔfib bin nóó Unimbɔtee, kí nīn fòol binicambi bin kóò ni-puee nì mmɔn.

¹⁴Mèèmaan yii Unimbɔti ń ńá bin sàantí-nee tiŋan, ní nīn nyàab bi-ŋanti kí taa nín nyàab-bi tikpitil.

¹⁵Bin yaa bí dipɔɔpindinee, ní kūtì bi-pu, ni-kɔkɔ ń fàalmaan. Bin yaa tí b́í sūhee, ní kūtì bi mun pu, ni-kɔkɔ ń sɔ.

¹⁶Nín mōmaan tɔb cee. Ní taa nín sá bin néeń timɔnee. Nín sɔntīmaan ni-ba taapu, kí taa dàkafīmaan yii ni sá biciŋfitiibi.

¹⁷Ubo yaa ńá-ni tikpitilee, ní taa dū tikpitil kí téen-u. Pɔɔmmaan kí ńá min kítèe binib kɔkɔ nimbiin.

¹⁸Ni yaa ŋūhee, ní yàntì ŋgbansɔŋfi ń nīn bí ni nì báà ŋma kansikin, tiba ń taa nyānní ni-cee.

¹⁹M-nabineenkaamu, ní taa tōmaan ni-ba ipɔntoon. Yàntīmaan Unimbɔti ŋuul ń tɔ di-tundi, kun puee an ŋmāń yii: «Ti-Dindaan bí yii: Man di làá dāá tɔ ipɔntoon, man di làá dāá pà bi-tuunŋi paati.

²⁰Ama, ŋkùm yaa cáá a-nannanliu, á tī-u tijin ú jī. Nnyinnyoo yaa tí cáá-u, á tī-u nnyim ú nyò. A yaa b́í ńáań mimmee, an bí kii amɔsiŋkoon ní a cáá pāantí u-yil puee.»

²¹Ní taa yàntì tikpitil ń pɔɔkiń-ni, nimbi dūmaan tiŋan kí pɔɔkiń tikpitil.

Romains 13

Unil ń nīn tɔ biyidambi

¹Báà ŋma ń nīn tɔ biyidambi bin cáá mpɔn ki kpòotì kitiŋee, kun puee uyidaan ubo kaa bí Unimbɔti kaa kāań-u. Unimbɔti di yāntì ní biyidambi kɔkɔ bí.

²Mín puee, un yaa yí biyidambee jáań mara un Unimbɔti yóohee dee. Bin yíití biyidambee dátiń ditafadaaldi ki tòó bi-ba pu ní.

³Di sá yii bin bin ńáań tiŋanee kaa fàŋkí biyidambi, bin ńáań tikpitilee di fàŋkí-bi. A yaa là biyidambi ń taa nín cáá-si tifaandee, nín ńáań tiŋan, bi làá pàkà-si.

⁴Bi b́í tūn Unimbɔti tundi ní, ki téekí-si á ńá tiŋan. Ama a yaa ńá digangam, see á fàŋkì, kun puee an kaa sá fám ní bi cáá mpɔn ki dátí binib tafal. Bi yaa b́í dátí ubo tafalee, bi b́í tūn Unimbɔti tundi ki dàkà u-ŋuul din u cáá digangam dambi puee dee.

⁵Mín pu ní an máań yii tí nīn tɔ biyidambi. Tí taa fàŋkì ditafadaaldi ŋmaninŋma pu, tí nīn nyímaan yii mín di ŋāń.

⁶An pu ní ni pà lampoobee, bí ŋmā kí tɔ ditundi gbanti mbaamɔmin, kun puee bi sá Unimbɔti tɔntɔnliibi ní.

⁷Pàmaan un sá kamaa kun ni máań kǐ pà-uee: pàmaan lampoo kǐ tī un an sá ní pà lampoo kǐ tīyee, kǐ tī bin gíí patanti bi pèe bi-nimbiliŋ, kǐ fàŋkǐ bin bin sá ní fàŋkèe, kǐ nīn tó bin bin sá ní nīn tóee.

Tí nīn néerńmaan ti-jutiibi

⁸Ní taa nīn jīn báa ubo nì ubo apɔɔn. Dipɔndi din ni cááyee di sá ní nīn néerń tɔb. Sii un néerń a-jutiibee, sii ńá min mara lèe kɔkɔ dee.

⁹Di sá yii marab bin lì yii: «Á taa ńá tilaakpaal, á taa kpò unil, á taa yò, á taa nīn cáá nnimbítaataamee» nì marab bin kǐńee kɔkɔ taapu sá marabaanti nee ní yii: «Á nīn néerń a-juti kii sii a-bee.»

¹⁰A yaa néerń a-jutee, aa ńáań-u tikpitil. A yaa néerń binibee, a bíi ńáań min mara lèe kɔkɔ dee.

Tí bóntí kǐ cīítí Yeesu gítintam

¹¹Mín puee, ní nīn néerńmaan tɔb mín, kun puee ni nyí nyunti ńun poon ti bí nee nīn sá ńunye. Nyunti ńun ti máań kǐ fintí ńgeeminee báań, di sá yii Yeesu gítintam sùtì kǐ pǐlǐń-ti kǐ jítĩ min min ti nīn péé péé kǐ fōō kǐ kǐíyee.

¹²Kunyeu mó kǐ síitì, kutaa tóob diwuntil. Mimmee, tí fá dibɔmbɔndi poon tuuŋi ní kǐ dū ńwalifin janjawanti kǐ pèeń.

¹³Tí còommaan min kítèe, kii bi nīn còom ńwiimpu puee, kǐ taa jī kǐ lákatí ti-ba pu, kǐ taa gbí ndaam, kǐ taa ńá tilaakpaal, kǐ taa ńá tijɔkɔndi, kǐ taa nīn jáà, kǐ taa nīn cáá tɔb pu kudòŋu.

¹⁴Ní dūmaan ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo bimbim kǐ pèeń kii tijanjawanee, kǐ taa fàtí tō ni-bimbikpitim kǐ ńá mǐ nīn là puee.

Romains 14

Taa sòon a-nabiki bɔti

¹Ní fōomaan ni-kansikin bin kaa láá ká mpon Unimbɔti saŋɔ poonee, kǐ taa nīn kpákantí bi-landɔkɔi.

²Ubo máká yii u yaa jīn tikɔkɔ an kaa ńáań-u tiba, ama un kaa láá ká mpon nnimbɔtisan poonee kaa là, ní kǐ jīn nnyim ńma.

³Sii un jīn tikɔkɔ nì tikɔkɔee ń taa kpèe un gántí kǐ jīńee fám, ní sii un gántèe ń taa bíil un jīn tikɔkɔ nì tikɔkɔee, kun puee Unimbɔti fōō-u.

⁴Sii di sá ńma ní kǐ sòon ubo tɔntɔnliu bɔti ní? U yaa yúɔɔ, u yaa tí lítàaa, an sá u-kpiliu bɔti, an kaa sá a-yati. Ama u làá nīn yú, kun puee ti-Dindaan cáá mpon kǐ tíkĩn-u.

⁵Biba dàkafí yii iwiin iba sá ikpaan kǐ jítĩn iba, ní biba mun dàkafí yii iwiin kɔkɔ sá ibaanti ní. Báa ńma ń nīn nyí u-ban yii min u ńáańee di máań.

⁶Un gânti iwiin iba yii i sá ikpaanee ḡaán mín ti-Dindaan pu ní, ní un jīn tikoko nì tikokoe mun jīn mín ti-Dindaan pu, kun puee u jáaṁ Unimbɔti tijin gbanti pu ní kí nín jī. Un mun jīn nnyimee, ti-Dindaan pu ní u jīn mín, ní kí jáaṁ Unimbɔti.

⁷Di sá yii ubo kaa bí dimaṅfalin ki tī u-ba, ubo kaa tí kúu ki tī u-ba mun.

⁸Ti yaa báaa, ti bí ki tī ti-Dindaan ní, ti yaa tí kp̄yaaa, ti kp̄i ki tī ti-Dindaan ní. Ti yaa báaa, ti yaa tí kp̄yaaa, ti sá ti-Dindaan yab ní.

⁹Di sá yii Kriisitoo kp̄i ki fikitì kí ḡmā kí nīn sá bin kp̄yee nì bin bée koko Dindaan ní.

¹⁰Kin sii, ba pu ní a sòon ki bíí a-nabiki? Ní si mun, ba pu ní a kp̄é a-nabiki fám? Ti-koko láa dāa cù Unimbɔti nimbiin ibosoon,

¹¹kii an nín ḡmān puee, yii: «Ti-Dindaan bí yii: Man Unimbɔti bí. Báa ḡma láa dāa gbān man nimbiin, dilimbil kamaa láa dāa nyōḡkì man Unimbɔti.»

¹²Mín ní ti-koko láa dāa sòon ti-ba yil pu bɔti Unimbɔti nimbiin.

Ubo ṁ taa yānti u-nabiki ṁ liti

¹³Tí gbēēn kí taa ti nīn sòommaan tob bɔti, ama á dākafi min ní a láa ḡa a-nabiki ṁ taa gbéetāaa, kí taa liti ikpitinee.

¹⁴Ti-Dindaan Yeesu yānti m bée ki nyí ibaamōn yii tijin tiba kaa bí ki kōnti unil tijokōndi Unimbɔti nimbiin. Sii ubo yaa dākafi yii tiba kaa ḡānee, ti lafun kpánti tin kaa ḡānee sii cee ní.

¹⁵Tijin tiba pu ní a yaa yānti an páb a-nabikee, mimmee, aa ti yānti dineendi kpòotì-si dee. Tijikaal tin a jīnee puee, taa yānti un pu Kriisitoo kp̄yee ṁ wāḡkì.

¹⁶Tin ḡān a-ceeyee ṁ taa giti pō nsan bí nīn sòon tikpitil.

¹⁷Di sá yii Unimbɔti Beel kaa sá tijikaal nì tinyokaal bɔti, an sá deedee nì nsōḡfi nì dipɔpindi din u-Fam tìyee ní.

¹⁸Un yaa nóó Kriisitoo mimmee fáatì Unimbɔti, ní binib mun lèekì u-móḡḡu.

¹⁹Mimmee, tí nyàabmaan tin láa cáan dipɔsōḡkil ti-kansikinee nì tin láa tūtuṁ ti-nabiyaamu bí báan inyaan nnimbɔtisan poonee.

²⁰Tijin puee, taa gbá kí kp̄tì Unimbɔti tundi. Tikoko ḡān ki tī bí jī, ama an kaa ḡān yii tijikaal tin a jīnee puee, á yānti a-nabiki ṁ liti.

²¹Tin ḡānee di sá á taa ḡmó tinan, kí taa nyò ndaam, kí taa ḡa tiba min ḡūn kí yānti a-nabiki ṁ litée.

²²Sii nín fōo ki kí ki nyí tīyee, dūú kpāafi a-ban Unimbɔti nimbiin. Un yaa lēe min ḡān u-cee u-pobil kaa máfée bí mmōnni.

²³Ama un yaa bfi jñn tiba ní u-pobil máfée kó tibotin, kun puee u-pobil tükù-u yii min u njáánee kaa máań ú njá. A yaa njá tiba ní a-pobil máfée, an sá ikpiti ní.

Romains 15

Dá tin làá fáatiń a-jutee

¹Timbi bin ká mpɔn Unimbɔti saɲɲu poonee, ti máań kí tūtuń bin kaa láá ká mpɔnee kí jī kimɔtii bi-pu, kí taa nín nyàab min làá nín fáatiń-tee.

²Báa njma ń nyàab min làá tūtuń u-jutee mmɔntiim ú báań inyaan.

³Di sá yii Kriisitoo kaa nín nyàab kí njá min fáati-uee, ama, kii an nín njmàń puee yii: «Asiibil njn bi nín sǐ sii Unimbɔtee, lítì man pu.»

⁴Di sá yii tin kɔkɔ bi nín njmàń Unimbɔti gbɔɲku poon dooooyee sá kí dàkà-ti tí nín cáá kimɔtii nì kunyannyaau, kí nín máká Unimbɔti pu.

⁵Unimbɔti un di tì kimɔtii nì kunyannyaauuee ń tūtuń-ni ní njá ubaanti kii Yeesu Kriisitoo nín là puee.

⁶Ni-kɔkɔ ń njmā kí kpāfi kinyɔbaantii kí nyɔɲkì Unimbɔti un sá ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo Baayee.

Tibɔmɔntiil sá ki tī anibul kɔkɔ

⁷Mín puee, kii Kriisitoo nín fōō-ni puee, ní nín fōolmaan tɔb án tī Unimbɔti tinyool.

⁸An taapu sá yii Kriisitoo dómiń Juuda yab kansikin ki tún ditundi ki njá min Unimbɔti nín pōon ki tī bi-naanjabee ki dàkā yii Unimbɔti sá deedeedaan,

⁹ní ki dómiń bin kaa sá Juuda yabee mun ń nyɔɲkì Unimbɔti u-saasɔl pu, kii an nín njmàń puee, yii: «An pu ní m làá nyɔɲkì-si atimbun kansikin, kí gāa ilan kí pàkà a-yindi.»

¹⁰An gíti njmàń yii: «Atimbun, fàalmaan nì dinibul din Unimbɔti lútèe!»

¹¹An gíti tí njmàń yii: «Nimbi atimbun kɔkɔ ń nyɔɲkì ti-Dindaan, ní anibul kɔkɔ ń pàkà-u!»

¹²Yeesaya mun nín lī yii: «Jeesee naantiiu ubɔ làá dāań, u làá dāá yīkì kí jī atimbun kɔkɔ pu dibeel, ní atimbunee kɔkɔ làá dāa nín máká u-pu.»

¹³Unimbɔti un tì dimákalee ń gbéeń-ni dipɔɔpindi kí tī-ni njgbansɔɲfi mmɔntiimin ni nín fōō u-bɔti ki kí puee, án nín làá njá pu u-Fam pɔɲɲu ń yànti ní nín cótí u-pu tikpil tikpilee.

Pɔɔl bíi sòon u-tundi bɔti

¹⁴M-nabiyaamu, man m-ba nyí yii ni sá binib bin tiɲan gbí ni-pɔbiliɲ, ki nyí tin kɔkɔ ni máań kí nín nyée, ki njūń kí nín sáɲkí tɔb muee.

¹⁵Nì mìn kòkòee, m ɲmàñ ki cántì ajan aba, kaa fāŋkì kí fàtīí téetí-ni tin ni nìn nyí dooooyee. M yaa ɲmàñ-ni mimmee, an sá diyimɔɔl din Unimbɔti pú-mi

¹⁶ɲ nīn sá Yeesu Kriisitoo tɔntɔnliu bin kaa sá Juuda yabee ceeyee pu. Unimbɔti dū Tibɔmɔntiil disoondi ki ɲúbìñ-mi, an ɲman kii bisaraaŋaliibi tundi ní m bí tūñee, ɲ ɲmā kí dū bin kaa sá Juuda yabee kí tī Unimbɔti, u-Circir Fam ɲ yànti bí nīn sá saraamɔnti un làá fáatí-uee.

¹⁷Man nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo nín ɲá ubaantee puee ní m ɲūñ kí nīn gàafi nì ditundi din m tūñ ki tī Unimbɔtee pu.

¹⁸Di sá yii maa làá wàañ kí lì tiba an yaa kaa sá tin Kriisitoo dī m-pu ki ɲá, ki cáañ binib bin kaa sá Juuda yabee ɲ nīn tó Unimbɔtee. Kriisitooyee di yānti m sòon anyɔɔbun ki túñ atuun

¹⁹ki ɲá tidaandi nì maamaacib, nì Unimbɔti Fam pɔɲɲu. Mìn ní m sòon Tibɔmɔntiil tin sá Kriisitoo yatee an kòkò, ki yòon Jeerusaleem ki dāa sāa Iliirii tiŋki.

²⁰M pɔɔntí m-ba kí sòon Tibɔmɔntiilee laakin binib kaa láá gbīl Kriisitoo puee, án nín làá ɲá pu ɲ taa mā kí tókòñ laakin biba nìn kílee.

²¹Mìn ní m ɲá kii an nín ɲmàñ puee yii: «Binib bin cee baa sòon u-puee làá dāa ká-u, bin bin kaa nìn gbīl u-puee làá dāa gbīl taapu.»

Pɔɔl là kí cùú mànti Room yab pu

²²Ditundi gbanti pu ní m mākañ mīɲa nì mīɲa kí dāañ ni-cee ní kaa ɲúñ.

²³Kɔŋkɔnnée, maa ti cáá ditundi diba ntimu gbanti poon. M baasii nyàaāb kí dāañ ni-cee abin kupaaú sèé.

²⁴M yaa làá cù Eespaanyee, see ɲ dīñ ni-cee, man nì ni ɲ kàl, ní kpáaa tūtuñ-mi ɲ cù kitiŋ gbantin. Mimmee m làá ɲmā kí kàl ni-cee ɲyunti ɲubo fiii an mōokiñ-mi.

²⁵Kɔŋkɔnnée, m dá láá cá Jeerusaleem kí tō ditundi diba kí tī Unimbɔti yab bin bí niinee.

²⁶Kun puee Kriisitoo yab bin bí Maseeduwaan nì Akayee kpáfi ki tó animbil kí tūtuñ Kriisitoo yab bin bí Jeerusaleem ki sá bisoodambee.

²⁷Bíñ bi-ba di lēē yii bi làá ɲá mīñ, ní an lafun máaān bí ɲá-bi mīñ, kun puee Kriisitoo yab bin bí Jeerusaleemee dū Tibɔmɔntiil ki yākatì nì bi. Mìn puee, an máaān bi mun ɲ dū bi-wanti kí tūtuñ-bi.

²⁸M yaa dū inannakan in bi nākaññi-mee ki dūu tī-bi, ki kpēē tibɔti gbanti ki dóoyee, m làá dīñ ni-cee, ní kí nín nìkī Eespaanyi.

²⁹M nyí yii Kriisitoo làá bìñ m-dāantam ni-cee pu án nīn mō tikpil.

³⁰Ama, nnabiyaamu, m mée-ni ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo nì dineendi din Circir Fam tiyyee pu, ni-nimbiliŋ n nīn mán ŋwimmeem pu. Ní nīn mée Unimbɔti ki tútúh-mi,

³¹ŋmā kí nyā Juudee yab bin kaa fōō ki kííyee ŋaan, ní Unimbɔti yab bin bí Jeerusaleemee mun n fōō nì dipɔbil diba ditutundi din m cán kí tī-bee.

³²Mín ní, Unimbɔti yaa kíí, m làá ŋmā kí bàñ ni-cee nì dipɔɔpindi man nì ni n kàl ŋ ñŋfi.

³³Unimbɔti un tìl ŋgbansɔŋfee n nīn bí ni-kɔkɔ cee. Ameenì.

Romains 16

Ijaam

¹M dū ti-niisal Fooyibee un tūh ditundi Kriisitoo nikitil din bí Saŋkireeyee kansikinee ki ŋá ni-ŋaan.

²Fōōmaan-u ti-Dindaan pu kii Unimbɔti nib nīn maañ kí nīn fōol tɔb puee. Ní ajan ŋin kɔkɔ poon an bàlifí yii ní tūtuñ-uee, ní tūtuñmaan-u. Mín ní u mun jòon binib tikpil, ki kpáañ man m-ba.

³Ní jaañ Priisiil nì Akiilasi, m-tɔntɔnjutiibi Yeesu Kriisitoo tundin.

⁴Bi kíí kí dū bi-ba kí tī ŋkúm man ŋmátí. An kaa sá man baba di làá jaañ-bi an pu, Kriisitoo nikitin ŋin kaa sá Juuda yabee kɔkɔ mun làá jaañ-bi.

⁵Ní jaañ Kriisitoo nikitil din kpáfí bi-dumpuee mun. Ní jaañ Eepayineeti, m-bɔɔ un m néeñee, un péé péé ki fōō ki kíí Asii tinikinee.

⁶Ní jaañ Maarii un tún ditundi tikpil ki tī-nee.

⁷Ní jaañ Androonikuusi nì Juniyaasi, man nì bin pēē kubaabinaatoou ki pēē sarka muee. Yeesu kpambalin kansikinee, bi tó-bi tikpil. Bíñ pēēñ man ki fōō Kriisitoo ki kíí.

⁸Ní jaañ Ampiliyatuu, m-bɔɔ un pu maa mō ti-Dindaan puee.

⁹Ní jaañ Urbeen, ti nì un kpáfí ki tūh ditundi Kriisitoo puee, kí jaañ m-bɔɔmɔnti Sitaku mun.

¹⁰Ní jaañ Apeelesi, un jín falaa Kriisitoo pu, kaa lítè. Ní jaañ Ariistoobul dicaŋkun yab.

¹¹Ní jaañ Eeroodiyoon, man nì un pēēyee. Ní jaañ Naasiisi dicaŋkun yab bin sá ti-Dindaan yabee.

¹²Ní jaañ Triifeeni nì Triifoosi, bin tūh ditummɔntiil ki tìl ti-Dindaanee, kí jaañmaan ti-niisamɔnti Peersiidi un tún atummɔnti tikpil ki tī ti-Dindaanee.

¹³Ní jāam̃ Rufusi un ti-Dindaan lútì ú tō u-tundee, kí kpáàa jāam̃ u-na un kpántì ma mun nee.

¹⁴Ní jāam̃ Asiñkiltu nì Fileegɔn nì Eermeesi nì Patrooba nì Eermaasi, nì ti-nabiyaamu mun bí bi-ceeyee.

¹⁵Ní jāam̃ Filooloogu nì Julii nì Neeree nì u-niisal Oolimpa nì Unimbɔti yab bin kɔkɔ bí bi-ceeyee.

¹⁶Ni-kɔkɔ ń jāam̃maan tɔb tiŋan kii nnabiyaamuee. Kriisitoo nikitiŋ kɔkɔ jáamiń-ni.

Tibɔkpaafikaal tijoolkaal

¹⁷Nnabiyaamu, m kpáaffi-ni ní nīn nyí nì ni-ba nì bin fá tibɔmɔntiil tin bi dàkā-nee ki cāabīn diyakatil, ki yàntì binib lítée. Sútí kí wàatīmaan bidambi.

¹⁸An nibee kaa nóó ti-Dindaan Kriisitoo. Bi nyàab bi-ba jim ní, ní ki sòon anyɔɔbummɔɔn ki kíí binib, ki yàntì bin nyil kaa náañee lítí.

¹⁹Bàa ŋma nyí ni nín tó ti-Dindaanee, an puee, m-pɔbil sòon ni-pu. Ama m là ní nīn sá bin nyí ki ŋáań tiŋanee, kí nīn sá bin bí circir, kaa là ikpítee.

²⁰An kaa làá yúntí, Unimbɔti un tì ŋgbansɔŋfee làá yàntì ní tǎa kí mátí Sitaan. Ti-Dindaan Yeesu ŋanti ń nīn bí ni-pu!

²¹M-tɔntɔnjuti Tiimootee jáamiń-ni. Lusiyusi nì Jasɔn nì Soospatee, man nì bin pēēyee, mun jáamiń-ni.

²²Man Teertiyusi un ŋmǎn kugbɔŋu neeyee mun jáamiń-ni ti-Dindaan pu.

²³Gaayusi un dumpu m kóòyee, nì un dumpu Kriisitoo nikitiil kɔkɔ kpáfée, jáamiń-ni. Eelasitu un ŋúb bi-tiŋki nimbiliŋee, nì ti-nabiki Kaartusi jáamiń-ni.

[²⁴Ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ŋanti ń nīn bí ni-kɔkɔ pu. Ameeni.]

Tí pàkàmaan Unimbɔti!

²⁵Tí nyɔŋkìmaan Unimbɔti! Nì tibɔmɔntiil tin m sòon Yeesu Kriisitoo puee, Unimbɔti cáá mpɔn kí báań-ni inyaan nnimbɔtisan poon. Doooo ŋyuntikpikee, tibɔtee nīn bí dibalin, Unimbɔti kaa nīn dáá bīiti ti-pu,

²⁶ama kɔŋkɔnnée u nyánti-tì mpaampiin pu. U dī tigbɔn tin u-bɔnaatiliibi ŋmǎn ki nāatì u-bɔtee pu ki yāntì atimbun kamaa nib bée ti-pu án nín làá ŋá pu bí fōō kí kíí kí nīn kíń ki tó Unimbɔtee. Jaanjaan Nimbɔtiu nín là puee dee.

²⁷Mín puee, Unimbɔti un baba sá uciŋfítee ń ká tinyool Yeesu Kriisitoo pu kí nīn pée cá jaanjaan! Ameeni.

1 Corinthiens

1 Corinthiens 1

Ijaam

¹An sá man Pɔɔl un Unimbɔti là ki yíín-mi m̃ ñn sá Yeesu Kriisitoo kpambalee ñ ti-nabiki Sɔsteen di jáám-ni.

²M ɲmān kugbɔŋu nee ki tī nimbi Unimbɔti nikitil din bí Kɔranti, Unimbɔti lútì-ni ní ñn sá u-yab Yeesu Kriisitoo puee. U yíín-ni ní ñn bí circir, ni ñ bin kɔkɔ bí báà laakin ki jáám ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo bi-Dindaan un sá ti mun Dindaanee.

³Ti-Baa Unimbɔti ñ ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ń ɲá-ni tiŋan kí tī-ni ɲgbansɔŋfi.

Tiŋan tin ti fōō Kriisitoo ceeyee

⁴M jáám m-Nimbɔtiu múmul ni-pu, tiŋan tin u ɲá-ni Yeesu Kriisitoo puee.

⁵Di sá Kriisitoo pu ní u ɲá-ni tiŋan kɔkɔ, ki yānti ni gbìl ki bée u-bɔti taapu kɔkɔ ki ɲūn kí sòon-ti mbaamomin.

⁶Kriisitoo bɔti tin ti cáán ki sòon ñ nee, ni fōō-ti ki ɲúb-ti tiŋan pu.

⁷Mín pu ní nimbi bin ká ki cí ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo gítintamee, Unimbɔti pú-ni u-pɔtam kɔkɔ, báà miba kaa lóò-ni.

⁸Unimbɔti gbanti di làá ɲúb-ni mmontiimin kí tin cáá kátí-ku án nín làá ɲá pu ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo yaa láa gitiínee, bí taa láa ká ni-pu ikpiti ibee.

⁹Unimbɔti yaa pōon puee, see ú ɲá mín, an di sá yii u yíín-ni yii ni ñ u-Jipɔon ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ń ɲá ubaanti.

Digàntil kó Kriisitoo nikitil kansikin

¹⁰Nnabiyaamu, ñ ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo yindi puee, m gbàám-ni, ní ñn pēēmaan kinyɔkɔ, digàntil ń taa nín bí ni-kansikin. Nín pēēmaan kinyɔkɔ mmontiimin, ni-kɔkɔ bɔti ń ñn sá tibaantiil, ni-landɔkɔi mun ń ñn pēē.

¹¹Di sá yii m-nabiyaamu, Kloowee dicaŋkun yab biba dómiń ki tükū-mi yii kujaaú bí ni-kansikin.

¹²Kun pu m l̃ mimmee di sá m gbìl yii ni-kansikin biba l̃ yii bín nóó Pɔɔl ní, ní biba mun l̃ yii bín nóó Apooloosi ní, ní biba mun l̃ yii bín nóó Peetroo, ní biba mun l̃ yii bín nóó Kriisitoo ní.

¹³Mimmee, ni dàkafi yii Kriisitoo yākatì u-ba ajan kupaauaaa? Àá Pɔɔl ní bi kpáá ndɔpuntikaa pu ki tī-ni ní? Àá Pɔɔl yindi pu ní bi fūl-ni Unimbɔti nyim ní?

¹⁴M jáám Unimbɔti m nín kaa fūl ni-kansikin báà ubɔ nnyimee, asee Kriisipusi ñ Gaayusi baba.

¹⁵An puee ni-kansikin ubo kaa nūn kɪ lɪ yɪ man yindi pu nɪ bi fʊl-u nnyim.

¹⁶Tɪŋman! M tɛtɛ yɪ m nɪn fʊl Steefanasi nɪ u-dicanɲkun yab Unimbɔti nnyim. M yaa gɪti fʊl biba muɔɔ, maa ti nyɪ.

¹⁷Di sá yɪ Kriisitoo kaa túnní-mi m nɪn fʊl binib Unimbɔti nnyim, ama u túnní-mi m sòòh u-Bòmɔntiiti nɪ. Maa làá dū binib ciɲyi nɪ kɪ sòòh an bɔti. M yaa nà mimmee, m làá yànti kun pu Yeesu Kriisitoo kpɪ ndɔpuntikaa puee n nà fám dee.

Yeesu Kriisitoo di sá Unimbɔti pɔŋɲu nɪ u-ciɲɲu

¹⁸Kun puee ti nɪn sòòh yɪ Kriisitoo kpɪ ndɔpuntikaa pu kɪ fɪ binibee, an sá tiwaatibɔti nɪ ki tɪ bin bí diwanɲil saɲɲu poonee. Ama nɪ ki sá Unimbɔti pɔŋɲu ki tɪ timbi bin bí difil saɲɲunee,

¹⁹kii an nɪn nɲmàn Unimbɔti gbɔŋku poon puee yɪ: «M làá kúntɪ biciɲfitiibi ciɲyi nɪ kɪ nàaɲ binyiliibi nyil.»

²⁰Niinee uciɲfiti, àa unyil gɪti cáá tilati? Bin bí duulɲya poon ki kpākantée bí la? Unimbɔti dàkā yɪ duulɲya yab ciɲɲu sá kuwaatiiu nɪ.

²¹Di sá yɪ duulɲya nɪ u-ciɲɲuee, waa nún ki bée Unimbɔti nɪ u-ciɲɲu. An pu nɪ an fáati Unimbɔti nɪ dɪ tibɔti tin ti sòòh bi cáá yɪ tiwaatibɔti nee pu kɪ fɪ bin fōō-u ki kíyee.

²²An yaa sá Juuda yabee, bɪn nyàab bí nà maamaacib bí ká án nɪn sá-bi kudaanɲu, nɪ Greeki yab bɪn nyàab iciin.

²³Ama nɪ timbee, Kriisitoo un bi kpáá ndɔpuntikaa puee bɔti nɪ ti sòòh. An bɔtee di làkantɪ Juuda yab, nɪ ki sá bin kaa sá Juuda yabee cee tiwaatibɔti.

²⁴Ama Kriisitoo di sá Unimbɔti pɔŋɲu nɪ u-ciɲɲu ki tɪ binib bin Unimbɔti yíínee, bin sá Juuda yabee nɪ bin kaa sée.

²⁵Di sá yɪ tin tin Unimbɔti nà binib cáá yɪ tiwaatibɔtee jítiɲ binib ciɲyi, nɪ tin u nà binib kpée yɪ an sá iwɔfee pɔɔ ki jítiɲ binib.

²⁶Nnabiyaamu, kpèèmaan nimbi dikitiɲ din Unimbɔti yíínee, bin binib yɪ biciɲfitiibee, nɪ biyidambi, nɪ agaajabil kaa wíikí ni-kansikin.

²⁷Ama Unimbɔti lēē kun nɪ duulɲya yɪ kuwaatiiuee nɪ ki dū kón biciɲfitiibi icoo, nɪ ki lēē kun duulɲya yɪ iwɔɔfee nɪ ki dū kón bipɔɔbi icoo.

²⁸U lēē tiwan tin bi kpée ki sɲkɪn kaa dū yíiɲ tibee, tin kaa pée bí tibanee nɪ u dū sɪntiɲ tin bi wál yɪ tɪ bí tibanee taapu taapu.

²⁹U nà mɪn unil báa ubo n taa gāa u-bindi Unimbɔti nimbiin.

³⁰Di sá yii ún Unimbɔti di yāntì ní ni nì Yeesu Kriisitoo ɣá ubaanti. U yāntì Yeesu kpántì timbi ciɛɲɲu. Kriisitoo pu ní ti kpántì deedeedambi Unimbɔti nimbiin ki bí circir, u fōō-ti ki lî.

³¹An pu ní an ɲmāñ Unimbɔti gbɔɲku poon yii: «Sii un yaa làá gāa a-bindee ń gāa ti-Dindaan nín ɣá tiɲyee pu.»

1 Corinthiens 2

Tibɔti tin Pɔɔl sòòñee: Kriisitoo dɔpɔntikaanɲu

¹Nnabiyaamu, m nín nèn dómín ni-cee ki sòòñ nì ni Unimbɔti bɔti tin bí dibaline, maa nèn dū anyɔɔbuɲkpaanaaa, kaa nèn tí dū binib ciɛɲyi ní ki sòòñ nì nì.

²M lēē yii maa làá sòòñ ni-kansikin báà tiba nì tiba, an yaa kaa sá Yeesu Kriisitoo un bi kpáá ndɔpɔntikaa puee bɔti.

³An pu ní m kāl ni-kansikin kii uwɔfee nì tifaandi yókó yɔkɔ.

⁴Unimbɔti bɔti tin m nèn cááñ-nee nì min min m nèn dākā-ni tibɔti gbantee kaa nèn nyánní binib ciɛɲyi dākatamin, ama an nèn sá Unimbɔti Fam pɔɲɲu tundi ní.

⁵Mimmee ni-fookiiu kaa có binib ciɛɲyi pu, ama Unimbɔti pɔɲɲu pu ní an có.

Unimbɔti ciɛɲɲu

⁶An puee bin bée nnimbɔtisan mmɔntiimine, iciin ní ti dākā-bi. An kaa nèn sá duulinya yab ciɛɲyi, kaa tí sá ipɔɲkpiti in jín abee duulinyan ki làá dāá kúntée ciɛɲyi.

⁷Timbee, Unimbɔti ciɛɲyi in nèn bí dibaline pu ní ti sòòñ. Unimbɔti nèn pée lēē-i ki yóòñ-ti án nín sá ti-nyooti ki wāatì ní ki nín nááñ duulinya.

⁸Duulinya bɔtiibi báà ubɔ kaa ɲún ki bée Unimbɔti ciɛɲyi gbanti. Bi yaa bàà nèn bée-i, baa bàà nèn kpáà ti-Dindaan tinyooldaan ndɔpɔntikaa pu.

⁹An bí kii Unimbɔti gbɔɲku poon nín ɲmāñ puee yii: «Tin unil nimbil kaa kée, nì tin u-tafal kaa gbīlee, nì tin unil kaa dākafi ki kée, tìh ní Unimbɔti bónti ki yóòñ bin néeñ-uee.»

¹⁰Di sá yii timbi ní Unimbɔti dī u-Fam pu ki dākā-ti abɔɔn gbanti. Di sá yii Unimbɔti Fam gbanti di ɲūh kí bée tin Unimbɔti cááyee, ki kpáañ tin bí dibalin poon poon kábuee.

¹¹Ulanil ni-kansikin di ɲūh kí bée u-juti landɔkɔɲu? See ún u-ba fam min bí u-nee di ɲūh kí bée kun u sée. Mín mbaantiim ní ubɔ kaa ɲūh kí bée Unimbɔti landɔkɔɲu, see Unimbɔti Fam di ɲūh kí bée u-landɔkɔɲu.

¹²Timbee, an kaa sá duulinya Fam ní ti fōō, an sá Unimbɔti di tī-ti u-Fam, án nín làá ɣá pu tí bée tiɲan tin kɔkɔ Unimbɔti ɣá-tee.

¹³An puee, anyɔɔbun ɲin ti cáa sòònee kaa sá binib nín dàkà iciin ɲyee nyɔɔbunɲi, ama an sá anyɔɔbun ɲin Unimbɔti Fam tī-tee ní ti cáa sòò ki bóbití ibaamɔn in nyēēn Unimbɔti Fam nee ki tükù bin cáa Unimbɔti Famee.

¹⁴Unil un dàkafi nniyaamin ɲmanɲmee kaa ɲūn kí fōō ibaamɔn in Unimbɔti Fam sòònee. Ún ceeyee, an sá tiwaatibɔti ní. Waa ɲūn kí fōō-tì, kun puee Unimbɔti Fam baba di yāntī unil ń ɲmā kí bée kí gāntī.

¹⁵Unil un cáa Unimbɔti Famee di ɲūn kí nīn nyí tikɔkɔ ki gāntī, ama ubɔ kaa gbìl ún bɔti taapu kí gāntī.

¹⁶Kii Unimbɔti gbɔŋku poon nín lī puee yii: «Nma di nyí ti-Dindaan landɔkɔŋu? Nma di ɲūn kí sāŋkì-u?» Ama timbee, ti cáa Kriisitoo landɔkɔŋu ti-ni.

1 Corinthiens 3

Unimbɔti tɔntɔnliu tundi

¹Nnabiyaamu, m nín dómín ni-ceeyee, maa ɲún ki sòò nì ni kii m nín sòò bin cáa Unimbɔti Famee puee, ama m sòò nì ni kii binib bin dī duulinyee ní, kii bin sá mbiyaapɔmu Kriisitoo saŋɲu poonee.

²An puee m tī-ni nnaabiim, an kaa sá tijin tin pōɔ naa ɲūnee. Áli gba ki dāa sāa nīn dínee, naa ɲūn tin pōɔyee,

³kun puee ni dáá bí kii duulinya nib nín bí puee ní. Di sá ɲyunti ɲun ní ipoompoon nì kunikpɔŋkpɔkɔu dáá bí ni-kansikinee, an dàkà yii ni sá duulinya yab dee ki ɲáań nniyaamin.

⁴Ni-kansikin biba lì yii bín sá Pɔɔl yab ní, ní biba mun lì yii bín sá Apooloosi yab. Ni yaa bí ɲáań mimmee, naa bí ɲáań nniyaamin deeee?

⁵Nma di sá Apooloosi? Ní ɲma di sá Pɔɔl ní? Ti sá Unimbɔti tɔntɔnliibi bin pu ni dī ki fōō Unimbɔti ki kíyee ní. Unimbɔti di yākatì min sá tí ɲée ki tī-ti.

⁶Man búl ní Apooloosi yāań nnyim, ní Unimbɔti yāntì an nyáń ki wíiń.

⁷An puee, an kaa sá un búlee di sá tiba, kaa tí sá un yāań nnyimee di tí sá tiba, ama Unimbɔti un yāntì an nyáń ki wíińee baba di sá tiba.

⁸Un búlee nì un yāań nnyimee ɲmà ní. Unimbɔti dāa pà-bi bi-tundi dīn bi túnee nín máań puee ní.

⁹Kun puee ti nì Unimbɔti di pēe ki tūn ditundi. Nĩmbi di sá u-saaku, ní ki sá u-diiku.

¹⁰Diyimɔɔl dīn Unimbɔti pú-mi m nīn sá udimakpaan un cáa iciinee puee, m bíl kudiiyee nyeel ní ubɔ ń dāá mā kí tókɔń, ama báa ɲma ń bée u nín māa ki tókɔntí puee.

¹¹Bi cóon kudii ki bíl, kún di sá Yeesu Kriisitoo. Báà ubo kaa ti nūn kí cóon kuponu.

¹²Biba làá dū sindaariya ní kí mā kí tókón, ní biba n dū animbil kúti kí mā, ní biba n dū atankpanyaan kí mā. Ama biba mun làá dū ido, biba n dū ikpankpaan, biba n dū timool kí mā kí tókón.

¹³Un yaa dū kun ní ki mán ki tókón kudiiyee puee, daliŋkin Unimboti làá dāá sòon binib botee, yaadal ní báà nma tuuŋŋi dāa nyēē mpaampiin pu. Di sá bi làá dāá dū báà nma tuuŋŋi ní kí nā nŋmin. Nŋmi ní bi làá dāá dū cōŋkí báà nma tundi kí bée di nín sá diŋyee.

¹⁴Sii un di yaa dū kun ní ki mán ki tókón kudiiyee pu ní nŋmi kaa wūnee làá dāá fō a-paati.

¹⁵Ama un cee ní nŋmi yaa wūnee, asaluu gbán udaan dee. U làá dāá ká difiil, ama an dāa sá kii unil diiku nín fōl pu ú sān kí nyā kaa báb tiba puee ní.

¹⁶Naa nyí yii ni sá Unimboti diiku ní u-Fam kòò ni-naaa?

¹⁷An puee, unil yaa kón Unimboti diiku tijokondee, see Unimboti n dāá dāal udaan tafal, kun puee Unimboti diiku bí circir ní, ní nimbi di sá kudii gbanti.

¹⁸Ubo n taa kīl u-ba. Un yaa bí ni-kansikin ki dākafi yii u cáá duulinya ciŋyee, ú kpántí ugbaan kí nma kí ká iciin in nyēēn Unimboti ceeyee.

¹⁹Kun puee duulinya ciŋyi sá Unimboti cee digbaandi ní. Mín ní an nman Unimboti gbōŋkun yii: «Unimboti gīntí biciŋfitiibi ciŋyi ní ki fātī cáá cútí-bi.»

²⁰An gíti tí lī yii: «Ti-Dindaan nyí biciŋfitiibi landokoi, ki nyí i nín sá fāmee.»

²¹An puee, an kaa sá ubo pu ní ni làá nīn gà ni-biŋŋi, kun puee nimbi di yì tikoko:

²²an yaa sá Pɔɔlaaa, Apooloosaaa, Peetrooyaaa, an yaa tí sá duulinyaaa, dimaŋfalaaa, nkúmaaa, an yaa tí sá tiwan tin bí kōŋkōnneeyaaa, tin bí ki dōōneeyaaa, nimbi di yì tikoko,

²³ní Kriisitoo yì nimbi, ní Unimboti yì Kriisitoo.

1 Corinthiens 4

Kriisitoo kpambaliŋ

¹Mín puee ní nīn nyí yii ti sá Kriisitoo tōtōnliibi bin bin ní Unimboti dū u-bobalkaati ki nā ti-ŋaan tí sòōnee ní.

²Bi yaa dū ditundi ki nā a-ŋaane, tin bi kīn ki kpèe a-ceeyee di sá á tō ditundee bí bée a-baamōyi.

³Mamee, nimbi di yaa bí sòon m-bōtaaa, an yaa tí sá bibōsoonliibaaa, tīn kaa ká-mi. Man m-ba kaa tí bí sòon m-ba bōti.

⁴Ibaamɔn, m-pɔbil poonee maa gbɪl̩ yii m ɲá tiba, ama mín di kaa dàkà yii maa ɲá tiba. Ti-Dindaan di sá un sòon man botee.

⁵An puee ní taa sòon ubɔ bɔti kí n̄n cí ɲyunti ń bàñ. Ní taa sòon ubɔ bɔti kí n̄n cí ɲyunti ɲun ti-Dindaan làá bàñee. U yaa láa bāañee, u làá yànti ɲwalifi ń ɲmínti tin bál̩ dibɔmbɔndinee kí nyānti binib landɔkɔi mpaampiin pu. Niin ní báà ɲma dāa fòol̩ kupampakau kun u máañee Unimbɔti cee.

⁶Nnabiyaamu, m dū man n̄ Apooloosi bɔti tin m sòonee ki dàkà kí cánti-ni tibɔti ní. Ní b̄fi man n̄ Apooloosi cee min ni máañ kí n̄n bée kí taa lákatí tin bi ɲmāñ Unimbɔti gbɔŋku poonee pu. Ní taa ɲá dilambil kí lē ti-kansikin ubɔ, kí bí yii ùn di sá tiba kí kpèè un kíñee fám.

⁷Ŋma di yòon-si yilpu ní a jítiñ a-juti ní? Tin a cááyee Unimbɔti di kaa t̄i-saaa? Kin Unimbɔti di yaa t̄i-si ní, ba pu ní a cáá dilambil kii ubɔ di kaa t̄i-see?

⁸Ni p̄t̄i kpáaa ká tin kɔkɔ ni lèè! Ki p̄t̄i kpáaa kpánti bigaajab ki kpánti bibɔtiibi timbi boon! Ni yaa bàà lafun kpánti bibɔtiibi ti mun ń bàà dāá k̄t̄i ni-pu, an bàà ɲāñ!

⁹An bí-mi kii Unimbɔti gíñ timbi akpambal boon binib kansikinee ní. Ti bí kii binib bin bi làá kpò kunipaau nimbiinee, kun puee ti kpánti tinimbikɔntiwan ní duulinya n̄ ituun n̄ binib kpèè.

¹⁰Kriisitoo puee, timbi kpánti biwaatiibi ní, ní nimbi n̄n fōō-u ki kíf puee, ni kpánti biciŋfitiibi. Mín ní timbi sá ɲwɔɔɔfimu ní nimbi sá bipɔɔbi. Binib kpèè timbi fám ní ki t̄i nimbi jilma.

¹¹Áli ki dāa sāa ɲyunti ɲun poon ti bí nee ti gbínti ki bí ki j̄ñ ɲkùm n̄ nnyinnyoo falaau. Taa cáá tiwampeenkaal, ní bi gbáa-ti ní ti tú ki ȳiñ ajan kɔkɔ pu.

¹²Mín Boonee ti t̄n̄ atuun ki ḡi kí ɲmā kí ká tiba kí j̄i. Bi yaa s̄i-tee, timbi mèè Unimbɔti ń bliñ bi-pu. Mín ní bi yaa sàantí-tee ní timbi j̄ñ bi-pu kimɔti.

¹³Bi kúnfi ti-boon ní timbi sòon-bi tin m̄ee, áli n̄n díñee, bi kpèè-ti kii duulinya tampummootee ní, a l̄i kii tiwan̄kp̄til tin kaa bí tibanee.

¹⁴Maa ɲmāñ tibɔti nee kí kón-ni icoo, ama kí kpāafi-ni kii ni n̄n sá m-biyaamu m néen̄-ni puee ní.

¹⁵Báà binib kutukub saalaa di yaa làá kpòot̄i-ni nnimbɔtisan poon, ni-baa làá n̄n pée sá ubambaanti ní. Ní n̄n nyí yii man di sá ni-baa, kun puee man di cáañ Tibɔm̄ntiil ki sòon n̄ ni, ní ni fōō ki kíf.

¹⁶An puee, m bàlifi-ni yii ní fōō man bimbim kí n̄n ɲáañ man n̄n ɲáañ puee.

¹⁷An pu ní m dū m-jipɔɔn Tiimootee un sá m-bineenkaaki ki yú deedee ti-Dindaan saŋɲunee ki túnni ni-cee. U làá téet̄i-ni man n̄n d̄i Kriisitoo saŋɲu miŋyee, kii m n̄n dàkà Kriisitoo nikitiŋ kɔkɔ kansikin puee.

¹⁸Ni-kansikin biba nín dākafi yii maa ti làá gítin ni-ceeyee puee, bi bí ki yòontí bi-ba yilpu.

¹⁹Ama ti-Dindaan yaa là, an kaa làá ti yúntí, m làá dāān ni-cee. M yaa láa bāānee, an kaa dāa sá bilambidambi gbanti nyɔɔbuŋɔ ní m làá pīlifi, ama tin bi ŋūn kí ŋée ní m làá kpèè.

²⁰Di sá yii Unimbɔti Beel kaa sá nì anyɔɔbun ŋmanɔma, an sá Circir Fam nín tìl unil mpon ú ná kuŋkuŋyee.

²¹Ni là m dāān ni-cee nì mbambaanaaa, m dāān nì dineendi nì nsɔŋfi ní?

1 Corinthiens 5

Tijɔkɔndi kó Kriisitoo nikitil kansikin

¹M gbīl bi sòon tijɔkɔndi tin bí ni-kansikinee pu. An jɔkɔntee, bin kaa fōō Yeesu ki kíyee kaa kíikí kí ná mín gba. M gbīl yii ni-kansikin ubɔ cáá u-baa nimpuaa!

²Ni ŋáaán mín ní ki gíti cáá dilambil kaa bí kunimbāaun kí nyāntí un ná an tundee ni-kansikin.

³Maa bí ni-cee ni wāl-mi, ama m-landɔkɔŋu bí ni-cee. M pūtì kpáaa kūū un ná an tuŋkpitilee bɔti a lì kii m bí ni-kansikinee.

⁴Ní kpāfimaan nì ti-Dindaan Yeesu yindi pu, m-landɔkɔŋu làá dāā nīn bí ni-kansikin. Nì ti-Dindaan Yeesu pɔŋɔ puee,

⁵ní dāā dū an niliuee kí tī Sitaan. U làá sàān u-wunti ní u-naŋki n dāā ŋmátí ti-Dindaan gítintam.

⁶Kun pu ní ni dākafi ki cáá dilambilee kaa ŋān. Naa nyí yii ŋkpɔnɔnyɔkɔ fiiyee ní bi dù kí ná bukpɔnɔsaa ní án jōmāaa?

⁷Nyāntímaan nnyɔɔkpiki gbanti ŋun sá ikpatee kí nīn sá circirdambi kii bukpɔnɔsaa bun kaa cáá nnyɔkɔee. Ni kpánti mín ki dóò, kun puee Kriisitoo un sá-ti Dilákatil jīŋaaliu pibilee dū u-ba ki ná saraa ipii yil pu ki tī timbi.

⁸An puee, tí jīmaan ti-jīŋaaliu gbanti nì kpɔnɔb bin poon baa ná ŋkpɔnɔnyɔkɔ ŋun sá kii ikpiti nì tijɔkɔndee, ama án nīn sá kii kpɔnɔb bin kaa cáá nnyɔkɔee, ki sá circir nì ibaamɔnee.

⁹M nīn ŋmān-ni kugbɔŋu ki tükū-ni yii ní taa yānti nì nì bin tūn ajɔkɔntuunee n nīn kpáfí.

¹⁰Maa nīn lì bin bí duulinyan ki tūn ajɔkɔntuunee nì nnimbítaataam dambi nì binaayub nì biwaatootiliibi. An yaa bàà sá bīn pu ní m lèe, m bàà lì yii ní nyā duulinya poon ní.

¹¹M nīn baasii là kí lì min kugbɔŋu gbanti poonee di sá: unil un lì yii u sá Kriisitoo yɔu, ama ní ki tūn ajɔkɔntuun àá ki cáá nnimbítaataam àá ki sá

uwaatootil àá ki sɪ́ binib àá ki sá udanyɔgbil àá unaayuuyee ní m lì. Nì nì an niliuee ñ taa kpāfi kɪ́ jī tijin.

¹²Man di kaa làá sòòn bin kaa nóó Yeesuee bɔti. Bin sá Kriisitoo yabee bɔti ní an sá ní sòòn.

¹³Unimbɔti di làá sòòn bin kaa sá Kriisitoo yabee bɔti. Nyāntímaan unikpiti ni-kansikin.

1 Corinthiens 6

Kriisitoo yab ñ nīn ɲáŋkí bi-bɔti bi-kansikin

¹Ba pu ní ni-kansikin ubɔ nì u-juti yaa cáá tɔb tibɔtee, ni cáa cān bin kaa nóó Yeesuee cee, kaa cáa cān bin nóó Yeesuee cee ní?

²Naa nyí yii bin fōō Yeesu ki kífíyee di làá dāá sòòn duulinya yab bɔtaaa? Nimbi bin làá dāá sòòn duulinya yab bɔtee di kaa ɲūn kɪ́ sòòn tibɔti tin bí sɔkɔmiiyeeee?

³Naa nyí yii timbi di làá dāá sòòn ituun bɔtaaa? Kin ataa aɲa pu ní taa ɲūn kɪ́ sòòn binib bɔti.

⁴Di sá yii nimbi kansikinee, ni yaa cáá tɔb tibee, bin Kriisitoo nikitil kaa dūu yíín binibee, bíñ ní nimbi cāabíñ bí nīn sá bibɔsoonliibi.

⁵Mimmee ni-kansikin ubɔ kaa bí ki cáá iciin kɪ́ nīn ɲáŋkí ni-kansikin bɔtaaa? Ni-cooi ní m bí lì nee.

⁶Nimbee, ni nì ni-nabiki yaa cáá tɔb tibɔtee, see bin kaa nyí Unimbɔtee cee ní ni tin sòòn-tì.

⁷Kɔŋkɔnnnee ni yīntì kpataaa ni nì ni-nabiyaamu nín cáá tɔb tibɔtee pu. Ba pu ní bi yaa ɲá-ni tin kaa kítèe, naa jīn kimɔtii ní? Ba pu ní naa yàntì un yūñ-nee ñ nīn cáa cá ní?

⁸Ama nimbi gba di ɲáań tin kaa kítèe ní ki yù. Ni-nabiyaamu mun nóó Kriisitooyee ní ni ɲáań mimmee!

⁹Naa nyí yii bin ɲáań tin kaa kítèe kaa làá dāá kó Unimbɔti Beelinaaa? Ubo ñ taa mōntì u-ba. Bin ɲáań tijɔkɔndee nì biwaatootiliibi nì bilaakpaadambi nì bin dè nì bi-ninjajutiibee,

¹⁰nì binaayub nì nnimbítaataam dambi nì bidanyɔgbiliibi nì bin sɪ́ binibee nì biyipɔɔdambee kaa làá dāá kó Unimbɔti Beelin.

¹¹Mín poon ní ni-kansikin biba nīn bí. Ama Unimbɔti fùl-ni ki lēē ni-kpitii, ki gāntì-ni ki yóòn ní nīn sá u-yab. Ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo nì Unimbɔti Fam puee, ni kpántì deedeedambi.

Ní yàntì ni-wunti ñ tī ti-Dindaan tinyool

¹²Ni-kansikin biba lì yii: «M cáá nsan kí ná tikɔkɔ», ama tikɔkɔ di kaa nãñ ki tĩ-mi. Báà m yaa cáá nsan kí ná tikɔkɔɔ, an kaa sá báà kunyee ní m dū m-ba kí tĩ kuyun̄u.

¹³«Tijin bí ki tĩ dipool ní, ní dipool mun bí ki tĩ tijin,» ama Unimbɔti làá dāá kúntí tĩn liitil. Tiwun tĩn kaa bí ki tĩ dijɔkɔntundi, tĩ bí ki tĩ ti-Dindaan ní, ní ti-Dindaan mun bí ki tĩ tiwun.

¹⁴Ní Unimbɔti un fikiti ti-Dindaanee n̄ dāá dū u-pɔŋɔuee kí fikiti ti mun.

¹⁵Naa nyí yii ni-wunti sá Kriisitoo wunjaŋɔi níi? M kííkí kí yòon̄ Kriisitoo wunjaŋɔi kí dūú kpāfi n̄ kilaakpaai yɔŋuɔɔɔ? Aayee, báà fiii!

¹⁶Naa nyí yii un n̄ kilaakpaai yaa kpáfèe, udaan wunti n̄ kilaakpaai yati ná tibaantiilaa? Kun puee Unimbɔti gbɔŋku poon lĩ yii: «Bi-liitilee ná ubaanti dee.»

¹⁷Ama un n̄ ti-Dindaan yaa kpáfèe, udaan n̄ ti-Dindaan ná ubaanti ɔfamin dee.

¹⁸Ní fámaan ajɔkɔntuun, di sá yii ikpiti in kíñ binib nááñee kaa gbèetĩ tiwun, ama un nááñ ajɔkɔntuunee, ún u-ba wunti ní u nááñ ikpiti.

¹⁹Áá naa nyí yii ni-wunti sá Unimbɔti Fam min u tĩ-neee diiku ní naa yì ni-ba?

²⁰Unimbɔti dá-ni n̄ kudapɔɔ ní, an puee ní kpáañ ni-wunti kí tĩ-u tinyool.

1 Corinthiens 7

Dinimpucaal bɔti

¹Tí kpèè kugbɔŋu kun ni ɔmāñee bɔti. An nãñ ki tĩ unil n̄ taa bàà cáá unimpu.

²Ama, án taa láa yàntĩ ní kó ajɔkɔntuun poonee, an määñ uninja kamaa n̄ n̄n cáá u-nimpuu, ní unimpu kamaa n̄ n̄n cáá u-cal.

³Uninja n̄ tɔ u-tundi n̄n sá puee kí tĩ u-nimpuu, ní unimpu mun n̄ ná mín mbaantiim kí tĩ u-cal.

⁴Di sá yii an kaa sá unimpu di yì u-wunti u-ba, an sá u-cal di yì. Mín mbaantiim an kaa sá uninja di yì u-wunti u-ba, an sá u-nimpuu di yì.

⁵An puee, ubɔ n̄ taa ɔm̄ntĩ u-juti báà tiba, asee ni yaa sòon̄ ki gbìlìñ tɔb kí dū nyunti ɔubɔ kí taa gbēē tɔb kí ɔmā kí mèè. Ni n̄n mēē mín ki dóòyee, ní ní fàtĩ kpāfi. An yaa kaa sá mín, ni n̄n kaa ɔñ̄n kí n̄n gbínti ki ɔúb̄ ni-ba ki ɔmēéyee puee, Sitaan ɔñ̄n kí dī mín pu kí cōŋkì-ni.

⁶Tin m sòon̄-ni nee, kaa sá mara ní m síñ̄-ni, m sáŋkí-ni ní.

⁷M bàà là yii bininjab kɔkɔ n̄ bàà n̄n bí kii man n̄n bí pu nee ní, ama báà ɔma n̄ Unimbɔti n̄n tĩñ̄-u puee ní. U tĩ ubɔ tiba ní ki tĩ un kíñee mun tiba.

⁸Ama, m tükù bin kaa cáá binimpoobi àá kaa mōhēe nì bikpiipoobi yìi an bàà ṇāñ bí gbíntí mìn kii man nín bí pu nee.

⁹Ama bi yaa kaa ṇūn kí cúú bi-ba kí kǎl mìn, bí mōhē àá bí cáá binimpoobi, kun puee an só á cáá unimpu àá á mōhē ki jítìh á nīn kǎ ki wù fòrrr fám.

¹⁰Nimbi binimpucaaliibi nì bicamōnliibi ní m tìi mara nee, (ti-Dindaan di yóoh mara gbanti, kaa sá man) yìi: Unimpu n̄ taa yīkì u-cal cee.

¹¹U yaa tí cāntì u-calaaa, ú nīn kǎ mìn kí taa mōhē ubo, àá u nì u-cal n̄ ṇāṇkì bi-kansikin ú fātíí gítìh-u. Mìn mbaantiim, uninja mun n̄ taa jà u-nimpuu.

¹²Nimbi bin kíhēe, tin m làá tükù-nee sèé, (an kaa sá ti-Dindaan di sòoh mìn, man di lī.) M lī yìi a yaa cáá unimpu ní ki dāa fōō Yeesu ki kíí ní a-nimpuu kaa fōō Yeesu ki kíí, ama ní ki kíí kí nīn gbíntì sá a-nimpuee, á taa yàntì-u.

¹³Mìn ní unimpu mun yaa tí nóó Yeesu ní u-cal kaa nóó Yeesu, ama ní ki kíí ú nīn gbíntì sá u-nimpuee, ú taa yīkì-u.

¹⁴Uninja un kaa nóó Yeesuee nimpuu nín nóó Yeesuee puee, u kíhē ki pīl Unimbōti dee. Ní unimpu un kaa nóó Yeesuee mun kíhē ki pīl Unimbōti u-cal un nóó Yeesuee pu. An yaa kaa sá mimmee, bi-biyaamu kaa bàà pīl nì Unimbōti. An nín sá mimmee puee, bi-biyaamu bí circir.

¹⁵Ama a yaa nóó Yeesu ní a-cal àá a-nimpuu kaa nóó Yeesu ní ki là kí cāntì-see, pō-u nsan ú nīn cá, mara ubo kaa bóob-si á cúú-u mpon kí kàañ. Di sá yìi Unimbōti yíh-ti tí dāañ kí nīn bí ṇgbansōṇfin ní.

¹⁶Unimpu, a nyí yìi sii nì a-cal yaa làá nīn gbíntì ki bí, a làá ṇmā kí fīi-uaaa? Áá uninja, a nyí yìi sii nì a-nimpuu yaa làá nīn gbíntì ki bí a làá ṇmā kí fīi-u?

Unimbōti nín yíh-ni puee, nīn bímaan mìn

¹⁷Tin bée di sá yìi bàà ṇma n̄ nīn ṇúb mìn ti-Dindaan tīi-u ki wāatì ní u nín fōō Yeesu ki kííyee. An marau ní m síh Kriisitoo nikitiṇ kōkō kansikin.

¹⁸Sii un yaa gíí dikpāncandi ní ki nín fōō Yeesu ki kííyee n̄ taa nīn yáṇkí yìi a làá gítì ṇá mana. Sii un kaa gíí dikpāncandi ní ki fōō Yeesu ki kííyee n̄ taa gíí.

¹⁹A yaa gííyaaa, a yaa kaa gííyaaa, tìn bōti kaa páb, tin péé pábee di sá á nīn ṇúb Unimbōti marab.

²⁰Bàà ṇma n̄ nīn gbíntì ki bí mìn ní u nīn péé bí ní ki nín fōō Yeesu ki kííyee.

²¹A yaa nīn sá uyumbu ní ki nín fōō Yeesu ki kíí, á taa nīn yáṇkí, ama a yaa tí ṇūn kí fōō a-baaa, á pōh kí fōō a-ba.

²²Uyumbu un fōō ti-Dindaan ki kííyee, ti-Dindaan nyántì-u ikpiti yunṇkun, mìn ní un yì u-ba ki fōō Yeesu ki kííyee sá Kriisitoo yumbuu.

²³Unimbōti dá-ni nì kudapōu ní, an puee ní taa gítì dū ni-ba kí ṇá binib yumbui.

²⁴Nnabiyaamu, ni nín nín pée bí min ki wāatì ki nín fōō Yeesu ki kííyee, ní nín gbíntì bí mìn kí dū ni-ba kí tī Unimbòti.

Binimpucaaliibi nì bicamɔnliibi nì bikpiipoobi bɔti

²⁵An yaa kìn bin làá cáá binimpooobi nì bin làá mōhēe bɔtee, ti-Dindaan kaa tī-mi mara m̃ yóón-bi, ama man nín dākafī puee ní m làá lì kii m nín sá unil un ti-Dindaan pú diyimɔɔl bi cáá m-pu dimákalee pu.

²⁶Man ká yii, kii dinimbinaamandi din bí kɔŋkɔnnēe puee, an ŋāñ unil n̄ taa cáá unimpu.

²⁷A yaa gítì dáá cáá unimpuee, taa ti nyàab̃ nsan yii a làá jà-u. A yaa kaa láá tí cááyaaa, á taa ti cáá.

²⁸Ama nì mìn kɔkɔee, uninja yaa cáá unimpu, waa yīntì, mìn ní unimpu mun yaa mōh̃ waa yīntì. Ama digìŋkpaandi di làá bà binimpucaaliibi nì bicamɔnliibi. An pu ní m bàà là kí nyāntí-bi digìndin.

²⁹Nnabiyaamu, tin m làá lèe di sá yii nyunti kaa ti náan̄. An puee bin cáá binimpoobee n̄ nín bí kii bin kaa cááyee,

³⁰bin sūhēe n̄ nín bí kii kunimbaau kaa cáá-bee, bin lāāyee n̄ nín bí kii an kaa mōh̃-bee, binyampoobi bin dāāyee n̄ nín bí kii baa cáá tibee.

³¹Bin bí ki jīn̄ duulinya puee n̄ nín bí kii baa bí páatí tibee. Kun puee, ni nín wāl̄ duulinya bí min nee, u làá dāā kúntí.

³²M bàà là yii ní nín tó ni-ba kí taa nín̄ n̄n̄, di sá yii ti-Dindaan tundi ŋmanijma pu ní un kaa cáá unimpuee nimbiliŋ mán̄ ki nyàab̃ kí fáatí ti-Dindaan.

³³Ama un cáá unimpuee nimbiliŋ mán̄ duulinya tuuŋŋi pu ní u nyàab̃ kí fáatín̄ u-nimpuu.

³⁴Niinee u-landɔkɔi ŋá ili dee. Mìn ní unimpu áá usapɔɔn un kaa mōhēe nimbiliŋ mán̄ ti-Dindaan tundi pu, án nín làá ŋá pu u-wunti n̄ u-pɔbil n̄ nín bí circiree. Ama unimpu áá usapɔɔn un mōhēe nimbiliŋ mán̄ duulinya tuuŋŋi pu ní u nyàab̃ kí nín fáatì u-cal.

³⁵Ni-ŋanti pu ní m sòon̄ tin bí nee, an kaa sá kí bàkañ-ni. M là ní nín ŋáãn̄ min ŋāñ ki kítèe ní, kí dū ni-ba kɔkɔ kí ŋá ti-Dindaan ŋaan̄ kí taa kín̄ báà laaba.

³⁶Unaacimpɔɔn un di yaa bàà lēē yii waa làá cáá u-bɔɔn̄ ní ki dāa gítì ká yii waa ŋūh̃ kí cúú u-ba, án làá nín pée páb̃-u mìn̄ kí nín cée, ú cáá u-bɔɔn̄, waa ŋá ikpiti.

³⁷Ama un di lēē u-pɔbil̄ poon kaa ti bí kí gítí u-boon̄ ki yì u-ba ki nyí min̄ u lēēyee, u nín baasii lēē u-pɔbil̄ poon̄ kí ŋá miŋyee deeyee, udaan lēē min̄ ŋāñee.

³⁸Un kaa ŋún̄ ki cúú u-ba ki cáá u-bɔɔnee cee ŋāñ. Ama un ŋún̄ ki cúú u-ba kaa cáá u-bɔɔnee cee ŋāñ ki lákati.

³⁹Unimpu un mónèe máań kǐ nǐn pée náká u-cal ní bǐ nǐn bǐ iyunti kǎkǎ. Ama u-cal yaa kpǐyee, u tó u-ba kǐ mǎń un u yaa lèe. Ama un fōō Yeesu kǐ kǐíyee ní an sá ú fàtǐ mǎń.

⁴⁰Man ceeyee, u yaa gbǐntǐ mǐń kaa mǎń, u-pǎbil làá nǐn sǎm kǐ jǐtǐn u yaa mǎń. Man nǐn dákafǐ puee dee, ní m fōō kǐ kǐí yǐi ma mun cáá Unimbǎti Fam.

1 Corinthiens 8

Tiwaatootinan bǎti

¹Tiwańkuti tin bi tǎotǐ awaayee nanti bǎtee, ti nyǐ yǐi báà ŋma nyǐ, ama dinyil cǎabǐń dilambil ní, ní dineendi yǎntǐ binib cá nyǎkǎpu nnimbǎtisan poon.

²Un dákafǐ yǐi u nyǐ tibee kaa láá bée mǐn sá ú béeeyee.

³Ama un yaa néeń Unimbǎtee, Unimbǎti bée udaan dee.

⁴Ni nǐn bǎlifǐ yǐi ni ŋǔń kǐ ŋmó tiwaatootinananaayee, ti nyǐ yǐi diwaal kaa sá tiba duulinya poon, mǐń ní báà unimbǎti ubǎ gǐtǐ kpá see Unimbǎtibaantee.

⁵Binib dákafǐ yǐi inimbǎti wǐkǐ, iba bǐ yilpu ní iba bǐ taapu. Tiŋman, bǐń ceeyee, inimbǎti wǐkǐ ní bidindambi mun wǐkǐ.

⁶Timbee, ti cáá Unimbǎtibambaanti ní, ún di sá Ubaati un nááń tikǎkǎee. Úń pu ní ti bǐ. Nǐ ti-Dindaan sá ubaanti, ún di sá Yeesu Kriisitoo. Úń pu ní tiwan kǎkǎ bǐ, u-pu ní ti mun bǐ.

⁷Ama bi-kǎkǎ kaa nyǐ mǐń. Di sá yǐi awaatuun mǎntǐń biba, ní bi gbǐntǐ kǐ ŋmó tiwaatootinan, a lǐ kǐi diwaal di lafun baasii yǐ tinan gbantee, ní bi-pǎbiliń nǐn kaa pǎǎ puee ní bǐ ŋá ikpiti.

⁸Di sá yǐi tijin di kaa làá yǎntǐ tǐ sǔtǐ kǐ pǐl Unimbǎti. Ti yaa jǐńaaa, an kaa làá bǎtǐ-ti tiba, ti yaa kaa jǐńaaa, an kaa làá gbéeń-ti tiba.

⁹Ama ní nǐn nyǐń ni-ba nǐ ni nǐn tó ni-ba kǐ ŋáń mǐnyee, án taa yǎntǐ bin kaa pǎǎ nnimbǎtisan poonee ń lǐtǐ.

¹⁰Un kaa pǎǎ nnimbǎtisan poonee yaa ká sii un nyǐ Unimbǎti bǎti tiŋanee yaa kǎ ditangbandi diba taapu kǐ jǐńee, an kaa téekǐ-u ú ŋmó tiwaatootinananaa?

¹¹Nǐ sii nyǐtam puee, kinabiki kin kaa láá bée kǐ dóóyee, kinabiki kin pu Kriisitoo kpǐyee ń wǎńkàaa?

¹²Ni nǐn bǐ kǐ ŋáń ni-nabiyaamu ikpiti mǐn kǐ kǎntǐ bin kaa láá bée kǐ dóóyee landǎkǎi iweenee, an sá Kriisitoo ní ni ŋáń ikpiti gbanti.

¹³An puee, tijin jǐtam di yaa làá yǎntǐ m-nabiki ń lǐté, m kpá kǐ ŋmó tinan, án nǐn làá ŋá pu m-nabiki ń taa lǐté.

1 Corinthiens 9

Bi nín máań kǐ ńá pu kǐ tī Yeesu kpambalee

¹Maa tó m-baaa? Maa sá Yeesu kpambalaaa? Maa ká Yeesu ti-Dindaanaaa? M nín tún ti-Dindaan tundi ki nyánti kunyee di kaa sá nimbaaa?

²Bàa bin kínee yaa bí yii maa sá bín cee Yeesu kpambal, nimbi máań kǐ nín nyí-mi yii m sá dikpambal. Ni nì ti-Dindaan nín ńá ubaanti puee di dàkà yii m sá dikpambal.

³M nín sòon tin ki tükù bin kpākantí-mee dee.

⁴Man kaa cáá nsan kǐ jī kǐ nyò m-tundi puɔɔɔ?

⁵Maa cáá nsan ki mun ń yòon unimpu un nóó Yeesuee kǐ ńá m-nimpuu ú nín táá-mi kii akpambal ńin kínee nì ti-Dindaan nabiyaamu nì Peetroo nín ńá pueeee?

⁶Áá an sá yii man nì Baarnaabaasi baba ní ń tō ditundi ní kǐ nín ká kǐ jī ní?

⁷Ŋma di kóò tisoajati baa pà-u? Áá unil kaa ńmóò busubu bun u cóonee biliŋaaa? Áá unaakpaal kaa nyù inaa in u kpàáyee naabiimaaa?

⁸An kaa sá min binib nyí ki ńáań dín nì foolee pu ní m sòon, Mooyiisi marau mun lī mìn ní.

⁹An ńmàń Mooyiisi marab poon yii: «Á taa bóób unaa un gbàà idee nyɔkɔ.» Mim mee inaa bɔti páb Unimbɔtaaa?

¹⁰An kaa sá timbi pu ní an sòon mimmaaa? Tinman, an sá timbi pu ní bi sòon mìn. An máań un kù idee nì un gbàáyee ń nín cáá dimákal yii bi làá ká bi-paatii poon.

¹¹Unimbɔti bɔti ní timbi búl ni-pɔbiliŋin. Mim mee ni-wanti tin ni cáá duulinyanee, ti yaa fōō tiba poonee, ti fōō ki lákatàaa?

¹²Biba yaa cáá nsan ki jīn ni-puee, timbi kaa máań kǐ jī ni-pu kǐ jītīn bidambaaa? Ama min bàà máań ní ńá kǐ tī-tee, ti ńmēē kaa bālifi-ni an pu, án nín làá ńá pu tiba ń taa līkīn-ni Kriisitoo Bɔmɔntiiti saŋŋunee.

¹³Ni nyí yii bin tūn ditundi kunimbɔtidiinee, niin jinti ní bi jīn, ní bin ńáań saraabee mun cáá bi-jandi saraabee poon.

¹⁴Mìn ní ti-Dindaan pú kinyɔkɔ yii bin sòon Tibɔmɔntiilee ń nín jīn bin cee bi sòonee ńaan.

¹⁵Ama maa bālifi tin an sá ní ńá kǐ tī-mee tiba nì tiba pu. Maa tí bí ńmà yii ní ńá kǐ tī-mi. M yaa gbínti mìn ki kpī, an só ki jītīn ubɔ ń bàtī m-nyooti.

¹⁶Tibɔmɔntiil sòontamee kaa sá-mi dilambitundi, ama an páb-mi yii m sòòn ní, kun puee an sá-mi mbusu ní m yaa kaa sòòn Tibɔmɔntiil gbantee.

¹⁷M yaa tũn ditundi gbanti nì dipɔbil dibee, m cáá tipaal. M yaa kaa tí túń-dì nì dipɔbil dibaaa, ditundi din Unimbɔti tĩ-mee dee.

¹⁸Mimmee, m-paati di sá ba? M-paati di sá m sòòn Tibɔmɔntiil kí tĩ binib faalaa kí taa fōō tiba, ama ki mun bàà cáá nsan kí fōō tiba.

¹⁹M sá unil un yì u-bee ní, maa sá uyumbu. Ama kí ñmā kí dáaliń kunipaau kí cááń Kriisitoo ceeyee, see m nín dū m-ba ki gíiń báà ñma yumbuee.

²⁰M yaa bí Juuda yab ceeyee, m gĩntí m-ba kii Juuda yab nín bí puee ní, kí ñmā kí cááń-bi Kriisitoo cee. M yaa bí bin dī Mooyiisi marabee ceeyee, m gĩntí m-ba kii bi mun nín bí puee ní, kí ñmā kí cááń-bi Kriisitoo cee. Ama ní kaa bí m-ba marabee taapu.

²¹M yaa tí bí bin kaa nóó Mooyiisi marabee ceeyee, m tí gĩntí m-ba kii unil un kaa nóó marabee ní, kí ñmā kí cááń-bi Kriisitoo cee. Mĩn kaa dàkà yii maa tó Unimbɔti marab. M tó-bi, Kriisitoo marab taapu ní m bí.

²²M yaa bí bin kaa pōō nnimbɔtisanee ceeyee, m gĩntí m-ba kii bi mun nín bí puee ní, kí ñmā kí cááń-bi Kriisitoo cee. Mĩn ní m gĩntí m-ba báà ñma nín bí miñyee kí ñmā kí fĩ biba tiñman pu.

²³Tibɔmɔntiil pu ní m pée bí ki ñááń mĩn kòkòee kí ñmā kí dāá ká tiwammɔntiil an poon.

²⁴Naa nyí yii bin kòkò cá ki sán kpańkpakantikuee, ubaanti di lĩntĩ ní kí fōō tipaalaaa? Ni mun, nín sáńmaan min máań ní sāń kí lĩntĩ kí fōō tipaalee.

²⁵Bin bin cá ditaatandi kpańkpakantikuee kòó tiwan tikpil, mbeefuulimu mun kúùyee pu ní bín ñááń kpańkpakantikubee. Ama timbee, ti sán kí fōō kifuulii kin làá nĩn bí jaanjaanee ní.

²⁶An pu ní m sán m-nimbiliñ bá kun m sán ki nyàabee pu. M yaa làá m̀dee, m bóntí ní kí nín bō, maa bōotí fám fám.

²⁷M sàantí m-wunti ní ki ñúń-ti. M pōóntí ní, án nín làá ñá pu m taa sòòn nì bin kíñee Unimbɔti bɔti kí wāńkì m-bee.

1 Corinthiens 10

Unil ń nĩn nyĩn u-ba nì awaa

¹Nnabiyaamu, m là ní téetí ditagbandi din nĩn còom ki dī ti-naanjab ki ñmĩntí-bee, nì bi-kòkò nín nĩn dūtì Tikati m̀ool puee bɔti.

²Ditagbandee nì dim̀oollee poon ní bi fùl-bi bí nĩn nóó Mooyiisi,

³ní bi-kòkò jín tijikaal tin nyēēń Unimbɔti ceeyee.

⁴Bi-kɔkɔ di tí nyùñ nnyim min nyēēñ Unimbɔti ceeyee. Di sá yii bi nín nyùñ ditanɔkpakpaandi din nyánní Unimbɔti cee ki cēentí-bee nyim ní, ditanɔkpalee nín sá Kriisitoo ní.

⁵Ama nì mìn kɔkɔee, bi-kansikin tikpil nín ɔ́aán min kaa fáatiñ Unimbɔtee, an pu ní bi nín kpí kuteeun.

⁶Tin nín ɔ́a-bi nee sá kudaanɔu ki tī timbi tí taa nín cáá ilandɔkɔkpiti kii bín nín nín cáá ilandɔkɔkpiti puee.

⁷Ni mun ń taa ti nóó awaa kii bi-kansikin biba nín nín nóó puee, a lì kii an nín ɔ́māñ Unimbɔti gbɔɔku poon puee yii: «Kunipaau kāl ki jín ki nyùñ ní ki yíkì ki ɔ́ō ki gón diwaal.»

⁸Ti mun ń taa ɔ́a tilaakpaal kii bi-kansikin biba nín nín ɔ́a puee, an di nín yānti binib kutukub mmunɔu nì bita lítì ki kpí ɔ́wimbaanti.

⁹Tí taa ti cɔɔkìmaan ti-Dindaan kii bi-kansikin biba nín nín cɔɔkì-u pu kin ikoobu dāa jūnti ki kū-bee.

¹⁰Ni mun ń taa gbùkuñ kii bi-kansikin biba nín nín gbùkuñ pu ɔ́kúu tuunɔu dómín ki kū ki céetì-bee.

¹¹Ditafadaaldi gbanti nín jéetì bi-pu kí nín sá kudaanɔu ní. Bi ɔ́māñ tibɔti gbanti kí kpāafi timbi bin bí ɔ́yuntijoolkaa nee poon nan ní.

¹²An puee sii un dākafi yii a nín yú pu nee, a yú deedeeyee, á nín nyí nì a-ba kí taa lítì.

¹³Icɔɔki in bàñ ni-puee pée ɔ́mānti unil pɔɔɔu nyɔkɔm ní, kun puee Unimbɔti yaa pōon puee see ú ɔ́a mìn. Waa kíki tin lákatiñ ni-pɔɔɔu puee ń bàñ-ni, di sá yii ɔ́yunti ɔ́un ní icɔɔki yaa bāañ-nee, u làá tī-ni mpon ní ɔ́mā kí ɔ́mèè, ní kí dākà-ni nsan ní dī kí nyā.

¹⁴An puee nnabiyaamu, ní sān awaa.

¹⁵M sòon-ni kii bi nín sòon binib bin cáá nlandɔkɔee puee ní. Nimbi ni-ba ń dākafi tin m sòon nee pu kí kpèè.

¹⁶Ndaam min pu ti jaañ Unimbɔti ti yaa làá jī ti-Dindaan jikaatee di kaa kpáfí-ti nì Kriisitoo fatikuu ubaantaaa? Kpɔɔ un ti gífí ki yàkatē, an di kaa kpáfí ti nì Kriisitoo wunti kí ɔ́a ubaantaaa?

¹⁷Kpɔɔɔbambaanti ní an sá, ní bi gífí. Mìn ní ti mun nín kpáfí ki sá kunipaau nee, ti kpánti tiwumbaantiil, kun puee ti-kɔkɔ ɔ́mó kpɔɔɔbaanti gbanti.

¹⁸Kpèèmaan Isirayeel yab ɔ́ti: bin nín jīn tin bi cāabín ki ɔ́aán Unimbɔti saraayee, bi nì Unimbɔti un bi ɔ́aán saraayee ɔ́a ubaanti dee.

¹⁹M nín lì pu nee dākà yii diwaal bí tiban deeyaaa? Áá tiwanɔkuti tin bi tōotì-dèe nanti di bí tiban ní?

²⁰Aayee, kpataaa! Di sá tin bi tòotē, bi cáa tì arasiniibi ní, an kaa sá Unimbɔti. An puee maa là ni nì arasiniibi n̄ kpāfi ubaanti.

²¹Naa ḡñ n̄ kí nyò ti-Dindaan daam kí gíti nyò arasiniibi mun yam. Naa tí ḡñ kí jī ti-Dindaan jikaati kí gíti jī arasiniibi mun yati.

²²Ti là kí táká ti-Dindaan tibɔti kí yòon̄ u-ḡuul naaa? Ti pōon̄-uaaa?

Ti-tuunḡi n̄ n̄n̄ tì Unimbɔti tinyool

²³Biba lì yii: «M cáá nsan kí ḡá tikɔkɔ,» ama tikɔkɔ mun kaa ḡān̄ ki tī-ni. «Ti cáá nsan kí ḡá tikɔkɔ,» ama an kaa sá tikɔkɔ di tútún̄-ti nnimbɔtisan poon.

²⁴Ubo n̄ taa n̄n̄ nyàab̄ ùn̄ u-ba ḡanti, ama ní nyàab̄ ni-jutiibi ḡanti.

²⁵Ni ḡñ kí dā tinan tin bi nyáfí kinyɔḡinee kí ḡmó n̄ dipɔɔɔḡkil kí taa bàlifi yii tì sá ba yati.

²⁶Kun puee Unimbɔti gbɔḡku poon lī yii: «Kitiḡ n̄ tin kɔkɔ pée bí ki-puee, ti-Dindaan di yì.»

²⁷Tí lì yii ubo kaa nóó Yeesu ní ki yíin̄-ni ní jī tijiḡ. Ni yaa là ki cūtē, tin u yaa cáan̄ ki yóon̄-nee, jīmaan. Ní taa lì yii ní là ni-pɔbiliḡ n̄ n̄n̄ sòmee puee, ni làá bàlifi-u yii u-nanti gbanti sá ba yati.

²⁸Ama ubo yaa tükū-ni yii an sá tiwaatootinanee, ní taa ḡmómaan. Un tükū-nee puee, ní taa ḡmómaan án páb̄ u-pɔbil.

²⁹ - An kaa sá nimbi ní án taa páb̄, un tükū-nee ní án taa páb̄. «Ama ba pu ní an sá yii, án taa páb̄ ubo puee, man batɔl cáá kigbeennyɔkɔ ní?

³⁰M yaa làá jī tijiḡ ní ki yaa jáam̄ Unimbɔti ti-pu ní ki n̄n̄ jínee, ba pu ní bi gíti kpākantí-mi tijiḡ tin pu m jáam̄ ki n̄n̄ jínee?»

³¹An puee, an yaa sá tijiḡ ní ni bí ki jīnaaa, an yaa tí sá ndaam ní ni yaa tí bí ki nyòɔɔ, tin kɔkɔ ní ni bí ḡáanee, ní yantī án n̄n̄ tì Unimbɔti tinyool.

³²Ni-bimbim n̄ taa yantī bin sá Juuda yabee n̄ bin kaa sée, n̄ bin nóó Yeesuee n̄ lítí.

³³Nín ḡáam̄maan kii man n̄n̄ ḡáan̄ puee: m pée pōontí m-ba kí n̄n̄ fáatín̄ báa ḡma tikɔkɔ poon ní. Maa nyàab̄ man m-ba ḡanti, ama báa ḡma ḡanti ní m nyàab̄, án n̄n̄ làá ḡá pu bí ká difiilee.

1 Corinthiens 11

¹Ní n̄n̄ dīmaan man tabɔbiliḡ kii ma mun n̄n̄ dī Kriisitoo tabɔbiliḡ puee.

Unimpu n̄ yíḡ ḡaabu Kriisitoo nikitilin

²M pākà-ni kii ni n̄n̄ téetí m-pu ḡyunti kamaa pu, ki ḡúb̄ tibɔti tin m dàkā-nee kii m n̄n̄ pée dàkā-ni-tì puee.

³Ama nì mìn kòkòee, tiboti tin m là ní bééyee sèè: Kriisitoo sá uninja kamaa yidaaŋwu, ní unimpu yidaaŋwu sá u-cal, ní Kriisitoo yidaaŋwu sá Unimboti.

⁴Uninja di yaa bí ki mée àá Unimboti tī-u dinyɔɔbundi diba ní u bii nàatī ní ki cíkí tiba u-yil puee, u kpèè Kriisitoo fám dee.

⁵Ama unimpu di yaa bí ki mée Unimboti àá Unimboti tī-u dinyɔɔbundi diba ú nàatī ní tiba kaa bī u-yil puee, u kpèè u-cal un sá u-yidaaŋwuee fám dee. An bí kii u tú diyibaakpandee ní.

⁶Ama unimpu yaa kaa là kí dū tiba kí bīn u-yil puee, ú cā u-yikpiti àá ú kòol. Diyikpical àá dikooldi yaa tí cáá-u icooyaaa, ú nīn bīntí tiba u-yil pu.

⁷Uninja kaa máań kí bīn tiba u-yil pu, di sá yīi ún sá Unimboti naŋku, ní ki sá u-nyooti. Ní unimpu sá uninja nyooti.

⁸Di sá yīi an kaa sá unimpu pu ní Unimboti lēē tiba ki náań uninja, ama an sá uninja pu ní u lēē tiba ki dūu náań unimpu.

⁹An kaa tí sá unimpu pu ní u náań uninja, ama an sá uninja pu ní u náań unimpu.

¹⁰An pu ní an sá yīi ituun puee, unimpu máań kí nīn yíí tiba kí bīn u-yil pu, mìn di dàkà yīi waa yì u-ba.

¹¹Ti-Dindaan saŋŋu poonee, uninja kaa yì u-ba unimpu cee, mìn ní unimpu mun kaa yì u-ba uninja cee. Ubo kaa ŋūn kí nīn bí ubo n nín kpá.

¹²Di sá uninja pu ní bi lēē tiba ki náań unimpu, ní unimpu mun di màal uninja, ama bīn kòkòee nyánní Unimboti cee ní.

¹³Nimbi ni-ba, ní dàkafi kí kpèè yīi an ŋān unimpu n nīn mée Unimboti kaa yíí tiba u-yil puɔɔɔ?

¹⁴Duulinya u-ba dàkà yīi an kaa ŋān uninja n nīn tú tiyikpiti sùuu.

¹⁵Ama unimpuee, tiyikpiti yaa fòkòee di sá u-nyooti, kun puee tiyikpiti nín fòkò puee di fòol ŋaabu ŋun u bàà làá yílee paŋŋu.

¹⁶Ubo yaa cáá tiba kí kpákàń an puɔɔɔ, timbi nì Unimboti nikitiŋ nín ŋúb minyee dee.

An nín máań bí jī ti-Dindaan jikaati puee

(Kpèè Maat 26.26-29, Maar 14.22-25, Luuki 22.15-20)

¹⁷Kɔŋkɔnnēe m nín gbīl tiŋyee puee m làá wòon-ni ní, di sá yīi ni nín kōontí ikoon in an bàà sá án tūtuñ-ni kin an púntí-nee.

¹⁸Mpeepeekaamee, m gbīl yīi ni yaa kpáfí kí jāań Unimbotee, ni kpákà ní ki gàntí tɔb. - Man m-ba, m fōō yīi an máań ki sá mìn.

¹⁹An lafun máań digàntil n nīn bí ni-kansikin, bí ŋmā kí béé bin yú deedeeyee. -

²⁰Ni nín kpáfí ki jāań Unimbotee, an kaa sá ti-Dindaan jinti ní ni jīn.

²¹Di sá yii nimbee, báà ŋma ŋáań malaa ní kí yòoń u-jinti ki bí jīn u-baba. Ni nín ŋá mimmee ní ŋkùm làá kpò biba ní bin kínee í gbí ndaam.

²²Naa cáá idumpu kí jī kí nyò niinaaa? Unimbòti nikitil ní ni kpèé fám naaa, bin kaa cáá tibee ní ni kòntí icoo ní? Ni cí yii í lī-ni tiba ní naa! M̄ pàkà-naaa? Aayee, maa làá pàkà-ni báà fiíi!

²³Ní kpèè tibòti tin ti-Dindaan dākā-mi m dū ki nāatī-nee. Di sá yii kunyeeu kun bi dū ti-Dindaan Yeesu ki ŋúbīn u-nannanliibee, u nín yòoń kpò.

²⁴ki jáań Unimbòti an pu ní ki cúu gífi, ní ki bí yii: «Doo di sá man wunti tin m dūu tīi ni-puee, nín ŋáańmaan mín ki téetí m-pu.»

²⁵Bi jín tijikaal ki dóoyee ní u tí yòoń ndaam ní ki bí yii: «Ndaam nee di sá m-fatikuu un làá nyēe, an di sá mpèéyee daańku. Ní nín ŋáań mín ki nyù ki téetí m-pu.»

²⁶Di sá yii, iyunti in kòkò ní ni yaa bí ŋmòò kpò nee ki nyù ndaam neeyee, ni bí ki sòoń ti-Dindaan kúm pu dee kí dāá sāa ŋyunti ŋun u làá fātī gítīnee.

²⁷An puee, ubò yaa kaa bàà maań kí ŋmó kpò kí nyò ndaam gbanti ní ki yaa ŋmó ki nyùnee, u yīntīn ti-Dindaan wunti nì u-fatikuu.

²⁸Mín puee, báà ŋma í cōŋkì u-ba kí wàatī ní kí nín ŋmó kpò kí nyò ndaam gbanti.

²⁹Kun puee un di yaa ŋmó kpò ki nyùń ndaam kaa nyí ti-Dindaan wunti bōti taapuee, u nín ŋmó ki nyùń mimmee, ditafadaaldi ní u dāal ki tó u-ba pu.

³⁰An pu ní ni-kansikin biba sá bibunliibi nì bideembi, ní tikpil mun kpī.

³¹Ti yaa cōŋkì ti-bee, Unimbòti kaa dátí ti-tafal.

³²Ama ti-Dindaan yaa dátí ti-tafalee, an sá kí sāŋkì-ti, án nín làá ŋá pu tí taa láa nín bí ditafadaakpaandi din poon duulinya nib làá dāá kóee nee.

³³An puee nnabiyaamu, ni yaa kpáfí kí jī ti-Dindaan jikaatee, cīitīmaan tōb.

³⁴Un ní ŋkùm yaa cááyee, udaan í jīn u-dumpu, án nín làá ŋá pu ní taa nín kpáfí ki dátí ditafadaaldi ki tòó ni-ba puee. An yaa sá tibòti tin kínee, m yaa láa dómiínee ní m dāa dākà-ni-tì.

1 Corinthiens 12

Unimbòti Fam nín pūn dipòl dīnyee bōti

¹Nnabiyaamu, m là ní béé Unimbòti Fam nín pūn dipòl dīnyee bōti.

²Ni téetí yii ni nín kaa nín dāá nóó Yeesuee, an nín dátí-ni ní ki càń awaa ŋin bi mán ŋaa gbìl kaa sòońee cee.

³An pu ní m là ní béé yii unil un Unimbɔti Fam kpòotēe kaa ŋūn kɛ lɛ yii mbusu n̄ jēetɛ Yeesu pu, mɛn n̄ ubɔ kaa tɛ ŋūn kɛ lɛ yii: «Yeesu sá ti-Dindaan» Unimbɔti Fam yaa kaa kpòotɛ udaan.

⁴Unimbɔti Fam n̄n pūn dipɔl diŋyee bí u-ba u-ba, ama Unimbɔti Fam mbaantiimee di tì mɛn.

⁵Ní báà ŋma tundi nyēē di-ba di-ba, ama ní ti-kɔkɔ tūn ki tì ti-Dindaan ubaanti.

⁶Ní báà ŋma cáá min ní u tūn u-tundee, ama Unimbɔtibaanti di yàntɛ ti-kɔkɔ ŋūn ki ŋáán mɛn.

⁷Unimbɔti Fam tì binib dipɔl ní bi tūn atuun an tútún báà ŋma.

⁸Unimbɔti Fam pūn ubɔ iciin ú sòon tibɔti, mɛn mbaantiim ní m̄ tɛ pūn ubɔ mun dinyil ú sòon tibɔti.

⁹Unimbɔti Famee mbaantiim di pūn ubɔ fookii, ní ki pūn ubɔ mun ú n̄n ŋūn ki cāantɛ iween.

¹⁰Unimbɔti Fam pūn ubɔ mpɔn ú n̄n ŋáán maamaacib, ní kɛ pɔ ubɔ mun ú n̄n nàatɛ Unimbɔti nyɔɔbundi, kɛ pɔ ubɔ mun ú n̄n nyɛ kɛ gantɛ Unimbɔti Fam tundi n̄ arasiniibi tuuŋɛ, ní kɛ pɔ ubɔ ní ún sòon isooncaan kupaau, ní kɛ pɔ ubɔ ní ún n̄ gbɛl isooncaan taapu kɛ nàatɛ.

¹¹Unimbɔti Fam mbaantiimee di tūn an tuuŋɛ kɔkɔ. M̄ n̄n lēē miŋyee ní m̄ yàkatɛ mi-pɔl ki tì báà ŋma.

Tiwumbaantiil, ama ajan kupaau

¹²Kii tiwun n̄n sá tibaantiil ki cáá ajan kupaau puee, n̄ min kɔkɔ ajan gbanti bí a-ba a-ba, ŋi-kɔkɔ kpáfi ki ŋá tiwumbaantiilee, mɛn ní ti n̄ Kriisitoo sá.

¹³M̄n ní bin sá Juuda yabee n̄ bin kaa sée, n̄ bin sá iyumbuee n̄ bin kaa sée, Unimbɔti Fam mbaantiim ní bi fúl ti-kɔkɔ ti kpántɛ tiwumbaantiil. M̄n ní Unimbɔti t̄i ti-kɔkɔ u-Fam gbanti mbaantiim.

¹⁴Tiwun kaa sá mbaantiim, an yākatɛ ajan kupaau ní.

¹⁵Ditaal yaa bí yii: «Man kaa sá ŋɔal, an puee maa kútɛ tiwun pu», mimmee dàa lafun kútɛ tiwun puɔɔɔ?

¹⁶Áá ditafal yaa bí yii: «Man kaa sá dinimbil, m̄n puee maa kútɛ tiwun pu», mimmee dàa lafun kútɛ tiwun puɔɔɔ?

¹⁷Tiwun kɔkɔ yaa sá dinimbilee, t̄i bàà ŋáán mana kɛ n̄n gbɛl? Áá tiwun kɔkɔ yaa bàà sá ditafalee, mana ní t̄i bàà ŋáán kɛ n̄n gbɛl nsɔnsɔfi?

¹⁸Ama min Unimbɔti lēē ní u kāan tiwun jaŋɛ tiwun pu.

¹⁹Ajan kɔkɔ yaa dūu ŋá dijambaantiilee, tiwun kaa bàà bí deeyaa!

- ²⁰Tiŋmanee unil wunti jaŋŋi bí kupaau, ama ní ki sá tiwumbaantiil.
- ²¹An puee, dinimbil kaa ŋūh kɪ lɪ ŋŋal yii: «Maa là-si,» mɪn ní diyil mun kaa tí ŋūh kɪ lɪ ataa yii: «Maa là-ni.»
- ²²Unil wunti jaŋŋi ŋin bi kpèé yii ŋaa pɔ̄yee, ŋɪn di nɪn kèetɪ.
- ²³Ní ŋin ti kpèé ki ŋèēnee, ŋɪn ní ti tɪl tinyool, ní ŋin bɔti taa lèe, ŋɪn ní ti kpèé tiŋan.
- ²⁴Ama ajan ŋin sá amɔntee kaa nyàab bí tɪ-ŋi tinyool, Unimbɔti ŋá tiwun mɪn kɪ tɪ dijandi dɪn lóò tinyoolee tinyool ní,
- ²⁵án nɪn làá ŋá pu digàntil ń taa nɪn bí tiwun jaŋŋi kansikin ŋi-kɔkɔ ń nɪn sūh tɔb puee.
- ²⁶Falaa yaa cúú dijandi dibee, an cúú ki kpáan ajan kɔkɔ dee. Bi yaa tí bíi pàkà dijandi dibee, ŋin kɔkɔ kíhèe fàal ní.
- ²⁷Ni-kɔkɔ sá Kriisitoo wunti ní, ní ni-kansikin báa ŋma sá tiwun jandi diba.
- ²⁸Mɪn ní Unimbɔti péé péé ki káan akpambal Kriisitoo nikitil kansikin, nlilitimee, Unimbɔti bɔnaatiliibi, ntataatimee, bidakaliibi, boonee ní u dū bin kíhèe ki páan. U pú biba bí nɪn ŋáan maamaacib, ki pú biba bí nɪn cāantí bibunliibi, ní ki tɪ biba ŋmɪm bí nɪn tútúh binib, ní ki pú biba bí nɪn kpòotɪ binib, ní ki pú biba bí nɪn sòh isooncaan kupaau.
- ²⁹Bi-kɔkɔ di sá akpambalaaa? Bi-kɔkɔ di sá Unimbɔti bɔnaatiliibaaa? Bi-kɔkɔ di sá bidakaliibaaa? Bi-kɔkɔ di ŋáan maamaacibaaa?
- ³⁰Bi-kɔkɔ ní Unimbɔti pú bí nɪn cāantí bibunliibaaa? Bi-kɔkɔ di sòh isooncaanaaaa? Bi-kɔkɔ di gbɪl isooncaan taapu ki nàatāaa?
- ³¹An puee, ní nyàab Unimbɔti ń pɔ-ni dipɔl dɪn jítiŋ ŋin kíhèeyee. Ama m làá gíti dàkà-ni nsan ŋun jítiŋ i-kɔkɔee.

1 Corinthiens 13

Dineendi di jítiŋ tikɔkɔ

- ¹Báa m yaa sòh isooncaan, binib nɪ ituun soŋyi, ní kaa cáá dineendee, tin m sòhèe sá fám ní kii dawula áá diwaŋkilindi nɪn sūh pu fám an kaa cáá taapu puee ní.
- ²M ŋūh kɪ fōo dipɔl kɪ nɪn nàatɪ Unimbɔti nyɔɔbundi, ki ŋūh kɪ nɪn cáá dinyil kɔkɔ nɪ di-nyɔkɔm kɪ béé tin kɔkɔ bí dibalinee, kɪ nɪn cáá fookii tiŋan án nɪn kpikiti ajoin, mɪn kɔkɔee m yaa kaa cáá dineendee, m sá fám ní.
- ³Báa m yaa dū tiwan tin m cááyee kɔkɔ ki yākatɪ bifalaadambi, ki yaa dū m-ba gba ki tɪ bi wūh ŋmɪ, ama ní kaa cáá dineendee, tin kɔkɔ m ŋée sá fám ní, maa cáá ipaati.

⁴Un cáá dineendee cáá kimotii ní ki cáá tiniti. Waa cáá nnimbitaataam, kaa dàkà u-ba, kaa cáá dilambil.

⁵Un cáá dineendee kaa ɲáań min kaa kítèe, kaa cáá ikummunti, kaa cáá diɲuul, kaa díkì unil pu.

⁶Tin kaa bí deedeeyee kaa tìl un cáá dineendee dipɔɔpindi, see tin bí deedeeyee.

⁷Úh pūh binib yìntitam kɔkɔ ní, ki cáá fookii nì dimákal, nì kimotii ɲyunti kamaa.

⁸Unimbɔti nyɔɔbundi nàatitam làá dāá gbèē, isooncaan sòontam làá dāá gbèē, dinyil làá dāá kúntí, ama dineendi kpá kí kúntí jaanjaan.

⁹Di sá ti-nyil din ti nyée cáá di-gbeennyɔkɔm ní, mìn ní Unimbɔti nyɔɔbundi nàatitam mun cáá mi-gbèenlan̄ki, kun puee taa nyí ki dóò, kaa tí ɲūh kí sòòh kí dóò tikɔkɔ mun.

¹⁰Ama tikɔkɔ yaa láa dóntì ki ɲá mmɔmmee, tin nìn wòbèe làá dāá wāŋkì.

¹¹M nín nìn dáá sá kibikee, m nìn sòòh kii kibikee, ní ki dàkafì kii kibikee, ní ki kítí m-bɔti kii kibikee. Ama, m nín wíh̄n ki kpántì ukpaanee, m fá m nín nìn sá kibiki ki ɲáań min miɲyee.

¹²Kɔŋkɔnnee, ti nín dáá wāl̄ puee bí pūuu kii bi nín kpèé digitikpil poon ki wāl̄ puee ní, ama ɲyunti dòòh̄, ti làá dāá wāl̄ bóiii. Díh̄ pu nee, maa nyí ki dóò, ama ɲyunti dòòh̄, m làá dāá béé nyíki nyiki kii Unimbɔti nín nyí-mi pu nan ní.

¹³Kɔŋkɔnnee tiwan tita di bí: fookii, dimákal nì dineendi, ama tiwan titee kansikinee, dineendi di lī.

1 Corinthiens 14

Unimbɔti Fam nín pūh̄ dipɔl diɲyee tuuŋɲi

¹An puee ní péé péé kí nyàab̄ dineendi, kí nyàab̄ dipɔl din Unimbɔti Fam pūh̄ee, cilinjee: nyàab̄maan Unimbɔti nyɔɔbundi nàatitam pɔl.

²Un sòòh̄ isooncaanee kaa bí sòòh̄ nì binib, u sòòh̄ nì Unimbɔti ní, kun puee binib kaa gbìl̄ tin u sòòh̄ee taapu. Unimbɔti Fam pɔŋɲu di yàntì u sòòh̄ tin bí dibalinee.

³Ama un fòol̄ Unimbɔti cee tibɔti ki nàatēe sòòh̄ nì binib ní, ní bi-nimbɔtinóotam mòtìi cá nyɔkɔpu ki tìl-bi kunyannyaau ki sòŋkì bi-pɔbiling.

⁴Un sòòh̄ isooncaanee, ún baba ní an tútúh̄, ama un fòol̄ Unimbɔti cee tibɔti ki nàatēe tútúh̄ Kriisitoo nikitil kɔkɔ dí cù nyɔkɔpu ní.

⁵M là báa ɲma í nīn sòòh̄ isooncaan, ama tin m baasii nyàab̄ ní nīn cááyee di sá ní nīn fòol̄ Unimbɔti cee tibɔti ki nàatì. Di sá un fòol̄ Unimbɔti cee tibɔti ki nàatēe jítìh̄ un sòòh̄ isooncaanee, asee ubɔ yaa bí ki ɲūh̄ kí nàatì isooncaan taapu án tūtuñ báa ɲma í cù nyɔkɔpu baba.

⁶Nnabiyaamu, tí dū tiboti nee kí ɣmàntī: tí lì yii m dómín ni-cee ní ki bí ki sòòn nì ni isooncaan in naa gbìlee. Tin m sòònee yaa kaa kútì-ni tiba, àá kaa cántì, àá naa bée tiba poon, àá naa gbìl Unimboti nín tī dinyɔɔbundi dinyee, àá kaa fōō didàkal diba poonee, mana ní án làá tūtuñ-ni?

⁷Tí tí dū kí ɣmàntī nì tigbingbiiliwan diwul àá kubeeu. Tiwanee liitil siim yaa kaa nyēē u-ba u-bee, mana ní bi ɣūñ kí gantī kí bée yii diwul di sūñ nee, àá kubeeu di sūñ nee?

⁸Ukantámbunli yaa kaa búñ dijanjakantáñdi ki cántì, mana ní bin kíñee làá bée kí bóntí kujaau?

⁹Mín mbaantiim, ni yaa bí sòòn isoon in baa gbìlee, bi làá ɣá mana ní kí gbìl taapu? Mimmee ni sòòn ki féén dee.

¹⁰M nyí yii isoon nín bí i-ba i-ba puee wīkí duulinya poon, ama isoon iba kpá kaa cáá taapu.

¹¹Ama, ubɔ yaa bí sòòn nì mi isooncaanee, udaan sá man cee unicaan ní ma mun sá ún cee unicaan.

¹²Kii ni nín bí ki nyàab Unimboti Fam pɔl puee, ní nyàab din làá yàntī Kriisitoo nikitil ń cù nyɔkɔpu nnimbótisan poonee tikpil.

¹³An puee un sòòn isooncaanee ń mēè Unimboti ń pō-u ɣɣmam ú nīn nàatī tin u sòònee taapu.

¹⁴Di sá yii m yaa bí mēè nì isooncaanee, an sá m-fam di mēè, ní m-landɔkɔɣu kaa bí ɣáań diba.

¹⁵Mimmee, an máań ń mēè mana? M làá mēè nì m-fam ní kí mēè nì m-landɔkɔɣu mun binib ń gbìl taapu, kí gāā ilan nì m-fam ní kí tí dū m-landɔkɔɣu kí gāā binib ń gbìl taapu.

¹⁶M yaa bí mēè ki pàkà Unimboti nì ɣfamin ɣmaniɣma, mana ní ubɔ un kaa gbìl taapuee ɣūñ kí kíf yii «Ameenī», ɣyunti ɣun ní waa gbìl tin a sòònee taapuee?

¹⁷Tiɣman a-wimmeem gbanti bàà ɣāñ, ama an kaa tūtúñ a-juti.

¹⁸M jáań Unimboti, di sá yii m sòòn isooncaan ki jítiñ ni-kɔkɔ.

¹⁹Ama Kriisitoo nikitil kansikinee, an yaa sá anyɔɔbun aɣmoo ní ń sòòn binib ń gbìl taapu án tūtuñ-bee, m néén mín ki jítiñ ń sòòn isooncaan poon anyɔɔbun kutukub saalaa.

²⁰Nnabiyaamu, ní taa nín dàkafī kii mbiyaamu nín dàkafī puee, nín cáámaan binicikitikaabi landɔkɔɣu. Ama ikpiti jandi púee, ní nín bí kii mbiyaawaamuee kí taa nín ɣáań ikpiti.

²¹An ɲmàñ Unimbɔti gbɔŋku poon yii: ti-Dindaan lĩ yii: «M làá dǎá dī binicambi biba pu ní bí sòòh nì m-samaau nee inicansoon, ama nì mìn kɔkɔee, baa làá pīlifih-mi.»

²²An puee Unimbɔti Fam nín tìl isooncaan ɲyee sá Unimbɔti daaŋku kubɔ ní ki tī bin kaa nóó Yeesuee, an kaa sá ki tī bin nóó Yeesuee. Ama kí fōō tibɔti Unimbɔti cee kí dūú nàatē di sá Unimbɔti daaŋku ki tī bin nóó Yeesuee, ní kaa sá ki tī bin kaa nyí Yeesuee.

²³An yaa sá yii Kriisitoo nikitil kɔkɔ yaa kpáfi kí jām Unimbɔti ní báà ɲma bí ki sòòh isooncaanee, un kaa nyí Yeesuee àá un péé kóón kí pīlifēe yaa gbīl ni nín sòòh mīnyee, waa yī-ni biwaatiibaaa?

²⁴Ama ni-kɔkɔ yaa bí ki fòol Unimbɔti cee tibɔti ki nàatē, án làá gbēē un kaa nyí Unimbɔtee àá un péé kóón kí pīlifēe pɔbil ní ú bée yii u sá ukpiti, kun puee u gbīl tin ni sòòh taapu,

²⁵ní ki wál u-landɔkɔi in bál u-pɔbilinee. Niinee ní ú tātī dōñ dicincibil Unimbɔti nimbiin nì ijaam ní kí bí yii: «Tɪŋman, Unimbɔti lafun bí ni-kansikin.»

Fikil fikil ń taa nín bí Kriisitoo nikitil kansikin

²⁶Mimmee nnabiyaamu, an sá tí ɲá mana ní? Ni yaa kpáfi kí jām Unimbɔtee, ubɔ ń gāā ilan, ubɔ ń dākà Unimbɔti bɔti. Unimbɔti yaa dākā ubɔ tiba, ú sòòh, ní ubɔ ń sòòh isooncaan, ní ubɔ ń nàatī isooncaanee taapu. Tin báà ɲma làá ɲée ń tūtuñ Kriisitoo nikitil ń cù nyɔkɔpu nnimbɔtisan poon.

²⁷Ni yaa làá sòòh isooncaanee, án nīn sá binib bili kii bita, bí nīn sòòh ubɔ ubɔ, boonee ubɔ ń nàatī tin bi sòòh taapu.

²⁸Ubo yaa kaa bí kí nàatī tin bi sòòh taapuee, un bí sòòh isooncaanee ń ɲmīl kí nīn kīn ki sòòh ún nì Unimbɔti kansikin ɲmaniŋma.

²⁹Bin fòol tibɔti Unimbɔti cee ki nàatē máan kí nīn bí bili kii bita ní bin kínee ń nīn pīlifí ki dāantí tin bi sòòh.

³⁰Ama Unimbɔti yaa nyánti tibɔti tiba ki dākā ni-kansikin ubɔee, un bí sòòh ń ɲmīl.

³¹Ni ɲūñ ni-kɔkɔ ń nīn nàatī Unimbɔti nyɔɔbundi ubɔ ubɔ án nín làá ɲá pu ní bée kí ká kunyannyauee.

³²Ubonaatil máan kí nīn cáá Nfam min tìl-u tibɔti u cáa nàatē pu mpon.

³³Kun puee Unimbɔti kaa sá fikil fikil Nimbɔtiu, ama ɲgbansɔŋfi Nimbɔtiu ní u sá. Kii Unimbɔti nikitɪ kɔkɔ poon an nín péé sá puee,

³⁴Kriisitoo nikitil kansikinee, binimpoobi máan kí nīn ká ki ɲmí ní. Baa cáá nsan kí sòòh tiba. Bi máan kí sīntīn bi-ba taapu kii Unimbɔti gbɔŋku poon nín lĩ puee.

³⁵Bi yaa kaa gbɪ̃l̃ tiba taapuee, bí tin bàlɪfɪ bi-calib mmɔŋki. An kaa ŋāñ binimpoobi n̄ sòòh̄n tiba Unimbɔti nikitiŋ kansikin.

³⁶Nimbi cee ní Unimbɔti ɔti nyááaaa? Áá nimbi baba cee ní Unimbɔti ɔti dómín ní?

³⁷Un yaa nyí yii u sá Unimbɔti ɔnaatiliu àá Unimbɔti Fam tī-u dipɔl dibee máah̄n kí béé yii tibɔti tin m̄ ŋmāñ nee sá ti-Dindaan marau ní.

³⁸Un kaa bée yii an sá ti-Dindaan marauee, ní yàntī udaan ɔti.

³⁹An puee nnabiyaamu, nyàabmaan Unimbɔti n̄ tī-ni dipɔl din làá yàntī ní n̄n fòol̄ u-cee tibɔti ki nàatēe, ama kí taa pìiñ bin sòòh̄n isooncaanee nsan.

⁴⁰Ní n̄n ŋáañ tikɔkɔ án n̄n kítí ki dī n̄n nsan.

1 Corinthiens 15

Kriisitoo fikititam

¹Nnabiyaamu, m̄ téetí-ni Tibɔmɔntiil tin m̄ n̄n sòòh̄n n̄n ni, ni fōō ki kíí ki sí ti-puee ɔti.

²Tibɔmɔntiil gbanti pu ní Unimbɔti fī-ni. An puee ní n̄n gbínti ki ŋúb-ti kii m̄ n̄n n̄n sòòh̄n n̄n ni puee. Yaa sá fám, ni fōō ki kíí fám dee.

³Tin bi dākā-mee, t̄n̄n ní m̄ cáah̄n ki dākā-ni. Tibɔti gbanti poonee, tin páb̄ tikpilee di sá yii Kriisitoo kp̄ñ timbi kpitii pu ní, kii Unimbɔti gbɔŋku n̄n lī puee.

⁴Bi síb̄-u ní iwiin ita dalee, Unimbɔti fikitì-u, kii an n̄n ŋmāñ pu Unimbɔti gbɔŋku poonee.

⁵U lēē u-ba ki dākā Peetroo n̄n u-kpambaliŋ saalaa n̄n alee.

⁶Boonee u-boonnooliibi alaataa aŋmoo mun ká-u dicilpu. Bi-kansikin tikpil dáá bí kaa kp̄ñ, ama biba mun kp̄ñ.

⁷Boonee ní u lēē u-ba ki dākā Yakubu, n̄n akpambal kɔkɔ.

⁸Bín̄ kɔkɔ boon kpataaayee, ní u lēē u-ba ki dākā ma mun, man un bí kii m-ŋmalii kaa bàñ ní bi māl̄-mee.

⁹Man di sá kiwaai akpambal kansikin. Maa máah̄n bí yíiñ-mi Yeesu kpambal báa fiii, kun puee m̄ sāh̄n Unimbɔti nikitil.

¹⁰Unimbɔti ŋanti pu ní m̄ sá kun m̄ sá dín̄ nee. Tiŋan tin u ŋá-mee cáá mpɔn ki yānti m̄ túñ ditundi ki jítiñ akpambal ŋin kíñee. An kaa sá man m-ba di túñ an tuuŋŋi, an sá Unimbɔti ŋanti tin bí m-nee di túñ ditundi gbanti.

¹¹An puee an yaa sá maaaa, an yaa tí sá bin kíñeeyaaa, tin pu ti sòòh̄n dee, tin ni mun fōō ki kííyee dee.

Ti mun làá dāá fikitī

¹²Ti yaa sòon ki tükū-ni yii Unimbɔti fikitì Kriisitoo ditanɔkpiilinee, mana ní ni-kansikin biba lì yii bitanɔkpiibi kaa bí kí fikitì?

¹³Bitanɔkpiibi yaa kaa fikitì ditanɔkpiilinee, mimmee Kriisitoo mun kaa fikitì deeyaa!

¹⁴Kriisitoo yaa kaa bàà fikitèe, Tibomontiil tin ti sòonee bàà sá fám ní, ní ni mun nín fōō ki kíf minyee ɔ́á fám.

¹⁵Áli gba ti bàà sá binyimɔndambi, kun puee ti mɔntì ki tún Unimbɔti pu yii u fikitì Kriisitoo ditanɔkpiilin, kin u mun kaa fikitì-u, an yaa lafun sá tinman yii bitanɔkpiibi kaa fikitèe.

¹⁶Bitanɔkpiibi yaa kaa fikitèe, mimmee Kriisitoo mun kaa fikitì dee.

¹⁷Kriisitoo yaa kaa fikitì ditanɔkpiilinee, mimmee ni-fookiiu sá fám dee, ni dáá gbíntì ki bí ni-kpitii poon dee.

¹⁸An yaa sá mimmee, bin nóó Kriisitoo ki kpíyee wánkì.

¹⁹An yaa sá dimanfal din poon ti bí nee ɔ́maniɔma pu ní ti yaa máká Kriisitoo puee, mimmee timbi falaau jítiɛ binib kɔ́kɔ ɔ́u dee.

²⁰Ama Kriisitoo fikitì ditanɔkpiilin tinman. Bitanɔkpiibi bin làá dáá fikitèe, ún di sá upeepeekaa ki fikitì.

²¹Di sá yii unibaanti pu ní ɔ́kúm dī ki jéetì binib pu. Mìn mbaantiim ní bitanɔkpiibi fikititam tí dīn unibaanti pu kí fikitì bàà ɔ́ma.

²²Kii inifunaan kɔ́kɔ nín cáá mpèé nì Adam ki kúu puee, mìn mbaantiim ní bin kɔ́kɔ ɔ́a ubaanti nì Kriisitooyee làá dáá ká dimanfal.

²³Ama an sá báà ɔ́ma nì u-yuntiɔu ní. Kriisitoo di sá upeepeekaa ki fikitì ditanɔkpiilin, ní bin nóó Kriisitooyee mun ń dáá fikitì ɔ́yunti ɔ́un u yaa láa fātii gítííee.

²⁴Boonee ní duulinya kúntitam ń nín bàń. Nyunti ɔ́un u yaa láa kúnti ipɔ́n kɔ́kɔ nì i-nyɔ́kɔmee ní ú dū Dibeel kí tī u-Baa Unimbɔti.

²⁵Kriisitoo làá jī dibeel mìn ní kí tin sāā ɔ́yunti ɔ́un u làá já kí pɔ́kiɛn u-nannanliibi kí dū-bi kí ɔ́a u-taaji taapuee.

²⁶U-nannanliu un u làá kúnti katanjooliyee di sá ɔ́kúm.

²⁷Kun puee an lī Unimbɔti gbɔ́ɔku poon yii: «U dū tikɔ́kɔ ki ɔ́a u-taaji taapu.» Unimbɔti nín lī yii u dū tikɔ́kɔ ki ɔ́a u-taaji taapuee, kaa sá ki kpáan ún Unimbɔti u-ba ní u kpáaa dūu ɔ́a u-taapu.

²⁸Nyunti ɔ́un ní tikɔ́kɔ yaa láa sīntiɛ ti-ba ki tī Kriisitooyee, niinee ní ún Unimbɔti Jipɔ́n mun u-ba ń dáá sīntiɛ u-ba kí tī Unimbɔti un sīntiɛ tikɔ́kɔ taapu ki tī-uee, ní Unimbɔti ń nīn yì tikɔ́kɔ nì tikɔ́kɔ.

²⁹Kpèèmaan bin yànti bi fùul-bi Unimbɔti nyim bin kp̄yee yil puee: bin kúyee yaa kaa bàà fikitē, ba pu ní bi yànti bi fùul-bi Unimbɔti nyim bitaṅkpiibi yil pu?

³⁰Bi yaa kúu kaa fikitī ní, ba pu ní nyunti kamaayee timbi bí dinimbinaamandin ní?

³¹Nnabiyaamu, baabadalee ŋkúm tà ki kíbití-mi ní. Ni nín nóó ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo puee nín tì-mi disíndi diŋyee di yì-tì ní m lì mín.

³²An yaa sá yii unil yaa kp̄i waa ti fikitē, mimmee m nín ján nì kumoooun peelii in bí Efeesee, ba paatii ní m ká? An yaa sá yii bitaṅkpiibi kaa fikitē, mimmee càmaan tí ṇá kii dilaṅkpandi nín lī puee yii: «Tí jī kí nyòmaan, kun puee fool ti làá fu kpú.»

³³Ní taa yànti ubo ń kīl-ni: «Ni yaa nóó binib bin bimbim kaa ṇāñee, see ni mun ń dāá bīl.»

³⁴Ní gítimmaan ni-ban kí nīn cáá ilandɔkɔmɔnti kí taa ti ṇá ikpiti. Ni-kansikin biba kaa nyí Unimbɔti. M nín lī pu nee, an sá ni-cooi ní.

Bin làá fikitē wunti

³⁵Ama ubo làá lì yii: «Mana ní bin kp̄yee làá fikitī? Tiwun tilati ní bi làá dāá nīn cáá dee?»

³⁶Ugbaan, a yaa búl ṇwamboolee, ṇwamboolee yaa kaa kp̄yee, ṇuaa nyēē.

³⁷Kí kūtē, kun a búlee sá idi àá iwambool iba ní an nyā ki sá tifaal, kaa ti sá ṇwambool ṇun a búlee.

³⁸Unimbɔti di tì ṇwamboolee u nín là ṇú nyā kí nīn bí miŋyee. Ún di tì iwambool kɔkɔ nín maañ kí nyā kí nīn bí miŋyee.

³⁹Tiwan tin kɔkɔ cáá kufoouee wunti kaa sá tibaantiil, binib wunti bí ti-ba, ipeel yati bí ti-ba, nnɔmbiyaamu yati bí ti-ba, ní ijɔm mun yati bí ti-ba.

⁴⁰Tiwun tin sá yilpu yatee bí, ní tin mun sá taapu dooyee yati bí. Tin sá yilpuee nyaan̄ku nyán ku-ba nì tin sá taapu dooyee.

⁴¹ṇwiiñ nyaan̄ku bí ku-ba ní uṇmal mun yɔkɔ bí ku-ba, áli gba iṇmalbijaa kansikinee i-nyaan̄ku bí ku-ba ku-ba ní.

⁴²Mín mbaantiim ní bitaṅkpiibi yaa láa fikitē, an dāá bí. Tiwun tin kúyee ní bi dù kí síb, ní tí dāá fikitī nì tiwun tin kaa kúyee.

⁴³Kí wàatī bí dū-tì kí síbee, tàa ṇāñ, kaa pōō mun. Ama ní tí dāá fikitī nì kunyaan̄ṇu nì mpon.

⁴⁴Taapu doo wunti ní bi dùú síb ní tì yaa fikitē, Circir Fam ń dāá tī-ti dimaṇfal. Mín puee, taapu doo wunti bí ní tiwun tin Circir Fam tī dimaṇfalee mun bí.

⁴⁵Kii Unimbɔti gbɔŋku poon nín lī puee yii: «Adam unipeepeekaayee, Unimbɔti náań-u ní ki tī-u dimaɲfal», ama Adam joolkaayee, ún sá Nfam min tì dimaɲfalee ní.

⁴⁶An kaa sá un nyánní Unimbɔti ceeyee di péetí kí dāań, an sá un nyánní taapu dooyee di péetí, ní un nyēēn Unimbɔti ceeyee ń páanní boon.

⁴⁷Ntam ní Unimbɔti dūu náań Adam peepeekaa ní u sá taapu doo, ama Adam liliitee nyánní Unimbɔti cee ní.

⁴⁸Binib bin sá taapu doo yabee náań nì un Unimbɔti dū ntam ki náańee ní, ní bin sá yilpu yabee náań nì un nyánní yilpuee.

⁴⁹Ti nì un sá taapu dooyee nín náań pu nee, mìn mbaantiim ní ti nì un sá yilpuee làá dāa nīn tí náań.

⁵⁰Nnabiyaamu, tin m là kí tükù-nee sèé: tiwun nì fatiku kaa ɲūn kí kó Unimbɔti Beelin, mìn ní tin kúùye kaa ɲūn kí fōō tin kaa kúùye.

⁵¹M làá tükù-ni tibɔti tin nīn bí dibaline: di sá yii ti-kɔkɔ kaa làá dāá kpú, ama ti-kɔkɔ wunti di làá dāá kpántí.

⁵²Dikantánjoolkaal yaa láa búnee, niin niin dicilpu kii dinimbil nín pée kábití puee, bitaɲkpiibi kpáaa fikitì nì tiwun tin kaa ti kúùye, ní timbi bin kíń kaa kpílyee wunti ń cúú kpántí.

⁵³Di sá yii tiwun tin bíílee dāa kpántí tin kaa bíílee, mìn ní tiwun tin kúùye dāa kpántí tin kaa kúùye.

⁵⁴Nyunti ɲun ní tiwun tin bíílee yaa láa kpántì tin kaa bíílee, ní tiwun tin kúùye yaa láa kpántì tin kaa ti kúùye, ɲyunti gbantee an ɲá kii an nín ɲmāń Unimbɔti gbɔŋku poon puee dee, yii: «Bi kúntì ɲkúm, dijajil ɲá dimɔndi.»

⁵⁵«Too, ɲkúm, a-jajil bí la? Too, ɲkúm, a-looti bí la?»

⁵⁶ɲkúm looti di sá ikpiti, ní ikpiti pɔɲɲu sá mara.

⁵⁷Tí jāańmaan Unimbɔti u nín dīɲfī ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo pu ki tì-ti dijajil dīɲyee pu.

⁵⁸An puee, m-nabineegkaamu, ní nīn ɲúb an píki, kí báań inyaan kí nīn tūńmaan ti-Dindaan tundi kí taa gbèēn, kí nīn nyí yii ni-tundi kaa làá gbíntí fám.

1 Corinthiens 16

Tootoo un bi tó kí tūtuń Kriisitoo yabee

¹Tibɔti tin m cáá kí tükù-ni tootoo un ni tòó kí tī Kriisitoo yab bin bí Jeerusaleemee puee sò. Ni mun ń nīn ɲáań kii m nín dàkā Kriisitoo nikitiɲ ɲin bí Galaati tiɲkinee puee.

²Kɔɔsil kamaayee, báà ŋma ń lēē min u kée dijandi din u làá tīyee kí yóón, án taa nín sá yii man ń bàń ní ní nín kí animbil ditɔl.

³Ní lēē binib biba, m yaa láa bāānee ń tī-bi kugbɔŋu, kí tɔ-bi bí cáá ni-tootoou kí tī Jeerusaleem yab.

⁴An yaa tí sá yii ń cù m-baaa, man nì bi ń nóó kí cù.

Pɔɔl bíi dàkafí kí còom̃ u-saŋɔ

⁵M yaa làá dāān ni-ceeyee, m làá dīn Maseeduwaan tiŋkin ní kí nín bàń-ni, kun puee m là kí dī Maseeduwaan ní.

⁶An yaa yī m làá kāl̃ ni-cee fiii. Ni yaa kaa kpēē gba, ni-cee ní m làá kāl̃ ní tiwool yuntɔŋu ń jītí, án nín làá ɣá pu ní tūtuñ-mi ń nìkī m-saŋɔ laakin sá ń cùee.

⁷Maa ti là kí dāá kāl̃ ni-cee fiii, ti-Dindaan yaa kííyee, m làá kāl̃ ni-cee kí yúntí ní.

⁸Ama m làá nīn bí Efeesi tiŋkin ní kí tin sāā Pantikooti jɔŋaaliu dal.

⁹Di sá yii nsan ɣubɔ pītì ki dōon ń dī kí tɔ ditɔŋkpaandi, nì min kɔkɔ m-nannanliibi wīkí tikpilee.

¹⁰Tiimootee yaa bāān ni-ceeyee, ní fōō-u mmontiimin u-pɔbil ń nīn sòñ, kun puee u mun tūñ ti-Dindaan tundi kii mamee ní.

¹¹Uɔ ń taa kpèè kí sɔŋkīn-u, ama ní tūtuñ-u ú fātí kí gítin m-cee nì dipɔɔsɔŋkil, di sá man nì nnabiyaamu mun bí dooyee ká ki cí-u.

¹²M bàā tī ti-nabiki Apooloosi kunyannyaau u nì nnabiyaamu mubɔ bí bàā dāān ni-cee, ama waa là kí dāān kɔŋkɔnnee. Nyunti ɣun sá ú dāānee yaa láa bāānee, u dāā dōon.

Tibɔkpaafikaal nì ijaam

¹³Ní nīn nyí nì ni-ba kí nīn ɣúb̃ ni-fookiiu Kriisitoo ni án píkí, kí nīn cáá dipɔbil, kí nīn pɔɔ.

¹⁴Tin kɔkɔ ni yaa làá ɣée, ní nīn ɣáān nì dineendi.

¹⁵Nnabiyaamu, m làá gítí kūtì-ni tiba: Kèè ni nyí Steefanasi nì u-dicaŋkuɔɔ, ni téetí yii bīn di sá bin péé péé ki fōō Yeesu ki kíí Greeki tiŋkin ki tūtúñ Unimbɔti yabee.

¹⁶An puee, ní dū ni-ba kí tī an nibee jutiibi nì bin kɔkɔ bí bi-cee ki tūñ ditundi nì dipɔbil dibee.

¹⁷Steefanasi nì Fɔrtunatuusi nì Akayikuusi dāantam mɔɔkīn-mi, di sá ni nín kpá m-ceeyee, bīn di téen ni-yil pu ki ɣáān tin ni yaa bàā bí ni bàā làá ɣá kí tī-mee.

¹⁸Bi tī-mi kunyannyaau kii bi nín tī ni mun puee. Binimontiibi bin bí mimmee máān bí pàkà-bi.

¹⁹Kriisitoo nikitiŋ ɲin bí Asii timmuneɛ jáaŋ-ni. Akiilasi nì Priisiil nì bin kɔkɔ kōontí bi-dumpu ki jáaŋ Unimbɔtee jáaŋ-ni tiŋan ti-Dindaan pu.

²⁰Nnabiyaamu mun kɔkɔ bí dooyee jáaŋ-ni. Ní jáaŋ tɔb nì kunabitiiu jaamii.

²¹Man Pɔɔl m-ba di dū m-ɲal ki ɲmàñ anyɔɔbun nee kí jáaŋ-ni.

²²Un kaa là ti-Dindaanee, udaan ń ɲá fám. *Maranata* – Ti-Dindaan dòn! –

²³Ti-Dindaan Yeesu ɲanti ń nīn bí ni-pu.

²⁴M néeŋ ni-kɔkɔ Yeesu Kriisitoo pu.

2 Corinthiens

2 Corinthiens 1

Ijaam

¹Man Pɔɔl un Unimbɔti là m sá Yeesu Kriisitoo kpambalee, nì ti-nabiki Tiimootee di ɣmàñ kugbɔɣu nee kí tī nimbi Unimbɔti yab bin kóò Kɔranti tiŋkinee nì bin kɔkɔ sá Unimbɔti nikitil ki kóò Akaayi timmu mun kíñee nee.

²Ti-Baa Unimbɔti nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo n̄ ɣá-ni tiŋan kí tī-ni ɣgbansɔɣfi.

Pɔɔl bii pàkà Unimbɔti

³Tí nyɔŋkìmaan Unimbɔti ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo Baa un di sūn ti-saai ki ɣmēentí-ti tikɔkɔ poonee.

⁴Falaabi bin kɔkɔ jēetí ti-puee, ùn di ɣmēentí-ti, án nín làá ɣá pu ti mun n̄ dū diŋmeendi din ti fòol u-ceeyee kí ɣmēen bin mun bí báà falaa un kamaa poonee.

⁵Kii Kriisitoo pu ti nín jīn falaa tikpil tikpil puee, mīn mbaantiim ní u-puee ti tí fòol diŋmeendi tikpil tikpil mun.

⁶Timbi yaa bí ki jīn falaayee, an sá nimbi n̄ ká diŋmeendi nì difiil pu. Ní timbi yaa ká diŋmeendee, an sá yīi ni mun n̄ ká diŋmeendi kí ɣmā kí ɣmēè nì kimotii falaabi bin timbi bí jīnnee jutiibi yaa láa bāañ-nee.

⁷Ti máká ni-pu mbaamɔmin, kun puee ti nyí yīi ni mun bí ki jīn falaa kii ti mun nín bí ki jīn pu nan ní, an puee ní ni ɣūn kí fōo diŋmeendi din bí ki tī-tee mun.

⁸Nnabiyaamu, ti là ní bée falaa un ti jín Asii tiŋkinee. Falaa gbanti n̄n cúú-ti ki lákatì ti-pɔɣɣu pu. Taa n̄n gítì máká yīi ti làa n̄n bí dimaɣfalin.

⁹Timbi ti-ba n̄n pée ká yīi tiba kaa ti bí, see ɣkúm ní ti làa kpú. Tin bí nee n̄n bāañ ti-pu án nín làá ɣá pu tí taa dū ti-mákal kí páañ timbi ti-ba pu, ama tí n̄n máká Unimbɔti un fikitì bitaɣkpiibee pu.

¹⁰Ún di nyántì-ti dinimbinaamandi kúm gbanti poon, ní ki làa dāá nyāntí-ti. Ní ti cáá dimákal u-pu yīi ún di làa dāá gítì nyāntí-ti,

¹¹kun puee ti nyí yīi ni bíi tútún-ti ɣwimmeem poon. Di sá yīi kunipaau yaa mēè ti-pu ní Unimbɔti fōo bi-wimmeemee, kunipaau làa dāá tí pàkà-u u nín ɣá tiŋan tin ki tī-tee pu.

Pɔɔl kpīti u-saɣɣu

¹²Kun pu an mōn-tee di sá yīi ti-pɔbiliŋ poonee, ti nyí yīi ti dū dipɔbil diba n̄ mbimbimɔntiim ní ki kāl duulinyan, cilinee ni-kansikin. Tīn kɔkɔ nyānní Unimbɔti cee ní. An sá Unimbɔti ɣanti di kpōotì-ti, kaa sá unil ciŋyi.

¹³Di sá yīi tigbɔn tin kɔkɔ ti ɣmàñ ki tī-nee poonee, taa ti kútì tiba kii tin ni kàañ ki gbīlee. Ní m máká yīi ni làa gbīl tibɔti nee taapu tiŋan.

¹⁴ - Di sá yii naa láá gbĩ kɔkɔ ki dóò -: Ama ti-Dindaan Yeesu gítintam dalee, timbi puee, án làá dāá mōɔkiñ-ni, ní ni mun puee, án làá dāá mōɔkiñ ti mun.

¹⁵ Tĩn pu ní m māká ki bàà là kí dīn ni-cee án nín làá ɲá pu ní ká tiɲan mili puee.

¹⁶ M bàà dākafi yii m dīn ni-cee ní kí nín càatī Maseeduwaan tiɲkin, ní boonee kí fātī tí dīn ni-cee ní bàà tūtun-mi m nīkī m-saɲkindi kí nīn cá Juudee tiɲkin.

¹⁷ M nín bónti kí còom m-saɲɲu puee, an sá man di gāa m-bindi ki là kí cù-ɲu naaa? Áa m sá unil un nyɔkɔ kaa bī tiboti kí lì yii iin, ní kí dāá fātī lì yii aayeeyee ní?

¹⁸ Ibaamɔn, Unimbɔti sá m-seeradaaɲwu. M-boti tin m sòon nee kaa sá «Iin» nì «Aayee» bɔti.

¹⁹ Di sá yii Unimbɔti Jipɔɔn Yeesu Kriisitoo un bɔti man nì Siilasi nì Tiimootee sòon ni-cee niinee kaa sá «Iin» nì «Aayee» bɔti. Ama, u-nee, an pée sá «Iin» ɲmaniɲma ní.

²⁰ Kun puee Unimbɔti nín pōon tiɲyee, Yeesu pu ní an sá «Iin» tiɲman. An puee Yeesu Kriisitoo pu ní ti lì yii «Ameeni» ki nyóɲkí Unimbɔti.

²¹ Unimbɔti di báaɲ timbi nì nimbi inyaan Kriisitoo nì. Unimbɔti u-ba di lútì-ti.

²² Ún di dū u-daaɲku ki ɲá ti-pu, ní ki dū u-Fam ki ɲá ti-pɔbiliɲin kí dākà-ti yii ti sá u-yab u kpáafi tiwammɔntiil ki yóon kí dāá tī-ti fool boon.

²³ Unimbɔti pu ní m sòon ibaamɔn. Kun pu maa dīn ni-cee Kɔranti tiɲkinee di sá maa là kí yòon ni-pɔbiliɲ. M yaa mónti ú kpò-mi.

²⁴ Di sá yii taa là kí dū mɔn kí dākà-ni ni nín máaɲ kí fōo kí kíf puee. Ama ti là kí jòò-ni ní nīn cáá dipɔɔpindi ní, kun puee ni-fookiiu pō.

2 Corinthiens 2

¹ An pu ní m ká yii an ɲān m taa dāaɲ ni-cee kí fātī tí kón-ni kunimbaau.

² Kun puee nimbi di tì-mi kunyannyaau. Kin m yaa kón-ni kunimbaauee, bilab di làá gíti tī-mi dipɔɔpindi?

³ Kun yì-tì m ɲmān-ni kugbɔɲuee di sá maa là kí bàñ kí ká bin bàà làá tī-mi dipɔɔpindee n kón-mi kunimbaaun, di sá m nyí yii man pɔɔpindi sá nimbi yal, ní ni mun pɔɔpindi sá man yal.

⁴ An nīn sá-mi kunimbaau nì dipɔɔbiildi nì nsiim ní m ɲmān-ni kugbɔɲu. An kaa nīn sá kí kón-ni kunimbaau pu ní m ɲmān-ni, ama an nīn sá ní ɲmā kí bée dineendi dīn bulifi m cáá ni-puee ní.

Pɔɔl dū un yīntiñ-uee kpiti ki pú-u

⁵Unil un di yaa cáán kunimbaau neeyee, an kaa sá man baba ní u kón kunimbaau, u kón ki kpáan ni-kòkò ní. Ama kí taa sòon kí càatēe, ni-kansikin biba ní u kón kunimbaau.

⁶Ni-kansikin kupaau nín kpáfi kinyòkò ki dáal udaan tafal minyee ñmāntì.

⁷Kòḡkònnēe ni máan kí dūú pō-u kí tī-u kunyannyaau ú taa gíti kó kunimbaakpaḡkpaḡḡun.

⁸An puee m gbāam-ni, ní dàkàmaan ni-neendi udaan pu.

⁹M nín ñmāñ-ni tibotee kí cōḡkì-ni kí kpèè yii ni tó-mi tiḡman puòò!

¹⁰Ni yaa dū unil un kpitii ki pú-uee, ma mun làá dūú pō-u. Tiba yaa bí ki sá m dūú pō udaanee, nimbi puee, m dūu pú-u Kriisitoo nimbiin,

¹¹án nín làá ḡa pu tí taa yànti Sitaan n̄ jī ti-pu dinyandee, kun puee ti nyí u-landòkòḡu.

Tiboti tin páb Pòol Troowaasi tiḡkinee

¹²M nín bàñ Troowaasi tiḡkin kí sòon Kriisitoo bòmòntiitee, m nín ká yii ti-Dindaan pītì-mi nsan m̄ sòon-tì.

¹³Ama m nín kaa ká m-nabiki Tiiti niinee, m-pòbil kaa nín sòm m̄ kàl̄ niin. An pu ní m yíkì bi-cee ki búnti Maseeduwaan.

Yeesu Kriisitoo tì-ti dijajil

¹⁴Tí jāam̄ Unimbòti Kriisitoo pu, u nín cáá ti mun ki ḡaán u-jajil faalii poon puee. Ti n̄ Kriisitoo nín ḡa ubaantee puee, u d̄i ti-pu ki gb̄t̄i ajan kòkò Kriisitoo b̄oti kii talaaluae.

¹⁵Ti sá kii talaalu un sòfèe ní Kriisitoo cáá tì Unimbòti. M̄n̄ ní ti tí sá ki tī binib bin ká difiilee n̄ bin mun wáḡkèe.

¹⁶Bin wáḡkèe ceeyee, an sá ḡkúm̄ nunuḡu ḡun càñ ḡkúminee, ní bin ká difiilee ceeyee, an sá dimaḡfal sònsòḡḡu ḡun tì dimaḡfalee. N̄ma di bàñ kí tō an tundi gbanti?

¹⁷Timbi kaa sá kii binib tikpil bin dū Unimbòti b̄oti ki kpánti dibàntilee, ti sá ibaam̄on nib ní, Unimbòti di lē-ti ki tú. Ti nín ḡa ubaanti n̄ Kriisitooyee pu ní ti sòon Unimbòti nimbiin.

2 Corinthiens 3

Dipoompòndi tontònlìbi

¹Mimmee ti fātì tí b̄i dàkà ti-ba yii ti ḡa tiba deeyaaa? Àá an bàlifì yii tí cáán tigbòn tin bi ñmāñ ki pàkà-tee kí dàkà-ni naaa? Àá an sá yii tí bàlifi-ni ní ḡmà kugbòḡu kí pàkà-ti ní, a l̄i kii biba nín ḡaán puee?

²Nimbi Kɔranti yab di sá kugboŋu kun báà ŋma wāl ki kàaŋee, ní kugboŋuee ŋmàñ ti-pɔbiliŋin.

³Báà ŋma wāl yii ni sá kugboŋu kun Kriisitoo dī ti-pu ki ŋmàñee ní. Waa ŋmàñ nì ŋgbaŋŋmamɔɔn. Ama Unimbɔti un bí dimaŋfalinee Fam di ŋmàñ. Waa ŋmàñ ataŋkpee pu, u ŋmàñ binib pɔbiliŋin ní.

⁴Kriisitoo puee dimákal din ti cáá Unimbɔti puee dee.

⁵Di sá taa bí yii ti ŋūñ kí ŋá tiba ti-ba pɔŋŋu pu. Tin ti yaa ŋúñ ki ŋée, an sá Unimbɔti pɔŋŋu di cānti ti ŋúñ ki ŋá.

⁶Kun puee ūñ di tì-ti ŋŋmam ní ti sòòñ dipoompɔndi din u ŋée Bɔmɔntiiti. Dipoonɔdi gbanti kaa sá mara un nìn sá nì tiŋmaŋmabitee, ama di sá nì Unimbɔti Fam tundi ní. Di sá mara kù ní, ama Unimbɔti Fam mín tì binib dimaŋfal ní.

⁷Unimbɔti nín nìn ŋmàñ u-marab ataŋkpee puee, bi nìn ká u-nyooti. Ní Mooyiisi mun nimbiin nìn kín ki jìl, ní Isirayeel yab kaa nìn gíti ŋūñ kí kpèè-u. An nyootee sá tin jítée ní. Marab bin bi yaa yīnti an cāabīñ ŋkúmee yaa nìn dómiñ nì kunyaanŋu mín,

⁸kin ataa aŋa pu ní Unimbɔti Fam min tì dimaŋfalee nyooti kaa máaŋ ki jítiñ mín.

⁹An yaa sá yii marab bin làá cáaŋ ŋkúmee pu ní Unimbɔti nyooti dómiñ ki jìl mimmee, mana ní Unimbɔti Fam tundi din làá yànti binib n̄ kpánti deedeedambi Unimbɔti nimbiinee nyooti làá n̄n jìl dee?

¹⁰Taa ŋūñ kí dū tinyool tin nìn jítèe kí ŋmàntīn tin bí nee báà fiii. Kun puee, tíñee sá tikpaandi ní.

¹¹Tin bí ki làá jítée di yaa cáá tinyool mimmee, kin tin làá n̄n pée bí kí n̄n cée fáà!

¹²Ti nín cótí tin pu tikpilee dee. An pu ní ti cáá dipɔbil ki sòòñ ki cānti tikɔkɔ.

¹³Timbi kaa làá ŋá kii Mooyiisi nín nìn dū ŋŋaabu ki bīñ u-nimbiin Isirayeel yab n̄ taa kpèè-u kí n̄n cí ŋyunti ŋun ní ŋwalifee làá dāá lēēyee.

¹⁴Ama bi-landɔkɔi kaa cúti tibɔti malaa, a l̄i kii ŋŋaabuee dáá gbínti ki l̄ik̄i bi-nimbiinee. Di sá yii bi yaa kàaŋ Dipoonkpikil gbɔŋku poonee, baa gbìl taapu, áli ki dāa sāa díñee, bi-landɔkɔi kaa cúti tibɔti. See unil un fōō Kriisitoo ki kífyee baba nimbiin ní ŋŋaabu bl̄iti.

¹⁵Áli ki dāa sāa díñ, bi yaa bíi kàaŋ Mooyiisi gbɔntee, an bí kii ŋŋaabuee l̄ik̄i bi-landɔkɔi ní baa gbìl taapuee.

¹⁶Unil un yaa fōō ti-Dindaan ki kífyee nimbiin ní ŋŋaabuee lèek̄i.

¹⁷Di sá yii ti-Dindaanee, Nfam dee. Laakin ti-Dindaan Fam yaa bée, niin ní dibatɔl bí.

¹⁸Timbi bin kɔkɔ nimbiin ŋaabee lēyee di sá bin pu ní bi wāl ti-Dindaan nyootee. Ti-Dindaan un di sá Nfamee di kpántí-ti mín, ní ti náán nì u, ní ki cáá tinyool tin wīntí ki cée.

2 Corinthiens 4

Tigaajawan tin kā aboonnee

¹An sá tiŋan ní Unimbɔti ŋá-ti ní ki dū ditundi nee ki ŋúbìh-ti. An pu ní ti-wunti kaa yòtí di-pu.

²Ti fá dibɔmbɔndi nì icoo tuuŋɔ. Taa ŋmàtín binib, kaa kpántí Unimbɔti bɔti, ama Unimbɔti nimbiin ní ti sòòh ibaamɔn ki cántí ki tùkù binib ki nyàab baa ŋma n bée yii tin ti sòòh sá ibaamɔn.

³An puee bin wánkèe ceeyee, Unimbɔti bɔti tin ti sòòh nee sá dibɔmbɔndi ní ki tī-bi.

⁴Kun pu baa fōō-ti ki kífyee di sá Sitaan un sá duulinya nee bɔtiuee jòb-bi ki yānti baa wāl Tibɔmɔntiilee nín ŋmíntí ki dàkà-bi Kriisitoo un sá Unimbɔti naŋkuee nyooti.

⁵Di sá yii taa bíi sòòh nì ni timbi ti-ba bɔti, Yeesu Kriisitoo bɔti ní ti sòòh nì ni yii ún di sá ti-Dindaan. Ún pu ní timbi sá ni-tɔntɔnliibi.

⁶Di sá Unimbɔti un bí yii: «Nwalifi n ŋmíntí dibɔmbɔndinee,» ún u-ba di ŋmínti ti-pɔbiliŋ poon ki yānti ti ká Kriisitoo nimbiin Unimbɔti nyooti nín jìl mɔnyee.

⁷Ama timbi bin u dū Tibɔmɔntiil tin sá tigaajawane ki ŋúbìh, ti sá kii aboonnee ní. Taa pɔɔ, ní tigaajawan kā ti-ni, án nín làá ŋá pu binib n bée yii mɔɔŋkpaan ŋun bí ti-ni ki tūh ditundee nyánní Unimbɔti ceeyee, an kaa nyánní timbi cee.

⁸Falaabi kɔkɔ nì bi-nyɔkɔm nyití-ti, ama ti mun kaa wīl. Tiwan tikpil bàkantí-ti, ama ti mun kaa páatí ti-mákal Unimbɔti pu.

⁹Bi jì-ti, ama Unimbɔti kaa yàntí bí cúú-ti. Bi líkí-ti kitiŋ, ama ti mun kaa kúù.

¹⁰Baabadalee bi dī-ti kí kpò-ti kii bi nín nín dī Yeesu puee, án nín làá ŋá pu bí ká dimaŋfal din Yeesu cááyee ti mun nee.

¹¹Yeesu puee, nyunti kamaayee ŋkúm pée kpàkañ-ti ní. Báa ti yaa jín falaa ní ki dāa kpî, binib làá bée yii Yeesu bí ti-ni.

¹²Timbi bí ŋkúmin, ama ní ki cāabìh nimbi dimaŋfal.

¹³A lì kii Unimbɔti gbɔŋku poon nín lī puee yii: «M fōō ki kíf, an pu ní m sòòh.» Nlandɔkɔ gbanti mbaanti ní ti mun cáá, ti mun fōō Unimbɔti ki kíf, an pu ní ti sòòh.

¹⁴Ti nyí un fikitì ti-Dindaan Yeesu ditankpiilinee làá dāá fikitì ti mun kii u nín fikitì Yeesu puee, ní kí dāá cáá ti nì ni-kòkò kí kàaṇ u-cee.

¹⁵Nimbi pu ní ti jìh fàlāa gbanti, án nín làá ḡá pu Unimbòti nín tī diyimɔɔl diṇyee ṇ bà bàà ḡma, bí kpāfi kunipaau kí jāam Unimbòti tinyooldaau u-ḡanti puee.

Fookii ṇ nīn kpòotì-ti

¹⁶An pu ní ti-wunti kaa yòtì. Bàà an yaa sá yii ti-wunti tin poon ti bí nee yaa bí nàantí ki sɛntāaa, dimanḡapɔndi din bí ti-nee làá nīn pée pòntì ní ki cá.

¹⁷Kɔḡkɔnnē ti nín bí jìh fàlāa un fiii nee di bí bóntí tinyookpaandi tin kaa cáá dikúntil taa ḡṇh kí dūú ḡmàntìh tibe ki yòontì-ti.

¹⁸An puee timbi nimbikpeḡḡu bá tin baa wālee pu ní, kaa sá tin bi wāf nee pu. Di sá tin bi wālee kaa yúntí, ama tin baa wālee, tìh làá nīn pée bí ní kí nīn cá jaanjaan.

2 Corinthiens 5

¹Ti nyí yii tiwun tin poon ti kòò duulinya nee poonee yaa kpāyāaa, Unimbòti kpāafi-ti tiwumpɔn tiba yilpu. Tiwun gbanti tìh sá kii kudii kun ùh u-ba máṇee ní tì nīn kòò poon jaanjaan.

²Ama kɔḡkɔnnē ti bí ki yáḡkí ki bàà nyàab kí fōo yilpu wunti tin sá kii kudii kun Unimbòti u-ba máṇee.

³Kun puee taa làá tin nīn bí yilpu kaa cáá tiwun.

⁴Tiḡman timbi bin dāá kòò tiwun nee poonee, ti bí digìhdi nì fàlaabi poon ní. Ama taa là kí nyā tiwun tin sá taapu doo yatee poon. Ti là kí dū yilpu wunti ní kí dūú biìh tin béeyee pu, án nín làá ḡá pu ní tiwun tin kúyēe ṇ nīn fúuṇ tin kaa kúyēe poon kí ká dimanḡalee.

⁵Unimbòti u-ba di bí yii ti-wunti ṇ dāá kpántí mìn. U-Fam min u tī-tee di dàkà yii u kpāafi tiwammòntiil ki yóòh-ti ti làá dāá fōo.

⁶An puee ní ti cáá kunyannyaau baabadal. Ti nyí yii ti nín dāá kòò tiwun tin poonee, ti kòò ki dátìh ti-Dindaan.

⁷Ti fōo Unimbòti nín lī puee ní ki kíf, taa láá ká nì ti-nimbiliḡ.

⁸Ti cáá kunyannyaau an júkufí-ti ti bàà là kí yìkì ti-wunti tin bí nee poon kí cù kí nīn bí ti-Dindaan cee.

⁹Ama tin ti nyàabee di sá bàà ti yaa bí tiwun nee poonaaa, ti yaa nyán ti-naaa, tí fáatí-u.

¹⁰Kun puee an sá yii ti-kòkò ṇ dāá kpāfi Kriisitoo nimbiin ní ú sòòh ti-bòti ti nín kāl duulinya poon ki dū ti-yuntiḡu ki ḡá diṇyee. An yaa sá ikpitaau, an yaa tí sá tiḡanaaa, ní ú dāá pà bàà ḡma u nín máah tipaal tiṇyee.

Kriisitoo puee ti nì Unimbɔti kansikin mɔ̀ɔkì

¹¹Ti nín fàṅkí Unimbɔti puee ní ti bí ki nyàab̃ binib̃ n̄ fōō-u kí kífí. Unimbɔti wāl-ti mín̄ pílpil, m̄ nyí yíi ni mun nyí ti-pu mín̄ ni-pɔ̀biliṅ poon.

¹²Kaa sá ti là kí fàtīí tí pàkà ti-ba ni-cee, ti là kí pō-ni nsan ní n̄n̄ m̀òòh̄ ti-pu ní. Mín̄ ní ni ṅūh̄ kí ká tiba kí kífí bin di bí ki sòòh̄ bi-nyɔ̀mmu poon tibɔti fám ki kāntí tinyool, ama ní bi-pɔ̀biliṅ poon kū́nee.

¹³Bi yaa yíi-ti biwaatiibaaa, an sá Unimbɔti pu ní bi yíi-ti mín̄. Bi yaa tí yíi-ti binimɔ̀ntiibaaa, an sá nimbi paatii ní.

¹⁴Kriisitoo neendi di jín mpaan timbi pu, timbi bin nyí yíi unibaanti di kpíi ti-kɔ̀kɔ puee, mimmee ti-kɔ̀kɔ mun kpíi deeyee.

¹⁵Úh̄ di kpíi ti-kɔ̀kɔ pu, án nín làá ṅá pu bin bí dimaṅfalinee n̄ taa nín̄ bí ki tī bi-ba, ama bí n̄n̄ bí ki tī un kpíi ki fikiti bi-puee.

¹⁶An puee taa ti kpéé ubo nniyaamin. Ki kpáaṅ dooooyee ti yaa n̄n̄ kpéé Kriisitoo nniyaaminaaa, kɔ̀ṅkɔ̀nnee taa ti kpéé-u mín̄.

¹⁷Un n̄ Kriisitoo ṅá ubaantee kpánti unipɔ̀ɔn dee, tin sá tikpikilee jíti, tipɔ̀n di kín̄ ki bí.

¹⁸Unimbɔti di ṅá mín̄ kɔ̀kɔ. U dī Kriisitoo pu ki yānti ti n̄ u mɔ̀ɔkì ní ki dū ditundi nee ki ṅá ti-ṅaan yíi tí cáaṅ binib u n̄ bi n̄ mɔ̀ɔkì.

¹⁹Di sá yíi Kriisitoo pu ní Unimbɔti dī ki cáaṅ binib ní u n̄ bi mɔ̀ɔkì, kaa fātīi tó bi-kpitii in bi ṅee pu. U dū dimɔ̀ɔkil gbanti tundi ki ṅúbih̄-ti tí sòòh̄ n̄ binib.

²⁰An puee Kriisitoo nyɔ̀kɔ̀pu ní ti làá sòòh̄ee, a l̄ kii Unimbɔti u-ba di dī timbi pu ki yíi-nee. Ti dū Kriisitoo ki gbāaṅ-ni, ní kífí kí yānti n̄ n̄ Unimbɔti n̄ mɔ̀ɔkì.

²¹Timbi kɔ̀kɔ puee, Unimbɔti yānti Kriisitoo un kaa ṅá ikpiti ki kée fōō timbi kpitii, án nín̄ làá ṅá pu u-puee, tí kpánti deedeedambi Unimbɔti nimbiinee.

2 Corinthiens 6

¹Di sá yíi timbi n̄ Unimbɔti di bí ki tūh̄ ditundi, an pu ní ti m̄éé-ni yíi ní taa yānti diyimɔ̀ɔl din ni fōō u-ceeyee n̄ ṅá fám.

²Unimbɔti l̄ u-gbɔ̀ṅku poon yíi: «M-niti yuntiṅuee, m̄ n̄n̄ pílifih̄-si, m̄ n̄n̄ tútúh̄-si difiil wiinṅu a ká difiil.» An puee Unimbɔti niti yuntiṅu s̄éé, difiil wiinṅu s̄éé.

³Taa là kí bàkaṅ-ni báà tiba n̄ tiba poon, án nín̄ làá ṅá pu ubo n̄ taa ká ibɔ̀kpiti iba ti-tundi nee pu kí l̄è.

⁴Ama ti p̄é dākà ti-bimbim kɔ̀kɔ poon yíi ti sá Unimbɔti tɔ̀ntɔ̀nliibi ní, ní ki jīh̄ kimɔ̀tii tikpil, falaabi n̄ kunimbaau n̄ dinimbinaamandi poon.

⁵Bi gbáà-ti ki cán-ti ki plintí kudii, ki mée tijáti ki tòó ti-pu, ki yànti ti tūn atuun n̄n pōyee, kaa kánti n̄geem, kaa jīn tijin.

⁶Ti-nyankanti n̄ ti-nyil n̄ kimotii n̄ ti-niti n̄ Circir Fam pɔŋɔ n̄ dineembaam̄ndi ní ti cáa dàkà yii ti sá Unimbɔti tɔntɔnliibi.

⁷Ti sòon Unimbɔti bɔti tin sá ibaam̄nee n̄ u-pɔŋɔ ní ki dàkà yii ti sá Unimbɔti tɔntɔnliibi. Ti n̄n yú deede n̄ Unimbɔtee di sá tijanjawan tin ti cáa jááyee, n̄ tin ti cáa cí ti-bee.

⁸Nyunti n̄ubɔee, bi tìl-ti tinyool, ní nyunti n̄ubɔee, bi kōntí-ti icoo. Nyunti n̄ubɔee, bi sòon ti-pu tin n̄ānee, ní nyunti n̄ubɔee, bi sòon ti-pu tikpiti mun. Bi kpèé-ti kii binyim̄dambee, ama ní ti mun sòon ibaam̄n.

⁹Bi kpèé-ti kii báa ubo kaa nyí-tee, ama ní báa n̄ma nyí-ti. Bi kpèé-ti kii bin làá kpúee, ama ní ti mun kaa kúù. Bi dátí ti-tafal, ama ní kaa kù-ti.

¹⁰Bi kōntí-ti kunimbaau, ní timbi bí dipɔpindin. Bi kpèé-ti yii ti sá bisoodambi, ama timbi di tì binib tikpil Unimbɔti gaajati. Bi kpèé-ti yii taa pée cáá tiba n̄ tiba, ama ní ti mun di cáá tikɔkɔ n̄ tikɔkɔ.

¹¹Nimbi Kɔranti yab, ti sòon n̄ ni ti-poon bɔti kɔkɔ ki pīiti ti-pɔbiliŋ ki tī-ni.

¹²Timbi pīiti ti-pɔbiliŋ ki tī-ni, nimbi di kaa pīiti ni-yaŋ.

¹³M bí sòon n̄ ni kii ubaati n̄n sòon n̄ u-biyaamu puee ní: kii ti n̄n n̄eeŋ-ni miŋyee puee, plitīmaan ni-pɔbiliŋ kí tī-ti.

Taa fōōmaan bin kaa nyí Unimbɔtee bimbim

¹⁴Ni n̄ binib bin kaa nyí Unimbɔtee n̄ taa kpāfi kí n̄á ubaanti. Nnyɔpɔee n̄ulɔŋu di bí tin bí deedeeyee n̄ tin kaa bí deedeeyee kansikin? Mana ní dibɔmbɔndi n̄ n̄walifi n̄n kí kpāfi?

¹⁵Mana ní Kriisitoo n̄ Sitaan n̄n kí p̄eeŋ kinyɔkɔ? Áá ba nyɔpɔeeŋu di bí unimbɔtinool n̄ un kaa nyí Unimbɔtee kansikin ní?

¹⁶Mana ní Unimbɔti n̄ awaa n̄n kí p̄eeŋ kudii? Timbi sá Unimbɔti un bí dimaŋfalinee diiku ní, a l̄ kii Unimbɔti u-ba n̄n l̄ puee, yii: «M làá n̄n kòò m-nibul cee, ní kí n̄n còom bi-kansikin. Man di làá n̄n sá bi-Nimbɔtiu, ní b̄n n̄n sá man nibul.»

¹⁷An pu ní Unimbɔti l̄ u-nibul yii: «Ní nyā binib nee kansikin kí gantīmaan ni-ba, kí taa gb̄ee tin sá tijɔkɔndee, ní man n̄ n̄n fōō-ni,

¹⁸kí n̄n k̄n ki sá ni-Baa, ní ni mun n̄ n̄n k̄n ki sá man jipɔmbi n̄ m-bisalib. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di l̄ m̄n.»

2 Corinthiens 7

¹Nnabineenkaamu, an nín sá yii timbi ní Unimbɔti pōon ipoon gbantee, tí fámaan atunƙpiti ɲin kɔkɔ bíí tiwun nì kinaɲee, kí fàŋkì Unimbɔti kí nyāntí ti-pɔbiling poon tikpiil kɔkɔ kí nīn bí circir.

Pɔɔl pɔbil píil

²Ní dū ni-pɔbiling kí tīmaan-ti, di sá yii taa yīntiñ ubɔ ni-kansikin, kaa bíí ubɔ ni-kansikin, kaa jíñ ni-kansikin ubɔ.

³Kaa sá m là kí wòon-nee pu ní m lì mín, di sá m pée lī dooooyee yii ni kó ti-pɔbilingin tiɲan. Báà dimaɲfalinaaaa, ɲkúminaanaa, ti làá nīn gbínti ki bí mín ní.

⁴M cáá dimákakpaandi ni-pu, ni-bɔti mōn-mi tikpil. Ti-falaabi poonee, dipɔɔpiɲkpaandi din m cáá ni-puee tī-mi kunyannyaau.

⁵Di sá yii ti nín bāań Maseeduwaanee, taa gbīl mmɔn, ti kánti agín kɔkɔ nì ɲi-bul ní timbi ti-ba bí kujaaun ní tifaandi kó-ti.

⁶Ama Unimbɔti un tìl bin wunti yōtèe kunyannyaauuee tīñ-ti kunyannyaau ɲyunti ɲun ní Tiiti bāań ti-ceeyee.

⁷Kaa sá u nín dómiñ ti-ceeyee ɲmaniɲma pu ní ti ká kunyannyaau, ama u nín máafi-ti nimbi ni-ba nín tī u mun kunyannyaau kunyee pu. U máafi-ti ni nín mò ki nyàab kí bàà gíti ká-mee, nì ni nín bí ki yáliɲkí m-pu miɲyee, an di gíti móɔkiñ-mi ki lákatì.

⁸An puee kugbɔɲu kun m nīn ɲmāñ-nee yaa nīn kón-ni kunimbaauaaa, an kaa ti páb-mi kɔɲkɔnnee. Tin nīn páb-mee di sá m nín ká yii kugbɔɲu gbanti kón-ni kunimbaau ɲyunti ɲubɔ poon fiiyee.

⁹Ama kɔɲkɔnnee an móɔkiñ-mi. An kaa sá an nín kón-ni kunimbaauuee, ama an nín kpánti ni-bimbimee pu. Mimmee timbi kaa ɲá-ni ikpiti iba dee, an sá Unimbɔti di dī ni-nimbaaku pu ki gíiñnī-ni u-cee.

¹⁰Kun puee kunimbaau kun Unimbɔti kōntí binibee cāabīñ dibakpántil ní, ní unil ń ká difiil, ní kunimbaauuee kaa ti páb-u. Ama kunimbaau kun duulinya nee gèɲɲi tìyee cān ɲkúmin ní.

¹¹Ni ká Unimbɔti nín kón-ni kunimbaau kunyee nín cáań-ni tiɲan tiɲyeeyaa! Ni kíñ ki ɲúb Unimbɔti bɔti mmɔntiimin, ki kíñ ki bí gbāań ni-bɔkpil pu. Tikpitil tin ɲée kaa móɔkiñ-ni, ni kíñ ki fàŋkí Unimbɔti, ní an júkufí-ni ní ká-ti. Ni kíñ ki cáá difaɲgiil, ki kíñ ki wāl yii an máań bí dáal ikpitidaan tafal. Tin ni ɲá nee puee, ni dàkā yii naa bí tibɔti gbantin.

¹²An puee m yaa nīn ɲmāñ-ni kugbɔɲuee, an kaa sá un ɲá ikpitee pu, kaa tí sá un bi ɲá ikpitee mun pu. Ama m là ní ká difaɲgiil din ni cáá ti-puee Unimbɔti nimbiin ní.

¹³An di tī-ti kunyannyaau. Tiiti nín bāānee, an kaa sá kunyannyaau ηmanijma ní ti ká, ama ti ká dipɔɔpiŋkpaandi mun, kun puee an móɔkiñ-u tikpil kunyannyaau kun ni-kɔkɔ tī-u ni-cee niinee.

¹⁴Kí wàatī ú dāāñ ni-ceeyee, ti nín tī-ni disíndi u-cee, ní naa kón-ti icoo kii ti nín pé sòòñ nì ni ibaamɔn baabadal puee. Mìn ní disíndi dín ti tī-ni Tiiti ceeyee cūti ki kāl deedeedee.

¹⁵U yaa téetì ni-kɔkɔ nín nín tó-u min min, ki pílifíñ-u, ki fōō-u min min nì tifaandi yókó yókɔee, ní dineendi dín u cáá ni-puee mòtī wīintí.

¹⁶An móɔkiñ-mi tikpil, kun puee kɔŋkɔnnée m kíñ ki cáá ni-pu dimákal tikɔkɔ poon.

2 Corinthiens 8

Maseeduwaan yab niti

¹Nnabiyaamu, ti là ní bée Unimbɔti nín ɲá tiŋan tin ki tī Kriisitoo nikitiŋ ɲin bí Maseeduwaan ɲi tún ditundi diŋyee ní.

²Bi nín bí agíñ tikpil poon, ama ní bi-pɔɔpindi nín gíti lákatì. An di yāntì ní min kɔkɔ bi sá bisoodambee, bi dàkā bi-niti an nyāŋkì.

³M lēē bi-móɔŋɲu yii bi tī nì dipɔbil diba min bi ɲúñee áli ki jítiñ min bi ɲūñee pu kpataaa.

⁴Bi gbāam-ti tikpil, yii tí pé pō bi mun diyimɔɔl bí tō tootoo kí tūtuñ Kriisitoo yab bin bí Juudeeyee.

⁵Bi tī ki jíti min pu timbi bàà dàkafēe, di sá yii bi dá láá péé ki dū bi-ba ki tī ti-Dindaan ki wāatì ní ki ɲá Unimbɔti nín là puee, ki dū bi-ba ki tī ti mun.

⁶An pu ní ti gbāam Tiiti yii ú gítiñ ni-cee kí tī-ni kunyannyaau ní púntí ni-tootoou un u nín tī-ni kunyannyaau ni kílee kí tō nì tiniti.

⁷Ni cáá tikɔkɔ nì tikɔkɔ: ni cáá fookii, ki nyí disoondi, ki cáá dinyil, ki cáá difaŋgiil tikɔkɔ pu, nì dineendi ti mun pu. An puee ti là yii ní dū tin kɔkɔ ni cááyee kí dàkà tootoo nee poon ni-niti.

⁸Kaa sá mara ní m bí tìl-ni, ama m bí máafí-ni biba faŋgiil ní, ni mun ń ɲmā kí dàkà ni-neendi nín sá ibaamɔn puee.

⁹Kun puee ni nyí tiŋan tin ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ɲá-tee. Úñ un sá ugaajee, u gíiñ u-ba usoodaan, timbi ń kpántí bigaajab úñ soodaŋku pu.

¹⁰Man nín ká tin tibɔti nee poonee ní m là kí tükù-ni: m ká yii an ɲāñ ní nìkī ni-tundi dín ni nín kí jīlee, kun puee nimbi di nín péé péé ki kánní an landɔkɔŋu ní ki nín péé ki tó mun.

¹¹An puee kɔŋkɔnnɛ, ní púntímaan ni-tundi gbanti, án nín làá ɣá pu bí dāá ká min ni lēē ni-pɔbiliŋ poon yii ni làá ɣée, ní púntí kí ɣá ni-pɔŋɣu nyɔkɔm.

¹²Ni yaa làá tī tibia nì dipɔbil dibee, an kaa sá ni nín làá tī kunyee wíŋɣu di sá tibia Unimbɔti cee, ní tī min nyɔkɔm ni ɣūhɛe di sá.

¹³An kaa sá yii ní dū tin ni cááyee kɔkɔ kí jòò bin kíhɛe kí ɣm̀ntī ni-ba, ama an máaṇ un bi tútúhɛe nì un tútúh-uee kɔkɔ ń nīn ɣm̀à ní.

¹⁴Kɔŋkɔnnɛ ni cáá tikpil kí ɣm̀ā kí tūtuṇ bin kaa cááyee, ní daliŋkin ní ni mun yaa lóòyee, ní bi mun ń jòón nimbi, m̀n di làá yàntī ni-kɔkɔ ń ɣm̀àntī.

¹⁵A lì kii Unimbɔti gbɔŋku poon nín lī puee yii: «Un fāā tikpilee kaa cáá kí lákati, ní tibia kaa lóò un fāā fiiyee.»

Tiiti nì u-tɔntɔnjutiibi

¹⁶M jáaṇ Unimbɔti un di tī Tiiti difaŋgiil ni-pu kii ti mun nín cáá ni-pu miŋyee.

¹⁷Ti nín bālifi-u yii ú cù ni-ceeyee, u kíf-ti yii u làá cù, áli gba úṇ u-ba nīn péé bónti yii u dòón ni-cee.

¹⁸Ti dū u nì kinabiki kin t́n dituŋkpaandi Unimbɔti ɔti sòontam poon, Kriisitoo nikitiŋ kɔkɔ pàkà-uee, kí túnní ni-cee.

¹⁹Kriisitoo nikitiŋ mun gíti lēē-u yii ú céen-ti tí cáá tootoo un ti ɣá nì tinitee kí c̀nnì Jeerusaleem. An di làá d̀kà ti nín néen kí tūtuṇ ti-jutiibi puee ní kí tī ti-Dindaan tinyool.

²⁰Taa là biba ń nīn bí kí sòon kí bíl-ti kunimbigbaau kun ti yòon kí cáá ỳkatī binib nee pu.

²¹Ti là yii tin ti ɣáaṇee ń nīn ɣān ti-Dindaan ceeyaaa, kí nīn ɣān binib mun cee.

²²Ti túnní-bi ni-cee bi nì ti-nabiki kiba kin ti cóŋkì ɣfunyɔm tikpil kí ká yii u cáá difaŋgiil tikɔkɔ poonee. Ama kɔŋkɔnnɛ, u gíti m̀tì ká difaŋgiil dimákakpaandi dīn u cáá ni-puee pu.

²³Tiiti úṇ sá man ɔɔ ní kí sá m-tɔntɔnjuti ni-cee. Bin kíhɛe, Kriisitoo nikitiŋ di túnní-bi ní bi-bimbim tì Kriisitoo tinyool.

²⁴D̀kàmaan-bi ni-neendi, Kriisitoo nikitiŋ ń bée ibaamɔn yii ti cáá nsan kí nīn f̀al ni-pu.

2 Corinthiens 9

Bí tūtuṇ Unimbɔti nib

¹An kaa bālifi m̀ gíti ɣm̀à-ni kugbɔŋu kí t̀k̀-ni ti nín máaṇ kí tūtuṇ Kriisitoo yab bin bí Juudeeyee puee.

²M nyí ni-landɔkɔmɔntii pu, m tī-ni disíndi Maseeduwaan yab cee ki tükū-bi yii doooo jiil ní nimbi nnabiyaamu Akaayi yab bóntì, ní ni-fangiil tī binib tikpil kunyannyaau.

³An pu ní m dū nnabiyaamu nee ki túnní ni-cee, án nín làá ɣá pu disíndi din m tī-nee, bí lafun ká yii ni máań-dèe, kí lafun bóntí tikɔkɔ kii m nín tükū-bi yii ní bóntí puee.

⁴An yaa sá fám, man nì Maseeduwaan yab biba yaa táań ki bāań ní naa láá bónti ki dóɔyee, ti-mákal din ti cáá ni-puee làá kpántí-ti icoo ní, icoo gbanti làá jī kí kpáań ni mun.

⁵An puee ní m mēē nnabiyaamu nee bí péeń timbi kí dāań ni-cee. Ní bóntí kí ɣá ni-niti tin ni pōoń kí ɣée, man dāa bańee, an bónti dee. Míń di làá dākà yii ni tī nì dipɔbil diba, naa tì ki yálingí.

⁶Téetímaan yii un yaa búl fiiyee dāa tí cēē fiíi ní, ní un búl tikpilee mun dāa tí cēē tikpil.

⁷An puee báà ɣma ń tī min u-pɔbil fáatì ú tīyee, án taa nín sá nì kunimbaauaaa, dipabil bóti, kun puee Unimbóti néeń un tì nì dipɔɔpindee ní.

⁸Unimbóti cáá mpɔn kí tī-ni tiɣan kɔkɔ nì ti-nyɔkɔm tikpil tikpil, án nín làá ɣá pu ní nín cáá baabadal tin kɔkɔ ni yaa lèe án lákatí ní nín cáá tūń atummɔnti kɔkɔee.

⁹A lì kii Unimbóti gbɔŋku poon nín lī puee yii: «Un ɣaań biwɔfib tinitee, Unimbóti làá bīń u-boon ní u-niti ń nín pée bí ki cá.»

¹⁰Unimbóti un tì ukpaal iwambool, ki tì tijikaalee, làá tī-ni iwambool kɔkɔ nì i-nyɔkɔm kí yàntì í lòoń, án nín làá ɣá pu ni-niti ń lòoń abimɔntee.

¹¹U làá yàntì ní nín sá bigaajab kí ɣmā kí nín ɣaań tiniti, án nín làá ɣá pu binib tikpil ń nín jáań Unimbóti tin ni ɣaań ki tì-bi ti cāabīń-bee pu.

¹²An kaa sá Kriisitoo yab bin lòò tibee ɣmaniɣma ní ni-tundi din ni tūńee tútúń, ama an yàntì binib tikpil jáań Unimbóti múlmul.

¹³Ni-tundi din ni tūńee di dākà binib bin ní ni sée, ní ki yàntì binib nyóŋkí Unimbóti ni nín tó Kriisitoo Bɔmɔntiiti puee, ní ki nyóŋkí Unimbóti ni-niti tin ni ɣaań ki tì bīń nì bin kɔkɔ kaa cááyee.

¹⁴Bi làá mēē ni-pu ní ki dākà-ni dineenkpaaandi, kun puee Unimbóti ɣá-ni tiɣankpaaandi.

¹⁵Tí jāańmaan Unimbóti u-pɔtam nín kaa cáá jutee pu!

2 Corinthiens 10

Pɔɔl bíi móťí u-tundi pu

¹Man Pɔɔl m-ba, m dū Kriisitoo basintil nì u-niti ki sàṅkí-ni, man un ni lì yii m yaa bí ni-cee m-nyɔkɔ pɔ̀fi, ama ní m yaa bíń ndan, m sòòh nì anyɔɔbun ṅin pɔ̀yee.

²Tin m mèé-nee di sá, m yaa láa bāań ni-ceeyee, ní taa láa yànti m tāa kí bīkì ni-kansikin biba pu, kun puee m nyí yii m yaa láa bāań, see m dāa tāa kí bīkì bin lì yii ti-bimbim nì ti-bɔti tin ti dàkèe sá nniyaaminee pu.

³Tiṅman ti lafun sá binib, ama dikòndi din poon ti bí nee, taa jáa nniyaamin.

⁴Di sá tijańawan tin ti cáa jáàye kaa sá binib nín mɔ̀ò tiṅyee. Ama an sá mpon ṅun nyánni Unimbɔti ceeyee ní, ní ki bííl ipon in pu binib mákée. Ní ti cáa kpiti bi-nyimɔmbɔti,

⁵nì alambil ṅin kɔkɔ bi cáa kaa là kí béé Unimbɔtee. An ní ti cáa cúti binib landɔkɔ ki gīintiń-bi bí nīn tó Kriisitoo.

⁶Ti bónti ki cí ṅyunti ṅun nimbi yaa láa dū ni-ba kɔkɔ ki tī Unimbɔtee ní tí dāa dáal bin bin kaa tó Unimbɔtee tafal.

⁷Ní nīn kpèémaan tiwan ti-pú. Un yaa nyí u-ba pu yii u sá Kriisitoo yɔuee, ú béé tiṅan yii ti mun sá mīn ní.

⁸Ti-Dindaan tī-ti mpon tí dūú tūtuń-ni nnimbɔtisan poon, an kaa sá kí ṅá-ni tikpiti. An pu ní m sòòh kí gúnti m-ba, ní an kaa cáa-mi icoo!

⁹Kaa sá m nyàab kí nīn ṅmà tigbɔn ki fàantí-ni.

¹⁰Di sá yii binib lì yii: «Pɔɔl gbɔnti tin u ṅmèe poonee, u sòòh ní an pɔ̀ kpɔṅkpam, ama ní u yaa bí ti-kansikin ki sòòh ní u sá uwɔfi ní u-nyɔkɔ pɔ̀fi.

¹¹Bin bin dàkafi an landɔkɔṅuee n béé yii ti nín yaa bí ndan ti sòòh ti-gbɔṅku poon an pɔ̀ minyee, mīn ní ti yaa pée tí bí ni-nimbiinee, ti làa tí sòòh.

¹²Taa là kí dū ti-ba kí ṅmàntiń kii biba nín pàkà bi-ba min ki càh bi-ba ki ṅmàntiń min bi lèe, an sá digbaandi ní.

¹³Timbi kaa càh ti-ba laakin taa bànee. Unimbɔti nín yóòh tí tó kí gbèeń nimbi nyɔkɔmee di sá ti túń ki bàń ni-cee nee.

¹⁴Timbi kaa lákatí laakin an sá tí sòòh kí gbèeńee pu. Mīn ní taa tí ṅūń kí gbèeń nsanni kí taa bàń-ni. Mīn pu ní ti péé ki dómiń ni-cee ki sòòh nì ni Kriisitoo Bɔmɔntiiti.

¹⁵An puee taa lákatí ti-gbeennyɔkɔm pu, taa tí pàkà ti-ba biba tuuṅṅi pu. Ama ti-mákal di sá yii ni-fookiiu yaa bíi wīntée, ti nín túń ditundi ni-cee ki gbèeń laakiṅyee, an nīkí kí cù nyɔkɔpu tikpil, ama kí taa nín lákatí ti-kpaanyɔkɔ.

¹⁶Boonee ní ti dāa ḡūn kí cáá Tibomontiilee kí cunnì ntimu mun bí ni-nyokɔpu ubɔ kaa láá cūtèe, kí taa nín fòol̃ atuun ḡin biba tún laan sá bí tōee nyooti kí gá ti-biḡḡi.

¹⁷An ḡmāñ Unimbɔti gbɔḡku poon yii: «Un pàkèe n̄ pàkà ti-Dindaan.»

¹⁸An kaa sá a yaa bí kí pàkà a-bee di dākà yii a lafun máaḡ kupampakau, see sii un Unimbɔti pàkèe.

2 Corinthiens 11

Inyimɔn kpambaliḡ

¹M yaa gbínti kí sòon̄ kii uwaatee, ní jīmaan m-pu kimɔtii, ní lafun jīmaan m-pu kimɔtii!

²M néeñ-ni kaa mō ni-pu, ní dineendi gbanti nyánní unimbɔti cee. Di sá yii m bɔnti-ni kí dū-ni kí tī uninjabaanti ní: ún̄ di sá Kriisitoo. Tiḡman, ún̄ ní m làá dū-ni kí tī kii usapɔɔn un kaa nyí uninjee.

³Ama kii ukoobu nín n̄n̄ kíil̄ Awa puee, m̄n̄ ní m fàḡkí ubɔ n̄ taa láa dāá cúú ni-landɔkɔi kí lábití kí yànti ní fá Kriisitoo un ni nóó ibaamɔn n̄ dipɔbil dibee.

⁴Kun puee ni jīn̄ kimɔtii kí fòol̄ bin dōon̄ kí sòon̄ n̄ ni Yeesu ubɔ pu, kaa sá un timbi sòon̄ n̄ ni nee ní. M̄n̄ mbaantiim ní ni fòol̄ ḡfam miba min kaa sá Unimbɔti yam min ni fōōyee, ní kí tí fòol̄ tibɔcan tiba mun kí kíikí.

⁵M pākā yii b̄n̄ bin ni yīl̄ akpambamɔntee kaa jítin̄-mi.

⁶N̄n̄ min kɔkɔ ní maa ḡūn̄ kí sòon̄ee, m nyí Unimbɔti bɔti. Ti dākā-ni m̄n̄ ḡfunyɔm kupaaun̄ nimbi ni-ba ká m̄n̄.

⁷Mimmee, m nín cáaḡ Unimbɔti bɔti kí sòon̄ ni-cee faalaa kí s̄int̄i m-ba taapu nimbi n̄ yīk̄i yilpuee, m yīntàaa?

⁸M nín dóm̄in̄ ni-cee kí sòon̄ Unimbɔti bɔtee, Kriisitoo nikitiḡ aba di n̄n̄ yì m-paati. M n̄n̄ fúkuí b̄n̄ ní kí cáa tútún̄ nimbi.

⁹M nín n̄n̄ bí ni-ceeyee, maa n̄n̄ báká ubɔ pu. Animbi nín n̄n̄ lóò-mee, nnabiyaamu mun n̄n̄ nyánní Maseeduwaanee di n̄n̄ cáaḡ-mi tin kɔkɔ n̄n̄ lóò-mee. M kpēē m-ba kaa n̄n̄ báká ubɔ pu báà tiba poon, ní kí làá n̄n̄ pée gbínti kpēē m-ba m̄n̄ kí n̄n̄ cá.

¹⁰M sòon̄ n̄ ni Kriisitoo baamɔḡyi in̄ bí m-nee ní yii: Akaayi tiḡki kɔkɔ poon ubɔ kpá kí lēē an nyandee m-pu.

¹¹Maa néeñ-ni naaa, ba pu ní m lī m̄n̄? Unimbɔti nyí m nín néeñ-nee.

¹²Min m ḡaaḡ nee, m làá n̄n̄ pée gbínti ḡaaḡ m̄n̄ ní, kí kp̄t̄i biḡmatinliibi bin mun là kí n̄n̄ pàkà bi-ba kí l̄i yii bi sá akpambal kii timbee dākatam.

¹³Binib gbantee kaa sá akpambal. Bi móntí yíi bi tūn Unimbóti tundi ní ki gīntí bi-ba Kriisítoó kpambaliŋ yam.

¹⁴Tinee kaa sá maamaaci bóti, kun puee Sitaan u-ba ŋūn kí kpántí ŋwalifi tuuŋu.

¹⁵An puee an kaa sá atulim bóti yíi u-tóntónliibi mun ŋūn kí gíiñ bi-ba kii bitóntónliibi bin bí deedeeyee. Unimbóti làá dáál bi-tafal bi-tuuŋi nín sá miŋyee ní.

Pɔɔl nín jín falaa unyee

¹⁶M gíti búsi ki tükù-ni yíi ní taa dàkafi yíi m sá uwaati. Ni yaa tí dàkafi mimmaaa, ní jī m-pu kimótii an pu, kí yàntí ma mun m pàkà m-ba fiii.

¹⁷M nín bíi lì pu nee, an kaa sá ti-Dindaan di bí yíi m nín sòon ki pàkà m-ba mín. M bíi sòon kii unil un yil lábitèe ní. Kun puee m cáá tin pu ní m làá sòon kí pàkà m-bee.

¹⁸Binib bí ki pàkà bi-ba duulinyan doo wanti pu, an pu ní ma mun bíi pàkà m-ba.

¹⁹Nimbi di bí yíi ni cáá iciin, ama ní ki jīn kimótii biwaatiibi pu an mōn-ni.

²⁰Bi cáá-ni ki sàantí kii iyumbuee, ki jīn ni-pu, ki kííí-ni, ki kpèé-ni fám, ki fátí-ni itampa, ní ni jīn bi-pu kimótii.

²¹An sá-ti icoo ní yíi timbi kaa cáá mpɔn kí ŋmā kí ŋá-ni mín. Ubo yaa ŋūn kí pàkà u-ba tiba puee, ma mun ŋūn kí pàkà m-ba. M bíi sòon ŋwaatiyaamin dee.

²²Di sá an nibee yaa dàkà bi-ba yíi bi sá Eebru yabaaa, ma mun sá ueebruja ní, bi yaa bí yíi bi sá Isirayeel yabaaa, ma mun sá Uisirayeelja ní. Bi yaa bí yíi bi sá Abraam naantiibaaa, ma mun sá Abraam naantiiu ní.

²³Bi yaa bí yíi bi sá Kriisítoó tóntónliibaaa, man di nín sá ki jítin-bi, m bíi sòon ŋwaatiyaamin dee. M tún ditundi ki jítin-bi. Bi pìintí-mi kudii múlmul ki jítin-bi. Bi gbáń-mi ki jítin-bi, m jēetí nnaabu ŋun sá ŋkúmee ni múlmul ki jítin-bi.

²⁴Juuda yab gbáń-mi anaalab diba kpá imuŋku ili ŋfunyɔm miŋmoo pu.

²⁵Room yab gbáń-mi ndɔ ŋfunyɔm mita pu, bi yáŋkí-mi ataŋkpee kí bàà kpò-mi diba pu, ŋfunyɔm mita pu ní iŋaliŋfi múl nnyimin nnyim bàà làá yòon-mi, ki gbíntì dalba nnyimin ŋwiimpu nì kunyeeu.

²⁶M-saŋkiŋŋi ŋin m cōom tikpilee poonee, m kántì dinimbinaamandi inyingbeenni, ki kántì dinimbinaamandi digangam dambi cee, ki kántì dinimbinaamandi m-jutiibi Juuda yab nì bin kaa sá Juuda yabee cee, ki kántì dinimbinaamandi ntimu poon nì kuteeun. M kántì dinimbinaamandi tiŋku pu, nì bin móntí yíi bi sá Kriisítoó yabee cee.

²⁷M tún atuun ki gĩ, ki ká dinimbinaamandi ki jín falaa, kaa gèèh. Nkùm nì nnyinnyoo cúú-mi, m gbíntí nkùm múlmul, tiwool cútí-mi tiwampeenkaal kpá m pèèñ.

²⁸Falaabi tikpil kíh maa lĩ. Baabadalee Kriisitoo nikitiŋ kɔkɔ bɔti sá-mi diwangul ní ki nyìh m-pu.

²⁹Un kaa pōyee puee, see ma mun n nīn bí kii úh̄wuee kí taa nīn pō. Ubo yaa lítì ikpitinee, man ní an wù pòlpòl.

³⁰An yaa sá m pàkà m-bee, m-wɔfii pu ní m bàà pàkà m-ba.

³¹Unimbɔti ti-Dindaan Yeesu Baa yindi n ká inyɔŋki kí nīn pée cá, di sá u nyí yii tin m sòh̄n nee maa mótí.

³²M nín nīn bí Damaasi tiŋkinee, gɔmina un nīn bí ubɔti Areetaasi tundinee nīn yāntì u-soojab yúl kitiŋ gundi punyɔmmu caŋin kí bàà cúú-mi,

³³ní m-bɔɔbi dū-mi ki n̄a kukabikun ki dūu nāatì n̄i n̄mii digundi tɔkɔlau pu, ní m n̄mátì.

2 Corinthiens 12

Aleedaka n̄in Pɔɔl kée

¹Mín puee m nīn lámintáa! An kaa tútúh̄n-ni. M làá tükù-ni tin ti-Dindaan lēē ki dākā-mi ki yāntì m béèyee.

²M nyí kijapaai kiba, u nóó Kriisitoo. An nīn yōh̄n-u ki cáa jóm kutagbɔŋu yilpu yilpu fɔŋŋŋ Unimbɔti cee dibindi diba kpá saalku sèé. (Ama maa nyí yii u nīn jóm n̄i u-wuntaaa, an kaa sá n̄i u-wunti, Unimbɔti baba di nyí.)

³Tiŋman m nyí yii kijapaayee nīn jóm áli Unimbɔti Beelin. (Ama maa nín nyí yii an yaa nīn sá n̄i u-wuntaaa, an yaa kaa sá n̄i u-wunti, see Unimbɔti di nyí.)

⁴Niin ní u gbĩ tibɔti tin unil kaa n̄h̄n kí fàtíí gíh̄n-ti kí lèe, kaa máaŋ kí dū-ti kí tükù ubo muee.

⁵An japaakee pu ní m máaŋ kí nīn lámintí, kaa sá man m-ba pu. M yaa làá tí lámintáaa, see m-wɔfii pu.

⁶M yaa bàà là kí pàkà m-bee, maa bàà sámaan uwaati, m bàà sòh̄n ibaamɔn ní. Ama maa là kí pàkà m-ba, kun puee maa là binib n̄i dākafi m-pu nkpaamin bi nín wāl m n̄aáŋ tiŋyee n̄i tin bi gbĩ m sòh̄nee pu.

⁷Kí wàatī m taa dū tin Unimbɔti yāntì m béè an kaa bí dimaafilee kí n̄a dilambilee, ní u dū iween iba ní ki n̄a m-wunti pu. Iweenee sá kii Sitaan tuuŋuee ní ki gbàa-mi, án nín làá n̄a pu m taa nín cáa dilambilee.

⁸N̄funyɔm mita ní m mēē ti-Dindaan iween gbanti pu, yii ú lēē-i m-pu.

⁹Ní u kíf-mi yii: «M-ɲanti tin m ɲáań-see ɲmāntì-si, kun puee sii wɔfii pu ní man dì ki dākà m-pɔɲɲu.» Mìn puee an mōh-mi m nīn pākà m-ba m-wɔfii pu, án nīn làá ɲá pu Kriisitoo pɔɲɲu n nīn tūh m-pu ditundee.

¹⁰An pu ní m-wɔfii bɔti mōh-mi. Bi nīn sīf-mi puee, nì falaa un m jīhēe, nì bi nīn páb-mi puee, nì dinimbinaamandi dīn m kāntée, Kriisitoo pu ní tīh kɔkɔ bàh m-pu mìn, kun puee iwɔfi yaa kó-mee, mìn ní m kántí mpon.

Pɔɔl bíi yálinḱí Kɔranti yab pu

¹¹M yaa bíi sòh kii uwaatee, nimbi di yāntì m sòh mìn, di sá yii nimbi di bàà máań kí sòh kí mōti m-pu. Bàà m yaa kaa bí tibanaaa, ni-kpambamontiḱee kaa jítih-mi tiba nì tiba poon.

¹²Maamaacib nì tidaandi tin Unimbɔti pɔɲɲu yāntì m ɲá nì kimɔtii tikɔkɔ poon ni-ceeyee dākà yii m sá Yeesu kpambal.

¹³Ba ní m ɲá ki tī Kriisitoo nikitiḱ ɲin kīhēe ní kaa ɲá ki tī nimbi. Tin baba maa yāntì ní ɲá kí tī-mee di sá ni nīn kaa kpīh-mee, an puee ní dū m-yìntitam kí pō-mi!

¹⁴M tí bɔntì kí dāań ni-cee ntataatiim. Nimbi di kaa làá nīn yì m-jitam, di sá yii nimbi ní m là, kaa sá ni-nimbiliḱ. Kun puee an kaa sá mbiyaamu di kpīntí bibaatiibi, ama bibaatiibi di kpīntí mbiyaamu.

¹⁵Mamee, an mōh-mi m dū tin kɔkɔ m cááyee kí kúntí ni-pu kí kpáań m-ba kí tūtuń-ni. Man yaa néeń nimbi mìn tikpilee, nimbi kaa làá nīn néeń-maaa?

¹⁶Nimbi ni-ba, ni làá ká yii maa sá digīndi ki tī-ni, ama biba lì yii an sá nciin ní m ɲá kí ɲmàtiń-ni kí jī.

¹⁷M dī bin m túnní ni-ceeyee ubɔ pu ki jín-ni tibaaa?

¹⁸Man nīn dū Tiiti nì kinabiki kiba ki tú bí cù ni-ceeyee, bi jín ni-wanti tibaaa? Man nì Tiiti landɔkɔɲu sá mbaanti ní, ní ti-ɲáańtam mun mbaantiim.

¹⁹An yaa yī ni pée kí ki dākafī dooooyee yii ti là ní nīn yī-ti binimontiibee pu ní m sòh mìn? Aayee, kaa sá mìn. Ti sòh min Kriisitoo lèe ní Unimbɔti nimbiin. Nnabineenkaamu, tin kɔkɔ ti sòh nì nee, an sá kí tūtuń-ni ní cù nyɔkɔpu nnimbɔtisan poon ní.

²⁰M fàḱí yii m taa láa bàh ni-cee kí ká-ni min poon maa bàà lèe, ni mun n ká man min poon naa bàà lèe. Maa là kí bàh kí ká-ni kujaau nì kináḱ nì diḱuul nì timɔn nì asiibil poon. Maa tí là kí bàh kí ká ni sòh fám fám nì dilambil ki bí fikil fikil poon.

²¹M fàḱí yii m-dāantam ni-ceeyee, m-Nimbɔtiu n taa sīntih-mi taapu ni-cee m sō bin nīn ɲá ikpiti ki gbínti ki ɲúb bi-bimbikpitim, tijɔkɔndi nì tilaakpaalee pu.

2 Corinthiens 13

Tin Pɔɔl kpáafi Kɔranti yabee

¹Ntataatiim ní m dɔɔn ni-cee nee. An ɲmàñ Unimbɔti gbɔŋku poon yii: «Binib bili kii bita seerau di cáá mbaamɔn.»

²M cáá tibɔti kí kpáafi bin bin nín ɲá ikpítee nì bin kɔkɔ kíñee. M nín nín dómíí ni-cee nliliitiimee, m nín lī-tì ní ki gíti bí búsí ki lì dín m-kpátam ni-cee. M nín làá dāāñ min nee, m làá ɲá an nín máāñ puee ní, maa làá kpèè ubɔ nimbiin.

³Kii ni nín là kí ká kudaanɲu yii Kriisítoɔ di dī m-pu ki sòoñee, ni làá lafun ká. Kriisítoɔ dàkà u-pɔŋɲu ni-kansikin, ama waa sá kiwɔfii.

⁴Tiŋman, u dū u-ba ki ɲá kii uwɔfee ní bi kpáá-u ndɔpuntikaa pu, ama Unimbɔti pɔŋɲu yāntì u bí dimaŋfalin. Ti nì u nín ɲá ubaantee puee, ti mun bí iwɔfin ní, ama u-puee ti cáá dimaŋfal. Nì Unimbɔti pɔŋɲu puee ti bí dimaŋfalin ki tī-ni.

⁵Ní cɔŋkímaan ni-ba kí kpèè ni yaa lafun fōō Yeesu Kriisítoɔ ki kíf tiŋman. Ní kpèè ni-ban tiŋan, naa ká yii u bí ni-naaa? U bí ni-ni, asee ni nín cɔŋkí ki kpēēyee, ni yaa ká yii naa fōō-u ki kíf baba.

⁶Mín ní ni làá bée yii ti mun cɔŋkí ti-ba ní ki bée yii ti sá Kriisítoɔ tɔntɔnliibi tiŋman.

⁷Ti mēē Unimbɔti ni-pu ní taa ɲá ikpiti iba. An kaa sá kí dàkà ti-ba yii ti túń ditummɔntiil, ama ti là ní nín ɲáāñ tiŋan báā bi yaa bí sòon ki bííl timbi.

⁸Kun puee taa cáá mɔn kí dūú já nì ibaamɔn, ti cáá mɔn kí dūú tūtuñ ibaamɔn ní.

⁹An mōñ-ti ɲyunti kamaa timbi yaa bí iwɔfin, nimbi ń nín pōyee pu. Ti mēē Unimbɔti ni-pu yii ní nín sá binimbɔtinooliibi tiŋman pu yab.

¹⁰Kun pu m bí ndan ki ɲmà-nee di sá maa là m dāā bàñ ni-cee kí dū mɔn ɲun ti-Dindaan tī-mee kí wób-ni. Mɔn gbantee sá m dūú tūtuñ-ni ni-nimbɔtinóotam ń cù nyɔkɔpu ní, an kaa sá kí dūú nāāñ-ni.

¹¹Nnabiyaamu, tin m làá dū kí kàāñ nee sèé: ní nín cáámaan dipɔɔpindi, ni-nimbɔtinóotam ń nín sá tiŋman pu yal kí nín tì tɔb kunyannyaau, kí nín pēē kinyɔkɔ nì ɲgbansɔŋfi poon. Unimbɔti un sá dineendi nì ɲgbansɔŋfi daanee làá nín bí ni-cee.

¹²Ní jāāmmaan tɔb kí kpāl tɔb nnabiyaamin. Unimbɔti nikitil din bí dooyee jáāñ-ni.

¹³Ti-Dindaan Yeesu Kriisítoɔ ɲanti nì Unimbɔti neendi nì u-Fam nín cāabìñ nnyɔɔpee ɲuɲyee ń nín bí ni-kɔkɔ cee.

Galates

Galates 1

Ijaam

¹Ti-Baa Unimbɔti nì Yeesu Kriisitoo un u nìn fikitì ditanɔkpiilinee di lēē man Pɔɔl m̃ nìn sá dikpambal, kaa sá binib di lēē-mi, kaa tí sá unil di yì-tì ní m sá dikpambal.

²Man nì nnabiyaamu mun kɔkɔ bí m-ceeyee di jáam̃ Kriisitoo nikitiŋ ɲin bí Galaati tiŋkinee.

³Ti-Baa Unimbɔti nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ń ɲá-ni tiŋan kí tī-ni ɲgbansɔŋfi.

⁴Yeesu di dū u-ba ki ɲá saraa ti-kpitii pu kí ɲmā kí nyāntí-ti ɲyuntikpiti ɲun poon ti bí nee. Mìn ní Unimbɔti un sá ti-Baayee là.

⁵Ūn di máan tinyool kí nìn péé cá jaanjaan! Ameenì.

Yeesu ɔti baba di sá Tibɔmɔntiil

⁶M bākatì tikpil yii ni pūtì kpáàa bí fééŋ Unimbɔti un dī Kriisitoo ɲanti pu ki yíiŋ-nee, ki póotí tibɔpɔn tiba.

⁷Ama Tibɔmɔntiil tiba kaa ti bí ki kútì Yeesu ɔmɔntiiti pu. An sá binib biba di là kí lábití ni-landɔkɔi kí cúú Kriisitoo ɔmɔntiiti kí kpántí.

⁸Un di yaa tí dómiŋee, - báà an yaa sá timbaaa, an yaa tí sá Unimbɔti tuuŋɲu di yaa nyánní yilpu - ki cáaŋ-ni tibɔpɔn tin nyáŋ ti-ba nì Tibɔmɔntiil tin ti nìn péé péé ki sòoŋ nì nee, Unimbɔti ń ɲá udaan fám.

⁹Ti péé tükū-ni dooooyee, ní m gíti bí būsī-ni dín, yii ubɔ yaa sòoŋ nì ni tibɔti tin nyáŋ ti-ba nì tin tin ni nìn fōōyee, Unimbɔti ń ɲá udaan fám!

¹⁰Tin m sòoŋ nee, m là binib ń pàkà-mi níi? Unimbɔti pampakaku ní m nyàab̃. M nyàab̃ kí fáatín binib níi? M yaan nyàab̃ kí fáatín binibee, maa bàà sámaan Kriisitoo tɔntɔnliu.

Min ní Pɔɔl kpántì Yeesu kpambalee

¹¹Nnabiyaamu, m là ní béé yii Tibɔmɔntiil tin m sòoŋ nì nee, an kaa sá unil di náaŋ-tì,

¹²kaa sá m ká-tì unil ubɔ cee, ubɔ mun kaa tí dàkā-mi-tì. An sá Yeesu Kriisitoo di nyántì-tì ki dàkā-mi.

¹³Di sá yii ni gbīl m nín nìn ɲaaŋ min dooooyee. M nín nìn ɲúb Juuda yab marabee, m nìn sàantí Unimbɔti nikitil an gíti lákatì, ki nyàab̃ kí kúntí-dì.

¹⁴M nìn ɲúb Juuda yab marab ki jítiŋ m-jutiibi tikpil man nì bin ɲmèe, ní ki nìn nééŋ m-naanjab koobiliŋ ki jítiŋ-bi.

¹⁵Ama Unimbɔti nɛn pée gānti-mi ki yóon doooo m-na poon ní ki yíin-mi u-ɲanti pu.

¹⁶Nyunti ɲun u lēeyee ní u dū u-Jipɔɔn ki dākā-mi m bée-u, án nín làá ɲá pu m sòon u-Jipɔɔnee pu kí tī bin kaa sá Juuda yabee. Niinee, maa bālifi báa ubo isaŋki.

¹⁷Maa tí bunti Jeerusaleem kí cùu nyàab bin pée-mi ki kpánti akpambalee. M pée bunti Bilaalibub tiŋkin dicilpu ní. Boonee ní m dāa fātli gitiŋ Damaasi tiŋkin.

¹⁸Abin ata boonee ní m nín jóm Jeerusaleem kí bée Peetroo, ní ki kāl u-cee iwiin saalku.

¹⁹Maa ti ká Yeesu kpambal diba ki kúti see Yakubu, ti-Dindaan naal.

²⁰Tin tin m ɲmān-nee, m ɲmān-ti Unimbɔti nimbiin ní, maa móntí.

²¹Boonee ní m bunti Siirii nì Siilisii timmun.

²²Nyunti gbantee, Kriisitoo nikitiŋ ɲin bí Juudee tiŋkinee kaa láá bée-mi.

²³Bi pée gbīl bi sòon yii: «Unil un nɛn sàantí-ti tikpilee ki kíh ki bí sòon kɔŋkɔneee fookii Bɔmɔntiiti tin u nɛn nyàab kí kúntée.»

²⁴Ní bi kíh ki bí pàkà Unimbɔti m-pu.

Galates 2

Pɔɔl nì akpambal ɲin kíhee

¹Dibindi diba kpá saalku boonee, ní m giti Jeerusaleem. M nɛn kpáan Baarnaabaasi nì Tiiti.

²An sá Unimbɔti di nɛn lēe ki dākā-mi yii m cù ní m cūti. Ní m gānti Kriisitoo nikitil kpilib ki kàan ki tūkū-bi Tibɔmɔntiil tin m sòon bin kaa sá Juuda yabee kansikinee. Maa là ditundi din m túnee nì din m bí tūhee í ɲá fám.

³Ní baa páb Tiiti un sá Greeki, m-tɔntɔnjutee yii ú gí dikpandandi.

⁴Ama biba dómiŋ ki ɲmāliŋ ti-kansikin ki mónti yii bi sá ti-nabiyaamu ama ní kaa sá. Bíh di bàà là ú gí. An nibee ɲá soooo ki kó ti-kansikin kí cōŋkí kí kpèè dibatɔl din ti cáá Yeesu Kriisitoonee, kí ɲmā kí gíh-ti kuyun.

⁵Taa pée pú-bi mpaan ɲyunti ɲubɔ poon báa fií, Tibɔmɔntiil baamɔɲyi í nɛn bí ki tī-ni.

⁶An yaa kíh bin bi yí binikpaambee - bi yaa sá biŋyee, man ceeyee an kaa páb, kun puee Unimbɔti kaa gānti binib -, binikpaambi kaa kúti tibɔti tiba Tibɔmɔntiil tin m sòonee pu.

⁷Áli gba, bi ká yii Unimbɔti dū bin kaa sá Juuda yabee ki ɲubiŋ-mi m sòon nì bi Tibɔmɔntiil, kii u nín dū bin sá Juuda yabee ki ɲubiŋ Peetroo puee.

⁸Di sá yii Unimbɔti un yāntì Peetroo kpántì Yeesu kpambal Juuda yab kansikinee di yāntì ma mun kpántì u-kpambal bin kaa sá Juuda yabee kansikin.

⁹Ní Yakubu nì Peetroo nì Yoowaneesi, bin pu bi nyí yii bi sá Kriisitoo nikitil kpilibee, bée yii Unimbɔti di pú-mi an pɔŋɔ. Bi nìn tī man nì Baarnaabaasi kuboou ki dākā yii ti-kɔkɔ ná ubaanti, timbi n cù bin kaa sá Juuda yabee cee, bìn n cù Juuda yab cee.

¹⁰Ama tin baba bi mēē-tee di sá yii tí taa súntí biwɔfib pu, tibɔti tin mun nìn pée bí m-pɔbilin m náánee dee.

Pɔɔl wòõñ Peetroo Antiyɔɔsi

¹¹Ama, nyunti ŋun Peetroo nìn dómín Antiyɔɔsee, m nìn wòõñ-u u-nimbiin, kun puee u nìn yīntì.

¹²Di sá yii, kí wàatī ní binib biba n nyānní Yakubu cee kí dāāñ Antiyɔɔsee, u nì bin kaa sá Juuda yabee nìn kpáfí ki jīn tijin. Binib bin là báà ŋma n gīfí dikpandee bāánee, ní u fāŋkí-bi, ní ki kín ki bāal, kaa ti là u nì bin kaa sá Juuda yabee n kpāfi.

¹³Ní Juuda yab bin kínee mun fōō u-biibiiu gbanti, áli gba ki téé Baarnaabaasi mun ki kón biibii gbantin.

¹⁴M nín ká yii baa ti bí còom deede kii Tibɔmɔntiil baamɔnyi nín sá puee, ní m lī Peetroo báà ŋma nimbiin yii: «Sii un sá Juuda yɔuee yaa kaa nóó Juuda yab bimbim, ní ki yaa fōō bin kaa sá Juuda yabee bimbimee, ba ná ní a là kí páb bin kaa sá Juuda yabee bí fōō Juuda yab bimbim?»

Fookii pu ní unil dī kí ká difiil

¹⁵Bi māl timbi ti sá Juuda yab, kaa sá biniyanyambi bikpitib.

¹⁶Nì mín kɔkɔee, ti nyí yii ti nín fōō Yeesu Kriisitoo ki kíyee di yāntì ti kpántí deedeedambi Unimbɔti nimbiin, an kaa sá Mooyiisi marab ŋúbitam pu. Ti mun fōō Yeesu Kriisitoo ki kífí ní ki kpántí deedeedambi dimákal din ti cáá Kriisitoo puee, kaa sá marabee ŋúbitam pu. Di sá yii báà ubɔ kaa ŋūn kí kpántí deedeedaan Unimbɔti nimbiin nì marab ŋúbitam pu.

¹⁷Ti nín nyàab kí kpántí deedeedambi Kriisitoo puee, ti bée yii timbi mun sá binikpitib dee. Mimmee Kriisitoo yāntì tikpitil wīntáaa? Aayee, kpataaa!

¹⁸Ama, m yaa fātìi mán kun m nìn gbán ki wīyee, m kpántì uyintil dee m-ba.

¹⁹Di sá yii marabee yāntì m kpīl ki nyán marab taapu, kí ŋmā kí nìn bí ki tī Unimbɔti. Man nì Kriisitoo di kpáfí ki kpīl ndɔpantikaa pu.

²⁰M nín bí nee, kaa ti sá man di bí, Kriisitoo di bí m-ni. M nín bí dimaŋfalinee, Unimbɔti Jipɔɔn ní m fōō ki kífí, ùn di néeñ-mi ki dū u-ba ki tī man pu.

²¹Maa kpèé Unimbɔti ɲanti fám. An yaa bàà sá Mooyiisi marab ɲúbitam pu ní unil dì kí kpántí deedeedaan Unimbɔti nimbiinee, mimmee Kriisitoo kpî fám deeyaa.

Galates 3

Mara nì fookii

¹Galaati yab bigbaambi, ɲma di gátì ni-nimbiliɲ ní? Di sá yii bi nèn kàaŋ Yeesu Kriisitoo kúm ndɔpuntikaa pu bɔti, ní ni wál mìn kii foota ní bi dākā-nee.

²M là kí bàlifì-ni tibɔbaantiil ní kíí-mi: ni nín ɲúb Mooyiisi marabee ní ni fōō Unimbɔti Fam naaa, ni nín fōō Tibɔmɔntiil ki kííyee ní ni fōō ní?

³Ni sá bigbaambi níii? Ni kíí nì Unimbɔti Fam ki dī u-saɲɲu ní ki là kí kúntí nì ni-ba pɔɔntamaaa?

⁴Mimmee, tin kɔkɔ ni kántèe ɲá fám deeyaa! An kaa ɲūn kí ɲá fám.

⁵Unimbɔti nín tìl-ni u-Fam ki ɲaaŋ maamaacib ni-kansikinee, an sá ni nín ɲúb Mooyiisi marabee pueeyaaa, ni nín fōō Tibɔmɔntiilee puee ní?

⁶Mìn ní an sòoŋ Abraam pu yii: «Abraam nèn fōō Unimbɔti ki kíí, ní Unimbɔti ká u-fookiun un u cáá u-puee, ní ki yíiŋ-u deedeedaan.»

⁷Ní bée yii bin fōō Unimbɔti ki kííyee di sá Abraam biyaamu.

⁸An lī Unimbɔti gbɔŋku poon dooooyee ki síiŋ, yii anibul ɲin kaa sá Juuda yabee nín fōō Unimbɔti ki kíí puee ní Unimbɔti kpántí-bi deedeedambi. An pu ní u nèn tükū Abraam tibɔmɔntiil nee dooooyee yii: «Unimbɔti làá dī sii pu ní kí bliŋ anibul ɲin kɔkɔ bí kitiɲ puee pu.»

⁹Mimmee, bin kɔkɔ fōō Unimbɔti ki kííyee kántí dibiindi kii Abraam nín nèn fōō kí kí ki ká dibiindi puee ní.

¹⁰Ama, mbusu bí ki tī un là kí dī Mooyiisi marab pu kí ɲmátée, kun puee an ɲmàŋ yii: «Tin kɔkɔwoooo bi ɲmàŋ marab gbɔŋku poon bí nīn ɲaaŋee, un sá kamaa yaa kaa ɲúb mimmee, mbusu bí ki tī udaan.»

¹¹Ní an cánti ki tükū-ti yii ubɔ kaa ɲūn kí ɲúb marab kí kpántí deedeedaan Unimbɔti nimbiin. Di sá an lī yii: «Deedeedaan kántí dimaŋfal u-fookiun pu ní.»

¹²Marab nì fookii kaa sá ubaanti: di sá Unimbɔti gbɔŋku poon lī yii: «Un yaa ɲaaŋ mìn Mooyiisi marab lēe kɔkɔee di ɲmátí.»

¹³Ama Kriisitoo kpánti mbusudaan timbi pu ní ki nyánti-ti mbusu un marab cáaŋee poon, kii an nín ɲmàŋ puee yii: «Un kamaa bi yaa lúnti busubu puee n nīn sá-ni mbusudaan.»

¹⁴An di yì-tì ní Yeesu Kriisitoo puee, bin kaa sá Juuda yabee kántí dibiindi din Abraam nín kée. Ti nín fōō Unimbɔti ki kíf puee di yì-tì ní ti fòol u-Fam min u nín pōoñee.

Marab nì dipoondi ɔti

¹⁵Nnabiyaamu, tí dū binib nín ɣaañ puee kí ɣmàntìñ tibɔti nee. Unil yaa bóntì u-ɔti ki ɣmàñ ki ɣá kugbɔɣun ki nyī ɣɣal kii mara nín síñ puee, nì min kamaa an sá kinibiki di ɣée, ubɔ kaa ɣūñ kí kpìtāaa, kaa tí ɣūñ kí gbéeñ tiba mun.

¹⁶Ní tin tin Unimbɔti nín pōoñ Abraamee, u nín pōoñ ki tī u nì u-maaliɣu ní. Unimbɔti gbɔɣku poon kaa ɣmàñ yii, u nín pōoñ ki tī Abraam biyaamu kupaau. U pée lī yii, u-maaliɣu, an dàkà yii u-maaliɣu poon unibaanti. Úñ di sá Kriisitooyee.

¹⁷Tin tin m là kí lèe taapu sò. Unimbɔti nín bóntì u-ɔti ki sòoñ ki síñ. Abin tilaafati tili nì mmuɣku nì saalaa boon ní Mooyiisi marab bāań. Marabee kaa ɣūñ kí kpìtì Unimbɔti poondi kí yàntì dí ɣá fám.

¹⁸An yaa sá marab pu ní Unimbɔti dì ki tì-ti u-gaajatee, mimmee an kaa sá u-poondi pu dee. Ama an sá Unimbɔti nín nín pōoñ Abraam yii u làá tī-u tigaajatee ní u tī-u.

¹⁹Mimmee, ba pu ní bi yóoñ marab? Unimbɔti dū marab ki kútì dipoondi pu binib ń bée ikpiti nín sá kuɣyee, ní marabee ń nín bí ki cí ɣyunti ɣun Abraam maaliɣu poon yɔu un pu u pōoñ dipoondèe ń dāa bàñee. Unimbɔti tuɣyi di cáañ marab ki dūu tī Mooyiisi, ní ún dūu nāatì Isirayeel yab.

²⁰Unil yaa bí u-baba nì u-baba ki ɣá u-ɔtee, unàatil kaa bí, mìn ní Unimbɔti u-baba di pōoñ dipoondi.

Mooyiisi marab tundi

²¹Mimmee, Mooyiisi marab jáà nì Unimbɔti poondi deeyaaa? Aayee, kpataaa! Unimbɔti yaa nín tī marab bin pu binib ɣūñ kí dī kí ɣmátée, binib bàà ɣūñ kí kpántí deedeedambi Unimbɔti nimbiin marabee pu.

²²Ama Unimbɔti gbɔɣku poon ɔti tükū-ti yii kitɣ kɔkɔwoooo nib pī ikpitin. Mimmee bin yaa fōō ki kíyee ɣūñ kí fōō tin Unimbɔti pōoñee, bi nín fōō Yeesu Kriisitoo ki kíyee pu.

²³Kí wàatì fookii yuntiɣu ń bàñee, ti nín pī marab sarkaun ki cí fookii ń bàñ.

²⁴Marab di nín cí-ti ki tin sāa ɣyunti ɣun Kriisitoo dāa bāañee, án nín làá ɣá pu tí ɣmā kí kpántí deedeedambi Unimbɔti nimbiin fookii puee.

²⁵Fookii nín bāañee, marab kaa ti cí-ti.

²⁶Kun puee ni nín fōō Yeesu Kriisitoo ki kíyee pu ní ni-kɔkɔ kpántì Unimbɔti biyaamu.

²⁷Di sá yii nimbi bin kɔkɔ bi fũl Unimbɔti nyim, ni ɲá ubaanti nì Yeesu Kriisitooɲee, ni kpántì kii Kriisitoo nín bí puee dee.

²⁸Digàntil kaa ti bí Juuda yab nì bin kaa sá Juuda yabee kansikin, kaa ti bí bin sá iyumbuee nì bin tó bi-bee kansikin, kaa tí bí bininjab nì binimpoobi mun kansikin. Nimbi kɔkɔ kpáfi ubaanti Yeesu Kriisitoo pu ní.

²⁹Kii ni nín sá Kriisitoo yabee puee, ni kpántì Abraam maaliɲu poon yab ki ɲũh kí fōō tiguaajati tin Unimbɔti nèn pōoñee.

Galates 4

¹M làá tí yòoñ tibɔɲmantikaal tiba. Di sá yii un làá fōō u-baa gaajawantee yaa dáá sá kibikee, baa ɲũh kí gántì u nì uyumbu, ama u mun di yì tikɔkɔ.

²U dáá bí binib bin ɲúb-u ki kpèé u-wantee taapu ní ki cí ɲyunti ɲun u-baa yóoñee n dāā bàñ.

³Mín mbaantiim, ɲyunti ɲun taa láá bée Kriisitoo saɲɲuee, ti nèn sá duulinya marab yumbui ní.

⁴An sãa ɲyunti bāańee, ní Unimbɔti túnní u-Jipɔɔn ní ki yāntì unimpu màl-u, ní u mun bí Juuda yab marab taapu,

⁵án nín làá ɲá pu ú fĩ timbi bin bí mara taapuee kí dū-ti kí kpántí Unimbɔti biyaamuee.

⁶Kun dākà yii ni lafun sá u-biyaamuee di sá Unimbɔti túnní u-Jipɔɔn Fam ti-pɔbiliɲin. Nfamee di yì-tì ti yĩ-u yii: «Ti-Baa.»

⁷Mín puee, aa ti sá uyumbu, a kín ki sá u-biki ní. A nín sá u-bikee puee, ní u tìl-si u-gaajawanti.

Pɔɔl bíi sáɲkí Galaati yab

⁸Dooooyee, naa nèn nyí Unimbɔti ní ki nèn sá awaa yumbui, awaa ɲin kaa sá Unimbɔti, kaa máań bí nóó-ɲee.

⁹Kɔɲkɔnnnee, ni bée Unimbɔti, an dākà yii Unimbɔti di bée-ni. Ba ɲá ní ni gítí là kí gítí duulinya marab bin kaa cáá mɔɔn, kaa bí tibanee taapu kí nín sá bi-yumbui kii dooooyee ní?

¹⁰Ni gántì iwiin iba yii i sá ikpaan, ki gántì iɲmal nì iyunti nì abin mbaantiim.

¹¹An puee, m fàɲkí yii digíńdi din m gĩ ni-puee n taa ɲá fám.

¹²Nnabiyaamu, m mée-ni yii ní nín bímaan kii mamee, a lè kii ma mun nín nèn gíiń m-ba kii nimbee. Ama naa ɲá-mi tibeeeee!

¹³Ni nyí yii m-weeɲyi di nèn yāntì m sòoñ nì ni Tibɔmɔntiil mpeepeekaam.

¹⁴Nì min kamaa m-weenyee bàà nìn ḡṡn kí yàntī ní ḡīn-mee, naa kpēē-mi fámaaa, kaa núutiñ-mi. Áli gba, ni nìn ḡíti fōō-mi kii Unimbṓti tuunḡuaaa, Yeesu Kriisitoo u-bee ní.

¹⁵Ba ḡá ní an kaa ti mōñ-ni kii dooooyee? Di sá yii m ḡṡn kí sòòñ ni-pu yii, ni yaan ḡṡn, ni bàà lèekī ni-nimbiliḡ kí tī-mi.

¹⁶Ibaamṓn in m sòòñ nì nee puee ní naa ti là m-bṓtaaa?

¹⁷Binib nee nín cáá bi-ba ki nākantīñ-ni dinakándi diḡyee, dàa sá dimṓntiil, bi là kí yàkatī man nì ni kansikin ní, kí dáaliñ-ni kí nákañ bi-ba.

¹⁸An máaṡ tin ḡāñee pu ní unil ṡ dū u-ba kí nákañ-si kí nīn cá jaanjaan, kaa sá m yaa bí ni-kansikinee baba.

¹⁹M-bineenkaamu, an tí wù-mi tikpil kii imatiḡweenee kí nīn cí ḡyunti ḡun ni làá dāá kpántí kii Kriisitoo nín bí puee.

²⁰M yaan bímaan ni-kansikin ḡyunti nee kí ḡmā kí béé m nín làá sòòñ-ni puee! Kṓḡkṓṡnee, m bíi yáliḡkí ni-pu.

Agaar nì Saara bṓti

²¹Nimbi bin là kí nīn bí Mooyiisi marab taapuee, tükùmaan-mi, naa ḡbìl marab ḡbṓḡku poon bṓtaaa?

²²Di sá yii an ḡmāñ yii Abraam nìn māl mbininjabiyaamu muli, kiba sá unimpuyumbu biki ní kin kíñee sá unimpu un yì u-bee biki.

²³U māl uyumbu biki nniyaamin, ama ní unimpu un yì u-bee biki màaltam sá Unimbṓti pòontam.

²⁴Tibṓti nee ḡṡn kí nīn sá-ti tibṓḡmantikaal: binimpoobi bili ḡbanti ḡṡn kí dàkà min ní Unimbṓti nìn bóób u nì binib kansikinee. Bi nín nìn bóób tin Siinaayi jool puee di sá Agaar ní ki màal ḡyumbubiyaamu.

²⁵Agaar ḡbanti sá Siinaayi jool dīn bí Bilaalibub tiḡkinee, ní ki sá Jeerusaleem nì u-biyaamu mun bí kuyunḡun dīñ pu nan ní.

²⁶Ama Jeerusaleem un bí yilpuee sá un yì u-bee, ún di sá timbi na.

²⁷Kun puee an ḡmāñ yii: «Unimpuḡmaḡḡmanti un kaa ḡúñ ki māl ki kée, án nīn mōñ-si! Sii un kaa nìn nyí imatiḡween ki kée, á nīn kūuntí nì dipṓṓpindi! Kun puee unimpu un bi cāntèe māl mbiyaamu ki jítiñ unimpu un cáá calee.»

²⁸Nnabiyaamu, mīñ ní nimbi sá Unimbṓti pòontam biyaamu, kii Isaaki nín nìn sá puee.

²⁹Dooyee, kibiki kin bi māl nniyaaminee nìn páb kibiki kin Unimbṓti Fam yānti bi màlee. Ní áli nìn dīñ an ḡbintī sá mīñ ní.

³⁰An ɲmàñ Unimbɔti gbɔŋku poon yii ba ní? An ɲmàñ yii: «Jà unimpuyumbu nì u-jipɔɔn. U-jipɔɔn nì unimpu un yì u-bee jipɔɔn kaa máań kí yàkatī bi-baa gaajawanti.»

³¹Mín puee, m-nabiyaamu, timbi sá unimpu un yì u-bee biyaamu ní, taa sá unimpuyumbu biyaamu.

Galates 5

Ní taa fá ni-batɔl

¹Kriisitoo nyánti-ti kuyunɔn tí nīn tó ti-ba ní. Mín puee, ní nīn bímaan dibatɔlee ni, kí taa gíti kó kuyunɔn.

²Ní pīlifimaan-mi! Man Pɔɔl bīi tükù-ni yii, ni yaa yānti bi gíi-ni dikpandee, naa ti bīi páatí tiba Kriisitoo pu.

³M làá gíti bùsì kí tükù uninja sá kamaa yii, un yaa yānti bi gíi-u dikpandee, an bàlifi ú nīn ɲúb Mooyiisi marab kɔkɔ ní.

⁴Nimbi bin kɔkɔ nyàab kí nīn bí deede Unimbɔti nimbiin nì marab ɲúbitam puee, ni nì Kriisitoo yākatī tɔbin, ni nyán Unimbɔti bīntamin.

⁵An yaa sá timbee, ti máká ní ki ká ki cí kí kpántí deedeedambi Unimbɔti nimbiin, kun puee ti fōō Kriisitoo ki kí ní Unimbɔti Fam bí ti-ni.

⁶A yaa kpánti Yeesu Kriisitoo yɔuee, a yaa gíi dikpandaaa, a yaa kaa gíiyaaa, an kaa páb, kun di pábee di sá a-fookiiu ń nīn tūn ditundi nì dineendi.

⁷Ni nīn còom tiŋan. ɲma di pīiñ-ni nsan ní gbèē kí taa ti gbīl kí tīiñ ibaamɔn ní?

⁸An kaa sá un di yīi-ni ní nīn nóó-uee cee ní tīn nyánni.

⁹ɲkpɔɔnyɔkɔ fiii di yānti kpɔɔ saabu kɔkɔ jóm.

¹⁰Ama man máká ni-pu yii ti-Dindaan puee, naa làá kpánti ni-landɔkɔi. Un di yaa cáan fikil fikil ni-kansikinee, bàā udaan yaa yānti ki sá un, ditafadaaldi dō ki cí-u.

¹¹Nnabiyaamu, m yaan bīi tükù binib yii an máań bí gíi dikpandee, ba pu ní bi bàā gíti páb-mi? M yaan lī mín, Kriisitoo dɔpuntikaanɔ bɔti kaa bàā sá tibɔti tin páb binibee.

¹²M bàā là bin páb-ni ní gíyee ń cù bí fàatī-bi.

¹³Mín puee, nnabiyaamu, ni ká yii Unimbɔti yīiñ nimbi ní nīn bí dibatɔlin. Ní taa lákatí dibatɔlee pu kí nīn ɲáań mīn ni-bimbikpitim lèe, ama ní nīn néēń tɔb kí nīn tútún tɔb.

¹⁴Di sá yii marab kɔkɔ taapu di sá unee, yii: «Á nīn néēń a-juti kii sii a-bee.»

¹⁵Ama ní kpèè tiŋan: ni yaa bí ki júntí tɔb ki cátikí tɔbee, ni làá kúntí tɔb dee.

Tí yàntí Unimbɔti Fam ń kpòotí-ti

¹⁶Tin m tükù-nee di sá yii ní yàntí Unimbɔti Fam ń kpòotí-ni, kí taa nín nóó min ni-bimbikpitim bàlifèe.

¹⁷Di sá yii, ti-bimbikpitim nín là min miŋyee, Unimbɔti Fam kaa là mín, ní min min Unimbɔti Fam lèe, ti-bimbikpitim mun kaa là mín. Tiwan tilee jáaŋ tɔb ní. An di yì-tì ní taa ŋūh kí ŋá min ti bàà là kí ŋée.

¹⁸Ama Unimbɔti Fam yaa kpòotí-nee, naa ti bí Mooyiisi marab taapu.

¹⁹An kaa pɔ̄s tí bée mbimbikpitim nín tūh atuun ŋin ti-wuntinee: an di sá tilaakpaal, tijokɔndi, bimaramɔntiibi fátam,

²⁰diwaatootil, dinyɔɔjil, kináŋ, kujaau, kudòŋu, diŋuul, ikummunti, diyakatil, digàntil,

²¹nnimbidiki, ndanyoon, mpoo, nì tin kɔkɔ náaŋ nì tibɔti neeyee. Kii m nín nìn tükū-ni puee, m tí bíi kpáafí-ni yii bin ŋáaŋ an bɔti gbantee kaa dāa kóò Unimbɔti Beelin.

²²Ama, dibil din Circir Fam yàntí unil ń lòoŋee di sá dineendi, dipɔɔpindi, ŋgbansɔŋfi, kimɔtii, á nín sūh binib saai, kí nín ŋáaŋ tiŋan, kí nín bí deede, e,

²³kí nín mō, kí ŋúb a-ba. Mara ubɔ kaa bí ki jáà nì an bɔti gbanti.

²⁴Di sá yii Yeesu Kriisitoo yab dū bi-bimbikpitim nì tin mì néeŋ ki lèe ki kpáá ndɔpuntikaa pu.

²⁵Ŋfam nín tī-ti dimaŋfalee, tí yàntí Ŋfamee ń nín kpòotí ti-bimbim mun.

²⁶Tí taa nín yòontí ti-ba yilpu, kí taa nín tákà tɔb tibɔti, kí taa nín cáá ipoompoon tɔb pu.

Galates 6

Tí tūtuŋ tɔb

¹Nnabiyaamu, ni yaa cúú ubɔ bíi ŋáaŋ ikpitee, nimbi bin Unimbɔti Fam kpòotēe ń ŋá soooo kí gíh-u nsammɔnti poon, ní kí nín kpèè ni-ba tiŋan ki mun ń taa líti ni-ba.

²Ní nín tūtúh tɔb ni-gìŋŋi poon, mimmee, ni bíi ŋáaŋ min Kriisitoo marau lèe dee.

³Ubɔ yaa dākafi yii u bí tiban ní kaa bée, udaan kíí u-ba ní.

⁴Báa ŋma ń cōŋkì u-ba kí kpèè u-tuunŋi, ní u yaa làá nín gāa u-bindaaa, ú gāa an nín sá ún u-ba ŋmaniŋma tuunŋi pu. Ú taa dū kí ŋmàntìh u-jutiibi yaŋ pu.

⁵Di sá yii báà ŋma máań kǐ kpèè u-ba bɔti ní.

⁶Un bi yaa dàkà Unimbɔti bɔtee, udaan máań kǐ lēē u-gaajawanti tin kɔkɔ u cááyee poon kǐ tī un dàkà-uee.

⁷Taa nīn kǐlmaan ni-ba: baa gbǐlín Unimbɔti. Di sá yii kun unil yaa búlee, kún ní u dāa cēē.

⁸Un ŋaań min u-bimbikpitim lèe búl u-bimbikpitim dee, ní kǐ dāa cā ŋkúm. Ama un ŋaań min Circir Fam lèe búl Circir Fam dee, ní kǐ dāa cā dimańfal din kaa kúntée.

⁹Tí taa gī kǐ gbèēń tińan dińál. Ti-wunti yaa kaa yōtì, ŋyunti yaa láa bāań, ti làa dāa fōō tipaal.

¹⁰Mín puee, ŋyunti ŋun poon ti cáá mpaan nee, tí nīn ŋaań báà ŋma tińan, ama cilinjee tí nīn ŋaańmaan timbi nì bin pēē nnimbɔtisane ŋan.

Isańkijoolkaa nì ŋwimmeem

¹¹Kpèèmaan, m nín dū m-ńal ki ŋmàń tińmańmabiti an gbǐfi puee!

¹²Bin téekí-ni ní gǐ dikpandee là binib ń nīn nyí bi-pu dee. Kun pu bi ŋaań mimmee di sá baa là kǐ ká digíńdi Kriisitoo dɔpuntikaańu pu.

¹³Di sá yii bin gǐfi dikpandee bi-ba kaa ŋúb Mooyiisi marab. Kun pu bi là ní gǐyee di sá bi là kǐ gāa bi-bińyi yii, ni-wunti daańku nee, bín di páb-ni ní ni ńá.

¹⁴Maa là kǐ gāa m-bindi tiba pu kpataaa an yaa kaa sá ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo dɔpuntikaańu baba pu. Man ceeyee duulinya kpǐ ndɔpuntikaa pu, ní duulinya ceeyee ma mun kpǐ ndɔpuntikaa pu.

¹⁵A yaa gǐ dikpandaaa, a yaa kaa gǐyaaa, an kaa páb, tin pábee di sá á kpántí unipɔɔn.

¹⁶Bin kɔkɔ làa nóó min m lī nee, Unimbɔti ń tī-bi ŋgbansɔńfi kǐ sō bi-saai, ki kpáań bin sá Isirayeel yab kińkiń Unimbɔti nibulee.

¹⁷Kǐ pée yòoń dín kǐ nīn cá, ubɔ ń taa ti ńá-mi digíńdi, kun puee m-wunti buńwati di sá Yeesu daanti.

¹⁸Nnabiyaamu, ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ńanti ń nīn bí ni-pu! Ameeni.

Ephésiens

Ephésiens 1

Ijaam

¹Man Pɔɔl un Unimbɔti lēē m̄ n̄n sá Yeesu Kriisitoo kpambalee di ɲm̄ān kugbɔŋu nee. M ɲm̄ān-ku kí tī nimbi Unimbɔti yab bin kóò Efeesi tiŋkin ki yú deede, ni n̄n Yeesu Kriisitoo ɲá ubaantee ní.

²Ti-Baa Unimbɔti n̄n ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ń ɲá-ni tiŋan kí tī-ni ɲgbansɔŋfi.

Unimbɔti ɲá-ti tiŋan Kriisitoo pu

³Ti jáam̄ Unimbɔti un sá ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo Baayee u n̄n ɲá-ti tiŋan tin, ki dī u-Fam pu ki tī-ti yilpu wamm̄ntiiti kɔkɔ ti n̄n Yeesu Kriisitoo n̄n ɲá ubaantee puee.

⁴Di sá yii, kí wàatī Unimbɔti ń náań duulinyee, u pée lútī-ti ki yóòń tí n̄n sá u-yab, ti n̄n Kriisitoo ń ɲá ubaanti, tí n̄n bí circir, ú taa ká ti-pu ikpiti iba. Unimbɔti neendi puee,

⁵ní u n̄n pée lēē ki yóòń dooooyee yii, Yeesu Kriisitoo puee, u làá dāá dū-ti kí kpántí u-biyaamu. Di sá yii an n̄n ɲāń u-cee ú ɲá mín̄,

⁶án n̄n sá-u tinyool, tiŋaŋkpaandi tin u dī u-Jip̄nneeŋkaau pu ki ɲá ki tī-tee pu.

⁷Kun puee, Kriisitoo kúm pu ní u fī-ti ki nyánti tikpitilin, ní ki dū ti-kpitii ki pú-ti. U ɲá mín̄ kí dākà-ti u-neendi n̄n wīkí min buliffee ní.

⁸U-neendi gbanti n̄n wīkí tikpil puee, ní u tī-ti iciin n̄n dinyil.

⁹Di sá yii u yānti ti bée u n̄n là kí dī Kriisitoo pu kí ɲá tin n̄n bí dibalin dooooyee.

¹⁰Tin u lēē kí ɲée di sá, ɲyunti yaa láa sāāyee, ú dāá kóòń tin bí yilpuee n̄n tin bí taapuee kɔkɔ kí kpāfi, Kriisitoo baba ń n̄n sá uboti.

¹¹Unimbɔti ɲáań tikɔkɔ kii u n̄n lēē ki là kí ɲá miŋyee ní, di sá yii u lútī-ti ki yóòń dooooyee tí n̄n sá u-yab, ti n̄n Kriisitoo n̄n ɲá ubaantee pu.

¹²Mimmee, timbi bin sá bipeepeekaabi ki māká Kriisitoo puee, tí n̄n pākà-u u-nyooti pu.

¹³Nimbee, ni gbīl ibaam̄on b̄oti tin sá Kriisitoo B̄om̄ntiiti ki cáań-ni difiilee. Ni n̄n fōō ki kíiyee pu, ní Unimbɔti dū u-daŋku ki dáań-ni. Kudaan̄guee di sá Circir Fam min u n̄n pōońee.

¹⁴U-Fam min u tī-tee di dākà yii difakal din u pōoń kí tī-tee dáá bín boon ki dōoń ti làá fōō-dì. Mì tī-ti dimákal yii ti làá dāá fōō difakalee ɲyunti ɲun Unimbɔti yaa láa nyánti u-yab kɔkɔ doo ki cáa cūnni u-ceeyee. U ɲá mín̄ tí n̄n pākà-u u-nyooti pu ní.

Pɔɔl wimmeem

¹⁵An puee, m nín gbìl bi sòòn ni-fookiiu un ni cáá ti-Dindaan Yeesu puee, nì dineendi din ni cáá Unimbɔti yab kɔkɔ puee,

¹⁶m yaa bí mèéyee m jáár Unimbɔti ni-pu múlmul.

¹⁷M mèé ti-Baa tinyooldaun un sá ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo Nimbɔtiuee ú tī-ni iciin ní ηmā kí bée-u, kí nīn nyí un Unimbɔti sée.

¹⁸M gíti mèé-u yii ú ηmíntí-ni ní wāl tiwammontiil tin pu u yíín-nee, ní bée tígaaɟati tin u kpáafi ki yóòn nimbi bin sá u-yabee nín wīkí ki cáá tinyool puee,

¹⁹ní bée u-pɔŋkpaanηu ηun jítiñ tikɔkɔ u cáá tūñ timbi bin fōō-u ki kííyee pu atuunee. U-pɔŋkpaanηu gbanti mbaantee ní u dàkā,

²⁰ηyunti ηun u nīn fíkítí Kriisitoo ditanɟkpiilin ki yāntì u cūtì kāl u-ηanɟiil pú yilpuee.

²¹Niin ní Kriisitoo tókó tikɔkɔ pu ki jīn díbeel biyidambi nì bibɔtiibi nì bipɔndambi kɔkɔ pu. Báà an yaa yāntì ki sá unyee, ún di jítiñ báà ηma duulinya un poon ti bí nee, nì un dáá bín ki dòónee mun poon.

²²Unimbɔti dū tikɔkɔ ní ki ηá Kriisitoo taapu. U dū-u tókɔñ tikɔkɔ pu ní ki dū-u ki ηá Kriisitoo Nikitil yil.

²³Kriisitoo Nikitil di sá Kriisitoo wunti. Dinikitilee ni ní Kriisitoo bí gbīngbim ní Unimbɔti bí Kriisitoo ni mmɔm.

Ephésians 2

Ti nyáñ ηkúmin ki kó dimanɟalin

¹Dooooyee, ni nín nīn yìntī ki ηáañ ikpiti inyee puee, ni nīn kpī Unimbɔti nimbiin.

²Ni nīn ηáañ kii duulinya yab nín pée ηáañ puee ní, ki nóó arasiniibi botiu un bí kutaa pu ki yāntì nnibiyaamu kaa tó Unimbɔtee.

³Ti-kɔkɔ mun nīn pée bí mín ní doooooyee, ki nóó timbi ti-ba nín là puee ní ki ηáañ min ní ti-pɔbiling nì ti-landɔkɔi fáatèe. Ti nín nīn bí minyee, Unimbɔti tafadaaldi nīn dō ki cí-ti kii an nín dō ki cí bin béeyee puee ní.

⁴Ama, Unimbɔti sūñ binib saai tikpil. U-neeŋkpaandi din u cáá ti-puee yāntì,

⁵nì min kɔkɔ ti nīn bí ηkúmin ti-kpitii puee, u fātì tī-ti dimanɟal ti nín kpáfí nì Yeesu Kriisitooyee. An sá u-ηanti pu ní ni ká difiil.

⁶Ti nì Kriisitoo nín ηá ubaantee pu ní Unimbɔti fíkítí ti nì u, ki yāntì ti nì u ká yilpu.

⁷U dī Yeesu Kriisitoo pu ní ki nǎ-ti tiŋan gbanti, kí dákà bin làá dāā dāāñ boonee u-nǎnti nín wīkí ki jítì tikòkò puee.

⁸Di sá yii Unimbɔti nǎnti pu nì ni nín fōō Kriisitoo ki kíyee pu ní ni ká difiil. Difiil gbantee, naa nǎ tìba ní ki ká-dì, u pú-ni-dì faalaa ní.

⁹An kaa tí sá ditundi pu, ní ubò ñ nīn cáa gà u-bindi.

¹⁰Kun puee ti sá Unimbɔti wannaaŋkaati ní. Ti nín nǎ ubaanti nì Yeesu Kriisitooyee ní u fātì náaŋ-ti mpɔm, tí ŋmā kí nīn tūn atummɔnti ŋin u nīn bónti ki yóon tí nīn tūñee.

Yeesu Kriisitoo puee, ti nǎ ubaanti

¹¹An puee, ní téetímaan dooooyee ni nín nīn bí mīnyee. Naa sá Juuda yab maaliŋun, nimbi ní Juuda yab bin gífí akpancanee yí yii bin kaa gífée. (Ama digiil gbantee, an sá kudaanŋu kun unil pée nǎaŋ u-wunti pu fámeé ní.)

¹²Téetímaan yii, ŋyunti gbantee, naa nīn dáá nyí Kriisitoo, ni nīn sá binicambi ní. Naa nīn sá Isirayeel tindambiyaamu. Unimbɔti nín nīn nǎ mpèé nì u-yab ki pōon-bi dipoondee, ni nīn kpá poon. Ni nīn bí duulinyan kaa nyí Unimbɔti, kaa cótí tìba mun pu.

¹³Ama nimbi bin nīn dátìñ-uee, kɔŋkɔnnée ni nì Yeesu Kriisitoo nín nǎ ubaantee, ni sútìñ ki píl-u Kriisitoo kúm pu.

¹⁴Di sá yii ún Kriisitoo di sá timbi gbansɔŋfiŋu. Ún di yāntì Juuda yab nì bin kaa sá Juuda yabee kpántì dinibubaantiil. Di sá yii kinán nīn pītì ti-kansikin kii digundee, ní u dū u-maŋfal ki tī ki wī digundee.

¹⁵U kpītì Juuda yab marab nì tin bi nīn pée nǎaŋee kòkò. Ti nì u nín nǎ ubaantee pu ní u dū anibul alee ki nǎ dinibubaantiil din sá dipondee, ní ki cáaŋ-ti ŋgbansɔŋfi.

¹⁶Kriisitoo kúm ndɔpuntikaa pu di kúntì kinán, ki cāntì Juuda yab nì bin kaa sá Juuda yabee kpántì tiwumbaantiil, bi nì Unimbɔti móókì.

¹⁷U dómiñ duulinyan ki sòon dipɔɔsɔŋkil bɔti ki tī nimbi bin kaa sá Juuda yab ki dátìñ Unimbɔtee, nì timbi bin sá Juuda yab ki pìlìñ-uee mun.

¹⁸Di sá yii Kriisitoo pu ní timbi bin sá Juuda yabee nì nimbi bin kaa sée kòkò ŋūñ kí bà ti-Baa Unimbɔti nì u-Fam mbaantiim tūtuntam pu.

¹⁹Mīn puee naa ti sá binicambi, kaa ti sá bin nyánní laabee. Ni kpántì ntindambiyaamu kii bin sá Unimbɔti yabee nín sá puee ní, ní ki sá Unimbɔti dicaŋkun yab.

²⁰Ni sá kudii ní, ní kudiiyee nín tókó ataŋkpee ŋin puee di sá Yeesu Kriisitoo kpambaliŋ nì Unimbɔti bɔnaatiliibi, ní Yeesu sá ditaŋkpal din yì kudiiyee pɔŋŋuee.

²¹Úh di yì-tì ní kudiiyee yú ki pōō ní ki wīntí ki jóm ki kpántí circir diiku ti-Dindaan pu.

²²Ni nì Yeesu Kriisitoo nín ḡa ubaantee puee, nimbi nì timbi di kpáfí ki ḡa kii kudii kun ni Unimbṓti kóò kí dūú dī u-Fam puee.

Ephésiens 3

Pṓol tundi bin kaa nyí Unimbṓtee cee

¹An puee, man Pṓol bí ki mée Unimbṓti. M sá Yeesu Kriisitoo sarkadaaṅwu ki tūh ditundi ki tìi nimbi bin kaa sá Juuda yabee.

²Ni nyí yii Unimbṓti ḡa-mi tiṅan ki tīi-mi ditundi m tō kí tīi-ni.

³Unimbṓti bīitì tibṓbalkaal tin nèn bí dooooyee pu, ki dākā-mi ní m bée. Tíh ní m ḡmān-ni nì anyṓṓbuṅkaaṅkaa nee.

⁴Ni yaa bīi kàaṅ tin m ḡmān nee, ni làá ká yii m bée Kriisitoo bṓti tin nèn bí dibalinee.

⁵Dooyee, Unimbṓti kaa nèn nyánti an bṓtee ki dākā binib. Kṓḡkṓnnee u dī u-Fam pu ki yānti u-circir kpambaliṅ nì u-bṓnaatiliibi bée-tì.

⁶Tíh di sá tigaajati tin Unimbṓti tìi Juuda yabee. Ni mun làá fōō-tì, ni nì Juuda yab kṓkṓ kpánti unibaanti ní. Unimbṓti nín pōōh tin kí tīi bin sá Yeesu Kriisitoo yabee, u làá tīi ni mun kudṓḡu, Tibṓmṓntiil tin ni fōō ki kíyee pu.

⁷Unimbṓti ḡa-mi tiṅan ki tīi-mi ditundi din sá m nīn sōōh Tibṓmṓntiil ki tìi binibee. Nì u-pṓḡḡu ní u ḡa mín.

⁸Unimbṓti yab kṓkṓ kansikinee, man di sá bin sá ḡwaamuee waaki. Nì mín kṓkṓee, Unimbṓti pú-mi diyimṓol m sōōh nì bin kaa sá Juuda yabee Kriisitoo gaajati tin sá tikpaṅkpaandi, kaa cáá dikúntilee bṓti.

⁹U pú-mi diyimṓol m dākā binib ḡ bée tin Unimbṓti nèn lēē kí ḡa an nèn dáá bál u-ni dooyee. Unimbṓti un náaṅ tikṓkṓee di dū-tì ki bál áli ki dāa sāa ḡyunti ḡun bí nee.

¹⁰Ama kṓḡkṓnnee Unimbṓti yānti Kriisitoo nikitil puee, ituun nì bin kṓkṓ sá bipṓndambi ki bí yilpuee bée Unimbṓti ciṅyi nín wīkí ki bí tṓbin puee.

¹¹Mín ní u dī ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo pu ki ḡa kii dooyee u nín kaa nèn dáá náaṅ duulinya ki lēē yii u làá dāa ḡa miṅyee.

¹²Ti nín fōō Yeesu Kriisitoo ki kí ti nì u ḡa ubaantee puee, ti ḡūh kí sūtí kí pīl Unimbṓti sṓkṓmii nì dimákal poon.

¹³Mín puee, m mée-ni yii m nín bīi jīh falaa ni-puee, ni-wunti ḡ taa yṓtī. M-falaauee sá-ni tinyool ní.

Yeesu Kriisitoo neendi

¹⁴An pu ní m gbàantí ti-Baa Unimbɔti nimbiin ki mée ni-pu.

¹⁵Úh cee ní bin bí yilpuee nì bin bí taapuee kíh ki nyí kubaatiu.

¹⁶Úh di sá tinyooldaan ki cáá tikɔkɔ, an puee ní m mée-u án nín làá ɣá pu u-Fam ń tī-ni mpon tikpil ni-pɔbiliɲinee.

¹⁷M gíti mée-u yii Kriisitoo ń nīn bí ni-pɔbiliɲin, kun puee ni fōō ki kíf. M mée-u yii ú yàntī ní nīn néen tɔb kí báan inyaan, kí nīn yú ki pōō,

¹⁸ní ni nì Unimbɔti yab kɔkɔ ń ɲmā kí ká mpon kí gbīl Kriisitoo neendi nín lāliɲ ki gbí ilaan kɔkɔ puee.

¹⁹Nì min kɔkɔ u-neendi wīkí tikpil ki jítīh unil nín ɲūh kí gbīl miɲyee, m mée-u yii ú yàntī ní bée, án nín làá ɣá pu tin kɔkɔ bí Unimbɔtinee ń nīn bí ni mun nee.

²⁰Úh Unimbɔti di ɲūh nì u-pɔɲɲu ɲun bí ti-ni ki tūh ditundee, kí ɣá tikɔkɔ án jítīh min ti mée-uee nì min ti dàkafēe pu.

²¹Yeesu Kriisitoo puee, Kriisitoo Nikitil ń tī Unimbɔti tinyool ɲyunti kamaa kí nīn pée cáa cá jaanjaan! Ameeni.

Ephésiens 4

Tí ɲámaan ubaanti

¹An puee, man Pɔɔl un bí sarkan m nín nóó ti-Dindaanee puee, m mée-ni yii ní nīn bí mbimbim min poon Unimbɔti yííh-ni ní nīn bée.

²Ní nīn sīntīh ni-ba taapu kí nīn mō, kí nīn cáá kimɔtī tɔb pu, kí nīn ɲúbmaan tɔb nì dineendi poon.

³Ní pɔɔh ni-ba kí nīn ɲúb nnyɔɔpee ɲun Unimbɔti Fam tīh-nee, ɲgbansɔɲfi ń nīn bí ni-kansikin ní ɣá ubaanti.

⁴Yeesu wunti sá tibaantiil ní, ní Unimbɔti Fam mun sá mbaantiim. Mīh ní ti-kɔkɔ máká kuwambaantiu kun pu Unimbɔti yííh-nee.

⁵Ti-kɔkɔ Dindaan sá ubaanti, ní ti-fookīu sá ubaanti, ní Unimbɔti nyim fàltam sá mbaantiim.

⁶Unimbɔti sá ubaanti, ki sá tikɔkɔ Baa, ki tókó tikɔkɔ pu, ki dī tikɔkɔ pu ki tūh u-tundi ní ki bí tikɔkɔn.

⁷Un sá kamaa fōō dipɔl kii Kriisitoo nín tīh-u puee.

⁸Kii an nín ɲmāh Unimbɔti gbɔɲku poon puee yii: «U nín jóm yilpuee, u kpáan iyumbu ní ki pú binib apɔl.»

⁹Mimmee, dinyɔɔbundi din lī yii: «U jóm yilpuee» là kí lī yii ba dee? An taapu di sá yii u nín dáá sīntīh taapu doo nee ní.

¹⁰Yeesu Kriisitoo un sīntiñ taapu dooyee, ún ubaantee di tí jóm̃ yilpu fóñh̃h̃ kí gbí duulinya kók̃on.

¹¹Úñ di yākatì atuun ki tī u-nib, biba ń nīn sá u-kpambaliñ, biba ń nīn sá Unimbɔti bɔnaatiliibi, biba ń nīn yīñ ki sòoñ Yeesu Bɔmɔntiiti, biba ń nīn sá u-nikitiñ kpootiliibi ní biba mun ń nīn sá Unimbɔti bɔti dākaliibi.

¹²U yākatì atuun mīñ ki tī Unimbɔti nib ń ɣmā kí tō Unimbɔti tundi mmɔntiim ń nīn làá ɣá pu Kriisitoo wuntee ń nīn cá nyɔkɔpuee ní.

¹³Mīñ di làá yāntī ti-kɔkɔ ń kpántí ubaanti ti nín fōō Unimbɔti Jipɔɔñ Yeesu Kriisitoo ki kíyee pu, ní kí béé-u mbaamɔm. Mimmee, ti cíkití Unimbɔti bɔtin ní kí kpántí biniñmambi, kii Kriisitoo u-ba nín bí puee.

¹⁴Nyunti gbantee, taa ti sá kii campɔntibee biñmatinliibi cáá bi-bɔti ki ɣmàtīñ-ti kii nnyim nì kubuñu nín téekí buñalimbu pu bu yīñ ajan kɔkɔ puee.

¹⁵Ama ti máañ kí nīn cáá dineendi ki sòoñ Yeesu bɔti nì ibaamɔn, kí nīn wīntí kí tin ɣmàntīñ Kriisitoo un sá u-nikitiñ yilee.

¹⁶Úñ di kpáfí u-nikitiñ din sá u-wuntee, bi ɣá ubaanti, kii unil wunti jaññi nín kpáfí ki nòb̃ tɔb pu puee. Ajan kɔkɔ yaa tūñ ɣi-tundi nín sá puee, tiwun wīntí ní tiñan. Mīñ ní dineendi yaa bí Kriisitoo nikitiñ kansikinee, dī cá nyɔkɔpu ní tiñan.

Kriisitoo yab bí dimañfapɔndin

¹⁷Tibɔti tin m làá sòoñ nì ni nee, ti-Dindaan nyɔkɔpu ní m làá sòoñ-tì. Ni-bimbim ń taa nín bí kii bin kaa nyí Unimbɔtee nín bí puee. Bīñ nóó bi-landɔkɔkulimii ní.

¹⁸Bi-pɔbiliñ nín gbìfi baa nyí nnimbɔtisanee pu ní bi dáá bí dibɔmbɔndin ki lánti dimañfal din Unimbɔti tīyee.

¹⁹Baa nyí icoo, ki dū bi-ba ki tī atuñkpiti ní ki ɣáañ tijɔkɔndi kɔkɔ nì ti-bulifi ki cá, kaa gbèentí.

²⁰Nimbee, kaa sá mīñ ní bi dākā-ni ní béé Kriisitoo.

²¹Ni lafun gbīl̃ tikɔkɔ u-pu, ní bi dākā-ni ni bée ibaamɔn in bí Yeesunee.

²²An puee, fámaan ni-bimbim min kaa ɣāñee, min cāabīñ-ni nnimbɔtaataam ki bííl-nee.

²³Ní yāntī Unimbɔti ń kpántí ni-pɔbiliñ nì ni-landɔkɔi mpɔm.

²⁴Ní nīn nóómaan mbimbipɔm min Unimbɔti náañ ki nántiñ u-yam min sá deede nì circir ki nyánní ibaamɔnnee.

²⁵An puee, ní fá inyimɔn. Báa ɣma ń sòoñ u-juti ibaamɔn, kun puee ti-kɔkɔ kpáfí ki ɣá tiwumbaantiil ní.

²⁶Ni yaa fōō diñuulee, ní nīn nyí nì ni-ba kí taa kó ikpitin, kí taa nín díkí diñuul mīñ áli kunyeeu ń tin mó.

²⁷Ní taa pōmaan Sitaan nsan.

²⁸Un nín sá unaayuuyee í taa ti yò. Ú pócòh u-ba kí tō ditundi min máaṇee kí kpíh u-ba kí ká kí tūtuṇ uwɔfi.

²⁹Tibɔkpítíl í taa nín nyēē ni-nyɔmmun, ama ni yaa làá sòòṇee, nín sòòṁmaan tin làá tūtuṇ bin fōō Yeesu ki kííyee í cù nyɔkɔpu, kí kèetī bin bí ki pílifée mun.

³⁰Ní taa kón Unimbɔti Fam kunimbaau, u-Famee ní u dūu dáaṇ-ni ki síh yii ṇwiin ṇubɔ dòoṇ u làá dāá fī-ni kí lí kɔkɔ.

³¹Ní nyāntímaan ni-kansikin ntuntun nì kináṇ nì diṇuul tɔb pu, nì kujaau, nì tɔb boon disambiil, kí kúntímaan ntoom nì mi-yalii kɔkɔ.

³²Ama nín sámaan binimɔntiibi, kí nín sūh tɔb saai, kí nín pūh tɔb kpítii, kii Kriisitoo puee, Unimbɔti nín dū ni mun kpítii ki pú-ni puee.

Ephésians 5

Binib bin bí ṇwalifi poonee bimbim

¹Ni nín sá Unimbɔti biyaamu mun u néeṇee puee, nín bímaan kii ún nín bí puee.

²Ní nín ṇáaṁmaan tikɔkɔ nì dineendi poon, kii Kriisitoo nín néeṇ-ti pu, ki dū u-ba ki ṇá saraa ki tī Unimbɔti ti-pu u-saraauee fáatī Unimbɔtee.

³Kɔṇkɔṇnee ni sá Unimbɔti yab ní, an puee, an yaa sá tilaakpaal nì tin kɔkɔ pée sá dijɔkɔntundi nì nnimbítaataamee, bí taa gbīl an bɔti pu gba ni-kansikin.

⁴An kaa ṇāṇ ní nín sòòṇ anyɔɔbunɔkpil nì tibɔfan nì icoo bɔti, ama an ṇāṇ yii ní nín pàkà Unimbɔti ní.

⁵Ní nín nyí yii bin ṇáaṇ tilaakpaal nì tin pée sá dijɔkɔntundee, nì bin cáá nnimbítaataamee: kun puee nnimbítaataam sá kii iwaatootee ní. An nibee kɔkɔ kaa làá dāá kó Kriisitoo nì Unimbɔti Beelin.

⁶Ní taa yàntī báà ubɔ í dū tibɔfan kí ṇmàtiṇ-ni. An tunɔkpitiṇ pu ní Unimbɔti làá dāá fōō diṇuul bin kaa tó-uee pu.

⁷An puee, ní taa cèèṇ bi-ni.

⁸Doooyee, ni nín dáá bí dibɔmbɔndin ní, ama kɔṇkɔṇnee ni kó ṇwalifin, kun puee ni kpánti ti-Dindaan yab. Mín puee ni-bimbim í nín bí kii bin bí ṇwalifinee bimbim nín bí puee.

⁹Kun puee ṇwalifi nín tì tiṇyee di sá tiṇan kamaa nì deedee nì ibaamɔn.

¹⁰Pócòṁmaan ni-ba kí bée min fáatī ti-Dindaanee.

¹¹Ní taa dū ni-ba kí cèèṇ bin sá dibɔmbɔndi yab ki tūh atuun ṇin kaa cáá ipaatee poon, ama ní nyāntí bi-tunɔkpitiṇ mpaampiin pu.

- ¹²An cáá icoo gba tí sòòn bi nín ɣáań tin dibalinee.
- ¹³Bi yaa nyántì tin bi ɣáańee mpaampiin puee, ní ni béetí tin ní an baasii sée.
- ¹⁴Kun puee tin kɔkɔ nyáń ɣwalifinee ní bi wǎl, an pu ní an lĩ yii: «Sii un gèeńee, fĩtĩ, fĩtĩ bitaŋkpiibi kansikin Kriisitoo ń ɣmĩntĩ-si.»
- ¹⁵An puee, ní nĩn nyí nì ni-ba kí taa fōō bin kaa nyí tibee bimbim, ama ní nĩn sá binib bin cáá iciinee.
- ¹⁶Ní taa nĩn bílĩ iyunti kun puee, iyunti in poon ti bí nee, ikpiti wíiń tikpil.
- ¹⁷Ní taa nĩn sá bigbaambi, ama béémaan ti-Dindaan nĩn là ní nĩn ɣáań mińyee.
- ¹⁸Ní taa nĩn nyù idafi ki gbèè, kun puee an di bílĩ unil, ama ní nĩn gbéèmaan Unimbɔti Fam.
- ¹⁹Ní nĩn gà ni-kansikin ilan in bí Inyɔŋki lańyi gbɔŋkune nì Kriisitoo nikitil lańyi, nì ilan in Unimbɔti Fam tìl-nee, kí nĩn cáámaan an lańyi ki gà ki tìl ti-Dindaan, kí nĩn nyóŋkí-u nì ni-pɔbiliŋ kɔkɔ.
- ²⁰Nĩn jáańmaan ti-Baa Unimbɔti ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo yindi pu ɣyunti kamaa nì tikɔkɔ pu.

Binimpoobi nì bi-calib ɔti

- ²¹Nimbi bin tó Kriisitooyee, sɪntĩmaan ni-ba taapu kí tĩ man tɔb.
- ²²Nimbi binimpoobee, sɪntĩmaan ni-ba taapu kí tĩ ni-calib kii ni nĩn fàŋkí ti-Dindaan puee.
- ²³Kun puee uninja di sá unimpu yidaańwu, kii Kriisitoo nĩn sá uyidaan ki sá Ufiil ki tĩ u-nikitil dín sá u-wuntee puee.
- ²⁴Mĩn puee, binimpoobi máań kí sɪntĩn bi-ba taapu tikɔkɔ poon kí tĩ bi-calib, kii Kriisitoo nikitil nĩn sɪntĩn di-ba ki tĩ-u puee.
- ²⁵Nimbi bininjabee, nĩn néemmaan ni-nimpoobi, kii Kriisitoo nĩn néen u-nikitil pu ki kpĩ di-puee.
- ²⁶U ɣá mĩn u-nikitil ń nĩn bí circir ní, di sá u fũl-bi nnyim ní ki dũ u-nyɔɔbundi ki ɣańkì-bi.
- ²⁷Di sá yii u gānti-bi bí dāań Unimbɔti nimbiin nì kunyaańɣu, kí nĩn jòm pólpol kí nĩn bí circir, bí taa ká bi-pu tiba.
- ²⁸Mĩn mbaantiim ní bininjab mun máań kí nĩn néen bi-nimpoobi kii bi nĩn néen bíń bi-ba wunti puee. Un yaa néen u-nimpuee néen u-ba dee.
- ²⁹Kun puee ubɔ kaa bí ki ná u-ba wunti, ama u kpĩintí-tì, ní ki kpèé-tì tińan, kii Kriisitoo nĩn kpèé u-nikitil puee.
- ³⁰Di sá yii ti-kɔkɔ túkú u-wunti pu ní,

³¹kii an nín ɲmāñ Unimbɔti gbɔŋku poon puee yii: «An pu ní uninja dāa nyēē u-baa nì u-na cee, ní u nì u-nimpuu ń nīn kìn ki bí, ní bi-liitilee ń kpántí unibaanti.»

³²An sá tibɔkpaandi ní dijandi nee dākà-ti. M làá tùkù-ni yii an sòòn Kriisitoo nì u-nikiti pu ní.

³³Ama tin kínee di sá yii nimbee, báa ɲma ń nīn néeñ u-nimpuu kii ùn u-bee, ní unimpu mun ń nīn tó u-cal.

Ephésiens 6

Bibaatiibi nì bi-biyaamu ɔti

¹Mbiyaamu, ni nín sá ti-Dindaan yabee puee, ní nīn tó ni-baabi nì ni-nab, kun puee mín di ɲāñ.

²Unimbɔti marau lī yii: «Á nīn tó a-baa nì a-na.» Ûn di sá marapeepeekaa un pu Unimbɔti kútì dipoondée,

³yii: «Sii un yaa tó a-baa nì a-nee, a làá ká dipɔɔɔŋkil ki làá kàl kitiŋ pu kí yúntí.»

⁴Nimbi bibaatiibee, ní taa nīn kōntí ni-biyaamu aɲuu, ama nīn ɲúbmaan-mu, kí nīn dākà-mu, ki sáŋkí-mu kii ti-Dindaan nín dākà miɲyee.

Iyumbu nì i-dindambi ɔti

⁵Nimbi iyumbuee, nīn tómaan ni-dindambi nì ni-pɔbiliŋ kɔkɔ kí nīn fàŋkí-bi. Ni yaa ɲáań mimmee, ni tó Kriisitoo dee.

⁶An kaa sá bi yaa bée ɲmaniɲma ní ní nīn tūn atuun, bí wāl kí pàkà-ni. Ama ni nín sá Kriisitoo yumbuyee puee, ní nīn ɲáań min fáatì Unimbɔtee nì dipɔbil diba.

⁷Ní tómaan ditundi mín mbaantiim kí tī ni-dindambi kii ti-Dindaan u-ba ní ni tūn ki tìyee, an taa nīn sá kii binib ní ni tūn ki tìyee.

⁸Ní nīn nyí yii uyumbuɔɔɔ, un yì u-beeyaaa, ti-Dindaan làá dāá pà báa ɲma tummɔntiŋ ɲin u ɲée paati ní.

⁹Nimbi iyumbu dindambee, ni mun ń nīn ɲáańmaan ni-yumbui tiŋan mbaantiim kí taa nīn yòontí i-pɔbiliŋ. Ní nīn nyí yii nimbi nì ni-yumbuuyee, ni-kɔkɔ kpiliu sá ubaanti ní ki bí yilpu, ùn kaa gántí binib.

Tijanjawan tin Unimbɔti tìyee

¹⁰Tibɔjoolkaal tin m làá dūú kàań-nee sèé: ní fōómaan ti-Dindaan pɔŋkpaanɲu kí pɔkì.

¹¹Ní dū tijanjawan tin kɔkɔ Unimbɔti tìyee kí pèēñ kí ɲmā kí sīl deedee ɲyunti ɲun Sitaan yaa yíkìñ ni-pu nì u-kīltamee.

¹²Kun puee an kaa sá ti làá jáñ binib ní, an sá ti nì arasiniibi nì bi-bòtiibi, nì bin kòkò jìh abee dibòmòndin, duulinyan dooyee, nì arasiniibi bin bí kutaa puee ní ti làá jáñ.

¹³An puee, fōōmaan tijanjawan tin kòkò Unimbòti tìyee, án nín làá já pu ní an yaa láa píí ki pòkèè, ní ñmā kí yūí kí já kí pòkèè. Ni yaa jáñ ki pòkèè, ní ní báań kí yūí.

¹⁴An puee ní bóntí ni-ba kí dū ibaamɔn in sá-ni dambalee kí gbìñ ni-cammu, ni-deedeeu n̄ n̄n sá-ni dijanjabòkutil ní dūú pèèñ.

¹⁵Difaŋgiil din ni cáá ki sòòñ Tibòmòntiil tin tì binib ñgbansɔŋfee n̄ n̄n sá-ni anaataka ní táká.

¹⁶Ni-fookiiu un ni cáá Unimbòti puee n̄ n̄n sá-ni digbampɔɔl ní dūú gbíntí Sitaan ukpiti piĩnyi in u tòón i sá ñm̄mee.

¹⁷Ní fōō difiil dí n̄n sá-ni kijanjafuulii ní cíkiń, kí yòom̄maan kitàataajiki kin Unimbòti Fam tìyee mun, an dākà yii Unimbòti nyɔɔbundi.

¹⁸Ní n̄n mèémaan kí taa gbèèñ. Ní yàntí Circir Fam n̄ kpòotí-ni ni-wimmeem n̄ tin kòkò ni bàlifèe poon. Ní fintímaan an bɔti pu, kí n̄n mèémaan múlmul ki tì Kriisitoo yab kòkò.

¹⁹Mèémaan Unimbòti ma mun pu, ú tī-mi tibòti tin máań m̄ sòòñee, m̄ ñmā kí sòòñ Tibòmòntiil tin n̄n bí dibalinee n̄ tininjati.

²⁰Ní min kòkò m bí sarka poonee, man di sá un Yeesu Kriisitoo túnní, m̄ n̄n sòòñ Tibòmòntiil gbantee. An puee ní mèè Unimbòti, án nín làá já pu m̄ sòòñ-ti ti-pú n̄ tininjatee.

Tibɔjoolkaal n̄ ijaam

²¹Ti-nabineenkaaki Tiisiiki, un tūh ti-Dindaan tundi n̄ ibaamɔnee, làá māafi-ni min ní m bí dooyee, ní ñmā kí bée tin kòkò m bí doo ki ñááñee.

²²Kun pu m dū-u ki túnní ni-ceeyee di sá ní ñmā kí bée tin poon ti bée, ú kpàaa tī-ni kunyannyaau.

²³Ti-Baa Unimbòti n̄ ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo n̄ tī nnabiyaamu kòkò ñgbansɔŋfi, kí yàntí bí n̄n néeń tɔb, kí n̄n gbíntii cáá fookii Unimbòti pu.

²⁴Unimbòti ɔanti n̄ n̄n bí bin kòkò cáá ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo pu dineendi kaa gbèentée pu.

Philippiens

Philippiens 1

Ijaam

¹Man Pɔɔl nì Tiimootee, timbi bin sá Yeesu Kriisitoo tɔntɔnliibee, di ɣmàñ kugbɔŋu nee. Ti ɣmàñ-ku kí tī nimbi bin sá Unimbɔti yab ki kóò Fiiliipi tiŋkin ki fōō Yeesu Kriisitoo ki kííyee, ki kpáañ bin kpòotī Kriisitoo nikitilee nì bin tútùñ ditundi Kriisitoo nikitil kansikinee.

²Ti-Baa Unimbɔti nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ń ɣá-ni tiŋan kí tī-ni ɣgbansɔŋfi.

Pɔɔl mēē ki tī Fiiliipi tiŋki yab

³Nyunti sá kamaa, m yaa bí dākafī ni-bɔtee, m jáań Unimbɔti ni-pu.

⁴Nyunti kamaa m yaa bí mēē ni-kɔkɔ puee, m mēē nì dipɔɔpindi ní.

⁵Di sá ni nìn tútùñ-ti, kí yòoñ ɣwimpeepeekaa ɣun ni fōō Yeesu ki kííyee ki dāa dūu sāa dīñ, tí ɣmā kí sòoñ Tibɔmɔntiil ajan kɔkɔ pu.

⁶M nyí yii Unimbɔti un kíí ki bí tūñ ditummɔntiil nee ni-pɔbiliŋ poonee kaa làá gbèēñ. U làá nìn pée gbíntī tūñ mīñ ní kí nìn pée cí Yeesu Kriisitoo ɣítintam wiŋŋu.

⁷An kítì m nìn dākafī ni-kɔkɔ pu mīñ ní, kun puee ni-bɔti kó-mi tiŋan. Di sá yii, m yaa bí sarkanaaa, m yaa tí bí ki dākà ki cántí Tibɔmɔntiilee baamɔŋyi nìn sá pueeyaaa, ni-kɔkɔ kútí m-pu ki fòol diyimɔɔbaantiil din Unimbɔti tī-mee.

⁸Unimbɔti u-ba nyí yii m néeñ ni-kɔkɔ nì dineembaamɔndi din nyánní Yeesu Kriisitoo ceeyee ní.

⁹M nín mēē ni-pu tiŋyee di sá yii Unimbɔti ń yàntī ni-neendi ń nìn wīntí ki cá baabadal, ní nìn mɔtī bēetī ibaamɔn ki ɣàntī tiŋan nì tikpitil,

¹⁰án nín làá ɣá pu ní ɣmā kí lēē tin kítèe. Ní Kriisitoo ɣítintam wiŋŋu dalee, ní dāa nìn bí circir, bí taa ká ni-pu tiba.

¹¹Yeesu Kriisitoo puee, ni làá dāa lòoñ abil tikpil ɣin sá deedee tuuŋŋi ɣin tì Unimbɔti tinyool nì inyɔŋkee.

Kriisitoo di sá dimaŋfal

¹²Nnabiyaamu, m là ní bēē yii sarka un bi cúú-mi nee di yāntī ní Yeesu bɔti sòontam cūti nyɔkɔpu malaa.

¹³Di sá yii ɣɔminakpaan kàlŋkpilib kɔkɔ nì bin kɔ kíñee bēē yii an sá Kriisitoo un m nóóyee pu ní m bí sarkan.

¹⁴Áli gba, man sarkau nee pu ní ti-nabiyaamu tikpil mɔtī dù bi-mákal ki ɣáań ti-Dindaan ni, ki kántí kunyannyaau ki sòoñ Unimbɔti bɔti, kaa fàŋkí.

¹⁵Ama bi-kansikin bibee, an sá kinán kin bi cáá m-puee di yì-tì ní bi sòòn Kriisitoo bɔti ki kpākantí-mi, ní bin kínee, bín baasii sòòn Unimbɔti bɔti nì nlandɔkɔmɔnti.

¹⁶Bin sòòn Unimbɔti bɔti nì nlandɔkɔmɔntee, bín néen-mi ní ki nyí yii Unimbɔti lē-mi m nīn dàkà yii Kriisitoo bɔti sá ibaamɔn.

¹⁷Ama bin béeyee, bín sòòn Kriisitoo bɔti nì ilandɔkɔkpiti ki là kí kpákán-mi, ki nyàab kí gíti kón-mi digíndi kí kùti sarka un poon m bí nee.

¹⁸Bi yaa sòòn Unimbɔti bɔti ki là kí kpákán-maaa, an yaa tí sá nì dipɔɔmɔntiilaaa, tìn kaa wù-mi. An sá man dipɔɔpindi ní ki làá nīn pée mōn-mi ki cá, kun puee Kriisitoo bɔti ní bi-kɔkɔ sòòn.

¹⁹Di sá m nyí yii, nì ni-wimmeem pu, nì Yeesu Kriisitoo Fam tūtuntam puee, m làá ká difiil.

²⁰M nín là tiwan tin ki cí tikpil ki cótí ti-puee di sá icoo n taa cúú-mi tiba pu. Ama kɔɔkɔnnée kí nīn cée, m yaa làá kpúɔɔ, m yaa làá nīn tí báaa, m mōtí nīn cáá dipɔbil, m-wunti n tī Kriisitoo tinyool.

²¹Ama mamee, Kriisitoo di sá man maɔfal, ní ɔkúm cāabín-mi ipaati.

²²An yaa tí sá m nīn bí dimaɔfal poon kí ɔmā kí tō atummɔnti abaaa, maa nyí laakin m làá lēeyee.

²³Ajan gbanti liitil bí ki dátí-mi, m bàà là kí kpú kí cùú nīn kā Kriisitoo cee, mìn di bàà ɔān tikpil.

²⁴Ama, nimbi puee, an gíti páb ki lákatì yii m nīn dáá bí dimaɔfalin.

²⁵M nín bée yii an sá mimmee, ní m nyí yii m làá nīn bí dimaɔfalin, man nì ni kɔkɔ làá nīn bí, m tūtuñ-ni ní ɔmā kí cù nyɔkɔpu, kí nīn bí dipɔɔpindin Unimbɔti saɔɔ poon.

²⁶Mimmee m yaa fātì tí gítin ni-kansikinee, man puee, án làá dāá nīn mōn-ni ki gíti lákatì ni nì Yeesu Kriisitoo nín ɔá ubaantee pu.

²⁷Tin pábee di sá ni-bimbim n nīn táá nì Kriisitoo Bɔmɔntiiti, ní bàá m yaa dómín ni-ceeyaaa, m yaa kaa dómínáaaa, m nīn gbìl bi sòòn ni nín pē kinyɔkɔ pu ki báan inyaan, ki jáà nì dipɔbil diba Tibɔmɔntiilee n cù nyɔkɔpuee.

²⁸Ní taa yàntì ni-nannanliibi n fàan-ni tiba poon. Ni nín bí miɔyee di làá dàkà bín yii bi wánkì, ní kí dàkà nimbi yii ni yú difiil saɔɔ pu. Unimbɔti di làá yàntì bí bée mìn.

²⁹Di sá yii u pú-ni diyimɔl ní nīn nóó Kriisitoo kí taa fōō-u kí kíf ɔmaniɔma, ama ní jī falaa mun u-pu.

³⁰Kɔɔkɔnnée, man nì ni kɔkɔ di kpáfi ki bí dimool poon. Dooooyee ní ni nín ká yii m bí dimool gbantin, ní ni gbìl yii m dáá gbíntì bí ki mò áli nín dín.

Philippiens 2

Kriisitoo sīntiñ u-ba taapu

¹Yeesu Kriisitoo cee ní ni ká kunyannyaau ní u-neendi tī-ni dipɔɔɔɔɔkil, ni nì Unimbɔti Fam ɲá ubaanti, ni nées tɔb ki sūn tɔb saai, kaa sá mimmaaa?

²An puee, m mée-ni yii ní ɲámaan ubaanti kí nīn cáá tɔb pu dineendi, ni-pɔbiling ń ɲá dibaantiil, ni-landɔkɔɲu mun ń nīn sá mbaanti. ɲámaan mín, man pɔbil ń pīl tiɲan.

³Ní taa nīn ɲáań tiba ki là ni-ba jandi pu ɲmanɲma, kí taa nīn nyàab kupampakakuliɲu. Ní nīn sīntiñ ni-ba taapu ki tì tɔb, kí nīn kpée ni-jutiibi yii bi jítiñ-ni.

⁴Bàà ɲma ń nīn nyàab mín ɲāñee ki tì u-juti kí taa nīn dākafī u-baba ɲmanɲma ɲanti pu.

⁵Ní nīn cáá Yeesu Kriisitoo landɔkɔɲu.

⁶Ún un sá Unimbɔti u-bee, waa nyàab yii u nì Unimbɔti ń nīn ɲmà.

⁷Ama u yānti tin kɔkɔ u nīn cááyee, ní ki fōō uyumbu bimbim. U dū u-ba ki nántiñ binib, ki dómiñ nniyaamin,

⁸ní ki sīnti u-ba taapu, ní ki pílifiñ Unimbɔti áli ki tin kpīl ɲkúm min sá ndɔpuntikaa pu kúmee.

⁹An puee ní Unimbɔti yōoñ-u ki kāań mpaan ɲun bí yilpu ki jítiñ ipaan kɔkɔee, ní ki pú-u diyindi dīn jítiñ ayin kɔkɔee,

¹⁰án nín làá ɲá pu bin bí yilpuee nì bin bí kitiɲ puee nì bin gíti bí kitiɲ taapuee, bàà ɲma ń gbàań u-tabɲyiliɲ pu kí nīn tó Yeesu yindi,

¹¹ní bàà ɲma ń lī u-nyɔkɔn yii Yeesu Kriisitoo di sá ti-Dindaan, ní ti-baa Unimbɔti ń ká tinyool.

Níñ ɲmíntímaan kii iɲmalbijaayee duulinyan

¹²An puee, m-nabineenkaamu, kii m nín bí ni-cee ki ká ni tó Unimbɔti ɲyunti kamaa miɲyee, kɔɲkɔnnee m nín kpá ni-cee pu nee, ní nīn gbínti tó-u mín gbīngbim. Kii Unimbɔti nín fī-ni puee, ní nīn fāɲkí-u, kí nīn tūñmaan ditundi.

¹³Kun puee Unimbɔti di bí tūñ ni-ni ditundi ki yānti ni nées u nín là miɲyee ki ɲáań mín.

¹⁴Tin kɔkɔ ni yaa bí ɲáańee, ní taa nīn gbùkum kí taa nīn cáá kunikpɔɲkpɔkɔu.

¹⁵Mimmee baa làá ká ni-pu tiba, ní ní nīn bí circir ki sá Unimbɔti biyaamu mun kaa cáá ikpiti iba duulinya nib binikpitib nì bikiililiibi kansikinee. Ní nīn wāl duulinyan kii iɲmalbijaayee,

¹⁶ Kí nīn báakí Unimbɔti ɔti tin sá dimaɲfalee. Ni yaa ɲá mimmee, daliɲkin Kriisitoo làá gítiínee, m dāa mòɔ̀n ní, an di dāa dàkà yii m-tundi nì m-póòntam kaa ɲá fám.

¹⁷ Ni-fookiiu sá kii saraa un ni tìi Unimbɔtee ní. An yaa yîi, bi yaa kûū-mee, m-fatikuu di dāa kútí ni-saraau gbanti pu. An yaa lafun sá mimmee, an dāa móókîñ-mi, ní ni mun í dāá kûtì m-pu tí fàal.

¹⁸ Mîñ mbaantiim, ni mun dāa bí dipɔɔpindi poon ní ma mun í kûtì ni-pu tí fàal.

Tiimootee nì Eepafroodiiti

¹⁹ Ti-Dindaan Yeesu yaa lèe, m máká yii an kaa làá yúntí m làá tōñ Tiimootee ni-cee, án nín làá ɲá pu, u yaa láa fātìi gítîñ ki máafi-mi ni nín bí lapu miɲyee, í ká kunyannyaauuee.

²⁰ Kun puee ubɔ kaa ti bí. Úñ baba di kútì m-pu ti cáá nlandɔkɔbaanti ki dàkafi ni-pu tikpil.

²¹ Bin kɔkɔ kínee dàkafi bín bi-ba ɔti pu ní kaa fātìi tó Yeesu Kriisitoo yati.

²² Nimbi ni-ba nyí mîñ ní Tiimootee gbanti nín dàkà u-bimbimɔntiim, nì man nì u nín túñ ditundi ki sòòñ Unimbɔti ɔti kii kibiki nì ki-baayee.

²³ M yaa láa bée tin poon m bée, m làá tōñ-u ni-cee malaa.

²⁴ M máká ti-Dindaan pu yii, án kaa làá ti yúntí, mama m-ba làá dāāñ kí màntì ni-pu.

²⁵ M ká yii an máāñ í tōñ ni-cee m-nabiki Eepafroodiiti m-tɔntɔɲjuti man nì un bōò dikòndi puee. Úñ ní ni nín túnní m-cee, u cáāñ-mi tin nín lóò-mi ni tútùñní-mee.

²⁶ U nyàab kí dāāñ kí fātíí ká ni-kɔkɔ ní. U nín bée yii ni gbîl yii u búɲkèe, an páb-u tikpil.

²⁷ U lafun búɲkì tikpil, áli ki tóob ɲkúm, ama ní Unimbɔti súñ u-saai. An kaa sá úñ baba saai, u súñ ki kpáāñ ma mun saai, kunimbaau í taa dāāñ kí gítì kûtì kunimbaau pu.

²⁸ An puee m jìkì kí dū-u kí tōñ ni-cee malaa, án nín làá ɲá pu, ni yaa gítì fātìi ká-uee, ni-pɔbiliɲ í fātíí tí sòɲkì, ní ma mun nimbaaku í bàtèe.

²⁹ Mîñ puee, u yaa bāāñee, ní fōò-u nì dipɔɔpiɲkpaandi ti-Dindaan pu. Binib bin bí kii úɲwuee, ni máāñ kí nīn tó-bi ní,

³⁰ kun puee Kriisitoo tundi puee, fii di pée kpá ú bàà kpú. Waa fāɲkì ɲkúm ki tútùñ-mi ditutundi din, ni yaa bàà bí doo, an bàà sá ní tūtùñ-mee.

Philippiens 3

Min unil kpántí deedeedaan Unimbɔti nimbiinee

¹Kɔŋkɔnnɛ m-nabiyaamu, tin kɪnɛɛ di sá yii ní nɪn fàalmaan ti-Dindaan pu. An kaa sá-mi digɪndi ɾ fàtɪf kùbiti kɪ lɪ tin m nɪn pée ŋmàñ-ni dooooyee, an sá tiŋan ní ki tɪ-ni.

²Nɪn nyɪmmaan ni-ba nɪ bitɔntɔŋkpitib bin bimbim bí kii ibooyee. Bɪn ceeyee, unil ɾ gɪf dikpandee di pée sá.

³Timbi di sá bin gɪf digiil tiŋman pu yalee, kun puee Unimbɔti Fam di kpòtɪ timbi ní ti nóó-u. Yeesu Kriisitoo pu ní timbi fàal, kaa máká nisaal tundi pu.

⁴Ama m bàà ŋùh kɪ nɪn máká nisaal tundi pu. Uɔ yaa dàkafi yii u ŋùh kɪ dū u-máká kɪ páaŋ nisaal tundi puee, man bàà cáá nsan kɪ dàkafi mɪn kɪ jɪtɪn udaan pu.

⁵Bi nín māl-mee, iwiin inii dal ní bi gɪf-mi dikpandee. M baasii sá Isirayeel nibul ní, ki sá Beenjameen naakookun, ki sá ujuudajabaamɔn. Juuda yab marab nóotamee, m nɪn sá Fariisab kitilin ní,

⁶ní ki cáá difangɪil áli ki sàantɪ Kriisitoo nikitil. A yaa kpē m nín ŋúb Juuda yab marab puee, m nɪn bí deede, kaa yɪnti bàà tiba.

⁷M bàà nɪn nyɪ yii tɪn gbanti sá-mi tiŋan ní, ama kɔŋkɔnnɛ, Kriisitoo puee, m kpē-ti kii tiwan tin kaa cáá ipaatee ní.

⁸M nín bée yii m-Dindaan Yeesu Kriisitoo sá-mi tiŋan tin jɪtɪn tikɔkɔ, an puee, tin kɔkɔ m nɪn pée kpē yii an sá-mi tiwammɔntiilee, m kɪn ki kpē-ti kii tiwan tin kaa cáá ipaatee ní. U-puee m fá tikɔkɔ, ní ki kɪn ki kpē-ti kii titampummoolee kɪ ŋmā kɪ ká Kriisitoo,

⁹man nɪ u ɾ ŋá ubaanti. Maa ti máká yii m nín ŋúb marabee pu ní m kpánti deedeedaan, ama m nín fō Kriisitoo ki kíyee pu ní m kpánti deedeedaan, kii Unimbɔti nín yānti bin fō-u ki kíyee kpánti deedeedambi puee.

¹⁰Tin m nyàabee di sá ɾ bée Kriisitoo nɪ u-fikititam pɔŋɔ. Man nɪ u ɾ kpāfɪ kɪ jɪ u-falaau, m-bimbim ɾ kpú, ɾ nántɪn Yeesu nín nɪn kpɪ puee,

¹¹ki cɔtɪ yii Unimbɔti làá dāá fikitɪ ma mun ditɔŋkpiilin.

Sān kɪ bà kigbèenlan

¹²An kaa sá yii m fō tipaal, maa láá kpánti umɔnti ki dóò. Ama Yeesu Kriisitoo u-ba nín cúú-mi puee, m bí pɔntɪ kɪ sān kɪ cúú m-taatandi paati.

¹³Nnabiyaamu, m nyɪ yii maa láá bàñ kɪ cúú-ti. Tiba ní m ŋáaŋ: di sá yii m súntɪ tin pu m jítè, ní ki pɔntɪ kɪ bà tin bí nyɔkɔpuee.

¹⁴An puee m sán kɪ tin bà kigbèenlan, ní kɪ tin fō tipaal tin pu Unimbɔti yíí-ti yilpu Yeesu Kriisitoo puee.

¹⁵Timbi bin kɔkɔ bīn nnimbɔtisan poonee, tɪ nīn cáámaan nlandɔkɔ gbanti. Ama ní ni-kansikin biba landɔkɔi yaa tɪ nyán i-baaa, Unimbɔti làá dákà-ni ní bée an nín sá miɲyee.

¹⁶Tin pábee di sá yii, nsan ɲun ti pée kí ki nóóyee, tɪ nīn gbínti ki nóó-ɲu ki cá.

¹⁷Nnabiyaamu, nīn nóómaan m-tabɔbiling kí dū ni-nimbikpeenɲu kí báań bin còom̃ kii ni nín ká timbi còom̃ miɲyee pu.

¹⁸M nīn tükü-ni, ki làá gíti būsì kí tükü-ni nì nsiim, yii binib biba bí, bi-saŋkindi dákà yii bi ná Kriisitoo un kpī ndɔpuntikaa puee.

¹⁹Tin dō ki cí-bee di sá ditafadaaldi, kun puee bi nóó tin bi-poonɲi lèe, kaa nóó Unimbɔti. Tin kōntí-bi icooyee di mōh-bi, ní taapu doo wanti pu ní bi dákafi.

²⁰Ama timbi sá yilpu tindambiyaamu ní. Ti ká ki cí ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ń nyānni niin kí dāań kí fī-ti.

²¹U làá dāa dū mpɔn ɲun u cáá kí sīntīn tiwan kɔkɔ u-taapuee kí cúú ti-wunti tin bí iwɔfinee kí kpánti yilpu wunti kii u-yɔɲu nín bí puee.

Philippiens 4

¹An puee, m-nabineenkaamu mun m mò ki bàà là kí gíti kée, nimbi bin tì-mi dipɔɔpindi ki sá-mi tinyoolee, m-bɔɔbi, ni nín sá ti-Dindaan yabee puee, ní nīn gbínti bá ki pō mīn.

Pɔɔl bii sánkí Fiiliipi tɪŋki yab

²M mée ki gbàam̃ Eefoodii nì Sintiikee yii bí ɲá ubaanti mmɔntiim ti-Dindaan pu.

³Mīn puee, sii m-tɔntɔnjutimɔnti, m mée-si yii á tūtuñ-mi binimpoobi gbanti liitil, kun puee dikɔndi din poon m bí ki sòoñ Unimbɔti bɔtee, binimpoobee mun tūtúñ-mi, bi nì Kleeman nì m-tɔntɔnjutiibi bin kíñee. Unimbɔti ɲmāń bi-yiɲɲi dimaɲfal gbɔɲkun.

⁴Ni nín bí ti-Dindaan ɲaan puee, nīn fàalmaan ɲyunti sá kamaa. M gíti būsì ki tükü-ni yii, nīn fàalmaan.

⁵Ní nīn mō báa ɲma cee, ti-Dindaan tóobiń.

⁶Ní taa nīn yálingí tiba nì tiba pu, ama tin kamaa di yaa bāań-nee, ní dū ɲwimmeem nì igbaam kí mée Unimbɔti tin lóò-nee pu, kí nīn jáań-u u-ɲanti pu.

⁷Unimbɔti gbansɔɲɲu ɲun wīkí ki jítiñ unil nyítamee, làá ɲúb ni-pɔbiling nì ni-landɔkɔi ni nín sá Yeesu Kriisitoo yabee pu.

⁸Nnabiyaamu, m-bɔjoolkaati sèe: ní nīn dákafi tin máań tinyoolee pu, an dákà yii tin kɔkɔ sá tɪɲmanee, tin kɔkɔ sá bí nyɔɲkèe, tin kɔkɔ bí deedeeyee, tin kɔkɔ bí circiree, tin kɔkɔ kítì dineendee, nì tin kɔkɔ bi pàkèe.

⁹Ní nīn ɣáańmaan tin ni bífi ki fōō m-ceeyee nī tin ni gbīl m sòñee nī tin ni ká m ɣáańee, ní Unimbɔti ɣgbansɔŋfi daan nī nīn bí ni-cee.

Pɔɔl bíi jáań Fiiliipi yab bi-wampɔkaati pu

¹⁰M jáań ti-Dindaan, an mɔɔkīn-mi tikpil kii m nīn ká ni fātī tí bíi dákafi m-pu ki tútúhń-mi mīnyee. Ni nīn pée cáá nlandɔkɔ gbanti m-pu an yúnti, ní mpaan kaa nīn bí ní ɣá ni nīn dákafi m-pu mīnyee.

¹¹M nīn bí ki sòh nī ni pu nee, an kaa sá tiba di lóò-mi. M yaa cááyaaa, m yaa kaa tí cááyaaa, an kɔkɔ mōh-mi ní.

¹²M bífi kī nīn bí disoolin, ki tí bífi kī nīn bí digbīl mun poon. M yaa jín ki díkáaa, m yaa tí dō ɣkùmaaa, m yaa cáá ki lákatàaa, m yaa kaa tí cááyaaa, m bífi kī ɣmèè tin kamaa di yaa pée bāań-mee.

¹³M ɣhūn tikɔkɔ Kriisitoo un tī-mi mɔneee pu.

¹⁴Ama ni nīn kútī m-pu m jín falaayee, ni tún ditundi.

¹⁵Fiiliipi tīŋki yab, nimbi ni-ba nyí, m nīn kí Unimbɔti ɔti sòontam Maseeduwaan tīŋkin ki dāa yíkèè, Kriisitoo nikitil báa diba kaa ti tútuh-mi, see nimbi ɣmanīŋma di kíf ki tīh-mi tin m bàà làá lóóyee.

¹⁶Di sá yii, doooo, min m nīn bí Teesalooniikee, nimbi di nīn tútúhń-mi ɣfunyom kupaa pu.

¹⁷M nīn sòh tin nee, kaa sá m nyàab ní pōh-mi tiba. M nyàab ní nīn tūh atummonti kī ká ipaati tikpil ní.

¹⁸Tin kɔkɔ ni tīh-mee, m fōō, m kīn ki bí digbīl poon ní. Ni nīn tīh ni-tūtuntam puee, kɔŋkɔneee m cáá tikɔkɔ nī tikɔkɔ. Ni-tūtuntam min Eepafroodiiti cáań-mee sófi fīŋfīŋ kii talaaluae, ní ki bí kii saraa un fáati Unimbɔti u fòlee.

¹⁹Kii m-Nimbɔtiu nīn cáá tīgaaawan tikpil nī tinyool puee, u làá tī-ni tin kɔkɔ yaa lóò-nee Yeesu Kriisitoo pu.

²⁰Ti-Baa Unimbɔti nī ká tinyool kī nīn pée cá jaanjaan! Ameeni.

Pɔɔl bíi kàantí Fiiliipi tīŋkin yab

²¹Ní jāań bin kɔkɔ pée sá Yeesu Kriisitoo yabee. Ti-nabiyaamu mun bí man cee dooyee mun jáań-ni.

²²Bin sá Unimbɔti yabee kɔkɔ jáań-ni, kī bántée, ɣminakpaan Seesaar dicaŋkun yab jáań-ni.

²³Ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ɣanti nī nīn bí ni-cee.

Colossiensi

Colossiensi 1

Ijaam

¹Man Pɔɔl un Unimbɔti là m̃ ñn sá Yeesu Kriisitoo kpambalee ñ ti-nabiki Tiimootee di ɣm̃ãñ kugboŋu nee.

²Ti ɣm̃ãñ-ku kí t̃ĩ nimbi bin sá Unimbɔti yab bin bí Kooloosi, ki kpánti ti-nabim̃ontiimu Kriisitoo puee ní. Ti-Baa Unimbɔti ñ ɣá-ni tiŋan kí t̃ĩ-ni ɣgbansɔŋfi.

Pɔɔl jáam̃ Unimbɔti Kooloosi yab pu

³Nyunti sá kamaa, ti yaa pée bí m̃eé ki t̃ĩ-nee, ti jáam̃ Unimbɔti ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo Baa ni-pu.

⁴Di sá yii ti gb̃l̃ ni ñn cáá dimákal Yeesu Kriisitoo pu ki ñeé Unimbɔti yab kɔkɔee.

⁵Di sá yii ni dàkafi tipaal tin d̃o ki cí-ni yilpuee pu. Ni b̃eé an paati pu nyunti ɣun bi ñn p̃é p̃é ki s̃oñ ñn ibaa m̃on b̃otee.

⁶Tib̃om̃ontiil gbanti tin bi cáãn-nee bí gb̃it̃i ki lòoñ abim̃onti ajan kɔkɔ nib cee. M̃iñ ní t̃ĩ t̃ún atunyaan ni-cee, kí ỹoñ doooo nyunti ɣun ni ñn p̃é p̃é ki f̃o-t̃i ki lafun b̃eé Unimbɔti ñn ɣaãñ binib tiŋan tiŋyee.

⁷T̃iñ ní Eepafrasi ñn d̃akā-ni. Úñ di sá ti-t̃ont̃onjuti un ti ñeénee, ki t̃uñ Kriisitoo tundi deedee ki t̃út̃uñ-ni.

⁸U máafi-ti dineendi d̃in Circir Fam ỹant̃i ni cáá Unimbɔti yab puee.

⁹M̃iñ puee, kí ỹoñ daliŋkin ti gb̃l̃ ni-puee, ti mun p̃é bí ki m̃eé kaa gb̃eent̃i ki t̃ĩ-ni yii Unimbɔti ñ ỹant̃i ní b̃eé mm̃ontiim tin u là ní ɣee, kí t̃ĩ-ni iciin kɔkɔ ñ d̃inyil d̃in Unimbɔti Fam t̃ĩyee ní gb̃l̃ u-b̃oti taapu.

¹⁰Ú ỹant̃i ni-bimbim̃ ñ ñn nóó ñn bin sá ti-Dindaan yabee bimbim̃ kí ɣm̃ã kí fáat̃i-u nyunti sá kamaa. M̃iñ ní ni làá ñn lòoñ abim̃onti ɣin sá ní ñn t̃uñ atumm̃onti kɔkɔee, kí ñn m̃òt̃i b̃eet̃i Unimbɔti,

¹¹Ú ñn t̃ĩ-ni m̃p̃on nyunti sá kamaa, kii u ñn sá ip̃on ñn tinyooldaan puee. M̃p̃on gbanti làá ỹant̃i ní ñn j̃iñ kim̃ot̃i ki p̃ōnt̃i nyunti sá kamaa.

¹²Ní ñn jáam̃ ti-Baa Unimbɔti dip̃ōp̃indi poon u ñn ỹant̃i ní d̃āá ɣm̃ã kí ká tin u s̃ĩñ kí t̃ĩ u-yab u-dumpu, ɣwalifi laŋkee.

¹³Di sá yii u nỹant̃i-ti dib̃omb̃oñdi p̃ōŋɣun ki cáãñ-ti u-Jip̃oñneeŋkaau beel poon.

¹⁴U-Jip̃ōnee di ỹant̃i Unimbɔti f̃ĩ-ti ki l̃ĩ, ki d̃ū ti-kpit̃i ki p̃ú-ti.

Kriisitoo ñn u-tundi b̃oti

¹⁵Úh̄n di sá Unimbɔti un baa wālee nan̄ku, ní ki lī tin kɔkɔwoooo Unimbɔti náánee nyɔkɔpu.

¹⁶Di sá yii tiwan tin kɔkɔ bí yilpuee n̄ tin bí taapuee, tin bi wālee n̄ tin baa wālee, an yaa sá ituun in jīh̄n abeeyee n̄ in sá bikpilibeeyeeeee, an yaa tí sá in cáá mpɔneeyeeeee, Unimbɔti n̄n dī u-Jipɔɔnee pu ní ki nááh̄n tīh̄n kɔkɔ. U-Jipɔɔnee di nááh̄n tikɔkɔ ki yì an kɔkɔ mun.

¹⁷Úh̄n di n̄n bí ní boonee tiwan kɔkɔ dómīn̄. Úh̄n di yàntī tiwan kɔkɔ bí ti-laŋki.

¹⁸Úh̄n di sá u-nikitil yil ní u-nikitil sá u-wunti. Úh̄n di tìl dimaŋfal. Bin fīkitì ditaŋkpiilinee kansikinee, ún̄ di sá ukpil, án̄ nín làá ḡá pu ú kpántí upeepeekaa tikɔkɔ poonee.

¹⁹Di sá yii Unimbɔti lēē yii u-Jipɔɔnni ní u làá n̄n bí mmɔm̄in.

²⁰U bóób̄ kí dī u-pu u n̄ duulinya kɔkɔ ḡ m̄ɔkì. U-Jipɔɔnee nín kp̄l̄ ndɔpuntikaa pu puee di cááh̄n ḡgbansɔŋfi tin kɔkɔ bí yilpuee n̄ tin kɔkɔ bí taapuee pu.

²¹Ni nín n̄n cáá tilandɔkɔkpiil ki tūh̄n atuŋkpiti puee, ni n̄n Unimbɔti kansikin n̄n bíl̄, ní ni n̄n sá u-nannanliibi.

²²Ama kɔŋkɔnn̄ee, Yeesu nín n̄n kpántì unil ki kp̄l̄ puee ní Unimbɔti yāntì ni n̄n u m̄ɔkì. Mim̄mee, u làá cááh̄n-ni u-nimbiin, ní n̄n sá u-yab kí n̄n bí circir, báà ubɔ ḡ taa ká ni-pu tikpitil kí l̄.

²³Ama, ni mááh̄n tibɔti tin ni n̄n fōō ki kíyee, ní n̄n ḡúb-tì mm̄ɔntiimin, kí n̄n sí deedee kí bááh̄n inyaan kí taa lēē dimákal Tibɔm̄ɔntiil tin ni ḡbīlee pu. An b̄tee di sá tin bi sòòh̄ ki tī báà ḡma ajan kɔkɔee. Man mun Pɔɔl kpántì un kīh̄n ki sòòh̄ an b̄tee ní.

Pɔɔl tún ditundi ki tī Kriisitoo nikitiŋ

²⁴Kɔŋkɔnn̄ee an m̄ɔkīh̄n-mi m̄ nín bí jīh̄n falaa ni-puee, an dàkà yii ḡ púntí falaa un Kriisitoo tī-mee m-wuntin kí tī u-nikitil din sá u-wunt̄ee.

²⁵Kii Unimbɔti nín tūh̄n-mi ditúndi ḡ tō ditundi kí tī nimbi Kriisitoo nikitil puee, man kpántì utɔntɔnli ki tī-ni: m-tundi di sá ḡ sòòh̄ u-b̄tee kɔkɔ mm̄ɔntiim.

²⁶Tib̄tee di sá tin n̄n bí dibalin doooo abin abin, báà ubɔ kaa b̄ée ti-puee, ní kɔŋkɔnn̄ee Unimbɔti bīit̄i ti-pu ki tī u-nib.

²⁷U nín là puee di sá bí b̄ée tibɔbalkaalee nín cáá kunyaan̄ḡu tikpil ki tī bin kaa sá Juuda yabee puee yii: Kriisitoo bí ni-pɔbilingin ki yàntī ni máká yii ni làá dāá jī Unimbɔti nyooti.

²⁸An puee, ti sòòh̄ Yeesu Kriisitoo ḡbanti b̄ɔti ki tī unil sá kamaa, ki dù ti-ciŋyi kɔkɔ ki dàkà ki kpáaf̄ báà ḡma, bí ḡmā kí n̄n sá binib bin bīnee, kun puee bi n̄n Yeesu Kriisitoo ḡá ubaanti.

²⁹Míh̄n pu ní m̄ gí ki dù mpɔŋkpaan ɣun Kriisítoó tìl-mee, mpɔn ɣun tūh̄n ditundi man nee, ki cáa mò dimool ni-pu.

Colossiens 2

¹M̄ nyàab̄ ní béé yíi m̄ bíi mò dimool an p̄55, nimbi nì Lawoodiisee yab nì bin kɔkɔ kaa láá péé ká-mi dalbee pu.

²Di sá yíi m̄ là bí ká kunyannyaau bi-pɔbilingin, kí n̄n̄ n̄één̄ tɔb, kí n̄n̄ cáá nnyɔɔpee, kí n̄n̄ nyí an kɔkɔ taapu kí n̄n̄ cáá dimákal mm̄ontim. Mimmee, bi láá béé tin tin Unimbɔti n̄n̄ ɣúb̄ dibalinee mbaam̄m̄, an dákà yíi Yeesu Kriisítoó,

³un ni ní iciin nì dinyil kɔkɔ bál̄ ki k̄ee.

⁴M̄ tükù-ni tibɔti nee ní kpèè tiɣan, ubɔ́ ń̄ taa dū kinyɔɔm̄ɔɔi kí ɣm̄àtiñ-ni.

⁵Bàà m̄ yaa kaa bí ni-kansikin, m-landɔkɔɣu bí ni-cee, ní an m̄h̄n-mi m̄ nín ká yíi ni kpáf̄i mbaantiim ki sí deedee ki gb̄ntii cáá dimákal Yeesu Kriisítoó puee.

Tí n̄n̄ gb̄ntii nóó Kriisítoó

⁶Kii ni nín n̄n̄ fōo ti-Dindaan Yeesu Kriisítoó puee, ní n̄n̄ gb̄ntii nóó-u m̄h̄n̄.

⁷Ní báań̄ inyaan u-ni kí n̄n̄ w̄intí, kí n̄n̄ ɣúb̄ tin bi n̄n̄ dákā-ni ni fōo ki kíf̄yee mpɔn, kí n̄n̄ jáań̄-u u-ɣanti pu tikpil.

⁸Ní kpèè tiɣan ubɔ́ ń̄ taa dū u-nyil n̄n̄ u-bɔfanti tin tókó binib koobiling n̄n̄ duulinya marab pu kaa tókó Kriisítoó puee kí ɣm̄àtiñ-ni.

⁹Di sá yíi Unimbɔti bimbim kɔkɔ bí Kriisítoó wuntin,

¹⁰ní nimbi kántí tikɔkɔ u-cee, kun puee úh̄n̄ di sá ubɔti tin kɔkɔ cáá ipɔnee pu.

¹¹Nyunti ɣun ni n̄n̄ Yeesu Kriisítoó ɣá ubaantee, u gíf̄-ni n̄n̄ digiil d̄in kaa sá tiwun gítamee, ki gíf̄ ki l̄ē ni-bimbikpitim.

¹²Kii bi nín s̄íb̄ bin kúȳyee puee, m̄h̄n̄ ní ni n̄n̄ Kriisítoó n̄n̄ kp̄l̄, ní bi s̄íb̄-ni ɣyunti ɣun bi n̄n̄ f̄ul̄-ni Unimbɔti nyimee. Boonee, ni n̄n̄ u f̄ikitì, kun puee ni fōo ki kíf̄ yíi Unimbɔti cáá mpɔŋkpaan ki ɣún̄ ki f̄ikitì Kriisítoó.

¹³Doooyee, ni-kpitii pu, n̄n̄ ni nín kaa sá Juuda yab kaa gíf̄ dikpandee puee, naa n̄n̄ cáá dimańfal. Kɔŋkɔnnee, ni n̄n̄ Kriisítoó nín ɣá ubaantee puee, Unimbɔti f̄ikitì-ni. U dū ti-kpitii kɔkɔ ki pú-ti,

¹⁴ní ki fōo kugbɔɣu kun poon bi n̄n̄ ɣm̄ań̄ ti-kpitii ki bóob̄ yíi bí dáań̄ ti-tafalee, ki kp̄tì ki dū ki kpáá Yeesu dɔpuntikaan̄ pu.

¹⁵Unimbɔti gbákań̄ arasiniibi n̄n̄ ɣfańkp̄itim pɔɣyi. U cáań̄-bi ki dákā báà ɣma ń̄ kpèè bin pu u jín̄ dinyandee. U-Jipɔn̄ dɔpuntikaan̄uee di sá u-nyandi gbanti.

¹⁶Mimmee, bi yaa bfi sòon ni-pu yii naa kòó tijikaal tiba, kaa kòó tinyɔkaal tiba mun, nì nì nín kaa kàal iwiin in bi nìn yóonée, kaa kàal iɲmapɔɔn nì iwiɲɲɔfika puee, ní taa yànti án nīn páb-ni.

¹⁷Di sá yii akoobilee di nìn dàkà tin dáá bí boon ki dòonée, an dàkà yii Kriisitoo.

¹⁸Ubo ń taa ɲmàtiɲ-ni yii ni yīnti ni nín kaa là kí sīnti ni-ba taapu kí nīn jáam Unimbɔti tuuɲyee. Di sá bi là kí lī yii bīn wāl ní. Ama baa máan kí dàkà bi-ba kii bi nín yòontí bi-ba yilpu min nee, kun puee bi-landɔkɔi nyēē bi-bimbikpitimin ní ki sá nniyaamin.

¹⁹Baa ɲúb Yeesu Kriisitoo ɔti. Ún di sá diyil ki tī tiwun kɔkɔ, ki tūkuntí akpab ní ki nòb igiin, ki kpīntí tiwun ki yànti tí nīn wīntí kii Unimbɔti nín là puee.

Kpú nì Kriisitoo kí nīn bí dimaɲfalin nì u

²⁰Ni nì Kriisitoo nín kpīl, u fī-ni ki nyánti-ni duulinya marabinee, ba ɲá ní ni bí kii ni gíti sá taapu doo yabee? Ba ɲá ní ni gbínti di akoobil ɲin sá yii:

²¹«Taa cúú doo, taa dáká tinee, taa gbēē tin kínee.»

²²An ɔtee sá binib marab nì bi-dàkatam ní. Ni yaa gíti dáá dū tijin gbanti ki jínee, ti bíl dee, an kaa cáá yii án làá ɲá-ni tiba.

²³Ibaamɔn, a yaa kpēē marab gbantee, a làá lī yii bi cáá iciin ɲyunti ɲun bi bí yii binib ń dī dipóɔndi saɲɲu, kí sīnti bi-ba taapu, kí yànti án píl bi-wuntee, ama marabee kaa cáá mɔn kí cúú tiwun ń taa ɲá min kaa kítèe.

Colossiensi 3

¹Ama ni yaa nyí yii Kriisitoo kpáan-ni ki kpīl ki fikitèe, nīn nyàabmaan tin bí yilpuee, laakin ún bí ki ká Unimbɔti ɲaɲgiil púee.

²Dūmaan ni-landɔkɔi kí dūú tō yilpu wanti pu, kí taa dūú tō taapu yati pu.

³Di sá yii ni kpīl, ní ni-maɲfal bál Kriisitoo ni Unimbɔti cee.

⁴Kriisitoo un sá ni-maɲfalee yaa láa páanée, ni mun dāa pāantiń ní ki cáá tinyool kii úɲwuee.

Dimaɲfakpikil nì dimaɲfapɔndi

⁵Mimmee, kpòmaan taapu doo bimbikpitim min bí ni-nee, tin sá tilaakpaal nì tijɔkɔndi, ilandɔkɔkpiti nì nnimbítaataam min nì iwaatooti sá tiwambaantiilee.

⁶Ikpiti gbanti pu ní Unimbɔti làá dáal bin kaa tó-uee tafal.

⁷Mín ní ni nìn ɲáan dooooyee, ɲyunti ɲun ni nìn dáá bí ikpitinee.

⁸Ama kɔɲkɔnnée, ní fámaan ikpiti kɔkɔ, kí taa nín fòl mbiim, kí taa nín cáá diɲuul nì tilandɔkɔkpil. Ní taa yànti asiibil nì tibɔfan ń nīn nyēē ni-nyɔmmun.

⁹Ní taa nín móntímaan tɔb. Di sá yii ni fá ni-bimbikpitim nì atuun ɣin ni nìn ɣáán dooooyee kɔkɔwoooo,

¹⁰ní ki yòòh mbimbipɔm min pòntì baabadal ki cá ki nántìh Unimbɔti un náán-mèe nín bí puee. Mimmee, án làá yàntì ní bée ni-Nimbɔtiuee mbaamɔm.

¹¹Mín puee, a yaa sá Juuda yɔuaaa, a yaa kaa sáaa, a yaa gí dikpandaaaa, a yaa kaa gíyaaa, a yaa sá unicaanaaa, a yaa tí sá umɔnilaaa, a yaa sá uyumbuɔɔɔ, a yaa tí tó a-baaa, tìh kaa páb. Un baba ɔti pábee di sá Kriisitoo un bí báa ɣmanee.

¹²Nimbi bin Unimbɔti lútì, ni kpántì u-yab bin u néesee, ní nìn sùmmaan tɔb saai kí nìn ɣáán tɔb tiɣan kí nìn sìntìh ni-ba taapu ki tì tɔb, kí nìn cáá kimɔtii.

¹³Ní nìn ɣúbmaan tɔb. Ni-jutiibi yaa yíntìh-nee, ní nìn cáa pūh-bi. Kii ti-Dindaan nín dū ni-kpitii ki pú-ni puee, ni mun n nìn cáa pūmmaan tɔb mín mbaantiim.

¹⁴Tin páb ki jítiñ tikɔkɔee di sá ní nìn nées tɔb. Mín ní ni làá ɣmā kí nìn cáá nnyɔɔpee tiɣman pu.

¹⁵Yàntímaan ɣgbansɔŋfi ɣun Kriisitoo tìyee n nìn kpòotì ni-pɔbiliŋ. Di sá yii ɣún pu ní Unimbɔti yíh-ni ki kpáfi kii tiwumbaantiilee. Ní nìn jáám Unimbɔti tiɣan tin u ɣáán ki tì-nee pu.

¹⁶Kriisitoo ɔtee nì tì-gaajati kɔkɔ n nìn bí ni-cee mmɔntiimin. Ní nìn dákà tɔb u-ɔtee kí nìn kpáafímaan tɔb nì iciimmɔnti, kí nìn gà ilan nì ni-pɔbiliŋ kɔkɔ, ilan in ká Inyɔŋki laŋyi gbɔŋku poonee nì Kriisitoo nikitil laŋyi nì ilan in Unimbɔti Fam tì-nee kí nìn cáa pàkà Unimbɔti u-ɣanti pu.

¹⁷Tin kamaa ni yaa làá lèe nì tin kamaa ni yaa làá ɣée, ɣámaan an kɔkɔ nì ti-Dindaan Yeesu pu, kí nìn dìmaan u-pu ki jáám ti-Baa Unimbɔti.

Unil nín máan kí nìn bí min dicindinee

¹⁸Nimbi binimpoobee, nín tómaan ni-calib, min máan ti-Dindaan yab n ɣée dee.

¹⁹Nimbi bininjabee, nín néémmaan ni-nimpoobi, kí taa nín cáá bi-pu ntoom.

²⁰Nimbi mbiyaamuee, an sá ni-tundi yii ní nìn gbìlìmmaan ni-baabi nì ni-nab nyɔmmu ɣyunti sá kamaa, mín di sá min fáatìh ti-Dindaanee.

²¹Nimbi bibaatiibee, ní taa nín páb ni-biyaamu tikpil, mu-wunti n yòtì.

²²Nimbi iyumbuee, ní nìn gbìlìmmaan bin sá ni-dindambi taapu dooyee nyɔmmu iyunti kɔkɔ. Ní taa nín tūh ditundi min fáatì-bee ɣyunti ɣun bi kpée-nee ɣmaniɣma, ama ní nìn tūh bi-tuɣŋi nì dipɔbil diba kii ni nín fàŋkí ti-Dindaan puee.

²³Báa ditundi din ní an yaa yāntì ki sée, tómaan-dì nì ni-pɔbiliŋ kɔkɔ, a lè kii ti-Dindaan ní ni tūh ki tì, an kaa sá nnibiyaamuee.

²⁴Ní nīn nyí yii ti-Dindaan làá dāá pà-ni tipaal tin sá kutindaŋuee. Di sá yii ni-Dindaan un ni baasii tūn ditundi ki tìyee di sá Kriisitoo.

²⁵Un yaa ŋá ikpatee làá ká ikpiti paati, kun puee ti-Dindaan gbanti kaa gantī binib.

Colossiens 4

¹Nimbi bin cáá iyumbuee, ní nīn ŋúb-i mmontiimin, kí nīn ŋáań-i tiŋan, kí nīn nyí yii ni mun cáá ukpil ubo u bí yilpu.

Tibokpaafikaal

²Ní nīn mée múlmuł kí taa gbèeń, kí nīn wálifi kí nīn jáań Unimboti u-ŋanti pu.

³Ni yaa bí méeýee, ní nīn mée ki tì ti mun, yii Unimboti ń plitī-ti nsan tí ŋmā kí sòon u-boti kí biitī tibobalkaal tin sá Kriisitoo yatee. Tiboti gbanti pu ní m bí sarkan nee.

⁴Ní nīn mée yii ń ŋmā kí nīn sòon ki cántí-ti kii an nín máań puee.

⁵Ni-bimbiminee, ní nīn cáá iciin bin kaa láá fōo ki kíyee cee, kí taa dū iyunti in ni kántí bi-ceeyee kí biil.

⁶Ní nīn sòon anyoobummooń ŋí nīn cáá taapu, kí nīn nyí min ní ni làá nīn kíikí báa ŋma án nīn kítèe.

Ijaam in Pɔɔl dūu kúntèe

⁷An yaa sá m-botee, ti-nabineenkaaki Tiisiiki, un sá ti-tontonjuti ki tūn ditundi mmontiim ki tì ti-Dindaanee, làá sòon nì ni tin kòkò m cááyee.

⁸An pu ní m túnní-u ni-cee ní bée ti-gbampɔŋɔ pu kí ká kunyannyaau.

⁹Ún nì ti-nabineenkaaki Ooneesiim un yú deedee ki sá ni-yɔu ubɔee làá dāá nīn táań, kí dāá tükù-ni tin kòkò bí jītí dooyee.

¹⁰Ariistaarki man nì un bí sarkan dooyee jáamiń-ni, ní Maarki Baarnaabaasi naal mun tīń-ni ijaam. Doooyee, bi tükū-ni Maarki gbanti bōti ki yóon. Mim mee, u yaa láa bāań ni-ceeyee, ní dāá fōo-u mmontiim.

¹¹Yeesu un bi yī Justuusee mun jáamiń-ni. Juuda yab kansikinee, binib bita nee baba di sá man nì bin tūn ditundi Unimbōti Beel ń cù nyokɔpuee. Bīn di tì-mi kunyannyaau.

¹²Ni-yɔu Eepafrasi, Yeesu Kriisitoo tontonliuee, mun tīń-ni ijaam. U mée ni-pu tikpil ŋyunti sá kamaa, kaa gbèentí, yii ní nīn gbíntì ŋúb Yeesu Kriisitoo bōti mmontiim kí wíiń kí kpántí bininmambi, kí ŋmā kí ŋá tin kòkò Unimbōti là ní ŋée.

¹³Mama m-ba ɲūn kɪ lɪ u-pu yii u gɪ nimbi nɪ Lawoodiisee yab nɪ Eerapooliisi yab pu digɪndi.

¹⁴Luuki, ti-nabineenkaaki un sá dɔkɔtee, nɪ Deemasi jáamiń-ni.

¹⁵Ní jāam̃ nnabiyaamu mun bí Lawoodiiseeyee, nɪ Niɲfasi, kɪ kpáañ Kriisitoo nikitil din kpáfí u-dumpuee.

¹⁶Ni yaa kàañ kugboɲu nee ki tɪ ni-yab ki dóòyee, ní dūú tɪ Kriisitoo nikitil din bí Lawoodiiseeyee mun ń kàañ. Mɪñ ní Lawoodiisee yab yaa tɪín-ni bi-yókuee ní kàañ ku mun.

¹⁷Ní tükù Arkiipi yii ú kpèè soooo kɪ tɔ ditundi din ti-Dindaan tɪ-uee tiɲan.

¹⁸Man Pɔɔl di dū m-ɲal ki ɲmàñ anyɔɔbun nee ki jáam̃-ni. - Taa súntímaan yii m bí sarkan. - Unimbɔti ɲanti ń nɪn bí ni-pu.

1 Thessaloniens

1 Thessaloniens 1

Ijaam

¹Man Pɔɔl nɛ Siilasi nɛ Tiimootee di ɲmàñ kugboɲu nee. Ti ɲmàñ-ku kí tī nimbi Kriisitoo nikitil din bí Teesalooniiki ki sá ti-Baa Unimbɔti nɛ ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo yabee. Unimbɔti ń ɲá-ni tiɲan kí tī-ni ɲgbansɔɲfi.

Teesalooniiki yab fookiiu nɛ bi-bimbim

²Ti pàkà Unimbɔti ní baabadal ni-kɔkɔ pu, ní ti-wimmeem poonee ti téetí ki mée ni-pu múlmul.

³Ti-wimmeem poon ti-Baa Unimbɔti nimbiinee, ti téetí atuun ɲin ni tūn ni-fookiiu nɛ ni-neendi puee nɛ ni-mákal din ni cáá ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo puee nín pɔɔ miɲyee.

⁴Nnabiyaamu, ti nyí yii Unimbɔti néeñ-ni ní ki lútì-ni ní nín sá u-yab.

⁵Kun puee Tibɔmɔntiil tin ti sòòñ nɛ nee kaa sá nɛ kinyɔkɔn ɲmanɲma, ama ti nín sòòñ nɛ Unimbɔti pɔɲɲu nɛ u-Fam tūtuntam ki tókó ibaamɔn pu páaa ní. Ni nyí ti-pu ti nín nín dómín ki bí ni-kansikin nɛ mbimbim min kí tūtuñ-nee.

⁶Ni nín fōō Unimbɔti ɔti ki kíí nɛ falaabi tikpil poon nɛ dipɔɔpindi din Unimbɔti Fam tiyyee puee, ni kpánti bin fōō timbi nɛ ti-Dindaan didandee dee.

⁷Min ni ɲá nee dàkà Maseeduwaan nɛ Akaayi yab bin fōō ki kííyee mun ń fōō mín dee.

⁸Kun puee nimbi cee ní ti-Dindaan ɔti gbìtì, ki bàñ Maseeduwaan nɛ Akaayi yab cee. Kaa sá bín baba, ajan ɲin kɔkɔ kíñee yab mun gbìl nɛ nín fōō Unimbɔti ki kíí miɲyee. An kaa ti bàlifí yii timbi ń mǎafi-bi gba.

⁹Bàà ɲma máafí ti nín dómín ni-cee nɛ fōō-ti pu, ki fá ni-waaji ki kíñ ki nóó ibaamɔn Nimbɔtiu un bí dimaɲfalinee.

¹⁰Ni kǎ ki cí yii u-Jipɔɔn Yeesu ń nyānní yilpu kí dǎañ. Ún ní Unimbɔti fikitì ditaɲkpiilin. Ún di fī-ti ki nyánti Unimbɔti ɲuul din bí ki dòòñee poon.

1 Thessaloniens 2

Pɔɔl nín túñ ditundi din Teesalooniikee

¹Nnabiyaamu, kii nimbi ni-ba nín pée nyí puee, kaa sá yii ti dómín ni-dumpu fám.

²Ni nyí yii bi sǎañ-ti ki sī-ti Fiiliipi tiɲkin ní ti dǎa nín bǎañ ni-cee Teesalooniiki. Ama ní Unimbɔti tī-ti kunyannyaau tí sòòñ nɛ ni u-Bɔmɔntiiti nɛ dikòndi poon.

³Ti-bɔti tin ti sòònee kaa sá tinyimɔmbɔti, kaa sá ilandɔkɔkpiti bɔti, kaa tí sá tibɔɲmatɪŋkaal.

⁴Ama Unimbɔti cɔŋkì-ti ní ki dū u-Bɔmɔntiiti ki ŋúbiñ-ti tí sòòñ. An puee ní ti sòòñ min làá nīn fáatiñ Unimbɔti un wāl ti-pɔbiliŋinee, an kaa sá kí fáatīñ binib.

⁵Nimbi ni-ba nyí yii taa sòòñ nì ni tibɔkiilkaal ki ká jaanjaan. Taa tí sòòñ ki nyàab ni-cee animbil yam, Unimbɔti nyí ti-pu mín.

⁶Taa nyàab ubɔ́ n̄ tī-ti tinyool. Taa nyàab nimbi nyootaaa, kaa nyàab bin kíñee mun yati.

⁷Ama ti bàà cáá nsan kii ti nín sá Kriisitoo kpambaliŋee puee kí tükù-ni yii nimbi di máań kí nīn kpèé-ti, ama taa ŋá mín. Ti kāl ni-cee ki mō kii ubinaati nín mō pu ki ŋúb u-biyaamuee ní.

⁸Ti nín néeñ-ni puee, ti là yii án taa nīn sá Unimbɔti bɔti ŋmaniŋma ní tí tī-ni, ama tí dū ti-manfal kí kūtì kí tī-ni, kun puee ni kó-ti tiŋan tiŋan.

⁹Nnabiyaamu, nimbi ni-ba ká ti nín túń atuun pu ŋwiimpu nì kunyeeu ki gī kí ŋmā kí ŋúb ti-ba kí nīn sòòñ Unimbɔti bɔti, án taa nīn sá yii ni-kansikin ubɔ́ ní n̄ nīn tú ti-gíñdee.

¹⁰Nimbi ni-ba ká. Unimbɔti mun ká yii ti-bimbim min ti dūu kāl nimbi bin fōō Unimbɔti bɔti ki kííyee kansikinee bí circir ki bí deedee. Taa yīntì bàà tiba nì tiba poon.

¹¹Min ní ni nyí yii ubaati ŋáań u-biyaamuee, mín ní ti ŋá ni-kansikin ubɔ́ ubɔ́.

¹²Ti sáŋkì-ni ki tī-ni kunyannyaau ki páb-ni yii ní nīn còom min fáatiñ Unimbotee, ún un yíiń-ni ní dāá kó u-Beel nì u-nyootinee.

¹³Kun pu ti gíti pàkà Unimbɔti kaa gbèentée di sá ti nín cáań Unimbɔti bɔti ki sòòñ nì nee, ni píliŋ-ti ki fōō-ti kaa dūu yíiń binib bɔti, ama ki fōō-ti yii tì sá Unimbɔti bɔti tiŋman. Tibɔti gbantee di tūñ nimbi bin fōō ki kííyee pɔbiliŋ poon atuun.

¹⁴An puee, nnabiyaamu, ni dī Unimbɔti nikitil din bí Juudee ki sá Yeesu Kriisitoo yabee tabɔbiliŋ dee. Di sá yii falaabi bin ni jín ni-jutiibi ceeyee, falaabee bibaantiibi ní bi mun jín Juuda yab ŋaan.

¹⁵Bín di kūu ti-Dindaan Yeesu nì Unimbɔti bɔnaatiliibi ki sāań ti mun. Unimbɔti kaa gèetīñ-bi ní bi sá binib kɔkɔ pulincɔntiibi.

¹⁶Bi píintí-ti nsan tí taa sòòñ nì bin kaa sá Juuda yabee Unimbɔti bɔti tin ŋūñ kí cáań-bi difiilee. Bi môtī gbèentí bi-kpitī pu ŋyunti kamaa. Ama Unimbɔti fōō bi-pu diŋuul ki dóò.

Pɔɔl nyàab kí gíti ká Teesalooniiki yab

¹⁷An yaa sá timbee, nnabiyaamu, doooo nyunti nun ti yāaṇ tɔbin nì tiwun yàantam, kaa sá nì ti-pɔbiliṇee, ti nyàaḅ nì dinimbinaamandi kí bàà fàtĩí ká nì-nimbiin ti-pɔbiliṇ nì bàà sòṅkì.

¹⁸Ti mòṇ yìi tí gítĩn ni-cee, cilinjee man Pɔɔl, m mākaṇ ṇfunyɔm kupaau kí bàà gítĩn ni-cee. Ama Sitaan pīṇ-ti nsan.

¹⁹Nimbi di sá bin pu timbi cótée, ki sá ti-pɔɔpindi nì ti-jajil daaṅku kun pu ti-Dindaan Yeesu yaa láa gítĩṇee, ti dāa gbànti u-nimbiinee.

²⁰Tiṇman nimbi di sá timbi nyooti nì ti-pɔɔpindi.

1 Thessaloniens 3

¹Ti nín kaa nín gítĩ ṇṇ nì kí nín ká mín kaa gbĩl ni-puee ní timbi lēē yìi min ṇāṇee di sá tí gbĩntĩ kí kàl Ateeni ti-baba.

²Ní ti dū ti-nabiki Tiimootee ti nì un tūṇ Unimbɔti tundi ki sòṇ Kriisitoo Bɔmɔntiitee ki túnní ni-cee ú tī-ni kunyannyaau kí kūtĩ-ni mɔɔn ni-fookiiu poon.

³Ni-kansikin ubɔ n taa yànti falaa un poon ni bée n ṇmā-u. Kun puee ni nyí yìi an sá falaa di pée dɔ ki cí-ti tí jī.

⁴Ti nín nín dáá bí ni-ceeyee, ti nín pée tükū-ni ki yóṇ yìi falaa dɔ ki cí-ti, an di bāaṇ nee kii ni nín nín gbĩl puee.

⁵M nín kaa ti ṇṇ nì kí nín gbĩnti ká ki cée puee ní m túnní Tiimootee ú dāá kpèè ni-fookiiu nín bí puee, kun puee m fàṅkí yìi Sitaan n taa láa cōṅkì kí líí-ni ti-tundi dīn ti túṇee n ṇá fám.

⁶Ama kɔṅkɔṇnee Tiimootee nín nyánní ni-cee ki fātĩ bāaṇee, u cáaṇ-ti faawiimɔnti ni-fookiiu nì ni-neendi pu. U máafi-ti yìi ni téetĩ ti-pu múmul mmɔntiimin ki nyàaḅ kí bàà ká-ti kii ti mun nín nyàaḅ kí ká ni mun puee.

⁷Mín puee nnabiyaamu, ni-puee ti kánti kunyannyaau ti-falaabi nì ti-nimbinaamandi kɔkɔ poon. Ni-fookiiu di tī-ti dipɔɔɔṅkil.

⁸Dīn pu nee timbi ṇmátĩ ní, kun puee ni gbĩnti bí ti-Dindaanni ki ṇúb an píkí.

⁹Dipɔɔpiṅkpaandi dīn ti cáá ni-pu ki fàal Unimbɔti nimbiinee, taa ti nyí gba ti nín láa pàkà-u kí gbèēn puee.

¹⁰Ti mèé ki páb-u ṇwiimpu nì kunyeeu yìi ú pée yànti tí gítĩ ká-ni án nín láa ṇá pu ní kun naa cááyee tí tī-ni ní dūú gbèēn ni-fookiiu puee.

¹¹Ti-Baa Unimbɔti u-ba nì ti-Dindaan Yeesu n ṇāṅkì ti-saṅṅu tí ṇmā kí dāá ká-ni.

¹²Ti-Dindaan n̄ yàntī dineendi dīn nī cáá tɔb pu n̄ binib kɔkɔ puee n̄ wíì n̄ m̀t̄í n̄n n̄éé tɔb m̄n̄ tikpil k̄i n̄n p̄e cá cá, án n̄n b̄i k̄i ti mun n̄n n̄éé-n̄ puee.

¹³Ú yàntī ni-pɔbilib n̄ n̄n tɔkɔ ibaamɔn pu ki p̄ɔ, k̄i n̄n b̄i circir b̄i taa k̄a ni-pu ikpiti iba ti-Baa Unimbɔti nimbiin nyunti n̄n ti-Dindaan Yeesu yaa láa ḡt̄i n̄ bin kɔkɔ s̄a u-yabee. Ameen.

1 Thessaloniens 4

Mbimbim min fáatī Unimbɔtee

¹Kí kúntí tibɔtee, nnabiyaamu, ti dākā-ni min n̄i m̄aān k̄i n̄n còom̄ Unimbɔti n̄ n̄n fáatī ni-bɔtee. Ibaamɔn, ni b̄i còom̄ min fáatī Unimbɔtee, ama ti dū ti-Dindaan Yeesu ki gb̄aān-ni ȳi n̄i n̄n gb̄int̄i n̄aān min j̄t̄i mimmee ki cá.

²Ni nyí ti n̄n n̄n dākā-ni tibɔti tin ti-Dindaan Yeesu yindi puee.

³Unimbɔti n̄n là kunyee di s̄a n̄i n̄n b̄i circir k̄i n̄n n̄b̄i ni-ba k̄i taa n̄a tilaakpaal.

⁴Ni-kansikin báà n̄ma nimpucáatam n̄ n̄n s̄a circir ki cáá tinyool,

⁵k̄i taa dū ni-ba k̄i t̄i ajɔkɔntuun k̄i bin kaa nyí Unimbɔtee n̄n n̄aān puee.

⁶Tibɔti nee poonee, ni-kansikin ubɔ n̄ taa n̄a u-nabiki min kaa k̄it̄eyaaa, k̄i taa mùul̄-u. Ti n̄n t̄ukū-ni an b̄ti dooooyee ki ḡt̄i kp̄aafi-ni-t̄i t̄i n̄n ȳi ti-Dindaan láa d̄a d̄a bin n̄aān an kp̄itiyee tafal.

⁷Di s̄a ȳi Unimbɔti kaa ȳi-t̄i t̄i d̄a n̄n b̄i t̄i j̄kɔndi poon, ama u ȳi-t̄i t̄i d̄a n̄n s̄a circirdambi n̄i.

⁸An puee un di yaa dū ti-dakatam nee ki f̄e, an kaa s̄a unil b̄ti n̄i u fá, ama Unimbɔti un t̄i-ni u-Circir Famee b̄ti n̄i u fá.

⁹An yaa k̄i n̄i n̄i ni-nabiyaamu kansikin neendee, an kaa ti b̄lif̄i ȳi t̄i n̄m̄a-ni an pu gba, kun puee Unimbɔti dākā-ni ni n̄n m̄aān k̄i n̄n n̄éé tɔb puee.

¹⁰An neendee gba n̄i ni cáá nnabiyaamu mun kɔkɔ b̄i Maseeduwaan t̄i n̄i kɔkɔnee pu. Ama ti b̄lif̄i-ni ȳi n̄i ḡt̄i n̄a min j̄t̄i min ni n̄n n̄aān dooooyee.

¹¹Ní p̄ɔ n̄i-ba k̄i n̄n b̄i maan n̄gbans̄ɔfi poon k̄i n̄n t̄i atuun k̄i kp̄i n̄i-ba, k̄i ti n̄n n̄n p̄e t̄ukū-ni dooooyee puee.

¹²Ni yaa n̄a mimmee, an di láa yàntī bin kaa nyí Unimbɔtee n̄ n̄n t̄o-ni, n̄i naa b̄ak̄a ubɔ pu.

Ti-Dindaan Yeesu ḡt̄intam

¹³Nnabiyaamu, ti là ȳi n̄i n̄n nyí bin kp̄iyee b̄ti n̄n láa d̄a j̄t̄i puee mbaam̄min. Taa là ȳi n̄i n̄n b̄i kunimb̄aun k̄i bin kaa cáá ti-Dindaan pu dimákalee n̄n b̄i puee.

¹⁴Kun puee ti nyí yii Yeesu kpî ki fătì fikitì, mìn ní ti nyí yii Unimbɔti làá fătí tí gíinní bin nóó Yeesu ki kpîyee dimaɲfalin, kii u nín fikitì Yeesu puee.

¹⁵Ní pîlifi, ti-Dindaan ɔti tin u nín sòoñee tiba sò. Ti-Dindaan yaa láa bāañee, timbi bin dáá bí dimaɲfalinee kaa làá dāá péeñ bin kpîyee kí lintì.

¹⁶Di sá yii ti-Dindaan u-ba làá dāá pō kinyɔkɔ ní ituun kpiliu n̄ téen ní Unimbɔti kantáñdi n̄ búñ. Niinee ní ti-Dindaan n̄ nyānní yilpu kí sɛntín, ní bin fōō-u ki kíí ki kpîyee n̄ péé péé kí fikitì.

¹⁷Ní timbi bin dáá kíñ kaa kpîyee mun n̄ yíkì kí kūtì bi-pu ní án yòoñ-ti kutaa pu tí tūɲkì ti-Dindaan atagbanni, ní ti n̄ ti-Dindaan n̄ n̄n kíñ ki bí baabadal.

¹⁸Ní n̄n cáá tibɔti nee ki sòɲkīmaan tɔb pɔbiliɲ.

1 Thessaloniciens 5

¹Nnabiyaamu, an kaa ti bàlifi yii tí ɲmà kí tùkù-ni iyunti in ní an ɔtee làá bàñee.

²Di sá yii nimbi ni-ba ni nyí ti-Dindaan dāantam ɔti tiɲan yii u làá bàñ kii unaayuu nín dōoñ kunyeeu puee ní.

³Ŋyunti ɲun binib yaa láa bí ki lì yii: «Ŋgbansɔɲfi, ti ɲmátì dee», dicilpu kpala niin ní nnaabu n̄ jēetì bi-pu kí nāañ-bi. Bāà ubɔ kaa dāa ɲmátì, an dāa bí kii imatiɲween nín bàñ upɔdaan puee ní.

⁴Ama nimbee, nnabiyaamu, naa ti bí dibɔmbɔndin ɲwiin gbanti n̄ dāá túuñ-ni kii unaayuu nín tūuntí binib puee.

⁵Di sá yii nimbi kɔkɔ sá ɲwalifi biyaamu ní ki bí ɲwiimpu. Taa sá kunyeeu yabaaa, kaa sá dibɔmbɔndi yab.

⁶Mìn puee, tí taa n̄n gèen kii bin kíñee n̄n gèen puee, ama timbi n̄ fintì kí n̄n ɲúb ti-ba.

⁷Kunyeeu ní bin gèeñee gèen, ní bin nyù ki gbéèyee nyù kunyeeu.

⁸Ama timbi bin sá ɲwalifin yabee. Ti máa n̄ kí n̄n ɲúb ti-ba tiɲan. Ti máa n̄ kí dū ti-fookiiu n̄ ti-neendi kí dūú pèen kii dijanjabɔkutilee, ní kí dū ti-fiil d̄n pu ti mákée kí cíkiñ kii kifuuliyee.

⁹Di sá yii Unimbɔti kaa lēē-ti ki yóoñ tí n̄n sá bin pu u làá dāá fōō diɲuulee, ama tí n̄n sá bin làá ká difiil ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo puee.

¹⁰Ūñ Kriisitoo di kpî ti-pu, án nín làá ɲá pu báa ti yaa láa bí dimaɲfalinaaa, ti yaa láa kpîyaaa, u yaa láa gítìñee ti n̄ u n̄ kpāfi kí n̄n bí mbaantiiminee.

¹¹Mìn puee ní n̄n tìlmaan tɔb kunyannyaau ki kútì tɔb mpon kii ni nín péé ɲáa n̄ puee.

Tibɔkpaafikaal n̄ ijaam

¹²Nnabiyaamu, ti mée-ni yii ní nīn tó bin bí ni-kansikin ki tūh ditundi, ki cáá ti-Dindaan bōti ki dākà-ni, ki kpòotī-nee.

¹³Nīn cáámaan bi-pu dineenkpaandi atuun ŋin bi bí ni-kansikin ki tūh ee pu. Ngbandsɔŋfi n nīn bí ni-kansikin.

¹⁴Ti mée-ni, nnabiyaamu, yii ní kpāafi biwutijoodambee, kí tī bifaantidambee kunyannyaau, kí tūtuñ bin wunti yōtèe, kí nīn cáá kimotii báa ŋma pu.

¹⁵Ní nīn nyīh ni-ba ni-jutiibi yaa ŋá-ni ikpītee, ní taa dū ikpiti kí tēh-bi, ama nīn nyāabmaan tiŋan diŋál baabadal ki ŋáaŋ ni-jutiibi nī binib kɔkɔ.

¹⁶Ní nīn fāalmaan baabadal,

¹⁷kí nīn mée Unimbōti kí taa gbèē.

¹⁸Báa tin kamaa di yaa pée bāāhēe, ní nīn jāam Unimbōti. Min Unimbōti là bin sá Yeesu Kriisitoo yabee n nīn bée dee.

¹⁹Ní taa kpò Unimbōti Fam tuuŋŋi ni-ni,

²⁰kí taa kpèè Unimbōti bōnaatiliibi bōti tin bi sòōhēe fām.

²¹Ama, ní kpèè tiwan kɔkɔ kí lē tīn ŋāhēe,

²²kí nīn nyīh ni-ba nī tikpītil kɔkɔ nī ti-bulifi.

²³Unimbōti un tīl ngbandsɔŋfee u-ba n yāntī ní dū ni-ba kɔkɔ kí tī-u. Ú ŋúb ni-Fam nī ni-nammu nī ni-wunti kɔkɔ, án nīn làá ŋá pu ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo bāntamee, ní nīn bí circir bí taa láa ká ni-pu ikpiti ibee.

²⁴Un yīh-nee làá ŋá mīh kí tī-ni kun puee u sá ibaamɔndaan ní.

²⁵Nnabiyaamu, ní nīn mée ki tī ti mun.

²⁶Ní jāam ti-yab nī kunabitiiu jaamii kí tī-mi.

²⁷Nī ti-Dindaan yīndi puee, m tūkù-ni yii ní dūmaan kugbɔŋu nee kí kàaŋ nnabiyaamu kɔkɔ nimbiin.

²⁸Ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ŋanti n nīn bí ni-pu.

2 Thessaloniens

2 Thessaloniens 1

Ijaam

¹Man Pɔɔl nì Siilasi nì Tiimootee di ɲmàñ kugbɔɲu nee. Ti ɲmàñ-ku kí tī nimbi Kriisitoo nikitil din bí Teesalooniiki ki sá ti-Baa Unimbɔti nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo yabee ní.

²Unimbɔti ti-Baa nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ń ɲá-ni tiɲan kí tī-ni ɲgbansɔɲfi.

Ibɔsoon in dāa bí Kriisitoo gítintam dalee

³Nnabiyaamu, ti ɲmānti kí nīn jáaŋ Unimbɔti ni-pu múlmul. An lafun máaŋ mīn, kun puee ni-fookiiu mɔtī wīntí ki cá, ní dineendi din ni cáá tɔb puee mun mɔtī wīntí.

⁴Nimbi pu ní timbi mɔɔŋ Unimbɔti nikitiɲ cee, ni nín gbínti pɔɔntí ki ɲúb ni-fookiiu falaabi kɔkɔ nì agiŋ ɲin poon ni bée.

⁵Mīn di dākà Unimbɔti bɔsooɲi nín bí deedee miɲyee, kun puee an di làá yànti ní ɲmā kí kó Unimbɔti Beel din pu ni bí ki jīn falaayee.

⁶Kun puee Unimbɔti sá deedeedaan ní, falaa ní u làá dāá gíiŋ kí téen bin yànti ni jīn falaayee.

⁷U làá dāá kàaŋ nimbi bin jīn falaayee nì timbi nsɔɲfin ɲyunti ɲun ti-Dindaan Yeesu yaa láa nyánní yilpu nì u-tuɲyi ipɔndambee.

⁸U làá dāaŋ nì ɲɲmi kí dáal bin kaa nyí Unimbɔti, kaa fōō ti-Dindaan Yeesu Bɔmɔntiitee ki kííyee tafal.

⁹Bi-tafadaaldi di dāa sá bí nàaŋ-bi kí nīn cá jaanjaan, bí taa nīn dàbiŋ ti-Dindaan nì u-nyooti nì u-pɔɲɲu.

¹⁰Daliŋkin u yaa láa gítin bin sá u-yabee nì bin kɔkɔ fōō-u ki kííyee cee bí tī-u tinyoolee kí pàkà-uee, ni mun dāa bí niin, kun puee ni fōō ti-bɔti tin ti sòon nì nee ki kíí.

¹¹An puee ti mée Unimbɔti ni-pu baabadal ki bàlifí yii ú yànti ní nīn sá binib bin máaŋ dimaŋfal din pu u yíiŋ-nee. Ti gítí mée-u yii u-pɔɲɲu ń yànti ní ɲmā kí ɲá tiɲan tin ni dākafí kí ɲée, kí yànti ni-fookiiu tuuɲɲi ń còon mmɔntiim.

¹²Mimmee, ni-puee ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo yindi làá ká tinyool, ní u mun puee ni mun ń ká tinyool nì ti-Nimbɔtiu nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ɲanti pu.

2 Thessaloniens 2

Tin làá bàñ kí wàatí Kriisitoo ń gítínee

¹Nnabiyaamu, ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo làá gítiń ní ti làá dāá kóon kí kpāfi u-
cee. Tiboti gbanti puee, tin ti cáá kí kpāafi-nee sò.

²Ní taa yànti ni-pòbiling í bīl binib nín lì yii ti-Dindaan gbanti pūti kpáaa bāānee
pu. Báà ubo di yaa bí yii u fōō Unimboti cee tiboti ní ki nāatì-naaa, ubo di yaa tí
bí yii tiboti áá kugboŋu ní u fōō ti-cee kí dūú nàatī-nee, ní taa fōō kí kífí.

³Ní taa pée yànti ubo í dī tiba pu kí ŋmàtiń-ni. See binib í dāá fá Unimboti ní
utɔŋfitei un ti-Dindaan làá dāá nāānee í nyā kí jī mpaan, kí wàatī ní ti-Dindaan
wiiŋgu í nín bàń.

⁴Utɔŋfitee kaa dāa kííkí binib í nóó Unimbotaana, kaa dāa kííkí bí jāam tiba nì
tiba. U làá dāá yíí kí mōti mín ní kí tin kpáaa kó kí kāl kunimbótidiin ní kí dū u-
ba kí gíiń Unimboti.

⁵Naa téetí yii m nín nín dāá bí ni-ceeyee, m nín tükū-ni an botaana?

⁶Ama tiba di dāá ŋúb-u ní an botee kaa láá bíí ŋaán kɔŋkɔneee. Ni mun nyí
kudɔŋu kun dāá ŋúb-uee. An puee, see utɔŋfitee yuntiŋu yaa láa bāānee ní ú nín
nyā kí jī mpaan.

⁷U-pɔŋŋu bí dibalin ki bíí tūń ditundi dooooyee. Ama un ŋúb-uee yaa láa búntèe,

⁸niinee ní utɔŋfitee í nyā, ní ti-Dindaan í dāá púfi-u ní ú kpú, ní u-dāantam nín
dāa jíl puee í nāān-u.

⁹Utɔŋfitee làá dāá dāāń nì Sitaan pɔŋŋu ní ki ŋaán maamaacib kɔkɔ nì tidaandi
nì tinyimɔŋkpɔŋkpantiil.

¹⁰U dāa cáá tin pée sá ikpatee ki kííl bin wáŋkèe, kun puee bi yíi kaa néen
ibaamɔn in bàà ŋūń kí fī-bee.

¹¹An pu ní Unimboti dū mɔn ŋun làá yànti bí gáatée ki tīiń-bi án nín làá ŋá pu
bí nín nóó tinyimɔmbotee.

¹²Mín puee Unimboti làá dāá dāal bin yíi kaa fōō ibaamɔn ki kíí ki néen ikpatee
tafal.

Unimboti lēē-ni ki yóon kí fī-ni ní

¹³Nnabiyaamu, ti làá nín pée jāam Unimboti ni-pu ní baabadal, nimbi bin ti-
Dindaan néēnee. Di sá yii Unimboti péé ki lúti-ni ki fī-ni nì u-Fam min yānti ni
kpánti u-yabee nì ni nín fōō ibaamɔn ki kííyee pu.

¹⁴Mín pu ní Unimboti dī Tibomontiil tin ti sòon nì ni nee pu ki yíiń-ni ní nín cáá
ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo nyooti.

¹⁵Mín puee nnabiyaamu, tiboti tin ti cáan ki dākà-ni nee, ní nín ŋúb-ti an píki.
An yaa sá tin ti sòon kinyɔkɔneeyaaa, an yaa tí sá tin ti ŋmān-neeyaaa, ní
kpāafimaan-ti tiŋan.

¹⁶Ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo u-ba nì ti-Baa Unimbɔti un nées-ti ki ɲá-ti tiɲan ki tī-ti dipɔɔɔɲkil din kaa cáá dikúntilee nì dimákamɔntiilee,

¹⁷ń gbéeñ ni-pɔbiliɲ kunyannyaau kí tī-ni mɔɔn ní ɲmā kí nīn ɲááñ tin ɲāñee ni-tuunɲi nì ni-bɔsoontam poon.

2 Thessaloniens 3

Ní nīn mée ki tútún-ti

¹Nnabiyaamu, m-bɔjoolkaati sèé: ní nīn mée ti-pu, án nín làá ɲá pu Unimbɔti bɔti ń gbìtí kí bà ntimu poon malaa malaa, kí nīn cáá tinyool kii an nín ɲá ni-cee miɲyee.

²Ní mée ti-pu, án nín làá ɲá pu Unimbɔti ń nyāntí-ti binikpitib nì bitɔɲfitiibi ɲaane, kun puee an kaa sá binib kɔkɔ di fòol Unimbɔti bɔti ki kíki.

³Ama ti-Dindaan sá ibaamɔndaan ní. U làá yàntí ní nīn ɲúb an pɔɔ, kí mɔtì ni-pu Sitaan ukpiti ń taa ɲmā-ni.

⁴Ti-Dindaan puee, ti cáá ni-pu dimákal ki bée mbaamɔn yii tin ti dàkā-nee, ni bí ɲááñ mín, ki làá nīn gbínti ki ɲááñ mín ki cá.

⁵Ti-Dindaan ń yàntí ní bée ni-pɔbiliɲ poon Unimbɔti neendi nì Kriisitoo nín tì kimɔtii kiɲyee.

An máań unil ń tɔ ditundi

⁶Nnabiyaamu, nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo yindi puee, ní gantīmaan nnabiyaamu mun di sá biwutijoodambi kaa là kí ɲá min ní ti dàkā-nee.

⁷Nimbi ni-ba nyí ni nín máań kí fōō min timbi ɲááñee, kun puee ti nín nín bí ni-ceeyee, taa nín sá biwutijoodambi.

⁸Taa dómín ki kā ubɔ pu u kpīntí-ti fám. Ama kí taa nín kā ubɔ pu udaan ń nīn kpīntí-tee puee, ti nín tūñ ditundi ní ɲwiimpu nì kunyeeu ki gí.

⁹Ti nín nín bí ki ɲááñ mimmee, an kaa sá yii taa nín cáá nsan kí fōō ni-jikaati, ama ti ɲá mín ki dàkā-ni ní fōō min timbi ɲááñee ní.

¹⁰Di sá ti nín nín bí ni-ceeyee, ti nín tükū-ni tibɔti tiba yii: «Un kaa là kí tɔ ditundee kaa máań kí jī mun.»

¹¹Kun puee ti gbíl yii ni-kansikin biba sá biwutijoodambi ki kā kaa ɲááñ diba ní ki cān bi-ba ki kōntí bi-jutiibi bɔtin.

¹²Nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo yindi puee, ti tükù ki kpáafí an nibee yii bí tɔ ditundi nì dipɔɔɔɲkil poon kí kpíñ bi-ba.

¹³Ama nimbee, nnabiyaamu, ní taa yàntí tiɲan diɲál.

¹⁴Un di yaa kaa tó tiboti tin ti ɣmàñ-ni kugboŋu nee poonee, ní dǎań-u, ni nì u ń taa ti nín nōotí, icoo ń kó-u.

¹⁵Ní taa nín dū-u kí kpántí ni-nannanliu ní, ama ní sǎŋkì-u kii unil nín sǎŋkí u-nabiki tiboti puee.

Ijaam nì dibiindi

¹⁶Ti-Dindaan un tìi ɣgbansɔŋfee u-ba ń tī-ni ɣgbansɔŋfi ɣyunti kamaa nì tikɔko poon. Ti-Dindaan ń nīn bí ni-kɔko cee.

¹⁷Ijaam nee, man Pɔɔl m-ba ɣal di ɣmàñ. M-gbɔnti kɔko poonee, m nín nyiitī m-ɣal puee dee. Kpèèmaan m-ɣmaŋmabiti dee.

¹⁸Ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ɣanti ń nīn bí ni-kɔko pu.

1 Timothée

1 Timothée 1

Ijaam

¹Man Pɔɔl, un sá Yeesu Kriisitoo kpambal din Unimbɔti ti-Fiiliu nì Yeesu Kriisitoo un pu ti mákée túnnée di ɲmàñ kugboŋu nee.

²M ɲmàñ-ku kí tī sii Tiimootee un sá m-ba bindi pu jipɔɔn a nín fōō Yeesu Kriisitoo ki kííyee puee ní. Ti-Baa Unimbɔti nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo n̄ ɲá-si tiŋan, kí sō a-saai, kí tī-si ɲgbansɔŋfi.

Á n̄n nyí n̄ a-ba n̄ nnyimɔn dakan

³Nyunti ɲun m làá n̄n yīkì kí n̄n cá Maseeduwaanee, m n̄n tūkū-si yīi á n̄n k̄a Efeesi kí p̄iñ bin bí niin ki dākà tinyimɔmbotee nsan bí taa ti dākà. Á n̄n ɲáań m̄n,

⁴ki dākà-bi bí taa n̄n k̄a ki máafí mmaam ki k̄ań atɲkpikiyin ɲin kaa dóotée. An c̄aab̄iñ kunikpɔŋkpɔkɔu, kaa tūtún unil n̄ bée Unimbɔti n̄n yóoń puee: an dākà yīi tí fōō-u kí kíí.

⁵Kun pu ní a kpáafí-bi mimmee di sá a là bí n̄n cáá dineendi din nyēēń dipɔɔnyaandinee ní, bi-landɔkɔjaatiŋu n̄ n̄n sá mm̄nti bi-fookiiu n̄ n̄n bá ki p̄ō.

⁶Biba dū an saŋɲuee ki fá, ní ki cūt̄i kó tibɔfan tin kaa cáá taapuee n̄i.

⁷Bi bàà là kí n̄n dākà binib Unimbɔti marab, ama n̄i min k̄ɔkɔ bi dākà n̄i mp̄onee, b̄iñ biba kaa gb̄laaa, kaa nyí tibɔti tin bi sòońee taapu.

⁸Ti nyí yīi marab sá tiwamm̄ntiil ní, a yaa dū marab gbanti ki ɲá min sá á dūú ɲée.

⁹Ti nyí yīi an kaa sá binim̄ntiibi pu ní bi yóoń marab, an sá bin gáat̄e, n̄i bin yiliŋ p̄ōyee, n̄i bin kaa tó Unimbotee, n̄i bikpitiŋaliibi, n̄i binib bin kaa là Unimbotee, n̄i bin bíí Unimbɔti wantee, n̄i bin kù bi-baabi n̄i bi-nabee, n̄i binikp̄oliibi,

¹⁰n̄i bin ɲáań tilaakpaalee, n̄i bin d̄ò n̄i bi-ninajutiibee, n̄i bin nyáfí binibee, n̄i binyim̄ndambi, n̄i bin p̄ut̄i fám fámee, n̄i bin k̄ɔkɔ ɲáań tin jáà n̄i ibaam̄n b̄oti tin bi dākà-tee pu ní bi yóoń marab.

¹¹Tinyool Nimbotiu un bí mm̄nn̄ee B̄m̄ntiiti tin u dūu ɲá m-ɲaane p̄oon ní tin m sòoń ki tī-ni nee k̄a.

Pɔɔl jáań Unimbɔti u-ɲanti pu

¹²M jáań ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo un di tī-mi mp̄on ki cáá m-pu dimákal yīi m̄ t̄ō u-tundee.

¹³Nì min kɔkɔ m nìn sòòn u-pu min kaa kítèe ki sàantí u-yab ki wób-bee, Unimbɔti sún m-saai, kun puee maa nìn fōō Yeesu ki kífí, kaa nìn nyí yii m bí yìntí.

¹⁴Ti-Dindaan ɣá-mi tiɣan tikpil ki yānti m fōō ki kífí, ní ki tī-mi dineendi din nyēēn Yeesu Kriisitoo ceeyee.

¹⁵Tibɔti nee sá mbaamɔn ní ki máaɛn báa ɣma n fōō-ti kífí kífí mmɔntiimin. Di sá yii Yeesu Kriisitoo dómiɛn duulinya nee ni kífí fī binikpitib, binikpitibee kansikinee man di sá unikpitikpaan.

¹⁶Ama ní Unimbɔti sún m-saai ki yānti Yeesu Kriisitoo dī man unikpitikpaan pu ki dàkā u-mɔtiiki nín wīkí min bulifee, án nín sá kudaanɣu kífí tī bin làá dāá fōō-u kífí foolboon kífí ká dimaɣfal din kaa kúntée.

¹⁷An puee, bí tī Unimbɔti un bí talku, kaa kúù, baa wālifí-uee jilma nì tinyool. Ún baba di sá Unimbɔti, kífí nín cá abin abin! Ameeni.

¹⁸Sii m-biki Tiimootee, m dū tibɔti nee ki ɣá a-ɣaan. Kii tibɔti tin bi nìn fōō Unimbɔti cee a-pu dooooyee ki dū nāatèe, á tókɔn tibɔtee pu kífí já kujamɔntiiu.

¹⁹Á nín gbínti ɣúb tin a nìn fōō ki kífíyee kífí nín cáá nlandɔkɔmɔnti. Biba fá nlandɔkɔmɔnti ní bi-fookiiu ɣá fám.

²⁰Ti kántí binib gbanti kansikinee Imeenee nì Aleekisandir, bin m dū ki líi Sitaan, án nín làá ɣá pu án ciíɛn-bi bí bée kífí taa nín gíti sòòn ki bíl Unimbɔtee.

1 Timothée 2

Dwimmeem bɔti

¹Tibɔpeepeekaal tin m kpáafi bí ɣée di sá bí nín mée ki gbàam ki jáam Unimbɔti binib kɔkɔ pu.

²Bí nín mée bibɔtiibi nì biyidambi kɔkɔ pu, án nín làá ɣá pu tiba n taa páb-ti, tí nín bí nsɔɣfin kífí nín nóó Unimbɔti mmɔntiimin kífí lafun nín sá binimɔntiibee.

³Á mée kífí tī binibee ɣān Unimbɔti ti-Fiiliu cee,

⁴kun puee u là yii binib kɔkɔ n ká difiil kífí bée ibaamɔn.

⁵Di sá yii Unimbɔti sá ubaanti, ní ugbaamil un yú timbi binib nì Unimbɔti kansikinee mun sá ubaanti, ún di sá Yeesu Kriisitoo un kpánti unilee.

⁶U dū u-ba ki tī ki pān ti-kɔkɔ pu ki fōō-ti ki líi. U ɣá mín ki dàkā yii Unimbɔti là binib kɔkɔ n ká difiil ɣyunti ɣun u síiɛe ní.

⁷Ní Unimbɔti dū-mi ki ɣá un sòòn u-bɔtee nì u-kpambal, m nín dàkā bin kaa sá Juuda yabee u-bɔti tin sá ibaamɔnee bí fōō kífí kífí. Tin m lì nee sá ibaamɔn ní, maa mɔntí.

⁸An puee, m là yii, báà laakiŋyee, bininjab n̄ yòon bi-ŋalii yilpu kí n̄n mèé, bi-pɔbiling poon n̄ n̄n bí circir, bí taa n̄n cáá diŋuul n̄ kunikpɔŋkpɔkɔu.

⁹M là yii binimpoobi mun n̄ n̄n pèentí tiwan min kítèe, kí taa n̄n nyāantí bi-ba ki gíti lákatí, kí taa n̄n dákà bi-ba, bi-yikpibóobitam n̄ taa n̄n nyēē mbamin. Bí taa n̄n cáá sindaariya n̄ abeedimbil wanti ki nyāantí bi-ba, kí taa n̄n pèentí tiwan tin pōō kudaauee.

¹⁰Ama bí n̄n tūh̄ atumm̄nti ŋin máan̄ binimpoobi bin bí yii bi nóó Unimbotee tuuŋŋee.

¹¹Bi yaa bí dákà Unimboti botee, binimpoobi n̄ s̄ntí bi-ba taapu kí n̄n ŋmí.

¹²Maa pūh̄ nsan yii binimpoobi n̄ n̄n dákà bininjab, kí taa n̄n wóḅ bininjab, bi máan̄ kí n̄n k̄a soooo ní.

¹³Di sá yii Adam ní Unimboti péé péé ki náan̄, boonee ní ki nín náan̄ Awa mun.

¹⁴An kaa tí sá Adam ní Sitaan ŋm̄tiñ, u-nimpuu ní Sitaan ŋm̄tiñ, ní u ȳinti Unimboti marau.

¹⁵Ama ní u-maaliŋu puee, u yaa gb̄nti ki p̄ontí u-fookiiu poon n̄ dineendi kí n̄n bí circir kí taa n̄n dákà u-bee, u làá dāá ká difiil.

1 Timothée 3

Bikpilib bin kpòotí Kriisitoo nikitilee

¹Tiboti tin m làá sòñee sá ibaam̄n ní: di sá yii unil un là kí n̄n kpòotí Kriisitoo nikitilee lēē ditumm̄ntiil.

²An máan̄ bí taa ká un kpòotí Kriisitoo nikitilee pu tikpitil tiba. Ú n̄n cáá unimpubaanti, kí ŋúb u-ba, kí n̄n cáá iciin, kí n̄n sá unim̄nti, kí n̄n fòol̄ binicambi, kí n̄n ŋūh̄ ki dákà binib Unimboti b̄ti.

³Ú taa n̄n sá udanyol̄ n̄ k̄ilkil niliu, ama ú n̄n sá unil un m̄see, kí taa n̄n cáá kunikpɔŋkpɔkɔu, kí taa n̄n néēñ animbil.

⁴U máan̄ kí ŋm̄a kí kpòotí u-ba dicaŋku tiŋan, kí ȳantí u-biyaamu n̄ n̄n tó-u n̄ tibulcin.

⁵Di sá yii unil yaa kaa ŋūh̄ kí kpòotí u-ba dicaŋku tiŋanee, mana ní u làá ŋm̄a kí kpòotí Unimboti nikitil?

⁶Udaan n̄ taa n̄n sá un fōō Yeesu ki k̄í mp̄mee. An yaa sá fám, u dù kí ŋá dilambil, ní kí kó Unimboti b̄tin kii Sitaan nín kó puee.

⁷Bin kaa nóó Unimbotee mun máan̄ kí n̄n nyí udaan pu yii u sá unim̄nti, án n̄n làá ŋá pu bí taa n̄n kp̄èe-u fám, ú dāá j̄etí Sitaan talintinee.

Kriisitoo nikitil kpilib

⁸Mín mbaantiimin, Kriisitoo nikitil kpilib máań kí nńń cáá mbimbimontiim, kí taa nńń bí mili mili, kí taa nńń gbée ndaam, kí taa dī isan̄kpiti pu kí nyàań animbil.

⁹Bi máań kí nńń ńúń Unimbɔti san̄ɣu ɣun nńń bí dibalin u nyánti ki dākā-tee nì dipɔɔbaantiil.

¹⁰Kí wàatī bí lēē-bee, bí cōɣkì kí kpèè bi-bimbim nńń bí puee. Bi yaa kaa ká bi-pu tibee, ní bí ɣmā kí nńń sá bin tūń Kriisitoo nikitil kansikin ditundee.

¹¹Mín mbaantiim, binimpoobi mun máań kí nńń cáá mbimbimontiim, kí taa nńń sòon̄ ki bííl binib, kí nńń ńúń bi-ba, kí nńń bí deedee tikɔkɔ nì tikɔkɔ poon.

¹²Bin tūń Kriisitoo nikitil kansikin ditundee máań kí nńń cáá unimpu ubɔ ubɔ, ní kí ɣmā kí kpòotī bi-biyaamu nì bi-dican̄ɣi mmontiimin.

¹³Bi yaa tūń bi-tuun̄ɣi mmontiiminee, binib tó-bi ní, ní bi sòon̄ Yeesu Kriisitoo ɔti, kaa gùgufi kpataaa.

Tiwan tin nńń bí dibalinee

¹⁴M dá láá ɣmāń-si kugbɔɣu nee ki máká yii an kaa làá ti yúntí, m làá dāań a-cee.

¹⁵M yaa kaa tí ńúń ki dómiń malaayaaa, kugbɔɣu nee ńūń kí tūtuń-si á bée a nńń máań kí nńń bí min Unimbɔti dican̄ku poonee, an dākà yii Unimbɔti un kaa kúyee nikitil din sá kii jaantalkub ki tíkí ibaamɔnee.

¹⁶Tiɣman, dinimbɔtinool ɔti tin nńń bí dibalin Unimbɔti nyánti ki dākā-tee sá tiwan̄kpaandi ní! Yeesu kpánti unil ní ki dómiń ti-cee, Circir Fam dākā yii u sá deedeedaan, Unimbɔti tuun̄ɣi ká-u. Bi sòon̄ u-pu atimbun kɔkɔn, kitiɣ pu nib fōō-u ki kíf ní Unimbɔti yōon̄-u ki jóm̄ yilpu tinyool lan̄ki.

1 Timothée 4

Bin dākà tinyimɔmbɔtee

¹Unimbɔti Fam lī ki cánti yii, iyuntijoolkaa poonee, binib biba làá dāá fá nnimbɔtisan ní ki kín̄ ki tó arasiniibi bin kíf binibee, ní ki nóó bi-dakatam.

²Mpoonnyoondambi bin móntí binib, bi-pɔbiliɣ tīlifèe di làá dāá yànti bí gáatí.

³Bi dāa yíití yii an kaa ɣāń unil ń cáá unimpu, ní ki kòó tijin tiba, tijikaal tin Unimbɔti nyánti yii bin fōō Yeesu ki kíf ki nyí ibaamɔn kɔkɔee ń mēē kí jāam̄ Unimbɔti ní kí jēe.

⁴Tin kɔkɔ Unimbɔti náańee ɣāń ní, tiba kaa sá tí dūú fá. Tí fōō tin kɔkɔ bēe kí jāam̄ Unimbɔti.

⁵Unimbɔti ɔti nì ɣwimmeem yànti tijin ń kpánti timontiil ní u-nimbiin.

Yeesu Kriisitoo tontommonti

⁶A yaa dū tiboti nee ki dākā ti-nabiyaamuee, a kpántí Yeesu Kriisitoo tontommontiu, ní kí nīn cáá nnimbótisan bōti nì didàkamontiil dīn a nótó tiṇanee ki kpīntí a-ba.

⁷Á fá mmaam min nyáń mi-ba nì nnimbótisan bōti ki sá tibofanee, kí pótòn a-ba kí mótíí nótó Unimbōti mbaamomin.

⁸A yaa sán ki kpātī a-giinyee, an tútúh-si fiii, ama á nótó Unimbōti mmontiiminee di tútúh tikokò poon, kun puee an pòontí-si dimaṇfal kòṇkònnnee ki kpáań foolboon.

⁹Tiboti nee di sá ibaamōn ki máań báà ṇma í fōō-tì kí kífí.

¹⁰Kun pu ti tūh ditundi ki gí ki bí kujaa poonee di sá ti dū ti-mákal ki ṇá Unimbōti un bí kaa kúyee ni, Unimbōti un fiíl binib kòkòee: kí cántée, bin fōō Yeesu ki kíyee ní an sá.

¹¹Á dākà binib tiboti nee kòkò kí yàntí bí ṇá mín.

¹²Á taa yàntí bí kpèè kí sìṅkīh-si yii a nín sá kinaacimpombikee pu. Ama á nīn sá un bin fōō Yeesu ki kíyee làá nīn kpèè ki ṇáań min a ṇáańee, kí fōō a-sòontam nì a-bimbim nì a-neendi nì a-fookiiu nì a-circir bítam.

¹³Kí wàatí m nín dāańee, á dū a-ba kí tī Unimbōti gbòṅku dikàandi binib cee, kí nīn sòòh ki tìl-bi kunyannyaau, ki dākà-bi Unimbōti bōti.

¹⁴Mpōn ṇun Unimbōti nīn pú-si ṇyunti ṇun bi nīn fōō a-pu Unimbōti cee tiboti ki nāatì, ní Kriisitoo nikitil kpilib dū bi-ṇalii ki páań a-puee, ṇu bí a-ni. Á dū-ṇu kí tō ditundi.

¹⁵Á taa gbīlīh ditundi gbanti. Á dū a-ba kòkò kí kúntí di-poon, án nín làá ṇá pu báà ṇma í ká a nín cá nyòkòpu miṇyee.

¹⁶Á nīn nyí nì a-ba bítam nì tin a dākèe, kí cúú an píki. A yaa lafun ṇá mín, a làá fií a-ba, kí kpáa fií bin pílifīh-see mun.

1 Timothée 5

Ditundi dīn bi máań kí tō kí tī Kriisitoo yabee

¹Á taa wòòh utikpil mpōn. Á sòòh nì u soooo kii a-baayee, kí nīn sòòh nì binaacimpombi kii a-naalibee.

²Á nīn sòòh nì binimpukpaambi kii a-nabee, nì binimpusapombi kii a-niisalibee nì tibulcin poon.

³Á nīn ṇúb bikpiipoobi bin kaa cáá báà ubò nì ubòee kí nīn tó-bi.

⁴Ama ukpiipu ubo yaa cáá mbiyaamu, an yaa tí sá u-naantiibaaa, bín di máan kí béé nnimbótisan tundi bi-ba dicaŋku poon kí wàatī ní kí ɣúb bi-nab nì bi-naambi kí téen, min fáatì Unimbótee dee.

⁵Unimpu un yaa lafun sá ukpiipu, kaa cáá ubo ń kpèè-uee dù u-mákal kí ɣá Unimbótin ní, ki mée ki gbàam Unimbóti ɣwiimpu nì kunyeeu.

⁶An yaa sá ukpiipu un ɣaañ min kaa kítèe, u bí dimaŋfalin ama ní ki kpî.

⁷Tin tin a máan kí dūú dàkà-bee dee, án nín làá ɣá pu ubo ń taa ká ikpiti iba bi-puee.

⁸Un kaa ɣúb u-dicaŋku tiɣanee, m lî ki bántí u-diiku poon nib kíɣɣ ní, mimmee udaan fá fookii, ní bin kaa fōō Yeesu ki kííyee sòn-u.

⁹Bí taa ɣmà ukpiipu ubo yindi kí kūtì bikpiipoobi gbɔŋku poon, asee ukpiipu un yaa cáá abin jíti abin imuŋku ita puee baba. Kí wàatē, ú nīn sá un nīn mōñ uninjabaantee.

¹⁰Ú nīn sá unimpu un bi pàkà yii u tūn atummonti ki ɣún ki ɣúb u-biyaamu tiɣan, ki fōō binicambi mmontiimin, ki fíntí Unimbóti nib taanɣi, ki tūtūn bifalaadambi, ki pée tūn atummonti ɣmaniɣmee.

¹¹An yaa sá bikpiipusapɔmbee, bí taa ɣmà bi-yiɣi kugbɔŋu poon, kun puee nninjaneel ɣūn kí cúú-bi bí dū Kriisitoo kí fá, kí cùú mōñ.

¹²Bi nín ɣá mimmee ní kí kó Unimbóti bōtin, kun puee bi nín nīn pōon yii bi làá ɣá miɣyee, baa ti ɣún ki ɣá.

¹³Kí kūtèe, bi nín kaa cáá tiba kí ɣee puee ní bi yiīn ki pootí acin. Tin ɣíti púntèe di sá bi kíñ ki cáá kubɔcaau ní ki sòon icoo bōti, nì tin tin kaa bàà máan bí sòonee.

¹⁴An pu ní m là yii bikpiipoobi bin dáá pòonee ń mōñ kí màal mbiyaamu kí nīn kpèe bi-ciɣi, án nín làá ɣá pu bí taa pō unannanli nsan bí sòon kí bīl-tee.

¹⁵Kun puee bikpiipoobi biba pūtì kpáaa dū nsammonti ki fá, ki kíñ ki nóó Sitaan.

¹⁶Unimpu un fōō ki kííyee yaa cáá bikpiipoobi u-dumpuee, u máan kí tūtūn-bi, kí taa dū ditúndi gbanti kí tún Kriisitoo nikitil pu. Mīn di làá yantī Kriisitoo nikitil ń ɣmā kí nīn tūtūn bikpiipoobi bin kaa pée cáá bàà ubo nì uboee.

¹⁷Bin kpòotī Kriisitoo nikitil mmontiiminee máan tipaal mili pu. Cilinee bin pu m sòonee di sá bin pōontí ki sòon Unimbóti bōti ki dàkà muee.

¹⁸Di sá Unimbóti gbɔŋku poon lī yii: «Á taa bóob unaa un tà ki gbátí adibilee nyɔkɔ», ní ki ɣíti lī yii: «Utəntənli máan u-paati.»

¹⁹Ubo yaa dómiñ ki tükū-si yii bin kpòotī Kriisitoo nikitilee ubo ɣá tibee, á taa fōō kí kíí, see binib bili kii bita di yaa ká ní ki tükū-si.

²⁰Á nīn wòon bin ḡaañ ikpítee binib kòkò nimbiin, án nín làá ḡa pu bin kíḡee n fàḡkèe.

²¹M kpáaffi-si Unimbɔti nì Yeesu Kriisitoo nì Unimbɔti tuunyi in u lútèe nimbiin, yii á ḡúb tibɔti tin m sòon nì si nee kí taa nín cáá dinigàntil, kí taa lēē biba ki ḡaañ bín tiḡan ki yànti bin kíḡee.

²²Á taa ḡa kujinjikilaapaau kí dū a-ḡalii kí páań ubɔ pu kí mèè u-pu kí tīi-u ditundi diba Kriisitoo nikitil kansikin, kí taa kó biba kpitiin. Nín nyí nì a-ba kí nín bí circir.

²³Á taa ti nín nyù nnyim ḡmanijma. Nín nyù ndamam fiii ipɔḡween nì a-wunti nín nyàḡfi múlmulee pu.

²⁴Bi wālífí biba kpítii kí wàatī ḡba ní kí nín sòon bidambi bɔti, ama bibee, ibɔsoon poon ní bi dāa nín bītī bín kpítii pu.

²⁵Mín ní bi tí kántí atummɔnti mun. Nín ní baa kántí malaayee ḡba mun kpá kí ḡbintí dibalin.

1 Timothée 6

¹Iyumbu máań kí nín tó i-dindambi nì i-pɔbiling kòkò. Mimmee binib kaa sòon kí bīl Unimbɔti yindi nì tibɔti tin ti dākèe.

²Iyumbu in dindambi nóó Kriisitoooyee, í taa kpèè-bi fám, yii bi nín sá i-nabiyaamuee pu. Mín ḡba ní i nín máań kí nín tūn ditundi mmɔntiimin, kun puee bin i tūn ditundi ki tìyee sá i-nabineenḡkaamu mun nóó Kriisitoooyee ní.

Ibaamɔn gaajati nì tinyimɔmbɔti dākatam

Min a máań kí nín dākà binib ki kpáaffi-bee sèé.

³Uɔ yaa bīi dākà tinyimɔmbɔti tiba, ki yīl, kaa nóó ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo baamɔmbɔti nì bi nín dākā-ti unil nín máań kí nín bí min Unimbɔti nimbiinee,

⁴udaan lámintí, kaa nyí tiba. Udaan būn tibɔti weenyi ní ki kpákà anyɔɔbun pu. An di cāabīn nnimbidiiki, kujaau, asiibil, nì ilandɔkɔkpiti bi-jutiibi pu.

⁵Baa ti dākafi nnimɔntiyaamin, baa ti nyí ibaamɔn, ki kpākantí tɔb an kaa kúntí. Bi nyí kii nnimbɔtisan sá laakin bi làá dī kí ká tigaajatee ní.

⁶Tiḡman, nnimbɔtisan lafun sá tigaajakpaandi ní, ḡyunti ḡun ní an mōń-si tin a cááyee puee.

⁷Ti dómín duulinya nee ni nì iḡaḡkulim ní, mín ní ti làá dāá fātī tí ḡtí nì iḡaḡkulim.

⁸Mín puee, ti yaa cáá kun ti làá jēe nì kun ti làá pèēnee, án ḡmàntīn-tee.

⁹Ama bin nimbiliŋ mán tigaajati puee làá kó icòŋkin kí lítí, ní nnimbítaataam tiwan tikpil pu min kaa cáá taapu ki cāabìñ diwaŋkilee sàtì-bi kii kutaliŋpuee. An di téékí binib ki càn asaluun ki nàantí-bi.

¹⁰Di sá yii nnimbineel di cāabìñ mbusub kòkò. Biba nín néen animbil puee, bi dū nnimbótisan ki fá ki dū bi-ba ki kòñ dinimbinaamandin tikpil.

Isaŋkilunŋikaa

¹¹Ama sii Unimbòti niliu, nyā tìn kòkò, kí nyàab kí nín bí deede, kí ɲúb dinimbótinoon, kí nín cáá fookii, kí nín cáá dineendi nì kimòtì, kí nín mō.

¹²Á já kujamòntiiu kun sá fookii jaakuee, kí cúú dimaŋfal din kaa kúntée. Di sá yii tìn pu ní Unimbòti yíiñ-si á bée-ɲu ɲyunti ɲun a nín sòon a nín fōo ki kíí kunipaau nimbiin miŋyee.

¹³Unimbòti un tì tiwan kòkò dimaŋfalee nimbiin, nì Yeesu Kriisitoo un nín sòon ibaamò Pònsi Piilati cee mmòntiimee mun nimbiin ní m kpāaffi-si.

¹⁴Á kpèè tibòti tin m ɲúbiñ-si nee tiŋan kí taa yìntì. Bí taa ká a-pu tikpitil tiba kí nín cí ɲyunti ɲun ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo làá dāá páannée.

¹⁵ɲyunti ɲun Unimbòti yóonèe yaa láa bāañee, ní ú yàntì Yeesu ń páanní. Ún di sá nnaam nyeel ní ki sá tikòkò Dindaan, bibòtiibi kòkò Bòtiu nì bidindambi kòkò Dindaan.

¹⁶Ún baba di kaa kúù, ki kòò ɲwalifi ɲun ubò kaa ɲūh kí sùtí kí pìlee ni. Báa unil kaa láa ká-u, ní kaa tí ɲūh kí ká-u. Ún di máaà tinyool nì mpon kí nín cá jaanjaan! Ameeni.

¹⁷Á kpāafi bin cáá tigaajati duulinya nee nee yii bí taa nín cáá dilambil, kí taa nín máká bi-gaajati tin kaa làá nín bí ki cá jaanjaanee pu. Ama bí dū bi-mákal kí ɲá Unimbòti un di pūh-ti tikòkò nì tikòkò tikpil tikpil tí nín bí mmònnèe ni.

¹⁸Bí nín ɲáaà tiŋan. Bi-gaajawanti nín wīkí puee, bi-tummòntiɲi mun ń nín wīkí mìn, bí nín cáá tinitì ki yàkatì tin bi cááyee nì bin kíñee.

¹⁹Bi yaa ɲá mimmee, bi kōontí tigaajamòntiil tin kaa bíílee ki sīintí án nín dō ki cí-bi foolboon dee, ní bí ɲmā kí ká ibaamò manfal.

²⁰Sii Tiimootee, kpāafi tin Unimbòti tī-see tiŋan, kí góntí tibòfan tin kaa nàaà nì nnimbótisanee, kí taa cèen a-nyòkò bin bí yii bi cáá iciin kin kaa cááyee nikpòŋkpòkòku poon.

²¹Di sá biba nín bí yii bìn di nyí dinyil gbanti ní ki dāa dū nnimbótisan ki fá. Kriisitoo ɲanti ń nín bí ni-pu.

2 Timothée

2 Timothée 1

Ijaam

¹Man Pɔɔl di ɲmàñ kugbɔɲu nee, man un Unimbɔti là m̃ ñn sá Yeesu Kriisitoo kpambal ki sòòh dimaɲfal din u pòòh Yeesu Kriisitoo tì bin fòò-u ki kííyee bɔtee.

²M ɲmàñ kugbɔɲu nee ki tī sii Tiimootee m-bineɲkaaki ní. Ti-Baa Unimbɔti ñ ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ń ɲá-si tiɲan, kí s̃ a-saai, kí tī-si ɲgbansɔɲfi.

Unil ń pɔɔh u-ba kí ñn yú deedee

³M jáam Unimbɔti un m nóó ñ dipɔɔmɔntiil, kii m-naanjab mun ñn ñn nóó-u puee. M jáam-u tikpil ɲyunti ɲun m téetí a-pu ki mée múlmul ɲwiimpu ñ kunyeeuee.

⁴Di sá yii m téetí a-nyinnyim pu, ki mò ki nyàab kí ká-si, m-pɔbil ń pīl.

⁵M dáá gbíntii téetí fookiibaamɔn un a cáá Yeesu puee pu, fookii un a-naan Loowiisi ñ a-na Eeniisi ñn pée cááyee. M nyí ñn ibaamɔn yii a mun cáá fookii gbanti.

⁶An pu ní m téetí-si yii á m̃tī nyàatī mɔn ɲun Unimbɔti tī-si ɲyunti ɲun m ñn dū m-ɲalii ki páah a-pu a fòoyee.

⁷Kun puee Unimbɔti ñn tī-ti Nfam miɲyee kaa sá Nfam min tì tifaandee, ama an sá Nfam min tì mɔn, ñ dineendi kí yànti unil ń ɲmā kí ɲúb u-bee ní.

⁸Mín puee á taa ñn cáá icoo kí sòòh ti-Dindaan pu, kí taa ñn cáá icoo ma mun pu, ñ min kɔkɔ m sá usarkadaan ti-Dindaan puee. Ama Tibɔmɔntiil puee, á jī falaa un man bii jīh̃ee ñn Unimbɔti pɔɲu.

⁹Úh̃ di fī-ti ní ki dū-ti ki kpánti u-yab. An kaa sá atuun aba ní ti túh̃ ní u fī-ti, an sá úh̃ u-ba di lēe kí ɲá-ti tiɲan gbanti doooo jaanjaan Yeesu Kriisitoo pu.

¹⁰Kɔɲkɔnñee u nyánti u-ɲanti gbanti mpaampiin pu ɲyunti ɲun ti-Fiiliu Yeesu Kriisitoo dómiñee. Úh̃ di dómiñ ki kúnti ɲkúm pɔɲu, ní ki cáah̃ dimaɲfal din kaa kúntee Tibɔmɔntiil tin u cáah̃ee pu.

¹¹An Bɔmɔntiiti gbanti ní Unimbɔti dūu ɲúbih̃-mi m̃ ñn sá u-kpambal ki báakí tibɔtee ki dàkà-ti binib.

¹²An pu ní m bii jīh̃ falaa un m jīh̃ nee. Ama an kaa cáá-mi icoo, kun puee m nyí un m fòò ki kííyee ñn sá uɲyee. Mín ní m nyí yii u cáá mɔn kí kpāafi tin u dūu ɲúbih̃-mee kí dāá s̃ā u-gítintam dal.

¹³Á nín ɣúb ibaamɔn bɔti tin m sòòñ kɪ tükū-see, kɪ nín sòòñ-tì kii a nín gbɪl-tì m-cee puee. Nín cáá fookii nì dineendi ti nín ɣá ubaanti nì Yeesu Kriisitooyee pu.

¹⁴Á kpāafi Tibɔmɔntiil tin Unimbɔti dūu ɣúbɪn-see nì u-Fam min kóò ti-nee tūtuntam pu.

¹⁵Kii a nín nyí puee, bin kɔkɔ sá Asiiyee dū-mi kɪ fá kɪ kpāaɲ Fiijeel nì Eemɔgeeni.

¹⁶Ti-Dindaan ń ɣá ɔneesiiɔɔr dicaŋku tiɲan. Di sá yii u nín ɣmēentí-mi múlmul, kaa cáá man usarkadaan pu icoo.

¹⁷Áli gba u nín dómín Roomee, u nyàaɓ-mi nì dinimbinaamandi, ní kɪ dāa ká-mi.

¹⁸Ibɔsoon dalee, ti-Dindaan ń dāá ɣá ɔneesiiɔɔr tiɲan. Tin kɔkɔ u ɣá kɪ tī-mi Eefeesi tiŋkinee, a nyí kɪ jítiɲ bāà ɣma.

2 Timothée 2

Yeesu Kriisitoo janjamɔntiu

¹Mín puee sii man biki, pɔɔn a-ba nì tiɲan tin ti ká ti nì Yeesu Kriisitoo nín ɣá ubaantee pu.

²A nín gbɪl m sòòñ tin diniwul nimbiinee, dū-tì kɪ ɣúbɪn binib bin yú deede kɪ ɣūn kɪ dàkèe, bi mun ń ɣmā kɪ dūú dàkà bin kínee.

³Si mun kūtì kɪ jì falaa kii Yeesu Kriisitoo janjamɔntiuee.

⁴Ujanjal un là kɪ tɔ ditundi kɪ fáatɪn u-kpiliuee kaa ti yì u-ba kɪ ɣá kii binifantantiibi nín tó bi-ba kɪ ɣáaɲ miɲyee.

⁵Kí wàatì un cūtì ditaatandi kpaŋkpakantikuuee ń ɣmā kɪ sān kɪ jītí bin kínee pu kɪ nín sá upeepeekaa kɪ fōò tipaalee, see ú nín sán kɪ táá nì kpaŋkpakantiku marau.

⁶Ukpaal un di kùn u-saaku nì digínde di dāa tí sá upeepeekaa kɪ lēn tijin u-saakun.

⁷Á dàkafi tibɔti tin m sòònee pu, kun puee ti-Dindaan làá tūtuɲ-si á gbɪl ti-tapu kɔkɔ.

⁸Á téetí Yeesu Kriisitoo un fikitì ditaŋkpiilinee pu. U sá Daafiidi naantiiu kii Tibɔmɔntiil tin m sòònee nín tükū-ti puee ní.

⁹Tibɔmɔntiil gbanti sòontam pu ní m bí kɪ jìɲ falaa bi bóob-mi ikusaka kii m sá unikpitee, ama baa bóob Unimbɔti bɔti tɪɲ.

¹⁰An pu ní m ɣmèé tikɔkɔ án nín làá ɣá pu bin Unimbɔti lútèe ń ɣmā kɪ ká difiil din bí Yeesu Kriisitoonee, nì tinyool tin làá nín bí jaanjaanee.

¹¹Tiboti tin m làá sòhèe sá ibaamɔn ní: «Ti nì u yaa kpáfi ki kpílyee, see ti nì u ñ dāá nīn tí bí dimanfalín.

¹²Ti yaa pɔɔh ki tin kátì-kuee, ti nì u di dāa tí jīh dibeel. Ti yaa nēe yii taa nyí-u, u mun làá dāá nēe yii waa nyí-ti.

¹³Ti yaa kaa yúlih-u deedee, ùh làá nīn yú deedee, kun puee waa ñh kí nēe kí kpántí u-deedeebítam.»

Utɔntɔnli un sá umɔntee

¹⁴Á téetí bi-kɔkɔ kí tükù-bi yii nì Unimbɔti puee, bí taa nīn kpākantí tɔb anyɔɔbun aba pu. An nikpɔŋkpɔkɔkuee kaa cāabīn tiŋan, ama an bīl bin pílifée ní.

¹⁵Pɔɔh a-ba Unimbɔti ñ ká-si kii utɔntɔnli un tuuŋŋi kaa cāabīn icooyee, kí sòh ibaamɔn Bɔmɔntiitee nīn sá puee deedee.

¹⁶Taa cèh a-nyɔkɔ tibɔfan nikpɔŋkpɔkɔku kun nyán tiba nì Yeesu Kriisitoo bɔti tin a fōoyee, di sá bin ñúɓ an bɔtee mɔtī gáatí Unimbɔti nimbiin ní.

¹⁷Binib gbanti dákam bí kii mbuunee ní ki ñmòò ki lòtī tiwun. Imeenee nì Fiileeti mun bí binib gbanti kansikin.

¹⁸Bi nyán ibaamɔn saŋŋu poon ki yānti bi-jutiibi bin fōo Yeesu ki kílyee fá bi-fookiiu bi nīn lì yii dooooyee ní bitaŋkpiibi fikitèe pu.

¹⁹Ama nì mín kɔkɔee, Unimbɔti bɔnyeel ñin u dūu tíl taapuee pée pōō ní ki yú di-laŋki. An bɔnyeelee di sá yii: «Ti-Dindaan nyí bin sá u-yabee», ní «Un kamaa nyí yii u sá ti-Dindaan yɔuee máah kí fá ikpiti.»

²⁰Diciŋkpaandinee, an kaa sá sindaariya nì animbil kúti booŋŋi baba di bí, ama aboon ñin bi máh nì kuyɔkɔuee nì itúun mun bí. Sindaariya nì animbil kúti booŋŋi yú ki cí iwiŋkpaan dal ní, ní itúun nì aboon ñin bi máh nì kuyɔkɔuee sá báa ñma ñ nīn cáa ñáah min u lèe.

²¹Un yaa fá ikpiti in bɔti m sòhèe kpánti umɔnti dee ki sá kii sindaariya booŋŋi ñin yú ki cí iwiŋkpaanee. Di sá yii u bí ki tī u-kpiliu an kɔkɔ pu ú dū-u kí tō atummɔnti.

²²Á fá tinaacimpɔn landɔkɔkpiti kí nyàab deedeebítam nì fookii nì dineendi nì ñgbansɔŋfi, sii nì bin kɔkɔ jáah ti-Dindaan nì dipɔmɔntiilee.

²³Ama á fá fám fám nikpɔŋkpɔkɔku kun sá tibɔfanee, kun puee sii a-ba nyí yii an nikpɔŋkpɔkɔkuee pée kúntí nì kujaau ñma ní.

²⁴An mun kaa máah yii ti-Dindaan tɔntɔnliu nì binib ñ nīn jáa, ama u máah kí nīn nēh báa ñma, kí nīn ñh kí dákà binib nì kimɔti.

²⁵U máah kí nīn sá unil un mōee kí ñmā kí dákà bin kpākantí-uee. An yaa yī Unimbɔti táa yānti bí kpántí bi-bimbim kí ñmā kí bée ibaamɔn,

²⁶ kí gítiń nsammonti poon kí ɣmátí Sitaan taliŋku kun sāl-bi ki yāntì bi ɣaań min u lèe.

2 Timothée 3

Iyuntijoolkaa poon boti

¹ Á nīn nyí yī iyuntijoolkaa poonee, án làá dāá nīn pōō.

² Di sá yī binib dāa kíń ki cáá ikummunti, ní ki néen animbil, ní ki gà bi-biŋɣi, ki cáá alambil, ki sòon ki bíí Unimbɔti, kaa tó bi-baabi nì bi-nab, kaa dāa nyí tiŋan, kaa tó tin bí circiree.

³ Baa dāa cáá dineendi, kaa dāa sūn binib saai, ki dāa kúnfí binib boon, kaa dāa ŋūn kí cúú bi-ba, ki dāa sá bitɔŋfitiibi, ki dāa ná tin ɣāñee.

⁴ Bi dāa sá bin nyēē binib boon ki nyáfí-bee. Bi dāa sá binib bin an yòontée, ki dāa néen timon, ki dāa néen tin fáatiń-bee ki jítiń Unimbɔti.

⁵ Bi dāa ɣúb nnimbɔtisan boti ní kí yí kaa là mbaamon pɔŋɣu ŋun bí tibɔti gbanti poonee. Á fá an nibee.

⁶ Bi-kansikin biba kóò binimpoobi bin landɔkɔi pátì bi ɣaań ikpiti ki cáá kɔdeebi kupaauee dumpui ní ki yāntì bi fòol tin bi sòonee ki kíki.

⁷ An nimpoobee pílií tibɔti ní baabadal, ama doooo kii nee, baa ŋūn kí bée ibaamon.

⁸ Kii Jaaneesi nì Jambiree nín kaa nín là Mooyiisi boti puee, mīn mbaantiim ní an nibee kaa là ibaamon. An sá binib bin landɔkɔi gábitèe, baa nóó Unimbɔti.

⁹ Ama baa làá nīn bí kí cù ndan, kun puee báa ɣma làá dāá bée bi-pu yī bi sá bigbaambi, a lì kii Jaaneesi nì Jambiree cee nín nín jíti puee.

Isaŋkijoolkaa

¹⁰ Ama sii ká m-dàkatam nì m-bimbim nì m-landɔkɔi nì m-fookiiu nì m-mòtiiki nì m-neendi nì m-póòntam

¹¹ nì bi nín páb-mi puee, nì m-falaau. A nyí tin nín jíti m-pu Antiyɔɔsi nì Ikooniyum nì Liistiree. Falaa ulɔu ní maa jín niin? Ama ti-Dindaan nyántì-mi tikɔkɔ poon.

¹² Di sá yī bin di yaa fōō Yeesu Kriisitoo ki kí ki là kí nīn yú deedee Unimbɔti nimbiinee, see bidambi n ká digíńdi.

¹³ Ama bitɔŋfitiibi nì bikiililiibee làá nīn mòtī múl ki kóò tin kaa ɣāñee poon ní baabadal. Bi wáŋkì, ní ki bí kíí bi-jutiibi mun n wāŋkì.

¹⁴ Mīn puee, sii n ɣúb tibɔti tin a bífi ki fōō ki kí tiŋanee, kun puee sii nyí bin di dākā-si an botee.

¹⁵Doooo a-biyatin ní a péé nyí Unimbɔti gbɔŋku poon ɔti. An di ɣūn kɪ tī-si iciin in cān unil difiilinee nì fookii un a cáá Yeesu Kriisitoo puee.

¹⁶Unimbɔti di yānti bi ɣmān tibɔti gbanti kɔkɔ, kɪ sá bí dūú dākà binib ń bée ibaamɔn, kɪ dākà unil yìntitam, kɪ kpòotī-u, kɪ dākà unil ú nīn cáá deede bimbim,

¹⁷án nīn làá ɣá pu kɪ bóntí Unimbɔti niliu mmɔntiimin ú kítí kɪ tō atummɔnti kɔkɔee.

2 Timothée 4

¹M bí kpáafí-si tibɔti nee Unimbɔti nimbiin nì Yeesu Kriisitoo un làá dāá sòon binifoobi nì bitaŋkpiibi ɔtee nimbiin, ún un làá dāá dāān kii ubɔtee:

²Á sòon Unimbɔti ɔti. Báa ɣyunti yaa pōyaaa, ɣu yaa pòfāaa, á nīn péé cɔ tibɔti gbanti pu, kɪ dākà binib bi-yìntitam kɪ wòon-bi bi-kpitii pu, kɪ tī-bi kunyannyaau. Á nīn cáá kimɔtii tikpil a-dàkatam poon.

³Kun puee iyunti iba dōon binib kaa dāa gíti là kɪ pīlifi ibaamɔn dàkatam. Ama bi dāa nōotí bīn bi-ba nīn fáatì mīnyee ní kɪ dāa kpáfí bidakaliibi kupaau bi-cee, ní bīn dākà-bi tin bi là kɪ nīn pīlífée.

⁴Baa dāa gíti là kɪ pīlifi ibaamɔn, see bitɪŋkpikib nīn nīn ɣāān tīnyee ní bi dāa néén kɪ pīlífí.

⁵Ama sii ń ɣúb a-ba an kɔkɔ poon, ní kɪ ɣmèè falaa kɪ tō a-tundi din sá Tibɔmɔntiil sòontamee. Tō ditundi din sá Unimbɔti tɔntɔnliu tundee.

⁶Ama an yaa kíh mamee, ɣyunti bāān m dū m-ba kɪ ɣá saraa, man kúm yuntiŋu bāān.

⁷M ján kujamɔntiiu, m sán kɪ bān ditaatandi kúntilaŋki kɪ gbínti ɣúb m-fookiiu.

⁸Kɔŋkɔnnée dijajil paati di dō kɪ cí-mi. Tíh di sá difiil beefuuliiki kin Yeesu un sá ibaamɔn ɔsoonliuee làá dāá tī-mi ɣwindalee. An kaa dāa sá man baba ní u làá tī, ama bin bin kɔkɔ néén kɪ cí u-gítintamee.

⁹Á pɔɔn kɪ dāān m-cee malaa,

¹⁰di sá yii Deemasi dū-mi kɪ fá kɪ búnti Teesalooniiki, kun puee u néén duulinya un poon ti bí nee tikpil. Kriiseensi búnti Galaati, ní Tiiti mun búnti Dalmatii.

¹¹Luuki baba di péé kíh m-cee. A yaa dōónee, á kpáān-ń-mi Maarki, kun puee u ɣūn kɪ dāá tūtuñ-mi m-tundi poon.

¹²M dū Tiisiiki kɪ tú Efeesi.

¹³A yaa dònèe, á taa súntí kɛ́ kpáàhńí-mi m-bɔkutifɔkɔl din m nɛn yāntìń Troowaasi tɛ́kin Kaarpusi ceeyee, kɛ́ kpáàhńí-mi m-gbɔnti, cilinjee tɛ́gbɔn tin sá igbanee.

¹⁴Ucaa Aleekisandir ɲá-mi inikpiti tikpil. Ti-Dindaan làá dāá pà-u atuun ɲin u túńee paati.

¹⁵A mun ń nɛn nyíh-u, kun puee u nɛn yí kɛ́pataaa kaa là tibɔti tin ti sòhèe.

¹⁶Bi nín péé péé ki cúú-mi ki cáá ibɔsoonee, báà ubɔ kaa yúl m-boon. Bi-kɔkɔ dū-mi ki fá ní. Unimbɔti ń taa dūú ɲá-bi tibɔti.

¹⁷Ama ti-Dindaan yúl m-boon ki tī-mi mɛɛn m ɲún ki sòh Unimbɔti bɔti mmɔntiimin ki yāntì bin kaa sá Juuda yabee kɔkɔ gbíl tibɔti gbanti, ní m nyán gbikinti nyɔkɔn.

¹⁸Ti-Dindaan làá nɛn péé nyāntí-mi tibɔkpiti kamaa poon mín ní kɛ́ dāá cáá-mi kɛ́ kɔh yilpu Beelin nì alaafiya. Úh di sá tinyooldaan kɛ́ nɛn péé cá jaanjaan! Ameeni.

Ijaam ilunɔkikaa

¹⁹Á jāam Priisiil nì Akiilasi, ní kɛ́ jāam ɔneesiifɔɔr dicanɔkun yab.

²⁰Eeraasiti gbíntì Kɔranti ní Troofiim būh. M yāntì u gbíntì Miilee.

²¹Á pɔɔh a-ba kɛ́ bàh-mi kɛ́ wàatì tiwool yuntiɲu ń nín bàh. Eebulusi nì Pudansi nì Liinusi nì Kloodiya nì nnabiyaamu kɔkɔ jáam-si.

²²Ti-Dindaan ń nɛn bí a-cee. Unimbɔti ɲanti ń nɛn bí ni-pu.

Tite

Tite 1

Ijaam

¹Man Pɔɔl un sá Unimbɔti tɔntɔnliu ki sá Yeesu Kriisitoo kpambalee di ɲmàñ kugbɔɲu nee. Yeesu Kriisitoo di túnní-mi ɱ yàntí bin Unimbɔti lútì bí nīn sá u-yabee ń fōō-u kí kífí, kí béé nnimbɔtisan mmɔntiimin.

²Bí ɲmā kí nīn kíñ ki māká dimaɲfal din kaa cáá dikúntilee pu. Doooo jaanjaan ní Unimbɔti un kaa móntée pōoñ yii u làà tī-ti dimaɲfal gbanti.

³Ŋyunti bāańee, ní ti-Fiiliu Unimbɔti dī u-nyɔɔbundi pu ki nyántì tin u nīn pōoñee ki dākā-ti. Dinyɔɔbundee di sá din u dūu ɲúbíñ-mi ki bí yii ɱ nīn sòoñee.

⁴Sii Tiiti un kpántì m-ba bindi pu jipɔɔn ti-kɔkɔ nín fōō Yeesu ki kífíyee puee ní m ɲmàñ kugbɔɲu nee kí tī. Ti-Baa Unimbɔti nì Yeesu Kriisitoo ti-Fiiliu ń ɲá-si tiɲan, kí tī-si ɲgbansɔɲfi.

Ditundi din Tiiti làá tɔ Kreeti tiɲkinee

⁵M yāntì-si Kreeti tiɲkin yii á púntí kí bóntí ditundi din kíñ niinee, kí kàań bikpilib Kriisitoo nikitiɲ kansikin kitiɲ sá kamaa poon, kii m nín nīn pée tükū-si puee.

⁶Kriisitoo nikitil kpiliu máań bí taa ká u-pu ibɔkpiti iba, kí nīn cáá unimpubaanti, u-biyaamu ń nīn sá bin fōō Yeesu ki kífí ki sá mun pu binib kaa sòoñ yii mu-bimbim kaa ɲāñ, muaa tó binibee.

⁷Di sá yii un kpòotí Kriisitoo nikitilee tundi di sá ú nīn kpèé Unimbɔti tundi ń còom. An puee waa máań bí ká u-pu ikpiti iba. Ú taa nín sá ulambidaan nì uɲuudaan nì udanyɔɔbil, kí taa nín sá kílkil niliu nì un dī isaɲkpiti pu ki kántí animbilee.

⁸Ama ú nīn fòol binicambi tiɲan, kí nīn néeń tin ɲāñee, kí nīn cáá iciin, kí nīn bí deede, ki bí circir, kí nīn ɲūñ ki ɲúb u-ba.

⁹U máań kí nīn kpáafi tibɔɲmanee án píkí kii bi nín dākā-ti puee, án nín làá ɲá pu ú ɲmā kí nīn cáá tibɔɲman gbantee ki tìl binib kunyannyaauuee, kí kpáaa dākà bin mun kaa là tibɔti gbantee bi-yíntitamee.

¹⁰Di sá yii binib tikpil bí ki gáatì ki cáá tibɔfan ki kííl binib. Bin pée yì diyilee di sá Juuda yab kansikin biba.

¹¹Á pìiñ-bi nsan bí taa ti sòoñ, kun puee bi dākà tin kaa máań bí dākèe, ki bííl adicammɔn, ki dī icoo saɲyi pu mìn kí ɲmā kí ká animbil.

¹²Bi-bɔnaatiliu ubɔ, u sá ukreetija. Úñ di nīn lī yii: «Kreeti tiɲki yab pée sá binyimɔndambi ní, ki cáá ntoom kii ipecuncutee, ki sá biwutijoodambi, ki sá bipoofub.»

¹³Kijapaayee nín lī puee, waa móntì. An puee, á kplīn-bi tiŋan án nín làá ɣá pu bi-fookiiu n nín sá ibaamɔn yɔuee.

¹⁴Bí yàntī titiŋkpikibɔti tin Juuda yab cáá ki máafée, nì binib bin fá ibaamɔn saŋɣu ki yōon bín bi-ba marabee ɔti.

¹⁵Binib bin bí circiree, tikɔkɔ sá circir ní ki tī-bi. Ama bin kaa fōō Yeesu ki kíf ki kó tijɔkɔndee, tiba kpá ki bí bín cee circir, kun puee bi-landɔkɔi nì bi-ciŋyi kó tijɔkɔndi.

¹⁶Bi gà bi-biŋɣi yii bi nyí Unimbɔti, ní bi-tuunɣi ɣin bi tūhee dàkà yii baa nyí-u. Bi sá bikpitib ní ki gáatì, kaa ɣūn kí tō ditummɔntiil báà diba.

Tite 2

Tibɔŋman dàkatam

¹Ama sii n dàkà tibɔŋman kii tì nín sá puee,

²kí tükù bijaŋkpilib bí ɣúb bi-ba binib n nín tó-bi. Bí nín cáá iciin, bi-neendi nì bi-mɔtiiki nì bi-fookiiu n nín pō.

³Mín ní kí tükù binimpucikitikaabee yii bi-bimbim n nín sá binib bin bí circiree bimbim. Baa máan kí nín sòon ki bííl binib, kí taa nín sá ndaam yumbui, ama bí nín sá bin tì isaŋkimɔntee.

⁴Mim mee, bi ɣūn kí dàkà binimpupɔmbee bí bée bi nín máan kí nín néeŋ bi-calib nì bi-biyaamu miŋyee.

⁵Bí nín cáá iciin kí nín ɣúb bi-ba, kí nín nyí kudii poon tundi tiŋan, kí nín sá bilaŋŋaŋfitiibi, kí nín tó bi-calib, binib n taa ká bi-pu ikpiti iba kí nín cáá sòon ki bííl Unimbɔti ɔti.

⁶Mín mbaantiim, á sãŋkì binaacimpɔmbi yii bí nín cáá mbimbimɔntiim.

⁷Tikɔkɔ poonee, sii a-ba n tō atummɔnti kí dàkà báà ɣma bi mun n nín ɣaaŋ mín. A-dàkatam n nín sá mbaamɔn ki kítì.

⁸Á nín sòon anyɔɔbummɔnti ɣin pu baa ɣūn kí kpákáŋ-see, ní icoo n cúú ti-nannanliibi, kun puee baa làá ká ti-pu ikpiti iba kí sòon.

⁹Á sãŋkì iyumbu í nín tó i-dindambi tikɔkɔ poon, kí nín ɣaaŋ tin ɣaŋ i-dindambi ceeyee, kí taa nín lè min kaa fáatì-bee.

¹⁰Í taa yè i-dindambi wanti báà tiba, ama i máan kí nín dàkà i-deedeebítam mmɔntiimin iyunti kɔkɔ, kí ɣmā kí tī Unimbɔti ti-Fiiliu ɔti tin bi dàkèe tinyool an kɔkɔ pu.

¹¹Unimbɔti ɣanti tin cáan binib kɔkɔ difiilee nyáŋ mpaampiin pu.

¹²U-ɲantee di dàkà-ti tí fá ti-bimbikpitim nì duulinya doo nimbitaataam. Nyunti ɲun poon ti bí nee, ti máań kí nĩn ɲúb ti-ba, kí nĩn bí deede ki nóó Unimbɔti mmɔntiimin,

¹³kí nĩn cí dipɔɔpindi wiɲɲu ɲun pu ti cótee. Nyiin gbanti ní Yeesu Kriisitoo, ti-Nimbɔtiu un sá-ti ukpaan ki sá-ti ufiilee, làá dāá nyāntí u-nyootee.

¹⁴Ún di dū u-ba ki tī ki dá-ti ki nyánti ikpiti kɔkɔ poon, ní ki dū-ti ki kpánti dinikitil din sá ún baba yal, ki bí circir, ki cáá difaɲgiil ki tūn atummɔntee.

¹⁵A nín máań kí dàkà miɲyee dee, kí tī-bi kunyannyaau, kí kpɔlĩn-bi nì mɔn, kí taa yānti ubɔ ń kpèè kí sɲkĩn-si.

Tite 3

Kriisitoo yɔu bimbim

¹Á téetí-bi yii bi máań kí sɲntĩn bi-ba kí tī bikpilil bin sá gɔmina nì biyidambee. Bí nĩn tó-bi, ki yáb atummɔnti kɔkɔ pu.

²Bí taa nín sòon ki bíl binib, kí nĩn sá ɲgbansɔɲfi nib, kí nĩn ɲáań tiɲan, kí nĩn mɔ bāà ɲma cee.

³Kun puee, dooooyee ti mun nĩn sá bin kaa nyí tibee, ní kaa nĩn tó Unimbɔti, ki yɲnti, ní ti-nimbitaataam nì min ti fáatèe nĩn cúú-ti kuyunɲu. Ti nĩn cáá ntoom nì inimbidiki, ki ná ti-jutiibi ní bi mun ná-ti.

⁴Ama Unimbɔti ti-Fiiliu dàkà-ti tiɲan nì dineendi din u cáá timbi binib puee,

⁵ki fī-ti. An kaa sá yii ti tún atunnyaan aba, an sá isaa ní u sún ti-pu. Bi nín fùul-ti Unimbɔti nyim puee di dàkà min Circir Fam fātī māl-ti mɔm ki tī-ti dimaɲfaɔndi diɲyee.

⁶Yeesu Kriisitoo ti-Fiiliu puee, Unimbɔti tīn-ti u-Fam tikpil tikpil,

⁷tí ɲmā kí kpánti deedeedambi Unimbɔti nimbiin u-ɲanti pu, kí fōo dimaɲfal din pu ti māká, dàa cáá dikúntilee.

⁸Tibɔti tin m sòon nee sá ibaamɔn ní. M là á nĩn có tibɔtee pu tikpil, án nín làá ɲá pu bin fōo Unimbɔti ki kíyee ń dū bi-ba kí tī atummɔnti tótamee. Tin ɲān ki kèetī binibee dee.

⁹Ama bí taa nín kpákà tibɔfan pu ki kàań bi-naanjab yiɲɲi an kaa kúnti, kí taa nín kpákà ki jáà Juuda yab marab pu. Tĩn sá tibɔfan ní kaa kèetī.

¹⁰Á kpāafi un cāabĩn ni-kansikin diyakatilee mili pu, boonee, u yaa kaa gbìlee, á nyānti-u.

¹¹Di sá yii a nyí yii an niliuee fá nsammɔnti ki ɲá unikpiti, ní u-kpitiyee dàkà yii u gáati.

Tibɔkpaafikaal tijoolkaal

¹²M yaa láa dū Ariteemasi àá Tiisiiki ki túnní a-cee u bāań-see, á pócòh a-ba kí kintín-mi Niikoopoolii, kun puee niin ní m là kí dāá nīn bí kuseeun.

¹³Á pócòh a-ba kí tūtuñ Seenaa un sá umaranyilee nì Apooloosi, án nín làá ɣá pu tiba ń taa lóó-bi bi-saŋkindi poonee.

¹⁴An máań ti-yab mun ń dū bi-ba kí tī atummɔnti tōtam, án nín làá ɣá pu tiba yaa bāań ki pábee, bí ɣmā kí tūtuñee. Bí taa nín kā, kaa kèetī diba.

¹⁵Man nì bin kɔkɔ bí dooyee jáań-si. Á jāań bin fōō Yeesu ki kíkí ki néeń-tee. Kriisitoo ɣanti ń nīn bí ni-kɔkɔ pu.

Philémon

Philémon 1

Ijaam

¹Man Pɔɔl un sá usarkadaan Yeesu Kriisitoo puee nì ti-nabiki Tiimootee di ñmàñ kugboŋu nee. Ti ñmàñ-ku kí tī sii Fiileemɔn ti-tɔntɔnjuti un ti néeñee,

²nì ti-niisal Apiya nì Arisiipi ti-janjajuti, nì Kriisitoo nikitil din kpáfí a-diikunee ní.

³Ti-Baa Unimbɔti nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ń ńá-ni tiŋan kí tī-ni ńgbansɔŋfi.

Fiileemɔn fookiiu nì u-neendi

⁴Baabadal, m yaa bí ki mée m-Nimbɔtiuee, m téetí a-pu ki jáám-u a-pu,

⁵kun puee m gbìl bi sòon a-fookiiu un a cáá ti-Dindaan Yeesu puee nì dineendi dín a cáá Unimbɔti yab kɔkɔ mun puee pu.

⁶M mée-u yii fookii un yānti ti nì si ńá ubaantee ń mètí yānti á bée tiŋan tin kɔkɔ Unimbɔti ńááñ-ti Kriisitoo puee.

⁷M-nabiki, a-neendi dín a cáá nnabiyaamu puee móɔkiñ-mi ki tī-mi kunyannyaau tikpil, kun puee a tī Unimbɔti yab kunyannyaau.

Pɔɔl gbàám Fiileemɔn ɔneesiim pu

⁸Mín puee, nì min kɔkɔ ti nì Kriisitoo ńá ubaantee, m bàà ńūñ kí dākà-si min sá á ńée,

⁹ama man kaa làá dī mín pu. Nì dineendi puee, man Pɔɔl un sá utikpil ki gíti tí sá usarkadaan Yeesu Kriisitoo puee làá gbàám-si ní.

¹⁰M gbàám-si m-biki ɔneesiim pu. Sarkan dooyee, man di kpánti u-baa nnimbɔtisan poon.

¹¹Doooyee, waa nín kèetī-si, ama kɔŋkɔnnée u kèetī man, ki làá kèetī si mun.

¹²Kɔŋkɔnnée, u kpánti kii man m-ba wunti jandi dibee ní, ama m dū-u ki gíñ ki tīñ-si ú nīn bí a-cee.

¹³Kii Tibɔmɔntiil sòontam nín yānti m bí sarkan puee, m bàà là yii ú fōō a-yil kí nīn bí m-cee kí tūtūñ-mi kii sii nín bàà làá nīn tūtūñ-mi puee.

¹⁴Ama maa là kí ńá mín kaa bālifi-si, kaa tí là kí páǎ-si yii á ńá tiŋan nee kí tī-mi. M là yii á ńá min a-pɔbil lèe ní.

¹⁵An yaa yíl, ɔneesiim yíkì a-cee ńyunti ńubɔ fiii, án nín làá ńá pu, u yaa láa fātì ki gítiñee, si nì u ń ńmā kí nīn kíñ ki bí jaanjaanee.

¹⁶Kun puee waa ti sá uyumbufantanti. Kɔŋkɔnnɛe u jíti uyumbu pu, u kíh ki sá kinabineenkaai ní. Man néeŋ-u tiŋan, ama sii làá nīn gíti néeŋ-u tikpil, kun puee u sá sii yumbuu ní, ní ki sá a-nabiki mun ti-Dindaan pu.

¹⁷Mín puee, a yaa nyí yii m sá a-bɔɔyee, á fōō-u kii a nín bàà làá fōō man puee.

¹⁸U yaa bíl-si tibaaa, u yaa tí jín-si dipɔndaana, man fōō ki ná m-ba.

¹⁹Man Pɔɔl m-ba di dū m-ŋal ki ŋmàñní-si tibɔti nee yii, man di làá pà-si u-pɔndi din u yaa jín-see. An taa nín sá yii a nín sá m-pɔnliu, kun puee a ká difiil man puee pu ní m tòñ-si.

²⁰Mín puee, m-nabiki, m cíkiti-si kifuulii. Ti-Dindaan puee á fōō m-gbaamii gbanti kí yànti m-pɔbil í sòŋkì, ti nín ná ubaanti nì Kriisitooyee pu.

²¹M nyí m-pɔbilin yii tin m bíi ŋmà-si yii á ná kí tī-mi nee, a làá ná án jītí mín pu gba.

²²Á kpáàa bónti-mi kudii kubɔ, kun puee m nyí yii Unimbɔti làá fōō ni-wimmeem í ŋmā kí fàtíí gítiñ ni-cee.

Ijaam ilun̄kikaa

²³Eepafrasi man nì un bí sarkan Yeesu Kriisitoo puee jáam-si.

²⁴M-tɔntɔnjutiibi Maarki nì Ariistaarki nì Deemasi nì Luuki mun jáamiñ-si.

²⁵Ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ŋanti í nīn bí ni-pu.

Hébreux

Hébreux 1

Unimbɔti dī u-Jipɔɔn pu ki sòoñ

¹Doooooyee, Unimbɔti nín dī u-bɔnaatiliibi pu nì nsàmbiyaamu tikpil pu ki sòoñ nì ti-naanjab ɲfunyɔm tikpil.

²Ama iyunti in sá ijoolkaa nee poonee, u dī u-Jipɔɔn pu ní ki sòoñ nì ti. Unimbɔti dī u-Jipɔɔn gbanti pu ní ki náań duulinya nì tin kɔkɔ bí duulinyanee. Úh nì Unimbɔti lēē ní ki dū tikɔkɔ ki ɲá u-ɲaan.

³U-pu ní ti kántí Unimbɔti nyooti nín jìl mɲyee. Úh di sá Unimbɔti naŋku, ní ki cáá u-nyɔɔbundi dín sá mpɔnee ki ɲúb duulinya kɔkɔ. U fíntì ti-kpitii. Boonee ní u nín jóm yilpu ki cūti kāl Unimbɔti Mpɔŋkpaandaan ɲaŋgiil pú.

Unimbɔti Jipɔɔn jítiñ ituun

⁴Kii Unimbɔti Jipɔɔn nín jítiñ ituun puee, mín ní u-yindi mun tí jítiñ ituun yaŋ.

⁵Di sá yii Unimbɔti kaa lī ntuun ɲubɔ dalba yii: «A sá m-Jipɔɔn, kí yòoñ dín kí nín cée, man di sá a-Baa.» Waa láá sòoñ ntuun ɲubɔ pu yii: «Man di làá nín sá ɲu-Baa ní ɲú nín sá man Jipɔɔn.»

⁶Nyunti ɲun u dū u-Jipɔŋkpiliu gbanti ki túnní duulinya poonee, ní u bí yii: «Unimbɔti tuuŋyi kɔkɔ ń gbàań kí nyɔŋkì-u.»

⁷Kpèè Unimbɔti nín sòoñ ituun pu yii i sá kuŋyee sèé, yii: «Ituun yáb kii kubuŋyee, ní ki tūh ún tundi, ní ki tūh kpaŋkpam kii ɲɲmee ki tūh u-tundi.»

⁸Kpèè u nín sòoñ u-Jipɔɔn pu mɲyee sèé, yii: «Unimbɔti, a-beejaal pée bí ní kí nín cá jaanjaan. A làá jī a-beel nì deedee ní.

⁹A nées tin bí deedeeyee ní ki ná tin kaa ɲāñee. An pu ní Unimbɔti, a-Nimbɔtiu, lútì-si, ki bātì dipɔɔpindi kpam ki sītì a-yil pu. U kāań-si tinyool kakaŋu, a jítiñ a-jutiibi kɔkɔ.»

¹⁰Ní Unimbɔti gíti bí yii: «Nkilkaaminee, sii ti-Dindaan di nín náań kitij, a-ɲalii ní a dūu náań kutagbɔŋu.

¹¹Tín kɔkɔ làá dāá púl ní kí sátí kii dibɔkutilee ní kí kpú, ama sii làá nín pée bí ní.

¹²A làá dāá kpáb yilpu nì taapu kii kukampeeuee, ní kí cáań tipɔn kí kpántí tikpikil kii bi nín kpántí dibɔkutil pu kí dū dipɔndi kí pèeń puee ní. Ama sii làá nín pée gbínti ki bí min a bée ní, aa làá púl jaanjaan.»

¹³Unimbɔti kaa láá lī ntuun ɲubɔ dalba dalba yii: «Kāl m-ɲaŋgiiliŋu pú yèé kí nín cí ɲyunti ɲun m làá dū a-nannanliibi kí bíl a-taapu á tāā-bee.»

¹⁴Unimbɔti tuunɔyi di kaa sá bin kɔkɔ sá ɲfam ki bí ki tūn Unimbɔti tundeeree? U tūnní-bi ní bi dòn ki tútún bin làá ká difiilee.

Hébreux 2

Difiikpaandi dilal dín bulifi dee!

¹An puee, an máaɲ yíi tí ɲúb ibaamɔn ɔti tin ti gbɪlee tiɲan án nín làá ɲá pu tí taa wāɲkèe.

²Kun puee Unimbɔti nín nín yānti ituun sòon tibɔti tiɲyee, bi ká ti-baamɔɲyi. Di sá yíi bin nín yīnti kaa tó ituunee nín lī puee nín ká ditafadaaldi din máaɲ-bee.

³Ti mun yaa yīi kaa fōō difiil dikpaandi din bí neeyee, mana ní ti làá ɲá kí ɲmátí kí nyā ditafadaaldin? Ti-Dindaan Yeesu di péé ki sòon difiil gbanti ɔti ní bin gbɪl-tèe tükū-ti tì nín sá ibaamɔn miɲyee.

⁴Ní Unimbɔti ɲaaɲ tidaandi nì maamaacib ki dū u-pɔɲɲu ki túɲ atuun kupaaɲ kí dàkà yíi tin bi sòonee sá mbaamɔn, ní ki yākatì u-Fam pɔɲɲu min fáatì-uee ki tī binib.

Kriisitoo di fiil

⁵Di sá duulinya un bí ki dòn ti bí ki sòon u-pu nee, an kaa sá ituun di làá dāā nīn kpòtī-u.

⁶Uɔ lī Unimbɔti gbɔɲku poon laaba yíi: «Unil sá ba ní a téetí u-pu ní? Nisaal bí tilatin ní a kpèé-u ní?

⁷A sīntiɲ-u taapu ɲyunti ɲubɔ fiii ituun ń jītín-u. Ama kɔɲkɔnnèe a tī-u tinyool nì kupampakau poon,

⁸ní ki tī-u mɔn tiwan kɔkɔwoooo pu.» Unimbɔti nín tī-u mɔn tikɔkɔ puee dàkà yíi tiba kaa kín kaa bí u-taapu. Nì mīn kɔkɔee, taa láá wāl tiwan kɔkɔ nín bí u-taapu kɔɲkɔnnèe puee.

⁹Ama tin ti dáaɲ ki kée di sá yíi Yeesu un ní Unimbɔti sīntiɲ taapu ituun jītín-u ɲyunti ɲubɔ poon fiiyee, kɔɲkɔnnèe ti wāl-u tinyool nì kupampakau poon ní. ɲkúm min u jín falaa ki kpīyee pu ní Unimbɔti yōon-u yilpu mīn. Unimbɔti ɲanti pu ní Yeesu kpī an kúm binib kɔkɔ pu.

¹⁰Unimbɔti di náaɲ tikɔkɔ nì tikɔkɔ ní u-pu ní tikɔkɔ bí. U là inibool tikpil ń kpántí u-biyaamu kí kó u-nyootin. Di sá yíi Yeesu di fiil-bi, mīn puee an kítì yíi Unimbɔti ń dī u-falaabi bin u jínee pu kí yàntì ú kpántí mmɔm.

¹¹Un kpántí binib circiree nì bin kpántì circiree kɔkɔ Baa sá ubaanti ní, an pu ní an kaa cáá Yeesu icoo ú yíin-bi u-naalib.

¹²U lī yíi: «Unimbɔti, m làá sòon nì m-naalib a nín sá uɲyee, kí gāā ilan kí pàkà-si kunipaau kansikin.»

¹³Ní ki gíti lī yii: «Sii pu ní m làá nīn pée māká.» Ní ki gíti kūbitì ki lī yii: «Kpèè, man nì mbiyaamu mun Unimbɔti tī-mee sèé.»

¹⁴Mbiyaamu gbantee nín sá binib tiwun nì fatiku puee ní Yeesu gíiñ u-ba tiwun nì fatiku kii bín nín bí puee. U ɣá mín kí ɣmā kí kpú, u-kúmee n nàaṅ Sitaan un ɣúb ɣkúm pɔɣɣuee,

¹⁵kí nyāntí bi nín pée māl bin bi bí kuyunū poon kun puee bi fāṅkí ɣkúmee.

¹⁶Di sá yii an kaa sá ituun ní u dómiñ ki tútún, ama an sá Abraam biyaamu ní u dómiñ ki tútún.

¹⁷An pu ní an sá yii ú dū u-ba kí nántiñ u-naalib tikɔko poon kí ɣmā kí nīn sá bi-saraaṅakpiliu ki cáá disaasɔl ki tūñ u-tundi deede Unimbɔti nimbiin, án nín làá ɣá pu bí ká bi-kpitii pōtamee.

¹⁸U nín jín falaa icɔṅki poon ki kée di yì-tì ní u ɣūñ kí jòò bin bí icɔṅkinee.

Hébreux 3

Yeesu jítiñ Mooyiisi

¹An puee m-nabiyaamu, nimbi bin Unimbɔti yíiñ ni sá u-yabee, ní nīn kpèè Yeesu. Úñ ní Unimbɔti túnní ú nīn sá ti-saraaṅakpiliu, ní u-pu ní ti fōò ki kíf.

²Di sá yii u yúliñ Unimbɔti un lēē-u ú tō an tundee deede, kii Mooyiisi nín nīn tún Unimbɔti dicaṅkun ditundi deede puee.

³Bi pàkà un mán kudiiyee ki jítiñ kudii ku-ba. Mín mbaantiim ní Yeesu nyooti jítiñ Mooyiisi yati.

⁴Kudii kamaa cáá un mán-kuee ní, ní un di mǎā tikɔkɔee di sá Unimbɔti.

⁵Mooyiisi úṅwuee, u sá utontɔnli ní ki tún ditundi nì deede Unimbɔti dicaṅkun. U-tundee nīn sá kí dākà tin tin Unimbɔti làá dǎá sòòñ foolboonee ní.

⁶Ama Kriisitoo ún sá Unimbɔti Jipɔɔn ní ki yì Unimbɔti dicaṅku. Timbi di sá Unimbɔti dicaṅkuee, ti yaa gbínti ki māká u-pu, ki cótí u-pu ki tin kátì-kuee.

Diṅunfil din d5 ki cí Unimbɔti yabee

⁷An puee, kii Circir Fam nín lī puee, yii: «Ni yaa gbìl Unimbɔti bɔti dín,

⁸ní taa ɣá mpɔɔgbifin, a lī kii ni-naanjab nín nīn ɣá mpɔɔgbifin ki cɔṅkì Unimbɔti kuteeun puee.

⁹Kuteeun niin ní ni-naanjab nīn cɔṅkì-mi kí kpèè m nín sá uṅyee, ní m dākā-bi m nín sá uṅyee, áli abin imuṅku ili.

¹⁰An pu ní m gíf binib gbanti pu diṅuul, ki bí yii: <Binib nee mòtī gáatí baabadal ní, baa dī m-sàmbiyaamu.>

¹¹An di yì-tì ní m nìn gíí diŋuul ki pūtì yìi baa làà ti kó mpaan ŋun m bóntì bí bàà kó kí kàl kí ònḡfèe ni!»

¹²An puee m-nabiyaamu, ní nìn nyìñ ni-ba, ubo ń taa nín cáá dipɔɔkpìtil din kaa cáá fookiye kí cúú u-ba kí nákatín Unimbɔti un bí dimaṅfalinee.

¹³Ama ní nìn tìlmaan tɔb kunyannyaau baabadal ŋyunti nín dáá bí pu nee, án nín làá ḡá pu ikpiti ń taa kīl ubo ni-kansikin udaan ń pɔɔkì u-pɔbilee.

¹⁴Ti nín kíí ki cáá dimákal din Kriisitoo puee, ti yaa gbíntì ki ḡúb mín ki tin kátì-kuee di dàkà yìi ti sá Kriisitoo yab.

¹⁵A lì kii Unimbɔti gbɔṅku poon nín lī puee yìi: «Ni yaa gbìl Unimbɔti ɔti dín, ní taa ḡá mpɔɔgbifin a lì kii ni-naanjab nín nìn ḡá mpɔɔgbifin puee.»

¹⁶Bilab di nìn gbìl Unimbɔti ɔti ní ki pɔɔkì bi-pɔbiling ní? An sá bin kɔkɔ Mooyiisi nìn nyántìñ Eejipiti tiṅkinee.

¹⁷Bilab pu ní Unimbɔti nìn gíí diŋuul áli abin imunḡu ili? An sá bin nìn ḡá ikpiti ki kpìl kuteeunee.

¹⁸Bilab pu ní Unimbɔti nìn pūtì yìi: «Bi kpá kí kó mpaan ŋun m bóntì bí bàà kó kí kàl kí ònḡfèe ni ní?» An sá bin nìn ḡá mpɔɔgbifinee ní u nìn lī mín.

¹⁹Ti lafun ká yìi baa nìn ḡún ki kó diŋunḡil laṅki, kun puee baa nìn fōō Unimbɔti ki kíí.

Hébreux 4

¹Kii dipoondi din sá tí kó Unimbɔti ŋunḡilinee nín dáá bí pu nee, tí fàṅkìmaan, ni-kansikin ubo ń taa ḡá u-ba kí dāá gbíntí boon.

²Kun puee bi sòon Tibɔmɔntiil ti gbìl kii bi nín nìn péé tí sòon nì ti-naanjab bi mun gbìl puee ní. Di sá bi nìn gbìl tibɔtee kɔkɔ, ama ní kaa fōotì yīkìñ, kun puee bi nín nìn gbìl-tèe, baa nìn fōō-tì ki kíí.

³Timbi bin fōō ki kííyee, ti làá kó diŋunḡil laṅki, laakin ní Unimbɔti lī yìi: «M nìn gíí diŋuul ki pūtì yìi mpaan ŋun m bóntì bí bàà kó kí kàl kí ònḡfèe nee, bi kpá kí kó!» U nìn lī mín, nì mín kɔkɔ u nìn bóntì u-tundi ki síiñ ki wāatì ní ki nín náan duulinyee.

⁴Di sá Unimbɔti gbɔṅku poon sòon ḡwinluluúti pu yìi: «Unimbɔti ḡunḡi u-tuunḡi kɔkɔ pu ḡwinluluúti dal.»

⁵Ní an dāa nín sòon doo yìi: «Unimbɔti bí yìi: <Bi kpá kí kó mpaan ŋun m bóntì binib ń kó kí ònḡfèe ni.>»

⁶Bin bi nìn péé péé ki sòon Tibɔmɔntiilee ki tīyee nìn ḡá mpɔɔgbifin, an puee baa nìn ḡún ki kó diŋunḡil gbanti poon, ama dipoondée dáá gbíntì bí, biba làá ḡmā kí kó.

⁷Kun puee Unimbɔti gíti yóòh̃ ɲwimpɔɔn ɲun binib làá kó u-ɲuɲfil laŋkee. Núñ di sá «díñ». Di sá yii abin kupaau boonee, u ñn gíti yānti ubɔti Daafiidi sòòh̃ an pu, kii ti nín dǎá kàaŋñi-ti pu nee yii: «Ni yaa gbìl̃ Unimbɔti bɔti díñ, ní taa ɲá mpɔɔgbifin.»

⁸Di sá yii laakin Joosuwa ñn cáá Isirayeel yab ki cūnnèe di yaan ñn sá diɲuɲfil laŋki, laakin Unimbɔti bée, Unimbɔti kaa bàà ñn gíti sòòh̃ diɲuɲfil diba mun pu.

⁹An puee, ɲwiɲɲuɲfikaa mm̃onti ɲubɔ gíti bí nyɔkɔpu ki cí bin sá Unimbɔti yabee.

¹⁰Un yaa kó laakin Unimbɔti kā ki ɲùɲfēe mun ɲùɲfi ní. Kii Unimbɔti u-ba nín náaŋ duulinya ki dóò ki kā ki ɲùɲfi puee, m̃h̃ ní udaan mun yānti u-tuɲɲi kí ɲùɲfi.

¹¹An puee, timbi ń pɔɔh̃ ti-ba kí kó diɲuɲfil gbanti poon, kí taa fōō ti-naanjab yaɲyam kí lántí-dì.

¹²Di sá yii Unimbɔti bɔtee, ti cáá dimaɲfal ní, ní ki tūh̃ ditundi ki jītí ki jītih̃ bɔlfi un jītí ajan liitil puee, ki gífí malaa, kí cúú kinaɲ ñ ɲfam kí yàkatī tɔbin, ki kóò dikpabilin ki bà ncoom, ki béetí unil nín màkà kí ɲá puee ñ u-pɔbil poon landɔkɔi.

¹³Tiwannáaŋkaal tiba kaa bí Unimbɔti kaa wǎl-ti. Tin kɔkɔ pée bí duulinyanee dō mpaampiin pu ní úñ cee. U-nimbiin ní ti làá dǎá sòòh̃ ti-nyɔkɔpu yai.

Yeesu, usaraaɲakpil un jítih̃ bin kɔ kíh̃ee

¹⁴Yeesu, Unimbɔti Jipɔɔn di sá usaraaɲakpil un sá ukpaan ki jóm̃ doooo yilpu fɔɲɲɲ kí ñn tútúh̃-tee. An puee tí m̃òtí ñn ɲúb̃ fookii un ti cáá u-puee gbīɲgbim.

¹⁵Kun puee timbi saraaɲakpiliuee sá un nyí ti-wɔfii ki sūh̃ ti-saayee. Di sá yii u gíh̃ u-ba kii timbee ní, nniyaamin, ní ki bée iwɔɔɔfi, ní Sitaan cɔɲkì-u ama waa lítì ikpitin.

¹⁶M̃h̃ puee, kámaan kunyannyaau kí sútiń kí p̃lmaan Unimbɔti beejal ñ dimákal. Niin ní u-ɲanti bí. Niin ní u làá dàkà-ti u-ɲanti kí dū ti-kpitii kí pō-ti ní kí tūtuh̃-ti ɲyunti ɲun an máahe.

Hébreux 5

¹Binib kansikin ní bi lèekī ubɔ ú ñn sá usaraaɲakpil kí ñn ɲáaŋ bin kɔkɔ kíh̃ee yil pu saraabi Unimbɔti nimbiin, ní u ɲáaŋ saraabi binib kpitii pu.

²Usaraaɲakpil gbanti nyí kí jī bin kaa nyí tibee ñ bin yīntèe pu kimɔtii, kun puee úñ u-ba sá unil ní ki cáá u-wɔfii.

³Kii u mun nín cáá u-wɔfiyee puee, an sá yii ú ɲá u-kpitii pu saraa ní kí nín ɲá bin kíh̃ee kpitii pu saraau.

⁴Ubo kaa ŋūn kí gāā u-bindi yii u làá ḡá disaraanatundi. Unimbɔti di lèekī kii u nín nín lēē Aaron puee.

⁵Mín mbaantiim an kaa sá Kriisitoo u-ba di gāā u-bindi ki là jilma ní ki kpántì usaraanakpil. Un tī-uee di sá un bí-u yii: «Sii di sá man Jipɔɔn, bàà ḡma ḡ bée dín yii man di sá a-Baa.»

⁶An gíti lī laaba mun yii: «Bi lēē-si á nīn sá usaraanakpil kii Meelkiiseedeeki nín nín sá puee kí nīn cá jaanjaan.»

⁷Yeesu nín nín dáá bí duulinyanee, u nín mēē Unimbɔti un ŋūn kí fī-u ḡkúminee ki gbāaḡ-u nì ikunḡkuunti nì nnyinnyim. Unimbɔti nín pílifih-u, kun puee u nín sīntiḡ u-ba taapu.

⁸Nì min kɔkɔ Yeesu sá Unimbɔti Jipɔɔnee, u bífi kí nīn tó Unimbɔti falaabi bin kɔkɔ u jínee poon.

⁹An pu ní u sá uniḡman umɔnti un pu baa kántí tikpitil tibee, ki kpántì un tì difiil dín kaa cáá dikúntilee ki tī bin kɔkɔ tó-uee.

¹⁰Unimbɔti di lēē-u ú nīn sá usaraanakpil kii Meelkiiseedeeki nín nín sá puee.

Nín nyīn a-ba kí taa fá fookii

¹¹Ti bàà cáá tibɔti tikpil kí sòòḡ nì ni an pu, ama ní an pɔɔ tì bóbití taapu kí tükù-ni, kun puee ni sá binib bin sòḡ kí gbīl tibɔti taapu malaayee ní.

¹²Ni bàà máaḡ ki kpántì doooo nee bin dàkà bin kínee Unimbɔti bɔtee, ama nimbi di gíti bí ki nyàaḡ bí dàkà-ni Unimbɔti bɔti tin bi péetí kí dàkà bin fōo ki kíí mpɔmee. An nín bàà sá ní nīn jīn binicikitikaabi jintee, ní ni dū mbiim ki ḡa ni-jinti kii mbiyaamu mun ḡáamee.

¹³Un ní mbiim sá-u tijinee, udaan dáá sá kii kibiki kin ḡáamee dee, waa ŋūn kí bée min ḡān Unimbɔti nimbiinee.

¹⁴Ama tijin tin nyīmee sá ki tī binicikitikaabi bin cáá nlandɔkɔ ki dàkafī ki nyí ki gántí tin sá tiḡanee nì tin sá tikpitilee ní.

Hébreux 6

¹An puee tí jītímaan tibɔpeepeekaal tin unil yaa fōo Kriisitoo ki kíí mpɔm bi dàkà-uee pu, kí nyàaḡ kí kpántí binicikitikaabi. An kaa máaḡ tí gbíntín tibɔpeepeekaal tin un fōo ki kíí mpɔmee nyée pu, tin sá unil ḡ fá atuun ḡin kaa cáá ipaatee nì unil ḡ fōo Unimbɔti kí kííyee,

²nì bi nín dàkà Unimbɔti nyiḡfáltam bɔti puee, nì bi nín pāantí iḡal binib pu ki mēé ki tìl-bee, nì bitaḡkpiibi fikititam, nì ditafadaaldi dín kaa cáá dikúntilee nín dō ki cí binikpitib puee.

³An puee tí yàntímaan tīn, Unimbɔti yaa lèe, tí póotí tipɔn.

⁴Di sá bin fōō Tibomontiil ki kíf ki wál ibaamon, ki dáká diyimool din bí yilpuee mɔŋɔ, ki fōō Unimbɔti Fam,

⁵ki gbɪl Tibomontiilee taapu ki bée Unimbɔti pɔŋyi in bí ki dōónee,

⁶ní boonee bidambi lítèe, baa ti ŋūh kí fātí gííhí-bi nsammonti poon. Di sá yii bidambi fātí bí ki kpáa Unimbɔti Jipɔɔn ndɔpɔntikaa pu nliliitiim, ki bí ki bííl-u kunipaau kansikin dee.

⁷Kitiŋ yaa bí ní ki fòol ntaanyim múlmul ní ki lòon tijin tin bi kùñ ki-puee, Unimbɔti biintí ki-pu ní.

⁸Ama kitiŋ gbanti yaa nyēē ikuŋkum nì abɔjanaakunee, mimmee bi ká-kì yii kàa bí tiban dee. Mbusu kaa pɔɔ an tiŋkee dikɔl, kun puee ŋɔmi di dāa dōon kí wà-kì.

⁹Nnabineenkaamu, nì min kɔkɔ ti bí ki sòon nì ni mín nee, ti cáá ni-pu dimákal yii naa bí mín, ni tókó difiil saŋɔ pu.

¹⁰Di sá yii Unimbɔti sá deedeedaan ní. Waa làa súntí dineendi din ni dákà binib u-puee nì atummonti ŋin ni tún nì ŋin ni gbínti ki nìkì ki tūn ki tìl bin sá u-yabee pu.

¹¹Tin ti nyàabee di sá báa ŋma n dákà difaŋgiil mín kí tin kátí-ku, án nín làa ŋá pu ní dāa fōō kun pu ni máká ki tūn an tuuŋnee.

¹²An puee ní taa bàtí ni-faŋgiil pu, ama ní táá bin dū bi-fookiiu nì bi-mɔtiiki ki fōō tin Unimbɔti pōoŋee tabɔbiliŋ.

Unimbɔti nín nín pōon Abraam puee bɔti

¹³Nyunti ŋun Unimbɔti làa nín pōon Abraam dipoondee, kí dákà-u yii u làa lafun ŋá min u pōon-uee, Unimbɔti nín pūtì ní. Tiba kaa nín bí ki jítiñ-u ú yíiñ kudɔŋu yindi kí pūtēe puee, ní Unimbɔti dūu pūtì u-ba.

¹⁴U bí Abraam yii: «M pūtì m-ba yii m làa biñ a-boon kí bütí a-maaliŋu.»

¹⁵Abraam nín gbɪl mimmee, u jín kimɔtii ní ki cíti áli nyunti dāa bāań ní u fōō tin Unimbɔti pūtì ki pōon yii u làa tī-uee.

¹⁶Binib bili yaa kpákèe, un jítiñ-bi bi fàŋkèe ní bi pūtì. Bi nín pūtì mimmee ní bi-nikpɔŋkpɔkɔkuee n kúntí.

¹⁷Mín mbaantiim ní Unimbɔti nín là kí dákà u-yab yii u-poondee kaa bí kí kpántí jaanjaanee pu ní u pūtì.

¹⁸U tī-ti tiwan tili tí ŋmā kí nín máká ti-pu, dipoondee nì dipùtil. Tiwan tili gbanti puee, Unimbɔti kpá kí kpántí u-nyɔkɔ. U kpá kí mōnti-ti, an puee timbi bin sàh ki dómiñ ki kó-uee, tí kámaan kunyannyaau kí mōtí dū ti-mákal kí bāań tin u pōon-tee pu tiŋan.

¹⁹Dimákal din ti cáá yii ti làá dāá ká tin Unimbɔti pōoñee di yì-tì ti bá ki yú ki núb an pōō. Dimákalee di jītí yilpu punyɔkɔki kí kó circir páaa laŋki.

²⁰Niin ní Yeesu lĩntì ti-nyɔkɔpu ki dī ki kó ki kpántì usaraaŋakpil kii Meelkiiseedeeki, ki gbàam ti-pu kí nīn cá jaanjaan.

Hébreux 7

Meelkiiseedeeki, ubɔti nì usaraaŋakpil

¹Nyunti nun ní Abraam nīn cūti ki ján ki pɔɔkiñ bibɔtiibi ki fàtī kunnée, Meelkiiseedeeki di nīn túŋkì-u nsanni ki mēē ki bīiñ u-pu. Meelkiiseedeeki gbanti di sá Saleem yab bɔtiu, ní ki gíti sá Unimbɔti un bí kutaa fɔŋŋee saraaŋaliu.

²Úñ ní Abraam nīn lēē u-wanti tin u cááyee saalaa kamaa puee kubɔ kubɔ ki tī. Meelkiiseedeeki taapu sá yii: Ubɔtikpaan un bí deedeeyee, ní boonee u gíti sá Saleem yab bɔtikpaanwu, an taapu sá yii ŋgbansɔŋfi bɔtikpaanwu.

³Meelkiiseedeeki gbantee kaa cáá baa, kaa cáá na, kaa cáá nnyeen. An kaa cáá yii bi màl̄-u, kaa cáá yii u kúù. U bí kii Unimbɔti Jipɔɔnee ní, u làá nīn pée sá usaraaŋal ní kí nīn cá jaanjaan.

⁴Ní kpèè u nīn sá ukpaan miŋyee. Ti-naanja Abraam u-ba nīn tī-u tiwan tin u nīn ján ki fōō kujaaunee saalaa kamaa puee kubɔ kubɔ ní.

⁵Mara poonee, Leefii naakookun yab bin sá bisaraaŋaliibee baba di nīn cáá nsan kí fōō bi-nabiyaamu mun sá Abraam maaliŋunee cee bi-wanti saalaa kamaa poonee kubɔ kubɔ.

⁶Ama Meelkiiseedeeki gbanti kaa sá Leefii naakookun yab ubɔ ní ki fōō Abraam wanti saalaa kamaa puee kubɔ kubɔ, boonee ní ki mēē ki bīiñ Abraam un Unimbɔti nīn lī dipoondee pu.

⁷Ti-kɔkɔ pée nyí yii un jítīn-see di bīntí a-boon.

⁸Juuda yab saraaŋaliibi bin fōol̄ bi-wanti saalaa kamaa pu kubɔ kubɔee sá binib ní, ki kúù, ama ti ká yii Meelkiiseedeeki ún pée bí ní kí nīn cá jaanjaan.

⁹Ti ŋūñ kí lì yii Juuda yab saraaŋaliibi bin bi-jutiibi nīn tī bi-wanti saalaa kamaa pu kubɔ kubɔee naanja Leefii u-ba dī Abraam pu ki tī Meelkiiseedeeki u-wanti saalaa kamaa puee kubɔ kubɔ.

¹⁰Nyuntē, baa nīn dáá màl̄ Leefii, ama u nīn ká u-naanja Abraam poon nyunti nun Meelkiiseedeeki nīn túŋkīn-u nsannee.

¹¹Isirayeel nibul marau poonee, Leefii naakookun yab kansikin ní bi nīn lèekī bisaraaŋaliibi. Bi sá bisaraaŋaliibi Aaron yamee ní. Ama bi nīn sá bisaraaŋaliibi puee kaa sá páaa, yaa sá fám, ba pu ní an bàà gíti bàlifī yii usaraaŋal ubɔ mun nīn gíti bí ki náan nī Meelkiiseedeeki? An kaa bàà gíti páb deeyaa.

¹²Mimmee, bi yaa kpántì bisaraaṅaliibee, see bí kpántí marab mun.

¹³Ama ti-Dindaan un pu ní tibṓti nee sòṓn ki dākèe sá kunaakoou kun yab kaa pée ṅá disaraaṅatundi nsaraafan pu ki ká jaanjaanee ní.

¹⁴Báà ṅma nyí u-pu yíi u sá Juuda naakookun ní. Mooyiisi kaa nín tīi kunaakoou gbanti disaraaṅatundi báà fiíi.

Usaraaṅal ubo, un nì Meelkiiseedeeki nááñee

¹⁵Tin bí nee gítí dākà ki cántí tibṓti taapu, di sá usaraaṅal ubo gítí nyáñ ki nááñ nì Meelkiiseedeeki.

¹⁶Ún saraaṅátam nyáñ u-ba, kun puee an kaa sá marab bin binib ṅmāñ ki yóoñee pu ní u dī ki kpántì usaraaṅal, ama u nín cáá mpɔn kí nīn bí jaanjaanee pu ní u kpántì usaraaṅal.

¹⁷Di sá yíi Unimbṓti gbɔṅku sòṓn u-pu yíi: «Sii di làá nīn pée sá usaraaṅal kí nīn cáá cá jaanjaan, Meelkiiseedeeki yam.»

¹⁸Mpeepeekaamee, bimarakpikib kpītì, kun puee baa pōō kaa tūtúh binib.

¹⁹Nlilitiimee, marabee kaa ṅún ki kítì-ti tí kpántí binijmambi bimontiibi bin pu baa kántí ikpiti ibee. Ama Kriisitoo sá-ti dimákabaamɔndi dín pu ti ṅūh kí dī kí sútí kí pīl Unimbṓtee.

²⁰Kí wàatēe, Unimbṓti baasii pūtì ní ki bí yíi Kriisitoo n nīn sá usaraaṅal. Bisaraaṅaliibi bin kíñee, waa pūtì ki lēē ubo mín.

²¹Ama Yeesu pu ní u pūtì ki lī yíi: «Man ni-Dindaan di pūtì yíi sii di làá nīn sá usaraaṅal kí nīn pée cáá cá jaanjaan, m kpá kí kóntí m-nyɔkɔ.»

²²An puee Yeesu di sá dipoommɔntiilee daaṅku kun dākà yíi án làá lafun ṅá mimmee.

²³Tin gítí nyáñ u-ba nì Yeesu saraaṅátam nì bin kíñee yamee di sá binib tikpil nín tún disaraaṅatundi, kun puee bi nín púl ní ki kúù ní biba fòol.

²⁴Ama Yeesu ún pée bí ní jaanjaan, an puee ubo kaa fòol u-saraaṅatundi.

²⁵An pu ní u ṅūh kí fī bin dī u-pu ki nyàab Unimbṓtee an kɔkɔ pu, kun puee u pée bí ní. Waa sá un kúùye, ní ki mèé Unimbṓti bi-pu.

²⁶Usaraaṅakpil un ti máañee dee. U bí circir, kaa ṅá ikpiti iba, ikpiti iba kaa bí u-pu. Unimbṓti cúú-u ki lēē bikpitib kansikin ki jóm yilpu fɔṅṅṅ.

²⁷Waa bí kii bisaraaṅakpilib bin kíñee nín bí puee, ki ṅáañ bi-yil pu kpitii saraau baabadal kí wàatī kí nín ṅá samaa yɔuee. Nyunti ṅun u dū u-ba ki ṅá saraayee ní u kúntì saraabi ṅátam kɔkɔ.

²⁸Mooyiisi marab nín yóoñ bin bí nīn sá bisaraaṅakpilibee nín sá binib ní. Baa cáá mpɔn bi-ba, ama ní boonee ní Unimbṓti sòṓn ki pūtì ki lēē u-Jipɔɔn ki kāh

ú n̄n sá usaraaṅakpil un sá un̄nman um̄nti un pu ikpiti iba kpée, kí n̄n pée cáa cá jaanjaan.

Hébreux 8

Yeesu di sá ti-saraaṅakpiliu

¹Tiboti tin k̄k̄o ti sòon̄ nee, diboyil di sá yii, an saraaṅakpiliu juti ní ti cáa u k̄a yilpu Unimboti Mp̄on̄kpaandaan ṅaṅgiliṅu pú, dibeelin, tinyool laṅki.

²Ún sá usaraaṅakpil un tūn̄ ditundi laakin ti-Dindaan Unimboti u-ba mán̄ an sá circiree ní, an kaa sá tanti un binib gāāyee poon kii bisaraaṅaliibi bin kínee n̄n ṅáaṅ puee.

³Bi k̄aān̄ bisaraaṅakpilib bí n̄n ṅáaṅ saraabi ki jáaṁ Unimboti ní kí n̄n ṅáaṅ saraabi binib kpitii pu. An puee u máaṅ kí n̄n cáa tin tin u làa dūú ṅá saraayee.

⁴U yaa bàà bí duulinyan doo, waa bàà ṅūn̄ kí n̄n sá usaraaṅal kpaṅkpam. Di sá yii bisaraaṅaliibi bí ki ṅáaṅ saraabi kii Juuda yab marab n̄n l̄i yii bí n̄n ṅáaṅ miṅyee.

⁵Saraabi bin bisaraaṅaliibi ṅáaṅee sá tin bí yilpuee naṅku ní, a l̄i kii Unimboti n̄n n̄n dū yilpu diiku bítam k̄k̄o ki dākā Mooyiisi u gāā-u tanti taapu doo puee ní. Unimboti bí-u yii: «Á kpèè kí gāā-mi tanti ú n̄n bí kii un m̄ n̄n dākā-si dijool puee deede.»

⁶Ama k̄on̄k̄on̄nee ditundi din Kriisitoo bí yilpu ki tūnee j̄t̄iṅ Juuda yab saraaṅaliibi n̄n tūn̄ ṅiṅyee, di sá Kriisitoo kúm di ȳi-t̄i ní Unimboti p̄on̄-ti dipoondi din sá dim̄ntiil ki j̄t̄iṅ dikpikilee.

⁷Dipoompeepeekaal din Unimboti n̄n p̄on̄ ti-naanjabee yaa n̄n sá dim̄ntiilee, an kaa bàà ḡiti bàlif̄i yii bí kpánti diba.

⁸An pu ní Unimboti n̄n bí w̄on̄-bi ki t̄uk̄u-bi yii: «Man ni-Dindaan di l̄i yii iwiin bí ki d̄on̄ in poon m̄ làa f̄at̄i p̄on̄ Isirayeel yab n̄i Juuda yab dipoomp̄on̄dee.

⁹Dipoondi gbanti kaa dāa sá kii din m̄ n̄n p̄on̄ bi-naanjab daliṅkin m̄ n̄n nyánt̄i-bi Eejipiti tiṅkinee. Boonee baa dū dipoond̄ee ki t̄ún̄ ditundi, ní ma mun kaa ti f̄at̄i tó bi-boti.

¹⁰Ti-Dindaan bí yii: M̄ n̄n làa dāa líf̄ Isirayeel yab dipoondi diṅyee s̄é: Nyunti gbantee, m̄ làa dāa ṅm̄a m-marab kí ṅá bi-land̄ok̄yin bí ṅm̄a kí n̄n nyí min̄ m̄ l̄è, ní kí dūú ṅm̄a bi-p̄obiliṅin bí ṅm̄a kí n̄n ṅúb̄-bi kí taa ti s̄unt̄i. M̄n̄ ní m̄ dāa sá bi-Nimb̄ot̄iu ní bi mun dāa sá man samaau.

¹¹Ubo kaa dāa ḡiti dākā u-k̄on̄k̄onnaato àa u-nabiki yii ú n̄n nyí ti-Dindaan. Kí ȳon̄ bi-kansikin mbiyaawaamu kí tin cáa s̄ā bikpaambi, bàà ṅma làa dāa b̄é-mi.

¹²Kun puee m làá dāá sō bi-saai kí dū bi-kpitii kí pō-bi, kaa làá ti pée téetí bi-kpitii gbanti pu.»

¹³Unimbɔti nín sòon dipoompɔndi bɔtee, mimmee din béeyee nǎ dikpikil dee. Tiwan yaa nǎ tikpikilee ti púl dee, ki làá kúntí mun.

Hébreux 9

Taapu doo saraanǎtam nì yilpu yam

¹Nyunti nɔn Unimbɔti nèn pōon dipoompeepeekaalee, u nèn yóon marab bin binib làá dī kí jáam-uee nì tanti un poon bi làá nèn jáam-uee.

²Bi nèn gāa tanti ní, ní ki dū sata ki pītì poon adiin ali, ní ki yī kudipeepeekaauuee circir laŋki. Niin ní fitilab tókɔŋkaati nèn bí, ní teebil yú ní bi cāabín kpɔnb bin bi nǎan Unimbɔti saraayee ki pāantí.

³Sataliliiti boonee, kudii kubɔ mun dee, niin ní bi yī circir páaa laŋki.

⁴Niin ní sindaariya saraafaŋɔ nèn yú ní bi tūtì talaalub an pu, ní dipoondi dakaau yú bi dū sindaariya ki nyūntì u-kɔkɔ. Dakaayee poonee, kibaŋɔ kiba yú ki sá sindaariya nma. Ki-poon ní tijin tin bi yī maanee nèn kā. Dakaa ubaantee poon ní Aarɔn kpandɔɔ nɔn nèn púkuŋ nsupumpukumee nì ataŋkpee nɔn pu Unimbɔti nèn nmaŋ dipoondi marabee kā.

⁵Ní bi dū sindaariya ki mósó keerubimbi bin sá Unimbɔti nyootee bili ki tókɔn dakaayee pu kí dākà yī Unimbɔti u-ba bí niin. Keerubimbee nèn kpátì bi-feenyi ki bīn laakin bi yaa nǎ ikpiti saraau bi cáá fatiku ki yàantée pu. Taa nūn kí sòon dakaa gbanti bɔti nì u-tuunɔ nèn sá puee kɔŋkɔneee.

⁶Bi nèn nǎ mìn kɔkɔ ki dóyee, kudipeepeekaauuee poon ní bisaraanǎliibi kóò baabadal ki nǎan bi-saraatuunɔ.

⁷Ama poon diiku laakin bi yī yī circir páaa laŋkee, usaraanǎkpil baba di kóò niin dibindi poonee diba ja kí cáá tiwaŋkuti tin u kū ūn u-ba kpiti puee fatikuu nì tin bi kū samaa kɔkɔ nèn nǎ ikpiti in kaa nyée fatikuu kí kón kí nǎ Unimbɔti saraa.

⁸Circir Fam nèn dākà yī, nyunti nɔn ní nsan pú diiku dáá bée, nsan nèn kpá unil n jītí kí kó circir páaa laŋki.

⁹An saraabee cántí tibɔti taapu ní ki dākà timbi dín: an dākà yī saraabi bin binib nèn nǎan ki jáam Unimbɔti nì bin bi nèn nǎan bi-kpitii puee kɔkɔ kaa nèn nūn kí lē bin nǎan saraabi gbantee pɔbiliŋ in ikpiti bí kpántí deedeedambi Unimbɔti nimbiin.

¹⁰An sá marab bin bi yóon bi sá tijin nì tinyɔkaal nì tiwun difintilee bɔti ní. An marabee kɔkɔ sá tiwun pu marab ní kí tin sǎ nyunti nɔn Unimbɔti làá dāá cáan tiponee.

¹¹Kriisitoo dómiñ ki sá-ti usaraanɔkpil un cáañ-ti tiɲan tin poon ti bí nee. Ún di kó kusaraadimɔntiiu kun sá kukpaanɲu kaa sá binib di mánee, an dàkà yii kuaa sá duulinya doo diiku.

¹²U kó diba ja Circir páaa lanɲi Unimbɔti nimbiin. An kaa sá nì ɲɔjaa nì anabil fatikuu ní u cáa kón, ama ún u-ba fatikuu. Mín ní u ɲá ní ki cáañ-ti difiil din kaa cáá dikúntilee.

¹³Dikoobil di nín sá puee di sá bi nín dū ɲɔjaa nì inajaa fatikuu nì unasal un bi nín wù ɲɲmi kɔkɔee fantam kí yàan bin ɲá ikpatee pu ní. Bi yaa nín ɲá mimmee, an lēē ikpiti bi-wunti pu bi kpánti circirdambi dee.

¹⁴An yaa nín ɲūñ kí ɲá mín, kin ataa aɲa pu ní Kriisitoo un Circir Fam tútúñ u dū u-ba ki ɲá saraamɔnti ki tī Unimbɔtee fatikuu kaa ɲūñ kí fíntí atuɲkpiti ti-pɔbiliɲ poon tí ɲmā kí nóó Unimbɔti un bí dimaɲfalinee.

¹⁵Kriisitoo di cáañ-ti dipoompɔndi, án nín làá ɲá pu ní bin Unimbɔti fīyee n ɲmā kí fōō tigaajawan tin Unimbɔti pōon tàa cáá dikúntilee. Kun pu bi làá ɲmā kí fōō tigaajawan gbantee di sá Kriisitoo kpī ki nyánti-bi bi nín nín bí dipoonkpikil poon ki ɲaañ ikpiti ɲyee ni.

¹⁶Unil yaa bí yii a làá jī u-fakalee, u yaa kaa láá kpī, saa yòontí tiba.

¹⁷Daliɲkin u sòon ki tükū-si yii sii di làá jī u-fakalee, tibɔtee kaa láá tūñ ditundi, see u yaa láá kpīyee ní á nín yīkí kí tókón difakalee pu kii u nín nín pée tükū-si puee.

¹⁸An pu ní tiwanɲuti fatikuu nín nyán ki wāati ní dipoompeepeekaal nín ɲún ki túñ ditundi.

¹⁹Di sá Mooyiisi nín kàañ marab bin kɔkɔ Unimbɔti ɲmānee ki tükū samaa kɔkɔ ki dóðyee, ní u yōon anabil, nì ɲɔjaa fatikuu ki dū nnyim ki ɲmālim ní ki dū tipikuti tin bi mántèe nì isɔpi faapibiti ki cáa sèetī fatiku poon ki yàantí kugbɔɲu kun poon bi ɲmāñ marabee nì samaa kɔkɔ pu.

²⁰U nín lī yii: «Fatiku nee di sá dipoondi din Unimbɔti lī-neee daanɲu.»

²¹U ɲá mimmee ní ki yāan Unimbɔti tantiu un bi gāyee nì tiwan tin bi cáa ɲaañ saraabee kɔkɔ pu.

²²Kii mara nín lī puee, fatiku ní bi ɲman nín pée cáa yàantí tiwan kɔkɔ pu ní tí kpántí circir. An puee fatiku yaa kaa nyánee, unil kaa kántí u-kpitii pōtam.

Yeesu fatikuu di lèekī ikpiti

²³Bi yaa nín máañ kí ɲá tiwan tin sá yilpu wanti naɲku circir mimmee, an bàlifí yii bí ɲá saraabi bin jítiñ mín kpataaayee yilpu wanti pu.

²⁴Kun puee an kaa sá yii Kriisitoo kó kudii kun binib mán ki nántiñ yilpu yókœee poon ní ki nǎ saraa. Ama yilpu, Unimbɔti cee ní u kó, ki bí Unimbɔti nimbiin kɔŋkɔnnée ki gbàaŋ ti-pu.

²⁵Kí kūtèe, dibindi sá kamaayee, usaraaŋakpil nín kòò circir páaa laŋki nì tiwaŋkuti fatikuu ní kǎ saraabi. Ama Kriisitoo ún kaa kó ŋfunyɔm kupaau kí dū u-ba kǎ saraa.

²⁶An yaa sá mimmee, doooo duulinya nín kí ki dāa sāa díñee, u bàà làá jī falaabi ŋfunyɔm kupaau ní. Ama duulinya nín tóob dikúntil pu nee ní u dómín ki dū u-ba ki nǎ saraa diba pu kí kúntí ikpiti.

²⁷An péee sá yii báà ŋma n kpú diba ja ní, ní ŋkúm boonee, Unimbɔti n sòon báà ŋma bɔti.

²⁸Mín mbaantiim ní Kriisitoo mun dū u-ba ki nǎ saraa diba ja ki nyánti binib tikpil ikpiti poon. U làá dāaŋ nliliitiim, kaa sá kǎ dāa nyántí binib ikpiti poon, ama u dāa dòon kí fī bin kǎ ki kǎ ki cí-uee ní.

Hébreux 10

¹Mooyiisi marab kaa nín baasii dàkà tiŋan tin Yeesu làá cáaŋ-tee mbaamɔmin, an nín péee sá kunaŋu ní. Di sá yii bi nín péee nǎaŋ saraabi gbanti mín ní dibintil sá kamaa an kaa kúntí, ama ní an kaa ŋūñ kí yántí bí kpántí bimɔntiibi páaa kí sútí kí pǎ Unimbɔti.

²Bin bin nín nǎaŋ tiwaŋkuti saraabi ki tì Unimbɔtee yaa nín nǎ saraa mín diba pu bi-kpitii lēeyee, kɔnampu bi bàà nín gbēēn disaraaŋal dooooyee, kun puee baa bàà gítí gbìl bi-ban yii bi cáá ikpiti.

³Ibaamɔnee, an saraabee sá kí nín téetí binib dibindi kamaa bi-kpitii pu ní.

⁴Kun puee inajaa nì iŋɔjaa fatikuu kaa ŋūñ kí lēē ikpiti jaanjaan.

⁵An pu ní ŋyunti ŋun Kriisitoo làá nín dòon duulinyanee, u bí Unimbɔti yii: «Aa là kuwaŋkuluu saraabi àá tijimpin saraabi. Man ní a tī tiwun n dū-ti kǎ saraa kí tī-si.

⁶Bisaraawɔkaabi nì ikpiti pōtam saraabi kaa fáatì-si.

⁷An pu ní m bí yii: Unimbɔti, m sèé, m làá cùú nǎ min làá fáatíñ-see, kii an nín péee ŋmāñ m-pu min ki yóon a-gbɔŋkune.

⁸Yeesu dá láá péee ki lī yii: «Aa fáatì tiwaŋkuti saraabi nì tijimpin saraabi nì bisaraawɔkaabi nì ikpiti pōtam saraabi.» U nín lī mín, nì min kɔkɔ mara di pú nsan yii bí nín nǎaŋ saraabi gbanti kɔkœee.

⁹Boonee ní ki dāa lī yii: «An pu ní man bí yii: M sèé, Unimbɔti, m làá cù kí nǎ min fáatì-see.» Ní u lafun dómín ki kpìtì nsaṅkpiki nǎn binib nǎn dī ki nǎó Unimbɔtee ní ki nǎaṅ mɔɔɔn.

¹⁰Yeesu Kriisitoo dómín ki nǎ min fáatì Unimbɔtee. U dū u-ba ki nǎ saraa diba pu ki kúntì saraabi, ní u-saraauee fíntì ti-kpitii.

¹¹Baabadalee, usaraaṅal yú u-tundi laṅki ní, ní ki nǎaṅ bisaraabaantiibi múlmul, ama ní an saraabee kaa nǎn kí lēē unil kpitii.

¹²Ní Kriisitoo ún dū u-ba ki nǎ saraa un bí kí nǎn cá jaanjaanee diba pu timbi kpitii pu. Boonee ní ki cūtì kǎl Unimbɔti nǎnṅiil pú.

¹³U kǎ niin ki cí nyunti nǎn Unimbɔti làá dǎá dū u-nannanliibi kí nǎ u-taṅi taapu ú tǎāyee.

¹⁴Di sǎ yii saraabambaanti ní u nǎ ní an fíntì binib kpitii ní saraa gbantee cáá mɔɔn kí nǎn cá, kí gǎntì-bi kí yóoṅ bí nǎn nǎn Unimbɔti nimbiin.

¹⁵Unimbɔti Fam lī yii mǎn ní an lafun sǎ. Mpeekaamee, mǎ bí yii:

¹⁶«Ti-Dindaan bí yii dipoondi din m làá dǎá lí-bi mpèé n nǎn bí man nǎ bi kansikin nyunti gbantee sèé: M làá dǎá dū m-marab kí nǎ bi-pɔbiliṅin ní bí nǎm kí nǎn nyí min m lèe, ní kí tí nǎm marab gbanti bi-landɔkɔyin bí nǎm kí nǎn nǎb-bi kí taa súntí.»

¹⁷Ní nliliitiimee mǎ gíti bí yii: «Maa làá dǎá gíti téetí bi-kpitii nǎ bi-yìntitam pu dalba dalba.»

¹⁸Di sǎ bi yaa dū unil kpitii ki pú-uee, an kaa ti cáá saraa ubo ú gíti nǎ ikpatee pu.

Tí sútí kí pǎl Unimbɔti

¹⁹An puee nnabiyaamu, Yeesu nín kpí u-fatikuu nyánee ní nǎn dǎoṅ tí jǎtí kí kó circir páaa laṅki laakin Unimbɔti bée.

²⁰An sǎ nsamɔɔn nǎn tìl dimaṅfalee ní Yeesu pǎtì-ti ki dī nǎaabu nǎn nǎn pǎtì circir laṅki nǎn circir páaa laṅkee. Nǎaabee di sǎ u-wunti.

²¹Ti nín cáá usaraaṅakpil un Unimbɔti kǎaṅ u-dicaṅku puee,

²²tí sútí kí pǎl Unimbɔti nǎn dipɔbil diba nǎn dimákabaamǎndi, kí fíntí ti-pɔbiliṅ poon ilandɔkɔkpiti án nyā dǎndan, kí dū nnyim min nǎn circiree kí fǎl ti-wunti nǎn nyā.

²³Tí nǎn gbíntì ki nǎb ti-mákal din ti lǎ yii ti cááyee gbīṅgbim, kun puee u nín pǎoṅ yii u làá nǎ mǎyee, u làá lafun nǎ mǎn ní.

²⁴Tí nǎn nǎbmaṅ tɔb tiṅan kí nǎn nyàatí tɔb, ti-neendi nǎ mǎtí nǎn wǎintí, kí nǎn tǎn atummǎnti,

²⁵ kí taa fàtī ti-boon kí tī Kriisitoo nikitiŋ koonyi kii an nín kpánti biba bimbim baa ti dōoŋ puee. Ama nín tīmaan tob kunyannyaau, kun puee nimbi ni-ba nyí yii ti-Dindaan wiŋŋu tóobiŋ.

²⁶ Ti yaa bée ibaamɔn ní ki fōō-i, ní boonee ti gbínti ki nìkì ki ɣaaŋ ikpiti ti nín là puee, tí bée yii saraa ubo gíti kpá bí ɣá án lēē ti-kpitii.

²⁷ Ama tin kɪn tí nīn cée di sá ditafadaakpaandi din sá ɣɣmi ki gá liblib ki làá wà Unimbɔti nannanliibee.

²⁸ Un yaa nīn yīntiŋ Mooyiisi marab, ní binib bili kii bita yaa lēē seera yii bi ká u nín yīnti puee, bi nīn kù-u ní baa sūn u-saai.

²⁹ Ní kpèè ditafadaaldi dilal ní un kpēē Unimbɔti Jipɔɔn fám kaa dū fatiku un Unimbɔti dū ki lī-ti dipoondee ki yíiŋ tibee máaŋ? Ama fatikuee ní bi dūu fínti u-kpitii, ní boonee u kɪn ki kōntí Unimbɔti Fam min min pú-u an yimɔlee diŋuul.

³⁰ Ti nyí Unimbɔti un di lī yii: «An sá man Unimbɔti di làá dāá tò ipɔntoon, man di làá dāá pà tipaal,» ní ki gíti bí yii: «Man di làá dāá sòoŋ m-samaau bɔti.»

³¹ Sii un yaa kó Unimbɔti un bí nee bɔtinee, an dóò sii pu dee!

³² Téetímaan ɣkpikim ni nín nīn fōō Kriisitoo ki kíf ki ká ɣwalifi ɣuŋyee, ni falaabi bin ní ni nīn jín tikpil kaa fātī tóee.

³³ Iyunti ibee, bi sīi-ni, iyunti ibee, bi cáŋ-ni diniwul nimbiin ki sàantí, iyunti ibee, ni bí ki sūn bin bi sàantée saai.

³⁴ Míŋ ní ni nī bisarkadambi yākatì bi-falaau. Bi yaa nīn cúú ni-wanti ki fōōyee, an kaa nīn páb-ni, ni-pɔbiliŋ nīn sòŋ, kun puee ni nyí yii ni cáá tigaajamontiil tin làá nīn bí jaanjaanee an dō yilpu.

³⁵ An puee ní taa páatí ni-mákal, ipaatikpaan dō ki cí-ni.

³⁶ An máaŋ ní nīn cáá dipɔɔŋdi ní kí ɣmā kí ɣá min Unimbɔti lèe kí wàatī ní kí nín ká tin u pōoŋee.

³⁷ An bí kii an nín ɣmāŋ Unimbɔti gbɔŋku poon puee yii: «An kɪn ɣyunti fiii nàanyɔkɔ ní un làá dāaŋee n bāŋ, an kaa làá ti yúntí.

³⁸ Un bí deedee m-nimbiinee fookiiu pu ní u làá ɣmátí, ama u yaa gíti u-boonee, ubɔti kaa dāa gíti fáatiŋ-mi.»

³⁹ Timbee, taa sá bin gíti bi-boon ki wáŋkée, ama ti sá bin fōō ki kíf ki cáá dimaŋfalee ní.

Hébreux 11

Fookii nì u-tuunŋi

¹Á n̄n cáá fookiiyee taapu sá yii: á n̄n cótí tiwan tin pu a mákée, ama aa wāl-tì ní ki nyí yii tì bí.

²Fookii un Unimbɔti nib dooooyee yab n̄n cááyee pu ní bi ká disíndi Unimbɔti cee.

³Fookii un ti cáá Unimbɔti puee di yì-tì ní ti nyí yii an sá n̄n u-nyɔɔbundi ní u dū ki náan̄ duulinya, di sá duulinya wanti tin kɔkɔ ti wāl nee nyánní dinyɔɔbundi d̄n taa wālee poon ní.

⁴An sá fookii un Abeel n̄n cáá Unimbɔti puee di yì-tì saraa un u n̄n ḡá ki tī-uee n̄n ḡān̄ ki jítìh̄ Kayeen yɔu. U-fookiiu gbanti pu ní u kpántì deedeedaan Unimbɔti cee, kun puee Unimbɔti n̄n fōō u-saraau. U-fookiiu puee, n̄n min kɔkɔ u kp̄iyee, u-bɔti bí bi sòh̄ d̄n.

⁵Eenɔki fookiiu un u n̄n cáá Unimbɔti puee di yì-tì ní waa kp̄i. Unimbɔti n̄n yōh̄-u ki cáá-u ki jóm̄h̄ u-cee ubɔ kaa ti ká-u. Unimbɔti gbɔŋku poon l̄i yii Eenɔki n̄n pée fáatì Unimbɔti dooooyee ní ki wāatì u dāa n̄n yōh̄-u.

⁶Unil yaa kaa fōō Unimbɔti ki kíiyee, udaan kpá kí fáatì-u. Di sá yii un là kí sútiñ kí p̄l̄ Unimbɔtee máan̄ kí n̄n nyí yii Unimbɔti bí, ki t̄i bin nyàab̄-u n̄n dipɔbil dibee tipaal.

⁷Fookii un Noowa n̄n cáá Unimbɔti puee di yì-tì ní Unimbɔti n̄n n̄n kpáafi-u yii nnyingbeen dōoñee, u n̄n fōō ki kí kaa láá ká-m̄, ní ki n̄n kí k̄i bí kpáa meela un poon u n̄n u-dican̄ku làá kó kí ḡmátée. U-fookiiu un u n̄n cáá Unimbɔti puee di dākā duulinya yab bɔkpil ní ùn̄ kpántì deedeedaan Unimbɔti nimbiin.

⁸Fookii un Abraam n̄n cáá Unimbɔti puee di yì-tì ní ḡyunti ḡun Unimbɔti n̄n yíiñ-u ki bí ú yíkì u-tiŋkin kí n̄n cá kitiŋ kin u làá pòh̄ kí tī-uee nee, u lafun n̄n yíkì m̄n̄ kaa nyí laakin pú ní u n̄n túl ki cée.

⁹N̄i fookii un u n̄n cáá Unimbɔti puee ní u bān̄ kitimpoon̄kaayin ki ḡāa tanti ki kóò kii unicaanee. M̄n̄ ní Isaaki n̄n Jaakɔb bin mun n̄n yíkì ki tókɔh̄ dipoondi gbanti puee n̄n ḡāa tantib ki kóò.

¹⁰Di sá Abraam n̄n k̄a ki cí kitiŋkpaan̄ŋi kin diiŋŋi Unimbɔti u-ba kítì ki m̄án, ḡi yú ki p̄ɔyee ní.

¹¹Fookii un Saara n̄n cáá Unimbɔti puee di yì-tì ní n̄n min kɔkɔ u n̄n púl ki jítì mmaal puee, u ḡún̄ ki māl̄ ki kpántì ditimbundi na, kun puee u n̄n fōō ki kí yii Unimbɔti n̄n pōh̄ min̄yee, u làá ḡá m̄n̄.

¹²M̄n̄ ní Abraam unibaanti un púl ki jítì mmaal puee māl̄, u-naantiibi b̄t̄i ki w̄iik̄i kii iŋmalbijaayee, baa ḡūh̄ kí k̄aah̄-bi, a l̄i kii bi n̄n kaa ḡūh̄ kí k̄aah̄ dibul d̄n d̄ɔ tiŋku gbandee puee.

¹³Nì fookii poon ní an nibee kòkò dūu kpî kaa kpáàa fōō tin Unimbɔti nìn pōoñee. Bi nìn ká tì nín páaàní ndan ki dōoñee, ní bi jáam-tì, ní ki bí yii bíñ sá binicambi ní ki kóò duulinyan.

¹⁴Bi nín sòoñ miɲyee dàkà ki cántí-ti yii bi bí nyàab kitiɲ ní kí nīn kóò.

¹⁵An yaa nìn sá kitiɲ kin poon bi nìn yíkèe pu ní bi yaa nìn bí yálinkéee, bi bàà nìn ɲūh kí fàtī nīn gítí niinaa!

¹⁶Ama ibaamɔnee, bi nìn baasii nyàab kitimmɔntii ní, an dàkà yii yilpu tiɲki. An pu ní bi nín yī Unimbɔti yii bi-Nimbɔtiuee, an kaa cáá-u icoo, kun puee u bónti-bi kitiɲ ki yóoñ yilpu.

¹⁷Fookii un Abraam nìn cáá Unimbɔti puee di yì-tì ɲyunti ɲun Unimbɔti nìn cɔŋkì-u ki bí yii ú dū u-jipɔmbaabil Isaaki kí ɲá-u saraayee, waa nìn ɲmó mmóɔn, nì min kòkò Unimbɔti nìn lī-u dipoondee.

¹⁸Unimbɔti nìn pōoñ-u yii: «Isaaki di làá bùtī a-maaliɲu ɲun làá dāá fōō a-yindee.»

¹⁹Ama Abraam nìn fōō ki kíf yii u yaa dū u-biki ki ɲá saraa ki tī Unimbɔtee, Unimbɔti làá fàtī fikitī-kì, mīn ní an lafun ɲá kii u fikitī-kèe. Unimbɔti gíiñ u-biki ki tī-u, kun puee Abraam ɲman nìn pée kūū-kì ní.

²⁰Fookii un Isaaki nìn cáá Unimbɔti puee di yì-tì ní u nìn mēe ki bīiñ Jaakɔb nì Eesayuu pu tin làá dāá bàñ bi-pu foolboonee.

²¹Fookii un Jaakɔb nìn cáá Unimbɔti puee di yì-tì u nín púl ki cīkiñ ɲkúmee, u nìn mēe Unimbɔti ki bīiñ Jooseefi biyaamu liitil pu ki nyī u-kpandɔɲu pu ki nyóŋkí Unimbɔti.

²²Jooseefi nìn fōō Unimbɔti ki kíf. An di yì-tì ní ɲyunti ɲun u tóob ɲkúmee, u nìn sòoñ Unimbɔti nín làá dāá nyāntí Isirayeel yab Eejipiti tiɲkinee. An puee ní u nìn tī-bi mara ki dàkà-bi bi nín làá dāá ɲá u-kpabiɲ puee.

²³Fookii un Mooyiisi baa nì u-na nìn cáá Unimbɔti puee di yì-tì ní bi nín māl Mooyiisee, bi dū-u ki bál áli iɲmal ita. Bi nín ká kibiki nín ɲāñ miɲyee, baa ti fāŋkì ubɔti marau un u yóoñ yii bí kpò mbiyaamuee.

²⁴Fookii un Mooyiisi nìn cáá Unimbɔti puee di yì-tì ní u nín wíiñee, u nìn yī yii waa là kí nīn sá ubɔti Faaroo bisal jipɔɔn,

²⁵ki là kí nīn bí Unimbɔti nikitilin bí kpāfi bi-kòkò kí sàa. Mīn nìn mōh-u ki jítiñ ú nīn bí ikpitin ki jīh mmɔn ɲun kaa làá yúntée.

²⁶U nìn ká yii, ú jī falaa kii Meesiya nín làá dāá jī uɲyee ɲāñ ki jítiñ Eejipiti gaajawanti kòkò, kun puee u nìn wāl tipaal tin bí nyòkɔpuee ní.

27Fookii un Mooyiisi nèn cáá Unimbɔti puee di yì-tì ní u nèn yíki Eejipiti tiŋkin, kaa fāŋkì diŋuul din ubɔti fōōyee pu, ní ki ŋúb Unimbɔti un baa wālee bɔti an píkí gbīngbim kii u wāl-uee.

28Fookii un u nèn cáá Unimbɔti puee di yì-tì u nèn fōō Unimbɔti nyɔkɔ ki jíń Dilákatil jiŋaaliu, ki nèn yāntì bi dū ipiiyee fatikuu ki ŋmītì mpunyɔmu pu, án nín làá ŋá pu ntuun ŋun làá kpò Eejipiti yab jipɔŋkpilibee ń taa gbēē Isirayeel yab báà ubɔee.

29Fookii un Isirayeel yab nèn cáá Unimbɔti puee di yì-tì ní bi nèn dūtì Tikati mɔɔl kii kitiŋkuliŋgee, ama Eejipiti yab mun nèn mākān kí dūtì ní dimɔɔl dū-bi ki nál.

30Fookii un Isirayeel yab nèn cáá Unimbɔti puee di yì-tì bi nèn cūtì ki cōom ki māntì Jeeriikoo tiŋki. Iwiin iluli dalee, agun nèn cúu kpīkitì ki lítì.

31Fookii un Raab kinimpulaakpaayee nèn cáá Unimbɔti puee di yì-tì ní baa nèn kūū-u ki kpáan binikpitib, kun puee u nèn ŋá tiniti ki fōō binib bin bi nèn tú bí cù kí cōŋkì kitiŋee.

32M làá gítì lì yii ba? Mpaan kaa bí-mi ń sòon Geedeeyɔn nì Baraaki nì Samsɔn nì Jeefita nì Daafiidi nì Samiyeel nì Unimbɔti bɔnaatiliibi pu.

33Bi fookiiu un bi nèn cáá Unimbɔti puee di yì-tì ní bi nèn jáà ki pɔɔkì bibotiibi bin kínee nì bi-timmu. Biba mun fookiiu pu ní bi nèn yāntì binib ŋáań tin bí deedeeyee, ní biba mun fookiiu pu ní bi nèn fōō tin Unimbɔti pōon-bee. Bi nèn cúú biba ki tó laakin bi kpáa gbikintibee ní baa nèn ŋún ki tábitì bi-nyɔmmu ní kaa nín ŋún ki ŋá-bi tiba bi-fookiiu pu.

34Ŋɔmi gà liblib bi téé biba ki tó poon, an kaa ŋá-bi tiba bi-fookiiu pu. An bàà nèn sá bí kpò biba nì ntàataajimu, ama fookii un bi nèn cáá Unimbɔti puee puee, bi nèn ŋmátì. Biba nèn būn ki pɔɔkì. Biba nèn sá ŋwɔsɔfimu, bi-fookiiu puee, bi kpántì bibaatandambi. Biba fookiiu puee, bi nèn cúú bi-nannanliibi.

35Binimpoobi fookiiu un bi nèn cáá Unimbɔti puee di yì-tì bi fikitì bi-yab bin kpīyee ki tī-bi. Biba fookiiu puee, bi nèn sāań-bi kí kpò-bi, ama bi nèn yī yii bí taa fī-bi, kun puee bi nyí yii bi làá dāá fikitì kí nīn kíń ki bí dimaŋfal din kaa cáá dikúntilee ni.

36Bi nèn bēel biba ki gbáń-bi anaalab, ki nèn gúl biba nì ikusaka ki cáá tó sarka.

37Biba fookiiu un bi nèn cáá Unimbɔti puee, bi nèn yáŋkì-bi ataŋkpee ki kūū, ki nèn sēekì nābitì biba agin ali, ki nèn dū ntàataajimu ki kūū biba. Biba kaa nèn cáá tiba kí pēē, see ipii nì iŋoobu gbanyi ní bi nèn pēentí. Biba mun nèn sá bisoodambi, ní bi nèn páb biba ki sàantí-bi ní bi sán ki póotí ajan kɔkɔ.

38Binib gbanti circiriu puee, baa bàà nèn máań kí kál duulinyan doo. Bi nèn yíkí ní ki cá kuteeun nì ajoin pu, ki kóò itaŋkpaloƙɔn nì afaginni.

³⁹Unimbɔti u-ba ká yii an nibee kɔkɔ nɛn lafun fōō-u ki kíf, ama nì mín kɔkɔee, baa nɛn fōō tin Unimbɔti nɛn pōoñee.

⁴⁰Kun puee Unimbɔti bónti tin sá timɔntiilee ki yóoñ, kaa dá láá dūu tī-bi ki cíiti ti-kɔkɔ yaa kpáfèe, ú dūú yàkatī-ti.

Hébreux 12

Unimbɔti ti-Baa

¹Kii kunipaau kun nɛn cáá fookii Unimbɔti puee nín mǎnti ki tú-ti pu, ki kpèé-ti puee, ní yànti tí fámaan atuŋkpiti ŋin cāabìñ-ti digìndee nì ikpiti in kaa pōō-ti dicuulee, kí sǎn nì dipóoñdi ditaatandi din Unimbɔti náká ki yóoñ-ti tí sǎñee.

²Ti-nimbikpeeŋu á nɛn pée có Yeesu pu. Úñ di nǎantí fookii ti-ni kí tin cáá kátí-ku. U kíf ki kpí ndɔpuntikaa kúm mín sá icoo nì kpeefamee, kun puee u nɛn nyí dipɔɔpindi din dō ki cí-uee. Kɔŋkɔñnee u cūti kǎl Unimbɔti ŋaŋgiiliŋu pú dibeelin.

³Ní dàkafi u nín kaa móti u-ba pu ki gī digìndi din binikpitib ŋaane, an di ŋūñ kí yànti ní taa pō nɛn diwuŋyɔtil á kó-ni.

⁴Doooo nee, naa láá jáñ nì ikpiti áli fatiku nyáñ.

⁵Ni súnti isaŋki in Unimbɔti nɛn sǎŋkì-ni kii ubaati nín sǎŋkí u-jipɔmbi pueeee? U nɛn bí-ni yii: «M-jipɔɔn, ti-Dindaan yaa bíi dàkà-see, á taa dūú kpèè fám. U yaa dáál a-tafalee, á taa yòtī a-wunti.

⁶Kun puee un ti-Dindaan néeñee ní u dàkà, ní ki dátí bin kɔkɔ u fōō ki ŋá u-jipɔmbee tafal.»

⁷An puee, Unimbɔti yaa bíi sǎŋkí-nee, ní póoñ ni-ba. Ni nín sá u-biyaamuee pu ní u ŋáañ-ni mín, kun puee kibiki kpá ki-baa kaa sǎŋkí-kì.

⁸Ubaati yaa bíi dàkà u-biyaamu ní kaa bíi dàkà nimbee, mimmee waa yì nimbi dee, naa sá u-bimaalkaamu.

⁹Tí kpèè ti-baabi bin mǎl-tee nín dàkà-ti ti tó-bi miŋyee, kin ataa aŋa pu ní taa máaŋ kí nɛn tó Ubaati un yì ŋfamee kí ká dimaŋfal!

¹⁰Ti-baabee, bíñ dàkà-ti ŋyunti ŋubɔ ní kí tin sǎā mín bi lèe ní kí gbèeñ, ama Unimbɔti úñ nín dàkà-tee, an sá ti-ŋanti ní, kun puee u là tí nɛn bí circir kii úŋwuee ní.

¹¹Ibaamɔn didàkal kaa mō, ŋyunti ŋun a bí di-poonee. An wù ní, ama boonee, bin bi dàkèe kpántí binimɔntiibi ní kí páatí dipɔɔɔŋkil nì deedeebítam.

Ní ká kunyannyaau

¹²An puee, nimbi bin ŋalii nì ni-taŋi yòtèe, póoñmaan ni-ba kí ká kunyannyaau,

¹³ kí nìkī ni-taatandi kí dī nsan ŋun tēēnee pu án nín làá ḡá pu ditaal din wùee n̄ taa ḡí ama dí pōkèe.

¹⁴ Ní pōḡn̄ ni-ba ḡgbansḡḡfi n̄ n̄n bí ni n̄i báà ḡma kansikin, kí n̄n bímaan circir. Kun puee un yaa kaa bí circiree kpá kí ká ti-Dindaan.

¹⁵ Ní n̄n nyíh̄ ni-ba ubo n̄ taa fá diyimḡḡl din Unimbḡti tī-tee, kí n̄n nyíh̄ ni-ba ubo n̄ taa kpántí kii kisubiki kin cáá tiloolee kí dū u-lootee kí bīl̄ kunipaau.

¹⁶ Ní n̄n nyíh̄ ni-ba ubo n̄ taa ḡá tilaakpaal, kí taa kpèè Unimbḡti fám, kii Eesayuu nín n̄n ḡá pu, tijin puee u dū u-kpiti ki nyáfèe.

¹⁷ Kèè, ni nyí yii boonee, u nín dāa nyàāb̄ kí fōo difakal din ujipḡḡkpil fòōlee, waa ti káa! Nì min kḡkḡ u dū nnyinnyim ki nyàāb̄ u nín làá dī pu kí kpántí min u n̄n lēe, waa ká.

¹⁸ An kaa sá dijool kii Siinaayi joolee ní ni sūtīh̄ ki pīl̄: laakin ḡḡmi wù, dibḡmbḡndi dómīh̄, kubun̄kpaan̄ḡu jítì,

¹⁹ ní dikantándi búh̄ ki pōḡ kpaḡkpam, ní nneen ḡubo sòōnee. Isirayeel yab nín gbīl̄ nneenee puee ní bi gbāam̄ yii ḡú taa ti sòōh̄.

²⁰ Di sá yii bi n̄n fāḡkì Unimbḡti nín sòōh̄ yii: «Un yaa gbēē dijool neeyee, báa an yaa sá kuwaḡkuluuāaa, bí yāḡkì-ku ataḡkpee kí kpèe.»

²¹ An n̄n cáá dipḡḡbiildi kaa bí ḡkpèè, áli Mooyiisi u-ba bí yii: «M fāḡkì yḡkḡ yḡkḡ.»

²² Ama nimbi dómīh̄ Siiyḡn̄ joolee taapu n̄i Unimbḡti un bí dimaḡfalinee dumpu Jeerusaleem un bí yilpuee, laakin ituun cutimaanyi kpátì ki bí mmḡḡnee ní.

²³ Nimbi dómīh̄ laakin bin sá Unimbḡti biyaamu mun u péé péé ki māl̄ bi-yiḡḡḡ ḡmāh̄ yilpuee kpáfèe ní. Ni dómīh̄ Unimbḡti u-ba cee ní, ún̄ di sòōh̄ binib kḡkḡ bḡti n̄i binib bin bí deedee Unimbḡti yāntì bi-nammu kpántì mmḡḡtiimu baa kāntí mu-pu tikpitil tibee.

²⁴ Nimbi dómīh̄ Yeesu un cáāh̄-ti dipoomḡndi ki dū u-ba ki tī u-fatikuu fíntì-tee cee ní, u-fatikuuee sòōh̄ tiḡan ki jítīh̄ Abeel yḡu.

²⁵ An puee ní n̄n nyíh̄ ni-ba kí taa yíi un bí ki sòōh̄ n̄i ni nee nyḡkḡ. Bin n̄n yīi kaa fōo un n̄n bí bi-cee taapu doo ki sòōh̄ n̄i bee nyḡkḡee, bi n̄n dáal̄ bi-tafal ní, kin ataa aḡa ní ti yaa yīi kaa fōo un nyānní yilpu ki sòōh̄ n̄i tee nyḡkḡee, taa kāntí ditafadaaldi!

²⁶ U nín n̄n sòōh̄ dijool puee, kitiḡ n̄n cīḡkì ní, ama kḡḡkḡḡnee u pōōh̄ yii u làá dāá ḡítì cīḡkì kitiḡ. Niinee an kaa dāa sá kitiḡ ḡmaniḡma, u làá dāá cīḡkì kí kpāāh̄ yilpu mun.

²⁷ Anyḡḡbun ḡin sá yii «u làá ḡítì cīḡkèe» dàkà yii tin kḡkḡ u náānee, ní tin kaa bá ki pōyee n̄ lītí kí wāḡkì kí kíh̄ tin bá ki pōyee.

²⁸Kii Unimbɔti nín kǎaṇ-ti Dibeel din bá ki pōyee poon puee, tí jāaṇ-u u-ṇanti gbanti pu kí nīn ṇáaṇ mīn fáatì-uee kí nīn tó-u nì tifaandi poon kí dàkà-u yii ti nyí tiṇan tin u ṇá ki tī-tee.

²⁹Di sá yii ti-Nimbɔtiu sá ṇṇmi ṇun wù ki céetée ní.

Hébreux 13

Min unil máaṇ kí ṇá kí fáatí Unimbɔtee

¹Ní nīn néemmaan tɔb kii nnabiyaamu nín néen tɔb puee án taa gbèē.

²Ní téetí yii ni máaṇ kí nīn fòol binicambi, kun puee biba nīn fòol binicambi mīn ní ki dāa kpáa fōo Unimbɔti tuuṇyi kaa bée.

³Ní nīn téetímaan bisarkadambi pu kí jī bi-falaau kii ni nì bi kɔkɔ di kpáfí ki bí sarkanee, kí nīn téetí bin bi sàantée pu kii ni nì bi kɔkɔ ní bi kpáfí ki sàantée.

⁴Ní tīmaan dinimpucaal áa dicamɔndi tinyool, ní unimpu nì u-cal í yūlīn tɔb deede, di sá yii Unimbɔti làá dāá dáal bilaakpaadambi nì bijɔkɔndambi tafal.

⁵Ní taa yàntí nnimbineel í jī ni-pɔbiliṇ poon mpaan, ama ní yàntí án nīn mōṇ-ni fiii un ni cááyee pu, kun puee Unimbɔti lī yii: «M kpá kí yàntí-si fám, maa làá dū-si kí fá mīn jaanjaan.»

⁶An pu ní ti cáá dimákal kí lī kí tókɔṇ dinyɔɔbundi nee pu yii: «Unimbɔti di jòon-mi, an puee maa fàṇkí tiba, Ba ní unil làá ṇmā kí ṇá-mi?»

⁷Téetímaan ni-kpilib bin nīn dàkā-ni Unimbɔti bɔtee pu, kí dàkafi kí kpèè mīn ní bi nīn nóo Unimbɔti ki dāa kpíyee, ki mun í bīfí bi-fookiiu un bi cáá Unimbɔti puee.

⁸Kun puee Yeesu Kriisitoo kaa kpántí. U nín nīn péé bí puee, mīn ní u gbínti ki bí dín, ki làá nīn péé bí mīn kí nīn cá jaanjaan.

⁹Binib nyánti tibɔɔn tin nyán ti-bee ki dàkà, ní taa yàntí bí dū an bɔtee kí dàkà-ni ní gáatí. An ṇān yii diyimɔl din Unimbɔti pú-tee pu ní tí nīn kántí mɔn, án taa nīn sá marab bin binib ṇúb ki kòó tijin tibee pu. Bin ṇúb an marab gbantee kaa ká ipaati iba poon.

¹⁰Timbi saraafanṇu ṇun ti cááyee, Juuda yab saraaṇaliibi kaa ṇūn kí jī nsaraafan gbanti pu jinti.

¹¹Di sá Juuda yab saraaṇakpiliu nīn kù tiwaṇkuti ní kí lēē fatiku kí kón circir páaa laṇki kí ṇá saraa binib kpitii pu, ní kí yòon tiwaṇkutee kí nyánti kitiṇ kpaanceetiṇ kí dūú wà ṇṇmi.

¹²Mīn mbaantiim ní bi ṇá Yeesu, bi nyánti-u kitiṇ kpaanceetiṇ ní ki kūu-u. An ṇá mīn u-fatikuu í fíntí binib kpitii.

¹³An puee ti mun í nyā kitiŋ kpaanceetiŋu kí cù u-cee bí bèèl-ti kii bi nín bèèl-u puee.

¹⁴Kun puee duulinya kaa sá-ti kitiŋ kin làá nín bí ki cá jaanjaanee, an pu ní ti bí ki nyàab yilpu tiŋki kin làá nín bí jaanjaanee.

¹⁵Yeesu puee ti-nyoŋkii í nín sá saraa ti tìl Unimbɔti múlmul, an dàkà yii tí nín pàkà u-yindi kí taa gbèē.

¹⁶Ní taa súntí tiŋan diŋál pu, kí nín tútún tòb, mìn di sá saraabi bin ŋāñ Unimbɔti ceeyee.

¹⁷Ní nín tó bin kpòotī-nee kí sɪntī ni-ba taapu kí tī-bi. Bíñ di mótí ni-nammu pu, kun puee bi dāa cáá kí sòon bi-nyokɔpu yai Unimbɔti nimbiin. An puee, ni yaa tó-bee, bi mun tūn bi-tundi nín sá puee nì dipɔɔpindi ní, ama bi yaa tūn ni-pu ditundi bi-pɔbiliŋ kaa sòmee, nimbi ní an gīntí boon.

¹⁸Ní nín gbínti ki mée ti-pu. Ti nyí ti-pɔbiliŋ poon yii ti ŋá tin máaŋ tí ŋée. Ti là nyunti kɔkɔ poonee tí nín ŋáaŋ min bí deedeeyee ní.

¹⁹M là ní baasii mée m-pu, Unimbɔti í pō-mi nsan í ŋmā kí gítiŋ ni-cee malaa.

Dwimmeem

²⁰Unimbɔti di tìl-ti ŋgbansɔŋfi. U fikitì ti-Dindaan Yeesu un di sá upikpaakpilee ditaŋkpiilin. U-saraau fatikuu di náaŋ dipoompɔndi din kaa kúntée ki tī-ti.

²¹Unimbɔti gbanti í tī-ni ŋŋmam ní nín pée ŋáaŋ tin ŋāñee nì tin u lèe. Yeesu Kriisitoo puee, ú dī ti-pu kí ŋá min fáatiŋ-uee. Úñ Yeesu Kriisitoo ní bí nín pée tìl tinyool kí nín cáa cá jaanjaan! Ameeni.

Tibɔjoolkaal nì ijaam

²²Nnabiyaamu, tibɔti tin m ŋmāñ-ni nee kaa fòkò, m mée-ni ní jī kimɔtii kí pīlifi m-saŋkii gbanti.

²³M là ní kpáaá bée yii bi lí ti-nabiki Tiimootee sarkan. U yaa bāaŋ ti-cee malaayee, man nì u di làá táá kí dāá mànti ni-pu.

²⁴Ní jāaŋ ni-kpootiliibi bin kpòotī-ni nnimbɔtisan poonee nì bin kɔkɔ nóó Unimbɔtee. Ti-nabiyaamu mun bí Italii tiŋkinee jáaŋ-ni.

²⁵Unimbɔti ŋanti í nín bí ni-kɔkɔ pu!

Jacques

Jacques 1

Ijaam

¹Man Yakubu un sá Unimbɔti nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo tɔntɔnliuee di ɲmàñ kugbɔŋu nee. M jáań nimbi tinaakɔti saalaa nì tili tin yàl ki kó duulinya jaŋɲi kɔkɔnee.

Fookii nì iciin bɔti

²M-nabiyaamu, dinimbinaamandi nín bí puee nì di-nyɔkɔm yaa bāań ni-puee, ní yànti án nīn mōñ-ni tikpil.

³Di sá ni nyí yii dinimbinaamandi gbanti yaa bāań ki cɔŋkì ni-fookiiu ní ni yaa gbínti ki yú kaa lítèe, kimɔtii ní an cāablín-ni.

⁴Ama ní nīn cáá kimɔtii mín kí tin kátí-ku, án nín làá ɲá pu ní kpántí biniɲmambi bimɔntiibi ni-bimbim poon, tiba nì tiba ń taa lóó-nee.

⁵Mín puee, ni-kansikin ubɔ yaa lóò iciinee, udaan ń mèè Unimbɔti un mō ki pūñ bāa ɲma nì dipɔbil diba, kaa wòònee, u làá tī-u.

⁶Tin bée di sá yii udaan ń nīn māká yii u làá fōō kun u bíi mèéyee kí taa gùgufi, kun puee un mèé ki gùgufèe náań nì kii dimɔɔl nyim min kubuɲu téekí ki cāñ ajan kɔkɔ púee ní.

⁷An niliuee ń taa dākafi yii u làá ɲmā kí fōō tiba ti-Dindaan cee,

⁸kun puee u cáá ilandɔkɔ ili ili, kaa dīŋfi nsambaanti.

Tigaajati nì disool

⁹Án nīn mōñ kinabiki kin di sá usoodaane, kun puee Unimbɔti yōòñ-u yilpu.

¹⁰Mín ní án nīn mōñ kinabiki kin di sá ugaajee, kun puee Unimbɔti sīntiñ-u taapu: di sá yii u làá dāá gbátí kí lítí kii mpumpukumee ní.

¹¹Ŋwiiń yaa nyáń ki píł sínsiŋee, ní mpumpukum ń kpā ní kí gbátí kí lítí, ní mi-nyaanƙu ń wāŋkì. Mín mbaantiim ní ugaaja dāa bí u-tuuŋɲi poon ní kí kpāaa wāŋkì.

Dinimbinaamandi nì icɔŋki

¹²Án nīn mōñ sii un di yaa bí dinimbinaamandin ní ki pōɔntí ki ɲmèéyee. Di sá yii a yaa ɲmēē mín ki tin kátí-kuee, Unimbɔti làá pà-si tipaal tin sá dimaɲfal din kaa kúntí u pōòñ ki yōòñ bin néeń-uee.

¹³Sii un yaa bí dinimbinaamandinee ń taa lì yii: «Unimbɔti di bíi cɔŋkí-mi.» Kun puee tiba kaa ɲūñ kí yànti Unimbɔti ń ɲá tikpitil, ní ún u-ba mun kaa yànti ubɔ ń ɲá tikpitil.

¹⁴Ama an sá unil nimbítaataam di kííł-u ki téekí-u ki càn ikpitin.

¹⁵Nnimbítaataam yaa kó unilee, ní mí màal ikpiti, ní ikpiti yaa wíñee ní í cáañ ñkúm.

¹⁶M-nabineenkaamu, ní taa ñmàtimmaan ni-ba.

¹⁷Tiwannyaandi nì tiwammontiil tin kòkò ti fòol faalaayee nyēēñ yilpu ní. Ti-Baa Unimbòti iwalfi in bí yilpuee náanliu cee ní an nyēēñ. Ûn kaa kpántáaa, kaa fàtì ki ñmíntí dijandi diba, din kíñee dō dibɔmbɔndin.

¹⁸Ûn di là ní ki dī dinyɔɔbundi din sá ibaamɔnee pu ki tī-ti dimañfal, án nín làá ñá pu timbi n nín lī tiwan tin kòkò u nááñee nyɔkɔpuee.

A nín gbīl tiŋyee, á ñá mín

¹⁹M-nabineenkaamu, ní nín nyímaan tin bí nee: báa ñma n kpòon u-tafal malaa kí pílifi u-juti, kí taa nín jìkì disoondi pu, kí taa nín fòol diŋuul malaa malaa.

²⁰Di sá yii sii un yaa fōo diŋuulee, tin a ñááñee kaa kítì Unimbòti cee.

²¹Mín puee, ní fámaan tin kòkò bíí unilee nì atuŋkpiti kòkò, kí sɛntìh ni-ba kí fōo dinyɔɔbundi din Unimbòti dū ki búl ni-pɔbiliŋinee, kun puee dín di ñūn kí fī-ni.

²²Nín ñáarmmaan dinyɔɔbundee nín bí yii ní ñá puee. Sii un yaa pílifi Unimbòti bɔti, kaa ñáañ tì nín lī puee, kííł a-ba ní.

²³Sii un pílifi dinyɔɔbundee fám, ní kaa ñáañ min dī lī yii á ñee, náañ nì un kpèe digitil ki wāl u-nimbiinee ní.

²⁴U nín kpèe ki dóò ki búntèe, ní ú kpáaa súntí u nín bàà kpèe digitil poon ki bí miŋyee kòkò.

²⁵Ama sii un di yaa kpèe bimaramontiibi bin tìl dibatɔlee tiŋan ní ki yaa cáá a-ba ki tìl-bi, kaa pílifi fám boonee kí súntí, ama ki ñáañ min marabee bí yii á ñee, Unimbòti làá bīñ a-boon a-tuunŋi poon.

²⁶Sii un yaa nyí yii a sá unimbòtinool, ní kaa ñúb a-nyɔkɔee, kííł a-ba ní, a-nimbòtinool sá fám ní.

²⁷Dinimbòtinool din ñāñ ki bí circir ti-Baa Unimbòti ceeyee di sá: á kpèe ataŋkpiibil nì bikpiipoobi bin bí falaa poonee, kí nín nyí nì a-ba kí taa jēetì duulinya kpitii poon.

Jacques 2

Ní taa nín gantī binib

¹M-nabiyaamu, kii ni nín bí ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo tinyooldaan sanŋun puee, an kaa máañ ní nín cáá dinigantil.

²Tí lɛ yii ni-kpafil poon ní ugaaja ubɔ yaa kóón ki fúuń sindaariya bɔmbiki ki pē dibɔkutinyaandi, ní usoodaan ubɔ mun kóón ki pē ikpalcati,

³ní ni yaa tī ugaaja un pē tiwammontiilee jilma ki bí-u yii: «Sii dāá kāl mpaammonti nee pu.» Ama ní ki bí usoodaane yii: «Sii nín yú, a yaa tí làaa, dāá kāl kitiŋ m-taŋi caŋin yéè.»

⁴Mimmee, naa gānti-bi deeee? Ilandɔkɔkpiti ní ni dākafi ní ki nā mín.

⁵M-nabineenkaamu, ní pilifimaan: Unimbɔti lúti duulinya nee poon bisoodambi bí fō Yeesu Kriisitoo kí kíf, ní kí ká tigaaJamontiil kí kó Unimbɔti Beel din u pōn ki yóon bin néen-uee ni.

⁶Ama ní nimbi kpē bisoodambi fám. An kaa sá bigaajab di sàantí-ni ki cúfí-ni ki cān ibɔsoonaaa?

⁷Bín di kaa bíl Yeesu Kriisitoo yinnyaandi din u pú-neeee?

⁸Tiŋman, ni yaa nóó Unimbɔti Beel marau kii an nín ŋmān puee, yii: «Á nín néen a-juti kii sii a-bee,» mimmee, ni nāań min nānee dee.

⁹Ama ni yaa kpē ki gānti binibee, an sá ikpiti ní ni nāań, maree cúú-ni, kun puee ni yīntiñ-u.

¹⁰Di sá yii, a yaa núb marab kɔkɔ ní ki yaa yīntiñ ubambaanti bi-kansikinee, a yīnti bi-kɔkɔ dee,

¹¹kun puee Unimbɔti un lī yii: «Á taa nā tilaakpaalee», ún ubaantee di tí lī yii: «Á taa kpò unil.» Mín puee, a yaa kaa nā tilaakpaal, ama ní ki yaa kū unilee, a yīnti mara dee.

¹²Mín puee, ni-bɔsoonyi nì ni-nāantam kɔkɔnee, ní nín nāań ki nyí yii ni sá binib bin Unimbɔti làá dū mara un cāabín dibatlee ní kí sòon ni-botee.

¹³Sii un kaa sún a-jutiibi saayee, ibɔsoon dalee, Unimbɔti kaa làá dāá sō si mun a-saai. A nín sún binib saayee di làá yānti Unimbɔti n dāá sō si mun saai.

Fookii nì atuun

¹⁴M-nabiyaamu, an kaa nā unil n bí yii ún fō Yeesu ki kíf, ama ní kaa bí tūn atummonti, an fookiuee ŋūn kí fī-uaaa?

¹⁵Kii ti-nabiki kiba, uninja àa unimpu, di yaa bí, kaa cáá tiwampeenkaalaaa, kaa cáá tijikaal baabadal kí jī,

¹⁶ní ni-kansikin ubɔ yaa tükū udaan yii: «Án nā kí kūtì, á nín bí tiŋan! Taa yānti tiwool n cúú-si, á nín jīn tijin ki díkl!», ama ní kaa tī-u ú jī, kaa tī-u ú pēn kí ŋmátée, an nā lapu?

¹⁷Mín mbaantiim ní un yaa fō Yeesu ki kíf ŋmanijma, ní kaa nāań fookii tundi nín sá puee, mimmee udaan fookiu kpī dee.

¹⁸Ubo ñhùn kí lè yìi: «Sii cáá fookii, ama ní man tūh atummōnti. Too, dàkà-mi a nín fōō ki kíf mìn mìn, kaa tūh atummōntee, ní ma mun ñ dàkà-si m-tummōnti a bée yìi m fōō ki kíf.

¹⁹A nín fōō ki kíf yìi Unimbōtibaanti di bée, an ñāñ: ama mìn ní arasiniibi mun fōō ki kíf, ní ki fāñkí yókó yókó.

²⁰Ugbaan, aa là kí bée yìi a yaa fōō ki kíf ní kaa tūh atummōntee, a-fookiiu sá fámaaa?

²¹An ñá mana ní ti-naanja Abraam dāa kpánti deedeedaan Unimbōti nimbiin ní? An sá ditundi din u túnee pu, an dàkà yìi u nín nìn dū u-jipwōn Isaaki ki páah nsaraafan pu ki làá ñá saraa kí tī Unimbōtee.

²²A káa! U fōō ki kíf ní ki túh ditundi mun, u-fookiiu nì u-tuunji nín kpáfi mbaantiim ki táá tōb puee ní u-fookiiu kpánti umōnti.

²³An ñá kii Unimbōti gbōñku poon nín lī puee dee, yìi: «Abraam fōō Unimbōti ki kíf, ní Unimbōti ká u-fookiiu un u cáá u-puee ní ki yíñ-u deedeedaan,» ní ki kíh ki yíñ-u u-bōo mun.

²⁴Ni káa! Unil tuunji pu ní u kpánti deedeedaan Unimbōti cee, an kaa sá fookii un u cááyee ñmanijma pu.

²⁵Mìn mbaantiim ní an nín tí jítì Raab kinimpulaakpaayee cee. U mun nín nín túh atuun ñin ki kpánti deedeedaan Unimbōti ceeyee di sá u nín fōō binib bin Juuda yab nín túee ki dàkà-bi nsan ñubo bi dī ki ñmátèe.

²⁶Kii ñfam yaa nyán tiwun nín kpánti utañkpiil puee, mìn ní unil yaa fōō ki kíf ní kaa tūh atummōntee, u-fookiiu kúù.

Jacques 3

Dilimbil nín ñáañ ikpiti ñyee

¹M-nabiyaamu, ni-kòkò ñ taa yíkì biliku yìi ni là kí nín dàkà Unimbōti bōti, kun puee ni nyí yìi timbi bidakaliibee bōsoonyi dāa pōō ki jítìh bin kíhnee yai.

²Ti-kòkò yìntì ajan tikpil poon, ama sii un yaa kaa yìntì a-bōsoonyi poonee di sá uniñman ki ñhùn kí cúú a-ba kòkò.

³Ti kpàl itaamu nyōmmu tikúti í nín tó-ti ní ki kpáàa kpòotì i-wunti kòkò.

⁴Kpèèmaan, meelab mun nín sá bikpaambi miñyee, ama báà kubunju yaa yāntì ki téekí-bi mìn kamaa, kipimbiwanwaai ní un ñàalee cáa kpòotì-bi ki càh laakin u lèe.

⁵Mìn mbaantiim ní unil wunti puee, dilimbil sá kijañwaai ní, ní ki ñáañ tibokpaandi. Kéè, ni nyí yìi kinmibilii fiii yèè di gbátì kí wà kupwuaa!

⁶Dilimbil sá kii ñamee ní. Duulinya bokpitii kɔkɔ bí dilimbilin ní dì ká ti-wunti pu ki bíl tiwun kɔkɔ, ní kí cáán Sitaan ñminu kí tɔ ti-pu.

⁷Unil ñūn kí kpàà ipeel nì inoon nì tin fù ti-poonji puee, nì ijɔm kɔkɔ, í ñá u nín là puee, ní binib lafun ñúb-i mín.

⁸Ama doooo nee, ubɔ kaa láá ñún ki ñúb dilimbil: dì sá kuwanɔpitiu kun baa ñūn kí cúúyee, ki gbí tilool tin cáá ñkúmee ñmanima.

⁹Dín ní ti cáa jáán ti-Baa Unimbɔti, dín ní ti tí cáa bíl binib bin Unimbɔti náán ki nántiñ u-bee.

¹⁰Kinyɔkɔn ní ijaam nyēē, kíñ kibaantii poon ní mbusu tí nyēē. M-nabiyaamu, an kaa máán kí nín bí mín.

¹¹Nnyimbul ñubɔ kaa bí ki nyēē inyiñfi ili: min tūee nì min mōee dicilpu.

¹²M-nabiyaamu, kɔŋki subu kaa lòon tikpasampiil, ní nunufi mun kaa lòon kɔŋki. Mín mbaantiim, nnyimbul ñun nyēē nnyim min tūee kaa nyēē min mōee.

Iciin in nyánní yilpuee

¹³Ni-kansikin ubɔ bí ki cáá iciin ki nyáaa? Ú nín sɔntiñ u-ba taapu kí nín tūñ atummɔnti ñin làá dàkà yii u lafun cáá iciinee.

¹⁴Ama a yaa ná a-jutiibi, a-poon tū, ki sá unil un mò kí nín jítiñ báà ñmee, á taa nín gà a-bindi yii a tókó ibaamɔn pu, kí taa mōnti a-ba.

¹⁵An ciinyee kaa nyēēñ yilpu, i sá taapu doo ní, nniyaamin, i nyēēñ Sitaan cee ní.

¹⁶Kun puee laakin ní binib ná tɔb ní ki mò kí nín jítiñ tɔbee, niin ní ni kánti tin kaa kítèe nì tibɔkpiil kɔkɔ nì ti-bulifi.

¹⁷Ama iciin in nyēēñ yilpuee, mpeepeekaamee i bí circir, ní boonee i cāabìñ ñgbansɔŋfi binib kansikin, ní ki mō, ki bí soooo, ní ki cáá tiniti tikpil, ki tūñ atummɔnti, ní kaa gánti binib, kaa cáá mpoonnyoon.

¹⁸Bin cāabìñ ñgbansɔŋfi bi-jutiibi kansikinee būl nsɔŋfin dee, ní kí dāá kitiñ abil ñin sá yii bi bí deede Unimbɔti nimbiinee.

Jacques 4

Ní taa níñ néēñ duulinya

¹Ba di cāabìñ kunikpɔŋkpɔkɔu nì kujaau ni-kansikin ní? An sá ni-kpɔkɔsib bin bí ni-wuntin ki jáa baabadalee di cāabìñ tìñ kɔkɔ.

²Ni cáá nnimbítaataam tiba pu, ní kaa ñūn kí ká kudɔŋu, mín puee ní ni yaa ká unilee, ní ní kpò. Ni-nimbiliñ mán tiba pu ní naa ñūn kí ká kudɔŋu, ní kujaau nì kunikpɔŋkpɔkɔu kòd. Kun di yì-ti ní naa kánti kun ní ni nyàabee di sá naa mēe Unimbɔti un tìl kudɔŋu gbantee.

³Míh ní ni yaa tí mēē Unimbɔti, naa kǎntí, kun puee ni dàkafí ilandɔkɔkpiti ní. Kun ni mēé ki nyàabee, ni là kí dūú ɲá min fáatì-nee ní.

⁴Nimbi bin fá Unimbɔti kii kinimpulaakpaai nín fééñ u-cal puee, naa nyí yii un nééñ duulinyee sá Unimbɔti pulincɔnti níii? Sii un píí duulinya kubɔɔtiuee kpántì Unimbɔti pulincɔnti dee.

⁵Ni nyí fám ní Unimbɔti gbɔŋku poon sòòñ yii: «Unimbɔti kaa mō ɲfam min u dūu ɲá ti-nee pu.»

⁶Ama u ɲáań-ti tiŋan tin wīkí ki lákatèe, kii an nín ɲmǎñ u-gbɔŋku poon puee, yii: «Unimbɔti kaa gèetín bilambidambi, ama ní ki ɲáań bin sɪntín bi-ba taapuee tiŋan.»

⁷Míh puee, sɪntímaan ni-ba taapu kí tī Unimbɔti, kí já nì Sitaan, see ú sǎh kí wàatī-ni.

⁸Sútímaan kí pīl Unimbɔti, ní u mun ń sútín kí pīl-ni. Ikpítidambi, fíntímaan ni-ɲalii ikpiti ń nyā, milimilidambi, fíntímaan ni-pɔbiliŋ poon ń nyā circir.

⁹Ni-kpitii puee, nín bímaan kunimbaaun kí nín sūh ki yálinǵí, ni-laati ń kpántí nsiim, ni-pɔɔpindi ń kpántí-ni kunimbaau.

¹⁰Sɪntímaan ni-ba kí tī Unimbɔti, ní ú yòòñ-ni yilpu.

Ní taa nín sòòmmaan ki bííl ni-nabiyaamu

¹¹Nnabiyaamu, ní taa nín sòòh ki bíílmaan tɔb. Sii un di yaa sòòh ki bííl a-nabikee, áá a sòòh ki kūū u-bɔtee, mara ní a sòòh ki bííl ki kūū. A yaa sòòh ki bííl maree, aa ti tó-u dee, a sòòh ki kūū-u dee.

¹²Unimbɔti baba di tìi marab ní ki sá ubɔsoonli. Úh baba di ɲūh kí fī binib, úh di tí ɲūh kí kpò-bi. Sii yíi a-ba ɲma ní ki sòòh a-juti bɔti ní?

Ní taa nín cáá dilambil

¹³Ní pīlifímaan kɔŋkɔnnee, nimbi bin lì yii: «Dín áá fool, ti làá yīkí kí cù kitin kinee ni, kí tin ɲá niin dibindi diba, kí bàntì kí ká animbilee.»

¹⁴Ni nyí kun làá fu bàh ni-pu fooleeee? Ni pée bí kii dipòhndi nín nyēē kí páań pu, án kūtì fiii, dí wāŋkèe ní.

¹⁵An nín bàà máań ní lì puee sèé: «Unimbɔti yaa là ní ti yaa bí ki pōyee, ti làá ɲá tinee nì tinee.»

¹⁶Ama nimbee, ni sá bilambidambi ní ki dàkà ni-ba, an nì an lambiliŋee kaa ɲāñ.

¹⁷Sii un di nyí tiŋan tin bàà sá á ɲá ní kaa ɲée, ɲá ikpiti.

Jacques 5

Bigaajab ń cúú bi-ba

¹Nimbi bigaajabee, ní pīlifimaan tiboti nee: Ní sō kí yālin̄kìmaan nnaabu ŋun làá bàñ ni-puee.

²Ni-gaajawanti sūū, ní akotuu mó ni-wampeen̄kaati.

³Ni-sindaariyab nì ni-nimbiliŋ dāmintì, ní an nín dāmintì puee di làá dāá lēē mmóɔn yii ni nín ŋá miŋyee kaa ŋāñ, ní kí dāá wà ni-wunti kii ŋhmee. Di sá yii ni báá tigaajati ŋyuntijoolkaa nee poon ní.

⁴Bipaadambi bin kùñ ni-sati naa pāñ-bee, pīlifimaan, bín di tíminsée. Bin cáñ ni-jikaatee biilii bàñ Unimboti Mpoŋkodaan cee.

⁵Ni kāl duulinya poon ki jín mmɔn ki ŋá mìn fáatì-nee, ní ki jín ki ŋá ŋkpam ki cíitì ŋwiin ŋun bi làá cáá-ni kí kpòee.

⁶Ni tún bin kaa ŋá tibee pu abogaan ki kūū-bi, baa kpákáñ-ni.

Kimotii nì ŋwimmeem

⁷Mín puee, nnabiyaamu, nín cáámaan kimotii kí nín cí ti-Dindaan gítintam. Kpèèmaan ukpaal nín jīn kimotii pu ki cíití u-wambolkaati n̄ bī puee. U jīn kimotii ní ki cíití utaapeekaa n̄ nì, ní utaajoolkaa mun n̄ dāá nì, ní ú nín cā u-jimmontiiti.

⁸Ni mun n̄ nín cáámaan an motiiki juti, kí nín pōontí kun puee ti-Dindaan tóob kí bàñ.

⁹Nnabiyaamu, taa nín gbùkuṁmaan tob pu, án nín làá ŋá pu Unimboti n̄ taa yíin̄-ni ibosoonee. Ún ubosoonee kaa dátin̄-ti, u yú kipunyokɔpu ki làá kí ibosoonee.

¹⁰Nnabiyaamu, téetímaan Unimboti bonaatiliibi bin nín sòon̄ u-puee falaabi nì bi-motiiki pu, kí nín bímaan mín̄.

¹¹Ti pàkà-bi kun puee bi yúl deedee. Ni gbīl bi sòon̄ Yoob motiiki pu, ki nyí u nín jín kimotii ki kátì, ti-Dindaan ŋá-u miŋyee, kun puee ti-Dindaan sá usaasol ní ki ŋāñ.

¹²M-nabiyaamu, tin kaa pée máan̄ ní ŋée di sá ní taa pùtī. Ní taa pùtī yilpu kí taa pùtī taapu, kí taa pùtī báa tiba nì tiba poon. An yaa sá liiŋyee, kíímaan «Iiin̄,» an yaa tí sá Aayeeyaaa, kíímaan «Aayee,» án nín làá ŋá pu ní taa kó Unimboti botinee.

¹³Ni-kansikin ubo yaa bí falaa poonee, ú nín mée Unimboti. Ubo yaa tí bí ni-kansikin dipɔɔpindi poonaaa, ú nín gà ilan ki nyóŋkí Unimboti.

¹⁴Ubo yaa tí bí ni-kansikin ki būnee, ú tō bí yíin̄ Kriisitoo nikitil kpilib n̄ dāañ kí dū ŋkpam kí jōo u-yil pu kí yíin̄ ti-Dindaan yindi kí mée kí tī-u.

¹⁵Bi yaa máká Unimboti pu ki mēē-u, see ubunlee n̄ ŋmátí. Ti-Dindaan làá tī-u ŋgbampɔn. Báa u yaa ŋá ikpiti iba, Unimboti làá dūu pō-u.

¹⁶An puee, nín bìitī ni-kpitii pu ki tükùmaan tɔb, kí nín mèé ki tìlmaan tɔb, kí ñmā kí nín kǎntí dicáàndi. Di sá yii unil un yú deedee Unimbɔti nimbiinee yaa dū u-pɔbil kɔkɔ ki mēē-uee, an tūn atunkpaan ní.

¹⁷Eelii mun nín pée tí sá unifutifoo kii ti nín bí pu nan ní, ní ki nín mēē Unimbɔti nì u-pɔbil kɔkɔ, yii utaa í taa ti nì, ní utaa kaa lafun gíti jōō kitiŋ pu áli abin ata nì dijandi.

¹⁸Boonee ní u fātīi tí mēē, ní utaa nín, ní kitiŋ lōōn tijikaal.

¹⁹M-nabiyaamu, ni-kansikin ubɔ ñūn kí dū Unimbɔti saŋɣu ki fá ní ubɔ mun ñūn kí fātīi gíìnní-u.

²⁰Too, ni máaà kí bée yii un di yaa nyántìń unil nsaŋkpitin ki gíìnní-u nsammɔnti poonee, udaan fī u-nabiki gbanti naŋki ki nyántì ñkúm ñaan dee. Udaan nín ñá mimmee puee, Unimbɔti làá dūú pɔ-u.

1 Pierre

1 Pierre 1

Ijaam

¹Man Peetroo un sá Yeesu Kriisitoo kpambalee di jáám-ni. M ɲmàñ kugboŋu nee kí tī nimbi bin Unimbɔti lútì ni yāl ki bín kunicaŋu Pɔnti nì Galaati nì Kapadoosi nì Asii nì Bitinii timmune nì.

²Ti-Baa Unimbɔti lútì-ni ní nīn sá u-yab u-Fam pu. U nīn pée lī mīn ki yóòh dooooyee nì. Kun puee u là ní nīn tó Yeesu Kriisitoo u-fatikuu ń fíntí-ni ní nyā. Unimbɔti ń ɲá-ni tiŋan kí tī-ni ɲgbansɔŋfi tikpil.

Dimákal tiŋman pu yal

³Tí nyɔŋkì Unimbɔti ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo Baa, kun puee u sún ti-saai tikpil. U nīn fikitì Yeesu Kriisitoo ditaŋkpiilinee ní u pú-ti nsan tí kó dimaŋfapɔndin. Kɔŋkɔnnée ti cáá dimákal tiŋman pu yal.

⁴An pu ní ti cí ú tī-ti difakal din u yóòh kí dāá tī bin sá u-yabee. Difakal gbantee kaa bííl, kaa jòontí, kaa dóotí. Unimbɔti dū-dì ki kpáafi yilpu ki yóòh nimbi ní.

⁵Ni nīn fōō Unimbɔti ɔti ki kííyee ní u ɲúb-ni taapu doo nì u-pɔŋɲu, án nīn làá ɲá pu ɲwindalee, ú dāá tī-ni difiil din u bónti ki yóòh, báà ɲma ń dāá wāl.

⁶Mīn puee ní yàntí án nīn mōh-ni báà ɲyunti fiii ɲun poon ti bí nee gba ní icɔŋki nīn bí puee nì i-nyɔkɔm yaa cāabíñ-ni kunimbaau.

⁷An falaabee sá kí cɔŋkì kí kpèè yii ni-fookiiu pōyaaa, waa pō ní. Kpèèmaan, sindaariya un bí ki làá wāŋkì ɲwindalee. Bi ɲááñ-u ɲɲmīn ní kí kpèè yii u sá umɔntaaa, waa sá. Mīn mbaantiimin ní falaa sá kí cɔŋkì ni-fookiiu un jítiñ sindaariya pu kpataaayee kí kpèè yii u pōyaaa, waa pō. Ni-fookiiuee cáá kudapɔɔu ki jítiñ sindaariya pu kpataaa. Ni yaa jáñ ki nyáñ icɔŋki poonee ní Yeesu Kriisitoo ń dāá pàkà-ni kí tī-ni tinyool nì jilma u-gítintam dal.

⁸Yeesu Kriisitoo gbantee, naa ká-u nì ni-nimbiliŋ, ama ni néeñ-u. Ni fōō-u ki kíí kaa wāl-u, ki fàal nì dipɔɔpiŋkpaandi din baa ɲūh kí māafèe.

⁹Kun puee ni làá dāá fōō ni-fookiiu paati tin sá ni-nammu fiitamee.

¹⁰Bibɔnaatiliibi nīn nyàab̄ mmɔntiim kí béé difiil ɔti tiŋan. Bi nīn sòòh dipɔl dīn ni làá fōō nee pu ki síh.

¹¹Kriisitoo Fam di nīn bí bi-ni ní ki dākā-bi falaa un u làá dāá jē nì tinyool tin làá dāá páanní falaayee boonee. Unimbɔti ɔnaatiliibi nīn nyàab̄ kí béé ɲyunti nì mīn ní tíh gbanti kɔkɔ làá bàñee.

¹²Unimbɔti nīn lēe ki dākā u-ɔnaatiliibi yii tibɔti tin bi bí ki sòòh, bíh kaa làá ká ti-poon tiba, ama nimbi di dāa yì. Kɔŋkɔnnée bin sòòh Kriisitoo Bɔmɔntiitee

sòòñ nì ni tibɔbaantiil gbanti ní, kun puee Unimbɔti Fam min nyánní yilpuee di dàkà-bi. Áli gba Unimbɔti tuunyi mun bàà là kí béé min ní an ɔtee làá jítée.

Unimbɔti yííh-tí tí nīn bí circir

¹³Míh puee, ní bóntí ni-ba ni-nimbiliŋ ń nīn có tiŋan tin pu ni máká yíi Yeesu Kriisitoo yaa láa gítíh ni làá dāá fōoyee pu, kí nīn ńúb ni-ba.

¹⁴Ní nīn tó Unimbɔti, kí taa nīn gítí nóó ni-bimbikpitim min naa nīn dāá nyí ki ńáánee.

¹⁵Ní nīn bí circir ni-bimbim kɔkɔ poon kii Unimbɔti un yííh-nee nīn bí circir puee.

¹⁶A lí kii Unimbɔti nīn lí u-gbɔŋku poon puee yíi: «Níh bímaan circir kun puee man bí circir ní.»

¹⁷Ni-wimmeem poonee ni yíi Unimbɔti yíi ni-Baa. Ama ní téetí yíi ún di sòòh báà ŋma ɔti ki nóó nī min udaan ńée, kaa gántí, an puee iyunti in kíh ní dū kí kál duulinyanee, dàkàmaan-u ni-bimbim poon ni nīn tó-u puee.

¹⁸Nimbi ni-ba nyí Unimbɔti nīn dī min ki nyántíh-ni ni-naanjab saŋyi in ni nīn nóó fám tiba kpá poonee. An kaa sá tiwan tin bíí kii animbilee áá kii sindariyee ní u dū ki nyántí-ni.

¹⁹Ama an sá nī Kriisitoo fatikuu un jítiŋ tikɔkɔ nī tikɔkɔee ní u dū ki nyántí-ni. Kriisitoo di sá kii dipibimontiil din pu baa kántí tikpitił tiba nī tibe.

²⁰Unimbɔti lēē Kriisitoo ki wāatí ní ki nīn náán duulinya. Ni-puee ní u nyántí-u ńyuntijoolkaa nee poon.

²¹U-pu ní ni fōō Unimbɔti un fikití-u ditɔŋkpiilin ki tī-u tinyoolee ki kíf, án nīn làá ńá pu ni-fookiiu nī ni-mákal ń nīn có Unimbɔti puee.

²²Ni nīn nóó mbaamɔn saŋuee ní ni kpántí circirdambi, ní ki néeń ni-nabiyaamu bin mun fōō ki kíyee mbaamɔmin. Míh puee nīh gbíntí ki néémmaan tɔb tikpil nī dipɔbil diba.

²³Di sá yíi Unimbɔti di tī-ni dimaŋfapɔndi. Dinyɔɔbundi gbantee kaa sá kii ŋwambool ŋun kúyee cee. Dinyɔɔbundee kaa kúù, di bí ní ki cá jaanjaan.

²⁴Kii Unimbɔti gbɔŋku poon nīn lí puee yíi: «Binib kɔkɔ bí kii kumoouee ní, ní bi-nyooti bí kii mpumpukumee, kumoou kōō ní mpumpukum ń gbátí.

²⁵Ama ti-Dindaan ɔti tíh pée bí ní kí nīn cá jaanjaan.» Tibɔti gbanti di sá Kriisitoo Bɔmɔntiiti tin bi cáán ki sòòñ nī ni nee.

1 Pierre 2

¹Míh puee, ní fá tibɔkpitił kɔkɔ nī inyimɔn kɔkɔ nī mpoonnyoon nī ipoompoon nī tibɔfan disoondi.

²Ní nīn nēēn Unimbɔti ɔti kii mbipɔmu nīn nēēn mbiim puee kí ŋmā kí cù nyɔkɔpu Unimbɔti saŋŋu poon kí tin kátí-ku.

³An bí kii Unimbɔti gbɔŋku poon nīn lī puee yii: «Ni dáká ki ká ti-Dindaan nīn mō puee.»

⁴Sútiŋ kí pīlmaan ti-Dindaan Yeesu un tīl dimaŋfalee. U sá kii ditaŋkpal din bí dimaŋfalin ní binib dūu fée, ama Unimbɔti ká yii dī cáá kudapɔɔuee ní u lēē-dī.

⁵Nimbi bin mun ká u-cee dimaŋfalee, sútiŋmaan kí nīn sá kii ataŋkpeeyee Unimbɔti ń dūú mā u-kɔŋkooŋŋu. Ní yàntī Unimbɔti Fam ń dū-ni kí kpántí bisaraaŋaliibi bin bí circiree, kí dū ni-ba kí tī Unimbɔti. Yeesu Kriisitoo puee ní nīn sá saraa un fáatī-uee.

⁶Kpèèmaan Unimbɔti nīn lī u-gbɔŋku poon puee yii: «M lēē ditaŋkpal din cáá kudapɔɔuee ki dū-dī ki tīl kii ditampinjalee m-diiku kun bí Siiyɔn jool puee. Un kamaa di yaa fōō-dī ki kíyee, icoo kpá kí jī udaan.»

⁷Dipoondi gbantee sá ki tī nimbi bin fōō ki kíyee ní, nimbi bin nyí yii ditaŋkpalee sá-ni tiwaŋkpaandi ki jítīn tikɔkɔ nī tikɔkɔee. Ama bin kaa fōō ki kíyee pu ní Unimbɔti gbɔŋku sòon ditaŋkpalee pu yii: «Ditaŋkpal din bidimaliibi nīn dūu fée di dāa kpántī ditaŋkpal din ŋúb kudii pɔŋŋuee.»

⁸An gítī lī laaba yii: «Ditaŋkpal din binib gbéetée dee, dīn di yàntī binib lítí.» Kun pu bi lítée di sá baa là kí pīlifi Unimbɔti ɔti. An di yì-tì ní Unimbɔti yóon yii an bàñ-bi mīn.

⁹Ama nimbee, ni sá dinibul din Unimbɔti lútī dí nīn sá u-yalee ní. Nimbi di sá u-Beelin saraaŋaliibi ní ki sá Unimbɔti bindi pu timbundi. U yííŋ-ni ní nyānní dibɔmbɔndin kí kó u-walifimɔntiŋun, kí ŋmā kí lēē u-tunnyaanŋi pu seera.

¹⁰Dooooyee, naa nīn sá Unimbɔti nibul, ama kɔŋkɔnnēe ni kpántī u-nibul. Dooooyee, naa nīn nyí yii Unimbɔti sūn binib saai, ama kɔŋkɔnnēe u sún ni-saai ni bée.

Ní nīn cáá Unimbɔti tɔntɔnliibi bimbim

¹¹M-nabineenkaamu, m mēē-ni kii ni nīn sá binicambi duulinya nee poon puee, ní cúúmaan ni-ba nī bikɔdeekpitib, kun puee an di jáaŋ kinaŋ.

¹²Ní nīn cáá mbimbimɔntiim bin kaa nyí Unimbɔtee kansikin. Báa biba yaa bàà bí kúnfí ni-boon yii ni sá binikpitibaaa, bi yaa ká ni-tunnyaanŋee, Unimbɔti ń yàntī bí bée yii an tunnyaanŋi nyānní ún cee ní, ní bí pàkà-u ŋyunti ŋun u yaa láa dómíŋee.

¹³Ti-Dindaan puee, nīn tómaan biyidambi, kí nīn tó gɔmina un cáá mɔn ki kpèè kitiŋ kɔkɔee,

¹⁴kí nīn tó bibɔtiibi bin bi kaaŋ bí nīn dátí diganŋandambi tafal, kí nīn pàkà bin ŋaaŋ tiŋanee.

¹⁵Unimbɔti nín là puee di sá ní nín ɲáán tiŋan án pìlīn bigbaambi bin kaa nyí tibeeyɔmmu, bí taa ká tiba kí sòòn ni-pu.

¹⁶Ní nín bímaan kii binib bin Kriisitoo tī dibatɔlee. Ní taa nín sá binib bin dī dibatɔl pu ki kántí inaakpal ki ɲáán ikpítee. Ama dūmaan ni-batɔlee kí nín ɲáán kii Unimbɔti tɔntɔnliibee.

¹⁷Nín tómaan binib kɔkɔ, kí nín néén Kriisitoo yab, kí fàŋkìmaan Unimbɔti, kí nín tó gɔmina.

Tí nóó Kriisitoo tabɔbiling kí jī falaa

¹⁸Nimbi bin kā binib ceeyee, ní sɪntīn ni-ba taapu kɔkɔ kí tī ni-kpilib kí nín tó-bi mmɔntiimin. An kaa sá bidambi yaa sá binib ki mōee baba ní ní nín tó-bi, báa bidambi ɔti yaa pɔɔyaaa, ní nín tó-bi.

¹⁹Ni nín ɲáán Unimbɔti lammee puee ní bidambi yaa bíi sàantí-ni fámeeyee, an ɲāñ. Unimbɔti làa bìlīn ni-boon.

²⁰Bi yaa bíi gbàa-si digangam pu ní a jīn kimɔtiyee, ipaati ilai ní a làa ká poon? Ama a yaa ɲá tin ɲāñee ní bi yaa bíi sàantí-si ní a jīn kimɔtiyee, mīn di ɲāñ Unimbɔti nimbiin.

²¹Kun pu Unimbɔti là ní nín bí mimmee di sá Kriisitoo u-ba jīn falaa mīn ni-pu, ní ki bí yīi ni mun í nóó u-tabɔbiling kí jī falaa gbanti.

²²Waa ɲá ikpiti báa iba, baa gbīl u-nyɔkɔn nnyimɔn ɲubɔ.

²³Bi nín bí ki sīf-uee, waa sī ubɔ ki téen. Bi nín sāan-uee waa tó-bi mbusu, ama u dū ki ɲá Unimbɔti un sòòn tibɔti nì deedeeyee ɲaan ní.

²⁴Ún Kriisitoo di fōo ti-kpitii ki ɲá u-ba pu ní ki fōo ti-kpitii tafadaaldi ndɔpuntikaa pu, án nín làa ɲá pu tí nyā ikpiti poon kí nín kí ki bí deedeeyee manfal poonee. Bi nín gbán-u u-wunti léetì puee di cāantí ni-weenyi.

²⁵Kun puee doooyee ni nín wáŋkì kii ipii in kaa cáá ukpaalee ní. Ama ní kɔŋkɔnnée ni fātī gītīn un sá upikpaal ki sá un cí ni-nammuee cee.

1 Pierre 3

Binimpoobi nì bi-calib

¹Nimbi binimpoobi mun, ní sɪntīmaan ni-ba taapu kí tī ni-calib. Niinee ni-calib kansikin biba yaa kaa fōo Unimbɔti ɔti ki kífyee, bi yaa ká ni-bimbimɔntiimee, bí fōo kí kī án taa nín gītí sá nì kinyɔkɔ ní ní dū kí sòòn nì bi.

²Di sá yīi bi làa ká yīi ni cáá mbimbimɔntiim ní ki tó-bi.

³Unimpu yaa là kí nín ɲāñee, an kaa sá ú nín dākafī tiwun nyaanŋku ɲmaninŋma pu, an dākà yīi diyikpiboobil nì sindaariya falfatib nì an léenkaati, nì tiwammɔntiil dilòondi.

⁴Ama u máan kí dákafi u-bimbim min u cááyee pu, an dákà yii u-pòbil poon n̄ n̄n ṣān, ú n̄n mō, ki bí soooo. An nyaan̄kuee di kaa jòontí. Mìn di ṣān ki jítìn̄ tikòkò Unimbòti nimbiin.

⁵Dooooyee nimpoobi bin n̄n bí circir ki máká Unimbòti puee n̄n n̄n bóntí bi-ba puee dee, ní ki s̄nt̄n̄ bi-ba taapu ki t̄i bi-calib.

⁶Ti-naanja Abraam nimpuu Saara n̄n n̄n bí puee dee. U n̄n s̄nt̄n̄ u-ba ní ki t̄i u-cal Abraam, ní ki ȳi-u u-dindaan. Ni yaa ṣāan̄ tiṣan, kaa yànt̄i tiba n̄ fàan̄-nee, mimmee, ni kpánti Saara naantiibi dee.

⁷Mìn mbaantiim ní nimbi bininjabee, ni mun n̄ n̄n ṣúb̄ ni-nimpoobi tiṣan, kí n̄n nyí yii bi-pòṣṣu kaa bān̄ ni-yòṣṣu, kí n̄n tó-bi, kun puee diman̄fal din kaa kúntée mbaanti ní Unimbòti làá dāá t̄i uninja n̄ unimpu. Ni yaa bí mimmee, tiba kaa likintí ni-wimmeem.

Jī falaa a-deedeu pu

⁸Nimbi bin kíñee, ni-kòkò n̄ n̄n cáámaan nlandòkòbaanti kí n̄n s̄n̄n tób saai kí n̄n n̄eēn̄ tób kii nnabiyaamuee, kí n̄n ṣāan̄maan tób tiṣan kí n̄n s̄nt̄n̄ ni-ba taapu ki t̄i tób.

⁹A-juti yaa ṣá-si min kaa ṣāñee á taa téen̄-u. U yaa tí s̄i-saaa, á taa s̄i-u kí téen̄, ama m̄eē Unimbòti n̄ b̄iñ̄ udaan pu. Di sá Unimbòti p̄oñ̄ yii u làá b̄iñ̄ ni-pu ní, an pu ní u ȳiñ̄-ni.

¹⁰Kii Unimbòti gbòṣku poon n̄n l̄i puee, ȳi: «Un yaa là kí kāl̄ kí j̄i mm̄on u-wiṣyi poonee, ú cúú u-limbil kí taa n̄n s̄oñ̄ tibòkp̄itil kí taa n̄n m̄óntí.

¹¹Ú fá tikp̄itil kí n̄n ṣāan̄ tin ṣāñee, kí n̄n nyàab̄ ṣgbansòṣfi n̄ dipòòndi baabadal.

¹²Kun puee ti-Dindaan kp̄eē bin bí deedeeyee tiṣan ní ki f̄oōl̄ bi-wimmeem, ní ki f̄at̄i u-kpan̄kpamboon ki t̄i bikp̄itiṣaliibi.»

¹³Ni yaa cáá difan̄giil ki ṣāan̄ tiṣanee, ṣma di làá ṣá-ni tikp̄itil?

¹⁴Báa tiṣan tin ni ṣāañee pu ní ni yaa b̄i j̄iñ̄ falaayee, ní taa yànt̄i án n̄n w̄u-ni. Ní taa yànt̄i binib n̄ b̄iñ̄ ni-pòb̄il̄iñ̄ kí k̄òñ̄-ni tifaandi.

¹⁵Ama, ní n̄n tómaan ti-Dindaan Kriis̄itoo ni-pòb̄il̄iñ̄, kí bóntí kí n̄n cí baabadal un kamaa di yaa b̄al̄ifi-ni ni-mákal din ni cáá Kriis̄itooonee taapuee, ní ṣmā kí kíí-u.

¹⁶Ama ní kíí an nibee soooo kí n̄n tómaan-bi, kí taa yànt̄i bí ká ni-pu ibòkp̄iti iba kí s̄oñ̄. Ní n̄n gb̄int̄i ki dákà ni-bimbim̄nt̄iim min ni ká Kriis̄itooonee, án n̄n làá ṣá pu ubò yaa bàà làá b̄iñ̄-nee, icoo n̄ cúú udaanee.

¹⁷An ṣān̄ á j̄i falaa tiṣan tin a ṣāañee pu, mìn di yaa sá min Unimbòti l̄eē, ki jítìn̄ á j̄i falaa a-kpitii pu.

¹⁸Di sá yii mín ní Kriisitoo u-ba mun kpî binib kpitii pu. U kpî dibaba ja ní binib kpitii pu, ún un bí deedeeyee kpî bin kaa bí deedeeyee pu. U ná mín kí ñmā kí cááñ-ti Unimbɔti cee ní. Bi kũ-u ama ní Unimbɔti Fam fātì gíhñí-u dimañfalin.

¹⁹U kpîyee ní ki cūti ditan̄kpiilin ki sòon̄ Unimbɔti bɔti ki tī bitan̄kpiibi bin bí sarkan niinee,

²⁰an dākà yii binib bin kɔkɔ n̄n bí Noowa yuntiñuee. Bi-kansikinee, binib binii jantanja di n̄n kó meelan ki dēh̄n nnyim pu ki ñmátì. Ama bin kíñee kpî, kun puee bi kpēē Unimbɔti m̄tiiki fām ñyunti ñun Noowa n̄n bí kpāa meelee.

²¹Nnyim min n̄n fī binib biniiyee náah̄ n̄ min ni fūul̄ ki k̄ntí difiil nan ní. Unimbɔti nyim difaldee kaa sá kí lē tiwun pu jɔkɔnti, an sá kí mēē Unimbɔti ú f̄ntí ti-pɔbiliñ n̄ nyā circir ní. Yeesu Kriisitoo fikititam pu ní Unimbɔti nyim difaldi cáá m̄pon kí fī-ti.

²²U búnti yilpu ki kāl̄ Unimbɔti ñan̄giiliñu pú, kí jī dibeel ituun n̄ bin kɔkɔ cáá ip̄on ki bí yilpuee pu.

1 Pierre 4

Mbimbipɔm min ti máah̄ kí n̄n cááyee

¹Ni nyí yii Kriisitoo kpî, mín puee ni mun n̄ n̄n bímaan kii ni kpîyee. Kun puee un kpîyee, ún kaa ti ñáah̄ ikpiti.

²Kí yòon̄ kɔñkɔnn̄ee kí n̄n cée, ní dū ni-yuntii in kíñ ní dūú kāl̄ duulinyanee kí dūú ná min Unimbɔti lèe, kí taa ti ná min fáatì ni-wuntee.

³Doooyee, ni n̄n dū ñyunti tikpil ki ná kii bin kaa nyí Unimbɔtee n̄n ñáah̄ puee. Ni n̄n ñáah̄ tin kɔkɔ cāab̄ñ̄ ntimbiilee, ní ki ñáah̄ tijɔkɔndi, ki bí j̄ñaalib poon baabadal, ki nyū idafi ki gbēē, ki j̄ñ̄ ki lákati ni-ba pu, ki tòotì awaa, kun mun kaa ñāñ̄ kpataaa Unimbɔti nimbiinee dee. Kɔñkɔnn̄ee an ñmāntì.

⁴An ná bin kaa nyí Unimbɔtee maamaaci ni n̄ bi n̄n kaa ti kpáfí ki ñáah̄ tin cāab̄ñ̄ ntimbiilee, ní bi s̄ñ̄-ni.

⁵Ama bi làá dāá yūl̄ kí sòon̄ bi-tun̄kpitiñ gbanti pu Unimbɔti un b̄nti ki cí kí sòon̄ binifoobi n̄ bitan̄kpiibi b̄tee nimbiin.

⁶An pu ní Tibɔm̄ntiil bāñ̄ bitan̄kpiibi, án n̄n làá ná pu bi yaa sòon̄ bi-b̄ti kii binifoobee, bí n̄n bí dimañfalin ñfamin Unimbɔti nimbiinee.

Dū dipɔl din Unimbɔti pú-see kí tūtuñ a-juti

⁷Duulinya kúntitam tóobiñ̄, ní ñúb̄ ni-ba mm̄ntiim kí fint̄imaan kí ñmā kí n̄n mēē.

⁸Ama kí wàatēe, ní n̄n néem̄maan tɔb̄ tikpil, kun puee un cáá dineendi tikpilee b̄intí ikpiti tikpil pu ní.

⁹Ní nīn fòol ni-jutiibi ni-dumpui kí taa nīn gbùkum̃.

¹⁰Kii Unimbɔti nīn pú-ni ŋɛmam mì bí tɔbin puee, nīn cáa tútúmmaan tɔb. Ni yaa bíi ŋáań mimmee, binib làá ká Unimbɔti ŋanti kɔkɔ tin u là kí tī-bee.

¹¹Un ní Unimbɔti pú ú nīn sòon u-botee, ń sòon-tì. Un ní u yaa tí pú ŋɛmam ú nīn tútùn u-jutiibee máań kí dū ŋɛmam min Unimbɔti tī-uee ní kí dūú tūtun binib, án nīn làá ŋá pu tin kɔkɔ ni ŋáań nì Yeesu Kriisitoo tūtuntam puee, án nīn tìi Unimbɔti tinyoolee. Ún di pée yì tinyool nì mpɔn kí nīn cá jaanjaan! Ameenì.

Jī falaa Yeesu pu

¹²Nnabineenkaamu, án taa ŋá-ni maamaaci icɔŋkikpaan in poon ni bí nee kii an sá-ni tibɔcanee.

¹³An yaa sá yīi ní jī falaa un Kriisitoo jínee, ní nīn fàalmaan, án nīn làá ŋá pu daliŋkin u làá dāá dākà u-nyootee, ní dāá ká dipɔɔpiŋkpaandi yaadalee.

¹⁴Ni nīn nóó Kriisitooyee pu ní bi yaa sīf-nee, án nīn mōn-ni, kun puee Unimbɔti Fam min cáá tinyoolee bí ni-pu.

¹⁵Ni-kansikin ubɔ falaau ń taa nīn sá yīi u kūū unil àá u yūn tiba, àá u sá diganɔgandaan, àá u cáá u-ba ki tó biba bɔtin.

¹⁶Ama an yaa sá yīi a nīn nóó Kriisitooyee pu ní a yaa bíi jīn falaayee, án taa nīn cáá-si icoo, á nīn jáań Unimbɔti yīi binib bée yīi a sá Kriisitoo yɔu.

¹⁷Nyunti ŋun Unimbɔti làá sòon báa ŋma botee bāań ní nee. U làá péé péé kí sòon bin sá u-yabee bɔti ní. Mimmee, u yaa ká timbi bin sá u-yabee pu tiba ki sòonee, mana ní bin yīi kaa fōo Unimbɔti Bɔmɔntiiti ki kííyee cee dāa nīn bí dee?

¹⁸Kii Unimbɔti gbɔŋku poon nīn lī puee yīi: «An yaa pōɔ ki tī bin nóó Unimbotee ń tin ŋmátée, mimmee bin kaa nóó Unimbotee nì bikpitiŋaliibee, bīn cee dāa nīn bí mana dee?»

¹⁹Mīn puee, bin bí ki ŋáań min Unimbɔti là ní ki bíi jīn falaayee ń pɔɔn bi-ba kí mòtī nīn ŋáań tiŋan, kí dū bi-mákal kɔkɔ kí ŋá bi-náanliu un ŋáań tin u pōonee nì.

1 Pierre 5

Kpàà Unimbɔti picanɔpuŋku

¹Kɔŋkɔnnée m bíi sòon nì Kriisitoo nikitil kpilib bin bí ni-kansikinee ní nee. Ma mun sá Kriisitoo nikitil kpiliu ní m-ba. M ká Kriisitoo falaabi nì m-nimbiliŋ, ní ki làá dāá fōo m-jandi tinyool tin làá dāá nyēe poon.

²M bàlifī yīi ní kpàà Unimbɔti nikitil din u dūu ńúbiñ-nee. Ní dū nlaammɔntiim min fáatì Unimbotee kí kpàà-dì, án taa nīn sá nì kugaau, kí taa nīn tí sá yīi ni tūn ki nyàab animbil. Ama nīn tūmmaan nì ni-pɔbiliŋ kɔkɔ.

³Ní taa nín wóǎ binib bin bi dū ki ɣúbiñ-ni ní kpààye, ama nín sámaan binib bin bimbim sá mmontiim bí nín kpèé ki tááyee.

⁴Ni yaa ɣúǎ-bi mín, áli ki tin sǎa daliŋkin ní Kriisitoo upikpaakpil làá bàñee, u làá dǎa tī-ni tinyool beefuuliiki kin làá nín bí jaanjaanee.

⁵Nimbi binaacimpɔmbi mun, ní sɛntīn ni-ba taapu kí tī bikpilib. Ni-kɔkɔ ń sɛntīn ni-ba kí tīmaan tɔb kí nín tūn atuun ki tì tɔb, kun puee Unimbɔti gbɔŋku poon lī yii: «Unimbɔti kaa gèetīn bilambidambi, ama ní ki ɣáań tiŋan ki tì bin sɛntīn bi-ba taapuee.»

⁶Mín puee, sɛntīnmaan ni-ba Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan taapu, án nín làá ɣá pu nyunti ɣun Unimbɔti yóoñee yaa láa bàañee, ú dǎa yòoñ-ni yilpuee.

⁷Túutímaan ni-ɣìŋɣi kɔkɔ kí páań u-pu, di sá yii ún di pée kpèé-ni.

⁸Ní nín wálifi, kí nín nyín ni-ba, kun puee ni-nannanliu Sitaan bí ki yìñ kii gbikinti nimbiliŋ nín mǎn pu u nyàab kun u yaa pée kée ú cúú kí ɣmóee ní.

⁹Mín puee, ní ɣúǎ ni-ba ni-fookiiu poon, kí yí Sitaan. Kun puee ni nyí yii ni-nabiyaamu mun yǎl duulinya jaŋɣi kɔkɔnee bí ki jīn falaa gbanti ubaanti mín ní.

¹⁰Ni làá jī falaa nyunti ɣubɔ fiii ní. Ama Unimbɔti un néeń-ni tikpilee yííñ-ni ni mun ń dǎań kí ká u-nyooti tin bí kaa kúntée ni nì Kriisitoo nín ɣá ubaantee pu. U làá yàntī ní kpántí deedee nib kí nín bá ki pɔɔ, ní ubɔ kaa dǎa gíti bí ki ɣūn kí téé-ni kí lúkú.

¹¹Ún di yì mɔɔn kí nín pée cáa cá jaanjaan! Ameeni.

Ijaam ilunɣikaa

¹²Siilasi ní m kǎań anyɔɔbuŋkaaŋkaa nee ki tükü, ki yǎnti u ɣmǎn-ni kugbɔŋu nee, kun puee m nyí yii u sá kinabiki kin yú deedee nnimbɔtisan poonee. M là kí tī-ni kunyannyaau kí mɔtí tükü-ni nì ibaamɔn yii Unimbɔti ɣanti tin ni fōoyee, tì lafun sá mín ní, ní nín ɣúǎ-tì án nín pɔɔ.

¹³Babiloon nikitil din Unimbɔti lútì kii u nín lútì ni mun puee, jáań-ni. Maarki un kpánti kii m-jipɔɔnee mun jáań-ni.

¹⁴Ní jáańmaan tɔb nnabiyaamin. Unimbɔti ń tī nimbi bin kɔkɔ sá Kriisitoo yabee ɣgbansɔŋfi.

2 Pierre

2 Pierre 1

Ijaam

¹Man Siimɔn Peetroo un sá Yeesu Kriisitoo kpambal ki sá u-tɔntɔnliu muee di ɣmàñ kugboŋu nee. M ɣmàñ-ku kí tī nimbi bin fōō Unimbɔti bɔti ki kíí mbaantiim kii timbee. Yeesu Kriisitoo un sá Unimbɔti ki sá ti-Fiiliuee di ɣá mín ki tī-ti, kun puee u sá deedeedaan.

²Kii ni nín nyí Unimbɔti nì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo puee, ú ɣá-ni tiŋan kí tī-ni ɣgbansɔŋfi tikpil.

Bin Unimbɔti lútì ki yíínee bɔti

³Yeesu Kriisitoo pɔŋɣu tī-ti ɣɣmam min ti ɣūñ kí nīn bí ki nákáñ Unimbɔtee, ki yāntì ti bèè un yííñ-ti tí dāañ kí fōō u-nyooti nì u-ɣantee.

⁴Mín mbaantiim ní u tí pōon-ti apoonkpaan ɣin jítiñ tikɔkɔee, án nín làá ɣá pu ni yaa fōō ipoon gbantee, ní taa nín cáá nnimbítaataam tikpitil pu kí wāŋkì, ama ní fōō mbimbim min náañ nì Unimbɔti yamee.

⁵An puee, kii ni nín fōō ki kííyee puee, ní pɔɔmmaan ni-ba kí nyàab mbimbimɔntiim kí kūtì fookii pu. Ni yaa ká mbimbimɔntiimee, ní nyàab dinyil kí kūtì,

⁶kí pɔɔmmaan kí ɣúb ni-ba kí kūtì dinyil pu. Ni yaa ɣún ki ɣúb ni-bee, ní nyàab kimɔtii. Kimɔtii boonee ní nyàab kí nīn tó Unimbɔti mmɔntiim.

⁷Ni yaa tó Unimbɔti mmɔntiiminee, ní nīn nées nī-nabiyaamu mun nóó Kriisitooyee kɔkɔ, boonee ní kí nīn nées báà ɣma.

⁸Mbimbimɔntiim min ni máañ kí nīn cááyee dee. Ni yaa cáá-mì ní mì wīkí ni-ni tikpilee, án di làá yāntì ní nīn béetì ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo mmɔntiim kí nīn cá, ní kí nīn bí kii isufi in lòon asubimɔntee.

⁹Ama un kaa cáá an bimbimɔntiimee kaa ɣūñ kí wāl kí bà ndan Unimbɔti saŋɣu poon, ní ki pūtì kpáàa súntì yii Unimbɔti nīn fíntì u-pɔbilin kpitii kɔkɔ.

¹⁰Kɔŋkɔnnée nnabiyaamu, ni nyí yii Unimbɔti lútì-ni ki yííñ-ni ní nīn sá u-yab ní. Ni yaa pɔɔntì ki gbíntì nóó nsan gbantee, ni kpá kí jēetì tikpitilin.

¹¹Ní Unimbɔti ń dāá pō-ni nsan ní kó ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo un sá ti-Fiiliuee Beel din kaa cáá dikúntilee ni sɔkómii.

¹²M nín là yii ní ká tin m sòonée pu ní m gbíntì ki téetì-ni múlmul, nì min kɔkɔ ni nīn pée nyí-tì ki yú ibaamɔn bɔti tin ni fōō ki kííyee poon ki ɣúb an píkée.

¹³Ama m là yii m nín dáá bí nee, m nīn pée có an bɔti pu ki téetì-ni múlmul.

¹⁴Kun puee ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo tükū-mi yii an kaa làá ti yúntì m làá kpú.

¹⁵An puee m làá pɔɔn nì m-pɔɔɔ kɔkɔ kɪ dākà-ni nsàmbiyaamu mun ní ni làá dī kɪ nīn tēetí an bɔti pu baabadal m-kúm boonee.

Bin ká Kriisitoo nyootee

¹⁶Di sá yii ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo dāantam nì u-pɔɔɔ bɔti tin ti sòon kɪ tükū-nee kaa sá mmaam min binib nyí bi-landɔkɔyin kɪ sòonee. Timbi ti-ba di baasii ká-u nì ti-nimbiliɔ u nín sá ukpaan miɔyee.

¹⁷Timbi nimbilin ní u-Baa Unimbɔti tī-u jilma nì tinyool. Unimbɔti un sá ukpaan tinyooldaanee bí yii: «Un bí nee di sá m-Jipɔɔn un m nēēnee, m-pɔbil sòon u-pu.»

¹⁸Timbi nì u di nīn bí circir jool pu ní Unimbɔti sòon ní mīn yilpu.

¹⁹An puee, ti baasii mōtī fōo kɪ kɪ Unimbɔti bɔnaatiliibi nín sòon tiɔyee ní. Ní gíin ni-landɔkɔi tibɔti gbanti pu, kun puee tì bí kii fitila nín yú dibɔmbɔndin kɪ wāl pu áli ɔwīn n dāá nyānní puee ní, ní Kriisitoo un sá kii utaafaanmalbijee n dāá ɔmíntí ni-pɔbiliɔ.

²⁰Kí wàatēe, tin m là ní béeyee sèe: Uɔ kaa ɔn kɪ dū ún u-ba ciɔɔ kɪ bée tibɔti tin Unimbɔti bɔnaatiliibi ɔmān kɪ ɔá kugbɔɔyee.

²¹Kun puee tin kɔkɔ Unimbɔti bɔnaatiliibi lēe, tiba nì tiba kaa nyānní bi-làtamin, ama an sá Unimbɔti Fam di kpōtī-bi, ní bi fōo Unimbɔti paanɔ kɪ sòon u-bɔti.

2 Pierre 2

Bin dākà tinyimɔmbotee

(Kpèè Juudi 4-13)

¹Iyunti in jítèe poonee, bin nīn mōntí yii bi sá Unimbɔti bɔnaatiliibee nīn kɔ Unimbɔti nikitil kansikin. Mīn mbaantiim ní bin dākà tinyimɔmbotee mun làá tɪ kɔ ni mun kansikin. Bīn làá cáan tinyimɔmbɔti tin làá nāan binibee ní kɪ dākà, ní kɪ dū bi-kpiliu un fī-bee kɪ fá kɪ yāntī Unimbɔti tafadaaldi n jēetí bi-pu bí kpú kɪ céetí dicilpu.

²Binib tikpil làá dāá nóo bi-bimbikpitim gbanti sanɔ. Bi-yanɔam puee, binib làá dāá nīn kpākantí mbaamɔn sanɔ bɔti.

³Bin dākà tinyimɔmbotee là kɪ kīl-ni kɪ fōo ni-nimbiliɔ ní. Ama dooooyee ní un làá sòon bi-botee bōnti kɪ cí kɪ tō u-tundi, un làá céetí-bee kaa dō kɪ gēen.

⁴Di sá yii Unimbɔti kaa nīn tāan ituun in nīn ɔá ikpítee kɪ cúú-i kɪ tó ditafadaaldi paanɔun. Bi bóob-i nì ikusaka i ká dibɔmbɔndin kɪ cí daliɔkin Unimbɔti làá sòon i-botee.

⁵Unimbɔti kaa nīn tāan duulinyakpiki, ama u nīn cānti nnyingbeen dómiin kɪ kúnti binikpitib kɔkɔ, ní kɪ fī binib biluli kɪ kúti Noowa un nīn sòon Unimbɔti bɔti tin bí deedeeyee kɪ tükū binibee.

⁶Unimbɔti nɛn dǎǎl ntimu mun bi yĩ Soodoom nĩ Goomoorayee yab tafal ki yǎnti ŋŋmi dǎmiɛn ki wũn-bi búkú buku. U ŋá mĩn kí dǎkà u nĩn làá dǎǎ dǎǎl binikpitib tafal puee ní.

⁷Nyunti gbantee, Unimbɔti nɛn fĩ Looti baba ní, kun puee u nɛn bí deede, ní binikpitibee bimbim nĩ bi-digangamiu nɛn kǔntĩ Looti inimɔɔn.

⁸Di sá yii Looti nɛn kóò bi-kansikin, ki gbìl ní ki kǎntĩ baabadal ikpiti in bi ŋáánee. U nĩn nɛn sá unimɔntee puee, an nɛn kǔntĩ-u kunimbaau, ki páb-u tikpil.

⁹Mĩn puee ti-Dindaan nyí u nĩn dì pu ki nyǎntĩ bin yú nĩ u deedeeyee dinimbinaamandi poonee, ní ki nyí u nĩn làá yóón binikpitib laakin kí dǎǎ dǎǎl bi-tafal ibɔsoon dalee.

¹⁰Bin tafal Unimbɔti làá dǎǎ dǎǎl tikpilee di sá bin dũ bi-ba ki tĩ bikɔdeekpitib ki kpèe Unimbɔti pɔŋŋu fáme. An dǎkà yii bin bɔti m bàà sòon nĩ ni yii bi dǎkà tinyimɔmbɔtee. Baa tó bàà ubɔ nĩ ubɔ ní bi-pɔbiliŋ nyìr. Baa ti tó Tinyooldambi bin bí yilpuee gba, ama bi sìl-bi ní.

¹¹Ituun in cáá mpɔn ki jítiɛn bin dǎkà tinyimɔmbɔti gbantee gba kaa bí sòon tibɔkpitil bi-pu ti-Dindaan nimbiin.

¹²Binib gbanti ŋáán kii kumooon peelii in pée sá bí nĩn cútfi-i ki kùee ní. Bi sìl tin baa nyée. Bi làá dǎǎ pée nàán kí céetĩ-bi ní.

¹³Bi nĩn yǎnti binib jĩn falaa miŋyee, an falaa ní Unimbɔti làá dǎǎ gíiɛn kí téen-bi. Bíɛn pɔɔsɔŋkil di sá bí nĩn ŋáán tin kɔkɔ sá ntimbiilee ŋwiimpu. Naa ká yii binib gbanti yaa dǎmiɛn nĩ nĩ bi ní jĩ tijinee, bi kǔntĩ-ni tijɔkɔndi nĩ icoooo? Nĩ an mɔn-bi bi nĩn kíil binib puee.

¹⁴Nĩ bi-nimbiliŋ mǎn bí ŋá tijɔkɔndi. Baa gĩ nĩ ikpiti diŋál, ní ki pĩl ki sàtĩ binib bin pòfi nnimbɔtisan poonee. Bi-landɔkɔŋu di pée sá yii bí ká animbil. Bi sá mbusudambi ní.

¹⁵Bi fá nsammɔnti ní ki gáatĩ ki nóó Boosɔɔr jipɔɔn Balaam nĩn nĩn là animbil ki dĩ nsɔŋkpiti ŋuŋyee.

¹⁶Ama Unimbɔti nɛn wòon-u u nĩn kaa tó-uee pu, di sá u nɛn yǎnti kimaŋ sòon kii unilee ní ki piĩn digbaantundi din Balaam bàà nɛn là kí tōee saŋŋu.

¹⁷Binib gbanti bí kii ibun in kaa cáá nnyimee, ní ki bí kii atagban ŋin kaa cáá ntaanyim kubuŋu cáá-ŋi ki yìiñee. Mpaan ŋun Unimbɔti bónti ki yóon-bee nyóò ní, ki sá dibɔmbɔndi.

¹⁸An nibee dǎkà bi-ba ní ki sòon anyɔɔbuŋkpaan ki ŋmàtĩn binib ní ki sàtĩ bin pɔɔn bi-ba ki nyán ikpiti saŋŋu poonee ki yǎnti bi fàtĩ ki gítĩ ikpiti saŋŋu poon.

¹⁹Bi pòontĩ binib yii bi yaa ŋáán min bíɛn sòonee ní bi kǎntĩ dibatɔl, ama ní bíɛn bi-ba sá ikpiti yumbui. Bi súnti yii unil sá kun kpòotĩ-uee yumbuu ní.

²⁰Bin di bée ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo ti-Fiiliu, ki nyán duulinya bimbikpitim poon, ní ki dāa fātii gíti yānti bi-bimbikpitimee cúú-bee, tin poon bi làá kóee dāa jítin tin poon bi nín bí dooooyee kpataaa.

²¹Bidambi yaa kaa bàà béèmaan mbaamɔn saŋɔ, an bàà só nì bí bée-ɔ, ní boonee kí dū-ɔ kí fá kaa ti tó maramɔntiibi bin Unimbɔti nín tī-bi bi ɔúbee.

²²Tin bāań-bi nee dākà yii dilaŋkpandi nee sá mbaamɔn dee, yii: «Kibɔkɔ wūliŋkì ki fātii gíin ki ɔmó», ní «Ugbeeti un bi fūlee fātii lítì tikpatin ki dō ki bíntí.»

2 Pierre 3

Ti-Dindaan gítintam

¹M-nabineenkaamu, kugbɔnlilitiui ní m ɔmà-ni nee. Bi-liitil gbanti poonee m là kí téetí-ni tibɔti tin bi nín dākā-nee ní ɔmā kí dākafi ti-pu mmɔntiim.

²M là ní bée tibɔti tin Unimbɔti circir bɔnaatiliibi nín lī dooooyee, nì tin ti-Dindaan un sá ti-Fiiliuee dūu ɔúbiñ u-kpambaliŋ dākā-nee.

³Ama ní nín nyí iwinjoolkaa poonee, binib biba làá nyā kí nín ɔāań min fáatiñ-bee, ki làá dāa nín bēel-ni,

⁴ní ki dāa lī-ni yii: «Kée, Yeesu Kriisitoo pōon-ni yii u gítińaaa? Kin, doooo nee, u bí la ní kaa bāń? Doooo bitinŋpikib áli nì dín, waa gítiń. Doooo duulinya nín náańee, tin pée bée di gbínti bí nee.»

⁵Binib bin sòon mimmee, bi nyí, ama ní ki yí kaa fōō min Unimbɔti lēe. Unimbɔti nín sòon u-nyɔkɔn ní kutagbɔɔ nì kitiŋ nyán. Nì nnyim ní u dūu náań kitiŋ, ní ki gānti kitiŋ nì nnyim.

⁶Nì nnyim mbaantiimee ní u yānti nnyinŋbeen dómín ki kúnti dooooyee duulinyau.

⁷Unimbɔti di tí lī yii yilpu nì taapu un bí nee dō ki cí ɔɔmí n dāa wà daliŋkin u làá dāa sòon binikpitib bɔti kí kúntí-bee.

⁸Ama, m-nabineenkaamu, tibɔti tiba di bí tin pu naa máań kí súntée. Tíñ di sá yii: Ti-Dindaan ceeyee, ɔwiin ɔubɔ sá kii abin kutukuee ní, ní abin kutuku sá u-cee kii ɔwiin ɔubɔee.

⁹An kaa sá yii ti-Dindaan sòon kaa là kí ɔá kii u nín nín pōon puee, kii biba nín dākafi puee. Ama u bí jín ni-pu kimɔtii ki là yii báa ɔma n kpánti u-bimbim, báa ubɔ n taa wāŋkì ní.

¹⁰Ama nì mín kɔkɔee, ti-Dindaan dāantam làá dāa túuñ-ti ní kii unaayuu nín tūuntí binib puee. Kutagbɔɔ dāa gà kuwookpaanŋu kubɔ ní kí wāŋkì filamm, ní tiwan tin bí yilpu kutagbɔɔ puee n wà búkú buku, ní taapu doo wanti kɔkɔ n wāŋkì.

¹¹Kii tiwan kɔkɔ nín làá dāá kúntí miɲyee puee, ni máań kí bée ni nín làá bóntí ni-ba pu kí nín cáá mbimbimɔntiim kí mɔ̀tíí nín tó Unimbɔti mmɔntiimee.

¹²Kí nín cí ɲwiin ɲun Unimbɔti làá dāá dāańee, ɲwiin gbanti ní ɲɲmi làá dāá wà kutagbɔɲu liblib ní tin kɔkɔ bí yilpuee ń dùntí. An puee pɔ́ɔmmaan ni-ba án nín làá ɲá pu ɲwiinee ń bàń malaayee.

¹³Kun puee Unimbɔti pɔ̀oń yii u làá fàtíí náań-ti kutagbɔmpɔɲu nì kitimpɔɲ. Duulinya gbantinee, bin baba ɲáań Unimbɔti lammee di dāa kíń ki bí. Duulinya un ti ká ki cée dee.

¹⁴Mín puee m-nabineenkaamu, ɲyunti ɲun ni dáá ká ki cí duulinya gbanti ń bàńee, ní pɔ́ɔmmaan nì ni-pɔɲɲu nyɔkɔm kí nín bímaan circir, Unimbɔti ń taa ká ni-pu tiba. Nimbi nì u kansikinee, ɲgbansɔɲfi ń nín bí.

¹⁵Ní nín nyí yii ní ɲmā kí ká difiilee pu ní ti-Dindaan bíi jīń kimɔtíi kaa láá bāań nín dín. Mín ní Unimbɔti tī ti-nabiki Pɔ́ol iciin u mun ɲmāń-ni an ɔti gbanti.

¹⁶U-gbɔnti tin kɔkɔ u ɲmāńee, mín ní u sòoń an ɔti pu. U nín ɲmāń tiɲyee, ajan aba pɔ́ɔ bí gbíl taapu malaa, ní binib bin nyil kaa náańee nì bin kaa bée Unimbɔti ɔti ki kó poonee kpántí tibɔti gbanti taapu mbamin, kii bi nín pée tí kpántí Unimbɔti gbɔɲku poon ajan aba puee. An nibee bí ki nyàab mbusu ní ki tòó bi-ba pu.

¹⁷Ama nimbee, m-nabineenkaamu, kɔɲkɔńnee ti kpáafi-ni, ní nín nyímmaan ni-ba, án nín làá ɲá pu ní taa gáatí kí nóó binikpitib bin bí diyèntil poonee kí fá difiil paɲɲu ɲun poon ni yúee.

¹⁸Ama ní nín gbínti ki nìkì ki béetí ti-Dindaan Yeesu Kriisítoó un sá ti-Fiiliuee ki cá, nì u-ɲanti tin u ɲáań-tee poon. Tí tīmaan-u tinyool kɔɲkɔńnee kí nín cá cá jaanjaan! Ameeni.

1 Jean

1 Jean 1

Dimanɔfal bɔti

¹Ti ɲmàñ kugbɔɲu nee kí tükù-ni dimanɔfal bɔti. Dimanɔfal gbantee nìn pée bí doooo ɲkilkaamin ní. Ti gbĩl dì nín nìn sòòñ puee, ki wál-dì nì ti-nimbiliɲ, ki máań-dì nì ti-ɲalii mun.

²Dimanɔfal gbanti nyáń mpaampiin pu, ní ti ká-dì. An pu ní ti sòòñ ki tükù-ni dimanɔfal din kaa cáá dikúntilee bɔti. Dì nìn bí ti-Baa Unimbɔti cee ní u nyántì-dì ki dàkã-ti.

³Mín puee tin tin ti kée nì tin ti gbĩlee ní ti cáa bí tükù ni mun, án nín làá ɲá pu ti nì ni kɔkɔ ń kpántí ubaantee. Kun puee timbi nì ti-Baa Unimbɔti nì u-Jipɔɔn Yeesu Kriisitoo ɲá ubaanti.

⁴Ti ɲmà kugbɔɲu nee án nín làá ɲá pu ti-pɔbiliɲ ń mòtíí piilee.

Unimbɔti sá ɲwalifi ní

⁵Dinyɔɔbundi din ti gbĩl Yeesu cee ki cáa tükù-nee di sá yii Unimbɔti sá ɲwalifi, ní dibɔmbɔndi kpá u-ni báà fiíi.

⁶Mín puee, ti yaa bí yii ti nì u ɲá ubaanti ní ki gbíntìl còom dibɔmbɔndinee, ti móntí, taa dī ibaamɔn.

⁷Ama ti yaa dī ɲwalifi saɲɲu kii Unimbɔti u-ba nín sá ɲwalifi puee, niinee ní ti nì ti-nabiyaamu ɲáań ubaanti, ní u-Jipɔɔn Yeesu fatikuu fíntí ti-pɔbiliɲ circir ki lèekī ti-kpitii kɔkɔ.

Tí fá tikpitił

⁸Ti yaa bí yii taa cáá ikpatee, mimmee ti bíi kíil ti-ba ní ibaamɔn kaa bí ti-ni.

⁹Ti yaa bīitì ti-kpitii pu, Unimbɔti sá deedeedaan ki cáá ibaamɔn ki làá dū ti-kpitii kí pɔ-ti, kí fíntí tin kɔkɔwoooo bí ti-pɔbiliɲin kaa ɲāñee, tí nīn bí circir.

¹⁰Ama ti yaa bí yii taa ɲá ikpatee, mimmee ti yīl Unimbɔti unyimɔndaan dee. An dàkà yii u-nyɔɔbundi kaa bí ti-pɔbiliɲin.

1 Jean 2

¹M-biyaamu, m ɲmà-ni tin bí nee án nín làá ɲá pu ní taa ɲá ikpatee. Ama ubɔ yaa jéetì ikpitinee, ti cáá un móti ti-puee ti-Baa Unimbɔti cee. Úñ di sá Yeesu Kriisitoo ibaamɔndaan.

²U dū u-ba ki ɲá saraa ti-kpitii pu. Ama an kaa sá timbi kpitii ɲmanɲma pu, an sá ki kpáań binib kɔkɔwoooo kpitii pu ní.

³Ti yaa kpáafí Unimbɔti marabee, niinee ní ti béetí yii ti nyí-u.

⁴Un yaa bí yii: «M nyí Unimbɔti,» ama ní kaa ɲúb u-marabee sá unyimɔndaan, ibaamɔn kaa bí udaanni.

⁵Ama sii un di yaa kpáaɸí Unimbɔti bɔtee, mimmee sii di néeñ Unimbɔti tiɲman. An pu ní a béetí yii a bí Unimbɔtin.

⁶Sii un di yaa lī yii a bí Unimbɔtinee, a máaɲ kí nīn còom̄ kii Yeesu u-ba nín nīn còom̄ puee.

⁷M-nabineenkaamu, an kaa sá marapɔɔn ubɔ ní m gíti bíi ɲmà-ni, an sá marakpiki un ni nīn pée nyí doooo ɲkilkaminee ní. An marakpikiuee di sá Unimbɔti bɔti tin ni nīn pée gbīlee.

⁸Nì mīn̄ kɔkɔee, u sá marapɔɔn ní m bíi ɲmà-ni. Ibaamɔn in bí mara un nyánni Yeesunee bí ni mun ni, kun puee dibɔmbɔndi bíi jītí ní ɲwalifimɔnti dómīn̄ ki ɲmínti ti-pu.

⁹Sii un di yaa bí yii a còom̄ ɲwalifin ní ki gbínti ná a-nabikee, a dáá gbínti bí dibɔmbɔndin.

¹⁰Ama sii un di yaa néeñ a-nabikee còom̄ ɲwalifin dee, a kpá kí yànti ubɔ ń lítí.

¹¹Sii un di yaa ná a-nabikee, mimmee a bí dibɔmbɔndin ki còom̄, kaa nyí laakin pú a cée, kun puee dibɔmbɔndi yānti a jòb̄.

¹²M-biyaamu, m ɲmà-ni tin bí nee, kun puee Yeesu yindi pu ní ni ká ni-kpitii pōtam.

¹³Bibaatiibi, m ɲmà-ni tin bí nee, kun puee ni nyí ti-Dindaan un nīn pée bí doooo ɲkilkaminee. Binaacimpɔmbi, m ɲmà-ni tin bí nee, kun puee ni ján̄ ki pókīn̄ Sitaan.

¹⁴Mbiyaamu, m ɲmāñ-ni tin bí nee, kun puee ni nyí ti-Baa Unimbɔti. Bibaatiibi, m ɲmāñ-ni tin bí nee, kun puee ni nyí ti-Dindaan un nīn bí doooo ɲkilkaminee. Binaacimpɔmbi, m ɲmāñ-ni tin bí nee, kun puee Unimbɔti bɔti bí ni-ni, ni pōō ki ɲún̄ ki ján̄ ki pókīn̄ Sitaan.

¹⁵Ní taa nīn̄ néeñ duulinya nì tin u cááyee. Sii un di yaa néeñ duulinyee, aa ɲūn̄ kí nīn̄ néeñ Unimbɔti.

¹⁶Kun puee tin kɔkɔ bí duulinyan, an dākà yii mbimbikpitim kɔdeebi, nì nnimbitaataam, nì unil ń nīn̄ néeñ timɔn ki dākà tigaajatee, tīn̄ kɔkɔee kaa nyēēñ ti-Baa Unimbɔti cee, an nyēēñ duulinyan ní.

¹⁷Ní duulinya nì u-nimbitaataam kɔkɔ jītí, ama un di yaa ɲáań min ní Unimbɔti lèe, udaan làá dāá nīn̄ bí ní jaanjaan.

Kriisitoo nannanliu

¹⁸M-biyaamu, nyuntijoolkaa sèé. Kii ni nín gbĩl yii Kriisitoo nannanliu dònée, kɔŋkɔnnée Kriisitoo nannanliibi tikpil pūtì kpáàa bāań. Mìn pu ní ti bée yii nyuntijoolkaa sèé nee.

¹⁹Ti-kansikin ní binannanliibi gbanti nyáń. Ama baa nín sá ti-yab, kun puee bi yaa bàà nín sá ti-yabee, ti-kɔkɔ bàà bímaan mbaantiim ní. An nín ńá pu nee di dákà tiŋan yii ti nì bin nín bée, bi-kɔkɔ kaa nín sá ti-yab.

²⁰Ama nimbee, ti-Dindaan circirdaan sītì ni-pu Circir Fam, an di yì-tì ní ni-kɔkɔ nyí ibaamɔn.

²¹Mìn puee, m yaa ńmàń-ni tin bí neeyee, kaa sá yii naa nyí ibaamɔn, ni nyí-i, ki bée yii ibaamɔn poonee, baa kántí nnyimɔn báà ńubɔ.

²²Ŋma di sá unyimɔndaan an yaa kaa sá un née yii Yeesu kaa sá Kriisitooyee? Udaan di sá Kriisitoo nannanliu kaa là Ubaati, kaa là u-Jipɔɔn mun.

²³Un di yaa kaa là Unimbɔti Jipɔɔn Yeesuee, kaa fōō u-Baa mun dee, ama un di yaa lì binib nimbiin yii Yeesu sá Ubaati Jipɔɔnee fōō Ubaati u-ba mun dee.

²⁴Mìn puee, tin tin ní ni nín pée gbĩl doooo ńkilkaaminee, ní kpāafimaan-tì ni-ɔbilibiŋin. Sii un yaa kpāafi tin ní a pée gbĩl doooo ńkilkaaminee, mimmee sii ńá ubaanti nì ti-Baa Unimbɔti nì u-Jipɔɔn dee.

²⁵Dipoondi din Yeesu pōon-tee di sá dimaŋfal din kaa cáá dikúntilee.

²⁶M ńmàń tin bí nee kí sòon nì ni bin là kí ńmàtiń-neer pu.

²⁷Ama nimbee, Yeesu sītì ni-pu u-Fam. An puee, an kaa ti bàlifì ubɔ ń dákà-ni. Kun puee u-Famee di dákà-ni tikɔkɔ, ní tin ní u dákée sá ibaamɔn, nnyimɔn kpá poon. Mìn puee, ní kpāafimaan u-Fam nín dákà-ni puee, ni nì Yeesu ń nín sá ubaanti.

²⁸M-biyaamu, ní nín bí Yeesu cee, án nín làá ńá pu nyunti ńun u yaa láa páańnée, tí dāá nín cáá kunyannyaau kí yūl u-nimbiin kí taa nín cáá icoo daliŋkin u làá bàńee.

²⁹Mìn puee, ni yaa nyí yii u sá deedeedaanee, béémaan yii un sá kamaa yaa nóó deedeeyee, Unimbɔti di fātì māl udaan mpɔm.

1 Jean 3

Unimbɔti biyaamu

¹Ní kpèèmaan ti-Baa Unimbɔti nín cáá ti-pu dineenkpaaandi diŋyee! Di sá yii u yî-ti u-biyaamu. Mìn ní tiŋman ti lafun sá u-biyaamu. Kun pu duulinya kaa nyí-tee di sá waa bée Unimbɔti.

²M-nabineenkaamu, kí yòon dín kí nín cée, ti kpántì Unimbɔti biyaamu. Ti nín làá dāá nín bí miŋyee kaa láá nyáń mpaampiin pu. Ama ti nyí yii nyunti ńun ti-

Dindaan yaa láa páaǎnnée, ti làa dǎá nǐn bí kii u nǐn bí puee ní, kun puee ti làa dǎá ká-u kí bée un ní u baasii sée.

³Sii un di yaa cáá dimákal gbanti Yeesunee bóntí a-póbil circir, kii a-Dindaan u-ba nǐn bí pu circiree ní.

⁴Un yaa ǵá ikpatee yǐntì marab dee, di sá yii marab yǐntitam di sá ikpiti.

⁵Ni nyí yii Kriisitoo dǎmǐn kí lēē binib kpiti ní, ní ún u-ba kaa cáá ikpiti.

⁶Sii un nì Kriisitoo yaa ǵá ubaantee kaa ti ǵááǵ ikpiti, ama sii un di yaa ǵááǵ ikpatee kaa ká-uaaa, kaa nyí-u mun.

⁷M-biyaamu, ní taa yǎntì ubo ń ǵmǎtǐh-ni. Un yaa ǵááǵ min bí deedeeyee sá deedeedaan, kii ti-Dindaan u-ba nǐn bí deedee puee.

⁸Ama un yaa ǵááǵ ikpatee sá Sitaan yɔu, kun puee Sitaan pée sá ikpitidaan ní doooo ǵkilkaamin. An pu ní Unimbɔti Jipɔɔn dǎmǐn kí kpǐtì Sitaan tuuǵɲi.

⁹Sii un Unimbɔti yaa fǎtǐ mǎl mpɔmee kaa ti ǵááǵ ikpiti, kun puee a nááǵ nì a-Baa un mǎl-see. Aa ti ǵūh kí nǐn ǵááǵ ikpiti, kun puee Unimbɔti di fǎtǐ mǎl-si mpɔm.

¹⁰Kun ǵǎntì Unimbɔti biyaamu nì Sitaan yɔmuee di sá, sii un yaa kaa ǵááǵ tin bí deedeeyee nì sii un yaa kaa néeǵ a-nabikee kaa sá Unimbɔti yɔu.

Tí nǐn néeǵ tɔb

¹¹Dinyɔɔbundi din ni nǐn gbǐl doooo ǵkilkaaminee tǔkū-ti yii tí nǐn néeǵ tɔb.

¹²Tí taa nǐn bí kii Kayeen nǐn nǐn bí puee. Úh nǐn sá Sitaan niliu ní, ní kí kūū u-naal. Ba pu ní u nǐn kūū u-naal mǐh? Kun pu u nǐn kūū-uee di sá Kayeen tuuǵɲi sá akpiti, ní u-naal tuuǵɲi sá deedee yaǵ.

¹³Nnabiyaamu, duulinya yaa ná-nee, an taa bàkatǐh-ni.

¹⁴Ti nyí yii ti nyǎǵ ǵkúmin kí póotì dimaǵfalin, kun puee ti néeǵ ti-nabiyaamu. Un yaa kaa néeǵ u-nabikee dǎá gbǐntì bí ǵkúmin.

¹⁵Un yaa kaa néeǵ u-nabikee sá unikpɔl ní, ní ni nyí yii unikpɔl báà ubo kaa cáá dimaǵfal din kaa cáá dikúntilee u-ni.

¹⁶Kun di yì-tì ti bée dineendi nǐn sá kuǵyee di sá Yeesu nǐn dū u-maǵfal kí tǐ ti-puee. Mǐh mun mbaantiim ní ti mun máaǵ kí dū ti-maǵfal kí tǐ ti-nabiyaamu pu.

¹⁷Ubo yaa cáá ǵǵmam duulinya nee poon, ní kí ká u-nabiki bí falaani, ní u ǵmǐ, kaa tǐ-u tibee, mimmee ba di dǎkà yii Unimbɔti neendi bí udaan ni?

¹⁸M-biyaamu, tí taa nǐn lǐ nì ti-nyɔmmun fám yii ti néeǵ tɔb, ama tí yǎntì ti-tuuǵɲi ń dǎkà ibaamɔn yii ti lafun cáá dineendi.

Min ní ti làa ká dimákalee

¹⁹Míh nǐ ti dùú béé yíi ti sá ibaamɔn nib, nǐ ki kǎntí dipɔɔɔɔŋkil Unimbɔti nimbiin.

²⁰Báà ti-pɔbiling yaa máfí yíi ti sá binikpitibee, Unimbɔti jítiɛ ti-pɔbiling ki nyí tikɔkɔ mun.

²¹M-nabineenkaamu, sii un pɔbil yaa kaa tí máfí yíi a ɲá tibee, mimmee a cáá dimákal Unimbɔti nimbiin dee.

²²Báà tin sá kamaa nǐ a yaa mēē-uee u làá tī-si kudɔŋu, kun puee a kpáafi u-marab ki ɲáán min fáatì-uee.

²³Mara un u tī-tee di sá tí fōō u-Jipɔɔn Yeesu Kriisitoo kí kǐí, kí nīn nēén tɔb, kii Yeesu u-ba nín bí yíi tí nīn nēén tɔb puee.

²⁴Un di yaa kpáafi u-marab gbantee, udaan ɲá ubaanti nì Unimbɔti, nǐ Unimbɔti bí udaanni. Kun pu nǐ ti nyí yíi u bí ti-nee di sá u-Fam min u tī-tee pu.

1 Jean 4

Unimbɔti Fam nì arasiniibi

¹M-nabineenkaamu, nǐ taa nīn mǎká bin kɔkɔ lì yíi bi cáá ɲfamee, ama nǐ cōŋkǐ kí dáán kí kpèè yíi an sá Unimbɔti Famaaa, an kaa sá. Di sá yíi nnyimɔn bɔnaatiliibi gbóotì duulinyan tikpil.

²Kun di làá yǎntí nǐ béé un Unimbɔti Fam kpòotē di sá un di yaa lì nì ibaamɔn yíi Yeesu Kriisitoo kpántì unil ki dómín duulinyanee, mimmee Unimbɔti Fam di yǎntì udaan sòon.

³Un yaa yíi ki bí yíi Yeesu kaa kpántì unil ki dómín duulinyanee, an kaa sá Unimbɔti Fam di yǎntì udaan sòon, an sá Kriisitoo nannanliu fam. Ni nīn pée gbǐl yíi unannanli gbanti làá dāān, ama u pūtì kpáaa bāān ki bí duulinyan.

⁴M-biyaamu, nimbi sá Unimbɔti yab nǐ, an pu nǐ ni ján ki pɔɔkɛn bin móntí yíi bi sá Unimbɔti bɔnaatiliibee. Kun puee Unimbɔti Fam min bí ni-nee pōō ki jítiɛ Sitaan un bí duulinyanee.

⁵Binyimɔndambi gbantee, bín sá duulinya yab nǐ. Bi sòon tin duulinya nyée nǐ, mín pu nǐ an mōn duulinya yab pílifíh-bi.

⁶Ama timbi sá Unimbɔti yab nǐ. Un yaa nyí Unimbɔtee di pílifíh-ti. Un kaa là kí pílifíh-tee kaa sá Unimbɔti yɔu. An di yì-tì nǐ ti ɲūn kí gǎntì Unimbɔti Fam min sá ibaamɔnee nì Sitaan yam min móntée.

Unimbɔti di sá dineendi

⁷M-nabineenkaamu, tí nīn nēén tɔb, kun puee dineendi nyēén Unimbɔti cee nǐ. Mimmee, sii un yaa cáá dineendee di sá un Unimbɔti fātì mǎl mpɔmee, ki nyí Unimbɔti mun.

⁸Sii un yaa kaa cáá dineendee kaa nyí Unimbɔti, kun puee Unimbɔti di sá dineendi.

⁹Kun yāntì ti ká dineendi din u cáá ti-puee di sá u dū u-Jipɔmbaabil ki túnní duulinyan, tí ŋmā kí ká dimaŋfal u-pu.

¹⁰Kaa sá timbi di péé ki néeŋ Unimbɔti, an sá Unimbɔti di péé ki néeŋ timbi, ní ki dū u-Jipɔɔn ki túnní ú kpú tí ká ti-kpitii pōtam, mín di dàkà dineendi.

¹¹M-nabineenkaamu, Unimbɔti yaa néeŋ-ti mín bulifée, ti mun máaŋ kí nīn néeŋ tɔb.

¹²Uɔ kaa péé ká Unimbɔti dalba, ama ti yaa néeŋ tɔbee, Unimbɔti bí ti-ni, ní u-neendee bí ti-ni tiŋman.

¹³Kun di yì-tì ti bée yii ti ŋá ubaanti nì Unimbɔti, ní Unimbɔti bí ti-nee, di sá u-Fam min u tī-tee pu,

¹⁴ní ti ká ki bée, ki kín ki tükù binib yii ti-Baa Unimbɔti dū u-Jipɔɔn ki túnní ú dāaŋ kí nīn sá duulinya Fiiliu.

¹⁵Sii un di yaa lì nì ibaamɔn yii Yeesu sá Unimbɔti Jipɔɔnee, Unimbɔti bí a-ni ní si nì u ŋá ubaanti.

¹⁶Timbi bée dineendi din Unimbɔti cáá ti-puee ní ki fōō-dì ki kífí. Di sá yii Unimbɔti di sá dineendi, un yaa cáá dineendee, udaan nì Unimbɔti ŋá ubaanti, ní Unimbɔti bí udaanni.

¹⁷Kun di dàkà yii a néeŋ-u tiŋmanee di sá, daliŋkin Yeesu làá dāá sòòh binib bɔtee, sii dāa cáá dimákal u-nimbiin ní, kun puee a-bimbim min a bí duulinya nee nee nì u-yam náaŋ.

¹⁸Sii un cáá dineendee kaa fàŋkí, kun puee dineembaamɔndi jì tifaandi ní. Ditaɔaɔaɔdi di cāabìŋ tifaandi, mín puee, sii un cáá tifaandi a-nee kaa cáá dineembaamɔndi dee.

¹⁹Kun pu timbi cáá dineendee di sá ún di péé ki néeŋ timbi.

²⁰Uɔ yaa bí yii: «M néeŋ Unimbɔti», ní ki yaa ná u-nabikee, udaan sá unyimɔndaan. A yaa kaa néeŋ a-nabiki kin a wālee, a làá ŋá mana ní kí nīn néeŋ Unimbɔti un saa wālee?

²¹Mara un Yeesu tī-tee sèé yii, sii un yaa néeŋ Unimbɔtee máaŋ kí nīn néeŋ a-nabiki mun.

1 Jean 5

Ti jáŋ ki pɔɔkìŋ duulinya

¹Un sá kamaa yaa fōō ki kífí yii Yeesu sá Kriisitooyee, Unimbɔti di fātì māl udaan mpɔm. Un di yaa tí néeŋ Ubaatee néeŋ u-biyaamu mun ní.

²Min ní ti béetí yii ti néeñ Unimbɔti biyaamuee di sá ti yaa néeñ Unimbɔti ki kpáafí u-marabee.

³Tí nīn néeñ Unimbɔtee taapu di sá yii tí nīn kpáafí u-marab. U-marab gbanti mun kaa pɔɔ,

⁴kun puee un sá kamaa ní Unimbɔti fātì māl mpɔmee ḡñ kí já kí pɔɔkiñ duulinya. Kun pu ní a ḡñ kí já kí pɔɔkiñ duulinyee di sá fookii un a cáá Yeesu puee.

⁵Ḥma di ḡñ kí já kí pɔɔkiñ duulinya an yaa kaa sá sii un yaa fōō ki kífí yii Yeesu sá Unimbɔti Jipɔɔnee?

Seera un bi lēē Yeesu Kriisitoo puee

⁶An sá ún Yeesu Kriisitoo di dómīñ duulinyan nì nnyim nì fatiku. An kaa sá nì nnyim ḡmaniḡma, ama an sá nì nnyim nì fatiku ní. Ní Unimbɔti Fam mun lèekī seera yii an sá mín, kun puee mī sá mbaamɔn ní.

⁷Biseeraleeliibi sá bita ní:

⁸Ḥfam nì nnyim nì fatiku, ní bi-taatilee kpáfí ki lèekī seerabaanti.

⁹Ti yaa fōōl binib seerau ki kíikée, an máañ tí fōō Unimbɔti seerau kí kífí, kun puee Unimbɔti seerau pɔɔ ki jítìñ unil yɔu.

¹⁰Un yaa fōō Unimbɔti Jipɔɔn ki kííyee cáá seera gbanti u-pɔbilin. Un yaa kaa fōō seera un Unimbɔti lēē u-Jipɔɔn puee ki kííyee, udaan kaa fōō Unimbɔti ki kífí ki yí-u unyimɔndaan.

¹¹Unimbɔti nín lī puee sèé yii, u tī-ti dimaḡfal din kaa cáá dikúntilee. Dimaḡfal gbanti bí u-Jipɔɔn cee ní.

¹²Un yaa fōō u-Jipɔɔnee cáá dimaḡfal, un yaa kaa fōō u-Jipɔɔnee kaa cáá dimaḡfal.

Dimaḡfal din kaa cáá dikúntilee bɔti

¹³Nimbi bin fōō Unimbɔti Jipɔɔn ki kííyee, m ḡmāñ-ni tin bí nee ní bée yii ni cáá dimaḡfal din kaa cáá dikúntilee.

¹⁴Ti cáá dipɔbil kí cù u-cee, di sá yii ti yaa mēē-u tiba ní an yaa sá min ní u lèe, u làá pílifìñ-ti.

¹⁵Mín puee, ti yaa nyí yii u pílifìñ-tee, tin kɔkɔwoooo ti yaa mēē-uee, tí bée yii ti fōō kudɔḡu.

¹⁶Uɔ yaa ká u-nabiki bí ḡáañ ikpiti in kaa cāñ-u ḡkúminee, udaan n mēē, Unimbɔti làá tī u-nabiki gbanti dimaḡfal. Bin pu m sòñee di sá bin ḡáañ ikpiti in kaa cāñ-bi ḡkúminee, kun puee ikpiti iba cāñ unil ḡkúmin. Kaa sá un ḡá ikpiti gbantee pu ní m bí yii ní mēē.

- ¹⁷Tin kɔkɔ kaa bɛ deedeeyee sá ikpiti ní, ama ní ikpiti iba bɛ kaa cāabɛ́n ɲkúm.
- ¹⁸Ti nyí yii un sá kamaa Unimbɔti fātìlì màl̃ mpɔmee kaa ɲáań ikpiti, kun puee Unimbɔti Jipɔɔn mótí u-pu, Sitaan Ukpiti kaa ɲũ̀n kí ɲá-u tiba.
- ¹⁹Ti nyí yii ti sá Unimbɔti yab, ní Ukpiti tókó duulinya kɔkɔ pu.
- ²⁰Ti tí nyí mun yii Unimbɔti Jipɔɔn dómín ki tĩ-ti iciin tí ɲmā kí bée ibaamɔn Nimbɔtiu, ní timbi nì Unimbɔti ibaamɔndaanee nì Yeesu Kriisitoo u-Jipɔɔn mun ɲá ubaanti. Ú̀n di sá Unimbɔti ibaamɔn, ki sá dimaɲfal dín kaa cáá dikúntilee.
- ²¹M-biyaamu, ní nĩn nyí nì ni-ba kí taa nóó duulinya nimbɔtii.

2 Jean

2 Jean 1

Ijaam

¹An sá man Ukpil di jáám sii ti-Na un Unimbɔti lútèè nì a-biyaamu. Ibaamɔn, m néesí ni-kòkò. An kaa sá man baba di néesí-ni, an sá ki kpáàn bin kòkò bée ibaamɔnee,

²kun puee ibaamɔn bí ti-ni ki làá nīn pée bí kī nīn cá jaanjaan.

³Ti-Baa Unimbɔti nì Yeesu Kriisitoo, Ubaati Jipɔɔn n̄ n̄á-ti tiŋan, kī sō ti-saai, kī tī-ti n̄gbansɔŋfi, tí nīn cáá ibaamɔn kī nīn néesí tɔb.

Ibaamɔn nì dineendi

⁴An mɔ̀kɔ̀kɔ̀-mi tikpil m nín ká a-biyaamu mubɔ nɔ́o ibaamɔnee, kii ti-Baa Unimbɔti nín tī-ti mara uŋyee.

⁵Kɔ̀ŋkɔ̀nnée, ti-Na, m gbàám-si, tí nīn néesímaan tɔb. Dinyɔ̀ɔbundi gbanti kaa sá marapɔɔn, an sá mara un ti nīn pée fōo doooo ŋkilkaaminee ní.

⁶Dineendi taapu di sá tí nɔ́o Unimbɔti marab. Kii ni nín gbīl doooo ŋkilkaamin puee, mara gbanti di sá tí nīn cáá dineendi.

⁷Kun puee biŋmatinliibi gbóotì duulinyan ki yīl, kaa fōo ki kī yīl Yeesu Kriisitoo kpántì unil ki dómín duulinyan. Un née mimmee di sá uŋmatinli ki sá Kriisitoo nannanliu.

⁸Mín puee, ní nīn nyí nì ni-ba, ní taa fá ti-tundi nín cáá ipaati iŋyee, án nín làá n̄á pu ní dāá ŋmā kī fōo ni-paati kòkòe.

⁹Un di yaa lákatì, kaa là kī nīn n̄ú́b Kriisitoo bɔtee, kaa nyí Unimbɔti, ama un yaa n̄ú́b tibɔti gbantee, ún di nyí ti-Baa Unimbɔti nì u-Jipɔɔn.

¹⁰Mín puee, un yaa dómín kaa cáá-ni tibɔti gbantee, ní taa fōo-u ni-dumpu kī taa jāám-u gba,

¹¹kun puee, un yaa jáám-uee mun ŋmāl atun̄kpiti ŋin udaan tūñee ni dee.

Tibɔkuntikaal

¹²Tibɔti tikpil bàà bí m̄ sòò nì ni, ama maa là kī dūú ŋmā kugbɔŋu poon, kun puee m là kī dāā ni-cee niin kī sòò nì ni ní, án m̀tīf m̄kɔ̀kɔ̀ man nì ni.

¹³A-Naal un Unimbɔti lútèè biyaamu mun jáám-si.

3 Jean

3 Jean 1

Ijaam

¹An sá man Ukpil di ɲmàñ kugboɲu nee kí jàam m-nabineenkaaki Gaayusi, un m néeñ nì ibaamɔnee.

²M-nabineenkaaki, m mée yìi tikɔkɔ ń còom-si tiɲan á nīn cáá ɲgbampɔn kii a-naɲki nīn cáá ɲgbampɔn puee.

³An móɔkín-mi tikpil nnabiyaamu nīn bāań ki tükū-mi a nīn ɲúb ibaamɔn an píkí puee, kii a nīn pée còom ibaamɔn poon puee.

⁴Tiba kaa ti bí ki mōñ-mi ki bàñ ń gbīl yìi m-biyaamu bí ki còom ibaamɔn saɲɲu poon, án móɔkín-mi tikpil ní.

Yoowaneesi pàkà Gaayusi

⁵Kinabineenkaai, a nīn tūn atummɔnti ɲin ki tìl nnabiyaamu ki kpáań bin sá-si binicambee gbee, a lafun dākā yìi a fōo ki kíf tiɲman pu.

⁶Bi bāańee, bi máafi a-neendi gbanti pu Kriisitoo nikitil kɔkɔ nimbiin. Mimmee, m mée-si, á tūtuñ-bi bi-saɲɲu gbanti poon min làá fáatín Unimbotee.

⁷Di sá yìi Yeesu tundi pu ní bi còom nsan, kaa fōo tiba bin kaa nyí Unimbotee cee.

⁸An puee, bi yaa bāań ti-ceeyee, ti máań kí tūtuñ binib gbanti. Mimmee, ti mun kúti bi-pu ki cáá ibaamɔn tundi ki cān nyɔkɔpu dee.

Diyootreefi nì Deemeetriyusi

⁹M nīn ɲmàñ kugboɲu ki tī Kriisitoo nikitil ki sòon nì bi kibɔgiɲ, ama Diyootreefi là kí nīn sá bi-kpiliu ní kaa là kí pīlifi tin man sòonēe.

¹⁰U gífí inyimɔn nì tibɔkpitil ki tūntí ti-pu. Mīn kɔkɔ kaa yá ki kó-u, kun puee u yíití kaa fōol nnabiyaamu mun jītí u-ceeyee mun, ní bin yaa bàà là kí fōo-bee, u pīntí-bi nsan ki là kí nyāntí-bi Kriisitoo nikitil kansikin. Mīn puee, m yaa láa bāańee, m làá dāá kàań tin kɔkɔwoooo u ɲāańee binib nimbiin.

¹¹M-nabineenkaaki, á taa nóó binib bin ɲāań tikpitilee tabɔbiliɲ, ama nīn nóó bin ɲāań tiɲanee tabɔbiliɲ. Un ɲāań tiɲanee di sá Unimbɔti niliu, un ɲāań tikpitilee kaa nyí Unimbɔti.

¹²Ama Deemeetriyusi ní báà ɲma pàkà, ní ibaamɔn ɔti tin tin u bí ki sòonēe mun pàkà-u, ní ti mun pàkà-u. Sii a-ba nyí yìi tin ti yaa lēe sá ibaamɔn ní.

Tibokuntikaal

¹³M bàà cáá tibɔti tikpil kí sòon nì si, ama maa là kí dū ɲgbaɲɲmamɔn kí ɲmà.

¹⁴Kun puee m là kí dāāñ a-cee iwiin ili nee poon, niin ní ti dāa ṇūh̄n kí kàl̄ kí sòh̄n tikòkò.

¹⁵Unimbɔti ń tī-si ṇgbansɔṇfi. A-bɔɔbi jáaṇ-si. Á jāaṇ ti-bɔɔbi kòkò kí tī-mi.

Jude

Jude 1

Ijaam

¹Man Juudi, Yakubu naal un sá Yeesu Kriisitoo tontɔnliuee di ɲmàñ kugboŋu nee. M ɲmàñ-ku ki tī nimbi bin ti-Baa Unimbɔti yííñ ki néeñ-ni ki dū-ni ki kpáafi ki yóòñ Yeesu Kriisitooyee ní.

²Unimbɔti ń nīn sūñ ni-saai baabadal, kí nīn tī-ni ɲgbansɔŋfi tiŋan, kí nīn néeñ-ni tikpil.

Bin dākà tinyimɔmbɔtee

(2 Peet 2.1-17)

³M-nabineenkaamu, m nīn baasii mò kí ɲmàñ-ni difiil din ti-kòkò ká nee bɔti. M dāa lafun kpēēyee, an pée sá yīi ń ɲmàñ-ni kí tīíñ-ni kunyannyaau ní ɲmā kí nīn jáa ibaamɔn in Unimbɔti dūu tī u-yab iaa bí kí kpántée pu.

⁴Di sá yīi binib biba bin kaa tó Unimbɔtee ɲá soooo ki kóoñ ni-kansikin ki kpánti tiŋan tin Unimbɔti ɲá-tee bɔti, ki ɲáań min kaa kítèe, ki yīi, kaa là Yeesu Kriisitoo un baba sá ti-kpiliu ki sá ti-Dindaanee. Ama dooooyee ní ditafadaaldi din dō ki cí bidambee pée ɲmàñ Unimbɔti gbɔŋkun.

⁵M nyí yīi ni pée nyí tibɔti nee ki yóòñ dooooyee, ama m là kí gíti téetí-ni ti-pu. Kée ni nyí ti-Dindaan nín nīn fī Isirayeel yab ki nyánti Eejipitee, boonee u dāa fātī kúnti bin kaa nīn là kí fōo kí kííyeyaa!

⁶Téetímaan tin nīn jíti ituun iba puee: iaa nīn là kí nīn bí mpaan ɲun pu Unimbɔti yóòñ-iee, ama ní ki dūu fá ki póotì i-laŋki. Unimbɔti nīn bóob-i nī ikusaka kí nīn cá jaanjaan, ní ki dū-i ki tó dibɔmbɔŋkpaandin í nīn kā niin ki cí ibɔsooŋkpaan dal.

⁷Ní téetímaan ntimu mun bi yīi Soodoom nī Goomoora nī ntimbilimu mun nīn bí ki pīlīñ-muee bɔti. Bi mun nīn tí ɲáań kii ituunee nín nīn ɲá puee ní, ki mun nīn dū bi-ba ki tī dijɔkɔntundi nī atuŋkpiti ɲin unil kaa máań kí ɲée. An puee ní Unimbɔti nīn yānti ɲɲmi ɲun kaa kúyee dómiń ki wūñ-bi, ki dáal bi-tafal, án nīn sá kudaanɲu kí dūú dākà báa ɲma.

⁸Binib bin kóoñ ni-kansikinee, mīn ní bi mun tí ɲáań ki bí yīi bi wāl, ní an cànti bi cáá bi-ba ki kōnti tijɔkɔndin, ní ki kpèe Unimbɔti pɔŋɲu fám, ki sī Tinyooldambi bin bí yilpuee.

⁹Ama, ɲyunti ɲun ituun kpiliu un bi yīi Mikayeelee nī Sitaan nīn bí jáa ki kpákà Mooyiisi wunti puee, ntuunee kaa nīn kpáaa dākafi kí sī Sitaan gba, see ɲu nín pée tükū-u yīi: «Ti-Dindaan di làá dáal a-tafal.»

¹⁰Ama ní bīn sī tin baa nyée, ní tin bi nyí kii kumooon peeli nyítamee di kúnti-bi.

¹¹Mbusu dō ki cí-bi, kun puee bi táá Kayeen saŋŋu, ní ki dū bi-ba ki tī isan̄kpiti ki kánti animbil kii Balaam nín nín n̄a puee, ki kúu kii Kooree yab nín nín yī kaa tó Unimbɔti ki kpī puee.

¹²Ni n̄i bi yaa kpáfi ki jīn kunabitiiu jikaatee, bi-bimbim bíí-ni ní. Bi jīn tikpil, an kaa cáá-bi icoo, ki sūn bi-ba pu ŋma. Bi bí kii atagban ŋin kubuŋu cáa yīn̄, ntaanyim kpá poonee, ní ki bí kii isufi in kaa pée lòon kpataaayee, ki kpī an kɔkɔ pu, ki kpīkiti.

¹³Bi bí kii tiŋku nín wòon pu tinyiŋban yíkí ki pùkufi puee ní, bi nyāntiŋ bi-tuun̄ŋi ŋin cáá icooyee. Bi tí bí kii iŋmalbijaa in nyēē ki pùntēē ní. Unimbɔti yóon-bi mpaan ŋun sá dibɔmbɔŋkpaŋkpaandee, niin ní bi làá nín bí baabadal.

¹⁴Bín pu ní Eenɔki un sá Adam naantitɔntɔkɔl ululuútee nín sòon dooooyee ki yóon yii: «Ní pīlifi, ti-Dindaan dòon n̄i u-circir tuun̄yi kutukub kutukub.

¹⁵U làá sòon báa ŋma bɔti, ní kí kpò bin kɔkɔ kaa tó-uee bɔti, bi-tuŋkpitiŋ ŋin bi ŋáanee kɔkɔ n̄i bi nín yī Unimbɔti kaa fōō-uee, n̄i bi nín kaa tó-u ki sòon-u tibɔfan tiŋyee kɔkɔ pu.»

¹⁶Binib gbantee, baabadalee, an kaa pée mōn bín ŋma ní, ní bi yáliŋkí ní ki ŋáaŋ tikpitil tin fáatì-bee, ní ki sòon tilambibɔti, ki cáá nyɔɔmálmal ki ŋmàtín binib ki jīn bi-pu.

Tibɔkpaafikaal

¹⁷Ama m-nabineen̄kaamu, nimbi n̄i tétí ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo kpambaliŋ nín nín sòon n̄i ni tibɔti tin ki síin dooooyee pu.

¹⁸Bi nín tükū-ni yii, iwinjoolkaa poonee, binib làá dāá nín bèē-ni, ní ki ŋáaŋ tikpitil tin fáatì-bee.

¹⁹Bín di cāabín digàntil binib kansikin. Bi nín là miŋyee di kpòtī-bi, an kaa sá Unimbɔti Fam.

²⁰Ama nimbee, m-nabineen̄kaamu, nín mòtī cámaan nyɔkɔpu ni-fookiū un bí circiree poon, ni-wimmeem n̄i nín cáá Unimbɔti Fam pɔŋŋu.

²¹Ní nín pée gbínti ki bí Unimbɔti un nēē-n̄e ŋaan, kí nín cí ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo usaasɔlee n̄i dāá tī-ti dimaŋfal dín kaa cáá dikúntilee.

²²Sōmaan bin dàkafī ki gùkufēe saai,

²³kí dáaliŋ-bi kí nyāntiŋ ŋŋmi poon kí fī-bi. Ní sō bin kíh̄ee mun saai, kí nín nyín ni-ba bí taa dū bi-kpitii kí tìntī-ni. An puee, ni-ŋalii n̄i taa gbēē bi-bɔkutiŋ ŋin bi pēē ki ŋáaŋ bi-jɔkɔntuun̄ŋee kpaŋkpam.

Unimbɔti tinyooldaan

²⁴Tí nyōŋkí Unimbɔti un di ŋūn kí ŋúb-ni ní taa lítée. Ún di ŋūn kí cáá-ni kí cùn̄n̄i u-cee tinyoolin n̄i dipɔpindi, bí taa ká ni-pu tiba.

²⁵Tí nyɔ̃ŋkì Unimbɔtibaanti un dī ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo pu ki fī-tee. Ún di yì tinyool nì tikpaandi nì mpɔn, nì ŋɔmam doooo ŋkilkaamin nì kɔŋkɔnnɛe kí nīn pée cáa cá jaanjaan! Ameeni.

Apocalypse

Apocalypse 1

Tiboti tin Yoowaneesi wálee

¹Yeesu Kriisitoo nín lēē tiboti tin ki dākā Yoowaneesee sèé. Unimbōti di bí yii ú lēē tin bí ki làá ḡá kṛṅkṛnneeyee kí dākā u-tṛntṛnliibi, ní Kriisitoo túnní u-tuunḡu dómín ki tükū u-tṛntṛnliu Yoowaneesi tiboti tin u lēē ki dākā-uee kṛkṛ taapu.

²Yoowaneesi di ḡmāñ Unimbōti nín sòñ puee nì ibaamṛn in Yeesu Kriisitoo lēē ki dākā-uee, nì tin kṛkṛ u kée.

³Unimbōti ḡ yàntí án nīn mṵñ un di kàañ tiboti tin Unimbōti tīñ an kā kugbṛḡu nee poonee, kí nīn mṵñ un di pílifí-tì ki ḡáañ tì nín lī puee. Kun puee an nín lī yii tin kṛkṛ làá dāá jīté, ḡyunti tóobiñ án ḡá mín.

Yoowaneesi bíi jáárñ Kriisitoo níkitiḡ alulee

⁴An sá man Yoowaneesi di ḡmāñ kugbṛḡu nee ki tī Kriisitoo níkitiḡ aluli ḡin bí Asii tiḡkinee. Unimbōti un bí, ki nīn pée bí dooooyee ki làá dāá dāañee ḡ ḡá-ni tiḡan kí tī-ni ḡgbansṛḡfi nì ḡfam miluli min bí u-beejaḡ nimbiinee.

⁵Yeesu Kriisitoo un sòñ ibaamṛn, ki sá Ujipṛḡkpil, ki sá upeepeekaa un Unimbōti fíkitì ditaḡkpiilinee, ki sá duulinya bṛtiibi kpiliuee ḡ tī-ni tīñ kṛkṛ. Úñ di nééñ-ti ní ki nyántì u-fatikuu ki kpī ki fī-ti ti-kpitii poon.

⁶Úñ di kóòñ-ti ki kpáfí u-Beelin ní ki dū-ti ki ḡá u-Baa Unimbōti saraḡaliibi. Úñ Yeesu Kriisitoo di yì tinyool nì mṛṛn kí nīn pée cáa cá jaanjaan! Ameeni.

⁷Kpèèmaan, u làá dāá dāañ atagban māntì ki tú-u. Báà ḡma làá dāá ká-u, ki kpáañ bin nīn sāa ki cíḡ u-takakalee. Mín ní duulinya timbuḡḡi kṛkṛ làá dāá sṵ kí yāliḡkì u-dāantam gbanti pu. Tiḡman, án ḡá mín!

⁸Ti-Dindaan Unimbōti Mṛṛḡkṛdaan, un bí, ki nīn pée bí dooooyee ki làá dāá dāañee bí yii: «Man di sá Alfa nì Oomeega, upeepeekaa nì ujoolkaa.»

Kriisitoo lēē tiboti ki dākā Yoowaneesi

⁹An sá man Yoowaneesi ni-nabiki, ni nì un kpáfí ki jīñ Yeesu pu falaa nì kimṛtíi u-Beel puee. M nīn bí Patimoosi tiḡki kin dimṛṛl māntì ki túee ni ní. Kun pu bi nīn cáá-mi ki cūnnì niinee di sá m sòñ Unimbōti bṛti ki lēekì Yeesu pu seera.

¹⁰An nīn sá Kṛṛsil dal, ní Unimbōti Fam dómín m-ni. Niinee ní m gbīḡ m-boon nneen ḡubṛ sòñ ki pṵṵ kpaḡkpam kii dikantánde,

¹¹yii: «Á ḡmà tin a wāl nee kí ḡá kugbṛḡun kí tī Kriisitoo níkitiḡ aluli ḡin yiḡḡi m làá yíñ nee: Efeesi níkitil nì Simiirni níkitil nì Peergaam níkitil nì Tiyatiir níkitil nì Saardi níkitil nì Fiiladeelfii níkitil nì Lawoodiisee níkitil.»

¹²M fātì kí kpèè yìi ñma di sòòn m-boonee, m kpēēyee ki ká fitilab tókɔŋkaati tiluli yú ki sá sindaariya.

¹³Ní m ká ubo nááñ nì unil ki yú fitilab tókɔŋkaati tin sá sindaariyee kansikin, ki pēē dibɔkutifɔkɔl diba ní ki cúú sindaariya dambalau u-bindi.

¹⁴Ní u-yikpiti pīn kánkaŋ kii gulfee, ní u-nimbiliŋ ñmóò làka laka kii ñhnee.

¹⁵Ní u-taani jìl pàlpal kii tasa ní bi fíntèe, ní u-neen bí kii mbunŋkpaan nín wòòn puee.

¹⁶Ní u ñúǎ u-ŋaŋgiilin ñmalbijaa iluli, ní kitàataajiki kin jītí ajan liitilee nyēē u-nyɔkɔn, ní u-nimbiin jìl kii ñwīn yaa bītì ki píl ñu nín jìlŋkī puee.

¹⁷M nín ká mimmee ní m lítì ki kín ki dō u-taani taapu kii m kpīyee, ní u dū u-ŋaŋgiil ki paañ m-pu ní ki bí-mi yii: «Taa fànki! Man di sá upeepeekaa ní ki sá ujoolkaa.

¹⁸Man di sá un bí dimaŋfalinee. M nín kpī, ama kɔŋkɔnnée m kín ki bí dimaŋfalin kí nín cá jaanjaan. Man di ñúǎ ñkúm nì ditaŋkpiil pɔŋŋu.

¹⁹An puee á ñmà tin a ká nee, nì tin bí ki jītí nee nì tin bí boon ki dòónee.

²⁰Ñmalbijaa iluli in a ká m ñúǎ m-ŋaŋgiilinee, nì fitilab tókɔŋkaati tiluli tin sá sindaariya a ká kaa nyí an nín sá puee, taapu sèé: ñmalbijaa ilulee di sá Kriisitoo nikitiŋ alulee tuuŋyi, ní fitilab tókɔŋkaati tilulee sá Kriisitoo nikitiŋ alulee.»

Apocalypse 2

Tiboti tin Yeesu sòòn Efeesi nikitil puee

¹«Á ñmà kugbɔŋu kí tī m-nikitil dín bí Efeesee tuuŋŋu yii: «Un ñúǎ ñmalbijaa iluli u-ŋaŋgiilin ki còom fitilab tókɔŋkaati tiluli tin sá sindaariyee kansikinee di lī yii:

²M nyí a-tuuŋŋi ñin a túnee kɔkɔ pu, m nyí falaa un jín-see, ki nyí a-póòntam. M nyí a-pu yii aa là binikpitib bōti. A cɔŋki ki bée bin bí yii bi sá Yeesu kpambaliŋ, kin kaa sée, ní ki bītì binyimɔndambi pu.

³A cáá dipóòndi, ki jín falaa m-pu kaa yōtì a-wunti.

⁴Ama tiba ní m cáá kí wòòn-si, di sá yii a nín nín néeñ-mi ñkilkaamin puee, a dūu fá, aa ti néeñ-mi mín.

⁵An puee á téetí laakin ní a lítèe. Á kpántí a-bimbim, kí fātí nín tūñ atummɔnti ñin a nín tūñee. A yaa yīyee, m làá dāañ a-cee ní kí yòòn a-fitilau nì u-tókɔŋkaati ti-paŋŋu.

⁶Ama nì mín kɔkɔee, a cáá tiba tì ñāñ. Tíñ di sá a nín ná atuun ñin Niikoolaati yab tūñee, kii ma mun nín ná-ŋi puee.

⁷«Un yaa cáá ditafalee n̄ pīlifi Circir Fam nín b́i sòon̄ n̄ Kriisitoo nikitiŋ puee. «Un yaa jáń ki jínee, m làá tī-u dimaŋfal subu bun yú Unimbɔti kpaabunee bil ú ŋmó.»

Tibɔti tin Yeesu sòon̄ Simiirni nikitiŋ puee

⁸«Á ŋmà kugbɔŋu ḱ tī m-nikitiŋ din b́i Simiirnee tuuŋŋu yii: «Un sá upeepeekaa ki sá uluŋkikaayee, man un n̄n̄ kp̄l̄ ki fikitée di l̄i yii:

⁹M nyí a-falaau n̄ a-sool, ama n̄ m̄n̄ kɔkɔee, a sá ugaaja ní. M nyí bin kúŋfí a-boon ki yí bi-ba yii Juuda yab kin kaa sée. An nibee sá Sitaan nikitiŋ ní.

¹⁰Á taa fàŋkì falaa un dō ki cí-si a làá j̄ee pu. Di sá yii Sitaan làá cōŋkì-ni ḱ yàntī b́i cūti ni-kansikin biba ḱ tō sarka, ní ní dāá j̄i falaa iwiin saalaa. Nín yú deedee áli a-kúm dal, ní m̄ dāá tī-si dijajil beefuuliiki, an dākà yii dimaŋfal din kaa kúntée.

¹¹«Un yaa cáá ditafalee n̄ pīlifi Unimbɔti Fam nín sòon̄ n̄ Kriisitoo nikitiŋ puee. «Un yaa jáń ki jínee, ŋkún̄lilitiim kaa dāa gítì gbèetì udaan.»

Tibɔti tin Yeesu sòon̄ Peergaam nikitiŋ puee

¹²«Ŋmà ḱ tī m-nikitiŋ din b́i Peergaamee tuuŋŋu yii: «Un ŋúb kitàataajiki kin jītí ajan liitilee b́i yii:

¹³M nyí yii kitiŋ kin poon Sitaan jín dibeelee ní a kóò. Ama ní a ŋúb m-bɔti deedee kaa páatì a-fookiiu m-pu. A gb̄ntì ki ŋúb an píkí ki kpáaŋ nyunti ŋun bi n̄n̄ kūū m-tɔntɔmmɔntiu Antiipa ni-tiŋki kin sá Sitaan kɔŋkooŋŋuee nee.

¹⁴Ama n̄ m̄n̄ kɔkɔee, m làá wòon̄-si tiba pu. Di sá binib biba b́i a-cee ki ŋáaŋ kii Balaam nín n̄n̄ sáŋkì Balaaki ú ŋmàtiŋ Isirayeel biyaamu b́i ŋmó tiwaatootinan ḱ ŋá tilaakpaal ḱ lītí ikpitinee.

¹⁵M̄n̄ ní si mun a-ba cáá binib bin tūn̄ atuŋkpiti kii Niikoolaati yabee.

¹⁶An puee á kpántí a-bimbim. A yaa yí, m làá dāaŋ ḱ dū m-nyɔɔbundi din sá kitàataajikee ḱ j̄a n̄ an nibee kɔŋkɔnnee.

¹⁷«Un yaa cáá ditafalee n̄ pīlifi Unimbɔti Fam nín b́i sòon̄ n̄ Kriisitoo nikitiŋ puee. «Un yaa jáń ki jínee, m làá tī-u maana un b́i dibalinee, n̄ ditan̄kpapindi din pu bi ŋmàŋ diyimpɔndi diba din báa ubɔ kaa nyée, see un fōō ditan̄kpalee.»

Tibɔti tin Yeesu sòon̄ Tiyaŋtiir nikitiŋ puee

¹⁸«Ŋmà kugbɔŋu ḱ tī m-nikitiŋ din b́i Tiyaŋtiiree tuuŋŋu yii: «Unimbɔti Jipɔɔn un nimbiliŋ ŋmóò làka laka kii ŋŋmi, u-taŋi j̄l̄ pàlpal kii tasa ní bi fíntée di l̄i yii:

¹⁹M nyí tin kɔkɔ a ŋáaŋee, m ká dineendi din a cááyee, n̄ a-fookiiu, n̄ a nín tūn̄ atuun ŋin ki tútún̄ binibee n̄ dipɔɔndi din a cááyee. M ká yii atumm̄nti ŋin a b́i tūn̄ kɔŋkɔnnee j̄tiŋ apeepeekaa.

²⁰Ama nì mín kòkòee, m làá wòòh-si tiba pu, di sá a yāntì unimpu Jeesebeel un yī u-ba yīi u sá Unimbòti bōnaatiliuee cáá u-dàkatam ki kíí m-tòntònlībi yīi bi yaa ḡáán tilaakpaalee, an kaa cáá tiba, ki yāntī bi ḡmòò tiwaatootinan.

²¹M pú-u ḡyunti ú bàà kpántí u-ba kí fá u-bimbikpitim ní u yī.

²²An puee m làá yāntī ú lítí iween pu kí jī falaa ki kpáàn u nì bin pēē kinyòkò ki ḡáán tilaakpaalee. Asee bi yaa kpánti bi-ba ki fá bi-bimbikpitim baba.

²³M làá fáá kí kpò u-yab bin nóó-uee ní m-nikitin kòkò ḡ bēé yīi man di sá un nyí binib landòkò nì bi-làtamee. M làá dāá pà báà ḡma tuuḡḡi paati ní.

²⁴«Ama nimbi bin kíḡ Tiyatiir nikitil kansikin kaa bí bi-tuḡkpitiḡ gbanti poon, kaa bífi kun bíḡ yīi yīi Sitaan bōti tin bí dibalin ki nyóòyee, nimbee, maa pēe cáá tiba kí lì ni-pu.

²⁵Ama tin baba m làá lèe di sá ní nīn ḡúb tin ni cááyee gbīḡgbim áli ḡ dāá ḡtīḡ.

²⁶«Un di yaa jáḡ ki jīḡ ki gbínti ki nìkì ki ḡáán min fáatì-mee ki tin kátì-kuee, m làá yāntī ú jī dibeel atimbun pu.

²⁷Mpòn ḡun m làá tī udaan ú dūú kpàà-bee dāa pōō kii tikútee ní. U dāa ḡūḡ kí dūú wī binib sòkòḡḡi kii atansambilee.

²⁸Mín ní mama m-ba fōō mpòn gbanti m-Baa cee. Ní ḡ dāá tī un jáḡ ki jíḡee utaafaḡḡmalbija.

²⁹«Un yaa cáá ditafalee ḡ pīlifi Unimbòti Fam nín sòòḡ nì Kriisitoo nikitin puee.»

Apocalypse 3

Tibòti tin Yeesu sòòḡ Saardi nikitil puee

¹«ḡmà kugbòḡu kí tī m-nikitil dīn bí Saardee tuuḡḡu yīi: «Un cáá Unimbòti Fam miluli nì ḡḡmalbijaa ilulee di bí-u yīi: M nyí a-tuuḡḡi, ki nyí yīi a-yindi yíkì yilpu. Bi nyí a-pu yīi a sá dinikitil dīn cáá dimaḡfalee, ama ní a kpī.

²Fīntī kí tíkīḡ tin dāá bí a-ni kaa kpī ama ki làá kpúee, kun puee maa ká a-tummòntiḡ aba m-Nimbòtiu cee.

³Á téetí bi nín nīn dàkā-si Unimbòti bōti a fōō-tì ki kíí puee. Á nīn gbínti ki ḡúb-tì kí kpánti a-ba. A yaa kaa fīntèe, m làá dāāḡ ḡyunti ḡun saa nyí yīi m làá dāāḡee ní kí túuḡ-si kii unaayuu nín tūuntí unil puee.

⁴Ama nì mín kòkòee, biba bí Saardi nikitil kansikin kaa ḡá ikpiti bi-bòkutini pīḡ. Binib gbanti dāa pēē abòkutipiin káḡkaḡ ní man nì bi ḡ nīn táá ki còòḡ, kun puee bi máāḡ mín.

⁵«Mín ní un yaa jáḡ ki jíḡee dāa pèentí abòkutipiin káḡkaḡ. Maa làá dāá kpītī udaan yindi dimaḡfal gbòḡku poon, ama m làá dāá lì m-Baa nì u-tuuḡḡi kòkò nimbiin yīi man di yì-u.

⁶«Un yaa cáá ditafalee n̄ pīlifi Unimbɔti Fam n̄n bí ki sòòn n̄ Kriisitoo nikitiŋ puee.»

Tibɔti tin Yeesu sòòn Fiiladeelfii nikitiŋ puee

⁷«N̄mà kugbɔŋu kí tī m-nikitiŋ din bí Fiiladeelfiye tuuŋŋu yii: «Un sá circir ki sá ubaamɔnee, un di ɲúb Daafiidi saafiiu ki yaa pītì, ubɔ kaa ɲūn kí dūú pīn̄, ki yaa tí dūu pīn̄, ubɔ kaa ɲūn kí pītēe,

⁸di bí-u yii: M nyí atuun ɲin kɔkɔ a túnee. M pītì kipunyɔkɔ ki wāaŋ a-nimbiin, ní ubɔ kaa ɲūn kí dūú pīn̄. Kun puee m nyí a-pɔŋŋu kaa náaŋ, ama a ɲún ki ɲúb m-bɔti, kaa dū-mi ki fá.

⁹Á kpèè tin m làá ɲá kí tī-see: Binib bin kpáfi ki sá Sitaan yab ki mɔntí yii bi sá Juuda yab kin kaa sée, m làá dū-bi kí ɲá a-ɲaan. M làá yànti bí dāá gbàaŋ a-taŋi taapu ní kí bée yii m néeŋ-si.

¹⁰Kun puee a n̄n pɔɔŋ ki ɲúb m-bɔtee, ma mun làá ɲúb-si ɲyunti ɲun dinimbinaamandi làá dāá jēetì duulinya nib kɔkɔ pu kí cɔŋkì-bee.

¹¹M dōon̄ kɔŋkɔnn̄e. Á ɲúb tin a cááyee gb̄ŋgbim ubɔ n̄ taa fōō a-cee kibeeuulii kin bi tì b̄n̄ ján ki jínee.

¹²«Un yaa ján ki jínee, m làá dū-u kí kpánti m-Nimbɔtiu diiku jaantalkuu ní ú báaŋ kí n̄n k̄n̄ ki bí niin kí taa ti nyā, ní r̄n̄ dāá dū m-Nimbɔtiu yindi n̄ m-Nimbɔtiu tiŋki, Jeerusaleempɔon un nyánni yilpu m-Nimbɔtiu ceeyee yindi n̄ man yimɔndi kí ɲmà udaan pu.

¹³«Un yaa cáá ditafalee n̄ pīlifi Unimbɔti Fam n̄n bí ki sòòn n̄ Kriisitoo nikitiŋ puee.»

Tibɔti tin Yeesu sòòn Lawoodiisee nikitiŋ puee

¹⁴«N̄mà kugbɔŋu kí tī m-nikitiŋ din bí Lawoodiiseeyee tuuŋŋu yii: «Un bi yī Ameeni u sá un lèekī seera deede n̄ ibaamɔn, ki sá Unimbɔti wannaŋkaati kɔkɔ nyeelee,

¹⁵di bí-u yii: M nyí atuun ɲin a túnee kɔkɔ. Aa sòmāaa, kaa tùm mun. A yaa là kí n̄n sòmāaa, á n̄n sòm. A yaa là kí n̄n tí tùmāaa, á n̄n tùm.

¹⁶Kii a n̄n bí gb̄mm̄ kaa sòmāaa, kaa tùm m̄uee, m làá w̄l̄ŋkì-si kí fá.

¹⁷Di sá a l̄i yii sii sá ugaaja ní. A-gaajati tin a ká nee puee, aa ti là tiba n̄ tiba. Di sá kun pu a l̄i mim̄mee di sá yii aa nyí yii a sá ufalaadaan, ki sá unandaan, ki sá usoodaan, ki sá ujɔfu, ki sá ucancangbeefu.

¹⁸An puee m s̄ŋkì-si yii á dāaŋ m-cee kí dā sindaariya un bi dū ɲm̄i ki cɔŋkì ki ká yii u sá umɔntee, ní kí n̄n ɲm̄a kí kpánti ugaaja, kí dā m-cee abɔkutipiin kí p̄eñ kí b̄iñ a-cooi pu, kí dā n̄nyɔkɔ m-cee kí jōō a-nimbiliŋ kí wāl̄.

¹⁹Man dátí bin m néeñee tafal ní ki sánkí-bi. An puee á ká kunyannyaau kí kpántí a-ba.

²⁰Á pīlifi, m yú kipunyɔkɔ pu ki ɲáań gaafalaa. Un yaa gbīl m-nyɔkɔ pu ní ki pīiti-mee, m làá kó udaan cee ní man nì u ń kpāfi kí jī.

²¹«Un yaa jáń ki jíñee, m làá yàntí ú dāań kí kàl kí kól-mi m-beelin, kii ma mun nín jáń ki jín pu ki dómiń ki kāl m-Baa beelin ki kól-u puee.

²²«Un yaa cáá ditafalee ń pīlifi Unimbɔti Fam nín bí ki sòon nì Kriisitoo nikitiŋ puee.»

Apocalypse 4

Unimbɔti beejal nì inyɔŋki in bi tii-uee

¹U lī mīn ki dóòyee, boonee m kpē kutagbɔŋu puee, kipunyɔkɔ kiba cúu pīiti. Niinee nneen ɲun m bàà péé péé ki gbīl ɲu pɔɔ kpaŋkpam kii dikantándeé bí-mi yii: «Jɔmīn doo m dākà-si tin bí ki dòon boonee.»

²Kpalaa niinee ní Circir Fam yòon-mi ki jóm yilpu ní m ká dibeejalee ní ubɔ kà dibeejalee pu.

³Udaan nimbiin jìl ki ɲmóò làka laka kii ataŋkpamonti ɲin bi yī jaspee nì ɲin bi yī saarduwaanee, ní dikuntinyindi mānti ki tú dibeejalee ní ki jìl pàlpal kii ditaŋkpal din bi yī eemeeroodee.

⁴Ní abeejal mmuŋku nì anaa aba mun mānti ki tú dibeejalee, ní bikpilib bin kà an beejaliŋ gbanti puee pē tiwampin ní ki cíkí sindaariya beefuulimmu.

⁵Dibeejalee ni ní itaŋmɔŋmɔ nì ataadun nì dibintiŋkpaandi nyēē ní iŋminaapool iluli tū ki yú dibeejalee nimbiin ki tùm kpaŋkpam, an di sá Unimbɔti Fam milulee.

⁶Tiŋku ubɔ dɔ dibeejalee nimbiin ki wāl kílkil kii digitil nín wāl puee, kii ataŋkpee ɲin bi yī kriistaalee nín jìl puee. Dibeejalee jannaatiliŋ puee, tiwan tinaa tin cáá kufoouee yú kansikin ki mānti ki tú, ní ti-boon nì ti-nimbiinee kɔkɔ sá animbil ɲma.

⁷Upeepeekaayee náań nì gbikinti, ní uliliitee náań nì unaja, ní utataatee nimbiin nì unil yɔŋu náań, ní unanaatee náań nì ukaalun yaa bí ɲaàń u nín bí puee.

⁸Tiwan tinaa tin cáá kufoouee gbanti kɔkɔ cáá ifeen iluu iluu in pu animbil píñee poon nì boon. Ní bi lì ɲwiimpu nì kunyeeu kaa gbèentí yii: «Circir, circir, ti-Dindaan Unimbɔti di sá circir, ún di sá Mpɔŋkɔdaan, un nín bí, ki gbínti ki bí, ki làá dāańee.»

⁹Nyunti ɲun ní tiwan tinaa tin cáá kufoouee yaa bí ki tì jilma nì tinyool ki pàkà un kà dibeejal pu ki làá nín bí kí nín cá jaanjaanee,

¹⁰ ní bikpilil mmun̄ku n̄i binaayee lífí un kā dibeejal pu ki làá n̄n bí jaanjaanee taapu ní kí nyōŋkì-u, ní ki cíkití bi-fuulimmu ki lúkufí u-beejaal taapu ní ki gà ilan ki pàkà-u yii:

¹¹ «Sii ti-Dindaan ti-Nimbōtiu, a máaŋ jilma n̄i tinyool n̄i mp̄on. Di sá yii sii di náaŋ tikòkò n̄i tikòkò, ní ki là ní ki tī tikòkò dimaŋfal tí n̄n bí.»

Apocalypse 5

Dipibil n̄i kugbōŋu bōti

¹ Ní m ká un kā dibeejaal puee ŋúb kugbōŋu kubò u-ŋaŋgiilin bi kpáb-ku, ní an ŋmāŋ poon n̄i boon ní bi dū tiwampiĩŋkaal tiluli ki bóob kugbōŋuee.

² Ní ntuun ŋun cáá mp̄onee bíi báakí mp̄on yii: «Ŋma di cáá mp̄on kí búfí tiwampiĩŋkaal nee kí kpátí kugbōŋu nee dee?»

³ Báà ubò n̄n kpá yilpuwòwò, ki kpá taapuòwò, ki kpá ditaŋkpiilin kí ŋmā kí kpátí kugbōŋuee kí kàaŋ poon.

⁴ Niinee ní m bíi sūn tikpil, kun puee ubò kaa n̄n bí laaba ki ŋūn kí kpátí kugbōŋuee kí kàaŋ tin bí poonee.

⁵ Ní bikpilil mmun̄ku n̄i binaayee kansikin ubò bí-mi yii: «Taa ti sō. Kpèè! Juuda naakookun gbikintiu un sá ubōti Daafiidi naantiiuee jáŋ ki jín. Ún di làá ŋmā kí búfí tiwampiĩŋkaal tiluli tin bi dū ki bóob kugbōŋuee kí kpátí-ku kí kàaŋ.»

⁶ Ní m kpēēyee, dipibil di yú bikpilibee nimbiin, dibeejaal n̄i tiwan tinaa tin cáá kufoouee kansikinee, ki bí kii bi n̄n kū-dèe, ní di cáá iyin iluli, animbil aluli. Animbil alulee di sá Unimbōti Fam miluli min u tú duulinya kòkònee.

⁷ Dipibilee di dómiŋ ki fōò un kā dibeejaal puee ŋaŋgiiliŋun kugbōŋu.

⁸ U fōò kugbōŋuee ki dóòyee ní tiwan tinaa tin cáá kufoouee n̄i bikpilil mmun̄ku n̄i binaayee dómiŋ ki lífí u-nimbiin, báà ŋma ŋúb kubeeu n̄i sindaariya sambiyaamu, ní talaalu gbí poon. Talaalulee di sá Unimbōti nibul wimmeem.

⁹ Ní bi bí ki gà nlampw̄on ki nyōŋkì-u yii: «A máaŋ kí fōò kugbōŋuee kí búfí tiwampiĩŋkaal tin bi dū bóobee. Kun puee bi kū-si ní a-fatikuu dá anibul kòkò n̄i isoon kòkò nib, n̄i atimbun kòkò nib n̄i ntimu kòkò nib ki tī Unimbōti,

¹⁰ ki dū-bi ki ŋá dibeel poon nib, bí n̄n sá ti-Nimbōtiu saraŋaliibi kí jī dibeel duulinya poon.»

¹¹ M bí ki kpēēyee, ní ki gbīl ituun kucikukpaan̄ŋu kutukub kutukub wooku mānti ki tú dibeejaalee n̄i tiwan tin cáá kufoouee n̄i bikpilibee.

¹² Ní bi gà ilan mp̄on yii: «Dipibil din bi kūyee máaŋ bí tī-dì mp̄on n̄i tiguaajati n̄i iciin n̄i jilma n̄i tinyool n̄i ipaka.»

¹³Niinee ní m gbíl tiwannáaŋkaal tin kɔkɔ bí yilpuee nì tin kɔkɔ bí taapuee nì tin gítì bí kitiŋ taapu taapuee nì tin bí tiŋkune, tiwannáaŋkaal kɔkɔ bí ki gà ilan yii: «Un kā dibeejal puee nì dipibilee di máaŋ inyɔŋki nì ipaka nì tinyool nì mpon kí nīn pée cáa cá jaanjaan.»

¹⁴Ní tiwan tinaa tin cáá kufoouee kíf yii: «Ameeni!» Ní bikpilibee tātì gbāaŋ ki nyóŋkì.

Apocalypse 6

Bi búti tiwampiikaalee ki kpáti kugboŋu

¹M yú ki kpèeyee, ní Dipibil cúú tiwampiikaal tiluli tin bóob kugboŋuee kubo ki búti, ní m gbíl tiwan tinaa tin cáá kufoouee kansikin kubo téen mpon mpon kii ntaateenteenee yii: «Dāaŋ!»

²M kpèeyee, ki ká utampiin, un kā-uee ɣúb butɔbu, ní bi cíkiŋ-u kibeeŋuulii, ní u búnti nì dijajil poon kí já kí jīŋ.

³Ní Dipibilee búti tiwampiikaal kuliliitiiu, ní m gbíl kuwaŋu kun cáá kufoouee kuliliitiiu téen yii: «Dāaŋ!»

⁴Niinee ní utaamu ubo mun nyánní ki sá uman ní bi pú un kā u-puee mpon ú lēē ɳgbansɔŋfi kitiŋ pu binib nīn kù tɔb, ní bi dū kitaataajikpaanŋi ki tī-u.

⁵Ní Dipibilee búti tiwampiikaal kutataatiiu, ní m gbíl kuwaŋu kun cáá kufoouee kutataatiiu téen yii: «Dāaŋ!» M kpèeyee, ki ká utambɔn, un kā-uee ɣúb saniya u-ŋaan.

⁶Ní m gbíl nneen ɳubo sòoŋní tiwan tinaa tin cáá kufoouee kansikin ki lī yii: «Dū saniya kí ɳmàntī bilee kiiloo ubo ɳwiin ɳubo tundi paati, kí ɳmàntī ɔɔji kiiloo bita ɳwiin ɳubo tundi paati. Ama á taa gbēē ɳkpam nì ndaam pu.»

⁷Ní Dipibilee tí búti tiwampiikaal kunanaatiiu ní m gbíl kuwaŋu kun cáá kufoouee kunanaatiiu téen yii: «Dāaŋ!»

⁸M kpèeyee, ki ká utaamu un pīŋ fūuuyee, ní bi yī un kā-uee yii ɳkúm ní Ditaŋkpiil nóó-u. Bi nīn tī-bi mpon yii bí dū ntàataajimu nì ɳkùm nì bílbiil kúm kí kpò kitiŋ pu nib kɔkɔ yaa yākatì minaayee dijandi diba pu, ní tipecuncuti tin bí kitiŋ puee nī cūti binib.

⁹Ní u cúú tiwampiikaal kuŋmoonmootiiu ki búti. M kpèeyee, ki ká nsaraafan ceeyee bin bin nīn sòoŋ Unimbɔti bɔti ki lèekī seerab bi kū-bee nammu,

¹⁰ní bi bí ki tátí mpon yii: «Ti-Dindaan un sá circir ki sá mbaamɔndaanee, a làá cītí kí tin sāa ɳyunti ɳulɔŋu ní kí sòoŋ duulinya yab bin kū-tee bɔti kí dáal bi-tafal ní?»

¹¹Niinee ní bi cáán abokutipiin ki pēēn bi-kòkò ní ki bí-bi yii bí dá láá kàl kí ñùñfi fiii, kí nīn cí ñyunti ñun ní bi yaa láa kũũ bi-tòntònjutiibi nì bi-nabiyaamu mun kīn duulinyan bi mun dómiñ ki kùtì bi-puee.

¹²Ní Dipibilee tí cúú tiwampiinkaal kululuutiiu ki búti, ní kitiñ cīñkì ñkpitim pu, ní ñwìiñ fōō ki bōntì kii satabōnee, ní uñmal mántì cínciñ kii fatikuee,

¹³ní ñmalbijaa tifi yilpu ki lítí a lè kii kubuñkpaanñu nín tifi asubigaan ki lúkufi puee.

¹⁴Ní kutagbōñu wáñkì a lè kii kukampeeu ní bi kpáb ki yōōñee, ní ajoon nì ntimu mun nnyim mǎntì ki túee kpīkitì.

¹⁵Ní duulinya bōtiibi nì biyidambi nì bisoojakpilib nì bigaajab nì ipōndambi nì iyumbu nì bin tó bi-bee, báà ñma sán ki bāal afaginni nì titañkpanaakōtin ajoon pu,

¹⁶ní binibee lè ajoon nì atañkpee yii: «Lítímaan kí biñ ti-pu, un kā dibeejal puee ñ taa ká-ti, Dipibil mun ñuul ñ taa bàñ-ti.

¹⁷Kun puee ñwiin ñun sá diñuukpaandi wiññuee bāañ. Ñma di sá-u kí yūl?»

Apocalypse 7

Unimbōti nibul

¹Mīn boonee ní m ká ituun inaa yú duulinya jaññi naatil kòkò pu, ní ki ñúb duulinya buñku naatil, án nín làá ñá pu kubuñu ñ taa ti jītí tiñku puwòwò, kí taa ti jītí kitiñ puwòwò, kí taa ti jītí busubu báà bubò puee.

²M giti kpēēyee, ki ká ntuun ñubò nyánní ñwìiñ nyalañki pú ki ñúb Unimbōti un bí dimañfalinee daañku, ní ki téen ki tükũ ituun inaa in fōō mpōn kí dāá bīl kitiñ nì tiñkuee yii:

³«Ní taa láá ñá kitiñ nì tiñku nì isufi tiba kí nīn cí ñyunti ñun ti yaa láa dū tidaandi ki nákan ti-Nimbōtiu tōntōnliibi yigbeenji pu ki dóōyee.»

⁴Ní m gbīl bi lī bin bi nákan Unimbōti daañku bi-yigbeenji puee wíññu nyòkòm, yii bi sá binib kutukub dilaataal nì imuñku ili nì binaa, ní ki nyánní Isirayeel naakōti kòkò poon.

⁵Bi dāañ Juuda naakookun yab binib kutukub saalaa nì bili, ki dāañ Rubeen naakookun yab binib kutukub saalaa nì bili, ki dāañ Gaadi naakookun yab binib kutukub saalaa nì bili,

⁶ki dāañ Aseer naakookun yab binib kutukub saalaa nì bili, ki dāañ Neefitalii naakookun yab binib kutukub saalaa nì bili, ki dāañ Manasee naakookun yab binib kutukub saalaa nì bili,

⁷ki dǎán Simeeyɔn naakookun yab binib kutukub saalaa nì bili, ki dǎán Leefii naakookun yab binib kutukub saalaa nì bili, ki dǎán Isakaar naakookun yab binib kutukub saalaa nì bili,

⁸ki dǎán Sabulɔn naakookun yab binib kutukub saalaa nì bili, ki dǎán Jooseefi naakookun yab binib kutukub saalaa nì bili, ki dǎán Beenjameen naakookun yab binib kutukub saalaa nì bili.

Nnibiim

⁹Mín boonee, m kpēēyee, ní ki ká nnibiim tikpil tikpil, ubɔ kaa ɣūn kǐ kààh-mì. An nìn sá anibul kɔkɔ nì atimbun kɔkɔ nib nì ntimu kɔkɔ nib nì isoon kɔkɔ nib. Bi nìn yú dibeejal nì Dipibil nimbiin ki pēē abɔkutipiin kánkaŋ ki ɣúb tikpakpati bi-ɣaan.

¹⁰Bi nìn tǎtǐ mpɔn yii: «Difiil nyēēn ti-Nimbɔtiu un kǎ dibeejal puee nì Dipibil cee ní.»

¹¹Ní ituun in mǎntì ki tú dibeejalee, nì bikpilibee nì tiwan tinaa tin cáá kufoouee, tǎtǐ dōon dicincibil dibeejal taapu ní ki bí nyóŋkǐ Unimbɔti,

¹²ní ki lì yii: «Ameeni! Ti-Nimbɔtiu di yì inyɔŋki nì jilma nì iciin nì ijaam nì tinyool nì mpɔn kǐ nīn pée cáá cá jaanjaan! Ameeni.»

¹³Ní bikpilibee kansikin ubɔ bǎlifi-mi yii: «Binib bin pēē abɔkutipiin nee sá bilab ní? Bi nyánní la ní?»

¹⁴Ní m kǐí-u yii: «M-Dindaan, sii di nyí-bi.» Ní u fǎtì ki bí-mi yii: «Bin nyánní falaakpaŋkpaan poonee dee. Bín di fǐntì bi-bɔkutiŋ ki dū-ŋi ki ɣá Dipibil fatikuun ɣi píil kánkaŋ.

¹⁵An pu ní bi yú kunimbɔtidiin Unimbɔti beejal nimbiin ki jáaŋ-u ɣwiimpu nì kunyeeu, ní un kǎ dibeejal puee làá nīn bí bi-cee kǐ mōtì bi-pu.

¹⁶Ŋkùm kaa dǎa ɣítì cútí-bi, nnyinnyoo kaa dǎa ɣítì cútí-bi, diwiŋkaŋkambil kaa dǎa wù-bi, ní kutuntuŋu kubɔ kaa dǎa bí niin.

¹⁷Kun puee Dipibil din yú dibeejal kansikinee di dǎa sá bi-kpàaliu, ní kǐ cáá-bi kǐ cùnnì nnyim min tìl dimaŋfalee laŋki, ní Unimbɔti ń pítí bi-nyinnyim kɔkɔ.»

Apocalypse 8

Tiwampiŋkaal kululuútiu

¹Dipibil búti tiwampiŋkaal kululuútiuee, ní yilpu ɣmǐl fɔŋfɔŋ díkǐ diki ki tin cáá sǎa kukúluu dijandi pu.

²Ní m kǎ ituun iluli in yú Unimbɔti nimbiinee, ní bi tī-i akantán aluli.

³Ní ntuun ɣubɔ mun dómiń ki yúl nsaraafan cee ki ɣúb sindaariya sambiki kin poon bi ɣǎań talaalu ki tùutē. Ní bi tī-ɣu talaalu tikpil yii ɣú tūu kǐ kpáań

Unimbɔti nib wimmeem kí ɣá saraa kí tī Unimbɔti, sindaariya saraafanɣu ɣun yú dibeejal nimbiinee pu.

⁴Ní talaalu un ntuunee tūyee nyiim yíkí ɣu-ɣaan ki jóm Unimbɔti cee ki kpáan Unimbɔti nib wimmeem.

⁵Ní ntuunee yōon kisambiki kin poon bi ɣáan talaalu ki tūtē ní ki pātì ɣmì nsaraafan pu ki gbéen ki-poon, ní ki dūu lúkuñ duulinyan. Niinee ní m gbìl dibintɣkpaandi nì ataadun pu, ki ká an bfi ɣmòò kii utaayee ní kitiɣ cɣkì.

Akantán bɔti

⁶Ní ituun iluli in ɣúb akantánee bōntì kí bún i-kantáɣɣi.

⁷Ntuun mpeepeekaa bún ɣu-kantáandi ní ataanyɣkumbil nì ɣmì ɣmāl fatiku ki nyánní yilpu ki lítí kitiɣ, ní kitiɣ nín dō ki wīkí puee yaa yākatì mitee dijandi lēē ki wūñ, ní isufi nì timool nín dō ki wīkí puee yaa yākatì mitee, an lēē dijandi ki wūñ.

⁸Ní ntuun nliliiti bún ɣu-kantáandi, ní an bfi kii dijookpaandi di fōō ɣmēe, ní bi dūu lúkuñ tɣkun, ní tɣku nín dō ki wīkí puee yaa yākatì mitee dijandi kpántì fatiku.

⁹Ní tiwan tin cáá kufoou ki bfi tɣkune nì ti-nyɔkomee yaa yākatì mitee, dijandi lēē ki kpīl poon, ní meelab nì bi-nyɔkɔm bin bfi tɣkune yaa yākatì mitee, dijandi lēē poon ki nāan.

¹⁰Ní ntuun ntataatee bún ɣu-kantáandi, ní uɣmalbija ubo nyánní yilpu ki wū kii ɣmminaapoolee ki dómín ki lítì amɔɔ nì inyimbul yaa yākatì mitee dijandi diba pu.

¹¹(Bi yfi uɣmalbijee yii, Ntuntun.) Inyɣfi jandi din pu uɣmalbijee lítē tɣkì ní binib tikpil nyūñ-mì ní ki kpīl, kun puee mì nín tū.

¹²Ní ntuun nnanaatee bún ɣu-kantáandi, ní ɣwīn yaa yākatì mitee, dijandi fōō ki bōntì, ní uɣmal yaa yākatì mitee, dijandi fōō ki bōntì, ní iɣmalbijaa yaa yākatì mitee, dijandi fōō ki bōntì, ní dibɔmbɔndi jēetì kitiɣ pu ɣwiin yaa yākatì mitee dijandi pu, ní uɣmal nì iɣmalbijaa kaa ti ɣmíntí kunyeeu yaa yākatì mitee, dijandi diba pu.

¹³M bfi ki kpēyee, ní ki gbìl ukaalun ubo nín ɣaan yilpu yilpu ki tátí mpon yii: «Mbusu, mbusu, mbusu gíti dō ki cí kitiɣ pu nib ɣyunti ɣun ituun ita in kíhee yaa láa bún i-kantáɣee.»

Apocalypse 9

¹Ní ntuun ɣmooɣmootee bún ɣu-kantáandi, ní m ká uɣmalbija ubo nyánní yilpu ki lítí kitiɣ ní bi dū mbookpaan saafiu ki tī-u.

²Ní u cúú mbookpaanee ki pīitì, ní ɲɲminyīm nyēēn poon tikpil tikpil a lì kii kipaai kikapɲkpaanɲinee, ní ki dūu biīn ɲwiīn pu ki kpáaɲ kubuɲu mun pu.

³Ní inaakitoon nyánní ɲɲminyīmee poon ki kpátì gbí kitiɲ pu, ní Unimbɔti tī-i mɲɔn í nīn júntí binib án nīn wàlifi kii inoomee.

⁴U nīn tükū-i yīi í taa jú kumoou, kí taa jú nsuwaamu, kí taa jú isukpaan, ama í nīn pée júntí binib bin kaa cáá Unimbɔti daaɲku bi-yigbeenɲi puee,

⁵ní ki bí-i yīi í taa nīn júntí ki kù binib, ama í nīn júntí-bi bi yáɲkí áli iɲmal iɲmoo. I-looti weenyi sá kii unoom yaa jú unil an nīn wù u yáɲkí puee ní.

⁶Iwiin gbantee, binib dāa nyàab ɲkúm n dāá kpò-bi, ama baa làá dāá ká-mì. ɲkúm ní bi dāa néen, ama ní ɲkúm n dāá sàñ kí wàatī-bi.

⁷Inaakitooonee bimbim náaɲ nī kii itaamu in bi bóntì i cá kujaauee ní, ní i cáá tiba i-yiliɲ pu an náaɲ nī sindaariya beefuuliiki, ní i-nimbiin náaɲ nī binib nimbiin,

⁸ní i-yikpiti fòkò kii binimpoobi yikpitee ní i-nyīɲɲi náaɲ nī gbikinti nyīɲɲi.

⁹Ní i cáá ajanjabɔkuti i-biɲɲi pu an náaɲ nī tikúti. I yaa ɲàaɲee, i-feenyi bintindi bí kii itaamu kupaau nīn dátí tɔɔkub ki sáɲ ki jáà kujaa u puee bintindi ní.

¹⁰I-juuɲi nī i-looti bí kii inoomee ní i cáá júntí binib kí tin cáá sāā iɲmal iɲmoo.

¹¹Inaakitoon gbanti ɔti u di sá ntuun ɲun kā kubookpaanɲun bi yī-ɲu eebru soonyin yīi «Abadɔn», ní greeki soonyin yīi «Apooliyɔn», an taapu sá yīi «Un nàantée».

¹²Mbusupeepeekaa dómiɲ ki ɲá ki jíti, an kíɲ mbusub bili mun n dāaɲ dee.

¹³Ní ntuun nluluuti búɲ ɲu-kantáɲdi, ní m gbīl nneen ɲubɔ nyánní iyin inaa in nīn có sindaariya saraafaɲɲu ɲun yú Unimbɔti nimbiinee nī.

¹⁴Ní nneenee lī ntuun nluluuti ɲun ɲúb dikantáɲdee yīi: «Cúú gbìntì ituun inaa in bi bóob i kā dimɔɔl dīn bi yī Eefiraatee kí líí.»

¹⁵Ní bi gíiɲ ituun inaa in bóntì ki cí i-kúluku nī i-wiīɲɲu nī i-ɲmaliu nī i-bindi dīn bi làá líí-i í lēē duulinya poon binib yaa yākatì mitee diba pu kí kpòee ki lī ɲyunti ɲun bi yóoɲee deede.

¹⁶Ní m gbīl bi lī yīi i-sooɲab bin kā itaamu puee sá miiliyɔmbi kulaafaau ní.

¹⁷M nīn ká i-sooɲab bin kā itaamu puee nīn bí puee sèé: bi-janjabɔkutiɲ mán kii ɲɲmee, ní iba yaɲ jīl kii ataɲkpamɔnti ɲin bi yī iyasintee, ní iba yaɲ bòn kii kunaaluɲee, ní iba yaɲ bí kii kpalkuee. Itaamu yiliɲ bí kii gbikinti yilee, ní ɲɲmī nī nnyīim nī farwata nyēē i-nyɔmmun.

¹⁸ɲɲmī nī nnyīim nī farwata un nyēē i-nyɔmmunee di sá ditafadaaldi dīn bi dūu kūu duulinya nib yaa yākatì mitee dijaɲdi dibee.

¹⁹Di sá itaamuee pɔŋɔu kã i-nyɔmmun nì i-juunjin ní, ní i-juunji náán nì ikoobu, ní i cáá ayil. An ní i cáá ɣáán binib asaluu.

²⁰Binib bin kíh, ditafadaaldee kaa kũyee, baa dũ bín bi-ba nín ɣá tɛyee ki fá, bi gbínti ki jáám arasiniibi nì awaa ɣin bi dũ sindaariya nì animbil kúti nì tasa kúti ki móyee, awaa ɣin sá atɔŋkpee nì isufee. Tiwan gbanti kaa wál, kaa gbíl, kaa ɣūh kí còom mun.

²¹Baa dũ bi-nikpaakooŋu, nì bi-nyɔɔjil, nì bi-laakpaati nì bi-naayufii ki fá.

Apocalypse 10

Ntuun nì kigbambiki bɔti

¹Boonee ní m ká ntuun ɣubɔ ɣun cáá mpɔnee nyánní yilpu ki kpákatiń, ní ditagbandi bī ɣu-pu ní dikuntinyindi mǎnti ki tú ɣu-yil, ní ɣu-nimbiin jilɛŋkī kii ɣwiińee, ní ɣu-taaŋi bí kii ɣɣmipiinee,

²ní ɣu ɣúb kigbambiki kiba, kì kpátì ki kã ɣu-ɣaan. U nìn dũ u-ɣaŋgiitaal ki tókón tɛŋku pu, ní ki dũ u-ɣaŋgantal ki tókón kitiŋ pu.

³Ní ɣu téen mpɔn a lì kii gbikinti di súń ní. Niinee ní itaatantati iluli bí tátí.

⁴Nyunti ɣun m bàà là kí ɣmà itaatantatee nín sòon puee ní m gbíl nneen ɣubɔ sòoní yilpu yii: «Á dũ itaatantati ilulee bɔti kí dũ kpāfi, á taa dũ ɣmà.»

⁵Ní ntuun ɣun m bàà ká ɣu-taal diba tókó tɛŋku pu, din kíńee kitiŋ puee, yòon ɣu-ɣaŋgiil ki túl kutaa,

⁶ní ki pūtì un bí kí nín cá jaanjaan ki náán yilpu nì tin kɔkɔ bí yilpuee, ki náán kitiŋ nì tin kɔkɔ bí kitiŋ puee, ki náán tɛŋku nì tin kɔkɔ bí tɛŋkuee yii: «Unimbɔti kaa làá ti yóon ɣyunti ɣubɔ!

⁷Nyunti ɣun ní ntuun nluluútee làá dǎá búń dikantánde, ɣyunti gbantee ní tin nìn bí dibalin Unimbɔti yǎnti u-tɔntɔnliibi bin sá u-bɔnaatiliibee sòonee làá ɣá.»

⁸Ní nneen ɣun bàà nyánní yilpu ki sòon nì mee gíti bí-mi yii: «Cù ntuun ɣun yú ɣu-taal diba tókó tɛŋku pu, din kíńee tókó kitiŋ puee cee kí fōō kigbambiki kin kpátì ki kã ɣu-ɣaane.»

⁹Ní m cūtì ntuunee cee ki mēē-ɣu ɣú dũ kigbambikee kí tī-mi. Ní ɣu bí-mi yii: «Fōō kí dũ ɣmó, kì làá nín mō a-nyɔkɔn kii tisiilee ní, ama ní kí tin nín tū a-poon.»

¹⁰Ní m fōō kigbambikee ntuun cee ki dũ ɣmó. M nín bí ɣmóyee, an mō m-nyɔkɔn kii tisiilee ní, ama m nín dũ nálee ní an tɔŋkì m-poon.

¹¹Ní ɣu bí-mi yii: «An sá á gíti sòon tin bí ki dòonee kí tükù binib tikpil, nì atimbun nì isoon kɔkɔ nib nì bibɔtiibi ní.»

Apocalypse 11

Biseeraleeliibi bili

¹Ní bi dū ɲkpaɲkpaan ɲubɔ ki tī-mi, ɲu náań nì ndɔ ɲun bidimaliibi cáa ɲmànti ki mǎa adiin an tēēnee, ní ki bí-mi yii: «Yĩkĩ ɲmànti kunimbɔtidii nì nsaraafan, kí kàań bin kɔkɔ bí ku-poon ki jáań Unimbɔtee.»

²Ní bi gíti bí-mi yii: «Yànti, taa ɲmànti kunimbɔtidii cindi din bí mmɔɲki púee, kun puee bi dū niin ki tī atimbun ɲin kaa nyí Unimbɔtee ní. Bìn di làá tǎa circir tiɲki pùb kí tin sǎa abin ata nì dijandi.

³M-seeradambi bin m làá dǎa tōnee dǎa pēē kutukub ní ki sòon m-bɔti kí tin sǎa abin ata nì dijandi.»

⁴M-seeraleeliibi gbantee di sá ɔliifi sufii ili nì fitilab bili bin yú ti-Dindaan un yì kitiɲee nimbiinee.

⁵Uɔ yaa là kí bīl-bee, ɲɲmi ɲubɔ làá nyānni bi-nyɔmmun ní kí wà bi-nannanliibi. Un nyàań kí bīl-bee nín làá dǎa kpú miɲyee dee.

⁶Bi cáa mpɔn kí pīn kutagbɔɲu iwiin in bi làá dūú sòon Unimbɔti bɔtee utaa ń taa jōo kitiɲ pu, ki cáa mpɔn kí yànti nnyim ń kpánti fatiku, ki tí cáa mpɔn kí yànti animbinaaman nín bí tɔbin puee ń jēetí kitiɲ pu ɲyunti ɲun kamaa bi yaa lèe.

⁷Bi yaa láa sòon Unimbɔti bɔti ki dóoyee, upeel un bí mbookpaannee làá dǎa nyānni kí jáń-bi ní kí pōkiń-bi ní kí kpò-bi.

⁸U yaa kū-bee, anikpilee làá gbínti ki dō kitiɲkpaanɲi gbanti daɲɲi pu. Kitiɲkpaanɲee ní bi dū ki nántiń Soodoom nì Eejipiti. Kitiɲ gbanti kibaantii poon ní bi kpáa bi-Dindaan ndɔpantikaa pu.

⁹Anibul kɔkɔ nì atimbun kɔkɔ nì isoon kɔkɔ nib làá dǎa dǎań kí kpèè anikpil gbanti kí tin sǎa iwiin ita nì dijandi. Baa làá dǎa pō nsan bí síb-bi.

¹⁰Bi-kúm gbanti puee, an dǎa sá duulinya yab kɔkɔ jiɲaal ní, ní bi fàal ki pūn tɔb tiwan. Kun pu an dǎa mōń-bi mimmee di sá Unimbɔti bɔnaatiliibi bili gbantee nín kón-bi dinimbinaamandin.

¹¹Ama iwiin ita nì dijandee boonee, Unimbɔti yānti kufoou kubɔ dómiń ki kó bi-ni, ní bi fikitì, ní tifaandi cúú bin yú ki kpèé-bee.

¹²Bi yáatì yúlee ní ki gbīl nneen ɲubɔ sòonni yilpu mpɔn yii: «Jōmīmmaan doo!» Bi-nannanliibi yú ki kpèé-bi mīn ní bi yíkì nín jóm yilpu ki tin kó atagbanni.

¹³Dicilpu niinee, kitiɲ cīɲkì ɲkpitim pu. Bi yaa yākatì kitiɲ gbanti diiɲɲi saalaa puee, diba pu lēe ki lítì ní binib kutukub biluli kpī. Ní tifaandi kó bin kíń kaa kpīyee, ní bi bí ki nyóɲkí Unimbɔti un yì yilpuee.

¹⁴Mbusuliliiti jítì, utataati di làá bàń kɔŋkɔnnée.

Dikantánluluútiil

¹⁵Ntuun nluluútee búń ɲu-kantánde, ní ineen kupaau sòòńńí yilpu mpɔn yii: «Duulinya beel kpántì ti-Dindaan nì u-Meesiyau Beel ní kɔŋkɔnnée. Úń di làá nīn pée ká di-pu kí nīn cá jaanjaan.»

¹⁶Ní bikpilib mmun̄ku nì binaa bin ká bi-beejaliŋ pu Unimbɔti ceeyee tātì dōon dicincibil u-nimbiin ki bí ki nyóŋkí-u

¹⁷ki lì yii: «Ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan, sii un nīn bí ki gbíntì ki bée, ti jáam̄-si a nīn dàkà a-pɔŋkpaan̄ɲu ki jín dibeelee pu.

¹⁸Atimbun nīn gíí a-pu diŋuul, ama ɲyunti bāań á dàkà-ɲi a-ɲuul nīn sá puee, kí sòon bitaŋkpiibi bɔti. Nyunti bāań dee á pà a-tɔntɔnliibi bin sá a-bɔnaatiliibee paati, nì bin kɔkɔ sá a-yab ki fàŋkí-see, bikpaambi nì ɲwaamu. Nyunti bāań dee á kúntí bin bí ki nàantí duulinyee.»

¹⁹Ní bi cúú yilpu Nimbɔtidiiku ki pīiti ní dipoondi dakaau nyán ki yú kunimbɔtidiin. Niinee ní an bíi ɲmòò ki tátí kii utaayee, ní m gbìl dibintiŋkpaandi pu, ní kitiŋ cīŋkì ɲkpitim pu, ní ataanyiŋkumbil bíi lítí.

Apocalypse 12

Unimpu ubɔ nì Sitaan

¹Boonee ní maamaacikpaŋkpaan ubɔ nyán ki páań kutagbɔŋu pu: unimpu ubɔ pēē ɲwīiń ní ki tókó uŋmal pu ní ki cíkí kibeeŋuulii iŋmalbijaa saalaa nì ili náká ki-pu.

²Unimpuee làá màal ní ki yáliŋkí imatiŋween ki gbàà ibiil.

³Ní maamaaci ubɔ gíti nyán ki páań kutagbɔŋu pu: an sá kupeebiliŋɲu kubɔ, ku sá kumaŋu ki cáá ayil aluli nì iyin saalaa, ní kibeeŋuulii cíkí diyil sá kamaa pu.

⁴U-juul ní u dūu fùkū iŋmalbijaa yaa yākatì mitee diba pu ki lúkufiń kitiŋ pu, ní ki kíń ki yú ki kóí unimpu un làá màalee, u yaa màlee ú cúú kibikee kí ɲmó.

⁵Ní unimpuee dūu màl kibininjabiki. Kín di làá nīn cáá mpɔn kii tikútee kí dūú kpòotì atimbun kɔkɔ, ní bi yōon u-bikee malaa ki jòm Unimbɔti cee, u-beejal laŋki.

⁶Ní unaati sán ki búntì kuteeun laakin binib kpée. Niin ní Unimbɔti bóntì ki yóon-u ú cùú kál bí nīn kpīintí-u kí tin sāā abin ata nì dijaandi.

⁷Niinee ní kujaau fōō ki píl kutagbɔŋu pu, Unimbɔti tuun̄yi kpiliu Mikayeel nì u-yab bí ki jáa nì kupeebiliŋɲuee nì u-yab,

⁸ní Mikayeel nì u yab jáń ki póc̄k̄iń-bi, ní ki jìń-bi bí taa ti kál kutagbɔŋun.

⁹Ní bi téén kupeebiliŋɖee, ukookpiki un bi yî Sitaan u kíìl duulinya kòkɔee nì u-tuunɣi ki tón duulinyan.

¹⁰Ní m gbìl nneen ɖubɔ téén mpɔn yilpu yii: «Kɔŋkɔnnée Unimbɔti fiil bāań dee! Min bí nee ní ti-Nimbɔtiu nyántì u-beel pɔŋɣu ki dàkā! Kɔŋkɔnnée u-Meesiyau dàkā mpɔn ɣun u cááyee, kun puee ukunfil un yú Unimbɔti nimbiin ki kúnfi ti-nabiyaamu boon ɣwiimpu nì kunyeeuee, bi téé-u ki nyántì.

¹¹Dipibil fatikuu nì Unimbɔti ɔti tin ti-nabiyaamu sòŋee pu ní bi jáń ki pòɔkìñ-u, kaa fāŋkì kí dū bi-ba kí tī ɣkúm.

¹²An puee án nīn mōh yilpu yab. Án nīn mōh nimbi bin kòò kutagbɔŋu puee, ama an sá mbusu ní ki tī-ni tɪŋku nì kitɪŋ pu yab, kun puee nì diŋuukpaandi ní Sitaan dūu kpákatiń ni-cee, ki nyí mun yii ɣyunti fiii di kíh-u.»

¹³Kupeebiliŋɖee nín ká yii bi téén-ku ki lúkuń taapuee, ní ku nín jì unimpu un nīn māl kibininjabikee boon.

¹⁴Ní bi tī unimpuee ifeen ili kii ukaalun feenyee, ú ɣàań kí nīn cá kuteeun laakin bi bóntì ki yóòh-u ú cùú kāl bí kpíh-u abin ata nì dihandee, ukoobu n taa ɣmā kí ká-u.

¹⁵Ukoobuee sán ki jì-uee ní ki wūlɪŋkì nnyim ki tó unimpuee boon pú án kpántì dimɔɔl kí yòòh-u.

¹⁶Ama ní kitɪŋ fī unimpuee. Kitɪŋ wāań ki dū nnyim min min kupeebiliŋɖee bàà wūlɪŋkì ki tón u-boon án bàà yòòh-uee ki nāl.

¹⁷Niinee ní kupeebiliŋɖee fōo unimpuee pu diŋuul ní ki cūti ki bíi jáa nì unimpuee biyaamu mun kíhée, bin kòkɔ tó Unimbɔti marab ki ɣúb Yeesu ɔti deedeeyee.

¹⁸Ní kupeebiliŋɖee kíh ki yú tɪŋku gbandi.

Apocalypse 13

Ipeel ili ɔti

¹M kpēēyee, ní ki ká upeel ubɔ nyánni tɪŋkun, ki cáá ayil aluli nì iyin saalaa ní ki cíkí u-yiŋɣu kamaa pu kibeeɖuulii, ní diyil sá kamaa puee disiibil náká ki sìl Unimbɔti.

²Upeel un m kée náań nì ugbii ní, ní u-taani náań nì digbiŋgbil, ní u-nyɔkɔ náań nì gbikinti nyɔkɔ, ní kupeebiliŋɖee dū ku-pɔŋyi kòkɔ nì ku-beel ki tī-u.

³U-yiliŋee diba nīn fōo tiweendi ki cá ɣkúm, ama ní iweenee dāa dóò, ní an móɔkìñ duulinya yab kòkɔ ní bi nóó upeelee.

⁴Ní binib kɔkɔ bí ki nyóŋkí kupeebiliŋɖuee ku nín dū ku-pɔŋyi kɔkɔ nì ku-beel ki dūu tīi upeel un nyánní tiŋkune pu, ní bi bí ki nyóŋkí upeelee ki lì yii: «Nɔma di ŋūh kí dū u-ba kí ŋmàntīh upeel nee? Nɔma di ŋūh kí já nì u?»

⁵Ní bi pú upeelee kinyɔkɔ ú nīn sòòh tibɔfan ki bíí Unimbɔti, ní ki tīi-u mpɔn ú nīn ŋáań mīn kí tin sǎa abin ata nì dihandi.

⁶U nīn lafun kíí ki bíi sòòh tibɔfan ki bíí Unimbɔti yindi, nì u-kɔŋkooŋɖu nì bin kɔkɔ kòò yilpuee.

⁷Bi nīn pú upeelee nsan ú já nì Unimbɔti yab kí pɔɔkih-bi, ní ki tīi-u tinaakɔti kɔkɔ nì anibul kɔkɔ, nì isoon kɔkɔ nib nì atimbun kɔkɔ pu mpɔn.

⁸Kitiŋ pu nib bin yiŋɖi kaa ŋmān doooo duulinya kíltam dimaŋfal gbɔŋku kun Dipibil dīn kpíyee yèe poonee, an nibee kɔkɔ dǎa jáań upeelee ní.

⁹«Un yaa cáa ditafalee ń pīlifi tiŋan.

¹⁰Un Unimbɔti lī yii bi làa cúú kuyunuee, see bí cúú-u kuyunū. Un Unimbɔti lī yii bi làa kpò-u nì kitàataajikee, see bí kpò udaan nì kitàataajiki. An sá Unimbɔti yab ń dákà bi-póɔntam nì bi-fookiiu un bi cáa Unimbɔti puee ní.»

¹¹Boonee ní m ká upeel ubɔ mun pún ki nyáń kitiŋ ki cáa iyin ili an bí kii dipibil yiŋyee, ní ki sòòh kii kupeebiliŋɖuee.

¹²Upeel upeepeekaayee nimbiin ní u ŋáań maamaacib nì mpɔn ŋun u fōò u-ceeyee, ní ki yàntī binib bin kɔkɔ bí kitiŋ puee jáań upeel upeepeekaa un nīn fōò ŋkúm weenyi ki dǎa póɔkèe.

¹³Upeel uliliitee nīn ŋáań maamaacikpaambi, ki yàntī ŋɔmi nyēēń yilpu ki líti kitiŋ binib kɔkɔ nimbiin.

¹⁴Mpɔn ŋun bi nīn tīi-u u cáa ŋáań maamaacib upeel upeepeekaa nimbiinee ní u nīn cáa kíí binib ní ki páb binib bí náań upeel un bi nīn gǎa kitàataajiki ki tīi tiweendi waa kpíyee naŋku kí yóoń.

¹⁵Ní u fōò mpɔn kí ŋmā kí tīi upeelee naŋku kun bi máńee kufoou, án nín làa ŋa pu kú ŋmā kí nīn sòòh, ní bin yaa kaa gbāań ki jáań-kuee ú kpò bidambee.

¹⁶Mbiyaamueeee, bikpaambeeee, bigaajabeeee, bisoodambeeee, bin tó bi-beeyeeeee, iyumbueeee, u cānti bi nákań bi-kɔkɔ ŋaŋgiili nì bi-yigbeenji pu tidaandi.

¹⁷Uɔ kaa ŋūh kí dǎ tiba, kaa tí ŋūh kí nyāfi tiba, upeelee yindi nì u-yindi nambau yaa kaa náka udaan pu.

¹⁸An sá mpóɔn ní, un cáa iciinee ń tükù taapu. Kun puee tita nì ita nì biluuyee (666) dákà unil ubɔ yindi ní.

Apocalypse 14

Dipibil nì bin u dū u-fatikuu ki dée

¹Niinee ní m ká Dipibil yú Siiyɔn jool pu, u nì binib kutukub dilaataal nì imɔŋku ili nì binaa bin yigbeenɔi pu bi ɲmāñ u nì u-Baa yiŋɲee.

²M gbɪl nneen ɲubɔ nyánní yilpu a lì kii mbuŋkpaan nyim nín sītī puee, ní ki gíti bí kii utaa nín tátí pu mpɔn mpɔnee, ní nneen ɲun pu m gbɪlee bí kii bibeebɔɔliibi di bòó bi-bati ki gà ilanee.

³Binib gbantee nèn yú dibeejal nì tiwan tinaa tin cáá kufoouee nì bikpilibee nimbiin ki gà nlampɔɔn, ubɔ kaa ɲūñ kí bīfī-ɲu, asee binib kutukub dilaataal nì imɔŋku ili nì binaa bin bi dá ki nyántì duulinyanee baba di ɲūñ kí gāā an laŋɲu.

⁴An nibee kaa dōon nì binimpoobi ki kón bi-ba tijɔkɔndi, bi ɲúb bi-ba circir ní. Bi dī Dipibil boon ki cá laakin di yaa céee. Unimbɔti dá-bi ki nyántì binib kansikin bí nīn sá bin bi làá péé péé kí dūú sú Unimbɔti nì Dipibilee.

⁵Baa gbɪl an nibee mónti nnyimɔn dalba ki ká, kaa ti kántí ikpiti iba bi-pu kí lì.

Ituun ita bɔti

⁶Boonee ní m ká ntuun ɲubɔ ɲàan kutagbɔɲu pu yilpu yilpu ki cáá Tibɔmɔntiil tin kaa cáá dikúntilee ki tükù binib bin kóò duulinyanee, ntimu kɔkɔ nib nì atimbun kɔkɔ nì isoon kɔkɔ nib nì anibul kɔkɔ.

⁷ɲu nèn tátí mpɔn yii: «Fàŋkìmaan Unimbɔti kí tī-u tinyool, kun puee ɲyunti bāañ ú sòon nnibiyaamu bɔti. Nyɔŋkìmaan Unimbɔti un náañ yilpu nì taapuee, nì tiŋku nì inyimbul kɔkɔee.»

⁸Ní ntuun nliliiti páaħní ní ki lī yii: «Babiloonkpaan líti! Kitiŋkpaanɲi líti! U nyūnti atimbun kɔkɔ u-daam min sá u-laakpaati tin u ɲáañ an lákatèe!»

⁹Ní ntuun ntataati páaħní ki lī mpɔn yii: «Un di yaa gbāañ ki jáam upeelee nì u-naŋku, ní ki yānti bi dáañ u-yigbeel nì u-ɲalee,

¹⁰Unimbɔti làá dāá nyūnti udaan ndaam min sá u-ɲuulee. U làá dāá fōō bidambi pu diŋuukpaandi din kaa cáá jutee kí dū-bi kí tō farwata ɲmiŋun bí jī falaakpaan, u-tuunɲi circirdambi nì Dipibil nimbiin.

¹¹ɲɲmi ɲun poon bi làá nīn bí ki jīn falaayee làá nīn péee dùkù ní kaa cáá dikúntil. Baa dāa cáá diŋuŋfil ɲwiimpu nì kunyeeu, bīn bin kɔkɔ gbāañ ki jáam upeel nì u-naŋkuee, nì bin yānti bi dū upeelee yindi ki dáañ-bee.»

¹²ɲyunti nee di máañ Unimbɔti yab bin ɲúb u-marab tiŋan ki máká Yeesu puee n̄ pɔɔn bi-ba, kí nīn cáá kimɔtii.

¹³Ní m gbɪl nneen ɲubɔ sòonni yilpu yii: «ɲmà yii: <Bin nóó ti-Dindaan ki kúù kɔŋkɔnneeyee bí mmɔnnneeee!> Unimbɔti Fam lī yii: <An sá mbaamɔn, bi làá cùú kàl kí ɲuŋfi, kun puee atunnyaan ɲin bi túnee dī-bi!>»

Tijin bīn bí cā

¹⁴M kpēēyee, ní ki ká ditagbampindi diba, ní ubo kā di-pu ki náán nì unil, ní ki cíkí sindaariya beefuuliiki ki ɲúb ugɔti un jītée u-ɲaan.

¹⁵Ní ntuun ɲubo nyánní kunimbɔtidiin ki téén mpɔn ki tükū un kā ditagbampindi puee yii: «Dū a-gɔtiuee kí cā tijikaal, kun puee kudiceeu ɲmānti. Duulinya bīn ki ɲmānti bí cā!»

¹⁶Niinee ní un kā ditagbandi puee dū u-gɔtiu ki bó duulinyan ní ki cáń duulinya.

¹⁷Ní ntuun ɲubo mun gíti nyánní yilpu Nimɔtidiikun ki mun ɲúb ugɔti un jītée.

¹⁸Ní ntuun ɲubo gíti tí nyánní nsaraafanni, ɲún di ɲúb ɲɲmi pɔɲɲu, ki téén mpɔn ki tükū ɲun ɲúb ugɔti an jītée yii: «Dū a-gɔtiu un jītée kí bō fiinyi sufii in sí kitiɲ puee sakaɲi poon kí kiti, kun puee abil bīn.»

¹⁹Ní ntuunee dū ɲu-gɔtiu ki bó fiinyi sufiin ní ki kiti duulinya fiinyi biliɲ ki gbéeɲ mbookpaan ɲun ni bi ɲmāam ki lèekī ndaamee, an dākà yii bi cáa kón Unimbɔti ɲuulin dee.

²⁰Ní bi ɲmāam fiinyi biliɲee mbookpaanee ni kitiɲ kpaanceetiɲu nnyim n nyā. Kun nyánee di sá fatiku, ki pùub ki tin sāa atankpee alaataa ata. Ní fatikuee nín dō ki jóm puee tin sāa itaamu nyɔɔkpaanɲi.

Apocalypse 15

Ituun iluli nì falaajoolkaa

¹Ní m gíti ká kudaanɲu kubɔ yilpu, ku náan ki cáa maamaaci. M ká ituun iluli ɲúb falaabi biluli. Bīn di sá bifalaajoolkaabi bin Unimbɔti làá dūú tō binib pu ní u-ɲuul n nín sòɲkèe.

²Ní m ká tiba an náan nì tiɲku ní ki wāl kílkil kii digitilee ní ki ɲmāl nì ɲɲmi, ní m ká bin ján ki pɔɔkiɲ upeelee nì u-naɲku nì namba un sá u-yindee yú tiɲku un wāl kílkil kii digitilee cee ki ɲúb tibati tin Unimbɔti tī-bee,

³ní bi bí ki gà Mooyiisi Unimbɔti tɔntɔnliu nì Dipibil lanɲi yii: «Ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔɲkɔdaan, a-tuunɲi wīkí ki sá amɔnti, sii di sá atimbun ɔtiu. A nín lē nsàmbiyaamu munyee bí deede ní ki sá mbaamɔn.

⁴Ti-Dindaan, ɲma di kaa làá fàɲkì-si? ɲma di làá yí, kaa làá tī-si tinyool? Kun puee sii baba di sá circirdaan, atimbun kɔkɔ làá dāān ní kí gbāān a-nimbiin kí nyɔɲkì-si, kun puee bāa ɲma ká a-tuunɲi, ɲi bí deede.»

⁵Mìn boonee m ká kunimbɔtidii kun bí yilpuee cúu pītì, ní Unimbɔti tantiu un dākà u-bítamee yú poon,

⁶ní ituun iluli in ɲúb falaabi bilulee nyánní kunimbɔtidiiyee poon ki pēe tiwampin káɲkaɲ ki jìl, ní ki dū sindaariya dambalau ki cúu i-biɲɲi.

⁷Tiwan tinaa tin cáá kufoouee kubɔ tī ituun ilulee sindaariya sambiyaamu mululi, Unimbɔti un bí jaanjaanee ŋuul gbí poon.

⁸Niinee ní Unimbɔti nyooti nì u-pɔŋŋu yāntì nnyiim yíki ki gbí kunimbɔtidiin, ní ubɔ kaa ti ŋūn kí kó niin, see falaabi bin bi tī ituun ilulee nín dāa jítèe.

Apocalypse 16

Nsambiyaamu mun poon Unimbɔti ŋuul kēe

¹Ní m gbĩ nneen ŋubɔ nyánní kunimbɔtidiin ki sòòh mpɔn ki tükù ituun ilulee yii: «Nín cámaan kí kpáatí Unimbɔti ŋuul din ká nsambiyaamu mululinee kí sítimaan duulinyan.»

²Ní ntuun mpeepeekaa kpáatì diŋuul din gbí ŋu-sambikinee ki sītì duulinyan, ní ibunsoon dómiń ki jéetì bin kɔkɔ cáá upeelee daaŋku ki jáań u-naŋkuee pu.

³Ní ntuun nliliiti kpáatì diŋuul din gbí ŋu-sambikinee ki sītì tiŋkun, ní tiŋku nyim kpántì fatiku a lì kii unil un bi kūūyee fatikuuee, ní tin kɔkɔ bí tiŋkun ki cáá kufoouee kpíl.

⁴Ní ntuun ntataati kpáatì diŋuul din gbí ŋu-sambikinee ki sītì amɔɔ nì ikpin poon, ní inyiŋfi kpántì fatiku.

⁵Niinee m gbĩ ntuun ŋun yì inyiŋfi pɔŋŋuee bí yii: «A sá deedeedaan ní a nín ŋá min nee pu, sii un bí ki nìn pée bí dooooyee, a sá circirdaan ní.

⁶Di sá bi nìn kūū a-nib nì a-bɔnaatiliibi bi-fatikuu nyán ki fá, mìn pu ní a yāntì inyiŋfi kpántì fatiku bí nyò, bi nín máań puee ní a ŋá-bi nee!»

⁷Ní m gbĩ nneen ŋubɔ nyánní nsaraafanni ki lī yii: «Tiŋman, ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan, a nín sòòh binib bɔti miŋyee sá mbaamɔn ní ki sá deede.»

⁸Ní ntuun nnanaati kpáatì diŋuul din ká ŋu-sambikinee ki sītì ŋwìiń pu yii ŋwìiń n píl binib tikpil.

⁹Ní kutuntuŋu píl binib tikpil ní bi bí ki bíí Unimbɔti un cáá mpɔn falaabi gbanti puee yindi, ki yíl kaa fá bi-kpitii kí tī Unimbɔti tinyool.

¹⁰Ní ntuun ŋhmoonmooti kpáatì diŋuul din gbí ŋu-sambikinee ki sītì upeelee beejal pu, ní u-beelin nib jéetì dibɔmbɔndin, ní tifaandi yāntì binib júntí bi-limbiliŋ, kun puee iween nìn gbĩ-bi.

¹¹Bi-bunsooŋyi nì bi-falaau un bi bí ki jīhēe pu ní bi nìn bí ki bíí Unimbɔti un yì yilpuee. Ama bi yíl, kaa fá bi-tuŋkpitiŋ.

¹²Ní ntuun nluluuti kpáatì diŋuul din ká ŋu-sambikinee ki sītì Eefiraati mɔɔkpaandin, ní dimɔɔl fòotì ki kūń ní nsan dōòh ní ŋwìiń nyalanŋi pú bɔtiibi kíń ki dì.

¹³Ní m ká arasiniibi bita, bi náán nì kpaadalib ki nyánní kupeebiliŋɣuee nì upeel un kínee nì u-bɔnaatiliu unyimɔndaan nyɔmmun.

¹⁴Arasiniibi bitee ɣáán maamaacib, ní ki cūti ki ká duulinya kɔkɔ bɔtiibi ki kpáfi-bi bí dāá já nì Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan u-wiŋkpaanɣu dal.

¹⁵«Ní pīlifi, m làá dāān kii unaayuu yamee ní! Un kaa gèēn ki ká ki cí u-bɔkutɪl dō ki kól-uee bí mmɔnni. Udaan kaa dāa nyēē dicancanɣbeel bí ká u-cooi.»

¹⁶Ní arasiniibee kóon bibɔtiibi ki cáa kpáfi laakin Eebru yab yfi yii Arimageedɔnyee.

¹⁷Ní ntuun nluluúti kpáati diŋuul din ká ɣu-sambikinee ki yāl kutaa pu, ní m gbɪl nneen ɣubɔ nyánní kunimbɔtidiin dibeejal cee ki sòon mpɔn yii: «An ɣá ki dóò!»

¹⁸Niinee an bí ɣmóò nyàlnyal ki tátí kii utaayee, ní m gbɪl dibintiŋkpaandi pu ní kitiŋ cīŋkì ɣkpitim pu. Kí yòon ɣwiin ɣun binib kí ki kóò kitiŋ pu ki dāa sāa dín nee, kitiŋ kaa láá cīŋkì mín bi ká.

¹⁹Ní kitiŋkpaanɣi líti ki nābiti agin ata, ní atimbun tiŋkpaammu kɔkɔ wīl. Niinee Unimbɔti téetì Babiloon kitiŋkpaanɣi pu, ní ki dū u-ɣuul din pō kpaŋkpamee ki nyūnti-kì kii ndaamee.

²⁰Ní ntimu mun bí amɔ kansikinee nì ajoin wáŋkì.

²¹Ní ataanyinkumbil ɣin nyim kii kiiloobi imuŋku ilee líti ki tàbiti binib, ní binib bí ki sí Unimbɔti ditafadaaldi gbanti pu, kun puee ditafadaaldee nì pō ki lákatì.

Apocalypse 17

Ulaakpaakpaan tafadaaldi

¹Boonee ní ituun iluli in kpáati diŋuul ki sīti duulinya puee ɣubɔ sūtín m-cee ní ki bí-mi yii: «Dāān tí cù rí dākà-si bi nín làá dāal ulaakpaadaan un pée sá ukpaan ki ká ikpin puee tafal miŋyee.

²Kitiŋ pu bɔtiibi dōon nì u ní kitiŋ pu nib mōnni-u ní u-laakpaati gbí-bi kii ndaamee.»

³Ní Unimbɔti Fam dómiñ m-ni ní ntuun yōon-mi ti búnti kuteeun, ní m tin ká unimpu ubɔ ká upeel pu. Upeelee sá uman, ní u-wunti kɔkɔ náká asiibil ki sí Unimbɔti, ki cáá ayil aluli nì iyin saalaa.

⁴Unimpu gbanti pēē dibɔkutinyaandi diba dī mán, ní u-falfatib nì u-bɔmbiliŋ nì u-beedimbiliŋ sá sindaariya nì atanɣpee ɣin pō kudaau ki jìlee, ní ki ɣúb sindaariya sambiki ikpiti nì tilaakpaal tin u ɣáánee jɔkɔnti gbí poon.

⁵Ní dimaamaacyindi diba ɲmàñ ki náká u-yigbeel pu yii: «Babiloon kitiŋkpaanɲi, tilaakpaal dambi nì bitinwiiliibi na.»

⁶Ní m ká yii unimpuee nyùñ Unimbɔti nib nì bin nóó Yeesu deedee bi kũ-*bee* fatikuu ki gbí. M nín ká mimmee ní m bākatì sèeee.

⁷Ní Unimbɔti tuuŋɲu bālifi-mi yii: «Ba ɲá ní a bākatì? M làá bītī unimpuee nì upeel un pu u kā u cáá ayil aluli nì iyin saalaayee bɔɔɲɲi pu kí tùkù-si.

⁸Upeel un a ká nee nìn bí dooooyee, ama kɔŋkɔnnée waa ti bí. U làá nyānní mbookpaan ɲun nì u nìn bée ní kí nīn cá laakin bi làá nàañ-uee. An làá dāá ɲá bin doooo duulinya kíltam baa ɲmàñ bi-yiŋɲi dimaŋfal gbɔŋkune maamaaci, bi yaa láa fātī gīti ká upeel gbantee. Di sá upeelee nìn pée bí dooooyee ní ki dāa wāŋkì, ní ki dāa gīti fātī nyānní.

⁹«Tibɔti nee pu ní unil máañ kí dākà u-landɔkɔɲu nì u-ciŋɲu. Upeelee yiliŋ alulee di sá ajoin aluli ɲin pu unimpuee kēe, ní ki sá bibɔtiibi biluli mun.

¹⁰Bibɔtiibi bilulee kansikin biŋmoo líti, ubɔ kā dibeejal pu, ní un kíñee kaa láa bāañ, ama u mun yaa láa bāañee, waa làa dāá kāl kí yúntí.

¹¹Upeel un nìn bí ní kaa ti bée u-ba kútì ki sá ubɔtininiiti, u mun sá bibɔtiibi bilulee kansikin ubɔ ní. Úñ ní bi làá nàañ.

¹²«Iyin saalaa in a kée di sá bibɔtiibi saalaa bin kaa láa kāl dibee puee, ama bi làa tī-bi mpon bi nì upeelee ń jī dibee kukúluu kubɔ poon.

¹³Bibɔtiibee kɔkɔ dāa pē kinyɔkɔ ní kí dū bi-pɔŋyi kí kūtì upeelee.

¹⁴Ní bí jàn Dipibil, ní Dipibil ń dāá pɔɔkiñ-bi, u nì bin kɔkɔ sá u-yab u lútì-bi bi yú deedeeyee, kun puee ùñ di sá bidindambi kɔkɔ Dindaan, nì bibɔtiibi kɔkɔ Bɔtiu.»

¹⁵Ní ntuunee gīti bí-mi yii: «Inyiŋfi in pu a ká kilaakpaayee kēe di sá atimbun nibiim nì isoon kamaa nib.

¹⁶Iyin saalaa in a kée nì upeelee làá nīn ná kilaakpaayee ní. Bi làa dāá gbākal tiwan tin kɔkɔ kā ki-wunti puee ní kí kíñ dicancangbeel, ní kí dāá ɲmó ki-nanti ní kí dū-kì kí wà ɲmí.

¹⁷Di sá Unimbɔti di dū min u lèe ki ɲá bi-pɔbiliŋin bí ɲá ubaanti kí dū bi-pɔŋyi kí kūtì upeelee pu, kí nīn cí ɲyunti ɲun Unimbɔti làa dāá ɲá min u nìn lī yii u làa ɲée.

¹⁸«Unimpu un a kée di sá kitiŋkpaanɲi kin tókó duulinya bɔtiibi puee.»

Apocalypse 18

Babiloon lítitam

¹Boonee ní m ká ntuun ɲubo nyánní yilpu ki cáá mpɔŋkpaan, ní ɲu nín jìl puee ɲmíntì duulinya kɔkɔ.

²Ní ntuunee téen mpɔn yii: «Kì líti, Babiloon tiŋkpaankee líti ki kpántì kɔŋkɔnnée arasiniibi kɔŋkooŋɲu, arasiniibi nín bí tɔbin puee balilaŋki, nì inoon in kɔkɔ kaa sàafi kpataaayee balilaŋki.

³Di sá yii kì nyūntì atimbun kɔkɔ ki-daam min sá ki-jɔkɔmbiikuee. Duulinya bɔtiibi kɔkɔ dōoŋ nì kì ki kpántì bijɔkɔndambi, ní duulinya bantiliibi kūliŋkì ki-wannyaanti tikpil tikpil.»

⁴Ní m gítì gbìl nneen ɲubo nyánní yilpu ki lī yii: «M-samaau, nyāmaan kitiŋ nee poon, án nín làá ɲá pu ní taa ɲá ki-kpitii, kí dāá fōō ki-tafadaaldi dín bi bóntì ki yóoŋ-kèe.

⁵Kun puee kitiŋ gbanti yab kpitii kpúkú ní ki tin sāā kutagbɔŋu, Unimbɔti kaa súntì ki-tuŋkpitiŋ gbanti pu.

⁶Ŋámaan-kì kii kì nín ɲá-ni puee, téemmaan-kì ikpiti in kì ɲá-nee mili pu. Kì nín dāal ni-tafal miŋyee, nimbi n dāal-kì mín mili pu.

⁷Kì nín cáá tiwannyaandi ki gà ki-bindi miŋyee, ní yàntì falaa nì dinimbinaamandi n kó-kì mín, kun puee kì sòoŋ ki pò ki-ba yii kíŋ sá unimpuɔti ní, kaa sá ukpiipu, dinimbinaamandi kpá kí kó kíŋ dalba dalba.

⁸An pu ní ditafadaaldi dín dō ki cí-kèe kɔkɔ làá bàŋ ki-pu ɲwimbaanti, ɲkúm nì dinimbinaamandi nì ɲkùm, ní ɲɲmi n dāá púntí-kì kí wà, kun puee ti-Dindaan Unimbɔti un dāal ki-tafalee sá mpɔndaan ní.»

⁹Niin ní duulinya bɔtiibi bin nì u kpáfi ki ɲá tiɲkɔndi ki yākatì ki-wannyaantee làá sō kí yāliŋkì bi yaa láa ká ɲɲmi ɲun bí wù kitiŋ gbantee ɲminyim yíki jòoooyee.

¹⁰Dinimbinaamandi dín poon kitiŋee làá dāá kóee làá cúú-bi tifaandi, ní bi dāa yú kudandaŋu ki lī yii: «Ba busuu di jéetì Babiloon kitiŋkpaanɲi kin cáá mpɔnee pu nan dee! Kukúbambaantiiu poon bi kpáaa péee dāal sii tafal sɔkɔmiii?»

¹¹Ní duulinya bantiliibi sūŋ ki yáliŋkí ki-pu, kun puee baa làá ti ká ubo n dā bi-nyampuwantì,

¹²bi-nyampuwantì tin sá sindariyab nì animbil kúti, nì ataŋkpee ɲin pōō kudaauuee, nì abeedimbil nì iŋaamɔnti nì iŋaabɔn nì iman, nì in bí kii sirici ki pōō kudaauuee, nì idɔ in cáá kudapɔɔu tikpilee kɔkɔ, nì tin kɔkɔ bi cáá akuntinyin ki ɲáanee, nì bi nín cáá idɔ ki kpítí tiwammɔntiil tin an pōō kudaauuee, nì tasa kúti nì tikúti wanti nì ataŋkpee ɲin jìlee,

¹³nì talaalub nín bí tɔbin puee nì tifaal tin sófèe nì ɲkpaŋɲmitikaam, nì tikaliŋkpun tin bi tùutì an sófèe, nì idafi nì ikpafi nì ɲkpɔnɔyim, nì bilee biliŋ nì inaa nì ipii nì itaamu nì tɔɔkub nì iyumbu, ki tin kpáaŋ binib nammu.

¹⁴Ní binyampoobee kíń kǐ lì yíi: «Tiwan tin pu a-nimbiliŋ mánee kaa ti dàbiń-si, a-gaajati nì a-wannyaanti tin jìl pàlpalee wánkì a-ŋaan, a pée gíti kpá kǐ ká-tì jaanjaan!»

¹⁵Binyampoobi bin di bāntì kitin gbanti poon ki ká animbilee, làá dāá fàṅkì falaa un kitinee bí jīnee, an pu ní bi dāa yú kudandaṅu ki sūn ki yálinkí,

¹⁶ki lì yii: «Mbusu, mbusu kó kitiŋkpaan̄ŋi, kíñ kin n̄n pēē iŋaam̄nti, ib̄on n̄i iman b̄okutinyaan̄ŋee. Kì n̄n túuñ sindaariya falfatib n̄i abeedimbil n̄i idiŋfi in p̄ōō kudaau ki j̄il̄ee,

¹⁷kukúbambaantiiu ja poon ní bi dūu kúntì ki-gaajati kòkò!» Bimeelaŋaalkpilil kòkò nì bin kà meelabinee nì bimeelaŋaaliliibi nì bin kòkò tūn ditundi tiŋkune yún kudandaŋu

¹⁸ki wāl̄ kitiŋee nín fōō ŋŋmi mi-nyim yíkí jòoooyee, ní bi gbáà ibiil ki lì yii:
«Kitiŋ kiba kpá bí dūú ŋmàntìñ Babiloon tiŋki».

¹⁹Bi nìn jáfí ntam ki sìtī bi-yilīŋ pu ki sūñ ki yálinḳí ní ki lì yii: «Mbusu ulɔu di nín kó kitinḳpaanḳi mìn nan dee! Ki-gaajati pu ní meeladambi kpántì bigaajib. Ní kukúbambaantiuu ja poon ní bi kpáàa kúntì sii nì a-wanti kɔkɔɔ!»

²⁰Nimbi bin kóò yilpu ki sá Unimbɔti yab nì Unimbɔti bɔnaatiliibi nì Yeesu kpambaliŋee, nín fàalmaan tin bāań kitiŋkpaanŋi gbantee pu, kun puee ikpiti in kì ńá-nee pu ní Unimbɔti dāaĺ ki-tafal kí pò-ni.

²¹Niinee ní ntuun mpɔndaan ɲubo yōon ditanƙpal diba dī gbifi kii kunaauuee ki tɔ tinƙun, ní ki bí yii: «Mín ní bi làá dāá téé Babiloon kitinƙpaanɲi kilkil kí tɔ taapu, ubo kaa dāa gíti líkití ki-pu jaanjaan.

²²Baa làá ti gbīl kitin gbanti poon bi bòó kubeeu, kaa làá ti gbīl bi búń diwul áá dikantándi, kaa làá ti gbīl bigbingbiililiibi baa ubo pu, kaa làá ti wāl utontonli báà unyee kitin gbanti poon, kaa làá ti gbīl bi nà kunaau.

²³Fitila walifiṇu kaa làá ti ṇmíntí kitiṇ gbanti pu. Baa làá ti gbīl unimpucaan nì u-cal pu. Kun puee bibantiliibi sá bikpikpaambi ní kitiṇ gbanti poon, ní ki cáá bi-bɔti kɪ kfiíl binib kɔkɔ.»

²⁴Kitiŋ gbanti fōō ditafadaaldi, kun puee bi kūr Unimbōti yab nī u-bōnaatiliibi
nī bin kōkō bi kūr kitiŋ puee.

Apocalypse 19

¹Boonee ní m gbíl yilpu an bí kii kunipaau neenee, ki lī mpon yii: «Aleeluya! Ti-Nimbətiu di yì difiil nì tinyool nì mpon.

²U-bɔsɔ̃ontam sá mbaamɔn ní ki bí deede. Di sá yii u sòõn ki kũũ kinimpulaakpaai bɔti kì nín dũ ki-laakpaati ki tĩnti kitiŋ pu kɔkɔ nib ki yānti bi

kpántì bikpitibee, ní ki dáál ki-tafal ki tòñ-kì ipòntoon kì nín kũũ u-tòntòntliibi puee.»

³Ní ki gítì bí yìi: «Aleeluya! Kun puee kitin gbanti làá nín pée wù ñgmi ní ki-ñminyim ñ nín yíkí mín kí nín cá jaanjaan.»

⁴Ní bikpilil mmun̄ku n̄ binaayee, n̄ tiwan tinaa tin cáá kufoouee, lítì Unimbòti un k̄a dibeejal puee nimbiin ní ki bí yìi: «Ameeni! Aleeluya!»

Dipibil nimpucangbiil̄

⁵Ní nneen ñubɔ nyánní dibeejal cee ki l̄ yìi: «Nimbi bin kɔkɔ sá Unimbòti tòntòntliibee, nyɔ̄ñkìmaan-u! Bikpaambi n̄ mbiyaamu, bin kɔkɔ f̄āñkí-uee, nyɔ̄ñkìmaan-u!»

⁶Ní m gb̄l̄ an bí kii binib kupaau di sòñee, ní ki bí kii dimɔɔl nyim nín s̄it̄i nsitim̄in puee, ní ki gítì bí kii utaa nín tátí m̄pɔn puee ki l̄ yìi: «Aleeluya! Ti-Dindaan Unimbòti M̄pɔ̄ñkɔdaan di sá ubòti ki k̄a dibeel pu.

⁷Tí n̄n f̄āalmaan án n̄n m̄ɔ̄n-ti tí n̄n nyɔ̄ñkí Unimbòti, kun puee Dipibil nimpucáatam b̄āān, u-bɔɔn bóntì ki dóò.

⁸Unimbòti t̄ī-u dibɔkutipindi k̄āñkāñ din j̄ilee ú p̄ēēn.» (Dibɔkutipindee di sá deedeede tuuñ̄ji ñin bi nóó Unimbòti deedeeyee túnnée.)

⁹Ní Unimbòti tuuñ̄ju bí yìi m̄ ñm̄ā yìi: «Bin bi ȳīn bí d̄āā j̄i Dipibil nimpucáatam jintee bí mm̄ɔ̄nn̄eeeee!» Ní ki gítì kútì yìi: «Unimbòti u-ba di l̄ mín̄.»

¹⁰U l̄ mimmee ní m gb̄āān kí j̄āām̄-u, ní u bí-mi yìi: «Taa ñée! Ma mun pée sá utòntòntli kii si n̄ a-nabiyaamu mun bí ki sòñ Yeesu b̄oti tin u nyántì ki d̄ak̄a-nee ní. Unimbòti ní a máān kí j̄āām̄.» Kun puee Unimbòti Fam nín ȳāntì Unimbòti b̄ɔ̄naatiliibi sòñ tiñyee sòñ Yeesu pu ní.

Utanjakal un k̄a utampiin puee

¹¹Niinee ní m ká yilpu p̄it̄i, ní utampiin ubɔ nyánní, ní unil ubɔ k̄a u-pu, bi ȳī udaan yìi Deedeede n̄ Mbaam̄ɔn, u sòñ tibòti deedeede ki j̄āā kujaau n̄ deedeede.

¹²U-nimbiliñ ñm̄óò làka laka kii ñgm̄ee, ní u cíkí mbeefuulimu tikpil u-yil pu. Diyindi diba náka u-pu, báa ubɔ kaa nyí-dì, see ún̄ baba.

¹³Ní u-bɔkutil din u p̄ēyee táká fatiku, ní bi ȳī-u yìi: «Unimbòti nyɔ̄ɔbundi.»

¹⁴Ní yilpu janjaliibi nóó-u ki k̄a itampiin pu ki p̄ē abɔkutim̄ɔnti apiin k̄āñkāñ.

¹⁵U-nyɔ̄kɔ̄nee kitàataajiki k̄a ki j̄it̄i. An ní u làá d̄ūú j̄ān atimbun. M̄pɔn ñun u làá d̄āā n̄n cáa kp̄òt̄i-bee d̄āa p̄ɔ̄ kii tikútee ní, ní Unimbòti M̄pɔ̄ñkɔdaan nín díkí bi-pu diñuul diñyee puee, u làá d̄āā n̄-bi dúsi dusi kii bi nín n̄a asubil pu ki ñāān ndaamee ní.

¹⁶Bi ñm̄ān diyindi diba u-bɔkutil n̄ u-tapandi pu yìi: «Bibòtiibi kɔkɔ Bòtiu, bidindambi kɔkɔ Dindaan.»

¹⁷Ní m ká Unimbɔti tuuŋɔ ɔubɔ yú ɔwiiŋ poon, ní ɔu tééŋ mɔɔn ki tükü inoon in kɔkɔ ɔààŋ kutaa puee yii: «Dǎá kpāfimaan kí jī Unimbɔti jijaakpaanɔwu!

¹⁸Ní dǎaŋ kí jī bibɔtiibi nì bisoojakpilib nì bipɔndambi wunnanti nì itaamu nì bin kǎ-íee wunnanti, nì binib kɔkɔ wunnanti, bin yì bi-bee nì iyumbu, binikpaambi nì biwaabi.»

¹⁹Niinee ní m ká upeelee nì duulinya bɔtiibi nì bi-sooɔab kpáfi kí jáŋ un kǎ utaamu puee nì u-janjaliibi.

²⁰Ní un kǎ utaamu puee nì u-janjaliibi cúú upeelee nì u-nyimɔmbɔnaatiliu un nìŋ ɔǎaŋ maamaacib upeelee nimbiin ki kííí binib bin kɔkɔ bi nìŋ dǎaŋ upeelee daanɔu bi gbàantí ki jáaŋ upeelee nanɔuee. Ní bi dū bi-liitil nì bi-nimbiliŋ ki tó farwata ɔmibookun.

²¹Ní kitàataajiki kin nyēē un kǎ utampiinee nyɔkɔnee kūū bin kíŋee kɔkɔ, ní inoon dómiŋ ki jíŋ bi-nanti ki bál.

Apocalypse 20

Abin kutuku Beel

¹Boonee ní m ká ntuun ɔubɔ nyánní yilpu ki ɔúbiŋ mbookpaan saafiiu nì ikusaka iba i nyim na!

²Ní ntuunee cúú kupeebiliŋɔ ukookpikee, an dǎkà yii Sitaan, ki dū ikusakee ki bóob-u ú nīŋ bí mīŋ kí nīŋ cí abin kutuku.

³ɔu téé-u ki tó mbookpaanee ni ní ki pīŋ ki kpāl ki ɔéeb, án nīŋ làá ɔǎ pu ú taa ti kííí atimbun nib kí tin cáá sǎa abin kutukuee. Boonee bi làá fātíí gíŋ-u kí líí nyunti ɔubɔ poon fiíi.

⁴Ní m ká abeejal aba, ní bi tī bin kǎ ɔi-puee mɔɔn bí nīŋ sǎ bibɔsoonliibi, ní m gíti ká bin nīŋ sòŋ Unimbɔti bɔti ki lèekí Yeesu pu seera bi kūū-bee nammu, nì bin kaa nīŋ gbǎaŋ ki jáaŋ upeelee nì u-nanɔuee, kaa yānti bi dǎaŋ bi-yigbeenji nì bi-ɔaliyee, bi-kɔkɔ fātíí fikití bi nì Kriisitoo kǎl dibeel abin kutuku.

⁵Bitanɔpiibi bin kíŋee kaa làá fikití, see abin kutukuee yaa láa jíti, difikitipeekaal bɔti dee.

⁶Bin yaa láa bí difikitipeekaal poonee bí mmɔnni nì circir poon. ɔkúnliitiim kaa dǎa gíti cáá bíŋ pu mɔɔn. Bíŋ di dǎa sǎ Unimbɔti nì Kriisitoo saraŋaliibi, ní bi nì Kriisitoo ń kǎl u-beelin abin kutuku.

Dijajikuntikaal

⁷Abin kutukuee yaa láa jíte, bi làá dǎa gíŋ Sitaan kí líí, ú nyā sarkan.

⁸U yaa nyánee, u làá dāá nīn yìh ki mǒntí duulinya jannaatiliŋ timbuliŋ, an dàkà yii Gɔɔgi nì Maagoogi, kí kpāfi-bi bí bǒntí kujaau. Bi làá dāá nīn wīikí tikpil kii tiŋku gbandi bulee ní.

⁹Bi làá dāá kpátí kí gbí kitiŋ kɔkɔ, ní kí dāá léen Unimbɔti nibul nì kitiŋ kin u néeenee pu, ama ŋŋmi ŋubɔ làá nyānní yilpu kí dāá wà bi-kɔkɔ.

¹⁰Ní bí dāá téé Sitaan un kíil-bee kí tǔ farwata nì ŋŋmi bookun, laakin upeelee nì u-nyimɔmbɔnaatiliu bée. Niin ní bi làá nīn bí falaa poon ki yáliŋkín bi-ba ŋwiimpu nì kunyeeu kí nīn péé cáa cá jaanjaan.

Ibɔsoonjoolkaa

¹¹Boonee ní m ká dibeejapindi dikpaandi diba, ní kitiŋ nì kutagbɔŋu sàh un ká dibeejapindi gbanti puee nimbiin, baa ti ká-bi.

¹²Ní m ká bitaŋkpiibi, bikpaambi nì biwaabi yú dibeejalee nimbiin, ní bi cúú tigbɔn ki kpátì, ní ki gítì cúú kugbɔŋu kubɔ mun ki kpátì, kún di sá dimaŋfal gbɔŋku. Ní bi sòŋ bitaŋkpiibi bɔti ki táá nì bi nín tún atuun ŋin bi ŋmàh ki ḡa kugbɔŋu poonee.

¹³Ní tiŋku gíhnní binib bin u nīn yōŋee, ní ḡkúm nì ditaŋkpiil gíhnní bitaŋkpiibi bin kɔkɔ bi ḡúbee, ní bi sòŋ báa ḡma bɔti tin u ḡee.

¹⁴Ní bi téé ḡkúm nì ditaŋkpiil ki tǔ ŋŋmi bookun, ŋŋmi booku gbanti di sá ḡkúnliitiimee.

¹⁵Un kamaa yindi ní baa ká dimaŋfal gbɔŋku poonee, bi dù-u kí tǔ ŋŋmi bookun ní.

Apocalypse 21

Kutagbɔmpɔŋu nì kitimpɔŋ

¹Boonee ní m ká kutagbɔmpɔŋu nì kitimpɔŋ. Kutagbɔŋkpikuu nì kitiŋkpikii wáŋkì ní tiŋku kaa ti bí.

²Ní m ká circir tiŋki Jeerusaleempɔŋ nyānní Unimbɔti cee yilpu ki kpákatiŋ ki ḡāh kii unimpucan di fūl nnyim ki cí u-calee.

³Ní m gbīl nneen ḡubɔ nyānní dibeejal cee ki téen mpɔn yii: «Kɔŋkɔnnee Unimbɔti ḡa u-kɔŋkooŋŋu binib cee. U nì bi di làá nīn kín ki kòð, ní bí nīn sá u-nibul, ní ún ḡ nīn sá bi-Nimbɔtiu un làá nīn bí bi-ceeyee.

⁴Úh di làá dāá pítì bi-nyinnyim kɔkɔ, ḡkúm dāa gítì kpá, dinimbinaamandi nì ibiil nì iyalŋki dāa gítì kpá, kun puee duulinyakpiki kpáah tīh kɔkɔ ki jítì.»

⁵Ní un ká dibeejal puee bí yii: «Kpèèmaan, m fātì ḡa tiwan kɔkɔ mpɔm,» ní ki bí-mi yii: «Á ḡmà-tì, kun puee tibɔti gbanti sá mbaamɔn ní ki máah bí fōō-tì.»

⁶Ní u gíti bí-mi yii: «An kòkò bóntì ki dóò! Man di sá Alfa nì Oomeega, ukílkaa nì ukúntikaa. Un ní nnyinnyoo yaa cááyee n̄ dāān m-cee, m lāā tī-u nnyim min nyēēn dimaṅfal nyimbuliṅunee faalaa.

⁷Un yaa ján ki jínee ní m lāā tī tiwammontiil gbanti, ní ki dāā sá u-Nimbóti, ní ún dāā sá man biki.

⁸Ama an yaa kín bifaantidambee nì bin kaa yú nì Unimbóti deedeeyee, nì bijòkòndambee, nì binikpòliibee, nì bin ḡáān tilaakpaalee, nì bikpaṅkpantiibee nì biwaatootiliibee nì binyimòndambee kòkòee, bìn laṅki di sá farwata ḡmibookun, niin di sá ḡkúnlilitiimee.»

Jeerusaleempɔɔn

⁹Ní ituun iluli ijoolkaa in bàā ḡúb nsambiyaamu falaabi gbí poonee kansikin ḡubò dómiṅ ki bí-mi yii: «Dāān ṛn dākà-si unimpucan, Dipibil nimpuu.»

¹⁰Ní Unimbóti Fam dómiṅ m-ni, ní ntuun yōon-mi ki jóm̄ dijoofòkòl diba pu, ní ki dākā-mi Jeerusaleem circir tiṅki kin nyánní Unimbóti cee ki sìntīnee.

¹¹Kì n̄n jìl̄n̄ Unimbóti nyaan̄ku ní. Kitiṅee jìl̄ kii atan̄kpanyanee, a l̄i kii atan̄kpee ḡin jòm̄ pól̄pòl̄ ki wāl̄ kílkilee.

¹²Ní digundi din bi mán̄ ki m̄nt̄i ki tú kitiṅee gbif̄i ki fòkò mun, ní ki cáá mpunyòmu saalaa n̄ muli, ní ituun saalaa n̄ ili yú mpunyòmu pu ki cí, ní bi ḡm̄ān̄ Isirayeel yab naakòti saalaa n̄ tilee yiṅḡi ki nákaṅ̄ mpunyòm̄uee pu.

¹³Ní mpunyòmu muta túl̄ ḡw̄iṅ̄ nyalan̄ki pú, ní muta túl̄ ḡw̄iṅ̄ jeetilan̄ki pú, ní muta túl̄ ḡgan pú, ní muta túl̄ ḡgiil pú.

¹⁴Atan̄kpee saalaa n̄ ali pu ní bi n̄n mán̄ kitiṅee gundi ki tókòṅ̄, ní ki ḡm̄ān̄ Dipibil kpambaliṅ saalaa n̄ alee yiṅḡi atan̄kpeeyee pu.

¹⁵Ní ntuun ḡun yú ki sòon̄ n̄ mee ḡúb tiwan̄ḡmantikaal, sindaariya kaluuku, ki ḡm̄ant̄i kitiṅee n̄ ki-punyòm̄mu n̄ ki-guṅḡi.

¹⁶Kitiṅee púuḡḡu n̄ ki-waan̄ḡu ḡm̄a ní. Ntuunee dū sindaariya kaluukuee ki ḡm̄ant̄i kitiṅee púuḡḡu, ní ki ká atan̄kpee kutukub bili n̄ kulaafaau, m̄iṅ̄ ní ki-waan̄ḡu n̄ ki-fòkòḡḡu mun n̄n sá.

¹⁷Ní ḡu ḡm̄ant̄i digundi mun ní ki ká di-gbifiḡḡu meetab imun̄ku ita n̄ biḡmoo, kii binib̄ n̄n pée ḡm̄ant̄i puee ní ḡu ḡm̄ant̄i.

¹⁸Atan̄kpee ḡin jòm̄ pól̄pòlee ní bi dū ki mán̄ digundi, ní kitiṅ̄ ki-ba kòkò sá sindaariyam̄nti ki wāl̄ kílkil kii digitilee.

¹⁹Atan̄kpee ḡin bi dū kíl̄ taapu ki n̄n mán̄ digundee ki tókòṅ̄ puee, bi dū atan̄kpanyaan̄ ḡin bí tòbinee ní ki nákaṅ̄. Bi n̄n dū atan̄kpee saalaa n̄ ali ní ki kíl̄ taapu. Ntantukupeekaa tan̄kpeen̄i ní bi ȳi ȳi jaaspi, ní ki ȳi dililitiil̄ ȳi safiir, ní ki ȳi ditataatiil̄ ȳi kalseeduwana, ní ki ȳi dinanaatiil̄ ȳi eemeeroodi,

²⁰ ní ki yî diŋmoonmootiil yii saarduwaan, ní ki yî diluluutiil yii kɔɔrnaliini, ní ki yî diluluútiil yii kriistooliiti, ní ki yî dininiitiil yii beeriil, ní ki yî diwawaatiil yii toopaasi, ní ki yî disaalaatiil yii kriisoooperasi, ní ki yî saalaa nì dipeepeekaal yii iyasinti, ní ki yî dijoolkaalee yii ameeitiisti.

²¹ Mpunyɔmu saalaa nì mulee sá atankpanyaan ní. Kipunyɔkɔ kamaa nì ditankpapiiŋkaal dimɔndi. Ní kitiŋ ki-ba danŋi sá sindaariyamɔnti ki wál kílkil kii digitilee.

²² Ama maa ká kunimbɔtidii kitiŋ gbanti poon, kun puee ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan nì Dipibil di sá kunimbɔtidii.

²³ Kitiŋ gbanti kaa nyàab̃ ɲwiiŋ nì uŋmal ń ɲmíntí-kì i-walfiŋu, Unimbɔti nyooti di dāa sá-kì ɲwalifi, ní Dipibil dāa sá ki-fitilau.

²⁴ Atimbun kɔkɔ dāa còom̃ ki-walifiŋun ní, ní duulinya bɔtiibi ń dāa cáań bi-gaajati niin.

²⁵ Mpunyɔmu dāa pée wāā ní ɲwiimpu, baa pìintí, kun puee kunyeeu dāa kpá niin.

²⁶ Bi dāa cāab̃iŋ atimbun jilmau nì ɲi-nyooti niin.

²⁷ Ikpiti iba kaa dāa kóò niin, nì bitiŋwiiliibi nì binyimɔndambi, see bin baba yiŋŋi bi ɲmāŋ Dipibil gbɔŋku kun sá dimaŋfal gbɔŋkuee nee.

Apocalypse 22

¹ Ní ntuun dākā-mi mbun ɲun pùuɓ̃ nnyim min tìl dimaŋfalee. Nnyim gbanti wál ní kílkil ní ki jìl pàlpal, ní ki nyēēŋ Unimbɔti nì Dipibil beejal laŋki.

² Mì pùuɓ̃ kitiŋ kansikin didandi pu. Ní dimaŋfal subu yú abunɲbán liitiil pu ki lòoŋ dibindi poonee saalaa nì mili, an dākà yii uŋmal kamaa poonee bu lòoŋ diba. Bu-faati di cāantí atimbun weenyi.

³ Mbusu dāa gítí kpá. Unimbɔti nì Dipibil beejal làá dāa nīn bí kitiŋ poon ní, ní u-tɔntɔnliibi ń nīn nyóŋkí-u.

⁴ Bi làá dāa wál u-nimbiin, ní bi dāa ɲmà u-yindi bi-yigbeenji pu.

⁵ Kunyeeu kaa dāa gítí bí. Uɓ̃ kaa dāa gítí nyàab̃ fitila kí tūū án nīn wál-u, kaa dāa gítí nyàab̃ ɲwiiŋ ń nyā bí nīn wál, kun puee ti-Dindaan Unimbɔti di dāa sá-bi ɲwalifi, ní bí dāa nīn bí ki jīh̃ dibeel kí nīn pée cáa cá jaanjaan.

Yeesu dāantam

⁶ Ní ntuunee bí-mi yii: «Tibɔti nee sá ibaamɔn ní, ki máań bí fōō-tì. Ní ti-Dindaan Unimbɔti un tìl u-Fam u-bɔnaatiliibee túnní u-tuunɲu ń dāa dākà u-tɔntɔnliibi tin làá bàń kɔŋkɔnneeyee.»

⁷Ní Yeesu bí yii: «Pílifi! M làá dāāñ kɔŋkɔnnē. Un ɣúb tibɔti tin m sòòñ bi ɣmāñ an kǎ kugbɔŋu nee poonee bí mmɔnni.»

⁸Man Yoowaneesi di gbɪl an bɔtee kɔkɔ ki wál-tì mun. M nín gbɪl ki wál-tì mimmee ní m líti dicincibil ntuun ɣun dākā-mi tibɔti gbanti kɔkɔ taapuee nimbiin kí jāām-ɣu.

⁹Ní ɣu bí-mi yii: «Taa ɣée, kun puee ma mun sá utɔntɔnli kii sisee ní, kii a-nabiyaamu mun nàatì Unimbɔti bɔtee, nì bin kɔkɔ tó tibɔti tin bi ɣmāñ kugbɔŋu nee poonee ní. Unimbɔti ní an sá á jāām.»

¹⁰Ní u bí-mi yii: «Á taa bál tibɔti tin bi nyántì ki dākā-si tì kǎ kugbɔŋu nee poonee, kun puee ɣyunti ɣun an bɔtee kɔkɔ làá bàñee tóobiñ.

¹¹Unikpiti n mètíí nīn ɣáañ u-kpitii, ujɔkɔndaan n mètíí nīn ɣáañ u-jɔkɔnti, deedeedaan n mètíí nīn ɣáañ deede tuuŋɣi, ní circirdaan n mètíí nīn bí circir.»

¹²Ní Yeesu bí-mi yii: «Pílifi! M làá dāāñ kɔŋkɔnnē kí nīn ɣúbiñ tipaal, kí pà báa ɣma u-tundi nín sá puee.

¹³Man di sá Alfa nì Oomeega, an dākà yii upeepeekaa nì ujoolkaa, ukílkaa nì ukúntikaa.»

¹⁴Bin fíntí bi-bɔkutɪŋ ɣaa cáá tijɔkɔndi, ki máañ kí ɣmó dimaŋfal subil, ki làá dī mpunyɔmu kí kó kitiŋinee bí mmɔnnēeee!

¹⁵Ní bijɔkɔndambi nì bikpaŋkpantiibi nì bin ɣáañ tilaakpaalee nì binikpɔliibi nì biwaatootiliibi nì binyimɔndambee dāa yú kitiŋ kpaanceetiŋu.

¹⁶«Man Yeesu di túnní m-tuuŋɣu ɣú sòòñ an bɔti m-nikitiŋ kansikin kí tükù-ni. M sá Daafiidi naakookun ní, ki sá utaafaamalbija un jìlee.»

¹⁷Unimbɔti Fam nì Unimpucaan bí yii: «Dāāñ!» Bin mun gbɪl an bɔtee n lī yii: «Dāāñ!» Un nnyinnyoo yaa cááyee n dāāñ kí fōō nnyim min tìl dimaŋfalee faalaa.

Tibɔjoolkaal

¹⁸Man Yoowaneesi di kpáafí bin kɔkɔ gbɪl tibɔti tin Unimbɔti sòòñ an kǎ kugbɔŋu nee poonee yii: Un yaa gbéeñ tibɔti nee poon tibee, Unimbɔti làá dāā gbéeñ udaan ditafadaaldi din u ɣmāñ ki ɣá kugbɔŋu nee poonee.

¹⁹Un yaa tí bātì tibɔti gbanti poon tiba ki fée, Unimbɔti làá dāā fōō u-jandi din u cáá disubil din tìl dimaŋfalee poonee, ú taa kó circir tiŋki kin bɔti bi ɣmāñ kugbɔŋu nee poonee.

²⁰Ún Yeesu un bí ki sòòñ nì ti an bɔtee di lī yii: «Iiin! M làá dāāñ kɔŋkɔnnē.» Án lafun ɣá mín! Dāāñ, ti-Dindaan Yeesu!

²¹Ti-Dindaan Yeesu ɣanti n nīn bí ni-pu!

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer “não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR” (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: “e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações” (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira
2021, Vitória/ES - Brasil